KITÁB I MUQADDAS,

YA'NE,

PURÁNÁ AUR NAYÁ 'AHD-NÁMA,

YÁ

TAURET, ZABÚR, AMBIYÁ KE SAHÍFA, AUR INJÍL:

IN KÁ TARJUMA 'IBRÁNÍ O YÚNÁNÍ ZUBÁNON SE ZUBÁN I URDÚ MEN HUÁ,
JISE TAS,HÍH KARKE, AUR HAR BÁB KE MAZÁMÍN AUR
HÁSHYA KE FAWÁID MUNDARAJ KARKE, AB
TÍSRÍ BÁR CHHAPWÁTE HAIN.

LONDON:
PRINTED BY WILLIAM CLOWES AND SONS, STAMFORD STREET,
FOR THE
BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1804.
MDCCCLX.

Puráne aur Naye 'Ahd-námoṉ kí sab kitáboṉ ke nám, aur un kí tartíb, aur un ke báboṉ ká shumár.

PURÁNE 'AHD-NÁMA KÍ KITÁBEṈ.

	Báb.
Paidáish ke	50
Khurúj ke	40
Ahbár ke	27
Gintí ke	36
Istisná ke	34
Yashú' ke	24
Qázíoṉ ke	21
Rút ke	4
I Samúel ke	31
II Samúel ke	24
I Salátín ke	22
II Salátín ke	25
I Tawáríḳh ke	29
II Tawáríḳh ke	36
'Azrá ke	10
Nahamiyáh ke	13
Ástar ke	10
Aiyúb ke	42
Zabúr ke	150
Amsál ke	31
Wá'iz ke	12
Ġazal ul Ġazalát ke	8
Yas'aiyáh ke	66
Yaramiyáh ke	52
Yaramiyáh ke Nauha ke	5
Hizqíel ke	48
Dániel ke	12
Húsí'a ke	14
Yúel ke	3
'Amús ke	9
'Abadiyáh ká	1
Yúnah ke	4
Míkah ke	7
Nahúm ke	3
Habaqqúq ke	3
Safaniyáh ke	3
Hajjí ke	2
Zakariyáh ke	14
Malákí ke	4

NAYE 'AHD-NÁMA KÍ KITÁBEṈ.

	Báb.
Matí kí Injíl ke	28
Marqus kí Injíl ke	16
Lúqá kí Injíl ke	24
Yúhanná kí Injíl ke	21
Rasúloṉ ke A'amál ke	28
Púlus ká Ḳhatt Rúmíoṉ ke nám par, us ke	16
Púlus ká Pahlá Ḳhatt Qurintíoṉ ke nám par, us ke	16
Púlus ká Dúsrá Ḳhatt Qurintíoṉ ke nám par, us ke	13
Púlus ká Ḳhatt Galatíoṉ ke nám par, us ke	6
Púlus ká Ḳhatt Afsíoṉ ke nám par, us ke	6
Púlus ká Ḳhatt Filippíoṉ ke nám par, us ke	4
Púlus ká Ḳhatt Qulussíoṉ ke nám par, us ke	4
Púlus ká Pahlá Ḳhatt Tassaluníqíoṉ ke nám par, us ke	5
Púlus ká Dúsrá Ḳhatt Tassaluníqíoṉ ke nám par, us ke	3
Púlus ká Pahlá Ḳhatt Timtáus ke nám par, us ke	6
Púlus ká Dúsrá Ḳhatt Timtáus ke nám par, us ke	4
Púlus ká Ḳhatt Títus ke nám par, us ke	3
Púlus ká Ḳhatt Filímún ke nám par, us ká	1
Ḳhatt 'Ibráníoṉ ke nám par, us ke	13
Ya'qúb ká Ḳhatt, us ke	5
Patrus ká Pahlá Ḳhatt, us ke	5
Patrus ká Dúsrá Ḳhatt, us ke	3
Yúhanná ká Pahlá Ḳhatt, us ke	5
Yúhanná ká Dúsrá Ḳhatt, us ká	1
Yúhanná ká Tísrá Ḳhatt, us ká	1
Yahúdáh ká Ḳhatt, us ká	1
Yúhanná ke Mukáshafát kí kitáb ke	22

MU'SA' KI' PAHLI' KITA'B,

MUSAMMA'

PAIDA'ISH.

Peshtar MASÍH se, 4004.

I BAB.

1 *A'smán aur zamín kí paidáish,* 3 *roshní kí,* 6 *fazá kí:* 9 *khushkí tarí se alag kí játí,* 11 *aur sab nabátát o darakht ugátí.* 14 *Súraj aur Chánd aur Sitáron kí paidáish,* 20 *daryáí jánwaron aur parandon kí,* 24 *janglí jánwaron aur chárpáyon kí.* 26 *Insán ke, Khudá kí súrat par, paidá hone ke ahwál;* 29 *un kí khurák ká bandobast.*

IBTIDA'[a] men Khudá[b] ne ásmán aur zamín ko paidá kiyá.

2 Aur zamín wírán aur sunsán thí; aur gahráo ke úpar andherá thá. Aur Khudá kí Rúh[c] pání par jumbish kartí thí.

3 ¶ Aur Khudá ne kahá[d], ki Ujálá[e] ho: aur ujálá ho gayá.

4 Aur Khudá ne ujále ko dekhá, ki achchhá hai; aur Khudá ne ujále ko andhere se judá kiyá.

5 Aur Khudá ne ujále ko Din[f] kahá, aur andhere ko Rát kahá. So shám aur subh pahlá din húá.

6 ¶ Aur Khudá ne kahá, ki Pánion ke bích fazá[g] howe, aur pánion ko pánion se judá kare.

7 Tab Khudá ne fazá ko banáyá, aur fazá ke níche ke pání[h] ko fazá ke úpar ke pání[i] se judá kiyá: aur aisáhí ho gayá.

8 Aur Khudá ne fazá ko Asmán kahá. So shám aur subh dúsrá din húá.

9 ¶ Aur Khudá ne kahá, ki Asmán ke níche ke pání ek jagah[k] jam'a howen, ki khushkí nazar áwe: aur aisáhí ho gayá.

10 Aur Khudá ne khushkí ko Zamín kahá; aur jam'a húe pánion ko Samundar kahá: aur Khudá ne dekhá, ki achchhá hai.

11 Aur Khudá ne kahá, ki Zamín ghás aur ságpát, jo bíj rakhte, aur mewadár darakhton ko[l], jo apní apní jins ke muwáfiq phalte, jo zamín par áp men bíj rakhte hain, ugáwe[m]: aur aisáhí ho gayá.

12 Tab zamín ne ghás aur ságpát ko, jo apní apní jins ke muwáfiq bíj rakhte, aur darakhton ko jo phal láte hain, jin ke bíj un kí jins ke muwáfiq un men hain, ugáyá: aur Khudá ne dekhá, ki achchhá hai.

13 So shám aur subh tísrá din húá.

14 ¶ Aur Khudá ne kahá, ki Asmán kí fazá men naiyir[n] hon, ki din aur rát men farq karen; aur we nishánon, aur zamánon, aur dinon, aur barason[o] ke bá'is hon:

15 Aur we ásmán kí fazá men howen, ki zamín par roshní bakhshen: aur aisáhí ho gayá.

16 So Khudá ne do bare naiyir banáe[p]; ek naiyir i a'zam jo din par hukúmat kare, aur ek naiyir i asgar[q] jo rát par hukúmat kare: aur sitáron[r] ko bhí banáyá.

17 Aur Khudá ne un ko ásmán kí fazá men rakhá, ki zamín par roshní bakhshen,

18 Aur din rát par hukúmat[s] karen, aur ujále ko andhere se judá karen: aur Khudá ne dekhá ki achchhá hai.

19 So shám aur subh chauthá din húá.

20 ¶ Aur Khudá ne kahá, ki Pání rengnewále jándáron se bhar jáe, aur parinde zamín par ásmán kí fazá men uren.

21 Aur Khudá ne bare bare daryáí jándár[t], aur har qism ke rengnewále jándáron ko, jin se pání bhará hai, un kí jins ke muwáfiq, aur har qism ke parindon ko, un kí jins ke muwáfiq[u] paidá kiyá: aur Khudá ne dekhá, ki achchhá hai.

22 Aur Khudá ne un ko barakat deke kahá, ki Phalo aur barho[v], aur samundar ke pánion ko málámál karo, aur parinde zamín par bahut hon.

23 So shám aur subh pánchwán din húá.

[a] Yúh. 1. 1, 2. 'Ibrán. 1. 10.
[b] Zab. 8. 3. aur 33. 6. aur 89. 11, 12. aur 102. 25. aur 136. 5. aur 146. 6. Yas. 44. 24. Yar. 10. 12. aur 51. 15. Zak. 12. 1. A'am. 14. 15. aur 17. 24. Qul. 1. 16, 17. 'Ibrán. 11. 3. Muk. 4. 11. aur 10. 6.
[c] Zab. 33. 6. Yas. 40. 13, 14.
[d] Zab. 33. 9.
[e] 2 Qur. 4. 6.
[f] Zab. 74. 16. aur 104. 20.
[g] Aly. 37. 18. Yar. 51. 15.
[h] Ams. 8. 28.
[i] Zab. 148. 4.
[k] Aly. 28. 10. aur 38. 8. Zab. 33. 7. aur 95. 5. aur 104. 9. aur 136. 6. Ams. 8. 29. Yar. 5. 22. 2 Pat. 3. 5.
[l] Lúq. 6. 44.
[m] 'Ibrán. 6. 7.
[n] Ist. 4. 19. Zab. 74. 16. aur 136. 7.
[o] Zab. 74. 17. aur 104. 19.
[p] Zab. 136. 7, 8, 9. aur 148. 3, 5.
[q] Zab. 8. 3.
[r] Aly. 38. 7.
[s] Yar. 31. 35.
[t] Zab. 104. 26.
[u] Paid. 6. 20. aur 7. 14. aur 8. 19.
[v] Paid. 8. 17.

Peshtar MASÍH se, 4004.

24 ¶ Aur Ḳhudá ne kahá, ki Zamín jándáron ko un kí jins ke muwáfiq, aur chárpáye, aur kíṛe makoṛe, aur janglí jánwar apní apní jins ke muwáfiq paidá kare: aur aisáhí ho gayá.

25 Aur Ḳhudá ne janglí jánwar, aur chárpáye, aur zamín ke kíṛe makoṛon ko, un kí jins ke muwáfiq banáyá: aur Ḳhudá ne dekhá ki achchhá hai.

26 ¶ Tab Ḳhudá ne kahá, ki Ham Ádam ko apní súrat aur apní mánind banáwen[w]: ki we samundar kí machhlíon par, aur ásmán ke parindon par aur chárpáyon par, aur tamám zamín par, aur sab kíṛe makoṛon par jo zamín par rengte hain, sardárí[x] karen.

27 Aur Ḳhudá ne Ádam ko apní súrat[y] par paidá kiyá, Ḳhudá kí súrat par us ko paidá kiyá; nar aur nárí[z] un ko paidá kiyá.

28 Aur Ḳhudá ne un ko barakat dí, aur Ḳhudá ne unhen kahá, ki Phalo[a], aur zamín ko ma'múr karo, aur us ko mahkúm karo: aur samundar kí machhlíon, aur ásmán ke parindon par, aur sab charindon par jo zamín par chalte hain, sardárí karo.

29 ¶ Aur Ḳhudá ne kahá, ki Dekho, main har ek bíjdár ságpát ko, jo tamám rú e zamín par hai, aur har ek daraḳht ko, jis men bíjdár phal hai, tumhen kháne ke wáste[b] detá hún.

30 Aur zamín ke sab charindon ko[c], aur ásmán ke sab parindon ko[d], aur sab ko, jin men zindagí ká dam hai, sab tarah kí sabzí un ke kháne ke liye detá hún: aur aisáhí ho gayá.

31 Aur Ḳhudá ne sab par jo us ne banáyá thá nazar kí, aur dekhá, ki babut achchhá[e] hai. So shám aur subh chhaṭhwán din húá.

II BAB.

1 Pahlá Satt hóná 4 Ḳhilqat kí waz'a ká bayán. 8 'Adan men ek bág lagáyá játá; 10 uskí nadí ká ahwál. 17 Nek o bad kí pahchán ke daraḳht se kháná man'a húá. 19, 20 Sab jánwaron ke nám rakhe jate. 21 Aurat kí paidáish, aur shádí ke dastúr ke jári karne ká bayán.

AUR ásmán aur zamín aur un kí sárí ábádí taiyár húí[a].

2 Aur Ḳhudá ne, sátwen din, apne kám ko jo kartá thá, púrá karke, sátwen din[b] apne sáre kám se jo kartá thá árám kiyá.

3 Aur Ḳhudá ne sátwen din ko mubárak kiyá[c], aur use muqaddas ṭhahráyá: is liye ki us ne usí din apne sab kám se jo us ne kiyá aur banáyá thá árám páyá.

4 ¶ Yih ásmán aur zamín ká bayán hai[d] jab we paidá húe, jis din ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne zamín aur ásmán ko banáyá,

5 Aur maidán kí sab nabát[e] hanoz zamín par na thí, aur maidán kí sab ghás hanoz na ugí thí: ki ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne zamín par pání na barsáyá thá[f], aur Ádam na thá, ki zamín kí khetí kare[g].

6 Aur zamín se buḳhár uṭhtá thá, aur tamám rú e zamín ko seráb kartá thá.

7 Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne zamín kí miṭṭí se[h] Ádam ko banáyá, aur us ke nathnon men[i] zindagí ká dam[k] phúnká; so Ádam jítí ján[l] húá.

8 ¶ Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne 'Adan[m] men púrab[n] kí taraf ek bág[o] lagáyá; aur Ádam ko jise us ne banáyá thá, wahán[p] rakhá.

9 Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne har daraḳht ko, jo dekhne men khushnumá[q], aur kháne men ḳhúb thá, aur bág ke bíchon bích hayát ká daraḳht[r], aur nek o bad kí pahchán ká daraḳht[s] zamín se ugáyá.

10 Aur 'Adan se ek nadí bág ke seráb karne ko niklí; aur wahán se taqsím hoke, chár dhárá húí.

11 Pahlí ká nám Faisún, jo Hawílah[t] kí sárí zamín ko ghertí hai; wahán soná hotá hai;

12 Aur us zamín ká soná achchhá hai; aur wahán motí aur billaur bhí hain.

13 Aur dúsrí dhárá ká nám Jaihún hai, jo Kúsh kí sárí zamín ko ghertí hai.

14 Aur tísrí dhárá ká nám Dijlah[u] hai, jo Asúr ke púrab jātí. Aur chauthí dhárá ká nám Furát hai.

15 Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne Ádam ko leke bág i 'Adan men rakhá[w], ki us kí bágbání aur nigahbání kare.

16 Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne Ádam ko hukm dekar kahá, ki Tú bág ke har daraḳht ká phal kháná:

17 Lekin nek o bad kí pahchán ke daraḳht[x] se na kháná[y]: kyúnki jis din tú us se kháegá tú maregá[z].

18 ¶ Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne kahá, ki Achchhá nahín ki Ádam

[w] Paid. 5. 1. aur 9. 6. Zab. 100. 3. Wá'iz 7. 29. A'am. 17 26, 28, 29. 1 Qur. 11. 7. Afs. 4. 24. Qul. 3. 10. Ya'q. 3. 9.
[x] Paid. 9. 2. Zab. 8. 6.
[y] 1 Qur. 11. 7.
[z] Paid. 5. 2. Mal. 2. 15. Mat. 19. 4. Marq. 10. 6.
[a] Paid. 9. 1, 7. Ahb. 26. 9. Zab. 127. 3. aur 128. 3, 4.
[b] Paid. 9. 3. Aiy. 36. 31. Zab. 104. 14, 15. aur 136. 25. aur 145. 7. A'am. 14. 17.
[c] Zab. 145. 15, 16. aur 147. 9.
[d] Aiy. 38. 41.
[e] Zab. 104. 24. 1 Tim. 4. 4.
[a] Zab. 33. 6.
[b] Khur. 20. 11. aur 31. 17. Ist. 5. 14. 'Ibrán. 4. 4.
[c] Naham. 9. 14. Yas. 58. 13.
[d] Paid. 1. 1. Zab. 90. 1, 2.
[e] Paid. 1. 12. Zab. 104. 14.
[f] Aiy. 38. 26, 27, 28.
[g] Paid. 3. 23.
[h] Paid. 3. 19, 23. Zab. 103. 14. Wá'iz 12. 7. Yas. 64. 8. 1 Qur. 15. 47.
[i] Paid. 7. 22. Yas. 2. 22.
[k] Aiy. 33. 4. A'am. 17. 25.
[l] 1 Qur. 15. 45.
[m] Paid. 4. 16. 2 Sal. 19. 12. Hiz. 27. 23.
[n] Paid. 3. 24.
[o] Paid. 13. 10. Yas. 51. 3. Hiz. 28. 13. Yoel 2. 3.
[p] 15 áyat.
[q] Hiz. 31. 8.
[r] Paid. 3. 22. Ams. 3. 18. aur 11. 30. Mak. 2. 7. aur 22. 2, 14.
[s] 17 áyat.
[t] Paid. 25. 18.
[u] Dán. 10. 4.
[w] 8 áyat.
[x] 9 áyat.
[y] Paid. 3. 1, 3, 11, 17.
[z] Paid. 3. 3, 19. Rúm. 6. 23. 1 Qur. 15. 56. Ya'q. 1. 15. 1 Yúh. 5. 16.

Peshtar MASÍH se, 4004.

[a] Paid. 3. 12. 1 Qur. 11. 9. 1 Tim. 2. 13. [b] Paid. 1. 20, 24. [c] Zab. 8. 6. Dekho Paid. 5. 20. [d] Paid. 15. 12. 1 Sam. 26. 12. [e] Ams 18. 22 'Ibrán. 13. 4 [f] Paid. 29. 14. Qáz. 9. 2. 2 Sam 5 1. aur 19. 13. Afs. 5. 30. [g] 1 Qur. 11. 8 [h] Paid. 31 15 Zab. 45. 10. Mat. 19. 5. Marq 10. 7. 1 Qur 6. 16. Afs. 5 31 [i] Paid. 3 7, 10, 11.

akelá rahe; main us ke liye ek yár us kí mánind[a] banáúngá.

19 Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne har ek jánwar, aur ásmán ke parindon ko, zamín se[b] banákar, Ádam ke pás pahuncháyá[c], táki dekhe, ki wuh un ke kyá nám rakhe: so jo Ádam ne har ek jánwar ko kahá, wuhí us ká nám ṭhahrá.

20 Aur Ádam ne sab chárpáyon, aur ásmán ke parindon, aur har janglí jánwar ká nám rakhá; par Ádam ko us kí mánind yár na milá.

21 Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne Ádam par bhárí nínd[d] bhejí, ki wuh so gayá: aur us ne us kí paslíon men se ek paslí nikálí, aur us ke badle gosht bhar diyá;

22 Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne us paslí se, jo us ne Ádam se nikálí thí, ek 'aurat banáke, Ádam ke pás[e] láyá.

23 Aur Ádam ne kahá, ki Ab yih merí haḍḍí men se haḍḍí, aur mere gosht men se gosht[f] hai: is sabab se wuh Nárí kahláwegí, kyúnki wuh Nar se[g] nikálí gaí.

24 Is wáste mard apne má báp ko chhoṛegá[h], aur apní jorú se milá rahegá: aur we ek tan honge.

25 Aur we donon, Ádam aur us kí jorú, nange[i] the, aur sharmáte na the.

III BÁB.

1 *Sámp Hawah ko fareb detá.* 6 *Insán gunáh se shikastahál hojátá.* 9 *Ḳhudá mard 'aurat donon ko apne huzúr men bulátá.* 14 *Sámp par la'nat bhejí játí.* 15 *'Aurat kí kháss nasl ká wa'da.* 16 *Insán kí sazá ke ahwál.* 21 *Unkí pahlí poshák.* 22 *We donon bág i Ádan se nikále játe.*

[a] Mak 12. 9. aur 20 2. [b] Mat 10. 16. 2 Qur. 11. 3. [c] Paid. 2. 17 [d] 13 áyat. 2 Qur. 11. 3 1 Tim. 2. 14.

AUR sámp[a] maidán ke sab jánwaron se jinhen ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne banayá hoshyár[b] thá. Aur us ne 'aurat se kahá, Kyá yih sach hai, ki Ḳhudá ne kahá, ki Bág ke har darakht se na khána?

2 'Aurat ne sámp se kahá, ki Bág ke darakhton ká phal ham to kháte hain:

3 Magar us darakht ke phal ko[c], jo bág ke bíchon bích hai, Ḳhudá ne kahá, ki Tum us se na khána, aur na chhúná, aisá na ho ki mar jáo.

4 Tab sámp ne 'aurat se[d] kahá, ki Tum na maroge:

5 Balki Ḳhudá jántá hai, ki jis din us se kháoge, tumhárí ánkhen khul jáengí[e], aur tum Ḳhudá kí mánind nek o bad ke jánnewále hoge.

6 Aur 'aurat ne jon dekhá, ki wuh darakht kháne men achchhá, aur dekhne men khushnumá, aur 'aql bakhshne men khúb hai, to us ke phal men se liyá, aur kháyá[f], aur apne khasam ko bhí diyá; aur us ne[g] kháyá.

7 Tab donon kí ánkhen[h] khul gaín, aur unhen ma'lúm húá ki ham nange[i] hain; aur unhon ne anjír ke patton ko síke apne liye lungíán banáín.

8 Aur unhon ne ḲHUDÁWAND Ḳhudá kí áwáz[k], jo ṭhanḍe waqt bág men phirtá thá, suní: aur Ádam aur us kí jorú ne áp ko ḲHUDÁWAND Ḳhudá ke sámhne se bág ke darakhton men chhipáyá[l].

9 Tab ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne Ádam ko pukárá, aur us se kahá, ki Tú kahán hai?

10 Wuh bolá, ki Main ne bág men terí áwáz suní, aur ḍará[m], kyúnki main nangá hún; aur áp ko chhipáyá.

11 Aur us ne kahá, Tujhe kis ne jatáyá ki tú nangá hai? Kyá tú ne us darakht se kháyá, jis kí bábat main ne tujh ko hukm kiyá thá ki us se na kháná?

12 Ádam ne kahá, ki Is 'aurat ne[n] jise tú ne merí sáthí kar diyá, mujhe us darakht se diyá, aur main ne kháyá.

13 Tab ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne 'aurat se kahá, ki Tú ne yih kyá kiyá? 'Aurat bolí, ki Sámp ne mujh ko bahkáyá[o], to main ne kháyá.

14 Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne sámp se kahá, Is wáste ki tú ne yih kiyá hai, tú sab chárpáyon, aur maidán ke sab jánwaron se mal'ún hai[p]; tú apne peṭ ke bhal chalegá, aur 'umr bhar miṭṭí[q] khágá:

15 Aur main tere aur 'aurat ke, aur terí nasl[r] aur 'aurat kí nasl[s] ke darmiyán dushmaní ḍálúngá; wuh[t] tere sir ko kuchlegí, aur tú us kí eṛí ko káṭegá.

16 Us ne 'aurat se kahá, ki Main tere haml men dard ko[u] bahut baṛháúngá; aur dard se tú laṛke janegí; aur apne khasam kí taraf terá shauq hogá, aur wuh tujh par hukúmat[w] karegá.

17 Aur Ádam se kahá, Is wáste

Peshtar MASÍH se, 4004.

[e] 7 áyat. A'am. 26. 18. [f] 1 Tim. 2. 14. [g] 12, 17 áyaten. [h] 5 áyat. [i] Paid. 2. 25. [k] Aiy. 38. 1. [l] Aiy. 31 33. Yar 23 24. 'Amus 9. 3. [m] Paid. 2. 25. Khur. 3 6. 1 Yúh. 3. 20. [n] Paid. 2 18. Aiy. 31. 33. Ams. 28. 13. [o] 4 áyat. 2 Qur. 11. 3. 1 Tim. 2. 14. [p] Khur. 21. 29, 32. [q] Yas. 65. 25. Mík. 7. 17. [r] Mat. 3. 7. aur 13. 38. aur 23. 33. Yúh. 8. 44. A'am. 13. 10. 1 Yúh. 3. 8 [s] Zab. 132. 11. Yas. 7. 14. Mík. 5. 3. Mat. 1. 23, 25 Lúq 1. 31, 34, 35. Gal. 4. 4. [t] Róm. 16. 20. Qul. 2. 15. 'Ibrán. 2. 14. 1 Yúh. 3. 8. Mak. 12. 7. 17. [u] Zab. 48. 6. Yas. 13. 8. aur 21. 3. Yúh. 16. 21. 1 Tim. 2. 15 [w] 1 Qur. 11. 3. aur 14. 34. Afs. 5. 22, 23, 24. 1 Tim. 2. 11, 12. Tít. 2. 5. 1 Pat 3. 1, 5, 6.

Peshtar MASÍH se, 4004.

ki tú ne apní jorú kí bát suní[x], aur us daraḳht se kháyá[y], jis kí bábat main ne tujhe hukm kiyá[z], ki Us se mat kháná: zamín tere sabab se la'natí[a] húí; saḳht mihnat[b] ke sáth tú apní 'umr bhar us se kháegá;

18 Aur wuh tere liye kánṭe aur úntkaṭáre[c] ugáwegí; aur tú khet ká ságpát[d] kháegá;

19 Tú apne muṉh ke pasíne[e] kí roṭí kháegá, jab tak ki zamín meṉ phir na jáwe: ki tú us se nikálá gayá hai: ki tú ḳhák hai[f], aur phir ḳhák men jáegá[g].

20 Aur Ádam ne apní jorú ká nám ‡ Hawah rakhá; is liye ki wuh sab zindoṉ kí má hai.

21 Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne Ádam aur us kí jorú ke wáste chamṛe kí poshák banáke, un ko pahináí.

22 ¶ Aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne kahá, Dekho, ki Ádam nek o bad kí pahchán meṉ ham meṉ se ek kí mánind[h] ho gayá: aur ab aisá na ho, ki apná báth baṛháke aur hayát ke daraḳht se bhí kuchh leke kháwe[i], aur hamesha jítá rahe,

23 Is liye ḲHUDÁWAND Ḳhudá ne us ko bág i 'Adan se báhar kar diyá, ki zamín kí. jis meṉ se wuh liyá gayá thá, khetí[k] kare.

24 Chunánchi us ne Ádam ko nikál diyá; aur bág i 'Adan kí púrab taraf[l] Karúbíoṉ[m] ko chamaktí aur ghúmtí talwár ke sáth muqarrar kiyá, ki daraḳht i hayát kí nigáhbání karen.

x 1 Sam. 15. 23.
y 6 áyat.
z Paid. 2. 17.
a Wá'iz 1. 2, 3. Yas. 24. 5, 6. Rúm 8. 20.
b Aly. 5. 7. Wá'iz 2. 23.
c Aly. 31. 40.
d Zab. 104. 14.
e Wá'iz 1. 13. 2 Tas. 3. 10.
f Paid. 2. 7.
g Aly. 21. 26. aur 34. 15. Zab. 104. 29. Wá'iz 3. 20. aur 12. 7. Rúm. 5. 12. 'Ibrán. 9. 27.
‡ Ya'ne Zinda.
h 5 áyat. Waisí mag-rúrí Yas. 19. 12 aur 47. 12, 13. Yar. 22. 23.
i Paid. 2. 9.
k Paid. 4. 2. aur 9. 20.
l Paid. 2. 8.
m Zab. 104. 4. 'Ibrán. 1. 7.

IV BÁB.

1 Qáin o Hábil kí paidáish, aur un kí guzrán ke taur, aur chál ká bayán. 8 Hábil ká qatl. 11 Qáin par la'nat kí játí. 17 Pahlá shahr, Hanúk nám, ta'mír húá. 19 Lamak aur uskí do joruoṉ ke ahwál. 25 Set kí paidáish. 26 Anús kí paidáish.

4003.

AUR Ádam apní jorú Hawah se hambistar húá; aur wuh hámila húí, aur ‖ Qáin ko jani, aur bolí, ki Main ne ḲHUDÁWAND se ek mard páyá.

2 Phir us ke bhái Hábil ko jani. Aur Hábil bheṛ bakrí ká charwáhá, aur Qáin kisán[a] thá.

3 Chand roz ke ba'd yúṉ húá, ki Qáin apne khet ke hásil meṉ se[b] ḲHUDÁWAND ke wáste hadiya láyá.

4 Aur Hábil bhí, apní palauṭhí aur moṭí bheṛ bakríoṉ[c] meṉ se láyá. Aur ḲHUDÁWAND ne Hábil ko aur us ke hadiya ko qabúl kiyá[d]:

5 Par Qáin ko aur us ke hadiya ko qabúl na kiyá. Is liye Qáin niháyat gussa aur turshrú[e] húá.

6 Aur ḲHUDÁWAND ne Qáin se kahá, Tujhe kyúṉ gussa áyá? aur apná muṉh kyúṉ bigáṛá?

7 Agar tú achchhá kartá, kyá tú maqbúl na hotá? aur agar tú achchhá na kare to gunáh darwáze par dabaktá hai, aur terá iráda rakhtá hai, par tú us par gálib á.

8 Aur Qáin apne bhái Hábil se bolá: aur jab we donoṉ khet meṉ the, to yúṉ húá, ki Qáin apne bhái Hábil par uṭhá, aur use már ḍálá[f].

9 ¶ Tab ḲHUDÁWAND ne Qáin se kahá, ki Terá bhái Hábil kaháṉ[g] hai? Wuh bolá, Maiṉ nahíṉ jántá[h]: Kyá maiṉ apne bhái ká nigáhbán húṉ?

10 Phir us ne kahá, ki Tú ne kyá kiyá? tere bhái ká ḳhún[i] zamín se mujh ko pukártá hai.

11 Aur ab tú zamín se la'natí hai, jis ne apná muṉh pasárá, ki tere háth se tere bhái ká lahú lewe;

12 Ki jab tú zamín par khetí karegá, wuh phir tujhe apná hásil na degí; aur zamín par tú pareshán aur áwára hogá.

13 Tab Qáin ne ḲHUDÁWAND se kahá, ki Merí sazá bardásht se báhar hai.

14 Dekh, áj tú mujhe watan se nikál detá[k] hai, aur main tere huzúr se gáib[l] húngá; aur zamín par pareshán aur áwára húngá; aur aisá hogá, ki jo koí mujhe páwegá már ḍálegá[m].

15 Tab ḲHUDÁWAND ne use kahá, Nahíṉ, balki jo koí Qáin ko már ḍalegá, sátguní[n] sazá páwegá. Aur ḲHUDÁWAND ne Qáin ko ek nishán[o] diyá, ki jo koí use páwe már na ḍále.

16 ¶ So Qáin ḲHUDÁWAND ke huzúr se[p] nikal gayá, aur 'Adan kí púrab taraf, Núd kí sarzamín meṉ, já rahá.

17 Aur Qáin apní jorú se hambistar húá; aur wuh hámila húí, aur Hanúk ko jani: aur us ne ek shahr banáyá, aur us shahr ká nám[q], apne beṭe ke nám ke muwáfiq, Hanúk, rakhá.

18 Aur Hanúk se 'Irád paidá

‖ Ya'ne hásil kiyá, páyá.
a Paid. 4. 23. aur 9. 20.
b Gin. 18. 12

Peshtar MASÍH se, 4003.

c Gin. 18. 17. Ams. 3. 9.
d 'Ibrán. 11. 4
e Paid. 31. 2.

3875 ke qaríb.

f Mat. 23. 35. 1 Yúh. 3. 12. Yahúd. 11.
g Zab. 9. 12.
h Yúh. 8. 44.
i 'Ibran. 12. 24. Muk. 6. 10.
k Aly. 15 20—21
l Zab. 51. 11.
m Paid. 9. 6. Gin. 35. 19, 21, 27.
n Zab. 79. 12.
o Hiz. 9. 4, 6
p 2 Sal. 13. 23. aur 24. 20. Yar. 23. 39. aur 52. 3.

3875 ke qaríb.

q Zab. 49. 11.

Peshtar MASÍH se, 3875 ke qaríb.

húá: aur 'Irád se Mahúyáel paidá húá: aur Mahúyáel se Matúsáel: aur Matúsáel se Lamak paidá húá.

19 ¶ Aur Lamak ne do jorúán kín: ek ká nám 'Adah, aur dúsrí ká nám Zillah.

20 Aur 'Adah Yábal ko janí: wuhí khaimon men rahnewálon, aur galla rakhnewálon ká báp thá.

21 Aur us ke bháí ká nám Yúbal thá: wuh bín aur bánslí bajánewálon ká báp[r] thá.

22 Aur Zillah se bhí Túbalqáin paidá húá, jo támbe aur lohe ke sab jangí hathyáron ká gaṛhnewálá thá: aur Na'mah Túbalqáin kí bahin thí.

23 Aur Lamak ne apní jorúon se kahá, ki Ai 'Adah aur Zillah, merí áwáz suno; ai Lamak kí jorúo, merí bát par kán dharo: ki main ne zakhm kháke ek mard ko, aur zarb uṭháke ek jawán ko már ḍálá.

24 Ki Qáin ká sát guná[s] badlá liyá jáegá, aur Lamak ká sathattar guná.

25 ¶ Phir Adam apní jorú se hambistar húá; aur wuh ek beṭá janí, aur us ká nám ‖ Set[t] rakhá: aur bolí, ki Khudá ne Hábil ke 'iwaz, jis ko Qáin ne qatl kiyá, dúsrá farzand diyá.

26 Aur Set ko bhí ek beṭá[u] paidá húá, jis ká nám us ne Anús rakhá: us waqt log KHUDÁWAND ká nám[x] lene lage.

V BAB.

1 Adam se leke Núh tak sab bápdádon ká tawalludnáma, aur un kí 'umr kí barhtí aur unkí wafát ká bayán. 21 Hanúk kí díndárí, aur us ke, jíteji, Khudá ke huzúr ásmán par chale jáne kí khabar.

YIH Adam ká tawalludnáma[a] hai. Jis din Khudá ne Adam ko paidá kiyá, Khudá kí súrat par[b] use banáyá;

2 Nar aur nárí[c] unhen paidá kiyá; aur unhen barakat dí, aur un ká nám Adam rakhá, jis din we paidá húe.

3 ¶ Aur Adam ek sau tís baras ká húá, ki us ko ek beṭá us kí súrat par aur us kí mánind paidá húá: aur us ne us ká nám Set[d] rakhá:

4 Aur Set kí paidáish ke ba'd Adam áṭh sau baras[e] jítá rahá: aur us se beṭe aur beṭián[f] paidá húín:

5 Aur Adam kí sárí 'umr nau sau tís baras kí húí: tab wuh mar gayá[g].

6 ¶ Aur Set ek sau pánch baras ká thá, ki us se Anús[h] paidá húá.

7 Aur Anús kí paidáish ke ba'd Set áṭh sau sát baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭián paidá húín:

8 Aur Set kí sárí 'umr nau sau bárah baras kí húí: tab wuh mar gayá.

9 ¶ Aur Anús nauwe baras ká thá, ki us se Qínán paidá húá:

10 Aur Qínán kí paidáish ke ba'd Anús áṭh sau pandrah baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭián paidá húín:

11 Aur Anús kí sárí 'umr nau sau das baras kí húí: tab wuh mar gayá.

12 ¶ Aur Qínán sattar baras ká húá, ki us se Mahalaliel paidá húá:

13 Aur Mahalaliel kí paidáish ke ba'd Qínán áṭh sau chális baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭián paidá húín:

14 Aur Qínán kí sárí 'umr nau sau das baras kí húí: tab wuh mar gayá.

15 ¶ Aur Mahalaliel painsaṭh baras ká húá, ki us se Yárid paidá húá:

16 Aur Yárid kí paidáish ke ba'd Mahalaliel áṭh sau tís baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭián paidá húín:

17 Aur Mahalaliel kí sárí 'umr áṭh sau pachánauwe baras kí húí: tab wuh mar gayá.

18 ¶ Aur Yárid ek sau básaṭh baras ká húá, ki us se Hanúk[i] paidá húá:

19 Aur Hanúk kí paidáish ke ba'd Yárid áṭh sau baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭián paidá húín:

20 Aur Yárid kí sárí 'umr nau sau básaṭh baras kí húí: tab wuh mar gayá.

21 ¶ Aur Hanúk painsaṭh baras ká húá, ki us se Matúsilah paidá húá:

22 Aur Matúsilah kí paidáish ke ba'd Hanúk tín sau baras Khudá ke sáth sáth[k] chaltá thá, aur us se beṭe aur beṭián paidá húín:

23 Aur Hanúk kí sárí 'umr tín sau painsaṭh baras kí húí:

24 Aur Hanúk Khudá ke sáth sáth chaltá thá[l]: aur gáib ho gayá: is liye ki Khudá ne use le liyá.

25 ¶ Aur Matúsilah ek sau sattásí baras ká húá, ki us se Lamak paidá húá:

Margin notes: [r] Rúm. 4. 11, 12. — [s] 15 áyat. — 3874. — ‖ Ya'ne *rakh diyá, yá, taqhí diyá húá.* — [t] Paid. 5. 3. — 3769. — [u] Paid. 5. 6. — [x] 1 Sal. 13. 4; Zab. 116. 17. Yúel 2. 32. Sal. 3. 9. 1 Qur. 1. 2 — 4004. — [a] 1 Taw. 1. 1. Lúq. 3. 38. — [b] Paid. 1. 26. Afs. 4. 24. Qul. 3. 10. — [c] Paid. 1. 27. — 3874. — [d] Paid. 4. 25 — [e] 1 Taw. 1. 1, wag. — [f] Paid. 1. 28. — [g] Paid. 3. 19. 'Ibrán. 9. 27. — Peshtar MASÍH se, 3769. — [h] Paid. 4. 26. — 3679. — 3609 — 3544. — 3382. — [i] Yahúd. 14, 15. — 3317. — [k] Paid. 6. 9. aur 17. 1. aur 24. 40. 2 Sal. 20. 3. Zab. 16. 8. aur 116. 9. aur 128. 1. Mík. 6. 8. Mal. 2. 6. — [l] 2 Sal. 2. 11. 'Ibrán. 11. 5.

Peshtar MASÍH se, 3130.

26 Aur Lamak kí paidáish ke ba'd Matúsilah sát sau byásí baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭiáṉ paidá húíṉ:

27 Aur Matúsilah kí sárí 'umr nau sau unhattar baras kí húí; tab wuh mar gayá.

2948.

28 ¶ Aur Lamak ek sau byásí baras ká húá, ki us se beṭá paidá húá:

29 Aur us ne us ká nám ‖ Núh[m] rakhá, aur kahá, ki Yih hamáre háthoṉ kí mihnat aur mashaqqat se jo zamín ke sabab se haiṉ, jis par Ḳhudá ne la'nat[n] kí hai, hameṉ árám degá.

30 Aur Núh kí paidáish ke ba'd Lamak pánch sau pachánauwe baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭíán paidá húíṉ:

2353.

31 Aur Lamak kí sárí 'umr sát sau sathattar baras kí húí: tab wuh mar gayá.

2448.

32 Aur Núh pánch sau baras ká húá: ki us se Sim[o], Hám, aur Yáfat[p] paidá húe.

VI BÁB.

1 Dunyá ke logoṉ kí sharárat, jiske ba'is Ḳhudá ká qahr názil hotá, aur túfán bhejá játá. 8 Núh mihrbání pátá. 14 Kishtí banáne ká hukm; us kí tartíb, aur ḍaul, aur us murád ká bayán, jis se us ke banáne ká hukm húá.

JAB zamín par ádmí bahut hone[a] lage, aur un se beṭiáṉ paidá húíṉ,

2 To Ḳhudá ke beṭoṉ ne ádmíoṉ kí beṭíoṉ ko dekhá, ki we ḳhúbsúrat haiṉ; aur un sabhoṉ meṉ se jise jo pasand áíṉ shádí kí[b].

3 Tab ḲHUDÁWAND ne kahá, ki Merí Rúh insán ko us kí gumráhí meṉ hamesha hukm na karegí[c]; wuh to bashar[d] hai: aur us ke din ek sau bís baras aur hoṉge.

2469.

4 Un dinoṉ meṉ zamín par pahlawán the; aur ba'd us ke bhí, ki Ḳhudá ke beṭe ádmíoṉ kí beṭíoṉ ke pás gae, to un se laṛke paidá húe; ye we zabardast the, jo qadím se námwar haiṉ.

2448.

5 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne dekhá, ki zamín par ádmíoṉ kí badí bahut baṛh gaí, aur un ke dil ke tasauwar aur ḳhiyál[e] roz ba roz sirf bad hí hote haiṉ.

6 Tab ḲHUDÁWAND zamín par insán ke paidá karne se pachhtáyá[f], aur dilgír[g] húá.

7 Aur ḲHUDÁWAND ne kahá, ki Maiṉ insán ko jise maiṉ ne paidá kiyá, insán se leke haiwán tak, aur kíṛe makoṛe, aur ásmán ke parindoṉ tak, zamín par se miṭá ḍálúṉgá; kyúṉki un ke banáne se pachhtátá húṉ.

8 Aur Núh par ḲHUDÁWAND ne mihrbání se[h] nazar kí.

9 ¶ Núh ká tawalludnáma yih hai: Núh apne waqt meṉ sádiq[i] aur kámil thá, aur Núh Ḳhudá ke sáth[k] chaltá thá.

10 Aur us se tín beṭe, Sim, Hám, aur Yáfat[l] paidá húe.

11 Aur Ḳhudá kí nazar meṉ zamín bigaṛ gaí thí, aur zamín zulm[m] se bharí thí.

12 Aur Ḳhudá ne zamín par nazar[n] kí, aur dekhá, ki wuh bigaṛ gaí; kyúṉki har ek bashar ne apní taríq ko zamín par bigáṛá thá.

13 Aur Ḳhudá ne Núh se kahá, ki Sab bashar kí ajal[o] mere sámhne á pahunchí hai; is liye ki un ke sabab zamín zulm se bhar gaí; aur dekh, maiṉ un ko zamín ke sáth halák[p] karúṉgá.

14 ¶ Tú apne wáste shamshád kí lakṛí kí ek kishtí baná; us kishtí meṉ koṭhríáṉ taiyár kar, aur us ke báhar aur bhítar rál lagá.

15 Aur us ko aisí baná: ki us kí lambáí tín sau háth, aur us kí chauṛáí pachás háth, aur us kí úncháí tís háth ho.

16 Aur us kishtí meṉ roshandán baná, aur úpar se háth bhar par tamám kar; aur kishtí kí ek taraf darwáza baná; aur níche ká ṭabqa, aur dúsrá, aur tísrá bhí, baná.

17 Aur dekh, maiṉ zamín par túfán ká pání bhejtá húṉ, ki har ek jism ko jis meṉ zindagí ká dam hai, ásmán ke níche se miṭá ḍálúṉ[q]: aur sab jo zamín par haiṉ, mar jáeṉge.

18 Par maiṉ tujh se 'ahd kartá húṉ: aur tú apne beṭoṉ, aur jorú, aur apne beṭoṉ kí jorúoṉ samet, kishtí meṉ já[r].

19 Aur sab jánwaroṉ meṉ se, har jins ke do do[s], nar aur máda, apne sáth kishtí meṉ le; ki we bach raheṉ.

20 Aur parindoṉ meṉ se har ek jins ke, aur charindoṉ meṉ se har ek jins ke, aur zamín ke sáre reṉgnewáloṉ meṉ se har ek jins ke, do do un sab meṉ se tere pás[t] apní apní ján bacháne áweṉ.

21 Aur tú apne pás har tarah kí

Peshtar MASÍH se, 2448.

‖ Ya'ne árám, yá tasallí. m Lúq. 3. 36. 'Ibrán. 11. 7. 1 Pat. 3. 20. n Paid. 3. 17. aur 4. 11. o Paid. 6. 10 p Paid. 10. 21 a Paid. 1. 28. b Ist. 7. 3, 4. c Gal. 5. 16, 17. 1 Pat. 3. 19, 20. d Zab. 78. 39 e Paid. 8. 21. Amsál 6. 18. Mat. 15. 19. f Dekho Gin. 23. 19. 1 Sam. 15. 11, 29. 2 Sam. 24. 16. Mal. 3. 6. Ya'q. 1. 17. g Yas. 63. 10. Afs. 4. 30.

h Paid. 19. 19. Khur. 33. 12, 13, 16, 17. Lúq. 1. 30. A'am. 7. 46 i Paid. 7. 1. Hiz. 14. 14, 20. Rúm. 1. 17. 'Ibrán. 11. 7. 2 Pat. 2. 5. k Paid. 5. 22 l Paid. 5. 32. m Hiz. 8. 17. aur 28. 16. Hab. 2. 8, 17. n Paid. 18. 21. Zab. 14. 2 aur 33. 13, 14 aur 53. 2, 3 o Yar. 51. 13 Hiz. 7. 2, 3, 6. 'Ámús 8. 2. 1 Pat. 4. 7. p 17 áyat. q 13 áyat. Paid. 7. 4, 21, 22, 23. 2 Pat. 2. 5. r Paid. 7. 1, 7, 13 1 Pat. 3. 20. 2 Pat. 2. 5. s Paid. 7. 8, 9, 15, 16. t Paid. 7. 9, 15. Dekho Paid. 2. 19.

Peshtar MASÍH se, 2448.

ḳhurák, jo kháne meṉ átí hai, lekar apne pás jam'a kar; aur wuh terí aur un kí ḳhurák hogí.

22 Aur jaisá Ḳhudá ne farmáyá [x], waisáhí Núh bajá láyá [y].

[x] Paid. 7. 5, 9, 16. [y] Ibrán. 11. 7. Dekho Ḳhur. 40. 16.

VII BAB.

1 Núh, ma' gharáne, aur chand jándároṉ ke, kishtí meṉ dáḳhil hotá hai. 71 Túfán ká áná, aur páni ká baṛhná, aur der tak ṭhaharná

2349.

AUR ḲHUDÁWAND ne Núh se kahá, ki Tú apne sab ḳhándán samet kishtí meṉ [a] á; kyúṉki main ne apne huzúr meṉ tujhí ko [b] is zamáne meṉ sádiq dekhá.

2 Sab pák [c] jándároṉ meṉ se sát sát, nar aur un kí máda: aur un meṉ se jo pák nahíṉ [d] haiṉ, do do, nar aur un kí máda, apne pás le.

3 Aur ásmán ke parindoṉ meṉ se bhí, jo pák haiṉ, sát sát, nar aur máda; táki tamám zamín par un kí nasl báqí rahe.

4 Kyúṉki sát din ke ba'd, main zamín par chális din aur chális rát [e] páni barsáúṉgá, aur sab maujúdát ko, jise main ne banáyá, zamín par se miṭá ḍálúṉgá.

5 Aur Núh ne, us sab ke mutábiq jo ḲHUDÁWAND ne use farmáyá thá [f], kiyá.

2349.

6 Aur Núh chha sau baras ká thá, jab túfán ká páni zamín par áyá.

7 ¶ Tab Núh aur us ke beṭe, aur us kí jorú, aur us ke beṭoṉ kí jorúáṉ, us ke sáth, túfán ke páni ke sabab, kishtí meṉ [g] gae.

8 Aur pák chárpáyoṉ meṉ se, aur un chárpáyoṉ meṉ se, jo pák nahíṉ, aur parindoṉ meṉ se, aur zamín ke har ek rengnewáloṉ meṉ se,

9 Do do, nar o máda, Núh ke sáth kishtí meṉ, jaisá Ḳhudá ne Núh ko farmáyá thá, dáḳhil húe.

10 Aur sát din ke ba'd aisá húá, ki túfán ká páni zamín par áyá.

11 ¶ Jab Núh kí 'umr chha sau baras kí húí, dúsre mahíne kí satrahwiṉ táríḳh ko, usí din, baṛe samundar ke sab sote [h] phúṭ nikle, aur ásmán kí khiṛkíáṉ [i] khul gaiṉ.

12 Aur chális din aur chális rát zamín par páni kí jhaṛí [k] lagí rahí.

13 Usí din Núh, aur Sim, aur Hám, aur Yáfat, Núh ke beṭe, aur Núh kí jorú, aur us ke beṭoṉ kí tín jorúáṉ [l],

14 We, aur har tarah ke jánwar, aur har tarah ke chárpáye, aur har tarah ke rengnewále jo zamín par rengte haiṉ, aur har tarah ke parinde [m] kishtí meṉ dáḳhil húe.

15 Aur sabhoṉ meṉ se jin meṉ zindagí ká dam hai, joṛe joṛe, Núh ke pás kishtí meṉ áe [n].

16 Jo áe, sab nar o máda the, jaisá ki Ḳhudá ne farmáyá thá [o]: aur Ḳhudá ne us ke píchhe band kiyá.

17 Aur chális din túfán [p] zamín par rahá; aur páni baṛhá, aur kishtí ko úpar uṭhá diyá: so kishtí zamín par se uṭh gaí.

18 Aur páni zamín par baṛhá, aur bahut ziyáda húá; aur kishtí páni ke úpar [q] bahtí rahí.

19 Aur páni zamín par niháyat baṛh gayá; aur sab únche pahár jo ásmán ke níche haiṉ, chhip gae [r].

20 Pandrah háth páni pahároṉ se baṛhá; aur we ḍúb gae.

21 Aur sab jándár jo zamín par chalte haiṉ, parinde, aur charinde, aur janglí jánwar, aur kíṛe makoṛe, jo zamín par rengte haiṉ, aur sab insán, mar gae [s]:

22 Sab, jin ke nathnoṉ meṉ zindagí ká dam thá [t], we jo ḳhushkí par the, mar gae.

23 Aur sab maujúdát, jo zamín par the, miṭ gae. insán se leke haiwán tak, aur kíṛe makoṛoṉ, aur ásmán ke parindoṉ tak; we sab zamín se miṭ gae: faqat Núh, aur jo us ke sáth kishtí par the [u], bach rahe.

24 Aur páni ḍeṛh sau din tak zamín par bahtá rahá. [x]

[a] 7, 13 áyateṉ. Mat. 24. 38. Lúq. 17. 26. 'Ibrán. 11. 7. 1 Pat. 3. 20. 2 Pat. 2. 5.
[b] Paid. 6. 9. Zab. 33. 18, 19. Ams. 10. 9. 2 Pat. 2. 9.
[c] 8 ayat. Ahb. 11 Báb.
[d] Ahb. 10. 10. Hiz. 44. 23.
[e] 12, 17 áyateṉ.
[f] Paid. 6. 22.
[g] 1 áyat.
[h] Paid. 8. 2. Ams. 8. 28. Hiz. 26. 19.
[i] Paid. 1. 7. aur 8. 2. Zab. 78. 23.
[k] 4, 17 áyateṉ.
[l] 1, 7 áyateṉ. Paid. 6. 18. 'Ibrán. 11. 7. 1 Pat. 3. 20. 2 Pat. 2. 5.
[m] 2, 3, 8, 9, áyateṉ.
[n] Paid. 6. 20.
[o] 2, 3 áyateṉ.
[p] 4, 12 áyateṉ.
[q] Zab. 104. 26.
[r] Zab. 104. 6. Yar. 3. 23.
[s] 4 áyat. Paid. 6. 13, 17. Aiy. 22. 16. Mat. 24. 39. Lúq. 17. 27. 2 Pat. 3. 6.
[t] Paid. 2. 7.
[u] 1 Pat. 3. 20. 2 Pat. 2. 5. aur 3. 6.
[x] Paid. 8. 3. aur Paid. 8. 1. is báb kí 11 áyat se muqábila karo.

VIII BAB.

1 Túfán ká páni ghaṭ játá. 4 Kishtí Koh i Arárát par ṭik játí. 7 Kauwe aur kabútari ko uráná. 15 Núh hukm pátá, 18 ki kishtí se nikal jáwe. 20 Núh qurbángáh banátá aur qurbání guzránta. 21 Ḳhudá us qurbání ko manzúr kartá, aur wa'da kartá ki zamín par la'nat phir na bhejí jaegí.

PHIR Ḳhudá ne Núh, aur sab jánwaroṉ aur sab chárpáyoṉ ko, jo us ke sáth kishtí meṉ the, yád kiyá [a]: aur Ḳhudá ne zamín par ek hawá chaláí [b], aur páni phir gayá.

2 Aur samundar ke sote [c], aur ásmán kí khiṛkíáṉ band húíṉ, aur ásmán se meṉh tham gayá [d];

3 Aur páni zamín par se rafta rafta ghaṭtá játá thá, aur ḍeṛh sau din ke ba'd [e] kam húá.

4 Aur sátweṉ mahíne kí satrah-

[a] Paid. 19. 29. Ḳhur. 2. 24. 1 Sam. 1. 19.
[b] Ḳhur. 14. 21.
[c] Paid. 7. 11.
[d] Aiy. 38. 37.
[e] Paid. 7. 24.

Peshtar MASÍH se, 2349.

wín tárikh ko Arárát ke paháron par kishtí tik gaí.

5 Aur pání dasweṉ mahíne tak ghaṭtá játá thá: aur dasweṉ mahíne kí pahlí táríkh ko paháṛoṉ kí choṭiáṉ nazar áíṉ.

6 ¶ Aur chálís din ke ba'd yúṉ húá, ki Núh ne kishtí kí khiṛkí[f], jo us ne banáí thí, khol dí:

7 Aur us ne ek kauwe ko uṛá diyá; so wuh niklá, aur jab tak ki zamín par se pání súkh na gayá, áyá jáyá kartá thá.

8 Phir us ne ek kabútarí apne pás se uṛá dí, ki dekhe, kyá zamín par pání ghaṭá yá nahíṉ;

9 Par kabútarí ne panja ṭekne kí jagah na páí, aur us ke pás kishtí meṉ phir áí; kyúṉki tamám rú e zamín par pání thá: tab us ne háth baṛháke use le liyá, aur apne pás kishtí meṉ rakhá.

10 Phir us ne aur sát roz sabr kiyá; tab us kabútarí ko phir kishtí se uṛá diyá;

11 Aur wuh kabútarí shám ke waqt us ke pás phir áí; aur dekho, zaitún kí ek táza pattí us ke múṉh meṉ thí: tab Núh ne ma'lúm kiyá, ki ab pání zamín par kam húá.

12 Aur wuh aur bhí sát din ṭhahrá: ba'd us ke, phir us kabútarí ko uṛá diyá; wuh kabhí us ke pás phir na áí.

2348.

13 ¶ Aur chha sau ek baras ke pahle mahíne kí pahlí táríkh ko yúṉ húá, ki zamín par ká pání súkh gayá: aur Núh ne kishtí kí chhat kholí, aur dekhá, ki zamín súkhne lagí.

14 Aur dúsre mahíne kí sattáíswíṉ táríkh zamín súkh gaí thí.

15 ¶ Tab Khudá ne Núh se kahá, ki

16 Tú apní jorú, aur apne beṭe, aur beṭoṉ kí jorúáṉ, sáth leke[g] kishtí se nikal á.

17 Aur sáre haiwánát, jo tere sáth haiṉ, kyá parinde, kyá charinde, kyá kíṛe makoṛe jo zamín par reṉgte haiṉ, apne sáth le nikal[h], ki we zamín par phaileṉ, aur phaleṉ, aur zamín par baṛheṉ[i].

18 Tab Núh apní jorú, aur apne beṭoṉ, aur apne beṭoṉ kí jorúoṉ ko, lekar kishtí se niklá:

19 Sab jánwar, sab kíṛe makoṛe, aur sab parinde, sab jo zamín par reṉgte haiṉ, apní apní jins ke sáth, kishtí se nikal gae.

20 ¶ Tab Núh ne KHUDÁWAND ke liye ek mazbah banáyá; aur sáre pák charindoṉ aur pák parindoṉ meṉ se[k] lekar us mazbah par chaṛháwá chaṛháyá.

21 Aur KHUDÁWAND ne khushbú[l] súnghí; aur KHUDÁWAND ne apne dil meṉ kahá, ki Insán ke liye maiṉ zamín ko phir kabhí la'nat[m] na karúṉgá; kyúṉki insán ke dil ká khiyál laṛakpan se burá hai[n]; aur jaisá ki maiṉ ne kiyá, phir sáre jándároṉ ko na márúṉgá[o];

22 Balki jab tak zamín hai, boná aur launá, sardí aur garmí, rabí' aur kharíf[p], din aur rát, mauqúf[q] na hoṉge.

IX BÁB.

1 Khudá Núh ko barakat detá. 4 Khúnkharárí aur khúnrezí man'a kí játín. 8 Khudá ká 'ahd, 13 jis ká nishán dhanuk muqarrar húá. 18 Núh kí aulád se dunya phir ábád hone lagí. 20 Núh angúristán banátá: 21 Us ne nashe meṉ áke apne beṭe se tamaskhur uṭháyá; 25 Kan'án par la'nat bheji; 26 Sim ko barakat dí; 27 Yáfat ke liye du'á mángí; 29 Ba'd us ke, wafát páí.

AUR Khudá ne Núh aur us ke beṭoṉ ko barakat dí, aur unheṉ kahá, ki Phalo, aur baṛho, aur zamín ko ábád karo[a].

2 Aur zamín ke sab charinde, aur ásmán ke sab parinde, aur zamín par ke sab chalnewále, aur daryá kí sab machhliáṉ, tum se darte aur kámpte[b] raheṉge; we tumháre bas meṉ kíe gae.

3 Sab jíte chalte jánwar tumháre khane ke wáste haiṉ[c]; maiṉ ne un sab ko[d] ságpát kí máníndi[e] tumheṉ diyá.

4 Magar tum gosht ko lahú ke sáth[f], ki us kí ján hai, mat kháná.

5 Maiṉ sirf tumhárí hí ján ká badlá lúṉgá; har ek jánwar se[g] us ká badlá, aur ádmí kí ján ká badlá ádmí ke háth se[h], ki us ká bhái hai[i], lúṉgá.

6 Jo koí ádmí ká lahú baháwe, ádmí hí se us ká lahú baháyá jáegá[k]; kyúṉki Khudá ne insán ko apní súrat par banáyá hai[l].

7 Aur tum phalo, aur baṛho, aur zamín par phailo, aur us par ziyáda ho[m].

8 ¶ Aur Khudá ne Núh ko aur us ke beṭoṉ ko kahá,

9 Dekho, maiṉ tum se aur tumháre ba'd tumhárí nasl se[n],

10 Aur sab jándároṉ se, jo tumháre sáth haiṉ, kyá parind kyá charind, aur zamín ke sab ján-

Peshtar MASÍH se, 2348.

---

f Paid. 6. 16.
g Paid. 7. 13.
h Paid. 7. 16.
i Paid. 1. 22.
k Ahb. 11 Báb.
l Ahb. 1. 9. Hiz. 20. 41. 2 Qur. 2. 15. Afs. 5. 2.
m Paid. 3. 17. aur 6. 17.
n Paid. 6. 5. Aiy. 14. 4. aur 15. 14. Zab. 51. 5. Yar. 17. 9. Mat. 15. 19. Rúm. 1. 21. aur 3. 23.
o Paid. 8. 11, 16.
p Yas. 54. 9.
q Yar. 33. 20, 25.
a 7, 19 áyateṉ. Paid. 1. 28. aur 10. 32.
b Paid. 1. 28. Hus. 2. 18.
c Ist. 12. 15. aur 14. 3, 9, 11 A'mál 10. 12, 13.
d Rúm. 14. 14, 20. 1 Qur. 10. 25, 26. Qul. 2. 16. 1 Tim. 4. 3, 4.
e Paid. 1. 29.
f Ahb. 17. 10, 11, 14. aur 19. 26. Ist. 12. 23. 1 Sam. 14. 33. A'mál. 15. 20, 29.
g Khur. 21. 28.
h Paid. 4. 9, 10. Zab. 9. 12.
i A'mál. 17. 26.
k Khur. 21. 12, 14. Ahb. 24. 17. Mat. 26. 52. Mak. 13. 10.
l Paid. 1. 27.
m 1, 19 áyateṉ. Paid. 1. 28.
n Paid. 6. 18. Yas. 54. 9.

Peshtar MASÍH se, 2348.

waroṉ se, sabhoṉ se jo kishtí se utre, zamín ke har tarah ke jánwaroṉ se[o], 'ahd kartá húṉ.

11 Tum se 'ahd kartá húṉ[p]; ki koí jándár pání ke túfán se phir halák na hogá; aur túfán phir na áwegá, ki zamín ko tabáh kare.

12 Aur Khudá ne kahá, ki Yih us 'ahd ká nishán[q] hai, jo maiṉ apne aur tumháre bích meṉ, aur sab jándároṉ ke bích meṉ, jo tumháre sáth haiṉ, pusht dar pusht hamesha ke liye kartá húṉ:

13 Maiṉ apní kamán ko[r] badlí meṉ rakhtá húṉ; wuh mere aur zamín ke darmiyán 'ahd ká nishán hogí.

14 Aur aisá hogá, ki jab maiṉ zamín ke úpar bádal láúṉ, to merí kamán bádal meṉ dikhláí degí:

15 Aur maiṉ apne 'ahd ko, jo mere aur tumháre aur har tarah ke jándároṉ ke darmiyán hai, yád karúṉgá[s]; aur túfán ká pání phir na hogá, ki sab jándároṉ ko tabáh kare.

16 Aur kamán bádal meṉ hogí; aur maiṉ use dekhkar us hamesha ke 'ahd ko[t], jo Khudá ke aur zamín ke sab tarah ke jándároṉ ke darmiyán hai, yád karúṉgá.

17 Pas, Khudá ne Núh se kahá, ki Yih us 'ahd ká nishán hai, jo maiṉ apne aur zamín ke sab jándároṉ ke darmiyán, jo zamín par haiṉ, qáim kartá húṉ.

2347.

18 ¶ Núh ke beṭe, jo kishtí se utre, Sim, Hám, aur Yáfat the: aur Hám[u] Kan'án ká báp thá.

19 Núh ke ye hí tín beṭe the[v]: aur unhíṉ se tamám zamín ábád húí[x].

20 Aur Núh khetíbárí[y] karne lagá; aur us ne ek angúr ká bág lagáyá.

21 Aur angúrí sharáb píkar nashe meṉ áyá[z], aur ḍere ke andar áp ko nangá kiyá.

22 Aur Kan'án ke báp Hám ne apne báp ko nangá dekhá, aur apne do bháíoṉ ko, jo báhar the, khabar dí.

23 Tab Sim aur Yáfat ne ek kapṛá liyá, aur apne donoṉ kándhoṉ par dhará; aur pichhle páṉw jáke apne báp kí barahnagí ko chhipáyá[a]; par un kí píṭh us kí taraf thí, ki unhoṉ ne apne báp kí barahnagí ko na dekhá.

24 Jab Núh angúrí sharáb ke nashe se hosh meṉ áyá, to jo us ke chhoṭe beṭe ne us ke sáth kiyá thá, ma'lúm kiyá.

25 Tab wuh bolá, ki Kan'án mal'ún ho[b]; wuh apne bháíoṉ ke gulámoṉ ká gulám hogá[c].

26 Phir bolá, KHUDÁWAND Sim ká Khudá mubárak[d]; aur Kan'án us ká gulám hogá.

27 Khudá Yáfat ko phailáwe; wuh Sim ke ḍeroṉ meṉ rahe[e]; aur Kan'án us ká gulám ho.

28 ¶ Aur túfán ke ba'd Núh sáṛhe tín sau baras jítá rahá.

29 Aur Núh kí sárí 'umr sáṛhe nau sau baras kí thí: tab wuh mar gayá.

1998.

X BAB.

1 Núh ká nasabnáma. 2 Yáfat ke beṭe. 6 Hám ke beṭe. 8 Namrúd pahlá bádsháh húá. 21 Sim ke beṭe.

NÚH ke beṭe, Sim, Hám, aur Yáfat ká yih nasabnáma hai: aur túfán ke b'ad un ko beṭe[a] paidá húe.

2 Yáfat ke beṭe[b] ye haiṉ; Jumr, aur Májúj, aur Mádí, aur Yúnán, aur Túbal, aur Masak, aur Tírás.

3 Aur Jumr ke beṭe; Askanáz, aur Rífat, aur Tujarmah.

4 Aur Yúnán ke beṭe; Ilísah, aur Tarsís, Kittí, aur Dúdání.

5 In se jazíroṉ kí qaumeṉ[c], apne mulkoṉ meṉ, apní zabánoṉ aur khándánoṉ ke muwáfiq, apní giroboṉ meṉ phail gaí haiṉ.

6 ¶ Aur Hám ke beṭe[d]; Kúsh, aur Misr, aur Fút, aur Kan'án.

7 Aur Kúsh ke beṭe; Sabá, aur Hawílah, aur Sabtah, aur Ragmah, aur Sabtíka: aur Ragmah ke beṭe; Sabá, aur Dadán.

8 Aur Kúsh se Namrúd paidá húá; wuh zamín par jabbár hone lagá.

2218 ke qarib.

9 KHUDÁWAND ke sámhne wuh saiyád i jabbár[e] thá; is wáste masal húí, ki KHUDÁWAND ke sámhne[f] Namrúd sá saiyád i jabbár.

10 Aur us kí bádsháhat[g] kí bunyád Bábul, aur Arak, aur Akkad, aur Kalnah, Sin'ár kí zamín meṉ thí.

11 Aur us mulk se Asúr niklá, aur Nínawah, aur Rahabát i 'Ír, aur Kalah ko,

12 Aur Nínawah aur Kalah ke darmiyán Rasan ko, jo baṛá shahr hai, banáyá.

Peshtar MASÍH se, 2347.

[o] Zab. 145. 9. [p] Yas. 54. 9. [q] Paid. 17. 11. [r] Muk. 4. 3. [s] Khur. 28. 12. Ahb. 26. 42, 45. Hiz. 16. 60. [t] Paid. 17. 13, 19. [u] Paid. 10. 6. [v] Paid. 5. 32. [x] Paid. 10. 32. 1 Taw. 1. 4, wag. [y] Ams. 3. 19, 23, aur 4. 2. Ams. 12. 11. [z] Ams. 20. 1. 1 Qur. 10. 12. [a] Khur. 20. 12. Gal. 6. 1.

[b] Ist. 27. 16. [c] Yash. 9. 23. 1 Sal. 9. 20, 21. [d] Zab. 144. 15. 'Ibrán. 11. 16. [e] Afs. 2. 13, 14, aur 3. 6. [a] Paid. 9. 1, 7, 19. [b] Taw. 1. 5, wag. [c] Zab. 72. 10. Yar. 2. 10. aur 25. 22. Saf. 2. 11. [d] 1 Taw. 1. 8, wag. [e] Paid. 6. 11. [f] Yar. 16. 16. Mik. 7. 2. [g] Mik. 5. 6.

Peshtar MASÍH se, 2218 ke qaríb.

13 Aur Misr se Lúdí, aur Anámí, aur Lihábí, aur Naftúhí,
14 Aur Fatrúsí, aur Kaslúhí, (jin se Filistí[h] nikle,) aur Kaftúrí, paidá húe.
15 ¶ Aur Kan'án se Saidá, jo us ká palauṭhá thá, aur Hitt,
16 Aur Yabúsí, aur 'Amúrí, aur Jirjáshí,
17 Aur Hawí, aur 'Arqí, aur Síní,
18 Aur Arwádí, aur Simárí, aur Hamátí paidá húe: ba'd us ke Kan'ánion ke gharáne phaile.
19 Aur Kan'ánion kí hadden[i] Saidá se Jirár, aur 'Azah, aur Sadúm, aur 'Amúrah, aur Adamah, aur Zibíán, aur Lasa' tak húín.
20 Pas, Hám ke beṭe, apne khándánon, aur apní zabánon ke muwáfiq, apne mulkon, aur apní gurohon men ye hain.
21 ¶ Aur Sim ko bhí beṭe paidá húe, jo sáre baní 'I'br ká báp, aur Yáfat ká baṛá bháí thá.
22 Sim ke beṭe[k]; 'Ailám, aur Asúr, aur Arfaksad, aur Lúd, aur Arám the.
23 Aur Arám ke beṭe 'U'z, aur Húl, aur Jatar, aur Mas the.
24 Aur Arfaksad se Silah[l] paidá húá; aur Silah se 'I'br.
25 Aur 'I'br ko[m] do beṭe paidá húe; ek ká nám ‖ Falaj; kyúnki us ke dinon zamín bánṭí gaí; aur us ke bháí ká nám Yuqtán thá.
26 Aur Yuqtán se Almúdád, aur Salaf, aur Hisár i Maut, aur Irakh,
27 Aur Hadúrám, aur U'zál, aur Diqlah,
28 Aur U'bal, aur Abimáel, aur Sabá,
29 Aur Ofír, aur Hawílah, aur Yúbáb paidá húe: ye sab baní Yuqtán the.
30 Aur un ke makán Mesá se Sifár aur púrab ke pahár tak the.
31 Pas, Sim ke beṭe, apne apne khándánon aur apní zabánon ke muwáfiq, apne mulkon aur apní gurohon men, ye hain.
32 So Núh ke gharánon kí qarábat[n], un ke mulkon aur qaumon men, yún hai: aur túfán ke ba'd qaumen unhín se[o] zamín par phail gaín.

h 1 Taw. 1. 12.
i Paid. 13. 12, 14, 15, 17. aur 18. 18-21. Gin. 34. 2-12. Yash. 12. 7, 8.
k 1 Taw. 1. 17, wag.
l Paid. 10. 12.
m 1 Taw. 1. 19.
2247.
‖ Ya'ne *Taqsím.*
n 1 áyat.
o 1 Paid. 9, 19.

XI BAB.

1 Dunyá men ek hí zubán járí thí. 3 Bábul kí ta'mír. 5 Aslí bolí men balbalat ḍálí jatí. 10 Sim ká nasabnáma. 27 Abirám ke báp Tárah náme ká nasabnáma. 31 Tárah U'r se rawána hoke Harrán ko játá.

AUR tamám zamín par ek hí zubán, aur ek hí bolí thí.
2 Aur jab we púrab se ‖ rawána húe, to aisá húá, ki unhon ne Sin'ár ke mulk men ek maidán páyá; aur wahán rahne lage.
3 Aur ápas men kahá, Ao, ínṭ banáwen aur ág men pakáwen. So un ko patthar kí jagah ínṭ, aur gach kí jagah gárá thá.
4 Aur unhon ne kahá, ki Ao, apne wáste ek shahr banáwen, aur ek burj, jis kí choṭí ásmán tak[a] pahunche; aur yahán apná nám karen, aisá na ho, ki tamám rú e zamín par pareshán ho jáwen.
5 Aur KHUDÁWAND us shahr aur burj ko, jise baní A'dam banáte the, dekhne utrá[b].
6 Aur KHUDÁWAND ne kahá, Dekho, log ek hí[c], aur un sab kí ek hí bolí[d] hai; ab we yih karne lage: so we jis kám ká iráda rakhenge, us se na ruk sakenge.
7 Ao, ham[e] utren, aur un kí bolí men balbalat ḍálen[f], ki we ek dúsre kí bát na samjhen[g].
8 Tab KHUDÁWAND ne un ko wahán se tamám rú e zamín par[h] parágan̈da[i] kiyá: so we us shahr ke banáne se báz rahe.
9 Is liye us ká nám ‖ Bábul húá; kyúnki KHUDÁWAND ne wahán sárí zamín kí zubánon men balbalat[k] ḍálí: aur wahán se KHUDÁWAND ne un ko tamám rú e zamín par parágan̈da kiyá.
10 ¶ Yih Sim ká nasabnáma[l] hai: Sim ek sau baras ká húá, ki us se túfán ke do baras ba'd Arfaksad paidá húá:
11 Aur Arfaksad kí paidáish ke ba'd Sim pánch sau baras jíta rahá, aur us se beṭe aur beṭíán paidá húe.
12 Jab Arfaksad paintís baras ká húá, us se Silah[m] paidá húá:
13 Aur Silah ke ba'd Arfaksad chár sau tín baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭíán paidá húe.
14 Silah jab tís baras ká húá, to us se 'I'br paidá húá:
15 Aur 'I'br kí paidáish ke ba'd Silah chár sau tín baras jítá rahá,

Peshtar MASÍH se, 2247.
‖ Yá *púrab kí taraf,* jaise ki Paid. 13. 11
a Ist. 1. 28.
b Paid. 18. 21.
c Paid. 9. 19. A'am. 17. 26
d 1 áyat.
e Paid. 1. 26.
f Zab. 2. 4. A'am. 2. 4, 5, 6.
g Paid. 42, 23. Ist. 28. 49. Yir. 5. 15. 1 Qur. 14. 2, 11.
h Paid. 10. 25, 32.
i Lúq. 1. 51.
‖ Ya'ne *Palbalat.*
k 1 Qur. 14. 23.
l Paid. 10. 22. 1 Taw. 1. 17.
2346.
2311.
m Lúq. 3. 36.
2281.

Peshtar Masíh se, 2281.

aur us se beṭe aur beṭíán paidá húe.

16 Jab 'Ibr[n] chauntís baras ká thá, us se Falaj[o] paidá húá:

2247. [n] 1 Taw. 1. 19 [o] Lúq. 3. 35, *Fálik* likhá gayá.

17 Aur Falaj kí paidáish ke ba'd 'Ibr chár sau tís baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭíán paidá húe.

18 Falaj tís baras ká thá ki us se Ra'ú paidá húá:

2217.

19 Aur Ra'ú kí paidáish ke ba'd Falaj do sau nau baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭíán paidá húe.

2185.

20 Aur Ra'ú se battís baras kí 'umr men Sarúj[p] paidá húá:

[p] Lúq. 3. 35, *Sárukh.*

21 Aur Sarúj kí paidáish ke ba'd Ra'ú do sau sát baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭíán paidá húe.

2155.

22 Aur jab Sarúj tís baras ká thá, us se Nahúr paidá húá:

23 Aur Nahúr kí paidáish ke ba'd Sarúj do sau baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭíán paidá húe.

2126.

24 Nahúr se untís baras kí 'umr men Tárah[q] paidá húá:

[q] Lúq. 3. 34, *Tárá.*

25 Aur Tárah kí paidáish ke ba'd Nahúr ek sau unnís baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭíán paidá húe.

2056.

26 Aur jab Tárah sattar baras ká thá, us se Abirám, aur Nahúr[r], aur Háran paidá húe.

[r] Yash. 24. 2. 1 Taw. 1. 26

1996.

27 ¶ Aur yih Tárah ká nasabnáma hai: Tárah se Abirám, aur Nahúr aur Háran paidá húe: aur Háran se Lút paidá húá.

28 Aur Háran apne báp Tárah ke áge apní zádbúm, ya'ne Kasdíon ke Ur men mar gayá.

29 Aur Abirám aur Nahúr ne jorúán kín: Abirám kí jorú ká nám Sarí[s]; aur Nahúr kí jorú ká nám Milkah[t] thá, jo Háran kí beṭí thí, wuhí Milkah aur Iskáh ká báp thá.

[s] Paid. 17. 15. aur 20. 12 [t] Paid. 22. 23.

30 Aur Sarí bánjh[u] thí; us ká koí farzand na thá.

[u] Paid. 16. 1, 2. aur 18. 11, 12

31 Aur Tárah ne apne beṭe Abirám aur apne pote Lút, ya'ne apne beṭe Háran ke beṭe ko, aur apní bahú Sarí apne beṭe Abirám kí jorú ko lekar[w], un ke sáth Kasdíon ke Ur[x] se rawána húá, ki Kan'án ke mulk[y] men jáwe: aur we Harrán tak áe, aur wahán rahe.

[w] Paid. 12. 1 [x] Naham. 9. 7. A'am. 7. 4. [y] Paid. 10. 19.

1923 ke qaríb.

32 Aur Tárah kí 'umr do sau pánch baras kí húí: tab Tárah Harrán men mar gayá.

1921.

XII BAB.

1 Khudá Abirám ko bulátá, aur, yih wa'da karke, ki tujhí se Masíh paidá hogá, use barakat detá. 4 Abirám Lút ke sáth Harrán se rawána hotá. 6 Kan'án ke mulk men safar kartá. 7 Usí mulk ke páne ká wa'da royá men us se kiyá gayá. 10 Kál kí áfat se Misr men jáne pará. 11 Dar ke máre apní jorú ko apní bahin záhir kartá. 14 Firá'ún use letá, par áfaton se hidáyat pákar, use phir detá.

Peshtar Masíh se, 1921.

AUR KHUDÁWAND ne Abirám ko kahá, ki Tú apne mulk, aur apne watan aur apne báp ke ghar se us mulk men, jo main tujhe dikháúngá, nikal chal[a]:

2 Aur main tujhe ek barí qaum banáúngá[b], aur tujh ko mubárak[c] aur terá nám bará karúngá; aur tú ek barakat hogá[d]:

3 Aur un ko, jo tujhe barakat dete hain, barakat dúngá, aur un ko, jo tujh par la'nat karte hain, la'nat karúngá[e]; aur dunyá ke sab gharáne tujh se barakat páwenge[f].

4 So Abirám KHUDÁWAND ke kahne ke muwáfiq rawána húá; aur Lút bhí us ke sáth chalá; aur Abirám, jab Harrán se rawána húá, pachhattar baras ká thá.

1921.

5 Aur Abirám apní jorú Sarí, aur apne bhatíje Lút, aur sab mál ko, jo unhon ne hásil kiyá thá, aur un ádmíon ko[g], jo unhon ne Harrán[h] men páyá thá, leke, Kan'án ke mulk men jáne ke liye nikle; so we mulk i Kan'án men áe.

6 ¶ Aur Abirám us mulk men[i] Sikm kí bastí, aur Morih[k] ke balút tak guzrá. Us waqt mulk men Kan'ání[l] the.

7 Tab KHUDÁWAND ne Abirám ko dikhláí deke[m] kahá, ki Yihí mulk main terí nasl ko dúngá[n]: aur us ne wahán KHUDÁWAND ke liye jo us par záhir húá, ek qurbángáh[o] banáí.

8 Aur wahán se rawána hoke us ne Baitel ke púrab ke paháron ke pás apná derá khará kiyá; Baitel us ke pachchhim aur 'Aí us ke púrab thá: aur wahán us ne Khudá ke liye ek qurbángáh banáí, aur KHUDÁWAND ká nám lene lagá[p].

9 Aur Abirám rafta rafta dakhin kí taraf[q] gayá.

10 ¶ Aur us mulk men kál[r] pará: aur Abirám Misr men gayá[s], ki wahán ṭhahre; kyúnki mulk men bará kál[t] pará thá.

[a] Paid. 15. 7. Naham. 9. 7. Yas. 41. 2. A'am. 7. 3. 'Ibrán. 11. 8. [b] Paid. 17. 6. aur 18. 18. Ist. 26. 5. 1 Sal. 3. 8. [c] Paid. 21. 35. [d] Paid. 28. 4. Gal. 3. 14. [e] Paid. 27. 29. Khur. 23. 22. Gin 24. 9 [f] Paid. 18. 18. aur 22 18. aur 26. 4. Zab. 72. 17. A'am 3. 25 Gal. 3. 8. [g] Paid. 14. 14. [h] Paid. 11. 31. [i] 'Ibrán. 11. 9. [k] Ist. 11. 30. Qaz 7. 1. [l] Paid. 10. 18, 19. aur 13. 7 [m] Paid. 17. 1. [n] Paid. 13. 15. aur 17. 8. Zab. 105. 9, 11. [o] Paid. 13. 4. [p] Paid. 13. 4. [q] Paid. 13. 3. [r] Paid. 26. 1. [s] Zab. 105. 13. [t] Paid. 43. 1.

Peshtar MASÍH se, 1921.

11 Aur jab Misr ke nazdík pahunchá, to us ne apní jorú Sarí ko kahá, ki Dekh, main jántá hún, ki tú khúbsúrat 'aurat[u] hai:

12 Aur yún hogá, ki Misrí tujhe dekhke kahenge, ki Yih us kí jorú hai: so mujh ko már dálenge[w], aur tujhe jítí rakhenge.

13 Tú kahiyo, ki Main us kí bahin hún[x]: táki tere sabab se merí khair ho: aur merí ján tere wasíle se salámat rahe.

14 ¶ So jab Abirám Misr men pahunchá, Misríon ne us 'aurat ko dekhá ki wuh niháyat khúbsúrat hai.

15. Aur Fira'ún ke amíron ne bhí use dekhá, aur Fira'ún ke huzúr men us kí ta'ríf kí: aur us 'aurat ko Fira'ún ke ghar men le gae[y].

16 Aur us ne us ke sabab Abirám par ihsán kiyá[z]: ki us ko bher bakrí, aur gáe bail, aur gadhe, aur gulám, aur laundí, aur gadhíán aur únt mile.

17 Par Fir'aún aur us ke khándán par, Abirám kí jorú Sarí ke sabab, KHUDÁWAND kí barí már[a] parí.

18 Tab Fira'ún ne Abirám ko bulákar use kahá, ki Tú ne mujh se yih kyá kiyá[b]? Kyún na jatáyá, ki Yih merí jorú hai?

19 Tú ne kyún kahá, ki Wuh merí bahin hai? ki main ne use apní jorú banáne ko liyá: dekh, yih terí jorú házir hai, us ko le aur chalá já.

20 Aur Fira'ún ne us ke haqq men logon ko hukm kiyá[c]: tab unhon ne use, aur us kí jorú ko, aur jo kuchh us ká thá, rawána kiyá.

XIII BAB.

1 Abirám aur Lút Misr se laut̤te. 7 Jhagre ke sabab we, ek dúsre se, alag hojáte. 10 Lút sharí'rat ke shahr Sadúm men dakhil hotá. 14 Jo wa'da Khudá ne Abirám ke sath kiyá thá, phir use tákíd kartá. 18 Abirám Habrún ko játá aur wahán qurbángáh banátá.

AUR Abirám Misr se apní jorú, aur apne sab mál, aur Lút ko bhí sáth leke, dakhin kí taraf[a] chalá.

2 Aur Abirám chárpáye, aur sone rúpe se bará máldár[b] thá.

3 Aur wuh safar kartá húá, dakhin se[c] Baitel men us maqám tak pahunchá, jahán áge us ká derá thá, Baitel aur 'Aí ke bích men;

4 Ya'ne. us jagah[d], jahán us ne shurú' men qurbángáh banáí: aur wahán Abirám ne KHUDÁWAND ká nám liyá[e].

5 ¶ Aur Lút ke bhí, jo Abirám ká hamsafar thá, bher, bakrí, gáe, bail, aur dere the.

6 Aur us mulk men un kí gunjáish[f] na ho saktí thí, ki ikatthe rahen: kyúnki un ke pás itná mál thá, ki we báham nahín rah sakte the.

7 Aur Abirám ke charwáhon aur Lút ke charwáhon men jhagrá[g] húá: aur Kan'ání aur Farizzí[h] mulk men the.

8 Tab Abirám ne Lút se kahá, ki Mere aur tere darmiyán, aur mere aur tere charwáhon ke darmiyán jhagrá na howe[i]; ki ham bháí[k] hain.

9 Kyá tamám mulk tere sámhne[l] nahín? Tú mujh se alag ho: agar tú báín taraf jáwe, to main dahní taraf jáúngá: aur agar tú dahní taraf jáwe, to main báín jáúngá[m].

10 Tab Lút ne ánkh uth́áke Yardan kí sárí taráí[n] dekhí, ki wuh, us se áge ki KHUDÁWAND ne Sadúm aur 'Amúrah ko[o] tabáh kiyá, Zugr[p] tak KHUDÁWAND ke bág[q] aur Misr ke mulk kí mánind khúb seráb thí.

11 So Lút ne Yardan kí sárí taráí apne liye pasand kí; aur Lút púrab kí taraf chalá: aur we ápas se judá ho gae.

12 Aur Abirám Kan'án ke mulk men rahá, aur Lút ne taráí ke shahron men[r] Sadúm kí taraf[s] apna derá khará kiyá.

13 Aur Sadúm ke log KHUDÁWAND kí nazar men niháyat badkár[t] aur gunahgár[u] the.

14 ¶ Aur Lút ke judá hone[w] ke ba'd KHUDÁWAND ne Abirám se kahá, ki Apní ánkh uthá, aur us jagah se jahán tú hai, uttar, aur dakhin, aur púrab, aur pachchhim[x], dekh:

15 Ki yih tamám mulk, jo tú ab dekhtá hai, main tujh ko aur terí nasl ko[y] hamesha ke liye[z] dúngá.

16 Aur terí nasl ko main zamín ke zarron kí mánind[a] banáúngá: ki agar koí admí zamín ke zarron ko gin sake, to terí nasl bhí giní jáe.

17 Uth, aur is mulk ke túl aur 'arz par phir; ki main use tujh ko dúngá.

u 14 áyat. Paid. 26. 7. — w Paid. 20. 11. aur 26. 7. — x Paid. 20. 5, 13. aur 26. 7. — 1920 ke qaríb. — y Paid. 20. 2. — z Paid. 20 14 — a Paid. 20. 18. 1 Taw. 16. 21 Zab. 105. 14. 'Ibrán. 13. 4. — b Paid. 20. 9. aur 26. 10 — c Ams. 31 1 — 1918 ke qaríb. — a Paid. 12. 9. — b Paid. 24. 35. Zab. 112 3. Ams. 10 22. — c Paid. 12. 8, 9. — d Paid. 12. 7, 8.

Peshtar MASÍH se, 1918. — e Zab. 116. 17. — f Paid. 36. 7. — g Paid. 26. 20. — h Paid. 12. 6. — i Qur. 6. 7. — k Dekho Paid. 11. 27, 31. Khur. 2. 13. Zab. 133 1. A'am. 7. 26. — l Paid. 20. 15. aur 34 10. — m Rúm. 12. 18. 'Ibrán. 12. 14 Ya'q. 3. 17. — n Paid. 19. 17 Ist. 34. 3. Zab. 107. 34 — o Paid. 19 24, 25. — p Paid. 14. 2, 8. aur 19. 22. — q Paid. 2. 10 Yas. 51. 3. — r Paid. 19. 29. — 1917 ke qaríb. — s Paid 14. 12. aur 19. 1. 2 Pat. 2. 7, 8 — t Paid 18 20. Hiz. 16. 49. 2 Pat 2. 7, 8 — u Paid. 6. 11 — w 11 áyat — x Paid. 28. 14. — y Paid. 12 7. aur 15 18-21 aur 17. 8. aur 2 . aur 28. 4. Gin. 34. 12. Ist. 34 4. A'am. 7. 5. — z 2 Taw. 20. 7. Zab. 37 29. — a Paid. 15. 5. aur 22 17. aur 26. 4 aur 28. 14. aur 32. 12. Khur. 32. 13. Gin 23 10. Isa. 1 10. 1 Sal. 4. 20. 1 Taw. 27 23. Yas. 48. 19. Yar. 33. 22. Rúm. 4. 16, 17, 18. 'Ibrán. 11. 12

Peshtar MASÍH se, 1917 ke qaríb.

18 Aur Abirám ne apná ḍerá uṭháyá, aur Mamre ke balúton men[b], jo Habrún men hain[c], já rahá; aur wahán KHUDÁWAND ke liye ek qurbángáh banáí.

b Paid. 14. 13. c Paid. 35. 27. aur 37. 14.

XIV BAB.

1 Pánch bádsháhon ke sáth chár bádsháhon kí laráí. 12 Lút giriftár hotá. 14 Abirám us ko chhurátá. 18 Maliq i Sidq Abirám ko barakat detá. 20 Abirám us ko dahyakí detá. 22 Us ke sharíkon men se jab ek ek ne apná hissa liyá thá, tab báqí mál Abirám ne Sadúm ke bádsháh ko de diyá.

AUR Sin'ár[a] ke bádsháh Amráfil, aur Illásar ke bádsháh Aryúk, aur 'Ailám[b] ke bádsháh Kidarlá'umr, aur Jawíon ke bádsháh Tid'ál ke waqt men,

2 Aisá húá, ki unhon ne Sadúm ke bádsháh Bara', aur 'Amúrah ke bádsháh Birsha', aur Adamah[c] ke bádsháh Sinniab, aur Zibíán ke bádsháh Shimebar, aur Bálig ya'ne Zugr[d] ke bádsháh se laráí kí.

3 Ye sab Siddím kí taráí men, jo daryá e shor[e] hai, ikaṭṭhe húe.

4 Bárah baras tak we Kidarlá'umr ke tábi'dár[f] the, par terahwen baras sarkash húe.

5 Aur chaudahwen baras Kidarlá'umr aur we bádsháh jo us ke sáth the, áe, aur Rifáíon[g] ko Istárát-qarnaim[h] men, aur Zúzíon[i] ko Hám men, aur Aimíon[k] ko ‖ Sawíqaryataim men,

6 Aur Húríon[l] ko un ke Koh i Sha'ír men, ‖ El-Fárán tak, jo bayábán ke kanáre par hai, márá.

7 Aur we phirke 'Ain i Misfat, ya'ne Qádis men áe, aur 'Amáliqíon ke tamám maidán aur 'Amúríon ko, jo Hasún-Tamar[m] ke rahnewále the, márá.

8 Tab Sadúm ke bádsháh aur 'Amúrah ke bádsháh, aur Adamah ke bádsháh aur Zibíán ke bádsháh, aur Bálig ya'ne Zugr ke bádsháh nikle;

9 Aur Kidarlá'umr ya'ne 'Ailám ke bádsháh, aur Jawíon ke bádsháh Tid'ál, aur Sin'ár ke bádsháh Amráfil, aur Illásar ke bádsháh Aryúk se; chár bádsháh pánch se laṛne ko Siddím kí taráí men muqábil húe.

10 Aur Siddím kí taráí men naft ke bahut gaṛhe the; aur Sadúm aur 'Amúrah ke bádsháh bhágc, aur wahán gire, aur jo bache, pahár par[n] bhág gae.

11 Tab we Sadúm aur 'Amúrah ke sab mál[o], aur un kí sárí khurák leke chale gae.

12 Aur Abirám ke bhatíje[p] Lút ko, jo Sadúm men rahtá thá[q], aur us ke mál ko leke chale gae.

13 ¶ Tab ek ne, jo bach gayá thá, jáke Abirám 'Ibrání ko khabar dí, jo Mamre 'Amúrí ke balúton men[r] rahtá; wuhí Iskál aur Aner ká bháí thá. jo Abirám ká hamqasam[s] thá.

14 Jab Abirám ne suná, ki us ká bháí[t] giriftár húá, to us ne apne síkhe húe tín sau aṭhárah khánazádon[u] ko leke Dán tak[w] un ká ta'aqqub kiyá.

15 Aur rát ko us ne apne gulámon ko gol gol karke unhen márá[x], aur Khúbah tak, jo Damishq kí uttar taraf hai, un ká píchhá kiyá.

16 Aur wuh sab mál[y], aur apne bháí Lút ko us ke mál samet, aur 'auraton aur logon ko bhí pher láyá.

17 ¶ Aur jab wuh Kidarlá'umr, aur us ke sáthwále bádsháhon ko márkar[z] phirá, to Sadúm ká bádsháh us ke milne[a] ke liye Sawí ke nasheb tak jo bádsháhí nasheb[b] hai áyá.

18 Aur Maliq i Sidq[c], Sálim ká bádsháh, jo Khudá Ta'álá ká[d] káhin[e] thá. roṭí aur angúrí sharáb nikál láyá:

19 Aur us ne us ko barakat deke kahá, ki Khudá Ta'álá kí taraf se, jo ásmán aur zamín ká málik[f] hai. Abirám mubárak ho;

20 Aur mubárak[g] Khudá Ta'álá, jis ne ne tere dushmanon ko tere háth men hawála kiyá. Aur Abirám ne sab ká daswán hissa[h] us ko diyá.

21 Tab Sadúm ke bádsháh ne Abirám se kahá, ki Ádmí mujh ko de, aur mál áp le.

22 Par Abirám ne Sadúm ke bádsháh se kahá, ki Main ne KHUDÁWAND Khudá Ta'álá, ásmán aur zamín ke málik[i] kí qasam kháí,

23 Ki main ek dhága se leke jútí ke tasme tak tere sáre mál se kuchh na lúngá[k], táki tú na kahe, ki Main ne Abirám ko daulatmand kiyá:

24 Magar wuh jo jawánon ne kháyá, aur un ádmíon ká hissa jo mere sáth gaye[l], ya'ne Aner aur Iskál aur Mamre ká; we apná apná hissa lewen.

Marginal references:

a Paid. 10. 10. aur 11. 2.
b Yas. 11. 11.
c Ist. 29. 23.
d Paid. 19. 22.
e Gin. 34. 12. Ist. 3. 17. Yash 3. 16. Zab. 107. 34.
f Paid. 9. 26

1913 ke qaríb.

g Paid. 15. 20. Ist. 3. 11
h Yash. 12. 4. aur 13. 12
i Ist. 2. 20
k Ist. 2. 10, 11.
‖ Ya Qaryatáim ke maidán.
l Ist. 2. 12, 22.
‖ Yá Fárán ke maidán. Paid. 21. 21. Gin 12. 16 aur 13. 3.
m 2 Taw. 20. 2.
n Paid. 19 17, 30.

Peshtar MASÍH se, 1913 ke qaríb.

o 16, 21 áyaten.
p Paid. 12. 5.
q Paid. 13. 12.
r Paid. 13. 18.
s 24 áyat.
t Paid. 13. 8.
u Paid. 15. 3. aur 17. 12, 27. Wá'iz 2. 7.
w Ist. 34. 1. Qáz. 18. 29
x Yas. 41. 2, 3.
y 11, 12 áyaten.
z 'Ibrán. 7. 1.
a Qáz. 11 34. 1 Sam. 18. 6.
b 2 Sam. 18. 18.
c 'Ibrán. 7. 1.
d Mík 6. 6. A'mál. 16. 17.
e Zab. 110. 4. 'Ibrán. 5. 6.
f 22 áyat. Mat. 11. 25.
g Paid. 24. 27.
h 'Ibrán. 7. 4.
i 19 áyat. Paid. 21. 33. Khur. 6. 8. Dán. 12. 7. Muk. 10. 5, 6.
k Yúh. A'st. 9. 15, 16.
l 13 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1913 ke qaríb.

XV BÁB.

1 Khudá Abirám ko dilásá detá. 2 Abirám wáris ke na hone ke bá'is shikáyat kartá. 4 Khudá us se beṭe ká, balki us kí nasl kí afzáish ká, wa'da kartá. 6 Abirám ímán ke sabab sádiq ṭhahráyá játá. 7 Mulk i Kan'án ke dene ká do bára wa'da kiyá játá, aur us ke subút men ek nishán, aur 12 ba'd us ke, ek royá dikháyí játí.

UN báton ke ba'd KHUDÁWAND ká kalám royá men[a] Abirám par utrá, ki Ai Abirám, tú mat ḍar[b]: main terí sipar[c] aur terá bahut baṛá ajr[d] hún.

2 Abirám ne kahá, ki Ai KHUDÁWAND Khudá, tú mujh ko kyá degá? main to beauláḍ[e] játá hún, aur mere ghar ká mukhtár Damishqí Ilí'azr hai.

3 Phir Abirám ne kahá, ki Dekh, tú ne mujhe farzand na diyá: aur dekh, merá khánazád[f] merá wáris hogá.

4 Tab KHUDÁWAND ká kalám us par utrá, ki Yih terá wáris nahín; balki jo tere sulb se paidá[g] hogá, wuhí terá wáris hogá.

5 Aur wuh us ko báhar le gayá, aur kahá, ki Ab ásmán kí taraf nigáh kar, aur sitáron ko gin[h], agar gin sake[i]: aur use kahá, ki Terí auláḍ aisí hí[k] hogí.

6 Aur wuh KHUDÁWAND par ímán[l] láyá: aur yih uske liye sadáqat mahsúb[m] húá.

7 Tab us ne use kahá, ki Main KHUDÁWAND hún, jo tujhe Kasdíon ke Ur[o] se nikál láyá[n], ki tujh ko yih mulk mírás[p] men dún.

8 Aur us ne kahá, ki Ai KHUDÁWAND Khudá, main kyúnkar jánún[q], ki us ká wáris húngá?

9 Us ne use kahá, ki Tín baras kí ek bachhiyá, aur tín baras kí bakrí, aur tín baras ká menḍhá, aur ek qumrí, aur ek kabútar ká bachcha mere wáste lá.

10 Aur wuh us ke wáste yih sab láyá, aur un ko bích se do ṭukṛe[r] kíe, aur har ek ṭukṛá us ke dúsre ṭukṛe ke muqábil rakhá: magar parindon ke ṭukṛe[s] na kíe.

11 Tab shikárí parande un láshon par utre, par Abirám ne unhen hánká kiyá.

12 Jab áftáb gurúb hone lagá, to Abirám par baṛí nínd[t] gálib húí; aur dekh, ek baṛí haulnák táríkí us par áí.

13 Aur us ne Abirám se kahá, ki Yaqín ján, ki terí auláḍ ek mulk men, jo us ká nahín, pardesí[u] hogí, aur wahán ke logon ke gulám banenge; aur we chár sau baras tak unhen dukh[w] denge;

14 Lekin main us qaum kí bhí, jis ke we gulám honge, 'adálat[x] karúngá: aur we ba'd us ke baṛí daulat leke[y] niklenge.

15 Aur tú sahíh salámat apne báp dádon men[z] já milegá, aur khúb sá búṛhá hoke gáṛá jáegá[a].

16 Aur dekh, chauthí pusht men[b] we yahán phir áwenge: kyúnki 'Amúríon ke gunáh[c] ab tak púre[d] na húe.

17 Jab súraj ḍúbá, aur andherá ho gayá, to ek tanúr, jis se dhuwán uṭhtá thá, aur ek jaltí mash'al un ṭukṛon ke bích men se hokar guzar[e] gaí.

18 Usí din KHUDÁWAND ne Abirám se 'ahd[f] karke kahá, ki Main Misr kí nadí se leke Furát kí baṛí nadí tak:

19 Qainí, aur Qanizí, aur Qadmúní,

20 Aur Hittí, aur Farizzí, aur Rifáí,

21 Aur 'Amúrí, aur Kan'ání, aur Jirjásí, aur Yabúsíon ká mulk bhí terí auláḍ ko dúngá[g].

XVI BÁB.

1 Sarí, ki bánjh thí, apní launḍí Hájirah Abirám ko detí. 4 Hájirah, tasdí'a pake, ki us ne apní bíbí ko haqír jáná thá, bhág játí. 7 Firishta use lauṭátá, ki apní bíbí kí tábi'dárí kare, 11 aur us ke honewále beṭe ká ahwál us se kahtá. 15 Isma'el paidá hotá.

AUR Sarí, Abirám kí jorú, koí laṛká na janí:[a] aur us kí ek Misrí launḍí[b] thí, jis ká nám Hájirah[c] thá.

2 Aur Sarí ne Abirám se kahá[d], ki Dekh, KHUDÁWAND ne mujhe janne se báz rakhá[e]: tú merí launḍí ke pás já[f]; sháyad us se merá ghar ábád howe. Aur Abirám ne us kí bát suní[g].

3 So Abirám kí jorú Sarí ne, ba'd us ke ki Abirám Kan'án kí zamín men das baras rahá[h], apní Misrí launḍí leke apne shauhar Abirám ko diyá, ki us kí jorú ho.

4 ¶ Aur wuh Hájirah ke pás gayá, aur wuh hámila húí: aur jab us ne ma'lúm kiyá, ki main hámila húí, to apní bíbí ko haqír jáná[i].

5 Tab Sarí ne Abirám se kahá, ki Merí musíbat tujh par: main ne apní launḍí tujhe dí; aur ab jo us ne áp ko hámila dekhá, to main us kí nazaron men haqír ho gaí:

Marginal references: [a] Dán. 10. 1. A'am. 10. 10, 11. [b] Paid. 26. 24. Dán. 10. 12. Lúq. 1. 13, 30. [c] Zab. 3. 3. aur 5. 12. aur 84. 11. aur 91. 4. aur 119. 114. [d] Zab. 16. 5. aur 58. 11. Ams. 11. 18. [e] A'am. 7. 5. [f] Paid. 14. 14. [g] 2 Sam. 7. 12. aur 16. 11. 2 Taw. 32. 21. [h] Zab. 147. 4. [i] Yar. 33. 22. [k] Paid. 13. 16. aur 22. 17. Khur. 32. 13. Ist. 1. 10. aur 10. 22. 1 Taw. 27. 23. Rúm. 4. 18. 'Ibrán. 11. 12. [l] Rúm. 4. 3, 9, 22. Gal. 3. 6. Ya'q. 2. 23. [m] Zab. 106. 31. [n] Paid. 12. 1. [o] Paid. 11. 28, 31. [p] Zab. 105. 42, 44. Rúm. 4. 13. [q] Dekho Paid. 24. 13, 14. Qáz. 6. 17, 37. 1 Sam. 14. 9, 10. 2 Sal. 20. 8. Lúq. 1. 18. [r] Yar. 34. 18, 19. [s] Abb. 1. 17. [t] Paid. 2. 21. A'm. 4. 13.

Peshtar MASÍH se, 1913 ke qaríb. [u] Khur. 12. 40. Zab. 105. 23. A'am. 7. 6. [w] Khur. 1. 11. Zab. 105. 25. [x] Khur. 6. 6. Ist. 6. 22. [y] Khur. 12. 36. Zab. 105. 37. [z] Aiy. 5. 26. A'am. 13. 36. [a] Paid. 25. 8. [b] Khur. 12. 40. [c] 1 Sal. 21. 26. [d] Dan. 8. 23. Mat. 23. 32. 1 Tas. 2. 16. [e] Yar. 34. 18, 19. [f] Paid. 24. 7. [g] Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 26. 4. Khur. 23. 31. Gin. 34. 3. Ist. 1. 7. aur 11. 24. aur 34. 4. Yash. 1. 4. 1 Sal. 4. 21. 2 Taw. 9. 26. Nahim. 9. 8. Zab. 105. 11. Yas. 27. 12. [a] Paid. 15. 2, 3. [b] Paid. 21. 9. [c] Gal. 4. 21. [d] Paid. 30. 3. [e] Paid. 20. 18. aur 30. 2. 1 Sam. 1. 5, 6. [f] Paid. 30. 3, 9. [g] Paid. 3. 17. 1911. [h] Paid. 12. 5. [i] 2 Sam. 6. 16. Ams. 30. 21, 23.

Peshtar MASÍH se, 1911.

merá aur terá insáf KHUDÁWAND kare[k].

6 Abirám ne Sarí se kahá[l], ki Terí laundí tere bas men hai[m]: jo terí nigáh men achchhá ho, so us ke sáth kar. Tab Sarí ne us par sakhtí kí, aur wuh us ke sámhne se bhág gaí[n].

7 ¶ Aur KHUDÁWAND ke firishte ne use maidán men pání ke ek chashme ke pás páyá, ya'ne us, chasme ke pás, jo Súr[o] kí ráh par hai.

8 Aur us ne kahá, ki Ai Sarí kí laundí Hájirah, tú kahán se átí? aur kidhar játí hai? Wuh bolí, ki Main apní bíbí Sarí ke sámhne se bhágí hún.

9 KHUDÁWAND ke firishte ne use kahá, ki Tú apní bíbí pás phir já, aur us ke tábi' rah[p].

10 Phir KHUDÁWAND ke firishte ne use kahá, ki Main terí aulád ko bahut barháúngá[q], ki wuh kasrat se giní na jáe.

11 Aur KHUDÁWAND ke firishte ne use kahá, ki Tú hámila hai, aur ek betá janegí; us ká nám ‖ Ismá'el rakhná[r]; ki KHUDÁWAND ne terá dukh sun liyá.

12 Wuh wahshí[s] ádmí hogá; us ká háth sab ke, aur sab ke háth us ke barkhiláf honge; aur wuh apne sab bháíon ke sámhne[t] búdbásh karegá.

13 Aur us ne KHUDÁWAND ká nám jo us se hamkalám thá, yún liyá, ki Ai Khudá, tú mujh par nazar karnewálá hai; ki wuh bolí, Kyá main yahán dekhne ke ba'd dekhtí hún?

14 Is sabab se us kúe ká nám ‖ Biar ul Hai ur Rá'í[t] rakhá; wuh Qádis[u] aur Barid ke darmiyán hai.

15 ¶ Aur Hájirah Abirám ke liye betá jani[w]: aur Abirám ne us bete ká nám, jo Hájirah jani, Ismá'el[x] rakhá.

16 Aur jab Abirám ke liye Hájirah se Ismá'el paidá húá, tab Abirám chhiyásí baras ká thá.

k Paid. 31. 53. 1 Sam. 24. 12.
l Ams. 15. 1. 1 Pat. 3. 7.
m Aiy. 2. 6. Zab. 106. 41, 42. Yar. 38. 5.
n Khur. 2. 15.
o Paid. 25. 18 Khur 15. 22.
p Ti. 2. 9. 1 Pat. 2. 18.
q Paid. 17. 20 aur 21. 18. aur 25. 12
‖ Ya'ne Khudá suntá.
r Paid. 17. 19. Mat. 1. 21. Lúq. 1. 13, 31.
s Paid. 21. 20.
‖ Ya'ne Wuh jo zinda hai aur mujhe dekhtá.
t Paid. 24. 62. aur 25. 11.
u Gin. 13. 26.
w Gal. 4. 22.
x 11 áyat.

1910.

XVII BÁB.

1 Jo 'ahd Abirám ke sáth húá, Khudá use táid kartá. 5 Bihtar barakat ke páne par Abirám ká nám tabdíl hojátá. 10 Khatna muqarrar hotá. 15 Sarí ká nám tabdíl hotá, aur wuh bhí barakat pátí. 17 Izhák ke paidá hone ká wa'da. 23 Abiraham aur Ismá'el ká khatna kiyá játá.

1899.

JAB Abirám ninánawe baras ká húá, tab KHUDÁWAND Abirám ko nazar áyá[a], aur us se kahá, ki Main Khudá i Qádir[b] hún; tú mere huzúr men chal[c], aur kámil[d] ho.

2 Aur main apne aur tere darmiyán 'ahd kartá hún, ki main tujhe niháyat barháúnga[e].

3 Tab Abirám munh ke bhal[f] girá, aur Khudá us se hamkalám hokar bolá,

4 Ki dekh, main tujh se yih 'ahd kartá hún, ki tú bahut qaumon ká báp[g] hogá.

5 Aur terá nám phir Abirám na rahegá, balki terá nám ‖ Abiraham[h] húá; kyúnki main ne tujhe bahut qaumon ká báp[i] thahráyá.

6 Aur main tujhe bahut baromand kartá hún, aur qaumen tujh se paidá hongí[k], aur bádsháh tujh se nikalenge.[l]

7 Aur main apne aur tere darmiyán, aur tere ba'd terí nasl ke darmiyán un ke pusht dar pusht ke liye, apná 'ahd, jo hamesha ká 'ahd ho, kartá hún[m]; ki main terá aur tere ba'd terí nasl ká Khudá[n] húngá.

8 Aur main tujh ko aur tere ba'd terí nasl ko Kan'án ká tamám mulk[o], jis men tú pardesí hai[p], detá hún; ki hamesha ke liye milk ho. aur main un ká Khudá húngá[q].

9 ¶ Phir Khudá ne Abiraham se kahá, ki Tú aur tere ba'd terí nasl pusht dar pust mere 'ahd ko nigáh rakhen.

10 Aur merá 'ahd, jo mere aur tumháre darmiyán, aur tere ba'd terí nasl ke darmiyán hai, jise tum yád rakho, so yih hai, ki tum men se harek mard ká khatna kiyá jáwe[r].

11 Aur apne badan kí khalrí ká khatna karo; aur yih us 'ahd ká nishán[s] hogá. jo mere aur tere darmiyán hai.

12 Tumhárí pusht dar pusht har larke ká, jab wuh áth roz ká ho, khatna kiyá jáegá[t], kyá ghar ká paidá, kyá pardesí se kharídá ho, jo terí nasl ká nahín.

13 Tere khánazád aur tere zarkharíd ká khatna kiyá jáwe, aur merá 'ahd tumháre jismon men 'ahd i abadí hogá.

14 Aur wuh, jis ká khatna nahín húá, wuhí shakhs apne logon men se kat jáe[u], ki us ne merá 'ahd torá.

Peshtar MASÍH se, 1898.

a Paid. 12. 1.
b Paid. 28. 3. aur 35. 11. Khur. 6 3. Isa. 10. 17.
c Paid. 5. 22. aur 48. 15. 1 Sal. 2. 4. aur 8. 25. 2 Sal. 20. 3.
d Paid. 6. 9. Ist. 18. 13. Aiy. 1. 1 Mat. 5. 48.
e Paid. 12. 2. aur 13. 16. aur 22. 17.
f 17 áyat.
g Rúm. 4. 11, 12, 16. Gal 3. 29.
‖ Ya'ne bari guroh ká báp.
h Nahem. 9. 7.
i Rúm. 4. 17.
k Paid. 35. 11.
l 16 ayat. Paid. 35. 11. Mat. 1. 6, wag.
m Gal. 3. 17.
n Paid. 26. 24. aur 28. 13. 'Ibrán. 11. 16. Rúm. 9. 8.
o Paid. 12. 7. aur 13. 15. Zab. 105. 9, 11.
p Paid. 23. 4. aur 28. 4.
q Khur. 6. 7. Ahb. 26. 12. Ist. 4. 37. aur 14. 2. aur 26 18. aur 29. 13.
r A'am. 7. 8.
s A'am. 7. 8. Rúm. 4. 11.
t Ahb. 12, 3. Lúq. 2. 21. Yúh. 7. 22. Filip. 3. 5.
u Khur. 4. 24.

Peshtar MASÍH se, 1898.

15 ¶ Aur Khudá ne Abirahám se kahá, ki Tú apní jorú ko Sarí mat kah, balki us ká nám ‖ Sarah hai.

‖ Ya'ne Begam.

16 Main use barakat dúngá, aur us se bhí tujhe ek betá bakhshúngá[w]; main use barakat dúngá, ki wuh qaumon kí má[x] hogí, aur mulkon ke bádsháh us se paidá honge.

w Paid. 18. 10.
x Paid. 35. 11. Gal. 4. 31. 1 Pat. 3. 6.

17 Tab Abirahám munh ke bhal girá, aur hanske dil men kahá[y], ki Kyá sau baras ke mard ko betá paidá hogá; aur kyá Sarah, jo nauwe baras kí hai, janegí?

y Paid. 18. 12. aur 21. 6.

18 Aur Abirahám ne Khudá se kahá, ki Kásh ki Ismá'el tere huzúr jítá rahe!

19 Tab Khudá ne kahá, ki Beshakk terí jorú Sarah tere liye ek betá janegí[z]; tú us ká nám Iz,hák rakhná; aur main us se, aur ba'd us ke us kí aulád se, apná 'ahd, jo hamesha ká 'ahd hai, karúngá.

z Paid. 18. 10. aur 21. 2. Gal. 4. 28.

20 Aur Ismá'el ke haqq men main ne terí suní: dekh, main use barakat dúngá, aur use baromand karúngá, aur use bahut barháúngá[a]; aur us se bárah sardár paidá honge[b], aur main us se barí qaum banáúngá[c].

a Paid. 16. 10.
b Paid. 25. 12, 16.
c Paid. 21. 18.

21 Lekin main Iz hák se, jis ko Sarah dúsre sál isí waqt janegí[d], apná 'ahd karúngá.

d Paid. 21. 2.

22 Aur jab Khudá Abirahám se báten kar chuká, to us ke pás se úpar gayá.

23 ¶ Tab Abirahám ne apne bete Ismá'el, aur sab khánazádon, aur apne sab zarkharídon ko, ya'ne Abirahám ke ghar ke logon men jitne mard the, sab ko liyá, aur usí roz un ká khatna kiyá, jis tarah Khudá ne us ko farmáyá thá.

24 Jis waqt Abirahám ká khatna húá, wuh ninánwe baras ká thá.

1898.

25 Aur jab us ke bete Ismá'el ká khatna húá, wuh terah baras ká thá.

26 So usí roz Abirahám aur us ke bete Ismá'el ká khatna húá.

27 Aur us ke ghar ke mard, kyá ghar ke paidá, kyá pardesíon se kharíde, sab ká us ke sáth khatna[e] húá.

e Paid. 18. 19.

XVIII BAB.

1 Abirahám tín firishton kí mihmání kartá. 9 Sarah ki sarzanish húí, ki us 'ajíb wa'da ko sunke hansí thí. 17 Sadúm kí honewálí gárat Abirahám par záhir kí játí. 23 Abirahám Sadúm ke báshindon ke liye minnat kartá.

PHIR KHUDÁWAND Mamre ke balúton[a] men use nazar áyá: aur wuh din ko garmí ke waqt apne khaime ke darwáze par baithá thá;

a Paid. 13. 18 aur 14. 13.

2 Aur us ne jo apní ánkhen utháín, to kyá dekhá? ki tín mard us ke pás khare hain: wuh unhen dekhkar khaime ke darwáze se un ke milne ko daurá[b], aur zamín tak un ke áge jhuká,

b Paid. 19. 1. 'Ibrán. 13. 2. 1 Pat. 4. 9.

3 Aur bolá, ki Ai Khudáwand, agar mujh par terí mihrbání hai, to apne bande ke pás se chale na jáiye:

4 Ki thorásá pání láyá jáwe, aur tum apne pánw dhokar us darakht ke níche árám kíjiye[c]:

c Paid. 19. 2. aur 43. 24.

5 Main thorí rotí látá hún; tázadam hoke jáiye[d]: kyúnki isí liye apne bande ke yahán áe hain[e]. Tab unhon ne kahá, Yúnhín kar, jaisá tú ne kahá.

d Qáz. 6. 18. aur 13. 15. aur 19. 5. Zab. 104. 15
e Paid. 19. 8. aur 33. 10

6 Aur Abirahám khaime men Sarah ke pás daurá gayá, aur kahá, ki Tín paimána átá leke jald gúndhke phulke paká.

7 Aur Abirahám galle kí taraf daurá, aur ek motá táza bachhrá lakar ek jawán ko diyá, aur us ne jald use taiyár kiyá.

8 Phir us ne ghí aur dúdh aur us bachhre ko, jo us ne pakwáyá thá, leke, un ke sámhne rakhá[f], aur áp un ke pás darakht ke níche khará rahá; aur unhon ne kháyá.

f Paid. 19. 3

9 ¶ Tab unhon ne use kahá, ki Terí jorú Sarah kahán hai? Wuh bolá, Dekho, khaime men[g] hai.

g Paid. 24. 67.

10 Aur us ne kahá, Main mu'aiyan waqt[h] par tere pás phir áúngá[i]; aur dekh, terí jorú Sarah ko betá[k] hogá. Us ke píchhe khaime ke darwáze men Sarah us kí suntí thí.

h 2 Sal. 4. 16.
i 14 áyat.
k Paid. 17. 19, 21. aur 21. 2. Rúm. 9. 9.

11 Aur Abirahám aur Sarah búrhe aur bahut din ke the[l], aur Sarah se 'auraton kí ma'múlí 'ádat[m] mauqúf ho gaí thí.

l Paid. 17. 17. Rúm. 4. 19. 'Ibrán. 11. 11, 12, 19.
m Paid. 31. 35.

12 Tab Sarah ne apne dil men hanskar[n] kahá, ki Ba'd us ke ki main za'íf hogaí[o], aur merá khudáwand[p] bhí za'íf húá, kyá mujh ko khushí hogí?

n Paid. 17. 17
o Lúq. 1. 18.
p 1 Pat. 3. 6.

Peshtar MASÍH se, 1898.

13 Phir, KHUDÁWAND ne Abirahám se kahá, ki Sarah kyún hanskar bolí, ki Kyá main jo aisí buṛhiyá ho gaí hún, sach much janúngí?

14 Kyá KHUDÁWAND ke nazdík koí bát mushkil[q] hai? Main mu'aiyan waqt[r] tujh pás phir áúngá, aur Sarah ko beṭá hogá.

15 Tab Sarah ne ḍar ke máre inkár karke kahá, ki Main nahín hansí. Us ne kahá, Nahín, tú albatta hansí.

16 ¶ Tab we mard waháṇ se uṭhke Sadúm kí taraf mutawajjih húe; aur Abirahám unhen rukhsat karne ko un ke sáth chalá[s].

17 Aur KHUDÁWAND ne kahá, ki Yih jo main kartá hún, kyá Abirahám se chhipáún[t]?

18 Abirahám to ek baṛí aur buzurg qaum hogá, aur zamín kí sab qaumen us se barakat páwengí[u].

19 Kyúnki main us ko jántá hún, ki wuh apne beṭon aur apne ba'd apne gharáne ko hukm[w] karegá, aur we KHUDÁWAND kí ráh kí nigáhbání karke 'adl o insáf karenge; táki KHUDÁWAND Abirahám ke wáste, jo kuchh ki us ne us ke haqq men kahá hai, púrá kare.

20 Phir KHUDÁWAND ne kahá, Is liye ki Sadúm aur 'Amúrah ká baṛá shor[x] húá, aur un ke gunáh baṛh gae:

21 Main utarke[y] dekhúngá, ki unhon ne us shor ke mutábiq, jo mujh tak pahunchá, bilkull kiyá hai, yá nahín; main daryáft[z] karúngá.

22 Tab we mard waháṇ se rawána hoke Sadúm kí taraf chale[a]; par Abirahám hanoz KHUDÁWAND ke huzúr men[b] khaṛá rahá.

23 ¶ Tab Abirahám nazdík jáke[c] bolá, Kyá tú nek ko bad ke sáth halák karegá[d]?

24 Sháyad pachás sádiq is shahr men hon[e]: kyá tú use halák karegá, aur un pachás sádiqon kí khátir, jo us ke darmiyán hain, is maqám ko na chhoregá?

25 Aisá karná tujh se ba'íd hai, ki nek ko bad ke sáth már ḍále, aur nek bad ke barábar ho jáwen[f]; yih tujh se ba'íd hai! Kyá tamám dunyá ká insáf karnewálá insáf na karegá[g]?

26 Tab KHUDÁWAND ne kahá, ki Agar main Sadúm ke shahr men pachás sádiq[h] páún, to main un ke wáste tamám mulk ko chhoṛúngá.

27 Abirahám ne jawáb diyá aur kahá, ki Dekh main ne Khudáwand se bolne men jur,at kí[i], agarchi main khák aur rákh hún[k]:

28 Sháyad pachás sádiqon se pánch kam hon; kyá un pánch ke wáste tú tamám shahr ko nest karegá? Us ne kahá, Agar main waháṇ paintális páún, to nest na karúngá.

29 Phir us ne use kahá, ki Sháyad waháṇ chális páe jáen. Tab us ne kahá, ki Main un chális ke wáste bhí na karúngá.

30 Us ne kahá, ki Khudáwand khafá na hon, to main phir kahún: Sháyad waháṇ tís páe jáen. Wuh bolá, ki Agar main waháṇ tís páún, to main yih na karúngá.

31 Us ne kahá, Dekh, main ne Khudáwand se bát karne men jur,at kí: Sháyad waháṇ bís páe jáen. Wuh bolá, Main bís ke wáste bhí use nest na karúngá.

32 Tab us ne kahá, Khudáwand khafá na hon[l], to main ab ke bár phir kahún: sháyad waháṇ das páe jáen. Wuh bolá, Main das ke wáste bhí use nest na karúngá.[m]

33 Jab KHUDÁWAND Abirahám se báten kar chuká, to chalá gayá: aur Abirahám apne maqám ko phirá.

XIX BÁB.

1 *Lút do firishton kí mihmání kartá.* 4 *Sadúm ke luchche andhe kiye játe.* 12 *Lút, hukm páke, apne bacháo ke wáste shahr se nikal játá aur pahár par bhágtá.* 18 *Ijázat páke Zugr men rahtá.* 24 *Sadúm aur 'Amúrah gárat kiye játe.* 26 *Lút kí jorú namak ká khambhá hojátí.* 30 *Lút ek magáre men maqám kartá.* 31 *Lút kí beṭion ká baṛá guṇáh, aur Moáb aur Bin 'Ammí kí paidáish ká hál.*

AUR we do firishte shám ko Sadúm men áe[a]; aur Lút Sadúm ke phátak par baiṭhá thá: aur Lút unhen dekhkar un ke istiqbál ke liye uṭhá[b]; aur apná sir zamín tak jhukáyá;

2 Aur kahá, ki Ai mere khudáwand, bande ke ghar chaliye[c], aur rát bhar rahiye, aur apne páon dhoiye[d], aur fajr ko uṭhkar sidháriye. Unhon ne kahá, Nahín[e], ham rát bhar báhar hí rahenge.

3 Par jab wuh un se bahut bajidd húá, to we us taraf chale, aur

q Yar. 32. 17. Zak. 8. 6. Mat. 3. 9. aur 19. 26. Luq. 1. 37.
r Paid. 17. 21. aur 10 áyat. 2 Sal. 4. 16.
s Rúm. 15. 24. 3 Yúh. 6.
t Zab. 25. 14. 'Amús 3. 7. Yúh. 15. 15.
u Paid. 12. 3. aur 22. 18. A'am. 3. 25. Gal. 3. 8.
w Ist. 4. 9, 10. aur 6. 7. Yash. 24. 15. Afs. 6. 4.
x Paid. 4. 10. aur 18. 13. Ya'q. 5. 4.
y Paid. 11. 5. Khur. 3. 8.
z Ist. 8. 2. aur 13. 3. Yash. 22. 22. Lúq. 16. 15. 2 Qur. 11. 11.
a Paid. 19. 1.
b 1 áyat.
c 'Ibrán. 10. 22.
d Gin. 16. 22. 2 Sam. 24. 17.
e Yar. 5. 1.
f Aiy. 8. 20. Yas. 3. 10, 11.
g Aiy. 8. 3. aur 34 17. Zab. 58. 11. aur 94. 2. Rúm. 3. 6.

h Yar. 5. 1. Hiz. 22. 30.
i Lúq. 18. 1.
k Paid. 3. 19. Aiy. 4. 19. Wá'iz 12. 7. 1 Qur. 15. 47, 48. 2 Qur. 5. 1.
l Qáz. 6. 39.
m Ya'q. 5. 16.

a Paid. 18. 22.
b Paid. 18. 2, wag.
c 'Ibrán. 13. 2.
d Paid. 18. 4.
e Dekho Lúq. 24. 28.

Peshtar MASÍH se, 1898.

us ke ghar gae; aur us ne un kí mihmání kí[f], aur fatírí roṭí pakáí, aur unhon ne kháí.

4 ¶ Aur us se pahle ki we leṭe, shahr ke mardon, ya'ne Sadúm ke mardon ne, jawán se leke búṛhe tak, aur sab logon ne har taraf se, us ghar ko gher liyá.

5 Aur unhon ne Lút ko pukárke kahá[g], ki We mard, jo áj kí rát tere yahán áe, kahán hain? Unhen hamáre pás báhar lá, ki ham un se suhbat karen[h].

6 Tab Lút darwáze se un pás báhar gayá[i], aur kiwáṛ apne píchhe band kiyá:

7 Aur kahá, ki Ai bháío, aisá burá kám na karo.

8 Dekho, merí do beṭíán hain, jo mard se wáqif nahín[k]; un ko tumháre pás nikál láún, aur jo tumhárí nazar men pasand ho, un se karo: magar un mardon se kuchh kám na rakho; kyúnki we isí wáste merí chhat ke sáye men áe[l].

9 Unhon ne kahá, ki Haṭ já. Phir kahá, ki Yih ek shakhs guzrán karne áyá[m], aur hákimí kiyá cháhtá hai[n]: ab ham tere sáth un se ziyáda badsulúkí karenge. Tab we us mard, ya'ne Lút par hamla karke áe, aur kiwáṛ toṛne ko lapke.

10 Tab un mardon ne apne háth baṛháke Lút ko apne pás ghar men khínch liyá, aur darwáza band kar diyá.

11 Aur un mardon ko, jo ghar ke darwáze par the, kyá chhoṭe, kyá baṛe, andhá kar diyá[o]: so we darwáza ḍhúnḍhte ḍhúnḍhte thak gae.

12 ¶ Tab un mardon ne Lút se kahá, Kyá yahán terá aur koí hai, dámád, yá beṭe, yá beṭíán, aur jo koí terá is shahr men hai, tú use lekar is maqám se nikal já[p]:

13 Kyúnki ham is maqám ko gárat karte hain, is liye ki un ká shor[q] KHUDÁWAND ke huzúr bahut baṛhá; aur KHUDÁWAND ne us ke gárat karne ko hamen bhejá[r].

14 Tab Lút báhar jáke apne dámádon se, jinhen us kí beṭíán biyáhí thín[s], bolá, aur un se kahá, ki Uṭho, aur is maqám se niklo[t]; kyúnki KHUDÁWAND is shahr ko gárat karegá. Lekin wuh apne dámádon kí nazar men muzhik sá ma'lúm húá[u].

15 ¶ Jab subh húí, firishton ne Lút se kahá, Jaldí kar, uṭh, apní jorú, aur apní do beṭíán, jo yahán maujúd hain, le; aisá na ho ki tú bhí is shahr kí badí men giriftár ho[w].

16 Aur jab wuh derí kartá thá, un mardon ne us ká, aur us kí jorú ká, aur us kí donon beṭíon ká háth pakṛá; kyúnki KHUDÁWAND kí mihrbání un par húí[x]: aur we unhen nikálkar shahr se báhar le gae[y].

17 ¶ Aur jab un ko báhar nikálá, to kahá, ki Apní ján lekar bhág[z]; apne píchhe mat dekh[a], aur maidán men kahín mat ṭhahar; paháṛ par bhág já, na ho ki halák ho jáwe.

18 Aur Lút ne un se kahá, ki Ai Khudáwand, aisá na ho[b]:

19 Ki dekh, tú ne apne bande par rahm kí nazar kí, aur tú ne mujh par aisá baṛá fazl kiyá, ki merí ján bacháí; main ab paháṛ par nahín já saktá; na ho ki mujh par aisí koí musíbat paṛe, ki main mar jáún:

20 Dekh, yih shahr qaríb hai, main us men bhág jáún, aur wuh chhoṭá hai: marzí ho, to wahán bhág jáún; kyá wuh chhoṭá nahín? so merí ján bachegí.

21 Us ne use kahá, ki Dekh, main ne is bát men bhí terí 'arz qabúl kí[c], ki is shahr ko, jis ke wáste tú ne kahá, gárat na karúngá.

22 Jald udhar bhág; ki jab tak tú wahán na pahúnche, main kuchh kar nahín saktá hún[d]. Is wáste us shahr ká nám ‖ Zugr[e] rakhá gayá.

23 ¶ Aur jis waqt Lút Zugr men dákhil húá, súraj kí roshní zamín par phailí.

24 Tab KHUDÁWAND ne Sadúm aur 'Amúrah par gandhak aur ág KHUDÁWAND kí taraf ásmán se barsáí[f].

25 Aur us ne un shahron ko, aur sárí taráí, aur shahron ke sab rahnewálon ko, zamín kí nabát tak[g], nest kiyá.

26 ¶ Aur us kí jorú ne píchhe phirke dekhá, aur wuh namak ká khambhá[h] ban gaí.

27 ¶ Aur Abirahám fajr ko sawere uṭhke us jagah gayá, jahán wuh KHUDÁWAND ke huzúr khaṛá thá[i]:

28 Aur Sadúm aur 'Amúrah, aur

f Paid. 18. 8.
g Yas. 3. 9.
h Qáz. 19. 22. Rúm. 1. 24. 27. Yahúd. 7.
i Qáz. 19. 23.
k Dekho Qáz. 19. 24.
l Paid 18. 5.
m 2 Pat. 2 7, 8.
n Khur. 2. 14.
o Dekho 2 Sal. 6 18. A'am. 13. 11.
p Paid. 7. 1. 2 Pat. 2 7, 9
q Paid. 18. 20.
r 1 Taw. 21 15.
s Mat. 1. 18.
t Gin. 16. 21, 45.
u Khur. 9 21. Lúq. 17. 28. aur 24. 11.
w Gin. 16. 24, 26. Muk. 18. 4.
x Lúq. 18. 13. Rúm. 9. 15, 16.
y Zab. 34. 22.
z 1 Sal. 19. 3.
a 26 áyat. Mat. 24. 16, 17, 18. Lúq. 9. 62. Filip. 3. 13, 14.
b A'am. 10. 14.
c Aiy. 42. 8, 9. Zab. 145. 19.
d Paid. 32 25, 26 Khur 32. 10. Ist 9 14. Marq. 6. 5.
‖ Ya'ne Chhoṭá. 20 áyat.
e Paid. 13 10. aur 14. 2.
f Ist. 29. 23. Yas. 13. 19. Yar. 20. 16. aur 50. 40 Hiz. 16. 49, 50. Hús 11. 8. 'Amús 4. 11. Saf. 2. 9. Lúq. 17 29 2 Pat. 2 6. Yahúd. 7.
g Paid. 14 3. Zab. 107 34.
h Lúq. 17. 32.
i Paid. 18. 22.

Peshtar MASÍH se, 1898.

k Muk. 18. 9.
l Paid. 8. 1. aur 18. 23.
m 17, 19 áyateṉ.
n Marq. 12. 19.

taṃám taráí kí zamín kí taraf mutawajjih hoke dekhá, ki zamín se dhúṉwáṉ, bhaṭṭhe ká sá dhúṉwáṉ, uṭh rahá hai[k].

29 ¶ Aur jab Ḵhudá ne taráí ke shahroṉ ko nest kiyá, to Ḵhudá ne Abirahám ko yád kiyá[l], aur un shahroṉ ko, jaháṉ Lút rahtá thá, gárat karte húe Lút ko us balá se bacháyá.

30 ¶ Aur Lút Zugr se apní donoṉ beṭíoṉ samet nikalkar paháṛ par já rahá[m]; is liye ki Zugr meṉ rahne se use dahshat húí: aur wuh aur us kí donoṉ beṭíáṉ ek gár meṉ rahne lagíṉ.

31 Tab baṛí ne chhoṭí se kahá, ki Hamárá báp búṛhá hai, aur zamín par koí mard nahíṉ, jo dunyá ke dastúr ke muwáfiq ham se suhbat kare.

32 Ao, ham apne báp ko mai piláweṉ, aur us se hambistar howeṉ, ki apne báp se nasl báqí rakheṉ[n].

33 So usí rát apne báp ko mai piláí: aur baṛí gaí, aur apne báp se hambistar húí; par us ne leṭte aur uṭhte waqt use na pahchána.

34 Aur dúsre roz baṛí ne chhoṭí se kahá, ki Dekh, kal rát ko maiṉ apne báp se hambistar húí: áo, áj rát bhí us ko mai piláweṉ; aur tú bhí jáke us se hambistar ho, ki apne báp se nasl báqí rakheṉ.

35 So us rát ko bhí unhoṉ ne apne báp ko mai piláí: aur chhoṭí uṭhke us se hambistar húí; aur us ne leṭte aur uṭhte waqt use na pahchána.

36 So Lút kí donoṉ beṭíáṉ apne báp se hámila húíṉ.

1897.
o Ist. 2. 9.
p Ist. 2. 19.

37 Aur baṛí ek beṭá janí, aur us ká nám Moáb rakhá: wuh Moábíoṉ ká, jo ab tak haiṉ, báp húá[o].

38 Aur chhoṭí bhí ek beṭá janí, aur us ká nám Bin 'Ammí rakhá: wuh Baní 'Ammún ka, jo ab tak haiṉ, báp húá[p].

XX BAB.

1 Abirahám Jirár meṉ jake rahtá; 2 apní jorú se inkár kartá; aur use kho detá. 3 Abimalik us kí bábat, ḵhwáb ke wasíle, sarzanish pátá. 9 Wuh Abirahám kí maláamat kartá, 14 aur Sarah ko use pher detá, 16 aur use bhí samjhátá. 17 Abirahám ne us ke liye du'á mángí aur us ne sihhat pái.

1898. ke qaríb
a Paid. 19. 1.
b Paid. 16. 7, 14.
c Paid. 26. 6.

AUR Abirahám waháṉ se[a] dakhin kí zamín kí taraf chalá, aur Qádis aur Súr ke bích meṉ[b] ṭhahrá, aur Jirár meṉ[c] já rahá.

2 Aur Abirahám ne apní jorú Sarah ke haqq meṉ kahá, ki Wuh merí bahin hai[d]: tab Jirár ke bádsháh Abimalik ne log bhejkar Sarah ko mangwáyá[e].

3 Lekin rát ko Ḵhudá Abimalik[f] ke ḵhwáb meṉ[g] áyá, aur use kahá, ki Dekh, tú us 'aurat ke sabab, jise tú ne liyá, maregá[h]; kyúṉki wuh ḵhasamwálí hai.

4 Par Abimalik us ke pás nahíṉ gayá thá: so us ne kahá, ki Ai KHUDAWAND, kyá tú ek sádiq qaum ko bhí máregá[i]?

5 Kyá us ne mujhe nahíṉ kahá, ki Wuh merí bahin hai? aur wuh bhí bolí, ki Wuh merá bháí hai: maiṉ ne to apne dil kí rástí aur háth kí pákízagí se[k] yih kiyá.

6 Aur Ḵhudá ne use ḵhwáb meṉ kahá, ki Maiṉ bhí yih jántá húṉ, ki tú ne apne dil kí rástí se yih kiyá; aur maiṉ ne bhí tujhe roká[l], ki tú merá gunáh na kare: is liye tujhe us ko chhúne na diyá.

7 Ab tú us mard kí jorú pher de; kyúṉki wuh nabí hai, aur wuh tere liye du'á mángegá[m], aur tú jítá rahegá: par agar use pher na degá, to yih ján rakh, ki tú[n], aur sab, jo tere haiṉ[o], zarúr mar jáeṉge.

8 Tab Abimalik ne fajr ko sawere uṭhkar apne sab naukaroṉ ko buláyá, aur un ko ye sab báteṉ sunáíṉ: tab we log bahut ḍar gae.

9 Aur Abimalik ne Abirahám ko buláke kahá, ki Yih kyá hai, jo tú ne mujh se kiyá? maiṉ ne terá kyá gunáh kiyá, ki tú mujh par aur merí bádsháhat par yih baṛá gunáh[p] láyá? Tú ne mujh se aisá kám kiyá, jo karná munásib[q] nahíṉ.

10 Abimalik ne yih bhí Abirahám se kahá, ki Tú ne kyá dekhá, ki aisá kám kiyá?

11 Abirahám bolá, Maiṉ ne kahá, ki Hargiz Ḵhudá ká ḵhauf[r] yaháṉ nahíṉ hai; aur we merí jorú ke wáste mujh ko már ḍáleṉge[s].

12 Aur wuh to sach merí bahin[t] hai; mere báp kí beṭí, par merí má kí beṭí nahíṉ; so merí jorú húí.

13 Aur jab ki Ḵhudá ne mere báp ke ghar se mujhe áwára[u] kiyá, to maiṉ ne use kahá, ki Mujh par yih terí mihrbání hogí;

Peshtar MASÍH se, 1898.

d Paid. 12. 13. aur 26. 7.
e Paid. 12. 15.
f Zab. 105. 14.
g Aiy. 33. 15.
h 7 áyat.
i Paid. 18. 23. aur 18 áyat.
k 2 Sal. 20. 3. 2 Qur. 1. 12.
l Paid. 31. 7. aur 35. 5. Khur. 34. 24. 1 Sam. 25. 26, 34.
m 1 Sam. 7. 5. 2 Sal. 5. 11. Aiy. 42. 8. Ya'q. 5. 14, 15. 1 Yuh. 5. 16.
n Paid. 2. 17.
o Gin. 16. 32, 33.
p Paid. 26. 10. Khur. 32. 21. Yash. 7. 25.
q Paid. 34. 7.
r Paid. 42. 18. Zab. 36. 1. Amsál. 16. 6.
s Paid. 12. 12. aur 26. 7.
t Paid. 11. 29.
u Paid. 12. 1, 9, 11, wag. 'Ibrán. 11. 8.

ki jahán kahín ham jáweṉ, mere haqq meṉ kahiyo, ki Wuh merá bháí[w] hai.

14 Tab Abimalik ne bheṛ bakrí, aur gáe bail, aur gulám aur laundíoṉ ko lekar Abirahám ko diyá[x], aur us kí jorú Sarah bhí us ko pher diyá.

15 Phir Abimalik ne kahá, ki Dekh, merá mulk tere sámhne hai[y]; jahán dil lage, wahán rahá kar.

16 Aur Sarah se kahá, ki Dekh, maiṉ ne tere bháí ko[z] hazár rúpiya diye: wuh tere wáste, aur sab ke wáste, jo tere sáth haiṉ, aur sab gairoṉ ke wáste ánkhoṉ ká parda[a] hai: so us kí malámat húí.

17 ¶ Aur Abirahám ne Khudá se du'á mángí[b]; aur Khudá ne Abimalik, aur us kí jorú aur laundíoṉ ko changá kiyá, ki we janne lagíṉ.

18 Ki KHUDAWAND ne Abimalik ke khándán kí sab kokh ko, Abirahám kí jorú Sarah ke mu'ámala ke sabab, band kar diyá[c] thá.

XXI BAB.

1 *Iz,hák paidá húá* 4 *Khatna pátá.* 6 *Sarah khushí manátí.* 9 *Hájirah aur Ismá'el nikále játe* 15 *Hájirah kí tangháli.* 17 *Firishta use tasallí detá* 22 *Abimalik Abirahám ke sáth maqám i Biarsab'a par 'ahd bándhtá.*

AUR KHUDAWAND ne jaisá farmáyá thá, Sarah par nazar kí[a]: aur KHUDAWAND ne jaisá kahá thá[b], Sarah ke haqq meṉ kiyá.

2 Aur Sarah hámila húí. aur Abirahám se buṛhápe meṉ, usí muqarrar waqt par[c], jo Khudá ne use kahá thá, ek beṭá janí[d].

3 Aur Abirahám ne apne beṭe ká nám, jo us se paidá húá, jo Sarah us se janí, Iz,hák[e] rakhá.

4 Aur Abirahám ne jaisá ki Khudá ne use hukm diyá thá[f], áṭhweṉ din apne beṭe Iz,hák ká khatna kiyá[g].

5 Aur jab us ká beṭá Iz,hák paidá húá, to Abirahám sau baras ká thá[h].

6 ¶ Aur Sarah ne kahá, ki Khudá ne mujhe hansáyá[i], aur sab sunnewále mere liye hanseṉge[k].

7 Phir wuh bolí, ki Koí Abirahám se kah saktá thá, ki Sarah laṛkoṉ ko dúdh piláwegí? ki maiṉ us ke buṛhápe meṉ beṭá janí[l].

8 Aur wuh laṛká baṛá húá, aur us ká dúdh chhuṛáyá gayá: aur Iz,hák ke dúdh chhuṛáne ke din Abirahám ne baṛí ziyáfat kí.

9 ¶ Aur Sarah ne dekhá, ki Hájirah Misrí[m] ká beṭá, jo wuh Abirahám se janí[n], ṭhaṭṭhe mártá hai[o].

10 Tab us ne Abirahám se kahá, ki Is laundí aur us ke beṭe ko nikál de[p]: kyúnki yih laúndí-bachcha mere beṭe Iz,hák ke sáth wáris na hogá.

11 Par us ke beṭe kí khátir[q] yih bát Abirahám kí nazar meṉ nihá-yat burí ma'lúm húí.

12 ¶ Khudá ne Abirahám se kahá, ki Wuh bát is laṛke aur terí laundí kí bábat terí nazar meṉ burí na ma'lúm ho; sab kuchh, jo Sarah ne tujhe kahá, mán; kyúnki terí nasl Iz,hák se[r] kahláegí.

13 Aur us laundí ke beṭe se bhí maiṉ ek qaum paidá karúngá[s], kyúnki wuh terí nasl hai.

14 Tab Abirahám ne subh ko uṭhkar roṭí aur páni kí ek mashk lí, aur Hájirah ke kándhe par dhar dí, aur us ko laṛke samet rukhsat kiyá[t]: wuh rawána húí, aur Biarsab'a ke bayábán meṉ bhaṭaktí phirtí thí.

15 Aur jab mashk ká páni ho chuká, tab us ne us laṛke ko ek jháṛí ke níche ḍál diyá.

16 Aur áp us ke sámhne ek tír ke ṭappe par dúr já baiṭhí: kyúnki us ne kahá, Maiṉ laṛke ká marná na dekhúṉ. So wuh sámhne baiṭhí, aur chillá chilláke roí.

17 Tab Khudá ne us laṛke kí áwáz suní[u]; aur Khudá ke firishte ne ásmán se Hájirah ko pukárke kahá, ki Ai Hájirah, tujh ko kyá húá? mat ḍar; ki us laṛke kí áwáz, jahán wuh paṛá hai, Khudá ne suní.

18 Uṭh. aur laṛke ko uṭháke apne háth se sambhál: ki maiṉ us ko ek baṛí qaum banáúngá[w].

19 Phir Khudá ne us kí ánkheṉ kholíṉ[x], aur us ne páni ká ek kúá dekhá; aur jákar us mashk ko páni se bhar liyá, aur laṛke ko piláyá.

20 Aur Khudá us laṛke ke sáth thá[y]; aur wuh baṛhá. aur bayábán ká rahnewálá aur tírandáz[z] húá.

21 Aur wuh Fárán ke bayábán meṉ rahá: aur us kí má ne mulk i Misr se ek 'aurat us se biyáhne ko lí[a].

Peshtar MASÍH se, 1898 ke qaríb.

[w] Paid. 12.13.
[x] Paid. 12.16.
[y] Paid. 13.9.
[z] 6 áyat.
[a] Paid. 24.65. aur 26.11.
[b] Aiy. 42.9, 10.
[c] Paid. 12.17.
[a] 1 Sam. 2.21.
[b] Paid. 17.19. aur 18.10, 14 Gal. 4.23, 28.
[c] Paid. 17.21.
[d] A'am. 7.8. Gal. 1.22. 'Ibrán. 11.11.
[e] Paid. 17.19.
[f] Paid. 17.10, 12.
[g] A'am. 7.8.

1897 ke qaríb.

[h] Paid. 17.1, 17.
[i] Zab. 126.2. Yas. 54.1. Gal. 4.27.
[k] Lúq. 1.58.
[l] Paid. 18.11, 12.

Peshtar MASÍH se, 1898 ke qaríb.

[m] Paid. 16.1.
[n] Paid. 16.15.
[o] Gal. 4.29.

1892 ke qaríb.

[p] Gal. 4.30. Dekho Paid. 25.6. aur 36.6, 7.
[q] Paid. 17.18.
[r] Rúm. 9.7, 8. 'Ibrán. 11.18.
[s] 18 áyat. aur 16.10. aur 17.20.
[t] Yúh. 8.35.
[u] Khur. 3.7.
[w] 13 áyat.
[x] Gin. 22.31. Dekho 2 Sal. 6.17, 18, 20. Lúq. 24.16, 31.
[y] Paid. 28.15. aur 39.2, 3, 21.
[z] Paid. 16.12.
[a] Paid. 24.4.

Peshtar MASÍH se, 1892 ke qaríb.

22 ¶ Phir us waqt yún húá, ki Abimalik aur us ke lashkar ke sardár Fíkull ne[b] Abirahám se kahá, ki Har kám men, jo tú kartá hai, Khudá tere sáth hai[c];

23 Ab mujh se Khudá kí qasam khá[d], ki tú na mujh se, na merí ál aulád se dagá kare; balki us mihrbání ke muwáfiq, jo main ne tujh par kí hai, tú mujh par aur is mulk par, jis men tú pardesí húá, mihrbání kare.

24 Abirahám bolá, Main qasam kháúngá.

25 Tab Abirahám ne pání ke ek kúe ke wáste, jise Abimalik ke naukaron ne zabardastí se chhín liyá thá, Abimalik ko malámat kí[e].

26 Abimalik ne kahá, ki Main nahín jántá hún, ki kis ne yih kám kiyá: aur tú ne bhí mujhe khabar na dí, aur main ne áj ke siwá suná bhí nahín.

27 Aur Abirahám ne bher bakrí, aur gáe bail leke Abimalik ko díe; aur donon ne ápas men 'ahd kiyá[f].

28 Aur Abirahám ne bher ke sát bachchon ko, jo máda the, lekar judá rakhá.

29 Aur Abimalik ne Abirahám se kahá, ki Ye bheron ke sát máda bachche, jo tú ne alag kar rakhe, kis wáste hain?

30 Us ne kahá, Is wáste, ki ye sát máda bachche tú mere háth se le, táki we mere gawáh hon[g], ki main ne yih kúá khodá.

31 Is liye us maqám ká nám ‖ Biarsab'a rakhá[h]; ki un donon ne qasam kháí.

32 Aur jab unhon ne Biarsab'a men 'ahd kiyá, to Abimalik aur us ke lashkar ká sardár Fíkull uthe, aur Filistíon ke mulk ko phire.

33 ¶ Tab us ne Biarsab'a men darakht lagáe, aur wahán KHUDAWAND ká, jo Khudá e abadí hai[i], nám liyá[k].

34 Aur Abirahám bahut din Filistíon ke mulk men rahá.

XXII BAB.

1 Abirahám apne bete Iz,hák ke qurbán karne ká hukm páke ázmáyá játá. 3 Apná ímán aur farmánbardárí záhir kartá. 11 Firishta us ká háth rok rakhtá. 13 Iz,hák ke badle mendhá pakrá játá. 14 Us maqám ká nám Yahowáh-yarí rakhá játá. 15 Abirahám phir barakat pátá 20 Nahúr ká nasal náma, Ribqah ke nám tak.

UN báton ke ba'd yún húá, ki Khudá ne Abirahám ko ázmáyá[a], aur use kahá, ki Ai Abirahám: wuh bolá, Main házir hún[b].

2 Tab us ne kahá, ki Tú apne iklaute bete ko, jise tú piyár kartá hai, Iz,hák ko le, aur zamín i Moriyáh[c] men já, aur use wahán paháron men se ek pahár par, jo main tujhe bataúngá, charháwe ke liye charhá.

3 ¶ Tab Abirahám núr ke tarke uthá, aur apne gadhe par chárjáma kasá, aur apne sáth do jawán aur apne bete Iz,hák ko liyá, aur charháwe kí lakríán chírín, aur uthkar us jagah, jo Khudá ne use farmáyá thá, chalá.

4 Tísre din, jab Abirahám ne apní ánkh uthákе us jagah ko dúr se dekhá,

5 Tab Abirahám ne apne jawánon se kahá, Tum yahán gadhe pás raho; main is larke ke sáth wahán tak játá hún, aur sijda karke phir tumháre pás átá hún.

6 Aur Abirahám ne charháwe kí lakríán leke apne bete Iz,hák par rakhín[d], aur ág, aur chhurí apne háth men lí, aur donon sáth sáth chale.

7 Tab Iz,hák ne apne báp Abirahám se kahá, ki Ai mere báp! Us ne jawáb diyá, ki Ai mere bete, main házir hún? Us ne kahá, ki Bhalá, ág, aur lakríán to hain; par charháwe ke liye barra kahán?

8 Abirahám ne kahá, ki Ai bete, Khudá áp charháwe ke liye barra dikhláwegá; so we donon sáth sáth chale.

9 Aur us maqám par, jo Khudá ne use farmáyá thá, pahunche. Tab Abirahám ne wahán ek qurbángáh banáí, aur lakríán chunín, aur apne bete Iz,hák ko bándhke qurbángáh men lakrí ke úpar dhar diyá[e].

10 Aur Abirahám ne apná háth barháke chhurí lí, ki apne bete ko zabh kare.

11 Wahín KHUDAWAND ke firishte ne use ásmán se pukárá, ki Abirahám, Abirahám: wuh bolá, Main házir hún.

12 Tab firishte ne kahá, ki Tú apná háth larke par mat barhá, aur use kuchh mat kar[f]; ki ab main ne jáná[g], tú Khudá se dartá hai: ki tú ne apne iklaute ko bhí mujh se dareg na kiyá.

b Paid. 20. 2. aur 26. 26.
c Paid. 26.28.
d Yash 2. 12. 1 Sam. 24. 21.
e Dekho Paid. 26. 15. 18, 20, 21 22.
f Paid. 26.31
g Paid. 31 48, 52.
‖ Ya'ne *Qasam ka kúá*
h Paid 26.33.
1891 ke qaríb
i Ist. 53. 17. Yas 40.28. Rúm.16 26. 1 Tim.1.17.
k Paid. 4 26.
1872.

Peshtar MASÍH se, 1872.

a 1 Qur. 10. 13. 'Ibrán. 11. 17. Ya'q. 1. 12. 1 Pat. 1. 7.
b 'Ibrán. 11. 17.
c 2 Taw. 3. 1
d Yúh. 19.17
e 'Ibrán. 11. 17. Ya'q 2. 21.
f 1 Sam. 15. 22. Mík. 6. 7, 8.
g Ya'q. 2. 22.

Peshtar MASÍH se, 1872.

13 Tab Abirahám ne apní ánkheṉ uṭháiṉ, aur apne píchhe ek menḍhá dekhá, ki us ke síng jháṛí meṉ aṭke haiṉ: Abirahám ne jákar us menḍhe ko liyá, aur us ko apne beṭe ke badle meṉ chaṛháwe ke liye chaṛháyá.

14 Aur Abirahám ne us maqám ká nám ‖ Yahowáh-yarí rakhá: chunánchi yih áj tak kahá játá hai, ki KHUDAWAND ke paháṛ par dekhá jáegá.

15 ¶ Phir KHUDAWAND ke firishte ne dobára ásmán par se Abirahám ko pukárá, aur kahá,

16 KHUDAWAND farmátá hai, Maiṉ ne is liye ki tú ne aisá kám kiyá, aur beṭá, iklautá hí beṭá, dareg na rakhá, qasam[h] kháí, ki

17 Maiṉ tujhe barakat par barakat dúṉgá, aur ásmán ke sitároṉ[i], aur daryá ke kanáre kí ret[k] kí mánind, terí nasl ko niháyat baṛháúṉgá; aur terí nasl apne dushmanoṉ ke darwázoṉ kí wáris hogí[l].

18 Aur terí nasl se zamín kí sárí qaumeṉ barakat páweṉgí[m]; kyúṉki tú ne merí bát[n] máni.

19 Ba'd us ke Abirahám apne naukaroṉ pás phir gayá, we uṭhe, aur ek sáth Biarsab'a[o] ko gae; aur Abirahám Biarsab'a meṉ rahá.

20 ¶ Ba'd in bátoṉ ke yúṉ húá, ki Abirahám ko khabar pahunchí, ki Dekh, Milkah[p] bhí tere bháí Nahúr se beṭe janí;

21 U'z[q] us ká palauṭhá, aur us ká bháí Búz, aur Qamúel, Arám[r] ká báp.

22 Aur Kasd, aur Hazú, aur Fildás, aur Idláf, aur Baitúel.

23 Aur Baitúel se[s] Ribqah paidá húí: Milkah Abirahám ke bháí Nahúr se ye áṭh janí.

24 Aur us kí haram se, jis ká nám Rúmah thá, Tibakh, aur Jáham, aur Tukhas, aur Ma'kah paidá húe.

‖ Ya'ne KHUDAWAND dekhegá.
h Zab. 105. 9. Lúq. 1. 73. 'Ibrán. 6. 13, 14.
i Paid. 15. 5. Yar. 33 22.
k Paid. 13 16.
l Paid. 24. 60.
m Paid. 12. 3. aur 18 18. aur 26. 4. A'am 3. 25. Gal. 3. 8, 9, 16, 18.
n 3, 10 áyat. Paid. 26. 5.
o Paid. 21 31.
p Paid. 11. 29.
q Aiy. 1. 1.
r Aiy. 32 2.
s Paid. 24 15.

XXIII BAB.

1 Sarah kí 'umr, aur us kí wafát. 3 Makfílah ká khet kharíd húá; 19 Us meṉ Sarah kí lash dafan húí.

AUR Sarah kí 'umr ek sau satáís baras kí húí; yih Sarah kí 'umr thí.

2 Aur Sarah Qaryatarba'[a], ya'ne Habrún[b] meṉ, jo Kan'án meṉ hai, mar gaí; tab Abirahám Sarah par rone píṭne áyá.

a Yash. 14. 15. Qúz. 1. 10.
b Paid. 13. 18. 19 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1860.

3 ¶ Phir Abirahám apne murde ke pás se uṭhá, aur Baní Hitt se hamkalám hoke kahá, ki

4 Maiṉ pardesí[c] aur tum meṉ rahnewálá húṉ: tum apne darmiyán ek qabrgáh merí milkíyat kar do[d], ki maiṉ apne sámhne se apná murda uṭháke gáṛúṉ.

5 Baní Hitt ne Abirahám ke jawáb meṉ kahá,

6 Ki Ai khudáwand, hamárí sun, ki tú hamáre darmiyán amír ul,láh[e] hai: hamárí qabrgáhoṉ meṉ se sab se achchhí qabrgáh meṉ apne murde ko gáṛ; ham meṉ koí nahíṉ, jo tujh se apní qabrgáh roke, ki tú apná murda na gáṛe.

7 Tab Abirahám khaṛá húá, aur us mulk ke logoṉ Baní Hitt ke áge jhuká,

8 Aur un se yúṉ guftogú kí, ki Ab jo tumhárí marzí húí, ki apne murde ko sámhne se uṭháke gáṛúṉ, to merí suno, Suhr ke beṭe 'Ifrún se merí sifárish karo,

9 Ki wuh Makfílah ká gár, jo us ká, aur us ke khet ke kanáre par hai, us kí púrí qímat leke mujhe de, ki tumháre bích ek qabrgáh merí milkíyat ho.

10 Aur 'Ifrún Baní Hitt meṉ baiṭhá thá. Tab 'Ifrún Hittí ne Baní Hitt ke sab logoṉ ke rúbarú[f], jo shahr ke darwáze se dákhil hote the, Abirahám ke jawáb meṉ kahá,

11 Nahíṉ, mere khudáwand, tú merí sun[g]: Maiṉ yih khet tujhe detá húṉ, aur wuh gár bhí, jo us meṉ hai, apne logoṉ ke áge tujhe detá húṉ: tú apne murde ko gáṛ.

12 Tab Abirahám us mulk ke logoṉ ke sámhne jhuká.

13 Phir us mulk ke logoṉ ke sámhne 'Ifrún se kaha, Agar tú detá hai, to merí sun: maiṉ tujhe us khet ke 'iwaz rúpiya dúṉgá; tú mujh se le, to maiṉ apne murde ko waháṉ gáṛúṉ.

14 'Ifrún ne Abirahám ko jawáb diya, aur kahá, Mere khudáwand, merí sun le;

15 Yih zamín chár sau siql[h] kí hai; yih tere aur mere darmiyán kyá hai? apná murda gáṛ.

16 Abirahám ne 'Ifrún kí suní, aur Abirahám ne us chándí ko 'Ifrún ke liye taul diyá[i], jo us ne Baní Hitt ke sámhne kahá thá, ya'ne chár sau siql chándí, jis kí saudágaroṉ meṉ chalan thí.

c Paid 17. 8. 1 Taw. 29. 15. Zab. 105. 12. 'Ibrán. 11 9, 13.
d A'am 7. 5.
e Paid. 13 2. aur 14. 14 aur 24. 35.
f Paid. 34 20, 21.
g Dekho 2 Sam. 24 21-24.
h Khur. 30. 13. Hiz. 45. 12.
i Yar. 32. 9.

Peshtar MASÍH se, 1860.

k Paid. 25. 9. aur 49, 30, 31, 32. aur 50. 13. A'am. 7. 16.

17 ¶ So 'Ifrún ká wuh khet[k], jo Makfílah men̲ Mamre ke sámhne thá, wuhí khet aur wuh ġár, jo us men̲ thá, aur sáre daraḳht, jo us khet men̲, aur us kí cháron̲ taraf kí sarhadd men̲ the,

18 Baní Hitt ke aur un sab ke rúbarú, jo shahr ke darwáze se dáḳhil hote the, Abirahám kí milkíyat ho gae.

19 Ba'd us ke Abirahám ne apní jorú Sarah ko Makfílah ke khet ke gár men̲, jo Mamre ke sámhne hai, gáṛá: Kan'án kí zamín men̲ Habrún wuhí hai.

20 Chunánchi wuh khet, aur wuh gár, jo us men̲ thá, Baní Hitt ne qabrgáh ke liye Abirahám kí milkíyat ṭhahrá diye[l].

l Dekho Rút 4. 7, 8, 9, 10. Yar. 32. 10, 11.

XXIV BÁB.

1 *Abirahám apne ḳhánsámán̲ se qasam letá.* 10 *Ḳhánsámán̲ rawána hotá:* 12 *us kí du'á:* 14 *Nishání, jo us ko milí.* 15 *Ribqah kí muláqát us se hotí;* 18 *us se nishání púrí húí;* 22 *Us ke háth se jawáhirát qabúl kartí;* 23 *apne gharáne se muláqát karátí;* 25 *aur us mard kí da'wat kartí.* 26 *Ḳhánsámán̲ Ḳhudá ká shukr karta;* 29 *Lában us kí mihmání kartá.* 34 *Ḳhánsámán̲ apná maqsad záhir kartá.* 50 *Lában aur Baitúel us kí guzárish ko manzúr karte.* 58 *Ribqah us ke sáth jáne se rázi hotí.* 62 *Iz,hák Ribqah ká istiqbál kartá.*

1857 ke qaríb.

a Paid. 18. 11. aur 21. 5.
b Paid. 13. 2. 35 áyat. Zab. 112. 3. Ams. 10. 22.
c Paid. 15. 2.
d 10 áyat. Paid. 39. 4, 5, 6.
e Paid. 47. 29. Nah. 5. 6.

AUR Abirahám búṛhá aur bahut dinon̲ ká húá[a], aur ḲHUDÁWAND ne sab báton̲ men̲ Abirahám ko barakat baḳhshí thí[b].

2 Aur Abirahám ne apne ghar ke qadím naukar ko[c], jo us kí sab chízon̲ ká muḳhtár thá[d], kahá, Main̲ terí minnat kartá hún̲, apná háth merí rán tale rakh[e]:

3 Main̲ tujh se ḲHUDÁWAND kí, jo ásmán o zamín ká Ḳhudá hai, qasam lún̲gá[f], ki tú Kan'ánion̲ kí beṭion̲ men̲ se, jin men̲ main̲ rahtá hún̲, mere beṭe ko na biyáh dená[g]:

f Paid. 14. 22. Ist. 6. 13. Yash. 2. 12.
g Paid. 26. 35 aur 27. 46 aur 28. 2. Ḳhur. 34. 16. Ist. 7. 3.
h Paid. 12. 1.
i Paid. 28. 2.

4 Balki tú mere watan[h] aur mere ḳhándán men̲ jáiyo[i], aur wahán̲ se mere beṭe Izhák ke liye jorú láiyo.

5 Us naukar ne use kahá, ki Sháyad wuh 'aurat is mulk men̲ mere sáth áne par rází na ho: to main̲ tere beṭe ko us zamín men̲, jahán̲ se tú áyá, phir le jáún̲?

6 Abirahám ne use kahá, Ḳhabardár, tú mere beṭe ko wahán̲ hargiz na le jáná.

7 ¶ ḲHUDÁWAND, ásmán ká Ḳhudá, jo mujhe mere báp ke ghar aur zádbúm se nikál láyá[k], aur jis ne qasam kháкar mujh se kahá,

k Paid. 12. 1.

ki Main̲ terí nasl ko yih zamín dún̲gá[l], wuhí tere áge apná firishta bhejegá[m], ki tú wahán̲ se mere beṭe ke liye jorú láwe.

8 Aur agar wuh 'aurat tere sáth áne par rází na ho, to tú merí qasam se chhúṭ jáegá[n]; par mere beṭe ko hargiz wahán̲ mat le jáná.

9 Us naukar ne apná háth apne sáhib Abirahám kí rán tale rakhá, aur us ke sámhne is bát par qasam kháí.

10 ¶ Tab us naukar ne apne ḳháwind ke únṭon̲ men̲ se das únṭ, aur apne ḳháwind kí sab tarah kí chízen̲ lín̲, aur uṭhkar rawána húá, aur Arám Nahrain men̲ Nahúr ke shahr tak[o] gayá.

11 Aur shám ko jis waqt 'auraten̲ pání bharne ko átí hain[p], us ne us shahr ke báhar kúe ke nazdík únṭon̲ ko biṭháyá,

12 Aur kahá, Ai ḲHUDÁWAND, mere ḳháwind Abirahám ke Ḳhudá[q], main̲ terí minnat kartá hún̲, tú áj merá matlab púrá kar[r], aur mere ḳháwind Abirahám par mihrbán ho.

13 Dekh, main̲ is kúe par khaṛá hún̲[s]; aur shahr ke logon̲ kí beṭián̲ pání bharne átí hain[t]:

14 Aisá kar, ki wuh chhokrí, jise main̲ kahún̲, ki Apní ṭhiliyá utár, táki main̲ píún̲; aur wuh kahe, ki Pí: aur main̲ tere únṭon̲ ko bhí piláún̲gí, wuh 'aurat ho, jise tú ne apne bande Iz,hák ke liye ṭhahráyá hai; aur usí se main̲ jánún̲gá[u], ki tú ne mere sáhib par mihrbání kí.

15 ¶ Aur aisá húá, ki wuh ye báten̲ tamám na kar chuká thá, ki dekho, Ribqah, jo Abirahám ke bháí Nahúr kí jorú Milkah[w] ke beṭe Baitúel se paidá húí thí, apná ghaṛá apne kándhe par dharke niklí.

16 Aur wuh chhokrí niháyat ḳhúbsúrat[x], aur kun̲wárí thí, aur mard se náwáqif. Wuh us báolí men̲ utrí, aur apná ghaṛá bharkar úpar áí.

17 Wuh naukar us kí muláqát ko dauṛá, aur bolá, Main̲ terí minnat kartá hún̲, ki mujhe apne ghaṛe se thoṛá sá pání pilá.

18 Wuh bolí, ki Píjiye, Sáhib[y]; aur us ne ghaṛá háth par utárke use piláyá.

19 Jab use pilá chukí, to bolí, ki Main̲ tere únṭon̲ ke liye bhí pání

Peshtar MASÍH se, 1857.

l Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 18. aur 17. 8. Ḳhur. 32. 13. Ist. 1. 8. aur 34. 4. A'am. 7. 5.
m Ḳhur. 23. 20, 23. aur 33. 2. 'Ibráu. 1. 14.
n Yash. 2. 17, 20.
o Paid. 27. 43.
p Ḳhur. 2. 16. 1 Sam. 9. 11.
q 27 áyat. Paid. 26. 24. aur 28. 13. aur 32. 9. Ḳhur. 3. 6, 15.
r Naham. 1. 11. Zab. 37. 5.
s 43 áyat.
t Paid. 29. 9. Ḳhur. 2. 16.
u Dekho Qáz. 6. 17, 37. 1 Sam. 6. 7. aur 14. 10 aur 20. 7.
w Paid. 11. 29 aur 22. 23.
x Paid. 26. 7.
y 1 Pat. 3. 8. aur 4. 9.

Peshtar MASÍH se, 1857.

bharne jáúngí, jab tak we pí chuken.

20 Aur us ne wuhín apne ghaṛe ká pání hauz men ḍál diyá, aur phir báolí men pání bharne dauṛí gaí, aur us ke sab úntoṇ ke liye bhará.

21 Wuh mard us se hairán hokar chup rahá, tá dekhe, ki KHUDÁWAND ne us ká safar mubárak kiyá hai, ki nahín[z].

22 Aur yún húá, ki jab únṭ pí chuke, to us shakhs ne ádhe misqál sone kí ek nath, aur das misqál sone ke do kaṛe háthon ke liye[a] lagáe;

23 Aur kahá, ki Tú kis kí beṭí hai? mujhe batá: kyá tere báp ke ghar men hamáre utarne kí jagah hai?

24 Us ne use kahá, ki Main Baitúel kí beṭí hún[b], jise Milkah Nahúr se janí.

25 Yih bhí use kahá, ki Hamáre pás ghás bhúsá bahut hai, aur utarne kí jagah bhí hai.

26 Tab us mard ne apná sir jhukáyá, aur KHUDÁWAND ko sijda kiyá[c], aur kahá,

27 KHUDÁWAND, mere kháwind Abirahám ká Khudá, mubárak hai[d], jis ne mere kháwind ko apní rahmat aur apní rástí[e] se khálí na chhoṛá; ki KHUDÁWAND ne mere kháwind ke bháíon ke ghar kí taraf mujhe ráh dikháí[f].

28 Tab us laṛkí ne dauṛke apní má ke ghar men yih ahwál kahá.

29 ¶ Aur Ribqah ká ek bháí thá, jis ká nám Lában[g] thá: wuh báhar kúe par us mard pás dauṛá gayá.

30 Jab us ne wuh nath, aur kaṛe apní bahin ke háthon men dekhe, aur apní bahin Ribqah se ye báten suníṇ, jo kahtí thí, ki Us mard ne yún kahá, wuh us mard pás áyá; aur kyá dekhtá hai, ki únṭon ke nazdík kúe par khaṛá hai.

31 Aur kahá, ki Ai KHUDÁWAND ke mubárak[h], tú andar á; kis liye báhar khaṛá hai? main ne ghar, aur únṭon ke liye makán taiyár kiyá.

32 ¶ Aur wuh mard ghar men áyá; aur us ne us ke únṭon ko kholá, aur únṭon ke liye ghás bhúsá, aur us ke aur sáthwálon ke wáste páon dhone ko pání diyá[i], aur un ke áge khána rakhá.

33 Par wuh bolá, ki Main jab tak apná matlab na kahún, na kháúngá[k].

34 Wuh bolá, Kah. Tab us ne kahá, ki Main Abirahám ká naukar hún.

35 Aur KHUDÁWAND ne mere kháwind ko barakat dí; aur wuh baṛá ádmí húá[l]; aur usne use bheṛ bakríán, aur gáe bail, aur soná rúpá, aur launḍí gulám, aur únṭ gadhe bakhshe.

36 Aur mere kháwind kí jorú Sarah buṛhápe men us se beṭá janí[m]: aur us ne apná sab kuchh use diyá[n].

37 Aur mere kháwind ne yih kahke mujh se qasam lí[o], ki Tú Kan'ánion kí beṭíon men se, jin kí zamín men main rahtá hún, kisí se mere beṭe kí shádí mat kar díjiyo;

38 Balki tú mere báp ke ghar aur mere khándán men já[p], aur mere beṭe ke biyáh ke wáste ek 'aurat lá.

39 Tab main ne apne kháwind se kahá, Sháyad wuh 'aurat mere sáth na áwe[q].

40 Us ne mujhe kahá, ki KHUDÁWAND, jis ke huzúr men main chaltá hún[r], apná firishta tere sáth bhejegá[s], aur wuh tujhe ráh men matlab ko pahuncháwegá; tú mere kunbe aur mere báp ke ghar men se mere beṭe ke liye jorú lá.

41 Aur jab tú mere khándán men jáe, tab tú merí qasam se chhúṭegá[t]; aur agar we tujhe na den, taubhí tú merí qasam se chhúṭá.

42 Main áj us kúe par áyá, aur kahá, ki Ai KHUDÁWAND, mere kháwind Abirahám ke Khudá[u], agar tú mere safar ko, jo main kartá hún, mubárak kare:

43 To dekh, ki main pání ke kúe par khaṛá hún[v]; aur aisá ho, ki jab koí kunwárí pání bharne nikle, aur main use kahún, ki apne ghaṛe se thoṛá pání píne ko mujhe de, aur wuh mujhe kahe, ki

44 Tú bhí pí, aur main tere únṭon ke liye bhí bharúngí: to wuh wuhí 'aurat hai, jise KHUDÁWAND ne mere kháwind ke beṭe ke liye muqarrar kiyá.

45 Aur main apne dil men yih bát kahtá hí thá[w], ki dekho, Ribqah apná ghaṛá apne kándhe par liye báhar niklí, aur kúe par gaí, aur pání bhará: tab main ne use kahá, Mujhe pání pilá.

Marginal references: [z] 12, 56 áyaten. [a] Yas. 3. 19, 21. Hiz. 16. 12. 1 Pat. 3. 3. [b] Paid. 22. 23. [c] 52 áyat. Khur. 4. 31. [d] Khur. 18. 10. Rút 4. 14. 1 Sam. 25. 32, 39. 2 Sam. 18. 28. Lúq. 1. 68. [e] Paid. 32. 10. Zab. 98. 3. [f] 48 áyat. [g] Paid. 29. 5 [h] Paid. 26. 29. Qáz. 17 2. Rút 3. 10. Zab. 115. 15. [i] Paid. 43. 21. Qáz. 19. 21. [k] Aiy. 23. 12. Yúh. 4. 34. Afs. 6. 5, 6, 7. [l] 1 áyat. Paid. 13. 2. [m] Paid. 21. 2. [n] Paid. 21. 10. aur 25. 5 [o] 3 áyat. [p] 4 áyat [q] 5 áyat. [r] Paid 17 1. [s] 7 áyat. [t] 8 áyat [u] 12 áyat. [v] 13 áyat. [w] 15 áyat. 1 Sam. 1. 13.

Peshtar MASÍH se, 1857.

46 Us ne phurtí se apná ghaṛá apne kándhe se utárá, aur bolí, ki Pí le, aur main tere únṭon ko bhí pání piláúngí: chunánchi main ne piyá, aur us ne mere únṭon ko bhí piláyá.

47 Phir main ne us se púchhá, aur kahá, ki Tú kis kí beṭí hai? Wuh bolí, Baitúel kí beṭí hún, jise Milkah Nahúr se janí. Aur main ne nath us kí nák men[x], aur kaṛe us ke háthon men pahináe.

48 Aur main ne apná sir jhukáke ḲHUDÁWAND ko sijda kiyá[y], aur ḲHUDÁWAND apne ḳháwind Abirahám ke Ḳhudá ko mubárak kahá, jis ne mujhe sídhí ráh batáí, ki apne ḳháwind ke bháí kí beṭí[z] us ke beṭe ke wáste lún.

49 So ab agar tum mihrbání aur rástí se mere ḳháwind ke sáth sulúk kiyá cháhte ho[a], to mujh se kaho; aur agar nahín, tau bhí mujh se kaho; táki main dahne yá báyen háth phirún.

50 Tab Lában aur Baitúel ne jawáb diyá, aur káhá, ki Yih bát ḲHUDÁWAND kí taraf se hai[b]; ham tujhe kuchh burá yá bhalá nahín kah sakte[c].

51 Dekh, Ribqah tere áge hai[d], use le, aur já, aur jaisá ḲHUDÁWAND ne kahá hai, use apne ḳháwind ke beṭe ká biyáh kar de.

52 Aur yún húá, ki Abirahám ke naukar ne un kí báten sunkar zamín par jhukke ḲHUDÁWAND ko sijda kiyá[e].

53 Aur naukar ne chándí sone ke ‖asbáb[f], aur poshák nikálí, aur Ribqah ko dí: aur us ne us ke bháí, aur us kí má ko bhí qímati chízen[g] dín.

54 Aur us ne, aur un logon ne, jo us ke sáth the, kháyá piyá, aur rát wahín rahe; aur subh ko uṭhkar us ne kahá, ki Mujhe mere ḳháwind pás ruḳhsat karo[h].

55 Us ke bháí aur us kí má ne kahá, ki Chhokrí ko roz das ek hamáre pás rahne de; ba'd us ke wuh jáegí.

56 Us ne unhen kahá, ki Mujhe mat roko, ki ḲHUDÁWAND ne merá safar mubárak kiyá; mujhe ruḳhsat karo, táki main apne ḳháwind pás jáún.

57 We bole, Ham us chhokrí ko buláte hain, aur usí se daryáft karte hain.

58 Tab unhon ne Ribqah ko buláyá, aur use kahá, ki Tú is mard ke sáth jáegí? Wuh bolí, ki Jáúngí.

59 Tab unhon ne apní bahin Ribqah aur us kí dadá[i], aur Abirahám ke naukar aur us ke logon ko rawána kiyá.

60 Aur unhon ne Ribqah ko du'á dí, aur use kahá, ki Ai bahin, tú lákhon kí má ho[k], aur terí nasl un ke darwázon kí, jo us ká kína rakhte hain, málik ho[l].

61 ¶ Aur Ribqah, aur us kí chhokríán uṭhkar únṭon par chaṛhín, aur us mard ke píchhe ho lín: so wuh mard Ribqah ko lekar rawána húá.

62 Aur Iz,hák Biar ul Haí ur Rá'í kí ráh[m] á niklá, ki wuh dakhin ke mulk men rahtá thá.

63 Aur Iz,hák shám ke waqt Ḳhudá kí yád karne ko[n] maidán men gayá; aur us ne apní ánkhen uṭháín, aur dekhá, ki únṭ chale áte hain.

64 Aur Ribqah ne apní ánkh uṭháí, aur Iz,hák ko dekhkar únṭ se utrí[o].

65 Ki us ne naukar se púchhá thá, ki Yih shaḳhs, jo khet se hamárí muláqát ko chalá átá hai, kaun hai? Naukar ne kahá thá, ki Yih merá ḳháwind hai. Tab us ne niqáb ḍálá, aur apne taín chhipáyá.

66 Aur naukar ne sab báten, jo us ne kí thín, Iz,hák se kahín.

67 Us waqt Iz,hák use apní má Sarah ke ḳhaime men láyá, aur Ribqah ko biyáh liyá; wuh us kí jorú húí, aur us ne use piyár kiyá: aur Iz,hák ne apní má ke marne ke ba'd us se tasallí páí[p].

XXV BÁB.

1 Abirahám ke beṭe. Qatúrah se 5 Apne mál o asbáb taqsím kartá. 7 Us kí 'umr, aur us kí wafát. 9 Us ka dafan. 12 Ismá'el ká nasabnáma. 17 Us kí 'umr aur us kí wafát. 19 Iz,hák Ribqah ke liye du'á mángtá, isliye ki wuh bánjh thí. 22 Us ke rihm men do laṛke muzáhim hote. 24 Esau aur Ya'qúb paidá hue; 27 Farq, jo un men húá. 29 Esau pahlauṭhe ká haqq bech ḍáltá.

AUR Abirahám ne aur jorú kí, jis ká nám Qatúrah thá.

2 Aur us se Zimrán, aur Yuqsán, aur Midán, aur Midyán, aur Isbáq, aur Súḳh paidá húe[a].

3 Aur Yuqsán se Sibá, aur Dadán paidá húe. Aur Dadán ke beṭe Asúrí, aur Latúsí, aur Laumí the.

Marginal references:

x Hiz. 16. 12.
y 26 áyat.
z Paid. 22. 23.
a Paid. 47. 29. Yash. 2. 14.
b Zab. 118. 23. Mat. 21. 42. Marq. 12. 11.
c Paid. 31. 24.
d Paid. 20. 15.
e 26 áyat.
‖ 'Ibrání men *Bartan.*
f Ḳhur. 3. 22. aur 11. 2. aur 12. 35.
g 'Az. 1. 6.
h 56, 59 áyat.
i Paid. 35. 8.
k Paid. 17. 16.
l Paid. 22. 17.
m Paid. 16. 14. aur 25. 11.
n Yash. 1. 8. Zab. 1. 2. aur 77. 12. aur 119. 15. aur 143. 5.
o Yash. 15. 18.
p Paid. 38. 12.

Peshtar MASÍH se, 1857.

1853 ke qaríb.

a 1 Taw. 1. 32.

Peshtar MASÍH 80, 1853 ke qaríb.

4 Aur Midyán ke beṭe 'Aifah, aur Ġifr, aur Hanúk, aur Abída', aur Ildu'á the. Ye sab Qatúrah ke beṭe the.

5 ¶ Aur Abirahám ne apná sab kuchh Iz,hák ko diyá[b];

6 Lekin apní haramoṉ ke beṭoṉ ko, Abirahám ne kuchh in'ám deke, apne jíte jí un ko apne beṭe Iz,hák ke pás se púrab ke mulk meṉ[c] bhej diyá[d].

7 Aur Abirahám kí hayát ke din, jin meṉ wuh jítá rahá, ek sau pachhattar baras the.

8 Tab Abirahám ján bahaqq húá, aur achchhí 'umrdarází meṉ búṛhá aur ásúda hoke mará[e], aur apne logoṉ meṉ já milá[f].

9 Aur us ke beṭe Iz,hák aur Ismá'el ne Makfílah ke magáre meṉ, Hittí Suhr ke beṭe 'Ifrún ke khet meṉ, jo Mamre ke ágo hai, use gáṛá[g]; ya'ne us khet meṉ,

10 Jo Abirahám ne Hitt ke beṭoṉ se mol liyá thá[h]: wahán Abirahám aur us kí jorú Sarah gáṛe gae[i].

11 ¶ Aur Abirahám ke marne ke ba'd yúṉ húá, ki Khudá ne us ke beṭe Iz,hák ko barakat bakhshí; aur Iz,hák Biar ul Hai ur Rá'í[k] ke pás já rahá.

12 ¶ Aur Abirahám ke beṭe Ismá'el ká, jise Sarah kí lauṉḍí Misrí Hájirah Abirahám se janí thí[l], yih nasabnáma hai:

13 Aur ye Ismá'el ke beṭoṉ ke nám aur gharáne haiṉ[m]: Ismá'el ká palauṭhá Nabít, aur Kidár, aur Adabiel, aur Mibsám,

14 Aur Mismá', aur Dúmah, aur Massá,

15 Aur ‖Hadar, aur Taima, aur Itúr aur Nafís, aur Qidmah.

16 Ye Ismá'el ke beṭe haiṉ, aur un ke nám un kí bastíoṉ, aur qila'oṉ meṉ ye haiṉ; aur ye apní ummatoṉ ke bárah ra,ís[n] haiṉ.

17 Aur Ismá'el kí hayát ke baras ek sau saintís the, ki wuh ján bahaqq taslím húá[o], aur mar gayá; aur apne logoṉ meṉ já milá.

18 Aur we Hawílah se Súr tak[p], jo Misr kí taraf Asúr kí ráh meṉ hai, baste the; we apne sab bháíoṉ se púrab taraf ḍerá karte the.

19 ¶ Aur Abirahám ke beṭe Iz,hák ká nasabnáma yih hai: Abirahám se Iz,hák paidá húá[q]:

20 Iz,hák ne chális baras kí 'umr meṉ Ribqah se biyáh kiyá. Wuh Baitúel Arámí kí, jo Faddán Arám ká báshinda thá, beṭí[r], aur Lában Arámí kí bahin[s] thí.

21 Aur Iz,hák ne apní jorú ke liye KHUDAWAND se du'á mángí, kyúṉki wuh bánjh thí: aur KHUDAWAND ne us kí du'á qabúl kí[t]; aur us kí jorú Ribqah hámila húí[u].

22 Aur us ke peṭ meṉ do laṛke ápas meṉ muzáhim húe: tab us ne kahá, Agar yúṉ, to aisí kyúṉ húṉ? Aur wuh KHUDAWAND se púchhne gaí[w].

23 KHUDAWAND ne use kahá, ki Tere peṭ meṉ do qaumeṉ[x] haiṉ, aur tere rihm se do ummateṉ nikleṉgí; aur ek ummat dúsrí ummat se zoráwar hogí[y]; aur baṛá chhoṭe kí khidmat karegá[z].

24 ¶ Aur jab us ke janne ke din púre húe, to kyá dekhte haiṉ, ki us ke peṭ meṉ tau,am haiṉ.

25 Aur pahlá, lál rang, goyá bilkull pashm ká libás ho[a], niklá; aur unhoṉ ne us ká nám Esau rakhá.

26 Us ke ba'd us ká bháí niklá, aur us ká háth Esau kí eṛí se lagá húá thá[b]: aur us ká nám Ya'qúb[c] rakhá gayá: jab wuh unheṉ janí, to Iz,hák sáṭh baras ká thá.

27 Aur we laṛke baṛhe: aur Esau shikár meṉ máhir[d], jangal ká rahnewálá thá; aur Ya'qúb nek mard[e] khaimoṉ ká rahnewálá thá[f].

28 Aur Iz,hák Esau ko piyár kartá thá, kyúṉki wuh us ke shikár ká gosht khátá thá[g]: aur Ribqah Ya'qúb ko cháhtí thí[h].

29 ¶ Aur Ya'qúb ne lapsí pakáí: aur Esau jangal se áyá, aur wuh mánda ho gayá thá.

30 Aur Esau ne Ya'qúb se kahá, ki Is lál lál meṉ se kuchh mujhe kháne ko de; kyúṉki maiṉ mánda ho gayá húṉ. Is liye us ká nám ‖Adúm húá.

31 Tab Ya'qúb ne kahá, ki Pahle apne palauṭhe hone ká haqq mere háth bech.

32 Esau ne kahá, ki Dekh, maiṉ to marne játá húṉ: so palauṭhá honá mere kis kám áwegá?

33 Tab Ya'qúb ne kahá, ki Pahle mujh pás qasam khá: us ne us pás qasam kháí: aur apne palauṭhe hone ká haqq Ya'qúb ke háth bechá[i].

34 Tab Ya'qúb ne Esau ko roṭí

Marginal references (left): b Paid. 24. 36. — c Qáz. 6. 3. — d Paid. 21. 14. — 1822. — e Paid. 15. 15. aur 49. 29. — f Paid. 35. 29. aur 49. 33. — g Paid. 35. 29. aur 50. 13. — h Paid. 23. 16. — i Paid. 49. 31. — k Paid. 16. 14. aur 24. 62 — l Paid. 16. 15. — 1800 ke qaríb. — m 1 Taw. 1. 29. — ‖ Yá Hadad, 1 Taw. 1. 30. — n Paid. 17. 20. — 1773. — o 8 áyat. — p 1 Sam. 15. 7. — q Mat. 1. 2. — 1857.

Marginal references (right): Peshtar MASÍH 80 1857. — r Paid. 22. 23. — s Paid. 24. 29. — 1838. — t 1 Taw. 5. 20. 2 Taw. 33. 13. 'Az. 8. 23. — u Rúm. 9. 10. — w 1 Sam. 9. 9. aur 10. 22. — x Paid. 17. 16. aur 24. 60. — y 2 Sam. 8. 14. — z Paid. 27. 29. Mal. 1. 3 Rúm. 9. 12 — a Paid. 27. 11, 16, 23. — b Hos. 12. 3. — c Paid. 27. 36. — 1837 — d Paid. 27. 3, 5. — e Aiy. 1. 1, 8. aur 2. 3 Zab. 37. 37. — f 'Ibrán. 11. 9. — g Paid. 27. 19, 25, 31. — h Paid. 27. 6. — ‖ Ya'ne lál. — 1805 ke qaríb. — i 'Ibrán. 12. 16.

aur masúr kí dál ká pakwán diyá; us ne kháyá aur piyá[k], aur uṭhkar chalá gayá: so Esau ne apne palauṭhe hone ká haqq náchíz jáná.

XXVI BÁB.

1 Iz,hák, kál ke sabab, Jirár ko játá. 2 Khudá us kí hidáyat kartá, aur us ko barakat detá. 7 Abimalik us kí malámat kartá, ki us ne apní jorú se inkár kiyá thá. 12 Iz,hák daulatmand hojátá. 18 'Isq, aur Shitnah, aur Rihábát ke kúe khodtá. 26 Abimalik, Iz,hák ke sáth, maqám i Biarsab'a par, 'ahd bándhtá. 34 Esau kí jorúán.

AUR us zamín men pahle kál ke siwá, jo Abirahám ke waqt men paṛá thá[a], phir kál paṛá. Tab Iz,hák Abimalik pás, jo Filistíon ká bádsháh thá, Jirár tak[b] gayá.

2 Aur KHUDÁWAND ne us par záhir hoke kahá. Misr ko mat utar já; balki jahán main tujhe kahún, us zamín men rahá kar[c]:

3 Tú is zamín men búdobásh kar[d], ki main tere sáth húngá[e], aur main tujhe barakat bakhshúngá[f]; ki main tujhe, aur terí nasl ko, ye sab mulk dúngá[g], aur main us qasam ko, jo main ne tere báp Abirahám se kí hai[h], wafá karúngá.

4 Aur main terí auláḍ ko ásmán ke sitáron kí mánind wáfir karúngá[i], aur ye sab mulk terí nasl ko dúngá; aur zamín kí sab qaumen terí nasl se barakat páwengí[k]:

5 Is liye ki Abirahám ne merí áwáz ko suná, aur mere hukmon, aur mere farmánon, aur mere haqqon, aur mere shara'on ko máná[l].

6 ¶ So Iz,hák Jirár men rahá.

7 Aur wahán ke báshindon ne us se us kí jorú kí bábat men púchhá. Wuh bolá, ki Wuh merí bahin hai[m]: kyúnki wuh use apní jorú kahne se ḍará[n]: tá na howe ki wahán ke log Ribqah ke liye use qatl karen; kyúnki wuh khúbsúrat thí[o].

8 Aur yún húá ki jab wuh wahán muddat tak rahá, to Filistíon ke bádsháh Abimalik ne jharokhe se nazar kí, aur dekhá, aur kyá dekhtá hai, ki Iz,hák apní jorú Ribqah se ikhtilát kartá hai.

9 Tab Abimalik ne Iz,hák ko bulákar kahá, ki Dekh, wuh yaqínan terí jorú hai: phir tú ne kyúnkar kahá ki Wuh merí bahin hai? Iz,hák ne kahá, Is liye ki main ne kahá, Aisá na ho, ki main us ke liye márá jáún.

10 Abimalik bolá, Yih kyá hai, jo tú ne ham se kiyá? Nazdík thá, ki logon men se koí terí jorú ke sáth hambistar hotá, aur tú ham par asám látá[p].

11 Tab Abimalik ne apne sab logon ko yih hukm kiyá, ki jo koí is mard ko, yá us kí jorú ko chhúegá, so már ḍálá jáegá[q].

12 Aur Iz,hák ne us zamín men khetí kí, aur usí sál sau guná hásil kiyá[r]: aur KHUDÁWAND ne use barakat bakhshí[s]:

13 Aur wuh mard baṛh gayá, aur us kí baṛhtí hotí chalí játí thí, yahán tak ki bahut baṛá ádmí ho gayá[t];

14 Wuh bheṛ bakrí, aur gáe bail, aur bahut se chákaron ká málik húá: aur sáre Filistíon ko us par rashk áyá[u].

15 Aur Filistíon ne sáre kúe, jo us ke báp ke naukaron ne us ke báp Abirahám ke waqt men khode the[w], band kar diye, aur unhen miṭṭí se bhar diyá.

16 Aur Abimalik ne Iz,hák se kahá, ki Hamáre pás se já; ki tú ham se ziyáda zoráwar ho gayá[x].

17 ¶ Tab Iz,hák wahán se gayá, aur apná khaima Jirár kí wádí men khaṛá kiyá, aur wahán rahá.

18 Aur Iz,hák ne páni ke un kúon ko, jo unhon ne us ke báp Abirahám ke waqt men khode the, phir khodá; kyúnki Filistíon ne Abirahám ke marne ke ba'd unhen band kar diyá thá; aur us ne un ke wuhí nám rakhe, jo us ke báp ne rakhe the[y].

19 Aur Iz,hák ke naukaron ne wádí men khodá, aur wahán ek kúá, jis men páni ká ‖ sotá thá, páyá.

20 Aur Jirár ke gaṛaríon ne Iz,hák ke gaṛaríon se yih kahke qaziya kiyá[‡], ki Yih páni hamárá hai. Aur us ne us kúe ká nám ‖ 'Isq rakhá; is liye ki unhon ne us ke sáth jhagṛá kiyá thá.

21 Aur unhon ne dúsrá kúá khodá, aur us ke liye bhí jhagṛá húá: aur us ne us ká nám ‖ Shitnah rakhá.

22 Tab wuh wahán se áge chalá, aur dúsrá kúá khodá, jis ke liye unhon ne jhagṛá na kiyá; aur us

---

k Wá'iz 8.15. Yas 22.13. 1 Qur. 15. 32.
a Paid. 12. 10.
b Paid. 20. 2.
c Paid. 12 1.
d Paid. 20. 1. Zab. 39 12. 'Ibrán. 11. 9.
e Paid 28. 15.
f Paid. 12. 2.
g Paid. 13. 15 aur 15. 18.
h Paid. 22. 16
i Zab. 105. 9.
i Paid. 15. 5. aur 22 17.
k Paid 12. 3. aur 22 18.
l Paid 22.16, 18.
m Paid. 12.13. aur 20.2, 13
n Ams 29.25.
o Paid. 24.16.

Peshtar MASÍH se, 1804 ke qaríb.

p Paid. 20. 9.
q Zab. 105. 15.
r Mat. 13. 8. Marq. 4. 8.
s 3 áyat. Paid. 24. 1, 35. Aiy. 42. 12.
t Paid. 24. 35. Zab. 112. 3. Ams. 10. 22.
u Paid. 37. 11. Wá'iz 4. 4.
w Paid. 21. 30.
x Khur. 1. 9.
y Paid. 21. 31.
‖ 'Ibrání men Zinda páni.
‡ Paid. 21. 25.
‖ Ya'ne Qaziya.
‖ Ya'ne Dushmani.

Peshtar MASÍH se, 1804 ke qaríb.

ne us ká nám ‖ Rihábát rakhá, aur kahá, ki Ab KHUDÁWAND ne ham ko was'at bakhshí, aur ham is zamín men phailenge[a].

23 Aur wuh wahán se Biarsab'a ko gayá.

24 Aur KHUDÁWAND usí rát us par záhir húá, aur kahá, ki Main tere báp Abirahám ká Khudá hún[b]; mat dar[c], ki main tere sáth hún, aur tujhe barakat dúngá, aur apne bande Abirahám ke liye terí nasl barháúngá[d].

25 Aur us ne wahán mazbah banáyá[e], aur KHUDÁWAND ká nám liyá[f], aur wahán apná khaima khará kiyá; aur Iz,hák ke naukaron ne wahán ek kúá khodá.

26 ¶ Aur Jirár se Abimalik, aur us ká dost Akhúzat, aur us ká sipáhsálár Fíkull[g] us ke pás gae.

27 Tab Iz,hák ne unhen kahá, Tum kis wáste mere pás áe ho, jab ki mujh se kína rakhte ho[h], aur mujh ko apne pás se nikál diyá[i]?

28 We bole, Ham ne dekhá, ki KHUDÁWAND tere sáth hai[k]: so ham ne kahá, ki Ham aur tú ápas men hamqasam hojáwen, aur tere sáth 'ahd karen,

29 Táki jaisá ham ne tujhe nahín chhúá, aur tujh se nekí ke siwá kuchh nahín kiyá, aur tujh ko salámat bhejá, tú bhí hamen na satáwe: tú ab KHUDÁWAND ká mubárak banda hai[l].

30 Tab us ne un kí mihmání kí[m], aur unhon ne kháyá aur piyá.

31 Aur we subh sawere uthe, aur ápas men hamqasam húe[n]: aur Iz,hák ne unhen rukhsat kiyá, aur we us ke pás se salámat chale gae.

32 Aur usí din yún húá, ki Iz,hák ke naukar áe, aur kúe kí bábat, jo unhon ne khodá thá, us se zikr kiyá, aur kahá, ki Ham ne pání páyá.

33 So us ne us ká nám ‖ Sab'a rakhá; is liye wuh shahr áj tak ‖ Biarsab'a kahlátá hai.

34 ¶ Aur Esau ne, jab chális baras ká húá, Biarí Hittí kí betí Yahúdiyat, aur Ailún Hittí kí betí Bashámah se biyáh kiyá[p].

35 Aur we Iz,hák aur Ribqah ke liye ján kí talkhí húín[q].

‖ Ya'ne *Gunjáish.* a Paid. 17. 6. aur 28. 3. aur 41. 52. Khur. 1. 7. b Paid. 17. 7. aur 24. 12. aur 28. 13. Khur. 3. 6. A'am. 7. 32. c Paid. 15. 1. d 3, 4 áyaten. e Paid. 12. 7. aur 13. 18. f Zab. 116. 17. g Paid 21. 22. h Qáz. 11. 7. i 16 áyat. k Paid. 21. 22, 23. l Paid 24. 31. Zab 115. 15. m Paid. 19. 3. n Paid. 21 31. ‖ Ya'ne *Qasam.* o Paid 21. 31. ‖ Ya'ne *Qasam ká kúá.* 1796. p Zab. 36. 2. q Zab. 27. 46. aur 28. 1, 8.

XXVII BAB.

1 Iz,hák Esau ko bhejdetá, ki shikárí gosht le áwe. 6 Ribqah Ya'qúb ko sikhlátí ki kyúnkar palauthe kí barakat páwe. 15 Ya'qúb Esau ká bhes pakarke barakat ko hásil kartá. 30 Esau shikárí gosht látá. 33 Iz,hák hairání men giriftár hotá. 34 Esau shikáyat kartá, aur bahut minnat se ek barakat pátá. 41 Ya'qúb ko dhamkí detá. 42 Ribqah uske iráde ko bátil kardetí.

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

AUR yún húá, ki jab Iz,hák búrhá húá, aur us kí ánkhen dhundhlá gaín, aisá ki wuh dekh na saktá thá[a], to us ne apne bare bete Esau ko buláyá aur kahá, ki Ai mere bete: wuh bolá, Main házir hún.

2 Tab us ne kahá, ki Dekh, main búrhá húá, aur main apne marne ká din nahín jántá[b].

3 So ab apne hathyár, aur apná tarkash aur apní kamán le, aur jangal ko já, aur mere liye shikár kar,

4 Aur jaisá main cháhtá hún, mere liye khána taiyár kar; aur mere áge lá, ki main kháún[c]; táki main jí se apne marne ke áge tujhe barakat bakhshún[d].

5 Aur jab Iz,hák apne bete Esau se báten kartá thá, tab Ribqah ne suná; aur jab Esau jangal ko gayá thá, ki shikár máre, aur le áwe,

6 ¶ Tab Ribqah ne apne bete Ya'qúb se kahá, ki Dekh, main ne áp suná, ki tere báp ne tere bhái Esau ko kahá, ki

7 Mere liye shikár lá, aur mere wáste khush khurák taiyár kar; táki main kháún, aur apne marne se peshtar KHUDÁWAND ke áge tujhe barakat bakhshún.

8 So ab, ai mere bete, merí bát sun, aur mere hukm ke muwáfiq kar[e].

9 Ab galle men jáke wahán se bakrí ke do bachche mere pás lá, aur main tere báp ke liye un ká gosht jaisá ki cháhtá hai[f], pakwáúngí.

10 Aur tú use apne báp ke áge láiyo; táki wuh kháwe, aur apne marne se peshtar tujhe barakat bakhshe[g].

11 Tab Ya'qúb ne apní má Ribqah se kahá, Dekh, mere bhái Esau ke badan par bál hain[h], aur merá badan sáf hai:

12 Sháyad merá báp mujhe chhúwe[i], aur main us pás dagábáz thahrún, aur barakat nahín, balki la'nat apne úpar láún[k].

a Paid. 48. 10. 1 Sam. 3. 2. b Ams. 27. 1. Ya'q 4. 14. c Paid. 25. 27, 28. d 27 áyat. Paid 48. 9, 15. aur 49. 28. Ist. 33. 1. e 13 áyat. f 4 áyat. g 4 áyat. h Paid 25. 25. i 22 áyat. k Paid. 9. 25. Ist 27. 18.

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

13 Us kí má ne use kahá, ki Terí la'nat mujh par howe[l], ai mere beṭe: tú sirf merí bát mán, aur já, aur mere liye unheṉ lá.

14 Tab wuh gayá, aur unheṉ apní má pás láyá. Aur us kí má ne, jaisá us ká báp cháhtá thá, khánâ pakwáyá[m].

15 Aur Ribqah ne apne baṛe beṭe Esau ká achchhá libás[n], jo ghar meṉ us pás thá, liyá, aur apne chhoṭe beṭe Ya'qúb ko pahináyá,

16 Aur bakrí ke bachchoṉ kí khál us ke háthoṉ aur us kí gardan par, jaháṉ bál na the, lapeṭí.

17 Aur apná banáyá húá maze ká khánâ aur roṭí apne beṭe Ya'qúb ke háth dí.

18 ¶ Tab us ne apne báp pás áke kahá, ki Ai mere báp: wuh bolá, Dekh, maiṉ yaháṉ húṉ.

19 Tú kaun hai, mere beṭe? Ya'qúb apne báp se bolá, ki Maiṉ Esau húṉ, terá palauṭhá; maiṉ ne tere kahne ke muwáfiq kiyá: uṭh baiṭhiye, aur mere shikár meṉ se kuchh kháiye, táki tú jí se mujhe barakat bakhshe[o].

20 Tab Iz,hák ne apne beṭe se kahá, ki Yih kyúṉkar hai, ki tú ne aisá jald páyá hai, ai mere beṭe? Wuh bolá, Is liye ki KHUDAWAND, terá Khudá, mere áge láyá.

21 Tab Iz,hák ne Ya'qúb ko kahá, Ai mere beṭe, nazdík á, ki maiṉ tujhe chhúúṉ[p], ki tú merá wuhí beṭá Esau hai, ki nahíṉ.

22 Ya'qúb apne báp Iz,hák ke pás gayá, aur us ne use chhúke kahá, ki Áwáz to Ya'qúb kí hai, par háth Esau ke haiṉ.

23 Aur us ne use na pahchánâ, is liye ki us ke háthoṉ par us ke bháí Esau ke háthoṉ kí tarah bál the[q]; so us ne use barakat dí.

24 Aur púchhá, ki Tú merá wuhí beṭá Esau hai? Wuh bolá, ki Maiṉ wuhí húṉ.

25 Tab us ne kahá, ki Tú mere pás lá, ki maiṉ apne beṭe ke shikár se kuchh kháúṉ, táki jí se tujhe barakat dúṉ[r]. So wuh us pás láyá, aur us ne kháyá; aur wuh us ke liye mai láyá, aur us ne pí.

26 Phir us ke báp Iz,hák ne use kahá, ki Beṭe, ab nazdík á, aur mujhe chúm.

27 Wuh nazdík gayá, aur use chúmá. Tab us ne us ke libás kí bás pái, aur use barakat dí, aur kahá, ki Dekh! mere beṭe kí ríh us khet kí ríh kí mánind hai, jis meṉ KHUDAWAND ne barakat bakhshí hai[s].

28 Khudá, ásmán kí os[t], aur zamín kí chiknái[u], aur anáj aur mai kí ziyádatí[w] tujhe bakhshe[x].

29 Qaumeṉ terí khidmat kareṉ; guroheṉ tere áge jhukeṉ[y]; tú apne bháíoṉ ká khudáwand ho, aur terí má ke beṭe tere áge kham howeṉ[z]; jo tujh par la'nat kare, mal'ún howe; aur jo tere liye barakat cháhe, mubárak howe[a].

30 ¶ Aur yúṉ húá, ki joṉ Iz,hák Ya'qúb ko barakat de chuká, aur Ya'qúb apne báp Iz,hák ke huzúr se báhar chalá, wúṉhíṉ us ká bháí Esau shikár se phirá.

31 Us ne bhí lazíz khánâ pakáyá, aur apne báp pás láyá, aur apne báp se kahá, ki Mere báp, uṭhiye, aur apne beṭe ká shikár kháiye, táki áp jí se mujhe barakat deweṉ[b].

32 Us ke báp Iz,hák ne us se púchhá, ki Tú kaun hai? Wuh bolá, Maiṉ Esau terá palauṭhá beṭá húṉ.

33 Tab Iz,hák bahut hairán húá, aur bolá, Wuh kaun thá, jo shikár karke mere pás láyá, aur maiṉ ne sab meṉ se tere áne ke áge kháyá, aur use barakat dí; háṉ, wuh mubárak hogá[c].

34 Esau apne báp kí báteṉ sunte húe, shiddat se chillá chillá aur phúṭ phúṭkar royá[d], aur apne báp se kahá, Ai mere báp, mujhe, mujhe bhí, barakat díjiye.

35 Wuh bolá, ki Terá bháí dagá se áyá, aur terí barakat le gayá.

36 Tab us ne kahá, Kyá us ká nám ‖ Ya'qúb ṭhík nahíṉ[e]? ki us ne do bára mujhe aṛangá márá: us ne mere palauṭhe hone ká haqq le liyá[f]; aur dekho, ab us ne merí barakat le lí. Phir us ne kahá, Kyá tú ne mere liye koí barakat nahíṉ báz rakhí?

37 Iz,hák ne Esau ko jawáb diyá, aur kahá, ki Dekh, maiṉ ne use terá khudáwand kiyá, aur us ke sab bháíoṉ ko us kí chákarí meṉ diyá[g], aur anáj aur mai use bakhshí[h]; ab, ai mere beṭe, tere liye maiṉ kyá karúṉ?

l Paid. 43. 9. 1 Sam. 25. 24. 2 Sam. 14. 9. Mat. 27. 25.
m 4, 9 áyateṉ.
n 27 áyat.
o 4 áyat.
p 12 áyat.
q 16 áyat.
r 4 áyat.

s Húš. 14. 6.
t Ist. 33. 13, 28. 2 Sam. 1. 21.
u Paid. 45. 18.
w Ist. 33. 28.
x 'Ibrán. 11. 20.
y Paid. 9. 25. aur 25. 23.
z Paid. 49. 8.
a Paid. 12. 3. Gin. 24. 9.
b 4 áyat.
c Paid 28. 3, 4. Rúm 11. 29.
d 'Ibrán. 12. 17.
e Paid. 25. 26.
‖ Ya'ne Aṛangá márne-wálá.
f Paid. 25. 33.
g Takmila páyá 2 Sam. 8. 14. 29 áyat.
h 28 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

38 Tab Esau ne apne báp se kahá, Kyá áp pás ek hí barakat hai, ai mere báp? mujhe, mujhe bhí barakat díjiye, ai mere báp. Aur Esau chilláke royá[l].

39 Tab us ke báp Iz,hák ne jawab diyá, aur use kahá, ki Dekh, zamín kí chiknáí se, aur úpar ke ásmán kí os se terá maskan hogá[k];

40 Aur tú apní talwár se zindagání basar karegá, aur apne bháí ki khidmat karegá[l]; aur yún hogá, ki jab tú taraddud karegá, to us ká júá apní gardan par se torkar phenk degá[m].

41 ¶ Aur Esau ne Ya'qúb se kína rakhá[n], us barakat ke sabab se, jo us ke báp ne use bakhshí, aur Esau ne apne dil men kahá, ki Mere báp ke gam ke din nazdík hain[o], tab main apne bháí Ya'qúb ko már dálúngá[p].

42 Aur Ribqah ko us ke bare beṭe Esau kí ye báten kahí gaín. Tab us ne apne chhoṭe beṭe Ya'qúb ko bulá bhejá, aur kahá, ki Dekh, terá bháí Esau terí bábat apní tasallí kartá hai[q], ki tujhe már dále.

43 So is liye, ai mere beṭe, tú merí bát mán; uṭh, aur Harrán men mere bháí Lában ke pás bhág já[r],

44 Aur thore din us ke sáth rah, jab tak tere bháí kí jhunjhláhaṭ játí rahe;

45 Aur tere bháí ká gussa tujh se phire, aur jo tú ne us se kiyá hai, so bhúl jáwe; tab main tujhe wahán se bulá bhejúngí: main kyún ekhí din tum donon ko khoún?

46 Aur Ribqah ne Iz,hák se kahá, Main Hitt kí beṭíon ke sabab apní zindagí se tang hún[s]; so agar Ya'qúb Hitt kí beṭíon men se, jaisí is mulk kí larkíán hain, kisí ko shádí kare[t], to merí zindagí ká kyá lutf hai?

XXVIII BÁB.

1 *Iz,hák Ya'qúb ko barakat deke use rawána kartá, ki Faddán Arám ko jáwe.* 6 *Esau Ismá'el kí beṭí Mahalat námo ke sáth shádí kartá.* 10 *Sirhí kí royá Ya'qúb ko dikhái gaí.* 11 *Baitel men Ya'qúb ká sutún.* 20 *Ya'qúb kí mannat.*

TAB Iz,hák ne Ya'qúb ko buláyá, aur use barakat dí[a], aur use farmáyá, ki Tú Kan'ání beṭíon men se shádí mat kíjiyo[b].

2 Uṭh, aur Faddán Arám ko[c] apne náná Baitúel[d] ke ghar já[e], aur wahán se apne mámú Lában[f] kí beṭíon men se shádí kar le.

3 Aur Khudá e Qádir tujhe barakat bakhshe, aur tujhe baromand kare, aur terí baṛhtí kare, ki tujh se qaumon kí guroh bane[g].

4 Aur wuh Abirahám kí barakat tujhe aur tere sáth terí nasl ko dewe[h], táki tú apní musáfarat kí zamín, jo Khudá ne Abirahám ko dí, mírás men láwe[i].

5 So Iz,hák ne Ya'qúb ko rukhsat kiyá, aur wuh Faddán Arám men Lában ke pás gayá, jo Arámí Baitúel ká beṭá, aur Ya'qúb aur Esau kí má Ribqah ká bháí thá.

6 ¶ Pas jab Esau ne dekhá, ki Iz,hák ne Ya'qúb ko barakat dí, aur use Faddán Arám men bhejá, táki wahán apní shádí kare, aur us ne use barakat deke farmáyá, ki Tú Kan'án kí beṭíon men se shádí mat kíjiyo;

7 Aur ki Ya'qúb apne má báp kí farmánbardárí karke Faddán Arám ko chalá gayá;

8 Aur Esau ne yih bhí dekhá, ki Kan'án kí larkíán mere báp Iz,hák kí nazar men manzúr nahín[k]:

9 Tab Esau Ismá'el ke pás gayá, aur Mahalat ko[l], jo Ismá'el bin Abirahám kí beṭí aur Nabít[m] kí bahin thí, shádí karke apní jorúon men shámil kiyá.

10 ¶ So Ya'qúb Biarsab'a se nikalke Harrán[n] kí taraf gayá[o], aur ek jagah men utrá, aur rát bhar rahá; kyúnki súraj dúb gayá thá.

11 Aur us ne ek patthar ko us jagah uṭhákar apná takiya kiyá, aur wahán so gayá.

12 Aur khwáb dekhá[p], ki ek sirhí zamín par dharí hai, aur us ká sirá ásmán ko pahunchá hai; aur kyá dekhtá hai? ki Khudá ke firishte us par se charhte utarte hain[q].

13 Aur dekho, KHUDÁWAND us ke úpar khaṛá hai[r], aur bolá, ki Main KHUDÁWAND, tere báp Abirahám ká Khudá, Iz,hák ká Khudá hún[s]: main yih zamín, jis par tú leṭá hai, tujhe aur terí nasl ko dúngá[t]:

14 Aur terí nasl zamín kí dhúl kí mánind kasrat se shumár men na áwegí[u]; aur tú pachchhim,

Margin references:
l 'Ibráu. 12. 17.
k 28 áyat. 'Ibran. 11. 20.
l Paid. 25. 23. 2 Sam. 8. 14. 'Abad. 18, 19, 20.
m 2 Sal. 8. 20.
n Paid. 37. 4, 8.
o Paid. 50. 3, 4, 10.
p 'Abad. 10.
q Zab. 64. 5.
r Paid. 11 31
s Paid. 26 35, aur 28. 8.
t Paid. 24. 3.
1760.
a Paid. 27. 33.
b Paid. 24. 3.
Peshtar MASÍH se, 1760.
c Paid. 25. 20.
d Paid. 22. 23.
e Hós. 12. 12.
f Paid. 24. 29.
g Paid. 17. 1, 6.
h Paid. 12. 2.
i Paid. 17. 8.
k Paid. 24. 3 aur 26. 35.
1760 ke qaríb.
l Paid 36. 3, uská nám Basḥámah likhá.
m Paid. 25. 13.
n A'am. 7 2.
o Hús. 12. 12.
p Paid. 41. 1 Aiy 33 15.
q Yúh. 1 51. 'Ibráu. 1 14.
r Paid 35. 1 aur 48. 3.
s Paid. 28. 24.
t Paid 13 15. aur 35 12.
u Paid. 13. 16.

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

púrab, uttar, dakhin ko phúṭ niklegá[w], aur zamín ke tamám gharáne tujh se aur terí nasl se barakát páwenge[x].

15 Aur dekh, maiṉ tere sáth húṉ[y], aur terá har jagah, jaháṉ kahíṉ tú jáwe, nigáhbán húṉ[z], aur tujh ko is mulk meṉ phir láúṉgá;[a] ki maiṉ tujh ko, jab tak maiṉ tujh se apná sab kahá húá púrá na karúṉ[b], na chhoṛúṉgá[c].

16 ¶ Tab Ya'qúb nínd se chaunká, aur kahá, ki Sach, KHUDAWAND is jagah hai[d], aur maiṉ na jántá thá.

17 Aur wuh ḍar gayá, aur bolá, ki Yih kyá hí ḍaráná maqám hai! so kuchh aur nahíṉ, magar Bait ul,láh, aur ásmán ká ástána hai!

18 Aur Ya'qúb subh sawere uṭhá, aur us patthar ko, jise us ne apná takiya kiyá thá, leke sutún khaṛá kiyá[e], aur us ke sir par tel ḍhálá[f].

19 Aur us maqám ká nám ‖Baitel rakhá; par us se pahle us bastí ká nám Lauz thá[g].

20 Aur Ya'qúb ne mannat mání[h], aur kahá, ki Agar Khudá mere sáth rahe, aur us ráh meṉ, jo maiṉ játá húṉ, merá nigáhbán ho[i], aur mujhe kháne ko roṭí, aur pahinne ko kapṛá detá rahe[k],

21 Aur maiṉ apne báp ke ghar salámat phirúṉ[l], aur KHUDAWAND merá Khudá howe[m]:

22 To yih patthar, jo maiṉ ne sutún khaṛá kiyá, Khudá ká ghar hogá[n]; aur sab meṉ se, jo tú mujhe degá, daswáṉ hissa tujhe dúṉgá[o].

w Paid. 13. 14. Ist. 12. 20.
x Paid. 12. 3. aur 18. 18. aur 22. 18. aur 26. 4.
y Dekho 20, 21 áyateṉ. Paid. 26. 24. aur 31. 3.
z Paid. 48. 16. Zab. 121. 5, 7, 8.
a Paid. 35. 6.
b Gin. 23. 19.
c Ist. 31. 6, 8. Yash. 1. 5.
Sam. 8. 57.
'Ibrán. 13. 5.
d Khur. 3. 5. Yash. 5. 15.
e Paid. 31. 13, 45. aur 35. 14.
f Ahb. 8. 10, 11, 12. Gin. 7. 1.
‖ Ya'ne *Khudá ká ghar.*
g Qáz. 1. 23, 26.
h Paid 31. 13. Qáz. 11. 30. 2 Sam. 15. 8.
i 16 áyat.
k 1 Tim. 6. 8.
l Qáz. 11. 31. 2 Sam. 19. 24, 30.
m Ist. 26. 17. 2 Sam. 15. 8. 2 Sal. 5. 17.
n Paid. 35. 7, 14.
o Ahb. 27. 30.

XXIX BAB.

1 Ya'qúb Harrán ke kúe ko pahunchtá. 9 Rakhil se milke, us par apne taīṉ záhir kartá. 13 Lában us kí mihmání kartá. 18 Rakhil ke páne ke liye, Ya'qúb 'ahd kartá. 23 Fareb se Liyáh use dí játí. 21 Rakhil ko bhí biyáh meṉ pátá; aur us ke liye, sát baras aur khidmat kartá. 32 Liyáh se Rúben paidá húá. 33 Ba'd us ke Sama'ún. 34 Phir Láwí; 35 Phir Yahúdáh us se paidá húá.

AUR Ya'qúb qadam uṭháke púrab ke mulk meṉ pahunchá[a].

2 Aur us ne nazar kí, aur maidán meṉ ek kúá dekhá, aur lo, kúe ke nazdík bheṛoṉ ke tín galle baiṭhe húe the; kyúṉki we usí kúe se galloṉ ko pání piláte the; aur kúe ke muṉh par baṛá patthar dhará thá.

3 Aur jab galle waháṉ jam'a húe, tab we us patthar ko kúe ke muṉh par se ḍhalkáte the, aur bheṛoṉ ko pání piláke patthar ko us kí jagah par phir rakh dete the.

4 Tab Ya'qúb ne un se kahá, ki Bháío, tum kaháṉ ke ho? We bole, ki Ham Harrán ke haiṉ.

5 Phir us ne púchhá, ki Tum Nahúr ke beṭe Lában ko jánte ho? We bole, Jánte haiṉ.

6 Us ne púchhá, ki Wuh bhalá changá[b] hai? We bole, Bhalá changá hai; aur dekh, us kí beṭí Rakhil bheṛoṉ ko le átí hai.

7 Aur wuh bolá, Dekho, din hanoz bahut hai, aur bheṛoṉ ke báham karne ká waqt nahíṉ: tum bheṛoṉ ko piláke charáí par le jáo.

8 We bole, Ham yúṉ nahíṉ kar sakte, jab tak sáre galle jam'a na howeṉ; tab we patthar ko kúe ke muṉh par se ḍhalkáte haiṉ, aur ham bheṛoṉ ko pání piláte haiṉ.

9 ¶ Jab wuh un se yih kah rahá thá, Rakhil apne báp kí bheṛoṉ ke sáth áí, ki wuh un kí nigáhbán thí[c].

10 Aur yúṉ húá, ki Ya'qúb apne mámú Lában kí beṭí Rakhil ko, aur apne mámú Lában kí bheṛoṉ ko dekhke nazdík gayá, aur patthar ko kúe ke muṉh par se ḍhalkáyá, aur apne mámú Lában kí bheṛoṉ ko pání piláyá[d].

11 Aur Ya'qúb ne Rakhil ko chúmá, aur chilláke royá[e].

12 Aur Ya'qúb ne Rakhil se kahá, ki Maiṉ tere báp ká bhánjá, Ribqah ká beṭá húṉ[f]. Wuh dauṛí, aur apne báp ko ittilá' dí[g].

13 Aur yúṉ húá, ki Lában apne bhánje kí khabar sunke us se milne ko dauṛá[h], aur us ko gale lagáyá, aur chúmá, aur apne ghar meṉ láyá; aur us ne Lában ko yih sárá ahwál bayán kiyá.

14 Lában ne use kahá, ki Sach, tú merí haḍḍí aur merá gosht hai[i]. Aur wuh ek mahíná bhar us ke yaháṉ rahá.

15 ¶ Tab Lában ne Ya'qúb se kahá, Kyá is liye ki tú merá bháí hai, muft meṉ merí khidmat karegá? So mujh se kah, ki terí kyá mashkúrí hogí.

16 Aur Lában kí do beṭiáṉ thíṉ, baṛí ká nám Liyáh, aur chhoṭí ká nám Rakhil thá.

17 Liyáh kí áṉkheṉ chondhlí thíṉ,

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

a Gin. 23. 7. Hús. 12. 12.
b Paid. 43. 27.
c Khur. 2. 16.
d Khur. 2. 17.
e Paid. 33. 4. aur 45. 14, 15.
f Paid. 13. 8. aur 14. 14, 16.
g Paid. 24. 28.
h Paid. 24. 29.
i Paid. 2. 23. Qáz. 9. 2. 2 Sam. 5. 1. aur 19. 12, 13.

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

par Raḳhil ḳhushrú aur ḳhúbsúrat thí.

18 Aur Ya'qub Raḳhil par 'áshiq thá: so us ne kahá, ki Terí chhoṭí beṭí Raḳhil ke liye main̲ sát baras terí ḳhidmat karún̲gá[k].

19 Lában bolá, ki Use tujh ko dená us se bihtar hai, ki dúsre mard ko dí jáwe; so tú mere sáth rahá kar.

20 Chunánchi Ya'qúb sát baras tak Raḳhil ke liye ḳhidmat kartá rahá[l], aur we us kí nazar men̲ us 'ishq ke sabab jo us ko us se thá, thoṛe din ma'lúm húe.

1753.

21 ¶ Aur Ya'qúb ne Lában se kahá, Merí jorú mujh ko díjiye, ki mere din púre húe, táki main̲ us pás jáún̲[m].

22 Tab Lában ne us jagah ke sáre logon̲ ko jam'a karke ziyáfat kí[n].

23 Aur shám ko yún̲ húá, ki wuh apní beṭí Liyáh ko us pás láyá, aur wuh us pás gayá.

24 Aur Lában ne apní laundí Zilfah apní beṭí Liyáh ke sáth dí, táki us kí laundí howe.

25 Aur jab subh húí, to kyá dekhtá hai? ki Liyáh hai. Tab us ne Lában ko kahá, ki Yih kyá hai, jo tú ne mujh se kiyá? kyá main̲ ne Raḳhil ke liye terí ḳhidmat nahín̲ kí? phir tú ne kis liye mujh se dagá khelá?

26 Lában ne kahá, Hamáre mulk men̲ yih dastúr nahín̲, ki chhoṭí ko baṛí se pahle biyáh dewen̲.

27 Us ke sáth ek hafta púrá kar[o], aur terí aur bhí sát baras kí ḳhidmat ke liye ham ise bhí tujh ko denge.

28 Ya'qúb ne aisá hí kiyá, aur us ká hafta púrá kiyá; tab us ne apní beṭí Raḳhil ko bhí use biyáh diyá.

29 Aur Lában ne apní laundí Bilhah apní beṭí Raḳhil ko dí, ki us kí laundí howe.

30 Tab Ya'qúb Raḳhil ke pás gayá, aur Raḳhil ko Liyáh se ziyáda cháhtá thá[p], aur sát baras aur[q] us ke sáth ḳhidmat kí.

31 ¶ Aur jab ḲHUDAWAND ne dekhá, ki Liyáh se nafrat kí gaí, us ne us ká rihm kholá[r], aur Raḳhil bánjh rahí[s].

1752 ke qaríb

32 Aur Liyáh hámila húí, aur beṭá janí, aur us ne us ká nám ‖ Rúbin rakhá; kyún̲ki us ne kahá, ki ḲHUDAWAND ne merá dukh dekh liyá[t], ki ab merá shauhar mujhe piyár karegá.

Peshtar MASÍH se, 1753 ke qaríb.

1751 ke qaríb.

33 Aur wuh phir hámila húí, aur beṭá janí, aur bolí, ki ḲHUDAWAND ne suná, ki mujh se nafrat kí gaí, aur us ne mujhe ise bhí baḳhshá. So us ne us ká nám ‖ Sama'ún rakhá.

1750 ke qaríb.

34 Aur phir use haml rahá, aur beṭá janí, aur bolí, ki Is bár merá shauhar mujh par má,il hogá, kyún̲ki main̲ us ke liye tín beṭe janí: is liye us ká nám ‖ Láwí rakhá gayá.

1749 ke qaríb.

35 Aur wuh phir hámila húí, aur beṭá janí, aur bolí, ki Ab main̲ ḲHUDAWAND kí sitáish karún̲gí: is liye us ká nám ‖ Yahúdáh[u] rakhá. Tab wuh janne se rah gaí.

XXX BAB.

1 *Raḳhil, banjhpane ke bá'is ázurda hokar, apní laundí Bilhah Ya'qúb ko detí.* 5 *Us se Dán aur Naftálí paidá húe.* 9 *Liyáh apní laundí Zilfah Ya'qúb ko detí, aur us se Jadd aur Yasar paidá húe.* 14 *Rúbin dúdián̲ pátá, aur yihí Raḳhil ko deke Liyáh us se iqrár kar letí, ki Ya'qúb mere sáth rahe.* 17 *Liyáh se Ishakár, aur Zabulún aur Dínah paidá hote.* 22 *Raḳhil se Yúsuf paidá húá.* 25 *Ya'qúb Lában ke yahán̲ se chalejáne kí ḳhwáhish rakhtá.* 27 *Lában use rokke us ke sáth nayá 'ahd kartá.* 37 *Ya'qúb kí tadbír, jis se bahut daulat jam'a kí.*

1749 ke qaríb.

AUR jab Raḳhil ne dekhá, ki Ya'qúb kí aulád mujh se nahín̲ hotí[a], to Raḳhil ko apní bahin par rashk áyá[b], aur Ya'qúb ko kahá, ki Mujhe bhí bachche de, nahín̲ to mar jáún̲gí[c].

2 Tab Ya'qúb Raḳhil se gusse húá, aur bolá, Kyá main̲ Ḳhudá ke bas men̲ nahín̲, jo tujh ko peṭ ke phal se báz rakhtá hai[d]?

3 Wuh bolí, ki Dekh, merí laundí Bilhah házir hai: us ke pás já[e], aur wuh merí god men̲ janegí[f], táki merá ghar bhí us se ábád ho[g].

4 Aur us ne apní laundí Bilhah ko use diyá, ki us kí jorú bane, aur Ya'qúb us pás gayá[h].

1748 ke qaríb.

5 Aur Bilhah hámila húí, aur Ya'qúb se beṭá janí.

6 Tab Raḳhil bolí, ki Ḳhudá ne merí dád dí[i], aur merí áwáz bhí suní, aur mujh ko ek beṭá baḳhshá. Is liye us ne us ká nám ‖ Dán rakhá.

1747 ke qaríb.

7 Aur Raḳhil kí bándí Bilhah phir haml se húí, aur Ya'qúb se dúsrá beṭá janí.

8 Tab Raḳhil bolí, main̲ apní

---

[k] Paid. 31. 41. 2 Sam. 3. 14.
[l] Paid. 30. 26. Hús. 12. 12.
[m] Qáz. 15. 1.
[n] Qáz. 14. 10. Yúh. 2. 1, 2.
[o] Qáz. 14. 12.
[p] 20 áyat. Ist. 21. 15
[q] Paid. 30. 26 aur 31. 41. Hús. 12. 12.
[r] Zab. 127. 3.
[s] Paid. 30. 1.
‖ Ya'ne Dekh, ek beṭa.
[t] Ḳhur. 3. 7. aur 4. 31. Ist. 26. 7. Zab. 25. 18. aur 106. 44.
‖ Ya'ne Sunná.
‖ Ya'ne Joṛá húá. Dekho Gin. 18. 2, 4.
‖ Ya'ne Sitáish
[u] Mat. 1. 2.
[a] Paid. 29. 31.
[b] Paid. 37. 11.
[c] Aiy. 5. 2
[d] Paid. 16. 2. 1 Sam. 1. 5
[e] Paid. 16. 2
[f] Paid. 50. 23. Aiy. 3. 12.
[g] Paid. 16. 2
[h] Paid. 16. 3. aur 35. 22
[i] Zab. 35. 24. aur 43. 1. Nau. 3. 59.
‖ Ya'ne Dád.

Peshtar MASÍH se, 1747 ke qaríb.

‖ Ya'ne *Merá ulajhná*
k Mat. 4. 13.
1749 ke qaríb.
l 4 áyat.
1748 ke qaríb.
‖ Ya'ne *Fauj.* Yas. 65. 11.
1747 ke qaríb.
m Amt. 31. 28. Lúq. 1. 48.
‖ Ya'ne *Nekbaḳht.*
1748 ke qaríb.
n Paid. 25. 30.
o Gin. 16. 9, 13.
1747 ke qaríb.
‖ Ya'ne *Kiráya*
1746 ke qaríb.
‖ Ya'ne *Sáth rahná.*
p Mat. 4. 13.
1745 ke qaríb.
‖ Ya'ne *Insáf.*
q Pais. 8. 1. 1 Sam. 1. 19
r Paid. 29. 31.
1745 ke qaríb.

bahin ke sáth kamál zor se uljhí aur gálib áí: so us ne us ká nám ‖ Naftálí[k] rakhá.

9 Jab Liyáh ne dekhá, ki janne se rah gaí, to us ne apní bandí Zilfah ko leke Ya'qúb ko diyá, ki us kí jorú bane[l].

10 Aur Liyáh kí bandí Zilfah bhí Ya'qúb se ek beṭá janí.

11 Tab Liyáh bolí, ki lo, fauj áí; so us ne us ká nám ‖ Jadd rakhá.

12 Phir Liyáh kí bandí Zilfah Ya'qúb ke liye dúsrá beṭá janí.

13 Tab Liyáh bolí, ki main nasíbwálí húṉ; 'auraten mujhe nasíbwálí[m] kahengí: aur us ne us ká nám ‖ Yasar rakhá.

14 ¶ Aur Rúbin gehúṉ ke káṭne ke mausim meṉ ghar se niklá, aur khet meṉ dúdíáṉ páíṉ, aur unheṉ apní má Liyáh ke pás láyá. Tab Raḳhil ne Liyáh se kahá, ki Apne beṭe kí dúdíoṉ se mujhe kuchh díjiye[n].

15 Us ne kahá, Kyá yih chhoṭí bát hai[o], ki tú ne mere shauhar ko le liyá, aur mere beṭe kí dúdíoṉ ko bhí liyá cháhtí hai? Raḳhil bolí, ki Wuh áj rát tere beṭe kí dúdíoṉ ke badle meṉ tere sáth sowegá.

16 Aur jab Ya'qúb shám ko khet se áyá, Liyáh áge se us ke milne ko gaí, aur bolí, ki Tú mere pás á: ki main ne apne beṭe kí dúdíáṉ deke tujhe kiráya kiyá hai. So wuh us rát us ke sáth soyá.

17 Aur Ḳhudá ne Liyáh kí suní, aur wuh hámila húí, aur Ya'qúb ke liye pánchwáṉ beṭá janí.

18 Tab Liyáh bolí, ki Ḳhudá ne merí mashkúrí mujhe dí, kyúṉki main ne apne shauhar ko apní bandí dí hai: aur us ne us ká nám ‖ Ishakár rakhá.

19 Aur Liyáh phir hámila húí, aur Ya'qúb ke liye chhaṭwáṉ beṭá janí.

20 Tab Liyáh bolí, ki Ḳhudá ne achchhá mahr mujhe baḳhshá; ab merá shauhar mere sáth rahegá, ki main us ke liye chha beṭe janí: so us ne us ká nám ‖ Zabulún[p] rakhá.

21 Aur áḳhir ko wuh beṭí janí, aur us ká nám Dínah ‖ rakhá.

22 ¶ Aur Ḳhudá ne Raḳhil ko yád kiyá[q], aur us kí sunke us ke rihm ko kholá[r].

23 Wuh hámila húí, aur beṭá janí: aur bolí, ki Ḳhudá ne mujh se 'ár ko[s] dúr kiyá:

24 Aur us ne us ká nám ‖ Yúsuf rakhá; aur kahá, ki KHUDÁWAND mujh ko ek aur beṭá baḳhshe[t].

25 ¶ Aur jab Raḳhil se Yúsuf paidá húá, to yúṉ húá, ki Ya'qúb ne Lában se kahá, Mujhe ruḳhsat kar[u], ki main apne maqám, aur apne mulk ko jáúṉ[w].

26 Merí jorúáṉ, aur mere laṛke, jin ke liye main ne terí ḳhidmat kí hai[x], mere hawále kar, aur mujhe jáne de; kyúṉki tú áp jántá hai, ki main ne terí kaisí ḳhidmat kí.

27 Lában ne use kahá, Kásh ki main terí nazar meṉ manzúr hotá; ki main ma'lúm kartá húṉ, ki KHUDÁWAND tere liye[y] mujh ko barakat baḳhshtá hai[z].

28 Aur phir kahá, ki Ab tú apní mazdúrí mujh se muqarrar kar le[a], aur main tujhe diyá karúṉgá.

29 Us ne use kahá, ki Tú áp jántá hai, ki main ne terí kaisí ḳhidmat kí[b], aur terá mál mere sáth kaisá húá hai.

30 Kyúṉki mere áne se áge terá thoṛásá thá, aur bahut ziyáda ho gayá hai; aur KHUDÁWAND ne, jab se main áyá, tujhe barakat baḳhshí: ab main apne ghar ká bandobast kab karúṉgá[c]?

31 Wuh bolá, Main tujhe kyá dúṉ? Ya'qúb bolá, Tú mujhe kuchh mat de: agar tú mere liye itná kare, to main tere galle ko phir charáúṉgá, aur ḳhabardárí karúṉgá.

32 Main áj tere sáre galle ke bích se guzrúṉgá, aur bheṛoṉ meṉ se sárí chitkabríoṉ, aur ablaqoṉ, aur bhúríoṉ ko. aur bakríoṉ se dágíoṉ aur ablaqoṉ ko judá karúṉgá: aur yih merá ajúra[d] hogá.

33 Aur kal merí sadáqat merá jawáb degí[e], jab ki merí mashkúrí tere sámhne áwe: to jo bakríoṉ meṉ ablaq aur dágí, aur bheṛoṉ meṉ bhúrí na ho, wuh mere pás chorí kí hogí.

34 Lában bolá, Main rází húṉ, ki jaisá tú ne kahá, waisá hí howe.

35 Us ne us din chitle aur dágí bakre, aur sab ablaq aur dágí bakríáṉ, ya'ne harek jis meṉ kuchh safedí thí, aur bheṛoṉ meṉ se bhúrí bhí judá kíṉ, aur unheṉ apne beṭoṉ ke hawále kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1745 ke qaríb.

s 1 Sam. 1. 6. Yas. 4. 1. Lúq. 1. 25.
‖ Ya'ne *Siwá d.ná.*
t Paid. 35. 17.
u Paid. 24. 54, 56
w Paid. 18. 33. aur 31. 55.
x Paid 29. 20, 30.
y Dekho Paid. 26. 24.
z Paid. 39. 3, 5.
a Paid. 29. 15.
b Paid. 31. 6, 38, 39, 40. Mat. 24. 45. Tít. 2. 10.
c 1 Tim. 5. 8.
d Paid. 31. 8.
e Zab. 37. 6.

Peshtar MASÍH se, 1745 ke qaríb.

36 Aur us ne apne aur Ya'qúb ke darmiyán tín din ke safar ká bích ṭhahráyá: aur Ya'qúb Lában ke báqí galloṉ ko charáyá kiyá.

37 ¶ Tab Ya'qúb ne hare lubne, aur bádám aur 'armoṉ kí chhaṛíáṉ leke un ko ganḍedár kiyá [f], aisá ki chhaṛíoṉ kí safedí záhir húí.

38 Aur un chhaṛíoṉ ko, jin par ganḍe banáe the, hauzoṉ aur nálíoṉ meṉ, jaháṉ galle pání píne áe, galloṉ ke áge rakhá kartá thá, aur jab pání píne áe, to garmáe.

39 Chunánchi galle chhaṛíoṉ ke áge garmáe, aur we ganḍedár, aur dágí, aur ablaq bachche janíṉ.

40 Aur Ya'qúb ne bheṛoṉ ke chitle bachchoṉ ko alag kiyá, aur Lában ke galle meṉ bheṛoṉ ke muṉh ablaqoṉ aur bhúroṉ kí taraf pherá, ki us ne apne galloṉ ko judá kiyá, aur Lában ke galle meṉ nahíṉ miláyá.

41 Aur yúṉ húá, ki jab moṭe jánwar mastí par áe, to Ya'qúb ne chhaṛíoṉ ko nálíoṉ meṉ un ke sámhne rakhá, táki we un chhaṛíoṉ ke áge mastí par áweṉ.

42 Par jab duble jánwar áe, us ne unheṉ waháṉ na rakhá: so duble Lában ke, aur moṭe Ya'qúb ke the.

43 Chunánchi wuh mard baṛhtá chalá gayá [g], aur bahut se galloṉ, aur bandíoṉ, aur bandoṉ, aur úṉṭoṉ, aur gadhoṉ ká málik húá [h].

[f] Dekho Paid. 31. 9-12.
[g] 30 áyat.
[h] Paid. 13. 2 aur 24. 35. aur 26. 13, 14.

XXXI BÁB.

1 Ya'qúb, náráz hoke, ḳhufya chalá játá. 19 Rakhil apne báp kí múratoṉ ko churátí. 22 Lában Ya'qúb ká píchhá kartá, 26 aur us bejá harakat ke sabab se shikáyat kartá. 34 Múratoṉ ke chhipáne ke liye Rakhil kí tadbír 36 Lában kí badsulúkí ke bá'is Ya'qúb shikáyat kartá. 43 Maqám i Jil'ád par Lában aur Ya'qúb ápas meṉ 'ahd bándhte.

1739.

AUR us ne Lában ke beṭoṉ ko ye báteṉ karte suná, ki Ya'qúb ne hamáre báp ká sab kuchh le liyá, aur hamáre báp ke mál se us ne yih sab hashmat [a] paidá kí hai.

2 Aur Ya'qúb ne Lában ká muṉh dekhá [b] ki wuh kal aur parsoṉ kí tarah us kí taraf na thá [c].

3 Aur ḲHUDÁWAND ne Ya'qúb ko kahá, ki Tú apne bápdádoṉ ke watan aur zádbúm ko phir já [d]; ki maiṉ tere hamráh húṉgá.

4 Tab Ya'qúb ne Rakhil, aur Liyáh ko maidán meṉ, jaháṉ us ká galla thá, bulá bhejá,

[a] Paid. 49. 16.
[b] Paid. 4. 5.
[c] Ist. 28. 54.
[d] Paid. 28. 15, 20, 21. aur 32. 9.

Peshtar MASÍH se, 1739.

5 Aur un se kahá, ki Maiṉ dekhtá húṉ, ki tumháre báp ká muṉh kal aur parsoṉ kí tarah merí taraf nahíṉ rahá [e]; par mere báp ká Ḳhudá mere sáth húá [f].

6 Tum to jántí ho, ki maiṉ ne apne sáre maqdúr se tumháre báp kí ḳhidmat kí hai [g].

7 Lekin tumháre báp ne mujhe fareb diyá, aur das bár [h] merí mazdúrí badal kí [i]; par Ḳhudá ne na chhoṛá, ki mujhe dukh dewe [k].

8 Agar wuh bolá, ki Dágí terí mazdúrí meṉ haiṉ; to sáre chárpáye dágí jane: aur agar bolá, ki Chitle terí ujrat meṉ haiṉ; to tamám chárpáye chitle jane [l].

9 So Ḳhudá ne tumháre báp ká mál leke mujh ko diyá hai [m].

10 Aur yúṉ húá, ki jab jánwar mastí meṉ áe, to maiṉ ne ḳhwáb meṉ apní ánkh uṭháke dekhá, ki menḍhe, jo bheṛoṉ par chaṛhe the, ablaq, aur dágdár, aur chitkabre the.

11 Aur Ḳhudá ke firishte ne ḳhwáb meṉ mujhe farmáyá [n], ki Ai Ya'qúb: Maiṉ bolá, ki Maiṉ házir húṉ.

12 Tab us ne kahá, ki Ab tú apní ánkh uṭhá, aur dekh, ki sáre menḍhe, jo bheṛoṉ par chaṛhe haiṉ, ablaq aur dágdár, aur chitkabre haiṉ; kyúṉki jo kuchh Lában ne tujh se kiyá, maiṉ ne dekhá [o].

13 Baitel ká Ḳhudá, jaháṉ tú ne sutún par tel ḍhálá, aur jaháṉ tú ne mujh se nazr ká 'ahd kiyá [p], maiṉ húṉ: ab uṭh, is zamín se nikal chal, aur apní zádbúm ko phir já [q].

14 Tab Rakhil aur Liyáh ne jawáb meṉ use kahá, ki Kyá hanoz hamáre báp ke ghar meṉ kuchh hamárá baḳhrá yá mírás hai [r]?

15 Kyá ham us ke áge begána nahíṉ ṭhahríṉ? ki us ne to hameṉ bech ḍálá, aur hamárá mál bhí khá baiṭhá [s].

16 Aur Ḳhudá ne jo daulat, ki hamáre báp se lí, so hamárí aur hamáre farzandoṉ kí hai: pas, ab jo kuchh ki Ḳhudá ne tujhe farmáyá, wuhí kar.

17 ¶ Tab Ya'qúb ne uṭhke apne beṭoṉ, aur apní jorúoṉ ko úṉṭoṉ par biṭháyá;

18 Aur apne sab mál, aur asbáb, jo us ne kamáyá thá, ya'ne apná

[e] 2 áyat.
[f] 3 áyat.
[g] 38, 39, 40, 41 áyateṉ. Paid. 30. 29.
[h] Gin. 14. 22. Nahem. 4. 12. Aiy. 19. 3. Zak. 8. 23.
[i] 41 áyat.
[k] Paid. 20. 6. Zab 105 14.
[l] Paid. 30. 32.
[m] 1, 16 áyateṉ.
[n] Paid. 46. 16.
[o] Ḳhur. 3. 7.
[p] Paid. 28. 18, 19, 20
[q] 3 áyat. Paid. 32. 9.
[r] Paid. 2. 24.
[s] Paid. 29. 15, 27.

1739.

Peshtar MASÍH se, 1739.

khásS mál, jo us ne Faddán Arám men kamáyá thá, le niklá, ki Kan'án kí sarzamín men apne báp Iz,hák ke pás jáwe.

19 Aur Lában apne bheron kí pashm katarne ko gayá thá: aur Rakhil apne báp ke Tiráfon ko churá le gaí[t].

20 Aur Ya'qúb ne Lában ko dil-fareb kiyá, ki apne bhágne kí khabar us se na kahí.

21 So wuh apná sab kuchh le bhágá; aur uthkar Furát pár utar gayá, aur apná rukh[u] Jili'ád ko rakhá.

22 Aur tísre din Lában ko khabar húí, ki Ya'qúb bhágá.

23 Tab wuh apne bháíon ko[x] sáth leke sát din kí ráh tak us ká ta'aqqub kartá rahá; aur Jili'ád ke pahár par us se mil gayá.

24 Phir Khudá Arámí Lában ke khwáb men rát ko áyá[y], aur use kahá, ki Khabardár, tú Ya'qúb ko bhalá burá[z] mat kahiyo.

25 ¶ Tab Lában ne Ya'qúb ko já liyá. Aur Ya'qúb ne apná khaima pahár par khará kiyá thá: aur Lában ne apne bháíon ke sáth Jili'ád ke pahár par derá kiyá.

26 Tab Lában ne Ya'qúb se kahá, ki Tú ne kyá kiyá, ki mujhe dil-fareb karke merí betíon ko, jaisí talwár kí asíron ko[a], le chalá?

27 Tú kis wáste chhipke bhágá, aur mujhe thagá; aur mujh se nahín kahá, táki main tujhe khushí se, aur surod; aur daf, aur barbat ke sáth rawána kartá?

28 Aur mujhe apne beton aur apní betíon ko chúmne na diyá[b]? pas, tú ne bebúda kám kiyá hai[c].

29 Yih tere mere háth ke zor men hai, ki terí 'uqúbat karún: lekin tere báp ke Khudá ne kal rát[d] mujhe yún kahá, ki Khabardár, tú Ya'qúb ko bhalá burá mat kah[e].

30 Aur ab tujhe to jáná hai, kyúnki tú apne báp ke ghar ká bahut mushtáq hai; lekin kis wáste tú mere iláhon ko churá láyá hai[f]?

31 Ya'qúb ne jawáb diyá, aur Lában ko kahá, ki Main ḍará: aur main ne kahá, ki Sháyad tú apní betíán jabr karke mujh se chhín legá.

32 Lekin jis kisí ke pás tú apne iláhon ko páwe, use jítá mat chhoriyo[g]: hamáre bháíon ke áge talásh kíjiye, ki terá mere sáth kyá hai, aur apná le líjiye. Par Ya'qúb na jántá thá ki Rakhil unhen churá láí.

33 Chunánchi Lában Ya'qúb ke khaime, aur Liyáh ke khaime, aur donon sahelíon ke khaimon men gayá; par unhen na páyá. Tab wuh Liyáh ke khaime se nikalkar Rakhil ke khaime men dákhil húá.

34 Par Rakhil Tiráfon ko lekar únt ke asbáb men rakhkar un par baithí thí. Aur Lában sáre khaime men tatolá, par kuchh na páyá.

35 Tab wuh apne báp se kahne lagí, ki Mere Khudáwand, is se nákhush mat hújiyo, ki main tere áge uth na saktí hún[h]; kyúnki main 'auraton kí 'ádat men hún. So us ne ḍhúnḍhá, par Tiráfon ko na páyá.

36 ¶ Tab Ya'qúb gusse húá, aur Lában se takrár karne lagá; aur Ya'qúb Lában ko kahne lagá, ki Merá kyá gunáh aur kyá qusúr hai, ki tú is qadr mere píchhe jhapatá?

37 Tú ne jo merá sárá asbáb tatolá so apne ghar ke sab asbáb se kyá páyá? Mere bháíon, aur apne bháíon ke áge rakhiye, ki we ham donon ke darmiyán insáf karen.

38 Main púre bís baras tere sáth rahá; terí bheríon, aur bakríon ká gábh na girá, aur main tere galle ke menḍhon ko nahín khá baithá.

39 Wuh jo phárá gayá, main tere pás na láyá[i]; us ká nuqsán main ne sahá; wuh jo din ko yá rát ko chorí gayá, so tú ne mere háth se mángá[k].

40 Din ko garmí, aur rát ko sardí mujhe khá gaí: aur merí ánkhon se merí nínd játí rahí.

41 Main ne bís baras tere ghar men terí khidmat kí; chaudah baras terí donon betíon ke liye[l], aur chha baras tere galle ke liye: aur tú ne das bár merí mazdúrí badal ḍálí[m].

42 Agar mere báp ká Khudá, Abirahám ká ma'búd, aur Iz,hák ká masjúd[n], merí taraf na hotá[o], to tú ab mujhe khálí háth nikál detá. Khudá ne merí musíbat, aur mere háthon kí mihnat ko dekh liyá[p], aur kal rát insáf kiyá.[q]

43 ¶ Tab Lában ne jawáb diyá, aur Ya'qúb se kahá, ki Betíán to

Margin notes: [t] Paid. 35. 2. — [u] Paid. 46. 28. — [x] Paid. 13. 8. — [y] Paid. 20. 3. Aiy. 33. 15. Mat. 1. 20. — [z] Paid. 24. 50. — [a] 1 Sam. 30. 2. — [b] 55 áyat. Rút 1. 9, 14. 1 Sal. 19. 20. — [c] 1 Sam. 26. 21. — [d] 1 Sam. 13. 13. — 2 Táw. 16. 9. — [d] 24 áyat. — [e] 53 áyat. Paid. 48. 13. — [f] 19 áyat. Qáz. 18. 24. — [g] Dekho Paid. 44. 9. — [h] Khur. 20. 12. Ahb. 19. 32. — [i] Khur. 22. 10, wag. — [k] Khur. 22. 12. — [l] Paid. 29. 27, 28. — [m] 7 áyat. — [n] 53 áyat. Yas. 8. 13. — [o] Zab. 124. 1, 2. — [p] Paid. 29. 32. Khur. 3. 7. — [q] 1 Táw. 1. 17.

Peshtar MASÍH se, 1739.

merí hí beṭíán hain, aur laṛke to mere hí laṛke hain, aur galle mere galle hain, aur sab jo tú dekhtá hai, merá hai: so main áj ke din apní hí beṭíon se, yá un ke laṛkon se, jo we janí hain, kyá karún?

44 Pas, ab á, ki main aur tú báham ek 'ahd bándhen[r], aur wuhí mere aur tere darmiyán gawáh rahe[s].

45 Tab Ya'qúb ne ek patthar leke sutún khaṛá kiyá[t].

46 Aur Ya'qúb ne apne bháíon se kahá, ki Patthar jam'a karo; unhon ne patthar jam'a karke, ek túda banáyá: aur wahán us túde par kháyá.

47 Aur Lában ne us ká nám ‖ Ajr i Shahádat rakhá; par Ya'qúb ne us ko ‖ Jili'ád kahá.

48 Aur Lában bolá, ki Yih túda áj ke din mere aur tere darmiyán gawáh ho[u]. Is wáste us ká nám Jili'ád húá;

49 Aur ‖ Misfáh[x], is liye ki us ne kahá, ki Jab ham ápas se judá howen, to KHUDÁWAND mere tere úpar muttali' rahegá.

50 Ki tú merí beṭíon ko dukh na dewe, aur un ke siwá aur jorúán na kare. Koí ádmí hamáre sáth nahín hai; dekh, Khudá mere aur tere bích men gawáh hai.

51 Lában ne Ya'qúb se kahá, ki Is túde ko dekh, aur is sutún ko dekh, jo main ne apne aur tere bích men khaṛá kiyá:

52 Yih túda gawáh ho, aur yih khambhá gawáh ho, ki badí ke liye main is túde se udhar terí taraf na guzrún, aur tú bhí is túde aur is khambhe se idhar merí taraf na guzre.

53 Abirahám ká Khudá, aur Nahúr ká Khudá, aur un ke báp-dádon ká Khudá hamáre bích men insáf kare[y]. Aur Ya'qúb ne apne báp Iz,hák ke Muhíb kí qasam kháí[z].

54 Tab Ya'qúb ne us paháṛ par zabh kiyá, aur apne bháíon ko roṭí kháne ko buláyá: aur unhon ne roṭí kháí, aur sárí rát paháṛ par rahe.

55 Aur subh sawere Lában uṭhá, aur apne beṭon aur apní beṭíon kí machchhíán lín aur unhen barakat dí[a], aur Lában rawána húá, aur apne maqám ko phirá[b].

r Paid. 26.28.
s Yash. 24. 27.
t Paid. 28. 18.
‖ Ya'ne Túda gawáhí ke liye. Kasdíon men.
‖ Ya'ne Túda gawáhí ke liye. 'Ibrání men.
u Yash. 24. 27.
‖ Ya'ne Dídbán kí chaukí.
x Qáz. 11. 29. 1 Sam. 7. 5.
y Paid. 16. 5.
z Paid. 21. 23. 42 áyat.
a Paid. 28. 1.
b Paid. 18. 33. aur 30. 25.

XXXII BÁB.

1 Maqám Mahnain par Ya'qúb ko ek royá dikháí jatí. 3 Esau ko paigám bhejtá. 6 Esau ke áne kí khabar páke ḍarjátá. 9 Rihái ke wáste Khudá se minnat kartá. 13 Esau ke liye naukaron ke háth se hadya bhejtá. 24 Maqám Faniel par firishte ke sáth kushti kartá, aur wahán Isráel khitáb pátá. 31 Langṛá hojátá.

AUR Ya'qúb apní ráh chalá gayá, aur Khudá ke firishte use á mile[a].

2 Aur Ya'qúb ne unhen dekhke kahá, ki Yih Khudá ká lashkar hai[b], aur us jagah ká nám ‖ Mahnain rakhá.

3 Aur Ya'qúb ne apne áge qásidon ko Sha'ír kí zamín[c], Adúm ke mulk men[d], apne bhái Esau ke pás bhejá.

4 Aur unhen hukm deke kahá, Ki Tum mere Khudáwand Esau ko yún kahiyo[e], ki Áp ká gulám Ya'qúb yún kahtá hai, ki Main Lában ke yahán ṭhahrá, aur ab tak wahán rahá:

5 Aur main bail, aur gadhe, aur bheṛ bakrí, aur naukar, aur sahelíán rakhtá hún[f]; aur main apne Khudáwand ko kahlá bhejtá hún, ki main us kí nazar men lutf ká maurid hoún[g].

6 ¶ Chunánchi qásidon ne Ya'qúb ke pás phir áke kahá, ki Ham tere bhái Esau ke pás gae, aur wuh aur us ke sáth chár sau ádmí tere istiqbál ko áte hain[h].

7 Tab Ya'qúb bahut ḍarke tang húá:[i] aur us ne apne sáth ke logon, aur gallon, aur bailon aur únṭon ke do gol kiye;

8 Aur kahá, ki Agar Esau ek gol par áwe aur use máre, to dúsrá gol, jo bach rahá hai, bhágegá.

9 ¶ Aur Ya'qúb ne kahá[k], ki Ai mere báp Abirahám ke Khudá, aur mere báp Iz,hák ke Khudá[l], ai KHUDÁWAND, tú ne mujhe farmáyá, ki apne watan aur apní zádbúm men phir já[m], aur main terá bhalá karúngá:

10 Main to un sab marhamaton aur un sab wafádáríon men se, jo tú ne apne bande ke sáth kín[n], kisí ke láiq nahín; ki main apní láṭhí se is Yardan ke pár gayá; aur ab do gol baná hún[o].

11 Main terí minnat kartá hún, mujhe mere bhái ke háth se, ya'ne Esau ke háth se, bachá le[p]; ki main us se ḍartá hún, na howe ki

Peshtar MASÍH se, 1739.

a Zab. 91. 11. 'Ibrán. 1. 14.
b Yash. 5. 14. Zab. 103. 21. aur 148. 2. Lúq. 2. 13.
‖ Ya'ne Do lashkar.
c Paid. 33. 14, 16.
d Paid. 36. 6, 7, 8. Ist. 2. 5. Yash. 24. 4.
e Ams. 15. 1.
f Paid. 30. 43.
g Paid. 33. 8, 15.
h Paid. 33. 1.
i Paid. 35. 3.
k Zab. 50. 15.
l Paid. 28. 13.
m Paid. 31. 3, 13.
n Paid. 24. 27.
o Ayy. 8. 7.
p Zab. 59. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 1739.

wuh áke mujhe aur laṛkon ko un kí máon samet halák kare[q].

12 Tú ne to kahá, ki Main tujh se achchhá sulúk karúngá, aur terí nasl ko daryá kí ret kí mánind, jo kasrat se hargiz giní nahín játí, banáúngá[r].

13 ¶ Aur wuh us rát wuhín rahá; aur jo us ke háth lagá, apne bhái Esau ke hadye ko[s] liyá;

14 Do sau bakríán, aur bís bakre, do sau bheṛen, aur bís mendhe,

15 Aur tís dúdhwálí úntníán bachchon samet, chálís gáen, aur das bail, bís gadhíán, aur das gadhe.

16 Aur us ne unhen apne naukaron ke háth men, har gol ko judá judá, sompá, aur apne naukaron ko kahá, ki Mere áge pár utro, aur gol ko gol se judá rakho.

17 Aur pahle ko us ne yih kahá, ki Jab merá bhái Esau tujh se mile aur púchhe, ki Tú kis ká hai, aur kahán játá hai, aur ye jo tere áge hain, kis ke hain?

18 To kahiyo, Tere chákar Ya'qúb ke hain; yih apne Khudáwand Esau ke liye hadya bhejá hai; aur dekh, wuh áp bhí hamáre píchhe hai.

19 Aur us ne dúsre aur tísre ko, aur un sab ko, jo gol ke píchhe játe the, yih kahke hukm kiyá, ki Jab tum Esau ko páo, to isí taur se kahiyo.

20 Aur 'aláwa yih kahiyo, ki Dekh, terá chákar Ya'qúb hamáre píchhe átá hai, ki us ne kahá, ki Main us hadye par, jo mujh se áge játá hai, us se sulh karúngá[t], tab us ká munh dekhúngá; sháyad ki wuh merá hadya qabúl kare.

21 Chunánchi wuh hadya us ke áge pár gayá; par wuh áp us rát lashkar men rahá.

22 Aur wuh usí rát uṭhá, aur apní do jorúon, aur do sahelíon, aur gyárah beṭon ko leke Yabúq ke gháṭ se[u] par utará.

23 Aur un ko leke nahr pár karwáyá, aur apná sab kuchh pár bhejá.

24 ¶ Aur Ya'qúb akelá rah gayá; aur wahán pau phaṭne tak ek shakhs us se kushtí laṛá kiyá[x].

25 Aur jab us ne dekhá, ki wuh us par gálib na húá, to us kí rán kí kaff par márá: aur Ya'qúb kí rán kí kaff us ke sáth kushtí karne men chaṛh gaí[y].

26 Tab wuh bolá, ki Mujhe jáne de, ki pau phaṭtí hai[z]. Wuh bolá, ki Main tujhe jáne na dúngá, magar jab ki tú mujhe barakat dewe[a].

27 Tab us ne us se púchhá, ki Terá kyá nám hai? Wuh bolá, ki Ya'qúb.

28 Us ne kahá, ki Terá nám áge ko Ya'qúb nahín, balki ‖ Isráel hogá[b]; ki tú ne Khudá[c] aur khalq pás[d] qúwat pá,í aur gálib húá.

29 Tab Ya'qúb ne púchhá aur kahá, ki Main terí minnat kartá hún, ki apná nám batáiye. Wuh bolá, ki Tú merá nám kyún púchhtá[e] hai? Aur us ne use wahán barakat dí.

30 Aur Ya'qúb ne us jagah ká nám ‖ Faniel rakhá; aur kahá, ki Main ne Khudá ko rú ba rú dekhá[f], aur merí ján bach rahí hai.

31 Aur jab wuh Faniel se guzartá, to áftáb us par sharq húá, aur wuh apní rán se langṛátá thá.

32 Is sabab se baní Isráel us nas ko, jo rán men bhítarwár hai, áj tak nahín kháte; kyúnki us ne Ya'qúb kí rán kí nas ko, jo bhítarwár se chaṛh gaí thí, chhúá thá.

XXXIII BÁB.

1 Ya'qúb aur Esau kí muláqát hotí, aur ápas men barí dostí karte. 17 Ya'qúb Sukkát ko átá. 18 Sálim ke nazdík ek khet mol letá, aur mazbah banátá jis ke El Iláh i Isráel nám rakhtá.

AUR Ya'qúb ne apní ánkhen uṭháke nazar kí, aur kyá dekhtá hai, ki Esau aur us ke sáth chár sau ádmí áte hain[a]. Tab us ne Liyáh ko, aur Rakhil ko, aur do sahelíon ko un ke laṛke bánṭ díe;

2 Aur sahelíon ko aur un ke laṛkon ko sab se áge rakhá, aur Liyáh aur us ke laṛkon ko píchhe, aur Rakhil aur Yúsuf ko sab ke píchhe.

3 Aur wuh áp un ke áge chalá, aur apne bhái pás pahunchte pahunchte sát bár zamín par jhuká[b].

4 Aur Esau us ke milne ko dauṛá aur use gale lagáyá[c], aur us kí gardan se lipṭá, aur use chúmá[d]: aur we donon roe.

5 Phir us ne ánkhen uṭháin, aur 'auraton aur laṛkon ko dekhá, aur kahá, ki Ye tere sáth kaun hain? Wuh bolá, Laṛke, jo Khudá

q Hús. 10. 14.
r Paid. 28. 13, 14, 15.
s Paid. 43. 11. Ams. 18. 16.
t Ams. 21. 14. A.y. 12. 8, 9.
u Ist. 3. 16.
x Hús. 12. 3, 4. Afs. 6. 12
y Dekho Mat. 26. 41. 2 Qur. 12. 7.
z Dekho Lúq. 24. 28.
a Hús. 12. 4.
‖ Ya'ne Khudá ke pás ek wálí.
b Paid. 35. 10. 2 Sal. 17. 34.
c Hús. 12. 3, 4.
d Paid. 25. 31. aur 27. 33.
e Qáz. 13. 18.
‖ Ya'ne Khudá ká chihra.
f Paid. 16 13. Khur. 24. 11. aur 33. 20. Ist. 5. 24. Qáz. 6. 22. aur 13. 22. Yas. 6. 5.
a Paid. 32. 6.
b Paid. 18. 2. aur 42. 6. aur 43. 26.
c Paid. 32. 28.
d Paid. 45. 14. 15.

Peshtar MASÍH se, 1739.

ne apní 'ináyat se tere naukar ko díe[e].

6 Tab sahelíán aur un ke laṛke nazdík áe, aur ádáb bajá láe.

7 Phir Liyáh apne laṛkon ke sáth nazdík áí, aur jhukí; ákhir ko Yúsuf aur Rakhil pás áe, aur ádáb bajá láe.

8 Aur us ne kahá, ki Us baṛe gol se jo mujhe milá, terá kyá iráda[f] hai? Wuh bolá, ki Apne khudáwand kí nazar se sharaf páná[g].

9 Tab Esau bolá, Mujh pás bahut hai, bháí mere; jo terá hai, apne hí liye rakhiye.

10 Ya'qúb ne kahá, So nahín, agar main terí nazar men manzúr hún, to merá hadiya mere háth se qabúl kíjiye: kyúnki main ne to terá munh dekhá[h], jaisá ki Khudá ká munh dekhte hain; aur tú mujh se rází húá.

11 Merí barakat ko[i], jo áp ke huzúr láí gaí hai, qabúl kíjiye; ki Khudá ne mujh par shafaqat kí hai, aur mere pás sab kuchh hai. Ġaraz us ne use yahán tak tang kiyá[k], ki use le liyá.

12 Aur us ne kahá, ki Ao, kúch karen aur chalen, aur main tere áge áge chalúngá.

13 Us ne use kahá, ki Merá khudáwand jánta hai, ki laṛke názuk hain, aur bheṛ bakríán, aur gáe dúdh pilánewálíán mere pás hain: aur agar we din bhar hánke jáen, to sáre galle mar jáenge.

14 So, mere khudáwand, apne naukar se peshtar rawána ho jáiye, aur main áhista jaisá ki mawáshí áge chalegí, aur laṛke sah sakenge, chalúngá, yahán tak ki Sha'ír men[l] apne khudáwand pás á pahunchún.

15 Tab Esau ne kahá, ki Marzí ho, to main kaí ek un logon men se, jo ab mere sáth hain, tere sáth chhoṛ jáún. Wuh bolá, Kyá zarúr hai? kásh ki main sirf apne khudáwand kí nazar men manzúr hotá[m].

16 ¶ Tab Esau usí din apní ráh leke Sha'ír ko phir gayá.

17 Aur Ya'qúb safar karke Sukkát ko[n] áyá, aur apne liye ek ghar banáyá, aur apne mawáshí ke liye, patchhappar banáe: is sabab se us jagah ká nám || Sukkát húá.

18 ¶ Aur Ya'qúb Faddán Arám se báhar hoke salámatí se mulk i Kan'án ke shahr Shálim ko[o], Sikm ke nazdík, áyá[p]; aur shahr se báhar apná khaima khaṛá kiyá.

19 Aur jis par us ká ahl phailá thá, us ne us khet ko Sikm ke báp Hamúr ke laṛkon se sau qasíton par mol liyá[q].

20 Aur us ne wahán ek mazbah banáyá, aur us ká nám || El Iláh i Israel rakhá[r].

e Paid. 48. 9. Zab. 127. 3. Yas. 8. 18.
f Paid. 32. 16.
g Paid. 32. 5.
h Paid. 43. 3. 2 Sam. 3. 13. aur 14. 24, 28, 32. Mat. 18. 10.
i Qáz. 1. 15. 1 Sam. 25. 27.
k 2 Sal. 5. 23.
l Paid. 33. 3.
m Paid. 34. 11. aur 47. 25. Rút 2. 13.
n Yash. 13. 27. Qáz. 8. 5. Zab. 60. 6.
|| Ya'ne Patchhappar.
o Yúh. 3. 23.
p Yash. 24. 1. Qáz. 9. 1.
q Yash. 24. 32. Yúh. 4. 5.
|| Ya'ne Khudá, Isráel ká Khudá.
r Paid. 35. 7.

XXXIV BAB.

1 *Dínah Sikm se behurmat kí játí.* 1 *Wuh use apni jorú karne cháhtá.* 13 *Ya'qúb ke beṭe apní razámandí záhir karte, is shart par, ki sab Sikmí khatna kiye jáwen.* 20 *Hamúr aur Sikm shahr ke logon ko targíb dete, ki us shart ko manzúr karen.* 25 *Aisá dánw páke Ya'qúb ke beṭe un ko márḍálte;* 27 *aur shahr ko lúṭte.* 30 *Ya'qúb Sama'ún aur Láwí ko malámat kartá.*

1739 ke qaríb.

AUR Dínah Liyáh kí beṭí, jise wuh Ya'qúb ke liye juní thí[a], us mulk kí laṛkíon ke dekhne ko báhar gaí[b].

2 Tab us mulk ke amír Hawí Hamúr ke beṭe Sikm ne use dekhá[c], aur use le gayá[d], aur us ke sáth hambistar húá, aur use behurmat kiyá.

3 Aur us ká jí Ya'qúb kí beṭí Dínah se lagá, aur us ne us laṛkí ko piyár kiyá, aur us ko dilásá diyá.

4 Aur Sikm ne apne báp Hamúr se kahá, ki Yih laṛkí merí jorú ke liye le[e].

5 Aur Ya'qúb ne suná, ki us ne Dínah merí beṭí ko behurmat kiyá; par us ke beṭe us kí mawáshí ke sáth maidán men the; so Ya'qúb un ke áne tak chup rahá[f].

6 ¶ Tab Sikm ká báp Hamúr Ya'qúb pás gayá, ki us se bátchít kare.

7 Aur sunte hí Ya'qúb ke beṭe maidán se áe; aur we mard ranjíde aur gazabnák húe[g], kyúnki us ne Isráel ko ruswá kiyá, ki Ya'qúb kí beṭí ke sáth námunásib waza' se mil baiṭhá[h].

8 Tab Hamúr ne un ke sáth yún guftogú kí, ki Mere beṭe Sikm ká dil tumhárí beṭí se aṭká: use us ke sáth byáh díjiye.

9 Hamáre sáth samdhiyáná karo; apní beṭíán ham ko do, aur hamárí beṭíán áp lo;

10 Aur hamáre sáth raho; yih zamín to tumháre áge hai[i]; us

a Paid. 30. 21.
b Tit. 2. 5.
c Paid. 6. 2. Qáz. 14. 1.
d Paid. 20. 2.
e Qáz. 14. 2.
f 1 Sam. 10. 27. 2 Sam. 13. 22.
g Paid. 49. 7. 2 Sam. 13. 21.
h Ist. 23. 17. 2 Sam. 13. 12.
i Paid. 13. 9. aur 20. 15.

Peshtar MASÍH se, 1732 ke qaríb.

men raho, aur saudágarí karo[k], aur us men milkíyat rakho[l].

11 Aur Sikm ne us laṛkí ke báp aur bháíon se kahá, Kásh ki main tumhárí nazar men maqbúl hotá, aur jo kuchh tum mujh se kahoge, main dúngá;

12 Jitná mahr aur dihish mujh se cháho, main tumháre kahne ke muwáfiq dúngá[m]: lekin laṛkí ko mujhe byáh diláiyo.

13 Tab Ya'qúb ke beṭon ne Sikm aur us ke báp Hamúr ko is sabab se, ki us ne un kí bahin Dínah ko behurmat kiyá, makkárí se[n] jawáb diyá,

14 Aur kahá, ki Ham yih nahín kar sakte, ki ek námakhtún mard ko apní bahin dewen, ki is men ham par baṛá harf hai[o].

15 Par agar tum aise ho jáo, jaise ham hain, to ham tum se rází honge; tumháre har mard ká khatna kiyá jáwe;

16 Tab ham apní beṭián tumhen denge, aur tumhárí beṭián lenge, aur tum men rahenge, aur ham sab ek qaum ho jáenge.

17 Lekin agar tum hamárí na sunoge, ki khatna karo, to ham apní laṛkí le lenge, aur chale jáenge.

18 Un kí báten Sikm aur us ke báp Hamúr ko pasand húín.

19 Aur us jawán ne is bát ke karne men derí na kí; kyúnki wuh Ya'qúb ki beṭí se bahut khush thá: aur wuh apne báp ke sáre gharáne se ziyáda 'izzatdár thá[p].

20 Phir Hamúr, aur us ká beṭá Sikm, apne shahr ke pháṭak par gae, aur apne shahr ke logon se yún guftogú karne lage, ki

21 Yih log to hamáre sáth sulh karte hain; pas we is zamín men rahen aur saudágarí karen: ki is zamín kí wusa't un ke liye bas hai; so ham un kí beṭíon ko lenge, aur apní beṭián un ko denge.

22 Magar is shart par we hamáre sáth rahne par, aur ek log hojáne par rází honge, ki ham men har mard ká khatna, jaisá un men kiyá gayá hai, kiyá jáwe.

23 Un ke galle aur mál, aur un ká harek chárpáya, kyá sab hamárá na hogá? Faqat unhen rází karen, to we hamáre sáth rahenge.

24 Tab un sabhon ne, jo us ke shahr ke pháṭak se áyá jáyá karte the, Hamúr, aur us ke beṭe Sikm kí bát ko máná, aur sab, jo us ke shahr ke pháṭak se ámad o raft karte the[q], un men se har mard ne khatna karwáyá.

25 ¶ Aur tísre din jab we dard men mubtalá the, to yún húá, ki Ya'qúb ke beṭon men se Dínah ke do bháí, Sama'ún aur Láwí apní talwáren leke jur,at se shahr par á paṛe, aur sab mardon ko qatl kiyá[r].

26 Aur Hamúr aur us ke beṭe Sikm ko bhí talwar kí dhár se már dálá, aur Sikm ke ghar se Dínah ko leke nikal gae.

27 Ya'qub ke beṭe maqtúlon par áe, aur shahr ko gárat kiyá, is wáste ki unhon ne un kí bahin ko dámanálúda kiyá thá.

28 Unhon ne un kí bheṛ bakríán, aur un ke gáe bail, aur un ke gadhe, aur jo kuchh ki shahr men aur khet par thá, lúṭ liyá,

29 Aur un kí sab daulat, aur un ke sab bachche, aur un kí jorúán le gae, aur sab kuchh, jo ghar men thá, lúṭke sáf kiyá.

30 Tab Ya'qúb ne Sama'ún aur Láwí ko kahá, ki Tum merá burá karte ho[s], ki is zamín ke báshindon men, Kan'ánion aur Farizzíon men, mujhe ghinauná karte ho[t]: ham to thoṛe hain[u], we sab mere muqábale ko ikaṭṭhe honge, aur mujhe qatl karenge; aur main aur merá gharána barbád howegá.

31 We bole, Kyá, wuh jaisá qabba ke sáth, hamárí bahin se karegá?

XXXV BAB.

1 Khudá Ya'qúb ko Baitel men bhejtá. 2 Ya'qúb apne ghar se sab buton ko nikalwátá. 6 Baitel men qurbángah banátá. 8 Dabúrah Allún i Bakút men marjátí. 9 Baitel men Khudá Ya'qúb ko barakat detá. 16 Rakhil Ifrat kí ráh men, Binyamín janti, aur sakht dard i zih ke sabab marjátí. 22 Rubin Bilhah se hambistar húá. 23 Ya'qúb ke beṭe. 27 Ya'qúb Habrún men Izhák pás átá. 28 Izhák kí 'umr, aur wafát, aur dafan.

AUR Khudá ne Ya'qúb ko kahá, ki Uṭh, Baitel men já, aur wahín rah[a]; aur Khudá ke liye, jo tujhe, jab tú apne bháí Esau ke huzúr se bhágá thá[b], dikhái diyá[c], ek mazbah baná.

2 Tab Ya'qúb ne apne gharáne aur apne sab hamráhíon ko kahá[d], ki Begáne iláhon ko, jo tumháre darmiyán hain, nikál phenko[e], aur

k Paid. 42. 34. l Paid. 47. 27. m Khur. 22. 16, 17. Ist. 22. 29. 1 Sam. 18. 25. n Dekho 2 Sam. 13. 24, wag. o Yash. 5. 9. p Taw. 4. 9.

q Paid. 23. 10. r Paid. 49. 5, 6, 7. s Paid. 49. 6 Yash. 7. 25. t Khur. 5. 21. 1 Sam. 13. 4. u Ist. 4. 27. Zab. 105. 12.

a Paid. 28. 19. b Paid. 27. 43 c Paid. 28. 13. d Paid. 18. 19. Yash. 24. 15. e Paid. 31. 19, 34. Yash. 24. 2, 23. 1 Sam. 7. 3.

Peshtar MASÍH se, 1732 ke qarib.

pák sáf ho, aur apne kapre badlo[f]:

3 Aur áo, ham uṭhen, aur Baitel ko jáwen; aur main wahán Khudá ke liye, jis ne merí tangí ke din merí du'á qabúl kí[g], aur jis ráh men main chalá, mere sáth rahá[h], mazbah banáúngá.

4 Tab unhon ne sáre begáne iláhon ko, jo un ke háthon men the, aur zewarát jo un ke kánon men the[i], Ya'qúb ko diye; aur Ya'qúb ne unhen balút ke darakht tale, jo Sikm ke nazdík thá, dabá diyá[k].

5 Aur unhon ne kúch kiyá: aur un ke ás pás ke shahron par Khudá ká khauf pará[l], aur unhon ne Ya'qúb ke beṭon ká píchhá na kiyá.

6 ¶ Chunánchi Ya'qúb aur sab log, jo us ke sáth the, Kan'ání zamín men Lauz ko, jo Baitel hai[m], pahunche.

7 Aur us ne wahán mazbah banáyá[n], aur us maqám ká nám ‖ El i Baitel rakhá; is liye ki jab wuh apne bhái ke pás se bhágá, to wahán use Khudá dikhlái diyá[o].

8 Aur Ribqah kí dái Dabúrah[p] mar gaí, aur wuh Baitel ke taht, balút ke darakht tale gárí gaí: aur us ká nám ‖ Allún i Bakút rakhá.

9 ¶ Aur Khudá Ya'qúb ko, jab ki wuh Faddán Arám se áyá thá, phir dikhái diyá, aur use barakat bakhshí[q].

10 Aur Khudá ne use kahá, ki Terá nám Ya'qúb hai: terá nám áge ko Ya'qúb na hogá[r], balki terá nám Isráel hogá[s]: so us ne us ká nám Isráel rakhá.

11 Phir Khudá ne use kahá, ki Main Khudá Qádir húṇ[t]: tú baromand ho, aur kasrat paidá kar; guroh. aur gurohon kí guroh tujh se paidá hogí, aur bádsháh terí kamar se niklenge[u]:

12 Aur yih zamín jo main ne Abirahám aur Iz,hák ko dí hai[w], so main tujh ko dúngá, aur tere ba'd terí nasl ko yih zamín dúngá.

13 Aur Khudá us jagah, jahán us se hamkalám húá, us pás se uṭh gayá[x].

14 Tab Ya'qúb ne us jagah, jahán wuh us se hamkalám húá, patthar ká sutún khará kiyá[y], aur us par tapáwan kiyá, aur us par tel ḍhálá.

15 Aur Ya'qúb ne us maqám ká nám, jahán Khudá us se bolá thá, Baitel[z] rakhá.

16 ¶ Aur unhon ne Baitel se kúch kiyá; aur wahán se Ifrát bahut dúr na thá; aur Rakhil ko dard lage, aur us par janne kí sakhtí húí.

17 Us sakhtí kí hálat men dái janái ne use kahá, ki Tú mat ḍar; ki terá yih bhí ek beṭá hai[a].

18 Aur yún húá, ki us kí ján jáne par thí, yahán tak ki wuh mar hí gaí, to us ne us ká nám ‖ Binoní rakhá; par us ke báp ne us ká nám ‖ Binyamín rakhá.

19 So Rakhil mar gaí[b], aur Ifrát[c] kí ráh men, jo Baitlaham hai, gárí gaí.

20 Aur Ya'qúb ne us kí qabr par ek sutún khará kiyá: aur yih Rakhil kí qabr ká sutún[d] áj tak maujúd hai.

21 ¶ Phir Isráel ne kúch kiyá, aur apná khaima Mijdal i 'Adr[e] kí us taraf istáda kiyá.

22 Aur jab Isráel us sarzamín men já rahá, to yún húá, ki Rúbin gayá, aur apne báp kí haram Bilhah se hambistar húá[f]: aur Isráel ne suná. Tab Ya'qúb ke bárah beṭe the.

23 Liyáh ke beṭe ye the; Rúbin[g], Ya'qúb ká palauṭhá, aur Sama'ún, aur Láwí, aur Yahúdáh, aur Ishakár aur Zabulún.

24 Aur Rakhil ke beṭe; Yúsuf, aur Binyamín.

25 Aur Rakhil kí sahelí, Bilhah ke beṭe; Dán, aur Naftálí.

26 Aur Liyáh kí sahelí, Zilfah ke beṭe; Jadd, aur Yasar: Ya'qúb ke beṭe, jo Faddán Arám men paidá húe, ye hain.

27 ¶ Aur Ya'qúb Mamre men[h], jo Qaryat-Arba', ya'ne Habrún ke nazdík hai[i], jahán Abirahám aur Iz,hák ne ḍerá kiyá thá, apne báp Iz,hák ke pás áyá.

28 Aur Iz,hák ek sau assí baras ká húá.

29 Tab Iz,hák ján bahaqq húá, aur mar gayá, aur búṛhá aur 'umr ásúda hoke apne logon men já milá[k]: aur us ke beṭon Esau aur Ya'qúb ne use gárá[l].

Marginal references (left):
f Khur. 19. 10.
g Paid. 32. 7, 24. Zab. 107. 6.
h Paid. 28. 20. aur 31. 3, 42.
i Hds. 2. 13.
k Yash. 24. 26. Qaz. 9. 6.
l Khur. 15. 16. aur 23. 27. aur 34. 24. Ist. 11. 25. Yash. 2. 9. aur 5. 1. 1 Sam. 14. 15. 2 Taw. 14. 14.
m Paid. 28. 19, 22.
n Wá'iz. 5, 4.
‖ Ya'ne *Baitel ká Khudá.*
o Paid. 28. 13.
p Paid. 24. 59.
‖ Ya'ne *Mátam ká balút.*
q Hds. 12. 4.
r Paid. 17. 5.
s Paid. 32. 28.
t Paid. 17. 1. aur 48. 3, 4. Khur. 6. 3.
u Paid. 17. 5, 6, 16 aur. 35. 3. aur 48. 4.
w Paid 12. 7. aur 13, 15 aur 26. 3, 4. aur 28. 13.
x [illegible] 17. 22.
y Paid. 28. 18.

Marginal references (right):
Peshtar MASÍH se, 1732 ke qarib.
z Paid. 28. 19.
a Paid. 30. 24. 1 Sam. 4. 20.
1729 ke qarib.
‖ Ya'ne *Merí dukh dard ká beṭá.*
‖ Ya'ne *Dahine háth ká beṭá.*
b Paid. 48. 7.
c Rút 1 2. aur 4. 11. Mík. 5. 2. Mat 2 6
d 1 Sam. 10. 2. 2 Sam. 18. 18.
e Mík. 4. 8.
f Paid. 49 4. 1 Taw. 5 1 Dekho 2 Sam. 16 22. aur 20 3. 1 Qur. 5. 1.
g Paid 46. 8 Khur. 1. 2.
h Paid. 13. 18. aur 23. 2, 19
i Yash. 14. 15 aur 15 13
1716.
k Paid. 25. 8. aur 25. 8.
l Yih Paid. 25. 9 aur 49. 31.

Peshtar MASÍH se, 1796 ke qaríb.

XXXVI BAB.

1 Esau kí tín jorúáṉ. 6 Esau koh i Sha'ír meṉ já rahtá. 9 Us ke beṭe. 15 Ra,ís, jo us ke beṭoṉ meṉ se húe. 20 Sha'ír ke beṭe aur ra,ís. 24 'Anah khachcharoṉ ko pátá. 31 Adúm ke bádsháh. 40 Ra,ís jo Esau se húe.

AUR Esau, ya'ne Adúm[a] ká nasabnáma yih hai.

2 Esau Kan'án kí beṭíoṉ meṉ se[b] Hittí Ailúṉ kí beṭí 'Adah ko, aur Ahlibámah ko[c], jo 'Anah kí beṭí, aur Hawí Saba'ún kí potí thí,

3 Aur Bashámah ko[d], jo Ismá'el kí beṭí aur Nabít kí bahin thí, biyáh láyá.

4 Aur 'Adah Esau ke liye Ilifaz ko janí[e]; aur Bashámah Ra'úel ko janí.

5 Aur Ahlibámah Ya'ús ko, aur Ya'lám ko, aur Qurah ko janí: ye Esau ke beṭe haiṉ, jo zamín i Kan'án meṉ paidá húe.

6 Aur Esau apní jorúoṉ, aur beṭoṉ, aur beṭíoṉ aur apne ghar ke har ek naukar chákar, aur apne mál, aur sab bahímat, aur sárí daulat ko, jo us ne Kan'án kí zamín meṉ hásil kiye the, leke apne bháí Ya'qúb ke pás se ek dúsrí zamín ko gayá.

7 Kyúṉki un ká asbáb aisá wáfir thá, ki un kí gunjáish báham na ho sakí[f]: aur zamín, jis meṉ we musáfir the[g], un ke mál aur asbáb ke sabab se un kí bardásht na kar sakí.

8 Tab Esau koh i Sha'ír meṉ[h] já rahá. Yih Esau, ya'ne Adúm[i] ká ahwál hai.

9 ¶ So Esau ká nasabnáma, jo koh i Sha'ír ke Adúmíoṉ ká báp hai, yih hai.

10 Esau ke beṭoṉ ke nám ye haiṉ: Ilifaz, Esau kí jorú 'Adah ká beṭá[k]; aur Ra'úel, Esau kí jorú Bashámah ká beṭá.

11 Ilifaz ke beṭe; Taiman, aur Amir, aur Safú, aur Ja'tám, aur Qanaz.

12 Aur Timná' Esau ke beṭe Ilifaz kí haram thí: aur wuh Ilifaz ke liye 'Amáliq ko[l] janí. So Esau kí jorú 'Adah ke beṭe ye the.

13 Ra'úel ke beṭe ye haiṉ; Nahat, aur Zárah aur Sammah, aur Mizzah, jo Esau kí jorú Bashámah kí aulád thí.

14 ¶ Aur bint i 'Anah bint i Saba'ún Esau kí jorú Ahlibámah ke beṭe ye haiṉ: wuh Esau ke liye, Ya'ús, aur Ya'lám aur Qurah ko janí.

15 ¶ Aur Esau kí aulád meṉ jo ra,ís the, ye haiṉ: Esau ke palauṭhe beṭe Ilifaz kí aulád meṉ: ra,ís Taiman, ra,ís Amir, ra,ís Safú, ra,ís Qanaz,

16 Ra,ís Qurah, ra,ís Ja'tám, ra,ís 'Amáliq: ye we ra,ís haiṉ, jo Ilifaz se zamín i Adúm meṉ paidá húe, aur 'Adah ke farzand the.

17 ¶ Aur Ra'úel bin Esau ke beṭe ye haiṉ: ra,ís Nahat, ra,ís Zárah, ra,ís Sammah, ra,ís Mizzah: ye we ra,ís haiṉ jo Ra'úel se zamín i Adúm meṉ paidá húe, aur Esau kí jorú Bashámah ke farzand the.

18 ¶ Aur Esau kí jorú Ahlibámah kí aulád yih hai: ra,ís Ya'ús, ra,ís Ya'lám ra,ís Qurah: ye we ra,ís haiṉ, jo Esau kí jorú Ahlibámah bint i 'Anah ke farzand the.

19 So Esau, ya'ne us Adúm kí aulád, aur un meṉ ke ra,ís ye haiṉ.

20 ¶ Aur Sha'ír[m] Húrí[n] ke beṭe, us mulk ke báshinde, ye haiṉ: Laután, aur Sobal, aur Saba'ún, aur 'Anah,

21 Aur Daisún, aur Asar, aur Daisán: mulk i Adúm meṉ Húrí Sha'ír kí aulád meṉ ye ra,ís haiṉ.

22 Aur Laután ke beṭe, Húrí aur Haimám; aur Timná' Laután kí bahin thí.

23 Aur ye Sobal ke beṭe haiṉ: 'Alwán, aur Manahat, aur 'Aibál, aur Safú aur Onám.

24 Aur Saba'ún ke beṭe ye haiṉ: Aiyah aur 'Anah: yih wuh 'Anah hai, jis ne bayábán meṉ, jab wuh apne báp ke gadhoṉ ko charátá thá, khachcharoṉ ko páyá[o].

25 Aur 'Anah kí aulád yih hai; Daisún aur Ahlibámah bint i 'Anah.

26 Aur Daisún ke beṭe ye haiṉ: Himdán, aur Ishbán, aur Witrán, aur Kirán.

27 Ye Asar ke beṭe haiṉ: Bilhán, aur Za'wán aur 'Aqán.

28 Daisán ke beṭe ye haiṉ: Uz aur Irán.

29 So Húríoṉ meṉ ke ra,ís ye haiṉ: ra,ís Laután, ra,ís Sobal, ra,ís Saba'ún, ra,ís 'Anah,

30 Ra,ís Daisún, ra,ís Asar, ra,ís Daisán: ye un Húríoṉ ke ra,ís haiṉ, jo zamín i Sha'ír meṉ the.

Margin references: [a] Paid. 25. 30. [b] Paid. 26. 34. [c] 25 áyat. 1760 ke qaríb. [d] Paid. 28. 9. [e] 1 Taw. 1. 35. 1740 ke qaríb. [f] Paid. 13. 6, 11. [g] Paid. 17. 8 aur 28. 4. [h] Paid. 32. 3. Ist. 2. 5. Yash. 24. 4. [i] 1 áyat. [k] 1 Taw. 1. 35, wag. [l] Khur. 17. 8, 14. Gin. 24. 20. 1 Sam. 15. 2, 3, wag.

Peshtar MASÍH se, 1715 ke qaríb. 1840 ke qaríb. [m] 1 Taw. 1. 38. [n] Paid. 14. 6. Ist. 2. 12, 22. [o] Dekho Ahb. 19. 19. 1780 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 1780 ke qaríb.

31 ¶ Aur bádsháh, jo mulk i Adúm par musallit húe, peshtar us se ki Isráel ká koí bádsháh ho, yehí hain[p]:

32 Bálig bin Ba'úr Adúm men ek bádsháh thá, aur us kí bastí ká nám Dínhábá thá.

33 Bálig mar gayá, aur Yúbáb, bin Zárah, jo Basrí thá, us kí jagah men bádsháh húá.

34 Phir Yúbáb mar gayá, aur Hashím, jo Taiman kí zamín ká thá, us ká jánishín húá.

35 Aur Hashím mar gayá, aur Hadad bin Bidad, jis ne Moáb ke maidán men Midiyáníon ko már dálá, us ká jánishín húá; aur us kí bastí ká nám Gawít thá.

36 Aur Hadad mar gayá, aur Shamlah Mashriqí us ká jánishín húá.

37 Aur Shamlah mar gayá, aur Sáúl, jo nahr i Furát kí Rahabát ká thá, us ká jánishín húá.

38 Aur Sáúl mar gayá, aur Ba'l-hanán bin 'Akbúr us ká jánishín húá.

39 Aur Ba'l-hanán bin 'Akbúr mar gayá, aur Hadar us ká jánishín húá[q]: aur us kí takhtgáh ká nám Fágú thá; aur us kí jorú ká nám Muhaitabiel thá, jo Matrid kí betí aur Mezahab kí potí hai.

40 Pas, Esau ke ra,íson[r] ke nám, un ke khándánon, aur maqámon, aur námon ke muwafiq, ye hain: ra,ís Timná', ra,ís 'Alwán, ra,ís Yatít,

41 Ra,ís Ahlibámah, ra,ís Ailah, ra,ís Fainún,

42 Ra,ís Qanaz, ra,ís Taiman, ra,ís Mibsár,

43 Ra,ís Majdiel, ra,ís 'Irám: Adúm ke ra,ís, apní milk kí zamín men, apne rahne kí jagahon ke muwáfiq, ye hain. So Adúmíon ke báp Esau ká ahwál yih hai.

XXXVII BÁB.

2 Yúsuf ke bhái us se dushmaní rakhte. 5 Us ke do khwáb. 13 Ya'qúb use us ke bháíon kí khabar lene ko bhejtá. 18 Us ke bhái use márdálne ká ḥaṣd karte. 21 Rúbin use bachátá. 26 Ismá'elíon ke háth men use bechdálte. 31 Us ká báp, us kí qabá ko khúnálúda dekhke, use márá húa samajhtá aur mátam kartá. 36 Misr men, Fútifár ke háth bechá játá.

AUR Ya'qúb ne Kan'án kí zamín men, jahán us ká báp musáfir thá[a], derá kiyá.

2 Ya'qúb ká ahwál yih hai: ki Yúsuf satrah baras ká hoke apne bháíon ke sáth galla charátá thá; aur wuh jawán apne báp kí jorúon Bilhah aur Zilfah ke beton ke sáth rahtá thá: aur Yúsuf un ke báp pás un ke bure kámon kí khabar látá thá[b];

3 Aur Isráel Yúsuf ko apne sab larkon se ziyáda piyár kartá thá, is liye ki wuh us ke burhápe ká betá thá;[c] aur us ne us ke liye ek ‖ búqalamún qabá banáyí.

4 Aur us ke bháíon ne yih dekhke, ki un ká báp, us ke sab bháíon se use ziyáda piyár kartá hai, us ká kína paidá kiyá[d], aur us se muhabbat kí bát na kar sakte the.

5 ¶ Aur Yúsuf ne ek khwáb dekhá, aur use apne bháíon se kahá; tab we us se ziyáda mutanaffir húe.

6 Aur us ne un se yún kahá, ki Jo khwáb main ne dekhá hai, so suniye:

7 Ki ham khet par púle bándhte the; aur kyá dekhtá hún? ki merá púlá uthá aur sídhá khará rahá, aur tumháre púle ás pás khare húe, aur mere púle ko sijda kiyá[e].

8 Tab us ke bháíon ne use kahá, ki Kyá tú sach hamárá bádsháh hogá, yá tú hamárá hákim hogá? Aur unhon ne us ke khwábon aur us kí báton se us ká ziyáda kína paidá kiyá.

9 ¶ Phir us ne dúsrá khwáb dekhá, aur use apne bháíon se bayán kiyá, aur kahá, ki Dekho, main ne ek khwáb dekhá, ki súraj aur chánd, aur gyárah sitáron ne mujhe sijda kiyá[f].

10 Aur us ne yih apne báp aur bháíon se bayán kiyá; tab us ke báp ne use dántá aur kahá, ki Yih kyá khwáb hai, jo tú ne dekhá hai? Kyá main aur terí má, aur tere bhái tere áge zamín par jhukke tujhe sijda[g] karenge?

11 Aur us ke bháíon ko rashk áyá[h]; lekin us ke báp ne us bát ko yád rakhá[i].

12 ¶ Aur us ke bhái apne báp ke galle charáne ke liye, Sikm ko gae.

13 Tab Isráel ne Yúsuf ko kahá, Kyá tere bhái Sikm men nahín charáte hain? Á,o, main tujhe un ke pás bhejún. Us ne use kahá, ki Main házir hún.

14 Aur us ne kahá, Jáiye, apne bháíon aur gallon ko salámat

[p] 1 Taw. 1. 43.
[q] 1 Taw. 1. 50. *Us ke marne ke ba'd, mulk ká intizám amíron ke háth húá* Khur. 15. 15.
1496 ke qaríb.
[r] 1 Taw. 1. 51.
[a] Paid. 17. 8. aur 23. 4. aur 28. 4. aur 36. 7. 'Ibrán. 11. 9.
1729.

Peshtar MASÍH se, 1729.
[b] 1 Sam. 2. 22, 23, 24.
[c] Paid. 44. 20.
‖ Ya'ne *Bahut rang ya tukron kí.* Qáz. 5. 30. 2 Sam. 13. 18.
[d] Paid. 27. 41. aur 49. 23.
[e] Paid 42. 6, 9. aur 43. 26. aur 44. 14.
[f] Paid. 46. 29.
[g] Paid. 27. 29.
[h] A'am. 7. 9.
[i] Dán. 7. 28. Lúq. 2. 19, 51.
1729 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 1729 ke qaríb.

dekhiye, aur mujh pás ḳhabar láiye. So us ne use Habrún kí wádí se[k] bhejá, aur wuh Sikm men áyá.

15 ¶ Tab koí shaḳhs use milá, aur dekhá, ki wuh maidán men be-ráh játá thá; tab us shaḳhs ne us se púchhá, ki Tú kyá ḍhúnḍhtá hai?

16 Wuh bolá, Main apne bháíon ko ḍhúnḍhtá hún; mujhe batláiye, we kahán charáte hain[l].

17 Wuh shaḳhs bolá, We yahán se chale gae; ki main ne unhen yih kahte dekhá, ki Áo, Dútain ko jáwen. Chunánchi Yúsuf apne bháíon ke píchhe chalá, aur unhen Dútain men[m] páyá.

18 Aur jonhín unhon ne use dúr se dekhá, us se pahle ki wuh nazdík pahunche, us ke qatl ká mansúba bándha[n].

19 Aur ek ne dúsre se kahá, Dekho, yih sáhib i ḳhwáb átá hai;

20 Áo, ham ab use már ḍálen[o], aur kisí kúe men ḍál den, aur kahen, ki Koí burá darinda use nigal gayá: aur dekhen, ki us ke ḳhwábon ká anjám kyá hogá.

21 Tab Rúbin ne sunke unke háthon se bacháyá[p], aur bolá, ki Cháhiye ham use qatl na karen.

22 Aur un se kahá, ki Ḳhúnrezí na karo, balki use us kúe men, jo bayábán men hai, ḍál do, aur us par háth na ḍálo; táki wuh use un ke háthon se bacháke us ke báp tak phir pahuncháwe.

23 ¶ Aur yún húá, ki jab Yúsuf apne bháíon pás áyá, to unhon ne us kí qabá, ya'ne búqalamún qabá ko utárke, use nangá kiyá,

24 Aur use leke kúe men ḍál diya: wuh kúa andhá thá; us men ek búnd pání na thá[q].

25 Aur we roṭí kháne baiṭhe[r], aur ánkh uṭhái, aur dekhá, ki Ismá'elíon ká ek qáfila Jili'ád se Misr ko jánewálá garm masálih, aur raugan i balsán[s], aur murr, únṭon par láde húe átá hai.

26 Tab Yahúdáh ne apne bháíon se kahá, ki Agar ham apne bhái ko már ḍálen, aur us ká ḳhún chhipáwen[t], to kyá naf'a hogá?

27 Áo, use Ismá'elíon ke háth bechen, aur us par apne háth na ḍálen[u]; ki wuh hamárá bhái[x], aur hamárá gosht hai[y]. Aur us ke bhái rází húe

28 Aur us waqt we Midiyání[z] saudágar udhar se guzre: so unhon ne Yúsuf ko kúe se báhar nikálke Ismá'elíon ke háth bís rupaiye ko[a] bechá[b]: we Yúsuf ko Misr men láe.

29 Aur jab Rúbin kúe par phir áyá, aur dekhá, ki Yúsuf us men nahín hai, apne kapṛe pháṛe[c].

30 Aur apne bháíon pás phir áyá, aur kahá, ki Laṛká to nahín[d]; ab main kahán jáún?

31 Phir unhon ne Yúsuf kí qabá ko[e] liyá, aur ek bakrí ká bachcha márá, aur use us ke lahú men tar kiyá;

32 Aur unhon ne us búqalamún qabá ko áge bhejá, aur apne báp pás le áe, aur kahá ki Ham ne ise páyá, aur áp ise pahchániye, ki yih áp ke beṭe kí qabá hai, ki nahín.

33 Aur us ne use pahcháná, aur kahá, ki Yih to mere beṭe ká qamís hai: koí burá darinda use khá gaya[f]; Yúsuf beshakk pháṛá gayá.

34 Tab Ya'qúb ne apne kapṛe pháṛe[g], aur ṭáṭ apne kúle par ḍálá, aur bahut din tak apne beṭe ke liye gam kiyá.

35 Us ke sab beṭe aur us kí sab beṭíán use tasallí dene uṭhín[h], aur wuh tasallípazír na húá; aur bolá, ki Main apne beṭe par rotá húá gor men utrúngá[i]. So us ká báp us ke liye royá kiyá.

36 Aur Midiyáníon ne use Misr men Fútifár ke háth[k], jo Fira'ún ká ek amír aur lashkar ká ra,ís thá, bechá.

XXXVIII BÁB.

1 Yahúdáh se 'Er aur Onán aur Selah paidá ho'e. 6 'Er Tamar se shádí kartá. 8 Onán ká khatá 11 Tamar Selah ke liye intizár kartí. 13 Yahúdah ko fareb deti 27 Farṣ,aman ko janti, aur unko Pháras aur Zárah nám rakhe gae.

Aur us waqt yún húá, ki Yahúdáh apne bháíon se judá hokar Hírah náme Adúlámí shaḳhs ke pás gayá.

2 Aur Yahúdáh ne wahán Sú'a[a] nám ek Kan'ání mard kí beṭí ko dekhá[b], aur use liyá, aur us se mil gayá.

3 Wuh bámila húí, aur ek beṭá janí, aur us ká nám 'Er[c] rakhá.

4 Aur use phir haml rahá, aur beṭá janí, aur us ká nám Onán[d] rakhá.

k Paid. 35. 27. — l Gaz 1. 7. — m 2 Sal. 6. 13. — n 1 Sam. 19. 1. Zab. 31. 13. aur 37 12,32. aur 94. 21. Mat. 27. 1. Marq. 14. 1. Yuh. 11. 53. A'am. 23. 12. — o Ams 1. 11, 16. aur 6. 17 aur 27. 4. — p Paid. 42. 22 — q Ams 30. 20. Aam 6. 6. Dekho 28. 36 áyaten — r Yar. 8. 22 — t Paid. 4. 10. 26 áyat. Aiy. 16. 18. — u 1 Sam. 18. 17. — x Paid. 42. 21. — y Paid. 39. 14.

z Qáz. 6. 3. — a Dekho Mat. 27. 9. — b Paid. 45. 4, 5. Zab. 105. 17. A'am. 7. 9. — c Aiy. 1. 20. — d Paid. 42. 13, 36. Yar. 31. 15. — e 23 áyat. — f 20 áyat. Paid. 44. 28. — g 29 áyat. 2 Sam. 3, 31. — h 2 Sam. 12. 17. — i Paid. 42. 38. aur 44. 29, 31. — k Paid. 39. 1.

a 1 Taw. 2. 3. — b Paid. 34. 2. — c Paid. 46. 12. Gin. 26. 19. — 1727 ke qaríb. — d Paid. 46. 12. Gin. 26. 19.

Peshtar MASÍH se, 1727 ke qaríb.

5 Aur wuh phir hámila húí, aur beṭá janí, aur us ká nám Selah[e] rakhá; aur jab wuh use janí, to Yahúdáh Kazíb men̲ thá.

6 Aur Yahúdáh apne palauṭhe 'I'r ke liye ek 'aurat biyáh láyá[f], jis ká nám Tamar thá.

7 Aur 'I'r[g], Yahúdáh ká palauṭhá, KHUDÁWAND kí nigáh men̲ sharír thá: so KHUDÁWAND ne use már ḍálá[h].

8 Tab Yahúdáh ne Onán ko kahá, ki Apne bháí kí jorú ke pás já, aur apní bháwaj ká haqq adá kar[i], aur apne bháí ke liye nasl chalá.

9 Lekin Onán ne jáná, ki yih nasl merí na kahláegí[k]: aur yún̲ húá, ki jab wuh apne bháí kí jorú pás játá thá, to nutfe ko zamín par zá,i' kartá thá, tá na howe, ki us ká bháí us se nasl páwe.

10 Aur us ká yih kám KHUDÁWAND kí nazar men̲ bahut burá thá; is liye us ne use bhí halák kiyá[l].

11 Tab Yahúdáh ne apní bahú Tamar ko kahá, ki apne báp ke ghar men̲ bewa baiṭhí rah, jab tak ki merá beṭá Selah baṛá ho[m]; ki us ne kahá, Na howe, ki wuh bhí apne bháíon̲ kí tarah mar jáwe. So Tamar apne báp ke ghar men̲ já rahí[n].

12 ¶ Aur bahut din guzre, ki Sú'a kí beṭí Yahúdáh kí jorú mar gaí; aur jab Yahúdáh ko us ká gam bhúlá, to wuh aur us ká dost Adúlámí Hírah apní bheṛon̲ kí pashm katarne ke liye Timnat ko[o] gae.

13 Aur Tamar se yih kahá gayá, ki Dekh, terá sasur apní bheṛon̲ kí pashm katarne ke liye Timnat ko játá hai.

14 Tab us ne apní bewagí ke kapṛon̲ ko utár phenká, aur burqa' oṛhá, aur apne ko lapeṭá, aur 'Ainain ke madkhal men̲, jo Timnat ke ráste par hai, já baiṭhí: kyún̲ki us ne dekhá thá, ki Selah baṛá húá[p], aur mujhe us kí jorú na kar diyá hai.

15 Yahúdáh use dekhkar samjhá, ki koí kasbí hai; kyún̲ki wuh apná mun̲h chhipáe húe thí.

16 Aur wuh ráh se us kí taraf ko phirá, aur use kahá, ki Chaliye, aur mujhe apne sáth khalwat karne díjiye; ki us ne na jáná, ki yih merí bahú hai. Wuh bolí, ki Tú, jo mere sáth khalwat karegá, mujhe kyá degá?

17 Wuh bolá, Main̲ galle men̲ se bakrí ká ek bachcha bhejún̲gá[q]. Us ne kahá, ki Tú mujhe, jab tak use bheje, kuchh girau degá[r]?

18 Wuh bolá, ki Main̲ kyá girau tujhe dún̲? Wuh bolí, Apní chháp, aur apná bázúband, aur apní láṭhí, jo tere háth men̲ hai[s]. Us ne diyá, aur us ke sáth khalwat kí, aur wuh us se hámila húí.

19 Phir wuh uṭhí, aur chalí gaí, aur burqa' utár rakhá[t], aur ráṇḍsále ká joṛá pahin liyá.

20 Aur Yahúdáh ne apne dost Adúlámí ke háth bakrí ká bachcha bhejá, táki us 'aurat ke háth se apná girau phir lewe; par us ne us ko na páyá.

21 Tab us ne us jagah ke logon̲ se púchhá, ki Wuh beswá, jo 'Ainain men̲ ráste par nazar átí thí, kahán̲ hai? We bole, ki Yahán̲ kasbí kabhí nahín̲ thí.

22 Tab wuh Yahúdáh ke pás phir áyá, aur kahá, ki Main̲ use nahín̲ pá saktá hún̲, aur wahán̲ ke log bhí kahte hain̲, ki kasbí wahán̲ nahín̲ thí.

23 Yahúdáh bolá, ki Khair wuh lewe, na ho ki ham badnám howen̲: dekh, main̲ ne to bakrí ká bachcha bhejá, par tú ne use na páyá.

24 ¶ Aur yún̲ húá, ki qaríb tín mahíne ke ba'd Yahúdáh se kahá gayá, ki Terí bahú Tamar ne ziná kiyá[u]; aur dekh use chhinále ká haml bhí hai. Yahúdáh bolá, ki Use báhar láo, ki wuh jaláí jáwe[w].

25 Jab wuh nikálí gaí, us ne apne sasur ko kahlá bhejá, ki Mujhe us shakhs ká haml hai, jis kí yih chízen̲ hain̲: aur kahá, Daryáft kíjiye[x], yih chháp aur bázúband, aur yih 'asá kis ká hai[y]?

26 Tab Yahúdáh ne iqrár kiyá, aur kahá, ki Wuh mujh se ziyáda sádiq hai[z]; kyún̲ki main̲ ne use apne beṭe Selah ko na diyá[a]. Lekin wuh áge ko us se hambistar na húá[b].

27 ¶ Aur us ke janne ke waqt men̲ yún̲ húá, ki us ke peṭ men̲ tau,am the.

28 Aur jab wuh janne lagí, to ek ká háth niklá, aur dáí janáí ne pakaṛke us ke háth men̲ nárá

[e] Paid. 46. 12. Gin. 26. 20.
[f] Paid. 21. 21.
[g] Paid. 46. 12. Gin. 26. 19.
[h] 1 Taw. 2. 3.
[i] Ist. 25. 5. Mat. 22. 24.
[k] Ist. 25. 6.
[l] Paid. 46. 12. Gin. 26. 19.
[m] Rút 1. 13.
[n] Ahb. 22. 13.
[o] Yash. 15. 10, 57. Qáz. 14. 1.
[p] 11, 26 áyat-en.

Peshtar MASÍH se, 1727 ke qaríb.

[q] Hiz. 16. 33.
[r] 20 áyat.
[s] 25 áyat.
[t] 14 áyat.
[u] Qáz. 19. 2.
[w] Ahb. 21. 9. Ist. 22. 21.
[x] Paid. 37. 32.
[y] 18 áyat.
[z] 1 Sam. 24. 17.
[a] 14 áyat.
[b] Aiy. 34. 31, 32.

Peshtar MASÍH se, 1727 ke qaríb.

bándhkar kahá, ki Yih pahle namúd húá.

29 Aur yúṉ húá, ki us ne apná háth phir khíṉch liyá; aur kyá dekhtí hai? ki wahíṉ us ká bháí nikal áyá; aur wuh bolí, Tú kyá hí pháṛtá hai? yih pháṛ tujh par áwegí: so us ká nám Pháras[c] rakhá gayá.

[c] Paid. 46. 12. Gin 26 20. 1 Taw. 2. 4. Mat. 1. 3.

30 Ba'd us ke us ká bháí, jis ke háth meṉ nárá bandhá thá, nikal áyá, aur us ká nám Zárah rakhá gayá.

XXXIX BÁB.

1 *Fútifár ke ghar meṉ Yúsuf kí baṛhtí hotí.* 7 *Apne áqá kí jorú kí bát námanzúr kartá.* 13 *Us par tuhmat lagáyí játí.* 20 *Wuh qaidkháne meṉ ḍálá játá.* 21 *Waháṉ bhí Ḳhudá us ke sáth thá.*

1729.

AUR Yúsuf ko Misr meṉ láe, aur Fútifár Misrí ne[a], jo Fira'úní amír, aur bádsháh ke jilaudároṉ ká sardár thá, us ko Ismá'ílíoṉ ke háth se, jo use waháṉ láe the, mol liyá[b].

[a] Paid. 37. 36. Zab. 105. 17.
[b] Paid. 37. 28.

2 Aur ḲHUDÁWAND Yúsuf ke sáth thá[c], aur wuh sáhib i iqbál thá; so wuh apne Misrí áqá ke ghar meṉ rahá.

[c] 21 áyat. Paid 21. 22. aur 26. 21, 28. aur 28 15. 1 Sam. 16. 18. aur 18. 14, 28. A'am. 7. 9.

3 Aur us ke áqá ne dekhá, ki ḲHUDÁWAND us ke sáth hai, aur yih ki ḲHUDÁWAND ne us ke sab kámoṉ meṉ use iqbálmand kiyá[d].

[d] Zab. 1. 3.

4 Chunánchi Yúsuf us kí nazar meṉ maurid i lutf húá[e], aur us ne us kí ḳhidmat kí; aur us ne use apne ghar par apná náib kiyá, aur sab. jo kuchh ki us ká thá, us ke qabze meṉ kar diyá[f].

[e] Paid. 18. 3. aur 19. 19. 21 áyat.
[f] Paid. 24. 2.

5 Aur yúṉ húá, ki jis waqt se ki us ne use ghar par, aur apní sab chízoṉ par muḳhtár kiyá, ḲHUDÁWAND ne us Misrí ke ghar meṉ Yúsuf ke sabab se barakat baḳhshí[g]: aur us kí sab chízoṉ meṉ, jo ghar meṉ, aur khet meṉ thíṉ, ḲHUDÁWAND kí taraf se barakat húí.

[g] Paid. 30. 27.

6 Aur us ne apná sab kuchh Yúsuf ke qabze meṉ kar diyá, aur us ne roṭí ke siwá, jise khá letá thá, kisí chíz se kám na rakhá. Aur Yúsuf ḳhúbsúrat aur núrpaikar thá[h].

[h] 1 Sam. 16 12.

7 ¶ Aur us ke ba'd yúṉ húá, ki us ke áqá kí jorú kí ánkh Yúsuf par lagí, aur wuh bolí, ki Mere sáth hambistar ho[i].

[i] 2 Sam. 13. 11.

8 Lekin us ne na máná; aur apne áqá kí jorú se kahá, ki Dekh, merá áqá, apní roṭí ke siwá jise wuh khá letá hai, kisí chíz se wáqif nahíṉ; aur us ne apná sab kuchh mere háth meṉ kar diyá.

Peshtar MASÍH se, 1729.

9 Is ghar meṉ mujh se ziyáda koí baṛá nahíṉ: aur us ne, siwá tere, koí chíz mere iḳhtiyár se báhar nahíṉ rakhí; aur yih is liye hai, ki tú us kí jorú hai; phir maiṉ aisí baṛí badzátí kyúṉ karúṉ[k], aur Ḳhudá ká gunáhgár hoúṉ[l]?

[k] Ams. 6. 29, 32.
[l] Paid. 20. 6. Ahb. 6. 2. 2 Sam. 12. 13. Zab. 51. 4.

10 Aur wuh harchand Yúsuf ko roz roz kahtí rahí, par us ne us kí na suní, ki us ke sáth soe, yá us ke sáth rahe.

11 Aur yúṉ húá, ki ek din wuh apne kám ke liye ghar ke andar gayá; aur ghar ke logoṉ meṉ se waháṉ koí na thá.

12 Tab us ne us ká pairáhan pakaṛke[m] kahá, ki Mere sáth hambistar ho. Wuh apná pairáhan us ke háth meṉ chhoṛkar bhágá, aur báhar nikal gayá.

[m] Ams. 7. 13, wag.

13 Jab us ne dekhá, ki us ne apná pairáhan háth meṉ rahne diyá, aur bhág niklá.

14 To us ne apne ghar ke logoṉ ko buláyá, aur kahá, ki Dekho, wuh ek 'Ibrí ko hamáre ghar meṉ le áyá, ki wuh ham se ṭhaṭṭhá kare; wuh andar ghusá, ki mere sáth hambistar ho, aur maiṉ chillá uṭhí.

15 Jab us ne dekhá, ki maiṉ ne áwáz buland kí, aur chilláí, to apná pairáhan mere háth meṉ chhoṛ bhágá, aur báhar nikal gayá.

16 So us ne us ká pairáhan apne pás rakhá, jab tak ki us ká áqá ghar meṉ áyá.

17 Tab us ne aisí hí báteṉ use kahíṉ[n], ki Yih 'Ibrí ġulám, jo tú ne ham pás lá rakhá, ghus áyá, ki mujh se mizáh kare.

[n] Ḳhur. 23. 1. Zab. 120. 3.

18 Aur jab maiṉ ne áwáz buland kí, aur chillá uṭhí, to wuh apná pairáhan mujh pás chhoṛkar báhar nikal bhágá.

19 Jab us ke áqá ne ye báteṉ, jo us kí jorú ne kahíṉ, ki Tere ġulám ne mujh se yúṉ kiyá, suníṉ, to us ká ġazab bhaṛká[o].

[o] Ams. 6. 34, 35.

20 Aur Yúsuf ke áqá ne usko pakṛá[p], aur us ko ek jagah, jaháṉ bádsháh ke qaidí band the, qaid meṉ ḍálá[q]: wuh waháṉ qaidkháne meṉ rahá kartá thá.

[p] Zab. 105. 18. 1 Pat. 2. 19.
[q] Dekho Paid. 40. 3, 15. aur 41. 14.

21 ¶ Lekin ḲHUDÁWAND Yúsuf ke sáth thá; us ne us par rahm

Peshtar MASÍH se, 1729 ke qaríb.

r Khur. 3. 21. aur 11. 3. aur 12. 36. Zab. 106. 46. Amś. 16. 7. Dán. 1. 9. A'am. 7. 0, 10.
s Paid. 40. 3, 4.
t 2, 3 áyaten.

kiyá, aur qaidkháne ke dároga ko us par mihrbán kiyá[r].

22 Aur qaidkháne ke dároga ne sab qaidíon ko, jo qaid men the, Yúsuf ke háth men sompá[s]; aur jo kám wahán kiyá játá thá, us ká mukhtár wuhí thá.

23 Aur qaidkháne ká dároga sab kámon se, jo us ke háth men the, befikr thá; is liye ki KHUDÁWAND us ke sáth thá[t]; aur KHUDÁWAND ne use un kámon men, jo us ne kiye, iqbálmand kiyá.

XL BÁB.

1 *Fira'ún ke sáqí aur nánpaz qaid hojáte.* 4 *We Yúsuf ke hawále kiye játe.* 5 *Wuh un ke khwábon kí ta'bír kartá.* 20 *Us kí ta'bír ke muwáfiq báten wáqi' húín.* 23 *Sáqí kí náshukrí.*

1720 ke qaríb.
a Naham. 1. 11.

BA'D in báton ke yún húá, ki sháh i Misr ká sáqí[a] aur nánpaz apne khudáwand sháh i Misr ke mujrim húe.

2 Aur Fira'ún apne do sardáron par, jin men ek sáqíon, aur dúsre nánpazon ká dároga thá, gusse húá[b];

b Ams. 16. 14

3 Aur us ne un ko nigáhbání ke liye, jilaudáron ke sardár ke ghar men, usí jagah, jahán Yúsuf band thá[c], qaidkháne men dálá.

c Paid. 39. 20, 23.

4 Jilaudáron ke sardár ne unhen Yúsuf ke hawále kiyá, aur us ne un kí khidmat kí: we ek muddat tak nazarband rahe.

1718 ke qaríb.

5 ¶ Aur har ek ne un donon men se, ya'ne sháh i Misr ke sáqí, aur nánpaz ne, jo qaidkháne men band the, ek hí rát ek ek khwáb, apní ta'bír ke muwáfiq, dekhá.

6 Aur Yúsuf subh ko un pás andar gayá, aur un par nigáh kí, aur dekhá, ki we udás hain.

7 Us ne Fira'úní sardáron se, jo us ke sáth us ke khudáwand ke ghar men nigáhbání ke liye asír the, púchhá, ki Áj tum kis liye malúl nazar áte ho?

8 We bole, Ham ne ek khwáb dekhá hai[d], jis ká ta'bír karnewálá koí nahín. Yúsuf ne unhen kahá, Kyá tá'bír kí qudrat[e] Khudá ko nahín? mujh se bayán kíjiye.

d Paid. 41. 15.
e Dekho Paid. 41. 16. Dán. 2. 11, 28. 47.

9 Tab sardár sáqí ne apná khwáb Yúsuf se bayán kiyá, aur use kahá, Dekh, mere khwáb men ek ták mere sámhne thí:

10 Us ták men tín dálíán thín; un men kalíán niklín, aur us men phúl áe, aur us ke sab guchchhon men angúr pake:

11 Aur Fira'ún ká piyála mere háth men thá: so main ne un angúron ko leke Fira'ún ke jám men nichorá; aur wuh jám main ne Fira'ún ke háth men diyá.

12 Tab Yúsuf bolá, Us kí ta'bír yih hai[f], ki yih tín dálíán tín din hain[g].

13 Aur Fira'ún ab se tín din men terí rúbakárí karegá, aur tujhe terá mansab phir degá, aur tú áge kí tarah, jab tú Firá'ún ká sáqí thá, us ke háth men phir jám degá.

f 18 áyat. Paid. 41. 12, 25. Qáz. 7. 14. Dán. 2. 36. aur 4. 19.
g Paid. 41. 26.

14 Lekin jab tú khushhál ho, to mujhe yád kíjiyo[h], aur mujh par mihrbání kíjiyo[i], aur Fira'ún se merá zikr kíjiyo, aur mujhe is ghar se makhlasí dilwáiyo;

h Lúq. 23. 42.
i Yash. 2. 12. 1 Sam 20. 14, 15. 2 Sam 9. 1. 1 Sal. 2. 7.

15 Ki we 'Ibráníon kí wiláyat se mujhe churá láe; aur yahán bhí main ne aisá kám nahín kiyá, ki we mujhe is qaidkháne men rakhen[k].

k Paid. 39. 20.

16 Jab sardár nánpaz ne dekhá, ki ta'bír khúb húí, to Yúsuf se kahá, ki Main bhí khwáb men thá, aur dekh, ki sir par tín tokrí rotí kí thín.

17 Aur úpar kí tokrí men Fira'ún ke liye sab qism ká pakká húá mál thá; aur parande mere sir par us tokrí men se kháte the.

18 Yúsuf ne jawáb diyá, aur kahá, Us kí ta'bír yih hai[l], ki ye tín tokríán tín din hain.

l 12 áyat.

19 Fira'ún ab se tín din men[m] terá sir tere tan se judá karegá, aur ek darakht par tujhe latkáegá, aur parande terá gosht noch noch kháenge.

m 13 áyat.

20 ¶ Aur tísre din, jo Fira'ún kí sálgirih ká din[n] thá, yún húá, ki us ne apne sab naukaron kí mihmání kí[o]; aur us ne sardár sáqí aur nánpaz kí, apne naukaron men se, rúbakárí kí[p];

n Mat. 14. 6
o Marq. 6. 21.
p 13 áyat. Mat. 25. 19.

21 Aur us ne sardár sáqí ko us kí khidmat par phir qáim kiyá[q], aur us ne Fira'ún ke háth men jám diyá[r].

q 13 áyat.
r Naham. 2. 1.

22 Par us ne sardár nánpaz ko phánsí dí[s], jaisá Yúsuf ne un se ta'bíren kahí thín.

s 19 áyat.

23 Par sardár sáqí ne Yúsuf ko yád na kiyá, balki use bhúl gayá[t].

t Aly. 19. 14. Zab. 31. 12. Wá'iz 9. 15, 16. 'Amus 6. 6.

Peshtar MASÍH se, 1715.

XLI BÁB.

1 *Fira'ún ke do khwáb.* 25 *Yúsuf un donon kí ta'bír kartá.* 33 *Fira'ún ko saláh detá.* 38 *Yúsuf sarfaráz hotá.* 50 *Munassí aur Ifráím us se paidá hote.* 54 *Kál shurú' hotá.*

PHIR Fira'ún ne dúsre sál ke ákhirí dinon men khwáb dekhá, ki wuh lab i daryá khará hai,

2 Aur kyá dekhtá hai? ki daryá se sát khúbsúrat aur motí gáen niklín, aur naistán men charne lagín.

3 Aur kyá dekhtá hai? ki un ke ba'd aur sát gáen badshakl aur dublí daryá se niklín, aur daryá ke ghát par un sát gáeon ke nazdík kharí húín.

4 Aur un badsúrat aur lágar gáeon ne un khúbsúrat aur farbih sát gáeon ko khá liyá. Tab Fira'ún jágá.

5 Aur phir so gayá, aur dobára khwáb dekhá, ki anáj kí bharí húí aur achchhí sát bálen ek nal men záhir húín.

6 Aur kyá dekhtá hai? ki ba'd un ke aur sát bálen patlí aur purwá hawá se pazhmurda hoke namúd húín.

7 Aur we patlí sát bálen un achchhí bharí húí sát bálon ko nigal gaín. Aur Fira'ún jágá, aur dekhá ki wuh khwáb thá.

8 Aur yún húá, ki subh ko us ká jí ghabráyá[a]; tab us ne Misr ke sáre jádúgaron[b] aur dánishmandon ko[c] bulá bhejá, aur apná khwáb un se kahá; par un men se koí Fira'ún ko khwáb kí ta'bír na kah saká.

9 ¶ Us waqt sardár sáqí ne Fira'ún se kahá, ki Merí khatá áj mujhe yád áí:

10 Ki Fira'ún apne bande par gusse thá[d], aur mujhe, aur sardár nánpaz ko jilaudáron ke ek ghar men qaid kiyá thá[e];

11 Tab ham men har ek ne ekhí rát ek ek khwáb apní ta'bír ke muwáfiq dekhá[f].

12 Aur ek 'Ibrí jawán, nigahbánon ke sardár ká naukár[g], wahán hamáre sáth thá; ham ne us se kahá: us ne hamáre khwábon kí ta'bír kí[h], aur har ek ke khwáb kí, us ke muwáfiq, ta'bír kí.

13 Aur usne jaisí ta'bír kí thí, waisá hí húá[i]: mujhe apne mansab par qáim kiyá, aur use phánsí dí.

14 ¶ Tab Fira'ún ne Yúsuf ko bulwáyá[k]; we jald[l] use qaidkháne se le áe, aur us ne sir mundáyá, aur kapre badalke Fira'ún ke huzúr áyá[m].

15 Fira'ún ne Yúsuf ko kahá, Main ne khwáb dekhá, jis kí ta'bír koí nahín kar saktá; aur main ne suná hai, ki tú khwáb kí ta'bír kartá hai[n].

16 Yúsuf ne jawáb men Fira'ún se kahá, ki Merí kyá táqat[o] hai? Khudá Fira'ún kí salámatí ká jawáb use dewe[p].

17 Tab Fira'ún ne Yúsuf se kahá, Main ne khwáb men[q] dekhá, ki main lab i daryá khará hún:

18 Aur kyá dekhtá hún? ki motí aur khúbsúrat sát gáen daryá se niklín, aur naistán men charne lagín:

19 Aur kyá dekhtá hún? ki ba'd in ke nibáyat badsúrat, aur kharáb, aur lágar aur sát gáen niklín, aisí burí ki main ne sárí zamín i Misr men kabhí nahín dekhín:

20 Aur we lágar, aur badshakl gáen pahlí motí sát gáeon ko nigal gaín:

21 Jab we unhen khá gain, to yih ma'lúm na húá, ki we un ke pet men gaín; aur we waisí hí badsúrat thín jaise pahle thín; tab main jágá.

22 Aur phir khwáb men dekhá, ki achchhí ghaní sát bálen ek nal par niklín:

23 Aur kyá dekhtá hún? ki aur sát bálen, khushk aur purwá hawá se pazhmurda, un ke ba'd ugín:

24 Aur un khushk bálon ne achchhí sát bálon ko nigal liyá: aur main ne yih jádúgaron se kahá[r]; hargiz koí ta'bír na kar saká.

25 ¶ Tab Yúsuf ne Fira'ún se kahá, ki Fira'ún ká khwáb ekhí hai: Khudá ne, jo kuchh wuh kiyá cháhtá hai, Fira'ún ko dikhláyá[s].

26 We sát achchhí gáen sát baras hain; aur we achchhí sát bálen sát baras hain; khwáb ekhí hai.

27 Aur we dublí badsúrat sát gáen, jo un ke ba'd niklín, sát baras hain; aur we sát khálí bálen jo purwá hawá se pazhmurda hain, so qaht ke sáth baras hain[t].

28 Yih wuhí bát hai, jo main ne Fira'ún se kahí[u]: Khudá ne jo kuchh kiyá cháhtá hai, Fira'ún ko dikhláyá.

---

[a] Dán. 2. 1. aur 4. 5, 19.
[b] Khur. 7. 11, 22. Yas. 29. 14. Dán. 1. 20. aur 2. 2. aur 4. 7.
[c] Mat. 2. 1.
[d] Paid. 40. 2, 3.
[e] Paid. 39. 20.
[f] Paid. 40. 5.
[g] Paid. 37. 36.
[h] Paid. 40. 12, wa ag.
[i] Paid. 40. 22.
[k] Zab. 105. 20.
[l] Dán. 2. 25.
[m] 1 Sam. 2. 8. Zab. 113. 7, 8.
[n] 12 áyat. Zab. 25. 14. Dán. 5. 16.
[o] Dán. 2. 30. A'am. 3. 12. 2 Qur. 3. 5.
[p] Paid. 40. 8. Dán. 2. 22, 28, 47. aur 4. 2.
[q] 1 áyat.
[r] 8 áyat. Dán. 4. 7.
[s] Dán. 2. 28, 29 45. Muk. 4. 1.
[t] 2 Sal. 8. 1.
[u] 25 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1715.

29 Dekh, ki sát baras tak sárí zamín i Misr men barí arzání hogí[x]:
30 Aur ba'd un ke sát baras ká kál hogá[y]: aur zamín i Misr kí sárí barhtí bhuláí jáegí; aur yih kál zamín ko halák karegá[z];
31 Aur wuh barhtí mulk men, us ánewále kál ke sabab se, hargiz ma'lúm na hogí: kyúnki sakht qaht hogá.
32 Aur Fira'ún par, jo khwáb duhráyá gayá, so is liye hai, ki yih bát Khudá se muqarrar kí gaí hai[a], aur Khudá jald use karegá.
33 Is liye Fira'ún ko cháhiye, ki ek hoshyár 'aqlmand mard ko khoje, aur use Misr kí zamín par mukhtár kare.
34 Aur Fira'ún use hukm dewe, ki wuh is sarzamín par tahsíldáron ko muqarrar kare, aur ziyádatí ke sát baras tak pánchwán hissa Misr kí zamín se liyá kare[b].
35 Aur we un achchhe barason kí, jo áte hain, sab khurdaní chízen jam'a karen[c], aur galla Fira'ún ke hukm men rakhen: sab khurdaní chízon kí muháfazat shahron men karen.
36 Aur wuhí khurish kál ke sát baras ke liye, jo Misr kí zamín men paregá, zakhíra hogí; táki yih mulk kál ke sabab se halák na ho[d].
37 ¶ Yih ta'bír Fira'ún kí nigáh men aur us ke naukáron kí nazar men achchhí ma'lúm húí[e].
38 Fira'ún ne apne naukaron ko kahá, Kyá ham aisá jaisá yih mard hai, ki jis men Khudá kí Rúh hai[f], pá sakte hain?
39 Aur Fira'ún ne Yúsuf se kahá, Azbas ki Khudá ne tujhe is sab men bínáí dí hai, koí tujh sá 'áqil aur dánishwar nahín hai.
40 Tú mere ghar ká mukhtár ho, aur apná hukm merí sab ra'aiyat par járí kar[g]; faqat takhtnishíní men main tujh se buzurgtar rahúngá.
41 Phir Fira'ún ne Yúsuf se kahá, ki Dekh, main ne tujhe sárí zamín i Misr par hukúmat bakhshí[h].
42 Aur Fira'ún ne apní angushtarí apne háth se nikálkar Yúsuf ke háth men pahiná dí[i]; aur use katán ká libás pahináyá[k], aur sone ká tauq us ke gale men dálá[l];
43 Aur us ne use apní dúsrí gárí men sawár kar diyá: tab us ke áge manádí kí gaí, Sab adab se raho[m]. Aur us ne use Misr kí sárí mamlukat par hákim kiyá[n].
44 Aur Fira'ún ne Yúsuf ko kahá, Main Fira'ún hún, aur bagair tere Misr kí sárí zamín men koí insán apná háth yá pánw na utháegá.
45 Aur Fira'ún ne Yúsuf ká nám Jahánpanáh rakhá; aur us ne shahr i On ke káhin Fútífara' kí betí Ásnáth ko us se biyáh diyá. Aur Yúsuf Misr kí zamín men phirá.

1715 ke qaríb.

46 ¶ Aur Yúsuf, jis waqt Misr ke bádsháh Fira'ún ke huzúr khará húá[o], tís baras ká thá. Aur Yúsuf Fira'ún ke huzúr se nikalkar Misr kí sárí zamín men phirá.
47 Aur barhtí ke sát baras men zamín málámál húí.
48 Tab us ne un sát barason kí sárí khurdaní chízen, jo zamín i Misr men thín, jam'a kín; aur us ne un khurdaní chízon ko bastíon men zakhíra kiyá, aur un kheton kí, jo har bastí ke áspás the, khurdaní chízen usí bastí men rakhín.
49 Aur Yúsuf ne galla bahut kasrat se, jaise daryá kí ret[p], aisá ki wuh hisáb karne se báz rahá, jam'a kiyá; kyúnki wuh be hisáb thá.
50 Aur Yúsuf ke do bete shahr i On ke káhin Fútífara' kí betí Ásnáth ke pet se qahtsálí se peshtar paidá húe[q].
51 Aur Yúsuf ne palauthe ká nám ‖ Munassí rakhá; kyúnki us ne kahá, ki Khudá ne sab merí aur mere báp ke ghar kí mashaqqat bhuláí.

1712 ke qaríb.

52 Aur dúsre ká nám ‖ Ifráím rakhá, aur kahá, ki Khudá ne mujhe mere ranj kí zamín men baromand[r] kiyá.

1711 ke qaríb.

53 ¶ Aur sát baras arzání ke, jo zamín i Misr men the, ákhir húe,
aur giráni ke sát baras, jaisá ki Yúsuf ne kahá thá[s], áne shurú' húe[t].
54 Aur sab zamín men giráni húí, par hanoz Misr kí sárí zamín men rotí thí.
55 Par jab sárí zamín i Misr bhúkh se halák hone lagí, to khalq rotí ke liye Fira'ún ke áge

x 47 áyat. y 54 áyat. z Paid. 47. 13. a Gin. 23. 19. Yas. 46. 10, 11. b Ams. 6. 6, 7, 8. c 48 áyat. d Paid. 47. 15, 19. e Zab. 105. 19. A'am. 7. 10. f Gin. 27. 18. Aly 32. 8. Ams. 2. 6. Dán. 4. 8, 18. aur 5. 11, 14 aur 6. 3. g Zab. 105. 21, 22. A'am. 7. 10. h Dán. 6. 3. i Ast. 3. 10. aur 8. 2, 8. k Ast. 8. 15. l Dán 5. 7, 29.

m Ast. 6. 9. n Paid. 42. 6. aur 45. 8, 26. A'am 7. 10. o 1 Sam. 16. 21. 1 Sal. 12. 6, 8. Dán. 1. 19. p Paid. 22. 17. Qúz. 7. 12. 1 Sam. 13. 5. Zab. 78. 27. q Paid 46. 20. aur 48. 5. ‖ Ya'ne *Bhulánó*. ‖ Ya'ne *Baromand*. r Paid. 49. 22. s 30 áyat. t Zab. 105. 16. A'am. 7. 11.

Peshtar Masíh se, 1708.

chilláí. Fira'ún ne sab Misríoṉ ko kahá, ki Yúsuf kane jáo; wuh jo tumheṉ kahe, so karo.

56 Aur tamám rú e zamíṉ par qaht thá, aur Yúsuf ne zakhíre ke khatte kholke Misríoṉ ke háth beche;[u] aur Misr kí zamín meṉ kál bahut baṛhá.

57 Aur sáre mulk Misr meṉ Yúsuf kane mol lene áe; kyúṉki sab mulk meṉ qaht shadíd thá.

[u] Paid. 12. 6. aur 47. 14, 24.

XLII BÁB.

1 Ya'qúb apne das beṭoṉ ko Misr meṉ bhejtá, ki galla kharíden. 16 Is gumán par, ki we jásús hain, Yúsuf unheṉ qaid kartá. 18 Is shart par, ki Binyamín ko apne sáth leáwenge, we rihái páte. 21 Badsulúkí ke sabab jo Yúsuf ke sáth kí thí, pachtáte. 24 Sama'ún, ba taur i zámin, qaid rahtá. 25 Galla páke, we rawána hote, aur un ke boroṉ meṉ naqdí bhí rakhí játí. 29 Ya'qúb se sab ahwál bayán karte. 36 Ya'qúb Binyamín ke bhejne se inkár kartá.

1707.

JAB Ya'qúb ne dekhá, ki Misr meṉ galla hai, apne beṭoṉ se kahá[a], ki Tum kyúṉ ek dúsre ko takte ho?

2 Dekho, maiṉ ne suná hai, ki Misr meṉ galla hai; tum waháṉ jáo, aur waháṉ se hamáre liye mol lo; táki ham jíweṉ, aur na mareṉ[b].

3 ¶ So Yúsuf ke das bháí galla mol lene ko Misr meṉ áe.

4 Par Ya'qúb ne Yúsuf ke bháí Binyamín ko us ke bháíoṉ ke sáth na bhejá, is liye ki us ne kahá, Kahíṉ aisá na ho, ki us par kuchh áfat áwe[c].

5 Aur Isráel ke beṭe aur ánewáloṉ meṉ mile húe kharíd karne áe, ki Kan'án ke mulk meṉ kál thá[d].

6 Aur Yúsuf mulk ká hákim thá[e], ki wuh sáre logoṉ ke háth galla bechtá thá. So Yúsuf ke bháí áe, aur sir zamín kí taraf jhukáe húe us ke huzúr kham húe[f].

7 Yúsuf ne apne bháíoṉ ko dekhá, aur unheṉ pahchán gayá; par us ne áp ko náwáqif banáyá, aur un se sakht bolí bola, aur un se púchhá, Tum kaháṉ se áe ho? We bole, Kan'án kí zamín se khurish mol lene ko.

8 Yúsuf ne apne bháíoṉ ko pahcháná, par unhoṉ ne use na pahcháná.

9 Aur Yúsuf ko we khwáb jo us ne un kí bábat dekhe the, yád áe[g], aur us ne unheṉ kahá, ki Tum jásús hokar áe ho, táki is zamín kí kamzorí daryáft karo.

10 Unhoṉ ne use kahá, Nahíṉ, ai khudáwand; tere gulám khurish mol lene áe haiṉ.

11 Ham sab ekhí shakhs ke beṭe haiṉ, ham sachche haiṉ, tere gulám jásús nahíṉ.

12 Wuh bolá, ki Nahíṉ, balki tum zamín kí kamzorí dekhne áe ho.

13 Tab unhoṉ ne kahá, ki Tere gulám bárah bháí, Kan'án ke bích ekhí shakhs ke beṭe haiṉ; aur dekh, chhoṭá áj ke din hamáre báp ke pás hai, aur ek nahíṉ miltá[h].

14 Tab Yúsuf ne unheṉ kahá, Wuhí jo maiṉ ne tumheṉ kahá, ki tum jásús ho,

15 Isí se tum imtihán kiye jáoge: Fira'ún kí zindagí kí qasam[i], ki tum yaháṉ se, bagair us ke, ki tumhárá chhoṭá bháí yaháṉ áwe, jáne na páoge.

16 Ek ko áp meṉ se bhejo, ki tumháre bháí ko láwe, aur tum qaid raho, táki tumhárí báteṉ jánchí jáweṉ, ki tum sachche ho ki nahíṉ; aur nahíṉ to Fira'ún kí ján kí qasam tum jásús ho.

17 So us ne un sab ko báham tín din tak nazarband rakhá.

18 Aur tísre din Yúsuf ne unheṉ kahá, Yúṉ karo, táki zinda raho; ki maiṉ Khudá se ḍartá húṉ[k].

19 Ki agar tum sachche ho, to ek ko apne bháíoṉ meṉ se qaidkháne meṉ band rahne do: aur tum kál ke liye apne ghar meṉ galla le jáo.

20 Lekin apne chhoṭe bháí ko mujh pás le áiyo[l]: tumhárí báteṉ yúṉ sábit hongí, aur tum na maroge. Chunánchi unhoṉ ne yúṉhíṉ kiyá.

21 ¶ Aur unhoṉ ne ápas meṉ kahá, ki Ham alhaqq apne bháí kí bábat mujrim haiṉ, ki jab us ne hamárí minnat aur zárí kí, ham ne us kí khastadilí dekhí, aur us kí na suní[m]; is liye yih musíbat ham par paṛí[n].

22 Tab Rúbin ne jawáb meṉ unheṉ kahá, Kyá maiṉ tumheṉ na kahtá tha, ki Is bachche par zulm na karo; aur tum shanawá na húe[o]: dekho, ki us ke khún kí bázpurs húí[p].

23 Aur we na jánte the, ki Yúsuf un kí báteṉ samajhtá hai, is liye ki un ke darmiyán ek tarjumán thá.

24 Tab wuh un meṉ se kanáre gayá, aur royá, aur phir un pás

Peshtar Masíh se, 1707.

[a] A'am. 7. 12.
[b] Paid. 43. 8. Zab. 118. 17. Yes. 38. 1.
[c] 38 áyat.
[d] A'am. 7. 11
[e] Paid. 41. 41
[f] Paid. 37. 7.
[g] Paid. 37. 5, 9.
[h] Paid. 37. 30. Dekho Paid. 44. 20.
[i] Dekho 1 Sam. 1. 26. aur 17. 55.
[k] Ahb. 25. 43. Naham. 5. 15.
[l] 34 áyat. Paid. 43. 5. aur 44. 23.
[m] Ay. 36. 8, 9. Hos. 5. 15.
[n] Ams. 21. 13. Mat. 7. 2.
[o] Paid. 37. 21.
[p] Paid. 9. 5. 1 Sal. 2. 32. 2 Taw. 24. 22. Zab. 9. 12. Lúq. 11. 50, 51.

Peshtar MASÍH se, 1707.

áyá, aur un se báteṉ kíṉ, aur un meṉ se Sama'ún ko leke un kí ánkhoṉ ke sámhne bándhá.

25 ¶ Tab Yúsuf ne hukm kiyá, ki un ke bore galle se bhareṉ, aur har shakhs kí naqdí us ke bore meṉ rakhke phir deṉ, aur unheṉ bhí safar kí khurish deweṉ: un se yúṉ sulúk kiyá gayá[q].

26 Aur unhoṉ ne apne gadhoṉ par galla ládá, aur waháṉ se rawána húe.

27 Jab un meṉ se ek ne apná borá kholá,[r] táki apne gadhe ko manzil par dána ghás dewe, to us ne apní naqdí dekhí, ki wuh bore meṉ úparwár hai.

28 Tab us ne apne bháíoṉ se kahá, ki Merí naqdí phir dí gaí; aur dekho, ki wuh mere bore meṉ hai. Tab un ká dil ṭhikáne na rahá, aur we ḍarkar ek dúsre ko kahne lage, Khudá ne ham se yih kyá kiyá?

29 ¶ Ákhir we zamín i Kan'án meṉ apne báp Ya'qúb pás pahunche, aur apní sab sarguzasht us se kahí, aur bole,

30 Ki wuh shakhs, jo us mulk ká málik hai, ham se durushtí se bolá[s], aur hameṉ zamín ke jásús ṭhahráe.

31 Ham ne use kahá, ki Ham sachche ádmí haiṉ; ham jásús nahíṉ haiṉ;

32 Ham bárah bháí ek báp ke beṭe haiṉ; ham meṉ se ek nahíṉ miltá, aur sab se jo chhoṭá hai, áj apne báp pás zamín i Kan'án meṉ hai.

33 Tab us shakhs ne, jo mulk ká málik hai, ham ko kahá, Maiṉ ab tumheṉ jánchúṉgá, ki sachche ho ki nahíṉ; apná ek bháí mujh pás chhoṛo, aur apne gharáne ke liye kál kí khurish lo, aur jáo[t]:

34 Aur apne chhoṭe bháí ko mere pás le áo: tab maiṉ jánúṉgá, ki tum jásús nahíṉ, par sachche ho; phir maiṉ tumháre bháí ko tumháre hawále karúṉgá, aur tum mulk meṉ saudágarí kíjiyo[u].

35 ¶ Aur yúṉ húá, ki jab unhoṉ ne apne bore khálí kiye, to dekhá, ki har shakhs kí naqdí bandhí húí us ke bore meṉ thí[x]; aur we aur un ká báp naqdí kí thailíáṉ dekhke ḍar gae.

36 Aur un ke báp Ya'qúb ne unheṉ kahá, Tum ne mujhe láwalad kiyá[y]; Yúsuf nahíṉ hai, aur Sama'ún bhí nahíṉ; Binyamín ko bhí lejáoge: yih sab chízeṉ mere mukhálif haiṉ.

37 Tab Rúbin ne apne báp se khitáb karke kahá, ki Agar maiṉ us ko tujh pás na láúṉ, to tú mere do beṭoṉ ko qatl kíjiyo: use mere háth meṉ somp de, ki maiṉ use phir tujh pás pahuncháúṉgá.

38 Us ne kahá, Merá beṭá tumháre sáth na jáegá; ki us ká bháí mar gayá[z], aur wuh akelá rah gayá; agar us par, jis ráh meṉ ki tum játe ho, kuchh áfat ho[a], to tum mere buṛhápe ke báloṉ ko sáth gam ke gor meṉ utároge[b].

q Mat. 5. 44. Rúm. 12. 17, 20, 21.
r Dekho Paid. 43. 21.
s 7 áyat.
t 15, 19, 20, áyateṉ.
u Paid. 34. 10.
x Dekho Paid. 43. 21.
y Paid. 43. 14.
z 13 áyat. Paid. 37. 33. aur 44. 28.
a 4 áyat. Paid. 44. 29.
b Paid. 37. 35. aur 44. 31.

XLIII BÁB.

1 *Ya'qúb Binyamín ke jáne par mushkil se rází hojátá.* 15 *Yúsuf apne bháíoṉ kí mihmání kartá.* 31 *Un ke liye ziyáfat taiyár kartá.*

AUR zamín par wuh kál baṛá sakht thá[a].

2 Aur yúṉ húá, ki jab wuh galla, jo Misr se láe the, we khá chuke, to un ke báp ne unheṉ kahá, ki Phir jáo, aur hamáre liye thoṛí khurish mol lo.

3 Tab Yahúdáh ne use kahá, ki Us mard ne ham ko niháyat takíd se kahá hai, ki Tum bagair is ke, ki tumhárá bháí tumháre sáth ho, merá muṉh na dekhoge[b].

4 So agar tú hamárá bháí hamáre sáth bhejtá hai, to ham jáeṉge, aur tere liye khurish mol leṉge:

5 Aur agar nahíṉ bhejtá hai, to ham na jáeṉge: ki us mard ne ham se kahá hai, Jab tak tumhárá bháí tumháre sáth na ho, tum merá muṉh na dekhoge.

6 Tab Israel ne kahá, ki Tum ne mujh se kyúṉ yih badí kí, ki us mard se kahá, ki Hamárá aur ek bháí hai?

7 We bole, ki Us mard ne hameṉ tang karke hamárá aur hamáre kunbe ká hál istifsár kiyá, ki Kyá tumhárá báp ab tak jítá hai? Kyá tumhárá aur bháí hai? To ham ne báton ke sarrishte ke muwáfiq use kahá: kyá ham jánte the, ki wuh hameṉ kahegá, ki Apne bháí ko le áo?

8 Tab Yahúdáh ne apne báp Isráel ko kahá, ki Is jawán ko mere sáth bhej, ki ham uṭheṉ aur jáweṉ; táki ham, aur tú, aur hamáre beṭe jíweṉ, aur mar na jáweṉ.

Peshtar MASÍH se, 1707.

a Paid. 41. 54, 57.
b Paid. 42. 20. aur 44. 23.

Peshtar MASÍH se, 1707.

9 Aur main us ká zámin hotá húṉ; tú mere hí háth se us kí talab kíjiyo: agar main use tere pás na láúṉ, aur tere sámhne na biṭháúṉ[c], to tú yih gunáh abad tak merí gardan par rakhiyo.

10 Kyúṉki agar ham táḳhír na karte, to ab tak do bára phir áe hote.

11 Tab un ke báp Isráel ne unheṉ kahá, ki Agar ab yúṉhíṉ hai, to yúṉ karo; ki kuchh ḳhássa mewa is zamín ká apne zurúf meṉ rakh lo, aur us mard ke liye hadya lejáo[d], thoṛá rauganí balsán[e], thoṛá shahd, kuchh garm masálih, aur murr, aur pista, aur bádám.

12 Aur duhrí qímat háth meṉ lo[f]; aur wuh naqdí, jo tumháre boroṉ meṉ phir láí gaí hai, apne háth meṉ phir lejáo; sháyad ki wuh galatí se húá ho.

13 Apne bháí ko bhí lo; uṭho, aur phir us mard pás jáo.

14 Aur Ḳhudá e Qádir us mard ko tum par mihrbán kare, táki wuh tumháre dúsre bháí aur Binyamín ko chhoṛ dewe. Main agar láwalad húá, to húá[g].

15 ¶ Tab unhoṉ ne wuh hadya liyá, aur duhrí naqdí ko apne háth meṉ Binyamín samet liyá, aur uṭhe, aur Misr ko utar chale, aur Yúsuf ke áge jákar khaṛe húe.

16 Jab Yúsuf ne Binyamín ko un ke sáth dekhá, to us ne apne ghar ke dároga ko[h] kahá, ki In mardoṉ ko ghar meṉ le já, aur kuchh zabh karke taiyár kar; kyúṉki ye mard do pahar ko mere sáth kháweṉge.

17 Us shaḳhs ne, jaisá Yúsuf ne farmáyá thá, kiyá; aur unhoṉ Yúsuf ke ghar meṉ láyá.

18 Tab we ḍare, ki Yúsuf ke ghar meṉ láe gae. Aur unhoṉ ne gumán kiyá, ki naqdí kí 'illat se, jo pahle martaba hamáre boroṉ meṉ phir gaí, ham yaháṉ láe gae haiṉ; táki wuh hamáre liye ek baháná ḍhúṉḍhe, aur ham par hamla kare, aur ham ko pakṛe, aur gulám kare, aur hamáre gadhoṉ ko chhín le.

19 Tab unhoṉ ne Yúsuf ke ghar ke dároga pás áke, ghar ke darwáze par us se guftogú kí, aur kahá,

20 Ki Sáhib, ham pahle martaba jo ḳhurish mol lene áe the[i],

21 To yúṉ húá, ki jab ham ne manzil par utarke apne boroṉ ko kholá, to dekhá, ki har shaḳhs kí naqdí, us ke bore meṉ úparwár thí[k]; hamárí naqdí sab púrí thí; so ham use apne háth meṉ phir láe haiṉ:

22 Aur ham aur naqdí, ḳhurish mol lene ko, apne háthoṉ meṉ láe haiṉ; aur ham nahíṉ jánte, ki hamárí naqdí kis ne hamáre boroṉ meṉ rakh dí.

23 Us ne kahá, ki Tumhárí salámatí howe; mat ḍaro; tumháre Ḳhudá aur tumháre báp ke Ḳhudá ne tumháre boroṉ meṉ tumheṉ ḳhazána diyá; tumhárí naqdí mujh ko mil chukí. Phir wuh Sama'ún ko un pás nikál láyá.

24 Aur us shaḳhs ne un ko Yúsuf ke ghar meṉ láke pání diyá, ki páṉw dhoeṉ[l]; aur un ke gadhoṉ ko dána ghás diyá.

25 Phir unhoṉ ne Yúsuf ke intizár meṉ, ki wuh do pahar ko áegá, hadya taiyár kiyá: kyúṉki unhoṉ ne suná thá, ki hameṉ khána yaháṉ kháne hogá.

26 ¶ Aur jab Yúsuf ghar meṉ áyá, to we wuh hadya, jo un ke pás thá, bhítar láe, aur us ke liye sijde ko zamín par gire[m].

27 Us ne un se ḳhair o 'áfiyat púchhí, aur kahá, ki Tumhárá báp achchhí tarah hai? wuh búṛhá, jis ká zikr tum ne kiyá thá[n], ab tak jítá hai?

28 Unhoṉ ne jawáb diyá, ki Terá chákar hamárá báp tandurust hai; wuh hanoz jítá hai.

29 Phir unhoṉ ne sir jhukáe, aur sijde kiye[o]. Phir us ne ánkh uṭháí, aur apne bháí Binyamín apní má ke beṭe ko[p] dekhá, aur kahá, ki Tumhárá chhoṭá bháí, jis ká zikr tum ne mujh se kiyá thá[q], yihí hai? Phir kahá, ki Ai mere farzand, Ḳhudá tujh par mihrbán rahe.

30 Tab Yúsuf ne jaldí kí; kyúṉki us ká jí apne bháí ke liye bhar áyá[r], aur cháhá ki rowe. Wuh ek ḳhalwat meṉ gayá, aur waháṉ royá[s].

31 Phir us ne apná muṉh dhoyá, aur báhar niklá, aur apne ta,íṉ zabt kiyá, aur farmáyá, ki Khána láo[t].

32 Aur unhoṉ ne us ke liye alag, aur un ke liye judá, aur Misríoṉ

[c] Paid. 44. 32. Filím. 18, 19.
[d] Paid. 32. 20. Amsál 18. 16.
[e] Paid. 37. 25. Yar. 8. 22.
[f] Paid. 42. 25, 35.
[g] Ast. 4. 16.
[h] Paid. 24. 2. aur 39. 4. aur 44. 1.
[i] Paid. 42. 3, 10.
[k] Paid. 42. 27, 35.
[l] Paid. 18. 4. aur 24. 32.
[m] Paid. 37. 7, 10.
[n] Paid. 42. 11, 13.
[o] Paid. 37. 7, 10.
[p] Paid. 35. 17, 18.
[q] Paid. 42. 13.
[r] 1 Sal. 3. 26.
[s] Paid. 42. 24.
[t] 25 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1707.

ke, jo un ke sáth kháte the, 'aláhida chuná; is liye ki Misr ke log 'Ibráníon ke sáth kháná khá nahín sakte; Misrí ise makrúh jánte hain[a].

33 Aur we us ke sámhne baiṭhe, baṛá apní baṛáí ke, aur chhoṭá apní chhoṭáí ke muwáfiq. Tab we ta'ajjub se ek dúsre ko dekh rahe.

34 Aur us ne apne áge se qában un ko uṭhá dín; lekin Binyamín kí qáb har ek kí qáb se pachguní thí[x]. Aur unhon ne us ke sáth piyá, aur ḳhush húe.

a Pald. 46. 34. Ḳhur. 8. 26.
x Pald. 45. 22.

XLIV BÁB.

1 *Apne bháíon ke wahín rok rakhne ke liye, Yúsuf kí tadbír.* 14 *Yahúdáh ki 'arz o minnat jo kamál 'ájizí ke sáth Yúsuf se kí thín.*

AUR us ne apne ghar ke dároga ko yih hukm kiyá, ki In ádmíon ke gon galle se, jitná ki we le já saken, bhar, aur har shaḳhs kí naqdí us ke gon ke andar ḍál de.

2 Aur merá piyála, rúpe ká piyála, chhoṭe ke gon men úparwár us ke galle kí qímat samet rakh de. Chunánchi us ne Yúsuf ke farmáne ke muwáfiq 'amal kiyá.

3 Jonhín subh kí roshní húí, we sab apne gadhe leke chal nikle.

4 Jab we shahr se thoṛí dúr báhar gae, Yúsuf ne apne ghar ke dároga ko kahá, Uṭh, aur un logon ká píchhá kar; aur jab tú unhen páwe, to unhen kah, Tum ne kis liye nekí ke 'iwaz badí kí?

5 Kyá tumháre pás wuh nahín, jis men merá ḳhudáwand pítá hai, aur jis se wuh albatta fál kholtá hai? Phir jo tum ne kiyá, burá kám kiyá.

6 ¶ Aur us ne unhen já liyá, aur ye báten unhen kahín.

7 Tab unhon ne use kahá, ki Hamárá ḳhudáwand aisí báten kyún kahtá hai? Ḳhudá na kare, ki tere chákar aisá kám karen.

8 Dekh, yih naqdí, jo ham ne apne boron men úparwár páí[a], so ham Kan'án kí sarzamín se tujh pás phir láe the: pas kyúnkar hogá, ki ham ne tere ḳhudáwand ke ghar se rúpá, yá soná churáyá ho?

9 Tere chákaron men wuh, jis ke pás se nikle, már ḍálá jáe[b], aur ham bhí apne ḳhudáwand ke gulám honge.

a Pald. 43. 21.
b Pald. 31. 32.

10 Us ne kahá, ki Tumhárí báton ke muwáfiq hogá: jis pás ki wuh nikle, merá gulám hogá, aur tum begunáh ṭhahroge.

11 Tab filfaur har mard ne apná gon zamín par utárá, aur har ek ne apná gon kholá.

12 Aur wuh ḍhúnḍhne lagá; aur baṛe se shurú' karke chhoṭe par áḳhir kiyá; aur piyála Binyamín ke gon men páyá.

13 Tab unhon ne apne kapṛe pháṛe[c], aur har mard ne apná gadhá ládá, aur shahr ko phirá.

14 ¶ Aur Yahúdáh aur us ke bháí Yúsuf ke ghar áe; ki wuh hanoz wuhín thá; aur we us ke áge zamín par gire[d].

15 Tab Yúsuf ne unhen kahá, Tum ne yih kaisá kám kiyá? Kyá tum na jánte the, ki mujh sá shaḳhs albatta fál kholtá hai?

16 Yahúdáh bolá, ki Ham apne ḳhudáwand se kyá kahen? aur kyá bolen? aur kyúnkar apne ta,ín pák ṭhahráwen? Kí Ḳhudá ne tere chákar kí badkárí záhir kí. Dekh, ki ham, aur wuh bhí, jis pás se piyála niklá, apne ḳhudáwand ke gulám hain[e].

17 Wuh bolá, ki Ḳhudá na kare[f], ki main aisá karún; yih shaḳhs, jis pás se piyála niklá, wuhí merá gulám hogá; aur tum apne báp pás salámat jáo.

18 ¶ Tab Yahúdáh us ke nazdík ákar bolá, Ai mere ḳhudáwand, apne chákar ko parwánagí díjiye, ki apne ḳhudáwand ke kán men ek bát kahe; aur apne chákar par apne gazab kí ág ko mat bhaṛakne díjiye[g]; kyúnki tú Fira'ún kí mánind hai.

19 Mere ḳhudáwand ne apne chákaron se yún kahke suwál kiyá, ki Tumhárá báp yá bháí hai?

20 Aur ham ne apne ḳhudáwand se kahá, ki Hamárá ek búṛhá báp hai; aur us ke buṛhápe ká ek chhoṭá laṛká hai[h]; aur us ká bháí mar gayá, aur wuh apní má ká ek hí rahá, aur us ká báp us par 'áshiq hai.

21 Tab tú ne apne chákaron ko kahá, ki Use mujh pás láo, ki us par nazar karún[i].

22 Ham ne apne ḳhudáwand se kahá, ki Wuh jawán apne báp ko chhoṛ nahín saktá, ki agar apne báp ko chhoṛe, to wuh mar jáegá.

Peshtar MASÍH se, 1707.

c Pald. 37. 29, 34. Gin. 14. 6. 2 Sam. 1. 11.
d Pald. 37. 7.
e 9 áyat.
f Amsál 17. 15.
g Pald. 18. 30, 32. Ḳhur. 32. 22.
h Pald. 37. 3.
i Pald. 42. 15, 20.

Peshtar MASÍH se, 1707.

23 Phir tú ne apne chákaron ko kahá, Jab tak tumhárá chhoṭá bháí tumháre sáth na áwe, tum merá munh na dekhoge[k].

24 Aur yún húá, ki jab ham tere chákar apne báp pás gae, to ham ne apne khudáwand kí báten us se kahín.

25 Hamárá báp bolá, Phir jáo, aur hamáre liye thoṛá galla mol lo[l].

26 Ham bole, ki Ham nahín já sakte; agar hamárá chhoṭá bháí hamáre sáth howe, to ham jáenge; kyúnki us shakhs ká munh na dekhne páenge, magar jab ki hamárá chhoṭá bháí hamáre sáth ho.

27 Aur tere chákar mere báp ne ham ko kahá, Tum jánte ho, ki merí jorú mujh se do beṭe janí[m].

28 Ek mujh se judá húá, aur main ne kahá, Yaqínan wuh pháṛá gayá[n]: aur main ne use ab tak nahín dekhá.

29 Ab, agar tum is ko bhí mujh se judá karte ho, aur is par kuchh áfat paṛe, to tum mere buṛhápe ke bálon ko gam ke sáth qabr men utároge[o].

30 Pas, jo main tere chákar apne báp pás jáún, aur wuh jawán hamáre sáth na ho: is sabab se ki us kí zindagí us jawán kí zindagí se wábasta hai[p],

31 To ákhir ko yihí hogá, ki wuh yih dekhkar, ki jawán nahín hai, mar jáegá; aur tere chákar tere naukar apne báp ke buṛhápe ke bálon ko gam ke sáth qabr men utárenge.

32 Kyúnki tere chákar ne apne báp ke pás, is jawán ká zámin hoke kahá, ki Agar main use tujh pás na pahuncháún[q], to main apne báp ká abad tak gunáhgár hún.

33 Is liye ab mujhe ijázat díjiye, ki terá chákar jawán ke badle apne khudáwand kí gulámí men rahe, aur jawán ko us ke bháíon ke sáth jáne de[r].

34 Kyúnki main apne báp pás kyúnkar jáún, agar jawán mere sáth na howe? Aisá na howe, ki musíbat, jo mere báp par paṛe, main use dekhún.

[k] Paid 43. 3, 5.
[l] Paid. 43. 2.
[m] Paid 46 19.
[n] Paid 37. 33.
[o] Paid 42 38, 38.
[p] 1 Sam 18 1.
[q] Paid 43. 9
[r] Ḳhur 32. 32.

XLV BAB.

1 Yúsuf áp ko apne bháíon par záhir kartá. 5 Un ko dilásá detá, is par lihóz karke, ki Khuda ne un kí badí se neki paidá ki thí. 9 Apne báp ko bulá bhejtá. 16 Fira'ún is amr ko manzúr kartá. 21 Yúsuf apne bháíon ke safar ke wáste sab saranjám taiyár kartá; aur un se nasíhat kartá, ki ápas men jhagrá na karo. 25 Yúsuf kí khushkhabarí páne se Ya'qúb kí do bára zindagí húí.

TAB Yúsuf apne taín un sab ke áge, jo us pás khaṛe the, zabt na kar saká; aur chilláyá, ki Har ek ko mujh pás se báhar karo. Chunánchi jab Yúsuf ne apne taín apne bháíon par záhir kiyá, to us waqt koí us ke sáth na thá.

2 Aur wuh chilláke royá: aur Misríon, aur Fira'ún ke gharáne ne suná.

3 Aur Yúsuf ne apne bháíon ko kahá, Yúsuf main hún[a]; Kyá merá báp abhí tak jítá hai? Tab us ke bháí use jawáb na de sake: kyúnki we us ke huzúr ghabrá gae.

4 Aur Yúsuf ne apne bháíon se kahá, Mere nazdík áiye. Tab we nazdík áe. Aur wuh bolá, Main tumhárá bháí Yúsuf hún, jis ko tum ne Misr men bechá[b].

5 So, is liye, ki tum ne mujhe yahán bechá, gamgín na ho[c]: aur apne dilon men diqq mat ho: kyúnki Khudá ne tum se áge, jánen bacháne ke liye, mujh ko bhejá[d].

6 Is liye, ki do baras se zamín par kál hai; aur abhí aur pánch baras tak na zamín khudegí, na khetí kaṭí jáegí.

7 Aur Khudá ne mujh ko tumháre áge bhejá, táki tumhárá 'asr zamín par báqí rakhe, aur tumhen naját i kullí deke zindagí bakhshe.

8 So ab, na tum ne, balki Khudá ne mujhe yahán bhejá; aur us ne mujhe Fira'ún ke báp kí jagah[e], aur us ke sáre ghar ká khudáwand, aur Misr kí sárí sarzamín ká hákim banáyá.

9 Tum jaldí karo, aur mere báp pás jáo, aur use kaho, Terá beṭá Yusuf yún kahtá hai, ki Khudá ne mujh ko sáre Misr ká khudáwand kiyá: mujh pás chalá á; der mat kar:

10 Aur tú Jashan kí zamín men rahegá[f], aur tú, aur tere laṛke, aur tere laṛkon ke laṛke, aur terí bheṛ, bakrí, aur gáe bail, us sa-

Peshtar MASÍH se, 1707.

[a] A'má. 7. 13.
[b] Paid. 37. 28.
[c] Yas. 40. 2. 2 Qur. 2 7.
1706.
[d] Paid 50. 20. Zab. 105. 16, 17 Dekho 2 Sam. 16. 10, 11 A'mál. 4. 27, 28.
[e] Paid. 41. 43. Qáz. 17 10. Aiy. 29. 16.
[f] Paid. 47. 1.

Peshtar MASÍH se, 1706.

met, jo kuchh terá hai, mere pás honge;

11 Aur wahán main terí parwarish karúngá: kyúnki abhí kál ke pánch baras hain, mabádá ki tú aur terá gharáná, aur sab jo tere hain, muflis ho jáen.

12 Aur dekho, tumhárí ánkhen, aur mere bháí Binyamín kí ánkhen dekhtí hain, ki main hí hún, jo tumháre sáth munh se boltá hún[g].

13 Aur tum mere báp se, merí sárí shaukat ká, jo Misr men hai, aur us sab ká, jo tum ne dekhá hai, zikr kíjiyo: aur tum shitábí karo, aur mere báp ko yahán le áo[h].

14 Aur wuh apne bháí Binyamín ke gale lagke royá; aur Binyamín bhí us ke gale lagke royá.

15 Aur us ne apne sab bháíon ko chúmá, aur un se milke royá; aur ba'd is ke us ke bháí us se báten karne lage.

16 ¶ Aur yihí zikr Fira'ún ke ghar men suná gayá, ki Yúsuf ke bháí áe hain; aur us se Fira'ún aur us ke chákar bahut khush húe.

17 Aur Fira'ún ne Yúsuf ko kahá, ki Apne bháíon ko kah, Tum apne jánwar ládo, aur jáo, aur Kan'án kí sarzamín men já pahuncho:

18 Aur apne báp, aur apne gharáne ko lo, aur mujh pás áo: aur main tum ko Misr kí sarzamín kí achchhí chízen dúngá, aur tum is zamín ke taháif kháoge.

19 Ab tujhe hukm milá, ki tú un ko kahe. Tum yih karo, ki apne larke aur apní jorúon ke liye Misr kí zamín se gáríán lo, aur apne báp ko láo, aur áo.

20 Aur apne asbáb ká kuchh afsos na karo; kyúnki Misr kí sárí zamín kí khúbí tumháre liye hai.

21 Aur Isráel ke farzandon ne yúnhín kiyá; aur Yúsuf ne Fira'ún ke kahe ke muwáfiq un ko gáríán dín, aur ráh ká kharch diyá.

22 Aur us ne un sab men har ek ko ek jorá kaprá diyá; lekin us ne Binyamín ko tín sau rúpiye aur pánch jore kapre díe[i].

23 Aur apne báp ke liye yih kuchh bhejá: das gadhe Misr kí achchhí chízon se lade húe, aur das gadhíán galle, aur rotí, aur khurish se ladí húí, apne báp ke safar ke liye.

24 Chunánchi us ne apne bháíon ko rawána kiyá, aur we chal nikle. Tab us ne unhen kahá, Dekho, kahín tum ráh men jhagrá na karo.

25 ¶ Aur we Misr se rawána húe, aur Kan'án kí zamín men apne báp Ya'qúb ke pás pahunche; aur us se kahá,

26 Yúsuf ab tak jítá hai, aur wuh Misr kí sárí zamín ká hákim hai. Aur Ya'qúb ká dil sansaná gayá; kyúnki us ne un ká yaqín na kiyá[k].

27 Aur unhon ne us se sárí báten, jo Yúsuf ne unhen kahí thín, kahín; aur jab us ne gáríán, jo Yúsuf ne us ke buláne ko bhejí thín, dekhín, to un ke báp Ya'qúb kí zindagí do bára húí.

28 Aur Isráel bolá, Yih bas hai, ki merá betá Yúsuf ab tak jítá hai. Main jáúngá, aur peshtar us se ki main marún, use dekhúngá.

g Paid. 42. 23.
h A'am. 7. 14.
i Paid. 43. 34.
k Aiy. 29. 24. Zab. 126. 1. Lúq. 24. 11, 41.

XLVI BAB.

1 *Maqám i Biarsab'a par Khudá Ya'qúb ko tasallí detá:* 5 *Wahán se rawána hoke, ma'úl o atfál ke, Misr men já pahunchtá.* 8 *Khándán ke logon ká shumár jo Misr men gae.* 29 *Yúsuf Ya'qúb ká istiqbál kartá.* 31 *Apne bháíon ko sikhlátá, ki kyúnkar Fira'ún ke huzúr jawáb i bá sawáb karen.*

AUR Isráel ne un sab samet, jo us ke the, safar kiyá, aur Biarsab'a[a] par ákar apne báp Izhák ke Khudá ke liye zabh kíe[b].

2 Aur Khudá ne rát ko khwáb men Isráel se báten kín[c], aur kahá, Ai Ya'qúb, Ai Ya'qúb! Wuh bolá, Main házir hún.

3 Us ne kahá, Main Khudá, tere báp ká Khudá hún[d]; Misr men játe húe mat dar; kyúnki main tujhe wahán barí guroh banáúngá[e]:

4 Main tere sáth Misr ko jáúngá[f]; aur tujhe phir le áúngá[g], aur Yúsuf apná háth terí ánkhon par rakhegá[h].

5 Tab Ya'qúb Biarsab'a se uthá[i]; aur Isráel ke bete apne báp Ya'qúb ko, aur apne larkon, aur apní jorúon ko gáríon par, jo Fira'ún ne us ke lejáne ko bhejí thín[k], le chale.

6 Aur unhon ne apne chaupáye, aur apná asbáb, jo Kan'án kí sarzamín men páyá thá, le liyá; aur

Peshtar MASÍH se, 1706.

1706.

a Paid. 21. 31, 33. aur 26. 10.
b Paid. 26. 24, 25 aur 28. 13 aur 31. 42.
c Paid. 15. 1. Aiy. 33. 14, 15.
d Paid. 28. 13.
e Paid. 12. 2. Ist. 26. 5.
f Paid. 28. 15. aur 48. 21.
g Paid. 15. 16 aur 50. 13, 24, 25 Khur. 3. 8
h Paid. 50. 1
i A'am. 7. 15.
k Paid. 45. 19, 21.

Peshtar MASÍH se, 1706.

Ya'qúb apní sab nasl samet Misr men áyá[l].

7 Wuh apne beṭon, aur apne beṭon ke beṭon, aur apní beṭíon, aur apne beṭon kí beṭíon ko, aur apní sab nasl ko, apne sáth Misr men láyá.

8 ¶ Aur ye baní Isráel ke nám hain, jo Misr men áe[m], Ya'qúb aur us ke beṭe: Ya'qúb ká palauṭhá Rúbin[n].

9 Baní Rúbin: Hanúk, aur Phalú, aur Hasrún aur Karmí.

10 ¶ Aur baní Sama'ún[o]: Yamúel, aur Yamín, aur Ahad, aur Yakín, aur Suhr, aur Kan'úní 'aurat ká beṭá Sáúl.

11 ¶ Aur baní Láwí[p]: Jairsún, aur Qihát aur Mirárí.

12 Aur baní Yahúdáh[q]: 'Ír, aur Onán, aur Selah, aur Pháras aur Zárah. Un men se 'Ír aur Onán Kan'án kí zamín men mar gae[r]. Aur Pháras ke beṭe ye hain: Hasrún aur Hamúl[s].

13 ¶ Aur baní Ishakár[t]: Tola, aur Fuwah, aur Yúb aur Samrún.

14 ¶ Aur baní Zabulún: Sarad, aur Ailún, aur Yahaliel.

15 Ye baní Liyáh hain, jo Faddán Arám men Ya'qúb se Dínah samet, jo us kí beṭí thí, paidá húe: so sáre shakhs us ke beṭe aur beṭíán taintís hain.

16 ¶ Baní Jadd[u]: Safyán, aur Hájí, aur Súní, aur Isbán, aur 'Írí, aur Arúdí, aur Arelí.

17 ¶ Aur baní Yasar[x]: Yimnah, aur Iswáh, aur Iswí, aur Barí'áh, aur Sirah un kí bahin. Aur baní Barí'áh: Hibr aur Malkiel.

18 Ye baní Zilfah[y] hain, jise Lában ne apní beṭí Liyáh ko diyá[z]: so ye solah shakhs hain, jinhen wuh Ya'qúb ke liye janí.

19 Aur Ya'qúb kí jorú Rakhil ke beṭe Yúsuf aur Binyamín hain[a].

20 ¶ Aur Yúsuf se zamín i Misr men Manassí aur Ifráím paidá húe[b]; ye On ke káhin Fútífara' kí beṭí A'snáth ke peṭ se paidá húe.

21 ¶ Aur baní Binyamín[c]: Bala, aur Bakr, aur Ashbel, aur Jirá, aur Na'mán, Akhí aur Ros, Mupim aur Huffím, aur Arad.

22 Ye baní Rakhil hain; so sab ke sab chaudah nafs hain, jo us se Ya'qúb ke liye paidá húe.

23 ¶ Aur baní Dán[d]: Hashím.

24 Aur baní Naftálí[e]: Yahasiel, aur Júní, aur Yisr aur Salím.

25 Ye baní Bilhah hain[f], jise Lában ne apní beṭí Rakhil ko diyá[g]; so ye sab sát shakhs hain, jinhen wuh Ya'qúb ke liye janí.

26 We sab ke sab, jo Ya'qúb ke sáth Misr men áe[h], aur us kí sulb se paidá húe, un ke siwá, jo Ya'qúb ke beṭon kí jorúán thín, chhiyásaṭh the;

27 Aur Yúsuf ke do beṭe the, jo zamín i Misr men paidá húe: so we sab, jo Ya'qúb ke gharáne ke the, aur Misr men áe, sattar shakhs the[i].

28 ¶ Aur us ne Yahúdáh ko Yúsuf pás apne se peshtar bhejá, táki Jashan tak us kí rahbarí kare; aur we Jashan kí zamín men ae[k].

29 Aur Yúsuf ne apní gáṛí taiyár kí, aur apne báp Isráel kí muláqát ke liye Jashan ko chalá, aur apne tain us pás házir kiyá, aur us ke gale lipṭá, aur der tak royá[l].

30 Tab Isráel ne Yúsuf se kahá, Ab mujhe marná khush hai, ki main ne terá munh dekhá[m], ki tú abhí jítá hai.

31 Aur Yúsuf ne apne bháíon, aur apne báp ke gharáne ko kahá, Main khabar dene ko Fira'ún ke pás játá hún[n], aur use kahtá hún, ki Mere bháí, aur mere báp ká gharáná, jo Kan'án kí sarzamín men thá, mujh pás áyá;

32 Aur we log chaupán hain; kyúnki chaupáyo charáná qadím se un ká pesha hai; aur we apní bheṛ bakrí, aur gáe bail, aur sab kuchh, jo un ká hai, le áe hain.

33 Aur yún hogá, ki Fira'ún tum ko buláwegá aur kahegá, ki Tumhárá shugl[o] kyá hai?

34 To tum kahiyo, Tere gulám jawání se leke ab tak chaupání karte rahe hain[p], kyá ham aur kyá hamáre ábá: táki tum Jashan kí zamín men raho; is liye ki Misríon ko har ek chaupán se nafrat hai[q].

XLVII BA'B.

1 *Yúsuf apne bháíon men se pánch ko, 7 aur apne báp ko, Fira'ún ke sámhne házir kartá. 11 Un ko achchhe mulk men basátá, aur un kí parwarish kartá. 13 Ahl i Misr kí sari na-ḍí. 16 aur un kí mawáshí, 18 aur ákhir ko un ke sab khet Yúsuf ko diye jate, ki Fira'ún ke hon. 22 Faqat káhinon kí zamín kharídí na gai. 23 Zamín logon ko kiráye par dí játí, aur kiráya mál ká pánchwán*

Marginal references:
- l Ist. 26. 5. Yash. 24. 4. Zab. 105. 23. Yas. 52. 4.
- m Khur. 1. 1. aur 6. 14.
- n Gin. 26. 5. 1 Taw. 5. 1.
- o Khur. 6. 15. 1 Taw. 4. 24.
- p 1 Taw. 6. 1, 16.
- q 1 Taw. 4. 3. aur 4. 21
- r Paid. 38. 3, 7, 10
- s 1 Taw. 2. 5
- t 1 Taw. 7. 1.
- u Gin. 26. 15, wag.
- x 1 Taw. 7. 30.
- y Paid. 30. 10.
- z Paid. 29. 24.
- a Paid. 44. 27.
- b Paid. 41. 50.
- c 1 Taw. 7. 6. aur 8. 1 Gin. 26. 38.
- d Gin. 26. 42.
- e 1 Taw. 7. 13.
- f Paid. 30. 5, 7.
- g Paid. 29. 29.
- h Khur. 1. 5.
- i Ist. 10. 22. Dekho A'am 7. 14.
- k Paid. 47. 1.
- l Yún Paid. 45. 14.
- m Yún Lúq. 2. 29, 30.
- n Paid. 47. 1
- o Paid. 47. 2, 3.
- p 32 áyat. Paid. 30. 35 aur 34. 5. aur 37. 12.
- q Paid. 43. 32. Khur. 8. 26.

Peshtar MASÍH se, 1706.

hissa húá. 28 Ya'qúb kí baṛí 'umr. 29 Yúsuf ko qasam khilátá, ki use us ke bápdádon ke goristán men gáṛe.

TAB Yúsuf ne ákar Fira'ún se kahá[a], ki Merá báp, aur mere bhái, aur un kí bheṛ bakrí, aur gáe bail, aur sab jo un ke hain, Kan'án kí sarzamín se nikal áe: aur dekh, ki we Jashan kí zamín men[b] hain.

2 Aur us ne pánch shakhs apne bháíon men se líe, aur unhen Fira'ún ke sámhne házir kiyá[c].

3 Aur Fira'ún ne us ke bháíon se kahá, Tumhárá shugl[d] kyúnkar hai? Unhon ne Fira'ún ko kahá, ki Tere gulám, kyá ham, kyá hamáre bápdáde, chaupán[e] hain.

4 Phir unhon ne Fira'ún se kahá, ki Ham is sarzamín men rahne ko[f] áe hain; is liye ki tere gulámon ke gallon ke liye charágáh nahín; kyúnki Kan'án kí zamín men sakht kál paṛá[g] hai: ab is liye apne chákaron ko Jashan kí zamín men rahne díjiye[h].

5 Tab Fira'ún ne Yúsuf se kahá, ki Terá báp aur tere bhái tujh pás áe hain:

6 Misr kí zamín tere áge hai[i]; apne báp aur apne bháíon ko is sarzamín ke ek maqám men, jo sab se bihtar hai, rakh; Jashan kí zamín men unhen rahne de[k]: aur agar tú jántá hai, ki ba'ze un ke darmiyán chálák hain, to un ko merí mawáshí par mukhtár kar.

7 Tab Yúsuf apne báp Ya'qúb ko andar láyá, aur use Fira'ún ke sámhne házir kiyá; aur Ya'qúb ne Fira'ún ke haqq men du'á e khair kí.

8 Aur Fira'ún ne Ya'qúb se púchhá, ki Terí 'umr kai baras kí hai?

9 Ya'qúb ne Fira'ún se kahá, ki Merí musáfarat ke dinon ke baras ek sau tís[l] hain: aur merí zindagí ke baras thoṛe, aur bure[m] húe, aur we mere bápdádon kí zindagí ke barason kí muddat ko, jab we musáfarat karte the, na pahunche[n].

10 Phir Ya'qúb Fira'ún ke liye du'á e khair karke[o] Fira'ún ke huzúr se báhar gayá.

11 ¶ Aur Yúsuf ne apne báp aur bháíon ko zamín i Misr ke ek bihtar zila' men, jo Ra'msís hai[p], jaisá Fira'ún ne farmáyá thá[q], biṭháyá aur málik kiyá.

12 Aur Yúsuf ne apne báp, aur apne bháíon, aur apne báp ke sab gharáne kí, un ke laṛkebálon ke muwáfiq, parwarish kí.

13 ¶ Aur wahán zamín par roṭí na thí, is liye ki kál aisá sakht thá, ki Misr kí sarzamín, aur Kan'án kí zamín, kál ke sabab se, pazhmurda ho gaí[r] thí.

14 Yúsuf ne sárí naqdí, jo Misr aur Kan'án kí sarzamín men maujúd thí, us galle ke badle men, jo logon ne mol liyá, jam'a kí[s]: aur Yúsuf us naqdí ko Fira'ún ke ghar men láyá.

15 Aur jab Misr aur Kan'án kí sarzamín men naqdí náyáb húí, to sáre Misríon ne ákar Yúsuf se kahá, ki Ham ko roṭí de: ki tere hote húe ham kyún maren[t]? kyúnki naqdí náyáb hai.

16 Yúsuf ne kahá, ki Apne chaupáye do, agar naqdí náyáb hai; ki main tumháre chaupáyon ke badle tumhen dúngá.

17 We apne chaupáye Yúsuf kane láe: aur Yúsuf ne ghoṛon, aur bheṛ bakrí, aur gáe bail ke gallon, aur gadhon ke badle, un ko roṭíán dín: aur us ne un ke chaupáyon ke badle men unhen us sál pálá.

18 Jab wuh sál guzar gayá, we dúsre sál us pás áe, aur use kahá, ki Ham apne khudáwand se nahín chhipáte hain, ki hamárá naqd kharch ho chuká; hamáre khudáwand ne hamáre chaupáyon ke galle bhí líe; so hamáre khudáwand kí nigáh men, hamáre badanon aur zamínon ke siwá, kuchh báqí nahín!

19 Pas ham apní zamín samet terí ánkhon ke sámhne kyún halák howen? ham ko aur hamárí zamín ko roṭí par mol le, aur ham apní zamín samet Fira'ún kí gulámí men rahenge: aur dána de, táki ham jíen, aur na maren; ki zamín wírán na ho jáwe.

20 Aur Yúsuf ne Misr kí sárí zamín Fira'ún ke liye mol lí; kyúnki Misríon men se har shakhs ne apní zamín bechí, ki kál ne un ko nipaṭ tang kiyá thá.

21 So wuh zamín Fira'ún kí húí. Aur us ne logon ko shahron men Misr ke atráf kí ek hadd se dúsrí hadd tak basáyá.

22 Us ne sirf káhinon kí zamín mol na lí[u]; kyúnki we káhin Fira'-

---

a Paid. 46. 31.
b Paid. 45. 10. aur 46. 28.
c A'am. 7. 13.
d Paid. 46. 33.
e Paid. 46. 34.
f Paid. 15. 13. Isi 26. 5
g Paid. 43. 1. A'am. 7. 11.
h Paid. 46. 34.
i Paid. 20. 15.
k 4 áyat.
l Zab. 39. 12. 'Ibrán. 11. 9. 13
m Aiy. 14. 1.
n Paid. 25. 7. aur 35. 28.
o 7 áyat.
p Khur. 1. 11. aur 12. 37.
q 6 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1706.

r Paid. 41. 30. A'am. 7. 11.
s Paid. 41. 56.
1702.
t 19 áyat.
1701.
u 'Az. 7. 24.

Peshtar MASÍH se, 1701.

ún kí dí húí jágír rakhte the, aur apní jágír, jo Fira'ún ne unhen dí thí, kháte the; is liye unhon ne apní zamínon ko na bechá.

23 Tab Yúsuf ne logon se kahá, ki Dekho, main ne áj ke din tum ko, aur tumhárí zamín ko Fira'ún ke liye mol liyá: to yih tukhm tumháre liye hai, khet men boo.

24 Aur jab yih ziyáda ho, to yún hogá, ki tum pánchwán hissa Fira'ún ko doge, aur chár hisse khet men bíj bone ko, aur tumhárí, aur un kí, jo tumháre gharáne ke hain, aur tumháre bachchon kí khurák ke liye honge.

25 We bole, ki Tú ne hamárí jánen bacháín; ham apne khudáwand kí nazar men maurid i rahm howen[x], aur ham Fira'ún ke gulám honge.

26 Aur Yúsuf ne sárí Misr kí zamín ke liye yih áín, jo áj ke din tak hai, muqarrar kiyá, ki Fira'ún pánchwán hissa le; magar faqat káhinon kí zamín[y] Fira'ún kí na húí.

27 ¶ Aur Isráel ne Misr kí zamín men Jashan ke mulk men sukúnat kí[z]: aur we wahán amlák rakhte the; aur we barhe, aur bahut ziyáda húe[a].

28 Aur Ya'qúb Misr kí zamín men satrah baras jíá: so Ya'qúb kí sárí 'umr ek sau saintálís baras kí húí.

29 Aur Isráel ke marne ká waqt nazdík pahunchá[b]: tab us ne apne beṭe Yúsuf ko bulákar kahá, Ab jo main terí nazar men maurid i lutf hún, apná háth merí rán tale rakh díjiye[c], aur mihrbání aur sadáqat se mere sáth sulúk kíjiye[d]; mujh ko Misr men mat gáṛiyo[e]:

30 Ki main apne bápdádon ke pás soúngá[f]; aur tú mujhe Misr se báhar le jáiyo, aur un ke goristán men gáṛiyo[g]. Wuh bolá, ki Jaisá tú ne kahá, main karúngá.

31 Aur us ne kahá, ki Mere áge qasam khá. Us ne us ke áge qasam kháí. Tab Isráel apne bistar ke sirháne par khudáparastí men jhuk gayá[h].

x Paid. 3[?]. 15. — y 22 áyat. — z 11 áyat. — a Paid. 46. 3. — 1689. — b Yúnn[?] Isl[?] 31. 4. 1 [illegible] — c Paid. 24. 2. — d Paid. 21. 29[?]. — e Yún Paid. 50. 25. — f 2 Sam. 19. 37. — g Paid. 49. 29. aur 50. 5, 13. — h Paid. 48. 2. 1 Sal. 1. 47. 'Ibrán. 11. 21.

XLVIII BÁB.

1 Ya'qúb bímár hojátá, aur Yúsuf apne do beṭe sáth leke us kí 'iyádat kartá. 2 Ya'qúb apne taín sambháltá, ki unhen barakat dewe. 3 Khudá ke wa'de ká zikr kartá. 5 Munassí aur Ifráím ko apne beṭon men shámil kartá. 7 Yúsuf ko us kí má ke qabristán ká patá detá. 9 Ifráím aur Munassí ko barakat detá. 17 Chhoṭe ko baṛe kí banisbat, bihtar barakat milí. 21 Un ke Kan'án men lauṭjáne kí peshkhabarí detá.

Peshtar MASÍH se, 1689.

AUR ba'd in báton ke yún húá, ki kisí ne Yúsuf se kahá, Dekh, terá báp bímár hai; so us ne apne do beṭon Munassí aur Ifráím ko sáth liyá.

2 Aur Ya'qúb ko khabar dí gaí, ki Dekh, terá beṭá Yúsuf tere pás áyá hai. Aur Isráel palang par sambhal baiṭhá.

3 Aur Ya'qúb ne Yúsuf se kahá, ki Khudá e Qádir Lauz ke bích[a], Kan'án kí zamín men, mujhe dikháí diyá, aur mujhe barakat dí.

4 Aur mujhe kahá, ki Dekh, main tujhe baromand aur firáwán karúngá, aur tujh se bahut sí gurohen paidá karúngá; aur tere ba'd yih zamín terí nasl kí milk i abadí[b] karúngá.

5 ¶ Aur ab tere do beṭe Ifráím aur Munassí, jo tujh se Misr kí zamín men, peshtar is se ki main Misr men tujh pás áyá, paidá húe, mere hain[c]; we Rúbin aur Sama'ún kí tarah mere honge.

6 Aur terí aulád, jo in ke ba'd paidá ho, terí hogí; aur we apní mírás men, apne bháíon ke hamnám honge.

7 Aur main jo hún, so jab Faddán se átá thá, Rakhil ráh men, jab Ifrát thoṛí dúr rah gayá thá, mere pás Kan'án kí zamín men mar gaí[d]. Aur main ne use wahín Ifrát kí ráh men gáṛá; Baitlaham wuhí hai.

8 Phir Isráel ne Yúsuf ke beṭon ko dekhkar kahá, Ye kaun hain?

9 Yúsuf ne apne báp se kahá, Ye mere beṭe hain, jo Khudá ne mujhe yahán díe[e]. Wuh bolá, Unhen mujh pás lá, main unhen barakat bakhshúngá[f].

10 Lekin Isráel kí ánkhen buṛhápe se dhundlí húí thín[g], ki wuh dekh na saká. Aur wuh unhen us ke nazdík láyá; aur us ne unhen chúmá, aur unhen g[illegible] lagáyá[h].

11 Aur Isráel ne Yúsuf se kahá, Mujhe to tere hí munh dekhne kí ás na thí[i]: aur dekh, Khudá ne terí nasl bhí mujhe dikháí.

12 Aur Yúsuf ne unhen apní god men se nikálá, aur apne taín zamín par jhukáyá.

a Paid. 28. 13, 19. aur 35. 6, 9, wag. — b Paid. 17. 8. — c Paid. 41. 50. aur 46. 20. Yash. 13. 7. aur 14. 4. — d Paid. 35. 9, 16, 19. — e Yún Paid 33. 5. — f Paid. 27. 4. — g Paid. 27. 1. — h Paid. 27. 27. — i Paid. 45. 28.

Peshtar MASÍH se, 1689.

13 Yúsuf ne un donoṉ ko pakṛá, Ifráím ko apne dahine háth se Isráel ke báyeṉ háth ke muqábil, aur Munassí ko apne báyeṉ háth se Isráel ke dahne háth ke sámhne, aur us ke nazdík láyá.

14 Isráel ne apná dahná háth lambá kiyá, aur Ifráím ke sir par, jo chhoṭá thá, rakhá, aur báyáṉ háth Munassí ke sir par; ján bújhkar apne háthoṉ ko yúṉ rakhá[k]; kyúṉki Munassí palauṭhá thá.

15 ¶ Aur us ne Yúsuf ke liye barakat cháhí[l], aur kahá, Khudá, jis ke sámhne mere báp Abirahám aur Iz,hák chale[m], aur wuh Khudá, jis ne sárí 'umr áj ke din tak merí páshání kí:

16 Aur wuh Firishta, jis ne mujhe sárí baláoṉ se bacháyá[n], in jawánoṉ ko barakat dewe; aur jo merá nám hai, aur mere bápdádoṉ Abirahám aur Iz,hák ká nám hai, so un ká rakhe[o]; aur zamín par un se rel pel guroh paidá kare.

17 Aur Yúsuf yih dekhkar, ki us ke báp ne apná dahná háth Ifráím ke sir par rakhá[p], nákhush húá: aur us ne apne báp ká háth thám liyá, táki use Ifráím ke sir par se uṭháke Munassí ke sir par rakh dewe.

18 Aur Yúsuf ne apne báp se kahá, ki Ai mere báp, yúṉ bajá nahíṉ; kyúṉki yih palauṭhá hai; apná dahiná háth us ke sir par rakh.

19 Us ke báp ne na máná, aur kahá, Maiṉ jántá húṉ, ai beṭe, maiṉ jánta húṉ[q]: is se bhí log honge, aur yih bhí buzurg hogá: par us ká chhoṭá bháí us kí nisbat baṛá hogá[r], aur us kí nasl se bahut gurohen hongí.

20 Aur us ne un ko us din barakat bakhshí, ki Baní Isráel terá nám leke ápas men du'á e khair karenge, ki KHUDAWAND tujh ko Ifráím aur Munassí sá kare[s]. So us ne Ifráím ko Munassí par fazílat dí.

21 Aur Isráel ne Yúsuf ko kahá, Dekh, maiṉ martá húṉ: lekin KHUDAWAND tumháre sáth hogá, aur tum ko tumháre bápdádoṉ kí zamín meṉ phir le jáegá[t].

22 Aur maiṉ tujhe, tere bháíoṉ kí nisbat, ek hissa[u], jo maiṉ ne Amúríoṉ ke háth se, apní talwár aur kamán se nikálá[x], ziyáda detá húṉ.

k 19 áyat. l 'Ibrán. 11. 21. m Paid. 17. 1. aur 21. 40. n Paid. 28. 15. aur 31. 11, 13, 21. Zab. 34. 22. aur 121. 7. o 'Ámús 9. 12. A'ám. 15. 17. p 14 áyat. q 14 áyat. r Gin. 1. 33, 35. aur 2. 19, 21. Ist. 33. 17. Muk. 7. 6, 8. s Yúṉ Rút 4. 11, 12. t Paid. 46. 4. aur 50. 24. u Yash. 24. 32. 1 Taw. 5. 2. Yúh. 4. 5. x Paid. 15. 16. aur 34. 28. Yash. 17. 14, wag.

XLIX BÁB.

1 Ya'qúb apne beṭoṉ ko bulátá ki unheṉ barakat dewe. 3 Ek ek kí jo barakat milí. 29 Apne dafan kí bábat hukm detá. 33 Wuh wafát pátá.

AUR Ya'qúb ne apne beṭoṉ ko buláyá, aur kahá, Apne ko jam'a karo, táki maiṉ us kí, jo pichhle dinoṉ meṉ[a] tum par bítegá, tumheṉ khabar dúṉ[b].

2 Ai Ya'qúb ke beṭo, báham áo, aur suno[c]; apne báp Isráel kí suno.

3 ¶ Rúbin, merá palauṭhá tú hai[d], merí shahzorí, aur merí qúwat ká auwal[e], aur qadr meṉ baṛá, aur 'izzat meṉ pahlá hai:

4 Lekin tú pánioṉ ká sá josh kháke baṛá na ṭhahregá[f]: kyúṉki tú apne báp ke bistar par chaṛhá[g]; tab us meṉ tú ne khalal kiyá; wuh mere bichhaune par chaṛh gayá.

5 ¶ Sama'ún aur Láwí to sage bháí[h] haiṉ, aur un kí makkáríáṉ zulm ke hathyár[i].

6 Merí ján, un kí majlis meṉ dákhil na ho[k]; aur merá dil, un ke majma' meṉ shámil na ho[l]: ki we apne gazab meṉ mard ko már ḍálte the[m], aur apní khushí se sáṉṛ kí khúncheṉ márte the.

7 La'nat un ke gazab par, ki tund thá; aur un ke qahr par, ki sakht thá: maiṉ unheṉ Ya'qúb meṉ chhitráúṉgá, aur unheṉ Isráel meṉ bithráúṉgá[n].

8 ¶ Ai Yahúdáh, tere bháí terí madh karenge[o]; terá háth tere bairíoṉ kí gardan meṉ hogá[p]; tere báp kí aulád tere huzúr jhukengí[q].

9 Yahúdáh jawán sher[r] hai: mere beṭe, tú shikár par se uṭh chaltá hai; wuh singh aur sher kí mánind jhuktá aur baiṭhtá hai[s]: kaun us ko chheṛegá?

10 Na sibt Yahúdáh se, na 'asá us ke páoṉ meṉ se[t] játá rahegá[u], jab tak ki Sailá na áwe[x]; aur qaumeṉ us kí farmánbardár howengí[y].

11 Wuh apná gadhá angúr ke darakht se, aur apní gadhí ká bachcha kishmish ke darakht se bándhegá[z]; wuh apná libás mai meṉ, aur apní poshák áb i angúr meṉ dhowegá;

12 Us kí ánkheṉ mai se lál hongí[a], aur us ke dánt dúdh se safed howenge.

Peshtar MASÍH se, 1689.

a Ist. 4. 30. Gin. 24. 14. Yas. 2. 2. aur 39. 6. Yar. 23. 20. Dán 2. 28, 29. A'am. 2. 17. 'Ibrán. 1. 2. b Ist. 33. 1. 'Ámús 3. 7. c Zab. 34. 11. d Paid. 29. 32. e Ist. 21. 17. Zab. 78. 51. f 1 Taw. 5. 1. g Paid. 35. 22. Ist. 27. 20. 1 Taw. 5. 1. h Paid. 29. 33, 34. i Ams. 18. 9. Paid. 34. 25. k Ams. 1. 15, 16. l Zab. 26. 9. A'm. 5. 11. m Paid. 34. 26. n Yash. 19. 1. aur 21. 5, 6. 1 Taw. 4. 24. 39. o Paid. 29. 35. p Ist. 33. 7. Zab. 18. 40. q Paid. 27. 29. 1 Taw. 5. 2. r Hús. 5. 14. Muk. 5. 8. s Gin. 23. 24. aur 24. 9. t Ist. 28. 57. u Gin. 24. 17. Yar. 30. 21. Zak. 10. 11. x Yas. 11. 1. aur 62. 11. Hiz. 21. 27. Dán. 9. 25. Mat. 21. 9. Lúq. 1. 32, 33. y Yas. 2. 2. aur 11. 10. aur 42. 1, 4. aur 49. 6, 7, 22, 23. aur 55. 4, 5. aur 60. 1, 3, 4, 5. Hajj. 2. 7. Lúq. 2. 30, 31, 32. z 2 Sal. 18. 32. a Ams. 23. 29.

Peshtar MASÍH se, 1689.

13 ¶ Maskan Zabulún ká samundar ká kanára[b], aur jaházon ká bandar hogá; aur us kí sarhadd Saidá tak pahunchegí.

14 ¶ Ishakár mazbút gadhá hai, jo iháton men leṭegá;

15 Aur jab dekhtá hai, ki árámgáh ḳhúb aur zamín dilpasand hai, to apná kándhá bojh uṭháne ko jhukáegá, aur ḳhirájguzár banegá.

16 ¶ Dán, Isráel ke firqon men se ek kí mánind apne logon ká niyáo karegá[c].

17 Dán ráh ká sámp hai, aur ráhguzar ká afa'í, jo ghoṛe kí nalíon ko aisá dansegá, ki us ká sawár pichhárí gir paṛegá[d].

18 Ai ḲHUDÁWAND, main terí naját ká muntazir[e] húṇ.

19 ¶ Jadd, ek fauj se maglúb hogá, par wuh áḳhir ko gálib hogá[f].

20 ¶ Yasar se us kí chikní roṭí áwegí; wuh bádsháhí ḳhush ḳhuráken degá[g].

21 ¶ Naftálí ázád gazál hai, jo lutf ke kalám kahegá[h].

22 ¶ Yúsuf bárwar paudhá hai; wuh sote par lagá húá bárwar paudhá hai, jis kí sháḳhen díwár par chaṛh játí hain.

23 Tírandáz us ko chheṛte, aur márte aur satáte the[i];

24 Lekin us kí kamán baqarár hai[k], aur us ke háth ke bázú chálák rahte hain, Ya'qúb ke Kirdigár ke háth men se[l], wahán se, Isráel ke chaupán[m] aur chaṭán[n] se;

25 Tere báp ke Ḳhudá se[o], jis ne terí madad kí, aur us Qádir se[p], jis ne tujh ko mutabarrak kiyá, tere liye úpar se ásmán kí barakaten, aur níche se gahráo kí barakaten, aur chhátíon aur rihmon kí barakaten howen[q].

26 Jo barakat terá báp tere liye cháhtá hai, so puráne paháṛon kí barakat se, aur qadím kohon kí ḳhushnumáí se baṛh játí[r] hai: wuh Yúsuf ke sir par balki us ke sir ke táj par, jo apne bháíon se judá húá, áwe[s].

27 ¶ Binyamín pháṛnewálá bheṛiyá[t] hai; subh ko shikár kháegá, aur shám ko ganímat báṇṭegá[u].

28 ¶ Ye sab Isráel ke bárah sibt hain; aur yih hai, jo un ke báp ne unhen kahá, aur har ek ke haqq men judí judí barakat cháhí.

29 Phir us ne unhen hukm kiyá, aur kahá, ki Main apne logon men shámil hone par húṇ[x]; mujhe apne bápon ke pás[y] us magáre men, jo Hittí 'Ifrún ke khet men hai[z], gáṛiyo;

30 Ya'ne, us magáre men, jo Makfílah ke khet men, Mamre kí púrab taraf, Kan'án kí zamín men hai, jo Abirahám ne khet samet 'Ifrún Hittí se goristán kí milk hone ko mol liyá thá[a].

31 Wahán unhon ne Abirahám ko, aur us kí jorú Sarah ko gáṛá[b]; wahán unhon ne Iz,hák aur us kí jorú Ribqah ko gáṛá[c]; aur wahán main ne Líyáh ko gáṛá;

32 Ya'ne, us khet par aur us magáre men, jo baní Hitt se ḳharídá gayá hai.

33 Aur jab Ya'qúb apne beṭon ko wasíyat kar chuká, to us ne apne páon ko phir bichhaune par pháiláyá, aur ján bahaqq húá, aur apne logon men já milá[d].

L BÁB.

1 *Ya'qúb ke liye mátam karte.* 4 *Yúsuf Fira'ún se ruḳhsat letá, ki apne báp ká dafan karne jáwe.* 7 *Us ke dafan ke ahwál.* 15 *Yúsuf ke bháí us se mu'áfí mángte, aur wuh un ko dilásá detá.* 22 *Yúsuf kí barí 'umr.* 23 *Tísrí pusht kí auládd dekhtá.* 24 *Apne bháíon se un ke lauṭne kí peshíngoí kartá.* 25 *Un se qasam letá ki we us kí haḍḍíon ko sáth lejáwenge.* 26 *Wuh marjátá, aur us kí lásh sandúq men rakhí játí.*

TAB Yúsuf, apne báp ke muṇh par gir paṛá[a], aur us par royá, aur us ko chúmá[b].

2 Aur Yúsuf ne apne tabíb chákaron ko hukm kiyá, ki us ke báp men ḳhushbú bharen[c].

3 So tabíbon ne Isráel men ḳhushbú bharí: aur us par chálís din guzre; kyúnki jin par ḳhushbú bharí játí hai, itne din guzarte hain. Aur Misrí us ke liye sattar din tak royá kie[d].

4 Aur jab us par rone ke din guzar gae, to Yúsuf ne Fira'ún ke gharáne se kahá, ki Agar main ne tumhárí nazaron men iltifát páí ho, to Fira'ún ke kánon men kah do.

5 Ki Mere báp ne yih mujh se qasam leke kahá hai[e], ki Dekh, main martá húṇ: tú mujh ko merí gor men, jo main ne Kan'án kí zamín men apne liye khodí hai[f], gáṛiyo. So is liye mujhe ruḳhsat

Margin references: [b] Ist. 33. 18, 19. Yash. 19. 10, 11. [c] Ist. 33. 22. Q. 2. 18. 1, 2. [d] Qáz. 18. 27. [e] Zab. 25. 5. aur 119. 166, 174. Yas. 25. 9. [f] Ist. 33. 20. 1 Taw. 5. 18. [g] Ist. 33. 24. Yash. 19. 24. [h] Ist. 33. 23. [i] Paid. 37. 4, 24, 28. aur 39. 20. aur 42. 21. Zab. 118. 13. [k] Ayy. 29. 20. Zab. 37. 15. Zab. 132. 2, 5. Zab. 80. 1. Yas. 28. 16. [o] Paid. 28. 13. aur 35. 3. aur 43. 23. [p] Paid. 17. 1. aur 35. 11. [q] Ist. 33. 13. [r] Ist. 33. 15. [s] Ist. 33. 16. [t] Qáz. 20. 21, 25. Hiz. 22. 25, 27. [u] Gin. 23. 21. Ast. 8. 11. Hiz. 39. 10. Zak. 14. 1, 7. [x] Paid. 15. 15. aur 25. 8. [y] Paid. 47. 30. 2 Sam. 19. 37. [z] Paid. 50. 13. [a] Paid. 23. 16. [b] Paid. 23. 19. aur 25. 9. [c] Paid. 35. 29. [d] 29 ayat. [a] Paid. 46. 4. [b] 2 Sal. 13. 14. [c] 26 áyat. 2 Taw. 16. 14. Mat. 26. 12. Marq 14. 8. aur 16. 1. Lúq. 24. 1. Yúh. 12. 7. aur 19. 39, 40. [d] Gin. 20. 29. Ist. 34. 8. [e] Paid. 47. 29. [f] 2 Taw. 16. 14. Yas. 22. 16. Mat. 27. 60.

Peshtar MASÍH se, 1689.

de, ki jáún aur apne báp ko gárún; aur main phir áúngá.

6 Fira'ún ne kahá, ki Já, aur apne báp ko, jaise us ne tujh se qasam lí hai, gáṛiyo.

7 ¶ So Yúsuf apne báp ko gáṛne gayá: aur Fira'ún ke sáre chákar, aur us ke ghar ke shaikh, aur Misr kí zamín ke sáre shaikh,

8 Aur Yúsuf ká sárá ghar, aur us ke bhái, aur us ke báp ká ghar, sab us ke sáth gae; aur unhon ne sirf apne laṛke, aur gáe bail, aur bheṛ bakrí, Jashan kí zamín men chhoṛ díe.

9 Aur gáṛíán aur sawár, us ke sáth gae; aur baṛá amboh thá.

10 Aur we Atad men, us khalíhán par, jo Yardan ke pár hai, áe, aur wahán bahut baṛe dardálúd nále kíe[g]. Aur us ne apne báp ke liye sát din tak gam kiyá[h].

11 Aur jab us zamín ke báshindon, ya'ne Kan'ánion ne Atad men, khalíhán par, yih gam karte dekhá, to bole, Misríon ke liye yih baṛá dardnák gam hai. So wuh jagah ‖ Abíl Misraim kahláí hai: aur wuh Yardan ke pár hai.

12 Aur us ke beṭon ne, jaisá us ne unhen hukm kiyá thá, us ke sáth kiyá.

13 Us ke beṭe use Kan'án kí zamín men le gae[i], aur use Makfílah ke khet ke magáre men, jise Abirahám ne goristán kí milkíyat ke liye, 'Ifrún Hittí se Mamre ke muqábil, mol liyá thá[k], gáṛá.

14 ¶ Aur Yúsuf khud, aur us ke bhái, aur we sab, jo us ke sáth us ke báp ko gáṛne gae the, us ke báp ko gáṛke Misr ko phire.

15 ¶ Aur jab Yúsuf ke bháíon ne dekhá, ki hamárá báp mar gayá, to unhon ne kahá, ki Yúsuf sháyad ham se dushmaní karegá, aur sárí badí ká, jo ham ne us se kí hai, muqarrar intiqám legá[l].

16 Tab unhon ne Yúsuf ko yún kahlá bhejá, ki Tere báp ne, apne marne se áge, wasíyat kí hai, ki Tum Yúsuf se kahiyo,

17 Apne bháíon ke gunáh, aur un kí khatáen ab bakhsh díjiye; kyúnki unhon ne tujh se badí kí[m]: so apne báp ke Khudá[n] ke bandon ke gunáh bakhsh díjiye. Aur Yúsuf, jab unhon ne use yih kahá, to royá.

18 Aur us ke bhái bhí gae, aur us ke sámhne gir paṛe[o]; aur unhon ne kahá, Dekh, ham tere chákar hain.

19 Yúsuf ne unhen kahá, Mat ḍaro[p]; kyá main Khudá ke ikhtiyár men nahín[q]?

20 Tum jo ho, tum ne mujh se badí karne ká iráda kiyá[r]; lekin Khudá ne use bhaláí kar diyá, ki bahut se logon kí ján bach jáwe:[s] chunánchi áj wáqi' húá.

21 Is liye tum mat ḍaro; main tumháre laṛkon kí parwarish karúngá[t]. Aur us ne un kí khátirjam'a kí.

22 ¶ Aur Yúsuf, aur us ke báp ke gharáne ne Misr men sukúnat kí: aur Yúsuf ek sau das baras jiyá.

23 Aur Yúsuf ne Ifráím ke laṛke, jo tísrí pusht the[u], dekhe: aur Munassí ke beṭe Makír[x] ke beṭe bhí Yúsuf kí god men janáe gae[y].

24 Aur Yúsuf ne apne bháíon se kahá, Main martá hún: aur Khudá tum ko yád karegá, aur tum ko is zamín se báhar[z], us zamín men, jis kí bábat us ne Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'qúb se qasam kí hai[a], le jáegá.

25 Aur Yúsuf ne baní Isráel se qasam leke kahá, Khudá tum ko yád karegá, aur tum merí haḍḍíon ko yahán se le jáiyo[b].

26 Yúsuf ek sau das baras ká búṛhá hoke mar gayá: aur unhon ne us men khushbú bharí[c], aur use Misr men sandúq men rakhá.

Peshtar MASÍH se, 1689. 1635. 1635.

[g] 2 Sam. 1. 17. A'am. 8. 2.
[h] 1 Sam. 31. 13. Aiy. 2. 13.
‖ Ya'ne *Misríon ká mátam.*
[i] Paid. 49. 29, 30. A'am. 7. 16.
[k] Paid. 23. 16.
[l] Aiy. 15. 21, 22.
[m] Amṡ. 28. 13.
[n] Paid. 49. 25.
[o] Paid. 37. 7. 10.
[p] Paid. 45. 5.
[q] Ist. 32. 35. 2 Sal. 5. 7. Aiy. 34. 29. Rúm. 12. 19. 'Ibrán. 10. 30.
[r] Zeb. 56. 5.
[s] Yas. 10. 7. Paid. 45. 5, 7. A'am. 3. 13, 14, 15.
[t] Paid. 47. 12. Mat. 5. 44.
[u] Aiy. 42. 16.
[x] Gin. 32. 39.
[y] Paid. 30. 3.
[z] Paid. 15. 14. aur 46. 4. aur 48. 21. Khur. 3. 16, 17. 'Ibrán. 11. 22.
[a] Paid. 15. 18. aur 26. 3. aur 35. 12. aur 46. 4.
[b] Khur. 13. 19. Yash. 24. 32. A'am. 7. 16.
[c] 2 Ayat.

MU'SA' KI' DU'SRI' KITA'B,

MUSAMMA'

KHURU'J.

Peshtar MASÍH se, 1706.

I BÁB.

1 Baní Isráel, Yúsuf ke marne ke ba'd, bahut hojáte. 8 Nayá bádsháh un par zulm kartá, lekin we aur bhí ziyáda barhjáte. 15 Dái janáián khudátarsí karke naupaide larkon ko zinda rakhte. 22 Fira'ún hukm deta, ki sab naupaide larke daryá men phenke jáwen.

AB Isráel ke beṭon ke nám, jo har ek apne kunbe ko leke Ya'qúb ke sáth Misr men áyá, ye hain[a]:

2 Rúbin, Sama'ún, Láwí, Yahúdáh,

3 Ishakár, Zabulún, Binyamín,

4 Dán, Naftálí, Jadd, Yasar.

5 Aur sárí jánen, jo Ya'qúb kí sulb se paidá húín, sattar thín[b]; aur Yúsuf to Misr men thá.

6 Aur Yúsuf[c], aur us ke sab bháí, aur sáre log us qarn ke, mar miṭe.

7 ¶ Lekin Isráel kí auláḍ baromand húí, aur baṛhí, aur firáwán húí, aur niháyat zor paidá kiyá[d]; aur wuh zamín un se ma'múr hogaí.

8 Tab Misr men ek nayá bádsháh, jo Yúsuf ko na jántá thá[e], paidá húá.

9 Aur us ne apne logon se kahá, Dekho, ki baní Isráel ham se ziyáda, aur qawítar hain[f].

10 Ao[g], ham un se dánishmandána mu'ámala karen[h], tá na howe, ki jab we aur ziyáda hon, aur jang paṛe, to we hamáre dushmanon se mil jáwen, aur ham se laṛen, aur mulk se nikal jáwen.

11 Is liye unhon ne un par khiráj ke liye muhassil biṭhláe, táki unhen apne sakht kámon ke bojhon se[i] satáwen[k]. Aur unhon ne Fira'ún ke liye khazáne ke shahr Pitom aur Ra'msís[l] banáe.

12 Par unhon ne jitná unhen dukh diyá, we ziyádatar baṛhe, aur firáwán húe; aur we baní Isráel kí kasrat se nákhush húe.

13 Aur Misríon ne khidmat karwáne men baní Isráel par sakhtí kí.

14 Aur unhon ne berahmí se gilí aur khishtí kám, aur sab qism kí khidmat khet kí karwáke[m], un kí zindagí talkh kí[n]; un kí sárí khidmaten, jo we karte the, mashaqqat kí thín.

15 ¶ Tab Misr ke bádsháh ne 'Ibrání dáí janáíon ko, jin men ek ká nám Sifrah, aur dúsrí ká nám Fú'ah thá, yún kahá:

16 Ki jab 'Ibrání 'auraten tum se dáí ká kám karáwen, aur tum unhen pattharon par dekho, agar beṭá ho, to use halák karo, aur agar beṭí ho, to jíne do.

17 Par dáí janáián Khudá se ḍarín[o], aur jaisá ki Misr ke bádsháh ne unhen hukm kiyá thá, na kiyá[p], aur laṛkon ko jítá rahne diyá.

18 Phir Misr ke bádsháh ne dáíon ko bulwáyá, aur unhen kahá, Tum ne aisá kyún kiyá, aur laṛkon ko kyún jítá rahne diyá?

19 Dáíon ne Fira'ún ko kahá, Is liye ki 'Ibrání 'auraten Misr kí 'auraton ke mánind nahín[q]; ki we mazbút hain, aur peshtar us se ki dáíán un tak pahunchen, jan ḍáltí hain.

20 Pas ihsán kiyá Khudá ne dáíon ke sáth[r], aur we log firáwán húe, aur baṛá zor paidá kiyá.

21 Aur is sabab se ki dáíán Khudá se ḍarín, yún húá, ki us ne un ko ábád kiyá[s].

22 Aur Fira'ún ne apne sab logon ko hukm kiyá, ki Un men jo beṭá paidá ho, tum use daryá men ḍál do[t]; aur jo beṭí ho, jítí rahne do.

II BÁB.

1 Músá paidá hotá; 3 ṭokre men rakhke, use jháú ke bích ḍál dete. 5 Wahán us ká palá miltá, aur Fira'ún kí beṭí use leke, us kí parwarish aur tarbiyat kartí. 11 Músá ek Misrí ádmí ko márḍáltá. 13 Ek 'Ibrání ádmí se malámat kartá. 15 Midyán ko bhágjátá. 21 Safúrah se sháddí kartá. 22 Jairsún paida hotá. 23 Khudá Baní Isráel kí faryád suntá.

Marginal references (left):
a Paid. 46. 8. Khur 6. 14.
b Paid. 46. 26, 27. Isti 10. 22. Paid 50. 26. A'am. 7. 15.
c [illegible] 15
d Paid. 46. 3. Isti 26. 5. Zab. 105. 24. A'am. 7. 17.
e A'am. 7. 18.
f Zab. 105. 24.
g Zab. 105. 25. [illegible]
h A'm. [illegible] 13. Zab. 105. 25. A'mal 16. 22. [illegible] A'am. 7. 19.
i Khur 5. 4, 5. [illegible]
k Paid. 15. 13. Khur. [illegible]
l [illegible] Paid. 47. 11.

Marginal references (right):
Peshtar MASÍH se, 1635.
m Zab. 81. 6.
n Khur 2. 23. aur 6. 9. Gin. 20. 15. A'am. 7. 19, 34.
1635 ke qaríb.
o Ams. 16. 6.
p Dán. 3. 16, 18. aur 6. 13. A'am. 5. 29.
q Dekho Yash. 2. 4. wag. 2 Sam. 17. 19. 20.
r Ams. 11. 18. Wá'iz 8. 12. Yas. 3. 10. 'Ibrán. 6. 10.
s Dekho 1 Sam. 2. 35. 2 Sam. 7. 11, 13, 27, 29. 1 Sal. 2. 24. aur 11. 38. Zab. 127. 1.
1573 ke qaríb.
t A'am. 7. 19.

Peshtar MASÍH se, 1571.

PHIR Láwí ke gharáne ke ek shaḳhs ne jákar Láwí kí nasl meṉ ek 'aurat se biyáh kiyá[a].

2 Wuh 'aurat hámila húí, aur beṭá janí; aur us ne use ḳhúbsúrat dekhke tín mahíne tak chhipá rakhá[b].

3 Aur jab áge ko chhipá na sakí, to us ne sarkanḍoṉ ká ek ṭokrá banáyá, aur us par raugan, qír, aur zuft ká lagáyá, aur laṛke ko us meṉ rakhá; aur us ne use daryá ke kanáre par jháú meṉ rakh diyá.

4 Aur us kí bahin[c] dúr se khaṛí dekhtí thí, ki kyá hotá hai us ke sáth.

5 ¶ Tab Fira'ún kí beṭí gusl karne ko daryá par utrí, aur us kí sahelíáṉ daryá ke kanáre par phirne lagíṉ. Us ne jháú meṉ ṭokrá dekhkar apní sahelí ko bhejá, ki use uṭhá le[d].

6 Jab us ne use kholá, to kyá dekhtí hai, ki ek laṛká hai, rotá húá. Use us par rahm áyá, aur bolí, Yih kisí 'Ibrání ká laṛká hai.

7 Tab us kí bahin ne Fira'ún kí beṭí ko kahá, Kahe to, maiṉ jáke 'Ibrání 'auratoṉ meṉ se ek dáí tujh pás le áúṉ, táki wuh tere liye is laṛke ko dúdh piláwe.

8 Fira'ún kí beṭí ne use kahá, ki Já. Wuh chhokrí gaí, aur laṛke kí má ko buláyá.

9 Fira'ún kí beṭí ne use kahá, ki Is laṛke ko le, aur mere liye dúdh pilá; maiṉ tujhe darmáhá dúṉgí. Us 'aurat ne laṛke ko liyá, aur dúdh piláyá.

10 Jab laṛká baṛhá, wuh use Fira'ún kí beṭí pás láí, aur wuh us ká beṭá ṭhahrá[e], us ne us ká nám ‖ Músá rakhá, aur kahá, ki Maiṉ ne use pání se nikálá.

11 ¶ Aur un rozoṉ meṉ yúṉ húá, ki jab Músá baṛá húá, to wuh apne bháíoṉ pás báhar gayá, aur un kí mashaqqatoṉ ko dekhá[f]; aur dekhá, ki ek Misrí ek 'Ibrání ko, jo ek us ke bháíoṉ meṉ se thá, már rahá hai.

12 Phir us ne idhar udhar nazar kí, aur dekhá, ki koí nahíṉ; tab us Misrí ko már ḍálá[g], aur ret meṉ chhipá diyá.

13 Jab wuh dúsre din báhar gayá, to kyá dekhtá hai, ki do 'Ibrání ápas meṉ jhagaṛ rahe haiṉ[h]; tab us ne us ko, jo náhaqq par thá, kahá, ki Tú apne yár ko kyúṉ mártá hai?

14 Wuh bolá, ki Kis ne tujhe ham par hákim, yá munsif muqarrar kiyá? áyá tú cháhtá hai, ki jis tarah tú ne us Misrí ko már ḍálá, mujhe bhí már ḍále[i]? Tab Músá ḍará, aur kahá, ki Yaqínan yih bhed fásh húá.

15 Jab Fira'ún ne yih suná, to cháhá, ki Músá ko qatl kare; par Músá Fira'ún ke huzúr se bhágá[k], aur Midyán kí wiláyat meṉ gayá, aur ek kúe ke nazdík baiṭhá[l].

16 Aur Midyán ke káhin[m] kí sát beṭíáṉ thíṉ; we áíṉ, aur pání nikálne lagíṉ[n], aur kaṭhre ko bhará, táki apne báp ke galle ko pání piláweṉ.

17 Tab gaṛaríoṉ ne áke unheṉ hánká; lekin Músá ne khaṛá hokar un laṛkíoṉ kí rihái kí, aur un ke galle ko pání piláyá[o].

18 Aur jab we apne báp Ra'úel[p] pás áíṉ, us ne púchhá, ki Áj tum kyúṉkar sawere phiríṉ?

19 We bolíṉ, Ek Misrí ne hameṉ gaṛaríoṉ ke háth se bacháyá, aur hamáre liye jitná káfí thá, pání bhará, aur galle ko piláyá.

20 Us ne apní beṭíoṉ se kahá, ki Wuh mard kaháṉ hai? tum use kyúṉ chhoṛ áíṉ? use buláo, ki roṭí kháwe[q].

21 Tab Músá us shaḳhs ke ghar meṉ rahne par rází húá: aur us ne apní beṭí Safúrah Músá ko dí[r].

22 Wuh beṭá janí; us ne us ká nám ‖ Jairsún[s] rakhá; kyúṉki us ne kahá, ki Maiṉ gair mulk meṉ musáfir húṉ[t].

23 ¶ Aur ek muddat ke ba'd[u] yúṉ húá, ki Misr ká bádsháh mar gayá: aur baní Isráel mashaqqat se áh bharne lage[x], aur roe; aur un ká roná, jo un kí mashaqqat ke bá'is se thá, Ḳhudá tak pahunchá[y].

24 Ḳhudá ne un kí faryád suní[z]; aur Ḳhudá ne apne 'ahd ko, jo Abiraham, aur Iz,hák, aur Ya'qúb ke sáth thá, yád kiyá[a].

25 Aur Ḳhudá ne baní Isráel par nazar kí[b], aur un ke hál ko ma'lúm kiyá[c].

Peshtar MASÍH se, 1531.

a Ḳhur. 6. 20. Gin. 26. 59. 1 Taw. 23. 14. — b A'am. 7. 20. 'Ibrán. 11. 23. — c Ḳhur. 15 20 Gin. 26. 59 — d A'am. 7. 21. — e A'am. 7. 21. — ‖ Ya'ne Nikálá húá. — f A'am. 7. 23, 24. 'Ibrán. 11. 24, 25, 26. — 1531 — g A'am. 7 24.

h A'am. 7. 26. — i A'am. 7. 27, 28. — k A'am. 7. 29. 'Ibrán. 11. 27. — l Paid. 24. 11 aur 29. 2. — m Ḳhur. 3. 1 — n Paid. 24. 11, aur 29. 10 1 Sam. 9. 11 — o Paid. 29. 10. — p Gin. 10 20, Yitro bhí kahláyá. Ḳhur. 3. 1 aur 4. 18. aur 18. 1, waġ. — q Paid 31. 54 aur 43. 25. — r Ḳhur. 4 25 aur 18. 2. — ‖ Ya'ne Yahán el musáfir. — s Ḳhur. 18. 3 — t A'am. 7. 29. 'Ibrán. 11. 13, 14. — u Ḳhur. 7. 7. A'am. 7. 30. — x Gin. 26 15 Ist. 26 7. Zab 12 5 — y Paid. 18. 20. 21. Ḳhur 3 9 aur 22 23. 27. Ist. 24. 15 Ya'q. 5. 4 — z Ḳhur. 6 5. — a Paid. 15. 14 aur 46. 4. Ḳhur. 6. 5. Zab. 105 8 42. aur 106. 45. — b Paid 4 31 1 Sam. 1. 11 2 Sam. 16. 12. Lúq. 1. 25. — c Ḳhur. 3 7.

Peshtar MASÍH se, 1491.

III BAB.

1 Músá Yitrú ke galle kí nigáhbání kartá. 2 Khudá us par jaite búṭe ke darmiyán záhir hotá. 9 Use Isráel ke chhuṛáne ko bhej detá. 14 Khudá ká nám. 15 Isráel ko Khudá ká paigám.

AUR Músá apne sasure Yitrú ke, jo Midyán ká káhin thá[a], galle kí nigáhbání kartá thá: tab us ne galle ko bayábán kí ek taraf hánk diyá, aur Khudá ke paháṛ[b] Hurib ke nazdík áyá.

2 Us waqt KHUDAWAND ká Firishta ek búṭe meṉ se ág ke shu'ale meṉ us par záhir húá[c]: us ne nigáh kí, to kyá dekhtá hai, ki ek búṭá ág meṉ roshan hai, aur wuh jal nahíṉ játá.

3 Tab Músá ne kahá, ki Maiṉ ab nazdík jáúṉ, aur is baṛe manzar ko dekhúṉ[d], ki yih búṭá kyúṉ nahíṉ jal játá[d].

4 Jab KHUDAWAND ne dekhá, ki wuh dekhne ko nazdík áyá, to Khudá ne usí búṭe ke andar se pukárá[e], aur kahá, ki Ai Músá, ai Músá! Wuh bolá, Maiṉ yaháṉ húṉ.

5 Tab us ne kahá, Yaháṉ nazdík mat á; apne páoṉ se jútá utár; kyúṉki yih jagah jaháṉ tú khaṛá hai, wádí muqaddas hai[f].

6 Aur us ne kahá, ki Maiṉ tere báp ká Khudá, aur Abirahám ká Khudá, aur Iz,hák ká Khudá, aur Ya'qúb ká Khudá húṉ[g]. Músá ne apná muṉh chhipáyá; kyúṉki wuh Khudá par nazar karne se ḍartá thá[h].

7 ¶ Aur KHUDAWAND ne kahá, Maiṉ ne apne logoṉ kí taklíf, jo Misr meṉ haiṉ, yaqínan dekhí[i], aur un kí faryád, jo khiráj ke mahassiloṉ ke sabab se hai, suní[k]; aur maiṉ un ke dukhoṉ ko jántá húṉ[l]:

8 Aur maiṉ názil húá húṉ[m], ki unheṉ Misríoṉ ke háth se naját bakhshúṉ[n], aur us zamín se nikálke achchhí baṛí zamín meṉ[o], jaháṉ dúdh aur shahd mauj mártá hai[p]: Kan'ánioṉ, aur Hittíoṉ, aur Amúríoṉ, aur Farizzíoṉ, aur Hawíoṉ, aur Yabúsíoṉ kí jagah meṉ[q] láúṉ.

9 Ab dekh, baní Isráel kí faryád mujh tak áí[r], aur maiṉ ne wuh zulm, jo Misrí un par karte haiṉ, dekhá hai[s].

10 Pas, ab tú já; maiṉ tujhe Fira'ún pás bhejtá húṉ[t]: mere logoṉ ko, jo baní Isráel haiṉ, Misr se nikál.

11 ¶ Músá ne Khudá ko kahá, Maiṉ kaun húṉ, jo Fira'ún ke pás jáúṉ, aur baní Isráel ko Misr se nikálúṉ[u]?

12 Wuh bolá, Yaqínan maiṉ tere sáth húṉgá[x], aur is ká, ki maiṉ ne tujhe bhejá hai, tujh pás yih nishán hai, ki jab tú logoṉ ko Misr se nikále, to tum is paháṛ par Khudá kí 'ibádat karoge.

13 Tab Músá ne Khudá se kahá, ki Dekh, jab maiṉ baní Isráel pás pahunchúṉ, aur unheṉ kahúṉ, ki Tumháre bápoṉ ke Khudá ne mujhe tumháre pás bhejá hai; aur we mujhe kaheṉ, ki Us ká nám kyá hai? to maiṉ unheṉ kyá bátáúṉ?

14 Khudá ne Músá ko kahá ki Maiṉ wuh húṉ, jo maiṉ húṉ: aur us ne kahá, ki Tú baní Isráel se yúṉ kahiyo, ki WUH JO HAI, us ne[y] mujhe tumháre pás bhejá hai.

15 Phir Khudá ne Músá ko kahá, ki Tú baní Isráel se yúṉ kahiyo, ki KHUDAWAND, tumháre báp ke Khudá, Abirahám ke Khudá, aur Iz,hák ke Khudá, aur Ya'qúb ke Khudá ne mujhe tum pás bhejá hai: abad tak merá yihí nám hai, aur sárí nasloṉ meṉ yihí merá tazkira hai[z].

16 Já aur Isráelíoṉ ke buzurgoṉ ko ek jagah jam'a kar[a], aur unheṉ kah, ki KHUDAWAND, tumháre báp ká Khudá, Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'qúb ká Khudá yúṉ kahtá húá mujhe dikhái diyá, ki Maiṉ ne yaqínan tumhárí khabardárí kí[b], aur jo kuchh tum par Misr meṉ húá, dekhá:

17 Aur maiṉ ne kahá hai, ki Maiṉ tumheṉ Misríoṉ kí taklífoṉ se Kan'ánioṉ, aur Hittíoṉ, aur Amúríoṉ, aur Farizzíoṉ, aur Hawíoṉ, aur Yabúsíoṉ kí zamín meṉ, jaháṉ dúdh aur shahd bahtá hai, nikál láúṉgá[c].

18 Aur we terí áwáz suneṉge[d]; aur tú aur Isráelíoṉ ke buzurg, Misr ke bádsháh pás áiyo[e], aur use kahiyo, ki KHUDAWAND 'Ibráníoṉ ke Khudá ne ham se muláqát kí[f]; aur ab ham terí minnat karte haiṉ, ham ko tín din kí ráh bayábán meṉ jáne de, táki ham KHUDAWAND apne Khudá ke liye zabh kareṉ.

---

[a] Khur. 2. 16.
[b] Khur. 18. 5. 1 Sal. 19. 8.
[c] Ist. 33. 16. Yas. 63. 9. A'mál 7. 30.
[d] Zab. 111. 2. A'mál 7. 31.
[e] Ist. 33. 16.
[f] Yash. 5. 15. A'mál 7. 33.
[g] Paid. 28. 13. 15 áyat. Khur. 4. 5. Mat. 22. 32. Marq. 12. 26. Lúq. 20. 37. A'mál 7. 32.
[h] Yas. 6. 1. 5.
[i] Khur. 2. 23. 24, 25.
[k] Zab. 106. 44.
[l] Khur. 2. 25.
[m] Paid. 11. 5. 7.
[n] Khur. 6. 6, 8.
[o] Khur. 12. 51.
[p] Khur. 13. 5.
[q] Khur. 23. 23.
[r] Khur. 2. 23.
[s] Khur. 1. 11. 14. 22.
[t] Zab. 105. 26. Mík. 6. 4.
[u] Dekho Khur. 6. 12. 1 Sam. 18. 18. Yas. 6. 5, 8. Yar. 1. 6.
[x] Paid. 31. 3. Ist. 31. 23. Yash. 1. 5. Rúm. 8. 31.
[y] Khur. 6. 3. Yúh. 8. 58. 2 Qur. 1. 20. 'Ibrán. 13. 8. Muk. 1. 4.
[z] Zab. 135. 13. Hús. 12. 5.
[a] Khur. 4. 29.
[b] Paid. 50. 24. Khur. 2. 25. Khur. 4. 31. Lúq. 1. 68.
[c] Paid. 15. 14, 16. 8 áyat.
[d] Khur. 4. 31.
[e] Khur. 5. 1, 3.
[f] Gin. 23. 3, 4, 15, 16.

Peshtar MASÍH se, 1491.

19 ¶ Aur main yaqín jántá húṇ, ki Misr ká bádsháh tum ko na yúṇ jáne degá[g], na baṛe zor se.

20 Aur maiṇ apná háth lambá karúṇgá[h], aur sab 'ajáib qudratoṇ se, jo maiṇ un ke darmiyán dikháúṇgá[i], Misríoṇ ko márúṇgá: tab wuh tumheṇ nikál degá[k].

21 Aur maiṇ un logoṇ ko Misríoṇ kí nazar meṇ 'izzat bakhshúṇgá[l]; aur yúṇ hogá, ki jab tum jáoge, to ḳhálí háth na jáoge;

22 Balki har ek 'aurat apní paṛosin se, aur us se, jo us ke ghar meṇ rahtí hai, rúpe aur sone ke bartan, aur libás 'áriyat legí[m]; aur tum apne beṭoṇ, aur apní beṭíoṇ ko pahináoge, aur ‖ Misríoṇ ko gárat karoge[n].

g Ḳhur. 5. 2. aur 7. 4.
h Ḳhur. 6. 6. aur 7. 5. aur 9. 15.
i Ḳhur. 7. 3. aur 11. 9. Ist. 6. 22. Nahum. 9. 10. Zab. 105. 27 aur 135. 9. Yar. 32. 20. A'am. 7. 36. Dekho Ḳhur. 7 Báb se Ḳhur. 13 Báb tak.
k Ḳhur. 12. 31.
l Ḳhur 11. 3. aur 12 36. Zab. 106. 46.
m Ams 16. 7. Pald. 15 14. Ḳhur. 11. 2. aur 12. 35, 36.
n Aiy. 27. 17. Amsl. 13 22. Hiz 39. 10.
‖ Yá, Misr ko.

IV BAB.

1 Qudrat iláhí se Músá ká 'asá sámp hojátá. 6 Us ká hath mabrús hojátá. 10 Wuh Misr ko jáne nahíṇ cháhtá. 14 Hárún us kí madad karne ke liye muqarrar húá. 18 Músá Yitrú se rukhsat leke rawána hotá. 21 Ḳhudá Fira'ún ko ek paigám bhej detá. 24 Safúrah apne beṭe ká khatna kartí. 27 Hárún bhejá játá hai, ki Músa ká istiqbál kare. 31 Baní Isráel un ke mu'ataqid hote.

TAB Músá ne jawáb diyá, aur kahá, ki Dekh, we mujh par ímán na láeṇge, na merí bát ke shanawá hoṇge; we kaheṇge, ki ḲHUDAWAND tujhe dikhái nahíṇ diyá.

2 Tab Ḳhudá ne Músá se kahá, ki Yih tere háth meṇ kyá hai? Wuh bolá, 'Asá[a].

3 Phir us ne kahá, Use zamín par phenk de. Us ne zamín par phenk diyá, aur wuh sámp ban gayá; aur Músá us ke áge se bhágá.

4 Tab ḲHUDAWAND ne Músá se kahá, ki Apná háth baṛhá, aur us kí dum pakaṛ le. Us ne háth baṛháyá, aur use pakaṛ liyá; wuh us ke háth meṇ 'asá ho gayá;

5 Táki we i'atiqád kareṇ[b], ki ḲHUDAWAND, un ke ábá ká Ḳhudá, Abirahám ká Ḳhudá, Iz,hák ká Ḳhudá, aur Ya'qúb ká Ḳhudá, tujh ko dikhái diyá[c].

6 ¶ Phir ḲHUDAWAND ne use kahá, ki Tú apná háth apní chhátí par rakh. Chunánchi us ne apná háth apní chhátí par rakhá: aur jab us ne use nikálá, to dekhá, ki us ká háth barf ke mánind safed mabrús[d] thá.

7 Phir us ne kahá, ki Tú apná háth phir apní chhátí par rakh. Us ne phir rakhá; jab báhar nikálá, to dekhá, ki wuh phir waisáhí, jaisá us ká sárá badan thá, ho gayá[e].

8 Aur yúṇ hogá, ki agar we tujh par ímán na láweṇ, aur na pahile mu'ajize ke shanawá hoṇ, to we dúsre mu'ajize ke mu'ataqid hoṇge.

9 Aur yúṇ hogá, ki agar we un donoṇ mu'ajizoṇ par bhí ímán na láweṇ, aur tere saḳhun ke shanawá na hoṇ, to tú rúd i Níl ká pání leke ḳhushk zamín meṇ chhiṛkiyo; aur wuh pání, jo daryá se legá, ḳhushkí par lahú ho jáegá[f].

10 Tab Músá ne ḲHUDAWAND se kahá, ki Ai mere Ḳhudáwand, main fasáhat nahíṇ rakhtá, na to áge se, aur na jab se ki tú ne apne bande se kalám kiyá, aur merí zabán aur bátoṇ meṇ luknat hai[g].

11 Tab ḲHUDAWAND ne use kahá, ki Ádmí ko zabán[h] kis ne dí? aur kaun gúngá, yá bahrá, yá bíná, yá andhá kartá hai? kyá maiṇ nahíṇ kartá, jo ḲHUDAWAND húṇ?

12 Pas, ab tú já, aur maiṇ terí bát ke sáth húṇ, aur tujh ko sikháúṇgá jo kuchh tú kahegá[i].

13 Tab us ne kahá, ki Ai mere ḲHUDAWAND, maiṇ terí minnat kartá húṇ, jis ko cháhe, tú us ko bhej[k].

14 Tab ḲHUDAWAND ká gussa Músá par bhaṛká, aur us ne kahá, Kyá nahíṇ hai Láwíoṇ meṇ se Hárún terá bhái? Maiṇ jántá húṇ, ki wuh fasíh hai. Dekh, ki wuh bhí terí mulâqát ko átá hai[l], aur tujhe dekhke dil meṇ ḳhush hogá.

15 Aur tú use kahegá, aur use báteṇ batáegá[m], aur maiṇ terí aur us kí bát ke sáth húṇgá[n], aur tum jo kuchh karoge, tum ko batáúṇgá[o].

16 Aur wuh tere 'iwaz logoṇ se báteṇ karegá, aur terí zabán kí jagah hogá, aur tú us ke liye Ḳhudá kí jagah hogá[p].

17 Aur tú yih 'asá[q] apne háth meṇ rakhiyo, ki us se tú mu'ajize dikháegá.

18 ¶ Tab Músá rawána húá, aur apne sasure Yitrú pás gayá, aur use kahá, ki Maiṇ terí minnat kartá húṇ, mujhe rukhsat de, ki apne bháíoṇ pás, jo Misr meṇ

a 17, 20 áyaten.
b Ḳhur. 19. 9.
c Ḳhur. 3. 15.
d Gin. 12. 10. 2 Sal. 5. 27.
e Gin. 12. 13, 14. Ist. 32. 39. 2 Sal. 5. 14. Mat. 8. 3.
f Ḳhur. 7. 19
g Ḳhur. 6 12 Yar. 1. 6.
h Zab. 94 9.
i Yas 50 4 Yar. 1. 9 Mat 10. 19 Marq. 13. 11 Lúq 12. 11, 12. aur 21. 14, 15.
k Dekho Yun 1 2.
l 27 áyat 1 Sam 10. 2, 3 5.
m Ḳhur. 7. 1, 2.
n Gin. 22. 38. aur 23 5, 12, 16. Ist. 18. 18 Yas 51. 16.
o Yar. 1 9. Ist. 5 31.
p Ḳhur. 7. 1. aur 18. 19.
q 2 áyat.

hain, jáún, aur dekhún, ki we ab tak jíte hain ki nahín. Yitrú ne Músá ko kahá, ki Salámatí se já.

19 Tab KHUDAWAND ne Midyán men Músá ko kahá, ki Misr men phir já; kyúnki we sab, jo tere qatl ke khwáhán the, mar gae[r].

20 Tab Músá ne apní jorú aur apne beton ko liyá, aur unhen ek gadhe par biṭhláyá, aur Misr men phir áyá: aur Músá ne Khudá ká 'asá apne háth men liyá[s].

21 Aur KHUDAWAND ne Músá ko kahá, ki Jab tú Misr men dákhil howe, to dekh, sab mu'ajize, jo main ne tere háth men rakhe hain, Fira'ún ke áge dikhláiyo[t]; lekin main us ke dil ko sakht karúngá[u], ki wuh un logon ko jáne na degá.

22 Tab tú Fira'ún ko yún kahiyo, ki KHUDAWAND ne yún farmáyá hai, ki Isráel merá beṭá hai[x], balki merá palauṭhá[y] hai:

23 So main tujhe kahtá hún, ki Mere beṭe ko jáne de, táki wuh merí 'ibadat kare: aur agar tú use jáne nahín detá hai, to dekh, main tere palauṭhe beṭe ko már dálúngá[z]:

24 ¶ Aur ráh men manzil par yun húá, ki KHUDAWAND use milá[a]; aur cháhá ki use halák kare[b].

25 Tab Safúrah ne ek tez patthar uṭháyá[c], aur apne beṭe kí khaḍrí káṭ ḍálí; aur us ke páon par phenká aur kahá, Tú beshakk khún ke sabab se, mere sasure kí jagah húá.

26 Tad us ne use chhoṛ diyá, aur wuh bolí, ki Khatne ke liye, khún ke sabab se, tú sasure kí jagah húá.

27 ¶ Aur KHUDAWAND ne Hárún ko kahá, ki Bayábán men jáke Músá kí muláqát kar[d]. Wuh gayá, aur Khudá ke pahár par[e] use milá, aur use bosa diyá.

28 Aur Músá ne Khudá kí, jis ne use bhejá, sárí báten[f] aur mu'ajize[g], jo us ne use diye, Hárún se bayán kíe.

29 ¶ Tab Músá aur Hárún gae, aur baní Isráel ke sab buzurgon ko ek jagah jam'a kiyá[h].

30 Aur Hárún ne sárí báten, jo KHUDAWAND ne Músá ko kahí thín, kahín[i]; aur logon kí ánkhon ke sámhne mu'ajize záhir kíe.

31 Tab log ímán láe[k]: aur we yih sunke, ki KHUDAWAND ne baní Isráel kí khabargírí kí[l], aur un ke dukhon par nazar kí[m], jhuke aur sijde kíe[n].

V BAB.

1 Fira'ún, Músá aur Hárún ke paigám ke bá'is, un se malámat kartá. 5 Isráelíon ká kám baṛhátá. 15 Un ki shikáyaton ko ṭál detá. 20 Baní Isráel Músá aur Hárún par 'aib lagáte. 22 Músá Khudá se faryád kartá.

BA'D us ke Músá aur Hárún áe, aur Fira'ún ko kahá, ki KHUDAWAND Isráel ká Khudá yún farmátá hai, ki Mere logon ko jáne de, táki we bayábán men mere liye 'íd karen[a].

2 Fira'ún ne kahá, ki KHUDAWAND kaun hai, ki main us kí áwáz ko sunún[b], ki baní Isráel ko jáne dún? Main KHUDAWAND ko nahín jántá, aur na main baní Isráel ko jáne dúngá[c].

3 Tab unhon ne kahá, ki 'Ibráníon ke Khudá ne ham se muláqát kí hai[d]: ham ko ijázat díjiye, ki ham tín din kí ráh jangal men jáen, aur KHUDAWAND apne Khudá ke liye qurbání karen; kahín aisá na ho, ki wuh ham men wabá bheje, yá hamen talwár se máre.

4 Tab Misr ke bádsháh ne unhen kahá, ki Ai Músá, aur ai Hárún, tum un logon ko un ke kám se kyún báz rakhte ho? tum apne bojhon ko jáo[e].

5 Aur Fira'ún ne kahá, ki Dekho, is zamín ke log bahut hain[f], aur tum unhen un ke bojhon se báz rakhte ho.

6 Aur usí din Fira'ún ne muhassilon ko[g], jo logon par the, aur un ke sardáron ko hukm kiyá:

7 Ab áge ko tum un logon ko bhus mat do, ki ye ínṭen taiyár karen. jaisá ab tak diye gae hon: we jáwen, aur apne liye bhus baṭoren.

8 Aur unhín ínṭon ke qadr hissa, jo unhon ne ab tak banáín, tum un par mu'aiyan karo: tum us men se kuchh waz'a na karo: ki we káhil hain; is liye we nála karte hain, aur kahte hain, Hamen jáne do, ki ham apne Khudá ke liye qurbání karen.

9 Aur un ká kám baṛhá diyá jáe, táki us men mashgúl rahen, aur behúda báton kí taraf mutawajjih na hon.

10 ¶ Tab khiráj ke muhassil aur un ke sardár nikle, aur un logon ko yún kahá, ki Fira'ún

---

r Khur. 2. 15, 23. Mat. 2. 20.
s Khur. 17. 9. Gin. 20. 8, 9.
t Khur. 3. 20.
u Khur. 7. 3, 13. aur 9. 12, 35. aur 10. 1. aur 14. 8. Isa. 63. 17. Yash. 11. 20. Yas. 63. 17. Yuh. 12. 40. Rúm. 9. 18.
x Hos. 11. 1. Rúm. 9. 4. 2 Qur. 6. 18.
y Yar. 31. 9. Ya'q. 1. 18.
z Khur. 11. 5. aur 12. 29.
a Gin. 22. 22.
b Ibid. 17. 14.
c Yash. 5. 2, 3.
d 14 ayat.
e Khur. 3.
f 15, 16 ayaten.
g 8, 9 ayaten.
h Khur. 3. 16.
i 16 ayat.
k Khur. 3. 18. 8, 9 ayaten.
l Khur. 3. 16.
m Khur. 2. 25. aur 3. 7.
n Pald. 24. 26. Khur. 12. 27. 1 Taw. 29. 20.
a Khur. 10. 9.
b 2 Sal. 18. 35. Aly. 21. 15.
c Khur. 3. 19.
d Khur. 3. 18.
e Khur. 1. 11.
f Khur. 1. 7, 9.
g Khur. 1. 11.

kahtá hai, Maiṉ tumheṉ bhus nahíṉ dene ká.

11 Tum jáo, aur apne liye bhus lo, jaháṉ páo; lekin tum par jo ḳhidmat hai, us meṉ kuchh taḳhfíf na hogí.

12 Chunánchi we log tamám mulk i Misr meṉ mutafarriq húe, ki bhus ke 'iwaz puwál jam'a kareṉ.

13 Aur muhassiloṉ ne taqaiyud kiyá, aur kahá, ki Tum apná har ek din ká kám usí din meṉ, jaisá bhus páte húe karte the, púrá karo.

14 Aur baní Isráel ke sardároṉ ko, jinheṉ Fira'ún ke muhassiloṉ ne un par karoṛá kiyá thá, márá, aur kahá, ki Kyúṉ tum log apní ḳhidmat i mu'aiyan, jo ḳhishtsází hai, áge ke mánind áj bhí nahíṉ karte?

15 ¶ Tab baní Isráel ke sardár Fira'ún ke áge áke chilláe, aur kahá, ki Tú apne ḳhádimoṉ se aisá sulúk kyúṉ kartá hai?

16 We tere ḳhádimoṉ ko bhus nahíṉ dete, aur ham ko kahte haiṉ, ki Íṉṭeṉ banáo: aur dekh, tere ḳhádimoṉ ne már kháí hai; par gunáh tere logoṉ ká hai.

17 Us ne kahá, ki Tum káhil ho, tum káhil ho: isí liye tum kahte ho, ki Hameṉ jáne de, ki ḲHUDÁWAND ke liye qurbání kareṉ.

18 So ab tum jáo, kám karo; ki bhus tum ko diyá na jáegá, aur íṉṭoṉ ko tum usí hisáb se doge.

19 Aur baní Isráel ke sardároṉ ne yih samjhke, jo unheṉ kahá gayá, ki Tum apní ḳhishtsází meṉ, jo tumhárí roz kí ḳhidmat mu'aiyan hai kamí na karo, jáná, ki ham giriftárí meṉ áe.

20 ¶ Aur unhoṉ ne Fira'ún pás se nikalke Músá aur Hárún ko, apní muláqát ke liye, ráh meṉ khaṛá dekhá:

21 Aur unheṉ kahá, ki ḲHUDÁWAND tum ko dekhe, aur insáf kare; is liye, ki tum ne hameṉ Fira'ún, aur us ke ḳhádimoṉ kí nazar meṉ aisá ghinauná kiyá hai[a], ki un ke háth meṉ talwár dí hai, ki wuh ham ko qatl kare.

22 Tab Músá ḲHUDÁWAND ke pás phir gayá, aur kahá, ki Ai ḲHUDÁWAND, tú ne in logoṉ ko kyúṉ dukh meṉ ḍálá, aur mujhe kyúṉ bhejá?

23 Is liye ki jab se maiṉ tere nám se Fira'ún ko kahne áyá, us ne un logoṉ se burái kí, aur tú ne apne logoṉ ko hargiz naját na baḳhshí.

VI BÁB.

1 *Ḳhudá, apná nám Yahowáh záhir karke, 'ahd taqarrur kartá.* 14 *Rúbin ká nasabnáma;* 15 *Sama'ún ká;* 16 *Láwí ká, jis meṉ Músá aur Hárún shámil haiṉ.*

TAB ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Ab tú dekh, maiṉ Fira'ún se kyá karúṉgá; ki wuh zoráwar háth se unheṉ jáne degá[a], aur zoráwar háth ke sabab se wuh unheṉ apne mulk se báhar kar degá[b].

2 Phir Ḳhudá ne Músá ko farmáyá, aur kahá, Maiṉ ‖ ḲHUDÁWAND húṉ;

3 Aur maiṉ ne Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'qúb par Ḳhudá e Qádir ke nám se[c] tajallí kí, aur YAHOWÁH ke nám se[d] un par záhir na húá.

4 Aur maiṉ ne un ke sáth apná 'ahd bhí bándhá hai[e], ki Kan'án kí zamín, jo un kí gurbat kí zamín hai, jis meṉ we musáfir the, un ko dúṉgá[f].

5 Aur maiṉ ne baní Isráel kí faryád bhí, jinheṉ Misríoṉ ne apní ḳhidmat se mashaqqat meṉ ḍálá hai, suní hai[g]; aur apne wa'de ko yád kiyá hai.

6 So tú baní Isráel se kah, ki Maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ[h], aur maiṉ tumheṉ Misríoṉ ke bojh se ḳhalás karúṉgá[i], aur maiṉ tumheṉ un kí ḳhidmat se ázádí baḳhshúṉgá, aur maiṉ apná háth lambá karke, baṛí musíbateṉ un ko dikháke, tumheṉ naját dúṉgá[k];

7 Aur maiṉ tumheṉ apní qaum karúṉgá[l], aur maiṉ tumhárá Ḳhudá húṉgá[m]; aur tum jánoge, ki maiṉ ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ, jo tumheṉ Misríoṉ ke bojhoṉ ke tale se nikáltá húṉ[n].

8 Aur maiṉ tumheṉ us sarzamín meṉ láúṉgá, ki jis kí bábat maiṉ ne qasam kháí hai, ki use Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'qúb ko dúṉgá[o]; aur maiṉ use tumhárí mírás kar dúṉgá: ḲHUDÁWAND maiṉ húṉ.

9 ¶ Músá ne baní Isráel ko yúṉ hí kahá; par we diltangí se, aur mihnat kí shiddat se Músá ke shanawá na húe[p].

10 Phir ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá,

Left margin: [a] Ḳhur. 6. 9. Paid. 34. 30. 1 Sam. 13. 4. aur 27. 12. 2 Sam. 10. 6. 1 Tav. 19. 6.

Right margin: Peshtar MASÍH se, 1491.
[a] Ḳhur. 3. 19.
[b] Ḳhur. 11. 1. aur 12. 31, 33, 39.
‖ Yá YAHOWÁH.
[c] Paid. 17. 1. aur 35. 11. aur 48. 3.
[d] Ḳhur. 3. 14. Zab. 68. 4. aur 83. 18. Yúh. 8. 58. Muk. 1. 4.
[e] Paid. 15. 18. aur 17. 4, 7.
[f] Paid. 17. 8. aur 28. 4.
[g] Ḳhur. 2. 24.
[h] 2, 8, 29, áyateṉ.
[i] Ḳhur. 3. 17 aur 7. 4. Ist. 26. 8. Zab. 81. 6. aur 136. 11. 12.
[k] Ḳhur. 15. 13. Ist. 7. 8. 1 Taw. 17. 21. Nahum. 1. 10.
[l] Ist. 4. 20. aur 7. 6. aur 14. 2. aur 26. 18. 2 Sam. 7. 24.
[m] Paid. 17. 7, 8. Ḳhur. 29. 45, 46. Ist. 29. 13. Muk. 21. 7.
[n] Ḳhur. 5. 4, 5. Zab. 81. 6.
[o] Paid. 15. 18. aur 26. 3. aur 28. 13. aur 35. 12.
[p] Ḳhur. 5. 21.

Peshtar MASÍH se, 1530.

11 Ki Já, aur sháh i Misr Fira'ún se kah, ki Baní Isráel ko apne mulk se báhar jáne de.

12 Tab Músá ne ḲHUDÁWAND ke áge yúṉ kahá, ki Dekh, baní Isráel to mere shanawá na húe[q]; maiṉ jo námaḳhtún honṭh rakhtá húṉ, Fira'ún merá kyá shanawá[r] hogá?

13 Tab ḲHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko kahá, aur unheṉ baní Isráel aur sháh i Misr Fira'ún ke baqq meṉ farmáyá, ki baní Isráel ko mulk i Misr se báhar le jáweṉ.

14 ¶ Un ke ábáí ḳhándánoṉ ke sardár ye the: Rúbin, jo Isráel ká palauṭhá beṭá thá; us ke beṭe[s]; Hanúk, aur Phalú, aur Hasrún, aur Karmí the: aur ye Rúbin ke gharáne the.

15 Baní Sama'ún[t]; Yamúel aur Yamín, aur Ahad, aur Yaqín, aur Suhr, aur Saúl, Kan'ání 'aurat ká beṭá: ye Sama'ún ke gharáne the.

16 ¶ Aur baní Láwí[u] ke nám, un ke gharáne ke mutábiq, ye haiṉ; Jairsún, aur Qihát, aur Mirárí: aur Láwí kí 'umr ek sau saintís baras kí thí.

17 Baní Jairsún[x]; Libní, aur Sama'í the, apne gharáne ke sáth milke.

18 Baní Qihát[y]; 'Amrám, aur Izhár, aur Habrán, aur Uzziel the: aur Qihát ek sau taiṉtís baras jiá.

19 Baní Mirárí[z]; Mahlí, aur Músí the: Láwí ke gharáne, un kí nasloṉ ke mutábiq, ye the.

20 'Amrám ne apní báp kí bahin Yúkabid se byáh kiyá[a]; wuh us se do beṭe janí, ek Hárún, dúsrá Músá: 'Amrám ne ek sau saintís baras kí 'umr páí.

21 ¶ Baní Izhár[b], Qurah, aur Nafaj, aur Zikrí the.

22 Baní Uzziel[c]; Mísáel, aur Ilsafan aur Sitrí the.

23 Aur Hárún ne Nahsún kí bahin 'Aminadáb kí beṭí[d] Ilisaba' se byáh kiyá; us se Nadab, aur Abíhú, aur Ili'azar aur Itamar paidá húe[e].

24 Baní Qurah[f]; Asír, aur Ilqanah aur Abisaf the; aur ye Quráhioṉ ke gharáne the.

25 Hárún ke beṭe Ili'azar ne Fútiel kí beṭíoṉ se ek ke sáth byáh kiyá; us se Fínihás paidá húá[g]: Láwí ke bápdádoṉ ke gharánoṉ meṉ ye sardár the.

26 Ye wuh Hárún aur Músá haiṉ, jinhoṉ ḲHUDÁWAND ne farmáyá, ki Baní Isráel ko, un kí faujoṉ ke sáth[h], Misr kí sarzamín se nikál láo[i].

27 Ye we haiṉ, jinhoṉ ne Misr ke bádsháh Fira'ún se kahá[k], ki Ham baní Isráel ko Misr se nikál le jáeṉge[l]: ye wuhí Músá aur Hárún haiṉ.

28 ¶ Aur jis din ḲHUDÁWAND ne mulk i Misr meṉ Músá se báteṉ kíṉ, yúṉ húá,

29 Ki ḲHUDÁWAND ne Músá ko kahá, Maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ[m]: tú sab kuchh, jo maiṉ tujhe kahtá húṉ, sháh i Misr Fira'ún se kah[n].

30 Músá ne ḲHUDÁWAND se kahá, Dekh, mere to honṭhoṉ ká ḳhatna nahíṉ húá[o]: Fira'ún kyúṉkar merá shanawá hogá?

VII BÁB.

1 *Músá, jur'at karke, Fira'ún ke huzúr játá.* 7 *Us kí 'umr ká zikr.* 8. *Us ká 'asá sámp banjátá.* 11. *Jádúgar bhí waisí karámat karte.* 13 *Fira'ún ká dil sakht hojátá.* 14 *Ḳhudá Fira'ún ko ek paigám bhejdetá.* 19 *Daryá lahú banjátá.*

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, Dekh, maiṉ ne tujhe Fira'ún ke liye Ḳhudá sá banáyá[a]: aur terá bháí Hárún terá paigambar[b] hogá.

2 Tú sab kuchh jo maiṉ tujhe hukm karúṉgá, apne bháí Hárún se kahegá[c], aur wuh Fira'ún se kahegá, ki Baní Isráel ko apne mulk se jáne de.

3 Aur maiṉ Fira'ún ke dil ko saḳht karúṉgá[d], aur apní nisháníoṉ aur 'ajáib ko[e] mulk i Misr meṉ afzúd karúṉgá[f].

4 Lekin Fira'ún tumhárá shanawá na hogá; pas maiṉ apná háth Misr par lambá karúṉgá, aur apní faujoṉ ko, jo merí qaum baní Isráel hai, baṛe mu'ajize dikháke[g] mulk i Misr se nikál láúṉgá[h].

5 Aur maiṉ jab Misr par háth chaláúṉgá[i], aur baní Isráel ko un meṉ se nikálúṉgá, tab Misrí jáneṉge, ki maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ[k].

6 Músá aur Hárún ne jaisá ḲHUDÁWAND ne unheṉ kahá, unhoṉ ne waisá hí kiyá[l].

7 Aur jis waqt un donoṉ ne Fira'ún se guftogú kí, Músá assí baras aur Hárún tirásí baras ká thá[m].

Marginal references (left): q 9 áyat. — r 30 áyat. Ḳhur. 4. 10. Yar. 1. 6. — s Paid. 46. 9. 1 Taw. 5. 3. — t Paid. 46. 10. 1 Taw. 4. 24. — u Paid. 46. 11. Gin. 3. 17. 1 Taw. 6. 1, 16. — 1619 — x 1 Taw. 6. 17. aur 23. 7. — y Gin. 26. 57. 1 Taw. 6. 2, 18. — z 1 Taw. 6. 19. aur 23. 21. — a Ḳhur. 2. 1, 2. Gin. 26. 59. — b Gin. 16. 1. 1 Taw. 6. 37, 38. — c Ahb. 10. 4. Gin. 3. 30. — 1530 — ke qaríb. — d Rút 4. 19, 20. 1 Taw. 2. 10. Mat. 1. 4. — e Ahb. 10. 1. Gin. 3. 2. — f Ḳhur. 26. 60. 1 Taw. 6. 3. — aur 24. 1. — Gin. 26. 11. — g Gin. 25. 7. 11. Yash. 24. 33.

Marginal references (right): Peshtar MASÍH se, 1491. — h Ḳhur. 7. 4. aur 12. 17, 51. Gin. 33. 1. — i 13 áyat. 1491. — k Ḳhur. 5. 1, 3. aur 7. 10. — l 13 áyat. Ḳhur. 32. 7. aur 33. 1. Zab. 77. 20. — m 2 áyat. — n 11 áyat. Ḳhur. 7. 2. — o 12 áyat. Ḳhur. 4. 10. — a Ḳhur. 4. 16. Yar. 1. 10. — b Ḳhur. 4. 16. — c Ḳhur. 4. 15. — d Ḳhur. 4. 21. — e Ḳhur. 4. 7. — f Ḳhur. 11. 9. — g Ḳhur. 6. 6. — h Ḳhur. 10. 1. aur 11. 9. — i Ḳhur. 3. 20. — k 17 áyat. Ḳhur. 8. 22. aur 14. 4, 18. Zab. 9. 16. — l 2 áyat. — 1491. — m Deut. 29. 5. aur 31. 2. aur 34. 7. A'am. 7. 23, 30.

Peshtar MASÍH se, 1491.

8 ¶ Aur KHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko kahá,

9 Ki Jab Fira'ún tumhen kahe, ki Apná mu'ajiza dikháo[n]: to Hárún ko kahiyo, ki Apná 'asá le, aur Fira'ún ke áge phenk de[o]: wuh ek sámp ban jáegá.

10 ¶ Tab Músá aur Hárún Fira'ún ke áge gae, aur unhon ne wuh, jo KHUDÁWAND ne unhen farmáyá thá[p], kiyá: Hárún ne apná 'asá Fira'ún aur us ke khádimon ke áge phenká, aur wuh sámp ho gayá[q].

11 Tab Fira'ún ne bhí dánáon[r] aur jádúgaron ko[s] talab kiyá: chunánchi Misr ke jádúgaron ne bhí jádúon se aisá hí kiyá[t].

12 Ki un men se har ek ne apná apná 'asá phenká, aur wuh sámp ho gayá: lekin Hárún ká 'asá un ke 'asáon ko nigal gayá.

13 Aur us ne Fira'ún ke dil ko sakht kar diyá, ki wuh un ká, jaisá KHUDÁWAND ne kahá thá[u], shanawá na húá.

14 ¶ Tab KHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Fira'ún ká dil sakht hai[x]; wuh in logon ko jáne nahín detá.

15 Ab tú subh Fira'ún ke pás já: dekh, ki wuh daryá par jáegá; tú lab i daryá, jidhar se wuh áwe, us ke muqábil khará hújiyo; aur wuh 'asá, jo sámp húá thá, apne háth men líjiyo[y].

16 Aur use kahiyo, ki KHUDÁWAND 'Ibráníon ke Khudá ne[z] mere taín tujh pás bhejá hai, aur kahá hai, ki Mere logon ko jáne de, táki we bayábán men merí 'ibádat karen[a]: aur dekh, ki tú kabhí ab tak shanawá na thá.

17 KHUDÁWAND ne yún farmáyá, ki Tú isí se jánegá, ki main KHUDÁWAND hún[b]: dekh, ki main yih 'asá, jo mere háth men hai, daryá ke pání par márúngá, aur wuh lahú ho jáegá[c].

18 Aur machhlíán, jo daryá par hain, mar jáwengí, aur daryá bisáhindá ho jáegá; aur Misr ke log daryá ká pání píte húe dukh páwenge[d].

19 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Hárún se kah, ki Apná 'asá le, aur apná háth Misr ke chashmon par, aur un kí nahron, aur un ke daryáon, aur un ke hauzon, aur sab pánion par chalá[e], táki we lahú ban jáwen; aur sáre mulk i Misr men, har ek sangí aur chobí bartan men, lahú ho jáe.

20 Tab Músá aur Hárún ne, jaisá KHUDÁWAND ne farmáyá thá, kiyá; us ne 'asá uthábyá[f], aur daryá ke pání par, Fira'ún aur us ke naukaron ke sámhne, márá; aur daryá ká pání sab lahú ho gayá[g].

21 Aur daryá kí machhlíán mar gaín, aur daryá bisáhindá ho gayá, aur Misr ke log daryá ká pání pí na sake[h]; aur Misr kí sári zamín men lahú húá.

22 Tab Misr ke jádúgaron ne bhí, apne jádú se, aisáhí kiyá[i]; par Fira'ún ká dil sakht ho gayá, aur jaisá ki KHUDÁWAND ne kahá thá[k], wuh un ká shanawá na húá.

23 Aur Fira'ún phirá, aur apne ghar ko gayá, aur us ká dil in báton par bhí mutawajjih na húá.

24 Aur sáre Misríon ne daryá ke ás pás kúe khode, ki un se pání píwen; kyúnki we daryá ká pání na pí sake.

25 Aur jab se ki KHUDÁWAND ne daryá ko márá, sát din guzar gae.

VIII BÁB.

1 Mendakon kí áfat hotí. 8 Fira'ún Músá se minnat kartá, 12 aur Músá du'á mángne se unhen dúr kar detá. 16 Gard júnen banjátí, jo jádúgaron se na hosakí. 20 Machchharon ke gol ke gol áte. 25 Fira'ún Isráelíon ke jáne kí taraf má,il hotá; 32 taubhí, ákhir ko us ká dil aur bhí sakht hojátá.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Fira'ún pás já, aur yih us se kah, KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Mere logon ko jáne de, táki we merí 'ibádat karen[a].

2 Aur agar tú jáne na degá[b], to dekh, main tere mulk ke sab kanáron ko mendakon se[c] bhar dúngá:

3 Aur daryá beshumár mendak paidá karegá, aur we tere ghar men, aur terí árámgáh men[d], aur tere palang par, aur tere mulázimon ke gharon men, aur terí ra'íyat par, aur tere tanúron men, aur tere áte gúndhne ke laganon men uchhale kúdenge.

4 Aur mendak tujh par, aur terí ra'íyat, aur tere sab naukaron par charhenge.

5 ¶ Aur KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, ki Hárún se kah, ki Apná háth 'asá ke sáth nahron,

---

n Yas. 7. 11. Yúh. 2. 18. aur 6. 30.
o Khur. 4. 2, 17.
p 9 áyat.
q Khur. 4. 3.
r Paid. 41. 8.
s 2 Tim. 3. 8.
t 22 áyat. Khur. 8. 7, 18.
u Khur. 4. 21. 4 áyat.
x Khur. 8. 15. aur 10. 1, 20, 27.
y Khur. 4. 2, 3. 10 áyat.
z Khur. 3. 18.
a Khur. 3. 12, 18. aur 5. 1, 3.
b Khur. 5. 2. 5 áyat.
c Khur. 4. 9. Muk. 16. 4, 6.
d 24 áyat.
e Khur. 8. 5, 6, 16. aur 9. 22. aur 10. 12, 21. aur 14. 21, 26.
f Khur. 17. 5.
g Zab. 78. 44. aur 105. 29.
h 18 áyat.
i 11 áyat.
k 3 áyat.
a Khur. 3. 12, 18.
b Khur. 7. 14. aur 9. 2.
c Muk. 16. 13.
d Zab. 105. 30.

Peshtar MASÍH se, 1491.

aur daryáoṉ, aur hauzoṉ par baṛhá[e], aur mendakoṉ ko mulk i Misr par chaṛhá.

6 Chunánchi Hárún ne Misr ke páni par háth baṛháyá; aur mendakoṉ ne nikalke Misr kí zamín chhipá dí[f].

7 Aur jádúgaroṉ ne bhí apne jádúoṉ se aisáhí kiyá[g], aur Misr kí zamín par mendak chaṛh áe.

8 ¶ Tab Fira'ún ne Músá aur Hárún ko buláyá, aur kahá, ki ḴHUDAWAND se shafá'at karo[h], ki mendakoṉ ko mujh se aur merí ra'íyat se daf'a kare; aur maiṉ un logoṉ ko jáne dúṉgá, táki we ḴHUDAWAND ke liye qurbání kareṉ.

9 Músá ne Fira'ún ko kahá, ki Tú mere úpar fakhr kar: tere, aur tere naukaroṉ, aur terí ra'íyat ke liye kab du'á mángúṉ, ki mendak tujh se, aur tere gharoṉ se daf'a howeṉ, aur daryá hí meṉ raheṉ?

10 Wuh bolá, ki Kal. Tab us ne kahá, ki Aisá hí hogá; táki tú jáne ki ḴHUDAWAND hamáre Khudá ká sharík koí nahíṉ[i].

11 Aur mendak tujhe, aur tere gharoṉ ko, aur tere naukaroṉ aur terí ra'íyat ko chhoṛ denge; daryá hí meṉ rahá karenge.

12 Phir Músá aur Hárún Fira'ún pás se nikal gae: aur Músá ne ḴHUDAWAND ke áge, ba sabab mendakoṉ ke, jo us ne Fira'ún ke liye bheje the, du'á mángí[k].

13 Aur ḴHUDAWAND ne Músá ki du'á ke muwáfiq kiyá; aur mendak gharoṉ, aur gáṉwoṉ, aur khetoṉ meṉ se mar gae.

14 Aur unhoṉ ne jaháṉ taháṉ unheṉ jam'a karke túde lagá diye, ki zamín bisáhindí ho gaí.

15 Par jab Fira'ún ne dekhá, ki muhlat milí[l], to us ne apná dil sakht kiyá[m], aur un ká, jaisá ḴHUDAWAND ne kahá thá, shanawá na húá.

16 ¶ Tab ḴHUDAWAND ne Músá se kahá, Hárún se kah, ki Apná 'asá baṛhá, aur is zamín kí gard ko már, táki wuh tamám mulk i Misr meṉ júṉeṉ ban jáe.

17 Unhoṉ ne aisá hí kiyá: aur Hárún ne apná háth 'asá ke sáth baṛháyá, aur us khák kí gard ko márá, aur wuh júṉeṉ banke[n] insán aur haiwán ko lipaṭ gaiṉ; aur sab gard zamín kí, tamám mulk i Misr meṉ, júṉeṉ ban gaiṉ.

18 Aur jádúgaroṉ ne bhí cháhá, ki apne jádúoṉ se júṉeṉ nikáleṉ[o], par nikál na sake[p]: aur insán aur haiwán ko júṉeṉ lipaṭ rahí thíṉ.

19 Tab sáhiroṉ ne Fira'ún se kahá, ki Yih Khudá kí qudrat hai: aur Fira'ún ká dil sakht ho gayá[q]; aur wuh, jaisá ḴHUDAWAND ne kahá thá, un ká shanawá na húá.

20 ¶ Tab ḴHUDAWAND ne Músá se kahá, ki Subh sawere uṭh, aur Fira'ún ke áge khaṛá ho[r]; dekh, ki wuh daryá par áegá; tú use kah, ki ḴHUDAWAND yúṉ kahtá hai, ki Mere logoṉ ko jáne de, ki we merí 'ibádat kareṉ[s].

21 Nahíṉ to, agar tú unheṉ jáne na degá, to dekh, maiṉ tujh par, aur tere naukaroṉ, aur terí ra'íyat par, aur tere gharoṉ meṉ gol ke gol machchhar bhejúṉgá: ki Misríoṉ ke ghar, aur tamám zamín, jaháṉ jaháṉ we haiṉ, un goloṉ se bhar jáegí.

22 Aur maiṉ us din Jashan kí zamín ko, ki us meṉ merí qaum muqím hai, judá karúṉgá, ki gol machchharoṉ ke waháṉ na jáeṉge[t]; táki tú jáne, ki zamín meṉ ḴHUDAWAND maiṉ húṉ.

23 Aur maiṉ terí ra'íyat aur apne logoṉ meṉ judáí karúṉgá: aur yih mu'ajiza kal hogá.

24 Chunánchi ḴHUDAWAND ne yúṉ hí kiyá; aur Fira'ún ke ghar, aur us ke naukaroṉ ke gharoṉ, aur sáre mulk i Misr meṉ machchharoṉ ke gol áe[u]; ki zamín machchharoṉ ke gol se kharáb ho gaí.

25 ¶ Tab Fira'ún ne Músá aur Hárún ko buláyá, aur kahá, ki Tum jáo, aur apne Khudá ke liye is zamín meṉ qurbání karo.

26 Músá ne kahá, Yúṉ karná láiq nahíṉ; ki ham ḴHUDAWAND apne Khudá ke liye wuh qurbání kareṉ, jis se Misrí nafrat rakhte haiṉ; so agar ham Misríoṉ ke áge wuh qurbání kareṉ, jis se we bezár haiṉ[x], to kyá we hameṉ sangsár na karenge?

27 Pas, ham tín din kí ráh bayábán meṉ jáeṉge[y], aur apne Khudá ke liye, jaisá wuh ham ko farmáegá[z], qurbání karenge.

28 Fira'ún bolá, ki Maiṉ tumheṉ jáne dúṉgá, táki tum ḴHUDA-

[e] Ḳhur. 7. 19.
[f] Zab. 78. 45 aur 105. 30.
[g] Ḳhur. 7. 11.
[h] Ḳhur. 9. 28. aur 10. 17. Gin. 21. 7. 1 Sal. 13. 6 A'am 8. 24.
[i] Ḳhur. 9. 14. Ist. 33. 26. 2 Sam 7. 22. 1 Taw. 17. 20. Zab. 86. 8. Yas. 46. 9 Yar. 10. 6, 7.
[k] 30 áyat Ḳhur. 9. 33 aur 10. 18 aur 32. 11. Ya'q. 5. 16, 17, 18.
[l] Wa'iz. 8. 11.
[m] Ḳhur. 7. 14.
[n] Zab. 105. 31.
[o] Ḳhur. 7. 11.
[p] Lúq. 10. 18. 2 Tim. 3. 8, 9.
[q] 15 áyat.
[r] Ḳhur. 7. 15.
[s] 1 áyat.
[t] Ḳhur. 9. 4, 6, 26. aur 10. 23. aur 11. 6, 7. aur 12. 13.
[u] Zab. 78. 45. aur 105. 31.
[x] Paid. 43. 32. aur 46. 34.
[y] Ḳhur. 3. 18.
[z] Ḳhur. 3. 12.

Peshtar MASÍH se, 1491.

WAND apne Ḳhudá ke liye bayábán meṉ qurbání karo; lekin tum bahut dúr mat jáo: mere liye shafá'at karo[a].

29 Músá bolá, Dekh, maiṉ tere pás se báhar játá húṉ, aur maiṉ ḲHUDAWAND ke áge shafá'at karúṉgá, ki machchharoṉ ke gol Fira'ún aur us ke naukaroṉ, aur us kí ra'íyat par se kal játe raheṉ: lekin aisá na ho, ki Fira'ún phir dagábází se[b] logoṉ ko ḲHUDAWAND ke liye qurbání karne ko jáne na de.

30 Tab Músá Fira'ún pás se báhar gayá, aur ḲHUDAWAND se shafá'at kí[c].

31 ḲHUDAWAND ne Músá kí 'arz ke muwáfiq kiyá; aur us ne machchharoṉ ke goloṉ ko Fira'ún, aur us ke naukaroṉ, aur us kí ra'íyat par se dúr kiyá, ki ek bhí na rahá.

32 Fira'ún ne is bár bhí apná dil saḳht kiyá[d]; un logoṉ ko hargiz jáne kí ruḳhsat na dí.

IX BAB.

1 *Sárí mawáshí par marí áti.* 8 *Phoroṉ aur phapholoṉ kí áfat.* 13 *Ḳhudá ká paigám, oloṉ kí bábat.* 22 *Oloṉ kí áfat.* 27 *Fira'ún Músá se minnat kartá;* 35 *taubhí, píchhe, us ká dil aur bhí saḳht hojátá.*

TAB ḲHUDAWAND ne Músá ko kahá, Fira'ún ke pás já[a], aur use kah, ki ḲHUDAWAND, 'Ibráníoṉ ká Ḳhudá, yúṉ kahtá hai, ki Mere logoṉ ko jáne de, táki we merí 'ibádat kareṉ.

2 Kyúṉki agar jáne na degá[b], aur ab ke bhí unheṉ rokegá:

3 To dekh, ki ḲHUDAWAND ká háth[c] terí mawáshí par, jo dasht meṉ hai, ghoṛoṉ, gadhoṉ, úṉṭoṉ, bailoṉ, aur bheṛoṉ par, bahut baṛí áfat hogí.

4 Aur ḲHUDAWAND Isráel aur Misríoṉ kí mawáshí ko ápas se judá karegá[d]: aur un meṉ se, jo baní Isráel kí hai, koí na maregí.

5 Aur ḲHUDAWAND ne ek waqt muqarrar kiyá, aur kahá, ki Kal ḲHUDAWAND waisáhí zamín par karegá.

6 Aur ḲHUDAWAND ne dúsre din aisáhí kiyá, aur Misríoṉ kí sab mawáshí mar gaí[e]: lekin baní Isráel kí mawáshí se ek bhí na mará.

7 Chunánchi Fira'ún ne bhejá, to kyá dekhtá hai? ki Isráelíoṉ kí mawáshí ká koí bhí na mará thá. Taubhí Fira'ún ká dil saḳht húá[f], aur us ne logoṉ ko jáne na diyá.

8 ¶ Aur ḲHUDAWAND ne Músá aur Hárún se kahá, ki Donoṉ háth bhar ke bhaṭṭhí kí rákh se lo, aur Músá use Fira'ún ke sámhne ásmán kí taraf uṛáwe.

9 Aur wuh Misr kí sárí zamín meṉ gubár ho jáegí, aur tamám mulk i Misr meṉ ádmí aur chárpáyoṉ ke badan par phoṛe aur phaphole[g] howeṉge.

10 Chunánchi unhoṉ ne bhaṭṭhí kí rákh lí, aur Fira'ún ke áge khaṛe húe; aur Músá ne use ásmán kí taraf phenk diyá; aur woṉhíṉ ádmí aur baháim ke badan par phoṛe aur phaphole[h] paidá ho gae.

11 Aur jádúgar phoṛoṉ ke sabab se Músá ke áge khaṛe na rah sake[i]; ki jádúgaroṉ aur sáre Misríoṉ par phoṛe the.

12 Aur ḲHUDAWAND ne Fira'ún ke dil ko saḳht kar diyá, aur wuh un ká, jaisá ki ḲHUDAWAND ne Músá se kahá thá[k], shanawá na húá.

13 ¶ Phir ḲHUDAWAND ne Músá se kahá, ki Subh sawere uṭh, aur Fira'ún ke áge khaṛá ho[l], aur use kah, ki ḲHUDAWAND, 'Ibráníoṉ ká Ḳhudá, yúṉ kahtá hai, ki Mere logoṉ ko jáne de, táki we merí 'ibádat kareṉ.

14 Is liye ki maiṉ ab ke apní sárí baláeṉ tere dil, aur tere naukaroṉ, aur terí ra'íyat par názil karúṉgá; táki tú jáne, ki tamám rú e zamín meṉ merí mánind koí nahíṉ[m].

15 Aur ab maiṉ apná háth baṛháúṉgá[n], aur tujhe aur terí ra'íyat ko wabá se márúṉgá; aur tú zamín se munqati' hogá.

16 Aur maiṉ ne tujhe filhaqíqat is liye barpá kiyá hai, ki apní qúwat tujh par dikháúṉ; aur apná nám sáre jahán meṉ mazkúr karúṉ[o].

17 Ab tak tú mere logoṉ par takabbur kartá játá hai, ki unheṉ jáne nahíṉ detá.

18 Dekh, kal maiṉ isí waqt aise baṛe baṛe ole, jo Misr meṉ us kí ibtidá e bunyád se ab tak na paṛe the, barsáúṉgá.

19 Pas naukaroṉ ko abhí bhej, aur apní mawáshí, aur jo kuchh ki terá mál maidán meṉ hai, jam'a

[a] 8 áyat. Ḳhur. 8. 28. 1 Sal. 13. 6.
[b] 15 áyat.
[c] 12 áyat.
[d] 15 áyat. Ḳhur 4 21.
[a] Ḳhur. 8 1.
[b] Ḳhur. 8. 2.
[c] Ḳhur. 7. 4.
[d] Ḳhur. 8. 22.
[e] Zab. 78. 50.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[f] Ḳhur. 7. 14. aur 8. 32.
[g] Muk. 16. 2.
[h] Ist. 28. 27.
[i] Ḳhur. 8. 18. 19. 2 Tim. 3. 9.
[k] Ḳhur 4. 21.
[l] Ḳhur. 8. 20
[m] Ḳhur. 8. 10.
[n] Ḳhur. 3 20.
[o] Rúm. 9 17. DekhoḲhur. 14. 17. Ams. 16. 4 1 Pat. 2. 9.

Peshtar MASÍH se, 1491.

kar; ki har ek insán aur haiwán par, jo maidán meṉ hogá, aur ghar meṉ láyá na jáegá, ole paṛenge, aur we halák hoṉge.

20 Fira'ún ke naukaroṉ meṉ har ek, jo ḲHUDÁWAND ke kalám se ḍartá thá, apne naukaroṉ aur apní mawáshí ko gharoṉ meṉ le áyá.

21 Aur jis ne ḲHUDÁWAND kí bát báwar na kí, apne naukaroṉ aur apní mawáshí ko maidán meṉ rahne diyá.

22 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne Músá ko kahá, ki Apná háth ásmán kí taraf baṛhá, táki sáre mulk i Misr meṉ, insán, aur haiwán aur nabát par, jo Misr kí zamín meṉ hai, ole paṛeṉ[p].

23 Aur Músá ne apná 'asá ásmán kí taraf uṭháyá: aur ḲHUDÁWAND ne garajná aur ole bheje, aur ág zamín par chaltí thí; aur Ḳhudá ne Misr kí zamín par ole barsáe[q].

24 Aur ḲHUDÁWAND ne Misr kí zamín par yúṉ ole barsáe, ki ág un par lipṭí húí thí, is shiddat se, ki aisá tamám mulk i Misr meṉ, jab se ki wuh ábád húá, na húá thá.

25 Aur oloṉ ne sáre mulk i Misr meṉ un ko, jo maidán meṉ the, kyá insán aur kyá haiwán, sab ko márá; aur oloṉ se maidán kí ghás sab márí gaí, aur maidán ke sáre daraḳht ṭúṭ gae[r].

26 Magar faqat Jashan kí zamín meṉ, jaháṉ baní Isráel the, ole na paṛe[s].

27 ¶ Tab Fira'ún ne Músá aur Hárún ko bulwáyá, aur unheṉ kahá, ki Maiṉ ne is daf'a gunáh kiyá[t]: ḲHUDÁWAND 'ádil hai[u]; maiṉ aur merí qaum gunáhgár haiṉ.

28 ḲHUDÁWAND se shafá'at karo[x], (ki bas,) ki áge ko garajná aur ole kuchh na raheṉ; aur maiṉ tumheṉ jáne dúṉgá, aur tum is se áge yaháṉ nahíṉ rahne ke.

29 Tab Músá ne use kahá, ki Maiṉ shahr se báhar nikalte húe ḲHUDÁWAND ke áge háth uṭháúṉgá[y]; aur garajná mauqúf ho jáegá, aur ole bhí mauqúf hoṉge: táki tú jáne, ki zamín ḲHUDÁWAND hí kí hai[z].

30 Par tú aur tere naukar, maiṉ jántá húṉ, ki ab bhí ḲHUDÁWAND Ḳhudá se na ḍareṉge[a].

31 So oloṉ se alsí aur jau máre paṛe: kyúṉki jau ke ḳhoshe á chuke the[b], aur alsí baṛh chukí thí.

32 Par gehúṉ aur jalbán máre na paṛe: kyúṉki we baṛhe na the.

33 Aur Músá ne Fira'ún pás se shahr ke báhar jáke ḲHUDÁWAND ke áge háth lambe kíe[c]: so garajná aur ole mauqúf ho gae, aur meṉh, jo zamín par thá, tham gayá.

34 Jab Fira'ún ne dekhá, ki meṉh aur ole aur garajná mauqúf húe, to phir sarkashí kí; aur us ne aur us ke naukaroṉ ne dil apná saḳht kiyá.

35 Aur Fira'ún ká dil patthar ho gayá[d]; us ne hargiz baní Isráel ko, jaisá ki ḲHUDÁWAND ne Músá kí ma'rifat kahá thá, jáne kí ruḳhsat na dí.

X BÁB.

1 *Ḳhudá paigám deto, ki ṭiḍḍí bhejúṉgá.* 7 *Fira'ún, apne ḳhawáss kí 'arz o minnat ke sabab, Isráelíoṉ ke jáne kí taraf má,il hotá.* 12 *Ṭiḍḍíoṉ kí áfat* 16 *Fira'ún Músá se minnat kartá.* 21 *'Ajab táríkí kí áfat.* 24 *Fira'ún Músá se phir minnat kartá,* 27 *taubhí us ká dil aur bhí saḳht hojátá.*

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Fira'ún pás já: ki maiṉ ne us ke dil ko, aur us ke naukaroṉ ke diloṉ ko saḳht kar diyá hai[a], táki maiṉ apní yih qudrateṉ un meṉ namúdár karúṉ[b]:

2 Aur táki tú apne beṭe, aur apne pote ko merí qudrateṉ, aur mere 'ajáib, jo maiṉ ne Misr meṉ un meṉ namúd kíe, sunáwe[c]: táki tum jáno, ki ḲHUDÁWAND maiṉ hí húṉ.

3 Chunánchi Músá aur Hárún ne Fira'ún pás áke use kahá, ki ḲHUDÁWAND 'Ibráníoṉ ká Ḳhudá, yúṉ kahta hai, ki Tú kab tak 'ájizí karne se mere sámhne báz[d] rahegá? mere logoṉ ko jáne de, ki we merí 'ibádat kareṉ.

4 Nahíṉ, agar tú mere logoṉ ko jáne na degá, to dekh, kal maiṉ tere sáre mulk meṉ ṭiḍḍí bhejúṉgá[e].

5 Aur un se zamín kí sat,h chhip jáegí, ki koí zamín ko dekhne na páegá; aur wuh us báqíát ko, jo oloṉ kí áfat se tere liye bach rahí hai, khá jáegí, aur har ek hare daraḳht ko, jo maidán meṉ hai, chaṭ kar legí[f]:

6 Aur wuhí is tarah se, ki tere

[p] Muk. 16. 21.
[q] Yash. 10. 11. Zab. 18. 13. aur 78. 47. aur 105. 32. aur 148. 8. Yas. 30. 30. Hiz. 38. 22. Muk. 8. 7.
[r] Zab. 105. 33.
[s] Ḳhur. 8. 22. aur 9. 4, 6. aur 10. 23. aur 11. 7. aur 12. 13. Yas. 32. 18, 19.
[t] Ḳhur. 10. 16.
[u] 2 Taw. 12. 6. Zab. 129. 4. aur 145. 17. Nah. 1. 18. Dán. 9. 14.
[x] Ḳhur. 8. 8, 28. aur 10. 17. A'am. 8. 24.
[y] 1 Sal. 8. 22, 38. Zab. 143. 6. Yas. 1. 15.
[z] Zab. 24. 1. 1 Qur. 10. 26, 28.
[a] Yas. 26. 10.
[b] Rút 1. 22. aur 2. 23.
[c] 29 áyat. Ḳhur. 8. 12.
[d] Ḳhur. 4. 21.

[a] Ḳhur. 4. 21. aur 7. 14.
[b] Ḳhur. 7. 4.
[c] Ist. 4. 9. Zab. 44. 1. aur 71. 18. aur 78. 5, wag. Yúel 1. 3.
[d] 1 Sal. 21. 29. 2 Taw. 7. 14. aur 34. 27. Aiy. 42. 6. Yar. 13. 18. Ya'q. 4. 10. 1 Pat. 5. 6.
[e] Ams. 30. 27. Muk. 9. 3.
[f] Ḳhur. 9. 32. Yúel 1. 4. aur 2. 25.

Peshtar MASÍH se, 1491.

ábá ne aur tere ajdád ne, jis roz se ki we dunyá men áe áj tak, nahín dekhá, tere ghar aur tere naukaron ke ghar, aur sáre Misríon ke ghar bhar degí[g]. Tab wuh phirá, aur Fira'ún pás se nikal gayá.

7 Tab Fira'ún ke naukaron ne use kahá, ki Kab tak ham is mard ke phande men[h] rahen? un logon ko jáne de, táki we ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí 'ibádat karen: ab tak tujhe ḳhabar nahín, ki Misr ujaṛ gayá?

8 Tab Músá aur Hárún Fira'ún pás phir buláe gae: aur us ne unhen kahá, Jáo, ki ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí 'ibádat karo: par kaun kaun jánewále hain?

9 Músá bolá, ki Ham apne jawánon, aur apne búṛhon, aur apne beṭon, aur apní beṭíon, aur apne gallon, aur apne bailon samet jáwenge; ki ham ko zarúr hai, ki apne Ḳhudá kí 'íd karen[i].

10 Tab us ne unhen kahá, Kásh ki ḲHUDÁWAND aisá tumháre sáth rahtá, jaisá main tumhen aur tumháre bachchon ko jáne dúngá: dekho, ki badí tumháre áge hai.

11 Aisá na hogá: ab tum jo mard ho, so jáo, aur ḲHUDÁWAND kí 'ibádat karo; ki tumhárí tamanná yihí thí. Pas, we Fira'ún ke áge se dhakke kháke nikále gae.

12 ¶ Tab ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Apná háth ṭiḍḍí ke liye Misr kí zamín par baṛhá[k], táki wuh zamín par áwe, aur har ek sabze ko, jo is mulk men olon se bach rahá hai, khá le[l].

13 Pas, Músá ne zamín i Misr par apná 'asá uṭháyá, aur ḲHUDÁWAND ke hukm se us sáre din aur sárí rát purwá ándhí chalí; jab subh húí, to purwá ándhí ṭiḍḍí láí.

14 Aur ṭiḍḍí tamám Misr par áí, aur Misr kí tamám nawáhí par baiṭhí[m]; aur aisí beshumár thín, ki un se peshtar aisí ṭiḍḍí na áí thí[n], na un ke ba'd phir áwegí.

15 Ki rú e zamín un se chhip gayá[o], aisá andherá ho áyá; aur unhon ne us zamín ke har ek sabze, aur daraḳhton ke mewon ko, jo olon se bach gae the, cháṭ liyá[p]: aur tamám mulk i Misr men kisí daraḳht par, aur maidán kí ghás men sabzí na chhuṭí.

16 ¶ Tab Fira'ún ne Músá aur Hárún ko jald buláyá, aur kahá, ki Main ḲHUDÁWAND tumháre Ḳhudá ká, aur tumhárá gunáhgár húnq[q].

17 So ab main tumhárí minnat kartá hún; faqat is martaba merá gunáh baḳhsho, aur ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá se shafá'at karo[r], ki faqat isí maut ko mujh se dúr kare.

18 Chunánchi Fira'ún pás se nikal gayá, aur ḲHUDÁWAND se shafá'at kí[s].

19 Aur Ḳhudá ne pachhwá ándhí bhejí, jo ṭiḍḍí ko le gaí, aur daryá e Qulzum men ḍál diyá[t]; aur tamám Misr men ṭiḍḍí ká ek par nám ko na rahá.

20 Par ḲHUDÁWAND ne Fira'ún ke dil ko saḳht kar diyá[u], ki us ne baní Isráel ko jáne kí ruḳhsat na dí.

21 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Apná háth ásmán kí taraf lambá kar[x], táki mulk i Misr men táríkí ho; aisí táríkí jo ṭaṭolí jáwe.

22 Chunánchi Músá ne apná háth ásmán kí taraf uṭháyá; aur tín din tak sáre mulk i Misr men 'ajab andherá rahá[y].

23 Unhon ne ápas men kisí ne kisí ko na dekhá, aur na koí tín din tak apní jagah se hilá: par sáre baní Isráel ke makánon men ujálá thá[z].

24 ¶ Tab Fira'ún ne Músá ko buláyá, aur kahá, ki Tum jáo, ḲHUDÁWAND kí 'ibádat karo[a]; faqat tumháre galle aur tumháre bail yahín rahen; tumháre bachche bhí tumháre sáth jáwen[b].

25 Músá ne kahá, ki Tujhe zarúr hai, ki tú hamáre háth men zabíhe aur chaṛháwe dewe, táki ham ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge qurbání karen.

26 Hamárí mawáshí bhí hamáre sáth jáegí; aur ek khur bhí na chhoṛá jáegá; kyúnki hamen zarúr hai, ki un men se ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí 'ibádat ke liye lewen; aur jab tak wahán na jáen, ham nahín jánte, ki kaun sí chízon se ḲHUDÁWAND kí 'ibadat karen.

27 ¶ Lekin ḲHUDÁWAND ne Fira'ún ke dil ko saḳht kar diyá[c]: us ne un ká jáná na cháhá.

28 Aur Fira'ún ne use kahá, ki Mere sámhne se já; áp se hosh-

g Ḳhur. 8. 3, 21.
h Ḳhur. 23. 33. Yash. 23. 13. 1 Sam. 18. 21. Wá'iz 7. 26. 1 Qur. 7. 35.
i Ḳhur. 5. 1.
k Ḳhur. 7. 19
l 4, 5 áyaten.
m Zab. 78. 46. aur 105. 34.
n Yúel 2. 2.
o 5 áyat.
p Zab. 105 35.
q Ḳhur 9. 27.
r Ḳhur. 9. 28. 1 Sal. 13. 6
s Ḳhur. 8. 30.
t Yuel 2. 20.
u Ḳhur 4. 21. aur 14. 10.
x Ḳhur. 9. 22.
y Zab. 105 28
z Ḳhur. 8. 23.
a 8 áyat
b 10 áyat.
c 20 áyat. Ḳhur. 4. 21. aur 14. 4, 8.

Peshtar MASÍH se, 1491

yár rah, phir mere sámhne mat áiyo; kyúnki jis din tú sámhne áegá, mar jáegá.

29 Músá ne kahá, ki Tú ne achchhá kahá; main phir terá munh na dekhúngá [d].

d Ibráu. 11. 27.

XI BÁB.

1 *Khudá Baní Isráel ko hukm detá, ki we apne parosion se sone chándí ke zurúf mánglewen. 4 Músá Fira'ún ko paigám detá, ki sab palauthe máre jáenge.*

AUR KHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Main Fira'ún aur Misríon par ek balá aur láúngá; ba'd us ke wuh tumhen yahán se jáne degá: aur jab wuh tumhen jáne degá, to yaqínan tum sab ko dhakke deke nikál degá [a].

a Khur. 12.31, 33, 39.

2 So ab logon se chupcháp kaho, ki Har ek mard apne parosí, aur har ek 'aurat apní parosin se, rúpe ke bartan, aur sone ke bartan [b] 'áriyat lewe.

b Khur. 3 22. aur 12. 35

3 Aur KHUDÁWAND ne un logon ko Misríon kí nazar men 'izzat bakhshí [c]. Aur yih Músá bhí zamín i Misr men, Fira'ún ke khádimon aur logon kí nigáh men, buzurg thá [d].

c Khur. 3. 21. aur 12. 36 Zab. 100. 46.

d 2 Sam. 7. 9. Ast. 9. 4.

4 Aur Músá ne kahá, ki KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Main ádhí rát ko nikalke Misr ke bíchon bích jáúngá [e]:

e Khur. 12.12, 23, 29 'Amús 5. 17.

5 Aur zamín i Misr men sáre palauthe, Fira'ún ke palauthe se, jo takht par baithá hai, leke, us sahelí ke palauthe tak, jo chakkí kí ot men hai, aur sáre chárpáyon ke palauthe mar jáenge [f].

f Khur. 12. 12, 29. 'Amús 4. 10.

6 Aur sárí Misr kí zamín aisá bará mátam hogá, ki jaisá kabhí na húá thá, na kabhí phir hogá [g].

g Khur 12 30. 'Amús 5. 17.

7 Lekin sáre baní Isráel par [h] ek kuttá bhí apní jíbh na hiláegá, na to insán par, aur na haiwán par [i]: táki tum jáno, ki KHUDÁWAND kyúnkar Misríon aur Isráelíon men farq kartá hai.

h Khur. 8 22

i Yash. 10. 21.

8 Aur yih tere sab naukar mujh pás rujú' karenge, aur apne taín, yih kahte húe, mere áge kham karenge, ki Tú nikal já [k], aur sab log, jo tere pairau hain, jáwen: aur ba'd us ke main nikal jáúngá. Phir wuh Fira'ún pás se, shiddat se jhunjhlátá húá nikal gayá.

k Khur. 12. 33

9 Aur KHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Fira'ún tumhárá shanawá na hogá [l]; táki merí qudraten zamín i Misr men fíráwán hon [m].

l Khur. 3. 19. aur 7. 4. aur 10. 1.

m Khur. 7. 3.

10 Aur Músá aur Hárún ne ye 'ajáib Fira'ún ko dikháe: aur KHUDÁWAND ne Fira'ún ke dil ko sakht kar diyá [n], ki us ne apne mulk se baní Isráel ko jáne na diyá.

n Khur. 10. 20, 27. Rúm. 2. 5. aur 9. 22.

XII BÁB.

1 *San ká shurú' badal játá. 3 'Íd i fasah muqarrar hotí. 11 Fasah kí rasm. 15 Fatírí rotí. 29 Palauthe máre játe. 31 Baní Isráel Misr se khárij kiye játe. 37 Sukkát men já pahunchte. 43 Fasah kí bábat kháss hukm.*

PHIR KHUDÁWAND ne zamín i Misr men Músá aur Hárún ko kahá, ki,

2 Yih mahíná tumhárá pahlá mahíná hogá [a], aur yih tumháre sál ká pahlá mahíná hogá.

a Khur. 13. 4. Ist. 16. 1.

3 ¶ Isráelíon kí sárí guroh se kaho, ki Is mahíne ke daswen din, har ek mardon men se, apne báp ke gharáne ke wáste, ek barra, ghar píchhe ek barra, apne liye lewe;

4 Aur agar wuh gharáná barre ká maqdúr na rakhtá ho, to wuh aur us ká hamsáya, jo us ke ghar se lagá húá ho, nafarí ke shumár ke muwáfiq lewe; aur tum har ek ádmí par, us ke kháne ke muwáfiq, hisáb men barre ke mu'aiyan karo.

5 Tumhárá barra be'aib cháhiye [b], nar aur eksála ho: tum bheron se ya bakríon se líjiyo:

b Ahb. 22 19, 20, 21. Mal. 1. 8 14. 'Ibrán. 9 14. 1 Pat. 1. 19.

6 Aur tum use is mahíne kí chaudahwín tak rakh chhoriyo: aur Isráelíon ke firqe kí sárí jamá'at, darmiyán zawál aur gurúb ke, use zabh kare [c].

c Ahb. 23. 5. Gin. 9. 3. aur 28. 16. Ist. 16. 1, 6.

7 Aur we lahú ko lewen, aur un gharon men, jahán we use kháenge, us ke darwáze ke dahne, aur báen, aur úpar ke chaukhat par chhápá máren.

8 Aur we usí rát ko wuh gosht bhuná húá, bekhamírí rotí ke sáth [d], karwí tarkárí samet, kháwen.

d Khur. 34 25. Gin. 9. 11 Ist. 16. 3. 1 Qur. 5. 8.

9 Use kachchá aur pání men ubálke hargiz na kháwen; balki us ko sire páon samet, aur us ko, jo pet men hai, ág par bhúnke [e] kháwen.

e Ist. 16. 7.

10 Aur tum subh tak us men se koí chíz báqí mat chhoriyo [f]; aur agar kuchh us men se subh tak báqí rah jáe, ág se jalá díjiyo.

f Khur. 23. 18. aur 34. 25.

11 ¶ Aur tum use yún kháiyo: kamren bándhke, apní jútián páon men pahine húe, apná 'asá apne háth men liye húe; aur tum use

Peshtar MASÍH se, 1491.

jald khá líjiyo: ki fasah ḲHUDÁWAND kí hai[g].

12 Is liye ki maiṉ áj rát mulk i Misr meṉ guzar karúṉgá[h] aur sab palauṭhe, insán ke aur haiwán ke, jo us meṉ haiṉ, márúṉgá; aur Misr ke sáre ‖ ma'búdoṉ ko[i] mu'azzab karúṉgá: ki maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ[k].

13 Aur wuh ḳhún tumháre liye un gharoṉ par, jaháṉ jaháṉ tum ho, nishán hogá: aur maiṉ wuh lahú dekhke tum se dar guzrúṉgá; aur jab maiṉ Misr kí zamín ke rahnewáloṉ ko márúṉgá, to wabá tum par na áwegí, ki tumheṉ halák kare.

14 Aur yih din tumháre liye ek yádgár hogá[l]; aur tum ḲHUDÁWAND ke liye is din meṉ 'íd kí mudáwamat kíjiyo[m]; aur tum apne sab qarnoṉ meṉ is 'íd ko abad tak muqarrar kíjiyo[n].

15 Sát din tak tum fatírí roṭí kháiyo[o]; tum pahle hí din ḳhamír apne gharoṉ se mauqúf kar díjiyo: is liye, ki jo koí pahle din se leke sátweṉ din tak, kisí din ḳhamírí roṭí kháwegá, to wuh shaḳhs Isráel meṉ se munqati' hogá[p].

16 Aur pahle din majma' i muqaddas hogá[q]; aur sátweṉ din bhí majma' i muqaddas hogá: in meṉ kisí tarah ká kám kiyá na jáegá, siwá us ke ki har ek ádmí kuchh kháwe; yihí faqat kiyá jáwe.

17 Aur tum fatírí roṭí kí yih 'íd yád rakhiyo[r]; kyúṉki isí din maiṉ tumháre lashkaroṉ ko Misr kí zamín se báhar láyá húṉ: is liye tum is din ko apne qarnoṉ meṉ, mudáwamat ke liye, abad tak yád rakhiyo.

18 ¶ Pahle mahíne kí chaudahwíṉ táríḳh se, shám ko, ikkíswíṉ táríḳh tak, tum fatírí roṭí kháiyo[s].

19 Sát din tak tumháre gharoṉ meṉ ḳhamír páyá na jáwe[t]: kyúṉki jo koí ḳhamír kháegá, Isráel kí jamá'at se munqati' hogá[u], ḳhwáh wuh musáfir ho, ḳhwáh us kí paidáish wahíṉ húí ho.

20 Tum ḳhamírí koí chíz mat kháiyo: tum apní sab bastíoṉ meṉ fatírí roṭí kháiyo.

21 Tab Músá ne Isráel ke sáre buzurg logoṉ ko buláyá, aur unheṉ kahá, ki Apne ghar píchhe, ek ek barra nikálke láo, aur yih fasah ká barra zabh karo[x].

22 Aur tum zúfe kí ek gaḍḍí lo, aur use us lahú meṉ, jo básan meṉ hai, gota deke úpar ke chaukhaṭ aur donoṉ bázú darwáze ke[y], us se chhápo[z]; aur tum se koí subh tak apne ghar ke darwáze se báhar na jáwe.

23 Is liye ki Ḳhudá guzar karegá, táki Misríoṉ ko máre[a]; aur jab wuh úpar ke chaukhaṭ par, aur donoṉ taraf, lahú ko dekhegá, to ḲHUDÁWAND dar par se guzregá, aur halák karnewále ko[b] na chhoṛegá, ki tumháre gharoṉ meṉ áke tumheṉ máre[c].

24 Aur tum apní, aur apne beṭoṉ kí 'ádat ke liye, is kám kí hamesha muháfazat kíjiyo.

25 Aur yúṉ hogá, ki jab tum us zamín meṉ, jo ḲHUDÁWAND tumheṉ apne wa'de ke muwáfiq degá[d], dáḳhil hoge, to tum is 'ibádat kí muháfazat karoge.

26 Aur yúṉ hogá, ki jab tumhárí aulád tum se kaheṉ, ki Tum is 'ibádat se kyá qasd karte ho[e]?

27 To tum kahoge, ki Yih fasah kí qurbání ḲHUDÁWAND ke liye hai[f], jo Misr meṉ baní Isráel ke gharoṉ par se guzrá, jis waqt us ne Misríoṉ ko márá, aur hamáre gharoṉ ko bacháyá. Tab logoṉ ne sir jhukáe, aur sijde kíe[g].

28 Aur baní Isráel chale gae, aur unhoṉ ne, jaisá ki ḲHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko farmáyá thá, kiyá[h]; unhoṉ ne waisá hí kiyá.

29 ¶ Aur yúṉ húá, ki ḲHUDÁWAND ne ádhí rát ko[i] Misr kí zamín meṉ sáre palauṭhe[k], Fira'ún ke palauṭhe se leke[l], jo apne taḳht par baiṭhá thá, us qaidí ke palauṭhe tak, jo qaidḳháne meṉ thá, chárpáyoṉ ke palauṭhoṉ samet, halák kíe.

30 Aur Fira'ún rát ko uṭhá, wuh, aur us ke sab naukar, aur sáre Misrí uṭhe; aur Misr meṉ baṛá nauha thá[m]; kyúṉki koí ghar na rahá, jis meṉ ek na mará.

31 ¶ Tab us ne Músá aur Hárún ko rát hí ko buláyá, aur kahá, ki Uṭho, aur mere logoṉ meṉ se nikal jáo[n]; tum, aur baní Isráel jáo[o]; aur jaisá tum ne kahá hai, ḲHUDÁWAND kí 'ibádat karo.

32 Apne galle aur bail bhí lo, jaisá tum ne kahá hai[p], aur rawána ho; aur mere liye bhí barakat cháho[q].

[g] Ist. 16. 5.
[h] Ḳhur. 11. 4, 5. 'Amús 5. 17.
‖ Yá *ra,ison.* Ḳhur. 21. 6. aur 22. 28 Zab 82 1, 6. Yúh. 10. 34, 35.
[i] Gin. 33 4.
[k] Ḳhur. 6. 2.
[l] Ḳhur. 13. 9.
[m] Ahb. 23. 4, 5. 2 Sal. 23. 21.
[n] 24, 43 áyateṉ. Ḳhur. 13 10
[o] Ḳhur. 13. 6, 7. aur 23. 15 aur 34 18, 25 Ahb. 23. 5, 6. Gin. 28 17. Ist. 16 3, 8. 1 Qur 5. 7.
[p] Paid. 17. 14. Gin. 9. 13.
[q] Ahb. 23. 7, 8. Gin 28. 18, 25.
[r] Ḳhur. 13. 3
[s] Ahb 23 5. Gin. 28 16.
[t] Ḳhur. 23. 15. aur 34 18 Ist. 16. 3. 1 Qur. 5. 7, 8
[u] Gin. 9. 13.
[x] 3 áyat Gin. 9. 4 Yash. 5. 10 2 Sal. 35. 21 'Az. 6. 20. Mat. 26. 18, 19. Marq. 14. 12,-16. Lúq. 22. 7, wag.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[y] 7 áyat.
[z] 'Ibrán. 11. 28.
[a] 12, 13 áyateṉ.
[b] 2 Sam. 24. 16 1 Qur. 10. 10. 'Ibrán. 11. 28.
[c] Hiz. 9. 6. Muk. 7 3. aur 9. 4.
[d] Ḳhur. 3. 8, 17.
[e] Ḳhur. 13 8, 14 Ist 32 7. Yash 4 6 Zab. 78. 6
[f] 11 áyat.
[g] Ḳhur. 4. 31.
[h] 'Ibrán. 11 28.
[i] Ḳhur 11. 4.
[k] Gin. 8. 17. aur 33. 4. Zab. 78 51 aur 105. 36. aur 135. 8. aur 136, 10
[l] Ḳhur. 4. 23 aur 11. 5.
[m] Ḳhur 11 6. Amus 5. 13. 'Amús 5.17. Ya'q. 2. 13.
[n] Ḳhur. 11 1. Zab. 105 38.
[o] Ḳhur. 10. 9.
[p] Ḳhur. 10. 26.
[q] Paid. 27. 40.

33 Aur Misrí un logoṉ par jabr karte the, táki unheṉ mulk i Misr se jald ḳhárij kareṉ[r]; kyúṉki we samjhe, ki ham sab mar jáeṉge[s].

34 Aur un logoṉ ne áṭá gúndhá húá, peshtar us se ki wuh ḳhamír ho, áṭe kí laganoṉ samet, kapṛoṉ meṉ bándhke, apne kándhoṉ par uṭhá liyá.

35 Aur baní Isráel ne Músá ke kahne ke muwáfiq kiyá; aur unhoṉ ne Misríoṉ se rúpe ke bartan, aur sone ke bartan, aur kapṛe 'áriyat líe[t].

36 Aur Ḳhudáwand ne un logoṉ ko Misríoṉ kí nigáh meṉ aisí 'izzat baḳhshí, ki unhoṉ ne unheṉ 'áriyat dí[u]. Aur unhoṉ ne Misríoṉ ko lúṭ liyá[x].

37 ¶ Aur baní Isráel ne Ra'msís[y] se Sukkát tak piyáde safar kiyá[z]; un ke mard, siwá laṛkoṉ ke, chha lákh ke qaríb the[a].

38 Aur ek dúsrí baṛí guroh miljulkar un ke sáth gaí; aur galle, aur bail, aur bahut baṛí mawáshí gaí.

39 Aur unhoṉ ne us gúndhe húe áṭe kí, jo we Misr se le nikle the, fatírí roṭíáṉ pakáíṉ; kyúṉki wuh ḳhamír na húá thá; is liye ki we Misr se jabran nikále gae the[b], aur waháṉ ṭhahar na sake, aur na kuchh kháná apne liye taiyár karne páe.

40 ¶ Aur baní Isráel kí, jo Misr ke báshinde the, búdobásh chár sau tís baras tak thí[c].

41 Aur chár sau tís baras ke áḳhir yúṉ húá, ki ṭhík usí din Ḳhudáwand kí sárí faujeṉ[d] zamín i Misr se nikal gaíṉ.

42 Yih Ḳhudáwand kí wuh rát hai, jo cháhiye ḳhúb yád rakhí jáwe, ki wuh unheṉ Misr kí zamín se báhar láyá: Ḳhudáwand kí yih wuhí rát hai, jise cháhiye ki sáre baní Isráel, apne qarnoṉ meṉ, yád rakheṉ[e].

43 ¶ Phir Ḳhudáwand ne Músá aur Hárún ko kahá, ki Fasah kí rasm yih hai[f], ki koí musáfir use na kháwe:

44 Lekin har ek shaḳhs ká gulám, jo zarḳharíd hai, jab us ká ḳhatna kiyá jáwe[g], to wuh use kháwe.

45 Musáfir aur mazdúr na kháwe[h].

46 Yih ek hí ghar meṉ kháyá jáwe; us ká gosht kuchh ghar se báhar na le jáyá jáwe; aur na us kí haḍḍí toṛí jáwe[i].

Peshtar Masíh se, 1491.

[r] Ḳhur. 11. 8. Zab. 105. 38.
[s] Paid. 20. 3.
[t] Ḳhur. 3. 22. aur 11. 2.
[u] Ḳhur. 3. 21. aur 11. 3.
[x] Paid. 15. 14. Ḳhur. 3. 22. Zab. 105. 37.
[y] Paid. 47. 11.
[z] Gin. 33. 3, 5.
[a] Paid. 12. 2. aur 46. 3. Ḳhur. 38. 26. Gin. 1. 46. aur 11. 21.
[b] Ḳhur. 6. 1. aur 11. 1. 33 áyat.
[c] Paid. 15. 13. A'am. 7. 6. Gal. 3. 17.
[d] Ḳhur. 7. 4. 51 áyat.
[e] Istis. 16. 6.
[f] Gin. 9. 14.
[g] Paid. 17. 12, 13.
[h] Ahb. 13. 10.

47 Baní Isráel kí sab jamá'at us par 'amal kare[k].

48 Aur agar koí musáfir tumháre sáth muqím ho, aur Ḳhudáwand kí fasah kiyá cháhe, to us ke sab mard ḳhatna karwáeṉ; tab wuh nazdík áwe, aur fasah kare[l]; aur wuh goyá tumhárí zamín meṉ mutawallid húá hai: kyúṉki námaḳhtún insán use na kháegá.

49 Mutawallid aur musáfir kí, jo tumháre bích meṉ hai, ek sharí'at hogí[m].

50 Sáre baní Isráel ne, jaisá ki Ḳhudáwand ne Músá aur Hárún ko farmáyá, waisá hí kiyá.

51 Aur yúṉ húá, ki ṭhík usí din[n] Ḳhudáwand ne baní Isráel ko, un ke lashkaroṉ ke sáth[o], zamín i Misr se báhar nikálá.

XIII BÁB.

1 *Sab palauṭhe Ḳhudá ke liye muqaddas kiye játe.* 3 *Fasah ke din kí yádgárí karne ká hukm.* 11 *Chaupáyoṉ ke palauṭhe bachche maḳhsúe kiye játe.* 17 *Baní Isráel Yúsuf kí haḍḍiáṉ sáth leke Misr se nikal játe.* 20 *Aitám meṉ já pahuṉchte.* 21 *Badlí ke sutún o ág ke sutún ke wasíle Ḳhudá un kí hidáyat kartá.*

AUR Ḳhudáwand ne Músá se farmáyá, ki

2 Sab palauṭhe mere liye muqaddas kar[a]; jo koí ki baní Isráel meṉ kholnewálá rihm ká hai, kyá insán aur kyá haiwán, merá hai.

3 ¶ Aur Músá ne logoṉ se kahá, ki Tum yih din, jis meṉ tum Misr se báhar áe, aur qaidḳháne se báhar nikle, yád rakhiyo[b]; ki Ḳhudáwand tum ko ba zabardastí[c] waháṉ se nikál láyá: ḳhamírí roṭí kháí na jáwe[d].

4 Tum Abíb ke mahíne meṉ[e], áj ke din, báhar nikle.

5 ¶ Aur yih hogá, ki jab Ḳhudáwand tujhe Kan'áníoṉ aur Hittíoṉ, aur Amúríoṉ, aur Hawíoṉ, aur Yabúsíoṉ kí zamín meṉ láwe[f], jise us ne tumháre ábá se qasamiya kahá hai[g], ki tumheṉ dewegá, jaháṉ dúdh aur shahd bahtá hai, to tú is mahíne meṉ yih 'ibádat yád rakhiyo[h].

6 Sát din tak tú fatírí roṭí kháiyo, aur sátweṉ din Ḳhudáwand ke liye 'íd hogí[i].

7 Fatírí roṭí sát din kháí jáwe: aur ḳhamírí roṭí tere pás nazar na áwe, aur na ḳhamír tere sáre

Peshtar Masíh se, 1491.

[i] Gin. 9. 12. Yúh. 19. 33, 36.
[k] 6 áyat. Gin. 9. 13.
[l] Gin. 9. 14.
[m] Num. 9. 14. aur 15. 15, 16. Gal. 3. 28.
[n] 41 áyat.
[o] Ḳhur. 6. 26.
[a] 12, 13, 15. áyateṉ. Ḳhur. 22. 29, 30. aur 34. 19. Ahb. 27. 26. Gin. 3. 13. aur 8. 16. 17. aur 18. 15. Ist. 15. 19. Lúq. 2. 23.
[b] Ḳhur. 12. 42. Ist. 16. 3.
[c] Ḳhur. 6. 1.
[d] Ḳhur. 12. 8.
[e] Ḳhur. 23. 15. aur 34. 18. Ist. 16. 1.
[f] Ḳhur. 3. 8.
[g] Ḳhur. 6. 8.
[h] Ḳhur. 12. 25, 26.
[i] Ḳhur. 12. 15, 16.

Pashtar MASÍH se, 1491.

mulk meṉ tere rúbarú dikhái dewe[k].

8 ¶ Aur tú usí roz apne beṭe ko muttali' kíjiyo[l], ki Jab ham Misr se báhar nikle, tab KHUDÁWAND ne ham se jo kuchh kiyá, us sabab se yih hai.

9 Aur yih ek nishání tujh pás tere háth meṉ, aur tere donoṉ ánkhoṉ ke sámhne ek yádgár hogí[m], táki KHUDÁWAND kí shara' tere muṉh meṉ ho: kyúṉki KHUDÁWAND ne tujhe ba zabardastí mulk i Misr se nikálá.

10 Tú yih hukm isí waqt i mu'aiyan meṉ, sál ba sál, yád rakhiyo[n].

11 ¶ Aur yúṉ hogá, ki jab KHUDÁWAND tujhe Kan'ánioṉ kí zamín meṉ, jaise us ne tujh se aur tere ábá se qasam khái hai, láwe, aur use tujhe dewe,

12 Tú sab ko, jo ki rihm ká kholnewálá hai, KHUDÁWAND ke liye judá kíjiyo[o]; sáre nar terí mawáshí meṉ, jo kholnewále rihm ke haiṉ, KHUDÁWAND ke honge:

13 Aur gadhe ke pahle bachche ke badle barre ko fidiya díjiyo[p]; aur agar tú us ká fidiya na dewe, to us kí gardan toṛ dáliyo: aur apne farzandoṉ meṉ ádmí ke sáre palauṭhoṉ ká fidiya díjiyo[q].

14 ¶ Aur yúṉ hogá, jab terá beṭá áyanda ko tujh se púchhe[r]; ki Yih kyá hai? to tú use kahiyo, ki KHUDÁWAND ham ko ba zabardastí[s] Misr aur gulámoṉ ke ghar se báhar láyá.

15 Aur jab Fira'ún ne apná dil sakht kiyá, ki hameṉ jáne na de, to yúṉ húá, ki KHUDÁWAND ne Misr meṉ sab palauṭhe, insán ke palauṭhoṉ se leke haiwán ke palauṭhoṉ tak, már dále[t]: is wáste maiṉ un sab naroṉ ko, jo rihm ke kholnewále haiṉ, KHUDÁWAND ke liye zabh kartá húṉ; lekin apne farzandoṉ ke sab palauṭhoṉ ká fidiya detá húṉ.

16 Aur yih tere háth meṉ ek 'alámat[u], aur terí ánkhoṉ ke bích ek yádgár hogá: kyúṉki KHUDÁWAND zabardastí se ham ko Misr se báhar nikál láyá.

17 ¶ Aur jab Fira'ún ne un logoṉ ko jáne diyá, to yúṉ húá, ki Khudá ne unheṉ yih rahbarí na kí, ki we Filistíoṉ kí ráh se jáweṉ, agarchi wuh nazdík kí ráh thí: kyúṉki Khudá ne kahá, Mabádá ki we log ba hasb i ittifáq laṛái dekhke pashemán howeṉ[x], aur Misr ko phir jáweṉ[y]:

18 Balki Khudá ne un logoṉ ko daryá e Qulzum ke dasht kí taraf pherá[z]: aur baní Isráel saff bándhe húe zamín i Misr se nikle chale gae.

19 Aur Músá ne Yúsuf kí haḍḍíaṉ sáth líṉ: kyúṉki us ne baní Isráel ko qasam i mugallaza deke kahá thá, ki Khudá yaqínan tumhárí khabargírí karegá: tum yahán se merí haḍḍíáṉ apne sáth le jáiyo[a].

20 ¶ Phir we Sukkát se [b]rawána húe, aur bayábán ke kanáre Aitám men utar paṛe.

21 Aur KHUDÁWAND din ko badlí ke sutún meṉ, táki unheṉ ráh batáwe, aur rát ko ág ke sutún meṉ hoke, táki unheṉ roshní bakhshe, un ke áge chalá játá thá[c], táki din rát chale jáeṉ.

22 Badlí ká sutún din ko, aur ág ká sutún rát ko, un logoṉ ke áge se hargiz gáib na hotá thá.

XIV BÁB.

1 *Khudá Baní Isráel ko unkí ráh batátá.* 5 *Fira'ún un ká píchhá kartá.* 10 *Baní Isráel kurkuráte* 13 *Músá un ko dilását detá.* 15 *Khudá Músá ko sikhlátá.* 19 *Badlí ká sutún lashkar kí pusht par já ṭhahartá.* 21 *Baní Isráel Daryá e Qulzum ke bích se hoke játe.* 23 *Usí meṉ Ahl i Misr garq hote.*

AUR KHUDÁWAND ne Músá se farmáyá, ki

2 Baní Isráel se kah, ki phireṉ[a], aur Fí-Alhírát[b] ke áge, Mijdál aur daryá ke darmiyán[c], muqím hoṉ: Ba'al Safún ke muqábil, jo daryá ke kanáre hai, muqím hoṉ.

3 Fira'ún baní Isráel ke haqq meṉ kahegá, ki We us zamín meṉ phanse haiṉ, aur bayábán ne unheṉ band kiyá hai[d].

4 Aur maiṉ Fira'ún ke dil ko sakht karúṉgá[e], ki wuh un ká ta'áqub karegá; aur maiṉ Fira'ún aur us kí sárí sipáh par gálib húṉgá[f]; táki Misrí jáneṉ, ki KHUDÁWAND maiṉ húṉ[g]. Aur unhoṉ ne aisá hí kiyá.

5 ¶ Aur jab sháh i Misr ko ittilá' dí gai, ki we log bhág gae, to Fira'ún aur us ke khádimoṉ ká dil un kí taraf se phir gayá[h], aur we bole, ki Ham ne yih kyá kiyá, ki Isráel ko apní khidmatgárí se báhar jáne diyá?

6 Tab us ne apní gáṛíáṉ jotín, aur apne log sáth lie:

Margin references (left): [k] Khur. 12. 19. [l] 14 áyat Khur. 12. 26. [m] Dekho 16 áyat. Khur. 12. 14. Gin. 15. 39. Ist. 6. 8. aur 11. 18. Ams. 1. 9 Yas. 49. 16. Yar. 22. 21. Mat. 23. 5. [n] Khur. 12. 14, 24. [o] 2 áyat. Khur. 22. 29 aur 34. 19. Ahb. 27. 26 Gin. 8. 17 aur 18. 15. Ist. 15. 19. Hiz. 44. 30. [p] Khur. 34 20. Gin. 18. 15, 16. [q] Gin. 3. 46, 47 aur 9. 15, 16. [r] Khur 12. 26 Ist. 6. 20. Yash. 4. 6, 21. [s] 3 áyat [t] Khur. 12. 29. [u] 9 áyat.

Margin references (right): [x] Khur. 14. 11, 12. Gin. 14. 1-4. [y] Ist. 17. 16. [z] Khur. 14. 2. Gin. 33. 6, wag. [a] Takd. 50. 25. Yash. 24. 32. A'am. 7. 16 [b] Gin. 33. 6. [c] Khur. 14. 19, 24. aur 40 38. Gin. 9. 16. aur 10. 34. aur 14. 14. Ist. 1 33. Nahem. 9. 12, 19. Zab. 78 14 aur 99. 7 aur 105. 39. Yas 4. 5. 1 Qur. 10. 1. [a] Khur. 13. 18. [b] Gin. 33. 7 [c] Yar. 44. 1. [d] Zab. 71. 11. [e] Khur. 4. 21. aur 7. 3. [f] Khur 9 16 17 18 áyatein. Rom. 9. 17. 22 23. [g] Khur. 7. 5. [h] Zab. 105. 25.

Peshtar MASÍH se, 1491.

7 Aur us ne chha sau suthrí gáṛíán[i], Misr kí sab gáṛíán, sáth líṇ; aur un sab par risáladár biṭháe.

8 Aur Ķhudáwand ne sháh i Misr Fira'ún ke dil ko saķht kar diyá[k], aur wuh baní Isráel ke píchhe chaṛh dauṛá: par baní Isráel báládastí se nikle[l].

9 Aur Misrí un ká ta'áqub kíe chale gae[m], aur Fira'ún ke sáre ghoṛon, aur us kí gáṛíon, aur us ke sawáron, aur us ke lashkar ne, un ko ķhaima khaṛá karte húe daryá par, Fí-Alhírát aur us ke áge, Ba'al Safún ke muqábil, já hí liyá.

10 ¶ Aur jab Fira'ún nazdík húá, aur baní Isráel ne ánkhen úpar kín, aur Misríon ko apne píchhe áte húe dekhá, aur we shiddat se dare: tab unhon ne Ķhudáwand se faryád kí[n].

11 Aur Músá se kahá, ki Kyá Misr men qabron kí jagah na thí, ki tú ham ko wahán se dasht men marne ke liye láyá[o]? tú ne ham se yih kyá mu'ámala kiyá, ki ham ko Misr se nikál láyá?

12 Yih wuhí bát nahín, jo ham ne Misr men tujh se kahí thí, ki Ham se háth uṭhá, táki ham Misríon kí ķhidmat[p] karen? Ki hamáre liye Misríon kí ķhidmat karná bayábán men marne se bihtar thá.

13 ¶ Tab Músá ne logon ko kahá, Ķhauf na karo, khaṛe raho, aur Ķhudáwand kí naját dekho, jo áj ke din wuh tumhen degá[q]: kyúnki un Misríon ko, jinhen tum áj dekhte ho, tum unhen phir tá abad na dekhoge.

14 Ķhudáwand tumháre liye jang karegá[r], aur tum chupcháp rahoge[s].

15 ¶ Tab Ķhudáwand ne Músá se kahá, ki Tú kyún mere áge nála kartá hai? Baní Isráel se kah, ki we áge chalen.

16 Tú apná 'asá uṭhá, aur daryá par apná háth baṛhá[t], aur use do hisse kar: baní Isráel, daryá ke bíchon bích men se, súkhí zamín par hoke, guzar jáenge.

17 Aur dekh, ki main Misríon ke dilon ko saķht kar dúngá[u], aur we un ká píchhá karenge: aur main Fira'ún, aur us kí sipáh, aur us kí gáṛíon, aur us ke sawáron par apná jalál záhir karúngá[x].

18 Aur ye Misrí, jab main Fira'ún, aur us kí gáṛíon, aur us ke sawáron par apná jalál záhir karúngá, to jánenge, ki main Ķhudáwand húṇ[y].

19 ¶ Aur Ķhudá ká Firishta, jo Isráelí lashkar ke áge chalá játá thá[z] phirá, aur un kí pusht par á rahá, aur badlí ká wuh sutún un ke sámhne se gayá, aur un kí pusht par já ṭhahrá:

20 Aur Misríon ke lashkar aur Isráelí lashkar ke bích men áyá; aur wuh ek andherí badlí ho gaí, par rát ko roshan húí: so tamám rát ek lashkar dúsre ke nazdík na áyá.

21 Phir Músá ne daryá par háth baṛháyá[a]: aur Ķhudáwand ne ba sabab shiddat kí sharqí ándhí ke tamám rát men daryá ko chaláyá, aur daryá ko sukhá diyá[b], aur pání ko do hisse kiyá[c].

22 Aur baní Isráel daryá ke bích men se súkhí zamín par hoke guzar gae[d]: aur pání kí, un ke dahine aur báen, díwár thí[e].

23 ¶ Aur Misríon ne píchhá kiyá, aur un ká píchhá kiye húe we, aur Fira'ún ke sab ghoṛe aur us kí gáṛíán, aur us ke sawár daryá ke bíchon bích tak áe.

24 Aur yún húá, ki Ķhudáwand ne pichhle pahar us ág aur badlí ke sutún men se Misríon kí sipáh par nazar kí[f], aur Misríon kí sipáh ko ghabráyá.

25 Aur un kí gáṛíon ke pahíon ko nikál ḍálá, ki mushkil se chaltí thín: chunánchi Misríon ne kahá, ki Ao, Isráelíon ke munh par se bhág jáwen; kyúnki Ķhudáwand un ke liye Misríon se jang kartá hai[g].

26 ¶ Aur Ķhudáwand ne Músá se kahá, ki Apná háth daryá par baṛhá[h], táki pání Misríon, aur un kí gáṛíon, aur un ke sawáron par phir áwe.

27 Aur Músá ne apná háth daryá par baṛháyá, aur daryá subh hote apní qúwat i aslí par lauṭá[i]; aur Misrí usí kí taraf bhágé; aur Ķhudáwand ne Misríon ko daryá men jháṛ diyá[k].

28 Aur pání phirá[l], aur gáṛíon, aur sawáron, aur Fira'ún ke sab lashkar ko, jo un ke píchhe daryá ke bích áe the, chhipá liyá[m]: aur ek bhí un men se báqí na chhuṭá.

i Ķhur. 15. 4.
k 4 áyat.
l Ķhur. 6. 1. aur 13. 9. Gin. 33. 3.
m Ķhur. 15. 9. Yash. 24. 6.
n Yash 24. 7. Naham. 9. 9. Zab. 34. 17. aur 107. 6.
o Zab. 106. 7, 8.
p Ķhur. 5. 21 aur 6. 9.
q 2 Taw. 20. 15, 17. Yas. 41. 10, 13, 14.
r 25 áyat. Ist. 1. 30. aur 3. 22. aur 20. 4. Yash. 10. 14, 42. aur 23. 3. 2 Taw. 20. 29. Naham. 4. 20.
s Yas. 30. 15.
t 21 26 áyaten. Ķhur. 7. 19.
u 8 áyat. Ķhur. 7. 3.
x 4 áyat.
y 4 áyat.
z Ķhur. 13. 21. aur 23. 20. aur 32. 34. Gin. 20. 16. Yas. 63. 9.
a 16 áyat.
b Zab. 66. 6.
c Ķhur. 15. 8. Yash. 3. 16. aur 4. 23. Naham. 9. 11. Zab. 74. 13. aur 106. 9. aur 114. 3. Yas. 63. 12.
d 29 áyat. Ķhur. 15. 19. Gin. 33. 8. Zab. 66. 5. aur 78. 13. Yas. 63. 13. 1 Qur. 10. 1. 'Ibrán. 11. 29.
e Hab. 3. 10.
f Dekho Zab. 77. 17, waġ.
g 14 áyat.
h 16 áyat.
i Yash. 4. 18.
k Ķhur. 15. 1, 7. Hab. 3. 8, 13.
m Zab. 106. 11.

Peshtar MASÍH se, 1491.

29 Par baní Isráel ḳhushk zamín par daryá ke bích men chale gae: aur pání kí, un ke chap o rást, díwár thí[n].

30 So ḲHUDÁWAND ne us din Isráelíon ko Misríon ke háth se yún bacháyá[o] aur Isráelíon ne Misríon kí láshen daryá ke kanáre par dekhín[p].

31 Aur Isráelíon ne baṛí qudrat, jo ḲHUDÁWAND ne Misríon par záhir kí, dekhí: aur log ḲHUDÁWAND se ḍare: tab ḲHUDÁWAND par, aur us ke bande Músá par, ímán láe[q].

XV BÁB.

1 *Músá ká gít.* 22 *Log páni ke muhtáj hote.* 23 *Maqám i Marrah ká páni karwá páyá játá.* 25 *Daraḳht kí ḍálí se miṭhá hojátá.* 27. *Aílím men bárah chashme aur sattar daraḳht ḳhurme ke milte.*

TAB Músá aur baní Isráel ḲHUDÁWAND kí hamd o saná is tarah gáe[a], aur bole, ki Main ḲHUDÁWAND kí hamd o saná gáúngá[b], ki us ne baṛe jalál se apne taín záhir kiyá: us ne ghoṛe ko, us ke sawár samet, daryá men garq kiyá.

2 ḲHUDÁWAND merí qúwat, aur merá taḳhr hai, aur wuh merí naját hai[c]: wuh merá Ḳhudá hai, main us ká ijlál karúngá; mere ábá ká Ḳhudá hai[d], main us kí mahábat ko yád karúngá[e].

3 ḲHUDÁWAND sáhib i jang hai[f]: YAHOWAH us ká nám hai[g].

4 Fira'ún kí gáṛíán aur us ká lashkar us ne daryá men ḍál diyá[h]; us ke námí risáladár daryá e Qulzum men ḍubáe gae[i].

5 Gahrápon ne unhen chhipá liyá[k]; we patthar kí mánind tah ko chale gae[l].

6 Ai ḲHUDÁWAND, terá dahiná háth zor men mashhúr húá[m]: aur, ḲHUDÁWAND, tere dahine háth ne bairíon ko reza reza kiyá.

7 Tú ne apne baṛe jalál se apne sámhná-karnewálon ko ḍhá diyá: tú ne apne gazab ko bhejá[n], jis ne un ko naraí kí mánind jaláyá[o].

8 Aur terí nák ke dam se[p] páni ek jagah simaṭ gayá, aur túdá túdá maujen khaṛí ho gaín[q], aur daryá ke bích men gahrápe jam gae.

9 Dushman bolá. Main píchhá karúngá, main já lúngá, main lúṭ ká mál bánṭúngá[r]: un se main jí apná ṭhanḍá karúngá, main apní talwár khínchúngá, merá háth un ko halák karegá.

10 Tú ne apní hawá se phúnk márí,[s], daryá ne unhen chhipá liyá[t]: we síse kí tarah zor ke pání men tale baiṭh gae.

11 Ma'búdon men, ḲHUDÁWAND, tujh sá kaun hai[u]; pákízagí men kaun hai terá sá jalálwálá[x], ḍará-newálá, sáhib baṛáíon ká, 'ajáibát ká banánewálá[y].

12 Tú ne apná dahiná háth baṛháyá[z], zamín unhen nigal gaí.

13 Tú ne apní rahmat se un logon kí, jinhen tú ne ḳhalás kiyá, rahnumáí kí[a]: tú ne apne zor se unhen apne muqaddas makán tak lá pahuncháyá[b].

14 Qaumon ne suná, aur kámp gaín[c]: aur Filistíon ko ḳhauf ne pakṛá[d].

15 Is waqt Adúm ke ra,ís hairán húe[e]; Moáb ke pahlawán ko kapkapí ne pakṛá[f], Kan'án ke sab rahnewále pighal gae[g].

16 Unhen ḳhauf aur hirás húá[h]; we tere buzurg háth se patthar kí tarah be hiss o harakat ban gae[i], jab tak tere log guzar na gae; aur, ḲHUDÁWAND, jab tak tere we log, jinhen tú ne ḳharíd kiyá[k], guzar na gae.

17 Tú unhen láegá, aur unhen apní mírás ke koh par daraḳht kí tarah lagáwegá[l], us jagah par, jo, ḲHUDÁWAND, tú ne apne rahne ke liye banáí hai, aur já e quds men, jo, ḲHUDÁWAND, tere háthon ne barpá kí hai[m].

18 ḲHUDÁWAND abad ul ábád saltanat karegá[n].

19 Fira'ún ká ghoṛá, gáṛíon aur us ke sawáron samet, daryá ke bích men gayá[o], aur ḲHUDÁWAND ne daryá ke páni ko un par pherá; lekin baní Isráel, daryá ke bíchon bích se, súkhí zamín par hoke chale gae[p].

20 ¶ Tab Hárún kí bahin[q] Maryam nabiya ne daf háth men liyá[r]; aur sab 'auraten, dafon ke sáth, thiraktí húín us ke píchhe chalín[s].

21 Aur Maryam ne un ke gáne ká jawáb diyá[t], ki ḲHUDÁWAND kí hamd aur saná gáo[u], ki us ne baṛe jalál se apne taín záhir kiyá; us ne ghoṛe ko, us ke sawár samet, daryá men garq kiyá.

22 Aur Músá ne Isráel ke sáth

Peshtar MASÍH se, 1491.

a 22 áyat. Zab. 77. 20. aur 78. 52, 53.
o Zab. 106. 8, 10.
p Zab. 58. 10. aur 59. 10.
q Ḳhur. 4. 31. aur 19. 9. Zab. 106. 12. Yúh. 2. 11. aur 11. 45.
a Qáz. 5. 1. 2 Sam. 22. 1. Zab. 106. 12.
b 21 áyat.
c Isl. 10. 21 Zab 18. 2. aur 22. 3. aur 59. 17. aur 62. 6. aur 109. 1. aur 118. 14. aur 140. 7. Yas. 12. 2. Hab. 3. 18, 19.
d Ḳhur 3. 15, 16.
e 2 Sam. 22. 17. Zab. 99. 5. aur 118 28. Yas. 25. 1.
f Zab. 24. 8. Muk. 19. 11.
g Ḳhur. 6. 3. Zab. 83. 18.
h Ḳhur. 14 28.
i Ḳhur. 14 7.
k Ḳhur. 14. 28.
l Naham. 9. 11.
m Zab. 118. 15, 16.
n Zab. 59. 3.
o Yas. 5. 24 aur 47. 14.
p Ḳhur. 14 21. 2 Sam. 22. 16 Aiy 4. 9. 2 Tas 2 8
q Zab. 78. 13. Hab. 3 10.
r Qaid. 49. 27. Yas. 53. 12. Lúq. 11. 22.

a Ḳhur. 14. 21. Zab. 147. 18.
t 5 áyat. Ḳhur. 14. 28.
u 2 Sam. 7. 22. 1 Sal 8 23. Zab. 71. 19. aur 86. 8. aur 89. 6, 8. Yar. 10. 6. aur 49. 19.
x Yas. 6 3.
y Zab 77. 14.
z 6 áyat.
a Zab. 77. 15, 20. aur 78. 52. aur 80. 1. aur 106 9 Yas 63. 12, 13.
Yar. 2. 6.
b Zab. 78 54.
c Gin. 14 4. Ist. 2. 25. Yash. 2. 9, 10.
d Zab 48. 6.
e Ist. 2. 4.
f Gin. 22. 3. Hab 3. 7.
g Yash. 5. 1.
h Ist. 2 25. aur 11. 25. Yash 2. 9.
i 1 Sam. 25. 37.
k Ḳhur 19. 5. Ist. 32. 9. 2 Sam. 7 23. Zab. 74 2. Yas. 43. 1, 3 aur 51. 10. Yar. 31. 11. Tit. 2. 14 1 Pat. 2 9. 2 Pat. 2. 1.
l Zab 44. 2. aur 80. 8.
m Zab. 78. 54.
n Zab 10. 16. aur 29. 10 aur 146. 10. Yas. 57. 15.
o Ḳhur. 14. 23. Amos. 21. 41
p Ḳhur. 14. 29, 29.
q Gin. 20. 59.
r Qáz. 4. 4. 1 Sam. 10. 5.
s Qáz. 11 34. aur 21. 21. 2 Sam. 6. 14. Zab. 68 11, 25. aur 149. 3. aur 150. 4.
t 1 Sam. 18. 7.
u 1 áyat.

daryá e Qulzum se kúch kiyá, aur we dasht i Súr[x] meṉ gae; aur we tín din tak dasht meṉ chale gae, aur pání na páyá.

23 ¶ Aur jab we Marrah[y] meṉ áe, to Marrah ká pání pí na sake; kyúṉki wuh murr thá, is liye us ká nám ‖ Marrah húá.

24 Tab logoṉ ne yih kahke Músá se shikáyat kí[z], ki Ham kyá píweṉ?

25 Us ne Ḳhudáwand se faryád kí[a]: Ḳhudáwand ne use ek daraḳht dikháyá, jise us ne, jab pání meṉ ḍálá, to pání míṭhá ho gayá[b]; wahán us ne un ke liye ek áín aur sharí'at banáí[c], aur waháṉ us ne unheṉ ázmáyá[d]:

26 Aur kahá, ki Agar tú dil lagáke Ḳhudáwand apne Ḳhudá kí áwáz sune, aur jo kuchh us kí nazar meṉ achchhá hai kare, aur us ke hukmoṉ ko sune, aur us ke áínoṉ ko yád rakhe, to maiṉ un bímárioṉ ko, jo maiṉ ne Misríoṉ ko díṉ[e], tujhe koí na dúngá[f]: ki maiṉ wuh Ḳhudáwand húṉ, jo tujhe shifá baḳhshtá hai[g].

27 ¶ Phir we Ailím ko[h], jaháṉ pání ke bárah chashme aur sattar daraḳht ḳhurme ke the, áe: aur unhoṉ ne pání par ḳhaima khaṛá kiyá.

XVI BÁB.

1 *Baní Isráel Sín meṉ já pahunchte.* 2 *Ḳhurák ke na hone ke bá'is sab kuṛkuṛáte.* 4 *Ḳhudá ásmán se roṭí bhejne ká wa'da karta.* 11 *Un ke liye baṭeroṉ bhejí játíṉ.* 14 *Mann bhí bhejá játá.* 16 *Mann ke isti'amál karne ká hukm.* 25 *Sabt ke din wuh na mil sakegí.* 32 *Mann ká úmar bhar qasnoṉ ko dikháne ke liye hifázat se rakhná.*

PHIR we Ailím se rawána húe[a], aur baní Isráel kí sárí jamá'at zamín i Misr se kháríj hokar dúsre mahíne ke pandrahweṉ din dasht i Sín[b] meṉ, jo Ailím aur Síná ke darmiyán hai, pahunchí.

2 Aur sárí jamá'at baní Isráel kí, us dasht meṉ, Músá aur Hárún par jhunjhláí[c],

3 Aur bolí, ki Kásh ham Ḳhudáwand ke háth se zamín i Misr meṉ, jis waqt ki ham gosht kí háṇḍíoṉ ke pás baiṭhte, aur roṭí ásúdagí ke sáth kháte the[d], máre játe[e]; kyúṉki tum ham ko is bayábán meṉ nikál láe ho, ki sáre majma' ko bhúkh se halák karo.

4 ¶ Tab Ḳhudáwand ne Músá se kahá, ki Dekh, maiṉ ásmán se tumháre liye roṭíáṉ barsáúṉgá[f]: yih log har roz nikalke jitná ek hí din ke liye kifáyat kare, har ek din sameṭ liyá kareṉ; táki maiṉ unheṉ jánchúṉ, ki we mere shara' par chaleṉge, yá nahíṉ[g].

5 Aur yúṉ hogá, ki chhaṭhe din we use taiyár kareṉge, jo láweṉge, aur jitná ki roz roz jam'a hotá thá, us ká dúná ho jáegá[h].

6 So Músá aur Hárún ne sáre baní Isráel se kahá, ki Shám ko tum jánoge[i] ki Ḳhudáwand tum ko zamín i Misr se báhar láyá:

7 Aur subh ko tum Ḳhudáwand ká jalál dekhoge[k]: is liye ki tum jo Ḳhudáwand par jhunjhláte ho, so wuh suntá hai: aur ham kyá haiṉ, jo tum ham par jhunjhláte ho[l]?

8 Aur Músá ne kahá, Yúṉ hogá, ki shám ko Ḳhudáwand tumheṉ kháne ko gosht, aur subh ko roṭí ba qadr kifáyat ke, degá; ki Ḳhudáwand tumháre jhunjhláne ko, jo tum us par jhunjhláte ho, suntá hai: aur ham kyá haiṉ? tumhárí jhunjhláhaṭ ham par nahíṉ, balki Ḳhudáwand par hai[m].

9 ¶ Phir Músá ne Hárún se kahá, ki Baní Isráel kí sárí jamá'at se kah, ki Ḳhudáwand ke nazdík áo[n], ki us ne tumhárí jhunjhláhaṭ ko suná.

10 Aur yúṉ húá, ki jab Hárún ne baní Isráel kí sárí jamá'at ko kahá, to unhoṉ ne bayábán par nazar kí; aur kyá dekhte haiṉ? ki Ḳhudáwand ká jalál badlí meṉ numáyáṉ húá[o].

11 ¶ Aur Ḳhudáwand ne Músá se kahá,

12 Maiṉ ne baní Isráel ká jhunjhláná suná[p]: unheṉ kah, ki Tum darmiyán zawál aur ğurúb ke gosht kháoge[q], aur subh ko roṭí se ser hoge[r]; aur tum jánoge, ki maiṉ Ḳhudáwand tumhárá Ḳhudá húṉ.

13 Aur yúṉ húá, ki shám ko baṭereṉ úpar áíṉ[s], aur ḳhaimagáh ko chhipáyá: aur subh ko lashkar ke ás pás os paṛí[t].

14 Aur jab os paṛ chukí, to kyá dekhte haiṉ? ki dasht meṉ ek chhoṭí chhoṭí gol chíz, aisí safed jaise barf ká chhoṭá ṭukṛá, zamín par paṛí hai[u].

15 Aur baní Isráel ne dekhke ápas meṉ kahá, ki ‖ mann hai?

Peshtar MASÍH se, 1491.

x Paid 16. 7. aur 25. 18.
y Gin. 33. 8.
‖ Ya'ne *Kuṛwáhaṭ.* Rút 1. 20.
z Ḳhur. 16. 2. aur 17. 3.
a Ḳhur. 14. 10. aur 17. 4. Zab. 50. 15.
b Dekho 2 Sal. 2. 21. aur 4. 41.
c Dekho Yash. 24. 25.
d Ḳhur. 16. 4. Ist. 8. 2, 16 Qáz. 2. 22. [illegible] 3. 1, 4. Zab. 66. 10. aur 81. 7.
e Ist. 28. 27, 60.
f Ist. 7. 12, 15.
g Ḳhur. 23. 25. Zab. 41. 3, 4. aur 103. 3. aur 147. 3
h Gin. 33. 9.

1491.
a Gin. 33. 10, 11
b Hiz. 30. 15
c Ḳhur. 15. 24 Zab. 106. 25. 1 Qur. 10. 10.
d Gin. 11. 4, 5.
e Nau. 4. 9.

Peshtar MASÍH se, 1491.

f Zab. 78. 24, 25. aur 105. 40. Yúh. 6. 31, 32 1 Qur. 10. 3.
g Ḳhur. 15. 25. Ist. 8. 2, 16.
h Dekho 22 áyat. Ahb. 25. 21.
i Dekho 12, 13 áyaten, aur Ḳhur. 6. 7. Gin. 16. 28, 29, 30.
k Dekho 10 áyat. Yas. 35. 2. aur 40. 5. Yúh. 11. 4, 40
l Gin. 16. 11.
m Dekho 1 Sam. 8. 7. Lúq. 10. 16. Rum. 13. 2.
n Gin. 16. 16.
o 7 áyat. Ḳhur. 13. 21. Gin. 16. 19. 1 Sal. 8. 10, 11.
p 8 áyat.
q 6 áyat.
r 7 áyat.
s Gin. 11. 31 Zab. 78. 27, 28. aur 105. 40.
t Gin. 11. 9.
u Gin. 11. 7. Ist. 8. 3. Nahem. 9. 15. Zab. 78. 24, aur 105. 40.
‖ Yá *Yih kyá hai?*

Peshtar MASÍH se, 1491.

Kyúnki unhon ne na jáná, ki wuh kyá hai. Tab Músá ne unhen kahá, ki Yih roṭí hai, jo ḲHUDÁWAND ne kháne ko tumhen dí hai[x].

16 ¶ Yih wuh bát hai, jo ḲHUDÁWAND ne tumhen farmáí thí, Har ek us men se ba qadr apne kháne ke, ádmí píchhe ek umar[y], jam'a kare; har ek apne logon ká shumár karke, un ke liye jo us ke ḳhaime men hain, lewe.

17 Chunánchi baní Isráel ne yún-hín kiyá, aur ba'zon ne ziyáda, aur ba'zon ne kam jam'a kiyá.

18 Aur jab unhon ne umar se nápá, to jis ne bahut jam'a kiyá thá, kuchh ziyáda na páyá; aur us ká, jis ne kam jam'a kiyá thá, kam na húá[z]; har ek ne un men se ba qadr apne kháne ke jam'a kiyá thá.

19 Aur báwujúde ki Músá ne kahá, ki koí us men se subh tak báqí na chhoṛe,

20 We us ke shanawá na húe; aur ba'zon ne subh tak kuchh rahne diyá; so us men kíṛe paṛ gae, aur saṛ gayá: Músá un par gusse húá.

21 Aur we ek ek har subh, ba qadr apne kháne ke, chunte rahe: aur jab áftáb garm húá, wuh pighal gayá.

22 ¶ Aur yún húá, ki chhaṭhe din unhon ne roṭíon se dúní jam'a kín, do do umar ek ek ke liye: aur jamá'at ke sab sardáron ne áke Músá ko ḳhabar dí.

23 Us ne unhen kahá, ki Yih wuhí hai, jo ḲHUDÁWAND ne kahá thá, Kal sabt, ḲHUDÁWAND ká muqaddas sabt, hai[a]: jo tumhen pakáná ho paká lo, aur jo ubálná ho ubál lo; aur wuh, jo bach rahe, apne liye subh tak mahfúz rakho.

24 Chunánchi unhon ne, jaisá Músá ne kahá thá, subh tak rahne diyá: wuh na saṛá[b], na us men kíṛe paṛe.

25 Aur Músá ne kahá, ki Use áj kháo; kyúnki aj ḲHUDÁWAND ká sabt hai: áj tum maidán men na páoge.

26 Chha din tak tum use jam'a[c] karoge; par sátwen din, jo sabt hai, kuchh na páoge.

27 ¶ Aur yún húá, ki ba'ze un logon men se sátwen din jam'a karne ko gae, aur kuchh na páyá.

28 Tab ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Kab tak tum mere hukmon aur merí sharí'aton ke hifz ká inkár karoge[d]?

29 Dekh, azbaski ḲHUDÁWAND ne tum ko sabt diyá, is liye wuh tumhen chhaṭhe din do din kí roṭíán detá hai; har ek tum men se apní jagah goshagír rahe; sátwen din kisí ko ruḳhsat na de, ki apní jagah se báhar jáwe.

30 Chunánchi logon ne sátwen din ásáish kí.

31 Aur Isráel ke gharáne ne us ká nám Mann rakhá: aur wuh dhaniye ke bíj kí tarah safed; aur maza us ká shahd men milí húí phulaurí ká thá[e].

32 ¶ Aur Músá ne kahá, Yih wuh bát hai, jo ḲHUDÁWAND farmátá hai, Ek umar us se apne qarnon ke liye bharke mahfúz rakho; táki we us roṭí ko dekhen, jo main ne tumhen dasht men khiláí, jab main tumhen zamín i Misr se báhar láyá.

33 Aur Músá ne Hárún ko kahá, Ek martabán le, aur ek umar mann us men bhar, aur ḲHUDÁWAND ke áge lá, táki wuh tumháre qarnon ke liye mahfúz rahe[f].

34 Chunánchi Hárún ne, jaisá ḲHUDÁWAND ne Músá ko kahá thá, sandúq i shahádat[g] ke áge use mahfúz rakhá.

35 Aur baní Isráel chális baras, jab tak ki we bastí men áe[h], mann kháte rahe[i]; jab tak ki we zamín i Kan'án kí nawáhí men áe, mann kháte rahe.

36 Aur ek umar aifah ká daswán hissa hai.

XVII BÁB.

1 *Rafidím men pání ki babat log phir kurkuráte.* 5 *Ḳhudá Músá ko Hurib par bhejtá, ki chaṭán men se pání láwe.* 8 *Músá ke háth ke uṭháe jane se 'Amáliq maglúb hote.* 15 *Músá Yahowáh-Nissí náme mazbah banátá.*

TAB sáre baní Isráel kí jamá'at ne apne safaron men, ḲHUDÁWAND ke farmán ke mutábiq, dasht i Sín se kúch kiyá, aur Rafídím men ḍerá kiyá[a]: wahán logon ke píne ko pání na thá.

2 So log Músá se jhagaṛne lage[b], aur kahá, Ham ko pání de, ki píwen. Músá ne unhen kahá, Tum mujh se kyún jhagaṛte ho? aur ḲHUDÁWAND ká kyún imtihán karte ho[c]?

3 Aur we log pání ke piyáse the;

[x] Yúh. 6. 31, 49, 58. 1 Qur. 10. 3.
[y] 36 áyat.
[z] 2 Qur. 8. 15.
[a] Pald. 2. 3. Ḳhur. 20. 8. aur 31. 15. aur 35. 3. Ahb. 23. 3.
[b] 20 áyat.
[c] Ḳhur. 20. 8, 10.
[d] 2 Sal. 17. 1 Zab. 78. 1 22. aur 106. 1
[e] Gin. 11. 7, 8
[f] Ibrán. 9. 4
[g] Ḳhur. 25 16, 21 aur 40. 20
[h] Gin 17 10. Isá 10. 8. 1 Sal 8. 9
[i] Yash. 5. 12 Nahem. 9. 15. Gin 33. 38 Isá 8. 2. 3. Nahem 9 20, 21. Yúh 6. 31, 49.
[a] Ḳhur. 16. 1 Gin. 33. 17, 14.
[b] Gin. 20 3, 4
[c] Isá. 6. 16. Zab. 78. 18, 41. Yas. 7. 12. Mat. 4. 7. 1 Qur. 10. 9.

Peshtar MASÍH se, 1491.

so Músá par jhuṉjhláe[d], aur kahá, ki Tú hameṉ Misr se kyúṉ nikál láyá, ki hameṉ, aur hamáre laṛkoṉ, aur hamárí mawáshí ko piyás se halák kare?

4 Músá ne ḴHUDÁWAND se faryád karke[e] kahá, ki Maiṉ in logoṉ se kyá karúṉ? we to sab abhí mujhe sangsár karne ko[f] taiyár haiṉ.

5 ḴHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, ki Logoṉ ke áge já[g], aur baní Isráel ke buzurgoṉ ko apne sáth le; aur apná 'asá, jo tú daryá par mártá thá, apne háth meṉ le[h], aur já.

6 Dekh, ki maiṉ waháṉ Hurib ke koh par tere áge khaṛá húṉgá: tú us pahár ko máriyo; us se pání niklegá, aur log píweṉge[i]. Chunánchi Músá ne baní Isráel ke buzurgoṉ ke sámhne yihí kiyá.

7 Aur us ne, is liye ki baní Isráel ne waháṉ us se jhagṛá kiyá thá, aur is liye ki unhoṉ ne ḴHUDÁWAND ká imtihán kiyá thá, aur kahá thá, ki ḴHUDÁWAND hamáre bích meṉ hai, ki nahíṉ? us jagah ká nám ‖ Massah aur ‖ Maríbah rakhá[k].

8 ¶ Tab 'Amálíq chaṛh áe, aur Rafídím meṉ baní Isráel ke sáth laṛe[l]:

9 Tab Músá ne Yashú' ko[m] kahá, ki Ham meṉ se log chun, aur nikal, aur jákar 'Amálíq se jang kar: kal maiṉ Ḳhudá ká 'asá apne háth meṉ leke[n] pahár kí choṭí par khaṛá húṉgá.

10 So Yashú' ne jaisá Músá ne use kahá thá, kiyá, aur 'Amálíq ke sáth jang kí: Músá, aur Hárún, aur Húr pahár kí choṭí par chaṛhe.

11 Aur yúṉ húá ki jab Músá, apná háth uṭhátá thá[o], to baní Isráel fath páte the: aur jab háth laṭká detá thá, tab 'Amálíq gálib hote the.

12 Lekin Músá ke háth bhárí ho rahe the; tab unhoṉ ne ek patthar leke us ke níche rakhá; wuh us par baiṭhá, aur Hárún aur Húr, ek ek taraf, aur dúsrá dúsrí taraf hoke, us ke háthoṉ ko sambhále rahe: tab us ke háth, áftáb ke gurúb hote tak, mazbútí se uṭhe rahe.

13 Aur Yashú' ne 'Amálíq aur us kí fauj ko talwár kí dhár se shikast dí.

14 Tab ḴHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Yádgárí ke liye kitáb meṉ ise likh rakh[p], aur Yashú' ke kán meṉ yih kah de: ki kah, Maiṉ 'Amálíq ká nám o nishán ásmán ke tale se miṭá dúṉgá[q].

15 Aur Músá ne qurbángáh banáí, aur us ká nám ‖ YAHOWAH NISSI' rakhá:

16 Aur us ne kahá, ki Háth Yáh ke jhaṇḍe par! ḴHUDÁWAND kí jang 'Amálíq ke sáth nasl dar nasl!

XVIII BÁB.

1 Yitrú Músá kí qabíla aur us ke do beṭoṉ ko us ke pás látá. 7 Músá Yitrú kí mihmání kartá. 13 Yitrú kí saláh maqbúl hotí. 27 Yitrú rawána hotá.

JAB Músá ke sasure Yitrú ne[a], jo Midyán ká káhin thá, yih sab suná, ki Ḳhudá ne Músá, aur us kí ummat Isráel ke liye kyá kiyá[b], aur ḴHUDÁWAND Isráel ko Misr se báhar láyá;

2 To us ne Músá kí jorú Safúrah ko, ba'd us ke ki Músá ne use chhoṛ diyá thá[c], liyá,

3 Aur us ke donoṉ beṭoṉ ko[d] bhí, jin meṉ se ek ká nám us ne ‖ Jairsún[e] rakhá thá; is liye ki us ne kahá, ki Main gair zamín meṉ musáfir húṉ:

4 Aur dúsre ká nám ‖ Ili'azar; kyúṉki us ne kahá, ki Mere báp ká Ḳhudá merá madadgár hai, aur us ne mujhe Fira'ún kí teg se bacháyá hai.

5 Aur Músá ká sasurá Yitrú us ke beṭe aur us kí jorú ko leke Músá pás, jis jangal meṉ us ne Ḳhudá ke koh par[f] ḳhaima istád kiyá thá, áyá:

6 Aur Músá se kahá, ki Maiṉ terá sasurá, Yitrú, aur terí jorú apne donoṉ beṭoṉ samet, tujh pás áe haiṉ.

7 ¶ Tab Músá apne sasure ke istiqbál ko niklá, aur us ke áge ḳham húá[g], aur us ko chúmá[h]; aur hamdígar ek ne dúsre kí ḳhair o 'áfiyat púchhí, aur ḳhaime meṉ áe.

8 Músá ne sab kuchh sasure se bayán kiyá, ki ḴHUDÁWAND ne, Isráel ke liye, Fira'ún aur Misríoṉ se yúṉ kiyá, aur ráh meṉ un par ye ye musíbateṉ paṛíṉ, aur ḴHUDÁWAND ne unheṉ kyúṉkar bacháyá[i].

9 Aur Yitrú un sab ihsánoṉ ke sabab se, jo ḴHUDÁWAND ne Isráel par kíe, jinheṉ us ne Misríoṉ ke háth se naját bakhshí, bág bág húá:

Marginal references (left): d Ḳhur. 16. 2. — e Ḳhur. 14. 15. — f 1 Sam. 30. 6. Yúh. 8. 59. aur 10. 31. — g Hiz. 2. 6. — h Ḳhur. 7. 20. Gin. 20. 8. — i Gin. 20. 10, 11. Zab. 78. 15, 20, aur 105. 41. aur 114. 8. 1 Qur. 10. 4 — ‖ Ya'ne Imtihán. ‖ Ya'ne Jhagṛá. — k Gin. 20. 13. Zab. 81. 7. aur 95. 8. 'Ibrán. 3. 8. — l Paid. 36. 12. Gin. 24. 20. Ist. 25. 17. 1 Sam 15. 2. — m Yisú' kahláyá, A'am. 7. 45. 'Ibrán. 4. 8. — n Ḳhur. 4. 20. — o Ya'q. 5. 16.

Marginal references (right): Peshtar MASÍH se, 1491. — p Ḳhur. 34. 27. — q Gin. 24. 20. Ist. 25. 19. 1 Sam. 15. 3, 7. aur 30. 1, 17. 2 Sam. 8. 12. 'Az. 9. 14 — ‖ Ya'ne Yahowáh merá jhanḍá. Dekho Qáz. 6. 24. — a Ḳhur. 2. 16. aur 3. 1. — b Zab. 44. 1. aur 77. 14, 15. aur 78. 4. aur 105. 5, 43. aur 106. 2, 8. — c Ḳhur. 4. 26. — d A'am. 7. 29. — ‖ Ya'ne Musáfir waháṉ. — e Ḳhur. 2. 22. — ‖ Ya'ne Merá Ḳhudá madadgár hai. — f Ḳhur. 3. 1, 12. — g Paid. 14. 17. aur 18. 2. aur 19. 1. 1 Sal. 2. 19. — h Paid. 29. 13. aur 33. 4. — i Zab. 78. 42. aur 81. 7 aur 106. 10. aur 107. 2.

Peshtar MASÍH se, 1491.

10 Aur bolá, ki Mubárak hai wuh Ḳhudá[k], jis ne tujhe Misríon ke háth, aur Fira'ún ke háth se naját baḳhshí, aur jis ne ummat ko Misríon kí asírí se bacháyá.

11 Ab mujhe báwar húá, ki ḲHUDÁWAND sab ma'búdon se baṛá hai[l]; kyúnki wuh un kámon men, jo unhon ne gurúr se kíe[m], un par gálib húá[n].

12 Aur Músá ká sasurá Yitrú chaṛháwe aur zabíhe Ḳhudá ke liye láyá, aur Hárún aur Isráel ke sab buzurg Músá ke sasure ke sáth roṭí kháne Ḳhudá ke áge[o] áe.

13 ¶ Aur dúsre din subh ko yún húá, ki Músá ummat men 'adálat karne baiṭhá; aur log Músá ke áge subh se shám tak khaṛe the.

14 Tab Músá ke sasure ne sab kuchh, jo us ne ummat se kiyá, dekhke kahá, ki Yih tú logon se kyá kartá hai? tú kyún áp akelá baiṭhá hai, aur sab log subh se shám tak tere áge khaṛe hain?

15 Músá ne apne sasure ko kahá, Yih is liye hai, ki log Ḳhudá ke faisale ke liye[p] mujh pás áte hain:

16 Jab un men kuchh jhagṛá hotá hai, to we mere pás áte hain; aur main do ke darmiyán insáf kar detá hún; aur main unhen Ḳhudá kí ráh aur sharí'at se ittilá' kartá hún[q].

17 Tab Músá ko kahá, ki Tú achchhá kám nahín kartá.

18 Ki tú yaqínan mánda ho jáegá, aur yih guroh bhí, jo tere sáth hai; kyúnki yih kám tujh par nipaṭ bhárí hai; tú akelá us ko karne kí táqat nahín rakhtá[r].

19 Ab merá kahá mán; main tujhe saláh detá hún, aur Ḳhudá tere sáth rahe[s]: tú un logon ke pás Ḳhudá kí jagah ho[t], aur un ká sab ahwál Ḳhudá se 'arz kiyá kar[u]:

20 Aur tú rusúm aur sharí'at kí báten unhen sikhlá[x], aur wuh ráh, jis par chalná[y], aur wuh kám, jise karná unhen farz hai, unhen batá[z].

21 So tú un logon men se i'atibárí log[a] chun le, jo ḳhudátars[b] aur sachche insán hon[c], aur lálchí na hawen[d]; aur unhen hazáron, aur saikṛon, aur pachás pachás, aur das das par hákim kar de:

22 Ki un logon kí har waqt 'adálat karen[e]; aur yún howe, ki we har ek baṛá muqaddama tujh pás láwen[f], par har ek chhoṭá muqaddama we chukáwen: ki yih tere liye ásántar hogá, aur we bojh uṭháne men tere sharík howenge[g].

23 Agar tú yih kám karegá, aur Ḳhudá tujhe yún hukm kare, to tú kám par qáim rah sakegá[h], aur yih log bhí apní apní jagah salámat jáenge[i].

24 Chunánchi Músá ne apne sasure ká kahá suná, aur sab, jo us ne kahá thá, kiyá.

25 Aur Músá ne sab Isráelíon men se i'atibárí log chune[k], aur unhen logon ká sardár kiyá, hazáron ká sardár, aur saikṛon ká sardár, pachás pachás ká sardár, aur das das ká sardár.

26 We logon ká har waqt insáf karte the[l]: mushkil muqaddame Músá pás láte the, par chhoṭe muqaddame áphí chuká lete the.

27 ¶ Phir Músá ne apne sasure ko ruḳhsat kiyá, aur wuh apní sarzamín ko rawána ho gayá[m].

XIX BÁB.

1 Baní Isráel dasht i Síná men áte. 3 Un ke liye Ḳhudá ká paigám jo pahár par se Músá kí ma'rifat ayá. 8 Un logon ká jawáb. 10 Tísre din ke liye taiyár hojáte. 12 Pahár ká chhúná man'a hai. 16 Paháṛ ke úpar Yahowah haibatnák zuhúr se záhir hotá.

AUR baní Isráel zamín i Misr men se báhar hoke tísre mahíne ke usí din dasht i Síná men áe[a]:

2 Ya'ne, we Rafídím se[b] rawána hoke bayábán i Síná men áe, aur dasht men utar paṛe; aur baní Isráel ne koh ke áge[c] ḳhaima khará kiyá.

3 Tab Músá Ḳhudá pás chaṛhá[d], aur ḲHUDÁWAND ne use paháṛ se buláyá[e], aur kahá, ki Tú Ya'qúb ke ḳhándán ko yún kahiyo, aur baní Isráel se yún bayán kíjiyo;

4 Ki Tum ne dekhá, main ne Misríon se kyá kiyá[f], aur tumhen 'uqáb ke paron par biṭháke apne pás le áyá[g].

5 Ab agar tum merí áwáz ke filhaqíqat shanawá hoge, aur mere 'ahd ko[h] hifz karoge, to tum sárí ḳhalq se ziyáda mere liye ek ḳhazána i ḳháss hoge[i]: kyúnki sárí zamín merí hai[k]:

6 Aur tum mere liye káhinon kí ek mamlukat[l], aur ek muqaddas

Marginal references:

k Pald. 14. 20. 2 Sam. 18. 28. Lúq. 1. 68.
l 2 Taw. 2. 5. Zab. 95. 3. aur 97. 9. aur 135. 5.
m 1 Sam. 2. 3. Naham. 9. 10, 16, 29. Aiy. 40. 11, 12. Zab. 31. 23. aur 119. 21. Lúq. 1. 51.
n Ḳhur. 1. 10, 16, 22. aur 5. 2, 7. aur 14. 8, 18.
o Ist. 12. 7. 1 Taw. 29. 22. 1 Qur. 10 18, 21, 31.
p Ahb. 24. 12. Gin. 15. 34.
q Ahb 24. 15. Gin. 16. 35 aur 27. 6, wag. aur 36. 6, 7, 8 9.
r Gin. 11. 14, 17. Ist. 1. 9, 12
s Ḳhur. 3. 12.
t Ḳhur. 4 16. aur 20. 19. Ist. 5. 5.
u Gin. 27. 5.
x Ist. 4 1, 5 aur 5. 1. aur 6 1, 2. aur 7. 11.
y Zab. 143. 8.
z Ist. 1. 18.
a 21 áyat. Ist. 1 15, 16 aur 16. 18.
b 2 Taw. 19. 5.—10 A'am. 6. 3.
c Pald. 42. 16 2 Sam. 23. 3. 2 Taw. 19. 9.
d His. 18. 8.
e Ist. 16. 19.
e 26 áyat.
f 26 áyat. Ahb. 24. 11. Gin. 15. 33. aur 27. 2 aur 30. 1. Ist. 1. 17. aur 17 8
g Gin. 11. 17.
h 18 áyat.
i Pald. 18. 33. aur 30. 25. Ḳhur 16. 29. 2 Sam. 19. 39.
k Ist. 1. 15. A'am. 6. 3
l 22 áyat.
m Gin. 10. 29, 30.

1491.

a Gin. 30. 13
b Ḳhur. 17 1, 8.
c Ḳhur 3. 1, 12
d Ḳhur 20 21. A'am 7. 38
e Ḳhur 3. 4.
f Ist. 29 2.
g Ist. 32. 11 Yas. 63. 9. Muk 12. 14
h Ist. 5 2
i Ist. 4. 20. aur 7. 6. aur 14. 2, 21 aur 26. 18. aur 32. 8, 9 1 Sal 8 53. Zab. 135. 4. Gal. 3. 12. Yas. 41 8, aur 43 1. Yas. 10. 16. Mal. 3. 17. Tit 2. 14.
k Ḳhur. 9 29 Ist. 10 14. Aiy 41. 11 Zab. 24. 1. aur 50. 12. 1 Qur. 10 26, 28.
l Ist. 33. 2, 3, 4. 1 Pat. 2. 5, 9. Muk. 1. 6. aur 5. 10. aur 20 6.

Peshtar MASÍH se, 1491.

qaum hoge[m]. Ye we báteṉ haiṉ, jo tú baní Isráel ko kahegá.

7 ¶ Tab Músá áyá, aur guroh ke buzurgoṉ ko buláyá, aur un ke rúbarú sárí báteṉ, jo ḲHUDÁWAND ne use farmáí thíṉ, bayán kíṉ.

8 Aur sab logoṉ ne milke jawáb diyá, aur kahá, ki ḲHUDÁWAND ne sab jo kuchh ki farmáyá hai, ham kareṉge[n]. Aur Músá ne logoṉ ká jawáb ḲHUDÁWAND ke pás le pahuncháyá.

9 Aur ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Dekh, main andherí badlí men tujh pás átá húṉ[o], táki log, jab main tujh se báteṉ karúṉ, suneṉ[p], aur abad tak tere mu'ataqid raheṉ[q]. Aur Músá ne logoṉ kí báteṉ ḲHUDÁWAND se kahíṉ.

10 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Logoṉ pás já, aur áj aur kal men unheṉ pák kar[r], aur un ke kapṛe dhulwá[s].

11 Aur tísre din taiyár raheṉ; ki ḲHUDÁWAND tísre din sáre logoṉ kí nazar meṉ koh i Síná par utar áegá[t].

12 Aur tú logoṉ ko girdágird haddoṉ par khaṛá rakhiyo, aur kahiyo, ki Áp se ḵhabardár, paháṛ par na chaṛheṉ, aur us ke kone ko na chhúeṉ: jo koí paháṛ ko chhúegá, albatta ján se márá jáegá[u].

13 Koí háth us tak na pahunche; nahíṉ to, wuh lákalám sangsár kiyá jáegá, yá tír se márá jáegá; wuh, ḵhwáh insán ho, ḵhwáh haiwán, jítá na bachegá; aur jab qarnáí kí áwáz bahut buland ho[x], to we paháṛ par chaṛheṉ.

14 ¶ Tab Músá ne paháṛ par se utarke logoṉ ko pák sáf kiyá[y]; unhoṉ ne apne kapṛe dhulwáe.

15 Aur us ne logoṉ se kahá, ki Tísre din taiyár raho[z]: jorúoṉ se mat milo[a].

16 ¶ Aur yúṉ húá, ki tísre din subh ko bádal garje, aur bijlíáṉ chamkíṉ[b], aur paháṛ par kálí ghaṭá andí[c], aur qarnáí kí áwáz bahut buland húí[d]; chunánchi sáre log ḍeroṉ meṉ kámp gae[e].

17 Aur Músá logoṉ ko ḵhaimagáh se báhar láyá[f], ki Khudá se miláwe; aur we koh ke nasheb meṉ á khaṛe húe.

18 Aur sab koh i Síná par zer o bálá dhuwáṉ thá[g]; kyúṉki ḲHUDÁWAND shu'ale[h] meṉ hoke us par utrá: aur tanúr ká sá dhuwáṉ us par se uṭhá[i], aur paháṛ sarásar larzá[k].

19 Aur jab qarnáí kí sadá bahut buland húí chalí játí thí[l], Músá ne kalám kiyá[m], aur Ḳhudá ne use ek áwáz se jawáb diyá[n].

20 Aur ḲHUDÁWAND koh i Síná par názil húá, paháṛ kí choṭí par: aur ḲHUDÁWAND ne paháṛ kí choṭí par Músá ko buláyá: aur Músá chaṛh gayá.

21 ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Utar já, aur logoṉ ko taqaiyud kar, tá na howe, ki haddoṉ ko toṛke ḲHUDÁWAND ke pás dekhne ko áweṉ[o], aur bahutere un meṉ halák ho jáweṉ.

22 Aur káhinoṉ ko bhí, jo ḲHUDÁWAND ke nazdík áe haiṉ, kah, ki apne taíṉ pák kareṉ[p]; kahíṉ aisá na ho, ki ḲHUDÁWAND un meṉ rakhna ḍál de[q].

23 Tab Músá ne ḲHUDÁWAND se kahá, ki Log koh i Síná par á nahíṉ sakhte: kyúṉki tú ne to hameṉ taqaiyud kiyá hai, ki paháṛ ke liye hadden muqarrar kar rakheṉ[r], aur us ko pák kareṉ.

24 ḲHUDÁWAND ne use kahá, ki Chal, níche já, aur tú Hárún samet phir úpar á: par káhinoṉ ko, aur logoṉ ko kah, ki hadden toṛke ḲHUDÁWAND pás úpar na áweṉ, na howe, ki wuh un meṉ rakhna ḍál de.

25 Chunánchi Músá logoṉ pás tale utrá, aur un se kalám kiyá.

XX BÁB.

1 Das ahkám. 18 Log bahut ḍarte. 20 Músá un ko dilásá detá. 22 Butparastí man'a hai. 24 Qurbángáh kyúṉkar banáweṉ.

PHIR Ḳhudá ne ye sab báteṉ kahíṉ[a], ki,

2 ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá[b], jo tujhe zamín i Misr se, aur guláмoṉ ke ghar se nikál láyá[c], main húṉ.

3 Mere huzúr tere liye dúsrá Ḳhudá na howe[d].

4 Tú apne liye koí múrat, yá kisí chíz kí súrat, jo úpar ásmán par, yá níche zamín par, yá pání meṉ zamín ke níche hai, mat baná[e]:

5 Tú un ke áge mat jhuk, aur na un kí 'ibádat kar[f]; kyúṉki main ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá gayúr[g] Ḳhudá húṉ, aur bápdádoṉ

Margin references (left): m Ahb. 20. 24, 26. Ist. 7. 6. aur 26. 19. aur 28. 9. Yas. 62. 12. 1 Qur. 3. 17. 1 Tas. 5. 27. — n Ḳhur. 24. 3, 7. Ist. 5. 27. aur 26. 17. — o 16 áyat. Ḳhur. 20 21 aur 24. 15, 16. Ist. 4. 11. Zab. 18. 11, 12. aur 97. 2 Mat 17. 5. — p Ist. 4. 12, 36. Yuh. 12. 29, 30. — q Ḳhur. 14. 31. — r Ahb. 11. 44, 45 'Ibrán. 10 22. — s 14 áyat. Paid. 35. 2 Ahb. 15. 5. — t 16, 18 áyaten. Ḳhur. 34 5 Ist 33. 2. — u Ibrán. 12 20. — x 16, 19 áyaten. — y 10 áyat. — z 11 áyat. — a 1 Sam. 21 4 5 Zak. 7 3 1 Qur. 7 5. — b Zab. 77. 18 'Ibrán 12 18, 19. Muk. 4. 5. aur 8 5. aur 11. 19. — c 9 áyat. Ḳhur. 40. 34. 2 Taw. 5. 14. — d Muk. 1. 10. aur 4. 1. — e 'Ibrán. 12. 21 — f Ist. 4. 10. — g Ist. 4. 11. aur 33. 2. Qaz 5. 5. Zab. 68. 7, 8 Yas. 6. 4. Hab. 3. 3.

Margin references (right): h Ḳhur. 3. 2. aur 24. 17. 2 Taw. 7. 1, 2, 3. — i Paid. 15. 17. Zab. 144. 5 Muk. 15. 8. — k Zab. 68. 8. aur 77. 18. aur 114. 7. Yar. 4. 24. 'Ibrán. 12. 26. — l 13 áyat. — m 'Ibrán. 12. 21. — n Naham. 9 13. Zab. 81. 7. — o Dekho Ḳhur. 3. 5. 1 Sam. 6. 19. — p Ahb. 10. 3. — q 2 Sam. 6. 7, 8. — r 12 áyat Yash. 3. 4. — a Ist. 5. 22. — b Ahb. 26. 1, 13 Ist. 5. 6. Zab 81. 10. Hús 13. 4. — c Ḳhur 13 3 — d Ist 5. 7. aur 6. 14. 2 Sal. 17 35. Yar 25. 6. aur 35. 15. — e Ahb. 26. 1. Ist. 4. 16. aur 5. 8. aur 27. 15. Zab. 97. 7. — f Ḳhur. 23. 24. Yash. 23. 7. 2 Sal. 17. 35 Yas. 44. 15, 19. — g Ḳhur. 34. 14. Ist. 4 24. aur 6. 15. Yash. 24. 19. Nahúm 1. 2.

kí badkáríán un kí aulád par, jo mujh se 'adáwat rakhte hain, tísrí aur chauthí pusht tak pahunchátá húṇ[h];

6 Par hazáron par, jo mujhe piyár karte, aur mere hukmon ko hifz karte hain, mihrbání kartá húṇ[i].

7 Tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ká nám befáida mat le[k]; kyúṇki jo us ká nám befáida letá hai, ḲHUDÁWAND use begunáh na ṭhahráwegá[l].

8 Tú sabt ká din pák rakhne ke liye yád kar[m]:

9 Chha din tak tú mihnat karke apne sáre kám káj kar[n];

10 Lekin sátwáṇ din ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ká sabt hai[o]: us men kuchh kám na kar, na tú, na terá beṭá, na terí beṭí, na terá gulám, na terí launḍí, na terí mawáshí, aur na musáfir[p] jo tere pháṭakon ke andar ho:

11 Kyúṇki ḲHUDÁWAND ne chha din men ásmán, aur zamín, daryá, aur sab kuchh jo un men hai, banáyá, aur sátwen din árám kiyá[q]: is liye ḲHUDÁWAND ne sabt ke din ko barakat dí, aur use muqaddas ṭhahráyá.

12 ¶ Tú apne má báp ko 'izzat de: táki terí 'umr us zamín par, jo ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá tujhe detá hai, daráz howe[r].

13 Tú ḳhún mat kar[s].

14 Tú ziná mat kar[t].

15 Tú chorí mat kar[u].

16 Tú apne parosí par jhúṭhí gawáhí mat de[w].

17 Tú apne parosí ke ghar ká lálach mat kar; tú apne parosí kí jorú[x] aur us ke gulám, aur us kí launḍí, aur us ke bail, aur us ke gadhe, aur kisí chíz ká, jo tere parosí kí hai, lálach mat kar[y].

18 ¶ Aur sab logon ne dekhá[z], ki bádal garje, bijlíán chamkín, qarnái kí áwáz húí, pahár se dhuwán uṭhá[a]; aur sab logon ne jab yih dekhá, to bhága, aur dúr já khare rahe.

19 Tab unhon ne Músá se kahá, ki Túhí ham se bol, aur ham sunen[b]: lekin Ḳhudá ham se na bole, kahín ham mar na jáwen[c].

20 Músá ne logon ko kahá, Hirásán mat ho[d]; is liye ki Ḳhudá áyá hai, ki tumhen imtihán kare[e], aur táki us ká ḳhauf tumháre sámhne ho[f], ki tum gunáh na karo.

21 Tab we log dúr hí khare rahe, aur Músá us kálí badlí ke, jis men Ḳhudá thá, nazdík gayá[g].

22 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, Tú baní Isráel se kah, ki Tum ne dekhá, main ne ásmán par se tumháre sáth báten kín[h].

23 Tum mere muqábil rúpe ke ma'búd mat banáiyo, aur na apne liye sone ke ma'búd[i].

24 ¶ Tú mere liye gilí qurbángáh banáiyo, aur tú wahán apne charháwe aur apní salámíán zabh kíjiyo, apne gosfandon, aur apne bailon men se[k]: aur jis jagah main apne nám ká zikr karúngá[l], wahán main tujh kane áúngá, aur tujhe barakat dúngá[m].

25 Aur agar tú mere liye patthar kí qurbángáh banáwe, to taráshe húe patthar kí mat banáiyo[n]: kyúṇki agar tú use auzár lagáwegá, to use nápák karegá.

26 Aur tú merí qurbángáh par síṛhí se hargiz mat charhiyo, táki terí barahnagí us par záhir na howe.

XXI BÁB.

1 *Shar'a, gulámon kí bábat.* 5 *Usí kí, jis ká kán chhedá gayá ho.* 7. *Laundíon kí bábat.* 12 *Qatl kí bábat.* 16 *Barda faroshon kí bábat.* 17 *Má-báp ke kosnewálon kí bábat.* 18 *Márpít karnewálon kí bábat.* 22 *Bábat us chot kí jo ittifáqan lage.* 28 *Us bail kí bábat jo síng mártá.* 33 *Us kí bábat jis se gairon ko nuqsán uṭháne ká ittifáq ho.*

AB shar'a kí rusúm, jo tú unhen batáegá[a], ye hain: ki.

2 Agar tú 'Ibrání gulám mol lewe, to wuh chha baras terí ḳhidmat kare, aur sátwen baras muft ázád ho jáe.[b].

3 Agar wuh akelá áyá thá, akelá jáegá: agar wuh jorúwálá thá, to us kí jorú us ke sáth jáegí.

4 Agar us ke áqá ne us ká byáh kar diyá, aur jorú us kí us se beṭe aur beṭíán janí; to jorú bachchon samet áqá kí howegí, aur wuh akela chalá jáe.

5 Aur agar yih gulám sáf kahe, ki Main apne áqá, aur apní jorú, aur apne larkon ko dost rakhtá húṇ; main ázád na húngá[c]:

6 To us ká áqá use qázíon pás[d] le jáe; phir use darwáze par, yá darwáze ke chaukhaṭ par láwe; aur súí se us ká kán chhede[e]; aur wuh hamesha us kí gulámí kare.

Peshtar MASÍH se, 1491.

h Ḳhur. 34. 7. Ahb. 20. 5. aur 26. 39, 40. Gin. 14. 18, 33. 1 Sal. 21. 29. Aiy. 5. 4. aur 21. 19 Zab. 79. 8. aur 109. 14. Yas. 14. 20, 21. aur 65. 6, 7. Yar 2. 9. aur 32. 18.
i Ḳhur. 34. 7. Ist. 7. 9. Zab. 89. 34. Rúm. 11. 28.
k Ahb. 19 12. Ist. 5. 11. Zab. 15. 4. Mat. 5. 33
l Mrk. 6. 11.
m Ḳhur. 31. 13, 14. Ahb. 19. 3, 30. aur 26. 2.
n Ist. 5. 12.
n Ḳhur. 23. 12. aur 31. 15. aur 34. 21. Ahb. 23. 3. Hiz. 20. 12. Lúq. 13. 14.
o Paid. 2. 2. 3 Ḳhur. 16. 26. aur 31. 15.
p Naham. 13. 16, 17, 18, 19.
q Paid. 2. 2.
r Ahb 19. 3. Ist. 5. 16. Yar 35. 7 18, 19. Mat. 15. 4. aur 19. 19. Marq 7. 10. aur 10. 19. Lúq 18. 20. Afs. 6. 2.
s Ist. 5. 17 Mat. 5. 21. Rúm. 13. 9.
t Ist. 5. 18. Mat. 5 27
u Ahb 19. 11 Ist 5. 19. Mat. 19. 18. Rúm. 13. 9. 1 Tas. 4 6.
w Ḳhur 23. 1. Ist. 5 20. aur 19 16 Mat. 19. 18.
x Aiy 31. 9. Ams. 6. 29. Yar. 5. 8. Mat. 5. 28.
y Ist 5. 21. Mrk 2 2. Hab. 2. 9. Lúq. 12. 15. A'am 20. 3' Rúm. 7. 7. aur 13. 9. Afs. 5. 3, 5. 'Ibrán. 13. 5.
z 'Ibrán. 12. 18
a Ḳhur. 19 18.
b Ist 5. 27. aur 18. 16. Gal. 3. 19, 20. 'Ibrán. 12. 19.
c Ist. 5. 25.
d 1 Sam. 12. 20. Yas. 41. 10, 13.
e Paid. 22. 1. Ist. 13. 3

f Ist. 4. 10. aur 6. 2. aur 10. 12. aur 17. 13, 19. aur 19. 20. aur 28. 58. Ams. 3 7. aur 16. 6. Yas. 8. 13.
g Ḳhur. 19 16. Ist. 5. 5 1 Sal. 8. 12.
h Ist. 4. 36 Naham. 9. 13.
i Ḳhur. 32. 1, 2, 4. 1 Sam. 5. 4, 5. 2 Sal. 17 33. Hiz. 20. 39. aur 43. 8. Dán. 5. 4, 23. Saf 1. 5. 2 Qur. 6. 14, 15, 16
k Ahb 1. 2.
l Ist. 12. 5, 11, 21. aur 14. 23. aur 16. 6, 11. aur 26. 2. 1 Sal. 8. 43. aur 9. 3. 2 Taw. 6. 6 aur 7 16. aur 12. 13 'Az. 6 12. Naham. 1 9. Zab 74. 7. Yar. 7 10, 12
m Paid. 12 2.
n Ist. 27. 5 Yash 8. 31

a Ḳhur. 24. 3, 4 Ist. 4. 14. aur 6. 1.

b Ahb. 25 39, 40, 41. Yar. 34. 14

c Ist. 15. 16, 17
d Ḳhur. 12 12. aur 22. 8, 28.

e Zab. 40. 6.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[f] Naham. 5.5. [g] 2, 3 áyaten.
[h] 1 Qur. 7. 5.
[i] Paid. 9. 6. Ahb. 24. 17. Gin. 35. 30, 31. Mat. 26. 52. [k] Gin. 35. 22. Ist. 19. 4, 5. [l] 1 Sam. 21. 4, 10, 18. [m] Gin. 35. 11. Ist. 19. 3. Yash. 20. 2
[n] Gin. 15. 30. aur 35. 20. Ist 19. 11, 12. Ibrán. 10. 26 [o] 1 Sal. 2. 28-34. 2 Sal. 11.15.
[p] Ist. 24. 7. [q] Paid. 37. 28. [r] Ḳhur. 22. 4.
[s] Ahb. 20. 9. Ams. 20. 20. Mat. 15. 4. Marq. 7. 10.
[t] 2 Sam. 3. 29.
[u] Ahb. 25. 45, 46.

7 ¶ Aur agar koí shaḳhs apní beṭí ko beche, táki bándí ho[f], to wuh gulámon kí ṭarah já na sakegí[g].

8 Agar áqá us ká, jo use apne liye námzad karke rah gayá, us se náráz ho, to us ká fidiya hone dewe: us ko rawá nahín, ki use qaum i ajnabí ke háth beche; kyúnki us ne us se dagábází kí.

9 Aur agar wuh use apne beṭe ke liye námzad kare, to wuh us se beṭíon ká sá sulúk kare.

10 Agar wuh dúsrí se byáh kare, to us kí ḳhur o posh aur hamḳhwábí men qásir na howe[h].

11 Aur agar wuh ye tínon sulúk us se na kare, to wuh muft, be rúpae díe, ázád chalí jáe.

12 ¶ Jo koí kisí mard ko máre, aur wuh mar jáe, wuh qatl kiyá jáwe[i].

13 Aur agar us shaḳhs ne qasd qatl ká nahín kiyá[k], aur Ḳhudá ne us ke háth men giriftár karwá diyá[l]; to main us ke bhágne kí jagah batá dúngá[m].

14 Par agar ek shaḳhs makr se apne hamsáe par chaṛh áwe, táki use makr se máre[n]; to tú use merí qurbángáh se nikál, táki wuh mare[o].

15 ¶ Aur wuh, jo apne báp yá apní má ko máre, már ḍálá jáwe.

16 ¶ Aur jo ádmí ko churá le jáwe[p], aur use bech ḍále[q], yá wuh us ke pás se pakṛá jáwe[r], to wuh már ḍálá jáegá.

17 ¶ Aur wuh, jo apne báp yá apní má par laʿnat kare, már ḍálá jáwe[s].

18 ¶ Aur agar do shaḳhs jhagṛen, aur ek dúsre ko patthar yá mukká máre, aur wuh na mare, par bistarí ho jáe:

19 To agar wuh uṭh khaṛá ho, aur láṭhí leke[t] ráh chale, to wuh, jis ne márá, begunáh hai: aur faqat us ke kárbár ká nuqsán jo húá ho, bhar de, aur changá karwáe.

20 ¶ Aur agar koí apne gulám yá laundí ko láṭhíán máre, aur wuh már kháte húí mar jáe; to use sazá dí jáe.

21 Lekin agar wuh ek din yá do din jíwe, to use sazá na dí jáwe: is liye ki wuh us ká mál hai[u].

22 ¶ Agar log jhagṛen, aur peṭwálí ko dukh pahunecháwen, aisá ki us ká peṭ gir jáe, par wuh ḳhud halák na ho: to use jis nau' kí sazá us ká shauhar tajwíz kare, dí jáwe: aur wuh, qázíon kí tajwíz ke muwáfiq[x], asám dewe.

23 Aur agar wuh us sadme se halák ho jáe, to tú ján ke badle ján le,

24 Aur ánkh ke badle ánkh, dánt ke badle dánt, aur háth ke badle háth, pánw ke badle pánw[y],

25 Jaláne ke badle jaláná, zaḳhm ke badle zaḳhm, aur choṭ ke badle choṭ.

26 ¶ Aur agar koí apne gulám yá apní laundí kí ánkh men máre, ki us kí ánkh phúṭ jáe; to us ke qisás men use ázád kar de.

27 Agar apne gulám yá apní laundí ká dánt toṛe; to us dánt ke qisás men use ázád kar de.

28 ¶ Agar bail mard yá 'aurat ko síng máre, aisá ki wuh halák ho; to wuh bail pattharon se márá jáwe[z], aur us ká gosht kháyá na jáwe; aur bail ká málik begunáh hai.

29 Par agar wuh bail áge se síng márne kí lat rakhtá thá, aur us ke málik ko ḳhabar dí gaí, aur us ne use bándh na rakhá, aur us ne mard yá 'aurat ko halák kiyá; to bail par patthráo kiyá jáe, aur us ká málik bhí márá jáwe.

30 Aur agar us se ḳhúnbahá mángá jáwe, to wuh us ká ḳhúnbahá, jo us ke sir ḍhará jáwe[a], púrá dewe.

31 Ḳhwáh us ne chhokrá márá ho, ḳhwáh chhokrí, is hukm ke muwáfiq 'amal kiyá jáwe.

32 Agar bail kisí ke gulám yá laundí ko síng már baiṭhe; to wuh us ke málik ko misqál ke wazn ke tís rúpae[b] dewe, aur bail patthráo se márá jáwe[c].

33 ¶ Aur agar koí kúá khole, yá khode, aur us ká munh na ḍhámpe, aur bail yá gadhá us men gire;

34 To kúe ká málik isláh kare, aur us ke málik ko qímat de; aur wuh, jo mará, usí ká hogá.

35 ¶ Aur agar kisí ká bail dúsre ke bail ko satáwe, aisá ki wuh halák ho jáe; to wuh jíte bail ko bechen, aur us ká dám ádhon ádh ápas men bánṭ len; aur wuh múá húá bail bhí un men ádhon ádh bánṭá jáe.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[x] 30 áyat. Ist. 22. 18, 19.
[y] Ahb. 24. 20. Ist. 19. 21. Mat. 5. 38.
[z] Paid. 9. 5.
[a] 22 áyat.
[b] Dekho Zak. 11. 12, 13. Mat. 26. 15. Filip. 2. 7 [c] 28 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

36 Aur agar jáná jáwe, ki us bail ko síng már baiṭhne kí ḳho thí, aur us ke málik ne use bándh na rakhá; wuh bail ke badle bail dewe; aur wuh mará húá us ká mál hogá.

XXII BÁB.

1 *Chorí kí bábat.* 5 *Ḳhisárat kí bábat.* 7 *Amánat kí chízon kí bábat, jo zá,i' hon.* 14 *Qarz lene kí bábat.* 16 *Zinákárí kí bábat.* 18 *Jádú kí bábat.* 19 *Bábat us kí jo haiwán se jimá' kare.* 20 *Butparastí kí bábat.* 21 *Pardesion aur bewon aur láwárison kí bábat.* 25 *Súdḳhorí kí bábat.* 26 *Girau lene kí bábat.* 28 *Hákim kí ta'zím kí bábat.* 29 *Pahle phalon kí bábat.*

AGAR koí bail yá bheṛ churáwe, aur use zabh kare, yá beche; to wuh ek bail ke pánch bail, aur ek bheṛ kí chár[a] bheṛen dewe.

2 ¶ Agar chor sendh márte húe[b] dekhá jáe, aur koí use már baiṭhe, aur wuh mar jáe; to us ke liye ḳhún kiyá na jáwe[c].

3 Agar yih din ko howe, to us ká qisás kiyá jáegá; kyúnki cháhiye ki wuh badlá de; agar wuh kangál ho, to chorí ke liye bechá jáe[d].

4 Agar chorí kí chíz usí tarah us ke háth men zinda páí jáe[e], ḳhwáh wuh bail ho, ḳhwáh gadhá, ḳhwáh gospand; to wuh ek ek ke do do dewe[f].

5 ¶ Agar koí khet yá angúron ká tákistán khiláwe, aur apne chárpáe us men chhoṛe, aur dúsre ke maidán men charáwe; to apná achchhe se achchhá khet, aur bihtar se bihtar angúrí bág us ke badle dewe.

6 ¶ Agar ág bhaṛke, aur kánṭon men já lage, aisá ki anáj ká ḍher, yá anáj ká khaṛá húá khet, yá maidán ká nuqsán ho jáe; to jis ne ki ág lagáí, táwán dewe.

7 ¶ Agar koí apne hamsáe ko naqd yá jins rakhne ko sompe, aur us ke ghar se chorí jáe; to jab wuh chor háth chaṛhe, to dúná bhar de[g].

8 Agar chor pakṛá na jáe, to us ghar ká sáhib qázíon ke áge[h] láyá jáe, tá ma'lúm ho, ki wuh apne hamsáe ke mál men dastandáz húá, ki nahín.

9 Sab qism kí ḳhiyánat men, ḳhwáh bail kí, ḳhwáh gadhe, yá bheṛ, yá kapṛe kí, yá kisí chíz kí, jo gum húí ho, jis ká koí dúsre se mutálaba kartá hai, donon fariq ká jhagṛá qázíon ke huzúr láyá jáe[i]; aur qází jise mujrim kare, wuh apne mudda'í ko dúná dewe.

10 Agar koí apne hamsáe pás gadhá, yá bail, yá bheṛ, yá koí chárpáya amánat rakhe; aur wuh mar jáe, yá ázárí howe, yá chhipke hánk diyá jáe:

11 To un donon ke darmiyán KHUDÁWAND kí qasam se[k] faisala kiyá jáe, ki wuh apne hamsáe ke mál men dastandáz nahín húá; aur mál ká málik qabúl kare, aur wuh us ko us ká táwán na de.

12 Agar wuh us ke pás se chorí jáe, to wuh us ke málik ko táwán bhar de[l].

13 Aur agar us ko kisí darinde ne pháṛ ḍálá, to wuh us par gawáh láwe, aur táwán na de.

14 ¶ Agar koí shaḳhs apne hamsáe se kuchh 'áriyat lewe, aur wuh zaḳhmí howe, yá mar jáe; agar málik us ke sáth na thá, to wuh us ká badlá dewe;

15 Par agar sáth thá, to wuh táwán na de: agar kiráya liyá ho, to yih sirf us ke kiráe kí ujrat de.

16 ¶ Agar koí ek chhokrí ko, jo us ke námzad nahín, dam dewe, aur us se mubásharat kare, wuh use mahr deke us se nikáh kare[m].

17 Agar us ká báp rází na ho, ki use us ko de, to wuh kunwáríon ke mahr[n] ke muwáfiq use naqdí de.

18 ¶ Tú jádúgarní ko jíne mat de[o].

19 ¶ Jo koí chárpáye se mubásharat kare, ján se márá jáe[p].

20 ¶ Jo koí faqat, KHUDÁWAND ke siwá, kisí ma'búd ke liye zabh kare, wuh 'azáb se márḍálá jáwe[q].

21 ¶ Tú musáfir ko hargiz na satá, aur us se badsulúkí na kar[r]: is liye ki tum bhí zamín i Misr men musáfir the.

22 ¶ Tum kisí bewá yá yatím laṛke ko dukh mat do[s].

23 Agar tú un ko kisí taur se satáegá, aur we mujh se faryád karen[t], to main un kí faryád sunúngá[u];

24 Aur merá qahr mushta'il hogá[x]; main tujhe talwár se már ḍálúngá, aur terí joráán rándeṇ, aur tere bachche yatím ho jáenge[y].

25 ¶ Agar tú mere logon men

[a] 2 Sam 12. 6. Dekho Ams. 6. 31. Lúq. 19. 8.
[b] Mat. 24. 43.
[c] Gin. 35. 27.
[d] Ḳhur. 21. 2.
[e] Ḳhur. 21. 16.
[f] Dekho 1, 7 áyat aur Ams. 6. 31
[g] 4 áyat.
[h] Ḳhur. 21. 6. aur 28 áyat.
[i] Ist. 25. 1. 2 Taw. 19. 10.
[k] 'Ibrán 6. 16.
[l] Paid. 31. 39.
[m] Ist. 22. 28, 29.
[n] Paid. 34. 12. Ist 22 29. 1 Sam. 18 25.
[o] Ahb. 19. 26, 31. aur 20. 27. Ist. 18. 10, 11 1 Sam. 28. 3 9.
[p] Ahb 18 23. aur 20. 15.
[q] Gin 25. 2, 7, 8. Ist 13. 1, 2, 5, 6, 9, 13, 14, 15. aur 17 2, 3, 5
[r] Ḳhur. 23. 9. Ahb. 19. 33. aur 23 36 Ist. 10. 19. Yar. 7. 6. Zak. 7. 10. Mal. 3. 5.
[s] Ist 10. 18 aur 24 17. aur 27. 19 Zab. 94. 6 Yas. 1. 17. 23 aur 10 2. Hiz 22 7. Zak 7. 10. Yaq. 1 27
[t] Ist. 15. 9. aur 24. 15. Aiy. 35. 9. Lúq. 18. 7.
[u] 27 ayat. Aiy. 34. 28. Zab. 18. 6 aur 145. 19. Yaq. 5. 4
[x] Aiy. 31. 23. Zab. 69. 24.
[y] Zab. 109. 9. Nau. 5. 3.

Peshtar MASÍH se, 1491.

se jis kisí ko, jo tere áge muhtáj hai, kuchh qarz dewe, to us par bahut taqázá mat kar, aur us se súd mat le[z].

26 Agar tú apne hamsáe ke kapre girau lewe[a], to cháhiye ki tú súraj dúbte húe use pahunchá dewe.

27 Kyúnki yih us ká faqat libás hai, yih us ke chamre ke liye poshish hai, jis men wuh so rahtá hai; aur yún hogá, ki jab mere áge faryád karegá[b], main us kí sunúngá; kyúnki main mihrbán hún[c].

28 ¶ Tú buzurgon ko ta'n mat díjiyo, aur apní qaum ke sharíf logon ko la'nat na kíjiyo[d].

29 ¶ Tú apne khalyán ke faiz, aur apne kolhú ke áb i angúr se mujhe guzrániyo[e]; us men der mat[e] kíjiyo: tú apne beton se palauthá mujhe díjiyo[f].

30 Aisáhí tú apne bailon se, aur gospandon se kíjiyo[g]: sát din tak wuh má ke sáth rahe[h]; áthwen din tú use mujhe díjiyo.

31 ¶ Tum mere pák log ho[i]: darindon ká phárá húá gosht, jo maidán men pará ho, mat kháiyo[k]; tum use kutton ko díjiyo.

XXIII BÁB.

1 *Tuhmat aur jhúthí gawáhí kí bábat.* 3, 6 *Insáf karne kí bábat.* 4 *Sab kí khairkhwáhí kí bábat.* 10 *Khet ke ázád chhorne ká sál.* 12 *Sabt kí bábat.* 13 *Butparastí kí bábat.* 14 *Tín 'idon kí bábat.* 18 *Qurbání ke lahú aur charbí kí bábat.* 20 *Ek Firishte ke bhejne ká wa'da, aur us ke sáth ek barakat ká, basharte ki us kí farmánbardárí karen.*

TU' jhúthí khabar mat díjiyo[a]; tú zulm kí gawáhí men sharíron ká sáthí mat ho[b].

2 ¶ Tú guroh kí pairauí badí karne men mat kíjiyo[c]; aur tú kisí jhagre men aksar kí taraf máil hoke náhaqq mat kíjiyo[d]:

3 ¶ Aur na muflis ke jhagre men tarafdárí kíjiyo.

4 ¶ Agar tú apne dushman ke bail yá gadhe ko berál játe dekhe, to use us kane pahuncháiyo[e].

5 Agar tú us ke gadhe ko, jo terá kína rakhtá hai, dekhe, ki bojh ke níche baith gayá, to khabardár, tú use chhorke chalá na já, balki us kí kumak kar[f].

6 Tú apne faqír ke insáf se us ke jhagre men mat guzriyo[g].

7 Jhúthí bát se dúr rahiyo[h]; aur begunáhon aur sachchon ko qatl mat kíjiyo[i]; kyúnki main sharír kí tasdíq na karúngá[k].

8 ¶ Tú saugát na lená[l]; kyúnki saugát dánishmandon ko andhá kartí hai, aur sádiqon ke mu'ámala men mukhill hotí hai.

9 ¶ Aur musáfir ko bhí tasdí'a mat díjiyo[m]; kyúnki tum musáfir ke dil ko jánte ho: is liye ki tum khud bhí zamín i Misr men musáfir the.

10 Aur chha baras zamín men khetí kar[n], aur us se jo paidá ho, jam'a kar:

11 Par sátwen baras use ázád kar, aur chhor de; táki terí ummat ke miskín use kháwen, aur jo un se bache, maidán ke chárpáe charen. Aur tú apne angúr aur zaitún ke bág ká mu'ámala bhí aisáhí kíjiyo.

12 Chha din tak apná károbár karná, aur sátwen din ásáish kíjiyo[o]; táki tere bail, aur tere gadhe bhí árám páwen, aur terí laundíon ke bete, aur musáfir tázadam ho jáen.

13 Aur sab men, jo main ne tujhe farmáyá hai, hoshyár rah[p]: dúsre iláhon ká nám tak na le, aur tere munh se na suná jáe[q].

14 ¶ Tú sál bhar men tín martabe mere liye 'íd kar[r].

15 Fatírí rotí kí 'íd yád rakh[s]: tú sát din tak, jaisá main ne tujhe hukm kiyá hai, fatírí rotí khá, Abíb ke mahíne men muqarrarí waqt par; kyúnki tú usí men Misr se báhar áyá; aur koí mere áge khálí háth na áwe[t]:

16 Aur dirau kí 'íd terí mihnat ke pahle samaron kí[u], jo tú ne apne khet men boe: aur jam'a karne kí 'íd ákhir i sál[x], jab tú khet se apní mihnat ke samare jam'a kar chuká.

17 Tere sab mard tín bár har sál KHUDAWAND Khudá ke sámhne házir howen[y].

18 ¶ Tú zabíha ká lahú, jo mere liye hai, khamír ke sáth[z] mat guzrán; aur merí 'íd kí charbí subh tak báqí na rahne páwe.

19 Tú apní zamín ke pahle phalon se pahle ko KHUDAWAND apne Khudá ke ghar men láiyo[a]. Tu halwán us kí má ke dúdh men mat pakáiyo[b].

z Ahb. 25. 35, 36, 37. Ist 23. 19, 20. Naham. 5. 7. Zab. 15. 5. Hiz. 18. 8, 17.
a Ist. 24. 6, 10, 13, 17. Aiy. 22. 6. aur 24. 3, 9. Ams. 20. 16. aur 22. 27. Hiz. 18. 7, 16. 'Amús 2. 8.
b 23 áyat.
c Khur. 34. 6. 2 Taw. 30. 9. Zab. 86. 15.
d Wá'iz. 10. 20. A'am. 23. 5. Yahúd 8.
e Khur 22. 16. 19. Ams. 3. 9.
f Khur. 13. 2, 12. aur 34. 19.
g Ist. 15. 19.
h Ahb. 22. 27.
i Khur. 19. 6. Ahb. 19. 2. Ist. 14. 21.
k Ahb. 22. 8. Hiz. 4. 14. aur 44. 31.

a 7 áyat. Ahb. 19. 16. Zab. 15. 3. aur 101. 5. Ams. 10. 18. Dekho 2 Sam. 19. 27. aur 16. 3. Khur 20. 16. Ist. 19. 16, 17, 18. Zab. 35. 11. Ams. 19. 5, 9, 28. aur 24. 28. Dekho 1 Sal. 21. 10, 13. Mat. 26. 59, 60, 61. A'am. 6. 11, 13.
c Paid. 7. 1. aur 19. 4, 7. Khur. 32. 1, 2. Yash. 24. 15. 1 Sam. 15. 9. 1 Sal. 19. 10. Aiy. 31. 34. Ams. 1. 10, 11, 15. aur 4. 14. Mat. 27. 24, 26. Marq. 15. 15. Lúq. 23. 23. A'am. 24. 27. aur 25. 9.
d 6, 7 áyaten. Ahb. 19. 15. Ist. 1. 17. Zab. 72. 2.
e Ist. 22. 1. Aiy. 31. 29. Ams. 24. 17. aur 25. 21. Mat. 5. 44. Rúm. 12. 20. 1 Tas. 5. 15.
f Ist. 22. 4.
g 2 áyat. Ist. 27. 19. Aiy. 31. 13, 21. Wá'iz 5. 8. Yas. 10. 1, 2. Yar. 5. 28. aur 7. 6. 'Amús 5. 12. Mal. 3. 5

h 1 áyat. Ahb. 19. 11. Lúq. 3. 14. Afs. 4. 25.
i Ist. 27. 25. Zab. 94. 21. Ams. 17. 15, 26. Yar. 7. 6. Mat. 27. 4.
k Khur. 34. 7. Rúm. 1. 18.
l Ist. 16. 19. 1 Sam. 8. 3. aur 12. 3. 2 Taw. 19. 7. Zab. 26. 10. Ams. 15. 27. aur 17. 8, 23. aur 29. 4. Yas. 1. 23. aur 5. 23. aur 33. 15. Hiz. 22. 12. 'Amús 5. 12. A'am. 24. 26.
m Khur. 22. 21. Ist. 10. 19. aur 24. 14, 17. aur 27. 19. Zab. 94. 6. Hiz. 22. 7. Mal. 3. 5.
n Ahb. 25. 3, 4.
o Khur. 20. 8, 9. Ist. 5. 13. Lúq. 13. 14.
p 1 Ist. 4. 9. Yash. 22. 5. Zab. 39. 1. Afs. 5. 15. 1 Tim. 4. 16.
q Gin. 32. 38. Ist. 12. 3. Yash. 23. 7. Zab. 16. 4. Hús. 2. 17. Zak. 13. 2.
r Khur. 34. 23. Ahb. 23. 4. Ist. 16. 16.
s Khur. 12. 15. aur 13. 6. aur 34. 18. Ahb. 23. 6. Ist. 16. 8.
t Khur 34. 20. Ist. 16. 16.
u Khur. 34. 22. Ahb. 23. 10.
x Ist. 16. 13.
y Khur. 34. 23. Ist. 16. 16.
z Khur. 12. 8. aur 34. 25. Ahb. 2. 11. Ist. 16. 4.
a Khur. 22. 29. aur 34. 26. Ahb. 23. 10, 17. Gin. 18. 12, 13. Ist. 26. 10. Naham. 10. 35.
b Khur. 34. 26. Ist. 14. 21.

Peshtar MASÍH se, 1491.

20 ¶ Dekh, main ek firishta tere áge bhejtá hún[c], ki ráh men terá nigáhbán ho, aur tujhe us jagah, jo main ne taiyár kí hai, le áwe.

21 Us ke áge hoshyár rah, aur us ká kahá mán; us kí mukhálafat mat kar[d]; kyúnki wuh terí khatá na bakhshegá[e]: ki merá nám us men hai[f].

22 Par agar tú sach much us ká kahá máne, aur sab, jo main kahtá hún, kare; to main tere dushmanon ká dushman[g], aur tere bairíon ká bairí hoúngá.

23 Ki merá firishta tere áge chalegá[h], aur tujhe Amúríon, aur Hittíon, aur Farizzíon, aur Ka-n'ánion, aur Hawíon, aur Yabúsíon ke bích men láegá[i]: aur main un ko halák karúngá.

24 Tú un ke iláhon ko sijda mat kar[k], na un kí 'ibádat, na un ke se kám kar[l]: balki tú unhen sáf ḍhá de, aur un ke buton ko toṛ ḍál[m].

25 Aur tum KHUDÁWAND apne Khudá kí bandagí karo[n], aur wuh tumhárí roṭí páni men barakat bakhshegá[o]; aur main tumháre bích se ázár ko uṭhá lúngá[p].

26 ¶ Terí zamín par na isqát i haml hogá, na bánjhpan rahegá[q]: main terí 'umr púrí[r] karúngá.

27 Main apne ḍar ko tere áge bhejúngá[s]; main un logon ko, jin par tú áwegá, halák karúngá[t]; aur main aisá karúngá, ki tere dushman tere áge se píṭh pher denge.

28 Main tere áge zambúron ko bhejúngá[u], jo Hawí, aur Kan'ání, aur Hittí ko tere sámhne se bhagáwenge.

29 Main un ko ekhí sál men tere áge se daf'a na karungá[w], tá na howe ki zamín wírán ho, aur maidán ke darinde tere muqábil firáwán ho jáen.

30 Main un ko thoṛe thoṛe karke tere áge se daf'a karúngá, yahán tak ki tú ziyáda ho, aur zamín ká wáris ho.

31 Main daryá e Qulzum se leke Filistíon ke samundar tak, aur bayábán se leke nahr i Furát tak, terí hadden bándhúngá[x]: kyúnki zamín ke basnewálon ko tere hawále karúngá; aur tú unhen apne áge se daf'a karegá[y].

32 Tú un se, aur un ke iláhon se 'ahd mat bándhiyo[z].

33 We tere zamín par na rahenge, tá na howe ki we tujhe merá gunáhgár karen: kyúnki agar tú un ke iláhon kí 'ibádat kare, to yih tere liye phandá hogá[a].

XXIV BÁB.

1 Músá hukm pátá ki pahár par chaṛhe. 3 Log farmánbardár rahne ká wa'da karte. 4 Músá qurbángáh banátá aur bárah sutún biná kartá. 6 'Ahd ká lahú chhiṛaktá. 9 Khudá ká jalál záhir kiyá játá. 14 Log Hárún aur Húr ke taht men chhoṛe játe. 15 Músá pahár par chaṛhjátá jahán chális rát din rahta.

AUR us ne Músá se kahá, ki KHUDÁWAND pás chaṛh á, tú, aur Hárún, aur Nadab, aur Abihú[a], aur Baní Isráel ke buzurgon se sattar shakhs[b]: tum dúr se sijda karo.

2 Aur Músá akelá KHUDÁWAND ke nazdík áwe[c]; par we nazdík na áwen: aur log us ke sáth na chaṛhen.

3 ¶ Aur Músá ne áke KHUDÁWAND kí sárí báton aur 'adálaton ká bayán logon se kiyá: aur sáre logon ne muttafiq hoke jawáb diyá, aur kahá, ki Sárí báten, jo KHUDÁWAND ne farmáí hain, ham karenge[d].

4 Aur Músá ne KHUDÁWAND kí sárí báten likhín[e], aur subh ko sawere uṭhá, aur pahár ke tale ek qurbángáh, aur baní Isráel ke bárah sibton ke 'adad ke muwáfiq, bárah sutún[f] biná kíe.

5 Aur us ne baní Isráel ke jawánon ko bhejá, ki chaṛháwe chaṛháwen, aur salámí ke zabíhe bailon se KHUDÁWAND ke liye zabh karen.

6 Aur Músá ne ádhá khún leke básanon men rakhá, aur ádhá qurbángáh par chhiṛká[g].

7 Phir us ne 'ahdnáma liyá, aur logon ko paṛh sunáyá[h]: we bole, ki sab kuchh, jo KHUDÁWAND ne farmáyá hai, ham karenge[i], aur mutí' rahenge.

8 Músá ne us lahú ko leke logon par chhiṛká, aur kahá, Yih lahú us 'ahd ká[k] hai, ki KHUDÁWAND ne un báton kí bábat tumháre sáth bándhá hai.

9 ¶ Tab Músá, aur Hárún, aur Nadab aur Abihú, aur sattar buzurg Isráelí úpar gae[l].

10 Aur unhon ne Isráel ke

Ḳhudá ko dekhá[m]: aur us ke páoṉ ke tale jaise nílam ke patthar kí gachkárí[n], aur us kí shaffáfí jirm i ásmán[o] ke mánind thí.
11 Aur baní Isráel ke sharífoṉ par us ne apná háth na rakhá[p]: unhoṉ ne Ḳhudá ká musháhada páyá, aur kháyá aur piyá[q].
12 ¶ Aur Ḳhudáwand ne Músá ko kahá, ki Pahár par mujh pás á, aur waháṉ rah[r]; aur maiṉ tujhe patthar kí lauheṉ[s], aur sharí'at aur ahkám, jo maiṉ ne likhe haiṉ, dúṉgá, táki tú unheṉ sikh-láwe.
13 Aur Músá, aur us ká ḳhádim Yashú'[t] uṭhe: aur Ḳhudá ke pahár ke úpar gayá[u].
14 Aur us ne buzurgoṉ se kahá, ki Tum hamáre liye yaháṉ, jab tak ki ham tum pás phir áweṉ, ṭhahro: aur, dekho, ki Hárún aur Húr tumháre pás haiṉ: agar kisí ko kuchh kám howe, to wuh un ke pás jáwe.
15 Tab Músá pahár ke úpar gayá, aur ek badlí ne pahár ko ḍhámp liyá[x].
16 Aur Ḳhudáwand ká jalál koh i Síná par ṭhahrá[y], aur badlí use chha din tak ḍhámpe rahí: aur sátweṉ din us ne badlí se Músá ko talab kiyá.
17 Aur Ḳhudáwand ká jalál baní Isráel kí nazar meṉ, koh kí choṭí par, átash kí sí namúd[z] rakhnewálá thá.
18 Aur Músá badlí ke darmiyán chalá gayá, aur pahár par chaṛh gayá: aur Músá pahár par chális din rát rahá.[a]

XXV BÁB.

1 *Ḳhaime ke banne ke liye Baní Isráel kyá kyá nazr guzráneṉ. 10 'Ahd ke sandúq ká ḍaul. 17 Kafáre ká sarposh aur karúbíon ke. 23 Mez aur us ke zurúf. 31 Shama'dán aur us ki álát.*

AUR Ḳhudáwand ne Músá ko farmáyá:
2 Baní Isráel ko kah, ki we mere liye tuhfa láweṉ: so jo koí ki apne dil kí ḳhushí se[a], jis qadr mujhe dewe, to us se mere liye tuhfa tum le líjiyo.
3 Aur tuhfa, jo tum un se loge, so ye haiṉ: soná, aur rúpá, aur pítal,
4 Aur ásmání, aur argawání, aur qirmizí rang, aur mihín sút, aur bakrí kí pashm,
5 Aur menḍhoṉ kí surḳh rangí húí kháleṉ, aur tuḳhas kí kháleṉ, aur sant kí lakṛí,
6 Aur chirág ke liye tel[b], aur malne ke tel ke liye masálih[c], aur ḳhushbúí baḳhúr kí[d],
7 Aur nagíne sulaimání, afúd[e] ke liye, aur nagíne, jo chaprás meṉ[f] jaṛe jáeṉge.
8 Aur mere liye maqdis[g] banáweṉ, ki maiṉ un ke darmiyán rahúṉ[h].
9 Maskan, aur us ke sab lawázim ke namúne, jaise maiṉ tumheṉ dikháúṉ, waisehí tum sab banáiyo[i].
10 ¶ Aur ye sant kí lakṛí ká ek sandúq[k] banáweṉ, jis kí lambáí aṛháí háth, aur chauṛáí ḍeṛh háth, aur uncháí ḍeṛh háth howe.
11 Aur tú us ke andar aur báhar soná ḳhális maṛhiyo, aur us ke úpar ás pás sone ká kanára banáiyo.
12 Aur tú us ke liye sone ke chár halqe ḍhálke us ke cháron konoṉ par, do halqe ek taraf, do halqe dúsrí taraf, lagáiyo.
13 Aur tú sant kí lakṛí kí choben banáiyo, aur us par soná maṛhiyo.
14 Aur tú us sandúq kí atráf meṉ ye choben un halqoṉ meṉ ḍál díjiyo, táki un se wuh sandúq uṭháyá jáwe.
15 Choben sandúq ke halqoṉ meṉ ḍálí jáeṉ[l]: we us se judá na hoṉ.
16 Tú us 'ahdnáme ko, jo maiṉ tujhe dúṉgá, us sandúq meṉ rakhiyo[m].
17 Aur tú kafáre ká sarposh[n] ḳhális sone se banáiyo, jis ká túl aṛháí háth, aur 'arz ḍeṛh háth ho.
18 Aur tú sone ko gaṛhkar do karúbí, us kafáre kí donoṉ taraf meṉ, banáiyo.
19 Ek karúbí ek taraf meṉ, aur dúsrá karúbí dúsrí taraf meṉ: aur un karúbíoṉ ko us kafáre ke donoṉ konoṉ meṉ lagáiyo.
20 Aur we karúbí par phailáe húe hoṉ[o], aise ki kafára un ke paroṉ tale ḍhamp jáe; aur un ke muṉh ámne sámhne kafáre kí taraf howeṉ.
21 Aur tú us kafáre ko us sandúq ke úpar rakhiyo[p]; aur wuh 'ahdnáma jo maiṉ tujhe dúṉgá, us sandúq meṉ rakhiyo[q].
22 Waháṉ maiṉ tujh se muláqát karúṉgá[r], aur maiṉ kafáre ke

Peshtar Masíh se, 1491.

m DekhoPaid. 32. 30. Ḳhur. 3. 6. Qaz. 13. 22. Yas. 6. 1, 5. ba muqábala Ḳhur. 33. 20, 23. Yúh. 1. 18. 1 Tim. 6. 16. 1 Yúh 4. 12.
n Hiz. 1. 26. aur 10. 1 Muk. 4. 3.
o Mat. 17. 2.
p Ḳhur. 19. 21.
q Paid. 31. 54. Ḳhur. 18. 12. 1 Qur. 10. 18.
r 2, 15, 18 áyateṉ.
s Ḳhur. 31. 18 aur 32. 15, 16. Ist. 5. 22.
t Ḳhur. 32. 17. aur 33. 11.
u 2 áyat.
x Ḳhur. 19. 9, 16. Mat. 17 5.
y Ḳhur. 16. 10. Gin. 14. 10.
z Ḳhur. 3. 2. aur 19. 18. Ist. 4. 36. Ibrán. 12. 18, 29.
a Ḳhur 34. 28. Ist. 9. 9.
a Ḳhur. 35. 5, 21. 1 Taw. 29 3, 5, 9, 14. 'Az 2. 68 aur 3. 5, aur 7 16. Nahem. 11. 2. 2 Qur. 8. 12 aur 9. 7.

Peshtar Masíh se, 1491.

b Ḳhur. 27. 20.
c Ḳhur. 30. 23.
d Ḳhur. 30. 34.
e Ḳhur. 28. 4, 6.
f Ḳhur 28. 15.
g Ḳhur. 36. 1, 3, 4. Ahb. 4. 6. aur 10. 4. aur 21. 12. 'Ibrán. 9. 1, 2.
h Ḳhur. 29. 45 1 Sal. 6. 13. 2 Qur. 6. 16. 'Ibrán. 3. 6. Muk. 21. 3.
i 40 áyat.
k Ḳhur. 37. 1. Ist. 10. 3. 'Ibrán. 9. 4.
l 1 Sal. 8. 8.
m Ḳhur. 31. 18 Ist. 10. 2, 5. aur 31 26. 1 Sal 8. 9. Ibrán. 9. 4.
n Ḳhur. 37. 6. Rúmi. 3. 25. 'Ibrán. 9. 5.
o 1 Sal. 8. 7. 1 Taw. 28. 18. 'Ibrán. 9. 5.
p Ḳhur. 26. 34.
q 16 áyat.
r Ḳhur. 29. 42, 43. aur 30. 6, 36. Ahb. 16. 2. Gin. 17. 4.

Peshtar MASÍH se, 1491.

úpar se, karúbíoṉ ke darmiyán se[s], jo 'ahdnáme ke sandúq ke úpar hoṉge, un sab chízoṉ kí bábat, jo maiṉ baní Isráel ke liye tujhe hukm karúṉgá, tujh se muḳhátib hoúṉgá.

23 ¶ Aur tú do háth lambí, aur ek háth chauṛí, aur ḍeṛh háth únchí sant kí lakṛí se ek mez[t] bhí banáiyo.

24 Aur us ko kundan se maṛhiyo, aur tú us ke áspás sone ká kanára banáiyo.

25 Aur tú us par chár ungal sone ká ṭekan lagáiyo, aur us ṭekan ke áspás sone ká kanára banáiyo.

26 Aur us ke liye chár halqe sone ke banáiyo, aur we halqe us ke un cháron konoṉ meṉ, jo muqábil us ke cháron páyoṉ ke haiṉ, lagáiyo.

27 We halqe áge ṭekan ke hoṉ, táki choboṉ ke wáste, us mez ke uṭháne ke liye, makán hoṉ.

28 Aur tú choben sant kí lakṛí se baná, aur tú un ko sone se maṛh, táki tú un se mez ko uṭháwe.

29 Aur tú us ke bartan, aur chamche, aur sarposh, aur baṛe baṛe piyále ḳhális kundan se baná[u], táki un se tapáwan kareṉ

30 Aur tú us mez par nazar kí roṭiáṉ rúbarú mere hamesha rakhiyo[w].

31 ¶ Aur tú ek shama'dán[x] ḳhális sone ká gaṛhkar, aur páya us ká, aur sháḳheṉ us kí, aur piyále us ke, sáth seb aur sosan ke, ki yih sab ḳhud usí shama'dán se howeṉ, baná.

32 Aur cháhiye ki chha sháḳhen us kí niklí húí donoṉ taraf se, tín ek jánib se, tín dúsrí jánib se, hoṉ.

33 Aur cháhiye ki tín piyále bádámí súrat, ek sháḳh meṉ, sáth apne seboṉ aur sosanoṉ ke, hoṉ; aur isí tarah se tín piyále bádámí súrat dúsrí sháḳh meṉ, sáth apne seboṉ aur sosanoṉ ke, hoṉ: aur isí tarah se chhahoṉ sháḳhoṉ meṉ, jo shama'dán se niklí haiṉ.

34 Aur ḳhud shama'dán meṉ cháhiye, ki chár piyále bádámí súrat, sáth apne seboṉ aur sosanoṉ ke, hoṉ.

35 Aur ek ek seb us kí do do sháḳhoṉ ke tale ho; we chhahoṉ sháḳheṉ, jo shama'dán se niklí haiṉ, un ke tale se aisehí hoṉ.

36 Un ke seb, aur us kí sháḳheṉ ye sab ḳhud usí se hoṉ: aur sab yih gaṛhe húe ḳhális sone se hoṉ.

37 Aur tú us ke liye sát chirág banáiyo, táki us ke úpar roshan hoṉ[y].

38 Aur tú gulgír, aur us ke lagaṉeṉ, ḳhális sone se baná.

39 Aur cháhiye ki shama'dán aur sab zurúf us ke, ek qintár ḳhális sone ke hoṉ.

40 Hoshyár hokar tú us taur se, ki maiṉ ne tujh ko pahár meṉ dikháyá[z], baná.

s Gin. 7. 89. 1 Sam. 4. 4. 2 Sam. 6. 2. 2 Sal. 19. 15. Zab. 80. 1. aur 90. 1. Yas. 37. 16.
t Khur. 37. 10. 1 Sal. 7. 48. 2 Taw. 4. 8. 'Ibrán. 9. 2.
u Khur 37. 16 Gin. 4. 7.
w Ahb. 24. 5, 6.
x Khur. 37. 17. 1 Sal. 7. 49 Zak. 4. 2 'Ibrán. 9. 2. Muk. 1. 12. aur 4. 5.
y Khur. 27. 20. aur 30. 8. Ahb. 24. 3, 4. 2 Taw. 13. 11. Gin. 8. 2.
z Khur. 26. 30. Gin. 8. 4. 1 Taw. 28. 11, 19. A'mál. 7. 44. 'Ibran. 8. 5.

XXVI BAB.

1 Ḳhaime ke das parde. 7 Gyárah parde, bakrí ke bál se bane. 14 Báláposh bakroṉ kí khaloṉ se baná. 15 Ḳhaime ke taḳhte, ma' chúloṉ aur beṇḍoṉ ke. 31 Parda sandúq ke liye. 36 Parda darwáze ke liye.

AUR tú das parde maskan ke liye bárík kate húe kattán se baná[a]: ásmání rang, qirmizí rang, surḳh rang ke hoṉ: aur tú un meṉ súrateṉ karúbíoṉ kí búṭedár baná.

2 Aur lambáí har parda kí aṭháís háth, aur chauṛáí chár háth kí ho: andáza har parde ká ek hí ho.

3 Aur pánch parde ek dúsre se joṛe húe hoṉ; aur pánch dúsre bhí usí tarah mile húe hoṉ.

4 Aur tú háshiye meṉ ek baṛe parde ke, us taraf meṉ jo milnewálí hai, halqe ásmání rang ke baná; aur aisehí háshiye meṉ dúsre baṛe parde ke, jo báhar hai, milnewálí taraf meṉ, baná.

5 Tú pachás halqe ek baṛe parde meṉ, aur pachás halqe dúsre baṛe parde kí, us taraf meṉ, jo milnewálí hai, baná; aur sab halqe ápas meṉ muqábil hoṉ, har ek muqábil dúsre ke ho.

6 Aur tú pachás ghunḍíáṉ sone kí baná, aur ek baṛe parde ko sáth dúsre ke, un ghunḍíoṉ se, táki ek maskan ho jae, milá.

7 ¶ Aur tú parde bakrí ke báloṉ se, táki maskan ká shámiyána ho, baná[b]: tú un pardoṉ ko gyárah parde baná.

8 Lambáí har parde kí tís háth, aur chauṛáí chár háth ho: ek hí andáza gyárah pardoṉ ká ho.

9 Aur tú pánch parde ek jagah, aur chha parde ek jagah ápas meṉ milá, aur chhaṭweṉ parde ko maskan ke muṉh kí taraf duhrá.

10 Aur tú pachás halqe háshiye meṉ ek baṛe parde ke, jo báhar

a Khur 36 8.
b Khur. 36. 14.

Peshtar MASÍH se, 1491.

hai, us kí milnewálí taraf men, aur pachás halqe háshiye men dúsre bare parde ke, us kí milnewálí taraf men, baná.

11 Aur pachás ghundíán pítal se baná, aur yih ghundíán un halqon men lagá, aur sab milá, ki ek khaima howe.

12 Aur khaime ke pardon ká bachá húá, ya'ne ádhá parda, jo bach rahá hai, khaime kí pichhlí taraf latká rahe.

13 Aur wuh, jo lambáí kí taraf se sab pardon ká bach rahá hai, donon taraf maskan ke ek háth idhar, aur ek háth udhar, latke, táki us ko chhipá le.

14 Aur tú us khaime ke liye bakron kí surkh rangí húí khálon se ek báláposh[c], aur tukhson kí khálon se ek báláposh sab ke úpar baná.

15 ¶ Aur takhte maskan ke liye sant kí lakrí se, ki khare kíe jáen, baná.

16 Lambáí har takhte kí das háth, chauráí us kí derh háth howe.

17 Aur cháhiye ki har ek takhte ke liye do do chúlen hon, har ek chúl barábar dúsrí ke: aur tú yehí sab maskan ke takhton men kar.

18 Aur tú maskan ke liye takhte baná, bís takhte dakhiní jánib men.

19 Aur tú chális páe rúpe ke, níche bíson takhton ke, do do páe níche har takhte ke, us kí donon chúlon ke liye, baná.

20 Aur tú maskan kí us dúsrí taraf, jo uttar kí hai, bís takhte:

21 Aur un ke liye chális páe rúpe ke, har takhte ke tale do do páe, baná.

22 Aur tú pachchhim kí taraf chha takhte baná.

23 Aur do takhte maskan ke goshon ke liye donon díwáron men baná.

24 Aur cháhiye ki milnewále, tale se, aur isí tarah úpar se, ek halqe men hon: aur aisáhí dúsre gosho ke do takhton ke liye cháhiye.

25 Pas áth takhte, aur solah páe rúpe ke honge; aur do do páe har takhte ke tale hon.

26 ¶ Aur tú pánch bende sant kí lakrí se maskan kí ek jánib ke takhton ke liye baná,

27 Aur pánch bende maskan kí dúsrí jánib ke takhton ke liye, aur pánch bende maskan kí pachchhim kí jánib ke takhton ke liye,

28 Aur bíchwálá bendá, jo takhton ke bích men hai, ek hadd se dúsrí hadd tak pahunche.

29 Aur tú takhton ko sone se marh, aur bendon ke liye halqe sone ke baná; aur tú bendon ko bhí sone se marh.

30 Aur tú maskan ko, jaisá ki main ne tujh ko pahár men dikháyá hai, waisáhí khará kar[d].

31 ¶ Aur tú ek parda ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kate húe kattán ká, karúbíon kí súrat samet, chikandozí se baná[e]:

32 Aur tú us parde ko sant kí lakrí ke chár sutún sone se marhe húon par khará kar: aur kánte un ke, sone ke, aur páe un ke, rúpe ke hon.

33 ¶ Aur parde ko ghundíon se latká de, aur sandúq 'ahdnáma ká wahán parde ke bhítar dákhil kar[f]: aur yih parda darmiyán quds aur quds ul aqdas ke fásil hogá[g].

34 Aur tú kafáre ká sarposh 'ahdnáma ke sandúq par quds ul aqdas men rakh[h].

35 Aur mez báhar parde ke[i], aur shama'dán rúbarú mez ke, janúb kí jánib maskan ke rakh[k]: aur mez ko shimál kí jánib kar de.

36 Aur tú ek parda maskan ke darwáze ke liye ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur bárík kate húe kattán ká, bútedár baná[l].

37 Aur pánch sutún us parde ke liye sant kí lakrí se sone se marhkar baná[m], aur ghundíán un kí sone kí hon: aur tú pánch páe pítal ke dhálkar un ke liye baná.

XXVII BÁB.

1 Sokhtaní qurbání ká mazbah, aur us ke asbáb. 9 Khaime ká sahn, ki pardon aur sutúnon se bane. 18 Sehn ká túl o 'arz. 20 Tel chirág ke liye.

AUR tú sant kí lakrí se ek qurbángáh baná, lambáí us kí pánch háth, aur chauráí us kí pánch háth[a], chaukhúntí, aur bulandí us kí tín háth ho.

2 Aur tú sing us ke cháron konon ke liye baná: aur we sing usí se hon; aur tú un ko pítal se marh[b].

Peshtar MASÍH se, 1491.

[c] Khur. 36. 19.
[d] Khur. 25. 9, 40. aur 27. 8. A'am. 7. 44. 'Ibrán. 8. 5.
[e] Khur. 36. 35. Ahb. 16. 2. 2 Taw. 3. 14. Mat. 27. 51. 'Ibrán. 9. 3.
[f] Khur. 26. 16. aur 40. 21.
[g] Ahb. 16. 2. 'Ibrán. 9. 2, 3.
[h] Khur. 25. 21. aur 40. 20. 'Ibrán. 9. 5.
[i] Khur. 40. 22. 'Ibrán. 9. 2.
[k] Khur. 40. 24.
[l] Khur. 36. 37.
[m] Khur. 36. 38.
[a] Khur. 38. 1. Hiz. 43. 13.
[b] Dekho Gin. 16. 38.

Peshtar MASÍH se, 1491.

3 *Aur tú us kí rákh ke liye* degen, aur phauṛíán, aur piyále, aur síkhen, aur angeṭhíán baná: aur tú sab asbáb us ká pítal se baná.

4 Aur us ke liye ek átashdán jálídár pítal se baná; aur tú us jál men chár halqe pítal ke, us ke cháron konon men, baná.

5 Aur us ko bhítar qurbángáh ke kánáron se níche, ki us kí ádhí dúr tak pahunche, laṭká.

6 Aur qurbángáh ke liye choben sant kí lakṛí se baná, aur un ko pítal se maṛh.

7 Aur tú un ko halqon men dákhil kar: aur qurbángáh kí donon jánib men hon, jis waqt wuh uṭhái jáwe.

8 Aur tú us ko takhton se khokhlá banáiyo: jaise ki tujh ko main ne paháṛ men dikháyá [c], usí tarah banáiyo.

9 ¶ Aur tú ek sahn maskan ke liye baná [d]: aur dakhiní jánib, us ke parde baríк kate húe kattán se hon; túl un ká sau háth ek jánib men ho.

10 Aur sutún us ke bís, aur páe un ke bís, pítal se hon; aur ghundíán sutúnon kí, aur un kí alganíán, rúpe se baná.

11 Aur aisehí tú uttar kí jánib ke liye parde baná; túl un ká sau háth, aur sutún us ke bís, aur páe un ke bís, pítal se: aur ghundíán sutúnon kí, aur un kí alganíán, rúpe se hon.

12 ¶ Aur 'arz men sahn ke pachchhim kí taraf parde hon, ki túl un ká pachás háth, aur sutún un ke das, aur páe un ke das hon.

13 Aur 'arz men sahn ke púrab kí jánib pachás háth.

14 Aur túl pardon ká ek taraf ke liye pandrah háth; aur sutún un ke tín, páe un ke tín hon.

15 Aur túl dúsrí taraf ke pardon ká pandrah háth; aur sutún un ke tín, aur páe un ke tín hon.

16 ¶ Aur sahn ke darwáze ke liye ek parda, ki túl us ká bís háth ho, ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kate húe kattán ká búṭedár baná; aur sutún us ke chár hon, aur páe un ke chár.

17 Aur sahn ke áspás ke sab sutún alganíon se mile rahen: aur ghundíán un kí, rúpe ke, aur páe un ke, pítal ke hon.

18 ¶ Túl sahn ke sau háth, 'arz us ká pachás háth, bulandí us kí pánch háth; aur mihín kate húe kattán se us ke parde hon; aur sutún ke páe pítal se hon.

19 Aur sab bartan maskan ke, jo harek kám men rahte hain, aur sab mekhen us kí, aur mekhen sahn kí, pítal se hon.

20 ¶ Aur tú baní Isráel ko hukm kar, ki tere pás kaṭe húe zaitún ká khális tel láwen [e], táki chirág hamesha roshan rahe.

21 Aur quds men, báhar us parde ke [f], jo 'ahdnáme ke sandúq par hai, Hárún aur us ke beṭe shám se subh tak, rúbarú KHUDÁWAND ke, us shama'dán ko rakhen [g]. Yih dastúr ul 'amal baní Isráel men un kí pusht dar pusht hamesha jári rahe [h].

[c] Khur. 25. 40. aur 26. 30.
[d] Khur. 38. 9.
[e] Ahb. 24. 2.
[f] Khur. 26. 31, 33.
[g] Khur. 30. 8. 1 Sam. 3. 3. 2 Taw. 13. 11.
[h] Khur. 28. 43. aur 29. 9, 28. Ahb. 3. 17. aur 16. 34. aur 24. 9. Gin. 18. 23. aur 19. 21. 1 Sam. 30. 25.

XXVIII BÁB.

1 *Hárún aur us ke beṭe kahánat ke liye makhsús kiye játe.* 2 *Pák libás banáne ká hukm.* 6 *Afúd.* 15 *'Adl ki chaprás jis men bárah qímatí patthar jaṛe the.* 30 *Úrím o Tummím.* 31 *Afúd ká jubba, ma' anáron aur ghanṭon ke.* 36 *'Amáme ká pattar.* 39 *Munaqqash kurtá.* 40 *Hárún ke beṭon ká libás.*

AUR tú baní Isráel men se Hárún ko, jo bhái terá hai, apne pás bulá, aur us ke beṭe us ke sáth howen, táki mere liye Hárún, aur Nadab, aur Abihú, aur Ili'azar, aur Itamar, us ke beṭe, káhin hon [a].

2 Aur tú muqaddas libás Hárún ke liye, jo bhái terá hai, wáste 'izzat aur hurmat ke, baná [b].

3 Aur tú sab un roshanzamíron ko [c], jinhen main ne rúh ul hikmat se bhará hai [d], kah, ki libás Hárún ke liye banáwen, táki wuh muqaddas bane, aur merá káhin ho.

4 Aur wuh libás jo banáwenge, so chaprás [e], aur afúd [f], aur jubba [g], aur kurtá munaqqash [h], aur kuláh, aur paṭká hai: aur libás i quds tere bhái Hárún, aur us ke beṭon ke liye banáwen, táki mere liye káhin hon.

5 Aur wuh soná, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kattán lewen.

6 ¶ Pas afúd sone, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kate húe kattán ká, ustádkárí se banáwen [i].

[a] Gin. 18. 7. 'Ibrán. 5. 1, 4.
[b] Khur. 29. 5, 29. aur 31. 10. aur 39. 1, 2. Ahb. 8. 7, 30. Gin. 20. 26, 28.
[c] Khur. 31. 6. aur 36. 1.
[d] Khur. 31. 3. aur 35. 30, 31.
[e] 15 áyat.
[f] 6 áyat.
[g] 31 áyat.
[h] 39 áyat.
[i] Khur. 39. 2.

7 Aur do kitf cháhiye, ki us kí donon tarafon se lage húe hon, táki mil jáwe.

8 Aur paṭká jo afúd par hai, so aisá hí sone se, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kate húe kattán se baná húá ho.

9 Aur tú do sulaimání patthar le, aur un par baní Isráel ke nám kanda kar:

10 Chha un námon men se ek patthar par, aur chha báqí nám dúsre patthar par, muwáfiq un kí paidáish kí tartíb ke.

11 Hakkák kí kárígarí kí tarah donon pattharon par baní Isráel ke nám, angúṭhí ke taur par, kanda kar: aur un ko sone ke ḳhánon men jaṛ.

12 Aur donon pattharon ko afúd ke donon kitfon par rakh, aur ye do patthar baní Isráel kí yád ke liye hain: aur Hárún un ke nám rúbarú ḲHUDAWAND ke, apne donon kándhon par, yád ke liye[k] uṭháwe[l].

13 ¶ Aur tú ḳháne sone se baná;

14 Aur tú do zanjíren ḳhális sone se, gundhí húí rassí ke taur se, un ke kanáron ke liye baná; aur donon gundhí húí zanjíron ko un ḳhánon se laṭká.

15 ¶ Aur 'adl kí chaprás ustádkárí se, afúd ke taur par, sone, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kate húe kattán se baná[m].

16 Aur cháhiye ki yih chaukhúnṭá aur dohrá ho; túl us ká ek bálisht, aur 'arz us ká ek bálisht.

17 Aur tú us men chár sataren jawáhir kí jaṛ[n]: pahlí satar men yáqút i surḳh, aur pukhráj, aur zumurrud ho.

18 Dúsrí satar men gauhar i shab-chirág, aur nílam, aur almás.

19 Tísrí satar men jaza', aur yashm, aur fíroza.

20 Chauthí satar men azraq, aur sang i sulaimání, aur zabarjad: aur cháhiye ki ye sone ke ḳhánon men jaṛe hon.

21 Aur patthar baqadr shumár i asmá baní Isráel ke, misl un ke námon ke, bárah hon, angúṭhí ke naqsh kí tarah; har ek kí nám, jo bárah sibt hain, ek ek patthar par kanda ho.

22 ¶ Aur tú chaprás ke liye do zanjíren konewálí, gundhí húí rassí kí tarah, ḳhális sone kí baná.

23 Aur tú chaprás ke liye do halqe sone ke baná, aur un ko us ke donon konon men lagá.

24 Aur do zanjíren gundhí húí sone kí un donon halqon men, jo chaprás ke donon konon men hain, lagá.

25 Aur donon dúsre sire, gundhí húí zanjíron ke, un do pattharon ke ḳhánon se lagá; phir un ko afúd ke donon kitfon par áge se laṭká.

26 ¶ Aur sone ke aur do halqe baná, aur tú un ko chaprás kí donon tarafon men, us háshiye men, jo afúd ke bhítar kí taraf se milnewálá hai, lagá.

27 Aur tú sone ke aur do halqe baná, aur tú un ko kitfon men afúd ke níche kí taraf, muqábil men us kí tarkíb ke, úpar afúd ke paṭke ke, lagá.

28 Aur we chaprás ko us ke halqon men, aur afúd ke halqe men rishta ásmání rang ká ḍálkar bándh den, táki úpar afúd ke paṭke ke ho jáwe, aur chaprás afúd ke úpar se na haṭe.

29 Aur Hárún baní Isráel ke nám 'adl kí chaprás men apne síne par, quds men dáḳhil hone ke waqt, ḲHUDAWAND ke rúbarú, yád ke liye[o], hamesha uṭháe rahe.

30 ¶ Aur tú 'adl kí chaprás men U'rím o Tummím rakh[p]; aur ye Hárún ke dil par, dáḳhil hone ke waqt ḲHUDAWAND ke rúbarú, hon: so Hárún baní Isráel ká 'ádl apne dil par rúbarú ḲHUDAWAND ke hamesha uṭháe rahe.

31 ¶ Aur tú afúd ká jubba baná[q], aur wuh sab ásmání rang se ho.

32 Aur girebán us ká, us ke darmiyán men, zirah ke gireban kí tarah se ho: aur háshiye men us kí goṭ ho, aur usí taur se biní jáwe, táki na phaṭe.

33 ¶ Aur tú anár us ke dáman ke gher men ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang se baná; aur tú gher men sone ke ghanṭe un ke bích men baná:

34 Pas, ek ghanṭá sone ká ek anár ke sáth, aur dúsrá ghanṭá sone ká dúsre anár ke sáth jubbe ke dáman men us ke gher men hogá.

[k] Dekho Yash. 4. 7. Zak. 6. 14.
[l] 29 áyat. Khur. 39. 7.
[m] Khur. 39. 8.
[n] Khur. 39 10, wag.
[o] 12 áyat.
[p] Abb. 8. 8. Gin. 27. 21. Ist. 33. 8. 1 Sam 28 6. 'Az. 2 63 Naham. 7. 65.
[q] Khur. 39. 22

35 Aur us ko Hárún 'ibádat ko waqt pahine: to áwáz us kí, dákhil hone ke waqt quds men rúbarú KHUDAWAND ke, aur nikalne ke waqt, suní jáegí, táki halák na ho jáwe.

36 ¶ Aur tú ek pattar khális sone ká baná, aur us par, angúthí ke naqsh ke taur se, kanda kar, ki QUDS YAHOWAH KO[r].

37 Aur tú us ko ásmání rang ke rishta se bándh, ki wuh 'amáme par us ke áge kí taraf se ho.

38 Aur yih Hárún kí peshání par ho, aur Hárún taqdísát ke gunáhon ko, jinhen baní Isráel apne sáre pák hadyon ke niyáz karne men 'amal men láwenge, utháwe[s]; aur yih us kí peshání par hamesha ho, táki KHUDAWAND ke rúbarú razámandí un se hásil ho[t].

39 ¶ Aur tú kurte ko mihín kattán se munaqqash baná, aur 'amáme ko mihín kattán se, aur kamarband ko naqqáshon kí tarah se baná.

40 ¶ Aur Hárún ke beton ke liye kurte baná, aur un ke liye kamarband, aur táj wáste 'izzat aur hurmat ke baná[u].

41 Aur tú yih sab Hárún ko, jo terá bháí hai, aur us ke beton ko us ke sáth pinhá; aur tú un par tel chupar[w], aur un ko † mu'aiyan kar, aur un sab ko pák kar, táki we sab mere liye káhin hon[x].

42 Aur tú un ke liye pácjáme kattán se baná[y], táki we un kí barahnagí ko chhipáwen; aur ye kúlon se ránon tak hon.

43 Aur yih Hárún aur us ke beton par, un ke dákhil hone ke waqt jamá'at ke khaime men, aur un ke áne waqt nazdík qurbángáh ke[z], hon; táki we quds men 'ibádat karen, aur gunáhgár na thahren[a], aur halák na howen. Yih dastúr ul 'amal us ke liye, aur ba'd us ke us kí nasl ke liye, abad tak howe[b].

XXIX BAB.

1 *Káhin ke muqaddas karne kí qurbání waguira rusúm.* 38 *Daim sokhtani qurbání.* 45 *Khudá baní Isráel ke darmiyán sákin hone ká wa'da kartá.*

AUR wuh, jo tú un ke liye karegá, táki we pák hon, aur mere káhin hon, so yih hai: ki tú ek jawán bachhrá aur do mendhe sahíh sálim le[a],

2 Aur rotí fatír áte, aur kulche fatír áte tel ke male húe ke, aur fatírí chapátíán tel se chuprí húí[b]; aur tú gehún ke maide se un sab ko paká.

3 Aur tú un ko ek tokrí men rakh, aur un ko us men bachhre aur donon mendhon samet áge lá.

4 Phir Hárún aur us ke beton ko jamá'at ke khaime ke darwáze par lá, aur un ko pání se nahlá[c].

5 Aur tú libás le, aur Hárún ko kurtá pinhá[d], aur jubba afúd ká, aur afúd, aur chaprás, aur us ko afúd ke patke se bándh[e].

6 Aur tú 'amáme ko us ke sir par rakh[f], aur quds ká táj 'amáme par lagá.

7 Aur tú chuparne ká tel le, aur us ke sir par bitá, aur us ko chupar[g].

8 Phir us ke beton ko áge lá, aur kurte un ko pinhá[h].

9 Aur kamarband un par lapet, Hárún par aur us ke beton par; aur tú un ko topíán pinhá, táki káhin honá un ká haqq hamesha ke liye ho[i]: aur Hárún aur us ke beton ko † muqaddas kar[k].

10 Phir tú us bachhre ko jamá'at ke khaime ke áge lá; aur Hárún aur us ke bete apne háth us bachhre ke sir par rakhen[l].

11 Aur us ko rúbarú KHUDAWAND ke, jamá'at ke khaime ke darwáze par, zabh kar.

12 Aur khún men se us bachhre ke kuchh le[m], aur apní unglí se qurbángáh ke síngon par lagá[n], aur báqí khún qurbángáh kí jar par bitá.

13 Aur tú us kí sab wuh charbí[o], jo us ke pet ko chhipánewálí hai, sáth zawáid kaleje ke, aur donon gurdon ko, aur wuh charbí, jo un donon par hai, le, aur us ko qurbángáh par sunghá.

14 Aur gosht bachhre ká, aur khál us kí, aur gobar us ká, báhar khaimagáh ke, ág se jalá[p]: is liye ki yih khatiyat hai.

15 ¶ Phir tú ek mendhe ko áge lá[q], aur Hárún aur us ke bete apne háth us mendhe ke sir par rakhen[r].

16 Aur tú us mendhe ko zabh kar, aur tú us ke lahú leke qurbángáh aur us ke girdágird chhirak.

17 Aur tú mendhe ke 'azú 'azú

---

r Khur. 39.30. Zak. 14. 20.
s 43 áyat. Ahb. 10. 17. aur 22 9. Gin. 18. 1. Yas. 53. 11. Hiz. 4. 4,5,6. Yúh. 1. 29 'Ibrán. 9.28. 1 Pat. 2. 24.
t Ahb. 1. 4. aur 22. 27. aur 23. 11. Yas. 56. 7.
u 4 áyat. Khur. 39. 27, 28, 29, 41. Hiz. 44 17, 18.
w Khur. 29. 7. aur 30. 30. aur 40. 15. Ahb. 10. 7.
† 'Ibrání men Un ke háth bhar de.
x Khur. 29. 9, waig. Ahb. 8 Báb. 'Ibrán. 7.28.
y Khur. 39.28. Ahb. 8. 10. aur 16. 4. Hiz. 44, 18.
z Khur. 20.26.
a Ahb. 5. 1, 17. aur 20. 19, 20. aur 22. 9. Gin. 9. 13. aur 18 22
b Khur. 27.21. Ahb. 17. 7.
a Ahb. 8. 2.
b Ahb. 2. 4. aur 6. 20, 21, 22.
c Khur. 40.12. Ahb. 8. 6. 'Ibrán. 10. 22.
d Khur. 28. 2 Ahb. 8. 7
e Khur. 28. 8
f Ahb. 8. 9
g Khur. 28.41. aur 30. 25. Ahb. 8. 12 aur 10. 7. aur 21. 10. Gin. 35. 2[illegible]
h Ahb. 8. 13.
i Gin. 18. 1[illegible]
† 'Ibrání men Un ke háth bharde.
k Khur. 28.41. Ahb. 8. 22, waig. 'Ibrán. 7 28.
l Ahb. 1. 4. aur 8. 14
m Ahb 8 15.
n Khur. 27. 2 aur 38. 2.
o Ahb. 3. 3
p Ahb. 4. 11, 12, 21. 'Ibrán 13. 11.
q Ahb. 8 18.
r Ahb. 1. 4—9.

Peshtar MASÍH se, 1491.

ko judá kar, aur ojh aur páe *us ke dho, aur us ke 'azúoṉ, aur sir ke sáth un ko jam'a kar.*

18 *Aur tú us sab menḍhe ko* qurbángáh par sunghá: yih Ḳhudáwand ke liye chaṛháwá hai; aur hom kí ḳhushbú[s] Ḳhudáwand ke liye hai.

19 ¶ Phir tú dúsrá menḍhá áge lá[t], aur Hárún aur us ke beṭe apne háth us menḍhe ke sir par rakheṉ.

20 Aur tú us menḍhe ko zabh kar, aur tú us ke lahú se le, aur Hárún aur us ke beṭoṉ ke dahine kán kí lahar par, aur dahine háth ke angúṭhe par, aur dahine páṉw ke angúṭhe par lagá; aur tú lahú ko qurbángáh aur us ke girdágird par chhiṛak.

21 Aur tú us lahú se, jo qurbángáh par hai, aur chupaṛne ke tel se le[u], aur tú us ko Hárún, aur us ke kapṛoṉ par, aur us ke sáth, us ke beṭoṉ aur un ke kapṛoṉ par chhiṛak; táki wuh aur kapṛe us ke, aur us ke sáth us ke beṭe aur kapṛe us ke beṭoṉ ke, pák hoṉ[w].

22 Aur tú menḍhe kí charbí, aur dum, aur wuh charbí jo chhipánewálí us ke ojh kí hai, aur zawáid kaleje ke, aur do gurde, aur wuh charbí jo in donoṉ par hai, aur dahiní rán le; is liye ki yih menḍhá káhin ke muqaddas karne ká hai.

23 Aur ek girdá roṭí, aur ek kulcha tel ke sáth, aur chapátíáṉ fatír kí, us ṭokrí se jo rúbarú Ḳhudáwand ke hai, le[x]:

24 Aur tú yih sab Hárún kí, aur us ke beṭoṉ kí hatheliyoṉ par rakh, aur tú un ko Ḳhudáwand ke rúbarú hiláne kí qurbání ke liye hilá[y].

25 Aur tú un ko un ke háth se le, aur qurbángáh par chaṛháwe ke úpar sunghá[z], ki Ḳhudáwand ke áge ḳhushbú, aur Ḳhudáwand ke liye hom howe.

26 Aur tú sína menḍhe ká jo Hárún ke muqaddas karne ke liye hai, le[a], aur tú us ko rúbarú Ḳhudáwand ke hiláne kí qurbání ke liye hilá: aur yih hissa tere liye ho[b].

27 Aur tú sína hiláne ká, jo hiláyá gayá hai, aur rán uṭháne kí, jo uṭháí gaí hai[c], káhin ke muqaddas karne ke menḍhe se, jo Hárún aur us ke beṭoṉ ke liye hai, muqaddas kar[c].

28 *Yih Hárún aur us ke beṭoṉ ke liye sab baní Isráel meṉ se áḳhir zamáne tak rasm hogí*[d]; is liye ki yih uṭháí húí qurbániáṉ haiṉ: aur cháhiye ki hamesha baní Isráel se un kí salámí ke zabíhoṉ meṉ se uṭháí húí qurbání ho[e], aur yih uṭháí húí qurbání Ḳhudáwand ke liye hai.

29 ¶ Aur wuh libás quds ká, jo Hárún ke liye hai, us ke beṭoṉ ke wáste píchhe us ke ho[f], ki tel chupṛe jáweṉ us meṉ, aur us meṉ kahánat un ke háth sompí jáwe[g].

30 Sát din[h] káhin, jo píchhe us ke us ke beṭoṉ meṉ se hogá, us ko pahine[i], jab wuh quds meṉ 'ibádat karne ko jamá'at ke ḳhaime meṉ dáḳhil ho.

31 ¶ Aur tú káhin ke muqaddas karne ká menḍhá le, aur tú us ká gosht muqaddas makán meṉ[k] paká.

32 Aur Hárún aur us ke beṭe menḍhe ká gosht, aur wuh roṭí, jo ṭokrí meṉ hai, jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par kháweṉ[l].

33 Aur un ko, jin kí jihat se kafára hásil húá hai, kháweṉ[m], táki kahánat un ke háth áwe, aur we muqaddas hoṉ: aur koí ajnabí un se kuchh na kháwe[n], is liye ki wuh muqaddas hai.

34 Aur agar subh tak, muqaddas karne ke gosht aur roṭí se kuchh báqí rah jáe, to us ko, jo bach rahá hai, tú jalá de[o]; cháhiye ki na kháyá jáwe, is liye ki wuh muqaddas hai.

35 Aur tú Hárún aur us ke beṭoṉ ke liye, jis tarah ki maiṉ ne tujh ko sab chízoṉ ká hukm kiyá hai, baná; aur sát din tú un ko muqaddas kar[p].

36 Aur tú bachhṛe ko ḳhatiyat ke liye har roz kafáre ke wáste zabh kar[q]; aur tú qurbángáh ko, jab us ke liye kafára dewe, pák kar, aur tú us par tel chupaṛ[r], ki muqaddas ho.

37 Tú qurbángáh ke pák karne ke liye sát din kafára de; to qurbángáh niháyat pák[s] ho jáegí; aur jo shaḳhs us ko chhúegá, so pák ho jáegá[t].

38 ¶ Aur tú us qurbángáh par har roz[u] hamesha ek baras ke do baṛre chaṛháiyo[w].

[s] Paid. 8. 21.
[t] 3 áyat. Ahb. 8. 22.
[u] Ḳhur. 30. 25, 31. Ahb. 8. 30.
[w] 1 áyat. 'Ibrán. 9. 22.
[x] Ahb. 8. 26.
[y] Ahb. 7. 30.
[z] Ahb. 8. 28.
[a] Ahb. 8. 29.
[b] Zab. 99. 6.
[c] Ahb. 7. 31, 34. Gin. 18. 11, 18. Ist. 18. 3.
[d] Ahb. 10. 15.
[e] Ahb. 7. 34.
[f] Gin. 20. 26. 28.
[g] Gin. 18. 8. aur 35. 25.
[h] Ahb. 8. 35. aur 9. 1, 8.
[i] Gin. 20. 28.
[k] Ahb. 8. 31.
[l] Mat. 12. 4.
[m] Ahb. 10. 14, 15, 17.
[n] Ahb. 22. 10.
[o] Ahb. 8. 32.
[p] Ḳhur. 40. 12. Ahb. 8. 33, 34, 35.
[q] 'Ibrán. 10. 11.
[r] Ḳhur. 30. 26, 28, 29. aur 40. 10.
[s] Ḳhur. 40. 10.
[t] Ḳhur. 30. 29. Mat. 23. 19.
[u] Dekho Dan. 9. 27. aur 12. 11.
[w] Gin. 28. 3. 1 Taw. 16. 40. 2 Taw. 2. 4. aur 13. 11. aur 31. 3. 'Az. 3. 3.

39 Ek barra subh ko chaṛháiyo, aur dúsrá barra zawál aur gurúb ke darmiyán meṉ[x].

40 Aur ek 'ushr maide ká, jis par ek páo hín ḳhális tel ḍhálá húá ho; aur ek páo hín tapáwan ke liye ek barra ke sáth chaṛháiyo.

41 Aur tú zawál aur gurúb ke darmiyán dúsre barra ko chaṛháiyo[y], aur subh ká sá hadya aur tapáwan us ke sáth chaṛháiyo, ki ḳhushbúí ká hom ḲHUDÁWAND ke liye howe.

42 Hamesha ká chaṛháwá[z] tumhárí pusht dar pusht jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, ḲHUDÁWAND ke áge chaṛháyá karo; waháṉ main tum se muláqát karúṉgá[a], ki tum se báteṉ karúṉ.

43 Aur maiṉ waháṉ baní Isráel se muláqát karúṉgá, aur wuh maqám mere jalál se muqaddas hogá[b].

44 Ki maiṉ jamá'at ke ḳhaime ko aur qurbángáh ko muqaddas karúṉgá; aur maiṉ Hárún ko aur us ke beṭoṉ ko muqaddas karúṉgá[c], ki we mere káhin hoṉ.

45 ¶ Aur maiṉ baní Isráel ke darmiyán sukúnat karúṉgá[d], aur maiṉ un ká Ḳhudá húṉgá.

46 Aur we jáneṉge, ki maiṉ ḲHUDÁWAND un ká Ḳhudá húṉ, jo unheṉ Misr ke mulk se nikál láyá[e], táki maiṉ ḲHUDÁWAND un ká Ḳhudá un meṉ sukúnat karúṉ.

XXX BÁB.

1 *Baḳhúr ká mazbah.* 11 *Jánoṉ ká fidiya.* 17 *Birinjí hauz.* 22 *Masáhat ká muqaddas tel.* 34 *Baḳhúr ke banáne ki tarkíb.*

AUR tú ek qurbángáh baḳhúr kí[a] baná[b]; aur tú us ko sant kí lakṛí se baná.

2 Túl us ká ek háth, aur 'arz us ká ek háth, chaukhúnṭá ho, aur bulandí us kí do háth; aur síng us ke usí se hoṉ.

3 Aur tú us ko ḳhális sone se maṛh, us kí chhat ko, aur us kí díwároṉ ko, jo us ke girdágird haiṉ, aur us ke síngoṉ ko; aur tú ek kanára girdágird sone se us ke liye baná.

4 Aur tú halqe sone ke kanára ke níche, us kone par, jo milnewálá us kí donoṉ tarafeṉ se hai, baná: táki we choboṉ ke liye makán hoṉ, ki un se uṭhái jáwe.

5 Aur tú choben sant kí lakṛí se baná, aur tú un ko sone se maṛh.

6 Aur tú us ko sámhne parde ke, jo nazdík 'ahdnáme ke sandúq ke hai, sámhne kafáre ke[c], jo sarposh 'ahdnáme ke sandúq par hai, jaháṉ maiṉ tujh se muláqát karúṉgá, rakh.

7 Aur Hárún us par ḳhushbú ke baḳhúr ke liye masálih jaláwe[d]: har subh ko jis waqt ki gul lewe chirágoṉ ká[e], us ko jaláwe.

8 Aur aise hí jab Hárún chirágoṉ ko zawál aur gurúb ke darmiyán chaṛháwe, use jaláwe; yih baḳhúr ḲHUDÁWAND ke rúbarú tumháre qarnoṉ meṉ hamesha hogá.

9 Aur tum us par, baḳhúr i begána[f] na sungháiyo, aur chaṛháwá aur hadya us par na chaṛháiyo, aur tapáwan us par na tapáiyo.

10 Aur Hárún ek bár baras meṉ us ke síngoṉ par kafáre kí ḳhatiyat ke lahú se kafára dewe[g]; baras meṉ ek bár tumháre qarnoṉ meṉ us par kafára diyá jáwe: yih ḲHUDÁWAND ke liye quds ul aqdas hai.

11 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne Músá se yih kahte húe kalám kiyá:

12 Jab tú shumár kare baní Isráel ká[h], to un ke shumár karne meṉ har mard apní ján ká ḲHUDÁWAND ke liye fidiya[i] de, táki un ke hisáb karne meṉ un par wabá[k] na utre.

13 Aur jo koí shumár meṉ shámil hai, to wuh ádhá misqál[l], maqdis ke misqál se, de: misqál bís jírah hai[m]: pas ádhá misqál ḲHUDÁWAND ke liye dewe[n].

14 Jo koí shumár meṉ shámil hai, bís baras ká ho yá ziyáda, to wuh ḲHUDÁWAND ke liye niyáz kare.

15 ḲHUDÁWAND ke liye deue meṉ adhe misqál se amír ziyáda aur faqír kam na kare[o], táki fidiya[p] tumhárí jánoṉ ká ho.

16 Aur tú fidiya ká rúpá baní Isráel se le, aur tú us ko jamá'at ke ḳhaime ke kám meṉ ḳharch kar[q]; aur yih baní Isráel ke liye ḲHUDÁWAND ke rúbarú yádgár[r], aur fidiya un kí jánoṉ ká hogá.

17 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá se yih kahte húe kalám kiyá:

18 Ek hauz pítal se[s], aur kursí us kí pítal se, wuzú karne ke liye baná: aur us ko jamá'at ke ḳhaime aur qurbángáh ke darmiyán meṉ rakh[t], aur us meṉ pání ḍál.

Peshtar MASÍH se, 1491.

x 2 Sal. 16. 15. Hiz. 46. 13, 14, 15.
y 1 Sal. 18. 29, 36. 2 Sal. 16. 15. 'Az. 9. 4, 5. Zab. 141. 2. Dán. 9. 21.
z 38 áyat. Ḳhur. 30. 8. Gin. 28. 6. Dán. 8. 11, 12, 13.
a Ḳhur. 25. 22. aur 30. 6, 36. Gin. 17. 4.
b Ḳhur. 40. 34. 1 Sal. 8. 11. 2 Taw. 5. 14. aur 7. 1, 2, 3. Hiz. 43. 5. Haj. 2. 7, 9. Mal. 3. 1.
c Ahb. 21. 15. aur 22. 9, 16.
d Ḳhur. 25. 8. Ahb. 26. 12. Zak. 2. 10. Yúh. 14. 17, 23. 2 Qur. 6. 16. Muk. 21. 3.
e Ḳhur. 20. 2.
a Dekho 7 se 10 áyateṉ. Ahb. 4. 7, 18. Muk. 8. 3.
b Ḳhur. 37. 25. aur 40. 5.

Peshtar MASÍH se, 1491.

c Ḳhur. 25. 21, 22.
d 34 áyat. 1 Sam. 2. 28. 1 Taw. 23. 13. Lúq 1. 9.
e Ḳhur. 27. 21.
f Ahb. 10. 1.
g Ahb. 16. 18. aur 23. 27.
h Ḳhur. 38. 25. Gin. 1. 2, 3. aur 26. 2. 2 Sam. 24. 2.
i Dekho Gin. 31. 50. Ayy. 33. 24. aur 36. 18. Zab. 49. 7. Mat. 20. 28. Marq. 10. 45. 1 Tim. 2. 6. 1 Pat. 1. 18, 19.
k 2 Sam. 24. 15.
l Mat. 17. 24.
m Ahb. 27. 25. Gin. 3. 47. Hiz. 45. 12.
n Ḳhur. 38. 26.
o Ayy. 34. 19. Amsál 22. 2. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25.
p 12 áyat.
q Ḳhur. 38. 25.
r Gin. 16. 40.
s Ḳhur. 38. 8. 1 Sal. 7. 38.
t Ḳhur. 40. 7, 30.

19 Hárún aur us ke beṭe apne háth o pánw us se dhoweṉ[u]:

20 Apne jáne ke waqt jamá'at ke ḳhaime meṉ pání se dhoweṉ, táki halák na hoṉ; aur apne jáne ke waqt qurbángáh ke pás táki ḳhidmat kareṉ, aur ḲHUDÁWAND ke liye hom kí ḳhushbúí sungháweṉ:

21 Aur háthoṉ ká dhoná aur páoṉ ká dhoná, yih rasm us ke liye, aur us kí nasl ke liye, un ke qarnoṉ meṉ hamesha ke wáste hai[w], táki na mareṉ.

22 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne Músá se hamkalám hoke farmáyá,

23 Ki tú apne liye achchhí ḳhushbúí ká auwal masálih[x] le, ya'ne ḳhális murr[y] se pán sau misqál, aur us ká ádhá ya'ne aṛháí sau misqál dárchíní[z], aur ḳhushbú agar se aṛháí sau misqál le,

24 Aur taj[a] se pán sau misqál, maqdis ke misqál se, aur zaitún ke tel se ek hín[b];

25 Aur tú un ko tel i muqaddas malne ká achchhí tarah miláke gandhí ke taur se baná: pas yih tel i muqaddas malne ká hogá[c].

26 Aur tú us se jamá'at ká ḳhaima, aur sandúq 'ahdnáme ká chupaṛ[d].

27 Aur mez aur sab bartan us ke, aur chirágdán aur sab zurúf us ke, aur qurbángáh baḳhúr kí,

28 Aur qurbángáh chaṛháwe kí, aur sab bartan us ke, aur hauz aur kursí us kí;

29 Aur tú un ko muqaddas kar, táki we aqdas ho jáeṉ: aur jo koí use chhúwe, pák ho jáegá[e].

30 Aur tú Hárún aur us ke beṭoṉ ko chupaṛ, aur muqaddas kar[f], táki we káhin hoṉ mere liye.

31 Aur tú baní Isráel ko amr kar, aur un ko kah, ki Yih tel i muqaddas malne ká hai; yih mere liye tumháre qarnoṉ meṉ ho.

32 Aur kisí ádmí ke badan par na biṭháyá jáwe, aur tum aisá aur usí ke taur par na banáiyo; is liye ki yih muqaddas hai; pas cháhiye ki yih tumháre nazdík muqaddas ho[g].

33 Jo insán ki banáwe aisá[h], yá lagáwe kisí ajnabí par, to wuh apní qaum se kaṭ jáe[i].

34 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, Tú apne liye ḳhushbúíáṉ[k]. ya'ne bol, aur mastakí, aur laun, aur ḳhális lubán se líjiyo; aur cháhiye ki ye sab barábar hoṉ.

35 Aur tú un ko baḳhúr, ḳhushbú, gandhí[l] ke taur se, pák muqaddas baná.

36 Aur un meṉ se kuchh kúṭ, táki bárík ho, aur un meṉ se kuchh sámhne sandúq 'ahdnáme ke jamá'at ke ḳhaime meṉ, jaháṉ main tujh se muláqát kartá húṉ[m], rakh; pas yih tumháre liye aqdas hogá[n].

37 Aur baḳhúr, jo tú us ko banáwegá, to cháhiye ki usí ke taur par apne liye na banáweṉ[o]; is liye ki yih nazdík tumháre ḲHUDÁWAND ke liye muqaddas hogá.

38 Jo insán ki aisá banáwegá, táki baḳhúr kare us se, to wuh apní qaum se kaṭ jáegá[p].

XXXI BÁB.

1 Bazilliel aur Ahliáb buláye játe, aur ḳhaime ke kám ko anjám dene ke liye ḳháss liyáqat hásil karte. 12 Sabt ke mánne ká do bára hukm hotá. 18 Músá ke háth meṉ do lauheṉ supurd hotíṉ.

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá se hamkalám hoke kahá:

2 Dekh, ki maiṉ ne Bazilliel[a] bin Úrí[b], bin Húr, Yahúdáh ke firqe meṉ se, nám leke buláyá:

3 Aur maiṉ ne us ko rúh Ulláh se bhar diyá[c], táki hikmat, aur fahmíd, aur 'ilm, aur har tarah kí san'at meṉ,

4 Aur ustádí kámoṉ ke íjád karne meṉ, aur sone, aur rúpe, aur pítal kí kárígarí meṉ,

5 Aur jawáhir ke kanda karne aur jaṛne meṉ, aur lakṛí ke taráshne meṉ, aur sab hunaroṉ meṉ qábil howe.

6 Aur dekh, maiṉ ne Ahliáb ko[d], jo Aḳhisamak ká beṭá, aur Dán ke firqe meṉ se hai, us ká sáthí kar diyá: aur maiṉ ne sab roshanzamíroṉ[e] ke dil meṉ hikmat rakhí, ki sab kuchh, jo maiṉ ne tujhe farmáyá hai, banáweṉ;

7 Ya'ne, jamá'at ká ḳhaima[f], aur sandúq 'ahdnáme ká[g], aur kafára[h], jo us par hai, aur sab zurúf ḳhaime ke,

8 Aur mez[i] aur bartan us ke, aur shama'dán[k] ḳhális sone se, aur sab zurúf us ke, aur qurbángáh baḳhúr kí,

9 Aur qurbángáh chaṛháwe kí[l], aur sab zurúf us ke, aur hauz, aur kursí us kí[m],

u Ḳhur. 40. 31, 32. Zab. 26. 6. Yas. 52. 11. Yúh. 13. 10. 'Ibrán. 10. 22.
w Ḳhur. 28. 43.
x Gaz. 4. 14. Hiz. 27. 22.
y Zab. 45. 8. Ams. 7. 17.
z Gaz. 4. 14.
a Zab. 45. 8.
b Ḳhur. 29. 40.
c Ḳhur. 37. 29. Gin. 35. 25. Zab. 89. 20. aur 133. 2.
d Ḳhur. 40. 9. Ahb. 8. 10. Gin. 7. 1.
e Ḳhur. 29. 37.
f Ḳhur. 29 7, wag. Ahb. 8. 12, 30.
g 25, 27 áyaten.
h 38 áyat.
i Pald. 17 14. Ḳhur. 12 15. Ahb. 7. 20, 21.
k Ḳhur. 25. 6. aur 37. 29.
l 25 áyat.
m Ḳhur. 29. 42. Ahb. 16. 2.
n 32 áyat. Ḳhur. 29. 37. Ahb. 2. 3.
o 32 áyat.
p 33 áyat.
a Ḳhur. 35. 30. aur 36. 1.
b 1 Taw. 2. 20
c Ḳhur. 35. 31. 1 Sal. 7. 14.
d Ḳhur. 35. 34.
e Ḳhur 28. 3. aur 35 10 35. aur 36. 1.
f Ḳhur. 36. 8.
g Ḳhur. 37. 1.
h Ḳhur. 37. 6.
i Ḳhur. 37. 10.
k Ḳhur. 37. 17.
l Ḳhur. 38. 1.
m Ḳhur. 38. 8.

Peshtar MASÍH se, 1491.

10 Aur libás 'ibádat kán, aur muqaddas libás Hárún káhin ke liye, aur libás us ke beṭon ká, káhin hone ke liye,

11 Aur malne ká tel[o], aur maqdis ke liye baḳhúr ke ḳhushbúdár masálih[p]; jaisá ki main ne tujh ko hukm kiyá, waisáhí we sab kuchh banáwenge.

12 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá se hamkalám hoke kahá,

13 Tú baní Isráel ko amr kar, aur un ko kah, ki Tum mere sabt ko máno[q]: is liye ki yih mere aur tumháre darmiyán tumháre qarnon men nishání hai, táki tum jáno ki main ḲHUDÁWAND tumhárá pák karnewálá hún.

14 Pas, tum sabt ko máno[r], is liye ki wuh tumháre liye muqaddas hai: jo koí us ko pák ná jáne, wuh már ḍálá jáwe: jo us men kuchh kám kare, wuh apní qaum se kaṭ jáe[s].

15 Chha din kám karná[t]; lekin sátwán din sabt hai[u], balki sabt us sabt hai: pas jo koí roz i sabt ko kám kare, wuh már ḍálá jáe.

16 Pas, baní Isráel sabt ko mánen, aur use apní pusht dar pusht 'ahd i abadí jánke, us men árám karen.

17 Darmiyán mere aur baní Isráel ke yih 'alámat[x] i abadí hai: is liye ki chha din men ḲHUDÁWAND ne ásmán aur zamín ko paidá kiyá, aur sátwen din árám kiyá aur fárig húá[y].

18 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne jab Músá se koh i Síná par apná kalám tamám kar chuká, 'ahdnáme kí do lauhen dín[z], aur we sangín lauhen Ḳhudá kí unglí se likhí húí thín.

[n] Ḳhur. 39. 1, 41. Gin. 4. 5, 6, wag. [o] Ḳhur. 30. 25, 31. aur 37. 29. [p] Ḳhur. 30 34. aur 37. 29. [q] Ahb. 19. 3, 30. aur 26. 2. Hiz. 20. 12, 20. aur 44. 24. [r] Ḳhur. 20 8. Ist. 5. 12. Hiz. 20. 12. [s] Ḳhur. 35 2. Gin. 15 35. [t] Ḳhur 20. 9. [u] Paid. 2. 2. Ḳhur. 16 23. aur 20. 10. [x] 13 áyat. Hiz. 20. 12, 20. [y] Paid. 1. 31. aur 2. 2. [z] Ḳhur. 24. 12 aur 32. 15, 16. aur 34. 28, 29. Ist. 4. 13. aur. 5. 22. aur 6. 10, 11 2 Qur 3. 3.

XXXII BÁB.

1 *Isráelí, Músá kí ġaibházirí ke bá'is, Hárún se bachhṛá banwáte.* 7 *Is 'illat se Ḳhudá ġussa hotá.* 11 *Músá kí minnat se, wuh sánt hotá.* 15 *Músá, do lauhen sáth lie, paháṛ par se utartá.* 19 *Un ko toṛḍáltá.* 20 *Bachhṛe ko chúr kartá.* 22 *Hárún kí 'uzr.* 25 *Músá butparaston ko maruáḍáltá.* 30 *Logon ke liye du'á mángtá.*

AUR jab logon ne dekhá, ki Músá paháṛ se utarne men derí kartá hai[a], to we Hárún ke pás jam'a húe, aur use kahá, ki Uṭh, hamáre liye ek iláh baná[b], ki hamáre áge chale[c]; kyúnki yih mard Músá, jo hamen Misr ke mulk se nikál láyá, ham nahín jánte, ki use kyá húá.

2 Hárún ne unhon kahá, ki Zewar sone ke, jo tumhárí jorúon aur tumháre beṭon aur tumhárí beṭíon ke kánon men hain, toṛ toṛke mujh pás láo[d].

3 Chunánchi sab log sone ke zewar, jo un ke kánon men the, toṛ toṛke Hárún ke pás láe.

4 Aur us ne un ke háthon se liyá, aur ek naqsha khínchá, aur ek bachhṛá ḍhálkar banáyá[e]; aur unhon ne kahá. ki Ai Isráel, yih terá iláh hai, jo tumhen Misr ke mulk se nikál láyá.

5 Aur jab Hárún ne yih dekhá, to us ke áge ek qurbángáh banáí; aur Hárún ne pukárke kahá, ki Kal ḲHUDÁWAND ke liye 'íd hai[f].

6 Aur we subh ko uṭhe, aur chaṛháwe chaṛháe, aur salámíán guzránín, aur log kháne píne ko baiṭhe, aur khelne ko uṭhe[g].

7 ¶ Tab ḲHUDÁWAND ne Músá ko kahá, ki Utar já; kyúnki tere log[h], jinhen tú Misr ke mulk se chaṛhá láyá, ḳharáb ho gae hain[i]:

8 We us ráh se, jo main ne unhen farmáí[k], jald phir gae hain; unhon ne apne liye ḍhálá húá bachhṛá banáyá, aur use pújá, aur us ke liye zabh karke kahá. ki Ai Isráel, yih terá iláh hai[l], jo tumhen Misr ke mulk se chaṛhá láyá.

9 Phir ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Main is qaum ko dekhtá hún, ki ek saḳhtgardan qaum[m] hai.

10 Ab tú mujh ko chhoṛ[n], ki merá ġazab un par bhaṛke[o], aur main unhen bhasam karún, aur main tujh se ek baṛí qaum banáúngá[p].

11 Tab Músá ne ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge minnat karke kahá[q], ki Ai ḲHUDÁWAND, kyún apná ġazab apne logon par, jinhen tú shahzorí aur zabardastí ke sáth Misr ke mulk men se nikál láyá, bhaṛakne degá?

12 Kyún Misrí kahenge, ki Wuh un ko yahán se badí ke liye nikál le gayá[r], táki un ko paháṛon men már ḍále, aur un ko zamín par se halák kare? Apne ġazab ke bhaṛakne se báz rah, aur apne logon ko badí pahuncháne se phir já[s].

1491. [a] Ḳhur. 24. 18. Ist. 9. 9. [b] A'am. 7. 40. [c] Ḳhur. 13. 21.

[d] Qáz. 8. 24, 25, 26, 27 [e] Ḳhur. 20 23. Ist. 9. 16 Qáz. 17. 3, 4. 1 Sal. 12. 28 Nahem. 9 18. Zab. 106. 19. Yas. 46. 6. A'am. 7 41. Rúm. 1. 23. [f] Ahb 23 2. [illegible] 2 Sal 10 20. 2 Taw. 30. 5. [g] 1 Qur. 10 7 [h] 1 áyat. Ḳhur. 33 [illegible] Ist 9. 12. Dán. 9. 24 [i] Paid. 6 11 12. Ist 4 16. aur 32 5 Qáz. 2 19 [k] Ḳhur. 20. 3, 4, 23 Ist 9 16 [l] 1 Sal. 12 28 [m] Ḳhur. 33. [illegible] aur 34. 9. [illegible] 9. 6, 13. aur 31. 27 2 Taw. 30. 8. Yas. 48. 4 A'am 7. 51 [n] Ist. 9. 14, 19. [o] Ḳhur 22. 24. [p] Gin. 14 12 [q] Ist. 9. 18 26, 27, 28, 29. Zab. [illegible] 1, 2. aur 106. 23. [r] Gin. 14 13. Ist. 9. 28. aur 32. 27. [s] 14 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

13 Tú Abirahám, aur Izhák, aur Isráel apne bandoṉ ko yád kar, jin se tú ne apní hí qasam kháke[t] kahá, ki Maiṉ tumhárí nasl ko ásmán ke tároṉ kí mánind banáúṉgá[u], aur yih sárá mulk jis ke haqq meṉ maiṉ ne kahá, so maiṉ tumhárí nasl ko baḳhshúṉgá, ki abad tak us ke málik hoṉ.

14 Tab ḴHUDÁWAND ne us badí se, jo kahá thá, ki apne logoṉ se kare, pachhtáyá[w].

15 ¶ Aur Músá phirkar paháṛ se utar gayá[x], aur 'ahdnáme ke donoṉ taḳhte us ke háth meṉ the; we taḳhte likhe húe the, donoṉ taraf idhar aur udhar likhe húe the.

16 Aur we taḳhte Ḳhudá ke kám se the[y], aur jo likhá húá, so Ḳhudá ká likhá húá, aur un par kanda kiyá húá thá.

17 Aur jab Yashú' ne logoṉ ke khelne kí áwáz suní, to Músá se kahá, ki Lashkargáh meṉ laṛáí kí áwáz hai.

18 Músá bolá, Yih to fath ke shor kí áwáz nahíṉ, na shikast ke shor kí áwáz hai; balki gáne kí áwáz maiṉ suntá húṉ.

19 ¶ Aur yúṉ húá, ki jab wuh lashkar ke pás áyá, aur bachhṛá, aur rág nách dekhá[z], tab Músá ká gazab bhaṛká, aur us ne taḳhte apne háthoṉ se phenk díe, aur paháṛ ke níche toṛ ḍále.

20 Aur us ne us bachhṛe ko, jise unhoṉ ne banáyá thá, liyá, aur us ko ág se jaláyá, aur pískar ḳhák sá banáyá, aur us ko páni par chhiṛakkar baní Isráel ko piláyá[a].

21 Aur Músá ne Hárún ko kahá, ki In logoṉ ne tujh se kyá kiyá[b], ki tú un par aisá baṛá gunáh láyá?

22 Hárún ne kahá, ki Mere ḳhudáwand ká gazab na bhaṛke; tú is qaum ko jántá hai, ki badí meṉ hai[c].

23 So unhoṉ ne mujhe kahá, ki Hamáre liye ek iláh baná, jo hamáre áge chale[d]; ki yih mard Músá, jo hameṉ Misr ke mulk se chaṛhá láyá, ham nahíṉ jánte ki use kyá húá.

24 Tab maiṉ ne unheṉ kahá, ki Jis kisí ke pás soná ho, wuh toṛ láwe; unhoṉ ne mujhe diyá, aur maiṉ ne use ág meṉ ḍálá; so yih bachhṛá niklá[e].

25 ¶ Aur jab Músá ne logoṉ ko dekhá, ki fárig[f] haiṉ, ki Hárún ne unheṉ un ke muḳhálifoṉ se shikast hone ko farág[g] kiyá thá:

26 Tab Músá lashkargáh ke darwáze par khaṛá húá, aur kahá, Jo ḴHUDÁWAND ká hai, so mere pás áwe. Tab sab baní Láwí us pás jam'a húe.

27 Aur us ne unheṉ kahá, ki ḴHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ne farmáyá hai, ki Tum meṉ se har mard apní talwár bándhe, aur ek darwáze se dúsre darwáze tak guzarte phiro, aur har mard tum meṉ se, apne bháí ko, aur apne dost ko, aur apne qaríb ko, qatl kare[h].

28 Aur baní Láwí ne Músá ke kahe ke muwáfiq kiyá; chunánchi us din logoṉ meṉ se qaríb tín hazár mard máre paṛe.

29 Aur Músá ne kahá, ki Áj ḴHUDÁWAND ke liye apne háth bharo, balki har mard apne beṭe aur apne bháí se, aur áj apne úpar barakat lao[i].

30 ¶ Aur dúsre din subh ko yúṉ húá, ki Músá ne logoṉ se kahá, ki Tum ne baṛá gunáh kiyá[k], aur ab maiṉ ḴHUDÁWAND ke pás úpar játá húṉ: ki sháyad[l], maiṉ tumháre gunáh ká kafára karúṉ[m].

31 Chunánchi Músá ḴHUDÁWAND ke pás phir gayá[n], aur kahá, ki Háe, in logoṉ ne baṛá gunáh kiyá, ki apne liye sone ká iláh banáyá[o].

32 Aur ab, kásh ki tú un ká gunáh mu'áf kartá—magar nahíṉ to, maiṉ terí minnat kartá húṉ, ki mujhe apne us daftar se[p], jo tú ne likhá hai, meṭ de[q].

33 ḴHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Jis ne merá gunáh kiyá hai, maiṉ usí ko apne daftar se meṭ dúṉgá[r].

34 Aur ab rawána hoke logoṉ ko, jaháṉ maiṉ ne tujhe kahá hai, le já: dekh, merá firishta[s] tere áge chalegá; lekin maiṉ apne mutálaba ke din meṉ un se un kí ḳhatá ká mutálaba karúṉgá[t].

35 Aur ḴHUDÁWAND ne bachhṛe banáne ke sabab, jise Hárún ne banáyá thá, logoṉ par[u] marí bhejí.

XXXIII BÁB.

1 *Ḳhudá wa'de ke mutábiq logoṉ ke sáth jáne se inkár kartá* 4 *Is bá'is log kuṛkuṛáte.* 7 *Ḳhaima toṛá játá aur lashkargáh ke báhar khaṛá kiyá játá.* 9 *Ḳhudá Músá ke sáth dost ke taur par hamkalám hotá.* 12 *Músá Ḳhudá ká jalál dekhne cháhtá.*

t Paid. 22. 16. 'Ibrán. 6. 13.
u Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 7, 18. aur 26. 4. aur 28. 13. aur 35. 11, 12.
w Ist. 32. 26. 2 Sam. 24. 16. 1 Taw. 21. 15. Zab. 106. 45. Yar. 18. 8. aur 26. 13, 19. Yúel 2. 13. Yún. 3. 10. aur 4. 2.
x Ist. 9. 15.
y Ḳhur. 31. 18.
z Ist. 9. 16, 17.
a Ist. 9. 21.
b Paid. 20. 9. aur 26. 10.
c Ḳhur. 14. 11. aur 15. 24. aur 16. 2, 20, 28. aur 17. 2, 4.
d 1 áyat.
e 4 áyat.
f Ḳhur. 33. 4, 5.
g 2 Taw. 28. 19.
h Gin. 25. 5. Ist. 33. 9.
i Gin. 26. 11, 12, 13. Ist. 13. 6,—11. aur 33. 9. 10. 1 Sam. 15. 18, 22. Amús. 21. 3. Zak. 13. 3. Mat. 10. 37.
k 1 Sam. 12. 20, 23.
l Lúq. 15. 18. 2 Sam. 16. 12. 'Amús 5. 15.
m Gin. 25. 15.
n Ist. 9. 18.
o Ḳhur. 20. 23.
p Zab. 56. 8. aur 139. 16. Dán. 12. 1. Fílip. 4. 3. Mak. 3. 5. aur 13. 8. aur 17. 8. aur 20. 12, 15. aur 21. 27. aur 22. 19.
q Zab. 69. 28. Rúm. 9. 3.
r Ahb. 23. 30. Hiz. 18. 4.
s Ḳhur. 33. 2, 14, wag. Gin. 20. 16.
t Ist. 32. 35. 'Amús 3. 14. Rúm. 2. 5, 6.
u 2 Sam. 12. 9. Á'am. 7. 41.

Peshtar MASÍH se, 1491.

AUR ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, ki Yahán se já, tú aur log, jinhen tú Misr ke mulk se chaṛhá láyá[a], us mulk ko já, jis ke haqq men main ne Abirahám, aur Iz,hák aur Ya'qúb se qasam khákе kahá, ki Main use terí nasl ko dúngá[b].

2 Aur main tere áge ek firishte ko bhejúngá[c], aur main Kan'ánion, aur Amúríon, aur Hittíon, aur Farizzíon, aur Hawíon, aur Yabúsíon ko nikál dúngá[d]:

3 Us mulk tak, jis men dúdh aur shahd bahtá hai[e]; ki main tumháre darmiyán na chaṛh jáúngá[f], is liye ki tum saḳhtgardan log ho[g], táki main tumhen ráh men na bhasam kar ḍálún[h].

4 ¶ Aur jab qaum ne yih na'-ḳhush bát suní, to us ko gam húá[i], aur kisí ne apne taín árásta na kiyá[k].

5 Phir ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, ki Baní Isráel ko kah, Tum saḳhtgardan log ho[l]: agar main ek lamha tumháre darmiyán chaṛh jútá, to tumhen halák kartú[m]; pas tum apne singár utáro; aur main dekhúngá ki kyá tum se karún[n].

6 Chunánchi baní Isráel ne Hurib ke pahár se leke apne singár utáre.

7 Aur Músá ne ḳhaima ko liyá, aur apne liye, lashkargáh se báhar aur lashkargáh se dúr khaṛá kiyá, aur us ká nám jamá'at ká ḳhaima[o] rakhá. Aur yún húá, ki jo koí ḲHUDÁWAND ko ḍhúnḍhtá thá[p], so lashkargáh ke báhar us ḳhaime ko jútá thá.

8 Aur yún húá, ki jab Músá ḳhaime kí taraf niklá, to sab log uṭhe, aur un men se har mard apne ḳhaime ke darwáze par khaṛá húá[q], aur Músá ke píchhe dekhtá rahá, jab tak ki wuh ḳhaime ke pás áyá.

9 Aur jab Músá ḳhaime ko pahunchá, to aisá húá, ki sutún sá bádal utrá, aur ḳhaime ke darwáze par ṭhahrá, aur Músá ke sáth ḲHUDÁWAND bolá[r].

10 Aur sab log sutún sá bádal ḳhaime ko darwáze par ṭhaharte dekhte the, aur sab ke sab khaṛe hote the, aur har ek apne ḳhaime ke darwáze par sijda kartá thá[s].

11 Aur ḲHUDÁWAND Músá se rúbarú hamkalám húá[t], jis tarah koí apne dost se kalám kartá hai. Aur wuh lashkargáh ko phirá, par us ká ḳhádim[u] naujawán Yashú' bin Nún ḳhaime men se na niklá.

12 ¶ Aur Músá ne ḲHUDÁWAND ko kahá, Dekh, tú mujh ko farmátá hai, ki Is qaum ko le já[x]; aur mujhe nahín batátá hai, ki kis ko mere sáth bhejegá; harchand ki tú ne kahá, ki Main tujh ko banám jántá[y] hún, aur tú merí nazar men manzúr hai.

13 Pas agar main terí nazar men manzúr hún[z], to mujh ko apní ráh batlá[a], táki mujh ko yaqín ho, ki main terí nazar men maqbúl hún; aur dekh, ki yih qaum terí guroh[b] hai.

14 Tab us ne kahá, ki Merá chihra sáth jáegá[c], aur main tujhe árám dúngá[d].

15 Músá ne kahá, Agar terá chihra sáth na jáe[e], to hamen yahán se mat le jáiye.

16 Aur kis tarah ma'lúm hogá, ki main aur terí guroh terí nazar men maqbúl hain? Kyá is se nahín, ki tú hamáre sáth játá hai[f], aur main aur terí qaum sab qaumon se, jo zamín par hain, mumtáz hote hain[g]?

17 ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, Yih suwál bhí, jo tú ne kiyá hai, main púrá karúngá[h]; is liye ki tú merí nazar men maqbúl hai, aur main tujh ko banám pahchántá hún[i].

18 Tab Músá ne kahá, ki Main terí minnat kartá hún, ki mujhe apná jalál dikhá[k].

19 Us ne kahá, ki Main apní sárí ḳhúbí ko tere áge chaláúngá[l], aur main ḲHUDÁWAND ke nám kí manádí tere áge karúngá; aur main us par, jis par mihrbán[m] hún, mihrbán hoúngá; aur main jis par rahím hún, us par rahm karúngá[n].

20 Aur bolá, Tú merá chihra nahín dekh saktá, is liye ki koí insán nahín, ki mujhe dekhe, aur jítá rahe[o].

21 Aur ḲHUDÁWAND ne kahá, Dekh, yih jagah mere pás hai, aur tú us chaṭán par khaṛá rah:

22 Aur yún hogá, ki jab mere jalál ká guzar hogá, to main tujh ko us chaṭán ke súráḳh men[p] rakhúngá, aur jab tak na guzrún, tujhe apní hathelí se ḍhámpúngá[q].

a Ḳhur. 32. 7.
b Paid. 12. 7.
c Ḳhur. 32. 34.
d Ḳhur. 32. 13. aur 34. 11. Ist. 7. 22. Yash. 24. 11.
e Ḳhur. 3. 8.
f 15, 17 áyaten.
g Ḳhur. 32. 9. aur 34 9. Ist. 9. 6, 13.
h Ḳhur. 23. 21. aur 32. 10. Gin. 16. 21, 45.
i Gin. 14. 1, 39.
k Ahb. 10. 6. 2 Sam. 19. 24. 1 Sal. 21. 27. 2 Sal. 19. 1. 'Az. 9. 3. Ast. 4. 1, 4. Aiy. 1. 20. aur 2. 12. Yas. 32. 11. Hiz. 24. 17, 23.
l aur 26. 16. 3 áyat.
m Dekho Gin. 16. 45, 46.
n Ist. 8. 2. Zab. 139. 23.
o Ḳhur. 29. 42, 43.
p Ist. 4. 29. 2 Sam. 21. 1.
q Gin. 16. 27.
r Ḳhur. 13. 22. aur 31. 18. Zab. 99. 7.
s Ḳhur. 4. 31.
t Paid. 32. 30. Gin. 12. 8. Ist. 34. 10.
u Ḳhur. 24. 13.
x Ḳhur. 32. 34.
y 17 áyat. Paid. 18. 19. Zab. 1. 6. Yar. 1. 5. Yúh. 10. 14, 15. 2 Tim. 2. 19.
z Ḳhur. 34. 9.
a Zab. 25. 4. aur 27. 11. aur 86. 11. aur 119. 33.
b Ist. 9. 26, 29. Yoel 2. 17.
c Ḳhur. 13. 21. aur 40. 34, 38. Yas. 63. 9.
d Ist. 3. 20. Yash. 21. 44. aur 22. 4. aur 23. 1. Zab. 95. 11.
e 3 áyat. Ḳhur. 34. 9.
f Gin. 14. 14.
g Ḳhur. 34. 10. Ist. 4. 7, 34. 2 Sam. 7. 23. 1 Sal. 8. 53. Zab. 147. 20.
h Paid. 19. 21. Yaq. 5. 16.
i 12 áyat.
k 20 áyat. 1 Tim. 6. 16.
l Ḳhur. 34. 5, 6, 7. Yar. 31. 14.
m Rúm. 4. 4, 16.
n Rúm. 9. 15, 16, 18.
o Paid. 32. 30. Ist. 5. 24. Qáz. 6. 22. aur 13. 22. Yas. 6. 5. Mat. 1. 18. 17.
p Dekho Ḳhur. 24. 10.
q Yas. 2. 21.
r Zab. 91. 1, 4.

Peshtar MASÍH se, 1491.

23 Aur phir apní hathelí uṭháúngá, aur tú merá píchhá dekhegá, lekin merá chihra hargiz dikhái na degá[r].

XXXIV BAB.

1 Do aur lauhen taiyár hotín. 5 Yahowáh ke námon kí manádí hotí. 8 Músá minnat kartá, ki Khudá un ke sáth jawe. 10 Pahlí lauh ke chand ahkám kí bábat, Khudá un ke sáth 'ahd bándhtá. 28 Músá pahár par chális din rát rahke ba'd, lauhen li,e, phir utartá. 29 Us ká chihra chamaktá, is bá'is us par niqáb ḍáltá.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Apne liye pahlí lauhon ke mutábiq do lauhen patthar kí tarásh[a], aur main un lauhon par we báten, jo pahlí lauhon par thín, jinhen tú ne toṛ ḍálá, likhúngá[b]:

2 Aur subh ko taiyár ho já, aur sawere koh i Síná par chaṛh á, aur mere áge wahán pahár kí choṭí par khaṛá ho[c].

3 Aur tere sáth koí ádmí na chaṛhe[d], aur sab pahár men koí nazar na áwe; bheṛ bakrí aur gáe bail pahár ke sámhne charne na páwen.

4 ¶ Tab us ne pahlí lauhon ke mutábiq do lauhen patthar kí taráshín, aur Músá subh ko sawere, jaisá ki KHUDÁWAND ne use farmáyá thá, we donon lauhen apne háth men li,e húe koh i Síná par chaṛhá.

5 Tab KHUDÁWAND badlí men hoke utrá, aur us ke sáth wahán khaṛá rahá, aur KHUDÁWAND ke nám kí manádí karne lagá[e].

6 Aur KHUDÁWAND us ke áge guzrá aur pukárá: Khudá, rahmán aur hannán[f], zú ul túl aur Rabb ul fazl[g] o wafá[a],

7 Hazár pushton ke liye fazl rakhnewálá[i], gunáh aur taqsír aur khatá ká bakhshnewálá[k]; lekin wuh har hál mu'áf na karegá[l], balki bápon ke gunáh un ke farzandon se aur farzandon ke farzandon se tísri aur chauthí pusht tak mutálaba karegá.

8 Tab Músá ne shitábí se zamín par sir jhukáke sijda kiyá[m].

9 Aur bolá, ki Ai Khudáwand, agar main terí nazar men maqbúl hún, to ai Khudáwand, main terí minnat kartá hún, ki hamáre bích men hoke chal[n]; kyúnki yih sakhtgardan ummat hai[o]; aur hamáre gunáh aur khatáen mu'áf kar, aur hamen apní mírás ṭhahrá[p].

[r] 20 áyat. Yúh. 1. 18.
[a] Khur. 32. 16, 19. Ist. 10 1.
[b] 23 áyat. Ist. 10. 2, 4.
[c] Khur. 19 20. aur 24. 12.
[d] Khur 19. 12, 13, 21.
[e] Khur 33 19. Gin. 14. 17
[f] Gin 14 18. 2 Taw 30. 9 Naham. 9. 17 Zab. 86. 15. aur 103. 8. aur 111. 4. aur 112 4. aur 116. 5. aur 145 8 Yúel 2. 13
[g] Zab. 31. 19 Rúm. 2. 4.
[h] Zab. 57 10. aur 108. 4.
[i] Khur. 20. 6. Ist. 5 10.
Zab. 86. 15. [illegible] 32. 18. Dán. 9. 4.
[k] Zab. 103 3. aur 130. 4. Dán 9. 9. Afs. 4. 32.
[l] Yúh 1. 9. Khur 23. 7, 21 Yash. 24. 19. Aiy 10. 14. Nahúm 1. 3.
[m] Khur 4 31.
[n] Khur. 33. 15, 16.
[o] Khur. 33 3.
[p] Ist 32. 9. Zab. 28. 9 aur 33. 12. aur 78. 62. aur 94. 14. Yar. 10. 16. Zak 2. 12.

10 ¶ Tab wuh bolá, Dekh, main, 'ahd bándhtá hún[q], ki main terí sab qaum ke áge aise baṛe kám karúngá, jaise sárí zamín par aur kisí mulk men wáqi' na húe[r]; aur sab log, jin men tú hai, KHUDÁWAND ke kám dekhenge; kyúnki jo main tere sáth karúngá, so ḍaráwná hogá[s].

11 Aj ke din jo hukm main tujhe kartá hún, tú use yád rakhiyo[t], ki main Amúríon, aur Kan'ánion, aur Hittíon aur Farizzíon aur Hawíon aur Yabúsíon ko tere áge se hánktá[u] hún.

12 Hoshyár rah, tá na howe ki tú us zamín ke báshindon ke sáth, jis men tú játá hai, kuchh 'ahd bándhe[x], mabáda tere darmiyán phandá ho[y];

13 Balki tum un kí qurbángáhon ko ḍhá do[z], aur un ke buton ko toṛo, aur un kí Yasíraton ko káṭ ḍálo[a];

14 Kyúnki tum kisí dúsre Khudá kí parastish na karo[b]; ki KHUDÁWAND, jis ká nám Gayúr hai, wuh Khudá e gayúr hai[c];

15 Aisá na howe ki tú us zamín ke báshindon se kuchh 'ahd bándhe[d], aur ki we, jab apne iláhon kí pairawí men ziná karte[e], aur apne iláhon ke liye zabh karte hain, tujh ko buláwen[f], aur tú un ke zabíh se kháwe[g],

16 Aur tú un kí beṭíán apne beṭon ke liye láwe[h], aur un kí beṭíán apne iláhon kí pairawí men zinákár ṭhahren, aur tere beṭon ko bhí apne iláhon kí pairawí men zinákár ṭhahráwen[i].

17 Tú apne liye ḍhále húe iláhon ko mat banáiyo[k].

18 ¶ Tú 'íd i fatír kí muháfazat kíjiyo[l]; tú sát din tak fatírí roṭíán, jaisá main ne tujhe hukm kiyá hai, Abíb ke mahíne ke waqt i mu'aiyan men, kháiyo; is liye ki tú Abíb ke mahíne men[m] Misr se báhar áyá.

19 Sab jo rihm ke kholnewále hain, aur terí mawáshí men, jo peṭ ká kholnewálá ho, basharte ki nar ho, kyá bail aur kyá bheṛ, merá hai[n].

20 Lekin gadhe ke pahle bachche ká fidiya barra díjiyo[o], aur agar tú fidiya na de, to us kí gardan toṛ ḍáliyo. Tú apne beṭon ke sab palauṭhon ká fidiya díjiyo,

Peshtar MASÍH se, 1491.

[q] Ist. 5. 2. aur 29. 12, 14,
[r] Ist. 4. 32. 2 Sam. 7. 23. Zab. 77. 14. aur 78. 12. aur 147. 20.
[s] Ist. 10. 21. Zab. 145. 6. Yas. 64. 3.
[t] Ist 5. 32. aur 6. 3, 25. aur 12. 28, 32. aur 28. 1.
[u] Khur. 33. 2.
[x] Khur. 23 32. Ist. 7. 2. Qaz. 2. 2.
[y] Khur. 23 33.
[z] Khur. 23. 24. Ist. 12. 3. Qáz. 2. 2.
[a] Ist. 7. 5. aur 12. 2. Qáz 6. 25. 2 Sal 18. 4. aur 23. 14. 2 Taw. 31. 1. aur 34. 3, 4.
[b] Khur. 20. 3, 5.
[c] Khur. 20. 5.
[d] 12 áyat.
[e] Ist 31. 16. Qáz. 2. 17. Yar. 3. 9. Hiz. 6. 9.
[f] Gin. 25. 2. 1 Qur. 10. 27
[g] Zab. 106. 28. 1 Qur. 8. 4. 7, 10.
[h] Ist. 7 3. 1 Sal 11. 2. 'Az. 9. 2. Naham. 13. 25.
[i] Gin. 25. 1, 2. 1 Sal. 11. 4.
[k] Khur. 32. 8. Ahb. 19 [illegible].
[l] Khur. 12. 15. aur 23. 15.
[m] Khur. 13. 4.
[n] Khur. 13. 2, 12. aur 22. 29. Hiz. 44. 30. Lúq. 2. 23.
[o] Khur. 13. 13. Gin. 18. 15.

Peshtar MASÍH se, 1491.

aur koí mere sámhne khálí háth na dekhá jáwe [p].

21 ¶ Chha din tak tú kám kíjiyo, lekin sátwen din árám kíjiyo [q]: agarchi hal jotne yá khetí kátne ká waqt ho, árám kíjiyo.

22 ¶ Aur tú hafton kí 'íd, jab laune gehún ke pahle phal, aur ákhir i sál men jam'a karne kí 'íd kíjiyo [r].

23 ¶ Tumháre sab narína farzand sál men tín martaba ḴHUDÁWAND Khudá ke áge, jo Isráel ká Khudá hai, házir howen [s].

24 Kyúnki main qaumon ko tere áge báhar nikálúngá [t], aur terí sarhaddon ko wasí' karúngá [u], aur jab ki tú sál men tín martaba ḴHUDÁWAND apne Khudá ke áge jáke házir hogá, to koí shakhs terí zamín ká lálach na karegá [x].

25 Khamír rahte húe mere zabíh ká lahú halál na karná [v], aur 'íd i fasah ke zabíh se kuchh subh talak báqí na rakhná [z].

26 Tú apní zamín ke pahle phalon ká pahlá phal ḴHUDÁWAND apne Khudá ke ghar láiyo [a]. Halwán us kí má ke dúdh men mat pakáná [b].

27 Aur ḴHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Tú yih báten likh; kyúnki in báton ke muwáfiq main tujh se, aur Isráel se 'ahd bándhtá hún [c].

28 Aur wuh wahán chálís din rát ḴHUDÁWAND ke pás thá; wuh na rotí khátá, na pání pítá thá [d]. Aur wuh us 'ahd kí báton ko, we das hukm, lauhon par likhtá thá [e].

29 ¶ Aur jab Músá 'ahd kí donon lauhen apne háth men lí,e húe, koh i Síná se utrá [f], to yún húá, ki wuh koh se utarte na jántá thá, ki us ke chihre ká chamrá us ke sáth hamkalám hone se chamaktá hai [g].

30 Aur jab Hárún aur baní Isráel ne Músá ko dekhá, to kyá dekhte hain? ki us ke chihre ká chamrá chamaktá hai, aur we us ke pás áne se darte the.

31 Tab Músá ne unhen buláyá, aur Hárún aur qaum ke sáre sardár us ke pás phire; aur Músá un se báten karne lagá.

32 Aur ákhir ko sab baní Isráel nazdík áe, aur us ne un sab báton ko, jo ḴHUDÁWAND ne use koh i Síná par kahín thín, unhen hukm kiyá [h].

33 Aur jab Músá un se báten kar chuká, to us ne apne chihre par niqáb dálá [i].

34 Aur jab Músá ḴHUDÁWAND ke áge játá thá, ki us se kalám kare, to jab tak báhar na átá niqáb ko utár detá thá [k], aur jo hukm hotá thá, wuh báhar áke baní Isráel ko kahtá thá.

35 Aur baní Isráel ne Músá ká munh dekhá, ki us ke chihre ká chamrá chamaktá thá, aur jab tak ki Músá ḴHUDÁWAND se báten karne na gayá, tab tak wuh apne munh par niqáb dáltá thá.

XXXV BÁB.

1 Sabt ká din. 4 Khaime ke liye taháif láte. 20 Logon kí sakháwat. 30 Bazilliel aur Ahliáb kám par muqarrar hote.

AUR Músá ne baní Isráel kí sári jamá'at ko jam'a karke kahá: We báten, jin par 'amal karne ká ḴHUDÁWAND ne tum ko hukm kiyá hai [a], so ye hain.

2 Chha din tak kár bár kiyá jáwe, aur sátwen din tumháre liye roz i muqaddas ḴHUDÁWAND kí ráhat ká sabt hogá [b]; jo koí us men kám karegá, már dálá jáegá.

3 Tum sabt ke din apní sab bastíon men ág mat jaláiyo [c].

4 ¶ Aur Músá ne baní Isráel kí sárí jamá'at ko kahá, Wuh hukm jo ḴHUDÁWAND ne farmáyá, yih hai, ki

5 Tum apne darmiyán se ḴHUDÁWAND ke liye tuhfa láo [d]: jo koí apne dil kí khushí se cháhe [e], so ḴHUDÁWAND ke liye tuhfa láwe; soná, aur rúpá, aur pítal;

6 Aur ásmáni rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kattán, aur bakríon kí pashm, aur mendhon kí surkh rangí húí khálen,

7 Aur tukhas kí khálen, aur sant kí lakrí;

8 Aur jaláne ká tel, aur khushbú masálih malne ke tel ke liye [f], aur bakhúr ke liye khushbú masálih;

9 Aur sulaimání patthar, afúd aur chaprás par jarne ke patthar.

10 Aur tum se jo bará hikmatwálá hai, áwe, aur jo ḴHUDÁWAND ne farmáyá hai, sab banáwe [g]:

11 Maskan aur khaima us ká [h], aur báláposh us ká, aur ánkre us ke, aur takhte us ke, aur bende us ke, aur sutún us ke, aur páe us ke;

Marginal references:
p Khur. 23. 15. Ist. 16. 16. 1 Sam. 9. 7, 8. 2 Sam. 24. 24.
q Khur. 20. 9. aur 23. 12. aur 35. 2. Ist. 5. 12, 13. Lúq. 13. 14.
r Khur. 23. 16. Ist. 16. 10, 13.
s Khur. 23. 14, 17. Ist. 16. 16.
t Khur. 33. 2. Ahb. 18. 24. Ist. 7. 1. Zab. 78. 55. aur 80. 8.
u Ist. 12. 20. aur 19. 8.
x Dekho Paid. 35. 5. 2 Taw. 17. 10. Ams. 16. 7. A'am. 18. 10.
y Khur. 23. 18.
z Khur. 12. 10.
a Khur. 23. 19. Ist. 26. 2, 10.
b Khur. 23. 19. Ist. 14. 21.
c 10 áyat. Ist. 4. 13. aur 31. 9.
d Khur. 34. 18. Ist. 9. 9, 18.
e 1 áyat. Khur. 31. 18. aur 32. 16. Ist. 4. 13. aur 10. 2, 4.
f Khur. 32. 15.
g Mat. 17. 2. 2 Qur. 3. 7, 13.
h Khur. 24. 3.
i 2 Qur. 3. 13.
k 2 Qur. 3. 16.
a Khur. 34. 32.
b Khur. 20. 9. aur 31. 14, 15. Ahb. 23. 3. Gin. 15. 32, wag.
c Ist. 5. 12. Lúq. 13. 14.
c Khur. 16. 23.
d Khur. 25. 1, 2.
e Khur. 25. 2.
f Khur. 30. 6.
g Khur. 31. 6.
h Khur. 26. 1, 2, wag.

Peshtar MASÍH se, 1491.

12 Sandúq[i] aur choben us kí, aur sarposh us ká, aur parda us ká;

13 Mez[k] aur choben us kí, aur sab bartan us ke, aur nazar kí roṭíáṉ[l];

14 Shama'dán[m] roshní ke liye, aur zurúf us ke, aur jaláne ká tel;

15 Aur qurbángáh baḳhúr kí[n], aur choben us kí, aur malne ká tel[o] aur baḳhúr ḳhushbú masálih ká[p], aur parda maskan ke darwáze ká;

16 Aur mazbah chaṛháwe ká[q], aur us ke liye pítal ká átashdán, aur choben us kí, aur sab zurúf us ke; aur hauz aur kursí us kí;

17 Aur parde sahn ke[r], aur sutún us ke, aur páe un ke, aur parda sahn ke darwáze ká;

18 Aur meḳheṉ maskan kí, aur sahn kí, aur tanábeṉ un donoṉ kí;

19 Aur ḳhidmat ká libás maqdis meṉ 'ibádat ke liye, aur muqaddas libás Hárún káhin ke liye, aur libás us ke beṭoṉ ká, káhin hone ke liye[s].

20 ¶ Tab baní Isráel kí sárí jamá'at Músá ke age se chalí gaí.

21 Aur we ek ek jin ke dil ne unheṉ targíb dí, aur harek jis kí rúh ne use rází kiyá[t], jamá'at ke ḳhaime ke kám ke wáste, aur us kí sab 'ibádat aur muqaddas libás ke liye, ḲHUDÁWAND ká tuhfa láyá.

22 Aur we mard aur zan jitne ki ḳhushdil the, áe, aur ghundíáṉ, aur mundre, aur ḳhátim, aur angúṭhíáṉ aur sab zewar sone ke láe; aur har ek, jo tuhfa sone ká, ḲHUDÁWAND ke liye láyá cháhtá thá.

23 Aur jis shaḳhs ke pás ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kattán, aur bakríoṉ kí pashm, aur mendhoṉ kí surḳh rangí khálen, aur tuḳhas kí khálen thíṉ, so unheṉ láyá[u];

24 Aur jo koí rúpe ká yá pítal ká hadya guzráná cháhtá thá, so apná hadya ḲHUDÁWAND ke liye láyá; aur jis kisí ke pás sant kí lakṛí thí, so use 'ibádat ke sab kámoṉ ke liye láyá.

25 Aur sárí 'auratoṉ ne, jo roshan-zamír thíṉ, apne háthoṉ se kátá, aur apná katá húá ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kattán láíṉ[w].

26 Aur sab 'auratoṉ ne, jin ke diloṉ ne un ko hikmat kí targíb dí, bakríoṉ kí pashm kátí.

27 Aur we jo ra,ís the[x], sulaimání patthar, aur jaṛne ke patthar afúd aur chaprás ke liye;

28 Aur ḳhushbú masálih[y], aur roshní ká tel, aur masáhat ká tel, aur ḳhushbúíáṉ baḳhúr ke liye láe.

29 Aur sab, kyá mard kyá 'aurat, jin ká man cháhá, ki us kám ke liye, jis ká banáná ḲHUDÁWAND ne Músá ke wasíle farmáyá thá, láweṉ, we sab ke sab, ya'ne sáre baní Isráel, dil kí taiyárí se ḲHUDÁWAND ke liye hadya láe[z].

30 ¶ Aur Músá ne baní Isráel se kahá: Dekho, ki ḲHUDÁWAND ne Bazzilliel bin Úrí bin Húr ko, jo Yahúdáh ke firqe meṉ hai, banám buláyá hai[a]:

31 Aur us ne use dánish, aur fahm, aur firásat aur sab nau' kí san'atoṉ meṉ apní rúh se ma'múr kiyá;

32 Aur sone, aur rúpe, aur pítal ke nádir kám banáne meṉ, aur jaṛne ke liye patthar ke taráshne meṉ,

33 Aur lakṛí ke taráshne meṉ, garaz har ek nádir kám ke banáne meṉ máhir kiyá;

34 Aur us ne us ke dil meṉ, aur Aḳhisamak ke beṭe Ahliáb[b] ke dil meṉ, jo Dán ke firqe se hai, hunar sikhláná ḍál diyá;

35 Aur un ke diloṉ meṉ hikmat is taur se bhar dí[c], ki sab kám kárígar ká, aur musauwir ká, aur naqqásh ká, aur juláhe ká, jo ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kattán ká kám karte hai, banáweṉ; aisá ki we har tarah ká kám banáte, aur us ká íjád o hisáb karte haiṉ.

XXXVI BÁB.

1 *Tahá,if kárígaroṉ ke háth meṉ supurd hote.* 5 *Saḳháwat zá,id hotí, aur logoṉ ko rokne partí.* 8 *Karúbíoṉ ke parde.* 14 *Bakrí ke báloṉ ke parde.* 19 *Khál ká bálaposh.* 20 *Taḳhte aur un ke páe.* 31 *Beṇḍe.* 35 *Darmiyání parda.* 37 *Parda darwáze ke liye.*

PAS Bazilliel, aur Ahliáb, aur sab mard i roshan-zamír[a], jinheṉ ḲHUDÁWAND ne hikmat aur bínáí baḳhshí, ki kám karne jánte haiṉ, we maqdis kí 'ibádat

---

Margin (left):
- [i] Ḳhur. 25. 10, wag.
- [k] Ḳhur. 25. 23.
- [l] Ḳhur. 25. 30. Ahb. 24. 5, 6.
- [m] Ḳhur. 25. 31, wag.
- [n] Ḳhur. 30. 1.
- [o] Ḳhur. 30. 23.
- [p] Ḳhur. 30. 34.
- [q] Ḳhur. 27. 1.
- [r] Ḳhur. 27. 9.
- [s] Ḳhur. 31. 10. aur 39. 1, 41. Gin. 4. 5, 6, wag.
- [t] 5, 22, 26, 29 áyateṉ. Ḳhur. 25. 2 aur 35. 2. 1 Taw. 28. 2, 9. aur 29. 9. 'Az. 7. 27. 2 Qur. 8. 12. aur 9. 7.
- [u] 1 Taw. 29. 8.

Margin (right):
- [w] Ḳhur. 28. 3. aur 31. 6. aur 36. 1. 2 Sal. 23. 7. Ams. 31. 19, 22, 24.
- [x] 1 Taw. 29. 6. 'Az. 2. 68.
- [y] Ḳhur. 30. 23.
- [z] 21 áyat. 1 Taw. 29. 9.
- [a] Ḳhur. 31. 2, wag.
- [b] Ḳhur. 31. 6.
- [c] 31 áyat. Ḳhur. 31. 3, 6. 1 Sal. 7. 14. 2 Taw. 2. 14. Yas. 28. 26.

1491.
- [a] Ḳhur. 28. 3. aur 31. 6. aur 35. 10, 35.

Peshtar MASÍH se, 1491.

ke sab kám[b], ḲHUDÁWAND ke sáre hukm ke muwáfiq, banáweṉge.

2 Tab Músá ne Bazilliel aur Ahliáb, aur sab roshan-zamír mardoṉ ko, jin ke dil meṉ ḲHUDÁWAND ne hikmat rakhí, aur sabhoṉ ko, jin ke diloṉ ne unheṉ targíb dí[c], ki kám ke nazdík áweṉ, buláyá, ki use banáweṉ.

3 Tab we sab Músá ke áge se sab taháif le lete the, jo baní Isráel maqdis kí 'ibádat ke kám ke banáne ko láe the[d], aur we ab talak har subh ke waqt apní ḳhushí se hadya us ke pás láyá karte the.

4 Tab sab 'aqlmand kárígar, jo maqdis ke sab kám banáte the, ek ek apne apne kám se, jo kartá thá, áe;

5 ¶ Aur unhoṉ ne Músá se kahá, ki Log us kám ke ḳharch ke liye, jise ḲHUDÁWAND ne banáne ká hukm kiyá, baqadr ihtiyáj se ziyáda láte haiṉ[e].

6 Tab Músá ne hukm diyá, ki lashkargáh meṉ manádí kí jáwe, ki na mard na 'aurat ab se maqdis ke tuhfoṉ ke wáste kuchh aur kám kare: so qaum láne se báz rahí.

7 Aur asbáb jo un ke pás thá, so sab kám banáne ke liye bahut aur ziyáda thá.

8 ¶ Chunánchi sab sáhib i hikmat un meṉ se, jo kám karnewále the, maskan ko banáte the, ya'ne mihín kate húe kattán, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang ke das parde[f], aur un par karúbí munaqqash ustádkárí se banáte the.

9 Túl har parde ká aṭháís háth, chár háth ke 'arz meṉ; sab parde ek hí andáze par the.

10 Aur pánch parde ek ko dúsre ke sáth miláyá, aur dúsre pánch parde ek ko dúsre ke sáth miláyá.

11 Aur halqe ásmání rang se ek baṛe parde ko háshiye par miláne kí taraf meṉ banáe, aur aise hí háshiye meṉ dúsre baṛe parde ke, jo báhar thá, miláne kí taraf meṉ banáe.

12 Pachás halqe[g] háshiye meṉ ek parde ke, aur pachás halqe háshiye meṉ dúsre parde ke, miláne kí taraf meṉ, banáe; táki halqe ek dúsre ke muqábil hoṉ.

13 Aur pachás ánkṛe sone ke banáe, aur in ánkṛoṉ se ek parde ko dúsre ke sáth miláyá; tab yih ek maskan baná.

14 ¶ Aur bakrí ke báloṉ se gyárah parde[h] maskan ke ḳhaime ke liye banáe.

15 Túl har ek parde ká tís háth, chár háth ke 'arz meṉ; gyárah parde ekhí andáze par the.

16 Aur pánch un meṉ se ek jagah, aur chha ek jagah miláe.

17 Aur pachás halqe, un chha parde mile húoṉ ke háshiye meṉ, jo báhar haiṉ, miláne kí jagah par, aur pachás halqe un pánch parde mile húoṉ ke háshiye meṉ dúsrí miláne kí jagah par, banáe.

18 Aur pachás ánkṛe pítal ke, ḳhaime ke miláne ke liye, táki ek ho jáe, banáe.

19 Aur ek báláposh[i] ḳhaime ke liye surḳh rangí húí meṉḍhoṉ kí ḳháloṉ ká, aur dúsrá báláposh tuḳhas kí ḳháloṉ ká úpar se banáyá.

20 ¶ Aur taḳhte[k] maskan ke, sant kí lakṛí se, khaṛe karne ke liye banáe.

21 Túl har taḳhte ká das háth, 'arz har taḳhte ká ḍeṛh háth.

22 Aur do do chúleṉ har taḳhte ke liye, aisí ki ek dúsrí ke muqábil ho, banáíṉ.

23 Aur jab taḳhte maskan ke liye banáe, tab bís un meṉ se dakhaní jánib meṉ lagáe.

24 Aur chális páe rúpe ke, níche un ke, har taḳhte kí chúloṉ ke liye banáe.

25 Aur dúsrí jánib maskan kí, uttar kí taraf, bís taḳhte banáe;

26 Aur chális páe un ke rúpe se, ek taḳhte ke níche do páe, aur ek taḳhte ke níche do páe.

27 Aur pachhim kí jánib maskan ke chha taḳhte banáe.

28 Aur do taḳhte maskan ke donoṉ konoṉ ke liye, us kí donoṉ jániboṉ meṉ, banáe.

29 Aur taḳhte milnewále níche se, aur usí tarah milnewále úpar se, ek halqe meṉ the; ekhí sá donoṉ ko donoṉ goshoṉ meṉ banáyá.

30 Chunánchi áṭh taḳhte, aur solah páe rúpe ke the, har ek taḳhte ke liye do do páe.

31 ¶ Aur beṉḍe[l] sant kí lakṛí se banáe, pánch beṉḍe maskan kí ek jánib ke taḳhtoṉ ke liye,

[b] Ḳhur. 25. 8.
[c] Ḳhur. 35. 21, 26. 1 Taw. 29. 5.
[d] Ḳhur. 35. 27.
[e] 2 Qur. 8. 2, 3.
[f] Ḳhur. 26. 1.
[g] Ḳhur. 26. 5.
[h] Ḳhur. 26. 7.
[i] Ḳhur. 26. 14.
[k] Ḳhur. 26. 15.
[l] Ḳhur. 26. 26.

Peshtar MASÍH se, 1490.

32 Aur pánch dúsrí jánib ke taḳhtoṉ ke liye, aur pánch bende maskan kí pachhim kí jánib ke taḳhtoṉ ke liye, banáe.

33 Aur ek bendá banákar us ko bíchoṉ bích meṉ wárpár is taraf se us taraf tak ḍálá.

34 Aur taḳhtoṉ ko sone se maṛhá, aur halqe un ke sone se bendoṉ kí jagah ke liye banáe, aur bendoṉ ko sone se maṛhá.

35 ¶ Aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kate húe kattán ká munaqqash parda[m], aur us par karúbí ustádkárí se banáe.

36 Aur us ke liye chár sutún sant kí lakṛí se banáe, aur un ko sone se maṛhá; aur un ke ánkṛe sone se banáe, aur chár páe chándí ḍhálkar banáe.

37 ¶ Aur parda ḳhaime ke darwáze ká[n] ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kate húe kattán ká, naqqáshí se banáyá;

38 Aur sutún us ke pánch, aur ánkṛe un ke banáe, aur sutúnoṉ ke siroṉ ko aur un kí alganíoṉ ko sone se maṛhá, aur un ke liye pánch páe pítal se banáe.

[m] Ḳhur. 26. 31.
[n] Khur. 26. 36.

XXXVII BÁB.

1 *Sandúq.* 6 *Kafáre ká sarposh ma' karúbíoṉ ke.* 10 *Mez aur us ke zurúf.* 17 *Shama'dán ma' chirágoṉ aur auzár ke.* 25 *Bakhúr ká mazbah.* 29 *Masáhat ká tel, aur ḳhushbú bakhúr.*

AUR Bazilliel ne sant kí lakṛí se sandúq[a] banáya; aṛháí háth túl, aur ḍeṛh háth 'arz, aur ḍeṛh háth bulandí us kí thí.

2 Aur us ko ḳhális sone se bhítar aur báhar maṛhá, aur us ke girdágird sone ká kanára banáyá.

3 Aur chár halqe sone se us ke cháron konoṉ ke liye, do halqe us kí ek taraf, aur do halqe us kí dúsrí taraf, ḍhále.

4 Aur choben sant kí lakṛí se banáíṉ, aur un ko sone se maṛhá:

5 Aur choben halqoṉ meṉ sandúq kí donoṉ taraf, táki un se uṭháyá jáwe, ḍálíṉ.

6 ¶ Aur kafáre ká sarposh[b] ḳhális sone se banayá: túl us ká aṛhái háth, aur 'arz us ká ḍeṛh háth.

7 Aur do karúbí sone se gaṛhkar banáe, aur un ko kafáre ke sarposh kí do taraf rakhá;

[a] Ḳhur. 25. 10
[b] Khur. 25. 17.

8 Ek karúbí úpar kí ek jánib meṉ, aur dúsrá karúbí úpar kí dúsrí jánib meṉ; kafáre hí se donoṉ karúbí us kí donoṉ tarafoṉ meṉ banáe.

9 Aur yúṉ húá, ki donoṉ karúbí kholnewále the apne bázú úpar se, aur sáya ḍálnewále the kafáre ke sarposh par apne paroṉ se; muṉh har ek ká muqábil dúsre ke, aur donoṉ ká muṉh muqábil sarposh ke thá.

10 ¶ Aur mez sant kí lakṛí se banáí[c]: túl us ká do háth, aur 'arz us ká ek háth, aur bulandí us kí ḍeṛh háth.

11 Aur us ko ḳhális sone se maṛhá, aur us ke girdágird sone ká kanára banáyá.

12 Aur us par chár ungal únchá ek ṭekan áspás banáyá, aur us ṭekan par girdágird sone ká kanára banáyá.

13 Aur us ne us ke liye sone ke chár halqe ḍhále, aur unheṉ us ke cháron páyoṉ ke cháron konoṉ meṉ lagáyá.

14 Ye halqe ṭekan ke níche the, ki us meṉ choben ḍálkar mez uṭhá le jáweṉ.

15 Aur choben sant kí lakṛí se banáíṉ, aur un ko sone se maṛhá, táki un se mez uṭháí jáwe.

16 Aur sab zurúf, jo mez par haiṉ, bartan us ke, aur chamche, aur rikábíáṉ, aur baṛe piyále, jo tapáne ke liye haiṉ, ḳhális sone se banáe[d].

17 ¶ Aur shama'dán ḳhális sone se gaṛhkar banáyá[e]: aur jaṛ us kí, aur sháḳheṉ us kí, aur piyále us ke, aur seb us ke, aur sosaneṉ us kí ḳhud usí se thíṉ:

18 Aur chha sháḳheṉ niklí húí thíṉ, us kí donoṉ tarafoṉ se; tín un meṉ ke ek jánib se, aur tín dúsrí jánib se.

19 Aur tín piyále, bádámí súrat, ek sháḳh meṉ the, aur seb aur sosan, aur tín piyále, bádámí súrat, dusrí sháḳh meṉ the, aur seb aur sosan; aur aise hí, chhahoṉ sháḳhoṉ meṉ, jo niklí húí shama'dán se thíṉ.

20 Aur ḳhud shama'dán meṉ chár piyále bádámí súrat the, aur seb un ke, aur sosaneṉ un kí.

21 Aur ek ek seb thá, níche har do do sháḳhoṉ ke, un chha sháḳhoṉ se, jo us se niklí húíṉ thíṉ.

[c] Ḳhur. 25. 23.
[d] Ḳhur 25. 29.
[e] Ḳhur. 25 31.

Peshtar MASÍH se, 1491.

22 Aur seb us ke aur sháḳheṉ us kí ḳhud usí se thíṉ, aur ye sab ikaṭṭhe gaṛhe húe ḳhális sone se the.

23 Aur us ke liye sát chirág banáe, aur gulgír us ke, aur laganeṉ us kí ḳhális sone se.

24 Aur us ko aur us ke sab zurúf ko ek qintár sone se banáyá.

25 ¶ Aur qurbángáh bakhúr kí sant kí lakṛí se banáí[f]: túl us ká ek háth, aur 'arz us ká ek háth chaukhúnṭá banáyá, aur bulandí us kí do háth; aur síng us ke usí se the.

26 Aur chhat us kí, aur díwáreṉ us kí, aur síng us ke ḳhális sone se maṛhe, aur us ke liye sone se girdágird kanára banáyá.

27 Aur us ke liye us kí donoṉ taraf us ke kanáre ke níche sone ke halqe banáe, ki un meṉ choben ḍálkar use uṭhá le jáweṉ.

28 Aur choben sant kí lakṛí se banáíṉ, aur un ko sone se maṛhá.

29 ¶ Aur masáhat ká pák tel, aur ḳhushbúíoṉ ke táhir bakhúr 'attár ke hunar se taiyár kiyá[g].

[f] Ḳhur. 30. 1.
[g] Ḳhur. 30. 23. 34.

XXXVIII BÁB.

1 Sokhtaní qurbání ká mazbah. 8 Biṉjí hauz. 9. Sahn. 21 Logoṉ ke hadyoṉ ki jam'a.

AUR qurbángáh charháwe ke liye sant kí lakṛí se banáí[a], pánch háth túl us ká, aur pánch háth 'arz us ká; chaukhúnṭí, aur tín háth bulandí us kí banáí.

2 Aur síng us ke cháron konoṉ par banáe, aur ye síng usí meṉ se the, aur un ko pítal se maṛhá.

3 Aur sab zurúf qurbángáh ke, degeṉ, aur pháoṛíáṉ, aur piyále, aur síkheṉ aur angeṭhíáṉ: sab zurúf us ke pítal se banáe.

4 Aur ek jálí, jál kí shakl par, pítal se qurbángah ke liye banáí, jo kanároṉ se níche ádhí dúr tak pahunchtí thí.

5 Aur chár halqe cháron konoṉ meṉ pítal kí jálí ke ḍhálkar banáe, táki jagah chobon kí ho.

6 Aur choben sant kí lakṛí se banáíṉ, aur un ko pítal se maṛhá.

7 Aur choben qurbángáh kí donoṉ tarafoṉ ke halqoṉ meṉ ḍálíṉ, táki wuh un se uṭháí jáwe; aur us ko taḳhtoṉ se khokhlá banáyá.

8 ¶ Aur hauz pítal se, aur us kí kursí pítal se, un 'ábida 'auratoṉ ke darpanoṉ se, jo jamá'at ke ḳhaime ke ástáne par 'ibádat kartí thíṉ, banáí[b].

9 ¶ Aur sahn banáyá[c]: aur us ke liye dakhaní jánib meṉ parde bárík kate húe kattán se banáe, túl un ká sau háth;

10 Aur sutún un ke bís, aur páe un ke bís pítal se, aur ánkṛe sutúnoṉ ke aur alganíáṉ un kí, rúpe se;

11 Aur uttar kí jánib meṉ: túl un ká sau háth, aur sutún un ke bís, aur páe un ke bís, pítal se, aur ánkṛe sutúnoṉ ke aur alganíáṉ un kí. rúpe se;

12 Aur pachchhim kí jánib ke parde: túl un ká pachás háth, aur sutún un ke das, aur páe un ke das, aur ánkṛe un ke aur alganíáṉ un kí, rúpe se;

13 Aur púrab kí jánib meṉ parde: túl un ká pachás háth;

14 Pandrah háth parde ek taraf; un ke sutún tín, aur un ke páe tín.

15 Aur dúsrí taraf sahn ke darwáze ke idhar udhar pandrah háth ke parde; sutún un ke tín, aur páe un ke tín.

16 Sahn ke girdágird ke sab parde bárík kate húe kattán se the.

17 Aur sab páe sutúnoṉ ke pítal se, aur ánkṛe sutúnoṉ ke aur alganíáṉ un kí rúpe se, aur sire un ke maṛhe húe rúpe se, aur sab sahn ke sutún rúpe kí alganíoṉ se mile húe the.

18 Aur parda sahn ke darwáze ká, ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur bárík kate húe kattán ká naqqáshí se banáyá: darází us kí bís háth, aur bulandí us kí pánch háth, muwáfiq andáze sahn ke pardoṉ ke thí.

19 Aur sutún us ke chár, aur páe un ke chár, pítal se, aur ánkṛe un ke, rúpe se, aur sire un ke maṛhe húe rúpe se, aur alganíáṉ un kí rúpe se.

20 Aur sab meḳheṉ maskan kí, aur sahn ke girdágird pítal se thíṉ[d].

21 ¶ Aur hisáb maskan, ya'ne 'ahdnáme ke maskan ká[e], jo Músá ke hukm ke muwáfiq, ba ḳhidmat Láwíoṉ kí, Itamar ke háth se[f]. jo Hárún káhin ká beṭá thá, kiyá gayá, so yih hai.

22 Par Bazilliel bin Úrí bin Húr Yahúdáh ke firqe meṉ se sab kám ká, jo ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá, banánewálá thá[g].

[a] Ḳhur. 27. 1.
[b] Ḳhur. 30. 18.
[c] Ḳhur. 27. 9.
[d] Ḳhur. 27. 19.
[e] Gin. 1. 50, 53. aur 9. 15. aur 10. 11 aur 17. 7 8 aur 18 2. 2 Taw. 24. 6. A'mál 7. 44.
[f] Gin. 4. 28, 33.
[g] Ḳhur. 31. 2, 6.

Peshtar MASÍH se, 1491.

23 Aur us ke sáth Ahliáb bin Akhisamak, Dán ke firqe se, lohár aur kárígar thá, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur bárík kattán ká juláhá thá.

24 Sab soná, jo maqdis kí 'imárat ke kám men lagá, wuh soná, jo bakhshá gayá thá, so untís qintár sát sau tís misqál, maqdis kí misqál se[h], thá.

25 Aur jamá'at ke mahsúbon ká rúpá ek sau qintár ek hazár sát sau pachhattar misqál, maqdis kí misqál se, thá.

26 Aur hissa har mard ká ádhí misqál, maqdis kí misqál se[i], thá; har ek ká, jo hisáb men dákhil húá, bís baras se aur úpar, ki bilkull chha lákh tín hazár sáṛhe pánch sau mard the[k].

27 Aur sau qintár rúpe se maqdis ke páe, aur parde ke páe ḍhále gae[l], sau páe sau qintár se, ek ek páya ek ek qintár se.

28 Aur un ke ek hazár sát sau pachhattar misqál rúpe se ánkṛe sutúnon ke banáe, aur sire un ke maṛhe, aur alganíon se unhen miláyá.

29 Aur pítal, jo khushí se bakhshá gayá thá, so sattar qintár do hazár chár sau misqál thá;

30 Aur us se páe jamá'at ke khaime ke darwáze ke, aur qurbángáh pítal kí, aur jálí us kí, aur sab zurúf us ke, aur páe sahn ke, jo girdágird the, banáe,

31 Aur páe sutúnon ke girdágird sahn ke, aur páe un ke sahn ke darwáze ke, aur sab mekhen maskan kí, aur mekhen sahn kí, jo girdágird thín.

XXXIX BÁB.

1 Libás i khidmat aur muqaddas poshák. 2 Afúd. 8 'Adl kí chaprás. 22 Afúd ká qamís 27 Kotání kurte, aur 'amáma, aur ká aar band. 30 Pák 'amáme ká sunahrá patter. 32 Músá sab chízon par muláhaza karke apní manzúrí záhir kartá.

AUR libás i khidmat maqdis kí 'ibádat ke liye[a] ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang se[b] banáe, aur muqaddas kapṛe Hárún ke liye, jaisá ki KHUDAWAND ne Músá ko amr kiyá thá[c], banáe.

2 Aur afúd sone aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur bárík kate húe kattán se banáyá[d].

3 Aur pattar sone ke gaṛhe, aur un se tár khínche, táki un ko ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur bárík kattán ke sáth ustádkárí se miláwen.

4 Aur do kitf, afúd ke liye, us kí donon tarafon men mile húe, banáe.

5 Aur paṭká us ká, jo us par thá, sone, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur bárík kate húe kattán se, jaisá ki KHUDAWAND ne Músá ko amr kiyá thá, banáyá.

6 ¶ Aur do sulaimání patthar banáe[e], aur un ko sone ke khánon men rakhá, aur un par angúṭhí kí tarah baní Isráel ke nám kanda kiye.

7 Aur un ko afúd ke kitfon par rakhá, aur we do patthar baní Isráel kí yád karne ke liye[f] the, jaisá ki KHUDAWAND ne Músá ko amr kiyá thá.

8 ¶ Aur chaprás ustádkárí se afúd ke taur par, sone, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur bárík kate húe kattán se banáyí[g];

9 Aur us ko chaukhúnṭá banáyá, túl us ká ek bálisht, aur 'arz us ká ek bálisht.

10 Aur us men chár sataren jawáhir kí jaṛín[h]; pahlí satar men yáqút i surkh, aur pukhráj aur zumurrud;

11 Dúsrí satar men gauhar i shab chirág, aur nílam, aur almás;

12 Tísrí satar men jaza', aur yashm, aur fíroza;

13 Chauthí satar men azraq, aur sang i sulaimání, aur zabarjad; aur ye sone ke khánon men jaṛe húe the.

14 Aur ye patthar kanda kíe húe angúṭhí ke taur par, muwáfiq baní Isráel ke námon ke, bárah the, aur bárah firqon men se ek ek ká nám ek ek patthar par khodá húá thá.

15 Aur chaprás ke konon men khális sone kí gúthí húí zanjíren banáín;

16 Aur do kháne jawáhir ke liye sone se, aur do halqe sone se banáe, aur do halqe chaprás kí donon tarafon men lagáe.

17 Aur donon zanjíren gundhí húí sone se donon halqon men, jo

Marginal references: [h] Khur. 30. 13, 24. Ahb. 5. 15. aur 27. 3, 25. Gin. 3. 47. aur 18. 16. — [i] Khur. 30. 13, 15. — [k] Gin. 1. 46. — [l] Khur. 26. 19, 21, 25, 32. — [a] Khur. 31. 10. aur 35. 19. — [b] Khur. 35. 23. — [c] Khur. 28. 4. — [d] Khur. 28. 6. — [e] Khur. 28. 9. — [f] Khur. 28. 12. — [g] Khur. 28. 15. — [h] Khur. 28. 17, wag.

Peshtar MASÍH se, 1490.

chaprás kí donon tarafon men hain, laṭkáín;

18 Aur donon gundhí húí zanjíron ke dúsre sire donon jawáhir ke khánon men lagáe, aur we afúd ke donon kitfon pás áge se laṭkáín.

19 Aur dúsre aur do halqe sone se banáe, aur un ko chaprás kí donon tarafon men, us háshiye men, jo afúd ke bhítar kí taraf se milnewálá hai, lagáyá;

20 Dúsre aur do halqe sone ke banáe, aur un ko kitfon men afúd ke níche kí taraf us kí tarkíb ke muqábil men afúd ke paṭke ke úpar lagáyá;

21 Aur chaprás ko us ke halqon men aur afúd ke halqon men rishta ásmání rang ká ḍálkar laṭkáyá, táki afúd ke paṭke ke úpar ho jáwe, aur chaprás afúd par se na haṭe, jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá.

22 ¶ Aur afúd ke liye qamís biná[i], aur wuh sab ásmání rang se thá.

[i] Khur. 28.31.

23 Aur girebán us ká us ke darmiyán men zirah ke girebán kí tarah thá, aur háshiye men us kí goṭ thí, táki wuh na phaṭe.

24 Aur us ke dáman ke gher men, anár, ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur bárík kate húe kattán se, banáe.

25 Aur ghanṭe khális sone se banáe[k], aur un ko darmiyán anáron ke qamís ke dáman ke gher men lagáyá;

[k] Khur. 28.33

26 Ek ek ghanṭá sáth ek ek anár ke, qamís ke dáman ke gher men khidmat karne ke liye, jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá.

27 ¶ Aur kurte bárík kattán ke Hárún aur us ke beṭon ke liye bine[l];

[l] Khur. 28.39, 40.

28 Aur 'amáme bárík kattán se, aur kuláh zínat ke bárík kattán se[m], aur páejáme bárík kate húe kattán se banáe[n].

[m] Khur. 28 4 39 Hiz. 44 18.
[n] Khur. 28 42.

29 Aur kamarband bárík kate húe kattán se, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang se munaqqash, jaise KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá, banáyá[o].

[o] Khur. 28.36.

30 ¶ Aur pattar muqaddas táj ká, khális sone se, banáyá[p], aur us par angúṭhí ke taur par kanda kiyá, ki QUDS YAHOWAH KO.

[p] Khur. 28.36, 37.

Peshtar MASÍH se, 1491.

31 Aur us men ek rishta ásmání rang ká bándhá, táki úpar 'amáme ke ho, jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá.

32 ¶ Chunánchi sab kám maskan ká, ki wuh jamá'at ká khaima hai, púrá húá, aur baní Isráel ne sab, jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá[q], banáyá.

[q] 42, 43 áyaten. Khur. 25.40.

33 ¶ Aur maskan Músá ke pás láe, khaime aur sab zurúf us ke, aur ánkṛe us ke, aur takhte us ke, aur beṇḍe us ke, aur sutún us ke, aur páe us ke.

34 Aur báláposh menḍhon kí surkh rangí húí khálon se, aur báláposh tukhas kí khálon se, aur parda aqdas ká;

35 'Ahdnáme ká sandúq, aur choben us kí, aur sarposh us ká;

36 Aur mez aur sab bartan us ke, aur roṭí nazar kí;

37 Aur pák shama'dán, aur chirág us ke us par chune húe, aur sab zurúf us ke, aur jaláne ká tel;

38 Aur qurbángáh sone kí, aur malne ká tel, aur bakhúr khushbú masálih ká, aur parda khaime ke darwáze ká;

39 Aur qurbángáh pítal kí, aur us kí jálí pítal kí, aur choben us kí, aur sab zurúf us ke; aur hauz aur kursí us kí;

40 Aur parde sahn ke, aur sutún un ke, aur páe un ke, aur parda us ke darwáze ká, aur rassiyán us kí, aur mekhen us kí, aur sab zurúf maskan aur jamá'at ke khaime kí khidmat ke liye;

41 Aur libás i khidmat maqdis kí 'ibádat ke liye, aur muqaddas kapṛe Hárún káhin ke liye, aur us ke beṭon ke liye káhin hone ke wáste.

42 Jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá, waisehí baní Isráel ne sab kám banáyá[r].

[r] Khur 35 10

43 Aur Músá ne sab kám par nazar kí aur dekhá, ki un se taiyár húá; jaisá ki KHUDÁWAND ne farmáyá thá, waisá hí banáyá; aur Músá ne unhen barakat dí[s].

[s] Akh. 9. 22, 23. Gin. 6. 23. Yash. 22 6. 2 Sam. 6 18 1 Sal. 8 14 2 Taw. 30.27.

XL BÁB.

1 *Hukm átá ki khaime ko khaṛá karen,* 9 *aur pák tel se chupṛen.* 13 *Phir ki Hárún aur us ke beṭon ko muqaddas karen.* 16 *Músá ye sab hukm bajá látá.* 34 *Bádal, khaime par utar ke, use chhipátá.*

Peshtar MASÍH se, 1491.

AUR ḲHUDÁWAND ne Músá ko kahá,

2 Pahlí táríḳh pahle mahíne kí[a], maskan, jo jamá'at ká ḳhaima hai, khaṛá kar[b].

3 Aur us meṉ sandúq 'ahdnáme ká rakh aur sandúq par parda ḍál[c].

4 Aur mez us ke bhítar le já[d], aur us ká asbáb us par chun de[e]; aur shama'dán us meṉ le já[f], aur us ke chirág us par chaṛhá;

5 Aur sone kí qurbángáh baḳhúr ke liye 'ahdnáme ke sandúq ke sámhne rakh[g], aur parda maskan ke darwáze par ḍál;

6 Aur qurbángáh chaṛháwe kí, maskan ya'ne jamá'at ke ḳhaime ke darwáze ke áge, rakh.

7 Aur hauz, jamá'at ke ḳhaime aur qurbángáh ke bích meṉ rakh[h], aur us meṉ páni ḍál.

8 Aur sahn ko girdágird khaṛá kar, aur parda us ke darwáze par ḍál.

9 Aur masáhat ke tel se le, aur us se maskan ko, aur sab chízoṉ ko, jo us meṉ haiṉ, masah kar[i]; aur us ko muqaddas kar, aur sab zurúf us ke muqaddas kar, ki muqaddas hoṉ.

10 Aur qurbángáh chaṛháwe kí bhí, aur sab zurúf us ke chupaṛ, aur us ko muqaddas kar, ki aqdas ho[k].

11 Aur hauz aur kursí us kí bhí chupaṛ, aur un ko muqaddas kar.

12 Aur Hárún aur us ke beṭoṉ ko jamá'at ke ḳhaime ke darwáze ke nazdík lá[l], aur un ko us páni se gusl dilá.

13 Aur Hárún ko muqaddas libás pinhá, aur us ko chupaṛ[m], aur muqaddas kar, táki káhin ho mere liye.

14 Aur us ke beṭoṉ ko nazdík lá, aur un ko kurte pinhá.

15 Aur un ko chupaṛ, jaise un ke báp ko chupṛá hai, táki káhin hoṉ mere liye: aur yih masáhat un ke káhin hone ke wáste hai, un ke liye aur un ke qarnoṉ ke liye hamesha tak[n].

16 Aur Músá sab, jo ḲHUDÁWAND ne us ko amr kiyá thá, 'amal meṉ láyá.

1490.

17 ¶ Aur pahle din meṉ, pahle mahíne dúsre sál ke, maskan khaṛá ho gayá[o].

18 So Músá ne maskan ko khaṛá kiyá, aur páe us ke rakhe, aur un par taḳhte us ke lagáe, aur un meṉ bende lagáe, aur sutún us ke khaṛe kiye.

19 Aur ḳhaima maskan par kholá, aur us par úpar se bálá-posh ḍálá, jaisá ḲHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá.

20 ¶ Aur 'ahdnáme kí lauheṉ sandúq meṉ rakhíṉ[p], aur us meṉ choben lagáíṉ, aur us par úpar se kafáre ká sarposh rakhá.

21 Phir us sandúq ko maskan ke bhítar láyá, aur us ke áge parda ḍálá[q], aur sandúq 'ahdnáme ká chhipáyá, jaisá ki ḲHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá.

22 ¶ Aur mez jamá'at ke ḳhaime meṉ, uttar kí taraf maskan ke, báhar parde se, rakhí[r];

23 Aur us par ḲHUDÁWAND ke rúbarú, jaisá ki ḲHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá, roṭí chuní[s].

24 ¶ Aur shama'dán jamá'at ke ḳhaime meṉ sámhne mez ke dakhan kí jánib maskan se rakhá[t].

25 Aur chirág rúbarú ḲHUDÁWAND ke chaṛháe[u], jaisá ki ḲHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá.

26 ¶ Aur qurbángáh sone kí, jamá'at ke ḳhaime meṉ parde ke áge rakhí[x]:

27 Aur us par baḳhúr kí ḳhush-búí ko, jaisá ki ḲHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá, sungháyá[y].

28 ¶ Aur parda maskan ke dar-wáze par ḍálá[z].

29 Aur qurbángáh chaṛháwe kí, maskan ke jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par rakhí[a], aur us par chaṛháwá aur hadya, jaisá ki ḲHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá, chaṛháyá[b].

30 ¶ Aur hauz jamá'at ke ḳhaime aur qurbángáh ke darmiyán rakhá[c], aur us meṉ páni gusl ke liye ḍálá.

31 Aur us se Músá aur Hárún aur us ke beṭoṉ ne háth aur páṉw apne dhoe.

32 Jab we jamá'at ke ḳhaime meṉ áe, aur nazdík qurbángáh ke háe, tab apne taíṉ, jaisá ki ḲHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá, dhoyá[d].

33 Phir sahn girdágird maskan aur qurbángáh ke khaṛá kiyá[e], aur parda sahn ke darwáze par ḍálá. Aur Músá ne yúṉ sab kám púrá kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1490.

a Khur. 12. 2. aur 13. 4.
b 17 áyat, aur Khur. 26. 30.
c 21 áyat. Khur 26.33. Gin. 4. 5.
d 22 áyat. Khur. 26.35.
e 23 áyat. Khur. 25.30. Ahb. 24.5,6.
f 24, 25 áyaten.
g 26 áyat.
h 30 áyat. Khur. 30.18.
i Khur. 30.26.
k Khur. 29.36, 37.
l Ahb. 8.1–13.
m Khur. 28 41.
n Gin. 25. 13.
o 2 áyat. Gin. 7. 1.
p Khur. 25.16.
q Khur. 26.33. aur 35. 12.
r Khur. 26.35.
s 4 áyat.
t Khur. 26.35.
u 4 áyat. Khur 25.37.
x 5 áyat. Khur. 30. 6
y Khur. 30. 7.
z 5 áyat. Khur. 26.36.
a 6 áyat.
b Khur 29 38, wag.
c 7 áyat. Khur. 30.18
d Khur. 30.19, 20.
e 8 áyat. Khur. 27. 9, 16.

Pashtar Masíh se, 1490.

34 ¶ Tab bádal ne jamá'at ke khaime ko chhipáyá, aur KHUDA'WAND ke jalál ne maskan ko bhará[f].

35 Aur Músá jamá'at ke khaime men dákhil na ho saká[g], is liye ki bádal us par thahrá, aur KHUDA'WAND ke jalál ne maskan ko bhará.

36 Jab bádal maskan par se úpar uth játá thá, tab baní Isráel apne sab safaron men kúch karte the[h].

37 Par jab wuh bádal úpar na uth játá thá, to us ke úpar uth jáne tak kúch nahín karte the[i].

38 Kyúnki bádal KHUDA'WAND ke maskan par din ko thahartá thá, aur ág us men rát ko roshan hotí thí, Isráel ke sáre gharáne kí nazar men, un ke sab safaron men[k].

f Khur. 29.43. Ahb. 16. 2. Gin. 9. 15. 1 Sal. 8. 10, 11. 2 Taw. 5.13. aur 7. 2. Yas. 6. 4. Haj. 2. 7, 9. Muk 15. 8. g Ahb. 16. 2. 1 Sal. 8. 11. 2 Taw. 5.14. h Gin. 9. 17. aur 10. 11. Naham. 9. 19. i Gin. 9. 19-22. k Khur 13. 21. Gin. 9. 15.

MU'SA' KI' TI'SRI' KITA'B,

MUSAMMA'

AHBA'R.

I BA'B.

1 Sokhtaní qurbánián; 3 gáe bail kí, 10 bher : bakrí kí, 14 parindon kí.

AUR KHUDA'WAND ne Músá ko buláyá[a], aur jamá'at ke khaime men se[b] us se hamkalám hoke farmáyá, ki

2 Baní Isráel se khitáb kar, aur un ko kah, Agar koí tum men se KHUDA'WAND ke liye qurbání láyá cháhe, to tum apná qurbán mawáshí se, ya'ne gáe bail aur bher bakrí se láo[c].

3 Agar charháwá us ká qurbán gáe bail se ho, to be'aib[d] nar láwe: jamá'at ke khaime ke darwáze par apne maqbúl hone ke liye KHUDA'WAND ke áge láwe.

4 Aur wuh charháwe ke sir par apná háth rakhe[e] ki us ke liye qabúl kiyá jáwe[f], aur us ke liye kafára howe[g].

5 Aur wuh us bachhre ko KHUDA'WAND ke huzúr[h] zabh kare, aur káhin, jo baní Hárún hain, lahú ko láwen[i], aur lahú ko us mazbah par har taraf, jo jamá'at ke khaime ke darwáze par hai, chhirken[k].

6 Tab wuh us charháwe kí khál khínche, aur us ke 'azú 'azú ko judá kare.

7 Phir baní Hárún men se, jo káhin hain, mazbah par ág rakhen, aur us par lakrián tartíb se chunen[l].

8 Aur baní Hárún, jo káhin hain, us ke 'azúon ko, aur charbí ko, un lakríon par, jo mazbah kí ág par hain, tartíb se rakh den.

9 Aur wuh us ke ojh, aur páyon ko pání se dhowe, aur káhin sab ko mazbah par sungháwe, ki charháwá, ya'ne khushbú ká[m] hom, KHUDA'WAND ke liye hai.

10 ¶ Aur agar charháwe ke liye us ká qurbán bher yá bakrí ke galle se ho, to be'aib nar[n] láwe.

11 Aur wuh use mazbah kí uttar taraf KHUDA'WAND ke áge[o] zabh kare: aur káhin, jo baní Hárún hain, us ke lahú ko mazbah par gird chhirken.

12 Phir wuh us ke 'azú 'azú aur sir aur charbí judá judá káte, aur káhin un ko tartíb se un lakríon par, jo mazbah kí ág par hain, chune.

13 Aur wuh ojh aur páyon ko pání se dhowe, aur káhin sab ko leke mazbah par sungháwe, ki charháwá, ya'ne khushbú ka hom, KHUDA'WAND ke liye hai.

14 ¶ Aur agar us ká qurbán KHUDA'WAND ke liye charháwá parindon se ho, to wuh qumríon yá kabútar ke bachchon men se apná qurbán láwe[p].

15 Káhin us ko mazbah par láke us ká sir maror dále, aur use mazbah par sungháwe; aur us ke lahú ko mazbah kí díwár par nichore.

a Khur. 19. 3. b Khur. 40. 34, 35. Gin. 12. 4, 5. c Ahb. 22. 18, 19. d Khur 12. 5. Ahb. 3. 1. aur 22. 20, 21. Ist. 15. 21. Mal. 1. 14. Afs. 5. 27. 'Ibrán. 9. 14. 1 Pat. 1. 19. e Khur. 29. 10, 15, 19. Ahb. 3. 2, 8, 13. aur 4. 15. aur 8. 14, 22. aur 16. 21. f Ahb. 22. 21, 27. Yas. 56. 7. Rúm. 12. 1. Filip. 4. 18. g Ahb. 4. 20, 26, 31, 35. aur 9. 7. aur 16. 24. Gin 15. 25. 2 Taw. 29. 23, 24. Rúm. 5. 11. h Mík. 6. 6. i 2 Taw. 35. 11. 'Ibrán. 10. 11. k Ahb. 3. 8. 'Ibrán 12. 24. 1 Pat. 1. 2. l Paid. 22. 9. m Paid. 8. 21. Hiz. 20. 28, 41. 2 Qur. 2. 15. Afs. 5. 2. Filip. 4. 18. n 3 áyat. o 5 áyat. p Ahb. 5. 7. aur 12. 8. Lúq. 2. 24.

Peshtar MASÍH se, 1490.

16 Aur us kí jhojh ko paron samet nikálke mazbah kí púrab taraf rákh kí jagah par[q] phenk de.

17 Aur wuh use us ke donon bázúon se chíre, par judá na kar dále[r]: tab káhin mazbah kí lakríon par jo ág par hain, use sungháwe, ki charháwá, ya'ne khushbú ká hom, KHUDÁWAND ke liye hai[s].

II BÁB.

1 Hadya ká qurban, jo maide se, ma' tel aur lubán ke, ho; 4 khwáh tanúr men taiyár kiyá jáwe, 5 khwáh tawe par; 7 khwáh karáhí men. 12 Hadya jo pahle phalon kí bálon se hotá. 13 Hadya ke qurbán ká namak.

AUR agar koí hadya ká qurbán[a] KHUDÁWAND ke liye láyá cháhtá hai, to us ká qurbán maida ho, aur wuh us men tel dálke us ke úpar lubán rakhe.

2 Aur wuh use baní Hárún ke pás, jo káhin hain, láwe: aur káhin maide tel ke mile húe se ek mutthí sab lubán samet utháwe, aur izkár ke liye[b] mazbah par sungháwe, ki yih khushbúí ká hom KHUDÁWAND ke liye hai.

3 Aur jo hadya men se báqí rahe, so Hárún aur us ke beton ká hogá[c]: ki wuh KHUDÁWAND ke homon ká aqdas[d] hai.

4 ¶ Aur agar tú hadya ká qurbán tanúr ke pake húe mál se láyá cháhtá hai, to fatírí maide ke girde yá fatírí chapátíán tel se chuprí húí hon[e].

5 ¶ Aur agar terá qurbán tawe ká hadya ho, to fatírí maida tel ká milá húá ho.

6 Us ko tukre tukre toriyo, aur us par tel dáliyo: ki hadya hai.

7 ¶ Aur agar terá qurbán karáhí ká hadya ho, to maida tel milá húá pakáyá jáwe.

8 Tú us hadya ko, jo un se banáyá gayá hai, KHUDÁWAND ke liye lá, aur káhin ke áge dhar de; wuh use mazbah ke nazdík kare.

9 Tab káhin us hadya ká izkár[f] utháke mazbah par sungháwe. ki khushbú ká hom KHUDÁWAND ke liye hai[g].

10 Aur jo kuchh ki hadya men se bach rahe, so Hárún aur baní Hárún ká hogá[h]; ki wuh KHUDÁWAND ke homon ká aqdas hai.

11 Sab hadya jo tum KHUDÁWAND ke liye láo, wuh hargiz khamír se na banáyá jáwe[i]: ki na khamír se na shahd se KHUDÁWAND ke liye hom sungháo.

12 ¶ Pahle phalon ke qurbán jo hain, tum unhen KHUDÁWAND ke liye láo[k]; lekin we khushbúí ke liye mazbah par charháe na jáwen.

13 Aur tú apne hadye ke har ek qurbán ko namak se namkín kíjiyo[l], aur tú apne hadye men se apne KHUDÁWAND ke 'ahd ká namak[m] mauqúf mat kíjiyo, balki apne sab qurbánon men namak nazdík láiyo[n].

14 Aur agar tú pahle phalon se KHUDÁWAND ke liye hadya láyá cháhtá hai[o], to apne pahle phalon kí bálon[p], aur bágíche men se chhile húe dánon ko, jo ág se bhune hain, láiyo, ki tere pahle phalon ká hadya hon.

15 Aur us par tel dáliyo[q], aur lubán us par rakhiyo; ki hadya hai.

16 Aur káhin izkár[r] chhile bhune dánon men se aur tel men se sab lubán ke sáth sungháwe: ki hom KHUDÁWAND ke liye hai.

III BÁB.

1 Salámí ká zabíh jo gáe bail se ho, 6 yá bher bakrí se; 7 khwáh barre se, 12 khwáh bakrí se.

AUR agar us ká qurbán salámí ká zabíh[a] ho, to agar gáe bail men se láwe, nar yá máda, to be'aib[b] KHUDÁWAND ke áge láwe.

2 Aur wuh apná háth apne qurbán ke sir par rakhe[c], aur jamá'at ke khaime ke darwáze par use zabh kare, aur baní Hárún, jo káhin hain, us ke lahú ko mazbah par gird chhirken.

3 Aur wuh salámí ke zabíhe se KHUDÁWAND ke liye hom láwe, ya'ne us charbí ko, jo ojh kí chhipánewálí hai, aur sab charbí ojh kí[d].

4 Aur donon gurdon ko us charbí samet, jo un par donon pahlúon men hai, aur zawáid kaleje ke gurdon samet judá kare.

5 Aur baní Hárún unhen mazbah par charháwe ke úpar ág kí lakríon par sungháwen[e]: ki khushbú ká hom KHUDÁWAND ke liye hai.

6 ¶ Aur agar us ká qurbán salámí ká zabíh KHUDÁWAND ke liye bher bakrí se ho, nar yá máda, to be'aib[f] láwe.

7 Aur agar wuh apne qurbán ke

q Ahb. 6. 10.
r Paid. 15. 10.
s 9, 12 áyaten.
a Ahb. 6 14. aur 9. 17. Gin. 15. 4.
b 9 áyat. Ahb. 6. 12. aur 6. 15. aur 21. 7. Yas 66. 3. A'am. 10. 4
c Ahb. 7 9. aur 10 12, 13.
d Khur. 29. 37. Gin. 18. 9.
e Khur. 29 2
f 2 áyat.
g Khur. 29. 18.
h 3 áyat.
i Ahb. 6. 17. Dekho Mat. 16. 12. Marq. 8 15. Luq. 12. 1. 1 Qur. 5. 8. Gal. 5. 9.
k Khur. 22. 29. Ahb. 23. 10, 11.
l Marq. 9. 49. Qul. 4. 6.
m Gin. 18. 19.
n Hiz. 43. 24.
o Ahb 23. 10, 14.
p 2 Sal. 4. 42.
q 1 áyat.
r 2 áyat.
a Ahb 7. 11, 29 aur 22. 21.
b Ahb. 1. 3.
c Khur. 29. 10 Ahb. 1. 4, 5.
d Khur. 29. 13, 22. Ahb. 4. 8, 9.
e Khur. 29. 13. Ahb. 6. 12.
f 1 áyat, wag.

Peshtar MASÍH se, 1490.

liye barra láwe, to use KHUDAWAND ke áge láwe,

8 Aur apná háth apne qurbán ke sir par rakhe, aur use jamá'at ke khaime ke áge zabh kare, aur baní Hárún us ke lahú ko mazbah par girdágird chhirken.

9 Aur wuh salámí ke zabíhe se KHUDAWAND ke liye hom kare, ya'ne us kí charbí, aur sab dum ríṛh se judá karke, aur charbí jo ojh kí chhipánewálí hai, aur sab charbí ojh kí,

10 Aur donon gurde, us charbí samet jo un par donon pahlúon men hai, aur kaleje ke zawáid gurdon samet judá kare.

11 Káhin us ko mazbah par sungháwe, ki lahm hom ká KHUDAWAND ke liye hai[g].

12 ¶ Aur agar us ká qurbán bakrí ho, to use KHUDAWAND ke áge láwe[h].

13 Wuh apná háth us ke sir par rakhe, aur use jamá'at ke khaime ke sámhne zabh kare, aur baní Hárún us ke khún ko mazbah par gird chhirken.

14 Tab wuh us men se apná qurbán, KHUDAWAND ke liye hom, láwe; charbí jo ojh kí chhipánewálí hai, aur sab charbí ojh kí,

15 Aur donon gurde, us charbí samet jo un par donon pahlúon men hai, aur zawáid kaleje ke gurdon samet, judá kare.

16 Aur káhin use mazbah par sungháwe; ki lahm hom karne ko, aur sab charbí khushbú sungháne ko, KHUDAWAND ke liye hai[i].

17 Yih tumhárí sárí bastíon men tumháre qarnon men hamesha ke liye[k] rasm hai, ki tum na charbí[l] kháo aur na lahú[m].

IV BAB.

1 *Nádánistagí ke qusúr ke liye, khatá kí qurbání: 3 jab ki káhin khatá kare, 13 yá jamá'at, 22 yá sardár, 27 yá 'awámm-un-nás men se koí.*

AUR KHUDAWAND ne Músá se khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko kah, ki Agar koí insán bhúl chúk se[a] KHUDAWAND ke hukmon ke bar'aks aisá koí kám kare, jis ká karná rawá nahín, aur un men se kisí ke barkhiláf 'amal kare:

3 Agar káhin i mamsúh[b] khatá karke logon par asám láwe; to wuh apní khatá ke wáste, jo us ne kí hai, ek be'aib bachhṛá[c], ki khatiyat ho, KHUDAWAND ke liye láwe.

4 So wuh us bachhṛe ko jamá'at ke khaime ke darwáze par[d] KHUDAWAND ke áge láwe, aur bachhṛe ke sir par apná háth rakhe, aur bachhṛe ko KHUDAWAND ke áge zabh kare.

5 Aur wuh káhin i mamsúh us bachhṛe ke lahú se kuchh lewe[e], aur jamá'at ke khaime men láwe.

6 Aur káhin apní unglí lahú men duboke KHUDAWAND ke huzúr quds ul aqdas ke parde ke sámhne sát martaba us lahú se chhirke.

7 Aur káhin khún se khushbú bakhúr ke mazbah ke síngon par[f], jo jamá'at ke khaime men hai, KHUDAWAND ke áge lagáwe; aur us bachhṛe ke báqí lahú ko chaṛháwe ke mazbah kí jaṛ par[g], jo jamá'at ke khaime ke darwáze par hai, bitáwe.

8 Aur sab charbí khatiyat ke bachhṛe se judá kare, charbí jo ojh kí chhipánewálí hai, aur sab charbí ojh kí,

9 Aur donon gurde, us charbí samet jo un par donon pahlúon men hai, aur zawáid kaleje ke gurdon samet judá kare;

10 Jis tarah se salámí ke zabíh ke bachhṛe se judá kí játí hai[h]; aur káhin un ko chaṛháwe ke mazbah par sungháwe.

11 Aur us bachhṛe kí khál, aur us ká sab gosht kalle páon samet, aur us ká ojh, aur us ká gobar[i],

12 Sab kuchh us bachhṛe ká, khaimagáh ke báhar pák jagah men, jahán rákh ke dher hote hain[k], le jáwe, aur sab kuchh lakṛíon par ág se jaláwe[l]; rákh dálne kí jagah par jaláyá jáwe.

13 ¶ Agar baní Isráel kí sárí jamá'at chúke[m], aur yih bát jamá'at kí ánkhon se chhipí ho[n], aur we KHUDAWAND ke hukmon men se aisá kuchh karen, jo nárawá hai, aur KHUDAWAND ke asámí ho jáwen:

14 To jab wuh khatá, jo unhon ne kí hai, us par záhir howe, to wuh jamá'at ek bachhṛá khatiyat ke liye lewe, aur jamá'at ke khaime ke sámhne láwe.

15 Aur jamá'at ke buzurg apne háth KHUDAWAND ke áge us bachhṛe ke sir par rakhen[o], aur

[g] Dekho Ahb. 21. 6, 8, 17, 21, 22. aur 22. 25. Hiz. 44. 7. Mal. 1. 7, 12.
[h] 1, 7 áyat-ra. wag.
[i] Ahb. 7. 23, 25. 1 Sam. 2. 15. 2 Taw. 7. 7.
[k] Ahb. 6. 18. aur 7. 36. aur 17. 7. aur 23. 14.
[l] 16 áyat, ba muqábala Ist. 32. 14.
[m] Pai. 9. 4. Ahb. 7. 23, 26 aur 17. 10, 14 Ist. 12. 16. 1 Sam. 14. 33. Hiz. 44. 7. 15.
[a] Ahb. 5. 15, 17 Gin. 15. 22, wag. 1 Sam. 14. 27. Zab. 19. 12.
[b] Ahb. 8. 12.
[c] Ahb. 9. 2.
[d] Ahb. 1. 3, 4.
[e] Ahb. 16. 14. Gin. 19. 4.
[f] Ahb. 8. 15 aur 9. 9. aur 16. 18.
[g] Ahb. 5. 9.
[h] Ahb. 3. 3, 4. 5.
[i] Khur. 29. 14. Gin. 19. 5.
[k] Ahb. 6. 11.
[l] 'Ibrán. 13. 11.
[m] Gin. 15. 24. Yash. 7. 11.
[n] Ahb. 5. 2, 3, 4.
[o] Ahb. 1. 4.

Peshtar MASÍH se, 1490.

bachhrá KHUDÁWAND ke áge zabh kiyá jáwe.

16 Aur káhin i mamsúh us bachhre ke lahú men se kuchh jamá'at ke khaime men láwe[p]:

17 Aur káhin apní unglí lahú men dubáke KHUDÁWAND ke áge parde ke sámhne sát martaba chhirke.

18 Aur khún men se mazbah ke síngon par, jo KHUDÁWAND ke áge jamá'at ke khaime men hai, lagáwe; aur báqí sab lahú charháwe ke mazbah kí jar par, jo jamá'at ke khaime ke darwáze par hai, bitáwe.

19 Aur us kí sárí charbí nikálke mazbah par sungháwe.

20 Aur jo khatiyat ke bachhre se kiyá thá, waise hí us bachhre se kare[q]: aur káhin un ke liye kafára dewe[r], táki we bakhshe jáwen.

21 Aur wuh us bachhre ko khaimagáh se báhar le jáke, jis tarah pahle bachhre ko jaláyá thá, jaláwe: ki jamá'at kí khatiyat hai.

22 ¶ Aur jo koí sardár bhúl chúk se[s] KHUDÁWAND apne Khudá ke sab hukmon men se kisí kí bábat, aisá kám, jis ká karná rawá nahín, kare, aur asamí howe;

23 To jab wuh khatá, jo us ne kí, us ko ma'lúm howe[t], tab wuh ek bakrí ká bachcha be'aib nar apne qurbán ke liye láwe;

24 Aur apná háth us bachche ke sir par[u] rakhe, aur use us jagah, jahán charháwá KHUDÁWAND ke áge zabh kiyá játá hai, zabh kare; yih khatiyat hai.

25 Aur káhin khatiyat ke lahú men se apní unglí par leke charháwe ke mazbah ke síngon par lagáwe[x], aur us ká báqí lahú charháwe ke mazbah kí jar par bitáwe.

26 Aur us kí sab charbí, salámí ke zabíh kí charbí ke taur se[y], mazbah par sungháwe; aur káhin us kí khatá ká kafára dewe[z], ki wuh bakhshá jáwe.

27 ¶ Aur agar koí 'awámm-un-nás men se sahwan[a] KHUDÁWAND ke hukmon men se kisí kí bábat, aisá kám jis ká karná rawá nahín, kare, aur asámí howe;

28 To jab wuh khatá jo us ne kí, us par záhir howe[b], tab wuh apná qurbán ek be'aib bakrí apní khatá ke liye, jo us ne kí, láwe.

29 Aur wuh apná háth khatiyat ke sir par rakhe[c], aur khatiyat charháwe kí jagah men zabh kare.

30 Aur káhin us ke lahú men se kuchh apní unglí par leke charháwe ke mazbah ke síngon par lagáwe, aur us ká báqí lahú mazbah kí jar par bitáwe.

31 Aur us kí sab charbí[d], jis tarah salámí ke zabíh kí charbí[e] judá kí játí hai, judá kare, aur káhin use mazbah par KHUDÁWAND ke liye khushbú hone ko[f] sungháwe, aur us ke liye kafára dewe[g], ki wuh bakhshá jáwe.

32 Aur agar wuh khatiyat ke liye barra qurbán kare, to be'aib máda[h] láwe;

33 Aur apná háth khatiyat ke sir par rakhe, aur use, jahán charháwá zabh kiyá játá hai, khatiyat ke liye zabh kare.

34 Aur káhin khatiyat ke lahú se kuchh apní unglí par leke charháwe ke mazbah ke síngon par lagáwe, aur us ká báqí lahú mazbah kí jar par bitáwe.

35 Aur us kí sab charbí, jis tarah salámí ke zabíh ke barre kí charbí judá kí játí hai, judá kare: aur káhin us ko mazbah par KHUDÁWAND ke hom ke liye[i] sungháwe; aur káhin us ke liye us kí khatá ká, jo us ne kí thí, kafára dewe[k], to wuh bakhshá jáwe.

V BÁB.

1 Us ke gunáh kí bábat jo kisí hál kí apní wáqifiyat ko chhipátá; 2 yá kisí nápák chíz ko chhútá, 4 yá bétaammul qasam khátá 6 Aise ko khatiyat karní hai, khwáh bher bakrí se, 7 khwáh parindon se, 11 khwáh maide se. 14 Moqaddas kí bábat jo khatá ho, so us ke liye, 17 aur na-dánistagí se bhí jo nádánistagí se hon, kaun qurbání farz hai.

AGAR koí aisí khatá kare, ki jo gawáh ho, aur wuh qasam dene kí áwáz sune[a], ki Tú ne dekhá hai, yá nahín? tú jántá hai, yá nahín! aur wuh na batáwe; to is ká gunáh us par hogá[b].

2 Aur jo shakhs koí nápák chíz, jaise kisí nápák mare húe darinde ko, yá nápák mare húe chárpáe ko, yá nápák mare húe kíre makore ko chhú le[c], aur na jáne, tau bhí nápák aur asámí howe[d];

3 Yá agar wuh insán kí sab najásaton men se kisí najásat ko[e],

Margin notes:
p 5 áyat. 'Ibrán. 9. 12, 13, 14.
q 3 áyat.
r Gin 15. 25. Dán. 9. 24. Rúm. 5. 11 'Ibrán. 2. 17. aur 10. 10, 11, 12. 1 Yúh 1. 7. aur 2. 2.
s 2, 13 áyaten.
t 14 áyat.
u 4 áyat, wag
x 30 áyat.
y Ahb. 3. 5.
z 20 áyat. Gin 15 26.
a 2 áyat. Gin. 15. 27.
b 23 áyat.
c 4, 24 áyaten.
d Ahb. 3. 14.
e Ahb. 3. 3.
f Khur. 29. 18. Ahb. 1. 9.
g 26 áyat.
h 28 áyat.
i Ahb. 3 5.
k 26, 31 áyaten.
a 1 Sal. 8. 31 Mat. 26. 63.
b 17 áyat. Ahb. 7. 18. aur 17. 16. aur 19. 8. aur 20. 17. Gin 9. 13.
c Ahb. 11. 24, 28, 31, 39. Gin. 19. 11, 13, 16.
d 17 áyat.
e Ahb. 12 Báb. aur 13 Báb. aur 15 Báb.

jis se wuh áp najis hotá hai, chhúe ho, aur us se náwáqif ho, phir use ján paṛe, ki maiṉ asámí húṉ;

4 Yá agar koí be-ta,ammul qasam khákc muṉh se kahe[f], ki Badí, yá nekí[g], yá fuláná kám karúṉgá; koí chíz kyúṉ na ho, jise wuh be-ta,ammul qasam kháke kahe, aur wuh use na jántá ho: phir ma'lúm kare, aur un meṉ se kisí chíz se asámí howe;

5 Aur jab wuh un meṉ se kisí se asámí húá, to lázim hai, ki wuh iqrár[h] kare, ki Maiṉ ne fulání ḳhatá kí hai:

6 Tab wuh apná asám Ḳhudáwand ke liye apní ḳhatá ke wáste jo us ne kí hai, máda bheṛ bakrí se ḳhatiyat ke liye láwe, aur káhin us kí ḳhatá ká kafára dewe.

7 Aur agar use bheṛ bakrí láne ká maqdúr na ho[i], to wuh apne asám ke liye jis se asámí húá, do qumríáṉ yá kabútar ke do bachche[k] Ḳhudáwand ke liye láwe; ek ḳhatiyat ke liye aur dúsrá chaṛháwe ke liye.

8 Phir wuh unheṉ káhin pás láwe, aur pahle use, jo ḳhatiyat ke liye hai, guzráne, aur us ká sir gardan ke pás se maroṛ ḍále[l], par judá na kare.

9 Aur ḳhatiyat ke lahú se mazbah kí díwár par chhiṛke, aur báqí lahú mazbah kí jaṛ par nichoṛe[m]: ki ḳhatiyat hai.

10 Aur dúsrí ko dastúr[n] ke muwáfiq chaṛháwá kare; aur us ḳhatá ká, jo us ne kí hai, kafára dewe[o], to wuh baḳhshá jáwe.

11 ¶ Aur agar use do qumríáṉ yá kabútar ke do bachche láne ká maqdúr na ho, to apní ḳhatá ke wáste ser bhar mihín áṭe ká daswáṉ hissa ḳhatiyat ke liye qurbán kare; us par tel na ḍále[p], na lubán rakhe; ki ḳhatiyat hai.

12 Tab wuh káhin pás láwe, aur káhin us meṉ se izkár[q] ke liye apní muṭṭhí bharke use mazbah par Ḳhudáwand ke hom ke liye[r] sungháwe; ki ḳhatiyat hai.

13 Aur káhin us ḳhatá kí bábat, jo us ne un ḳhatáoṉ meṉ se kí, kafára dewe[s], tá wuh baḳhshá jáwe: aur báqí, hadya kí tarah, káhin ká hogá[t].

14 ¶ Phir Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

15 Agar koí shaḳhs bhúl chúk se Ḳhudáwand ke maqdis ká haqq adá na kare, aur ḳhatákár bane[u]: to apná asám Ḳhudáwand ke liye galle meṉ se ek menḍhá[x] be'aib láwe; aur tú rúpe ke misqáloṉ ke hisáb se, maqdis ke misqál[y] ke muwáfiq, us kí qímat ṭhahráiyo; ki asám hai.

16 Pas, jo kuchh us ne náhaqq karke maqdis se báz rakhá, us ká badlá dewe, aur us par ek ḳhums[z] baṛháwe, aur káhin ko dewe; aur káhin us asám ke menḍhe se us ká kafára dewe[a]; to wuh baḳhshá jáwe.

17 ¶ Aur agar koí ḳhatá kare[b], aur Ḳhudáwand ke sab hukmoṉ meṉ se, jo karná rawá nahíṉ, kare, aur us se ágáh na howe[c], tau bhí asámí aur apne gunáh ká zerbár ṭhahre[d]:

18 To ek be'aib menḍhá[e] galle meṉ ká, tere mol ṭhahráne ke muwáfiq, asám ke liye káhin pás[f] láwe: aur káhin us kí chúk ká, jo chúktá thá, aur na jántá thá, kafára dewe, tá wuh baḳhshá jáwe.

19 Yih asám hai us ká, jo Ḳhudáwand hí ká asámí húá hai[g].

VI BAB.

1 Ḳhatá kí qurbání un gunáhoṉ ke liye jo ján bújhke hoṉ. 8 Soḳhtaní qurbání ká shar'a; 14 Hadya ká. 19 Masáhat ke din kahin ká qurbán. 24 Ḳhatiyat ká shar'a.

PHIR Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Agar koí ḳhatá kare, aur Ḳhudáwand ká yih gunáh kare[a], ki apne yár kí amánat meṉ[b], jo us pás rakhí gaí thi, yá sharákat meṉ ḳhiyánat kare[c], yá us se koí chíz chhín le, yá apne yár par zulm kare,

3 Yá koí chíz, jo khoí gaí thí, páwe[d], aur us meṉ ḳhiyánat kare, aur jhúṭhí qasam kháwe[e]; so agar wuh un sárí bátoṉ meṉ se ek kare, jo ádmí karke gunáhgár hotá hai:

4 Pas, agar wuh is tarah ḳhatákár aur asámí húá; to cháhiye ki yih shaḳhs wuh chíz jo us ne chhín lí, yá wuh jo us ne zulm karke le lí, yá wuh, jo us pás amánat thí, yá wuh chíz jo khoí gaí thí aur us ne páí, phir de.

5 Ġaraz, sab kuchh, jis kí bábat us ne jhúṭhí qasam kí, is qadr bhar de, aur pánchwáṉ hissa us par baṛháwe[f], aur apne asám

[f] Dekho 1 Sam. 25. 22. A'am. 23. 12.
[g] Dekho Marq. 6. 23.
[h] Ahb. 16. 21. aur 26. 40. Gin. 5. 7. A'z. 10. 11, 12.
[i] Ahb. 12. 8 aur 14. 21.
[k] Ahb. 1. 14.
[l] Ahb. 1. 15.
[m] Ahb. 4. 7, 18, 30, 34.
[n] Ahb. 1. 14.
[o] Ahb. 4. 26.
[p] Gin. 5. 15.
[q] Ahb. 2. 2.
[r] Ahb. 4. 35.
[s] Ahb. 4. 26.
[t] Ahb. 2. 3.
[u] Ahb. 22. 14.
[x] A'z. 10. 19.
[y] Ḳhur. 30. 13. Ahb. 27. 25.
[z] Ahb. 6. 5. aur 22. 14. aur 27. 13, 15, 27, 31. Gin. 5. 7
[a] Ahb. 4. 26.
[b] Ahb. 4. 2
[c] 15 áyat. Ahb. 4. 2, 13, 22, 27 Zab. 19. 12. Luq. 12. 48.
[d] 1, 2 áyaten 15 áyat.
[e] 15 áyat.
[f] 16 áyat.
[g] A'z. 10. 2.
[a] Gin. 5. 6.
[b] Ḳhur. 22. 7 10.
[c] A'm. 19. 11 A'm. 5. 4. Qud. 2 9.
[d] Tas. 22. 1, 2, 3.
[e] Ḳhur. 22. 11 Ahb. 19. 12. Yar. 7. 9 Zak. 5. 4
[f] Ahb. 5. 16. Gin. 5. 7. 2 Sam. 12. 6. Luq. 19. 8.

Peshtar MASÍH se, 1490.

guzránne ke din men us shakhs ko, jis ká wuh mál hai, phir dewe.

6 Aur apná asám KHUDAWAND ke liye galle men ká ek be'aib mendhá[g], tere mol kahne ke muwáfiq, káhin pás láwe:

7 Aur káhin us ke liye KHUDAWAND ke áge kafára dewe[h]; aur wuh sárí báton se, jo karke asámí húá, bakhshá jáwe.

8 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

9 Hárún aur us ke beton ko hukm kar, ki hukm charháwe ká yih hai; ki wuh charháwá átashdán par mazbah ke úpar tamám rát subh tak rahe, aur ág mazbah kí us se sulge.

10 Aur káhin pairáhan baríк kattán se pahine, aur kattán ke páejáme se apná badan dhámpe[i]; aur charháwá, jo mazbah par jalkar rákh húá hai, us kí rákh uthawe, aur us ko nazdík mazbah ke dále[k].

11 Phir wuh apne kapre utáre, aur dúsre kapre pahine[l], aur us rákh ko khaimagáh se báhar ek pák jagah par le jáwe[m].

12 Aur mazbah kí ág mazbah par jaltí rahe, aur kabhí bujhne na páwe, aur káhin us par lakrián har subh ko jaláyá kare, aur us par salámíon kí charbí[n] jaláyá kare.

13 Pas, zarúr hai, ki ág mazbah par sadá jaltí rahe, aur kabhí na bujhe.

14 ¶ Aur hadya ká hukm yih hai[o]: ki use Hárún ke bete mazbah ke nazdík KHUDAWAND ke rúbarú guzránen.

15 Aur hadya men se ek mutthí bhar maida, aur kuchh tel men se, aur sab lubán, jo us hadya par hai, uthá lewe, aur mazbah par izkár[p] kí khushbú KHUDAWAND ke liye sunghawe.

16 Aur báqí ko Hárún aur us ke bete kháwen[q]; wuh fatírí kháí jáwe; aur muqaddas maqám men jamá'at ke khaime ke sahn men[r] use kháwen.

17 Cháhiye ki wuh khamírí[s] pakái na jáwe. Main ne apne homon men se use un ko hissa[t] diyá, aur yih khatiyat aur asám kí tarah niháyat muqaddas hai[u].

18 Hárún kí auládh men se sab mard[x] use kháwen; tumhárí pusht dar pusht KHUDAWAND ke homon ká istimrárí[y] haqq yih hai: ki jo koí use chhúwe, so muqaddas[z] ho.

19 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

20 Hárún ká, aur us ke beton ká qurbán, jo we apní masáhat ke din men KHUDAWAND ke liye guzránen[a], so yih hai, ki daswán hissa aifah[b] ká maida, ádhá us ká subh ko, aur ádhá us ká shám ko, hamesha ká hadya láyá karen.

21 Aur yih tel men tawe par pakáiyo, aur khúb chuparke láiyo, aur hadya ká pakáwan tukrá tukrá karke guzrániyo, ki KHUDAWAND ke liye khushbú ho.

22 Aur jo káhin us ke beton men se us kí jagah mamsúh[c] ho, wuh use láwe: yih KHUDAWAND ká haqq i istimrárí hai; wuh bilkull sungháyá[d] jáwe.

23 Káhin ká har ek hadya bilkull hom kiyá jáwe, aur kahbí kháyá na jáwe.

24 ¶ Aur KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

25 Hárún aur us ke beton ko kah, ki Khatiyat[e] ká dastúr yih hai, ki jis jagah charháwá zabh kiyá játá hai, wahín[f] khatiyat bhí KHUDAWAND ke áge zabh kí jáwe; aur yih niháyat muqaddas[g] hai.

26 Wuh káhin, jo khatá kí qurbání ko zabh kartá hai[h], use kháwe; aur wuh pák jagah men jamá'at ke khaime ke sahn men[i] kháí jáwe[i].

27 Jo koí us ke gosht ko chhúwe, muqaddas ho[k]: aur agar kisí ke kapron par us ke lahú kí, jo chhirká játá hai, chhínṭá pare, to wuh use pák jagah par dhowe.

28 Aur mittí ká bartan, jis men wuh pakáyá jáwe, torá jáwe[l]; aur agar wuh pítal ke bartan men pakáyá jáwe, to wuh mánjhá jáwe, aur pání men gota diyá jáwe.

29 Aur sab mard i káhin use kháwen[m]; yih niháyat muqaddas hai[n].

30 Aur jo khatiyat, jis ká kuchh bhí lahú jamá'at ke khaime men dákhil kiyá gayá, táki us se kafára diyá jáwe, wuh na kháí jáwe[o] balki ág se jaláí jáwe.

g Ahb. 5. 15.
h Ahb. 4. 26.
i Khur. 28. 39, 40, 41, 43. Ahb. 16. 4. Hiz. 44. 17, 18.
k Ahb. 1. 16.
l Hiz. 44. 19.
m Ahb. 4. 12.
n Ahb. 3. 3, 9, 14.
o Ahb. 2. 1. Gin. 15. 4.
p Ahb. 2. 2, 9.
q Ahb. 2. 3. Hiz. 44. 29.
r 26 áyat. Ahb. 10. 12, 13. Gin. 18. 10.
s Ahb. 2. 11.
t Gin. 18. 9, 10.
u Khur. 29. 37. 25 áyat. Ahb. 2. 3. aur 7. 1.
x 29 áyat. Gin. 18. 10.
y Ahb. 3. 17.
z Khur. 29. 37. Ahb. 22. 3, 4, 5, 6, 7.
a Khur. 29. 2.
b Khur. 16. 36
c Ahb. 4. 3
d Khur. 29. 25
e Ahb. 4. 2.
f Ahb. 1. 3, 5, 11. aur 4. 24, 29, 33.
g 17 áyat. Ahb. 21. 22.
h Ahb. 10. 17, 18. Gin. 18. 9, 10. Hiz. 44. 28, 29.
i 16 áyat.
k Khur. 29. 37. aur. 30. 29.
l Ahb. 11. 33. aur 15. 12.
m 18 áyat. Gin. 18. 10.
n 25 áyat.
o Ahb. 4. 7, 11, 12, 18, 21. aur 10. 18. aur 16. 27. Ibrán. 13. 11.

Peshtar MASÍH se, 1490.

VII BAB.

1 Asám ká shar'a. 11 Salámí ke zabíhon ká, 12 khwáh shukráne ke liye, 16 khwáh mannat ke bá'is, khwáh níí khushí se guzráne jáwen. 22 Charbí, 26 aur lahú ká kháná man'a hai. 28 Salámí ke zabíhon ká hissa jo káhin ká ho.

AUR asám kí rasm[a] yih hai: wuh niháyat muqaddas hai[b].

2 Jis jagah charháwá zabh kiyá játá hai, us men asám zabh karen[c]; aur us ke lahú ko mazbah ke girdágird chhirken.

3 Aur us kí sab charbí[d] nazdík láwe; us kí dum, aur wuh charbí jo ojh kí chhipánewálí hai,

4 Aur donon gurde, us charbí samet jo un par donon pahlúon men hai, aur zawáid kaleje ke gurdon samet us se judá kare:

5 Aur káhin un ko mazbah par sungháwe, ki KHUDAWAND ke liye hom howe: yih asám hai.

6 Aur káhinon men se har ek mard[e] use kháwe, aur pák maqám men kháyá jáwe, is liye ki wuh niháyat muqaddas hai[f].

7 Jaise khatiyat, waisehí asám hai[g], aur un ke liye ek hí hukm hai; aur yih usí káhin ká, jo us se kafára detá hai, hogá.

8 Aur jo káhin kisí shakhs ká charháwá guzrántá hai, to khál us kí, jise us ne guzráná, usí káhin kí hogí.

9 Aur har ek hadya, jo tanúr men pakáyá jáwe, yá hándí men, yá tawe par, wuh us káhin ká, jo use guzrántá hai, hogá[h].

10 Aur har ek hadya, ki tel milá húá ho, yá khushk. wuh sab baní Hárún ke liye hogá, har ek barábar dúsre ke hogá.

11 Aur salámí ke zabíh kí, jo KHUDAWAND ke wáste guzráná játá hai, yih rasm hai[i]:

12 Ki wuh agar shukráne ke liye guzráne, to wuh shukr ke zabíh ke sáth fatírí rauganí kulche aur fatírí chapátían tel se chuprí húí[k], aur tel men pake húe maide ke kulchon ke sáth guzráne.

13 Aur apní salámí ke zabíh ke sáth, jo shukráne ke liye hai, khamírí[l] kulche bhí láwe.

14 Aur wuh us sáre qurbán men se ek kulcha leke KHUDAWAND ke rúbarú charháwe; aur yih us káhin ká, jo salámí ke zabíh ká khún chhiraktá hai, hogá[m].

15 Aur us kí salámí aur shukráne ke zabíh ká gosht usí din, ki qurbán hotá hai, kháyá jáwe[n], aur kuchh us men se fajr tak chhorá na jáwe.

16 Par us ká zabíh jo nazr ká qurbán, yá khushí ká qurbán ho[o], to usí din, ki apná zabíh qurbán kartá hai, kháyá jáwe; aur jo us se bach rahe, to us men se dúsre din bhí kháyá jáwe.

17 Aur jo usí zabíh ke gosht se tísre din bach rahe, to wuh ág se jalá diyá jáwe.

18 Par agar shukráne ke zabíh ke gosht se kuchh tísre din kháyá jáwe, to wuh qurbání denewálá námaqbúl hai, aur wuh us ke liye mahsúb[p] na hogá: balki wuh makrúh hogá[q], aur jo use kháwe, us ká gunáh usí par hogá.

19 Aur wuh gosht, jo kisí nápák chíz se chhúá jáwe, wuh kháyá na jáwe, balki ág se jalá diyá jáwe: aur gosht jo hai, har ek jo pák hai, so us men se kháwe.

20 Lekin jo shakhs KHUDAWAND kí salámí ke zabíh ká gosht kháwe, jis waqt us par kuchh najásat hai[r], wuh shakhs apní qaum se kat jáwe[s].

21 Aur wuh shakhs, jo kisí najásat ko chhúwe, yá insán kí najásat ko[t], yá najis haiwán ko[u], yá kisí najis makrúh ko[w] chhúwe, aur KHUDAWAND kí salámí ke zabíh ke gosht men se kháwe, wuhí shakhs bhí apní qaum se kat jáwe[x].

22 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

23 Baní Isráel ko hukm kar, ki Bail aur bher aur bakrí kí koí charbí[y] na kháiyo.

24 Us haiwán kí charbí jo khud ba khud mar gayá ho, yá jis ko darindon ne phárá ho, to use aur kámon men lá sakte ho, par us ko hargiz na kháiyo;

25 Ki jo insán aise chárpáe kí charbí, jis se KHUDAWAND ke liye hom guzránte hain, kháwe, wuh insán khánewálá apní qaum men se kat jáegá.

26 Aur tum kisí parinde aur charinde ká kuchh lahú apne sab makánon men na kháiyo[z].

27 Aur jo insán khún kháegá, wuh apní qaum men se kat jáegá.

28 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

---

[a] Ahb. 5 Báb. aur 6. 1,—7. [b] Ahb. 6. 17, 25. aur 21. 22. [c] Ahb. 1. 3, 5, 11. aur 4. 24, 29, 33. [d] Khur. 29. 13. Ahb. 3. 4, 9, 10, 14, 15, 16. aur 4. 8, 9. [e] Ahb. 6. 16, 17, 18. Gin. 18. 9, 10. [f] Ahb. 2. 3. [g] Ahb. 6. 25, 26. aur 14. 13. [h] Ahb. 2. 3, 10. Gin. 18. 9. Hiz. 44. 29. [i] Ahb. 3. 1. aur 22. 21. [k] Ahb. 2. 4. Gin. 6. 15. [l] Amús 4. 5. [m] Gin. 18. 8, 11, 19.

Peshtar MASÍH se, 1490.

[n] Ahb. 22. 30. [o] Ahb. 19. 6, 7, 8. [p] Gin. 18. 27. [q] Ahb. 11. 10, 11, 41. aur 19. 7. [r] Ahb. 15. 3. [s] Paid. 17. 14. [t] Ahb. 12 Báb. aur 13 Báb. aur 15 Báb. [u] Ahb. 11. 24, 28. [w] Hiz. 4. 14. [x] 20 áyat. [y] Ahb. 3. 17. [z] Paid. 9. 4. Ahb. 3. 17. aur 17. 10,—14.

Peshtar MASÍH se, 1490.

29 Baní Isráel ko hukm kar, Jo koí apní salámí ká zabíh Ḳhudáwand ke liye guzrántá hai[a], wuh *áp apná qurbán Ḳhudáwand ke liye apní salámí ke zabíh men se láwe.*

30 *Wuh apne hí háthon men Ḳhudáwand ká hom láwe,* ya'ne charbí sína samet láwe[b], ki sína hiláni kí qurbání ke liye biláyá jáwe[c].

31 Káhin charbí ko mazbah par sungháwe[d]: par sína Hárún aur us ke beṭon ke liye hogá[e].

32 Aur tum salámí ke zabíh men se dahná shána uṭháne kí qurbání karke káhin ko díjiyo[f].

33 Hárún ke beṭon men se wuh, jo salámí ke zabíh ká lahú aur charbí guzrántá hai, dahná shána apná hissa lewe.

34 Ki hiláne ká sína aur uṭháne ká shána baní Isráel kí salámíon ke zabíhon men se main ne liyá, aur Hárún káhin aur us ke beṭon ko diyá[g]; aur yih rasm baní Isráel ke liye hamesha ko hai.

35 ¶ Yih Ḳhudáwand ke homon men se Hárún ká hissa, aur us ke beṭon ká hissa hai, jo un ke liye us din muqarrar húá, jab we Ḳhudáwand ke káhin hone ko nazdík láe gae.

36 Use, baní Isráel, Ḳhudáwand ke amr se jis din men ki we mamsúh húe[h], unhen dewen, aur yih un ke qarnon ke liye hamesha ko rasm hai.

37 Hukm chaṛháwe ká[i], aur hadya ká[k], aur ḳhatiyat ká[l], aur asám[m] ká, aur masáhat ká[n], aur salámí ke zabíh ká[o] yihí hai;

38 Jo koh i Síná par Ḳhudáwand ne Músá ko amr kiyá thá, jis din ki baní Isráel ko farmáyá, ki dasht i Síná men Ḳhudáwand ke liye apne qurbánon ko guzránen[p].

a Ahb. 3. 1. b Ahb. 3. 3, 4, 9, 14. c Ḳhur. 29. 24, 27. Ahb. 8. 27. aur 9. 21. Gin. 6. 20. d Ahb. 3. 5, 11, 16. e 34 áyat. f 34 áyat. Ahb. 9. 21. Gin. 6. 20. g Ḳhur. 29. 28. Ahb. 10. 14, 15. Gin. 18. 18, 19. Ist. 18. 3. h Ḳhur 40. 13, 15. Ahb. 8. 12, 30. i Ahb. 6. 9. k Ahb. 6. 14. l Ahb. 6. 25. m 1 áyat. n Ḳhur. 29. 1. Ahb. 6. 20. o 11 áyat. p Ahb. 1. 2.

VIII BAB.

1 Músá Hárún aur us ke beṭon ko kahánat ke liye maḳhsús kartá. 14 Un kí ḳhatiyat. 18 Un kí sokhtaní qurbání. 22 Káhin ke muqarrar karne ka mendhá. 31 Kamál tak pahunchne ke liye, jamá'at ke ḳhaime ke sámhne sát din rahne ká hukm.

PHIR Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Hárún, aur us ke sáth us ke beṭon ko, aur kapṛe[a], aur malne ká tel[b], aur ḳhatiyat ká bachhṛá, aur do mendhe, aur ek ṭokrí fatírí roṭíán, le[c];

a Ḳhur. 28. 2, 4. b Ḳhur. 30. 24, 25. c Ḳhur. 29. 1, 2, 3.

3 Aur sab jamá'at ko jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par jam'a kar.

4 Chunánchi Músá ne jaisá ki *Ḳhudáwand ne use farmáyá thá kiyá, aur sárí jamá'at jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par jam'a húí.*

5 Tab Músá ne jamá'at se kahá, Yih wuh kám hai, jo Ḳhudáwand ne farmáyá hai, ki Bajá láo[d].

6 Phir Músá ne Hárún aur us ke beṭon ko áge láyá, aur un ko pání se nahláyá[e];

7 Aur us ko kurtá[f] pinháyá, aur us par paṭká lapeṭá, aur us ko pairáhan pinháyá, aur us par afúd pinháyá, aur us ko afúd ke bandon se bándhá[g];

8 Aur us par chaprás lagáí, aur us par Urím o Tummím jaṛe[h];

9 Aur 'amáma us ke sir par rakhá[i], aur us par peshání kí taraf sone ká pattar quds ke táj ke liye lagáyá, jaisá ki Ḳhudáwand ne Músá ko farmáyá thá[k].

10 Aur Músá ne malne ká tel liyá, aur maskan ko, sab us samet jo us men thá, chupṛá[l], aur us ko muqaddas kiyá.

11 Aur us men se kuchh leke mazbah par sát bár chhiṛká, aur mazbah aur us ke sáre básan aur hauz aur us kí kursí ko chupṛá, táki un ko muqaddas kare.

12 Aur malne ke tel men se Hárún ke sir par biṭáyá, aur us ko chupṛá, táki use muqaddas kare[m].

13 Aur Músá Hárún ke beṭon ko áge láyá, aur un ko kurte pinháe, aur un par paṭke bándhe, aur un ko ṭopíán pinháín[n], jaisá ki Ḳhudáwand ne Músá ko amr kiyá thá.

14 Phir ḳhatiyat ká bachhṛá áge láyá[o], aur Hárún aur us ke beṭon ne apne háth ḳhatiyat ke bachhṛe ke sir par rakhe[p].

15 Phir us ko Músá ne zabh kiyá, aur us ke ḳhún ko liyá, aur us ko mazbah ke gird us ke síngon par apní unglí se lagáyá[q], aur mazbah ko pák kiyá; aur báqí ḳhún us kí jaṛ par ḍálá. aur us ko muqaddas kiyá, táki us par kaffára diyá jáwe.

16 Aur Músá ne sab wuh charbí jo ojh kí chhipánewálí hai, aur zawáid kaleje ke, aur donon gurde, aur charbí un kí, lí, aur un ko mazbah par sungháyá[r].

d Ḳhur. 29. 4. e Ḳhur. 29. 4. f Ḳhur. 28. 4. g Ḳhur. 29. 5. h Ḳhur. 28. 30. i Ḳhur. 29. 6. k Ḳhur. 28. 37, wag. l Ḳhur. 30. 26, 27, 28, 29. m Ḳhur 29. 7. aur 30. 30. Ahb. 21. 10, 12. Zab. 133. 2. n Ḳhur 29. 8, 9. o Ḳhur. 29. 10. Hiz. 43. 19. p Ahb. 4. 4. q Ḳhur. 29. 12, 36. Ahb. 4. 7. Hiz. 43. 20, 26. 'Ibrán. 9. 22. r Ḳhur. 29. 13. Ahb. 4. 8.

Peshtar MASÍH se, 1490.

17 Aur bachhre ko, us kí khál, aur gosht, aur gobar samet, lashkargáh ke báhar ág se jaláyá, jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá[s].

[s] Khur. 29. 14. Ahb. 4. 11, 12.

18 ¶ Phir charháwe ká mendhá áge láyá, aur Hárún aur us ke beton ne apne háth us mendhe ke sir par rakhe[t].

[t] Khur. 29. 15.

19 Phir Músá ne us ko zabh kiyá, aur mazbah ke girdágird lahú chhirká.

20 Phir Músá ne mendhe ke juz juz judá kíe, aur sirí aur ajzá aur charbí ko sungháyá.

21 Aur ojh aur us ke páe pání se dhoe; aur Músá ne sab ká sab mendhá mazbah par sungháyá, ki khushbúí ká charháwá KHUDÁWAND ká hom ho, jaise ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá[u].

[u] Khur. 29. 18.

22 ¶ Phir dúsrá, ya'ne káhin ke muqarrar karne ká mendhá áge láyá[w], aur Hárún aur us ke beton ne apne háth us mendhe ke sir par rakhe.

[w] Khur. 29. 19, 31.

23 Aur Músá ne us ko zabh kiyá, aur us ke khún se kuchh liyá, aur us ko Hárún ke dahne kán, aur dahne háth ke angúthe, aur dahne pánw ke angúthe par lagáyá.

24 Phir Hárún ke beton ko áge láyá, aur kuchh khún se un ke dahne kánon par, aur dahne háthon ke angúthon par, aur dahne páon ke angúthon par Músá ne lagáyá; aur báqí khún Músá ne mazbah ke girdágird chhirká.

25 Aur charbí, aur dum, aur sab wuh charbí, jo ojh par hai, aur zawáid kaleje ke, aur donon gurde, aur charbí un kí[x], aur dahná shána lí,e;

[x] Khur. 29. 22.

26 Aur us fatír kí tokrí se jo KHUDÁWAND ke rúbarú thí, ek kulcha fatírí, aur ek kulcha rauganí, aur ek chapátí nikálí[y], aur un ko charbíon aur dahne sháne par rakhá;

[y] Khur. 29. 23.

27 Aur us sab ko Hárún aur us ke beton ke háthon par rakhá[z], aur un ko rúbarú KHUDÁWAND ke hiláne kí qurbání ke liye hiláyá.

[z] Khur. 29. 24, wa ág.

28 Phir Músá ne un ke háth se liyá, aur un ko mazbah par charháwe ke úpar sungháyá[a], ki un ke muqarrar hone ká khushbúdár qurbán aur KHUDÁWAND ká hom ho.

[a] Khur. 29. 25.

29 Phir Músá ne sína liyá, aur us ko hiláne kí qurbání ke liye KHUDÁWAND ke rúbarú hiláyá; muqarrar karne ke mendhe se Músá ke liye yih hissa thá[b], jaise ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá.

[b] Khur. 29. 26.

30 Phir Músá ne chuparne ke tel[c] aur us lahú se, jo mazbah par thá, aur Hárún aur us ke kapron par aur us ke sáth us ke beton aur un ke kapron par chhirká, aur Hárún aur us ke kapron ko aur us ke beton aur un ke kapron ko muqaddas kiyá.

[c] Khur. 29. 21. aur 30. 30. Gin. 3. 3.

31 ¶ Aur Músá ne Hárún aur us ke beton ko kahá, ki Yih gosht jamá'at ke khaime ke darwáze pás pakáo[d], aur us ko usí jagah us rotí ke sáth, jo muqarrar karne kí tokrí men hai, kháo, jaise main ne yih kahte húe amr kiyá hai, ki Hárún aur us ke bete use kháwen.

[d] Khur. 29. 31, 32.

32 Aur báqí jo gosht aur rotí se rahe, us ko ág se jaláo[e].

[e] Khur. 29. 34.

33 Aur tum jamá'at ke khaime ke darwáze se sát din tak na hato, jab tak muqarrar karne ke din púre na howen: ki sát din men[f] tum apní khidmat ke liye muqarrar ho jáoge.

[f] Khur. 29. 30, 35. Hiz. 43. 25, 26.

34 Isí din, jaise ki KHUDÁWAND ne tumháre kafáre dene ke liye farmáyá thá, kiyá gayá hai[g].

[g] 'Ibrán. 7. 16.

35 Aur jamá'at ke khaime ke darwáze pás din rát sát din tak baitho, aur KHUDÁWAND ke ahkám yád rakho[h], táki tum halák na ho, ki aisá hí main ne tum ko amr kiyá hai.

[h] Gin. 9. 19. Ist. 11. 1. 1 Sal. 2. 3.

36 Aur Hárún aur us ke bete sab ahkám KHUDÁWAND ke, jo us ne Músá ke wasíle se farmáe the, bajá láe.

IX BÁB.

1 *Hárún kí pahlí qurbáníán, apne aur logon ke liye. 8 Khatiyat, 12 aur sokhtaní qurbání apne liye. 15 Logon ke liye qurbáníán. 23 Músá aur Hárún logon ko du'á dete. 24 Khudáwand kí taraf se ág qurbángáh par názil hotí.*

AUR jab áthwán din húá[a], tab Músá ne Hárún, aur us ke beton ko, aur baní Isráel ke buzurgon ko buláyá, aur Hárún ko kahá, ki

[a] Hiz. 43. 27.

2 Tú ek bachhrá khatiyat ke liye[b], aur ek mendhá charháwe ke liye[c], jo be'aib hon, le, aur un ko KHUDÁWAND ke rúbarú guzrán.

[b] Khur. 29. 1. Ahb. 4. 3. aur 4. 14.
[c] Ahb. 8. 18.

Peshtar MASÍH se, 1490.

3 Aur baní Isráel ko yih kahte húe hukm kar, ki Ek buzgála bakríon se[d] khatiyat ke liye, aur ek bachhṛá aur ek barra, jo donon eksála aur be'aib hon, chaṛháwe ko liye;

4 Aur ek bail aur ek mendhá salámí ke liye, láo; táki rúbarú KHUDÁWAND ke zabh kiye jáwen; aur hadya[e] tel miláke; is liye ki áj ke din KHUDÁWAND tum par záhir hogá[f].

5 ¶ Chunánchi we us ko, ki Músá ne amr kiyá thá, jamá'at ke khaime ke sámhne láe, aur sárí jamá'at áge áke KHUDÁWAND ke rúbarú khaṛí húí.

6 Músá ne kahá, Yih wuh kám hai, ki KHUDÁWAND ne tum ko amr kiyá hai: tum us ko bajá láo, ki KHUDÁWAND ká jalál tum par záhir hogá[g].

7 Aur Músá ne Hárún ko kahá, ki Mazbah ke nazdík já, aur apní khatiyat aur apná chaṛháwá guzrán, aur apne liye aur apní qaum ke liye kafára de[h], aur jamá'at ká qurbán guzrán, aur un ke liye kafára de[i], jaisá ki KHUDÁWAND ne hukm kiyá hai.

8 ¶ Tab Hárún mazbah par gayá, aur bachhṛá apní khatiyat ke liye zabh kiyá.

9 Aur Hárún ke beṭe lahú us pás láe[k], aur us ne apní unglí us men ḍubáí, aur use mazbah ke síngon par lagáyá, aur báqí khún mazbah kí jaṛ par biṭáyá[l].

10 Aur charbí, aur gurde, aur zawáid kaleje ke, khatiyat se leke mazbah par sungháe[m], jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá[n].

11 Aur gosht aur khál ko khaimagáh ke báhar ág se jaláyá[o].

12 Phir chaṛháwá zabh kiyá, aur Hárún ke beṭon ne lahú use diyá; tab us ne mazbah ke girdágird chhiṛká[p].

13 Phir a'zá chaṛháwe ke sir samet us ko díe[q], aur us ne mazbah par sungháe.

14 Aur ojh aur páe dhoe[r], aur un ko mazbah par chaṛháwe ke úpar sungháyá.

15 ¶ Phir jamá'at ká qurbán áge láyá, aur bakrí ká bachcha un kí khatiyat ke liye liyá, aur us ko zabh kiyá, aur us ko pahle ke muwáfiq khatiyat ke liye chaṛháyá[s].

16 Tab chaṛháwá áge láyá, aur us ko ma'múl ke muwáfiq[t] guzráná.

17 Phir hadya áge láyá[u], aur us se ek muṭṭhí lí, aur us ko mazbah par, siwá fajr ke chaṛháwe ke[x], sungháyá.

18 Aur us ne bail aur mendhá, ki jamá'at kí salámí ká zabíh hai[y], zabh kiyá; aur Hárún ke beṭe khún us ke pás le gae, aur us ne us ko mazbah ke girdágird chhiṛká;

19 Aur bail se charbíán aur mendhe se dum, aur gurdon par kí charbí, aur zawáid kaleje ke:

20 So charbíán sínon par rakhín, aur us ne charbíán mazbah par sungháín[z].

21 Aur sína aur dahná shána, jaise KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá, Hárún ne rúbarú KHUDÁWAND ke hiláne kí qurbání ke liye hiláyá[a].

22 Aur Hárún ne jamá'at kí taraf háth apne uṭháe, aur un ko barakat dí[b], aur khatiyat, aur chaṛháwá, aur salámí guzránke níche utrá.

23 Phir Músá aur Hárún jamá'at ke khaime men dákhil húe, aur báhar nikle, aur jamá'at ke liye barakat mángí: tab sárí jamá'at par KHUDÁWAND ká jalál záhir húá[c].

24 Aur KHUDÁWAND ke huzúr se ág niklí, aur mazbah par chaṛháwá aur charbíán khá gaí[d]; aur sárí jamá'at ne dekhá, aur lalkárí, aur munh ke bhal girí[e].

X BÁB.

1 Nadab aur Abihú, ajnabí ág kám men láne se, khud ág se jalae jate. 6 Hárún aur us ke beṭon ko hukm hotá, ki un ke liye mátam na karen. 8 Mai píná káhinon ko man'a hai, jab ki khaime men jáne partá. 12 Pák chíz m ke kháne ká shar'a. 16 Is ke 'udúl kí bábat Hárún ká 'uzr.

PHIR Nadab aur Abihú donon beṭe Hárún ke[a], har ek ne un men se apná 'údsoz liya, aur us men ág bharke us par bakhúr dálá[b], aur ek ajnabí ág, jis ká KHUDÁWAND ne un ko amr na kiyá thá, rúbarú KHUDÁWAND ke guzrání[c].

2 Tab ág KHUDÁWAND ke huzúr se niklí, aur un donon ko khá gaí, aur we KHUDÁWAND ke sámhne mar gae[d].

3 Tab Músá ne Hárún se kahá, Yih wuh hai, jo KHUDÁWAND ne

d Abb. 4. 23. 'Az. 6. 17. aur 10. 19. e Abb. 2. 4. f 6, 23 áyaten Khur. 29. 43. g 23 áyat. Khur. 24 16. h Abb. 4. 3. 1 Sam. 3 14. Ibrán. 5. 3. aur 7. 27. aur 9 7. i Abb. 4. 16, 20. 'Ibrán. 5. 1. k Abb. 3. 15. l Dekho Abb 4. 7. m Abb. 8. 16. n Abb. 4 8. o Abb. 4. 11, 12. aur 8. 17. p Abb 1. 5. aur 8. 19. q Abb. 3. 20. r Abb. 8. 21. s 3 áyat. Yas. 53. 10. 'Ibrán. 2. 17. aur 5. 3.

t Abb. 1. 3, 10. u 4 áyat. Abb. 2. 1, 2. x Khur. 29. 38. y Abb. 3. 1, wag. z Abb. 3. 5, 16. a Khur. 29. 24, 26. Abb. 7. 30, 31, 32, 33, 34. b Gin. 6 23. Ist 21. 5. Lúq. 24 50. c 6 áyat Gin. 14. 10. aur 16. 19, 42. d Qáz 4. 4. Qáz 6 21. 1 Sal. 18. 38. 2 Taw. 7 1. Zab 20 3. e 1 Sal. 18. 39. 2 Taw. 7. 3. 'Az. 3. 11. a Abb 16. 1. aur 22. 9. Gin. 3 3, 4. aur 26. 61 1 Taw. 24 2. b Abb. 16. 12. Gin. 16. 18. c Khur. 30. 9. d Abb. 9. 24. Gin 16. 35. 2 Sam. 6. 7.

farmáyá thá, ki Main apne muqarribon ke darmiyán[e] apní taqdís karúngá, aur main sárí jamá'at ke áge apná jalál záhir karúngá[f]. Aur Hárún chup rahá[g].

4 Phir Músá ne Hárún ke chachá Uzziel[h] ke donon beṭon Mísáel aur Ilsafan ko talab kiyá aur kahá, Nazdík áo, aur apne bháíon ko maqdis ke sámhne se khaimagáh ke báhar uṭhá le jáo[i].

5 So we áe, aur un ko un ke kapṛon men uṭháke, jaisá Músá ne amr kiyá thá, khaimagáh se báhar le gae.

6 Phir Músá ne Hárún aur us ke beṭon Ili'azar aur Itamar ko kahá, ki Apne sir nange mat karo, aur apne kapre na pháro[k], táki halák na ho, aur sárí jamá'at par KHUDÁWAND ká gazab názil na ho[l]; par sáre gharáne Isráel ke, jo tumháre bháí hain, us jal jáne par, jo KHUDÁWAND ne jaláyá hai, rowen.

7 Aur tum jamá'at ke khaime ke darwáze se báhar na jáo, táki tum halák na ho[m]; kyúnki KHUDÁWAND ká tel mamsúh hone ke liye tum par hai[n]. So unhon ne Músá ke kahne par 'amal kiyá.

8 ¶ Phir KHUDÁWAND ne khitáb karke Hárún ko farmáyá, ki

9 Jab tum jamá'at ke khaime men dákhil ho, to tum mai yá koí chíz, jo nashá karnewálí ho, na píjiyo[o], na tú aur na tere beṭe, táki tum halák na ho; aur yih tumháre liye tumháre qarnon men hamesha tak rasm hai:

10 Táki tum halál aur harám, aur pák aur nápák men tamíz karo[p];

11 Aur táki tum sáre ahkám, jin ká KHUDÁWAND ne Músá ke wasíle se tum ko amr kiyá hai, baní Isráel ko sikhláo[q].

12 ¶ Phir Músá ne Hárún aur us ke beṭon Ili'azar aur Itamar ko, jo báqí the, farmáyá, ki Hadya, jo KHUDÁWAND ke homon se bach rahá, lo, aur us ko mazbah ke pás fatírí kháo[r]; is liye ki yih niháyat muqaddas hai[s].

13 Aur tum use muqaddas maqám men kháo; kyúnki KHUDÁWAND ke homon men se terá aur tere beṭon ká yih hissa hai: kyúnki yún mujh ko hukm húá hai[t].

14 Aur hiláne ke síne aur uṭháne ke sháne ko[u] kisí pák jagah men khá, tú aur tere beṭe aur terí beṭíán tere sáth: is liye ki yih terá aur tere beṭon ká hissa hai, jo baní Isráel kí salámíon ke zabíhon men se diyá gayá.

15 Aur uṭháne ká shána aur hiláne ká sína, jo sokhtaní charbíon ke sáth láyá játá hai, táki KHUDÁWAND ke rúbarú hiláne kí qurbání ke liye hiláyá jáwe, tere aur tere beṭon ká haqq abad tak hogá[x], jaise ki KHUDÁWAND ne farmáyá hai.

16 ¶ Phir Músá ne khatiyat ke mendhe ko[y] bahut talásh kiyá, to kyá dekhtá hai? ki wuh jaláyá gayá; tab wuh Hárún ke beṭon Ili'azar aur Itamar par, jo bach rahe the, gusse húá, aur bolá, ki

17 Tum ne khatiyat muqaddas maqám men kyún na khá lí? ki yih niháyat muqaddas hai, aur KHUDÁWAND ne tum ko yih dí hai; táki tum jamá'at ká gunáh uṭhá lo, aur un ke liye KHUDÁWAND ke rúbarú kaffára do[z].

18 Dekho, ki us ká lahú maqdis men dákhil na kiyá gayá[a]; lázim thá, ki tum use maqdis men, jaisá main ne tum ko amr kiyá thá, khá játe[b].

19 Tab Hárún ne Músá se kahá, Dekho, ki áj hí unhon ne apní khatiyat aur apná charháwá KHUDÁWAND ke áge guzráná hai[c], aur mujh par aise hádise húe hain; pas agar main yih khatiyat áj hí khá letá, to kyá KHUDÁWAND ke huzúr maqbúl[d] hotá?

20 Músá ne yih sunke pasand kiyá.

XI BÁB.

1 Kin jánwaron ká gosht halál hai; 4 aur kin ká harám. 9 Kaun machhlíán halál 13 Kaun chiṛiyán. 29 Kaun rengnewále nápák ṭhahre.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Tum baní Isráel se kaho, Sab chárpáyon men se, jo zamín par hain, aur tumhen un ká kháná rawá hai[a], so ye hain.

3 Sab chárpáe khurwále, jin ká khur chirá húá ho, aur wuh jugálí karte hon, tum unhen kháo.

4 Magar we chárpáe, ki yá jugálí

Peshtar MASÍH se, 1490.

e Khur. 19. 22. aur 29. 43. Ahb. 21. 6, 17, 21. Yas. 52. 11. Hiz. 20. 41. aur 42. 13.
f Yas. 49. 3. Hiz. 28. 22. Yúh. 13. 31, 32. aur 14. 13. 2 Tas. 1. 10.
g Zab. 39. 9.
h Khur. 6. 18, 22.
i Gin. 3. 19, 30. Lúq. 7. 12. A'am. 5. 6, 9, 10. aur 8. 2.
k Khur. 33. 5. Ahb. 13. 45. aur 21. 1, 10. Gin. 6. 6, 7. Isť. 33. 9. Hiz. 24. 16, 17.
l Gin. 18. 22, 46. Yash. 7. 1. aur 22. 18, 20. 2 Sam. 21. 1.
m Ahb. 21. 12.
n Khur. 28. 41. Ahb. 8. 30.
o Hiz. 44. 21. Lúq. 1. 15. 1 Tim. 3. 3. Tit. 1. 7.
p Ahb. 11. 47. aur 20. 25. Yar. 15. 19. Hiz. 22. 26. aur 44. 23.
q Ist. 24. 8. Nahum. 8. 2, 8, 9, 13. Yar. 18. 18. Mal. 2. 7.
r Hiz. 29. 2. Ahb. 6. 16. Gin. 18. 6, 10.
s Ahb. 21. 22.
t Ahb. 2. 3. aur 6. 16.
u Khur. 29. 24, 26, 27. Ahb. 7. 31, 34. Gin. 18. 11.
x Ahb. 7. 29, 30, 34.
y Ahb. 9. 3, 15.
z Ahb. 6. 26, 29.
a Ahb. 6. 30.
b Ahb. 6. 26.
c Ahb. 9. 8, 12.
d Yas. 6. 20. aur 16. 12. Hús. 9. 4. Mal. 1. 10, 13.
a Ist. 14. 4. A'am. 10. 12, 14.

karte hain, yá khur un ke chire húe hote hain, in ko na kháo; jaise únṭ, wuh to jugálí kartá hai, par khur us ká chirá húá nahín hotá; so wuh nápák hai tumháre liye.

5 Aur wabr, ki wuh jugálí kartá hai, aur khur us ká chirá húá nahín; to wuh bhí nápák hai tumháre liye.

6 Aur khargosh, ki wuh to jugálí kartá hai, par us ká khur chirá húá nahín hai; wuh bhí tumháre liye nápák hai.

7 Aur súar, ki khur us ká chirá húá hotá hai, par wuh jugálí nahín kartá; wuh bhí nápák hai tumháre liye[b].

8 Tum un ke gosht men se kuchh na kháiyo, aur un kí láshon ko na chhúiyo; ki yih nápák hain tumháre liye[c].

9 ¶ Aur sab un men se, jo pání men hain, jin ká kháná tumhen rawá hai, so ye hain: sab we jánwar, jin ke par hon aur chhilke, daryáon men hon yá nálon men, tum unhen kháo[d].

10 Lekin we sab jánwar, jin ke na par hon aur na chhilke, daryáon men hon yá nálon men, we sab, jo pání men rengte hain, aur we sab haiwán jo pání men rahte hain, we qabíh hain[e] tumháre liye;

11 We qabíh hí honge tumháre liye; tum un ke gosht men se na kháo, aur un ke mare húe se ghin karo.

12 Sab jin ke na par hon aur na chhilke pání men, we qabíh hain tumháre liye.

13 ¶ Aur parindon se, jin se tum ghin karo, aur jin ko na kháo, is liye ki we qabíh hain, so ye hain[f]: Nasr, aur 'uqáb, aur giddh, aur chílh,

14 Aur sháhín, aur sab qism us kí,

15 Aur sab kauwe aur aqsám us ke,

16 Aur shuturmurg, aur ullú, aur kokil, aur báz, aur sab aqsám us ke,

17 Aur búm, aur hargílá aur rakham,

18 Aur rájhans, aur hawásil, aur chúhemár,

19 Aur laqlaq, aur baglá, aur sab aqsám us ke, aur hudhud, aur chamgádar.

20 Aur sab parinde, jo chár páon par chalte hain, we qabíh hain tumháre liye.

21 Magar tum sab rengte parindon men se, jo chár páon se chalte hain, aur un kí pichhlí ṭángen agle páon se lipṭí húí hain, ki we un se kúdkar zamín par chalte hain, tum un men se kháiyo.

22 We, jinhen tum khá sakte ho, ye hain; jaise ṭiḍḍí aur aqsám us ke[g], aur harjal aur aqsám us ke, aur ṭiḍḍe aur aqsám us ke.

23 Par sab báqí rengnewále parindon men se, jin ke chár pánw hain, we qabíh hain tumháre liye.

24 Aur un se tum nápák hoge; aur jo koí un ke mare húe ko chhúwegá, to wuh shám tak nápák rahegá.

25 Aur jo koí kisí mare húe ko un men se uṭháwe, to wuh kapṛe apne dhowe, aur shám tak nápák rahegá[h].

26 Aur sab chárpáe, jin ke khur hon, par chire húe na hon, aur na jugálí karte hon, we nápák hain tumháre liye: jo koí un ke mare húe ko chhúwegá, to wuh nápák hogá.

27 Aur sab unglíon par chalnewále aur chár páon par chalnewále jánwaron se, nápák hain tumháre liye; jo koí un ke mare húe ko chhúwegá, to wuh shám tak nápák rahegá.

28 Aur jo koí un ke mare húe ko uṭháwe, to wuh kapṛe apne dhowe aur wuh shám tak nápák rahegá; aur ye sab nápák hain tumháre liye.

29 ¶ Aur rengnewálon men se zamín par, jo nápák hain tumháre liye, chhuchhúndar hai, aur chúhá[i], aur goh, aur aqsám us ke.

30 Aur waral, aur harzún, aur chhipkalí aur azá'at aur girgiṭ.

31 Sab rengnewálon men se yih nápák hain tumháre liye; jo koí un ke mare húe ko chhúwegá, to wuh shám tak nápák rahegá.

32 Aur jis chíz par un men se koí markar gir paṛe, to wuh chíz nápák hogí, khwáh bartan ho lakṛí ká, khwáh kapṛá, khwáh chamṛá, khwáh ṭáṭ; aur kisí qism ká bartan, jo kám men áyá ho, to ye sab nápák honge; pání se dhoe jáwen[k], par shám tak nápák rahenge; tab pák honge.

[b] Yas. 65. 4. aur 66. 3, 17.
[c] Yas. 52. 11. Dekho Mat. 15. 11, 20. Marq. 7. 2, 15, 18. A'am. 10. 14, 15. aur 15. 29. Rúm. 14. 14, 17. 1 Qur. 8. 8. Qul. 2. 16, 21. 'Ibrán. 9. 10.
[d] Ist. 14. 9.
[e] Ahb. 7. 18. Ist. 14. 3.
[f] Ist. 14. 12.
[g] Mat. 3. 4. Marq. 1. 6.
[h] Ahb. 14. 8. aur 15. 5. Gin. 19. 10, 22 aur 31. 24.
[i] Yas. 66. 17.
[k] Ahb. 15. 12.

Peshtar MASÍH se, 1490.

33 Aur sab miṭṭí ke bartan, jin ke bích meṉ, un meṉ se kuchh paṛ jáwe, we bartan toṛe jáweṉ[l]; aur jo kuchh un meṉ hai, so nápák hogá.

34 Sab wuh kháná, ki kháyá játá hai, jin par un se pání paṛe, nápák hogá; aur sab we chízeṉ, jo un meṉ pí jáweṉ, nápák hoṉgí.

35 Aur un ke mare húoṉ se jis chíz par kuchh gire, ḳhwáh tanúr ho, ḳhwáh chúlhá, wuh nápák hogí; us ko toṛ ḍálo, is liye ki wuh nápák hai; we nápák haiṉ, aur nápák hoṉge, tumháre liye.

36 Magar chashma, aur kúá, aur táláb to pák rahegá; lekin jo koí un ke mare húoṉ ko chhúwegá, nápák hogá.

37 Aur mare húoṉ se jo kuchh kisí bone ke bíj par gire, wuh pák rahegá.

38 Magar us bíj par, jo pání paṛá húá ho, aur us ke mare húe se kuchh us par giro, to wuh nápák hogá tumháre liye.

39 Aur jab un haiwánoṉ meṉ se, jin ká kháná tum ko halál hai, koí mare, to us ká chhúnewálá shám tak nápák hogá.

40 Aur jo koí un ke mare húoṉ ko kháwe[m], to wuh apne kapṛe dhowe, aur shám tak nápák rahegá: aur jo koí un ke mare húoṉ ko uṭháwe, wuh apne kapṛe dhowe, aur shám tak nápák rahegá.

41 Aur sab rengnewále jo zamín par rengte haiṉ, tum unheṉ na kháiyo, is liye ki we qabíh haiṉ.

42 Aur jo apne sína par chale, aur we sab jo chár páoṉ par chalte haiṉ, aur bahut páṉwwále, sab rengnewáloṉ se, jo zamín par rengte haiṉ, tum unheṉ na kháo, is liye ki qabíh haiṉ.

43 Aur tum kisí rengnewále se, jo zamín par rengtá hai, apne taíṉ qabíh na karo[n], aur apne taíṉ nápák na karo, yaháṉ tak ki tum nápák ho jáo.

44 Is liye ki maiṉ ḲHUDAWAND tumhárá Ḳhudá húṉ; cháhiye ki tum apne taíṉ muqaddas karo, táki muqaddas hoo[o], is liye ki maiṉ quddús húṉ; so apne taíṉ kisí rengnewále se, jo zamín par rengtá hai, nápák na karo.

45 Ki maiṉ ḲHUDAWAND húṉ; Misr kí zamín se tumhárá chaṛhánewálá[p], táki maiṉ tumhárá Ḳhudá hoúṉ: pas tum muqaddas hoo, is liye ki maiṉ quddús húṉ[q].

46 Charinde, aur parinde, aur sab jáneṉ, zinda, jo pání meṉ rengtí haiṉ, aur sab jáneṉ, jo zamín meṉ rengtí haiṉ, so un ká yih hukm hai;

47 Táki tum nápák aur pák meṉ, aur un jánwaroṉ meṉ jo kháe játe haiṉ, aur un meṉ jo nahíṉ kháe játe haiṉ, tamíz karo[r].

[l] Ahb. 6. 28. aur 15. 12.
[m] Ahb. 17. 15. aur 22. 8. Ist 14. 21. Hiz. 4. 14. aur 44. 31.
[n] Ahb. 20. 25.
[o] Khur. 19. 6. Ahb. 19. 2. aur 20. 7, 26. 1 Tas. 4. 7. 1 Pat. 1. 15, 16.
[p] Khur. 6. 7.
[q] 44 áyat.
[r] Ahb. 10. 10.

XII BAB.

1 Janne ke ba'd, 'auratoṉ ke pák karne ká shar'a. 6 We apne ta,in pák karne ke liye kaun qurbání guzráneṉ.

PHIR ḲHUDAWAND ne Músá se hamkalám hoke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko kah, Jo 'aurat ki hámila ho, aur laṛká jane[a], to wuh sát din[b], jaise haiz ke dinoṉ meṉ wuh rahtí hai[c], nápák hogí.

3 Aur áṭhweṉ din laṛke ká ḳhatna kiyá jáwe[d].

4 Aur wuh nafás ke lahú ke sabab teṉtís din ṭhahrí rahe, aur kisí muqaddas chíz ko na chhúwe; aur jab tak us ke pák hone ke din na áweṉ, maqdis meṉ dáḳhil na howe.

5 Aur agar wuh laṛkí jane, to do hafte, jaise us kí haiz ká hukm hai, nápák rahegí, aur chhiyásaṭh roz nafás ke ḳhún ke liye ṭhahrí rahegí.

6 Aur jab us ke pák hone ke din[e] beṭe ke liye hoṉ, yá beṭí ke áweṉ, tab wuh barra eksála chaṛháwe ke liye, aur bachcha kabútar ká, yá qumrí, ḳhatiyat ke liye, jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par káhin pás láwe.

7 Wuh use ḲHUDAWAND ke sámhne guzráne, aur us ke liye kafára de, aur us ko us ke ḳhún bahne se pák kare. Yih beṭá, yá beṭí janne ká hukm hai.

8 Aur agar us ko barra láne ká maqdúr na ho, to wuh do qumríáṉ yá kabútar ke do bachche[f], ek chaṛháwe ke liye, aur dúsrá ḳhatiyat ke liye, láwe; aur káhin us ke liye kafára dewe[g], tab wuh pák ho jáwegí.

[a] Ahb. 15. 16.
[b] Lúq. 2. 22.
[c] Ahb. 15. 19.
[d] Paid. 17. 12. Lúq. 1. 59. aur 2. 21. Yúh. 7. 22, 23.
[e] Lúq. 2. 22.
[f] Ahb. 5. 7. Lúq. 2. 24.
[g] Ahb. 4. 26.

XIII BAB.

1 Bars ke imtiyáz karne meṉ káhinoṉ kí hidáyat ke liye chand ahkám aur 'alámateṉ mazkúr húiṉ.

PHIR ḲHUDAWAND ne Músá aur Hárún ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

Peshtar MASÍH se, 1490.

2 Agar kisí ke badan meṉ waram, yá papṛí, yá safed chaṭeṉ hoṉ, aur us ke badaṉ ke chamṛe meṉ bars kí sí balá ho, to use Hárún káhin pás, yá us ke beṭoṉ meṉ se jo káhin haiṉ, ek ke pás láweṉ[a]:

3 Wuh káhin us ke bádan ke chamṛe kí balá par nazar kare; agar balá kí jagah ke bál safed ho gae howeṉ, aur wuh balá dekhne meṉ chamṛe se gahrí ho; to wuh koṛh ká marz hai; so káhin use dekhke us ko nápák ṭhahráwe.

4 Agar we us ke badan ke post par safed aur chamakte húe hoṉ, aur dekhne meṉ chamṛe se guzre na hoṉ, aur us par ke bál safed na ho gae hoṉ: to káhin us balá-wálo ko sát din tak nazarband kare:

5 Aur sátweṉ roz use dekhe; agar wuh balá us ke dekhne meṉ wuhíṉ kí wuhíṉ qáim ho aur chamṛe par phailí na ho: to wuh káhin use aur sát din tak nazarband kare.

6 Phir sátweṉ din use dúsrí bár dekhe; agar wuh balá kuchh mailí húí ho, aur chamṛe par phailí na ho: to káhin use pák ṭhahráwe, ki wuh chhíp hai; so wuh apne kapṛe dhowe, aur pák howe[b].

7 Par agar wuh chhíp káhin ke dekhne aur pák karne ke ba'd chamṛe par bahut phail jáwe, to wuh shakhs káhin ko phir dikháyá jáwe.

8 Aur káhin dekhe, ki wuh chhíp chamṛe par baṛh gaí, to wuh use nápák ṭhahráwe, ki yih bars hai.

9 ¶ Agar kisí shakhs ko bars ká marz ho, to use káhin pás láweṉ.

10 Káhin use dekhe[c]: agar wuh balá uṭhí húí chamṛe par safed ho, aur us ne báloṉ ko safed kar diyá ho. aur us dág kí jagah ká gosht kuchh nangá ho:

11 To yih us ke badan ke chamṛe meṉ kuhan bars hai; tab káhin use nápák ṭhahráwe, aur use nazarband kare, ki wuh nápák hai.

12 Aur agar bars jild par phail jáwe, aur us ke sab chamṛe ko sir se páoṉ tak chhipáwe, jo káhin kí ánkhoṉ ke sámhne hai:

13 Tab káhin gaur kare; agar us ká sárá badan bars se chhip gayá hai, to us maríz ko pák ṭhahráwe, kyúṉki wuh sab safed ho gayá hai, aur wuh pák hai.

14 Par jis din nangá gosht us meṉ záhir ho, to wuh nápák hogá.

15 Aur káhin nange gosht ko dekhe, aur use nápák ṭhahráwe, ki nangá gosht nápák hai, aur yih bars hai.

16 Aur agar nangá gosht bhí phirkar safed ho jáwe, to wuh káhin ke huzúr áwe.

17 Káhin use dekhe, ki wuh maríz sab safed ho gayá hai: to káhin use pák ṭhahráwe; ki wuh pák hai.

18 ¶ Aur jis ke badan ke chamṛe par phuṛiyá[d] ho, aur changí ho jáe,

19 Aur phuṛiyá ke makán par chhíp ká sá nishán, yá safed dág, yá safed khúb surkhí lí,e ho: to káhin ko dikháyá jáwe.

20 Káhin kí nazar meṉ agar wuh jild se tale guzar gayá ho, aur us par ke bál bhí safed ho gae hoṉ; to káhin use nápák kahe: ki yih bars kí bímárí hai, jo phuṛiyá se paidá húí.

21 Par agar káhin use dekhe, ki us par safed bál nahíṉ, aur wuh chamṛe se áge nahíṉ guzrá, aur kuchh mailá sá hai: to káhin use sát din tak nazarband kare.

22 Pas, agar wuh chamṛe par phail gayá ho; to káhin use nápák kahe, ki yih koṛh kí balá hai.

23 Agar safed dág apní jagah par ho, aur phailá na ho; to wuh phuṛiyá ká dág hai; káhin use pák kahe.

24 ¶ Aur jo gosht, jis ke chamṛe meṉ ág kí sozish ho, aur us sozish meṉ nangá gosht safed dág chamaktá, ki khúb surkhí lí,e yá faqat safed ho;

25 To káhin us par nazar kare; agar dág par ke bál safed ho gae hoṉ, aur wuh dekhne meṉ jild se guzrá húá ma'lúm ho: to wuh bars hai, jo jalne se namúd húí; so káhin use nápák kahe, ki yih bars kí bímárí hai.

26 Lekin agar káhin dekhe, ki us safed dág par safed bál nahíṉ, aur jild se nahíṉ guzrá, balki kuchh mailá sá ho; to use sát din tak nazarband kare.

[a] Ist. 17. 8, 9. aur 24. 8. Lúq. 17. 14.
[b] Ahb. 11. 25. aur 14. 8.
[c] Gin. 12. 10, 12. 2 Sal. 5. 27. 2 Taw. 26. 20.
[d] Khur. 9. 9.

27 *Aur sátwen roz káhin use dekhe; agar wuh jild par bahut phail gayá ho; to use nápák kahe; ki wuh bars ká marz hai.*

28 Aur agar wuh safed dág apní jagah par ho, aur jild par phailá na ho, balki mailá sá ho: to wuh jalne ká nishán hai; káhin use pák kahe, ki wuh faqat jalne ká dág hai.

29 ¶ Agar kisí mard yá 'aurat ke sir yá ḍáṛhí men dág ho;

30 Káhin us dág ko dekhe; agar wuh dekhne men chamṛe se guzrá húá ma'lúm ho, aur us par zard rúngṭe hon, to káhin use nápák kahe; ki yih bafá hai, sir yá ḍáṛhí kí bars hai.

31 Aur agar káhin us balá ko dekhe, ki dekhne men chamṛe se nahín guzrí, par us par siyáh bál nahín, to káhin us bafáwále ko sát din tak nazarband kare.

32 Aur sátwen din dekhe; agar bafá phailí na ho, aur us par zard bál na hon, aur bafá dekhne men chamṛe se guzrí húí ma'lúm na ho;

33 To us ke bál múnḍe jáwen, lekin bafá par ke múnḍáe na jáwen; aur káhin us bafáwále ko aur sát din nazarband kare.

34 Phir sátwen roz káhin use dekhe; agar wuh bafá jild par phailí na ho, aur na jild se dekhne men guzrí ho; to káhin use pák kahe; wuh apne kapṛe dhowe aur pák howe.

35 Aur agar us ke pák ṭhahráne ke ba'd wuh bafá jild par bahut phail jáwe,

36 To káhin use dekhe; ki agar bafá jild par phailí hai: to káhin zard bál ko na ḍhúnḍhe, wuh nápák hai.

37 Par agar us ke dekhne men wuh bafá ṭhahar rahí ho, aur us par siyáh bál nikle hon, to wuh bafá changí húí; wuh pák hai; káhin use pák ṭhahráwe.

38 ¶ Aur agar kisí mard yá 'aurat ke badan par chhíp yá safed dág ho;

39 Káhin dekhe; agar wuh dág safed siyáhí máil ho, to chhíp hai, ki chamṛe men phailí hai; wuh pák hai.

40 Aur jis shakhs ke sir ke bál gir gae hon, wuh ganjá hai; wuh pák hai.

41 *Aur jis shakhs ke sir ke bál munh ke kone se gir gae howen, wuh chandlá hai; wuh pák hai.*

42 Agar us ganje sir yá chandle par safed surkh dág ho, to yih bars hai, jo us ke ganje sir aur chandle sir par phailí húí hai.

43 So káhin use dekhe; agar us marz ká dág us ke ganje sir aur chandle sir par surkh safed ho, jaise ki badan ke chamṛe men bars dikháí detí hai:

44 To wuh ádmí koṛhí hai; káhin use bilkull nápák ṭhahráwe; us kí bars us ke sir par hai.

45 Aur wuh abras, jis ke badan men balá hai, us ke kapṛe pháṛe jáwen, aur sir nangá kiyá jáwe; tab wuh apná munh chhipáwe[e], aur chillá chilláke kahe, Nápák, Nápák[f].

46 Jitne dinon tak ki yih bímárí us ko rahe, wuh gandá rahegá; wuh nápák hai; wuh akelá rahá kare; us ká makán khaimagáh ke báhar rahe[g].

47 ¶ Aur wuh pairáhan, jis men bars ká sá dág ho, khwáh ún ká ho, khwáh kattán ká ho;

48 Aur us pairáhan ke táne men ho, yá báne men, kattán ká ho, yá ún ká, aur khwáh chamṛe par ho, khwáh kisí chíz par, jo chamṛe kí ho;

49 Agar wuh dág sabz yá surkh ho, kapṛe men ho yá chamṛe men, táne men ho yá báne men, yá kisí chamṛe ke bartan men ho; káhin ko dikháyá jáwe.

50 Káhin use dekhke sát din tak rahne de.

51 Aur sátwen din us dág ko dekhe; agar wuh dág kapṛe par ho, táne men yá báne men, yá chamṛe par, yá kisí chíz par, jo chamṛe se baní húí hai, to yih dág sakht[h] bars ká hai, aur nápák hai.

52 So wuh us pairáhan ko, súf ká ho, yá kattán ká, jis ke táne men hai, yá báne men, aur us chamṛe ke bartan ko, jis men balá hai, jalá de; ki yih sakht bars ká dág hai; wuh ág se jaláyá jáwe.

53 Aur jo káhin dekhe, ki wuh dág, jo pairáhan men, táne men, yá báne men, yá kisí chamṛe ke bartan men hai, phailá nahín:

54 To wuh hukm kare ki us

[e] Ḥiz. 24. 17, 22. Mík. 3. 7.
[f] Nau. 4. 15.
[g] Gin. 5. 2. aur 12. 14. 2 Sal. 7. 3. aur 15. 5. 2 Taw. 26. 21. Luq 17. 12.
[h] Ahb. 14. 44.

Peshtar MASÍH se, 1490.

chíz ko, jo dágí hai, dhowen, aur phir use aur sát din tak rakh chhoṛe.

55 Phir wuh káhin ba'd dhone ke jab sát din guzar jáwen, us dág ko dekhe; agar us dág ne apná rang nahín badlá aur na phailá hai, to wuh nápák hai; tú use ág men jalá de; ki wuh kaṭáo hai, khwáh wárpár ho, khwáh úparwár.

56 Aur agar káhin nazar kare aur dekhe, ki dág dhone ke ba'd siyáhí máil húá, to wuh us pairáhan se, aur chamṛe se, táne se, yá báne se, dág bhar káṭ phenke.

57 Aur agar wuh dág pairáhan men, yá táne men, yá báne men, yá kisí chamṛe ke bartan men phirke numáyán ho: to yih phailnewálá hai; tú us dágí chíz ko ág se jalá de.

58 Aur agar dág us pairáhan se, yá táne se, yá báne se, yá chamṛe ke bartan se, jise tú ne dhoyá hai, játá rahe, to wuh dobára dhoyá jáe, ki pák ho jáegá.

59 Yih bars kí balá ká hukm hai, jo ún ke kapṛe men ho yá kattán ke, yá táne men, yá báne men, yá kisí chamṛe ke bartan men, ki wuh pák ṭhahráyá jáwe, yá nápák.

XIV BÁB.

1 Mabrús ke pák karne kí liye chand rasúm o qurbánián. 33 Kisí ke ghar par bars ke hone kí 'alámaten. 43 Aise ghar ke pák karne ká taur.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Abras ke liye jis din wuh pák kiyá jáwe, yih sharí'at hai, ki use káhin pás láwen[a]:

3 Aur káhin khaimagáh se bahar jáke dekhe, agar wuh abras bars kí balá se changá ho gayá ho:

4 To káhin hukm kare, ki apne liye, jo pák kiyá játá hai, do jítí pák chiṛiyán, aur sant kí lakṛí[b], aur qirmiz[c], aur zúfá[d] lewe:

5 Phir káhin hukm kare, ki ek un chiṛiyon men se ek gilí zarf men bahte húe páni par halál kí jáwe:

6 Aur us jítí chiṛiyá ko sant kí lakṛí, aur qirmiz, aur zúfá samet leke us chiṛiyá ke lahú men, jo bahte páni par zabh kí gaí hai, gota de:

7 Aur us par, jo bars se pák kiyá játá hai, sát martaba[e] chhiṛke[f], aur use pák ṭhahráwe; aur jítí chiṛiyá ko maidán kí taraf uṛá dewe.

8 Aur wuh, jo pák kiyá játá hai, apne kapṛe dhowe[g], aur sáre badan ke bál mundáwe, aur páni men gusl kare[h], táki pák ho: ba'd us ke wuh khaimagáh men áwe; par sát din tak apne khaime ke báhar hí sukúnat kare[i].

9 Aur sátwen roz apne sir ke sab bál, aur apní ḍáṛhí, aur apní bhonhen, garaz apne sáre bál mundáwe, aur apne kapṛe dhowe, aur apná badan bhí páni se dhowe; tab wuh pák hogá.

10 Aur áṭhwen din do be'aib nar barre[k], aur ek máda barra eksála be'aib, aur ek paimána maide men se tín 'ushr tel miláke, aur ek paimána tel hadya ke liye[l] lewe.

11 Tab wuh káhin, jo pák kartá hai, us shakhs ko, jo pák kiyá játá hai, un chízon samet, KHUDÁWAND ke áge jamá'at ke khaime ke darwáze par házir kare:

12 Aur káhin ek aur barra, asám ke liye[m], us tel ke paimáne samet, nazdík láwe, aur unhen hiláne kí qurbání ke liye KHUDÁWAND ke huzúr men hiláwe[n]:

13 Aur us barre ko us jagah par, jahán khatiyat aur chaṛháwá zabh kiyá játá hai, muqaddas maqám men zabh kare[o]: is liye ki khatiyat ke mánind yih asám bhí[p] káhin ká hai; yih niháyat muqaddas hai[q]:

14 Aur káhin asám ká kuchh lahú leke us shakhs ke, jo pák kiyá játá hai, dahne kán kí lau par, aur dahne háth ke angúṭhe par, aur dahne pánw ke angúṭhe par lagáwe[r]:

15 Aur káhin us paimáne tel men se thoṛá leke us ke báyen háth kí hathelí par ḍále:

16 Aur us tel men, jo us kí báyen hathelí par hai, apní dahní unglí ḍubowe, aur KHUDÁWAND ke áge sát martaba apní unglí se kuchh tel chhiṛke:

17 Aur us tel men se, jo us kí hathelí par báqí hai, us shakhs ke dahne kán kí lau par, jo pák kiyá játá hai, aur us ke dahne háth ke angúṭhe par, aur us ke dahne

Peshtar MASÍH se, 1490.

[a] Mat. 8. 2, 4. Marq. 1. 40, 44. Lúq. 5. 12, 14. aur 17. 14.
[b] Gin. 19. 6.
[c] 'Ibrán. 9. 19.
[d] Zab. 51. 7.
[e] 2 Sal. 5. 10, 14.
[f] 'Ibrán. 9. 13.
[g] Ahb. 13. 6.
[h] Ahb. 11. 25.
[i] Gin. 12. 15.
[k] Mat. 8. 4. Marq. 1. 44. Lúq. 5. 14.
[l] Ahb. 2. 1. Gin. 15. 4, 15.
[m] Ahb. 5. 2, 18. aur 6. 6, 7.
[n] Khur. 29. 24.
[o] Khur. 29. 11. Ahb. 1. 5, 11 aur 4. 4, 24
[p] Ahb. 7. 7.
[q] Ahb. 2. 3. aur 7. 6. aur 21. 22.
[r] Khur. 29. 20. Ahb. 8. 23.

Peshtar MASÍH se, 1490.

pánw ke angúṭhe par, asám ke lahú par lagáwe:

18 Aur káhin báqí tel ko, jo us kí hathelí par hai, us shaḳhs ke sir par, jo pák kiyá játá hai, ḍál de: aur káhin us ke liye ḲHUDÁWAND ke áge kafára de[s].

19 Aur káhin ḳhatiyat guzráne[t], aur us ke liye, jo nápákí se pák kiyá játá hai, kafára de; ba'd us ke chaṛháwe ko zabh kare:

20 Aur káhin chaṛháwá aur hadya mazbah par chaṛháwe: aur us ke liye kafára de, ki wuh pák ho jáegá.

21 Aur agar wuh miskín ho, aur us ká háth us qadr ko na pahunche[u], to wuh asám kí bábat hiláne ke liye ek nar barra lewe, táki us ke liye kafára diyá jáwe, aur ek 'ushr maide ká tel milá húá hadya kí bábat, aur ek shísha tel;

22 Aur do qumríán yá kabútar ke do bachche us ke háth pahunchne ke muwáfiq lewe[v]; un men se ek ḳhatiyat howe, aur dúsrá chaṛháwá.

23 Aur wuh unhen áṭhwen din, apne pák hone ke wáste, jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par ḲHUDÁWAND ke rúbarú káhin pás láwe[x].

24 Aur káhin asám ká barra aur wuh shísha tel ká lewe, aur wuh unhen ḲHUDÁWAND ke áge hiláne kí qurbání ke liye hiláwe[y]:

25 Phir wuh asám ke barre ko zabh kare; aur káhin asám ke ḳhún men se kuchh leke us shaḳhs ke, jo pák kiyá játá hai, dahine kán kí lau par, aur dahine háth ke angúṭhe, aur dahne pánw ke angúṭhe par lagáwe[z]:

26 Aur us tel men se thoṛá sá us kí báyen hathelí par ḍále:

27 Aur káhin us tel men se, jo us kí báyen hathelí par hai, thoṛá sá apní dahní unglí se ḲHUDÁWAND ke áge sát bár chhiṛke:

28 Aur káhin us tel men se, jo us kí hathelí par hai, us shaḳhs ke, jo pák kiyá játá hai, dahine kán kí lau par, aur us ke dahine háth ke angúṭhe, aur us ke dahine pánw ke angúṭhe par, asám ke lahú kí jagah par lagáwe:

29 Aur káhin báqí tel ko, jo us kí hathelí par hai, us shaḳhs ke sir par, jo pák kiyá játá hai, ḍále, aur us ke liye ḲHUDÁWAND ke áge kafára de.

30 Phir wuh do qumríán yá kabútar ke do bachche, jo use muyassar howen[a]:

31 Ek to ḳhatiyat ke liye, aur dúsrá chaṛháwe ke liye hadya samet guzráne: aur káhin us shaḳhs ke liye, jo pák kiyá játá hai, ḲHUDÁWAND ke áge kafára dewe.

32 Us mabrús ke liye, jis ká háth na pahunchtá ho, us ke pák hone ke liye[b] yih hukm hai.

33 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

34 Jab tum Kan'án kí sarzamín men, jo main tumháre tasarruf men detá hún[c], dáḳhil ho, agar tumhárí zamín i mamlúk men kisí ghar par bars kí sí balá záhir ho;

35 To cháhiye ki us ghar ká málik jákar káhin ko ḳhabar kare, aur kahe, Mujhe aisá ma'lúm hotá hai, ki us ghar par kuchh[d] bars sá hai:

36 Tab káhin hukm kare, ki we us ghar ko, peshtar us se ki káhin balá ko dekhne jáe, ḳhálí karen, táki ghar ká sárá asbáb nápák na ho jáe; ba'd us ke káhin dekhne jáe:

37 Aur us balá par nazar kare. agar balá us ghar kí díwáron par ḳhúb sabz yá ḳhúb surḳh lakíren hon, aur dekhne men gahrí nazar áwen;

38 To káhin ghar se báhar nikalke ghar ke darwáze par khaṛe hokar ghar ko sát din tak band kar rakhe.

39 Aur sátwen din áke phir nazar kare; agar wuh balá ghar kí díwáron par phail gaí ho:

40 To káhin hukm de, ki un pattharon ko, jin men balá hai, nikál ḍálen, aur shahr ke báhar nápák jagah par phenk den:

41 Phir wuh us ghar ko andar se cháron taraf khurcháwe, aur we us ḳhák ko, jo khurchí gaí, shahr ke báhar nápák jagah par phenk den:

42 Aur we aur patthar leke un pattharon kí jagah paiwasta karen: aur wuh dúsrí miṭṭí lekar ghar ko lípe.

43 Aur agar wuh balá, ba'd us ke ki us ke patthar uikále gae,

Marginal references:
s Ahb. 4. 26.
t Ahb. 5. 1, 6. aur 12. 7.
u Ahb. 5. 7. aur 12. 8.
v Ahb. 12. 8. aur 15. 14, 15.
x 10, 11 áyaten.
y 12 áyat.
z 14 áyat.
a 22 áyat. Ahb. 15. 15.
b 10 áyat.
c Paid. 17. 8. Gin. 32. 22. Ist. 7. 1 aur 32. 49.
d Zab. 91. 10. Ams. 3. 17. Zak. 5. 4.

Peshtar MASÍH se, 1490.

aur wuh ghar khurchá gayá, aur us par kahgil kí gaí, phirke namúd ho áwe;

44 To káhin áwe aur dekhe; agar wuh balá ghar par phail gaí ho, to wuh us ghar kí sakht bars[e] hai: wuh nápák hai.

45 Tab wuh us ghar ko, aur us ke pattharon ko, aur us kí lakríon ko, aur us kí miṭṭí ko giráwe; aur wuh unhen shahr ke báhar nápák jagah par le jáwe.

46 Us ke siwá, agar koí, us ghar ke muqaffal hone ke dinon men, us ghar ke bích dákhil hogá, to wuh shám tak nápák rahegá.

47 Aur jo koí us ghar men soe, to apne kapṛe dhowe; aur jo koí us ghar men kuchh kháwe, to apne kapṛe dhowe.

48 Aur agar wuh káhin, ba'd us ke ki us par kahgil kí gaí, us ghar men áwe, aur dekhe, ki wuh balá ghar par nahín phailí, to wuh us ghar ko pák ṭhahráwe; kyúnki wuh bhalá changí ho gaí.

49 Tab us ghar kí pákí ke liye do chiṛiyán, aur sant kí lakṛí, aur qirmiz, aur zúfá lewe[f]:

50 Aur un chiṛiyon men se ek ko ek miṭṭí ke básan men bahte húe pání par zabh kare:

51 Phir wuh sant kí lakṛí, aur zúfá, aur qirmiz, aur us jítí chiṛiyá ko leke us zabh kí húí chiṛiyá ke lahú men, aur us bahte húe pání men gota de, aur sát daf'a us ghar par chhiṛke:

52 Aur chiṛiyá ke lahú, aur bahte húe pání, aur jítí chiṛiyá, aur sant kí lakṛí, aur zúfá, aur qirmiz se us ghar ko pák kare:

53 Aur us jítí chiṛiyá ko shahr ke báhar maidán kí taraf chhoṛ de, aur us ghar ke liye kafára de[g], ki wuh pák ho jáegá.

54 Har qism bars kí balá ke, aur chhíp ke liye,

55 Aur poshák[h] aur ghar kí bars ke liye[i].

56 Aur waram[k], aur chhilke, aur safed dág ke liye yih hukm hai;

57 Táki we nápák aur pák ṭhahráne[l] ke din yih hukm 'amal men láwen.

XV BÁB.

1 Mardon kí nápákí, jiryán ke bá'is: 13 un ke pák karne ká taur. 19 'Auraton kí nápákí haiz ke sabab: 28 un ke pák karne ká taur.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel se khitáb karo, aur un ko kaho, Agar kisí shakhs ko jiryán ká marz ho, to wuh jiryán ke sabab se nápák hai[a].

3 Aur jiryán ke waqt us kí nápákí yún hogí; kyá us ke badan se jiryán járí ho, kyá us ká badan jiryán se band ho, wuh nápák hai.

4 Jo shakhs, jise jiryán hai, jis bistar par soegá, wuh bistar nápák hogá; aur jo bartan, jis par wuh baiṭh gayá, nápák hogá.

5 Aur jo koí us ke bistar ko chhúwe, apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare, aur shám tak nápák rahegá[b].

6 Aur jo koí us bartan par, jis par jiryánwálá baiṭhá ho, baiṭhe, apne kapṛe dhowe, aur pání men naháwe, aur shám tak nápák rahegá.

7 Aur jo koí us ke badan ko, jise jiryán hai, chhúwe; to wuh apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare, aur shám tak nápák rahegá.

8 Aur agar wuh, jise jiryán hai, kisí shakhs par, jo pák hai, thúk de; to wuh shakhs apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare, aur shám tak nápák rahegá.

9 Aur wuh sab chíz, jis par wuh jiryánwálá sawár ho, nápák hogí.

10 Aur jo koí us chíz ko, jo us jiryánwále ke níche hai, chhúwe, shám tak nápák rahegá: aur jo koi un chízon ko uṭháwe, wuh apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare, aur shám tak nápák rahegá.

11 Aur wuh, jis ko yih shakhs, jise jiryán hai, bin háth dhoe, chhúwe, apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare, aur shám tak nápák rahegá.

12 Aur miṭṭí ká wuh básan, jis ko jiryánwálá chhúwe, toṛá jáe[c]; aur agar básan chobí ho, to pání se dhoyá jáwe.

13 Aur jab wuh, jise jiryán ká marz hai, changá ho jáe, to wuh sát din apne pák hone ke liye

[e] Ahb. 13. 51. Zak. 5. 4.
[f] 4 áyat.
[g] 20 áyat.
[h] Ahb. 13. 47.
[i] 34 áyat.
[k] Ahb. 13. 2.
[l] Ist. 24. 9 Hiz. 44. 23
[a] Ahb. 22. 4. Gin. 5. 2. 2 Sam. 3. 29. Mat. 9. 20. Marq. 5. 25. Lúq. 8. 43.
[b] Ahb 11. 25. aur 17 15.
[c] Ahb. 6. 28. aur 11. 32, 33.

Peshtar MASÍH se, 1490.

gine[d], tab wuh apne kapṛe dhowe, aur apná badan bahte húe pání se dhowe: tab wuh pák hogá.

14 Aur áṭhweṇ din do qumríáṇ yá kabútar ke do bachche leke[e] KHUDÁWAND ke huzúr jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par káhin pás láwe, aur unheṇ káhin ke hawále kare:

15 Aur káhin unheṇ guzrán de, ek ḳhatiyat ke liye, aur dúsrá chaṛháwe ke liye[f]: aur káhin us jiryánwále kí bábat us ke liye KHUDÁWAND ke áge kafára de[g].

16 Aur jab koí shaḳhs munzil ho[h], to wuh apná sárá badan pání se dhowe, aur shám tak nápák rahegá.

17 Aur jis kapṛe yá chamṛe par nutfa lag jáe, wuh kapṛá yá chamṛá pání se dhoyá jáwe, aur shám tak nápák rahegá.

18 Aur jab mard 'aurat ke sáth jimá' kare, aur munzil ho, to we donoṇ pání se gusl kareṇ, aur shám tak nápák raheṇge[i].

19 ¶ Aur jo 'aurat há,iz ho, wuh sát din judá kí jáe[k]; jo koí use chhúegá, shám tak najis rahegá.

20 Aur wuh sab chíz, jis par wuh apní judáí ke aiyám meṇ sowe, nápák hai: aur har ek chíz, jis par wuh baiṭhe, nápák hai.

21 Aur jo koí us ke bistar ko chhúwe, apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare, aur shám tak nápák rahegá.

22 Aur jo koí kisí bartan ko, jis par wuh baiṭhí ho, chhúwe, apne kapṛe dhowe, aur pání se naháwe, aur shám tak nápák rahegá.

23 Aur agar koí chíz us ke bistar par, yá aur kisí par ho, jis par wuh baiṭhí húí hai, aur us waqt koí us chíz ko chhúwe, to wuh shám tak nápák rahegá.

24 Aur agar mard us ke sáth sotá hai, aur us ká najas us par hotá hai[l], to wuh sát din tak nápák rahegá; aur har ek bistar, jis par wuh mard soegá, nápák hogá.

25 Aur agar 'aurat apne mu'attad aiyám se áge píchhe há,iz ho[m], yá us ká ḳhún aiyám i ma'húd ke guzar jáne par bhí járí rahe; to us ke aiyám i jiryán ká hukm us ke aiyám i haiz ká sá hogá: wuh nápák hai.

26 Aur jab tak us ká lahú chalá játá hai, jis bistar par wuh soegí, aur jis chíz par baiṭhegí, wuh chíz, jis tarah us ke aiyám i haiz meṇ nápák thí, ab bhí nápák hogí.

27 Aur jo koí un chízoṇ ko chhúegá, nápák hogá; apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare, aur shám tak nápák rahegá.

28 Aur jab wuh apne jiryán se pák howe, to sát din gine[n]; ba'd us ke wuh pák hogí.

29 Aur áṭhweṇ din cháhiye ki wuh do qumríáṇ yá kabútar ke do bachche leke jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par káhin pás áwe.

30 Aur káhin ek ḳhatiyat ke liye, aur ek chaṛháwe ke liye guzrán de: aur káhin us ke jiryán kí nápákí ke liye KHUDÁWAND ke áge us ke liye kafára de.

31 Tum baní Israel ko un kí najásat se yúṇ parhez karwáo[o], táki we apní najásatoṇ meṇ halák na howeṇ, jab mere maskan ko, jo un ke darmiyán hai, nápák kareṇ[p].

32 Us ke liye jise jiryán ká marz ho[q], aur us ke liye jo munzil hone se nápák ho[r],

33 Aur us ke liye jo há,iz ho[s], aur us mard aur 'aurat ke liye, jise jiryán ká marz ho[t], aur us mard ke liye, jo há,iz 'aurat ke sáth hamḳhwáb ho[u], yih hukm hai.

XVI BÁB.

1 Sardár káhin paktarin makán meṇ kyúṇkar dáḳhil howe. 11 Ḳhatiyat jo apne liye kare. 20 Buzgále ká hál jo 'azl hotá. 29 Kafáre kí sáliyání 'íd.

PHIR KHUDÁWAND ne, ba'd us ke ki Hárúṇ ke do beṭe KHUDÁWAND ke nazdík áe aur mar gae[a],

2 Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki Apne bháí Hárún ko yih kah, ki har waqt quds meṇ parde ke andar kafáre ke sarposh ke pás, jo 'ahduáme ke sandúq par hai, na áyá kare[b], táki mar na jáwe: is liye ki maiṇ badlí meṇ kafáre ke sarposh par dikháí dúṇgá[c].

3 Aur Hárún quds meṇ yúṇ áwe[d]; ki ḳhatiyat ke liye ek bachhṛá, aur chaṛháwe ke liye ek mendhá láwe[e].

4 Aur kattání muqaddas pairá-

---

[d] 28 áyat.
[e] Abb. 14. 8. Abb. 14. 22, 23.
[f] Abb. 14. 30, 31.
[g] Abb. 14. 19, 31.
[h] Abb. 22. 4. Ist. 23. 10.
[i] 1 Sam. 21. 4.
[k] Abb. 12. 2.
[l] Dekho Abb. 20. 18.
[m] Mat. 9. 20. Marq. 5. 25. Lúq. 8. 43.
[n] 13 áyat.
[o] Abb. 11. 47. Ist. 24. 8. Hiz. 44. 23.
[p] Gin. 5. 3 aur 19. 13, 20. Hiz. 5. 11 aur 23. 38.
[q] 2 áyat.
[r] 16 áyat.
[s] 19 áyat.
[t] 25 áyat.
[u] 24 áyat.
[a] Abb. 10. 1, 2.
[b] Ḳhur. 30. 10. Abb. 23. 27. 'Ibrán. 9. 7 aur 10. 19.
[c] Ḳhur. 25. 22. aur 40. 34. 1 Sal. 8. 10, 11, 12.
[d] 'Ibrán. 9. 7, 12, 24, 25.
[e] Abb. 4. 3.

Peshtar MASÍH se, 1490.

han pahine[f], aur us ke badan men kattání páejáma ho, aur kattání paṭke se us kí kamar bandhí ho, aur apne sir par kattání 'amáma rakhe: ye muqaddas kapṛe hain; aur wuh apná badan pání se dhowe[g], aur unhen pahin le.

5 Aur baní Isráel kí jamá'at se bakrí ke do bachche khatiyat ke liye, aur ek menḍhá chaṛháwe ke liye lewe[h].

6 Aur Hárún us bachhṛe ko, jo khatiyat ke liye us kí taraf se hai, nazdík láwe, aur apne liye aur apne ghar ke liye kafára de[i].

7 Phir un donon buzgálon ko leke jamá'at ke khaime ke darwáze par KHUDAWAND ke áge házir kare.

8 Aur Hárún un donon buzgálon par qur'a ḍále; ek qur'a KHUDAWAND ke liye, aur dúsrá 'azl ke liye.

9 Aur Hárún us buzgále ko, jis par KHUDAWAND ke nám ká qur'a paṛe, láwe, aur use khatiyat ke liye zabh kare.

10 Par wuh, jis par 'azl ká qur'a paṛe, KHUDAWAND ke áge jítá házir kare, táki us se kafára diyá jáwe[k], aur 'azl ke liye bayábán men chhoṛ de.

11 Phir Hárún us bachhṛe ko, jo khatiyat ke liye us kí taraf se hai, láke apne liye, aur apne ghar ke liye kafára de; aur us bachhṛe ko, jo us kí taraf se khatiyat hai, zabh kare:

12 Aur wuh ek 'údsoz us ág ke angáre se, jo KHUDAWAND ke áge mazbah par hai[l], aur ek muṭṭhí bakhúr ke kúṭe húe masálih se bhar le[m], aur parde ke andar láwe.

13 Aur us bakhúr ko KHUDAWAND ke huzúr ág men ḍál de[n], táki bakhúr ká dhuwán kafáre ke sarposh ko[o], jo 'ahdnáme ke sandúq par hai, chhipáwe, ki wuh halák na ho.

14 Phir wuh us bachhṛe ká lahú leke[p] apní unglí se kafáre ke sarposh par mashriq kí jánib ko chhiṛke[q]; aur kafáre ke sarposh ke áge bhí lahú apní unglí se sát martaba chhiṛke.

15 ¶ Phir wuh us buzgále ko, jo jamá'at kí taraf se khatiyat hai, zabh kare[r], aur us ke lahú ko parde ke andar láke[s], jaisá us ne bachhṛe ke khún ke sáth kiyá thá, waisáhí kare, aur us kafáre ke sarposh ke úpar aur us ke sámhne chhiṛke:

16 Aur maqdis kí bábat[t] baní Isráel kí nápákíon ke liye, aur un ke gunáhon aur sárí khatáon ke liye kafára de; aur wuh jamá'at ke khaime ke liye bhí, jo un ke sáth un kí najásaton men rahtá hai, aisáhí kare.

17 Aur jab wuh jamá'at ke khaime men jáwe, táki maqdis men kafára de, to jab tak ki wuh báhar na áwe, aur apne liye aur apne gharáne ke liye, aur baní Isráel kí sárí jamá'at ke liye kafára na de, wahán koí na jáwe[u].

18 Phir wuh nikalke us mazbah par, jo KHUDAWAND ke áge hai, áwe, aur us kí bábat kafára de[x]; aur us bachhṛe aur us buzgále ke lahú men se leke mazbah ke síngon par áspás ḍále.

19 Aur apní unglí se us par sát martaba lahú chhiṛke, aur use baní Isráel kí najásaton se táhir aur muqaddas kare[y].

20 ¶ Aur jab wuh maqdis, aur jamá'at ke khaime, aur mazbah ke liye kafára de chuke[z], to us jíte buzgále ko láwe:

21 Aur Hárún apne donon háth us jíte buzgále ke sir par rakhe, aur baní Isráel kí sárí badkáríon, aur un ke sáre gunáhon, aur khatáon ká iqrár karke un ko us buzgale ke sir par dhare[a], aur use kisí shakhs ke háth, jo us ke liye mu'aiyan ho, bayábán ko bhejwá de:

22 Ki wuh buzgála un kí sárí badkáríán apne úpar uṭháke[b] wíráne men le jáegá: aur wuh us buzgále ko bayábán men chhoṛ de.

23 Phir Hárún jamá'at ke khaime men dákhil hoke un katání kapṛon ko, jo us ne maqdis men jáne ke waqt pahine the, utáre, aur un ko wahán rakh de[c]:

24 Phir pák maqám men apná badan pání se dhowe, aur apne kapṛe pahinke báhar áwe, aur apná chaṛháwá aur jamá'at ká chaṛháwá guzráne[d], aur apne liye aur jamá'at ke liye kafára de.

25 Aur khatiyat kí charbí mazbah par jaláwe[e].

---

[f] Khur. 28. 39, 42, 43. Ahb. 6. 10. Hiz. 44. 17, 18.
[g] Khur. 30. 20. Ahb. 8. 6, 7.
[h] Dekho Ahb. 4. 14. Gin. 29. 11. 2 Taw. 29. 21. 'Az. 6. 17. Hiz. 45. 22, 23.
[i] Ahb. 9. 7. 'Ibrán. 5. 2. aur 7. 27, 28. aur 9. 7.
[k] 1 Yuh. 2. 2.
[l] Ahb. 10. 1. Gin. 16. 18, 46. Muk. 8. 5.
[m] Khur. 30. 34.
[n] Khur. 30. 1, 7, 8. Gin. 16. 7, 18, 46. Muk. 8. 3, 4.
[o] Khur. 25. 21.
[p] Ahb. 4. 5. 'Ibrán. 9. 13, 25. aur 10. 4.
[q] Ahb. 4. 6.
[r] 'Ibrán. 2. 17. aur 5. 2. aur 9. 7, 28.
[s] 2 áyat. 'Ibrán. 6. 19. aur 9. 3, 7, 12.
[t] Dekho Khur. 29. 36. Hiz. 45. 18. 'Ibrán. 9. 22, 23.
[u] Dekho Khur. 34. 3. Lúq. 1. 10.
[x] Khur. 30. 10. Ahb. 4. 7, 18. 'Ibrán. 9. 22, 23.
[y] Hiz. 43. 20.
[z] 16 áyat. Hiz. 45. 20.
[a] Yas. 53. 6.
[b] Yas. 53. 11, 12. Yuh. 1. 29. 'Ibrán. 9. 28. 1 Pat. 2. 24.
[c] Hiz. 42. 14. aur 44. 19.
[d] 3, 5 áyaten.
[e] Ahb. 4. 10.

Peshtar MASÍH se, 1490.

26 Aur wuh, jis ne 'azl ke liye buzgála chhoṛ diyá, apne kapṛe dhowe, aur pání se naháwe[f]; ba'd us ke ḳhaimagáh meṉ dáḳhil ho.

27 Aur ḳhatiyat ke bachhṛe ko, aur ḳhatiyat ke buzgále ko, jin ká lahú maqdis meṉ kafáre ke liye dáḳhil kiyá gayá, ḳhaimagáh se báhar le jáweṉ[g]; aur un kí kháleṉ, aur un ká gosht aur sargín ág meṉ jalá deweṉ.

28 Aur wuh, jis ne unheṉ jaláyá, apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare; ba'd us ke ḳhaimagáh meṉ dáḳhil howe.

29 ¶ Aur yih tumháre liye rasm i dáimí hogí, ki sátweṉ mahíne kí daswíṉ táríḳh tum meṉ se har ek, ḳhwáh wuh tumhárá mutawattin ho, ḳhwáh pardesí, jis kí búdobásh tum meṉ hai, apní ján ko dukh de, aur kisí tarah ká kám na kare[h]:

30 Kyúṉki us roz tumháre wáste tumhárí pákízagí ke liye kafára diyá jáegá, táki tum apne sáre gunáhoṉ se ḲHUDAWAND ke áge pák ho jáo[i].

31 Yih tumháre liye sabt rábat ká hogá: tum us din apní ján ko dukh díjiyo[k]; yih tumháre liye hamesha ko rasm hogí.

32 Aur wuh káhin, jo mamsúh kiyá jáe[l], aur muqarrar kiyá jáe, ki apne báp kí jagah kahánat kí ḳhidmat kare[m], kafára dewe, aur kattání kapṛe, jo muqaddas haiṉ, pahine[n].

33 Aur wuh maqdis ke liye, aur jamá'at ke ḳhaime ke liye, aur mazbah ke liye, aur káhinoṉ ke liye aur jamá'at ke sab logoṉ ke liye kafára dewe[o].

34 Aur yih tumháre liye rasm i abadí hai[p], ki tum baní Isráel ke liye, un ke sab gunáhoṉ kí bábat, sál meṉ ek daf'a kafára do[q]. Chunánchi us ne jaisá ḲHUDAWAND ne Músá se farmáyá, waisáhí kiyá.

XVII BAB.

1 Jitne jánwar zabh hoṉ, cháhiye ki un ka lahú ḳhaime ke darwáze ke sámhne Ḳhudáwand ke nám par guzráná jáue. 7 Shayátín ke liye qurbání karná man'a hai. 10 Ḳhún ká kháná bilkull man'a hai. 15 Mare húe yá pháṛe húe ká kháná man'a hai.

PHIR ḲHUDAWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Hárún ko, aur us ke beṭoṉ, aur sáre baní Isráel ko ḳhitáb kar, aur un ko kah, ki ḲHUDAWAND ne mujhe yih hukm kiyá hai, ki

3 Jo shaḳhs baní Isráel meṉ se bail, yá baṛra, yá buzgála ḳhaimagáh meṉ, yá ḳhaimagáh se báhar, zabh kare[a],

4 Aur jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, ḲHUDAWAND ke maskan ke áge, ḲHUDAWAND kí qurbání guzránne ke liye na láwe[b], us shaḳhs par ḳhún kí tuhmat hogí, ki us ne ḳhún baháyá, aur wuh shaḳhs apní guroh se kaṭ jáegá[c]:

5 Yih is liye hai, ki baní Isráel apní qurbániáṉ, jinheṉ we maidán meṉ zabh karte haiṉ[d], ḲHUDAWAND ke huzúr jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, káhin pás láweṉ, aur unheṉ ḲHUDAWAND ke huzúr salámíoṉ ke zabíh guzráneṉ.

6 Aur káhin wuh lahú jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, ḲHUDAWAND ke mazbah par chhiṛke[e], aur charbí ko sunghá we, táki ḲHUDAWAND ke liye ḳhushbúí kí bú ho[f].

7 Aur áge ko shayátín ke liye[g], jin ke píchhe we zinákár[h] ṭhaharte haiṉ, na guzráneṉ. Un ke liye qarnoṉ meṉ yih hamesha ko rasm hogí.

8 ¶ Aur tú unheṉ kah, ki Jo koí Isráel ke gharáne ká, yá musáfir jo un meṉ búdobásh kartá hai, chaṛháwá yá zabíh guzráne[i],

9 Aur use jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, táki use ḲHUDAWAND ke liye chaṛháne ko na láwe[k], wuh shaḳhs apní jamá'at meṉ se kaṭ jáegá.

10 ¶ Aur baní Isráel meṉ se jo shaḳhs, ḳhwáh Isráel ke gharáne ká ho, ḳhwáh musáfir, jis kí búdobásh un meṉ ho, kisí ḳhún ko[l] kháwe; to maiṉ us ḳhún kháne-wále par apná gazab názil karúngá[m], aur use us kí jamá'at meṉ se káṭ dúngá.

11 Kyúṉki badan kí hayát lahú meṉ hai[n]; so maiṉ ne mazbah par tum ko diyá hai, ki tumhárí jánoṉ ke liye kafára de[o]: kyúṉki wuh, jo kisí ján ke liye kafára detá hai, so lahú hai[p].

12 Isí liye maiṉ ne baní Isráel ko kahá, ki Tum meṉ se koí ḳhún na kháwe, aur koí musáfir, jis kí búdobásh tum meṉ hai, lahú na kháwe.

[f] Ahb. 16. 5. [g] Ahb. 4. 12, 21. aur 6. 30. 'Ibrán. 13. 11. [h] Ḳhur. 30. 10. Ahb. 23. 27. Gin. 29. 7. Yas. 58. 3, 5. Dán. 10. 3, 12. [i] Zab. 51. 2. Yar. 33. 8. Afs. 5. 26. 'Ibrán. 9. 13, 14. aur 10. 1, 2. 1 Yúh. 1. 7, 9. [k] Ahb. 23. 32. [l] Ahb. 4. 3, 5, 16. [m] Ḳhur. 29. 29, 30. Gin. 20. 26, 28. [n] 4 áyat. [o] 6, 16, 17, 18, 24 áyateṉ. [p] Ahb. 23. 31. Gin. 29. 7. [q] Ḳhur. 30. 10. 'Ibrán. 9. 7, 25.

[a] Dekho Ist. 12. 5, 15, 21. [b] Ist. 12. 5, 6, 13, 14. [c] Paid. 17. 14. [d] Paid. 21. 35. aur 22. 2. aur 31. 54. Ist. 12. 2. 1 Sal. 14. 23. 2 Sal. 16. 4. aur 17. 10. 2 Taw. 28. 4. Hiz. 20. 28. aur 22. 9. [e] Ahb. 3. 2. [f] Ḳhur. 29. 18. Ahb. 3. 5, 11, 16. aur 4. 31. Gin. 18. 17. [g] Ist. 32. 17. Zab. 106. 37. 1 Qur. 10. 20. Mnk. 9. 2. [h] Ḳhur. 34. 15. Ahb. 20. 5. Ist. 31. 16. Hiz. 23. 3. [i] Ahb. 1. 2, 3. [k] 4 áyat. [l] Paid. 9. 4. Ahb. 3. 17. aur 7. 26, 27. aur 19. 26. Ist. 12. 16, 23. aur 15. 23. 1 Sam. 14. 33. Hiz. 44. 7. [m] Ahb. 20. 3, 5, 6. aur 26. 17. [n] 14 áyat. [o] Mat. 26. 28. Marq. 14. 24. Rúm. 3. 25. aur 5. 9. Afs. 1. 7. Qul. 1. 14, 20. 'Ibrán. 13. 12. 1 Pat. 1. 2. 1 Yúh. 1. 7. Mnk. 1. 5. [p] 'Ibrán. 9. 22.

Peshtar MASÍH se, 1490.

13 Aur baní Isráel men se yá musáfiron men se, jin kí búdobásh tum men hai, jo shakhs shikár kare, aur koí charinda yá parinda, jo kháne men átá hai, pakṛe[q], wuh us ká lahú biṭáwe[r], aur use miṭṭí se chhipáwe[s].

14 Kyúnki yih har ek badan kí ján hai[t]; us ká lahú ján kí jagah hai: is liye main ne baní Isráel ko hukm kiyá, ki Kisí gosht ká lahú mat kháo: ki har jándár kí zindagání us ká lahú hai; jo koí use kháegá, kaṭ jáegá.

15 Aur jo koí kisí haiwán ko, jo azkhud mar gayá ho, yá use darinde ne toṛá ho, kháwe[u], to wuh shakhs, khwáh tumhárá mutawattin ho, khwáh musáfir, wuh apne kapṛe dhowe[x], aur pání se gusl kare[y], aur shám tak nápák rahegá; tab wuh pák hogá.

16 Par agar wuh na dhowe, aur na gusl kare, to wuh apná gunáh áp uṭháwegá[z].

XVIII BAB.

1 *Kin ke sáth byáh karná nájáiz.* 19 *Shahwaten ki shar'a se khiláf hain.*

PHIR KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel se khitáb kar, aur unhen kah, ki Main KHUDAWAND, tumhárá Khudá hún[a].

3 Tum Misr kí zamín ke se kám, jis men tum rahte the, na kíjiyo[b], aur tum zamín i Kan'án ke se kám, jahán main tumhen le játá hún, mat kíjiyo[c]: aur tum un kí rasmon par na chaliyo.

4 Tum mere hukmon par chalo, aur merí rasmon ko hifz karo, aur us par 'amal karo[d]: ki main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

5 So tum merí rasmon aur mere hukmon par 'amal karo; ki jo koí un par 'amal kare, to wuh un se hayát páwegá[e]: main KHUDAWAND hún.

6 ¶ Tum men se koí apne qaríb kí barahnagí záhir karne ke nazdík na howe: ki main KHUDAWAND hún[f].

7 Tú apne báp kí barahnagí, aur apní má kí barahnagí zinhár záhir na kar[g]; ki wuh terí má hai: tú us kí barahnagí záhir na kar.

8 Tú apne báp kí jorú kí barahnagí záhir na kar[h]; ki wuh tere báp kí barahnagí hai.

9 Tú apní bahin kí barahnagí, aur apne báp kí beṭí, aur apní má kí beṭí kí barahnagí, khwáh wuh ghar men paidá húí ho, khwáh aur kahin, zinhár záhir mat kar[i].

10 Tú apne beṭe kí beṭí, aur apní beṭí kí beṭí kí barahnagí záhir mat kar; ki un kí barahnagí tere kí barahnagí hai.

11 Tere báp kí jorú kí beṭí, jo tere báp ke nutfe se hai, terí bahin hai, tú us kí barahnagí záhir mat kar.

12 Tú apne báp kí bahin kí barahnagí záhir mat kar[k]; ki wuh tere báp kí rishtadár hai.

13 Apní má kí bahin kí barahnagí záhir mat kar; ki wuh terí má kí rishtadár hai.

14 Tú apne báp ke bháí kí barahnagí záhir mat kar: tú us kí jorú ke nazdík mat já[l]: wuh terí chachí hai.

15 Tú apní bahú kí barahnagí záhir mat kar[m]; ki wuh tere beṭe kí jorú hai: tú us kí barahnagí záhir mat kar.

16 Tú apne bháí kí jorú kí barahnagí záhir mat kar[n]; ki wuh tere bháí kí barahnagí hai.

17 Tú kisí 'aurat kí barahnagí us kí beṭí samet záhir mat kar[o]; aur tú us 'aurat kí beṭí kí beṭí, aur us ke beṭe kí beṭí mat le, táki us kí barahnagí khole; ki wuh us kí rishtadár hai: ki yih baṛí behayáí hai.

18 Aur tú kisí 'aurat ko us kí bahin samet mat le, táki us kí bhí barahnagí záhir kare, pahilí ke jíte jí, ki yih us ká jaláná hai[p].

19 Aur wuh 'aurat, jo kapṛon se ho, jab tak pák na ho le, us kí barahnagí kholne ko us ke nazdík mat já[q].

20 Aur tú apne hamsáe kí jorú ke sáth mubásharat mat kar[r], táki use nápák kare.

21 Tú apne farzandon men se kisí ko Málik[s] kí nazr ág men mat guzrán[t], aur KHUDAWAND apne Khudá ke nám kí tahqír na kar[u]: main KHUDAWAND hún.

22 Tú mard ke sáth, jis tarah 'aurat ke sáth sotá hai, mat so[x]: yih makrúh hai.

23 Tú kisí haiwán se jimá' mat kar, táki us se nápák ho; aur na

Peshtar MASÍH se, 1490.

q Ahb. 7. 26. r Ist. 12. 16, 24. aur 15. 23. s Hiz. 24. 7. t 11, 12 áyaten. Paid. 9. 4. Ist. 12. 23. u Khur. 22. 31. Ahb. 22. 8. Ist. 14. 21. Hiz. 4. 14. aur 44. 31. x Ahb. 11. 25. y Ahb. 15. 5. z Ahb. 5. 1. aur 7. 18. aur 19. 8. Gin. 19. 20. a 4 áyat. Khur. 6. 7. Ahb. 11. 44. aur 19. 4, 10, 34. aur 20. 7. Hiz. 20. 5, 7, 19, 20. b Hiz. 20. 7, 8. aur 23. 8. c Khur. 23. 24. Ahb. 20. 23. Ist. 12. 4, 30, 31. d Ist. 4. 1, 2. aur 6. 1. Hiz. 20. 19. e Hiz. 20. 11, 13, 21. Luq. 10. 28. Rúm. 10. 5. Gal. 3. 12. f Khur. 6. 2, 6, 29. Mal. 3. 6. g Ahb. 20. 11. h Paid. 49. 4. Ahb. 20. 11. Ist. 22. 30. aur 27. 20. Hiz. 22. 10. Amús 2. 7. 1 Qur. 5. 1.

i Ahb. 20. 17. 2 Sam. 13. 12. Hiz. 22. 11. k Ahb. 20. 19. l Ahb. 20. 20. m Paid. 38. 18, 26. Ahb. 20. 12. Hiz. 22. 11. n Ahb. 20. 21. Mat. 14. 4. Dek 10 Ist. 25. 5. Mat. 22. 24. Marq. 12. 19. o Ahb. 20. 14. p 1 Sam. 1. 6, 8. q Ahb. 20. 18. Hiz. 18. 6. aur 22. 10. r Ahb. 20. 10. Khur. 20. 14. Ist. 5. 18. aur 22. 22. Amús. 6. 29, 32. Mal. 3. 5. Mat. 5. 27. Rúm. 2. 22. 1 Qur. 6. 9. 'Ibrán. 13. 4. s 1 Sal. 11. 7, 33. A'mál 7. 43. t Ahb. 20. 2. 2 Sal. 16. 3. aur 21. 6. aur 23. 10. Yar. 19. 5. Hiz. 20. 31. aur 23. 37, 39. u Ahb. 19. 12. aur 20. 3. aur 21. 6. aur 22. 2, 32. Hiz. 36. 20, wag. Mal. 1. 12. x Ahb. 20. 13. Rúm. 1. 27. 1 Qur. 6. 9. 1 Tim. 1. 10.

koí 'aurat kisí haiwán ke áge já khaṛí ho, ki us se jimá' karwáe[y]; ki yih aundhí bát hai[z].

24 Tum un chízon men áp ko kisí se álúda mat karo[a]: ki un sab kámon se qaumen, jinhen main tumháre áge hánktá hún, nápák hotí hain[b].

25 Aur zamín nápák hotí hai[c]; ki us kí badkárí ká mutálaba us se karúngá, aur zamín unhen, jo us men baste hain, qai kar dálegí[d].

26 Pas, tum áp merí sharí'aton aur mere hukmon ko hifz karo[e], aur un karáhaton men se kisí ko koí na kare, khwáh tumhárá mutawattin ho, khwáh ajnabí tum men rahnewálá;

27 Kyúnki zamín ke báshindon ne, jo tum se áge the, ye sab karáhaton ke kám kíe, aur zamín nápák ho gaí;

28 Táki zamín tumhárí nápákí se tumhen bhí ugal na de, jis tarah us ne un qaumon ko, jo tum se áge thín, ugal diyá[f].

29 Ki jo koí un karáhaton men se kuchh karegá, to we karnewále apní qaum men se kaṭ jáenge.

30 So tum merí sharí'at ko hifz karo, aur un mustakrih fi'alon men se, jo tum se áge kíe gae, koí kám na karo[g], aur apne taín un se ganda na karo[h]: main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún[i].

XIX BAB.

1 Chand sharí'aten do bár mazkúr hotín.

PHIR KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá,

2 Baní Isráel ke sáre majma' ko kah, aur unhen farmá, ki Tum muqaddas ho; ki main KHUDAWAND tumhárá Khudá quddús hún[a].

3 ¶ Tum apne má báp se ḍarte raho[b], aur mere sabton ko talaf na karo:[c] main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

4 ¶ Tum buton kí taraf rujú' mat ho[d], aur na apne liye ḍhále húe ma'búdon ko banáo[e]: main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

5 ¶ Aur agar tum salámí ká zabíh KHUDAWAND ke liye zabh karo, to tum use apní razá ke liye zabh karo[f].

6 Yih cháhiye, ki jis din tum zabh karo, usí din yá dúsre din kháyá jáwe, aur agar tísre roz tak kuchh bach rahe, to ág men jalá diyá jáwe.

7 Aur agar zarra bhí tísre din kháyá jáwe, to karáhiyat hogí; wuh námaqbúl ho jáegá.

8 So jo koí use kháegá, us ká gunáh usí par hai; kyúnki us ne KHUDAWAND kí pákíza chíz ko najis kiyá; so wuh insán apní qaum se kaṭ jáegá.

9 ¶ Aur jab tú apná khet káṭe, to khet ko chár taraf se sab ká sab mat káṭ le, aur na apne khet kí khoshachíní kar[g].

10 Aur tú jab apne angúron ke khoshe chune, to jo zamín par gir paṛen, un ko mat uṭhá, aur apne angúron ká ek ek dána toṛ na le; cháhiye ki miskínon aur garíbon ke liye un ko chhoṛ de: main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

11 ¶ Tum chorí na karo[h], na jhúṭhá mu'ámala karo; ek dúsre se jhúṭh mat bolo[i].

12 ¶ Aur tum merá nám leke jhúṭhí qasam na kháo[k]: tú apne Khudá ke nám kí tahqír mat kar[l]: main KHUDAWAND hún.

13 ¶ Tú apne hamsáe par zulm na kar, na us se kuchh chhín le[m]: mazdúr kí mazdúrí cháhiye ki sárí rát subh tak tere pás na rah jáe[n].

14 ¶ Tú bahre ko gálí na de; tú wuh chíz, jis se ṭhokar lage, andhe ke áge mat rakh[o]; aur apne Khudá se ḍartá rah[p]: main KHUDAWAND hún.

15 ¶ Tum hukúmat men beinsáfí na karo; tú miskín kí miskíní par nazar na kar, aur buzurg ko buzurgí ke liye 'izzat mat de; balki insáf se apne bhái kí hukúmat kar[q].

16 ¶ Tú 'aibjoíon ke mánind apní qaum men áyá jáyá na kar[r], aur apne bhái ke khún par kamar na bándh[s]: main KHUDAWAND hún.

17 ¶ Tú apne bhái se bugz apne dil men na rakh[t]: tú apne bhái ko nasíhat kar[u], táki tú us ke sabab khatákár na ṭhahre.

18 ¶ Tú apne abná e jins se intiqám mat le, aur na un kí taraf se kína rakh[x]; balki tú apne bhái ko apní mánind piyár kar[y]: main KHUDAWAND hún.

19 ¶ Tum merí sharí'aten kí

Peshtar MASÍH se, 1490.

y Ahb. 20. 15, 16. z Khur. 22. 19. a Ahb. 20. 12. a 30 áyat. Mat. 15. 18, 19, 20. Marq. 7. 21, 22, 23. 1 Qur. 3. 17. b Ahb. 20. 23. Ist. 18. 12. c Gin. 35. 34. Yar. 2. 7. aur 16. 18. Hiz. 36. 17. d 28 áyat. e 5, 30 áyaten. Ahb. 20. 22, 23. f Ahb. 20. 22. Yar. 9. 19. Hiz. 36. 13, 17. g 3, 26 áyaten. Ahb. 20. 23. Ist. 18. 9. h 24 áyat. i 2, 4 áyaten.

a Ahb. 11. 44. aur 20. 7, 26. 1 Pat. 1. 16. b Khur. 20. 12. c Khur. 20. 8. aur 31. 13. d Khur. 20. 4. Ahb. 26. 1. 1 Qur. 10. 14. 1 Yuh. 5. 21. e Khur. 34. 17. Ist. 27. 15. f Ahb. 7. 16.

g Ahb. 23. 22. Ist. 24. 19, 20, 21. Rút 2. 15, 16. h Khur 20. 15. aur 22. 1, 7, 10,—12. Ist. 5. 19. i Ahb. 6. 2. Afs. 4. 25. Qul. 3. 9. k Khur. 20. 7. Ahb. 6. 3. Ist. 5. 11. Mat. 5. 33. Ya'q. 5. 12. l Ahb. 18. 21. m 1 Tas. 4. 6. n Ist. 24. 14, 15. Mal. 3. 5. Ya'q. 5. 4. o Ist. 27. 18. Rúm. 14. 13. p 32 áyat. Pid. 42. 18. Ahb. 25. 17. q Khur. 23. 2, 3. Ist. 1. 17. aur 16. 19. aur 27. 19. Zab. 82. 2. Ams. 24. 23. Ya'q. 2. 9. r Khur. 23. 1. Zab. 15. 3. aur 50. 20. Amsál 11. 13. aur 20. 19. Hiz. 22. 9. s Khur. 23. 1, 7. 1 Sal. 21. 13. Mat. 26. 60, 61. aur 27. 4. t 1 Yuh. 2. 9, 11. aur 3. 15. u Mat. 18. 15. Luq. 17. 3. Gal. 6. 1. Afs. 5. 11. 1 Tim. 5. 20. 2 Tim. 4. 2. Ta. 1. 13. aur 2. 15. x 2 Sam. 13. 22. Ams. 20. 22. Rúm. 12. 17, 19. Gal. 5. 20. Afs. 4. 31. Ya'q. 5. 9. 1 Pat. 2. 1. y Mat. 5. 43. aur 22. 39. Rúm. 13. 9. Gal. 5. 14. Ya'q. 2. 8.

Peshtar MASÍH se, 1490.

muháfazat karo. Tú apne bahímon ko mukhtalif jinson se lagne mat de. Tú apne khet men kisí tarah ke bíj mile húe mat bo[z]: aur pairáhan, jo kattán aur súf se miláke biná gayá ho, mat pahin[a].

20 ¶ Jo koí us 'aurat se, jo kaníz aur kisí shakhs kí mangetar hai, aur na fidiya dí gaí hai, aur na ázád kí gaí hai, hambistar ho, un ko kore máre jáwen: we már dále na jáwen, is liye ki wuh 'aurat ázád na thí.

21 So wuh KHUDAWAND ke liye apná asám jamá'at ke khaime ke darwáze par, ya'ne ek mendhá asám ke liye láwe[b].

22 Aur káhin us asám ke mendhe par, us khatá ke liye jo us ne kí, KHUDAWAND ke áge kafára de; tab wuh khatá, jo us ne kí hai, bakhshí jáegí.

23 ¶ Aur jab tum us mulk men áo, aur har nau' ke mewadár darakht lagáo, to tum un ká mewa na toro, aur apne úpar tín baras tak harám karo; wuh mewa na kháyá jáwe.

24 Aur chauthe sál us ke sáre mewe shukrguzárí ke sáth KHUDAWAND ke liye muqaddas honge[c].

25 Aur pánchwen sál tum us ká mewa kháo, aur us ká sab hásil apne liye jam'a karo: main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

26 ¶ Tum lahú ke sáth kuchh mat kháo[d]; aur badfálí aur nekfálí na karo[e].

27 Tum apne siron ke goshe mat múndo[f], aur na tú apní dárhí ke konon ko dúr kar.

28 Tum kisí ke marne se apne badanon ko na chíro, aur apne úpar gúdne se nishán na do[g]: main KHUDAWAND hún.

29 ¶ Tú apní betí ko behurmat na kar, ki use harámkárí ko sompe[h], tá na howe ki zamín harámkárí aur badkárí se ma'múr ho jáwe.

30 ¶ Tum mere sabton kí muháfazat karo[i], aur mere maqdis se daro[k]: main KHUDAWAND hún.

31 ¶ Aur tum bhánmatí aur jádúgaron par iltifát na karo[l], aur un ke tálib na ho, ki un ke sabab se nápák ho jáoge: main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

32 ¶ Tú us ke liye, jis ká sir safed ho, uth khará ho, aur búrhe mard ko 'izzat de[m], aur apne Khudá se dar[n]: main KHUDAWAND hún.

33 ¶ Agar koí musáfir terí zamín par tere sáth sukúnat kare, tú us ko mat satá[o]:

34 Balki musáfir ko, jo tumháre sáth rahtá hai, aisá jáno, jaise wuh tum men paidá húá hai[p]; aur use aisá piyár kar, jaisá áp ko kartá hai[q]; is liye ki tum Misr kí zamín men pardesí the: main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

35 ¶ Tum insáf karne men, paimáish karne men, taulne men, nápne men beinsáfí na karo[r].

36 Cháhiye ki tumhárí púrí tarázú, púre paimáne, púrí dasserián hon[s]: main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún, jo tum ko zamín i Misr se nikál láyá.

37 So tum merí sárí sharí'aton, aur merí sárí 'adálaton kí muháfazat karo, aur un par 'amal karo[t]: main KHUDAWAND hún.

XX BAB.

1 Us kí bábat jo apní aulád men se kisí ke ta,ín Málik ko deve. 4 Aizan, jo aisí burái se chashm poshí kare. 6 Jádúgaron ke pás jáne kí bábat. 7 Apne ta,ín pákíza karne ká shar'a. 9 Bábat us kí, jo apne má-báp par la'n kare. 10 Ziná kí bábat. 11, 14, 17, 19 Gotrgaman kí bábat. 13 Iglám kí bábat. 15 Haiwánchodí kí bábat. 18 Nápák suhbat kí bábat. 22 Ma' pákízagí ke farmánbardárí cháhiye. 27 Jádúgaron ke márdálne ká hukm.

PHIR KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá,

2 Ab tú baní Isráel ko kah[a], Jo koí baní Isráel men se, yá un musáfiron men se, jin kí un men búdobásh hai, apní aulád men se kisí ko Málik kí nazr karegá[b], wuh már dálá jáegá: us zamín ke báshinde us par patthráo karen.

3 Aur main us shakhs par apná qahr názil karúngá[c], aur use us kí jamá'at men se kát dúngá; is liye ki us ne apní aulád men se kisí ke ta,ín Málik ko diyá, ki mere maqdis ko nápák[d], aur mere nám i pák ko behurmat kare[e].

4 Aur agar us zamín ke rahnewále us shakhs se, jab ki us ne apní aulád men se kisí ko Málik ko nazr kiyá, chashmposhí karen, aur use qatl na karen[f];

5 To main us shakhs par[g], aur us ke gharáne par[h] qahr názil karúngá, aur us ko un sab samet,

z Ist. 22.9,10. a Ist. 22.11. b Ahb. 5.16. aur 6.6. c Ams. 3.9. d Ahb. 17.10, wag. Ist. 12.23. e Ist. 18.10, 11, 14. 1Sam. 15.23. 2 Sal. 17.17. aur 21.6. 2 Taw. 33.6. Mal. 3.5. f Ahb. 21.5. Yas. 15.2. Yar. 9.26. aur 48.37. g Ahb. 21.5 Ist. 14.1. Yar. 48.37. h Ist. 23.17. i 3 áyat. Ahb. 26.2. k Wa'iz 5.1. l Khur. 22.18. Ahb. 20.6, 27. Ist. 18.10. 1 Sam. 28.7. 1 Taw. 10.13. Yas. 8.19. A'am. 16.16.

m Ams. 20.29. 1 Tim. 5.1. n 14 áyat. o Khur. 22.21. aur 23.9. p Khur. 12.48, 49. q Ist. 10.19. r 15 áyat. s Ist 25.13, 15. Ams. 11.1. aur 16.11. aur 20.10. t Ahb. 18.4,5. Ist. 4.5, 6. aur 5.1. aur 6.25.

a Ahb. 18.2. b Ahb. 18.21. Ist. 12.31. aur 18.10. 2 Sal. 17.17. aur 23.10. 2 Taw. 33.6. Yar. 7.31. aur 32.35. Hiz. 20.26, 31. c Ahb. 17.10. d Hiz. 5.11. aur 23.38, 39. e Ahb. 18.21. f Ist. 17.2,3,5. g Ahb. 17.10. h Khur. 20.5.

Peshtar MASÍH se, 1490.

jo us kí pairauí men ziná karte hain[i], ki Málik kí pairauí men zinákár ṭhahren, un kí qaum men se káṭ ḍálúngá.

6 ¶ Aur us insán par, jo bhánmatí aur jádúgaron par iltifát kartá hai[k], táki un kí tarah ziná kare, main us insán par apná gazab názil karúngá, aur use us kí qaum men se káṭ ḍálúngá.

7 ¶ Pas, áp ko pákíza karo, aur muqaddas ho[l]; ki main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

8 Aur tum merí sharí'aton ko hifz karo, aur un par 'amal karo[m]; main KHUDAWAND hún, jo tumhen muqaddas kartá hún[n].

9 ¶ Aur jo koí apne báp yá apní má par la'n kare, már ḍálá jáegá[o]: us ne apne báp yá apní má par la'nat kí hai; us ká khún usí par hai[p].

10 ¶ Aur wuh shakhs, jo dúsre kí jorú ke sáth, yá apne hamsáe kí jorú se ziná kare, wuh ziná karnewálá aur ziná karnewálí donon qatl kiye jáwen[q].

11 Aur jo shakhs ki apne báp kí jorú se hambistar ho[r], us ne apne báp kí barahnagí kholí: we donon qatl kiye jáwen: un ká khún unhín par hai.

12 Aur wuh shakhs jo apní bahú se rahe[s], we donon qatl kiye jáwen: unhon ne aundhí bát kí hai[t]; un ká khún unhín par hai.

13 Aur agar koí mard ke sáth sowe, jaise 'aurat ke sáth sotá hai[u], un donon ne makrúh kám kiyá: we qatl kiye jáwen; un ká khún unhín par hai.

14 Aur agar koí jorú ko, aur us kí má ko bhí rakhe[x], yih behayáí hai: we tínon ke tínon jaláe jáwen, táki tumháre darmiyán behayáí na rahe.

15 Aur agar koí mard chárpáe se lage[y], wuh qatl kiyá jáwe; aur tum us chárpáe ko bhí már ḍálo.

16 Aur agar 'aurat bahíme ke pás jáwe, aur us ke níche paṛ jáe, to us 'aurat aur bahíme ko már ḍál; we ján se máre jáwen; un ká khún unhín par hai.

17 Aur agar koí mard apní bahin ko, yá apne báp kí beṭí, yá apní má kí beṭí ko lewe, aur báham ek ek kí barahnagí dekhen[z], yih niháyat burá hai; we donon apní qaum ke áge qatl kíe jáwen, ki us ne apní bahin kí barahnagí záhir kí; wuh apná gunáh uṭháwegá.

18 Aur agar mard us 'aurat se, jo háiz hai, hambistar ho, aur us kí barahnagí záhir kare[a], to us ká chashma kholá hai, aur us ne apne lahú ká chashma khulwáyá: so we donon apní apní qaum men se kaṭ jáenge.

19 Aur tú apní khálá aur apní phúphí kí barahnagí záhir mat kar[b]; ki jis ne aisá kiyá, us ne apne qaríb kí barahnagí záhir kí[c]: aur we gunáh ko uṭháwenge.

20 Aur agar koí apní chachí se hambistar ho, to us ne apne chachá kí barahnagí záhir kí[d]: we apne apne gunáh ko uṭháwenge; we láwalad marenge.

21 Aur jo shakhs apne bháí kí jorú ko lewe, to yih qabíh hai[e]; us ne apne bháí kí barahnagí záhir kí: we láwalad honge.

22 ¶ So tum merí sab rasmon kí, aur merí sab sharí'aton kí muháfazat karo, aur un par 'amal karo[f]; táki wuh zamín, jis men main tumhen le játá hún, ki sukúnat karo, tum ko ugal na de[g].

23 Tum un qaumon ke dastúron par, jinhen main tumháre áge hánktá hún, mat chalo[h]; kyúnki unhon ne aisehí sab 'amal kí,e; isí liye main ne un se nafrat kí[i].

24 Main ne tumhen kahá, ki Tum un kí zamín ke wáris hoge, aur main us par tum ko qábiz kar dúngá, ki tum us ke wáris ho[k]; wuh zamín, jis par dúdh aur shahd bah rahá hai: main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún, ki tumhen qaumon men se chun liyá hai[l].

25 So tum pák aur nápák chaupáyon men, aur nápák aur pák parindon men farq karo[m]: aur tum charindon, aur parindon, aur kisí qism kí chíz ke sabab se, jo zamín par rengtí hai, jin ko main ne tumháre liye nápák kiyá hai, apne taín nápák na karo[n].

26 Aur tum mere muqaddas log ho jáo; ki main KHUDAWAND quddús hún[o], aur main ne tumhen qaumon men se chun liyá hai, táki tum mere ho[p].

27 ¶ Aur jo mard yá 'aurat bhánmatí yá jádúgar ho, to donon qatl kí,e jáwen[q]; cháhiye ki tum

---

i Ahb. 17. 7.
k Ahb. 19. 31.
l Ahb. 11. 44. aur 19. 2. 1 Pat. 1. 16.
m Ahb. 19. 37.
n Khur. 31. 13. Ahb. 21. 8. Hiz. 37. 28.
o Khur. 21. 17. Ist. 27. 16. Amt. 20. 20. Mat. 15. 4.
p 11, 12, 13, 16, 27 áyaten. 2 Sam. 1. 16.
q Ahb. 18. 20. Ist. 22. 22. Yúh. 8. 4, 5.
r Ahb. 18. 8. Ist. 27. 23.
s Ahb. 18. 15.
t Ahb. 18. 23.
u Ahb. 18. 22. Ist. 23. 17. Dekho Paid. 19. 5. Qáz. 19. 22.
x Ahb. 18. 17. Ist. 27. 23.
y Ahb. 18. 23. Ist. 27. 21.
z Ahb. 18. 9. Ist. 27. 22. Dekho Paid. 20. 12.
a Ahb. 18. 19. Dekho Ahb. 15. 24.
b Ahb. 18. 12, 13.
c Ahb. 18. 6.
d Ahb. 18. 14.
e Ahb. 18. 16.
f Ahb. 18. 26 aur 19. 37.
g Ahb. 18. 25, 28.
h Ahb. 18. 3, 24, 30.
i Ahb. 18. 27. Ist. 9. 5.
k Khur. 3. 17. aur 6. 8.
l 26 áyat. Khur. 19. 5. aur 33. 16. Ist. 7. 6. aur 14. 2. 1 Sal. 8. 53.
m Ahb. 11. 47. Ist. 14. 4.
n Ahb. 11. 43.
o 7 áyat. Ahb. 19. 2. 1 Pat. 1. 16.
p 24 áyat. Tit. 2. 14.
q Khur. 22. 18. Ahb. 19. 31. Ist. 18. 10, 11. 1 Sam. 28. 7, 8.

Peshtar Masíh se, 1490.

un par patthráo karo; un ká ḳhún unhín par howe[r].

XXI BÁB.

1 Káhinoṉ ke mátam karne ká shar'a. 6 Un kí pákízagí kí bábat. 8 Un kí qadr kí bábat. 7, 13 Un ke byáh ká shar'a. 17 Jo káhin apne jism meṉ nuqs rakhte hoṉ, so ḳhaime kí ḳhidmat meṉ shámil na hoṉ.

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, Káhinoṉ ko, jo baní Hárún haiṉ, farmá, aur unheṉ kah, ki Koí is sabab se, ki us kí guroh meṉ koí mar jáwe, nápák na bane[a]:

2 Magar us ke liye, jo nazdík kí qarábat rakhtá ho, jaise apní má ke liye, apne báp ke liye, apne beṭe, apní beṭí, apne bháí ke liye,

3 Aur apní kuṉwárí bahin ke liye, jo us ke sáth hai, aur hanoz mard se wáqif nahíṉ húí; wuh us ke liye nápák ban saktá hai.

4 Koí shaḳhs apne logoṉ ke darmiyán apne ko álúda na kare, aisá ki nápák ho jáe.

5 We apne siroṉ ke bál na muṉḍáweṉ[b], aur apní dáṛhíoṉ ke kone na muṉḍáweṉ, aur apne badanoṉ par pachhne na kháweṉ.

6 We apne Ḳhudá ke liye muqaddas bane raheṉ, aur apne Ḳhudá ke ism ko behurmat na kareṉ[c]: ki we ḲHUDÁWAND ke hom apne Ḳhudá ke lahm[d] guzránte haiṉ; so muqaddas hoṉge.

7 We us randí ko, jo fáhisha yá behurmat hai, jorú na kareṉ[e], aur na us randí ko, jise us ke shauhar ne taláq dí ho[f]: kyúṉki we apne Ḳhudá ke liye muqaddas haiṉ.

8 Pas, tú use muqaddas jániyo; ki wuh tere Ḳhudá ká kháná guzrántá hai: wuh tere áge muqaddas howe; ki maiṉ ḲHUDÁWAND, tumheṉ muqaddas karnewálá, quddús húṉ[g].

9 ¶ Aur agar kisí káhin kí beṭí fáhisha banke áp ko behurmat kare, wuh apne báp ko zalíl kartí hai: use ág meṉ jalá deweṉ[h].

10 Aur wuh, jo apne bháíoṉ meṉ sardár káhin hai, jis ke sir par masah ká raugan ḍálá gayá[i], aur jo muqaddas kiyá gayá, táki kapṛe pahine[k], apná sir nangá na kare, aur apne kapṛe na pháṛe[l].

11 Wuh kisí murde ke pás na jáwe, aur na apne báp, aur na apní má ke liye áp ko nápák banáwe[m].

12 Aur hargiz maqdis se báhar na jáwe[n], aur apne Ḳhudá ke maqdis ko be-hurmat na kare; kyúṉki us ke Ḳhudá ká tel malne ká táj us par hai[o]: maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ.

13 Aur wuh kuṉwárí 'aurat se byáh kare[p].

14 Bewa, aur mutlaqa, aur behurmat, aur chhinál randí se byáh na kare; balki wuh apne hí qaum meṉ kí kuṉwárí se byáh kare.

15 Apne tuḳhm ko apní qaum meṉ hargiz behurmat na kare; ki maiṉ ḲHUDÁWAND use muqaddas karnewálá húṉ[q].

16 Phir ḲHUDÁWAND ne Músá se ḳhitáb karke farmáyá, ki

17 Hárún ko kah, Jo koí ki tere tuḳhm se apne apne qarnoṉ meṉ náqis ho, wuh nazdík na áwe, táki apne Ḳhudá ká kháná guzráne[r].

18 Kyúṉki wuh mard, jis meṉ kuchh 'aib hai, nazdík na áwe, jaise andhá, yá langṛá, yá wuh, jis ke a'zá meṉ kuchh kamí beshí ho[s],

19 Yá wuh, jis ká páṉw yá háth ṭúṭá ho,

20 Yá kubṛá, yá bauná, yá ánkh meṉ us kí phullí ho, yá abras, yá khujlí bhará, yá ḳhusya us ká pichká ho[t].

21 Hárún káhin kí nasl meṉ se koí, jo 'aibdár ho, nazdík na áwe, ki ḲHUDÁWAND ke homoṉ ko guzráne[u]; wuh 'aibdár hai; wuh hargiz apne Ḳhudá ká kháná guzránne ko pás na áwe.

22 Wuh apne Ḳhudá ká kháná, ḳhwáh ḳháss muqaddas ho[x], ḳhwáh 'ámm[y], kháwe;

23 Lekin parde ke andar dáḳhil na ho, na mazbah ke pás áwe, is liye ki wuh 'aibdár hai; mere maqdis ko behurmat[z] na kare: ki maiṉ ḲHUDÁWAND un ká muqaddas karnewálá húṉ.

24 Tab Músá ne Hárún, aur us ke beṭoṉ, aur sáre baní Isráel ko yih sab kahá.

XXII BÁB.

1 Káhinoṉ ko, jis waqt kisí tarah kí najásat un kí ho, pák chízoṉ se parhez karne hogá. 6 We apne ta,íṉ kyúṉkar phir pák kareṉ. 10 Káhin ke gharáne meṉ se pák chízoṉ ke kháne meṉ kaun shámil ho. 17 Qurbání ke jánwar, cháhiye ki be'aib hoṉ. 26 Un kí 'umr kyá ho. 29 Shukráne zabíhe ke kháne ká shar'a.

Marginal references: [r] 9 áyat. [a] Hiz. 44. 25. [b] Ahb. 19. 27, 28. Ist. 14. 1. Hiz. 44. 20. [c] Ahb. 18. 21. aur 19. 12. [d] Dekho Ahb. 3. 11. [e] Hiz. 44. 22. [f] Dekho Ist. 24. 1, 2. [g] Ahb. 20. 7, 8. [h] Paid. 38. 24. [i] Ḳhur. 29. 29, 30. Ahb. 8. 12 aur 16. 32. Gin. 35. 25. [k] Ḳhur. 28. 2. Ahb. 16. 32. [l] Ahb. 10. 6. [m] Gin. 19. 14. Dekho 1, 2 áyateṉ. [n] Ahb. 10. 7. [o] Ḳhur. 28. 36. Ahb. 8. 9, 12, 30. [p] 7 áyat. Hiz. 44. 22. [q] 8 áyat. [r] Ahb. 10. 3. Gin. 16. 5. Zab. 65. 4. [s] Ahb. 22. 23. [t] Ist. 23. 1. [u] 6 áyat. [x] Ahb. 2. 3, 10. aur 6. 17, 29. aur 7. 1. aur 24. 9. Gin. 18. 9. [y] Ahb. 22. 10, 11, 12. Gin. 18. 19. [z] 12 áyat.

Peshtar Masíh se, 1490.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Hárún aur us ke beṭon ko kah, ki Baní Isráel kí pák chízon se áp ko bacháe rakhen[a], aur mere nám ko un chízon kí bábat, jinhen we mere liye muqaddas karte hain[b], be-hurmat na karen[c]: main KHUDÁWAND hún.

3 Unhen kah de, Tumháre qarnon men tumhárí sab naslon men se jo koí nápák ho[d], aur un pák chízon ke pás jo baní Isráel KHUDÁWAND ke liye guzránte hain, jáwe, wuh insán mere huzúr se kaṭ jáegá: main KHUDÁWAND hún.

4 Jo koí Hárún kí nasl men se korhí ho, yá jiryán kí bímárí rakhtá ho[e], to jab tak ki pák na ho le[f], pák chízon men se kuchh na kháwe. Aur jo koí aisí chíz ko jo marke nápák hotí hai chhúwe[g], yá use ihtilám howe[h];

5 Aur jo koí kisí rengnewále haiwán ko, jise chhúná nápákí ká rnújib hai[i], yá kisí aise shakhs ko, jis kí nápákí siráyat kartí hai, koí nápákí kyún na ho, chhúwe[k]:

6 To wuh insán, jis ne aisá kuchh chhúá, shám tak nápák rahegá; aur jab tak apná badan pání se dho na le[l], pák chízon men se kuchh na kháwe.

7 Aur jab áftáb gurúb hogá, wuh pák hogá; tab wuh pák chízen kháwe, ki yih us ká rizq hai[m].

8 Wuh us chíz ko, jo az khud mar gaí ho, yá darindon ne use pháṛá ho, na kháwe, ki us se ganda ho jáegá[n]: main KHUDÁWAND hún.

9 Is liye we merí sharí'aton kí muháfazat karen, tá na howe ki we us kí bábat gunáhgár hon, aur is liye ki unhon ne use najis kiyá, halák howen[o]: main KHUDÁWAND un ká muqaddas karnewálá hún.

10 So koí ajnabí pák chíz na kháwe[p]; aur na pardesí káhin ká, aur na mazdúr pák chízon ko kháwe.

11 Lekin wuh, jise káhin ne apne zar se mol liyá ho, wuh use khá saktá hai; aur we, jo us ke ghar men paidá húe hon; we us ke kháne men se kháwen[q].

12 Agar káhin kí beṭí kisí ajnabí ke sáth byáhí gaí ho, wuh bhí uṭhái húí pák chízon men se na kháwe.

13 Par agar káhin kí beṭí bewa ho jáwe, yá mutlaqa howe, aur beaulád ho, aur jis tarah laṛkáí men thí, apne báp ke ghar men phir áwe[r], to wuh apne báp ke kháne men se kháwe[s]; lekin ajnabí zinhár use na kháwe.

14 ¶ Aur agar koí nádánista pák chízon men se khá jáwe[t], to wuh us ke pánchwen hisse ke barábar apne pás se us par ziyáda kare, aur use us pák chíz samet káhin ko de.

15 Aur we baní Isráel kí pák chízon ko, jo unhon ne KHUDÁWAND kí nazr kín, be-hurmat na karen[u];

16 Aur apní pák chízon ke kháne se bojh gunáh ká un par na uṭhwáwen[x]: ki main KHUDÁWAND un ká muqaddas karnewálá hún.

17 ¶ Phir Khudá ne Músá se khitáb karke farmáyá, ki

18 Hárún aur us ke beṭon ko aur sáre baní Isráel ko farmá, aur unhen kah, Jo koí Isráel ke gharáne men se, yá un men se ki baní Isráel men ajnabí hain, apná qurbán láwe[y], khwáh nazr ká qurbán, khwáh khushí ká qurbán ho, jo chaṛháwá karke KHUDÁWAND ke liye guzránte hain;

19 To wuh tumháre maqbúl hone ke liye bail se, yá barre se yá buzgále se be'aib nar ho[z].

20 Aur use, jo 'aibdár hai, qurbán na karo[a]; kyúnki tumhárá aisá qurbán námaqbúl hogá.

21 Aur jo koí salámí ká zabíh[b] KHUDÁWAND ke liye guzráne, táki apní nazr púrí kare[c], yá khushí ká qurbán láwe, gáe bail yá bheṛ bakrí se, to cháhiye ki maqbúl hone ke liye be'aib ho: us men koí nuqsán na ho.

22 Tum andhá, aur ustukhwán i shikasta, aur lúlá langṛá, aur wuh jis ke badan par massá ho, khuṛand, aur khujlíwálá, KHUDÁWAND ke liye qurbání na guzráno[d]; un men se hom mazbah par KHUDÁWAND ke liye na kar[e].

23 Gáe bail, bheṛ bakrí, jis ká koí 'azú ziyáda yá kam ho[f], to use khushí ke qurbán ke liye guzrán saktá hai; lekin agar nazr kí bábat hai, to qabúl na hogá.

[a] Gin. 6. 3.
[b] Khur. 28. 38. Gin. 18. 32. Ist. 16. 19.
[c] Abb. 18. 21.
[d] Abb. 7. 20.
[e] Abb. 15. 2.
[f] Abb. 14. 2. aur 15. 13.
[g] Gin. 19. 11, 22.
[h] Abb. 15. 16.
[i] Abb. 11. 24, 43, 44.
[k] Abb. 15. 7, 19.
[l] Abb. 15. 5. 'Ibrán. 10. 22.
[m] Abb. 21. 22. Gin. 18. 11, 13.
[n] Khur. 22. 31. Abb. 17. 15. Hiz. 44. 31.
[o] Khur. 28. 43. Gin. 8. 22, 32.
[p] Dekho 1 Sam. 21. 6.
[q] Gin. 18. 11, 13.
[r] Paid. 38. 11.
[s] Abb. 10. 14. Gin. 18. 11, 19.
[t] Abb. 5. 15, 16.
[u] Gin. 18. 32.
[x] 9 ayat.
[y] Abb. 1. 2, 3, 10. Gin. 15. 14.
[z] Abb. 1. 3.
[a] Ist. 15. 21. aur 17. 1. Mal. 1. 8, 14. Afs. 5. 27. 'Ibrán. 9. 14. 1 Pat. 1. 19.
[b] Abb. 3. 1, 6.
[c] Abb. 7. 16. Gin. 15. 3, 8. Ist. 23. 21, 23. Zab. 61. 8. aur 66. 1. Wá'iz 5. 4, 5.
[d] 20 ayat. Mal. 1. 8.
[e] Abb. 1. 9, 13. aur 3. 3, 5.
[f] Abb. 21. 18.

Peshtar MASÍH 86, 1490.

24 Tú us ko jis ke khusiye kuchle, yá male, yá nikále, yá káṭe gae hon, KHUDÁWAND ke liye qurbán na kar; tú apní sarzamín men aison ko na baná.

25 Aur tum in sab chízon men se apne Khudá ká khána[g] kisí ajnabí kí taraf se bhí na guzráno[h]; is liye ki un sab ká fasád un men hai, aur 'aib un men hai[i]: so we tumháre liye maqbúl na howenge.

26 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá se khitáb karke farmáyá, ki

27 Jis waqt bachhṛá, yá barra yá buzgála paidá howe, to sát din tak apní má ke sáth rahe[k]; aur áṭhwen din, yá ba'd áṭh din ke, KHUDÁWAND ke hom ke qurbán ke liye maqbúl hogá.

28 Aur gáe aur bheṛ ko us ke bachche samet ek din zabh mat kíjiyo[l].

29 Aur jab tum KHUDÁWAND ke shukráne zabíh zabh karo[m], to jis tarah tum se maqbúl ho, zabh karo.

30 Wuh usí din kháyá jáwe; tum us men se dúsre din tak kuchh zarra báqí mat rakhiyo[n]; main KHUDÁWAND hún.

31 So tum mere hukmon kí muháfazat karo, aur un par 'amal karo[o]; main KHUDÁWAND hún.

32 Tum mere pák nám ko be hurmat na kíjiyo[p]; ki main baní Isráel men muqaddas hún[q]: main KHUDÁWAND tumhárá muqaddas karnewálá hún[r],

33 Aur tumhen zamín i Misr se nikál láyá hún[s], táki tumhárá Khudá hoún: main KHUDÁWAND hún.

XXIII BÁB.

1 Khudáwand kí 'íden. 3 Sabt ká din. 4 Fasah kí íd. 9 Fasl ká pahlá phal. 15 Pacháswen din kí 'íd. 22 Fasl kí khoshe miskínon ke wáste chhoren. 23 Qarnáíon kí 'íd. 26 Kafáre ká din. 33 Khaimon kí 'íd.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá se khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko farmá, aur un se kah, ki KHUDÁWAND kí 'íden[a] jin ke liye tum manádí karoge[b], táki muqaddas jamá'aten jam'a howen, merí we 'íden ye hain.

3 Chha din károbár kiyá jáwe; par sátwen din, jo sabt ráhat ká hai, us men muqaddas manádí hogí[c]; tum koí kám na kiyá karo: yih tumháre sab gharon men KHUDÁWAND ká sabt hai[c].

4 ¶ Ye KHUDÁWAND kí 'íden[d] aur muqaddas manádíán hain, ki tum waqt par un kí manádí kiyá karoge;

5 Pahile mahíne kí chaudahwín táríkh zawál aur gurúb ke darmiyán, KHUDÁWAND kí 'íd i fasah hai[e].

6 Aur usí mahíne kí pandrahwín táríkh KHUDÁWAND kí 'íd i fatír hai: so tum sát din tak fatírí hí roṭí kháiyo.

7 Pahile din manádí muqaddas kíjiyo; tum us din koí dunyáwí kám mat karná[f].

8 Aur tum sát din tak KHUDÁWAND ke liye hom karo; aur sátwán din muqaddas manádí ká hai: tum us roz koí dunyáwí kám na kíjiyo.

9 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

10 Baní Isráel ko farmá, aur un se kah, ki Jab tum us zamín men, jo main tumhen dúngá, dákhil ho, aur us ka galla káṭo[g], to tum apne galle ke pahile hásil[h] men se ek púlá káhin pás láo.

11 Wuh use KHUDÁWAND ke huzúr hiláwe, táki wuh tumhárí taraf se qabúl howe: aur sabt ke dúsre din subh ko káhin use hiláwe[i].

12 Aur tum us din, jis waqt wuh púlá hiláyá jáwe, ek barra eksála be'aib chaṛháwá karke KHUDÁWAND ke wáste guzráno.

13 Aur us ke sáth hadya aur do 'ushr maide tel men mile húe[k] KHUDÁWAND ke liye khushbúí ká hom karo; aur us ke sáth rub'a i hín mai ká tapáwan karo.

14 Aur tum jis din tak ki apne Khudá ke liye qurbání guzráno, roṭí aur bhuní húí bálíán, aur kachchi bálíán hargiz na kháiyo; tumháre sáre gharon men tumhárc qarnon ke liye yih rasm i abadí hai.

15 ¶ Aur tum sabt ke dúsre din se, jis din púle kí qurbání hiláí játi hai, sát hafte kámil gino[l].

16 Sátwen sabt ke dúsre din tak pachás din[m] gin lo; tab tum KHUDÁWAND ke liye nayá hadya[n] guzráno.

17 Tum apne gharon men se do 'ushr ke do girde hiláne ke liye láo: ye maide ke howen, aur khamír ke sáth pakáe jáwen,

Margin references:
g Ahb. 21. 6, 17. — h Gin. 15. 15, 16. — i Mal. 1. 14. — k Khur. 22. 30 — l Ist. 22. 6. — m Ahb. 7. 12. Zab. 107. 22. aur 116. 17. 'Amús 4. 5. — n Ahb. 7. 15. — o Ahb. 19. 37. Gin. 15. 40. Ist. 4. 10. — p Ahb. 18. 21. — q Ahb. 10. 3. Mat. 6. 9. Ishq 11. 2. — r Ahb. 20. 8. — s Khur. 6 7. Ahb. 11. 45. aur 19. 36. aur 25. 38. Gin 15. 41. — a 4 37 áyaten. — b Khur. 32. 5. 2 Sal. 10. 20. Zab. 81. 3. — c Khur. 20. 9 aur 23. 12. aur 31. 15. aur 34. 21. Ahb. 19. 3. Ist. 5. 13. Luq. 13. 14.

d 2, 37 áyaten. Khur. 23. 14. — e Khur. 12. 6, 14, 18. aur 13. 3, 10. aur 23. 15. aur 34. 18. Gin. 9. 2, 3. aur 28. 16, 17. Ist. 16. 1,—8. Yash. 5. 10. — f Khur 12. 16. Gin. 28. 18, 25. — g Khur. 23. 16, 19. aur 34. 22, 26. Gin. 15. 2, 18. aur 28. 26 Is. 16. 9. Yash. 3. 15. — h Rúm. 11. 16. 1 Qur. 15. 20. Ya'q. 1. 18 Muk. 14. 4. — i Khur. 29. 24. — k Ahb 2. 14, 15, 16. — l Khur. 34. 22. Ahb. 25. 8. Ist. 16. 9. — m A'am. 2. 1. — n Gin. 28. 26.

Peshtar MASÍH se, 1490.

KHUDAWAND ke liye pahile phal hon[o].

18 Aur tum sát eksálc be'aib barre, aur ek bachhrá, aur do mendhe un girdon ke sáth láiyo; ki KHUDAWAND ke liye charháwá hon, aur us ke sáth hadya aur tapáwan guzráno, ki khushbúí ká hom KHUDAWAND ke liye ho.

19 Phir tum khatiyat ke liye bakrí ká ek bachcha[p], aur salámí ke zabíh ke liye[q] eksála do barre zabh kíjiyo.

20 Aur káhin un ko pahile hásil ke girdon samet, jo KHUDAWAND ke huzúr hiláne kí qurbání hai, aur un donon barron samet hiláwe: ki we káhinon ke liye KHUDAWAND ke muqaddas hain[r].

21 Aur tum 'ain usí din manádí kíjiyo, ki wuh tumhárí muqaddas manádí ká din hai: tum us din koí dunyáwí kám mat kíjiyo: yih tumháre sáre gharon men tumháre qarnon ke liye rasm i abadí hogí.

22 ¶ Aur jab tum apne khet káto, to kátte húe apne khet ká koná koná kátke mat sáf kar líjiyo[s]; aur tú use, jo kátte húe gire, mat samet[t]; tú use miskínon aur ajnabíon ke liye chhor de: main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

23 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

24 Baní Isráel ko kah, ki Sátwen mahíne ke pahile din tumháre liye 'íd[u], aur qarnái kí áwáz se[x] manádí i muqaddas hogí.

25 Tum koí kár i dunyáwí mat kíjiyo, aur KHUDAWAND ke liye hom kíjiyo.

26 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá,

27 Sátwen mahíne ká daswán roz kafára dene ká din hai[y]: tumháre liye muqaddas manádí hogí; tum us din áp ko gamzada banáo, aur KHUDAWAND ke liye hom karo.

28 Tum 'ain usí din koí kám na karná; kyúnki wuh kafáre ká din hai, ki tum KHUDAWAND apne Khudá ke áge apne liye kafára do.

29 Jo koí insán ki 'ain us din men magmúm na banegá, wuh apní qaum se kat jáegá[z].

30 Aur jo insán 'ain us din men koí kám karegá, main us insán ko us kí qaum men se faná kar dúngá[a].

31 Tum kisí tarah ká kám mat karná: yih tumháre sáre gharon men tumháre qarnon ke liye rasm i abadí hogí.

32 Yih tumháre liye sabt ráhat ká hogá; tum áp ko gamgín banáiyo; tum us mahíne ke nauwen din kí shám se dúsrí shám tak apní ráhat kí muháfazat kíjiyo.

33 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá,

34 Baní Isráel ko farmá, ki Sátwen mahíne kí pandrahwín táríkh se leke sát din tak KHUDAWAND kí 'íd i khiyám hai[b].

35 Pahile din muqaddas manádí howe; tum us din koí dunyáwí kám na karná.

36 Sát din tak KHUDAWAND ke liye hom guzránná; áthwán din tumhárí muqaddas manádí ká hai[c]: so tum KHUDAWAND ke liye hom guzrániyo; yih báz rakhne ká din hai: us men koí dunyáwí kám na kíjiyo[d].

37 Ye KHUDAWAND kí 'íden hain[e], jin ke liye tum manádí karoge, táki muqaddas jamá'aten jam'a howen, táki KHUDAWAND ke liye hom, ya'ne charháwá, aur hadya zabíh, aur tapáwan, har ek chíz apne din men guzrániyo:

38 Siwá KHUDAWAND ke sabton ke, aur siwá tumháre tuhfon ke, aur siwá tumhárí sárí nazron ke, aur siwá tumhárí sárí khushí kí qurbáníon ke, jo tum KHUDAWAND ke liye guzránte ho[f].

39 Sátwen mahíne ke pandrahwen din, jab tum kheton ká galla ikatthá kar lo, to tum sát din tak KHUDAWAND ke liye 'íd kariyo[g]: pahilá roz ráhat ká hogá, aur áthwán din ráhat ká hogá.

40 So tum pahile din khushnumá darakhton ke phal, aur khurme ke darakhton kí shákhen, aur ghane darakhton kí dálián, aur wádí ká bed lená[h]; aur tum KHUDAWAND apne Khudá ke áge sát din tak khushí khurramí kíjiyo[i].

41 Aur tum har sál KHUDAWAND ke liye un sát dinon kí 'íd kí muháfazat kariyo[k]. Yih tumháre qarnon ke liye rasm i abadí hogí.

42 Tum sátwen mahíne yúnhín 'íd kíjiyo: tum sát din tak khai-

[o] Khur. 23. 16, 19. aur 22. 29. aur 34. 22, 26. Gin. 15. 17,—21. aur 28. 26. Ist. 26. 1, 2.
[p] Ahb. 4. 23, 28. Gin. 28. 30.
[q] Ahb. 3. 1.
[r] Gin. 18. 12. Ist. 18. 4.
[s] Ahb. 19. 9.
[t] Ist. 24. 19.
[u] Gin. 29. 1.
[x] Ahb. 25. 9.
[y] Ahb. 16. 30. Gin. 29. 7.
[z] Paid. 17. 14.
[a] Ahb. 20. 3, 5, 6.
[b] Khur. 23. 16. Gin. 29. 12. Ist. 16. 13. 'Az. 3. 4. Naham. 8. 14. Zak. 14. 16. Yúh. 7. 2.
[c] Gin. 29. 35. Naham. 8. 18. Yúh. 7. 37.
[d] Ist. 16. 8. 2 Taw. 7. 9. Naham. 8. 18. Yúel 1. 14. aur 2. 15.
[e] 2, 4 áyaten.
[f] Gin. 29. 39.
[g] Khur. 23. 16. Ist. 16. 13.
[h] Naham. 8. 15.
[i] Ist. 16. 14. 15.
[k] Gin. 29. 12. Naham. 8. 18.

moṉ meṉ rahiyo[l], jitne Isráel ke mutawattin haiṉ, sab ke sab ḳhaimoṉ meṉ raheṉ;

43 Táki we, jo tumhárí nasl se haiṉ, jáneṉ[m], ki jab maiṉ baní Isráel ko zamín i Misr se nikál láyá, to maiṉ ne unheṉ ḳhaimoṉ meṉ ábád kiyá: maiṉ ḲHUDÁWAND tumhárá Khudá húṉ[n].

44 So Músá ne baní Isráel se ḲHUDÁWAND kí 'ídoṉ ká zikr kiyá[n].

XXIV BÁB.

1 *Tel chirágoṉ ke liye.* 5 *Nazar kí roṭíáṉ.* 10 *Salúmiyat ká beṭá kufr baktá.* 13 *Shar'a, kufr kí bábat.* 17 *Qatl kí bábat.* 18 *Ḳhisárat kí bábat.* 23 *Kufr kahnewálá, sangsár kiyá gayá.*

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá,

2 Baní Isráel ko hukm kar, ki tere liye ḳhális kúṭe húe zaitún ká raugan roshní ke liye láweṉ, táki chirág hamesha jaláyá jáwe[a].

3 Hárún use jamá'at ke ḳhaime meṉ 'ahdnáme ke kafáre ke báhar, shám se subh tak, ḲHUDÁWAND ke áge tartíb se rakhe; tumháre qarnoṉ ke liye yih rasm i abadí hogí.

4 Wuh chirágoṉ ko pák sham'adán[b] par ḲHUDÁWAND ke huzúr hamesha tartíb se rakhá kare.

5 ¶ Aur tú maida leke bárah girde paká[c]: harek girda aifah ke do 'ushr ká ho.

6 Aur tú unheṉ ḲHUDÁWAND ke áge pák dastarḳhwán par do qitáreṉ karke, har qitár meṉ chha, tartíb se rakhiyo[d].

7 Aur tú harek qitár par pák lubán rakhiyo, táki wuh roṭí ká izkár aur ḲHUDÁWAND ke liye hom howe.

8 Wuh dáimí 'ahd ke taur par baní Isráel se leke har sabt ko ḲHUDÁWAND ke áge bilá náġa chuná kare[e].

9 Aur ye roṭíáṉ Hárún kí, aur us ke beṭoṉ kí haiṉ[f]; we unheṉ muqaddas maqám meṉ kháweṉ[g], ki yih us ke liye ḲHUDÁWAND ke homoṉ meṉ se niháyat muqaddas, aur un ká haqq i abadí hai.

10 ¶ Tab ek shaḳhs jis kí má Isráelí aur báp Misrí thá, nikalke Isráelíoṉ meṉ gayá: aur us Isráelí 'aurat ke beṭe ne, aur Isráelí ek shaḳhs ne ḳhaimagáh meṉ báham jhagṛá kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1490.

[l] Naham. 8. 14, 15, 16.
[m] Ist. 31. 13. Zab. 78. 5, 6.
[n] 2 áyat.
[a] Ḳhur. 27. 20, 21.
[b] Ḳhur. 31. 8. aur 39. 37.
[c] Ḳhur. 25. 30.
[d] 1 Sal. 7. 48. 2 Taw. 4. 19. aur 13. 11 'Ibrán. 9. 2.
[e] Gin. 4. 7. 1 Taw. 9. 32. 2 Taw. 2. 4.
[f] 1 Sam. 21. 6. Mat. 12. 4. Marq. 2. 26. Lúq. 6. 4.
[g] Ḳhur. 29. 33 Ahb. 8. 31. aur 21. 22.

11 Aur Isráelí 'aurat ke beṭe ne ḲHUDÁWAND ke nám ko la'nat kí[h], aur gálí dí: aur us kí má ká nám Salúmiyat thá, jo Dibrí kí beṭí Dán ke firqe se thí. Tab we use Músá pás láe[i];

12 Aur wuh qaid kiyá gayá[k], táki un par záhir howe, ki ḲHUDÁWAND unheṉ kyá hukm kartá hai[l].

13 Tab ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

14 Use, jis ne la'nat kí hai, ḳhaimagáh ke báhar nikál le já, aur sab us ke sunnewále apne háth us ke sir par rakheṉ, aur sárí jamá'at use sangsár kare[m].

15 Aur tú baní Isráel se kah de, ki Jo koí apne Ḳhudá par la'nat karegá, apní ḳhatá ko uṭháwegá[n].

16 Aur wuh, jo ḲHUDÁWAND ke nám ko bad kahegá, ján se márá jáegá[o]; sárí jamá'at use sangsár karegí: ḳhwáh wuh musáfir ho, ḳhwáh mutawattin, jab us ne kufr baká, to wuh ján se márá jáegá.

17 ¶ Aur wuh, jo insán ko már ḍálegá, so már ḍálá jáegá[p].

18 Aur jo koí haiwán ko már ḍále, to we us ká 'iwaz, haiwán ke 'iwaz haiwán, deṉ[q].

19 Aur agar koí apne hamsáe ká nuqsán kare, so jaisá karegá, waisá hí páegá[r]:

20 Toṛne ke badle toṛná, ánkh ke badle ánkh, dánt ke badle dánt: jaisá koí kisí ká nuqsán kare, us se waisáhí kiyá jáwe.

21 Aur wuh, jo haiwán ko már ḍále, us ká táwán dewe[s]; wuh, jo insán ko már ḍále, ján se márá jáwe[t].

22 Tumhárí ek hí taur kí sharí'at ho; jo ajnabí ke haqq meṉ hai, wuhí tumháre watani ke haqq meṉ ho[u]: ki maiṉ ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ.

23 Tab Músá ne baní Isráel ko hukm kiyá, ki Is la'nat karnewále ko ḳhaimagáh ke báhar nikál le jáweṉ, aur us par patthráo kareṉ[x]: so baní Isráel ne jaisá ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá, kiyá.

XXV BÁB.

1 *Sátweṉ sál ká sabt.* 8 *Pachásweṉ sál ká yúbal.* 14 *Zulm kí bábat.* 18 *Ḳhushhálí jo farmánbardárí se hotí.* 23 *Zamín ke chhuṛáne ká taur.* 29 *Hawelíoṉ ke chhuṛáne ká taur.* 35 *Miskínoṉ par shafaqat karne kí bábat.* 39 *Bandagán ke sáth kaisá sulúk karná.* 47 *Bandoṉ ke chhuṛáne ká taur.*

Peshtar MASÍH se, 1490.

[h] 16 áyat. Yas. 8. 21.
[i] Ḳhur. 18. 22, 26.
[k] Gin. 15. 34.
[l] Ḳhur. 18. 15, 16. Gin. 27. 5. aur 36. 5, 6.
[m] Ist. 13. 9. aur 17. 7.
[n] Ahb. 5. 1. aur 20. 17. Gin. 9. 13.
[o] 1 Sal. 21. 10, 13. Zab. 74. 10, 18. Mat. 12. 31. Marq. 3. 28. Yaq. 2. 7.
[p] Ḳhur. 21. 12. Gin. 35. 31. Ist. 19. 11, 12.
[q] 21 áyat.
[r] Ḳhur. 21. 24. Ist. 19. 21. Mat. 5. 38. aur 7. 2.
[s] 18 áyat. Ḳhur. 21. 33.
[t] 17 áyat.
[u] Ḳhur. 12. 49. Ahb. 19. 34. Gin. 15. 16.
[x] 14 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

PHIR KHUDÁWAND ne koh i Síná par Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko farmá, aur un se kah, ki Jab tum us zamín men, jo main tumhen detá hún, dákhil ho, to wuh zamín KHUDÁWAND ke liye sabt ko árám kare[a].

3 Tú chha baras apne khet men bíj bo, aur tú chha baras apne angúron ko árásta kar, aur us ká hásil jam'a kar.

4 Lekin sátwen sál zamín ke liye sabt ráhat ká howe; KHUDÁWAND ke liye sabt howe; tú na khet men bíj boiyo. aur na apne angúron ko árásta kíjiyo.

5 Jo kuchh ki tere khet men áp se áp uge[b], tú use mat kátiyo, aur tere angúron men, jise tú ne árásta na kiyá thá, jo angúr lagen, tú unhen mat toriyo: kyúnki yih zamín ke liye ráhat ká sál hai.

6 So zamín ká sabt tumháre liye, aur tumháre naukar, aur tumhárí laundí, aur tumháre mazdúr, aur tumháre ajnabíon ke liye, jin kí búdobásh tum men hai,

7 Aur tumháre wahshí aur ahlí chaupáyon ke liye, jo us zamín par hain, us ká sab hásil un ke kháne ke liye hogá.

8 ¶ Aur tú sát baras ráhat ke sát martaba apne liye gin; aur un sát ráhat ke barason ke din tere liye unchás baras honge.

9 Tab tú sátwen mahíne kí daswín tárikh mihmání ká narsingá phunkwá: tú kafáre ke roz apne sáre mulk men narsingá phunkwá[c].

10 So tum pacháswen baras ko muqaddas karo, aur zamín men us ke sáre báshindon men ázádí kí manádí karo[d]: yih tumháre liye yúbal hai; aur tum men se har wáhid apne apne amlák par jáwe, aur har ek apne apne khándán men jáwe[e].

11 Pacháswán baras tumháre liye yúbal ká hai; tum kuchh mat boiyo, aur na use jo us men az khud uge kátiyo, na apne angúr jise tú ne árásta na kiyá thá jam'a kíjiyo[f].

12 Kyúnki yih yúbal hai; yih tumháre liye muqaddas hai; kheton men jo hásil ho, tum use kháo[g].

13 Us yúbal ke sál tum men se barek apne amlák par phir jáwe[h].

14 Aur agar tú apne hamsáe ke háth beche, yá apne hamsáe se mol le, to tum ek dúsre par zulm na kíjiyo[i].

15 Yúbal ke ba'd barason ke shumár ke muwáfiq tú apne hamsáe se mol lená[k], aur wuh galla ke barason ke shumár ke mutábiq tere háth beche.

16 Barason kí kasrat ke muwáfiq tú us ká mol barháiyo, aur barason kí kamí ke muwáfiq tú us kí qímat ghatáiyo: ki barason ke shumár ke muwáfiq wuh tere háth galla bechtá hai.

17 Aur tum ek dúsre par zulm na karo[l], balki tú apne Khudá se dariyo[m]: ki main KHUDÁWAND tumhárá Khudá hún.

18 ¶ So tum merí sharí'at par 'amal kíjiyo, aur mere hukmon kí muháfazat karná, aur un par 'amal karná[n]; ki tum zamín par sálim rahoge[o].

19 Aur zamín tum ko apne phal degí, aur tum pet bhar kháoge[p], aur us par salámat rahá karoge.

20 Aur agar tum kaho, ki Ham sátwen baras kyá kháwenge[q]? ki ham bote nahín, na galla jam'a karte hain[r].

21 So main chhathe sál apní barakat ko tum par názil karúngá[s], aur zamín tum ko tín sál ká galla degí.

22 Tum áthwen baras boo[t], aur nauwen baras tak puráná galla kháo; jab tak us ká nayá galla áwe, puráná kháo[u].

23 ¶ Zamín hamesha ke liye bechí na jáwe; ki zamín merí hai[x]; aur tum mere musáfir aur mihmán ho[y].

24 Tum apne sáre amlák men, zamín ká fidiya díjiyo.

25 ¶ Agar terá bháí miskín muhtáj ho, aur kuchh apne amlák se beche, aur koí us ke nazdík ke rishtadáron men se áwe, ki use chhurá le[z], to wuh us ko, jise us ke bháí ne bechá hai, chhurá le[a].

26 Agar fidiya denewálá aisá koí na rakhtá ho, aur us ká háth pahunche, ki áp use chhutáwe;

27 To cháhiye ki wuh apní bechí húí milk ke barason ko gin jáwe. aur us qadr jo báqí barason ká hissa hai[b], use us ko, jis ke háth bechí hai, phir de; tab wuh apní milk par jáwe.

[a] Khur. 23. 10. Dekho Ahb. 26. 34, 35. 2 Taw. 36. 21.
[b] 2 Sal. 19. 29.
[c] Ahb. 23. 24, 27.
[d] Yas. 61. 2. aur 63. 4. Yar. 34. 8, 15, 17. Lúq. 4. 19.
[e] 13 áyat. Gin. 36. 4.
[f] 5 áyat.
[g] 6, 7 áyaten.
[h] 10 áyat. Ahb. 27. 24. Gin. 36. 4.
[i] 17 áyat. Ahb. 19. 13. 1 Sam. 12. 3, 4. Mík. 2. 2. 1 Qur. 6. 8.
[k] Ahb. 27. 18, 23.
[l] 14 áyat.
[m] 43 áyat. Ahb. 19. 14, 32.
[n] Ahb. 19. 37.
[o] Ahb. 26. 5. Yas. 12. 10. Zab. 4. 8. Amus. 1. 33. Yar. 23. 6.
[p] Ahb. 26. 5. Hiz. 34. 25, 27, 28.
[q] Mat. 6. 25, 31.
[r] 4, 5 áyaten.
[s] Dekho Khur. 16. 29. Yas. 25. 8.
[t] 2 Sal. 19. 29.
[u] Yash. 5. 11, 12.
[x] Yas. 32. 43. 2 Taw. 7. 20. Zab. 85. 1. Yuel 2. 18. aur 3. 2.
[y] 1 Taw. 29. 15. Zab. 39. 12. aur 119. 19. 1 Pat. 2. 11.
[z] Rút 2. 20. aur 4. 4, 6.
[a] Dekho Rút 3. 2, 9, 12. Yar. 32. 7, 8.
[b] 50, 51, 52 áyaten.

28 Aur agar wuh phir dene par qádir na ho, to us kí bechí húí milk yúbal ke sál ṭak ḳharídár ke pás rahe: aur yúbal ke sál[c] chhuṭ jáegí; tab wuh apne amlák par phir jáwe.

29 Aur agar koí ghar ko, jo aise shahr men hai, jis ke gird shahrpanáh ho, beche, to wuh us ká ibtidá e bechne se use ek baras ke andar fidiya de saktá hai: wuh sál ke andar us ká fidiya dewe.

30 Aur agar sál bhar kí muddat men us ká fidiya na diyá jáwe, to wuh ghar, jo shahrpanáh ke andar hai, ḳharídár pás us ke qarnon men hamesha tak us ká húá: wuh yúbal ke sál men chhuṭ na jáegá.

31 Lekin aise ghar, jo gánw men hain, jin ke ás pás díwár nahín, we zamín ke kheton kí mánind mahsúb howen; un ká fidiya diyá jáegá, aur yúbal men chhuṭ jáenge.

32 Lekin we shahr jo Láwíon ke hain[d], un ke mamlúk ghar, jo un shahron men hain, Láwí un ká hamesha tak fidiya de sakte hain.

33 Aur agar koí dúsrá Láwí us ká fidiya dewe, to wuh ghar yá shahr us ke pás rahegá; phir yúbal ke sál chhuṭ jáegá[e]; kyúnki baní Isráel ke darmiyán aise ghar, jo Láwíon ke mamlúk shahron men hain, un kí milk i maurúsí hain.

34 Aur wuh khet bhí jo un ke shahron ke atráf men hain, beche na jáwen[f]; ki yih un kí milk i abadí hai.

35 ¶ Aur agar tumhárá bháí tumháre bích men muhtáj aur tihídast ho jáwe, to tum us kí dastgírí karo[g], ḳhwáh wuh ajnabí ho, ḳhwáh mihmán, táki wuh tere sáth zindagání basar kare.

36 Tú us se súd aur nafa' mat le[h], aur apne Ḳhudá se ḍar[i], táki terá bháí tere sáth zindagání basar kare.

37 Tú use súdí rúpiye qarz mat de, na use naf'a ke liye kháná khilá.

38 Main Ḳhudáwand tumhárá Ḳhudá hún, jo tum ko zamín i Misr se nikál láyá[k], táki tumhen Kan'án kí zamín dún, aur tumhárá Ḳhudá hoún.

39 ¶ Aur agar terá bháí jo tujh pás hai muflis ho jáe, aur tere háth bik jáe, to tú us se gulám kí mánind ḳhidmat na karwá[l]:

40 Balki wuh mazdúr aur mihmán kí mánind tere sáth rahe, aur yúbal ke sál tak terí ḳhidmat kare.

41 Aur ba'd us ke wuh apne laṛkon samet[m] tujh se judá ho jáegá, aur apne gharáne aur apne báp ke amlák ko phir jáegá[n].

42 Is liye ki we to mere bande hain[o], jinhen main zamín i Misr se báhar le áyá: we gulámon kí tarah beche na jáwen.

43 Tú un par durushtí se[p] hukm mat kar[q], aur apne Ḳhudá se ḍar[r].

44 Tumháre gulám, aur tumhárí laundíán, jinhen tum mol lo, cháhiye ki un qaumon men kí hon, jo tumhárí nawáh men rahtí hain; tum un men se gulám laundíán lená.

45 Aur un musáfiron ke laṛkon men se bhí, jo tum men búdobásh karte hain[s], aur un ke gharáne men se, jo tumhárí zamín men paidá húe hain, mol líjiyo; we tumháre mamlúk honge.

46 Aur tum unhen apne ba'd apne laṛkon ke liye mírás dáḳhil kar do: we abad tak tumháre barde hain[t]: lekin tum apne bháíon par, jo baní Isráel hain, ek ek se saḳhtí karke ḳhidmat mat le[u].

47 ¶ Aur agar koí mihmán yá ajnabí, jo tere sáth hai, us ká háth pahunchtá ho, aur terá bháí, jo us ke sáth hai, muhtáj ho jáe, aur us ajnabí yá mihmán ke háth, jo tere sáth hai, yá us ke háth, jis kí asl ajnabí ke ḳhándán men se ho, kisí ke háth apne taín bech ḍále[x]:

48 Us ká bik jáne ke ba'd, fidiya diyá já saktá hai: har ek us ke bháíon men se cháhe, to us ká fidiya de[y]:

49 Ḳhwáh us ká chachá, ḳhwáh us ke chachá ká beṭá, yá jo koí us ke gharáne men us ká qaríb ho, us ká fidiya de saktá hai; aur agar us ká háth pahunche, to wuh áp apná fidiya dewe[z].

50 Aur wuh apne málik ke sáth, bai' ke sál se leke yúbal ke sál tak, hisáb kare: aur us ke bik jáne kí qímat barason ke shumár

---

[c] 13 áyat.
[d] Dekho Gin. 35. 2. Yash. 21. 2, wag.
[e] 28 áyat.
[f] Dekho A'am. 4. 36, 37.
[g] Ist. 15. 7, 8. Zab. 37. 26. aur 41. 1. aur 112. 5, 9. Ams. 14. 31. Lúq. 6. 35. A'am. 11. 29. Rúm. 12. 30. 1 Yúh. 3. 17.
[h] Ḳhur. 22. 25. Ist. 23. 19. Naham. 5. 7. Zab. 15. 5. Ams. 28. 8. Hiz. 18. 8, 13, 7. aur 22. 12.
[i] 17 áyat. Naham. 5. 9.
[k] Ahb. 22. 32, 33.
[l] Ḳhur. 21. 2. Ist. 15. 12. 1 Sal. 9. 22. 2 Sal. 4. 1. Naham. 5. 5. Yar. 34, 14.
[m] Ḳhur. 21. 3.
[n] 28 áyat.
[o] 55 áyat. Rúm. 6. 22. 1 Qur. 7. 23.
[p] 46 áyat. Ḳhur. 1. 13.
[q] Afs. 6. 9. Qul. 4. 1.
[r] 17 áyat. Ḳhur. 1. 17, 21. Ist. 25. 18. Mal. 3. 5.
[s] Yas. 56. 3, 6.
[t] Yas. 14. 2.
[u] 43 áyat.
[x] 25, 35 áyaten.
[y] Naham. 5. 5.
[z] 26 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

ke muwáfiq howe; wuh mazdúr ke aiyám ke mánind[a] us ke sáth rahegá.

51 Agar bahut se baras báqí howen, to wuh apne fidiye ko us qímat se, jis par wuh bechá gayá, un barason ke muwáfiq pher de.

52 Aur agar yúbal ke sál tak thoṛe baras hon, to wuh hisáb kare, aur apne fidiye kí qímat un barason ke muwáfiq use pher de.

53 Aur wuh us mazdúr kí tarah, jis ká sáliyána muqarrar ho, us ke sáth sál ba sál rahe: aur wuh tere huzúr saḳhtí karke us se kám na le.

54 Aur agar wuh un barason men fidiya na de, to yúbal ke sál men wuh apne laṛkon samet ázád ho jáegá[b].

55 Kyúnki baní Isráel mere bande hain[c]; we mere bande hain, jinhen main zamín i Misr se nikál láyá: main ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá hún.

XXVI BÁB.

1 *Butparastí kí bábat.* 2 *Díndárí kí bábat.* 3 *Barakaten, jo un ko hotín jo shar'a par 'amal karte.* 14 *La'naten, jo un par hotín jo use 'udúl karte.* 40 *Ḳhudá un logon par, jo tauba karen, mihrbán hone ká wa'da kartá.*

TUM apne liye but na banáiyo, aur na múraten taráshiyo, aur na ma'búd khaṛe karo, aur na apne liye patthar kí taswír apní zamín par qáim karo, ki us ke áge sijda karo[a]: is liye ki main ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá hún.

2 ¶ Tum mere sabton kí muháfazat karo, aur mere maqdis se ḍaro[b]: main ḲHUDÁWAND hún.

3 ¶ Agar tum merí sharí'aton par chaloge, aur mere hukmon ko hifz karoge, aur un par 'amal karoge[c];

4 To main tumháre liye waqt par menh barsáúngá[d], aur zamín apní barakat tum ko degí, aur maidán ke daraḳht apne phal denge[e]:

5 Yahán tak ki dá,one ke waqt ko angúr toṛne ká waqt, aur angúr toṛne ke waqt ko bone ká waqt pahunchegá[f]; aur tum peṭ bharke kháná kháoge[g], aur tum árám se apne mulk men baiṭhoge[h].

6 Aur main zamín ko amán baḳhshúngá[i]; aur tum sooge, aur tum ko kisí ká ḍar na hogá[k]: aur main sab darindon ko us zamín par se daf'a karúngá[l], aur tumhárí zamín par hargiz talwár na chalegí[m].

7 Aur tum apne dushmanon ká píchhá karoge, aur we tumháre áge talwár se gir jáenge.

8 Aur tumháre pánch ek sau ká píchhá karenge, aur tumháre sau, das hazár ká píchhá karenge[n]: aur tumháre 'adú talwár se tumháre áge gir jáenge.

9 Main tumhárí taraf iltifát karúngá[o], aur tumhen baromand karúngá; aur main tumhen kasrat baḳhshúngá, aur apne 'ahd ko tum se púrá karúngá[p].

10 Aur puráná zaḳhíra kháoge[q], aur aglá zaḳhíra ḳharch na hone páegá, ki nayá maujúd hogá.

11 Aur main apná maskan tum men qáim rakhúngá[r]; aur main tum se nafrat na karúngá[s].

12 Aur main tumháre darmiyán sair karúngá[t], aur tumhárá Ḳhudá hoúngá, aur tum merí qaum hoge[u].

13 Main ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá hún, jo tum ko zamín i Misr se nikál láyá[w], ki tum un ke gulám na ho: aur main ne tumhárí gardanon ke júon ko toṛá[x], aur tumhen sídhá chaláyá.

14 ¶ Par agar tum mere shanawá na ho, aur un sab hukmon par 'amal na karo[y]:

15 Aur merí sunnaton ko haqír jáno[z], yá tumháre dil merí 'adálaton ko nápasand karen, aisá ki tum mere hukmon par 'amal na karo, aur mujh se 'ahdshikaní karo:

16 To main bhí tum se waisáhí karúngá, aur ḳhauf[a], aur sill[b], aur tap i sozán men, jis se tumhárí ánkhen phúṭen[c], aur dil dukhen, tumhen mubtalá karúngá: aur tum apne bíj befáida booge, is liye ki tumháre dushman use kháenge[d].

17 Aur tum par apná qahr názil karúngá[e], aur tum apne dushmanon ke sámhne kushta hoge[f]: we jo tumhárá kína rakhte hain, tum par musallit honge[g]; aur tum, bagair us ke ki tumhen koí ragede, bhágte jáoge[h].

18 Aur agar tum, báwajúd un sab hádison ke, merí farmánbardárí na karoge, to main tumháre gunáhon ke bá'is tum par apní

a Áy. 7. 1. Yas. 16. 14. aur 21. 16.
b 41 áyat. Ḳhur. 21. 2, 3.
c 42 áyat.

a Ḳhur. 20. 4, 5. Ist. 5. 8. aur 16. 22. aur 27. 15. Zab. 97. 7
b Ahb. 19. 30.
c Ist. 11 13, 14, 15. aur 28. 1.—14.
d Yas. 30. 23. Hiz. 34. 26. Yúel 2. 23, 24.
e Zab. 67 6. aur 85. 12. Hiz. 34. 27. aur 36. 30. Zak. 8. 12.
f Ámús 9. 13.
g Ahb. 25. 19. Ist. 11. 15. Yúel 2. 19, 26.
h Ahb. 25. 18. Áy. 11. 18. Hiz. 34. 25, 27, 28.
i 1 Taw. 22. 9. Zab. 29. 11. aur 147. 14 Yas. 45. 7. Haj. 2. 9.
k Áy. 11. 19. Zab. 3. 5. aur 4. 8. Yas. 35. 9. Yar. 30. 10. Hiz. 34. 25. Hos. 2. 18. Saf. 3. 13.

l 2 Sal. 17. 35. Hiz. 5. 17. aur 14. 15.
m Hiz. 14. 17.
n Ist. 32. 30. Yash. 23. 10.
o Ḳhur. 2. 25. 2 Sal. 13. 23.
p Paid. 17. 6, 7. Naham. 9. 23. Zab. 107. 38.
q Ahb. 25. 22.
r Ḳhur 25. 8. aur 29. 45. Yash. 22. 19. Zab. 76. 2. Hiz. 37. 26, 27, 28. Muk. 21. 3.
s Ahb. 20. 23. Ist. 32. 19.
t 2 Qur 6. 16.
u Ḳhur. 6. 7. Yar. 7. 23. aur 11. 4. aur 30. 22. Hiz. 11. 20. aur 36 28.
w Ahb. 25. 38, 42, 55.
x Yar. 2. 20 Hiz 34. 27
y Ist 28. 15. Nau. 2. 17 Mal. 2. 4.
z 43 áyat 2 Sal. 17. 15.
a Ist. 28. 35, 66, 67. aur 32. 25 Yar. 15. 8.
b Ist. 28. 22.
c 1 Sam. 2. 33.
d Ist. 28. 33, 51. Áy. 31. 8. Yar. 5. 17. aur 12. 13. Mik. 6. 15.
e Ahb. 17. 10.
f Ist. 28. 25. Qua. 2. 14. Yar. 19 7.
g Zab. 106. 41.
h 36 áyat. Zab. 53. 5. Ams. 20. 1.

Peshtar MASÍH se, 1491.

sazá ko sát martaba[1] ziyáda karúngá.

19 Aur tumhen, jo ghamand apne zor ká hai, so main use torúngá[k]; aur tumhárá ásmán lohá sá, aur tumhárí zamín pítal sí kar dúngá[l].

20 Aur tumhárí qúwat muft zái' ho jáegí[m], aur tumhárí zamín apná hásil na bakhshegí[n], aur na zamín ke darakht apne phal denge.

21 ¶ Aur agar tum us par bhí merí mukhálifat karoge, aur merá kahá na mánoge; to main tumháre gunáhon ke muwáfiq tumhárí 'uqúbaton ko sát martaba ziyáda karúngá.

22 Aur main jangal ke darinde tum men bhejúngá[o], aur we tumhen láwalad karenge, aur tumháre chárpáyon ko kát dálenge, aur tumhen kam kar denge; aur tumháre raste súne pare rahenge[p].

23 Aur agar tum báwajúd un baláon ke isláhpazír na hoge[q], aur merí mukhálifat par chaloge;

24 To main bhí tumhárí mukhálifat par chalúngá[r], aur main bhí tumháre gunáhon ke liye tumhen sát bár márúngá.

25 Aur tum par intiqám kí talwár, jo 'ahd kí intiqám lenewálí hai, utárúngá[s]: tab tum apne shahron men jam'a hoge, aur main tum men wabá bhejúngá[t], aur tum dushmanon ke háth men sompe jáoge.

26 Aur jab main tumhárí rotí ká takya bigár dálúngá[u], to das randián tumhárí rotián ek tanúr men lagáwengí, aur tumhárí rotián wazn karke tumhen dengí; aur tum kháoge, par ser na hoge[x].

27 Aur agar tum us par bhí merí na sunoge[y], aur mere barkhiláf chaloge;

28 To main tumháre sáth mukhálifat ke gazab par chalúngá[z], aur main bhí tumháre gunáhon ke bá'is tum ko sát bár sazá dúngá.

29 Aur tum apne beton ká, aur apní betíon ká gosht kháoge[a].

30 Aur main tumhárí únchí jagahon ko dhá dúngá, aur tumháre ma'búdon ko kharáb karúngá[b], aur tumhárí láshen tumháre buton kí láshon par phenkúngá[c], aur khud main tum se nafrat karúngá[d].

31 Aur tumháre shahron ko wírán karúngá[e], aur tumháre maqdison ko ujár dúngá[f], aur main tum se khushnúdí kí bú qabúl na karúngá.

32 Aur main tumhárí zamín ko ujárúngá[g]; aur tumháre 'adá, jo wahán rahte hain, us se wahshat karenge[h].

33 Aur main tumhen gairqaumon men paráganda karúngá[i], aur tum par píchhe se talwár chaláúngá; ki tumhárí zamín ujár hogí, aur tumháre shahr wírán.

34 Zamín, apne sáre wírán rahne kí muddat men, jab tum dushmanon ke shahron men hoge, sabton kí ráhat páwegí[k]; tab zamín árám karegí, aur apne sabton ko maqbúl karwáegí.

35 Aur zamín apní sárí wíráni kí muddat men, jis men, jab tum us par búdobásh karte the, tumháre sabton men árám na kiyá thá[l], chain karegí.

36 Aur main un ke dilon men, jo tum men se apne dushmanon kí zamín men bach rahenge, khauf dálúngá[m]; aur pát kharakne kí sadá un ká píchhá karegí; aur we aise bhágenge, jaise talwár se bhágte hain; aur we, bagair us ke ki koí un ká píchhá kare, gir parenge[n].

37 Aur we bidún us ke ki koí un ká píchhá kare, un kí mánind, jo talwár se bhágte hain, ek par ek gir parenge[o]; aur tum apne dushmanon ke sámhne thahar na sakoge[p].

38 Aur tum gairqaumon ke darmiyán halák hoge, aur tumháre dushmanon kí zamín tumhen kháwegí.

39 Aur we, jo tum men se báqí honge, apní badkárion se tumháre dushmanon ke mulkon men ghulenge, aur apne bápdádon ke gunáhon ke sabab bhí ghulenge[q].

40 Aur jab we apní badkárion aur apne bápdádon kí badkárion ká, apne gunáhon ke muwáfiq, jo unhon ne mere barkhiláf kíe, iqrár karenge[r], ki we mere kahne par na chale;

41 Aur main bhí un ká mukhálif húá, aur un ko dushmanon kí zamín men láyá, yahán tak ki un ke dil, jo námakhtún hain[s], pashemán howen[t], aur áp ko apní badkárion kí sazá ke láiq samjhen:

---

[i] 1 Sam. 2. 5. Zab. 119. 164. Ams. 24. 16.
[k] Yas. 25. 11. aur 26. 5. Hiz. 7. 24. aur 30. 6.
[l] Ist. 28. 23.
[m] Zab. 127. 1. Yas. 49. 4.
[n] Ist. 11. 17. aur 28. 18. Haj. 1. 10.
[o] Ist. 32. 24. 2 Sal. 17. 25. Hiz. 5. 17. aur 14. 15.
[p] Qáz. 5. 6. 2 Taw. 15. 5. Yas. 33. 8. Nau. 1. 4. Zak. 7. 14.
[q] Yar. 2. 30. aur 5. 3. Ámús 4. 6,—12.
[r] 2 Sam. 22. 27. Zab. 18. 26.
[s] Hiz. 5. 17. aur 6. 3. aur 14. 17. aur 29. 8. aur 33. 2.
[t] Gin. 14. 12. Ist. 28. 21. Yar. 14. 12. aur 24. 10. aur 29. 17, 18. Ámús 4. 10.
[u] Zab. 105. 16. Yas. 3. 1. Hiz. 4. 16. aur 5. 16. aur 14. 13.
[x] Yas. 9. 20. Mík. 6. 14. Haj. 1. 6.
[y] 21, 24 áyaten.
[z] Yas. 59. 18. aur 63. 3. aur 66. 15. Yar. 21. 5. Hiz. 5. 13, 15. aur 8. 18.
[a] Ist. 28. 53. 2 Sal. 6. 29. Nau. 4. 10.
[b] Hiz. 5. 10. 2 Taw. 34. 3, 4 7. Yas. 27. 9. Hiz. 6. 3, 4, 5, 6, 13.
[c] 2 Sal. 23. 20. 2 Taw. 34. 5.
[d] Ahb. 20. 23. Zab. 78. 59. aur 89. 38. Yar. 14. 19.

[e] Naham. 2. 3. Yar. 4. 7. Hiz. 6. 6.
[f] Zab. 74. 7. Nau. 1. 10. Hiz. 9. 6. aur 21. 2.
[g] Yar. 9. 11. aur 25. 11, 18.
[h] Ist. 28. 37. 1 Sal. 9. 8. Yar. 18. 16. aur 19. 8. Hiz. 5. 15.
[i] Ist. 4. 27. aur 28. 64. Zab. 44. 11. Yar. 9. 16. Hiz. 12. 15. aur 20. 23. aur 22. 15. Zak. 7. 14.
[k] 2 Taw. 36. 21.
[l] Ahb. 25. 2.
[m] Hiz. 21. 7, 12, 15.
[n] 17 áyat. Aly. 15. 21. Ams. 28. 1.
[o] Yas. 10. 4. Dekho Qáz. 7. 22. 1 Sam. 14. 15, 16.
[p] Yash. 7. 12, 13. Qáz. 2. 14.
[q] Ist. 4. 27. aur 28. 65. Naham. 1. 8. Yar. 3. 25. aur 29. 17, 18. Hiz. 4. 17. aur 6. 9. aur 24. 23. aur 33. 10. Zak. 10. 9.
[r] Gin. 5. 7. 1 Sal. 8. 33, 35, 47. Naham. 9. 2. Ams. 28. 13. Dán. 9. 3, 4. Lúq. 15. 18. 1 Yúh. 1. 9.
[s] Dekho Yar. 6. 10. aur 9. 25, 26. Hiz. 44. 7. A'am. 7. 51. Rúm. 2. 29. Qul. 2. 11.
[t] 1 Sal. 21. 29. 2 Taw. 12. 6, 7, 12. aur 32. 26. aur 33. 12, 13.

Peshtar MASÍH se, 1491.

42 Tab main apná 'ahd Ya'qúb ke sáth yád karúngá, aur apná 'ahd Iz,hák ke sáth bhí, aur apná 'ahd Abirahám ke sáth bhí yád karúngá[u]; aur us sarzamín ko yád karúngá[x].

43 Wuhí zamín un se chhuṛáí jáwegí[y], aur apní wíráni ke dinon men, jo un se hai, apne sabton ko páwegí; cháhiye ki we áp ko apní badkárí kí sazá ke láiq jánen; isí liye ki unhon ne mere hukmon ko zalíl jáná[z], aur isí liye ki un ke dilon ne merí sharí'aton se nafrat khái.

44 Lekin báwajúd us sab ke, jab ki we apne dushmanon kí zamín par honge, main unhen zalíl na karúngá, aur na main un se nafrat karúngá, ki unhen bilkull faná kar dún, aur un se 'ahd-shikaní karún[a]: ki main ḲHUDÁWAND un ká Ḳhudá hún.

45 Main un kí ḳhátir un ke ajdád ke 'ahd ko[b], jinhen, main gair-qaumon ke áge[c], zamín i Misr se nikál láyá[d], táki main un ká Ḳhudá hoún, yád karúngá: main ḲHUDÁWAND hún.

46 Ye we qawánín, aur ahkám, aur rusúm hain[e], jo ḲHUDÁWAND ne koh i Síná par[f] áp men aur baní Isráel men Músá kí wasátat se muqarrar farmáe.

[u] Khur. 2. 24. aur 6. 5. Zab. 106. 45. Hiz. 16. 60.
[x] Zab. 136. 23.
[y] 34, 35 áyaten.
[z] 15 áyat.
[a] Ist. 4. 31. 2 Sal. 13. 23. Rúm. 11. 2.
[b] Rúm. 11. 28.
[c] Zab. 98. 2. Hiz. 20. 9, 14, 22.
[d] Abb. 22. 33. aur 26. 38.
[e] Abb. 27. 34. Ist. 6. 1. aur 12. 1. aur 33. 4. Yúh. 1. 17.
[f] Abb. 25. 1.

XXVII BÁB.

1 *Jo apne ta,in Ḳhudáwand ká nazir kare, so Ḳhudáwand hí ká thahregá.* 2 *Aise kí qímat ká hisáb.* 9 *Chárpáe kí bábat, jo ba taur i nazr guzráná jáwe.* 14 *Hawelí kí nazr.* 16 *Khet kí, aur us ke chhuṛáne ká taur.* 28 *Jo chíz haram ho, chhuṛáyí na jáwe.* 32 *Dahyakí koi na badle.*

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko farmá, aur unhen kah, ki Agar koí insán apne ko ḲHUDÁWAND ká nazír kare[a], to tere qímat ṭhahráne ke muwáfiq us kí ján ká mol ḲHUDÁWAND ke liye howe.

3 So agar wuh mard hai, to bís baras ke se sáṭh baras ke tak, pachás misqál rúpá, us misqál ke muwáfiq, jo maqdis men murauwaj hai[b], muqarrar kar.

4 Aur agar wuh 'aurat ho, to tís misqál muqarrar kar.

5 Aur agar us kí 'umr bís baras se kam ho, to pánch ke se bís baras ke tak, bís misqál muqarrar kar, agar mard ho; aur agar 'aurat ho, to das misqál.

6 Aur us kí 'umr pánch baras se kam ho, to ek mahíne ke se pánch baras ke tak, pánch misqál rúpá muqarrar kar, agar mard ho; aur agar 'aurat ho, to tín misqál.

7 Aur agar wuh púre sáṭh baras ká ho, yá sáṭh se úpar ho, to pandrah misqál muqarrar kar, agar mard ho; aur agar 'aurat ho, to das misqál.

8 Par agar wuh terí qímat ke adá karne par qádir na howe, to káhin ke huzúr házir kiyá jáwe, aur káhin us kí qímat ṭhahráwe; káhin us shaḳhs kí qímat, jis ne nazr kí hai, us ke háth pahunchne ke muwáfiq ṭhahráwe.

9 Aur agar wuh jánwar ho, jise log ḲHUDÁWAND kí qurbání guzránte hain, to sab wuh, jo un men se ḲHUDÁWAND ke liye guzrání, muqaddas hogí.

10 Lázim hai ki wuh use na badle, achchhe ke badle burá aur bure ke badle achchhá na dewe: aur agar wuh bahíme ke badle dúsrá bahíma de, to wuh nazr ká aur us ke badle ká donon muqaddas honge.

11 Aur agar wuh nápák chaupáya ho, ki us ko ḲHUDÁWAND kí qurbání nahín guzránte, to cháhiye ki wuh káhin ke huzúr khaṛá kiyá jáwe.

12 Aur káhin us kí ḳhúbí aur badí dekhke qímat ṭhahráwe: tere, ya'ne káhin ke qímat ṭhahráne ke muwáfiq, qímat lázim hogí.

13 Aur agar wuh cháhe ki us ká fidiya de[c], to us qímat ká pánchwán hissa us par afzúd kiyá jáwe.

14 Aur agar koí apne ghar ko ḲHUDÁWAND ke liye muqaddas kare, to káhin us kí ḳhúbí aur badí dekhke us kí qímat ṭhahráwe: so wuh káhin ke ánkne ke muwáfiq ṭhahregá.

15 Aur agar wuh, jis ne ghar muqaddas kiyá, cháhe ki ghar ká fidiya de[d], to terí qímat ká pánchwán hissa us par baṛháke de, aur ghar us ká hogá.

16 Agar koí apne amlák se qut'a zamín ḲHUDÁWAND ke liye muqaddas kare, to cháhiye ki terí qímat karná, us ke bíj muwáfiq ho: aur har gumr jau ke badle pachás misqál chándí ho.

[a] Gin. 6. 2. Dekho Qáz. 11. 30, 31, 39. 1 Sam. 1. 11, 28.
[b] Khur. 30. 13.
[c] 15, 19 áyaten.
[d] 13 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

17 Agar koí yúbal ke sál kí ibtidá meṉ apná khet muqaddas kare, to us kí qímat jo tú ánke wuhí ṭhahre.

18 Par agar wuh yúbal ke ba'd zamín muqaddas kare, to káhin un barasoṉ ke muwáfiq, jo yúbal ke sál tak báqí haiṉ, rúpiyoṉ ká hisáb kare[e], aur terí qímat se utná kam kiyá jáwe.

19 Aur agar wuh, jis ne zamín muqaddas kí, cháhe ki us ká fidiya dewe[f], to wuh terí qímat ká pánchwáṉ hissa qímat par afzúd kare, tab wuh us kí ho jáegí.

20 Aur agar wuh us zamín ká fidiya na de, yá agar wuh use dúsre shaḳhs ke háth beche, to wuh phir kabhí fidiya dí na jáegí.

21 Balki wuh zamín, jab yúbal ke sál meṉ ázád hotí hai[g], us zamín ke muwáfiq, jo ḲHUDÁWAND ke liye haram hai, muqaddas hogí[h]; aur wuh mamlúk káhin kí hogí[i].

22 Aur agar koí wuh zamín, jo us ne mol lí hai, aur us kí maurúsí[k] nahíṉ, ḲHUDÁWAND ke liye muqaddas kare;

23 To káhin un barasoṉ ke muwáfiq, jo yúbal ke sál tak báqí haiṉ, tere ánkne ke mutábiq hisáb kare[l]: phir wuh terí ánkí qímat ko usí din ḲHUDÁWAND ke liye muqaddas kare.

24 Aur zamín yúbal ke sál meṉ us kí hogí, jis se us ko mol liyá[m].

25 Aur cháhiye ki terí sab qímat ká har ek misqál us misqál ke muwáfiq ho, jo maqdis meṉ murauwaj hai, ya'ne ek misqál bís jírah ká ho[n].

26 ¶ Aur chaupáyoṉ meṉ se wuh, jo pahle paidá húá hai, aur ḳháss ḲHUDÁWAND ká hai, use koí muqaddas nahíṉ kar saktá hai[o]: ḳhwáh wuh gáe bail se ho, ḳhwáh bheṛ bakrí se: wuh to ḲHUDÁWAND ká hai.

27 Aur agar wuh, jo pahle paidá húá, nápák haiwán ho, to wuh málik tere ánkne ke muwáfiq us kí qímat dewe, aur pánchwáṉ hissa us par ziyáda kare[p]: aur agar wuh fidiya na diyá jáwe, to wuh terí ánkí qímat par bechá jáwe.

28 Lekin har ek chíz jise koí apní chízoṉ meṉ se ḲHUDÁWAND ke liye haram kare, insán ho, yá haiwán, yá kuchh us kí zamín i mamlúk meṉ se, hargiz bechí na jáwe, aur na us ká fidiya diyá jáwe[q]: kyúṉki wuh chíz jo ḲHUDÁWAND kí haram kí gaí, ḲHUDÁWAND ke liye niháyat muqaddas hai.

29 Wuh sab haram, jo ádmíoṉ meṉ se haram kiyá jáwe, to us ká fidiya diyá na jáwe, balki qatl kiyá jáwe[r].

30 Aur jo kuchh zamín se hásil ho, us ká daswáṉ hissa, ḳhwáh wuh zirá'at ho, ḳhwáh daraḳht ká mewa, ḲHUDÁWAND ká hai[s]: wuh ḲHUDÁWAND ke liye muqaddas hai.

31 Aur agar málik cháhe, ki apne dasweṉ hisse ká fidiya de, to us ká pánchwáṉ hissa us par baṛháwe[t].

32 Gáe bail, aur bheṛ bakrí ke sab dasweṉ hisse, jo charwáhe kí láṭhí ke níche guzarte haiṉ[u], ḲHUDÁWAND ke liye muqaddas haiṉ.

33 Wuh us ká andesha na kare, ki wuh achchhá hai, yá burá hai, aur na use badle[x]: aur agar koí use badle, to wuh asl aur badal donoṉ ke donoṉ muqaddas ho jáeṉge; us ká fidiya na diyá jáwe.

34 We ahkám, jo ḲHUDÁWAND ne baní Isráel ke liye koh i Síná par Músá ko kíe, ye haiṉ[y].

e Ahb. 25. 15, 16.
f 13 áyat.
g Ahb. 25. 10, 28, 31.
h 28 áyat.
i Gin. 18. 14. Hiz. 44. 29.
k Ahb. 25. 10, 25.
l 18 áyat.
m Ahb. 25. 28.
n Khur. 30. 13. Gin. 3. 47. aur 18. 16. Hiz. 45. 12.
o Khur. 13. 2, 12. aur 22. 30. Gin. 18. 17. Ist. 15. 19.
p 11, 12, 13 áyateṉ.
q 21 áyat. Yash. 6. 17, 18, 19.
r Gin. 21. 2, 3.
s Paid. 28. 22. Gin. 18. 21, 24. 2 Taw. 31. 5, 6. 12. Nehem. 13. 12. Mal. 3. 8, 10.
t 13 áyat.
u Dekho Yar. 33. 13. Hiz. 20. 37. Mík. 7. 14.
x 10 áyat.
y Ahb. 26. 46.

MU'SA' KI' CHAUTHI' KITA'B,

MUSAMMA'

GINTI'.

Peshtar MASÍH se, 1490.

I BA'B.

1 Khudá Músá ko hukm detá, ki logon ká shumár kare. 5 A'báí khándánon ke sardár. 17 Ek ek firqe ke logon ká shumár. 47 Láwí shámil na húe, ki we Khudá kí 'ibádat ke wáste makhsús hote.

JAB Misr kí zamín se baní Isráel nikle, tab dúsre baras dúsre mahíne kí pahlí táríkh dasht i Síná ke bích[a] jamá'at ke khaime men[b] KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Tú baní Isráel kí sab jamá'at ke har ek firqe ke mardon ká, un ke ábáí khándánon ke muwáfiq, nám ba nám hisáb kar[c];

3 Bís baraswále se úpar tak, jo baní Isráel men se laráí ke liye nikalte hain, tú aur Hárún unhen un ke lashkaron men gin.

4 Aur har ek firqe men se ek ek shakhs, jo apne apne ábáí khándán ká sardár hai, tumháre sáth ho.

5 ¶ Aur un ko nám, jo tere sáth muqarrar hon, ye hain: firqe Rúbin men se Ilisúr bin Shadíúr.

6 Firqe Sama'ún men se Salúmiel bin Súrishaddí.

7 Firqe Yahúdáh men se Nahsún bin 'Aminadáb.

8 Firqe Ishakár se Nataniel bin Sugr.

9 Firqe Zabúlún men se Iliáb bin Hailún.

10 Baní Yúsuf ke firqe Ifráím se Ilísám'á bin 'Ammihúd, aur firqe Munassí se Jamaliel bin Fidáhsúr.

11 Firqe Binyamín se Abidán bin Jida'úní.

12 Firqe Dán se Akhí'azar bin 'Ammishaddí.

13 Firqe Yasar se Faja'iel bin 'Akrán.

14 Firqe Jadd se Ilyásaf bin Da'úel[d].

15 Firqe Naftálí se Akhír'a bin 'Ainán.

16 Apne apne ábáí khándán ke sardár[e] jamá'at ke chune húe ye the: baní Isráel men hazáron ke ra,is[f] ye the.

17 ¶ So Músá aur Hárún ne un shakhson ko, jo nám ba nám bayán kíe gae, sáth liyá, aur unhon ne dúsre mahíne kí pahlí tárikh sárí jamá'at ko jam'a kiyá.

18 So unhon ne apne apne ábáí khándán ko námon ke shumár ke muwáfiq judá judá, bís baraswále se leke úpar tak, apná nasabnáma diyá.

19 Músá ne, jaisá KHUDAWAND ne use hukm farmáyá thá, un ko dasht i Síná men giná.

20 So baní Rúbin, wuh, jo Isráel ká palauthá betá thá, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

21 Jo Rúbin ke firqe men se gine gae, chhiyálís hazár pánch sau the.

22 ¶ Aur baní Sama'ún, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

23 Jo Sama'ún ke firqe men se gine gae, unsath hazár tín sau the.

24 ¶ Baní Jadd, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

25 Jo Jadd ke firqe men se gine gae, paintális hazár chha sai pachás the.

26 ¶ Aur baní Yahúdáh, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar

a Khur. 19. 1. Gin. 10. 11, 12.
b Khur. 25. 22.
c Khur. 30. 12. aur 38. 26. Gin. 26. 2, 63, 64. 2 Sam. 24. 2. 1 Taw. 21. 2.
d Gin. 2. 14.
e Gin. 7. 2. 1 Taw. 27. 16.
f Khur. 18. 21, 25.

Peshtar MASÍH se, 1490.

tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

27 Jo Yahúdáh ke firqe men se gine gae, chauhattar hazár chha sau the.

28 ¶ Aur baní Ishakár, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

29 Jo Ishakár ke firqe men se gine gae, chauwan hazár chár sau the.

30 ¶ Aur baní Zabúlún, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the:

31 Jo Zabúlún ke firqe men se gine gae, satáwan hazár chár sau the.

32 ¶ Baní Yúsuf ke firqe Ifráím, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

33 Jo Yúsuf ke firqe Ifráím men se gine gae, chálís hazár pánch sau the.

34 ¶ Aur baní Munassí, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

35 Jo Munassí ke firqe men se gine gae, battís hazár do sau the.

36 ¶ Aur baní Binyamín, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

37 Jo Binyamín ke firqe men se gine gae, paintís hazár chár sau the.

38 ¶ Aur baní Dán, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, jo jang ke liye nikalte the;

39 Jo Dán ke firqe men se gine gae, básath hazár sát sau the.

40 ¶ Aur baní Yasar, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

41 Jo Yasar ke firqe men se gine gae, iktálís hazár pánch sau the.

42 ¶ Baní Naftálí, apne qabáil aur apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

43 Jo Naftálí ke firqe men se gine gae, tirpan hazár chár sau the.

44 We gine húe, jo Músá aur Hárún ne gine[g], ye hain; aur baní Isráel ke sardár, jo har ek apne apne ábáí khándán men ra,ís thá, ye bárah the.

45 So we sab, jo baní Isráel men se apne ábáí khándánon men bís baras se leke úpar tak gine gae; sab jo jang ke liye nikalte the,

46 We sab, jo shumár kí,e gaye, chha lákh tín hazár pánch sau pachás the[h].

47 ¶ Lekin we jo Láwí the, apne ábáí firqe ke mutábiq, un ke sáth gine nahín gae[i].

48 Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

49 Tú faqat un ko, jo Láwí ke firqe men hain, shumár na kíjiyo[k], aur unhen baní Isráel ke shumár men dákhil na karná;

50 Balki tú Láwíon ko 'ahdnáme ke maskan, aur us ke zurúf, aur us ke sáre lawázim par muqarrar kíjiyo[l]; we us maskan aur us ke zurúf ko uṭháyá karen, aur us ke khádim howen, aur maskan ke ás pás khaimon men rahen[m].

51 Aur jab maskan ke kúch ká waqt ho, to use Láwí utáren[n]; aur jab maskan ke rakhne ká waqt ho, to Láwí use khaṛá karen; aur ajnabíon men jo koí us ke nazdík áwe[o], to us kí gardan márí jáwe.

52 Aur baní Isráel men se har ek apní apní khaimagáh men apne apne jhandon tale apne apne lashkaron men khaima karen[p].

53 Lekin Láwí 'ahdnáme ke maskan ke gird khaime khaṛá karen[q], táki baní Isráel kí jamá'at par gazab názil na ho[r]; aur Láwí 'ahdnáme ke maskan kí muháfazat karen[s].

[g] Gin. 26. 64.
[h] Khur. 38. 26. Dekho Khur. 12. 37. Gin. 2. 32. aur 26. 51.
[i] Gin. 2. 33. Dekho 3 Báb. aur 4 Báb. aur 26. 57. 1 Taw. 6 Báb aur 21. 6.
[k] Gin. 2. 33. aur 26. 62.
[l] Khur. 38. 21. Gin. 3. 7, 8. aur 4 15, 25, 26, 27, 33.
[m] Gin. 3. 23, 29, 35, 38.
[n] Gin. 10. 17, 21.
[o] Gin. 3. 10, 38. aur 18. 22.
[p] Gin. 2. 2, 34.
[q] 50 áyat.
[r] Ahb. 10. 6. Gin. 8. 19. aur 16. 46. aur 18 5. 1 Sam 6. 19.
[s] Gin. 3. 7, 8. aur 8. 24, 25, 26. aur 18. 3, 4, 5. aur 31. 30, 47. 1 Taw. 23. 32. 2 Taw. 13. 11.

Peshtar MASÍH se, 1490.

54 So baní Isráel ne un sab hukmon par, jo KHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko kí,e the, 'amal kiyá.

II BÁB.

Khaimagáh men ek ek firqe ká kháss maqám.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel men se har ek sardár apná 'alam [a] aur apne ábái khándán ke 'alamdár ko leke jamá'at ke khaime ke muqábil aur us ke girdágird khaima khará kare.

3 Aur baní Yahúdáh kí khaimagáh ká 'alamdár samt i mashriq ko, jidhar se áftáb tulú' kartá hai, apná lashkar leke khaima khará kare, aur 'Aminadáb ká betá Nahsún [b] baní Yahúdáh ká sardár ho.

4 Aur us ká lashkar, aur sab jo us ke sáth gine gae, chauhattar hazár chha sau the.

5 Aur un ke pás Ishakár ká firqa khaima khará kare, aur Sugr ká betá Nataniel baní Ishakár ká sardár ho.

6 Aur us ká lashkar, aur sab jo us ke sáth gine gae, chauwan hazár chár sau the.

7 Phir Zabulún ká firqa, aur Hailún ká betá Iliáb baní Zabulún ká sardár ho.

8 Aur us ká lashkar, aur sab jo us ke sáth gine gae, sattáwan hazár chár sau the.

9 So we sab, jo Yahúdáh kí khaimagáh men gine gae, un kí faujon men ek lákh chhiyálís hazár chár sau the: pahle un ká kúch howe [c].

10 ¶ Aur Rúbin kí khaimagáh ká 'alamdár apná lashkar leke janúb kí jánib khaima khará kare, aur Shadiúr ká betá Ilisúr baní Rúbin ká sardár ho.

11 Aur us ká lashkar, aur sab jo us ke sáth gine gae, chhiyálís hazár pánch sau the.

12 Aur us ke pás baní Sama'ún ká firqa khaima khará kare, aur Súrishaddí ká betá Salúmiel baní Sama'ún ká sardár ho.

13 Aur us ká lashkar, aur sab jo us ke sáth gine gae, unsath hazár tín sau the.

14 Phir Jadd ká firqa: aur Da'úel ká betá Ilyásaf baní Jadd ká sardár ho.

15 Aur us ká lashkar, aur sab jo us ke sáth gine gae, paintálís hazár chha sau pachás the.

16 So we sab, jo Rúbin kí khaimagáh men gine gae, un kí faujon men ek lákh ikáwan hazár chár sau pachás the: dúsre un ká kúch howe [d].

17 ¶ Aur jamá'at ke khaime ko leke Láwíon ká lashkar sab lashkaron ke darmiyán kúch kare [e]: jis tarah we khaima khará karen, waisehí har shakhs apní apní tartíb se 'alamon ke sáth kúch kare.

18 ¶ Ifráím kí khaimagáh ká 'alamdár apná lashkar leke magrib kí jánib men ho, aur 'Ammihúd ká betá Ilísám'á baní Ifráím ká sardár ho.

19 Aur us ká lashkar, aur sab jo us ke sáth gine gae, chálís hazár pánch sau the.

20 Aur us ke pás Munassí ká firqa, aur Fidáhsúr ká betá Jamaliel baní Munassí ká sardár ho.

21 Aur us ká lashkar, aur sab jo un ke sáth gine gae, battís hazár do sau the.

22 Phir Binyamín ká firqa, aur Jida'úní ká betá Abidán baní Binyamín ká sardár ho.

23 Aur us ká lashkar, aur sab jo us ke sáth gine gae, paintís hazár chár sau the.

24 So we sab, jo Ifráím kí khaimagáh men gine gae, un kí faujon men ek lákh áth hazár ek sau the. Aur we tísrí bár kúch karen [f].

25 ¶ Aur Dán kí khaimagáh ká 'alamdár apná lashkar leke shimál kí jánib ho, aur 'Ammishaddí ká betá Akhi'azar baní Dán ká sardár ho.

26 Aur us ká lashkar, aur sab jo us ke sáth gine gae, básath hazár sát sau the.

27 Aur us ke pás Yasar ká firqa. aur 'Akrán ká betá Faja'iel baní Yasar ká sardár ho.

28 Aur us ká lashkar, aur sab jo us ke sáth gine gae, iktálís hazár pánch sau the.

29 ¶ Aur Naftálí ká firqa, aur 'Ainán ká betá Akhir'a baní Naftálí ká sardár ho.

30 Aur us ká lashkar, aur sab

[a] Gin. 1. 52.
[b] Gin. 10. 14. Rút 4. 20. 1 Taw. 2. 10. Mat. 1. 4. Lúq. 3. 32, 33.
[c] Gin. 10. 14.
[d] Gin. 10. 18.
[e] Gin. 10. 17, 21.
[f] Gin. 10. 22.

Peshtar MASÍH se, 1490.

jo us ke sáth gine gae, tirpan hazár chár sau the.

31 So we sab, jo Dán kí ḳhaimagáh meṉ gine gae, ek lákh sattáwan hazár chha sau the: we apne 'alamoṉ ko leke áḳhir ko kúch kiyá kareṉ[g].

32 ¶ Baní Isráel ká shumár un ke ábáí ḳhándánoṉ ke muwáfiq yih hai; we sab, jo ḳhaimagáh meṉ un ke lashkaroṉ meṉ gine gae, chha lákh tín hazár pán sau pachás the[h].

33 Lekin Láwí, jaisá ḲHUDÁWAND ne Músá ko hukm kiyá thá, baní Isráel meṉ gine na gae[i].

34 Aur baní Isráel ne un sab hukmoṉ par, jo ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáe, 'amal kiyá: we apne lashkar leke yúṉ hí ḳhaimoṉ meṉ rahe; aur har ek ne un meṉ se apne apne qabáil aur apne apne ábáí ḳhándán ke log leke kúch kiyá[k].

g Gin. 10. 25.
h Ḳhur. 38. 26. Gin. 1. 46. aur 11. 21.
i Gin. 1. 47.
k Gin. 24. 2, 5, 6.

III BÁB.

1 *Hárún ke beṭe.* 5 *Láwioṉ ko hukm hotá, ki ḳhaime ke kám meṉ káhinoṉ kí ḳhidmat kareṉ.* 11 *Yih palauṭhoṉ kí ḳhidmat ke 'iwaz meṉ hai.* 14 *Láwion ká shumár hotá, un ke qabáil ke hisáb se.* 21 *Jairsúnioṉ ke qabáil, un ká shumár, aur un kí ḳháss ḳhidmat.* 27 *Aizan Qihátioṉ ke.* 33 *Aizan, Mirárioṉ ke.* 38 *Ḳhaimagáh meṉ Músá aur Hárún kí ḳháss jagah aur makhsús kám.* 40 *Láwioṉ se palauṭhe chhuṛáye játe.* 44 *Jo ziyáda húe, un ke liye fidiya diyá játá.*

1491.

JIS roz ḲHUDÁWAND ne koh i Síná par Músá se báteṉ kíṉ. Hárún aur Músá ke qabáil ke log itne the.

2 Aur Hárún ke beṭoṉ ke nám ye haiṉ; Nadab, jo palauṭhá thá[a], aur Abihú, aur Ili'azar, aur Itamar.

3 Ye nám haiṉ un baní Hárún ke, jo kahánat ke liye mamsúh húe[b], aur jinheṉ us ne kahánat kí ḳhidmat ke liye muqaddas kiyá.

4 Aur Nadab aur Abihú, jab unhoṉ ne dasht i Síná meṉ ḲHUDÁWAND ko áge ajnabí ág guzrání, tab ḲHUDÁWAND ke huzúr mar gae[c], aur we beaulád the; aur Ili'azar aur Itamar apne báp Hárún ke huzúr kahánat kí ḳhidmat rakhte the.

5 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

6 Láwí ke firqe ko pás bulá, aur un ko Hárún káhin ke áge házir kar, táki we us kí ḳhidmat kareṉ[d].

7 Aur Hárún aur sab jamá'at ke kámoṉ kí, jamá'at ke ḳhaime ke huzúr, muháfazat kareṉ, táki sab maskan kí 'ibádat púrí kareṉ[e].

8 Aur we jamá'at ke ḳhaime ke sab zurúf, aur baní Isráel ke sab kámoṉ kí muháfazat kareṉ, táki maskan kí 'ibádat púrí kareṉ.

9 Aur tú Láwioṉ ke taíṉ Hárún aur us ke beṭoṉ ko somp de; baní Isráel meṉ se ye sab ke sab us ko sompe gae haiṉ[f].

10 Aur Hárún aur us ke beṭoṉ ko kahánat kí ḳhidmat par[g] muqarrar kar; aur agar ajnabí log nazdík áweṉ[h], to már ḍále jáweṉ.

11 Phir ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá: ki

12 Dekh, maiṉ ne baní Isráel meṉ se un sab palauṭhoṉ ke badle[i], jo baní Isráel meṉ paidá hote haiṉ, Láwioṉ ko le liyá: so Láwí mere liye hoṉge.

13 Kyúṉki sáre palauṭhe mere haiṉ[k]; ki jis din maiṉ ne zamín i Misr meṉ sáre palauṭhe máre, to maiṉ ne baní Isráel ke sab palauṭhe, kyá insán ke, kyá haiwán ke, apne liye muqaddas kíe[l]; we mere hoṉge: maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ.

14 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne dasht i Síná meṉ Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

15 Baní Láwí ko un ke ábáí ḳhándán aur un ke qabáil meṉ shumár kar: ek mahíne ke bachche se leke úpar tak shumár kar[m].

16 Chunánchi Músá ne jaisá ḲHUDÁWAND ne use farmáyá thá, unheṉ giná.

17 So Láwí ke beṭoṉ ke nám ye haiṉ[n]; Jairsún aur Qihát, aur Mirárí.

18 Jairsún ke beṭoṉ ke nám un ke qabáil meṉ ye haiṉ; Libní aur Sama'í[o].

19 Aur Qihát ke beṭe apne qabáil meṉ 'Amrám, aur Izhár, aur Habrún, aur 'Uzziel haiṉ[p].

20 Aur baní Mirárí apne qabáil meṉ Mahlí aur Músí haiṉ[q]: so baní Láwí ke qabáil, un ke ábáí ḳhándánoṉ ke muwáfiq, ye haiṉ.

21 Aur Jairsún ke qabáil: Libní ká qabíla aur Sama'í ká qabíla: ye Jairsúnioṉ ke qabáil haiṉ.

22 Chunánchi sáre mardoṉ ke 'adad ke muwáfiq, jo un se gine gae, ek mahíne se leke úpar tak, sát hazár pán sau the.

23 Jairsún ke qabáil maskan ke

a Ḳhur. 6. 23.
b Ḳhur. 28. 41. Ahb. 9 Báb.
1490
c Ahb. 10. 1. Gin. 26. 61. 1 Taw. 24. 2.
d Gin. 8. 6. aur 18. 2.

Peshtar MASÍH se, 1490.

e Dekho Gin. 1. 50. aur 8. 11, 15, 24, 26.
f Gin. 8. 19. aur 18. 6.
g Gin. 18. 7.
h 38 áyat. Gin. 1. 51. aur 16. 40.
i 41 áyat. Gin. 8. 16. aur 18. 6.
k Ḳhur. 13. 2. Ahb. 27. 26. Gin. 8. 16. Lúq. 2. 23.
l Ḳhur. 13. 12, 15. Gin. 18. 17.
m 39 áyat. Gin. 26. 62.
n Paid. 46. 11. Ḳhur. 6. 16. Gin. 26. 57. 1 Taw. 6. 1, 16. aur 23. 6.
o Ḳhur. 6. 17.
p Ḳhur. 6. 18.
q Ḳhur. 6. 19.

Peshtar MASÍH se, 1490.

pichhwáre magrib kí samt ko apní khaimagáh kareṉ[r].

24 Aur Láel ká beṭá Ilyásaf Jairsúníoṉ ke ábáí khándán ká sardár ho.

25 Aur jamá'at ke khaime se baní Jairsún[s] maskan, aur khaime[t], aur us ke parde[u], aur jamá'at ke khaime ke darwáze ke parde[w] kí muháfazat kareṉ.

26 Aur sahn ke pardoṉ[x] aur us ke darwáze ke parde kí[y], jo maskan aur mazbah ke gird hai, aur us kí tanáboṉ[z], aur us kí sab khidmatoṉ kí.

27 ¶ Aur Qihát ke qabáil ye haiṉ; 'Amrámíoṉ ká qabíla, aur Izháríoṉ ká qabíla, aur Habrúníoṉ ká qabíla, aur 'Uzzielíoṉ ká qabíla[a]; ye sab Qihátíoṉ ke qabáil haiṉ.

28 Un ke sáre mard apne 'adad ke muwáfiq ek mahíne ke se leke úpar tak, sab áṭh hazár chha sau the; maqdis kí nigáhbání un ká zimma thá.

29 Baní Qihát maskan kí janúb kí jánib khaima khaṛá kareṉ[b].

30 Aur 'Uzziel ká beṭá Ilsafan baní Qihát ke sáre gharánoṉ ká sardár ho.

31 Aur sandúq[c], aur mez[d], aur sham'adán[e], aur mazbah[f], aur maqdis ke zurúf jo khidmat meṉ the, aur parde[g], aur un kí sab tarah kí khidmat un ká zimma ho[h].

32 Aur Hárún káhin ká beṭá Ili'azar Láwíoṉ ke sardároṉ ká sardár, aur maqdis ke nigáhbánoṉ ká nigáhbán ho.

33 ¶ Mirárí ke qabíle ye haiṉ; Mahlíoṉ ká qabíla, aur Músíoṉ ká qabíla: ye Miráríoṉ ke qabíle haiṉ.

34 Un ke sáre mard, jo gine gae, apne 'adad ke muwáfiq ek mahíne ke se leke úpar tak, sab chha hazár do sau the.

35 Aur Abikhail ká beṭá Súriel Miráríoṉ ke qabáil ká sardár ho: aur ye maskan ke shimál kí jánib khaima khaṛá kareṉ[i].

36 Aur maskan ke takhtoṉ, aur us ke bendoṉ, aur us ke sutúnoṉ, aur us ke páyoṉ, aur us ke sab zurúf, aur us kí sab khidmatoṉ kí muháfazat baní Mirárí ká zimma hai[k];

37 Aur sahn ke sutúnoṉ kí, jo girdágird us ke haiṉ, aur un ke páyoṉ, aur un kí mekhoṉ, aur un kí tanáboṉ kí.

38 ¶ Aur khaima karnewále maskan ke sámhne mashriq kí jánib[l], jidhar se áftáb tulú' kartá hai, jamá'at ke khaime ke áge Músá, aur Hárún, aur us ke beṭe hoṉ, jo maskan[m] aur baní Isráel kí khidmat kí muháfazat karte haiṉ[n]; aur jo ajnabí us se nazdík howe[o], már ḍálá jáwe.

39 So sab Láwí jo gine gae, jinheṉ Músá aur Hárún ne KHUDÁWAND ke hukm ke mutábiq un ke qabáil meṉ shumár kiyá, sab mard ek mahíne ke se leke úpar tak báís hazár the[p].

40 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko hukm kiyá, ki baní Isráel ke sáre palauṭhe beṭoṉ ko, ek mahíne ke se leke úpar tak gin[q], aur un ke námoṉ ká shumár kar.

41 Aur mere liye, jo KHUDÁWAND húṉ, Láwíoṉ ko, baní Isráel ke sab palauṭhe beṭoṉ ke badle[r], aur Láwíoṉ ke chaupáyoṉ ko, baní Isráel ke sab chaupáyoṉ ke badle, jo pahile paidá húe hoṉ, le.

42 Chunánchi Músá ne, jaisá KHUDÁWAND ne use farmáyá, baní Isráel ke sáre palauṭhoṉ ko giná.

43 So sáre palauṭhe mard un ke námoṉ ke shumár ke muwáfiq, ek mahíne ke se leke úpar tak, jo gine gae, báís hazár do sau tihattar the.

44 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

45 Baní Isráel ke sáre palauṭhoṉ ke badle Láwíoṉ ko, aur un ke chaupáyoṉ ke badle Láwíoṉ ke chaupáyoṉ ko le[s]: aur Láwí jitne haiṉ, mere honge: main KHUDÁWAND húṉ.

46 Aur tú do sau tihattar baní Isráel ke palauṭhoṉ ká fidiya[t], jo Láwíoṉ se afzúd haiṉ[u], maqdis ke misqál ke mutábiq,

47 Ádmí píchhe pánch misqál le[x]: (har misqál bís jírah ká[y]:)

48 Aur tú yih rúpá, jo un kí ziyádatí ká fidiya hai, Hárún aur us ke beṭoṉ ko de.

49 So Músá ne un ke fidiye ká rúpá un ke háth se liyá, jo ziyáda the, un se jin ká fidiya Láwíoṉ se diyá gayá.

50 Baní Isráel ke palauṭhe beṭoṉ ke háth se ek hazár tín sau

r Gin. 1. 53.
s Gin. 4. 24, 25, 26.
t Khur. 25. 9.
u Khur. 26. 7, 14.
w Khur. 26. 36.
x Khur. 27. 9.
y Khur. 27. 16.
z Khur. 35. 18.
a 1 Taw. 26. 23.
b Gin. 1. 53.
c Khur. 25. 10.
d Khur. 25. 23.
e Khur. 25. 31.
f Khur. 27. 1. aur 30. 1.
g Khur. 26. 32.
h Gin. 4. 15.
i Gin. 1. 53.
k Gin. 4. 31, 32.
l Gin. 1. 53.
m Gin. 18. 5.
n 7, 8 áyateṉ.
o 10 áyat.
p Dekho Gin. 26. 62.
q 15 áyat.
r 12, 45 áyateṉ.
s 12, 41 áyateṉ.
t Khur. 13. 13. Gin. 18. 15.
u 39, 43 áyateṉ.
x Ahb. 27 6. Gin. 18. 16.
y Khur. 30. 13. Ahb. 27. 25. Gin. 18. 16. Hiz. 45. 12.

painsaṭh misqál ká[z], maqdis ke misqál se, rúpá liyá.

51 Aur Músá ne wuh rúpá, un sab ke fidiye meṉ, KHUDÁWAND ke hukm ke mutábiq, Hárún aur us ke beṭoṉ ko diyá[a].

[z] 46, 47 áyateṉ.
[a] 48 áyat.

IV BÁB.

1 Láwí kis 'umr meṉ 'uhda páweṉ aur kab tak rakhte raheṉ. 4 Baní Qihát kí khidmat, jab ki káhin khaime ko utáreṉ. 16 Ilí'azar ká kháss kám. 17 Káhinoṉ ká kháss kám. 21 Bojh uṭháne kí khidmat jo Jairsúníoṉ se ho. 29 Aizan Mirárioṉ se. 34 Qihátioṉ ká shumár. 38 Aizan Jairsúníoṉ ká. 42 Aizan Mirárioṉ ká.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Sab baní Qihát ko Láwíoṉ meṉ se, un ke qabáil, aur un ke ábáí khándán ke muwáfiq shumár kar.

3 Tís baraswále se leke us tak, jo pachás ká hai[a], aur majma' meṉ dákhil húá ho, táki wuh jamá'at ke khaime meṉ khidmat kare.

4 Jamá'at ke khaime meṉ, aur un chízoṉ meṉ, jo niháyat muqaddas haiṉ[b], baní Qihát kí khidmat yih ho[c]: ki

5 ¶ Jab khaime ká kúch ho; to Hárún aur us ke beṭe áweṉ, aur us parde ko, jo fásil hai, utáreṉ[d], aur us se 'ahdnáme ke sandúq ko chhipáweṉ[e].

6 Aur us par tukhas kí khāloṉ ká báláposh dáleṉ, aur us ke úpar ásmání rang ká kapṛá bichháweṉ, aur us meṉ choben dáleṉ[f].

7 Aur tawajjuh kí mez par[g] ásmání rang ká kapṛá bichháke, bartan, aur chamche, aur tháliáṉ, aur baṛe baṛe piyále tapáwan ke liye us par rakheṉ; aur roṭí hamesha kí us par howe.

8 Aur un par qirmizí rang ká kapṛá bichháweṉ, aur use tukhas kí khāloṉ ke sarposh se ḍhámpeṉ, aur us meṉ choben ḍáleṉ.

9 Phir ásmání rang ká kapṛá leke shama'dán[h] aur us ke chirágoṉ[i], aur us ke gulgíroṉ, aur us kí laganoṉ, aur us ke sab tel ke zurúf par, jin se khidmat kí játí hai, ḍhámpeṉ,

10 Aur us ko aur us ke sab zurúf ko tukhas kí khāloṉ ke giláf meṉ rakheṉ, aur us ko choboṉ par rakheṉ.

11 Aur sone ke mazbah par[k] ásmání rang ká kapṛá bichháweṉ, aur use tukhas kí khāloṉ ke giláf se ḍhámpeṉ, aur us meṉ choben ḍáleṉ.

12 Aur sáre bartanoṉ ko, jo maqdis kí khidmat meṉ áte haiṉ, leke, ásmání rang ke kapṛe meṉ lapeṭoṉ, aur unheṉ tukhas kí khāloṉ ke giláf se ḍhámpeṉ, aur choboṉ par rakheṉ.

13 Aur mazbah meṉ se rákh nikál phenkeṉ, aur kapṛá argawání rang ká us par bichháweṉ.

14 Aur sáre bartan, jo us kí khidmat ke liye darkár haiṉ, jaise angeṭhíáṉ, aur síkheṉ aur phá,oṛíáṉ, aur piyále, garaz mazbah ke sáre bartan us par rakheṉ; aur us par tukhas kí khāloṉ ká giláf bichháweṉ, aur us meṉ choben ḍáleṉ,

15 Aur jab Hárún aur us ke beṭe maqdis ko, aur us ke sab asbáb ko ḍhámp chukeṉ, tab khaimagáh ke kúch ke waqt baní Qihát us ke uṭháne ke liye áweṉ[l]; lekin we muqaddas chízoṉ ko na chhúeṉ, táki mar na jáweṉ[m]. Jamá'at ke khaime meṉ ye chízeṉ baní Qihát ke uṭháne kí haiṉ[n].

16 ¶ Aur chirágoṉ ká tel[o], aur khushbú masálih ke bakhúr[p], aur dáimí hadya kí[q], aur malne ke tel[r], aur tamám maskan kí, aur us sab kí jo us meṉ hai, aur us ke zurúf kí nigáhbání, Hárún káhin ke beṭe Ilí'azar ká 'uhda hai.

17 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko khitáb karke farmáyá, ki

18 Tum Láwíoṉ meṉ se baní Qihát ke firqe ko káṭ na ḍáliyo;

19 Balki un se aisá karo, ki we jíweṉ, aur quds ul aqdas ke nazdík áne se[s] mar na jáweṉ: Hárún aur us ke beṭe dákhil howeṉ, un meṉ se har ek ko us kí khidmat par, aur us ke uṭháne par muqarrar kareṉ.

20 Lekin jab ki muqaddas chízeṉ ḍhámpí jáweṉ, to we unheṉ dekhne ko na áweṉ, táki mar na jáweṉ[t].

21 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

22 Baní Jairsún ko bhí, un ke ábáí khándánoṉ aur un ke qabáil ke muwáfiq gin:

23 Tís baras ke se leke pachás baras tak, un sab ko, jo majma'

[a] Dekho Gin. 8. 24. 1 Taw. 23. 3, 24, 27.
[b] 19 áyat.
[c] 15 áyat.
[d] Khur. 26. 31.
[e] Khur. 25. 10, 16.
[f] Khur. 25. 13.
[g] Khur. 25. 23, 29, 30. Ahb. 24. 6, 8.
[h] Khur. 25. 31.
[i] Khur. 25. 37, 38.
[k] Khur. 30. 1, 3.
[l] Gin. 7. 9. aur 10. 21. Ist. 31. 9. 2 Sam. 6. 13. 1 Taw. 15. 2, 15.
[m] 2 Sam. 6. 6, 7. 1 Taw. 13. 9, 10.
[n] Gin. 3. 31.
[o] Khur. 25. 6. Ahb. 24. 2.
[p] Khur. 30. 34.
[q] Khur. 29. 40.
[r] Khur. 30. 23.
[s] 4 áyat.
[t] Dekho Khur. 19. 21. 1 Sam. 6. 19.

meņ dákhil haiņ, táki jamá'at ke khaime kí khidmat kareņ, shumár kar[u].

24 Baní Jairsún ke gharánoņ ká mansab khidmat karne, aur bojh uṭháne meņ yih hai: ki

25 We maskan ke parde, aur us ká sarposh, jamá'at ká khaima, aur tukhas kí khálon ká báláposh jo us par hai, aur jamá'at ke khaime ke darwáze ká parda uṭháweņ,

26 Aur sahn ke parde aur sahn ke darwáze ká parda, jo maskan aur mazbah ke gird hai, aur un kí tanábeņ, aur sáre zurúf jo un kí khidmat ke wáste haiņ: aur sab kám jo un ke wáste darkár haiņ, kareņ[x].

27 Baní Jairsún kí sárí khidmateņ bojh uṭháne meņ aur sab kám karne meņ Hárún aur baní Hárún ke hukm ke mutábiq howeņ: aur tum un meņ se har ek ká bojh muqarrar kar díjiyo.

28 Baní Jairsún ke qabáil kí khidmat jamá'at ke khaime meņ yih hai: aur we káhin Hárún ke beṭe Itamar ke mahkúm raheņ.

29 ¶ Baní Mirárí ko, un ke ábáí khándánoņ aur qabáil ke mutábiq, gin:

30 Tís baraswále se leke pachás baraswále tak un sab ko jo majma' meņ dákhil haiņ, táki jamá'at ke khaime kí khidmat kareņ, shumár kar[y].

31 Aur us khidmat ke muwáfiq, jo jamá'at ke khaime meņ un ke liye hai, un ke bojh ye muqarrar haiņ[z]; maskan ke takhte[a], aur us ke benḍe aur us ke sutún, aur us ke páe,

32 Aur sahn ke sutún, jo girdágird haiņ, aur un ke páe, aur un kí mekheņ, aur un kí tanábeņ, aur un ke sab zurúf, aur un ke sab zarúriyát samet: aur un ko nám ba nám ginke[b] un ke bojhoņ ke muqarrar zurúf un ko díjiyo.

33 So baní Mirárí ke qabáil kí khidmat, jo jamá'at ke khaime meņ muqarrar thí, yih hai; aur we káhin Hárún ke beṭe Itamar ke mahkúm raheņ.

34 ¶ Chunánchi Músá aur Hárún aur jamá'at ke ra,ísoņ ne baní Qihát ke qabáil ko, un ke ábáí khándánoņ ke mutábiq, giná[c].

35 Tís baraswále se leke pachás baraswále tak, un sab ko, jo majma' meņ dákhil húe, táki jamá'at ke khaime kí khidmat kareņ, ek ek karke shumár kiyá.

36 So we, jo apne qabáil ke muwáfiq gine gae, do hazár sát sau pachás the.

37 We sab ye haiņ, jo baní Qihát ke gharánoņ meņ se jamá'at ke khaime kí khidmat ke liye shumár kí,e gae, jinheņ Músá aur Hárún ne, KHUDAWAND ke hukm ke mutábiq, jo Músá ke wasíle se farmáyá thá, shumár kiyá.

38 Aur baní Jairsún, jo apne ábáí khándánoņ aur qabáil ke mutábiq gine gae,

39 Tís baraswále se leke pachás baraswále tak, sab jo majma' meņ dákhil húe, táki jamá'at ke khaime kí khidmat kareņ:

40 We sab jo ábáí khándánoņ aur qabáil ke mutábiq gine gae, do hazár chha sau tís húe.

41 We sab ye haiņ, jo baní Jairsún ke gharánoņ meņ se jamá'at ke khaime kí khidmat ke liye gine gae, jinheņ Músá aur Hárún ne KHUDAWAND ke hukm se shumár kiyá[d].

42 ¶ Aur baní Mirárí ke qabíle, jo apne ábáí khándánoņ aur apne qabáil ke mutábiq gine gae,

43 Tís baraswále se leke pachás baraswále tak, sab jo majma' meņ dákhil húe, táki jamá'at ke khaime kí khidmat kareņ;

44 We sab, jo un ke qabáil ke muwáfiq gine gae, tín hazár do sau the.

45 We sab ye haiņ, jo baní Mirárí ke qabáil meņ se gine gae, jinheņ Músá aur Hárún ne, KHUDAWAND ke hukm ke mutábiq, jo Músá ke wasíle se farmáyá thá[e], shumár kiyá.

46 So sáre baní Láwí, jinheņ Músá aur Hárún aur Isráel ke sardároņ ne, un ke qabáil aur ábáí khándánoņ ke mutábiq,

47 Tís baraswále se leke pachás baraswále tak giná[f], sab jo majma' meņ dákhil húe, táki jamá'at ke khaime kí khidmat kareņ, aur bojh uṭháweņ:

48 We sab, jo gine gae, áṭh hazár pánch sau assí the.

49 KHUDAWAND ke hukm ke mutábiq Músá ne unheņ, jo khidmatguzár aur bárbardár the[g], ek

[u] 3 áyat.
[x] Gin. 3. 25, 26.
[y] 3 áyat.
[z] Gin. 3. 36, 37.
[a] Khur. 26. 15.
[b] Khur. 38. 21
[c] 2 áyat.
[d] 22 áyat.
[e] 24 áyat.
[f] 3, 23, 30 áyaton.
[g] 15, 24, 31 áyaton.

Peshtar MASÍH se, 1490.

ek karke shumár kiyá: we KHUDAWAND ke hukm ke mutábiq, jo Músá ko húá, isí tarah gine gae[h].

[h] 1, 21 áyaten.

V BAB.

1 Sáb nápák log lashkargáh se báhar ki,e játe. 5 Jab kisí kí khatá se khisárat ho, to 'iwaz dená hogá. 11 Gairat ke muqaddame meṉ, haqq tahqíq karne kí tadbír.

PHIR KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko hukm kar, ki har ek mabrús[a], aur har ek jiryánwálá[b], aur jo maiyit ke sabab nápák hai[c], un ko khaimagáh se báhar kar deṉ:

3 Kyá mard, aur kyá 'aurat, tum unheṉ khaimagáh se báhar kar do, táki we apní khaimagáhoṉ ko, jin ke darmiyán maiṉ rahtá húṉ[d], nápák na kareṉ.

4 Chunánchi baní Isráel ne aisá hí kiyá, aur aisoṉ ko khaimagáh se báhar kar diyá: jaisá KHUDAWAND ne Músá ko hukm kiyá, waisá hí baní Isráel ne kiyá.

5 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

6 Baní Isráel ko farmá aur kah, ki Agar koí mard yá 'aurat KHUDAWAND se bewafáí karke aisá koí gunáh kare, jo ádmí karte hain, aur asámí ho jáwe[e];

7 To cháhiye ki apne gunáh ká, jo kiyá hai, iqrár kare[f], aur apná asám pher de, aur us ká pánchwáṉ hissa us par ziyáda kare[g], aur us ko. jis ká wuh asámí húá hai, hawála kar de.

8 Lekin agar us shakhs ká koí wáris na howe, jo us asám ká haqqdár hai; to wuh pherá húá asám KHUDAWAND ko pahuncháyá jáwe: yih káhin ká hogá, siwá kafáre ke menḍhe ke, ki us se us ká kafára diyá játá hai[h].

9 Aur baní Isráel kí sárí muqaddas chízoṉ kí sab uṭháí húí qurbáníáṉ, jo guzránte haiṉ, káhin kí hoṉgí[i].

10 Aur har ek shakhs kí muqaddas chízeṉ us kí hoṉgí; aur jo chíz koí káhin ko degá, us kí hogí[k].

11 Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

12 Baní Isráel ko farmá aur kah, ki Agar kisí kí jorú gumráh ho jáwe, aur us se bewafáí kare;

13 ¶ Aur koí us 'aurat ke sáth hambistar howe[l], aur yih us ke shauhar se poshída ho, aur parde meṉ ho, aur wuh nápák ho jáwe, aur us par gawáh na howeṉ, aur fi'al karte húe pakṛí na jáwe;

14 Aur us ke shauhar ke dil meṉ gairat ká khiyál áwe, aur wuh apní jorú se gairat kháwe, aur wuh 'aurat nápák ho, yá us ke shauhar ke dil meṉ gairat ká khiyál áwe aur wuh apní jorú se gairat kháwe, aur wuh 'aurat nápák na ho;

15 To cháhiye ki wuh shakhs apní jorú ko káhin pás láwe, aur us 'aurat kí bábat ek aifah jau ke áṭe ká daswáṉ hissa qurbání láwe; aur wuh us par tel aur lubán na ḍále; kyúṉki wuh gairat ká hadya, ya'ne yád-dihí ká hadya hai, ki gunáh ko yád meṉ láwe[m].

16 Tab káhin us 'aurat ko nazdík láwe, aur KHUDAWAND ke huzúr use khaṛá kare.

17 Aur káhin miṭṭí ke ek básan meṉ muqaddas pání lewe, aur maskan ke sahn ká gubár leke us pání meṉ miláwe.

18 Phir káhin us 'aurat ko KHUDAWAND ke huzúr khaṛá kare, aur us ká sir nangá kare, aur yád-dihí ká hadya us ke háthoṉ par rakhe, ki yih gairat ká hadya hai; aur káhin us kaṛwe pání ko, jo la'nat ká bá'is hai, apne háth meṉ lewe.

19 Aur us 'aurat ko qasam deke kahe, ki Agar koí mard terá hámbistar nahíṉ húá, aur agar tú apne shauhar ko chhoṛke dúsre ke sáth nápák nahíṉ húí, to tú is kaṛwe pání kí tásír se, jo la'nat ká bá'is hai, bachí rah.

20 Aur agar tú apne shauhar ke siwá dúsre par máil húí hai, aur nápák húí, aur tere shauhar ke siwá koí dúsrá tujh se hambistar húá hai;

21 To tujh par la'nat hogí; aur káhin use la'nat kí qasam dewe[n], aur use kahe, ki KHUDAWAND tujhe terí qaum meṉ zarb ul masal lá'nat aur qasam ká kare[o], ki KHUDAWAND terí rán ko saráwe, aur tere peṭ ko sujháwe;

22 Aur yih pání, jo la'nat ká sabab hai. terí antṛíoṉ meṉ jáke[p] terá peṭ phuláwe, aur terí rán saṛáwe: aur 'aurat Ámín, ámín, kahe[q].

23 Phir káhin un la'natoṉ ko ek

[a] Ahb. 13. 3, 46. aur Gin. 12. 14
[b] Ahb. 15 2.
[c] Ahb. 21. 1. aur 9. 6 10. aur 19. 11, 13. aur 31. 19.
[d] Ahb. 26. 11, 12. 2 Qur. 6. 16.
[e] Ahb. 6. 2, 3.
[f] Ahb. 5. 5. aur 26. 40. Yash. 7. 19.
[g] Ahb. 6. 5.
[h] Ahb. 6 6, 7 aur 7. 7
[i] Khur. 29. 28. Ahb. 6 17, 18, 26. aur 7. 6, 7, 9, 10, 14. Gin. 18. 8, 9, 19. Ist. 18. 3, 4. Hiz. 44. 29, 30.
[k] Ahb. 10. 13
[l] Ahb. 18. 20.
[m] 1 Sal. 17. 18. Hiz. 29. 16
[n] Yash. 6. 26. 1 Sam. 14. 24. Naham. 10. 29.
[o] Yar. 29. 22.
[p] Zab. 109. 18.
[q] Ist. 27. 15.

Peshtar MASÍH 1490.

kitáb meṉ likhe, aur kaṛwe pání se use miṭáwe:

24 Aur káhin yih kaṛwá pání, jo la'nat ká sabab hai, us 'aurat ko piláwe: tab yih pání, jo la'nat ká sabab hai, kaṛwá karne ke liye us 'aurat ke jism men dákhil hogá.

25 Phir káhin us 'aurat ke háth se gairat ká hadya leke KHUDÁWAND ke huzúr us ko hiláwe[r], aur use mazbah ke nazdík láwe:

26 Aur us hadya se izkár ke liye ek muṭṭhí leke káhin mazbah par sungháwe[s]; ba'd us ke wuh pání us 'aurat ko piláwe.

27 Aur jab wuh use yih pání piláwegá, tab aisá hogá, ki agar wuh gunáhgár hogí, aur us ne apne shauhar ke barkhiláf khatá kí hogí, to wuh pání, jo la'nat ká sabab hai, us ke jism meṉ dákhil hoke kaṛwá ho jáegá, aur us ká peṭ phúlegá, aur us kí ráneṉ saṛ jáeṉgí, aur wuh 'aurat apní qaum meṉ mal'ún hogí[t].

28 Par agar wuh nápák na ho, balki pák ho, to wuh páksáf baní rahegí, aur bachche janegí.

29 Us 'aurat kí bábat, jo apne shauhar ko chhoṛke dúsre se burá kám kare, aur nápák ho jáe[u], gairat ke liye yih sharí'at hai;

30 Aur jab mard ko gairat ká khiyál áwe, aur wuh apní jorú se gairat kháwe, to use KHUDÁWAND ke áge khaṛá kare, aur káhin us par ye sab ahkám járí kare.

31 Tab mard gunáh se pák hogá, aur wuh 'aurat apne gunáh ko áp uṭháwegí[x].

VI BÁB.

1 *Nazír hone kí rasm.* 22 *Logoṉ ko barakat dene kí waz'a.*

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko farmá, aur un ko kah, Jab koí mard yá 'aurat aisí kháss nazr kare[a], ki áp ko KHUDÁWAND ke liye nazír banáwe;

3 To cháhiye ki mai se aur nashe kí chízoṉ se parhez kare[b], aur angúrí sharáb ká aur kisí muskir ká sirká na píwe, aur angúr ká shíra hargiz na píwe, aur na táza angúr kháwe, na súkhá.

4 Aur apne nazír hone ke sab dinoṉ meṉ koí chíz, jo angúroṉ se paidá hotí hai, tukhm se leke us ke chhilke tak na kháwe.

5 Aur apne nazír hone ke sab dinoṉ meṉ sir par ustura na phere[c]; jab tak ki we aiyám, jin meṉ us ne áp ko KHUDÁWAND ke liye nazír kiyá hai, guzar na jáeṉ: wuh muqaddas hai; apne sir ke báloṉ ko baṛhne de.

6 KHUDÁWAND ke liye apne sáre nazír hone ke dinoṉ meṉ murde kí lásh ke nazdík na jáwe[d].

7 Wuh apne báp, aur apní má, aur apne bháí, aur apní bahin ke liye, jab we mar jáweṉ, apne taíṉ nápák na kareṉ[e]; kyúṉki us ke Khudá kí nazr us ke sir par hai.

8 Wuh apne nazír hone ke sab dinoṉ meṉ KHUDÁWAND ke liye muqaddas hai.

9 Aur agar koí insán us ke pás nágahání mar jáwe, aur us ke sir kí nazr ko nápák kare; to wuh apne pák hone ke din apná sir munḍáwe[f]; sátweṉ din sir munḍáwe.

10 Aur áṭhweṉ roz do qumríáṉ, yá kabútar ke do bachche[g] jamá'at ke khaime ke darwáze par káhin pás láwe.

11 Aur káhin ek ko khatiyat ke liye, aur dúsre ko chaṛháwe ke liye guzráne; aur us se us khatá ká, ki murde ke sabab se húí, kafára dewe; aur apne sir ko usí din muqaddas kare.

12 Phir apne nazír hone ke dinoṉ ko KHUDÁWAND ke liye muqaddas kare, aur ek eksála nar barra asám ke liye[h] láwe: aur us ke pahle aiyám námanzúr haiṉ; kyúṉki us kí nazr nápák ho gaí.

13 ¶ Aur nazír ke liye yih sharí'at hai: ki jab us kí nazr ke aiyám púre hoṉ[i], to wuh jamá'at ke khaime ke darwáze par házir kiyá jáwe.

14 Aur wuh KHUDÁWAND ke liye apná qurbán guzráne: chaṛháwe kí bábat ek be'aib eksála nar barra, aur khatiyat kí bábat[k] ek be'aib eksála máda barra, aur salámí ke liye[l] ek be'aib menḍhá;

15 Aur fatírí roṭíoṉ aur mihín maide ke chupṛí húí kulchoṉ[m], aur fatírí chupṛí húí[n] roṭíoṉ kí ek ṭokrí ko, aur un ke hadya aur un ke tapáwan[o].

16 Aur káhin unheṉ KHUDÁWAND ke huzúr láke us kí khatiyat aur us ke chaṛháwe ko guzrán de.

17 Aur us menḍhe ko, fatírí ro-

r Ahb. 8. 27.
s Ahb. 2. 2, 9.
t Ist. 28. 37. Zab. 83. 9, 11. Yar. 24. 9. aur 29 18, 22. aur 42. 18. Zak. 8. 13.
u 10 áyat.
x Ahb. 20 17, 19, 20.
a Ahb. 27. 2. Qáz. 13 5. A'am. 21. 23.
b Amús 2. 12. Lúq. 1 15.
c Qáz. 13. 5. aur 16. 17. 1 Sam. 1. 11.
d Ahb. 21. 11. aur 19. 11, 16.
e Ahb. 21. 1, 2, 11. Gin. 9. 6.
f A'am 18. 18 aur 21. 24.
g Ahb. 5 7 aur 14 22. aur 15. 14, 29.
h Ahb. 5. 6
i A'am. 21. 26.
k Ahb. 4. 2. 27, 32.
l Ahb. 3. 6
m Ahb. 2. 4.
n Khur. 29. 2.
o Gin. 15. 8, 7, 10.

Peshtar MASÍH se, 1490.

ṭíon kí ṭokrí samet, KHUDÁWAND ke liye salámí kí qurbání kare; aur káhin us ke hadye aur tapáwan guzráne.

18 Phir wuh nazír jamá'at ke khaime ke darwáze par apne sir kí nazr ko muṇḍáwe[p]: aur un bálon ko, jo us ke sir kí nazr hai, leke, us ág men, jo salámí kí qurbání ke tale hai, ḍál de.

19 Phir káhin us menḍhe ká pakká húá[q] shána, aur ṭokrí men se ek fatírí roṭí, aur fatírí kulcha leke us nazír ke háthon par[r], jab wuh apní nazr ko muṇḍá chuke, rakhe.

20 Phir káhin un ko hiláne kí qurbání ke taur par KHUDÁWAND ke huzúr hiláwe; yih, hiláne ke síne aur uṭháne ke shúne samet, káhin ke liye muqaddas hai[s]: ba'd us ke nazír mai píne ká mukhtár hai.

21 Us nazír kí, jo nazr ke liye KHUDÁWAND ke áge apní qurbání guzráne, yih sharí'at hai, siwá us ke jo us ká dast-ras ho; aur cháhiye ki yih us kí nazr ke muwáfiq ho, aur us ko sharí'at kí nazr ke muwáfiq guzráne.

22 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

23 Hárún aur us ke beṭon ko farmá, aur unhen kah, ki Tumhen cháhiye ki baní Isráel ke haqq men yún du'á karo[t], aur unhen kaho:

24 KHUDÁWAND tujhe barakat bakhshe, aur terá nigáhbán rahe[u].

25 KHUDÁWAND apne chihre ká jalwa[w] tujhe dikháe, aur tujh par rahm kare;

26 KHUDÁWAND tujh par mutawajjih howe, aur tujhe salámatí bakhshe[x].

27 We merá nám leke baní Isráel ke liye du'á káren, aur main unhen barakat bakhshúngá[y].

VII BA'B.

1 Tafsír i nazr jo ra,íson ne khaime ke makhsús karne ke waqt guzrání. 10 Un kí mutafarriq nazren qurbángáh ke makhsús karne ke waqt. 89 Khudá kafáre par se Músá ke sáth hamkalám hotá.

AUR aisá húá, ki jis din Músá maskan ke khaṛá karne se fárig húá, aur us ko aur us ke sab zurúf ko tel malkar muqaddas kiyá[a], aur aisáhí mazbah ko us ke sab zurúf samet tel malkar muqaddas kiyá;

p A'am. 21. 24.
q 1 Sam. 2. 15.
r Khur. 29. 23, 24.
s Khur. 29. 27, 28.
t Ahb. 9. 22. 1 Taw. 23. 13.
u Zab. 121. 7. Yub. 17. 11.
w Zab. 31. 16. aur 67. 1. aur 80. 3, 7, 19. aur 119. 135. Dán. 9. 17.
x 2 Tas. 3. 16.
y Zab. 115. 12.
a Khur. 40. 18. Ahb. 8. 10, 11.

2 To Isráelí ra,ís[b], jo apne ábáí khándánon men sardár aur firqon men ra,ís the, aur un men jo gine gae buzurg the, nazdík áe.

3 Aur we chha gáṛíán poshishon samet, aur bárah badhiyá bail apní qurbání KHUDÁWAND ke huzúr láe; do do ra,íson kí taraf se ek ek gáṛí, aur har ek kí taraf se ek ek bail: chunánchi we unhen maskan ke sámhne le áe.

4 Tab KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

5 Tú yih un se le, táki we jamá'at ke khaime kí khidmat men áwen, aur baní Láwí men har shakhs ko us kí khidmat ke muwáfiq báṇṭ de.

6 So Músá ne gáṛíán aur bail leke baní Láwí ko díe.

7 Do gáṛíán aur chár bail us ne baní Jairsún ko un kí khidmat ke muwáfiq[c] díe.

8 Aur chár gáṛíán aur áṭh bail baní Mirárí ko, jo Hárún káhin ke beṭe Itamar ke farmánbardár the[d], un kí khidmat ke muwáfiq[e] díe.

9 Lekin us ne baní Qihát ko kuchh na diyá: is liye ki maqdis kí khidmat[f], jo un ke liye muqarrar húí, yih thí, ki we apne kándhon par uṭháke le chalen[g].

10 ¶ Aur ra,ís jis din ki mazbah mamsúh húá, us kí taqdís ke liye[h] wehí apní qurbáníán mazbah ke sámhne láe.

11 Tab KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, ki Ek ek din ek ek ra,ís mazbah kí taqdís ke liye apní qurbání guzráne.

12 ¶ So pahile din Yahúdáh ke firqe men se 'Amínadáb ke beṭe Nahsún[i] ne apní qurbání guzrání.

13 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se[k]; we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye[l] bhare húe the:

14 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se[m] bhará húá:

15 Ek jawán bachhṛá, ek menḍhá, ek nar barra eksála, chaṛháwe ke liye[n]:

16 Ek buzgála khatiyat ke liye[o]:

17 Aur salámí ke liye[p] do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála; 'Amínadáb ke beṭe Nahsún ká qurbán yih thá.

Peshtar MASÍH se, 1490.

b Gin. 1. 4, wag.
c Gin. 4. 25.
d Gin. 4. 28, 33.
e Gin. 4. 31.
f Gin. 4. 15.
g Gin. 4. 6, 8, 10, 12, 14. 2 Sam. 6. 13.
h Dekho Ist. 20. 5. 1 Sal. 8. 63. 2 Taw. 7. 5, 9. 'Az. 6. 16. Naham. 12. 27. Zab. 30 ká sarnáma.
i Gin. 2. 3.
k Khur. 30. 13.
l Ahb. 2. 1.
m Khur. 30. 34.
n Ahb. 1. 2.
o Ahb. 4. 23.
p Ahb. 3. 1.

Peshtar MASÍH se, 1490.

18 ¶ Dúsre din Sugr ke beṭe Nataniel ne, jo Ishakár ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
19 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se; we donoṇ tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the;
20 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá;
21 Ek jawán bachhṛá, ek mendhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
22 Ek buzgála khatiyat ke liye:
23 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Sugr ke beṭe Nataniel kí qurbání yih thí.
24 ¶ Aur tísre din Hailún ke beṭe Iliáb ne, jo Zabulún ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
25 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se; we donoṇ tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
26 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
27 Ek jawán bachhṛá, ek mendhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
28 Ek buzgála khatiyat ke liye:
29 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Hailún ke beṭe Iliáb kí qurbání yih thí.
30 ¶ Chauthe din Shadíúr ke beṭe Ilisúr ne, jo Rúbin ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
31 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donoṇ tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
32 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
33 Ek bachhṛá, ek mendhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
34 Ek buzgála khatiyat ke liye;
35 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Shadíúr ke beṭe Ilisúr kí qurbání yih thí.
36 ¶ Aur pánchweṇ din Súrishaddí ke beṭe Salúmiel ne, jo Sama'ún ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
37 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se; we donoṇ tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
38 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
39 Ek jawán bachhṛá, ek mendhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
40 Ek buzgála khatiyat ke liye:
41 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Súrishaddí ke beṭe Salúmiel kí qurbání yih thí.
42 ¶ Aur chhaṭhweṇ din Da'úel ke beṭe Ilyásaf ne, jo Jadd ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
43 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donoṇ tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
44 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
45 Ek jawán bachhṛá, ek mendhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
46 Ek buzgála khatiyat ke liye:
47 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Da'úel ke beṭe Ilyásaf kí qurbání yih thí.
48 ¶ Aur sátweṇ din 'Ammihúd ke beṭe Ilísám'á ne, jo Ifráím ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
49 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donoṇ tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
50 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
51 Ek jawán bachhṛá, ek mendhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
52 Ek buzgála, khatiyat ke liye:
53 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. 'Ammihúd ke beṭe Ilísám'á kí qurbání yih thí.
54 ¶ Aur áṭhweṇ roz Fidáhsúr ke beṭe Jamaliel ne, jo Munassí ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.

55 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:

56 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:

57 Ek jawán bachhrá, ek mendhá, ek barra eksála, charháwe ke liye:

58 Ek buzgála khatiyat ke liye:

59 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Fidáhsúr ke bete Jamaliel kí qurbání yih thí.

60 ¶ Aur nauwen din Jida'úní ke bete Abidán ne, jo Binyamín ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.

61 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se; we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:

62 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:

63 Ek jawán bachhrá, ek mendha, ek barra eksála, charháwe ke liye:

64 Ek buzgála khatiyat ke liye:

65 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Jida'úní ke bete Abidán kí qurbání yih thí.

66 ¶ Aur daswen din 'Ammishaddí ke bete Akhi'azar ne, jo Dán ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.

67 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:

68 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:

69 Ek jawán bachhrá, ek mendhá, ek barra eksála, charháwe ke liye:

70 Ek buzgála khatiyat ke liye:

71 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. 'Ammishaddí ke bete Akhi'azar kí qurbání yih thí.

72 ¶ Aur gyárahwen din 'Akrán ke bete Faja'iel ne, jo Yasar ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.

73 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:

74 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:

75 Ek jawán bachhrá, ek mendhá, ek barra eksála, charháwe ke liye:

76 Ek buzgála khatiyat ke liye:

77 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. 'Akrán ke bete Faja'iel kí qurbání yih thí.

78 ¶ Aur bárahwen din 'Ainán ke bete Akhir'a ne, jo baní Naftálí ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.

79 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon hadye ke liye tel ke male húe maide se bhare húe the:

80 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:

81 Ek jawán bachhrá, ek mendhá, ek barra eksála, charháwe ke liye:

82 Ek buzgála khatiyat ke liye:

83 Aur salámí ke liye do bail, pánch mendhe, pánch bakre, pánch barre eksála. 'Ainán ke bete Akhir'a kí qurbání yih thí.

84 Mazbah kí qurbáníán us kí taqdís ke liye, jis din us par tel malá gayá, jo Isráelí ra,íson ne charháín, yih thín: Rúpe kí bárah qáben, rúpe ke bárah tasht, sone ke bárah chamche:

85 Rúpe kí har ek qáb wazn men ek sau tís misqál, har ek tasht sattar misqál: rúpe ke sab bartan maqdis ke misqál se do hazár chár sau misqál the.

86 Sone ke bárah chamche bakhúr se labrez. har chamcha das misqál wazn men maqdis se: soná sáre chamchon ká ek sau bís misqál thá.

87 Charháwe ke liye bárah bachhre, bárah mendhe, eksála bárah barre, un ke hadya samet: aur khatiyat ke liye bárah buzgále.

88 Aur salámí ke liye sab bachhre chaubís, mendhe sáth, buzgále sáth, eksála barre sáth. Jis din mazbah par tel malá gayá[a], ye sab mazbah kí taqdíseṉ thín.

89 Aur jab Músá jamá'at ke

[a] 1 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1490.

khaime men dákhil húá, táki us se hamkalám ho[r]; to us ne kafáre ke sarposh par se, jo 'ahdnáme ke sandúq par thá, donon karúbíon ke darmiyán se ek áwáz suní[s], jo us ke sáth khitáb kartí thí.

r Gin. 12. 8. Khur. 33. 9, 11.
s Khur. 25. 22

VIII BÁB.

1 Chirágon ko, un ke jaláte waqt, kyúnkar rakhen. 5 Láwíon ke makhsús karne kí rasm. 23 Kis 'umr men 'uhda páwen, aur kab tak use rakhte rahen.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Hárún ko farmá, aur use kah, Jab tú chirágon ko roshan kare[a], to cháhiye ki sáton chirágon kí roshní shama'dán ke sámhne ko ho.

a Khur. 25. 37. aur 40. 25.

3 Chunánchi Hárún ne aisáhí kiyá: us ne chirág roshan karke yún rakhe, ki ujálá shama'dán ke sámhne ko húá, jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá.

4 Aur shama'dán kí banáwat[b] yún thí, ki wuh sab, khwáh páya us ká, khwáh sosan us ke, garhá húá[c], sone se thá, us námúne ke muwáfiq, jo KHUDÁWAND ne Músá ko dikháyá thá[d]; us ne waisehí shama'dán ko banáyá.

b Khur. 25. 31.
c Khur. 25. 18.
d Khur. 25. 40.

5 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

6 Láwíon ko baní Isráel men se alag kar, aur unhen pák kar, ki we pák ho jáwen.

7 Aur tú un ko yún pák kar: ki khatiyat ká pání leke un par chhirak[e], aur un ke sab badan par ustura phirwá[f], aur un ke kapre dhulwá, táki pák ho jáwen,

e Gin. 19. 9, 17, 18.
f Abb. 14. 8, 9.

8 Tab we ek bachhrá us ke hadya samet, jo maida tel milá húá hai[g], lewen; aur tú khatiyat ke liye ek aur bachhrá le.

g Abb. 2. 1.

9 Tab tú Láwíon ko jamá'at ke khaime ke nazdík le á[h], aur baní Isráel kí sárí jamá'at ko jam'a kar[i].

h Dekho Khur. 29. 4. aur 40. 12.
i Abb. 8. 3.

10 Aur Láwíon ko KHUDÁWAND ke áge lá, aur baní Isráel apne háth Láwíon par rakhen[k].

k Abb. 1. 4.

11 Aur Hárún Láwíon ko baní Isráel men se, hiláne kí qurbání ke taur par, KHUDÁWAND ke rúbarú guzráne, táki we KHUDÁWAND kí khidmatguzárí karen.

12 Tab Láwí apne háth bachhron ke siron par rakhen[l]; aur tú ek ko khatiyat, aur dúsre ko charháwe kí bábat KHUDÁWAND ke liye qurbání kar, táki Láwíon ke wáste kafára diyá jáwe.

l Khur. 29. 10.

13 Phir tú Láwíon ko Hárún aur us ke beton ke áge khará kar, aur un ko hiláne kí qurbání ke taur par KHUDÁWAND ke liye guzrán.

14 Aur tú Láwíon ko baní Isráel men se judá kar, ki Láwí mere hon[m].

m Gin. 3. 45 aur 16. 9.

15 Ba'd us ke Láwí jamá'at ke khaime men khidmat ke liye dákhil howen: tú unhen pák kar, aur tú unhen hiláne kí qurbání ke taur par guzrán[n].

n 11, 13 áyaten.

16 Is liye ki we sab ke sab baní Isráel men se mujhe sompe gae; is liye ki main ne baní Isráel ke sab palauthon ke badle[o], jo pet ke kholnewále hain, unhen apne wáste liyá.

o Gin. 3. 12, 45.

17 Kyúnki baní Isráel ke sáre palauthe, kyá insán, kyá haiwán, mere hain[p]: main ne jis din zamín i Misr men har ek palauthe ko halák kiyá, un ko apne liye muqaddas kiyá.

p Khur. 13. 2, 12, 13, 15. Gin. 3. 13 Lúq. 2. 23.

18 Aur baní Isráel ke sáre palauthon ke badle main ne Láwíon ko le liyá hai.

19 Aur main ne baní Isráel men se sab Láwí Hárún aur us ke beton ko supurd kíe[q], táki jamá'at ke khaime men baní Isráel kí jagah khidmatguzárí karen, aur baní Isráel ke liye kafára dewen; táki baní Isráel par, jab ki we maqdis ke nazdík áwen, wabá na áwe[r].

q Gin. 3. 9.
r Gin. 1. 53. aur 16. 46. aur 18. 5. 2 Taw. 26. 16.

20 Chunánchi Músá aur Hárún aur baní Isráel ke sáre majma' ne Láwíon se aisá hí kiyá: sab jo kuchh KHUDÁWAND ne Láwíon kí bábat Músá ko hukm farmáyá thá, baní Isráel ne un se wuhí kiyá.

21 Tab Láwíon ne apne taín pák kiyá, aur unhon ne apne kapre dhoe[s], aur Hárún ne unhen hiláne kí qurbání ke taur par KHUDÁWAND ke rúbarú guzráná[t]; aur Hárún ne un kí taraf se kafára diyá, táki unhen pák kare.

s 7 áyat.
t 11, 12 áyaten.

22 Ba'd us ke Láwí apní khidmat karne ko Hárún aur us ke beton ke sámhne jamá'at ke khaime men dákhil húe[u]; jaisá KHUDÁWAND ne Láwíon kí bábat Músá ko farmáyá thá[x], unhon ne waisáhí un se kiyá.

u 15 áyat.
x 5 áyat, wag.

Peshtar MASÍH 80, 1490.

23 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki
24 Láwíon ká yih ma'múl rahe; ki we pachís baraswále se úpar tak jamá'at ke khaime men dákhil hon[y], táki khidmatguzárí karen:
25 Aur jab pachás baras ke hon, to khidmatguzárí se niklen, aur phir kabhú khidmat na karen;
26 Par jamá'at ke khaime men apne bháíon ke sáth nigáhbání ká kám kiyá karen[z], aur khidmat hargiz na karen. Tú Láwíon se un kí nigáhbání kí bábat yúnhí kíjiyo.

y Dekho Gin. 4. 3. 1 Taw. 23. 3, 24, 27.
z Gin. 1. 53.

IX BÁB.

1 *'Íd i fasah karne ká do bára hukm hotá.* 6 *'Íd men jo log nápákí yá gairházirí ke bá'is shámil na hon, dusre mahíne fasah karen.* 15 *Badlí se Baní Isráel kí rahbarí hotí, ki kab kúch karen aur kahán maqám*

PHIR KHUDÁWAND ne dasht i Síná men, Misr kí zamín se baní Isráel ke nikalne ke dúsre sál ke pahile mahíne men, Músá ko farmáyá, ki
2 Hukm kar, táki baní Isráel us ke mu'aiyan waqt men 'íd i fasah karen[a].
3 Is mahíne kí chaudahwín táríkh, zawál aur gurúb ke darmiyán, us ke muqarrarí waqt men use karo: us kí rasmon aur sab hukmon ke muwáfiq use karo.
4 So Músá ne baní Isráel ko hukm kiyá, ki Fasah karo.
5 Aur unhon ne pahile mahíne kí chaudahwín táríkh[b], zawál aur gurúb ke darmiyán, dasht i Síná men 'íd i fasah ki: aur baní Isráel ne sab par, jo KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá, 'amal kiyá.
6 ¶ Wahán ba'ze log murde ke sabab se nápák húe the[c]; we us roz fasah na kar sake[d]: so we usí din Músá aur Hárún ke huzúr áe;
7 Aur unhon ne us se kahá, ki Ham murde ke sabab se nápák hain; aur kis liye ham baní Isráel ke darmiyán KHUDÁWAND kí qurbání us ke mu'aiyan waqt par guzránne se báz rakhe jáwen?
8 Músá ne unhen kahá, Rah jáo; main sun lún, ki KHUDÁWAND tumháre haqq men kyá hukm kartá hai[e].
9 ¶ Tab KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki
10 Baní Isráel ko farmá aur

a Khur. 12. 1, wag. Ahb. 23. 5. Gin. 28. 16. Ist. 16. 1, 2.
b Yash. 5. 10.
c Gin. 5. 2, aur 19. 11, 16. Dekho Yúh. 18. 28.
d Khur. 18. 15, 19, 26. Gin. 27. 2.
e Gin. 27. 5.

unhen kah, ki Agar koí tum men se, yá tumhárí nasl men se murde ke sabab nápák ho, yá kahín dúr safar men howe:
11 To cháhiye ki dúsre mahíne kí chaudahwín táríkh zawál o gurúb ke darmiyán fasah kare[f], aur fatírí roṭíán kaṛwí tarkáríon ke sáth kháwe[g].
12 We us men se kuchh subh tak báqí na chhoṛen[h], aur us kí haḍḍí ko na toṛen[i]: we fasah kí sári rasmon ke muwáfiq use karen[k].
13 Lekin wuh insán, jo pák hai, aur safar men nahín, agar fasah karne se báz rahe, to wuh insán apní qaum men se kaṭ jáegá[l]: kyúnki wuh muqarrarí waqt par KHUDÁWAND kí qurbání na láyá[m]; wuh apná gunáh uṭháwegá[n].
14 Aur agar koí pardesí tum men budobásh kare, aur KHUDÁWAND ke liye fasah kare; to wuh fasah kí rasmon, aur us ke hukmon ke muwáfiq use kare: tumháre liye, kyá pardesí aur kyá mutawattin, ekhí rasm hogí[o].
15 ¶ Aur jis din maskan khaṛá kiyá gayá, to badlí ne 'ahdnáme ke khaime ke maskan ko chhipáyá[p]: lekin shám se leke sahar tak maskan par ág sí hotí thí[q].
16 So hamesha aisá húá kiyá; ki din ko use badlí chhipátí thí, aur rát ko ág sí roshan rahtí thí.
17 Aur jab badlí maskan ko chhoṛke buland hotí thí, to baní Isráel kúch karte the; aur jahán badlí áke ṭhahartí thí, wahán baní Isráel khaima khaṛe karte the[r].
18 Baní Isráel KHUDÁWAND ke hukm se kúch karte the, aur KHUDÁWAND ke hukm se maqám karte the: aur jab tak ki badlí maskan par rahtí thí[s], khaimon men rahte the.
19 Aur jab badlí maskan par bahut dinon tak ṭhahrí rahí, to baní Isráel ne KHUDÁWAND ká hukm máná, aur kúch na kiyá.
20 Aur aisehí jab badlí thoṛe dinon tak maskan par rahí; we KHUDÁWAND ke hukm se apne khaimon men rahe, aur KHUDÁWAND ke hukm se unhon ne kúch kiyá.
21 Aur jab shám se subh tak badlí ṭhahrí rahí, aur subh hote húe buland húí, to wúnhín unhon ne

Peshtar MASÍH se, 1490.

f 2 Taw. 30. 2, 15.
g Khur. 12. 8.
h Khur. 12. 10.
i Khur. 12. 46. Yúh. 19. 36.
k Khur. 12. 43.
l Paid. 17. 14. Khur. 12. 15.
m 7 áyat.
n Gin. 5. 31.
o Khur. 12. 49.

1490

p Khur. 40. 34. Naham. 9. 12, 19. Zab. 78. 14
q Khur. 13. 21. aur 40. 38.
r Khur 40. 36. Gin. 10. 11, 33, 34. Zab. 80. 1.
s 1 Qur. 10. 1.

kúch kiyá: jab badlí buland hotí, ḳhwáh din hotá ḳhwáh rát, we kúch karte the.

22 Aur jab badlí maskan par ṭhahrí rahtí, ḳhwáh do din, ḳhwáh ek mahíná, ḳhwáh ek baras, baní Isráel apne ḳhaimoṉ meṉ muqím rahte[t], aur kúch na karte: par jab wuh buland hotí, tab we kúch karte.

23 ḲHUDÁWAND ke hukm se we ḳhaime khaṛe karte, aur ḲHUDÁWAND hí ke hukm se we kúch karte: unhoṉ ne ḲHUDÁWAND ke hukm kí, jo Músá kí ma'rifat húá, muháfazat kí.

X BÁB.

1 *Rúpahle narsinge kis kám áweṉ.* 11 *Isráelí Síná ko chhoṛ Fárán ko játe.* 14 *Kúch ke waqt firqoṉ ke áge pichhe jáne ká hukm.* 29 *Músá Hubáb se 'arz kartá, ki wuh unheṉ na chhoṛe.* 33 *Músá kí nek du'áeṉ sandúq ke uṭhálejáne aur biṭháne ke waqtoṉ meṉ.*

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Apne liye do narsinge rúpe se gaṛhke baná: we terí jamá'at kí manádí[a] aur lashkaroṉ ke kúch ke liye hoṉge.

3 So jab we phúnke jáweṉ, cháhiye ki sárí qaum jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par tere pás jam'a howe[b].

4 Aur agar ek hí phúnká jáwe, to we ra,ís, jo hazároṉ Isráelíoṉ ke sardár haiṉ[c], tere pás jam'a howeṉ.

5 Aur jab tum chhoṭí baṛí áwáz se phúnko, to un ḳhaimoṉ ká, jo mashriq kí samt khaṛe haiṉ[d], kúch ho jáe.

6 Jab tum dobára tez áwáz se phúnko, to janúbí ḳhaimoṉ ká kúch howe[e]: so we un ke kúch ke liye har phúnkne meṉ tez áwáz se phúnkeṉ.

7 Lekin jab ki jamá'at ká jam'a karná manzúr ho, to barábar áwáz se phúnko[f], aur tez áwáz se mat phúnko[g].

8 Aur Hárún káhin ke beṭe narsinge phúnká kareṉ[h]; aur yih tumháre qarnoṉ meṉ abad tak rasm ke taur par jární rahe.

9 Aur jab tum apne mulk meṉ dushmanoṉ se[i], jo tum se muqábala karne par hoṉ, laṛne ko niklo[k], to tum narsinge tez áwáz se phúnko; ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá tum ko yád karegá[l], aur tum apne dushmanoṉ se naját páoge.

10 Aur tum apní ḳhushí ke din, aur apní 'ídoṉ ke din, aur apne mahínoṉ ke gurroṉ ko, apne chaṛháwoṉ aur apní salámí ke zabíhoṉ par narsinge phúnko[m]; táki tumháre ḲHUDÁWAND ke huzúr tumhárí yádgárí[n] ho; maiṉ ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ.

11 ¶ Phir yúṉ húá, ki dúsre baras ke dúsre mahíne kí bíswíṉ táríḳh, wuh badlí 'ahdnáme ke maskan se buland húí[o].

12 To baní Isráel dasht i Síná se[p] apne apne safaroṉ meṉ[q] chale, aur badlí dasht i Fárán meṉ já ṭhahrí[r].

13 So ḲHUDÁWAND ke farmáne ke mutábiq, jo Músá kí ma'rifat thá, pahlá kúch húá[s].

14 ¶ Pahle baní Yahúdáh ke jhanḍe un ke lashkaroṉ ke muwáfiq rawána húe[t]: un ká sardár 'Amminadáb ká beṭá Nahsún thá[u].

15 Aur firqe baní Ishakár ke lashkar ká sardár Sugr ká beṭá Nataniel thá.

16 Aur firqe i Zabúlún ká sardár Hailún ká beṭá Iliáb thá.

17 Phir maskan utárá gayá[x]; tab baní Jairsún aur baní Mirárí ne maskan ko uṭháke kúch kiyá[y].

18 ¶ Phir Rúbin ke jhanḍe un ke lashkaroṉ ke muwáfiq chale[z]: Shadíúr ká beṭá Ilisúr un ká sardár thá.

19 Aur firqe baní Sam'aún ke lashkaroṉ ke sardár Súrishaddí ká beṭá Salúmiel thá.

20 Aur firqe baní Jadd ke lashkar ká sardár Da'úel ká beṭá Ilyásaf thá.

21 Phir Qiháṭíoṉ ne maqdis uṭháke kúch kiyá[a]: aur un ke pahunchne tak maskan khaṛá kiyá játá thá.

22 ¶ Phir baní Ifráím ke jhanḍe un ke lashkaroṉ ke muwáfiq chale[b]: un ká sardár 'Ammihúd ká beṭá Ilísám'á thá.

23 Aur firqe Munassí ke lashkar ká sardár Fidáhsúr ká beṭá Jamaliel thá.

24 Aur firqe baní Binyamín ke lashkar ká sardár Jida'úní ká beṭá Abidán thá.

25 ¶ Sab ḳhaimagáhoṉ ke píchhe baní Dán ke jhanḍoṉ ká, un ke lashkaroṉ ke múwáfiq kúch húá[c];

t Ḳhur. 40. 36, 37.
a Yas. 1. 13.
b Yar. 4. 5. Yúel 2. 15.
c Ḳhur. 18. 21. Gin. 1. 16. aur 7. 2.
d Gin. 2. 3.
e Gin. 2. 10.
f 3 áyat.
g Yúel 2. 1.
h Gin. 31. 6. Yash. 6. 4. 1 Taw. 15. 24. 2 Taw. 13. 12.
i Gin. 31. 6. Yash. 6 ... 2 Taw. 13. 14.
k Qaz. 2. 18. aur 4. 3. aur 6. 9. aur 10. 8, 12. 1 Sam. 10. 18. Zab. 106. 42.
l Paid. 8. 1. Zab. 106. 4.
m Gin. 29. 1. Ahb. 28. 34. 1 Taw. 15. 24. 2 Taw. 5. 12. aur 7. 6. aur 29. 26. Az. 3. 10. Naham. 12. 35.
n Zab. 81. 3.
o 9 áyat. Gin. 9. 17.
p Ḳhur. 19. 1. Gin. 1. 1. aur 9. 5.
q Ḳhur. 40. 36. Gin. 2-9, 16, 24, 31.
r Paid. 21. 21. Gin. 12. 16. aur 13. 3, 26. Ist. 1. 1.
s 5, 6 áyaten.
t Gin. 2. 3, 9.
u Gin. 1. 7.
x Gin. 1. 51.
y Gin. 4. 24, 31. aur 7. 6, 7, 8.
z Gin. 2. 10, 16.
a Gin. 4. 4, 15. aur 7. 9.
b Gin. 2. 18, 24.
c Gin. 2. 25, 31.

Peshtar MASÍH se, 1490.

un ká sardár 'Ammishaddí ká beṭá Aḳhi'azar thá.

26 Aur firqe baní Yasar ke lashkar ká sardár 'Akrán ká beṭá Faja'iel thá.

27 Aur firqe baní Naftálí ke lashkar ká sardár 'Ainán ká beṭá Aḳhir'a thá.

28 So baní Isráel ke kúch un ke lashkaroṉ ke muwáfiq ye the; unhoṉ ne aisehí kúch kíe[d].

29 ¶ Tab Músá ne Midyání Ra'úel[e] ke beṭe Hubáb ko, jo Músá ká sasurá thá, kahá, Ham us maqám ko, ki ḲHUDÁWAND ne farmáyá hai, ki maiṉ wuh tumheṉ baḳhshúṉgá[f], játe haiṉ: so tú hamáre sáth á, ham tujh se nekí kareṉge[g]; is liye ki ḲHUDÁWAND ne baní Isráel se nekí ká wa'da kiyá hai[h].

30 Us ne use jawáb diyá, ki Maiṉ nahíṉ játá, balki maiṉ apne watan ko aur apne rishtadároṉ meṉ jáúṉgá.

31 Tab us ne kahá, ki Ham ko na chhoṛ; kyúṉki tú pahchántá hai, ki hamárá utarná dasht meṉ kaun sí jagah munásib hai; so tú hamárí ánkhoṉ kí jagah hogá[i].

32 Aur yúṉ hogá, agar tú hamáre sáth chalegá, to jo nekí ḲHUDÁWAND ham se karegá, wuhí ham tujh se kareṉge[k].

33 ¶ Phir unhoṉ ne ḲHUDÁWAND ke paháṛ se tín din kí ráh safar kiyá[l]: aur ḲHUDÁWAND ke 'ahd ká sandúq tín din kí ráh un se áge gayá; táki un ke liye árámgáh ḍhúṉḍhe[m].

34 Aur ḲHUDÁWAND kí badlí, jab wo din ko ḳhaimagáh se chalte the, un ke úpar hotí thí[n].

35 Aur sandúq ke kúch ke waqt yih rasm thí, ki Músá kahtá thá, Uṭh, ai ḲHUDÁWAND, tere dushman pareshán hoṉ: aur wo, jo tujh se kína rakhte haiṉ, tere áge se bhágeṉ[o].

36 Aur us ke maqám ke waqt yih kahtá thá, Ai ḲHUDÁWAND, hazároṉ hazár Isráelíoṉ meṉ phir á.

XI BÁB.

1 Tab'arah kí ág, Músá kí du'á se, bujh játí. 4 Log hirs se gosht cháhte aur mann se nafrat rakhte. 10 Músá apne 'uhde ke sabab shikáyat kartá. 16 Us bojh ke uṭháne meṉ Ḳhudá sattar buzurgoṉ ko us ke sharík muqarrar kartá. 31 Ḳhudá gusse hoke Qabrát ut Taháwah meṉ salwe bhejtá.

AUR jab qaum baṛí shikáyat ḲHUDÁWAND ke nazdík karne lagí[a], to ḲHUDÁWAND ne suná, aur us ká gussa bhaṛká[b]: aur ḲHUDÁWAND kí ág un meṉ jalí[c], aur ek taraf ḳhaimagáh kí khá gaí.

2 Tab log Músá ke pás chilláe, aur Músá ne ḲHUDÁWAND se du'á mángí; to ág bujh gaí[d].

3 Aur is liye ki ḲHUDÁWAND kí ág un meṉ bhaṛkí, us ne us jagah ká nám ‖ Tab'arah rakhá.

4 ¶ Aur ba'zoṉ ne ajnabí qaumoṉ se, jo un meṉ mile húe the[e], hirs se ḳhwáhish kí: aur baní Isráel bhí phire, aur roe, aur bole, Hameṉ kaun hai, jo gosht kháne ko degá[f]?

5 Ham ko wuh machhlí yád átí hai, jo ham muft muft Misr meṉ kháte the; aur wuh khíre, aur wuh ḳharbúze, aur wuh gandaná, aur wuh piyáz, aur wuh lahsan[g]:

6 Par ab to hamárí ján ḳhushk ho chalí[h]: yaháṉ to hamárí ánkhoṉ ke sámhne kuchh bhí nahíṉ, magar mann.

7 Aur mann súkhe dhaniye ke mánind thá, aur us ká rang motí ke dáne ká sá thá[i].

8 Log idhar udhar jáke use jam'a karte the, aur chakkí meṉ píste the, yá ukhlí meṉ kúṭte the, aur laganoṉ meṉ gúṉdhte the, aur roṭíáṉ pakáte the: us ká maza tel ká sá thá[k].

9 Aur rát ko, jab ḳhaimoṉ par os paṛtí thí, to mann bhí us ke sáth barastá thá[l],

10 ¶ Tab Músá ne suná, ki qaum ke har ek gharáne ká har ek shaḳhs apne apne ḳhaime ke darwáze par khaṛá rotá hai: to ḲHUDÁWAND ká gussa niháyat bhaṛká[m]; aur Músá ne bhí burá máná.

11 Tab Músá ne ḲHUDÁWAND se kahá, Tú apne bande ko kyúṉ dukh de rahá hai? aur tere rúbarú maiṉ ne kyúṉ nahíṉ rahmat páí, ki tú ne in sab logoṉ ká bojh mujh par ḍálá hai[n]?

12 Kyá ye sáre log mere peṭ meṉ paṛe the? yá maiṉ ne unheṉ janá hai, jo tú mujhí ko kahtá hai, ki unhen us zamín meṉ, jis kí tú ne un ke bápdádoṉ se qasam kháí hai[o], apní god meṉ le[p], jis tarah se dadá dúdh-píte bachche ko god meṉ letí hai[q]?

Marginal references:
[d] Gin. 2. 34.
[e] Ḳhur. 2. 18.
[f] Paid. 12. 7.
[g] Qáz. 1. 16. aur 4. 11.
[h] Paid. 32. 12. Ḳhur. 3. 8. aur 6. 7, 8.
[i] Aiy. 29. 15.
[k] Qáz. 1. 16.
[l] Dekho Ḳhur. 3. 1.
[m] Ist. 1. 33. Yash. 3. 3, 4, 6. Zab. 132. 8. Yar. 31. 2. Hiz. 20. 6
[n] Ḳhur. 13. 21. Nahem. 9. 12, 19.
[o] Zab. 68. 1, 2. aur 132. 8.
[a] Ist. 9. 22.
[b] Zab. 78. 21.
[c] Ahb. 10. 2. Gin. 16. 35. 2 Sal. 1. 12. Zab. 106. 18.
[d] Ya'q. 5. 16.
‖ Ya'ne Jalan. Ist. 9. 22.
[e] Jaisá ki Ḳhur. 12. 38.
[f] Zab. 78. 18. aur 106. 14. 1 Qur. 10. 6.
[g] Ḳhur. 16. 3.
[h] Gin. 21. 5.
[i] Ḳhur. 16. 14, 31.
[k] Ḳhur. 16. 31.
[l] Ḳhur. 16. 13, 14.
[m] Zab. 78. 21.
[n] Ist. 1. 12.
[o] Paid. 26. 3. aur 50. 24. Ḳhur. 13. 5.
[p] Yas. 40. 11.
[q] 1 Tas. 2. 7.

Peshtar MASÍH se, 1490.

13 Main kahán se gosht láún, ki in sab logon ko kháne ko dún[r]? we mujhe ro ro kahte hain, Ham ko gosht de, ki ham kháwen.
14 Main akelá un sab logon ká bojh uthá nahín saktá, is liye ki mujh par bahut bhárí hai[s].
15 Agar tú mujh se yún hí kartá hai, to mujhe már dál[t]; aur agar terí mujh par karam kí nazar hai, to main apní balá na dekhún[u].
16 ¶ Tab KHUDAWAND ne Músá ko farmáyá, ki Baní Isráel ke sattar mard un ke buzurgon men se[x], ki jinhen tú qaum ke buzurg aur sardár[y] jántá hai, mere liye jam'a kar, aur un ko jamá'at ke khaime pás lá; we tujh samet wahán khare rahen.
17 To main wahán utrúngá[z], aur tere sáth báten karúngá: aur main us rúh men se, jo tujh men hai, kuchh le lúngá, aur un men dálúngá[a]; ki we tere sáth qaum ká bojh utháwen, táki tú akelá use na utháwe.
18 Aur logon se kah, ki Fajr ko apne taín pák karo[b], ki tum gosht kháoge: (is liye ki roná tumhárá KHUDAWAND ke kánon men pahunchá[c], ki tum kahte the, Kaun hamen gosht kháne ko degá? ham to Misr hí men bhale the[d]:) so KHUDAWAND tumhen gosht degá, aur tum kháoge.
19 Aur tum ekhí din na kháoge, na do din, na pánch din, na das din, na bís din;
20 Balki ek mahíná kámil kháoge, jab tak ki yih tumháre nathnon kí ráh nikle, aur tum us se bezár ho[e]: kyúnki tum ne KHUDAWAND kí, jo tumháre darmiyán hai, tahqír kí, aur us ke áge yún kahke roe, Yih kyá húá? ham Misr se kyún báhar áe[f]?
21 Tab Músá ne kahá, ki Ye log, jin men main hún, chha lákh piyáde hain[g]; aur tú kahtá hai, ki Main unhen itná gosht dúngá, ki we ek mahíná bhar kháenge.
22 Kyá bher bakrí aur gáe bail ke galle un ke liye zabh kí,e jáwenge, táki un ke liye kifáyat ho[h]? yá daryá kí sárí machhlíán un ke liye jam'a kí jáengí, táki unhen serí howe?
23 KHUDAWAND ne Músá ko farmáyá, Kyá KHUDAWAND ká háth chhotá hai[i]? ab tú dekhegá, ki main sukhan ká púrá hún, ki nahín[k].
24 ¶ Tab Músá ne báhar jáke KHUDAWAND kí báten qaum se kahín, aur baní Isráel ke buzurgon men se sattar shakhs ikatthe kí,e[l], aur unhen khaime ke áspás jam'a kiyá.
25 Tab KHUDAWAND badlí men hoke utrá[m], aur us se bolá, aur us rúh men se, jo us men thí, kuchh leke un sattar buzurg shakhson ko dí: chunánchi jab rúh ne un men qarár pakrá[n], to we nubúwat karne lage[o], aur ba'd us ke phir na kí.
26 Aur un men se do shakhs khaimagáh hí men rahe the, jin men se ek ká nám Ildád thá, aur dúsre ká Medád: chunánchi rúh ne un men qarár pakrá; (ye bhí unhín men se the, jo likhe gae, par us khaime ko na gae[p]:) aur we khaimagáh hí men nubúwat karte the.
27 Tab ek jawán ne daurke Músá ko khabar dí, ki Ildád aur Medád khaimagáh men nubúwat karte hain.
28 So Músá ke khádim Nún ke bete Yashú' ne, jo us ke barguzídon men se thá, Músá se kahá, Ai mere makhdúm, Músá, unhen man'a kar[q].
29 Músá ne use kahá, Kyá tujhe mere liye rashk átá hai? Kásh ki KHUDAWAND ke sáre bande nabí hote[r], aur KHUDAWAND apní rúh un sab men káltá.
30 So Músá aur baní Isráel ke buzurg khaimagáh men jam'a húe.
31 ¶ Tab KHUDAWAND kí taraf se ek hawá uthí, aur daryá se sulwe urá lái[s], aur use khaimagáh aur khaimagáh ke girdágird par idhar udhar ek din kí ráh tak phailáyá, aisá ki wuh zamín par do gaz buland húá.
32 Tab log us sáre din, aur us sárí rát, aur us ke dúsre din bhí khare rahe, aur sulwe jam'a kiyá kí,e; aur jis ne kam se kam jam'a kí,e, das gumr[t] the; aur unhon ne apne liye khaimagáh ke ás pás unhen phailá diyá.
33 Aur hanoz un ke dánton tale gosht thá, pahle us se ki we use chában, KHUDAWAND ká gussa un logon par bharká[u], aur KHUDA-

Marginal references:
r Mat. 15. 33. Marq. 8. 4.
s Khur. 18. 18.
t Dekho 1 Sal. 19. 4. Yún. 4. 3.
u Saf. 3. 15.
x Dekho Khur. 24. 1, 9.
y Ist. 16. 18.
z 25 áyat. Paid. 11. 5. aur 18. 21. Khur. 19. 20.
a 1 Sam. 10. 6. 2 Sal. 2. 15. Nahem. 9. 20. Yas. 44. 3. Yuel 2. 28.
b Khur. 19. 10.
c Khur. 16. 7.
d 5 áyat. A'am. 7. 39.
e Zab. 78. 29. aur 106. 15.
f Gin. 21. 5.
g Paid. 12. 2. Khur. 12. 37. aur 38. 26. Gin. 1. 46.
h Dekho 2 Sal. 7. 2. Mat. 15. 33. Marq. 8. 4. Yúh. 6. 7, 9.
i Yas. 50. 2. aur 59. 1.
k Gin. 23. 19. His. 12. 25. aur 24. 14.
l 16 áyat.
m 17 áyat. Gin. 12. 5.
n Dekho 2 Sal. 2. 15.
o Dekho 1 Sam. 10. 5, 6, 10. aur 19. 20, 21, 23. Yuel 2. 28. A'am. 2. 17, 18. 1 Qur. 14. 1, wag.
p Dekho 1 Sam. 20. 26. Yar. 36. 5
q Dekho Marq. 9. 38. Lúq. 9. 49. Yúh. 3. 26
r 1 Qur. 14. 5.
s Khur. 16. 13. Zab. 78. 26, 27, 28. aur 105. 40
t His. 45. 11.
u Zab. 78. 30, 31.

Peshtar MASÍH se, 1490.

WAND ne un logon ko niháyat sakht már se márá.

34 Aur us ne us maqám ká nám ‖ Qabrát-ut-Taháwah rakhá; kyúnki unhon ne un logon ko, jinhon ne hirs kí thí, wahín gáṛá.

35 Phir un logon ne Qabrát ut Taháwah se Hasírát ko kúch kiyá[x]: so we Hasírát men the.

XII BAB.

1 *Khudá, Maryam aur Hárún se, un ke fasád ke bá'is, malámat kartá.* 10 *Maryam kí bars Músá kí du'á se dúr hojátí.* 14 *Khudá hukm detá ki wuh lashkargáh se báhar kí jáwe.*

AUR Maryam aur Hárún ne Músá ká shakwa, us Kúshí 'aurat kí bábat, kí us ne lí thí, kiyá: kyúnki us ne ek Kúshí 'aurat lí thí[a].

2 Aur bole, Kyá KHUDAWAND ne khálí Músá hí se báten kí hain? kyá us ne ham se bhí báten nahín kín[b]? Chunánchi KHUDAWAND ne yih suná[c].

3 Aur Músá sáre logon se, jo rú e zamín par the, ziyáda burdbár thá.

4 So KHUDAWAND ne nágahán[d] Músá aur Hárún aur Maryam ko farmáyá, ki Tum tínon jamá'at ke khaime men áo. So we tínon áe.

5 Tab KHUDAWAND badlí ke sutún men hoke utrá[e], aur khaime ko darwáze par khaṛá rahá, aur Hárún aur Maryam ko buláyá: we donon áe.

6 Tab us ne farmáyá, ki Merí báten suno: agar tum men se koi nabí hotá, to main, jo KHUDAWAND hún, apne taín musháhade men[f] use ma'lúm karwátá, aur us se khwáb men[g] báten kartá.

7 Par merá banda[h] Músá aisá nahín; wuh mere sáre ghar men[i] amánatdár[k] hai.

8 Main us se ámhne sámhne[l] aur mushâhade men báten kartá hún, na khiyál kí sí báten; ki wuh merí shabíh ko dekhe[m]: pas tum mere bande Músá ká shakwa karte húe kyún na ḍare[n]?

9 Aur KHUDAWAND ke gusse kí ág un par bhaṛkí; aur wuh chalá gayá.

10 Tab wuh badlí khaime pás se játí rahí; aur nágáh Maryam bars se barf kí mánind safed ho gaí[o]: aur Hárún ne jo Maryam kí taraf dekhá, to wuh mabrús thí.

11 Tab Hárún ne Músá ko kahá, Ai mere makhdúm, main terí minnat kartá hún, is gunáh ko ham par mat rakh[p], ki nádání se ham ne kiyá, aur khatá kí.

12 Wuh us murde kí mánind na ho[q], jo apní má ke peṭ se nikle, aur us ká ádhá badan gal gayá ho.

13 Tab Músá ne KHUDAWAND ke áge chilláke kahá, Ai KHUDAWAND, main terí minnat kartá hún, ab use changá kar.

14 ¶ KHUDAWAND ne Músá ko farmáyá, ki Agar báp ne us ke munh par thúká hotá[r], to kyá wuh sát din tak bhí sharminda na rahtí? Sát din tak khaimagáh ke báhar goshagír rahe[s]: ba'd us ke phir áwe.

15 Chunánchi Maryam khaimagáh ke báhar sát din tak goshagír rahí[t]; aur logon ne jab tak ki Maryam na phirí, kúch na kiyá.

16 Ba'd us ke logon ne Hasírát[u] se kúch kiyá, aur Fárán ke dasht men ḍere kí,e.

XIII BAB.

1 *Un ke nám, jo Kan'án men jásúsí karne ko bheje gaye.* 17 *Hukm jo un ko milá.* 21 *Un ke a'amál.* 26. *Kaifiyat un kí.*

PHIR KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Tú logon ko bhej, táki Kan'án kí zamín kí, jo main baní Isráel ko detá hún, jásúsí karen[a]: ek ek mard us ke ábái firqe men se, jo us men sardár hai, bhej de.

3 Chunánchi Músá ne KHUDAWAND ke irshád ke muwáfiq dasht i Fárán se un ko bhejá[b]: we log baní Isráel ke sardár the.

4 Aur un ke nám ye hain: Rúbin ke firqe men se Zakúr ká beṭá Samú'a.

5 Aur Sama'án ke firqe men se Húrí ká beṭá Safat.

6 Aur Yahúdáh ke firqe men se[c] Yafunnah ká beṭá Kálib[d].

7 Aur Ishakár ke firqe men se Yúsuf ká beṭá Ijál.

8 Aur Ifráím ke firqe men se Nún ká beṭá Húsí'a[e].

9 Aur Binyamín ke firqe men se Rafú ká beṭá Faltí.

10 Aur Zabulún ke firqe men se Súdí ká beṭá Jaddiel.

11 Aur Yúsuf ke qabíle men Munassí ke firqe se, Súsí ká beṭá Jaddí.

‖ Yá'ne *Hirs ki qabren.* Ist. 9. 22.
x Gin. 33. 17.
a Khur. 2. 21.
b Khur. 15. 20. Mík. 6. 4.
c Paid. 29. 33. Gin. 11. 1. 2 Sal. 19. 4. Yas. 37. 4. Hiz. 35. 12, 13.
d Zab. 76. 9.
e Gin. 11. 25. aur 16. 10.
f Paid. 15. 1. aur 46. 2. Aiy. 33. 15. Hiz. 1. 1. Dán. 8. 2. aur 10. 8, 16, 17. Lúq. 1. 11, 22. A'am. 10. 11, 17. aur 22. 17, 18.
g Paid. 31. 10, 11.
h 1 Sal. 3. 5. Mat. 1. 20.
i Zab. 105. 26.
k 1 Tim. 3. 15. 'Ibrán. 3. 2, 5.
l Khur. 33. 11. Ist. 34. 10.
m Khur. 33. 19.
n 2 Pat. 2. 10. Yahúdá. 8.
o Ist. 24. 9. 2 Sal. 5. 27. aur 15. 5. 2 Taw. 26. 19, 20.
p 2 Sam. 19. 19. aur 24. 10. Amd. 30. 32.
q Zab. 88. 4.
r Dekho 'Ibrán. 12. 9.
s Abb. 13. 46. Gin. 5. 2, 3.
t Ist. 24. 9. 2 Taw. 26. 20, 21.
u Gin. 11. 35. aur 33. 18.
a Gin. 32. 8. Ist. 1. 22.
b Gin. 12. 16. aur 32. 8. Ist. 1. 19. aur 9. 23.
c Gin. 34. 19. 1 Taw. 4. 15.
d 30 áyat. Gin. 14. 6, 30. Yash. 14. 6, 7, 13, 14. Qáz. 1. 12.
e 16 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1490.

12 Aur Dán ke firqe meṉ se, Jamalí ká beṭá 'Ammiel.

13 Aur Yasar ke firqe meṉ se, Mikáel ká beṭá Satúr.

14 Aur Naftálí ke firqe meṉ se, Wafsí ká beṭá Nakhbí.

15 Aur Jadd ke firqe meṉ se, Mákí ká beṭá Jyúel.

16 So un ke nám, jinheṉ Músá ne zamín i Kan'án kí jásúsí ke liye bhejá, ye haiṉ. Aur Músá ne Nún ke beṭe Húsí'a ká nám Yashú'[f] rakhá.

17 ¶ Aur Músá ne unheṉ bhejá, ki zamín i Kan'án kí jásúsí kareṉ; aur unheṉ kahá, ki Tum us ráh janúb kí jánib chaṛh jáo[g], aur pahár ke úpar chale jáo[h].

18 Aur us zamín ko dekho, ki kaisí hai; we log jo wahán ke basnewále haiṉ, kaise haiṉ, zoráwar haiṉ yá kamzor, thoṛe haiṉ yá bahut;

19 Aur wuh zamín jis meṉ we rahte haiṉ kaisí hai, achchhí hai ki burí: aur we shahr jin meṉ we baste haiṉ kaise haiṉ, khaimoṉ meṉ haiṉ yá qila'oṉ meṉ;

20 Aur zamín kaisí hai, musmir hai yá kallar, us meṉ darakht haiṉ yá nahíṉ: tum diláwarí karo[i], aur us zamín ká kuchh mewa le áo. Aur yih waqt angúr ke pahle phaloṉ ká thá.

21 ¶ So we log chaṛhe, aur zamín kí jásúsí, dasht i Sín se[k] Rahúb tak[l], jo Hamát ke ráste meṉ hai, kí.

22 Aur we janúb ko chaṛhe, aur Habrún tak áe, jahán 'Anáq ke beṭe[m] Akhimán, aur Sísí aur Talmí the[n]. (Aur Habrún[o] Zu'an[p] se, jo Misr meṉ hai, sát baras áge basá thá.)

23 So we wádí i Iskál meṉ[q] áe; wahán se unhoṉ ne ek ḍálí angúr kí khoshe samet káṭí, aur use ek chob par rakhkar do ádmíoṉ ne uṭháyá; aur kuchh anár aur anjír bhí lie.

24 Us maqám ká nám us khoshe ke liye, ki jise baní Isráel wahán se káṭ láe the, wádí i ‖ Iskál rakhá.

25 So we chálís din ke ba'd us zamín kí jásúsí karke phire.

26 ¶ Aur phirke Músá aur Hárún aur baní Isráel kí sárí jamá'at ke pás dasht i Fárán[r] ke Qádis meṉ[s] áe; aur unheṉ aur sárí jamá'at ko áke khabar dí, aur us sarzamín ká mewa unheṉ dikháyá.

27 Aur us se bayán karke kahá, ki Ham us zamín tak, jahán tú ne hameṉ bhejá thá, pahunche; us meṉ sachmuch dúdh aur shahd bahtá hai[t], aur yih wahán ká mewa hai[u].

28 Lekin we log, jo wahán baste haiṉ, zoráwar haiṉ[x], aur un ke shahr niháyat sakht baṛe qila'oṉ meṉ haiṉ; aur ham ne baní 'Anáq ko bhí wahán dekhá[y].

29 Aur us zamín meṉ janúb kí samt 'Amálíqí baste haiṉ[z]; aur Hittí, aur Yabúsí aur Amúrí paháṛoṉ par rahte haiṉ; aur sáhil i daryá aur nawáhí i Yardan par Kan'ání rahte haiṉ.

30 Tab Kálib ne Músá ke huzúr logoṉ ko chup karwáyá[a], aur kahá, ki Albatta ham log chaṛhenge, aur mulk le lenge; kyúṉki hameṉ bilá shubha us ke liye zor hai.

31 Tab un logoṉ ne, jo us ke sáth gae the, kahá, ki Hameṉ zor nahíṉ, ki un par chaṛheṉ; kyúṉki we ham se ziyáda zoráwar haiṉ[b].

32 Phir unhoṉ ne baní Isráel ko us zamín kí, jise we dekhne gae the, ek burí khabar dí[c], aur bole, ki Yih zamín, jis kí jásúsí meṉ ham gae the, ek zamín hai, jo apne basnewáloṉ ko nigaltí hai; aur sab log, jinheṉ ham ne wahán dekhá, baṛe qaddáwar haiṉ.

33 Aur ham ne wahán jabbároṉ ko, jo baní 'Anáq haiṉ[d], dekhá; aur ham apní nazaroṉ meṉ un ke sámhne aise the, jaise ṭiḍḍe[e], aur aise hí ham un kí nazaroṉ meṉ the.

XIV BÁB.

1 Log, jásúsoṉ kí kaifiyat sunke, kuṛkuṛáte. 6 Yashú' aur Kálib un ko khúb samjháte. 11 Khudá logoṉ ko dhamkí detá. 13 Músá Khudá ko manátá, aur un ke liye mu'áfí hásil kartá. 26 Kuṛkuṛánewáloṉ par hukm hotá, ki Kan'án meṉ dákhil na hone páweṉ. 36 Jinhoṉ ne burí khabar dí thí, wabá se halák hote. 40 We log, jo Khudá kí ijázat ke bagair, mulk par chaṛhái karne gae, maqtúl húe.

TAB sárí jamá'at chilláke roí, aur log us rát bhar royá kí,e[a].

2 Phir sáre baní Isráel ne Músá aur Hárún par hangáma barpá kiyá[b], aur unheṉ kahá, Ai kásh ki ham Misr meṉ mar játe! aur

Marginal references: [f] 8 áyat. Khur. 17. 9. Gin. 14. 6, 30. — [g] 21 áyat. — [h] Paid. 14. 10. Qáz. 1. 9, 19. — [i] Ist. 31. 6, 7, 23 — [k] Gin. 34. 3. Yash. 15. 1. — [l] Yash. 19. 28. — [m] Yash. 11. 21, 22. aur 15. 13, 14. Qáz. 1. 10. — [n] 33 áyat. — [o] Yash. 21. 11. — [p] Zab. 78. 12. Yas. 19. 11. aur 30. 4. — [q] Ist. 1. 24, 25. — ‖ Ya'ne Angúr ká khosha. — [r] 3 áyat. — [s] Gin. 20. 1, 16. aur 32. 8. aur 33. 36. Ist. 1. 19. Yash. 14. 6. — [t] Khur. 3. 8. aur. 33. 3. — [u] Ist. 1. 25. — [x] Ist. 1. 28. aur 9. 1, 2. — [y] 33 áyat. — [z] Khur. 17. 8. Gin. 14. 43. Qáz. 6. 3. 1 Sam. 14. 48. aur 15 ba'd waghaira. — [a] Dekho Gin. 14. 6, 24. Yash. 14. 7. — [b] Gin. 32. 9. Ist. 1. 28. Yash. 14. 8. — [c] Gin. 14. 36, 37. — [d] 'Amús 2. 9. — [e] Ist. 1. 28. aur 2. 10. aur 9. 2. — [f] Yas. 40. 22. — [a] Gin. 11. 4. — [b] Khur. 14. 11. aur 17. 3. Gin. 16. 41. Zab. 106. 25.

Peshtar MASÍH se, 1490.

káșh ki ham usí bayábán men faná hote[c]! 3 Khudáwand kis liye ham ko is zamín men láyá, ki talwár se gir jáen, aur ki hamárí joruán aur bachche pakṛe jáwen? kyá hamáre liye achchhá na thá, ki Misr ko phir jáwen? 4 Tab unhon ne ek dúsre se kahá, ki Áo, ek ko apná sardár banáen[d], aur Misr ko phir chalen[e]. 5 Tab Músá aur Hárún baní Isráel kí sárí guroh ke majma' ke sámhne aundhe gire[f].

6 ¶ Aur Nún ke beṭe Yashú' aur Yafunnah ke beṭe Kálib ne[g], jo us zamín kí jásúsí karnewálon men se the, apne kapṛe pháṛe. 7 Aur unhon ne baní Isráel kí sárí jamá'at ko kahá, Yih zamín, jis par hamárá guzar us kí jásúsi ke liye húá, niháyat bahut khúb zamín hai[h]. 8 Agar Khudá ham se rází hai[i], to ham ko us zamín par le jáegá; aur yih zamín, jis par shír o shahd bah rahá hai[k], ham ko 'ináyat karegá. 9 Magar tum Khudáwand se gardankashí na karo[l], aur na tum us zamín ke logon se ḍaro[m]; wo to hamáre ek luqma hain[n]: un ká zill un se já chuká hai, aur Khudáwand hamáre sáth hai[o]: un ká khauf na karo. 10 Tab sárí jamá'at ne cháhá, ki un par patthráo kare[p]. Us waqt jamá'at ko khaime men sáre baní Isráel ke sámhne Khudáwand ká jalál numáyán húá[q].

11 ¶ Aur Khudáwand ne Músá ko farmáyá, ki Ye log kab tak merí ihánat karenge[r]? aur tá bakai merí sárí qudraton ká, jo main ne unhen dikháín, yaqín na karenge[s]? 12 Main unhen wabá se márúngá, aur unhen daf'a karúngá, aur tujhe dúsrí qaum, jo un se baṛí aur ziyáda zoráwar hai, banáúngá[t]. 13 ¶ Músá ne Khudáwand ko kahá, ki Misr ke log ise sunenge[u] (ki tú apní qúwat se is qaum ko un ke darmiyán se chaṛhá láyá,). 14 We us zamín ke basnewálon ko kahenge: unhon ne to suná hai, ki tú Khudáwand us qaum ke bích hai[x]; ki tú ne, ai Khudáwand, apne taín rúbarú dikhláyá hai, aur terí badlí un par rahtí hai[y]; aur tú din ko badlí ke sutún men, aur rát ko ág ke sutún men, un ke áge áge chaltá hai. 15 ¶ Pas, agar tú is qaum ko, jaise ek ádmí ko, már ḍálegá, to we qaumen, jinhon ne terá áwáza suná hai, kahengí, ki 16 Jab Khudáwand is qaum ko us zamín men, jis kí bábat us ne qasam karke kahá thá, ki Main yih tumhen dúngá, le já na saká[z], to us ne un ko bayábán men halák kiyá. 17 So main terí minnat kartá hún, ai mere Khudáwand, apní qudrat ko záhir kar de, jaisá tú ne farmáyá hai, 18 Ki Khudáwand baṛá sábir aur baṛá rahím[a] hai, gunáhon aur khatáon ká bakhshnewálá, lekin wuh har hál begunáh na ṭhahráegá; balki bápdádon ke gunáhon ko un ke laṛkon se, jo un kí tísrí chauthí pusht hain, mutálaba kartá hai[b]. 19 Ab tú apní rahmat kí firáwání se[c] is ummat ká gunáh bakhsh de[d], jaisá tú Misr se leke yahán tak unhen bakhshtá rahá hai[e]. 20 Khudáwand ne farmáyá, ki Main ne tere kahe se bakhshá[f]: 21 Par mujhe apní hayát kí qasam, ki sárí zamín Khudáwand ke jalál se ma'múr howegí[g]. 22 Ki we sab log, jinhon ne merí shaukat aur merí qudraten, jo main ne Misr men aur us bayábán men záhir kín, dekhín, ab tak mujhe das martabe[h] ázmáte, aur merí bát na mánte hain[i]; 23 We us zamín ko, jis kí bábat main ne un ke báp dádon se qasam kí thí, na dekhenge, aur koí un men se, jinhon ne merí ihánat kí, use na dekhegá[k]: 24 Lekin merá banda Kálib jo hai, azbaski aur hí rúh us ke sáth thí[l], aur us ne merí pairauí kí hai[m], main us ko us zamín men, jahán wuh gayá thá, le jáúngá; aur we. jo us kí nasl se honge, us ke wáris banenge. (25 Ab 'Amálíqí aur Kan'ání nasheb i zamín men rahte hain:) so kal phiro, aur bayábán men Bahr i Qulzum par já paṛo[n]. 26 ¶ Phir Khudáwand ne Músá aur Hárún ko khitáb karke farmáyá,

[c] Dekho 28, 29 áyaten. [d] Naham. 9. 17. [e] Dekho Ist. 17. 16. A'am. 7. 39. [f] Gin. 16. 4, 22. [g] 24, 30, 38 áyaten. Gin. 13. 6, 8. [h] Gin. 13. 27. Ist. 1. 25. [i] Ist. 10. 15. 2 Sam. 15. 25, 26. aur 22. 20. 1 Sal. 10. 9. Zab. 22. 8. aur 147. 10, 11. Yas. 62. 4. [k] Gin. 13. 27. [l] Ist. 9. 7, 23, 24. [m] Ist 7. 18. aur 20. 3. [n] Gin. 24. 8. [o] Paid. 48. 21. Khur. 33. 16. Ist. 20. 1, 3, 4. aur 31. 6, 8. Yash. 1. 5. Qáz. 1. 22. 2 Taw. 13. 12. aur 15 2. aur 20. 17. aur 32. 8. Zab. 46. 7, 11. Yas. 41. 10. 'Amús 5. 14. Zak. 8. 23. [p] Khur. 17. 4. [q] Khur. 16. 10. aur 24. 16, 17. aur 40. 34. Ahb. 9. 23. Gin. 16. 19, 42. aur 20 6. [r] 23 áyat. Ist. 9. 7, 8, 22. Zab. 95. 8. 'Ibrán. 3. 8. 16. [s] Ist. 1. 32. aur 9. 23. Zab. 78. 22, 32, 42 aur 106. 24. Yúh. 12. 37. 'Ibrán. 3. 18. [t] Khur. 32. 10. [u] Khur. 32. 12. Zab. 106. 23. Ist. 9. 26, 27, 28. aur 32. 27. Hiz. 20. 9, 14. [x] Khur. 15. 14. Yash. 2. 9, 10. aur 5. 1. [y] Khur. 13. 21. aur 40. 38. Gin. 10. 34. Naham. 9. 12. Zab. 78. 14. aur 105. 39. [z] Ist. 9. 28. Yash. 7. 9. [a] Khur. 34. 6, 7. Zab. 103. 8. aur 145. 8. Yún. 4. 2. [b] Khur. 20. 5. aur 34. 7. [c] Zab. 106. 45. [d] Khur. 34. 9. [e] Zab. 78. 38. [f] Zab. 106. 23. Ya'q. 5. 16. 1 Yúh. 5. 14, 15, 16. [g] Zab. 72. 19. [h] Ist. 1. 35. Zab. 95. 11. aur 106. 26. 'Ibrán. 3. 17, 18. [i] Paid. 31. 7. [k] Gin. 32. 11. Hiz. 20. 15. [l] Ist. 1. 36. Yash. 14. 6, 8, 9, 14. [m] Gin. 32 12. [n] Ist. 1. 40.

Peshtar MASÍH se, 1490.

27 Main kab tak is khabís guroh ke muqábil, jo merí shikáyat kartí hai, sabr karún[o]? Baní Isráel jo mere barkhiláf shikáyaten karte hain, main ne un kí shikáyaten sunín[p].

28 Un se kah, KHUDAWAND kahtá hai, Mujhe apní hayát kí qasam, jaisá tum ne mujhe sunáke kahá hai[q], main tum se waisáhí karúngá[r]:

29 Tumhárí láshen, aur un sab kí, jo tum men shumár kí,e gae[s], bís baraswále se leke úparwále tak, jinhon ne merí shikáyaten kín, is bayábán men girengí:

30 Tum beshakk us zamín tak na pahunchoge, jis kí bábat main ne qasam khái, ki tumhen wahán basáúngá, siwá Yafunnah ke bete Kálib aur Nún ke bete Yashú' ke[t].

31 Aur tumháre larkon ko, jin ke haqq men tum kahte ho, ki we lut jáenge[u], main un ko dákhil karúngá; us zamín ko, jise tum ne zalíl jáná[x], we pahchánenge.

32 Par tumhárí láshen is dasht hí men girengí[y].

33 Aur tumháre larke is dasht men chális baras[z] tak bhatakte phirenge[a], aur tumhárí bargashtagí ke utháneweále[b] honge, jab tak ki tumhárí láshen is dasht men nest nábúd hon.

34 Un dinon ke shumár ke muwáfiq, jin men tum us zamín kí jásúsí karte the[c], jo chális din hain, din píchhe ek sál hogá[d]; so tum chális baras tak apne gunáh ko utháe rahoge; tab tum merí 'ahdshikaní ko ján loge[e].

35 Main, jo KHUDAWAND hún, kahtá hún[f], ki Main is sárí khabís guroh se, jo merí mukhálafat par is dasht men jam'a hain, áisáhí karúngá[g]: we barbád ho jáenge, aur yahín halák honge.

36 Aur we log, jinhen Músá ne zamín kí jásúsí karne ko bhejá thá, jinhon ne murája'at karke us zamín ko badnám kiyá, aur sárí jamá'at ko bedil kar diyá thá[h];

37 So we hí log, jo us zamín kí burí khabar láe the, KHUDAWAND ke huzúr wabá se mar gae[i].

38 Par Nún ká betá Yashú' aur Yafunnah ká betá Kálib un men se, jo zamín kí jásúsí karne gae the, jíte rahe[k].

39 So Músá ne ye sab báten sab baní Isráel se kahín: aur we niháyat gamgín húe[l].

40 ¶ Aur subh ko tarke uthe, aur yih kahte húe pahár par charh gae, ki Lo, ham yahán hain, aur us zamín par, jis ke dene ká KHUDAWAND ne wa'da kiyá hai, charh jáenge[m]: kyúnki ham ne gunáh kiyá hai.

41 Tab Músá bolá, Tum ab kyún KHUDAWAND ke hukm kí mukhálafat karte ho[n]? yih to mufíd na hogí.

42 Úpar mat jáo, ki KHUDAWAND tumháre darmiyán nahín, táki tum apne dushmanon se hazímat na páo[o].

43 Is liye ki 'Amálíqí aur Kan'ání wahán tumháre sámhne hain, aur tum talwár se máre jáoge: kyúnki KHUDAWAND kí pairauí se tum bargashta húe ho, so KHUDAWAND tumháre sáth na hogá[p].

44 Lekin we sarkashí se pahár par charhte chale gae[q]: par KHUDAWAND ke 'ahd ká sandúq aur Músá khaimagáh se báhar na gae.

45 Aur 'Amálíqí aur Kan'ání, jo us pahár par rahte the, utre, aur unhen márá[r]; aur we Hurmah[s] tak unhen márte chale áye.

XV BAB.

1 Maide ke hadye aur tapáwan ká shar'a. 13, 29 Pardesí us hí shar'a ká páband hai. 17 Pahle gúndhan ko, utháyí húí qurbání ke liye, guzránne ká hukm. 22 Qurbání, nadánistagí ke qusúr ke liye. 30 'Amd ke gunáhon kí sazá. 32 Wuh jisne sabt ke hukm ko 'udúl kiyá, sangsár kiyá gayá. 37 Shar'a jhálaron kí babat.

PHIR KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá,

2 Baní Isráel ko farmá aur kah, Jab tum apne maskan kí zamín par, jo main tumhen dúngá pahuncho[a],

3 Aur KHUDAWAND ke liye hom, ya'ne charháwá[b], yá kháss nazr ká zabíha[c], yá khushí ká qurbán, yá tumhárí mu'aiyan auqát ke zabíha[d] guzráno, táki KHUDAWAND ke liye khushnúdí kí bú[e], gáe bail yá bher bakrí se, howe;

4 To cháhiye ki wuh, jo apní qurbání KHUDAWAND ke liye guzrántá hai[f], ek 'ushr maide ká[g], hín ke chauthe hisse ke tel se milá húá[h], hadya láwe.

5 Aur tapáwan ke liye mai chauthá hissa hín ká, charháwe[i]

Margin references (left): [o] 11 áyat. Khur. 16. 28. Mat. 17. 17. [p] Khur. 16. 12. [q] Dekho 2 áyat. [r] 23 áyat. Gin. 26. 65. aur 32. 11. Ist. 1. 35. 'Ibrán. 3. 17. [s] Gin. 1. 45. aur 26. 64. [t] 38 áyat. Gin. 26. 65. aur 32. 12. Ist. 1. 36, 38. [u] Ist. 1. 39. [x] Zab. 106. 24. [y] 1 Qur. 10. 5. 'Ibrán. 3. 17. [z] Dekho Ist. 2. 14. [a] Gin. 32. 13. Zab. 107. 40. [b] Hiz. 23. 35. 1490. [c] Gin. 13. 25. [d] Zab. 95. 10. Hiz. 4. 6. [e] Dekho 1 Sal. 8. 56. Zab. 77. 8. aur 105. 42. 'Ibrán. 4. 1. [f] Gin. 23. 19. [g] 27, 29 áyaten. Gin. 26. 25. 1 Qur. 10. 5. [h] Gin. 13. 31, 32. [i] 1 Qur. 10. 10. 'Ibrán. 3. 17. Yahúdá 5. [k] Gin. 26. 65. Yash. 14. 6, 10.

Margin references (right): 1490. [l] Khur. 33. 4. [m] Ist. 1. 41. [n] 35 áyat. 2 Taw. 24. 20. [o] Ist. 1. 42. [p] 2 Taw. 15. 2. [q] Ist. 1. 43. [r] 43 áyat. Ist. 1. 44. [s] Gin. 21. 3. Qáz. 1. 17. [a] 18 áyat. Ahb. 23. 10. Ist. 7. 1. [b] Ahb. 1. 2, 3. [c] Ahb. 7. 16. aur 22. 18, 21. [d] Ahb. 23. 8. 12, 38. Gin. 28. 19. 27. aur 29. 2, 8, 13. Ist. 16. 10. [e] Pait. 8. 27. [f] Khur. 29. 18. Ahb. 2. 1. aur 6. 14. [g] Khur. 29. 40. Ahb. 23. 13. [h] Ahb. 14. 10. Gin. 28. 5. [i] Gin. 28. 7. 14.

Peshtar MASÍH se, 1490.

yá zabíhe ke sáth, ek ek barra ke wáste, guzrániyo.

6 Aur hadye ke mendhe ke wáste aifah ke do dasweṉ hisse maida, tiháí hín tel se milá húá, guzráno[k].

7 Aur tapáwan ke liye tiháí hín mai Ḳhudáwand kí ḳhushnúdí kí bú ke liye guzrániyo.

8 Aur jo tú gáe bail se charháwá yá zabíha ḳháss nazr ká, yá salámí Ḳhudáwand ke liye guzráne[l];

9 To cháhiye tín dasweṉ hisse aifah ke maida ádhe hín tel se milá húá guzrániyo[m].

10 Aur tapáwan ke wáste ádhá hín mai hom karke Ḳhudáwand kí ḳhushnúdí kí bú ke liye guzrániyo.

11 Ek ek bachhre, aur mendhe, aur barra, aur bakrí ke bachche ke sáth yúṉ hí kiyá jáwe[n].

12 Muwáfiq apní qurbánioṉ ke shumár ke, har ek ke sáth jo shumár kí gaíṉ, aisá hí kíjiyo.

13 Sab mutawattin, jo Ḳhudáwand ke liye ḳhushbúí ká hom guzráneṉ, to usí taur par 'amal kareṉ.

14 Aur wuh pardesí ho, aur tum meṉ búdobásh kartá ho, aur wuh, jo tumháre darmiyán paidá húá, aur Ḳhudáwand ke liye ḳhushbúí ká hom guzráne, to jis tarah tum karte ho, wuh bhí kare.

15 Cháhiye ki tumhárí jamá'at ke liye, aur us pardesí ke liye, jis kí búdobásh tum meṉ ho, tumháre qarnoṉ meṉ abad tak ek hí rasm howe[o]: Ḳhudáwand ke áge jaise tum ho, waise hí pardesí bhí howeṉ.

16 Tumháre aur pardesíoṉ ke liye, jo tum meṉ rahte haiṉ, ek hí sharí'at aur ek hí hukm howe.

17 ¶ Phir Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

18 Baní Isráel ko farmá aur unheṉ kah, Jab tum us zamín tak pahunchoge[p], jaháṉ maiṉ tumheṉ le játá húṉ;

19 To aisá hogá, ki jab tum us zamín par kí roṭí kháo[q], to Ḳhudáwand ke liye uṭháne kí qurbání uṭháo.

20 Tum apne pahle gúndhe húe áṭe se ek girda uṭháne kí qurbání ke liye uṭháo[r]; ḳhirman kí qurbání ke taur par[s] use uṭháo.

21 Tum apne pahle hí gúndhe húe áṭe se, apne qarnoṉ meṉ, Ḳhudáwand ke liye uṭháne kí qurbání díjiyo.

22 ¶ Aur agar tum ḳhatá karo[t], aur un sab hukmoṉ par, jo Ḳhudáwand ne Músá ko farmáe, 'amal na karo,

23 Sab we hukm, jo Ḳhudáwand ne Músá kí ma'rifat us din se, ki hukm dená shurú' kiyá, tumháre sab qarnoṉ ke wáste farmáe;

24 To yúṉ cháhiye ki agar jamá'at se sahwaṉ ḳhatá ho gaí[u], aur us kí ánkhoṉ se chhipí ho, to sárí jamá'at ek bachhṛá charháwe ke liye zabh kare, ki Ḳhudáwand ke liye ḳhushnúdí kí bú ho, aur us ke sáth hadya o tapáwan ma'múl ke muwáfiq charháwe[x], aur ḳhatiyat ke liye bakrí ká ek bachcha guzráne[y].

25 Aur káhin baní Isráel kí sárí jamá'at ke liye kafára dewe[z], ki un ká gunáh baḳhshá jáwe; kyúṉki wuh bhúl chúk se húá: so we apne qurbán láweṉ, ki Ḳhudáwand ke liye hom howe, aur we apní ḳhatiyat apní bhúl chúk ke wáste Ḳhudáwand ke huzúr guzráneṉ:

26 To baní Isráel kí sárí jamá'at, aur pardesí, jo un meṉ rahte haiṉ, baḳhshe jáeṉge, is liye ki yih jamá'at kí bhúl chúk se húá.

27 ¶ Aur agar ek hí shaḳhs bhúl chúk se ḳhatá kare[a], to wuh ḳhatiyat ke liye bakrí eksála láwe.

28 Aur káhin us shaḳhs kí taraf se, jis ne bhúl chúk se ḳhatá kí, us kí ḳhatá ke liye Ḳhudáwand ke huzúr kafára dewe[b], táki us ká kafára ho; aur wuh baḳhshá jáwe.

29 Tum bhúl chúk kí ḳhatá kí bábat us ke liye. jo baní Isráel meṉ paidá húá ho, aur pardesí ke liye, jo un meṉ rahtá ho, ek hí sharí'at rakho[c].

30 ¶ Lekin wuh shaḳhs, jo báládastí se gunáh kare[d], ḳhwáh wuh mutawattin ho, ḳhwáh pardesí, wuh Ḳhudáwand kí ihánat kartá hai; wuh apní guroh meṉ se kaṭ jáe.

31 Kyúṉki us ne Ḳhudáwand ke hukm kí ihánat kí[e], aur us ke hukm ko bátil kiyá; wuh insán kaṭ jáe: us ká gunáh usí par ho[f].

32 ¶ Aur jab baní Isráel bayábán meṉ the, unhoṉ ne ek shaḳhs

k Gin. 28. 12, 14.
l Ahb. 7. 11.
m Gin. 28. 12, 14.
n 28 Báb.
o Khur. 12. 49. Gin. 9. 14. 29 áyat.
p 2 áyat. Ist. 26. 1.
q Yash. 5. 11, 12.
r Ist. 26. 2, 10. Amos 3. 2, 10.
s Ahb. 2. 14. aur 23. 10, 16.
t Ahb. 4. 2.
u Ahb. 4. 13.
x 8, 9, 10 áyateṉ.
y Dekho Ahb. 4. 23. Gin. 28. 15. Ast. 6. 17. aur 8. 35.
z Ahb. 4. 20.
a Ahb. 4. 27, 28.
b Ahb. 4. 35
c 15 áyat
d Ist. 17. 12. Zab. 19. 13. 'Ibrán. 10. 26. 2 Pat. 2. 10.
e 2 Sam. 12. 9. Amos. 13. 13.
f Ahb. 5. 1. Hiz. 18. 20.

Peshtar MASÍH se, 1490.

ko dekhá, ki wuh sabt ke din lakṛiáṉ jam'a kartá thá[g].

33 Tab we us ko, jo lakṛiáṉ jam'a kar rahá thá, pakaṛke Músá aur Hárún aur sárí jamá'at ke pás láe.

34 Unhoṉ ne use qaid meṉ ḍálá; kyúṉki un ko bayán nahíṉ kiyá gayá thá, ki us se kyá kiyá jáwe[h].

35 Tab ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, ki Yih shaḳhs már ḍálá jáwe[i]: sárí jamá'at ḳhaimagáh ke báhar us par patthráo kare[k].

36 Chunánchi sárí jamá'at use ḳhaimagáh ke báhar le gaí, aur use sangsár kiyá, ki wuh mar gayá, jaisá ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá.

37 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá,

38 Baní Isráel ko farmá aur unheṉ kah, We tamám qarnoṉ meṉ apne pairáhanoṉ ke kanároṉ ko jhálar lagáweṉ[l], aur ásmání rang ká ḍorá us par lagáweṉ.

39 Yih jhálar tumháre liye záhir hogí, táki tum jab use dekho, to ḲHUDÁWAND ke sáre hukmoṉ ko yád karo, aur un par 'amal karo, aur apne diloṉ aur ánkhoṉ kí pairauí meṉ[m], jin ke liye tum ziná karte ho[n], jásúsí na karo:

40 Táki tum mere sab hukmoṉ ko yád karo, aur un ko 'amal meṉ láo, aur apne Ḳhudá ke liye muqaddas ho[o].

41 Maiṉ ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ, jo tum ko zamín i Misr se báhar láyá, ki tumhárá Ḳhudá hoúṉ: maiṉ ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ.

XVI BÁB.

1 *Qurah o Dátan o Abirám ká fasád.* 23 *Músá báqí logoṉ ko un fasádioṉ ke ḳhaimoṉ se judá kar ḍálá.* 31 *Zamín phaṭke Qurah ko nigalti; ba'ze aur ág se jaláye játe.* 36 *Un logoṉ ke 'údsoz 'ibádatgáh ke kám ke wáste rakhe játe.* 41 *Chaudah hazár sát sau ádmí marí se halák hote, is liye ki unhon ne Músá aur Hárún ke úpar kuṛkuráhat kí thí.* 46 *Hárún baḳhúr jaláke wabá ko mauqúf karátá.*

1471 ke qaríb.

AUR Qurah bin Izhár bin Qihát bin Láwí, aur Dátan o Abirám baní Iliáb[a], aur On bin Falat, baní Rúbin, sarkash húe, aur Músá ke muqábale meṉ uṭhe,

2 Aur baní Isráel meṉ se aṛhái sau shaḳhs, jo sarguroh, aur námí, aur jamá'at ke mashhúr[b] the, sáth leke, Músá ke áge khaṛe húe:

[g] Ḳhur. 31. 14, 15. aur 35. 2, 3.
[h] Ahb. 24. 12.
[i] Ḳhur. 31. 14, 15.
[k] Ahb. 24. 14. 1 Sal. 21. 13. A'am. 7. 58.
[l] Ist. 22. 12. Mat. 23. 5.
[m] Dekho Ist 29 19. Aiy. 31. 7. Yar. 9. 14. Hiz. 6. 9.
[n] Zab. 73. 27. aur 106. 39. Ya'q. 4 4.
[o] Ahb. 11. 44, 45. Rúm. 12. 1. Qul. 1. 22 1 Pat. 1. 15, 16.
[a] Ḳhur. 6. 21. Gin. 26. 9. aur 27. 3. Yahúd. 11.
[b] Gin. 26. 9.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

3 Aur we Músá aur Hárún kí muḳhálafat par jam'a húe[c], aur unheṉ kahá, Lo, tum ziyádatí karte ho, is liye ki sárí jamá'at meṉ har ek shaḳhs muqaddas hai[d], aur ḲHUDÁWAND un ke darmiyán hai[e]: tum kyúṉ áp ko ḲHUDÁWAND kí jamá'at se baṛá jánte ho?

4 Músá yih sunke muṉh ke bhal girá[f]:

5 Phir us ne Qurah aur us kí sárí guroh ko kahá, Kal ḲHUDÁWAND dikhláegá, kaun us ká hai, aur kaun muqaddas hai[g]; aur wuh usí ko apne pás buláegá; aur wuh usí ko, jise us ne barguzída kiyá hai[h], apne nazdík karegá[i].

6 So tum yúṉ karo: Ai Qurah, tú aur terí sárí guroh apná apná 'údsoz leo;

7 Aur un meṉ ág bharo, aur ḲHUDÁWAND ke áge kal un meṉ baḳhúr jaláo: aur yúṉ hogá, ki wuh shaḳhs, jo ḲHUDÁWAND ká barguzída hai, wuhí muqaddas hogá; lo, tumhíṉ ziyádatí karte ho, ai baní Láwí.

8 Phir Músá ne Qurah ko kahá, Ai baní Láwí, sun rakho;

9 Tum kyá ise kam jánte ho[k], ki Isráel ke Ḳhudá ne tum ko baní Isráel kí jamá'at meṉ se apná muqarrab banáke is liye mumtáz kiyá[l], ki ḲHUDÁWAND ke ḳhaime kí ḳhidmat karo, aur jamá'at ke huzúr us kí ḳhidmat ke liye khaṛe raho?

10 Aur us ne tujh ko tere bháíoṉ samet, jo baní Láwí haiṉ, apná muqarrab kiyá: ab tum kahánat kí bhí tama'a karte ho?

11 So tú aur sab terí guroh ḲHUDÁWAND kí muḳhálafat par ikaṭṭhí húí hai: aur Hárún kaun hai, jo tum us ká shakwa karte ho[m]?

12 ¶ Phir Músá ne Dátan aur Abirám Iliáb ke beṭoṉ ko bulwáyá; we bole, Ham nahíṉ áte:

13 Yih kyá kam thá[n] ki tú ham ko us zamín se, jis meṉ dúdh aur shahd bahtá hai, chaṛhá láyá, ki hameṉ bayábáṉ meṉ halák kare? dúsre ab tú áp ko hamáre úpar ba zor ra,ís[o] banátá hai?

14 Na tú hameṉ aisí zamín meṉ láyá, jaháṉ dúdh aur shahd bahe[p], na tú ne khet aur angúr ke bág hameṉ mírás kar dí,e: kyá tú ham logoṉ kí ánkheṉ nikál ḍálegá? Ham to nahíṉ áne ke.

[c] Zab. 106. 16.
[d] Ḳhur. 19. 6.
[e] Ḳhur. 29. 45. Gin 14. 14. aur 35. 34.
[f] Gin. 14. 5. aur 20. 6.
[g] 3 áyat. Ahb. 21. 6. 7, 8, 12, 15.
[h] Ḳhur. 28. 1 Gin. 17. 5. 1 Sam. 2. 28 Zab. 105 26.
[i] Gin. 3. 10. Ahb. 10. 3. aur 21. 17, 18. Hiz. 40. 46. aur 44. 15, 16
[k] 1 Sam. 18. 23. Yas. 7. 13.
[l] Gin. 3. 41, 45. aur 8. 14. Ist. 10. 8.
[m] Ḳhur 16. 8 1 Qur. 3. 5.
[n] 9 áyat.
[o] Ḳhur. 2. 14. A'am. 7. 27, 28.
[p] Ḳhur. 3. 8. Ahb. 20. 24.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

15 Tab Músá ká gussa bhaṛká, aur KHUDAWAND se yúṇ bolá, Un ke hadye kí taraf tawajjuh mat kar[q]; maiṇ ne un se ek gadhá bhí nahíṇ liyá, na un meṇ se kisí ko dukh diyá[r].

16 Phir Músá ne Qurah ko kahá, ki Tú apní sárí guroh samet[s], aur Hárún bhí, KHUDAWAND ke huzúr[t] kal ke din házir ho:

17 Aur har ek shakhs apná apná 'údsoz lewe, aur us meṇ bakhúr ḍále, aur tum meṇ se har ek apná 'údsoz KHUDAWAND ke huzúr láwe, sab aṛhái sau 'údsoz howeṇ; aur tú aur Hárún bhí apná 'údsoz láwe.

18 So har ek ne apná apná 'údsoz liyá, aur us meṇ ág bharí, aur bakhúr ḍálá, aur jamá'at ke khaime ke darwáze par, Músá aur Hárún samet, á khaṛe húe.

19 Aur Qurah ne sárí guroh ko un kí mukhálafat par jamá'at ke khaime ke darwáze par jam'a kiyá: tab KHUDAWAND ká jalál sárí guroh ke sámhne záhir húá[u].

20 Aur KHUDAWAND ne Músá aur Hárún ko khitáb karke farmáyá,

21 Tum áp ko us guroh meṇ se judá karo[x], táki maiṇ unheṇ ek pal meṇ halák karúṇ[y].

22 Tab we auṇdhe gire[z] aur bole, Ai Iláh, sáre jismoṇ kí jánoṇ ke Khudá[a], gunáh ek kare, aur tú sárí guroh par gussa howe?

23 ¶ Tab KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá,

24 Ki tú jamá'at ko kah, ki Tum Qurah, aur Dátan aur Abirám ke khaimoṇ ke girdágird se dúr ho.

25 So Músá uṭhá, aur Dátan aur Abirám ke yaháṇ gayá, aur baní Isráel ke buzurg us ke píchhe ho lí,e.

26 Aur us ne jamá'at ko farmáyá, ki Un khabísoṇ ke khaimoṇ se nikal jáo[b], aur un kí kisí chíz ko háth na lagáo, tá na howe ki tum bhí un ke sab gunáhoṇ meṇ halák ho jáo.

27 So we Qurah, aur Dátan aur Abirám ke khaimoṇ ke girdágird se uṭh gae; aur Dátan, aur Abirám, aur un kí jorúáṇ, aur un ke beṭe, aur laṛke nikalke apne khaimoṇ ke darwáze par khaṛe húe.

28 Tab Músá ne kahá, Tum is se jániyo, ki KHUDAWAND ne mujhe bhejá hai[c], ki yih sab kám karúṇ; aur maiṇ ne kuchh apní khwáhish se nahíṇ kiyá[d].

29 Agar ye ádmí us maut se mareṇ, jis maut se sab marte haiṇ, yá un par koí hádisa aisá howe, jo sab par hotá hai, to maiṇ KHUDAWAND ká bhejá húá nahíṇ:

30 Par agar KHUDAWAND koí nayí bát[e] paidá kare, aur zamín apná muṇh phailáwe, aur un ko us sab samet, jo un ká hai, nigal jáwe, aur we jíte jí pátál meṇ jáeṇ[f], to tum jániyo, ki un logoṇ ne KHUDAWAND kí ihánat kí hai.

31 Aur yúṇ húá, ki joṇhíṇ Músá ye sab báteṇ kah chuká, to zamín, jo un ke níche thí, phaṭí[g]:

32 Aur zamín ne apná muṇh kholá, aur unheṇ, aur un ke gharon, aur un sab ádmíoṇ ko, jo Qurah ke the[h], aur un ke sab mál ko nigal gaí.

33 So we aur sab, jo un ke the, jíte jí pátál meṇ gae, aur zamín ne unheṇ chhipá liyá; aur jamá'at ke darmiyán se faná ho gae.

34 Aur sáre baní Isráel, jo un ke ás pás the, un ká chilláná sunke bháge; ki unhoṇ ne kahá, Na ho, ki zamín ham ko bhí nigal jáwe.

35 Phir KHUDAWAND ke huzúr se ek ág niklí[i], aur un aṛhái sau ko, jinhoṇ ne bakhúr guzráná thá, khá gaí[k].

36 ¶ Aur KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

37 Hárún káhin ke beṭe Ili'azar ko farmá, ki 'Údsozoṇ ko jale húoṇ meṇ se uṭhá, aur ág wahíṇ bakher de, kyúṇki we to muqaddas haiṇ[l].

38 Un ke aur un gunáhgároṇ ke 'údsozoṇ se, jo apne marne ke áp sabab the[m], barík barík pattar baná, ki mazbah par ḍhámpe raheṇ; is liye ki unhoṇ ne unheṇ KHUDAWAND ke huzúr rakhá, we muqaddas haiṇ: aur we baní Isráel ke liye ek nishán hoṇge[n].

39 Tab Ili'azar káhin ne wuh pítal ke 'údsoz, jinheṇ unhoṇ ne jo jal gae guzráná thá, lí,e, aur mazbah par ḍhámpne ko un ke pattar banwáe.

40 Táki baní Isráel ke liye yádgárí ho, ki koí pardesí, jo Hárún kí nasl se nahíṇ, KHUDAWAND ke huzúr bakhúr jaláne ko nazdík na áwe[o], táki us ká wuhí hál, jo Qurah aur us kí guroh ká húá,

[q] Paid. 4. 4, 5. [r] 1 Sam 12. 3. A'am. 20. 33. 2 Qur. 7. 2. [s] 6, 7 áyaten. [t] 1 Sam. 12. 3, 7. [u] 42 áyat. Khur. 16. 7, 10. Ahb. 9. 3, 23. Gin. 14. 10. [x] 45 áyat. Dekho Paid. 19. 17, 22. Yar. 51. 6 A'am. 2. 40. Muk 18. 4. [y] 45 áyat. Khur. 32. 10. aur 33. 5. [z] 45 áyat. Gin. 14. 5. [a] Gin. 27. 16. Aiy. 12 10. Wá'iz 12. 7. Yas. 57. 16. Zak. 12. 1. 'Ibrán. 12. 9. [b] Paid. 18. 12, 14. Yas. 52. 11. 2 Qur. 6. 17. Muk. 18. 4. [c] Khur. 3. 12. Ist. 19. 22. Zak. 2. 9, 11. aur 4. 9. Yúh. 5. 36.

[d] Gin. 24. 13. Yar. 23. 16. Hiz. 13. 17. Yúh. 5. 30. aur 6. 38. [e] Yas. 28. 21. [f] 33 áyat. Zab. 55. 15. [g] Gin. 26. 10. aur 27. 3. Ist. 11. 6. Zab. 106. 17. [h] Dekho 17 áyat. aur Gin. 26. 11. 1 Taw. 6. 22, 37. [i] Ahb. 10. 2. Gin. 11. 1. Zab. 106. 18. [k] 17 áyat. [l] Dekho Ahb. 27. 28. [m] Ams. 20. 2. Hab. 2. 10. [n] Gin. 17. 10. [o] Gin. 3. 10. 2 Taw. 26. 18.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

na howe; jaisá ḲHUDÁWAND ne us ke haqq meṉ Músá kí ma'rifat kahá thá.

41 ¶ Phir subh húe baní Isráel kí sárí jamá'at ne Músá aur Hárún kí shikáyat kí[p], aur bole, ki Tum ne ḲHUDÁWAND ke logoṉ ko halák kiyá.

42 Aur yúṉ húá ki jab wuh jamá'at Músá aur Hárún kí muḳhálafat par jam'a húí, to unhoṉ ne joṉhíṉ jamá'at ke ḳhaime par nigáh kí, woṉhíṉ badlí ne use chhipá liyá[q], aur ḲHUDÁWAND ká jalál záhir húá[r].

43 Tab Músá aur Hárún jamá'at ke ḳhaime par áe.

44 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

45 Tum áp ko us jamá'at meṉ se judá karo, táki maiṉ unheṉ ek lahze meṉ nábúd kar ḍálúṉ[s]. Tab we aundhe gir paṛe[t].

46 ¶ Aur Músá ne Hárún ko kahá, 'Údsoz le, aur us meṉ mazbah par kí ág rakh, aur us meṉ baḳhúr ḍál, aur jald jamá'at meṉ dáḳhil hoke un ke liye kafára de: kyúṉki ḲHUDÁWAND ke huzúr se gazab niklá, aur wabá shurú' húí[u].

47 Tab Hárún ne, jaisá Músá ne kahá, 'údsoz liyá, aur jamá'at meṉ lapakke dáḳhil húá; aur kyá dekhtá hai, ki wabá un meṉ dáḳhil húí: so us ne baḳhúr jaláke un logoṉ ke liye kafára diyá.

48 Wuh un murdoṉ aur zindoṉ ke bích meṉ khaṛá húá; tab wabá mauqúf húí.

49 We sab jo wabá se mare, siwá un ke, jo Qurah kí bábat halák húe, chaudah hazár sát sau the.

50 Phir Hárún jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par Músá pás phir áyá; aur wabá mauqúf ho gaí.

XVII BÁB.

1 *Bárah firqewáloṉ kí láṭhíoṉ ke darmiyán faqat Hárún kí láṭhí se phúl o phal nikalte.* 10 *Wuh rakhí játí, ki sarkashoṉ ke liye nishán howe.*

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko kah, aur un meṉ se un ke ábáí ḳhándán ke muwáfiq har gharáne píchhe un ke sab sardároṉ se ek ek láṭhí le, aur ye sab bárah láṭhíáṉ hoṉgí: aur har ek ká nám us kí láṭhí par likh.

3 Aur Láwí kí láṭhí par Hárún ká nám likh; is liye ki har ek sardár ke wáste un ke ábáí ḳhándánoṉ meṉ ek ek láṭhí hogí.

4 Aur unheṉ jamá'at ke ḳhaime meṉ 'ahdnáme ke sandúq meṉ sámhne rakh de, jaháṉ maiṉ tujh se muláqát kartá húṉ[a].

5 Aur yúṉ hogá, ki us shaḳhs kí láṭhí se, jo merá barguzída hai[b], phúl niklenge; aur maiṉ baní Isráel ke shakwe[c] apne úpar se, jo terí muḳhálafat se karte haiṉ, dúr karúṉgá.

6 ¶ Chunánchi Músá ne baní Isráel ko kahá, aur har ek ne un ke sardároṉ meṉ se apne apne ábáí ḳhándán ke muwáfiq láṭhí dí, sardár píchhe ek ek láṭhí us ko dí, so bárah láṭhíáṉ húíṉ; aur Hárún kí láṭhí unhíṉ meṉ thí.

7 Aur Músá ne láṭhíoṉ ko 'ahdnáme ke ḳhaime meṉ[d] ḲHUDÁWAND ke huzúr rakhá.

8 Aur aisá húá, ki Músá dúsre din 'ahdnáme ke ḳhaime meṉ, jo dáḳhil húá, to kyá dekhtá hai, ki Hárún kí láṭhí meṉ, jo Láwí ke gharáne kí thí, koṉpaleṉ phúṭíṉ, aur phúl phúle, aur bádám lage.

9 Tab Músá sab láṭhíoṉ ko ḲHUDÁWAND ke huzúr se sab baní Isráel ke sámhne nikál láyá: unhoṉ ne dekhá, aur harek ne apní láṭhí phir lí.

10 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, ki Hárún kí láṭhí 'ahdnáme ke ḳhaime meṉ lá rakh[e], ki sarkashoṉ ke liye ek nishán rahe[f], aur un kí shikáyat mujh se daf'a ho[g], táki we halák na howeṉ.

11 Aur Músá ne aisáhí kiyá; jaisá ḲHUDÁWAND ne use farmáyá, waisáhí us ne kiyá.

12 Tab baní Isráel ne Músá ko kahá, Dekh, ham mare, ham halák húe, ham sab ke sab faná húe.

13 Jo koí ḲHUDÁWAND ke maskan ke pás áwegá, maregá[h]: kyá ham sab faná aur halák howeṉge?

XVIII BÁB.

1 *'Ibádatgáh meṉ káhinoṉ aur Láwíoṉ ká judá judá kám.* 9 *Káhinoṉ ká hissa.* 21 *Láwíoṉ ká hissa.* 25 *Láwíoṉ ko apne hisse meṉ se káhinoṉ ke liye uṭháyí húí qurbání guzránná hai.*

PHIR ḲHUDÁWAND ne Hárún ko farmáyá, ki maqdis ká gunáh[a] tujh par, aur tere beṭoṉ[b],

---

p Gin. 14. 2. Zab. 106.25.
q Ḳhur. 40. 34.
r 19 áyat. Gin. 20. 6.
s 21, 24 áyateṉ.
t 22 áyat. Gin. 20. 6.
u Ahb. 10. 6. Gin. 1. 53 aur 8. 19 aur 11. 33. aur 18. 5. 1 Taw. 27. 24. Zab. 106.29.
a Ḳhur. 25. 22. aur 29. 42, 43. aur 30. 36.
b Gin. 16. 5.
c Gin. 16. 11.
d Ḳhur. 38. 21. Gin. 18. 2. A'am. 7. 44.
e 'Ibrán. 9. 4.
f Gin. 16. 38.
g 5 áyat.
h Gin. 1. 51, 53. aur. 18. 4, 7.
a Ḳhur. 28. 38.
b Gin. 27. 20.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

aur tere ábáí ḳhándán par tujh samet hogá: aur terí kahánat ká gunáh tujh par, aur tere beṭoṉ par hogá.

2 Aur tú apne bháíoṉ baní Láwí ko bhí, jo tere báp ke firqe meṉ haiṉ, apne sáth lá, táki tere sáth mileṉ[c], aur terí ḳhidmat kareṉ[d]; par tú apne beṭoṉ samet 'ahdnáme ke ḳhaime ke sámhne ḳhidmatguzárí kar[e].

3 Aur we terí aur sáre ḳhaime kí muháfazat kareṉ[f]: faqat we maqdis ke básanoṉ aur mazbah ke nazdík na jáweṉ[g], tá na howe ki we bhí aur tum bhí halák ho jáo[h].

4 So we tere sáth mileṉ, aur jamá'at ke ḳhaime kí, us kí sárí ḳhidmat samet, muháfazat kareṉ: aur koí pardesí tumháre nazdík na áne páwe[i].

5 Aur tum maqdis aur mazbah kí muháfazat karo[k], táki áge ko phir baní Isráel par qahr na howe[l].

6 Aur dekho, ki maiṉ ne tumháre bháíoṉ baní Láwí ko baní Isráel meṉ se leke[m] ḲHUDÁWAND ke liye hadya tumheṉ supurd kiyá[n], táki jamá'at kí ḳhidmat kareṉ.

7 So tú apne beṭoṉ samet sab mazbah ke kámoṉ meṉ apní kahánat kí muháfazat kar[o], aur tum parde ke andar kí ḳhidmat karo[p]: maiṉ ne kahánat kí ḳhidmat tum ko hadya diyá hai; aur jo pardesí nazdík áwe, qatl kiyá jáwe.

8 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Hárún ko ḳhitáb kiyá, Dekh, maiṉ ne baní Isráel kí sab uṭháí húí qurbáníoṉ kí muháfazat tujhe dí[q]; maiṉ ne unheṉ tere mamsúh hone ke sabab se[r] tujhe aur tere beṭoṉ ko abadí rasm ke wáste diyá.

9 In chízoṉ meṉ se, jo ág se mahfúz haiṉ, ye tere liye hoṉgí: un kí sab qurbáníáṉ, kyá hadya[s], kyá ḳhaṭiyat[t], kyá asám[u], jo mujh pás láweṉ, tere aur tere beṭoṉ ke liye niháyat muqaddas hoṉgí.

10 Tú un ko us jagah par, jo bahut muqaddas hai, kháíyo[x], har koí mardoṉ se use kháwe: yih tere liye muqaddas hai.

11 Aur yih bhí tere liye hai: baní Isráel ke hadye kí uṭháí húí qurbání un kí sab hiláí húí qurbáníoṉ samet[y], tujhe, aur tere beṭoṉ, aur terí beṭíoṉ ko tujh samet rasm i abadí ke liye dín[z]: jo koí tere ghar meṉ pák ho, so use kháwe[a].

12 Sab achchhe se achchhá tel, aur achchhí se achchhí mai[b] aur gehúṉ un ke pahle phal ke[c], jinheṉ we ḲHUDÁWAND ko dete haiṉ, maiṉ ne tujh ko díe.

13 Aur un kí zamín ke sáre pahle phal, jinheṉ we ḲHUDÁWAND ke huzúr láweṉ[d], tere hoṉge: tere ghar meṉ, jo koí pák ho, use kháwe[e].

14 Baní Isráel kí har ek haram kí chíz terí hai[f].

15 Har ek jo pahlá peṭ ká kholnewálá hai jándároṉ se, jise we ḲHUDÁWAND kí qurbání láweṉ, ḳhwáh insán ho ḳhwáh haiwán, terá hogá[g]: lekin tú ádmíoṉ ke palauṭhoṉ aur un ká, jo nápák chárpáyoṉ se pahle paidá howeṉ, fidiya díjiyo[h].

16 Aur tú ek mahínewále insán ká apne ánkne ke muwáfiq[i], pánch misqál rúpá, bís jírah[k] ke misqál se, jo maqdis meṉ murauwaj hai, fidiya díjiyo.

17 Lekin gáe, bheṛ bakrí ke bachche, jo palauṭhe haiṉ, tú un ká fidiya na díjiyo[l]: we muqaddas haiṉ: tú un ká lahú mazbah par chhiṛkiyo, aur un kí charbí sunghá, ki ḲHUDÁWAND ke liye ḳhushbúí ká hom ho[m].

18 Aur un ká gosht tere liye hogá, jaise hiláí húí qurbání ká sína, aur dahiná shána tere liye haiṉ[n].

19 Sab uṭháí húí qurbáníoṉ ko muqaddas chízoṉ meṉ se, jinheṉ baní Isráel ḲHUDÁWAND ke liye uṭháweṉ, tujh ko aur tere beṭoṉ aur beṭíoṉ ko tujh samet, rasm i abadí ke liye, diyá[o]: yih ḲHUDÁWAND ke huzúr tere aur terí nasl ke liye tujh samet namak ká 'ahd[p] hamesha ke liye hai.

20 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Hárún ko farmáyá, Tú un kí zamín meṉ se mírás na lená, aur tere liye un ke darmiyán hissa na hogá: kyúṉki baní Isráel meṉ terá hissa aur terí mírás maiṉ húṉ[q].

21 Dekh, maiṉ ne sáre dasweṉ hisse, jo baní Isráel nikáleṉ, baní Láwí ko mírás díe[r]: yih us ḳhid-

[c] Dekho Pald. 29. 34. [d] Gin. 3. 6, 7. [e] Gin. 3. 10. [f] Gin. 3. 25, 31, 36. [g] Gin. 16. 40. [h] Gin. 4. 15. [i] Gin. 3. 10. [k] Ḳhur. 27. 21. aur 30. 7. Ahb. 24. 3. Gin. 8. 2. [l] Gin. 16. 46. [m] Gin. 3. 12, 45. [n] Gin. 3. 9. aur 8. 19. [o] 5 áyat. Gin. 3. 10. [p] 'Ibrán. 9. 3, 6. [q] Ahb. 6. 16, 18. 26. aur 7. 6, 32. Gin. 5. 9. [r] Ḳhur. 29. 29. aur 40. 13, 15. [s] Ahb. 2. 2, 3. aur 10. 12, 13. [t] Ahb. 4. 22, 27. aur 6. 25, 26. [u] Ahb. 6. 1. aur 7. 7. aur 10. 12. aur 14. 13. [x] Ahb. 6. 16, 18, 26, 29. aur 7. 6.

[y] Ḳhur. 29. 27, 28. Ahb. 7. 30, 34. [z] Ahb. 10. 14. Ist. 18. 3. [a] Ahb. 22. 2, 3, 11, 12, 13. [b] Ḳhur. 23. 19. Ist. 18. 4. Naham. 10. 35, 36. [c] Ḳhur. 22. 29. [d] Ḳhur. 22. 29. aur 23. 19. aur 34. 26. Ahb. 2. 14. Gin. 15. 19. Ist. 26. 2. [e] 11 áyat. [f] Ahb. 27. 28. [g] Ḳhur. 13. 2. aur 22. 29. Ahb. 27. 26. Gin. 3. 13. [h] Ḳhur. 13. 13. aur 34. 20. [i] Ahb. 27. 2, 6. Gin. 3. 47. [k] Ḳhur. 30. 13. Ahb. 27. 25. Gin. 3. 47. Hiz. 45. 12. [l] Ist. 15. 19. [m] Ahb. 3. 2, 5. [n] Ḳhur. 29. 26, 28. Ahb. 7. 31, 32, 34. [o] 11 áyat. [p] Ahb. 2. 13. 2 Taw. 13. 5. [q] Ist. 10. 9. aur 12. 12. aur 14. 27, 29. aur 18. 1, 2. Yash. 13. 14, 33. aur 14. 3. aur 18. 7. Zah 16. 5. Hiz. 44. 28. [r] Ahb. 27. 30, 32. 24, 26 áyaten. Naham. 10, 37. aur 12. 44. 'Ibrán. 7. 5, 8, 9.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

mat kí bábat, jo we jamá'at ke ḳhaime meṉ karte haiṉ[s], un ká haqq i ḳhidmat hai.

22 Aur áge ko baní Isráel jamá'at ke ḳhaime ke nazdík hargiz na áweṉ[t], na ho ki we gunáhgár hoṉ, aur mar jáweṉ[u].

23 Balki baní Láwí jamá'at ke ḳhaime kí ḳhidmat kareṉ[x]; we un ke gunáhoṉ ke uṭhánewále hoṉge. Tumháre qarnoṉ meṉ yih rasm i abadí hogí, aur tum baní Isráel ke darmiyán mírás na páoge.

24 Is liye ki we dasweṉ hisse[y], jinheṉ baní Isráel uṭháí húí qurbání ḲHUDÁWAND ko láweṉ, maiṉ ne baní Láwí kí mírás meṉ dí,e: isí wáste maiṉ ne un ke haqq meṉ kahá, ki we baní Isráel ke darmiyán mírás na páwenge[z].

25 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá,

26 Ki Láwíoṉ ko kah, ki Jab tum baní Isráel se we dasweṉ hisse, jo maiṉ ne tumhárí mírás kar dí,e haiṉ, lo, to tum har dasweṉ hisse ká daswáṉ hissa[a] uṭháne kí qurbání kí bábat, ḲHUDÁWAND ko qurbán karo.

27 Aur yih tumhárí uṭháí húí qurbániáṉ mahsúb howengí, jaise baní Isráel gehúṉ ḳhirman se aur mai kolhú se láweṉ[b].

28 Tum bhí isí tarah uṭháí húí qurbání ḲHUDÁWAND ke liye apne sab dasweṉ hissoṉ se, jinheṉ tum baní Isráel se leoge, uṭháiyo; aur tum us meṉ se uṭháí húí qurbání ḲHUDÁWAND kí Hárún káhin ko díjiyo.

29 Tum apne sáre hadyoṉ meṉ se sab uṭháí húí qurbániáṉ ḲHUDÁWAND ke liye uṭháiyo; un meṉ se jo sab meṉ achchhá ho un ká muqaddas karnewálá uṭháyá jáwe.

30 Aur un se kaho, ki Jab tum un meṉ se achchhe ko uṭháo, to wuh tumháre liye, ai Láwío, jaisá galla ḳhirman ká, aur 'usára kolhú ká, mahsúb hogá[c],

31 Aur tum aur tumhárá ḳhándán use, jis jagah cháhe, waháṉ kháwe: kyúṉki yih us ḳhidmat kí bábat, jo tum jamá'at ke ḳhaime meṉ karte ho, tumhárá mihnatána hai[d].

32 Aur jab tum us meṉ se achchhe se achchhá uṭháoge, tab tum gunáhgár na ṭhahroge[e], aur baní Isráel kí muqaddas chízoṉ ko nápák na karoge[f], aur halák na hoge.

XIX BAB.

1 Judáí ká pání, jo lál gáe kí rákh se taiyár kiyá játá. 11 Nápákoṉ ke pák karne meṉ kyúṉ ise isti'amál kareṉ.

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko ḳhitáb karke farmáyá,

2 Yih sharí'at ká hukm hai, jo ḲHUDÁWAND ne yih kahte húe farmáyá, ki Baní Isráel ko kah, ki ek lál gáe, jo bedág aur be'aib ho, aur jis par kabhí júá na rakhá gayá ho[a], tujh pás láweṉ.

3 Tum use Ili'azar káhin ko do, ki use ḳhaimagáh se báhar[b] le jáwe, aur wuh us ke huzúr zabh kí jáwe.

4 Aur Ili'azar káhin apní unglí par us ká lahú leke jamá'at ke ḳhaime ke darwáze kí jánib sát martabe chhiṛke[c].

5 Phir us ke sámhne wuh gáe jaláí jáwe; us ká chamṛá, us ká gosht, us ká ḳhún us ke gobar samet, sab jaláyá jáwe[d].

6 Phir káhin waháṉ sant kí lakṛí aur zúfá aur qirmiz leke[e] us jaltí húí gáe par ḍál de.

7 Tab káhin apne kapṛe dhowe, aur pání meṉ gusl kare[f]; ba'd us ke ḳhaimagáh meṉ dáḳhil ho, aur yih káhin shám tak nápák rahegá.

8 Aur wuh, jo use jalátá hai, apne kapṛe pání se dhowe, aur apná badan pání se dhowe, aur shám tak nápák rahegá.

9 Aur koí pák shaḳhs us gáe kí rákh ko[g] jam'a kare, aur ḳhaimagáh ke báhar sáf jagah phenk de; aur use baní Isráel kí jamá'at ke liye, táki chhiṛakne ke pání meṉ[h] miláí jáwe, rahne dewe; kyúṉki yih ḳhatiyat hai.

10 Aur wuh, jo us gáe kí rakh ko sameṭtá hai, apne kapṛe dhowe, aur shám tak nápák rahegá: aur yih baní Isráel ke, aur un pardesíoṉ ke liye, jo un meṉ búdobásh karte haiṉ, ek rasm i abadí rahe.

11 ¶ Jo koí kisí ádmí kí lásh ko chhúegá, sát din tak nápák rahegá[i].

12 Wuh apne taiṉ tísre din us se pák kare[k], aur sátweṉ din táhir hogá: par agar wuh apne taiṉ

Marginal references:
s Gin. 3. 7, 8.
t Gin. 1. 51.
u Ahb. 22. 9.
x Gin. 3. 7.
y 21 áyat.
z 20 áyat. Ist. 10. 9. aur 14. 27, 29. aur 18. 1.
a Nahem. 10. 38.
b 30 áyat.
c 27 áyat.
d Mat. 10. 10. Lúq. 10. 7. 1 Qur. 9. 13. 1 Tim. 5. 18.
e Ahb. 19. 8. aur 22. 16.
f Ahb. 22. 2, 15.
a Ist. 21. 3. 1 Sam. 6. 7.
b Ahb. 4. 12, 21. aur 16. 27. Ibrán. 13. 11.
c Ahb. 4. 6. aur 16. 14, 19. 'Ibrán. 9. 13.
d Khur. 29. 14. Ahb. 4. 11, 12.
e Ahb. 14. 4, 6, 49.
f Ahb. 11. 25. aur 16. 28.
g 'Ibrán. 9. 13.
h 13, 20, 21 áyateṉ. Gin. 31. 26.
i Ahb. 21. 1. Gin. 5. 2. aur 9. 6, 10. aur 31. 19. 16 áyat. Nau. 4. 14. Haj. 2. 13.
k Gin. 31. 19.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

tísre din pák na karegá, to sátweṉ din táhir na hogá.

13 Jis kisí ne kisí ádmí kí lásh ko chhúá, aur áp ko pák na kiyá, to us ne KHUDAWAND ke maskan ko nápák kiyá [l]; wuh shakhs baní Isráel meṉ se kaṭ jáegá: kyúṉki chhiṛakne ká pání us par chhiṛká nahíṉ gayá [m], wuh nápák hai: us kí nápákí ab tak us par hai [n].

14 Agar koí kisí khaime meṉ mare, to us kí bábat yih hukm hai, ki jo koí us khaime meṉ áwe, aur we sab, jo khaime meṉ haiṉ, sát din tak nápák raheṉge.

15 Aur har ek khulá bartan, jis par sarposh ḍhampá húá na howe, nápák hai [o].

16 Aur jo koí jangal meṉ talwár se máre húe ko chhúwe, yá murde ke badan ko, yá ádmí kí haḍḍí ko, yá gor ko, sát din tak nápák rahegá [p].

17 So we nápák ádmí ke liye us jalí húí gáe kí rákh, jo gunáh se pák kartí hai, leṉ [q], aur ek básan meṉ us par bahte húe pání se ḍáleṉ;

18 Aur ek pák ádmí zúfá lewe [r], aur use pání meṉ ḍuboke khaime par aur sáre básanoṉ par, aur un ádmíoṉ par, jo wahán haiṉ, aur us par, jis ne haḍḍí ko, yá talwár se máre húe ko, yá murde ko, yá qabr ko chhúá hai, chhiṛke;

19 Aur pák hí ádmí tísre din aur sátweṉ din nápák par chhiṛke; aur phir sátweṉ din apne taíṉ pák kare [s], aur apne kapṛe dhowe, aur pání se naháwe, tab shám ko pák hogá.

20 Lekin wuh shakhs, jo nápák ho, aur us ne áp ko pák na kiyá, wuhí shakhs jamá'at meṉ se kaṭ jáegá; kyúṉki us ne KHUDAWAND ke maqdis ko nápák kiyá [t]; is liye ki chhiṛakne ká pání us par chhiṛká na gayá, wuh nápák hai.

21 Aur yih un ke liye rasm i abadí hogí, ki jo koí chhiṛakne ká pání chhiṛke, apne kapṛe dhowe; aur jo koí chhiṛakne ke pání ko háth lagáwe, shám tak nápák rahegá.

22 Aur wuh chíz, jise nápák ádmí chhúe, nápák hai [u]; aur jo koí us chíz ko chhúegá, shám tak nápák rahegá [x].

[l] Ahb. 15. 31. [m] Gin. 8. 7. 9 áyat. [n] Ahb. 7. 20. aur 22. 3. [o] Ahb. 11. 32. Gin. 31. 20. [p] 11 áyat. [q] 9 áyat. [r] Zab. 51. 7. [s] Ahb. 14. 9. [t] 13 áyat. [u] Haj. 2. 13. [x] Ahb. 15. 5.

XX BÁB.

1 Baní Isráel dasht i Sín meṉ utarte, jahán Mariyam kí wafát hotí. 2 Pání ke na hone ke sabab kuṛkuṛáte. 7 Maríbah meṉ Músá chaṭán ko mártá, aur us meṉ se páni nikáltá. 14 Qádis meṉ Músá Adúm ke mulk kí ráh jáne cháhtá, par use jáne nahíṉ dete. 22 Koh i Húr par Hárún apná 'uhda Ili'azar ke liye chhoṛ detá, aur bá'd us ke, ján bahaqq húí.

Peshtar MASÍH se, 1453.

BA'D us ke, baní Isráel kí sárí jamá'at pahle mahíne meṉ dasht i Sín ko [a] áí, aur Qádis meṉ utrí; Maryam [b] wahán marí aur gaṛí.

2 Wahán jamá'at ke liye pání na thá [c]; so we jam'a hoke Músá aur Hárún ke barkhiláf húe [d].

3 Aur un logoṉ ne Músá se jhagṛá kiyá [e], aur kahá, Ai kásh ki jab hamáre bháí KHUDAWAND ke áge mar gae, ham bhí mar játe [f].

4 Tum KHUDAWAND kí jamá'at ko is dasht meṉ kyúṉ láe [g], ki ham aur hamáre jánwar yahán marte haiṉ?

5 Aur tum hameṉ Misr se is bure maqám meṉ láne ko kyúṉ chaṛhá láe? is jagah to khetíáṉ, aur anjír, aur angúr aur anár nahíṉ haiṉ; yahán to píne ko pání bhí nahíṉ.

6 Tab Músá aur Hárún jamá'at ke sámhne se jamá'at ke khaime ke darwáze par gae, aur muṉh ke bhal gire [h]: tab KHUDAWAND ká jalál un par záhir húá [i].

7 ¶ Aur KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

8 Wuh 'asá le [k], aur tú aur Hárún terá bháí, tum donoṉ jamá'at ko ikaṭṭhá karo, aur us baṛe patthar ko, jo un kí ánkhoṉ ke sámhne hai, kaho, aur wuh apná pání degá; tú un ke liye baṛe patthar se pání nikál [l], aur us jamá'at ko aur un ke chárpáyoṉ ko píne ko de.

9 Chunánchi Músá ne KHUDAWAND ke áge se, jaisá use hukm húá thá, us láṭhí ko liyá [m].

10 Aur Músá aur Hárún ne jamá'at ko us baṛe patthar ke sámhne ikaṭṭhá kiyá, aur us ne unheṉ kahá, ki Suno, ai bágío, kyá ham tumháre liye baṛe patthar se pání nikáleṉ [n]?

11 Tab Músá ne apná háth uṭháyá, aur us baṛe patthar ko do bár apne 'asá se márá; to bahut pání niklá, aur jamá'at ne aur un ke chárpáyoṉ ne piyá [o].

12 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá

[a] Gin. 33. 36. [b] Khur. 15. 20. Gin. 26. 59. [c] Khur. 17. 1. [d] Gin. 16. 19, 42. [e] Khur. 17. 2. Gin. 14. 2. [f] Gin. 11. 1, 33. aur 14. 37. aur 16. 32, 35, 49. [g] Khur. 17. 3. [h] Gin. 14. 5. aur 16. 4, 22, 45. [i] Gin. 14. 10. [k] Khur. 17. 5. [l] Naham. 9. 15. Zab. 78. 15, 16. aur 105. 41. aur 114. 8. Yas. 43. 20. aur 48. 21. [m] Gin. 17. 10. [n] Zab. 106. 33. [o] Khur. 17. 6. Ist. 8. 15. 1 Qur. 10. 4.

Peshtar Masíh se, 1453.

aur Hárún ko kahá, Is liye ki tum mujh par i'atiqád na láe[p], ki baní Isráel ke huzúr merí taqdís karte[q], so tum is jamá'at ko us zamín men, jo main ne unhen dí hai, na láoge.

13 Yih ‖ Maríbah ká pání hai[r]; kyúnki baní Isráel ne Khudawand se jhagrá kiyá, aur us ne un ke darmiyán apne taín muqaddas kiyá.

14 ¶ Tab Músá ne Qádis se Adúm ke bádsháh ko elchí ke háth yún kahlá bhejá[s], ki Tere bháí Isráel[t] ne kahá hai, ki Un sab taklífon ko, jo safar men hamen darpesh húín, tú jántá hai;

15 Aur hamáre bápdáde Misr men dákhil húe[u], aur ham Misr men bahut muddat rahe[w], aur Misríon ne ham ko aur hamáre bápdádon ko dukh diyá[x]:

16 To jab ham Khudawand ke áge chilláe, tab us ne hamárí áwáz suní[y]: so us ne ek firishte ko bhejá[z], aur ham ko Misr men se nikál láyá; aur dekh, ham Qádis ke shahr men hain, jo terí sarhadd se milá húá hai.

17 So ham ko apne mulk men hoke guzar jáne díjiye: ki ham kheton aur angúr ke bágon men dákhil na honge, aur na kúon ká pání píwenge: ham sháhráh se hoke nikle chale jáwenge[a], ham dahine aur báen háth na murenge, jab tak ki terí sarhaddon se báhar na nikal jáwen.

18 Lekin Adúm ne us se kahá, Tú merí taraf guzar na kar; nahín to, main talwár leke tere barkhiláf niklúngá.

19 Phir baní Isráel ne use kahá, ki Ham ráh se hoke chale jáenge; aur agar ham, yá hamáre jánwar terá pání píwen, to ham us kí qímat tujhe denge[b]: faqat apne páon se guzar jáenge.

20 Us ne kahá, Tú hargiz jáne na páwegá[c]. Tab Adúm us ke barkhiláf bare zor se bahut log leke niklá.

21 So Adúm ne Isráel ko ráh na dí, ki us kí sarhadd men se hoke jáwen[d]: tab baní Isráel us kí samt se mure[e].

22 ¶ Aur baní Isráel kí sárí jamá'at Qádis[f] se rawána hoke koh i Húr par áí[g].

23 Aur Khudawand ne koh i Húr par, jo Adúm kí sarhadd se milá húá thá, Músá aur Hárún ko kahá,

24 Hárún apne logon se mile[h]: kyúnki wuh us zamín men, jo main ne baní Isráel ko dí hai, dákhil na hogá, is liye ki tum Maríbah ke páníon par mere hukm kí mukhálafat karke bágí húe[i].

25 Hárún aur us ke bete Ili'azar ko le, aur un ko koh i Húr par lá[k].

26 Hárún ke kapre utár, aur us ke kapre us ke bete Ili'azar ko pinhá: ki Hárún apne logon men já milegá, aur yahán mar jáegá.

27 Chunánchi jaisá Khudawand ne hukm kiyá thá, Músá ne waisá hí kiyá: aur we jamá'at ke huzúr koh i Húr par charhe.

28 Aur Músá ne Hárún ke kapre utáre, aur us ke bete Ili'azar ko pinháe[l]; aur Hárún ne pahár par rihlat kí[m]: aur Músá aur Ili'azar pahár par se utar áe.

29 Jab sárí jamá'at ne dekhá, ki Hárún ne wafát pái, to Isráel ke sáre gharáne Hárún par tís din tak roe[n].

XXI BAB.

1 Isráelí Hurmah men Kan'ánion se kuchh nuqsán uthâke un ko haram kar dete. 4 Log phir kurkuráte, aur is bá'is jalánewále sámp un ke bích men bheje játe.. 7 Is par we táib hote, aur birinjí sámp ke wasíle se sihhat páte. 10 Isráelí chand manzil taí karte. 21 Saihún, 33 aur 'Uj maqtúl hote.

AUR jab 'Arád Kan'ání bádsháh ne[a], jis ká páetakht janúb kí jánib thá, suná, ki Isráel jásúsí kí ráh se áe[b], to Isráel se lará, aur kitne ek un men se pakar le gayá.

2 Tab Isráel ne Khudawand kí nazr mání[c], aur bolá, ki Agar tú sach much un logon ko mere háth men giriftár kar de, to main un kí bastíon ko haram kar dúngá[d].

3 Chunánchi Khudawand ne Isráel kí áwáz suní, aur Kan'ánion ko giriftár kar diyá; aur unhon ne unhen aur un kí bastíon ko haram kar diyá: aur us ne us maqám ká nám ‖ Hurmah rakhá.

4 ¶ Phir unhon ne koh i Húr se[e] daryá e Qulzum kí samt kúch kiyá, táki Adúm kí sarzamín se ghúm jáwen[f]: lekin we log ráh e ráh men niháyat diltang húe;

5 Aur Khudá[g] aur Músá se badgumán hoke yún bole, Tum kyún

p Gin. 27. 14. Ist. 1. 37. aur 3. 26. aur 32. 51.
q Ahb. 10. 3. His. 20. 41. aur 36. 23. aur 38. 16. 1 Pat. 3. 15.
r Ist. 33. 8. Zab. 95. 8. aur 106. 32, wag.
‖ Ya'ne Jhagrá. Dekho Khur. 17. 7.
s Qáz. 11. 16, 17.
t Ist. 2. 4, wag. aur 23. 7. 'Abad. 10, 12.
u Paid. 46. 6. A'am. 7. 15.
w Khur. 12. 40.
x Khur. 1. 11, wag. Ist. 26. 6. A'am. 7. 19.
y Khur. 2. 23. aur 3. 7.
z Khur. 3. 2. aur 14. 19. aur 23. 20. aur 33. 2.
a Dekho Gin. 21 22. Ist. 2. 27.
b Ist. 2. 6, 28.
c Qáz. 11. 17.
d Dekho Ist. 2. 27, 29.
e Ist. 2. 4, 8, 9. Qáz. 11. 18.
f Gin. 20. 37.
g Gin. 21. 4.

h Paid. 25. 8. Gin. 27. 13. aur 31. 2. Ist. 32. 50.
i 13 áyat.
k Gin. 33. 38. Ist. 32. 50.
l Khur. 29. 29, 30.
1452.
m Gin. 33. 38. Ist. 10. 6. aur 32. 50.
n Yún Ist. 34. 8.
a Gin. 33. 40 Dekho Qáz. 1. 16.
b Gin. 13. 21.
c Paid. 28. 20. Qáz. 11. 30.
d Ahb. 27. 28.
‖ Ya'ne Bilkull haram kiyá húá.
e Gin. 20. 22. aur 33. 41.
f Qáz. 11. 18.
g Zab. 78. 19.

Pahilar MASÍH se, 1452.

ham ko Misr se chaṛhá láe, ki ham bayábán meṇ mareṇ[h]? yaháṇ to na roṭí hai, na pání; ham ko is halkí roṭí se karáhiyat átí hai[i].

6 Tab ḲHUDÁWAND ne[k] un logoṇ meṇ jalánewále sámp[l] bheje; unhoṇ ne unheṇ káṭá; aur bahut se baní Isráel mar miṭe.

7 ¶ Tab we log Músá kane áe, aur bole, Ham ne gunáh kiyá[m], ki ham ne ḲHUDÁWAND kí aur terí badgoí kí[n]: so tú ḲHUDÁWAND se du'á máng[o], ki wuh ham meṇ se un sámpoṇ ko daf'a kare. Chunánchi Músá ne logoṇ ke liye du'á mángí.

8 Tab ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, Ek sámp baná, aur ek neze par laṭká: so jo ḍasá húá us par nazar karegá, to wuh bachegá.

9 Chunánchi Músá ne pítal ká ek sámp banáke neze par rakhá[p]; aur aisá húá, ki sámp ne jo kisí ko káṭá, to jab us ne us pítal ke sámp par nigáh kí, to wuh jítá rahá.

10 ¶ Tab baní Isráel ne waháṇ se kúch kiyá, aur Aubát meṇ ḳhaime khaṛe kí,e[q].

11 Phir Aubát se kúch kiyá, aur 'Aiye ul 'Abáríṃ par, dasht meṇ jo Moáb ke muqábil hai, mashriq kí samt ḳhaime istáda kí,e[r].

12 ¶ Waháṇ se kúch karke wádí i Zarad meṇ[s] ḳhaime khaṛe kí,e.

13 Jab waháṇ se chale, to Arnún ke pár áke ḳhaime khaṛe kí,e; wuh Amúríoṇ kí sarhadd se áke bayábán meṇ bahtí hai: kyúṇki Arnún Moáb kí sarhadd hai[t], Moáb aur Amúríoṇ ke darmiyán.

14 Is sabab ḲHUDÁWAND ke jangnáme meṇ likhá hai, ḲHUDÁWAND ándhí meṇ Wahib par qábiz húá, aur Arnún kí nahroṇ par,

15 Aur nahroṇ kí us wádí par, jo 'Ár kí bastíoṇ kí taraf jáke Moábíoṇ kí sarhaddoṇ se miltí hai[u].

16 Aur waháṇ se Biar par já paṛe[x]: wuh ek kúá hai, jis kí bábat ḲHUDÁWAND ne Músá ko kahá, ki Logoṇ ko faráham kar, ki maiṇ unheṇ páni dúṇgá.

17 ¶ Us waqt Isráel ne yih rág gáyá[y], Ai kúe, tú ubal á; ai logo, tum us kí ta'ríf ápas meṇ gáo.

18 Raísoṇ ne yih kúá khodá, qaum ke amíroṇ ne use banáyá, 'asá se aur apní láṭhíoṇ se. Tab we us dasht se Mattanah ko gae;

19 Aur Mattanah se Nahaliel ko, aur Nahaliel se Bámát ko;

20 Aur Bámát se us wádí meṇ, jo Moáb ke mulk meṇ hai, Pisgah kí choṭí tak, jo bayábán kí sath par musharraf hai[a].

21 ¶ Waháṇ baní Isráel ne Saihún ko, jo Amúríoṇ ká bádsháh thá, elchí kí ma'rifat yih paigám kahlá bhejá[a], ki

22 Ham ko apní sarzamín se guzar jáne de: ham khetoṇ aur angúr ke bágoṇ meṇ dáḳhil na hoṇge; ham kúe ká pání na píweṇge, balki sháhráh se sídhe chale jáeṇge, yaháṇ tak ki terí sarhadd se báhar ho jáeṇ[b].

23 Par Saihún ne unheṇ apní sarhadd se guzar na karne diyá, balki apne lashkar ko faráham karke Isráel se muqábala karne ko bayábán meṇ nikla[c]; aur us ne Yahas meṇ[d] pahunchke Isráel se jang kí.

24 Aur Isráel ne unheṇ talwár kí dhár se már liyá[e], aur un kí zamín par, Arnún se leke Yabúq tak aur baní 'Ammún tak, qabza kiyá[e]: kyúṇki baní 'Ammún kí sarhadd mazbút thí.

25 Ġaraz baní Isráel ne ye sab shahr le líe; aur Amúríoṇ ke sab shahroṇ meṇ, Hasbún meṇ aur us ke sab gáṇwoṇ meṇ, baní Isráel base.

26 Hasbún Amúríoṇ ke bádsháh Saihún ká shahr thá, jo Moáb ke agle bádsháh se laṛá, aur us kí sárí mamlukat Arnún tak, us ke háth se le lí.

27 Isí liye yih zarb ul masal hai, ki Hasbún meṇ áo, Saihún ká shahr bane, aur ta'mír ho.

28 Ki ág Hasbún se niklí[f], aur shu'ala Saihún ke shahr se, jo Moáb ke 'Ár ko[g] khá gayá, aur Arnún ke paháṛoṇ ke sardároṇ ko:

29 Ai Moáb, tujh par wáwailá hai! ai Kamús kí qaum[h], tú halák húí! us ne apne beṭe bhagáe, aur apní beṭíáṇ Amúríoṇ ke bádsháh Saihún kí asír kar díṇ.

30 Un ká núr játá rahá, Hasbún se Daibún[i] tak; aur ham ne Nufah tak, háṇ Madibá tak[k] unheṇ be-chirág kar diyá.

31 ¶ Aur Isráelíoṇ ne Amúríoṇ kí mamlukat meṇ sukúnat kí.

h Ḳhur. 16. 3. aur 17. 3.
i Gin. 11. 6.
k 1 Qur. 10. 9.
l Ist. 8. 15.
m Zab. 78. 34.
n 5 áyat.
o Ḳhur. 8. 8. 28. 1 Sam. 12. 19. 1 Sal. 13. 6. A'am. 8. 24.
p 2 Sal. 18. 4. Yúh. 3. 14, 15.
q Gin. 33. 43.
r Gin. 33. 44.
s Ist. 2. 13.
t Gin. 22. 36. Qáz. 11. 18.
u Ist. 2. 18, 29.
x Qáz. 9. 21.
y Ḳhur. 15. 1. Zab. 105. 2. aur 106. 12.
a Gin. 23. 28.
a Ist. 2. 26, 27. Qáz. 11. 19.
b Gin. 20. 17.
c Ist. 29. 7.
d Ist. 2. 32. Qáz. 11. 20.
e Ist. 2. 33. aur 29. 7. Yash. 12. 1, 2. aur 24. 8. Naham. 9. 22. Zab. 135. 10, 11. aur 136. 19. 'Amús 2. 9.
f Yar. 48. 45, 46.
g Ist. 2. 9, 18. Yas. 15. 1.
h Qáz. 11. 24. 1 Sal. 11. 7, 33. 2 Sal. 23. 13. Yar. 48. 7, 13.
i Yar. 48. 18, 22.
k Yas. 15. 2.

Peshtar MASÍH se, 1452.

[l] Gin. 32. 1. Yar. 48. 32. [m] Ist. 3 1. aur 29. 7. [n] Yash. 13. 12. [o] Ist. 3. 2. [p] 24 áyat. Zab. 135. 10, 11. aur 136 20. [q] Ist. 3. 3, 4, wag.

32 Phir Músá ne jásús Ya'zír ko bheje[l]; unhon ne us ke gánw le líe, aur Amúríon ko, jo wahán the, nikál diyá.

33 ¶ Tab we phire, aur Basan kí taraf chaṛhe[m]; aur Basan ke bádsháh 'Uj ne apne sab log leke jang ke liye Adrá'e men[n] un ká sámhná kiyá.

34 Tab KHUDAWAND ne Músá ko farmáyá, Us se mat ḍar[o]: ki main ne unhen, us ke log aur mamlukat samet, tere háth men diyá; so tú us se wuhí kar, jo tú ne Amúríon ke bádsháh Saihún, Hasbún ke rahnewále se, kiyá[p].

35 Chunánchi unhon ne us ko, aur us ke beṭon aur sáre logon ko yahán tak márá, ki koí bhágnewálá báqí na chhoṛá[q]: aur us kí sarzamín ko le liyá.

XXII BÁB.

1 *Bala'ám Balaq kí pahlí da'wat ko námanzúr kartá.* 15 *Dusrí da'wat páke játá hai.* 22 *Ráh men ek firishta us ko márḍáltá agar us kí gadhí use na bacháti.* 36 *Balaq us kí mihmání kartá.*

[a] Gin. 35. 48. [b] Qáz. 11. 25. [c] Khur. 15. 15. [d] Gin. 31. 8. Yash. 13. 21. [e] Ist. 23. 4. Yash. 13. 22. aur 24. 9. Nehem. 13. 1, 2. Mík. 6. 5. 2 Pat. 2. 15. Yahúd. 11. Mak. 2. 14. [f] Dekho Gin. 28. 7. Ist. 23. 4. [g] Gin. 23. 7.

PHIR baní Isráel ne kúch kiyá[a], aur Moáb ke maidánon ko nahr i Yardan par Yaríhú ke muqábil khaimagáh kí.

2 ¶ Aur jab Safúr ke beṭe Balaq[b] ne wuh sab, jo baní Isráel ne Amúríon se kiyá, dekhá,

3 To Moáb un logon se nipaṭ ḍará[c], ki we bahut the; aur Moáb baní Isráel ke sabab se pareshán húá.

4 Tab Moáb ne Midyán ke buzurgon se[d] kahá, ki Ab ye log un sab ko, jo hamáre áspás hain, yún cháṭ jáwenge, jis tarah se bail maidán kí ghás ko chaṭ kar letá hai. Us waqt Safúr ká beṭá Balaq Moábíon ká bádsháh thá.

5 So us ne qásid Ba'úr ke beṭe Bala'ám pás[e] Fatúr ko, jo baní 'Ammún kí sarzamín men lab i daryá[f] thá, bheje, táki use yih kahke bulá láwen, ki Dekh, log Misr se báhar áe hain: dekh, un se zamín chhip gaí hai, aur mere muqábil ṭhahre hain.

6 So ab tashríf láiye, aur merí khátir se un logon ke haqq men bad du'á kíjiye[g]; ki we mujh se bahut qawí hain: sháyad ki main unhen már sakún, aur unhen is zamín par se haṭá dún: ki main yaqín jántá hún, jise tú ne barakat kí du'á kí, use barakat húí; aur jis par tú ne la'nat kí, wuh la'natí húá.

[h] 1 Sam. 9. 7, 8. [i] 19 áyat. [k] Paid. 20. 3. 20 áyat. [l] Gin. 23. 20. Rúm. 11. 28. [m] 6 áyat. [n] Gin. 24. 13.

7 So Moáb aur Midyán ke buzurg jádú kí mazdúrí[h] leke rawána húe aur Bala'ám pás áe, aur Balaq ká paigám use pahuncháyá.

8 Us ne unhen kahá, ki Áj rát tum yahán raho[i] aur jaisá kuchh KHUDAWAND mujhe farmáegá, main tumhen kahúngá. Chunánchi Moáb ke amíron ne Bala'ám ke yahán maqám kiyá.

9 Tab Khudá Bala'ám pás áyá[k], aur us se kahá, Ye kaun log hain, jo tere pás hain?

10 Bala'ám ne Khudá ko jawáb diyá, ki Safúr ke beṭe Balaq ne, jo Moáb ká bádsháh hai, unhen mujh pás bhejá, aur kahá hai, ki

11 Dekh, ye log, jo Misr se nikal áe hain, zamín un se chhip gaí: tú á, aur merí khátir ke liye un ke haqq men bad du'á kar; sháyad main un se laṛ sakún, aur unhen bhagá dún.

12 Khudá ne Bala'ám ko kahá, Tú un ke sáth mat jáiyo; tú un logon ke haqq men bad du'á na kíjiyo: is liye ki we mubárak hain[l].

13 Bala'ám ne subh ko uṭhke Balaq ke amíron se kahá, Tum apní sarzamín ko jáo; kyúnki KHUDAWAND ne mujhe tumháre sáth jáne kí ijázat na dí.

14 Moáb ke sardár uṭhe, aur Balaq pás gae, aur bole, ki Bala'ám ne hamáre sáth áne se inkár kiyá.

15 ¶ Tab Balaq ne aur amíron ko, jo sharáfat aur shumár men pahlon se ziyáda the, phir bhejá.

16 Unhon ne áke Bala'ám se kahá, Safúr ke beṭe Balaq ne yún kahá hai, ki Mujh tak tashríf láne se kisí tarah na rukiye:

17 Main bahut baṛí 'izzat se terá mansab baṛháúngá, aur jo kuchh tú mujhe farmáegá, main karúngá: main terí minnat kartá hún, ki á aur un logon ke haqq men merí khátir se bad du'á kar[m].

18 Bala'ám ne Balaq ke khádimon ke jawáb men kahá, Agar Balaq apná ghar rúpe aur sone se bharke mujhe dewe[n], taubhí main KHUDAWAND apne Khudá ke hukm se sartábí kar nahín

Peshtar MASÍH se, 1452.

saktá, ki us se kam yá ziyáda karúṉ[o].
19 So ab áp bhí yaháṉ shab-básh hújiye[p]; maiṉ dekhúṉ, Khudáwand ab ke mujhe kyá farmátá hai.
20 Phir Ḳhudá rát ko Bala'ám pás áyá[q], aur use kahá, Agar log tujhe buláne áweṉ, to uṭh, aur un ke sáth já: magar jo bát maiṉ tujhe kahúṉgá, wuhí kíjiyo[r].
21 So Bala'ám subh ko uṭhá, aur apní gadhí par zín rakhá, aur Moáb ke amíroṉ ke hamráh gayá.
22 ¶ Tab Ḳhudá ká qahr bhaṛká, is liye ki wuh gayá, aur Khudáwand ká firishta jáke ráh meṉ khaṛá húá, táki us se muzáhamat kare[s]. Pas wuh apní gadhí par chaṛhá húá játá thá, aur us ke do chákar us ke sáth the.
23 So gadhí ne Khudáwand ke firishte ko dekhá, ki ráh meṉ apní talwár háth meṉ khíṉche khaṛá hai: tab gadhí ne ráh se muṉh moṛá, aur maidán ko chalí[t]; tab Bala'am ne gadhí ko márá, táki use ráh par láwe.
24 Tab Khudáwand ká firishta angúroṉ ke ek kúche meṉ khaṛá húá; waháṉ ek díwár idhar thí, aur ek díwár udhar.
25 Phir jo gadhí ne Khudáwand ke firishte ko dekhá, to díwár se já aṛí, aur Bala'ám ká páṉw díwár se dabá; phir us ne use márá.
26 Tab Khudáwand ká firishta phir áge chalá, aur ek tang ráh meṉ, jahán jagah na thí ki dahne yá báeṉ muṛe, jáke khaṛá húá.
27 Phir jo gadhí ne Khudáwand ke firishte ko dekhá, to Bala'ám ko li,e húe baiṭh gaí: tab Bala'ám ká gussa bhaṛká, aur us ne gadhí ko láṭhí se márá.
28 Tab Khudáwand ne gadhí ká muṉh kholá[u], aur us ne Bala'ám ko kahá, Maiṉ ne terá kyá kiyá hai, ki tú ne tín bár mujhe márá?
29 Bala'ám ne gadhí ko kahá, ki Tú ne mujhe masḳhara banáyá: kásh ki mere háth meṉ talwár hotí, to maiṉ tujhe yahíṉ márke ḍál detá[x].
30 Gadhí ne Bala'ám ko kahá[y], Kyá maiṉ terí gadhí nahíṉ húṉ, jis par tú chaṛhá húá hai? jab se ki maiṉ tujh pás húṉ is din talak kabhú maiṉ ne tujh se aisá kiyá hai? Wuh bolá, Nahíṉ.
31 Wuṉhíṉ Khudáwand ne Bala'ám kí áṉkheṉ kholíṉ[z], aur us ne Khudáwand ke firishte ko dekhá, ki ráh meṉ khaṛá hai, aur us ke háth meṉ talwár khíṉchí húí hai: us ne apná sir jhukáyá, aur auṉdhá girá[a].
32 Khudáwand ke firishte ne use kahá, ki Tú ne apní gadhí ko tín bár kyúṉ márá? Dekh, maiṉ niklá húṉ, ki terá muḳhálif banúṉ, is liye ki terí ráh merí nazar meṉ gumráhí hai[b]:
33 Aur gadhí ne mujh ko dekhá, aur wuh tín martaba mere sámhne se phirí: agar wuh mere sámhne se na phirtí, to maiṉ tujh ko már hí ḍáltá, aur us ko jítá chhoṛtá.
34 Bala'ám ne Khudáwand ke firishte ko kahá, Mujh se gunáh húá[c], aur maiṉ ne na jáná, ki tú mere muqábale ko ráh meṉ khaṛá hai; so ab agar merá jáná tujhe ḳhush nahíṉ átá, to maiṉ phir jáúṉ.
35 Khudáwand ke firishte ne Bala'ám ko kahá, Ab to tú un ádmíoṉ ke sáth já: magar faqat wuhí bát, jo maiṉ tujhe kahúṉgá, kahiyo[d]. So Bala'ám Balaq ke amíroṉ ke hamráh gayá.
36 ¶ Jab Balaq ne suná, ki Bala'ám pahuṉchá, wuh us ke istiqbál ko nikalke[e] Moáb ke us shahr tak gayá, jo Arnún kí sarhadd aur us ke mulk kí niháyat par thá[f].
37 Tab Balaq ne Bala'ám ko kahá, Kyá maiṉ ne tujhe baṛí árzú se na buláyá thá? tú mujh pás kyúṉ na chalá áyá? kyá mujh meṉ qudrat nahíṉ, ki terá martaba baṛháúṉ[g]?
38 Bala'ám ne Balaq ko jawáb diyá, Dekh, maiṉ tujh pás áyá: mujh meṉ ab kuchh qudrat hai, ki tujhe koí bát kahúṉ? wuh bát jo Ḳhudá mere muṉh meṉ ḍálegá, wuhí maiṉ tujhe kahúṉgá[h].
39 Aur Bala'ám aur Balaq sáth gae, aur jákar ‖Qaryat Hissát meṉ dáḳhil húe.
40 Balaq ne bachhṛe aur meṉḍhe zabh kí,e, aur Bala'ám aur un sardároṉ ke liye, jo us ke sáth the, bheje.
41 Aur subh ko yúṉ húá, ki

---
[o] 1 Sal. 22. 14. 2 Taw. 18. 13.
[p] 8 áyat.
[q] 9 áyat.
[r] 35 áyat. Gin. 23. 12, 26. aur 24. 13.
[s] Ḳhur. 4. 24.
[t] Dekho 2 Sal. 6. 17. Dán. 10. 7. Amál 22. 9. 2 Pat. 2. 16. Yahúd. 11.
[u] 2 Pat. 2. 16.
[x] Amsál 12. 10.
[y] 2 Pat. 2. 16.
[z] Dekho Paid. 21. 19. 2 Sal. 6. 17. Lúq. 24. 16, 31.
[a] Ḳhur. 34. 8.
[b] 2 Pat. 2. 14, 15.
[c] 1 Sam. 15. 24, 30. aur 26. 21. 2 Sam. 12. 13. Aiy. 34. 31, 32.
[d] 20 áyat.
[e] Paid. 14. 17.
[f] Gin. 21. 13.
[g] 17 áyat. Gin. 24. 11.
[h] Gin. 23. 26. aur 24. 13. 1 Sal. 22. 14. 2 Taw. 18. 13.
‖ Ya'ne Kúchoṉ ká shahr.

Peshtar MASÍH se, 1452.

Balaq ne Bala'ám ko sáth liyá, aur use Ba'al kí ek únchí jagah par[i] chaṛháyá, aur waháṉ se qaum ke kanáre dekhe.

XXIII BÁB.

1, 13, 28 *Balaq kí qurbániáṉ.* 7, 18 *Bala'ám kí masleṉ.*

TAB Bala'ám ne Balaq ko kahá, ki Mere liye yaháṉ sát mazbah baná, aur mere liye yaháṉ sát bail aur sát menḍhe muhaiyá kar[a].

2 Balaq ne, jaisá Bala'ám ne kahá thá, kiyá; aur Balaq aur Bala'ám ne har mazbah par[b] ek bail aur ek menḍhá chaṛháyá.

3 Phir Bala'ám ne Balaq ko kahá, ki Apne chaṛháwe ke pás khaṛá rah[c], aur maiṉ játá húṉ; sháyad KHUDÁWAND mujh se muláqát kare[d]: jo kuchh wuh mujhe dikháegá, maiṉ tujh se kahúṉgá. So wuh úpar ko chalá.

4 Chunánchi Khudá Bala'ám ko milá[e]: us ne use kahá, Maiṉ ne sát mazbah tartíb dí,e, aur ek ek bail aur ek ek menḍhá chaṛháyá.

5 Tab KHUDÁWAND ne ek bát Bala'ám ke muṉh meṉ ḍálí[f], aur use kahá, Balaq kane phir já, aur us ko yúṉ kah.

6 So wuh us kane phir áyá: aur kyá dekhtá hai, ki wuh apne chaṛháwe ke nazdík Moáb ke sab amíroṉ samet khaṛá hai.

7 Tab us ne apní masal kahní shurú' kí[g], Arám se mujh ko Balaq ne bulwáyá, Moáb ká bádsháh mashriq ke paháṛoṉ se láyá: Áiyo, Ya'qúb ko merí khátir se bad du'á kíjiyo[h]: aur áiyo, Isráel ko burá kahiyo.

8 Maiṉ kyúṉkar us ko bad du'á karúṉ, jis ko Khudá ne bad du'á nahíṉ kí[i]? yá us ko burá kahúṉ, jis ko KHUDÁWAND ne burá nahíṉ kahá?

9 Kyúṉki pattharoṉ kí choṭí par se maiṉ us ko dekhtá húṉ, aur ṭíloṉ par se maiṉ use táktá húṉ: dekho, ye log akele sukúnat kareṉge[k], aur qaumoṉ ke darmiyán we shumár na kí,e jáeṉge[l].

10 Ya'qúb kí gard ke zarroṉ ko kaun gin saktá hai[m], aur baní Isráel kí chauthái kaun shumár kar saktá hai? Kásh maiṉ sádiqoṉ kí maut marúṉ[n], aur merí 'áqibat un kí sí ho.

11 Tab Balaq ne Bala'ám ko kahá, Yih tú ne mujh se kyá kiyá? Maiṉ tujhe láyá, ki mere dushmanoṉ ko bad du'á kare[o], aur dekh, ki tú unheṉ barakat de chuká.

12 Us ne jawáb diyá aur kahá, Kyá mujh par wájib nahíṉ, ki wuhí bát, jo KHUDÁWAND ne mere muṉh meṉ ḍálí, kahúṉ[p]?

13 Phir Balaq ne use kahá, Ab mere sáth aur ek jagah tashríf le chaliye; waháṉ se áp un ko dekhiye: tú un ká kanára hí dekhegá; we sab ke sab dekhe na jáeṉge; mere liye waháṉ se un par bad du'á kar.

14 ¶ So wuh use waháṉ se Zufím ke maidán meṉ koh i Pisgah kí choṭí par, le gayá; waháṉ sát mazbah banáe; har mazbah par ek bachhṛá ek menḍhá chaṛháyá[q].

15 Tab us ne Balaq se kahá, ki Tú yaháṉ apne chaṛháwe pás ṭhahrá rah, jab tak maiṉ waháṉ Khudá se mil áúṉ.

16 Chunánchi KHUDÁWAND Bala'ám ko milá, aur us ke muṉh meṉ bát ḍálí[r], aur farmáyá, Balaq pás phir já, aur yúṉ kah.

17 Aur jab wuh us pás pahunchá, to kyá dekhtá hai, ki wuh apne chaṛháwe ke pás Moáb ke ra,ísoṉ, samet khaṛá hai. Tab Balaq ne us se púchhá, KHUDÁWAND ne kyá farmáyá?

18 Tab us ne apní masal kahní shurú' kí, aur bolá, Uṭh[s], ai Balaq, aur sun; ai Safúr ke beṭe, merí taraf kán dhar:

19 Khudá insán nahíṉ jo jhúṭh bole, na ádmízád hai, ki pashemán howe[t]: kyá wuh kahe, aur na kare: aur farmáwe, aur use púrá na kare?

20 Dekh, maiṉ ne hukm páyá, ki barakat dúṉ; us ne barakat dí hai[u]; maiṉ badal kar nahíṉ saktá.

21 Wuh Ya'qúb meṉ badí nahíṉ pátá[x], na Isráel meṉ fasád dekhtá hai: KHUDÁWAND us ká Khudá us ke sáth hai[y], aur bádsháh kí dhúm un ke darmiyán hai.

22 Khudá unheṉ Misr se nikál láyá[z]: un ká gainḍe ká sá zor hai.

23 Koí afsún Ya'qúb par nahíṉ chaltá, koí badfálí Isráel ke barkhiláf nahíṉ: us waqt Ya'qúb ke aur Isráel ke haqq meṉ yih kahá jáegá, ki Khudá ne kyá kiyá[a]!

Peshtar MASÍH se, 1452.

[i] Ist. 12. 2.
[a] 29 áyat.
[b] 14, 30 áyaten.
[c] 15 áyat.
[d] Gin. 24. 1.
[e] 16 áyat.
[f] Gin. 22. 35. 16 áyat. Ist. 18. 18. Yar. 1. 9.
[g] 18 áyat. Gin. 24. 3, 15, 2?. Aly. 27. 1 aur 29. 1. Zab. 78. 2. His. 17. 2. Mik. 2. 4. Hab. 2. 6.
[h] Gin. 22. 6, 11, 17.
[i] Yas. 47. 12, 13.
[k] Ist. 33. 28.
[l] Khur. 33 16. 'Az. 9. 2. Afs. 2. 14.
[m] Pald. 13. 6 aur 22. 17.
[n] Zab. 116. 15.
[o] Gin. 22. 11, 17. aur 24. 10.
[p] Gin. 22. 38.
[q] 1, 2 áyaten.
[r] Gin. 22. 35 5 áyat.
[s] Qaz. 3. 20.
[t] 1 Sam. 15 29. Mal. 3. 6 Rúm. 11. 29 Tit. 1. 2. Ya'q. 1. 17
[u] Pald. 12. 2 aur 22. 17. Gin. 22. 12.
[x] Róm. 4. 7, 8.
[y] Khur. 13. 21. aur 29. 45, 46. aur 33 14
[z] Gin. 24. 8.
[a] Zab. 31 19. aur 44. 1.

Peshtar MASÍH se, 1452.

24 Dekh, ye log bágh ke taur se khaṛe honge, aur áp ko babar kí tarah uṭháwenge[b]: na sowegá, jab tak shikár na khá le, aur jab tak zakhmí ká lahú na pí le[c].

25 ¶ Tab Balaq ne Bala'ám ko kahá, Unhen tú hargiz bad du'á na kar, aur unhen tú hargiz barakat na de.

26 Bala'ám ne jawáb diyá, aur Balaq ko kahá, Kyá main ne tujhe nahín kahá, ki Sab kuchh jo KHUDÁWAND kahegá, main wuhí karúngá[d]?

27 ¶ Tab Balaq ne Bala'ám ko kahá, Áiye, main áp ko aur jagah le jáún[e]; wahán sháyad Khudá ko pasand áwe, ki tú mere liye un par bad du'á kare.

28 Tab Balaq ne Bala'ám ko Fagúr kí choṭí par, jo bayábán kí sath par musharraf hai[f], láyá.

29 Wahán Bala'ám ne Balaq se kahá, ki Mere liye yahán sát mazbah baná[g], aur is jagah mere wáste sát bachhṛe aur sát mendhe muhaiyá kar.

30 Chunánchi Balaq ne, jaisá Bala'ám ne farmáyá thá, kiyá; aur har ek mazbah par ek bachhṛá aur ek mendhá guzráná.

XXIV BÁB.

1 *Bala'ám, tafauwul chhoṛke, Isráel kí nekbakhtí kí peshíngoí kartá.* 10 *Balaq gusse hoke, us ko rukhsat kar detá.* 15 *Ya'qúb ke sitáre ká tulú' honá aur chand qaumon kí tabáhí ká hál nubúwat se bayán kartá.*

JAB Bala'ám ne dekhá, ki Isráel ko barakat dená KHUDÁWAND ko khush áyá, to wuh ab ke, jaisá áge tafauwul karne játá thá[a], na gayá, balki bayábán kí taraf tawajjuh kí.

2 Aur Bala'ám ne apní ánkh uṭhái, aur baní Isráel ko dekhá ki apne sibṭon kí tartíb par ṭhahre hain[b]; tab Rúh Ulláh us par názil húí[c].

3 Aur wuh apní masal le chalá[d], aur bolá, Ba'úr ká beṭá Bala'ám kahtá hai, aur wuh shakhs, jis kí ánkhen khul gaí hain;

4 Wuh, jis ne Khudá ká sukhan suná hai, aur Qádir ká khiyál dekhá hai, gash khá gayá hai[e], par us kí ánkhen khulí hain, kahtá hai:

5 Kyá hí khúb hain tere khaime, ai Ya'qúb, aur tere maskan, ai Isráel!

6 Ye phaile húe hain, wádíon kí tarah se, aur lab i daryá ke bágon ke taur par, aur jaise 'úd ke darakht, jo KHUDÁWAND ne lagáe hon, aur jaise sarau ke darakht[f], jo pání ke kanáre hon[g].

7 Aur wuh apní moṭh se pání baháwegá, aur us ká tukhm bahut se pánion men[h] hogá; us ká bádsháh Agág se fáiq hogá[i], aur us kí bádsháhí buland hogí[k].

8 Khudá us ko Misr se báhar nikál láyá; us men gainḍe kí qúwat hai[l]: wuh apne dushmanon kí qaumon ko kháwegá[m], aur un kí haḍḍíán chaknáchúr karegá[n], aur apne tíron se unhen chhedegá[o].

9 Wuh jhuktá hai[p], aur loṭtá hai, jaise sher aur babar: us ko kaun uṭhá saktá hai? Mubárak hai wuh, jo tujhe mubárak kahe; aur mal'ún hai wuh, jo tujh par la'nat kare[q].

10 ¶ Tab Balaq ká gussa Bala'ám par bhaṛká, aur us ne apní tálíán márín[r]: aur Balaq ne Bala'ám ko kahá, Main ne tujhe talab kiyá, ki tú mere dushmanon par bad du'á kare[s]; aur dekh, tú ne tínon bár unhen khúb barakat hí bakhshí.

11 Chal, ab apne makán ko bhág: main ne kahá thá, ki baṛí 'izzat se terá martaba baṛháún[t]; par dekh, KHUDÁWAND ne tujhe 'izzat se báz rakhá.

12 Bala'ám ne Balaq ko jawáb diyá, Kyá main ne tere qásidon ko, jinhen tú ne mere pás bhejá, na kahá thá, ki

13 Agar Balaq apná ghar rúpe sone se bharke mujhe dewe, merí majál nahín, ki KHUDÁWAND ke farmán ke siwá, apne dil se kuchh bhalá yá burá karún[u]: balki jo kuchh KHUDÁWAND kahegá, main wuhí kahúngá?

14 Ab tú dekh, main apne logon men játá hún: so tú á, ki main tujhe khabar dúngá[x], ki ye log tere logon se pichhle dinon men[y] kyá karenge.

15 ¶ Phir us ne apní masal kahní shurú' kí[z], aur bolá, Ba'úr ká beṭá Bala'ám kahtá hai; aur wuh shakhs, jis kí ánkhen khul gaí hain;

16 Wuh, jis ne Khudá ká kalám suná, aur us kí dánish ko, jo bahut buland hai, jáná; jis ne

[b] Paid. 49. 9. [c] Paid. 49. 27. [d] Gin. 22. 38. 12 áyat. 1 Sal. 22. 14. [e] 13 áyat. [f] Gin. 21. 20. [g] 1 áyat. [a] Gin. 23. 3, 15. [b] Gin. 2. 2, wag. [c] Gin. 11. 25. 1 Sam. 10. 10. aur 19. 20, 23. 2 Taw. 15. 1. [d] Gin. 23. 7, 18. [e] Dekho 1 Sam. 19. 24. Dán. 8. 18. aur 10. 15, 16. 2 Qur. 12. 2, 3, 4. Mukh. 1. 10, 17.

[f] Zab. 104. 16. [g] Zab. 1. 3. Yar. 17. 8. [h] Yar. 51. 13. Muk. 17. 1, 15. [i] 1 Sam. 15. 9. [k] 2 Sam. 5. 12. 1 Taw. 14. 2. [l] Gin. 23. 22. [m] Gin. 14. 9. aur 23. 24. [n] Zab. 2. 9. Yas. 38. 13. Yar. 50. 17. [o] Zab. 45. 5. Yar. 50. 9. [p] Paid. 49. 9. [q] Paid. 12. 3. aur 27. 29. [r] Hiz. 21. 14, 17. aur 22. 13. [s] Gin. 23. 11. Ist. 23. 4, 5. Yash. 24. 9, 10. Nahem. 13. 2. [t] Gin. 22. 17, 37. [u] Gin. 22. 18. [x] Mík. 6. 5. Muk. 2. 14. [y] Paid. 49. 1. Dán. 2. 28. aur 10. 14. [z] 3, 4 áyaten.

Peshtar MASÍH se, 1452.

Qádir ká ḳhiyál dekhá; jo gash men̤ hai, par us kí ánkhen̤ khulí hain̤, kahtá hai:

17 Main̤ use dekhún̤gá, par abhí nahín̤[a]; main̤ us par nazar karún̤gá, par na nazdík se: Ya'qúb se ek sitára niklegá[b], aur Isráel se ek sáhib i iqtidár uṭhegá[c], aur Moáb kí nawáhí ko már legá, aur sáre baní Set ko halák karegá.

18 Adúm mamlúk hogá[d], aur Sha'ír apne dushmanon̤ kí mírás hogá, aur Isráel bahádurí karegá.

19 Ya'qúb kí nasl se niklegá wuh, jo riyásat karegá[e]; aur jo shahr men̤ báqí rah jáegá, halák karegá.

20 ¶ Phir us ne 'Amálíq ko dekhá, aur apní masal le chalá aur bolá, 'Amálíq ummaton̤ men̤ pahlá thá, par us ká anjám nestí nábúdí hogí.

21 Phir us ne Qainí par nigáh kí, aur apní masal kahní shurú' kí, aur bolá, Wuh maqám, jo terá maskan hai, mustahkam hai; tú pahár par apná áshiyána baná:

22 Lekin Qainí barbád honge, yahán̤ tak ki Asúr tujhe pakar le jáegá.

23 Phir wuh apní masal le chalá, aur bolá, Afsos! kaun zinda rahegá, jab Ḳhudá hí yún̤ karegá?

24 Aur Kittíon̤ kí taraf[f] se jaház áwenge, aur Asúr aur 'Ibr[g] ko dukh pahuncháwenge, aur we bhí nest o nábúd honge.

25 Tab Bala'ám uṭhá aur rawána húá, aur apne maqám ko phir gayá[h]; aur Balaq bhí apní ráh gayá.

XXV BÁB.

1 Isráelí Sittím men̤ zinákárí aur butparastí karte. 6 Fínihás Zimrí aur Kazbí ko mar-ḍáltá. 10 Is par Ḳhudá use ek abadí kahánat bakhshdetá. 16 Hukm hotá, ki Midyániyon̤ ko tang karen̤ aur máren̤.

SO Isráelí Sittím men̤[a] muqím húe, aur logon̤ ne Moábíon̤ kí beṭíon̤ se harámkárí shurú' kí[b].

2 Unhon̤ ne apne ma'búdon̤ kí qurbáníon̤[c] par un logon̤ kí da'wat kí[d]: so logon̤ ne kháyá, aur un ke buton̤ ko sijda kiyá[e].

3 Aur Isráelí Ba'al Fagúr se mile: tab ḲHUDÁWAND ká qahr baní Isráel par bhaṛká[f].

4 Aur ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, Qaum ke sáre sardáron̤ ko pakaṛ, aur un ko ḲHUDÁWAND ke liye áftáb ke muqábil súlí par khín̤ch[g], táki ḲHUDÁWAND ke gazab ká bhaṛakná Isráel par se ṭal jáwe[h].

5 So Músá ne baní Isráel ke hákimon̤ ko[i] kahá, ki Tum men̤ se har ek apne logon̤ ko, jo Ba'al Fagúr se mil gae hain̤, qatl kare[k].

6 ¶ So wahín̤ ek Isráelí áyá, aur apne bháíon̤ ke pás ek Midyání ranḍí Músá aur baní Isráel kí sárí jamá'at ke rúbarú láyá, aur wuh jamá'at ḳhaime ke darwáze par rotí thí[l].

7 Aur jab ki Fínihás bin Ili'azar[m] bin Hárún káhin ne yih dekhá, wuh jamá'at men̤ se uṭhá, aur barchhí háth men̤ lí;

8 Aur us mard ke píchhe ḳhaime men̤ ghusá, aur un donon̤ ke, Isráelí mard aur ranḍí ke, peṭ ko chhedá[n]. Tab baní Isráel men̤ se wabá játí rahí[o].

9 We, jo us wabá men̤ mare, chaubís hazár the[p].

10 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá: ki

11 Fínihás ne, jo Hárún káhin ke beṭe Ili'azar ká beṭá hai, mere qahr ko baní Isráel par se pherá[q], ki un ke bích use mere liye gairat áí; isí liye main̤ ne baní Isráel ko apní gairat se[r] nábúd na kiyá.

12 So tú kah, Dekh, main̤ ne us se apní sulh ká 'ahd bándhá[s]:

13 So wuh us ke liye hogá, aur us ke ba'd us kí nasl ke liye[t] kahánat ká 'ahd i abadí[u] hogá; kyún̤ki wuh apne Ḳhudá ke liye gairatmand hai[x], aur us ne baní Isráel ke liye kafára diyá[y].

14 Us Isráelí shaḳhs ká nám, jo us Midyání ranḍí ke sáth márá gayá, Zimrí thá, Salú ká beṭá, jo baní Sama'ún ke firqe ká sarguroh thá.

15 Aur us Midyání ranḍí ká nám, jo márí gaí, Kazbí thá, Súr kí beṭí[z], jo qaum ká sardár aur baní Midyán men̤ 'álí-ḳhándán thá.

16 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

17 Midyáníon̤ ko tang karo, aur unhen̤ máro[a].

18 Kyún̤ki we apne makron̤ se[b] tujh ko tang karte hain̤: chunánchi Fagúr aur Kazbí kí bát men̤, jo Midyán ke sardár kí beṭí aur un kí bahin thí, jo us wabá ke din, jo Fagúr ke sabab se húí,

Marginal references: a Muk. 1. 7. b Mat. 2. 2. Muk. 22. 16. c Paid. 49. 10. d 2 Sam. 8. 14. Zab. 60. 8, 9, 12. e Paid. 49. 10. f Paid. 10. 4. Dán. 11. 30. g Paid. 10. 21, 25. h Dekho Gin. 31. 8.
a Gin. 33. 49. Yash. 3. 1. Mík. 6. 5. b Gin. 31. 16. 1 Qur. 10. 8. c Ḳhur. 34. 15, 16. 1 Qur. 10. 20. d Yash. 22. 17. Zab. 106. 28. Hús. 9. 10. e Ḳhur. 20. 5. f Zab. 106. 29. g Ist. 4. 3. Yash. 22. 17. h 11 áyat. Ist. 13. 17. i Ḳhur 18. 21, 25. k Ḳhur. 32. 27. Ist. 13. 6, 9, 13, 15. l Yúel 2. 17. m Ḳhur. 6. 25. n Zab 106. 30. o Zab. 106. 30. p Ist. 4. 3. 1 Qur. 10. 8. q Zab. 106. 30. r Ḳhur. 20. 5. Ist. 32. 16, 21. Zab. 78. 58. His. 16. 38. Saf. 1. 18. aur 3. 8. s Mal. 2. 4, 5 aur 3. 1. t Dekho 1 Taw. 6. 4, wag. u Ḳhur. 40. 15. x A'mál 22. 3. Rúm. 10. 2. y 'Ibrán. 2. 17. z Gin. 31. 8. Yash. 13. 21. a Gin. 31. 2. b Gin. 31. 16. Muk. 2. 14.

Peshtar MASÍH se, 1452.

márí gaí, unhon ne tujh ko tang kiyá.

XXVI BÁB.

1 Moáb ke maidánon men tamám Isráel ká shumár kiyá játá. 52 Un ke darmiyán zamín bánṭne ká hukm. 57 Láwíon ke qabáil aur un ke sab logon ká shumár. 63 Un logon men se jo Síná men mahsúb húe, siwá Kálib aur Yashú' ke, koí báqí na rahá.

AUR aisá húá, ki ba'd us wabá ke KHUDÁWAND ne Músá ko aur Hárún káhin ke beṭe Ili'azar ko kahá, ki

2 Baní Isráel ke ábáí khándánon ke logon ko, bís baraswále se leke úparwále tak[a], sab jo laṛáí ko nikalte hain, gin jáo[b].

3 Chunánchi Músá aur Ili'azar káhin ne Moáb ke maidánon men[c] lab i Yardan Yaríhú ke muqábil un se kahá,

4 Bís baraswále se leke úparwále tak gino, jaise KHUDÁWAND ne Músá aur baní Isráel ko, jo Misr kí zamín se nikle the, irshád kiyá thá[d].

5 ¶ Rúbin Isráel ká palauṭhá beṭá[e]: us ke beṭon men Hanúk, jis se Hanúkíon ká qabíla hai; aur Phalú, jis se Phalwíon ká qabíla hai;

6 Aur Hasrún, jis se Hasrúníon ká qabíla hai; aur Karmí, jis se Karmíon ká qabíla hai.

7 So Rúbin ke qabáil ye hain: un ke sab, jo gine gae, tentálís hazár sát sau tís the.

8 Aur Phalú ká beṭá Iliáb thá.

9 Aur Iliáb ke beṭe Namúel, aur Dátan aur Abirám: ye we Dátan aur Abirám hain, jamá'at ke chune húe, jo Qurah kí guroh men shámil hoke KHUDÁWAND se jhagaṛne men Músá aur Hárún se jhagre[f]:

10 Aur zamín ne apná munh kholá, aur unhen Qurah samet nigal liyá[g], aur us waqt guroh marí, jab ki ág ne aṛháí sau ádmíon ko khá liyá: so we ek 'ibrat húe[h].

11 Lekin Qurah ke beṭe[i] na mare.

12 ¶ Aur baní Sama'ún apne qabáil ke muwáfiq ye the: Namúel[k], jis se Namúelíon ká qabíla; aur Yamín, jis se Yamíníon ká qabíla; aur Yakín[l], jis se Yakíníon ká qabíla;

13 Aur Zárah[m], jis se Zárhíon ká qabíla; aur Sáúl, jis se Sáúlíon ká qabíla.

14 Aur ye Sama'úníon ke qabáil hain; un men báís hazár do sau the.

15 ¶ Aur baní Jadd apne qabáil ke muwáfiq ye the: Safún[n], jis se Safúníon ká qabíla; aur Hájí, jis se Hájíon ká qabíla; aur Súní, jis se Súníon ká qabíla;

16 Aur ‖ Uzní jis se Uzníon ká qabíla; aur 'I'rí jis se 'I'ríon ká qabíla;

17 Aur Arúd[o], jis se Arúdíon ká qabíla; aur Arelí, jis se Arelíon ká qabíla.

18 Baní Jadd ke qabáil men se jo gine gae, chális hazár pánch sau the.

19 ¶ Yahúdáh ke beṭe 'I'r aur Onán[p]: we donon Kan'án men mar gae.

20 Aur baní Yahúdáh apne qabáil ke muwáfiq ye hain[q]; Selah, jis se Seláníon ká qabíla; aur Pháras, jis se Phárasíon ká qabíla; aur Zárah, jis se Zárhíon ká qabíla.

21 Baní Pháras ye hain: Hasrún, jis se Hasrúníon ká qabíla; aur Hamúl, jis se Hamúlíon ká qabíla.

22 Ye baní Yahúdáh ke qabáil hain: we, jo un men se gine gae, chhihattar hazár pánch sau the.

23 ¶ Aur baní Ishakár apne qabáil ke muwáfiq ye hain[r]: Tola', jis se Tola'íon ká qabíla; aur Fuwah, jis se Fuwahíon ká qabíla;

24 Yasúb, jis se Yasúbíon ká qabíla; Samrún, jis se Samrúníon ká qabíla.

25 Ye Ishakár ke qabáil hain: we, jo un men se gine gae, chaunsaṭh hazár tín sau the.

26 ¶ Aur baní Zabulún apne qabáil ke muwáfiq ye hain[s]: Sarad, jis se Sardíon ká qabíla; Ailún, jis se Ailúníon ká qabíla; Yahaliel, jis se Yahalielíon ká qabíla.

27 Aur ye Zabulúníon ke qabáil hain: un men se jo gine gae, sáṭh hazár pánch sau the.

28 Aur baní Yúsuf apne qabáil ke muwáfiq ye the[t]: Munassí aur Ifráím.

29 Munassí ká beṭá Makír[u], jis se Makíríon ká qabíla; Makír se Jili'ád paidá húá, jis se Jili'ádíon ká qabíla.

30 Jili'ád ke beṭe ye hain: I''azar[x], jis se I''azaríon ká qa-

Peshtar MASÍH se, 1452.

[a] Gin. 1. 3.
[b] Khur. 30. 12 aur 38. 25, 26. Gin. 1. 2
[c] 63 áyat. Gin. 22. 1. aur 31. 12. aur 33. 48. aur 35. 1.
[d] Gin. 1 1.
[e] Paid. 46. 8. Khur 6. 14. 1 Taw. 5. 1.
[f] Gin. 16. 1, 2.
[g] Gin. 16. 32, 35
[h] Gin 16 38. Dekho 1 Qur. 10. 6. 2 Pat. 2. 6.
[i] Khur. 6 24. 1 Taw. 6. 22.
[k] Paid. 46. 10. Khur. 6. 15, *Yamúel.*
[l] 1 Taw. 4. 24, *Yaríb.*
[m] Paid. 46. 10, *Suhr yá Zuhr.*
[n] Paid. 46 16, *Safyán.*
‖ *Yá Isbán.* Paid. 46. 16.
[o] Paid. 46. 16.
[p] Paid. 38. 2, wag. aur 46. 12.
[q] 1 Taw. 2. 3.
[r] Paid. 46. 13. 1 Taw. 7 1.
[s] Paid. 46. 14.
[t] Paid. 46. 20.
[u] Yash. 17. 1. 1 Taw. 7. 14. 15.
[x] *Abí'azar kahláyá,* Yash. 17. 2. Qáz. 6. 11, 24, 34.

Peshtar MASÍH se, 1452.

bíla; aur Khalaq, jis se Khalaqíon ká qabíla;

31 Aur Asriel, jis se Asrielíon ká qabíla; aur Sikm, jis se Sikmíon ká qabíla;

32 Aur Simida', jis se Simida'íon ká qabíla; aur Hifr, jis se Hifríon ká qabíla.

33 ¶ Hifr ká betá Siláfihád[y]; us ke bete na the, betíán thín, jin ke nám ye hain: Mahlah, aur Nu'ah, aur Hajlah, aur Milkah, aur Tirzah.

34 Aur ye Munassí ke qabáil hain; un men se, jo gine gae, báwan hazár sát sau the.

35 ¶ Aur baní Ifráím apne qabáil ke muwáfiq ye hain: Sútalah, jis se Sútaláhíon ká qabíla: aur Bakar[z], jis se Bakríon ká qabíla: aur Tahan, jis se Tahaníon ká qabíla.

36 Aur Sútalah ká betá 'Erán, jis se 'Eráníon ká qabíla.

37 Aur ye baní Ifráím ke qabáil hain: un men se, jo gine gae, battís hazár pánch sau the. So baní Yúsuf apne qabáil ke muwáfiq ye the.

38 ¶ Aur Binyamín apne qabáil ke muwáfiq ye hain[a]: Bala' jis se Bala'íon ká qabíla; aur Ashbel, jis se Ashbelíon ká qabíla; aur Akhirám[b], jis se Akhirámíon ká qabíla;

39 Aur Súfám[c], jis se Súfámíon ká qabíla; aur Húfám, jis se Húfámíon ká qabíla.

40 Bala' ke do bete the: Ard[d], jis se Ardíon ká qabíla; aur Na'amán, jis se Na'amáníon ká qabíla.

41 Ye baní Binyamín ke qabáil the: un men se, jo gine gae, paintális hazár chha sau the.

42 ¶ Aur baní Dán apne qabáil ke muwáfiq ye hain[e]: ‖ Súhám, jis se Súhámíon ká qabíla.

43 Baní Dán apne qabáil men ye hain; we, jo un men se gine gae, chaunsath hazár chár sau the.

44 ¶ Aur baní Yasar apne qabáil ke muwáfiq ye hain[f]: Yimnah, jis se Yimnáhíon ká qabíla; aur Iswí, jis se Iswíon ká qabíla; aur Barí'áh, jis se Barí'áhíon ká qabíla.

45 Baní Barí'áh ye hain: Hibr, jis se Hibríon ká qabíla; aur *Malkiel, jis se Malkielíon ká qabíla.*

46 Aur Yasar kí betí ká nám Sirah thá.

47 Aur ye baní Yasar ke qabáil hain: un men se, jo gine gae, tirpan hazár chár sau the.

48 ¶ Baní Naftálí apne qabáil ke muwáfiq ye hain[g]: Yahasiel, jis se Yahasielíon ká qabíla; aur Júní, jis se Júníon ká qabíla;

49 Aur Yisr, jis se Yisríon ká qabíla; aur Salím[h], jis se Salímíon ká qabíla.

50 So ye baní Naftálí ke qabáil the: un men se, jo gine gae, paintális hazár chár sau the.

51 Sab baní Isráel, jo gine gae, chha lákh ek hazár sát sau tís the[i].

52 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá,

53 Yih zamín un ke námon ke shumár ke muwáfiq un ko mírás ke taur par bánt dí jáwe[k].

54 Tú bahuton ko bahut sí mírás díjiyo, aur thoron ko thorí mírás: har firqe ko us kí mírás us ke 'adad ke muwáfiq dí jáwe[l].

55 Lekin zamín qur'a se taqsím kí jáwe[m]: we apne ábáí firqon ke námon ke muwáfiq mírás lewen.

56 Bahut hon yá thore, qur'a se un kí mírás taqsím kí jáwe.

57 ¶ Aur we, jo baní Láwí men gine gae, apne ábáí qabáil ke hisáb se[n] ye hain: Jairsún, jis se Jairsúníon ká qabíla; Qihát, jis se Qihátíon ká qabíla: Mirárí, jis se Miráríon ká qabíla.

58 Baní Láwíon ke qabáil ye hain: Libní ká qabíla, Habrún ká qabíla, Mahlí ká qabíla, Músí ká qabíla, Qurah ká qabíla. Aur Qihát se 'Amrám paidá húá.

59 Aur 'Amrám kí jorú ká nám Yúkabid[o] thá, Láwí kí betí, jise us kí má Láwí se Misr men jani: so 'Amrám se Hárún aur Músá aur un kí bahin Maryam ko jani.

60 Aur Hárún ke bete ye the: Nadab, aur Abihú, aur Ilí'azar aur Itamar[p].

61 So Nadab aur Abihú, us waqt ki unhon ne ek ajnabí ág KHUDÁWAND ke huzúr guzrání, mar gae[q].

62 Aur we, jo un men gine gae, ek mahínewále se leke úparwále tak teís hazár mard the[r]: ye baní

Peshtar MASÍH se, 1452.

[y] Gin. 27. 1. aur 36. 11.
[z] 1 Taw. 7. 20, *Bárid.*
[a] Paid. 46. 21. 1 Taw. 7 6.
[b] Paid. 46. 21, *Akhí.* 1 Taw. 8. 1, *Akhirakh.*
[c] Paid. 46. 21, *Mupim aur Huffím.*
[d] 1 Taw. 8. 3, *Addár.*
[e] Paid. 46. 23. ‖ *Yá, Hashím.*
[f] Paid. 46. 17. 1 Taw. 7. 30.
[g] Paid. 46. 24. 1 Taw. 7. 13.
[h] 1 Taw. 7. 13. *Sulúm.*
[i] Dekho Gin. 1. 46.
[k] Yash. 11. 23. aur 14. 1.
[l] Gin. 33. 54.
[m] Gin. 33. 54. aur 34. 13. Yash. 11. 23. aur 14. 2.
[n] Paid. 46. 11. Khur. 6. 16, 17, 18, 19. 1 Taw. 6. 1, 16.
[o] Khur. 2. 1, 2 aur 6. 20.
[p] Gin. 3. 2.
[q] Ahb. 10. 1, 2. Gin. 3. 4. 1 Taw. 24. 2.
[r] Dekho Gin. 1. 39.

Peshtar MASÍH se, 1452.

Isráel men nahín gine gae[s]: kyúnki un ko baní Isráel ke sáth mírás nahín dí gaí[t].

63 ¶ Ye baní Isráel hain, jinhen Músá aur Ili'azar káhin ne Moáb ke maidánon men[u] lab i Yardan Yaríhú ke muqábil shumár kiyá.

64 Aur Músá aur Hárún káhin ke gine húon men se, jis waqt baní Isráel ko dasht i Síná men giná thá, ek shakhs bhí un men na thá[x].

65 Kyúnki Khudáwand ne un ke haqq men farmáyá thá, ki We yaqínan bayábán men mar jáenge[y]. Chunánchi un men se, siwá Yafunnah ke bete Kálib aur Nún ke bete Yashú' ke[z], ek bhí na bachá.

XXVII BÁB.

1 Siláfihád kí betián apne liye mírás ká mutálaba kartín. 6 Mírás ke wáris hone ká á,ín. 12 Músá apní wafát kí khabar páke, 'arz kartá ki koí jánishín muqarrar ho. 18 Yashú' us ká jánishín thahráyá játá.

TAB Munassí ke qabíle se Siláfihád bin Hifr bin Jili'ád bin Makír bin Munassí bin Yúsuf kí betíán[a], jin ke nám ye hain, Mahlah, aur Nu'ah, aur Hajlah, aur Milkah, aur Tirzah, nazdík áín;

2 Aur Músá aur Ili'azar káhin, aur amíron aur sab jamá'at ke sámhne, jamá'at ke khaime ke darwáze ke nazdík, kharí húín, aur bolín, ki

3 Hamárá báp dasht men mar gayá[b]; wuh un ke majma' men, jo Khudáwand ke barkhiláf hoke farāham húe the, ya'ne Qurah ke majma' men[c], shámil na thá; balki apne gunáh ke sabab mar gayá; us ká koí betá na thá.

4 So hamáre báp ká nám us ke qabíle se kyúnkar nikálá játá hai? kyá is liye ki us ká koí betá na thá? Ham ko hamáre báp ke bháíon ke shámil hál hissa do[d].

5 Músá un ká mutálaba Khudáwand ke huzúr le gayá[e].

6 ¶ Khudáwand ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

7 Siláfihád kí betían sach kahtí hain: tú unhen un ke báp ke bháíon men shámil karke mírás de[f]; aur aisá kar, ki un ke báp kí mírás un men járí rahe.

8 Aur baní Isráel ko kah, Agar koí mard mar jáe, aur us ká koí betá na ho, to us kí mírás us kí betí ke liye járí rahe.

9 Agar us kí betí bhí na ho, to us ke bháíon ko us kí mírás díjiyo.

10 Agar us ke bháí bhí na hon, to tum us kí mírás us ke báp ke bháíon ko do.

11 Agar us ke báp ke bháí bhí na hon, to tum us kí mírás us ke qabíle men se us ko, jis kí qarábat us se ziyáda nazdík ho, do; wuh us ká wáris hogá: aur yih hukm baní Isráel ke liye, jaisá Khudáwand ne Músá ko farmáyá, rasm i abadí hogí[g].

12 ¶ Phir Khudáwand ne Músá ko khitáb karke farmáyá, Ab tú Abárím ke paháŗ par chaŗh[h], aur us zamín ko, jo main ne baní Isráel ko 'ináyat farmáí hai, dekh.

13 Aur jab tú use dekh legá, to tú bhí apne logon men mil jáegá, jis tarah terá bháí Hárún mil gayá[i].

14 Kyúnki jab jamá'at ne mujh se khusúmat kí, to tum ne dasht i Sín men mere hukm kí mukhálafat kí, aur us Maríbah ke pání par un kí ánkhon ke sámhne dasht i Sín men merí taqdís na kí[k]: yih wuhí Maríbah ká pání hai[l], Sín ke dasht men Qádis ke nazdík.

15 ¶ Tab Músá ne Khudáwand ke huzúr khitáb karke kahá, ki

16 Ai Khudáwand, sab jismon kí jánon ke Khudá[m], kisí ko jamá'at ká sardár baná,

17 Jo un ke áge áge báhar jáe, aur un ke áge áge andar áwe[n], aur báhar andar áne jáne men un ká rahbar ho, táki Khudáwand kí jamá'at un gospandon kí mánind na ho, jin ká koí charwáhá nahín[o].

18 ¶ Tab Khudáwand ne Músá ko kahá, ki Nún ke bete Yashú' ko apná khalífa kar; wuh ek shakhs hai, jis men Rúh hai[r]: us par apná háth rakh[q]:

19 Aur use Ili'azar káhin, aur sárí jamá'at ke áge khaŗá kar, aur use un ke huzúr wasíyat kar[r].

20 Aur apní 'izzat men se kuchh us par dál de[s], táki baní Isráel kí sárí jamá'at us kí farmánbardárí kare[t]:

21 Wuh Ili'azar káhin ke áge khaŗá ho, aur Ili'azar us ke liye

---

a Gin. 26. 33. aur 36. 1, 11. Yash. 17. 3.
b Gin. 14. 35. aur 26. 64, 65.
c Gin. 16. 1, 2
d Yash. 17. 4.
e Khur. 18. 15, 19.
f Gin. 36. 2.
g Gin. 35. 29.
h Gin. 33. 47. Ist. 3. 27. aur 32. 49. aur 34. 1.
i Gin. 20. 24, 28. aur 31. 2. Ist. 10. 6.
k Gin. 20. 12. 24. Ist. 1. 37. aur 32. 51. Zab. 106. 32.
l Khur. 17. 7.
m Gin. 16. 22. 'Ibrán. 12. 9.
n Ist. 31. 2. 1 Sam. 8. 20. aur 18. 13. 2 Taw. 1. 10.
o 1 Sal. 22. 17. Zak. 10. 2. Mat. 9. 36. Marq. 6. 34.
p Paid. 41. 38. Qaz. 3. 10. aur 11. 29. 1 Sam. 16. 13, 18.
q Ist. 34. 9.
r Ist. 31. 7.
s Dekho Gin. 11. 17, 28. 1 Sam. 10. 6, 9. 2 Sal. 2. 15
t Yash. 1. 16, 17.
s Gin. 1. 49.
t Gin. 18. 20, 23, 24. Ist. 10. 9. Yash. 13. 14, 33. aur 14. 3.
u 3 áyat.
x 1 Báb. Ist. 2. 14, 15.
y Gin. 14. 28, 29. 1 Qur. 10. 5, 6.
z Gin. 14. 30.

Peshtar MASÍH se, 1452.

Urím[u] ká hukm KHUDAWAND ke huzúr púchhe[x]: wuh aur sáre baní Isráel sárí jamá'at samet us ke kahne se báhar nikleṉ, aur us ke kahne se áweṉ[y].

22 So Músá ne, jaisá KHUDAWAND ne use farmáyá thá, kiyá, aur us ne Yashú' ko leke Ili'azar káhin aur sárí jamá'at ke sámhne khaṛá kiyá.

23 Aur us ne apne háth us par rakhe, aur use jaisá KHUDAWAND ne us ko farmáyá thá, wasíyat kí[z].

u Khur.28.30.
x Dekho Yash.9.14. Qáz. 1. 1. aur 20. 18, 23, 28. 1 Sam. 23. 9. aur 30. 7.
y Yash. 9. 14. 1 Sam. 22. 10, 13, 15.
z Ist. 3. 28. aur 31. 7.

XXVIII BÁB.

1 Qurbánoṉ ke guzránne meṉ musta'idd rahná farz hai. 3 Dá,im sokhtaní qurbání. 9 Qurbáníáṉ sabt ke din meṉ; 11 phir naye chánd ke waqt meṉ; 16 phir 'íd i fasah meṉ; 26 phir pahle phaloṉ ke guzránne ke waqt.

PHIR KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko hukm kar, aur unheṉ kah, ki Merá qurbán, ya'ne merí khushbú ke homoṉ ke laham kí[a] muháfazat karo, táki tum use mere liye us ke waqt i mu'aiyan meṉ qurbání guzráno.

3 Tú unheṉ kah, ki Hom, jo tum KHUDAWAND ke liye guzráno, so yih hai[b]: eksála be'aib do barre, roz roz yih chaṛháwá hamesha ke liye;

4 Ek barra subh ko, aur ek barra zawál aur gurúb ke darmiyán;

5 Aur aifah ká ek daswáṉ hissa maida[c], chauthái hín kuṭe húe tel se milá húá[d], hadye ke liye[e].

6 Yih wuh hamesha ká chaṛháwá hai[f], jo koh i Síná par muqarrar kiyá gayá, ki khushbúí ká hom KHUDAWAND ke liye ho.

7 Aur us ká tapáwan chauthái hín mai ek ek barre ke liye: us mai ko KHUDAWAND ke liye maqdis meṉ tapáiyo[g].

8 Aur jab tú dúsrá barra zawál aur gurúb ke darmiyán guzráne, to fajr ke hadya aur us ke tapáwan ke taur par KHUDAWAND ke hom kí khushnúdí kí bú ke liye use guzrán.

9 ¶ Aur sabt ke roz eksála be'aib do barre, aur hadya do dasweṉ hisse maida tel se milá húá us ke tapáwan samet.

10 Yih sabt ba sabt ká chaṛháwá hai, jo hamesha ke chaṛháwe aur us ke tapáwan ke siwá, har sabt ko chaṛháyá jáwe[h].

a Ahb. 3. 11. aur 21. 6, 8. Mal. 1. 7, 12.
b Khur 29. 38.
c Khur 16. 36. Gin. 15. 4
d Ahb 2 1
e Khur. 29. 40.
f Khur. 29. 42. Dekho 'Amús 5 25.
g Khur. 29. 42.
h Hiz. 46. 4.

11 ¶ Aur wuh chaṛháwá, jo tum har ek mahíne ke gurre ko KHUDAWAND ke áge guzránoge[i], yih hai: do bachhṛe, ek menḍhá, sát eksála be'aib barre:

12 Aur ek bachhṛe píchhe, tín dasweṉ hisse maida tel se milá húá hadye ke liye[k]; aur ek menḍhe píchhe, do dasweṉ hisse maida tel se milá húá hadye ke liye.

13 Aur ek barre píchhe, ek daswáṉ hissa maida tel se milá húá hadye ke liye, ki chaṛháwá ho, ya'ne khushbúí ká hom KHUDAWAND ke liye.

14 Aur un ká tapáwan ek bachhṛe píchhe ádhá hín, aur menḍhe píchhe tiháí hín, aur barre píchhe chauthái hín: har baras ke har mahíne ká chaṛháwá yih hai.

15 Aur us dá,imí chaṛháwe ke siwá ek buzgála KHUDAWAND kí khatiyat ke liye apne tapáwan samet guzráná jáwe[l].

16 Pahle mahíne kí chaudahwíṉ táríkh KHUDAWAND kí 'íd i fasah hai[m].

17 Aur us mahíne ke pandrahweṉ din fasah kí mihmání ho[n]: sát din tak cháhiye ki tum fatírí roṭí kháo.

18 Pahlá roz muqaddas manádí ká hai[o]: tum us din koí chákarí ká kám na karná:

19 Aur tum chaṛháwe ke hom KHUDAWAND ke liye guzrániyo; do bachhṛe, ek menḍhá, sát eksála be'aib[p] barre

20 Aur us ke sáth hadya tín dasweṉ hisse maida tel se milá húá har bachhṛe píchhe, aur do dasweṉ hisse har menḍhe píchhe guzrániyo:

21 Aur sátoṉ barroṉ meṉ se har barre píchhe ek daswáṉ hissa.

22 Aur khatiyat kí bábat ek buzgála[q], táki us se tumháre liye kafára diyá jáwe.

23 Tum subh ke chaṛháwe ke siwá, jo sadá chaṛháyá játá hai, ye qurbáníáṉ guzráná karo.

24 Tum sát din tak, har roz hom ká laham kháná: khushnúdí kí bú KHUDAWAND ke liye isí tarah guzrániyo: us chaṛháwe aur tapáwan ke siwá, jo dá,imí hai, guzráná jáwe.

25 Sátwáṉ din tumhárí muqaddas

Peshtar MASÍH se, 1452.

i Gin. 10. 10. 1 Sam. 20.5. 1 Taw. 23. 31. 2 Taw. 2. 4. 'Az. 3. 5. Naham. 10. 33. Yas. 1. 13, 14. Hiz. 46. 17. aur 46. 6. Hús. 2. 11. Qol. 2. 16.
k Gin. 15. 4,-12.
l 22 áyat. Gin. 15. 24.
m Khur. 12. 6, 18. Ahb. 23 5. Gin 9. 3. Ist 16. 1. Hiz. 45. 21
n Ahb. 23. 6.
o Khur. 12. 16. Ahb. 23. 7
p 31 áyat. Ahb. 22. 20. Gin. 29. 8. Ist. 15. 21.
q 15 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1452.

manádí ká hai [r], tum koí chákarí ká kám mat karná.

26 ¶ Aur pahle hásiloṉ ke din [s], jis waqt tum nayá hadya apne haftoṉ meṉ KHUDÁWAND ke liye guzráno, to us din tumháre liye muqaddas manádí hogí; aur koí chákarí ká kám na kíjiyo:

27 Balki tum chaṛháwe kí bábat KHUDÁWAND kí khushnúdí kí bú ke liye, do bachhṛe, ek menḍhá, sát eksála barre guzrániyo [t];

28 Aur us ká hadya tín dasweṉ hisse maida tel se milá húá har bachhṛe píchhe, aur do dasweṉ hisse har menḍhe píchhe:

29 Aur ek daswán hissa sátoṉ barroṉ meṉ se har barre píchhe;

30 Aur ek bakrí ká bachcha, táki tumháre liye kafára diyá jáwe.

31 Siwá dá,imí chaṛháwe aur us ke hadye ke, yih guzrániyo: tumhárí ye sab qurbáníáṉ apne tapáwanoṉ samet púrí howeṉ.

XXIX BÁB.

1 Qurbáníáṉ, qarnáioṉ kí 'íd meṉ; 7 phir, jis din meṉ apní jánoṉ ko dukh dená thá; 13 phir, 'íd i khaimoṉ ke áṭhoṉ dinoṉ meṉ.

AUR sátweṉ mahíne ke pahle roz tumhárí muqaddas manádí hogí, aur chákarí ká koí kám na kariyo: yih tumháre narsinge phúṉkne ká din hai [a].

2 Aur tum KHUDÁWAND kí khushnúdí kí bú ke liye ek bachhṛá, ek menḍhá, aur sát eksála be'aib barre chaṛháwá guzrániyo:

3 Aur un ká hadya tín dasweṉ hisse maida tel se milá húá har bachhṛe píchhe, aur do dasweṉ hisse har menḍhe píchhe,

4 Aur sát barroṉ meṉ se har barre píchhe ek daswáṉ hissa:

5 Aur bakrí ká ek bachcha khatiyat ke liye, táki tumháre liye kafára diyá jáwe.

6 Tum yih sab har mahíne ke chaṛháwe [b] aur us ke hadye ke siwá, aur roz roz ke chaṛháwe ke [c] aur us ke hadye ke, aur un ke tapáwanoṉ ke siwá, un ke dastúr ke muwáfiq [d] khushbúí ká hom KHUDÁWAND ke liye guzrániyo.

7 ¶ Aur us sátweṉ mahíne kí daswíṉ táríkh [e] muqaddas manádí hogí, aur tum apne taíṉ dukh do [f], aur kuchh kám kiyá na karo.

8 Aur chaṛháwe kí bábat ek bachhṛá, ek menḍhá, sát eksála be'aib [g] barre KHUDÁWAND kí khushnúdí kí bú ke liye guzráno.

9 Aur tín dasweṉ hisse maida tel se milá húá har bachhṛe píchhe, aur do dasweṉ hisse hadya har menḍhe píchhe;

10 Aur sát barroṉ meṉ se har ek barre píchhe ek daswáṉ hissa;

11 Aur khatiyat ke liye bakrí ká ek bachcha us khatiyat ke siwá, jo kafáre ke liye hai [h], aur dá,imí chaṛháwe, aur us ke hadye, aur un ke tapáwanoṉ ke siwá.

12 ¶ Aur sátweṉ mahíne kí pandrahwíṉ táríkh [i] tumhárí muqaddas manádí hogí; us din tum chákarí ká koí kám na karo, aur sát din tak KHUDÁWAND ke liye 'íd karo.

13 Phir tum chaṛháwá, ya'ne khushbúí ká hom, KHUDÁWAND ke liye guzrániyo [k]; terah bachhṛe, do menḍhe, aur chaudah eksála be'aib barre:

14 Aur un ke hadya tín dasweṉ hisse maida tel se milá húá, terah bachhṛoṉ meṉ se har bachhṛe píchhe, aur do dasweṉ hisse do menḍhoṉ meṉ se har menḍhe píchhe;

15 Aur chaudah barroṉ meṉ se har barre píchhe ek daswáṉ hissa;

16 Aur bakrí ká ek bachcha khatiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛháwe, aur us ke hadye aur us ke tapáwanoṉ ke.

17 ¶ Aur dúsre din bárah bachhṛe, do menḍhe, chaudah eksála be'aib guzrániyo:

18 Aur un ke hadya, aur un ke tapáwan, bachhṛoṉ, aur menḍhoṉ aur barroṉ kí bábat, ma'múl ke muwáfiq [l], un ke 'adad ke mutábiq howeṉ;

19 Aur bakrí ká ek bachcha khatiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛháwe, aur us ke hadye aur un ke tapáwanoṉ ke.

20 ¶ Aur tísre din gyárah bachhṛe, do menḍhe, aur chaudah eksála be'aib barre:

21 Aur un ke hadya, aur un ke tapáwan, bachhṛoṉ, aur menḍhoṉ aur barroṉ kí bábat, ma'múl ke muwáfiq [m], un ke 'adad ke mutábiq howeṉ;

22 Aur bakrí ká ek bachcha khatiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛháwe, aur us ke hadye aur us ke tapáwan ke.

23 ¶ Aur chauthe din das bachh-

[r] Khur. 12. 16. aur 13. 6. Ahb. 23. 8.
[s] Khur. 23. 16. aur 34. 22. Ahb. 23. 10, 15. Ist. 16. 10. A'am. 2. 1.
[t] Dekho Ahb. 23. 18, 19.
[a] Ahb. 23. 24.
[b] Gin. 28. 11.
[c] Gin. 28. 3.
[d] Gin. 15. 11, 12.
[e] Ahb. 16. 29. aur 23. 27.
[f] Zab. 35. 13. Yas. 58. 5.
[g] Gin. 28. 19.
[h] Ahb. 16. 3, 5.
[i] Ahb. 23. 34. Ist. 16. 13. Hiz. 45. 25.
[k] 'Az. 3. 4.
[l] 3, 4, 9, 10 áyateṉ. Gin. 15. 12. aur 28. 7, 14.
[m] 18 áyat.

Peshtar MASÍH 50, 1452.

re, do menḍhe, chaudah eksála be'aib barre:

24 Aur un ke hadya, aur un ke tapáwan, bachhṛoṇ, aur menḍhoṇ aur barroṇ kí bábat, ma'múl ke muwáfiq, aur un ke 'adad ke mutábiq howeṇ;

25 Aur bakrí ká ek bachcha ḳhatiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛháwe, aur us ke hadye aur us ke tapáwan ke.

26 ¶ Aur pánchweṇ din nau bachhṛe, do menḍhe, aur chaudah eksála be'aib barre:

27 Aur un ke hadya, aur un ke tapáwan, bachhṛoṇ, aur menḍhoṇ aur barroṇ kí bábat, ma'múl ke muwáfiq, aur un ke 'adad ke mutábiq howeṇ;

28 Aur bakrí ká ek bachcha ḳhatiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛháwe, aur us ke hadye aur us ke tapáwan ke.

29 ¶ Aur chhaṭhe din áṭh bachhṛe, do menḍhe, chaudah eksála be'aib barre:

30 Aur un ke hadya, aur un ke tapáwan, bachhṛoṇ, aur menḍhoṇ aur barroṇ kí bábat, ma'múl ke muwáfiq, aur un ke 'adad ke mutábiq howeṇ;

31 Aur bakrí ká ek bachcha ḳhatiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛháwe, aur us ke hadye, aur us ke tapáwan ke.

32 ¶ Aur sátweṇ din sát bachhṛe, do menḍhe, chaudah eksála be'aib barre:

33 Aur un ke hadya, aur un ke tapáwan, bachhṛoṇ, aur menḍhoṇ aur barroṇ kí bábat, ma'múl ke muwáfiq, aur un ke 'adad ke mutábiq howeṇ;

34 Aur bakrí ká ek bachcha ḳhatiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛháwe, aur us ke hadye, aur us ke tapáwan ke.

35 ¶ Aur áṭhweṇ din tumhárí muqaddas maḥfil hogí[n]; tum us din chákarí ká koí kám na kíjiyo:

36 Phir tum ek bachhṛá, ek menḍhá, sát eksála be'aib barre chaṛháwá karo, ki ḳhushbúí ká hom ḲHUDÁWAND ke liye ho:

37 Aur un ke hadya, aur un ke tapáwan, bachhṛoṇ, aur menḍhoṇ aur barroṇ kí bábat, ma'múl ke muwáfiq, aur un ke 'adad ke mutábiq howeṇ;

38 Aur bakrí ká ek bachcha, ḳhatiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛháwe, aur us ke hadye, aur us ke tapáwan ke.

39 So ye wuh hai, jise tum ḲHUDÁWAND ke liye apní 'ídoṇ ke aiyám meṇ[o] guzránoge, siwá tumhárí ḳháss nazroṇ[p], aur ḳhushí ke qurbánoṇ, aur chaṛháwoṇ, aur hadyoṇ, aur tapáwanoṇ aur salámíoṇ ke.

40 Phir Músá ne baní Isráel se wuh sab, jo ḲHUDÁWAND ne use farmáyá thá, kahá.

XXX BÁB.

1 Sab nazreṇ har hálat meṇ adá karná farz hai; 3 magar jab ki karnewálí kuṇwárí ho; 6 yá jorú ho. 9 Is kí bábat bewa yá mutalaqa ká kyá farz hai.

AUR Músá ne baní Isráel kí bábat, baní Isráel ke firqoṇ ke sardároṇ[a] se kahá, ki ḲHUDÁWAND ne yúṇ farmáyá hai,

2 Agar koí mard ḲHUDÁWAND kí nazr máne[b], yá qasam karke kisí 'ahd meṇ apne taíṇ bándhe[c], to wuh 'ahdshikaní na kare, balki sab, jo kuchh us ne apne muṇh se kahá hai, púrá kare[d].

3 Aur agar koí 'aurat ḲHUDÁWAND kí nazr máne, aur apní laṛkáí ke dinoṇ meṇ apne báp ke ghar hotí húí apne taíṇ 'ahd meṇ bándhe;

4 Aur us ká báp us kí nazr aur us ke 'ahd bándhne ko, jis meṇ us ne apne taíṇ bándhá, sunke chup ho rahe: to sab we nazreṇ aur sab wuh 'ahd, jis meṇ us ne apne taíṇ bándhá, sábit hoṇgí.

5 Lekin agar us ká báp sunte húe use ruḳhsat na de, to us kí koí nazr aur koí 'ahd, jo us ne apne taíṇ us meṇ bándhá, sahíh nahíṇ; aur ḲHUDÁWAND us 'aurat ko baḳhsh degá, kyúṇki us ke báp ne use ijázat na dí.

6 Aur agar jis waqt us ne nazr mání, aur apne muṇh se apne taíṇ kisí 'ahd meṇ bándhá, aur wuh shauharwálí thí;

7 To agar us ká shauhar yih sunke us din chupká ho rahá: to us kí nazreṇ sábit húíṇ, aur us ke 'ahd, jin se us ne áp ko bándhá, sahíh húe.

8 Lekin agar us ká shauhar usí din, jis din us ne suná, mujáawiz na húá[e], to us ne us kí nazr ko, jo us ne mání, aur us ke 'ahd ko, jo us ne apne muṇh se apne taíṇ

Peshtar MASÍH 50, 1452.

[n] Ahb. 23. 36.

[o] Ahb. 23. 2. 1 Táw. 23. 31. 2 Táw. 31. 3 'Az. 3. 5. Naḥam. 10 33. Yas. 1 14.
[p] Ahb. 7. 11, 16. aur 22. 21, 23.

[a] Gin. 1 4, 16. aur 7. 2.
[b] Ahb. 27. 2. Ist. 23. 21 Qáz. 11. 30, 35.
[c] Wá'iz 5. 4.
[d] Ahb. 5. 4. Mat. 14. 9. A'am. 23. 14 Aiy. 22. 27. Zab. 22. 25. aur 50. 14. aur 66. 13, 14. aur 116. 14, 18. Naḥúm 1. 15.
[e] Pait. 3. 16.

us men̤ bándhá, toṛ diyá; to Ḳhudáwand us 'aurat ko baḳhsh degá.

9 Aur bewa aur mutalaqa apní har ek nazr ko, jis se unhon̤ ne áp ko bándhá, adá karen̤.

10 Aur agar wuh apne shauhar ke ghar hotí húí kuchh nazr máne, aur qasam karke kisí 'ahd se apne taín̤ bándhe;

11 To agar us ká shauhar use sunke chup ho rahe, aur us ká muzáhim na ho: to us kí nazren̤ qáim húín̤, aur us ká har ek 'ahd, jis se us ne apne taín̤ bándhá, sahíh húá.

12 Par agar us ká shauhar, jis din sune, usí din use toṛ ḍále, to jo kuchh nazron̤ aur 'ahdon̤ kí bábat, jis se us ne apne taín̤ bándhá, us ke mun̤h se niklá, to wuh sahíh nahín̤: us ke shauhar ne unhen̤ toṛ ḍálá; Ḳhudáwand us ko baḳhsh degá.

13 Sab nazren̤ aur qasamen̤, jin men̤ us ne apne taín̤ dukh dene ke liye bándhá, us ká shauhar cháhe to, us ko sábit rakhe, aur cháhe to, unhen̤ toṛ ḍále.

14 Par agar us ká shauhar sunke roz roz chup rahe, to us ne us kí sab nazron̤ aur 'ahdon̤ ko, jo us par hain̤, qáim kiyá; kyún̤ki us ne apne chup rahne se unhen̤ sunke sábit kiyá.

15 Aur agar us ne sun liyá, aur ba'd us ke us ne us ke taín̤ toṛá, to wuh us ká gunáh uṭháwegá.

16 Mard aur us kí jorú ke darmiyán, aur báp beṭí ke darmiyán, jab beṭí laṛkáí ke aiyám men̤ báp ke ghar howe, ye ahkám hain̤, jo Ḳhudáwand ne Músá ko farmáe.

XXXI BÁB.

1 *Midyání lúṭe játe aur Bala'ám maqtul huá.* 13 *Músá fauj ke sardáron̤ par jhunjhlátá hai, is liye ki unhon̤ ne 'auraten̤ zinda rakhí thín̤.* 19 *Kyún̤kar sipáhí, ma' asíron̤ aur ganímat ke, táhir kie jáwen̤.* 25 *Kis hisáb se ganímat taqsím howe.* 48 *Ḳhudáwand ke ḳhazáne ke liye sardáron̤ ke hadya jo apní ḳhushí se dete the.*

PHIR Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Ahl i Midyán se baní Isráel ká intiqám le[a]: aur tú ba'd us ke apne logon̤ se mil jáegá[b].

3 Tab Músá ne logon̤ ko farmáyá, ki Ba'ze tum men̤ se qitál ke liye muhaiyá howen̤, aur Midyáníon̤ ká sámhná karen̤, táki Ḳhudáwand ke liye Midyáníon̤ se intiqám len̤.

4 Baní Isráel ke har firqe se ek ek hazár jang karne ko bhejo.

5 So hazáron̤ baní Isráel men̤ se har firqe píchhe ek hazár supurd kí,e gae; ye sab, jo laṛáí ke liye musallah húe, bárah hazár húe.

6 Músá ne un ko Ili'azar káhin ke beṭe Fínihás ke sáth karke laṛáí par bhejá, aur maqdis ke zurúf aur phúnkne ke narsinge us ke háth men̤ the[c].

7 Unhon̤ ne Midyáníon̤ se laṛáí kí, jaisá Ḳhudáwand ne Músá ko farmáyá thá, aur sáre mardon̤[d] ko qatl kiyá[e].

8 Aur unhon̤ ne, un maqtúlon̤ ke siwá, Awí, aur Raqm, aur Súr, aur Húr aur Raba' ko, jo Midyán ke pánch bádsháh the, ján se márá[f]: aur Ba'úr ke beṭe Bala'ám ko bhí talwár se qatl kiyá[g].

9 Aur baní Isráel ne Midyán kí randíon̤ aur bachchon̤ ko asír kiyá; aur un kí mawáshí aur chárpáe aur mál o asbáb sab kuchh lúṭ liyá.

10 Aur un kí sárí bastíon̤ aur gharon̤ aur mahallon̤ ko phúnk diyá.

11 Aur unhon̤ ne sárí ganímat, aur sáre asír, insán aur haiwán lie[h].

12 Aur Músá aur Ili'azar káhin aur baní Isráel kí sárí jamá'at ke pás ḳhaimagáh men̤, Moáb ke maidánon̤ men̤, lab i Yardan, jo Yaríhú ke muqábil hai, qaidí aur ganímat aur lúṭ láe.

13 ¶ Tab Músá, aur Ili'azar káhin, aur jamá'at ke sáre sardár un ke istiqbál ke liye ḳhaimagáh se báhar gae.

14 Aur Músá lashkar ke raíson̤ par, aur un par jo hazáron̤ ke sardár the, aur un par jo saikṛon̤ ke ra,is the, jo jang karke phire, gussa húá:

15 Aur un ko kahá, ki Kyá tum ne sab randíon̤ ko jítá rakhá[i]?

16 Dekho, ye Bala'ám ke kahne se[k] Fagúr kí bábat Ḳhudáwand ke áge Isráel ke gunáhgár hone ká bá'is húín[l]; chunánchi Ḳhudáwand kí jamá'at men̤ wabá áí[m].

17 So un bachchon̤ ko, jitne laṛke hain̤, sab ko qatl karo, aur

[a] Gin. 25. 17.
[b] Gin. 27. 13.
[c] Gin. 10. 9.
[d] Dekho Qáz. 6. 1, 2. 33.
[e] Ist. 20. 13. Qáz. 21. 11. 1 Sam 27. 9. 1 Sal. 11. 15, 16.
[f] Yash. 13. 21.
[g] Yash. 13. 22.
[h] Ist. 20. 14.
[i] Dekho Ist. 20. 14. 1 Sam. 15. 3.
[k] Gin. 24. 14. 2 Pat. 2. 15. Muk. 2. 14.
[l] Gin. 25. 2.
[m] Gin. 25. 9.

Peshtar MASÍH se, 1452.

har ek randí ko, jo mard ke sáth soná jántí hai, ján se máro[n].

18 Lekin we laṛkíán, jo mard ke sáth soná nahín jántí hain, un ko apne liye rahne do.

19 Aur tum sát din tak khaimagáh se báhar raho[o]: jis kisí ne ádmí ko márá ho, aur jis kisí ne maiyit ko chhúá ho, wuh áp ko aur apne qaidíon ko tísre din aur sátwen din men pák kare[p].

20 Tum apne sab kapṛe, aur sab chamṛe ke bartan, aur sab bakrí ke bálon kí biní húí chízen, aur káṭh ke bartan pák karo.

21 ¶ Tab Ili'azar káhin ne un logon ko, jo jang par gae the, kahá, Us sharí'at ká, jo KHUDÁWAND ne Músá ko 'atá kí, yih hukm hai;

22 Soná, rúpá, pítal, lohá, rángá, sísá,

23 Aur sab chízen, jo ág men ḍálí játí hain, tum unhen ág men ḍálo; phir unhen judáí ke pání se[q] pák karo; aur sab we chízen jo ág men nahín ḍálí játín, tum unhen páni men ḍálo.

24 Aur tum sátwen din apne kapṛe dhoo[r], táki tum pák ho; ba'd us ke khaimagáh men dákhil ho.

25 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

26 Tú aur Ili'azar káhin, aur jamá'at ke sardár milke, sáre insánon aur haiwánon ká, jo ganímat men áe hain, shumár karo:

27 Aur ganímat ke barábar do hisse karke ek un ko jo jáke laṛe, aur ek sárí jamá'at ko de[s]:

28 Aur un jangí mardon ke hisse se, jo qatl ko gae the, KHUDÁWAND ke liye har pánch sau jándár píchhe ek jándár le[t], khwáh insán hon, khwáh gáe bail, khwáh gadhe hon, khwáh bheṛ bakrí:

29 Aur Ili'azar káhin ko de, táki KHUDÁWAND ke liye uṭháne kí qurbání ho.

30 Aur baní Isráel ke hisse men se, jo unhon ne páyá, kyá insán, kyá gáe bail, kyá gadhe, kyá bheṛ bakrí, pachás pachás píchhe ek ek le[u], aur Láwíon ko de, ki we KHUDÁWAND ke maskan kí muháfazat karte hain[x].

31 Chunánchi Músá aur Ili'azar káhin ne, jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko kahá, kiyá.

32 Aur ganímat ká baqíya, jo jangí logon pás maujúd thá yih thá: chha lákh pachhattar hazár bheṛ bakríán,

33 Aur bahattar hazár gáe bail,

34 Aur eksaṭh hazár gadhe,

35 Aur we laṛkíán, jo mard ke sáth soná nahín jántí thín, sab un ká shumár tís hazár thá.

36 So ádhá, jo jangí jawánon ká hissa ṭhahrá, yih thá: tín lákh saintís hazár pánch sau bheṛ bakríán:

37 Aur KHUDÁWAND ká hissa un men se chha sau pachhattar bheṛen húín.

38 Aur gáe bailon se, jo chhattís hazár the, so KHUDÁWAND ká hissa un men se bahattar gáe bail.

39 Aur gadhon men se, jo tís hazár pánch sau the, KHUDÁWAND ká hissa un men se eksaṭh gadhe.

40 Aur ádmíon men se, jo solah hazár the, KHUDÁWAND ká hissa battís ádmí húe.

41 Chunánchi Músá ne KHUDÁWAND ke hukm ke muwáfiq[y], us hisse ko, jo KHUDÁWAND kí uṭháne kí qurbání thí, Ili'azar kahín ko diyá.

42 Aur baní Isráel ká hissa, jo Músá ne jangí logon se liyá, so wuh ádhá, jo jamá'at ke hisse men paṛá yih thá.

43 Tín lákh saintís hazár pánch sau bheṛ bakrí.

44 Aur chhattís hazár gáe bail,

45 Aur tís hazár pánch sau gadhe,

46 Aur solah hazár ádmí;

47 So Músá ne baní Isráel ke hisse men se[z] har pachás jándár píchhe, insán aur haiwán se, ek ek liyá, aur use Láwíon ko, jo KHUDÁWAND ke maskan kí nigáhbání karte the, diyá, jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá.

48 ¶ Tab lashkar ke sardár, jo hazáron aur saikṛon ke raís the, Músá ke pás áe:

49 Aur unhon ne Músa ko kahá, ki Tere khádimon ne sab jangí logon ko, jo hamáre hukm men hain, giná, so un men ek jawán bhí kam na húá.

50 So ham har ek chíz men se, jo har ek ne páí, KHUDÁWAND ke liye qurbán láe hain, sone ke kharú,e, aur kangan, aur angúṭhíán, aur mundre, aur sab zuráí

Peshtar MASÍH se, 1452.

[n] Qáz. 21. 11.
[o] Gin. 5. 2.
[p] Gin. 19. 11, wag.
[q] Gin. 19. 9, 17.
[r] Abb. 11. 25.
[s] Yash. 22. 8. 1 Sam. 30. 24.
[t] Dekho 30. 47 áyaten aur Gin. 18. 26.
[u] Dekho 42.—47 áyaten.
[x] Gin. 3. 7, 8. 25, 31, 36. aur 18. 3, 4.
[y] Dekho Gin. 18. 8, 19.
[z] 30 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1452.

sone ke, táki hamárí jánon ke liye KHUDÁWAND ke huzúr kafára diyá jáwe[a].

[a] Khur. 30. 12, 16.

51 Chunánchi Músá aur Ili'azar káhin ne un se sab chízen sone kí baní húíṉ líṉ.

52 Aur sárá soná, jo hazáron aur saikron ke sardáron ne KHUDÁWAND ke liye guzráná, solah hazár sát sau pachás misqál thá.

53 Aur sab jangíon men se harek ne us chíz ko, jo ganímat láe the[b], liyá.

[b] Ist. 20. 14.

54 So Músá aur Ili'azar káhin us sone ko, jo unhon ne hazáron aur saikron ke sardáron se liyá, jamá'at ke khaime men láe, táki baní Isráel kí yádgárí[c] KHUDÁWAND ke huzúr ho.

[c] Khur. 30. 16.

XXXII BÁB.

1 Baní Rúbin aur Baní Jadd 'arz karte ki Yardan kí púrab atráf men un ko milkíyat mile. 6 Músá un se malámat kartá. 16 Aisí guzárishen karte, ki wuh rází hojátá. 33 Músá wuh zamín un ko detá. 39 Us par charhái karke apne qabze men láte.

AUR baní Rúbin aur baní Jadd kí mawáshí niháyat bahut thí: so jab unhon ne dekhá, ki Ya'zír[a] aur Jili'ád kí sarzamín mawáshí kí gaun hai:

[a] Gin. 21. 32. Yash. 13. 25. 2 Sam. 24. 5.

2 To unhon ne áke Músá aur Ili'azar káhin aur jamá'at ke amíron se kahá, ki

3 'Atarot, aur Daibún, aur Ya'zír, aur Nimrah[b], aur Hasbún, aur Ili'álí, aur Shibám[c], aur Nabú, aur Ba'ún[d] kí mamlukat.

[b] 36 áyat, Bait Nimrah
[c] 38 áyat, Shibmáh.
[d] 38 áyat, Ba'al-Ma'ún.

4 Jis par KHUDÁWAND ne Isráel kí jamá'at ko fath dí[e], mawáshí ke gaun kí zamín hai, aur tere khádimon kí mawáshí bahut hai:

[e] Gin. 21. 24, 34.

5 Pas agar tujh ko ham par karam kí nazar hai, to is zamín ko apne khádimon kí mírás kar de, aur ham ko Yardan pár jáne na de.

6 ¶ Músá ne baní Rúbin, aur baní Jadd se kahá, Tumháre bháí to larne jáwen, aur tum yahíṉ baithe raho?

7 Tum kis liye baní Isráel ke dilon ko pár kí zamín par jáne se, jo KHUDÁWAND ne unhen 'atá farmái hai, daráte ho?

8 Jab main ne tumháre bápdádon ko Qádis Barní'a se bhejá[f], ki zamín kí jasúsí karen[g], unhon ne bhí aisá hí kiyá.

[f] Gin. 13. 3, 26.
[g] Ist. 1. 22.

9 Ki jab we wádí i Iskál tak pahunche, aur us zamín ko dekhá, to unhon ne baní Isráel ko dilshikasta kar diyá[h], táki we us zamín ko, jo KHUDÁWAND ne un ko 'ináyat kí, na jáwen,

[h] Gin. 13. 24, 31. Ist. 1. 24, 28.

10 Aur usí dam KHUDÁWAND ká gussa bharká[i], aur us ne qasam karke farmáyá,

[i] Gin. 14. 11, 21. Ist. 1. 34.

11 Un logon men se, jo Misr se nikle, koí, bís baraswále se leke úparwále tak[k], us zamín ko, jis kí bábat main ne Abirahám aur Iz,hák aur Ya'qúb se qasam kí hai, hargiz na dekhegá; kyúnki unhon ne merí púrí farmánbardárí na kí[l];

[k] Gin. 14. 28, 29. Ist. 1. 35.
[l] Gin. 14. 24, 30.

12 Magar Yafunnah Qinzí ke bete Kálib, aur Nún ke bete Yashú' ne KHUDÁWAND kí farmánbardárí púrí kí[m].

[m] Gin. 14. 24. Ist. 1. 36. Yash. 14. 8, 9.

13 Tab KHUDÁWAND ká qahr Isráel par bharká, aur us ne unhen maidán men chálís baras tak áwára rakhá[n], jab tak ki wuh sárí jamá'at, jo KHUDÁWAND ke rúbarú gunáhgár húí thí, nábúd húí[o].

[n] Gin. 14. 33, 34, 35.
[o] Gin. 26. 64, 65.

14 Aur dekho, tum gunáhgár logon kí afzúní ke liye apne báp dádon ke qáimmaqám húe ho, táki KHUDÁWAND ke qahr ko Isráelíon par afzúd karo[p].

[p] Ist. 1. 34.

15 Kyúnki jo tum us kí pairawí se phiroge[q], to wuh un ko phir bayábán nasíb karegá; aur un sab logon kí halákat ká sabab tum hooge.

[q] Ist. 30. 17. Yash. 22. 16, 18. 2 Taw. 7. 19. aur 15. 2.

16 ¶ Tab we us ke nazdík áe aur bole, ki Ham apní mawáshí ke liye yahán bhersále, aur apne larkon ke wáste shahr banáwenge;

17 Par ham chhare musallah chálákí se baní Isráel ke áge áge jáwenge[r], yahán tak ki unhen un ke maqám tak pahuncháwen: aur hamáre bálbachche shahron men, jo mahfúz hain, zamín ke báshindon ke huzúr rahen.

[r] Yash. 4. 12, 13.

18 Aur ham apne gharon ko phir na phirenge, jab tak ki baní Isráel men se har ek apní mírás na le le[s]:

[s] Yash. 22. 4.

19 Ki ham un men shámil hoke Yardan ke us pár mírás na lenge; is liye ki Yardan ke is pár púrab kí taraf ham ne mírás páí[t].

[t] 33 áyat. Yash. 12. 1. aur 13. 8.

20 ¶ Músá ne unhen farmáyá, Agar tum yih kám karo, aur KHUDÁWAND ke huzúr chhare musallah larne jáo[u],

[u] Ist. 3. 18. Yash. 1. 14. aur 4. 12, 13.

Peshtar MASÍH se, 1452.

21 Aur musallah hoke KHUDÁWAND ke huzúr Yardan ke us pár jáo, yaháṉ tak ki tum meṉ se har ek apne dushmanoṉ ko apne sámhne se daf'a karo,

22 Aur wuh zamín KHUDÁWAND ke áge maglúb ho[x]; to ba'd us ke jab murája'at karoge[y], KHUDÁWAND aur Isráel ke áge begunáh ṭhahroge; tab KHUDÁWAND ke huzúr us zamín ke málik hoge[z].

23 Par agar tum yúṉ na karoge, to ḳhabardár raho, ki tum KHUDÁWAND ke gunáhgár húe: aur yaqín jáno, ki tumhárá gunáh tumheṉ pakṛegá[a].

24 So tum apne laṛkoṉ ke liye shahr biná karo, aur apne bheṛ bakríoṉ ke liye bheṛsále, aur apne qaul ko púrá karo[b].

25 Tab baní Jadd aur baní Rúbin ne Músá ko kahá, ki Tere ḳhádim, jaisá un ke maḳhdúm ká hukm hai, waisáhí kareṉge.

26 Hamáre bachhe, hamárí jorúáṉ, hamáre galle, hamárí sab mawáshí Jili'ád ke shahroṉ meṉ raheṉge[c];

27 Aur ham apne maḳhdúm ke kahne ke muwáfiq chhaṛe musallah hoke KHUDÁWAND ke áge laṛne játe haiṉ[d].

28 Tab Músá ne un kí bábat Ili'azar káhin, aur Nún ke beṭe Yashú', aur baní Isráel ke firqoṉ ke bápdádoṉ ke ra,ísoṉ ko kahá[e],

29 Aur farmáyá, ki Agar baní Jadd aur baní Rúbin KHUDÁWAND ke áge tumháre sáth Yardan ke pár chhaṛe musallah hoke jáweṉ, aur laṛeṉ, aur zamín tumhare qabze meṉ áwe; to tum Jili'ád kí sarzamín un kí mírás kar do:

30 Par agar we chhaṛe hathyár bándhke tumháre sáth pár na jáweṉ, to we shámil rahke Kan'án kí sarzamín meṉ mírás páweṉ.

31 Tab baní Jadd aur baní Rúbin jawáb meṉ bole, ki Jaisá KHUDÁWAND ne tere ḳhádimoṉ ko hukm kiyá hai, ham waisáhí kareṉge.

32 Ham chhaṛe hathyár bándhke KHUDÁWAND ke huzúr us pár zamín i Kan'án ko jáeṉge, táki Yardan ke idhar kí zamín hamárí mírás howe.

33 Tab Músá ne Amúríoṉ ke bádsháh Saihún ká mulk[f], aur Basan ke bádsháh 'Uj ká mulk un gáoṉ samet, jo us nawáhí meṉ the, baní Jadd aur baní Rúbin aur Munassí bin Yúsuf ke ádhe firqe ko baḳhshá[g].

34 ¶ Tab baní Jadd ne Daibún[h], aur 'Atarot, aur 'Ará'ír[i],

35 Aur 'Atrot aur Shofán, aur Ya'zír[k] aur Yagbiháh,

36 Aur Bait-Nimrah[l] aur Bait-Háran ko, muhkam shahr[m], aur bheṛsále banáe.

37 Aur baní Rúbin ne Hasbún[n], aur Ili'álí, aur Qaryataim,

38 Aur Nabú[o], aur Ba'al-Ma'ún[p] ke shahr, un ke nám badalke[q] basáe, aur Shibmáh biná kiyá: aur un shahroṉ ke, jo unhoṉ ne banáe, aur hí nam rakhe:

39 Tab baní Makír[r] baní Munassí Jili'ád ko gae, aur use le liyá, aur Amúríoṉ ko, jo waháṉ baste the, qatl kiyá.

40 Aur Músá ne Jili'ád Makír baní Munassí ko baḳhshá[s]: us ne waháṉ sukúnat kí.

41 Aur Munassí ká beṭá Yáir niklá, aur us ne us nawáhí kí bastíoṉ ko le liyá[t], aur un ká nám Yáir-bastí[u] rakhá.

42 Aur Nubah gayá, aur Qinát aur us ke díhát ko le liyá, aur un ká nám apne nám par Nubah rakhá.

XXXIII BÁB.

1 Baní Isráel kí bayálís manziloṉ ká ahwál. 50 Kan'ánioṉ ko haram kar dene ká hukm hai.

BANI' Isráel kí manzileṉ, jo Misr kí zamín se Músá aur Hárún ke tábi' hoke fauj fauj nikle, ye haiṉ.

2 Aur Músá ne KHUDÁWAND ke hukm ke mutábiq kúch ba kúch un kí manziloṉ ko qalamband kiyá: so un ke har kúch kí sab manziloṉ ká bayán yih hai:

3 Ki baní Isráel pahle mahíne[a] kí pandrahwíṉ táríḳh 'íd i fasah ke dúsre din Ra'msís se[b] báládastí[c] ke sáth kúch karke rawána húe, aur sab Misrí dekh rahe.

4 Aur Misrí log apne palauṭhoṉ ko, jinheṉ KHUDÁWAND ne un ke darmiyán qatl kiyá thá[d], gáṛ rahe the: KHUDÁWAND ne un ke iláhoṉ se bhí intiqám liyá[e].

5 So baní Isráel ne Ra'msís se kúch karke Sukkát meṉ ḍere kíe[f].

6 Aur Sukkát se kúch karke Aitám meṉ, jo bayábán kí intihá meṉ hai, á paṛe[g].

---

[x] Ist. 3. 20. Yash. 11. 23. aur 18. 1.
[y] Yash. 22. 4.
[z] Ist. 3. 12, 15, 16, 18. Yash. 1. 15. aur 13. 8, 32. aur 22. 4, 9.
[a] Paid. 4. 7. aur 44. 16. Yas. 59. 12.
[b] 16, 34 áyateṉ, wag.
[c] Yash. 1. 14.
[d] Yash. 4. 12.
[e] Yash. 1. 13.
[f] Gin. 21. 24, 33, 35.
[g] Ist. 3. 12,—17. aur 29. 8. Yash. 12. 6. aur 13. 8. aur 22. 4.
[h] Gin. 33. 45, 46.
[i] Ist. 2. 36.
[k] 1, 3 áyateṉ
[l] 3 áyat, Nimrah.
[m] 24 áyat.
[n] Gin. 21. 27.
[o] Yas. 46. 1.
[p] Gin. 22. 41.
[q] Dekho 3 áyat. Khur. 23. 13. Yash. 23. 7.
[r] Paid. 50. 23.
[s] Ist. 3. 12, 13, 15. Yash. 13. 31. aur 17. 1.
[t] Ist. 3. 14. Yash. 13. 30. 1 Taw. 2. 21, 22, 23.
[u] Qáz. 10. 4. 1 Sal. 4. 13.
[a] Khur. 12. 2. aur 13. 4.

1491.

[b] Khur. 12. 37
[c] Khur. 14. 8
[d] Khur. 12. 29
[e] Khur. 12. 12. aur 18. 11. Yas. 19. 1. Muk. 12. 8.
[f] Khur. 12. 37.
[g] Khur. 13. 20.

Peshtar MASÍH se, 1452.

7 Phir Aitám se kúch karke Fí-Alhírát ko, jo Ba'al-Safún ke muqábil hai, phire[h]: aur Mijdál ke sámhne ḍere kíe.

8 Phir Fí-Alhírát se kúch kiyá, aur daryá ke bích se guzarke[i] bayábán men̲ áe, aur dasht i Aitám men̲ tín kúch karke áe, aur Marrah men̲ ḍere kíe.

9 Aur Marrah se kúch karke Ailím men̲ áe[k], jahán̲ pání ke bárah chashme aur sattar daraḳht ḳhurme ke the; aur yahán̲ ḍere kíe.

10 Aur Ailím se kúch karke daryá e Qulzum par ḍere kíe.

11 Aur daryá e Qulzum se kúch karke dasht i Sín ko ḳhaimagáh kí[l].

12 Aur dasht i Sín se kúch karke Dafqah men̲ á utre.

13 Aur Dafqah se kúch karke Alús men̲ maqám kiyá.

14 Aur Alús se chalke Rafídím men̲ á paṛe[m]; wahán̲ qaum ke píne ke liye pání na thá.

1490.

15 Aur Rafídím se chalke dasht i Síná men áe[n].

16 Aur dasht i Síná se chalke ‖Qabrát ut Taháwah[o] men̲ ḳhaime nasb kíe.

17 Aur Qabrát ut Taháwah se kúch karke Hasírát men̲ nuzúl kiyá[p].

18 Aur Hasírát se kúch karke Ritmah[q] men̲ á rahe.

19 Aur Ritmah ke uṭhe húe Rummán-Faras men̲ áe.

20 Aur Rummán-Faras se jo chale, to Libnah men̲ áe.

21 Aur Libnah ke chale húe Raissah men̲ áe.

22 Aur Raissah se chalke Qahílátah men̲ áe.

23 Aur Qahílátah se uṭhke koh i Safar men̲ utre.

24 Aur koh i Safar se kúch karke Harádah men̲ pahunche.

25 Aur Harádah se safar karke Maqhílot men̲ ḳhaima kiyá.

26 Aur Maqhílot se uṭhke Tahat men̲ á rahe.

27 Aur Tahat se jo chale, to Tárah men̲ utre.

28 Aur Tárah se kúch kiyá, to Mitqah men̲ ḍere kíe.

29 Aur Mitqah se Hashmúnah men̲ á pahunche.

30 Aur Hashmúnah se Mausírot[r] men̲ á utre.

31 Aur Mausírot se Baní-Ya'aqán men̲ áe.

32 Aur Baní-Ya'aqán[s] se chalke Horuljidjád[t] ko ḳhaimagáh kí.

33 Aur Horuljidjád se rawána hoke Yutbátah men̲ á rahe.

34 Aur Yutbátah se 'Abrúnah men̲ áe.

35 Aur 'Abrúnah se chalke 'Asyún-jabr men̲[u] pahunche:

36 Aur 'Asyún-jabr se dasht i Sín men̲, jo Qádis hai, á paṛe[w].

1453.

37 Aur Qádis se chalke koh i Húr men̲, jo zamín i Adúm kí sarhadd hai, áe[x].

38 Yahán̲ Hárún káhin KHUDAWAND ke irshád se koh i Húr par gayá, aur us ne, baní Isráel kí Misrí hijrat ke chálíswen̲ baras ke pánchwen̲ mahíne kí pahlí táríḳh, wafát páí[y].

39 Aur Hárún ek sau tís baras ká thá, jo us ne koh i Húr men̲ wafát páí.

1452.

40 Aur 'Arád Kan'án ke bádsháh ne[z], jo Kan'án kí janúb kí samt ko rahtá thá, suná, ki baní Isráel á pahunche.

41 Aur koh i Húr se[a] kúch karke Zalmúnah men̲ áe.

42 Aur Zalmúnah se kúch karke Fúnon men̲ áe.

43 Aur Fúnon se kúch karke Aubot men̲ áe[b].

44 Aur Aubot se kúch karke[c] 'Aiye ul Abárím men̲[d], jo zamín i Moáb kí sarhadd hai, áe.

45 Aur 'Aiyim se kúch karke Daibún-Jadd ko[e] ḳhaimagáh kiyá.

46 Aur Daibún-Jadd se kúch karke 'Almún-Diblataim[f] men̲ áe.

47 Aur 'Almún-Diblataim se kúch karke Abárím ke kohistán men̲[g], jo Nabú ke muqábil hai, áe.

48 Aur Abárím ke kohistán se kúch karke Moáb ke maidánon̲ men̲[h], lab i Yardan, jo Yaríhú ke muqábil hai, á paṛe.

49 Aur lab i Yardan Bait ul Yasímot se ‖Abíl-Sittim tak[i] Moáb ke maidán men̲ ḳhaime nasb kíe.

50 ¶ Aur KHUDAWAND ne Moáb ke maidánon̲ men̲ lab i Yardan Yaríhú ke muqábil Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

51 Baní Isráel ko hukm kar, aur kah, Jab tum Yardan se pár hoke zamín i Kan'án men̲ dáḳhil ho[k];

52 To tum un sab ko, jo us

h Khur. 14. 2, 9.
i Khur. 14. 22, aur 15. 22, 23.
k Khur. 15. 27.
l Khur. 16. 1.
m Khur. 17. 1, aur 19. 2.
n Khur. 16. 1, aur 19. 1, 2.
‖ Ya'ne *Hirs kí qabren.*
o Khur. 11. 34.
p Gin. 11. 35.
q Gin. 12. 16.
r Ist. 10. 6.
s Dekho Paid. 36. 27. Ist. 10. 6. 1 Taw. 1. 42.
t Ist. 10. 7.
u Ist. 2. 8. 1 Sal. 9. 26. aur 22. 48.
w Gin. 20. 1, aur 27. 14.
x Gin. 20. 22, 23, aur 21. 4.
y Gin. 20. 25, 28. Ist. 10. 6. aur 32. 50.
z Gin. 21. 1, wag.
a Gin. 21. 4.
b Gin. 21. 10.
c Gin. 21. 11.
d Gin. 21. 11.
e Gin. 32. 34.
f Yar. 48. 22. Hiz. 6. 14.
g Gin. 21. 20. Ist. 32. 49.
h Gin. 22. 1.
‖ Yá *Sittim ke maidán.*
i Gin. 25. 1. Yash. 2. 1.
k Ist. 7. 1, 2. aur 9. 1. Yash. 3. 17.

Peshtar MASÍH se, 1452.

zamín ke báshinde hain, apne sámhne se bhagáo; un kí múraten faná kar do, aur un ke ḍhále húe buton ko nábúd karo, aur un ke sab únche makánon ko ḍhá do[l].

53 Aur un ko, jo us zamín ke basnewále hain, ḳhárij kar do, aur wahán áp baso: kyúnki main ne wuh sarzamín tumhen dí hai, ki us ke málik bano.

54 Aur tum qur'a phenkke us zamín ko ápas men apne qabáil ke muwáfiq báṇṭ lo[m]; bahuton ko baṛá hissa do, aur thoṛon ko chhoṭá: har ek ká hissa wuhí zamín ho, jis ká qur'a us ke nám par paṛe; apne ábáí firqon ke muwáfiq tum mírás lo.

55 Par agar tum us zamín ke báshindon ko apne áge se daf'a na karoge, to yún hogá, ki we, jinhen tum báqí rahne doge, tumhárí ánkhon men ḳhár honge, aur káṇṭon ke mánind tumháre pahlúon men chubhenge[n], aur us zamín par, jahán tum basoge, tum ko diqq karenge.

56 Aur áḳhir ko yih hogá, ki main jo kuchh in se kiyá cháhtá hún, so tum se karúngá.

XXXIV BÁB.

1 *Sarzamín kí sarhadden.* 16 *Un ashḳhás ke nám, jinhen zamín ke báṇṭne ká kám milá.*

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko hukm kar, aur farmá, ki Jab tum sarzamín i Kan'án men dáḳhil ho[a], to us zamín kí sarhadden, jo qur'a ke muwáfiq tumhárí mírás hogí, ye hain;

3 Dasht i Sín se Adúm kí intihá tak tumhárí janúbí jánib hogí[b], aur tumhárí janúbí sarhadd daryá e shor[c] kí intihá se mashriq kí jánib hogí.

4 Aur tumhárí janúbí sarhadd Ma'alah 'Aqrabím kí ráh tak[d] gheregí, aur Sín tak pahunchegí; aur Qádis Barní'a[e] kí janúb kí aur jánib niklegí, aur názil hoke 'Azmún tak pahunchegí.

5 Aur yih sarhadd 'Azmún se Misr kí nahr tak[f] gheregí, aur magrib kí jánib niklegí.

6 Aur tumhárí garbí sarhadd daryá e a'azam hogá: yihí tumhárí garbí jánib kí intihá hogá.

7 Aur tumhárí shimálí jánib daryá e a'azam se koh i Húr tak[g] muqarrar hogí.

8 Aur koh i Húr se Hamát ke sire[h] tak tum apní hadd muqarrar kíjiyo; us ká kanára Sidád[i] se milegá.

9 ¶ Aur wuh hadd Zifrún kí jánib niklegí, us kí intihá Hasar-'Ainán[k] hogí: yihí tumhárí shimálí jánib hai.

10 Aur tum apne liye sharqí jánib Hasar-'Ainán se leke Safám tak mu'aiyan kíjiyo:

11 Aur yih jánib Safám se leke Riblah[l] tak 'Ain kí mashriq taraf utregí, aur wahán jáke daryá e Kinnárát[m] ke mashriq kí jánib milegí:

12 Wahán se Yardan tak utregí, aur daryá e shor tak[n] niklegí: yihí tumháre liye zamín kí hudúd sáre atráf men hongí.

13 Phir Músá ne baní Isráel ko kahá, Yih wuh zamín hai, jise tum qur'a ḍálke mírás men loge[o], jis kí bábat KHUDÁWAND ne farmáyá, ki Tú sáṛhe nau firqon ko báṇṭ de;

14 Kyúnki baní Rúbin ke firqe ne apne ábáí ḳhándán ke muwáfiq, aur baní Jadd ne apne ábáí ḳhándán ke mutábiq mírás páí, aur baní Munassí ke ádhe firqe ne bhí apní mírás páí[p]:

15 Ki un aṛháí firqon ne Yardan ke isí pár Yaríhú ke muqábil, sharqí samt ko, apní mírás páí.

16 Phir KHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

17 We log, jo yih zamín tum ko báṇṭ denge, un ke nám ye hain: Ili'azar káhin, aur Nún ká beṭá Yashú'[q].

18 Aur tum apne liye har firqe ká ek sardár lo[r], táki us zamín ko qismat kar do.

19 Aur un sardáron ke nám ye hain; Yafunnah ká beṭá Kálib, Yahúdáh ke firqe se,

20 Aur 'Ammihúd ká beṭá Samúel, baní Sam'aún ke firqe se.

21 Aur Kislún ká beṭá Ilidád, Binyamín ke firqe se,

22 Aur Yuglí ká beṭá Búqí, baní Dán ke firqe se.

23 Aur Afúd ká beṭá Hanníel, baní Yúsuf jo baní Munassí ke firqe se hain.

24 Aur Siftán ká beṭá Qamúel, Ifráím ke firqe se.

[l] Khur. 23. 24, 33. aur 34. 13. Ist. 7. 2, 5. aur 12. 3. Yash. 11. 12. Qáz. 2. 2.
[m] Gin. 26. 53, 54, 55.
[n] Yash. 23. 13. Qáz. 2. 3. Zab. 106. 34, 36. Dekho Khur. 23. 33. Hiz. 28. 24.
[a] Paid. 17. 8. Ist. 1. 7. Zab. 78. 55. aur 105. 11. Hiz. 47. 14.
[b] Yash. 15. 1. Dekho Hiz. 47. 13. wag.
[c] Paid. 14. 3. Yash. 15. 2.
[d] Yash. 15. 3.
[e] Gin. 13. 26. aur 32. 8.
[f] Paid. 15. 18. Yash. 15. 4, 47. 1 Sal. 8. 65. Yas. 27. 12.
[g] Gin. 33. 37.
[h] Gin. 13. 21. 2 Sal. 14. 25.
[i] Hiz. 47. 15.
[k] Hiz. 47. 17.
[l] 2 Sal. 23. 33. Yar. 39. 5, 6.
[m] Ist. 3. 17. Yash. 11. 2 aur 19. 35. Mat. 14. 34. Lúq. 5. 1.
[n] 3 áyat.
[o] 1 áyat. Yash. 14. 1, 2.
[p] Gin. 32. 33. Yash. 14. 2, 3.
[q] Yash. 14. 1 aur 19. 51.
[r] Gin. 1. 4, 16.

Peshtar MASÍH se, 1452.

25 Aur Farnák ká betá Ilisafan, baní Zabulún ke firqe se.

26 Aur 'Azzán ká betá Faltiel, Ishakár ke firqe se.

27 Aur Salúmí ká betá Akhihúd, baní Yasar ke firqe se.

28 Aur 'Ammihúd ká betá Fidahiel, baní Naftálí ke firqe se.

29 Ye we log hain, jinhen KHUDAWAND ne farmáyá, ki Zamín i Kan'án baní Isráel men mírás ke taur par taqsím kar de.

XXXV BAB.

1 *Láwíon ke liye athtális shahr, ma' nawáhí ke, alag kardene ká hukm; nawáhí ká andáz. 6 In men se chha panáhgáh muqarrar howen. 9 Shar'a. khún kí bábat. 31 Khún ke muqaddame men diyat na lí jáwe.*

1451.

PHIR KHUDAWAND ne Moáb ke maidánon men lab i Yardan Yaríhú ke muqábil Músá ko khitáb karke farmáyá,

2 Baní Isráel ko kah, ki Láwíon ko apní mírás men se shahr alag kar do[a], táki we un men basen; aur shahron ke gird ke maidán unhen do.

3 Táki we shahron men rahen; aur atráf ke maidán un ke chárpáyon, aur un ke mamlúk, aur un ke sab haiwánon ke liye hon.

4 Aur shahron ke maidán, jo tum Láwíon ko doge, har ek shahr kí díwár se báhar cháron taraf hazár hazár háth ke pher men hon.

5 Aur tum shahr se leke báhar kí taraf ko mashriq kí samt do hazár háth paimáish karo, aur janúb kí jánib do hazár háth, aur magrib kí jánib do hazár háth, aur shimál kí jánib do hazár háth; aur shahr un ke bích o bích ho: ye un ke shahron ke atráf hain.

6 Aur un shahron ke darmiyán, jo tum Láwíon ko doge, chha shahr panáh ke liye howen[b], táki khúní un men bhágke já rahen; aur un shahron ke siwá bayális shahr aur bhí do.

7 So sáre shahr, jo tum Láwíon ko doge, athtális shahr[c] apne gird ke maidánon samet hain.

8 Tum ye sab maidánon samet unhen dená; baní Isráel kí mírás men se[d] ye shahr Láwíon ko díe jáen: jin ke qabze men bahut se shahr hain, bahut se den; aur jin pás thore hain, thore den: har ek apne shahron men se apní mírás ke muwáfiq, jo us ne pái hai, Láwíon ko de[e].

9 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

10 Baní Isráel ko farmá, aur unhen kah, Jab tum Yardan pár Kan'án kí sarzamín men dákhil ho;

11 To tum apne liye kaí shahr panáh ke wáste muqarrar karo[f], táki wuh khúní, jis se sahwan khún ho jáe, bhágke wahán já rahe[g].

12 Ye shahr tumháre liye us ke walí se panáh ke wáste honge; aur khúní, jab tak jamá'at ke rúbarú faisale ke wáste khará na ho, qatl kiyá na jáwe[h].

13 So we shahr, jo tum unhen panáh ke liye doge, chha shahr hain[i].

14 Tín un men se Yardan ke isí pár howen[k], aur tín Kan'án kí sarzamín men: ye shahr panáh kí jagahen hain.

15 Ye chha shahr baní Isráel, aur musáfiron[l], aur un ke wáste jo tum men búdobásh karte hain, panáh ke liye hain; táki jis se sahwan khún ho jáe, bhágke un men já rahe.

16 Aur agar koí kisí ko lohe ke hathyár se máre, aisá ki wuh mar jáe, wuh khúní hai; khúní márá jáwe[m].

17 Aur agar koí kisí ko aisá patthar khínch máre, ki wuh mar jáe, to wuh khúní hai: wuh khúní qatl kiyá jáe.

18 Aur agar koí kisí ko aisá lath máre ki wuh mar jáe, to wuh khúní hai: khúní márá jáe.

19 Wuh shakhs, jo maqtúl ká walí hai, khúní ko apne háth se qatl kare[n]; jab wuh use páwe, use már dále.

20 Aur agar koí kisí ko kíne se dhakel de[o], yá dáo ghát se use patak de[p], ki wuh mar jáe;

21 Yá 'adáwat se use thappar máre, ki wuh mar jáe, to wuh márnewálá khúní hai; márá jáe: maqtúl ká walí, jab us khúní ko páwe, qatl kare.

22 Par agar koí kisí ko bagair 'adáwat ke, yá be dáo ghát us par koí bartan dál de[q];

23 Yá use bin dekhe aisá patthar phenke, ki us par giro, aur wuh mar jáe, aur wuh us ká dushman na thá, aur na us kí buráí cháhtá thá;

24 To jamá'at us qátil aur maqtúl ke walí ke darmiyán un hukmon ke muwáfiq faisala kare[r]:

Peshtar MASÍH se, 1451.

a Yash.14.3,4. aur 21. 2. Dekho Hiz. 45. 1, wag. aur 48. 8, wag.
b 13 áyat. Ist. 4. 41. Yash. 20. 2, 7, 8. aur 21. 3, 13, 21, 27, 32, 36, 38.
c Yash. 21. 41.
d Yash. 21. 3.
e Gin. 26. 54.
f Ist. 19. 2. Yash. 20. 2.
g Khur. 21. 13.
h Ist. 19. 6. Yash. 20. 3, 5, 6.
i 6 áyat.
k Ist. 4. 41. Yash. 20. 8.
l Gin. 15. 16.
m Khur. 21. 12, 14. Ahb. 24. 17. Ist. 19. 11, 12.
n 21, 24, 27 áyaten. Ist. 19. 6, 12. Yash. 20. 3, 5.
o Paid. 4. 8. 2 Sam. 3. 27. aur 20. 10. 1 Sal. 2. 31, 32.
p Khur. 21. 14. Ist. 19. 11.
q Khur. 21. 13.
r 12 áyat. Yash. 20. 6.

Peshtar MASÍH se, 1451.

25 Ki jamá'at us qátil ko maqtúl ke walí ke háth se chhuṛáke usí panáh ke shahr meṉ, jaháṉ wuh bhágke gayá thá, phir bhej de; jab tak ki baṛá káhin, jo quds ke tel se mamsúh húá thá[s], mar jáe[t], wuh wahíṉ rahe.

26 Lekin agar ḳhúní us panáh ke shahr kí sarhadd se, jaháṉ wuh bhágke gayá thá, báhar áwe;

27 Aur maqtúl ká walí qátil ko panáh ke shahr kí sarhadd se báhar páwe, aur qátil ko qatl kare, to us par ḳhún ká gunáh nahíṉ;

28 Kyúṉki us qátil ko lázim thá, ki baṛe káhin kí wafát tak usí panáh ke shahr meṉ rahtá: aur us ke marne ke ba'd apní maurúsí sarzamín meṉ átá.

29 So tumhárí sárí bastíoṉ meṉ tumháre sab qarnoṉ meṉ yih faisale kí rasm tumháre liye hogí[u].

30 Jo koí kisí ko már ḍále, to qátil gawáhoṉ kí gawáhí ke muwáfiq[x] qatl kiyá jáe: aur ek gawáh kí gawáhí se kisí ko qatl karná rawá nahíṉ.

31 Aur tum us qátil se, jis par qatl ká fatwá ho, diyat mat lo; wuh márá jáwe.

32 Aur tum us se bhí, jo apní panáh ke shahr ko bhág gayá ho, diyat mat lo, táki wuh baṛe káhin kí maut ke áge apní sarzamín meṉ phir áwe.

33 So tum us zamín ko, jaháṉ tum rahte ho, nápák mat kíjiyo; kyúṉki ḳhún hí hai, jo zamín ko nápák kartá hai[y]: aur zamín us ḳhún se, jo waháṉ biṭáyá jáwe, pák nahíṉ hotí, magar us ke biṭánewále ke lahú se[z].

34 Pas tum apní búdobásh kí sarzamín ko ganda na karo[a], ki waháṉ maiṉ bastá húṉ: kyúṉki maiṉ ḲHUDAWAND húṉ, jo baní Isráel ke darmiyán rahtá húṉ[b].

XXXVI BÁB.

1 *Jo qabáhat beṭíon ke wáris ṭhahráne meṉ hotí thí,* 5 *so, is intizám se dúr húí, ki faqat apne firqe wáloṉ se un kí shádí ho:* 7 *is tadbír se mírás us firqe kí zamín se alag na hotí hí.* 10 *Siláfiḥád kí beṭiáṉ apne chachere bháioṉ se byáhí játí haiṉ.*

PHIR baní Jili'ád ke qabíle ke[a] abwí sardár, jo baní Yúsuf ke qabáil meṉ se Makír bin Munassí ká hai, áe, aur Músá aur baní Isráel ke abwí sardároṉ ke huzúr bole, ki

2 ḲHUDAWAND ne hamáre maḳhdúm ko farmáyá, ki zamín qur'a se baní Isráel ko mírás dí jáwe[b]: aur hamáre maḳhdúm ne ḲHUDAWAND ke hukm se farmáyá, ki hamáre bháí Siláfihád kí mírás us kí beṭíoṉ ko dí jáwe[c].

3 Pas, agar we baní Isráel ke aur firqoṉ ke beṭoṉ meṉ se kisí ke sáth byáhí jáweṉ, to un kí mírás hamárí ábáí mírás se nikal jáegí, aur us firqe kí mírás meṉ, jaháṉ we byáhí gaíṉ, milegí: so hamáre qur'a kí mírás kam ho jáegí.

4 Aur jab baní Isráel ká yúbal ká sál áwegá[d], to un kí mírás us firqe kí mírás meṉ, jaháṉ we byáhí gaíṉ, milegí; aur un kí mírás hamárí ábáí mírás se nikal jáwegí.

5 Tab Músá ne ḲHUDAWAND ke hukm se baní Isráel ko farmáyá, ki Baní Yúsuf ke firqewále achchhá kahte haiṉ[e].

6 So ḲHUDAWAND Siláfihád kí beṭíoṉ ke haqq meṉ yúṉ farmátá hai, ki We jis se cháheṉ us se byáh kareṉ; magar wuh shaḳhs un ke ábáí firqe meṉ ká ho[f];

7 Táki baní Isráel ke ek firqe kí mírás dúsre firqe meṉ na jáwe; aur baní Isráel meṉ se har shaḳhs apne hí ábáí firqe kí mírás se milá rahegá[g].

8 Aur har ek 'aurat, jis kí mírás baní Isráel ke ek firqe meṉ hai, apne báp hí ke firqe meṉ se ek ke sáth biyáh kare[h], táki baní Isráel meṉ harek shaḳhs apne báp kí mírás par qáim rahe.

9 Aur ek firqe kí mírás dúsre firqe meṉ mil na jáwe; balki baní Isráel ke firqoṉ meṉ har ek shaḳhs apní mírás se milá rahe.

10 Chunánchi Siláfihád kí beṭíoṉ ne, jaisá ḲHUDAWAND ne Músá ko farmayá, waisá hí kiyá:

11 Is liye ki Mahlah aur Tirzah aur Hajlah aur Milkah aur Nu'ah, Siláfihád kí beṭíáṉ[i], apne chachere bháioṉ ke sáth,

12 Yúsuf ke beṭe Munassí ke firqe meṉ byáhí gaíṉ; aur un kí mírás un ke báp ke firqe ke gharáne meṉ sábit rahí.

13 Ye we ahkám aur sharí'ateṉ haiṉ, jo ḲHUDAWAND ne Músá kí ma'rifat Moáb ke maidánoṉ meṉ[k] lab i Yardan Yaríhú ke muqábil baní Isráel ke liye muqarrar farmáíṉ.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[s] Ḳhur. 29. 7. Ahb. 4. 3. aur 21. 10.
[t] Yash. 20. 6.
[u] Gin. 27. 11.
[x] Ist. 17. 6. aur 19. 15. Mat. 18. 16. 2 Qur. 13. 1. 'Ibrán. 10. 28.
[y] Zab. 106. 38. Mik. 4. 11.
[z] Paid. 9. 6.
[a] Ahb. 18. 25. Ist. 21. 23.
[b] Ḳhur. 29. 45, 46.
[a] Gin. 26. 29.
[b] Gin. 26. 55. aur 33. 54. Yash. 17. 3.
[c] Gin. 27. 1, 7. Yash. 17. 3, 4.
[d] Ahb. 25. 10.
[e] Gin. 27. 7.
[f] 12 áyat.
[g] 1 Sal. 21. 3.
[h] 1 Taw. 23. 22.
[i] Gin. 27. 1.
[k] Gin. 26. 3. aur 33. 50.

MU'SA' KI' PA'NCHWI'N KITA'B,

MUSAMMA'

ISTISNA'.

Peshtar MASÍH se, 1451.

I BAB.

1 Músá ká kalám, jo us ne chálíswen baras ke ákhir men kiyá: is men taqarrur bayán hotá, 6 Khudá ke kháss wa'de ká, 13 Músá ke qaum ke sardár thahráne ká, 19 jásúson ke bhejne ká, ki mulk ká hál daryáft karen, 34 aur Khudá ke qahr ke utarne ká. logon kí beimání, 41 aur náfarmání ke sabab.

YE we báten hain, jo Músá ne Yardan ke pár[a], bayábán ke maidán men, Súf ke muqábil, Fárán, aur Tofal, aur Lában, aur Hasírát, aur Dízahab ke darmiyán, baní Isráel ko kahín.

2 Aur Hurib se Qádis Barní'a[b] tak Jabal i Sha'ír kí ráh se gyárah din kí ráh hai.

3 Aur aisá húá, ki chálíswen sál[c] gyárahwen mahíne kí pahilí tárikh wuh sab báten, jo KHUDAWAND ne Músá ko farmáí thín, ki baní Isráel ko kahí jáen, Músá ne un ko kahín;

4 Ba'd us ke ki us ne Amúríon ke bádsháh Saihún ko[d], jo Hasbún men rahtá thá, aur Basan ke bádsháh 'Uj ko, jo 'Istárát aur Adrá'e men[e] rahtá thá, qatl kiyá.

5 Tab Yardan ke pár Moab ke maidán men Músá ne dil lagáke sharí'at ko bayán karná shurú' kiyá: ki

6 KHUDAWAND hamáre Khudá ne Hurib men[f] ham se khitáb karke farmáyá, ki Tum is pahár par bahut rahe[g].

7 Ab phiro, aur safar karo, aur Amúríon ke pahár, aur un ke sab báshindon men, maidánon men, paháron men, nasheb men, janúb ko, aur daryá ke bandaron ko, Kan'ánion kí sarzamín, aur Lubnán men barí nahr tak, jo nahr i Furát hai, jáo.

8 Dekho, main ne yih zamín tumhen 'ináyat kí: dákhil ho, aur us zamín par, jis kí bábat KHUDAWAND ne tumháre bápdádon, Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'qúb se qasam kí, ki tum ko aur tumháre ba'd tumhárí nasl ko dúngá[h], mírás men lo.

9 ¶ Aur us hí waqt main ne tum ko kahá, ki Main akelá tumhárá bojh uthá nahín saktá[i]:

10 KHUDAWAND tumháre Khudá ne tumhen firáwán kiyá; aur, dekho, tum áj ke din aise firáwán ho, jaise ásmán ke sitáre[k].

11 KHUDAWAND tumháre bápdádon ká Khudá tum ko is se bhí ziyáda hazár chand firáwání bakhshe[l]; aur jaisá us ne tum se kahá hai[m], tum ko barakat bakhshe.

12 Main akelá tumhárí taklíf aur bojh aur jhagron ká mutahammil kyúnkar ho sakún[n]?

13 So tum dánishmand log, aur ahl i khirad, jo mashhúr howen, un ko apne firqon ke muwáfiq láo[o], ki main unhen tumháre sardár karúngá.

14 Aur tum ne mujhe jawáb diyá thá, aur kahá thá, ki Jo kuchh tú ne karne ke liye hukm kiyá, wuh bihtar hai.

15 So main ne tumháre firqon ke ra,íson men se dánishwar, jo mashhúr the, lie, aur unhen tumháre ra,ís, hazáron ká sardár, aur saikron ká sardár, aur pachás pachás ká sardár, aur das das ká sardár, tumháre firqon ke muwáfiq kiyá[p].

16 Aur us hí waqt main ne tumháre sardáron se kahá, ki Tumháre bháíon men jo khusúmat ho, to use suno; aur donon shakhson men, khwáh we donon bháí hon, yá ek musáfir[q], jo us ke sáth rahtá ho, insáf se faisala karo[r].

17 Tum hargiz 'adálat men kisí kí tarafdárí na karo[s]; tum chhote kí aise suno, jaise bare kí sunte ho; tum kisí ke chihre se na daro; kyúnki 'adálat jo hai, KHUDAWAND kí hai[t]: aur jo mu'ámala tumháre áge mushkil ho, mere pás láo; main use daryáft karúngá[u].

Margin references:
- a Yash. 9. 1, 10. aur 22. 4, 7.
- b Gin. 13. 26. Ist. 9. 23.
- c Gin. 33. 38.
- 1451.
- d Gin. 21. 24, 33.
- e Gin. 21. 33. Yash. 13. 12.
- 1491.
- f Khur. 3. 1.
- g Dekho Khur. 19. 1. Gin. 10. 11.
- Peshtar MASÍH se, 1451.
- h Paid. 12. 7. aur 15. 18. aur 17. 7, 8. aur 26. 4. aur 28. 13.
- i Khur. 18. 18. Gin. 11. 14.
- k Paid. 15. 5. Ist. 10. 22. aur 28. 62.
- l 2 Sam. 24. 3.
- m Paid. 15. 5. aur 22. 17. aur 26. 4. Khur. 32. 13.
- n 1 Sal. 3. 8, 9.
- o Dekho Khur. 18. 21. Gin. 11. 16, 17.
- p Khur. 18. 25.
- q Abb. 24. 22.
- r Ist. 16. 18. Yuh. 7. 24.
- s Abb. 19. 15. Ist. 16. 19. 1 Sam. 16. 7. Ams. 24. 23. Ya'q. 2. 1.
- t 2 Taw. 19. 6.
- u Khur. 18. 22, 26.

Peshtar MASÍH se, 1451. — 1490.

18 Aur main ne us hí waqt sab kám, jo tumháre karne ke the, tumhen batá díe.

19 ¶ Aur ham ne Hurib se kúch kiyá[x]; to jaisá KHUDAWAND hamáre Khudá ne hamen farmáyá thá, un khaufnák bare bayábánon men gae[y], jinhen tum ne Amúríon ke pahár ko játe húe dekhá: aur phir Qádis Barní'a men áe.

20 Tab main ne tumhen kahá, ki Tum Amúríon ke koh tak pahunche ho, jo KHUDAWAND hamárá Khudá hamen 'atá kartá hai.

21 Dekho, KHUDAWAND tumháre Khudá ne yih zamín tumhen 'ináyat kí hai; charho, aur us ke wáris ho, jaisá KHUDAWAND tumháre bápdádon ke Khudá ne farmáyá hai; tum mat daro, aur dilshikasta na ho[z].

22 ¶ Tab tum sab mujh pás áe, aur bole, ki Ham apne jáne se áge log bhejenge; we jáke us zamín kí hamáre liye jásúsí karen, aur ham ko khabar den, ki ham kis ráh se wahán jáen, aur kaun se shahron men dákhil howen.

1490.

23 So mujh ko wuh bát khush ái, aur main ne tum men se firqe píchhe ek ek ádmí karke bárah ádmí líe[a].

24 We rawána húe, aur koh par gae, aur wádí i Iskál men áe, aur us kí jásúsí kí[b].

25 Aur unhon ne us zamín ká mewa apne háthon se torá, aur ham pás utár láe, aur khabar le áe, aur bole, ki Yih, jo KHUDAWAND hamárá Khudá ham ko detá hai, achchhí zamín hai[c].

26 Tau bhí tum ne charhne se inkár kiyá[d], aur KHUDAWAND apne Khudá ke hukm se sarkashí kí.

27 Aur tum ne apne khaimon men shikáyat kí, aur kahá, Azbaski KHUDAWAND hamárá kína rakhtá thá[e], ham ko Misr kí zamín se nikál láyá, táki hamen Amúríon ke háth men giriftár karwáde, aur we hamen halák karen.

28 Ham kahán charhen? hamáre bháíon ne to yún kahke hamen bedil kar diyá, ki We log to ham se bare aur lambe hain[f]; aur un ke shahr bare hain, jin kí díwáren ásmán tak hain; aur ham ne baní 'Anáq ko wahán dekhá[g].

29 Tab main ne tumhen kahá, Hirásán na ho, aur un se hargiz mat daro.

30 KHUDAWAND tumhárá Khudá, jo tumháre áge áge chaltá hai, jaise tumháre liye Misr men tumhárí ánkhon ke sámhne wuh sab kuchh kiyá, waisehí tumhárí taraf se wuh jang karegá[h].

31 Aur tum ne bayábán men dekhá, ki sárí ráh, jahán jahán tum chale áe, KHUDAWAND tumháre Khudá ne, jaisá mard apne larke ko uthátá hai, tum ko sáre raste men, jis men tum chale áe, utháyá[i], yahán tak ki tum is jagah á pahunche.

32 Tab bhí tum KHUDAWAND apne Khudá par ímán na láe[k].

33 Jo ráh men tum se áge gayá[l], ki tumháre liye jagah thahráwe, jahán tum apne khaime istáda karo[m], rát ko ág men, aur din ko badlí men, táki tumhen wuh ráh batáwe, jis men tum chalo.

34 Tab KHUDAWAND ne tumhárí báten sunín, aur gusse húá, aur qasam kháke[n] yún bolá: ki

1491.

35 Yaqínan is sharír qaum ke logon men se ek bhí us achchhí zamín ko, jis ke dene ká wa'da main ne un ke báp dádon se qasam kháke kiyá hai, na dekhegá[o].

36 Magar Yafunnah ká betá Kálib, use dekhegá[p]; aur main yih zamín, jis par us ká guzar húá, use aur us kí nasl ko dúngá, is liye ki us ne KHUDAWAND kí púrí tab'ísat kí[q].

37 Aur tumháre bá'is se KHUDAWAND mujh par bhí gusse húá, aur bolá, Tú bhí us men dákhil na howegá[r].

38 Lekin Nún ká betá Yashú'[s], jo terí khidmat men khará hai[t], us men dákhil hogá. Tú us kí himmat bandhwá[u]; kyúnki wuh baní Isráel ko un kí mírás men le jáegá.

39 Aur tumháre bachche[x], jinhen tum ne kahá, ki shikár ho jáenge[y], aur tumháre larke, jinhen is din nek o bad ká imtiyáz nahín hai[z], wahán dákhil honge; aur main wuh unhen deúngá, aur we us ke wáris honge.

40 Par tum jo ho, so murája'at karo, aur daryá e Qulzum kí ráh bayábán men kúch karo[a].

41 Tab tum ne mujhe jawáb diyá,

Marginal references:
x Gin. 10. 12. Ist. 8. 15. Yar. 2. 6.
y Gin. 13. 26.
z Yash. 1. 9.
a Gin. 13. 3.
b Gin. 13. 22, 23, 24.
c Gin. 13. 27.
d Gin. 14. 1, 2, 3, 4. Zab. 106. 24, 25
e Ist. 9. 28.
f Gin. 13 28, 31, 32, 33. Ist. 9. 1, 2.
g Gin. 13. 28.
h Khur. 14. 14, 25. Naham. 4. 20.
i Khur. 19. 4. Ist. 32. 11, 12 Yas. 46 3, 4. aur 63 9. Hús. 11. 3. Dekho A'am 13. 18.
k Zab. 106. 24 Yahúd. 5.
l Khur. 13 21 Zab 78 14
m Gin. 10. 33. Hiz. 20. 6
n Ist. 2. 14, 15
o Gin 14. 22, 23 Zab. 95. 11.
p Gin. 14. 24, 30 Yash. 14. 9.
q Gin 14 24.
r Gin. 20. 12 aur 27. 14 Ist. 3. 26 aur 4. 21. aur 34. 4.
s Zab. 106. 32.
t Gin. 14. 30.
u Khur. 24. 13 aur 33. 11. Dekho 1 Sam. 16. 22.
v Gin. 27. 18, 19. Ist. 31. 7, 23
x Gin. 14. 31.
y Gin. 14. 3.
z Yas. 7. 15, 16 Rúm. 9. 11.
a Gin. 14. 25.

Peshtar MASÍH se, 1451.

aur kahá, Ham ne KHUDÁWAND ká gunáh kiyá hai [b]; so ham chaṛh jáeṉge, aur jaisá KHUDÁWAND hamáre Khudá ne wuh sab ham ko farmáyá hai, ham jang kareṉge. Phir tum sab ko sab hathyár bándhke muhaiyá húe, ki paháṛ par chaṛh jáo.

42 Tab KHUDÁWAND ne mujhe kahá, Tú unheṉ kah, ki U'par mat chaṛho, aur na jang karo [c]; ki maiṉ tumháre darmiyán nahíṉ húṉ; na ho ki tum apne dushmanoṉ ke áge máre paṛo.

43 So maiṉ ne tumheṉ wuh kah diyá; aur tum shanawá na húe, balki KHUDÁWAND ke hukm se sarkashí kí [d], aur magrái se paháṛ par chaṛh gae.

44 Tab Amúríoṉ ne, jo us koh par rahte the, tumhárá sámhná kiyá, aur shahd kí makkhíoṉ kí mánind [e] tumheṉ ragedá, aur Sha'ír meṉ Hurmah tak tumheṉ márá.

45 Tab tum phire, aur KHUDÁWAND ke áge roe; par KHUDÁWAND ne tumhárí na suní, na tumhárí taraf kán rakhá.

46 Tab tum ek muddat tak Qádis Barní'a meṉ paṛe rahe [f].

b Gin. 14. 40.
c Gin. 14. 42.
d Gin. 14. 44, 45.
e Zab 118.12.
f Gin. 13. 25. aur 20. 1, 22. Qáz 11 17

II BÁB.

1 *Kalám hotá játá, ki kyúṉkar hukm áyá thá, ki na ki Adúmioṉ ke sáth mu'ámala karen, 9 na ki Moábioṉ ke sáth; 17 aur na bani 'Ammúnioṉ ke sáth; 24 par Saihún Amúrí un se maglúb huá.*

TAB, jaisá KHUDÁWAND ne mujhe farmáyá thá [a], ham phire, aur daryá e Qulzum kí ráh bayábán meṉ áe, aur ek muddat tak koh i Sha'ír ke gird phirá kíe.

2 Phir KHUDÁWAND ne mujhe khitáb karke farmáyá, ki

3 Tum is koh ke gird bahut phire [b]; ab shimál kí taraf jáo.

4 Aur tú un logoṉ se kah, ki Tum apne bháíoṉ baní Esau kí nawáhí se ab guzarte ho [c]; we Sha'ír meṉ rahte haiṉ; aur we tum se kháif hoṉge, so tum apne taíṉ nigáh rakho.

5 Aur unheṉ mat chheṛo; kyúṉki maiṉ un kí zamín se ek qadam bhar bhí tum ko nahíṉ dene ká; is wáste ki maiṉ ne koh i Sha'ír Esau kí mírás meṉ diyá hai [d].

6 Tum qímat deke khurish un se mol líjiyo, táki tum kháo; aur qímat deke pání nikáliyo, táki tum pío.

a Gin 14 25. Ist. 1. 40.
b Dekho 7, 14 áyateṉ.
c Gin. 20. 14.
d Paid 36. 8 Yash. 24. 4.

7 Ki KHUDÁWAND tere Khudá ne tere háth ke sab kámoṉ meṉ tujhe barakat dí hai; wuh aise baṛe bayábán meṉ terí raftár ko jántá hai: is chálís baras kí muddat meṉ KHUDÁWAND terá Khudá tere sáth thá [e]; tujhe kisí chíz kí kamí na thí.

8 So jab ham apne bháíoṉ baní Esau kí zamín se, jo Sha'ír meṉ rahte haiṉ [f], bayábán kí ráh se Ailát ke maidán [g], aur 'Asyún-jabr kí ráh se hoke guzar gae, to ham phire aur Moáb ke dasht kí ráh meṉ áe.

9 Tab KHUDÁWAND ne mujhe irshád farmáyá, ki Moábíoṉ ko dukh na de, aur un se muqábala na kar: ki un kí zamín ká wáris tujhe na karúṉgá; kyúṉki maiṉ ne baní Lút ko [h] 'Ár [i] mírás meṉ diyá hai.

10 Waháṉ áge Aimí rahte the [k]: wuh ek baṛí, aur bahut, aur úṉchí qaddwálí qaum, 'Anáqioṉ kí mánind [l] thí.

11 Aur we bhí baní 'Anáq ke mánind jabábara meṉ gine játe the; lekin Moábí un ko Aimí kahte the.

12 Pahle áge Sha'ír meṉ Húrí rahte the [m], aur baní Esau ne unheṉ nikál diyá, aur unheṉ apne áge nábúd kiyá, aur un ke qáim-maqám húe; jaisá baní Isráel ne apní mírás kí zamín meṉ, jo KHUDÁWAND ne unheṉ dí thí, kiyá.

13 Ab uṭho, aur wádí i Zarad ke pár ho: chunánchi ham wádí i Zarad se [n] udhar guzre.

14 Aur jab se ham ne Qádis Barní'a ko chhoṛá, aur wádí i Zarad tak áe, aṭhtís baras húe [o]; is muddat meṉ jangí logoṉ kí sárí jamá'at khaimagáh meṉ mar khap gaí [p], jaisá KHUDÁWAND ne qasam karke unheṉ kahá thá [q].

15 Aur KHUDÁWAND ká háth un ke barkhiláf thá [r], táki unheṉ ghabráwe, yaháṉ tak ki unheṉ khaimagáh meṉ se faná kar ḍále.

16 ¶ So aisá húá kí jab sáre mard i jang mar gae, aur ummat meṉ se faná ho gae;

17 Tab KHUDÁWAND ne mujhe khitáb karke farmáyá,

18 Tú áj 'Ár meṉ hoke jo Moáb kí sarhadd hai, guzartá hai.

19 Aur jab tú baní 'Ammún ke ámne sámhne á pahuṉche, to unheṉ dukh na de, na un ká muqá-

Peshtar MASÍH se, 1451.

e Ist. 8. 2, 3, 4.
f Qáz. 11. 18.
g 1 Sal. 9. 26.
h Gin. 21. 28.
i Paid 19. 36, 37.
k Paid. 14. 5.
l Gin. 13. 22, 33. Ist 9. 2.
m Paid. 14. 6. aur 36. 20. 22 áyat.
n Gin. 21. 12.
o Gin 13. 26.
p Gin. 14. 33. aur 26. 64.
q Gin. 14. 35. Ist. 1. 34, 35. Hiz. 20. 15
r Zab. 78. 33. aur 106. 26.

bala kar; kyúnki main baní 'Ammún kí sarzamín men tujhe mírás nahín dene ká; ki use main ne baní Lút[s] kí mírás men diyá hai.

20 Wuh bhí jabábara kí zamín giní játí thí; áge wahán jabábara rahte the, aur 'Ammúní unhen Zamzúmí[t] kahte the.

21 Wuh ek barí, aur bahut, aur únchí qaddwálí qaum, 'Anáqíon kí mánind, thí[u]; Khudáwand ne unhen un ke áge halák kiyá; so unhon ne unhen nikál diyá, aur un kí jagah baithe.

22 Jaisá us ne baní Esau se kiyá, jo Sha'ír men rahte the[x], ki us ne Húríon ko un ke áge se halák kiyá[y]: so unhon ne unhen nikál diyá, aur un kí jagah áj tak baithe hain.

23 Aur 'Awíon ko bhí[z], jo apní bastíon men 'Azzah[a] tak rahte the, aur Kaftúríon ko, jo Kaftúr se nikle the[b], un ko halák kiyá, so unhon ne unhen nikál diyá, aur un kí jagah baithe.

24 ¶ So tum utho, kúch karo, aur nahr i Arnún ke pár jáo[c]: dekho main ne Hasbún ke bádsháh Amúrí Saihún ko, us kí sarzamín samet, tumháre háth men diyá hai: so mírás lene lago, aur jang ke maidán men un ká muqábala karo.

25 Áj ke din se main tumháre khauf aur khatar un qaumon ke dil men dálúngá[d], jo sáre ásmán ke níche hain; we tumhárí khabar sunengí, aur kámpengí, aur tumháre áge laraz jáengí.

26 ¶ Tab main ne dasht i Qadímot se Hasbún ke bádsháh Saihún pás elchíon ko bhejá, aur sulh ká kalám kahlá bhejá[e]:

27 Main terí sarzamín se guzar jáúngá; main ráh ráh chalá jáúngá, aur dahne yá báen háth na murúngá[f].

28 Rúpe ke 'iwaz kháná mujhe do, to main use kháún; aur rúpe ke 'iwaz pání bhí mujhe do, to main use píún; main khálí apne páon se chalá jáúngá[g];

29 (Jis tarah baní Esau ne, jo Sha'ír men rahte hain, aur Moábíon ne, jo 'Ár men baste hain, mujh se sulúk kiyá[h];) jab tak ki ham Yardan ke pár us zamín men dákhil howen, jo Khudáwand hamárá Khudá ham ko detá hai.

30 Lekin Hasbún ke bádsháh Saihún ne ham ko apne pás se guzarne na diyá[i]; kyúnki Khudáwand tere Khudá ne us kí rúh ko sakht[k], aur us ke dil ko bhárí kar diyá, táki use tere háth men dewe, jaisá áj hai[l].

31 Phir Khudáwand ne mujhe farmáyá, Dekh, main ne Saihún ko us kí sarzamín samet tujhe dená shurú' kiyá[m]; tú mírás lená shurú' kar, táki us kí zamín le lewe.

32 Tab Saihún apní sárí qaum leke Yahas men hamáre muqábale ke liye niklá[n], táki ham se lare.

33 So Khudáwand hamáre Khudá ne use hamáre háth men somp diyá[o], aur ham ne use, aur us kí aulád ko, aur us kí sab qaum ko halák kiyá[p].

34 Aur ham ne usí waqt us ke sáre shahron par qabza kiyá, aur mardon, aur 'auraton, aur bachchon ko har ek shahr men haram kiyá[q], aur kisí ko báqí na chhorá.

35 Aur ham ne siwá chárpáyon ke jinhen ham ne pakrá, aur mál ke, jo ham ne shahron men se lútá, kisí ko báqí na rakhá.

36 'Ará'ír se[r] leke, jo nahr i Arnún ke kanáre par hai, aur us shahr se leke, jo nahr par hai, Jili'ád tak, aisá koí shahr na thá, jise le lená ham par dushwár ho; Khudáwand hamáre Khudá ne sab hamáre qabze men somp diyá[s]:

37 Magar baní 'Ammún kí sarzamín, jis ke nazdík ham na gae, aur wádí i Yabúq kí nawáhí[t], aur kohistán kí bastíán, aur ba'ze ba'ze maqám, jahán Khudáwand hamáre Khudá ne hamen jáne na diyá[u].

III BÁB.

1 Basan ke bádsháh 'Új ke maglúb hone ká ahwál. 11 Us ke chhapparkhat kí wus'at. 12 Us sarzamín kí taqsím apháí firqon ke darmiyán. 23 Músá kí minnat, ki Kan'án men dákhil hone páwe. 26 Dúr se mulk ke dekhne kí ijázat us ko milí.

TAB ham phire, aur Basan kí samt ko charh gae, aur Basan ká bádsháh 'Új Adrá'e men[a] apní sárí qaum leke hamáre muqábale ke liye niklá[b], táki ham se lare.

2 Aur Khudáwand ne us waqt mujhe farmáyá, Us se mat dar, ki main ne us ko aur us kí sárí

---

s Paid. 19. 38.
t Paid. 14. 5, Zúzí.
u Dekho 10 áyat.
x Paid. 36. 8.
y Paid. 14. 6. aur 36. 20-30. 12 áyat.
z Yash. 13. 3.
a Yar. 25. 20.
b Paid. 10. 14. 'Amús 9. 7.
c Gin. 21. 13, 14. Qáz. 11. 18, 21.
d Khur. 15. 14, 15. Ist. 11. 25. Yash. 2. 9, 10.
e Ist. 20. 10
f Gin. 21. 21, 22. Qáz. 11. 19.
g Gin. 20. 19.
h Dekho Gin. 20. 18. Ist. 23. 3, 4. Qáz. 11. 17, 18.
i Gin. 21. 23.
k Khur. 4. 21.
l Yash. 11. 20.
m Ist. 1. 8.
n Gin. 21. 23.
o Ist. 7. 2. aur 20. 16.
p Gin. 21. 24. Ist. 29. 7.
q Ahb. 21. 28. Ist. 7. 2, 26
r Ist. 3. 12. aur 4. 48. Yash. 13. 9
s Zab. 44. 3
t Paid. 32. 22. Gin. 32. 24. Ist. 3. 16
u 5, 9, 19 áyatein.
a Ist. 1. 4.
b Gin. 21. 33, wag. Ist. 29. 7.

Peshtar MASÍH se, 1451.

qaum ko, us kí sarzamín samet, tere qabze men somp diyá; tú us se wuhí kar, jo tú ne Amúríon ke bádsháh Saihún se, jo Hasbún men rahtá thá, kiyá[c].

3 Chunánchi KHUDÁWAND hamáre Khudá ne Basan ke bádshah 'Új ko bhí, us kí sárí qaum samet, hamáre qábú men kar diyá; aur ham ne unhen yahán tak márá, ki un men se koí báqí na rahá[d].

4 Aur ham ne usí dam us ke sab shahr le líe; wahán ek shahr bhí na rahá, jo ham ne un se le na liyá; sáth shahr, Arjúb ká sárá mulk[e], 'Új kí mamlukat Basan men le lí.

5 Yih sab shahr únchí díwáron, aur darwázon, aur qufion se mazbút the; aur niháyat bahut shahr bhí, jo be-hisár the, le líe.

6 Aur ham ne un ko, un ke mardon aur 'auraton aur larkon ko, har ek shahr men, Hasbún ke bádsháh Saihún kí tarah[f], haram kiyá.

7 Lekin sárí mawáshí, aur shahron ká mál aur asbáb ham ne lút liyá.

8 Aur ham ne us waqt Amúríon ke donon bádsháhon se Yardan ke pár kí sarzamín, wádí i Arnún se koh i Harmún tak,

9 (Jis Harmún ko Saidání Siryún[g], aur Amúrí Sanír kahte hain[h],) le lí.

10 Maidán ke sáre shahr[i], aur sárá Jili'ád aur sárá Basan, Salkah tak[k]. aur Adrá'e tak; garaz, Basan ke bádsháh 'Új kí sárí mamlukat le lí.

11 Kyúnki jabábara kí nasl men se faqat Basan ká bádsháh 'Új báqí rahá thá[l]: aur dekho, us ká chhapparkhat lohe ká thá; kyá wuh baní 'Ammún ke Rabbah men[m] nahín hai? ádmí ke háth se, nau háth ká lambá, chár háth ká chaklá.

12 Aur yih sab zamín ham ne usí waqt qabze men kí; aur 'Ará'ír[n], jo Arnún kí wádí par hai, aur ádhá koh i Jili'ád, aur us kí nawáhí ke shahr, main ne yih sab Rúbiníon, aur Jaddíon ko bakhshe[o].

13 Aur Jili'ád ká baqíya, sáre Basan samet, jo 'Új kí mamlukat thí, main ne ádhe baní Munassí ko diyá[p]: Arjúb ká sárá mulk sáre Basan samet, jabábara kí zamín kahlátí hai.

14 Munassí ke bete Yáir ne[q] Arjúb kí sárí mamlukat Jasúríon aur Ma'akátíon kí nawáhí tak[r] le lí, aur us ne us ká, ya'ne Basan ká, nám Yáir kí bastíán rakhá[s], jo us ká nám thá; wuhí nám áj tak hai.

15 Aur Makír ko Jili'ád main ne diyá[t].

16 Aur Jili'ád se wádí i Arnún tak, aur darmiyán ke wádí Yabúq kí wádí tak, jo baní 'Ammún kí sarzamín hai[u], main ne Rúbiníon ko, aur Jaddíon ko[w] dí;

17 Aur maidán bhí diyá, aur Yardan bhí us kí nawáhí samet Kinnárát se[x] leke maidán ke daryá[y], ya'ne daryá e shor tak[z], jo Pisgah ke uttar kí past zamín, aur mashriq kí samt hai.

18 ¶ Aur main ne usí waqt tum ko hukm kiyá aur kahá, ki KHUDÁWAND tumháre Khudá ne is zamín ká tum ko wáris kiyá; tum apne bháíon baní Isráel ke áge hoke hathyár bándhke[a] sab, jitne larne ke qábil hon, pár utro.

19 Magar tumhárí jorúán, aur tumháre bachche, aur tumhárí mawáshí, tumháre shahron men, jo main ne tumhen díe hain, rahen; ki main jántá hún, tumhárí mawáshí firáwán hain:

20 Jab tak ki KHUDÁWAND tumháre bháíon ko chain bakhshe, jaisá tumhen bakhshá, táki we bhi us zamín ke, jo KHUDÁWAND tumhárá Khudá Yardan ke pár unhen detá hai, wáris howen; tab tum apní milkíyat men, jo main ne tumhen dí hai, phir áoge[b].

21 ¶ Aur usi waqt main ne Yashú' ko farmáyá[c], Tú ne ánkhon se dekhá, sab kuchh ki KHUDÁWAND tere Khudá ne un do bádsháhon se kiyá; KHUDÁWAND un sab mamlukaton se, jahán jahán tú jáegá, aisáhí karegá.

22 Tum un se mat dariyo; kyúnki KHUDÁWAND tumhárá Khudá tumhárí taraf se áp laregá[d].

23 Tab main KHUDÁWAND ke huzúr girgiráyá, aur bolá[e]:

24 Ai málik KHUDÁWAND, tú ne apní buzurgí[f], aur apní shahzorí apne bande ko dikhláná shurú'

[c] Gin. 21. 34.
[d] Gin. 21. 35.
[e] 1 Sal. 4. 13.
[f] Ist. 2. 34. Zab 135. 10, 11, 12. aur 136. 19, 20, 21.
[g] Ist 4. 48. Zab. 29. 6.
[h] 1 Taw. 5. 23.
[i] Ist. 4. 49
[k] Yash. 12. 5. aur 13. 11.
[l] 'Amús 2. 9.
[m] 2 Sam. 12. 26. Yar. 49. 2. Hiz. 21. 20.
[n] Ist. 2. 36. Yash. 13. 9.
[o] Gin. 32. 33. Yash. 12. 6. aur 13. 8, wag.
[p] Yash. 13. 29.
[q] 1 Taw. 2. 22.
[r] Yash. 13. 13. 2 Sam. 3. 3. aur 10. 6.
[s] Gin. 32. 41.
[t] Gin. 32. 39.
[u] 2 Sam. 24. 5.
[w] Gin. 21 24. Yash. 12. 2.
[x] Gin. 34. 11.
[y] Gin. 34. 12. Ist. 4. 49.
[z] Yash. 12. 3
[a] Paid. 14. 3.
[a] Gin. 32. 20, wag.
[b] Yash. 22. 4.
[c] Gin. 27. 18.
[d] Khur. 14. 14. Ist. 1. 30. aur 20. 4.
[e] Dekho 2 Qur. 12. 8, 9.
[f] Ist. 11. 2.

kí; zamín par kaun sá Khudá hai, jo tere se kám kare, aur terá sá zor rakhe [g]?

25 Main terí minnat kartá hún, mujhe parwánagí ho ki pár jáún, aur wuh achchhí sarzamín [h], jo Yardan ke pár hai, dekhún; wuh nafís pahár, wuh Lubnán!

26 Lekin KHUDAWAND tumháre sabab se mujh par gusse húá, aur us ne merí na suní [i]; aur mujhe KHUDAWAND ne kahá, Bas, bas; is muqaddame men mujh se kuchh mat kah.

27 Koh i Pisgah kí choṭí par chaṛh, aur magrib, aur janúb, aur shimál, aur mashriq kí taraf ánkhen uṭhá, aur apní ánkhon se dekh le [k]: kyúnki tú is Yardan ke pár na jáegá.

28 Par Yashú' ko hukm kar, aur use dilerí bakhsh, aur use qúwat de [l]: ki wuh un logon ke áge áge pár jáegá, aur wuhí un ko us zamín ká, jo tú dekhtá hai, wáris karegá.

29 Chunánchi ham wádí men Bait ul Fagúr ke muqábil ṭhahre rahe [m].

[g] Khur. 15. 11. 2 Sam. 7. 22. Zab 71. 19. aur 86. 8. aur 89. 6, 8.
[h] Khur. 3. 8. Ist. 4. 22.
[i] Gin. 20. 12. aur 27. 14. Ist. 1. 37. aur 31. 2. aur 32. 51, 52. aur 34. 4. Zab. 106. 32.
[k] Gin. 27. 12.
[l] Gin. 27. 18, 23. Ist. 1. 38. aur 31. 3, 7.
[m] Ist. 4. 46. aur 34. 6.

IV BAB.

1 *Músá nasíhat kartá, ki log farmánbardárí karen.* 41 *Músa Yardan ke pár tín shahr muqarrar kartá, jin men log panáh lewen.*

SO ab, ai baní Isráel, we sharí'aten, aur ahkám [a], jo main tumhen sikhlátá hún sun lo, aur un par 'amal karo: táki tum zindagí páo, aur us zamín men, jo KHUDAWAND tumháre bápdádon ká Khudá tum ko detá hai, dákhil hoke us ke wáris ho.

2 Tum is bát men, jo main tumhen kahtá hún, na kuchh ziyáda kíjiyo, na kam [b]: táki tum KHUDAWAND apne Khudá ke hukmon ko, jo main ne tum tak pahuncháe, hifz karo.

3 Jo kuchh ki KHUDAWAND ne Ba'al Fagúr se kiyá, sab tum ne apní ánkhon se dekhá hai [c], ki un sab mardon ko, jo Ba'al Fagúr ke pairau the, KHUDAWAND tumháre Khudá ne tum men se nábúd kiyá.

4 Par tum, jo KHUDAWAND apne Khudá se lipṭe húe ho, so tum men se har ek áj tak jítá maujúd hai.

5 Dekho, main ne hukm aur sharí'aten, jis tarah KHUDAWAND mere Khudá ne mujhe farmáyá, tum ko sikhláín, táki tum us sarzamín men jáke, jis ke wáris hoge, un par 'amal karo.

6 So un ko hifz karo, aur un par 'amal karo: kyúnki qaumon ke áge tumhárí yihí dánishwarí aur khiradmandí hai [d]: ki we in sharí'aton ko sunen, aur bolen, ki Yaqínan yih buzurgwár qaum, niháyat shu'úrwár aur dáná hai.

7 Kyúnki aisí baṛí qaum kaun hai [e], jis se Khudá aisá nazdík ho [f], jaisá KHUDAWAND hamárá Khudá sab chízon men, jo ham us se mángte hain, ham se nazdík hai?

8 Aur kaun aisí buzurgwár qaum hai, jis ke ahkám aur sharí'aten aisí pák hon, jaisí yih sárí sharí'at hai, jo main áj tumhen detá hún?

9 So apní khabardarí karo [g], aur apne dilon se chálák raho; na ho ki tum un chízon ko, jinhen tumhárí ánkhon ne dekhá, bhúl jáo [h]; aur na ho, ki yih báten zindagí bhar kabhí tumháre dilon se játí rahen: balki tum ye báten apne beṭon, aur poton ko sikhláo [i];

10 Khusúsan jis din tú KHUDAWAND apne Khudá ke huzúr Hurib men khaṛá húá [k], aur KHUDAWAND ne mujhe farmáyá, ki Qaum ko mere huzúr jam'a kar; main unhen apná kalám sunáúngá, táki we, jab tak zamín par jíte rahen, mujh se ḍará karen: aur táki we apne laṛkon ko sikhláen:

11 Chunánchi tum nazdík áe, aur pahár ke níche khaṛe rahe; aur us pahár se leke ásmán ke bíchon bích tak ek ág sí andherí, badlí aur tíragí samet, lag rahí thí [l]:

12 Aur KHUDAWAND ne us ág men se tumháre sáth khitáb kiyá [m]; tum ne báton kí áwáz suní [n], lekin shakl na dekhí; khálí áwáz hí suní thí [o].

13 Aur us ne apná 'ahd tumháre áge bayán kiyá [p], jis kí bábat us ne tumhen kahá, ki Is se tajáwuz na kíjiyo; ya'ne wuh Das Hukm [q], jinhen us ne patthar kí do takhtíon par likhá [r].

14 ¶ Aur KHUDAWAND ne us waqt mujhe farmáyá, ki ahkám aur sharí'aten tum ko sikhláún [s], táki tum us zamín men jáke, jis ke tum wáris hoge, un par 'amal karo.

[a] Ahb. 19. 37. aur 20. 8. aur 22. 31. Ist. 5. 1. aur 8. 1. Hiz. 20. 11. Rúm. 10. 5.
[b] Ist. 12. 32. Yash. 1. 7. Ams. 30. 6. Wa'iz 12. 13. Muk. 22. 18, 19.
[c] Gin. 25. 4, wag. Yash. 22. 17. Zab. 106. 28, 29.
[d] Aiy. 28. 28. Zab. 19. 7 aur 111. 10. Ams. 1. 7.
[e] 2 Sam. 7. 23.
[f] Zab. 46. 1. aur 145. 18. aur 148. 14. Yas. 55. 6.
[g] Ams. 4. 23.
[h] Ams. 3. 1, 3. aur 4. 21.
[i] Paid. 18. 19. Ist. 6. 7. aur 11. 19. Zab 78. 5, 6. Afs. 6. 4.
[k] Khur. 19. 9, 16. aur 20. 18. 'Ibrán. 12. 18, 19.
[l] Khur. 19. 18. Ist. 5. 23.
[m] Ist. 5. 4, 22.
[n] 33. 36 áyaton.
[o] Khur. 20. 22. 1 Sal. 19. 12.
[p] Ist. 9. 9, 11.
[q] Khur. 34. 28.
[r] Khur. 24. 12. aur 31. 18.
[s] Khur. 21. 1. aur 22 Báb. aur 23 Báb.

Peshtar MASÍH se, 1451.

15 Pas tum áp se bahut khabardár raho[t]; kyúnki jis din KHUDÁWAND ne Hurib ke darmiyán ág men se tumháre sáth báten kín, tum ne koí shakl[u] nahín dekhí:

16 Na ho, ki tum kharáb ho jáo[x], aur apne liye khodí húí múraten[y], kisí mard yá 'aurat kí shakl[z], banáo:

17 Kisí haiwán kí shakl, jo zamín par hai, yá kisí pardár jánwar kí shakl, jo hawá men uṛtá hai:

18 Yá kisí chíz kí shakl, jo zamín par rengtí chaltí hai; yá kisí machhlí kí shakl, jo zamín ke níche páni men hai:

19 Na ho, ki tum ásmán kí taraf ánkhen úpar karo[a], aur áftáb, aur mahtáb ko, aur ásmán ke beshumár sitáron ko dekhke maftún ho jáo[b], aur unhen sijda karo[c], aur un kí bandagí karne lago, jinhen KHUDÁWAND tumháre Khudá ne qaumon ke liye, jo sab ásmán ke níche hain, paidá kiyá hai.

20 Lekin KHUDÁWAND ne tumhen liyá, aur wuh tum ko lohe ke tanúr se[d], ya'ne Misr se, nikál láyá, táki tum us kí mírás ke log ho[e], jaisá ki tum áj ke din ho.

21 KHUDÁWAND tumháre sabab se mujh par gusse thá, aur qasam karke bolá, ki Tú Yardan pár na jáegá, aur us achchhí sarzamín men, jis ká wáris KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko kartá hai, dákhil na howegá[f].

22 So main isí zamín par marúngá[g]; main Yardan ke pár na utrúngá[h]; lekin tum pár utroge, aur us achchhí zamín[i] ke wáris hoge.

23 Apní khabardárí karo, na ho ki tum KHUDÁWAND apne Khudá ká 'ahd, jo us ne tum se kiyá, bhúl jáo[k], aur apne liye taráshe húe but, yá kisí chíz kí taswír banáo[l], jis ke banáne se KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe man'a kiyá hai:

24 Ki KHUDÁWAND terá Khudá ek khájánewálí ág hai[m]; wuh gayúr Khudá hai[n].

25 Jab tumháre laṛke, aur laṛkon ke laṛke honge, aur tum muddat tak zamín par zindagí basar karoge, aur fasád karnewále ho jáoge; aur taráshe húe but aur múraten banáoge, aur KHUDÁWAND apne Khudá ke huzúr sharárat karoge, ki use gusse men láo[o]:

26 To main áj ke din tumháre barkhiláf ásmán aur zamín ko gawáh látá hún[p], ki tum us zamín par se, jahán tum Yardan pár játe ho, ki wáris bano, bilkull jald faná ho jáoge; tum wahán apne din púre karne na páoge, ki tum nest o nábúd kíe jáoge.

27 Aur KHUDÁWAND tum ko qaumon men parágauda karegá[q], aur tum qaumon ke darmiyán, jahán KHUDÁWAND tumhen hánk le jáegá, thoṛe se rah jáoge.

28 Wahán tum un ma'búdon kí bandagí karoge, jo ádmíon ke háthon se bane hain[r], lakṛí ke aur patthar ke, jo na dekhen, na sunen, na kháen, na súnghen[s].

29 Par wahán bhí, jab tú KHUDÁWAND apne Khudá ká tálib hogá, aur apne púre dil se, aur apní sárí ján se use ḍhúnḍhegá, to tú use páegá[t].

30 Jis waqt tú tangí men hogá, aur ye sab hádise ákhirí dinon men[u] tujh par paṛenge, tab bhí agar tú KHUDÁWAND apne Khudá kí taraf phiregá[x], aur us ke hukm ko mánegá:

31 Kyúnki[y] KHUDÁWAND terá Khudá rahím Khudá hai: wuh tujhe chhoṛ na degá, na tujhe barbád karegá; aur us 'ahd ko, jis kí bábat us ne tere bápdádon se qasam kháí hai, na bhúlegá.

32 Ki agle dinon ká, jo tum se áge guzar gae[z], us din se, jo insán ko KHUDÁWAND ne zamín par paidá kiyá, aur ásmán ke idhar se leke udhar tak[a] ká ahwál púchho, ki aisá amr i 'azím kabhí wáqi' húá, yá suná gayá, yá nahín?

33 Kabhí logon ne Khudá kí áwáz suní thí, ki ág men se bole, jaisá tú ne suná[b], aur zinda rahá?

34 Yá kabhí Khudá ne qasd kiyá thá, ki jáke qaumon men tajriba karke[c], nisháníán[c] aur qudraten dikhláke, jang karke, zoráwar háth aur qáwatwar bázú se[e], aur baṛe 'ajáib se[f] apne liye ek guroh intikháb kare, jis tarah KHUDÁWAND tumháre Khudá ne tumhári ánkhon ke sámhne Misr men tumháre liye kiyá?

35 Yih sab tujhe dikháyá, táki

[t] Yash. 23.11. [u] Yas. 40. 18. [x] Khur. 32. 7. [y] Khur. 20. 4, 5. 23 áyat. Ist. 5. 8. [z] Rúm. 1. 23. [a] Ist. 17. 3. Aiy. 31. 26, 27. [b] 2 Sal. 17.16. aur 21. 3. [c] Rúm. 1. 25. [d] 1 Sal. 8. 51. Yar. 11. 4. [e] Khur. 19. 5. Ist. 9. 29. aur 32. 9. [f] Gin. 20. 12. Ist. 1. 37. aur 3. 26. [g] Dekho 2 Pet. 1. 13, 14, 15. [h] Ist. 3. 27. [i] Ist. 3. 25. [k] 9 áyat. [l] 16 áyat. Khur. 20. 4, 5. [m] Khur. 24. 17. Ist. 9. 3. Yas. 33. 14. 'Ibrán. 12. 29. [n] Khur. 20. 5. Ist. 6. 15. Yas. 42. 8.

[o] 2 Sal. 17. 17, wag. [p] Ist. 30. 18, 19. Yas. 1. 2. Mík. 6. 2. [q] Ahb. 26. 33. Ist. 28. 62, 64. Naham. 1. 8. [r] Ist. 28. 64. 1 Sam. 26. 19. Yar. 16. 13. [s] Zab. 115. 4, 5. aur 135. 15, 16. Yas. 44. 9. aur 46. 7. [t] Ahb. 26. 39, 40. Ist. 30. 1, 2, 3. 2 Taw. 15. 4. Naham. 1. 9. Yas. 55. 6, 7. Yar. 29. 12, 13, 14. [u] Pαid. 49. 1. Ist. 31. 29. Yar. 23. 20. Hús. 3. 5. [x] Yúel 2. 12. [y] 2 Taw. 30. 9. Naham. 9. 31. Zab. 116. 5. Yún. 4. 2. [z] Aiy. 8. 8. [a] Mat. 24. 31. [b] Khur. 24. 11. aur 33. 20. Ist. 5. 24, 26. [c] Ist. 7. 19. aur 29. 3. [d] Khur. 7. 3. [e] Khur. 13. 3. [f] Ist. 26. 8.

Peshtar MASÍH se, 1451.

tú jáne, ki KHUDÁWAND Khudá hai, aur us ke siwá koí nahín hai[g].

36 Us ne apní áwáz ásmán par se tujhe sunáí, táki tujhe tarbiyat kare; aur zamín par us ne tujhe apní baṛí ág dikhláí, aur tú ne us ká kalám ág men se suná[h].

37 Aur azbaski wuh tere bápdádon ko piyár kartá thá[i], us ne un ke ba'd un kí nasl ko intikháb kiyá, aur apne zor i numáyán se tujh ko Misr se apne áge dharke nikál láyá[k]:

38 Táki tere áge se un qaumon ko, jo tujh se zoráwar aur qúwatwar hain, daf'a kare, aur tujh ko dákhil kare, aur un kí sarzamín ká wáris tujhe kare[l], jaisá is waqt húá.

39 Pas, áj ke din ján, aur apne dil men gaur kar, ki KHUDÁWAND Khudá hai ásmán men jo úpar hai, aur zamín men jo níche hai[m]; aur us ke siwá koí nahín.

40 So tú us kí sharí'aton, aur us ke hukmon ko, jo áj main tujhe farmátá hún, hifz kar[n]; táki tere aur ba'd tere terí aulád ke liye bihtar ho, aur terí muddat us zamín par, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujhe detá hai, tawíl ho[o].

41 ¶ Phir Músá ne mashriq kí samt ko Yardan ke pár tín bastíán alag kín[p]:

42 Táki wuh khúní, jo bhúle se kisí ko qatl kare, aur áge se us men dushmaní na húí ho, bhágke wahán já rahe[q]; aur jab un shahron men se ek men bhágke dákhil ho, to jítá bach rahe.

43 Ek to Basar, dasht men baní Rúbin kí zamín ke maidán men; aur Rámát, Jili'ád men jo baní Jadd ká hai; aur Jaulán, Basan men jo baní Munassí ká hai[r].

44 ¶ Yih wuh sharí'at hai, jo Músá ne baní Isráel ke huzúr muqarrar kí.

45 Ye hain we shahádaten, we huqúq, we ahkám, jinhen Músá ne baní Isráel ke liye, jab we Misr se nikle, bayán kiyá:

46 Yardan ke pár wádí men Bait-Fagúr ke muqábil[s] Amúríon ke bádsháh Saihún ke mulk men, jo Hasbún men rahtá thá, jise Músá aur baní Isráel ne Misr se nikalkar qatl kiyá[t]:

47 Aur we us kí, aur Basan ke bádsháh Új kí mamlukat ke wáris húe[u]; ye Amúríon ke do bádsháh the, jo Yardan ke pár mashriq kí samt ko rahte the:

48 'Ará'ir se leke, jo Arnún kí wádí ke kanáre par hai[x], koh i Síon tak, jo Harmún hai[y];

49 Aur sárá dasht Yardan ke pár mashriq kí samt, dasht ke daryá tak, jo Pisgah ke uttar kí past zamín hai[z].

V BÁB.

1 'Ahd ki bábat jo Hurib men bándhá gayá. 6 Das ahkám. 22 Logon kí darkhwást ke mutábiq Músá Khudá se sharí'at letá.

PHIR Músá ne sáre baní Isráel ko buláyá, aur unhen kahá, Ai Isráelío, ye huqúq aur ahkám sun rakho, jinhen main áj tumháre kánon tak pahunchátá hún, táki tum unhen síkho, aur hifz karo, aur un par 'amal karo.

2 KHUDÁWAND hamáre Khudá ne Hurib men ham se ek 'ahd kiyá[a].

3 KHUDÁWAND ne yih 'ahd hamáre bápdádon se nahín kiyá, balki khud ham se[b], ya'ne ham sab se, jo áj ke din jíte hain.

4 KHUDÁWAND ne tumháre sáth rúbarú koh par shu'ale men se kalám kiyá[c].

5 Us waqt main ne tumháre aur KHUDÁWAND ke darmiyán khaṛe hoke[d] KHUDÁWAND ká kalám tum ko samjháyá; kyúnki tum shu'ale se dare[e], aur pahár par na chaṛhe.

6 ¶ Tab us ne farmáyá, ki Main KHUDÁWAND terá Khudá hún, jo tujh ko Misr kí zamín se, aur khádimon ke ghar se báhar láyá[f].

7 Aur tere liye koí aur ma'búd siwá mere na hogá[g].

8 Tú apne liye taráshí húí múrat, aur kisí chíz kí súrat, jo úpar ásmán par, ya níche zamín par, yá zamín ke níche pání men hai, mat baná[h]:

9 Tú unhen sijda na kar, na un kí bandagí kar; kyúnki main KHUDÁWAND terá Khudá gayúr Khudá hún, jo bápdádon kí badkárí ká badlá, un kí aulád se tísrí aur chauthí pusht tak, ki merá kína rakhnewále hain, letá hún[i];

10 Aur hazáron pushton par, jo mere dost hain, aur mere hukmon ko yád rakhte hain, rahm kartá hún[k].

11 Tú KHUDÁWAND apne Khudá

---

g Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 2. Yas. 45. 5, 18, 22. Marq. 12. 29, 32.
h Khur. 19. 9, 19. aur 20. 18, 22. aur 24. 16. 'Ibrán. 12. 18.
i Ist. 10. 15.
k Khur. 13. 3, 9, 14.
l Ist. 7. 1. aur 9. 1, 4, 5.
m 35 áyat. Yash 2. 11
n Ahb. 22. 31.
o Ist. 5. 16. aur 6. 3, 18. aur 12. 25, 28. aur 22. 7. Af. 6. 3.
p Gin. 35. 6, 14.
q Ist. 19. 4
r Yash. 20. 8.
s Ist. 3. 29.
t Gin. 21. 24. Ist. 1. 4.
u Gin. 21. 35. Ist. 3. 3, 4.
x Ist. 2. 36. aur 3. 12.
y Ist. 3. 9. Zab. 133. 3.
z Ist. 3. 17.

1491.

a Khur. 19. 5 Ist. 4. 23.
b Dekho Mat 13 17. 'Ibrán. 8. 9.
c Khur. 19. 9, 19. aur 20. 22 Ist. 4. 33, 36 aur 34. 10.
d Khur. 20. 21. Gal 3. 19
e Khur. 19. 16. aur 20. 18. aur 24. 2.
f Khur. 20. 2, wag. Ahb 26. 1. Ist. 6 4. Zab. 81 10
g Khur. 20. 3.
h Khur. 20. 4.
i Khur. 34. 7.
k Yar. 32. 18. Dán. 9. 4.

Peshtar MASÍH se, 1451.

ká nám bejá mat le[l]; kyúnki KHUDÁWAND us ko, jo us ká nám bejá letá hai, begunáh na thahráegá.

12 Sabt ke din ko yád kar, táki tú use muqaddas jáne[m], jaisá KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe farmáyá hai:

13 Chha din tak tú mihnat kar, aur apne sab kám kiyá kar[n];

14 Par sátwáṉ roz KHUDÁWAND tere Khudá ke sabt ká hai[o]: tú us din koí kám na kar, na tú, na terá beṭá, na terí beṭí, na terá gulám, na terí launḍí, na terá bail, na terá gadhá, na sab terí mawáshí, aur na musáfir, jo tere ghar meṉ ho; táki terá gulám, aur terí launḍí terí tarah se árám le.

15 Yád kar bhí, ki tú Misr kí zamín meṉ gulám thá[p], aur KHUDÁWAND terá Khudá apne zoráwar háth aur báládastí se[q] tujh ko wahán se nikál láyá; is liye KHUDÁWAND tere Khudá ne tujh ko farmáyá, ki Tú sabt ke din kí muháfazat kar.

16 ¶ Apne báp, aur apní má ko 'izzat de[r], jaisá KHUDÁWAND tere Khudá ne irshád kiyá hai; táki terí 'umr daráz ho, aur táki us zamín meṉ, jise KHUDÁWAND terá Khudá tujhe 'atá kartá hai, terá bhalá ho[s].

17 Tú khún mat kar[t].

18 Tú ziná na kar[u].

19 Tú chorí na kar[x].

20 Tú apne hamsáe par jhúṭhí gawáhí na de[y].

21 Tú apne hamsáe kí jorú ko mat cháh: tú apne hamsáe ke ghar kí, aur us kí zamín kí, us ke gulám kí, us kí launḍí kí, us ke bail kí, us ke gadhe kí, aur hamsáe ke kisí mál kí tam'a na kar[z].

22 ¶ KHUDÁWAND ne pahár par badlí, aur gárhí andherí kí ág meṉ se tumhárí sárí jamá'at ko buland áwáz se ye báten kahíṉ, aur is se ziyáda kuchh na farmáyá. Aur us ne un ko patthar kí do lauhoṉ par likhá, aur unheṉ mere hawále kiyá[a].

23 Aur jab tum ne andhere meṉ se yih sadá suní[b], to azbaski pahár ág se jal rahá thá, tum, ya'ne tumháre firqoṉ ke sarguroh aur buzurg, mere nazdík áe.

24 Aur tum ne kahá, ki Dekh, KHUDÁWAND hamáre Khudá ne apní shaukat, aur apní 'azmat ham ko dikhláí, aur ham ne us kí áwáz ág meṉ se suní[c]: ham ne áj ke din dekhá, ki KHUDÁWAND ádmí se báteṉ kare, aur ádmí jítá bache[d].

25 So ab ham kis liye halák howeṉ, ki yih aisí barí ág ham ko khá jáegí; agar ham KHUDÁWAND apne Khudá kí áwáz ab ke phir suneṉge, to ham mar hí jáeṉge[e].

26 Kyúnki kaun sá bashar hai, jis ne hamáre mánind ág ke bích se jíte Khudá kí áwáz suní, aur jítá rahá[f]?

27 Tú áp hí nazdík já, aur sab jo kuchh KHUDÁWAND hamárá Khudá farmáwe, sun; aur jo kuchh KHUDÁWAND hamárá Khudá tujh ko kahe, tú ham se kah[g]; ham use suneṉge, aur us par 'amal kareṉge.

28 Aur KHUDÁWAND ne tumhárí báteṉ, jo tum ne mujh se kahíṉ, suníṉ; tab KHUDÁWAND ne mujhe farmáyá, Maiṉ ne un logoṉ kí báteṉ, jo unhoṉ ne tujh se kahíṉ, suníṉ; jo kuchh unhoṉ ne kahá, achchhá kahá[h].

29 Ai kásh ki un ke aise dil hoṉ[i], ki we mujh se dareṉ, aur hamesha mere sab hukmoṉ kí muháfazat kareṉ[k], táki un ke liye aur un kí auláb ke liye abad tak bihtar howe[l]!

30 Já, unheṉ kah, ki Apne khaimoṉ ko phir jáo.

31 Par tú yahán mujh pás házir rah, aur maiṉ sáre ahkám, aur huqúq, aur sharí'at tujh se bayán karúṉgá[m]; tú unheṉ sikhlá, táki we us zamín meṉ, jis ká wáris maiṉ ne unheṉ kiyá hai, un par 'amal kareṉ.

32 Pas tum khabardár hoke, jaise KHUDÁWAND tumháre Khudá ne farmáyá, 'amal karo, aur dahne yá báeṉ háth ko na muṛo[n].

33 Tum bilkull usí ráh par, jo KHUDÁWAND tumháre Khudá ne tumheṉ farmáí, chale chalo[o], táki tum zinda raho, aur tumhárá bhalá ho, aur us zamín par, jis ke tum wáris hoge, tumhárí 'umreṉ daráz hoṉ[p].

[l] Khur. 20. 7. Ahb. 19. 12. Mat. 5. 33.
[m] Khur. 20. 8.
[n] Khur. 23. 12. aur 35. 2. His. 20. 12.
[o] Paid. 2. 2. Khur. 16. 29, 30. 'Ibrán. 4. 4.
[p] Ist. 15. 15. aur 16. 12. aur 24. 18, 22.
[q] Ist. 4. 34, 37.
[r] Khur. 20. 12. Ahb. 19. 3. Ist. 27. 16. Afs. 6. 2, 3. Qul. 3. 20.
[s] Ist. 4. 40.
[t] Khur. 20. 13. Mat. 5. 21.
[u] Khur. 20. 14. Lúq. 18. 20. Ya'q. 2. 11.
[x] Khur. 20. 15. Rúm. 13. 9.
[y] Khur. 20. 16.
[z] Khur. 20. 17. Mik. 2. 2. Hab. 2. 9. Lúq. 12. 15. Rúm. 7. 7. aur 13. 9.
[a] Khur. 24. 12. aur 31. 18. Ist. 4. 13.
[b] Khur. 20. 18, 19.
[c] Khur. 19. 19.
[d] Ist. 4. 33. Qúz. 13. 22.
[e] Ist. 18. 16.
[f] Ist. 4. 33.
[g] Khur. 20. 19. 'Ibrán. 12. 19.
[h] Ist. 18. 17.
[i] Ist. 32. 29. Zab. 81. 13. Yas. 48. 18. Mat. 23. 37. Lúq. 19. 42.
[k] Ist. 11. 1.
[l] Ist. 4. 40.
[m] Gal. 3. 19.
[n] Ist. 17. 20. aur 28. 14. Yash. 1. 7. aur 23. 6.
[o] Ams. 4. 27. Ist. 10. 12. Yar. 7. 23. Lúq. 1. 6.
[p] Ist. 4. 40.

Peshtar MASÍH se, 1451.

VI BAB.

1 Sharí'at farmánbardárí se maqsad rakhtí. 3 Mutábiq us ke ek nasíhat hotí.

YE wuh sharí'aten, aur huqúq aur ahkám hain[a], jo KHUDAWAND tumháre Khudá ne tumháre sikhláne ko mujhe farmáe, táki tum us sarzamín men, jis ke wáris hone játe ho, un par 'amal karo:

2 Ki tú KHUDAWAND apne Khudá se darke[b] us ke sab huqúq, aur us ke sab hukmon ko, jo main tumhen farmátá hún, hifz kare; na faqat tú, balki tú, aur terá betá, aur terá potá. tá dam i marg, táki terí 'umr tawíl ho[c].

3 ¶ Pas, ai Isráel, sun le, aur us ke karne par dhyán rakh, táki terá bhalá ho, aur tum niháyat firáwán ho jáo, us zamín men, jis men shír aur shahd bahtá hai[d], jaisá KHUDAWAND tumháre bápdádon ke Khudá ne tum se kahá hai[e].

4 Sun le, ai Isráel: KHUDAWAND hamárá Khudá, akelá KHUDAWAND hai[f].

5 Tú apne sáre dil[g], aur apne sáre jí, aur apne sáre zor se KHUDAWAND apne Khudá ko dost rakh[h].

6 Aur ye báten, jo áj ke din main tujhe farmátá hún, tere dil men rahen[i].

7 Aur tú ye báten taqaiyud se apne larkon ko sikhlá[k], aur tú apne ghar men baithte, aur ráh chalte, aur sote, aur jágte unhen wird kar.

8 Aur tú un ko nishání ke liye apne háth par bándh, ki yih terí ánkhon se ojhal na hon[l].

9 Aur unhen apne ghar kí chaukhaton, aur darwázon par likh[m]:

10 To yún hogá, ki jab KHUDAWAND terá Khudá tujh ko us zamín men le jáegá, jis kí bábat us ne tere bápdádon, Abiraham, aur Izhák aur Ya'qúb se qasam kí hai, ki barí aur khássí bastíán, jo tú ne nahín banáín[n],

11 Aur sab achchhí chízon se bhare húe ghar, jinhen tú ne nahín bhará, aur khode khudáe kúe, jo tú ne nahín khode, aur angúr ke bág, aur zaitún ke darakht, jo tú ne nahín lagáe, tujh ko degá, aur tú kháegá, aur ser hogá[o]:

12 To khabardár rah, na ho ki tú KHUDAWAND ko, jo tujhe Misr kí sarzamín se, jo gulámon ká ghar thá, nikál láyá, farámosh kare.

13 Tú KHUDAWAND apne Khudá se dará kar, aur us kí bandagí kiyá kar[p], aur us ke nám kí qasam kháyá kar[q].

14 Tum aur ma'búdon kí, qaumon ke ma'búdon men se[r], jo tumháre ás pás hain, pairawí na kar[s];

15 Kyúnki KHUDAWAND terá Khudá, jo tumháre darmiyán hai, gayúr Khudá hai[t]: na ho, ki KHUDAWAND tere Khudá ke qahr kí ág tujh par bharke[u], aur tumhen rú e zamín se faná kar de.

16 ¶ Tum KHUDAWAND apne Khudá ko mat ázmáo[x], jaisá tum ne use Massah men ázmáyá[y].

17 Tum barí koshish se KHUDAWAND apne Khudá ke hukmon ko, aur us kí shahádaton ko, aur huqúq ko, jo us ne tumhen farmáe, yád rakh[z].

18 Aur tum wuhí karo, jo KHUDAWAND kí nazar men rást aur durust hai[a]; táki tumhárá bhalá ho, aur táki tum dákhil hoke us suthrí zamín ke, jis kí bábat KHUDAWAND ne tumháre bápdádon se qasam kí, wáris ho:

19 Táki tumháre sáre dushman tumháre áge se daf'a howen[b], jaisá KHUDAWAND ne farmáyá.

20 Aur jab áyanda zamáne men terá betá tujh se púchhe[c], Ye kaisí shahádaten, aur huqúq, aur ahkám hain, jo KHUDAWAND hamáre Khudá ne tum ko farmáe hain?

21 To apne bete se kahiyo, Ham Misr men Fira'ún ke gulám the; tab KHUDAWAND apne zoráwar háth se ham ko Misr se nikál láyá[d];

22 Aur KHUDAWAND ne nishán aur bare zararwále mu'ajize Fira'ún, aur us ke sáre gharáne men, hamárí nazaron ke sámhne dikháe[e]:

23 Wuh hamen wahán se nikál láyá, táki ham ko us sarzamín men dákhil kare, aur wuh zamín, jis kí bábat us ne hamáre bápdádon se qasam kí, ham ko de.

24 So KHUDAWAND ne ham ko farmáyá, ki ham in sab huqúq

a Ist. 4. 1. aur 5. 31. aur 12. 1.
b Khur. 20. 20. Ist. 10. 12, 13. Zab. 111. 10. aur 128. 1. Wá'iz 12. 13.
c Ist. 4. 40. Ams. 3. 1, 2.
d Khur. 3. 8.
e Paid. 15. 5. aur 22. 17.
f Yas. 42. 8. Marq. 12. 29, 32. Yúh. 17. 3. 1 Qur. 8. 4, 6.
g 2 Sal. 23. 25.
h Ist. 10. 12. Mat. 22. 37. Marq. 12. 30. Luq. 10. 27.
i Ist. 11. 18. aur 32. 46. Zab. 37. 31. aur 40. 8. aur 119. 11, 98. Ams. 3. 3. Yas. 51. 7.
k Ist. 4. 9. aur 11. 19. Zab. 78. 4, 5. 6. Afs. 6. 4.
l Khur. 13. 9, 16. Ist. 11. 18. Ams. 3. 3. aur 6. 21. aur 7. 3.
m Ist. 11. 20. Yas. 57. 8.
n Yash. 24. 13. Zab. 105. 44.
o Ist. 8. 10, waз.
p Ist. 10. 12, 20. aur 13. 4. Mat. 4. 10. Lúq. 4. 8.
q Zab. 63. 11. Yas. 45. 23. aur 65. 16. Yar. 4. 2. aur 5. 7. aur 12. 16.
r Ist. 13. 7.
s Ist. 8. 19. aur. 11. 28. Yar. 25. 6.
t Khur. 20. 5 Ist. 4. 24.
u Ist. 7. 4. aur 11. 17.
x Mat. 4. 7. Lúq. 4. 12
y Khur. 17. 2, 7. Gin. 20. 3, 4. aur 21. 4, 5. 1 Qur. 10. 9.
z Ist. 11. 13. 22. Zab. 119. 4.
a Khur. 15. 26. Ist. 12. 28 aur 13. 18.
b Gin. 33. 52, 53.
c Khur. 13. 14.
d Khur. 3. 19. aur 13. 3.
e Khur. 7 Báb aur 8 Báb, aur 9 Báb, aur 10 Báb, aur 11 Báb, aur 12 Báb, Zab. 135. 9.

Peshtar MASÍH se, 1451.

par 'amal karen; aur KHUDAWAND apne Khudá se, apne bhale ko[f], hamesha daren[g], táki wuh hamárí ján ká nigáhbán rahe[h], jaisá áj ke din hai.

25 Aur hamárí sadáqat yih hogí[i], ki ham un sab hukmon kí, KHUDAWAND apne Khudá ke huzúr, us ke irshád ke muwáfiq, muháfazat karen.

VII BÁB.

1 *Hukm hotá ki un qaumon se kisí tarah kí suhbat na rakhen, ba liház is ke, 4 ki we khud butparastí men phans na jáwen; 6 phir ki Isráelí muqaddas rahen; 9 phir is liye ki Khudá kí pák zát khusúsan us kí rahmat aur sadáqat yihí cháhtín; 17 aur phir is sabab se ki shujá'at aur shauq i jang is yaqín par barhen, ki Khudá zarúratan ham ko un ke úpar fathyábí bakhshegá.*

JAB ki KHUDAWAND terá Khudá tujh ko us sarzamín men, jis ká wáris tú hone játá hai, dákhil kare, aur tere áge se un bahut sí qaumon ko daf'a kare[a], ya'ne Hittíon, aur Jirjásíon aur Amúríon, aur Kan'aníon, aur Farizzíon, aur Hawíon, aur Yabúsíon ko[b], jo sát qaumen ki barí aur qawí tum se hain[c]:

2 Aur jab ki KHUDAWAND terá Khudá unhen tere háth men giriftár karwáe[d], to tú unhen máriyo, aur haram kíjiyo[e]: na tú un se koí 'ahd kariyo[f], aur na un par rahm kariyo.

3 Na un se byáh karná[g], na un ke beton ko apní betíán dená, na apne beton ke liye un kí betíán lená.

4 Kyúnki we tere bete ko merí pairawí karne na denge, yahán tak ki wuh aur ma'búdon kí 'ibádat kare: aur KHUDAWAND ká gussa tujh par bharke[h], aur wuh tujhe ekáek halák kar degá.

5 So tum un se yih sulúk karo: tum un ke mazbahon ko dhá do; un ke buton ko toro; un kí Yasíraton ko kát dálo; aur un kí taráshí húí múraten ág men jalá do[i].

6 Kyúnki tú KHUDAWAND apne Khudá ke liye pák qaum hai[k]; KHUDAWAND tere Khudá ne tujhe barguzída kiyá, ki tú sab gurohon men se jo zamín par hain, us kí kháss guroh ho[l].

7 KHUDAWAND ne tum se muhabbat kí, aur barguzída kiyá, na is liye ki tum aur gurohon se gintí men afzúd the; kyúnki tum sab gurohon se kamtar the[m]:

8 Balki is liye ki KHUDAWAND ne tum se muhabbat kí[n], aur us ne us qasam ká, jo tumháre bápdádon se kí[o], pás kiyá, KHUDAWAND tum ko apne háth kí qúwat se nikál láyá, aur gulámon ke ghar se, Misr ke bádsháh Fira'ún ke háth se, tumhen chhuráyá[p].

9 Pas, tú ján rakh, ki KHUDAWAND terá Khudá wuhí Khudá hai; wuh wafádár Khudá hai[q], jo 'ahd ká pás kartá hai, aur hazár pusht tak un par, jo us ke dost hain, aur us ke hukmon ko mánte hain, rahm kartá hai[r]:

10 Aur un ko, jo us ke dushman hain, unhín kí nazar men badlá dekar unhen faná kartá hai[s]: wuh use, jo us ká kína rakhtá hai, muhlat na degá; wuh use us ke dekhtehí sazá degá[t].

11 So tú un hukmon aur huqúq, aur sharí'aton kí, jo main áj ke din tujhe batátá hún, muháfazat kar, táki un par 'amal kare.

12 ¶ So agar tum un hukmon ko sunoge, aur yád rakhoge, aur un par 'amal karoge[u], to KHUDAWAND terá Khudá us 'ahd aur rahmat ko, jis kí bábat us ne tere bápdádon se qasam kí hai, yád rakhegá[x]:

13 Aur tujhe piyár karegá[y], aur barakat bakhshegá, aur ziyáda karegá: wuh tere rihm ke phal, aur terí zamín ke phal men, tere galle aur terí mai, aur tere tel, aur terí gáíon, aur terí bheron ke galle men us zamín par, jis kí bábat us ne tere bápdádon se qasam karke kahá, ki tum ko dúngá, barakat bakhshegá[z].

14 Tujhe sárí qaumon se ziyáda barakat dí jáegí, aur tum men, aur tumhárí mawáshí men se kisí nar yá máde men bánjhpan na hogá[a].

15 Aur KHUDAWAND har ek qism kí bímárí tujh se dúr rakhegá, aur Misr ke sab bure rogon men se, jinhen tú jántá hai, koí rog tujh par na láwegá[b]; balki un par dálegá, jo terá kína rakhte hain.

16 Aur tú un sab gurohon ko, jo KHUDAWAND tere Khudá ke karam se tere háth men giriftár honge, nigal jáegá[c]: un par tujhe

[f] Ist. 10. 13. Aiy. 35 7, 8. Yar. 32. 39. [g] 2 áyat. [h] Ist. 4. 1. aur 8. 1. Zab. 41. 2. Lúq. 10. 28. [i] Ahb. 18. 5. Ist. 24. 13. Rúm. 10.3,5.

[a] Ist. 31. 3 Zab. 44. 2, 3. [b] Paid. 15. 19, wag. Khur. 33. 2 [c] Ist. 4. 38. aur 9. 1. [d] 23 áyat. Ist. 23. 14. [e] Ahb. 27. 28, 29. Gin. 33. 52. Ist. 20. 16, 17. Yash. 6. 17. aur 8. 24 aur 9. 24. aur 10 28, 40. aur 11. 11, 12. [f] Khur. 23. 32. aur 34. 12, 15, 16. Qáz. 2. 2. Dekho Ist. 20. 10, wag. Yash. 2. 14. aur 6. 18. Qáz. 1. 24. [g] Yash. 23. 12. 1 Sal. 11 2. 'Az 9 2. [h] Ist. 6. 15. [i] Khur. 23. 24. aur 34. 13. Ist. 12. 2, 3. [k] Khur. 19. 6. Ist. 14. 2. aur 26. 19. Zab. 50. 5. Yar. 2. 3. [l] Khur. 19. 5. 'Amús 3 2. 1 Pat. 2. 9.

[m] Ist. 10. 22. [n] Ist. 10. 15. [o] Khur. 32. 13. Zab. 105. 8, 9, 10. Lúq. 1. 55, 72, 73. [p] Khur. 13. 3, 14. [q] Yas. 49, 7. 1 Qur. 1. 9. aur 10. 13. 2 Qur. 1. 18. 1 Tas. 5. 24. 2 Tas. 3. 3. 2 Tim. 2. 13. 'Ibrán. 11. 11. 1 Yúh. 1. 9. [r] Khur. 20. 6. Ist. 5. 10. Naham. 1. 5. Dán. 9. 4. [s] Yas 59. 18. Naham. 1. 2. [t] Ist. 32. 35. [u] Ahb. 26. 3. Ist. 28. 1. [x] Zab. 105. 8, 9. Lúq. 1. 55, 72, 73. [y] Yúh. 14. 21. [z] Ist. 28. 4. [a] Khur. 23. 26, wag. [b] Khur. 9. 14. aur 15. 26. Ist. 28. 27, 60. [c] 2 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1451.

karam kí nazar na hogí[d]; tú un ke ma'búdon kí bandagí na kar; ki wuh tere liye phandá hai[e].

17 Sháyad tú apne dil men kahe, Ye gurohen mujh se ziyáda hain; main unhen kyúnkar nikál sakúngá?

18 So tú un se mat dar[f], balki jo kuchh KHUDÁWAND tere Khudá ne Fira'ún aur Misríon se kiyá, achchhí tarah yád karná[g];

19 Wuh barí barí ázmáishen, jinhen terí ánkhon ne dekhá, we 'ajáib aur garáib, wuh zoráwar háth, wuh búládastí, jin se KHUDÁWAND terá Khudá tujhe nikál láyá[h]; aur KHUDÁWAND terá Khudá un sab gurohon se, jin se tú dartá hai, aisáhí karegá.

20 Aur KHUDÁWAND terá Khudá un par zambúron ko musallit karegá[i], táki unhen, jo báqí aur pinhán hain, tere huzúr se halák kare.

21 Tú un se dahshat mat kháná; kyúnki KHUDÁWAND terá Khudá, jo tum men hai[k], zoráwar aur daráná Khudá hai[l].

22 Aur KHUDÁWAND terá Khudá un gurohon ko tere áge se thorá thorá karke daf'a karegá[m]; tú unhen jald halák kar na sakegá, tá na howe ki janglí darinde tujh par ziyádatí karen.

23 Aur KHUDÁWAND terá Khudá un ko tere háth men mubtalá karegá, aur unhen burí tarah se halák karegá, yahán tak ki we nábúd ho jáenge.

24 Aur wuh un ke bádsháhon ko tumháre háthon se pakarwáegá[n], aur tú un ke námon ko ásmán ke tale se[o] mitáwegá, aur koí mard terá sámhná na kar sakegá[p], yahán tak ki tú un sab ko halák karegá.

25 Tú un ke ma'búdon kí taráshí húí múraton ko ág se jaláiyo[q]; tú un ke rúpe sone ká lálach na kíjiyo, aur use apne liye mat líjiyo[r]; tá na ho ki tú un ke phande men phans jáe[s]; kyúnki yih KHUDÁWAND tere Khudá ke áge makrúh hai[t].

26 Aur tú koí makrúh apne ghar men mat lá, na ho ki tú us kí tarah haram ho jáe: tú us se ghin kháná, aur us se bilkull nafrat rakhná; kyúnki wuh haram hai[u].

d Ist. 13. 8. aur 19.13,21. aur 25. 12.
e Khur. 23.33. Ist. 12. 30. Qáz. 8. 27. Zab. 106.36.
f Ist. 31. 6.
g Zab. 105. 5.
h Ist. 4. 34. aur 29. 3.
i Khur. 23.28. Yash. 24.12.
k Gin. 11. 20, aur 14. 9,14, 42, aur 16. 3. Yash. 3. 10.
l Ist. 10. 17. Naham. 1,5, aur 4. 14, aur 9. 32.
m Khur. 23, 29, 30.
n Yash. 10.24, 25, 42, aur 12. 1, wag.
o Khur. 17.14. Ist. 9 14. aur 25. 19. aur 29 30.
p Ist. 11. 25. Yash. 1, 5, aur 10. 8, aur 23. 9.
q 5 Áyat. Khur. 32.20. Ist. 12. 3. 1 Taw. 14. 12
r Yash. 7.1,21.
s Qáz. 8. 27.
t Ist. 17. 1.
u Ahb. 27. 26. Ist. 13. 17. Yash. 6. 17, 18. aur 7. 1.

VIII BÁB.

1 *Khudá ke intizám par, kháss karke us sulúk par jo us ne un ke sáth kiyá, liház farmáke, logon se nasíhat kartá, ki farmánbardár hon.*

SÁRE hukmon par, jo áj ke din main tumhen farmátá hún, dhyán rakhke 'amal karná[a], táki tum jío aur bahut ho, aur dákhil ho, aur us zamín ke, jis kí bábat KHUDÁWAND ne tumháre bápdádon se qasam kí hai, wáris ho.

2 Aur us sárí ráh ko yád rakhiyo, wuhí ráh, jahán KHUDÁWAND terá Khudá bayábán men in chálís baras tujh ko lí,e phirá[b], táki tujhe 'ájiz kare, aur tujhe ázmáwe[c], aur tere dil kí bát daryáft kare, ki tú us ke ahkám mánegá ki nahín[d].

3 Aur us ne tujhe 'ájiz kiyá, aur tujhe bhúkhá rakhá[e], aur wuh mann, jise tú na jántá thá, aur na tere bápdáde jánte the, tujhe khiláyá[f]; táki tujhe sikhláwe, ki ádmí faqat rotí hí kháne se jítá nahín rahtá, balki har ek bát se, jo KHUDÁWAND ke munh se nikaltí hai, jítá rahtá hai[g].

4 Chálís baras tak na tere kapre tere gale men puráne húe, na tere pánw súje[h].

5 Tú apne dil men soch, ki jis tarah ádmí apne bete ko tarbiyat kartá hai, KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko tarbiyat kartá hai[i].

6 Pas, tú KHUDÁWAND apne Khudá ke hukmon ko yád rakh, táki us kí ráhon par chale[k], aur us se dartá rahe.

7 Kyúnki KHUDÁWAND terá Khudá tujhe ek nafís zamín men dákhil kartá hai, ki us kí wádíon aur paháron men pání ke nále, aur chashme, aur nahren nikaltí hain[l]:

8 Wuh zamín, jo gehún, aur jau, aur angúron, aur anjír, aur anár, aur zaitún aur shahd se málámál hai:

9 Wuh zamín, jahán tere kháne ko rotí kí kamí nahín, jahán tú kisí chíz ká muhtáj na hogá; wuh zamín, jahán patthar lohá hai. aur jis ke paháron se tú támbá khod legá.

10 Jab tú kháwe aur ser howe, tab tú KHUDÁWAND apne Khudá ko, jis ne tujh ko wuh nafís zamín dí, mubárak kah[m].

Peshtar MASÍH se, 1451.

a Ist. 4. 1. aur 5. 32,33. aur 6. 1, 2, 3.
b Ist. 1. 3. aur 2 7. aur 29. 5. Zab. 136.16. 'Amús 2.10.
c Khur. 16. 4. Ist. 13. 3.
d 2 Taw. 32 31. Yúh. 2. 25
e Khur. 16. 2, 3.
f Khur. 16.12, 14, 35.
g Zab. 104.29. Mat. 4. 4. Lúq. 4. 4.
h Ist. 29. 5. Naham. 9. 21.
i 2 Sam. 7. 14 Zab. 89. 32. Ams. 3. 12. 'Ibrán. 12. 5 6. Muk. 3. 19.
k Ist. 5. 33.
l Ist. 11. 10, 11, 12.
m Ist. 6. 11,12.

Peshtar MASÍH se, 1451.

11 Khabardár kahín tú Khudawand apne Khudá ko bhúl na jáe, ki us ke hukmon, aur huqúq, aur sharí'aton par, jo áj main tumhen farmátá hún, 'amal na kare:

12 Aisá na ho, ki jab tú kháwe, aur terá peṭ bhare, aur suthre ghar banáwe, aur un men rahe:

13 Aur tere gác bail, bheṛ bakrí firáwán hon; aur terá rúpá, aur soná afzúd hon, aur terá sab mál bahut ho:

14 Tab terá dil phúl uṭhe[n], aur tú Khudawand apne Khudá ko farámosh kare[o], jo tujhe zamín i Misr se, jo gulámon ká ghar thá, nikál láyá:

15 Jo terá us baṛe ḍaráne dasht men rahbar húá[p], jahán jalánewále sámp, aur bichchhú the, aur khushk zamín, jahán pání na thá[q]; jis ne tere liye chaqmáq ke patthar se pání nikálá[r];

16 Jis ne bayábán men wuh mann, jise tere bápdáde na jánte the, tujhe khiláyá[s], táki tujhe 'ájiz kare, aur terí ázmáish kare, ki ákhir men terá bhalá ho[t]:

17 Na ho ki tú apne dil men kahe, ki Main ne apne zor aur apne háth kí qúwat se yih mál paidá kiyá[u].

18 Tú Khudawand apne Khudá ko yád kar, kyúnki wuhí hai, jis ne tujhe qúwat dí, ki tú mál paidá kare[x], táki wuh apne wa'de ko, jo us ne qasam kháke tere bápdádon se kiyá, wafá kare[y], jaisá áj ke din húá.

19 Aur yún hogá, ki agar tú kabhí Khudawand apne Khudá ko bhúlegá, aur gair ma'búdon kí pairawí aur un kí bandagí aur parastish karegá, to main áj ke din tumháre barkhiláf gawáhí detá hún, ki tum nest o nábúd ho jáoge[z];

20 Un gurohon kí mánind, jinhen Khudawand tumháre sámhne faná kartá hai, tum bhí faná hoge[a]: is sabab se ki tum Khudawand apne Khudá ke hukm ke tábi' ne rahe.

IX BAB.

1 Músá, un ke bahutere fasádon ká zikr karke, logon ko is khiyál se ki ham sádiq hain, báz rakhtá.

SUN le, ai Isráel: tujhe áj ke din Yardan pár jáná hai[a], táki tú un qaumon ká, jo tujh se baṛí aur zoráwar hain[b], aur un shahron ká, jo baṛe aur ásmán tak qaddwále hain[c], wáris howe.

2 Wahán ke log baṛe aur qaddáwar hain, jo baní 'Anáq hain[d], jinhen tú jántá hai, aur suná hai, ki kahte hain, Kaun hai, jo baní 'Anáq ke sámhne ṭhahar sake!

3 Pas tú áj ke din samajh le, ki Khudawand terá Khudá wuh hai, jo tere áge áge pár játá hai[e]; bhasam karnewálí ág kí mánind[f] wuh un ko faná karegá[g]; wuh unhen tere áge past karegá; tú un ko khárij karegá[h], aur filfaur halák karegá, jaisá Khudawand ne tujhe kahá hai.

4 Aur jab Khudawand terá Khudá un ko tere áge se daf'a kar de, tú apne dil men mat kahiyo, ki Khudawand ne merí sadáqat ke sabab se[i] mujhe is zamín ká wáris kar diyá: balki Khudawand is sabab, ki ye qaumen sharír hain[k], un ko tere áge se nikáltá hai.

5 Tú apní sadáqat se, aur apne dil kí pákí se[l] us zamín ke wáris hone nahín játá, balki Khudawand terá Khudá un jamá'aton kí sharárat ke bá'is un ko tere áge se khárij kartá hai, táki wuh us bát ko, jo us ne qasam karke tere bápdádon Abirahám aur Iz,hák aur Ya'qúb se kahá[m], púrá kare.

6 Pas, tú samajh le, ki Khudawand terá Khudá terí sadáqat ke sabab se tujh ko is nafís sarzamín ká wáris nahín kartá; kyúnki tum to gardankash log[n] ho.

7 ¶ Pas yád kar, aur bhúl na já, ki tú ne Khudawand apne Khudá ko bayábán men kyúnkar gussa diláyá; jis din se ki tum Misr se báhar nikle, jab tak ki is maqám men áe, tum Khudawand se bágí the[o].

8 Aur tum Horib men bhí Khudawand ko gusse men láe[p]; chunánchi Khudawand gusse se tum ko faná kiyá cháhtá thá.

9 Jis waqt main do patthar kí takhtíán lene ko paháṛ par chaṛhá[q], us hí 'ahd kí takhtíán, jo Khudawand ne tum se kiyá, aur main chálís din rát tak usí paháṛ par rahá, na main ne roṭí khái, na pání piyá[r]:

10 Tab Khudawand ne patthar

[n] Ist. 28. 47. aur 32. 15. Amos. 30. 9. Hús. 13. 6.
[o] Zab. 106. 21.
[p] Yas. 63. 12, 13, 14. Yar 2. 6.
[q] Gin. 21. 6. Hús. 13. 5.
[r] Gin. 20. 11. Zab. 78. 15. aur 114. 8.
[s] 3 áyat. Khur. 16. 15.
[t] Yar. 24. 5, 6. 'Ibrán. 12. 11.
[u] Ist. 9. 4. 1 Qur. 4. 7.
[x] Amos. 10. 22. Hús. 2. 8.
[y] Ist. 7. 8, 12.
[z] Ist. 4. 26. aur 30. 18.
[a] Dán. 9. 11, 12.
[a] Ist. 11. 31. Yash. 3. 16. aur 4. 19.
[b] Ist. 4. 38. aur 7. 1. aur 11. 23.
[c] Ist. 1. 28.
[d] Gin. 13. 22, 28, 32, 33.
[e] Ist. 31. 3. Yash. 3. 11.
[f] Ist. 4. 24. 'Ibrán. 12. 29.
[g] Ist. 7. 23.
[h] Khur. 23. 31. Ist. 7. 24.
[i] Ist. 8. 17. Rúm. 11. 6, 20. 1 Qur. 4. 4, 7.
[k] Paid. 15. 16. Ahb. 18. 24, 25. Ist. 18. 12.
[l] Tít. 3. 5.
[m] Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 7. aur 17. 8. aur 26. 4. aur 28. 13.
[n] 13 áyat. Khur. 32. 9. aur 33. 3. aur 34. 9.
[o] Khur. 14. 11. aur 16. 2. aur 17. 2. Gin. 11. 4. aur 20. 2. aur 25. 2. Ist. 31. 27.
[p] Khur. 32. 4. Zab. 106. 19.
1491.
[q] Khur. 24. 12, 15.
[r] Khur. 34. 18. aur 34. 28.

Peshtar MASÍH se, 1451.

kí do lauhen mujh ko sompín[s], jin par Ḳhudá ne apní unglí se likhá thá, un sab báton ke muwáfiq, jo ḲHUDAWAND ne pahár par ág men se tumháre jam'a hone ke din[t] tum se kahí thín.

11 Aur aisá húá, ki chálís din rát ke ba'd ḲHUDAWAND ne patthar kí wuh donon lauhen, ya'ne 'ahd kí lauhen, mujh ko dín.

12 Aur ḲHUDAWAND ne mujhe farmáyá, Uṭh chal, aur yahán se níche já[u]; kyúnki terí qaum, jise tú Misr se nikál láyá, ḳharáb ho gaí; jhaṭpaṭ us ráh se, jo main ne unhen batáí, báhar gae[x]; unhon ne apne liye ek múrat ḍhálke banáí.

13 Aur ḲHUDAWAND ne mujhe farmáyá, Main ne is qaum ko dekhá[y]; aur dekh, yih gardankash qaum hai[z];

14 Chhoṛ mujhe, táki main unhen halák karún[a], aur un ká nám ásmán ke níche se miṭá ḍálún[b]; aur main aur ek qaum jo is se bahut aur qúwatwar ho, tujh se banáúngá[c].

15 Chunánchi main ne munh pherá aur pahár par se tale utrá[d], aur pahár ág se jal rahá thá[e]: aur 'ahd kí we donon lauhen mere donon háthon men thín.

16 Tab main ne nigáh kí, aur dekho, tum ne ḲHUDAWAND apne Ḳhudá ká gunáh kiyá ṭhá, aur apne liye ḍhálá húá bachhṛá banáyá[f]; tum bahut jald us ráh se, jo ḲHUDAWAND ne tumhen batáí, báhar gae the.

17 Tab main ne we donon lauhen pakaṛke apne donon háthon se phenk dín, aur tumhárí ánkhon ke sámhne toṛ ḍálín.

18 Aur main áge kí tarah se chálís din rát tak ḲHUDAWAND ke áge girá paṛá rahá[g]; main ne na roṭí kháí, na páni piyá, un sab gunáhon ke sabab se ki tum ne kíe, jab ki tum ne ḲHUDAWAND ke áge aisí buráí kí, ki use gusse men láe.

19 Kyúnki main ḲHUDAWAND kí ḳhafagí aur tez gusse se ḍará[h], ki wuh tum par bahut gusse thá, aur tumhen nábúd kiyá cháhtá thá. Lekin ḲHUDAWAND ne us waqt bhí merí suní[i].

20 Aur ḲHUDAWAND ká gussa Hárún par bhí bhaṛká, aur use halák karne par thá; main ne us waqt Hárún ke liye bhí du'á mángí.

21 Aur main ne tumháre gunáh ko, ya'ne us bachhṛe ko, jo tum ne banáyá thá, liyá, aur ág men jaláyá; phir use kúṭá, aur mihín písá, aisá ki wuh gubár sá ho gayá; aur main ne us rákh ko us chashme men, jo pahár se niklá thá, ḍál diyá[k].

22 Aur Tab'arah[l], aur Massah[m] aur Qabrát ut Taháwah men[n] bhí tum ne ḲHUDAWAND ko gussa diláyá.

23 Aur usí tarah us waqt, jab ḲHUDAWAND ne tum ko Qádis Barní'a se báhar bhejá, aur farmáyá, Chaṛh jáo, aur us zamín ke, jo main ne tum ko dí hai, wáris bano[o]; us waqt tum ḲHUDAWAND apne Ḳhudá ke hukm ke barḳhiláf húe, aur tum us par ímán na láe, aur us kí áwáz ke shanawá na húe[p].

24 Jis din se main ne tumhen jáná, tum ḲHUDAWAND ke sáth barḳhiláf rahe[q].

25 So main ne ḲHUDAWAND ke áge chálís din rát girá paṛá rahá[r]; kyúnki ḲHUDAWAND ne farmáyá thá, ki Main in ko halák karúngá.

26 So main ne ḲHUDAWAND kí minnat kí[s], aur kahá, Ai Málik ḲHUDAWAND mere, apní qaum ko, aur apní mírás ko, jinhen tú ne apní buzurgwárí se naját baḳhshí, jinhen tú ne apní báládastí se Misr se nikál láyá, faná na kar.

27 Apne ḳhádimon, Abirahám, aur Iz,hák aur Ya'qúb ko yád farmá: is qaum kí qasáwat, aur sharárat, aur gunáhon par nazar na kar!

28 Na howe ki wuh sarzamín, jahán se tú ham ko nikál láyá, kahe, Is liye ki ḲHUDAWAND qádir na thá, ki un ko us sarzamín men, jis kí bábat us ne un se wa'da kiyá, dáḳhil kare[t], aur is liye, ki wuh un ká kína rakhtá thá, wuh unhen nikál le gayá, táki unhen dasht men halák kare.

29 Ba har hál we terí qaum hain, aur terí mírás hain[u], jinhen tú apne baṛe zor se, aur lambe háth se nikál láyá hai.

Marginal references: [s] Ḳhur. 31. 18. [t] Ḳhur. 19. 17. aur 20. 1. Ist. 4. 10. aur 10. 4. aur 18. 16. [u] Ḳhur. 32. 7. [x] Ist. 31. 29. Qás. 2. 17. [y] Ḳhur. 32. 9. [z] 6 áyat. Ist. 10. 16. aur 31. 27. 2 Sal. 17. 14. [a] Ḳhur. 32. 10. [b] Ist. 29. 20. Zab. 9. 5. aur 109. 13. [c] Gin. 14. 12. [d] Ḳhur. 32. 15. [e] Ḳhur. 19. 18. Ist. 4. 11. aur. 5. 23. [f] Ḳhur. 32. 19. [g] Ḳhur. 34. 28. Zab. 106. 23. [h] Ḳhur. 32. 10, 11. [i] Ḳhur. 32. 14. aur 33. 17. Ist. 10. 10. Zab. 106. 23. [k] Ḳhur. 32. 20. [l] Gin. 11. 1, 3. [m] Ḳhur. 17. 7. [n] Gin. 11. 4, 34. [o] Gin. 13. 3. aur 14. 1. [p] Zab. 106. 24, 25. [q] Ist. 31. 27. [r] 18 áyat. [s] Ḳhur. 32. 11, waǵ. [t] Ḳhur. 32. 12. Gin. 14. 16. [u] Ist. 4. 20. 1 Sal. 8. 51. Nahem. 1. 10. Zab. 95. 7.

Peshtar MASÍH se, 1451.

X BÁB.

1 Bábat Khudá kí rahmat kí jo záhir húí do aur lauhon ke taiyár karáne men, 6 aur kahánat ke barqarár rakhne men, 8 aur Láwí ke firqe ko apne liye alag karne men, 10 aur Músá kí shafá'at logon ke liye qabúl karne men. 12 Nasíhat hotí is maqsad par ki log furmánbardárí kiyá karen.

1491.

US waqt KHUDÁWAND ne mujhe farmáyá, ki Apne liye patthar kí do takhtíán pahlíon ke mánind taráshke banáa[a], aur pahár par mujh pás charh, aur ek chobí sandúq banáa[b].

2 Aur main un takhtíon par wehí báten likhúngá, jo pahlí takhtíon par, jinhen tú ne tor dálá, likhí thín; ba'd us ke tum un ko sandúq men rakhiyo[c].

3 Tab main ne sant kí lakrí ká[d] sandúq banáyá, aur patthar kí do takhtíán pahlíon ke mánind taráshín[e], aur un donon takhtíon ko apne háth men lí,e húe pahár par charhá.

4 Us ne un takhtíon par, pahle likhne ke muwáfiq, we hí das ahkám[f], jo KHUDÁWAND ne pahár par shu'ale ke bích se[g] majma' ke din[h] tumhen farmáe the, likhe; aur KHUDÁWAND ne mujhe we dín.

5 Tab main phirá, aur pahár par se utrá[i], aur un takhtíon ko us sandúq men, jo main ne banáyá thá, rakhá[k]: chunánchi we KHUDÁWAND ke irshád ke mutábiq hanoz us men hain[l].

6 ¶ Tab baní Isráel ne Biarát baní Ya'aqán se[m] Mausírah ko[n] kúch kiyá: wahán Hárún ká intiqál húá, aur wahín madfún húá[o], aur us ká betá Ili'azar kahánat ke mansab par us ká qáim-maqám húá.

7 Wahán se unhon ne Judjúdah ko[p] kúch kiyá, aur Judjúdah se Yutbát ko jo ek seráb sarzamín hai.

8 ¶ Us waqt KHUDÁWAND ne baní Láwí ko is liye judá kiyá[q], ki KHUDÁWAND ke 'ahd ke sandúq ko utháwen[r], aur KHUDÁWAND ke huzúr khare hoke khidmat-guzárí karen[s], aur us ká nám leke du'á dewen[t]; chunánchi áj ke din tak yúnhí hai.

9 Is liye Láwí ká hissa aur mírás us ke bháíon ke sáth nahín[u], ki KHUDÁWAND us kí mírás hai, jaisá KHUDÁWAND tere Khudá ne use kahá.

10 Aur main sábiq zamáne ke mánind chális rát din pahár par phir khará rahá[x], aur us daf'a bhí KHUDÁWAND merá shanawá húá[y], aur KHUDÁWAND ne na cháhá, ki tujhe halák kare.

11 Phir KHUDÁWAND ne mujhe irshád kiyá, ki Uth, aur qaum ká peshrau hoke kúch kar, aur unhen le já[z], táki we us sarzamín par qábiz hon, jis kí main ne un ke bápdádon se qasam karke kahá thá, ki un ko bakhshúngá.

12 ¶ Ab, ai Isráel, KHUDÁWAND terá Khudá tujh se kyá cháhtá hai[a]? faqat yihí, ki tú KHUDÁWAND apne Khudá se tarsán rahe[b], aur us kí sab ráhon par chale[c], aur us se muhabbat rakhe, aur apne dil aur jí kí sárí cháh se KHUDÁWAND apne Khudá kí bandagí kare[d];

13 Aur us ke ahkám aur huqúq ko, jo main áj ke din tujhe farmátá hún, hifz kare, táki terá bhalá ho[e].

14 Dekh, ki ásmán aur ásmánon ke ásmán[f], aur zamín, us sab samet, jo us men hai, KHUDÁWAND tere Khudá ká hai[g].

15 Lekin KHUDÁWAND ko khush áyá, ki tumháre bápdádon se muhabbat rakhe[h]; is liye un ke ba'd un kí auládko, ya'ne tum ko, sárí gurohon se ziyáda barguzída kiyá, jaisá ki áj hai.

16 Pas, apne dilon ká khatna karo[i], aur áge ko gardankashí na karo[k].

17 Ki KHUDÁWAND tumhárá Khudá, wuhí Iláhon ká Iláh[l] aur Khudáwandon ká Khudáwand[m] hai; wuh buzurgwár aur jabbár aur qahhár[n] Khudá hai, jo shakhsíyat par nazar nahín kartá[o], aur rishwat nahín letá.

18 Wuh yatímon aur bewon kí dád detá hai[p], aur pardesí se aisí muhabbat rakhtá hai, ki use kháne aur pahinne ko detá hai.

19 So tum bhí pardesí ko piyár karo[q]: ki tum bhí zamín i Misr men pardesí the.

20 Tú KHUDÁWAND apne Khudá se dartá rah[r]; usí kí bandagí kar, aur usí se liptá rah[s], aur usí ke nám kí qasam khá[t].

21 Terá mahmúd wuhí hai[u], wuhí terá Khudá hai, jis ne tere liye aise aise bare aur haulnák kám

Margin references (left): [a] Khur. 34. 1, 2. [b] Khur. 25. 10. [c] Khur. 25. 16, 21. [d] Khur. 25. 5, 10. aur 37. 1. [e] Khur. 34. 4. [f] Khur. 34. 28. [g] Khur. 20. 1. [h] Khur. 19. 17. Ist. 9. 10. aur 18. 16. [i] Khur. 34. 29. [k] Khur. 40. 20. [l] 1 Sal. 8. 9. [m] Gin. 33. 31. [n] Gin. 33. 30. [o] Gin. 20. 28. aur 33. 38. [p] Gin. 33. 32, 33. [q] Gin. 3. 6. aur 4. 4. aur 8. 14. aur 16. 9. [r] Gin. 4. 15. [s] Ist. 18. 5. [t] Ahb. 9. 22. Gin. 6. 23. Ist. 21. 5. [u] Gin. 18. 20, 24. Ist. 18. 1, 2. Hiz. 44. 28.

Peshtar MASÍH se, 1451. 1491.

Margin references (right): [x] Khur. 34. 28. Ist. 9. 18, 25. [y] Khur. 32. 14, 33, 34. aur 33. 17. Ist. 9. 19. [z] Khur. 32. 34. aur 33. 1. [a] Mík. 6. 8. [b] Ist. 6. 13. [c] Ist. 5. 33. [d] Ist. 6. 5. aur 11. 13 aur 30. 16, 20. Mat. 22. 37. [e] Ist. 6. 24. [f] 1 Sal. 8. 27. Zab. 115. 16. aur 148. 4. [g] Pahl. 14. 19. Khur. 19. 5. Zab. 24. 1. [h] Ist. 4. 37. [i] Dekho Ahb. 26. 41. Ist. 30. 6. Yar. 4. 4. Rúm. 2. 28, 29. Qul. 2. 11. [k] Ist. 9. 6, 13. [l] Yash. 22. 22. Zab. 136. 2. Dán. 2. 47. aur 11. 36. [m] Muk. 17. 14. aur 19. 16. [n] Ist. 7. 21. [o] 2 Taw. 19. 7. Aly. 34. 19. A'am. 10. 34. Rúm. 2. 11. Gal. 2. 6. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17. [p] Zab. 68. 5. aur 146. 9. [q] Ahb. 19. 33, 34. [r] Ist. 6. 13. Mat. 4. 10. Lúq. 4. 8. [s] Ist. 11. 22. aur 13. 4. [t] Zab. 63. 11. [u] Khur. 15. 2. Zab. 22. 3. Yar. 17. 14.

Peshtar MASÍH 1451.

kí,e[x], jinheṉ tú ne apní ánkhoṉ se dekhá.

22 Tumháre bápdáde, jab Misr meṉ utre, to sattar ádmí the[y]; aur ab Ḳhudáwand tere Ḳhudá ne ásmán ke sitároṉ ke mánind[z] tujhe firáwán kiyá.

XI BÁB.

1 Músá logoṉ se nasíhat kartá ki farmánbardárí kareṉ, 2 kyúṉki unhoṉ ne Ḳhudá ke 'ajíb kámoṉ ko ḳhud dekhá thá. 8 phir baṛí barakatoṉ ká wa'da páyá thá, 16 aur un ko baṛí áfatoṉ kí dhamkí húí thí. 18 Ḳhudá ke kalám ká ḳhúb ġaur karná munásib hai. 26 Barakat aur la'nat, donoṉ, logoṉ ke áge rakh dí játí haiṉ.

So tú Ḳhudáwand apne Ḳhudá ko dost rakh[a], aur us kí rasmoṉ, aur huqúq, aur sharí'atoṉ, aur ahkám kí hamesha muháfazat kar[b].

2 Aur tum áj ke din ján lo, ki maiṉ tumhárí aulád se ḳhitáb nahíṉ kartá, jinhoṉ ne na jání hai, aur na dekhí hai Ḳhudáwand tere Ḳhudá kí sarzanish[c], aur us kí buzurgí[d], aur us ká zoráwar háth[e], aur us kí lambí báṉheṉ,

3 Aur us ke mu'ajize, aur us ke we kám ki us ne Misr ke darmiyán Fira'ún aur us kí sárí zamín ke sáth kíe[f]:

4 Aur we kám, jo Misr ke lashkar ke sáth, aur us ke ghoṛoṉ, aur us kí gáṛíoṉ ke sáth kí,e; ki us ne un ke sámhne daryá e Qulzum ká pání baháyá[g], jis waqt unhoṉ ne tumhárá ta'áqub kiyá; so Ḳhudáwand ne unheṉ halák kiyá, ki áj ke din tak nábúd haiṉ:

5 Aur wuh, jo us ne bayábán meṉ, jis waqt tak tum yaháṉ pahunche, tumháre sáth kiyá:

6 Aur wuh, jo us ne Dátan aur Abirám ke sáth kiyá[h], jo Rúbin ke beṭe Iliáb ke beṭe the, jis waqt zamín ne apná muṉh kholá, aur un donoṉ ko, aur un ke gharoṉ, aur un ke ḳhaimoṉ ko, aur un sab jinsoṉ ko, jo baní Isráel meṉ se un ke sáth thíṉ, nigal gaí.

7 Balki tumhíṉ ne Ḳhudáwand ke we sab baṛe kám, jo us ne kí,e apní ánkhoṉ se dekhe[i].

8 So tú un sáre hukmoṉ kí, jo áj maiṉ tujhe farmátá húṉ, muháfazat kar, táki tum qúwat páo[k], aur jáke us zamín ke, jis ke málik hone ke liye pár játe ho, wáris ho:

9 Aur táki tum us zamín par bahut muddat raho[l], jis kí bábat Ḳhudáwand ne tumháre bápdádoṉ se qasam karke kahá, ki Maiṉ un ko, aur un kí nasl ko dúṉgá[m], wuh sarzamín, jis meṉ shír aur shahd bahtá hai[n].

10 ¶ Ki wuh zamín, jis ká tú wáris hone játá hai, Misr kí sí nahíṉ jaháṉ se tum nikal áe, jaháṉ tú tuḳhmpáshí kartá thá, aur use apne páṉw se, tarkárí ke bág kí tarah, seráb kartá thá:

11 Lekin wuh zamín, jis ke wáris hone ko tum pár játe ho, paháṛoṉ aur nasheb kí zamín hai, aur ásmán ke meṉh se seráb hotí hai[o].

12 Yih wuh zamín hai, jis kí Ḳhudáwand terá Ḳhudá ḳhabargírí kartá hai, aur hamesha, auwal i sál se áḳhir i sál tak, Ḳhudáwand tere Ḳhudá kí ánkheṉ us par lagí haiṉ[p].

13 ¶ Aur yúṉ hogá, ki agar tum ḳhúb mere hukmoṉ ke, jo áj maiṉ tumheṉ farmátá húṉ, shanawá hoke[q], Ḳhudáwand apne Ḳhuda ko dost rakho[r], ki apne sáre dil, aur apne sáre jí se us kí bandagí karo,

14 To maiṉ tum ko tumhárí zamín ká bárán[s], auwal i sál aur áḳhir i sál[t], 'ain waqt par 'atá karúṉgá, táki tum galla, aur mai, aur raugan jam'a karo.

15 Aur maiṉ tere bayábánoṉ meṉ tere chárpáyoṉ ko ghás[u] dúṉgá, aur tú kháegá, aur ser hogá[x].

16 Tum ḳhabardár raho, aisá na ho ki tumháre dil fareb khá jáweṉ[y], aur tum bargashta ho, aur gair ma'búdoṉ kí bandagí karo, aur unheṉ sijda karo[z],

17 Aur Ḳhudáwand ká gussa tum par mushta'il ho[a], aur wuh ásmán ko band kare[b], ki meṉh na barse, aur zamín apná hásil na de; aur tum us zamín se, jo Ḳhudáwand tum ko detá hai, jaldí faná ho jáo[c].

18 ¶ So tum merí in bátoṉ ko apne diloṉ aur apní jánoṉ meṉ rakh chhoṛo[d], aur nishán ke liye[e] unheṉ likhke apne háthoṉ par bándho, aur we tumhárí donoṉ ánkhoṉ ke darmiyán peshání par paṭke kí tarah raheṉ.

19 Aur tum unheṉ apne laṛkoṉ ko paṛháo[f], ki tum apne ghar meṉ baiṭhe húe, aur apní ráh chalte

---

x 1 Sam. 12. 24. 2 Sam. 7. 23. Zab. 106. 21, 22.
y Paid. 46. 27. Khur. 1. 5. A'am. 7. 14.
z Paid. 15. 5. Ist. 1. 10. aur 28. 62.
a Ist. 10. 12. aur 30. 16, 20.
b Zak. 3. 7.
c Ist. 8. 5.
d Ist. 5. 24.
e Ist. 7. 19.
f Zab. 78. 12. aur 135. 9.
g Khur. 14. 27, 28. aur 15. 9, 10. Zab. 106. 11.
h Gin. 16. 1, 31. aur 27. 3. Zab. 106. 17.
i Ist. 5. 3. aur 7. 19.
k Yash. 1. 6, 7.
l Ist. 4. 40. aur 5. 16. Ams. 10. 27.
m Ist. 9. 5.
n Khur. 3. 8
o Ist. 8. 7.
p 1 Sal. 9. 3.
q 28 Ayat Ist. 6. 17
r Ist. 10. 12.
s Ahb. 26. 4. Ist. 28. 12.
t Yoel 2. 23. Ya'q. 5. 7.
u Zab. 104. 14.
x Ist. 6. 11 Yoel 2 19.
y Ist 29. 18 Ayy. 31. 27.
z Ist. 8. 19. aur 30. 17.
a Ist. 6. 15.
b 1 Sal. 8. 35. 2 Taw. 6. 26. aur 7. 13.
c Ist. 4. 26 aur 8. 19, 20. aur 30. 18. Yash. 23. 13, 15, 16.
d Ist. 6. 6. aur 32. 46.
e Ist. 6. 8
f Ist. 4. 9, 10. aur 6. 7.

Peshtar MASÍH se, 1451.

húe, aur sote waqt, aur uthte waqt un kí guftogú karo.

20 Aur tú unhen apne ghar kí chaukhaton par, aur apne darwázon par likh[g]:

21 Táki terí aur terí aulád kí 'umr[h], jab tak ásmán zamín par hai[i], us sarzamín men howe, jis kí bábat KHUDAWAND ne tere bápdádon se qasam karke kahá, ki Main tumhen dúngá.

22 ¶ Kyúnki agar tum un sab hukmon kí, jo main tumhen farmátá hún, muháfazat karo[k], aur un par khúb 'amal karo, ki KHUDAWAND apne Khudá ko dost rakho, aur us kí sárí ráhon par chalo, aur us se lipte raho[l];

23 To KHUDAWAND in sab gurohon ko tumháre áge se daf'a karegá[m]; aur tum in gurohon ko, jo tum se buzurgtar aur qawítar hain[n], wáris hoge.

24 Jis jis jagah tumháre pánw ká talwá paregá, wuh wuh jagah tumhárí hojáegí[o], dasht se, aur Lubnán se, aur nahr se, jo nahr i Furát hai, leke daryá e garbí tak, tumhárá siwáná hogá[p].

25 Yahán kisí kí majál na hogí, ki tumháre sámhne khará ho sake[q]: ki KHUDAWAND tumhárá Khudá tumhárá ru'ab aur khauf us sárí sarzamín par, jahán tum phiroge, dálegá[r], jaisá us ne tum se kahá hai[s].

26 ¶ Dekho, main áj ke din tumháre áge barakat, aur la'nat rakh detá hún[t]:

27 Barakat, jab ki tum KHUDAWAND apne Khudá ke hukmon ko, jo áj main tumhen farmátá hún, mano[u]:

28 Aur la'nat, jab ki KHUDAWAND apne Khudá kí farmánbardárí na karo, aur us ráh se, jo áj main tumhen farmátá hún, bargashta hoke, gair ma'búdon kí pairawí karo[x], jinhen tum ne nahín jáná.

29 Aur yún hogá, ki jab KHUDAWAND terá Khudá tujh ko us sarzamín men, jahán tú játá hai ki us ká wáris bane, dákhil karegá, to tú barakat koh i Jarizím par se, aur la'nat koh i 'Aibál par se sunáwegá[y].

30 Dekh, we pahár Yardan pár wáqi' hain, us taraf ko jidhar áftáb gurúb hotá hai, Kan'ánion kí sarzamín men, jo bayábán men Jiljál ke muqábil, Morih ke balúton ke qaríb[z] rahte hain.

31 Kyúnki tum Yardan pár játe ho[a], táki us sarzamín ko, jo KHUDAWAND tumhárá Khudá tumhen detá hai, wáris ho; so tum us ke wáris hoge, aur wahán sukúnat karoge.

32 So tum in sab huqúq, aur hukmon kí muháfazat karo, jinhen main áj tumháre sámhne rakhtá hún, aur un par 'amal karo[b].

XII BAB.

1 *Buton aur sab tarah ke butkhánon ko gárat karná hai.* 5 *Khudá kí 'ibádatgáh kí khúb muháfazat karná.* 15, 23 *Lahú ká kháná man'a hai.* 17, 20, 26 *Pák chízen cháhiye ki pák makán men khái jáwen.* 19 *Kisí Láwí se gáfil rahná man'a hai.* 29 *Gair ma'búdon kí taraq ko daryáft karná is garaz se ki us par chalen, man'a hai.*

YE we huqúq, aur ahkám hain[a], jin kí tumhen lázim hai, ki us sarzamín men, jo KHUDAWAND tumháre bápdádon ke Khudá ne tumhárí mírás men dí hai, muháfazat karo, ki jab tum zamín par jíte raho[b], un par 'amal karo.

2 Tum un sab maqámon ko[c], jahán we qaumen, jinhen tum nikál doge, apne ma'búdon kí bandagí kartí hain, únche paháron par, aur tílon par, aur har ek hare darakht tale[d], nest o nábúd kar díjiyo.

3 Un ke mazbahon ko dhá díjiyo, aur un ke sutúnon ko toriyo, aur un kí Yasíraton men ág lagáiyo, aur un ke ma'búdon kí khudí húí múraton ko chaknáchúr kíjiyo[e], aur un ke námon ko us maqám se mitá díjiyo.

4 Tum aisá kuchh KHUDAWAND apne Khudá ke liye mat kíjiyo[f].

5 Balki wuh maqám, jise KHUDAWAND tumhárá Khudá tumháre sab firqon ke darmiyán pasand karegá, ki wahán apná nám rakhe, aur us men rahe[g], tum use dhúndho, aur usí jagah áo.

6 Aur wahín tum apne charháwon, aur apne zabíhon[h], aur apní dahyakíon, aur háth se uthái húí qurbáníon, aur apní nazron, aur apní khushí kí qurbáníon, aur apne bher bakrí aur gáe bail ke palauthon ko guzráno[i].

7 Wahán tum KHUDAWAND apne Khudá ke áge kháo[k]; aur tum

Marginal references:
g Ist. 6. 9.
h Ist. 4. 40. aur 6. 2 Ams. 3. 2. aur 4. 10. aur 9. 11.
i Zab. 72. 5. aur 89. 29.
k 13 áyat. Ist. 6. 17.
l Ist. 10. 20. aur 30. 20.
m Ist. 4. 38. aur 9. 5.
n Ist. 9. 1.
o Yash. 1. 3. aur 14. 9.
p Paid. 15. 18 Khur. 23. 31. Gin. 34. 3, wag.
q Ist. 7. 24.
r Ist. 2. 25.
s Khur. 23. 27.
t Ist. 30. 1, 15, 19.
u Ist. 28. 2.
x Ist. 28. 15.
y Ist. 27. 12, 13. Yash. 8. 33.
z Paid. 12. 6. Qáz. 7. 1.
a Ist. 9. 1. Yash. 1. 11.
b Ist. 5. 32. aur 12. 32.
a Ist. 6. 1.
b Ist. 4. 10. 1 Sal. 8. 40.
c Khur. 34. 13. Ist. 7. 5.
d 2 Sal. 16. 4. aur 17. 10, 11. Yar. 3. 6.
e Gin. 33. 52. Qáz. 2. 2.
f 31 áyat.
g 11 áyat. Ist. 26. 2. Yash. 9. 27. 1 Sal. 8. 29. 2 Taw. 7. 12. Zab. 78. 68.
h Ahb. 17. 3, 4.
i 17 áyat. Ist. 14. 22, 23. aur 15. 19, 20.
k Ist. 14. 26.

Peshtar MASÍH se, 1451.

apne sáre gharáne samet, apne un sab kámon men, jin men ḲHUDÁWAND tumháre Ḳhudá ne tum ko barakat dí hai, ḳhushí karo[l].

8 Tum aise kám, jaise ham yahán karte hain, wahán mat kíjiyo, ki har ek kí nazar men jo kuchh bhalá ma'lúm ho[m], so kare.

9 Kyúnki tum us árám aur mírás tak, jo ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá tumhen detá hai, hanoz nahín pahunche.

10 Lekin jab tum Yardan pár jáoge, aur us sarzamín men, jise ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá tumhárí mírás kar detá hai, búdobásh karoge[n]; aur wuh tum ko tumháre sab dushmanon ke háth se, jo cháron taraf hain, maḳhlasí baḳhshegá, aisá ki tum beḳhauf búdobásh karo:

11 To wahán ek maqám hogá, jise ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá is liye pasand karegá, ki us ká nám wahán rahe[o]; so tum ye sab kuchh, jo main tumhen farmátá hún, wahán le jáo; ya'ne apne chaṛháwe, aur apne zabíhe, aur apní dahyakíán, aur apne háth ke uṭháe húe hadye, aur sab apní ḳháss nazren, jo ḲHUDÁWAND ke liye nazr dí játí hain, wahán guzrániyo:

12 Aur tum, apne beṭon, aur apní beṭíon, aur apne gulámon, aur apní laundíon, us Láwí samet, jo tumháre darwázon men ho, is liye ki us ká baḳhrá aur mírás tumháre sáth nahín[p], ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge ḳhush rahiyo[q].

13 Hoshyár rah, aur apne chaṛháwe har ek jagah, jahán ittifáq ho, mat guzrán[r];

14 Magar us hí jagah, jise ḲHUDÁWAND tumháre firqon men se ek men pasand farmáwegá[s], tú apne chaṛháwe wahán guzrániyo; aur sab kuchh, jo main tujhe hukm kartá hún, wahín kíjiyo.

15 Tis par bhí, jo kuchh terá jí cháhe, zabh kar, aur ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí barakat ke muwáfiq, jo us ne tum ko dí hai, apne sab darwázon men gosht kháyá kar[t]: ḳhwáh pák ho, ḳhwáh nápák, har koí use kháe[u]; jaise hiran aur bárahsingá[x], jáiz hai, ki wuh kháyá jáwe.

16 Magar tú lahú mat khá[y]; balki tú use pání kí tarah zamín par phenk diyá kar.

17 ¶ Lekin tú apne gallon, aur mai, aur tel kí dahyakíán, aur apne gáe bail, aur bheṛ bakrí ke palauṭhe, aur apní nazren, jo tú guzráne, aur apní ḳhushí ke hadye, aur we qurbáníán, jinhen tú ne apne háth se uṭháyá, apne darwázon men mat kháiyo:

18 Balki tujh par, aur tere beṭe beṭí, aur tere gulám aur laundí par, aur Láwí par, jo tere darwázon men hai, wájib hai, ki un chízon ko ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge us jagah, jise ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá pasand farmáwe, kháo[z]: aur tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge apne sab kámon men ḳhush rahiyo.

19 Ḳhabardár rah, jab tak ki tú jítá rahe, Láwí se gáfil na hújiyo[a].

20 ¶ Jab ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá terí sarhaddon men wus'at baḳhshe, jaisá us ne tujh se kahá[b], aur tú kahe, ki Main gosht kháúngá, ki merá jí gosht kháne ká mushtáq hai, to tú gosht, aur har ek chíz, jise terá jí cháhe, kháiyo.

21 Aur agar wuh makán, jise ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne is liye pasand kiyá, ki apná nám wahán rakhe, tere makán se bahut dúr ho, to tú apne gáe bail, aur bheṛ bakrí men se, jo ḲHUDÁWAND ne tujhe 'atá kí,e hain, zabh kíjiyo, jaisá main ne tujhe farmáyá, aur tú apne darwázon men jo kuchh terá jí cháhe tanáwul kíjiyo.

22 Lekin jis tarah ki hiran aur bárahsinge ko kháte hain[c], tú use kháiyo; pák aur nápák us ke kháne men barábar hain.

23 Lekin zínhár lahú mat kháiyo[d]; kyúnki lahú jo hai, so ján hai[e]; aur tujhe munásib nahín ki gosht ke sáth ján kháwe.

24 Tú use mat kháiyo, balki use pání kí tarah zamín par phenk dená.

25 Tú use mat kháiyo, táki terá aur tere ba'd terí auládd ká bhalá ho[f], jab ki tú wuh, jo nek hai, ḲHUDÁWAND ke sámhne kare[g].

26 Lekin tú muqaddas chízon ko,[h] aur apní nazron ko[i] us makán men, jise ḲHUDÁWAND pasand farmáegá, le jáiyo.

[l] 12, 18 áyaten. Ahb. 23. 40. Ist. 16. 11, 14, 15. aur 26. 11. aur 27. 7.
[m] Qáz. 17. 6. aur 21. 25.
[n] Ist. 11. 31.
[o] 5, 14 18, 21, 26 áyaten. aur Ist. 11. 23. aur 15. 20. aur 16. 2, wag. aur 17. 8. aur 18. 6. aur 23. 16. aur 26. 2 aur 31. 11 Yash. 18. 1. 1 Sal. 8. 29. Zab. 78. 68.
[p] Ist. 10. 9. aur 14. 29.
[q] 7 áyat.
[r] Ahb. 17. 4.
[s] 11 áyat.
[t] 21 áyat.
[u] 22 áyat.
[x] Ist. 14. 5 aur 15. 22.
[y] Paid. 9. 4. Ahb. 7. 26. aur 17. 10. Ist. 15. 23. aur 23, 24 áyaten.
[z] 11, 12 áyaten. aur Ist. 14. 23.
[a] Ist. 14. 27.
[b] Paid. 15 18. aur 28. 14. Khur. 34. 24. Ist. 11. 24. aur 19 8
[c] 15 áyat.
[d] 16 áyat.
[e] Paid. 9 4. Ahb. 17. 11, 14.
[f] Ist. 4. 40. Yas. 3. 10.
[g] Khur. 15. 26. Ist. 13. 18. 1 Sal. 15. 22.
[h] Gin. 5. 6, 10. aur 18. 19.
[i] 1 Sam. 1. 21, 22, 24.

Peshtar MASÍH se, 1451.

27 Aur tú apne charháwe, aur gosht aur lahú KHUDÁWAND apne Khudá ke mazbah par charháiyo[k]; aur tere zabíhon ká lahú KHUDÁWAND tere Khudá ke mazbah par bitáyá jáegá, aur gosht tú kháiyo.

28 Dhyán rakho, aur un sab báton ko, jo main tum se kahtá hún, suno, táki tumhárá, aur tumháre ba'd tumhárí aulád ká, abad tak bhalá ho[l], jab ki tum wuh, jo nek aur rást hai, KHUDÁWAND apne Khudá ke sámhne karo.

29 ¶ Jab KHUDÁWAND terá Khudá un gurohon ko tere áge wahán, jahán tú játá hai ki wáris bane, kát dále[m], aur tú unhen nikál de, aur un kí sarzamín men búdobásh kare;

30 To tú apne se hoshyár rahiyo, na ho ki tere sámhne un ke nábúd hone ke ba'd, tú un kí pairawí karke phande men phanse[n]; aur na ho ki tú un ke ma'búdon ke hál kí taftísh kare, aur yún kahe, ki Ye jamá'aten apne ma'búdon kí bandagí kyúnkar kartí thín? main bhí us hí tarah karúngá.

31 Tú KHUDÁWAND apne Khudá se aisá mat kíjiyo[o]; kyúnki unhon ne har ek karíh kám, jis se KHUDÁWAND 'adáwat rakhtá hai, apne ma'búdon ke liye kiyá; yahán tak ki apne beton aur betíon ko apne ma'búdon ke liye ág men dálke jalá diyá[p].

32 Tum har ek bát par, jo main tumhen kahtá hún, dhyán rakhke 'amal kíjiyo: aur tú us men kuchh kamí beshí na karná[q].

k Ahb. 1. 5, 9, 13. aur 17. 11.
l 25 áyat.
m Khur. 23. 23. Ist. 19. 1. Yash. 23. 4.
n Ist. 7. 16.
o 4 áyat. Ahb. 18. 3. 26. 30. 2 Sal. 17. 15.
p Ahb. 18. 21. aur 20. 2. Ist. 18. 10. Yar. 32. 35. Hiz. 23 37.
q Ist. 4. 2. aur 13. 18. Yash. 1. 7. Ams. 30. 6. Muk. 22. 18.

XIII BÁB.

1 *Butparastí kí taraf má,il karnewále.* 6 *jo ham se qarábat kaisí hí rakhte hon,* 9 *taubhí sangsár kí,e jáwen.* 12 *Butparaston ke shahron par rahm na karná hai.*

AGAR tum men koí nabí yá khwáb-dekhnewálá záhir ho, aur tumhen koí nishán yá mu'ajiza[a] dikhláwe;

2 Aur wuh nishán yá mu'ajiza, jo us ne tumhen dikháyá, sachchá nikle[b], aur wuh tumhen kahe, Ao, ham aur ma'búdon kí pairawí karen, jinhen tum ne nahín jáná, aur un kí bandagí karen:

3 Tá hargiz us nabí aur khwáb-dekhnewále kí bát par kán mat dhariyo; ki KHUDÁWAND tumhárá Khudá tumhen ázmátá hai, tá daryáft kare, ki tum KHUDÁWAND apne Khudá ko apne sáre dil aur apní sárí ján se dost rakhte ho, ki nahín[c].

4 Cháhiye ki tum KHUDÁWAND apne Khudá kí pairawí karo[d], aur us se daro, aur us ke hukmon ko hifz karo, aur us kí bát máno; tum us hí kí bandagí karo, aur us hí se lipte raho[e].

5 Aur wuh nabí, aur wuh khwáb-dekhnewálá qatl kiyá jáegá[f]; kyúnki us ne tumhen kahá, ki KHUDÁWAND apne Khudá se, jo tumhen Misr se báhar nikál láyá, jis ne tumhen qaidkháne se chhuráyá, bargashta ho jáo, táki tumhen us ráh men se, jo KHUDÁWAND tumháre Khudá ne tumhen hidáyat kí hai, khárij kare; so tujhe lázim hai, ki tú badí ko apne darmiyán se nikál de[g].

6 ¶ Agar terá haqíqí bháí, aur terá betá betí[h], aur terí hamkanár jorú[i], yá terá dost, jo tujhe terí ján ke barábar 'azíz ho[k], tujhe parde men wargaláne aur kahe, ki Ao, gair ma'búdon kí bandagí karen,

7 Jin se tú aur tere bápdáde wáqif nahín, un logon ke ma'búdon men se, jo tumháre girdágird, tumháre nazdík, yá dúr zamín ke is sire se us sire tak, rahte hain:

8 To tú us se muwáfiq na honá, aur na us kí qabúl karná; tú us par rahm kí nigáh na rakhná, tú us kí ri'áyat na kariyo, tú use poshída mat kíjiyo:

9 Balki tú us ko qatl kíjiyo[l]; us ke qatl par pahle terá háth pare, aur ba'd us ke sab qaum ke háth[m].

10 Aur tú use sangsár karná, táki wuh mar jáe; kyúnki us ne cháhá, ki tujhe KHUDÁWAND tere Khudá se bargashta kare; wuh Khudá, jo tujhe zamín i Misr se, qaidkháne se, nikál láyá.

11 Tab sáre baní Isráel us ko sunke darenge, aur tumháre darmiyán phir waisí sharárat na karenge[n].

12 ¶ Agar tú un shahron men, jo KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe sukúnat ke liye bakhshe hain, sune[o], ki

13 Ba'ze log, ‖ Baní Bali'ál, tumháre darmiyán se nikal gae[p], aur apne shahr ke logon ko yún kahke gumráh kiyá[q], ki Ao, cha-

a Mat. 24. 24. 2 Tas. 2. 9.
b Dekho Ist. 18. 22. Yar. 28. 9. Mat. 7. 22.
c Ist. 8. 2. Dekho Mat. 24. 24. 1 Qur. 11. 19. 2 Tas. 2. 11. Muk. 13. 14.
d 2 Sal. 23. 3. 2 Taw. 34. 31.
e Ist. 10. 20. aur 30. 20.
f Ist. 18. 20. Yar. 14. 15. Zak. 13. 3.
g Ist. 17. 7. aur 22. 21, 22, 24. 1 Qur. 5. 13.
h Ist. 17. 2.
i Ist. 28. 54. Ams. 5. 20. Mik. 7. 5.
k 1 Sam. 18. 1, 3. aur 20. 17.
l Ist. 17. 5.
m Ist. 17. 7. A'mal 7. 58.
n Ist. 17. 13. aur 19. 20.
o Yash. 22. 11, wag. Qds. 20. 1, 2.
‖ Yá, *Shaitán ke bachche:* Dekho Qds. 19. 22. 1 Sam. 2. 12. aur 25. 17, 25. 1 Sal. 21. 10, 13. 2 Qur. 6. 15.
p 1 Yuh. 2. 19. Yahdd. 19.
q 2 Sal. 17. 21.

leṉ, aur gair ma'búdoṉ kí, jinheṉ tum nahíṉ pahchánte, bandagí kareṉ[r];

[r] 2, 6 áyateṉ.

14 To tú justojú kíjiyo, aur ḳhúb tahqíq karná; aur dekh, agar yih bát sach ho, aur yaqín ko pahunche, ki aisá nafratí kám tum meṉ kiyá gayá;

15 To tú us shahr ke báshindoṉ ko, sab samet jo us shahr meṉ hai, aur waháṉ kí mawáshí ko talwár kí dhár se qatl karke nest o nábúd kíjiyo[s].

[s] Ḳhur. 22. 20. Ahb. 27. 28, 29. Yash. 6. 17, 21.

16 Un kí lúṭ ko waháṉ ke kúche meṉ faráham kíjiyo, aur us shahr ko, aur waháṉ kí lúṭ ko, chaṛháwe ke taur par ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke liye jalá díjiyo[t]: aur wuh hamesha ko ek ṭílá hogá[u]; phir basáyá na jáegá.

[t] Yash. 6. 24.
[u] Yash. 8. 28. Yas. 17. 1. aur 25. 2. Yar. 49. 2.

17 Aur un haram kí chízoṉ meṉ se kuchh tere háth se lagá lipṭá na rahe[x]: táki ḲHUDÁWAND apne qahr i tund se báz rahe[y], aur tujh par karam kare, aur tujh par rahm farmáwe, aur tumheṉ ziyáda kare, jaisá ki us ne tumháre búpdádoṉ se qasam kí hai[z].

[x] Ist. 7. 26 Yash. 6. 18
[y] Yash. 6 26.
[z] Paid. 22 17. aur 26. 4, 24. aur 28. 14.

18 Jis waqt ki tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí áwáz sune, ki tú us ke hukmoṉ par, jo áj maiṉ tujhe farmátá húṉ, 'amal kare[a], ki tú us ko, jo ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ke nazdík bhalá hai, bajá láwe.

[a] Ist. 12 25, 28, 32.

XIV BÁB.

1 Mátam ke waqt sir yá muṉh ká bigárná Ḳhudá ke logoṉ ko man'a hai. 3 Kaun gosht halál aur kaun harám hai. 4 ḳhwáh chaupáyoṉ ká, 9 ḳhwáh machchhlíoṉ, 11 ḳhwáh parindoṉ ká. 21 Jo áp se mare so harám hai. 22 Dahyakí dení farz hai. 23 Dahyakí aur palauṭhe aur pahle phal lejáke Ḳhudá ke huzúr ḳhushí karní hai. 28 Tísre sál kí dahyakí kí bábat jo ḳhairát ke wáste hai.

TUM ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke beṭe ho[a]; tum kisí kí maut se apne badan ko na káṭiyo, na apne sir ko chandlá kíjiyo[b].

[a] Rúm. 8. 16. aur 9. 8, 26. Gal. 3. 26.
[b] Ahb. 19. 28. aur 21. 5. Yar. 16. 6. aur 41. 5. aur 47. 5.

2 Ki tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke liye muqaddas qaum hai[c], aur ḲHUDÁWAND ne tujh ko sab qaumoṉ meṉ se, jo zamín par haiṉ, iḳhtiyár kiyá, táki tú us ke liye ḳháss qaum ho.

[c] 1 Tas. 4 13 Ahb. 20. 26. Ist 7 6. aur 26. 18, 19.

3 ¶ Tú kisí ghinauní chíz ko mat kháiyo[d].

[d] Hiz. 4. 14. A'mal 10. 13, 14.

4 We chárpáe, jo halál haiṉ, aur tum unheṉ khá sakte ho, ye haiṉ[e]: Gáe bail, bheṛ bakrí;

[e] Ahb. 11. 2, wag.

5 Aur hiran aur hirní, aur gáw-mesh, aur buz-dashtí, aur rím, aur gáw-dashtí, aur arná.

6 Aur har ek chárpáya, jis ke khur chire húe hoṉ, aur us ke khur meṉ shigáf ho, aur jugálí kartá ho, to tum use kháoge.

7 Lekin un meṉ se, ki jugálí karte haiṉ, yá un ke khur chire húe haiṉ, jaise úṉṭ, aur ḳhargosh, aur yarbú', tum unheṉ mat kháiyo, is liye ki ye jugálí karte haiṉ, lekin un ke khur chire húe nahíṉ: so yih tumháre liye nápák haiṉ.

8 Aur jaise súar, ki us ke khur chire húe haiṉ, par jugálí nahíṉ kartá: ye tumháre liye nápák haiṉ; tum un ká gosht na kháiyo, na un kí láshoṉ ko háth lagáiyo[f].

[f] Ahb. 11. 26, 27.

9 ¶ Abí jánwaroṉ meṉ, jin ke par hoṉ aur chhilke, tum unheṉ kháoge[g]:

[g] Ahb. 11. 9

10 Aur jis ke par aur chhilke na hoṉ, tum use mat kháiyo; wuh tumháre liye nápák hai.

11 ¶ Har ek parinda, jo pák hai, tum use kháoge.

12 Lekin we, jo harám haiṉ, ye haiṉ[h]: nasr, aur 'uqáb, aur 'anqá,

[h] Ahb. 11. 13.

13 Aur gudáf, aur chílh, aur giddh, aur jo un kí jins se haiṉ;

14 Aur har ek jins ká kauwá;

15 Aur na'ám, aur hám, aur sáf, aur báz kí har ek qism;

16 Aur ullú, aur básha, aur sháhín;

17 Aur qíq, aur raḳham, aur zamaj,

18 Aur muqa'q, aur shaqáq, aur jo un ke jins se ho; hudhud, aur ḳhusháf;

19 Aur har ek haiwán, jo reṉgke chale aur uṛe, tumháre liye nápák hai[i]; tum use mat kháiyo[k].

[i] Ahb. 11. 20.
[k] Dekho Ahb. 11 21.

20 Sab we parinde, jo pák haiṉ, tum unheṉ kháoge.

21 ¶ Jo haiwán áp se mar jáe, tum use mat kháiyo[l]; tú use kisí garíb ko, jo tere darwázoṉ ke andar howe, díjiyo, yá kisí úparí ádmí ke háth bech ḍáliyo: kyúṉki tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ká banda muqaddas hai[m]. Tú haiwán us kí má ke dúdh meṉ mat pakáiyo[n].

[l] Ahb. 17 15. aur 22. 8 Hiz. 4. 14
[m] 2 áyat.
[n] Ḳhur. 23. 19. aur 34. 26.

22 Tú apne galle meṉ se, jo sál ba sál tere khetoṉ meṉ hásil hotá hai, daswáṉ hissa judá kíjiyo[o].

[o] Ahb. 27. 30. Ist. 12 6, 17. Naham. 10. 37.

23 Aur tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke huzúr us jagah, jise us ne apne nám ke liye pasand far-

Pahtar MASÍH se, 1451.

máyá, ki us ká nám wahán rahe, apne galle kí dahyakí[p], apní mai, apná tel, aur apne gáe bail, aur bheṛ bakrí ke pahle bachche kháiyo[q]; táki hamesha KHUDÁWAND apne Khudá se ḍarná síkhe.

24 Aur agar rasta tere liye daráz ho, aisá ki tú use na le já sake, ki wuh makán, jise KHUDÁWAND tere Khudá ne pasand farmáyá, ki apná nám wahán rakhe, bahut dúr ho[r], to jab KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko barakat bakhshe,

25 Tab tú un sab ko bechke naqdí kar, aur us naqdí ko apne háth men leke us maqám ko, jise KHUDÁWAND tere Khudá ne pasand kiyá hai, já:

26 Aur us naqdí se, jis chíz ko terá jí cháhe, mol le, gáe bail, aur bheṛ bakrí, aur mai, aur sukr, yá aur kuchh, jis par terá jí rágib ho; aur wahán KHUDÁWAND apne Khudá ke áge tanáwul kar, aur apne sáre gharáne samet khushí kar[s].

27 Aur Láwí se, jo tere darwázon men hai, gaflat na kíjiyo[t]; kyúnki us ke liye hissa aur mírás tere sáth nahín hai[u].

28 ¶ Tín sál ke ba'd tú apne galle kí dahyakí alag kíjiyo[x], aur apne makánon men rahne díjiyo:

29 Aur Láwí[y], azbaski us kí shirkat aur mírás tere sáth nahín[z], aur musáfir, aur yatím, aur bewa, jo tere makánon men hain, áwen, aur kháwen, aur ser howen, táki KHUDÁWAND terá Khudá tere háth ke sab kámon men, jo tú kartá hai, tujhe barakat bakhshe[a].

XV BÁB.

1 Satwen sál men garíb gurbá ko chhuṭkárá dená hai. 7 Is ke liház se, qarz dene yá chíz ke 'ináyat karne men cháhiye ki haraj na ho. 12 'Ibrání gulám ko, 16 ba sharti ki jáne nahín cháhte, sátwen sál men ázád karke aur sab asbáb o ma'ásh deke widá' karne hogá. 19 Chaupáyon ke sab palauṭhe nar Khudáwand ke liye muqaddas karná hai.

HAR sát sál ke ba'd tú rukhsat diyá kar[a].

2 Aur rukhsat ká taur yih hai, ki agar kisí ká us ke hamsáe par kuchh átá ho, to wuh use mu'áf kare, aur apne hamsáe se, yá bhái se mutálaba na kare; is liye ki yih Khudá kí rukhsat ká din kahlátá hai.

3 Musáfir se tú mutálaba kar saktá hai[b]; par agar kuchh terá tere bhái par hai, to tú use mu'áf kar.

4 Lekin tum men koí kangál na rahegá, jis waqt ki KHUDÁWAND us zamín par, jise KHUDÁWAND terá Khudá terí mírás aur milk kar detá hai, tujhe bahut sí barakat degá[c].

5 Agar tú sirf KHUDÁWAND apne Khudá ká shanawá hogá, aur dhyán rakhke in sab hukmon par, jo áj main tujhe amr kartá húṇ, 'amal karegá[d],

6 To KHUDÁWAND terá Khudá, jaisá us ne tujhe kahá hai, tujhe barakat bakhshegá; aur tú bahut sí qaumon se girau legá, aur tú girau na rakhegá[e]; aur tú bahut sí gurohon par musallit hogá, aur we tujh par musallit na hongín[f].

7 ¶ Agar tumháre bích tumháre bháíon men se terí sarhadd men terí us sarzamín par, jise KHUDÁWAND terá Khudá tujhe detá hai, koí muflis howe, tú us se sakhtdilí mat kíjiyo, aur apne muflis bhái kí taraf se apná háth mat khínchiyo[g];

8 Balki tú us par apná háth kusháda rakhiyo[h], aur baqadr us kí ihtiyáj ke us se girau líjiyo.

9 Khabardár, ki tere dil men yih †burá andesha na guzre, ki sátwán sál, rukhsat ká sál, nazdík hai: aur terí ánkh tere muflis bhái se phir jáe[i], aur tú use kuchh na dewe; aur wuh tujh par KHUDÁWAND se faryád kare[k], aur terá gunáh sábit ho[l].

10 Tujh par wájib hai, ki tú use dewe; aur jab tú use dewe, to cháhiye ki terá dil malúl na ho[m]; kyúnki is hí sabab se KHUDÁWAND terá Khudá tere sáre kámon men, jin men tú háth ḍále, tujh ko barakat bakhshegá[n].

11 Ki miskín zamín par se kabhí játe na rahenge[o]; is liye main tujhe hukm kartá húṇ, ki Tú apne bhái ke wáste, jo tere sámhne hai, aur apne miskín ke liye, jo terí zamín par hai, apná háth kusháda rakhiyo.

12 ¶ Agar terá 'Ibrání bhái, mard ho yá 'aurat, tere háth bechá jáe, aur chha baras tak terí khidmat kare; to tú sátwen sál us ko ázád kar díjiyo[p].

---

p Ist. 12. 5, 6, 7, 17, 18.
q Ist. 15. 19, 20.
r Ist. 12. 21.
s Ist. 12. 7, 18. aur 26. 11.
t Ist. 12. 12, 18, 19.
u Gin. 18. 20. Ist. 18. 1, 2.
x Ist. 26. 12. 'Amús 4. 4.
y Ist. 26. 12.
z 27 áyat. Ist. 12. 12.
a Ist. 15. 10. 'Amús 3 9, 10. Dekho Mal. 3. 10.
a Khur. 21. 2. aur 23. 10, 11. Ahb. 25. 2, 4. Ist. 31. 10. Yar. 34. 14.

Pahtar MASÍH se, 1451.

b Dekho Ist. 23. 20.
c Ist. 28. 8.
d Ist. 28. 1.
e Ist. 28. 12, 44.
f Ist. 28. 13. Amús. 22. 7.
g 1 Yúh. 3. 17.
h Ahb. 25. 35. Mat. 5. 42. Lúq. 6. 34, 35.
† 'Ibrání men Bali'al ká.
i Ist. 28. 54, 56. Amis. 23. 6. aur 28. 22. Mat. 20. 15.
k Ist. 24. 15.
l Mat. 25. 41, 42.
m 2 Qur. 9. 5, 7.
n Ist. 14. 29. aur 24. 19. Zab. 41. 1. Ams. 28. 8.
o Mat. 26. 11. Marq. 14. 7. Yúh. 12. 8.
p Khur. 21. 2. Ahb. 25. 39. Yar. 34. 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

13 Aur jab tú use apne pás se rukhsat kare, to use khálí háth mat rukhsat kar:

14 Balki tú apní bher bakrí, aur khatte, aur kolhú men se, us barakat men se jo KHUDAWAND tere Khudá ne tujhe bakhshí hai[q], dil kholke de.

15 Aur yád rakh, ki tú zamín i Misr men gulám thá, aur KHUDAWAND tere Khudá ne tujhe khalás kiyá[r]; is liye main tujhe áj yih hukm kartá hún.

16 Aur azbaski tere sáth rahná us ke haqq men bihtar hai, so wuh agar tujhe yún kahe, ki Main tere pás se na jáúngá; ki main tujhe aur tere ghar ko dost rakhtá hún[s]:

17 To tú ek súá le, aur apne darwáze par us ká kán chhed, ki wuh hamesha ko terá gulám hogá: aur apní laundí se bhí tú aisáhí kíjiyo.

18 Aur jab tú use ázád karke chhore, to cháhiye ki yih tujh par dushwár na guzre; kyúnki us ne do mazdúron ke barábar[t] chha baras tak terí khidmat kí: so KHUDAWAND terá Khudá har ek kám men tujhe barakat degá.

19 ¶ Tere gáe bail, aur bher bakrí ke nar palauthe jitne paidá hon, unhen KHUDAWAND apne Khudá ke liye muqaddas kíjiyo[u]; tú un se, jo tere bailon men pahile paidá húe hon, kuchh kám na líjiyo; na un ke, jo terí bher bakríon men pahile paidá hon, bál katriyo.

20 Tú KHUDAWAND apne Khudá ke áge, us jagah par jo KHUDAWAND pasand karegá, apne khándán samet, har sál kháiyo[x].

21 Par agar us men koí 'aib howe, langrá ho, yá andhá ho, yá aur koí burá 'aib ho, to use KHUDAWAND apne Khudá ke liye zabh mat kíjiyo[y].

22 Jaise hiran, aur bárahsingá, tum use apne darwázon men kháogo; pák ho yá nápák, donon barábar hain[z].

23 Magar tú us ká lahú na kháná[a]: balki tú us ko pání kí tarah zamín par dál díjiyo.

[q] Ams. 10. 22.
[r] Ist. 5. 15. aur 16. 12.
[s] Khur. 21. 5, 6.
[t] Dekho Yas. 16. 14. aur 21. 16.
[u] Khur. 13. 2. aur 34. 19. Ahb. 27. 26. Gin. 4. 13.
[x] Ist. 12. 5, 6, 7, 17. aur 14. 23. aur 16. 11, 14.
[y] Ahb. 22. 20. Ist. 17. 1.
[z] Ist. 12. 15, 22.
[a] Ist. 12. 16, 23.

XVI BAB.

1 Fasah kí 'íd, 9 hafton kí, 13 khiyám kí. 16 In tínon 'ídon men cháhiye ki har ek mard maqdúr ke mutábiq qurbán guzráne. 18 Qázíon aur 'adl karne kí bábat. 21 Bág aur but donon man'a hain.

ABI'B ke mahíne kí muháfazat kíjiyo[a], aur KHUDAWAND apne Khudá kí fasah kíjiyo; kyúnki KHUDAWAND terá Khudá Abíb ke mahíne men[b] rát ke waqt[c] tujh ko Misr se nikál láyá.

2 Us jagah par, jise KHUDAWAND pasand karegá, ki wahán apná nám rakhe[d], KHUDAWAND apne Khudá ke liye tú apní gáe bail, aur bher bakrí men se[e] fasah zabh kíjiyo.

3 Tú us ke sáth khamírí roṭí mat kháná[f]; tú sát din tak us ke sáth fatírí roṭí, jo dukh kí roṭí hai, kháiyo: kyúnki tú zamín i Misr se dauṛá dauṛ niklá; táki tú un dinon ko, jin men tú Misr se niklá, apní zindagí bhar yád rakhe.

4 Aur cháhiye ki terí sárí sarhadd men sát din tak khamírí roṭí dikhái na de[g], aur na us gosht men se, jise tú ne pahile din shám ko zabh kiyá, rát ko subh tak báqí rahe[h].

5 Tú apne kisí makánon men, jo KHUDAWAND terá Khudá tujhe detá hai, fasah zabh nahín kar saktá:

6 Balki us hí jagah, jise KHUDAWAND terá Khudá pasand karegá, ki apná nám wahán rakhe, shám ko, áftáb gurúb hote, us hí waqt, jis waqt tú Misr se niklá[i], fasah zabh kíjiyo.

7 Aur tú use us jagah, jo KHUDAWAND terá Khudá pasand karegá[k], use pakáiyo aur kháiyo[l], aur subh ko phirke apne khaimon ko rawána hújiyo.

8 Chha din tak fatírí roṭí kháná, aur sátwen din, jo KHUDAWAND tere Khudá kí ta'til hai[m], kuchh károbár na kíjiyo.

9 ¶ Tú apne liye sát hafte gin[n]; aur galle ko daránti lagáne kí ibtidá se sát hafte ginná shurú' kar.

10 Aur KHUDAWAND apne Khudá ke liye apne háth kí khushí ke us khiráj se, ki tú ba qadr KHUDAWAND apne Khudá kí barakat bakhshne ke[o] degá, hafton kí 'íd kar:

Peshtar MASÍH se, 1451.

[a] Khur. 12. 2, wag.
[b] Khur. 13. 4. aur 34. 18.
[c] Khur. 12. 29, 42.
[d] Ist. 12. 5, 26.
[e] Gin. 28. 19.
[f] Khur. 12. 15, 19. 39. aur 13. 3, 6, 7. aur 34. 18.
[g] Khur. 13. 7.
[h] Khur. 12. 10. aur 34. 25.
[i] Khur. 12. 6.
[k] 2 Sal. 23. 23. Yoh. 2. 13, 23. aur 11. 55.
[l] Khur. 12. 8, 9. 2 Taw. 35. 13.
[m] Khur. 12. 16. aur 13. 6.
[n] Khur. 23. 16. aur 34. 22. Ahb. 23. 15. Gin. 28. 26. A'am. 2. 1.
[o] 17 áyat. 1 Qur. 16. 2.

Peshtar MASÍH se, 1451.

11 Aur tú KHUDÁWAND apne Khudá ke sámhne khushí kar [p], apne beṭe beṭí, aur apne gulám, aur apní launḍí, aur Láwí samet, jo tere makánon men hai, aur garíb, aur yatím, aur bewa samet, jo tum men hai, us jagah, jise KHUDÁWAND tere Khudá ne pasand kiyá hai, ki apná nám wahán rakhe.

12 Aur yád rakh, ki tú Misr men gulám thá [q]; so hoshyár hoke in huqúq kí muháfazat kar.

13 ¶ Jab tú apne khirman aur kolhú men se jam'a kar chuke, to sát din tak khaimon kí 'íd kíjiyo [r]:

14 Aur tú apne beṭe, aur apní beṭí, aur apne gulám, aur apní launḍí, aur Láwí, aur musáfir, aur yatím, aur bewa samet, jo tere makánon men hain, khushí kíjiyo [s].

15 Sát din tak KHUDÁWAND apne Khudá ke liye, us hí jagah, jo KHUDÁWAND tere Khudá ká pasand hai, 'íd kíjiyo [t]: is liye ki KHUDÁWAND terá Khudá terí sárí manfa'aton men, aur terí sárí dastkárion men, tujhe barakat bakhshegá; so tú mahz khush hogá.

16 ¶ Har ek sál cháhiye, ki tere yahán ká har ek mard tín martabe, ya'ne 'íd i fatír ko, aur hafton kí 'íd ko, aur khaimon kí 'íd ko, KHUDÁWAND tere Khudá ke sámhne us jagah, jise wuh pasand farmáwegá, házir ho [u]: aur we KHUDÁWAND ke áge khálí háth na dikháí den [x]:

17 Balki har ek mard apne maqdúr ke, aur KHUDÁWAND tere Khudá kí barakat ke muwáfiq [y], jo us ne tujhe dí hai, kuchh láwe.

18 ¶ Tú apne sáre makánon men, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko degá, apne sáre firqon men Qází aur Hákim muqarrar kíjiyo [z]; we 'adálat se logon ká insáf karen.

19 Tú 'adálat men dagábází mat kíjiyo [a]: tú tarafdárí na kíjiyo [b], na rishwat líjiyo [c]; ki rishwat dánishmand ko andhá kar detí hai, aur sádiq kí báton ko munqalib kartí hai.

20 Tú us kí, jo sarásar sach hai, pairawí kíjiyo, táki tú jíe, aur us zamín ká, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko detá hai, wáris howe [d].

21 ¶ Tú KHUDÁWAND apne Khudá kí qurbángáh ke nazdík apne liye ‖Yasírat na lagáiyo [e].

22 Na apne liye kisí tarah kí múrat nasb kíjiyo [f]; ki is se KHUDÁWAND terá Khudá nafrat rakhtá hai.

XVII BÁB.

1 Har ek zabíh, cháhiye ki be'aib ho. 2 Butparaston ko márḍálná hai. 8 Mushkil muqaddamát, cháhiye ki un ká infisál káhinon aur qázion se ho. 12 Jo koí us faisale ko radd kare, us ko márḍálná zarúr hai. 14 Bádsháh ko chunne, 16 aur us ke kám o farz kí bábat.

TU' KHUDÁWAND apne Khudá ke liye bail, yá bheṛ bakrí, jis men koí 'aib yá buráí ho, zabh mat kíjiyo [a]; kyúnki KHUDÁWAND tere Khudá ko is se nafrat hai.

2 ¶ Agar tumháre darmiyán terí sarhaddon men, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko detá hai, kahín koí mard yá 'aurat ho, jis ne KHUDÁWAND tere Khudá ke huzúr badkárí kí ho [b], ki us ke 'ahd ko toṛá ho [c]:

3 Aur jáke gair ma'búdon kí bandagí kí ho, aur unhen sijda kiyá ho, jaise áftáb, yá máhtáb, yá kisí ásmání sitára ko [d], jin kí parastish ká hukm main ne tujhe nahín kiyá [e]:

4 Aur yih tujhe kahá jáwe, aur tú sun páwe, aur tahqíqát kare, aur yih sach nikle, aur yih bát yaqín ko pahunche, ki baní Isráel men aisá ghinauná kám húá [f];

5 To tú us mard, yá us 'aurat ko, jis ne terí sarhaddon men yih burá kám kiyá, apne darwázon par nikáliyo, aur un par yahán tak patthráo kíjiyo, ki we mar jáwen [g].

6 Wuh do yá tín ádmíon kí gawáhí se qatl kiyá jáe [h]; lekin ek kí gawáhí se qatl mat kíjiyo.

7 Gawáhon ke háth pahle us ke qatl par uṭhen [i], aur un ke ba'd báqí sab logon ke. Tum apne bích se sharír ko yún nest o nábúd kíjiyo [k].

8 ¶ Jis waqt ki tú kisí qaziye ke faisale se 'ájiz ho, khúní ke qisás karne ká [l], aur mudda'í ke da'we ká, aur márne kí sazá ká, yá aur munázare kí báton ká, tumháre makánon ke darmiyán: to tú uṭh, aur us maqám men, jo

Marginal references (left): p Ist. 12. 7, 12, 18. 14 áyat. — q Ist. 15. 15. — r Khur. 23. 16. Ahb. 23. 34. Gin. 29. 12. — s Naham. 8, 9, wag. — t Ahb. 23. 39, 40. — u Khur. 23. 14, 17. aur 34. 23. — x Khur. 23. 15. aur 34. 20. — y 10 áyat. — z Ist. 1. 16. 1 Taw. 23. 4. aur 26. 29. 2 Taw. 19. 5, 8. — a Khur. 23. 2, 6. Ahb. 19. 15. — b Ist. 1. 17. Ams. 24. 23. — c Khur. 23. 8. Ams. 17. 23. Wa'is 7. 7.

Marginal references (right): Peshtar MASÍH se, 1451. — d Hiz. 18. 5, 9. ‖ Yá Bág. — e Khur. 34. 13. 1 Sal. 14. 15. aur 16, 33. 2 Sal. 17. 16. aur 21. 3. 2 Taw. 33. 3. — f Ahb. 26. 1. — a Ist. 15. 21. Mal. 1. 8, 13, 14. — b Ist. 13. 6. — c Yash. 7. 11, 15. aur 23. 16. Qáz. 2. 20. 2 Sal. 18. 12. Hus. 8. 1. — d Ist. 4. 19. Aiy. 31. 26. — e Yar. 7. 22, 23, 31. aur 19. 5. aur 32. 35. — f Ist. 13. 12, 14. — g Ahb. 24. 14, 16. Ist. 13. 10. Yash. 7. 25. — h Gin. 35. 30. Ist. 19. 15. Mat. 18. 16. Yúh. 8. 17. 2 Qur. 13. 1. 1 Tim. 5. 19. 'Ibrán. 10. 28. — i Ist. 13. 9. A'am. 7. 58. — k 12 áyat. Ist. 13. 5. aur 19. 19. — l Dekho Khur. 21. 13, 20, 22, 28. aur 22. 2. Gin. 35. 11, 16, 19. Ist. 19. 4, 10, 11.

Peshtar Masíh se, 1451.

Khudáwand tere Khudá ne pasand farmáyá hai, chaṛh já[m];

9 Aur káhinon ke, ya'ne Láwíoṉ ke[n], aur us qází ke pás, jo un dinoṉ meṉ ho[o], házir ho, aur un se púchh[p]: ki we tujhe insáf kí bát batáweṉge[q]:

10 Aur tú us bát ke mutábiq, jo we tujh ko us makán se, jise Khudáwand ne pasand kiyá hai, fatwá deṉ, 'amal kíjiyo; khabardár, un sab ko, jo we tujhe sikháeṉ, 'amal meṉ láiyo:

11 Aur us bát ke muwáfiq jo we tujhe sikháeṉ, aur us hukm ke mutábiq, jo we tujhe kaheṉ, kíjiyo; aur us bát se, jo we tujhe fatwá deṉ, dahne yá báeṉ mat muṛiyo.

12 Aur jo koí shakhs gustákhí kare[r], ki us káhin kí bát, jo Khudáwand tere Khudá ke áge khidmat ke liye khaṛá hai[s], yá us qází ká sukhan na sune, to wuh shakhs márḍálá jáwe; tú baní Isráel meṉ se sharír ko yúṉ nest o nábúd kíjiyo[t]:

13 Táki sáre log suneṉ aur ḍareṉ, aur bár i dígar gustákhí na kareṉ[u].

14 ¶ Jab tú us zamín meṉ, jo Khudáwand terá Khudá tujhe detá hai, dákhil ho, aur us par qábiz ho, aur us meṉ búdobásh kare, aur kahe, ki Un sab qaumoṉ ke muwáfiq, jo mere girdágird haiṉ, maiṉ bhí apne liye ek bádsháh banáúṉgá[x]:

15 To tú us ko apná bádsháh kíjiyo, jise Khudáwand terá Khudá pasand farmáwe[y]; tú apne bháíoṉ meṉ se ek ko apná bádsháh kíjiyo[z]: aur kisí ajnabí ko, jo terá bháí nahíṉ, apná bádsháh na kar sakegá.

16 Par use lázim hai, ki apne liye ghoṛe jam'a na kare[a], aur na logoṉ ko Misr meṉ pher láwe, táki us ke liye bahut se ghoṛe jam'a kareṉ[b]; is liye ki Khudáwand ne tumheṉ farmáyá hai[c], ki Tum us ráh phir kabhí na jáiyo[d].

17 Aur na bahut sí joráṉ kare; tá aisá na ho ki us ká dil phir jáe[e]; aur na wuh apne liye bahut rúpá aur soná jam'a kare.

18 Aur yúṉ hogá, ki jab wuh apne takht i saltanat par julús kare, to apne wáste Tauret ká ek nuskha, jo Láwí káhinoṉ ke huzúr hai[f], kitáb meṉ likhe:

19 Wuh us ke sáth rahá kare, aur jab tak jíe, use paṛhá kare[g]; táki wuh Khudáwand apne Khudá se ḍarná síkhe, aur us Tauret kí sab bátoṉ kí muháfazat kare, aur in huqúq ko 'amal meṉ láwe:

20 Táki us ká dil us ke bháíoṉ par buland na ho; aur hukm se dahine ya báeṉ tajáwuz na kare[h], táki us kí mamlukat meṉ us kí aur us ke beṭoṉ kí, baní Isráel ke darmiyán, 'umr daráz ho.

XVIII BAB.

1 Káhinoṉ aur Láwíoṉ kí mírás Yahowáh khud hai. 3 Káhinoṉ ká haqq. 6 Láwíoṉ ká bakhrá. 9 Gair qaumoṉ ke karíh kámoṉ se báz rahná hai. 15 Masíh Músá sá nabí hai; us ká kalám sunná hai. 20 Gustákh nabí ko márḍálná hai.

Káhinoṉ aur Láwíoṉ ká, ya'ne sáre firqe i Láwí ká hissa aur mírás baní Isráel meṉ na hogá[a]; so we Khudáwand kí qurbáníáṉ aur us kí mírás kháeṉge[b].

2 Aur un kí mírás un ke bháíoṉ ke sáth nahíṉ, balki Khudáwand hí un kí mírás hai, jaisá us ne unheṉ farmáyá thá.

3 ¶ Aur qaum meṉ se, ya'ne un se, jo qurbání zabh karte haiṉ bail yá bheṛ bakrí se, káhinoṉ ká haqq yih hogá, ki we káhin ko shána, aur kanpaṭíáṉ, aur jhojh deṉge[c].

4 Aur tú apne galle meṉ se, aur apní mai aur tel meṉ se, jo pahle hásil hotá hai, aur apní bheṛoṉ kí pashm meṉ se, jo pahle katrí jáe, use díjiyo[d]:

5 Ki Khudáwand tere Khudá ne tere sáre firqoṉ meṉ se use barguzída kiyá hai[e], ki wuh aur us ke beṭe Khudáwand ke nám se abad tak khidmat ke liye khaṛe raheṉ[f].

6 ¶ Agar koí Láwí, jo terí sárhaddoṉ meṉ se kisí jagah[g], baní Isráel meṉ se musáfir ho áwe, aur us jagah jise Khudáwand ne pasand farmáyá hai[h], baṛí tamanná se házir ho:

7 To wuh Khudáwand apne Khudá ke nám se khidmat kiyá kare, jis tarah us ke sáre bháí ya'ne Láwí jo Khudáwand ke huzúr waháṉ khaṛe rahte haiṉ[i]:

8 Wuh un ke hisse ke barábar kháne ko páwegá[k]; magar us ká

m Ist. 12. 5, aur 19. 17. Zab. 122. 5.
n Dekho Yar. 18. 18.
o Ist. 19. 17.
p Hiz. 44. 24.
q 2 Taw. 19. 10. Haj. 2. 11. Mal. 2. 7.
r Gin. 15. 30. 'Ad. 10. 8. Hús. 4. 4.
s Ist. 18. 5, 7.
t Ist. 13. 5.
u Ist. 13. 11. aur 19. 20.
x 1 Sam. 8. 5, 19, 20.
y Dekho 1 Sam. 9. 15. aur 10. 24. aur 16. 12. 1 Taw. 22. 10.
z Yar. 30. 21.
a 1 Sal. 4. 26. aur 10. 26, 28. Zab. 20. 7.
b Yas. 31. 1. Hiz. 17. 15.
c Khur. 13. 17. Gin. 14. 3, 4.
d Ist. 28 68. Hús. 11 5. Dekho Yar. 42. 15.
e Dekho 1 Sal. 11. 3, 4.
f Ist. 31. 9, 26. Dekho 2 Sal. 22. 8.
g Yash. 1. 8. Zab. 119 97, 98.
h Ist. 5. 32. 1 Sal. 15. 5.
a Gin. 18 20. aur 26. 62. Ist. 10. 9.
b Gin. 18. 8, 9. 1 Qur. 9. 13.
c Ahb. 7 30, -34.
d Khur. 22. 29. Gin. 18 12, 24.
e Khur. 28 1. Gin. 3. 10.
f Ist. 10. 8. aur 17. 12.
g Gin. 35. 2, 3.
h Ist. 12. 5.
i 2 Taw. 31. 2.
k 2 Taw. 31. 4. Nahem. 12. 44, 47.

Peshtar MASÍH se, 1451.

maurúsí mál, jo bápdádoṉ se milá ho, usí ke tasarruf meṉ rahegá.

9 ¶ Jab tú us sarzamín meṉ, jo KHUDÁWAND terá Ḳhudá tujh ko detá hai, dáḳhil ho, to tú waháṉ kí gurohoṉ ke karíh kám mat síkhiyo[l].

10 Tum meṉ koí aisá na ho, ki apne beṭe yá beṭí ko ág meṉ guzar karwáe[m], yá gá,ib kí bát batáwe, yá burái bhalái ká shugúniyá, yá jádúgar bane[n]:

11 Aur afsúngar na ho[o], na un dewoṉ se, jo musaḳhḳhar hote haiṉ, suwál karnewálá, aur sáhir[p], aur siyáná na ho.

12 Kyúṉki we sab, jo aise kám karte haiṉ, KHUDÁWAND un se karáhiyat kartá hai; aur aisí karáhatoṉ ke bá'is se un ko KHUDÁWAND terá Ḳhudá tere áge se dúr kartá hai[q].

13 Tú KHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge kámil ho[r].

14 Kyúṉki we gurohen, jin ko tú apne áge se hánktá hai, gá,ibgoíoṉ aur shugúníoṉ kí taraf kán dhartí haiṉ, par tú jo hai, KHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tujh ko ijázat nahíṉ dí, ki aisá kare.

15 ¶ KHUDÁWAND terá Ḳhudá tere liye, tere hí darmiyán se, tere hí bháíoṉ meṉ se, merí mánind, ek nabí qá,im karegá[s]: tum us kí taraf kán dhariyo;

16 Us sab kí mánind, jo tú ne KHUDÁWAND apne Ḳhudá se Horib meṉ majma' ke din[t] mángá, aur kahá, ki Aisá na ho ki maiṉ KHUDÁWAND apne Ḳhudá kí áwáz phir sunúṉ, aur aisí shiddat kí ág maiṉ phir dekhúṉ, táki maiṉ mar na jáúṉ[u].

17 Aur KHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Unhoṉ ne jo kuchh kahá, so achchhá kahá[x]:

18 Maiṉ un ke liye, un ke bháíoṉ meṉ se, tujh sá ek nabí qá,im karúṉgá[y], aur apná kalám us ke muṉh meṉ ḍálúṉgá[z]; aur jo kuchh maiṉ use farmáúṉgá, wuh un se kahegá[a].

19 Aur aisá hogá, ki jo koí merí bátoṉ ko, jinheṉ wuh merá nám leke kahegá, na sunegá[b], to maiṉ us se mutálaba karúṉgá.

20 Lekin wuh nabí, jo aisí gustáḳhí kare, ki koí bát, jo maiṉ ne use nahíṉ kahí, mere nám se kahe[c], yá jo aur ma'búdoṉ ke nám se kahe[d], to wuh nabí qatl kiyá jáwe.

21 Aur agar tere dil meṉ áwe, ki maiṉ kyúṉkar jánúṉ, ki yih bát KHUDÁWAND kí kahí húí nahíṉ?

22 To ján rakh, ki jab nabí KHUDÁWAND ke nám se kuchh kahe, aur wuh, jo us ne kahá hai, wáqi' na ho, yá púrá na ho, to wuh bát KHUDÁWAND ne nahíṉ kahí[e]; balki us nabí ne gustáḳhí se kahí hai[f]; tú us se mat ḍar.

XIX BÁB.

1 Un shahroṉ kí bábat jo panáhgáheṉ muqarrar húe. 4 Us fáida kí bábat jo aise shahroṉ se ḳhúní ko ho. 14 Hamsáe kí hadd ko na haṭáná hai. 15 Kisí muqadiame meṉ do gawáhoṉ se kam na hoṉ. 16 Jhúṭhe gawáh kí sazá kí bábat.

JAB KHUDÁWAND terá Ḳhudá un qaumoṉ ko, jin kí sarzamín KHUDÁWAND terá Ḳhudá tujh ko 'ináyat kartá hai, káṭḍále[a], aur tú un ke qá,im-maqám ho, aur un ke shahroṉ meṉ aur un ke gharoṉ meṉ base:

2 To tú us sarzamín ke bích o bích, jise KHUDÁWAND terá Ḳhudá terí mírás kar detá hai, tín shahr judá kíjiyo[b].

3 Tab tú apne liye ek ráh muqarrar kíjiyo, aur apní sarzamín kí sarhaddoṉ ko, jo KHUDÁWAND terá Ḳhudá tere qabze meṉ kar detá hai, tín hisse kíjiyo, táki har ek ḳhúní bhágke waháṉ já rahe.

4 ¶ Aur ḳhúní waháṉ bhágke jítá rahegá. Us kí sharí'at yih hai[c]: jo koí apne hamsáe ko nádánistagí se máre, aur wuh us se pahle us ká kína na rakhtá thá:

5 Maslan, koí shaḳhs apne hamsáe ke sáth lakṛiáṉ káṭne ko jangal meṉ jáwe, aur kulháṛá háth meṉ uṭháe, ki lakṛí káṭe, aur kulháṛá daste se nikal jáe, aur us ke hamsáe ke já lage, aisá ki wuh mar jáe; to wuh un meṉ se ek shahr meṉ bhag jáe, aur wuh jítá bachegá:

6 Aur tá na ho ki ráh ke dúr hone ke sabab maqtúl ká wáris[d] apne dil ke josh se qátil ká píchhá kare, aur us ko já pakṛe, aur use qatl kare, hálánki wuh wájib-ul-qatl nahíṉ; kyúṉki wuh áge se is ká kína na rakhtá thá:

7 Is liye maiṉ tujhe farmátá húṉ, ki Tú apne liye tín shahr judá muqarrar kíjiyo.

l Ahb. 18. 26, 27, 30. Ist. 12. 29, 30, 31.
m Ahb. 18. 21. Ist. 12. 31.
n Ahb. 19. 26, 31. aur 20. 27. Yas 8. 19.
o Ahb. 20. 27.
p 1 Sam. 28 7.
q Ahb. 18. 24, 25. Ist. 9. 4.
r Páid. 17. 1.
s 18 áyat. Yúh. 1. 45. A'mál. 3. 22. aur 7. 37.
t Ist. 9. 10.
u Ḳhur 20. 19. 'Ibrán. 12. 19.
x Ist. 5. 28.
y 18 áyat. Yúh 1. 45. A'am. 3. 22. aur 7. 37.
z Yas. 51. 16. Yúh. 17. 8.
a Yúh. 4. 25. aur 8. 28. aur 12. 49, 50.
b A'am. 3. 23.
c Ist. 13. 5. Yar. 14. 14, 15. Zak. 13. 3.
d Ist. 13. 1, 2. Yar. 2. 8.
e Yar. 28. 9. Dekho Ist. 13. 2.
f 20 áyat.
a Ist. 12. 29.
b Ḳhur 21 13. Gin. 35. 10, 14. Yash. 20. 2.
c Gin. 35. 15. Ist. 4. 42.
d Gin. 35. 12.

Peshtar MASÍH se, 1451.

8 Aur agar Ḳhudáwand terá Ḳhudá terá qalamrau baṛháwe[e], jaisá us ne tere bápdádon se qasam karke kahá hai, aur wuh sárá mulk, jo us ne tere bápdádon ko dene kahá, tujhe dewe:

9 So agar tú in sab hukmon par, jo áj ke din main tujhe batátá hún, dhyán rakhke 'amal kare, aur Ḳhudáwand apne Ḳhudá ko dost rakhe, aur hamesha us kí ráhon par chale; to tú un tín shahron par tín shahr aur baṛháiyo[f]:

10 Táki begunáh ká lahú terí zamín par, jise Ḳhudáwand terá Ḳhudá terí mírás kar detá hai, baháyá na jáe, ki ḳhún tujh par ho.

11 ¶ Lekin agar koí shaḳhs, jo apne hamsáe ká kína rakhtá ho, aur us kí ghát men lagá ho, aur us par hamla kare, aur use zaḳhm i kárí máre, ki wuh mar jáe[g], aur un men se kisí shahr men bhág jáe:

12 To us ke shahr ke buzurg log bhejen, aur use wahán se pakaṛwá mangwáen, aur maqtúl ke wáris ke hawále karen, ki wuh márḍálá jáe.

13 Tú us par rahm kí nazar na kíjiyo[h]; balki tú be-jurm ke ḳhún ká gunáh baní Isráel men se daf'a kíjiyo[i], táki terá bhalá ho.

14 ¶ Tú apne hamsáe kí hadd ko mat haṭá[k], ki use agle logon ne terí mírás kí sarhadd par, us sarzamín men, jise Ḳhudáwand terá Ḳhudá tujhe mírás detá hai, nasb kiyá hai.

15 ¶ Ek shaḳhs kí badkárí aur gunáh par ek gawáh bas nahín; balki do, yá tín gawáhon se har ek bát sábit hotí hai[l].

16 ¶ Agar koí jhúṭhá gawáh uṭhe, ki kisí shaḳhs par buráí kí gawáhí de[m]:

17 To we donon, jin men ḳhusúmat hai, Ḳhudáwand ke huzúr káhinon aur qázíon ke áge[n], jo un dinon men honge, khaṛe howen;

18 Aur qází kamál tahqíqát karen; so agar wuh gawáh jhúṭhá nikle, aur us ne apne bháí par jhúṭhí gawáhí dí ho;

19 To tum us se wuh sulúk kíjiyo, jo us ne cháhá thá, ki apne bháí se kare[o]; tú is tarah sharr ko apne darmiyán se daf'a kíjiyo[p];

20 Táki báqí log sunen, aur dahshat kháen, aur áge ko tumháre darmiyán aisí shararat phir na karen[q].

21 Aur terí ánkh murúwat na kare[r]; ki ḳhún ká badlá ḳhún, ánkh ká badlá ánkh, dánt ká badlá dánt, háth ká badlá háth, aur pánw ká badlá pánw hogá[s].

XX BÁB.

1 *Jab logon ko jang karná paṛe, káhin unhen himmat bándhne ko kyúnkar targíb dewen.* 5 *Bábat mansabdáron kí manádí kí, ki kaun log laṛáí se fárig rahen.* 10 *Un shahron ke sáth, jo sulh ká paigám manzúr karen, yá radd karden, kyá karná hogá.* 16 *Kaun shahr haram kie jáwen.* 19 *Muhásare ke waqt mewadár daraḳhton ká káṭḍálná man'a hai.*

AUR jab tú jang ke liye apne dushmanon ká sámhná kare, aur dekhe, ki un ke ghoṛe, aur gáṛíán[a], aur lashkar tujh se afzúd hain, to tú un se ḳhauf na kar; kyúnki Ḳhudáwand terá Ḳhudá, jo tujhe Misr kí sarzamín se chhuṛá láyá, tere sáth hai[b]:

2 Aur yún hogá, ki jab tum jang ke liye un ke nazdík jáo, to káhin áge baṛhke logon se ḳhitáb kare:

3 Aur un se kahe, ki Ai baní Isráel, suno; tum áj ke din apne dushmanon se nazdík húe ho, ki un se qitál karo; so tumháre dil hirásán na hon; tum ḳhauf na karo, aur mat kámpo, aur in se dahshat na kháo:

4 Kyúnki Ḳhudáwand tumhárá Ḳhudá tumháre sáth játá hai, ki tumhárí taraf se tumháre dushmanon ke sáth qitál kare[c], aur tumhen bacháwe.

5 ¶ Aur we, jo mansabdár hain, lashkar men manádí karen, aur kahen, ki Tum men kaun shaḳhs hai, jis ne nayá ghar banáyá ho, aur Ḳhudá ke nám se use musharraf na kiyá ho[d]? to wuh rawána ho, aur apne ghar ko phir jáe, tá na howe ki wuh jang men qatl ho, aur dúsrá shaḳhs use musharraf kare.

6 Aur kaun shaḳhs hai, jis ne tákistán lagáyá ho, aur us ke mewe men hanoz tasarruf nahín kiyá? wuh bhí rawána ho, aur apne ghar ko phir jáe, tá na ho ki wuh jang men márá jáe, aur dúsrá koí us men tasarruf kare:

7 Aur kaun shaḳhs hai, jis ne kisí 'aurat se apní mangní kí hai,

Peshtar MASÍH se, 1451.

e Paid. 15. 18. Ist. 12. 20.
f Yash. 20. 7, 8.
g Ḳhur. 21. 12, wag. Gin. 35. 16, 24. Ist. 27. 24. Ams. 28. 17.
h Ist. 13. 8. aur 25. 12.
i Gin. 35. 33, 34. Ist. 21. 9. 1 Sal. 2. 31.
k Ist. 27. 17. Aiy. 24. 2. Ams. 22. 28. Hús. 5. 10.
l Gin. 35. 30. Ist. 17. 6. Mat. 18. 16. Yúh. 8. 17. 2 Qur. 13. 1. 1 Tim. 5. 19. 'Ibrán. 10. 28.
m Zab. 27. 12. aur 35. 11.
n Ist. 17. 9. aur 21. 5.
o Ams. 19. 5, 9. Dán. 6. 24.
p Ist. 13. 5. aur 17. 7. aur 21. 21. aur 22. 21, 24. aur 24. 7.
q Ist. 17. 13. aur 21. 21.
r 13 áyat.
s Ḳhur. 21. 23, 24. Ahb. 24. 20. Mat. 5. 38.
a Ishkh Zab. 20. 7. Yas. 31. 1.
b Gin. 23. 21. Ist. 31. 6, 8. 2 Taw. 13. 12. aur 32. 7, 8.
c Ist. 1. 30. aur 3. 22. Yash. 23. 10.
d Dekho Nahem. 12. 27. Zab. 30. sarnáma

Peshtar MASÍH se, 1451.

aur wuh use apne pás nahíṉ láyá[e]? to wuh bhí rawána ho, aur apne ghar ko phir jáwe, tá na ho ki wuh un meṉ qatl ho, aur dúsrá use le.

8 Aur mansabdár logoṉ se yih bhí kaheṉ, ki Kaun shaḳhs hai, jo tarsán aur larzán hai[f]? so rawána howe, aur apne ghar phir jáe; na ho ki us ke bháíoṉ ko dil us ke dil kí mánind tarsán ho jáeṉ.

9 Aur jab mansabdár yih sab kuchh lashkar se kah chukeṉ, to lashkar ke sargurohoṉ ko lashkar ke áge kareṉ.

10 ¶ Aur jab tú qitál ke liye kisí shahr se nazdík ho, to pahle sulh ká paigám kar[g]:

11 Tab yúṉ hogá, ki agar unhoṉ ne sulh qabúl kí, aur darwáze khol dí,e, to sárí ḳhalq, jo us shahr meṉ hai, terí ḳhirájguzár hogí, aur terí ḳhidmat karegí.

12 Aur agar we tujh se sulh na kareṉ, balki tujh se qitál kareṉ, to tú us ká muhásara kar.

13 Aur jab ḴHUDÁWAND terá Ḳhudá use tere qabze meṉ kar dewe, to wahán ke har ek mard ko talwár kí dhár se qatl kar[h].

14 Magar 'auratoṉ, aur laṛkoṉ, aur mawáshí ko, us sab samet, jo us shahr meṉ ho, lúṭ le[i]: aur tú apne dushmanoṉ kí lúṭ ko, jo ḴHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tujhe dí hai, kháiyo[k]:

15 Tú un sab shahroṉ se, jo tujh se bahut dúr haiṉ, aur un qaumoṉ ke shahroṉ meṉ se yúṉhí kíjiyo.

16 Lekin in qaumoṉ ke shahroṉ meṉ, jinheṉ ḴHUDÁWAND terá Ḳhudá terí míras kar detá hai, kisí chíz ko, jo sáṉs letá hai, jítá na chhoṛiyo:

17 Balki tá in ko haram kíjiyo[l], Hittí, aur Amúrí, aur Kan'ání, aur Farizzí, aur Hawí, aur Yabúsí ko, jaisá ḴHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tujhe hukm kiyá hai.

18 Táki we apne sáre karíh kám, jo unhoṉ ne apne ma'búdoṉ se kí,e, tum ko na sikhláeṉ[m], ki tum ḴHUDÁWAND apne Ḳhudá ke gunáhgár hojáo[n].

19 ¶ Jab tum kisí shahr ko is iráde se, ki laṛáí karke use le lo, muddat tak muhásara kí,e raho, to tabar chaláke us ke daraḳhtoṉ ko ḳharáb na kíjiyo; cháhiye ki tú un ká mewa kháwe; so tú unheṉ káṭ na ḍáliyo, táki tere nazdík muhásare ke kám meṉ áweṉ; kyúṉki maidán ke daraḳht ádmi kí zindagí haiṉ.

20 Magar un daraḳhtoṉ ko, jo terí dánist meṉ kháne se kám ke na hoṉ, ḳharáb kar, aur káṭ-ḍál, aur us shahr ke muqábil, jo tujh se laṛtá hai, burj baná, jab tak ki wuh tere qábú meṉ áwe.

e Ist. 24. 5.
f Qáz. 7. 3.
g 2 Sam. 20. 18, 20.
h Gin. 31. 7.
i Yash. 8. 2.
k Yash. 22. 8.
l Gin. 21. 2, 3, 35, aur 33. 52. Ist. 7. 1, 2. Yash. 11. 14.
m Ist. 7. 4. aur 12. 30, 31. aur 18. 9.
n Ḳhur. 23. 33.

XXI BÁB.

1 Us qatl ke liye jab ki qátil ma'lúm na húá kyúṉkar kafára diyá jáwe. 10 Asír 'auratoṉ ke sáth kyúṉkar byáh kareṉ. 15 Ragbat ke bá'is palauṭhe ká haqq chhínke dúsre ko dená man'a hai. 18 Gardankash beṭe ko sangsár karná hai. 22 Mujrim kí lásh daraḳht par se rát bhar na laṭkí rahe.

AGAR us sarzamín meṉ, jis ká ḴHUDÁWAND terá Ḳhudá tujhe wáris kartá hai, kisí kí lásh paṛí húí mile, aur daryáft na ho, ki us ká qátil kaun hai;

2 Tab tere buzurg, aur tere sáre qází báhir nikleṉ, aur un bastíoṉ ko, jo maqtúl ke girdágird haiṉ, nápeṉ:

3 Aur yúṉ hogá, ki us shahr ke buzurg, jo maqtúl se bahut nazdík haiṉ, ek bachhiyá leṉ, jis se hanoz kuchh ḳhidmat na kí gai ho, aur júe tale na áí ho;

4 Aur shahr ke buzurg us bachhiyá ko ek saḳht darre meṉ, jo na jotá gayá ho, na us meṉ kuchh boyá gayá ho, le jáeṉ, aur us darre meṉ us bachhiyá kí gardan káṭeṉ.

5 Tab we káhin, jo baní Láwí haiṉ, nazdík áweṉ; kyúṉki ḴHUDÁWAND tere Ḳhudá ne unhíṉ ko intiḳháb kiyá hai, ki us kí ḳhidmat kareṉ[a], aur ḴHUDÁWAND ká nám leke barakat baḳhsheṉ, aur unhíṉ ke suḳhan se har ek jhagṛá, aur har ek zarb faisal hogí[b].

6 Phir us shahr ke sáre buzurg, jo maqtúl se nazdík haiṉ, us bachhiyá par, jo darre meṉ gardan márí gai, apne háth dhoeṉ[c];

7 Aur boleṉ, aur kaheṉ, ki Hamáre háthoṉ se yih ḳhún nahíṉ húá, na hamárí ánkhoṉ ne dekhá.

8 Ai ḴHUDÁWAND, apne baní Isráel ká kafára le, jinheṉ tú ne naját baḳhshí hai, aur ḳhún i náhaqq apne baní Isráel kí gardan

a Ist. 10. 8. 1 Táw. 23. 13.
b Ist. 17. 8, 9.
c Dekho Zab. 19. 12. aur 26. 6. Mat. 27. 24.

Peshtar MASÍH se, 1451.

par mat rakh[d]; tab us ke ḳhún ká kafára unheṉ baḳhsháegá.

9 So jis waqt tú wuh kare, jo ḲHUDÁWAND ke nazdík durust hai, to tú ḳhún i náhaqq ko apne darmiyán se daf'a karegá[e].

10 ¶ Aur jab tú qitál ke liye apne dushmanoṉ par ḳhurúj kare, aur ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá un ko tere háthoṉ meṉ giriftár kare, aur tú unheṉ asír kar láe;

11 Aur un asíroṉ meṉ ḳhúbsúrat 'aurat dekhe, aur terá jí use cháhe, ki tú use apní jorú banáwe:

12 To tú use apne ghar meṉ lá, us ká sir muṉḍwá aur náḳhun kaṭwá;

13 To wuh asírí ká libás utáre, aur tere ghar meṉ rahe, aur ek mahína bhar apne báp aur apní má ke sog meṉ baiṭhe[f]; ba'd us ke tú us ke sáth ḳhalwat kar, aur us ká ḳhasam ban; wuh terí jorú bane.

14 Ba'd us ke agar tú us se ḳhushwaqt na ho, to jaháṉ wuh cháhe, use jáne de; par tú use naqdí ke 'iwaz hargiz bech nahíṉ saktá, na tú us se kuchh fáida le saktá hai; kyúṉki tú ne use ruswá kiyá[g].

15 ¶ Agar kisí kí do jorúáṉ hoṉ, aur ek mahbúb aur dúsrí mabgúz ho[h]; aur mahbúb aur mabgúz donoṉ se laṛke hoṉ; aur palauṭhá beṭá mabgúz se ho;

16 To yúṉ hogá, ki jab wuh apne beṭoṉ par mál kí taqsím kare, to mahbúb ke beṭe ko mabgúz ke beṭe par, jo filhaqíqat palauṭhá hai, fauqiyat na de[i]:

17 Balki wuh mabgúz ke beṭe ko apne sab mál se dúná hissa deke palauṭhá ṭhahráwe[k]; kyúṉki wuh us kí auwal qúwat ká hai[l], aur palauṭhe hone ká haqq usí ká hai[m].

18 ¶ Agar kisí ká beṭá gardankash aur magrá ho, jo apne báp aur apní má kí farmánbardárí na kare, aur we har chand use tambíh kareṉ, par wuh un ká shanawá na ho:

19 Tab us ká báp aur us kí má use pakṛeṉ, aur us shahr ke buzurgoṉ ke pás, us jagah ke darwáze par láeṉ:

20 Aur waháṉ ke buzurgoṉ se jáke kaheṉ, ki Yih hamárá beṭá gardankash aur magrá hai; hargiz hamárí bát nahíṉ mántá; baṛá hí kháú aur kaifí hai.

21 To us ke shahr ke log us par patthráo kareṉ, ki wuh mar jáe. Tú sharír ko apne darmiyán se yúṉ daf'a kíjiyo[n], táki sáre baní Isráel suneṉ, aur ḍareṉ[o].

22 ¶ Aur agar kisí ne kuchh aisá gunáh kiyá ho, jis se us ká qatl wájib ho[p], aur tú use daraḳht meṉ laṭkáwe, aur wuh qatl kiyá jáwe:

23 To us kí lásh rát bhar daraḳht par rahne na díjiyo[q]; balki tú us hí din use gáṛ de; kyúṉki wuh, jo pháṉsí diyá játá hai, Ḳhudá ká mal'ún hai[r]; is liye cháhiye ki terí zamín, jis ká wáris ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá tujh ko kartá hai, nápák na kí jáwe[s].

XXII BÁB.

1 *Bháíoṉ par murúwat karná hai.* 5 *Mard kí poshák cháhiye ki 'aurat kí poshák se aur ḍaul kí ho.* 6 *Má bachchoṉ ke sáth na pa karná hai.* 8 *Ghar ke úpar cháhiye kí ár ke wáste díwár bane.* 9 *Mutafarriq chízoṉ kí ámezish na karná.* 12 *Poshák kí jhálaroṉ kí bábat.* 13 *Us ko, jo apní jorú par tuhmat lagáwe, kyá sazá ho.* 20, 22, 28 *Ziná kí bábat.* 25 *Laṛkí kí 'izzat lene kí bábat.* 30 *Gotrgaman kí bábat.*

TU' aisá na kíjiyo, ki apne bháí ke bail aur bheṛ ko jo khoí jáe dekhke, un ke hál se gáfil ho[a]: balki zarúr hai, ki tú unheṉ apne bháí ke pás phir láwe.

2 Aur agar terá bháí tere muttasil na ho, yá tú use pahchántá na ho, to tú use apne ghar meṉ le á, aur use apne pás rahne de, jab tak ki terá bháí us kí talásh kare; to tú use phir díjiyo.

3 Aur jo tú us ká gadhá, yá us kí poshák páwe, tab bhí aisáhí kíjiyo; apne bháí kí har ek chíz se, jo us pás se gum ho, aur tú use páwe, tú yúṉ hí kíjiyo; tú in ke hál se gáfil na rahiyo.

4 ¶ Aisá na ho, ki tere bháí ká gadhá yá bail ráh meṉ gir paṛe, aur tú dekhke un se tagáful kare[b]: tú us ke sáth use uṭháke khaṛá kar.

5 ¶ 'Aurat par mardána libás na ho, aur mard zanána poshák na pahine; kyúṉki ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá un sab se, jo aisá karte haiṉ, nafrat kartá hai.

6 ¶ Agar ráh chalte kisí parinde ká áshiyána daraḳht par yá zamín

---

[d] Yún. 1. 14.
[e] Ist. 19. 13.
[f] Dekho Zab. 45. 10.
[g] Paid. 34. 2. Ist. 22. 29. Qúz. 19. 24.
[h] Paid. 29. 33.
[i] 1 Taw. 5. 2. aur 26. 10. 2 Taw. 11. 19, 22.
[k] Dekho 1 Taw. 5. 1.
[l] Paid. 49. 3
[m] Paid. 25. 31, 33.
[n] Ist. 13. 5. aur 19. 19, 20. aur 22. 21, 24.
[o] Ist. 13. 11.
[p] Ist. 19. 6. aur 21. 26. A'am. 23. 29. aur 25. 11, 25. aur 26. 31.
[q] Yash. 8. 29 aur 10. 26, 27. Yúh. 19. 31.
[r] Gal. 3. 13.
[s] Ahb. 18. 25. Gin. 35. 34.
[a] Ḳhur. 23. 4.
[b] Ḳhur. 23.

par tujhe dikhái de, khwáh us meṉ bachche hoṉ khwáh anḍe, aur má bachchoṉ par yá anḍoṉ par baiṭhí húí ho, to tú bachchoṉ ko má samet mat pakṛiyo[c]:

7 Balki tú má ko chhoṛ díjiyo, aur bachchoṉ ko apne liye líjiyo, táki terá bhalá ho[d], aur terí 'umr daráz ho.

8 ¶ Jab tú nayá ghar banáwe, to apní chhaṭ par áṛ ke liye díwár baná, tá na howe ki koí waháṉ se gire, aur tú apne ghar meṉ khún ká sabab ho.

9 ¶ Tú apne tákistán meṉ do qism ke bíj na boiyo[e], tá na howe ki tere boe húe bíj kí firáwání aur tákistán ká hásil donoṉ haram ho jáeṉ.

10 ¶ Tú hal meṉ bail ke sáth gadhá mat chaláiyo[f].

11 ¶ Tú mukhtalif bináwat ká kapṛá, jaise sút aur súf se milá húá, mat pahiniyo[g].

12 ¶ Tú apní us poshák ke cháron konoṉ meṉ, jise tú oṛhtá hai, jhálar lagáiyo[h].

13 ¶ Agar koí jorú kare, aur us se khalwat kare, aur ba'd us ke us se bugz rakhe[i];

14 Aur us kí mazammat kare, aur us ko 'aib lagáwe, aur kahe, ki Maiṉ ne is 'aurat se byáh kiyá, aur jab maiṉ us pás gayá, to maiṉ ne use bákira na páyá:

15 To us laṛkí ke má-báp us kí bakárat kí nisháníáṉ leke us ke darwáze par buzurgoṉ ke huzúr láweṉ:

16 Aur us laṛkí ká báp buzurgoṉ se kahe, ki Maiṉ ne apní beṭí is shakhs ko byáh dí hai; ab yih us se bugz rakhtá hai:

17 Aur dekho, wuh us kí mazammat kartá hai, aur kahtá hai, ki Maiṉ ne terí beṭí ko bákira na páyá: so merí beṭí kí bakárat kí nisháníáṉ ye haiṉ; aur wuh chádar shahr ke buzurgoṉ ke sámhne bichháyá jáwe:

18 Tab shahr ke buzurg us shakhs ko pakaṛke sazá deṉ:

19 Aur we us se sau misqál rúpá táwán leweṉ, aur laṛkí ke báp ko deṉ; is liye ki us ne baní Isráel meṉ kí bákira ko badnám kiyá; aur wuh us kí jorú baní rahegí; wuh tá zindagí us ko taláq na de.

20 Par agar yih bát sach nikle, aur laṛkí kí bakárat kí nisháníáṉ páí na jáeṉ:

21 To wuh us laṛkí ko us ke má-báp ke ghar ke darwáze par nikáleṉ, aur us kí bastí ke log us par patthráo kareṉ, ki wuh mar jáe; kyúṉki us ne baní Isráel meṉ sharárat kí, ki apne báp ke ghar meṉ harámkárí kí; so tú sharr ko apne darmiyán se daf'a kíjiyo[k].

22 ¶ Agar koí mard shauharwálí 'aurat se ziná karte páyá jáo, to we donoṉ márḍále jáweṉ[l], zání aur zániya; so tú baní Isráel meṉ se sharr ko daf'a kíjiyo.

23 ¶ Jo laṛkí ki bákira hai, aur wuh kisí kí mangetar ho[m], aur koí aur shakhs use shahr meṉ páke us se ham-kanár ho:

24 To tum un donoṉ ko us shahr ke darwáze par nikál láo, aur un par patthráo karke un donoṉ ko qatl karo: laṛkí ko, is liye ki us ne shahr meṉ hote húe chíkheṉ na máríṉ; aur mard ko, is liye ki us ne apne hamsáe kí jorú ko ruswá kiyá[n]; so tú sharr ko apne darmiyán se daf'a kíjiyo[o].

25 ¶ Lekin agar koí mard ek laṛkí ko, jo kisí kí mangetar hai, maidán meṉ páwe, aur mard jabr karke us se mil baiṭhe, to faqat wuh mard, jo us ke sáth mil baiṭhá, márḍálá jáe:

26 Par us laṛkí ko kuchh na kíjiyo, ki laṛkí ká aisá gunáh nahíṉ ki qatl kí jáwe; kyúṉki yih mu'ámala aisá hai, jaise koí apne hamsáe par hamla kare aur use qatl kare:

27 Kyúṉki us ne laṛkí ko maidán meṉ páyá, aur wuh mangetar laṛkí chilláí; waháṉ koí na thá, jo use chhuṛáwe.

28 ¶ Agar koí bákira laṛkí ko páwe, jo kisí kí mangetar na ho, aur use pakaṛke us se hambistar ho[p], aur we pakṛe jáeṉ:

29 To wuh mard, jo us ke sáth hambistar húá, laṛkí ke báp ko pachás misqál rúpá de, aur use apní jorú kare; kyúṉki us ne use ruswá kiyá[q], aur use tá dam i zíst taláq na de.

30 ¶ Koí apne báp kí jorú ko na le[r], aur apne báp kí barahnagí záhir na kare[s].

---

[c] Ahb. 22. 28.
[d] Ist. 4. 40.
[e] Ahb. 19. 19.
[f] Dekho 2 Qur. 6. 14, 15, 16.
[g] Ahb. 19. 19.
[h] Gin. 15. 38. Mat. 23. 5.
[i] Qáz. 15. 1, 2.
[k] Ist. 13. 5.
[l] Ahb. 20. 10. Yúh. 8. 5.
[m] Mat. 1. 18, 19.
[n] Ist. 21. 14.
[o] 21, 22 áyateṉ.
[p] Khur. 22. 16, 17.
[q] 24 áyat.
[r] Ahb. 18. 18. aur 20. 11. Ist. 27. 20. 1 Qur. 5. 1.
[s] Dekho Hiz. 16. 8.

Peshtar MASÍH se, 1451.

XXIII BÁB.

1 Kaun log jamá'at meṉ shámil hoṉ, yá na hoṉ. 9 Cháhiye ki fauj áp ko har ek palíd chíz se mahfúz rakhe. 15 Bhágnewále gulám kí bábat. 17 Kasbí o gáṇḍú kí bábat. 18 Ghinaune hadyoṉ kí bábat. 19 Súdḳhorí kí bábat. 21 Nazroṉ kí bábat. 24 Paráye ke mál ko nuqsán karne kí bábat.

JIS ke ḳhusiye kuchle gae hoṉ, yá álat káṭ ḍálí gaí ho, to wuh ḲHUDÁWAND kí jamá'at meṉ dáḳhil na howe.

2 Harámí bachcha aur us kí daswíṉ pusht tak ḲHUDÁWAND kí jamá'at meṉ koí dáḳhil na howe.

3 Aur 'Ammúní, aur Moábí ḲHUDÁWAND kí jamá'at meṉ daswíṉ pusht tak dáḳhil na hoṉ[a]; we kadhí ḲHUDÁWAND kí jamá'at meṉ dáḳhil na howeṉ.

4 Is liye ki unhoṉ ne, jab ki tum Misr se nikle, ráh meṉ roṭíáṉ láke tum se muláqát na kí[b]; aur is liye ki we Ba'úr ke beṭe Bala'ám ko Fatúr se, jo Arám-nahraim meṉ hai, bulá láe, táki tujh par la'nat kare[c].

5 Lekin ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne na cháhá, ki Bala'ám kí sune; aur ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tere liye la'nat ko barakat se badal kiyá; kyúṉki ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tujh ko dost rakhá.

6 Tá dam i zíst aur abad tak un kí ḳhairiyat aur bhaláí na cháhiyo[d].

7 ¶ Aur kisí Adúmí se nafrat na rakhiyo; kyúṉki wuh terá bháí hai[e]; aur kisí Misrí se nafrat na kíjiyo; kyúṉki tú us kí sarzamín meṉ musáfir thá[f].

8 Un kí tísrí pusht ke, jo laṛke paidá hoṉ, to ḲHUDÁWAND kí jamá'at meṉ dáḳhil howeṉ.

9 ¶ Jab ki fauj tere dushmanoṉ par ḳhurúj kare, to har ek palíd chíz se apne taíṉ mahfúz rakhiyo.

10 ¶ Agar tumháre darmiyán koí shaḳhs us nápákí se, jo rát ko wáqi' hotí hai, najis ho jáe, to wuh ḳhaimagáh se báhar nikal jáwe, aur phir ḳhaimagáh meṉ na áwe[g];

11 Lekin shám ke waqt páni se gusl kare[h], aur jab áftáb gurúb ho chuke, to ḳhaimagáh meṉ phir áwe.

12 ¶ Aur ḳhaimagáh ke báhar ek maqám hogá, aur tú waháṉ báhar nikalkar jáyá kíjiyo:

13 Aur tere pás tere hathyár ke sáth ek ḳhurpí ho; aur jis waqt tú báhar jáke baiṭhe, tú us se khodiyo, aur phirke fuzle ko chhipáiyo:

14 Is liye ki ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá terí ḳhaimagáh ke darmiyán phirá kartá hai[i], táki tujhe bacháwe, aur tere dushmanoṉ ko tere iḳhtiyár meṉ kare; so terí ḳhaimagáh pák rahe, tá na howe ki wuh tere darmiyán nápákí páe, aur tujh se rúgardán ho.

15 ¶ Agar kisí ká gulám apne áqá se bhágke tujh pás panáh mánge, to tú use us ke áqá ke hawále mat kar[k];

16 Wuh tere makánoṉ meṉ se, jis jagah cháhe, tere sáth rahe; kisí ek meṉ tere makánoṉ meṉ se, jo use achchhá ma'lúm ho: so tú use taklíf na dená[l].

17 ¶ Na Isráel kí beṭioṉ meṉ koí fáhisha ho[m], na Isráel ke beṭoṉ meṉ koí muglim ho[n].

18 Tú kisí fáhisha kí ḳharchí, yá kutte kí qímat, kisí nazr ke liye ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke ghar meṉ dáḳhil na karná; ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá un donoṉ se nafrat kartá hai.

19 ¶ Tú apne bháí ko súdí rúpe, yá súdí ta'ám, yá aur koí chíz súdí 'áriyat, aur qarz mat díjiyo[o].

20 Tú musáfir ko súdí qarz de saktá hai[p]; par apne bháí ko súdí qarz mat díjiyo, táki ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá us sarzamín meṉ, jis ká tú wáris hone játá hai, jis jis kám meṉ tú dastandáz ho, tujhe barakat dewe[q].

21 ¶ Jab tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí kuchh nazr mán chuká, to us ke adá karne meṉ táḳhír na kar[r]; is liye ki ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá tujh se us ka tálib hogá; so tú gunáhgár ṭhahregá.

22 Lekin agar tú kuchh nazr na máne, tú gunáhgár nahíṉ.

23 Jo kuchh tere muṉh se niklá, to us kí, us nazr ke muwáfiq, jo tú ne ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke liye ḳhushí se máni hai, aur jis ká tú ne apne muṉh se iqrár kiyá hai, hoshyárí se muháfazat kar[s].

24 ¶ Jab tú apne hamsáe ke tákistán meṉ dáḳhil ho, to tú jitne angúr cháhe apní ḳhushí se khá, lekin apne bartan meṉ na rakh.

25 Jab tú apne hamsáe ke khet

[a] Naham. 13. 1, 2.
[b] Dekho Ist. 2. 29.
[c] Gin. 22. 5, 6.
[d] 'Az. 9. 12.
[e] Paid. 25. 24, 25, 26. 'Abad 10, 12.
[f] Ḳhur. 22. 21. aur 23. 9. Ahb. 19. 34. Ist. 10. 19.
[g] Ahb. 15. 16.
[h] Ahb. 15. 5.
[i] Ahb. 26. 12.
[k] 1 Sam. 30. 15.
[l] Ḳhur. 22. 21.
[m] Ahb. 19. 29. Dekho Ams 2. 16.
[n] Paid. 19. 5. 2 Sal. 23. 7.
[o] Ḳhur. 22. 25. Ahb. 25. 36, 37. Naham. 5. 2, 7. Zab. 15. 5. Lúq. 6. 34, 35.
[p] Dekho Ahb. 19. 34.
[q] Ist. 15. 3. Ist. 15. 10.
[r] Gin. 30. 3. Wa'z. 5. 4, 5.
[s] Gin. 28. 2. Zab. 66. 13, 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

men dákhil ho, to tú apne háth se bálen toṛ[t], par apne bháí ká khet daránti se mat káṭ.

XXIV BÁB.

1 *Taláq karne kí bábat.* 5 *Jis kí shádí hál men húí, so jang karne ko fauj men shámil na ho.* 6, 10 *Girau kí bábat.* 7 *Ádmíon ko chorí men pakarne kí bábat.* 8 *Bars kí bábat.* 14 *Mazdúrí ko adá karná hai.* 16 *'Adálat kí bábat.* 19 *Qaríb gurbá par shafaqat karne kí bábat.*

AGAR koí 'aurat se nikáh kare, aur us ká khasam ho, aur ba'd us ke aisá ho ki wuh us kí nigáh men 'azíz na ho, is sabab se ki us ne us men kuchh makrúh bát páí, to wuh us ká taláqnáma likhke us ke háth de[a], aur use apne ghar se báhir kare.

2 Aur jab wuh us ke ghar se nikal gaí, aur jáke dúsre mard kí húí:

3 Aur dúsrá shauhar bhí us se nákhush ho jáe, aur us ká taláqnáma likhke us ke háth men dewe, aur apne ghar se nikál de, yá yih dúsrá use jorú karke mar jáe:

4 To rawá nahín ki us ká pahlá shauhar, jis ne use nikál diyá thá, use phir le, aur ba'd us ke ki wuh nápák ho chukí, use phir apní jorú kare[b]; kyúnki KHUDÁWAND us se karáhiyat rakhtá hai: so tú us zamín ko, jis ká wáris KHUDÁWAND terá Khudá tujhe kartá hai, nápák mat kar.

5 ¶ Jab kisí ká nayá byáh howe, to wuh jang ke liye khurúj na kare[c], aur use koí kisí kám par na bheje; balki sál bhar apne ghar men fárig rahe, aur apní jorú ke sáth khush rahe[d].

6 ¶ Koí shakhs kisí kí chakkí ke níche ká, yá úpar ká páṭ girau na le; kyúnki we ádmí kí zindagí girau lete hain.

7 ¶ Agar koí bháíon baní Isráel men se kisí ko chorí men pakṛe, aur use kám men láe, aur use bech ḍále, to wuh chor márá jáe[e], aur tú sharr ko apne darmiyán men se daf'a kar[f].

8 ¶ Koṛh kí bímárí se khabardár rah[g], aur koshish se ta'ammul kar, aur Láwí káhinon ke farmán ke mutábiq 'amal kar; jaisá main ne unhen hukm kiyá hai, waisáhí hoshyárí kíjiyo.

9 Yád kar[h], ki KHUDÁWAND tere Khudá ne, jab tum Misr se nikle, ráh men Maryam se kyá kiyá[i].

10 ¶ Jab tú apne bháí ko koí chíz 'áriyat yá qarz dewe, to us ke girau lene ko us ke ghar men mat ghus;

11 Balki tú báhar khaṛá rah, aur wuh shakhs, jise tú ne kuchh 'áriyat diyá hai, áp apná girau tere pás láwe.

12 Phir agar wuh shakhs miskín ho, to us ke girau ke sáth mat soiyo:

13 Tú jab áftáb gurúb hone lage, us ká girau use phir dená[k], táki wuh apne oṛhne ke sáth sowe, aur tere liye du'á kare[l]: so tujhe KHUDÁWAND tere Khudá ke áge sawáb hogá[m].

14 ¶ Tú apne garíb aur muhtáj chákar par zulm na karná[n], khwáh wuh tere bháíon men se ho, khwáh musáfir, jo terí zamín par tere pháṭakon ke andar rahtá ho.

15 Tú usí din us se peshtar ki áftáb gurúb ho, us kí mazdúrí de ḍáliyo[o]; kyúnki wuh garíb hai, aur us ká dil us hí men hai; na ho ki KHUDÁWAND se terí faryád kare[p], aur tú gunáhgár ṭhahre.

16 Auläd ke badle bápdáde máre na jáen, na bápdádon ke badle auläd qatl kí jáen[q]: har ek apne hí gunáh ke sabab márá jáegá.

17 Tú musáfir aur yatím kí 'adálat men inhiráf mat kar[r], aur na bewa ká kapṛá girau le[s];

18 Aur yád kar, ki tú Misr men asír thá[t], aur KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe wahán se chhuṛáyá; is liye main tujhe hukm kartá hún, ki tú yún kar.

19 ¶ Jab tú apne khet men apná hásil káṭe, aur ek púlá khet men bhúlke chhoṛe, to us ke lene ke phir mat já[u]: wuh musáfir, aur yatím, aur bewa ke liye rahe: táki KHUDÁWAND terá Khudá tere háth ke sáre kámon men tujhe barakat bakhshe[x].

20 ¶ Jab tú apne zaitún ke darakht ko hiláwe, to us ke ba'd us kí shákhon ko mat jháṛ, balki wuh musáfir, aur yatím, aur bewa ke liye rahe:

21 Jab tú apne tákistán ke angúr jam'a kare, to us ke ba'd us kí khoshachíní mat kíjiyo; wuh musáfir, aur yatím, aur bewa ke liye rahe.

[t] Mat. 12. 1. Marq. 2. 23. Lúq. 6. 1.
[a] Mat. 5. 31. aur 19. 7. Marq. 10. 4.
[b] Yar. 3. 1.
[c] Ist. 20. 7.
[d] Ams. 5. 18.
[e] Khur. 21. 16.
[f] Ist. 19. 19.
[g] Ahb. 13. 2. aur 14. 2.
[h] Dekho Lúq. 17. 32.
[i] Qur. 10. 6. Gin. 12. 10.
1490.

Peshtar MASÍH se, 1451.
[k] Khur. 22. 26.
[l] Aiy. 29. 13. 2 Qur. 9. 13, 14. 2 Tim. 1. 18.
[m] Ist. 6. 25. Zab. 106. 31. aur 112. 9. Dán. 4. 27.
[n] Mal. 3. 5.
[o] Ahb. 19. 13. Yar. 22. 13. Ya'q. 5. 4.
[p] Ya'q. 5. 4.
[q] 2 Sal. 14. 6. 2 Taw. 25. 4. Yar. 31. 29, 30. Hiz. 18. 20.
[r] Khur. 22. 21, 22. Ams. 22. 22. Yas. 1. 23. Yar. 5. 28. aur 22. 3. Hiz. 22. 29. Zak. 7. 10. Mal. 3. 5.
[s] Khur. 22. 26.
[t] 22 áyat. Ist. 16. 12.
[u] Ahb. 19. 9, 10. aur 23. 22.
[x] Ist. 15. 10. Zab. 41. 1. Ams. 19. 17.

Peshtar MASÍH se, 1451.

22 Aur yád kar ki tú Misr kí sarzamín meṉ gulám thá[y]: is hí liye maiṉ tumheṉ farmátá húṉ, ki yúṉ kar.

XXV BÁB.

1 *Chális koroṉ se ziyáda na márná.* 4 *Bail ká muṉh na bándhná.* 5 *Bhái ke liye nasl jári karne kí bábat.* 11 *Behayá 'aurat kí bábat.* 13 *Chhoṭe baṛe bánṭ kí bábat.* 17 *'Amáliq ke zikr ko miṭádená hai.*

AGAR logoṉ meṉ kisí tarah ká jhagṛá ho, aur we 'adálat meṉ áweṉ, táki qází un ká insáf kareṉ[a], to cháhiye ki sádiq ko begunáh ṭhahráweṉ aur sharír ko gunáhgár[b].

2 Phir agar wuh sharír is láiq ho, ki márá jáwe[c], to qází kahe, ki ise pachháṛeṉ; aur jaisá us ká gunáh howe, qází ke huzúr use usí qadr máreṉ[d].

3 Aur chális koroṉ se ziyáda na máre[e]: tá na ho, ki we use us se bahut ziyáda már máreṉ, aur terá bhái tere áge khwár howe[f].

4 ¶ Dáone ke waqt tú bail ká muṉh mat bándh[g].

5 ¶ Agar kaí bhái ek já rahte hoṉ, aur ek un meṉ se láwalad mar jáe, to us marhúm kí jorú ká byáh kisí ajnabí se na kiyá jáwe[h]; balki us ke shauhar ká aqrab us se khalwat kare, aur qarábat ke haqq se use apní jorú kar le:

6 Aur yúṉ hogá, ki us ká palauṭhá, jo us se paidá ho, to us ke bhái ke nám par qáim hogá[i], táki us ká nám baní Isráel meṉ se miṭ na jáe[k]:

7 Aur agar wuh mard rází na ho, ki qarábat ká haqq adá karke use jorú banáwe, to us marhúm kí jorú darwáze par buzurgoṉ pás jáe aur kahe, Mere shauhar ke bhái ne baní Isráel meṉ apne bhái ke nám rakhne se inkár kiyá, aur qarábat ká haqq adá karná mujh se qabúl nahíṉ kiyá[l].

8 Tab us ke shahr ke buzurg us mard ko talab kareṉ, aur us se guftogú kareṉ; so agar wuh us bát par khaṛá ho aur kahe, ki Maiṉ nahíṉ cháhtá, ki ise byáhúṉ[m];

9 To us ke qaríb kí jorú buzurgoṉ ke sámhne us ke nazdík áwe, aur us ke páṉw se jútí nikále, aur us ke muṉh par thúk de[n], aur jawáb de, aur kahe, ki Us shakhs ká, jo apne qaríb ká ghar na banáwe[o], yih hál hai.

10 Aur baní Isráel meṉ us ká nám yih rakhá jáe, ki Yih us shakhs ká ghar hai, jis ká jútá nikálá gayá.

11 ¶ Jab do shakhs ápas meṉ laṛte hoṉ, aur ek kí jorú nazdík áwe, táki apne shauhar ko us ke háth se, jo use már rahá hai, chhuṛáwe, aur apná háth baṛháke us kí sharmgáh pakṛe:

12 To tú us ká háth káṭ ḍáliyo; terí ánkh us par rahm na kare[p].

13 ¶ Tú apne thaile meṉ mukhtalif bánṭ, baṛe chhoṭe, mat rakhiyo[q].

14 Tú apne ghar meṉ mukhtalif paimáne, baṛe chhoṭe, mat rakhiyo.

15 Tú púre aur ṭhík bánṭ, aur púre aur ṭhík paimáne rakhiyo; táki us zamín meṉ, jise KHUDÁWAND terá Khudá tujhe detá hai, terí 'umr daráz ho[r].

16 Is liye ki un sab se, jo aisá karte haiṉ, aur un sab se, jo dagal fasal karte haiṉ, KHUDÁWAND terá Khudá nafrat rakhtá hai[s].

17 Yád kar, ki jab tú Misr se niklá, to ráh meṉ 'Amálíq ne tujh se kyá kiyá[t]:

18 Ki ráh meṉ tujh par kyúṉkar chaṛh áyá: jab tú mánda aur thaká thá, tab us ne tere píchhe ke sab logoṉ ko, jo za'if pachhṛe húe the, márá, aur wuh Khudá se na ḍará[u].

19 Is liye jab KHUDÁWAND terá Khudá us sarzamín meṉ, jis ká wáris KHUDÁWAND terá Khudá tujhe kartá hai, tere sáre dushmanoṉ se, jo ás pás haiṉ, ásáish bakhshe[x], to tú 'Amálíq ke zikr ko ásmán ke níche se miṭádená[y]; tú hargiz yih bát mat bhúliyo.

XXVI BÁB.

1 *Us ká iqrár, jo pahle phaloṉ kí ṭokrí guzránne ko játá.* 12 *Us kí du'á, jo tísre sál kí dahyakíoṉ ko detá.* 16 *Bábat 'ahd kí jo Khudá aur logoṉ ke darmiyán húá.*

AUR jab tú us sarzamín meṉ, jis ká wáris KHUDÁWAND terá Khudá tujhe kartá hai, dákhil howe, aur us par qábiz ho, aur us meṉ base:

2 To tú us sarzamín ká, jo KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe dí hai, har qism ká pahlá phal

y 18 áyat. a Ist. 19. 17. His. 44. 24. b Dekho Ams. 17. 15. c Lúq. 12. 47, 48. d Mat. 10. 17. e 2 Qur. 11. 24. f Aiy. 18. 3. g Ams. 12 10. 1 Qur. 9 9 1 Tim. 5. 18. h Mat. 22. 24. Marq. 12. 19. Lúq. 20. 28. i Paid. 38. 9. k Rút. 4. 10. l Rút. 4. 1, 2. m Rút. 4. 6. n Rút. 4. 7. o Rút. 4. 11. p Ist. 14. 13. q Ahb. 19. 35, 36. Ams. 11. 1. His 45. 10. Mík. 6. 11. r Khur. 20. 12. s Ams. 11. 1. 1 Tas. 4. 6. t Khur. 17 8. u Zab. 36. 1. Ams. 16. 6. Rúm. 3. 18. x 1 Sam 15. 3. y Khur. 17. 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

jise tú zamín se hásil kare, leke ek ṭokre men rakh[a], aur us jagah, jise KHUDAWAND terá Khudá pasand kare ki apná nám wahán rakhe, le já[b];

3 Aur us káhin ke pás jo un dinon men hogá, já, aur us se kah, ki Áj ke din main KHUDAWAND tere Khudá ke huzúr iqrár kartá hún, ki main us mulk men, jis kí bábat KHUDAWAND ne hamáre bápdádon se qasam karke farmáyá thá, ki Tum ko dúngá, dákhil húá:

4 Aur káhin wuh ṭokrá tere háth se leke KHUDAWAND tere Khudá ke mazbah ke áge rakh de.

5 Tab tú KHUDAWAND apne Khudá ke áge 'arz karke yún kahiyo, ki Arámí[c] jo qaríb ba marg[d] thá, merá báp thá; wuh Misr men utrá[e], aur us ne wahán ek chhoṭí guroh ke sáth[f] sukúnat kí; tab phir wahán ek bahut baṛí zoráwar guroh baní:

6 So Misríon ne ham se burá sulúk kiyá[g], aur ham ko dukh diyá, aur ham par sakht khidmat rakhí:

7 Aur jab ham ne KHUDAWAND Khudá apne bápdádon ke Khudá ke áge faryád kí, to KHUDAWAND ne hamárí áwáz suní, aur hamárí mihnat, aur mashaqqat aur majbúrí ko dekhá[h]:

8 Aur KHUDAWAND qawí háth, aur báládastí, aur baṛí haibat se, 'ajáib aur garáib nishánion ke sáth[i], ham ko zamín i Misr se nikál láyá[k]:

9 Aur wuh ham ko is maqám par láyá hai; aur us ne ham ko yih sarzamín bakhshí, ki jis men shír o shahd bahtá hai[l].

10 Aur ab dekh, ki main us zamín ke pahle phal, jise tú ne, ai KHUDAWAND, mujhe diyá, láyá hún. So tú KHUDAWAND apne Khudá ke áge rakh díjiyo, aur KHUDAWAND apne Khudá ke áge sijda kíjiyo.

11 Aur tú aur Láwí, aur jo musáfir ki tum men ho, milke har ek ni'amat par, jo KHUDAWAND tere Khudá ne tujhe aur tere gharáne ko bakhshí hai, khushí kíjiyo[m].

12 ¶ Aur jab tú tísre sál, jo dahyakí ká sál hai[n], apne pahle gallon kí dahyakíon ko púrá karke, Láwí, aur musáfir, aur yatím, aur bewa ko de chuke[o], táki we tere makánon men kháwen aur ser howen;

13 Tab tú KHUDAWAND apne Khudá ke áge yún kahiyo, ki Main ne apne ghar se muqaddas chízen nikálín, aur Láwí, aur musáfir, aur yatím, aur bewa ko, un sab hukmon ke mutábiq, jo tú ne mujhe kí,e, dín; aur main ne tere hukmon se tajáwuz na kiyá, aur unhen na bhúlá[p]:

14 Aur main ne us men se apní garíbí men na kháyá, aur na main ne us men se kisí nápák bát men kharch kiyá, aur na kuchh murdon ke liye de ḍálá[q]: balki main ne KHUDAWAND apne Khudá kí áwáz kí itá'at kí, aur sab, jo kuchh tú ne mujhe irshád kiyá, main ne us ke mutábiq 'amal kiyá.

15 Ásmán par se, jo terá muqaddas maskan hai, níche nazar kar[r], aur apne bandon baní Isráel men, aur is zamín men, jo tú ne ham ko dí hai, barakat bakhsh, jaise tú ne hamáre bápdádon se qasam kí thí; wuh ek zamín hai, jis men shír o shahd bah rahá hai.

16 ¶ Aur áj ke din KHUDAWAND tere Khudá ne tujhe hukm farmáyá, ki Tú in sunnaton aur sharí'aton par 'amal kar; tú is liye unhen hifz kar, aur apne sáre dil aur apne sáre jí se in par 'amal kar.

17 Tú ne áj ke din iqrár kiyá hai, ki KHUDAWAND merá Khudá hai, aur main us kí ráhon par chalúngá, aur us kí sunnaton, aur us ke farmánon, aur us kí sharí'aton kí muháfazat karúngá, aur us kí awáz ká shanawá húngá[s].

18 Aur Khudá ne bhí áj ke din tujh se iqrár farmáyá, ki tú us kí kháss guroh howe[t]; aur tú us ke sab ahkám kí muháfazat kare:

19 Aur tujhe sárí gurohon se, jinhen us ne paidá kiyá, madh, aur nám, aur 'izzat men ziyáda bálá[u] kare; aur KHUDAWAND apne Khudá kí muqaddas guroh howe[x], jaisá us ne kahá.

[a] Khur. 23. 19. aur 34. 26. Gin. 18. 13. Ist. 16. 10. Ams. 3. 9.
[b] Ist. 12. 5.
[c] Hús. 12. 12.
[d] Paid. 43. 1, 2. aur 45. 7, 11.
[e] Paid. 46. 1, 6. A'am. 7. 15.
[f] Paid. 46. 27. Ist. 10. 22.
[g] Khur. 1. 11, 14.
[h] Khur. 2. 23, 24, 25. aur 3, 9. aur 4. 31.
[i] Khur. 4. 34.
[k] Khur. 12. 37, 51. aur 13. 3, 14, 16. Ist. 5. 15.
[l] Khur. 3. 8.
[m] Ist. 12. 7, 12, 18. aur 16. 11.
[n] Ist. 14. 28, 29.
[o] Ahb. 27. 30. Gin. 18. 24.
[p] Zab. 119. 141, 153, 176.
[q] Ahb. 7. 20. aur 21. 1, 11. Hús. 9. 4.
[r] Yas. 63. 15. Zak. 2. 13.
[s] Khur. 20. 19.
[t] Khur. 6. 7. aur 19. 5. Ist. 7. 6. aur 14. 2. aur 28. 9.
[u] Ist. 4. 7, 8. aur 28. 1. Zab. 148. 14.
[x] Khur. 19. 6. Ist. 7. 6. aur 28. 9. 1 Pat. 2. 9.

Peshtar MASÍH se, 1451.

XXVII BÁB.

1 Logoṉ ko hukm hotá, ki sharí'at ko baṛe paṭiyoṉ par likheṉ, 5 aur ek mazbah sábút pattharoṉ se banáweṉ. 11 Bárah firqoṉ ká ádhá Jarízim par aur ádhá 'Aibál par muqarrar ho. 14 La'nateṉ jo 'Aibál par kí jáweṉ.

PHIR Músá ne baní Isráel ke buzurgoṉ ke sáth hoke jamá'at ko kahá, ki Un hukmoṉ kí, jo áj ke din maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, muháfazat karo.

2 Aur jis din tú Yardan pár hoke us sarzamín meṉ, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujhe detá hai, pahunche[a], to tú apne liye baṛe baṛe patthar nasb kíjiyo, aur chúná pherke un ko safed kíjiyo[b]:

3 Aur pár jáne ke ba'd sharí'at ká kalám un par likhiyo; táki tú us zamín meṉ, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujhe detá hai, dákhil ho; wuh ek zamín hai, jis meṉ shír o shahd bahtá hai; jaisá KHUDÁWAND tere bápdádoṉ ke Khudá ne tujh se wa'da kiyá hai.

4 So jab tum Yardan ke pár utar jáo, to tum un pattharoṉ ko, jin kí bábat maiṉ tumheṉ áj ke din hukm kartá húṉ, 'Aibál ke paháṛ par[c] nasb kíjiyo, aur un par chúná pheriyo.

5 Aur waháṉ KHUDÁWAND apne Khudá ke liye sangí mazbah banáiyo, aur un ko lohá na lagáiyo[d].

6 Tú KHUDÁWAND apne Khudá ká mazbah sábút pattharoṉ se banáiyo; aur waháṉ KHUDÁWAND apne Khudá ke liye chaṛháwá guzrániyo.

7 Aur salámíáṉ chaṛháiyo, aur wahíṉ kháiyo, aur KHUDÁWAND apne Khudá ke huzúr khushí kíjiyo.

8 Aur un pattharoṉ par sharí'at kí sárí báteṉ sáf aur wázih likhiyo.

9 ¶ Phir Músá aur Láwí káhinoṉ ne sáre baní Isráel se kahá, ki Ai Isráel, dhyán rakh, aur sun le, ki tú áj ke din KHUDÁWAND apne Khudá kí guroh húá[e].

10 So tú KHUDÁWAND apne Khudá kí farmánbardárí kar, aur us kí sunnatoṉ aur hukmoṉ par, jo áj ke din maiṉ tujhe kahtá húṉ, 'amal kar.

11 ¶ Aur Músá ne usí din jamá'at ko farmáyá, ki

12 Sama'ún, aur Láwí, aur Yahúdáh, aur Ishakár, aur Yúsuf, aur Binyamín, Jarizím ke paháṛ par[f] khaṛe raheṉ, aur jab jamá'at Yardan pár utre, to use barakat sunáweṉ.

13 Aur un ke muqábil Rúbin, aur Jadd, aur Yasar, aur Zabulún, aur Dán, aur Naftálí, 'Aibál ke paháṛ par khaṛe hokar[g] la'nat sunáweṉ.

14 ¶ Aur baní Láwí baní Isráel ke sáre mardoṉ ko buland áwáz se kaheṉ[h], ki

15 Us shakhs par, jo apne háthoṉ kí kárígarí se khodke yá ḍhálke but banáwe[i], jis se KHUDÁWAND ko nafrat hai, aur use poshída makán meṉ rakhe, la'nat hai. Tab sárí jamá'at jawáb deke kahe, Ámín[k].

16 Jo koí apne báp aur apní má kí ihánat kare[l], us par la'nat; aur sab jamá'at kahe, Ámín.

17 Jo apne hamsáe kí sarhadd ke nishán ko sarkáwe[m], us par la'nat: aur sab jamá'at kahe, Ámín.

18 Wuh, jo andhe ko ráh se bahkáwe[n], us par la'nat: sab jamá'at kahe, Ámín.

19 Jo musáfir, aur yatím aur bewa kí 'adálat meṉ tarafdárí kare[o], us par la'nat; sab jamá'at kahe, Ámín.

20 Wuh, jo apne báp kí jorú ke sáth sowe[p], us par la'nat: kyúṉki us ne apne báp ká dáman kholá: sab jamá'at kahe, Ámín.

21 Jo koí kisí qism ke chárpáe ko lage[q], us par la'nat: sab jamá'at kahe, Ámín.

22 Jo koí apní bahin, apní má, aur apne báp kí beṭí ke sáth sowe[r], us par la'nat: sab jamá'at kahe, Ámín.

23 Jo koí apní sás se hambistar ho[s], us par la'nat: sab jamá'at kahe, Ámín.

24 Jo koí apne hamsáe ko chhipke máre[t], us par la'nat: sab jamá'at kahe, Ámín.

25 Jo koí rishwat le, táki kisí begunáh ko qatl kare[u], us par la'nat: sab jamá'at kahe, Ámín.

26 Jo koí is sharí'at ke hukmoṉ par qáim na rahe, aur 'amal na kare, us par la'nat[x]: sab jamá'at kahe, Ámín.

[a] Yash. 4. 1.
[b] Yash. 8. 32.
[c] Ist. 11. 29. Yash. 8. 30.
[d] Khur. 20. 25. Yash. 8. 31.
[e] Ist. 26. 18.
[f] Ist. 11. 29. Yash. 8. 33. Qaz. 9. 7.
[g] Ist. 11. 29. Yash. 8. 33.
[h] Ist. 33. 10. Yash. 8. 33. Dán. 9. 11.
[i] Khur. 20. 4, 23. aur 34. 17. Ahb. 19. 4 aur 26. 1. Ist. 4. 16, 23. aur 5. 8. Yas. 44. 9 Hús. 13. 2.
[k] Dekho Gin. 5. 22. Yar. 11. 5. 1 Qur. 14. 16
[l] Khur. 20. 12 aur 21. 17. Ahb. 19. 3. Ist. 21. 18
[m] Ist. 19. 14. Ams. 22. 28.
[n] Ahb. 19. 14.
[o] Khur. 22. 21, 22. Ist. 10. 18. aur 24. 17. Mal. 3. 5
[p] Ahb. 18. 8. aur 20. 11. Ist. 22. 30.
[q] Ahb. 18. 23. aur 20. 15.
[r] Ahb. 18. 9. aur 20. 17.
[s] Ahb. 18. 17. aur 20. 14.
[t] Khur. 20. 13. aur 21. 12, 14. Ahb. 24. 17 Gin. 35. 3. Ist. 19. 11
[u] Khur. 23. 7, 8. Ist. 10. 17. aur 16. 19. Hiz. 22. 12
[x] Ist. 28. 15. Zab. 119. 21. Yar. 11. 3. Gal. 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 1451.

XXVIII BÁB.

1 *Barakaten jo farmánbardárí ke bá'is milen.* 15 *La'naten jo náfarmání ke sabab se hotín.*

AUR aisá hogá ki agar tú koshish karke KHUDÁWAND apne Khudá kí áwáz sune, aur dhyán rakhe, aur in sab hukmon par, jo áj ke din main tujhe farmátá hún, 'amal kare[a], to KHUDÁWAND terá Khudá tujhe zamín kí qaumon par bálá karegá[b]:

2 Aur jab tú KHUDÁWAND apne Khudá kí áwáz ká shanawá hogá, to yih sárí barakaten tujh par áwengí, aur tujhe pahunchengí[c].

3 So tú shahr men mubárak[d] hogá, aur maidán men mubárak hogá.

4 Tere badan ke phal, aur terí zamín ke phal, aur terí mawáshí ke phal men, aur terí gáe bail ke bachchon, aur tere bheṛ bakrí ke galle men barakat hogí[e].

5 Terá ṭokrá aur terá kaṭhrá mubárak hogá.

6 Tú áne ke waqt mubárak hogá, aur tú jáne ke waqt mubárak hogá[f].

7 KHUDÁWAND tere dushmanon ko, jo terá sámhná karenge, tere rúbarú máregá; ki we ek ráh se tujh par chaṛháí karenge, aur sát ráhon se tere áge se bhágenge[g].

8 KHUDÁWAND khazánon men, aur sáre kámon men[h], jin men tú dastandáz hogá, tere liye barakat ká hukm degá; aur us zamín men, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko detá hai, tujhe mubárak karegá.

9 Agar tú KHUDÁWAND apne Khudá ke hukmon ko hifz karegá, aur us kí ráhon par chalegá, to KHUDÁWAND tujh ko apne liye ek pák qaum banáegá[i], jaisá ki us ne tujh se qasam kí hai.

10 Aur zamín ke sáre firqe dekhenge, ki KHUDÁWAND ke nám se tú námí húá[k]; so we tujh se ḍarte rahenge[l].

11 Aur KHUDÁWAND terí bhaláí ke liye tere badan ke phalon, aur terí mawáshí ke phalon, aur terí zamín ke phalon men, us zamín men, jis kí bábat KHUDÁWAND ne tere bápdádon se qasam karke farmáyá, ki tujh ko dúngá, tujhe firáwání degá[m].

12 KHUDÁWAND apná kháṣṣa khazána tere áge kholegá; ki ásmán terí zamín par bar-waqt menh barsáegá[n], aur tere háth ke sáre kámon men[o] barakat degá: tú bahut sí gurohon ko qarz degá, par tú qarz na legá[p].

13 Aur KHUDÁWAND tujhe sir banáegá, na dum[q]; aur tú faqat buland hí hogá, aur past na hogá; agar tú KHUDÁWAND apne Khudá ke hukmon kí, jo main tujhe kartá hún, muháfazat kare, aur un par 'amal kare;

14 Aur un sab báton men, jo áj ke din main tujhe hukm kartá hún, dahne báen na muṛe[r], ki dúsre ma'búdon kí pairawí aur un kí 'ibádat kare.

15 ¶ Lekin agar tú KHUDÁWAND apne Khudá kí áwáz ká shanawá na hogá, aur dhyán rakhke us ke sáre hukmon aur sunnaton par, jo áj ke din main tujhe batátá hún, 'amal na karegá; to aisá hogá, ki yih sárí la'naten tujh par utrengí[s], aur tujhe pakaṛlengí:

16 Tú shahr men la'natí hogá, aur tú maidán men la'natí hogá[t]:

17 Terá ṭokrá aur terá kaṭhrá la'natí hogá:

18 Tere badan ká phal, aur terí zamín ká phal, terí gáe bail ke bachche, aur tere bheṛ bakrí ke galle la'natí hojáenge.

19 Tú áne ke waqt la'natí hogá: aur tú jáne ke waqt la'natí hogá.

20 KHUDÁWAND un sáre kámon men, jin men tú dastandáz hogá, tujh par la'nat[u] aur hairat aur malámat názil karegá, yahán tak ki tú halák hogá, aur jald nábúd hojáegá, tere 'amalon kí buráí ke bá'is, jin ke sabab se tú ne mujhe tark kiyá.

21 KHUDÁWAND tujh par wabá pahuncháegá[x], yahán tak ki tujhe us sarzamín se, jis ká tú wáris hone játá hai, nest o nábúd kar degá.

22 KHUDÁWAND tujh ko sill kí tap, aur tap i sozán[y], aur rib'a aur diqq se, aur khushksálí se, aur bád i samúm se[z], aur yarqán se máregá; aur we tujhe ragedenge, ki tú halák hojáegá.

23 Aur ásmán, jo tere sir par hai, pítal ká, aur zamín, jo tere tale hai, lohe kí hogí[a].

24 KHUDÁWAND menh ke badle terí zamín par khák o dhúl bar-

Marginal references (left): a Khur. 15. 26. Ahb. 26. 3. Yas. 55. 2. — b Ist. 26. 19. — c Zak. 1. 6. — d Zab. 128. 1, 4. — e 11 áyat. Paid. 22. 17. aur 49. 25. Ist. 7. 13. Zab. 107. 38. aur 127. 3. aur 128. 3. Ams. 10. 22. 1 Tim. 4. 8. — f Zab. 121. 8. — g Ahb. 26. 7, 8. 2 Sam. 22. 38, 39, 41. Zab. 89. 23. Dekho 25 áyat. — h Ist. 15. 10. — i Khur. 19. 5, 6. Ist. 7. 6. aur 26. 18, 19. aur 29. 13. — k 2 Taw. 7. 14. Yas. 63. 19. Dán. 9. 18, 19. — l Ist. 11. 25. — m 4 áyat. Ist. 30. 9. Ams. 10. 22.

Marginal references (right): n Ahb. 26. 4. Ist. 11. 14. — o Ist. 14. 29. — p Ist. 15. 6. — q Yas. 9. 14, 15. — r Ist. 5. 32. aur 11. 16. — s Ahb. 26. 14. Nau. 2. 17. Dán. 9. 11, 13. Mal. 2. 2. — t 3 áyat, wag. — u Mal. 2. 2. — x Ahb. 26. 25. Yar. 24. 10. — y Ahb. 26. 16. — z 'Amús 4. 9. — a Ahb. 26. 19.

Peshtar MASÍH se, 1451.

sáegá; yih ásmán se tujh par názil hogá, yahán tak ki tú nábúd hojáegá.

25 KHUDAWAND tujhe tere dushmanon ke áge máregá; tú ek ráh se un par chaṛh jáegá, aur un ke áge sát ráhon se bhágegá[b]: aur zamín ke sáre mulkon men bhágtá phiregá[c].

26 Aur terí lásh ásmání parindon aur dashtí charindon kí gizá ho jáegí[d], aur koí un ká ḍaránewálá na hogá.

27 KHUDAWAND tujh ko Misr ke phoṛe[e], aur bawásír[f], aur khurand, aur khárish se máregá; un se tú hargiz shifá na páegá.

28 Khudá tujh ko díwána, aur ná-bíná, aur sarásíma karke[g], máregá.

29 Aur jis tarah andhá andhere men ṭaṭoltá hai, tú dopahar ko ṭaṭoltá phiregá[h]: aur tú apní ráhon men kámyáb na hogá; aur tú faqat hamesha mazlúm aur magsúb hí hogá, aur koí terá bacháne-wálá na hogá.

30 Tú ek 'aurat se mangní karegá, aur dúsrá shakhs us se hambistar hogá[i]; tú ghar banáegá, par us men búd o básh na karegá[k]; tú tákistán lagáegá, aur us ká hásil jam'a na karegá[l].

31 Terá bail terí ánkhon ke sámhne zabh kiyá jáegá, aur tú us ká gosht kháne na páegá; terá gadhá tere rúbarú zabardastí se pakṛá jáegá, aur tujh ko phir diyá na jáegá: terí bheṛen tere dushmanon ko dí jáengí, aur koí na hogá, jo unhen chhuṛáegá.

32 Tere beṭe aur terí beṭíán dúsre logon ko dí jáengí, aur terí ánkhen dekhengí, aur sáre din un kí ráh takte takte thak jáengí[m]; aur tere háth men kuchh zor na hogá.

33 Terí zamín aur terí sárí mihnaton ká phal ek guroh, jis se tú náwáqif hai, khá jáegí[n], aur tú faqat hamesha mazlúm aur maslá húá rahegá:

34 Yahán tak ki tú yih sab kuchh ánkhon se dekhte dekhte díwána ban jáegá[o].

35 KHUDAWAND tujhe tere ghuṭnon men aur ṭángon men aise bure phoṛon ká ázár degá[p], ki páon ke talwe se leke chánd tak kisí dawá se changá na ho sakegá.

36 KHUDAWAND tujh ko aur tere bádsháh ko, jise tú apne úpar qáim karegá, us guroh tak, jis se tú aur tere bápdáde wáqif na the, le jáegá[q]: aur wahán tú dúsre ma'búdon kí bandagí karegá, jo lakṛíán aur patthar hain[r].

37 Aur tú un sab qaumon men, jahán jahán KHUDAWAND tujhe pahuncháegá, hairání ká bá'is, aur zarb ul masal[s], aur la'n ta'n ká nisháne hogá[t].

38 Tú zamín men bahut se bíj boegá, aur thoṛá hásil karegá[u], is liye ki unhen ṭiḍḍí cháṭ legí[x].

39 Tú tákistán lagáegá, aur us kí khidmat karegá; lekin mai píne aur angúr jam'a karne na páegá, ki unhen kíṛe khá jáenge.

40 Terí sárí sarhaddon men zaitún ke darakht honge, par tú raugan malne ko na páegá, ki tere zaitún ke darakhton ká phal gir jáegá.

41 Tú beṭe aur beṭíán janáegá, aur we tere na honge, ki we asír hojáenge[y].

42 Tere sáre darakhton, aur terí zamín ke phalon ko ṭiḍḍí barbád kar dengí.

43 Musáfir, jo terí zamín par hogá, tujh par gálib aur bálá hogá, aur tú past hotá jáegá.

44 Wuh tujhe qarz degá, aur tujh se qarz na legá[z]: wuh sir hogá, aur tú dum hogá[a].

45 Aur yih sárí la'naten tujh par utrengí[b], aur tere píchhe paṛengí, aur tujhe pakṛengí, yahán tak ki tú halák ho jáegá: jab ki tú KHUDAWAND apne Khudá kí áwáz ká shanawá na húá hogá, ki us kí sunnaton aur us kí sharí'aton ko hifz kartá, aur un par 'amal kartá.

46 Aur ye la'naten tujh par aur terí nasl par, nishání aur mu'ajize ke liye, abad tak hongí[c].

47 Kyúnki tú ne sab chízon kí firáwání ke bá'is[d] apne dil kí khushí aur khurramí se KHUDAWAND apne Khudá kí bandagí na kí[e]:

48 Is liye tú bhúkh, pyás, aur nangepan, aur sab chízon kí ihtiyáj ke sáth, apne un dushmanon kí khidmat karegá, jinhen KHUDAWAND tujh par bhejegá: aur wuh tere gale men lohe ká tauq ḍálegá[f], yahán tak ki tujhe faná kar degá.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[b] 7 áyat. Ahb. 26. 17, 37. Ist. 32. 30. Yas. 30. 17.
[c] Yar. 15. 4. aur 24. 9. Hiz. 23. 46.
[d] 1 Sam. 17. 44, 46. Zab. 79. 2. Yar. 7. 33. aur 16. 4. aur 34. 20.
[e] 35 áyat. Khur. 9. 9. aur 15. 26.
[f] 1 Sam. 5. 6. Zab. 78. 66.
[g] Yar. 4. 9.
[h] Aly. 5. 14. Yas. 59. 10.
[i] Aly. 31. 10. Yar. 8 10.
[k] 'Amús 5. 11. Saf. 1. 13.
[l] Ist. 20. 6. Aly. 31. 8. Yar. 12. 13. Mík. 6. 15.
[m] Zab. 119. 82.
[n] 51 áyat. Ahb. 26. 16. Yar. 5. 17.
[o] 67 áyat.
[p] 27 áyat.
[q] 2 Sal. 17. 4, 6. aur 24. 12, 14. aur 25. 7, 11. 2 Taw. 33. 11 aur 36. 6, 20.
[r] Ist. 4. 28. 64 áyat Yar. 16. 13.
[s] Zab. 44. 14.
[t] 1 Sal. 9. 7, 8. Yar. 24. 9. aur 25. 9. Zak. 8. 13.
[u] Mík. 6. 15. Haj. 1. 6.
[x] Yúel 1. 4.
[y] Nau. 1. 5
[z] 12 áyat.
[a] 13 áyat. Nau. 1. 6.
[b] 15 áyat.
[c] Yas. 8. 18 Hiz. 14. 8.
[d] Nahum. 9. 35, 36, 37.
[e] Ist. 32. 15.
[f] Yar. 28. 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

49 KHUDÁWAND ek guroh dúr se, aur zamín kí intihá se aise jald jaise 'uqáb uṛtá hai[g], tujh par chaṛhá láegá[h]; wuh ek guroh hogí, jis kí zubán tú na samjhegá.

50 Us guroh ke khúnkhwár chihre honge, jo na búṛhe ká adab, na jawán par karam karenge[i]:

51 Aur we terí mawáshí ká phal, aur terí zamín ká phal khá jáenge[k], yahán tak ki tú halák hojáegá: is liye ki galle, aur mai, aur tel, aur terí gáe bail ke bachhṛon, aur bheṛ bakrí ke gallon men se tere liye kuchh na chhoṛenge, yahán tak ki we tujhe faná kar denge.

52 Aur we tujhe tere har ek pháṭak men á gherenge[l], yahán tak ki terí únchí aur muhkam díwáren, jin ká tujhe apne sáre mulk men bharosá thá, gir jáengí; aur we tujhe us sárí zamín men, jo KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe dí hogí, har ek shahr ke sab pháṭakon men á gherenge.

53 Aur tú apne hí badan ká phal, aur apne beṭe beṭíon ká gosht, jinhen KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe bakhshá thá, us tangí, aur taklíf men, jo tere bairíon ke sabab se tujh par hogí, kháegá[m].

54 Wuh shakhs, jo tum men narmdil aur bahut khushma'ásh hogá, apne bhái, aur apní hamkanár jorú[n], aur apne laṛkon se, jinhen wuh báqí chhoṛegá, ánkh badlegá[o]:

55 Yahán tak ki wuh apne bachche ke gosht men se, jise wuh kháegá, un men se kisí ko kuchh na degá; kyúnki us tangí aur taklíf men, jo tere dushmanon ke bá'is se tere sáre makánon men tujh par hogí, us ke liye kuchh báqí na rahegá.

56 Us 'aurat kí ánkh, jo tumháre darmiyán narmdil aur bahut khushma'ásh hogí[p], aur nazákat aur narmí se apne pánw ká talwá zamín par lagáne kí jur,at nahín rakhtí, apne hamkanár shauhar, aur apne beṭe beṭí se badal jáegí,

57 Aur apne nannhe bachche se, jo us kí do ||ránon men se niklegá[q], aur apne laṛkon se, jinhen wuh janegí; kyúnki wuh us tangí, aur taklíf men, jo tere dushmanon ke sabab se tujh par tere darwázon men paṛegí, chhipke un ko kháegí.

58 Agar tú dhyán rakhke is sharí'at kí sab báton par, jo is kitáb men likhí hain, 'amal na karegá, ki us ke jalálí aur haulnák nám YAHOWÁH TERE KHUDÁ se[r] na ḍaregá:

59 To 'ajab tarah kí baṛí sakht máron, aur niháyat baṛí sakht bímáríon se KHUDÁWAND tujh ko aur terí nasl ko máregá[s].

60 Aur Misr kí sárí áfaten[t], jin se tú hirásán thá, tujh par phir názil karegá, aur we sab tujh ko chipṭengí.

61 Aur un sab bímáríon aur máron ko bhí, jo is sharí'at kí kitáb men mazkúr nahín, KHUDÁWAND tujh par názil karegá, yahán tak ki tú nest o nábúd ho jáegá.

62 Aur tum, jo ásmán ke sitáron kí mánind ho[u], gintí men thoṛe se rah jáoge[x]; ki tú KHUDÁWAND apne Khudá kí áwáz ká shanawá na húá.

63 Aur yún hogá, ki jis tarah KHUDÁWAND ne tum se khush hokar tumháre sáth nekí kí[y], aur tumhen afzúd kiyá, usí tarah KHUDÁWAND tumhárí bábat khush hogá, ki tumhen halák kare, aur nest o nábúd kar ḍále[z], aur us sarzamín se, jis ká tú málik hone játá hai, tujhe jaṛ se ukháṛ ḍále.

64 Aur KHUDÁWAND tujh ko sab qaumon ke darmiyán zamín ke is sire se us sire tak paráganda karegá[a], aur wahán tú gair ma'búdon kí, jo lakṛíán aur patthar hain, jin se tú aur tere bápdáde wáqif nahín the, parastish karegá[b].

65 Aur un qaumon men tujh ko árám, aur tere páon ke talwon ko qarár na hogá[c]; kyúnki KHUDÁWAND wahán tere dil ko larzán, aur terí ánkhon ko faná[d], aur tere jí ko gamnák kar degá[e].

66 Aur terí zindagí tere nazdík mándagí hogí, aur tú rát aur din ḍartá rahegá, aur tujh ko apní zíst par itmínán na hogá.

67 Apne us khauf se, jo tere dil men baiṭh jáegá, aur un chízon se, jinhen terí ánkhen dekhengí[f], subh ko tú kahegá, Kásh ki shám hotí! aur shám ko, Kásh ki subh hotí[g]!

[g] Yar. 48. 40. aur 49. 22. Nau. 4. 19. His. 17. 3, 12. Húa. 8. 1.
[h] Yar. 5. 15. aur 6. 22, 23. Lúq. 19. 43.
[i] 2 Taw. 36. 17. Yas. 47. 6.
[k] 33 áyat. Yas. 1. 7. aur 62. 8.
[l] 2 Sal. 25. 1, 2, 4.
[m] Ahb. 26. 29. 2 Sal. 6. 28, 29. Yar. 19. 9. Nau. 2. 20. aur 4. 10.
[n] Ist. 13. 6.
[o] Ist. 15. 8.
[p] 54 áyat.
[q] || Ibráni men, Páon men se.
[q] Paid. 49. 10.
[r] Khur. 6. 3
[s] Dán. 9. 12.
[t] Ist. 7. 15.
[u] Ist. 10. 22. Naham. 9. 23.
[x] Ist. 4. 27.
[y] Ist. 30. 9. Yar. 32. 41
[z] Ams. 1. 26. Yas. 1. 24
[a] Ahb. 26. 33. Ist. 4. 27, 28. Naham. 1. 8. Yar. 16. 13.
[b] 36 áyat.
[c] 'Amús 9. 4.
[d] Ahb. 26. 36.
[e] Ahb. 26. 16.
[f] 34 áyat.
[g] Aiy. 7. 4.

Peshtar MASÍH se, 1451.

68 Aur KHUDÁWAND tujh ko us ráh se, jis kí bábat maiṉ ne tujhe kahá, ki tú use phir na dekhegá[h], kishtíoṉ par Misr ko phir bhejegá[i], aur tum waháṉ gulámoṉ, aur laundíoṉ kí tarah apne dushmanoṉ ke háth beche jáoge, aur koí tumheṉ mol na legá.

h Ist. 17. 16. i Yar. 43. 7. Hús. 8. 13. aur 9. 3.

XXIX BÁB.

1 *Músá Khudá ke nádir kámoṉ ko yád diláke, logoṉ se nasíhat kartá ki farmánbardárí karo.* 10 *Sab ke sab Khudá ke huzúr meṉ házir kíe játe ki us ke sáth 'ahd bándheṉ.* 18 *Jo shakhs sharárat meṉ apne ji ko bahláwe, us par bará gazab hogá.* 29 *Makhfí báteṉ Khudá ke zimme meṉ haiṉ.*

YE us 'ahd kí báteṉ haiṉ, jo KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, ki Moáb kí sarzamín meṉ baní Isráel se bándhe; us 'ahd ke siwá, jo us ne un se Hurib meṉ bándhá thá[a].

2 So Músá ne sáre baní Isráel ko buláyá, aur un se kahá, Sab kuchh, ki KHUDÁWAND ne tumhárí ánkhoṉ ke sámhne Misr kí sarzamín meṉ Fira'ún, aur us ke sáre khádimoṉ, aur us ke sáre mulk se kiyá, tum ne dekhá[b].

3 We barí ázmáisheṉ, jinheṉ tum ne apní ánkhoṉ se dekhá; we karámateṉ, aur we bare mu'ajize[c]:

4 Lekin KHUDÁWAND ne tum ko wuh dil jo samjhe, aur we ánkheṉ jo dekheṉ, aur we kán jo suneṉ, áj tak nahíṉ díe[d].

5 Aur maiṉ ne tumheṉ chálís baras bayábán meṉ sair karwáí[e], ki na tum par tumháre kapre puráne húe, aur na tumháre júte tumháre páoṉ meṉ bekár húe[f].

6 Tum ne na rotí kháí, aur na tum ne mai yá koí nashe kí chíz pí[g]; táki tum jáno, ki maiṉ KHUDÁWAND tumhárá Khudá húṉ.

7 Aur jab tum is jagah wárid húe, to Hasbún ká bádsháh Saihún, aur Basan ká bádsháh 'Új jang ke liye hamáre muqábil áe, aur ham ne unheṉ márá[h]:

8 Aur ham ne un ká mulk le liyá, aur Rúbiníoṉ, aur Jaddíoṉ, aur ádhe firqe Munassíoṉ ko us ká wáris kiyá[i].

9 Pas, tum is 'ahd kí bátoṉ kí muháfazat karo, aur un par 'amal karo[k]; táki sab kámoṉ meṉ, jo tum karte ho, kámyáb ho[l].

10 ¶ Áj ke din tum, aur tumháre firqoṉ ke sardár, aur tumháre buzurg aur tumháre mansabdár, sáre baní Isráel;

11 Tumháre bachche, tumhárí jorúáṉ, aur tumháre musáfir, jo tumháre khaimoṉ meṉ rahte haiṉ, tumháre lakarháre se leke ábkash tak[m], KHUDÁWAND apne Khudá ke áge khare rahte ho:

12 Táki tú KHUDÁWAND apne Khudá ke us 'ahd aur qasam meṉ[n] dákhil ho, jise KHUDÁWAND terá Khudá tujh se áj ke din bándhtá hai.

13 Táki wuh áj ke din tujhe apne liye ek guroh banáwe[o], ki wuh terá Khudá hogá, jaisá us ne tujhe kahá[p], aur jaisá us ne tere bápdádoṉ, Abirahám aur Iz,hák aur Ya'qúb se qasam kí hai[q].

14 Aur maiṉ faqat tumháre hí sáth yih 'ahd[r] aur qasam nahíṉ bándhtá:

15 Balki us ke sáth bhí, jo áj ke din KHUDÁWAND hamáre Khudá ke áge yaháṉ maujúd hai, aur us ke sáth bhí, jo áj ke din yaháṉ hamáre sáth házir nahíṉ[s]:

16 Ki tum jánte ho, ki kyúṉkar ham Misr meṉ baste the, aur kyúṉkar un gurohoṉ ke darmiyán se, jin meṉ tum guzrán karte the, guzar gae:

17 Aur tum ne un kí lakrí, aur patthar, aur rúpe, aur sone kí karáhatoṉ aur najásatoṉ ko, jo un ke sáth thíṉ, dekhá hai:

18 Na ho ki tumháre darmiyán koí mard, yá 'aurat, yá gharáná, yá firqa aisá ho, ki us ká dil áj ke din KHUDÁWAND hamáre Khudá se phir jáe[t], ki jáke un gurohoṉ ke ma'búdoṉ kí bandagí kare; na ho ki tumháre darmiyán aisí jar ho, jis ká phal zahr sá karwá[u], aur afsantín sá talkh howe:

19 Aur aisá na ho ki jab wuh is la'nat kí báteṉ sune, to apne dil meṉ áp ko mubárak jáne aur kahe, ki Maiṉ chain karúṉgá, agarchi apne dil kí sarkashí meṉ[w] chalúṉ, ki tishnagí se apná nasha barháúṉ[x]:

20 KHUDÁWAND use na chhoregá[y]; balki usí waqt us shakhs par KHUDÁWAND ká gazab[z] aur gairat[a] ká dhuwáṉ uthegá; aur sárí la'nateṉ, jo is kitáb meṉ likhí haiṉ, us par parengí, aur KHUDÁWAND us ke nám ko ásmán ke níche se mitá degá[b].

a Ist. 5. 2, 3.
b Khur. 19. 4
c Ist. 4. 34. aur 7. 19.
d Dekho Yas. 6. 9, 10. aur 63. 17. Yúh. 8. 43 A'am. 28. 26, 27. Afs. 4. 18. 2 Tas. 2 11, 12.
e Ist. 1. 3 aur 8 2.
f Ist. 8 4.
g Dekho Khur. 16 12. Ist. 8. 3. Zab. 78. 24, 25.
h Gin. 21. 21, 24, 33. Ist. 2. 32. aur 3. 1.
i Gin. 32. 33 Ist. 3. 12, 13.
k Ist. 4. 6. Yash. 1. 7.
l 1 Sal. 2. 3.
l Yash. 1. 7
m Dekho Yash. 9. 21, 23, 27.
n Naham. 10. 29.
o Ist. 28. 9.
p Khur. 6. 7.
q Paid. 17. 7
r Yar. 31. 31, 32, 33. 'Ibrán. 8. 7, 8.
s Dekho A'am. 2. 39. 1 Yúh. 2. 2.
t Ist. 11. 16.
u A'am. 8. 23. 'Ibrán. 12. 15.
w Gin. 18. 30. Wá'iz 11 9.
x Yas. 30. 1.
y Hús. 14. 4.
z Zab. 74. 1.
a Zab. 79. 5 Hiz. 23. 25.
b Ist. 9. 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

21 Aur KHUDÁWAND 'ahd kí un la'naton ke mutábiq, jo is sharí'at kí kitáb men likhí hain, baní Isráel ke sáre firqon men se burái pahuncháne ke liye us ko judá[c] karegá.

22 Aur pichhlí nasl tumháre farzandon kí, jo tumháre ba'd qáim hogí, kahegí, aur musáfir bhí jo dúr kí zamín se áwenge, us sarzamín kí baláon aur áfaton ko, jo KHUDÁWAND ne us par názil kí hongí, dekhke;

23 Ki yih sárí zamín gandhak aur shore se[d] jal gaí, ki boí jotí nahín játí, na us se kuchh jamtá hai, aur na kisí qism kí ghás ugtí hai, aur jaise ki Sadúm, aur 'Amúrah, aur Adamah aur Ziboim ulaṭ gae[e], KHUDÁWAND ne use bhí apne gazab aur apne qahr se ulaṭ diyá:

24 Pas sárí gurohen kahengí, ki KHUDÁWAND ne is sarzamín se aisá kyún kiyá[f]? aur is baṛe gazab ke bhaṛakne ká kyá bá'is hai?

25 Aur log kahenge, Is liye ki unhon ne KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ke us 'ahd ko, jo Misr kí sarzamín se nikálne ke waqt un se bándhá thá, chhoṛ diyá:

26 Kyúnki unhon ne jáke dúsre ma'búdon kí khidmat kí, aur unhen sijda kiyá; un ma'búdon ko, jinhen we na jánte the, aur jinhen us ne unhen na diyá thá.

27 So KHUDÁWAND ká gazab us zamín par bhaṛká, ki us ne sárí la'naten, jo is kitáb men likhí hain, us zamín par názil kín[g].

28 Aur KHUDÁWAND ne gazab, aur gusse, aur baṛe qahr se un ko un kí zamín se ukháṛá[h], aur dúsrí zamín par, áj ke din kí tarah, unhen phenká.

29 Makhfí báten hamáre Khudá ke nazdík hain, aur makshúf hamáre aur hamárí aulád ke liye hamesha tak, táki ham is Tauret ke sab kalám par 'amal karen.

XXX BÁB.

1 Tauba karnewálon se barí barakaton ká wa'da kiyá játá. 11 Sharí'at ke áshkár o saríh hone kí bábat. 15 Zindagí o maut donon un ke sámhne pesh kí játín.

AUR yún hogá, ki jab yih sab kuchh[a] tujh par paṛegá, barakat aur la'nat, jinhen main ne tere áge rakhá, aur tú un sab gurohon men jahán jahán KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko hánkegá, unhen yád karegá[b]:

2 Aur tú KHUDÁWAND apne Khudá kí taraf phiregá[c], aur us ke un hukmon ke muwáfiq, jo áj main ne tujhe kahe, apne bálbachchon samet, apne sáre dil aur apne sáre jí se us kí farmánbardárí karegá;

3 Tab KHUDÁWAND terá Khudá terí asírí ko badlegá[d], aur rahm karke phiregá, aur tujh ko un sab gurohon men se, jin men KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe mutafarriq kiyá thá, tujhe jam'a karegá[e].

4 Agar koí terá ásmán kí us intihá tak hánká gayá hogá[f], to KHUDÁWAND terá Khudá tujhe jam'a karegá, aur wahán se tujhe pher láwegá:

5 Aur KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko us zamín men, jis par tere bápdáde qábiz húe, láwegá, aur tú us par qábiz hogá; aur wuh tujh se nekí karegá, aur tere bápdádon se ziyáda terí afzáish karegá.

6 Aur KHUDÁWAND terá Khudá tere aur terí nasl ke dil ká khatna karegá, táki tú KHUDÁWAND apne Khudá ko apne sáre dil aur apne sáre jí se dost rakhe[g] aur jítá rahe:

7 Aur KHUDÁWAND terá Khudá ye sárí la'naten tere dushmanon par, aur un par jo terá kína rakhte hain, jinhon ne tujhe dukh diyá, názil karegá.

8 Aur tú phir áegá, aur KHUDÁWAND kí bát sunegá, aur us ke un sab hukmon par, jo áj ke din main tujhe farmátá hún, 'amal karegá.

9 Aur KHUDÁWAND terá Khudá tere háth ke har ek kám men, aur tere badan ke phal men, aur terí mawáshí ke phal men, aur terí zamín ke phal men nekí ke liye tujhe firáwání degá[h]; kyúnki KHUDÁWAND khush hoke phir tujh se nekí karegá[i]; jaisá wuh tere bápdádon se khush thá:

10 Agar tú KHUDÁWAND apne Khudá kí áwáz ká shanawá hoke us kí sunnaton aur sharí'aton ko, jo sharí'at kí is kitáb men likhí húi hain, hifz karegá; aur agar tú apne sáre dil aur apne sáre jí

c Mat. 24. 51.
d Zab 107.34. Yar. 17. 6. Saf 2. 9.
e Paid. 19. 24, 25. Yar. 20. 16.
f 1 Sal. 9. 8, 9. Yar. 22. 8, 9.
g Dán. 9. 11, 13, 14.
h 1 Sal. 14. 15. 2 Táw. 7. 20. Zab. 52. 5. Ams. 2. 22.
a 28 Báb.
b Ahb. 28. 40. Ist. 4. 29, 30. 1 Sal. 8. 47, 48.
c Naham. 1. 9. Yas. 55. 7. Nau. 3. 40. Yoel 2. 12, 13.
d Zab. 106. 45. aur 126. 1, 4. Yar. 29. 14. Nau. 3. 22, 32.
e Zab. 147. 2. Yar. 32. 37. Hiz. 34. 13. aur 36. 24.
f Ist. 28. 64. Naham. 1. 9.
g Ist. 10. 16. Yar. 32. 39. Hiz. 11. 19. aur 36. 26.
h Ist. 28. 11.
i Ist. 28. 63. Yar. 32. 41.

Peshtar MASÍH se, 1451.

se Khudáwand apne Khudá kí taraf phiregá.

11 ¶ Kyúnki wuh hukm, jo áj ke din main tujhe kartá hún, na wuh tujh se poshída hai, aur na wuh dúr hai[k].

12 Yih kuchh ásmán par nahín, jo tú kahe, Hamáre liye kaun ásmán par jáegá, aur ham tak use láegá, táki ham use sunen, aur us par 'amal karen?

13 Aur na yih daryá pár hai, jo tú kahe, Kaun hamáre liye daryá pár jáegá, aur ham tak use láegá, ki ham use sunen, aur us par 'amal karen?

14 Balki yih bát tujh se bahut nazdík hai, tere munh men hai, aur tere dil men hai, táki tú us par 'amal kare[l].

15 ¶ Dekh, main ne áj ke din zindagí aur khúbí ko, aur maut aur badí ko, tere áge rakhá[m]:

16 So main áj ke din tujhe hukm kartá hún, ki Tú Khudáwand apne Khudá ko dost rakh, ki us kí ráhon par chale, aur us kí sunnaton, aur sharí'aton, aur hukmon kí muháfazat kare; táki tú jíe aur barhe, aur Khudáwand terá Khudá us sarzamín men, jis ká tú wáris hone játá hai, tujh ko barakat bakhshe.

17 Par agar terá dil phir jáegá, aur tú shanawá na hogá, aur gurezán hogá, aur dúsre ma'búdon ko sijda karegá, aur un kí bandagí karegá:

18 To áj ke din main tumhen sunáe rakhtá hún, ki tum faná hoge[n], aur us sarzamín par, jis ke wáris hone ko tum Yardan pár játe ho, tumhári 'umr daráz na hogí.

19 Main áj ke din ásmán aur zamín ko tumháre úpar gawáh látá hún[o], ki main ne zindagí aur maut, aur barakat aur la'nat tumháre sámhne rakhí[p]; pas tum zindagí ko pasand karo, táki tum aur tumhárí aulád donon jío:

20 Táki tú Khudáwand apne Khudá ko dost rakhe, aur us ká shanawá ho, aur us se liptá rahe; ki wuhí terí zindagí, aur terí 'umr kí darází hai[q]; táki tú us sarzamín men, jis kí bábat Khudáwand ne tere bápdádon, Abirahám aur Izhák aur Ya'qúb se qasam kháke kahá, ki Use main tumhen dúngá, ábád rahe.

k Yas. 45. 19.
l Rúm. 10. 6, wag.
m 1, 19 áyaten. Ist. 11. 26.
n Ist. 4. 26 aur 8. 19.
o Ist. 4. 26. aur 31. 28.
p 15 áyat.
q Zab. 27. 1. aur 66. 9. Yúh. 11. 25.

XXXI BÁB.

1 Músá logon ko taqwiyat detá. 7 Yashú' par diláwarí jutátá. 9 Káhinon ke háth sharí'at supurd kartá, ki sátwen sál men us kí tiláwat logon ke darmiyán karen. 14 Khudá Yashú' ko kháss hukm detá, 19 aur ek nagma 'ináyat kartá, ki baní Isráel par us ká gawáh rahe. 24 Músá sharí'at kí jild Láwion ko sompdetá ki we us kí muháfazat karen. 28 Qaum ke buzurgon ko ikatthe karke aur ásmán o zamín ko gawáh peshláke un ko áyanda kí bábat samjhátá.

TAB Músá chalá, aur ye báten baní Isráel se kahín:

2 Aur us ne unhen kahá, ki Main to áj ke din ek sau bís baras ká hún[a]; main andar báhar já nahín saktá[b]; aur Khudáwand ne bhí mujhe farmáyá hai, ki Tú Yardan pár na jáegá[c].

3 Khudáwand terá Khudá hí tere áge áge pár jáegá[d], aur wuhí un gurohon ko tere áge faná karegá, aur tú un ká málik hogá: aur Yashú' Khudáwand ke farmán ke mutábiq[e] tere áge áge pár jáegá.

4 Aur Khudáwand un se wuhí karegá[f], jo us ne Amúríon ke bádsháhon, Saihún aur 'Új se, aur un kí zamín se kiyá[g], aur jinhen us ne halák kiyá.

5 Aur Khudáwand un ko tumháre huzúr supurd karegá[h], táki tum un se un sab hukmon ke muwáfiq, jo main ne tumhen farmáe, mu'ámala karo.

6 Mazbút ho jáo, aur diláwarí karo[i]; khauf na karo, aur un se mat daro[k]; kyúnki Khudáwand terá Khudá hai, jo tere sáth játá hai[l]; wuh tum se gáfil na hogá, aur tum ko na chhoregá[m].

7 ¶ Phir Músá ne Yashú' ko talab farmáyá, aur sáre baní Isráel ke huzúr use kahá, ki Mazbút ho, aur diláwarí kar[n]; kyúnki tú is qaum ke sáth us sarzamín men dákhil hogá, jis kí bábat Khudáwand ne un ke bápdádon se baqasam áge kahá, ki main unhen dúngá; aur tú unhen us ká wáris karegá.

8 Aur Khudáwand tere áge játá hai[o]; wuh tere sáth rahegá; wuh tujh se na gáfil hogá, aur na tujhe chhoregá[p]; so tú khauf na kar, aur haul na khá.

9 ¶ Aur Músá ne is sharí'at ko likhá, aur Láwí káhinon ke[q], jo Khudáwand ke 'ahd ke sandúq

Peshtar MASÍH se, 1451.

a Khur. 7. 7. Ist. 34. 7.
b Gin. 27. 17. 1 Sal. 3. 7.
c Gin. 20. 12 aur 27. 13. Ist. 3. 27.
d Ist. 9. 3.
e Gin. 27. 21 Ist. 3. 28.
f Ist. 3. 21.
g Gin. 21. 24, 33.
h Ist. 7. 2
i Yash. 10. 25 1 Taw. 22. 13.
k Ist. 1. 29. aur 7. 18.
l Ist. 20. 4.
m Yash. 1. 5. 'Ibrán. 13. 5.
n 23 áyat. Ist. 1. 38. aur 3. 28. Yash. 1. 6.
o Khur. 13. 21, 22. aur 33. 14. Ist. 9. 3.
p Yash. 1. 5, 9. 1 Taw. 28. 20.
q 25 áyat. Ist. 17. 18.

Peshtar MASÍH se, 1451.

ko uṭháte the[r], aur baní Isráel ke sáre buzurgon ke hawále kiyá.

10 Aur Músá ne unhen yih kahke farmáyá, ki Har ek sát baras ke ákhir men, makhlasí dene ke mu'aiyan waqt men[s], khaimon kí 'íd men[t];

11 Jab ki sáre baní Isráel KHUDAWAND tere Khudá ke ágo, us jagah par, jise wuh pasand karegá, házir húá karen[u], to tú is sharí'at ko paṛhke sáre baní Isráel ko sunáyá kar[x].

12 Sáre logon, mardon aur 'auraton, aur laṛkon, aur apne musáfir ko, jo tere makánon men ho, jam'a kíjiyo[y], táki we sunen, aur síkhen, aur KHUDAWAND tere Khudá se ḍaren, aur is sharí'at ke sáre hukmon par dhyán rakhke 'amal karen.

13 Aur táki un ke laṛke, jinhon ne hanoz we báten daryáft nahín kín[z], sunen; aur jab tak ki tum us sarzamín men, jis ke wáris tum hone ko Yardan pár játe ho, raho, KHUDAWAND tere Khudá se ḍará karen[a].

14 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá ko farmáyá, ki Dekh, terí maut ke din nazdík hain[b]; so Yashú' ko bulá, aur tum jamá'at ke khaime men khaṛe ho, táki main use hukm karún[c]. Chunánchi Músá aur Yashú' rawána húe, aur jamá'at ke khaime men khaṛe húe.

15 Us waqt KHUDÁWAND badlí ke sutún men khaṛe hoke, khaime men namúd húá[d], aur badlí ká sutún khaime ke darwáze par áke qáim húá.

16 ¶ Tab KHUDAWAND ne Músá ko farmáyá, Dekh, tú apne bápdádon ke sáth so rahegá, aur is qaum ke log uṭhenge[e], aur us zamín par, jahán ye basne játe hain, zinákár hoke wahán ke ajnabí ma'búdon kí pairawí karenge[f]; mujh ko chhoṛ denge[g], aur us 'ahd ko, jo main ne un ke sáth bándhá hai, toṛenge[h].

17 Aur us din merá qahr un par mushta'il hogá, aur main unhen chhoṛ dúngá[i], aur main un se apná munh chhipáúngá[k], aur we nikále jáenge, aur bahut sí musíbaten aur tangíán un par paṛengí; chunánchi we us din kahenge, Kyá ham par ye baláen is liye nahín paṛín[l], ki hamárá Khudá hamáre darmiyán nahín[m]?

18 Aur un sab badíon ke sabab se, jo we karenge, aur is liye ki ajnabí ma'búdon kí taraf phire honge, main us roz apná munh chhipáúngá[n].

19 So tum yih nagma apne liye likho, aur use baní Isráel ko sikháo, aur unhen paṛháo, táki yih nagma baní Isráel par merá gawáh rahe[o].

20 Is liye ki jaisá main unhen us sarzamín men pahuncháúngá, jis kí bábat main ne un ke bápdádon se qasam kí, jis men shír o shahd bahtá hai, aur we use kháenge, aur ser howenge, aur moṭe ho jáenge[p]; tab we aur ma'búdon kí taraf phir jáenge, aur un kí 'ibádat karenge; aur mujhe gussa diláwenge, aur mujh se 'ahdshikaní karenge[q].

21 Aur yún hogá, ki jab bahut sí musíbaten aur áfaten un par paṛengí[r], to yih nagma un ke barkhiláf gawáhí degá; ki us ká paṛhná un ke munh se bhuláyá na jáegá; kyúnki main un ke khiyálon ko, jo we áj karte hain[s], us se peshtar ki main us sarzamín men, jis kí bábat main ne qasam kí hai, un ko pahuncháún, jántá hún[t].

22 ¶ Chunánchi Músá ne usí din yih nagma likhá, aur use baní Isráel ko sikháyá.

23 Aur us ne Nún ke beṭe Yashú' ko hukm kiyá[u], aur kahá, Mazbút ho, aur diláwarí kar[x]; kyúnki baní Isráel ko us sarzamín men, jis kí bábat main ne un se qasam kí hai, tú le jáegá, aur main tere sáth húngá.

24 ¶ Aur aisá húá, ki jab Músá is sharí'at kí báton ko kitáb men likh chuká[y], aur we tamám húin:

25 To Músá ne Láwíon ko, jo KHUDAWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko uṭháte the, farmáyá, ki

26 Is sharí'at kí kitáb ko leke KHUDAWAND apne Khudá ke 'ahd ke sandúq ke pahlú men rakho[z], táki wuh tumháre barkhiláf gawáh rahe[a].

27 Kyúnki main terí bagáwat[b], aur terí sakht gardankashí ko[c] jántá hún; dekh, ki hanoz main jítá aur áj ke din tak tumháre sáth hún, aur tum KHUDAWAND

---

[r] Gin. 4. 15. Yash. 3. 3. 1 Taw. 15. 12, 15.
[s] Ist. 15. 1.
[t] Ahb. 23. 24.
[u] Ist. 16. 16.
[x] Yash. 8. 34, 35. 2 Sal. 23. 2. Naham. 8. 1, 2, 3, wag.
[y] Ist. 4. 10.
[z] Ist. 11. 2.
[a] Zab. 78. 6, 7.
[b] Gin. 27. 13. Ist. 34. 5.
[c] 23 áyat. Gin. 27. 19.
[d] Khur. 33. 9.
[e] Khur. 32. 6.
[f] Khur. 34. 15. Qáz. 2. 17.
[g] Ist. 32. 15. Qáz. 2. 12 aur 10 6, 13.
[h] Qáz. 2. 20.
[i] 2 Taw. 15. 2.
[k] Ist. 32. 20. Zab. 104. 29. Yas. 8. 17. aur 64. 7 Hiz. 39. 23.
[l] Qáz. 6. 13.
[m] Gin. 14. 22.
[n] 17 áyat.
[o] 26 áyat.
[p] Ist. 32. 15. Naham. 9. 25, 26. Hús. 13. 6.
[q] 16 áyat.
[r] 17 áyat.
[s] Amús 5. 25, 26.
[t] Hús. 5. 3. aur 13. 5, 6.
[u] 14 áyat.
[x] 7 áyat. Yash. 1. 6.
[y] 9 áyat.
[z] Dekho 2 Sal. 22. 8.
[a] 19 áyat.
[b] Ist. 9. 24, aur 32. 20.
[c] Khur. 32. 9. Ist. 9. 6.

se bagáwat karte ho: to mere marne ke ba'd kitná ziyáda karoge!

28 ¶ Apne firqon ke sáre buzurgon aur mansabdáron ko mujh pás jam'a karo, táki main yih báten un ke kánon tak pahuncháún, aur ásmán aur zamín ko un par gawáh karún[d].

29 Ki mujhe yaqín hai, ki mere marne ke ba'd tum apne taín kharáb karoge[e], aur is ráh se, jo main ne tumhen batláí, bargashta ho jáoge, aur ákhirí dinon men[f] tum par musíbaten paṛengí[g]; kyúnki tum KHUDÁWAND ke huzúr badkárí karoge, ki apne háth ke kámon se use gussa diláoge.

30 So Músá ne nagma kí ye báten, jab tak ki wuh tamám húá, Isráelí jamá'at ko kah sunáín; ki—

XXXII BÁB.

1 *Músá ká gít, jis men Khudá kí rahmat aur 'adálat aur intiqám ká bayán hai.* 46 *Logon ko targíb detá ki apne dilon ko is gít ke mazámín par lagáwen.* 48 *Khudá Músá ko Koh i Nabú kí chotí tak bhejtá, ki mulk ko dekhe, aur ba'd us ke is jahán i fání se kúch karjáwe.*

AI ásmáno, kán rakho, ki main kahúngá; aur ai zamín, mere munh kí báten sun[a]:

2 Merí ta'lím menh kí tarah ṭapkegí[b] aur merí báten os kí mánind paṛengí, jaise sabze par taráwish ho, yá ghás par phúhí paṛe[c].

3 Ki main KHUDÁWAND ká nám pukártá hún; tum hamáre KHUDÁWAND kí ta'zím karo[d].

4 Ki wuh Chaṭán[e] hai, us ká kám kámil hai[f], ki us kí sab ráhen rást hain[g]; wuh wafádár hai[h], aur dagá se mubarrá hai[i]; wuh sádiq aur amín hai.

5 Unhon ne áp ko kharáb kiyá[k]; un ká dág, wuh dág nahín hai, jo us ke laṛkon par hotá hai: we kajrau[l] aur gardankash hain.

6 Ai jáhil, aur ai beshu'úr logo! kyá tum KHUDÁWAND ká badlá yún utárte ho[m]? kyá wuh tumhárá báp[n] nahín hai, jis ne tumhen mol liyá[o]; kyá us ne tumhen khalq nahín kiyá[p], aur tumhen qawí nahín banáyá?

7 ¶ Agle waqt ko yád karo, aur agle zamánon kí muddaton ko socho; apne báp se púchho, aur wuh tumhen batáwegá[q]; aur apne buzurgon se, ki we tum se bayán karenge.

8 Jis waqt ki Haqq Ta'álá ne qaumon ko mírás bánṭí[r], aur us ne baní Ádam ko mutafarriq kiyá[s], usí waqt baní Isráel ke shumár ke muwáfiq gurohon kí hadden muqarrar kín.

9 Ki KHUDÁWAND ká hissa us ke log hain[t]; Ya'qúb us kí mírás kí milkíyat hai.

10 Us ne use wírán zamín, aur haulnák aur ujáṛ jangal men páyá[u]: wuh us ke gird húá, aur us ne use tarbiyat kiyá[x]; us ne us kí muháfazat apní ánkh kí putlí kí tarah kí[y].

11 Jis tarah 'uqáb apne khondhe ko hilátá hai, aur apne bachchon par phurphurátá hai, aur apne bázúon ko pheláke unhen letá hai, aur apne paron par unhen uṭhátá hai[z];

12 Us tarah KHUDÁWAND hí ne un kí rahbarí kí, aur us ke sáth koí ajnabí Iláh na thá.

13 Us ne use zamín kí únchí jagahon par sawár kiyá[a], táki wuh kheton ká hásil kháwe; aur us ne use chaṭán men se shahd, aur sakht patthar men se tel chusáyá[b]:

14 Aur gáo ke makkhan, aur bheṛ bakrí ke dúdh, barron kí charbí, aur Basan ke jane húe mendhon aur bakron, aur gehún ke gurdon kí charbí samet[c]; aur tú ne angúr ká khális shíra piyá.

15 ¶ Lekin Yasúrán moṭá ho gayá[d], aur láten chaláne lagá[e]; tú to moṭá ho gayá, aur bhárí paṛ gayá, aur charbí men chhip gayá[f]: tab us ne KHUDÁWAND apne Khháliq ko[g] chhoṛ diyá[h], aur apní naját ke paháṛ ho haqír jáná[i].

16 Unhon ne ajnabí ma'búdon ke sabab use gairat diláí[k]; aur we use nafratí kámon se gusse men láe.

17 Unhon ne Shaitánon ke liye qurbáníán guzráníṇ, na Khudá ke liye[l]; balki un ma'búdon ke liye, jin ko we na pahchánte the; we ma'búd, jo naye hain, jin se tere bápdáde na ḍarte the.

18 Tú us paháṛ se, jis ne tujhe paidá kiyá, gáfil húá[m]; aur us Khudá ko, jis ne tujhe súrat bakhshí, bhúl gayá[n].

19 Aur jab KHUDÁWAND ne yih

[d] Ist. 30. 19. aur 32. 1.
[e] Ist. 32. 5. Qáz. 2. 19.
[f] Paid. 49. 1. Ist. 4. 30.
[g] Ist. 28. 15.
[a] Ist. 4. 26. aur 30. 19. aur 31. 28. Zab. 50. 4. Yas. 1. 2. Yar. 2. 12. aur 6. 19.
[b] Yas. 55. 10, 11. 1 Qur. 3. 6, 7, 8.
[c] Zab. 72. 6 Mík. 5. 7.
[d] 1 Taw. 29. 11.
[e] 2 Sam. 22. 3. aur 23. 3. Zab. 18. 2, 31, 46. Hab. 1. 12.
[f] 2 Sam. 22. 31.
[g] Dán. 4. 37 Mük. 15. 3.
[h] Yar. 10. 10.
[i] Aiy. 34. 10. Zab. 92. 15.
[k] Ist. 31. 29.
[l] Mat. 17. 17. Lúq. 9. 41. Filip. 2. 15
[m] Zab. 116. 12.
[n] Yas. 63. 16.
[o] Zab. 74 2.
[p] 15 áyat. Yas. 27. 11. aur 44. 2.
[q] Khur. 13. 14. Zab. 44. 1. aur 78. 3, 4.
[r] A'am. 17. 26.
[s] Paid. 11. 8.
[t] Khur. 15. 16. aur 19. 5. 1 Sam. 10. 1 Zab. 78. 71.
[u] Ist. 8. 15. Yar. 2. 6. Húś. 13. 5.
[x] Ist. 4. 36.
[y] Zab. 17. 8. Amú. 7. 2. Zak. 2. 8.
[z] Khur. 19. 4 Ist. 1 31. Yas. 31. 5. aur 46. 4. aur 63. 9 Húś. 11. 3.
[a] Ist 33. 29 Yas 58. 14. Hiz. 36 2.
[b] Aiy. 29. 6 Zab. 81. 16
[c] Zab. 81. 16. aur 147. 14
[d] Ist. 33. 5, 26 Yas 44. 2.
[e] 1 Sam. 2. 29.
[f] Ist. 31. 20 Nahamy. 9 25. Zab. 17. 10. aur 5. 28. Húś. 13 6.
[g] Ist. 31. 16 Yas. 1. 4.
[h] 6 áyat. Yas. 51 13.
[i] 2 Sam. 22 47.
[k] Zab. 89 26. aur 95. 1.
[l] 1 Sal. 14. 22 1 Qur. 10. 20.
[l] Ahb. 17. 7. Zab 106. 37. 1 Qur 10. 20. Mük. 9. 20.
[m] Yas. 17. 10
[n] Yar. 2. 32.

Peshtar MASÍH se, 1451.

dekhá, to un se nafrat kí[o], ki us ke beṭe beṭíoṉ ne use gussa diláyá[p].

20 Aur us ne yih farmáyá, ki Maiṉ un se apná muṉh chhipáúṉgá[q], táki maiṉ dekhúṉ, ki un ká anjám kyá hogá; is liye ki we kaj nasl haiṉ, aur laṛke, jin meṉ amánat nahíṉ[r].

21 Unhoṉ ne us ke sabab se, jo Ḳhudá nahíṉ, mujhe gairat diláí[s], aur apní bátil bátoṉ se mujhe gussa diláyá[t]; so maiṉ bhí unheṉ us se, jo guroh nahíṉ, gairat meṉ ḍálúṉgá[u], aur ek be'aql qaum se unheṉ ḳhafá karúṉgá.

22 Kyúṉki mere gusse se ek ág bhaṛkí hai[x], ki jahannam ke asfal tak jalegí; aur zamín ko us kí roídagí samet khá jáegí, aur pahároṉ kí bunyád ko jalá degí.

23 Maiṉ un par baláoṉ ko firáwán karúṉgá, aur un par apne tír ḳharch karúṉgá[y].

24 We bhúkh se jal jáeṉge, aur sozinda garmí aur kaṛwí maut ke luqme howeṉge; maiṉ un par darindoṉ ke dántoṉ ko, aur zamín ke zahrdár sámpoṉ ko chhoṛúṉgá[z].

25 Báhar se talwár, aur andar ke makánoṉ se ḳhauf[a], jo jawán ko bhí, aur kuṉwárí ko bhí shírḳhwár ko bhí, búṛhe samet, halák karegá.

26 Maiṉ ne kahá, Maiṉ unheṉ kone kone mutafarriq kartá[b]; maiṉ ádmíoṉ ke darmiyán se un ke zikr ko miṭá detá.

27 Agar maiṉ dushman ke gazab ká andesha na kartá, tá na ho ki un ke dushman takabbur kareṉ, aur na ho ki we kaheṉ, Hamárá hí háth bálá húá; KHUDÁWAND ne yih sab kuchh nahíṉ kiyá[c].

28 Kyúṉki we ek guroh haiṉ, jo tadbír se ḳhálí haiṉ, aur un ko 'aql nahíṉ[d].

29 Kásh ki we dánishmand hote, ki we use samajhte[e], aur apní 'áqibat ká andesha karte[f].

30 To aisá hotá, ki un meṉ se ek shaḳhs ek hazár ko ragedtá, aur do shaḳhs das hazár ko bhagáte[g], agar un ká Paháṛ un ko bech na ḍáltá[h], aur KHUDÁWAND un ko asír na karwátá.

31 Kyúṉki un ká paháṛ aisá nahíṉ, jaisá hamárá Paháṛ hai[i]; aur yih bát hamáre dushman bhí jánte haiṉ[k].

32 Ki un ke ták Sadúm aur 'Amúrah ke tákoṉ kí tarah haiṉ[l]; aur un ke angúr zahre ke angúr haiṉ, aur un ke ḳhoshe niháyat talḳh:

33 Un ká shíra azhdahoṉ ká zahr hai[m], aur 'afíoṉ ká haláhal[n].

34 Kyá yih sab mujh pás zaḳhíra nahíṉ, aur mere ḳhazánoṉ meṉ sar-ba-muhr nahíṉ[o]?

35 Intiqám lená aur sazá dená merá kám hai[p]; un ke páṉw bar waqt phisaleṉge, ki un kí halákat ká din muttasil hai[q]; aur we musíbateṉ, jo un par wáqi' hoṉgí, jald chalí átí haiṉ.

36 Kyúṉki KHUDÁWAND apne bandoṉ kí 'adálat karegá[r], aur apní qaum se apne dil kí ḳhafagí dúr karegá[s], jab ki dekhegá, ki qúwat játí rahí, aur aslan panáh aur chhuṭkárá nahíṉ[t].

37 Aur kahegá, ki Un ke we ma'búd aur wuh paháṛ, ki jin ká unheṉ bharosá thá, kyá húe[u]?

38 Jinhoṉ ne un ke zabíhoṉ kí charbí kháí, aur un ke tapáwan kí mai pí, ab we uṭheṉ aur tumhárá chára kareṉ, aur tumháre himáyatí hoṉ.

39 Ab dekho, ki maiṉ hí akelá wuh húṉ[x], aur koí Ḳhudá mere siwá nahíṉ[y]; maiṉ hí mártá húṉ, aur maiṉ hí jilátá húṉ[z]; maiṉ hí zaḳhmí kartá húṉ, aur maiṉ hí changá kartá húṉ; aisá koí nahíṉ, jo mere háth se maḳhlasí de.

40 Ki maiṉ apná háth ásmán tak uṭhátá húṉ, aur kahtá húṉ, ki Maiṉ hamesha zinda húṉ,

41 Agar maiṉ apní daraḳhshán teg tez karúṉ[a], aur merá háth 'adálat pakṛe, to maiṉ apne dushmanoṉ se intiqám lúṉgá[b], aur un ko, jo merá kína rakhte haiṉ, sazá dúṉgá.

42 Maiṉ apne tíroṉ ko ḳhún se mast[c] karúṉgá, aur merí talwár gosht kháegí, maqtúloṉ ke lahú se, aur asíroṉ ke aur dushmanoṉ ke amíroṉ ke siroṉ se.

43 Ai guroho, us kí qaum ke sáth ḳhushí se gáo[d], is liye ki wuh apne bandoṉ ke ḳhún ká badlá[e] aur apne dushmanoṉ se intiqám legá[f], aur apní zamín aur apní qaum ká ámurzgár hogá[g].

44 ¶ Tab Músá aur Nún ke beṭe Yashú' ne us nagme kí sárí báteṉ ummat ko kah sunáíṉ.

---

[o] Qáz. 2. 14. [p] Yas. 1. 2. [q] Ist. 31. 17. [r] Yas. 30. 9. Mat. 17. 17. [s] 16 áyat. Zab. 78. 58. [t] 1 Sam. 12. 21. 1 Sal 16. 13, 26. Zab. 31. 6. Yar. 8. 19. aur 10. 8. aur 14. 22. Yún. 2. 8. A'am. 14. 15. [u] Hús 1. 10. Rúm. 10. 19. [x] Yar. 15. 14. aur 17. 4. Nau. 4. 11. [y] Zab. 7. 12, 13. Hiz. 5. 16. [z] Ahb. 26. 22. [a] Nau. 1. 20. Hiz. 7. 15. 2 Qur. 7. 5 [b] Hiz. 20. 13, 14, 23 [c] Zab. 140. 8. [d] Yas. 27. 11. Yar. 4. 22. [e] Ist. 5. 29. Zab. 81. 13. aur 107. 43. Lúq. 19. 42. [f] Yas. 47. 7. Nau. 1. 9. [g] Ahb. 26. 8. Yash. 23. 10. 2 Taw. 24. 24. [h] Yas. 30. 17. Zab. 44. 12. Yas. 50. 1. aur 52. 3. [i] 1 Sam. 2. 2. [k] 1 Sam. 4. 8. Yar. 40. 3.

[l] Yas. 1. 10. [m] Zab. 58. 4. [n] Zab. 140. 3. Rúm. 3. 13. [o] Aiy. 14. 17. Hús. 13. 12. Rúm. 2. 5. [p] Zab. 94. 1. Rúm. 12. 19. 'Ibrán. 10. 30. [q] 2 Pat. 2. 3. [r] Zab. 135. 14 [s] Qáz. 2. 18. Zab. 106. 45. Yar 31. 20. Yúe: 2. 14. [t] 2 Sal. 14. 26. [u] Qáz. 10. 14. Yar. 2. 28. [x] Zab. 102. 27. Yas. 41. 4. aur 48. 12. [y] Isa. 4. 35. Yas. 45. 5, 18, 22. [z] 1 Sam. 2. 6. 2 Sal. 5. 7. Aiy. 5. 18. Zab. 68. 20. Hús. 6. 1. [a] Yas. 27. 1. aur 34. 5. aur 66. 16. Hiz. 21. 9, 10, 14, 20. [b] Yas. 1. 24. Nahúm 1. 2. [c] Yar. 46. 10. [d] Rúm. 15. 10. [e] Muk. 6. 10. aur 19. 2. [f] 41 áyat. [g] Zab. 85. 1.

45 Aur jab Músá ye sárí báten sab baní Isráel ko kah chuká,

46 Tab us ne unhen kahá, ki In sárí báton se, jin ke liye áj ke din main tum par gawáhí detá hún, apne dil lagáo[h], aur apne laṛkon ko farmáo, ki dhyán rakhke is sharí'at kí sárí báton par 'amal karen.

47 Ki yih shai aisí nahín, jis se tumhen naf'a na ho; balki yih tumhárí zindagání hai[i], aur isí chíz ke bá'is se us sarzamín men, jahán tum Yardan pár utarte ho, ki us ke wáris ho jáo, tumhárí 'umr daráz hogí.

48 Aur KHUDÁWAND ne usí din Músá ko farmáyá[k];

49 'Abárím ke paháṛ par[l] Nabú kí chonṭí tak, jo Moáb kí zamín men Yaríhú ke muqábil hai, chaṛh já, aur Kan'án kí zamín ko, ki jise main Isráel kí milk kar dúngá, dekh.

50 Aur us paháṛ par, jis par tú játá hai, mar já, aur apne logon men shámil ho, jaise terá bháí Hárún Húr ke paháṛ par mar gayá[m], aur apne logon men já milá.

51 Is liye ki tum donon ne baní Isráel ke darmiyán dasht i Sín ke Qádis men Marîbah ke páni ke nazdík merá gunáh kiyá[n], aur tum ne baní Isráel ke darmiyán merí taqdís na kí[o].

52 Par tú us sarzamín ko, jo tere sámhne hai, dekh le[p]; lekin us sarzamín men, jo main baní Isráel ko 'ináyat kartá hún, dákhil na hogá.

XXXIII BÁB.

1 *Khudá kí hashmat.* 6 *Bárah firqon kí barakaten.* 26 *Isráel kí nekbakhtí.*

AUR yih wuh barakat hai[a] jo Músá, mard i Khudá ne[b], apne marne se áge baní Isráel ko bakhshí;

2 Aur kahá, ki KHUDÁWAND Síná se áyá, aur Sha'ír se tulú' húá[c], aur Fárán ke paháṛ se un par chamká; das hazár qudsíon ke sáth áyá[d]; aur us ke dahne háth ek átashí sharí'at un ke liye thí.

3 Hán, wuh qaum ke sáth kamál ikhlás se muhabbat rakhtá hai[e]; us ke sáre muqaddas[f] tere háth men hain; aur we tere qadamon ke nazdík hain[g]; aur terí ta'lím ko mánenge[h].

Peshtar MASÍH se, 1451.

h Ist. 6. 6. aur 11. 18. His. 40. 4.
i Ist. 30. 19. Ahb. 18. 5. Ams. 3. 2, 22. aur 4. 22. Rúm. 10. 5.
k Gin. 27. 12, 13.
l Gin. 33. 47, 48. Ist. 34. 1.
m Gin. 20. 25, 28. aur 33. 38.
n Gin. 20. 11, 12, 13. aur 27. 14.
o Dekho Ahb. 10. 3.
p Gin. 27. 12. Ist. 34. 4.
a Paid. 49. 28.
b Zab. 90, ká sarnáma.

1491.

c Khur. 19. 18, 20. Qáz. 5. 4, 5. Hab. 3. 3.
d Dekho Zab. 68. 17. Dán. 7. 10. A'am. 7. 53. Gal. 3. 19. 'Ibrán. 2. 2. Muká. 5. 11. aur 9. 16
e Khur. 19. 5. Ist. 7. 7, 8. Zab. 47. 4. Hos. 11. 1. Mal. 1. 2.
f Ist. 7. 6. 1 Sam. 2. 9. Zab. 50. 5.
g Lúq. 10. 39. A'am. 22. 3.
h Ams. 2. 1.

4 Músá ne ham ko ek sharí'at farmáí[i], Ya'qúb kí jamá'at kí mírás[k] ke liye.

5 Aur jis waqt qaum ke sardár, o baní Isráel ke firqe jam'a the, wuh Yasúrán[l] men bádsháh[m] thá.

6 ¶ Rúbin jíwe, aur na mare, aur us ká firqa thoṛá na ho.

7 ¶ Aur Yahúdáh ke liye us ne kahá, Ai KHUDÁWAND, Yahúdáh kí áwáz sun, aur use us ke logon men shámil kar; us ke háth us ke liye káfí howen[n], aur tú us ke dushmanon ke muqábil us kí qúwat ho[o].

8 ¶ Aur Láwí ke haqq men kahá, ki Tere Tummím aur tere Urím us muqaddas ádmí ke sáth howe[p], jise tú ne Massah men imtihán kiyá, aur jis ke sáth tú ne Marîbah ke chashmon par jhagṛá kiyá[q];

9 Jis ne apne báp aur apní má se kahá, ki Main ne un ko nahín dekhá; na us ne apne bháíon ko máná[r], na apne beṭon ko pahcháná; is liye ki unhon ne terí báton par dhyán rakhá, aur tere 'ahd kí muháfazat kí[s].

10 Terí sunnaten Ya'qúb ko sikhláwen, aur terí sharí'at Isráel ko[t]; we tere áge bakhúr rakhenge[u], aur chaṛháwe mazbah par chaṛháwenge[x].

11 Ai KHUDÁWAND, us ke asbáb men barakat de, aur us ke háthon ke kámon ko qabúl kar[y]: aur un kí kamaren jo us ká sámhná karen, aur un kí jo us ká kína rakhen, zakhmí kar, ki we phir na uṭh saken.

12 ¶ Aur yih Binyamín ke haqq men kahá, KHUDÁWAND ká habíb salámatí se búdobásh karegá, aur KHUDÁWAND ká sáyá sáre din us ke girdágird hogá, aur wuh us ke donon shánon ke bích basegá.

13 ¶ Aur Yúsuf ke haqq men kahá, ki Us kí zamín men Khudá kí barakat[z] howe, ásmán kí tuhfa chízon, aur shabnam ke sabab[a], aur gahráo ke sabab, jo past makán men sábit hai.

14 Aur áftáb ke tuhfa hásilon, aur máhtáb kí tuhfa nikálí húí chízon ke sabab:

15 Aur qadímí paháṛon[b] ke suthre tuhfon, aur ṭílon[c] kí abadí tuhfa chízon ke sabab;

16 Aur zamín kí tuhfa chízon, aur us kí púrí ke sabab; aur Us

Peshtar MASÍH se, 1451.

i Yúh. 1. 17. aur 7. 19.
k Zab. 119. 111.
l Ist. 32. 15
m Dekho Paid. 36. 31. Qáz. 9. 2. aur 17. 6.
n Paid. 49. 8.
o Zab. 146. 5.
p Khur. 28. 30
q Khur. 17. 7. Gin. 20. 13. Ist. 8. 2, 3, 16. Zab. 81. 7.
r Khur. 32. 26, 27, 28.
s Dekho Mal. 2. 5, 6.
t Ahb. 10. 11. Ist. 17. 9, 10, 11. aur 24. 8. His. 44. 23, 24. Mal. 2. 7
u Khur. 30. 7, 8. Gin. 16. 40. 1 Sam. 2. 28.
x Ahb. 1. 9, 13, 17. Zab. 51. 19 Hiz. 43. 27.
y 2 Sam. 24. 23. Zab. 20. 3. His. 20. 40, 41. aur 43. 27.
z Paid. 49. 25.
a Paid. 27. 28.
b Paid. 49. 26.
c Hab. 3. 6.

Peshtar MASÍH se, 1451.

kí ḳhairḳhwáhí jo búṭe meṉ rahtá thá[d], Yúsuf ke sir par utre, aur us kí chánd par, jo apne bhaíoṉ meṉ nazír hai[e].

17 Us kí shándárí aisí ho, jaise us ke bail ke palauṭhe[f] kí, aur us ke síng arne ke se síng howeṉ[g]; wuh unhíṉ se qaumoṉ ko zamín kí sarhaddoṉ tak relegá[h]; we Ifráím ke das hazár haiṉ, aur we Munassí ke hazároṉ[i].

18 ¶ Aur Zabulún ke haqq meṉ kahá, Ai Zabulún, tú apne báhir jáne meṉ shád ho; aur Ishakár, tú apne ḳhaimoṉ meṉ[k].

19 We jamá'atoṉ ko paháṛ par buláeṉge[l], aur waháṉ sidq kí qurbáníáṉ zabh kareṉge[m]; is liye ki we daryáoṉ kí firáwání ko, aur ḳhazánoṉ ko, jo retí meṉ chhipe haiṉ, chúseṉge.

20 ¶ Aur Jadd ke haqq meṉ kahá, Mubárak hai wuh, jo Jadd ko phailáwe[n]; wuh sher kí mánind paṛá rahtá hai, jo chánd ko bázú samet pháṛtá hai.

21 Us ne pahle hissa apne liye mu'aiyan kiyá[o], ki wuh waháṉ hákim ke hisse meṉ mahfúz húá; aur wuh ummat ke raísoṉ ke sáth áyá[p]; wuh ḲHUDÁWAND kí sadáqat 'amal meṉ láyá, aur us kí 'adálat Isráel ke sáth.

22 ¶ Aur Dán ke haqq meṉ kahá, Dán ek sherjawán hai, jo Basan se uchhlegá[q].

23 ¶ Aur Naftálí ke haqq meṉ kahá, Ai Naftálí, tú fazl se bharpúr[r], aur ḲHUDÁWAND kí barakatoṉ se ma'múr ho; tú magrib aur janúb ká málik ho[s].

24 ¶ Aur Yasar ke haqq meṉ kahá, Yasar auláḍ se barakat páwe, aur apne bháíoṉ ká maqbúl ho[t]; aur apná páṉw tel meṉ ḍubowe[u].

25 Tere júte lohe pítal se hoṉ, aur tere zamáne ke muwáfiq terí qúwat ho.

26 ¶ Yasúrán[x] ke Ḳhudá kí mánind koí nahíṉ[y], jo ásmán par terí madad ke liye sawár hai, aur us kí jalálat bádaloṉ par hai[z].

27 Wuh qadím Ḳhudá terí panáh hai[a], aur us ke abadí bázú tere níche haiṉ, aur wuh dushmanoṉ ko tere áge se hánkegá, aur kahegá, ki Unheṉ halák kar[b].

28 Aur Isráel tanhá diljama'í ke sáth sukúnat karegá[c]: Ya'qúb ká chashma galla aur mai kí zamín par hogá[d]; balki us ke ásmán se os giregí[e].

29 Ai Isráel, tú ḳhushhál hai[f]: aur ai ummat, tujh sá kaun hai, ki ḲHUDÁWAND ne tujhe bacháyá hai[g]: wuh tere cháre ke liye sipar[h], aur terí 'izzat kí talwár hai! Tere dushman tere áge muzmahill hoṉge[i], aur tú un ke únche makánoṉ ko pámál karegá[k].

d Khur. 3.2,4. A'am. 7. 30, 35. e Paid. 49. 26. f 1 Taw. 5. 1. g Gin. 23. 22. Zab. 92. 10. h 1 Sal. 22. 11. Zab. 44. 5. i Paid. 48. 19. k Paid. 49. 13, 14, 15. l Yas. 2. 3. m Zab. 4. 5. n Dekho Yash. 13. 10, wag. 1 Taw. 12. 8, wag. o Gin. 32. 16, 17, wag. p Yash. 4. 12. q Yash 19 47. Qáz. 18. 27. r Paid. 49. 21. s Dekho Yash. 19. 32, wag. t Paid. 49. 20 u Dekho Aly. 29. 6. x Khur. 15. 11. Zab. 86. 8. Yar. 10. 6. y Ist. 32. 15. z Zab. 68. 4. 33, 34. aur 104. 3. Hab. 3. 8. a Zab. 90. 1. b Ist. 9. 3, 4, 5. c Gin. 23. 9. Yar. 23. 6. aur 33. 16.

d Ist. 8. 7, 8. e Paid. 27. 28. Ist. 11. 11. f Zab. 144. 15 g 2 Sam. 7. 23. h Zab. 115. 9, 10, 11. i 1 Sam. 22. 45. Zab. 18. 44. aur 66. 3. aur 81. 15. k Ist. 32. 13.

XXXIV BÁB.

1 Nabú ke paháṛ par chaṛhke, Músá mulk i Kan'án ko dúr se dekhtá. 5 Waháṉ us kí wafát hotí. 6 Us ke dafan ká ahwál. 7 Us kí 'umr. 8 Us ke liye tís din tak mátam kar rahe. 9 Yashú' jánishin hotá. 11 Músá kí fazílat.

AUR Músá Moáb ke maidánoṉ se Nabú ke paháṛ par Pisgah kí chonṭí par, jo Yaríhú ke muqábil hai, chaṛh gayá[a], aur ḲHUDÁWAND ne sárí zamín, Jili'ád se leke[b] Dán tak[c];

2 Aur sárí zamín Naftálí, aur Ifráím, aur Munassí kí, aur sárí zamín Yahúdáh kí, pachhim ke daryá tak[d];

3 Aur janúb samet, aur wádí Yaríhú ká maidán, jo ḳhurme ká shahr hai[e], Zugr tak, us ko dikháí.

4 Aur ḲHUDÁWAND ne use farmáyá, ki Yih wuh sarzamín hai, jis kí bábat maiṉ ne Abirahám, aur Iz,hák aur Ya'qúb se qasam karke kahá, ki Maiṉ use terí nasl ko dúṉgá[f], jise maiṉ ne tujhe rúbarú dikháyá; lekin tú us meṉ na guzregá[g].

5 ¶ So ḲHUDÁWAND ká banda Músá ḲHUDÁWAND ke hukm ke muwáfiq, Moáb kí sarzamín meṉ mar gayá[h].

6 Aur use Moáb kí ek wádí meṉ Bait-Fagúr ke muqábil gáṛá; par áj ke din tak kisí ne us qabr ko na pahcháná[i].

7 ¶ Aur Músá apne marne ke waqt ek sau bís baras ká thá[k], ki na us kí ánkheṉ ḍhundhláíṉ, aur na us kí tázagí játí rahí[l].

8 ¶ So baní Isráel Músá ke liye Moáb ke jangal ke maidánoṉ meṉ tís din tak royá kíe[m]; aur un ke rone píṭne ke din Músá ke liye áḳhir húe.

9 ¶ Aur Nún ká beṭá Yashú' rúh i hikmat se ma'múr húá[n]; kyúṉki Músá ne apne háth us par rakhe the[o]; aur baní Isráel ne

Peshtar MASÍH se, 1451.

a Gin. 27. 12. aur 33. 47. Ist. 32. 49. b Ist. 3. 27. c Paid. 14. 14. d Ist. 11. 24. e Qáz. 1. 16. aur 3. 13. 2 Taw. 28. 15. f Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 18. aur 26. 3. aur 28. 13. g Ist. 3. 27. aur 32. 52. h Ist. 32. 50. Yash. 1. 1, 2. i Dekho Yahúd. 9. k Ist. 31. 2. l Dekho Paid. 27. 1. aur 48. 10. Yash. 14. 10, 11. 1451. m Dekho Paid. 50. 3, 10. Gin. 20. 29. n Yas. 11. 2. Dán. 6. 3. o Gin. 27. 18, 23.

Peshtar MASÍH se, 1451.

us kí farmánbardárí kí; aur jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá, waisáhí kiyá.

10 ¶ Ab tak baní Isráel meṉ Músá kí mánind koí nabí qáim nahíṉ húá[p], jis se KHUDÁWAND ámne sámhne muláqát kartá[q],

11 Un sab 'ajáib aur garáib meṉ, jin ke karne ke liye, Fira'ún aur us ke sab khádimoṉ aur sárí zamín ke sámhne, KHUDÁWAND ne Misr kí zamín meṉ use bhejá thá[r],

12 Aur sáre qawí háth, aur baṛe khauf meṉ, jo Músá ne tamám baní Isráel ke áge kíe.

[p] Dekho Ist. 18. 15, 18. [q] Khur. 33. 11. Gin. 12. 6, 8. Ist. 5. 4. [r] Ist. 4. 34. aur 7. 19.

YASHU' KÍ KITÁB.

I BÁB.

1 Yahowáh Yashú' ko muqarrar kartá ki Músá ká jánishín howe. 3 Zamín i mau'úd kí sarhadden. 5, 9 Khudá Yashú' ke madadgár hone ká wa'da kartá. 8 Us ko sikhlátá. 10 Yashú' logoṉ ko Yardan ke pár jáne ke liye taiyár karátá. 12 Yashú' aṛhái firqoṉ ko us iqrár ko yád dilátá jise unhoṉ ne Músá ke sáth kiyá thá. 16 Us se tábi'dárí karne ká iqrár karte.

JAB KHUDÁWAND ká banda Músá mar gayá, to yúṉ húá, ki KHUDÁWAND ne Nún ke beṭe Yashú' ko, jo Músá ká khádim thá[a], farmáyá, ki

2 Merá banda Músá mará[b]; so ab tú uṭh, aur Yardan pár is ummat samet us sarzamín ko, jo maiṉ unheṉ detá húṉ, ya'ne baní Isráel ko, utar já.

3 Jis jagah ko tere páṉwoṉ ke talwe pámál kareṉge, wuh sab maiṉ tujhe 'ináyat kar chuká, jaisá maiṉ ne Músá se kahá[c].

4 Bayábán aur us Lubnán se leke Furát tak, jo baṛí nahr hai, Hittíoṉ kí sárí sarzamín aur daryá e a'zam tak, jo magrib kí samt hai, tumhárí sarhadd hogí[d].

5 Tere jíte jí koí terá sámhná na kar sakegá[e]; jis tarah maiṉ Músá ke sáth thá[f], tere sáth rahúṉgá[g], na tujh se gáfil hoúṉgá, aur na tujhe chhoṛúṉgá[h].

6 Mazbúti aur diláwarí kar[i]; is liye ki tú yih sarzamín, jo maiṉ ne qasam kháke un ke bápdádoṉ ko dene kahá hai, mírás ke taur par is jamá'at kí mírás kar degá.

7 Magar tú mazbúti aur khúb diláwarí kar, táki tú us sab sharí'at ke muwáfiq, jis ká mere bande Músá ne tujh ko hukm kiyá[k], 'amal kare. Us se dahne yá báeṉ háth ko mat phir[l], táki waháṉ, jaháṉ jaháṉ tú játá hai, kámyáb ho.

8 Us sharí'at kí kitáb ká zikr tere muṉh se chhúṭ na jáwe[m], balki tú rát din us kí tiláwat kiyá kar[n], táki tú us sab par, jo us meṉ likhá hai, dhyán rakhke 'amal kare; tab tú apní ráh meṉ kámyáb aur mudabbir hogá.

9 Kyá maiṉ ne tujh ko hukm nahíṉ kiyá[o], ki mazbúti aur diláwarí kar? khauf aur dahshat na khá[p]; kyúṉki KHUDÁWAND terá Khudá, jaháṉ jaháṉ tú játá hai, tere sáth hai.

10 ¶ Tab Yashú' ne ummat ke mansabdároṉ ko farmáyá, ki

11 Tum lashkar ke darmiyán guzar karo, aur jamá'at ko hukm karo, ki apne liye tosha taiyár kare; is liye ki tum tín din ba'd is Yardan pár utroge[q], táki us zamín ke, jo KHUDÁWAND tumhárá Khudá tum ko detá hai, málik ho.

12 ¶ Aur baní Rúbin aur baní Jadd aur ádhe firqe baní Munassí ko Yashú' ne farmáyá;

13 Us bát ko, jo KHUDÁWAND ke bande Músá ne tumheṉ farmáí, yád karo[r], ki KHUDÁWAND tumhárá Khudá tum ko árám bakhshtá hai, aur yih sarzamín tum ko detá hai.

14 Tumhárí joróáṉ aur tumháre bachche aur tumhárí mawáshí us zamín par, jo Músá ne Yardan ke isí taraf tum ko dí hai, raheṉ; aur tum sab apne pahlawánoṉ samet pare bándhke apne bháíoṉ ke áge áge musallah hoke 'ubúr karo, aur un kí madad karo;

15 Jab tak ki KHUDÁWAND tum-

[a] Khur. 24. 13. Ist. 1. 38. [b] Ist. 34. 5. [c] Ist. 11. 24. Yash. 14. 9. [d] Paid. 15. 18. Khur. 23. 31. Gin. 34. 3,-12. [e] Ist. 7. 24. [f] Khur. 3. 12. [g] Ist. 31. 8, 23. 8, 17 áyateṉ. Yash. 3. 7. aur 6. 27. Yas. 43. 2, 5. [h] Ist. 31. 6, 8. 'Ibrán. 13. 5. [i] Ist. 31. 7, 23. [k] Gin. 27. 23. Ist. 31. 7. Yash. 11. 15. [l] Ist. 5. 32. aur 28. 14. [m] Ist. 17. 18, 19. [n] Zab. 1. 2. [o] Ist. 31. 23. [p] Zab. 27. 1. Yar. 1. 8. [q] Yash. 3. 2. Dekho Ist. 9. 1. aur 11. 31. [r] Gin. 32. 20, —28. Yash. 22. 2, 3, 4.

Peshtar MASÍH se, 1451.

háre bháíon ko chain de, jaise us ne tumhen dí hai, aur we bhí us zamín ke, jo KHUDAWAND tumhárá Khudá unhen detá hai, wáris hon. Tab tum us zamín par, jo tumhárí mírás hai, aur KHUDAWAND ke bande Músá ne Yardan ke pár mashriq kí samt tumhen dí hai, phir áiyo[s], aur us ke málik hújiyo.

16 ¶ Tab unhon ne Yashú' ko jawáb diyá, ki Jo jo tú ne hamen farmáyá ham wuh karenge; aur jahán jahán tú hamen bhejegá ham jáenge.

17 Jis tarah ham ne sab báton men Músá kí farmánbardárí kí, isí tarah terí bhí tabí'at karenge: magar KHUDAWAND terá Khudá, jis tarah Músá ke sáth thá, tere sáth bhí rahe[t].

18 Jo koí tere hukm kí mukhálafat kare, aur terí sárí báton ká, jo tú use farmáwe, shanawá na ho, már dálá jáe: tú faqat mazbútí aur diláwarí kar.

[s] Yash. 22. 4, wag.
[t] 5 áyat. 1 Sam. 20. 13. 1 Sal. 1. 37.

II BAB.

1 Ráhab do jásúson ko, jo Sittim se bheje gae the, utárke apne ghar men chhipátí. 8 Us 'ahd ká ahwál jo us ke aur un donon ke darmiyán húá. 23 Un ke laut jáne aur un kí kaifiyat ká ahwál.

TAB Nún ke beṭe Yashú' ne Sittim[a] se do mard bheje, ki chhipke jásúsí karen; aur unhen kahá, ki Jáo, us zamín ko, aur Yaríhú ko dekho. Chunánchi we gae, aur ek fáhisha ke ghar men[b], jis ká nám Ráhab thá[c], áe, aur shab-básh húe.

2 Tab Yaríhú ke bádsháh ko khabar pahunchí[d] ki Dekh, áj rát baní Isráel ke log yahán dákhil húe hain, táki zamín kí jásúsí karen.

3 Yaríhú ke bádsháh ne Ráhab ko kahlá bhejá, ki Un logon ko, jo tujh pás áe hain, jo tere ghar men utre hain, nikál de; is liye ki we sárí zamín kí jásúsí karne ko áe hain.

4 Tab us 'aurat ne un donon mardon ko leke chhipá rakhá[e], aur yún kahá, ki Mere pás áe to the; par main nahín jántí hún, ki kahán ke the:

5 So rát ko jab darwáze band húe, to we mard andhere men nikal gae; aur main nahín jántí hún, ki we mard kahán gae: so jald un ká píchhá karo, ki tum unhen páoge.

6 Aur wuh unhen apní chhat par chaṛhá le gaí, aur san kí lakṛíon ke níche, jo chhat par tartíb se paṛí thín, chhipáyá[f].

7 Aur log un ke píchhe Yardan kí ráh páyábon tak gae; aur jyúnhín un ke píchhá-karnewále rawána húe, wúnhín unhon ne pháṭak band kar liyá.

8 ¶ Aur wuh 'aurat, us se peshtar ki we soen, un pás chhat par chaṛh gaí;

9 Aur unhen kahá, Mujhe yaqín húá, ki KHUDAWAND ne yih sarzamín tumhen 'atá kí, aur bilfi'al tumhárá ru'ab ham par gálib húá hai[g], aur is sarzamín ke sáre basnewále tumháre áge pighal gae hain.

10 Ki ham ne suná, jab ki tum Misr se báhar nikle, to KHUDAWAND ne tumháre áge daryá e Qulzum ke páníon ko kis tarah sukhá diyá[h], aur tum ne Amúríon ke do bádsháhon Saihún aur 'Új se, jo Yardan ke pár the, kyá kiyá, aur kyúnkar unhen nest o nábúd kiyá[i].

11 Aur ham ne jyúnhín yih sab kuchh suná[k], to hamáre dil gudáz ho gae[l], aur kisí men tumháre muqábale kí zarra jur,at báqí na rahí; kyúnki KHUDAWAND tumhárá Khudá úpar ásmán ká, aur níche zamín ká Khudá hai[m].

12 So ab mujh se KHUDAWAND kí qasam kíjiye; azbaski main ne tum par mihrbání kí hai[n], tum bhí mere báp ke gharáne par mihrbání karo[o], aur mujhe ek sachchí nishání do[p];

13 Mere báp aur merí má ko, aur mere bháíon aur bahinon ko, us sab samet, jo un ká hai, bacháo, aur hamárí jánon ko maut se makhlasí do.

14 Unhon ne use jawáb diyá, ki hamárí jánen maut ke liye tumhárí jánon ke 'iwaz hain. Agar tú hamárá yih hál bayán na kare, aur aisá ho, ki KHUDAWAND is sarzamín par hamen musallit kare, to ham tere sáth mihrbání aur wafádárí se sulúk karenge[q].

15 Tab us ne unhen rassí se daríche kí ráh se níche utár diyá[r]; ki us ká ghar shahrpanáh se lagá húá thá, aur wuh díwár par búdobásh kartí thí.

[a] Gin. 25. 1.
[b] 'Ibrán. 11. 31. Ya'q. 2. 25.
[c] Mat. 1. 5.
[d] Zab. 127. 1. Ams. 21.30.
[e] Dekho 2 Sam. 17. 18, 20.
[f] Dekho Khur. 1. 17. 2 Sam. 17. 19.
[g] Paid. 35. 5. Khur. 23. 27. Isti. 2. 25. aur 11. 25.
[h] Khur. 14. 21. Yash. 4. 23.
[i] Gin. 21. 24, 34, 35.
[k] Khur. 15. 14, 15.
[l] Yash. 5. 1. aur 7. 5 Yas. 13. 7.
[m] Ist. 4. 39.
[n] Dekho 1 Sam. 20. 14, 15, 17.
[o] Dekho 1 Tim. 5. 8.
[p] 18 áyat.
[q] Qaz. 1. 24. Mat. 5. 7.
[r] A'am. 9. 25.

Peshtar MASÍH se, 1451.

16 Aur us ne unhen kahá, ki Pahár par charh jáo, na ho ki ta'áqub karnewále tum ko páen; so tum tín din tak chhipe raho, jab tak ki muta'aqqib phir áwen; ba'd us ke tum apní ráh chale jáiyo.

17 Tab un mardon ne use kahá, Is qasam ká, jo tú ne ham se kí, ham par ilzám nahín[s].

18 Dekh, jab ham is zamín men áwenge, to yih qirmizí sút kí dorí is daríche se bándhiyo, ki jis se tú ne hamen níche latká diyá[t], aur apne báp, aur apní má, aur apne bháíon, aur apne báp ke sáre gharáne ko apne pás ghar men jam'a kíjiyo[u];

19 Aur aisá hogá, ki jo koí tere ghar ke darwáze se báhar jáegá, to us ká khún usí kí gardan par hogá, aur ham begunáh honge; aur jo koí tere sáth hogá, agar kisí ká háth us par chale, to us ká khún ham par hai[x].

20 Aur agar tú hamárá yih hál bayán karegí, to ham us qasam se, jo tú ne ham se kí, báhar honge.

21 Wuh bolí, Jaisá tum ne kahá, waisá hí ho; so unhen widá' kiyá, aur we rawána húe. Tab us ne qirmizí sút kí dorí khirkí se bándhí.

22 Aur we wahán se chalke tín din tak pahár par rahe, jab tak ki we píchhá-karnewále phir áe. Aur un píchhá-karnewálon ne un ko tamám ráh men dhúndhá, aur na páyá.

23 ¶ Tab we donon mard phire, aur pahár se utre, aur pár húe, aur Nún ke bete Yashú' pás áe, aur apní sárí sarguzasht us se kahí.

24 Aur unhon ne Yashú' ko kahá, ki KHUDÁWAND ne yih sárí zamín hamáre qabze men kar dí[y], aur is mulk ke sáre basnewále bhí hamáre áge pighal gae hain.

s Khur. 20. 7.
t 12 áyat.
u Yash. 6. 23.
x Mat. 27. 25.
y Khur. 23 31. Yash. 6. 2. aur 21. 44.

III BÁB.

1 Yashú' Yardan ke kanáre par pahunchtá. 2 Mansabdár logon ko sikhláte ki kyúnkar daryá ke 'ubúr karen. 7 Yahowáh Yashú' ko 'azmat bakhshne ká wa'da kartá. 14 Yardan ká pání do hisse hojátá.

TAB Yashú' subh sawere uthá, aur Sittim[a] se kúch kiyá, aur sáre baní Isráel samet Yardan pás áyá, aur pár utarne se áge wahán maqám kiyá.

2 Aur tín din ke ba'd[b] mansabdáron ne lashkar ke darmiyán guzar kiyá, aur logon ko hukm kiyá, ki

3 Jab tum KHUDÁWAND apne Khudá ke 'ahdnáme ke sandúq ko[c], aur káhin aur Láwí ko use uthāte húe[d] dekho, tab tum apní jagah se kúch karo, aur us ke píchhe chalo.

4 Lekin tumháre aur us ke darmiyán do hazár háth farq rahe, aur us ke nazdík na áo[e]; táki tum us ráh ko, jis se tumhen guzarná zarúr hai, pahcháno; is liye ki tum us ráh se kabhú nahín guzre.

5 Aur Yashú' ne logon ko kahá, Apne taín muqaddas karo[f]; kyúnki KHUDÁWAND tumháre darmiyán 'ajáibát záhir karegá.

6 Phir Yashú' ne káhinon ko kahá, ki Tum 'ahdnáme ke sandúq ko utháo, aur logon ke áge áge pár utro[g]. Chunánchi unhon ne 'ahdnáme ke sandúq ko utháyá, aur jamá'at ke áge áge chale.

7 ¶ Tab KHUDÁWAND ne Yashú' ko farmáyá, Áj ke din se main baní Isráel ko terí 'azmat dikhláná shurú' karúngá[h]; táki we jánen, ki jis tarah main Músá ke sáth thá, tere bhí sáth hoúngá[i].

8 Aur tú un káhinon ko, jo 'ahdnáme ke sandúq ke hámil hain[k], hukm kar, ki Jab tum Yardan ke kanáre par pahuncho, to wahán khare ho rahiyo[l].

9 ¶ So Yashú' ne baní Isráel se kahá, ki Idhar áo, aur KHUDÁWAND apne Khudá kí báten suno.

10 Aur Yashú' ne kahá, Ab is se tum yaqín karoge, ki zinda Khudá[m] tumháre darmiyán hai, aur wuh Kan'áníon, aur Hittíon, aur Hawíon, aur Farizzíon, aur Jirjásíon, aur Amúríon aur Yabúsíon ko tumháre áge se daf'a karegá[n].

11 Dekho, us ke 'ahdnáme ká sandúq, jo sárí zamín ká Málik hai[o], tumháre áge Yardan se guzartá hai.

12 So ab tum bárah shakhs Isráel ke sibton men se, sibt píchhe ek mard lo[p].

13 Aur aisá hogá, ki jab káhin KHUDÁWAND sárí dunyá ke málik[q] ke 'ahdnáme ká sandúq uthāte hain, jis waqt apne pánw Yardan ke pání men dharenge[r], usí waqt

a Yash. 2. 1.
b Yash. 1. 10, 11.
c Dekho Gin. 10. 33.
d Ist. 31. 9, 25
e Khur. 19 12
f Khur. 19. 10, 14. 15. Ahb. 20. 7. Gin. 11. 18. Yash. 7. 13. 1 Sam. 16. 5. Yúel 2. 16.
g Gin. 4. 15
h Yash. 4. 14. 1 Taw. 29 25. 2 Taw. 1. 1
i Yash. 1. 5.
k 3 áyat.
l 17 áyat.
m Ist. 5. 26. 1 Sam. 17. 26. 2 Sal. 19 4 Hús. 1. 10. Mat. 16. 16. 1 Tas. 1. 9
n Khur. 33. 2. Ist 7. 1. Zab. 44. 2.
o 13 áyat. Mík. 4. 13. Zak. 4. 14. aur 6. 5.
p Yash. 4. 2.
q 11 áyat.
r 15, 16 áyaten.

Peshtar MASÍH se, 1451.

Yardan ká pání, jo úpar kí samt se bahtá hai, waháṉ jam'a hoke ḍher ho jáegá[a].

14 ¶ Aur aisá húá, ki jab lashkar ne apne ḳhaimoṉ se kúch kiyá, táki Yardan ke pár ho, aur káhinoṉ ne ummat ke áge 'ahdnáme ke sandúq ko uṭháyá[t],

15 Aur 'ahdnáme ke sandúq ke uṭhánewále Yardan tak áe, aur un káhinoṉ ke páṉw, jo sandúq ko uṭháe húe the, kanáre ke pání meṉ ḍúbe[u], (ki Yardan ká daryá sárí fasl i ḳharíf meṉ[x] har taraf se apne sab kanároṉ par chaṛhá húá hotá hai[y],)

16 To wúṉhíṉ úpar kí samt ká bahnewálá pání un se niháyat dúr Adam meṉ, jo shahr i Zartán[z] ke nazdík hai, ṭhahrá, aur ḍher kí tarah buland húá, aur baháo ká pání maidán ke daryá[a], ya'ne daryá e shor[b] tak, tamám aur munqati' húá, aur jamá'at Yaríhú ke muqábil pár húí.

17 Aur we káhin, jo ḲHUDAWAND ke 'ahdnáme ká sandúq uṭháe húe the, Yardan ke bíchoṉ bích súkhí zamín par khaṛe ho rahe, aur sáre baní Isráel ḳhushk zamín par se guzre[c], yaháṉ tak ki sárí jamá'at ḳhushkí se Yardan ke pár guzrí.

IV BAB.

1 *Bárah ádmí muqarrar hote ki bárah patthar Yardan meṉ se yádgárí ke wáste nikál lejáweṉ.* 9 *Bárah aur patthar Yardan kí tháh meṉ nasb kí,e játe.* 10, 19 *Log daryá ke pár játe.* 14 *Ḳhudá Yashú' ko 'azmat bakhshtá.* 20 *We bárah patthar Jiljál meṉ nasb kí,e játe.*

AUR yúṉ húá, ki jab sárí qaum Yardan pár húí[a], to ḲHUDAWAND ne Yashú' ko farmáyá, ki

2 Sibt píchhe ek ek mard karke tú jamá'at meṉ se bárah mard le[b], aur unheṉ hukm kar, ki

3 Tum apne liye Yardan ke bíchoṉ bích meṉ us jagah se, jaháṉ káhinoṉ ke qadam sábit hoṉ[c], bárah patthar lo, aur unheṉ sáth le jáke us jagah par, jo áj kí rát tumhárí ḳhaimagáh hai[d], nasb karo.

4 Tab Yashú' ne un bárah mardoṉ ko, jinheṉ us ne baní Isráel meṉ se, sibt píchhe ek ek mard karke, taiyár kiyá thá, buláyá.

5 Aur Yashú' ne unheṉ kahá, ki Yardan ke bích ḲHUDAWAND apne Ḳhudá ke 'ahdnáme ke sandúq ke áge guzro, aur har ek tum meṉ se baní Isráel ke sibtoṉ ke 'adad ke mutábiq ek ek patthar apne kándhe par uṭháwe, táki yih tumháre darmiyán ek nishán ho.

6 Aur tab tumhárí auláci zamán i áyanda meṉ tum se istifsár kare[e], ki Ye kaise patthar haiṉ?

7 To tum unheṉ jawáb do, ki Yardan ká pání ḲHUDAWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ke áge do hisse ho gayá thá[f]; jis waqt ki wuh Yardan se guzrá, to Yardan ká pání do hisse húá: so ye patthar abad tak yádgárí ke wáste[g] baní Isráel ke liye raheṉge.

8 Chunánchi baní Isráel ne, jaisá Yashú' ne farmáyá thá, kiyá, aur jaisá ḲHUDAWAND ne Yashú' ko irshád kiyá thá, unhoṉ ne baní Isráel ke sibtoṉ ke 'adad ke mutábiq Yardan ke bíchoṉ bích se bárah patthar lí,e, aur unheṉ us jagah tak, jaháṉ we shab-básh húe the, apne sáth pár le gáe, aur waháṉ unheṉ rakh diyá.

9 Aur Yashú' ne Yardan ke bíchoṉ bích us jagah par, jaháṉ un káhinoṉ ke qadam sábit húe, jo 'ahdnáme ke sandúq ke hámil the, bárah patthar nasb kí,e: chunánchi we áj ke din tak waháṉ haiṉ.

10 ¶ So káhin sandúq ko uṭháe húe Yardan ke bíchoṉ bích khaṛe rahe, jab tak ki har ek bát, jo ḲHUDAWAND ne Yashú' ko farmáí thí, ki Músá ke hukmoṉ ke mutábiq jamá'at ko kahe, tamám ho chukí; ba'd us ke jamá'at ne jaldí kí aur pár guzrí.

11 Jab sárí jamá'at pár guzar gaí, to káhin jamá'at ke áge áge ḲHUDAWAND ká sandúq lí,e húe pár gae.

12 Tab baní Rúbin aur baní Jadd aur ádhá sibt baní Munassí ká musallah hoke baní Isráel ke áge guzre, jaisá ki Músá ne unheṉ farmáyá thá[h]:

13 Qaríb chálís hazár ke jang ke wáste taiyár, ḲHUDAWAND ke huzúr muqabale ke liye, Yaríhú ke maidán meṉ pár utre.

14 ¶ Us din ḲHUDAWAND ne sab baní Isráel kí nazaroṉ meṉ Yashú' ko 'azmat bakhshí[i], ki we jis tarah Músá se tá dam i zíst ḍarte the, isí tarah we us se bhí ḍarte rahe.

[a] Zab. 78. 13. aur 114. 3.
[t] A'am. 7. 45.
[u] 13 áyat.
[x] Yash. 4. 18. aur 5. 10, 12.
[y] 1 Taw. 12. 15. Yar. 12. 5. aur 49. 19.
[z] 1 Sal. 4. 12. aur 7. 46.
[a] Ist. 3. 17.
[b] Paid. 14. 3. Gin. 34. 3.
[c] Dekho Ḳhur. 14. 29.
[a] Ist. 27. 2. Yash. 3. 17
[b] Yash. 3. 12.
[c] Yash. 3. 13.
[d] 19, 20 áyaten.
[e] 21 áyat. Ḳhur. 12. 26. aur 13. 14. Ist. 6. 20. Zab. 44. 1. aur 78. 3, 4, 5, 6.
[f] Yash. 3. 13, 16.
[g] Ḳhur. 12. 14. Gin. 16. 40.
[h] Gin. 32. 20, 27. 28.
[i] Yash. 3. 7.

Pesh tar Masíh se, 1451.

15 Tab Ḳhudáwand ne Yashú' ko farmáyá,

16 Ki un káhinoṉ ko, jo 'ahdnáme ká sandúq[k] uṭháte haiṉ, farmá, ki Yardan se chaṛho.

17 Chunánchi Yashú' ne káhinoṉ ko kahá, ki Yardan se chaṛh jáo.

18 Aur aisá húá, ki jyúṉhíṉ we káhin, jo Ḳhudáwand ke 'ahdnáme ká sandúq uṭháe húe the, Yardan ke darmiyán se chaṛhe, aur un ke páoṉ ke talwe ḳhushkí par paṛe, to wúṉhíṉ Yardan ká páni apne makánoṉ meṉ phirá, aur pahle kí tarah apne sab kanároṉ par bah gayá[l].

19 ¶ Aur log pahle mahíne kí daswíṉ táríḳh Yardan se nikle, aur Yaríhú kí samt i sharqí ko Jiljál meṉ[m] ḳhaime nasb kí,e.

20 Aur Yashú' ne un bárah pattharoṉ ko[n], jo Yardan se uṭháe gae the, Jiljál meṉ nasb kiyá.

21 Aur baní Isráel ko kahá, ki Jab tumháre laṛke zamán i áyanda meṉ apne bápdádoṉ se púchheṉ[o], ki

22 Ye patthar kaise haiṉ? to tum apne laṛkoṉ ko batláiyo, ki Isráel ḳhushkí ḳhushkí is Yardan se guzrá thá[p];

23 Ki Ḳhudáwand tumháre Ḳhudá ne Yardan ke páni ko tumháre sámhne ḳhushk kar diyá, jab tak ki tum pár ho gae; jis tarah Ḳhudáwand tumháre Ḳhudá ne daryá e Qulzum ko kiyá thá, jise hamáre sámhne ḳhushk kar diyá[q], jab tak ki ham pár guzre:

24 Táki zamín kí sárí qaumeṉ jáneṉ[r], ki Ḳhudáwand ká háth qawí hai[s]; táki tum Ḳhudáwand apne Ḳhudá se mudám ḍará karo[t].

V BÁB.

1 *Kan'ání thartharáte.* 2 *Yashú' ḳhatne ká dastúr phir járí kartá.* 10 *Jiljál meṉ 'íd i fasah kí játí.* 12 *Mann mauqúf hotá.* 13 *Ek firishta Yashú' ko dikhái detá.*

AUR aisá húá, ki jab Amúríoṉ ke sáre bádsháhoṉ ne, jo Yardan ke pár magrib kí samt ko the, aur Kan'ánioṉ ke sáre bádsháhoṉ ne, jo samundar ke nazdík the[a], suná ki Ḳhudáwand ne baní Isráel ke áge Yardan ke pánioṉ ko sukhá diyá, yaháṉ tak ki we pár utre, to un ke dil pighal gae[b], aur un meṉ baní Isráel ke ḳhauf se dam báqí na rahá[c].

2 ¶ Us waqt Ḳhudáwand ne Yashú' ko kahá, ki Tez chhuríáṉ baná[d], aur baní Isráel ká dúsrí bár ḳhatna kar.

3 Aur Yashú' ne ‖tez chhuríáṉ banáíṉ, ‖aur Jibi'at-ha-'arálot ke pás baní Isráel ke ḳhatne kí,e.

4 Aur Yashú' ne jo ḳhatna kiyá, us ká sabab yih hai, ki we log, jo Misr se nikle, un meṉ jitne jangí mard the, so sab Misr se nikalke bayábán meṉ mar gae[e].

5 Aur we sab log, jo nikle the, un ká ḳhatna ho chuká thá: par we sab, jo Misr se nikalne ke ba'd ráh meṉ bayábán ke darmiyán paidá húe the, un ká ḳhatna na húá thá;

6 Ki baní Isráel chálís baras tak bayábán meṉ phirte rahe[f], yaháṉ tak ki we sáre jangí mard, jo Misr se nikle the, halák húe; kyúṉki we Ḳhudáwand kí áwáz ke shanawá na húe; unhíṉ se Ḳhudáwand ne qasam karke kahá thá, ki Maiṉ tum ko wuh zamín na dikháúṉgá[g], jis kí bábat maiṉ ne tumháre bápdádoṉ se qasam karke kahá, ki Maiṉ tum ko dúṉgá; wuh zamín, jis meṉ shír o shahd bahtá hai[h].

7 So Yashú' ne unhíṉ ke laṛkoṉ ká, jo un ke qáim-maqám húe the[i], ḳhatna karwáyá; kyúṉki we námaḳhtún the, ki ráh meṉ kisí ne un ká ḳhatna na kiyá thá.

8 Aur aisá húá ki jab un sab ká ḳhatna ho chuká, to unhoṉ ne apne apne makán meṉ maqám kí,e jab tak ki we change húe[k].

9 Phir Ḳhudáwand ne Yashú' ko kahá, ki Áj ke din maiṉ ne Misr kí hurfat ko[l] tum par se luṛháyá. Isí sabab áj ke din tak us jagah ká nám ‖Jiljál[m] hai.

10 ¶ So baní Isráel ne Jiljál meṉ ḳhaima kiyá, aur unhoṉ ne Yaríhú[n] ke maidán meṉ us mahíne kí chaudahwíṉ táríḳh[n] shám ke waqt 'íd i fasah kí.

11 Aur unhoṉ ne subh ko 'aín usí din meṉ ba'd fasah ke us zamín ke hásil kí fatírí roṭíáṉ aur bhuní húí báleṉ kháíṉ.

12 ¶ Aur jab unhoṉ ne us zamíṉ ká hásil kháyá, to usí din se mann mauqúf húá[o], aur phir baní Isráel ke liye mann na húá; aur unhoṉ

k Ḳhur. 25. 16, 22.
l Yash. 3. 15.
m Yash. 5. 9.
n 3 áyat.
o 6 áyat.
p Yash. 3. 17.
q Ḳhur. 14. 21.
r 1 Sal. 8. 42, 43. 2 Sal. 19. 19. Zab. 106. 8.
s Ḳhur. 15. 16. 1 Taw. 29. 12. Zab. 89. 13.
t Ḳhur. 14. 31. Ist. 6. 2. Zab. 89. 7. Yar. 10. 7.
a Gin. 13. 29.
b Ḳhur. 15. 14, 15. Yash. 2. 9, 10, 11. Zab. 48. 6. Hiz. 21. 7.
c 1 Sal. 10. 5.
d Ḳhur. 4. 25.
‖ Patthroṉ kí chhuríáṉ.
‖ Ya ne Khalríoṉ ká ṭíla.
e Gin. 14. 29. aur 26. 64, 65. Ist. 2. 16.
f Gin. 14. 33. Ist. 1. 3. aur 2. 7, 14. Zab. 95. 10.
g Gin. 14. 23. Zab. 95. 11. 'Ibrání 3. 11.
h Ḳhur. 3. 8.
i Gin. 14. 31. Ist. 1. 39.
k Dekho Peid. 34. 25.
l Pald. 34. 14. 1 Sam. 14. 6. Dekho Ahb. 18. 2.
m Yash. 4. 19.
‖ Ya'ne Luṛháo kí jagah.
n Ḳhur. 12. 6.
o Ḳhur. 16. 35.

Peshtar MASÍH se, 1451.

ne usí sál Kan'án kí sarzamín ká hásil kháyá.

13 ¶ Aur aisá húá, ki jis waqt ki Yashú' Yaríhú ke muttasil khaṛá thá, to us ne ánkh úpar kí, aur dekhá, ki us ke muqábil ek shakhs[p] teg háth men khínche húe[q] khaṛá hai. Aur Yashú' us pás gayá, aur use kahá: Tú hamárá hai, yá hamáre dushmanon ká?

14 Wuh bolá, Nahín, balki main abhí KHUDAWAND ke lashkar ká sardár hoke áyá hún[r]. Tab Yashú' zamín par aundhá girá[s], aur sijda kiyá, aur use kahá, Merá Málik apne bande ko kyá irshád farmátá hai?

15 KHUDAWAND ke lashkar ke sardár ne Yashú' ko kahá, ki Apne páon se júte utár, kyúnki yih maqám, jahán tú khaṛá hai, muqaddas hai[t]. So Yashú' ne aisá hí kiyá.

VI BAB.

1 *Yaríhú band húá, aur us se ámad o raft mauqúf húí.* 2 *Khudá Yashú' ko sikhlátá, ki kyúnkar shahr ká muhásara karen.* 12 *Shahr ke gird phirte.* 17 *Is ke haram karne ká hukm hotá.* 20 *Díwáren áp se girtín.* 22 *Ráhab bach játí* 26 *La'nat us shakhs par kahí játí, jo us shahr ko phir ta'mír kare.*

AUR Yaríhú baní Isráel ke sabab niháyat mazbútí se band húá thá, ki na koí báhar játá thá, na átá thá.

2 Aur KHUDAWAND ne Yashú' ko kahá, ki Dekh, main ne Yaríhú ko, aur us ke bádsháh[a], aur wahán ke pahlawánon ko tere qábú men kar diyá[b].

3 So tum, sáre jangí mard, shahr ko gher lo, aur ek daf'a us ke ás pás phiro; aur tum chha din tak yúnhín kíjiyo.

4 Aur sát káhin sandúq ke áge yúbal ke sát narsinge len[c]: aur tum sátwen din sát martaba shahr ke ás pás phiro, aur káhin narsinge phúnken[d].

5 Aur yún hogá, ki jab we der tak yúbal kí qarnáí phúnkenge, aur jab narsinge kí áwáz sunoge, to sárí jamá'at niháyat zor se lalkáregí, aur shahr kí díwar apní jagah par gir jáegí, aur har ek apne sámhne chaṛh jáegá.

6 ¶ Aur Nún ke beṭe Yashú' ne káhinon ko buláyá, aur unhen kahá, ki 'Ahdnáme ke sandúq ko uṭháo, aur sát káhin yúbal ke sát narsinge KHUDAWAND ke sandúq ke áge lí,e húe chalen.

7 Tab sardáron ne jamá'at ko kahá, Chalo, shahr ko ghero, aur jo koí musallah hai, KHUDAWAND ke sandúq ke áge áge chale.

8 ¶ Aur aisá húá, ki jab Yashú' ne jamá'at se yih kahá, to sát káhin yúbal ke sát narsinge leke KHUDAWAND ke áge áge chale; aur unhon ne narsinge phúnke, aur KHUDAWAND ke 'ahdnáme ká sandúq un ke píchhe rawána húá.

9 ¶ Aur we log, jo musallah the, un káhinon ke, jo narsinge phúnkte the, áge áge rawána húe; aur we, jo ákhir men the[e], sandúq ke píchhe píchhe chalte narsinge phúnkte játe the.

10 Aur Yashú' ne logon ko kahá, ki Tum na lalkáriyo, aur na áwáz buland kíjiyo; hargiz tumháre munh se kuchh bát na niklo, magar jab main tumhen lalkárne ká hukm karún, tab tum lalkáriyo.

11 Chunánchi KHUDAWAND ke sandúq ko barábar játe húe shahr ke gird ek bár phiráyá: aur we khaimagáh men áe, aur khaimon men sarí rát rahe.

12 ¶ Phir subh sawere Yashú' uṭhá, aur káhinon ne KHUDAWAND ká sandúq uṭhá liyá[f].

13 Aur sát káhin yúbal ke sát narsinge leke KHUDAWAND ke sandúq ke áge áge narsinge phúnkte chale játe the; aur we, jo musallah the, un ke áge áge ho lí,e, aur we, jo ákhir men the, KHUDAWAND ke sandúq ke píchhe húe, aur narsinge phúnkte játe the.

14 So dúsre din bhí we ek martaba shahr ke gird phire, aur khaimagáh men phir áe: aisá unhon ne chha din tak kiyá.

15 Aur sátwen din yún húá, ki we subh ko pau phaṭte húe uṭhe, aur usí ma'múl ke muwáfiq shahr ke gird sát bár phire; sát bár shahr ke gird faqat usí din phire.

16 So sátwen phere men aisá húá, ki jis waqt káhinon ne narsinge phúnke, us waqt Yashú' ne logon ko hukm kiyá, ki Lalkáro! ki KHUDAWAND ne yih shahr tum ko diyá.

17 ¶ Aur yih shahr haram[g] hogá, us sab samet jo us men hai, KHUDAWAND ke liye; magar faqat Ráhab fáhisha, un sab samet jo

p Paid. 18. 2. aur 32. 24. Khur. 23. 23. Zak. 1. 8. A'am. 1. 10.
q Gin. 22. 23.
r Dekho Khur. 23 20. Dán. 10. 13, 2'. aur 12. 1. Muk. 12. 7. aur 19. 11, 14.
s Paid. 17. 3.
t Khur. 3 5. A'am. 7. 33.
a Isl. 7. 24.
b Yash. 2. 9, 24. aur 8 1.
c Dekho Qáz. 7. 16, 22.
d Gin. 10. 3
e Gin. 10. 25.
f Ist. 31. 25.
g Ahb. 27. 28. Mík. 4. 13.

Peshtar MASÍH se, 1451.

us ke sáth us ke ghar meṉ haiṉ, jítí bachegí; is liye ki us ne un rasúloṉ ko, jo hamáre bheje húe the, chhipáyá [h].

18 Lekin tum jo ho, apne taíṉ haram kí chízoṉ se mahfúz rakho [i]; na howe ki tum haram kí chíz leke haram ho jáo, aur Isráel kí k͟haimagáh ko haram karo, aur use dukh do [k].

19 Lekin sab rúpá aur soná, aur lohe aur pítal ke bartan, KHUDÁWAND ke liye muqaddas haiṉ: so KHUDÁWAND ke k͟hazáne meṉ dák͟hil honge.

20 Chunánchi log lalkáre, aur káhinoṉ ne narsinge phúnke. Aur aisá húá, ki jab logoṉ ne narsinge kí áwáz suní, aur milke lalkáre, to díwár apní jagah se gir parí [l], aur logoṉ meṉ se har ek shahr par chaṛh gayá aur shahr ko le liyá.

21 Aur unhoṉ ne un sab ko, jo shahr meṉ the, kyá mard, kyá 'aurat, kyá jawán, kyá búṛhá, kyá bail, kyá bher, aur gadhá, sab ko ek lakht tah i teg karke haram kiyá [m].

22 Tab Yashú' ne un do shak͟hsoṉ ko, jo jásúsí ke liye us zamín meṉ gae the, farmáyá, ki Fáhisha ke ghar jáo, aur wahâṉ se us 'aurat ko us sab samet jo us ká ho, jaise tum ne us se qasam kí thí, nikál láo [n].

23 Tab we donoṉ jawán jásús rawána húe, aur Ráhab ko, us ke báp, aur us kí má, aur us ke bháíoṉ, aur us ke asbáb, aur sab k͟handán samet, nikál láe [o], aur unheṉ baní Isráel kí k͟haimagáh ke báhar rakhá.

24 Phir unhoṉ ne us shahr ko, us sab samet, jo us meṉ thá, phúnk diyá: magar rúpá, aur soná, aur pítal aur lohe ke zurúf KHUDÁWAND ke k͟hazáne meṉ dák͟hil kí,e [p].

25 Aur Yashú' ne Ráhab fáhisha kí, aur us ke báp ke gharáne kí, us sab samet, jo us ká thá, ján-bak͟hshí kí: us kí búdobásh áj ke din tak baní Isráel meṉ hai [q]: ki us ne un jásúsoṉ ko, jinheṉ Yashú' ne Yaríhú meṉ bhejá thá, pinhán kiyá thá.

26 ¶ Aur Yashú' ne us waqt qasam dí aur kahá, ki Jo shak͟hs khaṛá ho, aur Yaríhú ke shahr ko phir biná kare, wuh KHUDÁWAND ke sámhne mal'ún hogá [r]! Wuh apne palauṭhe par us kí biná ḍálegá, aur apne chhoṭe beṭe par us ke darwáze qáim karegá!

27 Aur KHUDÁWAND Yashú' ke sáth thá [s], aur us sárí zamín meṉ us ká dabdaba thá [t].

VII BÁB.

1 *'Ai ke sámhne Baní Isráel shikast kháte.* 6 *Yashú' kí faryád.* 10 *Khudá use sikhlátá jo ki karná hai.* 16 *Chiṭṭhí 'Akan ke nám par parí.* 19 *Wuh apne gunáh ká iqrár kartá.* 22 *Wuh, ma' ál o atfál ke, Wádí i 'Akúr meṉ haram kiyá játá.*

LEKIN baní Isráel ne un haram chízoṉ kí bábat bewafáí kí; is wáste ki ‖ 'Akan [a] bin Karmí bin ‖Zabdí bin Zárah ne, jo Yahúdáh ke firqe meṉ se thá, un haram chízoṉ meṉ se kuchh kuchh liyá: aur KHUDÁWAND ká qahr baní Isráel par mushta'il húá.

2 Tab Yashú' ne Yaríhú se 'Ai ko, jo Bait-áwan ke muttasil Baitel kí sharqí samt ko hai, log bheje, aur unheṉ kahá, Chaṛh jáo, aur us mulk kí jásúsí karo. Chunánchi we log gae, aur 'Ai kí jásúsí kí.

3 Aur we Yashú' pás phir áe, aur use kahá, Sáre lashkar ko mat bhej; faqat do tín hazár mard bhej, ki chaṛheṉ aur 'Ai ko máreṉ; aur sab logoṉ ko bhejke taklíf mat de; kyúṉki we thoṛe se haiṉ.

4 Chunánchi logoṉ meṉ se tín hazár ke qadr mard chaṛh gae, aur 'Ai ke logoṉ se bhág áe [b].

5 Aur 'Aiwáloṉ ne un meṉ se chhattís ádmí már lí,e, ki we darwáze ke muqábil se leke Shabarím tak unheṉ ragede áe; unhoṉ ne utarte waqt unheṉ márá. So logoṉ ke dil pighal gae [c] aur pání se hogae.

6 ¶ Tab Yashú' aur sáre Isráelí buzurgoṉ ne apne kapṛe pháṛe [d], aur KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ke áge shám tak aundhe paṛe rahe, aur apne siroṉ par k͟hák uṛáí [e].

7 Aur Yashú' bolá, Háe, ai Málik KHUDÁWAND, tú in logoṉ ko kis liye Yardan pár láyá? is liye ki ham ko Amúríoṉ ke háth meṉ giriftár kare, tá we ham ko nábúd kareṉ [f]? Ai kásh ki ham

[h] Yash. 2. 4.
[i] Ist. 7. 26. aur 13. 17. Yash. 7. 1, 11, 12.
[k] Yash. 7. 25. 1 Sal. 18. 17, 18. Yún. 1. 12.
[l] 5 áyat. 'Ibrán. 11. 30.
[m] Ist. 7. 2.
[n] Yash. 2. 14. 'Ibrán. 11. 31.
[o] Yash. 2. 13
[p] 19 áyat.
[q] Dekho Mat. 1. 5.
[r] 1 Sal. 16. 34.
[s] Yash. 1. 5
[t] Yash. 9. 1, 3.
‖ 1 Taw. 2. 7, 'Akar
[a] Yash. 22. 20.
‖ Yá Zimrí, 1 Taw. 2. 6
[b] Ahb. 26. 17. Ist. 28. 25.
[c] Yash. 2. 9, 11. Ahb. 26. 36. Zab. 22. 14
[d] Paid. 37. 29, 34
[e] 1 Sam. 4. 12. 2 Sam. 1. 2. aur 13. 19. Nahem. 9. 1. Aiy. 2. 12.
[f] Khur. 5. 22. 2 Sal. 2. 10.

Peshtar MASÍH se, 1451.

qaná'at karte, aur Yardan ke pár rahte!

8 Ai mere Málik, ab jo Isráelí apne dushmanoṇ ke áge se bhágte haiṇ, maiṇ kyá kahúṇ?

9 Ki Kan'ání aur is zamín ke sáre basnewále suneṇge, aur ham ko gher leṇge, aur hamárá nám zamín par se miṭá ḍáleṇge [g]; aur tú apne buzurgwár nám ko kyá karegá [h]?

10 ¶ Tab ḲHUDÁWAND ne Yashú' ko farmáyá, Uṭh khaṛá ho; kis liye is tarah auṇdhá paṛá hai?

11 Isráel ne gunáh kiyá [i]; aur unhoṇ ne us 'ahd se, jo maiṇ ne un se bándhá, 'udúl kiyá, aur haram meṇ se kuchh liyá [k], aur chorí kí, aur munkir bhí húe [l], aur apne asbáb meṇ milá bhí liyá.

12 Is liye baní Isráel apne dushmanoṇ ke sámhne ṭhahar na sake, aur unheṇ píṭh dikhái [m], ki we la'natí húe [n]. Ab maiṇ áge ko tumháre sáth na hoúṇgá, magar jab ki tú haram logoṇ ko apne darmiyán se faná karo.

13 Uṭh, logoṇ ko pák kar [o], aur kah, ki Apne taíṇ kal ke liye pák karo [p], ki ḲHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá yúṇ farmátá hai, Ai Isráel, tere darmiyán haram chízeṇ haiṇ; tú apne dushmanoṇ ke sámhne ṭhahar na sakegá, jab tak ki haram ko apne bích meṇ se daf'a na karegá.

14 So tum kal subh ko sibt sibt nazdík áiyo; aur aisá hogá, ki wuh sibt, jise ḲHUDÁWAND pakṛegá, apne ḳhándán samet áwegá; aur jis ḳhándán ko ḲHUDÁWAND pakṛegá [q], wuh apne ghar ghar samet áwegá; aur jis ghar ko ḲHUDÁWAND pakṛegá, wuh ek ek shaḳhs samet áwegá.

15 Aur aisá hogá, ki jo koí haram chíz ke sáth pakṛá jáwe [r], wuh, us sab samet, jo us ká hai, ág meṇ jalá diyá jáegá; is liye ki us ne ḲHUDÁWAND ke paimán se 'udúl kiyá [s], aur baní Isráel ke darmiyán ahmaq ká kám kiyá [t].

16 ¶ Tab Yashú' subh sawere uṭhá, aur baní Isráel ke sibt sibt ko nazdík láyá; so Yahúdáh ká sibt pakṛá gayá.

17 Aur Yahúdáh ke ḳhándán ko nazdík láyá, aur Zárah ká ḳhándán pakṛá gayá; aur Zárah ke ḳhándán ke ek ek shaḳhs ko nazdík láyá, aur Zabdí pakṛá gayá.

18 Aur us ke ghar ke har mard ko nazdík láyá, aur 'Akan bin Karmí bin Zabdí bin Zárah, jo Yahúdáh ke sibt meṇ thá, pakṛá gayá [u].

19 Tab Yashú' ne 'Akan ko kahá, Ai mere farzand, ab ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá kí hamd kíjiye [x], aur us ke áge iqrár kariye [y]: ab tú mujh se kah, ki tú ne kyá kiyá hai [z], aur mujh se mat chhipá.

20 Tab 'Akan ne Yashú' ko jawáb diyá, aur kahá, Alhaqq, maiṇ ne ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ká gunáh kiyá hai, aur yúṇ yúṇ kiyá hai:

21 Ki jab maiṇ ne Sin'ár ká nafís lubáda, aur do sau misqál chándí, aur pachás misqál wazn meṇ sone kí íṇṭ lúṭ ke mál meṇ dekhí, to maiṇ lalcháyá, aur unheṇ uṭhá liyá; aur dekh, ki yih sab mere ḳhaime meṇ chándí samet zamín meṇ gaṛá húá maujúd hai.

22 Tab Yashú' ne rasúl bheje; we ḳhaime ko dauṛe; aur dekho, ki wuh chándí samet ḳhaime meṇ gaṛá thá.

23 We un ko ḳhaime meṇ se nikálke Yashú' aur sáre baní Isráel ke sámhne láe, aur unheṇ ḲHUDÁWAND ke huzúr rakh diyá.

24 Tab Yashú' aur sáre baní Isráel ne Zárah ke beṭe 'Akan ko, aur rúpe, aur lubáde, aur sone kí íṇṭ, aur us ke beṭoṇ, aur us kí beṭíoṇ, aur us ke bailoṇ, aur gadhoṇ aur bheṛoṇ, aur us ke ḳhaime, aur us ke sáre asbáb ko liyá, aur wádí i 'Akúr [a] meṇ láe.

25 Aur Yashú' ne use kahá, ki Tú ne ham ko kyúṇ dukh diyá? [b] ḲHUDÁWAND áj ke din tujh ko dukh degá! Tab sáre baní Isráel ne us par patthráo karke [c] unheṇ ág se jaláyá, aur unhoṇ pattharoṇ se chhipáyá.

26 Phir unhoṇ ne un pattharoṇ ká baṛá túda kiyá [d], jo áj tak hai. Tab ḲHUDÁWAND ne apne qahr kí bhaṛak ko un par se pherá [e]. Is liye us jagah ká nám áj tak Wádí i ‖ 'Akúr hai [f].

[g] Zab. 83. 4.
[h] Dekho Khur. 32. 12. Gin. 14. 13.
[i] 1 áyat.
[k] Yash. 6. 17, 18.
[l] Dekho A'am. 5. 1, 2.
[m] Dekho Gin. 14. 45. Qáz. 2. 14.
[n] Ist. 7. 26. Yash. 6. 18.
[o] Khur. 19. 10.
[p] Yash. 3. 5.
[q] Ams. 16. 3?.
[r] Dekho 1 Sam. 14. 38. 39.
[s] 11 áyat.
[t] Pahd. 34. 7. Qáz. 20. 6.
[u] 1 Sam. 14. 42.
[x] Dekho 1 Sam. 6. 5. Yar. 13. 16. Yúh. 9. 24.
[y] Gin. 5. 6, 7. 2 Taw. 30. 22. Zab. 51. 3. Dán. 9. 4.
[z] 1 Sam. 14. 43.
[a] 26 áyat. Yash. 15. 7.
[b] Yash. 6. 18. 1 Taw. 2. 7. Gal. 5. 12.
[c] Ist. 17. 5.
[d] Yash. 8. 29. 2 Sam. 18. 17. Nau. 3. 53.
[e] Ist. 13. 17. 2 Sam. 21. 14.
‖ Ya'ne *Dukh kí Wádí.*
[f] 24 áyat. Yas. 65. 10. Hós. 2. 15.

Peshtar MASÍH se, 1451.

VIII BAB.

1 Khudá Yashú' ko dháras detá. 3 Yashú' tadbír kartá jis se 'Ai ko lelete. 29 'Ai ká bádsháh phánsí pátá. 30 Yashú' ek mazbah banátá; 32 sharí'at ko patiyon par likhtá; 33 barakaton aur la'naton ká ishtihár kartá.

TAB KHUDÁWAND ne Yashú' ko farmáyá: Mat dar, aur hirásán mat ho[a]! Sáre jangí logon ko sáth le, aur uṭh, aur 'Ai par chaṛh já. Dekh, ki main ne 'Ai ke bádsháh, aur us ke log, aur us ke shahr, aur us kí sarzamín ko tere qabze men kar diyá[b]:

2 Tú 'Ai se, aur us ke bádsháh se wuhí kíjiyo, jo tú ne Yaríhú aur us ke bádsháh se kiyá[c]; magar wahán ká mál aur mawáshí tum apne liye lúṭ líjiyo[d]: aur shahr kí pusht par se kamín biṭhláo.

3 ¶ Tab Yashú' aur sáre jangí log uṭhe, táki 'Ai par chaṛhen. Aur Yashú' ne tís hazár bahádur intikháb kí,e, aur rát ko unhen rawána kiyá;

4 Aur unhen farmáyá, Dekho, tum shahr ke pichhwáṛe kamín men baiṭho[e]; shahr se bahut dúr mat jáiyo, aur tum sab musta'idd raho.

5 Aur main sab logon ko leke, jo mere sáth hain, dúsrí samt se shahr par áúngá. Aur aisá hogá, ki jab we hamárá sámhná karenge, to ham áge kí tarah un ke áge se bhágenge[f]:

6 Táki we hamárá píchhá karen, yahán tak ki shahr se dúr paṛen; kyúnki we kahenge, ki Ye ab ke bhí, áge kí tarah, hamáre sámhne se bhágte hain.

7 Tab tum kamíngáh se nikalná, aur shahr men 'amal kar lená; ki KHUDÁWAND tumhárá Khudá use tumháre qabze men kar degá.

8 Aur jab tum shahr ko le lo, to shahr men ág lagá díjiyo, aur KHUDÁWAND ke kahne ke muwáfiq kám kíjiyo. Khabardár ho; main ne tumhen hukm kar diyá[g].

9 ¶ Tab Yashú' ne unhen widá' kiyá; we kamíngáh men gae, aur Baitel aur 'Ai ke mábain, 'Ai kí samt i garbí ko, já baiṭhe. Aur Yashú' us rát ko logon ke bích rahá.

10 Aur Yashú' ne subh sawere uṭhke logon ko shumár kiyá, aur wuh baní Isráel ke buzurgon samet logon ke áge hoke 'Ai par chaṛhá.

11 Aur sáre jangí log, jo us ke sáth the[h], úpar gae, aur muttasil húe, aur shahr ke sámhne áe, aur 'Ai kí samt i shimál ko utre; aur un men aur shahr men ek nasheb fásil thá.

12 Tab us ne pánch hazár log judá kí,e, aur unhen Baitel aur 'Ai ke darmiyán, shahr kí samt i garbí ko, kamín men biṭháyá.

13 Aur jab sáre log shahr ke shimál kí jánib ko ṭhahre, aur un ke pichhle log shahr ke magrib kí samt ko ghát men lage, to Yashú' usí rát us wádí ke bíchon bích men gayá.

14 ¶ Aur aisá húá, ki jab 'Ai ke bádsháh ne dekhá, to unhon ne jaldí kí, aur sawere uṭhe; aur wuh, aur us ke sáre jangí log maidán kí samt laṛáí ke liye baní Isráel ke muqábil shahr se nikle; par unhen ma'lúm na húá, ki shahr ke píchhe ghát men baiṭhnewále hain[i].

15 Tab Yashú' aur sáre baní Isráel bayábán kí samt un ke áge se yún bháge, ki jaise máre kúṭe húe hote hain[k].

16 Tab shahr ke sáre log chilláe, ki Unhen ragedo! Chunánchi unhon ne Yashú' ko ragedá, yahán tak ki shahr se dúr ho paṛe.

17 Us waqt 'Ai men aur Baitel men koí mard báqí na rahá, jis ne baní Isráel ká píchhá na kiyá; aur we shahr ká darwáza khulá chhoṛkar Isráel ke píchhe paṛe.

18 Tab KHUDÁWAND ne Yashú' ko farmáyá, ki Bhále ko, jo tere háth men hai, 'Ai par uṭhá, ki main use tere qabze men kar dúngá. Aur Yashú' ne apná bhálá, jo us ke háth men thá, shahr kí taraf uṭháyá.

19 Tab phirne ke sáth we jo kamín men the apní jagah se nikle; aur jyúnhín us ne bhálá uṭháyá, we dauṛ paṛe, aur shahr men paiṭh gae, aur use le liyá, aur jaldí se shahr ko ág lagá dí.

20 Aur jab 'Ai ke logon ne píchhe phirke dekhá, ki dhuwán shahr se ásmán tak uṭh rahá hai, to unhen táqat na rahí, jo idhar bhágen yá udhar: aur we, jo bayábán men bhágnewále the, ragednewálon par phir paṛe.

[a] Ist. 1. 21. aur 7. 18. aur 31. 8. Yash. 1. 9
[b] Yash. 6. 2.
[c] Yash. 6. 21.
[d] Ist. 20. 14.
[e] Qaz. 20. 29.
[f] Qaz. 20. 32.
[g] 2 Sam. 13. 28.
[h] 5 áyat.
[i] Qáz. 20. 34 Wá'iz 9. 12
[k] Qáz. 20. 36, waġ.

Peshtar MASÍH se, 1451.

21 Aur jab Yashú' aur sáre baní Isráel ne dekhá, ki ghátwálon ne shahr le liyá, aur shahr se dhuwán uṭh rahá hai, to unhon ne palaṭke 'Ai ke logon ko qatl kiyá.

22 Tab we shahr se un kí muláqát ko nikle, aur 'Ai ke log Isráelíon ke bích men phans gae, ki kuchh Isráel un kí ek taraf húe, aur kuchh dúsrí taraf. So unhon ne unhen yahán tak márá, ki un men se ek bhí na báqí rahá[l], aur na bhág saká.

23 Aur unhon ne 'Ai ke bádsháh ko jítá pakṛá, aur Yashú' pás use láe.

24 Aur jab Isráel maidán men, us bayábán men, jahán un ká píchhá kiyá, 'Ai ke logon ko qatl kar chuke, aur jab we sab tah i teg hoke khap gae: to sáre baní Isráel 'Ai ko phire aur shahrwálon ko talwár se káṭá.

25 Chunánchi we jo us din máre gae, mard aur 'aurat, bárah hazár the; sab log 'Ai ke itne hí the.

26 Aur Yashú' ne jis waqt se ki bhálá uṭháyá, jab tak ki 'Ai ke sáre rahnewálon ko haram na kar diyá, apná háth phir na khínchá.

27 Baní Isráel ne us shahr kí faqat mawáshí aur asbáb ko apne liye lúṭá[m], jaisá KHUDÁWAND ne Yashú' ko farmáyá thá[n].

28 Aur Yashú' ne 'Ai ko jalákar hamesha ke liye rákh ká túda kar diyá[o]: so wuh áj ke din tak wírán hai.

29 Aur us ne 'Ai ke bádsháh ko pháṇsí deke shám tak daraḳht par laṭká rakhá[p]; aur jyúnhín áftáb gurúb húá, Yashú' ne hukm kiyá, ki us kí lásh ko daraḳht se utáren[q], aur shahr ke darwáze par phenk den, aur us par pattharon ká baṛá túda karen[r]: so wuh áj ke din tak hai.

30 ¶ Tab Yashú' ne 'Aibál ke paháṛ par KHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ke liye ek mazbah banáyá[s],

31 Jaisá KHUDÁWAND ke bande Músá ne baní Isráel ko farmáyá thá: chunánchi Músá kí sharí'at kí kitáb men likhá húá hai, ki sábút pattharon ká ek mazbah, jis men lohá chhúáyá na jáe[t]. Aur unhon ne KHUDÁWAND ke liye us par chaṛháwe chaṛháe, aur salámíon ke zabíh zabh kíe[u].

32 ¶ Aur us ne wahán un pattharon par us sharí'at ká, jo Músá ne Isráel ke huzúr likhí thí, dúsrá nusḳha likhá[x].

33 Aur sáre baní Isráel, aur un ke buzurg aur mansabdár, aur un ke qází Láwí káhinon ke áge, jo KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ke uṭhánewále the[y], sandúq ke idhar aur udhar khaṛe the, aur usí tarah se musáfir[z], aur we, jo un men paidá húe the, ádhe Jarizím ke paháṛ par, aur ádhe 'Aibál ke paháṛ par, jaisá ki KHUDÁWAND ke bande Músá ne pahle farmáyá thá, ki we baní Isráel kí barakat sunáwen[a].

34 Ba'd us ke us ne sharí'at[b] kí barakaton aur la'naton kí[c] sárí báton kí tiláwat kí, jaisá ki sharí'at kí kitáb men likhá húá hai.

35 Aur jo Músá ne farmáyá thá, us men se ek bát bhí na rahí, jise Yashú' ne baní Isráel kí sárí jamá'at, aur 'auraton aur laṛkon[d], aur un musáfiron ke huzúr[e], jo un ke darmiyán guzrán karte the, na paṛhá.

IX BÁB.

1 *Chand bádsháh Isráel ki mukhálafat men eká karte.* 3 *Jiba'úní chaturáí karke Isráel se apne sáth 'ahd bandhwáte.* 16 *Is fareb se un par hukm hotá, ki sadá gulám rahen.*

AUR jab un sab bádsháhon ne, jo Yardan ke pár ke paháṛon par, aur bayábán men, aur samundar kí sab nawáhí men[a] Lubnán ke gird-pesh, Hittí, aur Amúrí, aur Kan'ání, aur Farizzí, aur Hawí, aur Yabúsí the[b], suná:

2 To aisá húá, ki we sab ke sab ek munh hoke faráham húe[c], táki Yashú' aur baní Isráel se qitál karen.

3 ¶ Aur Jiba'ún[d] ke báshindon ne yún suná ki Yashú' ne Yaríhú aur 'Ai se kyá kuchh kiyá[e]:

4 To we bhí makr karke áe; aur unhon ne apne taín elchí banáyá, aur puráne bore aur puráni aur phaṭí húí mai kí mashken bándhke, apne gadhon par ládín.

5 Aur puráne júte paiwand kíe húe páon men, aur puráne kapṛe apne badanon par, aur un ke safar ká tosha súkhí aur phaphúndí lagí húí roṭíán thín.

6 We us súrat se Yashú' pás Jiljál men[f] ḳhaimagáh ke bích gae, aur us se aur baní Isráel se

Peshtar MASÍH se, 1451.

[l] Ist. 7. 2.
[m] Gin. 31 22, 26.
[n] 2 áyat.
[o] Ist. 13. 16.
[p] Yash. 10.26. Zab. 107. 40. aur 110. 5.
[q] Ist. 21. 23. Yash. 10.27.
[r] Yash. 7. 26. aur 10. 27.
[s] Ist 27. 4, 5.
[t] Khur. 20.25. Ist. 27. 5, 6.
[u] Khur. 20.24.
[x] Ist. 27. 2, 8.
[y] Ist. 31. 9, 25.
[z] Ist. 31. 12.
[a] Ist. 11. 29. aur 27. 12.
[b] Ist. 31. 11. Naham. 8. 3.
[c] Ist. 28. 2, 15, 45. aur 29. 20, 21. aur 30. 19.
[d] Ist. 31. 12.
[e] 33 áyat.
[a] Gin. 34. 6.
[b] Khur. 3. 17. aur 23. 23.
[c] Zab. 83. 3, 6.
[d] Yash. 10. 2. 2 Sam. 21. 1, 2.
[e] Yash. 6. 27.
[f] Yash. 5. 10.

Peshtar MASÍH se, 1451.

kahá, ki Ham ek mulk se, jo dúr hai, áte hain: so ab tum ham se 'ahd bándho.

7 Tab Isráelí logon ne Hawíon[g] ko kahá, ki Sháyad tum is zamín ke rahnewále ho, jo hamáre darmiyán kí hai: pas, ham tum se kyúnkar 'ahd bándhen[h]?

8 Unhon ne Yashú' se kahá, Ham tere gulám hain[i]. Tab Yashú' ne un se púchhá, Tum kaun ho, aur kahán se áte ho?

9 Unhon ne use kahá, ki Tere gulám ek mulk se, jo bahut ba'íd hai[k], KHUDÁWAND tere Khudá ke nám ke liye chale áte hain; kyúnki ham ne us kí khabar suní, aur wuh sab kuchh bhí, jo us ne Misr men kiyá[l];

10 Aur wuh sab bhí, jo us ne kiyá Amúríon ke do bádsháhon, ya'ne Hasbún ke bádsháh Saihún aur Basan ke bádsháh 'Új se, jo 'Istárát men thá[m].

11 So hamáre buzurgon aur hamwatanon ne ham ko kahá, Tum safar kí khurák apne sáth lo, aur un se á milo, aur unhen kaho, ki Ham tumháre gulám hain; is liye tum hamáre sáth 'ahd bándho.

12 So ham ne garm rotíán apne tosha ke liye, jis din ham tere pás áne ko apne gharon se nikle, apne sáth lín; aur dekh, ki yih súkh gaín, aur unhen phaphúndí lag gaí.

13 Aur mai kí mashken, jo ham ne bharí thín, na,í thín; ab muláhaza kar, ki ye chák chák húín; aur yih hamáre kapre aur hamáre júte safar kí darází se puráne ho gae.

14 Tab un logon ne un kí ‖ khurák men se kuchh liyá, aur KHUDÁWAND se mashwarat na kí[n].

15 Aur Yashú' ne un se sulh kí, aur un se 'ahd bándhá[o], ki un kí ján-bakhshí kare; aur jamá'at ke ra,ís un se ham-qasam húe.

16 ¶ Aur un ke 'ahd bándhne se tín din ke ba'd unhen daryáft húá, ki we un ke hamsáe hain, aur unhín men rahte hain.

17 So baní Isráel ne kúch kiyá, aur tísre din un kí bastíon men dákhil húe, jin ke nám Jiba'ún, aur Kafírah, aur Biarot, aur Qaryat ul Ya'arím hain[p].

18 Aur baní Isráel ne un ko qatl nahín kiyá, is liye ki jamá'at ke ra,íson ne un se KHUDÁWAND Isráel ke Khudá kí qasam kí thí[q]. Tab sárí jamá'at ne ra,íson se jhagrá kiyá.

19 Aur sab ra,íson ne sárí jamá'at ko kahá, ki Ham ne un se Isráel ke Khudá kí qasam kí hai; is liye ham unhen chhú nahín sakte.

20 Aur ham un se yihí karenge, ki unhen jítá chhorenge, tá na ho ki us qasam ke bá'is, jo ham ne un se kí, ham par gazab ho[r].

21 Aur ra,íson ne unhen kahá, ki Unhen jítá chhoro; lekin we sárí jamá'at ke liye hezamkashí aur ábkashí kiyá karen[s], jaisá ki ra,íson ne un se iqrár kiyá hai[t].

22 ¶ Tab Yashú' ne unhen talab farmáyá, aur kahá, Tum ne ham se kyún fareb kiyá, ki Ham bahut dúr ke rahnewále hain[u], báwujúde ki hamáre darmiyán rahte ho[x]?

23 Ab is sabab se tum la'natí húe[y], aur tum men se koí asírí se khalásí na páegá, jo mere Khudá ke ghar ke liye hezamkashí aur ábkashí na karegá[z].

24 Unhon ne Yashú' ko jawáb diyá, aur kahá, ki Tere gulámon ne khabar suní thí, ki KHUDÁWAND tere Khudá ne apne bande Músá ko farmáyá, ki Main sárí zamín tumhen dúngá[a], aur us zamín ke sáre báshindon ko tumháre sámhne qatl karúngá[a]: so hamen apní jánon ke liye terá bará khauf thá[b], aur is liye ham ne yih kuchh kiyá.

25 Aur ab dekh, ham tere qábú men hain[c]; jo kuchh tú hamáre haqq men bihtar aur munásib jáne, so kar.

26 Par us ne un se wuhí kiyá, aur baní Isráel ke háth se unhen naját dí, ki unhen qatl na kiyá.

27 Aur Yashú' ne usí din muqarrar kiyá, ki we jamá'at ke liye aur KHUDÁWAND ke mazbah ke liye us jagah, jise wuh pasand farmáegá[d], hezamkashí aur ábkashí kiyá karen[e].

Marginal references: g Yash. 11. 19. — h Khur. 23. 32. Ist. 7. 2. aur 20. 16. Qáz. 2. 2. — i Ist. 20. 11. 2 Sal. 10. 6. — k Ist. 20. 15. — l Khur. 15. 14. Yash. 2. 10. — m Gin. 21. 23, 33. — ‖ Yá Khurák kí dalíl se un dámiyon ko qabúl kiyá. — n Gin. 27. 21. Yar. 30. 1, 2. Dekho Qáz. 1. 1. 1 Sam. 23. 10, aur 23. 11, 11. aur 30. 8. 2 Sam. 2. 1 aur 5. 19. — o Yash. 11. 19. 2 Sam. 21. 2. — p Yash. 18. 25, 26, 28. 'Az. 2. 25. — q Zab. 15. 4. Wá'iz 5. 2. — r Dekho 2 Sam. 21. 1, 2, 6. Hiz. 17. 13, 15, 18, 19. Zak. 5. 3, 4. Mal. 3. 5. — s Ist. 29. 11. — t 15 áyat. — u 6. 9 áyaten. — x 16 áyat. — y Paid. 9. 25. — z 21, 27 áyaten. — a Khur. 23 ... Ist. 7 1, ... — b Khur. 15. 14. — c Paid. 16. 6. — d Ist. 12. 5 — e 21, 23 áyaten.

X BÁB.

1 Pánch bádsháh muttahid hoke, Jiba'únon se larte. 6 Yashú' shahr kí riháí karta. 10 Khudá ole ke bare patthar giráke mukhálifon ko halák kartá. 12 Yashú' ke hukm se, súraj aur chánd donon khare rahte. 16 Pánchon bádsháh ek magáre men panáh leke us men qaid hojáte. 23 Báhar nikále játe, 24 aur zillat uṭháte, 26 aur ákhir ko phánsí páte. 28 Sát aur bádsháh maglúb hote. 43 Yashú' Jiljál ko laut játá.

Peshtar MASÍH se, 1451.

AUR jab Yarúsalam ká bádsháh Adún i Sidq ne suná, ki Yashú' ne 'Ai ko le liyá, aur use wírán kar diyá, aur jaisá ki us ne Yaríhú aur wahán ke bádsháh se kiyá[a], waisáhí us ne 'Ai aur wahán ke bádsháh se kiyá[b], aur Jiba'ún ke logon ne baní Isráel se sulh kí[c], aur un men rahe,

2 To wuh nipaṭ hirásán húá[d], kyúnki Jiba'ún ek baṛá shahr thá, aur bádsháhí shahron men se ek ke barábar thá, aur 'Ai kí nisbat bahut baṛá thá, aur us ke log baṛe bahádur the.

3 Tab Yarúsalam ke bádsháh Adún i Sidq ne Habrún ke bádsháh Húhám, aur Yarmút ke bádsháh Pirám, aur Lakís ke bádsháh Yafí'a, aur 'Ijlún ke bádsháh Dabír ko paigám bhejá, ki

4 Mujh pás chaṛh áo, aur merí kumak karo, táki ham Jiba'ún ko máren; ki us ne Yashú' aur baní Isráel se sulh kí[e].

5 Tab Amúríon ke pánch bádsháhon, ya'ne Yarúsalam ke bádsháh, aur Habrún ke bádsháh, aur Yarmút ke bádsháh, aur Lakís ke bádsháh, aur 'Ijlún ke bádsháh ne eká kiyá[f], aur apne lashkaron ko leke Jiba'ún par chaṛh gae, aur khaime nasb kíe, aur us se jang shurú' kí.

6 ¶ Tab Jiba'ún ke logon ne Yashú' ko, jo Jiljál men khaimazan thá[g], kahlá bhejá, ki Apne chákaron se apná háth mat khínch; ham tak jald pahunch, aur hamen bachá, aur hamárá chára kar; is liye ki sáre Amúri bádsháh, jo kohistán men rahte hain, ham par jam'a húe hain.

7 Tab Yashú' sáre bahádurou aur jangí logon ko[h] hamráh leke Jiljál se chaṛhá.

8 ¶ Aur KHUDÁWAND ne Yashú' ko farmáyá: Un se mat ḍar[i]: is liye ki main ne un ko tere qábú men kar diyá; un men se ek bhí tere sámhne ṭhahar na sakegá[k].

9 Tab Yashú' Jiljál se kúch karke rát bhar chalá gayá, aur nágahán un pás á pahunchá.

10 Aur KHUDÁWAND ne un ko baní Isráel se shikast dilwáí, aur Jiba'ún men unhen bashiddat qatl kiyá[l], aur us sárí ráh men, jo Bait-Haurán[m] ke úpar játí hai, unhen ragedá, aur 'Azíqah[n] aur Muqaidah tak unhen márke ḍál diyá.

11 Aur aisá húá, ki jab we Isráel ke sámhne se bhág nikle, aur Bait-Haurán ke utár kí samt gae, to KHUDÁWAND ne 'Azíqah tak ásmán se un par patthar barsáe[o], aur we múe; aur we, jo pattharon se máre gae, un se, jinhen baní Isráel ne tab i teg kiyá, kahín bahut the.

12 ¶ Aur jis din KHUDÁWAND ne Amúríon ko baní Isráel ke qábú men kar diyá, us din Yashú' ne KHUDÁWAND ke huzúr baní Isráel ke áge yún kahá, ki Ai áftáb, Jiba'ún par ṭhahrá rah[p]; aur Ai mahtáb, tú wádí i Aiyalún[q] ke muqábil!

13 Tab áftáb ne dirang kiyá, aur mahtáb khaṛá rahá, yahán tak ki un logon ne apne dushmanon se intiqám liyá. Kyá yih Kitáb ul ‖ Yasír men[r] nahín likhá hai? Aur áftáb ásmán ke bíchon bích ṭhahar rahá, aur sáre din magrib kí samt ko máil na húá.

14 Aur us se áge aisá din kabhí na húá[s], aur na us ke ba'd hogá; is liye ki KHUDÁWAND ek mard kí áwáz ká shanawá húá, ki KHUDÁWAND Isráel ke liye laṛá[t].

15 ¶ Ba'd us ke Yashú' ne, aur us ke sáth sáre baní Isráel ne, Jiljál kí khaimagáh ko murája'at kí[u].

16 Aur we pánchon bádsháh bhága, aur Muqaidah ke magáre men já chhipe.

17 Yashú' ko yih khabar pahunchí, ki we pánch bádsháh mile, aur Muqaidah ke magáre men chhipe húe hain.

18 Yashú' ne hukm kiyá, ki Baṛe baṛe patthar us magáre ke munh par luṛhá do, aur wahán log biṭháo, ki un kí chaukí karen.

19 Par tum dirang na karo, balki apne dushmanon ká píchhá karo, aur un ke píchhe logon ko már ḍálo; un ko muhlaṭ mat do, ki apne shahron men dákhil hon; is liye ki KHUDÁWAND tumháre Khudá ne un ko tumháre qabze men kar diyá hai.

20 Aur aisá húá, ki jab Yashú' aur sáre baní Isráel ne un ko faná kiyá, aur khúb tarah se un ko ba

Peshtar MASÍH se, 1451.

a Yash. 6. 21. b Yash. 8. 22, 26, 28. c Yash. 9. 15. d Kitur. 16. 14, 15, 16. Ist. 11. 25. e 1 áyat. Yash. 9. 15. f Yash. 9. 2. g Yash. 5. 10. aur 9. 6. h Yash. 8. 1. i Yash. 11. 6. Qáz. 4. 14. k Yash. 1. 5. l Qáz. 4. 15. 1 Sam. 7. 10, 12. Zab. 18. 14. Yas. 28. 21. m Yash. 16. 3, 5. n Yash. 15. 35. o Zab. 18. 13, 14. aur 77. 17. Yas. 30. 30. Muk. 16. 21. p Yas. 28. 21. Hab. 3. 11. q Qáz. 12. 12. r 2 Sam. 1. 18. ‖ Yá *Sádiq kí.* s Dekho Yas. 38. 8. t Ist. 1. 30. 42 áyat. Yash. 23. 3. u 43 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1451.

shiddat qatl kiyá, ki we nest o nábúd ho gae, to we, jo báqí rahe the, un shahroṉ meṉ, jin kí shahrpanáheṉ thíṉ, dákhil húe.

21 Aur sárá lashkar Muqaidah meṉ, jahán khaimagáh thí, Yashú' pás salámat phir áyá; kisí ne baní Isráel ke barkhiláf zubán na hiláí [x].

22 Phir Yashú' ne hukm kiyá, ki Magáre ká muṉh kholo, aur un pánchoṉ bádsháhoṉ ko magáre se báhar mujh pás láo.

23 Unhoṉ ne aisáhí kiyá, aur un pánch bádsháhoṉ ko, ya'ne sháh i Yarúsalam, aur sháh i Habrún, aur sháh i Yarmút, aur sháh i Lakís, aur sháh i 'Ijlún ko magáre se us pás nikál láe.

24 Aur jab we un ko Yashú' ke sámhne láe, to Yashú' ne baní Isráel ke sáre logoṉ ko talab kiyá; aur jangí baháduroṉ ko, jo us ke sáth the, farmáyá: Áge áo, aur in bádsháhoṉ kí gardanoṉ par páṉw rakho [y]. We nazdík áe, aur un kí gardanoṉ par páṉw rakhe.

25 Tab Yashú' ne unheṉ farmáyá: Khauf na karo, aur hirásán mat ho, mazbútí aur diláwarí karo [z]: is liye ki KHUDÁWAND tumháre dushmanoṉ se, jin ke sámhne tum hoge, aisáhí karegá [a].

26 Aur ákhir Yashú' ne unheṉ márá, aur qatl kiyá, aur pánch darakhtoṉ meṉ pánchoṉ ko laṭká diyá: so we shám tak darakhtoṉ meṉ laṭke rahe [b].

27 Aur jab áftáb qaríb gurúb ke húá, to unhoṉ ne Yashú' ke hukm se unheṉ darakhtoṉ par se utárá [c], aur usí gár meṉ, jis meṉ we já chhipe the, ḍál diyá, aur gár ke muṉh par baṛe baṛe patthar rakhe: chunánchi we áj ke din tak haiṉ.

28 ¶ Aur usí din Yashú' ne Muqaidah ko le liyá, aur wahán ke logoṉ ko talwár se qatl kiyá, aur us ke bádsháh ko aur sáre bádsháhoṉ ko halák kiyá: un sab meṉ se us ne ek ko bhí báqí na chhoṛá, aur Muqaidah ke bádsháh se wuhí kiyá, jo Yaríhú ke bádsháh se kiyá thá [d].

29 Ba'd us ke Yashú' ne sáre baní Isráel samet Muqaidah se Libnah ko kúch kiyá, aur Libnah se laṛá.

30 Aur KHUDÁWAND ne us ko bhí, us ke bádsháh samet, baní Isráel ke qábú meṉ kar diyá, aur wahán ke logoṉ ko talwár se qatl kiyá, aur us ne un meṉ ek bhí báqí na chhoṛá, aur wahán ke bádsháh se wuh kiyá, jo Yaríhú ke bádsháh se kiyá thá.

31 ¶ Phir Libnah se Yashú' ne sáre baní Isráel samet Lakís kí taraf guzar kí, aur us ke muqábil khaime nasb kíe, aur us se laṛá.

32 Aur KHUDÁWAND ne Lakís ko Isráel ke qabze meṉ kar diyá; us ne dúsre din us par fath páí, aur unheṉ talwár se márá, aur sáre báshindoṉ ko, jo us meṉ the, qatl kiyá, sab jaisá ki us ne Libnah se kiyá thá.

33 ¶ Us waqt Jazar ká bádsháh Húram Lakís kí kumak ko chaṛh áyá: so Yashú' ne use us ke lashkar samet már liyá, yahán tak ki ek bhí jítá na bachá.

34 Aur Yashú' ne Lakís se sáre baní Isráel samet, 'Ijlún kí taraf guzar kí, aur us ke muqábil khaime nasb kíe, aur us se jang shurú' kí.

35 Aur usí din use le liyá, aur use talwár se márá, aur un sab ko, jo us meṉ the, usí din haram kar diyá, jaisá ki us ne Lakís meṉ kiyá thá.

36 Phir 'Ijlún se Yashú' aur sáre baní Isráel Habrún par [e] chaṛhe, aur us se laṛe,

37 Aur fath páí, aur unheṉ aur un ke bádsháh, aur atráf kí sárí bastíoṉ ko, aur wahán ke sáre basnewáloṉ ko tah i teg kiyá, aur sab jaisá us ne 'Ijlún meṉ kiyá thá, ki ek ko bhí jítá na chhoṛá, balki use, sab logoṉ samet jo us meṉ the, faná kar diyá.

38 ¶ Wahán se Yashú' aur sáre baní Isráel murája'at karke Dabír ko [f] áe, aur us se laṛe.

39 Aur use, aur us ke bádsháh, aur us kí sárí bastíoṉ ko qábú meṉ kar liyá, aur unheṉ tah i teg kiyá, aur sáre logoṉ ko, jo us meṉ the, haram kar diyá, ek ko bhí báqí na chhoṛá: sab jaisá ki us ne Habrún, aur Libnah aur us ke bádsháh se kiyá thá, waisáhí Dabír se aur us ke bádsháh se kiyá.

40 ¶ So Yashú' ne kohistán kí, aur janúb kí samt kí, aur nashe-

[x] Khur. 11. 7.
[y] Zab. 107. 40. aur 110. 5. aur 149. 8, 9. Yas. 26. 5, 6. Mal. 4. 3.
[z] Ist. 31. 6, 8. Yash. 1. 9.
[a] Ist. 3. 21. aur 7. 19.
[b] Yash. 8. 29.
[c] Ist. 21. 23. Yash. 8. 29.
[d] Yash. 6. 21.
[e] Dekho Yash. 14. 13. aur 15. 13. Qáz. 1. 10.
[f] Dekho Yash. 15. 15. Qáz. 1. 11.

Peshtar MASÍH se, 1450.

bon ke chashmon kí sárí gurohon ko qatl kiyá, aur wahán ke sáre bádsháhon ko faná kiyá; ek ko bhí jítá na chhorá, balki pahároṉ ke sáre báshindon ko halák kiyá, jaisá ki KHUDAWAND Isráel ke Khudá ne hukm kiyá thá[g].

41 Aur Yashú' ne Qádis-Barní'a ke jangal se leke 'Azah tak[h], aur Jashan kí sárí zamín ko[i] Jiba'ún tak, unhen qatl kiyá.

42 Aur Yashú' ne un sab bádsháhon par, aur un kí zamín par ek bárgí fath páí; is liye ki KHUDAWAND Isráel ká Khudá Isráel kí taraf se lará[k].

43 Ba'd us ke Yashú' ne sáre baní Isráel samet Jiljál ko murája'at kí.

g Ist. 20. 16, 17.
h Pald. 10. 19.
i Yash. 11. 16.
k 14 áyat.

XI BAB.

1 *Chand aur bádsháh Merúm ke pánion ke ás pás maglúb hote.* 10 *Hasúr ko lekte. aur bhasam kar dálte.* 16 *Tamám mulk Yashú' ke qabze men ájátá.* 21 *Baní 'Anáq muqtúl hote.*

JAB Hasúr ke bádsháh Yabín ne yih suná, to us ne Madún ke bádsháh Yúbáb, aur Simrún ke[a] bádsháh, aur Ikasháf ke bádsháh ko,

2 Aur un bádsháhon ko, jo kohistán men jánib i shimál ko, aur bayábán men Kinnárat kí[b] samt i janúb ko, aur nasheb men, aur Nafát i Dor men[c] magrib kí samt rahte the,

3 Aur un ko, jo Kan'án kí samt i sharqí aur garbí ko rahte the, aur Amúríon, aur Hittíon, aur Farizzíon, aur Yabúsíon ko jo pahárí the, aur Hawíon ko[d], jo Harmún ke[e] níche sarzamín i Misfáh men[f] the, kahlá bhejá[g].

4 Tab we apne sab lashkaron samet aisí kasrat aur wufúr se, jaise bahr ke kanáre ret ke dáne hote hain[h], beshumár ghore aur gáríán leke báhar nikle.

5 Aur jab ye sáre bádsháh ittifáq karke muláqí húe, to unhon ne Merúm ke pánion par khaime jam'a kíe, táki baní Isráel se muqábala karen.

6 ¶ Tab KHUDAWAND ne Yashú' ko farmáyá: Un se hirásán mat ho[i]; is wáste ki kal isí waqt main in sab ko baní Isráel ke sámhne márke dálungá: tú un ke ghoron kí khúnchen máregá[k], aur un kí gáríán ág se jaláegá.

7 Chunánchi Yashú' áyá, aur

a Yash. 19. 15.
b Gin. 34. 11.
c Yash. 17. 11. Qáz. 1. 27. 1 Sal. 4. 11.
d Qáz. 3. 3.
e Yash. 13. 11.
f Pald. 31. 48.
g Yash. 10. 3.
h Pald. 22. 17. aur 32. 12. Qáz. 7. 12. 1 Sam. 13. 5.
i Yash. 10. 8.
k 2 Sam. 8. 4.

sáre jangí baní Isráel us ke sáth Merúm ke pánion par hamla karke un par á pare.

8 Aur KHUDAWAND ne un ko baní Isráel ke háth men somp diyá: so unhon ne unhen márá, aur bare Saidá, aur Mishráfát ul Má,im[l], aur Misfáh ke sahrá tak, jo mashriq kí samt ko hai, unhen ragedá aur qatl kiyá, yahán tak ki ek ko bhí un men se báqí na chhorá.

9 Aur Yashú' ne KHUDAWAND ke hukm ke muwáfiq un se kiyá, ki un ke ghoron kí khúnchen márín, aur un kí gáríán jaláín[m].

10 ¶ Phir Yashú' ne filfaur murája'at kí, aur Hasúr ko le liyá, aur us ke bádsháh ko talwár se márá; is liye ki agle waqt men Hasúr un sárí mamlukaton ká sardár thá.

11 Aur unhon ne un sab ko, jo wahán the, talwár kí dhár se faná kiyá, aisá ki wahán ek mutanaffis bhí báqí na rahá; aur us ne Hasúr ko ág se jaláyá.

12 Aur Yashú' un bádsháhon ke sáre shahron ká, aur un shahron ke sáre bádsháhon ká málik húá, aur unhen tah i teg kiyá, aur haram kiyá, jaisá ki KHUDAWAND ke bande Músá ne hukm kiyá thá[n].

13 Magar un shahron ko jo apne tílon par the, baní Isráel ne na jaláyá, siwá us Hasúr ke, jise Yashú' ne phúnk diyá thá.

14 Aur un shahron ke sáre mál aur mawáshí ko baní Isráel ne apne liye lút liyá; lekin har ek insán ko talwár se qatl kiyá, yahán tak ki unhen nábúd kar diyá; ek mutanaffis ko bhí báqí na chhorá.

15 ¶ Jaise ki KHUDAWAND ne apne bande Músá ko farmáyá thá[o], waisehí Músá ne Yashú' ko irshád kiyá[p], aur Yashú' ne bhí waisehí kiyá[q]; us ne un chízon men, jo KHUDAWAND ne Músá ko farmáín, ek ko ná-tamám na chhorá.

16 Chunánchi Yashú' ne us sárí sarzamín, aur kohistán[r], aur janúb kí mamlukat, aur Jashan kí sarzamín[s], aur nasheb aur sahrá aur Isráel ke kohistán, aur us ke nasheb ko,

17 Aur koh i Khalaq ko[t], jo

Peshtar MASÍH se, 1450.

l Yash. 13. 6.
m 6 áyat.
n Gin. 33. 52. Ist. 7. 2. aur 20. 16, 17.
o Khur. 34. 11, 12.
p Ist. 7. 2.
q Yash. 1. 7.
r Yash. 12. 8.
s Yash. 10. 41.
t Yash. 12. 7.

Peshtar Masíh se, 1450.

Sha'ír kí taraf chaṛhtá hai, Ba'al i Jadd tak, jo dasht i Lubnán meṉ koh i Harmún ke níche hai, le liyá, aur wahāṉ ke sáre bádsháhoṉ ko qabze meṉ kar liyá, aur unheṉ márá aur faná kiyá [u].

18 Yashú' ‖ muddat tak un sáre bádsháhoṉ se laṛá kiyá.

19 Siwá Hawíoṉ ke, jo Jiba'ún ke báshinde the [x], koí shahr na thá, jis ne baní Isráel se sulh kí ho, balki sab ko unhoṉ ne laṛkar liyá.

20 Kyúṉki yih KHUDÁWAND kí taraf se thá, ki un ke dil sakht ho gae the [y], táki we Isráel se qitál kareṉ, aur we un ko haram kareṉ, táki we maurid rahm ke na raheṉ, balki nest o nábúd ho jáweṉ; jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá [z].

21 ¶ Aur usí waqt Yashú' ne áke baní 'Anáq ko [a], jo kohistání the, Habrún se, aur Dabír se, aur 'Anáb se, Yahúdáh ke sáre kohistán se, aur Isráel ke sáre kohistán se, káṭ ḍálá, aur un ko shahroṉ samet haram kar diyá.

22 So baní 'Anáq meṉ se baní Isráel ke qalamrau meṉ koí báqí na rahá, magar 'Azah, aur Ját [b], aur Ashdúd meṉ [c] chand báqí the.

23 So Yashú' us sab kí tarah, ki KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá [d], us sárí sarzamín ká málik húá; aur Yashú' ne use baní Isráel kí mírás kar diyá, aur us ko un ke sibtoṉ meṉ qur'a ke mutábiq taqsím kiyá [e]. Aur zamín jang se fárig húí [f].

XII BÁB.

1 Do bádsháhoṉ ká zikr jin kí sarzamín Músá ne zabt kar lí, aur Isráel meṉ taqsím kí. 7. Ektís bádsháhoṉ ká zikr jo Yardan ke pár Yashú' se maqtúl húe.

US sarzamín ke bádsháh, jinheṉ baní Isráel ne qatl kiyá, aur un kí sarzamín, Yardan ke us pár mashriq kí samt, nahr i Arnún se [a] leke koh i Harmún tak [b], aur mashriq kí sárí wádíoṉ tak, mírás lí, ye haiṉ:

2 Amúríoṉ ká bádsháh Saihún, jo Hasbún meṉ rahtá thá [c], 'Ará'ir se leke, jo nahr i Arnún ke sáhil par hai, aur wádí kí wus'at, aur ádhe Jashan se wádí Yabúq tak ká, jo baní 'Ammún kí sarhadd hai, málik thá;

3 Aur sahrá se bahr i Kinnárat tak [d], jo mashriq kí samt hai, aur maidán ke daryá tak, jo daryá e shor hai, mashriq kí samt us ráh se, jo Bait ul Yasímát ko [e] játí hai, aur janúb ke kanáre se, jo ‖Pisgah ke chashmoṉ ke [f] taht hai.

4 ¶ Aur Basan ke bádsháh [g] 'Új kí sarhadd, jo darázqaddoṉ kí nasl ke [h] qabze meṉ thí, jo 'Istárát aur Adrá'e meṉ rahtá thá [i];

5 Aur wuh koh i Harmún [k] aur Salkah [l], aur sáre Basan ká, Jasúríoṉ, aur Ma'akátíoṉ kí [m] sarhadd ká, aur ádhe Jili'ád ká, jo Hasbún ke bádsháh Saihún kí sarhadd thí, málik thá.

6 Un ko KHUDÁWAND ke bande Músá aur baní Isráel ne márá [n], aur KHUDÁWAND ke bande Músá ne baní Rúbin aur Jadd aur ádhe sibt Munassí ko us sarzamín ká wáris kiyá [o].

7 ¶ Aur us mamlukat ke bádsháh, jinheṉ Yashú' aur baní Isráel ne Yardan ke pár magrib kí samt márá [p], Ba'al i Jadd se leke, jo wádí i Lubnán hai, koh i Khalaq tak, jo Sha'ír tak [q] chalá gayá hai, jise Yashú' ne baní Isráel ke sibtoṉ par mírás ke liye qur'a se taqsím kiyá [r];

8 Paháṛoṉ meṉ, aur maidánoṉ meṉ, aur bayábánoṉ meṉ, aur náloṉ meṉ, aur jangaloṉ meṉ, aur mulk i janúbí meṉ [s]. Hittí, aur Amúrí, aur Kan'ání, aur Farizzí, aur Hawí aur Yabúsíoṉ kí [t] zamín; aur us ke bádsháh ye haiṉ:

9 ¶ Yaríhú ká bádsháh ek [u]; 'Ai ká bádsháh [x], jo Baitel ke muttasil hai, ek;

10 Yarúsalam ká bádsháh [y] ek; Habrún ká bádsháh ek;

11 Yarmút ká bádsháh ek; Lakís ká bádsháh ek;

12 'Ijlún ká bádsháh ek; Jazar ká bádsháh [z] ek;

13 Dabír ká bádsháh [a] ek; Jadar ká bádsháh ek;

14 Hurmah ká bádsháh ek; 'Arád ká bádsháh ek;

15 Libnah ká bádsháh [b] ek; 'Adúlám ká bádsháh ek;

16 Muqaidah ká bádsháh [c] ek; Baitel ká bádsháh [d] ek;

17 Taffúh ká bádsháh ek; Hifar ká bádsháh [e] ek;

18 Afíq ká bádsháh ek; ‖ Lásarún ká bádsháh ek; Madún ká bádsháh ek;

[u] Ist. 7. 24. Yash. 12. 7. ‖ San 1445 tak. 23 áyat.
[x] Yash. 9. 3, 7.
[y] Ist. 2. 30. Qáz. 14. 4. 1 Sam. 2. 25. 1 Sal. 12. 15. Rúm. 9. 18.
[z] Ist. 20. 16, 17.
[a] Gin. 13. 22, 33. Ist. 1. 28. Yash. 15. 13, 14.
[b] 1 Sam. 17. 4.
[c] Yash. 15. 46.
[d] Gin. 34. 2, wag.
[e] Gin. 26. 53. Yash. 14 Báb. aur 15 Báb. aur 16 Báb. aur 17 Báb. aur 18 Báb. aur 19 Báb.
[f] Yash. 14. 15. aur 21. 44. aur 22. 4. aur 23. 1.
1445. 18 áyat.
1452.
[a] Gin. 21. 24.
[b] Ist. 3. 8, 9.
[c] Gin. 21. 24. Ist. 2. 33, 36. aur 3. 6. 16.

Peshtar Masíh se, 1452.

[d] Ist. 3. 17.
[e] Yash. 13. 20.
‖ Yá Ashdúd-Pisgah.
[f] Ist. 3. 17. aur 4. 49.
[g] Gin. 21 35. Ist. 3. 4, 10.
[h] Ist. 3. 11. Yash. 13. 12.
[i] Ist. 1. 4
[k] Ist. 3. 8.
[l] Ist. 3. 10. Yash. 13. 11.
[m] Ist. 3. 14.
[n] Gin. 21 24, 33.
[o] Gin. 32. 29, 33. Ist. 3. 11, 12. Yash. 13. 8.
[p] Yash. 11 17
[q] Paid. 14 6. aur 32. 3 Ist. 2. 1, 4
[r] Yash. 11. 23
[s] Yash. 10. 40 aur 11. 16.
[t] Khur. 3. 8. aur 23 23 Yash. 9. 1.
1451.
[u] Yash. 6. 2.
[x] Yash. 8. 29.
[y] Yash. 10. 23
[z] Yash. 10. 33.
[a] Yash. 10 38.
[b] Yash. 10. 29
[c] Yash. 10. 28
[d] Yash. 8. 17. Qáz. 1. 22.
[e] 1 Sal. 4. 10.
‖ Yá Sarún Yas. 33. 9.

Peshtar MASÍH se, 1450.

19 Hasúr ká bádsháh [f] ek;
20 Simrún-Mirún ká bádsháh [g] ek; Ikshát ká bádsháh ek;
21 Ta'anak ká bádsháh ek; Majiddo ká bádsháh ek; Qádis ká bádsháh [h] ek;
22 Yuqni'ám-Karmil ká bádsháh ek;
23 Nafát i Dor men [i] Dor ká bádsháh ek; Jiljál men Jawíon ká bádsháh [k] ek;
24 Tirzah ká bádsháh ek: ye sab iktís bádsháh the.

XIII BAB.

1 *Us sarzamín kí hadden jo hanoz un ke taht men na áyi thí.* 8 *Arhái firqon kí milkíyat.* 14, 33 *Yahowáh aur us kí qurbánián Baní Láwí kí mírás hain.* 15 *Rúbin kí milkíyat kí sarhadden.* 22 *Bala'ám maqtúl húá.* 24 *Jadd kí milkíyat kí sarhadden;* 29 *aizan Munassí ke ádhe firqe kí.*

1445.

AUR Yashú' búṛhá aur kuhansál húá [a], aur KHUDAWAND ne us ko farmáyá, ki Tú búṛhá aur kuhansál húá, aur hanoz bahut sí sarzamín báqí hai, jo qabze men nahín áí.

2 Aur wuh sarzamín, jo báqí hai [b], so Filistíon kí sab hadden [c], aur sárá Jasúrí [d];

3 Saihúr se [e], jo rú e Misr par hai, hudúd i 'Aqrún tak shimál kí samt ko, jo hudúd i Kan'án men mahsúb hai; Filistíon ke pánch qutb [f], ya'ne 'Azátí, aur Ashdúdí, aur Asqalúní, aur Játí, aur 'Aqrúní aur 'Awí [g];

4 Janúb kí samt ko, Kan'án kí sárí zamín, aur Magárah se, jo Saidáníon ká hai, Afíq tak [h], aur Amúríon kí sarhaddon tak [i];

5 Aur Jabalíon kí [k] sarzamín, aur sárá Lubnán mashriq kí samt Ba'al i Jadd se [l], jo koh i Harmún ke níche hai, Hamát ke siwáne tak.

6 Sáre kohistání, Lubnán se leke Mishráfát ul Má,im tak [m], aur sáre Saidání, main un ko baní Isráel ke sámhne se daf'a karúngá [n]; magar tú qur'a ḍálke use baní Isráel men taqsím kar de [o], jaisá main ne tujhe farmáyá.

7 Tú yih zamín nau sibton ko aur ádhe baní Munassí ko mírás ke taur par bánṭ de.

8 Kyúnki ádhe ke sáth baní Rúbin aur baní Jadd ne apní mírás páí, jo Músá ne Yardan ke pár unhen dí [p] mashriq kí samt ko, jaisá ki KHUDAWAND ke bande Músá ne unhen dí,

9 'Ará'ir se, jo Arnún ke kanáre par hai, aur us shahr se, jo pání ke bíchon bích hai, aur Madibá ke dasht [q] se leke Daibún tak;

10 Aur Amúríon ke bádsháh Saihún ke sáre shahr [r], jo Hasbún men takhtnishín thá, baní 'Ammún kí hudúd tak;

11 Aur Jili'ád aur' Jasúríon kí sarhadd aur Ma'akátí, aur sárá koh i Harmún, aur sárá Basan, Salkah tak [s];

12 Basan men 'Új kí sárí mamlukat, jo 'Istárát aur Adrá'e ká málik thá, jo Rifáíon kí nasl se [t] báqí rahá; so Músá ne unhen márá aur khárij kiyá [u].

13 Lekin baní Isráel ne Jasúríon aur Ma'akátíon ke márne ká iráda na kiyá [x], aur we áj tak baní Isráel ke darmiyán baste hain.

14 Magar us ne Láwí ke sibt ko mírás na dí [y], is liye ki KHUDAWAND Isráel ke Khudá kí qurbánián, jo guzrání játí hain, so un kí mírás hai, jaisá us ne use kahá [z].

15 ¶ Aur Músá ne baní Rúbin ke firqe ko un ke gharánon ke muwáfiq mírás dí.

16 Aur 'Ará'ir se [a], jo áb i Arnún ke kanáre par hai, un kí sarhadd thí; aur wuh shahr, jo daryá ke bíchon bích hai, aur sárá sahrá, jo Madibá se [b] milá húá hai;

17 Hasbún aur us ke sáre shahr jo dasht men hain; Daibún, aur ‖ Bámát-Ba'al, aur Bait-Ba'al-Ma'ún,

18 Aur Yahas [c], aur Qadímát. aur Mafa'át,

19 Aur Qaryatáim [d], aur Shibmáh [e], aur Zárat us Sahar, jo wádí ke koh men hai,

20 Aur Bait-Fagúr, aur ‖ Ashdúd-Pisgah ke [f] utár. aur Bait ul Yasímát,

21 Aur sahráí sáre shahr [g], aur Amúríon ke bádsháh Saihún ká sárá mulk, jo Hasbún men saltanat kartá thá, jise [h] Músá ne Midyán ke ra,íson. 'Awí, aur Raqm, aur Súr, aur Húr, aur Raba' [i], Saihún ke ra,íson samet, jo us zamín men baste the, qatl kiyá.

22 ¶ Aur Ba'úr ká beṭá Bala'ám, jo nujúmí thá, jise baní Isráel ne apne maqtúlon ke sáth talwár se qatl kiyá [k].

Peshtar MASÍH se, 1445.

f Yash. 11. 10. g Yash. 11. 1. aur 19. 15. h Yash. 19. 37. i Yash. 11. 2. k Qaid. 14. 1, 2. a Dekho Yash. 14. 10. aur 23. 1. b Qáz. 3. 1. c Yúel 3. 4. d 13 áyat. 2 Sam. 3. 3. aur 13. 37, 38. e Yar. 2. 18. f Qáz. 3. 3. 1 Sam. 6. 4, 16. Saf. 2. 5. g Ist. 2. 23. h Yash. 19. 30. i Dekho Qáz. 1. 34. k 1 Sal. 5. 18. Zab. 83. 7. Haz. 27. 9. l Yash. 12. 7. m Yash. 11. 8. n Dekho Yash. 23. 13. Qáz. 2. 21, 23. o Yash. 14. 1, 2. p Gin. 32. 33. Ist. 3. 12, 13. Yash. 22. 4.

q 16 áyat. Gin. 21. 30. r Gin. 21. 24, 25. s Yash. 12. 5. t Ist. 3. 11. Yash. 12. 4. u Gin. 21. 24, 35. x 11 áyat. y Gin. 18. 20, 23, 24. Yash. 14. 3, 4. z 33 áyat. a Yash. 12. 2. b Gin. 21. 30. 9 áyat. ‖ Yá *Ba'al kí únchí jághen.* c Gin. 21. 23. d Gin. 32. 37. e Gin. 32. 38. ‖ Yá *Pisgah ke sote.* f Ist. 3. 17. Yash. 12. 3. g Ist. 3. 10. h Gin. 31. 8. i Gin. 31. 24. k Gin. 22. 5. aur 31. 8.

Peshtar MASÍH se, 1445.

23 Aur baní Rúbin kí sarhadd Yardan aur us kí nawáhí húí. Ye shahr apní hawálí samet Rúbin ke gharánoṉ ke hisse meṉ paṛe.

24 Aur Músá ne baní Jadd ke firqe ko, un ke gharánoṉ ke muwáfiq, hissa diyá.

25 Aur un kí sarhadd yih thí: Ya'zír[l], aur Jili'ád ke sáre shahr, aur baní 'Ammún kí ádhí sarzamín[m] 'Arú'ir tak, jo Rabbah ke[n] sámhne hai,

26 Aur Hasbún se Rámat ul Misfáh aur Batúním tak, aur Mahnaim se Dabír kí sarhadd tak;

27 Aur wádí meṉ: Bait-Háram, aur Bait-Nimrah[o], aur Sukkát[p], aur Safún jo Hasbún ke bádsháh Saihún kí mamlukat ká baqíya thá, aur Yardan aur us kí nawáhí daryá e Kinnárat ke kanáre tak[q], jo Yardan ke pár mashriq kí samt ko hai.

28 Ye shahr apne gáṉwoṉ samet baní Jadd kí mírás, un ke gharánoṉ ke mutábiq húe.

29 ¶ Aur Músá ne ádhe baní Munassí ko bhí hissa diyá; so ádhe baní Munassí ká hissa, un ke gharánoṉ ke muwáfiq, yih thá.

30 Aur un kí hadden Mahnaim se shurú' húíṉ, ya'ne sárá Basan, aur Basan ke bádsháh 'Új kí sárí mamlukat, aur sárí Yáír-bastí[r], jo Basan meṉ haiṉ, aur we sáṭh shahr haiṉ.

31 Aur ádhá Jili'ád, aur 'Istárát, aur Adrá'e[s], Basan ke bádsháh 'Új ke shahr, Munassí ke beṭe Makír kí[t] ádhí aulád ke liye, un ke gharánoṉ ke muwáfiq, báṉṭe gae.

32 Ye haiṉ we shahr, jinheṉ Músá ne Moáb ke bayábán meṉ Yardan ke pár Yaríhú ke lag-bhag mashriq kí taraf mírás diyá.

33 Lekin Músá ne baní Láwí ko mírás na dí[u], is liye ki KHUDÁWAND Israel ká Khudá un kí mírás hai, jaisá us ne unheṉ kahá[x].

XIV BÁB.

1 *Hukm hotá ki sáṛhe nau firqoṉ kí míráseṉ, qur'a ke mutábiq dí jáweṉ.* 6 *Kálib ko Habrún jágír ke taur par diyá játá.*

1444 ke qaríb.

AUR we mamlukateṉ, jinheṉ Kan'án kí sarzamín meṉ baní Isráel ne apní mírás meṉ liyá, aur jinheṉ Ili'azar káhin, aur Nún ke beṭe Yashú', aur baní Isráel ke firqoṉ ke abwí sardároṉ ne unheṉ mírás dí[a], ye haiṉ.

2 Un kí míráseṉ qur'a ke muwáfiq[b] thíṉ, jaisá KHUDÁWAND ne sáṛhe nau firqoṉ ke haqq meṉ Músá kí ma'rifat farmáyá.

3 Ki Músá ne Yardan ke pár aṛháí firqoṉ ko mírás dí thí[c]; par us ne Láwíoṉ ko un ke darmiyán kuchh mírás na dí.

4 Kyúṉki baní Yúsuf do firqe the[d], Munassí aur Ifráím; so unhoṉ ne Láwíoṉ ko zamín meṉ se kuchh hissa na diyá, magar kaí shahr un ke rahne ke liye, aur un ke atráf kí nawáhí un kí mawáshí aur mál ke liye.

5 Aur jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, waisehí baní Isráel ne kiyá[e], aur wuh zamín báṉṭ lí.

6 ¶ Tab baní Yahúdáh Jiljál meṉ Yashú' pás áe, aur Qinzí[f] Yafunnah ke beṭe Kálib ne use kahá, ki Us bát ko, jo KHUDÁWAND ne mard i Khudá Músá ko merí aur terí bábat[g] Qádis-Barní'a meṉ[h] kahá, tú jántá hai.

7 Jis waqt KHUDÁWAND ke bande Músá ne Qádis Barní'a se mujh ko bhejá, ki is zamín kí jásúsí karúṉ[i], us waqt maiṉ chálís baras ká thá, aur maiṉ ne us ko us ke muwáfiq, jo mere dil meṉ thá, khabar dí.

8 Aur mere bháíoṉ ne, jo mere sáth chaṛh gae the, jamá'at ke diloṉ ko pighlá diyá[k]: lekin maiṉ ne KHUDÁWAND apne Khudá kí púrí pairawí kí[l].

9 Tab Músá ne us din qasam kháke kahá[m], ki Yaqínan wuh zamín, jis par tú ne qadam rakhe[n], terí aur tere beṭoṉ kí istimrárí mírás hogí; kyúṉki tú ne KHUDÁWAND tere Khudá kí púrí pairawí kí.

10 Aur ab dekh, KHUDÁWAND ne mujh ko áj ke din tak, jaisá us ne farmáyá, jítá rakhá[o], aur us waqt se leke, ki KHUDÁWAND ne yih bát Músá ko kahí, jab ki baní Isráel bayábán meṉ áwára the, is waqt tak paintális baras guzre, aur áj ke din maiṉ pachásí baras ká búṛhá húṉ:

1444.

11 Aur hanoz maiṉ aisá zoráwar húṉ[p], jaisá us din thá, ki jis din Músá ne mujhe bhejá; jaisí laṛne

---

[l] Gin. 32. 35. [m] Gin. 21. 26, 28, 29, ba muqabala Ist. 2. 19. aur Qáz. 11. 13, 15, wag. ke. [n] 2 Sam. 11. 1. aur 12. 26. [o] Gin. 32. 36. [p] Paid. 33. 17. 1 Sal. 7. 46. [q] Gin. 34. 11. [r] Gin. 32. 41. 1 Taw. 2. 23. [s] Yash. 12. 4. [t] Gin. 32. 39, 40. [u] 14 áyat. Yash. 13. 7. [x] Gin. 18. 20. Ist. 10. 9. aur 18. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 1444 ke qaríb. [a] Gin. 34. 17, 18. [b] Gin. 26. 55. aur 33. 54. aur 34. 13. [c] Yash. 13. 8, 32, 33. [d] Paid. 48. 5. 1 Taw. 5. 1, 2. [e] Gin. 35. 2. Yash. 21. 2. [f] Gin. 32. 12. aur Yash. 15. 17. [g] Gin. 14. 24, 30. Ist. 1. 36, 38. [h] Gin. 13. 26. [i] Gin. 13. 6. aur 14. 6. [k] Gin. 13. 31, 32. Ist. 1. 28. [l] Gin. 14. 24. Ist. 1. 36. [m] Gin. 14. 23, 24. Ist. 1. 36. [n] Yash. 1. 4. Dekho Gin. 13. 22. [o] Gin. 14. 30. [p] Dekho Ist. 34. 7.

Peshtar MASÍH se, 1444.

kí qúwat mujh men tab thí, ab bhí áne jáne men [q] waisíhí hai.

12 So yih koh, jis kí bábat KHUDAWAND ne us roz wa'da kiyá hai, mujh ko de; kyúnki tú ne us din suná, ki wahán Baní 'Anáq baste hain [r], aur wahán ke shahr bare aur muhkam hain; pas agar aisá ho ki KHUDAWAND mere sáth rahe [s], to main unhen nikál dúngá [t], jaisá ki KHUDAWAND ne kahá hai.

13 Tab Yashú' ne us ke haqq men du'á kí [u], aur Yafunnah ke bete Kálib ko Habrún mírás men diyá [x].

14 So Habrún us waqt se áj tak Qinzí Yafunnah ke bete Kálib kí mírás húá [y], is liye ki us ne KHUDAWAND Isráel ke Khudá kí púrí pairawí kí [z].

15 Aur agle waqt men Habrún ká nám Qaryat-Arba' thá [a], aur wuh Arba' Baní 'Anáq ke darmiyán bará qaddáwar ádmí thá. Aur wuh zamín jang se fárig húí [b].

q Ist. 31. 2. r Gin. 13. 28, 33. s Zab. 18. 32, 34. aur 60. 12. Rúm. 8. 31. t Yash. 15. 14. Qáz. 1. 20. u Yash. 22. 6. x Yash. 10. 37. aur 15. 13. Qáz. 1. 20. Dekho Yash. 21. 11, 12. 1 Taw. 6. 55, 56. y Yash. 21. 12. z 8, 9 áyaten. a Paid. 23. 2. Yash. 15. 13. b Yash. 11. 23.

XV BAB.

1 *Yahúdáh kí qismat kí sarhadden.* 13 *Kálib ká hissa jis par jang karke qábiz húá.* 16 *Gutniel jawánmardí se Kálib kí betí 'Aksah ko apní jorú ke liye pátá.* 18 *Wuh apne báp se ek kháss barakat pátí.* 21 *Yahúdáh ke shahr* 63 *Yabúsí maglúb na húe.*

AUR baní Yahúdáh ke firqe ká qur'a, un ke gharánon ke mutábiq, yih thá: Dasht i Sín se [a], janúb kí samt ko, Taiman ke kanáre Adúm kí sarhadd tak [b].

2 Aur us kí janúbí hadd daryá e shor ke kanáre se, us lisán se jo janúb ko máil hai, shurú' húí.

3 Aur yih hadd janúb kí jánib ‖ Ma'alah-'Aqrábím se [c] hoke Sín tak pahunchí, aur janúb se Qádis Barní'a ko charhí, aur Hasrún pás jáke Adár ko charhí, aur wahán se Qarqa'a ko phirí;

4 Aur wahán se 'Azmún ko [d] pahunchí, aur phir Misr kí nahr se já milí, aur us kí sarhadden daryá tak pahunchí hain. Tumhárí janúbí sarhadden ye hongí.

5 Aur us kí sharqí hadd daryá e shor se Yardan ke kanáre tak, aur us kí shimálí hadd daryá ke kol se, jo nahr i Yardan ká kanára hai:

6 Aur yih hadd Bait-Hajlah tak [e] charhí, aur Bait ul 'Arábah kí shimálí hadd se charhke Rúbin ke bete Bohan ke patthar tak [f] pahunchí:

7 Phir 'Akúr kí wádí se [g] Dabír ko charhí, aur wahán se shimál kí samt ko chalke Jiljál tak, jo Adúmím kí charháí ke muqábil hai, jo wádí ke janúb ko hai; aur phir wuh hadd 'Ain-Shams ke pání pás hoke 'Ain-Rájil pás [h] já niklí:

8 Aur sarhadd Bin-Hinnúm kí wádí men se [i] Yabúsíon ke [k] kanáre janúb kí samt ko gaí, jo Yarúsalam hai: aur phir us pahár kí chotí tak, jo wádí i Hinnúm ke áge samt i magrib ko hai, aur wuh Rifáíon kí wádí [l] ke shimál kí samt ko wáqi' hai:

9 Aur hadd pahár kí chotí se áb i Naftúh ke chashme [m] tak gaí, aur wahán se 'Ifrún ke shahron pás já niklí, aur hadd wahán se Ba'alah tak [n], jo Qaryat-Ya'arím hai [o], pahunchí:

10 Aur hadd Ba'alah se chalke magrib kí samt koh i Sha'ír ko phirí, aur Hár-Ya'arím, ya'ne Kasalún ke shimál kí samt pás pahunchí, aur Bait-Shams se chalke Timnah men [p] utrí:

11 Aur hadd shimál kí samt 'Aqrún pás [q] já niklí; aur Sakrúnah se hoke Ba'alah ke pahár par guzrí, aur Yabniel pás niklí; hadd wahán se daryá par já niklí.

12 Aur us kí hadd jánib i garbí men bahr i a'zam [r] aur us ká kanára hai. Baní Yahúdáh ke gird kí hadden un ke gharánon ke mutábiq ye hain.

13 ¶ Aur Yafunnah ke bete Kálib ko [s] baní Yahúdáh ke darmiyán, jaisá ki KHUDAWAND ne Yashú' ko farmáyá thá, 'Anáq ke báp ‖Arba' ká shahr [t], jo Habrún hai, hissa diyá.

14 So Kálib ne wahán se tín ko, Sísí, aur Akhimán, aur Talmí ko [u], jo baní 'Anáq hain [x], khárij kiyá.

15 Aur wuh wahán se Dabíríon par charh gayá [y]; par Dabír ká qadímí nám Qaryat-Sifar thá.

16 ¶ So Kálib ne kahá, Jo koí ki Qaryat-Sifarwálon ko já máre, aur use le le, to main use apní betí 'Aksah byáh dúngá [z].

17 Tab Kálib ke chhote bhái Qanaz ke bete [a] Gutniel ne us par qabza kiyá [b]: so us ne apní betí 'Aksah use byáh dí.

18 Aur aisá húá, ki jab wuh us

a Gin. 33. 36. b Gin. 34, 2. ‖ Ya'ne 'Aqrábím kí charháí se. c Gin. 34. 4. d Gin. 34. 5. e Yash. 18. 19.

Peshtar MASÍH se, 1444.

f Yash. 18. 17. g Yash. 7. 26. h 2 Sam. 17. 17. 1 Sal. 1. 9. i Yash. 18. 16. 2 Sal. 23. 10. Yar. 19. 2, 6. k Yash. 18. 28. Qáz. 1. 21. aur 19. 10. l Yash. 18. 16. m Yash. 18. 15. n 1 Taw. 13. 6. o Qáz. 18. 12. p Paid. 38. 13. Qáz. 14. 1. q Yash 19. 43. r 47 áyat. Gin. 34. 6, 7. s Yash. 14. 13. ‖ Yá, Qaryat-Arba'. t Yash. 14. 15. u Gin. 13. 22. x Qáz. 1. 10, 20. y Yash. 10. 38. Qáz. 1. 11. z Qáz. 1. 12. a Gin. 32. 12. Yash. 14. 6. b Qáz. 1. 13. aur 3. 9.

pás gaí[c], to us ne use ubhárá, táki wuh apne báp se ek khet mánge; so wuh apne gadhe par se utrí[d]. Tab Kálib ne use kahá, Terá kyá iráda hai?

19 Wuh bolí, Mujhe barakat[e] díjiye; ki tú ne janúb kí samt kí zamín mujhe 'ináyat kí, so mujhe páuí ke chashme bhí díjiye. Tab us ne use chashme 'álí aur chashme sáfil 'ináyat kíe.

20 Baní Yahúdáh ke firqe kí mírás, un ke gharánon ke mutábiq, yih hai.

21 ¶ Aur Adúm kí taraf janúb kí samt baní Yahúdáh kí sarhadd kí intihá ke shahr ye hain: Qabziel, aur 'Adr, aur Yajúr,

22 Aur Qainah, aur Daimúnah, aur 'Ad'adah,

23 Aur Qádis, aur Hasúr, aur Itnán,

24 Zíf, aur Talam, aur Ba'alút,

25 Aur Hasúr, Hadatah, aur Qaryát-Hasrún, jo Hasúr hai,

26 Aur Amám, aur Sam'a, aur Moládah,

27 Aur Hasár-Jaddah, aur Hashmún, aur Bait-Falat,

28 Aur Hasár-Su'ál, aur Biarsab'a, aur Bizyútyáh,

29 Ba'alah, aur 'Aiyím, aur 'Azam,

30 Aur Iltolád, aur Kasíl, aur Hurmah,

31 Aur Siqláj[f], aur Madmannah, aur Sansannah,

32 Aur Libáwat, aur Silhím, aur 'Ain, aur Rimmon; ye sab untís shahr, aur un ke gánw:

33 Aur we shahr, jo sahrá men wáqi' húe, ye hain; Istál[g], aur Sur'ah, aur Asnah,

34 Aur Zanúh, aur 'Ain-Janním, Taffúh, aur 'Ainám,

35 Yarmút, aur 'Adúlám, Shokah, aur 'Azíqah,

36 Aur Sagarím, aur 'Aditaim, aur Jadírah, aur Jadíratain: chaudah shahr, aur un ke gánw:

37 Zinán, aur Hadásah, aur Mijdal-Jadd,

38 Aur Dila'án, aur Misfáh, aur Yuqtiel[h],

39 Lakís, aur Busqat, aur 'Ijlún,

40 Aur Kabún, aur Lahmás, aur Kitlís,

41 Aur Jadírút, aur Bait i Dajún, aur Na'amah, aur Muqaidah: solah shahr, aur un ke gánw:

42 Libnah, aur 'Atr, aur 'Asan,

43 Aur Iftáh, aur Asnah, aur Nasíb,

44 Aur Qa'ílah, aur Akzíb, aur Marísah: nau shahr, aur un ke gánw:

45 'Aqrún, aur us kí bastíán aur us ke gánw:

46 'Aqrún se daryá tak, Ashdúd kí atráf ke sáre shahr, aur un ke gánw:

47 Ashdúd apne shahron aur gáon samet; aur 'Azah apne shahron aur gáon samet, Misr kí nahr tak[i], aur daryá e a'zam[k] kí hudúd tak.

48 ¶ Aur kohistán men: Samír, aur Yatír, aur Shokah,

49 Aur Dannah, aur Qaryat-Sannah, jo Dabír hai,

50 Aur 'Anáb, aur Istimúh, aur 'Aním,

51 Aur Jashan[l], aur Haulán, aur Jilúh: gyárah shahr, aur un ke gánw:

52 Aráb, aur Dúmah, aur Ish'án,

53 Aur Yanúm, aur Bait-Taffúh, aur Afíqah,

54 Aur Humtah, aur Qaryat-Arba', jo Habrún hai[m], aur Saigúr; nau shahr, aur un ke gánw:

55 Ma'ún, Karmil, aur Zíf, aur Yútah,

56 Aur Yazra'el, aur Yaqdi'ám, aur Zanúh,

57 Qain, Jibi'ah, aur Timnah: das shahr, apne gáon samet:

58 Halhúl, aur Bait-Súr, aur Jadúr,

59 Aur Ma'arát, aur Bait-'Anút, aur Iltiqún: chha shahr apne gáon samet:

60 Qaryat-Ba'al[n], jo Qaryat-Ya'arím hai, aur Rabbah: do shahr, apne gáon samet:

61 Aur bayábán men; Bait-'Arábah, aur Madín, aur Sakákah,

62 Aur Nibsán, aur 'Ír i Shor, aur 'Ain i Jadí: chha shahr, aur un ke gánw.

63 ¶ Lekin Yabúsí jo the, Yarúsalam men rahte the; so un ko baní Yahúdáh khárij na kar sake[o]; chunánchi Yabúsí baní Yahúdáh ke sáth áj ke din tak Yarúsalam men baste hain[p].

c Qáz. 1. 14.
d Dekho Paid. 24. 64. 1 Sam. 25. 23.
e Paid. 33. 11.
f 1 Sam. 27. 6.
g Gin. 13. 23.
h 2 Sal. 14. 7.
i 4 áyat.
k Gin. 34. 6.
l Yash. 10. 41 aur 11. 16.
m 13 áyat. Yash. 14. 15.
n Yash. 18. 14.
o Dekho Qáz. 1. 8, 21. 2 Sam. 5. 6.
p Qáz. 1. 21.

Peshtar MASÍH se, 1444.

XVI BAB.

1 Baní Yúsuf kí qismat kí sarhadd i 'ámm. 5 Ifráím kí mírás kí sarhadden. 10 Kan'ání maglúb na húe.

AUR baní Yúsuf kí hadd, Yardan se Yaríhú hoke, mashriq kí samt áb i Yaríhú pás niklí, aur us bayábán tak, jo Yaríhú se Baitel ke pahár ko játá hai;

2 Aur Baitel se nikalke, Lauz ko [a] jáke, Arkí-'Atárot kí hadd ke pás guzrí;

3 Aur waháu se magrib kí jánib kí hadd, Yaflítí pás, aur Bait-Haurán i súfil tak [b], aur Jazar tak [c] pahunchtí hai, aur us kí intihá daryá hai.

4 Aur baní Yúsuf Munassí aur Ifráím ne apní mírás lí [d].

5 ¶ Aur baní Ifráím kí sarhadden, un ke gharánon ke mutábiq, ye thín: un kí mírás kí hadd i sharqí 'Atárot-Addár [e] se Bait-Haurán i 'álí ko [f] phirí;

6 Aur hadd i shimál se magrib kí jánib ko Mikmatát [g] pás niklí, aur hadd i sharqí Tánát-Sailá ko phirí, aur hadd i mashriq se Yanúháh pás guzrí;

7 Aur Yanúháh se 'Atárot aur Na'arátah [h] pás utrí, aur Yaríhú se guzarke Yardan pás já niklí.

8 Aur hadd i garbí Taffúh se Nahr i Qanah [i] tak, aur us kí intihá daryá tak hai. Baní Ifráím ke gharánon kí mírás, un ke qabáil ke muwáfiq, yih hai.

9 Aur baní Ifráím ke aur jude shahr, un ke gáon samet, baní Munassí kí mírás men the [k], sab shahr aur un ke gánw.

10 Aur un Kan'ánion ko, jo Jazar ke báshinde the, khárij na kiyá [l]: so we áj ke din tak baní Ifráím ke sáth baste hain, aur jizya dete hain.

XVII BAB.

1 Munassí kí mírás jo qur'a se milí 7 Us kí sarzamín kí hudúd. 12 Kan'ání khárij na húe. 14 Baní Yúsuf ek aur hissa páte.

AUR baní Munassí ke firqe ne bhí mírás páí, ki wuh Yúsuf ká palauthá hai [a]; so Jili'ád ke báp, Munassí ke palauthe Makír ne [b], jo jangí mard thá, Jili'ád aur Basan mírás páyá [c].

2 Aur báqí baní Munassí ke liye bhí, un ke gharánon ke muwáfiq [d], mírás milí: baní ‖ Abi'azar [e], aur baní Khalaq, aur baní Asriel [f], aur baní Sikm, aur baní Hifr [g], aur baní Simida' ke liye: Yúsuf ke bete Munassí ke farzand i narína un ke gharánon ke mutábiq ye the.

3 ¶ Aur Siláfihád bin Hifr bin Jili'ád bin Makír bin Munassí ke bete na the, magar betíán thín, jin ke nám ye hain: Mahlah, aur Nu'ah, aur Hajlah, aur Milkah, aur Tirzah [h].

4 So we Ili'azar káhin aur Nún ke bete Yashú' aur amíron ke nazdík áke bolín [i], ki KHUDAWAND ne Músá ko hukm kiyá, ki wuh ham ko hamáre bháíon ke darmiyán mírás de [k]. Chunánchi KHUDAWAND ke farmán ke mutábiq us ne un ke báp ke bháíon ke darmiyán un ko mírás dí.

5 So Jili'ád kí zamín ke aur Basan ke siwá, jo Yardan ke pár hai, das hisse Munassí ke húe.

6 Ki Munassí kí betíon ne apne bháíon ke sáth mírás páí, aur Munassí ke báqí beton ne Jili'ád kí zamín páí.

7 ¶ Aur Yasar se leke Mikmatát [l] tak, jo Sikm ke muqábil hai, Munassí kí hadd thí; so hadd Taiman tak, aur 'Ain i Taffúh ke khaimon tak chalí gaí.

8 Is liye ki sarzamín i Taffúh [m] Munassí kí thí, par Taffúh Munassí kí sarhadd men baní Ifráím ká hissa thá.

9 So us kí hadd, Nahr i ‖ Qanah kí jánib [n], janúb pás já utrí. Ifráím ke ye shahr Munassí ke shahron men dákhil hain [o]. Aur Munassí kí hadd wádí ke shimál se thí, aur us kí intihá daryá thá.

10 So jánib i janúb Ifráím kí húí, aur jánib i shimál Munassí kí, aur us kí intihá bahr tak thí. So we donon shimál kí samt Yasar se, aur mashriq kí samt Ishakár se já milín.

11 Aur Ishakár aur Yasar men Bait-Shán [p] aur us ke shahr, aur Ibli'ám aur us ke shahr, aur ahl i Dor aur us ke shahr, aur ahl i 'Ain-Dor aur us ke shahr, aur ahl i Ta'anák aur us ke shahr, aur ahl i Majiddo aur us ke shahr [q]: tín zil'a, gird kí bastíon samet, Munassí ke hisse men the.

12 Aur baní Munassí un shahron ke rahnewálon ko khárij na kar sake [r]: so wahán us zamín men Kan'ání basá cháhte the.

Peshtar MASÍH se, 1444.

[a] Yash. 18. 13. Qáz. 1. 26.
[b] Yash. 18. 13. 2 Taw. 8. 5.
[c] 1 Taw. 7. 28. 1 Sal. 9. 15.
[d] Yash. 17. 14.
[e] Yash. 18. 13.
[f] 2 Taw. 8. 5.
[g] Yash. 17 7.
[h] 1 Taw. 7. 28.
[i] Yash. 17. 9.
[k] Yash. 17. 9.
[l] Qáz. 1. 29. Dekho 1 Sal. 9. 16.

[a] Pahd. 41. 51. aur 46. 20. aur 48. 18.
[b] Pahd. 50. 23. Gin. 26. 29. aur 32. 39, 40.
[c] 1 Taw. 7. 14.
[d] Isti. 3. 15.
[e] Gin. 26 29, —32.
‖ Gin. 26. 30, Yasar.
[e] 1 Taw. 7. 18.
[f] Gin. 26. 31.
[g] Gin. 26. 32.
[h] Gin. 26. 33. aur 27. 1. aur 36. 2.
[i] Yash. 14. 1.
[k] Gin. 27. 6, 7.
[l] Yash. 17. 6.
[m] Yash. 16. 8.
‖ Yá, Nahr i naistán.
[n] Yash. 16. 8.
[o] Yash. 16. 9.
[p] 1 Sam. 31. 10. 1 Sal. 4. 12.
[q] 1 Taw. 7. 29.
[r] Qáz. 1. 27, 28.

Peshtar MASÍH se, 1444.

13 Lekin jab baní Isráel ne zor pakṛá, to Kan'ánion se jizya liyá[s], par bilkull unhen khárij na kiyá.

14 So baní Yúsuf ne[t] Yashú' ko kahá, ki Tú ne kis liye qur'a men se ham ko ek hí mírás aur faqat ek hí hissa diyá[u], agarchi ham bahut log hain[x], jahán tak KHUDAWAND ne ham ko barakat dí hai?

15 Tab Yashú' ne unhen jawáb diyá, ki Agar tum bahut se ho, to jangal men jáo, aur wahán Farizzíon aur Rifáíon[y] kí sarzamín men káṭkar apne liye maqám sáf kar lo, agar Ifráím ke kohistán men tum par tangí ho.

16 Baní Yúsuf ne kahá, ki Yih kohistán hamáre bas men na áwegá, ki un sáre Kan'ánion ke pás, jo wádí kí zamín men baste hain, ya'ne un ke pás, jo Bait-Shán aur us ke díhát men, aur Yasra'el kí wádí men[z] rahte hain, lohe kí gáṛíán hain[a].

17 Yashú' ne baní Yúsuf Ifráím aur Munassí ko kahá, ki Tum bahut se ho, aur bahut sá zor rakhte ho: tumháre liye faqat ek hissa na hogá,

18 Balki paháṛ tumháre liye hogá: wuh jangal hai; tum sáf karo, ki us ke makhárij tumháre liye honge: agarchi Kan'ánion kí gáṛíán lohe kí hain, aur we qawí hain, par tum unhen khárij kar sakoge[b].

s Yash. 16. 10.
t Yash. 16. 4.
u Paid. 48. 22.
x Paid. 48. 19. Gin. 26. 34, 37.
y Paid. 14. 5. aur 15. 20.
z Yash. 19. 18. 1 Sal. 4. 12.
a Qáz. 1. 19. aur 4. 3.
b Ist. 20. 1.

XVIII BAB.

1 Sailá men jamá'at ká khaima khaṛá kiyá játá. 2 Báqí zamín ká naqsha khínchá játá, aur sát hisson men taqsím hotí. 10 Yashú' qur'a dálke us ko bánṭtá. 11 Binyamín ká hissa, aur us kí sarhadden. 21 Us ke shahr.

AUR sáre baní Isráel kí guroh Sailá men[a] jam'a húí, aur wahán unhon ne jamá'at ká khaima khaṛá kiyá[b], aur wuh zamín un ke áge maglúb húí.

2 ¶ Ab baní Isráel ke sát firqe báqí rahe, jinhon ne mírás na pái.

3 So Yashú' ne unhen kahá, ki Tum kab tak us zamín ke lene men, jo KHUDAWAND, tumháre bápdádon ke Khudá ne, tum ko dí hai, sustí karoge[c]?

4 So tum apne darmiyán har ek firqe men se tín tín shakhs intikháb karo: main unhen bhejúngá, ki we uṭhke is sarzamín kí sair karen, aur use apní mírás ke muwáfiq likhen, aur phir mujh pás áwen.

5 Aur us ke sát hisse karen; Yahúdáh janúb kí jánib rahe[d], aur baní Yúsuf shimál kí sarhaddon men ṭhahren[e].

6 So tum is sarzamín ke sát hisse likhke mujh pás yahán láo, táki main KHUDAWAND ke áge, jo hamárá Khudá hai, tumháre liye qur'a dálún[f].

7 Kyúnki tumháre darmiyán baní Láwí ká hissa nahín, ki KHUDAWAND kí kahánat un kí mírás hai[g]. Aur Jadd, aur Rúbin, aur ádhe firqe Munassí ne to Yardan ke pár mashriq kí jánib apní mírás pái hai[h], jo KHUDAWAND ke bande Músá ne unhen bakhshí.

8 ¶ Tab we log uṭhe, ki rawána hon. So Yashú' ne un logon ko, jo zamín ke likhne ke liye chaṛhá cháhte the, hukm kiyá, ki Is sarzamín men jáo, aur sair karo, aur likhke mujh pás áo, táki main Sailá men KHUDAWAND ke áge tumháre liye qur'a dálún.

9 Chunánchi we log gae, aur us zamín men guzre, aur qur'on ke mutábiq use likhke us ke sát hisse muqarrar kíe, aur Yashú' pás us khaimagáh men, jo Sailá men thá, phir áe.

10 ¶ Tab Yashú' ne Sailá men un ke liye KHUDAWAND ke áge qur'a dálá; aur zamín wahán baní Isráel ko, un ke hisse ke mutábiq, bánṭ dí.

11 ¶ Aur baní Binyamín ká qur'a un ke gharánon ke mutábiq yih paṛá, ki un ke hisse kí sarhadd baní Yahúdáh aur baní Yúsuf ke darmiyán húí.

12 So un ke hisse kí shimálí hadd nahr i Yardan se shurú' húí, aur yih hadd Yaríhú kí shimálí samt ke kanáre ko chaṛhí[i], magrib kí jánib paháṛon par, aur us ke makhárij Bait-awan ke sahrá tak the.

13 Aur wahán se Lauz ko, jo Baitel hai[k]; janúb kí jánib gaí, aur wahán se 'Atárot-Addár hoke us paháṛ pás, jo Bait-Haurán i suflí[l] ke janúb ko hai, já utrí.

14 Aur hadd wahán se guzarke us paháṛ pás, jo Bait-Haurán ke janúb ko hai, jáke bahr ke sáhil tak pahunchí, aur us ke makhárij

a Yash. 19. 51. aur 21. 2. aur 22. 9. Yar. 7. 12.
b Qáz. 18. 31. 1 Sam. 1. 3, 24. aur 4. 3, 4
c Qáz. 18. 9
d Yash. 15. 1.
e Yash. 16. 1, 4.
f Yash. 14. 2 10 áyat.
g Yash. 13. 33.
h Yash. 13. 8.
i Dekho Yash. 16. 1.
k Paid. 28. 19. Qáz. 1. 23.
l Yash. 16. 3.

Peshtar MASÍH se, 1444.

Qaryat-Ba'al tak the, jo Qaryat-Ya'arím hai[m], baní Yahúdáh ká ek shahr: yih hadd i garbí húí.

15 Aur hadd i janúbí Qaryat-Ya'arím kí intihá se shurú' húí, aur magrib ko Naftúh ke chashme tak[n] chalí gaí;

16 Aur wahán se wuh hadd us pahár pás, jo baní Hinnúm kí wádí[o] ke sámhne hai, utrí, jo Rifáíon ke nasheb ke janúb ko hai; aur phir wahán se janúb kí jánib Hinnúm kí wádí aur Yabúsí ke kanáre tak jáke 'Ain-Rájil pás[p] já utrí.

17 Aur hadd i shimálí ghúmke 'Ain-Shams tak gaí, aur wahán se Jalílút tak, jo Adúmím kí gháṭí ke muqábil hai, aur wahán se Rúbin ke beṭe Bohan ke patthar tak[q] pahunchí;

18 Aur jánib i shimál se ‖'Arábah[r] ke muqábil hoke 'Arábah pás já utrí.

19 Phir shimálí samt se utarke Bait-Hajlah ke kanáre tak gaí, aur us ke makhárij daryá e shor kí shimálí lisán par, aur Yardan ke muháne par, janúb ko the: ye janúbí hadden hain.

20 Aur us kí hadd i sharqí Yardan thá. Baní Binyamín kí mírás, un kí sab haddon kí atráf ke mutábiq, un ke gharánon ke muwáfiq, yih thí.

21 Aur we shahr, jo baní Binyamín ke the, un ke gharánon ke muwáfiq, ye hain: Yaríhú, aur Bait-Hajlah, aur Wádí i Qasís,

22 Aur Bait-'Arábah, aur Samaraim, aur Baitel,

23 Aur 'Awím, aur Fárah, aur 'Ufrah,

24 Aur Kafar ul 'Ammúní, aur 'Ufní, aur Jab'a: bárah shahr aur un ke díhát.

25 Aur Jiba'ún, aur Rámah, aur Biarút,

26 Misfáh, aur Kafírah, aur Mozah,

27 Aur Raqam, aur Irfáel, aur Taralah,

28 Aur Zil'a, Alif, aur Yabúsí[s], jo Yarúsalam hai, aur Jiba'at, o Qaryat: chaudah shahr, aur un ke díhát. Baní Binyamín kí mírás, un ke gharánon ke muwáfiq, yih hai.

XIX BÁB.

1 Sama'ún ká hissa, 10 Zabulún ká, 17 Ishakár ká, 24 Yasar ká, 32 Naftálí ká, 40 Dán ká. 49 Baní Isráel Yashú' ko ek mírás dete.

AUR dúsrá qur'a baní Sama'ún ke firqe ká, un ke gharánon ke muwáfiq, niklá; aur un kí mírás baní Yahúdáh kí mírás ke darmiyán thí[a].

2 Aur un kí mírás men Biar-sab'a thá, aur Sab'a, aur Moládah,

3 Aur Hasár-Su'ál, aur Bálah, aur 'Azam,

4 Aur Iltolád, aur Batúl, aur Hurmah,

5 Aur Siqláj, aur Bait-Markabút, aur Hasár-Súsah,

6 Aur Bait-Libáwat, aur Sarúhan[b]: ye terah shahr, aur un ke díhát;

7 'Ain, aur Rimmon, aur 'Atr, aur 'Asan: ye chár shahr, aur un ke díhát;

8 Aur sare díhát, jo in shahron ke ás pás the, Ba'alát-Biar aur Rámat ul janúb, tak. Yih baní Sama'ún kí mírás, un ke gharánon ke muwáfiq, ṭhahrí.

9 Aur baní Yahúdáh kí milk men se baní Sama'ún kí mírás muqarrar húí, is liye ki baní Yahúdáh kí milk un kí ihtiyáj se ziyáda thí; so baní Sama-'ún ne un kí mírás men apná hissa páyá[c].

10 ¶ Aur tísrá qur'a baní Zabulún ká, un ke gharánon ke muwáfiq, niklá. Aur un kí mírás kí hadd Sárid tak húí.

11 Aur un kí sarhadd samundar[d] kí jánib ke Mar'alab se chalí, aur Dabásat se já milí, aur us rúd se, jo Yuqni'ám ke[e] áge hai, já milí.

12 Aur Sárid se mashriq kí taraf phirke Kislút-Tabúr ko gaí, aur wahán se Dabarat pás já niklí, aur wahán se Yafí'a ko chaṛhí.

13 Aur mashriq kí jánib Jittah-Hifr aur 'Ittah-Qázín tak gaí, aur wahán se Rimmon pás, jo Ní'ah tak pahunchtí hai, já niklí.

14 Aur hadd i shimál kí samt se Hannátún ke gird phirí, aur us ke makhárij Iftáh-el kí wádí tak the.

15 Aur Qattat, aur Nahalál, aur Simrún, aur Idálah, aur Bait-

Margin notes: [m] Dekho Yash. 15. 9. · [n] Yash. 15. 9. · [o] Yash. 15. 8. · [p] Yash. 15. 7. · [q] Yash. 15. 6. · ‖ Yá, maidán. · [r] Yash. 15. 6. · [s] Yash. 15. 8. · [a] 9 áyat. · [b] 1 Taw. 4. 28. · [c] 1 áyat. · [d] Paid. 49. 13. · [e] Yash. 12. 22.

laham: ye bárah shahr, aur un ke díhát.

16 *Ye sab shahr aur un ke díhát baní Zabulún kí mírás, un ke gharánon ke muwáfiq, yih thí.*

17 ¶ Aur chauthá qur'a baní Ishakár ke firqe ká, un ke gharánon ke muwáfiq, niklá.

18 Aur un kí mírás Yazra'el, aur Kasulút, aur Súním,

19 Aur Hafraim, aur Shiyún, aur Anákharát,

20 Aur Rabbít, aur Qisyún, aur Abiz,

21 Aur Rámat, aur 'Ain-Janním, aur 'Ain-Haddah, aur Bait-Fasís tak húí.

22 Aur un kí sarhadd Tabúr, aur Shakhsimáh, aur Bait-Shams se já milí; aur un kí mírás ke makhárij Yardan thá: solah shahr aur un ke díhát.

23 Ye shahr aur un ke díhát baní Ishakár kí mírás un ke gharánon ke muwáfiq thí.

24 ¶ Aur pánchwán qur'a baní Yasar ke firqe ká, un ke gharánon ke muwáfiq, niklá.

25 Aur un kí hadd yih hai: Khilqat, aur Halí, aur Batan, aur Iksh※áf,

26 Aur Almalik, aur 'Am'ád, aur Misál; aur un kí hadd magrib kí samt Karmil se, aur Saihúr-Libnát se, já milí;

27 Aur mashriq kí samt se Bait-Dajún ko phirí, aur phir Zabulún aur wádí i Iftáhiel se já milí, aur shimál kí samt Bait ul 'Umuq, aur Nagiel se, aur us ke makhárij Kabúl ke báen ko the,

28 Aur 'Abrún, aur Rahúb, aur Hammún, aur Qanah, Saidá e 'azím tak[f];

29 Aur un kí sarhadd Rámah aur madína i hisn Súr kí taraf ko phirí, aur wahán se murke Húsah tak gaí, aur us ke makhárij khatt i Akzíb se[g] daryá tak the;

30 Aur 'Ummah, aur Afíq, aur Rahúb: ye báís shahr aur un ke díhát.

31 Baní Yasar ke firqe kí mírás, un ke gharánon ke muwáfiq, ye shahr aur un ke díhát the.

32 ¶ Chhathá qur'a baní Naftálí ke firqe ká, un ke gharánon ke muwáfiq, niklá.

33 Aur un kí sarhadd Hilaf se, aur Za'ananím ke balút se, aur Adámí-Naqab, aur Yabniel se Laqúm tak thí, aur us ke makhárij Yardan tak the.

34 Aur hadd magrib kí jánib men Aznút-Tabúr kí taraf phirí, aur wahán se Huqúq pás nikalke Zabulún se jánib kí samt, aur Yasar se magrib kí samt[h], aur baní Yahúdáh kí sarhadd men Yardan se mashriq kí samt já milí.

35 Aur ye shahr i muhkam: Siddím, Sair, aur Hamát, Raqqat, aur Kinnárat hain,

36 Aur Adámah, aur Rámah, aur Hasúr,

37 Aur Qádis, aur Adrá'e, aur 'Ain-Hasúr,

38 Aur Irún, aur Mijdál-el, aur Hurím, aur Bait-'Anát, aur Bait-Shams: unís shahr aur un ke díhát.

39 Ye shahr aur un ke díhát baní Naftálí ke firqe kí mírás, un ke gharánon ke muwáfiq the.

40 ¶ Aur sátwán qur'a baní Dán ke firqe ká, un ke gharánon ke muwáfiq niklá.

41 Aur un kí mírás kí hadden ye hain: Sur'ah, aur Istál, aur 'Ír-Shams,

42 Aur Sa'alabín[i], aur Aiyalún, aur Itláh,

43 Aur Ailún, aur Timnátah, aur 'Aqrún,

44 Aur Iltaqíh, aur Jibatún, aur Ba'alat,

45 Aur Yahúd, aur Baní-Baraq, aur Ját-Rimmon,

46 Aur Má Yarqún, aur Raqqún, us samet jo Yáfá[k] ke muqábil hai.

47 Aur yahán se baní Dán kí hadd niklí, ki baní Dán Lasim par charh gae, aur un se jang kí aur use le liyá[l], aur wahán ke logon ko tah i tegh kiyá, aur us par qábiz húe, aur wahán base; aur Lasim ká nám Dán[m] rakhá, jo un ke báp ká nám thá.

48 Ye sab shahr aur un ke díhát baní Dán ke firqe ká hissa thá, un ke gharánon ke muwáfiq.

49 ¶ Jab ki zamín kí taqsím se, aur us kí haddon ke thahráne se fárig ho chuke, tab baní Isráel ne Nún ke bete Yashú' ko apne darmiyán mírás dí.

50 Aur us ne Timnat-Sirah ká shahr[n], jo koh i Ifráím men hai,

[f] Yash. 11. 8. Qáz. 1. 31.
[g] Pald. 38 5. Qáz. 1. 31. Mík. 1 14.
[h] Ist. 33. 23.
[i] Qáz. 1. 35.
[k] A'mál 9 36
[l] Dekho Qáz 18 Báb.
[m] Qáz. 18. 29
[n] Yash. 24. 30.

Peshtar MASÍH se, 1444. — 1444.

mángá; so unhoṉ ne KHUDAWAND ke farmán ke mutábiq use diyá. Aur us ne us shahr ko árásta kiyá, aur us meṉ já basá.

51 Ye we mulk haiṉ, jo Ili'azar káhin ne, aur Nún ke beṭe Yashú' ne[o], aur baní Isráel ke gharánoṉ ke abwí sardároṉ ne qur'a ḍálke, Sailá meṉ[p] KHUDAWAND ke huzúr jamá'at ke khaime ke darwáze ke sámhne, taqsím kar díe; aur we zamín kí taqsím se fárig húe.

o Gin. 34. 17. Yash. 14. 1.
p Yash. 18. 1, 10.

XX BAB.

1 Khudá hukm detá, 7 aur mutábiq us ke Baní Isráel chha shahroṉ ko panáh ke liye muqarrar karte.

AUR KHUDAWAND ne Yashú' ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko kah, ki Apne liye aise shahr panáh ke wáste, jin kí bábat main ne Músá kí ma'rifat tumheṉ hukm kiyá, muqarrar karo[a],

3 Táki wuh khúní, jo nádánistagí se aur saho kí ráh se kisí ko már ḍále, waháṉ bhág jáe; tá we khún ke intiqám lenewále se tumhárí panáh ke liye howeṉ.

4 Aur jab koí un meṉ se kisí ek shahr meṉ bhág jáe, to shahr ke darwáze par[b] khaṛá rahe, aur us shahr ke buzurgoṉ se apní sarguzasht bayán kare, tab we buzurg use shahr meṉ apne pás le jáweṉ aur jagah deṉ; so wuh un ke sáth búdobásh kare.

5 Aur agar khún ká intiqám lenewálá use ragede, to we khúní ko us ke hawále na kareṉ[c]; kyúṉki us ne apne hamsáe ko nádánistagí se márá, aur wuh us se sábiq us ká kuchh kína na rakhtá thá.

6 Aur wuh jab tak 'adálat ke liye jamá'at ke huzúr na khaṛá ho, aur baṛe káhin kí maut tak, jo un rozoṉ meṉ ho, usí shahr meṉ base[d]. Ba'd us ke wuh khúní phire, aur apne shahr meṉ, aur apne ghar meṉ us shahr meṉ, jaháṉ se wuh bhágá thá, dákhil ho.

7 ¶ So unhoṉ ne panáh ke liye in shahroṉ ko muqaddas kiyá; Qádis, koh i Naftálí ke darmiyán Jalíl meṉ[e]: aur Sikm, koh i Ifráím ke darmiyán[f]; aur Qaryat-Arba'[g], jo Habrún hai, koh i Yahúdáh meṉ[h].

8 Aur Yardan ke pár Yaríhú kí samt i sharqí ko Basar[i], bayábán meṉ, baní Rúbin ke firqe ke maidán meṉ; aur Rámát, Jili'ád meṉ[k], jo Jadd ke firqe ká hai; aur Jaulán[l], Munassí ke firqe ká, Basan meṉ muqarrar kiyá.

9 ¶ Ye bastíáṉ sáre baní Isráel aur us musáfir ke liye, jo un ke darmiyán base, muqarrar kí gaíṉ[m], táki jo koí ki nádánistagí se kisí ko qatl kare, to waháṉ bhága, aur jab tak ki jamá'at ke áge házir na howe[n], tab tak khún ke intiqám lenewále ke háth se márá na jáe.

a Khur. 21. 13. Gin. 35. 6, 11, 14. Ist. 19. 2, 9
b Rút 4. 1, 2.
c Gin. 35. 12.
d Gin. 35. 12, 25.
e Yash. 21. 32. 1 Taw. 6. 76.
f Yash. 21. 21. 2 Taw. 10. 1.
g Yash 14. 15. aur 21. 11, 13.
h Lúq. 1. 39.
i Ist. 4. 43. Yash. 21. 36. 1 Taw. 6. 78.
k Yash. 21. 38. 1 Sal. 22. 3.
l Yash. 21. 27.
m Gin. 35. 15.
n 6 áyat.

XXI BAB.

1 Az ráh i qur'a athtális shahr sab firqoṉ kí miráson meṉ se Baní Láwí ko di,e játe. 43 Khudá ne apne wa'de ke mutábiq zamín ke sáth kámil farágat bhí Isráelioṉ ko dí.

TAB Láwíoṉ ke abwí sardár Ili'azar káhin, aur Nún ke beṭe Yashú'[a], aur baní Isráel ke abwí sardároṉ ke pás áe;

2 Aur unhoṉ ne Kan'án kí sarzamín Sailá meṉ[b] kahá, ki KHUDAWAND ne Músá kí ma'rifat farmáyá hai, ki bastíáṉ hamáre rahne ko, aur girdnawáh hamárí mawáshí ke liye, ham ko dí jáweṉ[c].

3 Tab baní Isráel ne apní mirás meṉ se KHUDAWAND ke kahne ke muwáfiq ye shahr, aur un ke girdnawáh Láwíoṉ ko dí,e.

4 So qur'a Qihát ke gharánoṉ ke nám par, aur Hárún káhin kí aulád ke nám par, jo baní Láwí ke firqe meṉ se thá, niklá. Pas unhoṉ ne qur'a ke rú se Yahúdáh ke firqe, aur Sama'ún ke firqe, aur baní Binyamín ke firqe meṉ se terah shahr páe[d].

5 Aur Qihát kí aulád ne, jo báqí rahí thí, firqa i Ifráím ke gharáne, aur firqa i Dán aur ádhe firqa i Munassí meṉ se das shahr páe[e].

6 Aur baní Jairsún ne az rú e qur'a baní Ishakár ke gharánoṉ, aur Yasar ke firqe, aur Naftálí ke firqe, aur Munassí ke aur ádhe firqe meṉ se Basan meṉ terah shahr páe[f].

7 Aur baní Mirárí ne apne gharánoṉ samet baní Rúbin, aur baní Jadd aur baní Zabulún se bárah shahr páe[g].

8 Aur baní Isráel ne qur'a ḍálke ye shahr, aur un ke girdnawáh, jaisá KHUDAWAND ne Músá kí ma'rifat farmáyá thá[h], Láwíoṉ ke qabze meṉ kar dí,e[i].

9 ¶ So unhoṉ ne firqe i baní

Peshtar MASÍH se, 1444.

a Yash. 14. 1. aur 17. 4.
b Yash. 18. 1.
c Gin. 35. 2.
d 8, 19 áyateṉ.
e 20 áyat, wag.
f 27 áyat, wag.
g 34 áyat, wag.
h Gin. 35. 2.
i 3 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1444.

Yahúdáh, aur firqe i baní Sama'ún meṉ se ye shahr dí,e, jin ke nám yaháṉ zikr kí,e játe haiṉ,

10 Baní Hárún ko[k], jo Qihát ke gharáne ke Baní Láwí meṉ se the, kyúṉki pahlá qur'a un ke nám ká thá.

11 So unhoṉ ne 'Anáq ke báp[l] ‖Arba' ká shahr, jo Habrún kahlátá hai, Yahúdáh ke kohistán meṉ[m], us ke girdágird ke atráf samet, un ko diyá[n].

12 Lekin us shahr ke khet aur us ke díhát unhoṉ ne Yafunnah ke beṭe Kálib kí milk kar díe[o].

13 ¶ So unhoṉ ne Hárún káhin kí auládd ko[p], qátil kí panáh ke liye, Habrún ká shahr[q], us ke girdnawáh samet, diyá; aur Libnah[r], us ke girdnawáh samet;

14 Aur Yatír[s] nawáhí samet, aur Istimú'a[t], us kí hawálí samet;

15 Aur Haulán[u], aur us ke girdnawáh; aur Dabír[x], aur us ke girdnawáh;

16 Aur 'Ain[y], aur us ke girdnawáh; aur Yúṭah[z] aur us kí nawáhí; aur Bait-Shams[a], aur us ke girdnawáh; ye nau shahr un donoṉ firqoṉ meṉ se.

17 Aur Binyamín ke firqe meṉ se, Jiba'ún[b], aur us ke girdnawáh; aur Jib'a[c], aur us ke girdnawáh;

18 Aur 'Anatút, aur us ke girdnawáh; aur 'Almún[d], aur us ke girdnawáh; ye chár shahr.

19 So sáre shahr baní Hárún ke, jo káhin haiṉ, terah shahr the, un ke girdnawáh samet.

20 ¶ Aur baní Qihát ke báqí gharánoṉ ko, Láwí ke firqe se, jo baní Qihát haiṉ, firqa i Ifráím meṉ se ye shahr mírás mile[e].

21 Qátil kí panáh ke liye Ifráím ke pahár meṉ unhoṉ Sikm[f] diyá, aur us ke girdnawáh; aur Jazar, aur us ke girdnawáh;

22 Aur Qibzaim, aur us ke girdnawáh; aur Bait-Haurán, aur us ke girdnawáh; ye chár shahr.

23 Aur firqa i Dán meṉ se, Iltaqíh, aur us ke girdnawáh; aur Jibatún aur us ke girdnawáh;

24 Aur Aiyalún, aur us ke girdnawáh; aur Ját-Rimmon, aur us ke girdnawáh: ye chár shahr.

25 Aur ádhe firqa i Munassí meṉ se, Ta'anák, aur us ke girdnawáh; aur Ját-Rimmon, aur us ke girdnawáh: ye do shahr.

26 Ye sab das shahr, apne girdnawáh samet, Qihát kí báqí aulád ke gharánoṉ ko mile.

27 ¶ Aur baní Jairsún ko[g], jo Láwíoṉ ke qabáil meṉ se haiṉ, dúsre ádhe firqa i Munassí meṉ se, qátil kí panáh ke liye, unhoṉ ne Basan meṉ Jaulán[h], aur us ke girdnawáh; aur Ba'istárah aur us kí nawáhí: ye do shahr díe.

28 Aur firqa i Ishakár meṉ se, Qisyún, aur us ke girdnawáh; aur Dabarat, aur us ke girdnawáh;

29 Yarmút, aur us ke girdnawáh; aur 'Ain-Janním, aur us ke girdnawáh: ye chár shahr.

30 Aur firqa i Yasar meṉ se, Masal, aur us ke girdnawáh; aur Abdún, aur us ke girdnawáh;

31 Khilqat, aur us ke girdnawáh; aur Rahúb, aur us ke girdnawáh: ye chár shahr.

32 Aur firqa i Naftálí meṉ se, Jalíl meṉ Qádis[i], aur us ke girdnawáh, qátil kí panáh ke liye; aur Hamát-Dor, aur us ke girdnawáh; aur Qartán, aur us ke girdnawáh; ye tín shahr.

33 So sáre shahr Jairsúní qabáil ke liye terah shahr haiṉ, apne girdnawáh samet.

34 ¶ Aur baní Mirárí ke gharánoṉ ko, jo Láwíoṉ meṉ se báqí the, firqa i Zabulún meṉ se ye shahr mile[k], Yuqni'ám, aur us ke girdnawáh; Qartáh, aur us ke girdnawáh; Dimnah, aur us ke girdnawáh;

35 Nahalál, aur us ke girdnawáh: ye chár shahr.

36 Aur firqa i Rúbin meṉ se, Basar[l], aur us ke girdnawáh; Yahsah, aur us ke girdnawáh;

37 Qadímút, aur us ke girdnawáh; aur Mifa'at, aur us ke girdnawáh; chár shahr.

38 Aur firqa i Jadd meṉ se[m], qátil kí panáh ká shahr, Rámút, Jili'ád meṉ, aur us ke girdnawáh: aur Mahnaim aur us ke girdnawáh;

39 Hasbún, aur us ke girdnawáh; Ya'zír, aur us ke girdnawáh; bilkull chár shahr.

40 So we sáre shahr, jo baní Mirárí ke gharánoṉ ko, jo Láwíoṉ meṉ báqí the, aur we qur'a se mile, bárah the.

41 Pas, baní Isráel kí mírás ke darmiyán Láwíoṉ ke sab shahr aṭhtális the[n].

k 4 áyat.
l Yash. 15. 13, 14.
‖ Yá, Qaryat-Arba'. Paid. 23. 2.
m Yash. 20. 7. Lúq. 1. 39.
n 1 Taw. 6. 55.
o Yash. 14. 14. 1 Taw. 6. 56.
p 1 Taw. 6. 57, wag.
q Yash. 15. 54. aur 20. 7.
r Yash. 15. 42.
s Yash. 15. 48.
t Yash. 15. 50.
u 1 Taw. 6 58, Hailán. Yash. 15. 51.
x Yash. 15. 49.
y 1 Taw. 6 59, 'Asan. Yash. 15. 42.
z Yash. 15. 55.
a Yash. 15. 10.
b Yash 18. 25.
c Yash. 18. 24, Jab'a.
d 1 Taw. 6. 60, 'Alámat.
e 5 áyat. 1 Taw. 6. 66.
f Yash 20. 7.
g 6 áyat. 1 Taw. 6. 71.
h Yash. 20. 8.
i Yash. 20. 7.
k 7 áyat. Dekho 1 Taw. 6. 77.
l Yash. 20. 8
m Yash 20. 8
n Gin. 35. 7.

Peshtar MASÍH se, 1444.

42 Un shahron men se har ek shahr apne girdnawáh kí atráf samet thá; sab shahron se isí tarah húá.

43 ¶ So KHUDÁWAND ne wuh sárí sarzamín, jis kí bábat us ne qasam kháí thí, ki un ke báp-dádon ko dewegá[o], baní Isráel ko dí: so we us par qábiz húe, aur us men base.

44 Aur KHUDÁWAND ne apní qasam ke mutábiq, jo un ke báp-dádon se kí thí, har ek taraf un ko chain diyá[p]. Aur un ke sab dushmanon men se ek bhí un ká sámhná na kar saká[q]; KHUDÁWAND ne un ke sáre dushmanon ko un ke qábú men kar diyá.

45 Aur un sárí achchhí báton men se, jo KHUDÁWAND ne baní Isráel ke gharáne ko kahí thín, ek bát bhí faroguzásht na húí[r]; sab kí sab púrí húín.

XXII BÁB.

1 Yashú' arhái firqon ko, du'á e khair karke, widá' kar detá ki apní hí milkiyat ko jáen. 10 Ráh men shahádat ke wáste ek mazbah banáte. 11 Is par báqí firqe bezár hojáte. 21 Apne bacháo men 'uzr i ma'qúl karte.

US waqt Yashú' ne Rúbiníon aur Jaddíon aur ádhe firqe Munassí ko talab kiyá, aur unhen kahá, ki

2 Tum ne us sab ko, jo KHUDÁWAND ke bande Músá ne tumhen farmáyá, hifz kiyá[a], aur un sab báton men, jo main ne tumhen farmáyá, merí farmánbardárí kí[b]:

3 Tum ne apne bháíon ko us muddat men áj ke din tak nahín chhoṛá, balki KHUDÁWAND apne Khudá ke hukm kí muháfazat kí.

4 Aur ab KHUDÁWAND tumháre Khudá ne tumháre bháíon ko árám bakhshá, jaisá us ne un se wa'da kiyá thá; so tum ab phir jáo, aur apne khaimon men aur apní maurúsí sarzamín men, jo KHUDÁWAND ke bande Músá ne Yardan ke pár tum ko dí hai[c], rawána ho.

5 Lekin koshish se hoshyárí ke sáth us farmán aur shar'a par, jis kí bábat KHUDÁWAND ke bande Músá ne tum ko kahá[d], 'amal karo, ki KHUDÁWAND apne Khudá ko dost rakho, aur us kí sárí ráhon par chalo, aur us ke hukmon ko hifz karo, aur us se lipṭe raho, aur apne sáre dil aur apní sárí ján se us kí bandagí karo[e].

6 Aur Yashú' ne un ke haqq men du'á e khair kí[f], aur unhen rukhsat kiyá; so we apne khaimon ko rawána húe.

7 ¶ Ádhe firqe Munassí ko to Músá ne Basan men mírás dí thí, aur ádhe ko Yashú' ne un ke bháíon ke darmiyán Yardan' ke pár magrib kí samt mírás dí[g]. Aur jis waqt ki Yashú' ne un ko rukhsat kiyá, ki apne khaimon ko jáen, to un ke liye bhí barakat mángí,

8 Aur unhen kahá, ki Baṛí daulat ke sáth bahut sí mawáshí, aur rúpá, aur soná, aur támbá, aur lohá, aur bahut sí poshák leke apne khaimon ko jáo; aur apne dushmanon ke málon ko, jo tum ne lúṭ men páe, apne bháíon ke sáth bánṭ lo[h].

9 ¶ Tab baní Rúbin aur baní Jadd, aur ádhá firqa i Munassí phirá, aur baní Isráel ke darmiyán se, jo Sailá men the, jo zamín i Kan'án men hai, rawána húá, táki Jili'ád kí mamlukat ko[i], jo un kí sarzamín i maurúsí thí, jise unhon ne Músá kí ma'rifat KHUDÁWAND ke hukm se páyá, jáen.

10 ¶ Aur jab ki we Yardan ke kanáre zamín i Kan'án men pahunche, to baní Rúbin, aur baní Jadd, aur ádhe firqe Munassí ne wahán Yardan par ek baṛí súrat ká mazbah banáyá.

11 ¶ Tab baní Isráel ne yih sunke[k] kahá ki Dekho, baní Rúbin, aur baní Jadd ne aur ádhe firqe Munassí ne zamín i Kan'án ke sámhne, Yardan ke kanáre par, baní Isráel kí ráh men, mazbah biná kiyá hai.

12 Aur jab baní Isráel ne yih suná, to baní Isráel kí sárí jamá'at Sailá men farábam húí[l], táki un par chaṛh jáen, aur laṛen.

13 Aur baní Isráel ne Ili'azar káhin ke beṭe Fínihás ko[m] baní Rúbin, aur baní Jadd, aur ádhe firqe Munassí pás, jo sarzamín i Jili'ád men the, bhejá[n];

14 Aur baní Isráel ke har firqe men se ek ek amír karke das amír us ke sáth gae; ki un men se har ek apne ábái khándánon

Marginal references:
[o] Paid. 13. 15. aur 15. 18. aur 26. 3. aur 28. 4, 13.
[p] Yash. 11. 23. aur 22. 4.
[q] Ist. 7. 24.
[r] Yash. 23. 14.
[a] Gin. 32. 20. Ist. 3. 18.
[b] Yash. 1. 16, 17.
[c] Gin. 32. 33. Ist. 29. 8. Yash. 13. 8.
[d] Ist. 6. 6, 17. aur 11. 22.
[e] Ist. 10. 12.
[f] Paid. 47. 7. Khur. 39. 43. Yash. 14. 13. 2 Sam. 6. 18. Lúq. 24. 50.
[g] Yash. 17. 5.
[h] Gin. 31. 27. 1 Sam. 30. 24.
[i] Gin. 32. 1, 26, 29.
[k] Ist. 13. 12, wag. Qáz. 20. 12.
[l] Qáz. 20. 1.
[m] Khur. 6. 25. Gin. 25. 7.
[n] Ist. 13. 14. Qáz. 20. 12.

Peshtar MASÍH se, 1444.

men hazáron Isráelíon ká sardár thá[o].

15 ¶ So we baní Rúbin, aur baní Jadd, aur ádhe firqe Munassí kí sarzamín, Jili'ád men, áe, aur un se kahá, ki KHUDÁWAND kí sárí jamá'at ne yún payám kiyá hai,

16 Ki Tum ne baní Isráel ke Khudá se yih kyá sarkashí kí, jo tum ne áj ke din KHUDÁWAND kí pairawí se bargashta hoke apne liye ek mazbah bíná kiyá, ki áj ke din tum KHUDÁWAND se bágí húe[p]?

17 Kyá hamáre liye Ba'al Fagúr kí badkárí[q] kuchh kam thí, jis ke sabab ham áj ke din tak pák nahín húe, aur KHUDÁWAND kí jamá'at men wabá húí, ki

18 Tum áj ke din KHUDÁWAND kí pairawí se bargashta ho? áj to tum KHUDÁWAND se bágí húe, aur kal Isráel kí sárí jamá'at par us ká qahr názil hogá[r].

19 Pas, agar tumhárí mamlúk zamín nápák hai, to tum pár jáo, us sarzamín men, jo KHUDÁWAND kí mamlúk hai, jahán KHUDÁWAND ká maskan qáim hai[s], aur hamáre darmiyán mírás lo; lekin KHUDÁWAND hamáre Khudá ke mazbah ke siwá apne liye koí aur mazbah banáke KHUDÁWAND se bágí mat ho, aur hamárí mukhálafat na karo.

20 Kyá Zárah ke bete 'Akan ne haram chízon men bewafáí na kí[t]? so baní Isráel kí sárí jamá'at par gazab názil húá, aur wuh shakhs akelá hí apní badkárí se halák na húá.

21 ¶ Tab baní Rúbin, aur baní Jadd, aur ádhe firqe Munassí ne hazáron Isráelíon ke sardáron ko jawáb diyá, aur kahá,

22 El Khudá KHUDÁWAND, El Khudá KHUDÁWAND[u] jántá hai[x], aur Isráelí bhí jánenge, ki agar ham ne bagáwat kí ráh se, yá KHUDÁWAND kí mukhálafat se, áj ke din apne liye yih mazbah banáyá ho, to áj ke din KHUDÁWAND hamen báqí na chhore;

23 Yá agar ham ne mazbah banáyá ho, táki KHUDÁWAND kí pairawí se phiren, yá us par charháwe, yá hadya, yá zabíhe salámí ke charháwen, to KHUDÁWAND hí mutálaba kare[y];

24 Balki ham ne is khauf se, jo hamáre dil men hai, yih kiyá, ki mabádá kal ke din tumhárí auládhamárí aulád ko kahe, ki Tum ko KHUDÁWAND Isráel ke Khudá se kyá kám hai?

25 Ki KHUDÁWAND ne to hamáre aur tumháre darmiyán Yardan kí hadd bándhí; so ai baní Rúbin aur baní Jadd KHUDÁWAND men tumhárí sharákat nahín! Pas, tumhárí aulád hamárí aulád ko KHUDÁWAND ke khauf se báz rakhegí.

26 Is liye ham ne kahá, ki Ao, ham apne liye ek mazbah banáwen; so na charháwe aur na zabíhe ke liye:

27 Balki is liye, ki hamáre tumháre, aur hamárí tumhárí aulád ke darmiyán hamáre ba'd ek sanad[z] rahe, táki ham KHUDÁWAND ke huzúr KHUDÁWAND kí 'ibádat karen, ki apne charháwon, aur apne zabíhon, aur apní salámíon ko guzránen[a]; táki áge ko tumhárí aulád hamárí aulád ko na kahe, ki KHUDÁWAND men tumhárí sharákat nahín.

28 Is liye ham ne kahá, ki Aisá hogá, ki jab we ham ko, yá hamárí aulád ko, kal yún kahenge, to ham unhen jawáb denge. ki Dekho, KHUDÁWAND ke mazbah ká namúna, jise hamáre bápdádon ne bíná kiyá, na charháwe, aur na zabíhe ke liye, balki is liye ki hamáre tumháre darmiyán gawáh rahe.

29 Hargiz na ho, ki ham KHUDÁWAND se bágí hon, aur áj KHUDÁWAND se bargashta hoke KHUDÁWAND apne Khudá ke mazbah ke siwá, jo us ke khaime ke sámhne hai, charháwon, aur hadyon, aur zabíhon ke liye ek aur mazbah bíná karen[b].

30 ¶ Jab Fínihás káhin aur jamá'at ke amíron, hazáron Isráelíon ke sargurohon ne, jo us ke sáth áe the, ye báten, jo baní Rúbin, aur baní Jadd, aur ádhe firqe Munassí ne kahín, sunín, to yih un kí nazar men khush áyá.

31 Tab Ili'azar ke bete Fínihás káhin ne baní Rúbin, aur baní Jadd, aur ádhe firqe Munassí ko kahá, Aj ke din ham ne jáná ki KHUDÁWAND hamáre darmiyán hai[c]; kyúnki tum ne KHUDÁWAND

o Gin. 1. 4.
p DekhoAhb. 17. 8, 9. Ist. 12. 13, 14.
q Gin. 25. 3, 4. Ist. 4. 3.
r Gin. 16. 22.
s Yash. 18. 1.
t Yash. 7. 1, 5.
u Ist. 10. 17.
x 1 Sal. 8. 39 Aiy. 10. 7. aur 23. 10. Zab. 44. 21. aur 139. 1, 2. Yar. 12. 3. 2 Qur. 21. 11, 31.
y Ist. 18. 19. 1 Sam. 20. 16.
z Paid. 31. 48. Yash. 24. 27. 34 áyat.
a Ist. 12. 5, 6 11, 12, 17 18, 26, 27.
b Ist. 12. 13. 14.
c Ahb. 26. 11, 12. 2 Taw. 15. 2.

Peshtar MASÍH se, 1444.

kí mukhálafat se yih gunáh nahín kiyá. Ab tum ne baní Isráel ko KHUDÁWAND ke háth se khalásí bakhshí.

32 ¶ Tab Ili'azar ká betá Fíni-hás káhin, aur umará, baní Rúbin aur baní Jadd pás se, zamín i Jili'ád men se, sarhadd i Kan'án men baní Isráel pás phir áe, aur un pás khabar láe.

33 So usí khabar se baní Isráel shádmán húe; aur baní Isráel ne Khudá kí hamd kí [d], aur iráda na kiyá, ki jang ke liye un par charh jáwen, aur us sarzamín ko, jis men baní Rúbin aur baní Jadd baste the, ujár den.

34 Tab baní Rúbin aur baní Jadd ne us mazbah ká nám ‖ 'I'd rakhá, ki wuh hamáre darmiyán ek gawáh thahrá, ki YAHOWAH Khudá hai.

[d] 1 Taw. 29. 20. Naham. 8. 6. Dán. 2 19. Lúq. 2. 28.

‖ Ya'ne *Gawáh*: Yún Yash 24. 27.

XXIII BÁB.

1 *Yashú' apní maut nazdík jánke, logon se nasíhat kartá, jis men,* 3 *aglí ni'amaton,* 5 *aur wa'don,* 11 *aur dhamkíon ko yád dilátá.*

1427 ke qaríb.

AUR jab ki KHUDÁWAND ne baní Isráel ko un ke sáre girdágird ke dushmanon se naját bakhshí [a], to ek muddat ke ba'd yún húá, ki Yashú' búrhá aur kuhansál húá [b].

2 Tab Yashú' ne sáre baní Isráel, aur un ke sargurohon, aur un ke sardáron, aur un ke qázíon, aur un ke mansabdáron ko buláyá [c], aur un se kahá, ki Main búrhá aur kuhansál hún:

3 Tum sab kuchh, jo KHUDÁWAND tumháre Khudá ne tumháre sámhne un sab qaumon ke sáth kiyá, dekh chuke ho; ki KHUDÁWAND tumháre Khudá ne áp tumháre liye jang kí [d].

4 Dekho, ki main ne qur'a ke rú se un sab gurohon ko, jo báqí thín, un sab qaumon samet, jinhen main ne kát dálá, Yardan se leke bare daryá tak magrib kí samt tumháre firqon ko mírás dí [e].

5 So KHUDÁWAND tumhárá Khudá jo hai, wuhí un ko tumháre sámhne se daf'a karegá [f], aur tumháre áge se unhen dúr karegá. aur tum un kí zamín par qábiz hoge, jaisá ki KHUDÁWAND tumháre Khudá ne tum se wa'da farmáyá hai [g].

6 So tum us sab par, jo Músá kí sharí'at kí kitáb men marqúm hai, hifz aur 'amal karne ko maz-

[a] Yash. 21. 44. aur 22. 4.
[b] Yash. 13. 1.
[c] Ist. 31. 28. Yash. 24. 1. 1 Taw. 28. 1.
[d] Khur. 14. 14. Yash. 10. 14, 42.
[e] Yash. 13. 2, 6. aur 18. 10.
[f] Khur. 23. 30 aur 33. 2. aur 34. 11. Ist. 11 23. Yash. 13. 6.
[g] Gin. 33 51

bút ho jáo [h], táki dahne yá báen háth us se na muro [i]:

7 Táki tum un qaumon men, jo tumháre darmiyán hanoz báqí hain, shámil na ho jáo [k], aur un ke ma'búdon ke nám ká zikr na karo, na un ká nám leke qasam kháo, aur na un kí 'ibádat karo, aur na un ko sijda karo [l];

8 Balki KHUDÁWAND apne Khudá se lipte raho [m], jaisá ki tum ne áj ke din tak kiyá hai.

9 Kyúnki KHUDÁWAND barí qawí gurohon ko tumháre sámhne se daf'a kiyá [n], aur koí áj ke din tak tumháre sámhne thahar na saká [o].

10 Tum men se ek mard hazár ko bhagáegá [p]; ki KHUDÁWAND tumhárá Khudá hai, jo tumháre liye lartá hai, jaisá ki us ne tum se wa'da kiyá hai [q].

11 Pas, tum niháyat hoshyárí se dil lagáke KHUDÁWAND apne Khudá ko dost rakho [r].

12 Ki jo tum bargashta ho [s], aur un gurohon se lipto, jo tumháre darmiyán báqí hain, aur un ke sáth nisbaten karo [t], aur un se milo julo:

13 To yaqín jáno, ki KHUDÁWAND tumhárá Khudá phir un gurohon ko tumháre sámhne se daf'a na karegá [u], balki we tumháre liye phande aur dám [x], aur tumhárí paslion ke liye qamchián, aur tumhárí ánkhon men kánte hongí, yahán tak ki tum is achchhí sarzamín se, jo KHUDÁWAND tumháre Khudá ne tumhen 'ináyat kí hai, nábúd ho jáoge.

14 Aur dekho, ki main sab marnewálon kí tarah is dunyá se kúch karne par hún [y]: so tum apne sáre dilon men aur sáre jíon men yaqín rakho, ki un sab bhalí báton se, jo KHUDÁWAND tumháre Khudá ne tumháre haqq men irshád kí hain, ek bhí faroguzásht nahín húí, balki sab púrí húín [z]; aur ek bhí un men se nahín chhútí.

15 So aisá hogá, ki jis tarah we sárí bhaláián, jin kí bábat KHUDÁWAND tumháre Khudá ne wa'da kiyá thá, tumháre áge áín [a], isí tarah KHUDÁWAND sárí buráián tum se karegá [b], yahán tak ki is achchhí sarzamín men, jo KHUDÁWAND tumháre Khudá ne tumhen dí hai, tumhárá nám o nishán bhí na rahegá.

Peshtar MASÍH se, 1427 ke qaríb.

[h] Yash. 1. 7.
[i] Ist. 5. 32. aur 28. 14.
[k] Khur. 23. 33. Ist. 7. 2, 3. Ams. 4. 14. Afs. 5. 11.
[l] Khur. 23. 13. Zab. 16. 4. Yar. 5. 7. Saf. 1. 5. Dekho Gin. 32. 38.
[m] Ist. 10. 20. aur 11. 22. aur 13. 4. Yash. 22. 5.
[n] Ist. 11. 23.
[o] Yash. 1. 5.
[p] Ahb. 26. 8. Ist. 32. 30. Dekho Qáz. 3. 31. aur 15. 15. 2 Sam. 23. 8.
[q] Khur. 14. 14. aur 23. 27. Ist 3. 22.
[r] Yash. 22. 5.
[s] 'Ibrán. 10. 38, 39. 2 Pat. 2. 20, 21.
[t] Ist. 7. 3.
[u] Qáz. 2. 3.
[x] Khur. 23. 33. Gin. 33. 55. Ist. 7. 16. 1 Sal. 11. 4
[y] 1 Sal. 2. 2. Dekho 'Ibrán. 9. 27.
[z] Yash. 21. 45. Lúq. 21. 33.
[a] Ist. 28. 63.
[b] Ahb. 26. 16. Ist. 28. 15, 16, wag.

Peshtar MASÍH se, 1427 ke qaríb.

16 Agar tum KHUDÁWAND apne Khudá ke us 'ahd se, jo us ne tum se kiyá, tajáwuz karoge, aur chalke gair ma'búdon kí bandagí karoge, aur unhen sijda karoge, to KHUDÁWAND ká qahr tum par bharkegá, aur tum is achchhí zamín se, jo us ne tumhen bakhshí hai, jald halák ho jáoge.

XXIV BÁB.

1 *Yashú' sab firqon ko Sikm men jam'a kartá.* 2 *Tárah ke 'ahd se sab aiyám men Khudá kí ni'amaton ká mukhtasar kaifiyat kartá.* 14 *Khudá ká 'ahd logon ke sáth phir bandhwátá.* 26 *Shahádat ke wáste ek patthar nasb kiyá játá.* 29 *Yashú' kí 'umr o wafát o dafan.* 32 *Yúsuf kí haddíán madfún hotín.* 33 *Ilí'azar kí wafát hotí.*

BA'D us ke Yashú' ne sáre baní Isráel ke sibton ko Sikm men[a] jam'a kiyá, aur Isráelí buzurgon, aur sardáron, aur qázíon, aur mansabdáron ko talab kiyá[b]; aur we Khudá ke áge khare húe[c].

2 Tab Yashú' ne un sab logon ko kahá, ki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá yún farmátá hai, ki Tumháre bápdáde Tárah Abirahám ke báp, aur Nahúr ke báp ne, ki súbiq zamáne se nahr ke pár rahtá thá[d], gair iláhon kí bandagí kí[e].

3 Aur main ne tumháre báp Abirahám ko nahr ke pár se leke Kan'án kí sárí zamín men use sair karwái[f], aur us kí nasl ko barháyá, aur use Iz,hák 'ináyat kiyá[g].

4 Aur Iz,hák ko Ya'qúb aur Esau bakhshe[h]; aur Esau ko Sha'ír ká kohistán diyá[i], aur Ya'qúb apní aulád samet Misr ko utrá[k].

5 Tab Músá aur Hárún ko bhejá[l], aur un sab kámon se, jo main ne wahán kíe, Misr ko márá[m], aur ákhir ko tumhen nikál láyá.

6 Aur tumháre bápdádon ko Misr se nikálá[n], aur tum daryá par áe[o]; tab Misríon ne rathon aur sawáron ko leke daryá e surkh tak tumhárá pichhá kiyá[p].

7 Aur jab unhon ne KHUDÁWAND ko pukárá[q], to us ne tumháre aur Misríon ke darmiyán andherá kar diyá[r], aur daryá ko un par pher diyá[s], ki unhen chhipá liyá; aur tum ne, jo kuchh ki main ne Misr men kiyá, apní ánkhon se dekhá[t]; aur tum bahut din tak bayábán men rahá kíe[u].

8 Phir main tumhen Amúríon kí sarzamín men, jo Yardan ke pár rahte the, le áyá; we tum se lare[x], aur main ne unhen tumháre qábú men kar diyá; so tum un kí sarzamín ke málik húe, aur main ne unhen tumháre áge halák kiyá.

9 Phir Safúr ká betá Balaq Moáb ká bádsháh uthá, aur Isráelíon se lará[y], aur Ba'úr ke bete Bala'ám ko bulá bhejá, ki tum par la'nat kare[z]:

10 Par main ne na cháhá, ki Bala'ám kí sunún[a], balki us se bhí tumháre haqq men du'á e khair karwái[b], aur tumhen us ke háth se naját bakhshí.

11 Phir tum Yardan pár utre, aur Yaríhú men áe[c]; aur Yaríhú ke logon ne, Amúríon, aur Farizzíon, aur Kan'áníon, aur Hittíon, aur Jirjásíon, aur Hawíon, aur Yabúsíon ne muqábala kiyá[d], aur main ne unhen tumháre qabze men kar diyá.

12 Tab main ne tumháre áge zambúron ko bhejá[e], jin ke sabab do Amúrí bádsháh tumháre sámhne se daf'a húe; na tumhárí talwár aur na tumhárí kamán ke sabab[f].

13 Aur main ne tumhen wuh zamín, jis men tum ne mihnat na kí, aur we shahr, jinhen tum ne biná na kiyá[g], 'atá kíe, aur tum un men base; aur tum tákistánon aur saitún ke bágíchon se, jo tum ne nahín lagáe, kháte ho.

14 ¶ Pas, ab tum KHUDÁWAND se daro[h], aur khális níyat aur sadáqat se us kí bandagí karo[i], aur un ma'búdon ko, jin kí tumháre bápdáde nahr ke pár aur Misr men[k] 'ibádat karte the, nikál phenko[l], aur KHUDÁWAND kí bandagí karo.

15 Aur agar KHUDÁWAND kí bandagí karná tumhen burá ma'lúm ho, to khair, áj ke din tum use, jis kí tum bandagí karoge, ikhtiyár karo[m]; yá to un ma'búdon ko, jin kí bandagí tumháre bápdáde nahr ke pár karte the[n], yá Amúríon ke ma'búdon ko[o], jin kí sarzamín men tum baste ho; lekin main aur merá gharáná jo hai, so KHUDÁWAND kí bandagí karegá[p].

16 Tab logon ne jawáb men kahá, Hargiz aisá na ho, ki ham KHUDÁWAND ko chhorke dúsre iláhon kí bandagí karen;

a Paid. 35. 4.
b Yash. 23. 2.
c 1 Sam. 10. 19
d Paid. 11. 26, 31.
e Paid. 31. 53.
f Paid. 12. 1. A'am 7. 2, 3.
g Paid. 21. 2, 3. Zab. 127. 3.
h Paid. 25. 24, 25, 26.
i Paid. 36. 8. Ist. 2. 5.
k Paid. 46. 1, 6. A'am. 7. 15.
l Khur. 3. 10.
m Khur. 7 Báb aur 8 Báb, aur 9 Báb, aur 10 Báb, aur 12 Báb.
n Khur. 12. 37, 51.
o Khur. 14. 2.
p Khur. 14. 9.
q Khur. 14. 10.
r Khur. 14. 20
s Khur. 14. 27, 28.
t Ist. 4. 34 aur 29. 2.
u Yash. 5. 6.

x Gin. 21. 21, 33. Ist. 2. 32 aur 3. 1.
y Dekho Qáz. 11. 25.
z Gin. 22. 5. Ist. 23. 4
a Ist. 23. 5.
b Gin. 22. 11, 20. aur 24. 10.
c Yash. 3. 14, 17. aur 4 10, 11, 12
d Yash. 6. 1 aur 10 1. aur 11. 1
e Khur. 23. 28. Ist. 7. 20
f Zab. 44. 3, 6
g Ist. 6. 10, 11 Yash. 11. 13
h Ist. 10. 12 1 Sam. 12. 24
i Paid. 17. 1 aur 20. 5. Ist. 18. 13. Zab. 119. 1. 2 Qur. 1. 12. Afs. 6. 24.
k 2, 23 áyaten. Ahb. 17. 2 Hiz. 20. 18.
l Hiz. 20. 7. 8. aur 23. 3
m Dekho Rút 1. 15. 1 Sal. 18. 21. Hiz. 20. 39. Yúh. 6. 67
n 14 áyat
o Khur. 23. 24, 32, 33 aur 34. 15. Ist. 13 7. aur 29. 18. Qáz. 6. 10.
p Paid. 18. 19.

Peshtar MASÍH se, 1427 ke qaríb.

17 Kyúṉki Ḳhudáwand hamárá Ḳhudá hai, jo ham ko aur hamáre bápdádoṉ ko zamín i Misr se aur gulámoṉ ke ghar se chaṛhá láyá, aur jis ne we baṛí qudrateṉ hamárí nazar ke sámhne numáyán kíṉ, aur hamárí sárí ráhoṉ meṉ, jin meṉ ham chalte the, aur un sab logoṉ ke darmiyán, jin meṉ ham wárid húe, ham ko bacháyá: 18 Aur Ḳhudáwand ne sab Amúrí logoṉ ko, jo is sarzamín meṉ baste the, hamáre sámhne se ragedá: so ham bhí usí Ḳhudáwand kí bandagí kareṉge; kyúṉki wuh hamárá Ḳhudá hai.

19 Phir Yashú' ne logoṉ ko kahá, Tum Ḳhudáwand kí bandagí na kar sakoge[q]; kyúṉki wuh munazzah Ḳhudá[r] aur gayúr Ḳhudá[s] hai, jo tumhárí ḳhatáeṉ aur tumháre gunáh na baḳhshegá[t].

20 So agar tum Ḳhudáwand ko chhoṛoge aur ajnabí ma'búdoṉ kí bandagí karoge[u], to wuh us ke ba'd, ki tum se nekí kar chuká hai, tum se phir júegá, aur tum ko dukh degá, aur tumheṉ faná kar dálegá[x].

21 Tab logoṉ ne Yashú' ko kahá, Kabhí nahíṉ, balki ham Ḳhudáwand hí kí bandagí kareṉge.

22 Tab Yashú' ne logoṉ ko kahá, Tum áp hí apne úpar gawáh bano, ki tum ne bandagí karne ke liye Ḳhudáwand ko iḳhtiyár kiyá[y]. We bole: Ham gawáh haiṉ.

23 Tab us ne kahá, Pas, ab tum ajnabí ma'búdoṉ ko, jo tumháre darmiyán haiṉ, nikál phenko[z], aur apne diloṉ ko Ḳhudáwand Isráel ke Ḳhudá kí taraf máil karo.

24 Tab logoṉ ne Yashú' ko kahá, ki Ham Ḳhudáwand apne Ḳhudá kí 'ibádat kareṉge, aur us kí bát suneṉge.

25 So Yashú' ne us roz logoṉ se 'ahd kiyá[a], aur us ke liye Sikm meṉ[b] ek rasm aur dastúr muqarrar kiyá.

26 ¶ Aur Yashú' ne Ḳhudá kí sharí'at kí kitáb meṉ in bátoṉ ko likh rakhá[c], aur ek baṛá patthar leke[d] balút ke daraḳht tale[e], jo Ḳhudáwand ke maqdis meṉ thá, nasb kiyá[f].

27 Aur Yashú' ne sáre logoṉ ko kahá, ki Dekho, yih patthar hamárá gawáh hai[g]; kyúṉki us ne we sab báteṉ, jo Ḳhudáwand ne hameṉ farmáíṉ, suní haiṉ[h]; is liye yihí tum par gawáh hai, na ho ki tum apne Ḳhudá se inkár karo.

28 Phir Yashú' ne logoṉ ko ruḳhsat kiyá, har ek ko us kí mírás kí taraf[i].

29 ¶ Aur aisá húá, ki ba'd in bátoṉ ke Nún ká beṭá Yashú', Ḳhudáwand ká banda, jo ek sau das baras ká búṛhá thá, rihlat kar gayá[k].

30 Aur unhoṉ ne us kí mírás kí atráf meṉ, Timnat-Sirah meṉ[l], jo kohistán i Ifráím meṉ, koh i Ja'as kí samt i shimál ko hai, use dafan kiyá.

31 Aur baní Isráel Yashú' kí zindagí tak[m], aur un buzurgoṉ ke waqt tak, jin kí 'umr Yashú' ke ba'd daráz húí, aur Ḳhudáwand ke sáre kámoṉ ko, jo us ne baní Isráel ke liye kíe, jánte the[n], Ḳhudáwand kí bandagí karte rahe.

32 ¶ Aur Yúsuf kí haḍḍíoṉ ko, jinheṉ baní Isráel Misr se chaṛhá láe the[o], unhoṉ ne Sikm ke bích, us zamín ke qat'a meṉ, jise Ya'qúb ne Sikm ke báp Hamúr ke beṭoṉ se sau qasíṭoṉ par mol liyá thá[p], gáṛá; so wuh zamín baní Yúsuf kí mírás húí.

Peshtar MASÍH se, 1426 ke qaríb.

1420 ke qaríb.

33 Aur Hárún ká beṭá Ili'azar bhí mar gayá. Aur unhoṉ ne use us paháṛ meṉ, jo us ke beṭe Fínihás ká[q] thá, jo kohistán i Ifráím meṉ use diyá gayá thá, dafan kiyá.

q Mat. 6. 24.
r Abb 19. 2. 1 Sam. 6. 20. Zab. 99. 5, 9. Yas. 5. 16.
s Khur. 20. 5.
t Khur. 23. 21.
u 1 Taw. 28. 9. 2 Taw. 15. 2. 'Az. 8. 22. Yas. 1. 28. aur 65. 11, 12. Yar. 17. 13
x Yash. 23. 15. Yas. 63. 10. A'am. 7. 42
y Zab. 119. 173.
z 14 áyat. Pald. 35. 2. Qáz. 10. 16. 1 Sam. 7. 3.
a Dekho Khur. 15 25. 2 Sal. 11. 17.
b 26 áyat.
c Ist. 31. 24.
d Dekho Qáz. 9. 6.
e Pald. 35. 4.
f Dekho Pald. 28. 18. Yash. 4. 3.
g Dekho Pald. 31. 48, 52. Ist. 31. 19, 21, 26. Yash. 22. 27, 28, 34.
h Ist. 32. 1.
i Qáz. 2. 6.
k Qáz. 2. 8.
l Yash. 19. 50. Qáz. 2. 9.
m Qáz. 2. 7.
n Dekho Ist. 11. 2. aur 31. 13.
o Pald. 50. 25. Khur. 13. 19.
p Pald. 33. 19.
q Khur. 6. 25. Qáz. 20. 28.

QA'ZI'ON KI' KITA'B.

Peshtar MASÍH se, 1425 ke qaríb.

I BA'B.

1 Yahúdáh aur Sama'ún kí muhimmát. 4 Adún i Bazaq apní be-rahmí ká badlá pátá. 8 Yarúsalam leliyá játá. 10 Habrún qabze meṉ átá. 11 Gutniel Dabír par qábiz hojáne ke sabab 'Aksah ko byáh meṉ pátá. 16 Qainí Yahúdáh kí sarzamín meṉ baste. 17 Hurmah aur 'Azah aur 'Asqalún aur 'Aqrún, sab lelíe játe. 21 Binyamín kí muhimmát. 22 Baní Yúsuf kí bahádurí jo Baitel ko lelete. 30 Zabulún kí muhimmát. 31 Yasar kí, 33 Naftálí kí, 34 Dán kí.

AUR Yashú' ke marne ke ba'd yúṉ húá, ki baní Isráel ne KHUDA'WAND se suwál kiyá[a], aur kahá, ki Kan'án se jang karne ko hamáre wáste pahle kaun chaṛhegá?

2 So KHUDA'WAND ne farmáyá, ki Yahúdáh chaṛhegá[b]; aur dekho, main ne zamín un ke qabze meṉ kar dí.

3 Tab Yahúdáh ne apne bháí Sama'ún ko kahá, ki Mere hisse meṉ mere sáth chaṛh, ki ham Kan'ánioṉ se laṛáí kareṉ; aur isí tarah maiṉ bhí tere hisse meṉ tere sáth chaṛhúṉgá[c]. So Sama'ún us ke sáth gayá.

4 Tab Yahúdáh chaṛhá; aur KHUDA'WAND ne Kan'ánioṉ aur Farizzíoṉ ko un ke qabze meṉ kar diyá: aur unhoṉ ne Bazaq[d] meṉ das hazár mard qatl kíe.

5 Aur unhoṉ ne Adún i Bazaq ko Bazaq meṉ páyá; aur us se laṛe, aur Kan'ánioṉ aur Farizzíoṉ ko márá.

6 Par Adún i Bazaq bhág niklá: aur unhoṉ ne us ká píchhá kiyá, aur já pakṛá, aur us ke háthoṉ ke angúṭhe aur páoṉ ke angúṭhe káṭe.

7 Tab Adún i Bazaq ne kahá, ki Háth páoṉ ke angúṭhe kaṭe húe sattar bádsháh mere dastarkhwán par ke jháṛe húe reze chunke kháte the; so jaisá main ne kiyá thá, waisáhí Khudá ne mujhe badlá diyá[e]. Phir we use Yarúsalam meṉ láe, aur wuh waháṉ mar gayá.

8 Aur baní Yahúdáh Yarúsalam se laṛe[f], aur use le liyá, aur use tah i teg kiyá, aur ág se phúnk diyá.

9 ¶ Ba'd us ke baní Yahúdáh utarke un Kan'ánioṉ se, jo kohistán meṉ aur janúb kí samt meṉ aur dasht meṉ baste the, laṛe[g].

10 Aur Yahúdáh ne un Kan'ánioṉ ká, jo Habrún meṉ rahte the, sámhná kiyá; (us Habrún ká nám áge Qaryat-Arba' thá[h];) waháṉ unhoṉ ne Sísí, aur Akhimán, aur Talmí ko márá.

11 Aur wuh waháṉ se Dabírioṉ par chaṛhá[i]; (aur Dabír ká nám áge Qaryat-Sifar thá).

12 Tab Kálib ne kahá, Jo koí ki Qaryat-Sifar já máre, aur use le le, to main use apní beṭí 'Aksah byáh dúṉgá[k].

13 Tab Kálib ke chhoṭe bháí Qanaz ke beṭe Gutniel ne[l] use le liyá: aur us ne apní beṭí 'Aksah use byáh dí.

14 Aur aisá húá, ki jis waqt ki wuh us pás jätí thí, to us ne use targíb dí, táki wuh apne báp se ek khet mánge[m]. Phir wuh apne gadhe par se jald utrí; tab Kálib ne use kahá, Terá kyá iráda hai?

15 Us ne use kahá, Mujhe barakat díjiye[n]; ki tú ne jo mujhe janúbí zamín bakhshí, to mujhe pání ke chashme bhí de. Tab Kálib ne 'álí chashme aur sáfil chashme use dí,e.

16 ¶ Tab Músá ke sasure Qainí kí auláḍ[o] Qaryat i Nakhl se[p] baní Yahúdáh ke sáth Yahúdáh ke bayábán ko, jo 'Arád[q] kí janúb meṉ hai, chaṛhí, aur waháṉ jáke basí[r].

17 Aur Yahúdáh apne bháí Sama'ún ke sáth gayá[s]; aur unhoṉ ne un Kan'ánioṉ ko, jo Safát meṉ rahte the, já márá, aur qarye ko haram kar diyá; aur us ká nám Hurmah rakhá[t].

18 Aur Yahúdáh ne 'Azah[u] aur us kí nawáhí, aur 'Asqalún aur us kí nawáhí, aur 'Aqrún aur us kí nawáhí ko le liyá.

19 Aur KHUDA'WAND Yahúdáh ke sáth thá[x], aur us ne kohistánioṉ ko khárij kiyá; par sahrá-nishínoṉ

---

a Gin. 27. 21. Qáz. 20. 18.
b Paid. 49. 8.
c 17 áyat.
d 1 Sam. 11. 8.
e Ahb. 24. 18. 1 Sam. 15. 33. Yaq. 2. 13.
f Dekho Yash. 15. 63.

Peshtar MASÍH se, 1425 ke qaríb.

g Yash. 10. 36. aur 11. 21 aur 15. 13.
h Yash. 14. 15. aur 15. 13. 14.
i Yash. 15. 15.
1444.
k Yash. 15. 16, 17.
l Qáz. 3. 9.
m Yash. 15. 18, 19.
n Paid. 33. 11.
1425 ke qaríb.
o Qáz. 4. 11, 17. 1 Sam. 15. 6. 1 Taw. 2. 55. Yar. 35. 2.
p Ist. 34. 3.
q Gin. 21. 31.
r Gin. 10. 32.
s 3 áyat.
t Gin. 21. 3. Yash. 19. 4.
u Yash. 11. 22.
x 3 áyat. 2 Sal. 18. 7.

Peshtar MASÍH se, 1425 ke qaríb.

ko khárij na kar saká, kyúṉki un pás lohe kí rathen thíṉ[y].

20 Tab unhoṉ ne Habrún, Músá ke kahne ke muwáfiq, Kálib ko diyá[z]: aur us ne waháṉ se 'Anáq ke tín beṭoṉ ko nikál diyá.

21 Aur baní Binyamín ne un Yabúsíoṉ ko, jo Yarúsalam meṉ rahte the, daf'a na kiyá[a]: so Yabúsí baní Binyamín ke sáth áj ke din tak Yarúsalam meṉ baste hain.

22 ¶ Aur Yúsuf ká gharáná bhí Baitel par chaṛh gayá: aur KHUDÁWAND un ke sáth thá[b].

23 Aur Yúsuf ke gharáne ne jásúsí karne ke wáste[c] Baitel ko bhejá, aur us shahr ká nám áge Lauz[d] thá.

24 So jásúsoṉ ne ek shakhs ko, jo shahr se niklá, dekhá; to us se kahá, ki Shahr meṉ ghusne kí ráh ham ko batlá, ki ham tujh se nekí karenge[e].

25 Chunánchi us ne shahr meṉ ghusne kí ráh unheṉ batáí, aur unhoṉ ne shahr ko tah i teg kiyá; aur us shakhs ko us ke sáre gharáne samet jítá chhoṛá.

26 Aur wuh shakhs Hittíoṉ kí sarzamín meṉ gayá, aur waháṉ ek shahr banáyá, aur us ká nám Lauz rakhá: chunánchi áj tak us ká yihí nám hai.

27 ¶ Aur baní Munassí ne bhí Bait-Shán aur us ke díhát ko, aur Ta'anák ko aur us ke díhát ko, aur Dor ke báshindoṉ ko aur us ke díhát ko, aur Iblí'ám ke báshindoṉ ko aur us ke díhát ko, aur Majiddo ke báshindoṉ ke aur us ke díhát ko khárij na kiyá[f]: ki Kan'ání usí zamín par basne ká isrár karte the.

28 Aur jab Isráelíoṉ ne zor pakṛá, to Kan'áníoṉ se khiráj liyá, par unheṉ bilkull khárij na kiyá.

29 ¶ Aur baní Ifráím ne bhí un Kan'áníoṉ ko, jo Jazar meṉ baste the, na nikálá[g]; so Kan'ání Jazar ke báshindoṉ ke darmiyán baste the.

30 ¶ Aur baní Zabulún ne bhí Qitrún, aur Nahalál ke[h] logoṉ ko na nikálá; so Kan'ání un meṉ búdobásh karte the, aur khiráj dete the.

31 ¶ Aur baní Yasar ne bhí 'Akko, aur Saidá, aur Ahláb, aur Akzíb, aur Hilbah, aur Afíq, aur Rahúb ke rahnewáloṉ ko khárij na kiyá[i]:

32 Balki Yasarí un Kan'áníoṉ ke darmiyán, jo us sarzamín ke báshinde the, baste the[k]; aur unhoṉ ne unheṉ khárij na kiyá.

33 ¶ Aur baní Naftálí ne bhí Bait-Shams, aur Bait-'Anát ke basnewáloṉ ko khárij na kiyá[l]; so we un Kan'áníoṉ meṉ, jo waháṉ rahte the, base[m]: lekin Bait-Shams aur Bait-'Anát ke báshinde unheṉ khiráj dete the[n].

34 Aur Amúríoṉ ne baní Dán ko kohistán meṉ tang pakṛá: ki unhoṉ ne unheṉ nasheb meṉ utarne kí rukhsat na dí:

35 Aur Amúríoṉ ne cháhá, ki we Haris ke koh meṉ Aiyalún meṉ[o] utreṉ, aur Sa'alabím meṉ baseṉ; aur baní Yúsuf ká háth zoráwar húá, ki un se khiráj liyá.

36 Aur Amúríoṉ kí sarhaddeṉ ‖ Ma'alah-'Aqrábím se[p], aur paháṛ se, us ke fauq se thíṉ.

II BÁB.

1 Ek firishta logoṉ par Bokím meṉ záhir hoke, un se malámat kartá. 6 Yashú' ke marne ke ba'd nayí pusht ke logoṉ kí sharárat. 14 Khudá ká qahr aur shafaqat bhí ámez jo un par záhir húí. 20 Ba'ze Kan'ání mulk meṉ chhoṛe jate ki un se Baní Isráel ázmáe jáweṉ.

TAB KHUDÁWAND ká ek firishta Jiljál se Bokím ko[a] áyá, aur us ne kahá, Main ne tumheṉ Misr se chaṛháyá, aur tumheṉ is sarzamín meṉ, jis kí bábat main ne tumháre bápdádoṉ se qasam kháí thí, le áyá; aur main ne kahá, ki Main hargiz tum se 'ahd-shikaní na karúṉgá[b].

2 So tum is sarzamín ke báshindoṉ ke sáth 'ahd na bándho[c]: aur tum un ke mazbahoṉ ko ḍháo[d]; par tum ne merí farmánbardárí na kí[e]: tum ne yúṉ kyúṉ kiyá?

3 Isí wáste main ne bhí kahá, ki Main un ko tumháre áge se daf'a na karúṉgá; balki we tumhárí paslíoṉ ke káṉṭe[f], aur un ke ma'búd[g] tumháre liye phande honge[h].

4 Aur aisá húá, ki jab KHUDÁWAND ke firishte ne sáre baní Isráel ko ye báteṉ kahíṉ, to we chillá chilláke rone lage.

5 Aur unhoṉ ne us jagah ká nám ‖ Bokím rakhá: waháṉ unhoṉ

Marginal references: y Yash. 17. 16, 18. z Gin. 14. 24. Ist. 1. 36. Yash. 14. 9, 13. aur 15. 13, 14. a Dekho Yash. 15. 63 aur 18. 28. b 19 áyat. c Yash. 2. 1. aur 7. 2. Qáz. 18. 2. d Paid. 28. 19. e Yash. 2. 12, 14. f Yash. 17. 11, 12, 13. g Yash. 16. 10. 1 Sal. 9. 16. h Yash. 19. 15. i Yash. 19. 24, —30. k Zab. 106. 34, 35. l Yash. 19. 38. m 32 áyat. n 30 áyat. o Yash. 19. 42. ‖ Ya, 'Aqrábím kí chaṛháí se. p Gin. 34. 4. Yash. 15. 3. a 5 áyat. b Paid. 17. 7. c Ist. 7. 2. d Ist. 12. 3. e 20 áyat. Zab. 106. 34. f Yash. 23. 13. g Qáz. 3. 6. h Khur. 23. 33. aur 34. 12. Ist. 7. 16. Zab. 106. 36. ‖ Ya'ne Rone-wále.

Peshtar MASÍH se, 1425 ke qaríb.

ne KHUDÁWAND ke liye qurbáníán chaṛháín.

6 ¶ Aur Yashú' ne jamá'at ko rukhsat kiyá aur baní Isráel men se har ek apní mírás par gayá[i], táki us zamín ko qabze men láwe.

1444 ke qaríb.

7 Aur we log jab tak Yashú' jítá thá, aur jab tak we buzurg jíte the, jo Yashú' ke ba'd bahut 'umr tak jíte rahe, jinhon ne KHUDÁWAND kí sárí kámil qudraten, jo us ne Isráel ke liye kín, dekhí thín, tab tak KHUDÁWAND kí 'ibádat karte rahe[k].

1426 ke qaríb.

8 Aur Nún ká beṭá Yashú', KHUDÁWAND ká banda, ek sau das baras ká búṛhá hoke mar gayá[l].

9 Aur unhon ne us kí maurúsí zamín Timnat-haris men[m], koh i Ifráím ke bích, jo koh i Ja'as kí uttar kí samt ko hai, use dafan kiyá[n].

10 Ġaraz, us qarn ke sáre log apne bápdádon men já shámil húe; aur un ke ba'd ek aur qarn paidá húí, jis ne na KHUDÁWAND ko pahcháná[o], aur na un kámon ko, jo us ne Isráel ke liye kíe the.

1406 ke qaríb.

11 ¶ Tab baní Isráel ne KHUDÁWAND ke áge badkáríán kín, aur Ba'alím kí bandagí karne lage:

12 Aur unhon ne KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ko, jo unhen zamín i Misr se nikál diyá thá, chhoṛ diyá[p], aur ajnabí ma'búdon kí[q], jo us nawáh ke logon ke the, bandagí kí, aur un ke áge sijde kíe[r], aur KHUDÁWAND ko gusse men láe.

13 So unhon ne KHUDÁWAND ko tark kiyá, aur Ba'al aur 'Istárát kí bandagí kí[s].

14 ¶ Tab KHUDÁWAND ká qahr Isráel par mushta'il húá[t], aur us ne un ko gáratgaron ke qabze men kar diyá[u], jinhon ne unhen gárat kiyá, aur unhen un ke dushmanon ke háth, jo ás pás the, bechá[x], ki we phir apne dushmanon se muqábala na kar sake[y].

15 Aur we jahán kahín játe the, KHUDÁWAND ká háth burái ke liye un par thá, jaisá KHUDÁWAND ne farmáyá thá[z], aur jaisá ki KHUDÁWAND ne un se qasam kháí thí: so un par niháyat tangí húí.

16 ¶ Tab KHUDÁWAND ne qázíon ko khaṛá kiyá, jinhon ne unhen un ke gáratgaron ke háth se chhuṛáyá[a].

17 Lekin unhon ne apne qázíon kí bhí farmánbardárí na kí, ki ajnabí ma'búdon ke pairau hoke ziná karte the[b], aur unhen sijda karte the: aur we us ráh se, jis par un ke bápdáde KHUDÁWAND kí farmánbardárí karke chalte the, bahut jald bargashta húe, aur un ke se kám na kíe.

18 Aur jab KHUDÁWAND ne un ke liye qázíon ko khaṛá kiyá, to KHUDÁWAND qází ke sáth thá[c], aur unhen un ke dushmanon ke háth se, jab tak ki qází jítá thá, chhuṛátá rahá: is liye ki KHUDÁWAND un ke kuṛhne se, jo we apne satánewálon aur dukh denewálon ke sabab karte the, dilgír húá thá[d].

19 Aur aisá hotá thá, ki jab wuh qází mar gayá, to we phir bargashta húe[e], aur apne bápdádon kí nisbat apne taín ziyáda kharáb kiyá, aur buton kí pairawí kí, aur un ke áge sijde kíe: aur we na to apne bure kámon se báz áe, aur na apní kharáb ráhon se.

20 ¶ Tab KHUDÁWAND ká gazab Isráel par bhaṛká[f]; aur us ne kahá, ki Azbaski in logon ne mere us 'ahd se, jo main ne un ke bápdádon se bándhá thá, tajáwuz kiyá[g], aur merá kahá na suná,

21 To main bhí ab un qaumon men se, jinhen Yashú' chhoṛkar mar gayá, kisí ko bhí un ke áge se daf'a na karúngá[h];

22 Táki main baní Isráel ko un qaumon ke sabab[i] ázmáún[k], ki we KHUDÁWAND kí ráh par apne bápdádon kí tarah chalenge, ki nahín.

23 So KHUDÁWAND ne un qaumon ko chhoṛá, ki unhen jald halák na kiyá; aur Yashú' ke háth men unhen na sompá.

III BÁB.

1 *Tafsíl un qaumon kí jo mulk men chhoṛí gaín, ki un se Isráelí ázmáe jáwen.* 5 *Un kí suhbat ke bá'is Baní Isráel butparastí men phans játe.* 8 *Ġutniel unhen Kúshan Risata'ím ke háth se chhuṛátá.* 12 *Ahúd unhen 'Iglún ke háth se chhuṛátá.* 31 *Shamjar unhen Filistíon ke háth se chhuṛátá.*

AUR ye we qaumen hain, jinhen KHUDÁWAND ne chhoṛá, táki Isráel ko un ke sabab ázmáe[a], un sab ko, jo Kan'án kí laṛáíán na jánte the;

Marginal references (left): Yash. 22. 6. aur 24. 28. — [k] Yash. 24. 31. — [l] Yash. 24. 29. — [m] Yash. 19. 50. aur 24. 30, *Timnat-serah* — [n] Yash. 24. 30. — [o] Khur. 5. 2. 1 Sam. 2. 12. 1 Taw. 28 9. Yar. 9. 3. aur 22. 16. Gal 4. 8. 2 Tas. 1. 8. Tit. 1 16. — [p] Ist. 31. 16. — [q] Ist. 6. 14. — [r] Khur. 20. 5. — [s] Qáz. 3. 7. aur 10. 6 Zab. 106. 36 — [t] Qáz. 3. 8. Zab 106. 40, 41, 42. — [u] 2 Sal. 17. 20. — [x] Qáz. 3. 8. aur 4. 2. Zab. 44. 12. Yas. 50. 1. — [y] Ahb. 26. 37. Yash. 7. 12, 13 — [z] Ahb. 26 Báb. Ist. 28 Báb

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

Marginal references (right): [a] Qáz. 3. 9, 10, 15. 1 Sam. 12. 11. A'am. 13. 20. — [b] Khur. 34. 15, 16. Ahb. 17. 7. — [c] Yash. 1. 5. — [d] Dekho Pald. 6 6. Ist. 32. 36. Zab. 106. 44, 45. — [e] Qáz. 3 12. aur 4. 1. aur 8 33. — [f] 14 áyat. — [g] Yash. 23 16. — [h] Yash 23. 13 — [i] Qáz 3. 1, 4. — [k] Ist. 8. 2, 16. aur 13. 3. — [a] Qáz. 2. 21. 22.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

2 Faqat is liye ki baní Isráel kí nasl ke we log, jo pahle unheṉ na jánte the, un ko pahchánke laṛáí síkheṉ.

3 So we Filistíoṉ ke pánch qutb [b], aur sáre Kan'ání, aur Saidání, aur Hawí the, jo koh i Lubnán meṉ, aur koh i Ba'al i Harmún se leke Hamát ke madkhal tak baste the.

4 Ye is liye báqí rahe, táki un ke sabab Isráel ká tajriba kiyá jáwe [c], aur jáná jáwe, ki we KHUDAWAND ke hukmoṉ ko, jo us ne Músá kí ma'rifat un ke bápdádoṉ ko kí,e the. sunenge, ki nahíṉ.

5 ¶ So baní Isráel Kan'ánioṉ, aur Hawíoṉ, aur Amúríoṉ, aur Farizzíoṉ aur Hittíoṉ, aur Yabúsíoṉ ke darmiyán baste the [d]:

6 Aur unhoṉ ne un kí beṭíoṉ se nikáh kíe, aur apní beṭíáṉ un ke beṭoṉ ko díṉ, aur un ke ma'búdoṉ kí bandagí kí [e].

1406 ke qaríb.

7 So baní Isráel ne KHUDAWAND ke áge badkárí kí [f], aur KHUDAWAND apne Khudá ko bhúle, aur Ba'alím [g] o Yasírat kí [h] bandagí kí.

8 ¶ Tab baní Isráel par KHUDAWAND ká qahr mushta'il húá, aur us ne unheṉ Arám-Nahraim ke bádsháh Kúshan [i]-Risata'ím ke háth bechḍálá [k]: so we Kúshan-Risata'ím kí gulámí áṭh baras tak karte the.

1402 ke qaríb.

9 Tab baní Isráel ne KHUDAWAND se faryád kí [l], aur KHUDAWAND ne baní Isráel ke liye naját denewále ko uṭháyá [m], aur Kálib ke chhoṭe bháí Qanaz ke beṭe Ǫutniel [n] ne unheṉ chhuṛáyá.

10 Aur KHUDAWAND kí rúh us par utrí [o], aur wuh Isráel ká hákim húá, aur jang ke liye nikļá: tab KHUDAWAND ne Aram ke bádsháh Kúshan-Risata'ím ko us ke háth meṉ somp diyá; aur us ká háth Kúshan-Risata'ím par sábit rahá.

1394 ke qaríb.

11 Aur us sarzamín meṉ chális baras tak chain rahá; ba'd us ke Qanaz ká beṭá Ǫutniel mar gayá.

12 ¶ Phir baní Isráel ne KHUDAWAND ke áge gunáh kíe [p]; tab KHUDAWAND ne Moáb ke bádsháh 'Ijlún ko Isráel par qawí kiyá [q]; kyúṉki we KHUDAWAND ke rúbarú phir badkárí karne lage the.

1354 ke qaríb.

13 Aur us ne baní 'Ammún aur baní 'Amálíq [r] ko apne sáth jam'a kiyá, aur jáke Isráel ko márá, aur naḳhlistán ká shahr [s] le liyá.

14 So baní Isráel aṭhárah baras tak Moáb ke bádsháh 'Ijlún kí gulámí karte rahe [t].

1336 ke qaríb.

15 Phir baní Isráel KHUDAWAND ke áge chilláe [u], aur KHUDAWAND ne Binyamín kí aulád meṉ se, Jirá ke beṭe Ahúd ko, jo báeṉhathá thá, un ke chhuṛáne ke liye uṭháyá; aur baní Isráel ne us kí ma'rifat Moáb ke bádsháh 'Ijlún ke liye hadya bhejá.

16 Aur Ahúd ne apne liye ek dodhárí talwár, ek háth kí lambí, banwáí; aur use apne jáme ke tale, dahní rán kí samt bándhá.

17 Aur Moáb ke bádsháh 'Ijlún ke pás hadya láyá; aur 'Ijlún baṛá farbih ádmí thá.

18 Aur aisá húá, ki jab wuh hadya guzrán chuká, to un logoṉ ko, jo hadya láe the, ruḳhsat kiyá.

19 Aur wuh áp us butḳháne se, jo Jiljál meṉ hai, phirá, aur áke kahá, ki Ai bádsháh, mujhe tujh se ek bhed kí bát hai: wuh bolá, Chup rah. Tab sáre házirín wahán se uṭh gae.

20 So Ahúd us pás gayá; us waqt wuh sardí ke báláḳháne meṉ, jo apne liye banáyá thá, akelá baiṭhá thá: tab Ahúd ne kahá, Tere liye mujh pás KHUDAWAND kí bát hai. Tab wuh kursí par se uṭh khaṛá húá.

21 Tab Ahúd ne apná báyáṉ háth daráz kiyá, aur dahne rán par se wuh talwár lí, aur us kí tond meṉ ghuseṛ dí:

22 Aur phal qabze samet ḍúb gayá; aur talwár ojh meṉ aṭak rahí, aisá ki wuh use us kí tond se nikál na saká; aur gandagí nikal paṛí.

23 Tab Ahúd ne barámade meṉ báhar áke, báláḳháne ke darwáze band kíe, aur qufl lagáe.

24 Aur jab wuh nikal gayá, to us ke ḳhádim áe; aur báláḳháne ke darwáze ko muqaffal dekhke bole, ki Wuh beshakk sardí ke kamare meṉ ‖ páoṉ ḍhámp baiṭhá kartá hai.

25 Aur unhoṉ ne yaháṉ tak táḳhír kí, ki pashemán húe; aur jab dekhá, ki koí báláḳháne ke darwáze nahíṉ kholtá hai; tab unhoṉ ne kunjí lí, aur darwáze khole:

Marginal references:
b Yash. 13. 3.
c Qáz. 2. 22.
d Zab. 106. 35.
e Khur. 34. 16. Ist. 7. 3.
f Qáz. 2. 11.
g Qáz. 2. 13.
h Khur. 34. 13. Ist. 16. 21. Qáz. 6. 25.
i Hab. 3. 7.
k Qáz. 2. 14.
l 15 áyat, aur Qáz. 4. 3. aur 6. 7. aur 10. 10. 1 Sam. 12. 10. Naham. 9. 27. Zab. 22. 5. aur 106. 44. aur 107. 13, 19.
m Qáz. 2. 16.
n Qáz. 1. 13.
o Dekho Gin. 27. 18. Qáz. 6. 34. aur 11. 29. aur 13. 25. aur 14. 6, 19. 1 Sam. 11. 6. 2 Taw. 15. 1.
p Qáz. 2. 19.
q 1 Sam. 12. 9.
r Qáz. 5. 14.
s Qáz. 1. 16.
t Ist. 28. 48.
u 9 áyat. Zab. 78. 34.
‖ Yá, Faráġat kartá. 1 Sam. 24. 3.

Peshtar MASÍH se, 1336 ke qaríb.

aur apne málik ko dekhá, ki zamín par mará paṛá hai.

26 Aur un ke tákhír karne meṇ Ahúd bhág gayá, aur butkháne se guzar gayá, aur Sa'írat meṇ jáke bachá.

27 Aur waháṇ játe hí us ne koh i Ifráím par[x] chaṛhke narsingá phúnká[y]; tab baní Isráel us ke sáth paháṛ par se utre, aur wuh un ke áge húá.

28 Aur us ne unheṇ kahá, Mere píchhe píchhe chale chalo; ki KHUDAWAND ne tumháre Moábí dushmanoṇ ko tumháre qabze meṇ kar diyá[z]. So we us ke píchhe níche utre, aur Yardan ke gháṭoṇ ko[a], jo Moáb kí samt the, gherá: aur ek ko bhí pár utarne na diyá.

29 Us waqt unhoṇ ne das hazár mard ke qaríb, jo bilkull moṭe aur bahádur the. Moáb meṇ qatl kiye; un meṇ se ek bhí na bachá.

30 So Moáb us din Isráel ke qábú meṇ áyá; aur us sarzamín meṇ assí baras amn rahá[b].

31 ¶ Ba'd us ke 'Anát ká beṭá Shamjar[c] khaṛá húá, aur us ne Filistí chha sau mard paine se[d] máre: aur us ne bhí Isráel ko[e] naját dí[f].

IV BÁB.

1 Dabúrah aur Baraq unheṇ Yábín ke háth meṇ se chhuṛáte. 18 Yá'el Sísará ko qatl kartí.

AUR jab Ahúd mar gayá, to baní Isráel phir KHUDAWAND ke gunáh karne lage[a].

2 So KHUDAWAND ne un ko Kan'án ke bádsháh Yábín ke háth meṇ, jo Hasúr meṇ[b] saltanat kartá thá, bechá[c]: aur us ke lashkar ke sardár ká nám Sísará[d] thá; wuh Harúsat i Jawím meṇ[e] rahtá thá.

3 Tab baní Isráel KHUDAWAND ke áge chilláe: ki us pás lohe kí nau sau ratheṇ thíṇ[f]; us ne bís baras tak bashiddat baní Isráel ko satáyá[g].

4 ¶ Us waqt Lafídot kí jorú Dabúrah nabiya baní Isráel kí hákim thí.

5 Aur koh i Ifráím meṇ, Rámah aur Baitel ke darmiyán, Dabúrah ke khurme ke níche[h] rahtí thí. Tab baní Isráel us pás faisale ke liye chaṛhe.

6 Us ne Qádis-Naftálí se[i] Abinú'am ke beṭe Baraq ko[k] bulá bhejá, aur kahá, ki Kyá KHUDAWAND Isráel ke Khudá ne hukm nahíṇ kiyá, ki Já, aur Tabúr ke paháṛ ke sámhne logoṇ ko khínch, aur baní Naftálí aur baní Zabulún meṇ se das hazár apne sáth le?

7 Aur maiṇ nahr i Qaisún par[l] Sísará Yábín ke lashkar ke sardár ko, aur us kí rathoṇ, aur us kí guroh ko tere pás láúṇgá[m], aur use tere qábú meṇ kar dúṇgá.

8 Aur Baraq ne use kahá, Agar tú mere sáth chalegí, to maiṇ jáúṇgá, aur jo tú mere sáth na chalegí, to maiṇ na jáúṇgá.

9 Wuh bolí, Maiṇ tere sáth chalúṇgí: lekin us safar meṇ, jo tú kartá hai, terí kuchh 'izzat na hogí; kyúṇki KHUDAWAND Sísará ko ek 'aurat ke háth meṇ bech dálegá[n]. So Dabúrah uṭhí, aur Baraq ke sáth Qádis ko gaí.

10 ¶ Aur Baraq ne baní Zabulún aur baní Naftálí ko Qádis meṇ buláyá[o]. So wuh das hazár mard apne hamráh leke chaṛhá, aur Dabúrah bhí us ke sáth chaṛhí.

11 Ab Hibr Qainí[p] ne, jo Músá ke sasure Hubáb[q] kí nasl se thá, Qainíoṇ se áp ko alag kiyá, aur Za'anaim meṇ balút ke daraklit ke pás, jo Qádis ke[r] lag bhag hai, apná khaima khaṛá kiyá.

12 Tab Sísará ko khabar pahuṇchí, ki Baraq bin Abinú'am koh i Tabúr par chaṛhá.

13 Aur Sísará ne lohe kí apní sárí ratheṇ, jo nau sau thíṇ, aur apne sáth ke sáre log Harúsat i Jawím se nahr i Qaisún par farábam kiyá.

14 Tab Dabúrah ne Baraq ko kahá, ki Uṭh; kyúṇki yih wuh din hai, ki KHUDAWAND Sísará ko tere háth meṇ detá hai: kyá KHUDAWAND tere áge khurúj nahíṇ kartá hai[s]? Tab Baraq koh i Tabúr se názil húá, aur das hazár mard us ke píchhe the.

15 Tab KHUDAWAND ne Sísará ko, aur us kí sárí rathoṇ, aur us ke sáre lashkar ko talwár kí dhár se Baraq ke sámhne shikast dí[t], yaháṇ tak ki Sísará rath par se utarke paidal bhágá.

16 Aur Baraq rathoṇ aur lashkar ko Harúsat i Jawím tak ragedtá gayá: chunánchi Sísará

Peshtar MASÍH se, 1296 ke qaríb.

Marginal references: x Qáz. 5. 14. aur 6. 34. 1 Sam. 13. 3. — y Yash. 17. 15. Qáz. 7. 24. aur 17. 1. aur 19. 1. — z Qáz. 7. 9, 15. 1 Sam. 17. 47. — a Yash. 2. 7. Qáz. 12. 5. — b 11 áyat — c Qáz. 5. 6, 8. 1 Sam. 13. 19, 22. Aglab hai ki yih rihái faqat us mulk ke logoṇ kí húí jo Filistíoṇ kí sarzamín se lagá thá — d 1 Sam. 17. 47, 50. — e Is tarah Isráel nám us qaum ke ek juz ko kaí bár rakhá gayá. Qáz. 1. 1, 3. wag. aur 10. 7, 17. aur 11. 4, wag. 1 Sam. 4. 1. — f Qáz. 2. 16.

1316 ke qaríb. a Qáz. 2. 19. — b Qáz. 2. 14. — c Yash. 11. 1, 10. aur 19. 36. — d 1 Sam. 12. 9. Zab. 83. 9. Ma'lúm hotá hai ki yih bayán faqat shimálí atráf-wáloṇ se ta'alluq rakhtá. — e 13, 16 áyateṇ. — f Qáz. 1. 19. — g Qáz. 5. 8. Zab. 106. 42 — h Paid. 35. 8.

1296 ke qaríb. i 'Ibrán. 11. 32. — k Yash. 19. 37.

l Qáz. 5. 21. 1 Sal. 18. 40. Zab. 83. 9, 10. — m Khur. 14. 4. — n Qáz. 2. 14. — o Qáz. 5. 18. — p Qáz. 1. 16. — q Gin. 10. 29. — r 6 áyat. — s Ist. 9. 3. 2 Sam. 5. 24. Zab. 68. 7. Yas. 52. 12. — t Zab. 83. 9, 10. Muqábala Yash. 10. 10.

Peshtar MASÍH se, 1296 ke qaríb.

ká sárá lashkar talwár se márá paṛá, aur ek bhí na bachá.

17 Aur Sísará paidal bhágke Hibr Qainí kí jorú Yá'el ke khaime meṉ ghusá; is liye ki Hasúr ke bádsháh Yábín, aur Hibr Qainí ke gharáno meṉ sulh thí.

18 ¶ Tab Yá'el Sísará se milne ko niklí, aur use kahá, ki Ai mere khudáwand, mujh pás kanáre á, mujh pás kanáre á, aur mat ḍar. Aur jab ki wuh us ke khaime meṉ kanáre gayá, to us ne use kammal uṛhá diyá.

19 Tab us ne use kahá, ki Ek ghúnṭ pání mujhe 'ináyat kíjiye, ki maiṉ piyásá húṉ. So us ne dúdh kí ek mashk kholí[u], aur piláke phir use chhipádiyá.

20 Phir us ne Yá'el ko kahá, ki Khaime ke darwáze par khaṛí rah: aur ittifáqan agar koí áwe, aur tujh se púchhe aur kahe, ki Yahán koí mard hai? to kahiye, ki Nahíṉ.

21 Tab Hibr kí jorú Yá'el ne khaime kí ek mekh uṭhái[x], aur ek mekhchú ko háth meṉ liyá, aur dabe páoṉ us pás jáke aur mekh us kí kanpaṭí par dharke, aisí gáṛí, ki zamín meṉ já dhansí: kyúṉki wuh bhárí khwáb meṉ thá, aur mánda ho gayá thá. So wuh mar gayá.

22 Aur dekho, jab ki Baraq Sísará ko ragedtá áyá, to Yá'el us se milne ko niklí, aur use kahá, ki Maiṉ tujhe wuh shakhs, jise tú ḍhúṉḍhtá hai, dikhá dúṉ. Aur jab wuh us ke khaime meṉ dákhil húá, to dekhá, ki Sísará mará paṛá hai, aur mekh us kí kanpaṭí meṉ hai.

23 So Khudá ne us din Kan'án ke bádsháh Yábín ko baní Isráel ke maglúb kiyá[y].

24 Aur baní Isráel ke háth nihäyat zor pakaṛ chale, ki Kan'án ke bádsháh par gálib húe, yaháṉ tak ki unhoṉ ne sháh i Kan'án Yábín ko káṭ ḍálá.

V BÁB.

Dabúrah aur Baraq ká gít.

USI' din Dabúrah aur Abinú'am ká beṭá Baraq gít gáe[z], aur bole:

2 KHUDÁWAND ko mubárakbád kaho; ki Isráel meṉ peshwá pesh játe the, aur log khushí se[b] jang ko nikalte the.

3 Suno, ai bádsháho, aur kán dharo, ai sháhzádo[c], ki maiṉ KHUDÁWAND ke liye gáúṉgí; maiṉ KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ke liye tasbíh karúṉgí.

4 Ai KHUDÁWAND, jab ki tú ne Sha'ír se khurúj kiyá[d], aur Adúm ke sahrá se kúch kiyá, to zamín larzí[e], aur ásmán ṭapke, aur badlí se bhí búndíáṉ paṛíṉ.

5 Pahár KHUDÁWAND ke áge pighle[f], aur yih koh i Síná[g] bhí KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ke áge.

6 'Anát ke beṭe Shamjar ke dinoṉ meṉ,[h] Yá'el ke aiyám meṉ[i], sháhráheṉ súní ho gaí thíṉ[k], aur sákhte rastoṉ ke musáfir ṭeṛhí ráhoṉ se játe the.

7 Sarguroh Isráel meṉ se mauqúf ho gae: we mauqúf ho gae, jab tak ki maiṉ Dabúrah barpá húí, jab tak ki maiṉ Isráel meṉ má hone ko[l] uṭhí.

8 Unhoṉ ne nae ma'búd ikhtiyár kíe[m]: tab darwázoṉ par laṛáíáṉ húíṉ. Kyá chálís hazár baní Isráel ke darmiyán ek ḍhál yá ek neza nazar paṛtá thá[n]?

9 Mera dil Isráel ke 'asákashoṉ kí taraf máil hai, un logoṉ kí taraf, jo khushí se jang ko nikle[o]. KHUDÁWAND ko mubárakbád kaho.

10 Tum, jo sufed gadhoṉ par chaṛhte ho[p], aur tum, jo 'adálat par baiṭhte ho[q] aur ráh chalte ho, alápo:

11 Us yúbal ke sabab, jo táláboṉ ke darmiyán ganímat báṉṭnewáloṉ se hotá hai: waháṉ we KHUDÁWAND kí sadáqat kí[r] saná karte haiṉ, aur us shakhs kí sadáqat kí, jo Isráel meṉ us kí taraf se sarguroh hai. Tab KHUDÁWAND ke log pháṭakoṉ meṉ wárid ho áe:

12 Jag, jág[s], Ai Dabúrah! jág jág, aur gít gá! Uṭh, Ai Baraq bin Abinú'am, aur apne bandhúoṉ ke bándhne ko[t] chal.

13 So áo, báqí logo, wárid ho zabardastoṉ par; Ai ummat i KHUDÁWAND, wárid ho jabbároṉ par.

14 Tab Ifráím meṉ se[u] log áe, jin ká maskan 'Amálíq meṉ[x] haj. Ba'd us ke Binyamín apne geloṉ

Peshtar MASÍH se, 1296 ke qaríb.

[u] Qáz. 5. 25.
[x] Qáz. 5. 26.
[y] Zab 18. 47.
[z] Dekho Khur. 15. 1. Zab. 18, sarnáma.
[b] 2 Taw. 17. 16.
[c] Ist. 32. 1, 3. Zab. 2. 10.
[d] Ist. 33. 2. Zab. 68. 7.
[e] 2 Sam. 22. 8. Zab. 68. 8. Yas. 64. 3. Hab. 3.3, 10.
[f] Ist. 4. 11. Zab. 97. 5.
[g] Khur. 19. 18.
[h] Qáz. 3. 31.
[i] Qáz. 4. 17.
[k] Ahb. 26. 22. 2 Taw. 15. 5. Yas. 33. 8. Nau. 1. 4. aur 4. 18.
[l] Yas. 49. 23.
[m] Ist. 32. 16. Qáz. 2. 12, 17.
[n] Yúṉ 1 Sam. 13. 19, 22. Qáz. 4. 3.
[o] 2 áyat.
[p] Qáz. 10. 4. aur 12. 14.
[q] Zab. 107. 32.
[r] 1 Sam. 12. 7. Zab. 145. 7.
[s] Zab. 57. 8.
[t] Zab. 68. 18.
[u] Qáz. 3. 27.
[x] Qáz. 3. 13.

Peshtar MASÍH se, 1296 ke qaríb.

ko leke chaṛh áyá; Makír[y] meṉ se 'asákash wárid húe, aur Zabulún meṉ se we jo kátib ke qalam se likhte haiṉ:

15 Aur sardár Ishakár meṉ se Dabúrah ke hamráh húe; aur Ishakár, jo Baraq[z] ká takya thá, us ká pairau hoke maidán meṉ chaṛhá. Rúbin kí nahroṉ pás dil kí baṛí saláheṉ húíṉ.

16 Tú káhe ko bheṛsáloṉ meṉ rahá kartá thá[a], ki galloṉ ká mimiyáná suná kare? Rúbin kí nahroṉ pás baṛí dilí tajwízeṉ to húíṉ.

17 Jili'ád[b] Yardan pár sákin rahá; aur Dán, tú káhe ko apní náoṉ meṉ ho rahá! Yasar samundar ke kanáre par baiṭhá[c], aur apne banduroṉ meṉ rahá.

18 Zabulún ke log apní ján ko maut ke khatre meṉ ḍálte the[d], aur ahl i Naftálí bhí maidán ke chaṛháo meṉ aisáhí karte the.

19 Bádsháh áe, aur laṛe: tab Kan'án ke bádsháh Ta'anák meṉ daryá e Majiddo pás laṛe: we rúpe kí biẓá'at par qábiz na húe[e].

20 Ásmán par se laṛe[f], sitáre apne rástoṉ meṉ se Sísará se laṛe[g].

21 Ṛúd i Qaisún[h] unheṉ bahá le gayá, rúd i qadím, rúd i Qaisún. Ai merí ján, tú zoráwaroṉ ko pámál kar.

22 Tab ghoṛoṉ ke sum ṭap ṭap hote the, un ke baháduroṉ ke dauṛáne se.

23 Tum Meroz par la'nat karo, KHUDÁWAND ká firishta bolá: us ke báshindoṉ par la'nat karo; ki we KHUDÁWAND kí kumak karne ko[i], KHUDÁWAND kí kumak karne ko jabbároṉ ke muqábil, na áe[k].

24 Hibr Qainí kí jorú Yá'el[l] sab 'auratoṉ se mubárak ho; wuh un 'auratoṉ se, jo khaimoṉ meṉ haiṉ, mubárak ho[m]!

25 Us ne pání mángá[n], us ne dúdh diyá: us ne amíroṉ kí qáb meṉ maska nazdík kiyá.

26 Us ne apná háth mekh par ḍálá[o], aur dahná háth kárígar ke mekhchú par; aur mekhchú se Sísará ko márá, aur us ke sir ko kuchlá aur phoṛá, aur us kí kanpaṭí wár pár chhedí.

27 Wuh us ke qadamoṉ ke áge sarnigún húá, wuh gir paṛá, aur loṭ poṭ ho gayá: wuh us ke qadamoṉ ke áge sarnigún húá, wuh gir paṛá; jahán wuh sarnigún húá, waháṉ hí wuh girke mar gayá.

28 Sísará kí má ne gurfe se jhánká aur jharokhe se chilláí, ki Us kí gáṛí ke áne meṉ itní der kyúṉ lagí? Us kí gáṛioṉ ke pahiye kyúṉ aṭak rahe?

29 Us kí dánishmand bíbí ne use jawáb diyá, balki us ne hí áp apne jawáb meṉ kahá,

30 Kyá unhoṉ ne kuchh nahíṉ páyá, aur lúṭ nahíṉ bánṭí[p]; har ek pahlawán ko ek ek yá do do parí 'auraten, aur Sísará ko búqalamún khil'at, aur búqalamún sozaní ká khil'at, aur búqalamún sozaní ke do khil'at lúṭ uṭhánewáloṉ kí gardanoṉ ke liye?

31 Is tarah, ai KHUDÁWAND, tere sáre dushman halák howeṉ[q], aur tere muhabbat karnewále súraj ke mánind[r] howeṉ, jab ki wuh apne zor se tulú' hotá hai[s]. Aur zamín meṉ chálís baras amn rahá.

VI BÁB.

1 *Baní Isráel apne gunáh ke bá'is Midyánioṉ ke háth se zulm uṭháte.* 8 *Ek nabí un ko ilzám detá.* 11 *Ek firishta Jida'ún ko bhejta ki unheṉ chhuṛáwe.* 17 *Jida'ún ke hadye ko ág nikalke bhasam kar detí.* 25 *Jida'ún Ba'al ke mazbah ko ḍhá detá, aur Yahowah-salúm náme mazbah par ek zabíh guzrantá.* 28 *Yúás apne beṭe kí himáyat kartá, aur us ko Yarubba'al khitáb rakhtá.* 33 *Jida'ún kí fauj.* 36 *Nishániáṉ jo Jida'ún ko dikhái gayíṉ.*

PHIR baní Isráel ne KHUDÁWAND ke áge gunáh kí,e[a]: tab KHUDÁWAND ne unheṉ sát baras tak Midyánioṉ ke[b] háth meṉ hawála kiyá.

2 Aur Midyánioṉ ká háth Isráel par qawí húá, aur Midyánioṉ ke sabab baní Isráel ne apne liye pahároṉ meṉ gaṛhe, aur gár[c], aur panáh ke maqám banáe.

3 Aur aisá hotá thá, ki jab baní Isráel kuchh bote the, to Midyání, aur 'Amáliqí[d], aur ahl i mashriq un ke muqábil chaṛh áte the:

4 Aur un ke sámhne khaima istáda karke khetoṉ ke hásil 'Azah ke dákhil hone ke maqám tak barbád karte the[f]; aur baní Isráel ke liye ek zarra bhí khurák na rahne dete the, na bheṛ bakrí, na gáe bail, na gadhá.

5 Kyúṉki we apní mawáshí aur apne khaimoṉ samet ṭiḍḍioṉ ke dal ke mánind[g] áte the, aur un

y Gin. 32. 39, 40. z Qáz. 4. 14. a Gin. 32. 1. b Dekho Yash. 13. 25, 31. c Yash. 19. 29, 31. d Qáz. 4. 10. e Qáz. 4. 16. Zab. 44. 12. Dekho 30 áyat. f Dekho Yash. 10. 11. Zab. 77. 17, 18. g Qáz. 4. 15. h Qáz. 4. 7. i 1 Sam. 17. 47 aur 18. 17. aur 25. 28 k Qáz. 21 9, 10 Nahum 3. 5. l Qáz. 4. 17. m Lúq. 1. 28. n Qáz. 4. 19 o Qáz. 4. 21.

p Khur. 15. 9. q Zab. 83. 9, 10 r 2 Sam. 23. 4 s Zab. 19. 5. 1256 ke qaríb. a Qáz. 2. 19. b Hab. 3. 7. c 1 Sam. 13. 6. 'Ibrán. 11. 38. d Qáz. 3. 13. e Paid. 29. 1. Qáz. 7. 12 aur 8. 10. 1 Sal. 4. 30 f Aiy. 1. 3 g Abb. 26. 16 Isl. 28. 38, 33, 51. Mík. 6. 15. g Qáz. 7. 12.

Peshtar MASÍH se, 1256 ke qaríb.

ká, aur un ke úṇṭon ká shumár na thá, aur áke un kí sarzamín ko barbád kar játe the.

6 So baní Isráel Midyáníon ke sabab niháyat miskín hoke KHUDAWAND ke áge chilláe[h].

[h] Qáz. 3. 15. Hús. 5. 15.

1249 ke qaríb.

7 ¶ Aur aisá húá, ki jab baní Isráel ne Midyáníon ke háth se KHUDAWAND ke áge faryád kí,

8 To KHUDAWAND ne baní Isráel pás ek nabí bhejá, jis ne unhen kahá, ki KHUDAWAND Isráel ká Khudá yún farmátá hai, ki Main tum ko Misr se chaṛhá láyá, aur main tumhen gulámon ke ghar se nikál láyá;

9 Aur main ne Misríon ke háth se, aur un sab ke háth se, jo tumhen satáte the, chhuṛáyá, aur tumháre sámhne se unhen daf'a kiyá[i], aur un ká mulk tum ko diyá;

[i] Zab. 44. 2, 3.

10 Aur main ne tumhen kahá, ki KHUDAWAND tumhárá Khudá main hún: so tum un Amúríon ke ma'búdon se, ki jin ke mulk men baste ho, mat ḍaro[k]: par tum merí sadá ke shanawá na húe.

[k] 2 Sal. 17. 35, 37, 38. Yar. 10. 2.

11 ¶ Phir KHUDAWAND ká ek firishta áyá, aur balút ke daraḳht tale 'Ufrah men baiṭhá; yih daraḳht Yúás Abi'azrí[l] ká thá, aur us waqt us ká beṭá Jida'ún[m] ek kolhú men gehún jhaṛ rahá thá, ki Midyáníon ke háth se bacháwe.

[l] Yash. 17. 2.
[m] 'Ibrán. 11. 32.

12 So KHUDAWAND ká firishta use dikhái diyá[n], aur kahá, ki KHUDAWAND tere sáth hai[o], ai bahádur pahlawán!

[n] Qáz. 13. 3. Lúq. 1. 11, 28.
[o] Yash. 1. 5.

13 Jida'ún ne use kahá, Ai málik mere, agar KHUDAWAND hamáre sáth hai, to ham par ye sab hádise kyún paṛe? aur kahán hain us kí we sab qudraten[p], jo hamáre bápdádon ne ham se bayán kín[q], aur kahá, Kyá KHUDAWAND ham ko Misr se nahín nikál láyá? lekin ab KHUDAWAND ne ham ko chhoṛ diyá[r], aur ham ko Midyáníon ke háthon men somp diyá.

[p] Yún Zab. 89. 49. Yas. 59. 1. aur 63. 15.
[q] Zab. 44. 1.
[r] 2 Taw. 15. 2.

14 Tab KHUDAWAND ne us par nigáh kí, aur kahá, ki Apní is qúwat ke sáth já, ki tú baní Isráel ko Midyáníon ke háth se naját degá[s]: kyá main tujhe nahín bhejtá[t]?

[s] 1 Sam. 12. 11. 'Ibrán. 11. 32, 34.
[t] Yash. 1. 9. Qáz. 4. 6.

15 Us ne use kahá, Ai mere KHUDAWAND, main kis tarah baní Isráel ko bacháún? Dekh, ki merá gharáná baní Munassí men zalíl hai[u], aur main apne bápdádon ke gharáne men sab se chhoṭá hún.

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

[u] Dekho 1 Sam. 9. 21.

16 KHUDAWAND ne use farmáyá, ki Main tere sáth húngá[x], aur tú sáre Midyaníon ko is tarah, ki jaisá ek shaḳhs ko qatl karte hain, már legá.

[x] Khur. 3. 12. Yash. 1. 5.

17 Tab us ne use kahá, ki Agar ab main ne terí nigáh men hurmat páí, to mujhe koí nishán dikhá[y], ki jis se main jánún, ki mujh se tú hí boltá hai.

[y] Khur. 4. 1, —8. 36, 37 áyaten 2 Sal. 20. 8. Zab. 86. 17. Yas. 7. 11.

18 Aur main terí minnat kartá hún, jab tak ki main tujh pás phir áún, aur apná hadya nikál láún, aur tere áge guzránún, tab tak tú yahán se qadam na uṭháiyo[z]. So us ne kahá, ki Jab tak tú phir áegá, tab tak main ṭhahrá rahúngá.

[z] Paid. 18. 3, 5. Qáz. 13. 15.

19 ¶ Tab Jida'ún gayá, aur us ne bakrí ká ek bachcha, aur ek ser bhar áṭe kí faṭírí roṭíán taiyár kín[a]; aur gosht ko us ne tabáq men rakhá, aur shorbá ek káse men ḍálke us ke liye balút ke daraḳht tale láke guzráná.

[a] Paid. 18. 6, 7, 8.

20 Tab Khudá ke firishte ne use kahá, ki Is gosht aur faṭírí roṭíon ko le jáke us patthar par rakh[b], aur us par shorbá ḍál[c]: so us ne waisá hí kiyá.

[b] Qáz. 13. 19.
[c] Dekho 1 Sal. 18. 33, 34.

21 ¶ Tab KHUDAWAND ke firishte ne us 'asá kí nok se, jo us ke háth men thá, gosht aur roṭíon ko chhúá, aur us patthar se ág niklí, aur gosht aur faṭírí roṭíán khá gaí[d], aur KHUDAWAND ká firishta us kí nazar se gáib ho gayá.

[d] Ahb. 9. 24. 1 Sal. 18. 38. 2 Taw. 7. 1.

22 Jab Jida'ún ne dekhá, ki wuh KHUDAWAND ká firishta thá[e], to Jida'ún ne kahá, Afsos hai, ai Málik KHUDAWAND, ki main ne KHUDAWAND ke firishte ko ámne sámhne dekhá[f].

[e] Qáz. 13. 21.

[f] Paid. 16. 13. aur 32. 30. Khur 33. 20. Qáz. 13. 22.

23 So KHUDAWAND ne use kahá, salám tujh par ho[g], ḳhauf na kar, ki tú na maregá.

[g] Dán. 10. 19.

24 Tab Jida'ún ne wahán KHUDAWAND ke liye mazbah banáyá, aur us ká nám ‖ Yahowáh-Salúm rakhá: so wuh Abi'azríon ke 'Ufrah men[h] áj ke din tak maujúd hai.

‖ Ya'ne, *Yahowáh salám'ináyat kare;* Dekho Paid. 22. 14. Khur. 17. 15. Yar. 33. 16. Hiz. 48. 35.

[h] Qáz. 8. 32.

25 ¶ Aur aisá húá, ki usí rát KHUDAWAND ne use kahá, ki Apne báp ká jawán bachhṛá, aur ek aur

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

bachhṛá, jo sát baras ká howe, le, aur Ba'al ká mazbah, jo tere báp ká hai, ḍhá de, aur us par kí Yasírat[1] káṭ ḍál:

26 Aur KHUDÁWAND apne Khudá ke liye us patthar par, jis tarah tujhe hukm kiyá gayá, ek mazbah baná, aur us dúsre bachhṛe ko leke us Yasírat kí lakṛí ke sáth, jise tú káṭegá, chaṛháwá guzrán.

27 Tab Jida'ún ne apne chákaron se das ádmí lí,e, aur jaisá ki KHUDÁWAND ne use farmáyá thá, kiyá; aur azbaski wuh yih kám din men karne se apne báp ke khándán aur us shahr ke báshindon se ḍará, is liye us ne yih rát ko kiyá.

28 ¶ Aur jab us shahr ke log subh sawere uṭhe, to kyá dekhte hain, ki Ba'al ká mazbah ḍháyá húá paṛá hai, aur us par kí Yasírat kaṭí paṛí hai, aur us mazbah par, jo biná kiyá gayá thá, wuh dúsrá bachhṛá chaṛháwá chaṛhá hai.

29 Tab unhon ne ápas men kahá, Wuh kaun hai, jis ne yih kám kiyá? aur jab unhon ne tahqíqát aur pursish kí, to logon ne kahá, ki Yúás ke beṭe Jida'ún ká yih kám hai.

30 Tab us shahr ke logon ne Yúás ko kahá, ki Apne beṭe ko nikál lá, táki qatl kiyá jáwe; is liye ki us ne Ba'al ká mazbah ḍháyá, aur us par kí Yasírat káṭ ḍálí.

31 Yúás ne un sabhon ko, jo us ke sámhne khaṛe húe the, kahá, Kyá tum Ba'al ke wáste jhagṛá karte ho, aur tum use bacháyá cháhte ho? Jo koí us kí taraf se jhagṛá kartá hai, so áj hí subh márá jáe. Agar wuh Khudá hai, to áp hí apne liye jhagṛe; ki us ká mazbah fuláne ne girá diyá.

32 Is liye us ne us din se us ká nám ‖ Yarubba'al[k] rakhá, aur kahá, ki Ba'al áp us se jhagṛá karegá; is liye ki fuláne ne us ká mazbah girá diyá.

33 ¶ Tab sáre Midyání[l], aur 'Amáliqí, aur mashriq ke log báham jam'a húe, aur pár utre, aur Yazra'el kí wádí men[m] khaime khaṛe kíe.

34 Tab KHUDÁWAND kí Rúh ne Jida'ún par iháta kiyá[n]; so us ne narsingá phúnká[o], aur Abí'azar ke log us ke píchhe faráham húe.

35 Phir us ne sáre baní Munassí pás qásid bheje; so we bhí us ke píchhe faráham húe: aur us ne baní Yasar, aur baní Zabulún, aur baní Naftálí ko buláyá; so we bhí un ke istiqbál ke liye chaṛh áe.

36 ¶ Tab Jida'ún ne Khudá se kahá, ki Agar tú cháhtá hai, ki mere háth baní Isráel ko naját de, jaisá tú ne farmáyá hai:

37 To dekh, ki main súf ká ek lachchhá khirman men phenktá hún: so agar os faqat lachchhe hí par paṛe, aur ás pás kí zamín sab súkhí rahe, to main yaqín karúngá, ki jaisá tú ne kahá hai, tú waisehí baní Isráel ko mere háthon se naját bakhshegá[p].

38 Aur aisá hí húá, ki wuh subh ko sawere jo uṭhá, aur us lachchhe ko nichoṛá, to us lachchhe men se os ká pání ek piyála bharke niklá.

39 Tab Jida'ún ne Khudá se kahá, ki Terá gussa mujh par na bhaṛke, ki main ek bár aur kahtá hún[q]: main terí minnat kartá hún, ki faqat ab ke ek bár aur terí ázmáish karún; so ab ke cháhiye ki lachchhá súkhá rahe; sirf lachchhá hí súkhá rahe, aur ás pás kí sab zamín par os paṛe.

40 So Khudá ne usí rát aisá kiyá, ki lachchhá to faqat khushk rahá, aur sárí zamín par os paṛí.

VII BÁB.

1 *Jida'ún kí fauj jis men battís hazár the, ghaṭáyí gaí, jab tak ki faqat tín sau báqí rahe. 9 Jida'ún jau kí roṭí ká khwáb aur us kí ta'bír sunke, dil kí mazbutí hásil kartá. 16 Narsingon aur gharon aur chirágon kí tadbír jo us ne kí. 24 Baní Ifráim Gurább aur Zíb ko pakaṛ lete.*

TAB Yarubba'al, jo Jida'ún hai[a], sárí jamá'at samet, jo us ke sáth thí, subh sawere uṭhá, aur Harúd ke chashme par khaima khaṛá kiyá; aur Midyáníon ká lashkar un ke shimál ko, koh i Morih ke muttasil wádí men thá.

2 Tab KHUDÁWAND ne Jida'ún ko kahá, ki Tere sáth ke log bahut hain; so main Midyáníon ko kyúnkar un ke qabze men kar dún? Aisá na ho, ki Isráel mere sámhne shekhí kare, aur kahe, ki Merí qúwat ne mujhe bacháyá[b].

3 So tú ab logon ko sunákar manádí kar, ki Jo koí tarsán aur

[1] Khur. 34. 13. Ist. 7. 5.
‖ Ya'ne, Ba'al jhagṛá kare.
[k] 1 Sam. 12. 11.
2 Sam. 11. 21, Yarubbusat; ya'ne, Makruh chíz áp jhagṛe. Dekho Yar. 11. 13. Hos. 9. 10.
[l] 3 Áyat.
[m] Yash. 17. 16.
1249 ke qaríb.
[n] Qáz. 3. 10. 1 Taw. 12. 18. 2 Taw. 24. 20.
[o] Gin. 10. 3. Qáz. 3. 27.
[p] Dekho Khur. 4. 3, 4, 6 7.
[q] Paid. 18. 32.
[a] Qáz. 6. 32.
[b] Ist. 8. 17. Yas. 10. 13. 1 Qur. 1. 29. 2 Qur. 4. 7.

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

hirásán ho, so phir jáe[c], aur koh i Jili'ád se aṛ jáe: chunánchi un logoṇ meṇ se báís hazár mard phir gae, aur das hazár báqí rahe.

4 Tab KHUDÁWAND ne Jida'ún ko farmáyá, ki Log hanoz ziyáda haiṇ; so tú unheṇ pání par utár lá, ki waháṇ main terí ḳhátir unheṇ ázmáúṇgá: aur aisá hogá, ki jis kí bábat maiṇ tujhe kahúṇgá, ki Yih tere sáth jáwe, wuhí tere sáth jáwe; aur we sab, jin ke haqq meṇ maiṇ kahúṇ, ki Ye tere sáth na jáweṇ, so tere sáth na jáweṇ.

5 So wuh un logoṇ ko lab i áb utár láyá, aur KHUDÁWAND ne Jida'ún ko farmáyá, ki Jo shaḳhs pání chapaṛ chapaṛ karke kutte ke mánind píwe, tú us har ek ko 'aláhida rakh, aur us kisí ko bhí, ki apne ghuṭnoṇ par jhukke píwe.

6 So we jinhoṇ ne apne muṇh pás láke chapaṛ chapaṛ karke piyá, we gintí meṇ tín sau mard the: aur báqí sab pání píne ko ghuṭnoṇ par jhuke.

7 Tab KHUDÁWAND ne Jida'ún ko kahá, ki Maiṇ in tín sau ádmíoṇ se, jinhoṇ ne chapaṛ chapaṛ piyá, tujhe naját baḳhshúṇgá[d], aur Midyáníoṇ ko tore háth meṇ kar dúṇgá: aur báqí sab log apne apne makán ko phir jáeṇ.

8 Tab un logoṇ ne apná tosha aur apne narsinge háthoṇ meṇ uṭháe, aur báqí sab Isráel ko un ke ḳhaimoṇ meṇ bhejá; aur un tín sau ko apne pás rakhá: aur Midyáníoṇ ká lashkar us ke níche wádí meṇ thá.

9 ¶ Aur aisá húá, ki usí rát[e] KHUDÁWAND ne use farmáyá, ki Uṭh, aur lashkar meṇ já; ki maiṇ ne unheṇ tere qabze meṇ kar diyá.

10 Aur agar tú akelá utarte húe ḍartá hai, to tú apne gulám Fúráh ke sáth lashkar meṇ utar;

11 Aur sun, ki we kyá kahte haiṇ[f]; ba'd us ke tú apne háthoṇ ko qawí karke, us lashkar par utriyo. Chunánchi wuh apne gulám Fúráh ko sáth lekar báhar báhar lashkar ke tiláye ke muttasil gayá.

12 Aur Midyání, aur 'Amálíqí aur ahl i mashriq[g] wádí ke bích kasrat meṇ ṭiḍḍíoṇ ke mánind paṛe the; aur un ke úṇṭ sáhil i daryá ke ret ke mánind beshumár the.

13 Aur jab Jida'ún áyá, to dekho, ki waháṇ ek shaḳhs thá, jis ne apná ḳhwáb apne yár se bayán kiyá, aur kahá, ki Dekh, maiṇ ne ek ḳhwáb dekhá, ki jau kí roṭí ká ek girda Midyání lashkar meṇ chalá átá hai, aur áte áte ek ḳhaime par á paṛá, aur us ḳhaime ko márá ki wuh gir gayá, aur ulṭá diyá, aisá ki wuh ḳhaima farsh ho gayá.

14 Tab us ke yár ne jawáb diyá, ki Yih Yúás ke beṭe Jida'ún Isráelí mard kí talwár ke siwá aur kuchh nahíṇ. Ḳhudá ne Midyán aur sárá lashkar us ke qabze meṇ kar diyá.

15 ¶ Aur aisá húá, ki Jida'ún ne yih ḳhwáb aur us kí ta'bír sunke sijda kiyá, aur Isráelí lashkar ko phir áyá, aur bolá, Uṭho, ki KHUDÁWAND ne Midyání lashkar ko tumháre qabze meṇ kar diyá.

16 Tab us ne un tín sau ádmíoṇ ke tín gol kíe, aur har ek ke háth meṇ ek ek narsingá aur ek ek ḳhálí ghaṛá diyá, aur har ek ghaṛe ke andar chirág rakhá.

17 Aur unheṇ kahá, ki Mujhe tákte raho; ki jo maiṇ karúṇ, so tum karo; aur ḳhabardár, jab maiṇ báhar báhar hoke lashkar ke muttasil jáúṇ, to jo kuchh maiṇ karúṇ, so tum bhí kíjiyo,

18 Jab maiṇ, aur we sab jo mere sáth haiṇ, narsingá phúnkeṇ, to tum sab bhí lashkar kí har ek taraf narsinge phúnkiyo, aur lalkáriyo, ki KHUDÁWAND ke liye aur Jida'ún ke liye!

19 ¶ Phir Jida'ún aur we sau shaḳhs, jo us ke sáth the, báhar báhar hoke lashkar ke qaríb áe; us waqt dúsre pahre kí ibtidá thí, aur chaukídár apne makán par baiṭhá cháhte the; tab unhoṇ ne narsinge phúnke, aur un ghaṛoṇ ko jo un ke háthoṇ meṇ the, toṛá.

20 Aur un tínoṇ goloṇ ne narsinge phúnke aur apne ghaṛe toṛe, aur chirágoṇ ko apne báeṇ háthoṇ meṇ liyá, aur narsingoṇ ko apne dahine háthoṇ meṇ phúṇkne ke liye, aur chillá uṭhe, ki KHUDÁWAND kí aur Jida'ún kí talwár!

21 Aur un meṇ se har ek shaḳhs

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

---

c Ist. 20. 8.

d 1 Sam. 14. 6.

e Pai'd. 46. 2, 3.

f 13, 14, 15 áyateṇ. Dekho Paid. 24. 14. 1 Sam. 14. 9, 10.

g Qáz. 6. 5, 33. aur 8. 10.

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

apní jagah par lashkar kí har ek taraf khaṛá thá[h]: tab sárá lashkar dauṛá, aur chilláyá, aur bhág niklá[i].

22 Aur un tín sau ne narsinge phúnke[k], aur KHUDÁWAND ne sáre lashkar meṉ har ek kí talwár us ke qaríb par[l] chalwáí[m], aur we Bait-Sittah ko, aur Sarirát ko, aur Abíl-Mahúlah kí samt jo Tabbát pás hai, bhág gae.

23 Tab Isráelí log, Naftálí, aur Yasar, aur Munassí ke jam'a hoke nikle, aur Midyáníoṉ ká ta'áqub kiyá.

24 ¶ Aur Jida'ún ne tamám koh i Ifráím meṉ[n] qásid bheje, aur kahá, ki Midyáníoṉ ke istiqbál ke liye utro, aur gháṭoṉ ko[o] Bait i Barah[p] aur Yardan tak roko. Tab sáre Ifráímíoṉ ne jam'a hoke gháṭon ko Bait i Barah aur Yardan tak roká.

25 Aur unhoṉ ne Midyán ke do sardároṉ Gụráb aur Zíab ko pakṛá[q]; aur Gụráb to Gụráb ke pahár par[r], aur Zíab ko Zíab ke kolhú pás qatl kiyá; aur Midyán ko ragedá, aur Gụráb aur Zíab ke sir Yardan ke pár[s] Jida'ún pás láe.

VIII BÁB.

1 *Jida'ún Ifráímioṉ ko manátá.* 4 *Sukkát aur Fanúel ke log Jida'ún kí fauj ko roṭiáṉ dene se inkár karte.* 10 *Zibah aur Zillman'a pakṛe játe.* 13 *Sukkát ke log samjháye játe, aur Fanúel gárat kiya játá.* 18 *Jida'ún apne bháioṉ kí ján ká badlá Zibah aur Zillman'a se letá.* 22 *Wuh bádsháhat se inkár kartá.* 24 *Jida'ún ká afúd butparastí ká bá'is hotá.* 28 *Midyáníoṉ ká zor toṛá gayá.* 29 *Jida'ún kí aulád, aur us kí wafát.* 33 *Isráelioṉ kí butparastí aur náshukri.*

AUR Ifráím ke logoṉ ne use kahá, ki Tú ne ham se yih sulúk kyúṉ kiyá[a], ki jab tú Midyáníoṉ se laṛne gayá, to tú ne hameṉ talab na kiyá? Aur we us ke sáth bashiddat jhagṛe.

2 Us ne unheṉ kahá, ki Main ne tumháre barábar ab kyá kiyá? Kyá Ifráím ke chhoṛe húe angúr Abi'azar ke hásil se bihtar nahíṉ?

3 Khudá ne Midyán ke umará Gụráb aur Zíab ko tumháre háthoṉ meṉ somp diyá[b]: pas, tumháre barábar kám karne ká mujhe kyá maqdúr thá? Jab us ne yih kahá, to un ká gussa dhímá húá[c].

4 ¶ Aur Jida'ún Yardan pás áyá, aur wuh aur us ke sáthí tín sau báham pár utre, aur ragedte ragedte thak gae.

5 Tab us ne Sukkát[d] ke logoṉ se kahá, ki Un logoṉ ko, jo mere sáth haiṉ, roṭíáṉ díjiye; is liye ki ye thak gae haiṉ, aur maiṉ Midyán ke donoṉ bádsháhoṉ Zibah aur Zillman'a ká píchhá kiye játá húṉ.

6 ¶ So Sukkát ke ashráfoṉ ne kahá, Kyá Zibah aur Zillman'a ke háth ab tere háth meṉ ho gae[e], jo ham tere lashkar ko roṭíáṉ deweṉ[f]?

7 Jida'ún bolá, ki Jis waqt ki KHUDÁWAND Zibah aur Zillman'a ko mere háthoṉ meṉ kar degá, us waqt maiṉ tumháre gosht ko khár i mugílán aur nokíle kánṭoṉ se dáúṉgá[g].

8 ¶ Aur wuh waháṉ se Fanúel ko[h] gayá, aur waháṉ ke logoṉ se isí tarah mángá: so Fanúel ke logoṉ ne bhí Sukkátíoṉ ke mánind use jawáb diyá.

9 So us ne Fanúel ke báshindoṉ ko bhí kahá, ki Jab maiṉ salámat phirúṉgá[i], to is burj ko ḍhá dúṉgá[k].

10 ¶ Ab Zibah aur Zillman'a apne lashkar samet, ki pandrah hazár thá, jo sharqí[l] lashkar meṉ se bach rahá thá, Qarqúr meṉ the: ki ek lákh bís hazár ádmí shamsherzan máre paṛe the.

11 ¶ Tab Jida'ún un kí taraf, jo Nubah aur Yugbiháh[m] kí sharqí samt ko khaimoṉ meṉ rahte the, gayá, aur us lashkar ko márá; ki wuh lashkar gáfil[n] thá.

12 So jab ki Zibah aur Zillman'a bhágé, to us ne unheṉ ragedá, aur un Midyání bádsháhoṉ Zibah aur Zillman'a ko pakṛá[o], aur sáre lashkar ko ḍaráyá.

13 ¶ Aur Yúás ká beṭá Jida'ún, peshtar us se ki áftáb tulú' kare, jang-gáh se phirá.

14 Aur Sukkátíoṉ meṉ se ek jawán laṛke ko pakṛá, aur us se púchh páchh kí: so us ne use sathattar shakhsoṉ ká patá batláyá; yih sab Sukkát ke umará aur masháikh the.

15 Tab wuh Sukkátíoṉ pás áyá aur kahá, Dekho, ki Zibah aur Zillman'a, jin kí bábat tum ne mujhe ta'nazaní kí[p], aur mujhe kahá thá, ki Kyá Zibah aur Zillman'a ke háth tere háth meṉ

h Khur. 14. 13, 14. 2 Taw. 20. 17.
i 2 Sal. 7. 7.
k Yash. 6. 4, 16, 20. Dekho 2 Qur. 4. 7.
l 1 Sam. 14. 20. 2 Taw. 20. 23.
m Zab. 83. 9. Yas. 9. 4.
n Qáz. 3. 27.
o Qáz. 3. 28.
p Yúh. 1. 28.
q Qáz. 8. 3. Zab. 83. 11.
r Yas. 10. 26.
s Qáz. 8. 4.
a Dekho Qáz. 12. 1. 2 Sam. 19. 41.
b Qáz. 7. 24, 25. Filip. 2. 3.
c Ams. 15. 1.
d Paid. 33. 17. Zab. 60. 6.
e Dekho 1 Sal. 20. 11.
f Dekho 1 Sam. 25. 11.
g 16 áyat.
h Paid. 32. 30. 1 Sal. 12. 25.
i 1 Sal. 22. 27.
k 17 áyat.
l Qáz. 7. 12.
m Gin. 32. 35, 42.
n Qáz. 18. 27. 1 Thes. 5. 3.
o Zab. 83. 11.
p 6 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

hain, ki ham terí fauj ko, jo thak gaí hai, roṭíán den? 16 Tab us ne shahr ke masháikh ko aur khár i mugílán aur nokíle kánṭon ko liyá, aur Sukkátíon ko un kánṭon se sikhláyá[q]. 17 Aur Fanúel[r] ká burj ḍhá diyá[s], aur shahrwálon ko qatl kiyá.

18 ¶ Phir us ne Zibah aur Zillman'a ko kahá, ki We log kaise the, jinhen tum ne Tabúr men[t] márá? We bole, Aise the, ki jaisá tú hai; aur har ek kí un men aisí súrat thí jaise sháhzáde kí. 19 Tab us ne kahá, ki We mere bháí, merí má ke beṭe the: so KHUDAWAND i Haiy kí qasam hai, ki agar tum unhen jítá chhoṛte, to main bhí tumhen na mártá. 20 Phir us ne apne baṛe beṭe Yatar ko hukm kiyá, ki Uṭh, unhen qatl kar. Par us jawán ne apní teg na ainchí, kyúnki wuh ḍartá thá, aur hanoz nau jawán thá. 21 Tab Zibah aur Zillman'a ne kahá, ki Tú áp uṭh, aur ham par hamla kar: kyúnki ádmí jaisá áp hai, taisá us ká zor hai. So Jida'ún ne uṭhke Zibah aur Zillman'a ko qatl kiyá[u], aur wuh zewar, jo un ke únṭon kí gardanon men the, le líe.

22 ¶ Tab baní Isráel ne Jida'ún ko kahá, ki Tú bhí hukúmat kar, aur terá beṭá bhí, aur terá potá bhí ham par hukúmat kare; kyúnki tú ne hamen Midyán ke háthon se chhuṛáyá. 23 Jida'ún ne unhen kahá, ki Na main tum par hukúmat karúngá, aur na merá beṭá, balki KHUDAWAND tum par hukúmat karegá[x].

24 ¶ Aur Jida'ún ne unhen kahá, ki Main tum se ek suwál kartá hún, aur wuh yih hai, ki har ek shakhs tum men se apní lúṭ ke karnphúl mujhe de. Ki un ke karnphúl sone ke hain, is liye ki we Isma'elí the[y]. 25 Unhon ne jawáb diyá, ki Ham baṛí khushí se denge. Unhon ne chádar bichháí, aur har ek ne apní lúṭ ke mál se karnphúl us par ḍál díe. 26 So we sone ke karnphúl, jo us ne mánge, wazn men ek hazár sát sau misqál the; siwá zewar, aur tauq, aur argawání poshák ke, jo Midyání bádsháh pahinte the, aur siwá zanjíron ke, jo un ke únṭon kí gardanon men thín. 27 So Jida'ún ne us ká ek afúd[z] banáyá, aur use apne shahr 'Ufrah[a] men rakhá; aur wahán sáre baní Isráel us ke píchhe zinákár húe[b], aur wuh Jida'ún aur us ke gharáne ke liye phandá húá[c].

28 ¶ Aur Midyání baní Isráel ke áge aise zalíl húe, ki phir sir na uṭhá sake. Aur Jida'ún ke 'asr men chálís baras tak mamlukat men amn rahá[d].

29 ¶ Aur Yúás ká beṭá Yarubba'al apne ghar ko phir gayá. 30 Aur Jida'ún ke sattar beṭe the[e], jo us kí sulb se paidá húe the: kyúnki us kí jorúán bahut sí thín. 31 Aur us kí ek haram bhí[f], jo Sikm men thí, us se ek beṭá janí; so us ne us ká nám Abimalik rakhá.

32 ¶ Aur Yúás ká beṭá Jida'ún niháyat búṛhá hoke[g] mar gayá, aur apne báp Yúás kí qabr men, Abi'azríon ke 'Ufrah ke darmiyán[h] madfún húá. 33 Aur aisá húá, ki Jida'ún ke marte hí baní Isráel phir gae[i], aur Ba'alím ke píchhe zinákár húe[k], aur Ba'al-Barít ko apná iláh banáyá[l]. 34 Aur baní Isráel ne na to KHUDAWAND apne Khudá ko, jis ne unhen har ek taraf un ke dushmanon ke háth se naját dí thí, yád kiyá[m]: 35 Aur na unhon ne Yarubba'al Jida'ún ke ghar par un sab nekíon ke 'iwaz, jo us ne baní Isráel se kí thín, mihrbání kí[n].

IX BÁB.

1 Abimalik Sikmion ke sáth eká karke, apne bháíon ko már ḍáltá aur áp bádsháh hojátá. 7 Yútám ek tamsíl darmiyán láke un se malámat kartá aur un kí tabáhí kí peshkhabarí detá. 22 Ja'al Abimalik ki mukhálafat men bandish bándhtá. 30 Zabúl is ká bhed fash kartá. 34 Abimalik un par gálib átá, aur shahr ko ḍháke us par namak bikhrátá. 46 Un ke Iláh Barít ká gaṛh bhasam kartá. 50 Taibiz men chakki ke pát ke ek ṭukṛe se márá játá. 56 Yútám kí bad du'á kámil anjam pátí.

Peshtar MASÍH se, 1209 ke qaríb.

TAB Yarubba'al ká beṭá Abimalik Sikm men apne mámúon[a] ke pás gayá, aur un se aur apní sárí nanhiyál se kahá, ki 2 Sikm ke sáre logon ko kaho, Kyá tumháre liye yih bhalá hai,

q 7 áyat. r 1 Sal. 12. 25. s 9 áyat. t Qáz. 4. 6. Zab. 89. 12. u Zab. 83. 11. x 1 Sam. 8. 7. aur 10. 19. aur 12. 12. y Paid. 25. 13. aur 37. 25, 28.

z Qáz. 17. 5. a Qáz. 6. 24. b Zab. 106. 39. c Ist. 7. 16. d Qáz. 5. 31. e Qáz. 9. 2, 5. f Qáz. 9. 1. g Paid. 25. 8. Aly. 5. 26. 1209 ke qaríb. h 27 áyat. Qaz. 6. 24. i Qáz. 2. 19. k Qáz. 2. 17. l Qáz. 9. 4, 46. m Zab. 78. 11, 42. aur 106. 13, 21. n Qáz. 9. 16, 17, 18. Wá'iz 9. 14, 15. a Qáz. 8. 31.

Peshtar MASÍH se, 1209 ke qaríb.

ki Yarubba'al ke sab beṭe, sattar ke sattar[b], *tum par saltanat* karen, yá yih ki ek hí faqat hukúmat kare? Aur yih bhí yád rakho, ki main tumhárí haḍḍí aur tumhárá gosht hún[c].

3 Aur us ke mámúon ne bhí us kí bábat ahl i Sikm se bahut kuchh kahá, yahán tak ki un ke dil Abimalik kí pairawí par máil húe; kyúnki we bole, ki Yih hamárá bháí[d] hai.

4 Aur unhon ne Ba'al-Barít ke ghar men se[e] sattar misqál chándí use dí; so Abimalik ne use kharch karke bekár aur ujaḍḍ logon ko[f] kiráya kiyá, aur we us ke pairau húe.

5 Aur wuh 'Ufrah[g] men apne báp ke ghar gayá, aur us ne Yarubba'al ke sattar beṭon ko, jo us ke bháí the, ek patthar par qatl kiyá[h]; magar Yarubba'al ká chhoṭá beṭá Yútám bach rahá, is liye ki wuh chhip gayá.

6 Tab sáre ahl i Sikm aur burj ke sáre báshinde jam'a húe aur gae, aur us ‖ balút ke sutún ke muttasil, jo Sikm men thá, pahunchke Abimalik ko bádsháh kiyá.

7 ¶ Jab Yútám ne yih suná, to wuh gayá, aur Jarizím ke paháṛ[i] kí chonṭí par chaṛhke khaṛá húá, aur chilláyá, aur pukárá, aur unhen kahá, ki Ai Sikm ke logo, merí suno, táki Khudá tumhárí sune.

8 Ittifáqan darakht gae, táki kisí ko apná bádsháh karen[k]. So unhon ne jáke zaitún ke darakht ko kahá, ki Tú hamárá bádsháh ho[l].

9 Zaitún ke darakht ne un se kahá, Kyá main apne chikne ko, jis ke liye iláh aur insán merí ta'ríf karte hain[m], chhoṛ dún, aur jáke darakhton par sáya ḍálún?

10 Tab darakhton ne anjír ke darakht ko kahá, ki Tú á, aur hamárá sultán ho.

11 Anjír ne unhen kahá, Hán; main apní miṭháí aur suthrá mewa chhoṛún, aur jáke darakhton ká hámí banún?

12 Tab darakhton ne ták ko kahá, ki Chal, tú hamárá bádsháh ho.

13 So ták ne unhen kahá, ki Main apne áb i angúr, jis se iláh aur insán khush hote hain[n], chhoṛún, aur jáke darakhton par sáya karún?

14 Tab un sab darakhton ne úntkaṭáre se kahá, ki Chal, tú hí hamárá bádsháh ho.

15 Úntkaṭáre ne darakhton se kahá, Agar tum sach much mujhe apná bádsháh banáo, to áo, mere sáya men panáh lo[o]; aur agar nahín, to úntkaṭáre se ek ág niklegí[p], aur Lubnán ke saro ko[q] jalá degí.

16 So ab agar yih rástí aur sadáqat se hai, jo tum ne Abimalik ko apná bádsháh kiyá, aur agar tum ne Yarubba'al se aur us ke gharáne se yih achchhá sulúk kiyá, aur agar use us ihsán ke muwáfiq[r], jo us ke háthon ne kiyá, yih jazá dí:

17 Is liye ki merá báp tumhárí khátir laṛáíán laṛá, aur apní ján par khelá, aur tumhen Midyán ke háthon se chhuṛáyá:

18 Aur tum ne áj mere báp ke gharáne par khurúj kiyá, aur us ke sattar beṭe ek patthar par qatl kíe[s], aur us ke beṭe Abimalik ko, jo laundí-bachcha hai, sáre Sikm ká bádsháh kiyá, utne liye ki wuh tumhárá bháí hai;

19 So agar tum ne haqíqat aur sadáqat se Yarubba'al aur us ke ghar ke sáth áj ke din yih sulúk kiyá hai; to tum Abimalik se khush raho, aur wuh tum se khush rahe;

20 Aur agar nahín, to Abimalik se ek ág nikle, aur ahl i Sikm aur burj ke ghar ko jalá de[t]; aur ahl i Sikm aur burj ke ghar men se bhí ek ág nikle, aur Abimalik ko nigal jáwe.

21 Phir Yútám niklá aur bhágá, aur Biar ko[u] gayá, aur apne bháí Abimalik ke khauf se wahín rahá.

22 ¶ Abimalik ne baní Isráel men tín baras tak saltanat kí.

23 Tab Khudá ne Abimalik aur Sikm ke logon ke darmiyán rúh i fasád ko bhejá[x], aur ahl i Sikm ne Abimalik se dagábází shurú' kí:

24 Táki wuh zulm, jo Yarubba'al ke sattar beṭon ke sáth kiyá gayá, áwe, aur un ká khún un ke bháí Abimalik ke sir par, jis ne unhen qatl kiyá, aur Sikm ke logon ke sir par, jinhon ne us ke bháíon ke qatl men us kí táíd kí, rakhá jáwe[y].

25 Tab Sikm ke logon ne paháṛon kí chonṭíon par us ke liye jásús biṭháe, ki kamín men baiṭhe

[b] Qáz. 8. 30. [c] Paid. 29. 14. [d] Paid. 29. 15. [e] Qáz. 8. 33. [f] Qáz. 11. 3. 2 Taw. 13. 7. Ams. 12. 11. A'am. 17. 5. [g] Qáz. 6. 24. [h] 2 Sal. 11. 1, 2. ‖ Dekho Yash. 24. 26. 1209 ke qaríb. [i] Ist. 11. 29. aur 27. 12. Yash. 8. 33. Yúh. 4. 20. [k] Dekho 2 Sal. 14. 9. [l] Qáz. 8. 22, 23. [m] Zab. 104. 15. [n] Zab. 104. 15.

Peshtar MASÍH se, 1209 ke qaríb.

[o] Yas. 30. 2. Dán. 4. 12. Hos. 14. 7. [p] 20 áyat. Gin. 21. 28. Hiz. 19. 14. [q] 2 Sal. 14. 9. Zab. 104. 16. Yas. 2. 13. aur 37. 24. Hiz. 31. 3. [r] Qáz. 8. 35. [s] 5, 6 áyaten. [t] 15, 56, 57 áyaten. [u] 2 Sam. 20. 14. 1206 ke qaríb. [x] 1 Sam. 16. 14. aur 18. 9, 10. Dekho 1 Sal. 12. 15. aur 22 22. 2 Taw. 10. 15. aur 18 19, wag. Yas. 19. 2, 14. [y] 1 Sal. 2. 32. Ast. 9. 25. Zab. 7. 16. Mat. 23. 35, 36.

Peshtar MASÍH se, 1206 ke qaríb.

rahen; aur unhon ne un ko, jo us ráh á nikle, lúṭá; aur Abimalik ko ḳhabar húí.

26 Tab Ja'al bin 'Abad apne bháíon samet áyá, aur Sikm kí taraf chalá, aur ahl i Sikm ne us ká i'atimád kiyá.

27 So we maidánon men nikle, aur un ke tákistánon ko ḳharáb kiyá, aur angúron ko latáṛá, aur ‖ ḳhushí kí, aur apne butḳháne[z] men ghuse, aur kháyá aur piyá, aur Abimalik par la'nat kí.

28 Tab Ja'al bin 'Abad ne kahá, Abimalik kaun hai, aur Sikm kyá hai, ki ham un kí ḳhidmatguzárí karen[a]? Kyá wuh Yarubba'al ká beṭá nahín? aur kyá Zabúl us ká mansabdár nahín? Tum Sikm ke báp Hamúr[b] ke logon kí ḳhidmatguzárí karo; ham us kí ḳhidmatguzárí kyún karen?

29 Kásh ki jamá'at mere qábú men hotí[c], to main Abimalik ko kanáre kar detá! Aur us ne Abimalik se muḳhátib hoke kahá, ki Tú apne lashkar ko baṛhá, aur sámhne á!

30 ¶ Jab Zabúl ne, jo shahr ká ra,ís thá, Ja'al bin 'Abad kí ye báten sunín, to us ká gussa bhaṛká.

31 Aur us ne ‖ ḳhufyatan Abimalik pás qásid bheje, aur kahlá bhejá, ki Dekh, Ja'al bin 'Abad apne bháíon samet Sikm men áyá; aur dekh, ki we tere muqábil hoke hadd bándhte hain.

32 Pas, tú apne logon samet rát ko uṭh, aur maidán ke bích ghát men baiṭh:

33 Aur subh ko jyúnhín áftáb tulú' kare, sawere uṭhkar shahr par hamla kar; aur dekho, jab ki wuh apne logon ke sáth terá sámhná kare, to jo kuchh tere háth se ho sake, tú un se kar.

34 ¶ So Abimalik apne sab logon samet rát hí ko uṭhá, aur chár gol karke Sikm ke muqábil ghát men baiṭhá.

35 Aur Ja'al bin 'Abad báhar niklá, aur shahr ke darwáze par khaṛá rahá. Tab Abimalik apne logon samet kamíngáh se niklá.

36 Aur jab Ja'al ne fauj ko dekhá to us ne Zabúl se kahá, ki Paháṛon par se log utarte hain. Zabúl ne use kahá, ki Ye paháṛon ke chháṅw hain, jinhen tú ádmí jántá hai.

37 Tab Ja'al ne phir kahá, aur yún bolá, ki Dekh, zamín ke bíchon bích se log nikalte áte hain, aur ek gol ‖ balút ke dasht se átá hai.

38 Tab Zabúl ne use kahá, Ab terá wuh munh kahán hai, jis se tú ne kahá, ki Abimalik kaun hai, ki ham us kí ḳhidmatguzárí karen[d]? Kyá yih wuhí jamá'at nahín, jise tú ne zalíl samjhá? So ab báhar tashríf le jáiye, aur un se laṛáí kíjiye.

39 Tab Ja'al Sikm ke logon ke sámhne báhar niklá, aur Abimalik se laṛá.

40 Aur Abimalik ne use ragedá, aur wuh us ke sámhne se bhág niklá, aur shahr ke darwáze tak áte áte bahutere máre gae, aur bahutere zaḳhmí húe.

41 Aur Abimalik ne Arúmah men búdobásh kí, aur Zabúl ne Ja'al ko, aur us ke bháíon ko iḳhráj kiyá, táki Sikm men na rahen.

42 Aur dúsre din subh ko aisá húá, ki log nikalke maidán men áe; aur Abimalik ko ḳhabar húí.

43 So Abimalik ne apní fauj ke tín gol kíe, aur maidán ke bích ghát men baiṭhá. Aur dekho, ki jyúnhín log shahr se nikle, wúnhín us ne un ká sámhná kiyá, aur unhen már liyá.

44 Aur Abimalik apne sáth ke gol samet áge baṛhá, aur shahr ke darwázon ke barábar áke khaṛá húá; aur do gol un logon par, jo maidán men the, á paṛe, aur unhen káṭ ḍálá.

45 Aur Abimalik us din shám tak shahr se laṛtá rahá, aur shahr ko le liyá[e], aur shahr ke logon ko qatl kiyá, aur shahr ko ḍháke ḳhák i siyáh kar diyá, aur us par namak bithráyá[f].

46 ¶ Aur jab Sikm ke gaṛh ke sab logon ne yih suná, to we Barít[g] Iláh ke ghar ke burj men panáh ke liye já ghuse.

47 Aur Abimalik ko yih ḳhabar húí, ki Sikm ke gaṛh ke sab log ikaṭṭhe húe hain:

48 Tab Abimalik apní fauj samet Zalmún ke paháṛ par[h] chaṛhá, aur Abimalik ne kulháṛá apne háth men liyá, aur daraḳhton men se ek daraḳht kí ḍálí káṭí, aur use uṭháke apne kándhe par

Peshtar MASÍH se, 1206 ke qaríb.

‖ Yá, gít gáe. Dekho Yas. 16. 9, 10. Yar. 25. 30.
[z] 4 áyat.
[a] 1 Sam. 25. 10. 1 Sal. 12. 16.
[b] Paid. 34. 2, 6.
[c] 2 Sam. 15. 4.
‖ Yá, fareb se.
‖ Yá, Gaibgoíon ke maidán se, Ist. 18. 14.
[d] 28, 29 áyaten.
[e] 20 áyat.
[f] Ist. 29. 23. 1 Sal. 12. 25. 2 Sal. 3. 25.
[g] Qáz. 8. 33.
[h] Zab. 68. 14.

dhará, aur apne sáthwále logon ko kahá. Jo kuchh tum ne dekhá ki main ne kiyá, tum bhí jald waisá karo.

49 Tab un sab logon men se har ek ne ek dálí kát lí, aur Abimalik ke píchhe ho líe, aur unhen burj par dálke un men ág lagá dí. Chunánchi Sikm ke burj men jitne log the, jal mare; sab mard aur 'auraten, qaríb ek hazár ke the.

50 ¶ Phir Abimalik Taibiz men áyá, aur Taibiz ke muqábil khaima khará kiyá, aur use le liyá.

51 Lekin wahán shahr ke andar ek bará jangí qil'a thá; so sáre mard aur 'auraten, aur shahr ke sáre báshinde bhágke us men já ghuse, aur darwáza band kar liyá, aur qil'a kí chhat par charh gae.

52 Tab Abimalik qil'a par áyá aur us se lará, aur qil'a ke darwáze se, yih iráda karke ki use jalá de, nazdík húá.

53 Tab kisí 'aurat ne chakkí ke pát ká ek tukrá Abimalik ke sir par dál diyá, ki us kí khoprí chúr ho gaí[i].

54 Tab Abimalik ne fauran ek jawán ko, jo us ká silahbardár thá, buláyá, aur use kahá, ki Apní talwár khínch aur mujhe már[k], táki mere haqq men yih na kahen, ki Ek 'aurat ne use márá. Aur us jawán ne use bhonk dí; so wuh mar gayá.

55 Jab Isráelíon ne dekhá, ki Abimalik tamám húá, to har ek apne makán ko rawána húá.

56 ¶ Aur Khudá ne is tarah se Abimalik kí us sharárat ko, jo us ne apne sattar bháíon ko márke apne báp se kí thí, us par pherá[l]:

57 Aur Sikm ke logon kí sárí badí Khudá ne un ke siron par dálí; aur wuh la'nat, jo Yarubba'al ke bete Yútám ne un par kí thí, un par parí[m].

X BÁB.

1 *Tol'a Samír men maqám karke Baní Isráel ká insáf kartá.* 3 *Ba'd us ke Yáir hákim húá, aur us ke tís beton ke tís shahr húe.* 6. *Filistí aur 'Ammúní Isráel par jabr karte.* 10 *Isráel kí tang-hálí men Khudá un ko ta'na detá, ki apne ajnabí ma'búdon se madad mángo.* 15 *Ákhir men we tauba karte aur Khudá un par shafaqat kartá.*

AUR Abimalik ke ba'd Tol'a bin Fúah bin Dúdú, jo Ishakár ke khándán men se thá, baní Isráel ko naját dene uthá[a]; wuh Ifráím ke pahár ke darmiyán Samír men rahtá thá.

2 Us ne teís baras baní Isráel par hukúmat kí, aur mar gayá, aur Samír men gárá gayá.

3 ¶ Ba'd us ke Jili'ádí Yáir uthá, aur us ne baní Isráel par báís baras hukúmat kí.

4 Us ke tís bete the, jo tís gadhon par charhá karte the[b], aur un ke tís shahr the, jin ke nám áj ke din tak Yáir-bastíán hain[c], Jili'ád kí zamín men.

5 Aur Yáir mar gayá, aur Qamún men gará húá.

6 ¶ Tab baní Isráel KHUDÁWAND ke huzúr phir gunáh karne lage[d], aur unhon ne Ba'alím[e], aur 'Istárát, aur Arám ke buton[f], aur Saidá[g] ke buton, aur Moáb ke buton, aur baní 'Ammún ke buton, aur Filistíon ke buton kí parastish kí, aur KHUDÁWAND ko chhor diyá, aur us kí bandagí na kí.

7 Tab KHUDÁWAND ká qahr Isráel par bharká, aur us ne unhen Filistíon aur baní 'Ammún ke háthon men bech dálá[h].

8 Aur unhon ne us sál se leke sáre baní Isráel ko, jo Yardan ke pár 'Ammúníon kí zamín men aur Jili'ád men the, athárah baras tak bashiddat dukh diyá, aur niháyat tang pakrá.

9 Aur baní 'Ammún ne Yardan pár hoke Yahúdáh aur Binyamín aur Ifráím ke khándán se jang kí, yahán tak ki baní Isráel bahut tang áe.

10 ¶ Tab baní Isráel ne KHUDÁWAND se faryád kí[i], aur kahá, Ham ne terá gunáh kiyá, ki apne Khudá ko chhorá, aur Ba'alím kí parastish kí.

11 KHUDÁWAND ne baní Isráel ko farmáyá, Kyá aisá nahín, ki main ne tumhen Misríon ke[k], aur Amúríon ke[l], aur baní 'Ammún ke[m], aur Filistíon ke háth se[n] naját dí?

12 Aur Saidáníon[o], aur 'Amálíqíon[p], aur Kan'áníon ne bhí tum ko tang kiyá[q] aur tum mujh pás faryád láe, so main ne tumhen un ke háthon se bhí chhuráyá.

13 *Báwujúd us sab ke tum ne mujhe tark kiyá[r], aur ajnabí ma'búdon kí parastish kí. So ab

---

Margin notes: i 2 Sam. 11. 21. — k Yúh 1 Sam. 31. 4. — l 24 áyat. Ayy. 31. 3. Zab. 94. 23. Amo. 5. 22. — m 20 áyat. — 1206 ke qaríb. — a Qáz. 2. 16. — 1183 ke qaríb. — b Qáz. 5. 10. aur 12. 14 — c Ist. 3. 14. Gin. 31. 41. — 1161 ke qaríb. — d Qáz. 2. 11 aur 3. 7. aur 4. 1. aur 6. 1 aur 13. 1 — e Qáz. 2. 13. — f Qáz. 2. 12. — g 1 Sal. 11 33. Zab. 106 36. — 1161 ke qaríb. — h Qáz. 2. 14. 1 Sam. 12. 9. — i 1 Sam. 12 10. — k Khur. 14. 30. — l Gin. 21 21, 24, 25. — m Qáz. 3. 12, 13. — n Qáz. 3. 31 — o Qáz. 5 19 — p Qáz. 6. 3. — q Zab 106. 42, 43. — r Ist. 32. 15. Yar 2. 13.

Peshtar MASÍH se, 1161 ke qaríb.

main tumhen naját nahín dene ká.

14 Tum jáo, aur un ma'búdon se, jinhen tum ne intikháb kiyá hai[s], faryád karo; ki we hí tumháre dukhon ke waqt tumháre kám áwen.

15 ¶ Phir baní Isráel ne KHUDÁWAND se kahá, ki Ham ne to gunáh kiyá: so tú us sab ke muwáfiq, jo tere nazdík achchhá hai, kar[t]; faqat isí waqt hamen naját díjiye.

16 Aur unhon ne ajnabí ma'búdon ko apne darmiyán se dúr kiyá[u] aur KHUDÁWAND kí bandagí karne lage; tab us ká jí Isráel kí pareshání se malúl húá[x].

17 Us waqt baní 'Ammún jam'a húe, aur Jili'ád men khaima khaṛá kiyá, aur baní Isráel bhí faráham húe, aur Misfáh men[y] khaimazan húe.

18 Tab Jili'ád ke amíron aur logon ne ápas men kahá, Wuh kaun shakhs hai, jo pahle baní 'Ammún se qitál shurú' kare? ki wuhí Jili'ád ke báshindon ká ra,ís hogá[z].

s Ist. 32. 37, 38. 2 Sal. 3. 13. Yar. 2. 28.
t 1 Sam. 3. 18. 2 Sam. 15. 26.
u 2 Taw. 7. 14. aur 15. 8. Yar. 18. 7, 8.
x Zab. 106. 44, 45. Yas. 63. 9.
y Paid. 31. 49. Qáz. 11. 11, 29.
z Qáz. 11. 8, 11.

XI BÁB.

1 *Jili'ádí aur Iftáh ápas men 'ahd bándhte, ki wuh un ká sardár ho* 12 *Sulh ká 'ahd jo us ke aur Baní 'Ammún ke darmiyán húá bátil kiyá játá.* 29 *Iftáh kí mannat.* 32 *'Ammúnion par fath pátá.* 34 *Apní mannat ke mutábiq apní beṭí ke haqq men 'amal kartá.*

AUR Jili'ád men Iftáh nám[a] ek shakhs baṛá bahádur thá[b]; yih ek qahba ke peṭ se paidá húá thá, aur us ká báp Jili'ád thá.

2 Aur Jili'ád kí jorú bhí beṭe janí, aur us 'aurat ke beṭe jab baṛe húe, to unhon ne Iftáh ko khárij kar diyá, aur use kahá, ki Hamáre báp ke gharáne men terá hissa nahín, is liye ki tú ajnabí 'aurat ke peṭ se hai.

3 Tab Iftáh apne bháíon ke pás se bhágá, aur Túb kí zamín men já rahá: aur us ke pás bahut se bekár log[c] jam'a húe, aur we us ke sáth ámad o raft karte the.

4 ¶ Aur ek muddat ke ba'd baní 'Ammún baní Isráel se laṛe.

5 Aur aisá húá, ki jab baní 'Ammún baní Isráel se laṛne lage, to Jili'ádí buzurg nikle, ki Iftáh ko Túb kí zamín se le áwen:

6 So unhon ne Iftáh ko kahá,

a 'Ibrán. 11. 32.
b Qáz. 6. 12. 2 Sal. 5. 1
c Qáz. 9. 4. 1 Sam. 22. 2.

ki Á, aur hamárá ra,ís ho, táki ham baní 'Ammún se laṛen.

7 Iftáh ne Jili'ádí buzurgon se kahá, Kyá tum ne mujh se 'adáwat nahín kí, aur mujhe mere báp ke ghar se nikál nahín diyá[d]? So ab jo tum tangí men paṛe, to mujh pás kyún áe?

8 Jili'ádí buzurgon ne Iftáh ko kahá, Ab ham is liye tere pás phir áe[e], ki tú hamárá sáth dewe, aur baní 'Ammún se jang kare, aur hamárá aur Jili'ád ke sáre báshindon ká ra,ís ho[f].

9 Iftáh ne Jili'ádí buzurgon se kahá ki Agar tum mujhe phir le chale ho, ki baní 'Ammún se laṛún, aur agar KHUDÁWAND un ko mere háth men giriftár karwá de, to main tumhárá ra,ís hoúngá?

10 Jili'ádí buzurgon ne Iftáh ko jawáb diyá ki KHUDÁWAND hamáre darmiyán gawáh hai[g]: jaisá tú ne kahá, ham waisáhí karenge.

11 Tab Iftáh Jili'ádí buzurgon ke sáth rawána húá, aur logon ne use apná ra,ís[h] aur qází kiyá: aur Iftáh ne Misfáh men KHUDÁWAND ke áge apne sab matlab khole[i].

12 ¶ Aur Iftáh ne baní 'Ammún ke bádsháh pás elchí bheje aur kahá, Tujhe mujh se kyá hai, jo tú mujh par merí sarzamín men laṛne ko chaṛh áyá hai?

13 Baní 'Ammún ke bádsháh ne Iftáh ke elchíon ko kahá, Is liye ki jab baní Isráel Misr se chaṛhe the, to unhon ne merá mulk Arnún se leke Yabúq tak[k] aur Yardan tak le liyá thá[l]. So ab tú wuh sarzamín salámatí men mujhe pher de.

14 Iftáh ne un elchíon ko baní 'Ammún ke bádsháh pás phir bhejá;

15 Aur use kahá, Iftáh yih kahtá hai, ki Isráel ne Moáb kí sarzamín aur baní 'Ammún ká mulk nahín liyá[m];

16 Kyúnki Isráelí jab Misr se chaṛhe, aur daryá e Qulzum kí taraf bayábán men gae[n] aur Qádis men áe[o]:

17 Tab Isráelíon ne Adúm ke bádsháh ko payám bhejá, ki Ham ko apní sarhadd se guzarne de[p]: lekin Adúm ká bádsháh un ká shanawá na húá[q]. Aur isí tarah unhon ne Moáb ke bádsháh ko

Peshtar MASÍH se, 1161 ke qaríb.

d Paid. 26. 27.
e Lúq. 17. 4.
f Qáz. 10. 18.
g Yar. 42. 5.
h 8 áyat.
i Qáz. 10. 17. aur 20. 1. 1 Sam. 10. 17 aur 11. 15.

1143 ke qaríb.

k Paid. 32. 22.
l Gin. 21. 24, 25, 26.
m Ist. 2. 9, 19.
n Gin. 14. 25. Ist. 1. 40. Yash. 5. 6.
o Gin. 13. 26. aur 20. 1. Ist. 1. 46.
p Gin. 20. 14.
q Gin. 20. 18, 21.

Peshtar MASÍH se, 1143 ke qaríb.

kahlá bhejá, aur us ne bhí na máná: chunánchi Isráelí Qádis men thahre rahe[r];

18 Tab we bayábán men hoke rawána húe, aur Adúm aur Moáb ke mulkon ke gird pherá kiyá[s], aur Moáb kí sarzamín kí sharqí samt se áe[t], aur Arnún kí us taraf ko khaime khare kíe[u]; par Moáb kí sarhadd men dákhil na húe, is liye ki Moáb ká siwáná Arnún hai.

19 Tab Isráelíon ne Amúríon ke bádsháh Saihún ko, jis ká páetakht Hasbún thá, elchíon ke háth payám bhejá[x], ki Ham ko rukhsat díjiye, ki ham tumhárí sarzamín se hoke apne maqám ko chale jáen[y].

20 Par Saihún ne un ko apní sarhadd se guzarne na diyá[z], balki Saihún ne apne log jam'a kíe, aur Yahas men khaimazan húá, aur Isráel se lará.

21 Aur KHUDAWAND Isráel ke Khudá ne Saihún ko, us ke sáre lashkar samet, Isráel ke hawále kiyá, aur unhon ne unhen qatl kiyá[a]. So Isráelíon ne us tarah Amúríon kí sárí zamín aur us nawáh ke báshindon par qábú páyá.

22 Aur we Arnún se leke Yabúq tak, aur dasht se Yardan tak, Amúríon kí sárí sarhaddon par qábiz húe[b].

23 So ab jo KHUDAWAND Isráel ke Khudá ne Amúríon ko apne bandon Isráel ke áge se daf'a kiyá, kyá tú use qábú men karegá?

24 Jo terá Iláh Kamús[c] tujhe mírás men detá hai, kyá tú use mírás men nahín letá? Pas, wuh sab, jo KHUDAWAND hamáre Khudá ne ham ko mírás men diyá hai, ham use mírás men rakhenge[d].

25 Aur kyá tú Moáb ke bádsháh Balaq se, jo Safúr ká betá thá[e], kuchh bihtar hai? Kyá us ne baní Isráel se jhagrá kiyá, yá kyá us ne un ká sámhná kiyá,

26 Jis waqt ki baní Isráel Hasbún men, aur us ke shahron men[f], aur 'Ará'ir aur us ke shahron men[g], aur un ke sab shahron men, jo Arnún ke girdnawáh men hain, tín sau baras rahá kíe? us waqt tum ne unhen kyún na chhuráyá?

27 Garaz, main ne terí badí nahín kí, balki tú merí badkhwáhí kartá hai, ki mujh se lará cháhtá hai. Pas, KHUDAWAND hí, jo munsif hai[h], baní Isráel aur baní 'Ammún ke darmiyán áj ke din insáf kare[i].

28 Lekin baní 'Ammún ke bádsháh ne un báton ko, jo Iftáh ne use kahlá bhejín, na suná.

29 ¶ Tab KHUDAWAND kí rúh[k] ‖Iftáh par áí[k], aur wuh Jilí'ád aur Munassí se guzarke Misfáh ko, jo Jilí'ád men hai, pahunchá, aur Jilí'ád ke Misfáh se baní 'Ammún kí taraf 'ubúr kiyá.

30 Aur Iftáh ne KHUDAWAND kí nazr mání[l], aur kahá, ki Agar tú baní 'Ammún ko mere háth men kar de,

31 To aisá hogá, ki main jab baní 'Ammún se farágat karke sálim phirúngá, to jo koí mere ghar ke darwáze se pahle mere istiqbál ko niklegá, wuh KHUDAWAND ká hogá[m], ‖aur main us ko charháwá charháúngá[n].

32 ¶ Tab Iftáh baní 'Ammún kí taraf pár utrá, táki un se laráí kare: aur KHUDAWAND ne un ko us ke háthon men kar diyá.

33 Aur us ne 'Ará'ir se leke Minyat[o] ke madkhal tak, jo bís shahr hain, aur ‖Abíl-Karamím tak, niháyat bará qitál kiyá; us tarah baní 'Ammún baní Isráel se maglúb húe.

34 ¶ Aur jab Iftáh Misfáh ko[p] apne ghar áyá, to kyá dekhtá hai? ki us kí betí table bajátí aur náchtí húí us ke istiqbál ke liye niklí[q], aur wuh us kí iklautí thí; us ke siwá us ke koí betí betá na thá.

35 Jab us ne dekhá, to us ne apne kapre pháre[r], aur bolá, Háe, háe, merí betí; tú mujh ko bahut udás kartí hai, aur bará dukh detí hai; ki main ne KHUDAWAND ko zubán dí hai[s], aur pher nahín saktá[t].

36 Us ne us ko kahá, Ai mere báp, agar tú ne KHUDAWAND ko zubán dí hai, to jo kuchh tere munh se niklá, so mujh se kar[u]; is liye ki KHUDAWAND ne tere dushmanon baní 'Ammún se terá intiqám liyá[x].

37 Phir us ne apne báp ko kahá, Mere liye itná kar, ki do mahíne mujh ko chhor de, táki kohistán

---

[r] Gin. 20. 1.
[s] Gin. 21. 4. Ist. 2. 1,—8.
[t] Gin. 21. 11.
[u] Gin. 21. 13. aur 22. 36.
[x] Gin. 21. 21. Ist. 2. 26.
[y] Gin. 21. 22. Ist. 2. 27.
[z] Gin. 21. 23. Ist. 2. 32.
[a] Gin. 21. 24, 25. Ist. 2. 33, 34.
[b] Ist. 2. 36.
[c] Gin. 21. 29. 1 Sal. 11. 7. Yar. 48. 7.
[d] Ist. 9. 4. 5. aur 18. 12. Yash. 3. 10.
[e] Gin. 22. 2. Dekho Yash. 24. 9.
[f] Gin. 21. 25.
[g] Ist. 2. 36.
[h] Pald. 18. 25.
[i] Pald. 16. 5. aur 31. 53. 1 Sam. 24. 12, 15.
[k] Qáz. 3. 10.
‖ Ma'lúm hotá hai ki Iftáh faqat un firqon ká sardár húá, jo uttar púrab kí atráf men rahte the.
[l] Pald. 28. 20. 1 Sam. 1. 11.
[m] Dekho Ahb. 27. 2, 3, wag. 1 Sam. 1. 11, 28. aur 2. 18.
‖ Yá, *yá main us ko charháúngá.*
[n] Zab. 66. 13. Dekho Ahb. 27. 11, 12.
[o] Hiz. 27. 17.
‖ Yá ne, *Tákiston ká maidán.*
[p] Qáz. 10. 17. 11 áyat.
[q] Khur. 15. 20. 1 Sam. 18. 6. Zab. 68. 25. Yar. 31. 4.
[r] Pald. 37. 29, 34.
[s] Wa'iz 5. 2.
[t] Gin. 30. 2. Zab. 15. 4. Wa'iz 5. 4, 5.
[u] Gin. 30. 2.
[x] 2 Sam. 18. 19, 31.

Peshtar MASÍH se, 1143 ke qaríb.

meŋ phirúŋ, aur apní sáthwálíoŋ ko leke apne kúárpan par roúŋ.

38 Wuh bolá, Já. Aur us ne use do mahíne kí rukhsat dí. Wuh apní sáthwálíoŋ ko leke gaí, aur kohistán meŋ apne kúárpan par roí.

39 Aur aisá húá, ki dúsre mahíne ke ákhir wuh apne báp pás phir áí, aur us ne us ke haqq meŋ us nazr ko, jo us ne mání thí, adá kiyá[y]: so wuh kisí mard se hambistar na húí. Chunánchi baní Isráel meŋ yih dastúr húá,

40 Ki sál ba sál Isráel kí beṭíáŋ játí haiŋ, ki har baras meŋ chár din tak Iftáh Jili'ádí kí beṭí kí ‖ saná[z] kareŋ.

[y] 31 áyat. 1 Sam. 1. 22, 24. aur 2. 18.

‖ Yá, uske sáth guftogú kareŋ.

[z] Qáz. 5. 11.

XII BAB.

1 *Ifráímí Iftáh ke sáth jhagrá karte, aur un meŋ se bahut jo ki Shibulat ko na bol sakne se ma'lúm hogaye, Jili'ádíoŋ se qatl húe. 7 Iftáh kí wafát. 8 Ba'd us ke Ibsán ne jis ke tís beṭe aur tís beṭíáŋ húíŋ, 11 phir ba'd us ke Ailún ne, 13 phir 'Abdún ne jis ke chalís beṭe aur tís pote the, Isráelíoŋ par hukmrání kí.*

US waqt Ifráím ke log[a] jam'a hoke shimál ko pár utre, aur Iftáh se kahá, Tú jo baní 'Ammún se jang karne ko pár utrá, to hameŋ tú ne talab kyúŋ na kiyá, ki ham tere sáth chalte? So ab ham tere ghar ko tujh samet jalá deŋge.

2 Iftáh ne unheŋ jawáb diyá, ki Maiŋ aur mere log baní 'Ammún se niháyat diqq the, aur jab maiŋ ne tumheŋ buláyá, to tum ne un ke háth se mujhe naját na dí.

3 Aur jab maiŋ ne yih dekhá, ki tum mujhe makhlasí nahíŋ diyá cháhte, to maiŋ ne apní ján hathelí par rakhí[b], aur pár utarke baní 'Ammún ká sámhná kiyá; aur KHUDAWAND ne unheŋ mere háth meŋ kar diyá: so tum áj ke din kis liye mujh se laṛne chaṛhe?

4 Ba'd us ke Iftáh ne sáre Jili'ádíoŋ ko jam'a karke Ifráímíoŋ se qitál kiyá, aur Jili'ádíoŋ ne Ifráímíoŋ ko már liyá; kyúŋki we kahte the, ki Tum Ifráím se bháge húe ho: Jili'ád[c] Ifráím ke bích aur Munassí ke bích meŋ hai.

5 Aur Jili'ádíoŋ ne ghát ko[d], jo Ifráímíoŋ kí guzargáh thí, rok liyá. Aur aisá húá, ki jo Ifráímí bhágá húá áyá, wuh bolá, ki Mujhe pár jáne de. Aur Jili'ádíoŋ

[a] Dekho Qáz. 8. 1.

[b] 1 Sam. 19. 5. aur 28. 21. Aiy. 13. 14. Zab. 119. 109.

[c] Dekho 1 Sam. 25. 10. Zab. 78. 9.

[d] Yash. 22. 11. Qáz. 3. 28. aur 7. 24.

ne usc kahá, ki Tú Ifráímí hai, ki nahíŋ? Wuh bolá, Nahíŋ.

6 Tab unhoŋ ne use kahá, Kah to, ‖ Shibulat. Wuh bolá, Sibulat; is liye ki we sahíh na bol sakte the. Tab unhoŋ ne use pakṛá aur Yardan ke gháṭoŋ par zabh kiyá: chunánchi us waqt waháŋ bayálís hazár Ifráímí qatl kíe gae.

7 Aur Iftáh ne chha baras tak baní Isráel meŋ hukúmat kí: ba'd us ke mar gayá, aur Jili'ád kí bastíoŋ se ek bastí meŋ gáṛá gayá.

8 ¶ Ba'd us ke ‖ Ibsán Baitlahamí baní Isráel ká hákim húá.

9 Us ke tís to beṭe the, aur tís beṭíáŋ: so tís beṭíáŋ us ne báhar byáh díŋ, aur báhar se apne beṭoŋ ke liye tís beṭíáŋ le áyá. Wuh sát baras tak Isráelíoŋ ká hákim rahá.

10 So Ibsán mar gayá, aur Baitlaham meŋ gáṛá.

11 ¶ Us ke ba'd Zabulúní ‖ Ailún Isráelíoŋ ká hákim húá, aur us ne das baras hukúmat kí.

12 Aur Zabulúní Ailún mar gayá, aur Aiyalún meŋ Zabulún kí zamín meŋ madfún húá.

13 ¶ Us ke ba'd Hillel Fira'túní ká beṭá ‖ 'Abdún hákim húá.

14 Us ke chálís beṭe the, aur tís pote jo sattar gadhoŋ par[e] chaṛhá karte the. Áṭh baras us ne Isráel par hukúmat kí.

15 Aur Hillel Fira'túní ká beṭá 'Abdún mar gayá, aur 'Amálíq ke kohistán meŋ[f] sarzamín i Ifráím meŋ Fira'tún ke bích gáṛá gayá.

XIII BAB.

1 *Isráelí Filistíoŋ ke mahkúm hain. 2 Ek firishta Manúha kí jorú ko dikhái detá. 8 Wuhí firishta Manúha ko bhí dikhái detá. 15 Manúha ki qurbání, jis se firishte kí bhed khulgayá. 24 Samsún kí paidáish.*

PHIR baní Isráel ne KHUDAWAND ke áge badkárí kí[a]: aur KHUDAWAND ne ‖ unheŋ chálís baras tak Filistíoŋ ke háth meŋ[b] kar diyá.

2 ¶ Aur Dán ke gharáne meŋ Zur'ah ká[c] ek shakhs thá, jis ká nám Manúha thá. Us kí jorú bánjh thí, ki hámila na hotí thí.

3 Aur KHUDAWAND ká firishta us 'aurat ko dikhlái diyá[d], aur use kahá, ki Dekh, tú bánjh hai, aur hámila nahíŋ hotí; par ab hámila hogí, aur beṭá janegí.

Peshtar MASÍH se, 1143 ke qaríb.

‖ Is lafz kí ma'ní dhárá yá báṛh hai. Zab. 69. 2, 15. Yas. 27. 12.

1137 ke qaríb.

‖ Ma'lúm hotá hai ki wuh uttar púrab ke firqoŋ ke darmiyán 'adálat kartá rahá.

1130 ke qaríb.

‖ Ibsán ká sá ikhtiyár usí mulk rakhtá thá.

‖ Uttar púrab ke firqoŋ ke darmiyán 'adálat kartá rahá.

[e] Qáz. 5. 10. aur 10. 4.

1112 ke qaríb.

[f] Qáz. 3. 13, 27. aur 5. 14.

1161 ke qaríb.

[a] Qáz. 2. 11. aur 3. 7. aur 4. 1. aur 6. 1. aur 10. 6.

‖ Ma'lúm hotá hai ki yih hál faqat ba'ze firqoŋ ká thá.

[b] 1 Sam. 12. 9.

[c] Yash. 19. 41.

[d] Qáz. 6. 12. Lúq 1. 11, 13, 28, 31.

Peshtar MASÍH se, 1161 ke qaríb.

4 So khabardár, zínhár, mai yá nashe kí koí chíz na tú piyá kar[e], aur na kháyá kar, aur har ek nápák chíz ke kháne se parhez kar.

5 Kyúnki dekh, tú hámila hogí aur betá janegí; us ke sir par kabhí ustura na phiregá[f]; is wáste ki wuh laṛká shikam hí se Khudá ká nazír[g] hogá; aur wuh Isráelíon ko Filistíon ke háth se naját dená shurú' karegá[h].

6 ¶ Tab us 'aurat ne áke apne shauhar se kahá, ki Ek mard i Khudá[i] mujh pás áyá; us kí súrat Khudá ke firishte kí tarah[k] bahut ḍarání thí; so main ne us se púchhá, ki Tú kahán se hai? aur us ne mujhe apná nám na batáyá[l]:

7 Par us ne mujhe kahá, Dekh, tú hámila hogí aur betá janegí. So tú ab mai píná chhoṛ de; aur koí nasha aur nápák chíz mat khá; kyúnki wuh laṛká peṭ hí men se, jis din tak mar jáegá, Khudá ká nazír hogá.

8 ¶ Tab Manúha ne KHUDAWAND ke huzúr 'ájizí se du'á kí, aur kahá, Ai Málik, aisá kar ki wuh mard i Khudá, jise tú ne bhejá thá, ham pás phir áwe, aur ham ko sikhláwe, ki us laṛke se, jo paidá hone ko hai, ham kyá karen.

9 Aur Khudá ne Manúha kí áwáz suní, aur Khudá ká firishta us 'aurat pás, jis waqt wuh khet men thí, phir áyá; us waqt us ká shauhar Manúha us pás na thá.

10 So wuh 'aurat dhar lapakí, aur dauṛke apne khasam ko jatáyá, aur use kahá, ki Dekh, wuhí mard, jo agle din mujhe dikhái diyá thá, phir dikhái diyá.

11 Tab Manúha uṭhke apní jorú ke píchhe rawána húá, aur us mard pás áyá, aur use kahá, Kyá tú wuhí mard hai, jis ne is 'aurat se báten kín? Us ne kahá, Main wuhí hún.

12 Tab Manúha ne kahá, Agar jaise tú ne farmáyá waisehí ho, to wuh laṛká kaisá hogá? aur us ká kám kyá hogá?

13 KHUDAWAND ke firishte ne Manúha se kahá, Abhí sab chízon se, jo main ne kahín, yih 'aurat parhez kare.

14 Wuh aisí koí chíz, jo ták se paidá hotí hai, istia'mál na kare, aur mai na píe[m], aur koí nasha aur nápák chíz na kháwe; us sab kí, jo main ne use kahá hai, muháfazat kare.

15 ¶ Manúha ne KHUDAWAND ke firishte ko kahá, Hamáre kahe se itná tawaqquf kíjiye, ki ham áp ke liye ek bakrí ká bachcha taiyár karen[n].

16 KHUDAWAND ke firishte ne Manúha ko jawáb diyá, Agarchi tú mujhe rok rakhe, taubhí main terí roṭí nahín kháne ká: par agar tú chaṛháwá chaṛháyá cháhtá hai, to tujhe lázim hai, ki KHUDAWAND ke liye chaṛháwe. Ki Manúha na jántá thá, ki wuh Khudá ká firishta hai.

17 Phir Manúha ne KHUDAWAND ke firishte ko kahá, Apná nám batá, táki jab terá kahá púrá ho, to ham terá zikr i khair karen.

18 KHUDAWAND ke firishte ne use kahá, Tú kyún merá nám púchhtá hai[o]? merá nám 'Ajíb hai[p].

19 Tab Manúha ne bakrí ká ek bachcha aur hadya leke ek patthar par KHUDAWAND ke liye unhen guzráná[q]: aur us ne 'ajáib kám kíe, aur Manúha aur us kí jorú donon nigrán the.

20 Aur aisá húá, ki jab mazbah par se ásmán kí taraf shu'ala uṭhá, to KHUDAWAND ká firishta shu'ala ke darmiyán mazbah par se ásmán ko chalá gayá. Aur Manúha aur us kí jorú ne dekhá, aur aundhe munh zamín par gire[r].

21 Aur KHUDAWAND ká firishta Manúha aur us kí jorú ko phir dikhái na diyá. Tab Manúha ne jáná, ki wuh KHUDAWAND ká firishta thá[s].

22 Tab Manúha ne apní jorú se kahá, ki Ham ab mar jáenge[t], kyúnki ham ne Khudá ko dekhá!

23 Us kí jorú ne use kahá, Agar KHUDAWAND cháhtá, ki hamen már ḍále, to chaṛháwá aur hadya hamáre háthon se qabúl na kartá, na hamen yih sab kuchh dikhátá, aur na hamen is waqt yih, jo us ne hamen kahá, kahtá.

24 ¶ Aur wuh 'aurat betá janí, aur us ká nám Samsún[u] rakhá. Wuh laṛká baṛá húá, aur KHUDAWAND ne use mubárak kiyá[x].

25 Aur KHUDAWAND kí rúh ne

---

[e] 14 áyat. Gin. 6. 2, 3. Lúq. 1. 15.
[f] Gin. 6. 5. 1 Sam. 1. 11.
[g] Gin. 6. 2.
[h] Dekho 1 Sam. 7. 13. 2 Sam. 8. 1. 1 Taw. 18. 1.
[i] Ist. 33. 1. 1 Sam. 2. 27. aur 9. 6. 1 Sal. 17. 24.
[k] Mat. 28. 3. Lúq. 9. 29. A'am. 6. 15.
[l] 17, 18 áyaten.
[m] 4 áyat.
[n] Paid. 18. 5. Qáz. 6. 15.
[o] Paid. 32. 29.
[p] Yas. 9. 6.
[q] Qáz 6. 19, 20.
[r] Ahb. 9. 24. 1 Taw. 21. 16. His. 1. 28. Mat. 17. 6.
[s] Qáz. 6. 22.
[t] Paid. 32. 30. Khur. 33. 20. Ist. 5. 26. Qáz. 6. 22.
[u] 'Ibrán. 11. 32.
[x] 1 Sam. 3. 19. Lúq. 1. 80. aur 2. 52.

Peshtar MASÍH se, 1161 ke qaríb.

‖ Dán kí khaimagáh Sur'ah aur Istál ke darmiyán[y] use ubhárá[z].

XIV BÁB.

1 Samsún árzú rakhtá, ki Filistí 'auraton men se use ek jorú mile. 5 Udhar ke játe waqt ráh hí men ek sher í bubar ko márḍáltá. 8 Phir waháṉ dúsre waqt jáne ke, us sher kí lásh men shahd pátá. 10 Samsún kí shádí ke aiyám men ziyáfat hotí. 12 Us kí jorú us kí pahelí ká mazmún batládetí. 19 Samsún tís Filistíon ko lúṭtá. 20 Us kí jorú dúsre se byáhí játí hai.

1141 ke qaríb.

BA'D us ke Samsún Timnat meṉ[a] utrá; aur Timnat meṉ us ne Filistíoṉ kí beṭíoṉ meṉ se ek 'aurat ko dekhá[b].

2 Aur us ne ghar meṉ áke apne báp aur apní má se kahá, Maiṉ ne Filistíoṉ kí beṭíoṉ meṉ se Timnat meṉ ek 'aurat ko dekhá; so tum us se merá nikáh kar do[c].

3 Us ke má báp ne use kahá, Kyá tere bháíoṉ kí beṭíoṉ meṉ[d] aur merí sárí qaum meṉ koí 'aurat nahíṉ, jo tú námakhtún Filistíoṉ kí beṭí ko[e] jorú kiyá cháhtá hai? Samsún ne apne báp ko kahá, Isí ko mujhe le de; kyúṉki wuh merí ánkhoṉ meṉ achchhí lagí.

4 Par us ke má báp na samjhe, ki yih KHUDÁWAND kí marzí se hai[f], ki qábú ḍhúṉḍhtá hai, ki Filistíoṉ se muqábil ho; ki us waqt Filistí baní Isráel par musallit the[g].

5 ¶ Ba'd us ke Samsún aur us ke má báp Timnat meṉ utre, aur Timnat ke tákistán meṉ baiṭhe, aur kyá dekhtá hai? ki ek jawán sher us ke sámhne á garjá.

6 Tab KHUDÁWAND kí rúh Samsún meṉ áí[h], aur us ne use yúṉ phárá jaise bakrí ke bachche ko pháṛte haiṉ, báwujúde ki wuh ni-hatthá thá; aur wuh, jo us ne kiyá thá, apne má báp se na kahá.

7 Phir wuh gayá, aur us ne us 'aurat se báteṉ kíṉ, aur wuh Samsún kí nazar meṉ achchhí lagí.

8 ¶ Aur ba'd ek muddat ke wuh us ko lene gayá, aur us jagah pahunchke kanáre gayá, táki us sher kí lásh ko dekhe; aur dekho, ki waháṉ sher kí lásh meṉ shahd ká chhattá thá, aur shahd kí makkhíoṉ ká hujúm thá.

9 Us ne use háth meṉ le liyá, aur khátá húá chalá, aur apne má báp pás áyá, aur unheṉ bhí kuchh diyá; unhoṉ ne kháyá; par us ne unheṉ na jatáyá, ki yih shahd sher kí lásh meṉ se niklá.

10 ¶ Phir us ká báp us 'aurat ke pás gayá; waháṉ Samsún ne kháná kiyá; kyúṉki jawánoṉ ká yih dastúr thá.

11 Aur aisá húá, ki jab waháṉ ke logoṉ ne use dekhá, to we tís jawán láe, ki us ke ham-majlis hoṉ.

12 ¶ Samsún ne unheṉ kahá, ki Maiṉ tum se ek pahelí púchhtá húṉ[i]: so agar tum mihmání ke sát din meṉ[k] use bújho, aur mujhe batláo, to maiṉ tís thán aur tís hí khil'at tum ko dúṉgá:

13 Aur agar tum na batá sako, to tum tís thán aur tís khil'at[l] mujh ko do. We bole, ki Apní pahelí bayán kar, táki ham use suneṉ.

14 Tab us ne kahá, Kháú meṉ se kháná niklá, aur pauṛhe meṉ se miṭhás. Aur we tín din tak us pahelí ko hall na kar sake.

15 Aur sátweṉ din unhoṉ ne Samsún kí jorú se kahá, ki Hamáre liye apne shauhar ko phusláke[m] us se pahelí bújh le; nahíṉ to ham tere báp ká gharbár tujh samet ág se jaláweṉge[n]; tum ne ham ko isí liye buláyá hai, yá nahíṉ, ki hamárá jo kuchh hai, so mírás le lo?

16 Tab Samsún kí jorú us ke áge roí, aur bolí, ki Tú mujh se dushmaní rakhtá hai, aur mujh se piyár nahíṉ rakhtá[o]; tú ne merí qaum ke laṛkoṉ se wuh pahelí púchhí, aur mujhe batlá na dí. Us ne use kahá, Maiṉ ne apne báp aur apní má ko bhí nahíṉ batáí hai, so tujhe batlá dúṉ?

17 So wuh us ke áge un kí mihmání ke sát din royá kí; aur sátweṉ din aisá húá, ki us ne use batá dí; kyúṉki us ne use nipaṭ tang kiya: so us ne apní qaum ke laṛkoṉ se kah dí.

18 So us shahr ke basnewáloṉ ne sátweṉ din súraj ke ḍúbne se pahle us se kahá, Shahd se miṭhá kyá hai, aur bágh se pauṛhá kaun? Tab us ne unheṉ kahá, Agar tum merí bachhiyá ko hal tale na jotte, to merí pahelí kabhú na bújhte.

19 ¶ Phir KHUDÁWAND kí rúh us meṉ áí[p], aur wuh Asqalún ko

Marginal references:
- [z] 'Ibrání meṉ, Mahánah-Dán.
- [y] Yash. 15. 33. Qáz. 18. 11.
- [z] Qáz. 3. 10. 1 Sam. 11. 6. Mat. 4. 1.
- [a] Paid. 38. 13. Yash. 15. 10.
- [b] Paid. 34. 2.
- [c] Paid. 21. 21. aur 34. 4.
- [d] Paid. 24. 3, 4.
- [e] Paid. 34. 14. Khur. 34. 16. Ist. 7. 3.
- [f] Yash. 11. 20. 1 Sal. 12. 18. 2 Sal. 6. 33. 2 Taw. 10. 15. aur 22. 7. aur 25. 20.
- [g] Qáz. 13. 1. Ist. 28. 48.
- [h] Qáz. 3. 10. aur 13. 25. 1 Sam. 11. 6.
- [i] 1 Sal. 10. 1. Hiz. 17. 2. Lúq. 14. 7.
- [k] Paid. 29. 27.
- [l] Paid. 45. 22. 2 Sal. 5. 22.
- [m] Qáz. 16. 5.
- [n] Qáz. 15. 6.
- [o] Qáz. 16. 15.
- [p] Qáz. 3. 10. aur 13. 25.

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qarib.

utar gayá; waháṉ us ne un ke tís ádmí máre, aur un ko lúṭke un ke kapṛe pahelí bújhnewáloṉ ko díe. So us ká gussa bhaṛká, aur wuh apne má báp ke ghar uṭhke chalá gayá.

20 Aur Samsún kí jorú, us ke ek ham-majlis kí, jise wuh dost rakhtá thá[q], hogaí[r].

[q] Yúh. 3. 29. [r] Qáz. 15. 2.

XV BÁB.

1 Samsún apní jorú ke pás jáne nahíṉ pátá. 3 Shagál o mash'al leke Filistíoṉ ke khetoṉ meṉ ág lagádetá. 6 Filistí Samsún kí jorú ko aur us ke sasur ko ág se jaládete. 7 Samsún un meṉ ghuske baṛí khúnrezí kartá. 9 Baní Yahúdáh us ko bándhte aur Filistíoṉ ke háthoṉ meṉ hawála karte. 14 Gadhe ke jabṛe se un meṉ se bahutoṉ ko márḍáltá. 18 Khudá 'Ain i Qárí ká chashma us ke liye Lahí meṉ maujúd kartá.

1140 ke qarib.

BA'D ek muddat ke gehúṉ káṭne ke mausim meṉ aisá húá, ki Samsún ek bakrí ká bachcha leke apní jorú ke yaháṉ gayá, aur us ne kahá, Maiṉ apní jorú pás koṭhrí meṉ jáúṉgá. Us ke báp ne use jáne na diyá.

2 Aur us ke báp ne kahá, Mujh ko yaqín thá, ki tú us se bezár húá[a]; is liye maiṉ ne use tere ham-majlis ko de ḍálá; kyá us kí chhoṭí bahin us se kahíṉ khúbsúrat nahíṉ hai? so mihrbání karke us ke 'iwaz use líjiye.

[a] Qáz. 14. 20.

3 ¶ Samsún ne un se kahá, Ab jo maiṉ Filistíoṉ se kuchh karúṉ, to maiṉ pák húṉ; maiṉ un se burái karúṉgá.

4 Aur Samsún ne jáke tín sau shagál pakṛe, aur do do karke dum se dum bándhí, aur har do dumoṉ ke bích mash'aleṉ bándhíṉ.

5 Aur mash'aloṉ ko roshan karke shagál Filistíoṉ ke khaṛe khetoṉ meṉ chhoṛ díe, aur púlíoṉ se leke taiyár khetoṉ tak, angúrí bágoṉ aur zaitún kí bárioṉ samet, jalá diyá.

6 ¶ Tab Filistíoṉ ne kahá, Yih kis ne kiyá? We bole, Timnatí ke dámád Samsún ne, is liye ki us ne us kí jorú chhínke us ke ham-majlis ko dí. Tab Filistí chaṛh áe, aur us 'aurat ko aur us ke báp ko ág se jalá diyá[b].

[b] Qáz. 14. 15.

7 ¶ Samsún ne unheṉ kahá, Jo tum ne aisá kiyá, maiṉ tum se badlá lúṉgá, tab báz rahúṉgá.

8 Aur us ne un meṉ ghuske aisí khúnrezí kí, ki we kúle aur ráneṉ taptapáte rahe; aur phir jáke Aitám kí pahárí par rahá.

Peshtar MASÍH se, 1140 ke qarib.

9 ¶ Tab Filistí chaṛhe, aur sarzamín i Yahúdáh ko khaimagáh kiyá, aur us makán meṉ, jis ká nám Lahí hai[c], phail gae.

[c] 19 áyat.

10 Baní Yahúdáh ne un se kahá, Tum ham par kyúṉ chaṛh áe ho? We bole, Samsún ke bándhne ko, ki jaisá us ne ham se kiyá, ham us se kareṉ.

11 Tab baní Yahúdáh ke tín hazár jawán Aitám kí pahárí kí chonṭí par gae, aur Samsún ko kahá, Kyá tú na jántá thá, ki Filistí ham par gálib haiṉ[d]? so yih tú ne ham se kyá kiyá? Us ne unheṉ kahá, Jaisá unhoṉ ne mujh se kiyá thá, maiṉ ne un se kiyá.

[d] Qáz. 14. 4.

12 Unhoṉ ne use kahá, Ab ham áe haiṉ, ki tujhe bándhke Filistíoṉ ke hawále kareṉ. Samsún ne unheṉ kahá, Mujh se qasam kháke iqrár karo, ki Ham tujh par hamla na kareṉge.

13 Unhoṉ ne use kahá, Nahíṉ; par ham terí ṭundíáṉ kaseṉge, aur un ke hawále kareṉge: par hargiz tujhe ján se na máreṉge. Phir unhoṉ ne use dohre rassoṉ se bándhá, aur pahárí par se utár láe.

14 ¶ Jab Lahí meṉ pahuṉchá, to Filistí háṉ háṉ karke us par lapke: us waqt KHUDÁWAND kí rúh zor ke jalwe meṉ us par chaṛhí[e], aur we rasse, jin se us ke bázú bandhe the, aise ho gae jaise san, jo ág se jal jáe, aur us kí ṭundíáṉ, jo bandhí thíṉ, khul gaíṉ.

[e] Qáz. 3. 10. aur 14. 6.

15 Us waqt us ne ek gadhe ke jabṛe kí naí haḍḍí paṛí húí dekhí, aur háth baṛháke use liyá, aur us se us ne hazár máre[f].

[f] Ahb. 26. 8. Yash. 23. 10. Qáz. 3. 31.

16 Aur Samsún bolá, Ek gadhe ke jabṛe kí haḍḍí se to túdoṉ ke túda húe; maiṉ ne ek gadhe ke jabṛe kí haḍḍí se ek hazár mard beján kíe.

17 Aur aisá húá, ki jab wuh kah chuká, to us ne jabṛá apne háth se phenk diyá, aur us jagah ká nám ‖ Rámat-Lahí rakhá.

‖ Ya'ne, Jabṛe kí haḍḍí ke uṭháne yá phenk dene kí jagah.

18 ¶ Aur wuh nipaṭ piyásá húá: tab us ne KHUDÁWAND ko yád kiyá, aur kahá[g], Tú ne apne bande ke háth se aisí baṛí naját bakhshí: ab kyá maiṉ piyás se

[g] Zab. 3. 7.

Peshtar MASÍH se, 1140 ke qaríb.

[h] Pald. 45. 27. Yas. 40. 29.
‖ Ya'ne, *Chashma us ká jo chilláyá.* Zab. 34. 6.
‖ Ma'lúm hotá hai ki us ne dakhan-pachchhim ke firqon par bís baras hukmrání kí, jab tak we Filistíon ke taht men rahe.
[i] Qáz. 13. 1.

marún, aur námakhtúnon ke háth men parún?

19 KHUDÁWAND ne Lahí men ek garhá khodá, aur wahán se pání niklá, aur us ne use piyá, aur us ke dam men dam áyá, aur dobára jiyá[h]; is liye us ne us jagah ká nám ‖'Ain i Qárí rakhá. Lahí men us ká nám áj tak yihí hai.

20 Aur wuh Filistíon ke waqt men bís baras tak baní Isráel ká ‖ qází rahá[i].

XVI BÁB.

1 *Samsún 'Azah se nikalke, shahr ke phátak ke pallon ko uthá lejátá.* 4 *Dalílah Filistíon ke rúpiye páne kí ummaid se Samsún ko phuslátí;* 6 *Tín bár fareb kháke us kí koshishen bátil hotín;* 15 *Ákhir i kár us par gálib átí.* 21 *Filistí Samsún ko pakarke us kí ánkhon ko phor dálte.* 22 *Us kí táqat phir áte hí, Samsún zor se jhukáke ghar ko Filistíon ke úpar girádetá, aur khud dab martá.*

1120 ke qaríb.

BA'D us ke Samsún 'Azah ko gayá; wahán us ne ek fáhisha 'aurat dekhí: wuh us pás andar gayá.

2 Aur 'Azah ke logon ko khabar húí, ki Samsún yahán áyá hai. Unhon ne use gher liyá[a], aur sárí rát shahr ke phátak par us kí ghát men lage rahe; par rát bhar chup cháp rahe, ki jab subh hogí, to ham use már lenge.

[a] 1 Sam. 23. 26. Zab. 118. 10, 11, 12. A'am. 9. 24.

3 Aur Samsún ádhí rát tak letá rahá, aur ádhí rat ko uthke us ne shahr ke darwáze ke paton aur bázúon ko arango samet apne kándhe par dharke us pahár kí chontí par, jo Habrún ke sámhne hai, le gayá.

4 ¶ Aur ba'd ek muddat ke aisá húá, ki wuh dasht i Súriq men ek 'aurat ko, jis ká nám Dalílah thá, cháhne lagá.

5 Aur Filistíon ke qutb us 'aurat pás charh gae, aur use kahá, ki Agar tú use dagá deke[b] daryáft kar le, ki us kí yih shahzorí káhe se hai, aur ham kyá karen, jo us par gálib howen, táki ham use bándhen aur use zer karen, to ham sab milke gyárah gyárah sau rúpiye tujhe denge.

[b] Qáz. 14. 15. Dekho Ams. 2. 16.—19. aur 5. 3,—11. aur 6. 24, 25, 26. aur 7. 21, 22, 23.

6 ¶ Tab Dalílah ne Samsún ko kahá, Mihrbání karke mujhe batlá, ki terí shahzorí káhe se hai; tujhe kyúnkar koí bándhe, ki tujhe kamzor kare.

7 Samsún ne use kahá, ki Agar we mujh ko táza sát tánton se, jo kabhí khushk na húí hon, bándhen, to main sust parúngá, aur jaisá koí ádmí hai, waisá ho jáúngá.

Peshtar MASÍH se, 1120 ke qaríb.

8 Tab Filistíon ke qutb táza sát tánten, jo khushk na húí thín, us 'aurat pás láe, aur 'aurat ne use un se bándhá.

9 Ghátwále us pás kothrí ke andar the. 'Aurat ne use kahá, ki Ai Samsún, Filistí tujh par áe! Us ne un rassíon ko san ke tár ke mánind, jo ág ke nazdík ho, torá. So daryáft na húá, ki us kí qúwat káhe se hai.

10 Tab Dalílah ne Samsún ko kahá, ki Tú ne mujh se thatthá kiyá, aur mujh se jhúth bolá: mihrbání se mujhe batá de, ki tú kyúnkar bándhá jáwe.

11 Us ne use kahá, Agar we mujhe naí rassíon se, jo kabhí kam men na áí hon, kaske bándhen, to merí qúwat mujh se játí rahegí, aur kisí ádmí ke mánind ho jáúngá.

12 Tab Dalílah ne use naí rassíon se bándhá, aur bolí, ki Ai Samsún, Filistí tujh par áe! Aur ghátwále to kothrí men us pás baith hí rahe the. So us ne apne bázúon se un ko táge ke mánind tor dálá.

13 Phir Dalílah ne Samsún se kahá, Ab ke bhí tú ne mujh se thatthá kiyá, aur mujh se jhúth bolá: mujhe batá, tú káhe se bándhá jáegá? Us ne use kahá, Agar tú merí sát laten tání ke sáth bine.

14 Tab us ne mekh se binke use bándhá, aur ek sutún se jakrá, aur bolí, ki Ai Samsún, Filistí áe! Wuh nínd se chaunká, aur us bunne kí mekh ko tání ke sáth leke chalá gayá.

15 ¶ Tab 'aurat ne us se kahá, Kyúnkar tú kahtá hai, ki Main tujhe cháhtá hún, hálánki terá dil bhí mujh se nahín lagá[c]? Tú ne yih tín martabe mujh se thatthá kiyá, aur mujhe nalún batáyá, ki terá zor káhe men hai.

[c] Qáz. 14. 16.

16 Ákhir ko jab us ne use roz roz báton se tang kiyá, aur bahut sí hat kí, ki us ká dam nák men áyá;

17 To us ne use apne dil kí kahí[d], aur use batáyá, ki Mere sir par ustura nahín phirá, is liye ki main apní má ke pet hí men se Khudá ká nazír hún[e]; so agar

[d] Mík. 7. 5.
[e] Gin. 6. 5. Qáz. 13. 5.

Peshtar MASÍH se, 1120 ke qaríb.

merá sir múnḍá jáwe, to merá zor mujh se játá rahegá, aur maiṉ ná-qúwat ho jáúṉgá, aur jaise sab ádmí hote haiṉ, waisá hí maiṉ bhí ban jáúṉgá.

18 Tab Dalílah ne jáná, ki ab us ne apne dil ká sab kholá; aur Filistíoṉ ke qutboṉ ko kahlá bhejá, ki Is bár phir áo, ki sab jo kuchh us ke dil meṉ thá, us ne mujh se záhir kiyá. So Filistíoṉ ke qutb us pás áe, aur naqdí apne háth meṉ láe.

19 'Aurat ne use apne ghuṭnoṉ par sulá rakhá [f]; aur ádmí buláke sát laṭeṉ, jo us ke sir par thíṉ, munḍwá ḍálíṉ; aur use satáne lagí, aur us ká zor játá rahá.

20 Aur wuh bolí, Ai Samsún, Filistí tere pás haiṉ! Wuh nínd se jágá: aur us ne kahá, ki Maiṉ áge kí tarah báhar jáúṉgá, aur apne taíṉ zor se hiláúṉgá. Par wuh na jántá thá, ki ḲHUDÁWAND us pás se chalá gayá [g].

21 ¶ Tab Filistíoṉ ne use pakṛá, aur us kí ánkheṉ phoṛ ḍálíṉ, aur use 'Azah meṉ utár láe, aur pítal kí zanjíroṉ se jakṛá; aur wuh qaidḳháne meṉ paṛá chakkí pístá thá.

22 Ġaraz, ba'd us ke ki us ká sir munḍáyá gayá, us ke bál phir jamne lage.

23 Aur Filistíoṉ ke qutb faráham húe, táki apne iláh Dajún ke liye baṛí qurbání guzráneṉ, aur ḳhushí kareṉ; kyúṉki unhoṉ ne kahá, ki Hamáre ḳhudá ne hamáre dushman Samsún ko hamáre qábú meṉ kar diyá.

24 Aur jab logoṉ kí nigáh us par paṛí, to unhoṉ ne apne ḳhudá kí sitáish kí [h], aur bole, Hamáre ḳhudá ne hamáre dushman ko, jis ne hamárá mulk ujaṛ kar diyá, aur hamáre bahut se log halák kíe, hamáre qábú meṉ kar diyá.

25 Aur jab we ḳhushwaqt húe [i], to aisá húá, ki unhoṉ ne kahá, Samsún ko buláo, ki hamáre áge tamasḳhur kare. So unhoṉ ne use qaidḳháne se bulwáyá, aur wuh un ke áge tamasḳhur karne lagá; aur unhoṉ ne use do sutún ke bích meṉ khaṛá kiyá thá.

26 Tab Samsún ne us launḍe ko, jo us ke háth pakṛe húá thá, kahá, Mujhe chhoṛ, táki maiṉ un sutúnoṉ ko, jin par yih ghar khaṛá hai, chhúúṉ, táki un par takya karúṉ.

27 Aur yih ghar jo thá, mardoṉ aur 'auratoṉ se bhará húá thá, aur Filistíoṉ ke sáre qutb wahíṉ the; qaríb tín hazár zan o mard ke chhat par the, jo Samsún ke tamasḳhur dekh rahe the.

28 Tab Samsún ne ḲHUDÁWAND ko pukárá, aur kahá, ki Ai Málik ḲHUDÁWAND, mihrbání karke mujhe yád kar [k], ai Ḳhudá, aur ek bár mujhe zor baḳhshiye, táki maiṉ ek-bárgí Filistíoṉ se apní donoṉ ánkhoṉ ká badlá lúṉ.

29 Aur Samsúṉ ne donoṉ sutúnoṉ ko, jin par ghar qáim thá, ek ko dahne háth se aur dúsre ko báeṉ se pakṛá.

30 Aur bolá, Mujhe Filistíoṉ ke sáth marná qabúl hai! So apne sáre zor se jhukáyá, aur wuh ghar un qutboṉ aur un sab logoṉ par, jo us meṉ the, gir paṛá; so we log, jinheṉ us ne apne sáth márá, un se, jinheṉ us ne jíte jí qatl kiyá thá, kahíṉ ziyáda the.

31 Tab us ke bháí, aur us ke báp ke gharáne ke sab log áe, aur use uṭháyá, aur use Sur'ah aur Istál ke darmiyán [l] us ke báp Manúha kí gor meṉ gáṛá. Wuh bís baras tak baní Isráel ká qází thá.

[f] Ams. 7. 26, 27.
[g] Gin. 14. 9, 42, 43. Yash. 7. 12. 1 Sam. 16. 14. aur 18. 12. aur 28. 15, 16. 2 Taw. 15. 2.
[h] Dán. 5. 4.
[i] Qáz. 9. 27.
[k] Yar. 15. 15.
[l] Qáz. 13. 25

1120 ke qaríb.

XVII BÁB.

1 *Us naqdí meṉ se, jise Míkáh ne pahle apní má se chorí kí thí, phir ba'd us ke wápas kí, us kí má but banwátí,* 5 *aur Míkáh un ke liye butḳhána o afúd wagaira banátá.* 7 *Ek Láwí ko naukar rakhtá ki us ká káhin ho.*

1406 ke qaríb.

US waqt Ifráím ke pahár meṉ ek shaḳhs thá, jis ká nám Míkáh thá.

2 Us ne apní má se kahá, We gyárah sau rúpiye, jo tujh se líe gae the, jin kí bábat tú ne qasam kháí, aur mujh se bhí zikr kiyá, dekh, we rúpiye mere pás haiṉ: maiṉ ne unheṉ rakh chhoṛá hai. Us kí má bolí, Beṭá, ḲHUDÁWAND tujh ko barakat de [a].

3 Aur us ne gyárah sau rúpiye apní má ko pher díe. Tab us kí má ne kahá, ki Maiṉ ne yih rúpá ḲHUDÁWAND ke liye muqaddas kiyá thá, ki apne háth se apne beṭe ko dúṉ, ki wuh ek but taráshá húá aur ek ḍhálá húá banwáe [b]; so ab maiṉ tujhe phir detí húṉ.

4 Par us ne we rúpiye apní má

[a] Ruth 14. 19 Rút 3. 10
[b] Dekho Ḳhur. 20. 4, 23. Abb. 19. 4.

ko pher díe. Us kí má ne do sau rúpiye leke zargar ko díe[c]; us ne ek taráshá húá aur ek ḍhálá húá but banáyá; so we donoṉ Míkáh ke ghar meṉ the.

5 Aur us mard Míkáh ne apne liye ek butḳhána banáyá thá, aur ek afúd[d] aur Teráfím ko[e] taiyár kiyá thá, aur apne beṭoṉ meṉ se ek ko ‖muqaddas kiyá thá; so wuh us ke liye káhin húá.

6 Us waqt Isráel meṉ koí bádsháh na thá[f], aur har ek shaḳhs, jo use achchhá lagtá thá, kartá thá[g].

7 ¶ Aur Yahúdáh ke gharáne ke Bait-laham i Yahúdáh[h] meṉ, ek jawán thá, jo Láwí thá, jis ne waháṉ sukúnat iḳhtiyár kí thí.

8 Yih shaḳhs Yahúdáh ke shahr Baitlaham se niklá, ki aur kahíṉ, jaháṉ muyassar ho, já rahe; so wuh chalte chalte kohistán i Ifráím ke darmiyán Míkáh ke ghar pahunchá.

9 Míkáh ne use kahá, Tú kaháṉ se áyá hai? Us ne use kahá, Maiṉ Baitlaham i Yahúdáh ká ek Láwí húṉ, aur játá húṉ, ki aur kahíṉ, jaháṉ muyassar ho, waháṉ rahúṉ.

10 Míkáh ne use kahá, Mere sáth rah, aur merá báp[i] o káhin ho[k]; maiṉ tujhe das rúpiye sáliyána, aur ek joṛá kapṛá aur kháná dúṉgá. So Láwí áyá.

11 Aur yih Láwí us mard ke sáth rahne par rází húá, aur yih jawán us ke ek beṭe ke mánind thá.

12 Aur Míkáh ne us Láwí ko muqaddas ṭhahráyá[l], aur wuh jawán us ká káhin baná[m], aur Míkáh ke ghar meṉ rahne lagá.

13 Tab Míkáh ne kahá, Maiṉ jántá húṉ, ki KHUDAWAND mujh se nekí kiyá cháhtá hai. ki ek Láwí merá káhin húá.

XVIII BÁB.

1 *Baní Dán pánch ashḳhás ko bhejte ki kisí milkiyat ko un ke liye ḍhúṉḍheṉ.* 3 *Míkáh ke ghar meṉ pahunchke we Yúnatan se saláh lete, aur aisí ḳhabar páke, ki yih safar mubárak hogá, chustí se rawána hote.* 7 *Lais meṉ jásúsí karte, aur lauṭke safar ke anjám ká aisá bayán karte ki sab ko ummaid hotí.* 11 *Chha sau ádmí bheje játe ki nágahán us par hamla-áwar hoṉ.* 14 *Ráh meṉ Míkáh ke káhin aur asbáb i pújá ko chhín lejáte.* 27 *Lais par qábiz hote, aur us ko Dán nám rakhte.* 30 *Butparastí járí karte, aur us meṉ shámil hoke, Yúnatan kahánat ko mírás ke taur par rakhtá.*

UN dinoṉ meṉ Isráel ká koí bádsháh na thá[a]; aur unhíṉ dinoṉ meṉ Dán ká firqa apne liye mírás ká tálib thá[b], ki páweṉ to waháṉ baseṉ; kyúṉki unhon ne us din tak Isráel ke firqoṉ ke bích kámil mírás na páí thí.

2 So baní Dán ne apne gharáne meṉ se pánch bahádur mard apní sarhaddoṉ meṉ se Sur'ah aur Istál meṉ[c] bheje, táki zamín kí jásúsí kareṉ[d], aur us kí haqíqat daryáft kareṉ; unhoṉ ne unheṉ kahá, ki Jáo, aur zamín kí haqíqat daryáft karo. We jab kohistán i Ifráím meṉ Míkáh ke ghar meṉ[e] áe waháṉ shab-básh húe.

3 To unhoṉ ne Míkáh ke ghar meṉ us Láwí jawán kí áwáz pahcháni, aur udhar mutawajjih hoke use kahá, Tujh ko yaháṉ kaun láyá? tú yaháṉ kyá kartá hai, aur terá yaháṉ kyá kám?

4 Us ne unheṉ kahá, Míkáh ne mujh se yúṉ yúṉ sulúk kiyá, aur mujhe naukar rakhá[f], aur maiṉ us ká káhin baná.

5 Unhoṉ ne use kahá, ki mihrbání karke Ḳhudá se[g] mashwarat líjiye[h], ki ham jáneṉ, ki yih hamárá safar, jis meṉ ham bilfi'al haiṉ, hamáre liye mubárak hogá, yá nahíṉ.

6 Us káhin ne unheṉ kahá, Salámatí se jáo; ki yih tumhárá safar, jis meṉ tum játe ho, KHUDAWAND ko pasand hai[i].

7 ¶ So we pánchoṉ shaḳhs chal nikle, aur Lais meṉ[k] áe. Unhoṉ ne waháṉ ke logoṉ ko dekhá, ki beḳhauf Saidáníoṉ ke taur par amn o chain se rahte haiṉ[l], aur waháṉ koí hákim na thá, jo un ko kisí bát meṉ zalíl kartá; we Saidáníoṉ se bahut dúr the, aur kisí se kuchh sarokár na rakhte the.

8 So we apne bháíoṉ pás Sur'ah aur Istál meṉ[m] phir áe. Aur un ke bháíoṉ ne púchhá, Tumhárá kyá hál hai?

9 We bole, Uṭho, ham un par chaṛh jáeṉ[n]; ki ham ne jo sarzamín dekhí, so bahut ḳhúb hai: pas, tum kyúṉ dirang karte ho? Ab chalne meṉ kahálat na karo; chal niklo, aur us zamín par qábiz ho.

10 Tum agar chaloge, to ek

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

c Yas. 46. 6.
d Qáz. 8. 27.
e Pald. 31. 19, 30. Hús. 3. 4.
‖ 'Ibrání meṉ, *Us ke háth ko bhar diyá thá*, Ḳhur. 29. 9.
f Qáz. 18. 1. aur 19. 1. aur 21. 25.
Ist. 33. 5.
g Ist. 12. 8.
h Dekho Yash. 19. 15. Qáz. 19. 1. Rút 1. 1, 2. Mík. 5. 2. Mat. 2. 1, 5, 6.
i Pald. 45. 8. Ayy. 29. 16.
k Qáz. 18. 19.
l 5 áyat.
m Qáz. 18. 30.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb. — 1406 ke qaríb.

a Qáz. 17. 6. aur 21. 25.
b Yash. 19. 47.
c Qáz. 13. 25.
d Gin. 13. 17. Yash. 2. 1.
e Qáz. 17. 1.
f Qáz. 17. 10.
g Dekho Qáz. 17. 5. aur 14 áyat.
h 1 Sam. 22. 5. Yas. 30. 1. Hús. 4. 12.
i 1 Sal. 22. 6.
k Yash. 19. 47, *Lasim* kahláyá.
l 27, 28 áyateṉ.
m 2 áyat.
n Gin. 13. 30. Yash. 2. 23, 24.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

ḳholí qaum meṉ[o], aur ek mulk i wasí' meṉ dáḳhil hoge: ki Ḳhudá ne use tumháre qabze meṉ kar diyá hai; wuh ek mulk hai, jis meṉ dunyá kí sárí ni'amateṉ maujúd haiṉ[p].

11 ¶ Tab baní Dán meṉ se Sur'ah aur Istál ke chha sau mard musallah waháṉ se rawána húe.

12 We chaṛhe, aur unhoṉ ne áke sarzamín i Yahúdáh meṉ Qaryat-Ya'arím ko[q] ḳhaimagáh kiyá; is liye we áj ke din tak us jagah ko Mahánah-Dán[r] kahte haiṉ, aur yih Qaryat-Ya'arím kí pusht par hai.

13 Aur waháṉ se guzarke kohistán i Ifráím meṉ pahunche, aur Míkáh ke ghar meṉ áe[s].

14 ¶ Tab un pánch mardoṉ ne, jo Lais meṉ jásúsí ke liye gae the, apne bháíoṉ se ḳhitáb kiyá, aur unheṉ kahá, Tumheṉ ḳhabar hai, ki in gharoṉ meṉ ek afúd aur Tiráfím aur taráshá húá but hai, aur ek ḍhálá húá[t]? So ab socho, ki tum kyá karoge.

15 Tab we udhar mutawajjih húe, aur Míkáh ke ghar meṉ us Láwí jawán ke makán meṉ dáḳhil húe, aur us se ḳhair o 'áfiyat púchhí[u].

16 So we chha sau baní Dán[x] musallah bahádur jawán darwáze par khaṛe rahe.

17 Aur un pánchoṉ ne, jo zamín kí jásúsí ko nikle the[y], ghar ke andar ghuske taráshá húá but, aur afúd, aur Tiráfím, aur ḍhálá húá but[z], sab kuchh le liyá. Us waqt wuh káhin darwáze par khaṛá thá, aur we chha sau jangí mard, jo musallah the.

18 So unhoṉ ne Míkáh ke ghar meṉ ghuske, taráshá húá but, aur afúd, aur Tiráfím, aur ḍhálá húá but uṭhá liyá. Tab káhin un se bolá, Híṉ, tum yih kyá karte ho?

19 Tab unhoṉ ne use kahá, Chup rah: apná muṉh apne háth se band kar[a], aur hamáre sáth chal, aur hamárá báp aur káhin ban[b]: tere liye ek shaḳhs ke ghar ká káhin honá achchhá hai, yá yih ki tú ek firqe, baní Isráel ke ek gharáne ká, káhin ho?

20 Tab káhin ká dil bág bág ho gayá, aur us ne afúd, aur Tiráfím,

[o] 7, 27 áyaten. [p] Ist. 8. 9. [q] Yash. 15. 60. [r] Qáz. 13. 25. [s] 2 áyat. [t] Qáz. 17. 5. [u] Paid. 43. 27. 1 Sam. 17. 22. [x] 11 áyat. [y] 2, 14 áyaten. [z] Qáz. 17. 4, 5. [a] Aiy. 21. 5. aur 29. 9. aur 40. 4. Amos 30. 32. Mík. 7. 16. [b] Qáz. 17. 10.

aur taráshe húe but ko uṭhá liyá, aur logoṉ ke darmiyán dáḳhil húá.

21 Chunánchi we phire aur rawána húe, aur laṛkoṉ aur mawáshí aur bhárí bhárí asbáb ko apne áge dhare húe chal nikle.

22 ¶ We Míkáh ke ghar se thoṛí dúr gae the, ki Míkáh ke ghar ke ás pás ke rahnewále faráham húe, aur unhoṉ ne baní Dán ko já hí liyá.

23 Aur unhoṉ ne baní Dán ko jo lalkárá, to unhoṉ ne muṉh pherá aur Míkáh se kahá, Tujhe kyá hai, jo tú is amboh ke sáth átá hai?

24 Wuh bolá, Tum mere ma'búdoṉ ko jinheṉ maiṉ ne banáyá aur mere káhin ko leke chale gae; ab merá kyá báqí rahá? Aur tum kahte ho, ki Terá kyá matlab hai?

25 Tab baní Dán ne use kahá, ki Tú apní áwáz hameṉ na suná; aisá na ho ki ham meṉ se koí ádmí ‖ gairat ke máre tujh par hamla kareṉ: so tú apní aur apne gharáne kí halákat ká sabab hogá.

26 Aur bani Dán ne apní ráh lí; aur Míkáh dekhke, ki we ham par zabar haiṉ, muṉh phiráke apne ghar ko lauṭá.

27 Aur we Míkáh kí banáí húí chízeṉ us ke káhin samet líe húe Lais ke bích un bhole gáfil logoṉ meṉ[c] dáḳhil húe, aur un ko unhoṉ ne tah i teg kiyá, aur shahr jalá diyá[d].

28 Un ká himáyatí koí na thá: kyúṉki yih maqám Saidá se dúr thá[e], aur unheṉ kisí se kám na thá; yih qarya Bait-Rahúb[f] kí wádí meṉ thá. Ba'd us ke unhoṉ ne nayá shahr banáyá, aur us meṉ base.

29 Aur us shahr ká nám Dán[g] rakhá[h], jo un ke báp Isráel ke beṭe ká nám thá; lekin pahle us shahr ká nám Lais thá.

30 ¶ Aur baní Dán ne wuh taráshá húá putlá nasb kiyá, aur Yúnatan bin Jairsún bin Manassí, wuh aur us ke beṭe, us sarzamín kí asírí ke din tak[i], baní Dán ke káhin bane rahe.

31 Aur jab tak Ḳhudá ká ghar Sailá meṉ thá[k], Míkáh ká taráshá húá but apne sáth rakhá.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

‖ 'Ibrání meṉ, *karwe mizáj.* 2 Sam. 17. 8

[c] 7, 10 áyaten. Ist. 33. 28. [d] Yash. 19. 47. [e] 7 áyat. [f] Gin. 13. 21. 2 Sam. 10. 6 [g] Paid. 14. 14. Qáz. 20. 1 1 Sal. 12. 29, 30. aur 15. 20. [h] Yash. 19. 47 [i] Qáz. 13. 1. 1 Sam. 4. 2, 3, 10, 11. Zab. 78. 60, 61. [k] Yash. 18. 1. Qáz. 19. 18. aur 21. 19.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

XIX BAB.

1 Ek Láwí Baitlaham ko játá ki apní jorú ko le áwe. 16 Lautte hí, Jibi'ah men áe, jahán ek búrhe ne un kí mihmání kí. 22 Jibi'ah ke log us mard kí sahelí ke sáth yahán tak badfi'alí karte, ki wuh marjátí. 29 Us kí lásh ko bárah hisson men taqsím kartá, aur bárah firqon ke pás bhejdetá.

1406 ke qaríb.

UN dinon men baní Isráel ká koí bádsháh na thá[a]; so aisá húá, ki ek Láwí shakhs ne, jo koh i Ifráím kí nawáhí men rahtá thá, Yahúdáh ke Baitlaham se[b] ek 'aurat sahelí banáne ko apne liye lí.

2 Us kí sahelí ziná karke us pás se Yahúdáh ke Baitlaham men apne báp ke ghar já rahí, aur chár mahíne kámil wahán thí.

3 Aur us ká khasam uthá, aur us ke píchhe rawána húá, ki use manáe aur pher láe; aur us ke sáth ek us ká chákar aur do gadhe the. So wuh use apne báp ke ghar men le gaí; aur us chhokrí ke báp ne jyún use dekhá, to us kí muláqát se khush húá.

4 So us ke sasur, ya'ne us 'aurat ke báp ne use roká, aur wuh us ke sáth tín din tak rahá; aur unhon ne kháyá piyá, aur wahán shab-básh húe.

5 ¶ Chauthe din jyún we sawere uthe, to us ne cháhá ki rawána ho. Tab chhokrí ke báp ne apne dámád se kahá, Roṭí ke ek ṭukre se apne dil ko sambhál[c], ba'd us ke chalá já.

6 So we donon baiṭh gae, aur milke kháyá piyá. Phir chhokrí ke báp ne us shakhs ko kahá, Razá se mere sáth shab-básh hújiye, aur dil ko khush rakhiye.

7 Phir jab wuh mard uthá, ki rawána ho, tab us ká sasur us se phir bajidd húá, aur wuh phir wahán shab-básh húá.

8 Aur pánchwen din sawere uthá, táki rawána howe. Phir chhokrí ke báp ne use kahá, Main terí minnat kartá hún, ki tú apne dil ko sambhál. So unhon ne din ḍhalte tak tawaqquf kiyá, aur donon ne báham kháyá piyá.

9 Phir wuh shakhs, aur us kí sahelí, aur us ká chákar sab uthe, ki rawána hon. Phir chhokrí ke báp us ke sasur ne use kahá, Dekh, main minnat kartá hún, ki din shám ke qaríb hotá hai: main minnat kartá hún, ki tum yahán shab-básh ho. Dekh, din ḍhal gayá hai: yahán shab-básh ho, yahín rah já, ki terá dil khush ho, aur uṭhke subh sawere chalá já, ki tú apne khaime kí taraf jáegá.

10 Par wuh shakhs shab-básh hone par rází na húá: so uṭhá aur rawána húá, aur Yabús ke barábar, jis ká dúsrá nám Yarúsalam hai[d], pahunchá; donon gadhe zín kíe húe us ke sáth the, aur us kí sahelí.

11 Jab we Yabús ke muttasil pahunche, to din bahut ḍhalá thá. Tab chákar ne apne sáhib se kahá, Áiye, ham Yabúsíon ko is shahr men[e] dákhil hon, aur yahín shab-básh hon.

12 Us ke áqá ne use kahá, Ham begáne shahr men, jo baní Isráel ká nahín, dákhil na howenge, balki Jibi'ah kí samt[f] já rahenge.

13 Aur apne chákar se kahá, ki Chal, makánon men se ek men jáwen, aur Jibi'ah men yá Rámah[g] men shab-básh howen.

14 So we sair karte húe chale, aur jab súraj ḍúbá, to we Jibi'ah baní Binyamín ke shahr ke nazdík the.

15 So we udhar phire, aur Jibi'ah men dákhil húe, ki wahán shab-básh hon. Aur we shahr kí ráh men utar pare, kyúnki wahán koí aisá na thá, jo unhen apne ghar le játá[h], ki we wahán shab-básh hote.

16 ¶ Ittifáqan shám ke waqt ek pír mard khet par se kám karke wahán áyá[i]; wuh bhí koh i Ifráím ká thá jo Jibi'ah men á basá thá, aur us maqám ke báshinde Binyamíní the.

17 Us ne jon ánkh uṭhái to dekhá, ki ek musáfir shakhs shahr ke raste par hai; so us pír mard ne kahá, Tú kahán ko játá hai, aur kahán se átá hai?

18 Us ne use kahá, ki Ham Yahúdáh ke Baitlaham se koh i Ifráím kí atráf ko játe hain, jahán se áe the: ham Yahúdáh ke Baitlaham ko gae the, aur ab KHUDAWAND ke ghar ko[k] játe hain; yahán koí aisá mard nahín, jo hamen apne ghar le já rakhe.

19 Aur hamáre sáth hamáre gadhon ká dána chára bhí hai, aur mere aur terí launḍí ke, aur is jawán ke liye, jo merá chákar

---

[a] Qáz. 17. 6. aur 18. 1. aur 21. 25.
[b] Qáz. 17. 7.
[c] Pald 18. 5.
[d] Yash. 18. 28.
[e] Yash. 15. 8, 63. Qáz. 1. 21. 2 Sam. 5. 6.
[f] Yash. 18. 28.
[g] Yash. 18 25.
[h] Mat. 25. 43. 'Ibrán. 13. 2.
[i] Zab. 104. 23.
[k] Yash. 18. 1. Qáz. 18. 31. aur 20. 18. 1 Sam. 1. 3, 7.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

hai, roṭí aur mai bhí hai; kisí chíz kí ihtiyáj nahíṉ.

20 Us pír mard ne kahá, Terí salámatí ho[l]; jo kuchh terá ḳharch ho, sab mujh par rakh; par ráste meṉ mat shab-básh ho[m].

21 Wuh use apne ghar le gayá[n], aur us ke gadhoṉ ko chára diyá; unhoṉ ne apne páṉw dhoe[o], aur kháyá piyá.

22 ¶ Aur jab we ḳhushwaqt húe, to dekho, ki us shahr ke logoṉ ne[p], jo Baní Bali'ál the[q], us ghar ko gher liyá, aur darwáze ko píṭá, aur us búṛhe sáhib i ḳháne ko kahá, Us shaḳhs ko, jo tere ghar meṉ áyá hai báhar lá, táki ham us ke sáth fi'al kareṉ[r].

23 Wuh búṛhá sáhib i ḳhána un pás báhar niklá[s], aur unheṉ kahá, Mere bháío, aisí badfi'alí mat kíjiye; ki yih shaḳhs mere ghar meṉ áyá hai, so jahálat ká kám[t] mat kíjiye.

24 Dekho, apní kuṉwárí beṭí aur us kí sahelí ko maiṉ abhí báhar le átá húṉ[u]: áp unheṉ be-hurmat kíjiye[x], aur shauq se man-mántá un se apná kám kíjiye; par is shaḳhs se aisí bewúqúfí na kíjiye.

25 Par we log us kí bát na mánte the. So us ne us kí sahelí ko pakṛá, aur un pás báhar le áyá. Unhoṉ ne us se tamám rát badzátí karte karte subh kar dí, aur jab din chaṛhne lagá, to use chhoṛ gae.

26 Wuh 'aurat pau phaṭte húe áí, aur us mard ke ghar ke darwáze par, jaháṉ us ká ḳháwind thá, gir paṛí, yaháṉ tak ki roshní húí.

27 Aur us ká ḳháwind subh ko uṭhá, to us ne ghar ke darwáze kholo, aur báhar niklá, ki rawána ho: aur dekho, wuh 'aurat ghar ke darwáze par paṛí thí; aur us ke háth ástáne par phaile húe the.

28 Us ne use kahá, Uṭh, á chale chaleṉ; par kuchh jawáb na páyá[y]. Tab us shaḳhs ne use apne gadhe par dhar liyá, aur apne makán ko rawána húá.

29 ¶ Us ne ghar pahunchke chhurí lí, aur apní sahelí ko leke haḍḍíoṉ samet us ke bárah ṭukṛe káṭe[z], aur baní Isráel kí sárí haddoṉ meṉ bhej díe.

30 Aur aisá húá, ki jis kisí ne yih dekhá, wuh bolá, ki Jis din se baní Isráel Misr se chaṛhe áj ke din tak aisá na dekhá, na suná thá; andesha karo, aur mashwarat karo, aur bolo[a].

l Paid. 43. 23. Qáz. 6. 23.
m Paid. 19. 2.
n Paid. 24. 32. aur 43. 24.
o Paid 18. 4. Yúh. 13. 5.
p Paid. 19. 4. Qáz. 20. 5. Hús. 9. 9. aur 10. 9.
q Ist. 13. 13.
r Paid. 19. 5. Rúm. 1. 26, 27.
s Paid. 19. 6, 7.
t 2 Sam. 13. 12.
u Paid. 19. 8.
x Paid. 34. 2. Ist. 21. 14.
y Qáz. 20. 5.
z Qáz. 20. 6. Dekho 1 Sam. 11. 7.
a Qáz. 20. 7. Ams. 13. 10.

XX BÁB.

1 Baní Isráel jam'a hote aur wuh Láwí sab ke sámhne us andher ká jo us par húá thá, bayán kartá. 8 Is par jamá'at hukm kartá. 12 Binyamíní buláye jate, par mánte nahíṉ, balki laṛái par musta'idd hojáte. 18 Do laráíoṉ meṉ Baní Isráel meṉ se chális hazár qatl hote. 26 Áḳhir ko we kamínwále biṭhláke sab Binyamíníoṉ ko, chha sau mard ko chhoṛ, márḍálte.

TAB sáre baní Isráel nikle[a], aur sab ke sab, Dán se leke Biarsab'a tak[b], aur zamín i Jili'ád tak, ek dil hoke ḲHUDÁWAND ke huzúr Misfáh meṉ[c] jam'a húe.

2 Aur baní Isráel ke firqoṉ ke sarguroh, jo Ḳhudá ke logoṉ ke majma' meṉ házir húe, chár lákh jawán talwáreṉ khíṉche húe[d] the.

3 Aur baní Binyamín ne suná, ki baní Isráel Misfáh meṉ jam'a húe. Aur baní Isráel ne kahá, Bayán kar, ki yih fasád kyúṉkar húá?

4 Maqtúl 'aurat ke Láwí shauhar ne jawáb diyá, aur bayán kiyá, ki Maiṉ apní sahelí samet Jibi'ah meṉ[e], jo Binyamín ká qarya hai, utrá thá.

5 Waháṉ Jibi'ah ke log mujh par chaṛh áe, aur rát ko ghar ke girdágird merí ghát meṉ baiṭhe[f], aur cháhá, ki mujhe már leṉ; aur unhoṉ ne merí sahelí ko aisá behurmat kiyá, ki wuh mar gaí[g].

6 So maiṉ ne apní sahelí ko leke ṭukṛe ṭukṛe kiyá, aur un ṭukṛoṉ ko tumhárí sárí mamlukat meṉ bhejá[h]; kyúṉki baní Isráel meṉ unhoṉ ne buráí aur ahmaqí kí[i].

7 Dekho, tum sab baní Isráel ho; ab tum yahíṉ apne liye bát aur mashwarat karo[k].

8 ¶ Tab sab ke sab bi-l-ittifáq uṭhe, aur bole, ki Ham meṉ se koí apne ḳhaime meṉ na jáegá, aur ham meṉ se koí apne ghar kí taraf rukh na karegá.

9 Ab wuh, jo ham Jibi'ah se qur'a ḍálke kiyá cháhte haiṉ, yih hai:

10 Ki ham baní Isráel ke har firqe meṉ se sau píchhe das, aur hazár píchhe sau, aur das hazár píchhe ek hazár mard leṉge, táki logoṉ ke liye galla leweṉ, aur

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

a Ist. 13. 12. Yash. 22 12. Qáz 21. 5. 1 Sam. 11. 7.
b Qáz. 18. 29. 1 Sam. 3. 20. 2 Sam. 3. 10 aur 24. 2
c Qáz. 10. 17 aur 11. 11 1 Sam. 7. 5 aur 10. 17.
d Qáz. 8. 10.
e Qáz. 19. 15.
f Qáz. 19. 22.
g Qáz. 19 25, 26.
h Qáz. 19 29.
i Yash. 7 15.
k Qáz. 19 30.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

táki jis waqt ki Binyamín ke Jibi'ah men áwen, to us sárí ahmaqí kí tarah, jo unhon ne Isráel men kí, un se karen.

11 So sáre baní Isráel jam'a húe, aur ek dil hoke us shahr par charh áe.

12 ¶ Aur baní Isráel ke firqon ne Binyamín ke sáre firqe men log bheje, aur yún kahá, ki Yih kyá sharárat hai, jo tumháre darmiyán húí[l].

13 Ab Baní Bali'ál ko[m], jo Jibi'ah men hain, hamáre hawále karo, ki ham unhen qatl karen, aur baní Isráel men se sharr ko met dálen[n]. Lekin baní Binyamín ne apne bháíon baní Isráel ká kahá na máná:

14 Balki baní Binyamín shahron men se Jibi'ah men jam'a húe, táki baní Isráel se qitál karen.

15 Aur baní Binyamín, jo shahron men se us waqt jam'a húe, shumár men chhabbís hazár shamsherzan jawán the, siwá un ke jo Jibi'ah ke báshinde the, aur we sát sau intikhábí jawán the.

16 Un sab logon men se sát sau jawán báen-hathe the[o], jin men har ek patthar se bál par be-khatá nishán mártá thá.

17 Aur baní Isráel, jo Binyamín ke muqábil húe, chár lákh jangi shamsherzan jawán the.

18 ¶ We Khudá ke ghar ko[p] charh gae, aur Khudá se mashwarat cháhí[q], aur kahá, ki Ham men se kaun sá pahle baní Binyamín se jáke qitál kare? KHUDÁWAND ne farmáyá, Pahle Yahúdáh.

19 So baní Isráel subh sawere uthe, aur Jibi'ah ke barábar khaima khará kiyá.

20 Aur baní Isráel baní Binyamín se qitál karne lage, aur baní Isráel Jibi'ah men un ke muqábil saff bándhke khare húe.

21 Tab baní Binyamín ne Jibi'ah se nikalke[r] us din báís hazár baní Isráel ko qatl karke khák men milá diyá.

22 Par baní Isráel ne diláwarí kí, aur dúsre din usí maqám par, jahán pahle din saff bándhí thí, phir saff bándhí.

23 Lekin baní Isráel charhke shám tak KHUDÁWAND ke áge roe[s], aur KHUDÁWAND se saláh púchhí, ki Ham apne bháí Binyamín ke beton se kyá qitál ke liye phir muqábil charhen, yá nahín? KHUDÁWAND ne farmáyá, Un ke muqábil charho.

24 So baní Isráel dúsre din baní Binyamín ke muqábil áe.

25 Aur us dúsre din baní Binyamín ne Jibi'ah se nikalke[t] baní Isráel ke athárah hazár ádmí márke zamín par dál díe; ye sab shamsherzan ádmí the.

26 ¶ Tab to sáre baní Isráel aur sáre log Khudá ke ghar men áe, aur roe[u], aur wahán KHUDÁWAND ke huzúr baithe; aur us din sab ne shám tak roza rakhá, aur charháwe aur salámí KHUDÁWAND ke áge guzrání.

27 Aur KHUDÁWAND se chárajoí kí; kyúnki Khudá ke 'ahdnáme ká sandúq un dinon men wahín thá[x].

28 Aur Hárún ke bete Ili'azar ká betá Fínihás[y] un dinon men us ke áge khará rahtá thá[z]. Tab baní Isráel ne suwál kiyá, ki Ham apne bháí Binyamín se phir qitál karen, yá dastbardár howen? KHUDÁWAND ne farmáyá, Jáo, ki main kal un ko tumháre háth men kar dúngá.

29 So baní Isráel ne Jibi'ah ke girdágird kamínwálon ko bithláyá[a].

30 Aur baní Isráel tísre din baní Binyamín ke muqábil charh gae, aur áge ke muwáfiq phir saff bándhí.

31 Aur baní Binyamín ne un ká sámhná kiyá, aur shahr par se márná shurú' kiyá, aur áge kí tarah doráhe men, jis kí* ek ráh Baitel ko játí thí aur dúsrí Jibi'ah ko, tís ádmí ke qaríb qatl kíe.

32 Aur baní Isráel ne kahá, ki We áge kí tarah ham se maglúb húe. Aur baní Isráel ne kahá, Ao bhágen, aur unhen shahr se un ráhon men nikál láen.

33 Tab sáre baní Isráel us maqám se uth khare húe, aur us jagah, jis ká nám Ba'al-Tamar hai, saffen bándhín. Us waqt we Isráelí, jo kamín men baithe the, apne makánon se Jibi'ah ke gáron se hamla karte húe nikle.

34 Aur das hazár jawán sáre Isráel men intikhábí ek taraf se Jibi'ah par áe, aur sakht qitál húá: par unhon ne na jáná, ki un par balá názil hotí hai[b].

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

l Ist. 13. 14. Yash. 22. 13, 16.
m Ist. 13. 13. Qáz. 19. 22.
n Ist. 17. 12.
o Qáz. 3. 15. 1 Taw. 12. 2.
p 31, 26 áyaten.
q Gin. 27. 21. Qáz. 1. 1.
r Paid. 49. 27.
s 26, 27 áyaten.
t 21 áyat.
u 18 áyat.
x Yash. 18. 1. 1 Sam. 4. 3, 4.
y Yash. 24. 33.
z Ist. 10. 8. aur 18. 5.
a Yún Yash. 8. 4.
b Yash. 8. 14. Yas. 47. 11.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

35 Tab KHUDÁWAND ne baní Binyamín ko baní Isráel ke áge márá, aur baní Isráel ne us din pachís hazár ek sau baní Binyamín qatl kíe; ye sab shamsherzan mard the.

36 Aur baní Binyamín ne dekhá, ki we maglúb húe. Aur baní Isráel Binyamín ko nikál láe, is liye ki we un kamínwálon ke i'timád par the[c], jinhen unhon ne Jibi'ah ke ás pás biṭháyá thá.

37 Tab kamínwálon ne chálákí kí[d], aur Jibi'ah par jhapṭe aur phail gae, aur sáre shahr ko tah i teg kiyá.

38 Baní Isráel men aur un kamínwálon men yih nishán muqarrar húá thá, ki shahr se shu'ale nikalte húe aur dhuwán uṭhte húe laṛáí par chaṛhen.

39 Aur jab baní Isráel laṛne men tarah dete gae, to baní Binyamín ne un men ke qaríb tís ádmí ke máre; kyúnki unhon ne kahá, ki We áge kí tarah ham se dab nikle.

40 Par jis waqt shu'ale dhuwen ke sáth shahr se uṭhe, to baní Binyamín ne pusht par nigáh kí[e], aur dekhá, ki shahr se ásmán tak shu'ale uṭhe.

41 Aur us waqt baní Isráel phire: tab baní Binyamín ghabráe, ki unhon ne dekhá, ki balá názil húí.

42 So unhon ne baní Isráel ke sámhne se bhágke bayábán kí ráh lí; par laṛáí un par á paṛí, aur shahrwálon ne unhen bích men faná kar diyá.

43 Yún unhon ne baní Binyamín ko gherá aur shikár kiyá, aur Jibi'ah ke muqábil mashriq kí samt ásání se márá.

44 Aur aṭhárah hazár baní Binyamín gir gae: ye sab bahádur mard the.

45 So we phire aur Rimmon[f] kí paháṛí kí taraf bayábán men bhág gae, aur baní Isráel ne ragedte ragedte pánch hazár aur máre, aur Jid'úm tak unhen khúb ragedá, aur do hazár aur máre.

46 So sab baní Binyamín, jo us din gir gae, pachís hazár shamsherzan the; aur ye sab ke sab bahádur the.

47 Par chha sau ádmí bayábán kí taraf phirke bhág gae, aur Rimmon men ghuse[g], aur chár mahíne tak paháṛí men rahe.

48 Tab baní Isráel phire, aur har ek bastí men ghuske baní Binyamín ko, aur haiwánát ko, aur un sab ko jo un ke háth chaṛhe, qatl kiyá; aur jis shahr men gae, use phúnk diyá.

XXI BÁB.

1 Baní Binyamín ká tabáh hál dekhke, báqí firqon ke log rote. 8 Jili'ád ke Yabís ko haram kar dete, par chár sau kunwáríán zinda chhoṛte ki Binyamínion kí jorúán hon. 16 Báqion ko saláh dete, ki un laṛkion men se jo Sailá men 'id karne áwen, jitní darkár hon, pakaṛke lejáwen.

AUR baní Isráel ne Misfáh men qasam kháí thí[a], ki Ham men se koí apní beṭí ko baní Binyamín men se kisí ko jorú na kar degá.

2 Ba'd us ke ye log Khudá ke ghar men áe[b], aur shám tak wahán Khudá ke áge rahe, aur chilláe, aur zár zár roe.

3 Aur bole, Ai KHUDÁWAND, Isráel ke Khudá, baní Isráel par yih kyá hádisa paṛá, ki baní Isráel men se áj ke din ek sibt kam ho gayá?

4 Aur subh ko dúsre din sawere uṭhke un logon ne us jagah ek mazbah bináa kiyá, aur chaṛháwá aur salámí guzrání[c].

5 Aur baní Isráel ne kahá, ki Jamá'at men baní Isráel ke sáre sibton men se KHUDÁWAND ke sáth kaun kaun nahín chaṛhá? kyúnki unhon ne sakht qasam kháí thí, ki Wuh, jo KHUDÁWAND ke huzúr Misfáh men házir na hogá, qatl kiyá jáegá[d].

6 So baní Isráel apne bháí Binyamín kí bábat pachhtáe aur bole, ki Áj ke din baní Isráel ká ek sibt kaṭ gayá.

7 Aur we, jo báqí rahe hain, ham unhen jorúán kahán se den? ki ham ne to KHUDÁWAND kí qasam kháí hai, ki Ham apní beṭíán jorú karne ko un ko nahín denge.

8 ¶ Tab unhon ne kahá, ki Baní Isráel men se kaun sá sibt hai, jo Misfáh men KHUDÁWAND ke huzúr nahín chaṛhá? Aur dekho, ki Yabísíon men se[e], jo Jili'ád men the, koí wahán házir na thá.

9 Kyúnki unhon ne logon ká shumár kiyá, aur Jili'ád ke Yabísíon men se kisí ko na páyá.

c Yash. 8. 15.
d Yash. 8. 19.
e Yash. 8. 20.
f Yash. 15. 32.
g Qáz. 21. 13.
a Qáz. 20. 1.
b Qáz. 20. 18, 26.
c 2 Sam. 24. 25.
d Qáz. 5. 23.
e 1 Sam. 11. 1 aur 31. 11.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

10 Tab unhoṉ ne bárah hazár mard i bahádur rawána kíe, aur unheṉ hukm kiyá, ki Jilí'ád ke Yabísíoṉ ko jáke zan aur bachche samet qatl karo[f].

11 Par itná kíjiyo, ki sáre mardoṉ, aur 'auratoṉ ko jo mard se hambistar húí hoṉ, haram kar dená[g].

12 So unhoṉ ne Jilí'ád ke Yabísíoṉ meṉ chár sau kuṉwárí 'auraten páíṉ, jin meṉ se koí mard se hambistar na húí thí; aur we unheṉ sarzamín i Kan'án meṉ Sailá ke bích[h] lashkar meṉ le áe.

13 Tab sárí jamá'at ne baní Binyamín ko, jo Rimmon kí pahárí meṉ the[i], kahlá bhejá, ki Ham ne tumheṉ amán dí.

14 So us waqt baní Binyamín phir áe; aur unhoṉ ne un 'auratoṉ ko, jo Jilí'ád ke Yabísíoṉ meṉ se jítí bachí thíṉ, unheṉ diyáṉ; par we un ke liye bas na húíṉ.

15 Aur log baní Binyamín ke liye bahut pachhtáe[k], is liye ki KHUDAWAND ne baní Isráel ke sibtoṉ meṉ rakhna dálá.

16 ¶ Tab jamá'at ke buzurg bole, ki Un ke liye jo bach rahe haiṉ, jorúoṉ kí kyá fikr kareṉ, ki baní Binyamín kí sárí 'auraten márí gaíṉ?

17 Tab unhoṉ ne kahá, ki Baní Binyamín meṉ se jo bach rahe haiṉ, zarúr hai, ki un kí nasl chale, ki baní Isráel ká ek sibt faná na ho jáe.

18 Ham to apní beṭíáṉ unheṉ de nahíṉ sakte: kyúṉki baní Isráel ne qasam kháí hai[l], ki Wuh, jo baní Binyamín ko apní beṭí de, so mal'ún hai.

19 Tab unhoṉ ne kahá, Dekho, Sailá ke log us maqám par, jo Baitel kí samt i shimál ko, aur us sháhráh kí samt i sharqí ko, jo Baitel se Sikm ko Labúnah kí janúbí samt hoke játí hai, wáqi' hai, sál ba sál KHUDAWAND kí 'íd karte haiṉ.

20 Aur baní Binyamín ho hukm kiyá, ki Jáo, aur angúrí bágoṉ meṉ ghát meṉ lago,

21 Aur jab dekho, ki Sailá meṉ kí beṭíáṉ table aur daf leke náchtí húí[m] niklíṉ, tab tum angúrí bágoṉ meṉ se nikalke Sailá kí beṭíoṉ meṉ se ek ek jorú le lo, aur Binyamín ke mulk ko líe chale jáo.

22 Aur jab un ke báp yá bháí ham pás áke faryád kareṉ to ham unheṉ kah deṉge, ki Un par mihrbání kíjiye; kyúṉki we qitál karke to tum se le nahíṉ gae; aur tum ne unheṉ áp se na díṉ, so is waqt gunáh tumhárá hogá.

23 Ġaraz, baní Binyamín ne aise hí kiyá, aur apne 'adad ke muwáfiq un meṉ se, jo náchtí niklí thíṉ, ek ek jorú le lí; aur unheṉ líe húe apní mírás ko phire, aur apne shahroṉ kí marammat kí[n], aur base.

24 Aur baní Isráel wahán se usí waqt rawána húe, aur har ek apne firqe meṉ aur gharáne meṉ apní mírás par gayá.

25 Aur un dinoṉ meṉ baní Isráel ká koí bádsháh na thá[o]; har ek shakhs, jo kuchh use bhalá lagtá thá, kartá thá[p].

f 5 áyat. aur Qáz. 5. 23. 1 Sam 11. 7.
g Gin. 31. 17.
h Yash. 18. 1.
i Qáz. 20. 47.
k 6 áyat.
l 1 áyat. Qáz. 11. 35.
m Dekho Khur. 15. 20. Qáz. 11. 34. 1 Sam. 18. 6. Yar. 31. 13.
n Dekho Qáz. 20. 48.
o Qáz. 17. 6. aur 18. 1. aur 19. 1.
p Ist. 12. 8. Qáz. 17. 6.

RU'T KI' KITA'B.

I BAB.

1 Ilimalik kál ke sabab Moáb meṉ panáh letá, aur wahaṉ marjátá. 4 Mahlún o Kilyún, us ke beṭe, Moábí laṛkioṉ se byáh karte: we bhí marjáte. 6 Na'úmí Kan'án ko lauṭne cháhtí; 8 aur apní donoṉ bahúoṉ ko tákíd kartí ki we apne apne maike ko jáweṉ. 14 'Urfah mán letí, par Rút sáth jáne ko munsir kartí. 19 We donoṉ Baitlaham meṉ salámat pahunchtíṉ jahán sab jánpahchán un kí khátir kartí.

1322 ke qaríb.

AB qázíoṉ kí riyásat ke waqt[a] meṉ aisá húá ki us sarzamín meṉ kál paṛá[b]. aur Yahúdáh ke Baitlaham se[c] ek shakhs apní jorú aur do beṭoṉ samet niklá, ki Moáb ke mulk meṉ já base.

2 Us ká nám Ilimalik, aur us kí jorú ká nám Na'úmí thá, aur us ke do beṭe, ek ká nám Mahlún,

a Qáz. 2. 16.
b Dekho Paid. 12. 10. aur 26. 1. 2 Sal. 8. 1.
c Qáz. 17. 8.

Peshtar MASÍH se, 1322 ke qaríb.

aur dúsre ká Kilyún thá; ye Yahúdáh ke Baitlaham ke Ifrátí[d] the. So we Moáb men áe, aur wahán base[e].

3 Wahán pahunchke Na'úmí ká shauhar Ilimalik mar gayá, aur wuh aur us ke donon beṭe báqí rahe.

4 Un donon ne Moáb men do Moábí jorúán kín; ek ká nám 'Urfah aur dúsrí ká Rút thá; aur we das baras tak wahán rahe.

5 Ba'd us ke Mahlún aur Kilyún donon mar gae; so wuh 'aurat apne do beṭon se aur apne ḳháwind se tanhá rahí.

1312 ke qaríb.

6 ¶ Tab wuh uṭhí, aur apní donon bahúon samet Moáb kí sarzamín se phirí; is liye ki us ne Moáb men ḳhabar suní, ki Ḳhudáwand ne apne logon par mihrbání kí[f], ki unhen rizq diyá[g].

7 So wuh apne maskan se donon bahúon samet chal niklí, aur safar kí, ki Yahúdáh kí sarzamín ko jáe.

8 Aur Na'úmí ne apní donon bahúon se kahá, Tum donon apne apne maike ko jáo[h]. Jaise tum ne mere donon marhúmon se[i] aur mujh se mihrbání kí, waise hí Ḳhudáwand tum se mihrbání kare[k].

9 Ḳhudá aisá hí kare, ki har ek tum men se apne ḳháwind ke ghar men árám páwe[l]. Tab us ne unhen chúmá; aur unhon ne milke áwáz i buland kí aur roín.

10 Phir un donon ne use kahá, So nahín, balki ham tere sáth tere logon men jáenge.

11 Aur Na'úmí bolí, Merí beṭío, ghar ko phir jáo: mere sáth káhe ko átí ho? Kyá main phir beṭe janúngí, jo tumháre ḳhasam honge[m]?

12 Merí beṭío, ghar ko jáo; kyúnki main buṛhiyá hún aur ḳhasam karne kí gaun nahín. Bilfarz mujhe gumán hai, ki agar áj kí rát men ḳhasamwálí hotí, to main laṛke jantí:

13 So kyá tum jab tak ki we baṛe hote, un ke liye intizár kartín, aur un ke intizár men ḳhasam na kartín? Nahín, merí beṭío; main tumháre liye ziyáda dilgír hún; kyúnki Ḳhudáwand ne apná háth mujh par uṭháyá[n].

14 Tab unhon ne phir áwáz i buland kí aur roín. Aur 'Urfah ne apní sás kí machchíán lín, aur chalí gaí; par Rút apní sás se lipṭí[o].

15 Us kí sás bolí, ki Dekh, tere ḳháwind ke bháí kí jorú apne kunbe aur apne iláh[p] pás phir gaí: tú bhí apne ḳháwind ke bháí kí jorú ke píchhe chalí já[q].

16 Rút bolí, ‖Mujh se 'ájizí mat kar, ki main tujhe chhoṛún, aur tere píchhe na chalún[r]; jahán tú jáegí main jáúngí, aur jahán tú rahegí main rahúngí; tere log mere log, aur terá Ḳhudá merá Ḳhudá[s]:

17 Jahán tú maregí, wahán hí main marúngí; aur jahán tú gaṛegí, wahán hí main gaṛúngí: Ḳhudáwand mujh se aisá hí aur us se ziyáda kare[t] ki main tujh se mar-hí-ke judá hoún.

18 Jab us kí sás ne dekhá ki wuh us kí hamráhí par bajidd hai[u], tab wuh kahne se báz rahí.

19 ¶ So we donon rawána húín, yahán tak ki Baitlaham men áín. Jab we Baitlaham men dáḳhil húín, to sáre shahr men dhúm machí[x], aur we bole, ki Yih Na'úmí hai[y]?

20 Us ne unhen kahá, Mujh ko ‖Na'úmí mat kaho, balki ‖Marrah kaho; is liye ki Qádir ne mujh se niháyat talḳhí kí.

21 Main bharí púrí gaí, aur Ḳhudáwand mujh ko ḳhálí pher láyá[z]: pas, tum mujhe Na'úmí kyún kahtí ho. hálánki Ḳhudáwand ne mujhe gam pahuncháyá, aur Qádir ne mujh ko burá kiyá?

22 Ġaraz, Na'úmí aur us kí bahú Moábí Rút donon Moáb ke mulk se yahán pahunchín; aur jau káṭne ke mausim men[a] Baitlaham men dáḳhil húín.

II BÁB.

1 Rút Bo'az ke kheton men ḳhoshachíní kartí. 4 Bo'az us ká hál daryáft karke, 8 us par baṛí mihrbání kartá. 18 Chunne se jo hásil húá Na'úmí ke pás lejátí.

NA'UMI' ke ḳhasam ká ek rishtadár[a] thá, Ilimalik ke gharáne men, máldár aur mu'azzaz, jis ká nám Bo'az[b] thá.

2 So Moábí Rút ne Na'úmí se kahá, Mujhe rukhsat díjiye, to main kheton men jáún, aur jo koí mihrbání kí nazar mujh par kare,

Peshtar MASÍH se, 1312 ke qaríb.

[d] Dekho Paid. 35. 19.
[e] Qáz. 3. 30.
[f] Ḳhur. 4. 31. Lúq. 1. 68
[g] Zab. 132. 15. Mat. 6. 11.
[h] Dekho Yash. 24 15.
[i] 5 áyat. Rút 2. 20.
[k] 2 Tim. 1. 16, 17, 18.
[l] Rút 3. 1.
[m] Paid. 38 11. Ist. 25. 5.
[n] Qáz. 2. 15. Aiy. 19. 21. Zab. 32. 4. aur 39. 2. aur 39. 9, 10.
[o] Ams. 17. 17. aur 18. 24.
[p] Qáz. 11. 24
[q] Dekho Yash. 24 15, 19. 2 Sal. 4. 2. Lúq. 24. 28
‖ Yá, Merí mukhálifat mat kar.
[r] 2 Sal. 2. 2, 4, 6.
[s] Rút 2. 11, 12.
[t] 1 Sam. 3. 17. aur 25. 22. 2 Sam. 19. 13. 2 Sal. 6. 31
[u] A'am. 21. 14.
[x] Mat. 21. 10
[y] Dekho Yas. 23. 7. Nau. 2. 15.
‖ Ya'ne, Merí kháwan.
‖ Ya'ne, Talḳh.
[z] Aiy. 1. 21.
[a] Ḳhur 9. 31, 32 Rút 2. 23 2 Sam. 21. 9
[a] Rút 3. 2, 12.
[b] Rút 4. 21

Peshtar MASÍH se, 1312 ke qaríb.

us ke khet se dáne chun láúṉ[c]. Wuh bolí, Já, merí beṭí.

3 So wuh gaí, aur ek khet ke káṭnewáloṉ ke píchhe dáne chunne lagí. Ittifáqát se yih khet Ilimalik ke rishtadár Bo'az ká thá.

4 ¶ Aur dekho, ki Bo'az Baitlaham se pahunchá, aur káṭnewáloṉ se bolá, ḲHUDÁWAND tumháre sáth[d]. We jawáb meṉ bole, ḲHUDÁWAND tujhe barakat de.

5 Phir Bo'az ne apne chákar se, jo káṭnewáloṉ par mu'aiyan thá, púchhá, ki Yih kis kí chhokrí hai?

6 Chákar ne, jo káṭnewáloṉ par mu'aiyan thá, jawáb diyá, ki Yih Moábí chhokrí hai, jo Moáb se Na'úmí ke sáth áí[e]:

7 Aur wuh bolí, Mihrbání karke mujh ko chunne díjiye, aur káṭnewáloṉ ke píchhe púlíoṉ ke bích meṉ jam'a karne díjiye. So yih subh se áke ab tak, jo ghar meṉ kuchh thoṛá árám le, yahíṉ házir hai.

8 Bo'az ne Rút ko kahá, Merí beṭí, kyá tú merí na sunegí, ki tú dúsre khet meṉ dáne chunne ko na jáe, aur yaháṉ se na guzre, balki isí tarah merí chhokríoṉ ke sáth sáth rahe:

9 Khet meṉ káṭnewáloṉ par nigáh rakh, aur un ke píchhe píchhe chalí já: kyá maiṉ ne apne chákaroṉ ko hukm nahíṉ kiyá, ki tujhe koí na chhúe? aur jab tú piyásí ho, to ṭhiliyoṉ pás já, aur pání, jo mere chákaroṉ ne bhará hai, pí.

10 Tab wuh muṉh ke bhal jhukí[f], aur zamín par sijda kiyá, aur use kahá, Kyá bá'is hai, ki tere rahm kí ánkh mujh par paṛtí hai, aur tú merí ḳhabar letá hai, hálánki maiṉ ajnabí 'aurat huṉ?

11 Bo'az ne jawáb diyá, aur use kahá, ki Maiṉ ne sab kuchh suná hai, jo tú ne apne ḳháwind ke marne ke ba'd apní sás ke sáth kiyá[g], aur apne báp ko aur apní má ko aur apne watan ko chhoṛá, aur in logoṉ meṉ, jinhoṉ tú kal aur us se pahle bhí na jántí thí, áí.

12 ḲHUDÁWAND tujhe jazá e ḳhair de[h], aur tú ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá se, jis ke paroṉ tale bharosá karke áí[i], ni'am ul badal páe.

13 Tab wuh bolí, Ai mere málik, tú ne mujhe dilásá diyá, aur bátoṉ meṉ apní lauṇḍí kí dildárí kí, agarchi maiṉ terí lauṇḍíoṉ meṉ se ek ke barábar nahíṉ[k].

14 Phir Bo'az ne use kahá, Ki kháne ke waqt tú yaháṉ á aur roṭí khá, aur sirke meṉ bhigoke nawála uṭhá. Tab wuh káṭnewáloṉ ke sáth rahí, aur us ne us ke liye bhúná anáj jháṛá; so us ne kháyá aur ser húí, aur kuchh bach rahá.

15 Aur jab wuh dáne chunne uṭhí, to Bo'az ne apne chákaroṉ ko kahá, ki Use púlíoṉ ke bích meṉ bhí chunne do, aur use sharminda mat karo.

16 Aur us ke liye muṭhoṉ se girá do, aur chhoṛ do, ki wuh chune, aur use koí man'a na kare.

17 So wuh shám tak chuntí rahí, aur jo kuchh us ne chuná thá, use jháṛá; so wuh ek aifah jau húá.

18 ¶ So wuh use uṭháke shahr ko gaí, aur jo kuchh us ne chuná thá, so us kí sás ne dekhá; aur us ne jo kuchh rakh chhoṛá thá nikálke apní sás ko diyá.

19 Phir us kí sás ne us se púchhá, ki Tú ne áj kaháṉ dáne chune, aur kaháṉ mashaqqat khíṉchí? Mubárak ho wuh, jis ne terí ḳhabar lí[l]. Tab us ne apní sás ko ḳhabar dí, ki Maiṉ ne aise shaḳhs ke khet meṉ mihnat kí, aur us shaḳhs ká nám, jis ke sáth áj maiṉ ne mihnat kí, Bo'az hai.

20 Na'úmí ne apní bahú se kahá, Wuh ḲHUDÁWAND se barakat páe[m], ki jis ne zindoṉ aur murdoṉ se apní mihrbání báz na rakhí[n]. Aur Na'úmí ne use kahá, ki Yih shaḳhs hamárá qarábatí hai, un meṉ se, jo hamáre liye nasl járí rakheṉ[o].

21 Moábí Rút bolí, Us ne mujhe yih bhí kahá, ki Jab tak mere káṭne ká mausim rahe, tú mere chákaroṉ pás hamesha sáth sáth rahá kar.

22 Na'úmí ne apní bahú se kahá, Merí beṭí, bihtar hai ki tú us kí chhokríoṉ ke sáth hamesha jáyá kare, aur we tujhe dúsre khet par na páweṉ.

23 So wuh Bo'az kí lauṇḍíoṉ ke sáth, jab tak jau aur gehúṉ káṭne ká mausim rahá, dáne chunne jáyá kí, aur apní sás ke sáth rahí.

[c] Abb. 19. 9. Ist. 24. 19.
[d] Zab. 129. 7, 8. Lúq. 1. 28. 2 Tas. 3. 16.
[e] Rút 1. 22.
[f] 1 Sam. 25. 23.
[g] Rút 1. 14, 16, 17.
[h] 1 Sam. 24. 19.
[i] Rút 1. 16. Zab. 17. 8. aur 36. 7. aur 57. 1. aur 63. 7.
[k] 1 Sam. 25. 41.
[l] 10 áyat. Zab. 41. 1.
[m] Rút 3. 10. 2 Sam. 2. 5. Aiy. 29. 13.
[n] Ams. 17. 17.
[o] Rút 3. 9. aur 4. 6.

Peshtar MASÍH se, 1312 ke qaríb.

III BAB.

1 Na'úmí ke sikháne se, 5 Rút Bo'az ke páoṉ pás rát ko leṭ játi. 8 Bo'az mánletá ki qarábatí ká farz mujh par hai. 14 Us ko jau ke chha paimáne deke rawána kartá.

PHIR us kí sás Na'úmí ne use kahá, Merí beṭí, kyá maiṉ terá chain[a] na cháhúṉ[b], jis meṉ terí bhaláí ho? 2 Kyá Bo'az hamárá rishtadár nahíṉ, jis kí launḍíoṉ ke sáth tú thí[c]? Dekh, wuh áj rát khalíhán meṉ jau phaṭaktá hai. 3 So tú nahá dho, aur 'atr lagá[d], aur poshák pahin, aur khalíhán ko utar já; aur jab tak wuh khá pí na chuke, tab tak us mard ko dikháí mat de. 4 Jab wuh sone ko jáe, to us kí ḳhwábgáh ko, jaháṉ wuh sone jáegá, dekh; tab tú andar já, aur us ke páṉw khol, aur wahíṉ paṛ rah; aur wuh sab, jo tere liye munásib hai, tujh se kahegá. 5 Us ne apní sás se kahá, Sab, jo kuchh tú ne mujh se kahá, maiṉ karúṉgí.

6 ¶ Chunánchi wuh khalíhán ko utar gaí, aur us ne sab, jo kuchh ki us kí sás ne hukm kiyá thá, kiyá. 7 Aur jab Bo'az khá pí chuká, aur ḳhushwaqt húá[e], to ambár kí pichhárí ko jáke leṭá. Tab wuh dabe páoṉ áí, aur us ke páoṉ ko kholá, aur wahíṉ paṛ rahí.

8 ¶ Aur aisá húá, ki ádhí rát ko Bo'az kámpá, aur us ne apne páṉw sameṭe, aur kyá dekhtá hai? ki ek 'aurat us ke páoṉ pás sotí hai. 9 Tab us ne púchhá, Tú kaun hai? Wuh bolí, Maiṉ terí launḍí Rút: so tú apní launḍí par apní kamlí ko phailá[f]; kyúṉki tú hamárá nasl járí karnewálá hai[g]. 10 Wuh bolá, ḲHUDAWAND tujhe nekí de, merí beṭí[h]: ki tú ne pahlí bár se[i] ab-ke mujh par ziyáda mihrbání kí, ki tú ne jawán daulatmandoṉ aur miskínoṉ ká píchhá na kiyá. 11 Ab, ai merí beṭí, mat ḍar: sab, jo kuchh ki tú cháhtí hai, maiṉ tujh se karúṉgá: ki mere logoṉ ke sáre darwáze jánte haiṉ, ki tú 'afífa 'aurat hai[k]. 12 Aur yih sach hai, ki maiṉ terá nasl járí karnewálá húṉ[l]; lekin ek aur bhí hai, jo qarábat meṉ mujh se ziyáda nazdík hai[m]. 13 Is rát rah já, aur subh ko agar us ne qarábat ká haqq adá karná cháhá[n], to ḳhair; qarábat ká haqq adá kare; aur agar us ne tere sáth qarábat ká haqq adá karná na cháhá, to ḲHUDAWAND ḳí haiy kí qasam hai, maiṉ[o] qarábat ká haqq adá karúṉgá; subh tak paṛí rah.

14 ¶ So wuh subh tak us ke páoṉ pás paṛí rahí. Aur subh ko, aise sawere ki koí apne hamsáe se wáqif na húá, uṭh khaṛí húí. Tab us mard ne kahá, Záhir hone na páe[p], ki khalíhán meṉ koí 'aurat áí thí. 15 Phir us ne kahá, Apne úpar kí chádar phailá, aur pakṛe rah. Jab us ne phailáí, to us ne chha paimáne jau ke nápke us par rakh díe; so wuh shahr ko gaí. 16 Jab wuh apní sás pás áí, to us ne kahá, Merí beṭí, tú ne kyá kiyá? Us ne sab kuchh, jo us mard ne us se kiyá thá, bayán kiyá; 17 Aur kahá, Mujh ko us ne ye chha paimáne jau ke díe, aur mujhe kahá, Maiṉ nahíṉ cháhtá, ki tú apní sás pás ḳhálí háth jáe. 18 Tab us kí sás ne kahá, Sabr kar[q], merí beṭí, táki wuh bát, jo honhár hai, záhir ho; is liye ki wuh shaḳhs, jab tak is kám ko áj púrá na karegá, qarár na pakṛegá.

IV BAB.

1 Bo'az aqrab rishtadár ko buzurgoṉ ke sámhne házir kartá. 6 Wuh shaḳhs qarábat ká haqq Baní Isráel ke dastúr par adá karne se inkár kartá. 9 Bo'az mírás ko ḳharídtá. 11 Rút se byáh kartá. 13 Wuh 'Obed Dáúd ke dádá kí má hojátí. 18 Phárás ká nasl-náma.

TAB Bo'az darwáze par chaṛhá, aur wahán já baiṭhá; aur kyá dekhtá hai? ki wuh nasl járí karnewálá, jis ká zikr Bo'az ne kiyá thá[a], guzartá hai. So us ne kahá, Ai fuláne, á, yaháṉ ek kanáre baiṭheṉ. So wuh ek kanáre já baiṭhá. 2 Aur Bo'az ne shahr ke das buzurg[b] buláe, aur kahá, Yaháṉ baiṭho. So we baiṭhe. 3 Tab us ne us qarábatí ko kahá, Na'úmí, jo Moáb ke mulk se phir áí, yih ṭukṛá zamín ká bechtí hai, jo hamáre bháí Ilímalik ká mál thá.

a Rút 1. 9. b 1 Qur. 7. 36. 1 Tim. 5. 8. c Rút 2. 8. d 2 Sam. 14. 2. e Qáz. 19. 6, 9, 22. 2 Sam. 13. 28. Ast. 1. 10. f Hiz. 16. 8. g Rút 2. 20. aur 12 áyat. h Rút 2. 20. i Rút 1. 8. k Ams. 12. 4. l 9 áyat.

m Rút 4. 1. n Ist. 25. 5. Rút 4. 5. Mat. 22. 24. o Qáz. 8. 19. Yar. 4. 2. p Rúm. 12. 17. aur 14. 16. 1 Qur. 10. 32. 2 Qur. 8. 21. 1 Tas. 5. 22. q Zab. 37. 3, 5.

a Rút 3. 12. b 1 Sal. 21. 8. Ams. 31. 23.

Peshtar MASÍH se, 1312 ke qaríb.

4 So main ne cháhá, ki is tarah tujh se haqíqat bayán karún: ab tú in logon ke huzúr, jo baithe hain, aur merí guroh ke buzurgon ke áge[c], use mol le[d]. Aur tú agar qarábat ká haqq adá kartá hai, to adá kar; aur agar nahín to, mere áge iqrár kar, táki mujh ko ma'lúm ho; kyúnki tere siwá koí nahín adá kar saktá[e]; aur main tere ba'd hún. Wuh bolá, Main adá karúngá.

5 Tab Bo'az ne kahá, ki Jis din tú wuh zamín Na'úmí se aur Rút Moábí us murde kí jorú se mol le, to tujh par wájib hai, ki us murde ká nám us kí mírás par qáim kare[f].

6 ¶ Tab us rishtadár ne kahá, Main qarábat ká yih haqq adá nahín kar saktá[g], na ho ki main apní mírás kharáb karún; so jo merá haqq hai, tú hí le: mujhe us ke lene ká maqdúr nahín.

7 Aur Isráel men qarábat ke haqq adá karne aur badal karne men har bát ke sábit karne ke liye yih ma'múl thá[h], ki mard apní jútí utáre, aur apne yár ko de; yih 'amal Isráel men ba já e shahádat thá.

8 So us qarábatí ne Bo'az ko kahá, ki Tú áphí mol le; aur phir apná jútá utárá.

9 ¶ Aur Bo'az ne buzurgon aur sáre logon ko kahá, Tum áj gawáh ho, ki main ne Ilímalik aur Kilyún aur Mahlún ká sab kuchh Na'úmí ke háth se mol liyá.

10 Aur main ne Mahlún kí jorú Moábí Rút ko bhí kharídárí se apní jorú kiyá, táki us murde ke nám ko us kí mírás men qáim kare, aur us murde ká nám us ke bháíon aur us ke makán ke darwáze se gum na ho jáe[i]; tum áj ke din gawáh ho.

11 Tab sáre logon ne, jo darwáze par the, aur buzurgon ne kahá, ki Ham gawáh hain. KHUDAWAND us 'aurat ko[k], jo tere ghar men áí hai, Rakhil aur Liyáh ke mánind kare, jin donon ne Isráel ká ghar biná kiyá[l]. Tú Ifrátah[m] men ‖ námí ho, aur Baitlaham men terá nám báje;

12 Aur terá ghar us nasl se, jo KHUDAWAND tujhe is chhokrí se degá[n], Pháras ká sá ho, jise Tamar Yahúdáh ke liye janí[o].

13 ¶ Tab Bo'az ne Rút ko liyá, so wuh us kí jorú húí[p]. Aur jab us ne us se khalwat kí, to wuh KHUDAWAND ke fazl se hámila húí[q], aur betá janí.

14 Aur 'auraton ne Na'úmí ko kahá[r], KHUDAWAND mubárak hai, ki us ne tere nasl járí karnewále ko mauqúf na kiyá; so us ká nám Isráel men béjegá.

15 Aur wuh terí dobára hayát ká bá'is, aur terí pírí ká 'asá hogá: ki terí bahú, jo tujhe cháhtí hai, aur tere liye sát beton se bihtar hai[s], use janí.

16 Aur Na'úmí ne us larke ko liyá, aur apní god men rakhá, aur us kí pálnewálí húí.

17 Tab us ke paros kí 'auraten bolín[t], ki Na'úmí ke liye betá paidá húá. Aur unhon ne us ká nám 'Obed rakhá; wuh Yassí ká báp thá, aur Yassí Dáúd ká báp.

18 ¶ So Pháras ká naslnáma yih hai, ki Pháras se Hasrún[u] paidá húá;

19 Aur Hasrún se Rám paidá húá, aur Rám se 'Amínadáb paidá húá;

20 Aur 'Amínadáb se Nahsún[x] paidá húá; aur Nahsún se Salmún[y] paidá húá;

21 Aur Salmún se Bo'az paidá húá; aur Bo'az se 'Obed paidá húá;

22 Aur 'Obed se Yassí paidá húá; aur Yassí se Dáúd[z] paidá húá.

---

c Yar. 32. 7, 8.
d Paid. 23. 18.
e Ahb. 25. 25.
f Paid. 38. 8. Ist. 25. 5, 6. Rút 3. 13. Mat. 22. 24.
g Rút 3. 12, 13.
h Ist. 25. 7, 9.
i Ist. 25. 6.
k Zab. 127. 3. aur 128. 3.
l Ist. 25. 9.
m Paid. 35. 16, 19.
‖ Yá, *Tú daulat yá ikhtiyár pá.*
n Paid. 38. 29. 1 Taw. 2. 4. Mat. 1. 3.
o 1 Sam. 2. 20.
p Rút 3. 11.
q Paid. 29. 31. aur 33. 5.
r Lúq. 1. 58. Rúm. 12. 15.
s 1 Sam. 1. 8.
t Lúq. 1. 58, 59.
u 1 Taw. 2. 4, wag. Mat. 1. 3.
x Gin. 1. 7.
y Mat. 1. 4, wag.
z 1 Taw. 2. 15. Mat. 1. 6.

SAMUEL KÍ PAHLÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 1171 ke qaríb.

I BÁB.

1 Ek Láwí Ilqánah náme, apní do jorúán sáth leke, har sál Sailá men 'ibádat karne ko játá. 4 Us ne Hannah ko ziyáda piyár kiyá báwajúde ki wuh bánjh thí, aur Faninah is bá'is us ko nit chherti thí. 9 Hannah ázurda hokar du'á mángtí ki ek betá mujh ko mile. 12 'Alí pahle us se malámat kartá par ba'd us ke use barakat detá. 19 Hannah se Samúel paidá hotá, aur wuh ghar men rahtí, jab tak us ká dúdh chhuráyá na jáe. 24 Mannat ke mutábiq wuh apne bete ko Yahowáh ko guzrántá.

KOHISTÁN i Ifráím men Rámataim-Súfím ká ek shakhs thá, aur us ká nám Ilqánah[a] thá; wuh Yarúhám ká betá thá, jo Ilihú ká betá, jo Túhú ká betá, jo Zúf Ifrátí[b] ká betá thá:

2 Us kí do jorúán thín; ek ká nám Hannah thá, aur dúsrí ká Faninah: aur Faninah auládwálí thí, aur Hannah be-aulád thí.

3 Yih shakhs baras baras[c] apne shahr ko jáke Sailá men[d] Rabb ul afwáj ke áge sijda kartá, aur qurbání guzrántá thá[e]; aur 'Alí ke do bete Hufní aur Fínihás wahán Khudáwand ke káhin the.

4 ¶ Aur aisá thá, ki jis waqt Ilqánah zabh kartá thá to apní jorú Faninah ko us ká, aur us ke beton, aur us kí betíon ká hissa detá thá[f]:

5 Aur Hannah ko un ke hisse ke dochand diyá kartá thá, is liye ki wuh Hannah ko cháhtá thá: par Khudáwand ne us ká rihm band kar rakhá thá[g].

6 So us kí saut use kurháne ke liye niháyat chhertí thí[h], is wáste ki Khudáwand ne us ká rihm band kar diyá thá.

7 Aur har baras jab wuh Khudáwand ke ghar játá thá, to isí taur se yih use chhertí thí: so wuh rotí thí, aur kuchh na khátí thí.

8 So aisá húá, ki us ke kháwind Ilqánah ne use kahá, ki Ai Hannah, tú kyún rotí hai, aur kyún nahín khátí? aur terá dil kyún kurhá hai? Tere liye main kyá das beton se achchhá nahín[i]?

9 ¶ Garaz, Sailá men jab we khá pí chuke, to Hannah uthí. Us waqt 'Alí káhin Khudáwand kí haikal[k] kí chaukhat pás kursí par baithá húá thá.

10 Us kí to zindagí talkh thí[l]; so us ne Khudáwand se du'á mángí, aur zár zár roí.

11 Aur us ne nazr mání[m] aur kahá, Ai Rabb ul afwáj, agar tú apní laundí kí zillat par nazar kare[n], aur mujhe yád farmáwe[o], aur apní laundí ko farámosh na kare, aur apní laundí ko farzand i narína bakhshe, to main use Khudáwand ke liye nazr guzránúngí; jab tak ki wuh jíe, ustura us ke sir par kabhú na phiregá[p].

12 Aur jab wuh Khudáwand ke áge du'á kartí játí thí, to aisá húá, ki 'Alí us ke munh ko gaur se dekhtá thá.

13 Aur Hannah apne dil men kahtí thí; ki us ke honth to hilte the, par us kí sadá na suní játí thí: so 'Alí ko gumán húá, ki wuh nashe men hai.

14 So 'Alí ne use kahá, ki Kab tak tú matwálí rahegí? Tú apne se mai nikál dál.

15 Tab Hannah ne jawáb diyá, aur kahá, Nahín, mere khudáwand; main ek sakht-ján 'aurat hún; main matwálí aur kaifí nahín; main ne Khudáwand ke áge apná dil khálí kiyá hai[q].

16 Tú apní laundí ko Balí'ál kí betí[r] mat ján: main to apne gamon aur dukhon ke hujúm se ab tak bol rahí hún.

17 Tab 'Alí ne jawáb diyá, aur yún kahá, ki Salámat já[s]; Isráel ká Khudá terí murád, jo tú ne us se mángí hai, púrí kare[t].

18 Us ne kahá, ki Terí 'ináyat kí nazar terí laundí par ho[u]. Tab wuh 'aurat gaí, aur kháná kháyá, aur phir us ká chihra mutagaiyir na rahá[x].

19 ¶ Aur we sawere uthe, aur Khudáwand ke áge sijda kiyá, aur phire, aur Rámah men apne ghar men áe: aur Ilqánah apní

---

a 1 Taw. 6. 27, 34.
b Rút 1. 2.
c Khur. 23. 14. Ist. 16. 16. Lúq. 2. 41.
d Yash. 18. 1.
e Ist. 12. 5, 6, 7.
f Ist. 12. 17, 18. aur 16. 11.
g Paid. 30. 2.
h Ayy. 24. 21.
i Rút 4. 15.
k 1 Sam. 3. 3.
l Ayy. 7. 11. aur 10. 1.
m Paid. 28. 20. Gin. 30. 3. Qáz. 11. 30.
n Paid. 29. 32. Khur. 4. 31. 2 Sam. 16. 12. Zab. 25. 18.
o Paid. 8. 1. aur 30. 22.
p Gin. 6. 5. Qáz. 13. 5.
q Zab. 62. 8. aur 142. 2.
r Ist. 13. 13.
s Qáz. 18. 6. Marq. 5. 34. Lúq. 7. 50. aur 8. 48.
t Zab. 20. 4, 5.
u Paid. 33. 15. Rút 2. 13.
x Wá'iz 9. 7.

jorú Hannah se hambistar húá[y]; so ḲHUDÁWAND ne use yád kiyá[z].

20 Aur aisá húá, ki ek muddat ke ba'd peṭ se húí, aur beṭá janí, aur us ká nám us ne ‖Samúel rakhá; is liye ki us ne kahá, ki Maiṉ ne use ḲHUDÁWAND se mángke páyá hai.

21 Aur wuh Ilqánah apne sáre ghar samet chaṛh gayá, ki us baras kí qurbání aur apní nazr ḲHUDÁWAND ke áge chaṛháwe[a].

22 Lekin Hannah na chaṛhí; aur us ne apne ḳháwind se kahá, ki Maiṉ jab tak ki laṛke ká dúdh chhuṛáyá jáe, yahíṉ rahúṉgí, aur phir use leke jáúṉgí, táki wuh ḲHUDÁWAND ke sámhne házir ho[b], aur phir hamesha[c] wahíṉ rahe[d].

23 So us ke ḳháwind Ilqánah ne use kahá, Jo tujhe bhalá lage, so kar[e]: jab tak tú us ká dúdh chhuṛáe, ṭhahrí rah; aur ḲHUDÁWAND apne suḳhan ko barqarár rakhe[f]. So wuh 'aurat ṭhahrí rahí, aur apne beṭe ko dúdh piláyá kiyá, yaháṉ tak ki us ká dúdh chhuṛáyá.

24 ¶ Aur jab us ne us ká dúdh chhuṛáyá, to use apne sáth le chalí[g], aur tín bachhṛe aur tín paimáne áṭe ke, aur mai ke ek mashk ko apne sáth liyá, aur us laṛke ko Sailá meṉ[h] ḲHUDÁWAND ke ghar lái: aur laṛká abhí chhoṭá thá.

25 Tab bachhṛe zabh kíe, aur laṛke ko 'Alí pás lái[i]:

26 Aur bolí, Ai mere ḳhudáwand[k], terí ján kí qasam, maiṉ wuhí 'aurat húṉ, jo tere sáth ḲHUDÁWAND ke áge yaháṉ khaṛí hoke du'á mángtí thí.

27 Maiṉ ne is laṛke ke liye du'á mángí thí[l]: so ḲHUDÁWAND ne merá suwál, jo maiṉ ne us se kiyá thá, púrá kiyá:

28 So maiṉ ne bhí use ḲHUDÁWAND ko baḳhshá, táki sárí 'umr ḲHUDÁWAND ká ho[m]; is liye ki yih ḲHUDÁWAND se talab kiyá gayá thá. Aur us ne waháṉ ḲHUDÁWAND ke áge sijda kiyá[n].

Peshtar MASÍH se, 1171 ke qaríb.

[y] Paid. 4. 1. [z] Paid. 30. 22.

1171 ke qaríb.

‖ Ya'ne, *Ḳhudá se mángá húá.*

[a] 3 áyat. [b] Lúq. 2. 22. [c] Ḳhur. 21. 6. [d] 11, 28 áyaten. 1 Sam. 2. 11, 18. aur 3. 1. [e] Gin. 30. 7. [f] 2 Sam. 7. 25.

1165 ke qaríb.

[g] Ist. 12. 5, 6 11. [h] Yash. 18. 1. [i] Lúq. 2. 22. [k] Paid. 42. 15. 2 Sal. 2. 2, 4, 6. [l] Mat. 7. 7. [m] 11, 22 áyaten. [n] Paid. 24. 26, 52.

II BÁB.

1 *Shukrguzárí ká gít jo Hannah ne kahá.* 12 *'Alí ke beṭoṉ kí sharárat.* 18 *Samúel Ḳhudá ke áge ḳhidmat kartá.* 20 *'Alí kí du'á se Hannah kí aur aulád hotí.* 22 *'Alí apne beṭoṉ ko samjhá detá.* 27 *'Alí ke gharáne ki bábat ek ḳháss peshingoí.*

AUR Hannah ne du'á mángí[a], aur kahá, ki Merá dil ḲHUDÁWAND se ḳhush hai[b]; ḲHUDÁWAND se merá síng úṉchá húá[c]: mujhe ab dushmanoṉ ke sámhne bolne ká muṉh húá; kyúṉki maiṉ terí naját se ḳhushwaqt húí[d].

2 ḲHUDÁWAND kí mánind koí quddús nahíṉ[e]: tere siwá koí nahíṉ[f]; koí chaṭán hamáre Ḳhudá ke mánind nahíṉ.

3 Ai takabbur karnewálo, gurúr kí báteṉ na kaho, aur baṛá bol tumháre muṉh se na nikle[g]; kyúṉki ḲHUDÁWAND sab gyán ká Ḳhudá hai, aur a'amál us ke áge jánche játe haiṉ.

4 Zoráwaroṉ kí kamáneṉ ṭúṭíṉ[h], aur we, jo thartharáte haiṉ, un kí kamareṉ mazbút húíṉ.

5 We jo peṭ bhare the, roṭí ke liye mazdúrí karne lage[i], aur bhúkhe us se dastbardár húe; balki bánjh sát jantí hai[k], aur auládwálí[l] ujaṛ játí hai.

6 ḲHUDÁWAND mártá hai, aur jilátá hai[m]: aur wuhí gor meṉ utártá hai, aur wuhí uṭhátá hai.

7 ḲHUDÁWAND miskín kartá hai[n], aur ganí kartá hai: past kartá hai, aur buland kartá hai[o].

8 Náchíz ko ḳhák par se wuhí uṭhá khaṛá kartá hai[p], aur kangál ko kúṛe se uṭhá letá hai, tá unheṉ amíroṉ ke darmiyán biṭháe, aur hashmat ke taḳht ká málik kare; ki zamín kí thúníáṉ ḲHUDÁWAND kí haiṉ, aur us ne dunyá kí biná un par rakhí hai[q].

9 Wuh apne muqaddasoṉ ke qadam par nigáh rakhtá hai[r], par sharír andhere meṉ chup-cháp paṛe rahenge; kyúṉki qúwat se koí fath nahíṉ pátá.

10 ḲHUDÁWAND ke ganím ṭukṛe ṭukṛe kíe jáenge[s]; us ke hukm se ásmán par se un par bádal garjenge[t]: ḲHUDÁWAND zamín ke atráf kí 'adálat karegá[u]; aur wuh apne sháh ko zor baḳhshegá, aur apne masíh ke síng ko buland karegá[x].

11 Aur Ilqánah apne ghar Rámah ko gayá: aur wuh laṛká 'Alí káhin ke áge ḲHUDÁWAND kí ḳhidmat kartá rahá[y].

12 ¶ Us 'Alí ke beṭe Baní Bali'al the[z], jo ḲHUDÁWAND ko pahchánte na the[a].

13 Aur káhinoṉ ká dastúr lo-

Peshtar MASÍH se, 1165 ke qaríb.

[a] Filip. 4. 6. [b] Dekho Lúq. 1. 46, wag. [c] Zab. 92. 10. aur 112. 9. [d] Zab. 9. 14. aur 13. 5. aur 20. 5. aur 35. 9. [e] Ḳhur. 15. 11. Ist. 3. 24. aur 32. 4. Zab. 86. 8. aur 89. 6, 8. [f] Ist. 4. 35. 2 Sam. 22. 32. [g] Zab. 94. 4. Mal. 3. 13. Yahúd 15 áyat. [h] Zab. 37. 15, 17. aur 76. 3. [i] Zab. 34. 10. Lúq. 1. 53. [k] Zab. 113. 9. [l] Yas. 54. 1 Yar. 15. 9. [m] Ist. 32. 39. Aiy. 5. 18. Hús. 6. 1. [n] Aiy. 1. 21. [o] Zab. 75. 7. [p] Zab. 113. 7, 8. Dán. 4. 17. Lúq. 1. 52. [q] Aiy. 38. 4, 5, 6. Zab. 24. 2. aur 102. 25. aur 104. 5. 'Ibrán. 1. 3. [r] Zab. 91. 11. aur 121. 3. [s] Zab. 2. 9. [t] 1 Sam. 7. 10. Zab. 18. 13 [u] Zab. 96. 13. aur 98. 9. [x] Zab. 89. 24. [y] 18 áyat. 1 Sam. 3. 1 [z] Ist. 13. 13. [a] Qáz. 2. 10. Yar. 22. 16 Rúm. 1. 28.

Peshtar MASÍH se, 1165 ke qaríb.

goṉ ke sáth yih thá, ki jab koí shaḳhs qurbání chaṛhátá thá, to un káhinoṉ ká ḳhidmatguzár gosht pakáne ke waqt ek si-sháḳha káṉṭá apne háth meṉ líe húe átá thá;

14 Aur us gosht ko, jo kaṛáh, yá deghche yá haṉḍe yá háṉḍí meṉ thá, sab jitná us káṉṭe meṉ nikaltá thá, káhin áp letá thá. So we sáre Isráelíoṉ se, jo Sailá meṉ játe the, yúṉhíṉ karte the.

15 Aur aisá bhí hotá thá, ki us se pahile ki charbí sunghái jáe[b], káhin ká ḳhidmatguzár átá, aur us shaḳhs se, jis ne qurbání kí, kahtá, ki Bhúnne ke liye káhin ko gosht do; kyúṉki wuh tujh se pakká gosht nahíṉ, balki kachchá legá.

16 Aur agar use kisí ne kahá, ki Hameṉ ab charbí sunghánc de, tab jitná terá jí cháhe líjiyo; to wuh jawáb detá, Nahíṉ; tú mujhe abhí de: nahíṉ, to maiṉ chhín lúṉgá.

17 So un jawánoṉ ká gunáh KHUDAWAND ke áge[c] bahut baṛá thá; kyúṉki log KHUDAWAND kí qurbání se ghin karte the[d].

18 ¶ Us waqt Samúel[e], jo laṛká thá, kattán ká afúd pahine húe[f] KHUDAWAND ke áge kám kiyá kartá thá.

19 Aur us kí má us ke liye ek chhoṭá kurtá banáke sál ba sál, jab apne ḳháwind ke sáth qurbání chaṛháne átí thí[g], to láyá kartí thí.

20 ¶ So 'Alí ne Ilqánah aur us kí joṛú ko du'á dí[h] aur kahá, KHUDAWAND tujh ko is 'aurat se, ‖ masáúl ke 'iwaz meṉ[i], jo us ne KHUDAWAND ke liye suwál kiyá thá, farzand de. Aur we ghar ko gae.

21 Phir Hannah par KHUDAWAND ne nazar kí[k], aur wuh hámila húí, aur tín beṭe aur do beṭíáṉ janí. Aur wuh beṭá Samúel KHUDAWAND ke huzúr baṛá húá[l].

22 ¶ Aur 'Alí niháyat búṛhá húá; aur us ne suná, ki us ke beṭe Isráelíoṉ se kyá kiyá karte haiṉ, aur un 'auratoṉ se, jo jamá'at ke ḳhaime ke ástáne par 'ibádatíáṉ ho rahíṉ[m], ham-ágoshí karte haiṉ.

23 Aur us ne unheṉ kahá, Tum yih kyá karte ho? ki maiṉ tum-hárí badzátíáṉ har ek shaḳhs se suntá húṉ.

24 Nahíṉ, mere beṭo; yih achchhí bát nahíṉ. jo maiṉ suntá húṉ, ki tum KHUDAWAND ke logoṉ ke gunáh ke bá'is hote ho.

25 Agar insán insán ká gunáh kare, to iláh us ká insáf kartá hai: lekin agar insán KHUDAWAND ká gunáh kare[n], to us kí shafá'at kaun kar saktá hai? Báwujúd us ke unhoṉ ne apne báp ká kahá na máná; kyúṉki KHUDAWAND unheṉ qatl kiyá cháhtá thá[o].

26 Aur wuh laṛká Samúel rafta rafta baṛhtá[p], aur KHUDAWAND aur ḳhalq ke áge maqbúl hotá chalá[q].

27 ¶ Tab ek mard i Khudá[r] 'Alí pás áyá, aur use kahá, KHUDAWAND yúṉ farmátá hai. Kyá maiṉ tere ábáí ḳhándán par, jab wuh Misr meṉ Fira'ún ke mulk meṉ thá, jalwagar nahíṉ húá[s]?

28 Aur maiṉ ne use baní Isráel ke sáre sibṭoṉ meṉ se barguzída kiyá[t], táki merá káhin ho, aur mere mazbah par qurbání kare aur ḳhushbú sungháwe, aur mere áge afúd pahine? aur maiṉ ne sárí qurbáníáṉ, jo Baní Isráel ág par chalátí haiṉ, tere báp ke gharáne ko diyáṉ[u]?

29 Pas tum kyúṉkar mere zabíhoṉ, aur mere hadyoṉ ko, jo mere hukm se maskan meṉ[x] guzráne jáwen, ṭhukráte ho[y]; aur tú apne beṭoṉ ko mujh se ziyáda buzurgí detá hai, ki merí qaum baní Isráel ke hadyoṉ se achchhe se achchhá kháke moṭe bano?

30 So KHUDAWAND Isráel ká Khudá farmátá hai, ki Maiṉ ne to kahá thá, ki Terá ghar aur tere báp ká ghar hamesha mere áge kám kiyá kare[z]: par ab KHUDAWAND bolá, ki Yih kabhí mujh ko gawárá na hogá[a]: kyúṉki we, jo mujhe ta'zím karte haiṉ, maiṉ un ko buzurgí dúṉgá[b]: aur we, jo merí tahqír karte haiṉ, beqadr honge[c].

31 Dekh, we din áte haiṉ, ki maiṉ terá bázú aur tere báp ke gharáne ká bázú káṭ ḍálúṉ, ki tere ghar meṉ koí búṛhá na hone páwe[d].

32 Aur us sárí muddat meṉ, ki Isráel kí bhaláí hogí, tú maskan

---

[b] Ahb. 3. 3, 4, 5, 16.
[c] Paid. 6. 11.
[d] Mal 2 8.
[e] 11 áyat.
[f] Khur. 28. 4. 2 Sam. 6. 14.
[g] 1 Sam. 1 3.
[h] Paid. 14. 19
[i] 1 Sam. 1. 28. ‖ Yá, us ariyat ke 'iwaz meṉ jo Khudawand ko dí gayí.
[k] Paid. 21. 1.
[l] Qáz. 13. 24. 26 áyat. 1 Sam. 3 19. Lúq. 1. 80, aur 2 40
[m] Dekho Khur. 38. 8.
[n] Gin. 15. 30.
[o] Yash. 11. 20. Am.s. 15 10.
[p] 21 áyat.
[q] Ams 3. 4. Lúq. 2. 52 A'am. 2 47. Rúm 14. 18
[r] 1 Sal. 13. 1
[s] Khur. 4. 14 27.
[t] Khur. 28. 1, 4. Gin. 16. 6. aur 18. 1, 7.
[u] Ahb. 2. 3, 10 aur 6. 16, aur 7. 7 ... 34, 35. aur 10 11, 15. Gin 5 9, 10. aur 19. 8, 19.
[x] Ist 32 15.
[y] Ist. 12 5, 6.
[z] Khur 29 9
[a] Yar 14. 9. 10.
[b] Zab 18 ... aur 91 14.
[c] Mal. 2. 9.
[d] 1 Sal. 2. 27. His. 44. 10. Dekho 1 Sam. 4 11, 18, 20. aur 14. 3. aur 22 18, wag.

Peshtar MASÍH se, 1165 ke qaríb.

meṉ apná haríf dekhegá, aur terí nasl meṉ kabhí koí búṛhá na hogá[e].

33 Aur terí hí nasl meṉ se jo shakhs ki jise maiṉ apne mazbah se káṭ na ḍálúṉgá, wuh terí áṉkheṉ faná karnewálá hogá, aur tere dil ká dukh denewálá; aur tere ghar meṉ jo paidá hogá, so jawání hí meṉ mar jáegá.

34 Aur yih áfat, jo tere donoṉ beṭoṉ Hufní aur Fínihás par paṛegí, tere liye ek nishání[f] hai; we donoṉ ke donoṉ ekhí din mar miṭeṉge[g].

35 Aur maiṉ apne liye ek díndár káhin khaṛá karúṉgá[h], jo sab kuchh mere dilkhwáh aur mere khátirkhwáh karegá: aur maiṉ us ke liye ek be-khauf ghar banáúṉgá[i]; aur wuh hamesha mere masíh ke áge[k] áge chalegá.

36 Aur aisá hogá, ki har ek shakhs, jo tere ghar meṉ bach rahegá, ek rúpiya aur ek nawále roṭí ke liye us kí khushámad karegá, aur kahegá, Un káhinoṉ meṉ se mujhe ‖ ek kí khidmat díjiye, ki maiṉ ek ṭukṛá roṭí kháyá karúṉ[l].

e Dekho Zak. 8. 4.
f 1 Sal. 13. 3
g 1 Sam. 4. 11.
h 1 Sal. 2. 35. 1 Taw. 29. 22. Hiz. 44. 15.
i 2 Sam. 7. 11, 27. 1 Sal. 11. 38.
k Zab. 2. 2. aur 18. 50.
‖ Yá, kahánat ke 'uhdeṉ meṉ koí kám. wag.
l 1 Sal. 2. 27.

III BÁB.

1 Khudá ke kalám sunne kí pahlí naubat jo Samúel ko húí. 11 Khudá 'Alí ke ghar kí barbádí ko Samúel par záhir kartá. 15 Samúel majbúr hoke royá ká sab ahwál 'Alí se kah detá. 19 Samúel ká baṛá nám hojátá.

AUR wuh laṛká Samúel 'Alí ke sámhne KHUDÁWAND kí khidmatguzárí kartá thá[a]. Aur un dinoṉ meṉ KHUDÁWAND ká kalám kamyáb thá[b], aur royá bahut na hotá thá.

2 Usí hangám meṉ aisá húá, ki jis waqt 'Alí apní jagah leṭá thá, aur use dhundhlá sújhne lagá thá, aisá ki wuh dekh na saktá thá[c]:

3 To KHUDÁWAND ká chirág[d] haikal meṉ[e], ki jahán Khudá ká sandúq thá, ab tak gul na ho gayá thá, aur Samúel leṭá thá:

4 Ki KHUDÁWAND ne Samúel ko pukárá: wuh bolá, Maiṉ házir.

5 Aur dauṛke 'Alí pás gayá, aur kahá, Tú jo mujhe pukártá hai, maiṉ házir húṉ. Wuh bolá, Maiṉ ne nahíṉ pukárá: phir já, so rah. So wuh jáke leṭ rahá.

6 Aur KHUDÁWAND ne Samúel ko phir pukárá. Samúel uṭhke 'Alí pás gayá, aur bolá, Maiṉ házir húṉ; tú ne mujhe buláyá.

a 1 Sam. 2. 11.
b Zab. 74. 9. 'Amús 8. 11. Dekho 21 áyat. 1141 ke qaríb.
c Paid 27. 1. aur 48. 10. 1 Sam. 2. 22. aur 4. 15.
d Khur. 27. 21. Ahb. 24. 3 2 Taw. 13. 11.
e 1 Sam. 1. 9.

Us ne kahá, Beṭá, maiṉ ne nahíṉ buláyá; phir já, so rah.

7 Yih Samúel hanoz KHUDÁWAND ko pahchántá na thá, aur na KHUDÁWAND kí bát us par khulí thí[f].

8 KHUDÁWAND ne tísrí daf'a Samúel ko phir pukárá, aur wuh phir uṭhke 'Alí pás gayá, aur kahá, Maiṉ házir húṉ, ki tú ne mujhe buláyá hai. 'Alí ne daryáft kiyá, ki us laṛke ko KHUDÁWAND ne pukárá.

9 Tab 'Alí ne Samúel ko kahá, Já, so rah: aur jab koí tujhe pukáre, tú kahiyo, Ai KHUDÁWAND, farmá; terá banda suntá hai. So Samúel apní jagah jáke leṭ rahá.

10 Tab KHUDÁWAND á khaṛá húá, aur áge kí tarah pukárá, Samúel, Samúel. Samúel bolá, Farmá, terá banda suntá hai.

11 ¶ KHUDÁWAND ne Samúel ko kahá, Dekh, maiṉ Isráel se ek bát karúṉgá, jis se har ek sunnewále ke donoṉ kán sansaná jáeṉge[g].

12 Aur maiṉ us din sab kuchh, jo maiṉ ne 'Alí ke gharáne ke haqq meṉ 'Alí se kahá hai[h], púrá karúṉgá: jab maiṉ shurú' karúṉgá, to maiṉ anjám ko pahuṉcháúṉgá.

13 Ki maiṉ ne use kahá, ki Maiṉ us badkárí ke 'iwaz, jise us ne jáná, us ke ghar ko abad tak sazá dúṉgá[i]: ki us ke beṭoṉ ne apne taíṉ ‖ fazíhat kiyá hai[k], aur us ne unheṉ na roká[l].

14 Aur isí liye 'Alí ke gharáne kí bábat maiṉ ne qasam khái, ki 'Alí ke gharáne kí khatáeṉ zabíhoṉ aur hadyoṉ se, agarchi abad tak kíe jáeṉ, bakhshí na jáeṉgí[m].

15 ¶ Phir Samúel subh tak so rahá, aur phir us ne KHUDÁWAND ke ghar ke darwáze khole. Aur Samúel 'Alí ke áge yih royá bayán karne ḍará.

16 Tab 'Alí ne Samúel ko buláyá aur kahá, Ai mere beṭe Samúel. Wuh bolá, Maiṉ házir.

17 Us ne púchhá, Wuh kyá bát hai, jo KHUDÁWAND ne tujh se kahí? Use mujh se poshída na kíjiye: agar tú kuchh bhí un bátoṉ meṉ, jo us ne tujh se kahíṉ, chhipáwe, to Khudá tujh se aisá hí kare, aur us se ziyáda[n].

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.

f Dekho A'am. 19. 2.
g 2 Sal. 21. 12. Yar. 19. 3.
h 1 Sam. 2. 30,—36.
i 1 Sam. 2. 29, 30, 31, wag.
‖ Yá, la'nati.
k 1 Sam. 2. 12, 17, 22.
l 1 Sam. 2. 23, 25.
m Gín. 15. 30, 31. Yas. 22. 14.
n Rút 1. 17.

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.

18 Samúel ne us se sárá kalám bayán kiyá, aur us se kuchh na chhipáyá. Wuh bolá, Yih KHUDÁWAND hai: jo bhalá jáne, so kare[o].
19 ¶ Aur Samúel baṛá hotá chalá[p], aur KHUDÁWAND us ke sáth thá[q]; aur us ne us kí koí bát zamín par zá,i' na kí[r].
20 Aur sáre baní Isráel ne Dán se leke Biarsab'a tak[s] jáná, ki Samúel KHUDÁWAND ká nabí muqarrar húá.
21 Aur KHUDÁWAND Sailá meṉ phir jalwagar húá: is liye ki KHUDÁWAND ne apne taíṉ Sailá meṉ Samúel par KHUDÁWAND ke kalám se[t] phir numáyán kiyá.

o Aiy. 1. 21. aur 2. 10. Zab. 39. 9. Yas. 39. 8.
p 1 Sam. 2. 21.
q Paid. 39. 2, 21, 23.
r 1 Sam. 9. 6.
s Qáz. 20. 1.
t 1, 4 áyateṉ.

IV BÁB.

1 *Baní Isráel Aban'azar ke maqám par Filistíoṉ ke háth se shikast kháte.* 3 *'Ahdnáme ke sandúq ko mangáte, jo Filistíoṉ ko barí haibat ká bá'is hotá.* 10 *Phir shikast kháte, aur sandúq luṭ játá, aur Hufní o Finihás maqtúl hote.* 12 *Is hádise kí khabar páke 'Alí píchhe pachhár kháke girtá aur us kí gardan ṭúṭjátí.* 19 *Finihás kí jorú, Ikabúd ke jante hí, in ahwál se muztarib hoke marjátí.*

AUR Samúel kí bát sáre baní Isráel ko pahunchí. Aur aisá húá, ki baní Isráel Filistíoṉ se laṛne nikle, aur Aban'azar ko[a] khaimagáh kiyá: aur Filistíoṉ ne Afíq meṉ khaima khaṛá kiyá.
2 Aur Filistíoṉ ne baní Isráel ke muqábil saffeṉ bándhíṉ: aur jab we báham muqábil húe, to baní Isráel ne Filistíoṉ se shikast páí; aur unhoṉ ne un ke lashkar meṉ se qaríb chár hazár ádmí ke máre.
3 ¶ Aur jab log lashkargáh meṉ phir áe, baní Isráel ke buzurgoṉ ne kahá, KHUDÁWAND ne ham ko Filistíoṉ se kyúṉ maglúb kiyá? Áo, ham Khudá ke 'ahdnáme ká sandúq Sailá se le áeṉ, aur wuh hamáre darmiyán hogá; to ham apne dushmanoṉ ke háth se naját páenge.
4 So unhoṉ ne Sailá meṉ log bheje, táki Rabb ul afwáj ke 'ahdnáme ke sandúq ko, jo do karúbíoṉ[b] ke darmiyán dhará húá hai[c], wahán se le áweṉ: aur 'Alí ke donoṉ beṭe Hufní aur Fínihás Khudá ke 'ahdnáme ke sandúq pás waháṉ házir the.
5 Aur jab KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ká sandúq lashkargáh meṉ pahunchá, to sáre Isráelí mard khúb lalkáre, aisá ki zamín laraz gaí.
6 Aur Filistíoṉ ne jo lalkárne kí áwáz suní, to bole, ki In 'Ibráníoṉ ke lashkargáh meṉ lalkárne ká kyá bá'is hai? Phir unhoṉ ne ma'lúm kiyá, ki KHUDÁWAND ká sandúq lashkargáh meṉ pahunchá.
7 So Filistí hirásán húe, ki unhoṉ ne kahá, Khudá lashkargáh meṉ áyá; aur bole, Wáwailá hai! is liye ki aisá pahle kabhú na húá.
8 Háe, wáwailá hai! hameṉ aise Khudá e qádir ke háth se kaun bacháegá? Yih wuh Khudá hai, jis ne Misríoṉ ko maidán meṉ har ek qism kí balá se márá.
9 Ai Filistío, mazbútí aur mardánagí karo[d], táki tum 'Ibráníoṉ ke bande na bano, jaise ki we tumháre bande bane[e], balki bahádurí karo, aur laṛo.
10 ¶ So Filistí laṛe, aur baní Isráel ne hazímat páí[f], aur har ek apne khaimagáh ko bhágá, aur waháṉ niháyat baṛá kusht o khún húá, ki tís hazár Isráelí piyáde máre paṛe.
11 Aur Khudá ká sandúq lúṭá gayá[g]; aur 'Alí ke do beṭe Hufní aur Fínihás máre gae[h].
12 ¶ Tab baní Binyamín meṉ ká ek shakhs dauṛá, aur kapṛe pháṛe húe, aur sir par khák ḍále húe[i], usí roz maidán se Sailá meṉ pahunchá[k].
13 Aur jab wuh pahunchá, to 'Alí sar i ráh ek kursí par ṭakṭakí bándhe baiṭhá thá[l]: ki us ká dil Khudá ke sandúq ke liye laraz rahá thá. Aur jyúṉhí us shakhs ne shahr meṉ pahunchke khabar dí, to sáre shahr meṉ mátam paṛá.
14 Aur 'Alí ne, jo nauhe kí sadá suní, to us ne kahá, ki Yih shor kyá hai? Aur wuh shakhs jhap á pahunchá, aur 'Alí ko khabar dí.
15 Aur 'Alí aṭhánawe baras ká búṛhá thá, aur us kí ánkhoṉ kí bínáí na rahí thí[m], aur use kuchh sújhtá na thá.
16 So us shakhs ne 'Alí se kahá, Maiṉ razm-gáh se átá húṉ, aur maiṉ áj hí jang-gáh se bhágá húṉ. Aur wuh bolá, Beṭá, kyá khabar hai[n]?
17 Us qásid ne jawáb diyá aur kahá, Baní Isráel Filistíoṉ ke áge

1141 ke qaríb.

a 1 Sam. 5. 1. aur 7. 12.
b Khur. 25. 18, 22. Gin. 7. 89.
c 2 Sam. 6. 2. Zab. 80. 1. aur 99. 1.
d 1 Qur. 16. 13.
e Qáz. 13. 1.
f 2 áyat. Ahb. 26. 17. Ist. 28. 25. Zab. 78. 9, 61.
g 1 Sam. 2. 32. Zab. 78. 61.
h 1 Sam. 2. 34. Zab. 78. 64.
i Yash. 7. 6. 2 Sam. 1. 2. 19.
k aur 15. 32. Nahem. 9. 1.
l Aiy. 2. 12. 1 Sam. 1. 9.
m 1 Sam. 3. 2.
n 2 Sam. 1. 4.

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.

se bháge, aur logon men barí khúnrezí húí, aur tere donon bete bhí Hufní aur Fíniháś múe, aur Khudá ká sandúq lúṭá gayá.

18 Aur jyún us ne Khudá ke sandúq ká zikr kiyá, wuh kursí par se píchhe ko pachhár kháke pháṭak ke kanáre girá, aur us kí gardan ṭúṭ gaí, aur wuh mar gayá; ki wuh bahut búrhá aur bhárí thá: aur wuh ‖ chálís baras baní Isráel ká qází rahá.

19 ¶ Aur us kí bahú Fínihás kí jorú peṭ se thí, aur us ke janne ká waqt nazdík thá; aur jab us ne ye khabaren sunín, ki Khudá ká sandúq luṭ gayá, aur us ká sasur aur kháwind mar gae, to wuh dohrí húí, aur use dard lage, aur jan parí.

20 Aur us ke marte waqt un 'auraton ne, jo wahán házir thín, use kahá[o], Mat dar, ki tú beṭá jani hai. Par us ne jawáb na diyá, aur dhyán na kiyá.

21 Aur us 'aurat ne us larke ká nám ‖ I'kabúd[p] rakhá, aur bolí, ki Hashmat baní Isráel men se játí rahí[q]; is liye ki Khudá ká sandúq luṭ gayá, aur us ká sasur aur kháwind játe rahe.

22 Aur wuh bolí, ki Hashmat ne baní Isráel ko chhor diyá, ki Khudá ká sandúq luṭ gayá.

1141 ke qaríb.

‖ Ma'lúm hotá hai ki us ne faqat dakhan-pachchhim ke firqon ke darmiyán 'adálat kartá rahá.

o Paid. 35. 17.

‖ Ya'ne, *Hashmat kahán hai? yá, Hashmat nahín hai.*

p 1 Sam. 14. 3.

q Zab. 26. 8. aur 78. 61.

V BÁB.

1 Filistí 'ahdnáme ke sandúq ko Ashdúd men lejáke Dajún ke mandir men rakhte. 3 Dajún girá jatá aur ṭukre ṭukre hotá, aur Ashdúdí bawásír ke marz men giriftár hote. 8 Sandúq Ját ko lejáte, aur Játion par wairí áfaten átín. 10 Phir 'Aqrúnion ká yihí hál húá.

AUR Filistí KHUDAWAND ke sandúq ko Aban'azar se[a] leke Ashdúd ko áe.

2 Aur jab Filistí Khudá ke sandúq ko le áe, to unhon ne use Dajún ke ghar men dákhil kiyá, aur Dajún ke barábar rakhá[b].

3 ¶ Aur Ashdúdí jo fajr sawere uṭhe, to dekhá, ki Dajún KHUDAWAND ke sandúq ke áge aundhe munh zamín par gir pará hai[c]. Unhon ne Dajún ko uṭháke us ke makán par phir qáim kiyá[d].

4 Phir jo we subh ko uṭhe, to Dajún KHUDAWAND ke sandúq ke áge munh ke bhal zamín par girá pará thá; Dajún ká sir aur us ke háthon ke donon panje dahlíz par kaṭe pare the[e]; faqat machhlí ká rúp sábút rahá.

5 Is liye Dajún ke káhin, aur we jo us ke ghar men dákhil hote hain, Dajún kí dahlíz par áj tak pánw nahín rakhte hain[f].

6 Tab KHUDAWAND ká háth Ashdúdíon par barhá[g]; us ne unhen halák kiyá[h]; aur us ne Ashdúd us kí nawáhí ke logon samet bawásír se[i] márá.

7 Aur Ashdúdíon ne jo yih dekhá, to bole, ki Isráel ke Khudá ká sandúq hamáre sáth na rahegá; kyúnki us ká háth ham par aur hamáre iláh Dajún par qawí hai.

8 So unhon ne Filistíon ke sáre qutbon ko bulá bhejá, aur kahá, Ham Isráel ke Khudá ke sandúq ko kyá karen? We bole, ki Ko, Isráel ke Khudá ke sandúq ko Ját ke muttasil le jáwen. Chunánchi we Isráel ke Khudá ke sandúq ko wahán le gae.

9 Aur jab we wahán use le gae, to aisá húá, ki KHUDAWAND ká háth[k] us shahr ke nábúd karne ko[l] bahut betarah chalá, aur us ne us shahr ke logon ko chhoṭe se leke bare tak márá, aur un ke sufron se bawásír ká khún bahne lagá[m].

10 ¶ Tab unhon ne Khudá ká sandúq 'Aqrún ko bhejá, aur jyúnhín Khudá ká sandúq 'Aqrún men pahunchá, to 'Aqrúní chilláe, ki We Isráel ke Khudá ká sandúq ham men is liye láe hain, ki ham ko aur hamáre logon ko qatl karen.

11 So unhon ne Filistíon ke qutbon ko buláke jam'a kiyá, aur kahá, ki Isráel ke Khudá ke sandúq ko jahán se wuh áyá, wahín phir bhejo, táki wuh ham ko aur hamáre logon ko qatl na kare: kyúnki wahán sáre shahr men maut kí barí dhúm húí aur Khudá ká háth niháyat bhárí thá[n].

12 Aur we log, jo mare na the, bawásír men giriftár the; aur shahr ká nauha ásmán tak gayá thá.

a 1 Sam. 4. 1. aur 7. 12

b Qáz. 16. 23.

c Yas. 19. 1. aur 46. 1, 2.

d Yas. 46. 7.

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.

e Yar. 50. 2. Hiz. 6. 4, 6. Mík. 1. 7.

f Dekho Saf. 1. 9.

g 7, 11 áyaten. Khur. 9. 3. Zab. 32. 4. A'am. 13. 11.

h 1 Sam. 6. 5.

i Ist. 28. 27. Zab. 78. 66.

k Ist. 2. 15. 1 Sam. 7. 13. aur 12. 15.

l 11 áyat.

m 9 áyat. Zab. 78. 66.

n 6, 9 áyaten.

VI BÁB.

1 Sát mahínon ke ba'd Filistí ápas men maslahat karte ki kyúnkar sandúq ko Isráelion ke pás phir bhejen. 10 Use ek hadye ke sáth leke aur nayí gárí par charháke, Bait-Shams ko pahunchále. 19 Bait-Shamsion men se bahut mare játe ki sandúq ko kholke bhítar dekhá thá. 21 Qaryat-Ya'arím ke logon ko kahlá bhejte ki áke sandúq ko sáth lejáwen.

Peshtar MASÍH se, 1140 ke qaríb.

ALQARAZ, KHUDAWAND ká sandúq sát mahíne tak Filistíon ke mulk men thá.

2 Tab Filistíon ne káhinon aur nujúmíon ko buláke púchhá[a], ki Ham KHUDAWAND ke is sandúq ko kyá karen? Hamen batáo, ham use kis ke sáth us ke makán ko rawána karen.

3 We bole, Agar tum Isráel ke Khudá ke sandúq ko bhejte ho, to khálí[b] mat bhejo, balki use asám ke sáth[c] pher bhejo; tab tum change hoge, aur tumhen daryáft hogá, ki wuh tum se kis liye dastbardár nahín hotá[d].

4 Tab unhon ne púchhá, ki Wuh kaun sá asám hai, jo ham us ke sáth bhejen? We bole, ki Filistí qutbon ke 'adad ke mutábiq[e] pánch tiláí anjír, aur sone hí ke pánch chúhe: ki tum sab aur tumháre qutb ek hí ázár men mubtalá ho.

5 So tum apne sufron ke anjír kí súraten, aur un chúhon kí múraten, jo mulk ko kharáb karte hain, banáo, aur Isráel ke Khudá ko deke us kí hashmat záhir karo[f]: tab ihtimál hai, ki wuh tum se, aur tumháre khudá[g], aur tumhárí sarzamín se háth utháwe[h].

6 Tum kyún apne dilon ko sakht karte ho, jaisá ki Misríon ne aur Fira'ún ne apne dil ko sakht kiyá[i]? jis waqt ki Khudá ne 'ajáib qudraten unhen dikhláín, so kyá unhon ne un logon ko jáne na diyá[k], aur we chale na gae?

7 Ab tum ek naí gárí banáo[l], aur do dúdhwálí gáen, jo júe tale na áí hon[m], lo, aur un gáeon ko gárí men joto, aur un ke bachchon ko ghar men un ke píchhe rahne do:

8 Aur KHUDAWAND ká sandúq leke us gárí par rakho, aur sone kí chízen[n], jo asám ke liye use dete ho, ek sandúqche men dharke us ke pahlú men rakh do, aur use chhor do, ki chalí jáe.

9 Aur táko: agar wuh apní sarhadd kí samt Bait-Shams ko[o] charhe, to usí ne ham par yih balá e 'azím bhejí; aur agar na jáwe, to hamen daryáft hogá[p], ki us ká háth ham par nahín chalá, balki yih hádisa, jo ham par húá, ittifáqí thá.

10 ¶ So logon ne aise hí kiyá; ki do dúdhwálí gáen lín, aur unhen gárí men jotá, aur un ke bachchon ko ghar men band kiyá:

11 Aur KHUDAWAND ke sandúq aur sone ke chúhon, aur apne sufron ke anjír ke naqshon ke sandúqche ko gárí par ládá.

12 So un gáeon ne Bait-Shams kí sídhí ráh lí, aur ráh ráh dakártín chalín, aur dahne yá báen háth hargiz na murín: aur Filistí qutb un ke píchhe Bait-Shams ke siwáne tak gae.

13 Aur Bait-Shams ke log wádí men gehún kí fasl kát rahe the; unhon ne jo ánkhen úpar kín, to sandúq ko dekhá, aur dekhte hí khushwaqt húe.

14 Aur gárí Bait-Shamsí Yashú' ke khet tak áí, aur wahán ek bare patthar ke muttasil áke kharí ho rahí; so unhon ne gárí kí lakríon ko chírá, aur gáeon ko charháwá karke KHUDAWAND ke liye charháyá.

15 Aur Láwíon ne KHUDAWAND ke sandúq ko us sandúqche samet, jo us ke sáth thá, jis men sone kí chízen thín, níche utárá, aur us ko us bare patthar par rakhá: aur Bait-Shams ke logon ne usí din KHUDAWAND ke liye charháwon ko charháyá, aur zabíhon ko zabh kiyá.

16 Aur jab un Filistí pánch qutbon ne[q] yih dekhá, to we usí din 'Aqrún ko phire.

17 Aur ye sone ke anjír jo the[r], so Filistíon ke asám kí babát KHUDAWAND ke liye sáth kar díe; un men ek Ashdúd kí bábat thá, aur ek 'Azah kí, aur ek Asqalún kí, aur ek Ját kí, aur ek 'Aqrún kí;

18 Aur ye sone ke chúhe, shumár ke mutábiq, Filistí pánch qutb ke sab mazbút shahron aur gánwon kí bábat the, jo bare patthar tak the, jis par unhon ne KHUDAWAND ke sandúq ko rakhá thá, jo áj ke din tak Bait-Shamsí Yashú' ke maidán men maujúd hai.

19 ¶ Aur KHUDAWAND ne Bait-Shams ke logon ko márá[s], is liye ki unhon ne KHUDAWAND ke sandúq ko kholke dekhá; so us ne pachás hazár aur sattar ádmí un men ke már dále: aur wahán ke logon ne, is sabab se ki KHUDA-

---

[a] Paid. 41. 8. Khur. 7. 11. Dán. 2. 2. aur 5. 7. Mat. 2. 4.
[b] Khur. 23 15. Ist. 16. 16.
[c] Ahb. 5. 15, 16.
[d] 9 áyat.
[e] Dekho 17, 18 áyaten. Yash. 13. 3. Qáz. 3. 3.
[f] Yash. 7. 19. Yas. 42. 12. Mal. 2. 2. Yúh. 9. 24.
[g] 1 Sam. 5. 3, 4, 7.
[h] Dekho 1 Sam. 5. 6, 11. Zab. 39. 10.
[i] Khur. 7. 13. aur 14 17.
[k] Khur. 12. 31.
[l] 2 Sam. 6. 3.
[m] Gin. 19. 2.
[n] 4, 5 áyaten.
[o] Yash. 15 10.
[p] 3 áyat.
[q] Yash. 13. 3.
[r] 4 áyat.
[s] Dekho Khur. 19. 21. Gin. 4. 5, 15 20. 2 Sam. 6 7.

Peshtar MASÍH se, 1140 ke qaríb.

WAND ne un men ke bahut se nábúd kar díe, niháyat afsos kiyá.

20 So Bait-Shams ke log bole, ki Kis kí majál hai, ki KHUDAWAND is Khudá e quddús ke áge khaṛá howe[t]? yih hamáre pás se kahán jáyá cháhtá hai?

21 ¶ Tab unhon ne qásid bhejke Qaryat-Ya'arím ke[u] logon ko kahlá bhejá, ki Filistí KHUDAWAND ke sandúq ko pher de gae; tum áo, aur use apne pás chaṛhá láo.

VII BAB.

1 *Qaryat-Ya'arím ke log sandúq ko Abinadáb ke ghar men rakhte, aur us ke beṭe Ilí'azar ko makhsús karte ki us ká nigáhbán ho.* 2 *Bís baras ba'd,* 3 *Baní Isráel Samúel kí nasíhat ke bá'is tauba karte aur Misfáh men jam'a hote.* 7 *Jis waqt Samúel du'á mángtá hai aur zabíha guzrántá, Khudá haulnák ra'ad se Filistíon ko Aban'azar ke maqám par se tittar bittar kartá.* 13 *Filistí Isráelíon se maglúb hote.* 15 *Samuel amn o chain men Isráel ká insáf kartá.*

TAB Qaryat-Ya'arím ke log áe[a], aur KHUDAWAND ke sandúq ko le jáke Abinadáb ke ghar men[b], jo ṭíle par hai, rakhá; aur us ke beṭe Ilí'azar ko muqaddas kiyá, ki KHUDAWAND ke sandúq ká nigáhbán ho.

2 Aur aisá húá, ki sandúq ke wahán bhejne ke ba'd ek muddat bít gaí; kyúnki wuh bís baras tak wahín dhará rahá: aur sáre baní Isráel ne KHUDAWAND ke huzúr nále kíe.

1120 ke qaríb.

3 ¶ Tab Samúel ne Isráel ke sáre gharáne ko kahá, ki Agar tum apne dilon se KHUDAWAND kí taraf phiro[c], to un ajnabí ma'búdon ko[d] aur 'Istárát ko[e] apne darmiyán se nikál phenko, aur KHUDAWAND se dil lagáo[f], aur usí akele kí 'ibádat karo[g]; ki wuh Filistíon ke háth se tumhen naját bakhshegá.

4 Aur baní Isráel ne Ba'alím[h] aur 'Istárát ko nikál phenká, aur akele KHUDAWAND kí bandagí karne lage.

5 Phir Samúel ne kahá, ki Sáre baní Isráel Misfáh men jam'a howen[i], táki main tumháre liye KHUDAWAND se du'á mángún.

6 So we sab Misfáh men faráham húe, aur pání nikálá, aur KHUDAWAND ke áge chhiṛkáo kiyá, aur us din roza rakhá[k], aur wahán bole, ki Ham KHUDAWAND ke gunahgár hain[l]. Aur Samúel Misfáh men baní Isráel ká hákim húá.

7 Aur jab Filistíon ne suná, ki baní Isráel Misfáh men faráham húe hain, to un ke qutb baní Isráel ke muqábil chaṛh áe. So baní Isráel yih sunke Filistíon se ḍare.

8 Aur baní Isráel ne Samúel ko kahá, ki Dam na le, aur KHUDAWAND hamáre Khudá se du'á mánge já[m], ki wuh ham ko Filistíon ke háth se bacháwe.

9 ¶ Samúel ne bheṛ ká dúdh pítá bachcha leke sab ká sab KHUDAWAND ke áge jalá diyá; aur Samúel baní Isráel ke liye KHUDAWAND ke huzúr chilláyá, aur KHUDAWAND ne us kí du'á qabúl kí[n].

10 Aur jis waqt Samúel chaṛháwá chaṛhátá thá, to Filistí qitál ke liye Isráel ke barábar áe: tab KHUDAWAND Filistíon ke úpar usí din baṛí taṛap se garjá[o]; aur so we ghabrá gae, aur baní Isráel se máre paṛe.

11 Aur baní Isráel ke jawánon ne Misfáh se nikalke Filistíon ko ragedá, aur Bait-Karr ke níche tak unhen káṭte chale gae.

12 Tab Samúel ne ek patthar leke[p] Misfáh aur Sinn ke bíchobích nasb kiyá, aur us ká nám ‖ Aban'azar rakhá, aur bolá, ki Yahán tak KHUDAWAND ne hamárí madad kí.

13 ¶ So Filistí maglúb húe[q], aur unhon ne Isráel kí sarhadd kí taraf phir munh na kiyá[r]: aur KHUDAWAND ká háth Samúel ke sáre 'ahd tak Filistíon ke mukhálif thá.

14 Aur we bastíán, jo Filistíon ne baní Isráel se le lín thín, 'Aqrún se leke Ját tak, aur un kí nawáhí ke gánw baní Isráel ko phir mile. Aur baní Isráel aur Amúríon men mel húá.

15 Aur Samúel jab tak jiyá, baní Isráel ká qází baná rahá[s].

16 Aur sál ba sál Baitel aur Jiljál aur Misfáh men gasht kartá thá, aur un sáre makánon men baní Isráel kí 'adálat kartá thá.

17 Aur sab jagah phirke Rámah men[t] átá thá, kyúnki wahán us ká ghar thá, aur baní Isráel ká insáf kartá thá; aur wahán us ne KHUDAWAND ke liye ek mazbah banáyá[u].

Peshtar MASÍH se, 1120 ke qaríb.

t 2 Sam. 6. 9. Mal. 3. 2.
u Yash 18. 14. Qáz. 18. 12. 1 Táw. 13. 5, 6.
a 1 Sam. 6. 21. Zab. 132. 6.
b 2 Sam. 6. 4.
c Yas. 30. 2, 10. 1 Sal. 8. 48. Yas. 55. 7. Hús. 6. 1. Yúel 2. 12.
d Paid. 35. 2. Yash. 24. 14, 23.
e Qáz. 2. 13.
f 2 Táw. 30. 19. Ayy. 11. 13, 14.
g Ist. 6. 13. aur 10. 20. aur 13. 4. Mat. 4. 10. Lúq. 4. 8.
h Qáz. 2. 11.
i Qáz. 20. 1. 2 Sal. 25. 23.
k Nahem. 9. 1, 2. Dán. 9. 3, 4, 5. Yúel 2. 12.
l Qáz. 10. 10. 1 Sal. 8. 47. Zab. 106. 6.
m Yas. 37. 4.
n Zab. 99. 6. Yar 15. 1.
o Dekho Yash. 10. 10. Qáz. 4. 15. aur 5. 20. 1 Sam. 2. 10. 2 Sam. 22. 14, 15.
p Paid. 28. 18. aur 31. 45. Yash. 4. 9. aur 24. 26.
‖ Ya'ne, *Madad ká patthar,* 1 Sam. 4. 1.
q Qáz. 13. 1.
r 1 Sam. 13. 5.
s 6 áyat. 1 Sam. 12. 11. Qáz. 2. 16.
t 1 Sam. 8. 4.
u Qaz. 21. 4.

Peshtar MASÍH se, 1112 ke qaríb.

VIII BÁB.

1 *Samúel ke beṭe andher karte aur is sabab Baní Isráel árzú rakhte ki un ká koí bádsháh muqarrar ho.* 6 *Samúel ázurda hokar Ḳhudá se faryád kartá aur tasallí hásil kartá.* 10 *Logoṉ se bádsháh ke guzrán ke taur ká bayán kartá.* 19 *Ḳhudá kí marzí záhir húí, ki Samúel logoṉ kí 'arz ke mutábiq 'amal kare.*

AUR jab Samúel búṛhá húá, to us ne baní Isráel ke qází apne beṭoṉ ko[a] muqarrar kiyá[b].

2 Aur us ke pahle beṭe ká nám ‖Yúel thá, aur us ke dúsre beṭe ká nám Abiyáh; we donoṉ Biarsab'a meṉ qází the.

3 Par us ke beṭe us kí ráh par na chale[c], balki súd kí taraf mail kí[d], aur rishwat lene, aur 'adálat meṉ tarafdárí karne lage[e].

4 Tab sáre Isráelí buzurg jam'a hoke Rámah meṉ Samúel pás áe;

5 Aur use kahá, ki Dekh, tú búṛhá húá, aur tere beṭe terí ráh par nahíṉ chalte: ab tú kisí ko hamárá bádsháh muqarrar kar[f], jo ham par hukúmat kiyá kare, jaisá ki sab qaumoṉ meṉ hai.

6 ¶ Lekin Samúel us kalám se, jo unhoṉ ne kahá, ki Kisí ko hamárá bádsháh kar, jo hákim ho, náḳhush húá: aur Samúel ne ḲHUDÁWAND se du'á mángí.

7 Aur ḲHUDÁWAND ne Samúel ko farmáyá, ki Logoṉ kí sárí bátoṉ par, jo we tujhe kaheṉ, kán dhar; ki we tujh ko ḳhafíf nahíṉ karte[g], balki mujh ko ḳhafíf karte haiṉ[h], ki maiṉ un par saltanat na karúṉ.

8 Jis din se ki maiṉ unheṉ Misr se nikál láyá, jaisá jaisá ki unhoṉ ne is roz tak mujh se kiyá, ki mujhe tark kiyá, aur dúsre ma'búdoṉ kí bandagí kí, waisá hí we tujh se karte haiṉ.

9 So tú un kí bát sun; taubhí un ke barḳhiláf un par shahádat sábit kar, aur unheṉ batlá, ki jo bádsháh un par saltanat karegá, us ke 'amal aise hoṉge[i].

10 ¶ Aur Samúel ne un logoṉ ko, jo us se bádsháh ke tálib the, ḲHUDÁWAND kí sárí báteṉ kahíṉ.

11 Aur kahá, ki Us bádsháh ke, jo tum par saltanat karegá, ye 'amal hoṉge[k], ki wuh tumháre beṭoṉ ko leke, apní gáṛioṉ aur apne sawároṉ kí ḳhidmat karwáegá[l], aur apne sáth ke sawár banáegá, aur unheṉ apní gáṛí ke áge dauṛáegá.

12 Aur apne liye hazár hazár ke risáladár, aur pachás pachás ke jam'adár banáegá; aur un se hal jutwáegá, aur fasl kaṭwáegá, aur apne liye jang ke hathyár, aur apní gáṛioṉ ke sáz banwáegá.

13 Aur tumhárí beṭioṉ se apne liye halwá banwáegá, aur kháne pakwáegá, aur roṭíáṉ lagwáegá.

14 Aur tumháre khetoṉ, aur tákistánoṉ, aur zaitún ke bágoṉ ko, jo achchhe se achchhe hoṉge, leke, apne ḳhidmatguzároṉ ko baḳhsh degá[m].

15 Aur tumháre khetoṉ aur angúrí bágoṉ ká daswáṉ hissa leke apne mansabdároṉ aur apne ḳhádimoṉ ko degá.

16 Aur tumháre gulámoṉ, aur tumhárí launḍíoṉ, aur tumháre shakíl jawánoṉ ko, aur tumháre gadhoṉ ko leke apne kám karwáegá.

17 Aur tumháre galloṉ ká bhí daswáṉ hissa legá: so tum us ke gulám hooge.

18 Aur tum us din us ke háth se, jise tum ne apná bádsháh kiyá, faryád karoge; aur us din ḲHUDÁWAND tumhárí na sunegá[n].

19 ¶ Taubhi un logoṉ ne Samúel kí bát na máni[o], aur bole, Nahíṉ; ham to yihí cháhte haiṉ, ki hamárá bádsháh howe;

20 Táki ham bhí aur gurohoṉ ke mánind[p] howeṉ, aur hamárá bádsháh hamárí 'adálat kare, aur hamáre áge áge chale, aur hamáre liye qitál kare.

21 Samúel ne logoṉ kí sárí báteṉ suníṉ, aur ḲHUDAWAND ke kán meṉ kahíṉ.

22 ḲHUDÁWAND ne Samúel ko farmáyá. Tú un kí bát sun, aur un ke liye ek bádsháh muqarrar kar[q]. Tab Samúel ne baní Isráel ko kahá, ki Har ek apní apní bastí ko jáwe.

IX BÁB.

1 *Sáúl apne báp ke gadhoṉ ko na páke ná-ummaid hotá;* 6 *us ke naukar kí saláh se,* 11 *aur chand chhokríoṉ ke ráh batáne se,* 15 *Ḳhudá kí wahí ke mutábiq,* 18 *Samúel ke ghar já pahunchtá.* 19 *Samúel ziyáfat meṉ Sáúl kí ta'zím kartá.* 25 *Samúel Sáúl se chhipe meṉ kuchh kahke, ráh par kuchh dúr lechaltá.*

AUR baní Binyamín ká ek shaḳhs thá, jis ká nám Qís[a] bin Abiel bin Sarúr bin Bakúrat

---

Peshtar MASÍH se, 1095 ke qaríb.

1112 ke qaríb.

[a] Dekho Qáz. 10. 4. aur 12. 14. ba muqábala Qáz. 5. 10.
[b] Ist. 16. 18. 2 Taw. 19. 5.
‖ Wasní, 1 Taw. 6. 28.
[c] Yar. 22. 15, 16, 17.
[d] Ḳhur. 18 21. 1 Tim. 3. 3. aur 6. 10.
[e] Ist. 16. 19. Zab. 15. 5.

1095 ke qaríb.

[f] 19, 20 áyaten. Ist. 17. 14. Hús. 13. 10. A'am 13 21.
[g] Dekho Ḳhur. 16. 8
[h] 1 Sam. 10. 19. aur 12. 17, 19 Hús. 13. 10, 11.
[i] 11 áyat.
[k] Dekho Ist. 17. 16, wag.
[l] 1 Sam. 10. 25.
[l] 1 Sam. 14. 52.
[m] 1 Sal. 21. 7. Dekho Hiz 46. 18.
[n] Ams. 1. 25, 26. 27. 28. Yas. 1. 15 Mík. 3. 4.
[o] Yar. 44. 16.
[p] 5 áyat.
[q] 7 áyat. Hús. 13. 11.
[a] 1 Sam. 14. 51. 1 Taw. 9. 33. aur 9. 39.

Peshtar MASÍH se, 1095 ke qaríb.

bin Afíḳh thá: aur yih Binyamíní baṛá qúwatwar shaḳhs thá.

2 Us ká ek beṭá Sáúl nám, jo bahut sálih aur ḳhushḳhulq thá, aur baní Isráel ke darmiyán us se núrpaikar koí shaḳhs na thá: yih sárí qaum men kándhe se leke úpar tak únchá thá[b].

3 Us Sáúl ke báp Qís ke gadhe khoe gae: so Qís ne apne beṭe Sáúl ko kahá, ki Chákaron men se ek ko apne sáth le, aur uṭh, gadhon ko ḍhúnḍh.

4 So wuh ḍhúnḍhtá húá koh i Ifráím kí samt pahunchá, aur Salísah[c] kí sarzamín men hoke guzar gayá, par kuchh na páyá; tab we Sa'lím kí sarzamín men gae, aur wahán bhí na páyá; phir we baní Binyamín kí mamlukat men áe, aur wahán bhí na páyá;

5 Tab we Súf ke mulk men áe, aur wahán Sáúl ne apne chákar ko, jo us ke sáth thá, kahá, Á, phir chalen, tá na ho ki merá báp gadhon ká gam chhoṛke, mere liye fikrmand ho.

6 Chákar ne use kahá, Dekh, is shahr men ek mard i Ḳhudá[d] hai; wuh ek mukarram shaḳhs hai; sab kuchh jaise wuh kahtá hai, waise hí hotá hai[e]; á, us pás jáwen; sháyad wuh aisí ráh, ki jis men jáná munásib hai, ham ko batáe.

7 Sáúl ne apne chákar se kahá, Dekh, agar ham wahán jáen, to ham us shaḳhs ke liye kyá lewen[f]? Roṭíán to hamáre toshadán men báqí nahín rahín, aur us mard i Ḳhudá ke liye koí hadya hamáre pás nahín: kyá kuchh hai hamáre pás?

8 Naukar ne Sáúl ko jawáb diyá, aur kahá, Dekh, páo misqál chándí mujh pás maujúd hai; so main us mard i Ḳhudá ko dúngá, ki hamen hamárí ráh batáwe.

9 Agle waqt men baní Isráel ká yih dastúr thá, ki jab koí shaḳhs Ḳhudá se maslahat karne játá thá[g], to kahtá thá, ki Áo, ham gaibgo pás jáen: is liye ki wuh, jo ab nabí kahlátá hai, áge gaibgo[h] kahlátá thá.

10 Tab Sáúl ne apne chákar se kahá, Tú ne kyá ḳhúb kahá; á, chalen. So we shahr ko, jahán wuh mard i Ḳhudá thá, áe.

11 ¶ Aur us shahr kí chaṛhái par chaṛhte húe unhen kaí chhokríán milín, jo pání bharne játí thín[i]; unhon ne unhen kahá, Gaibgo yahán hai?

12 Unhon ne unhen jawáb diyá aur kahá, Dekho, tumháre sámhne hí hai; jald á pahuncho, ki wuh áj hí shahr men áyá hai; ki áj ke din únche makán men[k] log ‖ zabíha karte hain[l].

13 Jo tum shahr men dáḳhil hooge, to tum use, peshtar us se ki wuh únche makán men kháne jáe, páoge: ki log jab tak ki wuh na jáe, nahín kháte; is liye ki wuh zabíhe ko barakat detá hai; ba'd us ke mihmán log kháte hain. So ab tum chaṛho, ki áj hí tum use páo.

14 So we shahr ko chaṛhe, aur shahr ke bích men áte hí, dekho, ki Samúel un ke sámhne báhar játá thá, ki únche makán par chaṛhe.

15 ¶ Aur KHUDÁWAND ne Sáúl ke áne se ek din peshtar Samúel ke kán men kah diyá thá[m], ki,

16 Kal isí waqt main ek shaḳhs ko Binyamín kí zamín se tujh pás bhejúngá; so tú us par tel maliyo, ki wuh merí qaum Isráel ká hákim ho[n], aur mere logon ko Filistíon ke háth se chhuṛáegá; ki main ne apne logon par nazar kí, aur un ká nála mujh tak pahunchá[o].

17 So jab Samúel Sáúl se dochár húá, to wúnhín KHUDÁWAND ne use kahá, ki Dekh, yihí shaḳhs hai, jis kí bábat main ne tujhe kahá thá[p]; yihí mere logon kí tadbír karegá.

18 So we darwáze par Samúel ke barábar pahunche, aur us se púchhá, ki Karam karke hamen batláiye, ki gaibgo ká ghar kahán hai.

19 Samúel ne Sáúl ko jawáb diyá, ki Wuh gaibgo main hí hún: mere áge áge únche makán par chaṛh, aur áj ke din mere sáth kháo; kal main tujhe ruḳhsat karúngá, aur jo kuchh tere dil men hai tujhe batá dúngá.

20 Aur tere gadhe, jo tín din se khoe gae hain[q], un kí taraf se ḳhátirjam'a rakh; ki we mile. Aur baní Isráel kis ke árzúmand hain[r]? kyá tere, aur tere báp ke sáre gharáne ke nahín?

b 1 Sam. 10. 23.
c 2 Sal. 4. 42.
d Ist. 33. 1. 1 Sal. 13. 1.
e 1 Sam. 3. 19.
f Dekho Qáz. 6. 18. aur 13. 17. 1 Sal. 14. 3. 2 Sal. 4. 42. aur 8. 8.
g Paid. 25. 22.
h 2 Sam. 24. 11. 1 Taw. 26. 28. aur 29. 29. 2 Taw. 16. 7, 10. 'Amús 7. 12.
i Paid. 24. 11.
k 1 Sal. 3. 2.
‖ Yá, zíyáfat.
l Paid. 31. 54. 1 Sam. 16. 2.
m 1 Sam. 15. 1. A'am. 13. 21.
n 1 Sam. 10. 1.
o Ḳhur. 2. 25. aur 3. 7, 9.
p 1 Sam. 16. 12. Hós. 13. 11.
q 3 áyat.
r 1 Sam. 8. 5, 19. aur 12. 13.

Peshtar MASÍH se, 1095 ke qaríb.

21 So Sáúl jawáb meṉ bolá, Kyá maiṉ baní Isráel ke Binyamíní firqe meṉ se nahíṉ[s], jo sab firqoṉ se chhoṭá hai[t]? aur kyá merá gharáná baní Binyamín ke sáre gharánoṉ meṉ sab se ziyáda haqír nahíṉ[u]? pas kyá sabab hai, jo tú mujh se yúṉ boltá hai?

22 Aur Samúel ne Sáúl ko aur us ke chákar ko sáth liyá, aur unheṉ ek koṭhrí meṉ láyá, aur unheṉ mihmánoṉ kí sadr jagah meṉ biṭhláyá, aur we ádmí tís ek the.

23 Samúel ne báwarchí ko farmáyá, Wuh hissa, jo maiṉ ne tujhe rakh chhoṛne kahá thá, le á.

24 Báwarchí ne ek shána[x], us sab samet jo us par thá, uṭháke Sáúl ke sámhne rakhá. Aur Samúel ne kahá, Dekh, yih jo ‖báqí hai, so use apne sámhne rakhke khá: is liye ki maiṉ ne, jab se ki in logoṉ kí da'wat kí, ab tak tere liye rakh chhoṛá thá. So Sáúl ne us din Samúel ke sáth kháná kháyá.

25 ¶ Aur jab we únche makán se shahr ko utre, to us ne Sáúl se chhat par[y] báteṉ kíṉ.

26 Aur jab sahar húí, to we sawere uṭhe: tab Samúel ne Sáúl ko phir chhat par buláyá, aur kahá, Uṭh, ki maiṉ tujhe rawána karúṉ. So Sáúl uṭhá, aur we donoṉ, wuh aur Samúel, báhar chale gae.

27 Aur jab we shahr ke nikás par pahunche, to Samúel ne Sáúl se kahá, Apne chákar ko hukm kar, ki ham se áge chalá jáe, (aur wuh áge gayá,) par tú abhí khaṛá rah, táki maiṉ Ḳhudá kí bát tujhe sunáúṉ.

s 1 Sam. 15. 17.
t Qáz. 20. 46, 47, 48. Zab. 68. 27.
u Dekho Qáz. 6. 15.
x Abh. 7. 32, 33. Hiz. 24. 4.
‖ Yá, *rakhá húá thá.*
y Ist. 22. 8. 2 Sam. 11. 2 A'am. 10. 9.

X BAB.

1 *Samúel Sáúl ko tel se chupartá* 2 *Us ká ta'aiyun tín honhár nisháníoṉ kí ḳhabar dene se baṛhádetá.* 9 *Sáúl ká dil tabdíl hotá aur wuh nubúwat karne lagá* 14 *Bádsháhat ká mazmún apne chachá se poshída rakhtá.* 17 *Misfáh meṉ Sáúl qur'a se bádsháh muqarrar hotá.* 27 *Us kí bábat us kí ri'áyá ke muḳhtalif ḳhiyáleṉ o báteṉ.*

PHIR Samúel ne tel kí ek shíshí lí, aur us ke sir par uṇḍelí[a], aur use chúmá[b], aur kahá, Kyá ḲHUDÁWAND ne tujh par tel nahíṉ malá, ki tú us kí mírás[c] ká sardár ho[d]?

2 Aur jab tú mere pás se áj rawána hogá, to Zilzah[e] meṉ, baní Binyamín kí sarhadd ke darmiyán Raḳhil ke gor[f] ke pás do shaḳhs tujhe mileṉge, aur we tujhe kaheṉge, ki We gadhe, jinheṉ tú ḍhúṉḍhne gayá thá, mile; aur ab terá báp gadhoṉ kí taraf se befikr húá, aur tere liye kuṛhtá hai, aur kahtá hai, Maiṉ apne beṭe ke wáste kyá karúṉ?

3 Aur jab tú waháṉ se baṛhegá, aur Tabúr ke balút ke tale pahunchegá, to waháṉ tín shaḳhs, jo Baitel ke Ḳhudá ke huzúr[g] chale játe hoṉge, tujh se dochár hoṉge; ek to bakrí ke tíṉ bachche líe hogá, aur dúsrá tín girde roṭí ke, aur tísrá mai ká ek mashkíza:

4 Aur we tujhe salám kareṉge, aur do girde tujhe deṉge: so tú un ke háth se le líjiyo.

5 Aur ba'd us ke jab tú Jibi'at-Ilúhím[h] ke nazdík, jaháṉ Filistíoṉ kí chaukí hai[i], pahunchegá, aur shahr meṉ dáḳhil hogá, to aisá hogá, ki nabíoṉ ká ek guroh, jo us únche makán se[k] utartá hogá, tujhe milegá, aur we murchang, aur ḍholak, aur báṉsrí aur barbat áge dhare húe áte hoṉge, aur we nubúwat karte hoṉge[l].

6 Tab ḲHUDÁWAND kí rúh tujh par názil hogí[m], aur tú bhí un ke sáth nubúwat karegá[n], aur mutagaiyir hogá, balki aur hí ek shaḳhs ho jáegá.

7 Aur jab tú ye nisháníáṉ páe[o], to phir jaisá munásib ján, waisá kar; ki Ḳhudá tere sáth hai[p].

8 Aur aisá bhí hogá, ki tú mujh se peshtar Jiljál ko[q] jáegá: aur dekh, maiṉ tere pás áúṉgá, táki chaṛháwá chaṛháúṉ, aur salámí ke zabíhoṉ kí bábat zabíhe guzránúṉ; so tú sát din tak[r] waháṉ rahiyo, jab tak ki maiṉ tujh pás á pahunchúṉ, aur tujhe bataúṉ, ki tú yúṉ yúṉ kar.

9 ¶ Aur aisá húá, ki jonhíṉ us ne Samúel se ruḳhsat hoke píṭh pherí, wúṉhíṉ Ḳhudá ne us ke dil ko mubaddal kar diyá, aur we sab nisháníáṉ us ne usí din páíṉ.

10 Aur jab we Jibi'at ko áe[s], to nabíoṉ ká guroh us se dochár húá[t], aur Ḳhudá kí rúh us par chaṛhí[u], aur us ne bhí un ke darmiyán nubúwat kí.

11 Aur us ke agle jánpahchánoṉ ne, jo yih dekhá, ki wuh nabíoṉ

a 1 Sam. 9. 16. aur 16. 13. 2 Sal. 9. 3, 6
b Zab. 2. 12.
c Ist. 32. 9. Zab. 78. 71.
d A'am. 13. 21.
e Yash. 18. 28.
f Paid. 35. 19, 20.
g Paid. 28. 22. aur 35. 1, 3, 7.
h 10 áyat.
i 1 Sam. 13. 3
k 1 Sam. 9. 12.
l Ḳhur. 15. 20, 21. 2 Sal. 3. 15. 1 Qur. 14. 1
m Gin. 11. 25. 1 Sam. 16. 13.
n 10 áyat. 1 Sam. 19. 23, 24.
o Ḳhur. 4. 8. Lúq. 2. 12.
p Qáz. 6. 12.
q 1 Sam. 11. 14, 15 aur 13. 4.
r 1 Sam. 13. 8.
s 5 áyat.
t 1 Sam. 19. 20.
u 6 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1095.

ke darmiyán nubúwat kartá hai, ek ne dúsre se kahá, ki Qís ke bete ko kyá húá? Kyá Sáúl bhí nabíon ke darmiyán hai[x]?

12 Aur ek ne un men se jawáb diyá aur kahá, ki Un ká báp kaun hai[y]? Tab hí se yih masal chalí, Kyá Sáúl bhí nabíon men hai?

13 So jab wuh nubúwat kar chuká, to únche makán men áyá.

14 ¶ Wahán Sáúl ke chachá ne use aur us ke chákar ko kahá, Tum kahán gae the? We bole, Gadhe dhúndhne; aur jab unhen kahín na páyá, to Samúel pás gae.

15 Sáúl ká chachá bolá, Mihrbání karke hamen batláiye, ki Samúel ne áp ko kyá kahá.

16 Sáúl ne apne chachá se kahá, Us ne hamen sáf batláyá, ki gadhe mile. Par saltanat ká mazmún, jo Samúel ne use kahá thá, bayán na kiyá.

17 ¶ Ba'd us ke Samúel ne Misfáh men[z] KHUDÁWAND ke huzúr[a] logon ko buláyá;

18 Aur baní Isráel ko kahá, ki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá kahtá hai, ki Baní Isráel ko main Misr se nikál láyá, aur tum ko Misríon ke aur sáre bádsháhon ke háth se, jo tumhárí taklíf ke rawádár the, naját dí[b].

19 Aur tum ne áj ke din apne Khudá kí, ki jis ne tumhen tumháre sáre dushmanon aur tumhárí taklífon se rihái bakhshí, takrím na kí[c]; aur tum ne use kahá, Hán, hamáre liye ek bádsháh muqarrar kar. So ab ek ek sibt karke, hazár hazár, sab ke sab KHUDÁWAND ke áge házir hoo.

20 Aur jab Samúel ne baní Isráel ke sáre sibton ko faráham kiyá[d], to qur'a baní Binyamín ke nám par pará.

21 Aur jab us ne baní Binyamín ke sibt ko, us ke gharánon ke mutábiq, nazdík buláyá, to Matrí ke gharáne ká nám niklá, aur phir Qís ke bete Sáúl ká nám niklá: aur unhon ne jo use dhúndhá, to na páyá.

22 So unhon ne KHUDÁWAND se púchhá[e], ki Wuh mard phir yahán áegá, ki nahín? KHUDÁWAND ne jawáb diyá, ki Dekho, wuh asbáb ke darmiyán chhip rahá hai.

23 Tab we daure, aur use wahán se láe: aur wuh, jo jamá'at ke darmiyán khará húá, to sháne se leke úpar tak sab logon se ziyáda lambá thá[f].

24 Aur Samúel ne jamá'at ko kahá, Tum use dekhte ho, ki jise KHUDÁWAND ne pasand kiyá[g], ki us ká hamsar sáre logon men ek nahín. Tab sab khushí se lalkáre, aur bole, †Bádsháh ko Khudá kí amán[h]!

25 Phir Samúel ne jamá'at ko saltanat ke ádáb batláe[i], aur kitáb men likhke KHUDÁWAND ke huzúr rakhe. Ba'd us ke Samúel ne jamá'at men se har ek ko rukhsat kiyá, ki apne apne ghar jáe.

26 ¶ Aur Sáúl bhí Jibi'ah ko[k] apne ghar gayá, aur logon ká ek jathá, jin ke dilon ko Khudá ne máil kar diyá thá, us ke sáth ho liyá.

27 Par baní Bali'ál[l] bole[m], Yih shakhs ham ko kis tarah bacháegá? Aur us kí tahqír kí, aur us ke liye hadye na láe[n]; par us ne áp ko aisá banáyá, ki goyá na suntá thá.

XI BÁB.

1 Náhas Yabís i Jil'ád ke logon se ta'na ámez guzárishen kartá. 4 We log qásidon ko Sáúl ke pás bhejte, aur us se rihái páte. 12 Is muhimm se Sáúl ká ikhtiyár zá,id hotá, aur us kí bádsháhat ko subút pahunchtá.

AUR 'Ammúní Náhas[a] charhá, aur Yabís i Jil'ád ke[b] muqábil khaima khará kiyá: tab Yabís ke sab logon ne Náhas se kahá, Ham se kuchh 'ahd o paimán kar[c], aur ham terí bandagí karenge.

2 Aur 'Ammúní Náhas ne unhen jawáb diyá, ki Is shart par main tum se 'ahd karúngá, ki main tum men har ek se dahiní ánkh nikál dálún, aur yih zillat ká dág[d] sáre Isráel par rakhún.

3 Tab Yabís ke buzurgon ne use kahá, Ham ko sát din kí muhlat de, táki ham Isráel kí sárí sarhaddon men payám bhejen: agar hamárá himáyatí koí na niklá, to ham tere huzúr niklenge.

4 ¶ Tab Sáúl ke Jibi'ah men[e] qásid áe, aur unhon ne logon ko yih sandese pahuncháe: tab sab log pukár pukárke roe[f].

5 Aur dekho, ki Sáúl khet se bail ke píchhe píchhe chalá átá thá; aur Sáúl ne kahá, Kyá hai,

---

Marginal references:

x 1 Sam. 19. 24. Mat. 13. 54, 55. Yúh. 7. 15. A'am. 4. 13.
y Yas. 54. 13. Yúh. 6. 45. aur 7. 16.
z 1 Sam. 7. 5, 6.
a Qáz. 11. 11. aur 20. 1. 1 Sam. 11. 15.
b Qáz. 6. 8, 9.
c 1 Sam. 8. 7, 19. aur 12. 12
d Yash. 7. 14, 16, 17. A'am. 1. 24, 26.
e 1 Sam. 23. 2, 4, 10, 11.
f 1 Sam. 9. 2.
g 2 Sam. 21. 6.
† 'Ibrání men, Bádsháh zinda rahe.
h 1 Sal. 1. 25, 39. 2 Sal 11. 12.
i Dekho Ist. 17. 14, wag. 1 Sam. 8. 11.
k Qáz. 20. 14. 1 Sam. 11. 4.
l Ist. 13. 13.
m 1 Sam. 11. 12.
n 2 Sam. 8. 2. 1 Sal. 4. 21. aur 10. 25. 2 Taw. 17. 5. Zab. 72. 10. Mat. 2. 11.
a 1 Sam. 12. 12.
b Qáz. 21. 8.
c Paid. 26. 28. Khur 23. 32. 1 Sal. 20. 34. Aiy. 41. 4. Hiz. 17. 13.
d Paid. 34. 14. 1 Sam. 17. 26.
e 1 Sam. 10. 26. aur 15. 34. 2 Sam 21. 6.
f Qáz. 2. 4. aur 21. 2.

Peshtar MASÍH se, 1095.

ki log rote hain? Unhon ne Yabís ke logon ká payám use kah sunáyá.

6 Aur jonhín Sáúl ne yih sandese sune, wunhín Khudá kí rúh us par charhí[g], aur us ká gussa betarah bharká.

7 Aur us ne bailon ká ek júá uthá liyá, aur use chírke tukre tukre kiyá[h], aur unhen qásidon ke háth baní Isráel kí sárí sarhaddon men bhej diyá, aur yih kahá, ki Jo koí Sáúl aur Samúel ke píchhe házir na ho, us ke bailon ká yihí hál ho[i]. Tab logon ko KHUDAWAND ká khauf húá, aur we ek dil hoke áe.

8 Aur us ne unhen Bazaq men[k] giná; so baní Isráel tín lákh the, aur baní Yahúdáh[l] tís hazár.

9 So unhon ne un qásidon ko kahá, ki Tum Yabís i Jili'ád ke logon ko kaho, ki Kal, jis waqt ki áftáb garm hogá, tum naját páoge. So qásidon ne áke Yabís ke logon ko khabar dí; aur we khush húe.

10 Tab ahl i Yabís ne unhen kahá, Kal ham tum pás niklenge[m], aur sab kuchh, jo tum bihtar samjho, so hamáre haqq men kíjiyo.

11 Aur subh ko Sáúl ne logon ke tín gol kíe[n]; aur pichhle pahar lashkar men á ghusá, aur baní 'Ammún ko qatl kiyá[o], yahán tak ki din charhá: aur aisá húá, ki we jo bach nikle, so is pareshání se bháge, ki ek ko ek na milá.

12 ¶ Tab logon ne Samúel ko kahá, We kaun hain, jo kahte hain, ki Kyá Sáúl hamárá bádsháh hogá[p]! So un logon ko láo, táki ham unhen qatl karen[q].

13 Sáúl bolá, ki Áj ke din hargiz koí márá na jáe[r]: is liye ki KHUDAWAND ne baní Isráel ko áj ke din rihái bakhshí[s].

14 Tab Samúel ne logon ko kahá, Áo, Jiljál ko[t] jáon, táki wahán saltanat ko dúsrí bár sábit karen.

15 So sárá lashkar Jiljál ko gayá; aur Jiljál men KHUDAWAND ke huzúr[u] unhon ne Sáúl ko bádsháh kiyá; aur wahán unhon ne KHUDAWAND ke áge salámí ke zabíh zabh kíe[x]; aur wahán Sáúl ne aur sáre Isráelí dangal ne barí khushí kí.

g Qáz. 3. 10. aur 6. 34. aur 11. 29. aur 13. 25. aur 14. 6. 1 Sam. 10. 10. aur 16. 13.
h Qáz. 19. 29.
i Qáz. 21. 5, 8, 10.
k Qáz. 1. 5.
l 2 Sam. 24. 9.
m 3 áyat.
n Qáz. 7. 16.
o Dekho 1 Sam. 31. 11.
p 1 Sam. 10. 27.
q Dekho Lúq. 19. 27.
r 2 Sam. 19. 22.
s Khur 14. 13, 30. 1 Sam. 19. 5.
t 1 Sam. 10. 8.
u 1 Sam. 10. 17.
x 1 Sam. 10. 8.

XII BÁB.

1 *Samúel apní diyánatdárí sab par jatátá.* 6 *Logon ko un kí náshukrí ke qáil kartá.* 16 *Gehún kátne ke dinon men ra'ad bulátá jis se sab ko haibat húí.* 20 *Khudá kí rahmat ke liház se un ko tasallí detá.*

TAB Samúel ne sáre baní Isráel se kahá, Dekho, jo kuchh tum ne mujhe kahá, main ne tumhárí har ek bát mání[a], aur ek ko tumhárá bádsháh kiyá[b].

2 Aur ab dekho, yih bádsháh tumhárá peshrau hai[c]: aur main búrhá hún[d], merá sir sufed hai: aur dekho, mere bete tumháre sáth hain; aur main ne larakpan se áj tak tumhárí peshwáí kí.

3 Aur main házir hún: so áo, KHUDAWAND ke aur us ke masíh ke[e] áge mujh par gawáhí do; ki kis ká bail main ne le liyá? aur kis ká gadhá main ne rakh chhorá? aur main ne kis par zulm kiyá? aur kis ko main ne dukh diyá[f]? aur kis ke háth se main ne rishwat lí[g], aur kis se chashmposhí kí? Ab main use pher dene ko házir hún.

4 We bole, Tú ne na ham par zulm kiyá, aur na hamen dukh diyá, aur na tú ne kisí ke háth se kuchh le liyá.

5 Tab us ne unhen kahá, ki KHUDAWAND tum par gawáh, aur us ká masíh áj ke din sháhid hai, ki tumhárá mujh par kuchh da'wá nahín[h]. We bole, Wuh gawáh.

6 ¶ Phir Samúel ne logon se kahá, Hán, KHUDAWAND hí hai wuh, jis ne Músá aur Hárún ko khalq kiyá, aur tumháre bápdádon ko zamín i Misr se nikál láyá[i].

7 Ab thorá sá tawaqquf karo, táki main KHUDAWAND ke huzúr un sab nekíon ke sabab, jo KHUDAWAND ne tum se aur tumháre bápdádon se kín, tum se bahs karún[k].

8 Jis waqt ki Ya'qúb Misr men áyá[l], aur tumháre bápdáde KHUDAWAND ke áge chilláe[m], to KHUDAWAND ne Músá aur Hárún ko bhejá[n], aur we tumháre bápdádon ko Misr se nikál láe, aur yahán lá basáyá.

9 Lekin we KHUDAWAND apne Khudá ko bhúl gae[o]; so us ne unhen Hasúr ke lashkar ke raís Sísará ke háth[p], aur Filistíon ke háth[q], aur sháh i Moáb ke háth[r] bechá; aur unhon ne un se qitál kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1095.

a 1 Sam. 8. 5, 19, 20.
b 1 Sam. 10. 24. aur 11. 14, 15.
c Gin. 27. 17. 1 Sam. 8. 20.
d 1 Sam. 8. 1, 5.
e 5 áyat. 1 Sam. 10. 1. aur 24. 6. 2 Sam. 1. 14, 16.
f Gin. 16. 15. A'am. 20. 33. 1 Tas. 2. 5.
g Ist. 16. 19.
h Yúh. 18. 38. A'am. 23. 9. aur 24. 16, 20.
i Mík. 6. 4.
k Yas. 1. 18. aur 5. 3, 4. Mík 6. 2, 3.
l Paid. 46. 5, 6.
m Khur. 2. 23.
n Khur 3. 10. aur 4. 16.
o Qáz. 3. 7.
p Qáz. 4. 2.
q Qáz. 10. 7. aur 13. 1.
r Qáz. 3. 12.

Peshtar MASÍH se, 1095.

10 Phir unhoṉ ne ḲHUDÁWAND se faryád kí, aur bole, Ham ne gunáh kiyá[s], ki ham ne ḲHUDÁWAND ko chhoṛá, aur Ba'alím aur 'Istárát kí bandagí kí[t]: par ab tú ham ko hamáre dushmanoṉ ke háth se chhuṛá, to ham terí bandagí kareṉge[u].

11 Phir ḲHUDÁWAND ne Yarubba'al[x], aur Bidán, aur Iftáh[y], aur Samúel ko[z] bhejá, aur tum ko tumháre dushmanoṉ ke háth se, jo tumháre chároṉ taraf the, naját dí; aur tum ne chain páyá.

12 Aur jab tum ne dekhá, ki baní 'Ammún ká bádsháh Náhas[a] tum par chaṛh áyá, to tum ne mujh se kahá, Háṉ, hameṉ ek bádsháh cháhiye, jo ham par saltanat kare[b]; hálánki ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá tumhárá bádsháh thá[c].

13 Ab dekho, yih tumhárá bádsháh hai[d], jise tum ne pasand kiyá[e], aur jise tum ne mángá; aur dekho, ḲHUDÁWAND ne tumheṉ ek bádsháh diyá hai[f].

14 Agar tum ḲHUDÁWAND se ḍarte rahoge, aur us kí bandagí karoge, aur us ká hukm mánoge, aur ḲHUDÁWAND ke farmánoṉ se sarkashí na karoge[g], to tum aur bádsháh, jo tum par bádsháhí kartá hai, ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke pairau hoge:

15 Par agar tum ḲHUDÁWAND ká hukm na mánoge, aur ḲHUDÁWAND ke farmánoṉ se sarkashí karoge; to ḲHUDÁWAND ká háth tumháre muḳhálif hogá[h], jis tarah se ki tumháre bápdádoṉ ká muḳhálif thá[i].

16 ¶ So ab tum khaṛe raho, aur dekho wuh baṛá kám, jo ḲHUDÁWAND tumhárí áṉkhoṉ ke sámhne kartá hai[k].

17 Kyá áj gehúṉ káṭne ká din nahíṉ[l]? maiṉ ḲHUDÁWAND se du'á mángtá húṉ, ki wuh garjáegá, aur barsáegá[m]; táki tum jáno aur dekho, ki tum ne ḲHUDÁWAND ke huzúr ek bádsháh kí darḳhwást karke baṛí sharárat kí[n].

18 Chunánchi Samúel ne ḲHUDÁWAND se du'á mángí; aur ḲHUDÁWAND ne usí din garjáyá, aur barsáyá: tab sárá dangal ḲHUDÁWAND se aur Samúel se nipaṭ ḍar gayá[o].

19 Tab sab logoṉ ne Samúel se kahá, ki Apne ḳhádimoṉ ke liye ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí minnat kar[p], ki ham mar na jáeṉ: ki ham ne apne sáre gunáhoṉ par yih sharárat ziyáda kí, ki apne liye ek bádsháh mángá.

20 ¶ Tab Samúel ne jamá'at ko kahá: Ḳhauf na karo; ki yih sab sharárat to tum ne kí; magar ḲHUDÁWAND kí pairawí se kanáre mat jáo, balki apne sáre diloṉ se ḲHUDÁWAND kí bandagí karo;

21 Aur tum kanáre mat jáo, ki bátil kí pairawí karo[q], jo mufíd na hogí, aur naját na degí; ki we sab bátil haiṉ[r].

22 Aur ḲHUDÁWAND apne baṛe nám ke liye[s] apne bandoṉ ko tark na karegá[t]: ki ḲHUDÁWAND ne bhí pasand kiyá hai, ki tum us ke bande kahláo[u].

23 Aur maiṉ jo húṉ, Ḳhudá aisá na kare, ki tumháre liye du'á mángne meṉ tagáful karke[x] ḲHUDÁWAND ká gunáhgár hoúṉ: balki maiṉ wuh ráh, jo achchhí aur sídhí hai[y], tumheṉ batláúṉgá[z]:

24 So tum itná karo, ki ḲHUDÁWAND se ḍaro[a], aur apne sáre dil se us kí sachchí 'ibádat karo; aur socho[b] ki us ne tumháre liye kaisá baṛá kám kiyá hai[c].

25 Aur agar tum ab bhí sharárat ke kám karoge, to tum aur tumhárá bádsháh[d] halák ho jáoge[e].

XIII BÁB.

1 *Sáúl ká ḳháss lashkar.* 3 *Wuh Isráelíoṉ ko Jiljál meṉ jam'a kartá, ki Filistíoṉ ká samhná kareṉ, is liye ki Yúnatan ne Filistí chaukí ke logoṉ ko már ḍálá thá.* 5 *Filistíoṉ kí niháyat baṛí fauj.* 6 *Isráelíoṉ kí baṛí tanghálí.* 8 *Sáúl Samúel kí ráh dekhte dekhte thak játá, aur ḳhud qurbání guzrántá.* 11 *Samúel us se malámat kartá.* 17 *Filistíoṉ kí taraf se fasád karnewáloṉ ke tín gol nikalte.* 19 *Filistíoṉ kí chaturáí, ki Isráelíoṉ ke darmiyán kisí lohár ko rahne na diyá.*

SÁÚL ne ek baras saltanat kí; aur jab us kí saltanat ke do baras guzre,

2 To Sáúl ne tín hazár ádmí baní Isráel apne liye chune; do hazár Mikmás meṉ aur Baitel ke koh meṉ apne sáth rakhe, aur ek hazár Yúnatan ke sáth Binyamín ke Jibi'ah meṉ[a] rahe: aur báqí har ek ko apne apne ḳhaime meṉ ruḳhsat kiyá.

1093.

3 Aur Yúnatan ne Filistíoṉ ke chaukídároṉ ko, jo ‖ Jib'a meṉ

Marginal references: [s] Qáz. 10. 10. [t] Qáz. 2. 13. [u] Qáz. 10. 15, 16. [x] Qáz. 6. 14, 32. [y] Qáz. 11. 1. [z] 1 Sam. 7. 13. [a] 1 Sam. 11. 1. [b] 1 Sam. 8. 5, 19. [c] Qáz. 8. 23. 1 Sam. 8. 7. aur 10. 19. [d] 1 Sam. 10. 24. [e] 1 Sam. 8. 5. aur 9. 20. [f] Hús. 13. 11. [g] Yash. 24. 14. Zab. 81. 13, 14. [h] Ahb. 26. 14, 15, wag. Ist. 28. 15, wag. Yash. 24. 20. [i] 9 áyat. [k] Ḳhur. 14. 13, 31. [l] Ams. 26. 1. [m] Yash. 10. 12. 1 Sam. 7. 9, 10. Ya'q. 5. 16, 17, 18. [n] 1 Sam. 8. 7. [o] Ḳhur. 14. 31. Dekho 'Az. 10. 9. [p] Ḳhur. 9. 28. aur 10. 17. Ya'q. 5. 15. 1 Yúh. 5. 16. [q] Ist. 11. 16. [r] Yar. 16. 19. Hab. 2. 18. 1 Qur. 8. 4. [s] Yash. 7. 9. Zab. 106. 8. Yar. 14. 21. Hiz. 20. 9, 14. [t] 1 Sal. 6. 13. Zab. 94. 14. [u] Ist. 7. 7, 8. aur 14. 2. Mal. 1. 2. [x] A'am. 12. 5. Rúm. 1. 9. Qul. 1. 9. 2 Tim. 1. 3. [y] 1 Sal. 8. 36. 2 Taw. 6. 27. Yar. 6. 16. [z] Zab. 34. 11. Ams. 4. 11. [a] Wá'iz 12. 13. [b] Yas. 5. 12. [c] Ist. 10. 21. Zab. 126. 2, 3. [d] Ist. 28. 36. [e] Yash. 24. 20. [a] 1 Sam. 10. 26. ‖ Yá, Pahárí.

the[b], mára; aur Filistíon ne yih suná. Aur Sáúl ne narsingá phunkwáke sárí mamlukat men yih manádí kí, ki Ai 'Ibránío, suno.

4 Aur sáre baní Isráel ne yih ahwál suná, ki Sáúl ne Filistíon kí ek chaukí ke sipáhí máre, aur baní Isráel ko bhí Filistíon se nafrat thí[c]. So jamá'at ko hukm húá, ki Sáúl pás Jiljál men jam'a howe.

5 ¶ Aur Filistí bhí baní Isráel se laṛne ko jam'a húe; tís hazár un kí rathen thín, aur chha hazár sawár, aur bahut se log, aise jaise daryá ke kanáre kí ret; so we chaṛh áe, aur Mikmás men Bait-awan ke mashriq ko khaimazan húe.

6 Aur jab baní Isráel ne dekhá, ki ham tangí men hain, kyúnki log taklíf men the, to gáron, aur kánṭon ke jangal, aur paháṛon, aur gaṛhíon, aur gaṛhon men já chhipe[d];

7 Aur 'Ibrání Yardan ke pár Jadd aur Jili'ád kí sarzamín ko gae. Par Sáúl Jiljál hí men rahá, aur us ke sáth ke sab log khaufnák the.

8 ¶ Aur wuh wahán sát din Samúel ke mu'aiyan waqt tak muntazir rahá[e]: aur Samúel Jiljál men na áyá; aur sáre log us ke pás se mutafarriq ho gae.

9 Tab Sáúl ne kahá, Chaṛháwá aur salámí mujh pás láo. Aur us ne chaṛháwá chaṛháyá.

10 Aur aisá húá, ki jonhín wuh chaṛháwá chaṛhá chuká, wunhín Samúel á pahunchá; aur Sáúl us ke istiqbál ko niklá, táki wuh us ke haqq men du'á e khair kare.

11 ¶ Aur Samúel ne púchhá, ki Tú ne kyá kiyá? Sáúl bolá, Main ne jo dekhá, ki log mere pás se mutafarriq ho gae, aur tú muqarrar waqt men na á pahunchá, aur Filistí Mikmás men jam'a húe:

12 To main ne kahá, ki Filistí Jiljál men mujh par á paṛenge, aur main ne KHUDAWAND se ab tak du'á nahín mángí: is liye main ne apne nafs par jabr kiyá, aur chaṛháwá chaṛháyá.

13 So Samúel ne Sáúl ko kahá, Tú ne bewuqúfí kí[f]; ki tú ne KHUDAWAND apne Khudá ke hukm kí, jo us ne tujhe kiyá, muháfazat na kí[g]; ki KHUDAWAND ab terí saltanat baní Isráel men hamesha qáim rakhtá.

14 Lekin ab terí saltanat qáim na rahegí[h]; ki KHUDAWAND ne ek shakhs apne dilkhwáh[i] ko muqarrar kiyá hai; aur KHUDAWAND ne use hukm kiyá, ki us ke logon ká peshwá ho, is liye ki tú ne KHUDAWAND ke hukm ko hifz na kiyá.

15 Aur Samúel uṭhá, aur Jiljál se Binyamín ke shahr Jibi'ah ko chaṛh gayá. Tab Sáúl ne un logon ko, jo us pás házir the, giná, aur we chha sau jawán the[k].

16 Aur Sáúl aur us ká beṭá Yúnatan, aur us ke hamráhí jawán baní Binyamín ke Jib'a men já ṭhahre; aur Filistí Mikmás men paṛe rahe.

17 ¶ Aur fasád karnewále, Filistíon ke lashkar se, tín gol hoke nikle; ek to Su'ál kí samt ko 'Ufrah[l] kí ráh se:

18 Aur dúsrá gol Bait-Haurán[m] kí ráh áyá: aur tísre gol ne us sarhadd kí ráh lí, jo wádí i Zibo'im[n] ke dasht ke sámhne hai.

19 ¶ Us waqt baní Isráel kí sárí zamín men ek luhár na miltá thá[o]; kyúnki Filistíon ne kahá thá, Na ho ki 'Ibrání log talwáren aur neze apne liye banáne páen.

20 So sáre baní Isráel Filistíon ke mulk men jáyá karte the, táki har ek apná hars, aur bhálá, aur kulháṛá, aur apní kudálí tez karwáe:

21 Ya'ne jab ki kudálíon, aur bhálon, aur kánṭon, aur kulháṛon kí dháren kund ho gaí thín, táki unhen phir tez karwáen.

22 So aisá húá, ki qitál ke din, Sáúl aur us ke beṭe Yúnatan ke siwá, un logon men se, jo Sáúl aur Yúnatan ke sáth the, kisí ke háth men ek talwár aur ek neza na thá[p].

23 Tab Filistíon ke gaṛhwále Mikmás kí gháṭí par á paṛe[q].

XIV BAB.

1 *Yúnatan apná iráda poshída rakhke Filistíon ke ek gaṛh par jáke wahán ke sipáhíon ko 'ajab tarah se mártá. 15 Filistí khauf iláhí se laraste aur ek dúsre ko márte chale játe. 17 Sáúl káhin ke jawáb ká intizár chhorke, un par chaṛhái kartá. 21 We 'Ibrání ki asír the aur we jo gáron men chhipe the, donon Filistíon kí mukhálafat men shámil hote. 24 Sáúl ki bejá qasam ke sabab fath ke kam anjám húe. 32 Wuh logon ko gosht lahú ke sáth kháne se roktá. 35 Wuh mazbah banátá. 36 Yúnatan ke nám par chiṭṭhí paṛtí, par log use bachāte. 47 Sáúl kí tawángarí aur us ke gharáne ká ahwál.*

---

b 1 Sam. 10. 5.
c Pald. 34. 30. Khur. 5. 21.
d Qáz. 6. 2.
e 1 Sam. 10. 8.
f 2 Taw. 16. 9.
g 1 Sam. 15. 11.
h 1 Sam. 15. 28.
i Zab. 89. 20. A'am. 13. 22.
k 1 Sam. 14. 2.
l Yash. 18. 23.
m Yash. 16. 3 aur 18. 13, 14.
n Naham. 11. 34.
o Dekho 2 Sal. 24. 14. Yar. 24. 1
p Yún Qáz. 5. 8
q 1 Sam. 14. 1, 4.

Peshtar MASÍH se, 1087 ke qaríb.

AUR ek din aisá húá, ki Sáúl ke beṭe Yúnatan ne apne gulám ko, jo us ká silahbardár thá, kahá, ki *A*, ham Filistíon̤ ke gaṛh par, jo us samt ko hai, guzar karen̤. Par us ne apne báp ko k̤habar na kí.

2 Aur Sáúl Jibi'ah ke nikás par ek anár ke darak̤ht tale, jo Mijrún men̤ thá, ṭhahar rahá: aur qaríb chha sau ádmí ke[a] us ke sáth the;

3 Aur Ak̤hiyáh[b] bin Ak̤hitúb birádar i I'kabúd[c] bin Fínihás, bin 'Alí, jo Sailá men̤ K̤HUDAWAND ká káhin thá, afúd pahine húe[d] thá. Aur logon̤ ko k̤habar na húí, ki Yúnatan kahán̤ chalá gayá.

4 ¶ Aur un guzargáhon̤ men̤, jahán̤ se hoke Yúnatan cháhtá thá, ki Filistíon̤ ke gaṛh par[e] já paṛe, donon̤ taraf baṛe baṛe nokíle patthar the; ek ká nám Búsís thá, aur dúsre ká Sanah.

5 Un men̤ se ek shimál kí jánib, Mikmás ke muqábil nasb thá, aur dúsrá janúb kí samt Jibi'ah ke muqábil.

6 Tab Yúnatan ne apne silahbardár gulám se kahá, *A*, ham un námak̤htúnon̤ ke gaṛh par guzren̤; sháyad ki K̤HUDAWAND hamáre liye kám kare: ki K̤HUDAWAND ke nazdík kuchh dushwár nahín̤, wuh cháhe, to bahuton̤ se zafar bak̤hshe, aur cháhe, to thoṛon̤ se[f].

7 Us ke silahbardár ne kahá, Jo kuchh ki tere dil men̤ hai, so kar, aur apní ráh pakaṛ; aur dekh, main̤ tere hasb i dilk̤hwáh tere sáth hún̤.

8 Tab Yúnatan bolá, ki Dekh, ham un logon̤ par guzar karte hain̤, aur apne taín̤ un par záhir karte hain̤.

9 So agar we ham se yih kahen̤, Sabr karo, jab tak ki ham tumháre sámhne hon̤, to ham apní jagah khaṛe rahenge, aur un par na chaṛhenge.

10 Par agar we yún̤ kahen̤, ki Ham par chaṛh áo, to ham chaṛh jáenge: ki K̤HUDAWAND ne unhen̤ hamáre háth men̤ kar diyá; aur yih hamáre liye ek nishání hogí[g].

11 Tab un donon̤ ne apne taín̤ Filistíon̤ ke gaṛh par namúd kiyá, aur Filistí bole, Dekho, 'Ibrání un súrák̤hon̤ men̤ se, jahán̤ we chhip rahe the, báhar áte hain̤.

12 Aur us gaṛh ke logon̤ ne Yúnatan aur us ke silahbardár ko kahá, Ham par chaṛh áo, ki ham tumhen̤ tamáshá dikhláenge. So Yúnatan ne apne silahbardár se kahá, Ab mere píchhe chaṛh á; ki K̤HUDAWAND ne unhen̤ baní Isráel ke qábú men̤ kar diyá.

13 Aur Yúnatan apne háthon̤ aur páon̤ se lipaṭkar chaṛh gayá, aur us ke píchhe us ká silahbardár; aur we Yúnatan ke áge mar gire, aur us ke silahbardár ne bhí us ke píchhe log qatl kie.

14 So yih pahlá kusht o k̤hún, jo Yúnatan aur us ke silahbardár ne kiyá, ek bís ádmí ká thá, utní zamín men̤ ki jahán̤ ek hal ádhe din men̤ phire.

15 Tab lashkar, aur maidán, aur sáre gaṛhwále, aur fasád karnewále bhí[h] kámp gae[i], aur zamín larzí; aur yih larza K̤hudá kí jánib se thá[k].

16 Aur Sáúl ke nigáhbánon̤ ne, jo Binyamín ke Jibi'ah men̤ the, nazar kí; to kyá dekhte hain̤, ki wuh guroh pighal gaí, aur we márte chale játe the[l].

17 Tab Sáúl ne logon̤ se, jo us ke sáth the, kahá, Gino, aur daryáft karo, ki ham men̤ se kaun gayá hai. Jab unhon̤ ne giná, to Yúnatan aur us ke silahbardár ko na páyá.

18 Us waqt Sáúl ne Ak̤hiyáh ko kahá, K̤hudá ká sandúq yahán̤ lá; kyún̤ki K̤hudá ká sandúq us roz baní Isráel ke darmiyán thá.

19 ¶ Aur aisá húá, ki jis waqt Sáúl káhin se bát kartá thá[m], to Filistíon̤ ke lashkar men̤ shor paṛá, aur gulgula ziyáda hotá chalá játá thá: aur Sáúl ne káhin se kahá, ki Báz rah.

20 Aur Sáúl aur us ke sáre log jam'a húe, aur qitál ko áe; aur dekho, ki har ek mard kí talwár us ke sáthí par paṛí hai[n], aur niháyat baṛa gul shor húá.

21 Aur we 'Ibrání bhí, jo áge se Filistíon̤ ke sáth the, har taraf se jam'a hoke un ke sáth lashkar men̤ áe the, phirke un Isráelíon̤ men̤, jo Sáúl aur Yúnatan ke hamráh the, shámil húe.

22 Aur we sab baní Isráel bhí, jo koh i Ifráím men̤ chhip rahe the[o], yih sunke ki Filistí bhága,

---

[a] 1 Sam. 13. 15.
[b] 1 Sam. 22. 9, 11, 20. *Ak̤himalik* kahláyá.
[c] 1 Sam. 4. 21.
[d] 1 Sam. 2. 28.
[e] 1 Sam. 13. 23.
[f] Qáz. 7. 4, 7. 2 Taw. 14 11.
[g] Dekho Pald. 24. 14. Qáz. 7. 11.
[h] 1 Sam. 13. 17.
[i] 2 Sal. 7. 7. Aiy. 18. 11.
[k] Pald. 35. 5.
[l] 20 áyat
[m] Gin. 27. 21.
[n] Qáz. 7. 22. 2 Taw. 20. 23.
[o] 1 Sam. 13. 6.

Peshtar MASÍH se, 1087 ke qarib.

filfaur nikalke qitál ke maidán men un par á paṛe.

23 So KHUDÁWAND ne us din Isráelíon ko naját dí[p]: aur laṛáí Bait-awan ke[q] us pár tak pahunchí.

24 ¶ Aur Isráelí mard us din baṛí taklíf men the: kyúnki Sáúl ne logon ko qasam dí thí[r], aur yún kahá thá, ki Jo koí áj shám tak kháná kháwe, us par la'nat, táki main apne dushmanon se badlá lún. Is sabab un logon men kisí ne zubán par kuchh na rakhá thá.

25 Aur sab log ek ban men pahunche, aur wahán zamín par shahd thá[s].

26 Aur jonhín ye log us ban men pahunche, to dekho, ki wahán shahd ko ṭapaktá dekhá: par koí apne munh tak háth na le gayá, is liye ki we qasam se ḍare.

27 Lekin Yúnatan ne na suná thá, ki us ke báp ne logon ko qasam dí hai: so us ne apne 'asá kí nok se, jo us ke háth men thá, shahd ke chhatte ko chhedá, aur háth men leke munh men ḍálá; aur us kí ánkhon men roshní áí.

28 Tab un logon men se ek ne us se kahá, ki Tere báp ne qasam deke kahá thá, ki Jo shakhs áj ke din kuchh kháwe, to us par la'nat. Aur us waqt log thake húe the.

29 Aur Yúnatan bolá, ki Mere báp ne mulk ko dukh diyá; dekhiye, ki main ne zarra sá shahd chakhá, aur kyá merí ánkhon men roshní áí!

30 Kyá bahut achchhá hotá, agar sáre log dushman kí lúṭ se, jo unhon ne páí, khúb kháte? par ab to Filistíon ko baṛí shikast nahín húí.

31 So unhon ne us din Mikmás se leke Aiyalún tak Filistí máre: aur log nipaṭ thak gae.

32 Aur log lúṭ par gire, aur bheṛen, aur bail, aur bachhṛe pakṛe, aur unhen zamín par zabh kiyá, aur lahú samet[t] khá gae.

33 ¶ Tab Sáúl ko khabar dí gaí, ki Dekh, log KHUDÁWAND ká gunáh karte hain, ki lahú samet kháe játe hain. Wuh bolá, ki Tum ne khatá kí; so ek baṛá patthar áj mere sámhne ḍhalká láo.

34 Phir Sáúl ne kahá, ki Lashkar men phiro, aur un se kaho, ki Har ek shakhs apná apná bail, aur apní apní bheṛen mujh pás láwe, aur yahán zabh kare, aur kháwe; aur lahú samet kháke KHUDÁWAND ká gunáhgár na bane. Chunánchi us rát har ek shakhs apná bail wahín láyá, aur wahín zabh kiyá.

35 Aur Sáúl ne us jagah KHUDÁWAND ke liye ek mazbah banáyá[u]; yih pahlá mazbah hai, jo us ne KHUDÁWAND ke liye banáyá.

36 ¶ Phir Sáúl ne kahá, ki Ao, áj rát Filistíon ká píchhá karen, aur subh tak unhen lúṭen, aur un men se ek ko jítá na chhoṛen. We bole, Jo kuchh tú bihtar jáne, so kar. Tab káhin bolá, ki Ao, yahán Khudá se saláh púchhen.

37 Chunánchi Sáúl ne Khudá se mashwarat púchhí, ki Main Filistíon ká ta'áqub karne ko utrún? Kyá tú un ko baní Isráel ke háth men giriftár karwáegá? So us ne us din use kuchh jawáb na farmáyá[x].

38 Tab Sáúl ne kahá, ki Lashkar ke sáre raís yahán nazdík áwen, aur tahqíq karen, aur dekhen, ki áj ke din yih kaisá gunáh húá hai[y].

39 KHUDÁWAND i haiy kí qasam, ki jis ne áj Isráel ko naját dí, agar mere beṭe Yúnatan ká bhí gunáh ho, to wuh bhí mar jáe[z]. Aur un logon men se kisí ne jawáb na diyá.

40 Tab us ne sáre baní Isráel se kahá, Tum sab ke sab ek taraf ho, aur main aur merá beṭá Yúnatan ek taraf. Tab log Sáúl se bole, Jo tú munásib jáne, so kar.

41 Sáúl ne KHUDÁWAND se kahá, ki Ai Isráel ke Khudá, haqq kar. Tab Sáúl aur Yúnatan ke nám par[a] qur'a[b] paṛá, aur lashkar begunáh niklá.

42 Tab Sáúl ne kahá, ki Mere aur mere beṭe ke nám qur'a ḍálo. Tab Yúnatan ká nám niklá.

43 Aur Sáúl ne Yúnatan se kahá, Mujhe batá, tú ne kyá kiyá hai[c]. Yúnatan ne use batáyá, aur kahá, Main ne to kuchh nahín kiyá, magar itná ki is 'asá kí nok se, jo mere háth men thá, ek zarra sá shahd chakhá thá[d]; so kyá ab main marne par hún?

44 Sáúl ne kahá, Khudá mujh

[p] Khur. 14. 30. Zab. 44. 6, 7. Hús. 1. 7.
[q] 1 Sam. 13. 5.
[r] Yash. 6. 26.
[s] Khur. 3. 8. Gin. 13. 27. Mat. 3. 4.
[t] Ahb. 3. 17. aur 7. 26. aur 17. 10 aur 19. 26. Ist. 12. 16, 23, 24.
[u] 1 Sam. 7. 17.
[x] 1 Sam. 28. 6
[y] Yash. 7. 14. 1 Sam. 10. 19.
[z] 2 Sam. 12. 5.
[a] Yash. 7. 16. 1 Sam. 10 20, 21.
[b] Ams. 16. 33. A'mál. 1. 24.
[c] Yash. 7 19.
[d] 27 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1087 ke qaríb.

se aisá kare, aur us se ziyáda kare[e], agar Yúnatan to mar hí na jáe[f].

45 Tab logoṉ ne Sáúl ko kahá, Kyá Yúnatan mar jáe, jis ne Isráel ke liye aisí baṛí rihái kí? Aisá na hogá: KHUDÁWAND i haiy kí qasam hai[g], ki us ke sir ká ek bál bhí zamín par na giráyá jáegá; ki us ne áj Khudá kí madad se mihnat kí. So logoṉ ne Yúnatan kí khalásí karwáí, ki wuh márá na gayá.

46 Aur Sáúl Filistíoṉ ke ta'áqub karne se báz rahá; aur Filistí apne maqám ko gae.

47 ¶ Aur Sáúl ne baní Isráel ká mulk apne qabze meṉ kiyá, aur har ek samt apne dushmanoṉ se Moáb meṉ, aur baní 'Ammún ke[h] mulk meṉ, aur Adúm meṉ, aur Zúbah[i] kí mamlukatoṉ meṉ, aur Filistíoṉ ke mulk meṉ laṛá kiyá; aur wuh jin logoṉ kí taraf phirá, un logoṉ ko sazá dí.

48 Phir us ne lashkar jam'a kiyá, aur 'Amálíqíoṉ se já laṛá[k], aur Isráelíoṉ ko un ke gáratgaroṉ ke háth se chhuṛáyá.

49 Aur Sáúl ke beṭoṉ ke nám ye haiṉ[l], Yúnatan, aur Iswí, aur Malikishú'a; aur us kí do beṭíáṉ thíṉ; baṛí ká nám Mairab, aur chhoṭí ká nám Maikal.

50 Aur Sáúl kí jorú ká nám Akhinú'am thá, jo Akhima'az kí beṭí thí; aur us kí fauj ke ra.ís ká nám Abinaiyir thá, jo Sáúl ke chachá Naiyir ká beṭá thá.

51 Aur Sáúl ke báp ká nám Qís thá[m]; aur Abinaiyir ká báp Naiyir Abíel ká beṭá thá.

52 Aur 'umr bhar Sáúl ká Filistíoṉ se sakht muqábala rahá: aur Sáúl har ek zoráwar aur bahádur mard ko, jaháṉ dekhtá thá, apne pás rakhtá thá[n].

e Rút 1. 17.
f 39 áyat.
g 2 Sam. 14. 11. 1 Sal. 1. 52. Lúq. 21. 18.
h 1 Sam. 11. 11.
i 2 Sam. 10. 6.
k 1 Sam. 15. 3, 7.
l 1 Sam. 31. 2. 1 Taw. 8. 33.
m 1 Sam. 9. 1.
n 1 Sam. 8. 11.

XV BAB.

1 Samúel Sáúl ko bhejtá ki 'Amálíq ko haram kar de. 6 Sáúl Qainíoṉ par mihrbání kartá. 8 Ajáj ko zinda rakhke, use aur bihtar lúṭ ko sáth le átá. 10 Samúel us par yih záhir kartá ki Khudá ne is náfarmání ke sabab tujhe mardúd kiyá hai, báwujúde ki tú khud apní neki kí ta'ríf kartá aur apní badí ko khafíf samajhtá hai. 24 Sáúl kí 'ájizí. 32 Samúel Ajáj ko qatl kartá. 34 Samúel Sáúl se judá hoke phir us se muláqát na kartá.

1079 ke qaríb.

AUR Samúel ne Sáúl ko kahá, ki KHUDÁWAND ne mujhe bhejá, ki maiṉ tujhe mamsúh karúṉ[a], táki tú us kí qaum ká, jo baní Isráel hai, bádsháh ho: so ab KHUDÁWAND kí báteṉ sun.

2 Rabb ul afwáj yúṉ kahtá hai, Mujh ko yád hai, jo kuchh ki baní Isráel se 'Amálíq ne kiyá, jab ki we Misr se chaṛhe[b]; ki we kyúṉkar un kí ghát meṉ baiṭhe.

3 So ab tú já, aur 'Amálíq ko már, aur sab jo kuchh ki un ká hai ek lakht haram kar[c], aur un par rahm mat kar, balki mard se leke 'aurat aur laṛke shírkhwár, aur bail bheṛ, aur únṭ aur gadhe tak, sab ko qatl kar.

4 Chunánchi Sáúl ne logoṉ ko jam'a kiyá, aur Taláim meṉ unheṉ giná; so we do lákh piyáde, aur baní Yahúdáh das hazár the.

5 Aur Sáúl 'Amálíq kí ek bastí meṉ, dasht ke bích, un kí ghát meṉ baiṭhá.

6 ¶ Aur Sáúl ne Qainíoṉ ko[d] kahá, Nikal jáo, aur 'Amálíqíoṉ ke darmiyán se kanárakash ho[e]; na ho ki un meṉ shámil hoke mere háth se máre jáo: is liye ki tum ne baní Isráel par, jab we Misr se chaṛhe, to mihrbáníáṉ kíṉ[f]. So Qainí 'Amálíqíoṉ meṉ se nikle.

7 Aur Sáúl ne 'Amálíqíoṉ ko Hawílah se[g] leke Súr tak[h], jo Misr ke sámhne hai, márá[i].

8 Aur 'Amálíq ke bádsháh Ajáj ko jítá pakṛá[k], aur sab logoṉ ko talwár se haram kar diyá[l].

9 Lekin Sáúl aur us ke lashkar ne Ajáj ko, aur achchhí achchhí bheṛoṉ, aur gáeoṉ ko, aur pále húe bakroṉ, aur bheṛ ke bachchoṉ ko jítá rakhá[m]; aur sab suthrí chízoṉ ko rahne diyá, aur na cháhá ki unheṉ haram kar deṉ: magar unhoṉ ne har ek chíz ko, jo púch aur nikammí thí, haram kiyá.

10 ¶ Tab KHUDÁWAND ká kalám Samúel ko pahunchá, ki

11 Maiṉ Sáúl ko bádsháh karke malúl húá[n]; kyúṉki wuh merí farmánbardárí se bargashta húá[o], aur us ne mere hukmoṉ par 'amal na kiyá[p]. So Samúel gamgín húá[q], aur sárí rát KHUDÁWAND pás chillátá rahá.

12 Aur Samúel subh sawere Sáúl se muláqát karne ko uṭhá; so Samúel ko khabar pahunchí, ki Sáúl Karmil ko[r] gayá, aur us ne apne liye ek fath ká sutún khaṛá

Peshtar MASÍH se, 1079 ke qaríb.

a 1 Sam. 9. 16.
b Khur. 17. 8, 14. Gin. 24. 20. Ist. 25. 17, 18, 19.
c Ahb. 27. 28, 29. Yash. 6. 17, 21.
d Gin. 24. 21. Qáz. 1. 16. aur 4. 11.
e Paid. 18. 25. aur 19. 12, 14. Muk. 18. 4.
f Khur. 18. 10, 19. Gin. 10. 29, 32.
g Paid. 2. 11. aur 25. 18.
h Paid. 16. 7.
i 1 Sam. 14. 48.
k Dekho 1 Sal. 20. 34, 35, wag.
l Dekho 1 Sam. 30. 1.
m 3 15 áyateṉ.
n 35 áyat. Paid. 6. 6. 7. Yash. 22. 16
o 1 Sal. 9. 6.
p 1 Sam. 13. 13. 3, 9 áyateṉ.
q 35 áyat. 1 Sam. 16. 1.
r Yash. 15. 55.

Peshtar MASÍH se, 1079 ke qaríb.

kiyá, aur phirá, aur guzar karke Jiljál meṉ dákhil húá.

13 Phir Samúel Sáúl pás gayá, aur Sáúl ne use kahá, Tú KHUDÁWAND ká mubárak banda ho[a]; maiṉ ne KHUDÁWAND ke hukmoṉ par 'amal kiyá.

14 Samúel ne kahá, Pas, yih bheṛoṉ ká mimiyáná, aur gáeoṉ ká bambáná kaisá hai, jo maiṉ suntá húṉ?

15 Sáúl ne kahá, ki Ye 'Amálíqíoṉ kí haiṉ, jo log le áe haiṉ; is liye ki logoṉ ne achchhí achchhí bheṛoṉ, aur gáeoṉ ko jítá rakhá, táki unheṉ KHUDÁWAND tere Khudá ke liye zabh kareṉ[b]; aur báqí sab ko to ham ne ek lakht haram kiyá.

16 Tab Samúel ne Sáúl ko kahá, Ṭuk sun le; jo kuchh ki KHUDÁWAND ne áj rát mujh se kahá hai, maiṉ tujh se kahtá húṉ. Wuh bolá, Farmáiye.

17 Samúel ne kahá, Kyá nahíṉ hai, ki jab tú apní nazar meṉ haqír thá[u], to baní Isráel ke sibtoṉ ká sardár húá, aur KHUDÁWAND ne tujhe mamsúh kiyá, ki baní Isráel ká bádsháh húá?

18 Aur KHUDÁWAND ne tujhe safar ko bhejá, aur farmáyá, ki Já, aur un gunáhgár 'Amálíqíoṉ ko ek lakht haram kar, aur un se qitál kar, yaháṉ tak ki we nest o nábúd ho jáeṉ.

19 Pas tú ne kis liye KHUDÁWAND kí bát na mání, aur kyúṉ lúṭ par ṭúṭá, aur KHUDÁWAND ke áge badí kí?

20 Sáúl ne Samúel ko kahá, Maiṉ ne to KHUDÁWAND ká hukm máná[w], aur us ráh par, jis par KHUDÁWAND ne mujhe bhejá, chalá, aur 'Amálíqíoṉ ke bádsháh Ajáj ko le áyá húṉ, aur 'Amálíqíoṉ ko ek lakht haram kiyá.

21 Par log lúṭ ke mál meṉ se bheṛeṉ aur gáeṉ, ya'ne haram ke taháif le áe[x], táki Jiljál meṉ KHUDÁWAND tere Khudá ke áge zabh kareṉ.

22 Samúel bolá, Kyá KHUDÁWAND chaṛháwoṉ aur zabíhoṉ se khush hotá hai, yá is se ki us ká hukm máná jáwe[y]? Dekh, ki hukm mánná qurbání chaṛháne se, aur shanawá honá meṉḍhoṉ kí charbí se bihtar hai[z].

23 Kyúṉki náfarmání aur jádúgarí barábar haiṉ, aur sarkashí aur kufr aur butparastí barábar. So jaisá tú ne KHUDÁWAND ke hukm ko radd kiyá hai, waisá hí us ne bhí tujhe bádsháhat se radd kiyá[a].

24 ¶ Sáúl ne Samúel se kahá, Mujh se gunáh húá[b]: ki maiṉ ne KHUDÁWAND ke farmán se aur terí bátoṉ se tajáwuz kiyá; kyúṉki maiṉ ne lashkar ká pás kiyá, aur un kí bát suní[c].

25 So ab mihrbání se merá gunáh bakhshiye, aur mere sáth phiriye, táki maiṉ KHUDÁWAND ke áge sijda karúṉ.

26 Samúel ne Sáúl ko kahá, Maiṉ tere sáth na jáúṉgá; ki tú ne KHUDÁWAND ke farmán ko radd kiyá, aur KHUDÁWAND ne tujhe baní Isráel kí bádsháhat se radd kiyá[d].

27 Aur jab Samúel phirá, ki rawána ho, to us ne us kí chádar ká koná pakṛá[e], aur wuh chák ho gayá.

28 Tab Samúel ne use kahá, KHUDÁWAND ne terí bádsháhat, jo tú baní Isráel par kartá thá, tujh se chák kar lí[f], aur tere ek yár ko, jo tujh se bihtar hai, dí.

29 Aur Isráel ká Násih jhúṭh nahíṉ boltá, aur pashemán nahíṉ hotá[g]: kyúṉki wuh insán nahíṉ hai, ki pachhtáwe.

30 Tab us ne kahá, Mujh se to gunáh húá; par mere lashkar ke buzurgoṉ aur baní Isráel ke áge merí hurmat rakh líjiye[h], aur mere sáth phiriye, táki maiṉ KHUDÁWAND tere Khudá ke áge sijda karúṉ.

31 Tab Samúel Sáúl ke píchhe phirá, aur Sáúl ne KHUDÁWAND ke áge sijda kiyá.

32 ¶ Tab Samúel ne farmáyá, ki 'Amálíqíoṉ ke bádsháh Ajáj ko yaháṉ mujh pás láo. Aur Ajáj khushí se us pás áyá; aur Ajáj ne kahá, Filhaqíqat maut kí talkhí guzar gaí.

33 Aur Samúel ne kahá, Jaisá terí talwár ne 'auratoṉ ko beaulád kiyá, terí bhí má 'auratoṉ meṉ beaulád hogí[i]. Aur Samúel ne Ajáj ko Jiljál meṉ KHUDÁWAND ke áge ṭukṛe ṭukṛe kiyá.

34 ¶ Aur Samúel Rámah ko gayá, aur Sáúl Jibi'ah ko[k] apne ghar chaṛh gayá.

35 Aur jab tak jítá rahá, Samúel us ko dekhne na gayá[l]; balki

[a] Paid. 14. 19. Qás. 17. 2. Rút 3. 10.
[b] 9, 21 áyateṉ. Paid. 3. 12. Ams. 28. 13.
[u] 1 Sam. 9. 21.
[w] 13 áyat.
[x] 15 áyat.
[y] Zab. 50. 8, 9. Ams. 21. 3. Yas. 1. 11, 12, 13, 16, 17. Yar. 7. 22, 23. Mík. 6. 6, 7, 8. 'Ibrán. 10. 6, 7, 8, 9.
[z] Wá'iz 5. 1. Hos. 6. 6. Mat. 5. 24. aur 9. 13. aur 12. 7. Marq. 12. 33.

[a] 1 Sam. 13. 14.
[b] Dekho 2 Sam. 12. 13.
[c] Khur. 23. 2. Ams. 29 25. Yas. 51. 12, 13.
[d] Dekho 1 Sam. 2. 30.
[e] Dekho 1 Sal. 11. 30.
[f] 1 Sam. 28. 17, 18. 1 Sal. 11. 31.
[g] Gin. 23. 19. Hiz. 24. 14. 2 Tim. 2. 13. Tít. 1. 2.
[h] Yuh. 5. 44. aur 12. 43.
[i] Khur. 17. 11. Gin. 14. 45. Dekho Qás. 1. 7.
[k] 1 Sam. 11. 4.
[l] Dekho 1 Sam. 19. 24.

Peshtar MASÍH se, 1079 ke qaríb.

Samúel Sáúl kí bábat gamgín rahá[m]: aur KHUDÁWAND bhí pachhtáyá, ki us ne Sáúl ko baní Isráel ká bádsháh kiyá[n].

m 11 áyat. 1 Sam. 16.1.
n 11 áyat.

XVI BÁB.

1 Samúel Khudá se Baitlaham ko is baháne par bhejá játá, ki wahán qurbání kare. 6 Us ká nij imtiyáz beqadr ṭhahráyá játá. 11 Dáúd ko mamsúh kartá. 15 Sáúl Dáúd ko bulábhejtá ki us ke wasíle burí rúh utre aur áp ráhat páwe.

1063 ke qaríb.

AUR KHUDÁWAND ne Samúel ko kahá, Tú kab tak Sáúl kí bábat gamgín rahegá[a]? maiṉ ne to use baní Isráel kí saltanat se mardúd kiyá[b]: tú apne síng meṉ tel bhar[c], aur já; maiṉ tujhe Baitlahamí Yassí ke pás bhejtá húṉ: ki maiṉ ne us ke beṭoṉ meṉ se ek ko bádsháh ṭhahráyá hai[d]. 2 Samúel bolá, Maiṉ kyúṉkar jáúṉ? ki agar Sáúl sunegá, to mujhe már-hí-ḍálegá. KHUDÁWAND ne farmáyá, Ek bachhiyá apne sáth le já, aur kah, ki Maiṉ KHUDÁWAND ke liye zabh karne ko áyá húṉ[e]. 3 Aur zabíha guzránne ke liye Yassí ko bulá, aur ba'd us ke maiṉ tujhe batá dúṉgá, ki tú kyá karegá[f]; aur us ko mere liye mamsúh kar[g], ki jis ke haqq meṉ maiṉ tujh ko kahúṉ. 4 Aur Samúel ne waisá hí jo KHUDÁWAND ne farmáyá thá kiyá, aur Baitlaham meṉ áyá: tab shahr ke buzurg use dekhke kámp gae[h], aur us ke istiqbál ko nikle aur bole, Tú sulh ke khiyál se áyá hai[i]? 5 Wuh bolá, Háṉ, sulh ke khiyál se: maiṉ KHUDÁWAND ke liye qurbání chaṛháne áyá húṉ: tum apne taíṉ pák sáf karo[k], aur mere sáth qurbání chaṛháne ke liye áo. Aur us ne Yassí ko us ke beṭoṉ samet muqaddas kiyá, aur unheṉ qurbání chaṛháne ko buláyá.

6 ¶ Aur aisá húá, ki jab we áe, to us ne Iliáb[l] par nigáh kí, aur bolá[m], Yaqínan yih KHUDÁWAND ká mamsúh us ke áge hai. 7 Par KHUDÁWAND ne Samúel se kahá, ki Tú us kí súrat par, aur us kí qámat kí úncháí par nazar na kar[n]; is liye ki maiṉ ne nápasand kiyá: ki KHUDÁWAND insán ke mánind nahíṉ dekhtá[o]; kyúṉki ádmí záhir ko dekhtá hai[p], par KHUDÁWAND dil par nazar kartá hai[q].

8 Tab Yassí ne Abinadáb ko[r] buláyá, aur use Samúel ke áge kiyá. Wuh bolá, KHUDÁWAND ne use bhí pasand nahíṉ kiyá. 9 Phir Yassí ne ‖ Sammah ko[s] áge kiyá. Aur bolá, ki KHUDÁWAND use bhí pasand nahíṉ kartá. 10 Ákhir ko Yassí ne apne sátoṉ beṭoṉ ko Samúel ke sámhne kiyá. So Samúel ne Yassí ko kahá, ki KHUDÁWAND ne unheṉ pasand nahíṉ kiyá. 11 Aur Samúel ne Yassí ko kahá, ki Tere sab beṭe á chuke? Wuh bolá, ki Sab se chhoṭá[t] yahán nahíṉ, ki wuh bheṛeṉ charátá hai. So Samúel ne Yassí ko kahá, Use bulá bhej[u]; kyúṉki jab tak wuh yahán na áegá, ham na phirenge. 12 So us ne use bulá bhejá, aur andar láyá. Wuh surkhrang[x], aur khushchashm, aur khúbsúrat, aur khushmanzar thá. Aur KHUDÁWAND ne farmáyá, Uṭh, aur use mamsúh kar[y]: ki wuh yihí hai. 13 Tab Samúel ne tel ká síng liyá, aur use us ke bháíoṉ ke darmiyán mamsúh kiyá[z]: aur KHUDÁWAND kí Rúh us din se hamesha tak Dáúd par utartí rahí[a]. Aur Samúel uṭhke Rámah ko rawána húá.

14 ¶ Aur KHUDÁWAND kí Rúh Sáúl par se chalí gaí[b], aur KHUDÁWAND ke hukm se ek burí rúh use satáne lagí[c]. 15 Tab Sáúl ke khádimoṉ ne use kahá, Dekh, ab ek sharír rúh Khudá kí taraf se tujhe satátí hai. 16 Hamáre sáhib, áp ham ko jo tere sámhne haiṉ[d] hukm kar, ki ek shakhs aisá talásh kareṉ, jo barbat bajáne meṉ ustád ho: aur jis waqt Khudá kí ijázat se yih sharír rúh tujh par chaṛhegí, to wuh apne háth se bajáegá[e], aur tú khush rahegá. 17 Sáúl ne apne khádimoṉ ko kahá, Háṉ, mere liye achchhá bajánewálá ṭhahráo, aur mujh pás láo. 18 So us waqt us ke gulámoṉ meṉ ek yúṉ bol uṭhá, ki Dekh, maiṉ ne Baitlaham ke Yassí ká ek beṭá dekhá, jo bajáne meṉ ustád hai, aur baṛá bahádur aur

a 1 Sam. 15. 35.
b 1 Sam. 15. 23.
c 1 Sam. 9.16.
d Zab. 78. 70. aur 89. 19, 20. A'am. 13.22.
e 1 Sam. 9.12. aur 20. 29
f Khur. 4. 15
g 1 Sam. 9.16.
h 1 Sam. 21.1.
i 1 Sal. 2. 13.
k Khur. 19. 10, 14.
l 1 Sam. 17. 13. 1 Taw. 27. 18, meṉ Ilihú kahláyá.
m 1 Sal. 12.36
n Zab. 147. 10, 11.
o Yas. 55. 8.

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

p 2 Qur. 10. 7.
q 1 Sal. 8. 39. 1 Taw. 28. 9. Zab. 7. 9. Yar. 11. 20. aur 17. 10. aur 20. 12. A'am. 1. 24.
r 1 Sam. 17. 13.
‖ 2 Sam. 13. 3, Simma'ah. 1 Taw. 2. 13, Simm'a.
s 1 Sam. 17. 13.
t 1 Sam. 17. 12.
u 2 Sam. 7. 8. Zab. 78. 70.
x 1 Sam. 17. 42. Gaz. 5. 10.
y Yúh 1 Sam. 9. 17.
z 1 Sam. 10. 1. Zab. 89. 20.
a Dekho Gin. 27 18. Qáz. 11. 29. aur 13. 25. aur 14. 6. 1 Sam. 10. 6, 10.

1065 ke qaríb.

b 1 Sam. 11 6. aur 18 12. aur 28. 15. Qáz. 16. 20. Zab. 51. 11.
c Qáz. 9 23. 1 Sam. 18 10. aur 19. 9.
d Paid. 41. 46. 21, 22 áyatoṉ. 1 Sal. 10. 8.
e 23 áyat. 2 Sal. 3. 15.

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

jangí mard hai[f], aur dánishwar aur ḳhushmanzar hai, aur ḲHUDÁWAND us ke sáth hai[g].

19 ¶ So Sáúl ne qásid bhejke Yassí ko kahlá bhejá, ki Apne beṭe Dáúd ko, jo bheṛon par muqarrar hai[h], mujh pás bhej.

20 Aur Yassí ne ek gadhá, jis par roṭíán ládí thíṉ, aur ek mashk i mai, aur bakrí ká ek bachcha liyá, aur apne beṭe Dáúd ko diyá, ki Sáúl ke liye le jáwe[i].

21 Dáúd Sáúl pás áyá, aur us ke huzúr khaṛá húá[k]; aur us ne use bahut piyár kiyá; so wuh us ká silahbardár húá.

22 Aur Sáúl ne Yassí ko kahlá bhejá, Mihrbání karke Dáúd ko mere huzúr rahne díjiye; ki wuh merá manzúr i nazar hai.

23 Aur aisá húá, ki jab Ḳhudá kí rúh Sáúl par chaṛhtí thí, to Dáúd barbat háth se bajátá thá[l]: aur Sáúl ḳhushwaqt hotá thá, aur ráhat pátá thá; aur sharír rúh us par se utartí thí.

XVII BÁB.

1 *Isráelioṉ aur Filistioṉ kí faujeṉ saffáráí karke ámne sámhne ho rahíṉ,* 4 *ki ek súrmá Juliyat náme shekhí se darmiyán átá aur kisí ek se laṛne cháhtá.* 12 *Dáúd jo ki apne báp kí taraf se bháíoṉ kí ḳhabar lene áyá thá, apne taiṉ us ke sáth laṛne par taiyár záhir kartá.* 28 *Iliáb use ḍáṉṭtá* 30 *Sáúl ke pás use lejáte.* 32 *Apní bebákí kí bunyád záhir kartá.* 38 *Jangí hathyár utárke aur ímán kí siláh pahinke, súrme ko qatl kartá.* 55 *Sáúl Dáúd ká sab hál daryáft kartá.*

AB Filistíoṉ ne jang ke iráde se apní faujeṉ jam'a kíṉ[a], aur Yahúdáh ke shahr Shokah[b] meṉ farāham húe, aur Shokah aur 'Azíqah ke darmiyán ‖Afasdammím meṉ ḳhaimazan húe.

2 Aur Sáúl aur baní Isráel ne jam'a hoke 'Umuq ul Ailah ko ḳhaimagáh kiyá, aur qitál ke liye Filistíoṉ ke muqábil pare bándhe.

3 Ek taraf Filistí ek pahár par qáim the, aur dúsrí taraf ek pahár par baní Isráel: aur un donoṉ ke darmiyán ek dasht thá.

4 ¶ Us waqt Filistíoṉ ke lashkar se ek súrmá niklá, jis ká nám Játí[c] Juliyat[d] thá: us ká qadd chha háth ek bálisht lambá thá;

5 Aur us ke sir par pítal ká ek ḳhod thá, aur pítal hí kí ek zirah pahine húe thá, jo taul meṉ pánch hazár misqál pítal kí thí.

6 Aur us kí do pindlíoṉ par pítal ke do jarmúq the, aur us ke donoṉ shánoṉ ke darmiyán pítal kí ek barchhí thí.

7 Aur us ke bhále kí chhaṛ aisí thí, jaise juláhe ká shahtír[e]; aur us ke neze ká phal chha sau misqál lohe ká thá; aur ek shaḳhs sipar líe húe us ke áge chaltá thá.

8 So wuh nikal khaṛá húá, aur Isráel ke lashkaroṉ par lalkárá aur bolá, ki Tum ne kyúṉ jang ke liye saffáráí kí? kyá maiṉ Filistí nahíṉ húṉ, aur tum Sáúl ke ḳhádim[f]? So apne bích kisí shaḳhs ko chuno, jo merá sámhná kare.

9 Agar us meṉ mere muqábale kí ján ho, aur wuh mujhe máre, to ham tumháre ḳhádim hoṉge: par agar maiṉ us par gálib húá, aur maiṉ ne use márá, to tum hamáre ḳhádim hoiyo, aur hamárí ḳhidmatguzárí kíjiyo[g].

10 Aur yih Filistí bolá, ki Maiṉ áj ke din Isráelí faujoṉ ko fazíhat kartá húṉ[h]: koí nikle, táki mujh se laṛe.

11 Sáúl aur baní Isráel ne, jo us Filistí kí báteṉ suníṉ, to un kí diláwarí nikal gaí, aur nipaṭ ḍar gae.

12 ¶ Aur Dáúd Baitlaham i Yahúdáh ke Ifrátí[i] mard ká beṭá thá[k], jis ká nám Yassí thá: us ke áṭh beṭe the[l]: aur wuh áp Sáúl ke zamáne meṉ logoṉ ke darmiyán bahut búṛhá thá.

13 Aur Yassí ke tín baṛe beṭe jáke laṛáí meṉ Sáúl ke sharík húe: aur un tínoṉ meṉ, jo laṛne gae the, us ká nám jo sab se baṛá thá, Iliáb thá, aur manjhle ká Abinadáb, aur tísre ká Sammah[m].

14 Aur Dáúd sab se chhoṭá thá: so us ke tínoṉ baṛe beṭe Sáúl ke sáth the.

15 Aur Dáúd Sáúl se judá hoke apne báp kí bheṛeṉ Baitlaham meṉ charáne gayá thá[n].

16 So wuh Filistí chálís din tak har roz subh shám nazdík átá thá, aur apní namúd kiyá kartá thá.

17 So Yassí ne apne beṭe Dáúd se kahá, ki Ye ‖pachís ser bhúná húá anáj, aur ye das girde roṭíoṉ ke leke lashkargáh ko apne bháíoṉ pás dauṛ já;

18 Aur panír kí ye das chakkíáṉ hazárí sardároṉ ke liye le já: aur dekh, ki tere bháí kis tarah se haiṉ[o], aur un kí girau lá.

[f] 1 Sam. 17. 32, 34, 35, 36.
[g] 1 Sam. 3. 19. aur 18. 12, 14.
[h] 11 áyat. 1 Sam. 17. 15, 34.
[i] Dekho 1 Sam. 10. 27. aur 17. 18. Paid. 43. 11. Ams. 18. 16.
[k] Paid. 41. 46. 1 Sal. 10. 8. Ams. 22. 29.
[l] 14, 16 áyateṉ.
[a] 1 Sam. 13. 5.
[b] Yash. 15. 35. 2 Taw. 28. 18.
‖ Yá, *Dammím kí sarzamín meṉ.* 1 Taw. 11. 13, meṉ *Fas-dammím* kahláyá.
[c] Yash. 11. 22.
[d] 2 Sam. 21. 19.

[e] 2 Sam. 21. 19.
[f] 1 Sam. 8. 17.
[g] 1 Sam. 11. 1.
[h] 26 áyat. 2 Sam. 21. 21.
[i] Paid. 35. 19.
[k] 58 áyat. Rút 4. 22. 1 Sam. 16. 1, 18.
[l] 1 Sam. 16. 10, 11. Dekho 1 Taw. 2. 13, 14, 15.
[m] 1 Sam. 16. 6, 8, 9. 1 Taw. 2. 13.
[n] 1 Sam. 16. 19.
‖ Ibrání meṉ, *das aifah.*
[o] Paid. 37. 14.

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

19 Aur us waqt Sáúl aur we sáre baní Isráel dasht i Ailah meṉ Filistíoṉ se laṛ rahe the.

20 ¶ Aur Dáúd súbh sawere uṭhá, aur bheṛoṉ ko ek nigáhbán ke hawále karke, jaisá Yassí ne use farmáyá thá, sab kuchh leke rawána húá: aur ‖morche par pahunchá, aur usí waqt lashkar qitál ke liye lalkárte the.

21 Aur Isráelíoṉ aur Filistíoṉ ne apne apne lashkar ke ámne sámhne pare bándhe the.

22 So Dáúd ne us asbáb ko us pás, jo chhakṛe ká nigáhbán thá, chhoṛá, aur áp lashkargáh ko dauṛá, aur apne bháíoṉ kí ḳhair o 'áfiyat púchhí.

23 Aur wuh un se báteṉ kartá hí thá, aur dekho, ki wuh súrmá Filistí, jis ká nám Játí Juliyat thá, Filistí saffoṉ meṉ se niklá: aur us ne dastúr ke muwáfiq wuh bát kahí[p], aur Dáúd ne suní.

24 Aur sáre baní Isráel us shaḳhs ko dekhke us ke sámhne se haṭe, aur bahut sá haul kháyá.

25 Tab baní Isráel yúṉ bole, Tum is mard ko dekhte ho, jo niklá hai? Yih baní Isráel ko ruswá kiyá cháhtá hai: jo koí us ko máregá, to bádsháh use ganí karegá, aur apní beṭí use degá[q], aur us ke báp ke gharáne ko baní Isráel ke darmiyán ázád karegá.

26 Aur Dáúd ne un logoṉ se, jo us ke gird pesh the, púchhá, ki Jo shaḳhs is Filistí ko máre, aur is nang ko baní Isráel meṉ se miṭá dále[r], to us se kyá sulúk kiyá jáegá? yih námaḳhtún Filistí[s] kyá mál hai, jo un faujoṉ ko, jin ká Ḳhudá zinda hai[t], fazíhat kare[u]?

27 Logoṉ ne ba dastúr jawáb diyá, ki Us shaḳhs se, jo use máregá, yih yih sulúk kiyá jáegá[x].

28 ¶ Us waqt us ke baṛe bhái Iliáb ne us kí báton ko, jo wuh baní Isráel se kartá thá, suná; aur Iliáb ká gussa Dáúd par bhaṛká[y], aur wuh bolá, ki Tú yaháṉ kyúṉ utrá hai, aur waháṉ jangal meṉ un thoṛí sí bheṛoṉ ko tú ne kis pás chhoṛá? Maiṉ tere ghamanḍ, aur tere dil kí sharárat se ágáh húṉ: tú jang kí sair karne utar áyá hai.

29 So Dáúd bolá, Maiṉ ne kyá qusúr kiyá? Ab kyá kuchh sabab nahíṉ[z]?

30 ¶ Aur wuh us ke sabab se haṭke dúsrí taraf gayá, aur phir wuhí suwál kiyá[a]: so logoṉ ne use ba dastúr jawáb diyá.

31 Aur jab un bátoṉ ká, jo Dáúd ne kahí thíṉ, charchá húá, to Sáúl tak ḳhabar pahunchí, aur us ne use bulá bhejá.

32 ¶ Dáúd ne Sáúl se kahá, Us shaḳhs ke ḳhauf se kisí ká dil na ghaṭe[b]; terá gulám[c] jáegá, aur us Filistí se laṛegá.

33 So Sáúl ne Dáúd se kahá, Tujh meṉ yih táqat nahíṉ, ki tú us Filistí se laṛne jáe[d]: ki tú laṛká hai, aur yih laṛakpan se jangí hai.

34 Tab Dáúd ne Sáúl ko jawáb diyá, ki Terá gulám apne báp kí bheṛeṉ charátá thá, ki waháṉ se ek bágh aur ek ríchh niklá, aur galle meṉ se ek bachcha le gayá:

35 So maiṉ us ke píchhe niklá, aur use márá, aur use us ke muṉh se chhín liyá; aur jab wuh mujh par phir paṛá, to maiṉ ne us kí ḍáṛhí pakaṛke use márá, aur halák kiyá.

36 Aur tere gulám ne us bágh aur ríchh ko ján se márá: so yih námaḳhtún Filistí un meṉ se ek kí mánind hogá, jo un faujoṉ ko, jin ká Ḳhudá zinda hai, fazíhat kar rahá hai.

37 Aur Dáúd ne yih kahá ki Jis ḴHUDAWAND ne bágh ke panje aur ríchh ke changul se mujhe naját dí, wuhí mujh ko us Filistí ke háth se bacháegá[e]. Tab Sáúl ne Dáúd ko kahá, Rawána ho, aur Ḳhudá tere sáth rahe[f].

38 ¶ Aur Sáúl ne apne hathyár Dáúd par sajáe, aur lohe ká ek ḳhod us ke sir par rakhá, aur use zirah bhí pahináí.

39 Aur Dáúd ne apní talwár apní zirah par hamáil kí, aur jáne ká iráda karke mutaʼammil húá; kyúṉki use yih tajriba na thá. Tab Dáúd ne Sáúl se kahá, Maiṉ is tarah já nahíṉ saktá; ki maiṉ ne un chízoṉ ká tajriba nahíṉ kiyá. So Dáúd ne wuh sab utár phenká.

40 Aur us ne apná laṭh háth meṉ liyá, aur us nále se ek pánch patthar chikne chikne chun líe, aur unheṉ charwáhoṉ ke thaile

---

‖ Yá, chhakṛe kí jagah par, 1 Sam. 26.5.
p 8 áyat.
q Yash. 15. 16.
r 1 Sam. 11.2.
s 1 Sam. 14.6.
t Ist. 5. 26.
u 10 áyat.
x 25 áyat.
y Paid. 37. 4, 8, 11. Mat. 10.36.

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

z 17 áyat.
a 26, 27 áyateṉ.
b Ist. 20. 1, 3.
c 1 Sam. 16. 18.
d Dekho Gin. 13. 31. Ist. 9. 2.
e Zab. 18. 16, 17. aur 63. 7. aur 77. 11. 2 Qur. 1. 10. 2 Tim. 4. 17, 18.
f 1 Sam. 20. 13. 1 Taw. 22. 11, 16.

men, jo us pás thá, ḍálá, aur apná falákhun apne háth men líe, aur us Filistí ke sámhne húá.

41 Aur Filistí chalá aur Dáúd ke nazdík áne lagá: aur us ke áge us ká siparbardár thá.

42 Aur Filistí ne nigáh kí, aur Dáúd ko dekhá, aur use náchíz jáná [g]; ki wuh laṛká surkh sufed [h] aur shakíl thá.

43 So Filistí ne Dáúd se kahá, Kyá main kuttá [i] hún, jo tú laṭh leke mujh par áyá hai? Aur Filistí ne apne khudá ká nám leke Dáúd par la'nat kí.

44 Aur Filistí ne Dáúd ko kahá, Mujh pás á, ki main terá gosht hawáí parindon, aur janglí darindon ko bánṭún [k].

45 Aur Dáúd ne Filistí ko kahá, Tú talwár aur barchhá aur sipar leke mere sámhne áyá; par main Rabb ul afwáj ke nám se, jo Isráelí lashkaron ká Khudá hai, jis kí tú ne tahqír kí [l] hai, terá sámhná kartá hún [m].

46 Aur áj hí ke din KHUDÁWAND tujh ko mere háth men giriftár karwáegá; aur main tujhe már lúngá, aur terá sir tere badan par se uṛá dúngá; aur main áj ke din Filistíon ke lashkar kí láshen hawáí parindon aur sahráí darindon ko dúngá [n]; táki sárá jahán jánen, ki baní Isráel men ek Khudá hai [o]:

47 Aur yih sárí jamá'at daryáft kare, ki Khudá talwár aur bhále ke sabab se zafar nahín bakhshtá [p]; ki jang ká málik KHUDÁWAND hai [q]; wuhí tum ko hamáre háthon men supurd kar degá.

48 Aur aisá húá, ki jab Filistí uṭhá, aur áge baṛhke Dáúd ke muqábala ke liye nazdík húá, to Dáúd ne phurtí kí, aur maidán kí taraf Filistí se muqábala karne dauṛá.

49 Aur Dáúd ne apne thaile men háth ḍálá, aur us men se ek patthar liyá, aur falákhun men dharke Filistí ke máthe par aisá márá, ki wuh patthar us ke máthe men garq ho gayá; aur wuh zamín par munh ke bhal gir paṛá.

50 So Dáúd ek falákhun aur ek patthar se us Filistí par gálib húá, aur use márá, aur qatl kiyá [r]; aur Dáúd ke háth men talwár na thí.

51 So Dáúd lapakke Filistí ke sir par khaṛá húá, aur us kí talwár leke miyán se khínchí, aur use halák kiyá, aur us ká sir us se káṭá. Aur Filistíon ne jo dekhá, ki un ká súrmá márá paṛá, to we bhág nikle [s].

52 Baní Isráel aur baní Yahúdáh uṭhe, aur lalkáre, aur 'Aqrún ke dasht aur dare tak unhen ragedá, aur márá, yahán tak ki Sagarím kí ráh men [t] Ját aur 'Aqrún tak Filistí ghául hoke gire the.

53 Tab baní Isráel Filistíon ko ragedke phire, aur un ke khaimagáh ko gárat kiyá.

54 Aur Dáúd us Filistí ká sir leke Yarúsalam men áyá: aur us ke hathyáron ko us ne apne khaime men rakhá.

55 ¶ Aur Sáúl ne jis waqt Dáúd ko Filistí ke sámhne hote dekhá, to us ne lashkar ke sardár Abinaiyir se púchhá, Abinaiyir, yih laṛká kis ká beṭá hai [u]? Abinaiyir bolá, Ai bádsháh, terí ján kí qasam, main nahín jántá.

56 Tab bádsháh ne kahá, Tú khoj kar, yih jawán kis ká farzand hai.

57 Aur jab Dáúd us Filistí ko qatl karke phirá, to Abinaiyir use bádsháh pás le gayá, aur Filistí ká sir us ke háth men thá [x].

58 Tab Sáúl ne khud us jawán se púchhá, ki Tú kis ká beṭá hai? Aur Dáúd ne jawáb diyá, ki Main tere gulám Baitlahamí Yassí ká beṭá hún [y].

XVIII BÁB.

1 *Yúnatan Dáúd ko bará piyár kartá.* 5 *Log Dáúd kí ziyáda ta'ríf karte aur is bá'is Sáúl us se hasad kartá.* 10 *Qahr se díwána hoke use márḍálne cháhtá.* 12 *Us kí iqbálmandí dekhke us se ḍartá.* 17 *Apní beṭí use byáh dene kí guzárish kartá ki wuh us ke liye phandá ho.* 22 *Dáúd bádsháh ke dámád hojáne kí guzárish se khush hoke Maikal ke mahr ke liye do sau Filistíon kí khalrián guzrántá.* 28 *Sáúl kí 'adáwat aur Dáúd kí námwarí baṛhtí játín.*

AUR aisá húá, ki jab Dáúd Sáúl se bát kah chuká, to Yúnatan ká jí Dáúd ke jí se mil gayá [a], aur Yúnatan ne use apní ján ke barábar dost rakhá [b].

2 Aur Sáúl ne us din se use apne sáth rakhá, aur phir use us ke báp ke ghar jáne na diyá [c].

3 Aur Yúnatan aur Dáúd ne báham qaul o qarár kiyá; kyúnki

[g] Zab. 123. 3, 4. 1 Qur. 1. 27, 28.
[h] 1 Sam. 16. 12.
[i] 1 Sam. 24. 14. 2 Sam. 3. 8. aur 9. 8. aur 16. 9. 2 Sal. 8. 13.
[k] 1 Sal. 20. 10, 11
[l] 10 áyat.
[m] 2 Sam. 22. 33, 35. Zab. 124. 8. aur 125. 1. 2 Qur. 10. 4. 'Ibrán. 11. 33, 34.
[n] Isa. 78. 26.
[o] Yash. 4. 24. 1 Sal. 8. 43. aur 18. 36. 2 Sal. 19. 19. Yas. 52. 10
[p] Zab. 44. 6, 7. Hos. 1. 7. Zak. 4. 6.
[q] 2 Taw. 20. 15.
[r] 1 Sam. 21. 9 Dekho Qáz. 3. 31. aur 15. 15. 2 Sam. 23. 21.
[s] 'Ibrán. 11. 34.
[t] Yash. 15. 36.
[u] Dekho 1 Sam. 16. 21, 22.
[x] 54 áyat.
[y] 12 áyat.
[a] Paid. 44. 30.
[b] 1 Sam. 19. 2. aur 20. 17. 2 Sam. 1. 26. Ist. 13. 6.
[c] 1 Sam. 17. 15.

Peshtar MASÍH se, 1066 ke qarib.

wuh use apní ján ke barábar cháhtá thá.

4 Tab Yúnatan ne wuh qabá, jo pahine húe thá, utárke, apní poshák, aur talwár, aur apní kamán, apne kamarband samet, Dáúd ko baḳhshí.

5 ¶ Aur Sáúl jaháṉ kahíṉ Dáúd ko bhejtá thá, wuh jáyá kartá thá, aur iqbálmand hotá thá, yaháṉ tak ki Sáúl ne use sipáh ká sardár kiyá: aur wuh sárí jamá'at aur Sáúl ke sáre mulázimoṉ ká manzúr i nazar húá.

6 Aur aisá húá, ki jab Dáúd us Filistí ko qatl karke phir áyá, to sáre Isráelí shahroṉ se 'auratеṉ, gátíṉ ráchtíṉ, ḳhushí se table aur bájá aur sáz sáth leke[d], Sáúl bádsháh ke istiqbál ko niklíṉ.

7 Aur we báham ṭhaṭholíáṉ kartí aur gátí thíṉ[e], ki Sáúl ne apne hazároṉ máre, aur Dáúd ne apne bahut se das hazár[f].

8 Aur Sáúl sunke niháyat ḳhafá húá, aur us bol ne use náḳhush kiyá[g], aur wuh bolá, Unhoṉ ne Dáúd ke liye bahut se das hazár ṭhahráe, aur mere liye hazároṉ; ab kyá báqí rahá, jo wuh páwe, magar saltanat[h]?

9 Aur Sáúl ne us din se píchhe Dáúd ko achchhí nazar se na táká.

10 ¶ Aur dúsre din aisá húá, ki Ḳhudá kí taraf se burí rúh[i] Sáúl par chaṛhí; tab wuh díwána hoke apne ghar meṉ baṛbaṛáne lagá; aur Dáúd us ke huzúr áge kí tarah barbatnawází kartá thá: aur us waqt Sáúl ke háth meṉ ek sáng thí[k].

11 Tab Sáúl ne sáng phenkí[l], aur kahá, ki Maiṉ Dáúd ko díwár ke sáth chhedúṉgá. So Dáúd us ke sámhne do martabe ḳhálí deke áp ko bachá gayá.

12 ¶ So Sáúl Dáúd se andeshanák[m] húá; kyúṉki ḲHUDÁWAND us ke sáth thá[n], aur Sáúl se judá ho gayá thá[o].

13 Tab Sáúl ne use apne pás se dúr kiyá, aur hazár jawán ká sardár kiyá: aur wuh logoṉ ke áge áyá jáyá kartá thá[p].

14 Aur Dáúd hamesha dánishmandí kí ráh chaltá thá; aur ḲHUDÁWAND us ke sáth thá[q].

15 So Sáúl us kí dánishmandíáṉ dekhke us ke bá'is se andeshanák thá.

16 Par sáre baní Isráel aur baní Yahúdáh Dáúd ko piyár karte the[r], is liye ki wuh un ke áge áyá jáyá kartá thá.

17 ¶ Tab Sáúl ne Dáúd ko kahá, Dekh, Mairab merí baṛí beṭí hai; maiṉ use tujhe byáh detá húṉ[s]; cháhiye ki tú merá bahádur farzand ho aur ḲHUDÁWAND ke liye qitál kar[t]: aur Sáúl ne dil meṉ kahá, ki Merá háth us par káhe ko chale, balki Filistíoṉ ká háth us par chale[u].

18 So Dáúd ne Sáúl se kahá, Maiṉ kaun húṉ, aur merí ján kyá, aur baní Isráel meṉ mere báp ká gharáná kaun, ki maiṉ bádsháh ká dámád hoúṉ[x]?

19 Aur aisá húá, ki jab Sáúl kí beṭí Mairab ke byáh ká mu'aiyan waqt húá, to wuh Mahúlátí[y] 'Adriel[z] se byáhí gaí.

20 Aur Sáúl kí beṭí Maikal Dáúd ko cháhtí thí[a]: so yih bát Sáúl tak pahunchí, aur wuh ḳhush húá[b].

21 Tab Sáúl ne kahá, Maiṉ usí ko use dúṉgá, táki yih us ke liye ek phandá ho, aur Filistíoṉ ká háth us par paṛe[c]. So Sáúl ne Dáúd se kahá, Maiṉ do tarah se cháhtá húṉ, ki tú áj ke din merá dámád bane[d].

22 ¶ Aur Sáúl ne apne ḳhádimoṉ ko hukm kiyá, ki Dáúd se chupke kaho, ki Dekh, bádsháh tujh se rází hai, aur tú us ke sáre ḳhádimoṉ ká 'azíz hai: ab tú bádsháh ká dámád ban.

23 Chunánchi Sáúl ke mulázimoṉ ne ye báteṉ Dáúd ko kah sunáíṉ. Dáúd bolá, Tum ko yih chhoṭá kám ma'lúm hotá hai, ki maiṉ bádsháh ká dámád banúṉ? aur maiṉ ek kangál aur zalíl sá ádmí húṉ?

24 So Sáúl ke mulázimoṉ ne use ḳhabar dí, ki Dáúd yúṉ kahtá hai.

25 Tab Sáúl ne kahá, Tum Dáúd se kaho, ki Bádsháh kisí tarah ká mahr[e] nahíṉ mángtá hai, magar Filistíoṉ kí sau khalṛíáṉ, táki bádsháh ke dushman se intiqám liyá jáe[f]. Aur Sáúl ká yih iráda thá, ki Dáúd ko Filistíoṉ ke háth se marwá ḍále[g].

26 Aur jab us ke ḳhádimoṉ ne ye báteṉ Dáúd se kahíṉ, to Dáúd kí nazar meṉ yih bát achchhí ma'lúm húí, ki bádsháh ká

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qarib.

d Khur. 15. 20. Qáz. 11. 34.
e Khur. 15. 21.
f 1 Sam. 21. 11. aur 29. 5.
g Wá'iz 4. 4.
h 1 Sam. 15. 28.
i 1 Sam. 16. 14
k 1 Sam. 19. 9.
l 1 Sam. 19. 10. aur 20. 33. Ams. 27. 4.
m Ib. 29 áyaten.
n 1 Sam. 16. 13. 18.
o 1 Sam. 16. 14. aur 28. 15.
p 16 áyat. Gin. 27. 17. 2 Sam. 5. 2.
q Paid. 39. 2, 3, 23 Yash. 6. 27.
r 5 áyat.
s 1 Sam. 17. 25.
t Gin. 32. 20, 27, 29. 1 Sam. 25. 28.
u 21, 25 áyaten. 2 Sam. 12. 9.
x Dekho 23 áyat. 1 Sam. 9. 21. 2 Sam. 7. 18.
y Qáz. 7. 22.
z 2 Sam. 21. 8.
a 28 áyat.
b Khur. 10. 7.
c 17 áyat.
d Dekho 26 áyat.
e Paid. 34. 12. Khur. 22. 17.
f 1 Sam. 14. 24.
g 17 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

dámád howe: aur hanoz din púre na húe the[h],

27 Ki Dáúd uṭhá, aur apne logoṉ ko[i] leke gayá, aur do sau Filistí máre, aur Dáúd un kí khalṛíáṉ káṭ láyá[k]; aur unhoṉ ne we sab kí sab bádsháh ke áge guzráníṉ, táki wuh bádsháh ká dámád howe. Aur Sáúl ne apní beṭí Maikal use byáh dí.

28 ¶ Aur jab Sáúl ne yih dekhá, to jáná, ki KHUDÁWAND Dáúd ke sáth hai; aur Sáúl kí beṭí Maikal use cháhtí thí.

29 Aur Sáúl ne Dáúd se ziyáda ḳhauf kiyá; aur Sáúl tamám 'umr Dáúd ká dushman rahá.

30 Tab Filistíoṉ ke amíroṉ ne ḳhurúj kiyá[l]; aur jab se ki unhoṉ ne ḳhurúj kiyá, tab se Sáúl ke sáre chákaroṉ kí nisbat Dáúd ne ziyáda dánishmandíáṉ kíṉ[m], aisá ki us ká nám bahut ‖ buland húá.

[h] Dekho 21 áyat.
[i] 13 áyat.
[k] 2 Sam. 3.14.
[l] 2 Sam. 11 1.
[m] 5 áyat.
‖ Ibrání meṉ, qímatí, 1 Sam. 26. 31. 2 Sal. 1. 13. Zab. 116. 15.

XIX BÁB.

1 Sáúl Dáúd ko qatl karne ká iráda rakhtá, jo Yúnatan se záhir hojátá. 4 Yúnatan apne báp ko manátá, aur wuh Dáúd se phir mel kartá. 8 Phir jang hotí aur Dáúd kí iqbálmandí baṛí hotí aur is sabab Sáúl aur bhí kína us se rakhtá. 12 Maikal Dáúd ke palang par putlá liṭáke apne báp ko fareb detí. 18 Dáúd Nayút meṉ Samúel ke yaháṉ játá. 20 Sáúl ke qásid jo Dáúd ko pakaṛne áye the nubúwat karte. 22 Sáúl bhí áke nubúwat kartá.

TAB Sáúl ne apne beṭe Yúnatan aur apne sáre ḳhádimoṉ se kahá, ki Dáúd ko már lo.

2 Lekin Sáúl ká beṭá Yúnatan Dáúd ká niháyat dost húá[a]; so Yúnatan ne Dáúd ko kahá, Merá báp tere qatl kí fikr meṉ hai. So ab subh tak apní ḳhabardarí kíjiye, aur ek mahfúz makán meṉ chhipe rahiye;

3 Aur maiṉ jáke us maidán meṉ, jaháṉ tú hogá, apne báp ke muttasil khaṛá húṉgá, aur apne báp se terá zikr karúṉgá; aur jo mujhe daryáft hogá, so tujh se záhir karúṉgá.

4 ¶ So Yúnatan ne apne báp Sáúl se Dáúd kí sifárish kí[b], aur kahá, ki Bádsháh apne ḳhádim Dáúd se badí na kare; us ne terá gunáh kuchh nahíṉ kiyá, balki us ke a'amál tere liye niháyat ḳhúb haiṉ[c]:

5 Aur us ne apní ján hathelí par rakhí[d], aur us Filistí ko qatl kiyá[e], aur KHUDÁWAND ne Isráel ko baṛí naját baḳhshí[f]: aur tú ne dekhá, aur ḳhush húá: pas, tú kis liye begunáh ádmí[g] se badí kiyá cháhtá hai, aur besabab Dáúd ke qatl ká ḳhwáhán hai[h]?

6 Aur Sáúl ne Yúnatan kí bát suní, aur Sáúl ne qasam kháke kahá, ki Ḳhudá e haiy kí qasam hai, Dáúd márá na jáegá.

7 Aur Yúnatan ne Dáúd ko buláyá, aur sárí báteṉ us se duhráíṉ, aur Dáúd ko Sáúl pás láyá, aur áge kí tarah[i] házir rahne lagá.

8 ¶ Aur phir jang húí, aur Dáúd niklá, aur Filistíoṉ se laṛá, aur baṛá qitál karke unheṉ qatl kiyá, aur we us ke sámhne se bháge.

9 Aur KHUDÁWAND kí taraf se burí rúh Sáúl par chaṛhí[k]; wuh apne ghar ke bích ek sáng háth meṉ líe húe baiṭhá thá, aur Dáúd háth se bajá rahá thá.

10 Aur Sáúl ne cháhá ki Dáúd ko díwár ke sáth barchhí se chhede; so Dáúd Sáúl ke áge se bhágá, aur barchhí díwár meṉ já chubhí, aur Dáúd bhág niklá, aur us rát naját páí.

11 Aur Sáúl ne Dáúd ke ghar par qásid bheje, ki us se ḳhabardár raheṉ, aur subh ko use már ḍáleṉ[l]: so Dáúd kí jorú Maikal ne use kahá, Agar áj rát tú apní naját kí fikr nahíṉ kartá, to subh ko márá paṛegá.

12 ¶ Aur Maikal ne khiṛkí kí ráh se Dáúd ko laṭká diyá[m]; so wuh gayá, aur bach rahá.

13 Aur Maikal ne ek ‖ putlá leke palang par liṭá rakhá, aur bakríoṉ kí khál takya kí jagah us ke sirháne par rakhí, aur úpar se chádar uṛhá dí.

14 Aur jab Sáúl ke qásid Dáúd ko pakaṛne gae, to bolí, ki Wuh bímár hai.

15 Aur Sáúl ne qásidoṉ ko pher bhejá, ki Dáúd ko dekheṉ; aur kahá, ki Use palang samet mujh pás láo, ki maiṉ use qatl karúṉ.

16 Aur qásid jab áe, to dekhá, ki palang par wuh putlá paṛá húá hai, aur us ke sirháne par bakríoṉ kí pashm ká takya dhará hai.

17 Tab Sáúl ne Maikal ko kahá, Tú ne mujh se is tarah kyúṉ dagá kí, ki mere dushman ko nikál diyá, aur wuh bach rahá? So Maikal ne Sáúl ko jawáb diyá, ki Us ne mujhe kahá, Mujhe jáne de; káhe ko maiṉ tujhe már ḍálúṉ[n]?

[a] 1 Sam. 18. 1.
[b] Ams. 31. 8, 9.
[c] Pejd. 42 22. Zab. 35 12. aur 109. 5 Ams. 17 13. Yar. 18 20.
[d] Qáz. 9. 17 aur 12. 3. 1 Sam. 28. 21 Zab. 119. 109.
[e] 1 Sam. 17. 49. 50.
[f] 1 Sam. 11. 13 1 Taw. 11. 14.

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

[g] Mat. 27. 4.
[h] 1 Sam. 20. 32.
[i] 1 Sam. 16. 21. aur 18. 2, 13.

1062 ke qaríb.

[k] 1 Sam. 16. 14 aur 18. 10, 11.
[l] Zab. 59 ká sarnáma.
[m] Yash. 2. 15. A'm. 9. 24, 25.
‖ Ibrání meṉ, Teráfím, Paid. 31 19. Qáz. 17 5.
[n] 2 Sam. 2. 22.

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.

18 ¶ Aur Dáúd bhágá, aur bach rahá, aur Rámah meṉ Samúel pás gayá, aur jo kuchh ki Sáúl ne us se kiyá thá, sab us se kahá. Tab wuh aur Samúel donoṉ Nayút meṉ já baiṭhe.

19 Aur Sáúl ko ḳhabar pahunchí, ki Dáúd Rámah ke bích Nayút meṉ baiṭhá hai.

20 Aur Sáúl ne Dáúd ke pakaṛne ko log bheje[o], aur unhoṉ ne jo dekhá, ki nabíoṉ ká ek majma' hai, aur we nubúwat kar rahe haiṉ[p], aur Samúel un ká peshwá baná khaṛá hai, to Ḳhudá kí rúh Sáúl ke qásidoṉ par bhí á chaṛhí, aur we bhí nubúwat karne lage[q].

21 Aur Sáúl ne jo yih suná, to aur qásid bheje, aur we bhí nubúwat karne lage. To Sáúl ne phir tísrí bár aur log bheje, aur we bhí nubúwat karne lage.

22 Tab wuh áp Rámah ko gayá, aur us baṛe kúe par, jo Saikú meṉ hai, pahunchá: aur us ne púchhá, aur kahá, ki Samúel aur Dáúd kaháṉ haiṉ? Ek ne kahá, ki Dekh, we Rámah ke bích Nayút meṉ haiṉ.

23 Tab wuh Rámah ke Nayút kí taraf chalá, aur Ḳhudá kí rúh us par bhí á chaṛhí[r], aur wuh chaltá gayá, aur nubúwat kartá gayá, yaháṉ tak ki Rámah ke Nayút meṉ pahunchá.

24 Aur us ne bhí apne kapṛe utár phenke[s], aur Samúel ke áge us ne bhí nubúwat kí, aur us sáre din aur sárí rát nangá[t] paṛá rahá. Is liye yih masal húí, Kyá Sáúl bhí nabíoṉ meṉ hai[u]?

[o] Dekho Yúh. 7. 32, 45, wag.
[p] 1 Sam. 10. 5, 6. 1 Qur. 14. 3, 24, 25.
[q] Gin. 11. 25. Yúel 2. 28.
[r] 1 Sam. 10. 10.
[s] Yas. 20. 2.
[t] Mik. 1. 8. Dekho 2 Sam. 6. 14, 20.
[u] 1 Sam. 10. 11.

XX BÁB.

1 *Dáúd apní salámatí kí bábat Yúnatan se saláh letá.* 11 *Yúnatan aur Dáúd qasam kháke báham 'ahd bándhte.* 18 *Yúnatan ki imá jis par Dáúd ke sáth iqrár kiyá thá.* 24 *Sáúl, isliye ki us ká háth Dáúd par na lagá thá, Yúnatan ko márḍálne cháhtá.* 35 *Yúnatan aur Dáúd ek dúsre se baṛí muhabbat ke sáth judá hote.*

TAB Dáúd Nayút i Rámah se bhágke Yúnatan pás áyá, aur use kahá, ki Main ne kyá kiyá? merá kyá gunáh hai? main ne tere báp kí kaun sí taqsír kí hai, jo wuh mujhe qatl kiyá cháhtá hai?

2 Aur wuh use bolá, Hargiz na ho, ki tú márá jáwe: dekh, ki merá báp jo baṛá yá chhoṭá kám kartá hai, to pahle mere kán khol detá hai; aur yih bát kis sabab se merá báp mujh se chhipáwegá? aisá na hogá.

3 Tab Dáúd ne phir qasam kháke kahá, ki Tere báp ko yaqín hai, ki terí mujh par karam kí nazar hai; aur us ne kahá, ki Yúnatan yih na jáne, táki gamgín na ho: par Ḳhudá kí hayát aur terí ján kí qasam, ki mujh meṉ aur maut meṉ ek qadam se ziyáda fásila nahíṉ.

4 Tab Yúnatan ne Dáúd ko kahá, ki Jo kuchh terá jí cháhe, main tere liye wuhí karúṉgá.

5 Dáúd ne Yúnatan se kahá, ki Dekh, kal nayá chánd hai[a], aur merá ma'múl hai, ki us din bádsháh ke sáth kháne baiṭhúṉ: so tú mujhe ijázat de, ki main tísre din shám tak maidán meṉ chhipá rahúṉ[b].

6 Aur jab terá báp mujhe na páegá, to us se kahiyo, ki Dáúd mujh se ruḳhsat leke apne shahr Baitlaham ko[c] shitábí gayá; is liye ki waháṉ sárí guroh ke liye sál ká ‖ zabíha hai.

7 So agar wuh yúṉ bole, ki Achchhá; to tere chákar kí salámatí hai: aur agar wuh gusse se bhar jáe, to yaqín ján, ki us ká iráda fásid hai[d].

8 Aur tujh ko lázim hai, ki tú apne ḳhádim par mihrbání kare[e]; ki tú ne apne ḳhádim ko apne sáth KHUDÁWAND ke 'ahd meṉ dáḳhil kiyá[f]: par agar merá gunáh ho, to tú áp hí mujhe qatl kar[g]: par yih kyá hai, ki tú mujhe apne báp pás le jáwe?

9 Tab Yúnatan bolá, ki Terí ján se dúr ho: agar mujhe yaqín hotá, ki merá báp tujh se badí karegá, to kyá main tujh pás na átá, aur tujhe ḳhabar na kartá?

10 Phir Dáúd ne Yúnatan se kahá, ki Agar terá báp mere zikr par tujhe saḳht jawáb de, to mujhe kyúṉkar ḳhabar hogí?

11 ¶ Tab Yúnatan ne Dáúd se kahá, Á, ham maidán meṉ jáweṉ. Chunánchi we donoṉ maidán ko gae.

12 Aur waháṉ Yúnatan ne Dáúd se kahá, KHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá házir hai, jab main kal yá parsoṉ apne báp ká matlab daryáft karúṉ, aur dekhúṉ, ki

[a] Gin. 10. 10. aur 28. 11.
[b] 1 Sam. 19. 2.
[c] 1 Sam. 16. 4.
‖ Yá, *sál kí ziyáfat.* Dekho ki, 1 Sam. 9. 12.
[d] Dekho Ást. 7. 7.
[e] Yash. 2. 14.
[f] 16 áyat. 1 Sam. 18. 3. aur 23. 18.
[g] 2 Sam. 14. 32.

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qarib.

Dáúd ke haqq men bhalá hai, aur Dáúd ko khabar na karún, aur us ke kán na khol dún;

13 To KHUDÁWAND mujh se aisá hí kare, aur us se ziyáda[h]: aur agar mere báp kí yihí khushí ho, ki tujh se badí kare, to main tere kán khol dúngá, aur tujhe nikál dúngá, ki tú salámat chalá jáe; aur KHUDÁWAND tere sáth ho[i], jaisá ki mere báp ke sáth húá.

14 Aur tú sirf itná hí na kíjiyo, ki jab tak main jítá rahún, mujh par KHUDÁWAND ká sá karam kare, táki main mar na jáún:

15 Balki jab ki KHUDÁWAND tere sáre dushmanon ko zamín par se nest o nábúd kare, to hamesha mere ahl i bait par[k] bhí karam kíjiyo.

16 Aur Yúnatan ne Dáúd ke khándán se 'ahd kiyá, aur kahá, ki KHUDÁWAND Dáúd ke dushmanon se intiqám lewe[l].

17 Aur Yúnatan ne Dáúd ko phir qasam khiláí, is liye ki wuh use bahut cháhtá thá, balki apní ján ke barábar cháhtá thá[m].

18 Aur Yúnatan ne us se kahá, ki Kal nayá chánd[n] hogá, aur tú házir na hogá, aur terá makán khálí rahegá.

19 So jab terí gaibat par tín din guzar jáen, to tú utarke jald us jagah, jahán tú ne áp ko us 'ahd ke roz chhipáyá[o], jáiyo, aur us patthar ke nazdík rahiyo, ‖ jis ká nám Azl hai.

20 Aur main áke us taraf tín tír is tarah lagáúngá, ki goyá nishána lagátá hún.

21 Aur dekh main us waqt apne gulám ko bhejúngá, ki tír uthá láwe. Us waqt agar main apne gulám se kahún, ki Dekh, tír mujh se kuchh aur is taraf hain, uthá le: to tú nikal áiyo, ki tere liye khair hai, sharr nahín: KHUDÁWAND zinda hai[p].

22 Par agar main gulám se kahún, ki Dekh, tír tujh se kuchh dúr us taraf hain; to tú nikal jáiyo, ki KHUDÁWAND ne tujhe ráh lagáyá.

23 Rahá wuh 'ahd, jo mujh men aur tujh men húá hai[q]; so dekh, KHUDÁWAND abad tak mere tere darmiyán hai.

24 ¶ So Dáúd maidán men já chhipá; aur jab nayá chánd húá, to bádsháh kháne baithá.

25 Aur bádsháh apne dastúr ke muwáfiq masnad par díwár se takya lagáke baithá; aur Yúnatan khará rahá, aur Abinaiyir Sáúl ke pahlú men baithá, aur Dáúd kí jagah khálí thí.

26 Lekin us roz Sáúl ne kuchh na kahá, ki us ne gumán kiyá, Use kuchh kám pará hogá, wuh nápák hogá[r]; yaqínan wuh pák na hogá.

27 Aur dúsre din, jo mahíne ká dúsrá din thá, aisá húá, ki Dáúd ká makán phir khálí rahá; tab Sáúl ne apne bete Yúnatan ko kahá, Kyá sabab ki Yassí ká betá kháne ko na áj áyá, na kal?

28 Tab Yúnatan ne Sáúl ko jawáb diyá, ki Dáúd mujh se rukhsat leke Baitlaham ko gayá[s]:

29 Aur us ne kahá, ki Mujhe rukhsat díjiye; ki shahr men hamáre gharáne ká zabíha hai, aur mere bháí ne mujhe buláyá hai; ab agar tujh ko mujh par karam kí nazar hai, to mujhe rukhsat de, ki main jáún, aur apne bháíon se milún; is bá'is se wuh sháh ke dastarkhwán par házir nahín húá.

30 So Sáúl ká gussa Yúnatan par bharká, aur us ne use kahá, ki Ai kajraftár bágiya ke bete, kyá main nahín jántá, ki tú apní abtarí, aur apní má kí barahnagí kí abtarí ke bá'is se Yassí ke bete ká hawá-khwáh húá hai?

31 Aur jab tak ki Yassí ká yih betá rú e zamín par báqí hai, to na tujhe qarár hogá, na terí saltanat ko: ab jald log bhej, aur us ko mujh pás pakar lá; ki wuh wájib ul qatl hai.

32 Tab Yúnatan ne apne báp ko jawáb diyá, Wuh kyún márá jáwe? us ne kyá kiyá hai[t]?

33 Tab Sáúl ne bhálá utháyá, ki use máre[u]; us waqt Yúnatan ko yaqín húá, ki us ke báp ne Dáúd ke qatl ká musammam iráda kiyá hai[x].

34 So Yúnatan bare qahr ke sáth dastarkhwán pás se uth gayá, aur kháná na kháyá; ki wuh Dáúd ke liye nipat dilgír húá, ki us ke báp ne use khajil kiyá.

35 ¶ Aur subh ko Yúnatan usí waqt, jo Dáúd se muqarrar kiyá

---

[h] Rút 1. 17.
[i] Yash. 1. 5. 1 Sam. 17. 37. 1 Taw. 22. 11, 16.
[k] 2 Sam. 9. 1, 3, 7. aur 21. 7.
[l] 1 Sam. 25. 22. Dekho 1 Sam. 31. 2. 2 Sam. 4. 7. aur 21. 8.
[m] 1 Sam. 18. 1.
[n] 5 áyat.
[o] 1 Sam. 19. 2.
‖ Yá, jo ráh dikhátá hai.
[p] Yar. 4. 2.
[q] 14, 15 áyaten. Dekho 42 áyat.
[r] Ahb. 7. 21. aur 15 5, wag.
[s] 6 áyat.
[t] 1 Sam. 19 5. Mat. 27. 23 Lúq. 23. 22.
[u] Dekho 1 Sam 18. 11.
[x] 7 áyat.

gayá thá, maidán ko gayá, aur ek gulám laṛká us ke sáth thá.

36 Aur us ne use hukm kiyá, ki Dauṛ, aur ye tír, jo main lagátá húṉ, le á. Aur joṉhíṉ wuh dauṛá, to us ne aisá tír lagáyá, ki us gulám se bahut dúr já girá.

37 Aur jab gulám us tír ke muttasil, jo Yúnatan ne lagáyá, pahunchá, to Yúnatan ne gulám ko pukárke kahá, Kyá wuh tír tujh se us taraf bahut dúr nahíṉ?

38 Aur Yúnatan ne gulám ko píchhe se chilláke kahá, Jaldí kar, shitáb ho, dirang mat kar. So Yúnatan ke gulám ne tíroṉ ko jam'a kiyá, aur apne áqá pás le áyá.

39 Par us gulám ne kuchh na jáná: faqat Dáúd aur Yúnatan hí jánte the.

40 Phir Yúnatan ne apne hathyár gulám ko díe, aur kahá, Já, shahr ko le já.

41 ¶ Gulám ke jáne ke ba'd Dáúd us patthar kí janúbí oṭ se niklá, aur zamín par aundhá hoke girá, aur tín sijde kíe; aur unhoṉ ne báham ek dúsre ko chúmá, aur báham roe, par Dáúd bahut royá.

42 Aur Yúnatan ne Dáúd ko kahá, ki Salámat chalá já[y], aur us 'ahd par, jo ham ne qasam kháke báham kiyá hai, KHUDÁWAND gawáh hai: mere tere darmiyán, aur merí terí nasl ke darmiyán abad tak KHUDÁWAND howe. So wuh uṭhke rawána húá; aur Yúnatan shahr ko gayá.

XXI BÁB.

1 *Núb meṉ Dáúd Akhimalik ke háth se tabarruk kí roṭí pátá. 7 Us waqt Doeg házir há. 8 Dáúd Juliyat ká tegá lejatá. 10 Ját meṉ apne taíṉ siṛí záhir kartá.*

AUR Dáúd Núb meṉ Akhimalik[a] káhin ke pás áyá: aur Akhimalik Dáúd ke áne se ḍará[b], aur bolá, Tú kyúṉ tanhá hai, aur tere sáth koí nahíṉ?

2 So Dáúd ne Akhimalik káhin ko kahá, ki Bádsháh ne mujhe ek kám ko bhejá hai, aur farmáyá hai, ki Yih kám, jo maiṉ ne tujhe kahá hai, kisí par áshkárá na howe: aur logoṉ ko maiṉ ne fulání fulání jagah bhej diyá.

3 Ab batlá, tere pás kuchh hai? ek pánch girde roṭíoṉ ke, yá jo kuchh házir ho, so mere háth meṉ de.

4 Káhin ne Dáúd ko kahá, Mere pás 'ámm roṭíáṉ nahíṉ; par mutabarrak roṭíáṉ[c] haiṉ, agar jawán logoṉ ne apne taíṉ 'auratoṉ se bacháyá ho[d].

5 Tab Dáúd ne káhin ko kahá, Sach to yúṉ hai, ki is tín din meṉ, jab se ham nikle haiṉ, 'auratoṉ se alag rahe haiṉ, aur jawánoṉ ke zurúf pák haiṉ[e], aur yih rásta bhí 'ámm hai, aur áj básan meṉ[f] aur naí mutabarrak roṭí banegí.

6 So káhin ne tabarruk kí roṭí[g] us ko dí; ki wahán tabarruk kí roṭí ke siwá, jo KHUDÁWAND ke áge se uṭhái gaí thí[h] táki us ke 'iwaz wahán garm roṭí rakhí jáwe, aur roṭí na thí.

7 Aur wahán us din Sáúl ke gulámoṉ meṉ se ek shakhs KHUDÁWAND ke áge roká gayá thá; us ká nám Adúmí Doeg[i] thá; yih Sáúl ke pásbánoṉ ká amír thá.

8 ¶ Phir Dáúd ne Akhimalik se púchhá, Yahán tere qábú meṉ koí neza yá teg to nahíṉ? kyúṉki maiṉ apní talwár aur apne silah sáth nahíṉ láyá, ki mujhe bádsháh ke kám kí jaldí thí.

9 So us káhin ne kahá, ki Filistí Juliyat ká tegá, jise tú ne dasht i Ailah meṉ[k] qatl kiyá, ek kapṛe meṉ lapeṭá húá afúd ke udhar dhará húá hai[l]: agar tú use liyá cháhtá hai, to le; aur us ke siwá yahán aur nahíṉ. Tab Dáúd bolá, Us ká sání nahíṉ; wuhí mujhe de.

10 ¶ Aur Dáúd uṭhá, aur Sáúl ke khauf se usí din bhágá chalá gayá, aur Ját ke bádsháh ‖Akís pás áyá.

11 Aur Akís ke mulázimoṉ ne[m] use kahá, Kyá yih Dáúd nahíṉ, us sarzamín ká bádsháh? aur kyá yih wuhí nahíṉ, ki jis ke liye we báham náchte kahte the, ki Sáúl ne apne hazároṉ máre, aur Dáúd ne bahutere apne das hazár[n]?

12 Aur Dáúd ne yih báteṉ apne dil meṉ rakhíṉ[o], aur Ját ke bádsháh Akís se niháyat ḍará.

13 Tab us ne us ke sámhne apní waz'a badlí[p], aur un ke bích meṉ áp ko díwána banáyá, aur ástáne kí chaukhaṭ par lakíreṉ khíṉchne lagá, aur apná thúk bahá baháke apní ḍáṛhí bhigoí.

14 Tab Akís ne apne chákaroṉ se kahá, Lo, yih shakhs to siṛí

---

[y] 1 Sam. 1 17.
[a] 1 Sam. 14.3, *Akhiyáh kahláyá. Abiyátar bhí kahláyá,* Marq. 2. 26.
[b] 1 Sam. 16.4.
[c] Khur. 25. 30. Ahb. 24. 5. Mat. 12. 4.
[d] Khur. 19. 15. Zak. 7. 3.
[e] 1 Tas. 4. 4.
[f] Ahb. 8. 26.
[g] Mat. 12. 3, 4. Marq. 2. 25, 26. Lúq. 6. 3, 4.
[h] Ahb. 24. 8, 9.
[i] 1 Sam. 22. 9. Zab. 52 ká sarnáma.
[k] 1 Sam. 17. 2, 50
[l] Dekho 1 Sam. 31. 10.
‖ Yá, *Abimalik,* Zab. 34 ká sarnáma.
[m] Zab. 56 ká sarnáma.
[n] 1 Sam. 18. 7. aur 29. 5.
[o] Lúq. 2. 19.
[p] Zab. 34 ká sarnáma.

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.

hai: tum use mujh pás kyúṉ láe?

15 Kyá mujh pás thoṛe siṛí the, jo tum us ko mujh pás láe ho, ki siṛípan kare? yih us láiq thá, ki mere ghar meṉ áwe?

XXII BÁB.

1 'Adúlám ke magáre meṉ bahutere log Dáúd ke pás jam'a hote. 3 Misfáh ko jáke Dáúd apne má báp Moáb ke bádsháh ke háth meṉ supurd kartá. 5 Jád se hidáyat páke wuh Hárit meṉ já rahtá. 6 Sáúl us ká ta'áqub karne ká iráda rakhke apne mulázimoṉ ki bewafáí ke bá'is shikáyat kartá. 9 Doeg Aḳhimalik kí chuglí khátá. 11 Sáúl hukm detá, ki káhinoṉ ko márḍálen. 17 Sipáhí inkár karte, par Doeg hukm par 'amal kartá. 20 Abiyátar nikal bhágtá aur sub ahwál Dáúd se kahdetá.

AUR Dáúd waháṉ se bhágke niklá[a], aur 'Adúlám ke magáre[b] meṉ gayá: aur us ke bháí, aur us ke báp ká sárá gharáná yih sunke us pás waháṉ gayá.

[a] Zab. 57 ká sarnáma. aur 142 ká sarnáma. [b] 2 Sam. 23. 13.

2 Aur sáre kangál, aur qarzdár, aur we jo apní zindagí se bezár the, us ke pás jam'a húe[c]; aur wuh un ká sardár húá, aur us ke sáth qaríb chár sau ádmí ke ho gae.

[c] Qáz. 11. 3.

3 ¶ Aur waháṉ se Dáúd Moáb ke Misfah ko gayá, aur Moáb ke sháh se kahá, Ijázat díjiye, ki mere má báp nikal áweṉ, aur áp ke pás raheṉ, yaháṉ tak ki mujh par khule, ki Ḳhudá merá anjám kaisá kartá hai.

4 So wuh unheṉ sháh i Moáb ke huzúr láyá; aur we, jab tak ki Dáúd ne apne taíṉ qalb makánoṉ meṉ chhipáyá thá, usí ke sáth the.

5 ¶ Tab Jád nabí ne[d] Dáúd ko kahá, ki Qalb makánoṉ meṉ chhipá mat rah; rawána ho, aur sarzamín i Yahúdáh ko nikal já. So Dáúd rawána húá, aur Hárit ke jangal meṉ dáḳhil húá.

[d] 2 Sam. 24. 11. 1 Taw. 21.9 2 Taw. 29. 25.

6 ¶ Aur Sáúl ne suná, ki Dáúd záhir húá, aur log us ke sáth haiṉ; tab Sáúl us waqt Rámah ke Jibi'ah meṉ ek daraḳht ke sáye meṉ apná neza háth meṉ líe húe baiṭhá thá, aur us ke ḳhádim us ke gird pesh istáda the.

7 So Sáúl ne apne ḳhádimoṉ ko, jo házir the, kahá, Suno, ai Binyamínío, kyá Yassí ká yih beṭá tum meṉ se har ek ko khet aur angúrí bág degá, aur tum sab ko hazároṉ aur saikṛoṉ ká sardár karegá[e];

[e] 1 Sam. 8.14.

8 Jo tum sab ne merí muḳhálafat par ittifáq kiyá hai, aur koí nahíṉ, jo mujhe ágáh kare, ki mere beṭe ne Yassí ke beṭe se 'ahd o paimán kiyá hai[f]; aur tum meṉ koí nahíṉ, jo mere liye gamgín ho, aur mujhe ḳhabar de, ki mere beṭe ne mere naukar ko ubhárá hai, ki áj ke din tak kamín meṉ hai?

Peshtar MASÍH se, 1062

[f] 1 Sam. 18. 3. aur 20. 30.

9 ¶ Tab Doeg Adúmí ne[g], jo Sáúl ke ḳhádimoṉ ke pás khaṛá thá, yúṉ kahá, ki Maiṉ ne Yassí ke beṭe ko Núb meṉ Aḳhitúb[h] ke beṭe Aḳhimalik[i] káhin pás dekhá.

[g] 1 Sam. 21.7. Zab. 52 ká sarnáma, aur 1, 2, 3 áyateṉ. [h] 1 Sam. 14.3. [i] 1 Sam. 21.1.

10 Aur us ne us ke liye ḲHUDÁWAND se du'á mángí, aur use ráh ká tosha diyá[k], aur Filistí Juliyat kí saif use dí.

[k] 1 Sam. 21. 6, 9.

11 Tab bádsháh ne Aḳhitúb ke beṭe Aḳhimalik káhin ko, aur us ke báp ke sáre gharáne ko, un káhinoṉ ko jo Núb meṉ the, bulwá bhejá: aur we sab bádsháh pás házir húe.

12 Aur Sáúl ne kahá, ki Ai Aḳhitúb ke beṭe, tú sun. Wuh bolá, Mere ḳhudáwand, maiṉ házir.

13 Aur Sáúl ne kahá, ki Tú ne merí muḳhálafat par Yassí ke beṭe ke sáth kyúṉ ittifáq kiyá, ki tú ne use roṭí aur talwár dí, aur us ke liye Ḳhudá se du'á mángí, táki wuh mere barḳhiláf uṭhe, aur kamín meṉ baiṭhe, jaisá ki áj ke din hai?

14 Aḳhimalik ne bádsháh ko jawáb meṉ kahá, ki Tere sáre ḳhádimoṉ meṉ Dáúd sá amánatdár kaun hai, jo bádsháh ká dámád, aur farmánbardár hai, aur tere ghar meṉ 'izzatwálá hai?

15 Aur kyá maiṉ ne us ke liye Ḳhudá se du'á mángí? yih mujh se dúr hai: bádsháh apne ḳhádim par, aur mere báp ke sáre gharáne par yih tuhmat na kare; kyúṉki terá ḳhádim in bátoṉ meṉ se kuchh nahíṉ jántá, na thoṛá na bahut.

16 Tab bádsháh bolá, Aḳhimalik, tú wájib ul qatl hai, tú aur tere báp ká sárá gharáná.

17 ¶ Phir un sipáhíoṉ ko, jo us ke pás khaṛe húe the, hukm kiyá, Tum phiro, aur ḲHUDÁWAND ke un káhinoṉ ko már ḍálo; ki ye Dáúd se mile húe haiṉ; aur unhoṉ ne jáná, ki wuh bhágá hai, aur mujhe ḳhabar na kí. Lekin bádsháh ke ḳhádimoṉ ne ḲHUDÁ-

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.

WAND ke káhinon par háth na uṭháyá[l].

18 Tab bádsháh ne Doeg ko kahá, Tú phir, aur un káhinon par hamla kar. So Adúmí Doeg phirá, aur káhinon par hamla kiyá; us din us ne pachásí ádmí, jo kattán ke afúd pahine húe the, qatl kíe[m].

19 Aur us ne káhinon ke shahr Núb men[n] mardon, aur 'auraton, aur laṛkon, aur dúdh píte bachchon, aur bailon, aur gadhon, aur bheṛon ko teg se ek lakht qatl kiyá.

20 ¶ Akhitúb ke beṭe Akhimalik ke beṭon men se ek shakhs, jis ká nám Abiyátar thá[o], bach niklá[p], aur Dáúd kí taraf bhág gayá.

21 Aur Abiyátar ne Dáúd ko khabar dí, ki Sáúl ne KHUDAWAND ke káhinon ko qatl kiyá.

22 Aur Dáúd ne Abiyátar ko kahá, ki Jis din Adúmí Doeg wahán thá, main usí din ján gayá thá, ki wuh muqarrar Sáúl ko khabar degá: tere báp ke sáre gharáne ke máre jáne ká bá'is main húá.

23 So tú mere sáth rah, aur mat ḍar; jo terí ján ká khwáhán hai, so merí ján ká khwáhán hai[q]: so tú merí panáh men salámat rahegá.

XXIII BAB.

1 Dáúd Abiyátar ke wasíle se Khudá kí marzí daryáft kartá, aur Qa'ílah ke logon ko chhuṛátá. 7 Khudá use ágáh karke ki Sáúl áwegá aur Qa'ílah ke log tujhe us ke háth men hawála karenge, wuh Qa'ílah se rawána hotá. 14 Zíf men Yúnatan us se muláqát karke use tasallí detá. 19 Zífí us ká patá Sáúl se batláte. 25 Ma'ún men Filistí chaṛháí karte, aur is harakat se Dáúd Sáúl ke háth se bach játá. 29 Dáúd 'Ain i Jadí men rahá kartá.

TAB unhon ne Dáúd ko khabar dí, ki Dekh, Filistí Qa'ílah[a] se laṛte hain, aur khalíhánon ko gárat karte hain.

2 Tab Dáúd ne KHUDAWAND se púchhá[b], ki Main jáún, aur un Filistíon ko márún? KHUDAWAND ne Dáúd ko farmáyá, Já, Filistíon ko már, aur Qa'ílah ko bachá.

3 Us waqt Dáúd ke rafíqon ne use kahá, ki Dekh, ham to yahán Yahúdáh men ḍarte hain: pas, agar ham Qa'ílah men jáke Filistí lashkaron ke sámhne já paṛen, to hamárá hál kyá kuchh hogá?

4 Aur Dáúd ne KHUDAWAND se phir mashwarat kí. So KHUDAWAND ne jawáb men farmáyá, Uṭh, Qa'ílah ko utar já; main Filistíon ko tere qábú men kar dúngá.

5 So Dáúd apne log leke Qa'ílah ko gayá, aur Filistíon se laṛá, aur un kí mawáshí le áyá, aur un se baṛí jang kí. So Dáúd ne Qa'ílíon ko bacháyá.

6 Aur aisá húá, ki jab Akhimalik ká beṭá Abiyátar bhágke Qa'ílah men Dáúd pás gayá[c], to us ke háth men ek afúd thá, jise wuh líe gayá thá.

1061 ke qaríb.

7 ¶ So Sáúl ko khabar húí, ki Dáúd Qa'ílah men pahunchá. Aur Sáúl bolá, ki Khudá ne use mere háth men kar diyá; kyúnki wuh aise shahr men, jis men darwáze aur pháṭak hain, dákhil hoke mahbús húá.

8 Aur Sáúl ne manádí karke jang ke liye apne sáre lashkar ko jam'a kiyá, táki Qa'ílah men jáke Dáúd ko aur us ke logon ko gher le.

9 ¶ Aur jab Dáúd ne daryáft kiyá, ki Sáúl cháhtá hai, ki chupke se use pakaṛ le, tab us ne Abiyátar káhin ko kahá, ki Afúd mujh pás lá[d].

10 Aur Dáúd ne kahá, ki Ai KHUDAWAND Isráel ke Khudá, tere bande ne suná hai, ki Sáúl ká iráda hai, ki Qa'ílah men áke mere bá'is se shahr ko halák kare[e].

11 Kyá Qa'ílah ke log mujhe us ke hawále kar denge? kyá Sáúl, jaisá tere bande ne suná hai, utregá? Ai KHUDAWAND Isráel ke Khudá, 'ináyat se apne bande ko batá. KHUDAWAND ne kahá, Wuh utregá.

12 Tab Dáúd ne kahá, Kyá Qa'ílah ke log mujhe aur mere rafíqon ko Sáúl ke hawále kar denge, yá nahín? KHUDAWAND ne kahá, Hawále kar denge.

13 ¶ Tab Dáúd apne rafíqon samet, jo qaríb chha sau ádmí ke the[f], uṭhá, aur Qa'ílah se nikal gayá, aur jidhar unhon ne ráh páí, udhar chale gae. Aur Sáúl ko khabar dí gaí, ki Dáúd Qa'ílah se nikal gayá; to wuh jáne se báz rahá.

14 Aur Dáúd ne bayábán ke bích[g] hasín maqámon men sukú-

[l] Dekho Khur. 1. 17.
[m] Dekho 1 Sam. 2. 31.
[n] 9, 11 áyaten.
[o] 1 Sam. 23. 6.
[p] 1 Sam. 2. 33.
[q] 1 Sal. 2. 26.
[a] Yash. 15. 44.
[b] 4, 6, 9 áyaten. 1 Sam. 30. 8. 2 Sam. 5. 19, 23.
[c] 1 Sam. 22. 20.
[d] Gin. 27. 21. 1 Sam. 30. 7.
[e] 1 Sam. 22. 19.
[f] 1 Sam. 22. 2 aur 25. 13.
[g] Yash. 15. 55.

Peshtar MASÍH se, 1061 ke qaríb.

nat kí, aur dasht i Zíf[h] men̤ ek pahár̤ ke bích rahá: aur Sáúl har roz us kí talásh men̤ lagá húá thá[i]; par Ḳhudá ne use us ke háth men̤ na diyá.

15 Aur Dáúd ne jis waqt jáná, ki Sáúl us ke qatl par musta'idd hoke niklá, us waqt Dáúd dasht i Zíf ke bích ek ban men̤ thá.

16 ¶ Aur Sáúl ká bet̤á Yúnatan ut̤há, aur Dáúd ke pás jangal men̤ jáke us ká háth Ḳhudá men̤ mazbút kiyá.

17 Aur use kahá, Tú mat d̤ar; ki tú mere báp Sáúl ke háth na par̤egá; aur tú baní Isráel ká bádsháh hogá, aur main̤ martabe men̤ tujh se ba'd hoún̤gá; aur mere báp Sáúl ko bhí is bát ká yaqín hai[k].

18 So un donon̤ ne ḲHUDÁWAND ke áge 'ahd o paimán kiyá[l]. Aur Dáúd ban men̤ t̤hahrá rahá, aur Yúnatan apne ghar ko gayá.

19 ¶ Tab Zíf ke log Jibi'ah men̤ Sáúl pás char̤h áe, aur use kahá[m], Kyá Dáúd hasín maqámon̤ men̤ hamáre darmiyán ek ban men̤ koh i Hakílah men̤ ‖ Yasímún kí janúbí jánib chhipá nahín̤ bait̤há?

20 So ab tú, ai bádsháh, chal, aur apne jí kí ḳhwáhish ke muwáfiq kúch kar; ki use bádsháh ke háth men̤ supurd kar dená hamárá zimma hai[n].

21 Tab Sáúl bolá, ḲHUDÁWAND tumhen̤ nekbaḳht kare; ki tum ne mujh par rahm kiyá.

22 Ab jáiye, aur taiyár hoiye, aur ḳhúb daryáft kíjiye, aur dekhiye ki us kí ámad o shud kidhar se hai, aur wuh kaun hai jis ne use wahán̤ dekhá hai: kyún̤ki mujhe ḳhabar húí, ki wuh bar̤á chaturá hai.

23 So tum dekho, aur un ḳháíon̤ ko, jahán̤ jahán̤ wuh pinhán rahtá hai, daryáft karo, aur tahqíq ḳhabar leke mujh pás phir áo: ki main̤ tumháre sáth chalke, wuh rú e zamín par, jahán̤ kahín̤ hogá, hazáron̤ baní Yahúdáh men̤ se use d̤hún̤d̤h nikálún̤gá.

24 So we ut̤he, aur Sáúl se peshtar Zíf ko gae. Us waqt Dáúd apne rafíqon̤ samet dasht i Ma'ún[o] ke bích Yasímún kí samt i janúb ko ek maidán men̤ thá.

25 Ba'd us ke Sáúl aur us ke log bhí us kí talásh men̤ nikle. Aur Dáúd ko ḳhabar pahunchí: so wuh ‖ Sil'a men̤ utrá, aur Ma'ún ke bayábán men̤ t̤hahrá rahá; aur Sáúl ne yih sunke Ma'ún ke bayábán men̤ Dáúd ká ta'áqub kiyá.

26 So Sáúl pahár̤ kí ek taraf se ghusá, aur Dáúd apne rafíqon̤ samet pahár̤ kí dúsrí taraf ko thá: aur Dáúd ne Sáúl ke ḳhauf se jaldí kí, ki nikal jáe[p]; is liye ki Sáúl aur us ke logon̤ ne Dáúd ko aur us ke rafíqon̤ ko ás pás se gher liyá thá[q], ki unhen̤ pakar̤ len̤.

27 ¶ Us waqt ek qásid Sáúl pás á pahunchá[r], aur bolá, ki Jaldí kar, aur apne taín̤ pahunchá; ki Filistíon̤ ne sárí zamín par hamla kiyá.

28 So Sáúl Dáúd ke ragedne se phirá, aur Filistíon̤ ke sámhne húá: is liye unhon̤ ne us jagah ká nám ‖ Sil'a-Maḳhlaqát rakhá.

29 ¶ Aur Dáúd wahán̤ se nikalke 'Ain i Jadí[s] ke bích hasín maqámon̤ men̤ á t̤hahrá.

XXIV BÁB.

1 *'Ain i Jadí ke ek maqáre men̤ Dáúd Sáúl kí chádar ká ek koná kátletá, par Sáúl kí ján ke márne se apne taín̤ báz rakhtá.* 8 *Is muráwat ke kám se apní begunáhí sábit kartá.* 16 *Sáúl apná qusúr mánletá, aur Dáúd ko qasam khiláke rawána kartá.*

AUR jab Sáúl Filistíon̤ ká píchhá karke[a] phirá, to logon̤ ne use phir ḳhabar dí, ki Dáúd 'Ain i Jadí ke bayábán men̤ hai.

2 So Sáúl sab baní Isráel men̤ se tín hazár intiḳhábí mard leke Ya'alím kí pahár̤íon̤ kí taraf Dáúd ko aur us ke rafíqon̤ ko talásh karne[b] chalá.

3 Tab bher̤sálon̤ kí taraf se, jo ráh men̤ the, us ká guzar húá: wahán̤ ek gár thá: so Sáúl us gár men̤ farágat karne[c] ghusá[d]; aur us waqt Dáúd apne logon̤ samet us gár ke kanáron̤ men̤ bait̤há húá thá[e].

4 Aur Dáúd ke logon̤ ne us ko kahá, Dekh, yih wuh din hai[f], jis kí bábat ḲHUDÁWAND ne tujh ko farmáyá, ki Dekh, main̤ tere dushman ko tere háth men̤ kar dún̤gá, táki jo terá jí cháhe so tú us se kare. So Dáúd ut̤hke Sáúl kí chádar ká koná chupke se kát̤ le gayá.

---

[h] Zab. 11. 1.
[i] Zab. 54. 3, 4.
[k] 1 Sam. 24. 20.
[l] 1 Sam. 18. 3. aur 20. 16, 42. 2 Sam. 21. 7.
[m] Dekho 1 Sam. 26. 1. Zab. 54 ká sarnáma.
‖ Yá, *Bayábán.*
[n] Zab. 54. 3.
[o] Yash. 15. 55. 1 Sam. 25. 2.
‖ Yá, *chat̤án par se.*
[p] Zab. 31. 22.
[q] Zab. 17. 9.
[r] Dekho 2 Sal 19. 9
‖ Ya'ne, *Ḳhalí ká chat̤án.*
[s] 2 Taw. 20. 2.
[a] 1 Sam. 23. 28.
[b] Zab. 38. 12.
[c] Qáz. 3. 24.
[d] Zab. 141. 6.
[e] Zab. 57 ká sarnáma. aur 142 ká sarnáma.
[f] 1 Sam. 26. 8.

Peshtar MASÍH se, 1061 ke qaríb.

5 Aur ba'd us ke Dáúd ká dil gamgín húá[g], is liye ki us ne Sáúl kí chádar ká koná káṭá.

6 Aur us ne apne logon se kahá, Ḳhudáwand yih na kare[h], ki main apne sáhib par, jo Ḳhudáwand ká masíh hai, dastdarází karún, ki wuh Ḳhudáwand ká masíh hai.

7 Aur Dáúd ne apne logon ko yih báten kahke judá kiyá, aur unhen Sáúl par háth chaláne na diyá[i]. Aur Sáúl ne gár se nikalke apní ráh lí.

8 Aur ba'd us ke Dáúd uṭhá, aur us gár men se niklá, aur Sáúl ke píchhe chilláyá, ki Ai mere ḳhudáwand bádsháh. Aur Sáúl ne píchhe phirke dekhá; tab Dáúd ne aundhe munh zamín par girke sijda kiyá.

9 ¶ Aur Dáúd ne Sáúl ko kahá, Tú kyún logon kí báton par kán dhartá hai, jo kahte hain, ki Dekh, Dáúd terá badḳhwáh hai[k].

10 Dekh, áj ke din tú ne apní ánkhon se dekhá, ki Ḳhudáwand ne áj ke din tujhe kyúnkar gár ke bích mere qábú men kar diyá: aur kitnon ne mujhe kahá, ki tujhe már lún; par merí ánkhon ne terí ri'áyat kí, aur main ne kahá, ki main apne málik par háth na chaláúngá; ki Ḳhudáwand ká masíh hai.

11 Aur, ai mere báp, dekh; hán, yih bhí dekh, ki terí ridá ká koná mere háth men hai: ki jab main ne terí ridá ká koná káṭá, to tujhe már na ḍálá; so báwar kar, aur dekh, ki mere dil men kisí tarah kí badí aur burái nahín hai[l], aur main ne terá koí gunáh nahín kiyá; aur tú híle se mujhe pakṛá cháhtá hai, táki halák kare.

12 Ḳhudáwand merá terá insáf kare[m], aur Ḳhudáwand tujh se merá intiqám lewe; par merá háth tujh par na uṭhegá.

13 Aur jaisá qadímí masal men kahá gayá hai, ki Buron se burái hotí hai: par merá háth tujh par na uṭhegá.

14 Baní Isráel ká bádsháh kis ke píchhe niklá, aur tú kis ko ragedne áyá? Kyá mare húe kutte ko[n], yá ek pissú[o] ko?

15 Pas, Ḳhudáwand hí hákim hoe[p], aur mere tere bích insáf kare, aur dekhe[q], aur mere haqq kí himáyat kare[r], aur tere háth kí taraf se merá insáf kare.

16 ¶ Aur jab Dáúd ye báten Sáúl ko kah chuká, to Sáúl bolá, Mere beṭe Dáúd, yih terí áwáz hai[s]? Aur Sáúl áwáz buland karke royá.

17 Aur Dáúd ko kahá[t], Tú mujh se ziyáda sádiq hai[u]; is liye ki tú ne mujh se nek badlá kiyá, aur main ne tujh se burá badlá kiyá[x].

18 Aur tú ne mujhe áj ke din apní ḳhush-sulúkí dikhláí: ki Ḳhudáwand ne mujhe tere háth men kar diyá[y], aur tú ne mujhe már na ḍálá.

19 Is liye ki jab koí apne dushman ko pátá hai, to kyá use salámat chhoṛtá hai? So Ḳhudáwand us nekí ke 'iwaz, jo tú ne mujh se áj ke din kí, tujh ko nek jazá de.

20 Aur ab dekh, main jántá hún, ki tú bádsháh hogá[z], aur baní Isráel kí saltanat tere háth men sábit hogí.

21 So tú mujh se Ḳhudáwand kí qasam kháke[a] yún kah, ki Main ba'd tere, terí nasl ko halák na karúngá[b], aur tere báp ke gharáne men se tere nám ko na miṭá dúngá.

22 So Dáúd ne Sáúl se qasam kí. Aur Sáúl ghar ko chalá gayá; aur Dáúd aur us ke log panáh kí jagah men[c] já baiṭhe.

g 2 Sam. 24. 10.
h 1 Sam. 26. 11.
i Zab. 7. 4. Mat. 5. 44. Rúm. 12. 17, 19.
k Zab 141. 6. Ams. 16. 28. aur 17. 9.
l Zab. 7. 3. aur 35. 7.
m Paid. 16. 5. Ḳás. 11. 27. 1 Sam. 26. 10. Aiy. 5. 8.
n 1 Sam. 17. 43. 2 Sam. 9. 8.
o 1 Sam. 26. 20.
p 12 Áyat.
q 2 Taw. 24. 22.
r Zab. 35. 1. aur 43. 1. aur 119. 154. Mík. 7. 9.
s 1 Sam. 26. 17.
t 1 Sam. 26. 21.
u Paid. 38. 26.
x Mat. 5. 44.
y 1 Sam. 26. 23.
z 1 Sam. 23. 17.
a Paid. 21. 23.
b 2 Sam. 21. 5, 8.
c 1 Sam. 23. 29.

XXV BÁB.

1 Samúel wafát pátá. 2 Dasht i Fárán men Dáúd Nabál ke pás paigám bhejtá. 10 Nabál kí beadabí se gusse hoke use halák karne ká iráda rakhtá. 14 Abijail sab hál sunke, 18 ek hadya letí, 23 aur dánishmand ke taur par Dáúd se mukhátib hokar, 32 use manátí. 36 Nabál yih sab ahwál sunke marjátá. 39 Dáúd Abijail aur Aḳhinú'am donon se byáh kartá.

1060 ke qaríb.

AUR Samúel mar gayá[a], aur sáre baní Isráel jam'a hoke us par roe[b], aur Rámah men us ke ghar ke bích use gáṛá. Aur Dáúd uṭhke dasht i Fárán[c] kí taraf utrá.

2 Aur wahán dasht i Ma'ún[d] men ek shaḳhs thá, ki us ká Karmil[e] men bahut sá kárbár thá; yih shaḳhs baṛá máldár thá, ki tín hazár bheṛon, aur ek hazár bakríon ká málik thá: yih Karmil men apní bheṛon ke bál katartá thá.

3 Aur us ká nám Nabál, aur us kí jorú ká nám Abijail thá; yih

a 1 Sam. 28. 3.
b Gin. 50. 10. Ist. 34. 8.
c Paid. 21. 21. Zab. 120. 5.
d 1 Sam. 23. 24.
e Yash. 15. 55.

'aurat bahut sanjída aur khushrú thí; par yih shakhs bará sakhtdil aur badkár thá; aur baní Qálib ke khándán se thá.

4 ¶ Aur Dáúd ne bayábán men suná ki Nabál bheron ke bál katar rahá hai[f].

5 So Dáúd ne das jawán rawána kíe, aur unhen farmáyá, ki Tum Karmil men Nabál pás jáo, aur merá nám leke use salám kaho:

6 Aur merí taraf se kaho, ki Terí 'umr daráz ho, aur tujh par salám, aur tere ghar par salám, aur un sab par salám, jo tere pás hain[g].

7 Main ne ab suná hai, ki tere pás bál katarnewále hain, aur tere garariye dasht men hamáre sáth the; so ham ne unhen satáyá nahín, aur jab tak we Karmil men hamáre sáth the, un ká kuchh nuqsán nahín húá[h].

8 Tú apne gulámon se púchh, ki we tujh se kahenge: so tú apne khádimon par karam kí nazar kar, is liye ki ham achchhe din[i] áe hain: mihrbání kíjiye, aur jo kuchh áp se ho sake, apne khádimon ko aur apne bete Dáúd ko 'atá kíjiye.

9 Aur Dáúd ke jawánon ne áke Nabál ko Dáúd ká nám leke un sárí báton ke muwáfiq kahá, aur chup ho rahe.

10 ¶ So Nabál ne Dáúd ke logon ko jawáb diyá, aur yih kahá, Dáúd kaun hai? Yassí ká betá kaun[k]? in rozon men bahut se gulám hain, jo apne áqáon se bhág gae.

11 Kyá main apní rotí, aur pání, aur gosht, jo main ne apne katarnewálon ke liye pakáyá hai, leke un logon ko dún[l], jinhen main nahín jántá, ki we kahán se hain?

12 Aur Dáúd ke jawánon ne murája'at karke apní ráh lí, aur phire, aur áe, aur un sab báton ke muwáfiq us ko khabar dí.

13 Tab Dáúd ne apne logon ko kahá, Tum sab ke sab talwáren bándho. So har ek ne apní talwár bándhí, aur Dáúd ne bhí shamsher hamáil kí: so qaríb chár sau jawán ke Dáúd ke sáth chale, aur do sau asbáb ke pás rahe[m].

14 ¶ So ek ne gulámon men se Nabál kí jorú Abijail se zikr kiyá, ki Dekh, Dáúd ne bayábán se hamáre áqá pás mubárakbád kahne ke liye qásid bheje; par us ne un par jhapattá kiyá:

15 Aur un logon ne ham se niháyat nekí kí hai, ki ham ne dukh na páyá[n], aur jab tak ham un men mile rahe, aur maidánon men the, tab tak hamárá kuchh nuqsán nahín húá.

16 Balki ham jab tak ki un ke sáth mawáshí charáte rahe, to rát bhí aur din ko bhí díwár kí tarah[o] ham un kí panáh men the.

17 So ab samajh, aur soch, ki tú kyá karegí; ki hamáre áqá par, aur us ke sáre gharáne par balá názil húá cháhtí hai[p]: ki wuh Bali'ál[q] ká aisá hí betá hai, ki koí us ke áge bát nahín kar saktá.

18 ¶ Tab Abijail jaldí se uthí, aur do sau girde rotíon ke, aur mai kí do mashken, aur pánch bheren pakáke, aur pánch paimáne átá, aur ek sau khoshe kishmish ke, aur do sau matke anjíron ke, sáth líe[r], aur unhen gadhon par ládá,

19 Aur apne gulámon ko kahá, ki Mujh se áge rawána ho, aur main tumháre píchhe átí hún[s]. Aur us ne apne shauhar Nabál ko khabar na kí.

20 Aur jonhín wuh gadhe par charhke dáman i koh tak pahunchí, wonhín Dáúd apne logon samet utarte húe us ke sámhne áyá; aur us ne un se muláqát kí.

21 Aur Dáúd ne kahá thá, ki Main ne us ke sab mál kí, jo bayábán men thá, befáida is tarah nigáhbání kí, jo us ká kuchh nuqsán na húá: ki us ne nekí ke 'iwaz mujh se badí kí[t].

22 So agar main subh kí roshní húe par ek ko bhí báqí chhorún[u], jo us kí díwár par múte[x], to Khudá Dáúd ke dushmanon ke liye aisá kare, balki us se ziyáda[y].

23 Aur Abijail ne, jo Dáúd ko dekhá, to phurtí kí, aur gadhe se utrí[z], aur Dáúd ke áge aundhí girí, aur zamín par sijda kiyá,

24 Aur us ke páon par gir parí, aur bolí, Mujh par, ai mere khudáwand, mujhí par yih gunáh rakh, aur apní laundí ko parwánagí díjiye, ki áp ke kán men bát kare, aur apní kaníz kí 'arz suniye.

25 Merá khudáwand us sharír

f Paid. 38. 13. 2 Sam. 13. 23.
g 1 Taw. 12. 18. Zab. 122. 7. Lúq. 10. 5.
h 15, 21 áyaten.
i Naham. 8. 10. Ast. 9. 19.
k Qáz. 9. 28. Zab. 73. 7, 8. aur 123. 3, 4.
l Qáz. 8. 6.
m 1 Sam. 30. 24.
n 7 áyat.
o Khur. 14. 22. Aiy. 1. 10.
p 1 Sam. 20. 7.
q Ist. 13. 13. Qáz. 19. 22.
r Paid. 32. 13. Amş. 18. 16. aur 21. 14.
s Paid. 32. 16, 20.
t Zab. 109. 5. Amş. 17. 13.
u 34 áyat.
x 1 Sal. 14. 10. aur 21. 21. 2 Sal. 9. 8.
y Rút 1. 17. 1 Sam. 3. 17. aur 20. 13, 16.
z Yash. 15. 18. Qáz. 1. 14.

Peshtar MASÍH se, 1060 ke qaríb.

shaḳhs par apná ḳhiyál na kare, us Nabál par: ki jaisá us ká nám hai, waisá hí wuh hai; us ká nám ‖Nabál hai, aur ḥimáqat us ke sáth hai; aur main ne, jo terí launḍí húṇ, apne ḳhudáwand ke jawánon ko, jinheṇ áp ne bhejá thá, na dekhá thá.

26 So ab, ai mere sáhib, ḲHUDAWAND kí qasam[a], jo jítá hai, aur terí ján hí kí saugand, ki ḲHUDAWAND ne tujh ko ḳhúnrezí se, aur apne háth se intiqám lene se[b] báz rakhá[c], tere dushman, aur we jo mere sáhib ke badḳhwáh hain, Nabál hí waise hoṇ[d].

27 Ab yih ‖tabarruk[e], jo terí launḍí apne sáhib ke huzúr láí hai, so un jawánoṇ ko, jo tere qadam ba qadam chalte hain, diyá jáwe.

28 Karam se apní kaníz ká gunáh baḳhsh díjiye: ki ḲHUDAWAND mere sáhib ke liye gharáná sábit karegá[f]; is liye ki merá málik ḲHUDAWAND kí laṛáíáṇ laṛtá hai[g], aur tujh meṇ tamám 'umr buráí na páí gaí[h].

29 Lekin ek shaḳhs uṭhá, ki tujhe ragede, aur terí ján halák kare: par mere sáhib kí ján zindagí ke buqche meṇ ḲHUDAWAND mere Ḳhudá ke sáth lipṭí rahe; aur tere dushmanoṇ kí jáneṇ sang i faláḳhun ke mánind[i] phenk dí jáweṇ.

30 Aur aisá howe, ki jis waqt ḲHUDAWAND apne kahe ke muwáfiq sárí nekíáṇ mere sáhib se kar chuke, aur tujh ko baní Isráel par musallit kare,

31 To yih bát tere liye dám na ho, aur mere sáhib ke dil kí ṭhokar ká bá'is na ho, ki begunáh lahú baháyá, yá mere sáhib ne apná intiqám liyá: aur aisá bhí ho, ki jab ḲHUDAWAND mere sáhib par mihrbání kare, to tú apní kaníz ko yád farmáwe.

32 ¶ Aur Dáúd ne Abijail ko kahá, ki ḲHUDAWAND Isráel ká Ḳhudá mubárak hai[k], ki jis ke hukm se áj ke din tú ne mujh se muláqát kí;

33 Aur terí 'aql mubárak, aur tú mubárak hai, ki tú ne mujh ko áj ke din ḳhúnrezí se aur apne háth se intiqám lene se báz rakhá[l].

34 Kyúṇki ḲHUDAWAND Isráel ká Ḳhudá zinda hai, ki us ne mujhe us se báz rakhá[m], ki tujh se badí karúṇ; aur agar tú phurtí na kartí, aur mujh pás chalí na átí, to subh kí roshní tak Nabál ká ek bhí báqí na rahtá, jo díwár par múttá[n].

35 Aur Dáúd ne us ke háth se jo kuchh ki wuh us ke liye láí thí, liyá, aur use kahá, Apne ghar salámat já[o]: dekh, main ne terá suḳhan máná[p], aur terá munh kiyá.

36 ¶ Tab Abijail Nabál pás áí; aur dekho, ki us ne apne ghar meṇ bádsháhána jashn kiyá thá[q]; aur Nabál ká jí apne meṇ bahut hí magan húá thá, aur wuh niháyat matwálá húá thá: so us ne use thoṛá yá bahut kuchh na kahá, yaháṇ tak ki subh ho gaí.

37 Aur aisá húá, ki subh ko, jab Nabál ká nasha utrá, aur us kí jorú ne sarguzasht us se duhráí, to us ká dil us ke síne meṇ bajh gayá, aur wuh pathráyá gayá.

38 Aur aisá húá, ki das din ke ba'd ḲHUDAWAND ne Nabál ko márá, aur wuh mar gayá.

39 ¶ Aur jab Dáúd ne suná, ki Nabál mará, to kahá, ḲHUDAWAND mubárak hai, ki jis ne Nabál[r] ke háth se merí ruswáí ká badlá liyá[s], aur apne bande ko badí se báz rakhá[t]: ki ḲHUDAWAND ne Nabál kí sharárat ko usí ke sir par ḍálá[u]. Aur Dáúd ne paigám bhejá, aur Abijail se bát kí, táki use apní jorú kare.

40 Aur Dáúd ke ḳhádim Karmil ko gae, aur Abijail ko payám pahuncháyá, ki Dáúd ne ham ko tujh pás bhejá, ki ham tujh ko us kí jorú banáne ke liye leweṇ.

41 So wuh uṭh khaṛí húí, aur zamín par máthá ghisá, aur bolí, ki Dekh, terí launḍí naukarí ke liye házir hai, táki apne ḳháwind ke ḳhádimoṇ ke páṇw dhoe[x].

42 Aur Abijail ne jaldí kí, aur uṭhke gadhe par sawár húí, aur pánch launḍíáṇ apní jilau meṇ líṇ: aur Dáúd ke qásidoṇ ke sáth rawána húí, aur us kí jorú baní.

43 Aur Dáúd ne Yazra'el[y] meṇ se Aḳhinú'am ko bhí jorú kiyá; so we donoṇ us kí jorúáṇ húíṇ[z].

44 ¶ Par Sáúl ne apní beṭí Maikal[a], jo Dáúd kí jorú thí, Lais ke beṭe Jallímí[b] ‖Faltí ko dí.

‖ Ya'ne, *Ahmaq.*
[a] 2 Sal. 2. 2.
[b] Rúm. 12. 19
[c] Pald. 20 6. 33 áyat.
[d] 2 Sam. 18. 32.
‖ Yá, *hadya.*
[e] Pald. 33. 11. 1 Sam. 30. 26. 2 Sal. 5. 15.
[f] 2 Sam. 7. 11, 27. 1 Sal. 9. 5. 1 Taw. 17. 10, 25.
[g] 1 Sam. 18. 17.
[h] 1 Sam. 24. 11.
[i] Yar. 10. 18.
[k] Pald. 24. 27. Khur. 18. 10. Zab. 41. 13. aur 72. 18. Lúq. 1. 68.
[l] 26 áyat.
[m] 26 áyat.
[n] 22 áyat.
[o] 1 Sam. 20. 42. 2 Sam. 15. 9. 2 Sal. 5. 19. Lúq. 7. 50. aur 8. 48.
[p] Pald. 19 21.
[q] 2 Sam. 13. 23.
[r] 37 áyat.
[s] Amś. 22. 23.
[t] 26, 34 áyateṇ.
[u] 1 Sal. 2. 24. Zab. 7. 16.
[x] Rút 2. 10, 13. Amś. 15. 33.
[y] Yash. 15. 56.
[z] 1 Sam. 27. 3. aur 30. 5.
[a] 2 Sam. 3. 14.
[b] Yas. 10. 30.
‖ *Faltiel,* 2 Sam. 3. 15.

Peshtar MASÍH se, 1060 ke qaríb.

XXVI BAB.

1 Sáúl Zífioṉ se Dáúd ká patá pákar, Hakílah ko átá ki use pakre. 5 Dáúd bádsháhí iháte meṉ dákhil hoke Abishai ko Sáúl ke márne se roktá, par us ke neze aur chhágal ko uṭhá lejátá. 13 Dáúd Abinaiyir se malámat kartá, 18 aur Sáúl se nasíhat kartá. 21 Sáúl apná gunáh mán letá.

AUR ahl i Zíf Jibi'ah meṉ Sáúl pás áe, aur bole, ki Dáúd Hakílah ke pahár meṉ, jo Yasímún ke sámhne hai, chhipá húá hai[a].

2 So Sáúl uṭhá, aur tín hazár intikhábí Isráelí jawán leke dasht i Zíf ko gayá, táki Dáúd ko talásh kare.

3 Aur kohistán i Hakílah meṉ, jo Yasímún ke sámhne hai, játe húe khaimazan húá: aur Dáúd dasht meṉ ṭhahrá thá; so us ne dekhá, ki Sáúl us ká píchhá kíe húe dasht ko chalá átá hai.

4 Pas Dáúd ne jásús bheje, aur daryáft kiyá, ki Sáúl fuláne makán meṉ áyá.

5 ¶ Tab Dáúd uṭhke Sáúl kí khaimagáh ko chalá, aur Dáúd ne us makán ko jaháṉ Sáúl árám kartá thá, dekhá; aur Naiyir ká beṭá Abinaiyir us ke lashkar ká sardár thá[b]: aur Sáúl ‖ apne iháte meṉ sotá thá, aur lashkar us ke girdágird khaimoṉ meṉ thá.

6 Us waqt Dáúd ne Hittí Akhimalik, aur Zarúyáh ke beṭe[c] Abishai ko, jo Yúab ká bháí thá, kahá, Kaun mere sáth Sáúl ke khaime meṉ utregá[d]? Abishai bolá, Maiṉ terá sáth dúṉgá.

7 So Dáúd aur Abishai rát ko lashkar meṉ ghuse; aur us waqt Sáúl iháte meṉ sotá thá, aur us ká neza sirháne zamín par gaṛá thá; aur Abinaiyir aur ahl i lashkar us ke gird soe the.

8 Us dam Abishai ne Dáúd ko kahá, Khudá ne áj ke din tere dushman ko tere qábú meṉ kar diyá: ab hukm ho, to maiṉ use neze se ek hí bár meṉ márke zamín ke bích chhed lúṉ, aur do bára na márúṉgá.

9 So Dáúd ne Abishai ko kahá, Use ján se mat már: kyúṉki KHUDAWAND ke masíh par kaun hai, jo háth uṭháwe, aur begunáh rahe[e]?

10 Aur Dáúd ne kahá, ki KHUDAWAND i haiy kí qasam hai, yá KHUDAWAND áp us ko máregá[f], yá us ká din áwegá, ki wuh apní maut se maregá[g], yá wuh jang par chaṛhegá, aur márá jáegá[h]:

11 Lekin KHUDAWAND na kare, ki maiṉ KHUDAWAND ke masíh par háth chaláúṉ[i]: par áp us ke sirháne se yih neza aur pání kí chhágal le líjiye, aur ham chale chaleṉ.

12 So Dáúd ne neza aur pání kí chhágal Sáúl ke sirháne se le lí, aur chal niklá; aur yih kisí ne na dekhá, aur na jáná, aur koí na jágá; ki we sab ke sab paṛe sote the, ki KHUDAWAND kí taraf se bhárí nínd un par áí thí[k].

13 ¶ Aur Dáúd Sáúl ke pás se guzarke dúr ek pahár kí choṭí par khaṛá húá, aur un ke darmiyán ek baṛí masáfat thí;

14 Aur Dáúd ne logoṉ ko aur Naiyir ke beṭe Abinaiyir ko pukárke kahá, ki Ai Abinaiyir, jawáb nahíṉ detá? Tab Abinaiyir ne jawáb diyá, aur kahá, Tú kaun hai, jo bádsháh ko pukártá hai?

15 Tab Dáúd ne Abinaiyir ko kahá, Kyá tú baṛá bahádur nahíṉ, aur baní Isráel meṉ tujh sá kaun hai? So kis liye tú ne apne khudáwand bádsháh kí nigáhbání na kí? ki lashkar meṉ se ek shakhs tere khudáwand bádsháh ke qatl karne ko gayá.

16 Pas yih kám tú ne kuchh achchhá na kiyá; KHUDAWAND kí hayát kí qasam, ki tum ‖ wájib ul qatl ho, kyúṉki tum ne apne áqá kí, jo KHUDAWAND ká masíh hai, nigáhbání na kí. Aur ab dekh, ki bádsháh ká barchhá, aur pání kí chhágal, jo us ke sirháne thí, kaháṉ haiṉ?

17 Tab Sáúl ne Dáúd kí áwáz pahcháni, aur kahá, Ai mere beṭe Dáúd, yih terí sadá hai[l]? Dáúd bolá, Ai mere khudáwand aur bádsháh, yih merí hí áwáz hai.

18 Aur Dáúd ne kahá, Merá khudáwand kyúṉ is tarah apne khádim ke píchho paṛá hai[m]? maiṉ ne kyá kiyá hai? aur mere háth se kyá gunáh húá?

19 So ab maiṉ terí minnat kartá húṉ, ai mere khudáwand bádsháh, apne bande kí bátoṉ par kán rakh. Agar mujh par terí chaṛháí KHUDAWAND kí marzí se hai[n], to wuh hadya súṉghe: aur agar ádmíoṉ ke kahe se hai, to

a 1 Sam. 23. 19. Zab. 54 ká sarnáma.
b 1 Sam. 14. 50. aur 17. 55.
‖ Yá, apne chhakron ke darmiyán.
1 Sam 17. 20.
c 1 Táw. 2. 16.
d Qáz. 7. 10, 11.
e 1 Sam. 24. 6, 7. 2 Sam. 1. 16.
f 1 Sam. 25. 38. Zab. 94. 1, 2, 23. Lúq. 18. 7. Rúm. 12. 19.
g Dekho Paid. 47. 29. Ist. 31. 14. Aiy. 7. 1. aur 14. 5. Zab. 37. 13.
h 1 Sam. 31. 6.
i 1 Sam. 24. 6, 12.
k Paid. 2. 21 aur 15. 12.
‖ Ibrání meṉ, Maut ke farzand ho.
2 Sam. 12. 5.
l 1 Sam. 24. 16.
m 1 Sam. 24. 9, 11.
n 2 Sam. 16. 11. aur 24. 1.

Peshtar MASÍH se, 1060 ke qaríb.

ḴHUDÁWAND kí la'nat un par ho; kyúṉki we áj ke din mujh ko ḳhárij karte haiṉ, ki maiṉ ḴHUDÁWAND kí dí húí mírás[o] meṉ shámil nahíṉ ho saktá húṉ, aur mujhe kahte haiṉ, Já, dúsre ma'búdoṉ kí 'ibádat kar[p].

20 So ab ḴHUDÁWAND ke huzúr merá ḳhún zamín par mat chhiṛak: kyúṉki baní Isráel ká bádsháh ek pissú[q] pakaṛne ko is tarah niklá hai, jaise koí kohistán meṉ títar ká shikár kartá hai.

21 ¶ Tab Sáúl ne kahá, Maiṉ ne ḳhatá kí[r]: ai mere beṭe Dáúd, chalá já; ki maiṉ phir tujhe na satáúṉgá, is liye ki merí ján áj ke din terí nigáh meṉ qímatí húí[s]: dekh, maiṉ ne himáqat kí, aur bahut baṛí ḳhatá kí.

22 Aur Dáúd ne jawáb meṉ kahá, ki Yih bádsháh ká neza hai! so jawánoṉ meṉ se ek áwe, ki use le jáwe.

23 Aur ḴHUDÁWAND har shaḳhs ko us kí sadáqat aur amánat ke muwáfiq jazá de[t]: ki ḴHUDÁWAND ne áj tujhe mere qábú meṉ kar diyá; par maiṉ ne na cháhá, ki ḴHUDÁWAND ke masíh par háth uṭháúṉ.

24 Aur dekh, jis tarah terí zindagání merí ánkhoṉ meṉ áj ke din 'azíz nazar áí, isí tarah ján, ki merí zindagání ḴHUDÁWAND kí nigáh meṉ 'azíz hogí; so wuh mujhe sab taklífoṉ se riháí baḳhshegá.

25 Aur Sáúl ne Dáúd ko kahá, Tú mubárak hai, ai mere beṭe Dáúd: tú baṛe baṛe kám karegá, aur tú fathmand hogá[u]. So Dáúd apní ráh chalá gayá, aur Sáúl apne makán ko phirá

XXVII BÁB.

1 *Sáúl ḳhabar páke ki Dáúd ne Ját meṉ panáh lí hai, us ke ta'aqub karne se báz átá.* 5 *Dáúd Akís se jágír mángke Siqláj ko pátá.* 8 *Dáúd aur mamálik par chaṛhái kar rahá par Akís ko khiyál thá ki wuh Yahúdáh ke logoṉ se laṛá kartá hai.*

1058 ke qaríb.

ÁḴHIR ko Dáúd ne apne dil meṉ kahá, ki Ab maiṉ ek din Sáúl ke háth meṉ paṛke halák hoúṉgá; pas, mere liye is se bihtar kuchh nahíṉ, ki maiṉ bhágke Filistíoṉ kí sarzamín meṉ já rahúṉ; aur Sáúl mujh se ná-ummed hoke baní Isráel kí sarhaddoṉ meṉ phir mujhe na ḍhúṉḍhegá: so us ke háth se merá chhuṭkárá hogá.

2 Tab Dáúd apne sáth ke chha sau jawánoṉ ko[a] leke Ját ke bádsháh Ma'úk ke beṭe Akís[b] kí taraf guzrá.

3 Aur Dáúd apne logoṉ ke sáth, jin meṉ se har ek apne gharáne samet thá, apní donoṉ jorúáṉ[c] Aḳhinú'am ko, jo Yazra'el kí thí, aur Karmilí Abijail ko, jo Nabál kí jorú thí, leke Ját meṉ Akís ke sáth rahá.

4 Aur Sáúl ko ḳhabar pahunchí, ki Dáúd Ját ko bhág gayá; so us ne phir us ká píchhá na kiyá.

5 ¶ So Dáúd ne Akís se kahá, Agar tujh ko mujh par karam kí nazar hai, to apní mamlukat meṉ so kisí bastí meṉ mujh ko itní jagah de, ki maiṉ waháṉ basúṉ: kis wáste terá banda tere sáth dár-us-saltanat meṉ rahe?

6 So Akís ne us din shahr i Siqláj[d] use diyá: is liye Siqláj áj ke din tak Yahúdáh ke bádsháhoṉ ke tasarruf meṉ hai.

7 Aur Dáúd Filistíoṉ kí zamín meṉ bilkull solah mahíne rahá.

8 ¶ Aur Dáúd ne apne logoṉ ko leke Jasúr[e] aur ‖Jazar[f] aur 'Amálíq ke logoṉ par[g] hamla kiyá: ki we Súr kí sarhadd se leke Misr ke siwáne tak[h] us sarzamín meṉ qadím se baste the.

9 Aur Dáúd ne un kí sarzamín ko ḳharáb kiyá, aur un ke zan o mard ko jítá na chhoṛá, aur un kí bheṛ bakríáṉ, aur bail, aur gadhe, aur úṉṭ, aur kapṛe líe, aur Akís pás phir áyá.

10 Aur Akís ne púchhá, ki Áj tú ne kis par hamla kiyá? So Dáúd bolá, Yahúdáh ke janúb aur Yarahmíelíoṉ[i] ke janúb, aur Qainíoṉ[k] ke janúb par.

11 Aur Dáúd ne un meṉ se ek mard aur 'aurat ko bhí jítá na chhoṛá, jo Ját tak ḳhabar le jáe, tá na howe ki hamáre barḳhiláf yih ḳhabar pahunche, ki Dáúd ne aisá aur aisá kiyá. Aur jab se ki wuh Filistíoṉ kí mamlukat meṉ á rahá, tab se us ká dastúr aisá hí thá.

12 Aur Akís ká Dáúd par i'timád húá, kyúṉki us ne kahá, ki Yih apní guroh Isráel ke áge bahut badnám hogayá; so ab hamesha ko yih merá ḳhádim baná.

Peshtar MASÍH se, 1058 ke qaríb.

o 2 Sam. 14. 16. aur 20. 19. p Ist. 4. 28. Zab. 120. 5. q 1 Sam. 24. 14. r 1 Sam. 15. 24. aur 24. 17. s 1 Sam. 18. 30. t Zab. 7. 8. aur 18. 20. u Paid. 32. 28.

a 1 Sam. 25. 13. b 1 Sam. 21. 10. c 1 Sam. 25. 43. d Dekho Yash. 15. 31. aur 19. 5. e Yash. 13. 2 ‖ Yá, Jarúr. f Yash. 16. 10. Qáz. 1. 29. g Ḳhur. 17. 16. Dekho 1 Sam. 15 7, 8. h Paid. 25. 18. i Dekho 1 Táw. 2. 9, 25. k Qáz. 1. 16.

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

XXVIII BAB.

1 Akís Dáúd par i'atimád rakhtá. 3 Sáúl ne afsúngaroṉ ko khárij kiyá thá, 4 par ba sabab is ke ki Ḵhudá ne use tark kiyá thá, 7 khud afsúngar ke yaháṉ játá. 9 Afsún karnewálí Sáúl se hukm páke Samúel ko chaṛhátí. 15 Sáúl apní honewálí halákat ká ahwál sunke gash meṉ paṛtá. 21 Us 'aurat kí aur apne mulázimoṉ kí minnat se wuh khána khátá, aur tázadam hojátá.

1056 ke qaríb.

AUR unhíṉ rozoṉ meṉ aisá húá, ki Filistíoṉ ne apní faujeṉ jam'a kíṉ[a], táki baní Isráel se laṛeṉ. Tab Akís ne Dáúd se kahá, Tú yaqín ján, ki tujhe aur tere logoṉ ko mere sáth laṛáí par chalná hogá.

2 So Dáúd ne Akís ko kahá, Tujhe daryáft ho jáegá, jo kuchh ki tere bande se ban paṛegá. Aur Akís ne Dáúd ko kahá, Pas, maiṉ apne sir kí nigáhbání hamesha ke liye tujhe dúṉgá.

3 ¶ Aur Samúel mar chuká thá[b], aur baní Isráel us par roe the, aur use usí ke shahr meṉ jo Rámah thá, gáṛá thá: aur Sáúl ne un logoṉ ko jin ke yár deo the, aur afsúngaroṉ ko mulk se ḵhárij kar diyá thá[c].

4 So Filistí jam'a hoke áe, aur Súním ko[d] khaimagáh kiyá; aur Sáúl ne bhí sab baní Isráel ko jam'a kiyá, aur Jilbú'a meṉ[e] ḵhaima khaṛá kiyá.

5 Aur jab Sáúl ne Filistíoṉ ká lashkar dekhá, to hirásán húá[f], aur us ká dil niháyat kámpá.

6 Aur us dam Sáúl ne ḴHUDÁWAND se mashwarat púchhí, par ḴHUDÁWAND ne use kuchh jawáb na diyá[g], na to ḵhwáboṉ se[h], aur na U'rím[i] se, aur na nabíoṉ kí ma'rifat se.

7 ¶ Tab Sáúl ne apne ḵhádimoṉ ko kahá, Aisí 'aurat ko, jis ká yár deo ho, mere liye talásh karo, táki maiṉ us pás jáúṉ, aur us se púchhúṉ. So ḵhádimoṉ ne use kahá, ki Dekh, 'Ain-Dor ke bích ek 'aurat hai, jis ká yár deo hai.

8 So Sáúl ne apní poshák utárí, aur dúsrí poshák pahiní, aur gayá, aur do shaḵhs us ke sáth húe; aur rát ko us 'aurat ke pás pahunchá, aur use kahá, Mihrbání karke mere liye apne yár deo se mashwarat kíjiye[k], aur us ko mere liye chaṛháiye, jis ko maiṉ kahúṉgá.

9 Tab us 'aurat ne use kahá, Dekh, tú jántá hai, ki Sáúl ne kyá kiyá, ki us ne un ko jin ke yár deo the aur afsúngaroṉ ko mulk se káṭ ḍálá[l]: pas, tú kyúṉ merí ján par phandá mártá hai, ki mujhe marwá ḍále?

10 Tab Sáúl ne ḴHUDÁWAND kí qasam kháke kahá, ki ḴHUDÁWAND kí hayát kí qasam, ki us bát ke liye tujh par koí áfat na paṛegí.

11 Tab wuh 'aurat bolí, Maiṉ kis ko tujh par chaṛháúṉ? Wuh bolá, Samúel ko mere liye chaṛhá.

12 So us waqt us 'aurat ne Samúel ko dekhá, aur buland áwáz se chíḵh márí: aur us 'aurat ne Sáúl ko kahá, Tú ne mujh se kyúṉ dagá kí? tú to Sáúl hai.

13 Tab bádsháh ne use kahá, Hirásán mat ho: tú kyá dekhtí hai? Us 'aurat ne Sáúl ko kahá, ki Maiṉ ma'búdoṉ ko dekhtí húṉ, ki zamín se chaṛhte haiṉ.

14 Tab us ne use kahá, ki Us kí shakl batá. Wuh bolí, ki Ek búṛhá ádmí úpar ko játá hai, aur chádar oṛhe húe hai[m]. Tab Sáúl ne daryáft kiyá, ki wuh Samúel hai, aur us ne muṉh ke bhal girke zamín par sijda kiyá.

15 ¶ Tab Samúel ne Sáúl ko kahá, Tú ne kyúṉ mujhe be-chain kiyá, ki mujhe chaṛháyá? Sáúl bolá, Maiṉ baṛe ranj meṉ húṉ[n], ki Filistí mujh se laṛte haiṉ, aur Ḵhudá ne mujhe chhoṛ diyá hai[o], aur kuchh jawáb nahíṉ detá hai, na to nabíoṉ kí ma'rifat se mujhe kuchh jawáb detá hai, aur na ḵhwáboṉ se[p]: is liye maiṉ ne tujhe buláyá, táki tú mujhe batláwe, ki maiṉ kyá karúṉ?

16 So Samúel ne kahá, Pas, mujh se kis liye púchhtá hai, jo jántá hai, ki ḴHUDÁWAND ne tujhe chhoṛ diyá hai, aur terá dushman baná hai?

17 Aur ḴHUDÁWAND ne to apní taraf se aisá hí kiyá, jo us ne merí ma'rifat se kahá[q], ki ḴHUDÁWAND ne tere qabze se saltanat chák kar lí hai, aur tere qaríb ko, jo Dáúd hai, 'ináyat kí hai:

18 Is liye ki tú ḴHUDÁWAND kí sadá ká shanawá na húá, aur tú ne 'Amáliq se us ke qahr i shadíd ke muwáfiq kám na kiyá[r]; isí sabab se ḴHUDÁWAND ne áj ke din tujh se yih kuchh kiyá.

a 1 Sam. 29 1.
b 1 Sam. 25 1
c 9 áyat. Khur. 22. 18. Ahb. 19. 31. aur 20. 27. Ist. 18. 10, 11.
d Yash. 19. 18. 2 Sal. 4. 8.
e 1 Sam. 31. 1.
f Ayy. 18. 11.
g 1 Sam. 14. 37 Amś. 1. 28.
h Gin. 12 6.
i Khur. 28. 30. Gin. 27. 21. Ist. 33. 8
k Ist. 18. 11. 1 Taw. 10. 13. Yas. 8. 19.
l 3 áyat.
m 1 Sam. 15 27 2 Sal. 2. 8, 13.
n Amś. 5 11, 12, 13. [illegible] 14 11
o 1 Sam. 18 12.
p 6 áyat
q 1 Sam. 15. 28.
r 1 Sam. 15 9 1 Sal. 20. 42 1 Taw. 10. 13. Yar. 48. 10.

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

19 So KHUDAWAND baní Isráel ko tujh samet Filistíon ke háth men giriftár karwáegá, aur kal tú aur tere beṭe mujh pás honge; aur KHUDAWAND Isráelí lashkar ko bhí Filistíon ke qábú men kar degá.

20 Tab Sáúl fauran zamín par lambá hoke girá, aur Samúel kí báton se us ne baṛá haul kháyá; aur us men kuchh qúwat báqí na thí, is liye ki us ne din bhar aur rát bhar kuchh na kháyá.

21 ¶ Tab wuh 'aurat Sáúl pás áí, aur dekhá, ki wuh behál paṛá húá hai; so us ne use kahá, ki Dekh, terí laundí ne terí áwáz suní, aur main ne apní ján apní hathelí par rakhí[a], aur jo kuchh tú ne mujhe farmáyá, main us kí shanawá húí:

22 So ab tú bhí mihrbání karke apní laundí kí bát sun, aur parwánagí de, ki main ek ṭukṛá roṭí tere huzúr láún; tú use khá, táki tujhe itní qúwat ho, ki apní ráh chalá jáe.

23 Par us ne na máná, aur kahá, Main nahín kháne ká. Phir us ke khádimon ne us 'aurat ke sáth hoke us par taqázá kiyá; tab us ne un ká kahá máná, ki zamín par se uṭhá, aur palang par baiṭhá.

24 Aur us 'aurat ke ghar men ek moṭá bachhṛá thá; so us ne use jaldí zabh kiyá, aur áṭá leke gúndhá, aur fatírí roṭíán pakáín:

25 Aur Sáúl aur us ke khádimon ke huzúr láí; aur unhon ne kháyá, aur uṭhe, aur usí rát wahán se chale gae.

[a] Qáz. 12. 3. 1 Sam. 19. 5. Aiy. 13. 14.

XXIX BAB.

1 Dáúd Filistíon kí fauj men shámil hota hai. 3 Un ke umará us kí sharákat ko námanzúr karte. 6 Akís us kí wafádárí kí ta'ríf karke use rukhsat kar detá.

SO Filistíon ke sab lashkar Afíq[a] men faráham húe the[b]; aur baní Isráel Yazra'el ke chashme par khaimazan the.

2 Aur Filistíon ke umará, jo saikṛon aur hazáron ke sar-lashkar the, áge áge játe the; aur Dáúd apne logon samet Akís ke sáth[c] píchhe píchhe guzrá.

3 Tab Filistí amíron ne kahá, In 'Ibráníon ká yahán kyá kám hai? Aur Akís ne Filistí amíron ko kahá, Yih Isráel ke bádsháh Sáúl ká chákar Dáúd nahín hai, jo itne dinon aur itne barson se[d] mere sáth hai, aur main ne, jab se ki wuh mujh pás á girá hai áj ke din tak, us men kuchh badí nahín páí[e]?

4 Tab Filistí umará us se nákhush húe; aur unhon ne use kahá, ki Is shakhs ko yahán se phir bhej[f], ki wuh apní jagah par, jo tú ne use dí hai, phir jáe, aur hamáre sáth jang men sharík na ho; tá aisá na ho, ki jang ke waqt wuh ham se dushmaní kare[g]; kyúnki wuh apne sáhib ko apne se kis tarah rází karegá, magar jab ki hamáre sir káṭe?

5 Kyá yih wuhí Dáúd nahín, jis kí bábat we náchte húe gáte the, ki Sáúl ne to apne hazáron máre, aur Dáúd ne apne bahut se das hazár[h]?

6 ¶ Tab Akís ne Dáúd ko talab kiyá, aur use kahá, KHUDAWAND i haiy kí qasam, ki tú rástkár hai, aur terí ámad o shud[i] lashkar men mere sáth merí nazar men bihtar: ki main ne jis din se ki tú mujh pás áyá áj ke din tak tujh men kuchh badí nahín páí[k]; lekin umará tujh se rází nahín.

7 So tú ab murája'at kar, aur salámat chalá já, táki Filistí umará tujh se náráz na howen.

8 ¶ Tab Dáúd ne Akís ko kahá, ki Merá kyá gunáh, aur tú ne, us muddat men ki main tere sáth rahá áj ke din tak, mujh men kaun sá nuqsán páyá, ki main apne khudáwand bádsháh ke dushmanon se qitál na karún?

9 Tab Akís ne Dáúd ko jawáb diyá, ki Yih mujh ko ma'lúm hai, aur tú merí nazar men Khudá ke firishte kí mánind[l] achchhá hai: lekin Filistí amíron ne kahá, ki Wuh hamáre sáth jang ke liye na jáe[m].

10 So ab tú subh sawere apne áqá ke khádimon samet, jo tere sáth yahán áe hain, uṭhke filfaur subh kí roshní hote chalá já.

11 So Dáúd apne logon samet subh sawere uṭhá, táki fajr ko wahán se chalke Filistíon ke mulk ko phir jáwe: aur Filistí Yazra'el par[n] chaṛhe.

[a] 1 Sam. 4. 1 [b] 1 Sam. 28. 1 [c] 1 Sam. 28 1, 2. [d] Dekho 1 Sam. 27. 7. [e] Dán. 6. 5. [f] 1 Taw. 12. 19. [g] Jis tarah húá, dekho 1 Sam. 14. 21. [h] 1 Sam. 18. 7 aur 21. 11. [i] 1 Sam. 3. 25. 2 Sal. 19. 27. [k] 3 áyat. [l] 2 Sam. 14. 17, 20 aur 19. 27. [m] 4 áyat. [n] 2 Sam. 4. 4.

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

XXX BÁB.

1 *'Amáliqí Siqláj ko lúṭte. 4 Dáúd Khudá se hidáyat pákar un ká píchhá kartá. 11 Ek Misrí gulám jo fáqe se adhmúá thá kháná khákar tázadam hotá aur 'Amáliqíon kí lashkargáh tak use lejátá, aur sab lúṭ phir hásil hotá. 22 Dáúd hukm detá ki we jo qitál kareṇ aur we jo asbáb pás raheṇ lúṭ ke barábar hisse páweṇ. 26 Wuh apne doston ke pás hadye bhejtá.*

AUR aisá húá, ki jab Dáúd aur us ke log tísre din Siqláj meṇ pahunche, to 'Amáliqí janúb kí samt se Siqláj par chaṛh áe the[a], aur unhoṇ ne Siqláj ko lúṭá, aur ág se phúnk diyá thá;

2 Aur 'auratoṇ ko, jo waháṇ thíṇ, asír kiyá: par kisí chhoṭe baṛe ko qatl na kiyá, magar unheṇ leke chale gae.

3 ¶ So Dáúd aur us ke log shahr meṇ dákhil húe, aur dekhá, ki shahr jalá paṛá hai: aur un kí joróáṇ aur un ke beṭe aur un kí beṭíáṇ asír ho gaí haiṇ.

4 Tab Dáúd aur un logoṇ ne, jo us ke sáth the, áwázeṇ buland kíṇ, aur roe, yaháṇ tak ki un meṇ táqat rone kí na rahí.

5 Aur Dáúd kí donoṇ jorúáṇ[b], Yazra'elí Akhinú'am aur Abijail bhí, jo áge Karmilí Nabál kí jorú thí, asír ho gaí thíṇ.

6 Aur Dáúd nipaṭ dilgír thá, kyúṇki log cháhte the, ki us par patthráo kareṇ[c]; is liye ki un meṇ se har ek apne beṭoṇ aur beṭíoṇ ke liye nipaṭ ‖ dilgír thá: par Dáúd ne KHUDÁWAND apne Khudá se qúwat páí[d].

7 Aur Dáúd ne Akhimalik ke beṭe Abiáthar káhin ko kahá, Maiṇ terí minnat kartá húṇ, ki afúd mujh pás le áiye[e]. So Abiáthar afúd Dáúd pás le áyá.

8 Aur Dáúd ne KHUDÁWAND se saláh púchhí[f], aur kahá, ki Maiṇ us fauj ká ta'áqub karúṇ, ki nahíṇ? maiṇ unheṇ páúṇgá, ki nahíṇ? Us ne jawáb meṇ farmáyá, Ta'áqub kar: ki tú unheṇ jald páegá, aur be-shakk un se chhuṛá láegá.

9 So Dáúd chha sau jawánoṇ ko apne sáth leke chalá, aur Basúr ke nále tak áyá, aur ba'ze waháṇ rah gae.

10 Par Dáúd chár sau jawánoṇ se un ká ta'áqub kie chalá gayá: kyúṇki do sau píchhe rah gae[g], ki aise thak gae the ki Basúr ke nále pár já na sake.

11 ¶ Aur unhoṇ ne maidán meṇ ek Misrí ko páyá; so use Dáúd pás le áe, aur use roṭí kháne ko dí; so us ne kháí, aur use pání bhí piláyá;

12 Aur unhoṇ ne anjír ke maṭke se kuchh, aur kishmish ke do khoshe use díe: aur jab wuh khá chuká, to us ke dam meṇ dam áyá[h]; kyúṇki us ne tín shabána roz se na roṭí kháí thí, na pání piyá thá.

13 Tab Dáúd ne us se púchhá, Tú kaun hai? aur tú kaháṇ ká hai? Wuh jawán bolá, Maiṇ ek Misrí húṇ, aur ek 'Amáliqí ká gulám húṇ; merá áqá mujh ko chhoṛ gayá, ki maiṇ tín din se bímár thá.

14 Ham Karetíoṇ ke[i] janúb par, aur baní Yahúdáh kí sarhadd, aur Qálib ke[k] janúb par bhí chaṛh gae the; aur ham ne Siqláj ko ág se phúnk diyá.

15 Aur Dáúd ne use kahá, Tú mujhe us jamá'at tak le jáne saktá hai? Wuh bolá, Mujh se Khudá kí qasam kháko kah, ki Maiṇ tujhe ján se na márúṇgá, aur na tujhe tere áqá ke hawále karúṇgá; to maiṇ tujh ko us jamá'at tak le jáúṇgá.

16 ¶ So wuh us ko waháṇ le gayá; aur dekho, ki we sab zamín kí sath par phaile húe the, aur kháte píte aur náchte the[l]; kyúṇki unhoṇ ne Filistíoṇ aur Yahúdáh kí sarhadd se babut sá mál lúṭá thá.

17 So Dáúd ne pau phaṭne ke waqt se leke usí din kí shám tak un ko qatl kiyá: aur un meṇ se ek bhí jánbar na húá, magar chár sau jawán ádmí úṇṭoṇ par chaṛhke bhág nikle.

18 Aur Dáúd ne sab jo kuchh ki 'Amáliqí le gae the, chhuṛá liyá, aur apní donoṇ jorúoṇ ko bhí Dáúd ne chhuṛáyá.

19 Aur un ke chhoṭe baṛe, aur beṭí beṭá, aur mál daulat, jo chhín gaí thí, phir milí: aur Dáúd ne sab ko pher páyá[m].

20 Aur Dáúd ne sárí bheṛ bakríáṇ, aur gáe bail le líe, aur bolá, ki Yih Dáúd ká mál hai.

21 ¶ Aur Dáúd un do sau jawánoṇ pás, jo thakke Dáúd ke

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

[a] Dekho 1 Sam. 15. 7. aur 27. 8.
[b] 1 Sam. 25. 42, 43. 2 Sam. 2. 2.
[c] Khur. 17. 4. ‖ 'Ibrání meṇ, talkhmizáj. Qáz. 18. 25. 1 Sam. 1. 10. 2 Sam. 17. 8. 2 Sal. 4. 27.
[d] Zab. 42. 5. aur 56. 3, 4, 11. Hab. 3. 17, 18.
[e] 1 Sam. 23. 6, 9.
[f] 1 Sam. 23. 2, 4.
[g] 21 áyat.
[h] Yúu Qáz. 15. 19. 1 Sam. 14. 27.
[i] 2 Sam. 8. 18. 1 Sal. 1. 38, 44. Hiz. 25. 16. Saf. 2. 5.
[k] Yash. 14. 13 aur 15. 13.
[l] 1 Tas. 5. 3.
[m] 8 áyat.

Peshtar MASIH se, 1056 ke qaríb.

sáth já na sake the, aur Basúr ke nále par rah gae the, phir áyá[n]: aur we Dáúd ke aur us ke logoṉ ke istiqbál ko nikle: aur jab Dáúd un ke barábar pahunchá, to us ne un se khair o 'áfiyat púchhí.

22 Us waqt sab badzát aur Ba-li'ál ke logoṉ ne[o], jo Dáúd ke sáth gae the, yih bát kahí, Az-baski ye hamáre sáth na gae, ham un ko us mál meṉ se, jo ham ne páyá hai, hissa na deṉge, magar yihí, ki har ek apní jorú aur beṭá beṭí ko lewe, aur chalá jáe.

23 So Dáúd bolá, Ai mere bháío, KHUDAWAND ne ham ko yih sab kuchh diyá, aur us ne hameṉ bacháyá, aur jamá'at ko, jis ne hameṉ lúṭá thá, hamáre qábú meṉ kar diyá; so tum aisá na karo.

24 Aur tumhárí yih bát kaun mánegá? wuh, jo qitál meṉ sáth thá, jaisá wuh hissa páegá, waisá hí wuh, jo paṛáo par ṭhahar rahá, páegá: donoṉ barábar hissa páeṉge[p].

25 So us ne us din se baní Isráel ke liye yihí qánún aur áín muqar-rar kiyá.

26 ¶ Aur Dáúd Siqláj meṉ áyá, aur us ne lúṭ ke mál meṉ se baní Yahúdáh ke buzurgoṉ, aur apne dostoṉ ke liye hissa bhejá, aur kahá, ki Dekho, KHUDAWAND ke dushmanoṉ ke mál meṉ se yih †tumhárá hissa hai:

27 Aur unheṉ bhejá, jo Baitel meṉ the, aur unheṉ jo Rámat ul janúb meṉ[q], aur unheṉ jo Yatír[r] meṉ the,

28 Aur unheṉ jo 'Ará'ir[s] meṉ the, aur unheṉ jo Sifmút meṉ, aur unheṉ jo Istimú'a[t] meṉ the,

29 Aur unheṉ jo Rakhil meṉ the, aur unheṉ jo Yarahmíelioṉ[u] ke shahroṉ meṉ, aur unheṉ jo Qai-níoṉ[x] ke shahroṉ meṉ,

30 Aur unheṉ jo Hurmah[y] meṉ the, aur unheṉ jo Kúr-'asan meṉ, aur unheṉ jo 'Aták meṉ,

31 Aur unheṉ jo Habrún[z] meṉ the, aur un sab jagahoṉ meṉ, jaháṉ jaháṉ Dáúd aur us ke log phirá karte the, bhejá.

XXXI BAB.

1 Sáúl kí fauj shikast kháke aur us ke beṭe qatl hoke, wuh khud aur us ká siláhbardár apní apní ján ko márte. 7 Filisti baní Isráel ke chhoṛe húe shahroṉ meṉ áke baste. 8 Maqtúloṉ kí láshoṉ ke úpar shádiyána bajáte. 11 Jili'ád ke Yabísí rát ko láshen chhuṛáte, aur Yabís meṉ láke unheṉ jaláte, aur un kí haḍḍíoṉ ko dafan karte.

AUR Filistí jo the, so baní Isráel se jang karte the[a], aur baní Isráel Filistíoṉ ke sámhne se bháge, aur kohistán i Jilbú'a meṉ[b] mar gire.

2 Aur Filistíoṉ ne Sáúl aur us ke beṭoṉ ká sakht ta'áqub kiyá, aur Yúnatan aur Abinadáb aur Malkisú'a ko[c], jo Sáúl ke beṭe the, már liyá.

3 Aur Sáúl ke muqábil baṛí khúnrezí kí[d], aur tírandázoṉ ne use hadaf kiyá, aisá, ki wuh tírandázoṉ ke háthoṉ se niháyat tang húá.

4 Tab Sáúl ne apne siláhbardár se kahá, Apní talwár khíṉch, aur mujhe chhed le[e], tá na howe, ki ye námakhtún[f] áweṉ, aur mujhe chhed kareṉ, aur merí istihzá kareṉ. Par us ke siláhbardár ne qabúl na kiyá, is liye ki wuh niháyat ḍará[g]: tab Sáúl ne talwár lí, aur us par girá[h].

5 Aur jab ki us ke siláhbardár ne dekhá, ki Sáúl mar gayá, to wuh bhí apní talwár par girá, aur mar gayá.

6 So Sáúl, aur us ke tínoṉ beṭe, aur us ká siláhbardár, aur us ke sab rafíq usí din sab ke sab mar miṭe.

7 ¶ Aur we Isráelí mard jo us dasht kí dúsrí samt the, aur we jo Yardan ke pár the, yih dekhke ki baní Isráel bháge, aur Sáúl aur us ke beṭe máre paṛe, bastíáṉ chhoṛke bhág nikle; aur Filistí áe, aur waháṉ base.

8 Aur dúsre din subh ko, jis waqt Filistí áe, táki láshoṉ ko nangá kareṉ, to unheṉ ne Sáúl aur us ke tín beṭoṉ ko koh i Jilbú'a meṉ paṛá páyá.

9 So unhoṉ ne us ká sir káṭ liyá, aur us ke hathyár leke Filistíoṉ kí mamlukat meṉ bhijwá díe, táki un ke butkhánoṉ meṉ aur logoṉ meṉ us kí khushkhabarí pahuncháweṉ[i].

10 So unhoṉ ne us ke hathyároṉ ko 'Istárát[k] ke ghar meṉ rakhá[l]; aur us kí lásh ko Bait-Shán[m] kí shahrpanáh par nasb kiyá[n].

11 ¶ Aur jab Yabísíoṉ[o] ne, jo Jili'ád meṉ the, suná, ki Filistíoṉ ne Sáúl se yúṉ kiyá,

[n] 10 áyat. [o] Ist. 15. 13. Qáz. 19. 22. [p] Dekho Gin. 31 27. Yash. 22. 8. † 'Ibrání meṉ, Tumháre liye ek barakat. [q] Pald 33. 11. 1 Sam 25 27. [r] Yash. 19. 8 [s] Yash 15. 48. [t] Yash. 13. 16. Yash 15. 50. [u] 1 Sam 27. 10. [x] Qáz. 1. 16. [y] Qáz. 1. 17 [z] Yash. 11. 13. 2 Sam 2. 1.

[a] 1 Taw. 10. 1,—12. [b] 1 Sam. 28. 4. [c] 1 Sam. 14. 49. 1 Taw 8. 33 [d] Dekho 2 Sam. 1. 6. wag. [e] Yúṉ Qáz. 9. 54. [f] 1 Sam. 14. 6. aur 17. 26. [g] 2 Sam. 1. 14 [h] 2 Sam. 1. 10. [i] 2 Sam. 1. 20. [k] Qáz. 2. 13. [l] 1 Sam. 21. 9. [m] Yash. 17. 11. Qáz. 1. 27. [n] 2 Sam. 21. 12. [o] 1 Sam. 11. 3, 9, 11.

Peshtar MASÍH se, 1056.

12 To un men ke sáre bahádur uṭhe[p], aur tamám rát chale gae, aur Bait-Shán kí shahrpanáh par se us kí lásh us ke beṭon kí láshon samet leke Yabís men phir áe.

13 Aur wahán un kí láshen jalá dín[q], aur un kí haḍḍíon ko leke Yabís men un ke ek balút ke tale gáṛ diyá[r], aur sát din tak roza rakhá[s].

p Dekho 1 Sam. 11. 1,—11. 2 Sam. 2. 4,—7.

q 2 Taw. 16. 14. Yar. 34. 5. 'Amús 6. 10.
r 2 Sam. 2. 4, 5. aur 21. 12, 13, 14.
s Pakí. 50. 10.

SAMUEL KÍ DUSRÍ KITAB.

I BAB.

1 *Ek 'Amáliqí, jo hazimat ki khabar láyá, aur us ne iqrár bhí kiyá ki main hí ne Sáúl ko ján se márá, qatl kiyá játá.* 17 *Dáúd Sáúl aur Yúnatan par ek nauha tasnif karke gátá.*

1056.

AUR aisá húá, ki Sáúl ke mar jáne, aur Dáúd ke 'Amálíqíon se qitál karke[a] phirne ba'd, Dáúd Siqláj men do din rahá;

2 Aur tísre din aisá húá, ki ek shakhs Sáúl ke lashkar se[b] pairáhan chák kíe húe, aur sir par khák ḍále húe[c] áyá, aur Dáúd ke pás pahunchke zamín par girá aur sijda kiyá.

3 Aur Dáúd ne use kahá, Tú kahán se átá hai? Wuh bolá, Main baní Isráel ke lashkar se bach niklá hún.

4 Tab Dáúd ne us se púchhá, Kyá khabar hai? mujh se kahiye. Wuh bolá, ki Log jang-gáh se bháge, aur bahutse gir gae, aur mar gae, aur Sáúl aur us ká beṭá Yúnatan bhí mar gayá.

5 Tab Dáúd ne us shakhs ko, jis ne us ko yih khabar dí, kahá, Tú ne kyúnkar jáná, ki Sáúl aur Yúnatan mare?

6 Us jawán ne kahá, ki Main Jilbú'a ke kohistán[d] men ittifáqan wárid húá, aur us dam Sáúl apne neze par takya kíe húe thá[e]: aur dekho, ki rathon aur sárathíon ne us ká sakht ta'áqub kiyá:

7 Aur us ne píchhá phirke dekhá, aur mujh par nigáh kí, aur mujhe buláyá. Main bolá, Házir.

8 So us ne mujhe kahá, Tú kaun hai? Main ne use kahá, Main ek 'Amáliqí hún.

9 Phir us ne mujhe kahá, Mere pás khaṛá hoke mujhe qatl kar, ki main baṛe 'azáb men hún, aur ab tak merá dam mujh men hai.

10 Tab main us pás khaṛá húá, aur use qatl kiyá[f]; kyúnki mujhe yaqín thá, ki ab jo wuh girá, to bachegá nahín; aur main ne us ke sir ká táj, aur kangan, jo us ke bázú par thá, liyá; so main unhen apne khudáwand pás láyá hún.

11 Tab Dáúd ne apná girebán pakṛá aur chák kiyá[g], aur us ke sáre logon ne bhí aisá hí kiyá;

12 Aur we roe píṭe; aur unhon ne Sáúl aur Yúnatan, aur KHUDÁWAND ke bandon, aur Isráel ke gharáne ke liye, jo talwár se máre paṛe the, shám tak roza rakhá.

13 ¶ Phir Dáúd ne us shakhs se, jo yih khabar láyá thá, púchhá, Are tú kahán ká hai? Wuh bolá, ki Main ek pardesí ká beṭá aur ek 'Amáliqí hún.

14 So Dáúd ne use kahá, Kyá tú KHUDÁWAND ke masíh par háth uṭháte húe[h] na ḍará[i], ki KHUDÁWAND ke masíh ko halák kiyá?

15 Phir Dáúd ne ek jawán ko buláyá, aur kahá, Pás ho, aur us par hamla kar[k]. So us ne játe hí aisá háth márá, ki wuh mar gayá.

16 Aur Dáúd ne use kahá, Terá khún terí hí gardan par ho[l], ki tú hí ne apne munh se áp par gawáhí dí[m], aur kahá, ki Main ne KHUDÁWAND ke masíh ko ján se márá.

17 ¶ Aur Dáúd Sáúl aur us ke beṭe Yúnatan par yih nauha gáyá,

18 Aur farmáyá, ki Baní Yahúdáh ko rekhta qaus[n] ká sikhláyá jáwe. Dekh, wuh ‖ Kitáb ul Yasír[o] men likhá hai.

a 1 Sam. 30. 17, 26.
b 2 Sam. 4. 10.
c 1 Sam. 4. 12.
d 1 Sam. 31. 1.
e Dekho 1 Sam. 31. 2, 3, 4.
f Qáz. 9. 54.
g 2 Sam. 3. 31. aur 13. 31.
h 1 Sam. 24. 6. aur 26. 9. Zab. 105. 15.
i Gin. 12. 8. 1 Sam. 31. 4.
k 2 Sam. 4. 10, 12.
l 1 Sam. 26. 9. 1 Sal. 2. 32, 33, 37.
m 1 Sam. ... Loq. 19. 22.
n 1 Sam. 31. 3.
‖ Yá, Sádiq kí kitáb men.
o Yash. 10. 13.

Peshtar MASÍH se, 1056.

19 Wuh gazál, ai Isráel, tere paháṛoṉ par márá paṛá: háe, bahádur kyúṉ gir gae[p]!

20 Ját meṉ khabar na do[q], Asqalún ke bázároṉ meṉ manádí mat karo; na ho ki Filistíoṉ kí beṭíáṉ[r] khush hoṉ, na ho ki námakhtúnoṉ[s] kí laṛkíáṉ shádiyána bajáeṉ.

21 Ai Jilbú'a ke paháṛo[t], tum par os na paṛe, tum par meṉh na barse[u], aur na hadyoṉ kí khetíáṉ hoṉ; kyúṉki waháṉ bahádurоṉ kí sipar phenkí gaí, sipar Sáúl kí, goyá us par tel na malá gayá thá[x].

22 Maqtúloṉ ke khún se aur bahádúroṉ kí charbí se Yúnatan kí kamán[y] kabhí báz na áí, aur Sáúl kí saif khálí na paṛí.

23 Sáúl aur Yúnatan apne jíte jí 'azíz aur latíf the, aur we apní maut meṉ bhí judá na húe; we 'uqáb se ziyáda tez-par the, aur we sheroṉ se ziyáda qawí the[z].

24 Isráel kí beṭio, Sáúl par roo, jis ne tumheṉ argawání libás se árásta kiyá, jis ne tumhárí poshák ko zewaroṉ se zínat bakhshí.

25 Háe, we bahádur qitál meṉ gir gae; ai Yúnatan, tú apne únche makánoṉ meṉ kyúṉ márá paṛá?

26 Mujh par tere liye, ai mere bháí Yúnatan, baṛá dukh paṛá? tú merá mahbúb thá; mujhe terí muhabbat 'ajíb thí[a], balki 'auratoṉ ki muhabbat se bhí ziyáda.

27 Háe, we bahádur[b] gir gae, aur jang ke hathyár tabáh ho gae!

II BAB.

1 Dáúd Khudá ki hidáyat se apní fauj leke Habrún ko játá aur waháṉ Yahúdáh ká bádsháh muqarrar hotá. 5 Jili'ád ke Yabísíoṉ kí ta'rif kartá ki unhoṉ ne Sáúl kí lásh kí ta'zím kí thí. 8 Abinaiyir Ishbusat ko Isráel ká bádsháh muqarrar kartá. 12 Abinaiyir aur Yúab ke báraṉ báraṉ jawánoṉ ká muqábala hotá, aur sab khet rahte. 18 'Asahel qatl hotá. 25 Abinaiyir kí 'arz se Yúab narsingá phúnktá ki sab haṭ jáweṉ. 32 'Asahel ká dafan hota.

BA'D us ke aisá húá, ki Dáúd ne KHUDAWAND se púchhá[a], ki Maiṉ Yahúdáh kí kisí bastí par chaṛh jáúṉ? KHUDAWAND ne farmáyá, Chaṛh já. Tab Dáúd ne kahá, Kidhar jáúṉ?

2 Us ne farmáyá, Habrún[b] ko. So Dáúd waháṉ chaṛh gayá, aur us ke sáth us kí donoṉ jorúáṉ[c] Yazra'elí Akhinú'am aur Karmilí Nabál kí jorú Abijail thíṉ.

3 Aur us ke log jo us ke sáth the[d], Dáúd har ek shakhs ko us ke gharáne samet úpar le gayá; so we Habrún kí bastíoṉ meṉ á base.

4 Tab baní Yahúdáh áe[e], aur waháṉ unhoṉ ne Dáúd par tel malá, táki wuh baní Yahúdáh ká sultán ho. Aur logoṉ ne Dáúd ko kahá, ki Jilí'ádí Yabísíoṉ ne Sáúl ko gáṛá[f].

5 ¶ So Dáúd ne Jilí'ádí Yabísíoṉ ko kahlá bhejá, ki KHUDAWAND tum ko barakat dewe[g], ki tum ne apne khudáwand Sáúl par mihrbání kí, aur use dafan kiyá.

6 Ab KHUDAWAND tumháre sáth rahmat aur sachái 'amal meṉ láe[h]: aur maiṉ bhí tum se us nekí ká badlá karúṉgá, kyúṉki tum ne yih kám kiyá.

7 So ab tumháre bázú qawí howeṉ, aur mardánagí karo, ki tumhárá khudáwand Sáúl mar gayá, aur baní Yahúdáh ne mujh par tel malá, aur apná bádsháh kiyá.

8 ¶ Aur Naiyir ke beṭe Abinaiyir ne[i], jo Sáúl ke lashkar ká sardár thá, Sáúl ke beṭe ‖ Ishbusat ko liyá, aur use Mahanaim meṉ pahuncháyá;

9 Aur use Jili'ád, aur Yasaríoṉ, aur Yazra'el, aur Ifráím, aur baní Binyamín, aur sáre baní Isráel ká bádsháh kiyá.

10 Aur Sáúl ke us beṭe Ishbusat kí 'umr chálís baras kí thí, jo Isráel ká bádsháh húá, aur us ne do baras bádsháhat kí; lekin baní Yahúdáh ne Dáúd kí farmánbardárí ikhtiyár kí.

11 Aur Dáúd ne Habrún meṉ baní Yahúdáh par sát baras chha mahíne hukúmat kí[k].

12 ¶ Phir Naiyir ke beṭe Abinaiyir ne, aur Sáúl ke beṭe Ishbusat ke khádimoṉ ne Mahanaim se Jiba'ún[l] par khurúj kiyá.

13 Aur Zarúyáh ká beṭá Yúab Dáúd ke mulázimoṉ ko leke niklá, aur Jiba'ún kí jhíl[m] par un kí muláqáteṉ húíṉ, aur donoṉ baiṭhe, ek to jhíl kí is taraf aur dúsrá us taraf.

14 Tab Abinaiyir ne Yúab ko kahá, ki Jawánoṉ ko parwánagí díjiye, ki uṭheṉ aur hamáre sámhne kheleṉ. So Yúab bolá, Kaho ki uṭheṉ.

Marginal references: p 27 áyat. q 1 Sam. 31. 9. Mik. 1. 10. Dekho Qáz. 16. 23. r Dekho Khur. 15. 20. Qáz. 11. 34. 1 Sam 18 6. s 1 Sam. 31. 4. t 1 Sam. 31. 1. u Yúb Qáz. 5. 23. Aiy. 3. 3, 4. Yas. 20. 14. x 1 Sam. 10. 1. y 1 Sam. 18. 4. z Qáz. 14. 18. a 1 Sam. 18. 1, 3. aur 19. 2. aur 20. 17, 41. aur 23. 16. b 19 áyat. a Qáz. 1. 1. 1 Sam. 23. 2, 4, 9. aur 30. 7, 8. b 1 Sam. 30. 31. 11 áyat. 2 Sam. 5. 1, 3. 1 Sal. 2. 11. c 1 Sam. 30. 5. d 1 Sam. 27. 2, 3. aur 30. 1. 1 Taw. 12. 1. 1055 ke qaríb. e 11 áyat. 2 Sam. 5. 5. f 1 Sam. 31. 11, 13. g Rút 2. 20. aur 3. 10. Zab. 115. 15. h 2 Tim. 1. 16, 18. i 1 Sam. 14. 50. ‖ Yá, Ishba'al. 1 Taw. 8. 33. aur 9. 39. 1055. k 2 Sam. 5. 5. 1 Sal 2. 11. l Yash. 18. 25. 1053 ke qaríb. m Yar. 41. 12.

Peshtar MASÍH se, 1053 ke qaríb.

15 Tab uṭhe, aur Sáúl ke beṭe Ishbusat kí taraf se Binyamíní bárah ek jawán, aur Dáúd ke ḳhádimoṇ kí taraf se bhí bárah ek jawán nikle.

16 So un meṇ se ek ek ne ek ek ke muqábil hoke ek dúsre ká sir pakṛá aur talwár apne muqábil ke pahlú meṇ godí, so we ek sáth gir gae. Is liye us jagah ká nám || Ḳhalqit-us-Súrím rakhá, jo Jiba'ún meṇ hai.

|| Ya'ne, *Pahlawánoṇ ká khet.*

17 Aur waháṇ us roz baṛí ḳhúnrezí húí; aur Abinaiyir ne baní Isráel samet Dáúd ke ḳhádimoṇ se shikast páí.

18 ¶ Aur waháṇ Zarúyáh ke tín beṭe[n] Yúab aur Abishai aur 'Asahel házir the, aur 'Asahel janglí hiran[o] kí mánind subukpá[p] thá.

[n] 1 Taw. 2. 16
[o] Zab. 18. 33. Gaz. 2. 17. aur 8. 14.
[p] 1 Taw. 12. 8.

19 Us 'Asahel ne Abinaiyir ká píchhá kiyá, aur wuh Abinaiyir ká píchhá karne meṇ dahne yá báeṇ háth na muṛá.

20 Tab Abinaiyir ne píchhe nazar karke use kahá, Tú hí 'Asahel hai? Wuh bolá, Háṇ.

21 Aur Abinaiyir ne use kahá, Dahní yá báíṇ samt ko muṛ, aur mere mulázimoṇ meṇ se ek ko pakaṛ, aur us ke hathyár lúṭ le. Par 'Asahel ne na cháhá, ki us ke ta'áqub se kisí aur kí taraf muṛe.

22 Aur Abinaiyir ne 'Asahel ko phir kahá, ki Mere ta'áqub se báz rah; kis liye main tujhe zamín par márke dúl dúṇ, ki main kyúṇkar tere bháí Yúab ko muṇh dikháúṇgá?

23 Lekin us ne na cháhá, ki kisí taraf muṛe; tab Abinaiyir ne búṛí kí taraf se us kí pánchwíṇ paslí[q] ke níche meṇ neza márá, aur wuh us kí paslí par aisá baiṭhá, ki pár ho gayá: so wuh waháṇ girá, aur usí jagah mar gayá. Aur aisá húá, ki jo koí us jagah jaháṇ 'Asahel mará paṛá thá, pahunchá thá, to waháṇ khaṛá rah játá thá.

[q] 2 Sam. 3. 27. aur 4. 6. aur 20. 10.

24 Tab Yúab aur Abishai bhí Abinaiyir ke píchhe dauṛ paṛe, aur jab we koh i Ammah tak, jo dasht i Jiba'ún ke raste meṇ Jíáh ke muqábil hai, pahunche, to súraj dúbá.

25 ¶ Aur baní Binyamín ne jam'a hoke Abinaiyir kí pairawí kí, aur sab ke sab milke ek fauj bane, aur ek pahár kí choṭí par khaṛe húe.

26 Aur Abinaiyir ne Yúab ko pukárke kahá, Kyá talwár abad tak khátí rahegí? kyá tú nahíṇ jántá, ki us ká anjám talḳhí hai? aur kab tak tú logoṇ ko apne bháíoṇ ká píchhá karne se na rokegá?

27 Tab Yúab ne kahá, Ḳhudá e haiy kí qasam, agar tú wuh bát na kahtá[r], to logoṇ meṇ se har ek apne bháí ká píchhá chhoṛke subh hí se phir gayá hotá.

[r] 14 áyat. Amṡ. 17. 14.

28 Phir Yúab ne narsingá phúnká, aur sab log ṭhahar gae, aur baní Isráel ke píchhe na gae, aur qitál bhí na kiyá.

29 Aur Abinaiyir apne logoṇ samet us sárí rát jangal meṇ chalá gayá, aur Yardan ke pár húá, aur Bitrún se guzar gayá, aur Mahanaim meṇ dáḳhil húá.

30 Aur Yúab Abinaiyir ke ta'áqub se báz rahá, aur us ne jo sárí fauj ko jam'a kiyá, to Dáúd ke mulázimoṇ meṇ se 'Asahel samet unís ádmíoṇ ko na páyá.

31 Par Dáúd ke mulázimoṇ ne baní Binyamín meṇ se aur Abinaiyir ke mulázimoṇ meṇ se tín sai sáṭh jawán már ḍále.

32 ¶ So unhoṇ ne 'Asahel kí lásh uṭháí, aur us ke báp kí qabr meṇ, jo Baitlaham meṇ hai, gáṛí. Aur Yúab apne logoṇ samet tamám rát chalá gayá, aur pau phaṭte húe Habrún meṇ dáḳhil húá.

III BÁB.

1 Jang ko rahte hí Dáúd aur bhí zor pakaṛtá játá. 2 Habrún meṇ us ke chha beṭe paida húe. 6 Abinaiyir Ishbúsat se bezár hoke, 12 us kí naukarí chhor detá aur Dáúd kí taraf kartá. 13 Dáúd us ki darḳhwást ek shart par manzúr kartá ki Dáúd kí jorú Maikal ko apne sáth le áwe. 17 Abinaiyir Isráelioṇ se ham-sukhan hoke Dáúd ke pás játá; wuh us kí ziyáfat karke phir use rukhsat kar detá. 22 Yúab jang se lauṭtá, aur sab hál sunke bádsháh se nákhush hotá, aur Abinaiyir ko qatl kartá. 28 Dáúd Yúab par la'nat kartá, 31 aur Abinaiyir ke úpar nauha gátá.

ALGARAZ Sáúl ke aur Dáúd ke gharánoṇ meṇ ek muddat tak jang hotí rahí: par Dáúd roz ba roz zor pakaṛtá gayá, aur Sáúl ká ḳhándán sust hotá gayá.

2 ¶ Aur Habrún meṇ Dáúd ke beṭe paidá húe[a]; so us ke palauṭhe beṭe ká nám, jo Yazra'elí Aḳhinú'am[b] ke peṭ se thá, Amnún thá.

[a] 1 Taw. 3. 1, 4
[b] 1 Sam. 25. 43.

3 Aur dúsre ká nám, jo Karmilí Nabál kí jorú Abijail ke batn se

Peshtar MASÍH se, 1053 ke qaríb.

húá, ‖ Kiliáb thá: aur tísre ká, jo Jasúr[c] ke bádsháh Talmí kí beṭí Ma'akah ke peṭ se thá, Abisalúm thá.

4 Aur chauthe ká Adúniyáh bin Hajjít[d]; aur pánchweṉ ká Safatiyáh bin Abitál;

5 Aur chhaṭhá Itri'ám thá; wuh 'Ijlah ke peṭ se paidá húá, jo Dáúd kí jorú thí. Dáúd ke ye sab beṭe Habrún meṉ paidá húe.

6 ¶ Aur jab Sáúl aur Dáúd ke gharánoṉ meṉ qitál hotá rahá, to aisá húá, ki Abinaiyir ne Sáúl ke gharáne meṉ zor paidá kiyá.

7 Aur Sáúl kí ek launḍí thí, jis ká nám Risfah[e] thá, Aiyah kí beṭí; so Ishbusat ne Abinaiyir ko kahá, Tú kyúṉ mere báp kí launḍí se hambistar hotá hai[f]?

8 So Abinaiyir Ishbusat kí bát sunke bahut gusse húá, aur bolá, Kyá main kutte ká sir[g] húṉ, ki baní Yahúdáh ká sámhná karke áj ke din tak tere báp Sáúl ke gharáne par, aur us ke bháíoṉ aur us ke dostoṉ par mihrbání kartá húṉ, aur tujhe pakaṛke Dáúd ke hawále nahíṉ kartá, so tú áj ek 'aurat kí bábat mujh par gunáh dhartá hai?

9 So ab jaisá KHUDÁWAND ne Dáúd se qasam karke wa'da kiyá hai[h], waisá hí agar main na karúṉ, to KHUDÁWAND Abinaiyir se aisá hí kare, balki us se ziyáda kare[i];

10 Táki saltanat ko Sáúl ke gharáne se nikál dúṉ, aur Dáúd ke takht ko baní Isráel par, aur baní Yahúdáh par, Dán se leke Biarsab'a tak[k], sábit karúṉ.

11 Tab wuh Abinaiyir ke khauf se us ke sámhne phir kuchh jawáb na de saká.

1048.

12 ¶ Aur Abinaiyir ne us waqt elchí bhejke Dáúd se yih paigám kiyá, ki Mulk kis ká hai? Tú mere sáth 'ahd kar, aur dekh, ki merá háth tere sáth hogá, aur main sáre Isráelíoṉ ko terí taraf mutawajjih kar dúṉgá.

13 ¶ So wuh bolá, Bihtar, main 'ahd kartá húṉ; par tujh se ek bát ká tálib húṉ, aur wuh yih hai, ki tú merá muṉh na dekhe[l], siwá is shart ke, ki jis waqt tú merá muṉh dekhne ko áwe, to Sáúl kí beṭí Maikal[m] ko apne sáth láwe.

14 Aur Dáúd ne Sáúl ke beṭe Ishbusat ko qásidoṉ kí ma'rifat kahlá bhejá, ki Merí jorú Maikal ko, jise main ne Filistíoṉ kí sau khalṛíáṉ deke[n] byáhá, mere hawále kar.

15 So Ishbusat ne us 'aurat ko us ke shauhar Lais ke beṭe Faltíel se[o] chhinwá mangwáyá.

16 Aur us ká shauhar us 'aurat ke píchhe píchhe Bahúrím[p] tak rotá chalá gayá. Tab Abinaiyir ne use kahá ki Chal, phir já. Aur wuh phir gayá.

17 ¶ Aur Abinaiyir ne ikhtilát se Isráelí buzurgoṉ se kahá, Tum to peshtar hí cháhte the, ki Dáúd ko apná bádsháh karo:

18 Pas, ab 'amal meṉ láo; kyúṉki KHUDÁWAND ne Dáúd ke haqq meṉ farmáyá hai[q], ki Main apne bande Dáúd kí ma'rifat se apne Isráelí bandoṉ ko Filistíoṉ ke aur un ke sab dushmanoṉ ke háth se naját bakhshúṉgá.

19 Aur Abinaiyir ne Binyamíníoṉ ke[r] kánoṉ meṉ bhí bát ḍálí; aur phir Abinaiyir Habrún ko chalá, táki sab, jo kuchh ki Isráelíoṉ aur sab Binyamíníoṉ kí nazar meṉ achchhá thá, so Dáúd se kahe.

20 So Abinaiyir Habrún meṉ Dáúd pás áyá, aur bís jawán us ke sáth the; tab Dáúd ne Abinaiyir kí aur un logoṉ kí jo us ke sáth the ziyáfat kí.

21 Aur Abinaiyir ne Dáúd se kahá, Ab main uṭhke jáúṉgá; aur sáre baní Isráel ko apne khudáwand bádsháh ke liye faráham karúṉgá[s], táki we tujh se 'ahd karen, aur tú apne khátirkhwáh[t] un par saltanat kare. So Dáúd ne Abinaiyir ko rawána kiyá, aur wuh salámat chalá gayá.

22 ¶ Aur dekho, ki us waqt Dáúd ke log aur Yúab lashkar se lúṭ ká bahut sá mál apne sáth leke áyá; aur us waqt Abinaiyir Habrún meṉ Dáúd pás na thá; kyúṉki us ne use rawána kiyá thá, aur wuh salámat chalá gayá thá.

23 Aur jab Yúab aur lashkar ke log, jo us ke sáth the, pahunche, to unhoṉ ne Yúab se kahá, ki Naiyir ká beṭá Abinaiyir bádsháh pás áyá thá, aur us ne phir bhejá, aur wuh salámat chalá gayá.

24 So Yúab bádsháh pás gayá,

Peshtar MASÍH se, 1048.

‖ Yá, *Dániel.* 1 Taw. 3. 1.
[c] 1 Sam. 27. 8. 2 Sam. 13. 37.
[d] 1 Sal. 1. 5.
[e] 2 Sam. 21. 8, 10.
[f] 2 Sam. 16. 21.
[g] Ist. 23. 18. 1 Sam. 24. 14. 2 Sam. 9. 8 aur 16. 9.
[h] 1 Sam. 15. 28. aur 16. 1, 12. aur 28. 17. 1 Taw. 12. 23.
[i] Rút 1. 17. 1 Sal. 19. 2.
[k] Qáz. 20. 1. 2 Sam. 17. 11. 1 Sal. 4. 25.
[l] Yúa Pahl. 43. 3.
[m] 1 Sam. 18. 20.
[n] 1 Sam. 18. 25, 27.
[o] 1 Sam. 25. 44. *Faltí.*
[p] 2 Sam. 19. 16.
[q] 9 áyat.
[r] 1 Taw. 12. 29.
[s] 10, 12 áyateṉ.
[t] 1 Sal. 11. 37.

Peshtar MASÍH se, 1048 ke qaríb.

aur bolá, Yih tú ne kyá kiyá? Abinaiyir jo tujh pás áyá, to tú ne use kyúṇ chhoṛ diyá, ki wuh chal niklá?

25 Tú jántá hai, ki Naiyir ká beṭá Abinaiyir tujh pás áyá thá, ki tujh se dagá kare, aur terí ámad o shud[u] daryáft kare, aur sab jo kuchh ki tú kartá hai pahcháne.

26 Aur phir Yúab ne Dáúd pás se nikalke Abinaiyir ke píchhe qásid dauṛáe, aur we us ko Sírah ke kúe se pher láe; aur yih Dáúd ko ma'lúm na thá.

27 So Abinaiyir ko Habrún meṇ pher láyá, aur Yúab ne use darwáze ke kone meṇ ek kanáre kiyá, táki us se áhista bát kare; aur waháṇ us kí pánchwíṇ paslí meṇ[x] márá[y]; so wuh us ke bháí 'Asahel ke qisás meṇ[z] qatl húá.

28 ¶ Aur ba'd us ke Dáúd ne suná; so wuh bolá, ki Maiṇ apní saltanat samet KHUDÁWAND ke áge Naiyir ke beṭe Abinaiyir ke ḳhún se mubarrá húṇ;

29 Balki Yúab ke sir aur us ke báp ke gharáne par hai[a]; so Yúab ke gharáne meṇ ek bhí aisá na ho, jo bawásírí, aur koṛhí, aur lakṛí pakaṛke na chale, aur teg se márá na jáe, aur be-ma'ásh na howe[b].

30 So Yúab aur us ke bháí Abishai ne Abinaiyir ko már liyá; kyúṇki us ne un ke bháí 'Asahel ko Jiba'ún ke bích ran meṇ qatl kiyá thá[c].

31 ¶ Aur Dáúd ne Yúab ko aur us ke sáre hamráhoṇ ko farmáyá, ki Apne kapṛe pháṛo[d], aur ṭáṭ pahino, aur Abinaiyir par roo[e]. Aur Dáúd bádsháh áp janáze ke píchhe píchhe chalá.

32 Aur unhoṇ ne Abinaiyir ko Habrún meṇ gáṛá; aur bádsháh ne apní áwáz buland kí, aur Abinaiyir ke gor par royá; aur sab log bhí roe.

33 Aur bádsháh ne Abinaiyir par yúṇ nauha kiyá, aur kahá, Abinaiyir, kyá tú jáhil kí mánind mará?

34 Tere háth bandhe na the; tere páoṇ meṇ paikaṛíáṇ nahíṇ paṛí thíṇ: balki tú yúṇ mará, jis tarah koí sharír ke farzandoṇ ke háth meṇ giriftár howe. Tab us par sab ke sab dobára roe.

35 Aur jis waqt sab log waháṇ se áe, aur cháhá ki Dáúd ko kuchh khiláweṇ[f], aur hanoz din báqí thá, to Dáúd ne qasam kháí, aur kahá, Agar maiṇ áftáb ke gurúb hone se peshtar roṭí kháúṇ[g], yá kuchh chakhúṇ, to Ḳhudá mujh se aisá hí kare, balki us se ziyáda kare[h].

36 Aur sab log mutawajjih húe, aur ḳhush húe; is liye ki jo kuchh bádsháh ne kiyá, so sab kí ḳhushnúdí ká bá'is húá.

37 Aur sab logoṇ ne, aur sab Isráelíoṇ ne us din yaqín kiyá, ki Naiyir ká beṭá Abinaiyir bádsháh kí marzí se márá nahíṇ gayá.

38 Aur bádsháh ne apne logoṇ ko farmáyá, Kyá tum nahíṇ jánte ho, ki áj ke din ek wálí, balki ek bahut baṛá shaḳhs Isráel meṇ se gir gayá?

39 Aur maiṇ áj ke din za'íf húṇ, agarchi mamsúh bádsháh húṇ: aur ye log, baní Zarúyáh, mujh se bahut qawí haiṇ[i]; so KHUDÁWAND badkár ko us kí badí ke mutábiq sazá degá[k].

IV BÁB.

1 Baní Isráel Abinaiyir kí maut ko sabab ghabráját. 2 Ba'anah aur Raikáb Ishbusat ká sir káṭke use Habrún ko lejáte. 2 Dáúd donoṇ ko qatl karátá, aur hukm detá, ki Ishbusat ká sir dafan ho.

AUR Sáúl ke beṭe ne jo suná, ki Abinaiyir Habrún meṇ mar gayá, to us ke háthoṇ ká zor játá rahá[a], aur sáre baní Isráel ghabráe[b].

2 Aur Sáúl ke beṭe kí faujoṇ ke do sardár the, ek to Ba'anah aur dúsrá Raikáb: ye donoṇ baní Binyamín meṇ Biarútí Rimmún ke beṭe the; ki Biarút[c] bhí Binyamíníoṇ meṇ giná játá thá;

3 Aur Biarútí Jittaim[d] ko bhág gae the: chunánchi áj ke din tak we waháṇ rahte haiṇ.

4 Aur Sáúl ke beṭe Yúnatan ká ek langṛá beṭá thá[e]; so wuh, jab ki Sáúl aur Yúnatan kí ḳhabar Yazra'el se[f] pahunchí, to pánch baras ká thá, so us kí anní use leke bhág gaí thí, aur us ne jo bhágne meṇ shitábí kí, to aisá húá, ki wuh gir paṛá, aur langṛá ho gayá; aur us ká nám ‖ Mifíbusat thá.

5 Aur Rimmún ke beṭe Biarútí Raikáb aur Ba'anah áe, aur din

[u] 1 Sam. 29. 6. Yas. 37. 28.
[x] 2 Sam. 4. 6.
[y] 1 Sal. 2. 5. Yúṇ 2 Sam. 20. 9, 10.
[z] 2 Sam. 2. 23.
[a] 1 Sal. 2. 32, 33.
[b] Ahb. 15. 2.
[c] 2 Sam. 2. 23.
[d] Yash. 7. 6. 2 Sam. 1. 2, 11.
[e] Paid. 37. 31.

Peshtar MASÍH se, 1048 ke qaríb.

[f] 2 Sam. 12. 17. Yar. 16. 7.
[g] 2 Sam. 1. 12.
[h] Rút 1. 17.
[i] 2 Sam. 19. 7.
[k] Dekho 2 Sam. 19. 13. 1 Sal. 2. 5, 6, 33, 34. Zab. 23. 4 aur 62. 12. 2 Tim. 4. 14.
[a] Az. 4. 4. Yas. 13. 7.
[b] Mat. 2. 3.
[c] Yash. 18. 25.
[d] Naham. 11. 33.
[e] 2 Sam. 9. 3.
[f] 1 Sam. 29. 1, 11.
‖ Yá, Maríb-ba'al. 1 Taw. 8. 34. aur 9. 40.

Peshtar MASÍH se, 1048 ke qaríb.

charhte waqt Ishbúsat ke ghar men dákhil húe, aur wuh do pahar ko apne bistar par letá thá.

6 So unhon ne ghar ke andar chupke se ghuske gehún lene ke baháne se us kí pánchwín paslí men[g] márá; aur Raikáb apne bháí Ba'anah samet bhág gayá.

7 Yún we ghar men ghuse, aur wuh apne khwábgáh ke makán men bistar par sotá thá; so unhon ne use márá, aur qatl kiyá, aur us ká sir káṭá, aur sir le liyá, aur tamám rát jangal kí ráh bháge chale gae.

8 Aur Ishbusat ká sir Habrún men Dáúd pás láe, aur bádsháh ko kahá, ki Yih Sáúl ke beṭe tere dushman Ishbúsat ká sir hai, jo terí ján ká tálib thá[h]; so KHUDAWAND ne áj ke din mere khudáwand bádsháh ká intiqám Sáúl aur us kí nasl se liyá.

9 ¶ Tab Dáúd ne Raikáb aur us ke bháí Ba'anah ko, jo Biarútí Rimmún ke beṭe the, jawáb diyá, aur unhen kahá, ki KHUDAWAND zinda hai, jis ne merí rúh ko har ek gam se naját dí[i]:

10 Jab kisí ne mujh ko kahá, ki Dekh, Sáúl mar gayá; aur samjhá, ki mujh ko bashárat detá hai, to main ne use pakṛá, aur Siqláj men qatl kiyá[k]; yih main ne use us ke muzhda láne kí jazá dí;

11 Pas, jab tum sharíron ne ek rástkár insán ko, us ke ghar men ghuske, us ke bistar par qatl kiyá ho, to kyá main ab us ká intiqám tum se na lúngá[l], aur tumhen zamín par se nábúd na karúngá?

12 Tab Dáúd ne apne jawánon ko hukm kiyá, ki unhen qatl karen[m], aur un ke háth aur pánw káṭ dálen, aur unhen Habrún kí báolí par laṭkáwen. Aur Ishbusat ke sir ko unhon ne leke Habrún ke bích Abinaiyir kí qabr men[n] gáṛ diyá.

[g] 2 Sam. 2. 23.
[h] 1 Sam. 19. 2, 10, 11. aur 23. 15 aur 25. 29.
[i] Paid. 48. 16. 1 Sal. 1. 29. Zab. 31. 7.
[k] 2 Sam. 1. 2, 4, 15.
[l] Paid. 9. 5, 6.
[m] 2 Sam. 1. 15.
[n] 2 Sam. 3. 32.

V BAB.

1 *Sáre firqe Habrún ko áte, ki Dáúd ko tamám Isráel ká bádsháh muqarrar karen.* 4 *Dáúd kí 'umr.* 6. *Saihún kí gaṛhí Yabúsíon ke háth se leke, us men rahtá.* 11 *Hírám Dáúd ke pás paigám bhejtá.* 13 *Yarúsalam men Dáúd ke terah beṭe paidá húe.* 17 *Dáúd Khudá kí hidáyat se Filistíon ko shikast detá. pahle Ba'al-parázím ke maqám par,* 22 *aur phir túl ke darakhton ke maidán men.*

BA'D us ke baní Isráel ke sáre firqe Habrún men Dáúd pás áe[a], aur use kahá, Dekh, ham terí haḍḍí aur tere gosht hain[b].

2 Aur sábiq zamáne men bhí, jab ki Sáúl hamárá bádsháh thá, to tú hí nikálne biṭháne men[c] Isráelíon ká rahbar thá; aur KHUDAWAND ne tujhe farmáyá hai, ki Tú mere Isráelí bandon ko charáegá[d], aur tú Isráelíon ká sardár hogá.

3 Garaz, Isráelí sáre buzurg Habrún men bádsháh pás áe[e]; aur Dáúd bádsháh ne Habrún men un ke sáth KHUDAWAND ke huzúr[f] 'ahd kiyá[g]; aur unhon ne Dáúd ke sir par tel malá, táki wuh Isráelíon ká bádsháh ho.

4 ¶ Aur Dáúd, jis waqt ki saltanat karne lagá, us waqt tís baras ká thá; aur us ne chálís baras saltanat kí[h].

5 Us ne Habrún men sát baras chha mahíne[i] baní Yahúdáh par saltanat kí, aur Yarúsalam men sáre baní Isráel aur baní Yahúdáh par taintís baras.

6 ¶ Ba'd us ke, bádsháh apne logon samet Yarúsalam ko Yabúsíon[k] ke pás, jo us zamín men baste the, gayá[l]; unhon ne Dáúd ko kahá, Jab tak ki tú andhon aur langṛon ko na máregá, yahán na áne páegá: aur unhon ne gumán kiyá, ki Dáúd yahán na á sakegá.

7 Lekin Dáúd ne Saihún kí gaṛhí pakṛí, aur wuhí Dáúd ká shahr húá[m].

8 Aur Dáúd ne us din kahá, ki Jo koí parnále tak pahunche, aur Yabúsíon, aur langṛon aur andhon ko, jo Dáúd ke jání dushman hain, máre, to wuhí lashkar ká sardár hogá[n]. Isí liye yih masal kahte hain, ki Andhe aur langṛe ghar men dákhil na howen.

9 Aur Dáúd gaṛhí men rahá, aur us ne us ká nám Dáúd ká shahr[o] rakhá; aur Dáúd ne Millo ke girdágird aur us ke andar ghar banáe.

10 Aur Dáúd rafta rafta taraqqí kartá gayá, aur KHUDAWAND lashkaron ká Khudá us ke sáth thá.

11 ¶ Tab Súr ke bádsháh Hírám ne[p] saro kí lakṛí, aur baṛhaí, aur sangtarásh elchíon ke sáth Dáúd

Peshtar MASÍH se, 1048 ke qaríb.

[a] 1 Taw. 11. 1. aur 12. 23.
[b] Paid. 29. 14.
[c] 1 Sam. 18. 13.
[d] 1 Sam. 16. 1, 12. Zab. 78. 71. Dekho 2 Sam. 7. 7.
[e] 1 Taw. 11. 3.
[f] Qáz. 11. 11. 1 Sam. 23. 18.
[g] 2 Sal. 11. 17.
[h] 1 Taw. 26. 31. aur 29. 27.
[i] 2 Sam. 2. 11. 1 Taw. 3. 4
[k] Yash. 15. 63. Qáz. 1. 8. aur 19. 11, 12.
[l] Qáz. 1. 21.
[m] 9 áyat. 1 Sal. 2. 10. aur 8. 1.
[n] 1 Taw. 11. 6,—9.
[o] 7 áyat.

1043 ke qaríb.

[p] 1 Sal. 5. 2. 1 Taw. 14. 1.

Peshtar MASÍH se, 1043 ke qaríb.

pás bhijwáe, aur unhon ne Dáúd ke liye mahall banáyá.

12 Aur Dáúd ko yaqín húá, ki KHUDÁWAND ne mujhe baní Isráel ká bádsháh kiyá, aur merí saltanat ko baní Isráel kí ḳhátir rafí' kiyá.

13 ¶ So Dáúd ne Habrún se áke Yarúsalam men aur chhokríán aur jorúán kiyán; aur Dáúd ke aur beṭá beṭí paidá húe[q].

14 Aur us ke un beṭon ke nám, jo Yarúsalam men paidá húe, ye the[r];

15 ‖ Samú'ah, aur Sobáb, aur Nátan, aur Sulaimán, aur Ibhár, aur ‖ Ilisú'a,

16 Aur Nafaj, aur Yafí'a; aur Ilisam'a, aur ‖ Ilyad'a, aur Ilifálat.

1047.

17 ¶ Aur jab Filistíon ne suná, ki unhon ne Dáúd ko masíh karke baní Isráel ká bádsháh kiyá, to sáre Filistí Dáúd kí talásh men chaṛh áe[s]; aur Dáúd ko ḳhabar húí, so wuh gaṛhí men[t] utrá.

18 Aur Filistí áe, aur Rifáíon ke nasheb men[u] phail paṛe.

19 Tab Dáúd ne KHUDÁWAND se mashwarat púchhí[x], aur kahá, ki Main Filistíon par chaṛh jáún? tú un ko mere qábú men kar degá, ki nahín? KHUDÁWAND ne Dáúd ko farmáyá, Chaṛh já, ki main beshakk Filistíon ko tere háth men kar dúngá.

20 So Dáúd Ba'al-Parázím men[y] áyá, aur wahán us ne unhen márá, aur bolá, ki KHUDÁWAND ne mere dushmanon men, us rakhne kí mánind jo pánion se ho, mere sámhne rakhna ḍálá. Isí liye us ne us makán ká nám ‖ Ba'al-Parázím rakhá.

21 Aur unhon ne apne buton ko wahán hí chhoṛá: so Dáúd aur us ke logon ne unhen jalá diyá[z].

22 ¶ Aur Filistí phir chaṛhe[a], aur Rifáíon ke nasheb men phail paṛe.

23 So Dáúd ne KHUDÁWAND se phir saláh púchhí[b]. So us ne kahá, Tú chaṛh mat já, par pichhári se unhen gher le, aur tút ke daraḳhton ke muqábil hoke un par hamla kar.

24 Aur jis waqt ki tú tút ke daraḳhton kí phungíon se chalne kí sí áwáz sune[c], tab harakat kar: ki us waqt KHUDÁWAND tere áge áge jáke[d] Filistíon ke lashkar ko qatl karegá.

25 Aur Dáúd ne, jaisá ki KHUDÁWAND ne use farmáyá thá, kiyá; aur Filistíon ko Jib'a[e] se leke Jazar[f] ke madḳhal tak qatl kiyá.

q Ist. 17. 17. 1 Taw. 3. 9. aur 14. 3.
r 1 Taw. 3. 5. aur 14. 4.
‖ Yá, Sim'a, 1 Taw. 3. 5.
‖ Yá, Ilisam'a, 1 Taw. 3. 6.
‖ Yá, Ba'alyad'a, 1 Taw. 14. 7.
s 1 Taw. 11. 16. aur 14. 8.
t 2 Sam. 23. 14.
u Yash. 15. 8. Yas. 17. 5.
x 2 Sam. 2. 1. 1 Sam. 23. 2, 4. aur 30. 8.
y Yas. 28. 21.
‖ Ya'ne, Rakhnon ká maidán.
z Ist. 7. 5, 25. 1 Taw. 14. 12.
a 1 Taw. 14. 13.
b 19 Áyat.
c Yás 2 Sal. 7. 6.

Peshtar MASÍH se, 1047 ke qaríb.

d Qáz. 4. 14.
e 1 Taw. 14. 16, Jiba'ún.
f Yash. 16. 10.

VI BÁB.

1 *Dáúd 'ahd ká sandúq nayí gáṛí par rakhá húá Qaryat-Ya'arím se le átá.* 6 *'Uzzah Paraz-'Uzzah ke maqám par márá játá.* 9 *Ḳhudá sandúq ke sabab 'Ábid-Adúm ko barakat detá.* 12 *Dáúd bahutsí qurbánion ke sáth sandúq ko Saihún men dáḳhil kartá, aur us ke sámhne náchtá, jis bá'is Maikal us ko haqír jánti.* 17 *Wuh baṛí khushí se use khaime men rakhtá aur logon kí ziyáfat kartá.* 20 *Maikal us taur par ḳhushí karní beja jánke Dáúd se malámat kartí, aur is sabab marne tak be-auláḍ rahí.*

1042.

PHIR Dáúd ne baní Isráel men se tís hazár intiḳhábí jawán jam'a kíe.

2 Aur Dáúd apne sáre logon ko leke ‖ Ba'alah i Yahúdáh se chalá[a], táki Ḳhudá ke sandúq ko, jis ke pás Rabb ul afwáj ká nám liyá játá hai, jo do karúbíon ke bích men dhará thá[b], wahán se chaṛhá láe.

3 So unhon ne Ḳhudá ke sandúq ko naí gáṛí par rakhá[c], aur use Abinadáb ke ghar se, jo ‖ Jibi'ah men thá, nikál láe; aur us naí gáṛí ko Abinadáb ke beṭon ne, jo 'Uzzah aur Aḳhyú the, hánká.

4 Aur we donon báham húe, aur Abinadáb ke ghar se, jo Jibi'ah men thá, Ḳhudá ke sandúq ke sáth us ko nikál láe[d]; par Aḳhyú sandúq ke áge áge chalá.

5 Aur Dáúd aur baní Isráel ke sáre firqe sanaubar kí lakṛí ke sab tarah ke sáz, jaise ki barbat, aur sárangíán, aur table, aur tambúre, aur jhánjh leke KHUDÁWAND ke áge áge bajáte chale.

6 ¶ Aur jab we Nakún[e] ke khalíhán par pahunche, to 'Uzzah ne háth baṛháke Ḳhudá ke sandúq ko pakaṛke thám liyá[f], is liye ki bailon ne use hiláyá thá.

7 Tab KHUDÁWAND ká ghussa 'Uzzah par bhaṛká[g], aur Ḳhudá ne use us kí ḳhatá ke sabab márá, aur wuh Ḳhudá ke sandúq ke nazdík mar gayá.

8 Aur Dáúd is sabab se, ki KHUDÁWAND ne 'Uzzah ke sabab se rakhna ḍálá, náḳhush húá; aur us ne us jagah ká nám ‖ Paraz-'Uzzah rakhá, jo áj ke din tak hai.

9 Aur Dáúd us din KHUDÁWAND

‖ Ya'ne, Qaryat-Ya'arím, Yash. 15. 9, 60.
a 1 Taw. 13. 5, 6
b 1 Sam. 4. 4. Zab. 80. 1.
c Dekho Gin. 7. 9. 1 Sam. 6. 7
‖ Yá, Pahárí par
d 1 Sam. 7. 1.
e 1 Taw. 13. 9, wuh, Kaidán kahláyá.
f Dekho Gin. 4. 15.
g 1 Sam. 6. 19
‖ Ya'ne, Rakhna, 'Uzzah kí bábat.

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

se ḍará[h], aur bolá, ki KHUDÁWAND ká sandúq mujh pás kyúnkar dákhil hogá?

10 Aur Dáúd ne na cháhá, ki KHUDÁWAND ke sandúq ko apne shahr men le jáke apne pás rakhe; so Dáúd use Játí 'Abid-Adúm[i] ke ghar le gayá.

11 Aur KHUDÁWAND ká sandúq Játí 'Abid-Adúm ke ghar men tín mahíne tak rahá[k], aur KHUDÁWAND ne 'Abid-Adúm ko aur us ke sáre gharáne ko barakat dí[l].

12 ¶ Aur yih khabar Dáúd bádsháh ko pahunchí, ki KHUDÁWAND ne 'Abid-Adúm ko, aur us kí har ek chíz ko, Khudá ke sandúq ke liye, mubárak kiyá: tab Dáúd gayá, aur Khudá ke sandúq ko 'Abid-Adúm ke ghar se apne shahr men khushí se chaṛhá láyá[m].

13 Aur jab KHUDÁWAND ke sandúq ke uṭhánewále[n] chha qadam chale, to Dáúd ne bail aur moṭí gáen zabh kín[o].

14 Aur Dáúd KHUDÁWAND ke áge, kattán ká afúd pahinke[p], apne sáre bal se náchte náchte chalá[q].

15 Aur Dáúd aur baní Isráel ke sáre gharáne KHUDÁWAND ke sandúq ko gáte aur narsinge bajáte le áe[r];

16 Aur jab ki KHUDÁWAND ká sandúq Dáúd ke shahr men dákhil húá, to Sáúl kí beṭí Maikal ne khiṛkí se nigáh kí, aur dekhá, ki Dáúd bádsháh KHUDÁWAND ke áge uchhaltá aur náchtá hai; so us ne apne dil men use haqír jáná[s].

17 ¶ Aur we KHUDÁWAND ke sandúq ko andar láe[t], aur use us ke maqám par, us khaime ke darmiyán, jo Dáúd ne us ke liye khaṛá kiyá thá, rakh diyá[u]; aur Dáúd ne chaṛháwon aur salámíon ko KHUDÁWAND ke áge chaṛháyá[x].

18 Aur jab Dáúd chaṛháwon aur salámíon ko chaṛhá chuká, to us ne jamá'at ke liye Rabb ul afwáj ká nám leke barakat cháhí[y].

19 Aur us ne guroh ke sab logon ko zan o mard miláke har ek ko ek ek roṭí, aur ek ek boṭí, aur ek ek jám mai ká diyá[z]. So sab log har ek apne apne ghar ko rawána húá.

20 ¶ Tab Dáúd phirá, táki apne gharáne ke liye barakat cháhe. Us waqt Sáúl kí beṭí Maikal Dáúd ke istiqbál ko nikli, aur bolí, ki Isráelíon ká bádsháh áj ke din kyá hí baná ṭhaná thá, jis ne áj ke din apne mulázimon kí laundíon kí ánkhon men apne taín nangá kiyá[a], jaise ki bewuqúf áp ko dikhátá hai!

21 So Dáúd ne Maikal ko kahá, Yih KHUDÁWAND ke áge thá, jis ne mujhe tere báp par aur us ke sáre gharáne par sharaf diyá[b], aur apne bandon Isráelíon ká hákim kiyá; so main KHUDÁWAND ke áge náchúngá.

22 Balki main us se ziyáda zalíl banúngá, aur áp ko apní nazar men sifla banáúngá: aur jin laundíon ká zikr ki tú ne kiyá, un ke áge main 'izzatwálá hoúngá.

23 So Sáúl kí beṭí Maikal marte dam tak[c] beauláyears rahí.

VII BÁB.

1 Dáúd Khudá ke liye haikal banáne kí árzú rakhtá jise Nátan pahle manzúr kartá; 4 ba'd us ke, Khudá se hukm páke bádsháh ko us kám se man'a kartá. 12 Bahut ni'amaton aur barakaton ká zikr kartá, ki us kí nasl ko milengí. 18 Dáúd kí du'á aur adá e shukr.

AUR aisá húá, ki jab ki bádsháh ghar men baiṭhá thá, aur KHUDÁWAND ne use us ke sáre dushmanon se har ek taraf se árám bakhshá;

2 To bádsháh ne Nátan nabí ko kahá[a], Dekhiye, ki main saro[b] kí lakṛíon ke ghar men rahtá hún, aur Khudá ká sandúq pardon ke darmiyán[c] rahtá hai[d].

3 Nátan ne bádsháh ko kahá, Já, sab jo kuchh ki tere dil men hai[e] kar; ki KHUDÁWAND tere sáth hai.

4 ¶ Aur usí rát aisá húá, ki KHUDÁWAND ká kalám Nátan ko pahunchá, ki

5 Já, aur mere bande Dáúd se kah, KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Kyá tú mere liye ek ghar banáyá cháhtá hai[f], ki main us men rahún?

6 So main, jab se ki baní Isráel ko Misr se nikál láyá, áj ke din tak, kisí ghar men nahín rahá[g], balki khaime men yá maskan men[h] phirtá rahá.

7 Aur jahán jahán main sáre Isráelíon ke sáth phirtá rahá[i], to kyá main ne kahín ‖ kisí Isráelí

Margin references (left): h Zab. 119. 120. Dekho Lúq. 5. 8, 9. — i 1 Taw. 13. 13. — k 1 Taw. 13. 14. — l Paid. 30. 27. aur 39. 5. — m 1 Taw. 15. 25. — n Gin. 4. 15. Yash. 3. 3. 1 Taw. 15. 2, 15. — o Dekho 1 Sal. 8. 5. 1 Taw. 15. 26. — p 1 Sam. 2. 18. 1 Taw. 15. 27. — q Dekho Khur. 15. 20. Zab. 30. 11. — r 1 Taw. 15. 28. — s 1 Taw. 15. 29. — t 1 Taw. 16. 1. — u 1 Taw. 15. 1. Zab. 132. 8. — x 1 Sal. 8. 5, 62, 63. — y 1 Sal. 8. 55. 1 Taw. 16. 2. — z 1 Taw. 16. 3. — 1042 ke qaríb.

Margin references (right): a 14, 16 áyaten. 1 Sam. 19. 24. — b 1 Sam. 13. 14. aur 15. 28. — c Dekho 1 Sam. 15. 35. Yas. 22. 14. — a 1 Taw. 17. 1, wag. — b 2 Sam. 5. 11. — c Khur. 26. 1. aur 40. 21. — d Dekho A'am. 7. 46. — e 1 Sal. 8. 17, 18. 1 Taw. 22. 7. aur 28. 2. — f Dekho 1 Sal. 5. 3. aur 8. 19. 1 Taw. 22. 8. aur 28. 3. — g 1 Sal. 8. 16. — h Khur. 40. 18, 19, 34. — i Abb. 26. 11, 12. Ist. 23. 14. ‖ Yá, kisí Isráelí qází ko. 1 Taw. 17. 6.

Peshtar MASÍH se, 1042.

firqe ko, jise main ne hukm kiyá, ki mere Isráelí guroh ko charáwe[k], kahá hai, ki Tum mere liye saro ká ghar kyún nahín banáte?

8 So ab tú mere bande Dáúd se kah, ki Rabb ul afwáj yún farmátá hai, ki Main ne tujhe bhersále men se, jahán tú bheren charátá thá[l], uṭháke apne Isráelí guroh ká hákim kiyá;

9 Aur main, jahán jahán tú gayá, tere sáth rahá[m], aur tere sáre dushmanon ko tere sámhne márá[n]; aur main ne un logon kí mánind, jin ká nám dunyá men bará hai, terá nám bará kiyá[o].

10 Ab main apne Isráelí guroh ke liye ek makán muqarrar karúngá, aur wahán unhen lagáúngá[p], táki we apne kháss makánon men basen, aur phir be-chain na hon; aur sharárat ke farzand[q] áge kí tarah,

11 Aur us din kí tarah jis din se main ne qázíon ko muqarrar kiyá[r], ki mere Isráelí guroh par hákim hon, aur tujh ko tere sáre dushmanon se árám diyá[s], un ko phir dukh na denge. Phir KHUDÁWAND ne farmáyá hai, ki Main tere liye ghar bhí banáúngá[t].

12 ¶ Aur jab ki tere din púre honge[u], aur tú apne bápdádon ke sáth so rahegá[x], to main tere ba'd tere tukhm ko, jo tere sulb se hogá, barpá karúngá, aur us kí saltanat ká bandobast karúngá[y].

13 Wuh hí mere nám ká ek ghar banáwegá[z], aur main us kí saltanat ká takht abad tak qáim karúngá[a].

14 Aur main us ká báp hoúngá, aur wuh merá betá hogá[b]; so agar wuh koí khatá karegá, to main use ádmíon ke kore aur baní Ádam ke táziyánon se sazá dúngá[c];

15 Par main apní rahmat ko us se judá na karúngá, jis tarah ki Sáúl se, jise main ne tere áge se daf'a kiyá, judá kí[d].

16 Balki terá ghar aur terí saltanat hamesha tak tere áge amn men rahegí[e], aur terá takht hamesha tak sábit hogá.

17 So Nátan ne in sárí báton aur is sáre khwáb ke mutábiq, be kam o kást, Dáúd se kahá.

18 ¶ Tab Dáúd bádsháh andar gayá, aur KHUDÁWAND ke áge baiṭhá, aur bolá, ki Ai málik KHUDÁWAND, main kaun hún[f], aur merá ghar kyá hai, ki tú ne merá kám yahán tak pahuncháyá?

19 Aur yih, ai málik KHUDÁWAND, hanoz terí nazar men haqír chíz hai; so tú ne apne bande ke ghar ke haqq men bhí farmáyá, ki bahut muddat tak báqí rahegá[g]; aur, ai málik KHUDÁWAND, kyá yih ádmí ká dastúr hai[h]?

20 Aur Dáúd kí kyá majál, jo tujh se aur kuchh kahe? ki tú, ai málik KHUDÁWAND, apne bande ko jántá hai[i].

21 Ki tú ne apne sukhan ke liye apne khátirkhwáh yih sab bare kám kíe, táki tú apne bande ko ágáh kare.

22 So tú, ai KHUDÁWAND Khudá, buzurg[k] hai, is liye ki koí terí misl nahín[l], aur tere siwá koí Khudá nahín, jaisá ki ham ne apne kánon se suná hai.

23 Aur dunyá men Isráelí guroh ke mánind kaun sí guroh hai[m], ki jis ke bacháne ko Khudá áp gayá, táki use apní jamá'at banáe, aur apná nám buland kare, aur táki tú apní barí qudraten aur mu'ajize apní is guroh ke áge, jise tú ne Misr kí qaumon se aur un ke ma'búdon se naját bakhshí[n], apní zamín par záhir kare?

24 Kyúnki tú ne apne liye apní guroh baní Isráel ko muqarrar kiyá, táki we abad tak terí guroh hon[o]; aur tú áp, ai KHUDÁWAND, un ká Khudá húá[p].

25 Aur ab tú, ai KHUDÁWAND Khudá, us bát ko, jo tú ne apne bande ke haqq men aur us ke gharáne ke haqq men farmáí, abad tak qáim rakh, aur jaisá tú ne farmáyá, aisá hí kar;

26 Táki terá nám abad tak is kalám se buland ho, ki Rabb ul afwáj Isráel ká Khudá tú hai; aur tere bande Dáúd ká ghar tere huzúr sábit ho.

27 Kyúnki tú ne, ai Rabb ul afwáj, Isráel ke Khudá, apne bande ke kán khole, aur farmáyá, ki Main tere liye ghar banáúngá; so tere bande ne apne dil men yih muqarrar kiyá, ki tere áge yih munáját kare.

28 Aur ab, ai málik KHUDÁWAND,

k 2 Sam. 5. 2. Zab. 78. 71, 72. Mat. 2. 6. A'am. 20. 28.
l 1 Sam. 16. 11, 12. Zab. 78. 70.
m 1 Sam. 18. 14. 2 Sam. 5. 10. aur 8. 6, 14.
n 1 Sam. 31. 6. Zab. 89. 23.
o Paid. 12. 2.
p Zab. 44. 2. aur 80. 8. Yar. 24. 6. 'Amús 9. 15.
q Zab. 89. 22.
r Qáz. 2. 14, 15, 16. 1 Sam. 12. 9, 11. Zab. 106. 42
s 1 áyat.
t 27 áyat. 1 Sal. 11. 38.
u 1 Sal. 2. 1.
x Ist. 31. 16. 1 Sal. 1. 21. A'am. 13. 36.
y 1 Sal. 8. 20. Zab. 132. 11.
z 1 Sal. 5. 5. aur 6. 12. aur 8. 19. 1 Taw. 22. 10.
a aur 28. 6.
a 16 áyat. Zab. 89. 4. 29, 36. 37.
b Zab. 89. 26, 27. 'Ibrán. 1. 5.
c Zab. 89. 30, 31, 32, 33.
d 1 Sam. 15. 23, 28. aur 16. 14. 1 Sal. 11. 13, 34.
e 13 áyat. Zab. 89. 36, 37. Yúh. 12. 34.
f Paid. 32. 10.
g 12, 13 áyaten.
h Yas. 55. 8.
i Paid. 18. 19. Zab. 139. 1.
k 1 Taw. 16. 25. 2 Taw. 2. 5. Zab. 48. 1 aur 86. 10. aur 96. 4. aur 135. 5. aur 145. 3. Yar. 10. 6.
l Ist. 3. 24, aur 4. 35. aur 32. 39. 1 Sam. 2. 2. Zab. 86. 8 aur 89. 6, 8. Yas. 45. 5, 18, 22.
m Ist. 4. 7, 32, 34. aur 33. 29. Zab. 147. 20.
n Ist. 9. 26. Nahum. 1. 10.
o Ist. 26. 18.
p Zab. 48. 14.

Peshtar MASÍH se, 1042.

tú Khudá hai, aur terí báten sachchí hain[q], aur tú ne apne bande se us nekí ká wa'da kiyá hai.

29 So ab mihrbání se apne bande ke ghar ko mubárak kar, táki wuh tere huzúr páedár rahe; ki tú hí ne, ai málik KHUDÁWAND, farmáyá hai; aur aisá hí terí barkaton se tere bande ká ghar abad tak ma'múr rahe[r].

VIII BÁB.

1 *Dáúd Filistíon aur Moábíon ko maglúb kartá.* 3 *Hadad'azar aur Arámíon ko mártá.* 9 *Tugí Yúrám ke háth se hadye bhejtá, aur Dáúd kí mubárakbádí kartá.* 11 *Dáúd wuh hadye aur sárá lút Khudá kí 'ibádat ke liye makhsús kartá.* 14 *Adúm men chaukíán bithátá.* 16 *Dáúd ke mansabdáron kí tafsíl.*

1040 ke qaríb.

BA'D us ke Dáúd ne Filistíon ko márá[a], aur unhen maglúb kiyá; aur Dáúd ne dár-us-saltanat ke lagám ko un ke ikhtiyár se nikál liyá.

2 Aur us ne Moáb ko márá[b], aur Moábíon ko zamín par litáke ek rassí se nápá, aur un men se bahuton ko duhrí rassí se nápke halák kiyá, aur púrí rassí se nápke kitnon kí jánbakhshí kí; so Moábí Dáúd ke gulám húe[c], aur hadye láe[d].

3 ¶ Aur Dáúd ne Zúbah[e] ke bádsháh Rahúb ke bete ‖Hadad'azar ko bhí, jab ki wuh nahr i Furát par[f] apní sarzamín qabze karne gayá, már liyá.

4 Aur Dáúd un men se ek hazár ‖*rath*, aur sát sau sawár, aur bís hazár piyáde asír kar lie, aur sab ghoron kí khúnchen máríṉ[g], par sau ghore chhor díe.

5 Aur jab Dimishq ke Arámí Zúbah ke bádsháh Hadad'azar ki kumak ko áe[h], to Dáúd ne un ke báís hazár log qatl kíe.

6 Aur Dáúd ne Dimishqí Arámíon par chaukíán bithláín; so Arámí bhí Dáúd ke gulám húe, aur hadye láe[i]; aur Dáúd jahán kahín gayá, wahán KHUDÁWAND us ká nigáhbán thá[k].

7 Aur Dáúd Hadad'azar ke mulázimon kí sonahlí dhálen[l] chhínke Yarúsalam men le áyá;

8 Aur ‖Batáh aur ‖Birútai se, jo Hadad'azar ke shahron men the, bahut sá támbá le áyá.

9 ¶ Aur jab ki Hamát ke bádsháh ‖Tugí ne suná, ki Dáúd ne Hadad'azar ká sárá lashkar márá,

10 To Tugí ne apne bete Yúrám ko[m] Dáúd bádsháh pás bhejá, ki use salám kahe, aur mubárakbád de; is liye ki us ne jang karke Hadad'azar par fath páí, aur use már liyá; aur yih is liye thá, ki Hadad'azar Tugí se lará kartá thá.

11 So Yúrám rúpe ke, aur sone ke, aur támbe ke zurúf apne sáth láyá.

12 Aur Dáúd bádsháh ne un ko, us rúpe aur sone samet, jo us ne sab gurohon, ya'ne Arámíon, aur Moábíon, aur baní 'Ammún, aur Filistíon, aur 'Amálíqíon, aur Zúbah ke bádsháh Rahúb ke bete Hadad'azar se lútke le liyá thá, KHUDÁWAND kí nazr kiyá[n].

13 Aur Dáúd ne athárah hazár[o] Arámí ádmí namak ke nasheb men[p] márke murája'at kí, aur bará nám nikálá.

14 ¶ Aur us ne Adúm men chaukíán muqarrar kín, balki sáre Adúm men chaukíán bithláín, aur sáre Adúmí bhí Dáúd ke gulám húe[q]; aur Dáúd jahán kahín gayá, wahán KHUDÁWAND us ká nigáhbán rahá[r].

15 Aur Dáúd sáre baní Isráel ká bádsháh húá; aur Dáúd apní sárí ra'aiyat se 'adl aur insáf kartá thá.

16 Aur Zarúyáh ká betá Yúab[s] lashkar ká sardár thá; aur Akhilúd ká betá Yahúsafat[t] us ká mutasaddí thá.

17 Aur Akhitúb ká betá Sadúq, aur Abiyátar ká betá Akhimalik us ke káhin the[u]; aur Shiráyáh munshí thá;

18 Aur Yahúyad'a ká betá Bináyáh[x] Karetíon[y] aur Faletíon ká sardár thá; aur Dáúd ke bete ‖umará the.

IX BÁB.

1 *Dáúd Zíbá ke wasíle se Mifíbusat ko apne pás bulátá.* 7 *Yúnatan ke sabab apne dastarkhwán par us kí mihmání kartá, aur Sáúl kí kull mírás use 'ináyat kartá.* 9 *Zíbá ko us ká kárinda thahrátá.*

PHIR Dáúd ne kahá, Hanoz Sáúl ke gharáne men se koí báqí hai, ki main us par Yúnatan ke liye mihrbání karún[a]?

2 Aur Sáúl ke gharáne ká ek khádim Zíbá nám[b] thá. So Dáúd

Peshtar MASÍH se, 1040 ke qaríb.

[q] Yúh. 17. 17.
[r] 2 Sam. 22. 51.
[a] 1 Taw. 18. 1, wag.
[b] Gin. 24. 17.
[c] 6, 14 áyaten.
[d] Zab. 72. 10. Dekho 1 Sam. 10. 27.
[e] 2 Sam. 10. 6. Zab. 60 ká sarnáma.
‖ Yá, Hadar'azar. 1 Taw. 18. 3.
[f] Dekho Paid. 15. 18.
‖ Jaise ki 1 Taw. 18. 4, men hai.
[g] Yash. 11. 6, 9.
[h] 1 Sal. 11. 23, 24, 25.
[i] 2 áyat.
[k] 14 áyat. 2 Sam. 7. 9.
[l] Dekho 1 Sal. 10. 16.
‖ Yá, Tibkhat. Yá, Kún. 1 Taw. 18. 8.
‖ Yá, Tugú. 1 Taw. 18. 9.
[m] 1 Taw. 18. 10, Hadúrám.
[n] 1 Sal. 7. 51. 1 Taw. 18. 11. aur 26. 26.
[o] Dekho 1 Taw. 18. 12. Zab. 60 ká sarnáma.
[p] Dekho 2 Sal. 14. 7.
[q] Paid. 27 29, 37, 40. Gin. 24. 18.
[r] 6 áyat.
[s] 2 Sam. 19. 13. aur 20. 23. 1 Taw. 11. 6 aur 18. 15.
[t] 1 Sal. 4. 3.
[u] 1 Taw. 24. 3.
[x] 1 Taw. 18. 17.
[y] 1 Sam. 30. 14.
‖ 'Ibrání men, Káhin the.
[a] 1 Sam. 18. 3 aur 20. 14, 15, 16, 17, 42. Ams. 27. 10.
[b] 2 Sam. 16. 1. aur 19. 17, 29.

Peshtar MASÍH se, 1040 ke qaríb.

ne use bulwáke us se púchhá, ki Tú Zíbá hai? Wuh bolá, Maiṉ terá gulám húṉ.

3 Tab bádsháh ne púchhá, ki Sáúl kí nasl meṉ se koí bhí hai, táki maiṉ us se Khudá kí mihr[c] ká kám karúṉ? Zíbá ne bádsháh se kahá, Hanoz Yúnatan ká ek langṛá[d] beṭá hai.

4 Tab bádsháh ne us se púchhá, Wuh kaháṉ hai? Zíbá ne bádsháh ko kahá, ki Dekh, Lúdibár 'Ammíel ke beṭe Makír[e] ke ghar meṉ hai.

5 ¶ So Dáúd bádsháh ne log bheje, aur 'Ammíel ke beṭe Makír ke ghar se, jo Lúdibár meṉ hai, use mangwá liyá.

6 Aur jab Sáúl ke beṭe Yúnatan ká beṭá ‖ Mifíbusat Dáúd pás pahunchá, to us ne aundhá girke sijda kiyá; tab Dáúd ne kahá, Mifíbusat. Us ne jawáb diyá, Terá gulám házir hai.

7 ¶ So Dáúd ne use kahá, Dar mat, ki maiṉ tere báp Yúnatan ke liye tujh se nekí karúṉgá[f], aur tere báp Sáúl kí sarzamín tujhe pher dúṉgá, aur tú mere dastarkhwán par hamesha khána kháegá.

8 So Mifíbusat ne sijda kiyá, aur bolá, ki Terá gulám aisá kyá hai, ki tú mujh par, jo mara húá kuttá sá hai[g], nigáh kartá hai?

9 ¶ Tab bádsháh ne Sáúl ke gulám Zíbá ko buláyá, aur use kahá, ki Maiṉ ne sab jo kuchh ki Sáúl ká aur us ke gharáne ká thá, tere áqá ke beṭe ko bakhsh diyá[h].

10 So tú apne beṭoṉ aur chákaroṉ samet us ke liye zamín jot, aur galla le á, ki tere áqá ke kháne ko rahe; par Mifíbusat, jo tere sáhib ká beṭá hai, mere dastarkhwán par hamesha khána kháegá[i].

11 Aur us Zíbá ke pandrah beṭe aur bís chákar the[k]. Aur Zíbá ne bádsháh se kahá, Sab, jo kuchh mere khudáwand bádsháh ne apne gulám ko farmáyá, so yih gulám karegá. Par Mifíbusat ke haqq meṉ bádsháh ne farmáyá, ki Wuh mere dastarkhwán par sháhzádoṉ kí mánind khána kháegá.

12 Aur Mifíbusat ká ek chhoṭá beṭá thá, jis ká nám Míká[l] thá; aur báqí, jitne ki Zíbá ke ghar meṉ rahte the, Mifíbusat ke gulám the.

13 So Mifíbusat Yarúsalam meṉ rahá, ki wuh hamesha bádsháh ke dastarkhwán par khána khátá thá[m], aur donoṉ páoṉ se langṛá thá[n].

[c] 1 Sam. 20. 14.
[d] 2 Sam. 4. 4.
[e] 2 Sam. 17. 27.
‖ 1 Taw. 8. 34 meṉ, Maríb-Ba'al kahláyá.
[f] 1, 3 áyateṉ.
[g] 1 Sam. 24. 14. 2 Sam. 16. 9.
[h] Dekho 2 Sam. 16. 4. aur 19. 29
[i] 7, 11, 13 áyateṉ. 2 Sam 19. 28.
[k] 2 Sam. 19 17.
[l] 1 Taw. 8. 34.
[m] 7, 10 áyateṉ.
[n] 3 áyat.

X BAB.

1 Dáúd ke qásid, jo Hanún bin Náhas kí mátampursí karne ko bheje gae, barí badsulúkí páte. 6 Baní 'Ammún, báwujúde ki Arámí un kí madad karte, taubhí Yúáb aur Abishai se maglúb hote. 15 Sobak, Arámíoṉ kí ek aur fauj ko Hilám meṉ jam'a karke, Dáúd se qatl hotá.

1037 ke qaríb.

BA'D us ke aisá húá, ki baní 'Ammún ká bádsháh mar gayá, aur us ká beṭá Hanún us ká jánishín húá[a].

2 Tab Dáúd ne kahá, ki Maiṉ Náhas ke beṭe Hanún se nekí karúṉgá, jaise ki us ke báp ne mujh se nekí kí: so Dáúd ne apne khádim bheje, táki us se us ke báp kí mátampursí kareṉ. Chunánchi Dáúd ke khádim baní 'Ammún kí sarhadd meṉ pahunche.

3 Aur baní 'Ammún ke sardároṉ ne apne khudáwand Hanún ko kahá, Tujh ko kyá yih gumán hai, ki Dáúd tere báp kí khátir kartá hai, ki us ne mátampursí ke liye tujh pás log bheje haiṉ? kyá Dáúd ne apne khádim tere pás is liye nahíṉ bheje haiṉ, ki shahr kí jásúsí aur taftísh kareṉ, táki shahr ko gárat kareṉ?

4 Tab Hanún ne Dáúd ke khádimoṉ ko pakṛá, aur har ek kí ádhí ḍáṛhí munḍwáí, aur un kí poshák un ke súfroṉ ke bíchoṉ bích tak[b] pháṛí, aur unheṉ pher bhejá.

5 So Dáúd ko khabar pahunchí, aur us ne un ke istiqbál ke liye log bheje; is liye ki we log nihá-yat sharminda the; so bádsháh ne farmáyá, Jab tak ki tumhárí ḍáṛhíáṉ baṛheṉ, Yaríhú meṉ raho, ba'd us ke chale áo.

6 ¶ Aur baní 'Ammún ne jo dekhá, ki ham Dáúd ke áge bure[c] ṭhahre, to baní 'Ammún ne log bheje, aur Bait-Rahúb ke[d] Arámíoṉ aur Zúbah ke Arámíoṉ se bís hazár piyáde, aur Ma'akah ke bádsháh se hazár piyáde, aur Túb se bárah hazár piyáde kiráya líe.

[a] 1 Taw. 19 1, wag.
[b] Yas 20. 4 aur 47 2.
[c] Paid. 34. 30. Khur 5 21. 1 Sam 13. 4
[d] 2 Sam. 8. 3, 5.

Peshtar MASÍH se, 1037 ke qaríb.

7 Aur Dáúd ne yih suná, aur Yúab aur baháduroṉ ke[e] sáre lashkar ko bhejá.

8 Tab baní 'Ammún nikle, aur shahrpanáh ke báhar qitál ke liye saff bándhí; aur Zúbah ke Arámí[f], aur Rahúb ke Arámí, aur Túb aur Ma'akah maidán meṉ ṭhahre.

9 Aur Yúab ne jo dekhá, ki laṛáí ká sámhná do taraf se áge aur píchhe se hai, to us ne baní Isráel ke muntakhab logoṉ meṉ se log intikháb kíe, aur Arámíoṉ ke muqábil pará bándhá:

10 Aur báqí logoṉ ko apne bháí Abishai ká mahkúm kiyá; so us ne baní 'Ammún ke sámhne pará bándhá.

11 Aur kahá, Agar Arámí mujh par gálib hoṉ, to tú merí kumak kíjiyo; aur agar baní 'Ammún tujh par gálib hoṉ, to maiṉ áke terí kumak karúṉgá.

12 So diláwarí kar[g], aur apní guroh ke liye, aur apne Khudá kí bastíoṉ ke liye mardánagí kar[h]: aur KHUDÁWAND jo bihtar jánegá, so karegá[i].

13 Pas, Yúab baṛhá, aur apne logoṉ samet Arámíoṉ par hamla kiyá, aur wo us ke áge se bhág nikle.

14 Aur baní 'Ammún bhí yih dekhke, ki Arámí bháge, Abishai ke sámhne se paspá húe, aur shahr meṉ ghuse. Aur Yúab baní 'Ammún ke ta'áqub se phirke, Yarúsalam meṉ dákhil húá.

1036 ke qaríb.

15 ¶ Aur jab Arámíoṉ ne dekhá, ki Ham ne baní Isráel se shikast paí, to we jam'a húe.

16 Aur Hadar'azar ne elchí bheje, aur Arámíoṉ ko, jo ‖ daryá pár the, le áyá, aur we Hilám meṉ áe; aur ‖ Sobak, jo Hadar'azar kí fauj ká sardár thá, un ká peshrau húá.

17 Aur Dáúd ne yih sunke sáre Isráelíoṉ ko faráham kiyá, aur Yardan ke pár utrá, aur Hilám tak áyá; aur Arámíoṉ ne Dáúd ke muqábil pare bándhe, aur us ke sáth laṛe.

18 Aur ákhir ko baní Isráel ke sámhne se Arámíoṉ ke páṉw uṭhe gae; aur Dáúd ne sát sau gáṛíáṉ aur chálís hazár sawár[k] kaṭá kíe, aur un kí fauj ke sardár Sobak ko már liyá, jo wahíṉ mar gayá.

19 Aur jab un bádsháhoṉ ne, jo Hadar'azar ke kumakí the, dekhá, ki we baní Isráel se maglúb húe, to unhoṉ ne Isráelíoṉ se sulh kí, aur un kí khidmat kí[l]. Garaz, Arámí ḍare, aur baní 'Ammún kí kumak ká phir iráda na kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1036 ke qaríb.

[e] 2 Sam. 23. 8.
[f] 6 áyat.
[g] 1st. 31. 6.
[h] 1 Sam. 4. 9. 1 Qur. 16. 13.
[i] 1 Sam. 3. 18.
‖ Ya'ne *Furát.*
‖ Yá, *Sofak.* 1 Taw 19 16.
[k] 1 Taw. 19. 18 meṉ, *piyáde.*
[l] 2 Sam. 8. 6.

XI BÁB.

1 Jis waqt Yúab Rabbah ká muhásara kartá thá, us waqt Dáúd ne Bintsab'a se ziná kí. 6 Ziná ke anjám par parda ḍálne ke wáste Dáúd Úriyáh ko apne pás bulátá. par us ne apne ghar jáne se, balki mastí kí hálat meṉ bhí, inkár kiyá 14 Yúab ke pás wuh ek khatt lejátá, is mazmún ká, ki Úriyáh ko marwáḍálo. 18 Yúab us kí maut kí khabar Dáúd ke pás bhejdetá. 26 Dáúd Bintsab'a ko apní jorú kartá.

1035 ke qaríb.

AUR jab wuh sál tamám húá, aur we din phire, jin meṉ bádsháh laṛáí par chaṛhte haiṉ, to Dáúd ne apne khádimoṉ aur sáre baní Isráel ko Yúab ke sáth karke bhejá[a]; aur unhoṉ ne baní 'Ammún ko qatl kiyá, aur Rabbah meṉ utre: par Dáúd Yarúsalam hí meṉ rahá.

2 ¶ Aur ek din shám ko aisá húá, ki Dáúd apne farsh par se uṭhá, aur apne qasr ke bám[b] par ṭahalne lagá; aur wahán se us ne ek 'aurat ko dekhá[c], jo nahá rahí thí: aur wuh 'aurat niháyat khúbsúrat thí.

3 Tab Dáúd ne us 'aurat ká hál daryáft karne ko ádmí bheje; unhoṉ ne kahá, Kyá wuh ‖ Ilí'ám kí beṭí ‖ Bintsab'a, Hittí Úriyáh[d] kí jorú nahíṉ?

4 Aur Dáúd ne log bheje, táki us 'aurat ko Dáúd pás láeṉ; chunánchi wuh us pás áí; so wuh us se hambistar húá[e]: aur wuh apní nápákí se apne ko táhir karke[f] apne ghar ko chalí gaí.

5 Aur us 'aurat ko peṭ rah gayá; so us ne Dáúd pás khabar bhejí, ki Mujhe peṭ rah gayá.

6 ¶ Aur Dáúd ne Yúab ko kahlá bhejá, ki Hittí Úriyáh ko mujh pás bhej de; so Yúab ne Úriyáh ko Dáúd pás bhej diyá.

7 Aur jab Úriyáh áyá, to Dáúd ne púchhá, ki Yúab kaisá hai? aur lashkar ká kyá hál hai? aur jang ká anjám kyá húá?

8 Phir Dáúd ne Úriyáh ko kahá, ki Apne ghar já, aur apne páoṉ dho[g]. Aur Úriyáh jo bádsháh ke qasr se niklá, to bádsháh ne kahá, ki us ke liye khwán bhejá jáe.

9 Par Úriyáh bádsháh ke ghar

[a] 1 Taw. 20. 1.
[b] Ist. 22. 8.
[c] Paid. 34. 2. Aiy. 31. 1. Mat. 5. 28.
‖ Yá, *Ammíel*
‖ Yá, *Bintsú'a,* 1 Taw. 3. 5.
[d] 2 Sam. 23. 39.
[e] Zab. 51 ká sarnáma. Ya'q. 1. 14.
[f] Ahb. 15. 19 28. aur 18. 19.
[g] Paid. 18. 4. aur 19. 2.

Peshtar MASÍH se, 1035 ke qaríb.

se nikalke ástáne par apne ḳhudáwand ke ḳhádimon ke sáth so rahá, aur apne ghar na gayá.

10 Aur ḳhabardáron ne Dáúd se kahá, ki U'riyáh apne ghar na gayá. So Dáúd ne U'riyáh ko kahá, Kyá tú safar se nahín áyá, pas tú apne ghar kyún nahín gayá?

11 Tab U'riyáh ne kahá, ki Sandúq[h], aur baní Isráel, aur baní Yahúdáh ḳhaimon men rahte hain; aur merá ḳhudáwand[i] Yúab, aur mere ḳhudáwand ke ḳhádim khule maidán men paṛe húe hain; pas, main kyúnkar apne ghar men jáún, aur kháún, aur píún, aur apní jorú ke sáth so rahún? terí hayát, aur terí ján kí sonh, ki main yih kabhí na karúngá.

12 Phir Dáúd ne U'riyáh ko kahá, ki Áj ke din bhí yahán rah já, aur kal main tujhe rawána karúngá. So U'riyáh us din bhí subh tak Yarúsalam men rah gayá.

13 Tab Dáúd ne use buláke apne sámhne khiláyá aur piláyá, aur use mast kiyá[k]; aur shám ko wuh báhar jáke apne ḳhudáwand ke ḳhádimon ke sáth apne bistar par so rahá[l], aur apne ghar men na gayá.

14 ¶ Aur subh ko Dáúd ne Yúab ke liye ḳhatt likhke[m] U'riyáh ke háth men diyá, aur use rawána kiyá.

15 Aur us ne ḳhatt men yih likhá, ki U'riyáh ko jang kí garmí ke waqt agáṛí kíjiyo, aur us ke pás se phir áiyo, táki wuh márá jáe, aur maqtúl ho[n].

16 Aur aisá húá, ki Yúab, jo us shahr ke girdágird utrá, to us ne U'riyáh ko aise maqám par, jahán us ne jáná, ki jangí log wahán hain, chhoṛá.

17 Aur us shahr ke log nikle, aur Yúab se laṛe, aur wahán Dáúd ke ḳhádimon men se thoṛe se kám áe, aur Hittí U'riyáh bhí márá gayá.

18 ¶ Tab Yúab ne ádmí bhejá, aur jang ká sab ahwál Dáúd se kahá.

19 Aur qásid ko hukm kiyá, ki Jab tú bádsháh se jang ká sárá ahwál 'arz kar chuke,

20 To agar aisá ho, ki bádsháh ká gussa bhaṛke, aur wuh tujhe kahe, ki Jab tum jang par chaṛhe, to shahr se kyún aise muttasil húe; kyá tum na jánte the, ki we díwár par se márenge?

21 Yarubbusat[o] ke beṭe Abimalik[p] ko kis ne márá? ek 'aurat ne chakkí ká páṭ díwár par se us par nahín de márá, ki wuh Taibiz men mar gayá? so tum kyún shahr kí díwár ke tale gae the? tab kahiyo, ki Terá ḳhádim Hittí U'riyáh bhí márá gayá.

22 ¶ Chunánchi qásid rawána húá, aur áyá, aur jo kuchh ki Yúab ne kahlá bhejá thá, so Dáúd se kahá.

23 So qásid ne Dáúd se kahá, ki Dushmanon ne ham par baṛá galba kiyá, aur we maidán men ham par nikle, so ham unhen ragedte húe us shahr ke darwáze tak chale gae.

24 Tab tírandázon ne díwár par se tere ḳhádimon ko hadaf kiyá; bádsháh ke kitte hí ḳhádim kám áe, aur terá ḳhádim Hittí U'riyáh bhí márá gayá.

25 So Dáúd ne qásid ko kahá, ki Yúab ko jáke kah, ki ‖Us bát se tú dilgír mat ho; is liye ki talwár jaisá ise káṭtí hai, use bhí káṭtí hai; tú shahr ke muqábil baṛí jang kar, aur use ḍhá de: aur tú use dam-dilásá de.

26 ¶ Aur U'riyáh kí jorú apne shauhar U'riyáh ká marná sunke sog men baiṭhí.

27 Aur jab sog ke din guzar gae, to Dáúd ne use apne ghar men bulwá liyá, aur use apní jorú kiyá[q]; so wuh us ke liye beṭá janí. Par wuh kám jo Dáúd ne kiyá, KHUDÁWAND kí nazar men burá húá.

XII BÁB.

1 Nátan bheṛ kí paṭhiyá kí ek tamsíl látá jis se Dáúd gusse hokar áp hí ne apní 'adálat kí 7 Nátan se tumhíh pukar, Dáúd apne gunáh ká iqrár kartá aur mu'áf hotá. 15 Jab tak larká jítá rahá Dáúd zárí o minnat kar rahá. 24 Sulaimán paidá hotá aur Yadidiyáh nám us ko rakhá gayá. 26 Dáúd Rabbah ko letá, aur us ke báshindon ko 'azáb detá.

AUR KHUDÁWAND ne Nátan ko Dáúd pás bhejá. Us ne us pás áke[a] kahá[b]: Shahr men do shaḳhs the; ek to daulatmand, aur dúsrá kangál.

2 Us máldár pás bahut beshumár galle aur rúpiye the.

3 Par us kangál pás bheṛ kí ek paṭhiyá ke siwá kuchh na thá,

Peshtar MASÍH se, 1034 ke qaríb.

[h] 2 Sam. 7. 2, 6.
[i] 2 Sam. 20. 6.
[k] Paid. 19. 33, 35.
[l] 9 áyat.
[m] Dekho 1 Sal. 21. 8, 9.
[n] 2 Sam. 12. 9.
[o] Qáz. 6. 32, Yarubba'al.
[p] Qáz. 9. 53.
‖ 'Ibrání men, Yih bát terí nazar men burí na ṭhahre.
[q] 2 Sam. 12. 9.
[a] Zab. 51 ká sarnáma.
[b] Dekho 2 Sam. 14. 5, wag. 1 Sal. 20. 36,—41. Yas. 5. 3.

Peshtar MASÍH se, 1034 ke qaríb.

jise us ne mol liyá thá, aur pálá thá, aur wuh us ke aur us ke laṛkon ke pás paṛí húí thí, aur us kí roṭí se khátí, aur us ke piyále se pítí thí, aur us kí god men sotí thí, aur us kí beṭí kí jagah thí.

4 Aur aisá ittifáq húá, ki ek musáfir us daulatmand pás áyá, so us daulatmand ne apne gáe bail aur bheṛ bakrí ko bachá rakhá, aur us musáfir ke liye, jo us pás áyá thá, nahín pakáyá; balki us kangál kí bheṛ le lí, aur us shakhs ke liye, jo us pás áyá thá, paka dálí.

5 Tab Dáúd ká gussa us daulatmand par ba shiddat bhaṛká; aur us ne Nátan ko kahá, ki KHUDÁWAND i haiy kí qasam, ki wuh shakhs, jis ne yih kám kiyá, || wájib ul qatl hai;

6 So wuh shakhs chauguní[c] paṭhiyá use pher de; kyúnki us ne aisá kám kiyá, aur kuchh rahm na kiyá.

7 ¶ Tab Nátan ne Dáúd ko kahá, ki Wuh shakhs tú hí hai. KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne yún farmáyá hai, ki Main ne tujhe masíh kiyá[d], táki tú Isráelíon par saltanat kare; aur main ne tujhe Sáúl ke háth se chhuṛáyá:

8 Aur main ne tere áqá ká ghar tujhe diyá, aur tere áqá kí jorúon ko terí god men diyá, aur Isráel aur Yahúdáh ká gharáná tujh ko diyá; aur agar yih sab kuchh thoṛá thá, to main tujh ko fulání fulání chíz bhí detá.

9 So tú ne kyún[e] KHUDÁWAND ke hukm kí tahqír karke[f] us ke áge badí kí? ki tú ne Hittí Úriyáh ko teg se qatl karwáyá, aur us kí jorú ko leke apní jorú kiyá[g], aur us ko baní 'Ammún kí talwár se marwá dálá?

10 So ab tere ghar men hamesha talwár[h] chalá karegí; ki tú ne mujhe haqír kiyá, aur Hittí Úriyáh kí jorú ko leke apní jorú kiyá.

11 Aur KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Dekh, main ek bad ko tere hí ghar se tujh par uṭháúngá, aur main terí jorúon ko leke terí ánkhon ke sámhne tere hamsáe ko dúngá[i], aur wuh us áftáb ke sámhne terí jorúon ke sáth hambistar hogá.

12 Kyúnki tú ne to chhipe húe kiyá: par main sáre baní Isráel ke sámhne, aur áftáb ke sámhne yih karúngá[k].

13 Tab Dáúd ne Nátan ko kahá[l], ki Main KHUDÁWAND ká gunáhgár hún[m]. Aur Nátan ne Dáúd ko kahá, ki KHUDÁWAND ne bhí terá gunáh bakhshá[n], ki tú na maregá.

14 Lekin is kám ke sabab se, jo tú ne kiyá, ki KHUDÁWAND ke dushmanon ke kufr ká bá'is húá[o], yih laṛká bhí, jo tere liye paidá hogá, mar jáegá. Aur Nátan ghar ko gayá.

15 ¶ Aur KHUDÁWAND ne us laṛke ko, jo Úriyáh kí jorú se paidá húá, márá, ki wuh bímár paṛá.

16 So Dáúd ne us laṛke ke liye Khudá se 'arz kí, aur roza rakhá, aur ghar men jákar sárí rát zamín par paṛá rahá[p].

17 Aur us ke ghar ke buzurg uṭhke us pás áe, ki use khák par se uṭháwen, par wuh rází na húá, aur un ke sáth kháná na kháyá.

18 Aur sátwen din wuh laṛká mar gayá; aur Dáúd ke mulázim máre ḍar ke kah na sake, ki Laṛká mar gayá; kyúnki unhon ne kahá, ki Jab wuh laṛká hanoz zinda thá, to ham ne use kahá, aur us ne hamárí bát na mání; aur ab, agar ham use kahen, ki Laṛká mar gayá, to wuh apní ján se kyá sulúk karegá?

19 Par jab Dáúd ne dekhá, ki us ke khádim kánáphúsí kar rahe hain, to Dáúd samajh gayá, ki laṛká mar gayá; tab Dáúd ne khádimon ko kahá, Kyá laṛká mar gayá? We bole, Mar gayá.

20 Tab Dáúd khák par se uṭhá, aur naháyá, aur 'itr malá[q], aur poshák badlí, aur KHUDÁWAND ke ghar men áyá, aur sijda kiyá[r]. Phir apne ghar men gayá, aur kháná mángá; aur we us ke áge roṭí láe, so us ne khái.

21 Tab us ke khádimon ne us ko kahá, Yih kaisá kám hai? jo tú ne roza rakhá, aur us laṛke ke liye, jab wuh jítá thá, tú royá; aur jab wuh laṛká mar gayá, to uṭhke tú ne roṭí khái.

22 Us ne kahá, ki Jab tak wuh laṛká zinda thá, to main ne roza rakhá, aur main rotá rahá; ki

|| Yá, maut ká fa-rzand hai, 1 Sam. 26. 16.
[c] Khur. 22. 1. Lúq. 19. 8.
[d] 1 Sam. 16. 13.
[e] Dekho 1 Sam. 15. 19.
[f] Gin. 15. 31.
[g] 2 Sam. 11. 15, 16, 17, 27.
[h] Dekho 'Amus 7. 9.
[i] Ist. 28. 30. 2 Sam. 16. 22.
[k] 2 Sam. 16. 22.
[l] Dekho 1 Sam. 15. 24.
[m] 2 Sam. 24. 10. Aiy. 7. 20. Zab. 32. 5. aur 51. 4.
[n] Ams. 28. 13. 2 Sam. 24. 10. Aiy. 7. 21. Zab. 32. 1. Mík. 7. 18. Zak 3. 4.
[o] Yas. 52. 5. Hiz. 36. 20, 23. Rúm. 2. 24.
[p] 2 Sam. 13. 31.
[q] Rút 3. 3.
[r] Aiy. 1. 20.

Peshtar Masíh se, 1034 ke qaríb.

main ne kahá, Kaun jántá hai, ki KHUDÁWAND mujh par rahm karegá[s], aur laṛká jíegá?

23 Par ab to wuh mar gayá, pas, main kis liye roza rakhún? kyá main use phir jilá saktá hún? main us pás jánewálá hún, par wuh mujh pás ánewálá nahín[t].

24 ¶ Aur Dáúd ne apní jorú Bintsab'a ko dilásá diyá, áur us ke sáth khalwat kí, aur us se hambistar húá: so wuh ek beṭá jani[u], aur us ne us ká nám Sulaimán rakhá[x]; aur wuh Khudá ká piyárá húá.

25 Aur us ne Nátan nabí kí ma'rifat se kahlá bhejke us ká nám ‖ Yadídiyáh rakhá, KHUDÁWAND kí muhabbat ke sabab se.

26 ¶ Aur Yúab baní 'Ammún ke Rabbah[y] se laṛá[z], aur us ne wuh takhtgáh shahr le liyá.

27 Phir Yúab ne qásidon kí ma'rifat Dáúd ko kahlá bhejá, ki Main Rabbah se laṛá, aur main ne pánion ke shahr ko le liyá.

28 Ab tú báqí logon ko jam'a kar, aur us shahr par khaimazan ho, aur use le le; tá na howe, ki main us shahr ko le lún, aur merá nám shahr par ho.

29 Tab Dáúd ne sárá lashkar jam'a kiyá, aur Rabbah par chaṛhá, aur laṛá, aur use le liyá.

30 Aur us ne wahán ke bádsháh ká táj us bádsháh ke sir par se, un motíon samet jo us men jaṛe the, le liyá[a]: aur us ká soná wazn men ek qintár thá; so wuh Dáúd ke sir par rakhá gayá; aur us ne us shahr se lúṭ ká bahut sá mál nikálá.

31 Aur us ne un logon ko, jo shahr men the, báhar nikálke áron aur lohe ke halon aur kulháṛon ke níche kiyá, aur unhen ínṭon ke jalte pazáwe men ḍál diyá; aur us ne baní 'Ammún ke sáre shahron se yih kuchh kiyá. Aur ba'd us ke Dáúd lashkar samet Yarúsalam ko phirá.

[s] Dekho Yas. 38. 1, 5. Yún. 3. 9.
[t] Aiy. 7. 8, 9, 10.
1033.
[u] Mat. 1. 6.
[x] 1 Taw. 22. 9.
‖ Ya'ne, Khudáwand ká mahbúb.
[y] Ist. 3. 11.
[z] 1 Taw. 20. 1.
[a] 1 Taw. 20. 2.

XIII BÁB.

1 *Amnún Tamar par 'áshiq hokar, Yúnadab kí saláh se apne tain bímár banátá aur us ko ruswá kartá.* 15 *Us se nafrat rakhtá aur kamál be-'adabí se use nikál detá.* 19 *Abisalúm us kí khabar letá, par Amnún kí bábat apná iráda chhipátá.* 23 *Us ke yahán jab bheṛon ká bál katarná paṛá, aur sab sháhzáde ikaṭṭhe áye the, us ne Amnún ko marwáḍálá.* 30 *Dáúd yih sunke, ki sab sháhzáde qatl húe, hairán hotá, par Yúnadab se tasallí pátá.* 37 *Abisalúm Jasúr men Talmí pás bhágjátá.*

Peshtar Masíh se, 1032 ke qaríb.

AUR aisá húá, ki Dáúd ke beṭe Abisalúm[a] kí ek khúbsúrat bahin[b] thí, jis ká nám Tamar[b] thá; us par Dáúd ká beṭá Amnún 'áshiq húá.

2 Aur Amnún aisá be-chain húá, ki apní bahin Tamar ke liye bímár paṛá; kyúnki wuh kunwárí thí, so Amnún ká qábú na paṛtá thá, ki us se kuchh kare.

3 Aur Dáúd ke bháí Sima'ah ká beṭá[c] Yúnadab Amnún ká dost thá; aur yih Yúnadab baṛá 'áqil thá.

4 So us ne use kahá, ki Tú bádsháh ká beṭá hoke kyún din ba din dublá hotá játá hai? kyá tú mujhe khabar karegá? Tab Amnún ne use kahá, ki Main apne bháí Abisalúm kí bahin Tamar par 'áshiq hún.

5 So Yúnadab ne use kahá, Tú bistar par paṛá rah, aur apne tain bímár baná; aur jab terá báp tujhe dekhne áwe, to tú use kah, Merí bahin Tamar ko parwánagí díjiye, ki áwe, aur mujhe kuchh khiláwe, aur mere sámhne khána pakáwe, táki main dekhún, aur us ke háth se kháún.

6 ¶ Tab Amnún paṛá rahá, aur apne tain bímár banáyá; aur jab bádsháh us ke dekhne ko áyá, to Amnún ne bádsháh se kahá, Merí bahin Tamar ko hukm kíjiye, ki áwe, aur mere sámhne ek do phulke[d] pakáwe, táki main us ke háth se kháún.

7 So Dáúd ne Tamar ke ghar kahlá bhejá, ki Tú abhí apne bháí Amnún ke ghar já, aur us ke liye khána paká.

8 So Tamar apne bháí Amnún ke ghar gaí; aur wuh bistar par paṛá húá thá. Aur us ne áṭá liyá, aur gúndhá, aur us ke sámhne phulke banáe aur pakáe.

9 Aur unhen leke ek qáb men rakhá, aur us ke sámhne láí; par us ne na kháe, aur kahá, ki Sab mard mere pás se báhar nikal jáwen[e]. So har ek us pás se uṭh gayá.

10 Tab Amnún ne Tamar ko kahá, ki Khána koṭhrí ke andar lá, ki main tere háth se kháúngá. So Tamar ne wuh phulke, jo us

[a] 2 Sam. 3. 2, 3.
[b] 1 Taw. 3. 9.
[c] Dekho 1 Sam. 16. 9.
[d] Paid. 18. 6.
[e] Paid. 45. 1.

Peshtar MASÍH se, 1032 ke qaríb.

ne pakáe the, líe, aur koṭhrí meṉ apne bhái Amnún ke pás láí.

11 Aur jab wuh kháná us ke sámhne láí, ki use khiláwe, to us ne use pakṛá, aur kahá, Á, ai búá, mujh se hambistar ho[f].

12 Wuh bolí, Nahíṉ, bhaiyá, mujhe ruswá na kar; ki Isráelíoṉ meṉ yih bát achchhí nahíṉ[g]; so tú yih jahálat ká kám[h] na kar.

13 Aur maiṉ kyá karúṉgí, ki merí ruswáí daf'a ho? aur tú Isráelíoṉ meṉ ek ahmaq banegá. Aur ab bádsháh se kahiye, so wuh mujhe tujh se man'a na karegá[i].

14 Lekin us ne us kí bát na mání, ki wuh us se bahut zoráwar thá; so us se zabardastí kí, aur us se hambistar húá[k].

15 ¶ Aur Amnún ne us se baṛí dushmaní paidá kí, aisá ki jaisá wuh us par 'áshiq thá, us se ziyáda us ká dushman húá. Aur phir Amnún ne use kahá, Uṭh, chalí já.

16 So us 'aurat ne use kahá, ki Yih badí, ki tú mujh ko nikál detá, us kám se, jo tú ne mujh se kiyá, ziyáda bad hai. Par us ne us kí bát na suní.

17 Tab Amnún ne apne ek chákar ko buláyá, aur use kahá, ki Ise mere ghar se báhar nikálke jald darwáze meṉ qufl lagá de.

18 So wuh rangín[l] joṛá pahine húe gaí, ki bádsháhoṉ kí kuṉwárí beṭíáṉ aisí hí poshák pahintí thíṉ. Ǥaraz, us ke ḳhádim ne use báhar kar diyá, aur us ke játe hí qufl lagá diyá.

19 ¶ Aur Tamar ne sir par ḳhák ḍálí[m], aur gaí; aur wuh rangín poshák jo pahine thí, pháṛí, aur sir par háth dharke[n] rotí chalí.

20 Aur us ke bhái Abisalúm ne use dekhke kahá, Kyá terá bhái ‖Amnún tere sáth húá? par, ai bahin, ab chupkí ho rah, ki wuh terá bhái hai, aur us bát par apná dil na rakh. Tab Tamar apne bhái Abisalúm ke ghar meṉ ǥamgín baiṭhí.

21 ¶ Aur jab Dáúd bádsháh ne yih sab báteṉ suníṉ, to bahut bezár húá.

22 Aur Abisalúm ne apne bhái Amnún ko kuchh bhalá burá na kahá[o], ki Abisalúm Amnún ká dushman thá[p]; kyúṉki us ne us kí bahin ko ruswá kiyá thá.

23 ¶ Aur aisá húá, ki do sál ke ba'd bál katarnewále Abisalúm kí bheṛoṉ ke bál Ba'al-Hasúr meṉ, jo Ifráím kí hudúd meṉ hai, katarte the[q]; tab Abisalúm ne bádsháh ke sab beṭoṉ ko buláyá.

24 So Abisalúm bádsháh pás áyá, aur kahá, ki Tere ḳhádim kí bheṛoṉ ke bál katarne játe haiṉ; so bádsháh, tashríf le chaliye, aur áp ke ḳhádim bhí áp ke gulám ke sáth chaleṉ.

25 Tab bádsháh ne Abisalúm ko kahá, Nahíṉ, beṭá; ham sab ke sab ko na le jáiye, tá na ho ki tujh par bár howeṉ; aur us ne use tang kiyá, lekin us ne na cháhá, ki jáwe, par us ke haqq meṉ du'á kí.

26 Tab Abisalúm ne kahá, Agar áp nahíṉ chalte, to mere bhái Amnún ko mere sáth kar díjiye. Tab bádsháh ne farmáyá, ki Wuh kis wáste tere sáth jáe?

27 Tab Abisalúm ne use tang kiyá, so us ne Amnún ko aur sáre sháhzádoṉ ko us ke sáth bhejá.

28 ¶ Aur Abisalúm ne apne ḳhádimoṉ ko kah rakhá thá, ki Ḳhabardár raho, jab Amnún mai píke ḳhushdil[r] howe, aur maiṉ tumheṉ kahúṉ, ki Amnún ko már lo, to tum use már díjiyo; kuchh ḳhauf na kíjiyo: kyá maiṉ tumheṉ hukm nahíṉ kartá? so diláwarí aur † bahádurí kíjiyo.

29 Chunánchi Abisalúm ne jaisá unheṉ farmáyá thá, waisá hí kiyá. Aur us waqt sáre sháhzáde aur sab log chal nikle, aur apne apne ḳhachchar par sawár húe, aur bháge.

30 ¶ Aur aisá húá, ki hanoz we ráh hí meṉ the, jo Dáúd ko ḳhabar pahunchí, ki Abisalúm ne sáre sháhzádoṉ ko qatl kiyá, aur un meṉ se ek bhí báqí na rahá.

31 So bádsháh uṭhá, aur apne kapṛe pháṛe[s], aur ḳhák par loṭá[t], aur us ke sáre ḳhádim bhí kapṛe pháṛke us ke huzúr khaṛe húe.

32 Tab Dáúd ke bhái Sima'ah ká beṭá Yúnadab[u] bolá, ki Mere ḳhudáwand, yih gumán mat kar, ki unhoṉ ne un sáre jawánoṉ ko, jo bádsháh ke beṭe the, már liyá; balki Amnún hí akelá márá gayá, is liye ki Abisalúm ne, jis din se ki Amnún ne us kí bahin Tamar

Peshtar MASÍH se, 1030.

f Paid. 39. 12.
g Ahb. 18. 9, 11. aur 20. 17.
h Qáz. 19. 23. aur 20. 6.
i Dekho Ahb. 18. 9, 11
k Ist. 22. 25. Dekho 2 Sam. 12. 11.
l Paid. 37. 3. Qáz. 5. 30. Zab. 45. 11.
m Yash. 7. 6. 2 Sam. 1. 2. Aiy. 2. 12.
n Yar. 2. 37.
‖ 'Ibrání meṉ, *Amínún.*
o Paid. 24. 50. aur 31. 24.
p Ahb. 19. 17, 18.
q Dekho Paid. 38. 12, 13. 1 Sam. 25. 4, 36.
r Qáz. 19. 6, 9, 22. Rút 3. 7. 1 Sam. 25. 36. Ast. 1. 10 Zab. 104. 15.
† 'Ibrání meṉ, *baní shujá'at ho.*
s 2 Sam. 1. 11.
t 2 Sam. 12. 16.
u 3 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1030.

ko ruswá kiyá, yih bát ṭhán rakhí thí.

33 So mere ḳhudáwand bádsháh, aisá ḳhiyál dil men na láiye, ki sáre sháhzáde máre gae; wahán to akelá Amnún hí qatl húá.

34 Aur Abisalúm bhágá[z]. Aur us jawán ne, jo nigáhbán thá, ánkh uṭháí aur dekhá, ki nágáh bahut se log ráh men pahár kí samt se áte the.

35 Tab Yúnadab ne bádsháh se kahá, ki Dekh, sháhzáde áe, aur jaisá tere gulám ne 'arz kiyá thá, waisá hí húá.

36 Aur aisá húá, ki jab wuh bát kah chuká, to sháhzáde á pahunche, aur chillá chilláke roe: aur bádsháh bhí apne ḳhádimon samet zár zár royá.

37 ¶ Par Abisalúm bhágke Jasúr ke bádsháh ‖'Ammihúd ke beṭe Talmí[y] pás gayá. Aur Dáúd har roz apne beṭe par rotá thá.

38 Aur Abisalúm bhágke Jasúr men[z] pahunchá, aur tín baras tak wahán rahá.

39 Aur Dáúd bádsháh Abisalúm par ḳhurúj karne se báz rahá; kyúnki us ká dil Amnún kí maut se tasallípazír húá[a].

[z] 38 áyat.

1030.

‖ Yá, Ammíhúr.

[y] 2 Sam. 3. 3.

[z] 2 Sam. 14. 23, 32. aur 15. 8.

[a] Paid. 38. 12.

XIV BÁB.

1 *Yúab, Taqú'a kí ek dánishmand 'aurat ke wasíle se Dáúd ko is par rází karáke ki Abisalúm laut áwe, use Yarúsalam men phir látá. 25 Abisalúm ke husn o bál o aulád ká zikr. 28 Ba'd do baras ke bádsháh Abisalúm ko Yúab ke wasíle apne huzúr men bulwátá.*

1027.

AUR Zarúyáh ke beṭe Yúab ko jab daryáft húá, ki bádsháh ká dil Abisalúm se ḳhúb sáf nahín húá,

2 To Yúab ne ádmí bhejke Taqú'a[a] men se ek siyání 'aurat bulwáí, aur use kahá, ki Apne taín mátamzada banáiye, aur mátam ke kapre[b] pahiniye, aur 'itr na maliye, aur apne taín us 'aurat kí mánind kar dikháiye, jo muddat se kisí ke marne se gamí ho,

3 Aur us shakl se bádsháh pás jáiye, aur us se is taur par bát kahíye. So Yúab ne use yih báten bayán karke sikhláín[c].

4 ¶ Tab wuh Taqú'a kí 'aurat bádsháh pás áí, aur zamín par aundhe munh hoke girí[d], aur sijda kiyá, aur bolí, Ai bádsháh, naját de[e].

[a] 2 Taw. 11. 6.

[b] Dekho Rút 3. 3.

[c] 19 áyat. Ḳhur. 4. 15

[d] 1 Sam. 20. 41. 2 Sam. 1. 2.

[e] Dekh. 2 Sal. 6. 26. 28.

5 Tab bádsháh ne use farmáyá, Tujhe kyá húá? Wuh bolí[f], Main ek bewá 'aurat hún, aur merá shauhar mar gayá hai.

6 So terí laundí ke do beṭe the; we donon maidán men jhagre, aur wahán aisá koí na thá, jo unhen chhurátá; so ek ne dúsre ko márá, aur qatl kiyá.

7 Aur ab dekh, ki sárá kunbá terí laundí ko satátá hai[g]; aur we kahte hain, ki Us ko, jis ne apne bháí ko qatl kiyá, hamáre hawále kar, táki ham us ke bháí ke qisás men use qatl karen, aur hamwáris ko báqí na rakhen; aur cháhte hain, ki us merí chingárí ko jo báqí rahí hai, bujháwen, aur mere shauhar ke nám aur nasl ko zamín par báqí na rakhen.

8 So bádsháh ne us 'aurat ko kahá, Tú apne ghar já, aur main terí bábat hukm karúngá.

9 Aur us Taqú'a kí 'aurat ne bádsháh ko kahá, Mere ḳhudáwand bádsháh, sárí badí mujh par aur mere báp ke gharáne par howe[h], aur bádsháh aur us ká taḳht begunáh rahe[i].

10 Tab bádsháh ne farmáyá, Jo koí tujhe kuchh kahe, use mujh pás lá, ki wuh phir tujh ko chhú na sakegá.

11 Us waqt us 'aurat ne kahá, Main 'arz kartí hún, ki bádsháh ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ko yád karke farmáwe, ki Main intiqám lenewálon ko qisás karne se[k] báz rakhúngá, tá na howe ki we mere beṭe ko qatl karen. Tab wuh bolá, ḲHUDÁWAND i haiy kí qasam[l], ki tere beṭe ká ek bál bhí na giregá.

12 Tab us 'aurat ne kahá, Apní laundí ko parwánagí díjiye, ki apne ḳhudáwand bádsháh se ek bát aur kahe.

13 Wuh bolá, Kah. Tab us 'aurat ne kahá, ki Tú ne kis liye Ḳhudá ke logon[m] kí muḳhálafat par aisí fikr kí hai? ki bádsháh yih kahtá húá, asámí kí mánind hai; kyúnki bádsháh áp apne ḳhárij[n] ko na phirátá hai.

14 Aur ham jo hain, marne ke liye hain[o], aur pání kí mánind, jo zamín par bahtá hai, aur jam'a nahín hotá; aur kyá Ḳhudá ádmí ke úpar nazar nahín kartá, aur wuh yih tadbír kartá hai[p], ki

Peshtar MASÍH se, 1027.

[f] Dekho 2 Sam. 12. 1.

[g] Gin. 35. 19. Ist. 19. 12.

[h] Paid. 27. 13. 1 Sam. 25. 24. Mat. 27. 25.

[i] 2 Sam. 3. 28, 29. 1 Sal. 2. 33.

[k] Gin. 35. 19.

[l] 1 Sam. 14. 45. A'am. 27. 34.

[m] Qás. 20. 2.

[n] 2 Sam. 13. 37, 38.

[o] Ayy. 34. 15. 'Ibrán. 9. 27.

[p] Gin. 35. 15, 26, 28.

Peshtar MASÍH se, 1027.

us ká radd kiyá húá us se judá na howe?

15 So ab maiṉ apne ḳhudáwand bádsháh pás yih kahne áí húṉ; kyúṉki logoṉ ne mujhe ḍaráyá: tab terí launḍí ne kahá, ki Maiṉ áp bádsháh se muláqát karúṉgí; sháyad ki bádsháh apní launḍí kí 'arz qabúl kare.

16 Aur bádsháh sunke apní launḍí ko us shaḳhs ke háth se, jo mujhe aur mere beṭe ko Ḳhudá kí dí húí us mírás se ḳhárij karke qatl kiyá cháhtá hai, chhuṛáegá.

17 Ab terí launḍí kahtí hai, ki mere ḳhudáwand bádsháh kí bát tasallí kí ho; kyúṉki merá ḳhudáwand bádsháh faisala karne meṉ Ḳhudá ke firishte ke mánind[q] hai: so KHUDÁWAND terá Ḳhudá tere sáth ho.

18 Us waqt bádsháh ne us 'aurat ko farmáyá, Maiṉ tujh se jo kuchh púchhúṉ, tú use mujh se mat chhipáná. Tab wuh 'aurat bolí, ki Mere ḳhudáwand bádsháh farmáiye.

19 So bádsháh ne kahá, Kyá in sab bátoṉ meṉ Yúab bhí terá sharík hai? Us 'aurat ne jawáb diyá, ki Terí ján kí qasam, ai mere ḳhudáwand bádsháh, koí un bátoṉ meṉ se, jo ḳhudáwand bádsháh ne farmáíṉ, dahne yá báeṉ háth 'udúl nahíṉ kar saktá: tere ḳhádim Yúab hí ne mujhe yih kahá hai, aur us hí ne ye sab bátoṉ terí launḍí ko sikhláíṉ[r].

20 Aur tere ḳhádim Yúab ne yih kuchh is liye kiyá, táki is bát kí yih taríq ho: aur, ai mere ḳhudáwand, tú Ḳhudá ke firishte kí mánind dánishmand hai[s], ki jo kuchh zamín par hotá hai, so use daryáft hai.

21 ¶ Tab bádsháh ne Yúab ko buláke farmáyá, ki Dekho, maiṉ is bát par rází húṉ; tú já, aur us jawán Abisalúm ko le á.

22 Tab Yúab zamín par aundhá hoke girá, aur sijda kiyá, aur bádsháh ko mubárakbád kahá, aur bolá, ki Áj tere ḳhádim ko yaqín húá, ki tujh ko mujh par karam kí nigáh hai, ki ai mere ḳhudáwand bádsháh, tú ne apne ḳhádim kí 'arz qabúl kí.

23 Phir Yúab uṭhá, aur Jasúr ko gayá[t], aur Abisalúm ko Yarúsalam meṉ le áyá.

24 Tab bádsháh ne farmáyá, Use kah, ki apne ghar jáwe, aur merá muṉh na dekhe[u]. So Abisalúm apne ghar gayá, aur bádsháh ke huzúr na áyá.

25 ¶ Aur sáre baní Isráel meṉ koí shaḳhs Abisalúm sá ḳhúbsúrat aur qábil ta'ríf ke na thá; kyúṉki us ke páoṉ ke talwe se leke sir ki chándí tak[x] us meṉ koí 'aib na thá.

26 Aur jab wuh apne sir ká bál múṉḍtá thá, kyúṉki har sál ke áḳhir us ká yih ma'múl thá, is liye ki us ke bál bahut ghane the, to wazn meṉ do sau sháhí misqál hote the.

27 So Abisalúm ke wahán tín beṭe paidá húe[y], aur ek beṭí, jis ká nám Tamar thá; wuh bahut ḳhúbsúrat thí.

28 ¶ Aur Abisalúm púre do baras Yarúsalam meṉ rahá, aur bádsháh ká muṉh na dekhá[z].

29 So Abisalúm ne Yúab ko bulwáyá, táki use bádsháh pás bheje; par wuh na cháhtá thá, ki us ke pás áwe; aur phir us ne do bára bulwáyá, so phir bhí us ne na cháhá ki jáwe.

30 Tab us ne apne chákaroṉ se kahá, ki Dekho, Yúab ká khet mere‖ khet se lagá hai, aur wahán us ke jau haiṉ; so jáo, aur unheṉ ág se jaláo. So Abisalúm ke chákaroṉ ne khet meṉ ág lagá dí.

31 Tab Yúab uṭhá, aur Abisalúm ke ghar áyá, aur use kahá, Tere ḳhádimoṉ ne merá khet kyúṉ jalá diyá?

32 So Abisalúm ne Yúab ko jawáb diyá, ki Maiṉ ne tujhe kahlá bhejá, ki yahán á, maiṉ tujhe bádsháh pás bhejke paigám karúṉ, ki Maiṉ Jasúr se kyúṉ yahán áyá? mere liye to wahán rahná bihtar thá: so ab tú mujhe bádsháh ke huzúr le chal, aur agar use merá gunáh yád hai, to mujhe már ḍále.

33 Tab Yúab ne bádsháh pás jáke yih kahá. Aur us ne Abisalúm ko bulwáyá: so wuh bádsháh ke huzúr áyá, aur bádsháh ke áge aundhá hoke girá; aur bádsháh ne Abisalúm kí machchhíáṉ líṉ[a].

Peshtar MASÍH se, 1027. — 1025.

[q] 20 áyat. 2 Sam. 19. 27.
[r] 3 áyat.
[s] 17 áyat. 2 Sam. 19. 27.
[t] 2 Sam. 13. 37.
[u] Paid. 43. 3. 2 Sam. 3. 13.
[x] Yas. 1. 6.
[y] Dekho 2 Sam. 18. 18.
[z] 24 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, makán.
[a] Paid. 33. 4. aur 45. 15. Lúq. 15. 20.

XV BAB.

1 Abisalúm milansárí o chikní chuprí báton se Israélion ke dil churátá. 7 Ek nazr ke adá karne ke baháne se Habrún ko játá. 10 Wahán bahuton ke sáth ek bandish bándhtá. 13 Is kí khabar páke Dáúd Yarúsalam se bhágjátá. 19 Ittai us ke chhorne se inkár kartá. 24 Sadúq o Abiyátar sandúq lie pher bheje játe. 30 Dáúd o us ke khawáss Koh i Zaitún par rote húe charhte. 31 Akhituffal kí maslahat par bad du'á detá. 32 Húsí kháss kám par pher bhejá játá.

BA'D us ke aisá húá[a], ki Abisalúm ne apne liye gáríán aur ghore taiyár kíe, aur pachás ádmí muqarrar kíe, ki us ke áge dauren[b].

2 Aur Abisalúm subh ko uṭhke pháṭak par sar i ráh khaṛá rahtá thá: aur jab koí dádkhwáh insáf ke liye bádsháh pás átá thá, to Abisalúm use buláke púchhtá thá, ki Tú kis shahr ká hai? Chunánchi ek ne jawáb diyá, ki Terá khádim baní Isráel se ek firqe men ká hai.

3 Aur Abisalúm ne us ko kahá, ki Terí báten achchhí aur sachchí hain; lekin|| koí bádsháh ká náib nahín, jo terí sune.

4 Aur Abisalúm ne kahá, ki Kásh main zamín par qází hotá[c], to jo koí dádkhwáh mujh pás átá, to main us ká insáf kartá.

5 Aur jab koí Abisalúm ke nazdík átá thá, ki use salám kare, to wuh háth dauṛáke use pakaṛ letá thá, aur us kí machhchhí letá thá.

6 So Abisalúm ne sáre baní Isráel se, jo bádsháh pás dádkhwáh áte the, usí tarah kiyá; aur Abisalúm ne Isráel ke logon ká dil churáyá[d].

7 ¶ Aur ba'd chálís baras[e] ke aisá húá, ki Abisalúm ne bádsháh ko kahá, Mujhe parwánagí ho, ki main jáún, aur apní nazr ko, jo main ne KHUDAWAND ke liye kí hai, Habrún men jáke adá karún.

8 Ki tere gulám ne, jab ki Arámí Jasúr men thá[f], yih nazr mání thí[g], ki agar KHUDAWAND mujhe phir Yarúsalam men bulá lewe, to main KHUDAWAND kí 'ibádat karún[h].

9 Tab bádsháh ne use farmáyá, ki Salámat já.

10 ¶ So wuh uṭhá, aur Habrún ko rawána húá. Aur Abisalúm ne baní Isráel ke sáre firqon men jásús bhejke manádí kí, Jis waqt tum narsinge kí áwáz suno, to bol uṭho, ki Abisalúm Habrún men bádsháh húá.

11 Aur Abisalúm ke sáth Yarúsalam se do sau ádmí buláe húe[i] chale: we apní rástí se[k] játe the, aur we kisí bát kí khabar na rakhte the.

12 Aur Abisalúm ne Jilúní Akhituffal ko, jo Dáúd ká mushír[l] thá, us ke shahr Jilún se[m] qurbáníán guzránne ke waqt buláyá. Aur fasád ziyáda húá[n], ki pai dar pai Abisalúm pás log jam'a hote játe the.

13 ¶ Tab ek qásid ne áke Dáúd ko khabar kí, ki Baní Isráel apne dilon se Abisalúm ke pairau húe[o].

14 So Dáúd ne apne hamráhí chákaron ko, jo Yarúsalam men the, kahá, Uṭho, bhág chalen[p]; nahín to, Abisalúm ke háth se ham na bachenge; jaldí chalo, na howe, ki achának ham ko pakaṛ le, aur ham par musíbat ḍále, aur shahr ko kaṭá kare.

15 Aur bádsháh ke khádimon ne bádsháh se kahá, Tere khádim házir hain; jo kuchh ki khudáwand bádsháh farmáwe, wuhí hogá.

16 Tab bádsháh niklá[q], aur us ká sárá gharáná us ke píchhe húá, aur bádsháh ne das 'auraten, jo us kí haramí laundíán thín, qasr men chhoṛín[r], ki ghar kí nigáhbání karen.

17 Aur bádsháh apne sab logon samet bábar nikalke Bait i Mirháq men já ṭhahrá.

18 Aur us ke sáre khádim us ke áge áge chale játe the, aur sáre Karetí aur Faletí[s] aur Játí, jo sab ke sab chha sau jawán the, aur Ját se us ke sáth áe the, bádshah ke áge 'ubúr karte the.

19 ¶ Tab bádsháh ne Játí Ittai ko[t] kahá, Tú hamáre sáth kyún niklá? tú phir já, aur bádsháh ke sáth rah; is liye ki tú ek musáfir hai, jo apne makán se jiláwatan hai.

20 Kal hí to tú áyá hai, aur áj hí main tujhe apne sáth dauṛáún? aur main jo hún, so mere jáne ká ṭhikáná nahín[u]; pas, tú phir já, aur apne bháíon men já mil; fazl aur rahmat tere sáth hon.

21 Tab Ittai ne bádsháh ko ja-

---

[a] 2 Sam. 12. 11.
[b] 1 Sal. 1. 5.
|| Yá, bádsháh se leke koí terí bát na sunegá
[c] Qáz. 9. 29.
[d] Rúm. 16 18
1023.
[e] 1 Sam. 16. 1.
[f] 2 Sam. 13. 38.
[g] Paid. 28 20, 21.
[h] 1 Sam. 16. 2
[i] 1 Sam. 16. 3, 5.
[k] Paid. 20. 5.
[l] Zab 41. 9. aur 55. 12, 13, 14.
[m] Yash 15.51.
[n] Zab. 3. 1.
[o] 6 áyat. Qáz. 9. 3.
[p] 2 Sam 19.9 Zab 3 ká sarnáma.
[q] Zab. 3 ká sarnáma
[r] 2 Sam. 16. 21, 22.
[s] 2 Sam 8. 18.
[t] 2 Sam 18. 2
[u] 1 Sam 23. 13.

Peshtar MASÍH se, 1023.

wáb diyá, aur kahá, KHUDÁWAND i haiy kí, aur mere khudáwand bádsháh kí qasam, ki jahán kahín merá khudáwand marte jíte hogá, wahín terá khádim bhí hogá[x].

22 So Dáúd ne Ittai ko kahá, ki Ab chalá chal. Aur Játí Ittai, aur us ke sáre log, aur sab nannhe bachche, jo us ke sáth the, chale.

23 Aur sárá mulk pukár pukárke royá, aur sáre logon ne 'ubúr kiyá, aur bádsháh ne bhí wádí i Kidrún se logon samet guzarke jangal kí ráh[y] lí.

24 ¶ Aur dekho, ki Sadúq káhin bhí aur sáre Láwí, Khudá ke 'ahdnáme ká sandúq lie húe[z], us ke sáth the. So unhon ne Khudá ke sandúq ko rakh diyá, aur Abiyátar bhí chalá áyá, yahán tak ki sáre log shahr se nikal áe.

25 Tab bádsháh ne Sadúq ko kahá, ki Khudá ká sandúq shahr ko pher le já: pas, agar KHUDÁWAND ko karam kí nazar mujh par hogí, to wuh mujhe pher le áegá, aur apne ko aur apní manzil ko mujhe phir dikháegá[a]:

26 Par agar wuh yún farmáegá, ki Main ab tujh se khush nahín[b], to dekh, jo us kí khushí hogí, so mujh se kare[c].

27 Aur bádsháh ne Sadúq káhin ko phir kahá, Kyá tú gaibdán[d] nahín? shahr ko salámat phir já, aur Akhima'az, jo terá betá hai, aur Abiyátar ká betá Yahúnatan donon tere sáth jáen[e].

28 Aur dekh, main us dasht ke ghátón men[f] thahrá húá hún, jab tak ki tumháre pás se kuchh khabar áwe.

29 So Sadúq aur Abiyátar Khudá ká sandúq Yarúsalam men pher láe, aur wahín rahe.

30 ¶ Aur Dáúd Koh i Zaitún par charhá, aur rotá húá charhtá thá, aur apná sir dhámp liyá thá[g], aur nange pánw thá[h]; aur un sab logon ne, jo us ke sáth the, apne sir chhipá lie the[i], aur rote húe[k] charhte the, aur chale játe the.

31 ¶ So ek ne Dáúd se kahá, Akhituffal bhí mufsidon men shámil hoke Abisalúm ke sáth hai[l]. Tab Dáúd bolá, Ai KHUDÁWAND, Akhituffal kí 'aql ko ahmaqí se badal de[m].

x Rút 1. 16, 17. Amś. 17. 17. aur 18. 24.
y 2 Sam. 16. 2.
z Gin. 4. 16.
a Zab. 43. 3.
b Gin. 14. 9. 2 Sam. 22. 20. 1 Sal. 10. 9. 2 Taw. 9. 8. Yas. 62. 4.
c 1 Sam. 3. 18.
d 1 Sam. 9. 9.
e Dekho 2 Sam. 17. 17.
f 2 Sam. 17. 16.
g 2 Sam. 19. 4. Astr. 6. 12.
h Yas. 20. 2, 4.
i Yar. 14. 3, 4
k Zab. 126. 6
l Zab. 3. 1, 2. aur 55. 12, wag.
m 2 Sam. 16. 23. aur 17. 14, 23.

32 ¶ Aur aisá húá, ki jab Dáúd pahár kí chotí par pahunchá, jahán se Khudá ká sijda kiyá játá hai, to Húsí Arkí[n] us kí muláqát ko á pahunchá: us ne apne kapre pháre the, aur sir par khák dálí thí[o].

33 Aur Dáúd ne use kahá, Agar tú mere sáth rahegá, to mujh par bár hogá[p].

34 Aur agar tú shahr men phir jáwe, aur Abisalúm se kahe, ki Ai bádsháh, main terá gulám hún[q]; jis tarah ki tere báp ká gulám thá, usí tarah terá bhí gulám hún; to ho saktá hai, ki tú merí khátir se Akhituffal kí mashwarat ko barham máre.

35 Aur kyá tere sáth Sadúq aur Abiyátar donon káhin nahín hain? so tú jo kuchh ki bádsháh ke ghar men sune, so Sadúq aur Abiyátar káhinon se kah de[r].

36 Aur dekho, ki un ke sáth un ke do bete Akhima'az Sadúqí aur Yahúnatan Abiyátarí bhí hain[s]; pas, jo kuchh tum suno, so un kí ma'rifat se mujhe kahlá bhejo.

37 So Húsí, Dáúd ká dost[t], shahr ko áyá; aur Abisalúm bhí Yarúsalam men dákhil húá[u].

XVI BÁB.

1 Zíbá hadyon o tuhmaton se apne sáhib kí mírás chhíntetá. 5 Bahúrím ke maqám par Sima'í Dáúd par la'nat kartá. 9 Dáúd bardásht kartá, aur báqí logon ko bhí intiqám lene se roktá. 15 Húsí apná piyár jatáke Abisalúm ká mushír hojátá. 20 Akhituffal kí saláh.

AUR jab Dáúd pahár kí chotí par se utartá thá[a], to Mifíbusat ká gulám Zíbá[b] ek do gadhe lie húe, jin par do sau girde rotíon ke, aur sau khoshe angúr ke, aur sau guchchhe anjíron ke, aur ek mashk mai kí ladí húí thí, us ke istiqbál ko á pahunchá.

2 Aur bádsháh ne Zíbá ko kahá, Yih kyá hai? Zíbá bolá, ki Ye gadhe bádsháh ke gharáne kí sawárí ke liye, aur rotíán aur anjír jawánon ke kháne ke liye hon, aur yih mai we, jo bayábán men[c] sust ho jáen, píen.

3 So bádsháh ne farmáyá, Tere áqá ká betá kahán hai? Zíbá ne bádsháh se kahá, ki Dekh, wuh Yarúsalam men rahtá hai, aur us ne kahá hai, ki Áj baní Isráel mere báp kí mamlukat mujhe pher denge[d].

4 Tab bádsháh ne Zíbá ko kahá,

n Yash. 16. 2.
o 2 Sam. 1. 2.
p 2 Sam. 19. 35.
q 2 Sam. 16. 19.
r 2 Sam. 17. 15, 16.
s 27 áyat.
t 2 Sam. 16. 16. 1 Taw. 27. 33.
u 2 Sam. 16. 15.
a 2 Sam. 15. 30, 32
b 2 Sam. 9. 2.
c 2 Sam. 15. 23. aur 17. 29.
d 2 Sam. 19. 27.

ki Dekh, Mifíbusat ká jo kuchh hai, so sab terá hai[e]. Tab Zíbá ne kahá, Terí qadambosí kartá húṉ, ki maiṉ apne ḳhudáwand bádsháh ká manzúr i nazar rahúṉ.

5 ¶ Phir waháṉ se Dáúd bádsháh Bahúrím meṉ áyá, aur waháṉ se Sáúl ke ghar ke logoṉ meṉ se ek shaḳhs, jis ká nám Sima'í bin Jirá thá[f], niklá, aur la'nat karte húe chalá játá thá.

6 Aur us ne Dáúd par aur bádsháh ke sáre ḳhádimoṉ par patthráo kiyá: aur us waqt sáre bahádur aur sab log us ke dahne aur báeṉ háth the.

7 Aur Sima'í la'nat karte húe yúṉ kahtá thá, Nikal á, tú nikal á, ai ḳhúní mard, ai Bali'ál ke ádmí[g];

8 Ki KHUDÁWAND ne Sáúl ke ghar ke sáre ḳhún ko[h] tujh par pherá[i], ki tú us ke 'iwaz bádsháh húá; aur KHUDÁWAND ne terí saltanat tere beṭe Abisalúm ko dí; aur dekh, tú apní badí meṉ giriftár hai, is liye ki tú ḳhúní mard hai.

9 ¶ Tab Zarúyáh ke beṭe Abishai ne bádsháh ko kahá, Yih mará húá kuttá[k] kaun hai, ki mere ḳhudáwand bádsháh par la'nat[l] kartá hai? hukm ho, to maiṉ jáúṉ, aur us ká sir uṛá dúṉ.

10 Bádsháh ne kahá, ki Ai baní Zarúyáh, mujh ko tum se kyá[m]? use la'nat karne do, ki KHUDÁWAND ne use kahá hai, ki Dáúd par la'nat kare[n]. Pas kaun kah saktá hai, ki Tú ne kyúṉ kiyá[o]?

11 Aur Dáúd ne Abishai aur apne sab chákaroṉ ko kahá, Dekh, merá beṭá hí[p], jo merí sulb se paidá húá[q], merí ján ká gáhak hai: pas ab yih Binyamíní kyá kuchh na karegá? use la'nat karne do, ki KHUDÁWAND ne use kahá hai.

12 Sháyad ki KHUDÁWAND mere dukh par nazar kare, aur KHUDÁWAND áj ke din mujhe us kí la'nat ká ni'am ul badal de[r].

13 Aur Dáúd apne log leke chalá játá thá, aur Sima'í pahár ki taraf us ke barábar guzartá thá, aur la'nat kartá thá, aur us ke muqábil patthar mártá thá, aur ḳhák phenktá thá.

14 Aur bádsháh aur us ke sáre hamráh thake húe áe, aur waháṉ unhoṉ ne dam liyá.

15 ¶ Aur Abisalúm aur us ke sáre log Isráel samet Yarúsalam meṉ áe[s], aur Aḳhituffal us ke sáth thá.

16 Aur jab Dáúd ká dost[t] Húsí Arkí Abisalúm pás áyá, to Húsí ne Abisalúm ko kahá, ki Bádsháh jítá rahe, bádsháh jítá rahe.

17 Aur Abisalúm ne Húsí se kahá, Kyá tú ne apne dost par yih mihrbání kí? tú apne dost ke sáth kyúṉ na gayá[u]?

18 Tab Húsí ne Abisalúm ko kahá, So nahíṉ; balki jis ko ki KHUDÁWAND, aur in logoṉ ne, aur sáre baní Isráel ne intiḳháb kiyá, maiṉ usí ká húṉ, aur usí ke sáth rahúṉgá.

19 Aur phir maiṉ us ke beṭe kí ḳhidmat na karúṉ[x], to kis kí ḳhidmat karúṉ? jaise maiṉ ne tere báp kí ḳhidmat kí, waise hí maiṉ terí bhí ḳhidmat karúṉgá.

20 ¶ Tab Abisalúm ne Aḳhituffal ko kahá, Mashwarat karo, ki ham kyá kareṉ.

21 So Aḳhituffal ne Abisalúm se kahá, ki Apne báp kí haramoṉ se, jinheṉ wuh ghar kí nigahbání ko chhoṛ gayá hai[y], hambistar ho: is liye ki jab baní Isráel suneṉge, ki tere báp ko tujh se nafrat hai[z], to un sab ke háth, jo tere sáth haiṉ, qawí hoṉge[a].

22 So unhoṉ ne qasr kí chhat par Abisalúm ke liye ḳhaima khaṛá kiyá, aur Abisalúm sáre baní Isráel ke sámhne[b] apne báp kí haramoṉ se hambistar húá.

23 Aur Aḳhituffal kí mashwarat, jo un rozoṉ meṉ wuh kartá thá, aisí hotí thí, jaise koí kalám Alláh se púchhtá hai: so Aḳhituffal kí mashwarat Dáúd aur Abisalúm kí dánist meṉ aisí hí thí[c].

XVII BÁB.

1 *Khudá ke intizám se Aḳhituffal kí maslahat Húsí kí saláh ke muqábale meṉ bátil ṭhahartí.* 15 *Chhipe men Dáúd ko ḳhabar dí játí.* 23 *Aḳhituffal áp ko pháṉsí detá.* 25 *'Amásá sipahsálár muqarrar hotá.* 27 *Mahnaim meṉ Dáúd ko sab rasad pahunchtí.*

PHIR Aḳhituffal ne Abisalúm se kahá, Mujhe parwánagí de, ki maiṉ abhí bárah hazár mard intiḳháb karúṉ, aur isí rát Dáúd ká píchhá karúṉ:

2 Aur jis waqt ki wuh thaká húá hogá[a], aur us ke sáthí sust hoṉge,

e Ams. 18. 13.
f 2 Sam. 19. 16. 1 Sal. 2. 8, 44.
g Ist. 13. 13.
h Dekho 2 Sam. 1. 16. aur 3. 28, 29. aur 4. 11, 12.
i Qáz. 9. 24. 56, 57. 1 Sal. 2. 32, 33.
k 1 Sam. 24. 14. 2 Sam. 9. 8.
l Khur. 22. 28.
m 2 Sam. 19. 22. 1 Pat. 2. 23.
n Dekho 2 Sal. 19. 26. Nau. 3. 38
o Rúm. 9. 20.
p 2 Sam. 12. 11.
q Paid. 15. 4.
r Rúm. 8. 28
s 2 Sam. 15. 37.
t 2 Sam. 15. 37.
u 2 Sam. 19. 25 Ams. 17. 17.
x 2 Sam. 15. 34.
y 2 Sam. 15. 16. aur 20. 3.
z Paid. 34. 30. 1 Sam. 13. 4.
a 2 Sam. 2. 7. Zak. 8. 13.
b 2 Sam. 12. 11, 12.
c 2 Sam. 15. 12.
a Dekho Ist. 25. 18. 2 Sam. 16. 14.

Peshtar MASÍH se, 1023.

main us par já parúngá, aur use daráúngá; ki us ke sáre hamráh bhág jáwenge, aur main faqat bádsháh hí ko már lúngá[b].

3 Aur main sab logon ko terí taraf phiráúngá; ki sab ke phirne kí mánind wuhí mard hai, jise tú talásh kartá hai; aur sab ke sab salámat rahenge.

4 So us tadbír se Abisalúm aur Isráelí sáre buzurg bahut †khush húe.

5 Aur us waqt Abisalúm ne hukm kiyá, ki Húsí Arkí ko bhí buláo, táki ham us ke munh kí bhí sunen.

6 Chunánchi Húsí házir húá, aur Abisalúm ne farmáyá aur use kahá, ki Akhituffal yún kahtá hai: so ham aisá karen, yá nahín? tú kyá kahtá hai?

7 Pas, Húsí ne Abisalúm se kahá, ki Yih mashwarat jo Akhituffal ne dí hai, is waqt ke munásib nahín;

8 Is liye ki tú apne báp ko aur us ke rafíqon ko jántá hai, ki kaise bahádur hain: aur we apne dilon men us ríchhní kí mánind, jis ke bachche chhin gae hon[c], jangal men †jhunjhlá rahe hain; aur terá báp jangí mard hai; wuh logon ke sáth na rahegá.

9 Aur dekh, wuh kisí gár men, yá kisí jagah men pinhán hogá; aur jab ekáek logon men se ba'ze máre jáenge, to sab men yih charchá hogá ki Abisalúm ke pairau máre pare.

10 Aur us waqt us ká dil bhí, jis ká dil sher ke dil ke mánind hai, gudáz ho jáegá[d]; kyúnki sáre Isráelí jánte hain, ki terá báp bará bahádur hai, aur us ke hamráh bahádur log hain.

11 So main yih mashwarat detá hún, ki sáre baní Isráel Dán se leke Biar-sab'a[e] tak, ret kí mánind, jo daryá ke kanáre par ho, jis ká hisáb nahín[f], tere sáth jam'a howen: aur tú áp jang par charhe.

12 So us waqt wuh jahán hogá, ham us par khurúj karenge, aur shabnam ke qatron kí mánind, jo zamín par gire, us par názil honge; tab un logon men se, jo us ke sáth hain, ek bhí jánbar na hogá.

13 Aur agar we kisí shahr men jam'a honge, to sáre baní Isráel rassíon se us shahr ko charh jáenge, aur ham us ko nále kí taraf aisá khínch láenge, ki wahán ek kankar bhí na mile.

14 Tab Abisalúm aur sáre baní Isráel bole, ki Yih mashwarat, jo Arkí Húsí ne dí, Akhituffal kí mashwarat se kahín bihtar hai. Yih is liye húá, ki KHUDÁWAND ne yún ‖ iráda kiyá, ki Akhituffal kí nek mashwarat ráegán howe[g], táki KHUDÁWAND Abisalúm par balá názil kare.

15 ¶ Ba'd us ke Húsí ne Sadúq aur Abiyátar káhinon se kahá[h], ki Akhituffal ne Abisalúm ko aur baní Isráel ke buzurgon ko yún mashwarat dí, aur main ne yún yún.

16 So ab jald kisí ko bhejke Dáúd se kaho, ki Áj kí rát jangal ke ráston men[i] mat rah, balki filfaur pár utar já; tá aisá na ho, ki we bádsháh ko aur us ke rafíqon ko nigal jáwen.

17 Us dam Yahúnatan aur Akhima'az[k] 'Ain-Rájil[l] par khare the, aur ek chhokrí ne jáke khabar kí[m]; so we gae, táki Dáúd bádsháh ko khabar den; yih is liye húá, ki munásib na thá, ki un kí ámad o raft shahr men záhir howe.

18 Lekin ek gabrú ne unhen dekhá, aur Abisalúm se kahá: tab we donon phurtí karke nikal gae, aur Bahúrím men[n] dákhil hoke ek shakhs ke ghar men ghuse, aur us ke sahn men ek kúá thá; so we us men utar gae.

19 Aur 'aurat ne ek chádar leke kúe ke munh par bichháí[o], aur us par dalá húá galla phailá diyá; so kuchh khabar ma'lúm na húí.

20 Aur Abisalúm ke log us ghar par us 'aurat pás áe, aur púchhá, ki Akhima'az aur Yahúnatan kahán hain? Us 'aurat ne unhen kahá, We nále pár ho gae honge[p]. Aur jab unhon ne unhen dhúndhá aur na páyá, to Yarúsalam ko phir áe.

21 Aur jab we phir gae, to we kúe se nikalke rawána húe, aur Dáúd se kahá, ki Uth, aur jald pár utar[q]: ki Akhituffal ne tujh par yún yún mashwarat dí hai.

22 Tab Dáúd aur us ke sáre log uthe, aur Yardan ke pár utar

[b] Zak. 13. 7.
† 'Ibrání men, wuh bát un kí nazar men achchhí thí.
[c] Hús. 13. 8.
† 'Ibrání men, We kaur mizáj hain us ríchhní, wag. Qáz. 18. 25.
[d] Yash. 2. 11.
[e] Qáz. 20. 1.
[f] Paid. 22. 17.
‖ 'Ibrání men, hukm kiyá thá.
[g] 2 Sam. 15. 31, 34.
[h] 2 Sam. 15. 35.
[i] 2 Sam. 15. 28.
[k] 2 Sam. 15. 27, 36.
[l] Yash. 15. 7, aur 18. 16.
[m] Yash. 2. 4, wag.
[n] 2 Sam. 16. 5.
[o] Dekho Yash. 2. 6.
[p] Dekho Khur. 1. 19. Yash. 2. 4, 5.
[q] 15, 16, áyaten.

Peshtar MASÍH se, 1023.

gae, aur subh ke sufaida tak ek bhí un men se báqí na thá, jo Yardan ke pár na gayá ho.

23 ¶ Aur Akhituffal ne jo dekhá, ki us kí mashwarat qabúl na húí, to us ne apne gadhe par zín kiyá, aur sawár hoke apne shahr[r] aur apne ghar gayá, aur apne gharáne ko wasíyat kí, aur apne taín phánsí dí[s], aur mar gayá, aur apne báp kí gor men gárá gayá.

24 Aur Dáúd Mahnaim men[t] dákhil húá. Aur Abisalúm baní Isráel ko hamráh leke Yardan ke pár utrá.

25 ¶ Aur Abisalúm ne Yúab ke badle 'Amásá ko apne lashkar ká sardár kiyá; yih us shakhs ká betá thá, jis ká nám ‖Itrá Isráelí thá, jo ‖Náhas kí betí Yúab kí má Zarúyáh kí bahin Abijail se hambistar húá[u].

26 Aur baní Isráel aur Abisalúm ne Jili'ád kí zamín men khaima khará kiyá.

27 ¶ Aur jab Dáúd Mahnaim men pahunchá, to aisá húá, ki Náhas ká betá Súbí baní 'Ammún ke Rabbah se[x], aur 'Ammíel ká betá Makir Lúdibar se[y], aur Barzillí Jili'ádí Rájilím se[z] Dáúd pás áe;

28 Aur palang, aur básan, aur gilí bartan, aur gehún, aur jau, aur átá, aur bhuná anáj, aur lobiye kí phalián, aur masúr, aur bhúne chane,

29 Aur shahd, aur makkhan, aur bheren, aur gáwá panír, Dáúd ke aur us ke logon ke kháne ke liye láe; kyúnki unhon ne kahá, ki We log bayábán men[a] bhúkhe aur mánda aur piyáse hain.

r 2 Sam. 15. 12.
s Mat. 27 5.
t Pald. 32. 2. Yesh. 13. 26. 2 Sam. 2. 8.
‖ Yá, Yatar Isma'elí.
‖ Yá, Yassí Dekho 1 Taw. 2. 13, 16.
u 1 Taw. 2 16, 17.
x Dekho 2 Sam. 10. 1. aur 12. 29.
y 2 Sam. 9. 4.
z 2 Sam 19. 31 32. 1 Sal. 2. 7.
a 2 Sam. 16. 2.

XVIII BAB.

1 *Dáúd apní fauj ke rawána karte waqt, sab ko Abisalúm ke bacháne kí bábat hukm detá.* 6 *Ifráím ke jangal men bahut Isráelí máre játe.* 9 *Abisalúm balút kí tahníon men atká húá Yúab se máro játá, aur garhe men phenká játá.* 18 *Yád i Abisalúm.* 19 *Akhíma'az aur Kúshí Dáúd ke pás khabar láte.* 33 *Dáúd Abisalúm ke liye mátam kartá.*

AUR Dáúd ne un logon ko, jo us ke sáth jam'a húe the, shumár kiyá, aur hazáron ke sardár aur saikron ke sardár muqarrar kíe.

2 Aur Dáúd ne lashkar ke tín gol karke, ek gol Yúab ko, aur ek Yúab ke bháí Zarúyáh ke bete Abishai ko, aur ek Ittai Játí ko[a] diyá, aur unhen rawána kiyá;

a 2 Sam. 15. 19.

aur bádsháh ne logon se kahá, ki Main bhí tumháre sáth niklúngá.

3 Par logon ne kahá, ki Tú mat chal[b]; ki agar ham bhág niklen, to unhen kuchh hamárí parwá na hogí; aur agar ham ádhe máre jáwen, taubhí unhen kuchh parwá na hogí: par tú hamáre das hazár ke barábar hai; so bihtar yih hai, ki tú shahr men rahke hamárí madad kare.

4 Tab bádsháh ne unhen kahá, Jo tumhen bihtar ma'lúm hotá hai, main wuhí karúngá. So bádsháh shahr ke darwáze par sar i ráh khará rahá, aur sárá lashkar hazár hazár aur sau sau hoke chal niklá.

5 Aur us waqt bádsháh ne Yúab aur Abishai aur Ittai ko farmáyá, ki Merí khátir se Abisalúm jawán ke sáth muláyamat kíjiyo[c]. Aur bádsháh ne jo sab sardáron se Abisalúm ke haqq men farmáyá, so sáre lashkar ne suná.

6 ¶ Aur log nikalke maidán men baní Isráel ke muqábil húe, aur Ifráím ke ban men[d] qitál húá.

7 Aur wahán baní Israel Dáúd ke logon ke háth se máre pare, aur us qitál men us din bís hazár baní Isráel kat gae.

8 Is liye ki us din sárí mamlukat men já ba já qitál húá, aur we, jinhen ban ne ján se khoyá, un se jo talwár se máre pare, kahín bahut the.

9 ¶ Aur us waqt Abisalúm Dáúd ke khádimon ke sámhne á gayá, ki wuh ek khachchar par sawár thá; so wuh khachchar use leke balút ke darakhton ke jhár men ghusá; tab us ká sir tahníon men atká, aur wuh ásmán aur zamín ke bíchon bích mu'allaq rah gayá, aur khachchar us ke tale se bhág niklá.

10 So ek ne dekhke Yúab ko khabar kí, aur kahá, ki Main ne Abisalúm ko dekhá ki wuh ek darakht men latakta hai.

11 Tab Yúab ne us ko, jis ne use khabar dí thí, kahá, Jab tú ne use dekhá, to use márke zamín par kyún na dál diyá? ki main tujhe das misqál chándí aur ek kamarband 'ináyat kartá.

12 Us shakhs ne Yúab ko jawáb

Peshtar MASÍH se, 1023.

b 2 Sam. 21. 17.
c 12 áyat.
d Yash 17. 15, 18.

diyá, ki Agar‖ mujh ko hazár misqál chándí miltí, taubhí main bádsháh ke beṭe par háth na uṭhátá; kyúnki bádsháh ne hamen sunáke tujhe aur Abishai aur Ittai ko hukm kiyá hai, ki Khabardár, koí Abisalúm jawán ko na chhúwe[e].

13 Agar main aisá kartá, aur apní ján par kheltá, ki bádsháh se to kuchh makhfí nahín, to tú bhí mujh se mukhálafat kartá.

14 Tab Yúab ne kahá, ki Main tere sáth der na karúngá. So us ne tín tír háth men líe, aur Abisalúm ke dil par lagáe; aur wuh hanoz balút ke darakht ke darmiyán laṭaktá aur jítá thá.

15 Ki das jawánon ne, jo Yúab ke siláhbardár the, jáke use gherá, aur use márá, aur qatl kiyá.

16 Tab Yúab ne narsingá phúnká, aur log baní Isráel ke ta'áqub se phire; kyúnki Yúab ne logon ko báz rakhá.

17 Aur unhon ne Abisalúm ko leke ban ke bích ek baṛe gaṛhe men ḍál diyá, aur us par pattharon ká ek baṛá ḍher[f] kiyá; aur sáre baní Isráel bhágke apne apne khaime ko gae.

18 ¶ Aur Abisalúm ne zindagání men apne liye bádsháhí nasheb[g] men ek sutún nasb kiyá thá; kyúnki us ne kahá, ki Merá koí beṭá nahín, jis se merá nám báqí rahe, so yihí merí yádgárí hogá[h]; aur us ne wuhí nám, jo us ká thá, us sutún ká bhí rakhá thá; aur áj ke din tak wuh Yád i Abisalúm kahlátá hai.

19 ¶ Tab Sadúq ke beṭe Akhima'az ne kahá, ki Main chalke bádsháh ko khushkhabarí dún, ki KHUDÁWAND ne us ke dushmanon se us ká intiqám liyá.

20 Lekin Yúab ne use kahá, ki Áj ke din tú khushkhabarí mat de; yih muzhda tú aur kisí din díjiyo; par áj kuchh muzhda na de, kyúnki sháhzáda mar gayá hai.

21 Phir Yúab ne Kúshí ko kahá, ki Já, aur jo kuchh tú ne dekhá hai, so bádsháh se kah. Tab Kúshí ne Yúab ko sijda kiyá, aur dauṛá.

22 Phir Sadúq ke beṭe Akhima'az ne dúsrí bár Yúab se kahá, Har kuchh ho, par mujhe rukhsat díjiye, táki Kúshí ke píchhe dhar lapkún. So Yúab bolá, Mere beṭe, tú kyún jáne ká qasd kartá hai, aur dekhtá hai ki koí muzhda nahín?

23 Phir us ne kahá, Har kuchh ho, main dauṛúngá. Tab us ne kahá, Dauṛ. Aur Akhima'az ne dasht kí ráh lí, aur Kúshí se áge baṛh gayá.

24 Aur us waqt Dáúd darwáze ke do paṭon ke bích baiṭhá thá: aur chaukídár shahrpanáh kí chhat kí díwár par chaṛhá thá[i]; so us ne ánkh uṭháke dekhá, ki ek shakhs akelá lapká átá hai.

25 Aur chaukídár chilláyá, aur bádsháh ko khabar kí. So bádsháh ne farmáyá, Agar wuh akelá hai, to us kí zubán par muzhda hai. Aur wuh chalte chalte muttasil hotá játá thá.

26 Tab chaukídár ne aur ek ko dekhá, ki dauṛá átá hai. Aur chaukídár ne darbán ko pukárá, aur kahá, ki Dekh, aur ek shakhs akelá dauṛá átá hai. Aur bádsháh bolá, ki Wuh bhí muzhda látá hai.

27 Tab chaukídár ne kahá, ki Mujhe pahle kí chál se yún ma'lúm hotá hai, ki wuh Sadúq ká beṭá Akhima'az hai. Tab bádsháh bolá, Wuh nek mard hai, aur muzhda látá hai.

28 Aur Akhima'az chilláyá, aur bádsháh se yún bolá, ki ‖ Sab khair hai. Aur bádsháh ke áge aundhá hoke girá, aur sijda kiyá, aur kahá, ki KHUDÁWAND terá Khudá kyá hí mubárak hai, ki jis ne un logon ko, jinhon ne mere khudáwand bádsháh par dastdarází kí thí, maglúb kiyá.

29 Tab bádsháh bolá, Abisalúm jawán salámat hai? Akhima'az ne kahá, ki Jis waqt bádsháh ke khádim Yúab ne gulám ko bhejá, us dam main ne ek baṛá izhdihám dekhá, par main nahín jántá, wuh kyá thá.

30 Tab bádsháh ne kahá, Ek taraf já, aur khaṛá rah. So wuh ek taraf jáke khaṛá ho rahá.

31 Aur wahín Kúshí áyá. Aur Kúshí ne kahá, Mere khudáwand bádsháh, muzhda pahunche, ki KHUDÁWAND ne áj ke din un sab se, jo tere mukhálif the, terá badlá liyá.

32 Tab bádsháh ne Kúshí se

‖ 'Ibrání men, *agar mere háth men hazár misqál tauldálte.*
[e] 5 áyat.
[f] Yash. 7. 26.
[g] Paid. 14. 17
[h] Dekho 2 Sam. 14. 27
[i] 2 Sal. 9. 17.
‖ Yá, Tujh ko salám. 'Ibrání men, faqat *Salám.*

Peshtar MASÍH se, 1023.

púchhá, ki Abisalúm jawán salámat hai? Kúshí bolá, ki Mere ḳhudáwand bádsháh ke dushman, aur we sab, jo bádsháh ke muḳhálif hain, aur burá cháhte hain, usí jawán kí tarah ho jáen.

33 ¶ Tab bádsháh nipaṭ betáb húá, aur us makán par, jo darwáze ke úpar thá, rotá húá chaṛh gayá; aur chaṛhte húe yún kahtá játá thá, Háe, mere beṭe Abisalúm[k], mere beṭe, mere beṭe Abisalúm! kásh ki tere 'iwaz main martá. Háe, Abisalúm, mere beṭe, mere beṭe!

[k] 2 Sam. 19. 4.

XIX BÁB.

1 Yúab Dáúd ká mátam mauqúf karátá. 9 Isráelí bádsháh ko pher láne ká shauq rakhte. 11 Dáúd káhinon ko kahlá bhejtá, ki baní Yahúdáh ko is ki bábat targíb den. 18 Sima'í mu'áfí pátá. 24 Mifíbusat ká 'uzr manzúr hotá. 32 Barzillí ruḳhsat pátá, aur us ká beṭá Kimhám bádsháh ke ḳhawáss men shámil hotá. 41 Isráelí Yahúdáh se hujjat karte, is liye ki bádsháh ke pher láne men unhen sharík nahín kiyá.

AUR Yúab se kahá gayá, ki Dekh, bádsháh Abisalúm ke liye rotá píṭtá hai.

2 Aur wuh naját, jo us din húí thí, sáre logon ke rone ká sabab húí; kyúnki logon ne us din ḳhabar suní, ki bádsháh apne beṭe ke liye dilgír hai.

3 Aur log us din un kí manind, jo laṛáí se bhágke áwen, chorí se shahr men[a] dáḳhil húe.

4 Aur bádsháh ne apná munh dhámpá[b], aur chillá chilláke royá, aur kahá, ki Háe, mere beṭe Abisalúm[c]! Háe, Abisalúm, mere beṭe, mere beṭe!

[a] '2 áyat.
[b] 2 Sam. 15. 30.
[c] 2 Sam. 18. 33.

5 Tab Yúab ghar men bádsháh pás áyá, aur kahá, Tú ne áj ke din apne sab chákaron ko, jinhon ne áj ke din terí ján, aur tere beṭon aur terí beṭíon kí jánen, aur terí jorúon kí jánen, aur terí haramon kí jánen bacháín, sharminda kiyá;

6 Ki tú apne dushmanon ko piyár kartá hai, aur apne doston ko kína rakhtá hai; kyúnki tú ne áj ke din yún záhir kiyá, ki tujhe na sardáron kí parwá hai, na ḳhádimon kí; ki áj ke din main dekhtá hún, ki agar Abisalúm jítá hotá, aur ham sab áj ke din mar játe, to terí nazar men bahut achchhá ma'lum hotá.

7 So ab uṭh, báhar nikal, aur apne logon ke dilásá de; ki main KHUDÁWAND kí qasam kháta hún, ki agar tú báhar na jáegá, to rát tak ek bhí tere sáth nahín rahne ká; aur yih tere liye un sab áfaton se, jo ibtidá e jawání se ab tak tujh par paṛín, bahut bad hogá.

8 So bádsháh uṭhá, aur darwáze par baiṭhá; aur sab logon ko ḳhabar pahunchí, ki Dekho, bádsháh darwáze par baiṭhá hai. Tab sab log bádsháh pás áke jam'a húe, aur sáre Isráelí apne apne ḳhaime ko bhág gae the.

9 ¶ Aur baní Isráel ke sáre firqe báham jhagaṛte the, aur kahte the, ki Bádsháh ne hamáre dushmanon ke háth se aur Filistíon ke háth se ham ko bacháyá, aur ab wuh Abisalúm ke sámhne mamlukat se nikal gayá hai[d].

10 Aur Abisalúm, jise ham ne mamsúh karke apná hákim kiyá thá, ran men márá paṛá; so ab tum bádsháh ke phirá láne men ḳhámosh kyún ho?

[d] 2 Sam. 15. 14.

11 ¶ Tab Dáúd bádsháh ne Sadúq aur Abiyátar káhin ko kahlá bhejá, ki Baní Yahúdáh ke buzurgon se kaho, ki Tum bádsháh ke taín ghar men pher láne men kyún táḳhír karte ho, báwujúde ki sáre baní Isráel kí báten bádsháh ko ghar men pahunchín?

12 Aur tum mere bháí ho, aur tum merí haḍḍíán aur mere gosht ho[e]; pas tum bádsháh ko ghar men pher láte húe kyún der karte ho?

[e] 2 Sam. 5. 1.

13 Aur 'Amásá se kaho, Kyá tú merí haḍḍí aur merá gosht nahín[f]? so agar main tujh ko Yúab ke ba'd hamesha ke liye lashkar ká sardár na karún, to Ḳhudá mujh se aise hí kare, balki us se ziyáda bhí kare[g].

[f] 2 Sam. 17. 25.
[g] Rút 1. 17.

14 Aur us ne sáre baní Yahúdáh ká dil is tarah pherá, jaise ek ká dil[h] pherte hain. Chunánchi unhon ne bádsháh ko paigám bhejá, ki Tú apne ḳhádimon samet phir chalá á.

[h] Qáz. 20. 1.

15 So bádsháh ne murája'at kí, aur Yardan pár áyá; aur sáre baní Yahúdáh Jiljál tak[i] áe, ki bádsháh ká istiqbál karen, aur use Yardan ke pár le áen.

[i] Yash. 5. 9.

16 ¶ Aur Jirá ke beṭe Sima'í[k] Binyamíní ne Bahúrím se jald kúch kiyá, aur baní Yahúdáh ke

[k] 2 Sam. 16. 5. 1 Sal. 2. 8.

Peshtar MASÍH se, 1023.

sáth sharík hoke Dáúd bádsháh ke istiqbál ko áyá.

17 Aur us ke sáth Binyamíní hazár jawán the: aur Zíbá[l] Sáúl ke ghar ká gulám, apne pandrah beṭoṉ aur bís gulámoṉ samet áyá; aur we bádsháh ke sámhne Yardan ke pár utre.

18 Aur guzáre kí ek kishtí pár gaí, ki bádsháh ke gharáne ko le áwe, aur jo bádsháh ‖ kí marzí ho so kare. Aur Jirá ká beṭá Sima'í Yardan pár áte hí bádsháh ke sámhne aundhá hoke girá;

19 Aur bádsháh ko kahá, Mere khudáwand, gunáh mujh par mat dhar, aur us ko, jo tere gulám ne, jis din ki merá khudáwand bádsháh Yarúsalam se niklá, bar'aksí se kahá thá[m], yád na kar, aur apne dil meṉ mat rakh[n],

20 Ki terá gulám apne gunáh ká iqrár kartá hai; aur dekh, áj ke din main baní Yúsuf meṉ se pahle áyá húṉ[o], ki apne khudáwand bádsháh ká istiqbál karúṉ.

21 Aur Zarúyáh ke beṭe Abishai ne jawáb meṉ kahá, Sima'í us kí sazá meṉ márá na jáegá, ki us ne KHUDÁWAND ke masíh par la'nat kí[p]?

22 Aur Dáúd ne farmáyá, Ai baní Zarúyáh, mujhe tum se kyá[q], ki tum áj ke din mujh se dushmaní karte ho? kyá baní Isráel meṉ se kisí ko áj ke din qatl karná rawá hai[r]? kyá main to yih nahíṉ jántá, ki main áj ke din baní Isráel ká bádsháh húṉ?

23 Tab bádsháh ne Sima'í ko kahá. Tú márá na jáegá[s]. Aur bádsháh ne us par qasam kí.

24 ¶ Phir Sáúl ká beṭá Mifíbusat[t] bádsháh ke istiqbál ko utrá; aur us ne, jis din se ki bádsháh niklá thá, us din tak ki wuh salámat phir áyá, na to apne páṉw dhoe the, aur na apní ḍáṛhí sanwárí thí, aur na apne kapṛe dhulwáe the.

25 Aur aisá húá, ki jab wuh Yarúsalam meṉ bádsháh se milne áyá, to bádsháh ne use kahá, Mifíbusat, kis liye tú hamáre sáth na gayá[u]?

26 Us ne jawáb diyá, Ai mere khudáwand aur bádsháh, mere chákar ne mujh se dagá kí: tere gulám ne kahá thá, ki Main apne liye gadhe par zín bándhúṉgá, táki main chaṛhúṉ, aur bádsháh pás jáúṉ; ki terá khádim langṛá hai.

27 So us ne mere khudáwand bádsháh ke huzúr mujh par, jo terá gulám húṉ, tuhmat kí[x]: par merá khudáwand bádsháh to Khudá ke firishte kí mánind hai[y]; so jo tujhe bihtar ma'lúm ho, so kar.

28 Ki mere báp ká sárá gharáná mere khudáwand bádsháh ke áge wájib ul qatl thá[z]: par tú ne gulám ko un meṉ biṭhláyá, jo tere dastarkhwán par kháná kháte the[a]. Pas, mere liye kyá munásib hai, ki ab bádsháh ke áge ziyáda shikwá karúṉ?

29 Tab bádsháh ne farmáyá, ki Tú apná ahwál kyúṉ bayán kartá játá hai? main to kah chuká, ki Tú aur Zíbá khetoṉ ko bánṭ lo.

30 Aur Mifíbusat ne bádsháh ko kahá, ki Háṉ, sab usí ko bakhsh de; kyúṉki merá khudáwand bádsháh apne ghar meṉ phir salámat pahunchá.

31 ¶ Aur Barzillí Jili'ádí[b] Rájilím se chalke bádsháh ke sáth Yardan pár gayá, táki Yardan ke pár us ká rahbar ho.

32 Aur yih Barzillí assí baras ká búṛhá thá[c]; aur us ne bádsháh ko, jab ki wuh Mahnaim meṉ ṭhahrá thá, rasad pahuncháí thí; is liye ki wuh bahut baṛá ádmí thá.

33 So bádsháh ne Barzillí ko farmáyá, ki Tú mere sáth pár chal, ki main Yarúsalam meṉ apne sáth terí parwarish karúṉgá.

34 Aur Barzillí ne bádsháh ko jawáb diyá, ki Ab main kitne din jíúṉgá, jo bádsháh ke sáth Yarúsalam ko chaṛh jáúṉ?

35 Ki áj ke din main assí baras ká[d] ho chuká; aur kyá main nek o bad meṉ imtiyáz kar saktá húṉ? aur kyá terá gulám, jo kuchh khátá pítá hai, us ká maza ján saktá hai? aur kyá main gánewáloṉ aur gánewálíoṉ ká gáná samajhke sun saktá húṉ? pas, terá gulám apne khudáwand bádsháh par kis wáste bár howe?

36 Ki terá gulám thoṛí dúr tak Yardan ke pár bádsháh ke sáth játá; aur kyá zarúr hai, ki bádsháh mujh se itná sulúk kare?

37 Apne gulám ko rukhsat kíjiye,

Marginal notes:
l 2 Sam. 9. 2, 10. aur 16. 1, 2.
‖ 'Ibrání meṉ, kí nazar meṉ achchhá ho.
m 2 Sam. 16. 5, 6, wag.
n 2 Sam. 13. 33.
o Dekho 2 Sam. 16. 5.
p Khur. 22. 28.
q 2 Sam. 16. 10.
r 1 Sam. 11. 13.
s 1 Sal. 2. 8, 9, 37, 46.
t 2 Sam. 9. 6.
u 2 Sam. 16. 17.
x 2 Sam. 16. 3.
y 2 Sam. 14. 17, 20.
z 1 Sam. 26. 16.
a 2 Sam. 9. 7, 10, 13.
b 1 Sal. 2. 7.
c 2 Sam. 17 27.
d Zab. 90. 10.

Pashtar MASÍH se, 1023.

ki phir jáe, táki main apne shahr men marún, aur apne báp aur apní má kí gor ke áspás garún; aur dekh, terá gulám Kimhám[e] mere khudáwand bádsháh ke sáth játá hai; pas, jo kuchh tujhe bhalá ma'lúm ho, so us se kar.

38 Tab bádsháh ne jawáb diyá, ki Kimhám mere sáth chale, aur main us se jaise terí marzí hogí, waise sulúk karúngá: aur jo kuchh tú mujh se mángegá, so tujhe dúngá.

39 Aur sab lashkar Yardan se guzrá. Aur jab bádsháh pár áyá, to bádsháh ne Barzillí ko chúmá[f], aur us ke liye barakat cháhí; aur wuh apne makán ko phir gayá.

40 Aur bádsháh Jiljál ko rawána húá, aur Kimhám us ke sáth guzrá; aur sáre baní Yahúdáh, aur ádhe baní Isráel bhí bádsháh ke sáth guzre.

41 ¶ Aur dekho, ki sáre baní Isráel bádsháh pás áe, aur bádsháh se kahá, ki Hamáre bhái baní Yahúdáh tujhe kyún churá láe, aur jáke bádsháh ko, aur bádsháh ke gharáne ko, aur Dáúd ke sab sáthwále logon ko Yardan pár se le áe[g].

42 Tab sáre baní Yahúdáh ne baní Isráel ko jawáb diyá, Yih is liye hai, ki bádsháh ko ham se nazdík ká rishta hai[h]; so tumhen is sabab se ham par kyún rashk átá hai? kyá ham ne bádsháh ká kuchh khá liyá hai? yá us ne hamen kuchh bakhshá hai?

43 Phir baní Isráel ne baní Yahúdáh ko jawáb diyá, aur kahá, ki Ham ko bádsháh se das nisbaten hain, aur hamárá haqq tum se ziyáda Dáúd par hai; pas, tum ham ko kyún subuk jánte ho, ki tum ne bádsháh ke pher láne men pahle ham se saláh na púchhí? Aur baní Yahúdáh kí báten baní Isráel kí báton se bahut sakht thín[i].

[e] 1 Sal. 2. 7. Yar. 41. 17.
[f] Pald. 31. 55.
[g] 15 áyat.
[h] 12 áyat.
[i] Dekho Qáz. 8. 1. aur 12. 1

XX BAB.

1 Is ná-ittifáqí men dánw páke Sib'a ek jathá bándhtá. 3 Dáúd kí das haramen alag kí játín aur habs men rahtín. 4 'Amásá Yahúdáh ká sipahsálár Yúáb se márá játá. 14 Yúáb Sib'a ká píchhá kartá Abíl tak. 16 Ek dánishmand 'aurat Sib'a ká sir katwáke shahr ko bachátí. 23 Dáúd ke 'uhdadár.

AUR wahán ek fasádí shakhs Binyamíní ne, jis ká nám Sib'a bin Bikrí thá, narsingá phúnká, aur kahá, ki Na to hamárá hissa Dáúd ke sáth hai[a], aur na hamárí mírás Yassí ke beṭe ke sáth hai: ai baní Isráel, apne apne khaime ko chalo[b].

2 So har ek Isráelí Dáúd ko chhoṛke Sib'a bin Bikrí ke píchhe ho liyá: lekin baní Yahúdáh Yardan se leke Yarúsalam tak apne bádsháh se lipṭe rahe.

3 ¶ Aur Dáúd Yarúsalam ke bích apne ghar men dákhil húá. Aur bádsháh ne apní un das haramon ko[c], jinhen wuh apne ghar kí nigáhbání ke liye chhoṛ gayá thá, leke nazarband kiyá, aur un ke liye kháná muqarrar kiyá, par un ke pás na gayá; aur we habs men auqát káṭá kín, aur randápe men rahín, yahán tak ki mar gaín.

4 ¶ Aur bádsháh ne 'Amásá ko hukm kiyá, ki Tín din ke darmiyán baní Yahúdáh ko mujh pás jam'a kar, aur tú bhí házir ho[d].

5 So 'Amásá gayá, ki baní Yahúdáh ko faráham kare; par use ziyáda der lagí; aur us waqt se, jo us ne muqarrar kiyá thá, tákhír kí.

6 Tab Dáúd ne Abishai se kahá, ki Ab Sib'a bin Bikrí ham ko Abisalúm se ziyáda dukh degá: so tú apne khudáwand ke khádimon ko[e] le, aur us ká píchhá kar; na ho, ki wuh hasín shahron men jáwe, aur hamárí nazar se bach nikle.

7 So us ke sáth Yúáb ke log, aur Karetí, aur Faletí[f], aur sáre bahádur nikle, aur Yarúsalam se báhar gae, ki Sib'a bin Bikrí ká ta'áqub karen.

8 Aur jab we us baṛe patthar ke muttasil, jo Jiba'ún men hai, pahunche, to 'Amásá un ke áge se áyá. Aur Yúáb ne apne pairáhan ká dáman kamar se bándh liyá thá, aur ek saif miyán kí húí us kí kamar men hamáil thí, aur yih saif khushgiláf thí, so nikal paṛí.

9 So Yúáb ne 'Amásá ko kahá, Bhái, tú salámatí se hai? Aur Yúáb ne 'Amásá kí ḍáṛhí dahne háth se pakṛí, ki us ká bosa lewe[g].

10 Aur 'Amásá ne us teg ká jo Yúáb ke háth men thí, khiyál na kiyá; so us ne us ke pahlú men

Pashtar MASÍH se, 1022.

[a] 2 Sam. 19. 43.
[b] 1 Sal. 12. 16. 2 Taw. 10. 16.
[c] 2 Sam. 15. 16. aur 16. 21, 22.
[d] 2 Sam. 19. 13.
[e] 2 Sam. 11. 11. 1 Sal. 1. 33.
[f] 2 Sam. 8 18 1 Sal. 1. 38
[g] Mat. 26. 49. Lúq. 22. 47.

1022 ke qaríb.

Pahtar MASÍH se, 1022 ke qaríb.

ek háth aisá márá, ki us kí antríán zamín par nikal paṛín[h], aur dúsrá wár na kiyá; so wuh mar gayá. Phir Yúab aur us ká bhái Abishai Sib'a bin Bikrí ke píchhe rawána húe.

11 Tab ek shaḳhs Yúab ke jawánoṇ meṇ se us ke sámhne khaṛá hoke, yúṇ bolá, Jo koí Yúab se rází hai, aur jo koí Dáúd kí taraf se hai, so Yúab ke píchhe chale.

12 Aur 'Amásá lahú-luhán ráste ke darmiyán paṛá húá thá; aur jab us shaḳhs ne dekhá, ki sab log khaṛe haiṇ, to wuh 'Amásá ko ráh par se maidán meṇ khínch le gayá, aur use kapṛá uṛhá diyá; is liye ki dekhá, ki jo koí us ke nazdík áyá, so khaṛá húá.

13 Aur jab wuh ráh par se use uṭhá le gayá, to sab log Yúab ke sáth Sib'a bin Bikrí ke ta'áqub ko rawána húe.

14 ¶ So wuh sáre baní Isráel ke firqoṇ meṇ hotá húá Abíl[i], aur Bait-Ma'akah, aur sáre Biarím tak gayá; aur we sab bhí jam'a húe, aur Yúab ke píchhe chale.

15 Aur unhoṇ ne áke use Bait-Ma'akah ke Abíl meṇ gherá, aur shahr ke barábar ek pushta bándhá[k], aur us ke gird iháta kiyá; aur sab log jo Yúab ke sáth the, jidd o jahd karte the, ki díwár ko girádeṇ.

16 ¶ Us waqt ek dánishmand 'aurat shahr meṇ se chilláí aur kahá, ki Suno; mihrbání se Yúab ko kaho, ki yaháṇ nazdík áwe, ki maiṇ use kuchh kahúṇgí.

17 Aur jab wuh nazdík áyá, to us 'aurat ne use kahá, ki Kyá tú Yúab hai? Wuh bolá, Maiṇ wuhí húṇ. Tab 'aurat ne use kahá, ki Apní bándí kí bát suniye.

18 Wuh bolí, Maiṇ suntá húṇ. Tab wuh bolí, ki Pahle zamáne meṇ yih masal kahte áe haiṇ, ki We Abíl se mashwarat cháheṇge[l]; aur is tarah púrá kám hotá thá.

19 Aur maiṇ Isráelíoṇ meṇ amín aur diyánatdár húṇ; so tú cháhtá hai, ki shahr ko, aur us ko, jo Isráel kí ek má thí, halák kare; so tú kyúṇ dar pai hai, ki KHUDAWAND kí mírás ko nigal jáwe[m]?

20 Yúab ne jawáb diyá, aur kahá, Yih mujh se dúr rahe, yih mujh se dúr rahe, ki nigal jáúṇ, yá halák karúṇ.

21 Merá yih iráda nahíṇ: balki koh i Ifráím ká ek shaḳhs, jis ká nám Sib'a bin Bikrí hai, us ne bádsháh par, ya'ne Dáúd par apná háth uṭháyá hai; so ḳhálí usí ko mere supurd kar de, ki maiṇ shahr se chalá jáúṇ. Us 'aurat ne Yúab ko kahá, Dekh, us ká sir díwár par se tujh pás phenk diyá jáegá.

22 Tab wuh 'aurat apní chaturáí se[n] sab logoṇ ke pás gaí. So unhoṇ ne Sib'a bin Bikrí ká sir káṭke báhar Yúab kí taraf phenk diyá. Tab us ne narsingá phúnká, aur log shahr par se uṭhke apne ḳhaime ko gae. Aur Yúab phirke Yarúsalam meṇ bádsháh pás áyá.

23 ¶ Aur Yúab sáre baní Isráel ká sardár thá[o], aur Bináyáh bin Yahúyad'a Karetíoṇ aur Faletíoṇ ká sardár thá;

24 Aur Adúrám ḳhiráj ká dároga[p] thá; aur Aḳhilúd ká beṭá Yahúsafat[q] muhásib thá;

25 Aur Siyá munshí thá; aur Sadúq aur Abiyátar[r] káhin the; aur 'Írá Yáirí[s] bhí Dáúd ká ‖káhin thá.

XXI BÁB.

1 Tín sál ká kál jo Jiba'úníoṇ ke muqaddame kí bábat húá, Sáúl ke sát beṭoṇ ko phánsí dene se mauqúf hojátá. 10 Risfah kí muhabbat jo murdoṇ se rakhti thí. 12 Dáúd Sáúl aur Yúnatan kí haḍḍíáṇ Qís kí gor meṇ dafan kartá. 15 Chár laṛáíáṇ Filistíoṇ se hotíṇ, jin meṇ Dáúd ke chár pahlawán chár jabbároṇ ko qatl karte.

1021 ke qaríb.

PHIR Dáúd ke 'asr meṇ pai á pai tín sál kál paṛá, aur Dáúd ne KHUDAWAND ke huzúr[a] saláh púchhí. So KHUDAWAND ne farmáyá, ki Yih Sáúl ke aur us ke ḳhúnrez gharáne ke sabab se hai, ki us ne Jiba'úníoṇ ko qatl kiyá.

2 Tab bádsháh ne Jiba'úníoṇ ko talab kiyá, aur un se bát kahí. (Aur yih Jiba'úní Isráel kí nasl meṇ se na the, balki Amúrí the[b] jo báqí rah gae the; aur baní Isráel ne un se qasam kí thí; aur Sáúl ne cháhá, ki unheṇ qatl kare; kyúṇki use baní Isráel aur baní Yahúdáh ke sabab gairat thí.)

3 So Dáúd ne Jiba'úníoṇ se kahá, Maiṇ tumháre liye kyá karúṇ, aur maiṇ kyúṇkar istigfár karúṇ, táki tum KHUDAWAND kí mírás ke liye[c] barakat cháho?

[h] 1 Sal. 2. 5.
[i] 2 Sal. 15. 29. 2 Taw. 16. 4.
[k] 2 Sal. 19. 32.
[l] Dekho Ist. 20. 11.
[m] 2 Sam. 21. 3.
[n] Wa'iz 9. 14, 15.
[o] 2 Sam. 8. 16, 18.
[p] 1 Sal. 4. 6.
[q] 2 Sam. 8. 16. 1 Sal. 4. 3.
[r] 2 Sam. 8. 17. 1 Sal. 4. 4.
[s] 2 Sam. 23. 38.
‖ Yá, ek walí. Paid. 41. 45. Khur. 2. 16. 2 Sam. 8. 18.
[a] Dekho Gin. 27. 21.
[b] Yash. 9. 3, 15, 16, 17.
[c] 2 Sam. 20. 19.

Peshtar MASÍH se, 1019.

4 So Jiba'úníon ne use kahá, ki Ham Sáúl se aur us ke gharáne se rúpe aur sone ke tálib nahín; ‖ aur na tú hamáre liye kisí baní Isráel ko ján se már. So wuh bolá, Pas, aur tum kyá cháhte ho, ki main tumháre liye karún?

5 Tab unhon ne bádsháh ko jawáb diyá, Ham cháhte hain, ki wuh shakhs, jis ne hamen halák kiyá, aur hamárí mukhálafat par mansúbe bándhe, aise nábúd kie jáwen, ki Isráel kí sárí mamlukat men báqí na rahen.

6 So us ke beṭon men se sát ko hamáre hawále kar, ki ham unhen KHUDÁWAND ke liye KHUDÁWAND ke barguzíde[d] Sáúl ke Jibi'ah men[e] phánsí den. Tab bádsháh bolá, ki Main unhen hawále karúngá.

7 Aur bádsháh ne Mifíbusat bin Yúnatan bin Sáúl par rahmat kí; kyúnki Dáúd aur Yúnatan Sáúl ká beṭá, KHUDÁWAND ko darmiyán deke, báham hamqasam[f] húe the.

8 Aur bádsháh ne Sáúl ke do beṭe, jo Aiyáh kí beṭí Risfah[g] ke batn se the, ya'ne Armúní aur Mifíbusat; aur Sáúl kí beṭí ‖ Maikal ke pánch beṭe jo Barzillí Mahúlátí ke beṭe 'Adriel[h] kí sulb se the, pakaṛke Jiba'úníon ke hawále kie;

9 Aur unhon ne unhen paháṛ ke barábar KHUDÁWAND ke huzúr[i] phánsí dí; aur we sáton fasl ke auwal mausim men, jis waqt ki jau káṭne shurú' húe the, ek sáth máre gae.

10 ¶ Tab Aiyáh kí beṭí Risfah ne[k] ṭáṭ ká libás liyá, aur shurú' i fasl se us ko apne liye patthar par bichhá diyá, yahán tak ki ásmán se un par pání paṛá[l]; so us ne unhen din ko hawáí parandon se, aur rát ko janglí darindon se bacháyá.

11 Aur Dáúd ko khabar pahunchí, ki Sáúl kí haram Aiyáh kí beṭí Risfah ne yún kiyá.

12 ¶ So Dáúd ne jáke Sáúl kí haḍḍíon, aur us ke beṭe Yúnatan kí haḍḍíon ko Jili'ád ke Yabísíon[m] se pher liyá; ki we unhen Baitshán men se, jis waqt ki Filistíon ne Sáúl ko Jilbú'a men márá, aur unhen laṭká diyá thá[n], churá le gae the.

13 So wuh Sáúl kí haḍḍíon aur us ke beṭe Yúnatan kí haḍḍíon ko wahán se le áyá, aur in sab kí haḍḍíon ko, jo laṭkáe gae the, jam'a karwáyá.

14 Aur unhon ne Sáúl aur Yúnatan kí haḍḍíon ko Binyamíní zamín ke Zil'a[o] men, us ke báp Qís kí gor men ek taraf ko gáṛá; aur sab, jo kuchh ki bádsháh ne farmáyá, unhon ne kiyá. Aur ba'd us ke kál kí bábat Khudá se istigfár kiyá[p].

15 ¶ Aur Filistí baní Isráel se phir laṛe; aur Dáúd apne khádimon ke sáth niklá, aur Filistíon se á laṛá; aur Dáúd 'ájiz húá.

16 Us waqt Ishbi-banúb ne, jo Rafá ke beṭon men se thá, jis ke neze ká phal wazn men tín sau misqál thá, aur wuh ek nayá tegá bándhtá thá, cháhá, ki Dáúd ko már le.

17 Par Zarúyáh ke beṭe Abishai ne kumak kí, aur us Filistí par wár kiyá, aur use qatl kiyá; tab Dáúd ke rafíqon ne use qasam dí, aur kahá, ki Tú phir kabhí hamáre sáth jang par mat nikliyo[q], táki Isráel ká chirág[r] bujh na jáe.

18 Aur aisá húá, ki ba'd us ke phir Filistíon se Júb men lashkarkashí húí[s]: tab Húsátí Sibkí ne[t] ‖ Saf ko, jo Rafá kí nasl se thá, qatl kiyá.

19 Aur phir Filistíon se Júb men ek aur laṛáí húí; tab Ilhanán bin ‖ Ya'rí i Arijím ne, jo Baitlaham ká thá, Játí ‖ Juliyat[u] ko, jis ká neza aisá thá, jaisá ki juláhon ká shahtír hotá hai, márá.

20 Phir Ját men ek aur laṛáí húí[x], aur wahán baṛá jangí ek pahlawán thá; us ke har háth men aur har pánw men chha chha unglíán thín, jo sab kí sab chaubís hotí hain; aur yih bhí Rafá kí nasl men se thá.

21 Us ne, jis waqt ki ‖ baní Isráel par nafrín kí, us waqt Dáúd ke bháí Sima'í[y] ke beṭe Yahúnatan ne use márá.

22 Ye hí cháron Rafá kí sulb se mutawallid húe[z], aur Dáúd aur us ke khádimon ke háth se máre paṛe.

XXII BÁB.

Shukráne ká gít Khudá kí 'azím rihái aur gúnágún barakaton ke sabab se.

AUR Dáúd ne, jis din ki KHUDÁWAND ne use us ke sáre

Peshtar MASÍH se, 1019. — 1018 ke qaríb. — 1018.

‖ Yá, aur na ham ko kisí baní Isráel ko ján se márná hai.
[d] 1 Sam. 10. 24.
[e] 1 Sam. 10. 26. aur 11. 4.
[f] 1 Sam. 18. 3. aur 20. 8, 16, 42. aur 23. 18.
[g] 2 Sam. 3. 7.
‖ Yá, Maikal kí bahin.
[h] 1 Sam. 18. 19.
[i] 2 Sam. 6. 17.
[k] 8 áyat. 2 Sam. 3. 7.
[l] Dekho Ist. 21. 23.
[m] 1 Sam. 31. 11, 12, 13.
[n] 1 Sam. 31. 10.
[o] Yash. 18. 28.
[p] Yún Yash. 7. 26. 2 Sam. 24. 25.
[q] 2 Sam. 18. 3.
[r] 1 Sal. 11. 36. aur 15. 4. Zab. 132. 17.
[s] 1 Taw. 20. 4.
[t] 1 Taw. 11. 29.
‖ Yá, Saffí
‖ Yá, Yaí.
‖ Yá, Juliyat ke bháí ko.
[u] Dekho 1 Taw. 20. 5.
[x] 1 Taw. 20. 6
‖ Yá, baní Isráel ko ta'ana diyá.
[y] 1 Sam. 17. 10, 25, 26.
[z] 1 Taw. 20. 8.

Peshtar MASÍH se, 1018.

dushmanon aur Sáúl ke háth se naját dí[a], KHUDÁWAND ke áge is gít kí báten kahín[b]:

2 Aur bolá, ki KHUDÁWAND merá pahár, aur merí panáh, aur merá chhuránewálá hai.

3 Khudá merí chatán[c] hai: us par merá tawakkul hai[d]; wuh merí sipar[e] hai, aur merí naját ká síng[f] hai; tú merá únchá burj[g], aur merá maljá[h], aur merá naját-denewálá hai; tú hí mujhe zulm se bachátá hai.

4 Main ne KHUDÁWAND se du'á mángí; wuhí sitáish ke láiq hai; aur main apne dushmanon se chhuráyá gayá.

5 Ki maut ‖kí lahron ne mujhe gherá; ‖Bali'áli logon ke sailábon ne mujhe daráyá.

6 Pátál ke dukh[i] mere gird ho gae; maut ke phandon ne mujhe roká.

7 Apní musíbat ke waqt main ne KHUDÁWAND ko pukárá[k]; apne Khudá ko pukárá; us ne apní haikal men merí áwáz suní[l], aur merá nála us ke kán tak pahunchá.

8 Tab us ke gusse se zamín larzí aur kámpí[m]; ásmán kí bináen hil gaín aur larzín[n].

9 Us ke nathnon se ek dhuwán uthá, aur us ke munh se ág nikalke[o] khá gaí, ki jis se koele dahak gae.

10 Us ne ásmán ko jhukáyá, aur utrá[p], aur andherá us ke qadamon tale thá[q].

11 Wuh ek karúbí par sawár thá, aur urá, aur hawá ke paron par[r] dikhái detá thá.

12 Aur us ne apne girdágird táríkí ká khaima[s] khará kiyá, jam'a húe pání aur andherí badlíon ke sáth.

13 Us chamak se jo us ke áge thí, koele sulge[t].

14 KHUDÁWAND ásmán par se garjá[u], aur us 'Alí janáb ne apní áwáz sunáí.

15 Aur tír chaláe[x], aur unhen bithráyá; bijlí ne unhen khindáyá aur muztarib kiyá.

16 KHUDÁWAND kí jhunjhláhat se, aur us ke ‖nathnon kí mauj se[y] daryá ke sote numáyán húe; dunyá kí newen khul gaín.

17 Us ne úpar se bhejá, aur mujhe uthá liyá; us ne mujhe bahut pánion men se khínchá[z].

18 Us ne mujhe mere qawí dushman se[a], aur un se, jo merá kína rakhte the, chhuráyá; ki we mujh par niháyat gálib the.

19 Unhon ne mujhe merí idbár ke din roká; par KHUDÁWAND merá sahárá thá.

20 Wuh mujh ko tangí se kusháda makán men láyá[b]; us ne mujh ko naját bakhshí, is liye ki wuh mujh se khush[c] thá.

21 KHUDÁWAND ne merí rástí ke muwáfiq[d] mujh ko jazá dí, aur merí pákdastí ká[e] mujhe badlá diyá.

22 Kyúnki main ne KHUDÁWAND kí ráhon kí nigáhbání kí[f], aur main ne apne Khudá kí pairawí se sarkashí na kí.

23 Ki us kí sárí sunnaten mere áge thín, aur us ke huqúq jo hain, so main ne unhen tark na kiyá[g].

24 Main us ke áge kámil[h] thá, aur main ne apne taín apní badkárí se báz rakhá.

25 So KHUDÁWAND ne merí rástí aur merí pákí ke muwáfiq apne huzúr mujh ko sila diyá[i].

26 Tú rahm karnewále par rahím hai[k], aur nekí karnewále ko apní nekí dikhátá hai.

27 Tú un ko, jo khális hain, apná khulús dikhátá hai; aur gustákhon ‖par[l] ná-mihrbání kartá hai.

28 Tú un logon ko, jin par bipat parí hai, bachátá hai[m]: un ko, jo ghamand rakhte hain, táktá hai, táki unhen past kare[n].

29 Ki tú, ai KHUDÁWAND, merá chirág hai: aur KHUDÁWAND mere andhere ko roshan karegá.

30 Terí kumak se main ek gol par jhaptúngá; main apne Khudá kí kumak se díwár kúd gayá.

31 Khudá, us kí ráh kámil hai[o], KHUDÁWAND ká kalám mujarrab hai[p]; wuh un sab kí, jinhen us ká bharosá hai, pharí hai.

32 KHUDÁWAND ke siwá kaun Khudá hai[q], aur hamáre Khudá ko chhorke kaun chatán hai?

33 Khudá merí qúwat aur merá zor[r]; aur wuhí merí ráh kámil[s] kartá hai[t].

34 Wuh mujh ko harní ke se pánw detá hai[u]; wuh mujh ko mere únche makán par bithátá hai[x].

35 Wuh mere háthon ko larná

[a] Zab. 18 ká sarnáma. aur Zab. 34. 19. [b] Khur. 15. 1. Qáz. 5. 1. [c] Ist. 32. 4. Zab. 18. 2, wag. aur 31. 3. aur 71. 3. aur 91. 2. aur 144. 2. [d] 'Ibrán. 2. 13. [e] Paid. 15. 1. [f] Lúq. 1. 69. [g] Ams. 18. 10. [h] Zab. 9. 9. aur 14. 6. aur 59. 16. aur 71. 7. Yar. 16. 19. ‖ Yá, ke dukhon. ‖ Yá, Shaitání logon. [i] Zab. 116. 3. [k] Zab. 116. 4. aur 120. 1. Yún. 2. 2. [l] Khur. 3. 7. Zab. 34. 6, 15, 17. [m] Qáz. 5. 4. Zab. 77. 18. aur 97. 4. [n] Aiy. 26. 11. [o] Zab. 97. 3. Hab. 3. 5. 'Ibrán. 12. 29. [p] Zab. 144. 5. Yas. 64. 1. [q] Khur. 20. 21. 1 Sal. 8. 12. Zab. 97. 2. [r] Zab. 104. 3. [s] 19 áyat. Zab. 97. 2. [t] 9 áyat. [u] Qáz. 5. 20. 1 Sam. 2. 10. aur 7. 10. Zab. 29. 3. Yas. 30. 30. [x] Ist. 32. 23. Zab. 7. 13. aur 77. 17. aur 144. 6. Hab. 3. 11. ‖ Yá, qahr. Zab. 74. 1. [y] Khur. 15. 8. Zab. 106. 9. Nahúm 1. 4. Mat. 8. 26. [z] Zab. 144. 7.

[a] 1 áyat. [b] Zab. 31. 8. aur 118. 5. [c] 2 Sam. 15. 26. Zab. 22. 8. [d] 25 áyat. 1 Sam. 26. 23. 1 Sal. 8. 32. Zab. 7. 8. [e] Zab. 24. 4. [f] Paid. 18. 19. Zab. 119. 3. aur 128. 1. Ams. 8. 32. [g] Ist. 7. 12. Zab. 119. 30, 102. [h] Paid. 6. 9. aur 17. 1. Aiy. 1. 1. [i] 21 áyat. [k] Mat. 5. 7. [l] Ahb. 26. 23, 24, 27, 28. ‖ Yá, ke sáth kushtí laregá. Zab. 18. 26. [m] Khur. 3. 7, 8. Zab. 72. 12, 13. [n] Aiy. 40. 11, 12. Yas. 2. 11, 12, 17. aur 5. 15. Dán. 4. 37. [o] Ist. 32. 4. Dán. 4. 37. Mak. 16. 3. [p] Zab. 12. 6. aur 119. 140. Ams. 30. 5. [q] 1 Sam. 2. 2. Yas. 45. 5, 6. [r] Khur. 15. 2. Zab. 27. 1. aur 28. 7, 8. aur 31. 4. Yas. 12. 2. [s] 'Ibrán. 13. 21. [t] Ist. 18. 13. Aiy. 22. 3. Zab. 101. 2, 6. aur 119. 1. [u] 2 Sam. 2. 18. Hab. 3. 19. [x] Ist. 32. 13. Yas. 33. 16. aur 58. 14.

Peshtar MASÍH se, 1018.

sikhátá hai[y], aisá ki támbe kí kamán mere bázúon se ṭúṭ játí hai.

36 Tú hí ne apní naját kí sipar mujh ko bakhshí, aur terí hí muláyamat ne mujh ko baṛá kiyá.

37 Tú ne mere qadam, jo mere níche hain, kusháda kíe, aisá ki mere pánw phisalte nahín[z].

38 Main ne apne dushmanon ká píchhá kiyá, aur unhen faná kiyá, aur munh na moṛá jab tak ki unhen nábúd na kiyá.

39 Main ne unhen nigal liyá, aur unhen zakhmí kiyá, aisá ki we uṭh na sake; hán, we mere qadamon tale[a] paṛe hain.

40 Kyúnki tú ne jang ke liye zor se merí kamar bándhí[b]: we, jo mujh par chaṛh áte hain, tú ne un ko mere níche jhukáyá[c].

41 Tú hí ne mere dushmanon kí píṭh mujh ko dikhláí[d], táki main unhen, jo merá kína rakhte hain, káṭ ḍálún.

42 We chilláe, par chhuṛánewálá koí na ṭhahrá; KHUDÁWAND pás bhí, par us ne unhen jawáb na diyá[e].

43 Tab main ne unhen aisá písá, ki gard kar diyá[f]; main ne un ko aisá raundá, ki raste kí kíchaṛ ho gae[g], aur unhen patlá kar diyá.

44 Tú hí ne mujh ko mere logon ke jhagṛe se chhuṛáyá[h]; tú hí ne mujh ko agyár ká sardár[i] kiyá; ek qaum, jise main nahín pahchántá, merí bandagí karne lagí[k].

45 Ajnabí log mere tábi' honge; ye hí, ki sunenge, aur mere farmánbardár ho jáenge.

46 Musáfiron ke farzand udás ho jáenge, aur we apne tang makánon men dahshat kháenge[l].

47 KHUDÁWAND zinda hai; aur merí chaṭán mubárak hai; aur Khudá, merí naját kí chaṭán[m] buland aur bálá hai.

48 Khudá hí hai, jo merá intiqám letá hai, aur logon ko mere tale látá hai[n].

49 Tú hí mujhe mere dushmanon se nikáltá hai, aur mere hamla karnewálon par buland kartá hai, aur zálim ádmí se naját detá hai[o].

50 So main, ai Khudá, qaumon ke bích terá shukr karúngá, aur tere nám ke gít gáúngá[p].

51 Ki tú hí apne bádsháh kí naját ká burj hai, aur apne masíh[q] Dáúd par, aur us kí nasl par, abad tak[r] rahm karnewálá hai.

y Zab. 144. 1.
z Ams. 4. 12.
a Mal. 4. 3.
b Zab. 18. 32, 39.
c Zab. 44. 5.
d Paid. 49. 8. Khur 23.27. Yash.10.24.
e Aiy. 27. 9. Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Mík. 3. 4.
f 2 Sal. 13. 7. Zab. 35. 5. Dán. 2. 35.
g Yas. 10. 6. Mík. 7. 10. Zak. 10. 5.
h 2 Sam. 3. 1. aur 5. 1. aur 19. 9, 14. aur 20. 1, 2, 22.
i Ist. 28. 13. 2 Sam. 8. 1,--14. Zab. 2. 8.
k Yas. 55. 5.
l Mík. 7. 17.
m Zab. 89. 26.
n Zab. 144. 2.
o Zab. 140. 1.
p Róm. 15. 9.

XXIII BÁB.

1 Dáúd ká ákhirí kalám jis men apná ímán záhir kartá, ki Khudá ke wa'de sab hawáss o tajriba-kárí se bhí báhar hain. 6 Sharíron ká aur hí hál hai. 8 Dáúd ke baháduron kí ism-nawísí.

YIH Dáúd ká pichhlá kalám hai. Yassí ke beṭe Dáúd ne kahá, aur us shakhs ne, jo bulandí par chaṛháyá gayá[a], kahá, Ya'qúb ke Khudá ke masíh ne[b], jo baní Isráel men achchhá gítwálá thá, kahá.

2 KHUDÁWAND kí Rúh mujh men bolí[c], aur us ká sukhan merí zubán par thá:

3 Isráel ke Khudá ne kahá, Isráel kí chaṭán ne[d] mujhe kahá, Wuh, jo khilqat par saltanat kartá hai, cháhiye ki sádiq ho, aur khudátarsí ke sáth[e] saltanat kare.

4 Aur subh kí roshní ke mánind hogá, jab ki súraj nikaltá hai, aur badlí nahín hotí[f], aur ghás menh ke sabab zamín se jamtí hai.

5 Agarchi merá ghar Khudá ke nazdík aisá baṛá nahín, lekin us ne ek abadí 'ahd[g], jo sab chízon men murattab aur mahfúz hai, mere sáth kiyá hai: ki merí sárí salámatí, aur merá sárá shauq wuh ugáwegá?

6 ¶ Aur ‖Bali'ál ke log hargiz nashw o namá na karenge; we sab kánṭon kí mánind ukháṛ phenke jáenge; kyúnki we háthon se pakṛe nahín játe.

7 Aur jo shakhs ki unhen chhúá cháhe, use zarúr hai, ki lohá yá neza pakṛe, aur wahín ká wahín unhen jalá dewe.

8 ¶ Aur Dáúd ke baháduron ke nám ye hain: pahlá Ta-Hakmúní ‖jo kursí par baiṭhtá thá, aur un tínon ká ra,is thá; usí ne áṭh sau par[h] bhálá chaláyá, aur unhen ek bár qatl kiyá.

9 Us ke ba'd Dúdú ká beṭá Ili'azar Akhúhí[i]; yih un tín pahlawánon men se ek thá, jo us ke sáth chaṛh gae the, jab ki Dáúd ne un Filistíon ko jo jang par chaṛhe the dhamkáyá thá, aur sáre baní Isráel chaṛh gae the.

10 So us ne uṭhke Filistíon ko márá, yahán tak ki us ká háth

Peshtar MASÍH se, 1018.

q Zab. 89. 20.
r 2 Sam. 7. 12, 13. Zab. 89. 29.
a 2 Sam. 7. 8, 9. Zab. 78. 70, 71 aur 89. 27.
b 1 Sam. 16. 12, 13. Zab. 89. 20.
c 2 Pat. 1. 21.
d Ist. 32. 4, 31. 2 Sam. 22. 2, 32.
e Khur.18.21. 2 Taw. 19. 7, 9.
f Qáz. 5. 31. Zab. 89. 36. Ams. 4. 18. Dekho Zab.110.3.
g 2 Sam. 7. 15, 16. Zab. 89. 29. Yas. 55. 3.
‖ Ya'ne, Sharír log.
‖ Yá, Yásháb-basshebet jo un tínon, wagh.
h Dekho 1 Taw. 11. 11. aur 27. 2.
i 1 Taw. 11. 12. aur 27. 4.

Peshtar MASÍH sȧ, 1018.

thak gayá, aur qabza háth meṉ jam gayá: aur Khudá ne us din baṛí fath bakhshí, aur usí ke sáre log lúṭne dauṛe.

11 Ba'd us ke Harárí Ají ká beṭá Sammah thá[k]. Jis waqt Filistí ikaṭṭhe hoke masúr ke khet ke barábar jam'a húe the[l], aur sab log Filistíoṉ ke áge se bhág gae,

12 Wuh khet ke bíchoṉ bích khaṛá rahá, aur us zamín ko bacháyá, aur Filistíoṉ ko qatl kiyá, aur KHUDÁWAND ne baṛí fath bakhshí.

13 Aur un tís meṉ se tín sardár nikle[m], aur 'Adúlám ke magáre ko[n] d'rau ke waqt Dáúd pás áe, aur Filistíoṉ kí fauj dasht i Rifáíoṉ meṉ[o] khaimazan thí.

14 Aur Dáúd us waqt ek gaṛhí meṉ thá[p], aur Filistíoṉ ká tháná Baitlaham meṉ thá.

15 Aur Dáúd ne tarastá húá kahá, Háe, wuh kaun hai, jo mujhe us kúe ká ek ghúnṭ pání, jo Baitlaham ke ástáne par hai, piláwe?

16 Un tínoṉ pahlawánoṉ ne Filistíoṉ ká lashkar toṛá, aur Baitlaham ke kúe se pání bhará, aur láke Dáúd ko diyá; lekin us ne na cháhá ki píe; pas, use KHUDÁWAND ke liye tapáyá.

17 Aur us ne kahá, Aisá na howe, ai KHUDÁWAND, ki maiṉ aisá karúṉ; ki yih un logoṉ ká lahú hai[q], jo apní jánoṉ par khele haiṉ. So us ne na cháhá, ki use píe. So un tínoṉ pahlawánoṉ ne aise kám kíe.

18 Aur Zarúyáh ke beṭe Yúab ká bháí Abishai bhí tín meṉ ek sardár thá[r]: us ne tín sau par bhálá chaláyá, aur unheṉ qatl kiyá, aur tín meṉ námdár húá.

19 Wuh to tínoṉ meṉ sab se ziyáda 'izzatwálá thá, aur un ká sardár húá; par wuh pahile tínoṉ ke barábar na thá.

20 Aur Yahúyad'a ká beṭá Bináyáh, jis ká dádá Qabziel[s] baṛá bahádur thá, jis ne bahut se kám kíe the, aur Moáb ke do sher jawán máre[t], aur jáke barf ke mausim meṉ ek gár ke bích ek sher márá.

21 Aur us ne ek rú-dár[u] Misrí ko qatl kiyá. Us Misrí ke háth meṉ ek bhálá thá; jo wuh laṭh leke us par lapká, to Misrí ke háth se bhálá chhíná, aur usí ke bhále se use márá.

22 Aur Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh ne yih yih kuchh kiyá, aur tínoṉ pahlawánoṉ meṉ us ká nám thá.

23 Wuh un tísoṉ se ziyáda 'izzatwálá thá, par wuh in tín ke barábar na thá; aur Dáúd ne use apne musáhiboṉ meṉ shámil kiyá.

24 Aur Yúab ká bháí 'Asahel[x] in tísoṉ meṉ se ek thá; aur Ilhanán Baitlaham ke Dúdú ká beṭá,

25 Sammah Harúdí[y], Iliqa Harúdí,

26 Khalis Faltí, 'Írá bin 'Aqís Taqú'í,

27 Abí'azar 'Anatútí, Mabúní Húsátí,

28 Zalmún Akhúhí, Maharí Natúfátí,

29 Halib bin Ba'anah Natúfátí, Ittai bin Ríbí, Binyamíní Jibí'ah ká,

30 Fira'túní Bináyáh, aur ‖ Nahal i Ja'as[z] ká Hiddí,

31 Abi-galbún 'Arbátí, 'Azmavat Barhúmí,

32 Ilyahba Sa'albúní, Baní Yasín Yahúnatan,

33 Sammah Harárí, Akhiám bin Sarár Arárí,

34 Ilifalat bin Ahasbí bin Ma'akátí, Ilí'ám bin Akhituffal Jilúní,

35 Hasrai Karmilí, Fagarí Arbí,

36 Ijál bin Nátan, Zúbah se, Baní Jaddí,

37 Silaq 'Ammúní, Naharí Biarútí, jo Yúab bin Zarúyáh ká silahbardár thá;

38 'Írá Itrí[a], Jaríb Itrí,

39 Úriyáh Hittí[b]: sab saintís húe.

Margin notes: k 1 Taw. 11. 27. — l Dekho 1 Taw. 11. 13, 14. — m 1 Taw. 11. 15. — n 1 Sam. 22. 1. — o 2 Sam. 5. 18. — p 1 Sam. 22. 4, 5. — q Ahb. 17. 10. — r 1 Taw. 11. 20. — s Yash. 15. 21. — t Khur. 15. 15. 1 Taw. 11. 22. — u 1 Taw. 11. 23 meṉ, gaddáwar ádmí, likhá. — x 2 Sam. 2. 18. — y Dekho 1 Taw. 11. 27. — ‖ Yá, Ja'as kí wádíoṉ ká. — z Ist. 1. 24. Qáz. 2. 9. — a 2 Sam. 20. 26. — b 2 Sam. 11. 3, 6.

XXIV BÁB.

1 Dáúd, Shaitán ke wargalánne se, Yúab ko tákíd se hukm detá ki logoṉ ká shumár kare. 5 Nau mahíne terah din meṉ, terah sau shamsherzan jawánoṉ kí fard taiyár hoke guzrání játí. 10 Dáúd tauba kartá aur tín baláoṉ meṉ se tín din kí marí ko qabúl kartá. Sattar hazár halák hote, par Dáúd kí tauba ke bá'is Yarúsalam shahr bachjátá. 18 Dáúd Jád ke sikháne se Araunáh ká khalíhán mol letá, aur waháṉ qurbání karne se marí mauqúf hotí.

Peshtar MASÍH 1017.

BA'D us ke KHUDÁWAND ká gussa baní Isráel par phir bhaṛká[a]; ki ‖ us ne Dáúd ke dil meṉ ḍálá, ki baní Isráel aur baní Yahúdáh ko gine[b].

Margin notes: a 2 Sam. 21. 1. — ‖ Ya'ne, Shaitán ne, Dekho 1 Taw. 21. 1. Ya'q. 1. 13, 14. — b 1 Taw. 27. 23, 24.

Peshtar MASÍH se, 1017.

2 So bádsháh ne lashkar ke sardár Yúab ko, jo us ke sáth thá, hukm kiyá, ki Jáiye, aur baní Isráel ke sáre firqon men, Dán se leke Biarsab'a tak[c], guzar karo, aur logon ko gino, táki un ká 'adad mujhe ma'lúm ho[d].

3 Tab Yúab ne bádsháh ko kahá, ki KHUDÁWAND terá Khudá un logon ko us se, ki jitne we ab hain, sau chand ziyáda kare, aur mere khudáwand bádsháh kí ánkhen dekhen: par kyá sabab hai, ki merá khudáwand bádsháh yih kám kiyá cháhtá hai?

4 Tab Yúab aur lashkar ke sardáron ko bádsháh ne tákíd se hukm kiyá. Aur Yúab aur lashkar ke sardár bádsháh ke huzúr se baní Isráel ke shumár karne ko nikal gae.

5 ¶ Aur Yardan pár utre, aur 'Ará'ir men[e], jo wádí i Jadd ke shahr kí dahní taraf ko hai, Ya'zír tak[f] khaimazan húe;

6 Wahán se Jilí'ád aur Tahtím kí sarzamín men Hudsí ko áe, aur Dán[g]-Ya'an ko áe, aur ghúmke Saidá[h] kí sarhadd tak pahunche;

7 Aur wahán se Súr kí shahrpanáhon tak áe, aur Hawíon ke sáre shahron, aur Kan'áníon kí zamín tak áe; aur baní Yahúdáh ke janúb ko Biarsab'a tak chale gae.

8 Chunánchi sárí mamlukat men sair karke nau mahíne bís din ke ba'd Yarúsalam ko áe.

9 Aur Yúab ne logon ke shumár kí fard bádsháh ko dí; so baní Isráel áṭh lákh shamsherzan bahádur the. Aur baní Yahúdáh pánch lákh jangí the[i].

10 ¶ Aur Dáúd ká dil, ba'd us ke ki us ne logon ká shumár kiyá, ṭúṭ gayá[k]; aur Dáúd ne KHUDÁWAND ko kahá, Yih, jo main ne kiyá, mujh se bará gunáh húá[l]; ab, ai KHUDÁWAND, fazl se apne bande ká gunáh bakhsh díjiye; ki main ne ahmaqí[m] ká kám kiyá.

11 So jab Dáúd subh ko uṭhá, to KHUDÁWAND ne Jád[n] par, jo Dáúd ká gaibgo[o] thá, wahí bhejí, ki

12 Já aur Dáúd se kah, ki KHUDÁWAND farmátá hai, Main ne tere liye tín baláen muqarrar kín; tú un men se ek ko ikhtiyár kar, ki main use tujh par bhejún.

13 So Jád Dáúd pás áyá, aur us se púchhá, ki Tú kyá cháhtá hai: tere mulk men sát baras ká kál pare: yá tú tín mahíne tak apne dushmanon se bhágtá phire, aur we tujhe rageden; yá terí mamlukat men tín din tak wabá paro[p]? ab batá, aur dekh, ki main use, jis ne mujhe bhejá, kyá jawáb dún.

14 Tab Dáúd ne Jád ko kahá, Main barí giriftárí men hún: so KHUDÁWAND ke háth men giriftár honá bihtar hai; ki us kí rahmaten ‖ 'azím hain[q]; aur ádmíon ke háth men giriftár na hoúngá[r].

15 ¶ So KHUDÁWAND ne baní Isráel ko subh se leke muqarrarí waqt tak wabá men mubtalá kiyá[s], aur Dán se leke Biarsab'a tak sattar hazár baní Isráel mar gae.

16 Aur jab firishte ne apná háth barháyá[t] ki Yarúsalam ko faná kare, to KHUDÁWAND badí karne se pachhtáyá[u]; aur us firishte ko, jis ne logon ko márá thá, kahá, Yih bas hai; ab apná háth khínch. Us waqt KHUDÁWAND ká firishta Yabúsí Araunáh[x] ke khalíhán par khará thá.

17 Aur Dáúd ne jab us firishte ko, jo logon ko mártá thá, dekhá, to KHUDÁWAND ko kahá, Gunáh to main ne kiyá, aur badí mujh se húí; par in bheron ká kyá qusúr[y]? pas, mujh hí, aur mere báp ke gharáne par apná háth chaláiye.

18 ¶ Aur us roz Jád Dáúd pás áyá, aur use kahá, Já, aur Yabúsí † Araunáh ke khalíhán par KHUDÁWAND ke liye ek mazbah baná[z].

19 Aur Dáúd ne Jád ke kahne ke muwáfiq, jaisá ki KHUDÁWAND ká hukm thá, kiyá.

20 Aur Araunáh ne nigáh kí, aur bádsháh aur us ke chákaron ko apní taraf áte dekhá; so Araunáh niklá, aur bádsháh ke áge jhukke zamín par sijda kiyá.

21 Aur kahá, KHUDÁWAND merá bádsháh apne bande pás kyún áyá? Dáúd ne kahá, Táki khalíhán tujh se mol lún[a], aur KHUDÁWAND ká ek mazbah banáún, táki logon men se wabá játí rahe[b].

22 Araunáh ne Dáúd ko kahá, ki Merá khudáwand bádsháh lewe,

[c] Qáz. 20. 1.
[d] Yar. 17. 5.
[e] Ist. 2. 36. Yash. 13. 9, 16.
[f] Gin. 32. 1, 3.
[g] Yash. 19. 47. Qáz. 18. 29.
[h] Yash. 19. 28. Qáz. 18. 28.
[i] Dekho 1 Taw. 21. 5.
[k] 1 Sam. 24. 5.
[l] 2 Sam. 12. 13.
[m] 1 Sam. 13. 13.
[n] 1 Sam. 22. 5.
[o] 1 Sam. 9. 9. 1 Taw. 29. 29.
[p] Dekho 1 Taw. 21. 12.
‖ Yá, bahut.
[q] Zab. 103. 8, 13, 14. aur 119. 156.
[r] Dekho Yas. 47. 6. Zak. 1. 15.
[s] 1 Taw. 21. 14. aur 27. 24.
[t] Khur. 12. 23. 1 Taw. 21. 15.
[u] Paid. 6. 6. 1 Sam. 15. 11. Yoel 2. 13, 14.
[x] 1 Taw. 21. 15, Urnán. Dekho 18 áyat. 2 Taw. 3. 1.
[y] 1 Taw. 21. 17.
† Ibrání men, Arániáh.
[z] 1 Taw. 21. 18, wag ....
[a] Dekho Paid. 23. 8—16.
[b] Gin. 16. 48, 50.

Peshtar MASÍH se, 1017.

aur jaisá bihtar jáne, guzráne; aur dekh, yahán charháwe ke liye bail, aur dáen chaláne ke asbáb, bailon ke sámán samet, índhan ke liye hain[c].

23 Yih sab kuchh Araunáh ne bádsháh kí tarah bádsháh ko diyá. So Araunáh ne bádsháh se kahá, ki KHUDAWAND terá Khudá tujh ko qabúl kare[d].

24 Tab bádsháh ne Araunáh se kahá, Yún nahín; balki main tujhe qímat dúngá, aur use mol lúngá; aur main un chízon ko, jin par merá kuchh kharch na ho, KHUDAWAND apne Khudá ko charháwá na charháúngá. So Dáúd ne wuh khalíhán aur we bail pachás misqál chándí deke mol líe[e].

25 Aur Dáúd ne wahán KHUDAWAND ke liye mazbah banáyá, aur charháwon aur salámíon ko charháyá; aur KHUDAWAND ne zamín ke liye un kí du'á qabúl kí[f], aur wabá baní Isráel men se játí rahí[g].

[c] 1 Sal. 19. 21.
[d] Hiz. 20. 40, 41.
[e] Dekho 1 Taw. 21. 24, 25.
[f] 2 Sam. 21. 14.
[g] 21 áyat.

SALATI'N KI' PAHLI' KITAB.

I BAB.

1 Abisháq Dáúd ke burhápe men us kí khidmat karti. 5 Dáúd ká dulárá Adúniyáh bádsháhat chhíntetá. 11 Nátan kí saláh se, 15 Bintsab'a bádsháh se 'arz karti, 22 aur Nátan us kí báten sábit kartá. 28 Dáúd us qasam ko jo Bintsab'a se kí thí taqarrur kartá. 32 Sulaimán Dáúd ke hukm ke mutábiq bádsháh hone ke liye Sadúq aur Nátan se mamsúh hotá, aur sab log shádiyána bajáte. 41 Is kí khabar Yúnatan se milte hí turt Adúniyáh ke mihmán bhágjáte. 50 Adúniyáh mazbah ke sing pakre húe Sulaimán se buláyá játá, aur tábi'dárí kí shart par rukhsat pátá.

1015.

AUR Dáúd bádsháh búrhá aur kuhansál húá; aur we us par bahut se kapre urháte the, par wuh garm na hotá thá.

2 So us ke khádimon ne use kahá, ki Ham apne bádsháh ke liye ek kunwárí 'aurat dhúndhenge, ki wuh bádsháh ke huzúr kharí rahe, aur us kí khabargírí kiyá kare, aur bagal men so rahá kare, táki hamárá khudáwand bádsháh garm howe.

3 Chunánchí unhon ne baní Isráel kí sárí mamlukat men ek jawán khush-shakl 'aurat kí talásh kí, aur Shúnamít[a] Abisháq ko páyá; so use bádsháh pás láe.

4 Aur wuh jawán 'aurat bahut shakíl thí; so wuh bádsháh kí khabargírí aur us kí khidmat karne lagí; lekin bádsháh ne us se áshnáí na kí.

5 ¶ Us waqt Hajjít ke bete Adúniyáh ne[b] apne taín buland kiyá, aur kahá, Main bádsháh hoúngá; aur apne liye gáríán aur sawár taiyár kíe[c], aur pachás ádmí daurnewále apne áge áge chalne ke liye muqarrar kíe.

6 Aur us ke báp ne na kabhí us ko ázurda kiyá, aur na yih kahá, ki Tú ne yún kyún kiyá? aur wuh bhí bahut khúbsúrat thá: aur us kí má use Abisalúm ke ba'd jani thí[d].

7 Aur wuh Zarúyáh ke bete Yúab, aur Abiyátar káhin se[e] guftogú kartá thá, aur ye donon Adúniyáh ke madadgár the[f].

8 Lekin Sadúq káhin, aur Yahúyad'a ká betá Bináyáh, aur Nátan nabí, aur Sima'í[g], aur Re'í, aur Dáúd ke bahádur log[h] Adúniyáh ke sáth na the.

9 Aur Adúniyáh ne bheren, aur bail, aur pále húe chaupáe Zuhalat ke patthar par, jo Rájil ke chashme ke barábar hai, zabh kíe, aur apne bháíon ya'ne bádsháh ke beton kí, aur sáre baní Yahúdáh bádsháh ke khádimon kí da'wat kí:

10 Par Nátan nabí, aur Bináyáh, aur bahádur logon, aur apne bhái Sulaimán ko na buláyá.

11 ¶ So Nátan ne Sulaimán kí má Bintsab'a ko kahá, Kyá tú ne nahín suná, ki Hajjít ká betá[i] Adúniyáh saltanat kartá hai, aur hamárá khudáwand Dáúd nahín jántá?

12 Ab tú á, ki main tujhe mashwara dún, táki terí, aur tere bete Sulaimán kí ján bache.

[a] Yash. 19. 18.
[b] 2 Sam. 3. 4.
[c] 2 Sam. 15. 1.
[d] 2 Sam. 3. 3, 4. 1 Taw. 3. 2.
[e] 2 Sam. 20. 25.
[f] 1 Sal. 2. 22, 28.
[g] 1 Sal. 4. 18.
[h] 2 Sam. 23. 8.
[i] 2 Sam. 3. 4.

Peshtar MASÍH sn. 1015.

13 Tú jáke Dáúd bádsháh ke sámhne kharí ho, aur use kah, Ai mere khudáwand bádsháh, kyá tú ne apní laundí se qasam kháke nahíŋ kahá, ki Terá beṭá Sulaimán mere ba'd saltanat karegá, aur wuhí mere takht par baiṭhegá[k]? pas, Adúniyáh kyúŋ bádsháhat kartá hai?

14 Aur dekh, jis waqt ki tú bádsháh se báteŋ karegí, tab maiŋ bhí tere píchhe á pahunchúŋgá, aur terí bátoŋ ko sábit karúŋgá.

15 ¶ So Bintsab'a andar mahall meŋ bádsháh pás gaí; aur bádsháh to bahut búṛhá thá, aur Shúnamít Abishág bádsháh kí khidmat kartí thí.

16 Aur Bintsab'a jhukí, aur bádsháh ke huzúr máthá ragṛá. Tab bádsháh ne irshád kiyá, ki Tú kyá mángtí hai?

17 Us ne yih 'arz kí, ki Ai mere khudáwand, tú ne KHUDÁWAND apne Khudá kí qasam kháke apní laundí se kahá, ki Ba'd mere terá beṭá Sulaimán bádsháh hogá, aur mere takht par wuhí baiṭhegá[l].

18 Ab dekh, Adúniyáh saltanat kartá hai; aur ab tak mere khudáwand bádsháh ko khabar nahíŋ.

19 Aur us ne bahut se bail, aur péle húe chaupáe, aur bheṛeŋ zabh kíŋ, aur bádsháh ke sab beṭoŋ aur Abiyátar káhin, aur lashkar ke sardár Yúab kí mihmání kí hai[m]; aur tere gulám Sulaimán ko nahíŋ buláyá.

20 Aur ab, ai mere khudáwand bádsháh, sáre baní Isráel kí nigáh tujh par hai, táki tú unheŋ kahe, ki mere khudáwand bádsháh ke takht par ba'd us ke kaun baiṭhegá.

21 Nahíŋ, to yih hogá, ki jab merá khudáwand bádsháh apne bápdádoŋ ke sáth árám karegá[n], to maiŋ aur merá beṭá Sulaimán donoŋ taqsírwár gine jáeŋge.

22 ¶ Aur dekho, ki wuh bádsháh ke sáth hanoz báteŋ hí kar rahí thí, ki Nátan nabí bhí á pahunchá.

23 Aur hájiboŋ ne bádsháh ko khabar kí, ki Nátan nabí házir hai. Aur jab wuh bádsháh ke huzúr áyá, to us ne bádsháh ke huzúr jabha-sá-í kí.

24 Aur Nátan bolá, Ai mere khudáwand bádsháh, kyá tú ne farmáyá hai, ki Mere ba'd Adúniyáh bádsháh ho, aur mere takht par baiṭhe?

25 Ki wuh áj ke din gayá, aur bahut se bail, aur péle húe chárpáe, aur bheṛeŋ zabh kíŋ[o], aur bádsháh ke sáre beṭoŋ, aur lashkar ke sardároŋ, aur Abiyátar káhin kí mihmání kí; aur dekh, we us ke sáth kháte píte haiŋ, aur kahte haiŋ, Jítá rahe bádsháh Adúniyáh[p]!

26 Par tere gulám ko, ya'ne mujhe, aur Sadúq káhin, aur Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh, aur tere gulám Sulaimán ko na buláyá.

27 Kyá yih mere khudáwand bádsháh ke hukm se húá; aur tú ne apne gulám ko khabar na kí, ki mere khudáwand bádsháh ke ba'd us ke takht par kaun baiṭhegá?

28 ¶ Us waqt Dáúd bádsháh ne jawáb diyá, aur farmáyá, ki Bintsab'a ko mujh pás buláo. So wuh bádsháh ke huzúr házir húí, aur bádsháh ke sámhne kharí rahí.

29 Bádsháh ne qasam khái aur farmáyá, Us KHUDÁWAND i haiy kí qasam, jis ne merí rúh ko har nau' kí áfat se naját dí[q],

30 Ki jaisá maiŋ ne KHUDÁWAND Isráel ke Khudá kí qasam kháke tujhe kahá thá, ki Yaqínan terá beṭá Sulaimán mere ba'd bádsháh hogá, aur merí jagah mere takht par wuhí baiṭhegá[r]; so maiŋ áj ke din waisá hí kar dikhláúŋgá.

31 Tab Bintsab'a zamín par muŋh ke bhal girí, aur bádsháh ke áge máthá ghiske bolí. Merá khudáwand bádsháh Dáúd hamesha jítá rahe[s].

32 ¶ Dáúd bádsháh ne farmáyá, Sadúq káhin, aur Nátan nabí, aur Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh ko mujh pás buláo. So we bádsháh ke huzúr házir húe.

33 Bádsháh ne unheŋ farmáyá, Apne khudáwand ke mulázimoŋ ko[t] apne sáth lo, aur mere beṭe Sulaimán ko mere khháss khachchar par sawár karo, aur use Jaihún pás[u] utáro:

34 Aur waháŋ Sadúq káhin, aur Nátan nabí us ke sir par tel maleŋ, ki wuh baní Isráel ká bádsháh ho[x]; aur tum narsingá

k 1 Taw. 22. 9, 10.
l 13, 30, áyateŋ.
m 7, 8, 9, 25, áyateŋ.
n Ist. 31. 16. 1 Sal. 2. 10.
o 19 áyat.
p 1 Sam. 10. 24.
q 2 Sam. 4. 9.
r 17 áyat.
s Naham. 2. 3. 1 Dán. 2. 4.
t 2 Sam. 20. 6.
u 2 Taw. 32. 30.
x 1 Sam. 10. 1. aur 16. 3, 12. 2 Sam. 2. 4. aur 5. 3. 1 Sal. 19. 16. 2 Sal. 9. 3. aur 11. 12.

Peshtar MASÍH se, 1015.

phúnko[y], aur bolo, Ḳhudá Sulaimán bádsháh ko jítá rakhe.

35 Phir tum us ko áge dhare húe le áo, táki wuh áwe, aur mere taḳht par baiṭhe, ki merá walí 'ahd wuhí hai: aur maiṉ ne use muqarrar kiyá, ki baní Isráel aur baní Yahúdáh ká bádsháh ho.

36 Tab Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh ne bádsháh ke jawáb meṉ kahá, Ámín: aur KHUDÁWAND mere ḳhudáwand bádsháh ká Ḳhudá yúṉ hí farmátá hai.

37 Jis tarah KHUDÁWAND mere ḳhudáwand bádsháh ke sáth thá, usí tarah Sulaimán ke sáth ho[z], aur us ke taḳht ko mere ḳhudáwand bádsháh Dáúd ke taḳht se ziyáda 'álíshán kare[a].

38 So Sadúq káhin, aur Nátan nabí, aur Yahúyad'a ká beṭá Bináyáh[b], aur Karetí aur Faletí, sab ke sab níche utre, aur Sulaimán ko Dáúd bádsháh ke ḳhachchar par sawár kiyá, aur Jaihún par láe.

39 Aur waháṉ Sadúq káhin ne ḳhaime se ek síng tel ká liyá[c], aur Sulaimán ko mamsúh kiyá[d]; tab unhoṉ ne narsingá phúnká, aur sab ke sab bole, Sulaimán bádsháh ko Ḳhudá jítá rakhe[e].

40 Aur sárá lashkar us ke píchhe, aur log shahnái bajáte chale játe the, aur baṛí ḳhushí karte áte the, aise ki zamín un ke gul se phaṭṭí thí.

41 ¶ Aur Adúniyáh aur us ke sáre mihmánoṉ ne, jo us ke sáth the, jonbíṉ khá chuke, yih shor suná; aur jab Yúab ne narsinge ki áwáz suní, to bolá, ki Shahr meṉ yih kyá gul aur shor hai?

42 Wuh yih kah hí rahá thá, ki Abiyátar káhin ká beṭá Yúnatan áyá; aur Adúniyáh ne us ko kahá, Á, ki tú bahádur hai, aur ḳhushḳhabarí látá hai[f].

43 Us waqt Yúnatan ne Adúniyáh se kahá, ki Hamáre ḳhudáwand bádsháh Dáúd ne Sulaimán ko bádsháh muqarrar kiyá.

44 Aur bádsháh ne Sadúq káhin, aur Nátan nabí, aur Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh, aur Karetí aur Faletí ko us ke sáth bhejá. So unhoṉ ne bádsháh ke ḳhachchar par use sawár kiyá:

45 Aur Sadúq káhin, aur Nátan nabí ne Jaihún par us ke sir ko chikná kiyá; so we waháṉ se aisí ḳhushí karte húe phire haiṉ, ki shahr gúnj gayá; aur yih áwáz, jo tum ne suní, so wuhí hai.

46 Aur Sulaimán ne saltanat ke taḳht par julús farmáyá[g].

47 Aur bádsháh ke mulázim hamáre ḳhudáwand bádsháh Dáúd ko mubárakbád de rahe haiṉ, aur kahte haiṉ, Ḳhudá Sulaimán ko tujh se ziyáda námáwar kare[h], aur us ke taḳht ko tere taḳht se ziyáda buzurg kare; aur bádsháh ne palang par sijda kiyá[i].

48 Aur bádsháh ne yúṉ farmáyá, ki KHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá mubárak hai, jis ne áj ke din ek jánishín 'atá kiyá, ki mere taḳht par baiṭhá[k], aur merí ánkhoṉ ne dekhá.

49 Tab sáre mihmán, jo Adúniyáh ke sáth the, hirásán hoke uṭhe, aur apní apní ráh chale gae.

50 ¶ Aur Adúniyáh Sulaimán se ḍarke uṭhá, aur jáke mazbah ke síngoṉ ko pakṛá[l].

51 Aur Sulaimán ko ḳhabar húí, ki Dekh, Adúniyáh tujh se tarsán hai; kyúṉki wuh mazbah ke síngoṉ ko pakṛe húe kahtá hai, ki Sulaimán áj ke din mujh se qasam kare, ki apne chákar ko tah i teg na karegá.

52 Tab Sulaimán bolá, Agar wuh nekokár hogá, to us ká ek bál zamín par na giregá[m]; par agar us meṉ sharárat páí jáegí, to wuh márá jáegá.

53 So Sulaimán bádsháh ne log bheje, aur we use mazbah par se le áe; us ne áke Sulaimán bádsháh ke huzúr sijda kiyá; aur Sulaimán ne use farmáyá, Apne ghar já.

II BÁB.

1 *Dáúd Sulaimán ko wasiyat kartá,* 3 *díndárí kí bábat,* 5 *Yúab kí bábat,* 7 *Barzillí kí bábat,* 9 *Sima'í kí bábat:* 10 *ba'd us ke wafát pátá.* 12 *Sulaimán us ká jánishín hotá.* 13 *Adúniyáh Sulaimán se Bint-sab'a ke wasíle 'arz karke ki Abishág mujhe byáh meṉ mile qatl kiyá játá.* 26 *Abiyátar bachjátá par kahánat se ḳhárij hotá.* 28 *Yúab mazbah ke síng pakṛe húe márá játá.* 35 *Bináyáh Yúab ká jánishín hotá, aur Sadúq Abiyátar ká.* 36 *Sima'í Yarúsalam meṉ nazarband hotá, par Ját ko safar karne ke bá'is qatl kiyá játá.*

TAB Dáúd ke marne ke din nazdík pahunche[a], tab us ne apne beṭe Sulaimán ko yih wasíyat kí, ki

2 Maiṉ sáre ḳhákíoṉ kí ráh játá

Marginal references:
y 2 Sam. 15. 10. 2 Sal. 9. 13. aur 11. 14.
z Yash. 1. 5, 17. 1 Sam. 20. 13.
a 47 áyat.
b 2 Sam. 8. 18. aur 23. 20,—23.
c Ḳhur. 30. 23, 25, 32. Zab. 89. 20.
d 1 Taw. 29. 22.
e 1 Sam. 10. 24.
f 2 Sam. 18. 27.
g 1 Taw. 29. 23.
h 37 áyat.
i Paid. 47. 31.
k 1 Sal. 3. 6. Zab. 132. 11, 12.
l 1 Sal. 2. 28.
m 1 Sam. 14. 45. 2 Sam. 14. 11. A'am. 27. 34.
a Paid. 47. 29. Ist. 31. 14.

Peshtar MASÍH 80, 1015.

húṉ[b]; tú mazbútí kar, aur apne taíṉ mard kar dikhlá:

3 Aur KHUDÁWAND apne Khudá ke hukmoṉ ko hifz karke us kí ráhoṉ par chal; aur us kí sunnatoṉ, aur us ke hukmoṉ, aur us ke farmánoṉ, aur us kí shahádatoṉ par 'amal kar[c], jaisá Músá kí kitáb meṉ likhá hai, táki tú apne kámoṉ meṉ, aur jidhar tú rukh kare, udhar kámyáb ho[d]:

4 Aur táki KHUDÁWAND apne us sukhan par[e] qáim rahe, jo us ne mere haqq meṉ kahá, ki Agar terí nasl apní ráh ko hifz karke[f] apne sáre dil aur apní sárí ján se mere áge sacháí se chale[g], to terí nasl se ek shakhs baní Isráel ke takht par se munqati' na hogá[h].

5 Aur tú jántá bhí hai, jo kuchh ki Zarúyáh ke beṭe Yúab ne mujh se[i], aur Isráelí lashkar ke do sardároṉ Naiyir ke beṭe Abinaiyir[k], aur Yatar ke beṭe 'Amásá se[l] kiyá, jinheṉ us ne qatl kiyá, aur sulh meṉ khúnrezí kí, aur khún ko apne paṭke par, jo us kí kamar par bandhá thá, aur apní jútíoṉ par, jo us ke páoṉ meṉ thíṉ, chhirká.

6 So tú apní dánish ke muwáfiq kar, aur us ká gálá sá sir salámat gor meṉ na utarne de[m].

7 Par Barzillí Jili'ádí[n] ke beṭoṉ par mihrbání kar, aur unheṉ un meṉ jo tere dastarkhwán par kháná kháweṉ[o] shámil kar; is liye ki we, jis waqt ki maiṉ tere bháí Abisalúm ke khauf se bhágá thá, mujh pás áe the[p].

8 Aur dekh, Bahúrím ká Binyamíní Jirá ká beṭá Sima'í[q] tere sáth hai; us ne, jis din ki maiṉ Mahnaim ko játá thá, mujh par bahut burí nafrín kí; par wuh Yardan pár mere lene ko áyá[r], aur maiṉ ne KHUDÁWAND kí qasam kháke use kahá, ki Maiṉ tujhe talwár se qatl na karúṉgá[s].

9 So tú use begunáh na jániyo[t]; kyúṉki tú 'áqil mard hai, aur jántá hai jo kuchh us se kiyá cháhiye; tú us ká gálá sá sir lahúluhán gor meṉ utár[u].

10 Ba'd us ke Dáúd ne apne bápdádoṉ ke sáth árám kiyá[x], aur shahr i Dáúd meṉ[y] gárá gayá.

11 Aur Dáúd ne baní Isráel par chális baras saltanat kí[z]; sát baras Habrún meṉ, aur teṉtís baras Yarúsalam meṉ us ne saltanat kí.

12 ¶ Phir Sulaimán apne báp Dáúd ke takht par baiṭhá[a], aur us kí saltanat ba shiddat páedár húí.

13 ¶ Tab Hajjít ká beṭá Adúniyáh Sulaimán kí má Bintsab'a pás áyá. Us ne púchhá, Tú sulh se átá hai[b]? Wuh bolá, Sulh se.

14 Phir us ne kahá, Maiṉ tujh se kuchh kahá cháhtá húṉ. Wuh bolí, Kah.

15 Us ne kahá, Tú jántí hai, ki saltanat merí thí[c], aur sáre baní Isráel merí taraf mutawajjih húe, ki maiṉ saltanat karúṉ; lekin saltanat palaṭ gaí, aur mere bháí kí húí; kyúṉki yih KHUDÁWAND kí taraf se usí kí thí[d].

16 So maiṉ tujh se ek hájat mángtá húṉ; tú use radd mat kar. Us ne kahá, Kah.

17 Us ne kahá, Karam karke Sulaimán bádsháh se kahiye, ki wuh terá muṉh rakhegá, ki Abishág Shúnamít[e] mujhe byáh de.

18 So Bintsab'a bolí, Achchhá; maiṉ tere liye bádsháh se kahúṉgí.

19 ¶ Aur Bintsab'a Sulaimán bádsháh pás Adúniyáh ke liye kahne gaí. Bádsháh us kí ta'zím ko uṭhá, aur us ke áge jhuká[f]; phir apne takht par baiṭhá; aur bádsháh ne apní má ke liye takht rakhá, so wuh us ke dahne háth baiṭhí[g].

20 Aur wuh bolí, Tujh pás ek chhoṭí hájat mángtí húṉ; merá muṉh rakhiyo. Bádsháh ne us se kahá, Merí má, farmá: ki maiṉ terá muṉh rakhúṉgá.

21 Wuh bolí, Abishág Shúnamít tere bháí Adúniyáh se byáhí jáe.

22 Tab Sulaimán bádsháh ne apní má ko jawáb diyá, aur kahá, ki Tú faqat Abishág Shúnamít ko Adúniyáh ke liye kyúṉ mángtí hai? balki us ke liye saltanat bhí máng; ki wuh merá baṛá bháí hai: balki us ke liye, aur Abiyátar káhin, aur Zarúyáh ke beṭe Yúab ke liye bhí[h].

23 Tab Sulaimán bádsháh ne KHUDÁWAND kí qasam kháke kahá, ki Agar Adúniyáh ne yih

[b] Yash. 23. 14.
[c] Ist. 17. 19, 20.
[d] Ist. 29. 9. Yash. 1. 7. 1 Taw. 22. 12, 13.
[e] 2 Sam. 7. 25.
[f] Zab. 132. 12.
[g] 2 Sal. 20. 3.
[h] 2 Sam. 7. 12, 13. 1 Sal. 8. 25.
[i] 2 Sam. 3. 39. aur 18. 5, 12, 14. aur 19. 5, 6, 7.
[k] 2 Sam. 3. 27.
[l] 2 Sam. 20. 10.
[m] 9 áyat. Ams. 20. 26.
[n] 2 Sam. 19. 31, 38.
[o] 2 Sam. 9. 7, 10. aur 19. 28.
[p] 2 Sam. 17. 27.
[q] 2 Sam. 16. 5.
[r] 2 Sam. 19. 18.
[s] 2 Sam. 19. 23.
[t] Khur. 20. 7. Aly. 9. 28.
[u] Paid. 42. 38. aur 44. 31.
[x] 1 Sal. 1. 21. A'am. 2. 29. aur 13. 36.
[y] 2 Sam. 5. 7.
[z] 2 Sam. 5. 4. 1 Taw. 29. 26, 27.

Peshtar MASÍH 80, 1015. 1014.

[a] 1 Taw. 29. 23. 2 Taw. 1. 1.
[b] 1 Sam. 16. 4, 5.
[c] 1 Sal. 1. 5.
[d] 1 Taw. 22. 9, 10. aur 28. 5, 6, 7. Ams. 21. 30. Dán. 2. 21.
[e] 1 Sal. 1. 3. 4.
[f] Khur. 20. 12.
[g] Dekho Zab. 45. 9
[h] 1 Sal. 1. 7.

Peshtar MASÍH se, 1014.

bát apní ján par khelne ko nahín kahí, to Khudá mujh se aisá hí kare, balki us se ziyáda[l].

24 So ab KHUDAWAND kí hayát kí qasam, jis ne mujh ko sábit kiyá, aur mujh ko mere báp Dáúd ke takht par bitháyá, aur mujhe apne kalám ke mutábiq[k] sáhib i khána kiyá, ki Adúniyáh áj hí ke din qatl kiyá jáegá.

25 Aur Sulaimán bádsháh ne Yahúyad'a ke bete Bináyáh ko bhejá; us ne hamla karke use qatl kiyá.

26 ¶ Phir bádsháh ne Abiyátar káhin ko kahá, Tú 'Anatút ko[l] apne kheton par já, kyúnki tú wájib ul qatl hai; par main is waqt tujhe marwá nahín dáltá, ki tú mere báp Dáúd ke huzúr KHUDAWAND Khudá ká sandúq uthátá thá[m]; aur is liye ki tú un sab dukhon men, jo mere báp par pare, sharík thá[n].

27 Aur Sulaimán ne Abiyátar ko khárij kiyá, ki KHUDAWAND ká káhin na ho; táki KHUDAWAND ká sukhan púrá ho, jo us ne Sailá ke bích 'Alí ke gharáne ke haqq men kahá[o].

28 ¶ Aur yih khabar Yúab ko pahunchí: kyúnki Yúab Adúniyáh ká pairau thá[p], agarchi Abisalúm par máil na húá thá. So Yúab KHUDAWAND ke khaime men bhágke já rahá, aur mazbah ke síngon ko pakrá[q].

29 Aur Sulaimán ko khabar húí, ki Yúab bhágke KHUDAWAND ke khaime men gayá, aur mazbah ko pakre húe hai; tab Sulaimán ne Yahúyad'a ke bete Bináyáh ko kahlá bhejá, ki use qatl kare.

30 So Bináyáh KHUDAWAND ke khaime men gayá, aur use kahá, Bádsháh ká hukm hai, ki tú báhar nikal. Wuh bolá, Nahín, main yahín marúngá. Tab Bináyáh phir gayá, aur bádsháh se kahá, ki Yúab yún kahtá hai, aur us ne mujhe yún jawáb diyá.

31 Tab bádsháh ne use farmáyá, Jaisá us ne kahá hai, waise hí kar[r], aur us par hamla karke gár de; táki tú un begunáhon ke khún ká, jo Yúab ne chhirká, mere, aur mere báp ke ghar kí taraf se qisás le[s].

32 Aur KHUDAWAND us ká khún us ke sir dhare[t], ki us ne do shakhson ko, jo us se ziyáda rástkár aur us se bihtar the[u], talwár se qatl kiyá, aur mere báp ko khabar na húí: Naiyir ká betá Abinaiyir[x], jo Isráelí lashkar ká sardár thá, aur Yatar ká betá 'Amásá[y], jo baní Yahúdáh ká sardár thá.

33 So un ká khún Yúab ke sir par, aur us kí nasl par abad tak rahegá[z]; aur Dáúd par, aur us kí nasl par, aur us ke gharáne, aur us ke takht par abad tak KHUDAWAND kí taraf se salámati hogí[a].

34 So Yahúyad'a ká betá Bináyáh rawána húá, aur us pár já pará, aur use qatl kiyá: aur wuh bayábán ke bích apne hí ghar men gárá gayá.

35 ¶ Phir bádsháh ne Yahúyad'a ke bete Bináyáh ko us kí jagah lashkar ká sardár kiyá; aur Sadúq káhin ko[b] bádsháh ne Abiyátar ká[c] jánishín kiyá.

36 ¶ Phir bádsháh ne Sima'í ko[d] bulá bhejá, aur farmáyá, ki Yarúsalam men apne liye ek ghar baná, aur wahín rah, aur wahán se idhar udhar báhar mat nikal:

37 Ki tú jis din báhar niklegá, aur nahr i Kidrún[e] ke pár jáegá, us din yaqín jániyo, ki tú muqarrar márá jáegá; aur terá khún tere hí sir par hogá[f].

38 Aur Sima'í ne bádsháh se kahá, Terá hukm nek hai; jaisá khudáwand bádsháh ne irshád kiyá, terá gulám waise hí karegá; so Sima'í bahut dinon tak Yarúsalam men rahá.

1011.

39 Aur tísre baras* ke ákhir men aisá húá, ki Sima'í ke do gulám Ját ke bádsháh Ma'akah ke bete Akís[g] kane bhág gae; so logon ne Sima'í ko kahá, ki Dekh, tere gulám Ját men hain.

40 So Sima'í ne uthke apne gadhe par zín bándhá, aur apne gulámon kí talásh men Ját ko Akís pás gayá, aur Ját se apne gulámon ko le áyá.

41 Yih khabar Sulaimán ko pahunchí, ki Sima'í Yarúsalam se Ját ko gayá, aur phir áyá.

42 Tab bádsháh ne Sima'í ko talab kiyá, aur use kahá, Kyá main ne tujhe KHUDAWAND kí qasam na dí thí, aur tujh se qaul leke na kahá thá, ki Tú yaqínan

---

[l] Rút 1. 17.
[k] 2 Sam. 7. 11, 13. 1 Taw. 22. 10.
[l] Yash. 21. 18.
[m] 1 Sam. 23. 6. 2 Sam. 15. 24, 29.
[n] 1 Sam 22. 20, 23. 2 Sam. 15. 24.
[o] 1 Sam. 2. 31,—35.
[p] 1 Sal. 1. 7.
[q] 1 Sal. 1. 50.
[r] Khur. 21. 14.
[s] Gin. 36. 33. Ist. 19. 13. aur 21. 8, 9.
[t] Qaz. 9. 24, 57. Zab. 7. 16.
[u] 2 Taw. 21. 13.
[x] 2 Sam. 3. 27.
[y] 2 Sam. 20. 10.
[z] 2 Sam. 3. 29.
[a] Ams. 25. 5.
[b] Gin. 25. 11, 12, 13. 1 Sam. 2. 35. Dekho 1 Taw. 6. 53. aur 24. 3.
[c] 27 áyat.
[d] 2 Sam. 16. 5 8 áyat.
[e] 2 Sam. 15. 23.
[f] Ahb. 20. 9. Yash. 2. 19. 2 Sam. 1. 16.
[g] 1 Sam. 27. 2.

Peshtar MASÍH 1011.

jániyo, ki jis din tú báhar jáegá, aur kahíṉ sair karegá, us din tú muqarrar márá jáegá? Aur tú ne mujhe kahá thá, Yih sukhan, jo maiṉ ne suná, nek hai.

43 Pas, tú ne KHUDAWAND kí qasam ko, aur us hukm ko, jo maiṉ ne tujhe kiyá, kyúṉ yád na rakhá?

44 Phir bádsháh ne Sima'í se kahá, Tú un sab sharáratoṉ ko, jo tú ne mere báp Dáúd se kíṉ[h], jin se terá dil wáqif hai, khúb jántá hai: so KHUDAWAND ne terí sharárat ko tere hí sir par dálá[i]:

45 Aur Sulaimán bádsháh mutabarrak hogá, aur Dáúd ká takht KHUDAWAND ke áge tá abad páedár rahegá[k].

46 Aur bádsháh ne Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh ko ishárat kí; so wuh báhar gayá, aur use már liyá. Tab saltanat Sulaimán ke qabze meṉ mustaqill húí[l].

h 2 Sam. 16. 5. i Zab. 7. 16. Hiz. 17. 19. k Ams. 25. 5. l 12 áyat. 2 Taw. 1. 1.

III BAB.

1 Sulaimán Fira'ún kí beṭí se byáh kartá. 2 Is liye ki únchí jagahoṉ par qurbání karte the, Sulaimán bhí Jiba'ún meṉ qurbání guzrántá. 5 Jiba'ún meṉ Sulaimán dánish bihtarín ṭhahrátá aur is sabab Khudá use danish aur daulat aur 'izzat bhí detá. 16 Do kasbioṉ ke muqaddame ká faisala jo Sulaimán ne kiyá us kí námwarí ká bá'is hotá.

1014.

AUR Sulaimán ne Misr ke bádsháh Fira'ún se nisbat nátá kiyá, aur Fira'ún kí beṭí ko byáhá[a]; aur peshtar us se ki apná mahall[b], aur KHUDAWAND ká ghar[c], aur Yarúsalam kí cháron taraf ká ihata[d] ban chuke, use Dáúd ke shahr meṉ[e] le áyá.

2 Us waqt log únchí jagahoṉ par qurbániáṉ karte the[f], is liye ki koí ghar KHUDAWAND ke nám ke liye un dinoṉ tak biná na kiyá gayá thá.

3 Aur Sulaimán KHUDAWAND ko dost rakhke[g] apne báp Dáúd kí wasíyatoṉ par[h] 'amal kartá thá: magar únche makánoṉ par qurbániáṉ kartá thá, aur khushbúiáṉ jalátá thá.

4 Ba'd us ke bádsháh qurbání karne ke liye Jiba'ún ko gayá[i], ki wuh únchá aur baṛá makán thá[k]; aur Sulaimán ne waháṉ mazbah par hazár chaṛháwoṉ ko chaṛháyá.

5 ¶ So Jiba'ún meṉ[l] KHUDAWAND rát ke waqt Sulaimán ko khwáb meṉ[m] dikhái diyá; aur Khudá ne kahá, Jo cháhe, so máng, ki maiṉ tujhe dúṉgá.

a 1 Sal. 7. 8. aur 9. 24. b 1 Sal. 7. 1. c 1 Sal. 6 Báb. d 1 Sal. 9. 15, 19. e 2 Sam. 5. 7. f Ahb. 17. 3, 4, 5. Ist. 12. 2, 4, 5. 1 Sal. 22. 43. g Ist. 6. 5 aur 30. 16, 20. Zab. 31. 23. Rúm. 8. 28. 1 Qur. 8. 3. h 6, 14 áyaten. i 2 Taw. 1. 3. k 1 Taw. 16. 39 2 Taw. 1. 3. l 1 Sal. 9. 2. 2 Taw. 1. 7. m Gin. 12. 6. Mat. 1. 20. aur 2. 13, 19.

6 Sulaimán ne 'arz kí, ki Tú ne apne bande mere báp Dáúd par bahut sá karam kiyá[n], is liye ki wuh tere áge sadáqat, aur nekokárí, aur khulús-dilí se chaltá phirtá rahá[o]; aur tú ne us par yih baṛí rahmat kí, ki tú ne use ek beṭá 'ináyat kiyá, jo us ke takht par baiṭhe[p]: chunánchi áj ke din hai.

7 So ab, ai KHUDAWAND mere Khudá, tú ne apne bande ko, ya'ne mujh ko mere báp Dáúd kí jagah bádsháh kiyá, aur maiṉ hanoz laṛká húṉ[q], aur darámad barámad kí rawish[r] nahíṉ jántá:

8 Aur terá banda tere logoṉ ke bích meṉ hai, jinheṉ tú ne barguzída kiyá[s]; we log bahut aur beshumár haiṉ, ki un ká hisáb nahíṉ ho saktá[t].

9 So tú apne bande ko aisá samajhnewálá dil[u] 'ináyat kar, ki wuh logoṉ kí 'adálat kare[x]; táki maiṉ khair aur sharr meṉ imtiyáz karúṉ[y]: ki tere aise beshumár bandoṉ ká insáf kaun kar saktá hai?

10 Aur yih bát KHUDAWAND ke áge khush áí, ki Sulaimán ne aisí chíz mángí.

11 Aur Khudá ne use kahá, Azbaski tú ne yih chíz mángí, aur apní 'umr kí darází na cháhí[z], aur na daulat ká suwál kiyá, aur na apne dushmanoṉ ke nábúd hone kí darkhwást kí, balki apne liye hikmat mángí, táki 'adálat meṉ khabardár ho:

12 So dekh, ki maiṉ ne terí bátoṉ ke mutábiq tujhe diyá[a]: maiṉ ne ek zírak aur khiradmand dil tujh ko bakhshá, aisá ki terá misl tujh se áge na thá[b];

13 Aur na tere ba'd tujh sá qáim hogá; aur maiṉ ne tujh ko aur kuchh bhí diyá, jo tú ne nahíṉ mángá[c], ek to mál, aur dúsre jalál[d]; aisá ki bádsháhoṉ ke bích tamám 'umr koí terá nazír na húá.

14 Aur agar tú merí ráhoṉ par chalegá, aur merí sunnatoṉ aur sharí'atoṉ ko yád rakhegá, jis tarah ki terá báp Dáúd chalá kiyá[e], to maiṉ terí 'umr daráz karúṉgá[f].

15 So Sulaimán bedár húá; aur

Peshtar MASÍH 1014.

n 2 Taw. 1. 8, wag. o 1 Sal. 2. 4. aur 9. 4. 2 Sal. 20. 3. Zab. 15. 2. p 1 Sal. 1. 48. q 1 Taw. 29. 1. r Gin. 27. 17. s Ist. 7. 6. t Paid. 13. 16 aur 15. 5. u 2 Taw. 1. 10. Ams. 2. 3,—5. Ya'q. 1. 5. x Zab. 72. 1, 2. y 'Ibrán. 5. 14. z Ya'q. 4. 3 a 1 Yúh. 5. 14, 15. b 1 Sal. 4. 29, 30, 31 aur 5. 12, aur 10. 24. Wá'iz 1 16. c Mat. 6. 33. Afs. 3. 20. d 1 Sal. 4. 21, 24. aur 10. 23, 25, wag. Ams. 3. 16. e 1 Sal. 15. 5. f Zab. 91. 16. Ams. 3. 2.

Peshtar MASÍH se, 1014.

g Yún Paid. 41. 7.
h Yún Paid. 40. 20. 1 Sal. 8. 65. Ast. 1. 3. Dán. 5. 1. Marq. 6. 21.
i Gin. 27. 2.

dekhá, ki ḳhwáb thá[g]. Phir wuh Yarúsalam meṉ áyá, aur ḲHUDÁWAND ke 'ahd ke sandúq ke áge khaṛá rahá, aur chaṛháwoṉ ko chaṛháyá, aur salámíoṉ ko guzráná, aur apne sáre chákaroṉ kí mihmání kí[h].

16 ¶ Us waqt do 'aurateṉ, jo chhinál thíṉ, bádsháh pás áiṉ, aur us ke áge khaṛí húíṉ[i].

17 Aur ek 'aurat bolí, Ai mere ḳhudáwand, ham donoṉ 'aurateṉ ek ghar meṉ rahtíáṉ thíṉ, aur maiṉ us ke sáth ghar meṉ rahte húe ek bachcha janí.

18 Aur jab maiṉ jan chukí, to tísre din aisá húá, ki yih 'aurat bhí janí, aur ham ek sáth the; waháṉ ghar meṉ ham donoṉ ke siwá koí gair na thá.

19 So is 'aurat ká bachcha rát ko mar gayá, is liye ki wuh us ke níche dab gayá.

20 So wuh ádhí rát ko uṭhí, aur jis waqt terí launḍí sotí thí, mere bachche ko merí bagal se le gaí, aur apne mare húe laṛke ko merí bagal meṉ ḍál diyá.

21 Subh ko jab maiṉ uṭhí, ki apne bachche ko dúdh piláúṉ, to dekh, wuh mará paṛá thá; par jab maiṉ ne subh ke waqt ḳhúb gaur kiyá, to dekhá, ki yih merá bachcha nahíṉ, jise maiṉ janí thí.

22 Phir wuh dúsrí 'aurat bolí, Aisá nahíṉ; yih jo jítá hai, merá bachcha hai, aur mará húá terá hai. Wuh bolí, ki Nahíṉ: mará húá terá hai, aur jítá merá hai. Un donoṉ ne bádsháh ke huzúr yúṉ ḳhusúmat kí.

23 Bádsháh bolá, Ek kahtí hai, Yih jítá bachcha merá hai, aur múá húá terá hai; aur dúsrí kahtí hai, ki Nahíṉ; múá húá terá hai, aur jítá merá hai.

24 So bádsháh ne kahá, Mere liye ek talwár láo. Tab log bádsháh ke huzúr talwár láe.

25 Phir bádsháh ne farmáyá, ki Is jíte bachche ko barábar chíro, ádhá ek ko do, aur ádhá ek ko.

26 Us waqt us 'aurat ne, ki yih zinda bachcha jis ká thá, is sabab ki ‖us ká dil apne bachche par loṭ poṭ ho gayá[k], bádsháh ke huzúr 'arz kí, ki Ai mere Ḳhudáwand, jítá bachcha usí ko díjiye, aur use hargiz qatl na kariye.

‖ 'Ibrání meṉ, us kí antṛiyáṉ garm húíṉ.
k Paid. 43. 30. Yas. 49. 15. Yar. 31. 20. Hós. 11. 8.

Dúsrí bolí, ki Yih na merá ho na terá, balki chírá jáwe.

27 Tab bádsháh ne farmáyá, aur hukm kiyá, ki Jítá bachcha usí ko do, aur ise hargiz qatl mat karo; ki us kí má yihí hai.

28 Aur sáre baní Isráel ne yih insáf, jo bádsháh ne kiyá, suná, aur bádsháh se ḍare; kyúṉki unhoṉ ne dekhá, ki Ḳhudá kí dánish 'adálat karne ke liye us ke dil meṉ hai[l].

l 9, 11, 12, áyateṉ.

IV BÁB.

1 Sulaimán ke umará. 7 Sarbaráhí ke liye us ke bárah mansabdár. 20, 24 Us ke 'asr meṉ amn o chain ká hál aur us kí bádsháhat kí wus'at. 22 Roz roz ká ḳharch. 26 Us ke astabal. 29 Us kí ḳhiradmandí.

AUR Sulaimán bádsháh sáre baní Isráel ká bádsháh húá.

2 Aur us ke umará 'Azariyáh bin Sadúq káhin,

3 Aur Ilihúrif aur Aḳhiyáh, Sísa ke beṭe, kátib the; aur Aḳhilúd ká beṭá Yahúsafat[a] mutasaddí.

4 Aur Yahúyad'a ká beṭá Bináyáh[b] lashkar ká sardár, aur Sadúq aur Abiyátar[c] káhin:

5 Aur Nátan ká beṭá 'Azariyáh mansabdároṉ ká[d] dároga; aur Nátan ká beṭá Zabúd amír[e], aur bádsháh ká baṛá dost thá[f].

6 Aur Aḳhisar ghar ká muḳhtár, aur 'Abdá ká beṭá Adúnirám ‖ ḳhiráj ká muḳhtár thá[g].

7 ¶ Aur Sulaimán ne sáre baní Isráel par bárah mansabdár muqarrar kíe the, jo bádsháh aur us ke gharáne ke liye kháná muhaiyá karte the; har ek un meṉ se ek mahíne kháná muhaiyá kartá thá.

8 Un ke nám ye haiṉ: Bin-Húr, koh i Ifráím meṉ:

9 Aur Bin-Diqr, Maqas meṉ, aur Sa'albím meṉ, aur Bait-Shams meṉ, aur Aiyalún meṉ, jo Bait-Hanán meṉ hai:

10 Aur Bin-Hasad, Arubút meṉ; Shokah aur Hifr kí sárí sarzamín us ke qabze meṉ thí:

11 Aur Bin-Abinadáb, Nafat-Dor kí sárí mamlakat meṉ; aur Sulaimán kí beṭí Táfat us kí jorú thí:

12 Aur Aḳhilúd ká beṭá Ba'ana jo thá, so Ta'anák, aur Majiddo, aur sárá Bait-shán, jo Zartánah se lagá húá, aur Yazra'el ke nasheb meṉ thá, Bait-shán se leke

Peshtar MASÍH se, 1014.

a 2 Sam. 8. 16. aur 20. 24.
b 1 Sal. 2. 35.
c Dekho 1 Sal. 2. 27.
d 7 áyat.
e 2 Sam. 8. 18. aur 20. 26.
f 2 Sam. 15. 37. aur 16. 16. 1 Taw. 27. 33.
‖ Yá, ujrat ká.
g 1 Sal. 5. 14.

Peshtar MASÍH sa, 1014.

Abíl-Mahúlah tak, aur Yuqni'ám ke pár tak, us ke qabze meṉ thá:

13 Aur Bin-Jabr, Rámát-Jili'ád meṉ; aur Munassí ke beṭe Yáir ke shahr[h], jo Jili'ád meṉ haiṉ, Arjúb kí mamlukat[i] samet, jo Basan meṉ hai, ya'ne we baṛe sáṭh shahr, jin kí shahrpanáheṉ aur hisár haiṉ, us ke tasarruf meṉ the:

14 Aur 'Iddú ká beṭá Aḳhinadáb, Mahnaim meṉ thá:

15 Aur Aḳhima'az, Naftálí meṉ; aur Sulaimán kí beṭí Bashámat us kí jorú thí:

16 Aur Húsí ka beṭá Ba'anah, Yasar aur 'Alút meṉ thá:

17 Aur Farúh ká beṭá Yahúsafat, Ishakár meṉ:

18 Aur Ailá ká beṭá Sima'í, Binyamín men:

19 Aur Uri ká beṭá Jabar, Jili'ád ke mulk meṉ thá, jo Amúríoṉ ke badsháh Saihún kí mamlukat, aur Basan ke bádsháh 'Uj kí mamlukat thí[k], aur wuhí faqat un mamlukatoṉ ká muḳhtár thá.

20 ¶ Aur baní Yahúdáh aur baní Isráel bahut the, sáhil i daryá kí ret ke dánoṉ kí mánind[l]; we kháte aur píte aur 'ishrat karte the[m].

21 Aur Sulaimán sárí mamlukatoṉ par saltanat kartá thá[n], nahr i Furát se leke[o] Filistíoṉ kí zamín tak, aur Misr kí sarhadd tak; sab ke sab use hadye dete the[p], aur jab tak Sulaimán jítá rahá, us kí ḳhidmatguzárí karte the.

22 ¶ Aur har roz Sulaimán ke dastarḳhwán ká ḳharch yih thá: tís karr maidá, aur sáṭh karr áṭá:

23 Aur das moṭe bail, aur charáí par kí bís gáeṉ, ek sau bheṛeṉ, aur us ke siwá chikáre, aur hiran, aur páṛhe, aur moṭe moṭe puláo murg.

24 Ki wuh daryá ke pár Tifsah se leke 'Azah tak un sáre bádsháhoṉ par, jo daryá kí isí taraf the, musallit thá[q]: aur un sab se, jo us ke girdágird the, sulh rakhtá thá[r].

25 Aur baní Yahúdáh aur baní Isráel meṉ se har ek shaḳhs apne ták, aur anjír ke daraḳht kí chháṉw meṉ[s] Dán se leke Biarsab'a tak[t] salámat[u] baiṭhá rahá, jab tak ki Sulaimán jítá thá.

26 ¶ Aur Sulaimán ke chális hazár thán the[x], jaháṉ us kí gáṛíoṉ ke ghoṛe[y] bandhe the; aur bárah hazár sawár the.

27 Aur un bárah mansabdároṉ meṉ[z] har ek 'apní naubat ke ek mahíne tak, Sulaimán bádsháh ke liye, aur un sab ke liye, jo Sulaimán bádsháh ke dastarḳhwán par áte the, kháná taiyár karwátá thá, aisá ki koí chíz báqí na rahtí thí.

28 Aur ghoṛoṉ aur chárpáyoṉ ke liye jau aur ghás tak, jaháṉ kahíṉ bádsháh hotá thá, aur jaisá hukm kartá thá, muhaiyá karte the.

29 ¶ Aur Ḳhudá ne Sulaimán ko dánish aur ḳhirad niháyat bahut dí thí[a], aur daryá kí ret ke mánind khulá húá dil 'ináyat kiyá thá.

30 Aur Sulaimán kí dánish sáre mashriqíoṉ kí[b] dánish se, aur Misríoṉ kí sárí dánish se[c] kahíṉ bahut thí.

31 Is liye ki wuh Isḳhráí Aitán[d], aur Haimán[e], aur Kalkúl, aur Dard'a se, jo baní Mahúl the, bahut ziyáda dáná thá[f]: aur girdágird kí har ek qaum meṉ us ká nám thá.

32 Aur us ne tín hazár masaleṉ kahíṉ[g], aur us ke gít[h] ek hazár aur pánch the.

33 Aur us saro ke daraḳht se leke, jo Lubnán meṉ thá, us zúfa kí ghás tak, jo díwároṉ par ugtí hai, us ne sab daraḳhtoṉ kí ḳhássiyat bayán kí, aur chárpáyoṉ, aur parandoṉ, aur rengnewáloṉ, aur machhlíoṉ ká zikr kiyá.

34 Aur sáre logoṉ meṉ se, aur bádsháhoṉ meṉ se, jinhoṉ tak us kí dánish ká shuhra pahunchá thá, we Sulaimán ká hakímána kalám sunne ko ate the[i].

V BAB.

1 *Hírám Sulaimán kí mubárakbádí karne ko log bhejtá aur tab kí ma'lúm kartá, ki wuh haikal banáne cháhtá aur mujh se lakṛíaṉ mángtá.* 7 *Is par Hírám Ḳhudá ká shukr kartá, aur lakṛíaṉ dene ká iqrár kartá ba sharte ki us ke mulázim parwarish páweṉ.* 13 *Sulaimán ke kárigaroṉ aur mazdúroṉ ká shumár.*

AUR Súr ke bádsháh Hírám ne[a] Sulaimán pás apne ḳhádim bheje; kyúṉki us ne suná, ki Sulaimán mamsúh hoke apne báp kí jagah bádsháh húá: ki Hírám tamám 'umr Dáúd ká dost thá[b].

h Gin. 32. 41. | i Ist. 3. 4. | k Ist. 3. 5. | l Paid. 22. 17. 1 Sal. 3. 8. Ams. 14. 28. | m Zab. 72. 3, 7. Mik. 4. 4. | n 2 Taw. 9. 26. Zab. 72. 8. | o Paid. 15. 18. Yash. 1. 4. | p Zab. 68. 29. aur 72. 10, 11. | q Zab. 72. 11. | r 1 Taw. 22. 9. | s Mik. 4. 4. Zak. 3. 10. | t Qaz. 20. 1. | u Dekho Yar. 23. 6.

x 1 Sal. 10. 26. 2 Taw. 1. 14. aur 9. 25. | y Dekho Ist. 17. 16. | z 7 áyat. | a 1 Sal. 3. 12. | b Paid. 25. 6. | c Dekho A'ma. 7. 22. | d 1 Taw. 15. 19. Zab. 89 ká sarnáma. | e Dekho 1 Taw. 2. 6. aur 6. 33. aur 15. 19. Zab. 88 ká sarnáma. | f 1 Sal. 3. 12. | g Ams. 1. 1. Wá'iz 12. 9. | h Gaz. 1. 1. | i 1 Sal. 10. 1. 2 Taw. 9. 1, 23. | a 10, 13 áyat. 2 Taw 2. 3, Hírám. | b 2 Sam. 5. 11. 1 Taw. 14. 1. 'Amás 1. 9.

Peshtar MASÍH se, 1014.

2 Aur Sulaimán ne Hírám ko kahlá bhejá[c], ki

3 Tú jántá hai, ki merá báp Dáúd KHUDÁWAND apne Khudá ke nám ke liye ek ghar biná na kar saká; kyúnki har ek samt laṛtá thá[d], yahán tak ki KHUDÁWAND ne un sab ko us ke qadamon tale kar diyá.

4 Aur ab KHUDÁWAND mere Khudá ne mujh ko har taraf se chain diyá hai[e], ki na koí merá dushman hai, aur na koí mujh par musíbat.

5 So dekh, main ne ṭháná hai, ki KHUDÁWAND apne Khudá ke nám ká ek ghar ta'mír karún[f], jaisá ki KHUDÁWAND ne mere báp Dáúd ko farmáyá hai, ki Terá beṭá, jis ko main terí jagah tere takht par biṭháúngá, wuhí mere nám ká ghar banáegá[g].

6 So tú hukm kar, ki mere liye Lubnán se saro ke peṛ káṭen[h]; aur mere chákar tere chákaron ke sáth rahenge, aur main, jo mihnatána ki tú muqarrar karegá, tere chákaron ko dúngá; ki tú jántá hai, ki hamáre bích men aisá koí nahín jis kí dánish peṛ káṭne men Saidáníon ke mánind ho.

7 ¶ So Hírám Sulaimán ká payám sunke niháyat bashshásh húá, aur bolá, ki Áj ke din KHUDÁWAND hamd ke láiq hai, ki us ne Dáúd ko aisá dánishwar beṭá 'ináyat kiyá, jo aisí baṛí guroh ká hákim hai.

8 Phir Hírám ne Sulaimán se payám kiyá, ki Jo kuchh tú ne kahlá bhejá, main samjhá; aur main terí khwáhish ke muwáfiq saro ke peṛ aur sanaubar ke peṛ kaṭwáúngá.

9 Aur mere chákar unhen Lubnán se daryá par utárenge; aur main unhen beṛá bandhwáke daryá par se us jagah tak, jahán tú kahegá, pahunchwáúngá[i], aur wahán ḍalwáúngá, ki tú páegá; aur tú merí khushí ke muwáfiq mere mulázimon ko rozína díjiyo[k].

10 So Hírám ne saro ke daraḳht aur sanaubar ke daraḳht Sulaimán kí púrí khwáhish ke mutábiq use díe.

11 Aur Sulaimán bís hazár karr gehún ke, aur bís karr kúṭe húe tel ke, Hírám ko sál ba sál detá thá[l], ki us ke mulázim kháwen.

12 Aur KHUDÁWAND Sulaimán ko, jaisá ki us ne us se wa'da kiyá thá, hikmat bakhshí[m]; aur Hírám aur Sulaimán men musálaha thá, aur un donon ne báham 'ahd o paimán muqarrar kiyá.

13 ¶ Aur Sulaimán bádsháh ne sab baní Isráel men se intikháb karke ijtimá' kiyá: so tís hazár ádmí us majma' ke shumár men áe.

14 Aur wuh har mahíne men das hazár un men se naubat ba naubat Lubnán ko bhejtá thá: so we mahíne bhar Lubnán men rahte the, aur do mahíne apne ghar men: aur Adúnirám ijtimá' ká dároga thá[n].

15 Aur Sulaimán ke sattar hazár bárbardár[o], aur assí hazár daraḳht káṭnewále kohistán men the.

16 Aur un ke siwá Sulaimán ke tín hazár tín sau ahl i kár the, jo us kám ke mukhtár the; aur un logon par, jo yih kám karte the, sardár the.

17 Aur bádsháh ne hukm kiyá, ki we baṛe baṛe nafís patthar taráshke[p] láwen, táki ghar kí new ḍálí jáe.

18 Aur Sulaimán ke mi'amár, aur Hírám ke mi'amár, aur ‖saugtarásh unhen káṭte the; so unhon ne lakṛián aur patthar taiyár kíe, ki ghar banáyá jáwe.

VI BÁB.

1 Sulaimán se haikal kí ta'mír honí. 5 Us kí koṭhrián. 11 Us kí bábat Khudá ká wa'da. 15 Us kí chhat lagáná aur áráish karná. 23 Karúbí. 31 Darwáze. 36 Sahn. 37 Ta'mír men 'arsa jo lagá.

1012.

AUR zamín i Misr se baní Isráel ke nikalne ke chár sau assí baras guzre the, ki Sulaimán kí saltanat jo baní Isráel par thí, us ke chauthe sál, Zíw ke mahíne, jo dúsrá mahíná sál ká hai, aisá húá, ki Sulaimán ne KHUDÁWAND ká ghar banáná[a] shurú' kiyá[b].

2 Aur wuh ghar, jo Sulaimán bádsháh ne KHUDÁWAND ke liye biná kiyá[c], túl us ká sáṭh háth thá, aur 'arz us ká bís háth, aur bulandí us kí tís háth.

3 Aur us ghar ke haikal ke sámhne ek usárá banáyá, jis ká

c 2 Taw. 2. 3.
d 1 Taw. 22. 8; aur 28. 3.
e 1 Sal. 4. 24. 1 Taw. 22. 9.
f 2 Taw. 2. 4.
g 2 Sam. 7. 13. 1 Taw. 17. 12. aur 22. 10.
h 2 Taw. 2. 8, 10.
i 2 Taw. 2. 16.
k Dekho 'Az. 3. 7. Hiz. 27. 17. A'am. 12. 20.
l Dekho 2 Taw. 2. 10.
m 1 Sal. 3. 12.
n 1 Sal. 4. 6.
o 1 Sal. 9. 21. 2 Taw. 2. 17, 18.
p 1 Taw. 22. 2.
‖ Yá, Jabalí. Hiz. 27. 9.
a A'am. 7. 47.
b 2 Taw. 3. 1, 2.
c Dekho Hiz. 41. 1, wag.

Peshtar MASÍH se, 1012.

ᵈ Dekho Hiz. 40. 16. aur 41. 16.
ᵉ Dekho Hiz. 41. 6.
ᶠ 16, 19, 20, 21, 31 áyaten.
ᵍ Dekho Ist. 27. 5, 6. 1 Sal. 5. 18.
1005.
ʰ 14, 38 áyaten

túl bís háth thá, ghar ke 'arz ke barábar; aur 'arz us ká das háth thá.

4 Aur us ne us ghar men jharokhe banáe[d], bhítar kí taraf se kusháda kusháda, aur báhar kí taraf se tang tang.

5 ¶ Aur ghar kí díwár par koṭhríán[e], ghar kí díwáron ke girdágird, ya'ne haikal aur Quds ul aqdas[f] ke girdágird, aur un kí díwáren un ke girdágird banáín.

6 Aur níche kí koṭhrí pánch háth chaklí, aur bích kí chha háth chaklí, aur tísrí sát háth chaklí thí; is liye ki ghar kí díwár ke báharwár us ne girdágird kaṛíán rakhne ke sutún banáe, táki ghar kí díwáron se na lagen.

7 Aur jab yih ghar baná, to us men aise patthar lagáe, jo áge se ṭhík aur barábar kar rakhe gae the; aisá ki ghar bante waqt wahán mártol, aur kulháṛí, aur lohe ke kisí auzár kí sadá suní na játí thí[g].

8 Aur bích kí koṭhrí ká darwáza ghar kí dahní taraf ko rakhá; aur unhon ne síṛhíán banáín, táki un par hoke bích ke hujre par, aur bích ke hujre se tísre hujre par chaṛh jáen.

9 So us ne ghar banáyá[h], aur jab baná chuká, to us kí chhat saro ke shahtíron aur takhton se páṭí.

10 Aur us ne sáre ghar ke pás koṭhríán banáín, jinhon kí bulandí pánch pánch háth thí; aur we saro kí kaṛíon ke sáth ghar se milín.

11 ¶ Us waqt KHUDÁWAND kí taraf se Sulaimán par kalám utrá, ki

12 Yih ghar, jo tú banátá hai, agar tú merí sharí'aton par chalegá, aur mere hukmon par 'amal karegá, aur sab báton men merí farmánbardárí karegá[i], to main apne 'ahd ko, jo main ne tere báp Dáúd se kiyá hai, tere sáth púrá karúngá[k];

13 Aur main baní Isráel ke darmiyán rahúngá[l], aur apne bandon Isráelíon ko tark na karúngá[m].

14 So Sulaimán ne ghar banáyá, aur tamám kiyá[n].

15 Aur us ne andarwár ghar kí díwáron par farsh se leke chhat tak saro ke takhte lagáe, aur us ne farsh ko bhí sanaubar ke takhton se chhipáyá.

16 Aur us ne ghar kí díwáren, ya'ne andar ke ghar kí díwáren, jo Quds ul aqdas[o] thá, saro ke takhton se bís háth kí banáín, farsh se leke us kí chhat tak.

17 Aur sámhne ke ghar ká túl, ya'ne haikal ká, chálís háth thá.

18 Aur us ke andarwár saro ke takhte lagáe, aur takhton par seb ke aur shigúfa i gulon ke naqsh kíe, aur yih sab saro ke the, yahán tak ki patthar mutlaq nazar na áte the.

19 Aur Quds ul aqdas jo thá, so use andar ke ghar ke bích men taiyár kiyá, táki KHUDÁWAND ke 'ahd ká sandúq us men rakhá jáwe.

20 Aur Quds ul aqdas ke rúbarú túl us ká bís háth kiyá, aur 'arz us ká bís háth, aur bulandí us kí bís háth; aur kundan sone se us par mulamma' kiyá, aur mazbah par bhí mulamma' kiyá, jo saro se banáyá gayá thá.

21 Aur Sulaimán ne ghar ke andar díwáron par khális kundan ká mulamma' kiyá, aur bait ul quds ke báharwár sone kí zanjíren lagáín, aur us par soná lagáyá.

22 Isí tarah tamám ghar par sone ká mulamma' kiyá, yahán tak ki ghar tamám húá; aur quds ke mazbah par bhí[p] sone ká mulamma' kiyá.

23 ¶ Aur Quds ul aqdas men zaitún kí lakṛí ke do karúbí[q] banáe, ki bulandí un kí das háth kí thí:

24 Aur karúbí ke ek bázú ká 'arz pánch háth ká kiyá, aur pánch hí háth ká dúsre karúbí ke bázú ká bhí; so ek ke donon bázúon ká 'arz ek kanáre se dúsre kanáre tak das háth ká húá.

25 Aur das hí háth ká dúsre karúbí ká bhí, aur donon karúbíon ko ek hí andáze, aur ek hí súrat par banáyá:

26 Bulandí ek karúbí kí das háth kí banáí, aur usí tarah se dúsre karúbí kí bhí.

27 Aur donon karúbíon ko ghar ke andar bích men rakhá, aur karúbí apne bázú phailáe húe the[r], aur ek ká bázú ek díwár se lagá, aur dúsre karúbí ká bázú dúsrí díwár se, aur un ke bázú

ⁱ 1 Sal. 2. 4. aur 9. 4.
ᵏ 2 Sam. 7. 13. 1 Taw. 22. 10.
ˡ Khur. 25. 8. Ahb. 26. 11. 2 Kur. 6. 16. Mak. 21. 3.
ᵐ Ist. 31. 6.
ⁿ 38 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1005.

ᵒ Khur. 26. 33. Ahb. 16. 2. 1 Sal. 8. 6. 2 Taw. 3. 8. Hiz. 45. 3. 'Ibrán. 9. 3.
ᵖ Khur. 30. 1, 3, 6.
ᵠ Khur. 25. 18, 9. 2 Taw. 3. 10, 11, 12.
ʳ Khur. 25 20. aur 37. 9. 2 Taw. 5. 8.

Peshtar MASÍH se, 1005.

ghar ke bích men ápas men ek dúsre se mile húe the.

28 Aur karúbíon par sone ká mulamma' kiyá:

29 Aur ghar kí sab díwáron par girdágird karúbíon, aur nakhl, aur sosan, aur khile húe phúlon kí tarah rang-á-rang ke naqsh kíe, andarwár aur báharwár.

30 Aur ghar ke farsh par andarwár aur báharwár soná lagáyá.

31 ¶ Aur Quds ul aqdas ke darwáze ke kiwáṛ, us ke bázúon aur chaukhaṭ samet, zaitún kí lakṛí se the: aur 'arz un ká ghar ká pánchwán hissa thá.

32 Aur zaitún ke do kiwáṛon par karúbíon, aur nakhl, aur khile húe phúlon ke naqsh banáe, aur un par sone ká mulamma' kiyá; ya'ne nakhl aur karúbíon donon par soná maṛhá.

33 Aur haikal ke darwáze par bhí, jo chauthá darwáza thá, jis kí chaukhaṭ zaitún kí lakṛí kí thí, aisá hí kiyá.

34 Aur us ke do kiwáṛ sanaubar ke takhton se banáe, aur un donon kiwáṛon men se har ek ke do do ṭukre the[s], aur har ek kí do do chúlen thín.

35 Aur un par karúbíon, aur nakhl, aur khile húe phúl kí súrat ke naqsh kíe, aur un sab par sone ká mulamma' kiyá, aisá ki wuh naqshon par ṭhík baiṭhá.

36 ¶ Aur andar ke sahn kí tín saffen taráshe húe patthar kí banáín, aur ek saff saro kí lakṛí kí.

37 ¶ Chauthe sál Zíw ke mahíne men KHUDAWAND ke ghar kí biná shurú' húí[t];

38 Aur gyárahwen sál Búl ke mahíne men, jo sál ke áṭhwen mahíne ká nám hai, ghar ko, us ke sab kámon aur zínat samet, tamám kiyá. So us ne use sát sál men[u] banáyá.

[s] Hiz. 41. 23, 24, 25.

[t] 1 áyat.

1005.

[u] 1 áyat 1 se muqábala karo.

VII BAB.

1 Sulaimán kí haweli kí ta'mír. 2 Lubnán ke ghar kí bábat. 6 Sutúnwálí dahlíz. 9 Fira'ún kí beṭí ká mahall. 13 Hírám do baṛe sutún banátá; 23 aur birinjí hauz, 27 aur pítal kí das kursíán, 40 aur baqí zurúf taiyár kartá.

1005 se 992 tak.

AUR Sulaimán ne apná ghar bhí banáyá, aur us kí ta'mír terah baras men[a] tamám húí.

2 ¶ Phir ek ghar, jis ká nám Dasht i Lubnán thá, aur túl us ká sau háth, aur 'arz pachás háth, aur bulandí tís háth kí, saro kí lakṛí ke sutúnon kí chár saffon par banáyá; aur sutúnon par saro ke darakht ke takhte the.

3 Aur us kí chhat saro se banáí, aur kaṛíon ko us lakṛí par rakhá, jo paintális sutúnon ke úpar thí; har ek saff men pandrah sutún the.

4 Aur khiṛkíon kí tín saffen thín, ki tín darje tak ek rauzan dúsre ke muqábil thá.

5 Aur ghar ke darwáze aur un ke chaukhaṭ sab ke sab khiṛkíon ke mutábiq chaukhúnṭ banáe, aur tín darje tak, ek rauzan dúsre ke muqábil thá.

6 ¶ Aur ek sutúnwálí dahlíz banáí; túl us ká pachás háth, aur 'arz us ká tís háth, aur dahlíz un ke rúbarú thí: aur dúsre sutún moṭí kaṛí ke sáth un ke sámhne the.

7 ¶ Aur ek dahlíz, ya'ne 'adálat kí dahlíz takht ke liye banáí, táki us par baiṭhke qaziye faisal kare; aur us kí díwáron par new se leke chhat tak saro ke takhte lagáe.

8 ¶ Aur us ke ghar ko pás, ki jis men wuh rahtá thá, ek dúsrá sahn thá dahlíz ke andar, aur usí tarah use bhí banáyá. Aur Sulaimán ne Fira'ún kí beṭí ke liye, ki jise us ne byáhá thá[b], usí dahlíz ke taur par ek makán banáyá.

9 Aur us kí biná sáre qímatí patthar se thí, jo taráshá gayá thá, aur áre se chírá gayá; aur isí tarah ghar ke andarwár aur báharwár new se leke chhat tak, aur usí tarah ghar ke báhar baṛe sahn tak banáyá.

10 Wuh qímatí aur baṛe baṛe taiyár kíe húe pattharon se biná kiyá gayá thá; aur túl pattharon ká das háth thá, aur ba'ze patthar aise the, ki túl un ká áṭh háth thá.

11 Aur úpar qímatí patthar, taráshe húe ke muwáfiq, aur shamshád ke bhí.

12 Aur baṛá sahn girdágird banáyá, tín sataren taráshe húe patthar kí, aur ek satar shamshád kí; aur isí tarah KHUDAWAND ke andar ke ghar ke sahn se, aur ghar kí dahlíz se[c] kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1005.

[b] 1 Sal. 3. 1. 2 Taw. 8. 11.

[a] 1 Sal. 9. 10. 2 Taw. 8. 1.

[c] Yúh. 10. 23. A'am. 3. 11.

Peshtar MASÍH se, 1005.

[d] 2 Taw. 4. 11, *Húrám*: Dekho 40 áyat.
[e] 2 Taw. 2. 14.
[f] 2 Taw. 4. 16.
[g] Khur. 31 3. aur 36. 1.
[h] 2 Sal. 25 17. 2 Taw. 3 15. aur 4. 12 Yar. 52 21.
[i] Dekho 2 Taw. 3 16. aur 4. 13. Yar. 52 23.
[k] 1 Sal. 6. 3. [l] 2 Taw. 3. 17.
‖ Ya'ne, *Wuh qáim karegá.*
‖ Ya'ne, *Us men quwwat hai.*
[m] 2 Sal. 25 13. 2 Taw. 4. 2. Yar. 52. 17.

13 ¶ Phir Sulaimán bádsháh ne Súr se Hírám ko[d] bulá bhejá:

14 Aur wuh Naftálí firqe kí bewa 'aurat ká beṭá thá[e], aur us ká báp Súr ká thá[f], pítal ke kám ká máhir; aur KHUDÁWAND ne us ko hikmat 'atá kí, aur 'aql, aur fahm, ki pítal ká kám kare[g], aur us se har qism ke zurúf banáe. So wuh Sulaimán bádsháh pás áyá, aur us ká sab kám kiyá.

15 Aur us ne pítal ḍhálke do sutún banáe[h], túl har ek sutún ká aṭhárah háth, aur us ke gird pítal se tágé kí súrat par thá, bárah háth ká; aur usí tarah dúsrá sutún.

16 Aur har sutún kí choṭí par ek baṛá jháṛ gherwálá, pítal se ḍhálke, banáyá; aur jháṛ kí bulandí pánch háth banáí, aur usí tarah se dúsrá jháṛ.

17 Aur har ek ke úpar kusháda kusháda kh́ánewále jál kí súrat ke naqsh kíe; aur donon jháṛon ke kanáre kí zanjíren banáín, sát zanjíren ek jháṛ ke liye, aur sát dúsre jháṛ ke liye.

18 So sutúnon ká kám kiyá; aur us jáldár naqsh ke liye, jo jháṛ par thá sutúnon ke úpar, anáron kí do qatáren banáín, táki we un donon jháṛon ko, jo un sutúnon kí choṭí par the, chhipá len; aur isí tarah dúsre jháṛ ke liye banáyá.

19 Aur dahlíz ke jháṛon ke úpar, jin ká túl chár háth ká thá, jo sutúnon par the, girdágird sosan kí tarah ke naqsh kíe:

20 Lekin úpar ko, muttasil un do sutúnon ke, jháṛon par bhí, jo jáliwále kám ke the, qatár qatár do sau anár[i] jháṛ ke gird banae; aur isí tarah dúsrá jháṛ bhí.

21 So haikal kí dahlíz[k] ke liye sutún khaṛe kíe[l]; ek sutún ghar ke dahne háth khaṛá kiyá, aur us ká nám ‖Yákín rakhá; aur dúsrá sutún ghar ke báen, aur us ká nám ‖Bo'az rakhá.

22 Aur sutúnon kí choṭí par sosan ká kám thá; so sutúnon ká kám tamám húá.

23 ¶ Phir pítal pighláke ek hauz[m] banáyá, aur us ká nám bahr rakhá: 'arz us ká ek kanáre se dúsre kanáre tak das háth thá, aur bulandí us kí pánch háth, aur daur us ká tís háth.

24 Aur girdágird us ke kanáre ke níche gánṭhen banáín; gher us ká das háth ká, girdágird[n] bahr se lagá húá, gánṭhon kí do qatáren kh́úb ḍhálí húín.

25 Aur bahr bárah bailon par rakhá gayá[o]; tín ke chihre uttar ke muqábil, aur tín ke chihre pachchhim ke muqábil, aur tín ke chihre dakhin ke muqábil, aur tín ke chihre púrab ke muqábil; aur bahr un ke úpar thá, aur un sab kí dum kí jánib andar ko thí.

26 Aur dal us ká chár angusht ká, aur us ká kanára piyále ke kanáre kí tarah gul aur sosandár thá; aur bahr men do hazár batt kí gunjáish thí[p].

27 ¶ Aur pítal kí das kursíán banáín, ki túl har ek ká un men se chár háth ká thá, aur 'arz bhí chár háth ká thá, aur 'umuq tín háth ká thá.

28 Aur zar ke reze kí tarah bartanon ke kanáre báhar kí taraf ko banáe.

29 Aur bartanon ke kanáre par pítal ke sher, aur bail, aur karúbí banáe; aur usí tarah us ká sarposh banáyá; aur us ke úpar aur níche sher aur bail ke naqsh achchhe mazbút banáe.

30 Aur har kursí ke liye chár chár pahiye pítal ke banáe, aur ek baṛá pahiyá pítal se us ke níche banáyá, ki us ke chár kone usí se mile húe the, aur un ke níche haml ke liye pushta kí súrat ke pítal ke mazbút makán banáe:

31 Aur kursí ke kanáre kí wus'at ek háth, aur us ká gher ḍeṛh háth thá; aur bartan ke kanáre par zanjíren lagáín; aur kanáre ko báhar kí taraf ko nikálá, aur unhen chaukhúnṭ banáyá, gherdár na kiyá.

32 Aur us ke báhar ke kanáre ke níche chár pahiye banáe, aur pahiyon kí jagah kursí men thí, aur har ek pahiye kí bulandí ḍeṛh háth kí thí.

33 Aur pahiyon ká kám gáṛí ke pahiyon ká sá thá, aur un ke háth, aur atráf, aur khile húe phúl pítal ke mazbút bane húe the.

34 Aur kursí ke chár konon par chár pushta the, aur we pushta usí men se the.

Peshtar MASÍH se, 1005.

[n] 2 Taw. 4. 3.
[o] 2 Taw. 4. 4, 5. Yar. 52. 20.
[p] Dekho 2 Taw. 4. 5.

Peshtar MASÍH se, 1005.

35 Aur bartan ká qadd us ke aknáf samet ádh háth ká thá; aur bartan ke sir par us kí bulandí dáira-numá thí, aur us ke kanáre usí se nikle húe the.

36 Aur us kí lauhen munaqqash aur us se milí húí thín, un ke háthon aur kanáron par girdágird karúbí aur sher aur nakhl the.

37 Dason kursíon ká kám aisá hí thá, aur un sab ká namúna, aur andáza, aur kám ek taur ká thá.

38 ¶ Aur pítal ke das bartan[q] aise banáe, ki un men se har ek men chális batt samáte the; aur har bartan kí wus'at chár háth kí thí, ek bartan ek kursí par, is tarah dason kursíon par.

39 Pánch kursíán dahní taraf rakhín, aur pánch báen taraf, aur bahr ko ghar ke dahne kone pás dakhin aur púrab ke darmiyán rakhá.

40 ¶ Aur † Hírám ne bartan, aur pháore aur piyále banáe; aur Hírám ne wuh kám, ki jis ke banáne ká Sulaimán bádsháh ne KHUDAWAND ke ghar ke liye use hukm kiyá thá, tamám kiyá:

41 Do sutún aur we tabáq, jo un kí choṭí par the, banáe, aur un tabáqon ke liye do sarposh jáldár[r] banáe, táki we tabáq, jo sutúnon par the, chhipáe jáwen:

42 Aur donon jáldár sarposhon par pítal ke chár sau anár banáe; anáron kí do qatáren ek ek jáldár sarposh par, táki sutúnon ke úpar ke do tabáq chhipáe jáen:

43 Aur das kursíán, aur das kursíon par das bartan:

44 Aur ek bahr aur bahr ke níche bárah bail.

45 Aur degen aur pháore, aur piyále[s], aur sab zurúf, jo Hírám ne Sulaimán bádsháh kí khátir KHUDAWAND ke ghar ke liye banáe, sáf musaffá pítal ke the.

46 Aur bádsháh ne un sab ko Yardan ke maidán men Sukkát[t] aur Zartán[u] ke darmiyán kachlí zamín men ḍhálá[x].

47 Aur Sulaimán ne un sab zurúf ko be-gintí chhoṛá, aur wazn us pítal ká niháyat kasrat ke sabab hisáb men na láyá.

48 Aur Sulaimán ne KHUDAWAND ke ghar ke liye sab zurúf bhí banáe, ya'ne ek mazbah kháLis sone ká[y], aur ek dastarkhwán i zarína[z], táki us par nazr kí roṭí[a] rakhí jáwe;

49 Aur kundan ke manáre banáe, pánch to Quds ul aqdas ke áge dahní taraf ko, aur pánch báen taraf ko, aur us ke phúl, aur chirág aur gulgír sone ke,

50 Aur piyále, aur kundan ke chamche, aur gultarásh aur bádiye aur majmir sone ke, aur bait ul quds ke andar ke darwáze kí chúlen, aur haikal ke darwáze kí chúlen.

51 Aur sab wuh kám, jo Sulaimán bádsháh ne KHUDAWAND ke ghar ke liye kiyá, tamám húá. So Sulaimán apne báp Dáúd kí ‖chárdíwárí men, soná, aur chándí, aur zurúf láyá, aur KHUDAWAND ke khazánon men rakhá.

q 2 Taw. 4. 6.
† 'Ibrání men, Húom. Dekho 13 áyat.
r 17, 18 áyat en.
s Khur. 27. 3. 2 Taw. 4. 16.
t Pald. 33. 17
u Yash. 3. 16.
x 2 Taw. 4. 17.
y Khur. 37. 25, wag.
z Khur. 37. 10, wag.
a Khur. 25. 30. Ahb. 24. 5,—8.
‖ Yá, un yáe kí húí chízon ko, 2 Sam. 8 11. 2 Taw. 5. 1

VIII BAB.

1 *Haikal kí taqdís hotí.* 12, 54 *Barakat jo Sulaimán ne logon ko dí.* 22 *Sulaimán kí du'á.* 62 *Salámí kí qurbáníán jo us ne kín.*

PHIR Sulaimán ne Isráel ke buzurgon, aur asbát ke sáre raíson, aur Isráel ke ábái khándánon ke sab shurafá ko jam'a kiyá[a]; so we Yarúsalam men Sulaimán pás ikaṭṭhe húe, táki Dáúd ke shahr se[b], jo Saihún hai, KHUDAWAND ke sandúq ko chaṛhá láwen[c].

2 Aur Sulaimán bádsháh pás baní Isráel ke sáre log máh i Aitáním kí 'íd ke liye, jo sátwán mahíná hai[d], jam'a húe.

3 Aur baní Isráel ke sáre buzurg áe, aur káhinon ne sandúq uṭháyá[e]:

4 Aur KHUDAWAND ká sandúq uṭhá láe, aur jamá'at ká khaima[f], aur maqdis ke sáre zurúf, jo us khaime men the; aur unhen káhin aur Láwí chaṛhá láe.

5 Aur Sulaimán bádsháh ne, aur baní Isráel kí sárí jamá'at ne, jo us pás jam'a thí, sandúq ke pás khaṛe hoke, bheṛ bakrí aur gáe bail, jo kasrat ke sabab gintí aur hisáb men na á sake, zabh kíe[g].

6 Aur káhinon ne KHUDAWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko[h] haikal men láyá, aur Quds ul aqdas men dákhil karke[i] karúbíon ke bázúon ke níche[k] rakhá.

7 Kyúnki karúbíon ke bázú

Peshtar MASÍH se, 1005. 1004.

a 2 Taw. 5. 2, wag.
b 2 Sam. 5 7, 9. aur 6. 12, 16.
c 2 Sam. 6. 17
d Ahb. 23 34. 2 Taw. 7 8.
e Gin. 4. 15. Ist. 31. 9 Yash. 3. 3, 6 1 Taw 15. 14, 15.
f 1 Sal. 3. 4 2 Taw. 1. 3.
g 2 Sam. 6. 13.
h 2 Sam. 6. 17.
i Khur. 26. 33, 34.
k 1 Sal. 6. 19. 1 Sal. 6. 27.

Peshtar MASÍH se, 1004.

phaile húe the, is tarah ki un ke bázúon ká sáya 'ahdnáme ke sandúq par, aur un chobon par thá, jin se 'ahdnáme ká sandúq uth※áyá játá thá.

8 So choben lambí lambí banáín, aisí ki un ke sire Quds ul aqdas ke sámhne se dikháí dete the[l], aur báhar se nahín dikháí dete the, aur we wahán áj ke din tak hain.

9 Aur 'ahdnáme ke sandúq men kuchh na thá[m], siwá patthar kí un do lauhon[n] ke jinhen Músá ne Hurib par us men rakhá[o], jab ki KHUDAWAND ne baní Isráel se 'ahd bándhá[p], aur we zamín i Misr se nikle the.

10 Phir jab káhin bait ul quds se nikle, to KHUDAWAND ká ghar abr se pur ho gayá[q];

11 Aur káhinon ko abr ke sabab táqat na húí, ki khare hoke khidmat karen; is liye ki KHUDAWAND ká ghar KHUDAWAND ke jalál se pur ho gayá thá.

12 ¶ Phir Sulaimán ne kahá[r], ki KHUDAWAND ne farmáyá thá, ki Main abrí táríkí men[s] rahúngá.

13 Aur main jo hún, so main ne ek ghar terí sukúnat ke wáste banáyá[t], ek makán abad tak tere julús ke liye[u].

14 Aur bádsháh ne apná munh pherke Isráel kí sárí jamá'at ko barakat dí[x]: (aur Isráel kí sárí jamá'at kharí húí;)

15 Phir kahá, ki KHUDAWAND Isráel ká Khudá mubárak ho[y], jis ne mere báp Dáúd se kalám kiyá, aur use apne háth se púrá kiyá[z], aur yún kahá, ki

16 Jis din se main apní guroh Isráel ko Misr se nikál láyá, tab se main sáre baní Isráelí asbát se kisí shahr ke sabab, jis men merá ghar banáyá jáe, aur us men merá nám ho[a], khush na húá[b]; par main ne Dáúd ko pasand kiyá[c], ki wuh merí guroh baní Isráel par hákim húá.

17 Aur mere báp Dáúd ke dil men thá, ki KHUDAWAND Isráel ke Khudá ke liye ek ghar banáwe[d].

18 So KHUDAWAND ne mere báp Dáúd se kahá[e], Is sabab se ki tú ne apne dil men is bát ká iráda kiyá, ki mere nám ká ek ghar banáwe, pas, tú ne jab ki apne dil men yún iráda kiyá, to achchhá kiyá.

19 Lekin tú khud ghar na banáegá: balki terá betá, jo terí sulb se niklegá, wuh mere nám ká ek ghar banáegá[f].

20 So KHUDAWAND ne wuh bát, jo kahí thí, púrí kí; aur main apne báp Dáúd ká qáim-maqám húá; aur jaisá ki KHUDAWAND ne kahá thá, main Isráel ke takht par baithá[g]; aur main ne KHUDAWAND Isráel ke Khudá ke nám ká ek ghar banáyá.

21 Aur main ne KHUDAWAND ke 'ahd[h] ke sandúq ke liye, jo zamín i Misr se nikálne ke waqt us ne hamáre bápdádon se bándhá thá, us men ek makán muqarrar kiyá.

22 ¶ Aur Sulaimán ne Isráel kí sárí jamá'at ke rúbarú KHUDAWAND ke mazbah ke áge khará hoke[i] apne háth ásmán kí taraf phailáe[k],

23 Aur kahá, Ai KHUDAWAND, Isráel ke Khudá, tujh sá koí na[l] úpar ásmán men hai, aur na níche zamín men; ki tú apne un bandon ke liye, jo tere áge apne sáre dilon se chalte phirte hain[m], apne 'ahd ko, aur apní rahmat ko nigáh rakhtá hai[n]:

24 Jaisá tú ne apne bande Dáúd mere báp se wuh nigáh rakhí, jo tú ne use kahá; so jo tú ne apne munh se kahá, tú ne use apne háth se púrá kiyá, jaisá áj ke din hai.

25 Aur ab, ai KHUDAWAND, Isráel ke Khudá, yád kar wuh 'ahd, jo tú ne apne bande Dáúd mere báp ke sáth yih kahke kiyá thá, ki Tere liye Isráel ke takht par baithnewálá mere áge se nábúd na hogá[o]; lekin yih hogá, jab ki terí aulád apní ráh ko yád rakhe, aur mere áge chale, jaisá ki tú mere áge chalá:

26 Aur ab, ai Isráel ke Khudá, apne us qaul ko, jo tú ne apne bande Dáúd mere báp se kiyá thá, rást kar[p].

27 Kyá Khudá filhaqíqat zamín par sukúnat kare[q]? Dekh, ásmán aur ásmánon ke ásmán[r] terí gunjáish nahín rakhte: phir kyá yih ghar, jo main ne banáyá?

28 Ai KHUDAWAND mere Khudá, apne bande kí du'á aur zárí par kán dhar, aur du'á aur zárí, jo

---

[l] Khur. 25. 14, 15. 2 Taw. 5. 9.
[m] Ist. 10. 5. 'Ibrán. 9. 4.
[n] Khur. 25. 21. Ist. 10 2.
[o] Khur. 40. 20.
[p] Khur 34. 27, 28. Ist. 4. 13. 21 áyat.
[q] Khur. 40. 34, 35. 2 Taw 5. 13, 14. aur 7. 2.
[r] 2 Taw. 6. 1, wag.
[s] Ahb. 16. 2. Zab. 18. 11. aur 97. 2.
[t] 2 Sam. 7 13.
[u] Zab. 132. 14
[x] 2 Sam. 6. 18.
[y] Lúq. 1. 68
[z] 2 Sam. 7. 5, 25.
[a] 29 áyat. Ist. 12. 11.
[b] 2 Sam. 7. 4. 2 Taw. 6. 5, wag.
[c] 1 Sam 16. 1 2 Sam. 7. 8. 1 Taw. 28. 4.
[d] 2 Sam. 7. 2 1 Taw. 17. 1.
[e] 2 Taw. 6. 8, 9.
[f] 2 Sam. 7. 5, 12, 13. 1 Sal. 5. 3, 5.
[g] 1 Taw. 28. 5, 6.
[h] 9 áyat. Ist. 31. 26.
[i] 2 Taw. 6. 12, wag.
[k] Khur. 9. 33. 'Az 9. 5. Yas. 1 15.
[l] Khur. 15. 11. 2 Sam. 7. 22.
[m] Pald 17. 1. 1 Sal. 3 6. 2 Sal. 20 3
[n] Ist. 7 9 Nahám. 1. 5 Dán. 9. 4.
[o] 2 Sam. 7. 12, 16. 1 Sal. 2. 4.
[p] 2 Sam. 7. 25.
[q] 2 Taw. 2. 6. Yas. 66. 1. Yar. 23 24. A'am 7 49. aur 17. 24.
[r] 2 Qur. 12 2.

Peshtar MASI'H se, 1004.

tere bande ne áj ke din tere áge kí hai, so sun:

29 Aur rát din terí ánkhen is maskan kí taraf, jis men tere kahne ke muwáfiq terá nám hogá[s], khulí rahen; aur jo du'á terá banda is ghar ke sábit karne men mánge, us par kán rakh.

30 Aur tú apne bande kí du'á par[t], aur apní guroh baní Isráel kí taraf kán dhar; jab ki we tere huzúr is ghar men du'á karen, tab tú, ai hamáre Khudá, ásmán par se sun, aur magfirat kar.

31 ¶ Agar koí shakhs apne bháí se buráí kare, aur us par qasam rakhí jáwe, ki wuh qasam kháwe[u], aur is ghar men tere mazbah ke áge qasam láí jáwe;

32 To tú ásmán par se sun, aur apne bandon ká insáf kar, aur badkár ko sazá de, aur us kí rawishon ke mutábiq mulzim kar, aur sádiq ko sádiq thahrá[x], aur us kí sadáqat ke mutábiq use jazá de.

33 ¶ Aur jab terí guroh Isráel apne dushmanon ke áge shikast páwe[y], is liye ki unhon ne tere huzúr gunáh kiyá, aur phir terí taraf rujú' kare[z], aur tere nám kí sitáish kare, aur du'á mánge, aur is ghar men tujh se 'ájizí kare:

34 To tú un kí du'á ásmán par se sun, aur apne bandon Isráel kí, jo terí guroh hai, khatáen bakhsh, aur unhen us zamín men, jo tú ne un ke bápdádon ko dí hai, phirá lá.

35 ¶ Aur agar un ki khatáon ke sabab ásmán band ho jáen, aur na barsen[a]: phir we is jagah du'á mángen, aur tere nám kí shukrguzárí karen, aur apní khatáon se phiren, is liye ki tú ne unhen dukh diyá;

36 To tú un kí áwázen ásmán par se sun, aur apne bandon Isráel apní guroh ke gunáh bakhsh de, aur unhen us achchhí ráh ki[b], jis men chalná farz hai, ta'lím kar[c], ki we us par chalen, aur apní zamín par, jo tú ne apní guroh ko mírás dí hai, menh barsá.

37 ¶ Aur jab ki zamín par kál, aur wabá, aur bád i samum, aur áfat ho[d], aur jab ki tiddí aur jhánjhá kasrat se ho, aur jab ki un ke dushman shahron men se kisí shahr men un par tangí kar den, aur jab ki we kisí balá aur marz men mubtalá hon;

38 Phir jo koí insán terí sárí guroh Isráel men se, jis ne har ek buráí ko apne dil men jáná, du'á aur zárí kare, aur apne háth is ghar men phailáe:

39 To ásmán par se, aur apne rahne ke makán se sun, aur bakhsh de, aur púrá kar; aur har ek ko, jis ke dil ko tú jántá hai, us kí sab rawish ke mutábiq badlá de; is liye ki tú hí faqat sáre baní A'dam ke dilon ko jántá hai[e].

40 Táki muddat ul 'umr us zamín men, jo tú ne un ke bápdádon ko dí hai, tujh se darte rahen[f].

41 Aur wuh musáfir bhí, jo baní Isráel men se nahín hai, so jab tujh pás ba'íd zamín se tere nám ke sabab áwe;

42 Aur jab ki tere buland nám, aur qawí háth[g], aur phaile húe bázú ká hál sune, aur wuh áwe aur tere áge is ghar men du'á mánge:

43 To ásmán par se, apne maskan se, sun le, aur musáfir kí wuh du'á jo tujh se mángí, qabúl kar, táki zamín kí sárí gurohen tere nám ko pahchánen[h], aur terí guroh baní Isráel kí tarah tujh se daren[i], aur jánen, ki terá nám is ghar par, jise main ne banáyá, liyá gayá hai.

44 ¶ Aur jab terí guroh laráí ke liye apne dushman ke barkhiláf us ráh men, jo tú unhen bhejegá, nikle, aur tere áge du'á mánge is shahr kí taraf, jise tú ne pasand kiyá, aur is ghar kí taraf, jise main ne tere nám ke liye banáyá:

45 To ásmán par se un kí du'á, aur zárí, aur faryád ko sun le, aur un ká hámí ho.

46 Jis waqt we tere áge khatá karen, kyúnki koí aisá ádmí nahín, jo khatákár na ho[k], aur jab tú un par gazab kare, aur un ke dushmanon ko un par musallit kare, aur asír karnewále unhen asír karke dushmanon kí zamín[l] par le jáen, jo dúr ho yá nazdík:

47 Phir apne dilon se yád karen us zamín men, jis men jiláwatan kíe gae, aur tauba karen[m], aur apne jiláwatan karnewálon kí zamín men tujh se 'ájizí karen, aur kahen, ki Ham ne

s Ist. 12. 11.
t 2 Taw. 20. 9. Naham. 1. 6.
u Khur. 22. 11.
x Ist. 25. 1.
y Ahb. 26. 17. Ist. 28. 25.
z Ahb. 26. 39, 40. Naham. 1. 9.
a Ahb. 26. 19. Ist. 28. 23.
b 1 Sam. 12. 23.
c Zab. 25. 4. aur 27. 11. aur 94. 12 aur 143. 8.
d Ahb. 26. 16, 25, 26. Ist. 28. 21, 22, 27, 38, 42, 52. 2 Taw. 20. 9.
e 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. Zab. 11. 4. Yar. 17. 10. A'am. 1. 24.
f Zab. 130. 4.
g Ist. 3. 24.
h 1 Sam. 17. 46. 2 Sal. 19. 19. Zab. 67. 2.
i Zab. 102. 15.
k 2 Taw. 6. 36. Ams. 20. 9. Wa'iz 7. 20. Ya'q. 3. 2. 1 Yuh. 1. 8, 10.
l Ahb. 26. 34, 44. Ist. 28. 36, 64.
m Ahb. 26. 40.

Peshtar MASÍH se, 1004.

khatá kí, ham ne badí kí, ham ne gunáh kiyá[n];

48 Aur apne dushmanon kí zamín men, jis men asír kíe gae, apne sáre dil aur ján se terí taraf mutawajjih hon[o], aur us zamín kí taraf, jo tú ne un ke bápdádon ko dí, aur us shahr kí taraf, jise tú ne pasand kiyá, aur is ghar kí taraf, jo main ne tere nám ke liye banáyá, tujh se du'á mángen[p]:

49 To tú ásmán par se, apne maskan se, un kí du'á aur zárí sun, aur un ká hámí ho.

50 Aur apne logon ko, jinhon ne tere áge khatáen kín, bakhsh de, aur un kí sárí buráíán, jo unhon ne kín, mahv kar de, aur un ke asír karnewálon ke áge unhen 'izzat bakhshke pyár kar, ki we un par rahm karen[q].

51 Ki we terí guroh aur terí mírás hain[r], jise tú Misr kí zamín se, lohe ke bhatthe ke[s] bích men se, nikál láyá.

52 Ki terí ánkhen tere bande kí zárí aur terí qaum Isráel kí zárí kí taraf phiren, ki tú un sab báton ko, jo kuchh tujh se mángen, sune:

53 Kyúnki tú ne zamín kí sárí gurohon men se un ko apne liye ek mírás judá kiyá, jaisá ki tú ne apne bande Músá kí ma'rifat kahá[t], jab ki tú hamáre bápdádon ko Misr se nikál láyá, ai KHUDÁWAND Khudá.

54 Phir jab ki Sulaimán apní du'á se KHUDÁWAND ke áge fárig húá, aur us du'á ko aur us sárí zárí ko tamám kar chuká, to uth khará húá, ki KHUDÁWAND ke mazbah ke sámhne apne donon zánúon par us ke áge baithá thá, aur us ke donon háth ásmán kí taraf phaile the.

55 Phir jab uthá, to baní Isráel kí sárí guroh ke liye buland áwáz se barakat mángí[u], aur kahá:

56 KHUDÁWAND, jis ne apne sab kahne ke muwáfiq apní guroh Isráel ko ráhat bakhshí, mubárak hai, aur koí ek bát un sab achchhí báton men se, jo KHUDÁWAND ne apne bande Músá kí ma'rifat se kahín, kam na kí[x].

57 Aur KHUDÁWAND hamárá Khudá jis tarah hamáre bápdádon ke sáth thá, hamáre sáth bhí

[n] Naham. 1. 6. Zab. 106. 6. Dán. 9. 5.
[o] Yar. 29. 12, 13, 14.
[p] Dán. 6. 10.
[q] 'Az. 7. 6. Zab 106. 46.
[r] Ist. 9. 29. Naham. 1. 10.
[s] Ist. 4. 20. Yar. 11. 4.
[t] Khur. 19. 5. Ist. 9. 26, 29. aur 14. 2.
[u] 2 Sam. 6. 18.
[x] Ist. 12. 10. Yash. 21. 45. aur 23. 14.

ho, aur hamen tark na kare, aur hamen na chhore[y],

58 Balki hamáre dilon ko apní taraf máil kare[z]; táki ham us kí sab ráhon men chalen, aur us kí sunnaton, aur ahkám, aur huqúq ko, jin sab ká hukm us ne hamáre bápdádon se kiyá hai, yád rakhen.

59 Aur ye merí báten, jo KHUDÁWAND se darkhwást kí gaín, shab o roz KHUDÁWAND hamáre Khudá se nazdík hongí, táki apne bande ká insáf kare, aur apní guroh Isráel ká har ek jhagrá apne apne waqt par faisala kare:

60 Táki zamín kí sárí gurohen ma'lúm karen[a], ki KHUDÁWAND wuhí Alláh hai, aur us ke siwá aur koí nahín[b].

61 Pas tumháre dil ká shauq KHUDÁWAND hamáre Khudá kí taraf kámil ho[c], táki us ke hukm par chalo, aur áj ke din kí tarah us ke ahkám ko yád rakho.

62 ¶ Aur Sulaimán aur sáre baní Isráel ne us ke sáth KHUDÁWAND ke áge zabíhe zabh kíe[d].

63 Sulaimán ne salámí kí qurbáníán gáe bail se KHUDÁWAND ke áge báís hazár zabh kín, aur bher bakrí se ek lákh bís hazár; aur bádsháh ne aur sáre baní Isráel ne us roz KHUDÁWAND ká ghar makhsús kiyá.

64 Aur bádsháh ne us sahn ko, jo KHUDÁWAND ke mazbah ke rúbarú thá, muqaddas kiyá[e], ki wahán charháwon, aur hadyon, aur salámíon kí charbí guzránen; kyúnki pítal ká mazbah, jo KHUDÁWAND ke áge thá, chhotá thá[f], aur un charháwon, aur hadyon aur salámíon kí charbíon ke liye, jo guzrání játí thín, gunjáish na rakhtá thá.

65 Aur Sulaimán ne us roz 'íd kí[g], aur sáre baní Isráel ne bhí us ke sáth, (Hamát ke madkhal[h] se leke Misr kí nahr ke[i] ghát tak, we sab ke sab KHUDÁWAND hamáre Khudá ke áge bare amboh se jam'a the,) sát roz[k] aur phir sát aur roz, ya'ne chaudah roz.

66 Aur áthwen roz 'íd ke ba'd sárí guroh rukhsat kí gaí[l]; so unhon ne bádsháh ko mubárakbád kahá, aur apne khaimon ko gae khush aur sáf dilon se us nekí ke bá'is, jo KHUDÁWAND ne apne

[y] Ist. 31. 6. Yash. 1. 5.
[z] Zab. 119. 36.
[a] Yash. 4. 24. 1 Sam. 17. 46. 2 Sal. 19. 19.
[b] Ist. 4. 35, 39.
[c] 1 Sal. 11. 4 aur 15. 3, 14. 2 Sal. 20. 3.
[d] 2 Taw. 7. 4, wag.
[e] 2 Taw. 7. 7.
[f] 2 Taw. 4. 1.
[g] 2 ayat. Asb. 23. 34.
[h] Gin. 34. 8. Yash. 13. 5. Qaz. 3. 3. 2 Sal. 14. 25.
[i] Pald. 36. 10. Gin. 34. 5.
[k] 2 Taw. 7. 8.
[l] 2 Taw. 7. 9, 10.

Peshtar MASÍH se, 1004.

bande Dáúd, aur apní guroh Isráel se kí thí.

IX BA'B.

1 *Royá men Khudá Sulaimán ke sáth 'ahd bándhtá.* 10 *Sulaimán aur Hirám ke dotarfí hadye.* 15 *Sulaimán ke kárkhánon men mazdúr gair qaumon se húe, par 'izzat ká kám Baní Isráel ko milá.* 24 *Fira'ún kí beṭí apne naye mahall men jáke rahtí.* 25 *Sulaimán har sál tín bár bahutsí qurbániáṉ kartá.* 26 *Us kí bahr men Ofír se soná láte.*

992 ke qaríb.

AUR jab Sulaimán KHUDA'WAND ká ghar[a] aur bádsháh ká qasr[b] baná chuká, aur Sulaimán kí sárí tamanná, jo us ke dil men thí, púrí ho chukí[c]:

2 To aisá húá, ki KHUDA'WAND Sulaimán ko dúsrí bár dikháí diyá, jis tarah ki Jiba'ún men dikháí diyá thá[d].

3 Aur KHUDA'WAND ne use kahá, Main ne terí du'á aur terí munáját, jo tú ne mere áge kí, qabul kí[e]; aur us ghar ko, jo tú ne banáyá, ki merá nám abad tak us men rahe[f], muqaddas kiyá; so merí nigáh aur merá dil sadá usí par rahegá[g].

4 Aur agar tú mere huzúr aisí chál chalegá[h], jaise terá báp Dáúd saláqat aur dil kí rástí se chalá[i], aur un sab hukmon par, jo main ne tujhe kie, 'amal karegá, aur merí sharí'aton, aur sunnaton ko hifz karegá:

5 To main terá takht i saltanat baní Isráel men hamesha qáim rakhúngá, jaise main ne tere báp Dáúd se wa'da kiyá, aur kahá, ki Terí nasl se bádsháhat kabhí na jáegí[k].

6 Par agar tú merí pairawí se bargashta hogá, yá terí aulád mujh se phir jáegí[l], aur tum merí sharí'aton aur sunnaton ko, jo main ne tumhen batáín, hifz na karoge, aur ajnabí ma'búdon kí 'ibádat karoge, aur unhen sijda karoge:

7 To main baní Isráel ko us sarzamín se, jo main ne unhen dí hai, faná karúngá[m]; aur us ghar ko, jise main ne apne nám ke liye muqaddas kiyá hai, apne rúbarú se dúr karúngá[n], aur Isráel ko tamám jahán men zarb ul masál[o] aur angushtnumá karúngá.

8 Aur us buland ghar ke barábar se jo koí guzar karegá hairán hogá[p], aur siṭhí bajáegá, aur kahegá, KHUDA'WAND ne is sarzamín aur ghar se aisá kyúṉ kiyá[q]?

9 Tab we jawáb denge, Is liye kiyá, ki unhon ne KHUDA'WAND apne Khudá ko, jo un ke bápdádon ko zamín i Misr se nikál láyá, tark kiyá, aur ajnabí ma'búdon ko ikhtiyár kiyá, aur unhen sijda kiyá, aur un kí bandagí kí; is liye KHUDA'WAND ne un par yih sab balá názil kí.

10 ¶ Aur Sulaimán bís baras men ye donon ghar, ya'ne KHUDA'WAND ká ghar, aur bádsháh ká qasr baná chuká[r]:

11 Aur jab Súr ká bádsháh Hirám saro aur sanaubar kí lakṛián aur soná, jaisá us kí murád thí, Sulaimán ko bhej chuká[s], tab aisá húá, ki Sulaimán bádsháh ne Galíl kí zamín men bís shahr Hirám ko díe.

12 Aur Hirám Súr se niklá, táki un shahron ko, jo Sulaimán ne use díe the, dekhe; par dekhke khush na húá.

13 Aur bolá, Ai mere bháí, ye kyá shahr hain, jo tú ne mujhe díe? Aur us ne un ká nám ‖Kábúl[t] ká mulk rakhá, jo áj ke din tak hai.

14 Ba'd us ke Hírám ne ek sau bís qintár soná Sulaimán ke liye bhejá.

15 ¶ Aur is sabab se Sulaimán bádsháh ne ijtimá' kiyá[u], ki KHUDA'WAND ká ghar, aur apná qasr, aur Millo[x], aur Yarúsalam kí shahrpanáh, aur Hasúr[y] aur Majiddo[z], aur Jazar[a] biná kiyá.

16 Aur Misr ká bádsháh Fira'ún chaṛh gayá thá, aur Jazar ko leke phúnk diyá thá, aur un Kan'ánion ko, jo wahán base the[b], qatl kiyá thá, aur apní beṭí ko, jo Sulaimán kí jorú thí, bakhsh diyá thá.

17 So Sulaimán ne Jazar aur Bait-Haurán[c] i Asfal ko ábád kiyá:

18 Aur Ba'alát[d] aur Tadmúr ko, jo dasht men hain, basáyá:

19 Aur khazáne ke sáre shahr, jo Sulaimán ke the, aur gáṛion ke[e] shahr, aur sawáron ke shahr biná kíe, aur jo kuchh Sulaimán kí tamanná thí[f], so Yarúsalam men, aur Lubnán men, aur apní mamlukat kí sárí zamín men biná kiyá.

Marginal references:
a 2 Taw. 7. 11, wag. b 1 Sal. 7. 1. c 2 Taw. 8. 6. d 1 Sal. 3. 5. e 2 Sal 20. 5. Zab. 10. 17. f 1 Sal. 8. 29. g Ist. 11. 12. h Paid. 17. 1. i 1 Sal 11. 4, 6, 38, aur 14. 8, aur 15. 5. k 2 Sam 7. 12, 16. 1 Sal 2. 4, aur 6. 12. 1 Taw. 22. 10. Zab. 132. 12. l 2 Sam. 7. 14. 2 Taw. 7. 19, 20. Zab. 89. 30, wag. m Ist 4. 26. 2 Sal. 17. 23, aur 25. 21. n Ahb. 7. 14. o Ist. 28. 37 Zab. 44. 14. p 2 Taw. 7. 21.

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

q Ist. 29. 24, 25, 26. Yar. 22. 8, 9. r 1 Sal. 6. 37, 38, aur 7. 1. 2 Taw. 8. 1. s 2 Taw. 8. 2. ‖ Ya'ne, Nápasand, yá, Nápák. t Yash. 19. 27. u 1 Sal. 5. 13. x 24 áyat. 2 Sam. 5. 9 y Yash 19. 36. z Yash 17. 11 a Yash. 16. 10. Qáz. 1. 29.

992 ke qaríb. b Yash. 16. 10.

1014 ke qaríb. c Yash. 16. 3, aur 21. 22. 1 Taw. 6. 68. d Yash. 19. 44. 2 Taw. 8. 4, 6, wag. e 1 Sal. 4. 26. f 1 áyat.

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

20 Lekin wuh sárí guroh, jo Amúrí, aur Hittí, aur Farizzí, aur Hawí, aur Yabúsí se báqí rahí, aur Isráelí na thí[g]:

21 Hán, un kí aulád, jo ba'd un ke zamín men báqí rahí[h] jinhen baní Isráel nábúd na kar sake[i], so Sulaimán ne un par khiráj[k] i khádimí[l] muqarrar kiyá, jo áj tak liyá játá.

22 Lekin Sulaimán ne baní Isráel men se kisí ko gulám[m] na banáyá, ki we bahádur, aur us ke chákar, aur us ke umará, aur us ke lashkar ke sardár, aur us kí gáríon aur us ke sawáron ke bandobast karnewále the.

23 Aur us ke pánch sau aur pachás 'ámil the[n], jo us ke sáre kárguzáron ke sardár the.

24 ¶ Aur Fira'ún kí beṭí[o] Dáúd ke shahr se apne us ghar men, jo Sulaimán ne us ke liye banáyá thá[p], áí; tab Sulaimán ne Millo ko ábád kiyá[q].

25 ¶ Aur Sulaimán har baras tín bár charháwon aur salámíon ko us mazbah par, jo us ne KHUDÁWAND ke liye biná kiyá thá, charhátá thá[r]; aur un ke sáth KHUDÁWAND ke áge bakhúr jalátá thá. Is tarah us ne us ghar ko mukammal kiyá thá.

26 ¶ Phir Sulaimán bádsháh ne 'Asyún-jabr men[s], jo Ailút ke muttasil hai, daryá e Qulzum ke kanáre par, jo Adúm kí sarzamín men hai, jaház banáe[t].

27 Aur Hírám ne us bahr men apne chákar malláh, jo kishtíon ke kám se ágáh the, Sulaimán ke chákaron ke sáth karke bhijwáe[u];

28 Aur we Ofír[x] ko gae, aur wahán se chár sau bís qintár soná leke bádsháh pás áe.

X BA'B.

1 *Sabá kí Malika Sulaimán kí dánáí daryáft karke mula'qát koti.* 14 *Sulaimán ká soná jo us ke háth áyá.* 16 *Us kí pharián.* 18 *Háthí-dánt ká takht.* 21 *Us ke sonahle zurúf.* 26 *Us kí gáríán, aur sawár.* 28 *Khiráj jo use milá.*

AUR KHUDÁWAND ke nám kí bábat Sulaimán ká áwáza Sabá kí Malika tak pahunchá[a], to wuh mushkil suwálon se[b] use ázmáne áí:

2 Aur bare amboh ke sáth Yarúsalam men dákhil húí. Us ke sáth bahut se únt the, jin par khushbúíán ladí thín, aur niháyat bahut soná, aur mahangmole jawáhir the; aur us ne Sulaimán pás áke, jo kuchh us ke dil men thá, sab púchhá.

3 Sulaimán ne us ke sab suwálon ká jawáb diyá; bádsháh se koí chíz poshída na thí, jo us ke kisí suwál ká jawáb na detá.

4 Sabá kí Malika ne Sulaimán kí sárí dánishmandí daryáft kí, aur us ghar ko, jo us ne biná kiyá thá, dekhá:

5 Aur us ke dastarkhwán kí ni'amaton, aur us ke khádimon, aur mulázimon kí nishast o barkhást, aur un kí poshák, aur us ke sáqíon, aur us charháo ko, jis se wuh Khudáwand ke maskan ko játá thá[c], dekhke, us ke hawáss ur gae.

6 Us ne bádsháh se kahá, Yih tahqíq khabar thí, jo main ne terí karámaton aur terí dánish kí bábat apne mulk men suní thí.

7 Agarchi jab tak main ne áke apní ánkhon se na dekhá thá, tab tak un báton ko báwar na kiyá thá; aur dekh, main ne ádhí khabar bhí na suní thí; kyúnki terí dánish aur khúbí us áwáze se jo main ne suná thá, kahín ziyáda hai.

8 Achchhe nasíb tere in khádimon ke, aur bare tálí' tere mulázimon ke[d], jo nit tere huzúr khare rahte hain, aur terí hikmat sunte hain.

9 KHUDÁWAND tere Khudá kí mubárak zát hai, jo tujh se rází hai, aur jis ne tujhe Isráelíon men takhtnishín kiyá[e]; ki KHUDÁWAND ne Isráelíon ko sadá piyár kiyá, isí liye us ne tujhe bádsháh kiyá, táki tú 'adl aur insáf kare[f].

10 Aur us ne ek sau bís qintár soná, aur bahut sí khushbúíán aur jawáhir Sulaimán ko díe[g]: aur jis wufúr se, ki Sabá kí malika ne khushbúíán Sulaimán bádsháh ko guzránín, kisí ne kabhí na guzránín.

11 Aur Hírámí jahazon par[h] Ofír se soná ládá gayá, aur chandan ke bahut se darakht aur jawáhir dhare gae, aur Sulaimán ko pahunchác gae.

12 So bádsháh ne chandan ke darakhton ke sutún KHUDÁWAND ke ghar ke liye, aur apne qasr ke liye banwáe, aur dholkíán, aur

g 2 Taw. 8. 7, wag. h Qáz. 1. 21, 27, 29. aur 3. 1. i Yash. 15. 63. aur 17. 12. k Qáz. 1. 28. l Dekho Paid 9. 25, 26. 'Az. 2. 55, 58. Naham. 7. 57. aur 11. 3. m Ahb. 25. 39. n Dekho 2 Taw. 8. 10. o 1 Sal. 3. 1. 2 Taw. 8. 11. p 1 Sal. 7. 8. q 2 Sam. 5. 9. 1 Sal. 11. 27. 2 Taw. 32. 5. r 2 Taw. 8. 12, 13, 16. s Gin. 33 36. Ist. 2. 8. 1 Sal. 22. 48. t 2 Taw. 8. 17, 18. u 1 Sal 10. 11. x Aly. 22 24.

a 2 Taw. 9. 1, wag. Mat. 12. 42. Lúq. 11 31. b Dekho Qáz. 14. 12. Amsá. 1. 6. c 1 Taw. 26. 16. 2 Taw. 9. 4. d Ams. 8. 34. e 1 Sal. 5. 7. f 2 Sam 8. 15. Zab. 72. 2. Ams. 8. 15. g Zab. 72. 10, 15. h 1 Sal. 9. 27.

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

tambúre sázindon ke liye banwáe[l]; aur chandan kí aisí bahut lakṛíán na kabhí áín, aur na áj ke din tak dekhí gaín[k].

13 Sulaimán bádsháh ne Sabá kí malika ko, jo us ne mángá, so diyá; siwá is ke Sulaimán ne us ko apní bakhshish i 'álí se bahut kuchh 'ináyat kiyá. Pas wuh, apne mulázimon samet apne mamlukat ko phir gaí.

14 ¶ Aur sál ba sál chha sau chhiyásaṭh qintár soná Sulaimán pás jam'a hotá thá,

15 Siwá us sone ke, jo saudágar aur ahl i khiráj, aur ahl i hirfa, aur 'Arab kí nawáhí ke sáre salátín, aur mamálik ke hukkám[l] use pahuncháte the.

16 ¶ Aur Sulaimán bádsháh ne soná gaṛhwáke do sau pharíán banáín; chha sau misqál soná ek pharí píchhe kharch húá.

17 Aur sone hí kí tín sau ḍhálen[m] banwáín; ek ek ḍhál tín tín ser sone kí húí: aur bádsháh ne unhen us ghar men, jo dasht i Lubnán men thá[n], rakhá.

18 ¶ 'Aláwa bádsháh ne háthídánt ká ek baṛá takht banwáyá[o], aur us par achchhe se achchhá soná phirwáyá.

19 Us takht ke chha zíne the; aur yih takht pusht par se takya kí jagah mudauwar thá; aur us takht kí do samt ko paṭrí lagí, aur un donon tarafon men do sher banwáe:

20 Aur un chha zínon men se har ek par dahne báen do sher, so sab bárah sher húe: kisí saltanat men aisá takht na baná thá.

21 ¶ Aur Sulaimán bádsháh ke pání píne ke básan sone ke the[p]; aur dasht i Lubnánwále ghar ke bhí sáre básan khális sone ke the, ek bhí rúpe ká na thá; ki Sulaimán ke aiyám men rúpe kí kuchh tashkhís na húí.

22 Ki bádsháh ne apne jaház Hírám ke jaházon ke sáth Tarsís[q] ko bheje the, aur wahán se un par tín baras men ek bár soná aur rúpá, aur háthí-dánt, aur táús, aur bandar us ke liye pahunchte the.

23 So Sulaimán bádsháh kí daulat aur hikmat zamín ke bádsháhon se bahut ziyáda húí[r].

24 ¶ Aur sárá jahán Sulaimán ká mushtáq thá, ki us ká 'áqilána kalám jo Khudá ne us ke dil men ḍálá thá, sune.

25 Aur un men se har ek sál ba sál rúpe ke básan, aur sone ke bartan, aur posháken, aur hathyár, aur khushbúíán, aur ghoṛe, aur khachchar, us ke áge guzránte the.

26 ¶ Aur Sulaimán ne gáṛíán aur sawár bahut se jam'a kíe[s]: us kí ek hazár chár sau gáṛíán thín, aur bárah hazár sawár, jinhen us ne gáṛíon ke shahron men rakhá, aur kitnon ko Yarúsalam men apne sáth[t].

27 Aur bádsháh ne Yarúsalam men rúpe ko pattharon ke mánind kar diyá thá[u], aur saro kí lakṛíon ko gúlar ke darakhton ke mánind jo maidán men wufúr se hote hain.

28 ¶ Aur Sulaimán ne Misr se ghoṛe bahut mangwáe[x], aur bádsháh ke saudágar ||wahán se mol láte the.

29 Aur Misr kí gáṛí chha sau misqál rúpe ko, aur Misr ká ghoṛá ḍeṛh sau misqál ko biktá thá; aur usí tarah sáre Hittíon[y] ke bádsháh, aur Arámí bádsháh mol leke use pahuncháte the.

XI BÁB.

1 *Sulaimán kí joruán aur haramen.* 4 *Burhápe men we us ke dil ko butparastí kí taraf máil kartín.* 9 *Khudá use dhamkí detá.* 14 *Tín mukhálif uṭhte: Hadad, jis ne Misr men panáh lí thí,* 23 *Razún, jo Dimishq ká málik húá,* 26 *aur Yarubi'ám, jise Akhiyáh nabí ne ek paigám diyá.* 41 *Sulaimán ká báqí ahwál, aur us kí wafát: Rahabi'ám us ká jánishín hotá.*

AUR Sulaimán bádsháh ne bahut[a] sí ajnabí 'auraten Fira'ún kí beṭí ke || sáth cháhín[b], Moábí, aur 'Ammúní, aur Adúmí, aur Saidání, aur Hittí:

2 Un qaumon kí beṭíán, jin kí bábat KHUDÁWAND ne baní Isráel ko hukm kiyá, ki Tum un men na jáo, aur we tum men na áen; ki we yaqínan tumháre dilon ko apne ma'búdon kí taraf rágib karengí[c]; so Sulaimán ne unhín se muhabbat kí.

3 Us kí sát sau || ázád joruán thín, aur tín sau haramen; aur us kí joruon ne us ke dil ko pherá.

4 Aur aisá húá, ki jab Sulaimán búṛhá húá, to us kí joruon ne us ke dil ko apne ma'búdon kí taraf

---

l 2 Taw. 9. 11.
k 2 Taw. 9. 10, 11.
l 2 Taw. 9. 24. Zab. 72. 10
m 1 Sal. 14. 26.
n 1 Sal. 7. 2.
o 2 Taw. 9. 17, wag.
p 2 Taw. 9. 20, wag.
q Pai. 10. 4. 2 Taw. 20. 36.
r 1 Sal. 3. 12, 13. aur 4. 30.
s Ist. 17. 16.
t 1 Sal. 4. 26. 2 Taw. 1. 14. aur 9. 25.
u 2 Taw. 1. 15,—17.
x Ist. 17. 16. 2 Taw. 1. 16. aur 9. 28.
|| Yá, *kattán ká sút.* Hiz. 27. 7.
y Yash. 1. 4. 2 Sal. 7. 6.
a Ist. 17. 17.
|| Yá, *sivá.*
b Naham. 13. 26.
c Khur. 34. 16. Ist. 7. 3, 4
|| Yá, *jorúán, begamát thín.*

Peshtar MASÍH se, 984 ke qaríb.

máil kiyá[d]; aur us ke dil men KHUDÁWAND ká shauq kámil na rahá[e], jaisá us ke báp Dáúd ká thá[f].

5 So Sulaimán ne Saidánion ke ma'búd 'Istárát, aur baní 'Ammún ke nafratí ‖Milkúm kí parastish kí[g].

6 Aur Sulaimán ne KHUDÁWAND kí nazar men badí kí, aur us ne KHUDÁWAND kí púrí farmánbardárí apne báp Dáúd kí tarah na kí.

7 Chunánchi Sulaimán ne Moábíon ke nafratí Kamús[h] ke liye us pahár par, jo Yarúsalam ke sámhne hai[i], aur baní 'Ammún ke nafratí Málik ke liye, ek buland makán banáyá[k].

8 Aur yih sab us ne apní sárí ajnabí jorúon kí khátir kiyá; aur wuh un ke buton ke huzúr bakhúr jaláyá kartá thá, aur qurbáníán guzráná kartá thá.

9 ¶ So azbaski us ká dil KHUDÁWAND Isráel ke Khudá se, jo use do bár dikháí diyá[l], bargashta húá[m], is liye KHUDÁWAND Sulaimán se nákhush húá.

10 Ki us ne use man'a kiyá thá, aur farmáyá thá, ki Tú ajnabí ma'búdon kí parastish na kíjiyo[n]: par us ne KHUDÁWAND ke hukm ko yád na rakhá.

11 Is sabab se KHUDÁWAND ne Sulaimán ko kahá, Azbaski tujh se aisá aisá kuchh húá, aur tú ne merí sunnaton aur sharí'aton ko hifz na kiyá, is wáste main saltanat ko tujh se phár lúngá[o], aur tere khádim ko dúngá;

12 Lekin tere báp Dáúd kí khátir se main tere jíte jí aisá na karúngá; par tere beṭe ke háth se phár lúngá.

13 Lekin sárí saltanat na phár lúngá[p], balki apne bande Dáúd kí khátir, aur Yarúsalam ke liye, jo merá barguzída makán hai[q], ek firqa tere beṭe ko dúngá[r].

14 ¶ So KHUDÁWAND ne Adúmí Hadad ko Sulaimán ká dushman khará kiyá[s]; yih Adúmí bádsháhon kí nasl se thá.

15 Is liye ki jab Dáúd Adúm men thá[t], aur lashkar ke sardár Yúab ne Adúm men jitne mard the, sab ko qatl kiyá[u], aur un ko gárne gayá;

16 So Yúab chha mahíne tak sab Isráelíon ke sáth wahín rahá, yahán tak ki us ne Adúm men ek mard jítá na chhorá:

17 Us waqt Hadad kitne ek Adúmíon ke sáth, jo us ke báp ke chákar the, Misr ko bhág gayá; aur wuh us waqt chhoṭá larká thá.

18 Phir we Midyán se nikalke Fárán men áe, aur Fárán se log sáth leke Misr men sháh i Misr Fira'ún ke pás gae; us ne un ko ghar diyá, aur un ke liye ma'ásh muqarrar kí, aur unhen zamín dí.

19 Aur Hadad Fira'ún ká nihályat manzúr i nazar hotá gayá, yahán tak ki us ne malika Tahfanís kí bahin usí ko byáh dí.

20 Aur Tahfanís kí bahin us ke liye ek beṭá janí, jis ká nám Janúbat rakhá gayá, aur use Tahfanís ne Fira'ún ke ghar men parwarish kiyá; aur Janúbat Fira'ún ke beṭon ke sáth Fira'ún ke gharáne men rahá kiyá.

21 Aur jab Hadad ne Misr men suná, ki Dáúd apne bápdádon ke sáth so rahá, aur lashkar ká sardár Yúab bhí chal basá[x], tab us ne Fira'ún se kahá, Mujhe ijázat de, ki main apne mulk ko jáún.

22 Fira'ún ne use kahá, ki Tujhe mere pás kaun sí kamí hai, jo tú cháhtá hai, ki apne mulk ko jáwe? Us ne kahá, Nahín: balki tú mujhe kisí tarah se rukhsat kar.

23 ¶ Aur Khudá ne Iliyad'a ke beṭe Razún ko bhí Sulaimán ká dushman kiyá[y], ki wuh Zúbah ke bádsháh apne áqá Hadad'azar ke pás se bhágá.

24 Us ne apne áqá ke muqábil hoke log jam'a kíe, aur jis waqt Dáúd ne unhen qatl kiyá[z], wuh ek fauj ká sardár húá, aur we bhágke Dimishq ko gae, aur wahán rahe: aur wuh Dimishq ká málik húa.

25 Aur wuh bhí Sulaimán kí tamám 'umr baní Isráel ká dushman rahá, siwá us musíbat ke, jo Hadad se thí; aur us ne baní Isráel se nafrat rakhí, aur Arám ká málik húá.

26 ¶ Aur Sarídah se Ifrátí Nabát ke beṭe Yarubi'ám ne[a], jo Sulaimán ká gulám thá, jis kí má ká nám, jo bewa thí, Sarú'ah thá, bádsháh ke muqábil hoke háth uṭháyá[b].

d Ist. 17. 17. Nehem. 13. 26. — e 1 Sal. 8. 61. — f 1 Sal. 9. 4. — ‖ 7 áyat men, *Málik* kahláyá. — g 33 áyat. Qáz. 2. 13. 2 Sal. 23. 13. — h Gin. 21. 29. Qáz. 11. 24. — i 2 Sal. 23. 13. — k Gin. 33. 62 — l 1 Sal. 3. 5. aur 9. 2. — m 2, 3 áyaten. — n 1 Sal. 6. 12. aur 9. 6. — o 31 áyat. 1 Sal. 12. 15, 16. — p 2 Sam. 7. 15. Zab. 89. 3. — q Ist. 12. 11. — r 1 Sal. 12. 20. — s 1 Taw. 5. 26 — t 2 Sam. 8. 14. 1 Taw. 18. 12, 13 — u Gin. 24. 19. Ist. 20. 13. — x 1 Sal. 2. 10, 34. — y 2 Sam. 8. 3. — z 2 Sam. 8. 3. aur 10 8, 18. — a 1 Sal. 12. 2. 2 Taw. 13. 6. — b 2 Sam. 20. 21.

Peshtar MASÍH se, 984 ke qaríb.

27 Aur bádsháh ke barkhiláf háth uth//áne ká yih sabab húá, ki bádsháh ne Millo ko ábád kiyá[c], aur apne báp Dáúd ke shahr ke iháte kí marammat kí.

28 Aur Yarubi'ám ek shahzor bahádur ádmí thá; so Sulaimán ne, jo us jawán ko chálák dekhá, to use baní Yúsuf ke ghar ke sáre károbár par mukhtár kiyá.

980 ke qaríb.

29 Aur aisá húá, ki Yarubi'ám ek bár Yarúsalam se báhar gayá; us waqt Sailání Akhiyáh nabí ne[d] use ráh men páyá, aur yih nabí ek naí ridá orhe húe thá; ye donon maidán men akele the.

30 So Akhiyáh ne us naí ridá ko, jo us par thí, pakarke pháṛá[e], aur bárah ṭukre kíe.

31 Aur Yarubi'ám ko kahá, ki Das ṭukre tú le: ki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá yún farmátá hai[f], ki Dekh, main Sulaimán ke háth se saltanat chák kar lúngá, aur das firqe tujhe dúngá:

32 Aur ek firqa, mere bande Dáúd kí khátir ke liye, aur Yarúsalam ke liye, wuh shahr, jise main ne baní Isráel ke sáre firqon ke shahron men se chun liyá hai, use diyá jáegá.

33 Ki us ne mujhe tark kiyá, aur Saidáníon ke ma'búd 'Istárát, aur Moábíon ke but Kamús, aur baní 'Ammún ke Milkúm kí parastish kí[g], aur merí ráhon men na chalá, ki wuh kám, jo merí nazar men bhalá tha, kartá, aur merí sharí'aton aur sunnaton par apne báp Dáúd kí tarah 'amal kartá.

34 So main sárí mamlukat us ke háth se na nikál lúngá; ki main apne bande Dáúd kí khátir, jise main ne barguzída kiyá, aur jis ne merí sunnaton aur sharí'aton par 'amal kiyá, jab tak wuh jítá rahegá, us ko bádsháh rakhúngá.

35 Par us ke beṭe ke háth se saltanat ko le lúngá[h], aur das firqe tujhe dúngá:

36 Aur us ke beṭe ko ek firqa dúngá, táki mere bande Dáúd ká chirág[i] Yarúsalam ke shahr men, jise main ne apná nám rakhne ke liye barguzída kiyá hai, hamesha mere áge roshan rahe.

37 Aur main tujhe barpá karúngá, aur tú apne dil kí tamanná ke muwáfiq saltanat karegá, aur baní Isráel ká bádsháh hogá.

38 Aur aisá hogá, ki agar tú mere sáre hukmon ká shanawá hogá, aur merí ráhon par chalegá, aur merí nazar men nekokárí karegá, ki merí sunnaton aur sharí'aton ko mere bande Dáúd kí tarah hifz kare, to main tere sáth hoúngá[k], aur tere liye ek amín ghar banáúngá[l], jaisá main ne Dáúd ke liye banáyá, aur tujhe baní Isráel par musallit karúngá.

39 Aur main isí sabab se Dáúd kí nasl ko dukh dúngá, par na abad tak.

980 ke qaríb.

40 Ab Sulaimán ne cháhá, ki Yarubi'ám ko qatl kare; par Yarubi'ám uṭhá, aur bhágke Misr men Sháh i Misr Sisáq ke pás gayá; aur jab tak Sulaimán ne wafát páí, wuh wahín rahá.

41 ¶ Aur Sulaimán ká báqí ahwál[m], aur sab kuchh jo us ne kiyá, aur us kí hikmaten, so kyá wuh Sulaimán ke ahwál kí kitáb men maktúb nahín hain?

42 Garaz Sulaimán kí saltanat kí muddat, jo us ne Yarúsalam men sáre Isráelíon par kí, chálís baras the[n].

975 ke qaríb.

43 Aur Sulaimán apne bápdádon ke sáth so rahá[o]; aur apne báp Dáúd ke shahr men madfún húá; aur us ká beṭá Rahabi'ám us ká jánishín húá.

XII BÁB.

1 *Baní Isráel, jo Sikm men Rahabi'ám ko bádsháh muqarrar karne ke liye jam'a húe, Yarubi'ám ke wasíle se 'arz karte, ki riyásat ká júá kuchh halká kiyá jáe:* 6 *Rahabi'ám búrhon kí saláh radd karke jawánon kí bihtar samajhtá, aur us ke mutábiq sakht jawáb detá.* 16 *Das firqe bágí hoke Adúrám ko qatl karte, aur Rahabi'ám ko bhagádete.* 21 *Rahabi'ám fauj jam'a kartá hi thá jab ki Sema'iyah ne use man'a kiyá.* 25 *Yarubi'ám apní bádsháhat ko qiyám bakhshne ke liye wirán shahron ko ábád kartá,* 26 *aur bachhron kí parastish jári kartá.*

AUR Rahabi'ám Sikm ko gayá, is liye ki sáre baní Isráel Sikm men faráham húe the, táki use bádsháh karen[a].

2 Aur aisá húá, ki jab Nabát ke beṭe Yarubi'ám ne[b], jo hanoz Misr men[c] bastá thá, yih suná; (kyúnki wuh Sulaimán ke huzúr se bhágá, aur Misr men já basá thá:

3 Aur us pás log bhejke use bulwáyá kiyá:) tab Yarubi'ám ne

---

c 1 Sal. 9. 24.
d 1 Sal 14. 2.
e Dekho 1 Sam. 15. 27. Tar 24. 5.
f 11, 13 áyaten.
g 5. 6, 7 áyaten.
h 2 Sal. 12. 16, 17.
i 1 Sal. 15. 4. 2 Sal. 8. 19. Zab. 132 17.
k Yash. 1. 5.
l 2 Sam 7. 11, 27.
m 2 Taw. 9. 29.
n 2 Taw 9 30.
o 2 Taw. 9. 31.
a 2 Taw. 10. 1, wag.
b 1 Sal. 11. 26.
c 1 Sal. 11. 40.

Peshtar MASÍH se, 975.

baní Isráel kí sárí jamá'at ke sáth áke Rahabi'ám ko yún kahá,

4 Ki tere báp ne ham par bhárí júá rakhá[d]; so ab tú us sangín khidmat ko, aur us bhárí júe ko, jo tere báp ne ham par rakhá, halká kar, ki ham terí khidmat karenge.

5 Tab us ne unhen kahá Bil'fi'al tum chale jáo, aur tín roz ke ba'd mujh pás phir áo; chunánchi we log chale gae.

6 ¶ Tab Rahabi'ám bádsháh ne un buzurgon se, jo us ke báp Sulaimán ke sámhne, jab tak wuh jítá thá, khare rahte the, mashwarat kí, aur kahá, Tumhárí kyá saláh hai? main in logon ko kyá jawáb dúngá?

7 Unhon ne use kahá, ki Agar tú áj ke din is qaum ká khádim hogá, aur un kí khidmat karegá, aur unhen jawáb degá, aur un se achchhí báten karegá, to we bhí tere abadí khádim ho rahenge[e].

8 Par us ne us mashwarat ko, jo buzurgon ne use dí, chhorke un jawánon se, jo us ke sáth barhe húe, aur us ke áge házir rahte the, mashwarat kí.

9 Aur un se púchhá, ki Tum mujhe kyá saláh dete ho? main in logon ko, jinhon ne mujh se yih suwál kiyá hai, ki Us júe ko, jo tere báp ne ham par rakhá, halká kar, kyá jawáb dún?

10 Un jawánon ne, jo us ke sáth barhe húe the, us ko kahá, Tú un logon ko, jinhon ne tujhe kahá, Tere báp ne hamáre júe ko bhárí kiyá, tú us ko hamáre úpar se halká kar, yún jawáb de, aur unhen yún kah, ki Merí chhingulí mere báp kí kamar se ziyáda dal-dár hogí:

11 Aur agar mere báp ne bhárí júá tum par rakhá hai, to main use aur ziyáda karúngá: mere báp ne kore márke tumhen thík kiyá, main tumhen bichchhúon se thík banáúngá.

12 ¶ So Yarubi'ám aur sárá majma' tísre din Rahabi'ám ke huzúr házir húá, bádsháh ke farmáne ke mutábiq, ki Tísre din mujh pás áiyo.

13 Aur bádsháh ne un logon ko sakht jawáb diyá, aur buzurgon kí us mashwarat ko, jo unhon ne use dí thí, tark kiyá;

14 Aur jawánon kí saláh ke muwáfiq unhen kahá, ki Mere báp ne to tum par bhárí júá rakhá, aur main us júe ko ziyáda bhárí karúngá; mere báp ne tumhen koron se thík banáyá, aur main tumhen bichchhúon se thík karúngá.

15 Bádsháh logon ká shanawá na húá; ki yih KHUDÁWAND kí taraf se thá[f], táki us bát ko, jo us ne Sailání Akhiyáh kí ma'rifat se Nabát ke bete Yarubi'ám ko farmáí thí[g], púrá kare.

16 ¶ So sáre Isráelíon ne yih dekhke, ki bádsháh un ká shanawá na húá, bádsháh ko yún jawáb diyá, Dáúd ke sáth hamárá kyá hissa hai[h]? Yassí ke bete ke sáth hamárí mírás nahín: ai Isráel, chal, apne khaimon ko: Dáúd, ab tú ján, aur terá ghar. So Isráelí apne khaimon ko chale gae.

17 Lekin Rahabi'ám un Isráelíon ká, jo Yahúdáh kí bastíon men rahte the, bádsháh húá[i].

18 Ba'd us ke Rahabi'ám bádsháh ne Adúrám ko, jo khiráj ká daroga thá[k], bhejá: so baní Isráel ne us par aisá patthráo kiyá, ki wuh mar gayá. Tab Rahabi'ám bádsháh ne himmat bándhí, aur gárí par sawár hoke Yarúsalam ko bhág gayá.

19 So baní Isráel áj ke din tak Dáúd ke gharáne se bágí hain[l].

20 Aur jab sáre baní Isráel ne suná, ki Yarubi'ám áyá, to unhon ne use bulwáyá, ki majma' ke huzúr áwe, aur unhon ne use sáre Isráelíon ká bádsháh kiyá; sirf Yahúdáh ke siwá[m] kisí ne Dáúd ke gharane kí tab'íyat na kí.

21 ¶ Aur jab Rahabi'ám Yarúsalam men dákhil húá, to us ne Yahúdáh ke sáre gharáne ko Binyamín ke firqe samet, jo sab ek lákh assí hazár jangí barguzída jawán the, faráham kiyá, táki we baní Isráel se larke mamlukat ko Sulaimán ke bete Rahabi'ám ke qabze men phir kar den.[n]

22 Aur us waqt Sama'iyáh ko, jo mard i Khudá thá, Khudá ká payám áyá,[o]

23 Ki baní Yahúdáh ke bádsháh Sulaimán ke bete Rahabi'ám ko, aur sáre baní Yahúdáh aur baní

[d] 1 Sam. 8. 11,—18. 1 Sal. 4. 7.
[e] 2 Taw. 10. 7. Ams. 15. 1
[f] 24 áyat. Qáz. 14. 4. 2 Taw. 10. 15. aur 22. 7. aur 25. 20.
[g] 1 Sal. 11. 11, 31.
[h] 2 Sam. 20. 1
[i] 1 Sal. 11. 13, 36.
[k] 1 Sal. 4. 6. aur 5. 14
[l] 2 Sal. 17. 21
[m] 1 Sal. 11. 13, 32.
[n] 2 Taw. 11. 1.
[o] 2 Taw. 11. 2.

Peshtar MASÍH se, 975.

Binyamín ko, aur un ke hamráhon ko kah, ki

24 KHUDÁWAND yún farmátá hai, Tum chaṛháí[p] na karo, aur apne bháíon baní Isráel se qitál na karo; balki har ek tum men se apne ghar ko phire; ki yih bát mere hukm se hai[p]. So we KHUDÁWAND ke sukhan ke shanawá húe, aur KHUDÁWAND ke hukm ke mutábiq phire, aur rawána húe.

25 ¶ Tab Yarubi'ám ne kohistán i Ifráím men Sikm ko[q] ábád kiyá, aur us men basá; ba'd us ke wahán se niklá, aur Fanúel ko[r] ábád kiyá.

26 Aur Yarubi'ám ne apne dil men kahá, ki Ab saltanat Dáúd ke gharáne men phir jáegí;

27 Jab ye log Yarúsalam men KHUDÁWAND ke ghar men qurbání chaṛháne ko úpar chaṛhenge[s], to un logon ke dil apne khudáwand kí taraf, ya'ne baní Yahúdáh ke bádsháh Rahabi'ám kí samt máil honge, aur we mujh ko már lenge, aur sháh i Yahúdáh Rahabi'ám kí samt phirenge.

28 Is liye us bádsháh ne mansúba kiyá, aur sone ke do bachhre[t] banáe, aur unhen kahá, Kyá zarúr hai, ki tum Yarúsalam men jáyá karo? Ai baní Isráel, tumhárá Khudá, jo tum ko zamín i Misr se nikál láyá, yih hai[u].

29 Aur us ne ek ko Baitel men[x], aur dúsre ko Dán men[y] qáim kiyá:

30 Aur yih khatá ká bá'is ṭhahrá[z]; aur log Dán men jáke us ek kí parastish karte the.

31 Aur us ne únche makánon par ek ghar[a] banáyá, aur 'awámm logon ko, jo baní Láwí na the, kahánat ká mansab diyá[b].

32 Aur Yarubi'ám ne áṭhwen mahíne kí pandrahwín táríkh, jaisá baní Yahúdáh men ma'múl hai[c], ek 'íd kí; aur mazbah par qurbán guzráná; aur aisá hí us ne Baitel men kiyá, aur un bachhron ke áge, jo us ne banáe the, qurbáníán guzráníu; aur us ne Baitel men un únche makánon ke liye, jo us ne biná kíe the, káhin muqarrar kíe[d].

33 So áṭhwen mahíne kí pandrahwín táríkh, ya'ne us mahíne kí, jise apne dil se íjád kiyá[e], mazbah par, jo us ne Baitel men banáyá thá, qurbání guzrání, aur baní Isráel kí mihmání kí, aur mazbah par qurbání guzrání, aur bakhúr jaláyá[f].

XIII BÁB.

1 Yarubi'ám nabí par háth chalátá jis waqt wuh Baitel ke mazbah kí bábat nubúwat kartá thá, aur fauran wuh súkh gayá. 6 Nabí kí du'á se bahál hojátá. 7 Nabí bádsháh kí da'wat ko námanzúr karke, Baitel se rawána hotá. 11 Ek búṛhá nabí use wargalánke phir le átá. 20 Khudá se tambíh pátá, 23 aur sher se márá játá. 26 Búṛhá nabí us ká dafan kartá, 31 aur us kí peshíngoí ko sábit kartá. 33 Yarubi'ám kí sakht bedíní.

AUR dekho, ki KHUDÁWAND ke hukm se ek mard i Khudá[a] Yahúdáh se Baitel men áyá; us waqt Yarubi'ám mazbah ke muttasil khaṛá hokar bakhúr jalá rahá thá[b].

2 Aur wuh KHUDÁWAND ke sukhan se mazbah ke sámhne chilláyá, aur kahá, Ai mazbah! ai mazbah! KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Dekh, Dáúd ke gharáne se ek laṛká paidá hogá, jis ká nám Yúsiyáh[c] hogá; so wuh únche makánon ke káhinon ko, jo tujh par bakhúr jaláte hain, tujh men zabh karegá; aur ádmíon kí haḍḍíán tujh par jaláí jáengí.

3 Aur us ne us hí din ek nishán[d] batáyá, aur kahá, Wuh 'alámat, jo KHUDÁWAND ne ṭhahráyí, yih hai, ki mazbah phaṭ jáegá, aur rákh jo us par hai gir jáegí.

4 Aur aisá húá, ki jab Yarubi'ám bádsháh ne us mard i Khudá ká kalám, jo Baitel men mazbah ke sámhne chilláyá thá, suná, to us ne mazbah par se apná háth lambá kiyá, aur kahá, ki Use pakaṛ lo: so us ká wuh háth, jo us ne us par baṛháyá thá, khushk ho gayá, aisá ki wuh use phir barábar na kar saká.

5 Aur mazbah phaṭ gayá, aur rákh gir gaí, us 'alámat ke mutábiq jo us mard i Khudá ne KHUDÁWAND ke hukm se záhir kí thí.

6 Tab bádsháh ne us mard i Khudá ko kahá, ki Ab KHUDÁWAND apne Khudá se minnat samájat kar[a], táki merá háth, jaisá thá, phir durust ho jáwe; tab us mard i Khudá ne KHUDÁWAND se du'á mángí, aur bádsháh ká háth durust húá, aur jaisá áge thá, waisá hí ho gayá.

p 15 áyat.
q Dekho Qáz. 9. 45.
r Qáz. 8. 17.
s Ist. 12. 5, 6.
t 2 Sal 10 29. aur 17. 16.
u Khur. 32. 4, 8.
x Paid. 28. 19. Hús. 4. 15.
y Qáz. 18. 29.
z 1 Sal. 13. 34. 2 Sal. 17. 21.
a 1 Sal. 3. 3.
b Gin. 3. 10. Sal. 13. 33. 2 Sal. 17. 32. 2 Taw. 11. 14, 15. Hiz. 44. 7, 8.
c Ahb. 23. 33, 34. Gin. 29. 12. 1 Sal. 8. 2, 5.
d Amús 7. 13.
e Gin. 15. 38.

Peshtar MASÍH se, 975.

f 1 Sal. 13. 1.
a 2 Sal. 23. 17.
b 1 Sal. 12. 32, 33.
c 2 Sal. 23. 15, 16.
d Yas. 7. 14. Yúh. 2. 18. 1 Qur. 1. 22.
a Khur. 8. 8. aur 9. 28. aur 10. 17. Gin. 21. 7. Amú. 8. 24. Ya'q. 5. 16.

Peshtar MASÍH se, 975.

7 Aur bádsháh ne us mard i Khudá ko farmáyá, ki Mere sáth ghar men chal, aur kuchh khá, ki main tujhe in'ám[f] dúngá.

8 Par us mard i Khudá ne bádsháh ko jawáb diyá, ki Agar tú apná ádhá ghar mujhe dewe[g], taubhí main tere sáth wahán na jáúngá, aur main us jagah na roṭí kháúngá, aur na pání píúngá:

9 Kyúnki KHUDA'WAND ne mujh ko yún hukm kiyá, aur farmáyá, ki Na roṭí kháiyo, na pání píjiyo[h], aur jis ráh se hoke tú játá hai, usí ráh se na phiriyo.

10 Chunánchi wuh dúsrí ráh se rawána húá, aur jis ráh hoke Baitel men áyá thá, us ráh se na phirá.

11 ¶ Us waqt Baitel men ek búṛhá nabí rahtá thá; so us ke beṭe us pás áe, aur un kámon kí, jo mard i Khudá ne us roz Baitel men kíe, use khabar dí, aur us kí un báton ko, jo us ne bádsháh se kahí thín, apne báp ke áge bayán kiyá.

12 So un ke bap ne un se púchhá, Wuh kis ráh se gayá? Aur us ke beṭon ne dekhá thá, ki wuh mard i Khudá, jo Yahúdáh se áyá, kis ráh se phir gayá.

13 Phir us ne apne beṭon se kahá, Mere liye gadhe par zín bándho. So unhon ne us ke liye gadhá taiyár kiyá; tab wuh us par chaṛhá,

14 Aur us mard i Khudá ke píchhe chalá; so use balút ke darakht tale baiṭhe páyá. Tab us ne use kahá, Tú wuhí mard i Khudá hai, jo Yahúdáh se áyá? Wuh bolá, Hán.

15 Tab us ne use kahá, Mere ghar chal, aur roṭí khá.

16 Wuh bolá, Na main tere sáth rah saktá hún, aur na main tere ghar já saktá hún, aur na main tere sáth us jagah roṭí kháúngá, na pání píúngá[i].

17 Ki KHUDA'WAND ká mujh ko yún hukm[k] húá, ki Tú wahán na roṭí khána, na pání píná; aur jis ráh tú játá hai, us ráh se hoke na phirná.

18 Tab us ne use kahá, ki Jaisá tú hai, main bhí ek nabí hún; aur KHUDA'WAND ke farmán se ek firishte ne mujh ko kahá, ki Use apne sáth apne ghar men phirá lá, táki wuh roṭí kháwe aur pání píwe. Par us ne us se jhúṭh kahá.

19 So wuh us ke sáth phir gayá, aur us ke ghar men roṭí khái aur pání piyá.

20 ¶ Aur jis waqt we donon dastarkhwán par baiṭhe the, us waqt aisá húá, ki KHUDA'WAND ká kalám us nabí par, jo use phirá láyá thá, názil húá:

21 Aur us ne us mard i Khudá ko, jo Yahúdáh se áyá thá, chilláke kahá, Is liye ki tú ne KHUDA'WAND ke hukm se muṇh pherá, aur tú ne KHUDA'WAND apne Khudá ke hukm ko, jo us ne tujhe kiyá thá, yád na rakhá,

22 Aur tú phir áyá, aur tú ne us hí jagah, jahán KHUDA'WAND ne tujhe farmáyá thá, ki Na roṭí khána, na pání píná[l], roṭí bhí khái, aur pání bhí piyá: so terí lásh tere bápdádon kí qabr men dákhil na hogí.

23 ¶ Aur jab wuh roṭí khá chuká aur pání pí chuká, to us ne apne gadhe par us nabí ke liye, jise wuh phirá láyá thá, zín bándhá.

24 Aur jab wuh rawána húá, to ráh men use ek sher milá, aur us ne use már ḍálá[m]: so us kí lásh ráh men paṛí thí, aur gadhá us ke nazdík khaṛá thá, aur sher bhí us lásh pás házir rahá.

25 Aur jab udhar se logon ká guzar húá, tab unhon ne dekhá, ki lásh ráh men paṛí hai, aur sher lásh pás khaṛá hai: so unhon ne shahr men áke wahán, jahán wuh búṛhá nabí rahtá thá, bayán kiyá.

26 Aur us nabí ne, jo use ráh se phirá láyá thá, sunke kahá, Yih wuh mard i Khudá hai, jis ne KHUDA'WAND ke hukm se sarkashí kí, aur KHUDA'WAND ne apne sukhan ke mutábiq, jo us ne use kahá, sher ko us par musallit kiyá, aur us ne use toṛá aur már ḍálá.

27 Phir us ne apne beṭon se kahá, ki Mere liye gadhe par zín bándho; so unhon ne bándhá.

28 Tab wuh gayá, aur us kí lásh ráh men paṛí pái, aur gadhá aur sher lásh pás khaṛe the, ki sher ne na us ká gosht kháyá thá, aur na gadhe ko toṛá thá.

29 So us nabí ne us mard i

[f] 1 Sam. 9. 7. 2 Sal. 5. 15.
[g] Yih Gin. 22. 18. aur 24. 13.
[h] 1 Qur. 5. 11.
[i] 8 áyaten.
[k] 1 Sal. 20. 35. 1 Tas. 4. 15.
[l] 9 áyat.
[m] 1 Sal. 20. 36.

Peshtar MASÍH se, 975.

Khudá kí lásh ko uṭháyá, aur gadhe par ḍálá, aur phirá láyá; aur yih búṛhá nabí shahr men̲ dákhil húá, ki us par roe aur use dafan kare.

30 Phir us ne us kí lásh ko apní qabr men̲ gáṛá, aur we us par, Háe, mere bháí! kahke[n], roe.

31 Aur jab use gáṛ chuká, to us ne apne beṭon̲ se kahá, ki Jab main̲ mar jáún̲, to mujh ko us hí gor men̲, jis men̲ wuh mard i Khudá gaṛá hai, gáṛiyo, aur merí haḍḍián̲ us kí haḍḍíon̲ ke nazdík rakhiyo[o].

32 Is liye ki wuh kalám[p], jo us ne KHUDÁWAND ke hukm se mazbah ke barkhiláf, jo Baitel men̲ hai, aur un únche makánon̲ ke barkhiláf, jo Samrún kí bastíon̲ men̲ hain̲[q], kahá hai, zarúr púrá hogá.

33 ¶ Aur un sab chízon̲ ke ba'd bhí Yarubi'ám apní gumrahí se báz na áyá; balki us ne 'awámm ko únche makánon̲ kí kahánat phir dí: jis ne cháhá, use us ne ‖muqaddas kiyá, aur wuh únche makánon̲ ke káhinon̲ men̲ shámil ho gayá[r].

34 Aur yih fi'al Yarubi'ám ke gharáne ke gunáh ká sabab húá[s], táki us ko káṭ ḍále, aur zamín se nest o nábúd kare[t].

XIV BÁB.

1 Abiyáh bímár hotá, aur us kí má Yarubi'ám ke hukm se apní shakl badalke, hadye háth men̲ letí, aur Sailá men̲ Akhiyah ke pás játí. 5 Akhiyáh, jis ne Khudá se wahí payí thí, use ánewálí áfaton̲ kí khabar detá. 17 Abiyáh marke madfún hotá. 19 Nadab Yarubi'ám ká jánishín hotá. 21 Rahubi'ám bádsháh hoke badí kartá. 25 Sísaq Yarúsalam ká mál lúṭ lejátá. 29 Abiyám Rahubi'ám ká jánishín hotá.

956.

US waqt Yarubi'ám ká beṭá Abiyáh bímár paṛá.

2 So Yarubi'ám ne apní jorú se kahá, Uṭhiye, aur apní shakl mubaddal kíjiye, táki koí na pahcháne ki tú Yarubi'ám kí jorú hai; aur Sailá ko rawána ho; aur dekh, Akhiyáh nabí wahán̲ hai, jis ne mujhe kahá thá, ki Tú is jamá'at ká bádsháh hogá[a].

3 Aur das roṭián̲, aur kuchh súkhe kulíche, aur ek suráhí shahd kí apne sáth le[b], aur us pás já; ki wuh tujhe batá degá, ki laṛke ká anjám kyá hogá.

4 So Yarubi'ám kí jorú ne aisá kiyá, ki uṭhí aur Sailá ko gaí[c], aur Akhiyáh ke ghar men̲ pahunchí; par Akhiyáh ko kuchh nazar na átá thá, ki buṛhápe ke sabab se us kí ánkhen̲ baiṭh gaí thín̲.

5 ¶ Tab KHUDÁWAND ne Akhiyáh ko kahá, ki Dekh, Yarubi'ám kí jorú tujh se kuchh apne beṭe kí bábat púchhne átí hai, kyún̲ki wuh bímár hai; so tú use yún̲ yún̲ kahiyo; aur jab wuh andar áwegí, to áp ko dúsrí ranḍí banáwegí.

6 Aur jon̲hín̲ wuh darwáza par pahunchí, aur Akhiyáh ne us ke páon̲ kí áwáz suní, to us ne use kahá, Ai Yarubi'ám kí jorú, andar á: tú baháne se dúsrí kyún̲ bantí hai? ki main̲ bhejá gayá hún̲, táki tujhe musíbaton̲ kí khabar dún̲.

7 So tú já, aur Yarubi'ám se kah, ki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá yún̲ farmátá hai, ki Main̲ ne tujhe qaum men̲ buland kiyá[d], aur apne bandon̲ Isráelíon̲ par tujhe musallit kiyá:

8 Aur Dáúd ke gharáne se saltanat chák kar lí[e], aur tujhe dí; taubhí tú mere bande Dáúd kí mánind na húá, jis ne mere hukmon̲ ko hifz kiyá[f], aur apne sáre dil se merí farmánbardárí karke faqat wuhí kiyá, jo merí nigáh men̲ achchhá thá.

9 Par tú ne un sab se, jo tujh se áge the, ziyáda badí kí; kyún̲ki tú gumráh húá, aur apne liye gair ma'búd aur ḍhále húe but banáe[g], aur mujhe gussa diláyá, aur mujhe tú ne apní pusht ke píchhe phenká[h].

10 So dekh, is liye main̲ Yarubi'ám ke gharáne par aisí balá názil karún̲gá[i], ki Yarubi'ám se díwár par peshâb karnewále tak[k], aur us tak, jo mahfúz hai, aur Isráel men̲ báqí hai, nábúd karún̲gá, aur un ko, jo Yarubi'ám ke ghar men̲ báqí rahen̲ge, yún̲ sáf kar ḍálún̲gá, ki jis tarah kasáfat ko sáf karte hain̲, yahán̲ tak ki us ká shamma bhí na rahegá.

11 So Yarubi'ám ká jo koí shahr men̲ maregá, use kutte kháen̲ge; aur use, jo maidán men̲ maregá, hawái parande kháen̲ge[l]: ki KHUDÁWAND ne aisá hí farmáyá hai.

12 So tú uṭh, aur apne ghar kí ráh le, aur tere qadam shahr men̲

Peshtar MASÍH se, 956.

[n] Yar. 22. 18.
[o] 2 Sal. 23. 17, 18.
[p] 2 Ayat. 2 Sal. 23. 16, 19.
[q] Dekho 1 Sal. 16. 24.
974 ke qaríb.
‖ 'Ibrání men̲, *Us ká háth bhardiyá*, Qáz. 17. 12.
[r] 1 Sal. 12. 31, 32.
[s] 2 Taw. 11. 15. aur 13. 9.
[t] 1 Sal. 12. 30.
[t] 1 Sal. 14. 10.
[a] 1 Sal. 11. 31.
[b] Dekho 1 Sam. 9. 7, 8.
[c] 1 Sal. 11. 29.
[d] Dekho 2 Sam. 12. 7, 8. 1 Sal. 16. 2.
[e] 1 Sal. 11. 31.
[f] 1 Sal. 11. 33, 38. aur 15. 5.
[g] 1 Sal. 12. 28. 2 Taw. 11. 15.
[h] Naham. 9. 26. Zab. 50. 17. Hiz. 23. 35.
956 ke qaríb.
[i] 1 Sal. 15. 29.
[k] 1 Sal. 21. 21. 2 Sal. 9. 8.
[l] 1 Sal. 16. 4. aur 21. 24.

dákhil hote hí[m] wuh laṛká mar jáegá.

13 Aur sáre Isráelí us ke liye roenge, aur use gáṛenge; ki Yarubi'ám ká, is ke siwá, ek bhí qabr men na jáwegá; is liye ki Yarubi'ám ke gharáne men se is hí men ek bát páí gaí[n], jo KHUDAWAND Isráel ke Khudá pás bhalí hai.

14 Aur KHUDAWAND apní taraf se ek ko baní Isráel ká bádsháh karegá, jo usí din Yarubi'ám ke gharáne ko nábúd karegá[o]; ab áge kyá kahún?

15 Aur KHUDAWAND Isráelíon ko yún máregá, jis tarah senṭhá jo pání men ho ukhaṛ jáe, aur wuh baní Isráel ko is suthrí zamín se[p], jo us ne un ke bápdádon ko dí thí, ukháṛ phenkegá[q], aur unhen daryá ke pár[r] parágandа karegá; kyúnki unhon ne apne liye Yasíraten banáín[s], jin se KHUDAWAND ázurda húá.

16 Aur wuh baní Isráel ko chhoṛdegá; is liye ki Yarubi'ám áp gunáhgár húá, aur Isráelíon ko bhí gunáhgár kiyá[t].

17 ¶ A'khir ko Yarubi'ám kí jorú uṭhí, aur rawána húí, aur Tirzah[u] men áí; aur jonhín wuh ástáne pai pahunchí, wonhín laṛká mar gayá[x].

18 Aur jaisá KHUDAWAND ne apne bande Akhiyáh nabi kí ma'rifat se farmáyá thá[y], unhon ne use gáṛá; aur sáre Isráelíon ne us par nauha kiyá.

19 Aur Yarubi'ám ká báqí ahwál, ki wuh kyúnkar laṛá[z], aur us ne kyúnkar saltanat kí, so dekho, Isráelí bádsháhon kí tawáríkh men likhá hai.

20 Aur Yarubi'ám ne báís baras saltanat kí; phir apne bápdádon men já soyá. Tab us ká beṭá Nádab us ká jánishín húá.

21 ¶ Aur Sulaimán ká beṭá Rahabi'ám, jo Yahúdáh men bádsháh thá, wuh iktális baras kí 'umr men bádsháh húá[a]; aur us ne Yarúsalam ke shahr men, jise KHUDAWAND ne baní Isráel ke sáre firqon men se chun liyá, táki apná nám wahán záhir kare[b], satrah baras tak saltanat kí; aur us kí má ká nám Na'amah thá, jo 'Ammúniya thí[c].

22 Aur Yahúdáh ne KHUDAWAND ke huzúr gunáh kíe[d], aur unhon ne apne gunáhon ke bá'is se, jo un ke bápdádon ke gunáhon se kahín ziyáda the, KHUDAWAND ká gussa bhaṛkáyá[e].

23 Kyúnki unhon ne bhí apne liye har ek buland paháṛ par[f], aur har ek hare darakht tale[g], makán, aur sutún, aur Yasíraten[h] banáín.

24 Aur wahán par gánḍú bhí the[i]; so we us qaum kí mánind, ki jise KHUDAWAND ne baní Isráel ke huzúr tabáh kiyá, nafrat ke sab kám kiyá karte the.

25 ¶ Aur Rahabi'ám kí saltanat ke pánchwen baras aisá húá, ki Misr ká bádsháh Sísaq Yarúsalam par chaṛhá[k];

26 Aur us ne KHUDAWAND ke ghar ká khazána, aur bádsháh ká khazána lúṭ liyá[l], aur kuchh na chhoṛá; aur us ne we sab ḍhálen, jo Sulaimán ne sone kí banáí thín[m], le lín.

27 Aur Rahabi'ám bádsháh ne un ke badle támbe kí ḍhálen banáín, aur pásbánon ke, jo sháh ke qasr kí nigáhbání karte the, dín.

28 Aur jab bádsháh KHUDAWAND ke ghar játá thá, to nigáhbán unhen uṭhá lete the, aur phir unhen lákar hujre men rakh chhoṛte the.

29 ¶ Aur Rahabi'ám ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá wuh Yahúdáh ke salátín kí tawáríkh kí kitáb men likhá nahín hai[n]?

30 Aur Rahabi'ám aur Yarubi'ám men, jab tak jíte the, hamesha jang rahá kí[o].

31 Aur ákhir ko Rahabi'ám apne bápdádon ke sáth soyá[p], aur Dáúd ke shahr men apne bápdádon ke sáth gáṛá gayá. Us kí má ká nám Na'amah thá, jo 'Ammúniya thí[q]. Aur us ká beṭá Abiyám us ká jánishín húá[r].

XV BAB.

1 *Abiyám badí kartá.* 7 *Asá us ká jánishín hotá.* 9 *Asá neki kartá.* 16 *Us men aur Ba'ashá men laṛáí húí, aur is sabab us ne Bin-Hadad ke sáth ek 'ahd bándhá.* 23 *Yahúsafat Asá ká jánishín hotá.* 25 *Nádab bádsháh hoke bediní kartá.* 27 *Ba'ashá Nádab se bágí hoke Akhiyáh kí peshíngoí púrí kartá.* 31 *Nádab ke a'amál aur us kí maut.* 33 *Ba'ashá bádsháh hoke badí kartá.*

AUR Nabát ke beṭe Yarubi'ám kí saltanat ke aṭhárawen baras Abiyám Yahúdáh ká bádsháh húá[a].

Peshtar MASÍH se, 956 ke qaríb. — [m] 17 áyat. — [n] 2 Taw. 12. 12. aur 19. 3. — [o] 1 Sal. 16. 27, 28, 29. — [p] Yash. 23. 15, 16. — [q] 2 Sal. 17. 6. Zab. 52. 5. — [r] 2 Sal. 15. 29. — [s] Khur. 34. 13. Ist. 12. 3, 4. — [t] 1 Sal. 12. 30. aur 13. 34. aur 16. 30, 34 aur 16. 2. — [u] 1 Sal. 16. 6, 8, 15, 23. Gaz. 6. 4. — [x] 12 áyat. — [y] 13 áyat. — [z] 2 Taw. 13. 2, wag. — 954. — 975. — [a] 2 Taw. 12. 13. — [b] 1 Sal. 11. 36. — [c] 31 áyat. — 972.

Peshtar MASÍH se, 972. — [d] 2 Taw. 12. 1. — [e] Ist. 32. 21. Zab. 78. 58. 1 Qur. 10. 22. — [f] Ist. 12. 2. Hiz. 16. 24, 25. — [g] Yas. 57. 5. — [h] 2 Sal. 17. 9, 10. — [i] Ist. 23. 17. 1 Sal. 15. 12. aur 22. 46. 2 Sal. 23. 7. — 971. — [k] 1 Sal. 11. 40. 2 Taw. 12. 2. — [l] 2 Taw. 12. 9, 10, 11. — [m] 1 Sal. 10. 17. — [n] 2 Taw. 12. 15. — [o] 1 Sal. 12. 24. aur 15. 6. 2 Taw. 12. 15. — 958. — [p] 2 Taw. 12. 16. — [q] 21 áyat. — [r] 2 Taw. 12. 16, Abiyáh. — 958. — [a] 2 Taw. 13. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 958.

2 Us ne Yarúsalam meṉ tín sál bádsháhat kí; us kí má ká nám[b] Ma'akah[c] thá, jo Abisalúm[d] kí beṭí thí.

3 Us ne apne báp ke sab qism ke gunáh, jo wuh us ke áge kartá thá, kíe, aur us ke dil ká shauq KHUDA'WAND us ke Khudá kí taraf kámil na thá[e], jaisá ki us ke báp Dáúd ká dil kámil húá.

4 Báwujúd us ke, KHUDA'WAND us ke Khudá ne Dáúd kí ḳhátir se[f] Yarúsalam meṉ use ek chirág diyá, táki us ke beṭe ko us ke ba'd qáim maqám kare, aur Yarúsalam ko barqarár rakhe:

5 Is liye ki Dáúd ne KHUDA'WAND kí nigáh meṉ nekokárí kí[g], aur jab tak jítá rahá, KHUDA'WAND ke kisí hukm se rú-gardán na húá, siwá U'riyáh Hittí kí jorú kí bát ke[h].

6 Aur Rahabi'ám aur Yarubi'ám ke darmiyán, jab tak wuh jítá thá, laṛáí rahí[i].

7 Aur Abiyám ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá wuh Yahúdáh ke bádsháhoṉ kí tawáríḳh kí kitáb meṉ likhá nahíṉ hai[k]? So Abiyám aur Yarubi'ám meṉ bhí laṛáí húí.

955.

8 Phir Abiyám apne bápdádoṉ ke sáth so rahá[l], aur unhoṉ ne use Dáúd ke shahr meṉ gáṛá: aur us ká beṭá Asá us kí jagah saltanat par baiṭhá.

9 ¶ Aur Yarubi'ám bádsháh i Isráel kí saltanat ke bísweṉ sál Asá Yahúdáh ká bádsháh húá.

10 Us ne iktálís baras Yarúsalam meṉ bádsháhat kí: us kí ‖ má ká nám Ma'akah thá, jo Abisalúm kí beṭí thí.

11 Aur Asá ne apne báp Dáúd ke mánind KHUDA'WAND ke huzúr nekokárí kí[m].

951 ke qaríb.

12 Aur gáṇḍúoṉ ko[n] mulk se ḳhárij kiyá; aur un buton ko, jinheṉ us ke bápdádoṉ ne banáyá thá, nikál phenká.

13 Aur us ne apní má Ma'akah ko bhí Malika hone ke mansab se ma'zúl kiyá[o]; kyúṉki us ne Yasírat kí ek múrat banáí; so Asá ne us ke but ko giráyá, aur wádí i Kidrún meṉ use jalá diyá[p].

14 Lekin us ne únche makánoṉ ko na ḍháyá[q]; báwujúd us ke Asá ká dil, jab tak wuh jítá rahá, KHUDA'WAND hí se lagá thá[r].

15 Aur us ne we chízeṉ, jo us ke báp ne nazr kí thíṉ, aur we chízeṉ jo us ne áp nazr kí thíṉ, kyá rúpá, kyá soná, kyá bartan, sab KHUDA'WAND ke ghar meṉ dáḳhil kíṉ.

16 ¶ Aur Asá, aur Ba'ashá Isráel ke bádsháh meṉ, jab tak we jíte the, laṛáí rahá kí.

17 Aur sháh i Isráel Ba'ashá Yahúdáh par chaṛh gayá[s], aur Rámah[t] banáyá, táki sháh i Yahúdáh Asá pás koí ámad o raft na kar sake[u].

18 Tab Asá ne sab rúpá aur soná, jo KHUDA'WAND ke ghar ke ḳhazánoṉ meṉ dáḳhil thá, aur wuh ḳhazána jo sháh ke ghar meṉ thá, liyá, aur apne ḳhádimoṉ ke hawále karke unheṉ sháh i Arám Bin-Hadad[x] kane, jo Hazyún ke beṭe Ṭábrimún ká beṭá thá, aur Dimishq[y] meṉ rahtá thá, bhejá, aur payám kiyá,

19 Ki mere tere darmiyán, aur mere báp aur tere báp ke darmiyán 'ahd o paimán hai: aur dekh, ki maiṉ ne tere liye rúpá aur soná hadya bhejá; so tú á, aur sháh i Isráel Ba'ashá se 'ahdshikaní kar, táki wuh merí taraf se chalá jáwe.

20 Tab Bin-Hadad ne Asá bádsháh kí bát máni, aur apne lashkar ke sardároṉ ko, jo Isráelí shahroṉ ke muqábil paṛe húe the, hukm kiyá, aur 'Aiyún[z], aur Dán[a], aur Abíl-Bait-Ma'akah ko[b], aur sárí Kinnárat ko Naftálí ke sáre mulk par gárat kiyá.

21 Aur jab Ba'ashá ne yih suná, to Rámah kí biná tark karke Tirzah ko chalá gayá.

22 Us waqt Asá bádsháh ne sáre Yahúdáh meṉ manádí kí[c], aisá ki ek bhí us manádí se ḳhárij na rahá; so we un pattharoṉ aur íṉṭoṉ ko, jin se Ba'ashá ne Rámah kí biná kí thí, uṭhá le gae; aur Asá ne un se Binyamín ká Jib'a[d] aur Misfáh[e] banáyá.

23 Aur Asá ká báqí ahwál, aur us kí sárí qúwat, aur wuh sab, jo us ne kiyá; aur yih ki us ne kaise kaise shahr biná kíe, so kyá wuh Yahúdáh ke salátín kí tawáríḳh kí kitáb meṉ qalamband nahíṉ? Magar buṛhápe meṉ us ke páoṉ meṉ bímárí thí[f].

24 A'ḳhir ko Asá apne bápdádoṉ

Peshtar MASÍH se, 951 ke qaríb.

b 2 Taw. 11. 20, 21, 22.
c 2 Taw. 13. 2, *Míkáyáh, U'riel kí betí.*
d 2 Taw. 11. 21, *Absalúm.*
e 1 Sal. 11. 4. Zab. 119. 80.
f 1 Sal. 11. 32, 36. 2 Taw. 21. 7.
g 1 Sal. 14. 8.
h 2 Sam. 11. 4, 15. aur 12. 9.
i 1 Sal. 14. 30.
k 2 Taw. 13. 2, 3, 22.
l 2 Taw. 14. 1
‖ Ya'ne, *us kí nání ká,* 2 áyat.
m 2 Taw. 14. 2
n 1 Sal. 14. 24. aur 22. 46.
o 2 Taw. 15. 16.
p Yúḥ Khur. 32. 20.
q 1 Sal 22. 43. 2 Taw. 15. 17, 18.
r Dekho 3 áyat.
s 2 Taw. 16. 1, wag.
t Yash. 18. 25.
u Dekho 1 Sal. 12. 27.
x 2 Taw. 16. 2.
y 1 Sal. 11. 23, 24.
z 2 Sal. 15. 29.
a Qáz. 18. 29.
b 2 Sam. 20. 14.
c 2 Taw. 16. 6.
d Yash. 21. 17.
e Yash. 18. 26.
f 2 Taw. 16. 12.

914.

Peshtar MASÍH se, 914.

g 2 Taw. 17. 1.

954.

h 1 Sal. 12. 30. aur 14. 16.

i 1 Sal. 14. 14. k Yash. 19 44. aur 21. 23 1 Sal 16. 15.

l 1 Sal. 14. 10, 14.

m 1 Sal. 14. 9, 16.

n 16 áyat.

953.

o 1 Sal. 12 28 30 aur 13. 33. aur 14. 16

men já milá, aur apne bápdádon ke darmiyán shahr i Dáúd men gárá gayá, aur us ká betá Yahúsafat us kí jagah bádsháh húá[g].

25 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Asá kí saltanat ke dúsre baras Yarubi'ám ká betá Nádab baní Isráel ká bádsháh húá, aur us ne Isráel par do baras saltanat kí.

26 Aur us ne KHUDÁWAND ke huzúr badí kí, aur apne báp kí ráh par chalá, aur us taríqe par, jis se us ne baní Isráel ko gunáhgár kiyá[h].

27 ¶ Tab Ishakár ke gharáne men se Akhiyáh ke bete Ba'ashá ne us se sarkashí kí[i], aur Jibatún[k] men, jo Filistíon ká shahr hai, use qatl kiyá. Us waqt Nádab aur sáre baní Isráel ne Jibatún ko gher liyá.

28 So sháh i Yahúdáh Asá kí saltanat ke tísre sál Ba'ashá ne use már liyá, aur us kí jagah bádsháh húá.

29 Aur aisá húá, ki us ne saltanat par qáim hoke Yarubi'ám ke sáre gharáne ko qatl kiyá; aur us ne Yarubi'ám kí nasl men se ek ko bhí na chhorá, jab tak use faná na kar diyá, jaisá KHUDÁWAND ne apne khádim Akhiyáh Sailání ki ma'rifat se farmáyá thá[l].

30 Kyúnki Yarubi'ám ne áp bhí bahut se gunáh kíe the, aur baní Isráel se bhí gunáh karwáe the[m]; aur KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ko nipat gussa diláyá thá.

31 ¶ Aur Nádab ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá wuh Isráelí bádsháhon kí tawáríkh men likhá nahín gayá?

32 Aur Asá, aur sháh i Isráel Ba'ashá ke darmiyán tamám 'umr laráí ho rahí[n].

33 Aur sháh i Yahúdáh Asá kí saltanat ke tísre baras Akhiyáh ká betá Ba'ashá Tirzah men bádsháh húá; aur us ne chaubís baras bádsháhat kí.

34 Us ne KHUDÁWAND ke huzúr badí kí, aur Yarubi'ám kí ráh men[o] aur us gunáh men chalá, jis ke sabab se us ne baní Isráel se gunáh karwáe.

XVI BÁB.

1, 7 *Ba'ashá kí bábat Yáhú kí peshingoí.* 6 *Ailáh us ká jánishín hotá.* 8 *Zimrí bágí hoke Ailáh ko qatl kartá aur us kí bádsháhat chhín letá.* 11 *Zimrí se Yáhú kí peshingoí púrí hotí.* 15 *'Umrí lashkar se bádsháh muqarrar hotá aur us ke dar se Zimrí áp ko jalá detá.* 21 *Do jathe hote, par 'Umrí Tibní par gálib átá* 23 *'Umrí Samrún kí ta'mír kartá.* 25 *Burí waz'a se bádsháhat kartá.* 27 *Akhiab us ká jánishín hotá.* 29 *Akhiab bádsháhon men sab se burá hotá.* 34 *Yashú' kí la'nat Yaríhú ke ta'mír karnewále Haiel náme par anjám húí.*

Peshtar MASÍH se, 930 ke qaríb.

930 ke qaríb.

a 7 áyat. 2 Taw. 19. 2 aur 20. 34.

b 1 Sal. 14. 7.

c 1 Sal 15. 34.

d 11 áyat.

e 1 Sal 14. 10. aur 15. 29.

f 1 Sal. 14. 11.

g 2 Taw. 16. 1.

h 1 Sal. 14. 17. aur 15 21.

i 1 áyat.

k 1 Sal. 15. 27 29. Dekho Hús. 1. 4

930.

l 2 Sal. 9. 31.

929

US waqt Hanání ke bete Yáhú[a] par KHUDÁWAND ká kalám Ba'ashá ke barkhiláf názil húá:

2 Is liye ki main ne tujhe khák se utháyá, aur apne log Isráelíon par tujhe saltanat bakhshí[b]; par tú Yarubi'ám kí ráh chalá, aur tú ne mere Isráelí logon se gunáh karwáe, ki unhon ne apne gunáhon se mujhe gussa diláyá[c]:

3 To dekh, main Ba'ashá kí nasl aur us ke gharáne kí bunyád ko nábúd kar dúngá[d], aur tere ghar ko Nabát ke bete Yarubi'ám ke ghar kí mánind kar dúngá[e].

4 Aur Ba'ashá ke ghar ká jo koí shahr men maregá, use kutte kháenge; aur jo maidán men beján hogá, use hawáí parande khá jáenge[f].

5 Aur Ba'ashá ká báqí ahwál, aur jo kuchh us ne kiyá, aur us kí qúwat, so kyá wuh Isráelí salátín kí tawáríkh kí kitáb men maktúb nahín hai[g]?

6 Garaz Ba'ashá ne apne bápdádon men árám kiyá, aur Tirzah men[h] gará, aur Ailáh us ká betá us kí jagah bádsháh húá.

7 Aur Yáhú nabí bin Hanání[i] ke háth se bhí KHUDÁWAND ká payám Ba'ashá aur us ke ghar ke barkhiláf áyá, us sárí sharárat ke sabab, jo us ne KHUDÁWAND ke huzúr kí: táki apne háthon kí kár-sitání ke sabab use gussa diláwe, jaisá ki Yarubi'ám ke gharáne ne kiyá thá, aur is sabab se ki use qatl kiyá thá[k].

8 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Asá kí saltanat ke chhabíswen baras Ba'ashá ká betá Ailáh Tirzah men baní Isráel ká bádsháh húá; aur do sál us ne bádsháhat kí.

9 Us ke ba'd us ke khádim Zimrí ne[l], jo us ke ádhe markabon ká dároga thá, bagáwat kí bandish bándhí, jis waqt wuh Tirzah men thá, aur Arzá ke ghar, jo us ke qasr ká ki Tirzah men húá qil'adár thá, mast pará húá thá:

10 So Zimrí ne jáke use márá,

Peshtar MASÍH se, 929.

aur Asá sháh i Yahúdáh kí saltanat ke satáíswen sál usc qatl kiyá, aur us kí jagah bádsháh húá.

11 ¶ Aur aisá húá, ki wuh jab bádsháh húá, tab us ne takht par baithte hí Ba'ashá ke sáre gharáne ko qatl kiyá, aur us ke rishtadáron, aur us ke dostdáron men se ek bhí báqí na rakhá, jo díwár par múte[m].

12 Aur Zimrí ne KHUDÁWAND ke us sukhan[n] ke mutábiq, jo us ne Ba'ashá ke haqq men Yáhú nabí kí ma'rifat[o] farmáyá thá, Ba'ashá ke gharáne ko yún nábúd kiyá,

13 Ba'ashá kí sab khatáon ke sabab, aur us ke bete Ailáh kí khatáon ke sabab, jo unhon ne kín; aur is liye ki unhon ne baní Isráel se gunáh karwáe, táki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ko apní batálaton se[p] gussa diláwen.

14 Aur Ailáh ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá Isráelí salátín kí tawáríkh kí kitáb men likhá nahín hai?

15 ¶ Aur Zimrí ne Tirzah men sháh i Yahúdáh Asá kí saltanat ke satáíswen baras men sát din bádsháhat kí. Aur us waqt baní Isráel Jibatún ko[q], jo Filistíon ká shahr hai, ghere húe the.

16 Aur jonhín un logon ne, ki wahán khaimazan the, yih charchá suná, ki Zimrí ne bagáwat kí hai, aur bádsháh ko márdálá, so sáre Isráelíon ne 'Umrí ko, jo lashkar ká sardár thá, us din lashkargáh men apná bádsháh kiyá.

17 Tab 'Umrí sáre baní Isráel samet Jibatún se charh gayá, aur Tirzah ká muhásara kar liyá.

18 Aur jab Zimrí ne dekhá, ki unhon ne shahr le liyá, to wuh bádsháh ke qasr men dákhil húá, aur qasr men ág lagákar jal mará:

19 Ki us ne KHUDÁWAND ke huzúr badfi'alíán kín, aur Yarubi'ám kí ráh par chalke[r] us ke mánind áp bhí gunáh kíe, aur baní Isráel se bhí gunáh karwáe.

20 Aur Zimrí ká báqí ahwál, aur us kí namak-harámí, so kyá wuh Isráelí salátín kí tawáríkh kí kitáb men qalamband nahín hai?

21 ¶ Ba'd us ke baní Isráel do firqe húe: ádhe log Jínat ke bete Tibní kí taraf húe, ki use bádsháh karen; aur ádhe log 'Umrí ke sáth húe:

22 Aur we log, jo 'Umrí ke sáth húe the, un logon par, jo Jínat ke bete Tibní kí taraf the, gálib húe; aur Tibní márá gayá, aur 'Umrí bádsháh húá.

23 ¶ Aur sháh Asá kí saltanat ke ikkíswen sál 'Umrí bádsháh húá; us ne bárah baras saltanat kí; aur Tirzah men chha baras tak bádsháh rahá.

24 So us ne Samrún ká pahár Samr se do qintár chándí ko mol liyá, aur us pahár par shahr basáyá, aur us shahr ká nám, jo us ne banáyá, Samrún[s] rakhá, jo us koh ke málik ká nám thá.

25 ¶ Par 'Umrí ne KHUDÁWAND ke huzúr gunáh kíe, aur un sab se, jo us se áge the, badtar kám kíe[t].

26 Kyúnki us ne Nabát ke bete Yarubi'ám kí sárí waz'a aur badkárí ikhtiyár kí[u], jis ke sabab baní Isráel se gunáh karwáe, yahán tak ki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá un kí batálaton se[x] ázurda húá.

27 Aur 'Umrí ká báqí ahwál aur us ká zor, jo us ne dikháyá, so kyá wuh Isráelí salátín kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

28 Ba'd us ke 'Umrí apne bápdádon men já soyá, aur Samrún men madfún húá; aur us ká betá Akhiab us ká jánishín húá.

29 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Asá kí saltanat ke athtíswen sál 'Umrí ká betá Akhiab baní Isráel ká sultán húá: aur Akhiab bin 'Umrí ne Samrún men baní Isráel par báís baras saltanat kí.

30 Aur Akhiab ne un sab se, jo us se áge the, KHUDÁWAND ke huzúr záid badkáríán kín.

31 Aur aisá húá, ki us ne itne par iktifá na kiyá, ki Nabát ke bete Yarubi'ám ke se gunáh kartá thá; balki wuh Saidáníon[y] ke bádsháh Itba'al kí betí I'zabil ko byáh láyá[z], aur jáke Ba'al ko pújá, aur us ke áge sijda kiyá[a].

32 Aur Ba'al ke ghar men[b], jo us ne Samrún men banáyá thá, Ba'al ke liye ek mazbah taiyár kiyá.

33 Aur Akhiab ne Yasírat[c] ba-

Margin notes:
- m 1 Sam. 25. 22.
- n 3 áyat.
- o 1 áyat.
- p Ist. 32. 21. 1 Sam. 12. 21. Yas. 41. 29. Yún. 2. 8. 1 Qur. 8. 4 aur 10. 19.
- q 1 Sal. 15. 27.
- 926.
- r 1 Sal. 12. 28. aur 15. 26, 34.
- 925.
- s Dekho 1 Sal. 13. 32. 2 Sal. 17. 24. Yúh. 4. 4.
- t Mík. 6. 16
- u 19 áyat.
- x 13 áyat.
- 918.
- y Qáz. 18. 7.
- z Ist. 7. 3.
- a 1 Sal. 21. 25, 26. 2 Sal. 10. 18. aur 17. 16.
- b 2 Sal. 10. 21, 26, 27.
- c 2 Sal. 13. 6. aur 17. 10. aur 21. 3. Yar. 17. 2.

Peshtar MASÍH se, 918.

náí, aur Akhiab ne Isráel ke Khudá ko un sab Isráelí bádsháhon se, jo us se áge the, ziyáda gussa diláyá[d].

[d] 30 áyat. 1 Sal. 21. 25.

34 ¶ Aur us ke aiyám men Haiel Baitelí ne Yaríhú ábád kiyá; so Abirám apne palauthe bete se us kí biná shurú' kí, aur apne chhote bete Sajúb par us ke darwáze qáim kíe; jaisá ki KHUDAWAND ne Nún ke bete Yashú' kí wasátat se farmáyá thá[e].

[e] Yash. 6. 26.

XVII BAB.

1 *Iliyáh, Akhiab kí bábat peshíngoí karne ke ba'd, Karít ko bhejá játá, aur wahán kauwe us ke pás roṭí gosht láte.* 8 *Wuh Sárapat men ek bewa ke pás bhejá játá.* 17 *Us bewa ke beṭe ko phir jilátá.* 24 *Wuh 'aurat us par mu'ataqid hotí.*

910 ke qaríb.

TAB || Iliyáh Tisbí ne, jo Jilí'ád ke báshindon men se thá, Akhiab se kahá, ki KHUDAWAND Isráel ká Khudá, jis ke sámhne main khaṛá hún[a], zinda hai[b]; in barson men[c] na shabnam paṛegí, na menh barsegá[d], magar jab ki main kahún.

|| 'Ibrání men, *Iliyáhú*. Lúq. 1. 17. aur 4. 25, men *Iliyás* kahláyá.
[a] Isl. 10. 8.
[b] 2 Sal. 3. 14.
[c] Lúq. 4. 25.
[d] Ya'q 5. 17.

2 Aur KHUDAWAND ká kalám us par názil húá, ki

3 Yahán se chal de, aur mashriq kí ráh le, aur wádí i Karít men, jo Yardan ke sámhne hai, já chhip.

4 Aur aisá hogá, ki tú us nále se píwegá; aur main ne kauwon ko hukm kiyá hai, ki we terí parwarish karen.

5 So wuh rawána húá, aur KHUDAWAND ke kahe par 'amal kiyá, aur wádí i Karít men, jo Yardan ke sámhne hai, já rahá.

6 Aur har subh aur shám kauwe us ke liye roṭí aur gosht láyá karte the, aur wuh us nále ká pání pítá thá.

7 Aur ||ek muddat ke ba'd yún húá, ki wuh nálá súkh gayá; ki us zamín par menh na barsá thá.

|| 'Ibrání men, *dinon ke ákhir men*.

8 ¶ Tab KHUDAWAND ká kalám us par názil húá,

9 Ki uṭh, aur Saidá ke Sárapat ko[e] chalá já, aur wahán rah; dekh, ki main ne ek bewa ko farmáyá hai, ki terí parwarish kare.

[e] 'Ahad. 20. Lúq. 4. 26, men *Sárpta* kahláyá.

10 Chunánchi wuh uṭhá, aur Sárapat ko gayá; aur jab wuh shahr ke pháṭak par pahunchá, to dekho, ki wuh bewa lakṛíán chun rahí thí; so us ne use pukárke kahá, Mihrbání karke mujh ko ek ghúnṭ pání kisí bartan men díjiye, ki main píún.

Peshtar MASÍH se, 910 ke qaríb.

11 Aur jab wuh láne chalí, to wuh chilláyá, aur kahá, 'Ináyat karke ek ṭukṛá roṭí ká apne háth men mere liye letí áiyo.

12 Wuh bolí, KHUDAWAND tere Khudá kí qasam, mujh pás roṭí nahín, magar ek muṭṭhí bhar áṭá ek maṭke men hai, aur thoṛá tel ek loṭe men; aur dekh, main lakṛíán chun rahí hún, táki ghar jáke apne aur apne beṭe ke liye pakáún, ki ham kháwen aur maren.

13 Tab Iliyáh ne use kahá, Mat ḍar, já, aur jo kahtí hai, so kar; par us se pahle mere liye ek ṭikiyá paká, aur le á; ba'd us ke apne aur apne beṭe ke liye pakáiyo.

14 Ki KHUDAWAND Isráel ká Khudá yún farmátá hai, ki Aṭe ká maṭká khálí na hogá, aur loṭe ká tel na ghaṭegá, magar jab ki KHUDAWAND zamín par menh ||barsá de.

|| 'Ibrání men, *'ináyat kare*.

15 So us ne jáke jaisá ki Iliyáh ne use kahá thá, kiyá, aur wuh, aur us ká kunbá, aur Iliyáh || bahut dinon tak kháte rahe.

|| Yá, *Sál bhar*.

16 Aur na áṭe ká maṭká khálí húá, aur na loṭe ká tel ghaṭá; jaisá ki KHUDAWAND ne Iliyáh kí ma'rifat farmáyá thá.

17 ¶ Aur aisá húá, ki ba'd us sab ke gharwálí 'aurat ká beṭá bímár paṛá, aur us kí bímárí is shiddat kí húí, ki us men dam báqí na rahá.

18 Tab us ne Iliyáh ko kahá, Ai mard i Khudá, tujhe mujh se kyá kám hai[f]? Tú ne mujh pás áke mere gunáh yád diláe, aur mere beṭe ko már ḍálá?

[f] Dekho Lúq. 5. 8.

19 Us ne us ke jawáb men kahá, Apná beṭá mujh ko de. Aur wuh us kí godí se leke, us ko bálákháne par, jahán wuh rahtá thá, chaṛhá le gayá, aur use apne bistar par liṭáyá:

20 Aur KHUDAWAND se du'á mángí, aur kahá, Ai KHUDAWAND mere Khudá, kyá tú ne is bewa par bhí jis ke sáth main ne búdobásh kí, balá bhejí, aur us ke beṭe ko beján kiyá?

21 Aur us ne áp ko tín bár us laṛke par liṭáyá[g], aur KHUDAWAND se du'á mángí, aur kahá, Ai KHUDAWAND mere Khudá, apní 'ináyat se aisá kíjiye, ki is laṛke kí ján us men phir áwe.

[g] 2 Sal. 4. 34, 35.

Peshtar MASÍH se, 910 ke qaríb.

22 KHUDAWAND ne Iliyáh kí du'á suní, aur larke kí ján us men phir áí, ki wuh jí uthá[h].

23 Tab Iliyáh ne us larke ko uthá liyá, aur bálákháne par se ghar ke andar le gayá, aur use us kí má ke supurd kiyá: aur Iliyáh ne kahá, ki Dekh, terá betá jítá hai.

24 Tab wuh 'aurat Iliyáh se bolí, Ab main ne is se yaqín kiyá, ki tú mard i Khudá hai[i], aur sach hai, ki KHUDAWAND ká sukhan tere munh men hai.

[h] 'Ibrán. 11. 35.
[i] Yúh. 3. 2. aur 16. 30.

XVIII BAB.

1 *Qaht shadíd hotá aur Iliyáh Akhiab ke pás bhejá játá. aur ráh men 'Abadiyáh use miltá.* 5 *'Abadiyáh Akhiab ko Iliyáh kí muláqát karne ko látá.* 17 *Iliyáh Akhiab se malámat kartá, aur ásmán se ág názil karáke Ba'al ke pandon ko qáil kartá.* 41 *Iliyáh kí du'á se bárish hotí, aur wuh Akhiab ke hamráh hoke Yazra'el ko játá.*

906 ke qaríb

AUR aisá húá, ki bahut dinon ke ba'd[a] KHUDAWAND ká kalám tísre sál men Iliyáh par názil húá, ki Já, aur apne taín Akhiab ko dikhá, ki main zamín par menh barsáúngá[b].

2 So Iliyáh rawána húá, ki apne taín Akhiab ko dikháe: aur Samrún men qaht i shadíd thá.

3 Us waqt Akhiab ne ‖'Abadiyáh ko, jo us ke ghar ká mukhtár thá, talab kiyá: aur 'Abadiyáh KHUDAWAND se bahut dartá thá.

4 Aur aisá húá, ki jis waqt I'zabil ne KHUDAWAND ke nabíon ko qatl kiyá, to 'Abadiyáh ne sau nabíon ko leke pachás pachás karke ek gár men pinhán kíe, aur unhen rotí pání se pálá.

5 So Akhiab ne 'Abadiyáh se kahá, Mamlukat men gasht kar, aur chashmon aur nálon ko dekh; sháyad ham ko kahín ghás mil jáe, táki hamáre ghore aur khachchar jí jáen. aur hamáre chárpáe barbád na howen.

6 So unhon ne mamlukat men do hisse kíe, Akhiab akelá ek taraf ko gayá, aur 'Abadiyáh akelá dúsrí taraf ko.

7 ¶ Aur 'Abadiyáh ráh men thá, ki Iliyáh use milá; us ne use pahcháná, aur aundhá girá aur bolá, Kyá merá khudáwand Iliyáh tú hai?

8 Us ne use jawáb diyá, ki Main hí hún; já, apne khudáwand ko kah, ki Dekh, Iliyáh milá!

[a] Luq. 4. 25. Ya'q. 5. 17.
[b] Ist. 28. 12.
‖ Ibrání, men, *'Abadiyahú.*

9 Wuh bolá, Merá kyá gunáh, jo tú cháhtá hai, ki mujh ko, jo terá gulám hún, Akhiab ke háth men giriftár karwáe, táki wuh mujhe qatl kare?

10 KHUDAWAND tere Khudá e haiy kí qasam, ki koí guroh aur koí mulk báqí nahín rahá, jahán mere khudáwand ne terí talásh ke liye nahín bhejá; aur jab unhon ne kahá, ki Wuh yahán nahín, to us ne us guroh aur mulk se qasam lí, ki Wuh nahín miltá hai.

11 Aur ab tú kahtá hai, ki Apne khudáwand ko jákar kah, ki Dekh, Iliyáh milá.

12 Aur aisá hogá, ki jab main tujh pás se chalá jáúngá, to KHUDAWAND kí Rúh tujh ko aisí jagah, jis kí khabar mujhe nahín, le jáegí[c]; aur jab main jáke Akhiab ko kahúngá, aur wuh tujhe na páwegá, to mujh ko qatl karegá; aur main, jo terá gulám hún, apne larakpan se KHUDAWAND se dartá hún.

13 Kyá mere khudáwand ko khabar nahín dí gaí, ki jis waqt I'zabil ne KHUDAWAND ke nabíon ko qatl kiyá, us waqt main ne kyúnkar sau nabíon ko leke pachás pachás karke ek gár men pinhán kiyá, aur unhen rotí pání se pálá?

14 Aur ab tú kahtá hai, ki Jáke apne khudáwand ko khabar de, ki Iliyáh házir hai; so wuh to mujhe qatl karegá.

15 Tab Iliyáh ne kahá, KHUDAWAND Rabb ul afwáj zinda hai, jis ke áge main khará hún: main áj ke din use apne taín dikháúngá.

16 So 'Abadiyáh Akhiab pás gayá, aur use khabar dí; aur Akhiab Iliyáh kí muláqát ko niklá.

17 ¶ Aur aisá húá, ki jab Akhiab ne Iliyáh ko dekhá, to use kahá, Kyá tú[d] hí Isráel ká ízá denewálá[e] hai?

18 Wuh bolá, Main Isráel ká ízá denewálá nahín; balki tú aur tere báp ká gharáná hai; ki tum ne KHUDAWAND ke hukmon ko tark kiyá[f], aur Ba'alím ke pairau húe.

19 Ab tú log bhej; aur sáre Isráelíon ko aur Ba'al ke sárhe chár sau nabíon ko, aur Yasíraton ke chár sau nabíon ko[g], jo I'zabil

Peshtar MASÍH se, 906 ke qaríb.

[c] 2 Sal. 2. 16. Hiz. 3. 12, 14. Mat. 4. 1. A'am. 8. 39.
[d] 1 Sal. 21. 20.
[e] Yash. 7. 25. A'am. 16. 20.
[f] 2 Taw. 15. 2.
[g] 1 Sal. 16. 33.

ke dastarḳhwán par kháte haiṉ, koh i Karmil[h] par mujh pás faráham kar.

20 Chunánchi Akhiab ne sáre baní Isráel ko talab kiyá, aur nabíoṉ ko koh i Karmil par faráham kiyá[i].

21 Aur Iliyáh ne logoṉ ke darmiyán áke kahá, ki Tum kab tak do fikroṉ meṉ laṭke rahoge[k]? agar Ḳhudáwand Ḳhudá hai, to us ke pairau ho: par agar Ba'al hai, to us ke pairau ho[l]. Un logoṉ ne us ke jawáb meṉ ek bát na kahí.

22 Tab Iliyáh ne un logoṉ ko kahá, Ḳhudáwand ke nabíoṉ meṉ se maiṉ hí akelá báqí húṉ[m], aur Ba'al ke chár sau pachás nabí haiṉ[n].

23 So we ab ham ko do bail deweṉ, aur apne liye ek pasand kar leṉ, aur use ṭukre ṭukre kareṉ, aur lakṛíoṉ par dhareṉ, aur ág na deṉ; aur maiṉ dúsrá bail taiyár karúṉgá, aur use lakṛíoṉ par dharúṉgá, aur ág na dúṉgá:

24 Tab tum apne ḳhudáoṉ ká nám lo, aur maiṉ Ḳhudáwand ká nám lúṉgá: so wuh Ḳhudá ho, jo ág se jawáb bheje[o]; háṉ, wuhí Ḳhudá hai. Aur sab log bol uṭhe, ‖Kyá ḳhúb kahá!

25 Aur Iliyáh ne Ba'al ke nabíoṉ ko kahá, Tum apne liye ek bail chun lo, aur pahle use taiyár karo, ki tum bahut ho: aur apne ḳhudáoṉ ká nám lo, aur ág mat do.

26 So unhoṉ ne ek bail, jo unheṉ diyá gayá, liyá, aur use taiyár kiyá; aur subh se do pahar tak Ba'al ká nám liyá, ki Ai Ba'al, hamárí sun. Par kuchh áwáz na húí[p], aur na koí jawáb denewálá thá: aur we us mazbah par, jo baná thá, kúdá kie.

27 Aur do pahar ko aisá húá, ki Iliyáh un par haṉsá, aur bolá, Chilláke pukáro: kyúṉki wuh to ek ḳhudá hai; sháyad wuh kisí se báteṉ kar rahá hai, yá kisí kám meṉ mashġúl hai, yá kahíṉ safar meṉ hai; aur sháyad ki wuh sotá hai, so zarúr hai ki wuh jagáyá jáwe.

28 Tab we buland áwáz se chilláe, aur unhoṉ ne, jaisá un meṉ dastúr hai, áp ko chhuríoṉ aur nashtaroṉ se gháyal kiyá[q], yaháṉ tak ki un ke badan lahúluhán ho gae.

29 Aur aisá húá, ki do pahar ḍhal gae, aur we apní qurbání ke chaṛháne ke waqt tak nubúwat[r] karte rahe, par na kuchh sadá húí[s], na koí jawáb denewálá ṭhahrá, na sunnewálá.

30 Tab Iliyáh ne sab logoṉ se kahá, ki Mere nazdík áo. Chunánchi sab log us ke nazdík gae. Tab us ne Ḳhudáwand ke us mazbah ko, jo ḍháyá gayá thá,[t] phirke banáyá.

31 Aur Iliyáh ne baní Ya'qúb ke firqoṉ ke 'adad ke mutábiq, jis ke haqq meṉ Ḳhudáwand ne farmáyá thá, ki Terá nám Isráel hogá[u], bárah patthar líe.

32 Aur us ne un pattharoṉ se Ḳhudáwand ke nám ká[x] ek mazbah biná kiyá; aur mazbah ke nazdík us ne aisá baṛá gaṛhá, jis meṉ do paimáne bíj ke samáweṉ, khodá;

33 Aur lakṛíoṉ ko qaríne se chuná; aur bail ko ṭukre ṭukre kiyá, aur lakṛíoṉ par dhará[y]. Aur kahá, Chár maṭke pání se bharwáo, aur us chaṛháwe par aur lakṛíoṉ par ḍál do[z].

34 Phir us ne kahá, ki Do-bára aisá hí karo. So unhoṉ ne do-bára kiyá. Phir us ne kahá, Si-bára karo. So unhon ne si-bára bhí kiyá.

35 Aur pání mazbah ke girdágird phail gayá, aur gaṛhá bhí pání se bhar gayá[a].

36 Aur jab qurbání chaṛháne ká waqt pahunchá, to aisá húá, ki Iliyáh nabí muttasil áyá, aur bolá, ki Ai Ḳhudáwand, Abirahám aur Izhák aur Isráel ke Ḳhudá[b], áj ke din ma'lúm ho jáe, ki tú Isráel ká Ḳhudá hai[c], aur maiṉ terá banda húṉ, aur maiṉ ne yih sab kuchh tere kahe se kiyá hai[d].

37 Merí sun, ai Ḳhudáwand, merí sun, táki ye log jáneṉ, ki Ḳhudáwand tú hí Ḳhudá hai, aur tú ne un ke diloṉ ko phir pherá.

38 Tab Ḳhudáwand kí taraf se ek ág názil húí[e], aur us ne us chaṛháwe, aur lakṛíoṉ, aur pattharoṉ aur máṭí ko jalá diyá, aur us pání ko, jo gaṛhe meṉ thá, cháṭ liyá.

39 Jab un sab logoṉ ne yih dekhá, to we aundhe muṉh gire, aur bole, Ḳhudáwand wuhí Ḳhudá hai[f]! Ḳhudáwand wuhí Ḳhudá hai!

Peshtar Masíh se, 906 ke qaríb.

[h] Yash. 19. 26.
[i] 1 Sal. 22. 6.
[k] 2 Sal. 17. 41. Mat. 6. 24.
[l] Dekho Yash. 24. 15.
[m] 1 Sal. 19. 10, 14.
[n] 19 áyat.
[o] 38 áyat. 1 Taw. 21. 26.
‖ 'Ibrání meṉ, *achchhí wuh bát.*
[p] Zab. 115. 5 Yar 10. 5. 1 Qur. 8. 4 aur 12. 2.
[q] Abb. 19. 28. Ist. 14. 1.
[r] 1 Qur. 11. 4, 5.
[s] 26 áyat.
[t] 1 Sal 19. 10
[u] Paid. 32. 28. aur 35. 10. 2 Sal. 17. 34.
[x] Qul. 3 17.
[y] Abb. 1. 6, 7, 8.
[z] Dekho Qáz. 6. 20
[a] 32, 38 áyaton
[b] Khu. 3. 6.
[c] 1 Sal. 8. 43. 2 Sal. 19. 19 Zab. 83. 18.
[d] Gin. 16. 28.
[e] Abb. 9. 24. Qáz. 6. 21. 1 Taw. 21. 26 2 Taw. 7. 1.
[f] 24 áyat.

Peshtar MASÍH se, 906 ke qaríb.

40 Iliyáh ne unheṉ kahá, Ba'al ke nabíoṉ ko pakaṛ lo[g], ki un meṉ ek bhí jáne na páe. So unhoṉ ne unheṉ pakṛá; aur Iliyáh un ko wádí i Qaisún meṉ láyá, aur unheṉ zabh kiyá[h].

41 ¶ Phir Iliyáh ne Akhiab ko kahá, Chaṛh já, khá aur pí; ki baṛí bárish kí áwáz hai.

42 Chunánchi Akhiab chaṛh gayá, táki kháwe aur píwe. Aur Iliyáh Karmil kí choṭí par gayá; aur áp ko zamín par jhukáyá, aur apná muṉh donoṉ ghuṭnoṉ se lagáyá[i]:

43 Aur apne chákar ko kahá, U'par to já, aur daryá kí taraf nazar kar. So wuh gayá, aur dekhke bolá, Kuchh nahíṉ. Us ne kahá, ki Sát bár já.

44 Aur sátweṉ martaba aisá húá, ki wuh bolá, Dekho, badlí ká ek chhoṭá sá ṭukrá, ádmí ke háth kí mánind, daryá par se uṭhá hai. Tab us ne kahá, ki Já, aur Akhiab ko kah, ||Taiyár ho, aur utar já, na ho ki meṉh tujh ko jáne na de.

45 Aur idhar udhar dekhtá hí thá, ki ásmán badlíoṉ se aur ándhíoṉ se siyáh ho gayá; aur shiddat se meṉh barasne lagá. Aur Akhiab sawár hoke Yazra'el ko gayá.

46 Aur KHUDAWAND ká háth Iliyáh par thá, ki us ne apní kamar kasí[k], aur Akhiab ke áge áge Yazra'el ke dar áne kí jagah tak dauṛ gayá.

XIX BAB.

1 Iliyáh I'zabil kí dhamkí ke sabab Biarsab'a ko bhágjatá. 4 Bayábán meṉ udás hoke apní maut cháhtá, par firishta use tasallí detá. 9 Hurib meṉ Khudá us par záhir hota aur use irsál karta ki Hazáel aur Yáhú aur Ilísá' ko masaḥ kare. 19 Ilísá' apne má-báp se rukhsat leke Iliyáh kí pairauí kartá.

PHIR Akhiab ne sab kuchh I'zabil se kahá, ki Iliyáh ne yúṉ yúṉ kiyá, aur us ne sáre nabíoṉ ko tah i tegh kiyá[a].

2 So I'zabil ne qásid kí ma'rifat Iliyáh ko kahlá bhejá, ki Agar maiṉ kal ke din isí waqt tujhe bhí un meṉ ká ek na karúṉ, to ma'búd mujh se aisá kareṉ, balki us se ziyáda kareṉ[b]!

3 Aur jab use yih daryáft húá, to wuh uṭhá, aur apne bacháo ke liye Yahúdáh ke Biarsab'a meṉ áyá, aur wahán apná chákar chhoṛke,

4 ¶ Wuh ek din kí ráh dasht meṉ nikal gayá, aur ratama ke ek darakht tale baiṭhá, aur apne liye maut mángí[c], aur kahá, Ai KHUDAWAND, bas hai: ab merí ján le, ki maiṉ apne báp-dádoṉ se bihtar nahíṉ.

5 Aur jonhíṉ ratama ke darakht tale leṭá, aur so rahá, to dekho, ek firishte ne use chhúá, aur kahá, Uṭh, kuchh khá.

6 Us ne jo nigáh kí, to dekhá, ki us ke sirháne ek roṭí angároṉ par hai, aur pání kí ek chhágal dharí hai. Tab us ne kháyá aur piyá, aur leṭ rahá.

7 Tab KHUDAWAND ká firishta do-bára áyá, aur use chhúá, aur kahá Uṭh, khá; ki terá safar terí qúwat se záid hai.

8 So us ne uṭhke kháyá aur piyá, aur us kháne kí qúwat se chálís din rát[d] ká safar karke Khudá ke paháṛ Hurib[e] tak pahunchá.

9 ¶ Aur wahán ek gár meṉ gayá, aur wahíṉ rahá. Aur dekho, ki wahán us ne KHUDAWAND ká kalám suná, ki us ne use kahá, Iliyáh, tú yahán kyá kartá hai?

10 Wuh bolá, ki KHUDAWAND Rabb ul afwáj ke liye mujhe gairat áí[f]: ki baní Isráel ne tere 'ahd ko tark kiyá, ki tere mazbah ḍháe, aur tere nabíoṉ ko talwár se qatl kiyá[g], aur maiṉ hí akelá jítá bachá[h]: so we cháhte haiṉ, ki merí bhí ján leṉ.

11 Us ne farmáyá, Báhar nikal, aur paháṛ par KHUDAWAND ke áge khaṛá ho[i]. Aur dekh, ki KHUDAWAND guzartá hai; aur baṛí shadíd ándhí paháṛoṉ par chaltí hai[k], aur KHUDAWAND ke áge chaṭánoṉ ko chaknáchúr kartí hai: par KHUDAWAND ándhí meṉ nahíṉ. Aur ándhí ke ba'd zalzala áyá, par KHUDAWAND zalzale meṉ nahíṉ.

12 Zalzale ke ba'd ág áí; par KHUDAWAND ág meṉ nahíṉ. Aur ág ke ba'd ek salím áwáz áí.

13 Tab Iliyáh ne sunke apne chihre ke gird apní chádar ko lapeṭá[l], aur báhar nikalke gár ke muṉh par khaṛá húá; aur dekho, use yih áwáz áí, ki Iliyáh, tú yahán kyá kartá hai[m]?

Marginal references:
g 2 Sal. 10. 25.
h Ist. 13. 5. aur 18. 20.
i Ya'q. 5. 17, 18.
|| 'Ibrání meṉ, jot.
k 2 Sal. 4. 29. aur 9. 1.
a 1 Sal. 18. 40
b Rút 1. 17. 1 Sal. 20. 13. 2 Sal. 6. 31.
c Gin. 11. 15. Yún. 4. 3, 8.
d Yún Khur. 34. 28. Ist. 9. 9, 18. Mat. 4. 2.
e Khur. 3. 1.
f Gin. 25. 11, 13. Zab. 69. 9.
g 1 Sal. 18. 4.
h 1 Sal 18. 22. Rúm. 11. 3.
i Khur. 24. 12.
k Hiz. 1. 4. aur 37. 7.
l Yún Khur. 3. 6. Yas. 6. 2.
m 9 áyat.

Peshtar MASÍH se, 906 ke qaríb.

14 Wuh bolá, ki Mujhe ḲHUDÁWAND Rabb ul afwáj ke liye ġairat áí; *ki baní Isráel ne tere 'ahd ko tark kiyá, ki tere mazbah ḍháe,* aur tere nabíoṉ ko talwár se qatl kiyá, aur maiṉ hí akelá jítá bachá; so we cháhte haiṉ, ki merí bhí ján leṉ[n].

15 ḲHUDÁWAND ne use farmáyá, Nikal, maidán kí ráh le, aur Dimishq ko já; aur jab tú waháṉ pahunche, to Hazáel ko masíh kar, ki wuh Arám ká bádsháh howe[o].

16 Aur Nimsí ke beṭe Yáhú ko masíh kar[p], ki Isráel ká bádsháh ho, aur Abíl-Mahúlah se Ilísá' bin Safat ko masíh kar, ki terí jagah nabí ho.

17 Aur aisá hogá, ki jo koí Hazáel kí saif se bachegá, use Yáhú qatl karegá[q]; aur jo Yáhú kí talwár se bach rahegá, use Ilísá' máregá[r].

18 Lekin maiṉ ne sát hazár Isráelí apne liye rakh chhoṛe haiṉ, jin ke ghuṭne Ba'al ke áge nahíṉ jhuke[s], aur un meṉ se kisí ne use muṉh se nahíṉ chúmá[t].

19 ¶ Chunánchi us ne waháṉ se rawána hoke Safat ke beṭe Ilísá' ko páyá, ki bárah hal se qulbarání kartá thá; aur bárahwáṉ wuh chalátá thá: so Iliyáh us ke barábar se guzrá, aur apní ridá us par ḍál dí.

20 Tab us ne bailoṉ ko chhoṛá, aur Iliyáh ke píchhe dauṛá, aur yúṉ kahá, ki Mujhe muhlat díjiye, ki apne báp má ko chúmúṉ[u], tab tere sáth chalúṉ. Us ne kahá, ki Já; maiṉ ne terá kyá kiyá hai?

21 Tab wuh ulṭá phir gayá; aur us ne ek joṛí bail leke unheṉ zabh kiyá, aur hal kí lakṛíoṉ se[x] un ká gosht pakáyá, aur un logoṉ ko diyá; so unhoṉ ne kháyá. Phir wuh uṭhá, aur Iliyáh ke píchhe rawána húá. aur us kí ḳhidmat kí.

n 10 áyat.
o 2 Sal. 8. 12, 13.
p 2 Sal. 9. 1,—3.
q 2 Sal. 8. 12. aur 9. 14, wag. aur 10 6, wag. aur 13. 3.
r Dekho Hús. 6. 5.
s Rúm. 11. 4.
t Dekho Hús. 13. 2.
u Mat. 8. 21, 22. Lúq. 9. 61, 62.
x 2 Sam. 24. 24.

XX BÁB.

1 *Bin-Hadad Aḳhiab ki tábi'dárí se iktifá na karke Samrún par chaṛhaí kartá.* 13 *Isráelí, nabí se ek payám páke, Arámíoṉ par ġálib áte.* 22 *Nabí ke kalám ke mutábiq Arámí is ḳhiyál i ḳhám se ki wádíoṉ meṉ ham zarúr jítenge, Aḳhiab se muqábala karne ko phir áte.* 28 *Nabí ke kahne ke mutábiq intiqám kí ráh se Arámí phir maġlub hote.* 31 *Arámí ján-baḳhshí mángte aur Aḳhiab Bin-Hadad ke sáth 'ahd bándhtá aur use rukhsat kar detá.* 35 *Qaidí kí tamsíl láke nabí Aḳhiab hí se us ke muqaddame ká faisal karátá, aur Ḳhudá ke intiqám kí ḳhabar use detá.*

Peshtar MASÍH se, 901.

901.

AB Arám ke bádsháh Bin-Hadad ne apne sáre lashkar ko faráham kiyá, aur us ke sáth battís bádsháh, aur ghoṛe, aur chhakṛe the; aur Samrún par chaṛhkar use ghér liyá, aur us se jang kí.

2 Aur Isráel ke bádsháh Aḳhiab pás, jo shahr meṉ thá, elchí bheje, ki jáke kaheṉ:

3 Bin-Hadad yúṉ kahtá hai, ki Terá rúpá, aur terá soná merá hai; terí jorúáṉ, aur terí laṛkíáṉ, jo bahut ḳhúbsúrat haiṉ, merí haiṉ.

4 So Isráel ke bádsháh ne jawáb meṉ kahá, Ai mere ḳhudáwand bádsháh, jaisá tú ne farmáyá, waisá hí maiṉ, aur sab merá asbáb terá hí hai.

5 Phir qásidoṉ ne do-bára áke kahá, ki Bin-Hadad kahtá hai, Agarchi maiṉ ne tujhe kahá thá, ki tú apná rúpá aur soná, aur apní jorúáṉ aur apne bachche mujh ko bhej de:

6 Lekin ab maiṉ kal is hí waqt apne ḳhádim tujh pás bhejúngá; so we tere ghar aur tere ḳhádimoṉ ke ghar meṉ justojú karenge, aur jo kuchh ki terí nigáh meṉ 'azíz hogá, we use apne qabze meṉ karke le áwenge.

7 Tab Isráel ke bádsháh ne mamlukat ke sáre buzurgoṉ ko talab kiyá, aur kahá, Mashwarat díjiye, aur dekhiye, ki yih mard kyúṉ badzátí kiyá cháhtá hai; ki us ne merí jorúáṉ, mere bachche, merá rúpá soná mujh se máng bhejá, aur maiṉ ne us se inkár na kiyá.

8 Tab sáre buzurgoṉ aur sáre logoṉ ne use kahá, Us kí mat sun, aur mat mán.

9 Chunánchi us ne Bin-Hadad ke qásidoṉ se kahá, Mere ḳhudáwand bádsháh se kaho, Jo kuchh tú ne apne ḳhádim ko pahle farmá bhejá, wuh maiṉ karúṉgá: par yih bát mujh se nahíṉ ho saktí. So qásid rawána húe, aur use jawáb pahuncháyá.

10 Tab Bin-Hadad ne use kahlá bhejá, ki Agar Samrún kí miṭṭí mere lashkar meṉ se har ek ko muṭṭhí muṭṭhí bhar pahunch sake, to ma'búd mujh se yúṉ kareṉ; balki us se ziyáda kareṉ[a]!

11 Phir sháh i Isráel ne jawáb diyá, Tum kaho, ki Wuh, jo ka-

a 1 Sal. 19. 2

Peshtar MASÍH se, 901.

mar bándhtá hai, cháhiye ki us kí mánind, jo kamar kholtá hai, láfzaní na kare.

12 Aur aisá húá, ki jis waqt Bin-Hadad ne, jo bádsháhon ke sáth khaimon men sharábkhwárí [b] kar rahá thá, yih suná, to apne mulázimon ko hukm kiyá, ki Charho. So we shahr par charhe.

13 ¶ Aur dekho, ki nabíon men se ek ne Isráel ke bádsháh Akhiab pás áke kahá, KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki yih barí guroh tú ne dekhí; so dekh, main áj ke din use tere háth giriftár karwáúngá [c]; aur tú ján rakhegá, ki KHUDÁWAND main hí hún.

14 Tab Akhiab ne púchhá, Kin kí ma'rifat se? Wuh bolá, KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Shahron ke amír jawánon kí ma'rifat se. Phir us ne púchhá, ki Un men saffáráí kaun kare? Us ne jawáb diyá, ki Tú.

15 Tab us ne shahron ke amír jawánon ko shumár kiyá; so we do sau battís húe; phir us ne baní Isráel ko bhí giná: so we sát hazár húe.

16 Aur ye sab do pahar ko nikle; aur Bin-Hadad aur we battís bádsháh, jo us ke kumakí the, khaimon men mast pare húe the [d].

17 Tab shahron ke jawán amír pahle nikle, aur Bin-Hadad ke logon ne, jo bheje gae the, use khabar dí, ki Samrún ke log nikle hain.

18 Wuh bolá, Agar we sulhkhwáh hoke nikle hain, to unhen jítá pakar lo; aur agar we jang-jo nikle hain, taubhí unhen jítá pakro.

19 Tab shahron ke jawán amír shahr se nikle, aur lashkar un ke píchhe thá.

20 Aur jis ne un ká sámhná kiyá, unhon ne use qatl kiyá; so Arámí bhága, aur Isráelíon ne un ká píchhá kiyá. Aur sháh i Arám Bin-Hadad ghore kí píth lagá, aur sawáron ke sáth bhág niklá.

21 Aur sháh i Isráel ne nikalke ghoron aur gáríon ko már liyá, aur Arámíon ko ba shiddat qatl kiyá.

22 ¶ Us waqt wuh nabí Isráelí bádsháh pás áyá, aur kahá, Phir já, aur apní mazbútí kar, aur mashwarat kar, aur dekh tú kyá karegá; is liye ki sál ke ákhir ákhir [e] sháh i Arám phir tujh par charhegá.

23 Tab sháh i Arám ke khádimon ne use kahá, Un ke khudá paharí khudá hain, is liye unhon ne ham par fath páí: ab tú ham ko hukm kar, ki ham maidán men un se jang karen, ki ham un par gálib honge.

24 Aur bhí ek kám kar, ki un bádsháhon ko un kí jagahon se báhar kar, aur un kí jagah risáldáron ko nasb kar:

25 Aur apne liye ek lashkar, itná ki jitná gir gayá, taiyár kar, ghoron ke badle ghore, aur gáríon kí jagah gáríán: aur hamen maidán men un ke sámhne hone de; ki ham un par gálib honge. So us ne un ká kahá máná, aur aisá hí kiyá.

26 Aur aisá húá, ki sál ke ákhir ko Bin-Hadad ne Arámíon ko jam'a karke giná, aur Afíq par [f] charhá, táki Isráelíon se muqátala kare.

27 Aur baní Isráel to musta'idd aur házir hí the: so un ke sámhne húe: aur baní Isráel un ke barábar khaimazan hoke aise ma'lúm hote the, jaise bakrí ke bachchon ke do chhote galle: par Arámíon kí kasrat se zamín chhip gaí thí.

28 ¶ Us waqt ek mard i Khudá Isráel ke bádsháh pás áyá, aur use kahá, ki KHUDÁWAND yún farmátá hai, Chúnki Arámíon ne yún kahá, ki KHUDÁWAND paháron ká Khudá hai, aur wádíon ká Khudá nahín, is liye main is sárí barí guroh ko tere háth men kar dúngá [g]: aur tum jánoge, ki main KHUDÁWAND hún.

29 So unhon ne un ke muqábil khaime istáda kíe, aur sát din tak muqábala rahá: aur sátwen din qitál húá, aur baní Isráel ne ek din men Arámíon ke ek lákh piyáde qatl kíe.

30 Aur báqí jo the, Afíq ke shahr ko bhága, aur wahán ek díwár sattáís hazár par, jo bhága húe the, girí. Aur Bin-Hadad bhágke shahr ke bích ek ghar kí kothrí men gayá.

31 ¶ Aur us ke khádimon ne use kahá, Dekh, ham ab sunte hain, ki Isráel ke gharáne ke salátín bahut rahím hain; so hamen parwánagí díjiye, ki apní

Peshtar MASÍH se, 901.

[b] 16 áyat.
[c] 28 áyat.
[d] 12 áyat. 1 Sal. 16. 9.
[e] 2 Sam. 11. 1.
900.
[f] Yash. 13. 4.
[g] 13 áyat.

Peshtar MASÍH se, 900.

kamaron par ṭáṭ lapeṭen[h], aur apne siron par rassíán bándhen, aur Isráel ke bádsháh ke huzúr jáwen: sháyad ki wuh terí ján-bakhshí kare.

32 Chunánchi unhon ne kamaron par ṭáṭ aur siron par rassíán bándhín, aur sháh i Isráel ke sámhne áke yún bole, ki Terá khádim Bin-Hadad yún kahtá hai, ki Mihrbání karke merí ján bakhshiye. Wuh bolá, kyá hanoz wuh jítá hai? Wuh merá bháí hai.

33 Aur we log sarápá muntazir the, ki wahán se kyá jawáb átá hai: so unhon ne jald yih nekfálí lí, aur kahá, ki Terá bháí Bin-Hadad. Tab us ne farmáyá, ki Jáo, use le áo. Tab Bin-Hadad us se milne niklá, aur us ne use gáṛí men chaṛhá láyá.

34 Bin-Hadad ne use kahá, We bastíán, jo mere báp ne tere báp se le lín[i], main tujhe phir detá hún; aur jis tarah mere báp ne Samrún men bázár banáe, tú Dimishq men apne nám ke bázár baná. So Akhiab bolá, ki Main isí 'ahd par tujhe rawána karúngá. Chunánchi us ne us se 'ahd kiyá, aur use rawána kiyá.

35 ¶ Us waqt nabízádon[k] men se ek ne KHUDAWAND ke ilhám se apne yár se kahá, Mujhe már líjiye[l]; par us ke yár ne us ke márne se inkár kiyá.

36 Tab us ne us yár ko kahá, ki Tú ne KHUDAWAND ká hukm na máná; so dekh, jonhín tú mujh pás se rawána hogá, wahín ek sher tujhe már legá[m]. Chunánchi jonhín wuh us ke pás se rawána húá, wonhín use ek sher milá, aur use pháṛ ḍálá.

37 Tab us ne ek dúsre ko, jo use milá, kahá, Mujhe már líjiye. Us ne use aisá márá, ki use zakhmí kiyá.

38 Tab wuh nabí chalá gayá, aur ráh men bádsháh ká intizár karne lagá, aur apne munh par rákh malke áp ko badal ḍálá.

39 Aur jonhín bádsháh udhar se guzrá, wahín wuh bádsháh ke áge chilláyá, aur kahá[n], ki Terá khádim jang-gáh men gayá thá; aur nágáh ek shakhs ek taraf niklá, aur apne sáth ek ádmí mujh pás le áyá, aur kahá, ki Is ko jáne mat de; aur agar yih játá rahegá, to us ke badle terí ján jáegí[o]: aur nahín to, tú ek qintár rúpá ‖degá.

40 Aur jis waqt terá khádim kár-bár kar rahá thá, us waqt wuh játá rahá. So shah i Isráel ne use kahá, Terá yihí faisala hai: tú ne áp apná insáf kiyá.

41 Phir us ne phurtí karke apne munh kí rákh ponchhí; tab sháh i Isráel ne use pahchááná, ki wuh nabíon men se ek hai.

42 Tab us ne use kahá, KHUDAWAND yún farmátá hai. Is liye ki tú ne apne háth se ek shakhs ko chhoṛ diyá, jise main ne wájib ul qatl ṭhahráyá thá, so us ke badle terí ján jáegí[p], aur terá lashkar us ke lashkar ke badle hogá.

43 So sháh i Isráel udás aur nákhush hoke[q] ghar ko gayá, aur Samrún men áyá.

h Paid. 37. 34. — i 1 Sal. 15. 20. — k 2 Sal. 2. 3, 5, 7, 15. — l 1 Sal. 13. 17, 18. — m 1 Sal. 13. 24. — n Dekho 2 Sam. 12. 1, wag. — o 2 Sal. 10. 24. ‖ 'Ibrání men, taulegá. — p 1 Sal. 22. 31,—37. — q 1 Sal. 21. 4

XXI BAB.

1 *Nabát apne tákistán dene se munkir hoke Akhiab ko nákhush kartá. 5 Izabil ke námon ke bá'is Nabát kufr ká mulzim hotá. 15 Akhiab tákistán ko apne qabze men kartá. 17 Iliyáh un áfaton kí khabar detá jo Akhiab aur Izabil par áyá cháhtí thín. 25 Akhiab tauba kartá, aur is ba'is kuchh muhlat hotí.*

AB aisá húá, ki us sab ke ba'd Nabát Yazra'elí ká ek tákistán Samrún ke bádsháh Akhiab ke qasr se lagá húá Yazra'el men thá.

2 So Akhiab ne Nabát ko kahá, Apná tákistán[a] mujh ko de, táki main use apná tarkárí ká bág banáún, ki yih mere ghar se lagá húá hai; aur main us ke badle tujh ko us se bihtar ek angúrí bág dúngá: aur agar ‖tú cháhegá, to main tujh ko us kí qímat dúngá.

3 Par Nabát ne Akhiab ke jawáb diyá, KHUDAWAND na kare, ki main apne bápdádon kí mírás tujh ko dún[b].

4 Aur Akhiab us sukhan se, jo Yazra'elí Nabát ne use kahá, udás aur nákhush apne ghar men áyá; ki us ne kahá thá, ki Main apne bápdádon kí mírás tujh ko na dúngá: aur wuh bistar par paṛá rahá, aur apná munh pher liyá, aur roṭí na khái.

5 ¶ Tab us kí jorú I'zabil us pás ái, aur use kahá, ki Terá jí aisá kyún udás hai, ki tú roṭí nahín khátá?

6 Us ne use jawáb diyá, ki Main ne Yazra'elí Nabát ko kahá thá,

899. a 1 Sam 8. 14 ‖ 'Ibrání men, terí nigáh men achchha ho. b Ahb. 25. 23. Gin. 36. 7. Hiz. 46. 18.

Peshtar MASÍH se, 899.

ki Apná angúrí bág mere háth bech: aur agar tú cháhe, to main us ke badle aur ek angúrí bág tujh ko dúngá; lekin us ne kahá, Main tujh ko apná angúrí bág na dúngá.

7 Tab us kí jorú I'zabil ne use kahá, Kyá tú Isráelíon ká bádsháh hai? Uṭh, roṭí khá, aur khushdil ho: Yazra'elí Nabát ká angúrí bág main tujh ko dúngí.

8 So us ne Akhiab ke nám se náme likhe, aur un par us kí muhr kí, aur un buzurgon aur shurafá pás, jo Nabát ke shahr men us ke sáth rahte the, bheje.

9 Un námon ká mazmún yih thá, Manádí karke roza rakho, aur Nabát ko logon ke darmiyán buland biṭháo:

10 Aur Baní Bali'ál men se do shakhs muqarrar karo, ki us ke úpar gawáhí den aur kahen, ki Tú ne Khudá aur bádsháh kí takfír kí[c]; tab use pakaṛke le jáo, aur sangsár karo[d], ki mar jáe.

11 Chunánchi us shahr ke logon, ya'ne buzurgon aur ashráf ne jo us ke shahr ke báshinde the, jaisá I'zabil ne unhen paigám kahlá bhejá, aur jaisá un námon men, jo us ne un ke liye likhe the, waisá hí kiyá.

12 Aur unhon ne manádí karke roza rakhá[e], aur Nabát ko dangal ke bích buland biṭháyá.

13 Us waqt Baní Bali'ál men se do shakhs andar áe aur us ke áge baiṭhe; aur Baní Bali'ál ne dangal ke huzúr Nabát par gawáhí dí, aur kahá, ki Nabát ne Khudá aur bádsháh kí takfír kí hai. Tab we use shahr se báhar le gae, aur us par patthráo kiyá, ki wuh mar gayá[f].

14 Ba'd us ke unhon ne I'zabil ko kahlá bhejá, ki Nabát sangsár kiyá gayá, aur mar gayá.

15 ¶ Aur I'zabil ne jo yih suná, ki Nabát sangsár húá, aur mar gayá; to I'zabil ne Akhiab se kahá, ki Uṭh, aur Nabát Yazra'elí ke angúrí bág ká jise us ne na cháhá thá ki tere háth beche, málik ho; ki wuh jítá nahín, balki mar gayá.

16 Aur jab Akhiab ne suná, ki Nabát mar gayá, to Akhiab uṭhá táki Yazra'elí Nabát ke angúrí bág men jáwe, aur us par qabza kare.

17 ¶ Us waqt KHUDÁWAND ká kalám Iliyáh Tisbí par názil húá[g], ki

18 Uṭh, aur jáke Akhiab sháh i Isráel se jo Samrún men[h] hai, muláqát kar: dekh, ki wuh Nabát ke angúrí bág men hai, aur us ká málik hone wahán gayá hai.

19 So tú use kah, ki KHUDÁWAND yún farmátá hai, Tú ne kyá ján bhí márí, aur mál bhí lúṭá? Aur tú use kah, KHUDÁWAND farmátá hai, Jis jagah par kutton ne Nabát ká lahú cháṭá, usí jagah terá, hán, terá bhí lahú kutte cháṭenge[i].

20 Akhiab ne Iliyáh ko dekhke kahá, Ai mere dushman[k]! Kyá tú ne mujhe páyá? Us ne jawáb diyá, ki Páyá! ki tú ne KHUDÁWAND ke huzúr badkárí ke liye áp ko bechá[l]!

21 Ab dekh, ki main tujh par áfat láúngá[m], aur terí bunyád khod ḍálúngá, aur Akhiab kí nasl men se us ko jo díwár par múte[n], yá mahfúz rahe aur chhoṛá jáwe[o], Isráel men se káṭ ḍálúngá.

22 Aur tere ghar ko Nabát ke beṭe Yarubi'ám ke ghar[p], aur Akhiyáh ke beṭe Ba'ashá ke ghar ke mánind[q] kar ḍálúngá; kyúnki tú ne mujh ko gussa diláyá, aur Isráelíon ko gunáhgár kiyá.

23 Aur KHUDÁWAND I'zabil ke haqq men bhí farmátá hai, ki Yazra'el kí ‖ díwár pás I'zabil ko kutte kháenge[r].

24 Akhiab ká jo koí shahr men maregá, use kutte kháenge, aur jo sahrá men maregá, use hawáí parande kháenge[s].

25 ¶ Balki Akhiab kí mánind koí na thá; ki us ne KHUDÁWAND ke huzúr badkárí ke liye áp ko bechá[t]: aur us kí jorú I'zabil ne[u] use ubhárá.

26 Aur us ne Amúríon ke mánind[v], jinhen KHUDÁWAND ne Isráelíon ke áge se dúr kiyá, har ek nafratí bát men buton kí pairawí kí.

27 Aur aisá húá, ki Akhiab ne yihí báten sunke apne kapṛe pháṛe, aur apne tan par ṭáṭ ḍálá[y], aur roza rakhá, aur ṭáṭ pahine húe áhista chaltá rahá.

c Khur. 22. 28. Ahb. 24. 15, 16. A'am. 6. 11.
d Ahb. 24. 14.
e Yas. 58. 4.
f Dekho 2 Sal. 9. 26. 899.
g Zab. 9. 12.
h 1 Sal. 13. 32. 2 Taw. 22. 9.
i 1 Sal. 22. 38.
k 1 Sal. 18. 17.
l 2 Sal. 17. 17. Rúm. 7. 14.
m 1 Sal. 14. 10. 2 Sal. 9. 8.
n 1 Sam. 25. 22.
o 1 Sal. 14. 10.
p 1 Sal. 15. 29.
q 1 Sal. 16. 3, 11.
‖ Yá, kháí men.
r 2 Sal. 9. 36.
s 1 Sal. 14. 11. aur 16. 4.
t 1 Sal. 16. 30, wag.
u 1 Sal. 16. 31.
v Paid. 15. 16. 2 Sal. 21. 11.
y Paid. 37. 34.

Peshtar MASÍH se, 899.

28 Tab KHUDAWAND ká kalám Iliyáh Tisbí par názil húá:

29 Tú dekhtá hai, ki Akhiab ne áp ko mere huzúr kyúnkar kháksár banáyá hai? so, is liye ki wuh mere áge kháksár baná, main us kí zindagí bhar us par balá na bhejúngá, balki us ke beṭe ke 'asr men us ke gharáne par balá názil karúngá[z].

[z] 2 Sal. 9. 25.

XXII BAB.

1 *Akhiab, Míkáyáh ke kahne ke mutábiq, jhúṭhe nabíon se fareb kháke Rámát i Jilí'ád men maqtúl hotá. 37 Kutte us ká lahú cháṭte. Akhaziyáh us ká jánishín hotá. 41 Yahúsafat bádsháh hoke nekí kartá. 45 Us ke a'amál. 50 Yahúrám us ká jánishín hotá. 51 Akhaziyáh bádsháh badí kartá.*

897.

BA'D us ke tín baras tak Isráel aur Arám ke darmiyán laṛáí na húí.

2 Aur tísre sál aisá húá, ki Yahúdáh ká bádsháh Yahúsafat sháh i Isráel kí samt utar gayá[a].

3 Tab sháh i Isráel ne apne khádimon se kahá, ki Tum jánte ho, ki Rámát i Jilí'ád ká shahr[b] hamárá hai? Pas, kyá ham chupke rahen, aur sháh i Arám ke háth se phir na le len?

4 Phir us ne Yahúsafat se kahá, Kyá mere sáth laṛne ko tú Rámát i Jilí'ád par chaṛhegá? So Yahúsafat ne sháh i Isráel ko jawáb diyá, Jaisá tú hai, waisá main hún; jaisá terá lashkar, waisá merá lashkar; jaise tere ghoṛe, waise mere ghoṛe[c].

5 Aur Yahúsafat ne sháh i Isráel se kahá, Áj ke din KHUDAWAND ká hukm tahqíq kar díjiye.

6 Tab sháh i Isráel ne us roz nabíon men se qaríb chár sau ádmíon ke faráham kíe[d], aur un se púchhá, Main Rámát i Jilí'ád par laṛne chaṛhún, yá nahín? We bole, Chaṛh já; ki KHUDAWAND use bádsháh ke qabze men kar degá.

7 Phir Yahúsafat bolá, Un ke siwá KHUDAWAND ká aur bhí koí nabí hai[e], ki ham us se púchhen?

8 Tab sháh i Isráel ne kahá, ki Ek shakhs Imlah ká beṭá Míkáyáh hai; us se ham KHUDAWAND kí mashwarat púchh sakte hain: lekin main us se bezár hún; kyúnki wuh mere haqq men siwá badí ke achchhí bát nahín kahtá. Tab Yahúsafat bolá, Bádsháh aisá na farmáwe.

[a] 2 Taw. 18. 2, wag.
[b] Ist. 4. 43.
[c] 2 Sal. 3. 7.
[d] 1 Sal. 18. 19.
[e] 2 Sal. 3. 11.

9 Tab sháh i Isráel ne ek || 'uhdadár ko buláke hukm kiyá, ki Imlah ke beṭe Míkáyáh ko shitáb lá.

10 Us waqt sháh i Isráel, aur sháh i Yahúdáh Yahúsafat Samrún ke darre ke barábar, ek khalíhán men, apne apne takht par sháhána libás pahine húe, baiṭhe the; aur sáre ambiyá un ke huzúr peshíngoí kar rahe the.

11 Aur Kan'ánah ke beṭe Sidqiyáh ne apne liye lohe kí síngen banáín, aur bolá, KHUDAWAND yún farmátá hai, ki Tú in se Arámíon ko máregá, yahán tak ki unhen nábúd kar ḍále.

12 Aur sab nabíon ne yún khabar dí, aur kahá, ki Rámát i Jilí'ád par chaṛh já, aur kámyáb ho; ki KHUDAWAND use sháh ke qabze men kar degá.

13 Aur us qásid ne, jo Míkáyáh ko buláne gayá thá, use kahá, ki Dekh, sab ambiyá ek zubán hoke bádsháh ko khushkhabarí dete hain; so karam karke áp bhí unhín men ek kí mánind khushkhabarí díjiye.

14 Míkáyáh bolá, KHUDAWAND i haiy kí qasam, jo KHUDAWAND mujhe farmáwegá, main wuhí kahúngá[f].

15 ¶ So wuh sháh pás áyá. Tab sháh ne use farmáyá, Míkáyáh, ham laṛne ko Rámát i Jilí'ád par chaṛhen, yá mauqúf karen? Us ne jawáb men kahá, Já, aur kámyáb ho, ki KHUDAWAND use sháh ke qabze men kar degá.

16 Phir sháh ne use kahá, Main kahán tak tujhe qasam diyá karún, ki tú mujh se kuchh na kahe, magar KHUDAWAND ke nám se wuhí jo sach hai?

17 Tab wuh bolá, Main ne sáre baní Isráel ko un gospandon kí mánind, jo be-chaupán hon[g], paháṛon par bhaṭakte dekhá; aur KHUDAWAND ne farmáyá, ki Koí un ká áqá nahín: so un men se har ek apne apne ghar salámat chalá jáwe.

18 Tab sháh i Isráel ne Yahúsafat se kahá, Kyá main ne tujh se na kahá thá, ki Yih mere haqq men sharr ke siwá kuchh sukhan na kahegá?

19 Phir Míkáyáh ne kahá, ki Tum KHUDAWAND ke sukhan ko suno: Main ne KHUDAWAND ko us kí

Peshtar MASÍH se, 897.

|| Yá, khwája-sará.

[f] Gin. 22. 38.
[g] Mat. 9. 36.

Peshtar MASÍH se, 897.

kursí par baithe dekhá[h], aur ásmání sárá lashkar us ke dahne báen háth khará thá[i].

20 Us dam KHUDÁWAND ne farmáyá, ki Akhiab ko kaun targíb degá, táki wuh charh jáwe, aur Rámát i Jili'ád par já pare? Tab ek kuchh bolá, aur ek kuchh.

21 Us waqt ek rúh nikalke KHUDÁWAND ke sámhne á kharí húí, aur bolí, ki Main use targíb dúngí.

22 Phir KHUDÁWAND ne farmáyá, Kis tarah se? Wuh bolí, Main jáúngí, aur jhúthí rúh banke us ke sáre nabíon ke munh men parúngí. KHUDÁWAND bolá, Tú use targíb degí[k], aur gálib bhí hogí: já, aisá kar.

23 So dekh, KHUDÁWAND ne tere in sab nabíon ke munh men jhúthí rúh dálí hai[l]; aur KHUDÁWAND hí ne terí bábat burí khabar dí hai.

24 Tab Kan'ánah ká betá Sidqiyáh nazdík áyá, aur Míkáyáh ke gál par ek thappar márke bolá, ki KHUDÁWAND kí rúh kis ráh se mujh pás se gaí, aur tujh se bolí[m]?

25 Míkáyáh bolá, Tú us din, jis din ki tú andar kí kothrí men ghusegá, ki chhip rahe, dekhegá.

26 Aur sháh i Isráel ne kahá, Míkáyáh ko pakar lo, aur Amún pás, jo shahr ká názim hai, aur Yúás sháhzáde pás le jáo.

27 Aur kaho, Sháh ká hukm hai, ki Mere salámat phir áne tak, musíbat kí rotí aur musíbat ká pání use die jáwen.

28 Tab Míkáyáh bolá, Agar tú kisí tarah salámat phir áwe, to KHUDÁWAND ne merí ma'rifat kuchh nahín kahá[n]. Phir wuh bolá, Ai logo, tum sab ke sab sun lo.

29 Ba'd us ke sháh i Isráel, aur sháh i Yahúdáh Yahúsafat Rámát i Jili'ád par charhe.

30 Aur sháh i Isráel ne Yahúsafat se kahá, Main apná bhes badalke kárzár men játá hún: par tú apná libás pahine rah. So sháh i Isráel súrat badalke[o] kárzár men gayá.

31 Aur sháh i Arám ne gáríon ke battís sardáron ko farmáyá thá, ki Kisí chhote yá bare se jang na kíjiyo, magar tanhá sháh i Isráel se.

32 Aur aisá húá, ki gáríon ke sardáron ne Yahúsafat ko dekhke yún kahá, ki Yaqínan sháh i Isráel yihí hai. Aur unhon ne us taraf hoke cháhá, ki us ká sámhná karen. Tab Yahúsafat chilláyá[p].

33 Aur jab gáríon ke sardáron ne dekhá, ki wuh sháh i Isráel nahín, to we us kí samt se phir khare húe.

34 Aur nágáh ek shakhs ne tír lagáyá, so wuh ittifáqan sháh i Isráel ke jaushan ke band par lagá. Tab us ne apne gáríwán ko kahá, ki Bág pher, aur mujhe lashkar se nikál le já, ki main zakhmí húá.

35 Par us din jang shadíd húí, aur bádsháh Arámíon ke muqábil gárí par thahrá rahá: aur shám hote hote mar gayá. Aur lahú us ke zakhm se gárí men bahtá rahá.

36 Tab áftáb gurúb hote húe lashkar men manádí kí gaí, ki Har ek apne apne shahr aur apne apne mulk ko jáwe.

37 ¶ Garaz, jab bádsháh mar gayá, to use Samrún men le gae, aur Samrún men bádsháh ko gár diyá.

38 Aur gárí ko Samrún ke táláb men dhoyá, aur kutton ne us ká lahú chátá, (aur siláh bhí dhoe,) jaisá ki KHUDÁWAND ne irshád farmáyá thá[q].

39 Aur Akhiab ká báqí ahwál, jo us ne háthí-dánt ká ek ghar banáyá[r], aur bahut se shahr biná kíe, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá wuh Isráelí salátín kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

40 Aur Akhiab apne bápdádon ke darmiyán so rahá: aur us ká betá Akhaziyáh us kí jagah bádsháh húá.

41 ¶ Aur Asá ká betá Yahúsafat sháh i Isráel Akhiab kí saltanat ke chauthe baras[s] Yahúdáh ká bádsháh húá thá.

42 Aur Yahúsafat kí 'umr, jab ki wuh saltanat karne lagá, paintís baras kí thí: so us ne Yarúsalam men pachís baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám 'Azúbah thá, jo Silhí kí betí thí.

43 Wuh apne báp Asá kí ráhon par chalá[t], aur kisí taraf ko máil na húá, aur KHUDÁWAND ke huzúr

Marginal references (left): h Yas. 6. 1. Dán. 7. 9. — i Aiy. 1. 6. aur 2. 1. Zab. 103. 20, 21. Dán. 7. 10. Zak. 1. 10. Mat. 18. 10. 'Ibrán. 1. 7, 14. — k Qáz. 9. 23. Aiy. 12. 16. Hiz. 14. 9. 2 Tas. 2. 11. — l Hiz. 14. 9. — m 2 Taw. 18. 23. — n Gin. 16. 29. Ist. 18. 20, 21, 22. — o 2 Taw. 35. 22.

Marginal references (right): Peshtar MASÍH se, 897. — p 2 Taw. 18. 31. Ams. 13. 20. — q 1 Sal. 21. 19. — r 'Amús 3. 15. — 897. — 914. Is waqt se akelá bádsháhat karne lagá, 51 áyat. — s 2 Taw. 20. 31. — t 2 Taw. 17. 3.

Peshtar MASÍH se, 914.

nekokárí kartá rahá: lekin hanoz únche makán na giráe gae the[u], aur un únche makánon par log zabh karte rahe, aur khushbúíán jaláte rahe.

44 Aur Yahúsafat ne sháh i Isráel se sulh kí thí[x].

45 Aur Yahúsafat ká báqí ahwál, aur us ke zor ká tazkira, aur us ke larne kí tarzen, so kyá wuh Yahúdáh ke salátín kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

46 Aur us ne gándúon ko[y], jo us ke báp Asá ke 'asr men báqí rah gae the, mulk se khárij kar diyá thá.

47 Aur Adúm men koí bádsháh na thá[z]: balki ek náib bádsháhat ká bandobast kartá thá.

48 Aur Yahúsafat ||ne Tarsís ke jaház[a] banwáe[b], táki un par Ofír se soná mangwáe; par we wahán tak na gae[c], ki 'Asyún-jabr men[d] pahunchke tút gae.

49 Tab Akhiab ke bete Akhaziyáh ne Yahúsafat se kahá, ki Jaházon par apne khádimon ke sáth mere khádimon ko bhí bhej; par Yahúsafat ne na máná.

50 Phir Yahúsafat apne bápdádon ke darmiyán já soyá[e], aur apne báp Dáúd ke shahr men apne bápdádon ke darmiyán madfún húá. Aur us ká betá Yahúrám us kí jagah bádsháh húá.

51 ¶ Aur Akhiab ká betá Akhaziyáh sháh i Yahúdáh Yahúsafat kí saltanat ke satrahwen baras Samrún men Isráel ká bádsháh húá[f]; aur wuh do baras Isráel ká bádsháh rahá.

52 Aur us ne KHUDA'WAND ke huzúr badkárí kí; aur apne báp kí ráh[g], aur apní má kí ráh, aur Nabát ke bete Yarubi'ám kí ráh par, jis ne baní Isráel se gunáh karwáe, chalá.

53 Aur us sab ke muwáfiq, jo us ke báp ne kiyá, Ba'al kí parastish kí[h], aur us ko sijda kiyá, aur KHUDA'WAND Isráel ke Khudá ko gussa diláyá.

[u] 1 Sal. 14. 23. aur 15. 14 2 Sal. 12. 3.
[x] 2 Taw. 19. 2. 2 Qur. 6. 14.
[y] 1 Sal. 14. 24. aur 15. 12.
913.
[z] Paid. 25 23. 2 Sam. 8. 14. 2 Sal. 3. 9 aur 8. 20.
|| Yá, ke Tarsís ke das jaház the.
[a] 1 Sal. 10 22.
[b] 2 Taw. 20. 35, wag.
[c] 2 Taw. 20. 37.
[d] 1 Sal. 9. 26.

Peshtar MASÍH se, 913.
[e] 2 Taw. 21. 1.
889 Is waqt se akelá bádsháhat karne lagá.
898.
[f] 40 áyat.
[g] 1 Sal. 15. 26
[h] Qáz. 2 11. 1 Sal. 16. 31

SALA'TI'N KI' DU'SRI' KITA'B.

I BA'B.

1 *Moáb bágí hotá.* 2 *Akhaziyáh Ba'al-Zabúb pás áyande kí bábat daryáft karne bhejtá: is bá'is Iliyáh ánewálí áfat ká payám use detá.* 5 *Akhaziyáh use pakarne ke liye log bhejtá, aur Iliyáh do bár ásmání ág un par názil karátá.* 13 *Tísre sardár par rahm kartá, aur firishte se hukm páke bádsháh ko us kí maut kí khabar detá.* 17 *Yahúrám Akhaziyáh ká jánishín hotá.*

AUR Akhiab ke marne ke ba'd[a] Moábí Isráel se bágí húe[b].

2 Aur Akhaziyáh apne báláhkháne kí khirkí se, jo Samrún men thá, gir pará, aur bímár húá: so us ne qásidon ko bhejá, aur unhen kahá, ki Jáo, aur 'Aqrún ke[c] ma'búd Ba'al-zabúb se púchho, ki Main is bímárí se changá hoúngá, ki nahín?

3 Us dam KHUDA'WAND ke firishte ne Tisbí Iliyáh ko hukm kiyá, ki Uth, aur sháh i Samrún ke qásidon se muláqát kar, aur unhen kah, Hán! magar Isráel ká koí Khudá nahín, jo tum 'Aqrún ke ma'búd Ba'al-zabúb se púchhnechale ho?

4 So KHUDA'WAND yún farmátá hai, ki Tú us bistar par se, jis par tú charhá hai, utarne na páwegá, aur albatta mar hí jáwegá. Chunánchi Iliyáh rawána húá.

5 ¶ Aur qásid Akhaziyáh pás ulte phir gae; aur us ne jo un se púchhá, Tum kis liye ab phir áe ho?

6 To unhon ne kahá, Ek shakhs ráh men hamen milá, jis ne hamen kahá, ki Us bádsháh pás, jis ne tumhen bhejá hai, phir jáo, aur use kaho, KHUDA'WAND yún farmátá hai, Hán, is liye ki Isráel ká koí Khudá nahín, so tú 'Aqrún ke ma'búd Ba'al-zabúb se púchhne bhejtá hai? So tú us bistar se, jis par tú charhá hai, utarne na páwegá, aur mar hí jáwegá.

7 Us ne un se suwál kiyá, ki Us shakhs kí shakl jo tumhen milá,

896. ke qaríb.
[a] 2 Sam. 8. 2.
[b] 2 Sal. 3. 5
[c] 1 Sam. 5 10.

Peshtar MASÍH se, 896 ke qaríb.

[d] Dekho Zak. 13. 4. Mat. 3. 4.

aur jis ne tumheṉ ye báteṉ kahíṉ, kaisí thí?

8 We bole, Wuh ek bahut báloṉwálá ádmí thá, aur chamṛe ke tasme se apní kamar kase húe[d]. Tab us ne kahá, ki Wuh Tisbí Iliyáh thá.

9 Us waqt bádsháh ne ek pachás ke sardár ko us ke pachás ádmí ke sáth bhejá. So we us kane gae. Us waqt wuh ek koh kí choṭí par baiṭhá thá. Us jam'adár ne use kahá, Ai mard i Khudá, bádsháh kahtá hai, Tú utar á.

[e] Lúq. 9. 54.

10 Tab Iliyáh ne us pachás ke sardár ko jawáb diyá, aur kahá, Agar maiṉ mard i Khudá húṉ, to ág ásmán se názil ho, aur tujhe pacháson samet khá jáwe[e]. So usí dam ág ásmán se utrí, aur use us ke pacháson samet khá gaí.

11 Phir us ne dobára aur ek pachás ke sardár ko us ke pachás ádmí ke sáth bhejá. Us ne bhí jáke kahá, ki Ai mard i Khudá, bádsháh farmátá hai, Jald utar á.

12 Iliyáh ne unheṉ bhí yihí jawáb diyá, ki Agar maiṉ mard i Khudá húṉ, to ág ásmán se názil ho, aur tujhe tere pacháson samet khá jáwe. So usí dam Khudá kí ág ásmán se utrí, aur use us ke pacháson samet khá gaí.

13 ¶ Phir us ne tísrí bár aur ek pachás ke sardár ko us ke pachás ádmí ke sáth bhejá. So yih tísrá pachás ká sardár gayá, aur áke Iliyáh ke áge ghuṭnoṉ par jhuká, aur us kí minnat karke bolá. ki Ai mard i Khudá, merí ján, aur apne khádimoṉ in pacháson kí ján ‖ par karam karke nazar rakhiye.

‖ 'Ibrání meṉ, *terí nigáh meṉ garánbahá hoṉ.* 1 Sam. 26. 21. Zab. 72. 14.

14 Dekh, ki ásmání ág ne do pachás ke sardároṉ ko, un ke do pachás samet, khá liyá: so ab merí ján ‖ par rahm kíjiye.

‖ 'Ibrání meṉ, *terí nazar meṉ qímatí ho.*

15 Us waqt KHUDAWAND ke firishte ne Iliyáh ko hukm kiyá, ki Us ke sáth chalá já, aur mat ḍar. Tab wuh uṭhá, aur us ke sáth bádsháh pás gayá.

16 Aur use kahá, KHUDAWAND yúṉ farmátá hai, ki Tú ne jo qásidoṉ ko bhejá, ki 'Aqrún ke ma'búd Ba'al-zabúb se jáke púchheṉ, háṉ, is liye ki Isráel ká koí Khudá na thá, jis kí wahí tú tahqíq kare? so tú is bistar se, jis par tú paṛá hai, utarne na páwegá; yaqínan mar hí jáwegá.

Peshtar MASÍH se, 896 ke qaríb. — 896.

17 ¶ Chunánchi wuh KHUDAWAND ke irshád ke mutábiq, jaisá Iliyáh ne kahá thá, mar gayá. Aur is liye ki us ká koí beṭá na thá, so us ká bháí ‖ Yahúrám, sháh i Yahúdáh Yahúrám bin Yahúsafat kí saltanat ke dúsre sál, us kí jagah bádsháh húá.

‖ Yahúrám bin Yahúsafat kí bádsháhat apne báp kí sharákat meṉ jo húí, so us ke dúsre sál, aur Yahúsafat kí bádsháhat ke aṭhárahweṉ sál meṉ yih húá. 2 Sal. 3. 1.

18 Aur Akhaziyáh ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá wuh Isráelí bádsháhoṉ kí tawáríkh kí kitáb meṉ likhá húá nahíṉ hai?

II BAB.

1 *Iliyah Ilísá' se widá' hote hí apní chádar se Yardan ko do hisse kartá; 9 aur Ilísá' kí darkhwást manzúr karke, átashí rath par sawár hotá, aur ásmán ko chalá játá.* 12 *Ilísá' Iliyáh kí chádar se Yardan ko do hisse kartá, aur us ká jánishín mashhúr hotá.* 16 *Ambiyázáde Iliyáh ko ḍhúṉḍhne játe, par páte nahíṉ.* 19 *Ilísá' namak ḍálke nákára pání ko achchhá banátá.* 23 *Do ríchh un chhokroṉ ko, jinhoṉ ne Ilísá' ko chiṛáyá thá, pháṛ ḍálte.*

AUR yúṉ húá, ki jab KHUDAWAND ne cháhá, ki Iliyáh ko ek bagúle meṉ uṛáke ásmán par le jáwe[a], tab Iliyáh Ilísá' ko leke[b] Jiljál se chalá.

[a] Pai. 5. 24.

[b] 1 Sal. 19. 21.

2 Aur Iliyáh ne Ilísá' ko kahá, Tú yaháṉ ṭhahriye[c], is liye ki KHUDAWAND ne mujhe Baitel ko bhejá hai. So Ilísá' bolá, KHUDAWAND kí hayát, aur terí ján kí saugand[d], maiṉ tujhe na chhoṛúṉgá. So we Baitel ko utar gae.

[c] Dekhe Rút 1. 15, 16.

[d] 1 Sam. 1. 26. 4, 6 áyateṉ. 2 Sal. 4. 30.

3 Aur waháṉ Baitel ke ambiyázádoṉ ne[e] áke Ilísá' ko kahá, Tujhe kuchh khabar hai, ki KHUDAWAND áj tere sir par se tere áqá ko uṭhá legá? Wuh bolá, Háṉ, maiṉ jántá húṉ; tum chup raho.

[e] 1 Sal. 20. 35. 5, 7, 15 áyateṉ. 2 Sal. 4. 1, 38. aur 9. 1.

4 Tab Iliyáh ne Ilísá' ko kahá, Tú yaháṉ ṭhahriye, ki KHUDAWAND mujhe Yaríhú ko bhejtá hai. Us ne kahá, KHUDAWAND kí hayát, aur terí ján kí qasam, maiṉ tujh se judá na hoúṉgá. Chunánchi we donoṉ Yaríhú meṉ áe.

5 Aur ambiyázáde jo Yaríhú meṉ the, Ilísá' pás áe, aur us se kahá. Tujhe kuchh khabar hai, ki KHUDAWAND áj tere áqá ko tere sir par se uṭhá legá? Wuh bolá, Maiṉ bhí jántá húṉ; tum chup raho.

6 Aur phir Iliyáh ne Ilísá' ko kahá, Tú yaháṉ dirang kíjiye, ki

Peshtar MASÍH se, 896.

ḲHUDÁWAND ne mujh ko Yardan pás bhejá hai. Wuh bolá, ḲHUDÁWAND kí hayát, aur terí ján kí qasam, main tujh ko na chhoṛúngá. Chunánchi we donon chale.

7 Aur un ke píchhe píchhe pachás ádmí ambiyázádon men se rawána húe, aur sámhne kí taraf dúr khaṛe ho rahe, aur we donon lab i Yardan khaṛe húe.

8 Aur Iliyáh ne apní chádar ko lambá kiyá, aur lapeṭke pání par márá, ki pání do hisse hoke idhar udhar ho gayá[f]; aur we donon ḳhushk zamín par hoke pár gae.

9 ¶ Aur jab pár húe, tab Iliyáh ne Ilísá' ko kahá, ki Is se áge, ki main tujh se judá kiyá jáún, máng, ki main tujhe kyá dún. Tab Ilísá' bolá, Mihrbání karke aisá kíjiye, ki wuh rúh, jo tujh par hai, so mujh par do-chand ho.

10 Tab wuh bolá, Tú ne bhárí suwál kiyá: so agar tú mujhe áp se judá hote húe dekhegá, to aisá hí hogá; aur agar nahín, to kuchh na hogá.

11 Aur aisá húá, ki jonhín we donon ṭahalte báten karte chale játe the, to dekh, ki ek átashí rath aur átashí ghoṛe[g] un donon men háil ho gae: aur Iliyáh bagúle men hoke ásmán par játá rahá.

12 ¶ Aur Ilísá' ne yih dekhá, aur chilláyá, Ai mere báp! mere báp! Isráel kí rath, aur us ke sárathí[h]! So us ne use phir na dekhá: aur us ne apne kapṛon par háth márá, aur unhen do hisse kiyá.

13 Aur us ne Iliyáh kí chádar ko, jo úpar se gir paṛí thí, uṭhá liyá, aur ulṭá phira, aur Yardan ke‖ kanáre par khaṛá húá.

14 Aur wahán us ne Iliyáh kí chádar ko, jo us par se gir paṛí thí, leke pání par márá, aur kahá, ki ḲHUDÁWAND Iliyáh ká Ḳhudá kahán hai? aur us ne bhí us chádar ko jab pání par márá, to pání idhar udhar ho gayá[i], aur Ilísá' pár húá.

15 Aur jab Yaríhú ke ambiyázádon ne, jo Yaríhú se dekhne[k] nikle the, use dekhá, to bole, Iliyáh kí rúh Ilísá' par utrí. Aur we us ke istiqbál ko dauṛe, aur us ke sámhne zamín par jhuke.

16 ¶ Aur use kahá, ki Dekh, ab tere ḳhádimon ke hamráh pachás ‖ bahádur jawán hain: unhen farmáiye ki jáwen aur tere áqá ko ḍhúnḍhen, ki sháyad ḲHUDÁWAND kí Rúh ne use leke[l] kisí koh, yá hámún men phenk diyá ho. Wuh bolá, Kisí ko mat bhejo.

17 Aur jab unhon ne bahut sí haṭ kí, to us ne sharm se kahá, ki Bhejo. Tab unhon ne un pacháson ko bhejá, aur unhon ne tín din tak use ḍhúnḍhá, par use na páyá.

18 Aur jab us pás phir áe, ki wuh us waqt Yaríhú men thá, tab us ne unhen kahá, Main ne kahá na thá, ki Tum mat jáo?

19 ¶ Phir us shahr ke logon ne Ilísá' ko kahá, ki Dekhiye, yih shahr kyá achchhe mauqa' par hai, chunánchi hamáre ḳhudáwand par roshan hai; lekin us ká pání nákára aur zamín banjar hai.

20 So us ne unhen farmáyá, ki Ek nayá bartan láo, aur us men namak ḍálo. So we us pás láe.

21 Tab wuh pání ke chashmon par gayá, aur wuh namak un men ḍálá[m], aur is tarah bolá, ḲHUDÁWAND yún farmátá hai, Main ne in pánion ko shifá baḳhshí; ab áge ko maut aur banjarpaná na hogá.

22 Aur Ilísá' ke kalám ke mutábiq, jo us ne farmáyá, un chashmon ne áj ke din tak shifá páí.

23 ¶ Wahán se wuh Baitel ko chaṛhá; aur jab wuh ráh men chaṛhtá thá, to shahr ke chhoṭe laṛke nikle, aur use chiṛáne lage, aur use kahá, Chalá já, ai ganje! chalá já, ai ganje!

24 Tab us ne píchhe phirke un par nigáh kí, aur ḲHUDÁWAND ká nám leke un par nafrín kí. So wúnhín ban se do ríchh nikle, aur unhon ne bayálís chhokṛe pháṛ ḍále.

25 Phir wuh wahán se koh i Karmil ko gayá, aur phir wahán se Samrún ko rawána húá.

III BÁB.

1 *Yahúrám bádsháh hotá.* 4 *Misá bágí hotá.* 6 *Yahúrám Yahúsafat aur Sháh i Adúm ke hamráh hoke pání ke na milne ke sabab tanghál hojátá: Ilísá' us ke liye pání látá aur us se fathyábí ká wa'da kartá.* 21 *Moábí pání ká rung dekhke use lahú samajhte, aur lúṭne ke liye nikalke shikast kháte.* 26 *Moáb ká bádsháh apná baṛá beṭá qurbání karke jalá detá, aur yih dekhke Baní Isráel rawána hote.*

---

f Yún Ḳhur. 14. 21. Yash. 3. 16. 14 áyat.

g 2 Sal. 6. 17. Zab. 104. 4.

h 2 Sal. 13. 14

‖ 'Ibrání men, lab par.

i 8 áyat.

k 7 áyat.

‖ 'Ibrání men, baní qáwat.

l Dekho 1 Sal. 18. 12. Hiz. 8. 3. A'am. 8. 39

m Dekho Ḳhur. 15. 25. 2 Sal. 4. 41. aur 6. 6. Yúh. 9. 6

Peshtar MASÍH se, 896.

AUR sháh i Yahúdáh Yahúsafat kí saltanat ke aṭhárahweṉ baras Akhiab ká beṭá Yahúrám Samrún meṉ Isráel ká bádsháh húá[a], aur us ne bárah sál saltanat kí.

2 Aur us ne bhí KHUDÁWAND ke áge gunáh kíe: par na itne ki jitne us ke báp aur us kí má ne kíe; is liye ki us ne Ba'al ke but ko, jo us ke báp ne banáyá thá[b], nikál phenká.

3 Lekin wuh Nabát ke beṭe Yarubi'ám kí tarah, jis ne Isráel se gunáh karwáe[c], gunáh kartá rahá; aur us se hargiz kanára na húá.

4 ¶ Aur us waqt Moáb ká bádsháh Mísá bahutsí mawáshí ká málik thá, aur Isráel ke bádsháh ko ek lákh barre aur ek lákh bakríáṉ súf samet hadya bhejtá thá[d].

5 Aur jab Akhiab mar gayá[e], to sháh i Moáb Isráel ke bádsháh se bágí húá.

6 ¶ Aur usí waqt Yahúrám bádsháh Samrún se niklá, aur us ne Isráelíoṉ ko shumár kiyá.

7 Aur us ne jáke sháh i Yahúdáh Yahúsafat se paigám kiyá, ki sháh i Moáb mujh se bágí hai: so tú mere sáth hoke Moáb se laṛegá? Us ne jawáb diyá, Maiṉ chaṛhúṉgá: jaisá maiṉ waisá tú, jaise mere log waise tere log, jaise mere ghoṛe waise tere ghoṛe[f].

8 Tab us ne púchhá, Ham kaun sí ráh se chaṛheṉ? So wuh bolá, Dasht i Adúm kí ráh se.

9 Chunánchi sháh i Isráel, aur sháh i Yahúdáh, aur sháh i Adúm nikle; aur sát din kí ráh we phire, aur un ke lashkar aur un ke chárpáyoṉ ke liye jo ‖pichhe píchhe áte the, pání báqí na rahá.

10 Us waqt sháh i Isráel bolá, Afsos! KHUDÁWAND ne in tín bádsháhoṉ ko faráham karke cháhá, ki unheṉ sháh i Moáb ke háth meṉ giriftár karwáe.

11 So Yahúsafat bolá, KHUDÁWAND ke nabíoṉ meṉ se koí yaháṉ nahíṉ, táki ham us se KHUDÁWAND kí bát púchheṉ[g]? Tab sháh i Isráel ke khádimoṉ meṉ se ek bol uṭhá, ki Ilísá' bin Sáfat yaháṉ hai, jo Iliyáh ke háth dhuláyá kartá thá.

12 Phir Yahúsafat bolá, KHUDÁWAND kí wahí us par átí hai. So sháh i Isráel aur Yahúsafat aur sháh i Adúm us kí taraf utre[h].

13 Tab Ilísá' ne sháh i Isráel ko kahá, Mujh ko tujh se kyá[i]? Tú apne báp ke nabíoṉ, aur apní má ke nabíoṉ pás[k] já[l]. Par sháh i Isráel bolá, Nahíṉ, is liye ki KHUDÁWAND ne in tín bádsháhoṉ ko jam'a kiyá, ki unheṉ sháh i Moáb ke háth meṉ giriftár karwáe.

14 Phir Ilísá' bolá, Rabb ul afwáj kí hayát kí qasam, jis ke áge maiṉ khaṛá húṉ[m], agar mujhe sháh i Yahúdáh Yahúsafat kí huzúrí ká pás na hotá, to maiṉ terí taraf nazar na kartá, aur tujh par ánkh bhí na uṭhátá.

15 Par ab ek bín bajánewálá[n] láo. Aur jab us ne bín bajáí, to aisá húá, ki KHUDÁWAND ne us par háth rakhá[o].

16 Us waqt wuh bolá, KHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, ki Is nále meṉ bahut gaṛhe khodo[p];

17 Ki KHUDÁWAND farmátá hai, Tum na ándhí dekhoge, aur na meṉh dekhoge, par yih nálá pání se bhar jáwegá: so tum apní mawáshí aur apne chárpáyoṉ samet píke ser hoge.

18 Aur yih KHUDÁWAND ke huzúr ásán hai; ki wuh Moábíoṉ ko bhí tumháre háth meṉ giriftár karwá de.

19 Aur tum har ek hasín shahr, aur har ek námí bastí le loge, aur har ek achchhe darakht ko girá doge, aur pání ká har ek chashma band kar doge, aur har ek achchhe khet pattharoṉ se úsar karoge.

20 So subh ko qurbání chaṛháne ke waqt[q] aisá húá, ki Adúm kí ráh se pání járí húá, aur zamín pání se bhar gaí.

21 ¶ Aur Moábíoṉ ne yih sunke, ki yih bádsháh ham se laṛne chaṛhe haiṉ, un sab ko, jo saifguzár the, jam'a kiyá, aur we chaṛhe, aur apní hadd par qáim húe.

22 Aur subh sawere uṭhe, aur us waqt súraj kí jot jo pání par paṛí, to Moábíoṉ ko pání lahú sá surkh nazar áyá.

23 Tab we bol uṭhe, ki Yih lahú hai; so bádsháh yaqínan ápas meṉ laṛke kaṭ mare: háṉ, ai Moábío, ab lúṭo.

a 2 Sal. 1. 17.
b 1 Sal. 16. 31, 32.
c 1 Sal. 12. 28, 31, 32.
d Dekho Yas. 16. 1.
e 2 Sal. 1. 1.
f 1 Sal. 22. 4.
‖ 'Ibráni meṉ, *dar pai the.*
g 1 Sal. 22. 7.
h 2 Sal. 2. 25.
i Hiz. 14. 3.
k 1 Sal. 18. 19.
l Yúu Qáz. 10. 14. Rút 1. 15.
m 1 Sal. 17. 1. 2 Sal. 5. 16.
n Dekho 1 Sam. 10. 5.
o Hiz. 1. 3. aur 3. 14, 22. aur 8. 1.
p 2 Sal. 4. 3.
q Khur. 29. 39, 40.

Peshtar MASÍH se, 895.

Peshtar MASÍH se, 895.

24 Aur jab we Isráelí lashkar meṉ ghuse, to Isráelí uṭhe, aur Moábíoṉ ko márá, tab we un ke áge se bhág nikle; par we Moábíoṉ ko márte húe un ke mulk meṉ já ghuse.

25 Aur unhoṉ ne un ke shahroṉ ko ḳharáb kiyá, aur har ek achchhí jagah par sabhoṉ ne apne apne patthar ḍále, aur use bhar diyá; aur pání ke sáre chashme band kar díe, aur sab achchhe daraḳht girá díe, yaháṉ tak ki Qír-Harásat[r] ke pattharoṉ ke siwá, kuchh báqí na rahá: aur faláḳhun-andázoṉ ne us ko bhí já gherá, aur le liyá.

26 ¶ Aur jab sháh i Moáb ne dekhá, ki us par jang kí shiddat húí, to us ne apne sáth sát sau jawán teg-guzár líe, ki pare chírke sháh i Adúm tak já paṛeṉ, par kuchh na ho saká.

27 Tab us ne apne baṛe beṭe ko, jise wuh cháhtá thá ki us kí jagah bádsháh ho, díwár par chaṛháwá karke jalá diyá[s]. Aur us waqt Isráel par baṛá qahr áyá, so we waháṉ se rawána hoke apne mulk ko áe[t].

IV BAB.

1 Ilísá' bewa ká tel bahut sá kardetá. 8 Súním kí ek be-auládá 'aurat ko ḳhabar detá, ki tujhe ek beṭá hogá. 18 Us ke beṭe ko phir jilátá. 38 Jiljál meṉ zahrdár lapsí ko achchhá kardetá. 42 Bís roṭí se sau ádmíoṉ ko ásúda kartá.

AUR ambiyázádoṉ[u] kí jorúoṉ meṉ se ek 'aurat Ilísá' ke áge chilláí, aur yúṉ bolí, ki Terá ḳhádim merá shauhar mar gayá; aur tú jántá hai, ki terá ḳhádim KHUDAWAND se ḍartá thá: so ab us ká qarzḳhwáh áyá hai, ki mere donoṉ beṭoṉ ko gulám banáwe[b].

2 Tab Ilísá' ne use farmáyá, Maiṉ tere liye kyá karúṉ? mujhe batlá, tujh pás ghar meṉ kyá hai? Wuh bolí, ki terí bándí ke ghar meṉ ek piyála tel ke siwá kuchh nahíṉ.

3 Tab us ne kahá, ki Báhar jáke apne sab hamsáyoṉ se bartan 'áriyat le, aur we sab ḳhálí howeṉ, aur thoṛe na howeṉ[c].

4 Aur apne ghar meṉ jáke darwáza band kar, aur waháṉ tere aur tere beṭoṉ ke siwá koí na ho: aur un bartanoṉ ko us piyále se bhar, aur jo bhar jáwe, use uṭhá rakh.

5 So wuh us ke pás se gaí, aur apne beṭoṉ ko apne sáth andar leke darwáza band kiyá, aur we us ke pás láte játe the, aur wuh bhartí játí thí.

6 Aur aisá húá, ki jab we bartan ma'múr ho gae, tab us ne apne beṭe ko kahá, Ek aur bartan lá. Wuh bolá, Aur bartan to nahíṉ. Tab tel mauqúf ho gayá.

7 Us waqt us ne áke mard i Ḳhudá ko ḳhabar dí. Tab wuh bolá, Já, aur tel bech, aur qarz adá kar; aur báqí jo hai, so tere aur tere bachchoṉ ke kám áwe.

8 ¶ Aur ek roz aisá ittifáq húá, ki Ilísá' ne Súním meṉ[d] guzar kiyá; waháṉ ek daulatmand 'aurat thí: aur us ne use pakṛá, ki Roṭí kháiye. So aisá húá, ki jab us ká guzar udhar hotá, to wuh waháṉ jáke roṭí khátá.

9 Phir us ne apne shauhar se kahá, Dekhiye, maiṉ dekhtí húṉ, ki yih mard i Ḳhudá muqaddas hai, jo aksar hamárí taraf átá hai.

10 Pas áo, ham us ke liye ek chhoṭá sá makán díwár par banáweṉ, aur waháṉ us ke liye bichhauná bichháweṉ, aur ek mez lagáweṉ, aur ek chaukí rakheṉ, aur ek sham'adán: aur jab wuh ham pás áyá kare, to wahíṉ utre.

11 So ek din aisá húá, ki wuh waháṉ gayá, aur us makán meṉ utrá, aur soyá.

12 Tab us ne apne ḳhádim Jaihází ko kahá, Is Shúnamít ko bulá. So us ne use buláyá. To wuh us ke sámhne á khaṛí húí.

13 Phir us ne apne ḳhádim se kahá, Tú use kah, ki Tú ne jo hamáre liye ye sab mashaqqateṉ khíṉchíṉ, to tere liye kyá kiyá jáwe? kyá tú cháhtí hai, ki bádsháh yá fauj ke sardár se terí sifárish kí jáwe? Wuh bolí, ki Maiṉ apní qaum meṉ rahtí húṉ.

14 Phir us ne kahá, Maiṉ us ke liye kyá karúṉ? Tab Jaihází bolá, Yaqín hai, ki yih be-auláḍ hai, aur us ká shauhar búṛhá hai.

15 Tab wuh bolá, Use bulá. Aur us ne use buláyá. Tab wuh darwáze par ṭhahar rahí.

16 Tab wuh bolá, Is hí waqt se hisáb kar, ki púre mu'aiyan waqt par[e] tú ek beṭá god meṉ legí. So wuh bolí, Nahíṉ, ai mere ḳhudá-

Peshtar MASÍH se, 895.

r Yas. 16. 7, 11.
s Dekho 'Amós 2. 1.
t Dekho 2 Sal. 8. 20.
a 1 Sal. 20. 35
b Dekho Ahb. 25. 39. Mat. 18. 25.
c Dekho 2 Sal. 3. 16.
d Yash. 19. 18.
e Paid. 18. 10, 14.

Peshtar MASÍH se, 895.

wand; ai mard i Ḳhudá, apní laundí se jhúṭh mat kah[f].

17 So wuh 'auṛat peṭ se húí, aur usí waqt se leke Ilísá' ke kahe ke mutábiq, jab haml kí muddat púrí húí, to wuh ek beṭá janí.

18 ¶ Aur wuh laṛká baṛá húá, aur ek din khet káṭnewáloṇ ke darmiyán apne báp pás gayá.

19 Aur apne báp se kahá, Háe, merá sir! háe, merá sir! Us ne ek jawán ko kahá, Use us kí má pás pahunchá.

20 Tab us ne use leke us kí má pás pahuncháyá. Aur wuh us ke ghuṭnoṇ par paṛe paṛe do pahar ko mar gayá.

21 Tab us kí má ne use le jáke us mard i Ḳhudá ke bistar par ḍál diyá, aur darwáza band karke niklí.

22 Aur apne shauhar pás gaí, aur kahá, ki Jald ek jawán, aur ek gadhá mere liye bhejiye.

23 Us ne púchhá, ki Áj tú us pás kyúṇ jáyá cháhtí hai? áj na chánd rát hai, na sabt hai. Wuh bolí, ‖ Durust hai.

24 Aur us ne gadhe par zín bándhá, aur jawán se kahá, Ráh le, aur baṛhá húá chalá chal, aur apní ráh mere liye khoṭí na kar, magar jab ki maiṇ tujhe kahúṇ.

25 Chunánchi wuh chal niklí, aur koh i Karmil par[s] mard i Ḳhudá ke huzúr áí. Aur aisá húá, ki us mard i Ḳhudá ne dúr se use dekhke apne ḳhádim Jaihází se kahá, Dekh, yih wuhí Shúnamít 'aurat hai.

26 Uṭh, us ke istiqbál ko dauṛ, aur us se púchh, Tú achchhí hai? aur terá shauhar achchhá hai? terá laṛká achchhá hai? Wuh bolí, Achchhe.

27 Aur us paháṛ par áke mard i Ḳhudá ke páoṇ se lipṭí. Aur Jaihází ne pás áke cháhá, ki use sarkáwe. Par mard i Ḳhudá ne kahá, ki Use chhoṛ de; ki yih ‖ diltang hai, aur ḲHUDÁWAND ne bát mujh se chhipáí, aur mujhe ḳhabar na dí.

28 Tab wuh bolí, Maiṇ ne kab apne ḳhudáwand se beṭá mángá? kyá maiṇ ne na kahá thá, ki Mujhe mat dhokhá de[h]?

29 Tab us ne Jaihází ko kahá, Kamar bándh[i], aur merá 'asá apne háth meṇ le, aur chalá já; agar koí tujhe ráh meṇ mile, to use salám na kar[k]: agar wuh tujhe salám kare, to jawáb mat de; aur merá 'asá us laṛke ke muṇh par rakh[l].

30 Us kí má bolí, ḲHUDÁWAND kí hayát, aur terí ján kí saugand[m], main tujhe na chhoṛúṇgí. Tab wuh uṭhá, aur us ke sáth chalá.

31 Jaihází un se áge rawána húá, aur us ne 'asá laṛke ke chihre par rakhá; par na kuchh áwáz suní, aur na us meṇ dam áyá. Tab wuh phirke us pás chalá áyá, aur use kahá, ki Laṛká na jágá[n].

32 Aur jab Ilísá' us ghar meṇ pahunchá, to wuh laṛká mará húá us ke bistar par paṛá thá.

33 So wuh andar gayá, aur apne donoṇ par darwáza band karke[o] ḲHUDÁWAND se du'á mángí[p].

34 Aur jáke laṛke se lipṭá, aur us ke muṇh par apná muṇh rakhá, aur us kí ánkhoṇ par apní ánkheṇ, aur us ke háthoṇ par apne háth, aur laṛke par phail gayá[q]: tab us laṛke ke badan meṇ garmí dauṛí.

35 Phir wuh uṭhá, aur us ghar meṇ ‖ ṭahalá, aur phir jáke us laṛke se lipṭá[r], aur wuh laṛká sát bár chhínká, aur ánkheṇ khol díṇ[s].

36 Tab us ne Jaihází ko buláke kahá, Shúnamít ko bulá. So us ne use buláyá. Aur jab wuh andar us pás áí, to us ne use farmáyá, Apná beṭá le.

37 Wuh us ke qadamoṇ par girí, aur zamín par sijda kiyá, aur apne beṭe ko le gaí[t].

38 ¶ Aur Ilísá' wahán se Jiljál meṇ[u] áyá. Us waqt us mulk meṇ qahṭ paṛá thá[x], aur wahán ambiyázáde us ke huzúr baiṭhe húe the[y]. Aur us ne apne ḳhádim se kahá, Baṛá degcha chaṛhá, aur in ambiyázádoṇ ke liye lapsí paká.

39 Aur un meṇ ek maidán meṇ gayá, ki kuchh tarkárí chun láe. So us ne janglí kaddú páe; aur dáman bhar tomṛiáṇ líṇ, aur áke us deg meṇ ḍál díṇ: par we wáqif na the.

40 Chunánchi unhoṇ ne un logoṇ ke liye rikábiáṇ bhaṛíṇ; aur joṇhíṇ unhoṇ ne wuh lapsí zubán

[f] 28 áyat.
‖ 'Ibrání meṇ, salám.
[s] 2 Sal. 2. 25.
‖ 'Ibrání meṇ, is ká dil talḳh hai. 1 Sam. 1. 10.
[h] 16 áyat.
[i] 1 Sal. 18. 46. 2 Sal. 9. 1.

Peshtar MASÍH se, 895.

[k] Lúq. 10. 4.
[l] Dekho Ḳhur. 7. 19. aur 14. 16. 2 Sal. 2. 8, 14. A'am. 19. 12.
[m] 2 Sal. 2. 2.
[n] Yúh. 11. 11.
[o] 4 áyat. Mat. 6. 6
[p] 1 Sal. 17. 20.
[q] 1 Sal. 17. 21. A'am. 20. 10.
‖ 'Ibrání meṇ, ek bár idhar ek bár udhar chala.
[r] 1 Sal. 17. 21
[s] 2 Sal. 8. 1, 5.
[t] 1 Sal. 17. 23. 'Ibrán. 11. 35.
891 ke qaríb.
[u] 2 Sal. 2. 1.
[x] 2 Sal. 8. 1.
[y] 2 Sal. 2. 3. Lúq. 10. 39 A'am. 22. 3.

Peshtar MASÍH se, 895.

par rakhí, to chillá uṭhe, Ai mard i Ḳhudá, deg meṉ marg[a] hai! aur khá na sake.

41 Tab us ne áṭá mangwáyá, aur us deg meṉ ‖milá diyá[a], aur un logoṉ ke liye nikalwáyá, táki we kháweṉ. Tab degche meṉ kuchh nuqsán páyá na gayá.

42 ¶ Usí waqt Ba'al-Salísah[b] se ek shaḳhs mard i Ḳhudá pás áyá, aur naye jau kí roṭíoṉ ke bís girde, aur ṭokre meṉ anáj kí báleṉ láyá[c]. Aur wuh bolá, kí In logoṉ ko de, ki we kháweṉ.

43 Us dam us ká ḳhádim bolá, ki Maiṉ use sau ádmíoṉ ke sámhne kyá rakhúṉ[d]? Tab us ne phir kahá, ki Logoṉ ko de, táki kháweṉ: ki ḲHUDÁWAND farmátá hai, We kháenge, aur un meṉ se bach rahegá[e].

44 Tab us ne un ke áge rakhá, aur unhoṉ ne kháyá, aur jaisá ḲHUDÁWAND ne farmáyá thá, kuchh bach rahá[f].

a Ḳhur. 10. 17.
‖ 'Ibrání meṉ, ḍál diyá.
a Dekho Ḳhur. 15. 25. 2 Sal. 2. 21. aur 6. 10. Yúh. 9. 6.
b 1 Sam. 9. 4.
c 1 Sam. 9. 7. 1 Qur. 9. 11. Gal. 6. 6.
d Lúq. 9 13. Yúh. 6. 9.
e Lúq 9. 17. Yúh. 6. 11.
f Mat. 14 20. aur 15. 37. Yúh. 6. 13.

V BÁB.

1 *Ek asír chhokrí ke kahe se Na'amán jo abras thá, Samrún ko átá, ki shifá páwe.* 8 *Ilísá' use Yardan pás bhejke changá kartá.* 15 *Na'amán ke hadyoṉ ko na letá, par use kuchh miṭṭí lejáne detá.* 20 *Jaihází apne áqá ká nám poshída leke Na'amán se kuchh letá, par fauran abras hojatá.*

894 ke qaríb.

AUR Na'amán[a], jo sháh i Arám ke lashkar ká sardár thá, apne sáhib ke nazdík buzurg[b] shaḳhs aur 'izzatwálá thá; kyúṉki ḲHUDÁWAND ne us ke bá'is se Arám ko naját baḳhshí thí; so yih baṛá bahádur aur zoráwar thá; par wuh abras thá.

2 Aur Arámíoṉ kí gurohen niklíṉ, aur Isráel ke mulk meṉ se ek chhoṭí chhokrí asír karke le gaí thíṉ: so wuh us Na'amán kí jorú kí ḳhidmat kartí thí.

3 Us ne apní bíbí se kahá, Kásh ki merá sáhib us nabí pás játá, jo Samrún meṉ hai, to wuh use us ke bars se shifá baḳhshtá.

4 So ek ne jáke apne ḳhudáwand se kahá, Wuh chhokrí jo Isráelí hai, yúṉ yúṉ kahtí hai.

5 So Arám ke bádsháh ne kahá, Chal nikal, ki maiṉ sháh i Isráel ko ḳhatt likh bhejúṉgá. Chunánchi wuh rawána húá, aur das qintár rúpá, aur chha hazár misqál soná, aur das joṛe ḳhil'at ‖apne sáth le chalá[c].

6 Aur sháh i Isráel ke liye ḳhatt láyá, jis ká mazmún yih thá, ki Yih náma jab tujh ko pahunche, to dekh, maiṉ ne apne ḳhádim Na'amán ko tujh kane bhejá hai, táki tú us ke bars ko daf'a kare.

a Lúq. 4. 27.
b Ḳhur. 11. 3
‖ 'Ibrání meṉ, apne háth meṉ.
c 1 Sam. 9. 8. 2 Sal. 8. 8, 9.

Peshtar MASÍH se, 894 ke qaríb.

7 Tab sháh i Isráel ne us ḳhatt ko paṛhke apne kapṛe pháṛe, aur bolá, Kyá maiṉ Ḳhudá húṉ, ki márúṉ aur jiláúṉ[d], jo us shaḳhs ne mujh pás us ko bhejá, ki us ká bars kho dúṉ? so ab andesha kíjiye, aur dekhiye, ki wuh mujh se laṛne ká híla ḍhúnḍhtá hai.

8 ¶ Aur jab mard i Ḳhudá Ilísá' ne suná, ki sháh i Isráel ne apne kapṛe pháṛe, to bádsháh ko kahlá bhejá, Tú ne apne kapṛe kyúṉ pháṛe? ab wuh mujh pás áwe, táki jáne, ki Isráel meṉ ek nabí hai.

9 Chunánchi Na'amán apne ghoṛoṉ aur apní gáṛíoṉ samet áyá, aur Ilísá' ke ghar ke darwáze par ṭhahrá.

10 Tab Ilísá' ne use kahlá bhejá, Já, aur Yardan meṉ sát bár gota már[e], ki terá badan pák sáf ho jáegá.

11 So Na'amán yih sunke malúl húá, aur phir chalá, aur bolá, ‖Mujhe gumán thá ki wuh beshakk mujh pás nikal áwegá, aur khaṛá hoke ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ká nám legá, aur us makán par háth pheregá, aur bars ko kho degá.

12 Dekh, ‖Abánah aur Farfar Dimishqí nahreṉ, Isráelí sáre páníoṉ se kahíṉ bihtar nahíṉ? kyá maiṉ un meṉ nahá dho nahíṉ saktá, ki changá hoúṉ? So wuh phirá aur gazab meṉ chalá gayá.

13 Tab us ke ḳhádim pás áke bole, aur use kahá, Ai hamáre báp, agar nabí tujhe kuchh baṛá hukm kartá, to kyá tú use nahíṉ mántá? so kitná ziyáda mán, jo us ne kahá, Nahá le, aur pák ho.

14 Tab wuh gayá, aur jaisá mard i Ḳhudá ne kahá thá, Yardan meṉ sát gote máre, aur us ká badan chhoṭe bachche ke badan kí mánind[f] ho gayá, aur wuh changá húá[g].

15 ¶ Tab wuh apne rafíqoṉ samet us mard i Ḳhudá pás phir áyá, aur us ke sámhne khaṛá húá, aur yúṉ kahá, ki Dekh, ab maiṉ ne jáná, ki sárí zamín par koí

d Paid. 30 2. Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 6.
e Dekho 2 Sal. 4. 41. Yúh. 9. 7.
‖ 'Ibrání meṉ, maiṉ ne apne se kahá.
‖ Yá, Amána
f Aiy 33. 25.
g Lúq. 4. 27.

Peshtar MASÍH se, 894 ke qaríb.

Khudá nahíṇ hai, magar Isráel meṇ[h]. Ab karam kí ráh se apne khádim ká hadya[i] qabúl kíjiyo.

16 Wuh bolá, KHUDAWAND kí saugand[k], ki jis ke áge maiṇ khará húṇ, maiṇ kuchh na lúṇgá[l]. Aur us ne bahut ilháh kí, ki lewe; par us ne inkár kiyá.

17 Aur Na'amán ne kahá, Maiṇ terí minnat kartá húṇ, kyá tere khádim ko do khachchar bharke khák na milegí? terá khádim to áge ko KHUDAWAND ke siwá kisí but ke liye charháwá aur zabíha na charháwegá.

18 Magar ek bát meṇ KHUDAWAND mujhe mu'áf kare, ki jis waqt merá sáhib parastish ke liye Bait i Rimmún meṇ játá hai, to wuh mere háthoṇ par takya kartá hai[m], aur maiṇ Rimmún ke áge jhuktá húṇ: so jab maiṇ Rimmún ke áge jhukúṇ, to KHUDAWAND is bát meṇ tere khádim ko mu'áf kare.

19 Wuh bolá, ki Salámat já. Chunánchi wuh rukhsat hoke thorí dúr gayá hogá;

20 ¶ Ki mard i Khudá Ilísá' ke khádim Jaihází ne dil meṇ kahá, ki Mere sáhib ne us meṇ se, jo Na'amán Arámí apne sáth le áyá thá, kuchh bhí na liyá, aur use rawána kiyá: par KHUDAWAND kí saugand, maiṇ to us ke píchhe daur jáúṇgá, aur us se kuchh lúṇgá.

21 Chunánchi Jaihází Na'amán ke píchhe daurá; aur Na'amán ne jo dekhá, ki wuh píchhe lapká átá hai, to wuh gárí par se us kí muláqát ko utrá, aur bolá, ki Khair to hai?

22 Us ne kahá, Sab khair hai. Magar mere sáhib ne mujhe bhejá hai, aur kahá hai, ki Dekh, ambiyázádoṇ meṇ se ab do jawán koh i Ifráím kí samt se áe haiṇ: so mihrbání karke ek qintár rúpá, aur do jore kapre un ke liye díjiye.

23 Na'amán ne kahá, Khush húјiye, aur do qintár líjiye. Aur us ne bajidd hoke do qintár rúpá do thailíoṇ meṇ, aur do jore kapre bándhe, aur apne do naukaroṇ ko díe, aur we uthák us ke áge rawána húe.

24 Aur us ne khalwat meṇ áke un ke háth se unheṇ le liyá, aur ghar meṇ rakhke un mardoṇ ko rukhsat kiyá. So we rawána ho gae.

25 Phir wuh jáke apne sáhib ke huzúr khará húá. Ilísá' ne us dam use kahá, Jaihází, kaháṇ se tú áyá hai? Wuh bolá, Terá khádim to ‖kahíṇ na gayá thá.

26 Phir us ne use kahá, Kyá merí rúh us waqt, jis waqt wuh shakhs apní gárí par se utarke terí muláqát ko phirá, tere sáth na gaí thí? Kyá yih rúpá, aur poshák, aur zaitún ke bág, aur tákistán, aur bheṛeṇ, aur bail, aur gulám, aur laundíáṇ páne ká waqt hai?

27 So Na'amán ká bars ab tujhe lage[n], aur terí nasl se pusht dar pusht judá na howe. So wuh barf kí mánind abras hoke[o] us ke sámhne se hatá.

VI BAB.

1 *Ilísá' ambiyázádoṇ ko un kí haweli barháne kí ijázat deke lohá tairátá.* 8 *Sháh i Arám kí poshída masláhat fásh kartá.* 13 *Wuh lashkar jo Dútain meṇ Ilísá' ko pakarne áyá andhá kiyá játá.* 19 *Ilísá' use Samrún meṇ látá, jaháṇ se salámatí se rukhsat pátá.* 24 *Samrún meṇ kál aisá sakht hotá, ki 'auraten apne bachchoṇ ko pakáke kháte.* 30 *Bádsháh logoṇ ko bhejtá ki Ilísá' ko márdaleṇ.*

AUR ambiyázádoṇ ne[a] Ilísá' ko kahá, Dekhiye, yih makán, jis meṇ ham tere huzúr rahte haiṇ, hamáre liye tang hai:

2 Ab mihrbání se ham ko parwánagí díjiye, ki ham Yardan pás jáweṇ, aur ham sab waháṇ se ek ek karí leweṇ, aur waháṇ ek jagah banáweṇ, jis meṇ ham raheṇ. Wuh bolá, Jáiyo.

3 Tab ek ne kahá, Mihrbání se apne khádimoṇ ke sáth chaliye. Us ne kahá, Maiṇ chalúṇgá.

4 Chunánchi wuh un ke sáth húá, aur unhoṇ ne Yardan pás áke lakríáṇ kátíṇ.

5 Aur us waqt ek ‖kí kulhárí karí kátte húe daste se nikalke pání meṇ gir gaí: so wuh chillá uthá, aur kahá, Ai khudáwand, afsos! yih to mánge kí thí.

6 Mard i Khudá bolá, Kis jagah girí? Us ne use wuh jagah batláí. Tab us ne ek chharí kátke us jagah dál dí[b], aur lohá tairne lagá.

7 Tab us ne kahá, Uthá le. So us ne háth barháke uthá liyá.

8 ¶ Aur us waqt sháh i Arám sháh i Israel se lartá thá; aur us

Margin notes: h Dán. 2. 47. aur 3. 29. aur 6. 26, 27. — i 'Ibrání meṇ, *kí barakat.* Pald. 33 11. — k 2 Sal. 3. 14. — l Paid. 14. 23. Dekho Mat. 10. 8. A'am. 8. 18, 20. — m 2 Sal. 7. 2, 17. — ‖ 'Ibrání meṇ, *na idhar na udhar.* — n 1 Tim. 6. 10. — o Khur. 4. 6. Gin. 12. 10. 2 Sal. 15. 5. — 893 ke qaríb. — a 2 Sal. 4. 38. — ‖ 'Ibrání meṇ, *ká lohá.* — b 2 Sal. 2. 21.

Peshtar MASÍH se, 893 ke qaríb.

ne apne rafíqon se yih saláh ṭhahráí, ki Ham fuláni fuláni jagah ḳhaima istáda karenge.

9 So mard i Ḳhudá ne sháh i Isráel ko kahlá bhejá, Zinhár, tú fuláni jagah mat jáiyo, ki wahán Arámí utre hain.

10 Phir sháh i Isráel ne us jagah, jis kí ḳhabar mard i Ḳhudá ne dí thí, aur záhir kiyá thá, ki Us jagah na jáná, log bheje, aur wahán se wuh bach niklá; aur ek yá do bár nahín, balki ziyáda.

11 Tab us sabab se sháh i Arám ká dil ghabráyá, aur us ne apne ḳhádimon ko talab karke kahá, Tum mujhe nahín batáte, ki ham men se sháh i Isráel ká dost kaun hai?

12 Tab us ke ek ḳhádim ne kahá, Ai mere ḳhudáwand bádsháh, koí bhí nahín: magar Ilísá' nabí, jo Isráel men hai, terí har ek bát kí, jo tú apne shabistán men kahtá hai. sháh i Isráel ko ḳhabar detá hai.

13 ¶ Us waqt us ne kahá, Jáo, aur khoj karo, ki wuh kahán hai, táki main log bhejke use pakaṛ lún. So unhon ne use ḳhabar kí, ki wuh Dútain men[c] hai.

14 Tab us ne ek ‖baṛá lashkar gáṛíán aur sawár sáth karke bhejá; so unhon ne rát ko ákar us shahr ko gher liyá.

15 Aur subh ko sawere, jo mard i Ḳhudá ká ḳhádim uṭhá, aur báhar niklá, to us ne dekhá, ki lashkar aur sawáron aur gáṛíon ne shahr ko gher liyá hai. Aur ḳhádim ne jákar use kahá, Afsos, ai mere sáhib, ham kyá karenge?

16 So us ne jawáb diyá, Hirás na kar, ki hamáre sáthwále un ke sáthwálon se bahut hain[d].

17 Tab Ilísá' ne du'á kí, aur kahá, Ai ḲHUDÁWAND, us kí ánkhen khol dijiye, ki yih dekhe. Tab ḲHUDÁWAND ne us ḳhádim kí ánkhen kholín, aur us ne jo nigáh kí, to Ilísá' ke girdágird pahár ág ke ghoṛon aur gáṛíon se[e] bhará húá hai.

18 Aur jab dushman Ilísá' kí taraf chale, to us ne ḲHUDÁWAND se du'á mángí, aur kahá, Un logon ko már le, mihrbání karke, aur andhá kar de; so us ne jaisá Ilísá' ne kahá thá, un ko andhá kar diyá[f].

19 ¶ Phir Ilísá' ne unhen kahá, Yih wuh rásta aur wuh shahr nahín: tum mere píchhe chale áo, ki tum ko us shaḳhs pás jis ke tum tálib ho, le jáúngá. Aur wuh unhen Samrún men le gayá.

20 Aur jab we Samrún men pahunche, to Ilísá' ne yún kahá, Ai ḲHUDÁWAND, in logon ko bínáí de, táki we dekhen. Tab ḲHUDÁWAND ne un kí ánkhen kholín, aur unhen nazar áyá; aur kyá dekhte hain, ki we Samrún ke darmiyán the.

21 Aur sháh i Isráel ne unhen dekhke Ilísá' se púchhá, ki Ai mere báp, kyá main unhen már lún? main unhen már lún?

22 Us ne jawáb diyá, ki Tú unhen na máregá: kyá tujhe zebá hai, ki tú un ko máregá, jinhen tú ne apní teg aur kamán ke zor se asír kiyá? ab tú un ke áge roṭí páni rakh, tá we kháwen, aur píwen[g], aur apne áqá pás jáwen.

23 So us ne un ke liye bahut sá khána pakwáyá; aur jab we khá pí chuke, to us ne unhen ruḳhsat kiyá; tab we apne áqá pás chale gae. Aur phir kabhí Arám ke lashkar[h] Isráel kí sarzamín men na gae.

24 ¶ Ba'd us ke aisá húá, ki Bin-Hadad sháh i Arám apní sárí fauj faráham karke chaṛhá, aur Samrún ko já gherá.

25 Tab Samrún men baṛá kál paṛá, aur we use ghere rahe, yahán tak ki gadhe ká ek kalla assí dirham ko, aur kabútaron kí biṭ ká ek chauthái paimána pánch dirham ko biká.

26 Aur ek din sháh i Isráel shahrpanáh kí díwár par phirtá thá, ki ek 'aurat us ke huzúr chilláí, aur bolí, Ai mere ḳhudáwand, ai bádsháh, merí madad kar.

27 Tab wuh bolá, ki Agar ḲHUDÁWAND hí terí madad na kare, to main terí kyúnkar madad karún? galle ke ambár se, yá angúr ke shíre se?

28 Phir bádsháh ne kahá, Tujh par kyá mushkil hai? Wuh bolí, Is 'aurat ne mujhe kahá, ki Apná beṭá lá, táki ham áj ke din use kháwen; aur merá beṭá jo hai, so use ham kal kháenge.

29 So ham ne apne beṭe ko aunṭáyá aur ham ne milke use kháyá[i]:

Marginal notes:
[c] Paid. 37. 17.
‖ 'Ibrání men, bhárí.
[d] 2 Taw. 32. 7. Zab. 55. 18. Rúm. 8. 31.
[e] 2 Sal. 2. 11. Zab. 34. 7. aur 68. 17. Zak. 1. 8. aur 6. 1,—7.
[f] Paid. 19. 11.
[g] Rúm. 12. 20.
[h] 2 Sal. 5. 2, 6. 9 áyaten.
892 ke qaríb.
[i] Abb. 26. 29. Ist. 28. 53, 57.

Peshtar MASÍH se, 892 ke qaríb.

aur dúsre din main ne us se kahá, Apná beṭá lá, táki áj ham use kháweṇ; lekin us ne apná beṭá chhipá rakhá.

30 ¶ Tab sháh ne us 'aurat kí báteṇ sunke apne kapṛe pháṛe[k], aur díwár par chalá játá thá: aur logoṇ ne jo nigáh kí, to dekho, us ke tan par andarwár ṭáṭ ká pairáhan thá.

31 Aur us ne kahá, ki Agar áj ke din Sáfat ke beṭe Ilísá' ká sir tan par rahe, to KHUDÁWAND mujh se aisá kare, aur us se ziyáda kare[l].

32 Aur Ilísá' apne ghar meṇ baiṭhá thá, aur buzurgán bhí us ke sáth the[m]: aur bádsháh ne huzúr ká ek shakhs bhejá; par us se pahle ki wuh qásid us tak pahunche, us ne buzurgoṇ se kahá, Tum dekhte ho, ki us qátilzáde[n] ne bhejá hai, ki merá sir káṭe[o]? so dekho, jab wuh qásid áwe, to darwáza band kar lo, aur use mazbútí se darwáze par pakṛe raho; kyá us ke píchhe píchhe us ke sáhib ke páoṇ kí sadá nahíṇ?

33 Aur wuh us se hanoz yih kah hí rahá thá, ki wuh qásid us pás á pahunchá, aur yúṇ kahá, ki Yih balá KHUDÁWAND kí taraf se hai: ab áge main KHUDÁWAND kí kyá ráh takúṇ[p]?

VII BÁB.

1 *Ilísá' khabar deta ki Samrún men sab asbáb i ma'ásh 'ajab ifrát se milenge.* 3 *Chár korhí Arámíon kí lashkargáh men jokhim karke játe, aur un ke bhág jáne kí khabar láte.* 12 *Bádsháh is hál ko jásúson se daryáft karke, Arámíon ke khaimon ko lúṭtá.* 17 *Wuh 'uhdadár, jis ne Ilísá' kí peshíngoí báwar na kí, pháṭak kí [illegible] hí men bhíṛ se latáṛá játá.*

TAB Ilísá' ne kahá, Tum KHUDÁWAND kí bát suno, KHUDÁWAND yúṇ farmátá hai, ki Kal isí waqt Samrún ke darwáze par mihín áṭe ká ek paimána ek paise ko aur jau ke do paimáne do paise ko bikeṇge[a].

2 Aur us waqt ek mansabdár ne, jis ke háthoṇ par bádsháh takya kartá thá, mard i Khudá ko jawáb diyá[b], aur kahá, Dekh, ki agar KHUDÁWAND ásmán meṇ khiṛkíáṇ lagáwe[c], to kyá aisá ho saktá hai? Tab us ne kahá, Dekh, tú apní ánkhoṇ se dekhegá, par khá na sakegá.

3 ¶ So shahr ke darwáze ke nazdík[d] chár koṛhí the: unhoṇ ne báham kahá, Ham yaháṇ baiṭhe baiṭhe kyúṇ mareṇ?

4 Agar ham shahr ke andar jáweṇ, to shahr meṇ kál hai, ham mar jáeṇge; aur agar yahíṇ baiṭhe raheṇ, taubhí mareṇge. So áo, ham Arámí lashkar meṇ jáeṇ: agar we ham ko jítá chhoṛeṇge, to ham bacheṇge; aur agar we ham ko már leṇge, to hameṇ marná hí to hai.

5 Chunánchi we shám ke waqt uṭhke Arámíoṇ ke lashkar ko chal nikle, aur jab we Arámíoṇ kí lashkargáh se muttasil húe, to dekho, waháṇ koí bhí na thá.

6 Is liye ki KHUDÁWAND ne gáṛíoṇ kí, aur sawároṇ kí, aur ek baṛí fauj kí áwáz Arámí lashkar ko sunáí thí[e]: so unhoṇ ne ápas meṇ kahá thá, ki Dekho, sháh i Isráel ne Hittí bádsháhoṇ[f] aur Misrí bádsháhoṇ ko zar deke ham par chaṛhwáyá.

7 Tab we uṭhke shám ko bhág nikle[g], aur apne ḍere, aur apne ghoṛe, aur apne gadhe, aur sárí lashkargáh, jis tarah thí, waisí hí chhoṛke, apní jánoṇ ke liye bháge.

8 Aur ye koṛhí lashkargáh meṇ dákhil hoke ek khaime meṇ ghuse, aur unhoṇ ne waháṇ kháyá, aur piyá, aur rúpá, aur soná, aur libás waháṇ se liyá, aur ek jagah jáke chhipá rakhá: aur phir áke dúsre khaime meṇ ghuse, aur waháṇ se bhí le gae, aur chhipáke áe.

9 Phir unhoṇ ne ápas meṇ kahá, Ham achchhá nahíṇ karte: áj ká din basbárat ká din hai; so agar ham chup raheṇ, aur subh tak waháṇ ṭhahreṇ, to kuchh ‖ dagá páweṇge: pas, áo, ham jáke sháh ke ghar meṇ khabar kareṇ.

10 Chunánchi unhoṇ ne áke shahr ke darbán ko khabar kí, aur kahá, Ham Arámíoṇ kí lashkargáh meṇ gae; aur dekho, ki waháṇ na ádmí hai, na ádmí kí áwáz, magar ghoṛe bandhe húe, aur gadhe bandhe húe, aur khaime joṇ ke toṇ haiṇ.

11 So us ne aur darbánoṇ ko bulake bádsháh ke qasr ke andar khabar kí.

12 ¶ Tab bádsháh rát hí ko uṭhá, aur apne khádimoṇ ko kahá, Main tumheṇ batátá húṇ, Ará-

k 1 Sal. 21. 27.
l Rút 1. 17. 1 Sal. 19. 2.
m Hiz. 8. 1. aur 20. 1.
n 1 Sal. 18. 4.
o Lúq. 13. 32.
p Aly. 2. 9.

892 ke qaríb.

a 18, 19 áyateṇ.
b 17, 19, 20 áyateṇ.
c Mal. 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 892 ke qaríb.

d Abb. 13. 46.
e 2 Sam. 5. 24. 2 Sal. 19. 7.
Aly. 15. 21.
f 1 Sal. 10. 29
g Zab. 48. 4, 5, 6. Ams. 28. 1.
‖ Yá, sazá.

Peshtar MASÍH se, 892 ke qaríb.

míon ne hamáre barkhiláf yih kyá kiyá. We khúb jánte hain ki ham bhúkhe hain; so we apní lashkargáh se nikalke maidán men chhipe hain, yih kahke ki We beshakk shahr se niklenge, to ham un ko jítá pakar lenge, aur shahr men ghusenge.

13 Aur us ke khádimon men se ek ne jawáb men yún kahá, ki Ham un báqí ghoron men se, jo shahr men báqí hain, pánch ghore lewen; (ki we to Isráelíon kí guroh ke mánind hain, jo báqí rahí; hán, sárí Isráelí jamá'at ke mánind, jo faná ho gaí:) so ham unhen bhejenge, aur daryáft karenge.

14 So unhon ne gárí ke do ghore líe, aur bádsháh ne log Arámíon ke lashkar ko bheje, ki jáwen, aur dekhen.

15 We un ke píchhe Yardan tak chale gae; aur dekho, ki sárí ráh men kapre, aur bartan, jo Arámíon ne jaldí men phenk díe the, phaile pare the. So rasúlon ne phirke bádsháh ko khabar dí.

16 Tab logon ne nikalke Arámíon kí laskargáh ko lútá. So mihín áte ká ek paimána aur jau ke do paimáne paise paise bike, jaisá KHUDÁWAND ne farmáyá thá [h].

17 ¶ Aur bádsháh ne us mansabdár ko, jis ke háthon par takya kartá thá, darwáze par bandobast ke liye muqarrar kiyá; aur logon ne use latár dálá, aur wuh mar gayá, jaisá mard i Khudá ne kahá thá [i], jis waqt ki bádsháh us pás áyá thá.

18 Aur mard i Khudá ne jo kuchh bádsháh se kahá thá, ki Jau ke do paimáne aur mihín áte ká ek ek paimána paise paise kal isí waqt Samrún men ho jáenge [k], púrá húá;

19 Jis ke jawáb men us mansabdár ne mard i Khudá ko kahá thá, Ab dekh, agar KHUDÁWAND ásmán men khirkíán lagáwe, to kyá ho saktá hai? Mard i Khudá ne yún farmáyá thá, ki Tú apní ánkhon se dekhegá, par khá na sakegá.

20 Us par aisá hí kuchh bítá; ki logon ne use darwáze par latár dálá, aur wuh dab mará.

[h] 1 áyat. [i] 2 Sal. 6. 32. 2 áyat. [k] 1 áyat.

VIII BÁB.

1 Súním kí 'aurat honhár kál kí ágáhí páke apne mulk se rawána hotí, aur sát baras ba'd, apne bete ke jí uthne kí shuhrat ke sabab, bádsháh se apní milkiyat pher pátí. 7 Hazáel, Bin-Hadad kí taraf se hadye leke, Ilísá' pás átá, jo us waqt Dimishq men thá, aur nabí kí wahí sunke, apne áqá ko mártá aur áp takhtnishín hotá. 16 Yahúrám sháh i Yahúdáh sharárat kartá. 20 Adúm aur Libnáh donon bagáwat karte. 23 Akhaziyáh Yahúrám ká jánishín hotá. 28 Wuh Yahúram kí khabar lene átá, jis waqt Yazra'el men zakhmí pará thá.

Peshtar MASÍH se, 891 ke qaríb.

PHIR Ilísá' ne us 'aurat se, ki jis ke bete ko us ne jiláyá thá [a], kahá, Uth, aur apne kunbe samet já, aur jahán kahín rahná munásib ho, wahán rah: kyúnki KHUDÁWAND ne kál ko buláyá hai [b]: so zamín par sát baras tak kál rahegá.

2 Tab wuh 'aurat uthí, aur us ne mard i Khudá ke kahne ke mutábiq kiyá, aur apne kunbe samet jáke Filistíon ke mulk men sát baras tak rahí.

3 Aur aisá húá, ki sátwen sál ke ákhir ákhir yih 'aurat Filistíon kí zamín se phirí, aur bádsháh pás chalí gaí, táki apne ghar aur apne khet ke liye chilláwe.

4 Us waqt bádsháh mard i Khudá ke chákar Jaihází se [c] báten kartá thá, aur kahtá thá, ki sáre mu'ajize, jo Ilísá' ne dikhláe hain, unhen mere áge bayán kíjiye.

5 Aur wuh bádsháh se kah hí rahá thá, ki us ne murde ko yún jiláyá [d]; aur dekho, ki wuh 'aurat, jis ke bete ko us ne jiláyá thá, áke bádsháh ke huzúr apne ghar aur apne khet kí bábat chilláí. Tab Jaihází bol uthá, ki Ai mere khudáwand bádsháh, wuh 'aurat aur us ká wuh betá, jise Ilísá' ne jiláyá, yehí hain.

6 Aur bádsháh ne jo us 'aurat se púchhá, to us ne sab kahá. Tab bádsháh ne ek ‖ mansabdár ko us ke sáth karke farmáyá, ki Us ká sab kuchh, aur us ká sárá galla, jis din se ki us ne yih zamín chhorí hai áj ke din tak, us ko pher do.

885.

7 ¶ Phir Ilísá' Dimishq men áyá, aur sháh i Arám Bin-Hadad bimár thá. Aur us ko khabar húí, ki Mard i Khudá yahán áyá hai.

8 Aur bádsháh ne Hazáel ko [e] kahá, Kuchh hadya apne háth men le [f], aur mard i Khudá se já mil, aur KHUDÁWAND kí bát us

[a] 2 Sal. 4. 35. [b] Zab. 105. 16. Hajj. 1. 11. [c] 2 Sal. 5. 27. [d] 2 Sal. 4. 35. ‖ Yá, khwájasará. [e] 1 Sal. 19. 15. [f] 1 Sam. 9. 7. 1 Sal. 14. 3. 2 Sal. 5. 5.

Peshtar MASÍH se, 885.

se púchh, aur kah, Kyá maiṉ is bímárí se changá hoúṉgá[g]?

9 Chunánchi Hazáel us se milne chalá, aur us ne Dimishq kí sárí achchhí chízoṉ ke chális úṉṭ hadye ke ǁ apne sáth líe, aur us ke sámhne khaṛá húá, aur bolá, Arám ke bádsháh tere beṭe Bin-Hadad ne mujh ko bhejá hai, aur púchhá hai, Kyá maiṉ is bímárí se changá hoúṉgá?

10 Ilísá' ne use kahá, Já, us se kah, Mumkin hai ki tú changá hotá; lekin KHUDÁWAND ne mujh ko ḳhabar dí, ki wuh mar jáegá[h].

11 Aur wuh us kí taraf apná chihra súbit kíe rahá, yaháṉ tak ki wuh sharmá gayá: aur mard i Ḳhudá ro diyá[i].

12 Aur Hazáel ne kahá, Merá ḳhudáwand kyúṉ rotá? Tab us ne jawáb diyá, Is liye ki maiṉ yaqín jántá húṉ, ki tú baní Isráel se kaisí badsulúkí karegá[k]; ki tú un ke hasín shahroṉ ko phúnk degá, aur un ke jawánoṉ ko tah i teg karegá, aur un ke laṛkoṉ ko paṭak degá, aur un kí peṭwálíoṉ ke peṭ pháṛegá[l].

13 Phir Hazáel bolá, Kyá terá gulám kuttá hai[m], jo aisí baṛí bát karegá? Tab Ilísá' bolá, KHUDÁWAND ne mujhe ḳhabar dí hai, ki tú Arámíoṉ ká bádsháh hogá[n].

14 Phir wuh rawána húá, aur Ilísá' pás se apne áqá pás gayá. Tab us ne púchhá, Ilísá' ne tujhe kya kahá? Us ne kahá, ki Us ne mujhe batáyá, ki Tú albatta changá hogá.

15 Aur subh aisá húá, ki us ne ek moṭá kapṛá liyá, aur use bhigoke us ke muṉh par rakhá. So wuh mar gayá: aur Hazáel us kí jagah bádsháh húá.

892.

16 ¶ Aur sháh i Isráel Yúrám bin Aḳhiab kí saltanat ke pánchweṉ sál, jis waqt ki Yahúsafat sháh i Yahúdáh thá, tab Yahúsafat ká beṭá Yahúrám †taḳht par baiṭhá[o].

17 Aur jab ki wuh saltanat karne lagá, tab us kí 'umr battís baras kí thí[p]. Us ne Yarúsalam meṉ áṭh baras bádsháhat kí.

18 Aur wuh bhí Aḳhiab ke gharáne kí mánind Isráelí bádsháhoṉ kí rawish par chalá, ki Aḳhiab kí beṭí us kí jorú thí[q]. Aur us ne KHUDÁWAND ke huzúr gunáh kíe.

[g] 2 Sal. 1. 2.
ǁ 'Ibrání meṉ, *apne háth meṉ.*
[h] 15 áyat.
[i] Lúq. 19. 41.
[k] 2 Sal. 10. 32. aur 12. 17. aur 13. 3, 7. 'Amús 1. 3.
[l] 2 Sal. 15. 16. Hús. 13. 16. 'Amús 1. 13.
[m] 1 Sam. 17. 43.
[n] 1 Sal. 19. 15.
† Apne báp ke sáth bádsháhat karne lagá.
[o] 2 Taw. 21. 3, 4.
[p] 2 Taw. 21. 5, wag.
[q] 26 áyat.

Peshtar MASÍH se, 892.

19 Lekin KHUDÁWAND ne na cháhá, ki Yahúdáh ko halák kare; kyúṉki use apne bande Dáúd ká pás thá; ki us ne kahá thá, Maiṉ tujhe aur terí nasl ko hamesha ke liye ek chirág dúṉgá[r].

20 ¶ So usí ke 'asr meṉ Adúm Yahúdáh se bágí húá[s], aur unhoṉ ne apne liye ek bádsháh banáyá[t].

21 Tab Yúrám Sha'ír meṉ áyá, aur gáṛíáṉ us ke sáth thíṉ. Aur us ne rát ko uṭhke Adúmíoṉ par jo use ghere húe the, shabḳhún márá; aur sab sardár, jo gáṛíoṉ par the, aur sáre log apne ḳhaimoṉ ko bhág gae.

22 ǁLekin Adúm Yahúdáh se áj ke din tak bágí hai. Aur usí waqt Libnáh bhí bágí húá[u].

23 Aur Yúrám ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá Yahúdáh ke bádsháhoṉ kí tawáríḳh kí kitáb meṉ likhá nahíṉ hai?

24 Phir Yúrám ne apne bápdádoṉ ke darmiyán árám kiyá, aur Dáúd ke shahr meṉ apne bápdádoṉ ke darmiyán madfún húá. Aur us ká beṭá Aḳhaziyáh us kí jagah bádsháh húá.

885.

25 ¶ Aur Aḳhiab ke beṭe sháh i Isráel kí saltanat ke bárahweṉ baras sháh i Yahúdáh Yahúrám ká beṭá ǁAḳhaziyáh saltanat par baiṭhá[x].

26 Wuh báís baras ká thá, jab ki saltanat par baiṭhá[y]. Ek baras us ne Yarúsalam meṉ saltanat kí. Us kí má ká nám 'Ataliyáh thá, jo sháh i Isráel 'Umrí kí ǁbeṭí thí.

27 Aur wuh bhí Aḳhiab ke gharáne kí rawish par chalá[z]; aur us ne Aḳhiab ke gharáne kí mánind KHUDÁWAND ke áge gunáh kíe; kyúṉki us ne Aḳhiab ke gharáne se nisbat kí.

884.

28 ¶ Aur wuh Aḳhiab ke beṭe Yúrám ke sáth sháh i Arám Hazáel se laṛne ko Rámát i Jil'ád par chaṛhá[a], aur Arámíoṉ ne Yúrám ko zaḳhmí kiyá.

29 So Yúrám bádsháh Yazra'el ko phir gayá, táki us zaḳhm kí, jo us ne sháh i Arám Hazáel ke muqábale meṉ ǁRámah ke maqám par uṭháyá thá, dárú kare[b]. Aur Yahúrám ká beṭá sháh i Yahúdáh Aḳhaziyáh Yazra'el ko gayá, ki Aḳhiab ke beṭe Yúrám ko dekhe[c], jo ǁ bímár thá.

[r] 2 Sam. 7. 13. 1 Sal. 11. 36. aur 15. 4. 2 Taw. 21. 7.
[s] Paid. 27. 40. 2 Sal. 3. 27. 2 Taw. 21. 8, 9, 10.
[t] 1 Sal. 22. 47.
ǁ Yúṉ Paid. 27. 40, ká takmila húá.
[u] 2 Taw. 21. 10.
ǁ *'Azariyáh* kahláyá, 2 Taw. 22. 6, aur *Yahuakhaz*, 2 Taw. 21. 17. aur 25. 23.
[x] 2 Taw. 22. 1.
[y] Dekho 2 Taw. 22. 2.
ǁ Yá, *poti*: Dekho 18 áyat.
[z] 2 Taw. 22, 3, 4.
[a] 2 Taw. 22. 5.
ǁ *Rámát*, kahláyá. 28 áyat.
[b] 2 Sal. 9. 15.
[c] 2 Sal. 9. 16. 2 Taw. 22. 6, 7.
ǁ 'Ibrání meṉ, *zakhmí thá.*

Peshtar MASÍH se, 884.

IX BA'B.

1 Ilísá' ek nabízáda ko Rámát i Jili'ád men bhejtá hai Yáhú ko mamsúh kare. 4 Wuh jawán hukm ba-já-láke bhágtá. 11 Yáhú lashkar se bádsháh muqarrar hoke Yúrám ko Nabát ke báre men qatl kartá. 27 Akhaziyáh Júr men qatl aur Yarúsalam men madfún hotá. 30 I'zabil daríche se giráyí játí aur us kí lásh kutte kháján.

884.

TAB Ilísá' nabí ne ambiyázádon men se[a] ek ko bulává, aur kahá, Apní kamar bándh[b], aur tel kí yih shíshí apne háth men le, aur Rámát i Jili'ád ko já[c]:

2 Aur jab tú wahán pahunche, to Nimsí ke bețe Yahúsafat ke bețe Yáhú ko ḍhúndh le, aur andar jáke use us ke bháíon se[d] judá karke andar kí koṭhrí men le já.

3 Aur yih shíshí tel kí us ke sir par ḍál[e], aur kah, KHUDA'WAND yún farmátá hai, Main ne tujhe masah karke Isráelíon ká bádsháh kiyá. Aur phir tú darwáza kholke chal de, aur dirang mat kar.

4 ¶ So wuh jawán, wuh nabízáda jawán, Rámát i Jili'ád ko gayá.

5 Aur jab wuh áyá, to dekho, lashkar ke umará baiṭhe húe the. Us ne kahá, Ai amír, main tere liye ek sandesá láyá hún. Yáhú bolá, Ham sab men se kis ke liye? Us ne kahá, Tere liye, ai amír,

6 So wuh uṭhke ghar men gayá. Tab us ne us ke sir par wuh tel biṭáyá, aur use kahá, KHUDA'WAND Isráel ká Khudá yún farmátá hai, ki Main ne tujhe masah karke apne bandon baní Isráel ká bádsháh kiyá[f].

7 Aur tú apne áqá Akhiab ke gharáne ko qatl karegá, táki main apne bandon nabíon ke khún ká aur KHUDA'WAND ke sáre bandon ke khún ká I'zabil se[g] intiqám lún.

8 Aur Akhiab ká sárá ghar nábúd hogá; aur main Akhiab ká ek bhí Isráel men báqí na rakhúngá[h], jo us kí diwár par múte[i], na mahfúz na ázád.

9 Aur main Akhiab ke ghar ko Nabát ke bețe Yarubi'ám ke ghar[k], aur Akhiyáh ke bețe Ba'ashá ke ghar[l] kí mánind kar dúngá.

10 Aur I'zabil ko Yazra'el kí sarhadd men kutte kháenge[m]; wahán koí na hogá, jo use gáṛe. Phir us ne darwáza kholá aur nikal bhágá.

11 ¶ Tab Yáhú nikalke apne áqá ke khádimon ke darmiyán áyá, aur ek ne use kahá, Khair to hai? yih díwána[n] tujh kane kyún áyá thá? Us ne unhen jawáb diyá, Tum us shakhs se aur us ke payám se wáqif ho.

12 We bole, Jhúṭh; hamen sach batáiye. Tab us ne kahá, Us ne mujhe yún kahá, ki KHUDA'WAND farmátá hai, Main ne tujhe masah karke Isráelíon ká bádsháh kiyá.

13 So unhon ne jaldí kí, aur har ek ne apní poshák leke[o] us ke níche síṛhí par rakhí, aur narsingá phúnká, ki Yáhú Bádsháh hai.

14 So Nimsí ke bețe Yahúsafat ká bețá Yáhú Yúrám se phirke baiṭhá: aur us waqt Yúrám ne baní Isráel ko leke sháh i Arám Hazáel ke muqábil Rámát i Jili'ád ká muháfiz húá thá.

15 Lekin sháh ‖Yúrám ne us zakhm ke 'iláj ke liye, jo us ne sháh i Arám Hazáel ke muqábil Arámíon ke háth se kháyá thá, Yazra'el ko murája'at kí thí[p]. Tab Yáhú ne kahá, Agar rází ho, to shahr se kisí ko nikalne na do; na ho, ki Yazra'el ko hamárí khabar pahuncháwe.

16 Aur Yáhú gáṛí par sawár hoke Yazra'el ko gayá, ki Yúrám wahín thá. Aur sháh i Yahúdáh Akhaziyáh Yúrám kí muláqát ko áyá húá thá[q].

17 Aur Yazra'el men ek nigáhbán burj par khaṛá thá. Us ne jo Yáhú kí guroh ko áte húe dekhá, to bolá, Main ek guroh ko dekhtá hún? Yúrám ne kahá, Ek sawár ko bhej, ki un se já mile, aur púchhe, Khair hai?

18 Chunánchi ek shakhs sawár hoke áge baṛhá, aur un se jáke kahá, Bádsháh púchhtá hai, Khair hai? Yáhú ne kahá, Tujh ko khair se kyá kám? Mere píchhe píchhe chalá chal. Phir nigáhbán bolá ki Qásid un pás pahunchá, lekin phirá nahín.

19 Tab us ne dúsre sawár ko rawána kiyá. Us ne bhí un pás pahunchke kahá, Bádsháh púchhtá hai, Khair hai? Yáhú ne jawáb diyá, Tujhe khair se kyá kám hai? Mere píchhe píchhe chalá chal.

20 Phir nigáhbán bolá, Wuh bhí un pás pahunchá, aur phirá nahín. Aur us kí sawárí Nimsí ke bețe

---

a 1 Sal. 20. 35.
b 2 Sal. 4. 29. Yar. 1. 17.
c 2 Sal. 8. 28, 29.
d 5, 11 áyaten.
e 1 Sal. 19. 16.
f 1 Sal. 19. 16. 2 Taw. 22. 7.
g 1 Sal. 18. 4. aur 21. 15.
h 1 Sal. 14. 10. aur 21. 21.
i 1 Sam. 25. 22.
k 1 Sal. 14. 10. aur 15. 29. aur 21. 22.
l 1 Sal. 16. 3, 11.
m 1 Sal. 21. 23. 35, 36 áyaten.
n Yar. 29. 26. Yúh. 10. 20. A'am. 26. 24. 1 Qur. 4. 10.
o Mat. 21. 7.
† 'Ibrání men, Yahúrám.
p 2 Sal. 8. 29.
q 2 Sal. 8. 29.

Peshtar MASÍH se, 884.

Yáhú kí sawárí ke mánind hai; ki wuh tund chalá átá hai.

21 Tab Yúrám ne farmáyá, Joto; so us kí gáṛí jotí gaí. Tab sháh i Isráel Yúrám, aur sháh i Yahúdáh Akhaziyáh apní apní gáṛíon par chaṛhke chal nikle[r], aur we jáke Yazra'elí Nabát kí sarhadd men Yáhú ‖ se dochár húe.

[r] 2 Taw. 22. 7.

‖ 'Ibrání men, *Yáhú ko páyá.*

22 Tab Yúrám ne Yáhú ko dekhke kahá, Khair hai? Yáhú bolá, Khair kaisí, ki terí má I'zabil ká chhinálá, aur us kí bahut sí jádúgaríán ab tak hain?

23 Tab Yúrám ne apne háth phere, aur bhágá, aur Akhaziyáh se kahá, ki Ai Akhaziyáh, fitna hai.

24 Tab Yáhú ne tír joṛá, aur apne sáre zor se kamán khínchí aur Yúrám ke donon shánon ke darmiyán márá, aisá ki tír us ke dil se guzar gayá: aur wuh gáṛí ke darmiyán loṭ poṭ ho gayá.

25 Tab Yáhú ne apne lashkar ke sardár Bidqar ko kahá, ki Use leke Yazra'elí Nabát ke khet kí sarhadd men ḍál de. Kyúnki jis waqt main aur tú us ke báp Akhiab ke píchhe sawár hoke daurte the, to mujh ko yád átá hai, ki KHUDAWAND ne yih bojh us par rakhá thá[s];

[s] 1 Sal. 21. 29.

26 Aur KHUDAWAND ne kahá, ki Main ne Nabát ke khún, aur us ke beṭon ke khún ko beshubha kal dekhá: aur KHUDAWAND ne kahá, ki Main tujh se usí khet men badlá lúngá[t]. So jaisá KHUDAWAND ne farmáyá hai, use leke usí jagah ḍál de.

[t] 1 Sal. 21. 19.

27 ¶ Aur jab sháh i Yahúdáh Akhaziyáh ne yih dekhá, to wuh pá,ín bág kí ráh se nikal bhágá. Aur Yáhú ne us ká píchhá kiyá, aur kahá, ki Use bhí gáṛí hí men már lo. Chunánchi unhon ne use Júr ke raste men, jo Ibli'ám ke muttasil hai, márá: aur wuh bhágke Majiddo[u] men áyá, aur wahán mar gayá.

[u] Samarún kí mamlekat men, 2 Taw. 22. 9.

886 ke qaríb men, Akhaziyáh ká báp bímár thá, aur is sabab wuh us ká náib hoke bádsháhat karne lagá, 2 Taw. 21. 18, 19. Par Yúrám kí bádsháhat ke bárahwen sál men akelá bádsháh huá, 2 Sal. 8. 25. 884 ke qaríb.

28 Aur us ke khádim us ko gáṛí men ḍálke Yarúsalam men le gae, aur use us kí qabr men Dáúd ke shahr men us ke bápdádon ke sáth gáṛá.

29 Aur Akhiab ke beṭe Yúrám ke julús ke gyárahwen baras Akhaziyáh Yahúdáh ká bádsháh húá thá.

30 ¶ Aur jab Yáhú Yazra'el men dákhil húá, to I'zabil ne suná, aur apní ánkhon men surma lagáyá[x], aur apná sir sanwárá, aur ek khiṛkí se jhánkne lagí.

Peshtar MASÍH se, 884.

[x] Hiz. 23. 40.

31 Aur jonhín Yáhú darwáze pás pahunchá, to bolí, Kyá Zimrí ko salámatí milí, jis ne apne áqá ko márá[y]?

[y] 1 Sal. 16. 9,—20.

32 Aur us ne daríche kí taraf sir uṭháyá, aur kahá, Merí taraf kaun hai, kaun? Wahán se do tín khwájasaráon ne us kí taraf dekhá.

33 Tab us ne kahá, Use tale ḍál do. So unhon ne use níche girá diyá, aur us ká lahú díwár par, aur ghoṛon par paṛá: aur us ne use pámál kiyá.

34 Aur andar áke kháyá aur piyá; phir farmáyá, ki Jáo, us la'nat kí márí ranḍí ko dekho, aur use gáṛo; ki wuh sháhzádí hai[z].

[z] 1 Sal. 16. 31.

35 Aur we use gáṛne gae; par khoprí aur us ke páon aur háthon ke siwá kuchh na páyá.

36 So we phir áe, aur use khabar dí. Wuh bolá, Yih wuh bát hai jo KHUDAWAND ne apne bande Iliyáh Tisbí kí ma'rifat farmáí thí, ki Yazra'el kí maurúsí zamín men kutte I'zabil ká gosht kháenge[a]:

[a] 1 Sal. 21. 23.

37 Aur I'zabil kí lásh Yazra'el kí maurúsí zamín men gúh[b] ke mánind jo zamín par ho paṛí rahegí: aisá ki na kahá jáegá, ki yih I'zabil hai.

[b] Zab. 83. 10.

X BAB.

1 *Yahú náme bhejke Akhiab ke sattar beṭon ko marwáḍáltá.* 8 *Apne bachchon men 'uzr kartá, ki Iliyáh ne is hí májare kí khabar dí thí.* 12 *Raut i 'Aqd men Akhaziyáh ke bayálís bháion ko marḍáltá.* 15 *Yahúnadab apná sharík kartá.* 18 *Chaturái karke sab Ba'alparaston ko marwáḍáltá.* 29 *Taubhí khud Yarubi'ám kí tarah gunáh kartá.* 32 *Hazael Isráel par zulm kartá.* 34 *Yahúakhaz Yahú ká jánishín hotá.*

884.

SAMRU'N men Akhiab ke sattar beṭe the. So Yáhú ne náme likhe, aur Yazra'el ke amíron, aur buzurgon pás, aur un pás, jo Akhiab ke beṭon ke murabbí the, Samrún ko bheje:

2 Yih kahke, ki Tumháre áqá ke beṭe, aur gáṛíán, aur ghoṛe aur basín shahr, aur hathyár tum pás hain: so is khatt ke pahunchte hí,

3 Us ko, jo tumháre sáhib ke

Peshtar MASÍH se, 884.

beṭon men se bihtar aur afzal howe, us ke báp ke taḳht par biṭháo, aur apne sáhib ke gharáne ke liye jang karo.

4 Lekin we niháyat hirásán húe, aur bole, Dekho, do bádsháh to us ke sámhne na ho sake; pas, ham kyúnkar sámhná karenge?

5 Tab bádsháhí ḳhándán ká ḳhazánadár aur shahr ke súbadár aur buzurgon aur murabbíon ne Yáhú ko kahlá bhejá, Ham sab tere ḳhádim hain; aur jo kuchh farmáwegá, wuh sab ham karenge; par ham kisí ko bádsháh na karenge; jo tujhe achchhá lage, so kar.

6 Tab us ne un ke jawáb men un ke liye ek aur náma likhá, jis ká mazmún yih thá, ki Agar tum mere ho, aur cháhte ho, ki merá hukm máno, to apne sáhib ke beṭon ke sir leke kal Yazra'el men isí waqt mujh pás chale áo. Us waqt sattar sháhzáde shahr ke umará ke sáth the, jo un ke murabbí the.

7 So jab yih náma un pás áyá, to unhon ne sattar sháhzádon ko leke qatl kiyá[a], aur un ke siron ko ṭokron men rakhá, aur us ke pás Yazra'el men bhejá.

8 ¶ Tab ek paik ne use ḳhabar dí, ki We log sháhzádon ke sir láe hain. Wuh bolá, ki Tum shahr ke darwáze par un ke do túde karo, aur kal tak yúnhín rahne do.

9 Aur subh ko wuh niklá, aur khaṛá rahá, aur sab logon ko kahá, Tum bekhatá ho. Dekho, main ne to apne áqá se namak-harámí kí, aur use márá[b]; par in sab ko kis ne márá?

10 Ab jáno, ki KHUDÁWAND ke us kalám men se, jo KHUDÁWAND ne Aḳhiab ke haqq men farmáyá thá, koí bát zamín par faroguzásht na hogí[c]. Kyúnki KHUDÁWAND ne jo kuchh ki apne bande Iliyáh kí ma'rifat se farmáyá, use púrá kiyá[d].

11 So Yáhú ne un sab ko, jo Aḳhiab ke gharáne se Yazra'el men bach rahe the, aur us ke sáre amíron, aur us ke sáre ‖ rishtadáron aur us ke káhinon ko qatl kiyá, yahán tak ki ek ko bhí báqí na chhoṛá.

12 ¶ Aur phir wuh uṭhke Samrún ko chalá. Aur ‖ Bait i 'Aqd ur Ra'ín ke muttasil,

13 Yáhú ne sháh i Yahúdáh Aḳhaziyáh ke bháíon ko ‖ dekhá[e], aur un se púchhá, Tum kaun ho? We bole, Ham Aḳhaziyáh ke bháí hain; ham játe hain, ki sháhzádon ko, aur malika ke beṭon ko salám karen.

14 Tab us ne hukm kiyá, ki Unhen jítá pakaṛ lo. So unhon ne unhen jítá pakaṛ liyá, aur unhen, jo bayálís ádmí the, Bait i 'Aqd ke kúe par qatl kiyá; ek ko un men se na chhoṛá.

15 ¶ Phir wahán se áge chalá, aur Yahúnadab[f] bin Raikáb[g] us ke istiqbál ko niklá, aur us se milá. Tab us ne use salám kiyá, aur kahá, Kyá terá dil sáf hai, jis tarah ki merá dil tere dil ke sáth hai? Tab Yahúnadab ne jawáb diyá, ki Sáf hai. So us ne kahá, Agar aisá hai, to apná háth mujhe de[h]. So us ne use apná háth diyá: aur us ne use gáṛí men apne sáth biṭhá liyá.

16 Aur kahá, ki Mere sáth chal, aur merí gairat[i], jo KHUDÁWAND ke liye hai, dekh. So wuh us ke sáth gáṛí par baiṭh gayá.

17 Aur jab wuh Samrún men pahunchá, to us ne un sab ko, jo Aḳhiabíon men se báqí the, qatl kiyá[k], yahán tak ki us ne, jaisá KHUDÁWAND ne Iliyáh kí ma'rifat farmáyá thá, sab ko nest o nábúd kar diyá thá[l].

18 ¶ Phir Yáhú ne sab logon ko faráham kiyá, aur unhen kahá, ki Aḳhiab ne Ba'al kí thoṛí parastish kí[m]: Yáhú us kí bahut sí parastish karegá.

19 Ab tum Ba'al ke sab nabíon, aur us ke sáre bandon, aur us ke sáre káhinon ko mujh pás talab karo[n]; un men se ek bhí báqí na chhúṭe: ki main Ba'al ke liye baṛí qurbání karúngá; aur jo koí házir na hogá. so jítá na bachegá. Par Yáhú ne un se makr kiyá, aur iráda kiyá, ki Ba'al-parastoṇ ko qatl kare.

20 Aur Yáhú ne kahá, ki Ba'al kí 'íd ke liye manádí karo; so unhon ne manádí kí.

21 Aur Isráelíon kí sárí sarhaddon men Yáhú ne ḳhabar pahuncháí. Chunánchi sáre Ba'al-parast áe, aisá koí na thá, jo na

Marginal notes:
[a] 1 Sal. 21. 21.
[b] 2 Sal. 9. 14, 24.
[c] 1 Sam. 3 19.
[d] 1 Sal. 21. 19, 21, 29.
‖ Yá, jánpahchánon.
‖ Yá, bheṛ sále ke muttasil.
‖ 'Ibrání men, páyí.
[e] 2 Sal. 8. 29. 2 Taw. 22. 8.
[f] Yar. 35. 6, wag.
[g] 1 Taw. 2 55.
[h] 'Az. 10. 19.
[i] 1 Sal. 19 10.
[k] 2 Sal. 9. 8. 2 Taw. 22. 8.
[l] 1 Sal. 21. 21.
[m] 1 Sal 16. 31, 32.
[n] 1 Sal. 22. 6.

Peshtar MASÍH se, 884.

áyá ho. Aur we Ba'al ke ghar meṉ dáḳhil húe, aur Ba'al ká ghar[o] ‖ is sire se us sire tak bhar gayá.

22 Phir us ne us ko, jo us jamá'at par muwakkal thá, hukm kiyá, ki Un sab Ba'al-parastoṉ ká libás nikál. So us ne un ká libás nikalwáyá.

23 Tab Yáhú, aur Yahúnadab bin Ṛaikáb Ba'al ke ghar ke andar gae, aur Ba'al-parastoṉ ko kahá, ki Khoj karo, aur dekho, ki yaháṉ tumháre darmiyán KHUDA'WAND ke bandoṉ meṉ se koí na ho: magar Ba'al-parast hí faqat howeṉ.

24 Aur jab we andar hadye aur chaṛháwe guzránne aur jaláne lage, to Yáhú ne darwáze par assí jawán muqarrar kíe, aur unheṉ kahá, Agar koí un logoṉ meṉ se, jinheṉ maiṉ ne tumháre qábú meṉ diyá hai, ek ko bhí nikal jáne degá, to is kí ján us kí ján ke badle hogí[p].

25 Aur aisá húá, ki joṉhíṉ chaṛháwá chaṛh chuká, to Yáhú ne pásbánoṉ aur sardároṉ ko hukm kiyá, ki Ghuso, aur unheṉ qatl karo; ek bhí báhar na jáne páe. Chunánchi unhoṉ ne unheṉ ‖ teg se beján kiyá. Aur pásbán aur sardár un kí láshoṉ ko báhar phenkke Bait i Ba'al ke shahr meṉ dáḳhil húe.

26 Aur unhoṉ ne Ba'al kí múratoṉ ko[q] nikálá aur ág meṉ jaláyá.

27 Aur Ba'al ke but ko chakná-chúr kiyá, aur Ba'al ká ghar ḍhá diyá, aur páeḳhána[r] banáyá: chunánchi áj ke din tak hai.

28 So Yáhú ne Ba'al ko Isráelíoṉ meṉ se nest o nábúd kar diyá.

29 ¶ Lekin Yáhú ne un gunáhoṉ ko, jo Nabát ke beṭe Yarubi'ám ne Isráelíoṉ se karwáe the, tark na kiyá: ya'ne sone ke bachhṛoṉ ko, jo Baitel aur Dán meṉ the[s], rahne diyá.

30 So KHUDA'WAND ne Yáhú ko kahá, Azbaski tú ne wuh, jo merí nigáh meṉ bhalá thá, achchhí tarah kiyá, aur jo kuchh ki mere dil meṉ thá, tú ne Aḳhiab ke gharáne se sab kiyá, so tere beṭe chauthí pusht tak[t] Isráel ke taḳht par baiṭhenge.

31 Par Yáhú KHUDA'WAND Isráel ke Ḳhudá kí sharí'at par apne sáre dil se na chalá, ki us ne Yarubi'ámí gunáhoṉ ko[u], jis ne Isráelíoṉ ko gumráh kiyá, tark na kiyá.

32 ¶ Un dinoṉ meṉ KHUDA'WAND ne Isráelíoṉ ko ghaṭáná shurú' kiyá; ki Hazáel ne[x] unheṉ har ek taraf se márá:

33 Yardan se leke samt i sharqí tak, Jili'ád aur Jadd, aur Rúbin, aur Munassí kí sárí sarzamín, 'Ará'ir se leke, jo nahr i Arnún par hai, Jili'ád[y] aur Basan tak.

34 Aur Yáhú ká báqí ahwál, aur us ká har ek kám, aur us kí qúwat ká bayán, kyá Isráelí bádsháhoṉ kí tawáríḳh kí kitáb meṉ likhá nahíṉ hai?

35 Ba'd us ke Yáhú apne bápdádoṉ ke darmiyán já soyá. Tab unhoṉ ne use Samrún meṉ gáṛá, aur us ká beṭá Yahúaḳhaz us kí jagah bádsháh húá.

36 Aur Yáhú ne Samrún meṉ baní Isráel par aṭháís baras saltanat kí.

XI BA'B.

1 Yahúás, apní cháchí Yahúsab'a se chhuṛáyá jáke, jis waqt 'Ataliyáh ne sárí bádsháhí nasl ko halák kiyá, haikal meṉ chha baras tak parde meṉ rahtá. 4 Sátweṉ baras meṉ Yahúyad'a mansabdároṉ ko hukm deke use mamsúh kartá, ki bádsháh ho. 13 'Ataliyáh qatl hotí. 17 Yahúyad'a Ḳhudá kí 'ibádat ká dastúr phir jári kartá.

Peshtar MASÍH se, 860 ke qaríb.

TAB Aḳhaziyáh kí má[a] 'Ataliyáh ne, jo dekhá, ki us ká beṭá múá, to uṭhí, aur bádsháh kí sárí nasl ko qatl kiyá[b].

2 Par Yúrám bádsháh kí beṭí ‖ Yahúsab'a ne, jo Aḳhaziyáh kí bahin thí, Aḳhaziyáh ke beṭe ‖ Yúás ko liyá, aur use un sháhzádoṉ ke darmiyán se, jo qatl húe the, chorí se leke us kí dadá samet 'Ataliyáh kí nigáh se ḳhwábgáh ki koṭhrí meṉ pinhán kiyá: us sabab se wuh márá na gayá thá.

3 So wuh us samet KHUDA'WAND ke ghar meṉ chha baras tak chhipá húá thá. Aur 'Ataliyáh mulk kí saltanat kartí thí.

4 ¶ Aur sátweṉ baras meṉ Yahúyad'a ne sau sau ke sardároṉ, aur rikábdároṉ, aur sipáhíoṉ ko bulá bhejá[c], aur unheṉ KHUDA'WAND ke ghar meṉ apne pás talab karke un se 'ahd o paimán kiyá, aur KHUDA'WAND ke ghar meṉ un se qasam kí; aur

Margin notes:
o 1 Sal. 16. 32.
‖ Yá, yaháṉ tak bhar gayá, ki ek ká muṉh dúsre ke muṉh se lagá.
p 1 Sal. 20. 39.
‖ 'Ibrání meṉ, teg ke muṉh se.
q 1 Sal. 14. 23.
r 'Az. 6. 11. Dán. 2. 5. aur 3. 29.
s 1 Sal. 12. 28, 29.
t Dekho 35 áyat. 2 Sal. 13. 1, 10. aur 14. 23. aur 15. 8, 12.
u 1 Sal. 14. 16.
860 ke qaríb.
x 2 Sal. 8. 12.
y 'Amús 1. 3.
884.
a 2 Sal. 8. 26.
b 2 Taw. 22. 10.
‖ 2 Taw. 22. 11, Yahúsaba'at.
‖ Yá, Yahúás.
878.
c 2 Taw. 23. 1, wag.

Peshtar MASÍH se, 878.

bádsháh ke beṭe ko unheṇ dikhláyá.

5 Aur us ne unheṇ kahá, Tum yih kám karo, ki fauj ke tín hisse karo: ek gol sabt ke din andar ghuse[d], aur sháh ke qasr kí nigáhbání kare.

6 Aur dúsrá Súr ke darwáze par rahe: aur tísrá us darwáze par, jo pásdároṇ ke píchhe hai, rahe: tum ko cháhiye ki is tarah qasr kí ḳhabardárí karo, aur chaukí do.

7 Aur tumháre us gol meṇ se, jo sabt ke din ḳhurúj karegá, do hisse bádsháh ke áspás hoke ḴHUDAWAND ke ghar kí nigáhbání kareṇ.

8 Aur tum har taraf se bádsháh kí nigáhbání karo, aur har ek apne hathyár háth meṇ líe rahe: agar koí shaḳhs saffoṇ ke andar chalá áwe, to use már lo: aur tum andar báhar áte játe bádsháh ke sáth raho.

9 Chunánchi sau sau ke sardároṇ ne, jaisá Yahúyad'a káhin ne unheṇ kahá thá, sab kuchh kiyá[e]: aur un meṇ se har ek ne apne apne logoṇ ko, jo sabt ke din andar báhar áte játe the, liyá, aur Yahúyad'a káhin pás áe.

10 Us káhin ne Dáúd bádsháh kí barchhíáṇ aur sipareṇ, jo ḴHUDAWAND ke ghar meṇ thíṇ, sau sau ke sardároṇ ko diyáṇ.

11 Aur fauj ke log apne apne hathyár leke haikal ke dahne kone se leke báeṇ goshe tak aur mazbah tak bádsháh ke áspás ho gae.

12 Phir us ne sháhzáde ko nikálá, aur us ke sir par táj rakhke bádsháhat ká nishán nasb kiyá; aur use bádsháh aur masah kiyá; aur unhoṇ ne tálíáṇ bajáíṇ aur bole, Bádsháh ko Ḳhudá salámat rakhe[f]!

13 ¶ Aur 'Ataliyáh ne, jo fauj aur logoṇ ká na'ara suná, to logoṇ ke darmiyán ḴHUDAWAND kí haikal meṇ dáḳhil húí[g].

14 Aur kyá dekhtí hai, ki muwáfiq dastúr ke bádsháh bádsháhoṇ ke sutún se lagá húá[h] khaṛá hai: aur umará, aur narsingá bajánewále bádsháh ke pás haiṇ; aur sárí mamlukat ke log ḳhushí meṇ haiṇ, aur narsinge phúnkte haiṇ. Tab 'Ataliyáh ne apne kapṛe pháṛe, aur chilláí, aur kahá, Fitna, fitna.

15 Tab Yahúyad'a káhin ne sau sau ke sardároṇ ko, aur fauj ke raísoṇ ko hukm kiyá, aur kahá, ki Us ko saffoṇ meṇ se báhar karo, aur use, jo us kí tab'íyat kare, qatl karo; ki káhin ne kahá thá, Aisá na ho, ki wuh ḴHUDAWAND ke ghar ke andar márí jáwe.

16 Tab unhoṇ ne us par háth chaláe, aur wuh us ráh jis ráh se ki ghoṛe dáḳhil hote the, sháh ke qasr meṇ játí thí. So waháṇ qatl kí gaí.

17 ¶ Aur Yahúyad'a ne ḴHUDAWAND aur bádsháh aur logoṇ ke darmiyán ek 'ahd bándhá[i], ki we ḴHUDAWAND ke bande howeṇ: aur bádsháh aur logoṇ ke darmiyán bhí 'ahd bándhá[k].

18 Tab mamlukat ke sáre log Ba'al ke ghar meṇ[1] áe, aur use ḍháyá, aur unhoṇ ne us kí múratoṇ aur us ke mazbahoṇ ko yaksar chaknáchúr kiyá[m]. Aur Ba'al ke káhin Mattán ko mazbahoṇ ke sámhne qatl kiyá: aur káhin ne ḴHUDAWAND ke ghar ke liye nigáhbánoṇ ko muqarrar kiyá[n].

19 Phir us ne sau sau ke sardároṇ, aur rikábdároṇ, aur sipáhíoṇ, aur ahl i mamlukat ko faráham kiyá; so we bádsháh ko ḴHUDAWAND ke ghar se utárke kotwálí chabútare kí ráh se bádsháh ke qasr meṇ le áe. So us ne bádsháhoṇ ke taḳht par julús farmáyá.

20 Aur sárí ra'aiyat ḳhushwaqt húí, aur shahr meṇ amn húá. Aur unhoṇ ne 'Ataliyáh ko sháh ke qasr ke tale qatl kiyá. Aur jab Yúás taḳht i saltanat par baiṭhá, to sát baras ká thá[o].

XII BAB.

1 *Yahúás Yahúyad'a ke marne tak sab din ba shar'a bádsháhat kartá.* 4 *Haikal kí marammat karne ká hukm detá.* 17 *Hazáel haikal kí mutabarrak chízeṇ páke Yarusalam ko nuqsán na kartá.* 19 *Yahúás ke muläzim use qatl karte, aur Amasiyáh us ke 'iwaz taḳht-nashíní kartá.*

AUR Yáhú kí saltanat ke sátweṇ baras Yahúás bádsháh húá[a]: aur us ne Yarúsalam meṇ chálís baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám Zibyáh thá, jo Biarsab'a kí thí.

2 Aur Yahúás ne apní umr bhar, jab tak Yahúyad'a use tarbiyat

Marginal references:
[d] 1 Taw. 9. 25.
[e] 2 Taw. 23. 8.
[f] 1 Sam. 10. 24.
[g] 2 Taw. 23. 12, wag.
[h] 2 Sal 23. 3. 2 Taw. 34. 31.
[i] 2 Taw. 23. 16.
[k] 2 Sam. 5. 3.
[l] 2 Sal. 10. 26.
[m] Isa. 12. 3. 2 Taw 23 17.
[n] 2 Taw. 23. 18, wag.
[o] 2 Taw. 24. 1.
[a] 2 Taw. 24. 1.

Peshtar MASÍH se, 878.

kartá rahá, KHUDÁWAND ke huzúr nekokárí kí.

3 Lekin únche makán giráe na gae the [b], aur khalq hanoz únche makánon par qurbáníán guzrántí aur khushbúíán jalátí thí.

4 ¶ Aur Yahúás ne káhinon ko kahá, ki Nazr kí sárí naqdí, jo KHUDÁWAND ke ghar men pahuncháí játí hai [c], aur wuh kháss naqdí, jo har ek apní ján ke liye [d] mu'aiyan níyat ke muwáfiq guzrántá hai, aur sárí naqdí jo har ek apní khushí se [e] KHUDÁWAND ke ghar men látá hai,

5 So us sab ko káhin lewen, har ek apne apne jánpahchán se; aur ghar ke rakhnon kí, jahán jahán hon, marammat men kharch karen.

856.

6 Par aisá húá, ki Yahúás kí saltanat ke teíswen sál tak káhinon ne ghar kí marammat na kí [f].

7 Tab Yahúás bádsháh ne Yahúyad'a káhin ko aur kahinon ke sáth talab kiyá [g], aur unhen kahá, Tum ghar kí shikast o rekht kí marammat kyún nahín karte? So ab apne apne yáron se naqdí na liyá karo, balki use ghar kí marammat ke liye jam'a karo.

8 So káhinon ne yih qabúl kiyá, ki na to logon se naqdí lewen, aur na ghar ke rakhnon kí marammat karen.

9 Tab Yahúyad'a káhin ne ek sandúq liyá [h], aur us men úparwár ek chhed kiyá, aur use mazbah ke nazdík aisí jagah rakhá, ki KHUDÁWAND ke ghar men jo koí áwe, to wuh us kí dahní taraf howe: aur we káhin, jo darwáze ke nigáhbán the, us sab naqdí ko, ki KHUDÁWAND ke ghar men pahunchtí thí, leke us men dál dete the.

10 Aur jab dekhte the ki sandúq bhar gayá, to bádsháh ká kátib aur sardár káhin áke naqdí ko thailíon men bharte the; aur us naqdí ko, jo KHUDÁWAND ke ghar men átí thí, ginte the.

11 Aur wuh us naqdí ko, jo giní játí thí, unhen, jo KHUDÁWAND ke ghar par kám ke liye mu'aiyan the, dete the: so we barhaíon, aur mi'máron ko, jo KHUDÁWAND ke ghar ká kám banáte the, nikál nikál dete the.

12 Aur lakrí mol lene, aur patthar taráshne ke liye, aur rájon, aur sangtaráshon ko, táki KHUDÁWAND ke ghar ke rakhnon kí marammat karen, aur us sab ke liye, jo ghar kí marammat ke liye darkár hotá thá.

13 Aur us naqdí se, jo KHUDÁWAND ke ghar men átí thí, KHUDÁWAND ke ghar ke liye básan, yá gulgír, yá degche, yá búq, rúpe aur sone ke na banáe játe the [i]:

14 Balki use kárígaron ko dete the, táki us se KHUDÁWAND ke ghar kí marammat howe.

15 Aur wuh logon ke háth us naqdí ko supurd karte the, táki we use leke kárígaron ko den; aur un se us ká kuchh hisáb na liyá játá thá [k], is liye ki we diyánat se kám karte the.

16 Par wuh naqdí, jo khatá aur gunáh kí qurbání kí bábat thí [l], so wuh KHUDÁWAND ke ghar men dákhil na hotí thí, balki use káhin hí le lete the [m].

17 ¶ Aur usí waqt Arám ká bádsháh Hazáel [n] Ját par charhá, aur use le liyá: aur phir Hazáel Yarúsalam kí taraf mutawajjih húá, ki ‖ use bhí lewe [o].

18 ¶ Tab sháh i Yahúdáh Yahúás ne sárí mutabarrak chízen, jo us ke bápdádon Yahúsafat, aur Yúrám, aur Akhaziyáh Yahúdáh ke bádsháhon ne nazr charháí thín, aur jo us ne áp nazr charháí thín, us sab sone samet, jo KHUDÁWAND ke ghar ke khazánon aur sháh ke qasr ke khazánon men maujúd thá, leke [p] sháh i Arám Hazáel ke liye bhejín: tab wuh Yarúsalam kí taraf se phir gayá.

19 ¶ Aur Yúás ká báqí ahwál, sab jo kuchh us ne kiyá, so kyá wuh Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

20 Tab us ke khádimon ne bagáwat se eká kiyá, aur Yúás ko Bait-Millo men, jo Sillá kí ráh par hai, qatl kiyá [q]:

21 Ya'ne Yúsakar [r] bin Samá'at, aur Yahúzabad bin ‖ Samir ne, jo us ke khádimon men se the, use már liyá: aur jab wuh mar gayá, to unhon ne us ke bápdádon ke darmiyán Dáúd ke shahr men use gárá: aur us ká betá Amasiyáh us kí jagah bádsháh húá [s].

Peshtar MASÍH se, 856.

---

[b] 1 Sal. 15. 14. aur 22. 43. 2 Sal. 14. 4.
[c] 2 Sal. 22. 4.
[d] Khur. 30. 13. Ahb. 27. 2.
[e] Khur. 35. 5. 1 Taw. 29. 9.
[f] 2 Taw. 24. 5.
[g] 2 Taw. 24. 6.
[h] 2 Taw. 24. 8, wag.
[i] Dekho 2 Taw. 24. 14.
[k] 2 Sal. 22. 7.
[l] Ahb. 5. 15, 18.
[m] Ahb. 7. 7. Gin. 18. 9.
840 ke qaríb.
[n] 2 Sal. 8. 12.
‖ 'Ibrání men, us par chalhe.
[o] Dekho 2 Taw. 24. 23.
[p] 1 Sal 15. 18. 2 Sal. 18. 15, 16.
[q] 2 Sal. 14. 5. 2 Taw. 24. 25.
839.
[r] 2 Taw 24. 26, Zabad.
‖ Yá, Simriyat.
839.
[s] 2 Taw. 24. 27.

Peshtar MASÍH se, 856.

XIII BA'B.

1 *Yahúaḳhaz bádsháh sharárat kartá.* 3 *Hazáel se tanghál hoke du'á mángne se rihái pátá.* 8 *Yúás us ká jánishín hotá.* 10 *Wuh bhí sharárat kartá.* 12 *Yarubi'ám taḳhtnishín hotá.* 14 *Ilísá' maut kí hálat meṉ Yúás ko ḳhabar detá ki Arámíoṉ par tín fath páwegá.* 20 *Jab ki Moábí hamla karne áye the, ek murda ki Ilísá' kí qabr meṉ ḍálá gayá thá us kí lásh par girke ekáek phir zinda hotá.* 22 *Hazáel ke marne ke ba'd Yúás Bin-Hadad ko tín bár shikast detá.*

856.

AUR sháh i Yahúdáh Aḳhaziyáh ke beṭe Yúás kí saltanat ke ‖teíswen̤ baras men̤ Yáhú ká beṭá Yahúaḳhaz Samrún ke bích baní Isráel ká bádsháh húá. Aur us ne satrah baras saltanat kí.

‖ 'Ibrání meṉ, *bíswen̤ baras aur tíne baras men̤.*

2 Aur us ne Ḳhudawand kí náfarmáníán kíṉ: aur Nabát ke beṭe Yarubi'ám ‖ke taur par, jis ne baní Isráel se gunáh karwáe, un badkárioṉ ko tark na kiyá.

‖ 'Ibrání meṉ, *kí pairawí kí.*

849 ke qaríb.

3 ¶ Tab Ḳhudawand ká gussa baní Isráel par bhaṛká[a], aur us ne Arám ke bádsháh Hazáel ko[b], aur Hazáel ke beṭe Bin-Hadad ko bahut muddat tak un par musallit kiyá.

[a] Qáz. 2. 14.
[b] 2 Sal. 8. 12.

842 ke qaríb.

4 Aur Yahúaḳhaz ne Ḳhudawand ke áge 'ájizí kí[c]; so Ḳhudawand ne us kí suní, kyúṉki us ne Isráel ke dukh par nazar kí[d], ki Arám ká bádsháh unheṉ dukh detá thá.

[c] Zab. 78. 34.
[d] Ḳhur. 3. 7. 2 Sal. 14. 26.

5 (Aur Ḳhudawand ne baní Isráel ko ek naját-denewálá 'ináyat kiyá[e]. So unhoṉ ne Arámíoṉ ke háth se naját páí, aur baní Isráel áge kí tarah apne ḳhaimoṉ meṉ rahne lage.

[e] Dekho 25 áyat, aur 2 Sal. 14. 25, 27.

6 Lekin unhoṉ ne Yarubi'ám ke ghar ke gunáhoṉ ko, jin ke sabab us ne baní Isráel ko gunáhgár kiyá, tark na kiyá, balki usí taur par chalte rahe; aur Samrún meṉ Yasírat bhí báqí rakhí[f].)

[f] 1 Sal. 16. 33.

7 Aur us ne logoṉ meṉ se kisí ko Yahúaḳhaz ke sáth na rakhá, magar pachás sawár, aur das gáṛíáṉ, aur das hazár piyáde: is liye ki Arám ke bádsháh ne unheṉ halák kiyá, aur khalíhán ke gubár kí mánind kar diyá[g].

[g] Ámús 1. 3.

8 ¶ Aur Yahúaḳhaz ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, aur us kí hashmat, so kyá Isráelí bádsháhoṉ kí tawáríḳh kí kitáb meṉ marqúm nahíṉ hai?

9 Aur Yahúaḳhaz ne apne bápdádoṉ ke darmiyán árám kiyá, aur unhoṉ ne use Samrún meṉ gáṛá. Tab us ká beṭá ‖ Yúás us kí jagah bádsháh húá *.

Peshtar MASÍH se, 839 — 841.

10 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Yúás kí saltanat ke saintíswen̤ baras Yahúaḳhaz ká beṭá ‖ Yahúás Samrún meṉ Isráelíoṉ ká bádsháh húá: solah baras us ne saltanat kí.

‖ 10 áyat meṉ, *Yahúás.*
* Akelá bádsháhat karne lagá.
‖ Shurú' meṉ apne báp ke sáth bádsháhat kartá thá, 2 Sal. 14. 1.

11 Aur us ne bhí Ḳhudawand ke huzúr badkáríáṉ kíṉ: aur we hí gunáh kartá rahá, jo Nabát ke beṭe Yarubi'ám ne íjád kíe the, aur jin se us ne Isráelíoṉ ko gunáhgár kiyá thá; aur un se báz na áyá.

12 Aur Yahúás ká báqí ahwál[h], aur sab kuchh jo us ne kiyá[i], aur us kí shaukat ká bayán, ki wuh kyúṉkar sháh i Yahúdáh Amasiyáh se laṛá[k], so kyá wuh Isráelí bádsháhoṉ kí tawáríḳh kí kitáb meṉ likhá húá nahíṉ hai?

[h] 2 Sal. 14. 15.
[i] Dekho 14, 25 áyatoṉ.
[k] 2 Sal. 14. 9, wag. 2 Taw. 25. 17, wag.

825.

13 Aur Yúás bhí apne bápdádoṉ meṉ já milá, aur Yarubi'ám us ke taḳht par baiṭhá, aur Yahúás Samrún meṉ Isráelí bádsháhoṉ ke darmiyán gáṛá gayá.

839 ke qaríb.

14 ¶ Aur usí waqt Ilísá' bímár paṛá, aur usí bímárí meṉ mar gayá. So Isráel ká bádsháh Yahúás us pás gayá, aur us ke sir par royá, aur bolá, Ai mere báp! ai mere báp! Isráel ke markab aur rákib[l]!

[l] 2 Sal. 2. 12.

15 Aur Ilísá' ne sháh i Isráel ko kahá, Tír o kamán háth meṉ le. So us ne tír o kamán háth meṉ liyá.

16 Phir us ne sháh i Isráel ko kahá, Kamán khínch. Us ne khínchí; aur Ilísá' ne bádsháh ke háthoṉ par apne háth rakh díe:

17 Aur farmáyá, ki Mashriq kí taraf kí khiṛkí khol. So us ne kholí. Tab Ilísá' ne kahá, Tír lagáo. So us ne lagáyá. Phir Ilísá' bolá, Yih Ḳhudawand kí naját ká tír, aur Arám se naját páne ká tír: so tú Afíq meṉ[m] Arámíoṉ ko qatl karegá, yaháṉ tak ki we nábúd ho jáeṉge.

[m] 1 Sal. 20. 26.

18 Phir us ne sháh i Isráel ko kahá, Tír le. Aur us ne liyá. Phir us ne kahá, Zamín par tír lagá. Aur us ne tín tír lagáe, aur ṭhahar rahá.

19 Tab mard i Ḳhudá us par gusse húá, aur bolá, Cháhiye thá, ki tú pánch yá chha tír

Peshtar MASÍH se, 839 ke qaríb.

lagátá, táki tú Arámíoṉ ko yaháṉ tak mártá, ki we nábúd ho játe. Lekin ab tú Arámíoṉ par tín fath páwegá [n].

20 ¶ Ba'd us ke Ilísá' ne intiqál kiyá, aur unhoṉ ne use dafan kiyá. Aur usí sál Moáb kí faujeṉ mamlukat meṉ áíṉ.

21 Aur aisá húá, ki jis waqt we ek murde ko gáṛá cháhte the, tab hí yih fauj pahunchí: aur unhoṉ ne jo us fauj ko dekhá, to máre jaldí ke us lásh ko Ilísá' kí qabr meṉ phenk diyá, aur wuh Ilísá' kí lásh par girá, aur girte hí jí uṭhá, aur khaṛá ho gayá.

22 ¶ Aur Arám ká bádsháh Hazáel [o] jab tak Yahúakhaz jítá thá, tab tak Isráelíoṉ ko satátá rahá.

23 Aur KHUDÁWAND un par mihrbán húá, aur use un par rahm áyá [p]; aur us wa'de ke liye, jo us ne Abirahám, aur Iz,hák aur Ya'qúb se kiyá thá [q], un ke hál par mutawajjih húá [r]; aur us ne ab tak na cháhá, ki unheṉ miṭá ḍále, aur apne huzúr se dúr kare.

24 Chunánchi Arám ká bádsháh Hazáel mar gayá, aur us ká beṭá Bin-Hadad us kí jagah bádsháh húá.

25 Ba'd us ke Yahúakhaz ke beṭe Yúás ne Hazáel ke beṭe Bin-Hadad se we bastíáṉ, jo us ne us ke báp Yahúakhaz se jang karke le lí thíṉ, chhín líṉ. Aur wuh tín jangoṉ meṉ us par fathyáb húá, aur Isráelíoṉ ke shahr us ke háth se phirá líe [s].

XIV BÁB.

1 *Amasiyáh bádsháh hoke nekí kartá. 5 Apne báp ke qátiloṉ ko sazá detá. 7 Adúm par fathyáb hotá. 8 Amasiyáh Yahúás ko chheṛke hár játá, aur lúṭá bhí jatá. 15 Yarubi'ám Yahúás ká jánishín hotá. 17 Chand log eká karke Amasiyáh ko qatl karte. 21 'Azariyáh us ká jánishín hotá. 23 Yarubi'ám sharárat kartá. 28 Zakariyáh us kí jagah bádsháh hotá*

AUR sháh i Isráel Yahúakhaz ke beṭe Yahúás kí saltanat ke dúsre sál meṉ [a] sháh i Yahúdáh Yúás ká beṭá Amasiyáh bádsháh húá [b].

2 Wuh pachís baras ká thá, jab takht par baiṭhá, aur us ne Yarúsalam meṉ untís baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám Yahú'addán thá, jo Yarúsalam kí thí.

3 Us ne KHUDÁWAND ke huzúr nekokárí kí, par na apne báp Dáúd kí mánind: balki us ne sab kuchh apne báp Yúás kí tarah kiyá.

4 Lekin us ne únche makánoṉ ko girá na diyá [c]; chunánchi log únche makánoṉ par qurbáníáṉ guzránte aur khushbúíáṉ jaláte the.

5 ¶ Aur jyúṉhíṉ wuh bádsháhat par mustaqill húá, to us ne apne mulázimoṉ ko ján se márá, jinhoṉ ne us ke báp bádsháh ko qatl kiyá thá [d].

6 Par khúníoṉ ke bachchoṉ ko qatl na kiyá: jaisá ki Músá kí sharí'at kí kitáb meṉ likhá hai, ki KHUDÁWAND ne farmáyá, ki Beṭoṉ ke badle bápdádoṉ ko qatl mat karo; aur na bápdádoṉ ke badle beṭoṉ ko [e]: balki gunáh ke sabab se wuhí shakhs márá jáwe, jo gunáhgár hai.

7 Aur us ne wádí i Shor meṉ [f] das hazár Adúmí máre [g], aur || Silah ká shahr laṛke le liyá; aur us ká nám Yuqtiel [h] rakhá, jo áj ke din tak hai.

8 ¶ Tab Amasiyáh ne Isráel ke bádsháh Yahúás bin Yahúakhaz bin Yáhú pás elchí bhejo, aur payám kiyá, ki Ao, ham ek dúsre ká sámhná kareṉ [i].

9 So Yahúás sháh i Isráel ne sháh i Yahúdáh Amasiyáh ko kahlá bhejá, ki Lubnán kí bhaṭkaṭaiyá ne [k] Lubnán ke saro se [l] paigám kiyá, ki Apní beṭí mere beṭe se byáh de. Chunánchi ek janglí darinda us ke pás guzrá, aur bhaṭkaṭaiyá ko laṭáṛ márá;

10 Tú ne beshakk Adúm ko márá; so tere dil meṉ ghamanḍ samáyá hai [m]; ganímat ján, aur ghar meṉ baiṭhá rah: kyá zarúr hai, ki tú apne dil ko chheṛe, aur Yahúdáh samet gir jáwe?

11 Par Amasiyáh ne us kí na suní. Tab sháh i Isráel Yahúás chaṛh gayá; wuh aur sháh i Yahúdáh Amasiyáh Bait-Shams meṉ [n], jo Yahúdáh ká hai, muqábil húe.

12 So Yahúdáh ne Isráel se shikast páí, aur un meṉ se har ek apne apne khaime ko bhágá.

13 Lekin sháh i Isráel Yahúás ne sháh i Yahúdáh Amasiyáh bin Yúás bin Akhaziyáh ko Bait-Shams meṉ pakaṛ liyá, aur use Yarúsalam meṉ láyá, aur Yarú-

[n] 25 áyat. 838 ke qaríb.
[o] 2 Sal. 8. 12.
[p] 2 Sal. 14. 27.
[q] Khur. 32. 13.
[r] Khur. 2. 24, 25.
839 ke qaríb.
836 ke qaríb.
[s] 12, 13 áyateṉ
839.
[a] 2 Sal. 13. 10.
[b] 2 Taw. 25. 1.

Peshtar MASÍH se, 839.
[c] 2 Sal. 12. 3.
[d] 2 Sal. 12. 20
[e] Ist. 24. 16. Hiz. 18. 4, 20.
827 ke qaríb.
[f] 2 Sam. 8. 13. Zab. 60, ká sarnáma.
[g] 2 Taw. 25. 11.
|| Yá, Chaṭán.
[h] Yash. 15. 38.
826 ke qaríb.
[i] 2 Taw. 25. 17, 18, wag.
[k] Dekho Qáz. 9. 8.
[l] 1 Sal. 4. 33.
[m] Ist. 8. 14. 2 Taw. 32. 25. Hiz. 28. 2, 5, 17. Hab. 2. 4.
[n] Yash. 19. 38, aur 21. 16.

Peshtar MASÍH se, 826 ke qaríb.

salam kí díwár Ifráím ke darwáze se[o] leke goshe ke darwáze tak[p], jo chár sau háth thí, ḍhá dí.

14 Aur sárá soná, aur rúpá, aur sáre bartan, jo KHUDÁWAND ke ghar men, aur sháh ke khazáne men páe[q], le líe, aur bahut se log ol pakṛe, aur Samrún ko phirá.

825 ke qaríb.

15 ¶ Aur Yahúás ká báqí ahwál[r], aur us ká jalál, ki wuh sháh i Yahúdáh Amasiyáh se kyúnkar laṛá, so kyá wuh Isráelí bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

16 Aur Yahúás ne apne bápdádon men árám kiyá, aur Isráelí bádsháhon ke darmiyán Samrún men gáṛá gayá, aur us ká beṭá Yarubi'ám us kí jagah bádsháh húá.

17 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Yúás ká beṭá Amasiyáh, sháh i Isráel Yahúakhaz ke beṭe Yahúás ke marne ko ba'd, pandrah baras jiyá[s].

18 Aur Amasiyáh ká báqí ahwál, so kyá wuh Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

19 Aur Yarúsalam ke logon ne ákhir ko us par balwá kiyá[t]; so wuh bhágke Lakís[u] ko gayá: phir unhon ne us ke píchhe log Lakís men bheje, aur wahán use qatl kiyá.

810.

20 Tab we use ghoṛon par ḍálke le gae, aur Dáúd ke shahr men Yarúsalam ke darmiyán us ke bápdádon ke bích use gáṛá.

21 ¶ Tab Yahúdáh ke sáre logon ne 'Azariyáh[x] ko, jo solah baras ká thá, leke us ke báp Amasiyáh kí jagah bádsháh kiyá.

22 Aur us ne Ailat[y] ká shahr biná kiyá, aur ba'd us ke ki bádsháh apne bápdádon men já milá, tab use phir Yahúdáh kí mamlukat men dákhil kiyá.

825. Is sál men akelá bádsháhat karne lagá.

23 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Yúás ke beṭe Amasiyáh kí saltanat ke pandrahwen baras Yahúás ká beṭá Yarubi'ám Samrún men baní Isráel ká bádsháh húá: us ne iktálís baras bádsháhat kí.

24 Aur us ne KHUDÁWAND ke huzúr badkáríán kín, aur Nabát ke beṭe Yarubi'ámwále gunáhon ko, jin ke sabab us ne Isráel ko gunáhgár kiyá, tark na kiyá.

Peshtar MASÍH se, 825.

25 Aur us ne Hamát ke madkhal[z] se leke daryá e sahrá[a] tak baní Isráel kí sárí haddon par phir qabza kiyá, jaisá ki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne Amittai ke beṭe apne bande Yúnah[b] nabí kí ma'rifat jo Ját-Hifr[c] ká thá, farmáyá thá.

822.

26 Is liye ki KHUDÁWAND ne dekhá, ki Isráel par baṛá ranj hai[d], ki un men se na koí panáh, aur na koí chhuṭánewálá[e], aur na koí Isráel ká madadgár thá.

27 Aur KHUDÁWAND ne yih na farmáyá thá, ki Main ásmán ke tale se Isráel ká nám miṭá dúngá: so us ne un ko Yahúás ke beṭe Yarubi'ám ke háth se naját bakhshí[f].

28 ¶ Aur Yarubi'ám ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, aur us ká jalál, ki kyúnkar us ne Dimishq aur Hamát ko, jo Yahúdáh ke the[g], Isráel ke liye phirá liyá, so kyá wuh Isráelí bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

29 Ákhir ko Yarubi'ám ne apne bápdádon, ya'ne Isráelí bádsháhon ke darmiyán árám kiyá, aur us ká beṭá Zakariyáh[h] us kí jagah bádsháh húá.

Giyárah baras ke ba'd, ki tak takht khálí rahá. 2 Sal. 17. 6. 784.

XV BÁB.

1 *'Azariyáh bádsháh hoke nekí kartá.* 5 *Wuh abras hoke marjátá, aur Yútám us kí jagah bádsháh hotá.* 8 *Zakariyáh Yáhu kí pusht ká jo pichhlá thá takht páke badí kartá aur Salúm se qatl hotá.* 13 *Salúm mahíná bhar saltanat kartá, ba'd us ke Manáhim se qatl hotá.* 16 *Manáhim Púl ki kumak se zor pakaṛtá.* 21 *Fiqahiyáh us kí jagah bádsháh hotá.* 23 *Fiqahiyáh Fiqah se qatl hotá.* 27 *Tiglat-piláser Fiqah ko zer kartá aur Húsi'a use qatl kartá.* 32 *Yútám takht nishín hoke nekí kartá.* 36 *Ákhaz us ká jánishín hotá.*

810 ke qaríb.

SHÁH i Isráel Yarubi'ám kí saltanat ke satáíswen baras sháh i Yahúdáh Amasiyáh ká beṭá 'Azariyáh[a] bádsháh húá[b].

Sattáís baras jab se Yarubi'ám apne báp ke sáth, aur sáth baras hák ja se akelá bádsháhat karne lagá Us ke taqt apná sháhíra kiyá Jab Yarubi'ám se laṛne gayá.

2 Aur jab wuh takht par baiṭhá, to solah baras ká thá; us ne Yarúsalam men báwan baras bádsháhat kí; us kí má ká nám Yakúliyáh thá, jo Yarúsalam kí thí.

3 Us ne KHUDÁWAND ke huzúr nekokáríán kín, un sab ke mutábiq ki us ke báp Amasiyáh ne kí thí.

4 Lekin us ne únche makánon ko[c] girá na diyá, aur log ab tak únche makánon par qur-

Marginal references: d Neham. 8. 16. aur 12. 39. p Yar. 31. 38. Zak. 14. 10. q 1 Sal. 7. 51. r 2 Sal. 13. 12. s 2 Taw. 25. 25, wag. t 2 Taw. 25. 27. u Yash. 10. 31. x 2 Sal. 15. 13. aur 2 Taw. 26. 1, 'Uzziyáh kahláyá. y 2 Sal. 16. 6. 2 Taw. 26. 2. z Gin. 13. 21. aur 34. 8. a Ist. 3. 17. b Yúna. 1. 1. Mat. 12. 39, 40, Yúnah kahláyá. c Yash. 19. 13. d 2 Sal. 13. 4. e Ist. 32. 36. f 2 Sal. 13. 5. g 2 Sam. 8. 6. 1 Sal. 11. 24. 2 Taw. 8. 3. a 'Uzziyáh kahláyá, 13. 30 áyat, wag., aur 2 Taw. 26. 1. b 2 Sal. 14. 21. 2 Taw. 26. 1, 3, 4. c 35 áyat. 2 Sal. 12. 3. aur 14. 4.

Peshtar Masíh se, 810 ke qaríb.

báníán karte, aur khushbúíán jaláte the.

5 ¶ So KHUDA'WAND ne us bádsháh ko márá, ki wuh marne ke roz tak korhí rahá[d], aur ghar men akelá rahtá thá[e]. Aur us ká betá Yútám ghar ká mukhtár thá, aur logon kí 'adálat kiyá kartá thá.

765 ke qaríb

[d] 2 Taw. 26. 19,-21.
[e] Ahb. 13. 46.

6 Aur 'Azariyáh ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá wuh Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men marqúm nahín hai?

758 ke qaríb.

7 Aur 'Azariyáh apne bápdádon men já soyá, aur we Dáúd ke shahr men us ke bápdádon ke darmiyán use gárá[f]; aur us ká betá Yútám us kí jagah bádsháh húá.

[f] 2 Taw. 26. 23.

773 ke qaríb. Gyárah baras takht khálí rahá thá.

8 ¶ Aur sháh i Yahúdáh 'Azariyáh kí bádsháhat ke tíswen sál Yarubi'ám ká betá Zakariyáh baní Isráel ká bádsháh húá. Us ne Samrún men chha mahíne bádsháhat kí.

9 Aur us ne KHUDA'WAND ke huzúr apne bápdádon kí mánind badkáríán kín, aur Nabát ke bete Yarubi'ámwále gunáhon ko, jis ne baní Isráel ko gumráh kiyá thá, tark na kiyá.

772 ke qaríb.

10 Aur Yabís ke bete Salúm ne us par balwá kiyá, aur dangal ke huzúr us par wár kiyá, aur use már liyá[g], aur us kí jagah bádsháh húá.

[g] Jaise nabí ne kahá thá, dekho 'Amús 7. 9

11 Aur Zakariyáh ká báqí ahwál jo hai, so kyá wuh Isráelí bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men tahrír nahín hai?

12 Aur yih KHUDA'WAND ká wuh sukhan hai, jo us ne Yáhú se kaha thá. ki Chauthí pusht tak tere farzand Isráel ke takht par baithenge[h]: so wuh púrá húá.

[h] 2 Sal. 10 30.

772 ke qaríb.

13 ¶ Aur sháh i Yahúdáh 'Uzziyáh[i] kí saltanat ke untáliswen baras Yabís ká betá Salúm takht par jalwagar húá, aur us ne Samrún men ek mahíne bhar saltanat kí.

[i] Azariyáh, i Áyat

14 Is liye ki Jádí ká betá Manáhim Tirzah[k] se Samrún par charh áyá, aur Yabís ke bete Salúm ko márá, aur Samrún men qatl kiyá, aur us kí jagah bádsháh húá.

[k] 1 Sal. 14. 17

15 Aur Salúm ká báqí ahwál, aur fitna-angezí jo us ne kí, so kyá wuh Isráelí bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men marqúm nahín hai?

Peshtar Masíh se, 772 ke qaríb.

16 ¶ Tab Manáhim ne Tifsah[l] ko un sab samet jo us men the, Tirzah se leke us kí sarhaddon tak já márá; kyúnki unhon ne us ke darwáze khol na díe; aur us ne un sab ke, jo petwálíán thín, pet phár dále[m].

[l] 1 Sal. 4. 24.

[m] 2 Sal. 8. 12.

772.

17 Aur sháh i Yahúdáh 'Azariyáh kí bádsháhat ke untálíswen baras Jádí ká betá Manáhim Isráelíon ká bádsháh húá, aur us ne Samrún men das baras saltanat kí.

18 Aur KHUDA'WAND ke huzúr badkáríán kín; aur Nabát ke bete Yarubi'ám ke gunáhon se, jis ne baní Isráel ko gumráh kiyá thá, apne jíte jí dastbardár na húá.

771.

19 Tab Asúr ká bádsháh Púl us kí mamlukat par charh áyá[n]. So Manáhim ne hazár qintár chándí Púl ko peshkash guzrání táki wuh us kí dastgírí kare, aur mamlukat us ke qabze men ||báqí rakhe.

[n] 1 Taw 5. 26. Yas 9. 1. Hús. 8 9.

|| 'Ibrání men, qáim rakhe.

20 Aur Manáhim ne yih naqdí baní Isráel se tahsíl kí; aur har ek daulatmand amír se pachás misqál rúpá liyá, aur Asúr ke bádsháh ko diyá. So Asúr ká bádsháh phir gayá, aur un kí sarzamín men ziyáda na thahrá.

21 ¶ Aur Manáhim ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, wuh Isráelí bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men marqúm nahín hai?

22 Aur Manáhim apne bápdádon men shámil hoke so rahá, aur us ká betá Fiqahiyáh us kí jagah bádsháh húá.

23 ¶ Aur sháh i Yahúdáh 'Azariyáh kí saltanat ke pacháswen sál Manáhim ká betá Fiqahiyáh Isráelíon ká bádsháh húá, aur us ne Samrún men do baras bádsháhat kí.

24 Aur KHUDAWAND ke huzúr badkáríán kín, ki us ne Nabát ke bete Yarubi'ám ke gunáhon ko, jis ne baní Isráel ko gumrah kiyá thá, tark na kiyá.

759.

25 Aur Fiqah bin Ramaliyáh ne jo us ke umará men se thá, us ke barkhiláf mansúba bándhá, aur use Samrún ke darmiyán Arjúb aur Ariyah ke muttasil pachás ádmíon samet, jo baní Jili'ádí the, márá; aur use qatl karke us kí jagah bádsháh húá.

Peshtar MASÍH se, 759.

26 Aur Fiqahiyáh ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá wuh Isráelí bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

759. 27 ¶ Aur sháh i Yahúdáh 'Azariyáh kí saltanat se báwan baras guzre par Fiqah bin Ramaliyáh[o] Samrún men baní Isráel ká bádsháh húá, aur us ne bís baras saltanat kí.

[o] Yas. 7. 1.

28 Aur us ne KHUDÁWAND ke áge badkáríán kín, aur un gunáhon se, jin se Nabát ke bete Yarubi'ám ne Isráelíon ko gumráh kiyá thá, báz na áyá.

740. 29 Aur sháh i Isráel Fiqah ke 'asr men sháh i Asúr Tiglat-pilásar ne ákc[p] 'Aiyún[q], aur Abíl-Bait-Ma'akah, aur Yanúha, aur Qádis, aur Hasúr, aur Jilí'ád, aur Jalíl, aur Naftálí kí sárí mamlukat ko le liyá: aur unhen pakarke Asúr men le áyá.

[p] 1 Taw. 5. 26. Yas. 9. 1.
[q] 1 Sal. 15. 20.

739. 30 Us waqt Húsí'a bin Ailah ne Fiqah bin Ramaliyáh ke barkhiláf mansúba kiyá, aur use márá aur qatl kiyá? aur 'Uzziyáh ke bete Yútám kí bádsháhat ke bíswen baras[r] us kí jagah bádsháh húá[s].

[r] Ákhaz kí bádsháhat ke chauthe sál men, aur Yútám kí bádsháhat ke shurú' se, us 'ahd ke bíswen sál men. *Usher*

31 Aur Fiqah ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, kyá wuh Isráelí bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men tahrír nahín hai?

758. 32 ¶ Aur sháh i Isráel Ramaliyáh ke bete Fiqah kí saltanat ke dúsre sál 'Uzziyáh ká betá Yútám bádsháh húá[t].

[s] Par darmiyán kaí baras tak hal-chal rahí. 2 Sal. 17. 1. Hús. 10. 3, 7, 15.
[t] 2 Taw. 27. 1.

33 Aur jab wuh takht par baithá, to pachís baras ká thá; us ne solah baras Yarúsalam men saltanat kí. Us kí má ká nám Yarúsá thá, jo Sadúq kí betí thí.

34 Us ne KHUDÁWAND ke huzúr nekokárí kí: aur jo kuchh kiyá, so apne báp 'Uzziyáh ke mánind[u] kiyá.

[u] 3 áyat

35 ¶ Lekin únche makán giráe na gae[x], aur hanoz log únche makánon par qurbáníán karte, aur khushbúíán jaláte the. Aur us ne KHUDÁWAND ke ghar ká 'Álí Darwáza banáyá[y].

[x] 4 áyat.
[y] 2 Taw. 27 3, wag.

36 ¶ Aur Yútám ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

742 ke qaríb. 37 Aur unhín dinon men KHUDÁWAND ne sháh i Arám Razín ko[z], aur Fiqah bin Ramaliyáh ko[a] Yahúdáh par bhejá.

Yútám kí bádsháhat ke ákhir men.
[z] 2 Sal. 16. 5. Yas. 7. 1.
[a] 37 áyat.

38 Aur Yútám apne bápdádon men já soyá; aur apne báp Dáúd ke shahr men apne bápdádon ke darmiyán madfún húá: aur us ká betá Ákhaz us kí jagah bádsháh húá.

Peshtar MASÍH se, 742.

XVI BÁB.

1 *Ákhaz takhtnishín hoke badí kartá.* 5 *Razín aur Fiqah milke Ákhaz par charháí karte, aur wuh unkí mukhálafat men Tiglat-pilásar ke pás naqdí bhejkar use bulálátá.* 10 *Ákhaz Dimishq se ek kháss mazbah ká namúna bhejke Úriyáh se us ká waisá banwátá aur birinjí mazbah ko hatáke ek taraf rakhtá.* 17 *Haikal ko luttá.* 19 *Hizqiyah us kí jagah bádsháh hotá.*

742 ke qaríb. AUR Ramaliyáh ke bete Fiqah kí saltanat ke satrahwen baras sháh i Yahúdáh Yútám ká betá Ákhaz takht par baithá[a].

[a] 2 Taw. 28. 1, wag.

2 Us waqt wuh bís baras ká thá, aur us ne solah baras Yarúsalam men bádsháhat kí. Aur us ne KHUDÁWAND apne Khudá ke huzúr nekokárí na kí, jis tarah ki us ke báp Dáúd ne kí thí.

3 Balki wuh Isráelí bádsháhon kí ráh par chalá; aur us ne un ajnabíon ke nafratí dastúr ke mutábiq[b], jinhen KHUDÁWAND ne baní Isráel ke sámhne se nábúd kiyá thá, apne bete ko ág men guzárá[c].

[b] Ist. 12. 31.
[c] Ahb 18. 21. 2 Taw. 28. 3. Zab 106. 37, 38.

4 Aur únche makánon, aur paháron par, aur har ek hare darakht tale[d] qurbáníán kín, aur khushbúíán jaláín.

[d] Ist. 12. 2. 1 Sal. 14. 23.

742. 5 ¶ Us waqt sháh i Arám Razín aur sháh i Isráel Ramaliyáh ká betá Fiqah Yarúsalam par larne charhe[e]. Aur unhon ne Ákhaz ko gher liyá, lekin fathyáb na húe.

[e] Yas. 7. 1, 4 wag.

6 Us hí waqt sháh i Arám Razín ne Ailat ko[f] leke Arám men phir dákhil kiyá, aur Yahúdíon ko Ailat se nikál diyá; aur Arámí Ailat men áe, aur áj ke din tak we wahín baste hain.

[f] 2 Sal. 14. 22

7 Aur Ákhaz ne Asúr ke bádsháh † Tiglat-pilásar pás[g] elchí bheje, aur paigám kiyá, ki Main terá khádim aur terá betá hún: so tú á, aur mujh ko Arám ke bádsháh ke háthon se, aur sháh i Isráel ke háth se, jo mujh par charh áe hain, riháí de.

† 'Ibrání men, *Tiglat-pilásar*, 1 Taw. 5. 26; aur 2 Taw. 28. 20, *Tiglat-pilnásar*.
[g] 2 Sal. 15. 29.

740. 8 Aur Ákhaz ne wuh rúpá aur soná, jo KHUDÁWAND ke ghar men, aur bádsháhí khazáne men maujúd thá, leke sháh i Asúr ke liye nazrána bhejá[h].

[h] 2 Sal. 12. 18. Dekho 2 Taw. 28. 21.

Peshtar MASI'H se, 740.

9 Aur sháh i Asúr ne us kí bát máni, aur Dimishq par lashkarkashí kí, aur use le liyá, aur wahán ke logon ko asír karke Qír men láyá [l], aur Razín ko qatl kiyá.

[l] Nabí ne is kí khabar peshtar dí thí, 'Amús 1. 5.

10 ¶ Tab A'khaz bádsháh sháh i Asúr Tiglat-pilásar kí muláqát ke liye Dimishq ko chalá. Aur us ne ek mazbah ko dekhá, jo Dimishq men thá; aur A'khaz bádsháh ne us mazbah ke daul ká aur us ke mihín kám ká thík thík naqsha khichwáke U'riyáh káhin kane bhejá.

11 So U'riyáh káhin ne thík usí naqshe ká, jise A'khaz ne Dimishq se bhejá thá, ek mazbah banáyá. Aur U'riyáh káhin ne, jab tak ki bádsháh A'khaz Dimishq se áwe hí áwe, us mazbah ko taiyár kiyá.

12 Aur jab bádsháh ne Dimishq se murája'at kí, to bádsháh ne mazbah ko dekhá; aur bádsháh nazdík gayá, aur us par qurbání guzráni [k].

[k] 2 Taw. 26. 16, 19.

13 Aur us ne apná charháwá aur us ká hadya charháyá; aur apná tapáwan tapáyá, aur apní salámí ká lahú mazbah par chhirká.

14 Aur us ne pítal ká wuh mazbah jo KHUDA'WAND ke áge thá [l], ghar ke sámhne se, ya'ne is mazbah, aur KHUDA'WAND ke ghar ke bích men se uthwáyá, aur is mazbah kí uttar taraf rakhwá diyá.

[l] 2 Taw. 4. 1.

15 Aur sháh A'khaz ne U'riyáh káhin ko hukm kiyá, ki Is bare mazbah par subh ká charháwá, aur shám ká hadya [m], aur bádsháh ká charháwá, aur us ká hadya, aur mamlukat ke sáre logon ká charháwá, aur un ká hadya, aur un ká tapáwan guzráno: aur charháwe ká sárá khún, aur zabíha ká sárá lahú us par chhirko; aur pítal ká wuh mazbah ‖ jo hai, main us kı tajwíz karún.

[m] Khur. 29. 39, 40, 41

‖ *Yá, mere liye hai, ki us se púchha karún*

16 So jo kuchh sháh A'khaz ne farmáyá, U'riyáh káhin ne wuh sab kiyá.

739.

17 ¶ Aur sháh A'khaz ne kursíon ke [n] kagaron ko kát dálá [o], aur un ke úpar ke bartanon ko un se judá kiyá. aur us bahr ko pítal ke bailon par se [p] utárke pattharon kí patáo par rakhá.

[n] 1 Sal. 7. 27, 28.
[o] 2 Taw 28. 24.
[p] 1 Sal. 7. 23, 25.

18 Aur us ne us chhat ko, jo unhon ne sabt ke majma' ke liye chháṉw ke wáste banáí thí, aur bádsháh ke darámad ke makán ko, jo báharwár thá, sháh i Asúr ke liye KHUDA'WAND ke ghar men se nikálá.

Peshtar MASI'H se, 739.

19 ¶ Aur A'khaz ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá wuh Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men maktúb nahín?

726.

20 Aur A'khaz apne bápdádon men já milá, aur apne bápdádon ke darmiyán shahr i Dáúd men gárá gayá [q]: aur us ká betá Hizqiyáh us kí jagah bádsháh húá.

[q] 2. Taw. 28. 27.

XVII BA'B.

1 *Húsí'a bádsháh hoke badí kartá. 3 Salmanazar us ko zer kartá, par wuh sháh i Misr So náme se milke phir fasád barpá kartá. 5 Samrún ke báshinde apne gunáhon ke sabab asír kie játe. 24 Ajnabí log jo Samrún men á base the sheron se tasdí'a páte, mazhabon kí ek khichrí banáte.*

730.

AUR sháh i Yahúdáh A'khaz kí saltanat ke bárahwen baras Ailah ká betá Húsí'a [a] Isráelíon ká bádsháh húá; us ne nau baras Samrún men bádsháhat kí.

[a] Is se peshtar takht kuchh din khálí rahá thá. 2 Sal. 15. 30.

2 Aur us ne KHUDA'WAND ke áge badkáríán kín, par na Isráelí bádsháhon ke mánind jo us se áge the.

3 ¶ Aur jab sháh i Asúr Salmanazar [b] us par charhá, to Húsí'a ne us kí mutába'at qabúl kí, aur use ‖ hadye díe.

[b] 2 Sal. 18. 9.

‖ *Yá, khirá diyá.*

4 Ba'd us ke sháh i Asúr ne Húsí'a men bagáwat ke mansúbe ká nishán páyá; kyúnki us ne sháh i Misr So pas elchí bheje, aur jaisá us ká ma'múl thá, ki sál ba sál sháh i Asúr ke liye hadye bhejtá thá, us bár na bheje. So sháh i Asúr ne use giriftár kiyá, aur qaid men dálá.

725.

5 ¶ Aur sháh i Asúr sárí mamlukat par charhá, aur Samrún par áke tín baras use ghere rahá [c].

723.

[c] 2 Sal. 18. 9.

6 ¶ Aur Húsí'a kí saltanat ke nauwen baras sháh i Asúr ne Samrún par qabza kiyá [d], aur Isráelíon ko asír karke le gayá [e], aur unhen Khalah aur Khábúr men, jo Jauzán ke nahr ke nazdík the [f], aur Mádí kí bastíon men basáyá.

721.

[d] 2 Sal. 18. 10, 11. Hús. 13. 16, men nabí ne is kí khabar peshtar dí thí.
[e] Ahb. 26. 32, 33. Ist. 28. 36, 64. aur 29. 27, 28.
[f] 1 Taw. 5. 26.

7 Aur yih is liye húá, ki baní Isráel ne KHUDA'WAND apne Khudá ke huzúr, jis ne un ko zamín i Misr se nikálke sháh i Misr Fira'ún ke háth se naját bakhshí,

Peshtar MASÍH se, 721.

badkáríán kín, aur buton kí parastish kí.

8 Aur un ajnabí gurohon kí sunnaton par chale[g], jinhen KHUDÁWAND ne baní Isráel ke áge se khárij kiyá, aur Isráelí bádsháhon kí sunnaton par, jo unhon ne ikhtiyár kín:

9 Aur KHUDÁWAND apne Khudá kí marzí ke barkhiláf pinhání aise aise kám kíe, jo bhale na the, aur unhon ne apní sárí bastíon men nigáhbánon ke burj se leke mahsúr shahr tak[h] únche únche mandir banáe.

10 Aur har ek únche koh par, aur har ek hare darakht tale[i] sutúnon aur Yasíraton[k] ko nasb kiyá[l].

11 Aur sab únche makánon par un gair gurohon ke mánind, jinhen KHUDÁWAND ne un ke sámhne se daf'a kiyá, khushbúíán jaláín, aur sharáraten kín, yahán tak ki KHUDÁWAND ko gairat diláí.

12 Kyúnki unhon ne but púje, báwujúde ki KHUDÁWAND ne unhen kahá thá, ki Tum yih kám na kíjiyo[m].

13 Aur báwujúd us ke, ki KHUDÁWAND ne sáre nabíon aur gáibgoon[n] kí ma'rifat se baní Isráel aur baní Yahúdáh par tákíd karke nasíhat kí, aur kahá, ki Tum apní bad ráhon se báz áo, aur mere hukmon aur merí sunnaton ko sárí sharí'at ke muwáfiq, jo main ne tumháre bápdádon ko 'atá kín, aur jinhen main ne apne bandon nabíon kí wasátat se tum tak bhejá, hifz karo[o].

14 Par unhon ne na máná, balki apne bápdádon kí gardankashí ke mánind jo KHUDÁWAND apne Khudá par ímán na láe the, gardankashí kí[p].

15 Aur us kí sunnaton, aur us ke 'ahd ko[q], jo us ne un ke bápdádon se, aur us kí gawáhíon ko, jo us ne un kí sartábí par qáim kín, radd kiyá, aur batálaton[r] kí pairawí kí, aur behúda húe[s], aur un ummaton kí tab'íyat kí, jo un ke gird o pesh thín, jinhen dikháke KHUDÁWAND ne unhen hukm kiyá thá, ki Tum un ke se kám mat kíjiyo[t].

16 Aur unhon ne KHUDÁWAND apne Khudá ke hukm tark kíe, aur apne liye do dhálí húí múraten, ya'ne do bachhre[u], aur Yasíraten[x] banáín, aur ásmání sitáron kí parastish, aur Ba'al[y] kí 'ibádat kí[z].

17 Aur unhon ne apne betá betí ko ág men chaṛháyá[a]; aur gáibgoí, aur tafauwul kiyá[b], aur ‖apne nafson ko taslím kiyá, ki KHUDÁWAND ke huzúr badkáríán karen, aur KHUDÁWAND ko gairat diláwen.

18 Un bá'ison se KHUDÁWAND baní Isráel par nipaṭ gusse húá, aur apní nazar se unhen girádiyá; un men se koí na bachá, magar faqat baní Yahúdáh ká firqa[c].

19 Aur baní Yahúdáh ne bhí KHUDÁWAND apne Khudá ke hukmon ko yád na rakhá[d], balki un qánúnon par chale, ki jinhen Isráelíon ne íjád kiyá thá.

20 Tab KHUDÁWAND ne Isráel kí sárí nasl ko mardúd kiyá, aur un par baláen názil kín, aur unhen lúṭeron ke háthon men mubtalá kiyá[e], yahán tak ki us ne un ko apne áge se dúr kar diyá.

21 Aur us ne baní Isráel ko Dáúd ke gharáne se chák kiyá[f], aur unhon ne Nabát ke beṭe Yarubi'ám ko bádsháh kiyá: aur Yarubi'ám ne Isráelíon ko KHUDÁWAND kí pairawí se báz rakhá, aur un se baṛá gunáh karwáyá[g]:

22 Aur baní Isráel un sab gunáhon par chale, jo Yarubi'ám ne kíe; we un se báz na áe;

23 Yahán tak ki KHUDÁWAND ne baní Isráel ko apne áge se khárij kar diyá, jaisá us ne apne sáre bandon kí ma'rifat se, jo nabí the, farmáyá thá[h]: ki baní Isráel apní mamlukat se jiláwatan hoke Asúr men asír ho gae[i].

24 ¶ Aur sháh i Asúr ne Bábul ke, aur Kútah ke[k], aur 'Awá[l] ke, aur Hamát ke aur Sifrwáim ke logon ko láke Samrún kí bastíon men baní Isráel kí jagah basáyá[m]: so we Samrún ke málik húe, aur us ke shahron men base.

25 Aur ibtidá men jab we wahán já base, to KHUDÁWAND se na ḍare: so KHUDÁWAND ne un ke darmiyán sheron ko chhoṛá, aur unhon ne unhen márá.

26 Aur sháh i Asúr ko yún khabar pahunchí, ki Jamá'aton ne, jinhen tú ne le jáke Samrún kí bastíon men basáyá hai, us sar-

Peshtar MASÍH se, 721.

[g] Abb. 18. 3. Ist. 18. 9. 2 Sal. 16. 3.
[h] 2 Sal. 18. 8.
[i] Ist. 12. 2. 2 Sal. 16. 4.
[k] Khur 34. 13. Ist. 16. 21. Mik. 5. 14.
[l] 1 Sal. 14 23. Yas. 57. 5.
[m] Khur. 20. 3, 4. Abb 26. 1. Ist 4. 19. aur 5. 7, 8.
[n] 1 Sam. 9. 9.
[o] Yar 18 11. aur 25 5 aur 35. 15
[p] Ist. 31 27. Amis. 29. 1.
[q] Ist. 29 25.
[r] Ist. 32. 21. 1 Sal. 16 13. 1 Kur 8. 4.
[s] Zab 115. 8 Rum. 1. 21.
[t] Ist. 12. 30, 31
[u] Khur. 32. 8. 1 Sal 12. 28.
[x] 1 Sal. 14. 15, 23. aur 15. 13. aur 16. 33
[y] 1 Sal. 16. 31. aur 22. 53. 2 Sal 11. 18.
[z] Abb. 18. 21.
[a] 2 Sal 16. 3. Hiz. 23. 37.
[b] Ist. 18. 10.
[b] 1 Sal. 21. 20.
‖ Ya'ní *apne taín bechḍálá*
[c] 1 Sal 11. 13, 32.
[d] Yar 3. 8.
[e] 2 Sal. 13. 3 aur 15. 29.
[f] 1 Sal. 11. 11. 31.
[g] 1 Sal. 12. 20, 28.
[h] 1 Sal. 14. 16
[i] 6 áyat. 678 ke qaríb.
[k] Dekho 30 áyat.
[l] 2 Sal. 18 34. *'Iwáh.*
[m] 'Az. 4 2, 10.

Peshtar MASÍH se, 678 ke qaríb.

zamín ke Khudá kí parastish ke taur ma'lúm nahín kíe: chunánchi us ne un men sher chhoṛe hain, aur dekh, we unhen pháṛte hain, is liye ki us sarzamín ko Khudá kí parastish kí rawish unhen daryáft nahín.

27 Tab Asúr ke bádsháh ne yih hukm kiyá, ki Un káhinon men se, jinhen tum wahán se yahán le áe ho, ek ko wahán le jáo, ki wuh jáke un pás házir rahe, aur us zamín ke Khudá kí bandagí ká dastúr sikhláwe.

28 So un káhinon men se, jinhen we Samrún se le gae the, ek áyá, aur Baitel men rahá: aur us ne unhen batláyá, ki KHUDÁWAND kí bandagí yún karo.

29 Tis par bhí har ek guroh ne jahán tahán apne taur ke ma'búd banáe, aur un únche makánon men, jo Samrúníon ne biná kíe the, rakhe.

30 Bábulíon ne [n] khiyám i banát banáe, aur Kútíon ne Naiyirgul, aur Hamátíon ne Asímá.

31 Aur 'Awáíon ne Nibház aur Tartáq banáyá, aur Sifrwáimíon ne apne beṭon ko Adrammalik ke liye, aur 'Anammalik ke liye, jo un ke ma'búd the, ág men jaláyá [o].

32 So we KHUDÁWAND se bhí ḍarte the, aur unhon ne apne liye kamzát logon men se leke únche makánon ke káhin banáe [p]; so we un ke liye únche makánon par ke butkhánon men qurbáníán guzránte the.

33 Yún we KHUDÁWAND se bhí ḍarte the, aur apne buton ko bhí, un logon ke taur par, ‖ jinhen we wahán se asír karke le gae, parastish karte the [q].

34 So áj ke din tak, we agle dastúr par chalte hain, ki we KHUDÁWAND se ḍarte nahín: aur us ki sunnaton, aur us ke dastúron, aur us taur aur hukmon par nahín chalte, jo KHUDÁWAND ne baní Ya'qúb ke liye muqarrar kíe, jis ká nám us ne Isráel [r] rakhá;

35 Aur jin se KHUDÁWAND ne 'ahd kiyá, aur jinhen farmáyá, ki Tum gair ma'búdon se na ḍaro [s], aur un ke áge sijda na karo, aur un kí parastish na karo, aur na un ke liye qurbáníán guzráno [t];

36 Balki tum KHUDÁWAND se, jo apní baṛí qúwat se, aur apní darázdastí [u] se tum ko zamín i Misr se báhar nikál láyá, ḍarte raho, tum usí kí parastish kíjiyo, aur us hí ke liye qurbáníán guzrániyo [x].

37 Aur tum un sunnaton, aur dastúron, aur sharí'aton, aur hukmon ko, jo us ne tumháre liye muqarrar farmáe, sadá nazar ke níche rakhiyo [y]; aur tum gair ma'búdon se mat ḍariyo;

38 Aur us 'ahd ko, jo main ne tum se kiyá hai, tum mat bhúliyo [z], aur butparastí mat kíjiyo:

39 Balki tum KHUDÁWAND apne hí Khudá kí 'ibádat kíjiyo; ki wuhí tum ko tumháre sáre dushmanon se naját bakhshegá:

40 Lekin unhon ne na suná, balki apne agle dastúron par 'amal kiyá.

41 Chunánchi un gurohon ne KHUDÁWAND ká bhí ḍar rakhá, aur apní khodí húí múraton kí bhí bandagí kí [a]; aur un ke farzandon ke farzand bhí apne bápdádon ke muwáfiq áj ke din tak karte hain.

XVIII BÁB.

1 Hizqiyáh takhtnishín hoke neki kartá. 4 Sári butparastí mauqúf karátá aur iqbálmand hotá. 9 Samrún ke logon ko gunáh ke sabab asír karke le játe. 13 Sanherib Yahúdáh par chaṛhái kartá, par peshkash páke haṭjátá. 17 Phir Sanherib kí taraf se Rab-sáqí átá, aur Hizqiyáh se malámat kartá, aur bahut sá kufr bakke, logon ko targíb detá ki bagáwat karen.

726 ke qaríb.

SHÁH Ailah ke beṭe Húsí'a kí saltanat ke tísre sál sháh i Yahúdáh Ákhaz ká beṭá Hizqiyáh bádsháh húá [a].

2 Aur jab ki wuh takht par baiṭhá, to pachís baras ká thá. Us ne untís baras Yarúsalam men bádsháhat kí. Us kí má ká nám Abí [b] thá, jo Zakariyáh kí beṭí thí.

3 Us ne apne báp Dáúd ke mániad KHUDÁWAND ke huzúr sab bát men nekokárí kí:

4 ¶ Ki us ne únche makánon ko ḍhá diyá, aur múraton ko toṛá, aur Yasíraton ko káṭ ḍálá [c]; aur us ne pítal ko sámp ko, jo Músá ne banáyá thá [d], toṛke chaknáchúr kiyá; kyúnki baní Isráel us 'asr tak us ke áge khushbúíán jaláte the; aur wuh ‖ Nahústán kahláyá.

5 Aur us ne KHUDÁWAND Isráel

Marginal notes:
n 74 áyat.
o Abb. 18. 21. Ist. 12. 31.
p 1 Sal. 12. 31.
‖ Yá, jo unhen wahán se, waghaira
q Saf. 1. 5
r Paid. 32. 28. aur 35. 10. 1 Sal. 11. 31.
s Qáz. 6. 10.
t Khur. 20. 5.
u Khur. 6. 6.
x Ist. 10. 20.
y Ist. 5. 32.
z Ist. 4. 23.
a 32, 33 áyaten.
a 2 Taw. 28. 27. aur 29. 1.
b 2 Taw. 29. 1, Abiyah.
c 2 Taw. 31. 1.
d Gin. 21. 9.
‖ Ya'ne, Ek ṭukṛá pítal ká.

Peshtar MASI'H se, 726 ke qaríb.

ke Khudá par tawakkul kiyá[e], aisá ki ba'd us ke Yahúdáh ke sab bádsháhoṉ meṉ waisá ek na húá, aur na us se áge koí húá thá[f].

6 Wuh KHUDA'WAND se lipṭá rahá[g], aur us kí farmánbardárí se judá na húá; balki us ne un hukmoṉ ko, jo KHUDA'WAND ne Músá ko díe the, hifz kiyá.

7 Aur KHUDA'WAND us ke sáth thá[h]; wuh jidhar ko gayá, kámyáb[i] rahá; aur sháh i Asúr se bágí húá, aur us kí khidmat na kí[k].

725 ke qaríb.

8 Us ne Filistíoṉ ko 'Azah tak, aur un kí sarhaddoṉ kí intihá tak[l], nigáhbánoṉ ke burj se leke mahsúr shahr tak[m], márá.

9 ¶ Aur sháh i Hizqiyáh kí saltanat ke chauthe baras, jo sháh i Isráel Ailah ke beṭe Húsí'a kí bádsháhat ká sátwáṉ baras thá, sháh i Asúr Salmanazar ne Samrún par lashkarkashí kí, aur muhásara kiyá[n].

723 ke qaríb.

10 Aur tísre sál ke ákhir unhoṉ ne us ko le liyá. Aur Hizqiyáh kí saltanat ke chhaṭhe sál, aur sháh i Isráel Húsí'a kí bádsháhat ke nauweṉ baras[o] Samrún le liyá gayá.

721 ke qaríb.

11 Aur sháh i Asúr Isráelíoṉ ko waháṉ se pakaṛke Asúr ko le gayá[p], aur unheṉ Khalah aur Khábúr meṉ, Jauzán kí nahroṉ ke muttasil, Mádí kí bastíoṉ ke bích rakhá[q].

12 Yih is liye húá, ki unhoṉ ne KHUDA'WAND apne Khudá kí bát na mání, aur us ke 'ahd se, aur us sab se, jo KHUDA'WAND ke bande Músá ne farmáyá thá, 'udúl kiyá[r], ki na us kí suní, aur na use 'amal meṉ láe.

713.

13 ¶ Aur Hizqiyáh bádsháh kí saltanat ke chaudahweṉ baras yúṉ húá, ki Asúr ká bádsháh Sanherib Yahúdáh ke hasín shahroṉ par chaṛhá[s], aur us ne unheṉ le liyá.

14 Tab sháh i Yahúdáh Hizqiyáh ne Asúríoṉ ke bádsháh ko, jo Lakís meṉ thá, elchí bhejke paigám kiyá, ki Mujh se khatá húí: ab merí taraf se phir já, aur jo kuchh khiráj ki tú mujh par dharegá, use maiṉ uṭhá lúṉgá. So Asúr ke bádsháh ne tín sau qintár rúpá, aur tís qintár soná, sháh i Yahúdáh par muqarrar kiyá.

Peshtar MASI'H se, 713.

15 Hizqiyáh ne sárá rúpá, jo KHUDA'WAND ke ghar, aur sháh ke qasr meṉ maujúd thá, leke use diyá[t].

16 Us waqt Hizqiyáh KHUDA'WAND kí haikal meṉ ká, aur un darwázoṉ aur sutúnoṉ par ká soná, jo sháh i Yahúdáh Hizqiyáh ne un par lagáyá thá, chhílá, aur Asúr ke bádsháh ko diyá.

710 ke qaríb.

17 ¶ Ba'd us ke sháh i Asúr ne Tartán, aur Rab-Sáris aur Rab-Sáqí ko Lakís se baṛí fauj aur bhárí lashkar ke sáth Yarúsalam meṉ bádsháh Hizqiyáh pás bhejá. So we chaṛhe, aur Yarúsalam ko áe; aur áke us kunḍ kí nahr par, jo rafúgaroṉ ke maidán[u] kí ráh meṉ hai, khaṛe rahe.

18 Aur jab unhoṉ ne bádsháh ko buláyá, to Khilqiyáh ká beṭá Iliyáqím, jo ghar ká mukhtár thá, aur Shabnah mutasaddí, aur A'saf muhásib ká beṭá Yúakh un pás áe.

19 Rab-Sáqí ne unheṉ kahá, Tum jáke Hizqiyáh se kaho, ki Bádsháh i 'Azím, Asúríoṉ ká bádsháh, yúṉ farmátá hai, Wuh kaun sá takya[x] hai, jis par tujhe i'atimád hai?

20 Tú ne jo kahá, wuh muṉh kí bát hai, ki Mujh meṉ maslahat aur jang kí qúwat maujúd hai. So ab tú kis par i'atimád rakhtá hai, ki tú ne mere barkhiláf sarkashí kí?

21 Dekh, tujhe Misr ke nal kí ṭúṭí húí láṭhí par[y] bharosá hai: us par to agar koí takya kare, to wuh us ke háth meṉ baiṭh jáegí aur chubhegí: so sháh i Misr Fira'ún un sab ke sáth, jo us par bharosá rakhte haiṉ, aisá hí hai.

22 Aur agar tú mujhe kahtá hai, ki Hamárá tawakkul KHUDA'WAND hamáre Khudá par hai: kyá wuhí nahíṉ, ki jis ke únche makán, aur jis ke mazbah Hizqiyáh ne dúr kar ḍále[z], aur Yahúdáh aur Yarúsalam ko kahá, Tum Yarúsalam meṉ is mazbah ke áge parastish karo?

23 Ab ‖ mere khudáwand sháh i Asúr se zidd kariye, aur maiṉ tujhe do hazár ghoṛe dúṉgá, agar tujh meṉ itní sakat ho, ki tú sawároṉ ko un par chaṛhá de.

e 2 Sal. 19. 10. Aiy. 13. 15. Zab. 13. 5.
f 2 Sal. 23. 25.
g Isti. 10. 20. Yash. 23. 8
h 2 Taw. 15. 2.
i 1 Sam. 18. 5, 14. Zab. 60. 12.
k 2 Sal. 16. 7.
l 1 Taw. 4. 41. Yas. 14. 29.
m 2 Sal. 17. 9.
n 2 Sal. 17. 3.
o 2 Sal. 17. 6.
p 2 Sal. 17. 6.
q 1 Taw. 5 26.
r 2 Sal. 17. 7. Dán. 9. 6, 10.
s 2 Taw. 32. 1, wag. Yas. 36. 1, wag.
t 2 Sal. 16. 8.
u Yas 7. 3
x 2 Taw. 32. 10, wag.
y Yas. 36. 6, 7.
z 4 áyat: 2 Taw. 31. 1 aur 32. 12.
‖ Yá, mihrbání karke mere khudáwand sháh i Asúr ko kuchh girau díjiye

Peshtar MASÍH se, 710 ke qaríb.

24 Pas, tujh meṉ yih táqat kaháṉ hai, ki tú mere ḳhudáwand ke mulázimoṉ meṉ se ek adná sardár ká muṉh phiráwe, aur Misr kí gáṛioṉ aur sawároṉ ká bharosá rakhe?

25 Aur kyá maiṉ is sarzamín ke halák karne ko, ḲHUDÁWAND ke be-hukm, áyá húṉ? ḲHUDÁWAND ne to mujhe farmáyá, ki Us mulk par chaṛh, aur use halák kar.

26 Tab Iliyáqím bin Ḳhilqiyáh, aur Shabnah, aur Yúaḳh ne Rab-Sáqí se 'arz kí, ki Arámí bolí meṉ apne chákaroṉ se kalám kíjiye, ki yih bolí ham samajhte haiṉ; aur shahrpanáh ke logoṉ ke áge Yahúdí lugat meṉ ham se báteṉ na kíjiye.

27 Tab Rab-Sáqí bolá, Kyá mere ḳhudáwand ne mujh ko tere ḳhudáwand, yá tujh pás báteṉ kahne ko bhejá hai? kyá us ne mujhe un logoṉ par, jo shahrpanáh par baiṭhe haiṉ, nahíṉ bhejá? ki we tumháre sáth apní gúh kháweṉ, aur ‖ pesháb píweṉ?

28 Phir Rab-Sáqí khaṛá húá, aur Yahúdí lugat meṉ chilláke bolá, aur yúṉ kahá, Are tum, bádsháh i 'azím, sháh i Asúr ká kalám suno;

29 Sháh yúṉ farmátá hai, ki Tum Hizqiyáh ke fareb meṉ na áo[a], kyúṉki wuh tumheṉ naját nahíṉ de saktá.

30 Aur us ká kahná na máno, jo kahtá hai, ki Tum ḲHUDÁWAND par tawakkul karo, ki ḲHUDÁWAND yaqínan ham ko naját degá, aur yih shahr sháh i Asúr ke háth nahíṉ áne ká.

31 Hizqiyáh kí na suno: ki sháh i Asúr yúṉ farmátá hai, ki ‖ Nazrána deke mujh se mel karo, aur nikalke mujh pás áo, aur tum meṉ se har ek apne apne ták aur apne anjír ke daraḳht ká mewa kháwe, aur apne apne hauz ká pání píwe:

32 Jab tak ki maiṉ áúṉ, aur tum ko yaháṉ se ek sarzamín meṉ, jo tumháre mulk ke mánind hai[b], le jáúṉ: ki wuh galla aur mai kí sarzamín hai; wuh roṭí aur tákistán ká mulk hai; wuh zaitún aur shahd ká mulk hai; ki tum jío aur na maro; na ho ki Hizqiyáh tum ko fareb de, aur kahe, ki ḲHUDÁWAND ham ko naját degá.

33 Bhalá, gurohoṉ ke ma'búdoṉ meṉ se kisí ne bhí apní sarzamín ko Asúr ke bádsháh ke háth se bacháyá hai[c]?

34 Hamát aur Arfád ke ma'búd kaháṉ haiṉ[d]? aur Sifrwáim aur Hen'a aur 'Iwáh[e] ke ma'búd kaháṉ haiṉ? kyá we Samrún ká mulk mere háth se bachá sake?

35 Un sáre mulkoṉ ke ma'búdoṉ ke darmiyán wuh kaun sá hai, jis ne apná mulk mere háth se bacháyá, jo ḲHUDÁWAND bhí Yarúsalam mere háth se bacháwegá[f]?

36 Tab we log chup ho rahe, aur us ke jawáb meṉ ek bát bhí na kahí: kyúṉki bádsháh ká hukm yúṉ thá, ki Use jawáb mat díjiyo.

37 Aur Ḳhilqiyáh ká beṭá Iliyáqím, jo ghar ká názim thá, aur Shabnah mutasaddí, aur Ásaf muhásib ká beṭá Yúaḳh Hizqiyáh pás áe, aur apne kapṛe chák kíe[g], aur Rab-Sáqí kí báteṉ use sunáíṉ.

XIX BÁB.

1 *Hizqiyáh udás hoke Yas'aiyáh ko kahlá bhejtá ki wuh un ke liye du'á mánge.* 6 *Yas'aiyáh un ko tasallí detá.* 8 *Sanherib jo Tirháqah ká muqábela karne játá thá, rah hí meṉ ek pur-kufr náma Hizqiyáh ke pás bhejtá.* 14 *Hizqiyáh kí du'á.* 20 *Yas'aiyáh Sanherib kí halákat aur Saihún kí salámatí kí ilhám se khabar detá.* 35 *Ek firishta Asúrioṉ ko halák kartá.* 36 *Sanherib Nínawáh meṉ apne hí beṭoṉ se qatl kiyá játá.*

AUR aisá húá, ki Hizqiyáh bádsháh ne yih sunke apne kapṛe pháṛe, aur ṭáṭ oṛhá, aur ḲHUDÁWAND ke ghar meṉ gayá[a].

2 Aur us ne ghar ke názim Iliyáqím, aur Shabnah mutasaddí, aur káhinoṉ ke buzurgoṉ ko ṭáṭ uṛháke Amús ke beṭe Yas'aiyáh nabí pás bhejá.

3 So unhoṉ ne use kahá, Hizqiyáh yúṉ kahtá hai, ki Áj ká din dukh, aur taklíf, aur takfír ká din hai: kyúṉki laṛke paidá hone par haiṉ, aur janwáne ká zor nahíṉ.

4 Sháyad ki ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá Rab-Sáqí kí sab báteṉ sune[b] (jise us ke sáhib Asúrioṉ ke bádsháh ne bhejá, ki Haiy Ḳhudá kí tahqír kare[c]), aur un bátoṉ kí, jo ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne suní haiṉ, sazá dewe[d].

‖ 'Ibrání meṉ, *páoṉ ká páni.*

[a] 2 Taw. 32. 15.

‖ 'Ibrání meṉ. *Barakat se,* Paid. 32. 20. aur 33. 11. Ams. 18. 16.

[b] Ist. 8. 7, 8.

[c] 2 Sal. 19. 12. 2 Taw. 32. 14. Yas. 10, 10, 11.

[d] 2 Sal. 19. 13.

[e] 2 Sal. 17. 24, *'Awá?*

[f] Dán. 3. 15.

[g] Yas. 33. 7.

[a] Yas. 37. 1, wag.

[b] 2 Sam. 16. 12.

[c] 2 Sal. 18. 35.

[d] Zab. 50. 21.

Peshtar MASI'H se, 710 ke qaríb.

Pas tú un báqíon ke wáste jo maujúd hain, du'á máng.

5 Pas, sháh Hizqiyáh ke mulázim Yas'aiyáh pás áe.

6 ¶ Yas'aiyáh ne unhen farmáyá[e], ki Tum apne áqá se yún kaho, KHUDA'WAND yún farmátá hai, ki Tú un báton se, jinhen sháh i Asúr ke mulázimon ne kahke merí takfír kí[f], hirásán mat ho.

7 Dekh, main us par ek jhoká bhejúngá[g], aur wuh ek shor sunke apní mamlukat ko phir jáwegá: aur main use us hí sarzamín men talwár se marwá dálúngá.

8 ¶ So Rab-Sáqí phir gayá; aur us ne sháh i Asúr ko Libnah se larte páyá, ki use khabar pahunchí thí, ki wuh Lakís se[h] kúch kar gayá;

9 Ki wahán use khabar húí, ki ‖Habsh ke bádsháh Tirháqah ne tujh par lashkarkashí kí hai[i]. So us ne phir elchí bhejkar Hizqiyáh se paigám kiyá,

10 Aur unhen kahá, ki Sháh i Yahúdáh Hizqiyáh se kaho, ki Terá Khudá, jis par tú takya kartá hai[k], us bát ká fareb na de, ki Yarúsalam sháh i Asúr ke qabze men na áwegá.

11 Dekh, tú ne suná hai, ki Asúr ke bádsháhon ne kyá kiyá, aur sárí sarzamín tasarruf men láke sab ko ek lakht sáf kiyá: so tú naját pá saktá hai?

12 Kyá un gurohon ko, ki jinhen mere bápdádon ne Jauzán, aur Harrán, aur Rasaf aur Tillasár men baní 'Adan[l] ko halák kiyá, un ke ma'búdon ne unhen chhuráyá[m]?

13 Hamát ká bádsháh, aur Arfád ká bádsháh, aur Qarya-Sifrwáim, aur Hen'a, aur 'Iwáh ke bádsháh kahán[n]?

14 ¶ So Hizqiyáh ne elchíon se náma leke parhá, aur uthke KHUDA'WAND ke ghar men dákhil húá, aur KHUDA'WAND ke áge khol diyá[o].

15 Aur Hizqiyáh ne KHUDA'WAND ke áge du'á mángí, aur kahá, Ai KHUDA'WAND Isráel ke Khudá, jis ká nisheman karúbíon ke darmiyán hai[p], tú hí akelá zamín kí sárí mamlukaton ká Khudá hai[q]; tú hí ne ásmán o zamín ko khalq kiyá.

16 Ai KHUDA'WAND, kán dhar[r], aur sun; ai KHUDA'WAND apní ánkhen khol[s], aur dekh, aur Sanherib kí un sab báton ko, jo us ne mujhe kahlá bhejín, táki Haiy Khudá ko malámat kare[t], sun le.

17 Sach hai, ai KHUDA'WAND, ki Asúr ke bádsháhon ne logon ko un ke mulkon samet kharáb kiyá,

18 Aur un ke ma'búdon ko ág men dálá; ki we khudá na the, balki ádmíon kí dastkárí the, lakrí, aur patthar[u]: so unhon ne unhen faná kiyá.

19 Aur ab, ai KHUDA'WAND hamáre Khudá, tú ham ko us ke háth se bachá líjiye, táki zamín kí sárí bádsháhaten yaqín karen, ki KHUDA'WAND Khudá tú hí akelá hai[x].

20 ¶ Tab Amús ke bete Yas'aiyáh ne Hizqiyáh ko kahlá bhejá, ki KHUDA'WAND Isráel ká Khudá yún farmátá hai, ki Tú ne du'á men jo kuchh sháh i Asúr Sanherib ke gile kíe[y], main ne sune[z].

21 Yih wuh kalám hai, jo KHUDA'WAND ne us ke haqq men farmáyá: Saihún kí bákira betí[a] ne terí tahqír kí, aur tujh par hansí; aur Yarúsalam kí betí ne tujh par sir dhuná[b].

22 Tú ne kis ko malámat, aur kis kí tú ne takfír kí? Aur tú ne kis par apní áwáz buland kí? tú ne to ánkhen úpar karke Isráel ke Quddús par[c] ghurkí kí.

23 Tú ne apne khádimon kí wasátat se KHUDA'WAND ko malámat kí[d], aur kahá, Main apní gáríon[e] kí kasrat se paháron kí úncháí par aur Lubnán kí atráf par charhá; wahán ke saroon ke peron aur sanaubar ke khássa darakhton ko kátá, aur us ke jangalon kí bulandíon men, jahán tak us ke Karmil kí intihá hai, ghusá chalá gayá.

24 Main ne khodá, aur gair ká páni piyá, aur main ne apne páon ke talwon se mahsúr shahron ke chashme sukhá dále.

25 Kyá tere kánon tak nahín pahunchá, ki main ne qadím se yih kiyá[f], agle zamánon men yih banáyá? Ab main hí ne jo muqarrar kiyá thá, so ho gayá, ki tú ne mahsúr shahron ko kharáb karke lute húe dher kar diyá[g].

Marginal references (left): e Yas. 37. 6, wag. — f 2 Sal. 18. 17. — g 35, 36, 37 áyaten. Yar. 51. 1. — h 2 Sal. 18. 14. — 710. — ‖ 'Ibrání men, Kúsh. — i Dekho 1 Sam 23. 27. — k 2 Sal. 18. 5. — l Hiz. 27. 23. — m 2 Sal. 18. 33. — n 2 Sal. 18. 34. — o Yas. 37. 14, wag. — p 1 Sam. 4. 4. Zab. 80. 1. — q 1 Sal. 18. 39. Yas. 44. 6. Yar. 10. 10, 11, 12.

Marginal references (right): Peshtar MASI'H se, 710. — r Zab 31. 2. — s 2 Taw. 6. 40. — t 4 áyat. — u Zab 115. 4. Yar. 10. 3. — x Zab. 83. 18. — y Yas. 37. 21, wag. — z Zab. 65. 2 — a Nau. 2. 13 — b Ayy. 16. 4. Zab. 22. 7, 8. Nau. 2. 15 — c Zab. 71. 22. Yas. 5. 24. Yar. 51. 5. — d 2 Sal. 18. 17 — e Zab. 20. 7. — f Yas. 45. 7 — g Yas. 10. 5.

Peshtar MASÍH se, 710.

26 So wahán ke basnewále kamzor húe, aur ghabrágae, aur sharminda húe; we aise the, jaise maidán men sabzí, aur jaise chhaton par kí ghás jo pukhta hone se peshtar súkh játí hai[h].

27 Main terá thikáná, aur terá báhar andar áná jáná, aur terí mujh par díwánagoí jántá hún[i].

28 Main tere gusse ke sabab, jo tú ne mujh par kiyá, aur tere hangáma ke sabab, jo mere kánon tak pahunchá, apná kántá[k] terí nák men márúngá, aur apní lagám tere munh men dúngá; aur tú jis ráh se áyá hai, main tujhe us hí ráh se phir pherúngá[l].

29 Ab tere liye yihí nishán hai[m], ki tum is baras we chízen, jo az khud ugtí hain, kháoge, aur dúsre sál bhí aisí hí chízen; aur tísre sál tum booge, aur kátoge, aur tákistán lagáoge, aur us ke phal kháoge.

30 Aur wuh baqíya, jo Yahúdáh ke dúdmán se bach rahá, phirke jar bándhegá aur úpar phalegá[n].

31 Ki ek baqíya Yarúsalam se, aur we jo bach rahe hain, koh i Saihún se khurúj karenge; KHUDÁWAND kí gayúrí aisá karegí[o].

32 So KHUDÁWAND sháh i Asúr ke haqq men yún farmátá hai, ki Wuh is shahr men na áwegá, na yahán tír chaláwegá, na sipar pakarke us ke barábar namúd hogá, aur na us ke muqábil damdama bándhegá;

33 Balki jis ráh se wuh áyá, us hí ráh se phir jáegá; aur is shahr men na á sakegá, KHUDÁWAND farmátá hai;

34 Ki main apne liye aur apne bande Dáúd ke liye[p] is shahr kí pushtí karke use bacháúngá[q].

35 ¶ So aisá húá, ki KHUDÁWAND ke firishte ne jáke Asúr kí lashkargáh men ek lákh pachásí hazár ádmí ján se máre[r]: we jo subh sawere uthe, to dekho, ki we sab mare pare the.

36 Tab sháh Sanherib ne kúch kiyá, aur chalá gayá, aur phir gayá, aur Nínawáh[s] men á rahá.

709.

37 Aur jis waqt wuh apne ma'búd Nisrúk ke ghar men pújá kartá thá, us waqt aisá húá, ki Adram-malik aur Sárazar us ke beton ne use talwár[t] se qatl kiyá[u]: aur we khud bhágke Arárát kí sarzamín ko gae. Aur Asar-Haddún[x] us ká betá us kí jagah bádsháh húá.

h Zab. 129. 6.
i Zab. 139. 1, wag.
k Aly. 41. 2. Hiz. 29. 4. aur 38. 4. 'Amús 4. 2.
l 33, 36, 37 áyaten.
m 1 Sam. 2. 34. 2 Sal. 20. 8, 9. Yas. 7. 11, 14. Lúq. 2. 12.
n 2 Taw. 32. 22, 23.
o Yas. 9. 7.
p 1 Sal. 11. 12, 13.
q 2 Sal. 20. 6.
r 2 Taw. 32. 21. Yas. 37. 36.
s Paid. 10. 11.
t 7 áyat.
u 2 Taw. 32. 21.

XX BÁB.

1 Hizqiyáh apní maut kí khabar páke ki nazdík hai, du'á mángtá, aur Khudá us kí 'umr barhátá. 8 Is wa'de ke subút men súraj ká chháyá das darje hat játá. 12 Barúdak-Baladán is nishání ke sabab logon ko Hizqiyáh pás bhejtá, aur us waqt we bádsháh ká sará mál o asbáb dekhne páte. 14 Yih ahwál sunke Yas'aiyáh ilhám se khabar detá ki Yahúdáh Bábul men asír hoke jáegá. 20 Munassi Hizqiyáh kí jagah bádsháh hotá.

Peshtar MASÍH se, 713.

UNHI'N dinon Hizqiyáh ko maut kí bímárí húí[a]. Tab Amús ká betá Yas'aiyáh us pás áyá, aur use kahá, KHUDÁWAND yún farmátá hai, Tú apne ghar kí wasíyat kar; is liye ki tú mar jáegá, aur na jíegá.

2 Tab Hizqiyáh ne apná munh díwár kí taraf kiyá, aur KHUDÁWAND se du'á mángí, aur kahá:

3 Ai KHUDÁWAND, lutf farmáke ab yád farmáiye[b], ki main kyúnkar rástí aur ‖dil ke kámil shauq se tere áge chaltá phirtá rahá[c]; aur tere áge main ne nekokárí kí. Aur Hizqiyáh bare nála se royá.

4 Aur qabl us ke, ki Yas'aiyáh ghar ke sahn men nikle, aisá húá, ki KHUDÁWAND ne us par wahí názil kí, aur kahá;

5 Tú Hizqiyáh pás phir já, aur Hizqiyáh ko, jo merí jamá'at ká sardár hai[d], kah, ki KHUDÁWAND tere báp Dáúd ká Khudá yún farmátá hai, ki Main ne terí du'á suní[e], aur main ne tere ánsúon ko dekhá[f]: dekh, main tujhe shifá dúngá, aur tú áj ke tísre din KHUDÁWAND ke ghar men áwegá.

6 Aur main terí 'umr pandrah baras barháúngá, aur main tujh ko, aur is shahr ko Asúr ke bádsháh ke háth se naját dúngá, aur apne liye, aur apne bande Dáúd ke liye is shahr kí pushtí karúngá[g].

7 Aur Yas'aiyáh ne jáke kahá, Anjír ká ek qurs lo[h]: so unhon ne liyá, aur use us ke phore par rakhá, aur wuh changá ho gayá.

8 ¶ Tab Hizqiyáh ne Yas'aiyáh se kahá, Us kí kyá nishání hai[i], ki KHUDÁWAND mujhe sihhat bakhshegá, aur main tísre din KHUDÁWAND ke ghar charh jáúngá?

9 Yas'aiyáh bolá, KHUDÁWAND kí taraf se us ká nishán jo KHUDÁWAND apne hukm ko púrá

x 'Az. 4. 2.
a 2 Taw. 32. 24, wag. Yas. 38. 1, wag.
b Nahem. 13. 22.
‖ 'Ibrání men, kámil dil se.
c Paid. 17. 1. 1 Sal. 3. 6.
d 1 Sam. 9. 16. aur 10. 1.
e 2 Sal. 19. 20. Zab. 65. 2.
f Zab. 39. 12. aur 56. 8.
g 2 Sal. 19. 34
h Yas. 38 21.
i Dekho Qáz. 6. 17. 37, 39. Yas. 7. 11, 14. aur 38. 22.

Peshtar MASÍH se, 713.

[k] Dekho Yas. 38. 7, 8.

|| Yá, *kí dhúp-gharí men.*

[l] Dekho Yash. 10. 12, 14. Yas. 38. 8.

712.

|| Yá, *Marúdak-baladán.*

[m] Yas. 39. 1, wag.

[n] 2 Taw. 32. 27, 31.

[o] 13 áyat.

[p] 2 Sal. 24. 13. aur 25. 13. Yar. 27. 21, 22. aur 52. 17.

[q] 2 Sal. 24. 12. 2 Taw. 33. 11.

|| Yih bát púrí húí, Dán. 1. 3

[r] 1 Sam. 3. 18 Aiy. 1. 21. Zab. 39. 9.

karegá tere liye yih hai[k], ki sáya yá das darje áge ko jáwe, yá das darje píchhe ko phir jáwe?

10 Tab Hizqiyáh ne jawáb diyá, Yih to chhoṭí bát hai, ki sáya das darje áge ko jáwe; so yún nahín, balki aisá ho, ki sáya das darje píchhe ko phir jáwe.

11 Tab Yas'aiyáh paigambar ne KHUDAWAND se du'á mángí; so us ne sáye ko Akhaz ||ke darjon men das darje píchhe phiráyá[l], un darjon men, ki jin se ḍhal gayá thá.

12 ¶ Us waqt sháh i Bábul ||Barúdak-Baladán bin Baladán ne hadya aur náma Hizqiyáh ko bhejá[m]: ki us ne suná thá, ki Hizqiyáh bímár hai.

13 So Hizqiyáh ne un kí báten suníṇ; aur us ne apne ghar kí sárí qímatí chízen, rúpe, aur sone, aur khushbú chízon, aur 'itron se leke apne siláh-khána aur khazána tak, un ko dikhláín[n]: us ke ghar men, aur us kí mamlukat men aisí koí chíz na thí, jo Hizqiyáh ne un ko na dikhláí.

14 ¶ Tab Yas'aiyáh nabí Hizqiyáh bádsháh pás áyá, aur use kahá, ki Un logon ne kyá kahá? aur ye kahán se tujh pás áe? Hizqiyáh ne kahá, Ye ba'íd mulk se, Bábul se, mujh pás áe hain.

15 Phir us ne púchhá, Unhon ne tere ghar men kyá dekhá? Hizqiyáh bolá, Unhon ne sab jo kuchh ki mere ghar men hai, dekhá; mere khazána men aisí koí chíz na rahí, jo main ne unhen na dikhláí[o].

16 Tab Yas'aiyáh ne Hizqiyáh se kahá, KHUDAWAND ká kalám sun.

17 Dekh, we din áte hain, ki sab jo kuchh tere ghar men hai, aur jo kuchh ki tere bápdádon ne áj ke din tak zakhíra kiyá hai, sab Bábul ko le jáenge[p]; kuchh báqí na rahegá, KHUDAWAND farmátá hai.

18 Aur tere beṭon men se, jo tujh se paidá honge, aur tujh se mutawallid honge, asír ho jáenge[q], aur ||we sháh i Bábul ke mahallon men khwájasará honge.

19 Hizqiyáh ne Yas'aiyáh se kahá, KHUDAWAND kí bát, jo kahtá hai, bhalí[r]. Phir us ne kahá, Bhalá, mere jíne tak to amn aur amán rahe.

20 ¶ Hizqiyáh ká báqí ahwál[s] aur us kí shaukat ká zikr, ki us ne kund aur táláb[t] kyúnkar banáyá, aur shahr men nahr láyá[u], kyá sháhán i Yahúdáh kí tawáríkh men nahín maktúb hai?

21 Aur Hizqiyáh ne apne bápdádon ke sáth árám kiyá[x], aur us ká beṭá Munassí us kí jagah bádsháh húá.

Peshtar MASÍH se, 710 ke qaríb.

[s] 2 Taw. 32. 32.

698 ke qaríb.

[t] Naham. 3. 16.

[u] 2 Taw. 32. 30.

[x] 2 Taw. 32. 33.

XXI BAB.

1 *Munassí takhtnishín hotá.* 3 *Bahut butparastí kartá.* 10 *Us kí sharárat ke sabab bahutsí áfaton kí khabar átí ki Yahúdáh par parengí.* 17 *Amún us kí jagah bádsháh hotá.* 19 *Amún bhí takhtnishín hoke bahut badí kartá.* 23 *Apne mulázimon se qatl hotá; phir we bhí logon se qatl kíe játe; aur ákhir ko Yúsiyáh bádsháh muqarrar hotá.*

JAB Munassí bádsháh húá, to wuh bárah baras ká thá: us ne pachpan baras Yarúsalam men bádsháhat kí[a]. Us kí má ká nám Hifzibáh thá.

2 Us ne un qaumon ke nafratí kám ke muwáfiq, jinhen KHUDAWAND ne baní Isráel ke áge se daf'a kiyá[b], KHUDAWAND ke huzúr badí kí.

3 Aur un únche makánon ko, jinhen us ke báp Hizqiyáh ne ḍháyá thá[c], phir biná kiyá, aur Ba'al ke liye kitne mazbah barpá kíe, aur Yasírat banáí, jaisá ki sháh i Isráel Akhiab ne kiyá thá[d], aur ásmání lashkar kí parastish kí[e], aur bandagí kí.

4 Aur us ne KHUDAWAND ke us ghar men, jis kí bábat KHUDAWAND ne farmáyá thá, ki main Yarúsalam men apná nám rakhúngá[f], mazbah banáe[g].

5 Aur us ne ásmání kawákib ko nám ke mazbah KHUDAWAND ke ghar ke donon sahnon men biná kíe.

6 Aur us ne apne beṭe ko ág men jalá diyá[h], aur rammálí, aur jádúgarí kí, aur dewon aur afsúngaron se yárí kí[i]; us ne KHUDAWAND ke áge bahut badkáríán kín, aur gairat diláí.

7 Aur us ne Yasírat kí múrat ko, jo us ne banáí, us ghar men nasb kiyá, jis kí bábat KHUDAWAND ne Dáúd ko, aur us ke beṭe Sulaimán ko kahá thá, ki Is ghar men, aur Yarúsalam men, jise main ne baní Isráel ke sáre firqon men se chun liyá hai, main apná nám abad tak rakhúngá[k]:

698 ke qaríb.

[a] 2 Taw. 33. 1, wag.

[b] 2 Sal. 16. 3.

[c] 2 Sal. 18. 4.

[d] 1 Sal. 16. 32, 33.

[e] Ist. 4. 19. aur 17. 3. 2 Sal. 17. 16.

[f] 2 Sam. 7. 13. 1 Sal. 8. 29. aur 9. 3.

[g] Yar. 32. 34.

[h] Ahb. 18. 21. aur 20. 2. 2 Sal. 16. 3. aur 17. 17.

[i] Ahb. 19. 26, 31. Yas. 18. 19, 17. 2 Sal. 17. 17.

[k] 2 Sam. 7. 13. 1 Sal. 8. 29. aur 9. 3. 2 Sal. 23. 27. Zab. 132. 13, 14. Yar. 32. 34.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

8 Aur main baní Isráel ke páon ko is sarzamín se jo main ne un ke bápdádon ko 'ináyat kí hai, hargiz kabhí na ṭalwáúngá[l], agar we itná hí karen, ki un báton par, jo main ne unhen farmáín, aur us sab sharí'at par, jo mere bande Músá ne unhen dí, 'amal karen.

9 Par we shanawá na húe, aur Munassí ne unhen bhaṭkáyá[m], ki unhon ne un gurohon kí nisbat, jinhen KHUDÁWAND ne baní Isráel ke sámhne nábúd kiyá, ziyáda badkárí kí.

10 ¶ Chunánchi KHUDÁWAND ne apne bandon nabíon kí ma'rifat se farmáyá;

11 Is liye ki sháh i Yahúdáh Munassí ne nafratí kám kíe[n], aur Amúríon kí nisbat, jo us se peshtar the, badtar 'amal kíe[o], aur baní Yahúdáh se bhí apne buton ke sabab gunáh karwáe[p]:

12 Is hí liye KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne yún farmáyá, Dekho, main Yarúsalam aur baní Yahúdáh par aisí balá bhejtá hún, ki us kí khabar jis ke kán tak pahunchegí, us ke donon kán jhanjhaná uṭhenge[q].

13 Aur main Yarúsalam par Samrún kí rassí[r], aur Akhiab ke gharáne ká sáhúl us par ḍálúngá; aur main Yarúsalam ko yún sáf karúngá, jis tarah koí qáb ko sáf karke aundhá detá hai.

14 Aur un ko, jo báqí rah jáenge, apní mírás se mahrúm karúngá, aur unhen un ke dushmanon ke háthon men hawála karúngá, ki we apne dushmanon ke liye shikár aur khwán i yagmá honge:

15 Kyúnki unhon ne mere huzúr badkáríán kín; aur jis din se un ke bápdáde Misr se nikle, áj ke din tak unhon ne mujhe khijáyá, aur khashmgín kiyá.

16 'Aláwa Munassí ne, us gunáh ke siwá, ki us ne Yahúdáh ko gumráh karke KHUDÁWAND ke huzúr badkáríán karwáín, yahán tak begunáhon ke khún kíe, ki Yarúsalam is sire se leke us sire tak bhar gayá[s].

17 ¶ Ab Munassí ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, aur yih ki us ne kaise kaise gunáh kíe, so kyá wuh baní Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín[t]?

18 Aur Munassí ne apne bápdádon ke darmiyán árám kiyá, aur apne ghar ke bág men, jo 'Uzzá ká bág hai, gáṛá gayá[u]: aur us ká beṭá Amún us kí jagah bádsháh húá.

19 ¶ Aur Amún jab takht par baiṭhá, to báís baras ká thá[x]. Us ne Yarúsalam men do baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám Musallimat thá, jo Harús Yutbahí kí beṭí thí.

20 Aur jaisá us ke báp Munassí ne kiyá[y], us ne bhí KHUDÁWAND ke huzúr badkáríán kín.

21 Aur wuh apne báp kí sárí ráhon par chalá, aur us ke báp ne jin buton kí bandagí aur parastish kí, us ne bhí un kí bandagí kí.

22 Aur us ne KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ko tark kiyá[z], aur KHUDÁWAND kí ráh par na chalá.

23 ¶ Ákhir ko Amún ke khádimon ne us ke qatl ká mansúba bándhá, aur bádsháh ko us ke qasr men qatl kiyá[a].

24 Aur shahr kí ra'aiyat ne un sab ko qatl kiyá, ki jinhon ne Amún bádsháh ke barkhiláf us ke qatl ká mansúba bándhá thá. Aur ahl i shahr ne us ke beṭe Yúsiyáh ko us kí jagah bádsháh kiyá.

25 Aur Amún ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríkh men maktúb nahín hai?

26 Aur wuh apne gormen 'Uzzá ke bág ke darmiyán gáṛá gayá; aur us ká beṭá Yúsiyáh us kí jagah bádsháh húá.

XXII BÁB.

1 *Yúsiyáh bádsháh hoke neki kartá.* 3 *Haikal kí maramat ke liye tadbír kartá.* 8 *Khilqiyáh tauret ká aslí nuskha pátá; is par Yúsiyáh Khuldah ko kahlá bhejtá ki wuh Khudáwand se us ke liye saláh lewe.* 15 *Khuldah Yarúsalam kí halákat kí khabar detí, par itní taskín-bakhsh bát milátí ki Yúsiyáh ke dinon men yih wuqú' men na áwegí.*

JAB Yúsiyáh takht par baiṭhá, to áṭh baras ká thá; us ne iktís baras Yarúsalam men saltanat kí[a]. Us kí má ká nám Jadídah thá, jo Busqatí[b] 'Adáyáh kí beṭí thí.

2 Us ne we kám kíe, jo KHUDÁWAND ke áge bhale the, aur apne

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

Marginal references: l 2 Sam. 7. 10. — m Ams. 29. 12. — n 2 Sal. 23. 26, 27. aur 24. 3, 4. Yar. 15. 4. — o 1 Sal. 21. 26. — p 9 áyat. — q 1 Sam. 3. 11 Yar. 19. 3. — r Dekho Yas. 34. 11. Nau. 2. 8. Amús 7. 7, 8. — s 2 Sal. 24. 4. — t 2 Taw. 33. 11,—19. 643. — u 2 Taw. 33. 20. — x 2 Taw. 33. 21,—23. — y 2 áyat, wag. — z 1 Sal. 11. 33. 641. — a 2 Taw. 33. 24, 25. — a 2 Taw. 34. 1. — b Yash. 15. 39.

Peshtar MASÍH se, 624 ke qaríb.

báp Dáúd kí sárí ráhoṇ par chalá, zarra bhí dahne yá báeṇ na muṛá[c].

3 ¶ Aur Yúsiyáh bádsháh kí saltanat ke aṭhárahweṇ baras aisá húá, ki bádsháh ne Sáfan bin Asaliyáh bin Masullám kátib ko yúṇ kahke KHUDÁWAND ke ghar ko bhejá[d];

4 Ki tú Ḳhilqiyáh sardár káhin pás já, aur use kah, ki Us chándí ká, jo KHUDÁWAND ke ghar meṇ láí gaí hai[e], aur jise darbánoṇ ne[f] logoṇ se leke jam'a kiyá hai, hisáb kar.

5 Aur wuh mublag un kárguzároṇ ko, jo KHUDÁWAND ke ghar ke nigáhbán haiṇ, dewe[g], ki we use un kárígaroṇ ko, jo KHUDÁWAND ke ghar meṇ kám karte haiṇ, deṇ, ki ghar ke shigáfoṇ kí marammat howe;

6 Ya'ne baṛhaíoṇ, aur mi'ámároṇ, aur sangtaráshoṇ ko, aur lakṛíoṇ aur taráshe húe pattharoṇ ke mol lene ko, ki ghar kí marammat ho.

7 Lekin wuh naqdí, jo un ke háth meṇ átí thí, kabhú us ká hisáb na kiyá gayá thá, is liye ki we amánatdárí se kám karte the[h].

8 ¶ Aur sardár káhin Ḳhilqiyáh ne Sáfan katib ko kahá, Maiṇ ne KHUDÁWAND ke ghar meṇ Tauret kí kitáb páí hai[i]. Aur Ḳhilqiyáh ne wuh kitáb Sáfan ko dí, so us ne paṛhí.

9 Aur Sáfan kátib bádsháh pás áyá, aur bádsháh ko ḳhabar dí, ki Tere ḳhádimoṇ ne wuh naqdí, jo ghar meṇ áí, jam'a kí, aur un kárguzároṇ ke supurd kí, jo KHUDÁWAND ke ghar ke nigáhbán haiṇ.

10 Ab Sáfan kátib ne bádsháh se kahá, Ḳhilqiyáh káhin ne mujhe yih kitáb dí. Aur Sáfan ne use bádsháh ke huzúr paṛhá.

11 Aur bádsháh ne jo us kitáb ke mazmúnoṇ ko suná, to apne kapṛe pháṛe;

12 Aur Ḳhilqiyáh káhin, aur Sáfan ke beṭe Aḳhiqám aur ‖ Míkáyáh ke beṭe 'Akbúr[k], aur Sáfan kátib, aur 'Asáyáh ko, jo sháh ká gulám thá, farmáyá,

13 Tum jáo; merí aur sab logoṇ kí, aur sáre Yahúdáh kí bábat KHUDÁWAND se púchho, ki Is kitáb meṇ, jo milí, ye kaisí báteṇ haiṇ? ki KHUDÁWAND ká gussa ham par nipaṭ bhaṛká hai[l]: ki hamáre bápdádoṇ ne is kitáb ke mazmúnoṇ ko na suná, aur jo kuchh us meṇ likhá hai, us ke mutábiq kuchh na kiyá.

14 Tab Ḳhilqiyáh káhin, aur Aḳhiqám, aur 'Akbúr, aur Sáfan, aur 'Asáyáh Ḳhuldah nabiya pás gae, jo toshaḳhána ke dároga Salúm bin Tiqwah[m] bin ‖ Harḳhas kí jorú thí. Yih 'aurat Yarúsalam ke bích ‖ dúsre mahall meṇ rahtí thí, so unhoṇ ne us se báteṇ kíṇ.

15 ¶ Us ne unheṇ kahá, KHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá yúṇ farmátá hai, ki Tum us shaḳhs se, jis ne tumheṇ mujh pás bhejá hai, kaho,

16 Ki KHUDÁWAND yúṇ farmátá hai, Maiṇ un sab mazmúnoṇ ke mutábiq, jinheṇ sháh i Yahúdáh ne kitáb meṇ paṛhá hai, is makán par, aur un par, jo is makán meṇ rahte haiṇ, balá názil karúṇgá[n].

17 Kyúṇki unhoṇ ne mujhe tark kiyá, aur butoṇ ke áge ḳhushbúíáṇ jaláíṇ, táki apne háthoṇ ke sáre kámoṇ se mujhe gairat diláweṇ: so merá qahr is makán par bhaṛkegá, aur ṭhanḍá na hogá[o].

18 Rahá sháh i Yahúdáh, jis ne tum ko bhejá, ki KHUDÁWAND se ahwál daryáft karo, so tum use kahiyo[p], ki KHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá yúṇ kahtá hai, ki Tú jo hai, so tú ne un mazmúnoṇ ko suná:

19 Aur jab tú ne wuh bát suní, jo maiṇ ne is makán ke aur us ke báshindoṇ ke haqq meṇ kahí, ki wuh wírán[q], aur we la'natí[r] hoṇge, to terá dil narm-áyá[s], aur tú ne KHUDÁWAND ke áge 'ájizí kí[t], aur apne kapṛe pháṛe, aur mere áge royá: so maiṇ ne bhí kán dhare, KHUDÁWAND farmátá hai.

20 Is liye dekh, maiṇ tujhe tere bápdádoṇ ke sáth shámil karúṇgá, aur tú apne gor meṇ salámatí se madfún hogá[u], aur sárí áfat ko, jo mere hukm se is makán par názil hogí, terí ánkheṇ na dekheṇgí. So we yih ḳhabar bádsháh pás le gae.

c Ist. 5. 32.
d 2 Taw. 34. 8, wag.
e 2 Sal. 12. 4.
f 2 Sal. 12. 9. Zab. 84. 10.
g 2 Sal. 12. 11, 12, 14.
h 2 Sal. 12. 15.
i Ist. 31. 24, wag. 2 Taw. 34. 14, wag.
‖ Yá, Mikáh.
k 'Abdón, 2 Taw. 34. 20.
l Ist. 29. 27.
m Tiqwat, 2 Taw. 34. 22.
‖ Yá, Khasrah.
‖ Yá, ek khánqáh meṇ.
n Ist. 29. 27. Dán. 9. 11, 12, 13, 14.
o Ist. 29. 25, 26, 27.
p 2 Taw. 34. 26, wag.
q Ahb. 26. 31, 32.
r Yar. 26. 6. aur 44. 22.
s Zab. 51. 17. Yas. 57. 15.
t 1 Sal. 21. 29.
u Zab. 37. 37. Yas. 57. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 624.

XXIII BA'B.

1 *Yúsiyáh baṛí jamá'at ke darmiyán tauret ká nuskha paṛhwátá.* 3 *Ḵhudáwand ke sáth phir 'ahd bándhtá.* 4 *Butparastí mauqúf karátá.* 15 *Baitel ke mazbah par murdoṉ kí haḍḍíáṉ jalwátá, jaise ki nabí ne kahá thá ki hogá.* 21 *Baṛí dhúmdhám se 'íd i fasah kartá.* 24 *Sab afsún karnewáloṉ ko aur nafratí chízoṉ ko dúr kar detá.* 26 *Taubhí Ḵhudá ká qahr Yahúdáh ke úpar jhúm rahá.* 29 *Yúsiyáh Fira'ún-Nikoh ko chheṛke Majiddo meṉ qatl hotá.* 31 *Yahúaḵhaz jo us ká jánishín húá Fira'ún-Nikoh se qaid hotá, aur Yahúyaqím bádsháh muqarrar hotá.* 36 *Yahúyaqím taḵht nishín hoke badí kartá.*

SO bádsháh ne log bhejke Yahúdáh aur Yarúsalam ke sáre buzurgoṉ ko apne pás jam'a kiyá [a].

2 Aur bádsháh sáre baní Yahúdáh aur Yarúsalam ke sáre báshindoṉ, aur káhinoṉ, aur nabíoṉ aur sab chhoṭe baṛoṉ ko leke ḴHUDA'WAND ke ghar ko chaṛh gayá, aur us ne 'ahd kí sárí báteṉ us kitáb kí, jo ḴHUDA'WAND ke ghar meṉ milí thí [b], unheṉ paṛh sunáíṉ.

3 ¶ Aur bádsháh ek sutún se lagke [c] khaṛá húá, aur ḴHUDA'WAND ke áge 'ahd kiyá, aur kahá, ki Ham ḴHUDA'WAND kí pairawí kareṉge, aur us ke hukmoṉ, aur us kí sunnatoṉ, aur ús ke qánúnoṉ ko apne sáre dil aur sárí ján se hifz kareṉge; aur is 'ahd kí bátoṉ par, jo is kitáb meṉ likhí haiṉ, 'amal kareṉge. Aur sáre log us 'ahd meṉ sharík húe.

4 Phir bádsháh ne sardár káhin Ḵhilqiyáh ko, aur un káhinoṉ ko, jo dúsre darje meṉ the, aur darbánoṉ ko hukm karke sáre bartan, jo Ba'al, aur Yasírat [d], aur ásmání sáre kawákib ke liye banáe the, ḴHUDA'WAND kí haikal se báhar nikalwáe: aur us ne Yarúsalam se báhar le jáke Kidrún ke maidánoṉ meṉ unheṉ jaláke bhasam kar diyá, aur un kí rákh ko Baitel ko bhijwá diyá.

5 Aur un butparast † káhinoṉ ko, jinheṉ sháhán i Yahúdáh ne barpá kiyá thá, ki únche mandiroṉ par Yahúdáh kí bastíoṉ meṉ, aur un makánoṉ meṉ, jo Yarúsalam ke gird o pesh the, ḳhushbúíáṉ jaláyá kareṉ, un sab samet, jo Ba'al, aur A'ftáb, aur Máhtáb aur Mintaq-ul-burúj, aur ásmán ke sáre lashkaroṉ ke liye [e] ḳhushbúíáṉ jaláte the, mauqúf kiyá.

6 Aur us ne Yasírat ko [f] ḴHUDA'WAND ke ghar se báhar Kidrún ke maidán meṉ nikalwáyá, aur use wádí i Kidrún meṉ jaláke gard kar diyá, aur us gard ko ‖ 'awámm logoṉ kí goroṉ par uṛá diyá [g].

7 Aur gánḍúoṉ ke gharoṉ ko [h], jo ḴHUDA'WAND ke ghar se mile húe the, jin meṉ randíáṉ Yasírat ke liye parde bintíáṉ thíṉ [i], ḍhá diyá.

8 Aur us ne Yahúdáh ke sab shahroṉ se káhinoṉ ko faráham kiyá, aur un sab makánoṉ meṉ, jin meṉ káhin ḳhushbúíáṉ jaláte the, Jib'a [k] se Biarsab'a tak najásat ḍalwáí; aur us ne únche makánoṉ ko, jo shahr ke raís Yashú' kí darámad ke darwázoṉ ke báeṉ háth ko the, girá diyá.

9 Par únche makánoṉ ke káhin Yarúsalam meṉ ḴHUDA'WAND ke mazbah pás na áte the [l], lekin we fatírí roṭí apne bháíoṉ ke sáth khá lete the [m].

10 Aur us ne Tufat [n] par, jo Baní-Hinnúm kí wádí [o] meṉ hai, najásat phinkwáí, táki koí apne beṭá beṭí ko ág meṉ jaláke Málik ke liye qurbání na kare [p].

11 Aur un ghoṛoṉ ko, jo Yahúdáh ke bádsháhoṉ ne súraj kí nazr kíe the, ḴHUDA'WAND ke ghar ke ástán ke barábar Nátan-Malik ḳhwájasará ke dálán ke nazdík, un bastíoṉ meṉ jo shahr se muttasil thíṉ, nikálá, aur súraj kí gáṛíoṉ ko ág se jalá diyá.

12 Aur un mazbahoṉ ko, jo A'khaz ke báláḳháne kí chhat par [q] the, jinheṉ sháhán i Yahúdáh ne biná kiyá thá, aur un mazbahoṉ ko, jinheṉ Munassí ne ḴHUDA'WAND ke ghar ke do sahnoṉ meṉ biná kiyá thá [r], bádsháh ne ḍhá-diyá, aur ḳhák meṉ milá diyá, aur wahán se jald jáke us ḳhák ko wádí i Kidrún meṉ phinkwá diyá.

13 Aur bádsháh ne un únche makánoṉ par, jo Yarúsalam ke muqábil ‖ Koh i Fasád kí dahní taraf the, jinheṉ sháh i Isráel Sulaimán ne Saidáníoṉ kí nafratí 'Istárát, aur Moábíoṉ ke nafratí Kamús, aur baní 'Ammún ke nafratí Milkúm ke liye banáyá thá [s], najásat ḍalwáí.

14 Aur un sutúnoṉ ko toṛá [t], aur Yasíratoṉ ko káṭ ḍálá, aur un kí jagah murdoṉ kí haḍḍíáṉ ḍalwáíṉ.

15 ¶ Us ke siwá us ne Baitel ke mazbah ko, aur us únche

[a] 2 Taw. 34. 29, 30, wag.
[b] 2 Sal. 22. 8.
[c] 2 Sal. 11. 14, 17.
[d] 2 Sal. 21. 3, 7.
† Ibrání meṉ, *Kamárím.* Hús 10. 5 Is kí ḳhabar peshtar dí gayí, Saf. 1. 4.
[e] 2 Sal. 21. 3.
[f] 2 Sal. 21. 7.
‖ 'Ibrání meṉ, *logoṉ ke laṛkoṉ kí.*
[g] 2 Taw. 34. 4.
[h] 1 Sal. 14. 24. aur 15. 12.
[i] Hiz. 16. 16.
[k] 1 Sal. 15. 22.
[l] Dekho Hiz. 44. 10,—14.
[m] 1 Sam. 2. 36.
[n] Yas. 30. 33. Yar. 7. 31. aur 19. 6, 11, 12, 13.
[o] Yash. 15. 8.
[p] Ahb 18. 21. Ist. 18. 10. Hiz. 23. 37, 39.
[q] Dekho Yar. 19. 13. Saf. 1. 5.
[r] 2 Sal. 21. 5.
‖ Ya'ne, Koh i Zaitún.
[s] 1 Sal. 11. 7.
[t] Ḵhur. 23. 24. Ist. 7. 5, 25.

Peshtar MASÍH se, 624.

makán ko, jise Nabát ke bete Yarubi'ám Isráelíon ke gumráh karnewále ne banáyá thá[u], girá diyá, aur únche makán men ág lagá dí, aur khák men milá diyá, aur Yasírat ko jaláyá.

16 Aur jab Yúsiyáh ne nazar pherí, us ne pahár par qabren dekhín; to us ne log bhejke un kí haddíán nikalwáín, aur mazbah par jaláín, aur un par najásat dálí, jaisá ki KHUDÁWAND ne us mard i Khudá kí ma'rifat, jis ne un báton kí khabar dí, irshád kiyá thá[x].

17 Phir us ne púchhá, Yih dher kyá hai, jise main dekhtá hún? So shahr ke logon ne use kahá, Yih us mard i Khudá kí gor hai, jis ne Yahúdáh se ákar un kámon kí khabar dí, jo tú ne Baitel ke mazbah se kíe[y].

18 Tab us ne kahá, Use rahne do; koí us kí haddíon ko na hatáwe. So unhon ne us kí haddíán us nabí kí haddíon ke sáth, jo Samrún se áyá thá[z], rahne dín.

19 Aur Yúsiyáh ne un sab gharon ko, jo únche makánon par Samrún kí bastíon men the[a], jinhen Isráelí bádsháhon ne biná karke KHUDÁWAND ko gairatmand kiyá thá, dhá diyá; aur sab jo kuchh ki us ne Baitel men kiyá thá, yahán bhí kiyá.

20 Aur únche makánon ke sab káhinon ko, jo ‖wahán ke mazbahon par the, zabh kiyá[b], aur ádmíon kí haddíán un par jaláín[c], aur Yarúsalam ko phirá.

21 ¶ Aur wahán bádsháh ne sáre logon ko hukm kiyá, ki KHUDÁWAND apne Khudá ke liye fasah kí 'íd karo[d]: jaisá is 'ahd kí kitáb men likhá hai[e].

22 Aur yaqínan un qázíon ke 'asr se leke jo Isráelíon kí 'adálat karte the, baní Isráel ke bádsháhon, aur Yahúdáh ke bádsháhon ke 'asr tak aisí 'íd i fasah kabhí na húí thí[f];

23 Jaisí Yúsiyáh kí saltanat ke athárahwen baras Yarúsalam men KHUDÁWAND ke liye 'íd i fasah húí.

24 ¶ Siwá us ke, un ko bhí, jo dewon se yárí, aur afsúngarí karte the[g], aur ‖múraton. aur buton, aur sab nafratí chízon ko, jo mulk i Yahúdáh aur Yarúsalam men nazar átí thín, Yúsiyáh ne nábúd kiyá, táki sharí'at kí we báten, jo us kitáb men, jise Khilqiyáh káhin ne KHUDÁWAND ke ghar men páyá thá, likhí thín, púrí howen[h].

25 So us kí mánind na agle zamáne men aisá koí bádsháh húá, jo apne sáre dil, aur apní sárí ján, aur apne sáre zor se Músá kí sárí sharí'at ke mutábiq KHUDÁWAND kí taraf phirá; aur na ba'd us ke koí us ke mánind húá[i].

26 ¶ Báwujúd us ke, KHUDÁWAND apne sakht qahr se, jo baní Yahúdáh par mushta'il húá thá, na phirá; kyúnki Munassí ne apní sárí badkáríon se use nipat ázurda kiyá thá[k].

27 Aur KHUDÁWAND ne farmáyá, ki Main baní Yahúdáh ko bhí apní ánkhon ke sámhne se us tarah dúr karúngá, jis tarah se ki baní Isráel ko dúr kiyá[l]; aur main is shahr Yarúsalam ko, jise main ne barguzída kiyá, aur is ghar ko, jis kí bábat main ne kahá, ki Merá nám wahán hogá[m], mardúd karúngá.

28 Aur Yúsiyáh ká báqí ahwál, aur sab jo kuchh ki us ne kiyá, so kyá wuh baní Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

29 ¶ Aur usí 'asr men sháh i Misr Fira'ún-Nikoh Furát kí samt ko Asúr ke bádsháh par charhá[n], aur Yúsiyáh bádsháh ne us ká muqábala kiyá; aur Majiddo[o] men, jis waqt us ká muqábala húá[p], to us ne use már dálá.

30 Aur us ke chákar use ek gárí men dálke Majiddo se Yarúsalam men le gae[q], aur use us kí qabr men gárá. Aur ahl i mamlukat ne Yúsiyáh ke bete Yahúakhaz ko leke masíh kiyá, aur us ke báp kí jagah use bádsháh kiyá[r].

31 ¶ Aur ‖Yahúakhaz, jis waqt ki bádsháh húá, us waqt teís baras ká thá: us ne Yarúsalam men tín mahíne bádsháhat kí. Us kí má ká nám Hamútal[s] thá, jo Yaramiyáh kí betí thí, jo Libnah ká thá.

32 Aur us ne us sab kí mánind, jo us ke bápdádon ne kiyá, KHUDÁWAND ke huzúr badkáríán kín.

33 Aur Fira'ún-Nikoh ne use

Marginal references (left):
u 1 Sal. 12. 28, 33.
x 1 Sal. 13. 2.
y 1 Sal. 13. 1, 30.
z 1 Sal. 13. 31.
a Dekho 2 Taw. 34. 6, 7.
‖ Yá, wahán the, mazbahon par zabh kiyá.
b 1 Sal. 13. 2.
c Khur. 22. 20. 1 Sal. 18. 40. 2 Sal. 11. 18. 2 Taw. 34. 5.
d 2 Taw. 35. 1.
e Khur. 12. 3. Ahb. 23. 5. Gin. 9. 2. Ist. 16. 2.
f 2 Taw. 35. 18, 19.
623 ke qaríb. Us ká athárahwán baras tamám hone par thá.
g 2 Sal. 21. 6.
‖ Yá, Teráfím, Paid. 31. 19.

Marginal references (right):
Peshtar MASÍH se, 623 ke qaríb.
h Ahb. 19. 31. aur 20. 27. Ist. 18. 11.
i 2 Sal. 18. 5.
k 2 Sal. 21. 11, 12. aur 24. 3, 4. Yar. 15. 4.
l 2 Sal. 17. 18, 20. aur 18. 11. aur 21. 13.
m 1 Sal. 8. 29. aur 9. 3. 2 Sal. 21. 4, 7.
610.
n 2 Taw. 35. 20.
o Zak. 12. 11.
p 2 Sal. 14. 8.
q 2 Taw. 35. 24.
r 2 Taw. 36. 1.
‖ Sallúm kaláyá, 1 Taw. 3. 15. Yar. 22. 11.
s 2 Sal. 24. 18.

Peshtar MASÍH se, 610.

t 2 Sal. 25. 6. Yar. 52. 27.
‖ *Yá, tá ki wuh Yarúsalam meṉ saltanat na kare.*
u 2 Taw. 36. 4.
x Dekho 2 Sal. 24. 17. Dán. 1. 7
y Yar. 22. 11, 12. Hiz. 19 3, 4.
z 33 áyat.

Riblah meṉ[t], jo zamín i Hamát hai, nazarband kiyá: ‖ wuh Yarúsalam meṉ saltanat kartá thá; aur ahl i mamlukat par sau qintár rúpá, aur ek qintár soná ḳhiráj muqarrar kiyá.

34 Aur Fira'ún-Nikoh ne Yúsiyáh ke beṭe Iliyáqím ko us ke báp Yúsiyáh kí jagah bádsháh kiyá[u]; aur us ká nám badalke[x] Yahúyaqím rakhá, aur Yahúaḳhaz ko le gayá: so wuh Misr meṉ pahunchke mar gayá[y].

35 Aur Yahúyaqím ne rúpá aur soná[z] Fira'ún ko pahuncháyá; aur jaisá Fira'ún ká hukm thá, waisá hí us ne mamlukat par ḳhiráj muqarrar kiyá: aur har ek insán se, jo us mamlukat ká thá, iqrár ke mutábiq rúpá soná lene lagá, táki Fira'ún ko dewe.

610.

a 2 Taw 36 5.

36 ¶ Aur Yahúyaqím, jis din taḳht par baiṭhá, pachís baras ká thá; us ne Yarúsalam meṉ gyárah baras saltanat kí[a]. Us kí má ká nám Zabúdah thá, jo Rúmáh ke Fidáyáh kí beṭí thí.

37 Us ne bhí us sab kí mánind, jo us ke bápdádoṉ ne kiyá, ḲHUDA'WAND ke huzúr badkáríáṉ kíṉ.

XXIV BA'B.

1 Yahúyaqím Nabúkadnazar se maglúb hotá: ba'd us ke bagáwat karke apní barbádí ká bá'is hotá 5 Yahúyakín us ká jánishín hotá. 7 Sháh i Misr Bábul ke bádsháh se shikast khátá. 8 Yahúyakín bádsháh hoke badí kartá. 10 Yarúsalam leliyá játá aur us ke log asírí meṉ játe. 17 Sidqiyah taḳhtnishín hotá, aur badkárí kartá, yaháṉ tak ki áḳhir meṉ Yahúdáh nest o nábúd hotá.

607. 606. 603. 600.

a 2 Taw 36 6. Yar. 25. 1 9. Dán. 1. 1.
b Yar. 25. 9. aur 32. 28. Hiz. 19. 8.
‖ Ibrání, meṉ, ke háth se.
c 2 Sal. 20. 17. aur 21. 12, 13, 14. aur 23. 27.
d 2 Sal. 21. 2, 11. aur 23. 26.
e 2 Sal. 21. 16.

US ke aiyám meṉ Bábul ká bádsháh Nabúkadnazar chaṛhá[a], aur Yahúyaqím ne tín baras tak us kí itá'at kí; tab wuh us se phir gayá, aur sarkashí kí.

2 Aur ḲHUDA'WAND ne Kasdíoṉ ki[b], aur Arám, aur Moáb, aur baní 'Ammún kí faujeṉ us par bhejíṉ, aur unheṉ baní Yahúdáh par musallit kiyá ki unheṉ qatl kareṉ, jaisá ki ḲHUDA'WAND ne apne bandoṉ nabíoṉ ‖ kí ma'rifat se farmáyá thá[c].

3 Ki yaqínan ḲHUDA'WAND ke hukm se baní Yahúdáh par yih sab kuchh húá, táki use apne huzúr se dúr kare, Munassí ke sáre gunáhoṉ ke bá'is[d], aur sab jo us ne kiyá;

4 Aur un sáre begunáhoṉ ke ḳhún ke sabab[e], jinheṉ Munassí ne qatl kiyá; kyúṉki Munassí ne begunáhoṉ ko qatl karke Yarúsalam ko aisá bhardiyá thá, ki ḲHUDA'WAND ne hargiz mu'áf na kiyá.

5 ¶ Aur Yahúyaqím ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá Yahúdáh ke bádsháhoṉ kí tawáríḳh kí kitáb meṉ likhá húá nahíṉ hai?

Peshtar MASÍH se, 600.

599.

f Dekho 2 Taw. 36. 6, 8. Yar. 22. 18, 19. aur 36. 30.
g Dekho Yar 37. 5, 7.
h Yar 46. 2
‖ *Yakúniyáh kahláyá*, 1 Taw. 3. 16, Yar. 24 1; aur *Kúniyáh*, Yar. 22 24, 28.
i 2 Taw. 36. 9
k Dán. 1. 1.

6 Aur Yahúyaqím apne bápdádoṉ meṉ so rahá[f], aur Yahúyakín us ká beṭá us kí jagah bádsháh húá.

7 Ba'd us ke sháh i Misr kabhí phir apní mamlukat se báhar na gayá[g], is liye ki sháh i Bábul ne wádí i Misr se leke nahr i Furát tak sháh i Misr kí sárí zamín par 'amal kar liyá thá[h].

8 ¶ Aur ‖ Yahúyakín[i], jab taḳht par baiṭhá, tab aṭhárah baras ká thá, aur Yarúsalam meṉ us ne tín mahíne bádsháhat kí. Us kí má ká nám Nahústá thá, jo Yarúsalamí Ilnátan kí beṭí thí.

9 Us ne, us sab kí mánind jo us ke báp ne kiyá thá, ḲHUDA'WAND ke huzúr badkáríáṉ kíṉ.

10 ¶ Us waqt sháh i Bábul Nabúkadnazar ke ḳhádim Yarúsalam par chaṛhe[k], aur shahr ko gher liyá.

11 Aur sháh i Bábul Nabúkadnazar ne apne ḳhádimoṉ samet shahr par lashkarkashí kí, aur muhásara kiyá.

599.

l Yar 24. 1. aur 29. 1, 2. Hiz. 17. 12.
m Dekho Yar 25. 1. aur 52. 28.
n Dekho 2 Sal. 25. 27.
o 2 Sal. 20. 17 Yas. 39. 6.
p Dekho Dán. 5. 2, 3.
q Yar. 20. 5.
r Yar. 24. 1.
s Dekho Yar. 52. 28.
t Yúḥ 1 Sam. 13. 19, 22.
u 2 Sal. 25. 12. Yar. 40. 7.

12 Tab sháh i Yahúdáh Yahúyakín apní má, aur apne gulámoṉ, aur apne mansabdároṉ, aur apne ḳhwájasaráoṉ ko leke sháh i Bábul pás gayá[l]: sháh i Bábul ne apní saltanat ke áṭhweṉ baras[m] use pakaṛ liyá[n].

13 Aur ḲHUDA'WAND ke ghar ká sárá ḳhazána, aur wuh ḳhazána, jo sháh ke qasr meṉ thá[o], aur un sáre tiláí bartanoṉ ko, jo sháh i Isráel Sulaimán ne ḲHUDA'WAND ke ghar ke liye banáe the, kaṭwáyá[p], jis tarah ḲHUDA'WAND ne farmáyá thá[q].

14 Aur sáre Yarúsalam ko, ya'ne amíroṉ, aur jangí baháduroṉ ko[r], jo das hazár ádmí the[s], aur sáre peshawáloṉ aur kárígaroṉ ko[t] asír karke le gayá; so waháṉ kangáloṉ ke siwá[u] koí báqí na rahá.

15 Aur Yahúyakín ko, us kí má, aur us kí jorúoṉ, aur us ke ḳhwá-

Peshtar MASÍH se, 599.

jasaráon, aur baháduron samet asír karke Yarúsalam se Bábul ko le gayá[x];

16 Aur sáre baháduron ko, jo sát hazár jawán the, aur ahl i pesha, aur ‖ahl i hirfa ko, jo ek hazár the, garaz un sab ko, jo jang ke láiq the, sháh i Bábul pakaṛke Bábul men le áyá[y].

17 ¶ Aur sháh i Bábul ne us ke chachá Mattaniyáh ko[z] us kí jagah táj bakhshá[a]; aur us ká nám badalke[b] Sidqiyáh rakhá.

18 Sidqiyáh jab bádsháh húá, to ikkís baras ká thá: us ne gyárah baras Yarúsalam men saltanat kí[c]. Us kí má ká nám Hamútal[d] thá, jo Libnahí Yaramiyáh kí beṭí thí.

19 Us ne bhí us sab kí mánind, jo Yahúyaqím ne kiyá, KHUDAWAND ke áge badkáríán kín[e].

20 Aur KHUDAWAND ká gazab Yarúsalam aur Yahúdáh par ziyáda hotá gayá, yahán tak ki us ne unhen apne áge se daf'a kiyá: chunánchi Sidqiyáh sháh i Bábul se bágí húá[f].

XXV BAB.

1 Yarúsalam ká muhásara hotá. 4 Sidqiyáh giriftár hota, aur us ke beṭe qatl hote, aur us kí ánkhen nikálí játín. 8 Nabúzar-adán shahr ko gárat kartá, aur sab bádsháhon ko, chand mazdúr chhoṛke, asíri men lejátá. 13 Haikal ke zurúf toṛke lejátá. 18 Umará Riblah men maqtúl hote. 22 Jidaliyáh bágíon ká sardár hoke qatl kiyá játá, aur log Misr ko bhágjáte. 27 Awil-Marúdak Yahúyakín ko apne mahall men sarfarází bakhshtá.

US kí saltanat ke nauwen baras ke dasweu mahíne ke daswen din yún húá, ki sháh i Bábul Nabúkadnazar ne Yarúsalam par lashkarkashí karke us ke pás khaimazan húá[a], aur us ke shahr ke girdágird hisár banáe.

2 Aur we bádsháh Sidqiyáh kí saltanat ke gyárahwen baras tak shahr ko ghere húe paṛe rahe.

3 Aur chauthe mahíne ke nauwen din shahr men ‖galla hochúká[b], ‖ki shahrwálon ko roṭí muyassar na thí.

4 ¶ Tab shahrwálo ṭúṭe[c], aur sáre bahádur rát ko us darwáza kí ráh se, jo díwáron ke darmiyán bádsháh ke bág kí taraf ko thí, nikalke bhág gae; par Kasdí shahr ko ghere húe the; so Sidqiyáh us ráh se bayábán ko bhág gayá[d].

5 Tab Kasdíon kí fauj ne bádsháh ká píchhá kiyá, aur use Yaríhú ke maidán men já liyá, aur us ká sárá lashkar us se judá ho gayá thá.

6 So we bádsháh ko pakaṛke sháh i Bábul pás Riblah men[e] láe; aur unhon ne use mahkame men házir kiyá.

7 Aur us ke beṭon ko us kí ánkhon ke sámhne zabh kiyá, aur Sidqiyáh kí ánkhen nikálín[f], aur us ke páon men pítal kí beṛíán bharín, aur use Bábul ko le gae[f].

8 ¶ Aur sháh i Bábul Nabúkadnazar kí saltanat ke untíswen baras[g] ke pánchwen mahíne ke sátwen din[h], sháh i Bábul ká ek khádim Nabúzar-adán[i], jo jilaudáron ká sardár thá, Yarúsalam men áyá.

9 Us ne KHUDAWAND ká ghar[k], aur bádsháh ká qasr, aur Yarúsalam ke sáre ghar, hán har ek baṛá baṛá ghar jalá diyá[l].

10 Aur Kasdíon ke sáre lashkar ne, jo jilaudáron ke sardár ke hamráh thá, us hisár ko, jo Yarúsalam ke girdágird thá, girá diyá[m].

11 Aur un logon ko jo shahr men báqí the, aur un ko jo bhágke sháh i Bábul ke pás rujú' húe the, aur un sab ko, jo guroh men se báqí rahe the, Nabúzar-adán jilaudáron ká sardár pakaṛ le gayá[n].

12 Par jilaudáron ke sardár ne wahán ke kangálon ko rahne diyá, ki tákistánon kí khabar lewen, aur khetí karen[o].

13 Aur pítal ke un sutúnon ko[p], jo KHUDAWAND ke ghar men the, aur kursíon ko[q], aur pítal ke bahr ko[r], jo KHUDAWAND ke ghar men thá, Kasdíon ne toṛke chúr kiyá, aur pítal ko Bábul men le gae[s].

14 Aur degen, aur belche, aur gulgír, aur chamche[t], aur pítal ke sáre bartan, jo wahán kám áte the, le gae;

15 Aur angeṭhíán, aur piyále, aur sab kuchh jo sone rúpe ká thá, so jilaudáron ká sardár le gayá.

16 Un do sutúnon, aur ek bahr, aur kursíon ke pítal ká wazn, jinhen Salaimán ne KHUDAWAND ke ghar ke liye banáyá thá, be-hisáb thá[u].

17 Ek sutún aṭhárah háth úncha thá[x], aur us ke úpar ká jhaṛ pítal

Peshtar MASÍH se, 588.

Marginal references (left): x 2 Taw. 36. 10. Ast. 2. 6. Yar 22. 24, wag. ‖ Yá, loháron ko. y Dekho Yar. 52. 28. 599. z 1 Taw. 3. 15. 2 Taw. 36. 10. a Yar. 37. 1. b Yúú 2 Sal. 23. 34. 2 Taw. 36. 4. c 2 Taw. 36. 11. Yar. 37. 1. aur 52. 1. d 2 Sal. 23. 31. 593. e 2 Taw. 36. 12. f 2 Taw. 36. 13. Hiz. 17. 15. 590. a 2 Taw. 36. 17. Yar. 34. 2. aur 39. 1. aur 52. 4, 5. Hiz. 24. 1. 588. ‖ 'Ibrání men, mahangí baṛh gayí. b Yar. 39. 2. aur 52. 6. ‖ 'Ibrání men, aur mulk ke logon ko. c Yar. 39. 2. aur 52. 7. wag. d Yar. 39. 4,—7. aur 52. 7. Hiz. 12. 12.

Marginal references (right): e 2 Sal. 23. 33. Yar. 52. 9. f Yar. 39. 7. Hiz. 12. 13. g Dekho 2 Sal. 24. 12, aur 27 áyat. h Dekho Yar. 52. 12,—14. i Yar. 39. 9. k 2 Taw. 36. 19. Zab. 79. 1. l Yar. 39. 8. 'Amús 2. 5. m Naham 1. 3. Yar. 52. 14. n Yar. 39. 9. aur 52. 15. o 2 Sal 24. 14. Yar. 39. 10. aur 40. 7. aur 52. 16. p 1 Sal. 7. 15. q 1 Sal. 7. 27. r 1 Sal. 7. 23. s 2 Sal. 20. 17. Yar. 27. 19, 22. aur 52. 17, wag. t Khu. 27. 3. 1 Sal. 7. 45, 50. u 1 Sal. 7. 47. x 1 Sal. 7. 15. Yar. 52. 21.

Peshtar MASÍH se, 588.

ká thá; aur wuh jháṛ tín háth buland thá, us jháṛ par girdágird pítal kí jálíán, aur anár kí kalíán baní húí thín; aur dúsre sutún men usí tarah jálíon ká kám thá.

18 ¶ Aur jilaudáron ká sardár sardár káhin Siráyah[y] ko, dúsre káhin Safaniyáh[z] aur tín darbánon samet, le gayá[a];

19 Aur us ne shahr men ek mansabdár jo sipahsálár thá, aur pánch shakhs un men, †jo sháh ke musáhib the[b] aur shahr men maujúd the, aur lashkar ká baṛá muharrir, jo mamlukat ke maujúdát dekhtá thá, aur sáṭh ádmí us mamlukat ke, jo shahr men the, pakṛe;

20 Aur jilaudáron ká sardár Nabúzar-adán un ko pakaṛke sháh i Bábul ke huzúr, jo Riblah men thá, le gayá.

21 Aur sháh i Bábul ne Hamát kí sarzamín ke Riblah men un sab kí gardan márí. So baní Yahúdáh apní sarzamín se khárij húe[c].

22 ¶ Aur Nabúkadnazar sháh i Bábul ne un logon par, jinhen wuh chhoṛ gayá thá, Jidaliyáh bin Akhiqám bin Sáfan ko imárat bakhshí[d].

23 Aur jab sipáh aur sab sipahdáron ne suná, ki sháh i Bábul ne Jidaliyáh ko hákim kiyá[e], to Ismá'el bin Nataniyáh, aur Yúhanán bin Qaríh, aur Siráyáh bin Tanhúmat Natúfátí, aur Yazaniyáh bin Ma'akátí, apne logon samet Misfáh men Jidaliyáh ke pás házir húe.

24 So Jidaliyáh ne un ko, aur un ke rafíqon ko qasam dí, aur kahá, Kasdíon ke khádimon se mat ḍaro; mulk men baso, aur sháh i Bábul kí khidmat karo; ki us men tumhárí bhaláí hogí.

25 Aur sátwen mahíne aisá húá, ki Ismá'el bin Nataniyáh bin Ilisam'a, jo bádsháh kí nasl se thá, áyá, aur us ke sáth das bahádur the, aur Jidaliyáh ko ján se márá[f]; aur un Yahúdíon aur Kasdíon ko, jo us ke sáth Misfáh men the, qatl kiyá.

26 Tab sab chhoṭe baṛe aur sab sipahdár uṭhe, aur Misr men á rahe[g]; kyúnki we Kasdíon se ḍarte the.

27 ¶ Aur Yahúyakín sháh i Yahúdáh kí asírí ke saintíswen baras bárahwen mahíne ke satáíswen din aisá húá, ki sháh i Bábul Awíl-Marúdak ne apní saltanat ke pahle hí sál sháh Yahúyakín ko, jo qaid men thá, sarfaráz kiyá[h];

28 Aur us se ‖muhabbat kí báten kahín, aur us kí kursí un sab bádsháhon se, jo us ke sáth Bábul men the, buland kí.

29 Aur wuh libás, jo zindán men pahine thá, utarwáyá; aur wuh apní 'umr bhar us ke dastarkhwán par kháná khátá thá[i].

30 Aur us ke roz-marra ká kharch roz roz bilánága, jab tak ki wuh jítá rahá, bádsháh ke khazáne se us ko pahunchtá rahá.

y 1 Taw. 6. 14. 'Az. 7. 1.
z Yar. 21. 1 aur 29. 25.
a Yar. 52. 24, wag.
† 'Ibrání men, jo bádsháh ke chihra par nazar karte the.
b Kst. 1. 14.
Dekho Yar. 52. 25.
c Ahb. 26. 33. Ist. 28. 36, 64. 2 Sal. 23. 27.
d Yar. 40. 5.
e Yar. 40. 7, 8, 9
588.
f Yar. 41. 1, 2.
g Yar. 43. 4, 7.
562.
h Yar. 52. 31, wag.
‖ 'Ibrání men, achchhí báten.
i 2 Sam. 9. 7.

TAWÁRÍKH KÍ PAHLÍ KITÁB.

I BÁB.

1 Ádam ká nasabnáma Núh tak. 5 Yáfat ke beṭe. 8 Hám ke beṭe. 17 Sim ke beṭe. 24 Sim ká nasabnáma Abiraham tak. 29 Ismá'el ke beṭe. 32 Qaṭúrah ke beṭe. 34 'Esau bin Abiraham kí aulad. 43 Adúm ke bádshah. 51 Adúm ke ra,is.

ÁDAM, Set, Anús,

2 Qínán[a], Mahalaliel, Yárid,

3 Hanúk, Matúsilah, Lamak,

4 Núh, Sim, Hám aur Yáfat.

5 ¶ Baní Yáfat[b]: Jumr, aur Májúj, aur Mádí, aur Yúnán, aur Túbal, aur Masak, aur Tírás.

6 Aur baní Jumr: Askanáz, aur Rífat, aur Tujarmah.

7 Aur baní Yúnán: Ilísah, aur Tarsís, Kittí, aur Dúdání.

8 ¶ Baní Hám[c]: Kúsh, aur Misr, Fút, aur Kan'án.

9 Aur baní Kúsh: Sabá, aur

4004, wag.
a Paid. 4. 25, 26. aur 5. 3, 9.
b Paid. 10. 2, wag.
c Paid. 10. 6, wag.

Peshtar MASÍH se, 4004, wag.

Hawílah, aur Sabtah, aur Ragmah, aur Sabtíká. Aur baní Ragmah: Sabá, aur Dadán.

10 Aur Kúsh se Namrúd paidá húá [d]; wuh zamín par jabbár hone lagá.

11 Aur Misr se Lúdí, aur 'Anámí, aur Lihábí, aur Naftúhí,

12 Aur Fatrúsí, aur Kaslúhí (jin se Filistí nikle), aur Kaftúrí [e] paidá húe.

13 Aur Kan'án se [f] Saidá us ká palauṭhá, aur Hitt,

14 Aur Yabúsí, aur Amúrí, aur Jirjáshí,

15 Aur Hawí, aur 'Arqí, aur Síní,

16 Aur Arwádí, aur Simárí, aur Hamátí paidá húe.

17 ¶ Baní Sim [g]: 'Ailám, aur Asúr, aur Arfaksad, aur Lúd, aur Arám, aur 'Uz, aur Húl, aur Jatar, aur ‖ Masak.

18 Aur Arfaksad se Silah paidá húá, aur Silah se 'Ibr paidá húá.

19 Aur 'Ibr ko do beṭe paidá húe; pahle ká nám ‖ Falaj, kyúṉki us ke dinoṉ meṉ zamín qismat kí gayí; aur us ke bháí ká nám Yuqtán thá.

20 Aur Yuqtán se [h] Almúdád, aur Salaf, aur Hisár i Maut, aur Iraḳh,

21 Aur Hadúrám, aur Uzál, aur Diqlah,

22 Aur 'Aibál, aur Abimáel, aur Sabá,

23 Aur Ofír, aur Hawílah, aur Yúbáb, paidá húe. Ye sab baní Yuqtán haiṉ.

24 ¶ Sim, Arfaksad, Silah [i],

25 'Ibr [k], Falaj, Ra'ú,

26 Sarúj, Nahúr, Tárah,

27 Abirám [l], ya'ne Abirahám.

28 Baní Abirahám: Iz,hák [m] aur Ismá'el [n].

29 ¶ Yih un ká nasabnáma hai: Ismá'el ká [o] palauṭhá Nabít, aur Kidár, aur Adabiel, aur Mibsám,

30 Mismá', aur Dúmah, Manshá, ‖ Hadad, Taima,

31 Itúr, Nafís, Qidmah. Ye baní Ismá'el haiṉ.

1853 ke qaríb.

32 ¶ Aur Abirahám kí haram Qatúrah ke beṭe [p] ye haiṉ; wuh Zimrán, aur Yuqsán, aur Midán, aur Midyán, aur Isbáq, aur Súkh ko janí. Aur baní Yuqsán: Sibá, aur Dadán.

33 Aur baní Midyán: 'Aifah, aur Ǧifr, aur Hanúk, aur Abídá', aur Ildu'á. Ye sab baní Qatúrah haiṉ.

34 Aur Abirahám se Iz,hák paidá húá [q]. Baní Iz,hák [r]: 'Esau, aur Isráel.

35 ¶ Baní 'Esau [s]: Ilifaz, Ra'úel, aur Ya'ús, aur Ya'lám, aur Qurah.

36 Baní Ilifaz: Taiman, aur Amír, ‖ Safí, aur Ja'tám, Qanaz, aur Timná', aur 'Amálíq.

37 Baní Ra'úel: Nahat, Zárah, Sammah, aur Mizzah.

38 Aur baní Sha'ír [t]: Laután, aur Sobal, aur Saba'ún, aur 'Anah, aur Daisún, aur Asar, aur Daisán.

39 Aur baní Laután: Húrí, aur ‖ Húmám; aur Laután kí bahin Timná'.

40 Baní Sobal: ‖ 'Alyán, aur Manahat, aur 'Aibál, ‖ Safí, aur Onám; aur baní Saba'ún: Aiyah, aur 'Anah.

41 Baní 'Anah: Daisún [u]. Aur baní Daisún: ‖ Hamrán, aur Ishbán, aur Yitrán, aur Kirán.

42 Aur baní Asar: Bilhán, aur Za'wán, aur ‖ Ya'qán. Baní Daisán; 'Uz, aur Arán.

1676 ke qaríb.

43 ¶ Aur Bádsháh, jo zamín i Adúm par musallit húe, peshtar us se ki baní Isráel ká koí bádsháh ho, yehí haiṉ [x]; Bálig bin Ba'úr; aur us ke shahr ká nám Dínhábá thá.

44 Aur Bálig mar gayá, aur Yúbáb bin Zárah, jo Basrí thá, us ká jánishín húá.

45 Phir Yúbáb mar gayá, aur Húshám, jo Taiman kí zamín ká thá, us ká qáimmaqam húá.

46 Aur Húshám mar gayá, aur Hadad bin Bidad, jis ne Moáb ke maidán meṉ Midyánioṉ ko már dálá, us ká jánishín húá; aur us kí taḳhtgáh ká nám Ǧawít thá.

47 Aur Hadad mar gayá, aur Shamlah, jo Mashriqa ká thá, us ká jánishín húá.

48 Aur Shamlah mar gayá, aur Sáúl jo nahr ke Rahubút ká báshinda thá, us ká jánishín húá [y].

49 Aur Sáúl mar gayá, aur Ba'al-Hanán bin 'Akbúr us ká jánishín húá.

50 Aur Ba'al-Hanán mar gayá, aur ‖ Hadad us ká jánishín húá; us kí bastí ká nám ‖ Fágí thá, aur

Margin references:

[d] Paid. 10. 8, 13, wag.
[e] Ist. 2. 23.
[f] Paid. 10. 15, wag.
[g] Paid. 10. 22. aur 11. 10.
‖ Yá, *Mas*, Paid. 10. 23.
‖ Ya'ne, *Taqsím*, Paid. 10. 25.
[h] Paid. 10. 26.
[i] Paid. 11. 10, wag. Lúq. 3. 34, wag.
[k] Paid. 11. 15.
[l] Paid. 17. 5.
[m] Paid. 21. 2, 3.
[n] Paid. 16. 11, 15.
[o] Paid. 25. 13, —16.
‖ Yá *Hadar*, Paid. 25 15.
[p] Paid. 25. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 1853 ke qaríb.
[q] Paid. 21. 2, 3.
[r] Paid. 25. 25, 26.
[s] Paid. 36. 9, 10.
‖ Yá, *Safú*, Paid. 36. 11.
[t] Paid. 36. 20.
‖ Yá, *Hai-mam*, Paid. 36. 22
‖ Yá, *'Alwán*, Paid. 36. 23.
‖ Yá, *Safú*, Paid. 36. 23.
[u] Paid. 36. 25.
‖ Yá, *Him-dán*, Paid. 36. 26.
‖ Yá, *'Aqán*, Paid. 36 27.
[x] Paid. 36. 31 wag.
[y] Paid. 36. 37
‖ Yá, *Hadar*, Paid. 36 39.
‖ Yá, *Fáú*, Paid. 36. 39.

Peshtar MASÍH se, 1676 ke qaríb. — 1496 ke qaríb.

us kí jorú ká nám Muhaitabiel, jo Matrid kí beṭí aur Mezahab kí potí thí.

51 ¶ Aur Hadad mar gayá. Aur Adúm ke ra,ís ye the[a]: ra,ís Timná', ra,ís ‖'Alyáh, ra,ís Yatít,

52 Ra,ís Ahlíbámah, ra,ís Ailah, ra,ís Fainún,

53 Ra,ís Qanaz, ra,ís Taiman, ra,ís Mibsár,

54 Ra,ís Majdiel, ra,ís 'Irám. Adúm ke ra,ís ye haiṉ.

II BÁB.

1 Isráel ke beṭe. 3 Tamar ke peṭ se Yahúdáh kí aulád. 13 Yassí ke farzand. 18 Kálib bin Hasrún kí aulád. 21 Makír kí beṭí se Hasrún kí aulád. 25 Yarahmiel kí aulád. 34 Sasán kí aulád. 42 Kálib kí aur aulád dúsrí ke peṭ se. 50 Kálib bin Húr kí aulád.

1752, wag.

YE baní ‖Isráel haiṉ[a]: Rúbin, Sama'ún, Láwí, Yahúdáh, Ishakár, aur Zabúlún,

2 Dán, Yúsuf, aur Binyamín, Naftálí, Jadd, aur Yasar.

3 ¶ Baní Yahúdáh[b]: 'Ír, aur Onán, aur Selah, ye tín us ke liye Kan'ání 'aurat Sú'a kí beṭí[c] se paidá húe. Aur Yahúdáh ká palauṭhá 'Ír[d] KHUDÁWAND kí nazar meṉ sharír thá, is liye us ne us ko már ḍálá.

4 Aur us kí bahú Tamar us ke liye Pháras aur Zárah ko janí[e]. Yahúdáh ke sab beṭe pánch haiṉ.

5 Baní Pháras: Hasrún, aur Hamúl[f].

6 Aur baní Zárah: ‖Zimrí, aur Aitán, aur Haimán, aur Kalkúl, aur ‖Dára'[g], bilkull pánch.

7 Aur baní Karmí[h]: ‖'Akar, jis ne Isráel ko dukh diyá, ki us ne haram[i] chízoṉ kí bábat gunáh kiyá.

8 Aur baní Aitán: 'Azariyáh.

9 Aur Hasrún ke beṭe, jo us ke liye paidá húe, ye haiṉ: Yarahmiel, aur ‖Rám, aur ‖Kalúbí.

10 Aur Rám se 'Aminadáb[k] paidá húá, aur 'Aminadáb se Nahsún, jo baní Yahúdáh ká sardár thá[l], paidá húá.

11 Aur Nahsún se ‖Salmá paidá húá, aur Salmá se Bo'az paidá húá.

1471 ke qaríb.

12 Aur Bo'az se 'Obed paidá húá, aur 'Obed se Yassí paidá húá,

1090 ke qaríb.

13 ¶ Aur Yassí se us ká palauṭhá Iliáb paidá húá[m], aur Abinadáb dúsrá, aur ‖Simma' tísrá,

14 Nataniel chauthá, Raddí pánchwáṉ,

15 'Uzm chhaṭwáṉ, Dáúd sátwáṉ.

16 Aur un kí bahineṉ Zarúyáh aur Abijail thíṉ. Aur baní Zarúyáh[n]: Abishai, aur Yúab, aur 'Asahel, tín.

17 Aur Abijail se 'Amásá paidá húá[o], aur 'Amásá ká báp ‖Yatar Ismá'elí thá.

18 ¶ Aur Hasrún ke beṭe Kálib ne apní jorú 'Azúbah se, aur Yarí'út se, aulád páí; 'Azúbah ke beṭe ye haiṉ: Yashar, aur Súbáb, aur Ardún.

19 Aur 'Azúbah mar gaí, aur Kálib ne Ifrát[p] ko byáh kiyá, aur wuh us ke liye Húr ko janí.

20 Aur Húr se Urí paidá húá, aur Urí se Bazilliel[q] paidá húá.

21 ¶ Ba'd us ke Hasrún Jili'ád ke báp Makír[r] kí beṭí ke pás gayá, aur sáṭh baras ká hoke us ko byáh kiyá, aur wuh us ke liye Shajúb ko janí.

22 Aur Shajúb se Yáir paidá húá, jo zamín i Jili'ád meṉ teís shahr ká málik thá.

23 Us ne Yáir kí bastíáṉ Jasúr, aur Arám[s], aur Qanát, un ke dihát ke sáth, ya'ne sáṭh shahr ko un se le liyá. Ye sab Jili'ád ke báp Makír ke ‖beṭe haiṉ.

24 Aur ba'd us ke ki Hasrún Kálib-Ifrátah meṉ mar gayá thá, Abiyáh Hasrún kí jorú us ke liye Taqú'a ke báp Ashúr[t] ko janí.

25 ¶ Aur Hasrún ke palauṭhe Yarahmiel ke beṭe ye haiṉ: Rám us ká palauṭhá, aur Búnah, aur Oran, aur Ozam, aur Akhiyáh.

26 Aur Yarahmiel kí dúsrí jorú bhí thí, jis ká nám 'Atárah, jo Onám kí má thí.

27 Aur Yarahmiel ke palauṭhe Rám ke beṭe Ma'az, aur Yamín, aur 'Aqar haiṉ.

28 Aur baní Onám: Sammí, aur Yád'a. Aur baní Sammí: Nádab, aur Abisúr.

29 Aur Abisúr kí jorú ká nám Abikhail, jo us ke liye Akhbán, aur Molid ko janí.

30 Aur baní Nádab: Silid, aur Affáim. Aur Silid be-aulád mar gayá.

31 Aur baní Affáim: Yasa'í. Aur baní Yasa'í Sasán. Aur Sasán kí aulád[u]: Akhlí.

Peshtar MASÍH se, 1090 ke qaríb. — 1471 ke qaríb. — 1471 ke qaríb.

[a] Paid. 36. 40. ‖ Yá, 'Alwáh.
[a] Yá, Ya'qúb. Paid. 29. 32, aur 30. 5, wag. aur 35. 18, 22, aur 46. 8, wag.
[b] Paid. 38. 3. aur 46. 12. Gin. 26. 19.
[c] Paid. 38. 2.
[d] Paid. 38. 7.
[e] Paid. 38. 29, 30. Mat. 1. 3.
[f] Paid. 46. 12. Rút 4. 18.
‖ Yá, Zabdí, Yash. 7. 1.
‖ Yá, Darda', [g] 1 Sal. 4. 31.
[h] Dekho 1 Taw. 4. 1.
‖ Yá, 'Akan. [i] Yash. 6. 18 aur 7. 1.
‖ Yá, Arám, Mat. 1. 3, 4.
‖ Yá Kálib 18, 42, áyaten
[k] Rút 4. 19, 20. Mat. 1. 4
[l] Gin. 1. 7. aur 2. 3.
‖ Yá, Salmán, Rút 4. 21. Mat. 1. 4.
[m] 1 Sam. 16. 6.
‖ Yá, Sammah, 1 Sam. 16. 9.
[n] 2 Sam. 2. 18.
[o] 2 Sam. 17. 25.
‖ 2 Sam. 17. 25, Itrá Isráelí.
[p] 50 áyat.
[q] Khur. 31. 2.
[r] Gin. 27. 1.
[s] Gin. 32. 41. Ist. 3. 14. Yash. 13. 30.
‖ Yá, beṭoṉ kí thíṉ.
[t] 1 Taw. 4. 5.
[u] Dekho 34, 35, áyateṉ.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

32 Aur Sammí ke bhái Yád'a ke beṭe: Yatar, aur Yúnatan haiṉ. Aur Yatar be-auláđ mar gayá.
33 Aur baní Yúnatan; Falat, aur Zázá. Ye Yarahmiel ke beṭe haiṉ.
34 ¶ Aur Sesán ke beṭe na the, balki beṭíáṉ thíṉ. Aur Sesán ká ek Misrí naukar Yarkh'a nám thá.
35 So Sesán ne apní beṭí ko apne naukar Yarkh'a se byáh diyá, aur wuh us ke liye 'Attí ko janí.
36 Aur 'Attí se Nátan paidá húá, aur Nátan se Zabad[x] paidá húá,
37 Aur Zabad se Iflál paidá húá, aur Iflál se 'Obed paidá húá,
38 Aur 'Obed se Yáhú paidá húá, aur Yáhú se 'Azariyáh paidá húá,
39 Aur 'Azariyáh se Khalas paidá húá, aur Khalas se Ili'ásah paidá húá,
40 Aur Ili'ásah se Sisamí paidá húá, aur Sisamí se Salúm paidá húá,
41 Aur Salúm se Yaqamiyáh paidá húá, aur Yaqamiyáh se Ilisam'a paidá húá.
42 ¶ Yarahmiel ke bhái Kálib ke beṭe ye haiṉ: Mísá us ká palauṭhá, jo Zíf ká báp hai, aur Habrún ke báp Marísah ke beṭe.
43 Aur baní Habrún: Qurah, aur Taffúh, aur Raqam, aur Sama'.
44 Aur Sama' se Yurqi'ám ká báp Rakham paidá húá; aur Raqam se Sammí paidá húá,
45 Aur Sammí ká beṭá Ma'ún, aur Ma'ún Bait-súr ka báp thá.
46 Aur Kálib kí haram 'Aifah se Háran, aur Mauzá, aur Jáziz paidá húe. Aur Háran se Jáziz paidá húá.
47 Aur baní Yahdí: Rajam, aur Yútám, aur Jasám, aur Falat, aur 'Aifah, aur Sha'af.
48 Aur Kálib kí haram Ma'akah se Shibir, aur Tirkhanáh paidá húá;
49 Aur us se Madmannáh ká báp Sha'af, aur Makbíná ká báp Siwá, aur Jib'a ká báp, paidá húe. Aur Kálib kí beṭí 'Aksah[y] hai.
50 ¶ Ye baní Kálib haiṉ: ‖ Ifráṭáh ká palauṭhá beṭá Húr; Sobal báp Qaryat-Ya'arím ká,
51 Salmá báp Baitlaham ká; Kháríf báp Bait-Jádir ká.
52 Aur Qaryat-Ya'arím ke báp Sobal ke beṭe the: ‖ Haráí, Hissí, Há-munákhat.

x 1 Taw. 11. 41.
y Yash. 15. 17
‖ Yá, Ifrát, 19 áyat.
‖ Yá, Riyáyáh, 1 Taw. 4. 2.

53 Aur Qaryat-Ya'arím ke gharáne ye the: Itrí, aur Fútí, aur Sumátí, aur Mishra'í, jin se Sura'atí, aur Istálí nikle haiṉ.
54 Baní Salmá: Baitlaham, aur Natúfátí, 'Atarot, ahl i Yúab, aur Munákhtíoṉ ke ádhe log, Sura'í:
55 Aur Ya'biz ke rahnewále, sáfiroṉ ke gharáne, Tir'átí, aur Sam'átí, aur Shaukátí. Ye we Qainí[z] haiṉ, jo Raikáb[a] ke gharáne ke báp Hamát se nikle haiṉ.

z Qáz. 1. 16.
a Yar. 35. 2.

III BÁB.

1 Dáúd ke beṭe. 10 Dáúd ká nasabnáma Sidqiyáh tak. 17 Yakúniyáh ke jánishín.

Peshtar MASÍH se, 1053 ke qaríb, wag.

YE baní Dáúd haiṉ, jo Habrún meṉ us ke liye paidá húe: Palauṭhá Amnún[a], Yazra'elí[b] Akhinú'am se; dúsrá ‖ Dániel, Karmilí Abijail se;
2 Tísrá Abisalúm, jo Jasúr ke bádsháh Talmí kí beṭí Ma'akah ká beṭá thá; chauthá Adúniyáh, bin Hajjít;
3 Pánchwáṉ Safatiyáh, Abitál se; chhaṭwáṉ Itri'ám, us kí jorú 'Ijlah[c] se.
4 Ye chha Habrún meṉ us ke liye paidá húe; aur wuh waháṉ sáṛhe sát baras bádsháhat kartá rahá[d], aur Yarúsalam meṉ tentís baras bádsháhat kí[e].
5 Aur Yarúsalam meṉ us ke liye ye paidá húe[f]: ‖ Sími'a, aur Sobáb, aur Nátan, aur Sulaimán[g], ye chár † 'Ammiel kí beṭí ‡ Bintsú'a se;
6 Aur Ibhár, aur ‖ Ilisam'a, aur Ilifalat,
7 Aur Nujah, aur Nafaj, aur Yafí'a,
8 Aur Ilisam'a, aur ‖ Ilyad'a, aur Ilifalat, nau[h];
9 Ye sab baní Dáúd the, siwá haramoṉ ke beṭoṉ ke. Aur Tamar[i] un kí bahin thí.
10 ¶ Aur Sulaimán ká beṭá Rahabi'am[k], us ká beṭá ‖ Abiyáh, us ká beṭá Asá, us ká beṭá Yahúsafat,
11 Us ká beṭá Yúrám, us ká beṭá ‖ Akhaziyáh, us ká beṭá Yúás,
12 Us ká beṭá Amasiyáh, us ká beṭá ‖ 'Azariyáh, us ká beṭá Yútám,
13 Us ká beṭá Akhaz, us ká beṭá Hizqiyáh, us ká beṭá Munassí,
14 Us ká beṭá Amún, us ká beṭá Yúsiyáh.
15 Aur baní Yúsiyáh: palauṭhá

a 2 Sam. 3. 2.
b Yash. 15. 56.
‖ Yá, Kiliáb, 2 Sam. 3. 3.
c 2 Sam. 3. 5.
d 2 Sam. 2. 11.
e 2 Sam. 5. 5.
f 2 Sam. 5. 14. 1 Taw. 14. 4.
‖ Yá, Samú'ah, 2 Sam. 5. 14.
g 2 Sam. 12. 24.
† Yá, Ili'ám, 2 Sam. 11. 3.
‡ Yá, Bint-sab'a, 2 Sam. 11. 3.
‖ Yá, Ilisú'a, 2 Sam. 5. 15.
‖ Yá, Bi'alyad'a, 1 Taw. 14. 7.
h Tekho 2 Sam. 5. 14, 15, 16.
i 2 Sam. 13. 1.
k 1 Sal. 11. 43. aur 15. 6.
‖ Yá, Abíyám, 1 Sal. 15. 1.
‖ Yá, 'Azariyáh, 2 Taw. 22. 6.
‖ Yá, Yahúákhaz, 2 Taw. 21. 17.
‖ Yá, 'Uzziyáh, 2 Sal. 15. 30.

Peshtar MASÍH se, 1053 ke qaríb, wag.

‖Yúhanán, dúsrá †Yahúyaqím, tísrá ‡Sidqiyáh, chauthá Salúm.

16 Aur baní Yahúyaqím[l]: us ká beṭá ‖Yakúniyáh, us ká beṭá Sidqiyáh[m].

17 ¶ Aur baní Yakúniyáh asír: us ká beṭá Siyáltiel[n],

18 Aur Malikirám, aur Fidáyáh, aur Shenázar, Yaqamiyáh, Húsam'a, aur Nadabiyáh.

19 Aur baní Fidáyáh: Zarúbábul, aur Sama'í. Aur baní Zarubábul: Masullám, aur Hanániyáh, aur un kí bahin Salúmít,

20 Aur Hasúbah, aur Ahl, aur Barakiyáh, aur Hasadiyáh, Yúsab-hasad, pánch.

21 Aur baní Hanániyáh: Falatiyáh, aur Yas'aiyáh, baní Rifáyáh, baní Arnán, baní 'Abadiyáh, baní Sakaniyáh.

22 Aur baní Sakaniyáh: Sam'aiyáh. Aur baní Sam'aiyáh: Hatúsh[o], aur Ijál, aur Baríh, aur Na'ariyáh, aur Safat, chha.

23 Aur Na'ariyáh ke beṭe: Ilayú'ainí, aur Hizqiyáh, aur 'Azriqám, tín.

24 Aur baní Ilayú'ainí: Húdaiwáhú, aur Iliyásib, aur Filáyáh, aur 'Aqúb, aur Yúhanán, aur Diláyáh, aur 'Anání, sát.

‖ Yá, *Yahúakhaz*, 2 Sal. 23. 30.
† Yá, *Iliyáqím*, 2 Sal. 23. 34.
‡ Yá, *Mattaniyáh*, 2 Sal. 24. 17.
[l] Mat. 1. 11.
‖ Yá, *Yahúyakín*, 2 Sal. 24. 6; yá, *Kúniyáh*, Yar. 22. 24.
[m] 2 Sal. 24. 17. Yih us ká chachá thá, par is lihaz se kí us ká jánishín húá, beṭá kahláyá.
[n] Mat. 1. 12, *Salatiel.*
[o] 'Az. 8. 2.

IV BÁB.

1 Yahúdáh kí aulád meṉ se Kálib bin Húr ká nasabnáma. 5 Ashúr bin Hasrún kí bábat ki apne bap ke marne ke ba'd paidá húá. 9 Ya'biz aur us kí du'a kí bábat. 21 Selah kí aulád. 24 Sama'ún kí auláḍ, aur un ke shahr 39 We Jadúr ko apne qabze meṉ láte, aur Koh i Sha'ír ke 'Amalíqíoṉ ko zer i hukúmat karte.

1300, wag.

BANÍ Yahúdáh: Pháras[a]. Hasrún, aur ‖Karmí, aur Húr, aur Sobal.

2 Aur ‖Riyáyáh bin Sobal se Yahat paidá húá, aur Yahat se Akhúmai, aur Láhad, paidá húe. Ye Sura'atíoṉ ke khándán haiṉ.

3 Aur ye 'Aitám ke báp se haiṉ: Yazra'el, aur Ismá', aur Idbás; aur un kí bahin ká nám Hazililfúní.

4 Aur Fanúel Jadúr ká báp, aur 'Azar Húsah ká báp thá. Baitlaham ke báp Ifrátáh ke palauṭhe Húr[b] ke beṭe ye haiṉ.

5 ¶ Taqú'a ke báp Ashúr[c] kí do jorúáṉ thíṉ, Hiláh, aur Na'aráh.

6 Aur Na'aráh us ke liye Akhúsám, aur Hifr, aur Taimaní, aur Hakhastarí janí. Ye baní Na'aráh haiṉ.

[a] Paid. 38. 29. aur 46. 12.
‖ Yá, *Kalúbí*, 1 Taw. 2. 9; yá, *Kálib*, 1 Taw. 2. 18.
‖ Yá, *Haráí*, 1 Taw. 2. 52.
[b] 1 Taw. 2. 50.
[c] 1 Taw. 2. 24.

Peshtar MASÍH se, 1300, wag.

7 Aur baní Hiláh: Zarat, aur Yazúár, aur Itnán.

8 Aur Qúz se 'Anúb, aur Zobíbah, aur Harúm ke beṭe Akhirkhail ke gharáne paidá húe.

9 ¶ Aur Ya'biz apne bháíoṉ se 'izzatdár[d] thá, aur us kí má ne kahá, ki Maiṉ 'azáb meṉ us ko janí; is liye us ne us ká nám ‖Ya'biz rakhá.

10 Aur Ya'biz ne Isráel ke Khudá se du'á mángí aur kahá, Kásh ki tú mujhe barakat bakhshtá, aur merí hadden baṛhátá, aur terá háth ‖mujh par hotá, aur mujhe badí se bachá rakhtá, ki wuh mujhe na kalpáwe! Tab Khudá ne us ká matlab púrá kiyá.

11 ¶ Aur Súkhah ke bháí Kalúb se Mahír paidá húá, jo Istún ká báp hai.

12 Aur Istún se Bait i Rafá, aur Fasíkh, aur ‖'Ír-Nahas ká báp Tahinnah paidá húe. Ye Raikah ke log haiṉ.

13 Aur baní Qanaz: Ghutniel[e], aur Shiráyáh. Aur baní Ghutniel: Hatat.

14 Aur Ma'únátí se 'Ufrah paidá húá, aur Shiráyáh se Yúáb paidá húá, jo ‖Kharásím kí ‖wadí[f] ká báp hai, ki we kárígar the.

15 Aur Yafunnah ke beṭe Kálib ke beṭe: 'Írú, aur Ailah, aur Na'am. Aur baní Ailah: ‖Qanaz.

16 Aur baní Yihalilel: Zíf aur Zífah, Tairiyá, aur Asariel.

17 Aur baní 'Azrah: Yatar, aur Marad, aur Ghifr, aur Yalún; aur wuh Miryam ko, aur Sammí ko, aur Istimú'a ke báp Isbáh ko janí.

18 Aur us ki jorú ‖Yahúdiyáh se Jadúr ká báp Yarad, aur Shoko ká báp Hibr, aur Zanúh ká báp Yaqútiel paidá húe. Aur Fira'ún kí beṭí Bintiyáh ke beṭe, jise Marad ne liyá, ye haiṉ.

19 Aur us kí jorú ‖Húdiyáh ke beṭe, jo Qa'ílah ke báp Naham kí bahin thí, ye haiṉ: Jarmí aur Istimú'a Ma'akátí.

20 Aur baní Simún: Amnún, aur Rinnah, Bin-Hannán, aur Tailún. Aur baní Yasa'í: Zohit, aur Bin-Zohit.

21 ¶ Baní Selah[g] bin Yahúdáh: 'Ír Lakah ká báp, aur Lagdah Marísah ká báp, aur un ke gha-

[d] Paid. 34. 19.
‖ Ya'ne, *Gamnák.*
‖ 'Ibrání meṉ, *mere sáth.*
‖ Yá, *Nahas shahr.*
[e] Yash. 15. 17.
‖ Ya'ne, *Kárígaroṉ kí.*
‖ Yá, *Wádí ke báshindoṉ ká.*
[f] Naham 11. 35.
‖ Yá, *Uqnaz.*
‖ Yá, *Yahúdín.*
‖ Yá, *Yahúdiyáh*, jo úpar mazkúr húí.
[g] Paid. 38. 1, 5. aur 46. 12.

Peshtar MASÍH se, 1300, wag.

ráne kí gurohen, jo Bait-Ashbí'a ke liye bárík kattán ká kám karte the;

22 Aur Yúqím, aur Kozíbá ke log, aur Yúás, aur Sharráf, jo Moáb par musallit húe, aur Yasúbí-Laham. Ye qadím báten hain.

23 Ye kumhár the, aur bastíon aur iháton ke báshinde; we wahán bádsháh ke sáth us kí khidmat ke liye rahte the.

24 ¶ Baní Sama'ún: ‖Namúel, aur Yamín, ‖Yaríb, Zárah, Sáúl;

25 Us ká betá Salúm, us ká betá Mibsám, us ká betá Mism'a:

26 Aur baní Mism'a: Hamúel, us ká betá Zakúr, us ká betá Sama'í.

27 Aur Sama'í ke solah bete aur chha betíán thín: lekin us ke bháíon ke bahut bete na the, aur un ke sáre gharáne Yahúdáh ke beton kí mánind na baṛhe.

28 Aur we Biarsab'a men[h], aur Moládáh, aur Hasár-Su'ál,

29 Aur ‖Bilháh men, aur 'Azam men, aur ‖Tolád men,

30 Aur Batúl men, aur Hurmah men, aur Siqláj men,

31 Aur Bait-Markabút men, aur ‖Hasár-Súsim men, aur Bait-Biráí men, aur Sagarím men rahte the. Dáúd kí saltanat tak ye un ke shahr the.

32 Aur un ke hisár: ‖'Aitám, aur 'Ain, Rimmon, aur Tokan aur 'Asan, pánch shahr;

33 Aur sab díhát, jo ‖Ba'al tak un shahron ke ás pás the. Ye un ke maqám aur un ke nasabnáme hain.

34 Aur Misobáb, aur Yamlík, aur Yúsah bin Amasiyáh,

35 Aur Yúel, aur Yáhú bin Yúsibiyáh, bin Shiráyáh, bin 'Asíel,

36 Aur Ilayú'ainí, aur Ya'qúbah, aur Yasúkháyáh, aur 'Asáyáh, aur 'Adíel, aur Yasímiel, aur Bináyáh,

37 Aur Zízá bin Shifa'í, bin Allún, bin Yadáyáh, bin Simrí, bin Sam'aiyáh:

38 Ye, jin ke nám mazkúr húe, apne apne gharáne ke sardár the, aur un ke ábáí gharáne bahut baṛh gae.

39 ¶ Aur we Jadúr ke ráste men wádí ke mashriq tak apne gallon ke liye charágáh dhúndhne gae.

40 Wahán unhon ne ‖suthrí aur achchhí charágáh páí, ki wuh zamín wasí', aur chain aur sukh kí jagah thí, ki Hám ke log qadím se us men rahte the.

41 Aur we, jin ke nám likhe gae hain, sháh i Yahúdáh Hizqiyáh ke dinon men chaṛh áe, aur unhon ne un ká paṛáo márá[i], aur jinhen wahán páyá qatl kiyá, aisá ki we áj ke din tak nábúd hain, aur un ke gharon men áp rahe, kyúnki un ke gallon ke liye wahán charágáh thí.

42 Aur un men se, ya'ne Sama'ún ke beton men se, pánch sau mard Sha'ír ke pahár par gae, aur Yasa'í ke bete Falatiyáh, aur Na'ariyáh, aur Rifáyáh, aur 'Uzziel, un ke sardár the;

43 Aur un báqí 'Amálíqíon ko[k], jo bhág nikle the, qatl kiyá, aur áj ke din tak wahán baste hain.

Margin notes: ‖ Yá, *margzáron aur khárbandon men baste the.* ‖ Yá, *Yamúel,* Paid. 46. 10; Khur. 6. 15; Gin. 26. 12. ‖ Yá, *Yakín, Suhr; yá, Zuhr.* h Yash. 19. 2. ‖ Yá, *Bálah,* Yash. 19. 3. ‖ Yá, *Iltolád,* Yash. 19. 4. ‖ Yá, *Hasar-Súsah,* Yash. 19. 5. ‖ Yá, *'Atr,* Yash. 19. 7. ‖ Yá, *Ba'alát-Biar,* Yash. 19. 8. 715 ke qarib. ‖ 'Ibrání men, *chikní.* Peshtar MASÍH se, 715 ke qarib. i 2 Sal. 18. 8. k Dekho 1 Sam. 15. 8. aur 30. 17. aur 2 Sam. 8. 12.

V BÁB.

1 Rúbin jo palauṭhá ká haqq khodiyá, us ká nasabnáma asírí ke din tak. 9 Un ke rahne ká makán aur Hájiríon par gálib áne ká zikr. 11 Jadd ke ra,íson aur un ke makánát kí tafsíl. 18 Rúbin o Jadd o Munassí ke ádhe sibt ke logon ká shumár, aur chand qaumon par galba jo kiyá. 23 Us ádhe sibt ke ra,ís aur un ke makánát. 25 Gunáhon ke sabab we asír hojáte.

AUR baní Rúbin Isráel ke palauṭhe ke, (ki wuh to us ká baṛá betá thá[a], lekin is liye ki us ne apne báp ke bichhaune ‖men khalal kiyá thá[b], us ke palauṭhe hone ká haqq Yúsuf bin Isráel ke beton ko diyá gayá[c], aur pushtnáma ká subút kuchh palauṭhe hone par mauqúf nahín.

2 Ki Yahúdáh albatta apne bháíon men buzurg thá[d], aur námdár sardár[e] us hí men se howe, lekin palauṭhe hone ká haqq Yúsuf ká ṭhahrá;)

3 So Isráel ke palauṭhe Rúbin ke bete[f]: Hanúk, aur Phalú, Hasrún, aur Karmí.

4 Baní Yúel: us ká betá Sam'aiyáh, us ká betá Júj, us ká betá Sima'í,

5 Us ká betá Míkáh, us ká betá Riyáyáh, us ká betá Ba'al,

6 Us ká betá Biarah, jis ko Asúr ká bádsháh ‖Tilgát-pilnásar le gayá; wuh Rúbiníon ká sardar thá.

7 Aur us ke bháí un ke gharánon ke muwáfiq, jiswaqt un ká naslnáma un ke tawalludát ke mutábiq likhá gayá[g], ye the, sardár Ya'íel, aur Zakariyáh,

Margin notes: 1300, wag. a Paid. 29. 32 aur 49. 3 ‖ 'Ibrání men, *ko nápák kiyá thá.* b Paid. 35. 22. aur 49. 4. c Paid. 48. 15, 22. d Paid. 49. 8, 10. Zab. 60. 7. aur 108. 8 e Mík. 5. 2. Mat. 2. 6. f Paid. 46. 9. Khur. 6. 14. Gin. 26. 5. ‖ Yá, *Tiglát-pilásar.* 2 Sal. 15. 29, aur 16. 7. g Dekho 17 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1300, wag.

8 Aur Bálig bin 'Azaz, bin ‖Sam'a, bin Yúel; wuh 'Ará'ir[h] meṉ, aur Nabú, aur Ba'al-Ma'ún tak basá.

9 Aur mashriq kí taraf nahr i Furát se bayábán ke ‖áne tak rahá kiyá; ki un ke bahut se galle zamín i Jili'ád meṉ[i] the.

10 Aur Sáúl ke dinoṉ meṉ we Hájiríoṉ[k] se laṛne gae, jo un ke háth se máre paṛe, aur we Jili'ád kí mashriq kí sárí sath par un ke ḳhaimoṉ meṉ base.

11 ¶ Aur baní Jadd un ke áge zamín i Basan[l] meṉ Salkah tak rahe:

12 Sardár Yúel, aur dúsrá Sáfam, aur Ya'aní, aur Safat, Basan meṉ.

13 Aur un ke bháí un ke ábáí gharáne ke muwáfiq ye haiṉ: Míkáel, aur Masullám, aur Sab'a, aur Yúrí, aur Ya'akán, aur Zí'a, aur 'Ibr, sát.

14 Ye baní Abiḳhail bin Húrí, bin Yarúáh, bin Jili'ád, bin Míkáel, bin Yasísí, bin Yahdú, bin Búz;

15 Aḳhí bin 'Abdiel, bin Júní, un ke abwí gharáne ká sardár thá.

16 Aur we Jili'ád, aur Basan meṉ, aur un kí bastíoṉ meṉ, aur Sarún[m] kí sárí charágáhoṉ meṉ, un kí sarhaddoṉ ‖tak rahe.

17 Yahúdáh ke bádsháh Yútám[n] ke dinoṉ meṉ, aur Isráel ke bádsháh Yarubi'ám[o] ke dinoṉ meṉ, un sabhoṉ ká nasabnáma likhá gayá.

18 ¶ Aur baní Rúbin, aur Jaddí, aur Munassí ká ádhá sibt, diler mard, aur sáhib i sipar o teg, aur tírandáz, aur jang-ázmúda, chawálís hazár sát sau sáṭh shaḳhs the.

19 Ye jang karne ko nikal jáke Hájiríoṉ se, aur Itúr[p], aur Nafís, aur Nodab se laṛe.

20 Aur we un par gálib húe, aur Hájirí, aur sab jo un ke sáth the, un ke háth meṉ giriftár húe; kyúṉki unhoṉ ne laṛáí meṉ Ḳhudá kí du'á kí[q], aur un kí du'á qabúl húí, ki unhoṉ ne us par bharosá rakhá[r].

21 Aur we un ká mál, un ke pachás hazár úṉṭ, aur aṛháí lákh bheṛ, aur do hazár gadhe, aur ek lákh ádmí le gae.

22 So bahut se log zaḳhm kháke gir gae, ki jang Ḳhudá kí thí. Aur we asírí[s] ke waqt tak un kí jagah meṉ rahte the.

23 So Munassí ke ádhe sibt ke log us sarzamín meṉ Basan se Ba'al-Harmún, aur Sanír, aur Harmún ke paháṛ tak, base: we bahut húe.

24 Aur un ke ábáí gharáne ke sardár ye the: Ḳifr, aur Yasa'í, aur Iliel, aur 'Azriel, aur Yaramiyáh, aur Húdáviyáh, aur Yahdiel, jo pahlawán, aur bahádur, aur námdár, aur apne ábáí gharáne ke sardár the.

25 ¶ Lekin we apne bápdádoṉ ke Ḳhudá se phir gae, aur us mulk ke logoṉ ke ma'búdoṉ ‖kí gumráhí se parastish kí[t], jinheṉ Ḳhudá ne un ke áge halák kiyá.

26 Tab Isráel ke Ḳhudá ne Asúr ke bádsháh Púl[u] ká dil, aur Asúr ke bádsháh Tilgát-pilnásar[x] ká dil ubhárá, aur unheṉ, ya'ne Rúbiníoṉ ko, aur Jaddíoṉ ko, aur Múnassí ke ádhe sibt ko jiláwatan karáyá, aur unheṉ Ḳhalah ko, aur Ḳhábúr[y], aur Hárá, aur Jauzán kí nahr ko láyá; yih áj ke din tak ‖un ká ahwál hai.

VI BAB.

1 *Láwí ke beṭe.* 4 *Káhinoṉ ká nasabnáma asírí ke waqt tak.* 16 *Jairsúm, Mirárí, aur Qihát ke gharáne.* 49 *Hárún ká ḳháss 'uhda aur us ká nasabnáma Aḳhima'az tak.* 54 *Káhinoṉ aur Láwíoṉ ke shahr.*

BANI' Láwí: ‖Jairsún, Qihát aur Mirárí[a].

2 Aur baní Qihát: 'Amrám, Izhár[b], aur Habrún, aur 'Uzziel.

3 Aur baní 'Amrám: Hárún, aur Músá, aur Maryam. Aur baní Hárún: Nadab, aur Abíhú[c], Ili'azar, aur Itamar.

4 ¶ Ili'azar se Fínihás paidá húá, Fínihas se Abisú'a paidá húá,

5 Aur Abisú'a se Búqí paidá húá, aur Búqí se 'Uzzí paidá húá,

6 Aur 'Uzzí se Zaráḳhiyáh paidá húá, aur Zaráḳhiyáh se Miráyút paidá húá,

7 Miráyút se Amariyáh paidá húá, aur Amariyáh se Aḳhitúb paidá húá,

8 Aur Aḳhitúb[d] se Sadúq paidá húá, aur Sadúq se Aḳhima'az paidá húá[e],

9 Aur Aḳhima'az se 'Azariyáh paidá húá, aur 'Azariyáh se Yúhanán paidá húá,

10 Aur Yúhanán se 'Azariyáh paidá húá[f], (yih wuh hai, jo us

Margin notes: ‖ Yá, Sam'ayáh, 4 áyat. h Yash. 13. 15, 16. ‖ Yá, rasta tak. i Yash. 22. 9 k Pald. 25. 12. l Yash. 13. 11, 24. m 1 Taw. 27. 29. ‖ Yá, par. n 2 Sal. 15. 5, 32. o 2 Sal. 14. 16, 28. p Pald. 25. 15. 1 Taw. 1. 31. q Dekho 22 áyat. r Zab. 22. 4, 5. s 2 Sal. 15. 29. aur 17. 6. ‖ 'Ibrání meṉ, ke píchhe zina meṉ chale. t 2 Sal. 17. 7. 771 ke qaríb. u 2 Sal. 15. 19. 740 ke qaríb. x 2 Sal. 15. 29. y 2 Sal. 17. 6. aur 18. 11. ‖ Yá, wáqi' haiṉ. 1300 ke qaríb, wag. ‖ Yá, Jairsúm, 16 áyat. a Pald. 46. 11. Ḳhur. 6. 16. Gin. 26. 57. 1 Taw. 23. 6. b Dekho 22 áyat. c Ahb. 10. 1. d 2 Sam. 8. 17. e 2 Sam. 15. 27. f Dekho 2 Taw. 26. 17, 18.

Peshtar MASÍH se, 1300 ke qaríb, wag.

ghar meṉ káhin thá [g], jo Sulaimán ne Yarúsalam meṉ banáyá:)
11 Aur 'Azariyáh se Amariyáh [h] paidá húá, aur Amariyáh se Akhitúb paidá húá,
12 Aur Akhitúb se Sadúq paidá húá, aur Sadúq se ‖ Salúm paidá húá,
13 Aur Salúm se Khilqiyáh paidá húá. aur Khilqiyáh se 'Azariyáh paidá húá,
14 Aur 'Azariyáh se Siráyáh [i] paidá húá, aur Siráyáh se Yahúsadaq paidá húá.
15 Aur jis waqt KHUDÁWAND ne Nabúkadnazar ke háth se Yahúdáh aur Yarúsalam ko jiláwatan karáyá [k], Yahúsadaq bhí uṭh gayá.
16 ¶ Baní Láwí: ‖ Jairsúm, Qihát, aur Mirárí [l].
17 Aur Jairsúm ke beṭoṉ ke nám ye haiṉ: Libní, aur Sima'í.
18 Aur baní Qihát: 'Amrám, aur Izhár, aur Habrún, aur 'Uzziel.
19 Baní Mirárí: Mahlí, aur Músí. Aur Láwíoṉ ke ‖ bápdádoṉ ke khándán ye haiṉ:
20 Baní Jairsúm: us ká beṭá Libní, us ká beṭá Yahat, us ká beṭá Zimmah [m],
21 Us ká beṭá ‖ Yúakh, us ká beṭá ‖ 'Idú, us ká beṭá Zárah, us ká beṭá ‖ Yairí.
22 Baní Qihát: us ká beṭá ‖ 'Amínadáb, us ká beṭá Qurah, us ká beṭá Asír,
23 Us ká beṭá Ilqanah, us ká beṭá Abiásaf, us ká beṭá Asír,
24 Us ká beṭá Tahat, us ká beṭá ‖ Úriel, us ká beṭá 'Uzziyáh, us ká beṭá Sáúl.
25 Aur baní Ilqanah: 'Amásí [n], aur Akhimot.
26 Us ká beṭá Ilqanah, us ká beṭá Ilqanah ‖ Súfí, us ká beṭa Nahat [o],
27 Us ká beṭá Iliáb [p], us ká beṭá Yarúhám, us ká beṭá Ilqanah.
28 Baní Samúel: baṛá ‖ Wasní, aur Abiyáh.
29 Baní Mirárí: Mahlí, us ká beṭá Libní, us ká beṭá Sama'í, us ká beṭá 'Uzzah,
30 Us ká beṭá Simá', us ká beṭá Hajjiyáh, us ká beṭá 'Ásáyáh.

1280 ke qaríb, wag.

31 Ye we haiṉ, jinheṉ Dáúd ne KHUDÁWAND ke ghar meṉ gáne kí khidmat par muqarrar kiyá, jab se sandúq árámgáh meṉ áyá [q].
32 Aur we jamá'at ke khaime ke maskan ke áge khidmat karte the, jab tak ki Sulaimán ne Yarúsalam meṉ KHUDÁWAND ká ghar biná kiyá, aur ba'd us ke we apní apní bárí ke muwáfiq khidmat meṉ házir hote the.
33 Aur we jo apne laṛkoṉ samet khidmatguzárí karte the, ye haiṉ: Baní Qihát meṉ se, Haimán sarodí, bin Yúel, bin Samúel,
34 Bin Ilqanah, bin Yarúhám, bin Iliel, bin ‖ Túkh,
35 Bin Súf, bin Ilqanah, bin Mahat, bin 'Amásí,
36 Bin Ilqanah, bin ‖ Yúel, bin 'Azariyáh, bin Safaniyáh,
37 Bin Tahat, bin Asír, bin Abiásaf [r], bin Qurah,
38 Bin Izhár, bin Qihát, bin Láwí, bin Isráel.
39 Aur us ká bháí Ásaf, jo us ke dahne khaṛá hotá thá: Ásaf bin Barakiyáh, bin Samá',
40 Bin Míkáel, bin Ba'asiyáh, bin Malikiyáh,
41 Bin Atní [s], bin Zárah, bin 'Adáyáh,
42 Bin Aitán, bin Zimmah, bin Sima'í,
43 Bin Yahat, bin Jairsúm, bin Láwí.
44 Aur baní Mirárí un ke bháí báeṉ háth khaṛe hote the: ‖ Aitán bin ‖ Qísí, bin 'Abdí, bin Malúk,
45 Bin Hasabiyáh, bin Amasiyáh, bin Khilqiyáh,
46 Bin Amsí, bin Bání, bin Sámar,
47 Bin Mahlí, bin Músí, bin Mirárí, bin Láwí.
48 Aur un ke bháí Láwí Bait-Ulláh ke maskan kí sárí khidmat par muqarrar húe.
49 ¶ Aur Hárún aur us ke beṭe charháwe ke mazbah par [t], aur bakhúr kí qurbángáh meṉ [u] qurbán charháte the, aur quds ul aqdas kí khidmat. aur Isráel ‖ ke liye bakhshish kí talab karte the, jaisá ki Khudá ke bande Músá ne in sab kí bábat hukm kiyá thá.
50 Aur ye baní Hárún: us ká beṭá Ili'azar, us ká beṭá Fínihás, us ká beṭá Abisú'a,
51 Us ká beṭá Búqí, us ká beṭá 'Uzzí, us ká beṭá Zarákhiyáh,
52 Us ká beṭá Miráyút, us ká beṭá Amariyáh, us ká beṭá Akhitúb,
53 Us ká beṭá Sadúq, us ká beṭá Akhima'az.
54 ¶ Aur Qihátí gharáne ke baní

Marginal notes:

g 1 Sal. 6. 2 Taw. 3
h Dekho 'Az. 7. 3.
‖ Yá, Masullám, 1 Taw. 9. 11.
i Naham. 11. 11.
k 2 Sal. 25. 18.
‖ Yá, Jairsún, 1 áyat.
l Khur. 6. 16.
‖ 'Ibrání meṉ, un ke bápoṉ ke muwáfiq.
m 42 áyat.
‖ Yá, Aitán, 42 áyat
‖ Yá, 'Adáyáh, 41 áyat.
‖ Yá, Atní, 41 áyat.
‖ Yá, Izhár, 2, 18, áyateṉ.
‖ Yá, Safaniyáh, 'Azariyáh, Yúel, 36 áyat.
n Dekho 35, 36, áyateṉ.
‖ Yá, Súf, 35 áyat. 1 Sam. 1. 1.
o 34 áyat, Túkh.
p 34 áyat, Iliel
‖ Yúel bhí kahlátá, 33 áyat, aur 1 Sam. 8. 2.
q 1 Taw. 16. 1.
‖ 26 áyat, Mahat.
‖ Yá, Súfí.
‖ 24 áyat, Sáúl, 'Uzziyáh, Úriel.
r Khur. 6. 24.
s Dekho 2 áyat.
‖ Yadútún, kahlayá, 1 Taw. 9. 16, aur 25. 1, 3, 6
‖ Yá, Qusháyáh, 1 Taw. 15. 17.
1444, wag.
t Ahb. 1. 9.
u Khur 30. 7.
‖ Yá, ke liye kaffára dete the.

Peshtar MASÍH se, 1444, wag.

Hárún ke rahne ke makán un ke qil'on aur un kí sarhaddon men, jo unhen qur'a se mile, ye hain[x];

55 Unhon ne Yahúdáh kí zamín men Habrún[y] aur us ke girdnawáh ko unhen diyá.

56 Lekin shahr ke khet aur us ke díhát Yafunnah ke beṭe Kálib ko díe[z].

57 Aur baní Hárún ko Yahúdáh ke shahr mile[a]: Habrún jo panáhgáh thá, aur Libnah aur us ke girdnawáh, aur Yatír, aur Istimú'a aur us ke girdnawáh,

58 Aur ‖ Hailán aur us ke girdnawáh, aur Dabír aur us ke girdnawáh,

59 Aur ‖'Asan aur us ke girdnawáh, aur Bait-Shams aur us ke girdnawáh;

60 Aur Binyamín ke firqe men se: Jib'a aur us ke girdnawáh, aur ‖'Alamat aur us ke girdnawáh, aur 'Anatút aur us ke girdnawáh. Un ke gharánon ke sab shahr terah hain.

61 Aur Qihát ke báqí beṭon ko[b] ádhe firqe ke khándán se, ya'ne Munassí ke ádhe firqe se, das shahr qur'a se mile[c].

62 Aur Jairsúm ke beṭon ko, un ke gharánon ke muwáfiq, Ishakar ke firqe se, aur Yasar ke firqe se, aur Naftálí ke firqe men se, aur Basan men Munassí ke ádhe firqe se, terah shahr mile.

63 Mirárí ke beṭon ko, un ke gharánon ke muwáfiq, Rúbin ke firqe se, aur Jadd ke firqe se, aur Zabulún ke firqe se, bárah shahr qur'a se mile[d].

64 So baní Isráel ne Láwíon ko we shahr aur un ke girdnawáhen dín.

65 Pas, baní Yahúdáh ke firqe se, aur baní Sama'ún ke firqe se, aur baní Binyamín ke firqe se ye shahr, jin ke nám mazkúr húe, qur'a se díe gae.

66 Aur jo baní Qihát ke gharánon se báqí the[e], un ki sarhaddon ke shahr Ifráím ke firqe se the.

67 So unhon ne unhen panáhgáh ke shahron men se[f], koh i Ifráím men Sikm aur us ke girdnawáh díe; aur Jazar aur us ke girdnawáh,

68 Aur Yuqmi'ám[g] aur us ke girdnawáh, aur Bait-Haurán aur us ke girdnawáh,

69 Aur Aiyalún aur us ke girdnawáh, aur Ját-Rimmon aur us ke girdnawáh;

70 Aur Munassí ke ádhe firqe se 'Anar aur us ke girdnawáh, aur Bila'ám aur us ke girdnawáh: báqí baní Qihát ke gharáne ko ye mile.

71 Baní Jairsúm ko: Munassí ke ádhe firqe ke gharáne men se Basan men Jaulán aur us ke girdnawáh, aur 'Istárát aur us ke girdnawáh;

72 Aur Ishakár ke firqe se Qádis aur us ke girdnawáh, Dábirát aur us ke girdnawáh,

73 Aur Rámát aur us ke girdnawáh, aur 'Ainaim aur us ke girdnawáh;

74 Aur Yasar ke firqe se Masal aur us ke girdnawáh, aur 'Abdún aur us ke girdnawáh,

75 Aur Huqúq aur us ke girdnawáh, aur Rahúb aur us ke girdnawáh;

76 Aur Naftálí ke firqe se: Jalíl men Qádis aur us ke girdnawáh, aur Hammún aur us ke girdnawáh, aur Qaryataim aur us ke girdnawáh.

77 Báqí baní Mirárí ko Zabulún ke firqe se mile: Rimmon aur us ke girdnawáh, aur Tabúr aur us ke girdnawáh.

78 Yaríhú ke nazdík Yardan ke pár, ya'ne Yardan kí púrab taraf, Rúbin ke firqe se, bayábán men, Basar aur us ke girdnawáh, aur Yahsah aur us ke girdnawáh,

79 Aur Qadímút aur us ke girdnawáh, aur Mifa'at aur us ke girdnawáh,

80 Aur Jadd ke firqe se Jili'ád men Rámát aur us ke girdnawáh, aur Mahnaim aur us ke girdnawáh,

81 Aur Hasbún aur us ke girdnawáh, aur Ya'zír aur us ke girdnawáh.

VII BÁB.

1 Ishakár ke beṭe. 6 Binyamín ke. 13 Naftálí ke. 14 Munassí ke. 20, 24 aur Ifráím ke. 21 Afat jo áyí Jatíon kí taraf se Baní Ifráím par. 23 Barí'ah paidá hotá. 28 Baní Ifráím ke makánát. 30 Yasar ke beṭe.

Peshtar MASÍH se, 1400, wag.

AUR baní Ishakár: Tol'a, aur ‖ Fúáh, aur Yasúb, aur Simrún[a], chár.

2 Aur baní Tol'a: 'Uzzí, aur Rifáyáh, aur Yaríel, aur Yahmí, aur Ibsám, aur Samúel, jo Tol'a ke abwí gharáne men apne khán-

x Yash. 21. Báb.
y Yash. 21. 11, 12.
z Yash. 14. 13. aur 15. 13.
a Yash. 21. 13.
‖ Yá, Haulán, Yash. 21. 15.
‖ Yá, 'Ain, Yash. 21. 16.
‖ Yá, 'Almún, Yash. 21. 18.
b 66 áyat.
c Yash. 21. 5.
d Yash. 21. 7, 34.
e 6' áyat.
f Yash. 21. 21.
g Dekho Yash. 21. 22,–35. Jahán in shahron men se ba'z ke aur nám páe játe.
‖ Fuwah, Yúb.
a Paid. 46. 13. Gin. 26. 23.

Peshtar Masíh se, 1400, waġ.

dánoṉ ke sardár aur bahádur pahlawán námí the; aur Dáúd ke aiyám meṉ un ká shumár báís hazár chha sau thá[b].

3 Aur baní 'Uzzí: Izrákhiyáh. Aur baní Izrákhiyáh: Míkáel, aur 'Abadiyáh, aur Yúel, Yassiyáh, pánch, aur sab sardár the.

4 Aur un ke sáth sipáhíoṉ ká lashkar thá; we sab un ke khándánoṉ ke muwáfiq, un ke ábáí gharáne ke mutábiq, chhattís hazár jangí jawán the; kyúṉki un kí bahut sí jorúáṉ aur beṭe the.

5 Aur un ke bháí Ishakár ke sáre gharánoṉ meṉ pahlawán aur bahádur nasabnáme meṉ gine húe bilkull sattásí hazár the.

6 ¶ Baní Binyamín: Bala'[c], aur Bakr, aur Yadí'el, tín.

7 Aur baní Bala': Isbún, aur 'Uzzí, aur 'Uzziel, aur Yarímút, aur 'I'rí, pánch; ye apne ábáí gharáne ke sardár baṛe bahádur log, aur apne nasabnámoṉ meṉ báís hazár chauntís gine játe the.

8 Aur baní Bakr: Zamirah, aur Yúás, aur Ili'azar, aur Ilayú'ainí, aur 'Umrí, aur Yarímút, aur Abiyáh, aur 'Anatút, aur 'Alámat. Ye sab Bakr ke beṭe the:

9 Aur gintí meṉ apne nasabnáme ke muwáfiq bís hazár do sau baṛe bahádur log the, jo apne abwí gharáne ke sardár the.

10 Aur baní Yadia'el: Bilhán. Aur baní Bilhán: Ya'ús, aur Binyamín, aur Ahúd, aur Kan'ánah, aur Zaitán, aur Tarsís, aur Akhisahar.

11 Ye sab Yadia'el ke beṭe, apne abwí raísoṉ ke muwáfiq baṛe bahádur log the, aur satrah hazár do sau ‖ sipáhí lashkar meṉ nikalte the.

12 Aur Suffím aur Huffím[d], ‖ 'I'r ke beṭe, Hashím, ‖ Akhír ke beṭe.

13 ¶ Baní Naftálí: Yahsiel, aur Júní, aur Yasar, aur Salúm[e], baní Bilhah.

14 ¶ Baní Munassí: Asriel, jise wuh janí; (us kí Arámí haram Jili'ad ke báp Makír ko janí.

15 Aur Makír ne Huffím aur Suffím kí bahin ko jorú kiyá, aur un kí bahin ká nám Ma'akah thá,) aur dúsre ká nám Siláfihád thá, aur Siláfihád kí beṭiáṉ thíṉ.

16 Aur Makír ki jorú Ma'akah ek beṭá janí, aur us ká nám Faras rakhá, aur us ke bháí ká nám Sharas; aur us ke beṭe Aulám, aur Raqam the.

17 Aur baní Aulám: Bidán[f]. Ye Jili'ád bin Makír bin Munassí ke beṭe the.

18 Aur us kí bahin Hammúlikat Ishhúd, aur Abi'azar[g], aur Mahalah ko janí.

19 Aur baní Simíd'a: Akhyán, aur Sikm, aur Liqhí, aur Ani'ám.

20 ¶ Aur baní Ifráím[h]: Sútalah; us ká beṭá Barad, us ká beṭá Tahat, us ká beṭá Ili'adah, us ká beṭá Tahat,

21 ¶ Us ká beṭá Zabad, us ká beṭá Sútalah, aur 'Azar, aur Ili'ad, jinheṉ Ját ke logoṉ ne, jo us zamín meṉ aslí báshinde the, már ḍálá; kyúṉki we un kí mawáshí ke lene ko utar áe the.

22 Aur un ká báp Ifráím bahut dinoṉ tak mátam kartá rahá, aur us ke bháí use tasallí dene ko áe.

23 ¶ Phir wuh apní jorú ke ‖ sáth soyá, aur wuh hámila húí, aur ek beṭá janí, aur us ne us ká nám Barí'ah rakhá; kyúṉki ‖ us ke ghar meṉ burái húí thí.

24 Aur us kí beṭí Saráh thí, jis ne Bait-Haurán i 'álí aur sáfil aur 'Uzan i Saráh banáyá; aur us ká beṭá Rifáh,

25 Aur us ká beṭá Rasaf, aur Tiláh, aur us ká beṭá Tahan,

26 Us ká beṭá Lagdán, us ká beṭá 'Ammihúd, us ká beṭá Ilisam'a,

27 Us ká beṭá Nún[i], us ká beṭá Yahúsú'ah.

28 ¶ Aur un ke mamlúk makán aur shahr Baitel aur us ke díhát the, aur mashriq kí taraf Na'arán[k], aur magrib kí taraf Jazar aur us ke † díhát, aur Sikm aur us ke díhát, 'Azah aur us ke díhát tak;

29 Aur baní Munassí kí taraf Bait-Shán aur us ke díhát, Ta'anák aur us ke díhát, Majiddo aur us ke díhát, Dor aur us ke díhát the[l]. In meṉ Yúsuf bin Isráel ke beṭe rahte the.

30 ¶ Baní Yasar: Yimnáh, aur Iswáh, aur Iswí, aur Barí'ah, aur un kí bahin Sirah[m].

31 Aur baní Barí'ah: Hibr, aur Malkiel, Birzávít ká báp.

32 Aur Hibr se Yaflít, aur Sú-

[b] 2 Sam. 24. 1, 2. 1 Taw. 27. 1.
[c] Paid. 46. 21. Gin. 26. 38. 1 Taw. 8. 1, waġ.
‖ Yá, maidán pakarne aur qitál karne ke láiq the.
[d] Gin. 26. 39, Shúfám aur Húfám.
‖ Yá, 'I'rí, 7 áyat.
‖ Yá, Akhíram, Gin. 26. 38.
[e] Paid. 46. 24, Salím.
[f] 1 Sam. 12. 11.
[g] Gin. 26. 30, 'Yazar.
[h] Gin. 26. 35.
‖ 'Ibrání meṉ, pás gayá.
‖ Yá, us ká qadam ghar ke liye ná mubárak húá.
[i] Gin. 12. 8. 14.
[k] Yash. 16. 7, Na'arátah.
† 'Ibrání meṉ us kí beṭián.
[l] Yash. 17. 11.
[m] Paid. 46. 17. Gin. 26. 44.

Peshtar MASÍH se, 1400, waq.

a 34 áyat, *Sámir.*
o 32 áyat, *Shómir.*

mir[n], aur Khútám, aur un kí bahin Sú'a paidá húe.

33 Aur baní Yaflíṭ: Fásák, aur Bimhál, aur Aswát. Ye baní Yaflít haiṉ.

34 Aur baní Sámir[o]: Akhí, aur Rúhjah, aur Yahubbah, aur Arám.

35 Aur us ke bháí Hilm ke beṭe: Súfah, aur Imn'a, aur Salas, aur 'Amal.

36 Aur baní Súfah: Súh, aur Harnafar, aur Sú'al, aur Biarí, aur Imráh,

37 Basar, aur Húd, aur Sammá, aur Silsah, aur Itrán, aur Biará.

38 Aur baní Yatar: Yafunnah, aur Fisfáh, aur Ará.

39 Aur baní Gulla: Arakh, aur Haniel, aur Riziyá.

40 Ye sab baní Yasar apne bápdádoṉ ke ghar meṉ mumtáz pahlawán bahádur sharífoṉ ke sharíf the. Un meṉ se jo shajara ke rú se jang aur khúnrezí ke láiq the, shumár meṉ chhabís hazár jawán the.

VIII BÁB.

1 Binyamín ke beṭe aur ra,ís. 33 Sáúl aur Yúnatan ká nasabnáma.

1400, waq.

a Pakl. 46. 21. Gin. 26. 38. 1 Taw. 7. 6.

|| Yá, *Aral*, Paid. 46. 21.

|| Yá, *Sufám*, Gin. 26. 39. Dekho 1 Taw. 7 12.

b 1 Taw. 2. 52.

AUR Binyamín se us ká palauṭhá Bala' paidá húá, dúsrá Ashbel[a], tísrá Akhirakh,

2 Chauthá Núhah, aur pánchwáṉ Rafá.

3 Aur Bala' ke beṭe the: || Addár, aur Jirá, aur Abihúd,

4 Aur Abisú', aur Na'amán, aur Akhúh,

5 Aur Jirá, aur || Safúfán, aur Húrám.

6 Ye Ahúd ke beṭe haiṉ, jo Jib'a ke báshindoṉ ke abwí raís the; aur unhoṉ ne unheṉ Munákhat[b] meṉ jiláwatan karáyá:

7 Ya'ne Na'amán, aur Akhiyáh aur Jirá; usí ne unheṉ jiláwatan karwáyá, aur us se Uzzá, aur Akhihúd paidá húe.

8 Aur unheṉ bhijwádene ke ba'd, Saharaim ko, Moáb ke mulk meṉ, laṛke paidá húe; Húsím aur Ba'ara us kí jorúáṉ thíṉ.

9 Aur us kí jorú Húdas se Yúbáb, aur Zibya, aur Maisá, aur Malkám,

10 Aur Ya'úz, aur Sakiyáh aur Mirmah paidá húe. Ye us ke beṭe abwí raís the.

11 Aur Húsím se Abitúb, aur Ilifí'al paidá húe.

12 Aur baní Ilifí'al: 'Ibr, aur Mishám, aur Sámir; us se Aunú, aur Ludd, aur us ke díhát ábád húe.

13 Aur Barí'ah aur Sama'[c] ne, jo Aiyalún ke báshindoṉ ke abwí rais the, Ját ke báshindoṉ ko bhagá diyá.

14 Aur Akhyú, Shashaq, aur Yarímút,

15 Aur Zabadiyáh, aur 'Arád, aur 'Adar,

16 Aur Míkáel, aur Isfáh, aur Yúkhá, baní Barí'ah haiṉ.

17 Aur Zabadiyáh, aur Masullám, aur Hisqí, aur Hibr,

18 Aur Yasmarí, aur Yazliyáh, aur Yúbáb baní Ilifí'al haiṉ.

19 Aur Yaqím, aur Zikrí, aur Zabdí,

20 Aur Ili'ainí, aur Ziltí, aur Iliel,

21 Aur 'Adáyáh, aur Biráyáh, aur Simrát, baní || Sama'í haiṉ.

22 Aur Isfán, aur 'Ibr, aur Iliel,

23 Aur 'Abdún, aur Zikrí, aur Hanán,

24 Aur Hanániyáh, aur 'Ailám, aur 'Antútiyáh,

25 Aur Yafdiyáh, aur Fanúel, baní Shasháq haiṉ.

26 Aur Shamsarí, aur Sahàriyáh, aur 'Atáliyáh,

27 Aur Ya'rasiyáh, aur Iliyáh, aur Zikrí, baní Yarúhám haiṉ.

28 Ye apne gharánoṉ meṉ abwí sardár aur rais the. Ye Yarúsalam meṉ rahte the.

29 Aur Jiba'ún meṉ Jiba'ún ká || báp rahtá thá, aur us kí jorú ká nám Ma'akah thá[d].

30 Aur us ká palauṭhá beṭá 'Abdún, aur Súr, aur Qís, aur Ba'al, aur Nádab,

31 Aur Jadúr, aur Akhyú, aur || Zakar.

32 Aur Miqlút se || Simiáh paidá húá. Aur we bhí apne bháíoṉ ke sáth Yarúsalam meṉ apne bháíoṉ ke sámhne rahte the.

33 ¶ Aur Naiyir se Qís paidá húá[e], aur Qís se Sáúl paidá húá, aur Sáúl se Yahúnatan, aur Malikishú'a, aur Abinadáb[f], aur || Ishba'al paidá húe.

34 Aur Yahúnatan ká beṭá || Marībba'al thá; aur Marībba'al se Míkáh[g] paidá húá.

35 Aur baní Míkáh: Fítún, aur Malik, aur || Tárí'a, aur Akhaz.

36 Aur Akhaz se Yahú'adah[h]

Peshtar MASÍH se, 1400, waq.

c 21 áyat.

|| Yá, *Sama'*, 13 áyat.

|| *Ya'iel kahláyá*, 1 Taw. 9. 35.

d 1 Taw. 9. 35.

|| Yá, *Zakariyáh*, 1 Taw. 9. 37.

|| Yá, *Simiám*, 1 Taw. 9. 38.

e 1 Sam. 14. 51.

f 1 Sam. 14. 49, *Isví*.

|| Yá, *Ishbusat*, 2 Sam. 2. 8.

|| Yá, *Mifíbusat*, 2 Sam. 4. 4, aur 9. 6. 10.

g 2 Sam. 9. 12.

|| Yá, *Tahrí'a*, 1 Taw. 9. 41.

h *Ya'arah*, 1 Taw. 9. 42.

Peshtar MASÍH se, 1400, wag.

paidá húá; aur Yahú'adah se 'Alamat, aur 'Azmávat, aur Zimrí paidá húe; aur Zimrí se Mauzá paidá húá;

37 Aur Mauzá se Bina'a paidá húá; us ká beṭá Ráfah[i], us ká beṭá Ili'asah, us ká beṭá Asíl.

[i] 1 Taw. 8. 43. *Rifáyáh.*

38 Aur Asíl ke chha beṭe the, aur ye un ke nám: 'Azriqám, Bokirú, aur Ismá'el, aur Sagariyáh, aur 'Abadiyáh, aur Hanán. Ye sab Asíl ke beṭe hain.

39 Aur us ke bháí 'Ishaq ke beṭe: us ká palauṭhá Aulám, dúsrá[c] Ya'ús, tísrá Ilifalat.

40 Aur Aulám ke beṭe zormand, ahl i jur,at, tírandáz the, aur us ke bahutse beṭe aur pote the; sab deṛh sau the. Ye sab baní Binyamín the.

IX BAB.

1 Isráel aur Yahúdáh ke nasabnáme bádsháhí daftaron men marqúm hote. 2 Yarúsalam ke báshindon kí bábat jo phir áe the, khwáh Isráeli, 10 khwáh káhin, 14 khwáh Láwí, khwáh Natiním. 27 Amánat ká kám jo chand Láwíon ko milá. 35 Sáúl aur Yunatan ká nasbnáma.

1200, wag.

SARE baní Isráel nasabnámon ke rú se gine húe the; aur, dekho, un ke nam Isráel aur Yahúdáh ke bádsháhon ke daftar men likhe húe hain, jo apne gunáhon ke sabab Bábul ko asír hoke gae.

[a] 'Az. 2. 59.

536 ke qaríb.

2 ¶ Aur we jo pahle apní milkon aur apne shahron men basne ko phir áe[b], so Isráeli, aur káhin, aur Láwí, aur ‖ bait ul muqaddas ke khádim[c] the.

[b] 'Az. 2. 70. Naham. 7. 73.

‖ 'Ibrání men, *Natiním*

[c] Yash. 9. 27 'Az. 2. 43. aur 8. 20.

3 Baní Yahúdáh men se, aur baní Binyamín men se, aur baní Ifráím aur Munassí men se jo Yarúsalam men rahte the[d], ye hain;

[d] Naham. 11. 1.

4 'Utí bin 'Ammihúd, bin 'Umrí, bin Imrí, bin Báni, jo Pháras bin Yahúdáh kí aulád men se thá.

5 Aur Sailáníon men se: 'Asáyáh palauṭhá, aur us ke beṭe.

6 Aur baní Zarah men se: Ya'úel, aur un ke chha sau nauwe bháí.

7 Aur baní Binyamín men se Sallú bin Masullám, bin Húdáviyáh, bin Hasinúáh,

8 Aur Ibniyáh bin Yarúhám, aur Ailah bin 'Uzzí bin Mikrí, aur Masullám bin Safatiyáh, bin Ra'úel, bin Ibniyáh;

9 Aur un ke gharánon ke nau sau chhappan bháí. Ye sab mard apne ábáí gharáne ke abwí raís the.

10 ¶ Aur káhinon men se[e]; Yad'aiyáh, aur Yahúyaríb, aur Yakín,

[e] Naham. 11. 10, wag.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

11 Aur ‖ 'Azariyáh bin Khilqiyáh, bin Masullám, bin Sadúq, bin Miráyút, bin Akhitúb, jo Khudá ke ghar ká peshwá thá:

‖ Naham. 11. 11, *Shiráyáh.*

12 Aur 'Adáyáh bin Yarúhám, bin Fashúr, bin Malkiyáh, aur Ma'así bin 'Adiel, bin Yahzírah, bin Masullám, bin Muslimít, bin Amír,

13 Aur un ke bháí, un ke ábáí gharáne ke raís, ek hazár sát sau sáṭh the, jo Khudá ke ghar kí khidmat ke kám men ‖ musta'idd the.

‖ 'Ibrání men, *zormand, ahl i jur,at the.*

14 Aur Láwíon men se: Sam'aiyáh bin Hasúb, bin 'Azriqám, bin Hasabiyáh, baní Mirárí men se;

15 Aur Baqbaqqar, Haras, aur Jalál, aur Mattaniyáh bin Míkáh, bin Zikrí, bin Asaf;

16 Aur 'Abadiyáh bin Sam'aiyáh, bin Jalál, bin Yadútún, aur Barakiyáh bin Asá, bin Ilqanah, jo Natúfátíon kí bastíon men baste the.

17 Aur darbán: Salúm, aur 'Aqúb, aur Zulmán, aur Akhimán, aur un ke bháí; Salúm sardár thá.

18 We ab tak bádsháh ke darwáze par mashriq kí taraf rahkar baní Láwí kí guroh ke darbán hain.

19 Aur Salúm bin Qurí, bin Abiásaf, bin Qurah, aur us ke ábáí gharáne ke bháí, ya'ne Qurahí, bandagí ke kám par, khaime ke ástánon ke nigáhbán the, un ke bápdáde, KHUDÁWAND ke lashkar par ihtimám karnewále, darámad-gah ke nigáhbán the.

20 Aur Fínihás bin Ili'azar[f] áge un ká peshwá thá, aur KHUDÁWAND us ke sáth thá.

[f] Gin. 31. 6.

21 Zakariyáh bin Muslimiyáh jamá'at ke khaime ká darbán thá.

22 Ye sab, jo ástánon par chaukídárí karne ke liye muqarrar the, do sau bárah the. Ye apne nasabnámon ke rú se apne gáon men gine húe the, jinhen Dáúd[g] aur Samúel gaibgo[h] ne un kí muqarrarí khidmat par nasb kiyá.

[g] 1 Taw. 26. 1. 2.

[h] 1 Sam. 9. 9.

23 So we aur un ke beṭe KHUDÁWAND ke ghar ke, ya'ne us khaime ke makán ke darwázon par chaukí dene ko házir the.

24 Aur cháron taraf, púrab, pachchhim, uttar, dakhin kí taraf, darbán the.

Peshtar MASÍH se, 1200, waq.

25 Aur un ke bháí apní bastíon men the, ki sátwen din[1] naubat ba naubat un ke sáth áwen.

26 Ki we chár sardár darbán, jo Láwí the, amánatdár the, aur Khudá ke ghar kí kothríon par aur khazánon par muqarrar the.

27 ¶ Aur we Khudá ke ghar ke ás pás rahá karte the, ki nigáhbání karná un par mauqúf thá, aur subh ko us ká kholná unhín se thá.

28 Aur un men se ba'ze || bandagí ke bartanon par muqarrar the, ki we unhen gin ginke báhar bhítar le áwen aur le jáwen.

29 Ba'ze un men se is khidmat par muqarrar the, ki bait ul quds ke sáre básanon aur asbáb ko, aur maida, aur mai, aur tel, aur lubán, aur khushbúdár masálih ko dekhen bhálen.

30 Aur káhinon ke beton men se kitne khushbúdár masálih ká tel[k] perte the.

31 Aur Láwíon men se Mattitiyáh ko, jo Qurahí Salúm ká palauthá thá, un chízon kí amíní par jo || degon men taiyár kí játí thín[l], muqarrar thá.

32 Aur baní Qihát, ya'ne un kí birádarí men se ba'ze nazr kí roṭí par the, ki sabt ko us kí taiyárí karen[m].

33 Aur ye we gánewále hain[n], jo Láwíon men abwí raís the, aur kothríon kí khidmat se mu'áf húe, ki unhen rát din 'ibádatguzárí men házir rahná thá.

34 Láwíon ke ye abwí raís || apne gharánon ke sardár the, aur Yarúsalam men rahte the.

35 ¶ Aur Jiba'ún men Jiba'ún ká báp Ya'úel rahtá thá, aur us kí jorú ká nám Ma'akah[o] thá:

36 Aur us ká palauthá betá 'Abdún, ba'd us ke Súr, aur Qís, aur Ba'al, aur Naiyir, aur Nadab,

37 Aur Jadúr, aur Akhyú, aur Zakariyáh, aur Miqlút.

38 Aur Miqlút se Simiám paidá húá. Aur we bhí apne bháíon ke sáth Yarúsalam men apne bháíon ke sámhne rahte the.

39 Aur Naiyir se Qís paidá húá[p], aur Qís se Sáúl paidá húá, aur Sáúl se Yahúnatan, aur Malikishú'a, aur Abinadáb, aur Ishba'al paidá húe.

40 Aur Yahúnatan ká betá Maríbba'al thá, aur Maríbba'al se Míkáh paidá húá.

41 Aur baní Míkáh: Fítún, aur Malik, aur Tahrí'a aur Akhaz[q].

42 Aur Akhaz se Ya'arah paidá húá, aur Ya'arah se 'Alamat, aur 'Azmávat, aur Zimrí paidá húe: aur Zimrí se Mauzá paidá húá.

43 Aur Mauzá se Bina'a paidá huá; us ká betá Rifáyáh, us ká betá Ili'asah, us ká betá Asíl.

44 Aur Asíl ke chha bete the, aur ye un ke nám: 'Azriqám, Bokirú, aur Ismá'el, aur Sagariyáh, aur 'Abadiyáh, aur Hanán: ye baní Asíl the.

X BAB.

1 Sáúl shikast kháke áp ko márdáltá. 8 Filistí us kí lásh par shadiyána bajáte. 11 Jili'adí Yabísíon ká sulúk jo unhon ne Sáúl aur us ke beton ke sáth kiyá. 13 Sáúl ká gunáh jis ke sabab Khudá ne bádsháhat us se chhín lí, aur Dáúd ko 'ináyat kí.

1056.

AUR Filistí baní Isráel se lare[a], aur baní Isráel Filistíon ke áge se bháge, aur kohistán i Jilbú'a men zakhmí pare.

2 Aur Filistíon ne Sáúl ká aur us ke beton ká sakht ta'áqub kiyá, aur Yúnatan, aur || Abinadáb aur Malikishú'a ko, jo Sáúl ke bete the, már liyá.

3 Aur Sáúl par jang kí shiddat húí, aur tírandázon ne use hadaf kiyá, aisá ki wuh tírandázon ke háthon se zakhmí húá.

4 Tab Sáúl ne apne silahbardár se kahá, Apní talwár khínch aur mujhe chhed, tá na howe ki ye námakhtún áke mujhe hethá banáwen. Par us ke silahbardár ne qabúl na kiyá, kyúnki wuh bahut dar gayá. Tab Sáúl ne talwár lí, aur us par girpará.

5 Aur jab ki us ke silahbardár ne dekhá, ki Sáúl mar gayá, to wuh bhí apní talwár par girá aur mar gayá.

6 So Sáúl aur us ke tínon bete us ke sáre ghar samet mar mite.

7 Aur baní Isráel, jo maidán men the, yih dekhke, ki un ke bháí bháge, aur Sáúl aur us ke bete máre pare, apní bastíán chhor chhorke bhág nikle; aur Filistí ákar un men base.

8 ¶ Aur dúsre din subh ko, jis waqt Filistí áe, táki láshon ko nangá karen, to unhon ne Sáúl aur us ke beton ko koh i Jilbú'a men pará páyá.

---

[l] 2 Sal. 11. 5.

|| Yá, isti'amál ke.

[k] Khur. 30. 23.

|| Yá, tawe par.
[l] Ahb. 2. 5. aur 6. 21.

[m] Ahb. 24. 8.

[n] 1 Taw. 6. 31 aur 25. 1.

|| Yá, apní sárí birádarí.

[o] 1 Taw. 8. 29.

[p] 1 Taw. 8. 33.

[q] 1 Taw. 8. 35.

[a] 1 Sam. 31. 1, 2.

|| Yá, Isví, 1 Sam. 14. 49.

Peshtar MASÍH se, 1056.

9 Tab unhon ne us ko nangá kiyá, aur us ká sir káṭ liyá, aur us ke hathyár leke Filistíon ke mulk men cháron taraf bhijwá díe, táki un ke butkhánon men aur logon men us khushkhabarí ko pahuncháen.

10 Aur unhon ne us ke hathyáron ko apne ma'búdon ke ghar men rakhá[b], aur us ke sir ko Dajún ke ghar par nasb kiyá.

11 ¶ Aur jab Jili'ád men Yabís ke sab logon ne suná, ki Filistíon ne Sáúl se yún kiyá:

12 Tab un men ke sáre bahádur uṭhe, aur Sáúl kí lásh aur us ke beṭon kí láshen leke unhen Yabís men láe, aur un kí haḍḍíon ko Yabís men ek balút ke tale gáṛ diyá, aur sát din tak roza rakhá.

13 ¶ So Sáúl mar gayá, apne gunáh ke sabab jo us ne KHUDÁWAND se kiyá, aur KHUDÁWAND ke kalám ke wáste, jo us ne na máná[c], aur is liye bhí ki us ne apná ahwál us se púchhá jis ká yár deo thá[d];

14 Aur us ne KHUDÁWAND se na púchhá, is wáste us ne us ko már dálá, aur mulk ko Yassí ke beṭe Dáúd par máil kiyá[e].

b 1 Sam. 31. 10.
c 1 Sam. 13. 13. aur 15. 23.
d 1 Sam. 28. 7.
e 1 Sam. 16. 28. 2 Sam. 3. 9, 10. aur 5. 3.

XI BÁB.

1 *Dáúd Habrún men Isráel ke buzurgon se bádsháh muqarrar hotá.* 4 *Yúab bahádurí karke Dáúd ke liye Saihún kí gaṛhí Yabúsíon se letá.* 10 *Dáúd ke pahlawánon kí isminawísí.*

1048.

AUR tamám Isráel Habrún men Dáúd pás jam'a húe[a], aur use kahá, Dekh, ham terí haḍḍí aur tere gosht hain.

2 Is ke siwá agle waqt men bhí, jab Sáúl bádsháh thá, to tú hí nikálne biṭháne men Isráelíon ká rahbar thá; aur KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe farmáyá hai, ki Tú mere Isráelí bandon ko charáegá[b], aur tú mere Isráelí logon ká sardár hogá.

3 Ġaraz, Isráel ke sáre buzurg Habrún men bádsháh pás áe, aur Dáúd ne Habrún men un ke sáth KHUDÁWAND ke huzúr 'ahd kiyá, aur unhon ne Dáúd ko mamsúh kiyá[c], táki wuh Isráelíon ká bádsháh ho, jaisá ki KHUDÁWAND ne Samúel ‖kí ma'rifat se kahá thá[d].

4 ¶ Aur Dáúd aur tamám Isráel Yarúsalam ko, jis ká nám[e] Yabús thá, gae, aur wahán kí sarzamín ke báshinde Yabúsí[f] the.

a 2 Sam. 5. 1.
b Zab. 78. 71.
c 2 Sam. 5. 3.
‖ 'Ibrání men, ke háth se
d 1 Sam. 16. 1, 12, 13.
e 2 Sam. 5. 6.
f Qáz. 1. 21. aur 19. 10.

Peshtar MASÍH se, 1048.

5 Aur Yabús ke báshindon ne Dáúd se kahá, ki Tú yahán áne na páwegá. Lekin Dáúd ne Saihún ká qil'a le liyá, aur wuhí Dáúd ká shahr húá.

6 Aur Dáúd ne kahá, ki Jo koí pahle Yabúsíon ko már legá, so raís aur sardár hogá. Tab Yúab bin Zarúyáh pahle chaṛhá, aur sardár húá.

7 Aur Dáúd qil'a men rahá; is wáste us ká nám ‖Shahr i Dáúd húá.

8 Aur us ne Millo se leke shahr ke ás pás gird ba gird iháta banáyá, aur Yúab ne shahr kí báqí marammat kí.

9 Aur Dáúd taraqqí par taraqqí kartá gayá, ki RABB ul afwáj us ke sáth thá.

10 ¶ Aur Dáúd ke hamráhí[g] baháduron ke bahádur, jo us kí rifáqat karke zor pakaṛte gae, aur jinhon ne sáre Isráel ke sáth use bádsháh kiyá, jaisá KHUDÁWAND ne Isráel ke haqq men kahá thá[h], ye hain.

11 Aur Dáúd ke bahádur̤on ká shumár yih hai: Yasúbi'ám bin Hakmúní, jo sardáron ká raís thá: us ne tín sau par apná bhálá chaláyá, aur unhen ek bár qatl kiyá.

12 Us ke ba'd Akhúhí Dúdú ká beṭá Ili'azar thá, jo un tín pahlawánon men se ek thá.

13 Wuh Dáúd ke sáth ‖Fasdammím men thá, jahán Filistí jang karne ko jam'a húe the, aur wahán ke khet men ek qiṭ'a jau bhará húá thá, aur log Filistíon ke áge se bháge:

14 Tab unhon ne us qit'a ke bích men khaṛe rahke use bacháyá, aur Filistíon ko márá, aur KHUDÁWAND ne baṛí ‖fath bakhshí.

15 ¶ Aur ‖un tís sardáron men se ye tín nikalkar chaṭán ko Dáúd pás 'Adúlám ke magáre men gae[i], aur Filistíon kí fauj Rifáíon kí wádí men[k] á paṛí thí.

16 Aur Dáúd us waqt gaṛhí men thá, aur Filistíon ká thána Baitlaham men thá.

17 Aur Dáúd tarasá, aur bolá, Baitlaham ke pháṭak ke kúe men se mere liye píne ká pání kaun láwegá?

18 Tab un tín pahlawánon ne Filistíon ká lashkar toṛá, aur Baitlaham ke kúe men se pání

‖ Yá, Saihún, 2 Sam. 5. 7.
g 2 Sam. 23. 8.
h 1 Sam. 16. 1, 12.
1047
‖ Yá, Afasdammím, 1 Sam. 17. 1.
‖ 'Ibrání men, naját
‖ Yá, un tíson ke tín sardár
i 2 Sam. 23. 13.
k 1 Taw. 14. 9.

Peshtar MASÍH se, 1047.

bhará, aur láke Dáúd ko diyá; lekin us ne na cháhá, ki píwe; par use KHUDÁWAND ke liye tapáyá, aur kahá,

19 Merá Khudá mujhe aise 'amal se báz rakhe! kyá main un logon ká lahú píún, jo apní jánon par khele hain? ki we jánbází se us ko láe hain. So us ne na cháhá, ki use píwe. Aisá kám un tín pahlawánon ne kiyá.

20 ¶ Aur Yúab ká bháí Abishai aur tínon ká sardár thá[l]: us ne tín sau par bhálá chaláyá, aur unhen már dálá; aur wuh in tínon men námdár thá.

21 Yih in tínon men un donon se ziyáda námí thá, aur un ká sardár thá, lekin un pahle tínon ke darje ko na pahunchá[m].

22 Aur Bináyáh bin Yahúyad'a, jo ek Qabzielí bahádur ká beṭá thá, ‖us ne bahutse kám kíe the; us ne Moáb ke do sher jawán máre, aur jáke barf ke mausim men ek gár ke bích men ek sher márá[n].

23 Aur us ne pánch háth ke ek qaddáwar Misrí ko qatl kiyá, aur us Misrí ke háth men juláhon ke shahtír ká sá bhálá thá; par wuh ek laṭh leke us par utrá, aur bhále ko us ke háth se chhín liyá, aur usí ke bhále se us ko már dálá.

24 Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh ne aise kám kíe; aur wuh tínon men námdár thá.

25 Yih un tíson men 'izzatdár thá, par pahle tínon ke martabe ko na pahunchá, aur Dáúd ne use apne musáhibon men dákhil kiyá.

26 ¶ Aur ye fauj ke sardár the: 'Asahel Yúab ká bháí[o]; aur Baitlahamí Dúdú ká beṭá Ilhanán;

27 Aur ‖Sammút ‖Harúrí; Khalis ‖Falúní;

28 Taqú'í 'Aqís ká beṭá 'Írá; Abi'azar 'Anatútí;

29 ‖Sibkí Húsátí; ‖'Ilí Akhúhí;

30 Maharí Natúfátí; ‖Halid bin Ba'anah Natúfátí;

31 Baní Binyamín ke Jibi'ah ke Ribí ká beṭá Ittai; Bináyáh Fir'atúní;

32 Nahal i Ja'as ká ‖Húrí; ‖Abiel 'Arbátí;

33 'Azmávat Baharúmí; Ilyahbá Sa'albúní;

34 Baní ‖Hashím Jizúní; Harárí Shají ká beṭá Yúnatan;

35 Aur Harárí ‖Sakár ká beṭá Akhiám; ‖Ilifál bin ‖U'r:

36 Hifr Makírátí; Akhiyáh Falúní;

37 Hasrú Karmilí; ‖Nagarí bin Azbí;

38 Nátan ká bháí Yúel: Mibkhár bin Hájirí;

39 Silaq 'Ammúní; Naharí Biarútí, jo Yúab bin Zarúyáh ká silahbardár thá;

40 'I'rá Itrí; Jaríb Itrí;

41 U'riyáh Hittí; Zabad bin Akhlí;

42 Sízá Rúbiní ká beṭá 'Adína, Rúbiníon ká sardár, jis ke sáth tís jawán the:

43 Hanán bin Ma'akah; Yúsafat Mitní;

44 'U'zziyá 'Istárátí; Samá' aur Ya'úel baní Khútan 'Ará'irí;

45 Yadí'ael ‖bin Simrí, aur us ká bháí Yúkhá Tísí;

46 Iliel Mahávvwí, Yaríbí aur Yúsáviyáh baní Ilna'am; aur Yutmah Moábí;

47 Iliel, áur 'Abid aur Ya'siel Masobáyáh.

XII BÁB.

1 *Un jathon kí bábat jo Dáúd pás Siqláj men áe.* 23 *Bábat un faujon kí, jo us ke yahán Habrún men áín.*

YE we hain, jo Siqláj[a] ko Dáúd pás áe, jab ki wuh hanoz Qís ke beṭe Sáúl se áp ko pinhán kartá thá[b]; aur we un bahádurop men the, jo laṛáí men us kí madad karte the.

2 We kamándár hoke dahne báen háth se[c] pattharon ko márte the, aur kamán se tíron ko chaláte the; aur baní Binyamín Sáúl kí birádarí men se ye the;

3 Sardár Akhi'azar, aur Yúás, baní ‖Samá'ah Jibia'tí; aur Yaziel, aur Falat, baní 'Azmávat; aur Barákah, aur Yáhú 'Anatútí,

4 Aur Ismá'iyáh Jiba'úní, jo tíson men thá, balki un tíson ká sardár thá; aur Yaramiyáh, aur Yahúziel, aur Yúhanán, aur Yúsahád Jadírátí,

5 Ili'auzí, aur Yarímút, aur Ba'aliyáh, aur Samariyáh, aur Safatiyáh Kharúfí,

6 Ilqanah, aur Yasiyáh, aur 'Azariel, aur Yú'azar, aur Yasúbi'ám Qurahí,

7 Aur Yúiláh, aur Zabadiyáh, baní Yarúhám Jadúr se.

8 Aur Jaddíon men se kitne log

Margin notes:

l 2 Sam. 23. 18.

m 2 Sam. 23. 19.

‖ 'Ibrání men, wuh kámon ká bahádur thá.

n 2 Sam. 23. 20.

o 2 Sam. 23. 24.

‖ Yá, Samhah.

‖ Yá, Harúdí, 2 Sam. 23. 25

‖ Yá, Faltí, 2 Sam 23 26.

‖ Yá, Mahúní.

‖ Yá, Zalmún.

‖ Yá, Halib.

‖ Yá, Hidaí.

‖ Yá, Abigalbún.

‖ Yá, Yasín, Dekho 2 Sam. 23. 32, 33.

Peshtar MASÍH se, 1047.

‖ Yá, Sarár.

‖ Yá, Ilifalat.

‖ Yá, Ahasbí.

‖ Yá, Fagaí Arbí.

‖ Yá, Simar ká rahnewálá.

1058 ke qaríb.

a 1 Sam. 27. 6.

b 1 Sam. 27. 2.

c Qáz. 20. 16.

‖ Yá, Hasmá'ah.

Peshtar MASÍH se, 1058 ke qaríb.

jo pahlawán, aur jangí, aur saff-shikan the, aur ḍhál aur barchhí se musallah, jin ke munh singh ke se munh the, aur jin kí chálákí pahároṇ par kí harníoṇ kí chálákí[d] thí, bayábán ke gaṛh meṇ Dáúd pás alag háe:

9 'Azar sardár, 'Abadiyáh dúsrá, Ilíáb tísrá,

10 Mismannah chauthá, Yaramiyáh pánchwáṇ,

11 'Attai chhaṭwáṇ, Iliel sátwáṇ,

12 Yúhanán áṭhwáṇ, Ilzabád nauwáṇ,

13 Yaramiyáh daswáṇ, Makbání gyárahwáṇ.

14 Ye baní Jadd meṇ se sarlashkar the; in meṇ jo kamtar thá, sau jawán ká, aur jo sab se baṛá thá, hazár ká málik thá.

15 Ye we haiṇ, jo pahle mahíne meṇ, jab Yardan ke sáre kanáre ḍúbe the[e], pár utre, aur taráíoṇ ke sáre logoṇ ko mashriq aur magrib kí taraf ko bhagáyá.

16 Aur baní Binyamín aur Yahúdáh meṇ se ba'ze log gaṛhí meṇ Dáúd pás áe.

17 Tab Dáúd ne un ká istiqbál kiyá, aur un se khitáb karke kahá, Agar merí madad ke liye tum log nekníyatí se mere pás áe ho, to merá dil tum se milá rahegá; par agar mujhe mere bairíoṇ ke háth meṇ pakaṛwáne áe ho, agarchi mere háth meṇ kuchh zulm nahíṇ, to hamáre bápdádoṇ ká Khudá dekhe aur ‖ insáf kare.

18 Tab † Rúh sardároṇ ke sardár 'Amásí[f] meṇ samá gaí, ki wuh bolá: Ham tere haiṇ, ai Dáúd, aur terí taraf haiṇ, ai ibn i Yassí; salám tujh par, aur salám tere madadgároṇ par; kyúnki terá Khudá terí madad kartá hai. Tab Dáúd ne unheṇ qabúl kiyá, aur faujoṇ ká sardár kiyá.

1056 ke qaríb.

19 Aur Munassí meṇ se kaí log Dáúd se mil gae, jab wuh Filistíoṇ ke sáth jang ke liye Sáúl par chaṛh gayá[g]; par us ne un kí madad na kí; kyúnki Filistíoṇ ke qutboṇ ne saláh leke use widá' kiyá aur kahá, ki Wuh ‖ hamáre sir par se apne khudáwand Sáúl se já milegá[h].

20 Jab wuh Siqláj ko rawána húá, Munassí meṇ se 'Adnah, aur Yúzabád, aur Yadí'el, aur Míkáel, aur Yúzabád, aur Ilihú, aur Ziltí, jo baní Munassí meṇ hazároṇ ke sardár the, us se mil gae.

21 Unhoṇ ne ‖ janglí logoṇ ke muqábale meṇ Dáúd kí madad kí[i], ki we sab baṛe bahádur aur lashkar meṇ sardár the.

22 Ki us waqt roz ba roz log madad ke liye Dáúd se mile játe the, yaháṇ tak ki we fauj Ulláh kí sí baṛí fauj bane.

1048.

23 ¶ Aur un logoṇ ká shumár, jo laṛne ke hathyár bándhkar Habrún meṇ Dáúd se mil gae[k], ki KHUDÁWAND kí bát ke muwáfiq[l] Sáúl kí mamlukat ko us par máil kareṇ[m], yih hai:

24 Baní Yahúdáh chha hazár áṭh sau, jo sipar aur neza rakhkar jang ke liye taiyár the.

25 Baní Sama'ún meṇ se sát hazár ek sau, jo jangí baṛe himmatwále the.

26 Baní Láwí meṇ se chár hazár chha sau.

27 Yahúyad'a Hárúníoṇ ká sardár thá, aur us ke sáth tín hazár sát sau the;

28 Aur jawánmard Sadúq[n] bahádur, aur us ke abwí gharáne ke báís sardár.

29 Aur baní Binyamín Sáúl kí birádarí meṇ se tín hazár; lekin us waqt tak aksar Sáúl ke gharáne ke tarafdár the[o].

30 Aur baní Ifráím meṇ se bís hazár áṭh sau, jo baṛe bahádur, aur apne abwí gharáne ke námdár mard the.

31 Aur Munassí ke ádhe firqe se aṭhárah hazár, jo nám ba nám buláe gae, ki jáke Dáúd ko bádsháh kareṇ.

32 Aur baní Ishakár meṇ se, jo auqát ká imtiyáz kar jánte the[p], ki daryáft kareṇ, ki Isráel kyá karegá, do sau; aur un ke sáre bháí un ke hukm meṇ the.

33 Aur Zabulún meṇ se razmkhwáh, aur jangjo, asbáb i jang ke málik, pachás hazár, jo saffárái meṇ do-dila na the.

34 Aur Naftálí meṇ se ek hazár sardár, aur un ke sáth saintís hazár jo ḍhál aur bhálá chaláte the.

35 Aur baní Dán meṇ se aṭháís hazár chha sau laṛne ko musallah the.

36 Aur Yasar meṇ se chálís hazár lashkar ke sáth saff bándhne ko nikal gae.

Marginal notes:

d 2 Sam. 2. 18.
e Yash. 3. 15.
‖ Yá, dapate.
† 'Ibrání meṇ, 'Amásí Rúh se multabis húí: Yá Qáz. 6. 34.
f 2 Sam. 17. 25.
g 1 Sam. 29. 2.
‖ Yá, apne sáhib Sáúl kí taraf hoke hamáre sir kátega.
h 1 Sam. 29. 4.
‖ 'Ibrání meṇ, lashkar ke.
i 1 Sam. 30. 1, 9, 10.
k 2 Sam. 2. 3, 4, aur 5. 1.
l 1 Taw. 11. 1.
l 1 Sam. 16. 1, 3.
m 1 Taw. 10. 14.
n 2 Sam. 8. 17.
o 2 Sam. 2. 8, 9.
p Ast. 1. 13.

Peshtar MASÍH se, 1048.

37 Aur Yardan ke pár ke Rúbiníon, aur Jaddíon, aur Munassí ke ádhe sibt men se, ek lákh bís hazár, jo jang ke sáre hathyár bándhkar larne ko taiyár the.

38 Ye sab jangí mard, jo dilerí se saff bándhte the, Habrún ko áe, ki Dáúd ko sáre Isráel ká bádsháh karen; aur Isráel ke sáre báqí log bhí ekdil the, ki Dáúd ko bádsháh karen.

39 Aur we wahán Dáúd ke sáth tín din kháte píte rahe; ki un ke bháíon ne un ke liye taiyárí kí thí.

40 Aur jo un ke qaríb, Ishakár, aur Zabulún, aur Naftálí tak rahte the, so bhí gadhon par, aur únṭon par, aur khachcharon par, aur bailon par ládke khurák, ya'ne roṭíán, áṭá, anjíron ke kulche, aur kishmish, aur mai, aur tel, aur bail, aur bheren. ifrát se láe; ki Isráel men khushwaqtí húí.

XIII BAB.

1 Dáúd sandúq ko Qaryat-Ya'arím se barí dhúmdhám se le-átá. 9 Ráh men 'Uzzá márá játá, aur is ba'is sandúq 'Abid-Adúm ke ghar men chhorá játá.

1045.

AUR Dáúd ne un sardáron se, jo hazár hazár par aur sau sau par the, aur sab peshwáon se saláh lí.

2 Aur Dáúd ne Isráel kí sárí jamá'at ko kahá, ki Agar tum rází ho, aur KHUDAWAND hamáre Khudá kí marzí ho, to áo, ham Isráel kí sárí sarzamín men apne báqí[a] bháíon ke pás, aur sáth un ke, káhinon aur Láwíon ke pás, un ke girdnawáh ke shahron men bhejen, ki we hamáre pás jam'a howen.

3 Aur chalo, apne Khudá ká sandúq apne yahán láwen; kyúnki ham Sáúl ke aiyám men us ke tálib na húe[b].

4 Tab sárí jamá'at ne kahá, ki Ham yún karenge; kyúnki yih bát sab logon ko pasand áí.

5 Tab Dáúd ne sáre Isráel ko Misr ke Saihúr se Hamát kí sarhadd[c] tak jam'a kiyá[d], ki Khudá ke sandúq ko Qaryat-Ya'arím se láwen[e].

6 Aur Dáúd aur sárá Isráel Ba'alah ko[f], jo Qaryat-Ya'arím hai, Yahúdáh men rawána húe, ki wahán se KHUDAWAND Khudá ke sandúq ko, jo Karúbíon ke darmiyán rahtá hai[g], ki us ke nám kí du'á wahán kí játí hai, charhá láwen.

7 Aur unhon ne Khudá ke sandúq ko Abinadáb ke ghar men se[h] nikálke nayí gárí par[i] ‖rakhá, aur 'Uzzá aur Akhyú gárí ko hánkte the.

8 Aur Dáúd aur sárá Isráel surod se, aur barbat se, aur bín se, aur daf se, aur jhánjh se aur turhíon se KHUDAWAND ke áge ba zor gáte bajáte chale[k].

9 ¶ Aur jab we ‖Kaidán ke khalíhán par pahunche, to 'Uzzá ne sandúq ke dharne ko apná háth barháyá; kyúnki bailon ne ṭhokar khái.

10 Tab KHUDAWAND ká gussa 'Uzzá par bharká, aur us ne us ko már dálá, is wáste ki us ne apná háth sandúq par barháyá[l]; aur wuh wahán Khudá ke huzúr mar gayá[m].

11 Tab Dáúd udás húá, is liye ki KHUDAWAND ne 'Uzzá ke sabab rakhna dálá, aur us ne us maqám ká nám ‖Paraz-'Uzzá rakhá, jo áj tak us ká nám hai.

12 Aur Dáúd us din Khudá se dará, aur bolá: Main Khudá ke sandúq ko apne pás kyúnkar láún?

13 Aur Dáúd ne sandúq ko apne yahán Dáúd ke shahr men na utárá, balki Játí 'Abid-Adúm ke ghar men use utár diyá.

14 So Khudá ká sandúq 'Abid-Adúm ke ghar men tín mahíne tak rahá[n]. Aur KHUDAWAND ne 'Abid-Adúm ko, aur sab ko, jo us ká thá, barakat dí[o].

XIV BAB.

1 Hírám Dáúd se dostí kartá. 2 Ri'áyá o jorúon o larkon kí bábat Dáúd kí sa'ádat. 8 Do fath ká ahwál jo Filistíon ke úpar páin.

1043 ka qaríb.

AUR Súr ke bádsháh Hírám ne elchíon ko Dáúd pás bhijwáyá, aur saro ke laṭhe, aur barhaí, aur sangtarásh[a], ki us ke liye mahall banáwen.

2 Aur Dáúd ko yaqín húá, ki KHUDAWAND ne mujhe baní Isráel ká bádsháh kiyá, aur merí saltanat ko apne Isráelí logon kí khátir qáim kiyá.

3 ¶ Aur Dáúd ne Yarúsalam men aur jorúán kín, aur un se aur beṭe beṭíán paidá húín.

4 Aur us ke un beṭon ke nám, jo Yarúsalam men paidá húe, ye the[b]: Samú'a, aur Sobáb, aur Nátan, aur Sulaimán,

5 Aur Ibhár, aur Ilisú'a, aur Ilfálat,

Marginal references (left): [a] 1 Sam. 31. 1. Yas. 21. 4. — [b] 1 Sam. 7. 1, 2. — [c] Yash. 13. 3. — [d] 1 Sam. 7. 5. 2 Sam. 6. 1. — [e] 1 Sam. 6 21. ... 7. 1. — [f] Yash. 15. 9, 60. — [g] 1 Sam. 4. 4. 2 Sam. 6. 2.

Marginal references (right): Peshtar MASÍH se, 1045. — [h] 1 Sam. 7. 1. — [i] Dekho Gin. 4. 15. 1 Taw. 15. 2, 13. — ‖ 'Ibrání men, sawár kiyá. — [k] 2 Sam. 6. 5. — ‖ Na'ún kahláyá, 2 Sam. 6. 6. — [l] Gin. 4. 15. 1 Taw. 15. 13, 15. — [m] Abb. 10 2 — ‖ Ya'ne, Rakhna, Uzzá kí bábat. — [n] 2 Sam. 6. 11. — [o] Yún Paid. 30. 27. 1 Taw. 26. 5. — [a] 2 Sam. 5. 11, wag. — [b] 1 Taw. 3. 5.

Peshtar MASÍH se, 1043 ke qaríb.

6 Aur Naujah, aur Nafaj, aur Yafí'a,

7 Aur Ilisam'a, aur ‖ Ba'alyad'a, aur Ilifálat.

8 ¶ Aur jab Filistíon ne suná, ki unhon ne Dáúd ko masíh karke sáre Isráel ká bádsháh kiyá, to sab Filistí Dáúd kí talásh men charh áe[c]. Aur Dáúd sunke un ke muqábale ko niklá.

9 Aur Filistí charh áe, aur Rifáíon kí wádí men[d] phail gae.

10 Tab Dáúd ne Khudá se suwál kiyá aur kahá, Kyá main Filistíon par charh jáún? tú unhen mere háth men kar degá? KHUDAWAND ne use farmáyá, Charh já, ki main unhen tere háth men kar dúngá.

11 So we Ba'al-Parázím ko gae, aur Dáúd ne wahán unhen márá. Aur Dáúd ne kahá, ki Khudá ne mere háth se mere dushmanon men yún rakhna dalwáyá, jaise daryá se rakhna partá hai; is sabab se us maqám ká nám ‖ Ba'al-Parázím húá.

12 Aur we apne buton ko wahán chhorkar bháge, aur Dáúd ne hukm kiyá, ki unhen ág men jalá dewen.

13 Aur Filistí phir charh áe[e], aur us wádí men phail gae.

14 Aur Dáúd ne phir Khudá se suwál kiyá, aur Khudá ne us ko kahá, ki Tú sámhne se un par mat charh já, balki un se phir já, aur tút ke peron kí samt se un par já par[f].

15 Aur jis waqt ki tú túț ke darakhton kí phungíon se chalne kí sí áwáz sune, tab laráí ko nikal; ki us waqt Khudá tere áge áge jáke Filistíon ke lashkar ko qatl karegá.

16 Aur Dáúd ne, jaisá ki Khudá ne use farmáyá thá, kiyá, aur Filistíon kí fauj ko Jiba'ún[g] se leke Jazar tak qatl kiyá. Aur Dáúd ká nám sáre mulkon men phail gayá[h], aur KHUDAWAND ne sab qaumon par us ká khauf[i] dálá.

‖ Yá, *Ilyad'a*, 2 Sam. 5. 16.
[c] 2 Sam. 5. 17.
1047. [d] 1 Taw. 11. 15.
‖ Ya'ne, *Rakhnon kí jagah.*
[e] 2 Sam. 5. 22.
[f] 2 Sam. 5. 23.
[g] 2 Sam. 5. 25. *Jib'a.*
[h] Yash. 6. 27. 2 Taw. 26. 8.
[i] Ist. 2. 25. aur 11. 25.

XV BAB.

1 Dáúd sandúq ke liye khaima taiyár karke káhinon aur Láwíon ko hukm detá, ki use 'Abid-Adúm ke ghar se nikál láwen. 25 Dáúd un ká istiqbál karke sandúq ko khud shahr men barí khushí se dákhil kar detá. 26 Maikal use haqír jánti.

1042.

AUR Dáúd ne apne shahr men apne liye hawelíán banáín, aur Khudá ke sandúq ke liye ek maqám taiyár kiyá, aur us ke liye ek khaima khará kiyá[a].

2 Us waqt Dáúd ne kahá, ki Láwíon ke siwá[b] koí Khudá ke sandúq ko uthává na kare; ki KHUDAWAND ne unhen pasand kiyá, ki Khudá ke sandúq ko utháwen, aur abad tak us kí khidmat karen.

3 Aur Dáúd ne sáre Isráel ko Yarúsalam men jam'a kiyá[c], ki KHUDAWAND ke sandúq ko us maqám men, jo us ne us ke liye taiyár kiyá thá, charhá láwen.

4 Aur Dáúd ne baní Hárún ko aur Láwíon ko faráham kiyá;

5 Baní Qihát men se; Úriel sardár, aur us ke ek sau bís bháí;

6 Baní Mirárí men se; 'Asáyáh sardár, aur us ke do sau bís bháí;

7 Baní Jairsúm men se; Yúel sardár, aur us ke ek sau tís bháí;

8 Baní Ilsafan[d] men se; Sam'aiyáh sardár, aur us ke do sau bháí;

9 Baní Habrún[e] men se; Iliel sardár, aur us ke assí bháí;

10 Baní 'Uzziel men se; 'Aminadáb sardár, aur us ke ek sau bárah bháí.

11 Aur Dáúd ne Sadúq aur Abiyátar káhinon ko, aur Úriel, aur 'Asáyáh, aur Yúel, aur Sam'aiyáh, aur Iliel, aur 'Aminadáb Láwíon ko buláyá, aur unhen kahá:

12 Tum Láwíon ke abwí raís ho. apní aur apne bháíon kí taqdís karo, aur KHUDAWAND Isráel ke Khudá ke sandúq ko us jagah men, jo main ne us ke liye taiyár kí, charhá láo.

13 Is liye ki tum ‖ log pahlí bár na the[f], aur KHUDAWAND hamáre Khudá ne ham men rakhna dálá[g], ki ham ne us kí talásh achchhí waz'a se na kí.

14 Tab káhinon aur Láwíon ne apní taqdís kí, táki KHUDAWAND Isráel ke Khudá ke sandúq ko charhá láwen.

15 So baní Láwí Khudá ke sandúq ko, jaisá ki Músá ne KHUDAWAND ke kalám ke muwáfiq hukm kiyá thá[h], chobon se apne kándhon par uthá le játe the.

16 Aur Dáúd ne Láwíon ke sardár ko farmáyá, ki apne gánewále bháíon ko músíqí ke sáz, ya'ne

Peshtar MASÍH se, 1042.
[a] 1 Taw. 16. 1.
[b] Gin. 4. 2, 15. Ist. 10. 8. aur 31. 9.
1042 ke qaríb.
[c] 1 Sal. 8. 1. 1 Taw. 13. 5.
[d] Khur. 6. 22.
[e] Khur. 6. 18.
‖ Yá, *logon ne pahle waqt yih nahín kiyá.*
[f] 2 Sam. 6. 3. 1 Taw. 13. 7.
[g] 1 Taw. 13. 10, 11.
[h] Khur. 25. 14. Gin. 4. 15. aur 7. 9.

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

tabloṉ, aur barbatoṉ, aur manjíroṉ ke sáth házir kare, ki baṛe shor se aur ḳhushí se gáweṉ bajáweṉ.

17 Aur Láwíoṉ meṉ se ye muqarrar húe: Haimán[l] bin Yúel; aur us ke bháíoṉ meṉ se Ásaf[k] bin Barakiyáh; aur baní Mirárí, un ke bháíoṉ meṉ se Aitán[l] bin Qausáyáh;

18 Aur un ke sáth un ke chhoṭe bhái Zakariyáh, Bin, aur Ya'aziel, aur Simírámút, aur Yahiel, aur 'Unní, aur Iliáb, aur Bináyáh, aur Ma'asiyáh, aur Mattitiyáh, aur Ilifalahú, aur Miqniyáhú, aur 'Ábid-Adúm, aur Ya'íel, jo darbán the.

19 Aur gánewále Haimán, Ásaf, aur Aitán, ki pítal ke jhánjhoṉ se gáte bajáte howeṉ;

20 Aur Zakariyáh, aur ||'Aziel, aur Simírámút, aur Yahiel, aur 'Unní, aur Iliáb, aur Ma'asiyáh, aur Bináyáh, ki tabloṉ par ||qá'ide se tháp máreṉ.

21 Aur Mattitiyáh, aur Ilifalahú, aur Miqniyáhú, aur 'Ábid-Adúm, aur Ya'íel, aur 'Azaziyáh, ki áṭh tár kí barbat chhíṛeṉ.

22 Aur Kanániyáh, jo gáne ke liye Láwíoṉ ká ustád thá, rág sikhlátá thá, ki wuh baṛá hí ḍháṛhí thá.

23 Aur Barakiyáh, aur Ilqanah, sandúq ke darbán the.

24 Aur Shabaniyáh, aur Yahúsafat, aur Nataniel, aur 'Amásí, aur Zakariyáh, aur Bináyáh, aur Ili'azar, káhin, narsinge phúnkte húe[n] Ḳhudá ke sandúq ke áge áge játe the: aur 'Ábid-Adúm aur Yahiyáh sandúq ke darbán the.

25 ¶ So Dáúd, aur Isráel ke buzurg aur hazároṉ ke sardár rawána húe, ki ḲHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko 'Ábid-Adúm ke ghar meṉ se baḳhushí chaṛhá láweṉ[o].

26 Aur aisá húá, ki jis waqt Ḳhudá ne un Láwíoṉ kí, jo ḲHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko uṭhá le játe the, madad kí, to unhoṉ ne sát bail aur sát menḍhe chaṛháe.

27 Aur Dáúd, aur sab Láwí, jo sandúq ko le játe the, aur gánewále, aur Kanániyáh, jo gánewáloṉ ko rág sikhlátá thá, kattán ke pairáhan se árásta the; aur Dáúd kattán ká afúd bhí pahine thá.

28 Aur sáre Isráel jai-jaikár se, aur narsinge ke shor se, aur turhíoṉ aur manjíron se, tabloṉ aur barbatoṉ se, gáte bajáte húe, ḲHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko le chale[p].

29 ¶ Aur yúṉ húá, ki jab ḲHUDÁWAND ke 'ahdname ká sandúq shahr i Dáúd meṉ pahunchá, to Sáúl kí beṭí Maikal ne khiṛkí se nigáh kí, aur dekhá, ki Dáúd náchtá aur gat par chaltá hai; aur us ne apne dil meṉ us ko haqír jáná[q].

l 1 Taw. 6. 33. k 1 Taw. 6. 39. l 1 Taw. 6. 44. || 18 áyat, Ya'aziel. || 'Ibrání meṉ, Ġulámút par, Zab. 46, ká sarnáma. n Gin. 10 8. Zab. 81. 3. o 2 Sam. 6. 12, 13, wag. 1 Sal. 8. 1. p 1 Taw. 13. 8. q 2 Sam. 6. 16.

XVI BÁB.

1 Sandúq ko maskan meṉ rakhne ke waqt Dáúd qurbáníáṉ guzrántá. 4 Us ke hukm se Láwí shukráne ká gít gáte. 7 Shukrguzárí ká gít. 37 Sandúq kí ḳhidmat ke liye ḳhádimoṉ aur darbánoṉ aur káhinoṉ aur ḍhárbíoṉ ko muqarrar kartá.

SO we Ḳhudá ke sandúq ko chaṛhá láe, aur use us ḳhaime ke bích meṉ, jo Dáúd ne us ke liye khaṛá kiyá thá, rakh diyá, aur chaṛháwoṉ aur salámíoṉ ko Ḳhudá ke huzúr guzráná[a].

2 Aur jab Dáúd chaṛháwoṉ aur salámíoṉ ko guzrán chuká, to us ne ḲHUDÁWAND ká nám leke logoṉ ko barakat dí.

3 Aur us ne sáre Isráelí logoṉ ko, kyá mard, kyá 'aurat, har ek ko, ek ek girda roṭí, aur gosht ká ek ek ṭukṛá, aur mai kí ek ek suráhí dí.

4 ¶ Aur us ne ḲHUDÁWAND ke sandúq ke áge Láwíoṉ ko muqarrar kiyá, ki ḳhádim howeṉ, aur ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ká zikr[b], aur shukr, aur hamd kareṉ;

5 Ásaf sardár, Zakariyáh dúsrá, aur Ya'íel, aur Simírámút, aur Yahiel, aur Mattitiyáh, aur Iliáb, aur Bináyah, aur 'Ábid-Adúm, aur Ya'íel, jo Ḳhudá ke 'ahdnáme ke sandúq ke áge tabla aur barbat leke gáte the, aur Ásaf jhánjh se suṉátá bajátá thá.

6 Káhin Bináyáh aur Yahaziel hamesha turhíoṉ ká shor macháte the.

7 ¶ Tab usí din Dáúd ne Ásaf aur us ke bháíoṉ ke wasíle se ḲHUDÁWAND ká shukr shurú' kiyá[c]:

8 ḲHUDÁWAND ká ihsán máno, us ke nám kí du'á karo, qaumoṉ

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

a 2 Sam 6. 17,—19. b Zab. 38, aur 70, ke sarnáma. c Dekho 2 Sam. 23. 1.

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

ke darmiyán us ke kámon kí khabar do[d].

9 Us ke liye gáo, us ke liye bajáo, us ke 'ajáib kámon ko sunáo.

10 Us ke quddús nám par fakhr karo; us ke tálib khushdil howen.

11 Khudáwand ko aur us kí 'izzat ko dhúndho; us kí huzúrí hamesha cháho;

12 Yád karo un bare kámon ko, jo us ne kíe; us ke nishánon aur us ke munh ke farmánon ko;

13 Ki tum nasl i Isráel us ke bande ho; tum baní Ya'qúb us ke barguzída ho.

14 Wuh Khudáwand hamárá Khudá hai; tamám zamín par us ke hukm hain.

15 Us ke 'ahd ko abad tak yád karo; us kalám ko, jo us ne farmáyá, hazár dauron tak;

16 Ki us ne Abirahám se 'ahd kiyá[e], aur Izhák se qasam kháí,

17 Aur use Ya'qúb ká haqq aur Isráel ká 'ahd i abadí thahráyá.

18 Aur kahá; Main zamín i Kan'án tujh ko dúngá, ki terá maurúsí hissa hai.

19 Jis waqt ki tum shumár men qalíl aur thore[f] the, aur mulk men pardesí the.

20 We qaum ba qaum aur mulk ba mulk pare phirte the.

21 Us ne kisí ko un par zulm karne na diyá, aur bádsháhon se un ká badlá, yih kahke, liyá[g],

22 Ki mere masíhon ko mat chhúo, aur mere nabíon ko mat satáo[h].

23 Ai sárí dunyá, Khudáwand ke liye gáo; us kí naját roz ba roz sunáo[i].

24 Qaumon ke darmiyán us ke jalál kí, aur sárí khalq ke bích us ke bare kámon kí khabar do.

25 Kyúnki Khudáwand 'azím, aur bahut mahmúd, aur sáre ma'búdon se ziyáda muhíb hai;

26 Ki qaumon ke sáre ma'búd[k] putle hain; par Khudáwand ásmánon ká banánewálá hai.

27 Shán o shaukat us ke huzúr hain, 'izzat aur masarrat us ke maqám men.

28 Do Khudáwand ko, ai logon ke gharáno, do Khudáwand ko 'izzat o hurmat.

29 Do Khudáwand ko us ke nám ká jalál; hadye láke us ke huzúr men házir ho, aur zínat i quds men Khudáwand ko sijda karo.

30 Sárí dunyá us ke huzúr kámpe, ki zamín thahregí, aur na hilegí.

31 Ásmán khushí kare, aur zamín shádiyána bajáwe; qaumon ke darmiyán kaho, ki Khudáwand málik hai.

32 Samundar, us samet jo us men bhará hai, shor macháwe; sahrá, un sab samet jo us men hain, bág bág howe.

33 Aur ban ke sáre darakht Khudáwand ke huzúr lalkáren. ki wuh dunyá ká insáf karne ko átá hai.

34 Khudáwand ká shukr karo, ki wuh khúb hai, ki us kí mihrbání abadí hai[l].

35 Aur kaho, Ai hamárí naját ke Khudá, tú hamen naját bakhsh, aur sab qaumon men se ham ko jam'a kar, aur un se bachá le, táki ham tere quddús nám kí hamd karen, aur terí sitáish par fakhr karen[m].

36 Khudáwand, Isráel ká Khudá, abad ul ábád mubárak ho[n]. Aur sab log Ámín bole[o], aur sab ne Khudáwand kí sitáish kí.

37 ¶ Aur us ne wahán Khudáwand ke 'ahdnáme ke sandúq ke áge Ásaf aur us ke bháíon ko chhorá, ki sandúq ke áge hamesha roz ba roz us kí khidmat karen;

38 Aur 'Ábid-Adúm aur us ke arsath bháíon ko, aur 'Ábid-Adúm bin Yadutún, aur Húsah ko, ki darbán howen.

39 Aur Sadúq káhin, aur us ke bháí káhin, Khudáwand ke maskan ke áge[p] Jiba'ún[q] ke únche makán par muqarrar húe,

40 Ki Khudáwand kí sárí báton ke muwáfiq, jo us ne Isráel ko farmáín, har subh aur shám[r] charháwe ke mazbah par Khudáwand ke liye charháwon ko charháen;

41 Aur un ke sáth Haimán aur Yadutún aur báqí muntakhab. jin ke nám mausúf húe, ki Khudáwand ká shukr karen, ki us kí rahmat abadí hai[s].

42 Aur un ke sáth Haimán aur Yadutún the, ki turhíon, aur manjíron, aur bájon se Khudá ke liye gáte bajáte rahen. Aur baní Yadutún darbánon men the.

[d] Zab. 105. 1,—15.
[e] Paid. 17. 2. aur 26. 3. aur 28. 13. aur 35. 11.
[f] Paid. 34. 30.
[g] Paid. 12. 17. aur 20. 3. Khur. 7. 15—18
[h] Zab. 105. 15.
[i] Zab. 96. 1, wag.
[k] Ahb 19. 4.
[l] Zab. 106. 1. aur 107. 1. aur 118. 1. aur 136. 1.
[m] Zab. 106. 47, 48.
[n] 1 Sal. 8. 15
[o] Ist. 27. 15.
[p] 1 Taw. 21. 29. 2 Taw. 1. 3.
[q] 1 Sal. 3. 4.
[r] Khur. 29. 38. Gin. 28. 3.
[s] 34 áyat. 2 Taw. 5. 13. aur 7. 3. 'Az. 3. 11 Yar. 33. 11.

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

t 2 Sam. 6. 19, 20.

43 Tab sab log apne apne ghar gae[t]; aur Dáúd phirá, ki apne gharáne ko mubárakbád kahe.

XVII BAB.

1 Dáúd Khudá ke liye haikal banáne cháhtá, aur yih árzú Nátan pahle manzúr kartá, 3 ba'd us ke, ilhám páke, bádshah ko man'a kartá; 11 Bahut barakaton aur ni'amaton kí khabar detá, jo us kí nasl ko milengí. 16 Dáúd kí du'á aur adá e shukr.

AUR yún húá, ki jab Dáúd apne ghar men baiṭhá, to us ne Nátan nabí se kahá, Dekh, main saro kí lakṛíon ke bane húe ghar men rahtá hún, aur KHUDAWAND ke 'ahdnáme ká sandúq pardon ke níche hai[a].

a 2 Sam. 7. 1, wag.

2 Nátan ne Dáúd ko kahá ki Jo kuchh tere dil men hai, so kar, ki Khudá tere sáth hai.

3 ¶ Aur usí rát aisá húá, ki Khudá ká kalám Nátan ko pahunchá, aur bolá, ki

4 Jáke mere bande Dáúd se kah, ki KHUDAWAND yún farmátá hai, ki Tú mere rahne ke liye ghar na banáwegá.

5 Main to jab se ki baní Isráel ko chaṛhá láyá áj ke din tak, kisí ghar men sákin na húá, balki khaima ba khaima aur maskan ba maskan phirtá rahá hún.

6 Us tamám waqt ki main sáre Isráel men phirtá rahá, kyá main ne kabhí kisí Isráelí qází ko, jise main ne hukm kiyá ki mere Isráelí logon ko charáwe, ek bát kahí, aur bolá, ki Tum mere liye saro kí lakṛí ká ghar kyún nahín banáte?

7 Pas tú mere bande Dáúd ko yún kah, RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Main ne tujhe bhersále men se bheron ke píchhe se chun liyá, ki tú mere Isráelí logon ká peshwá howe.

8 Aur main jahán kahín tú gayá, tere sáth rahá, aur tere sáre dushmanon ko tere sámhne se káṭ ḍálá; aur main ne un logon ke mánind, ki jin ká nám dunyá men baṛá hai, terá nám baṛá kiyá.

9 Aur main ne apne Isráelí logon ke liye ek maqám ṭhahráyá, aur unhen ábád kiyá; aur we apní jagah men baste, aur phir na ghabráte hain; aur sharír log áge kí tarah jis din se ki main ne apne Isráelí logon par qází muqarrar kíe, phir dukh na dete hain.

10 Aur main ne tere sáre dushmanon ko dabáyá, aur tujhe khabar dí, ki KHUDAWAND tere liye ek ghar banáwegá.

11 ¶ Aur jab tere din púre honge, aur tú apne bápdádon ke sáth so rahegá, to main tere ba'd terí nasl ko, jo terí sulb se hogí, barpá karúngá, aur us kí saltanat ká bandobast karúngá.

12 Wuh mere liye ghar banáwegá, aur main us kí kursí abad tak qáim rakhúngá.

13 Main us ká báp húngá, aur wuh merá beṭá hogá[b]; aur main apne fazl ko us se uṭhá na lúngá, jis tarah us se, jo tere áge thá, uṭhá liyá.

b 2 Sam. 7. 14, 15.

14 Balki main us ko apne ghar men aur apní mamlukat men abad tak qáim rakhúngá, aur us ká takht abad tak sábit rahegá[c].

c Lúq. 1. 33.

15 So Nátan ne in sárí báton aur is sáre royá ke mutábiq be kam o kást Dáúd se kahá.

16 ¶ Tab Dáúd bádsháh andar gayá, aur KHUDAWAND ke huzúr baiṭhá, aur bolá[d]: Ai KHUDAWAND Khudá, main kaun hún, aur merá ghar kyá hai, ki tú ne mujh ko yahán tak pahuncháyá?

d 2 Sam. 7. 18.

17 Aur yih, ai Khudá, terí nazar men chhoṭí bát thí; so tú ne apne bande ke ghar ko istiqbál ke liye muddat tak bhí qaul diyá, ‖aur ádmí ke dastúr ke muwáfiq mujh se sulúk kiyá, ai 'álam i bálá ke KHUDAWAND Khudá.

‖ Yá, aur tú ne mujh par yún nigáh kí, ai Khudáwand Khudá, jaise ek bare manzilatwále ádmí par karte hain.

18 Age Dáúd kyá kahe, jis se terá banda 'izzat páwe? ki tú apne bande ko jántá hai.

19 Ai KHUDAWAND, tú ne apne bande ke liye, aur apne khátirkhwáh ke muwáfiq yih sárá baṛá kám kiyá, aur in sárí buzurgíon kí khabar dí.

20 Ai KHUDAWAND, koí tere barábar nahín, aur tere siwá koí Khudá nahín, jaisá ki ham ne apne kánon se suná hai.

21 Aur sáre jahán men kaun sí qaum hai, jaisí terí qaum Isráel, ki jis ke bacháne ko Khudá áp gayá ho, ki use apní jamá'at banáwe, aur baṛe aur ḍaráne kámon se apná nám buland kare, ki tú ne apne logon ke áge se, jinhen tú

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

Misr men se bachá láyá, qaumon ko bhagá diyá.

22 Aur tú ne apne Isráelí logon ko muqarrar kiyá, ki abad tak tere log howen; aur tú áp, ai Khudáwand, un ká Khudá húá hai.

23 Aur ab, ai Khudáwand, wuh bát, jo tú ne apne bande ke haqq men, aur us ke gharáne ke haqq men, farmáí, abad tak sábit rahe, aur jaisá tú ne kahá, waisá hí kar.

24 Hán, wuh páedár howe, aur terá nám abad tak 'azím ho, ki kahá jáwe, Rabb ul afwáj, Isráel ká Khudá, aur Isráel ke liye Khudá hai; aur tere bande Dáúd ká gharáná tere huzúr sábit rahe.

25 Ai mere Khudá, tú ne apne bande ‖ko kahá, ki main tere liye ek ghar banáúngá; so tere bande ne ek wasíla páyá ki shukr kare.

‖ 'Ibrání men, ke kán khole.

26 Aur ab, ai Khudáwand, tú hí Khudá hai, aur tú ne apne bande ko is khairiyat ká wa'da kiyá:

27 Pas ab ‖apní mihrbání se apne bande ke ghar ko mubárak kar, ki abad tak terá manzúr i nazar ho; kyúnki jis ko tú, ai Khudáwand, barakat detá hai, wuh abad tak mubárak hai.

‖ Yá, lutf farmáke.

XVIII BÁB.

1 *Dáúd Filistíon aur Moábíon ko maglúb kartá.* 3 *Hadar'azar aur Arámíon ko már letá.* 9 *Tugú Hadurám ke háth se hadye bhejke Dáúd ki mubárakbádí kartá.* 11 *Dáúd sáre hadye aur lút Khudá kí 'ibádat ke wáste makhsús kartá.* 13 *Adúm men cháukíán bithátá.* 14 *Dáúd ke mansabdáron kí fard.*

1040 ke qaríb.

Ba'd us ke yún húá, ki Dáúd ne Filistíon ko márá aur unhen maglúb kiyá[a], aur Ját aur us ke díhát Filistíon ke háth se le liyá.

[a] 2 Sam. 8. 1, wag.

2 Phir us ne Moábíon ko márá, aur Moábí Dáúd ke tábi'dár aur khirájguzár bane.

3 ¶ Aur Dáúd ne Zúbah ke bádsháh ‖Hadar'azar ko bhí, jab ki wuh apní saltanat nahr i Furát tak qáim karne gayá, Hamát tak már liyá.

‖ Yá, Hadad'azar, 2 Sam. 8. 3.

4 Aur Dáúd ne us se ek hazár rath, aur sát hazár[b] sawár, aur bís hazár piyáde asír kar líe, aur sáre ghoron ko langrá kiyá, magar un men se sau bachá rakhá.

[b] 2 Sam. 8. 4, sát sau.

Peshtar MASÍH se, 1040 ke qaríb.

5 Aur Dimishq ke Arámí Zúbah ke bádsháh Hadar'azar kí madad karne ko áe, aur Dáúd ne Arámíon men se báís hazár mard qatl kíe.

6 Aur Dáúd ne Dimishqí Arám men tháne bitháe, aur Arámí Dáúd ke tábi'dár aur khirájguzár bane. Is tarah se jahán kahín Dáúd gayá, Khudáwand ne use fath bakhshí.

7 Aur Dáúd Hadar'azar ke naukaron kí sonahlí dhálen leke unhen Yarúsalam men láyá.

8 Aur Dáúd Hadar'azar ke shahron ‖Tibkhat aur Kún men se bahut sá pítal láyá, jis se Sulaimán ne pítal ká hauz, aur sutún, aur pítal ke bartan banáe[c].

‖ Batáh aur Berútai, kahláe, 2 Sam. 8. 9.

[c] 1 Sal. 7. 15. 4. 2 Taw. 4. 12, 15. 16.

9 ¶ Aur jab ki Hamát ke bádsháh ‖Tugú ne suná, ki Dáúd ne Zúbah ke bádsháh Hadar'azar ká sárá lashkar márá,

‖ Yá, Tu'í, 2 Sam. 8. 9.

10 Tab us ne apne bete ‖Hadúrám ko Dáúd bádsháh pás bhejá, ki us kí salámatí ká muzhda láwe, aur use mubárakbád kahe, is liye ki us ne jang karke Hadar'azar par fath páí, (kyúnki Tugú Hadar'azar se lará kartá thá,) aur wuh har tarah ke sone aur rúpe aur pítal ke bartan sáth láyá.

‖ Yá, Yorám, 2 Sam. 8. 10.

11 ¶ Aur Dáúd bádsháh ne un ko bhí us rúpe aur sone samet, jo us ne sab qaumon, ya'ne Adúmíon se, aur Moábíon se, aur baní 'Ammún se, aur Filistíon se, aur 'Amálíqíon se liyá thá, Khudáwand ko nazr kiyá.

12 Aur †Abishai bin Zarúyáh ne namak ke nasheb men athárah hazár Adúmíon ko kát dálá[d].

† 'Ibrání men, Abshai

[d] 2 Sam. 8. 13.

13 ¶ Aur us ne Adúm men tháne bitháe, aur sárá Adúm Dáúd ká tábi'dár húá[e]. Chunánchi jahán kahín Dáúd gayá, Khudáwand ne us ko fath bakhshí.

[e] 2 Sam. 8. 14, wag.

14 ¶ So Dáúd sáre Isráel ká bádsháh hoke apní sárí ra'aiyat se 'adl o insáf kartá thá.

15 Aur Yúáb bin Zarúyáh lashkar ká sardár thá, aur Yahúsafat bin Akhilúd muarrikh thá,

16 Aur Sadúq bin Akhitúb aur ‖Abimalik bin Abiyátar káhin the, aur ‖Shaushá sáfir thá,

‖ Akhimalik kahláyá, 2 Sam. 8. 17.

‖ Shiráyáh kahláyá, 2 Sam. 8. 17, aur Shawá, 2 Sal. 4. 3.

17 Aur Bináyáh bin Yahúyada'a ‖qátilon o qásidon par thá[f], aur Dáúd ke bete umará aur †bádsháh ke gird házir the.

[f] 2 Sam. 8. 18.

‖ 'Ibrání men, Karetíon aur Faletíon.

† 'Ibrání men, bádsháh ke háth par.

Peshtar MASÍH se, 1040 ke qaríb.

XIX BÁB.

1 Dáúd ke qásid Hanún bin Náhas kí mátam-pursí karne játe, aur ʼizzat men badsulúkí uṭháte. 6 ʼAmmúní Arámíon kí madad páte, par donon Yúab aur Abishai se maglúb hote. 16 Nadí pár ke Arámí muqábale ke wáste áte, par un ká sipahsálár Sofak Dáúd se márá játá.

1037 ke qaríb.

BAʼD us ke aisá húá, ki baní ʼAmmún ká bádsháh Náhas mar gayá, aur us ká beṭá us ká jánishín húá[a].

[a] 2 Sam. 10. 1, wag.

2 Tab Dáúd ne kahá, ki Main Náhas ke beṭe Hanún se dostí karúngá, kyúnki us ká báp merá dost thá. So Dáúd ne qásidon ko bhejá, táki us se us ke báp kí bábat mátam-pursí karen. Chunánchi Dáúd ke ḳhádim baní ʼAmmún ke mulk men Hanún ke pás pahunche, ki use tasallí dewen.

3 Tab baní ʼAmmún ke amíron ne Hanún se kahá, ‖ Kyá tujh ko yih gumán hai, ki Dáúd tere báp kí ḳhátir kartá hai, ki us ne mátam-pursí ke liye tujh pás log bheje hain? kyá us ke ḳhádim tere pás is liye nahín áe, ki mulk kí jásúsí karen, aur us ká bhed lewen, aur us ko gárat karen?

‖ ʼIbrání men, Kyá aisá hai apní nazar men, ki.

4 Tab Hanún ne Dáúd ke ḳhádimon ko pakṛá, aur har ek kí ḍáṛhí munḍwái, aur un kí ádhí poshák un ke sufron tak káṭ ḍálí, aur unhen pher bhejá.

5 Tab kisí ne áke un mardon ká hál Dáúd se bayán kiyá. Us ne un ke istiqbál ke liye log bheje, is liye ki we mard niháyat ‖ beʼizzat kie gae the, aur unhen farmáyá, ki jab tak tumhárí ḍáṛhián na baṛhen, Yaríhú men raho; baʼd us ke chale áo.

‖ Yá, khijálat zada the.

6 ¶ Aur jab baní ʼAmmún ne maʼlúm kiyá, ki ham Dáúd ke nazdík badbú húe hain, to Hanún aur baní ʼAmmún ne ek hazár qintár rúpá bhejá, ki Arám-Nahraim se, aur Arám i Maʼakah se, aur Zúbah se[b] rath aur sawár ko bháṛá karen.

[b] 1 Taw. 18. 5, 9.

7 So unhon ne battís hazár rath, aur Maʼakah ke bádsháh ko, aur us ke logon ko, bháṛá kiyá; we áke Madabá ke sámhne baiṭh gae. Aur baní ʼAmmún apne apne shahron men se jamʼa húe, aur laṛne ko áe.

1037 ke qaríb.

8 Aur Dáúd ne sunke Yúab ko aur bahádurón ke sáre lashkar ko bhejá.

Peshtar MASÍH se, 1037 ke qaríb.

9 Tab baní ʼAmmún nikle, aur shahrpanáh ke báhar qitál ke liye saff bándhí; aur we bádsháh, jo áe the, so maidán men alag the.

10 Jab Yúab ne jang ká ruḳh apne sámhne do taraf se áge píchhe dekhá, tab us ne Isráel ke ‖ muntaḳhab logon men se log intiḳháb kíe aur Arámíon ke muqábil pará bándhá.

‖ Yá, jawán.

11 Aur báqí logon ko apne bhái ‖ Abishai ke háth men diyá, aur unhon ne baní ʼAmmún ke sámhne pará bándhá.

‖ ʼIbrání men, Abshai.

12 Aur us ne kahá, Agar Arámí mujh par gálib hon, to tú merí madad kíjiyo; aur agar baní ʼAmmún tujh par gálib hon, to main áke terí madad karúngá.

13 So himmat bándho, aur áo, ham apne logon ke liye, aur apne Ḳhudá kí bastíon ke liye bahádurí karenge; aur ḴHUDÁWAND jo bihtar jánegá, so karegá.

14 Pas Yúab apne sáthwále log leke Arámíon se laṛne ko áge baṛhá, aur we us ke áge se bhág nikle.

15 Aur jab baní ʼAmmún ne Arámíon ko bhágte dekhá, to we bhí us ke bhái Abishai ke áge se bháge, aur shahr men ghuse. Tab Yúab Yarúsalam ko phirá.

1036 ke qaríb.

16 ¶ Aur jab Arámíon ne dekhá, ki ham ne baní Isráel se shikast páí, to we qásidon ko bhejkar ‖ nadí pár ke Arámíon ko le áe, aur Hadarʼazar ká sipahsálár ‖ Sofak un ke áge áge chaltá thá.

‖ Yaʼne, Furát.

‖ Yá, Sobak, 2 Sam. 10. 16.

17 Aur jab Dáúd ko ḳhabar húí, to wuh sab Isráel ko jamʼa karke Yardan pár gayá, aur un par chaṛh áyá, aur un ke muqábil saff bándhí. So jab Dáúd ne Arámíon ke muqábale men jang kí saff bándhí, to we us se laṛe.

18 Lekin Arámí Isráel ke áge se bháge, aur Dáúd ne Arámíon ke sát hazár sawáron ko, aur chális hazár piyádon ko már ḍálá, aur lashkar ke sardár Sofak ko qatl kiyá.

19 Aur jab Hadarʼazar ke naukaron ne dekhá, ki ham Isráel ke áge hár gae, to we Dáúd se sulh karke us ke tábiʼdár húe. Garaz, Arámíon ne baní ʼAmmún kí madad ká phir iráda na kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1035 ke qaríb.

XX BAB.

1 *Rabbah ko Yúab se ghere húe Dáúd lúṭtá aur us ke báshindoṇ ko 'azáb detá.* 4 *Filistí tín shikast kháte aur un ke tín jabbár qatl hote.*

1035 ke qaríb.

PHIR aisá húá, ki ákhír i sál, jis waqt bádsháh jang ke liye khurúj karte, to Yúab ne lashkar ko le jáke baní 'Ammún ke mulk ko gárat kiyá, aur áke Rabbah ko gher liyá [a]. Lekin Dáúd Yarúsalam meṇ ṭhahar gayá. Aur Yúab ne Rabbah ko már liyá, aur use ujáṛ diyá [b].

2 Aur Dáúd ne un ke bádsháh ke táj ko, jis meṇ bahut qímatí patthar the, us ke sir par se utár liyá, aur us ká soná wazn meṇ ek qintár thá, aur use apne sir par rakhá [c]; aur wuh us shahr meṇ se lúṭ ká bahut sá mál nikál láyá.

3 Aur us ne un logoṇ ko, jo us meṇ the, báhar nikálá, aur áron se aur lohe ke haloṇ se, aur kulháṛoṇ se unheṇ káṭ dálá. Aur Dáúd ne baní 'Ammún ke sáre shahroṇ se aisá sulúk kiyá. Tab Dáúd lashkar samet Yarúsalam ko phirá.

1018 ke qaríb.

4 ¶ Aur ba'd us ke aisá húá, ki ‖ Jazar meṇ Filistíoṇ se laṛáí barpá húí [d]. Tab Húsátí Sibkí [e] ne ‖ Saffí ko, jo Rafá kí nasl se thá, qatl kiyá, aur Filistí maglúb húe.

5 Aur Filistíoṇ se phir laṛáí húí. Tab ‖ Ya'úr ke beṭe Ilhanán ne Játí Juliyat ke bháí Lahmí ko, jis ke bhále kí chhaṛ juláhoṇ ke shahtír kí sí thí, már dálá.

6 Phir Ját meṇ ek aur laṛáí húí [f]; aur wahán baṛá qaddáwar ek pahlawán thá, jis kí chaubís unglíáṇ, har háth páṇw meṇ chha chha thíṇ, aur wuh bhí Rafá kí nasl meṇ se thá.

7 Wuh Isráel ko harf láyá; lekin Dáúd ke bháí ‖ Sima'í ke beṭe Yahúnatan ne us ko már dálá.

8 Ye Ját meṇ Rafá se paidá húe, aur Dáúd aur us ke khádimoṇ ke háth se máre paṛe.

XXI BAB.

1 *Dáúd Shaitán se targíb pakar Yúab se logoṇ ká shumár karátá.* 5 *Kull jam'a kí fard peshi kí játí, tab Dáúd apne is kám se pachhtátá.* 9 *Tín áfatoṇ meṇ se Dáúd wabá ko ikhtiyár kartá ki Khudá kí taraf se us par áwe.* 14 *Sattar hazár halák hote, par Dáúd kí tauba se Yarúsalam bachjátá.* 18 *Jád ke kahne ke mutábiq, Dáúd Urnán ká khalihán mol letá: us par mazbah banátá jis par ág názil karne se Khudá apní mihrbání dikhlátá, aur wabá ko dúr kartá.* 28 *Dáúd us hí mazbah par qurbání kiyá kartá, aur firishte ke ḍar se Jiba'ún ko jáne se báz átá.*

Peshtar MASÍH se, 1017.

AUR Shaitán Isráel ke muqábale meṇ uṭhá, aur Dáúd ke dil meṇ ḍálá, ki Isráel ko shumár kare [a].

2 Tab Dáúd ne Yúab ko, aur logoṇ ke sardároṇ ko kahá, ki Jáo, Biarsab'a se Dán tak Isráel ko gino, aur un kí gintí mere pás láo, ki maiṇ jánúṇ [b].

3 Yúab bolá, KHUDAWAND apne logoṇ ko jitne haiṇ, utne se sau guná ziyáda kare: ai mere khudáwand bádsháh, kyá we sab ke sab mere khudáwand ke tábi'dár nahíṇ haiṇ? phir merá khudáwand yih bát kyúṇ cháhtá hai? kis wáste Isráel ke liye taqsírwár hone ká sabab hogá?

4 Lekin bádsháh ká farmán Yúab par gálib húá. Chunánchi Yúab nikal gayá, aur tamám Isráel meṇ guzrá, aur Yarúsalam meṇ phir áyá.

5 ¶ Tab Yúab ne logoṇ ká shumár Dáúd ko batáyá. Aur sáre Isráel gyárah lákh shamsherzan, aur Yahúdáh chár lákh sattar hazár shamsherzan the.

6 Lekin us ne un meṇ ahl i Láwí aur baní Binyamín ká shumár shámil na kiyá [c]: kyúṇki bádsháh ká hukm Yúab ke nazdík makrúh thá.

7 Aur yih bát Khudá kí nazar meṇ bahut burí thí, aur us ne Isráel ko márá.

8 Tab Dáúd ne Khudá se kahá, ki Maiṇ ne yih kám karke baṛá gunáh kiyá hai [d]; ab apne bande ká qusúr ‖ mu'áf kíjiye, ki maiṇ ne bahut behúda kám kiyá hai [e].

9 ¶ Aur KHUDAWAND Dáúd ke gaibbín Jád se hamkalám húá, aur bolá,

10 Ki já, Dáúd ko kah, KHUDAWAND yúṇ farmátá hai, ki Maiṇ tere áge tín baláeṇ dhartá húṇ; un meṇ se ek chun le, ki maiṇ use tujh par bhejúṇ.

11 So Jád Dáúd pás áyá, aur use kahá, ki KHUDAWAND yúṇ farmátá hai, Qabúl kar,

12 Ki tín baras ká kál ho, yá tín mahíne apne bairíoṇ ke áge halák ho, aur tere dushmanoṇ kí talwár tujh par á paṛe, yá tín din KHUDAWAND kí talwár chale aur mulk meṇ marí áwe, aur KHUDA-

---

a 2 Sam. 11. 1.
b 2 Sam. 12. 26.
1033 ke qaríb.
c 2 Sam. 12. 30, 31.
‖ Yá, Júb. d 2 Sam. 21. 18.
e 1 Taw. 11. 29.
‖ Yá, Saf ko, 2 Sam. 21. 18.
‖ Ya'rí A'rijím kahláyá, 2 Sam. 21. 19.
f 2 Sam. 21. 20.
‖ Sammah kahláyá, 1 Sam. 16. 9.
a 2 Sam. 24. 1, wag.
b 1 Taw. 27. 23.
c 1 Taw. 27. 24.
d 2 Sam. 24. 10.
‖ Yá, dar-guzar kíjiye.
e 2 Sam. 12. 13.
f Dekho 1 Sam 9. 9.

Peshtar MASÍH se, 1017.

WAND ká firishta Isráel kí sárí sarhaddon men faná kartá jáe[g]; ab sochke batá, ki main apne bhejnewále ko kyá jawáb dún.

13 Tab Dáúd ne Jád ko kahá, Main barí tangí men hún; main KHUDÁWAND ke háth men parún, ki us kí rahmaten bahut 'azím hain; lekin ádmíon ke háth men na parún.

14 ¶ So KHUDÁWAND ne Isráel par marí bhejí, aur Isráel men se sattar hazár ádmí ‖mar mite.

15 Aur KHUDÁWAND ne apná firishta Yarúsalam ko bhejá, ki use faná kare[h]; aur us ke faná karte hí KHUDÁWAND dekhkar us halákí ke liye pachhtáyá[i], aur us halák karnewále firishte ko kahá: Bas, ab apná háth khínch. Aur KHUDÁWAND ká firishta Yabúsí ‖Urnán ke khalíhán par khará thá.

16 Aur Dáúd ne ánkhen uthке adhar men KHUDÁWAND ke firishte ko dekhá[k], ki apne háth men apní khínchí húí talwár Yarúsalam par chalátá hai. Tab Dáúd aur buzurg tát orhe húe munh ke bhal gire.

17 Aur Dáúd ne Khudá se kahá, Kyá main hí ne hukm nahín kiyá thá. ki logon ká shumár karen? gunáh to main ne kiyá. aur badí mujh se húí; par in bheron ká kyá qusúr? Ai KHUDÁWAND mere Khudá, terá háth mujh par aur mere bhái gharáne par ho. na apne logon par marí bhejí jáwe.

18 ¶ Aur KHUDÁWAND ke firishte ne Jád ko hukm kiyá, ki Dáúd ko kahe, ki Dáúd charh jáe, ki Yabúsí Urnán ke khalíhán par KHUDÁWAND ke liye ek qurbángáh banáwe[l].

19 Aur Dáúd Jád ko kalám ke muwáfiq, jo us ne KHUDÁWAND ke nám se kahá thá. chalá gayá.

20 Aur Urnán ne phirke firishte ko dekhá. aur us ke chár beton ne us ke sáth áp áp ko chhipáyá. Us waqt Urnán gehún píttá thá.

21 Aur Dáúd Urnán pás áyá: tab Urnán ne nigáh kí, aur Dáúd ko dekhá, aur khalíhán se báhar gayá, aur Dáúd ke áge jhukke zamín par sijda kiyá.

22 Aur Dáúd ne Urnán ko kahá, ki Is khalíhán ká maqám mujhe de, ki main us par KHUDÁWAND ke liye ek qurbángáh banáún; us ká púrá dám leke mujhe de, táki marí logon men se tham jáe.

23 Urnán ne Dáúd se kahá, Líjiye, aur merá khudáwand bádsháh jo bihtar jáne, so kare: dekhiye, main bail charháwe ke liye, aur nauraj índhan ke liye, aur gehún hadya ke liye, sab detá hún.

24 Dáúd bádsháh ne Urnán se kahá, So nahín, balki main púrá dám deke use mol lúngá; kyúnki main use, jo terá hai, KHUDÁWAND ke liye nahín lene ká, aur bekharch charháwá na charháúngá.

25 So Dáúd ne Urnán ko us maqám ke liye chha sau misqál soná diyá[m].

26 Aur Dáúd ne wahán KHUDÁWAND ke liye mazbah banáyá, aur charháwon aur salámíon ko guzráná, aur KHUDÁWAND kí du'á kí, jis ne ásmán par se charháwe ke mazbah par ág bhejkar[n] us kí du'á qabúl kí.

27 Aur KHUDÁWAND ne us firishte ko hukm diyá, tab us ne apní talwár miyán men phir kí.

28 ¶ Us waqt jab ki Dáúd ne dekhá. ki KHUDÁWAND ne Yabúsí Urnán ke khalíhán men us kí du'á qabúl kí, to wahán qurbán charháyá kiyá.

29 Aur KHUDÁWAND ká maskan, jo Músá ne bayábán men banáyá thá, aur charháwe ká mazbah, us waqt Jiba'ún[o] kí únchí jagah men the[p].

30 Lekin Dáúd Khudá kí talásh men us ke áge na já saká, ki wuh KHUDÁWAND ke firishte kí talwár se dartá thá.

XXII BÁB.

1 Dáúd haikal ke thikáne kí agáhí páke, us kí ta'mír ke wáste barí taiyárí kartá 6 Khudá ke wa'de sunáke, Sulaimán par haikal banáne ká farz jatátá. 17 Amíron ko hukm detá ki us kám men madad karen.

AUR Dáúd bolá, Yahín KHUDÁWAND Khudá ká ghar[a], aur yahín Isráel ke charháne ká mazbah hogá.

2 Aur Dáúd ne hukm diyá, ki un pardesíon ko[b]. jo Isráel ke mulk men hain, jam'a karen; aur us ne sangtarásh muqarrar kíe, ki Khudá ke ghar ke banáne ke liye chaukone patthar taráshen.

3 Aur Dáúd darwázon ke kiwá-

Marginal references:
g 2 Sam. 24. 13.
‖ 'Ibrání men, giryae.
h 2 Sam. 24. 16.
i Dekho Paid. 6. 6.
‖ Yá, Araunáh, 2 Sam. 24. 18.
k 2 Taw. 3. 1.
l 2 Taw. 3. 1.
m 2 Sam. 24. 24.
n Ahb. 9. 24. 2 Taw. 3. 1. aur 7. 1.
o 1 Sal. 3. 4. 1 Taw. 16. 39
p 2 Taw. 1. 3. 1 Taw. 16. 39.
a Ist. 12. 5. 2 Sam. 24. 18. 1 Taw. 21. 18, 19, 26, 28. 2 Taw. 3. 1.
b 1 Sal. 9. 21.

Peshtar MASÍH se, 1017.

ron aur kílon ke liye bahut sá lohá, aur itná pítal ki taul se báhar thá[c],

4 Aur itne saro ke lathe, ki gintí se báhar the, taiyár kartá thá; ki Saidání aur Súrí bahut se saro ke lathe Dáúd pás láte the[d].

5 Ki Dáúd ne kahá, ki Merá betá Sulaimán laṛká aur bachchha hai[e]; aur cháhiye ki KHUDAWAND ká ghar ban jáwe, aur niháyat 'umda howe, ki us ká nám aur raunaq sáre mulkon men phail jáe: so main us ke liye taiyárí karúngá. Chunánchi Dáúd ne apne marne ke áge bahut sí taiyárí kí.

6 ¶ Aur us ne apne bete Sulaimán ko buláyá, aur use hukm diyá, ki KHUDAWAND Isráel ke Khudá ke liye ek ghar banáwe.

7 Aur Dáúd ne Sulaimán se kahá, Ai mere bete, mere dil men thá, ki KHUDAWAND apne Khudá ke nám ke liye[f] ek ghar banáún[g];

8 Lekin KHUDAWAND ká kalám mujh par utrá aur bolá, Tú ne bahut sí khúnrezí kí, aur baṛí laṛáí kí: tujhe mere nám ke liye ghar na banáná[h]; kyúnki tú ne zamín par mere áge bahut lahú baháyá hai.

9 Dekh, tujh se ek betá paidá hogá: wuh sáhib i sulh hogá[i], aur main use us kí cháron taraf ke sáre dushmanon se sulh dúngá[k]; ki ‖Sulaimán us ká nám hogá, aur salám o árám main us ke dinon men Isráel ko bakhshúngá.

10 Wuhí mere nám ke liye ek ghar banáwegá[l], wuh merá betá hogá, aur main us ká báp húngá[m], aur main Isráel par us kí saltanat ká takht abad tak sábit rakhúngá.

11 Ab mere bete, KHUDAWAND tere sáth howe[n], ki tú iqbálmand ho, aur KHUDAWAND apne Khudá ká ghar banáwe, jaisá ki us ne tere haqq men kahá hai.

12 Faqat KHUDAWAND tujhe 'aql aur samajh bakhshe[o], aur baní Isráel par terá hukm náfiz kare, táki tú KHUDAWAND apne Khudá kí sharí'at kí hifázat kare.

13 Tab tú iqbálmand hogá, jab ki tú un sunnaton aur sharí'aton par, jo us ne Músá ko Isráel ke liye farmáín, 'amal karne ko chálák hogá[p]. Mazbút ho, aur himmat bándh[q], mat ḍar, aur na ghabrá.

14 Dekh, main ne apní ‖mihnat o mashaqqat se KHUDAWAND ke ghar ke liye ek lákh qintár soná, aur das lákh qintár rúpá, aur beandáza[r] pítal aur lohá taiyár kiyá, ki un kí kasrat hai; aur lakṛián aur patthar main ne taiyár kíe, aur tú un par aur baṛháiyo.

15 Aur bahut se kárígar, patthar ke toṛnewále, aur sangtarásh, aur baṛhaí, aur har kám ke hunarmand, tere pás házir hain.

16 Sone ká, aur rúpe ká, aur pítal ká, aur lohe ká hisáb nahín. Uṭh, kám kar, aur KHUDAWAND tere sáth ho[s].

17 ¶ Aur Dáúd ne Isráel ke sab sardáron ko hukm diyá, ki us ke bete Sulaimán kí madad karen, aur kahá,

18 Kyá KHUDAWAND tumhárá Khudá tumháre sáth nahín hai? aur tumhen cháron taraf se chain nahín diyá hai[t]? kyúnki us ne mulk ke báshindon ko mere háth men kar diyá hai, aur mulk KHUDAWAND ke áge aur us ke logon ke áge maglúb húá hai.

19 So ab apne dil o ján se KHUDAWAND apne Khudá kí talásh men lage raho[u]; aur uṭho, aur KHUDAWAND Khudá kí maqdis banáo, táki tum KHUDAWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko, aur Khudá ke pák bartanon ko[x], us bait ul muqaddas men, jo KHUDAWAND ke nám ká[y] banegá, chaṛhá láo.

XXIII BAB.

1 Buṛhápe men Dáúd Sulaimán ko bádsháh muqarrar kartá 2 Láwíon ká shumar aur un kí tafríq alag alag kámon par. 7 Jairsúnion ke qabáil. 12 Baní Qihát. 21 Baní Mirárí. 24 Láwíon ká khass kám.

AUR jab Dáúd búṛhá aur 'umrásúda thá, to us ne apne bete Sulaimán ko Isráel ká bádsháh kiyá[a].

2 Aur us ne Isráel ke sáre sardáron ko, aur káhinon, aur Láwíon ko, jam'a kiyá.

3 Aur Láwí jo tís baras ke aur us se ziyáda 'umr men the[b], gine gae, aur un kí gintí ‖ek ek karke aṭhtís hazár mard the.

4 In men se chaubís hazár KHUDAWAND ke ghar ke kám ke ká-

Margin references:

c 14 áyat. 1 Sal. 7. 47.
d 1 Sal. 5. 6.
e 1 Taw. 29. 1.
f Ist. 12. 5, 11.
g 2 Sam. 7. 2. 1 Sal. 8. 17. 1 Taw. 17. 1. aur 28. 2.
h 1 Sal. 5. 3. 1 Taw. 28. 3.
i 1 Taw. 28. 5.
k 1 Sal. 4. 25. aur 5. 4.
‖ Ya'ne, Sulahkawálá.
l 2 Sam. 7. 13. 1 Sal. 5. 5. 1 Taw. 17 12, 13. aur 28. 6.
m 'Ibrán. 1 5.
n 16 áyat.
o 1 Sal. 3. 9, 12. Zab. 72. 1.
p Yash. 1. 7, 8. 1 Taw. 28. 7.
q Ist. 31. 7, 8. Yash. 1. 6, 7, 9. 1 Taw. 28. 20.
‖ Yá, apní miskíní men.
r 3 áyat.
s 11 áyat.
t Ist. 12 10. Yash. 22. 4. 2 Sam. 7. 1. 1 Taw. 22. 25.
u 2 Taw. 20. 3.
x 1 Sal. 8. 6. 21.
y 2 Taw. 5. 7 aur 6. 11. 7 áyat. 1 Sal. 5. 3.
1015.
a 1 Sal. 1. 33,–39. 1 Taw. 28 5.
1015.
b Gin. 4. 3, 47.
‖ 'Ibrání men, unkí khopríon ke mutábiq.

rinde; aur chha hazár hákim aur qází[c];

5 Aur chár hazár darbán; aur chár hazár ‖mere banáe húe gíton ke gánewále howen, ki bájon se KHUDÁWAND kí sitáish men gáte rahen.

6 Aur Dáúd ne Baní Láwí ke, ya'ne, Jairsún, Qihát, aur Mirárí[d] ke kaí fariq kíe.

7 ¶ Jairsúníon kí báridáríon men ye the: ‖Lagdán[e], aur Sima'í.

8 Baní Lagdán: sardár Yahiel, aur Zaitám, aur Yúel, tín.

9 Baní Sima'í: Salúmít, aur Haziel, aur Hárán, tín. Ye Lagdán ke gharáne ke abwí sardár the.

10 Aur baní Sima'í: Yahat, ‖Zíná, aur Ya'ús, aur Barí'ah: ye baní Sima'í, chár the.

11 Aur Yahat sardár thá, aur Zízáh dúsrá; aur Ya'ús aur Barí'ah ke bețe bahut na the, is sabab se we ek hí nasabnáme men ek ábáí khándán bante the.

12 ¶ Baní Qihát: 'Amrám, Izhár, Habrún, aur 'Uzzíel, chár[f].

13 Baní 'Amrám[g] Hárún aur Músá. Aur Hárún alag kiyá gayá[h], ki Quds ul aqdas kí muqaddas khidmat kare, ki wuh aur us ke bețe KHUDÁWAND ke áge abad tak khushbú jaláwen[i], aur us kí 'ibádat karen[k], aur us ká nám leke abad tak barakat dewen[l].

14 Rahá mard i Khudá Músá, us ke bețe Láwí ke sibt men mahsúb the[m].

15 Baní Músá: Jairsúm, aur Ili'azar[n].

16 Baní Jairsúm: Sabúel[o] sardár.

17 Aur baní Ili'azar ye the: Rahábiyáhú sardár: aur Ili'azar ke aur bețe na the, par Rahábiyáhú ke bahut se bețe the[p].

18 Baní Izhár: ‖Salúmít sardár.

19 Baní Habrún: Yariyáh sardár, Amariyáh dúsrá, Yaháziel tísrá, aur Yaqámi'ám chauthá[q].

20 Baní 'Uzziel: Míkáh sardár, aur Yasiyáh dúsrá.

21 ¶ Baní Mirárí: Mahlí, aur Músí[r]. Baní Mahlí: Ili'azar, aur Qís[s].

22 Aur Ili'azar mar gayá, aur us ke bețe na the, magar bețíán[t], aur un ke bháí Qís ke beţon ne unhen byáh kiyá[u].

Peshtar MASÍH 80, 1045.

[c] 1st. 16. 18. 1 Taw. 26. 29. 2 Taw. 19. 8.
‖ Yá, un sázon ko, jo Dáúd ne Khudá kí shukrguzárí ke liye banáe the, leke nagmakhwání karte the.
Dekho 2 Taw. 29. 25, 26. 'Amús 6. 5.
[d] Khur. 6. 16. Gin. 26. 57. 1 Taw. 6. 1, wag. 2 Taw. 8. 14 aur 29. 25.
[e] 1 Taw. 26. 21.
‖ Yá, Libní, 1 Taw. 6. 17.
‖ Yá, Zízáh, 11 áyat.
[f] Khur. 6. 18.
[g] Khur. 6 20.
[h] Khur. 28 1. Ibrán. 5. 4.
[i] Khur. 30. 7. Gin. 16. 40. 1 Sam. 2. 28.
[k] Ist. 21. 5.
[l] Gin. 6. 23.
[m] Dekho 1 Taw. 26. 23, 24, 25.
[n] Khur. 2. 22. aur 18. 3, 4.
[o] 1 Taw. 26. 24.
[p] 1 Taw. 26. 25
‖ Salúmát, 1 Taw. 24. 22.
[q] 1 Taw. 24. 23.
[r] 1 Taw. 24. 26.
[s] 1 Taw. 24. 29.
[t] 1 Taw. 24. 25.
[u] Dekho Gin. 36. 6, 8.

23 Baní Músí: Mahlí, aur 'Adar, aur Yarimút, tín[x].

24 ¶ Baní Láwí apne apne ábáí khándánon aur abwí sardáron ke muwáfiq, jaisá ki we nám ba nám ‖ek ek nafar karke gine gae, ye hain; we bís baras aur úpar kí 'umr se[y] KHUDÁWAND ke ghar kí khidmat karte the[z].

25 Kyúnki Dáúd ne kahá, ki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne apne logon ko árám diyá hai[a], aur wuh abad tak Yarúsalam men sukúnat karegá:

26 Aur áge Láwíon ko maskan, aur us kí khidmat ke sáre hathyár, uțháná[b] na paregá.

27 Kyúnki Dáúd kí pichhlí báton ke muwáfiq baní Láwí jo bís baras aur ziyáda 'umr men the, gine gae.

28 Kyúnki un ká 'uhda yih thá, ki baní Hárún ‖kí madad karen, ki KHUDÁWAND ke ghar ke khádim howen, ki sahnon par aur koțhríon par, aur sárí muqaddas chízon ke pák karne par, aur Khudá ke ghar kí khidmat ke kám ke liye,

29 Aur nazr kí roțí ke liye[c], aur maida ke hadye ke liye[d], aur fatírí chapátíon ke liye[e], aur tábe men kí roțí aur púrí ke liye[f], aur har tarah ke taul aur náp ke liye[g] muqarrar howen;

30 Aur ki har subh aur shám ko khare hoke KHUDÁWAND kí shukrguzárí aur sitáish karen;

31 Aur ki sabton, aur nae chándon[h], aur muqarrarí 'ídon men[i] ‖púrí gintí se hukm ke muwáfiq sáre charháwe KHUDÁWAND ke áge bilánága charháyá karen;

32 Aur jamá'at ke khaime kí amánat[k], aur maqdis kí amánat, aur apne bháí baní Hárún kí amánat kí hifázat karen[l], aur yún KHUDÁWAND ke ghar ke khádim howen.

XXIV BÁB.

1 *Baní Hárún az rúh i qur'a chaubís fariqon men tafríq hote.* 20 *Qiháti,* 27 *aur Baní Mirárí qur'a se tafríq hote.*

AUR baní Hárún ke fariq ye the. Baní Hárún: Nadab, aur Abihú, Ili'azar, aur Itamar[a].

2 Aur Nadab aur Abihú apne báp se pahle mar gae[b], aur un ke bețe na the: so Ili'azar, aur Itamar káhin húe.

Peshtar MASÍH 80, 1045.

[x] 1 Taw. 24. 30.
‖ 'Ibrání men, sar ba sar.
[y] 21 áyat. Dekho Gin. 1. 3. aur 4. 3. aur 8. 21. 'Az. 3. 8.
[z] Gin. 10. 17, 21.
[a] 1 Taw. 22. 18.
[b] Gin. 4. 5, wag
1015 ke qaríb.
‖ 'Ibrání men, ke háth par rahen. Nahum. 11. 24.
[c] Khur. 25. 30.
[d] Ahb. 6. 20. 1 Taw. 9. 29, wag.
[e] Ahb. 2. 4.
[f] Ahb. 2. 5, 7.
[g] Ahb. 19. 35.
[h] Gin. 10. 10. Zab. 81. 3.
[i] Ahb. 23. 4.
‖ Yá, naubat ba naubat.
[k] Gin. 1. 53.
[l] Gin. 3. 6.—9.
1015.
[a] Ahb. 10. 1, 6. Gin. 26. 60.
[b] Gin. 3. 4. aur 26. 61.

Peshtar MASÍH se, 1015.

3 Aur Dáúd ne unhen, ya'ne Ili'azar ke beṭon men se Sadúq ko, aur Itamar ke beṭon men se Akhimalik ko, ‖un ke 'uhdon ke muwáfiq, un kí khidmat men bánṭ diyá.

‖ Yá, khidmat ke mansabon ke mutábiq judá kiyá.

4 Aur baní Ili'azar men se, baní Itamar kí nisbat se, ziyáda ashráf mard maujúd the: aur unhon ne unhen yún taqsím kiyá. Baní Ili'azar ke abwí gharáne ke solah sardár the, aur baní Itamar ke abwí gharáne ke áṭh.

5 Aur unhon ne sab ke sab ko barábar qur'a se taqsím kiyá, ki maqdis ke sardár, aur Khudá kí khidmat ke sardár, baní Ili'azar men se aur baní Itamar men se the.

6 Aur Sam'aiyáh kátib ne, jo Nataniel ká beṭá aur Láwíon men se ek thá, un ke námon ko bádsháh ke áge, aur amíron ke, aur Sadúq káhin ke, aur Akhimalik bin Abiyátar ke, aur káhinon, aur Láwíon ke abwí sardáron ke áge, chiṭṭhí par likhá; ek ek abwí gharáná Ili'azar ke liye nikálá gayá, aur ek ek Itamar ke liye nikálá gayá.

7 Aur pahlí chiṭṭhí Yahúyaríb kí niklí, dúsrí Yad'aiyáh kí,

8 Tísrí Hárim kí, chauthí Shu'úrím kí,

9 Pánchwín Málkiyáh kí, chhaṭwín Miyámín kí, sátwín Háqqúz kí,

10 Áṭhwín Abiyáh kí[c],

c Naham. 12. 4. 17. Luq. 1. 5.

11 Nauwín Yashú' kí, daswín Sikániyáh kí,

12 Gyárahwín Iliyásib kí, bárahwín Yaqím kí,

13 Terahwín Huffáh kí, chaudahwín Yasbiáb kí,

14 Pandrahwín Biljáh kí, solahwín Amír kí,

15 Satrahwín Khazír kí, aṭhárahwín Fazíz kí,

16 Uníswín Fatahiyáh kí, bíswín Yahizqiel kí,

17 Ikkíswín Yákin kí, báíswín Jamúl kí,

18 Teíswín Diláyáh kí, chaubíswín Ma'aziyáh kí.

19 Yih un kí khidmat kí tartíben thín, ki apne báp Hárún ke hukm se, apne dastúr ke muwáfiq, KHUDÁWAND ke ghar men áwen[d], jaisá ki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne use amr kiyá thá.

d 1 Taw. 9. 25.

20 ¶ Aur báqí baní Láwí ye the: 'Amrám ke beṭon men se Súbáel[e]; Súbáel ke beṭon men se Yahdiyáh;

21 Rahá Rahábiyáhú[f]; baní Rahábiyáhú men se sardár Yassiyáh;

22 Izháríon men se Salúmút; baní Salúmút[g] men se Yahat.

23 Aur baní Habrún[h] men se Yariyáh sardár, Amariyáh dúsrá, Yaháziel tísrá, Yaqámi'ám chauthá.

24 Baní 'Uzziel: Míkáh:

25 Baní Míkáh men se Samír: Míkáh ká bhái Yassiyáh; baní Yassiyáh men se Zakariyáh.

26 Baní Mirárí; Mahlí, aur Músí[i]; baní Ya'ziyáh; Banú.

27 ¶ Baní Mirárí Ya'ziyáh se: Banú, aur Súham, aur Zakúr, aur 'Ibrí;

28 Mahlí se Ili'azar húá, jis ká koí beṭá na thá[k];

29 Qís se: baní Qís Yarahmiel;

30 Aur baní Músí: Mahlí, aur 'Adar, aur Yarimút[l]. Ye Láwíon ke beṭe un ke abwí gharánon ke muwáfiq hain.

31 Inhon ne, apne bháíon baní Hárún ke nám, Dáúd bádsháh ke áge, aur Sadúq, aur Akhimalik, aur káhinon, aur Láwíon ke abwí sardáron ke áge, jo apne chhoṭe bháíon ke ra,ís the, chiṭṭhí ḍálí.

Peshtar MASÍH se, 1015.

e 1 Taw. 23. 16, Sabáel.
f 1 Taw. 23. 17.
g 1 Taw. 23. 18, Salúmít.
h 1 Taw. 23. 19. aur 26. 31.
i Khur. 6. 19. 1 Taw. 23. 21.
k 1 Taw. 23. 22.
l 1 Taw. 23. 23.

XXV BÁB.

1 *Gánewálon ká kám aur un ká shumár.* 8 *Qur'a se we bhí chaubís báridárion men munqasim hote.*

Aur Dáúd, aur lashkar ke sardáron ne Ásaf, aur Haimán aur Yadútún ke beṭon men se[a] ba'zon ko 'ibádat ke liye muqarrar kiyá, ki barbat se, aur tablon se, aur jhánjh se ‖gáte bajáte howen; aur 'ibádat ke kám karnewálon ká shumár yih thá:

1015 ke qaríb.

a 1 Taw. 6. 33, 39, 44.

‖ 'Ibrání men, nubúwwat karen.

2 Ásaf ke beṭon men se; Zakúr, aur Yúsuf, aur Nataniyáh, aur ‖Asaríláh; Ásaf ke ye beṭe Ásaf kí hidáyat men the, jo bádsháh kí hidáyat se gátá thá.

‖ Yasarí'láh bhí kahláyá, 14 áyat.

3 Yadutún se Yadutún ke beṭe: Jidaliyáh, aur ‖Zarí, aur Yas'aiyáh, Hasabíyáh, aur Matitiyáh, aur Sima'í; ye chha apne báp Yadutún ke ‖mahkúm the, jo KHUDÁWAND ke shukr aur hamd ke liye barbat bajáke gátá thá.

‖ Yá, Yisrí, 11 áyat.

‖ 'Ibrání men, háth par the.

4 Haimán se Haimán ke beṭe: Búqiyáh, Mattaniyáh, ‖'Uzziel, Sabúel, aur Yarimút, Hanániyáh,

‖ Yá, Azariel, 18 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

Hanání, Iliátah, Jiddáltí, aur Rumámtí-'Azar, Yasbiqáshah, Mallútí, Hautír, Maházíyút;

5 Ye sab bádsháh ke gaibbín Haimán ke beṭe the, jo Khudá ‖kí báton se sitáish kartá thá: aur Khudá ne Haimán ko chaudah beṭe aur tín beṭíán dín.

‖ *Yá, ke hukm se síngon ko buland kartá thá.*

6 Ye sab apne báp ke batáne ke muwáfiq KHUDÁWAND ke ghar men jhánjh, aur tambúre, aur barbat se gáne ko házir the, ki Khudá ke ghar kí khidmat karen; jaisá ki Ásaf, aur Yadutún aur Haimán ko bádsháh ká hukm hotá thá[b].

[b] 2 áyat.

7 Aur un kí gintí un ke bháíon ke sáth, jo KHUDÁWAND‖ ke bhajan men sikhláe gae the, ya'ne sab jo taiyár the, so do sau aṭhásí thí.

‖ *Yá, kí nagmasází men.*

8 ¶ Aur we sab ke sab, kyá chhoṭe kyá baṛe, kyá ustád kyá shágird[c], khidmat kí chiṭṭhíán ḍálte the.

[c] 2 Taw. 23. 13.

9 Pahlí chiṭṭhí Ásaf kí, aur us ke beṭe Yúsuf ko milí; dúsrí Jidaliyáh ko, aur us ke bháí aur beṭe us samet bárah the;

10 Tísrí Zakúr ko, wuh aur us ke beṭe aur bháí bárah the;

11 Chauthí Yizrí ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

12 Pánchwín Nataniyáh ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

13 Chhaṭwín Buqqiyáh ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

14 Sátwín Yasariláh ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

15 Áṭhwín Yas'aiyáh ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

16 Nauwín Mattaniyáh ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the,

17 Daswín Sima'í ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the:

18 Gyárahwín 'Azariel ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

19 Bárahwín Hasabiyáh ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

20 Terahwín Sabúel ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the:

21 Chaudahwín Mattitiyáh ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

22 Pandrahwín, Yarimút ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

23 Solahwín Hanániyáh ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

24 Satrahwín Yasbiqáshah ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

25 Aṭhárahwín Hanání ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

26 Unníswín Mallútí ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

27 Bíswín Iliátah ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

28 Ikkíswín Hautír ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the:

29 Báíswín Jidáltí ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the;

30 Teíswín Maháziyút ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the:

31 Chaubíswín Rumámtí-'Azar ko, us ke beṭe aur bháí us samet bárah the.

XXVI BÁB.

1 *Darbánon kí taqsím.* 13 *Ek ek phátak ká pahrá qur'a se diyá játá.* 20 *Un Láwíon ká zikr jo khazánon ke amánatdár the.* 29 *Hákimon aur qázíon kí bábat.*

DARBÁNON kí taqsím yún thí: Qurahíon men: ‖Masalamiyáh bin Qura, jo baní ‖Ásaf men se thá.

‖ *Yá, Salamiyáh,* 14 áyat.
‖ *Yá, Abíásaf,* 1 Taw. 6. 37. aur 9. 19.

2 Aur baní Masalamiyáh: Zakariyáh palauṭhá, Yadí'el dúsrá, Zabadiyáh tísrá, Yatniel chauthá,

3 'Ailám pánchwán, Yúhanán, chhaṭwán, Iliyahú'ainí sátwán.

4 Aur baní 'Ábid-Adúm men se: Sam'aiyáh palauṭhá, Yahúzabád dúsrá, Yúakh tísrá, aur Sakár chauthá, aur Nataniel pánchwán,

5 'Ammíel chhaṭhá, Ishakár sátwán, Fa'ultí áṭhwán; kyúnki Khudá ne ‖ use barakat bakhshí thí.

‖ *Ya'ne, 'Ábid-Adúm ko, jaise* 1 Taw. 13. 14.

6 Aur us ke beṭe Sam'aiyáh se bhí beṭe paidá húe, jo apne ábáí khándán par sardárí karte the, ki we tanomand bahádur the.

7 Baní Sam'aiyáh: 'Utní, aur Rafáel aur 'Ábid, aur us ká bháí Ilzabád, jo sab himmatwále mard the. aur Ilihú, aur Samákiyáh.

8 Ye sab apne beṭon aur bháíon samet baní 'Ábid-Adúm men se the; we sab mard i ádmí aur baṛe khidmatí the; básaṭh 'Ábid-Adúm men se the.

9 Aur Masalamiyáh ke beṭe aur bháí aṭhárah pahlawán the.

10 Aur Mirárí kí aulád men se Húsah[a] ke beṭe: Simrí raís thá; wuh to palauṭhá na thá, par us ke báp ne use raís kiyá;

[a] 1 Taw. 16. 38.

11 Dúsrá Khilqiyáh, tísrá Tabaliyáh, chauthá Zakariyáh: Húsah ke sab beṭe aur bháí terah the.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

12 Inhen darbánon kí taqsím yún mardon ke shumár ke muwáfiq, thí ki apne bháí-logon samet chaukí dewen, aur KHUDÁWAND ke ghar men khidmat karen.

13 ¶ Aur kyá chhoṭe kyá baṛe, unhon ne apne apne ábáí khándán ke muwáfiq har ek darwáze ke liye qur'a ḍálá.

14 Aur púrab taraf ká qur'a ‖Salamiyáh ke liye paṛá. Phir us ke beṭe Zakariyáh ke liye bhí, jo 'aqlmand saláhkár thá, qur'a ḍálá gayá, aur us ká qur'a uttar kí taraf nikla.

15 'Ábid-Adúm ke liye dakkhin kí taraf; aur us ke beṭon ke liye ‖ambárkháne ke pás.

16 Suffím aur Húsah ke liye pachchhim kí taraf Salkat ke phāṭak ke nazdík, jahán rásta ‖úpar játá hai, aisá ki ek chaukí dúsre ke ámne sámhne húí.

17 Púrab kí taraf chha Láwí chaukí dete the, uttar kí taraf har roz chár, dakhan kí taraf har roz chár, ambárkháne ke pás do do;

18 Pachchhim kí taraf Parbár kí samt chár raste ke liye, aur do Parbár ke liye.

19 Baní Qurahí aur baní Mirárí men se darbánon kí taqsím yún thí.

20 ¶ Aur Láwíon men se Akhiyáh Khudá ke ghar ke khazáne[b] aur ‖pák chízon ke khazáne par muqarrar thá.

21 Rahe baní ‖Lagdán, Jairsúní Lagdán kí aulád, jo Lagdání khándán ke abwí raís the; un Jairsúníon men se ‖Yahielí the.

22 Baní Yahielí, Zaitám, aur us ká bháí Yúel, KHUDÁWAND ke ghar ke khazáne par muqarrar the.

23 'Amrámíon, Izháríon, Habrúníon, aur 'Uzzielíon men se, kai ek muqarrar the.

24 Aur Sabúel[c] bin Jairsúm bin Músá bait ul mál par sardár thá.

25 Aur us ke bháí Ilí'azar kí taraf se: us ká beṭá Rahabiyáh, us ká beṭá Yas'aiyáh, aur us ká beṭá Yúrám, aur us ká beṭá Zikrí, aur us ká beṭá Salúmít[d].

26 Wuhí Salúmít aur us ke bháí muqaddas mál par muqarrar the, jo Dáúd bádshah ne, aur abwí raíson ne, aur hazáron aur saikṛon ke sardáron ne, aur lashkar ke sardáron ne nazr chaṛháyá thá.

27 Laṛáí kí lúṭ men se unhon ne use KHUDÁWAND ke ghar kí ta'mír ke liye muqaddas kiyá.

28 Aur sab jo Samúel gaibgo[e] ne, aur Sáúl bin Qís ne, aur Abinaiyir bin Naiyir ne, aur Yúab bin Zarúyáh ne muqaddas kiyá thá, wuh sab muqaddas mál Salúmít ke aur us bháíon ke háth men supurd thá.

29 ¶ Izháríon men se, Kanániyáh aur us ke beṭe, mulk ke bandobast ke liye, Isráel ke hákim aur qází the[f].

30 Habrúníon men se, Hasábiyáh aur us ke bháí, ek hazár sát sau diláwar mard, Isráel kí khidmat men Yardan pár magrib kí samt KHUDÁWAND ke kám aur bádsháh kí naukarí ke liye muqarrar the.

31 Habrúníon men Yariyáh[g], Habrúníon ká, un ke gharánon aur ábáí khándánon ke muwáfiq, sardár thá. Dáúd kí saltanat ke chálíswen baras men we ḍhúnḍhe gae, aur Jilí'ád ke Ya'zír[h] men un ke darmiyán diláwar mard páe gae.

32 Aur us ke bháí do hazár sát sau sáhib i himmat aur abwí sardár the. Aur Dáúd bádsháh ne unhen Rúbiníon, aur Jaddíon, aur ádhe sibt i Munassi ke úpar, Khudá ke kalám aur bádsháh ke kám ke liye[i], muqarrar kiyá.

XXVII BÁB.

1 Bárah mahínon kí bárídáríon ke bárah sardár. 16 Bárah sibṭon ke raís. 23 Logon ke shumár karne men harj jo huá 25 Dáúd ke mansabdár.

AB baní Isráel, apne shumár ke muwáfiq, jo abwí raís, aur hazáron aur saikṛon ke sardár the, aur un men ke umará jo bárídáríon kí har ek bát men bádsháh kí khidmat karte the, aur baras ke sab mahínon men maháne mahíne áyá jáyá karte the, so har ek bárídárí men chaubís hazár the.

2 Pahle mahíne kí pahlí bárídárí par Yasúbi'ám[a] bin Zabdiel thá. aur us kí bárídárí men chaubís hazár the.

3 Baní Paras men se pahle mahíne ke lashkaron ke sardáron ká raís wuhí thá.

4 Aur dúsre mahíne kí bárídárí par ‖ Dúdai Akhúhí thá, aur us kí bárídárí men Miqlút sardár thá, aur us kí bárídárí men chaubís hazár the.

‖ Masalamiyáh kahláyá, 1 áyat.
‖ 'Ibrání men, Bait-Asuffím.
‖ Dekho 1 Sal. 10. 5 2 Taw 9. 4.
b 1 Taw. 26. 12. Mal 3. 10.
‖ yá, nazr kí chízon.
‖ Ya. Lađní, 1 Taw. 6. 17.
‖ Yá, Yahiel, 1 Taw. 23. 8. aur 29. 8.
c 1 Taw. 23. 16.
d 1 Taw. 23. 18.
e 1 Sam. 9. 9.
f 1 Taw 23. 4.
g 1 Taw. 23. 19.
‖ Dekho Yash. 21. 39.
i 2 Taw. 19. 11.
a 2 Sam. 23. 8. 1 Taw. 11. 11.
‖ Yá, Dodai, 2 Sam 23. 9.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

5 Tísre mahíne ke tísre lashkar ká sardár káhin Yahúyad'a ká beṭá Bináyáh thá, wuh raís thá, aur us kí bárídárí men chaubís hazár the.

6 Wuh Bináyáh tíson men bahádur thá[b], aur un tíson se bálá thá; aur us kí báríkárí ke sáth us ke beṭe 'Ammízabád kí naubat thí.

7 Chauthe mahíne ke liye Yúab ká bháí 'Asahel[c] thá, aur us ká náib us ká beṭá Zabádiyáh thá, aur us kí báríkárí men chaubís hazár the.

8 Pánchwen mahíne ke liye pánchwán sardár Samhút Ishrákhí thá, aur us kí báríkárí men chaubís hazár the.

9 Chhaṭwen mahíne ke liye chhaṭwán sardár Taqú'í 'Aqís ká beṭá 'Írá[d] thá, aur us kí báríkárí men chaubís hazár the.

10 Sátwen mahíne ke liye sátwán sardár baní Ifráím men se Falúní Khalis[e] thá, aur us kí báríkárí men chaubís hazár the.

11 Áṭhwen mahíne ke liye áṭhwán sardár Zárhíon men se Húsátí Sibkí[f] thá, aur us kí báríkárí men chaubís hazár the.

12 Nauwen mahíne ke liye nauwán sardár Binyamíníon men se 'Anatútí Abí'azar[g] sardár thá, aur us kí báríkárí men chaubís hazár the.

13 Daswen mahíne ke liye daswán sardár Zárhíon men se Natúfátí Maharí[h] thá, aur us kí báríkárí men chaubís hazár the.

14 Gyárahwen mahíne ke liye gyárahwán sardár baní Ifráím men se Fir'atúní Bináyáh[i] thá, aur us kí báríkárí men chaubís hazár the.

15 Bárahwen mahíne ke liye bárahwán sardár Gutnielíon men se Natúfátí || Khaldí thá, aur us kí báríkárí men chaubís hazár the.

16 ¶ Aur ye Isráel ke sibton par muqarrar the: Rúbiníon par Ili'azar bin Zikrí sardár thá; Sama'úníon par Safatiyáh bin Ma'akah;

17 Láwíon par Hasábiyáh[k] bin Qamúel; Hárúníon par Sadúq;

18 Yahúdáh par Ilihú[l], Dáúd ke bháíon men se: Ishakár par 'Umrí bin Míkáel:

19 Zabulún par Isma'iyáh bin 'Abadiyáh: Naftálí par Yarímút bin 'Azriel;

20 Baní Ifráím par Húsí'a bin 'Azáziyáh; ádhe sibt i Munassí par Yúel bin Fidáyáh;

21 Jili'ád men ádhe sibt i Munassí par 'Idú bin Zakariyáh; Binyamín par Ya'siel bin Abinaiyir;

22 Dán par 'Azariel bin Yarúhám. Ye Isráel ke sibton ke sardár the.

23 ¶ Aur Dáúd ne un ká, jo bís baras ke aur kam 'umr ke the, shumár na kiyá; kyúnki KHUDÁWAND ne wa'da kiyá thá, ki main Isráel ko ásmán ke táron kí mánind baṛháúngá[m].

24 Zarúyáh ke beṭe Yúab ne ginná shurú' kiyá, par tamám na kiyá, ki us sabab se Isráel par qahr názil húá[n], aur un ká shumár Dáúd bádsháh ke aiyám kí tawáríkh men mundaraj na húá.

25 ¶ Aur bádsháh ke khazáne par 'Azmávat bin 'Adíel muqarrar thá: aur khet men, shahron men, gáon men, aur qil'on men ke makhzanon par Yahúnatan bin 'Uzziyáh thá:

26 Aur kisánon par, jo zamín ko jotte bote the, 'Azrí bin Kalúb thá:

27 Aur angúristánon par Sima'í Rámátí thá: aur mai ke zakhíre par, jo tákistán men rakhá gayá, Zabdí Shifmí thá:

28 Aur zaitún ke bágon aur nasheb ke gúlar ke darakhton par Ba'al-Hanán Jadirí thá: aur Yúás tel ke zakhíre par:

29 Aur gáe bail par, jo Sarún men charte the, Sitrí Sarúní thá: aur Safat bin 'Adlí un gáe bailon par, jo taráí men charte the:

30 Aur únṭon par Isma'elí Abbál thá: aur gadhon par Yahdaiyáh Maraúní thá:

31 Aur bheṛ bakrí par Yáziz Hájirí thá. Ye sab Dáúd bádsháh ke mál par muqarrar the.

32 Aur Dáúd ká chachá Yahúnatán 'áqil aur 'álim hoke mushír thá; aur Yahíel bin Hakmúní sháhzádon ká atálíq thá:

33 Aur Akhituffal[o] bádsháh ká mushír thá: aur Húsí[p] Arkí bádsháh ká rafíq thá;

34 Aur Akhituffal ke píchhe Yahúyad'a bin Bináyáh, aur Abiyátar[q] the; aur bádsháh ká sipahsálár Yúab[r] thá.

Margin notes:

[b] 2 Sam. 23. 20, 22, 23. 1 Taw. 11. 22, wag.
[c] 2 Sam. 23. 24. 1 Taw. 11. 26.
[d] 1 Taw. 11. 28.
[e] 1 Taw. 11. 27.
[f] 2 Sam. 21. 18. 1 Taw. 11. 29.
[g] 1 Taw. 11. 28.
[h] 2 Sam. 23. 28. 1 Taw. 11. 30.
[i] 1 Taw. 11. 31.
|| Ya Khalid. 1 Taw. 11. 30.
[k] 1 Taw. 26. 30.
[l] 1 Sam. 16. 6, Iliáb.
[m] Paid. 15. 5.
1017 ke qaríb.
[n] 2 Sam. 24. 15. 1 Taw. 21. 7.
1015 ke qaríb.
[o] 2 Sam. 15. 12.
[p] 2 Sam. 15. 37. aur 16. 16.
[q] 1 Sal. 1. 7.
[r] 1 Taw. 11. 6.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

XXVIII BÁB.

1 Dáúd tamám Isráel ko jam'a karke, un ke darmiyán Khudá kí mihrbání ká, jo us par húí thí, aur kháss karke ek wa'de ká jo Sulaimán kí bábat us ke sáth húá thá, zikr kartá, aur sab ko targíb detá ki Khudátarsí karen. 9, 20 Sulaimán ko taqwiyat detá ki haikal kí ta'mír kare. 11 Imárat aur us ke saranjám ke naqshe, aur bahutsá soná aur rúpá detá, ki sab banen.

AUR Dáúd ne Isráel ke sab amíron ko jo sibton ke sardár[a] the, aur báríddáríon ke sardáron ko[b] jo bádsháh kí khidmat karte the, aur hazáron ke sardáron ko, aur saikron ke sardáron ko, aur bádsháh ke aur us ke beton ke sab mál aur mawáshí ke sardáron ko[c], aur ‖mansabdáron, aur baháduron ko[d], aur sáre pahlawánon ko Yarúsalam men jam'a kiyá.

2 Tab Dáúd bádsháh uth khará húá aur bolá, ki Ai mere bháío aur mere logo, merí suno: Mere dil men thá[e], ki KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ke liye árámgáh aur hamáre Khudá ke liye páon kí kursí[f] banáún, aur main to banáne par musta'idd thá:

3 Par Khudá ne mujhe kahá, ki Tú mere nám ke liye ghar mat banáná, kyunki tú jangí mard hai, aur lahú baháyá hai[g].

4 Aur KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne mujhe mere báp ke sáre gharáne men se chun liyá, ki Isráel par abad tak saltanat karún[h]; kyúnki us ne Yahúdáh ko peshwá hone ke liye intikháb kiyá[i]; aur Yahúdáh ke gharáne men se mere báp ke gharáne ko chuná hai[k], aur mere báp ke beton men se mujhe pasand kiyá[l], ki mujhe Isráel ká bádsháh kare.

5 Aur mere sáre beton men se[m] (ki KHUDÁWAND ne mujhe bahut bete díe hain,) us ne mere bete Sulaimán ko pasand kiyá[n], ki KHUDÁWAND kí mamlukat Isráel ke takht par baithe.

6 Aur us ne mujhe kahá, ki Terá betá Sulaimán mere liye ghar aur bárgáhen banáwegá[o]; kyúnki main ne use chun liyá, ki merá betá ho, aur main us ká báp húngá.

7 Aur agar wuh mere hukmon aur mere farmánon ká shanawá rahegá, jaisá is waqt hai, to main us kí bádsháhat hamesha tak qáim rakhúngá[p].

8 Aur ab sáre Isráel, ya'ne KHUDÁWAND kí jamá'at ke dekhne men, aur hamáre Khudá ke sunne men, main tumhen nasíhat detá hún, ki tum KHUDÁWAND apne Khudá ke sab hukmon ko máno aur dhúndho, táki tum is achchhí zamín ke wáris hoo, aur apne ba'd apne beton ko abad tak us ke wáris chhor jáo.

9 ¶ Aur ai mere bete Sulaimán, tú apne báp ke Khudá ko pahchán[q], aur ‖dil kí taiyárí aur jí kí ragbat se[r] us kí bandagí kar; ki KHUDÁWAND sáre dilon ko daryáft kartá hai, aur khiyálon ke sáre tasauwur ko pahchántá hai[s]: agar tú use dhúndhegá, to wuh tujh se páyá jáegá[t], aur agar tú use chhoregá, to wuh hamesha ko tujhe radd karegá.

10 Ab dekh, ki KHUDÁWAND ne tujh ko pasand kiyá hai, ki maqdis ke liye ek ghar banáwe[u]; so diláwar ho, aur use banà.

11 ¶ Tab Dáúd ne apne bete Sulaimán ko us usáre ká, aur us ke makánon ká, aur us ke khazánon ká, aur us ke bálákhánon ká, aur us ke bhitar kí kothríon ká, aur bait ul kafára ká naqsha diyá[x].

12 Aur naqsha sab ká, jo us ke dil men thá, KHUDÁWAND ke ghar ke sahnon aur ás pás kí kothríon ká, Khudá ke maskan ke khazánon ká[y], aur niyáz kí gaí chízon ke khazánon ká:

13 Aur káhinon aur Láwíon kí báríddáríon ke liye namúna diyá, aur KHUDÁWAND ke maskan kí bandagí ke sáre kám ke liye, aur KHUDÁWAND ke maskan kí 'ibádat ke sáre zurúf ke liye;

14 Aur sone ke zurúf ke liye soná taul diyá, har tarah kí khidmat ke sab zurúf ke liye. aur rúpe ke sáre zurúf ke liye rúpá taul diyá, har tarah kí khidmat ke sáre zurúf ke liye:

15 Aur sonahle sham'adánon ká, aur un ke sonahle chirágon ká soná taul diyá, har ek sham'adán aur us ke chirágon ke liye: aur rúpe ke sham'adánon ke liye rúpá taul diyá, har sham'adán aur us ke chirágon ke liye, har ek sham'adán ke kám ke mutábiq.

16 Aur nazr kí rotí kí mezon ke

---

a 1 Taw. 27. 16.
b 1 Taw. 27. 1, 2.
c 1 Taw. 27. 25.
‖ Yá, khwájasaráon.
d 1 Taw. 11. 10.
e 2 Sam. 7. 2. Zab. 132. 3, 4, 5.
f Zab. 99. 5 aur 132. 7.
g 2 Sam. 7. 5, 13. 1 Sal. 5. 3. 1 Taw. 17. 4 aur 22. 8.
h 1 Sam. 16. 7,—13.
i Paid. 49. 8. 1 Taw. 5. 2. Zab. 60. 7 aur 78. 68.
k 1 Sam. 16. 1.
l 1 Sam. 16. 12, 13.
m 1 Taw. 3. 1, wag. aur 23. 1.
n 1 Taw. 22. 9.
o 2 Sam. 7. 13, 14. 1 Taw. 22. 9, 10. 2 Taw. 1. 9.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

p 1 Taw. 22. 13.
q Yar. 9. 24. Hú. 4. 1. Yuh. 17. 3.
‖ 'Ibrání men, kámil dil se.
r 2 Sal. 20. 3. Zab. 101. 2.
s 1 Sam. 16. 7. 1 Sal. 8. 39. 1 Taw. 29. 17. Zab. 7. 9. aur 139. 2. Yar. 11. 20 aur 17. 10 aur 20. 12. Mak. 2. 23.
t 2 Taw. 15. 2.
u 6 áyat.
x Dekho Khur. 25. 40. 19 áyat.
y 1 Taw. 26. 20.

Peshtar Masíh se, 1015 ke qaríb.

liye soná tauldiyá, har ek mez ke liye, aur rúpá rúpahlí mezon ke liye:

17 Aur kánṭon, aur piyálon aur jámon ke liye ḳhális soná diyá; aur sonahle jámon ke liye har ek jám ke liye soná taul diyá, aur rúpahle jámon ke liye har ek jám ke liye rúpá taul diyá;

18 Aur baḳhúr kí qurbángáh ke liye ḳhális soná taul diyá; aur sonahle karúbíon[z] ke markab kí banáwat ke liye, jo par phailáe húe Ḳhudáwand ke 'ahdnáme ke sandúq par sáya ḍálte hain.

19 Yih sab kitáb men Ḳhudáwand ke háth se, jis ne mujhe 'imárat ke sab kám sikhláe[a], likhá gayá hai.

20 Aur Dáúd ne apne beṭe Sulaimán se kahá, ki Mazbút aur diláwar ho[b], aur kám baná; mat ḍar aur na ghabrá; kyúnki Ḳhudáwand Khudá, jo merá Khudá hai, tere sáth hai; wuh tujh se gáfil na hogá, aur na tujhe chhoṛegá[c], jab tak ki tú Ḳhudáwand ke maskan kí khidmat ke liye sárá kám tamám na kare.

21 Aur dekh, káhinon aur Láwíon kí báríáríán[d] Khudá ke maskan kí sárí khidmat ke liye házir hain: aur har tarah ke kám ke liye dánishmand log, jo har tarah kí khidmat men chálák aur máhir hain[e], aur umará aur log sab ke sab tere hukm ke níche hain.

z Khur. 25 18,—22. 1 Sam. 4. 4. 1 Sal. 6. 23, wag.
a Dekho Khur. 25. 40. 11, 12 áyaten.
b Ist. 31. 7, 8. Yish. 1. 6, 7, 9. 1 Taw. 22. 13.
c Yash. 1. 5.
d 1 Taw. 24 Báb, aur 25 Báb, aur 26 Báb.
e Khur. 35. 25, 26, aur 36. 1, 2.

XXIX BÁB.

1 *Dáúd ká sakháwat dekhke, aur us ki nesihat sunke,* 6 *Ra'is aur sab log bahut nazr guzránte.* 10 *Dáúd ki shukrguzari aur munáját* 20 *Log, Khudá ká shukr karke, aur qurbání guzránke, Sulaimán ko bádsháh muqarrar karte.* 26 *Dáúd ki bádshahat ká ahwál, aur us ki wafát.*

1015.

AUR Dáúd badsháh ne sárí jamá'at ko kahá, ki Merá beṭá Sulaimán, jo akelá Khudá se chuná gayá hai, hanoz jawán aur laṛká hai[a], aur kám baṛá hai; kyúnki wuh maskan na ádmíon ke liye, balki Ḳhudáwand Khudá ke liye hogá.

2 Lekin main ne apne sáre maqdúr bhar apne Khudá kí haikal ke liye mál aur asbáb taiyár kíe: sonahlon ke liye soná, aur rúpahlon ke liye rúpá, aur pítalíon ke liye pítal, áhaníon ke liye lohá, aur chobíon ke liye lakṛí, aur billaur ke patthar, aur jaṛne ke liye jagmagáte rang ba rang patthar, aur har qism ke mahangmole patthar[b], aur bahut se marmar ke patthar;

3 Aur is liye ki mujhe apne Khudá ke ghar se 'ishq hai, main siwá us ke, jo main ne bait ul muqaddas ke liye taiyár kar rakhá, apne ḳháss mál men se apne Khudá ke maskan ke liye soná aur rúpá dúngá;

4 Ya'ne tín hazár qintár soná Ofír[c] ke sone se, aur sát hazár qintár ḳhális rúpá, maskan kí díwáron ke maṛhne ke liye:

5 Wuh soná sonahlon ke liye, aur wuh rúpá rúpahlon ke liye, aur kárígaríon ke sab kám ke liye hogá. Aur kaun taiyár hai, ki apná háth bharke áj Ḳhudáwand ke áge áwe?

6 ¶ Aur ábáí ḳhándánon ke sardár[d], aur Isráel ke sibṭon ke sardár, aur hazáron aur saikṛon ke sardár, aur bádsháh ke kám ke sardár[e] dene ko taiyár the.

7 Aur unhon ne Khudá ke maskan ke banáne ke liye pánch hazár qintár aur das hazár dirham soná, das hazár qintár rúpá, aṭhárah hazár qintár pítal, aur ek lákh qintár lohá diyá.

8 Aur jin ke pás patthar the, unhon ne unhen Jairsúní Yahiel[f] ke háthon se Ḳhudáwand ke ghar ke ḳhazáne men de ḍálá.

9 Tab log shádmán húe, is liye ki unhon ne ḳhushí se hadye díe; kyúnki we dil kí taiyárí se Ḳhudáwand ke liye dete the[g]: aur Dáúd bádsháh bhí bahut ḳhursand thá.

10 ¶ Aur Dáúd ne sárí jamá'at ke áge Ḳhudáwand ká shukr kiyá; aur Dáúd ne kahá, ki Ai Ḳhudáwand, hamáre báp Isráel ke Khudá, tú abad ul ábád mubárak hai.

11 Ai Ḳhudáwand, buzurgí, aur qudrat, aur jalál, aur abadíyat, aur 'izzat, balki sab kuchh, jo ásmán aur zamín men hai, terá hai[h]; ai Ḳhudáwand, bádshábat terí hai, aur tú sabhon ke úpar sarfaráz hai:

12 Aur daulat aur 'izzat terí taraf se átí hain[i], aur tú sabhon ká hákim hai, aur tere háth men qudrat aur tawánáí hain, aur tú qádir hai ki buzurgí aur zor sab ko baḳhshe.

a 1 Sal. 3. 7. 1 Taw. 22. 5. Ams. 4. 3.
b Dekho Yas. 54. 11, 12. Muk. 21. 18, wag.
c 1 Sal. 9. 28.
d 1 Taw. 27. 1.
e 1 Taw. 27. 25, wag.
f 1 Taw. 26. 21.
g 2 Qur. 9. 7.
h Mat. 6. 13. 1 Tim. 1. 17. Muk. 5. 13.
i Rúm. 11. 36.

Peshtar MASÍH se, 1015.

13 Aur ab, ai hamáre Khudá, ham terá shukr karte hain, aur tere jalálí nám ke sanákhwán hain.
14 Ki main kaun, aur mere log kaun, ki ham aisí chízen khushí se de sakte? Kyúnki terí taraf se sab kuchh hai, aur tere hí háth men se ham ne tujhe diyá hai.
15 Kyúnki ham apne sáre báp-dádon kí tarah tere áge pardesí aur musáfir hain[k]; hamáre din zamín par sáya kí tarah ‖be-ṭhikáne hain[l].
16 Ai KHUDÁWAND hamáre Khudá, yih sárá zakhíra, jo ham ne taiyár kiyá hai, ki tere pák nám ke liye ek ghar banáwen, tere hí háth se hai, aur sab terá hí hai.
17 Ai mere Khudá, main yih bhí jántá hún, ki tú dil ko jánchtá hai[m], aur rástí ko cháhtá hai[n]. Main ne apne dil kí rástí se yih sab kuchh ba khushí diyá; aur ab tere log jo yahán házir hain, main ne khushwaqtí se unhen tere liye ba khushí dete dekhá.
18 Ai KHUDÁWAND, hamáre báp Abirahám, Iz,hák, aur Isráel ke Khudá, aisá kar ki tere logon ke dilon men hamesha tak yih tasauwar aur khiyál bandhá rahe, aur tú un ke dilon ko ‖apní taraf máil kar.
19 Aur mere beṭe Sulaimán ko sachchá dil bakhsh, ki tere hukmon, aur farmánon, aur sharí'aton ko hifz kare[o], aur un par 'amal kare, aur us maskan ko banáwe, jis ke liye main ne taiyárí kí hai[p].
20 ¶ Aur Dáúd ne sárí jamá'at se kahá, ki Ab apne KHUDÁWAND Khudá kí hamd kariyo. Tab sárí jamá'at ne KHUDÁWAND apne báp-dádon ke Khudá kí hamd kí, aur apne sir jhukáke KHUDÁWAND ke áge aur bádsháh ke áge sijda kiyá.
21 Aur unhon ne dúsre din sawere KHUDÁWAND ke liye zabíhon ko zabh kiyá, aur KHUDÁWAND ke liye chaṛháwon ko chaṛháyá, ek hazár bail, aur ek hazár mendhe, aur ek hazár bheṛ un ke tapáwanon samet, aur bahut se aur zabáih sáre Isráel ke liye guzráne:
22 Aur unhon ne usí din baṛí khushí se KHUDÁWAND ke áge kháyá piyá. Aur unhon ne dúsrí bár Dáúd ke beṭe Sulaimán ko bádsháh kiyá, aur KHUDÁWAND ke liye peshwá hone ko use mamsúh kiyá[q], aur Sadúq ko káhin hone ke liye tel chupṛá.
23 Chunánchi Sulaimán KHUDÁWAND ke takht par baiṭhá, aur apne báp Dáúd kí jagah men bádsháh hoke iqbálmand thá, aur sáre baní Isráel us kí farmánbardárí karte the.
24 Aur sab umará, aur bahádur, aur Dáúd bádsháh ke sab beṭe bhí, †Sulaimán bádsháh ke tábi'dár húe[r].
25 Aur KHUDÁWAND ne sáre Isráel kí nazar men Sulaimán ko niháyat buzurg kiyá, aur use aisá dabdaba bádsháhat ká diyá, jaisá us ke áge Isráel men kisí bádsháh ká na thá[s].
26 ¶ So Dáúd bin Yassí sáre Isráel ká bádsháh thá.
27 Aur wuh chális baras tak sáre Isráel par musallit rahá[t]; Habrún men us ne sát baras bádsháhat kí, aur Yarúsalam men tentís baras saltanat kí[u].
28 Aur wuh achchhí 'umrdarází men[x], zindagí se aur daulat o 'izzat se ásúda[y] hoke, mar gayá, aur us ká beṭá Sulaimán us ká jánishín húá.
29 Aur Dáúd bádsháh ká ahwál, auwal o ákhir, dekh, wuh sab Samúel gaibgo kí tawáríkh men, aur Nátan nabí kí tawáríkh men, aur Jád gaibbín kí tawáríkh men,
30 Mislan, us kí sári hukúmat aur zor ká tazkira, aur jo jo auqát[z] us par, aur Isráel par, aur zamín kí sárí mamlukaton par guzar gae, sab likhá hai.

k Zab. 39. 12 'Ibrán. 11. 13. 1 Pat. 2. 11.
‖ Yá, *use baqá kahán?*
l Aiy. 14. 2. Zab. 90. 9. aur 102. 11. aur 144. 4.
m 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9
n Ams. 11. 20
‖ Yá, *apní itá'at men sábit rakh.* Zab. 10. 17.
o Zab. 72. 1.
p 2 áyat. 1 Taw. 22. 14.
q 1 Sal. 1. 35, 39.
† *Ibrání, men apná háth Sulaimán ke tale die.* Dekho Paid. 24. 2 aur 47. 29. 2 Taw. 30. 8. Nauh. 17. 18.
r W'iz. 8. 2.
s 1 Sal. 3. 12. 2 Taw. 1. 12. W'iz. 2. 9.
t 2 Sam. 5. 4. 1 Sal. 2. 11.
u 2 Sam. 5. 5.
x Paid. 25. 8.
y 1 Taw. 23. 1.
z Dán. 2. 21.

Peshtar MASÍH se, 1015.

TAWÁRÍKH
KÍ DÚSRÍ KITÁB.

I BÁB.

1 Sulaimán kí qurbániáṉ jo us ne Jiba'ún men barí dhúmdhám se charháiṉ. 7 Khudá kí barakat us par názil hotí, ki us ne dánish bihtar in chíz samjhí. 13 Sulaimán kí tawangarí aur daulat.

AUR Sulaimán bin Dáúd apní bádsháhat meṉ qáim húá[a], aur KHUDÁWAND us ká Khudá us ke sáth rahá[b], aur use niháyat buzurg kiyá[c].

2 Aur Sulaimán ne sáre baní Isráel se, hazároṉ aur saikṛoṉ ke sardároṉ, aur qázíoṉ, aur sáre Isráel ke amíroṉ, aur abwí sardároṉ se báteṉ kíṉ[d].

3 Tab Sulaimán aur us ke sáth sárí jamá'at Jiba'ún[e] ke únche makán par gae; kyúṉki Khudá kí jamá'at ká khaima, jo KHUDÁWAND ke bande Músá ne bayábán meṉ banáyá thá, so waháṉ thá.

4 Lekin Dáúd Khudá ke sandúq ko Qaryat-Ya'arim se us maqám meṉ uṭhá láyá thá[f], jo us ne us ke liye taiyár kiyá thá: kyúṉki us ne us ke liye Yarúsalam meṉ ek khaima khaṛá kiyá thá.

5 Par mazbah pítal ká[g], jo Bazilliel bin Úrí ne banáyá thá[h], waháṉ KHUDÁWAND ke khaima ke áge thá, aur Sulaimán aur jamá'at waháṉ du'á mángne ko gae.

6 Aur Sulaimán ne waháṉ KHUDÁWAND ke áge pítal ke mazbah par, jo jamá'at ke khaima ke sámhne thá, chaṛháyá, aur us par ek hazár chaṛháwoṉ ko chaṛháyá[i].

7 ¶ Usí rát Khudá Sulaimán ko dikhái diyá[k], aur use kahá, Jo cháhe ki maiṉ tujhe dúṉ, so máng le.

8 Sulaimán ne Khudá se kahá, ki Tú ne mere báp Dáúd par baṛí mihrbání kí, aur mujhe us kí jagah bádsháh kiyá[l]:

9 Ab, ai KHUDÁWAND Khudá, terí bát, jo tú ne mere báp Dáúd se kahí, púrí howe. Tú ne ek log par, jo zamín kí dhúl kí mánind bahut haiṉ, mujhe bádsháh kiyá[m]:

10 Pas, mujhe 'aql aur samajh díjiye[n], táki maiṉ in logoṉ ke áge báhar bhítar áyá jáyá karúṉ[o]; kyúṉki terí is baṛí qaum ká insáf kaun kar saktá hai?

11 Tab Khudá ne Sulaimán se kahá, Is liye ki terá aisá mizáj hai, ki tú ne dunyáwí daulat aur 'izzat, aur apne dushmanoṉ kí maut na cháhí, na 'umr kí darází mángí, balki apne liye hikmat aur dánái mángí[p], ki mere logoṉ ká, jin par maiṉ ne tujhe bádsháh kiyá, insáf kare:

12 So hikmat aur dánái tujhe bakhshí gaí, aur maiṉ daulat aur mál aur 'izzat tujhe aisí dúṉgá, jaisí tere áge ko bádsháhoṉ ko na húí, aur na kisí ko tere ba'd aisí hogí[q].

13 ¶ Chunánchi Sulaimán Jiba'ún ke únche makán par se, jamá'at ke khaime ke áge se, Yarúsalam meṉ phir áyá, aur baní Isráel par bádsháhat karne lagá.

14 Aur Sulaimán ne gáṛiáṉ aur sawár bahut se jam'a kíe[r]: us kí ek hazár chár sau gáṛiáṉ thíṉ, aur bárah hazár sawár, jinheṉ us ne gáṛioṉ ke shahroṉ meṉ rakhá, aur kitnoṉ ko Yarúsalam meṉ bádsháh ke sáth.

15 Aur bádsháh ne Yarúsalam meṉ soná chándí pattharoṉ kí mánind kar diyá, aur saro kí lakṛíoṉ ko gúlar ke darakhtoṉ ke mánind, jo maidán meṉ kasrat se hote haiṉ[s].

16 Aur Sulaimán ke liye ghoṛe Misr se áte the[t], † aur bádsháh ke saudágaroṉ ká qáfila naqdí deke ghoṛoṉ ká qáfila látá thá.

17 Aur we Misr se chha sau misqál rúpe ko ek ek gáṛí, aur ḍeṛh sau misqál ko ek ek ghoṛá chaṛhá láte the, aur isí tarah Hittíoṉ ke sáre bádsháhoṉ aur Arám ke bádsháhoṉ ke liye mol láte the.

Peshtar MASÍH se, 1015.

[a] 1 Sal. 2. 46 — [b] Paid. 39. 2. — [c] 1 Taw. 29. 25 — [d] 1 Taw. 27. 1 — [e] 1 Sal. 3. 4. 1 Taw. 16. 39 aur 21. 29. — 1042. — [f] 2 Sam. 6. 2, 17 — 1 Taw. 15. 1. — [g] Khur. 27. 1, 2 aur 38. 1, 2. — [h] Khur. 31. 2. — [i] 1 Sal. 3. 4. — [k] 1 Sal. 3. 5, &c. — [l] 1 Taw. 28. 5. — [m] 1 Sal. 3. 7, 8.

Peshtar MASÍH se, 1015.

[n] 1 Sal. 3. 9. — [o] Gin. 27. 17. Ist. 31. 2. — [p] 1 Sal. 3. 11, 12, 13. — [q] 1 Taw. 29. 25. 2 Taw. 9. 22. Wá'iz 2. 9 — [r] 1 Sal. 4. 26 aur 10. 26, &c. 2 Taw. 9. 25. — [s] 1 Sal. 10. 27. 2 Taw. 9. 27 Aiy. 22. 24. — [t] 1 Sal. 10. 28, 29. 2 Taw. 9. 28. — † Yá, aur bádsháhí saudágar kattán lá sát mol láte the.

Peshtar MASÍH se, 1015.

II BA'B.

1, 17 *Haikal kí ta'mír ke liye Sulaimán ke mazdúr.* 3 *Kárígaron ke wáste Húrám pás elchí bhejtá, aur unhen galla aur mai aur tel dene ká iqrár kartá.* 11 *Húrám hasb i dilkhwáh jawáb bhejdetá.*

AUR Sulaimán ne iráda kiyá ki KHUDÁWAND ke nám ke liye ek ghar[a], aur apní saltanat ke liye ek ghar banáwe.

2 Aur Sulaimán ne sattar hazár bárbardáron, aur paháṛ men assí hazár patthar toṛnewálon ko ṭhahráyá, aur tín hazár chha sau admí, ki un se kám lewen[b].

3 ¶ Aur Sulaimán ne Súr ke bádsháh ‖Húrám pás kahlá bhejá, ki Jaisá tú ne mere báp Dáúd se kiyá[c], aur use saro kí lakṛíán bhejín, ki apne rahne ke liye ek ghar banáwe, waisá mujh se bhí kar.

4 Dekh, main KHUDÁWAND apne Khudá ke nám ke liye ek ghar banátá hún[d], ki us ke liye muqaddas karún, aur us ke áge khushbúí ká bakhúr[e] aur hamesha ko nazr kí roṭíán[f], aur subh shám ke, aur sabton, aur nae chándon, aur KHUDÁWAND hamáre Khudá kí 'ídon ke chaṛháwon ko[g] sunghláún. Yih abad tak Isráel par farz hai.

5 Aur wuh ghar, jo main banátá hún, 'azím hogá; kyúnki hamárá Khudá sab iláhon se 'azím hai[h].

6 Lekin kis ká maqdúr hai, ki us ke liye ek ghar banáwe[i]? Háláṇki ásmán men, balki ásmánon ke ásmán men us kí samáí ho na sakí; phir main kaun hún, jo us ke liye ghar banáún? magar faqat apne liye ki us ke áge qurbání jaláún.

7 Ab mere pás ek shakhs bhejiyo, jo sone, aur rúpe, aur pítal, aur lohe, aur argawání, aur qirmizí, aur ásmání rangon ke kámon men 'aiyár, aur naqqáshí men dánishwar ho, ki un kárígaron ke sáth jo Yahúdáh aur Yarúsalam men mujh pás hain, jinhen mere báp Dáúd ne muqarrar kiyá[k], kám kare.

8 Aur saro[l] aur sanaubar, aur sandal[m] ke laṭhe Lubnán men se mere pás bhejiyo: kyúnki main jántá hún, ki tere chákar Lubnán ke darakhton ke káṭne men máhir hain; aur dekh, mere chákar tere chákaron ke sáth rahenge,

9 Ki mere liye bahut sí lakṛíán taiyár karen; ki wuh ghar, jo main banátá hún, baṛá aur nádir hogá.

10 Aur dekh, main tere lakaṛháre naukaron ko, jo darakhton ko káṭte hain, bís hazár karr ‖sáf kiyá húá gehún, aur bís hazár karr jau, aur bís hazár batt mai, aur bís hazár batt tel dúngá[n].

11 ¶ Aur Súr ke bádsháh Húrám ne jawáb likhkar Sulaimán pás bhejá: Azbaski KHUDÁWAND apne logon ko dost rakhtá hai, us ne tujh ko un ká bádsháh kiyá[o].

12 Aur Húrám ne kahá, KHUDÁWAND Isráel ká Khudá, jis ne ásmán aur zamín ko paidá kiyá[p], mubárak hai[q], ki us ne Dáúd bádsháh ko ek hikmat-yáb, aur †'aqlmand, aur dánishmand beṭá bakhshá, jo KHUDÁWAND ke liye ek ghar, aur ek ghar apní saltanat ke liye banáwegá.

13 Aur ab main ‖Húrám-Abí ek hoshyár aur hunarmand shakhs ko bhejtá hún;

14 Wuh Dán kí beṭíon men se ek 'aurat ká beṭá hai, par us ká báp Súr ká ek shakhs hai[r]; wuh sone, aur rúpe, aur pítal, aur lohe, aur patthar, aur lakṛí, aur argawání, aur ásmaní, aur kattání, aur qirmizí, aur har tarah kí naqqáshí ká kám jántá hai, aur har ek mansúbe men, jo us se púchhá jáwe, máhir hai; wuh tere hunarmandon aur mere makhdúm tere báp Dáúd ke hunarmandon ke sáth sab kám banáwegá.

15 Aur ab gehún, aur jau, aur tel aur mai, jis ká mere khudáwand ne zikr kiyá hai[s], apne naukaron ko bhejiye:

16 To ham, jitní lakṛíán tujh ko darkár hain, Lubnán men káṭenge[t], aur unhen beṛá bandhwáke samundar par se tere pás Yáfá men[u] pahunchá wenge; tú unhen Yarúsalam men chaṛháiye.

17 ¶ Aur Sulaimán ne Isráel ke mulk men ke sáre pardesíon ko apne báp Dáúd ke ginne ke muwáfiq[x] ginwáyá[y], aur we ek lákh tirpan hazár chha sau ṭhahre.

18 Aur us ne un men se sattar hazár bárbardár, aur assí hazár patthar toṛnewále paháṛ men ṭhahráe, aur un par tín hazár

[a] 1 Sal. 5. 5.
[b] 1 Sal. 5. 15. 18 áyat.
‖ 1 Sal. 5. 1, Húrám.
[c] 1 Taw. 14. 1.
[d] 4 áyat.
[e] Khur 30. 7.
[f] Khur 25 30. Ahb. 24. 8.
[g] Gin. 28. 2, 9, 11.
[h] Zab. 135. 5
[i] 1 Sal. 8. 27 2 Taw. 6. 18 Yas. 66. 1
[k] 1 Taw. 22 15.
[l] 1 Sal. 5. 6
[m] 1 Sal. 10. 11
‖ 'Ibrání men, píse húé.
[n] 1 Sal. 5. 11.
[o] 1 Sal. 10. 9 2 Taw. 9. 8
[p] Paid. 1 Báb aur 2 Báb Zab. 33. 6 aur 102. 25 aur 124. 8. aur 136. 5, 6 A'mál 4. 24
[q] 1 Sal. 5. 7.
† Yá, zíraki o 'aql.
‖ Yá, Húrám ká báp Húrám ka thá
[r] 1 Sal. 7. 13, 14.
[s] 10 áyat.
[t] 1 Sal. 5. 8, 9.
[u] Yash. 19. 46 A'mál. 9. 36
[x] 1 Taw. 22. 2
[y] 2 áyat men. 1 Sal. 5 15, 16. aur 9. 20, 21 2 Taw. 8. 7, 8.

Peshtar MASÍH se, 1015.

karoṛe muqarrar kíe, ki logon se kám lewen[z].

III BAB.

1 *Haikal kí búbat, ki kis muqám par aur kitne 'arse men baní.* 3 *Ghar ká andáz, aur us kí áráish ká taur.* 11 *Karúbí.* 14 *Quds ul aqdas ká parda, aur haikal ke sámhne ke sutún.*

AUR Sulaimán KHUDÁWAND ká ghar Yarúsalam men koh i Moriyáh par[a], jo us ke báp Dáúd ko dikhláyá gayá, us jagah, jo Dáúd ne ‖Urnán Yabúsí ke[b] khalíhán men muqarrar kí thí, banáne lagá[c].

2 Aur us ne apní saltanat ke chauthe baras ke dúsre mahíne kí dúsrí táríkh ko banáná shurú' kiyá.

3 ¶ Aur wuh naqsha, jis par Sulaimán ne Khudá ke ghar kí biná ḍálí, yih hai: túl us ká sáṭh háth, agle andáze ke muwáfiq, aur 'arz us ká bís háth thá[d]:

4 Aur sámhne ke usáre kí lambáí ghar kí chauṛáí ke muwáfiq bís háth, aur únchái ek sau bís háth[e]: aur us ne use bhítar khális sone se maṛhá.

5 Aur us ne baṛe ghar kí chhat[f] sanaubar ke takhton se banáí, aur khális sone se maṛhí, aur us ke úpar nakhlon aur zanjíron ko banáyá.

6 Aur us ghar men qímatí patthar jaṛe, táki khushnumá howe; aur soná Parwáim ká soná thá.

7 Aur us ne ghar ko, ya'ne shahtíron ko, aur khambhon ko, aur us kí díwáron ko, aur us ke kiwáron ko sone se maṛhá, aur díwáron par karúbíon ko khodá.

8 Aur us ne quds ul aqdas ká ghar banáyá, jis kí lambáí ghar kí chauṛáí ke muwáfiq bís háth, aur us kí chauṛáí bís háth, aur us ne use chha sau qintár chokhe sone se maṛhá.

9 Aur kílon ká taul pachás misqál soná thá. Aur us ne úpar kí koṭhríán bhí sone se maṛhín.

10 Aur us ne quds ul aqdas ke maskan men do karúbíon ko taráshkar banáyá[g], aur unhen sone se maṛhá.

11 ¶ Aur karúbíon ke paron kí lambáí bís háth; ek par, pánch háth ká, ghar kí díwár tak pahunchá, aur dúsrá par, pánch háth ká, dúsre karúbí ke par tak pahunchá;

12 Aur dúsre karúbí ká par, pánch háth ká, ghar kí díwár tak pahunchá, aur dúsrá par, pánch háth ká, dúsre karúbí ke par ke sáth milá thá;

13 In karúbíon ke par bís háth tak phaile, aur we apne apne páon par khaṛe the, aur un ke muṇh ghar ke andar kí taraf the.

14 ¶ Aur us ne us ká parda[h] ásmání, aur argawání, aur qirmizí sút, aur bazz se banáyá, aur us par karúbíon ko munaqqash kiyá.

15 Aur us ne ghar ke sámhne paintís háth lambe do sutún banáe[i], aur ek ek ke sire ká kalas pánch háth lambá thá.

16 Aur us ne bait ul muqaddas ke báharwár zanjíren banáín, aur sutúnon ke sire par lagáín, aur ek sau anár[k] banáe, aur zanjíron par rakhe.

17 Aur us ne haikal ke áge un sutúnon ko khaṛá kiyá, ek dahní aur dúsrá báin taraf, aur dahne ká nám ‖Yákín, aur báen ká nám ‖Bo'az rakhá[l].

IV BAB.

1 *Birinjí mazbah.* 2 *Pítal ká bahr, bárah bailon ke úpar dhará huá.* 6 *Das bartan, o sham'adán o mez.* 9 *Sahn, aur birinjí auzár.* 19 *Tiláí auzár.*

AUR us ne pítal ká mazbah[a] bhí banáyá, lambáí us kí bís háth, aur chauṛáí us kí bís háth, aur únchái us kí das háth.

2 ¶ Phir pítal pighláke ek bahr[b] banáyá, 'arz us ká ek kanáre se dúsre kanáre tak das háth thá, aur bulandí us kí pánch háth, aur daur us ká tís háth.

3 Aur girdágird us ke kanáre ke níche bailon kí múraten banáín[c], jo us ke das háth ke daur men girdágird the, aur us bahr ko cháron taraf se ghere the. Bailon kí do qatáren us ke ḍhalne men usí ke sáth ḍhálí gaí thín.

4 Aur bahr bárah bailon par rakhá gayá, tín ke chihre uttar ke muqábil, aur tín ke chihre pachchhim ke muqábil, aur tín ke chihre dakhin ke muqábil, aur tín ke chihre puarb ke muqábil, aur bahr un ke úpar thá, aur un ke pichhle pánw andarwár the.

5 Aur dal us ká chár angusht ká thá, aur us ká kanára piyále ke

Peshtar MASÍH se, 1012.

Marginal notes:
z Jaise 2 áyat men.
1012.
a Paid. 22. 2, 14.
‖ Yá, Araunáh, 2 Sam. 24. 18.
b 1 Taw. 21. 18. aur 22. 1.
c 1 Sal. 6. 1, wag.
d 1 Sal. 6. 2.
e 1 Sal. 6. 3.
f 1 Sal. 6. 17.
g 1 Sal. 6. 23, wag.
h Khur. 26. 31. Mat. 27. 51. 'Ibrán. 9. 3
i 1 Sal. 7. 15,—21. Yar. 52. 21.
k 1 Sal. 7. 20.
‖ Ya'ne, Wuh qáim karegá.
‖ Ya'ne, Us men qúwat hai.
l 1 Sal. 7. 21.
a Khur. 27. 1, 2. 2 Sal. 16. 14. Hiz. 43. 13, 16.
b 1 Sal. 7. 23.
c 1 Sal. 7. 24, 25, 26.

Peshtar MASÍH se, 1012.

kanáre kí tarah, aur sosan ke phúl se mushábih thá; us kí gunjáish tín hazár batt thí[d].

6 ¶ Aur us ne das bartan[e] banáe, aur pánch dahní aur pánch báín taraf rakhe, ki un men dhowen; aur jo chízen we charháwe ke liye charháte the, unhín men páni se sáf karte the: aur bahr káhinon ke gusl ke liye thá.

7 Aur us ne das sonahle sham'adán[f] dastúr ke muwáfiq[g] banáe, aur unhen haikal men pánch dahní aur pánch báín taraf rakhá.

8 Aur us ne das mezen bhí banáín[h], aur haikal men pánch dahní aur pánch báín taraf rakhín; aur us ne sone ke sau katore banáe.

9 ¶ Aur us ne káhinon ká sahn[i], aur bará sahn, aur us bare sahn ke darwáze banáe, aur un ke kiwáron par pítal ke takhte jare.

10 Aur us ne bahr ko ghar ke dahne kone pás dakkhin aur púrab ke darmiyán rakhá[k].

11 Aur Húrám ne bartan, aur ‖ pháore, aur katore banáe[l]. Aur Húrám ne wuh kám, ki jis ke karne ká Sulaimán bádsháh ne Khudá ke ghar ke liye use hukm diyá thá, tamám kiyá:

12 Do sutún, aur we tabaq, jo un kí choṭí par the, banáe[m], aur un tabaqon ke liye do sarposh jáldár banáe, táki we tabaq jo sutúnon par the chhipáe jáen;

13 Aur donon jáldár sarposhon par pítal ke chár sau anár banáe[n], anáron kí do qatáren ek ek jáldár sarposh par, táki sutúnon ke úpar ke do tabaq chhipáe jáwen;

14 Aur kursíán banáín[o], aur un kursíon par bartan lagáe;

15 Aur ek bahr, aur us ke níche bárah bail;

16 Aur degen, aur pháore, aur kánṭe, aur sab zurúf, jo Húrám-Abí ne[p] Sulaimán bádsháh kí ḳhátir KHUDÁWAND ke ghar ke liye banáe, sáf musaffá pítal ke the.

17 Aur bádsháh ne un sab ko Yardan ke maidán men, Sukkát aur Zaridátáh ke darmiyán, kachlí zamín men ḍhálá[q].

18 Aur Sulaimán ne sab zurúf bare wufúr se yún banáe, ki wazn us pítal ká kuchh ma'lúm na thá[r].

19 ¶ Aur Sulaimán ne Khudá ke ghar ke liye sab zurúf bhí banáe[s], ya'ne sone ká mazbah, aur we mezen, jin par nazr kí roṭíán[t] hain;

20 Aur we sham'adán, aur un ke chirág, kundan se, ki we dastúr ke muwáfiq[u] quds ul aqdas ke maskan ke áge roshan howen;

21 Aur un ke phúl, aur chirág, aur gulgír[x] sonahle, kundan se;

22 Aur chhuríán, aur chamche, aur piyále, aur majmir, ḳháss sone se; aur maskan ke, ya'ne quds ul aqdas ke andar ke darwáze ke kiwáre, aur ghar ke, ya'ne haikal ke kiwáre sone se banáe.

d Dekho 1 Sal. 7. 26.
e 1 Sal. 7. 38.
f 1 Sal. 7. 49.
g Ḳhur. 25. 31, 40. Taw. 28. 12, 19.
h 1 Sal. 7. 48.
i 1 Sal. 6. 36.
k 1 Sal. 7. 39.
‖ Yá, belche.
l Dekho 1 Sal. 7. 40.
m 1 Sal. 7. 41.
n Dekho 1 Sal. 7. 20.
o 1 Sal. 7. 27, 43.
p 1 Sal. 7. 14, 45.
q 1 Sal. 7. 46.
r 1 Sal. 7. 47.
s 1 Sal. 7. 48, 49, 50.
t Ḳhur. 25. 30.
u Ḳhur. 27. 20, 21.
x Ḳhur. 25. 31, wag.

V BAB.

1 *Niyáz kiyá húá mál o asbáb.* 2 *'Ahd ká sandúq quds ul aqdas men, barí dhúmdhám se dáḳhil karte.* 11 *Hamd karte waqt, Ḳhudá apní razámandí sarih nishání se záhir kartá.*

1005.

Is tarah sab kám, jo Sulaimán ne KHUDÁWAND ke ghar ke liye kiyá, tamám húá[a], aur Sulaimán apne báp Dáúd kí niyáz kí húí chízon ko us men láyá; aur soná, aur chándí aur sab zurúf Ḳhudá ke ghar ke ḳhazáne men rakh diyá.

1004.

2 ¶ Us waqt Sulaimán ne Isráel ke buzurgon, aur asbát ke sáre raíson, aur baní Isráel ke ábái ḳhándánon ke sardáron ko, Yarúsalam men jam'a kiyá[b], táki Dáúd ke shahr se, jo Saihún hai[c], KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko charhá láwen.

3 Tab bádsháh pás baní Isráel ke sáre log sátwen mahíne kí 'íd men[d] jam'a húe[e].

4 Aur baní Isráel ke sáre buzurg áe, aur Láwíon ne sandúq uṭháyá.

5 So we sandúq uṭhá láe, aur jamá'at ká ḳhaima, aur maqdis ke sáre zurúf, jo us ḳhaima men the, káhin, jo Láwí hain, unhen uṭhá láe.

6 Aur Sulaimán bádsháh ne, aur baní Isráel kí sárí jamá'at ne jo us pás jam'a thí, sandúq ke áge khare hoke, bher bakrí aur bail, is kasrat se zabh kíe, ki bayán men nahín áte, na in ká shumár ma'lúm hai.

7 Aur káhinon ne KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko láke us kí jagah maskan ke dabír men, jo quds ul aqdas hai, dáḳhil

a 1 Sal. 7. 51.
b 1 Sal. 8. 1, wag.
c 2 Sam. 6. 12.
d Dekho 7. 8, 9, 10 Abwáb.
e 1 Sal. 8. 2.

Peshtar MASÍH se, 1004.

karke karúbíoṉ ke bázúoṉ ke níche rakhá.

8 Aur karúbíoṉ ke bázú phaile húe the, aise ki un ke bázúoṉ ká sáya sandúq par aur un choboṉ par thá, jin se 'ahd ká sandúq uṭháyá játá thá.

9 Aur choben aisí lambí banáíṉ, ki un ke sire sandúq par se quds ul aqdas ke áge dikháí dete the, par báhar se nahíṉ dikháí dete the, aur we waháṉ áj ke din tak haiṉ.

10 Aur us sandúq meṉ kuchh na thá, siwá patthar kí un do lauhoṉ ke, jinheṉ Músá ne Ḥurib par us meṉ rakhá[f], ||jab ki ḲHUDÁWAND ne baní Isráel se 'ahd bándhá, aur we zamín i Misr se nikle the.

11 ¶ Aur jab káhin bait ul quds se nikle, ki sab káhin, jo házir the, apne ko pák karke áe the, aur báríadríoṉ ká mánná zarúr nahíṉ thá;

12 Aur Láwí, jo gáte the, we sab ke sab, jaise Ásaf, aur Haimán, aur Yadutún, aur un ke beṭe aur un ke bháí[g], mihín súti kapṛe se mulabbas hoke, aur manjíre, aur tambúre, aur barbat leke, qurbán-gáh kí púrab taraf khaṛe the, aur un ke sáth ek sau bís káhin jo narsinge phúnkte the[h];

13 Aur goyá ki ek ho, un turhí phúnknewáloṉ aur gáte bajáte logoṉ ki hamáwázi ḲHUDÁWAND kí hamd aur shukrguzárí meṉ bají; aur jab narsingoṉ, aur man-jíroṉ aur músíqí ke sab sázoṉ kí áwáz ḲHUDÁWAND kí shukrguzárí meṉ buland húí, ki Wuh bhalá hai, ki us kí rahmat abadí hai[i]: to aisá húá ki wuh ghar, jo ḲHUDÁ-WAND ká maskan hai, ek bádal se bhar gayá;

14 Yaháṉ tak ki káhinoṉ ko abr ke sabab táqat na húí, ki khaṛe hoke ḳhidmat kareṉ, is liye ki Ḳhudá ká ghar ḲHUDÁWAND ke jalál se[k] pur ho gayá thá.

VI BÁB.

1 Sulaimán logoṉ ko barakat deke Ḳhudá kí hamd kartá. 12 Haikal ke maḳhsús karte waqt Sulaimán kí du'á jo, pítal kí kursí par ghuṭne ṭekke, us ne mángí.

TAB Sulaimán ne kahá, ḲHUDÁWAND ne farmáyá hai, ki Main abrí[a] táríkí meṉ rahúṉgá[b].

2 Aur main jo húṉ, so main ne ek ghar terí sukúnat ke liye banáyá, ek makán abad tak tere julús ke liye.

3 Aur bádsháh ne apná muṉh pherke Isráel kí sárí jamá'at ko barakat dí, aur Isráel kí sárí jamá'at khaṛí húí.

4 Phir kahá, ki ḲHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá mubárak ho, jis ne apne muṉh se mere báp Dáúd se kalám kiyá, aur use apne háth se púrá kiyá,

5 Aur yúṉ kahá, ki Jis din se main apní guroh Isráel ko Misr se nikál láyá, tab se main ne sáre baní Isráel ke asbát ke kisí shahr ko pasand na kiyá, ki us meṉ merá ghar banáyá jáwe, aur us meṉ merá nám ho; aur main ne kisí mard ko pasand na kiyá, ki mere Isráelí logoṉ ká sardár howe;

6 Magar main ne Yarúsalam ko barguzída kiyá[c], ki us meṉ merá nám howe; aur Dáúd ko barguzída kiyá, ki mere Isráelí logoṉ ká peshwá howe[d].

7 Aur mere báp Dáúd ke dil meṉ thá, ki ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ke nám ke liye ek ghar banáwe[e].

8 So ḲHUDÁWAND ne mere báp Dáúd se kahá, Is sabab se ki tú ne apne dil meṉ is bát ká iráda kiyá, ki mere nám ká ek ghar banáwe, so tú ne jab ki apne dil meṉ yúṉ iráda kiyá, to achchhá kiyá;

9 Lekin tú ḳhud ghar na ba-náegá, balki terá beṭá, jo terí sulb se niklegá, wuh mere nám ká ek ghar banáwegá.

10 So ḲHUDÁWAND ne wuh bát, jo kahí thí, púrí kí, aur main apne báp Dáúd kí jagah khaṛá húá; aur jaisá ki ḲHUDÁWAND ne kahá thá, main Isráel ke taḳht par baiṭhá; aur main ne ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ke nám ke liye ek ghar banáyá;

11 Aur main ne us meṉ wuh sandúq rakhá, jis meṉ ḲHUDÁ-WAND ke us 'ahd ká náma hai[f], jo us ne baní Isráel se kiyá.

12 ¶ Aur Sulaimán ne Isráel kí sárí jamá'at ke rúbarú ḲHUDÁ-WAND ke mazbah ke áge khaṛá hoke apne háth phailáe[g]:

13 Ki Sulaimán ne pánch háth lambí, aur pánch háth chauṛí, aur tín háth únchí pítal kí ek kursí

Peshtar MASÍH se, 1004.

f Ist. 10. 2, 5. 2 Taw. 6. 11. || Yá, jaháṉ.
g 1 Taw. 25. 1.
h 1 Taw. 15. 24
i Zab. 136. Dekho 1 Taw. 16. 34, 41.
k Ḳhur. 40. 35 1 Taw 7 2
a Ahb. 16. 2
b 1 Sal. 8. 12, wag.
c 2 Taw. 12. 13.
d 1 Taw. 28. 4.
e 2 Sam. 7. 2 1 Taw. 17. 1. aur 28. 2.
f 2 Taw. 5. 10.
g 1 Sal. 8. 22.

Peshtar MASÍH se, 1004.

banáí thí, aur sahn ke bích meṉ use rakhá, aur usí par khaṛá hoke Isráel kí sárí jamá'at ke áge ghuṭne ṭeke, aur ásmán kí taraf apne háth phailáe,

14 Aur kahá, Ai KHUDÁWAND, Isráel ke Khudá, tujh sá koí Khudá na úpar ásmán meṉ hai, aur na níche zamín meṉ[h]; ki tú apne un bandoṉ ke liye, jo tere áge apne sáre diloṉ se chalte phirte haiṉ, apne 'ahd ko aur apní ni'amat ko nigáh rakhtá hai:

15 Tú hí ne jo kuchh apne bande mere báp Dáúd se kahá thá[i], so púrá kiyá; tú ne apne muṉh se farmáyá, aur use apne háth se kámil kiyá, jaisá áj ke din hai.

16 Aur ab, ai KHUDÁWAND Isráel ke Khudá, yád kar wuh 'ahd, jo tú ne apne bande Dáúd mere báp ke sáth yih kahke kiyá thá, ki Tere liye Isráel ke takht par baiṭhnewálá mere áge se nábúd na hogá[k], basharte ki terí auláda apní ráhoṉ ko yád rakheṉ, aur merí sharí'at par chaleṉ, jaisá ki tú mere áge chalá[l];

17 Aur ab, ai KHUDÁWAND, Isráel ke Khudá, apne us qaul ko, jo tú ne apne bande Dáúd se kiyá thá, sábit kar.

18 Lekin kyá haqíqat meṉ Khudá insán ke sáth zamín par sukúnat karegá? Dekh, ásmán aur sáre ásmánoṉ ke ásmán terí gunjáish nahíṉ rakhte[m]; pas, yih ghar kyá hai, jo maiṉ ne banáyá?

19 Tis par bhí, ai KHUDÁWAND, mere Khudá, apne bande kí du'á aur zárí par kán dhariye, aur wuh du'á aur zárí, jo terá banda tere áge kartá hai, suniye:

20 Ki rát din terí áṉkheṉ is ghar par aur is maqám par, jis meṉ tere kahne ke muwáfiq terá nám hogá, khulí raheṉ, ki tú us du'á par, jo terá banda ‖is ghar kí taraf mutawajjih hoke kare, kán rakhe.

21 Aur tú apne bande kí du'á par, aur apní guroh baní Isráel kí du'á par, jo we is maqám kí taraf kareṉ, kán dhariye; apne rahne kí jagah meṉ se ásmán par se suniye; aur jab tú sune, bakhshiye.

22 ¶ Agar koí apne ham-sáya ká gunáh kare, aur us par qasam rakhí jáwe, ki wuh qasam kháwe, aur is ghar meṉ tere mazbah ke áge qasam láí jáwe:

23 To tú ásmán par se suniye, aur apne bandoṉ ká insáf kariye, aur badkár ko sazá díjiye, aur is kí rawíshoṉ ke mutábiq mulzam kíjiye; aur sádiq ko sádiq ṭhahráiye, aur us kí sadáqat ke mutábiq use jazá pahuncháiye.

24 ¶ Aur jab terí guroh Isráel apne dushmanoṉ ke áge shikast páwe, is liye ki unhoṉ ne tere huzúr gunáh kiyá, aur phir terí taraf rujú' kare, aur tere nám kí sitáish kare, aur is ghar ‖meṉ du'á aur zárí kare:

25 To tú un kí du'á ásmán par se suniye, aur apní guroh Isráel ke gunáh bakhshiye, aur unheṉ is zamín meṉ, jo tú ne unheṉ aur un ke bápdádoṉ ko dí hai, phir láiye.

26 ¶ Aur agar un kí khatáoṉ ke sabab ásmán band ho jáweṉ, aur na barseṉ[n]; phir we is jagah kí taraf du'á kareṉ, aur tere nám kí sitáish kareṉ, aur apní khatáoṉ se phireṉ, is liye tú ne unheṉ 'ájiz aur farotan kiyá:

27 To tú un kí áwázeṉ ásmán par se suniye, aur apne Isráelí bandoṉ apne logoṉ ke gunáh bakhshiye, aur unheṉ achchhí ráh batáiye, ki us par chaleṉ; aur us zamín par, jo tú ne apní guroh ko mírás dí hai, meṉh barsáiye.

28 ¶ Aur jab ki zamín par kál, aur wabá[o], aur bád i samúm, aur gerúí ho, aur jab ki ṭiḍḍí aur jháṉjhá kasrat se hoṉ, aur jab ki un ke dushman un ke mulk ke shahroṉ meṉ unheṉ tang kareṉ, aur jab ki we kisí balá aur maraz meṉ mubtalá hoṉ:

29 Sárí du'á, aur sárí minnat, jo us waqt koí insán kare, yá tere sab Isráelí log kareṉ, jab we har ek apne apne dukh o ranj se ágáh howeṉ, aur apne háth is ghar kí taraf phailáweṉ:

30 Tú use ásmán par se, apne rahne ke makán meṉ se, suniye, aur bakhshiye; aur har ek shakhs ko, jis ke dil ko tú jántá hai, us kí sab rawish ke mutábiq badlá díjiye; is liye ki tú hí faqat sáre baní Ádam ke dil ko jántá hai:[p]

31 Táki we tujh se ḍarte raheṉ, aur terí ráhoṉ par is sarzamín meṉ, jo tú ne un ke bápdádoṉ ko dí hai, apní 'umr bhar chaleṉ.

h Khur. 15. 11. Yas. 4. 39. aur 7. 9.
i 1 Taw. 22. 9.
k 2 Sam 7. 12, 16. 1 Sal. 2. 4. aur 6. 12. 2 Taw. 7. 18.
l Zab. 132. 12.
m 2 Taw. 2. 6. Yas. 66. 1. A'am. 7. 49.
‖ Yá, is ghar meṉ ásmán.
‖ Yá, kí taraf.
n 1 Sal. 17. 1.
o 2 Taw. 20. 9.
p 1 Taw. 28. 9.

Peshtar MASÍH se, 1004.

32 ¶ Aur wuh musáfir bhí, jo tere Isráelí logoṉ meṉ se nahíṉ hai[q], so jab tere buzurg nám, aur qawí háth, aur terí báládastí ke sabab ba'íd zamín se áwe, aur áke tere áge is ghar meṉ du'á mánge:

33 To tú ásmán par se, apne rahne kí jagah meṉ se, us kí suniye; aur musáfir kí wuh du'á, jo tujh se mánge, qabúl kariye, táki zamín kí sárí gurohen tere nám ko pahchánen, aur terí guroh baní Isráel kí tarah tujh se ḍaren, aur jáneṉ, ki ||terá nám is ghar par, jise main ne banáyá, liyá gayá hai.

34 Aur jab terí guroh laṛáí ke liye apne dushman ke barkhiláf us ráh meṉ, jo tú unheṉ bhejegá, nikle, aur tere áge du'á mánge is shahr kí taraf, jise tú ne pasand kiyá, aur is ghar kí taraf, jise main ne tere nám ke liye banáyá;

35 To tú ásmán par se un kí du'á aur faryád ko sun, aur un ká hámí ho.

36 Jis waqt we tere áge khatá kareṉ, kyúṉki koí insán nahíṉ jo khatá nahíṉ kartá[r], aur jab tú un par gazab kare, aur unheṉ un ke dushmanoṉ ke háth meṉ giriftár karwáe, aur we un ko kisí mulk meṉ dúr yá nazdík asír karke lejáweṉ:

37 Phir we apne dil meṉ yád kareṉ us mulk meṉ, jis meṉ jiláwatan kíe gae, aur tauba kareṉ, aur apne jiláwatan karnewáloṉ kí sarzamín meṉ tujh se 'ájizí kareṉ, aur kaheṉ, ki Ham ne khatá kí, ham ne badí kí, ham ne badzátíáṉ kíṉ;

38 Aur we apne dushmanoṉ kí sarzamín meṉ, jis meṉ asír kíe gae, apne sáre dil aur ján se terí taraf mutawajjih hoṉ, aur is zamín kí taraf, jo tú ne un ke bápdádoṉ ko dí, aur is shahr kí taraf, jise tú ne pasand kiyá, aur is ghar kí taraf, jo main ne tere nám ke liye banáyá, du'á mángeṉ:

39 To tú ásmán par se, apne maskan meṉ se, un kí du'á aur zárí sun, aur un ká hámí ho, aur we khatáeṉ, jo unhoṉ ne tere áge kíṉ, bakhshiye.

40 Pas ab, ai mere Khudá, is du'á par jo is maqám meṉ kí jáe, terí ánkheṉ khulí aur tere kán dhare raheṉ.

q Yúh. 12. 20. A'am. 8. 27.

|| Yá, yih ghar tere nám se kaháyá gayá.

r Ams. 20. 9. Wá'iz 7. 20. Ya'q. 3. 2. 1 Yúh. 1. 8.

41 Aur ab, ai KHUDÁWAND Khudá, uṭh,[s] aur apne maqám i ráhat ko[t] chal, tú aur sandúq tere jalál ká: ai KHUDÁWAND Khudá, tere káhin naját se mulabbas howeṉ, aur tere muqaddas nekí se khushwaqt raheṉ.

42 Ai KHUDÁWAND Khudá, tú apne masíh ká muṉh na pheriye, balki apne bande Dáúd ||par we rahmateṉ jo húíṉ[u] yád farmáiye.

s Zab. 132. 8, 9, 10, 16.
t 1 Taw. 28. 2.
|| Yá, kí murúwatoṉ ko.
u Zab. 132. 1. Yas. 55. 3.

VII BÁB.

1 Khudá Sulaimán kí du'á ko manzúr karke qurbángáh par ág názil kartá, aur haikal ko apne jalál se ma'múr kartá; tab log us kí parastish karte. 4 Sulaimán ifrát se qurbániáṉ charháta. 8 Sulaimán 'íd i khiyám aur mazbah ke makhsús karne kí 'íd tamám karke logoṉ ko widá' kar detá. 12 Khudá Sulaimán ko dikhái deke us se chand wa'da shart par kartá.

AUR jab Sulaimán du'á máng chuká thá[a], to ásmán se ág utrí[b], aur charháwe ko aur zabíhoṉ ko khá gaí, aur wuh ghar KHUDÁWAND ke jalál se bhar gayá[c].

2 So káhin KHUDÁWAND ke ghar meṉ dákhil na ho sake; kyúṉki KHUDÁWAND ká ghar KHUDÁWAND ke jalál se bhar gayá thá[d].

3 Aur sáre baní Isráel ne ág ko aur KHUDÁWAND ke jalál ko us ghar par utarte dekhá, aur zamín ko gach par muṉh ke bhal jhukke sijda kiyá, aur KHUDÁWAND ká shukr guzráná, ki Wuh bhalá hai, ki us kí rahmat abadí hai[e].

4 ¶ Aur bádsháh aur sáre logoṉ ne KHUDÁWAND ke áge zabíh zabh kíe.[f]

5 Aur Sulaimán bádsháh ne báís hazár bail, aur ek lákh bís hazár bheṛ charháe: yúṉ bádsháh aur sáre logoṉ ne Khudá ke ghar ko makhsús kiyá.

6 Aur káhin apní khidmat meṉ házir húe, aur Láwí KHUDÁWAND ke báje, jinheṉ Dáúd bádsháh ne banáyá thá, leke khaṛe húe, ki KHUDÁWAND ká shukr kareṉ[g], ki us kí rahmat abadí hai; (ki Dáúd ne un kí ma'rifat se hamd kí thí;) aur káhinoṉ ne un ke áge narsinge phúṉke[h], aur sáre Isráel khaṛe húe.

7 Aur Sulaimán ne KHUDÁWAND ke us sahn ke bích ko jo ghar ke áge thá, makhsús kiyá[i]; kyúṉki us ne wahán charháwoṉ aur salámíoṉ kí charbí ko charháyá;

a 1 Sal. 8. 54.
b Ahb. 9. 24. Qáz. 6. 21. 1 Sal. 18. 38. 1 Taw. 21. 26.
c 1 Sal. 8. 10, 11. 2 Taw. 5. 13, 14. Hiz. 10. 3, 4.
d 2 Taw. 5. 14.
e 1 Taw. 16. 41. 2 Taw. 5. 13. 2 Taw. 20. 21. Zab. 136. 1.
f 1 Sal. 8. 62, 63
g 1 Taw. 15. 16.
h 2 Taw. 5. 12.
i 1 Sal. 8. 64.

Peshtar Masíh se, 1004.

kyúnki wuh mazbah pítal ká, jise Sulaimán ne banáyá thá, charháwon aur hadyon kí charbí ká mutahammil na hosaká.

8 ¶ So us waqt Sulaimán aur us ke sáth sáre Isráel ká ek bará hí amboh, Hamát se Misr kí nahr[k] tak, sát din 'íd karte rahe[l],

9 Aur áthwen din we 'ídí jamá'at ke liye faráham húe; kyúnki we sát din mazbah ke muqaddas karne ke liye, aur sát din 'íd ke liye mánte the.

10 Aur sátwen mahíne kí teíswín táríkh ko us ne logon ko rukhsat kiyá[m]; so we us sárí nekí se, jo KHUDÁWAND ne Dáúd aur Sulaimán se, aur apní guroh Isráel se kí thí, khushwaqt aur dilshád hoke apne khaimon ko gae.

11 Chunánchi Sulaimán KHUDÁWAND ká ghar aur bádsháh ká ghar baná chuká[n]; aur jo kuchh Sulaimán ke dil men áyá thá, ki KHUDÁWAND ke ghar men aur apne ghar men banáwe, so sab iqbálmandí ke sáth us se ban pará.

12 ¶ Tab KHUDÁWAND rát ke waqt Sulaimán par záhir húá, aur use kahá, ki Main ne terí du'á qabúl kí, aur is maqám ko qurbángáh ke liye chun liyá[o].

13 Jo main ásmán ko band karún, ki bárish na howe, aur ṭiḍḍíon ko farmáún, ki zamín ko kharáb karen, aur jo main logon ke darmiyán marí bhejún[p];

14 Aur agar mere log, jo mere nám se kaháe játe hain, 'ájizí karen[q], aur du'á mángen, aur merá munh ḍhúndhen, aur apní burí ráhon se phiren, to main ásmán par se un kí sunúngá, aur un kí khatáen bakhshúngá[r], aur un kí zamín ko ‖amán dungá.

15 Ab se is maqám kí du'á par merí ánkhen khulí aur mere kán dhare honge[s].

16 Aur ab main ne is ghar ko pasand kiyá, aur muqaddas ṭhahráyá, ki us men merá nám abad tak rahe[t]; aur merí ánkhen aur merá dil har waqt yahán rahenge.

17 Aur agar tú mere huzúr aisí chál chalegá, jaisí terá báp Dáúd chaltá thá[u], ki tú un sab hukmon par jo main ne tujhe kíe, 'amal kare, aur merí sharí'aton aur sunnaton ko hifz kare:

18 To main terí saltanat ká takht hamesha qáim rakhúngá, jaisá main ne tere báp Dáúd se wa'da kiyá aur kahá, ki Terí nasl se bádsháhat kabhí na jáegí[x].

19 Par agar tum merí pairawí se bargashta hoge, aur merí sharí'aton aur sunnaton ko, jo main ne tumhen batáín, hifz na karoge, aur jáke ajnabí ma'búdon kí 'ibádat karoge, aur unhen sijda karoge[y]:

20 To main unhen is sarzamín se, jo main ne unhen dí hai, faná karúngá, aur is ghar ko, jise main ne apne nám ke liye muqaddas kiyá hai, apní nazar se girádúngá, aur Isráel ko tamám jahán men zarb ul masal aur kaháwat kardúngá.

21 Aur is buland ghar ke barábar se jo koí guzar karegá, hairán hogá, aur kahegá, ki KHUDÁWAND ne is sarzamín se aur is ghar se aisá kyún kiyá[z]?

22 Tab we jawáb denge, ki Is liye kiyá, ki unhon ne KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ko, jo unhen mulk i Misr se nikál láyá, tark kiyá, aur ajnabí ma'búdon ko ikhtiyár kiyá, aur unhen sijda kiyá, aur un kí bandagí kí; is liye KHUDÁWAND ne un par yih sab balá názil kí.

VIII BÁB.

1 *Sulaimán kí 'imáraten.* 7 *Ajnabíon par jo báqí rahe Sulaimán ne khiráj i khidmí muqarrar kiyá, par Isráelíon ko mulázim ṭhahráe.* 11 *Fir'aun kí beṭí apne mahall men jáke rahtí.* 12 *Sulaimán kí sáliyána qurbáníán.* 14 *Káhinon aur Láwíon ko un ke khásս kám par muqarrar kartá.* 17 *Bahr par jáke Ofír se soná láte.*

AUR bís baras ke ba'd, jab ki Sulaimán KHUDÁWAND ká ghar aur apná ghar baná chuká, to yún húá[a], ki

2 Jo jo shahr Húrám ne Sulaimán ko pher díe the, Sulaimán ne unhen banáyá, aur baní Isráel ko un men basáyá.

3 Aur Sulaimán Hamát i Zúbah ko niklá, aur us par gálib húá.

4 Aur us ne bayábán men Tadmúr, aur khazáne ke sáre shahr banáe[b], jo us ne Hamát men banáe the.

5 Aur us ne Bait-Haurán i 'Alí aur Bait-Haurán i Sáfil ko banáyá, jo díwáron aur pháṭakon aur quflon se mazbút kíe húe shahr the.

Peshtar Masíh se, 1004.

992.

k Yash. 13. 3.
l 1 Sal. 8. 65.
m 1 Sal. 8. 66.
n 1 Sal. 9. 1, wag.
o Ist. 12. 5.
p 2 Taw. 6. 26, 28.
q Ya'q. 4. 10.
r 2 Taw. 6. 27, 30.
‖ 'Ibrání men, changá karúngá.
s 2 Taw. 6. 40.
t 1 Sal. 9. 3. 2 Taw. 6. 6.
u 1 Sal. 9. 4. wag.
x 2 Taw. 6. 16.
y Ahb. 28. 14, 33. Ist. 28. 15, 36, 37.
z Ist. 29. 24. Yar. 22. 8, 9.
a 1 Sal. 9. 10, wag.
b 1 Sal. 9. 17, wag.

Peshtar MASÍH se, 992.

6 Aur Ba'alat aur ķhazáne ke sáre shahr, jo Sulaimán ke the, aur gáŗíon ke shahr, aur sawáron ke shahr biná kíe, aur jo kuchh Sulaimán kí tamanná thí, so Yarúsalam men, aur Lubnán men, aur apní mamlukat kí sárí sarzamín men biná kiyá.

7 ¶ Lekin wuh sárí guroh, jo Hittíon, aur Amúríon, aur Farizzíon, aur Hawíon, aur Yabúsíon se báqí rahí, aur Isráelí na thí[c]:

8 Hán, un kí aulád, jo ba'd un ke zamín men báqí rahí, jinhen baní Isráel ne nábúd na kiyá, so Sulaimán ne unhen gulám banáyá, aur we áj ke din tak ķhidmat karte hain.

9 Lekin Sulaimán ne apne kám ke liye baní Isráel men se kisí par ķhiráj i ķhádimí muqarrar na kiyá; ki we jangí mard, aur us ke lashkar ke sardár, aur us kí gáŗíon aur us ke sawáron ke bandobast karnewále the.

10 Aur Sulaimán bádsháh ke do sau pachás 'ámil the[d], jo logon se kám lete the.

11 ¶ Aur Sulaimán Fira'ún kí beţí Dáúd ke shahr se us ghar men, jo us ke liye banáyá thá, láyá[e]; ki us ne kahá, ki Merí koí jorú Isráel ke bádsháh Dáúd ke ghar men na rahegí; kyúnki muqaddas wuh hai, jis men KHUDÁWAND ká sandúq áyá.

12 ¶ Tab Sulaimán ne KHUDÁWAND ke liye KHUDÁWAND ke us mazbah par, jo usáre ke sámhne thá, chaŗháwe chaŗháe;

13 Aur us ne Músá kí Tauret ke muwáfiq roz ba roz ke, aur sabton ke, aur nae chándon ke[f], aur 'ídon ke, baras baras tín bár, ya'ne fatírí roţí kí 'íd ke, aur hafton kí 'íd ke, aur ķhaimon kí 'íd ke chaŗháwe chaŗháe[g].

14 ¶ Aur us ne apne báp Dáúd ke hukm ke muwáfiq káhinon kí bárídáríon ko[h] un ke kám par muqarrar kiyá, aur Láwíon ko un kí ķhidmat par[i], ki we apne apne din men káhinon ke áge KHUDÁWAND kí hamd karen aur ķhidmatguzárí karen, aur darbánon ko un ke faríqon ke mutábiq[k] har ek pháţak men muqarrar kiyá; kyúnki mard i Ķhudá Dáúd ká hukm yúnhín thá.

15 Aur we bádsháh ke hukm se jo us ne káhinon aur Láwíon ke haqq men, aur har kám ke wáste aur ķhazánon ke wáste kiyá thá, báhar na gae.

16 So Sulaimán ká sárá kám, KHUDÁWAND ke ghar kí bunyád dálne ke din se us ke taiyár hone tak, tamám húá, aur KHUDÁWAND ká ghar ban gayá.

17 ¶ Us waqt Sulaimán samundar ke kanáre Adúm ke mulk men 'Asyúnjabr[l] aur ‖Ailút ko gayá.

18 Aur Húrám ne apne naukaron ke háth se jaházon ko, aur malláhon ko jo kishtíon ke kám se ágáh the, us pás bhejá[m], aur we Sulaimán ke chákaron ke sáth Ofír ko gae, aur wahán se sáŗhe chár sau qintár soná Sulaimán bádsháh ke pás láe.

IX BÁB.

1 Sabá kí Malika Sulaimán kí dánishmandí se muta'ajjib hotí. 13 Sulaimán ká soná jo húá. 15 Us kí pharíán o dhálen. 17 Háthidánt se takht jo baná. 20 Us ke tilái básan. 23 Us ke hadye jo mile. 25 Us kí gáríán o ghore. 26 Khiráj jo us ko milá. 29 Us kí bádsháhat kí tamámí o us kí maut.

992 ke qarib.

AUR jab Sulaimán ká shuhra Sabá kí Malika[a] tak pahunchá, to wuh mushkil suwálon se use ázmáne áí, aur baŗe amboh ke sáth Yarúsalam men dákhil húí; us ke sáth bahut se únţ the, jin par ķhushbúíán ladí thín, aur niháyat bahut soná, aur mahangmole jawáhir the: aur us ne Sulaimán pás áke, jo kuchh us ke dil men thá, sab púchhá.

2 Sulaimán ne us ke sab suwálon ká jawáb diyá; Sulaimán se koí chíz poshída na thí, jo us ke kisí suwál ká jawáb na detá.

3 Aur Sabá kí Malika Sulaimán kí dánishmandí ko aur us ghar ko, jo us ne banáyá thá,

4 Aur us ke dastarķhwánon kí ni'amaton ko, aur us ke ķhádimon aur mulázimon kí nishast o barķhást, aur un kí poshák ko; aur us ke sáqíon aur un ke libás ko, aur us chaŗháo ko, jis se wuh KHUDÁWAND ke maskan ko játá thá, dekhke, us ke hawáss uŗ gae.

5 Aur us ne bádsháh se kahá, ki Yih tahqíq ķhabar thí, jo main ne ‖tere kámon aur terí dánish kí bábat apne mulk men suní thí;

6 Par jab tak main ne áke apní ánkhon se na dekhá thá, tab tak

c 1 Sal. 9. 20, wag.
d Dekho 1 Sal. 9. 23.
e 1 Sal. 3. 1. aur 7. 8. aur 9. 24.
f Ķhur. 29. 38. Gin. 28. 3, 9, 11, 26. aur 29. 1, wag.
g Ķhur. 23. 14. Ist. 16. 16.
h 1 Taw. 24. 1.
i 1 Taw. 25. 1.
k 1 Taw. 9. 17. aur 26. 1.
l 1 Sal. 9. 26. ‖ Yá, *Ailát*, Ist. 2. 8. 2 Sal. 14. 22.
m 1 Sal. 9. 27. 2 Taw. 9. 10, 13.
a 1 Sal. 10. 1, wag. Mat. 12. 42. Lúq. 11. 31.
‖ Yá, *terí báton*.

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

un báton ko báwar na kiyá thá; aur dekh, main ne terí hikmat kí ziyádatí kí ádhí khabar na suní thí; kyúnki terí dánish aur khúbí us shuhra se, jo main ne suná thá, kahín ziyáda hai.

7 Achchhe nasíb tere in khádimon ke, aur baṛe táli' tere in mulázimon ke, jo nit tere huzúr khaṛe rahte hain, aur terí hikmat sunte hain.

8 KHUDÁWAND ‖tere Khudá kí mubárak zát hai, jo tujh se rází hai, aur jis ne tujh ko apní kúrsí par nishín kiyá, ki tú KHUDÁWAND apne Khudá ke maqám men bádsháh ho; ki terá Khudá Isráel ko piyár kartá hai, ki use abad tak qáim rakhe; isí liye us ne tujhe un ká bádsháh kiyá, ki tú 'adl o insáf kare.

‖ Yá, terá Khudá mahmúd hai.

9 Aur us ne ek sau bís qintár soná, aur bahut sí khushbúíán, aur qímatí jawáhir Sulaimán ko díe, aur kabhí phir aisí khushbúíán muyassar na húín, jaisí Sabá kí Malika ne Sulaimán bádsháh ko guzráním.

10 Húrám ke naukar aur Sulaimán ke naukar, jo Ofír se soná láe[b], chandan ke bahutse darakht aur jawáhir bhí láe the[c].

[b] 2 Taw. 8. 18.
[c] 1 Sal. 10. 11.

11 Aur bádsháh ne chandan kí lakṛí se KHUDÁWAND ke ghar ke liye aur bádsháh ke qasr ke liye síṛhíán banwáín, aur barbaten aur tambúre sázindon ke liye banwáe, aur aise Yahúdáh ke mulk men áge dekhne men nahín áe the.

12 ¶ So Sulaimán bádsháh ne Sabá kí malika ko, jo kuchh us ne mángá, us se ziyáda jo wuh bádsháh ke liye lái, diyá. Aur wuh apne mulázimon samet apní mamlakat ko phir gaí.

13 ¶ Aur sál ba sál chha sau chhiyásaṭh qintár soná, Sulaimán pás jam'a hotá thá;

14 Siwá us sone ke, jo tájir aur saudágar láe. Aur 'Arab ke sab bádsháh aur mulk ke hákim Sulaimán pás soná chándí láe.

15 ¶ Aur Sulaimán bádsháh ne soná gaṛhwáke do sau pharíán banwáín; chha sau misqál píṭá húá soná ek pharí píchhe kharch húá;

16 Aur sone hí kí tín sau ḍhálen banwáín, ek ek ḍhál tín tín sau misqál sone kí húí; aur bádsháh ne unhen us ghar men, jo dasht i Lubnán men thá, rakhá.

17 ¶ Us ke siwá, bádsháh ne háthídánt ká ek baṛá takht banwáyá, aur us par achchhe se achchhá soná phirwáyá.

18 Us takht ke chha zíne the, aur ek sonahlá moṛhá takht se jaṛá thá, aur já e julús kí donon taraf † kaṭhare the, aur kaṭharon ke pás do sher khaṛe the;

† 'Ibrání men, háth.

19 Aur un chha zínon men se har ek ke idhar udhar do sher: so sab bárah sher húe. Kisí saltanat men aisá takht na baná thá.

20 ¶ Aur Sulaimán bádsháh ke píne ke liye sáre básan sone ke the, aur dasht i Lubnán ke ghar ke bhí sáre básan kundan ke the; ‖chándí ká koí bhí na thá; kyúnki rúpá Sulaimán ke aiyám men náchíz giná játá thá.

‖ Yá, un men kuchh chándí na thí.

21 Kyúnki bádsháh ke jaház Húrám ke naukaron ke sáth Tarsís ko játe the, aur wahán se un par tín baras men ek bár soná, aur rúpá, aur háthí-dánt, aur bandar, aur mor us ke liye pahunchte the.

22 So Sulaimán bádsháh daulat aur hikmat men zamín ke bádsháhon se bahut baṛá thá.

23 ¶ Aur zamín ke sáre bádsháh Sulaimán kí muláqát ke mushtáq the, ki us ká 'áqilána kalám, jo Khudá ne us ke dil men ḍálá thá, sunen.

24 Aur un men se har ek sál ba sál apná apná hadya, rúpe ke basan, aur sone ke bartan, aur poshák, aur hathyár, aur khushbúíán, aur ghoṛe, aur khachchar, us ke áge guzránte the.

25 ¶ Aur Sulaimán ke chár hazár thán ghoṛon aur gáṛíon ke the, aur bárah hazár sawár[d], jinhen us ne gáṛíon ke shahron men rakhá, aur kitnon ko Yarúsalam men bádsháh ke sáth.

[d] 1 Sal. 4. 26. aur 10. 26. 2 Taw. 1. 14.

26 ¶ Aur us ne ‖nahr[e] se leke Filistíon ke mulk tak, aur Misr kí hadd tak, sáre bádsháhon par bádsháhat kí[f].

‖ Ya'ne Furát.
[e] Paid. 15. 18. Zab. 72. 8.
[f] 1 Sal. 4. 21.

27 Aur bádsháh ne Yarúsalam men rúpe ko pattharon kí mánind kar diyá[g], aur saro kí lakṛíon ko gúlar ke darakhton ke mánind, jo maidán men ifrát se hote hain.

[g] 1 Sal. 10. 27. 2 Taw. 1. 15.

28 Aur we Misr se aur sáre

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

mulkon se Sulaimán pás ghore láe[h].

29 ¶ Aur Sulaimán ká báqí ahwál[i], auwal o ákhir jo hai, wuh to Nátan nabí kí kitáb men, aur Sailání Akhiyáh[k] kí peshíngoí men, aur 'I'dú gaibbín[l] kí royaton kí kitáb men, jo us ne Yarubi'ám bin Nabát kí bábat dekhí thín, likhá hai.

30 Garaz, Sulaimán Yarúsalam men sáre Isráel par chális baras saltanat kartá rahá[m].

31 Tab Sulaimán apne bápdádon ke sáth so gayá, aur apne báp Dáúd ke shahr men madfún húá: aur us ká betá Rahabi'ám us ká jánishín húá.

h 1 Sal. 10. 28. 2 Taw. 1. 16.
i 1 Sal. 11. 41.
k 1 Sal. 11. 29.
l 2 Taw. 12. 15. aur 13. 22.
m 1 Sal. 11. 42, 43.

975.

X BÁB.

1 *Isráelí, jo Sikm men Rahabi'ám ko bádsháh muqarrar karne ke liye ikatthe ãe the, us se Yarubi'ám ke wasíle 'arz karte, ki riyásat ká júá kuchh halká kiyá jáwe.* 6 *Rahabi'ám búrhon kí saláh radd karke, jawánon kí maslahat par 'amal kartá, aur unhen sakht jawáb detá.* 16 *Das firqe bagáwat karke Hadúrám ko márdálte, aur Rahabi'ám ko bhagá dete.*

AUR Rahabi'ám Sikm ko gayá[a]; is liye ki sáre baní Isráel Sikm men faráham húe the, ki use bádsháh karen.

2 Aur aisá húá, ki jab Nabát ká betá Yarubi'ám, jo Misr men thá, aur Sulaimán bádsháh ke áge se wahán bhág niklá thá[b], yih suná, to Misr se phir áyá.

3 Aur logon ne bhejkar use buláyá. So Yarubi'ám aur sáre Isráel áe, aur Rahabi'ám se hamkalám húe aur bole, ki

4 Tere báp ne ham par bhárí júá rakhá; so ab tú us sangín khidmat ko, aur us bhárí júe ko, jo tere báp ne ham par rakhá, halká kar, to ham terí khidmat karenge.

5 Tab us ne unhen kahá, Tín din ba'd mujh pás phir áo. Chunánchi we log chale gae.

6 ¶ Tab Rahabi'ám bádsháh ne un buzurgon se, jo us ke báp Sulaimán ke sámhne, jab tak ki jítá thá, khare rahte the, mashwarat kí, aur kahá, Tumhárí kyá saláh hai; main in logon ko kyá jawáb dún?

7 Unhon ne use kahá, ki Agar tú in logon se ihsán karegá, aur unhen rází karegá, aur un se achchhí achchhí báten kahegá, to we har waqt terí khidmat karenge.

a 1 Sal. 12. 1, wag.
b 1 Sal. 11. 40.

8 Lekin us ne us mashwarat ko, jo buzurgon ne use dí, chhorke, un jawánon se, jinhon ne us ke sáth parwarish páí thí aur us ke áge házir rahte the, mashwarat kí;

9 Aur un se púchhá, Tum mujhe kyá saláh dete ho; main in logon ko, jinhon ne mujh se yih suwál kiyá hai, ki Us júe ko, jo tere báp ne ham par rakhá, halká kar, kyá jawáb dún?

10 Un jawánon ne jo us ke sáth pale the, us ko kahá, Tú un logon ko, jinhon ne tujhe kahá, Tere báp ne hamáre júe ko bhárí kiyá, tú us ko hamáre úpar se halká kar, yún jawáb de, aur unhen yún kah, ki Merí chhinguli mere báp kí kamar se ziyáda daldár hai;

11 Aur ab mere báp ne to bhárí júá tum par ‖ rakhá hai, sahíh; par main us júe ko aur ziyáda karúngá; mere báp ne kore márke tumhen thík kiyá, par main tumhen bichchhúon se thík karúngá.

12 So Yarubi'ám aur sárá majm'a tísre din Rahabi'ám ke huzúr házir húe, bádsháh ke farmáne ke mutábiq, ki Tísre din mujh pás phir áiyo.

13 Tab bádsháh ne un logon ko sakht jawáb diyá, aur Rahabi'ám bádsháh ne buzurgon kí saláh ko chhorkar jawánon kí saláh ke muwáfiq unhen kahá, ki

14 Mere báp ne to tum par bhárí júá rakhá, par main us júe ko ziyáda bhárí karúngá; mere báp ne tumhen koron se thík kiyá, par main tumhen bichchhúon se thík karúngá.

15 So bádsháh un logon ká shanawá na húá; aur yih Khudá kí taraf se thá[c], táki us bát ko, jo us ne Sailání Akhiyáh[d] ‖ kí ma'rifat se Nabát ke bete Yarubi'ám ko farmáí thí, púrá kare.

16 ¶ So sáre Isráelíon ne yih dekhke, ki bádsháh un ká shanawá na húá, bádsháh ko jawáb diyá, aur yún kahá, ki Dáúd ke sáth hamárá kyá hissa hai? Yassí ke bete ke sáth hamárí kuchh mírás nahín: ai Isráel, chalo apne apne khaimon ko; ab, ai Dáúd, apne hí ghar ko dekh. Chunánchi sáre Isráel apne apne khaimon ko gae.

17 Magar un Isráelíon par, jo Yahúdáh kí bastíon men rahte the, Rahabi'ám bádsháh húá.

Peshtar MASÍH se, 975 ke qaríb.

‖ 'Ibrání men, ládá hai.

c 1 Sam. 2. 25. 1 Sal. 12. 15, 24.
d 1 Sal. 11. 29.
‖ 'Ibrání men, ke háth se.

Peshtar Masíh se, 975 ke qaríb.

18 Ba'd us ke Rahabi'ám bádsháh ne Hadúrám ko, jo khiráj ká dároga thá, bhejá; lekin baní Israel ne us par aisá patthráo kiyá, ki wuh mar gayá. Tab Rahabi'ám ne † phurtí kí, aur gárí par sawár hoke Yarúsalam ko bhág gayá.

† 'Ibrání men, apne taiṉ mazbút kiyá.

19 So baní Israel áj ke din tak Dáúd ke gharáne se bágí haiṉ[a].

[a] 1 Sal. 12. 19.

XI BAB.

1 Rahabi'ám Israel ko zer hukúmat láne ke liye fauj jam'a kartá hí thá, ki Sam'aiyáh ne use man'a kiyá. 5 Qil'a bándhne se aur asbáb i ma'ásh un meṉ jam'a karne se zor pakaṛtá. 13 Káhin o Láwí o bahut Khudátars log jo Yarubi'ám se mardúd húe the, Yahúdáh kí bádsháhat meṉ shámil hote. 18 Rahabi'ám kí jorúáṉ aur ál o atfál.

AUR jab Rahabi'ám Yarúsalam meṉ dákhil húá, to us ne Yahúdáh ke sáre gharáne ko Binyamín ke firqe samet, jo sab ek lákh hazár jangí chune húe jawán the, faráham kiyá[a], táki we baní Israel se laṛke mamlukat ko Rahabi'ám ke qabze meṉ phir kar deṉ.

[a] 1 Sal. 12. 21, wag.

2 Tab KHUDAWAND ká kalám mard i Khudá Sam'aiyáh ko[b] áyá, aur bolá, ki

[b] 2 Taw. 12. 15.

3 Baní Yahúdáh ke bádsháh Sulaimán ke beṭe Rahabi'ám ko aur sáre Israel ko, jo Yahúdáh aur Binyamín meṉ haiṉ, kah, ki

4 KHUDAWAND yúṉ farmátá hai, Tum chaṛháí na karo, aur apne bháíoṉ se qitál na karo; balki har ek tum meṉ se apne apne ghar ko phire; ki yih bát mere hukm se hai. Aur we KHUDAWAND ke sukhan ke shanawá húe, aur Yarubi'ám par chaṛh jáne se báz áe.

5 ¶ Aur Rahabi'ám Yarúsalam meṉ rahá, aur us ne Yahúdáh meṉ hasín shahr biná kíe.

6 Chunánchi us ne Baitlaham, aur Aitám, aur Taqú'a,

7 Aur Bait-súr, aur Shoko, aur 'Adúlám,

8 AurJát, aur Máresáh, aur Zíf,

9 Aur Adúraim, aur Lakís, aur 'Azíqah,

10 Aur Sur'ah, aur Aiyalún, aur Habrún ko banáyá: ye Yahúdáh aur Binyamín meṉ niháyat hasín shahr haiṉ.

11 Aur us ne apní hasín gaṛhíoṉ ko bahut mazbút kiyá, aur un meṉ qil'adároṉ ko rakhá, aur khurdaní chízeṉ, aur tel, aur mai jam'a kí.

12 Aur har shahr meṉ ḍháleṉ aur bhále baṭore, aur Yahúdáh aur Binyamín ko apní taraf páke un shahroṉ ko khúb mazbút kiyá.

974.

13 ¶ Aur káhin aur Láwí, jo sáre Israel meṉ the, so us kí sárí sarzamín meṉ se us pás simaṭ áe.

14 Láwí apní apní girdnawáhoṉ aur milkíyatoṉ ko[c] chhoṛ chhoṛ Yahúdáh aur Yarúsalam meṉ áe; kyúṉki Yarubi'ám aur us ke beṭoṉ ne unheṉ KHUDAWAND kí huzúrí kí kahánat se bar taraf kiyá thá[d],

[c] Gin. 35. 2.
[d] 2 Taw. 13. 9.

15 Aur únche makánoṉ ke, aur shayátín ke[e], aur bachhṛoṉ ke liye[f], jo us ne banáe the, káhinoṉ ko muqarrar kiyá[g].

[e] Ahb 17. 7. 1 Qur 10. 20.
[f] 1 Sal. 12. 28.
[g] 1 Sal. 12. 31, aur 13. 33 aur 14 9. Hus. 13. 2.

16 Aur káhinoṉ kí pairawí meṉ Israel ke sáre sibtoṉ meṉ se aise log, jin ke dil KHUDAWAND Israel ke Khudá kí talásh meṉ lage the, Yarúsalam meṉ áe[h], ki KHUDAWAND apne bápdádoṉ ke Khudá ke huzúr qurbání chaṛháweṉ.

[h] Dekho 2 Taw. 15. 9. aur 30. 11, 18.

17 So unhoṉ ne Yahúdáh kí saltanat kí taqwiyat kí[i], aur tín baras tak Sulaimán ke beṭe Rahabi'ám ko zor bakhshá, kyúṉki we tín hí baras tak Dáúd kí aur Sulaimán kí ráh par chalte rahe.

[i] 2 Taw. 12. 1.

18 ¶ Aur Rahabi'ám ne, Dáúd ke beṭe Yarimút kí beṭí Mahálát ke siwá, Yassí ke beṭe Iliáb kí beṭ Abikhail ko byáh kiyá.

19 Wah us ke liye beṭe janí, Ya'ús, aur Samariyáh, aur Zaham.

20 Us ke píchhe us ne Abisalúm kí beṭí Ma'akah ko[k] byáh kiyá, jo us ke liye Abiyáh, aur 'Attai, aur Zaizá, aur Salúmít ko janí.

[k] 1 Sal 15 2. 2 Taw 13. 2, meṉ wuh U'riel kí beṭí Mikáyáh kahláí.

21 Aur Rahabi'ám Abisalúm kí beṭí Ma'akah ko apní sárí jorúoṉ aur haramoṉ se ziyáda piyár kartá thá: (ki us kí aṭhárah jorúáṉ aur sáṭh haramen thíṉ, aur us ko aṭháís beṭe aur sáṭh beṭíáṉ húíṉ.)

22 Aur Rahabi'ám ne Abiyáh bin Ma'akah ko raís kiyá, ki apne bháíoṉ meṉ sardár ho[l], táki use bádsháh banáwe.

[l] Dekho Ist. 21 15, 16, 17.

23 Aur us ne hoshyárí se kám kiyá, aur apne beṭoṉ ko Yahúdáh aur Binyamín kí sárí mamlukat ke bích har ek hasín shahr meṉ bhejke un meṉ tafriqa ḍálá, aur

Peshtar MASÍH se, 974.

unheṉ bahut sá galla diyá. Aur us ne bahutsí jorúáṉ kíṉ.

XII BÁB.

1 Rahabi'ám Khudá se bargashta hoke Sísaq ke háth se sazá pátá. 5 Sam'aiyáh kí nasíhat se wuh aur us ke umará tauba karte, aur yaháṉ ták mu'áfí páte, ki faqat lúṭe játe aur halák na hote. 13 Rahabi'ám kí bádsháhat ká mukhtasar hál, aur us kí maut.

972. AUR yúṉ húá, ki jab Rahabi'ám apní bádsháhat meṉ qáim húá [a], aur zoráwar baná thá, to us ne, aur us ke sáth sáre baní Isráel ne, KHUDÁWAND kí sharí'at ko tark kiyá [b].

971. 2 Aur Rahabi'ám bádsháh ke pánchweṉ baras meṉ yúṉ húá, ki Misr ká bádsháh Sísaq, bárah sau rath aur sáṭh hazár sawár leke, Yarúsalam par chaṛh áyá [c], is sabab ki we KHUDÁWAND se bargashta húe the;

3 Aur Lúbí [d], aur Súkí, aur Kúshí log, jo us ke sáth Misr meṉ se nikal áe, beshumár the.

4 Us ne Yahúdáh ke hasín shahr lelíe, aur Yarúsalam tak pahunchá.

5 ¶ Tab Sam'aiyáh nabí [e] Rahabi'ám pás, aur Yahúdáh ke amíroṉ ke pás, jo Sísaq ke ḍar ke máre Yarúsalam meṉ jam'a húe the, áyá, aur unheṉ kahá, KHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, ki Tum ne mujh ko chhoṛdiyá, is liye maiṉ ne tumheṉ bhí Sísaq ke háth meṉ chhoṛdiyá hai [f].

6 Is hál meṉ Isráel ke amíroṉ ne aur bádsháh ne apne taíṉ farotan kiyá [g], aur kahá, ki KHUDÁWAND sádiq hai [h].

7 Aur jab KHUDÁWAND ne dekhá, ki we farotan húe haiṉ, to KHUDÁWAND ká kalám Sam'aiyáh pás áyá aur kahá, ki Unhoṉ ne 'ájizí kí hai, so maiṉ unheṉ halák na karúṉgá [i], balki thoṛí derí meṉ unheṉ naját bakhshúṉgá, aur merá gazab Sísaq ke háth se Yarúsalam par názil na hogá.

8 Tis par bhí we us ke khádim [k] hoṉge, táki we merí khidmat ko aur zamín ke bádsháhoṉ kí khidmat ko [l] samjheṉ.

9 So Misr ká bádsháh Sísaq Yarúsalam par chaṛh áyá, aur KHUDÁWAND ke ghar ke khazáne, aur bádsháh ke ghar ke khazáne, sab le gayá [m], aur sone kí ḍháloṉ ko bhí, jo Sulaimán ne banwáí thíṉ [n], le gayá.

10 Aur Rahabi'ám bádsháh ne un ke badle támbe kí ḍháleṉ banáíṉ, aur pásbánoṉ ke sardár ko [o], jo sháh ke mahall kí nigáhbání karte the, sompíṉ.

11 Aur jab bádsháh KHUDÁWAND ke ghar meṉ játá thá, to jilaudár áte the, aur unheṉ leke játe the, aur phir unheṉ láke pásbánoṉ ke siláhkháne meṉ rakh chhoṛte the.

12 Aur jab us ne apne ko farotan kiyá thá, to KHUDÁWAND ká gazab us se yaháṉ tak phirá, ki use bilkull halák na kiyá: aur hanoz Yahúdáh meṉ ‖kuchh nekí báqí rahí thí.

13 ¶ So Rahabi'ám bádsháh ne áp ko mustaqill kiyá, aur Yarúsalam meṉ saltanat kartá rahá; ki Rahabi'ám iktális baras kí 'umr meṉ bádsháh húá [p], aur us ne Yarúsalam meṉ, ya'ne us shahr meṉ, jo KHUDÁWAND ne Isráel ke sáre sibṭoṉ meṉ se pasand kiyá thá, ki apná nám us meṉ rakhe [q], satrah baras tak bádsháhat kí. Aur us kí má ká nám Na'amah thá, jo 'Ammúniya thí.

14 Aur us ne badkárí kí, ki us ne KHUDÁWAND kí talásh meṉ apná dil na lagáyá.

15 Aur Rahabi'ám ká ahwál, auwal o ákhir jo hai, so Sam'aiyáh nabí kí kitáb meṉ, aur 'I'dú gaibbín [r] kí kitáb meṉ, nasab ke maqám par, likhá hai. Aur Rahabi'ám aur Yarubi'ám ke darmiyán hamesha jang thí [s].

16 Ákhir ko Rahabi'ám apne bápdádoṉ ke sáth soyá, aur Dáúd ke shahr meṉ gáṛá gayá, aur us ká beṭá Abiyáh us ká jánishín húá [t].

XIII BÁB.

1 Abiyáh takhtnishín hoke Yarubi'ám par chaṛhái kartá. 4 Apná da'wá haqq ṭhahrátá. 13 Khudá par tawakkul rakhke fathyáb hotá. 21 Abiyáh kí jorúáṉ aur laṛke-bále.

958. YARUBI'ÁM bádsháh kí saltanat ke aṭhárahweṉ baras meṉ Abiyáh Yahúdáh meṉ takht par baiṭhá [a].

2 Us ne Yarúsalam meṉ tín baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám Míkáyáh [b] thá, jo U'riel Jiba'atí kí beṭí thí. Aur Abiyáh aur Yarubi'ám ke darmiyán jang ho rahí.

957. 3 Aur Abiyáh ne chár lákh jangí mard leke, jo chune húe jawán mard the, jang ke liye saff bándhí;

Margin notes: [a] 2 Taw. 11. 17. [b] 1 Sal. 14. 22, 23, 24. [c] 1 Sal. 14. 24, 25. [d] 2 Taw. 16. 8. [e] 2 Taw. 11. 2. [f] 2 Taw. 15. 2. [g] Ya'q. 4. 10. [h] Khur. 9. 27. [i] 1 Sal. 21. 28, 29. [k] Dekho Yas. 26. 13. [l] Ist. 28. 47, 48. [m] 1 Sal. 14. 25, 26. [n] 1 Sal. 10. 16, 17. 2 Taw. 9. 15, 16. [o] 2 Sam. 8. 18. ‖ Yá, a'mál i nek bhí hote the. Dekho Paid. 18. 24. aur 1 Sal. 14. 13. 2 Taw. 19. 3. [p] 1 Sal. 14. 21. [q] 2 Taw. 6. 6. [r] 2 Taw. 9. 29. aur 13. 22. [s] 1 Sal. 14. 30. [t] 1 Sal. 14. 31, Abiyám. [a] 1 Sal. 15. 1, wag. [b] Dekho 2 Taw. 11. 20.

Peshtar MASÍH se, 957.

aur Yarubi'ám ne bhí us ke muqábale meṉ áṭh lákh chune húe bahádur log leke jang ke liye saffáráí kí.

4 ¶ Tab Abiyáh Samaraim[o] ke pahár par, jo Ifráím ke kohistán meṉ hai, khaṛá húá, aur kahá, ki Ai Yarubi'ám aur sáre Isráel, merí suno.

5 Kyá tumheṉ na jáná cháhiye, ki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne Isráel kí saltanat Dáúd ko aur us ke beṭoṉ ko namak ke 'ahd se[d] hamesha ke liye dí hai[e]?

6 Lekin Nabát ká beṭá Yarubi'ám, jo Dáúd ke beṭe Sulaimán ká ek naukar thá, uṭhá hai, aur apne kh※wind se bágí húá hai[f];

7 Aur us ke pás luchche[g], ‖Baní Bali'ál, jam'a húe haiṉ; aur jab Rahabi'ám hanoz jawán aur narmdil thá, aur un ká sámhná na kar saktá thá, tab we Sulaimán ke beṭe Rahabi'ám se bagáwat karte the.

8 Ab tum ko yih gumán hai, ki tum KHUDÁWAND kí bádsháhat, jo Dáúd kí aulád ke háth meṉ hai, us ká sámhná kar sakoge; aur tum baṛá amboh ho, aur tumháre sáth we sonahle bachhṛe haiṉ, jinheṉ Yarubi'ám ne banáyá, ki tumháre ma'búd howeṉ[h].

9 Kyá tum ne KHUDÁWAND ke káhinoṉ Hárún ke beṭoṉ aur Láwíoṉ ko khárij nahíṉ kiyá[i], aur dunyá kí mukhtalif qaumoṉ ke mánind apne liye káhin nahíṉ muqarrar kíe? aisá, ki jo koí ek bachhṛá aur sát mendhe leke †taqdís karne áyá[k], wuh un ká káhin húá, jo haqíqat meṉ Khudá nahíṉ haiṉ.

10 Lekin ham log jo haiṉ, KHUDÁWAND hamárá Khudá hai, aur ham ne use nahíṉ chhoṛ diyá; aur hamáre káhin jo KHUDÁWAND kí bandagí karte haiṉ, so Hárún ke beṭe haiṉ, aur Láwí un kí khidmat meṉ házir rahte haiṉ.

11 Aur we subh ba subh aur shám ba shám KHUDÁWAND ke liye sokhtaní qurbáníáṉ aur khushbúíáṉ jaláte haiṉ[l], aur suthrí mez par nazr kí roṭíáṉ rakhte haiṉ[m], aur sonahle sham'adán aur us ke chirág shám ba shám roshan[n] karte haiṉ; kyúṉki ham KHUDÁWAND apne Khudá kí sharí'at ko hifz karte haiṉ, par tum ne us ko chhoṛ diyá hai.

12 Aur dekho, Khudá hamáre bích hamárá sarlashkar hai, aur us ke káhin narsinge phúnkte haiṉ, ki tumháre barkhiláf shor macháweṉ[o]. Ai baní Isráel, KHUDÁWAND apne bápdádoṉ ke Khudá se mat laṛo[p]; kyúṉki tum hargiz kámyáb na hooge.

13 ¶ Lekin Yarubi'ám ne un ke píchhe ghúmke kamín ko biṭháyá, so we baní Yahúdáh ke áge the, aur ghát meṉ baiṭhnewále un ke píchhe the.

14 Aur jab baní Yahúdáh ne píchhe nazar kí, to kyá dekhte haiṉ, ki laṛáí áge píchhe se hai; tab unhoṉ ne KHUDÁWAND se faryád kí, aur káhinoṉ ne narsinge phúnkkar shor macháyá,

15 Aur Yahúdáh ke logoṉ ne lalkárá; aur jab Yahúdáh ke logoṉ ne lalkárá, to aisá húá, ki Khudá ne Abiyáh aur Yahúdáh ke áge se Yarubi'ám ko aur sáre Isráel ko márá[q].

16 Aur baní Isráel Yahúdáh ke áge se bhág gae, aur Khudá ne unheṉ in ke háth meṉ kar diyá.

17 Aur Abiyáh aur us ke logoṉ ne unheṉ qatl karke baṛí khúnrezí kí; so Isráel meṉ pánch lákh chune húe mard gir gae.

18 Yúṉ hí baní Isráel us waqt maglúb húe; aur baní Yahúdáh gálib húe, isliye ki we KHUDÁWAND apne bápdádoṉ ke Khudá par bharosá rakhte the[r].

19 Aur Abiyáh ne Yarubi'ám ká píchhá kiyá, aur in shahroṉ ko us se leliyá, ya'ne Baitel aur us ke díhát, Yasánah aur us ke díhát, 'Ifrún[s] aur us ke díhát.

20 Aur Abiyáh ke dinoṉ meṉ Yarubi'ám ne phir zor na pakṛá; balki KHUDÁWAND ne use márá[t], aur wuh mar gayá[u].

21 ¶ Aur Abiyáh zoráwar húá, aur chaudah jorúáṉ kíṉ, aur us ko báís beṭe aur solah beṭíáṉ húíṉ.

22 Par Abiyáh ká báqí ahwál, aur us ke kám o kalám, 'Idú nabí[x] ‖kí hikáyat meṉ likhe haiṉ.

XIV BÁB.

1 *Asá takhtnishín hoke butparastí mauqúf kartá.* 6 *Amn hote hí qil'a banátá aur faujeṉ jam'a kartá, aur is tarah se takht ko qiyám bakhshtá.* 9 *Du'á máng mángke, wuh Záraḥ ko shikast detá, aur Kúshíoṉ ko lúṭtá.*

Margin references:

o Yash. 18. 22.
d Gin. 18. 19.
e 2 Sam. 7. 12, 13, 16.
f 1 Sal. 11. 26. aur 12. 20.
g Qáz. 9. 4.
‖ Yá, *Shaitán ke farzand.*
h 1 Sal. 12. 28. aur 14. 9. Hos. 8. 6.
i 2 Taw. 11. 14, 15.
† 'Ibrání meṉ, *apná háth bharne ko:* Dekho Khur. 29. 1. Ahb. 8. 3.
k Khur. 29. 35.
l 2 Taw. 2. 4.
m Ahb. 24. 6.
n Khur. 27. 20, 21. Ahb. 24. 2, 3.
o Gin. 10. 8.
p A'am. 5. 39.
q 2 Taw. 14. 12.
r 1 Taw. 5. 20. Zab. 22. 5.
s Yash. 15. 9.
t 1 Sam. 25. 38.
u 1 Sal. 14. 20.
x 2 Taw. 12. 15.
‖ Yá, *tafsír meṉ.*

Peshtar MASÍH se, 955.

ᵃ 1 Sal. 15. 8, wag.

AUR Abiyáh apne bápdádon ke sáth so rahá, aur Dáúd ke shahr men gáṛá gayá, aur us ká beṭá Asá us kí jagah men bádsháh húá[a]. Us ke dinon men das baras tak mulk men chain rahá.

2 Aur Asá ne KHUDÁWAND apne Khudá ke huzúr nekokárí o rástbází kí.

951 ke qarib.

ᵇ Dekho 1 Sal. 15. 14. 2 Taw. 15. 17.
† Yá, *sutúnon ko.*
ᶜ Khur. 34. 13.
ᵈ 1 Sal. 11. 7.

3 Aur us ne ajnabí mazbahon ko aur únche makánon ko[b] daf'a kiyá; aur † buton ko girá diyá[c], aur Yasíraton ko káṭ ḍálá[d];

4 Aur Yahúdáh ko hukm kiyá, ki KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ko ḍhúnḍhen, aur us kí sharí'at aur hukm par 'amal karen.

5 Aur us ne Yahúdáh ke sáre shahron men se únche makánon aur súraj kí múraton ko nábúd kiyá; aur us ke áge mamlukat ko chain milá.

6 ¶ Aur us ne Yahúdáh men hasín shahr banáe, kyúnki mulk men chain thá, aur un barson men laṛáí na húí; kyúnki KHUDÁWAND ne use chain bakhshá thá.

7 Aur us ne Yahúdáh ko kahá, ki Áo, ham ye shahr biná karen, aur un ke gird shahrpanáhen aur burj banáwen, aur pháṭak aur qufl lagáwen, ki mulk hanoz hamáre qábú men hai; kyúnki ham ne KHUDÁWAND apne Khudá ko ḍhúnḍhá; ham ne use ḍhúnḍhá, aur us ne ham ko cháron taraf se árám bakhshá hai. So unhon ne bináen ḍálín aur kámyáb húe.

8 Aur Asá ke lashkar men baní Yahúdáh ke tín lákh mard the, jo pharí aur bhálá uṭháte the, aur baní Binyamín ke do lákh assí hazár the, jo ḍhál uṭháte aur tír chaláte the; ye sab ke sab bahádur mard the.

941.

ᵉ 2 Taw. 16. 8.
ᶠ Yash. 15. 44.

9 ¶ Aur us ke muqábale men Zárah Kúshí, das lákh kí ek fauj ko aur tín sau rathon ko leke[e], Maresah ko[f] áyá.

10 Tab Asá us ke sámhne niklá, aur unhon ne Maresah ke bích Safátah kí wádí men jang ke liye saff bándhí.

ᵍ Khur. 14. 10. 2 Taw. 13. 14. Zab. 22. 5.

11 Aur Asá ne KHUDÁWAND apne Khudá se faryád kí[g], aur kahá, ki Ai KHUDÁWAND, Tere nazdík bahuton se, yá un se jin ká zor na ho, kisí kí madad karná dushwár nahín[h]: so, ai KHUDÁWAND, hamáre Khudá, tú hamárí madad kar; kyúnki ham log tujh par bharosá rakhte hain, aur tere nám se[i] is amboh par paṛte hain. Tú, ai KHUDÁWAND, hamárá Khudá hai; so ‖ kisí insán ko apne úpar gálib hone mat de.

Peshtar MASÍH se, 941.

ʰ 1 Sam. 14. 6.
ⁱ 1 Sam. 17. 45.
Ams. 18. 10.
‖ Yá, *fání insán ko.*

12 Tab KHUDÁWAND ne Asá ke aur Yahúdáh ke áge se Kúshíon ko márá[k], aur Kúshí bhág gae.

ᵏ 2 Taw. 13. 15.

13 Phir Asá aur us ke sáthwále logon ne unhen Jirár[l] tak ragedá; aur Kúshíon ká lashkar márá paṛá, aur jítá na bachá; kyúnki we KHUDÁWAND ke ‖ aur us ke lashkar ke máre húe the. Aur we bahut sí lúṭ le gae.

ˡ Paid. 10. 19. aur 20. 1.
‖ 'Ibrání men, *áge se, aur us ke lashkar ke áge se shikasta the.*

14 Aur unhon ne Jirár ke ás pás ke sáre shahron ko márá; kyúnki KHUDÁWAND kí taraf se khauf un par paṛá thá[m]; aur unhon ne sáre shahron ko lúṭ liyá; kyúnki un men baṛí lúṭ thí.

ᵐ Paid. 35. 5. 2 Taw. 17. 10.

15 Aur unhon ne mawáshí ke ‖ ḍeron par bhí hamla kiyá, aur bheṛon ko aur úntọn ko bahutáyat se leke Yarúsalam ko phire.

‖ 'Ibrání men, *ḍeron ko bhí márá.*

XV BÁB.

1 *'Azariyáh bin 'Odid kí ilhámí nasíhat ke bá'is, Asá Yahúdáh ko aur Isráel men se bahuton ko apná shámil karke, Khudá ke sáth ek muhkam 'ahd bándhtá.* 16 *Us kí butparastí ke sabab wuh apní má ko takht par se utár detá.* 18 *Wuh sab nazr niyáz kí húí chízen Khudá ke ghar men amánat se rakh detá, aur bahut din tak chain se rahtá.*

AUR Khudá kí Rúh 'Odid ke beṭe 'Azariyáh men dar áí[a].

ᵃ Gin. 24. 2. Qáz. 3. 10. 2 Taw. 20. 14 aur 24. 20.

2 Aur wuh Asá ke milne ko gayá, aur use kahá, ki Ai Asá, aur sáre baní Yahúdáh aur Binyamín, merí suno: KHUDÁWAND tumháre sáth thá, is liye ki tum us ke sáth the[b]; aur agar tum use ḍhúnḍhoge, to wuh tumhen milegá[c]; par agar tum use chhoṛoge, to wuh tumhen chhoṛegá[d].

ᵇ Ya'q. 4. 8.
ᶜ 4, 15 áyaten. 1 Taw. 28. 9. 2 Taw. 33. 12, 13. Yar. 29. 13. Mat. 7. 7.
ᵈ 2 Taw. 24. 20.

3 Ab baṛí muddat tak baní Isráel sachche Khudá se dur hain[e], aur un ká sikhlánewálá káhin[f] nahín, aur biná sharí'at rahe hain;

ᵉ Hús. 3. 4.
ᶠ Ahb. 10. 11.

4 Par jab unhon ne apne dukh men KHUDÁWAND Isráel ke Khudá kí taraf phirke use ḍhúnḍhá, to wuh unhen mil gayá[g].

ᵍ Ist. 4. 29.

5 Aur un dinon men jo koí báhar bhítar áyá jáyá kartá thá, use

Peshtar MASÍH se, 941.

kuchh amn na miltá thá[h], balki zamín ke sáre báshindoṉ par saḳht musíbat thí.

6 Qaum qaum se aur shahr shahr se ‖ gárat húe[i]; kyúṉki Ḳhudá ne unheṉ har tarah kí tangí meṉ mubtalá kiyá.

7 Lekin tum mazbút bano, aur apne háthoṉ ko ḍhílá na chhoṛo; kyúṉki tumháre kámoṉ ká ajr milegá.

8 Aur jab Asá ne in bátoṉ ko aur 'Odid nabí kí peshíngoí ko suná, to us ne diláwarí kí, aur Yahúdáh aur Binyamín ke sáre mulk meṉ se, aur un shahroṉ meṉ se, jo us ne Ifráím ke kohistán meṉ líe the[k], makrúh múratoṉ ko nikál phenká, aur ḴHUDÁWAND ke usáre ke áge ḴHUDÁWAND ke mazbah ko phir durust kiyá.

9 Aur us ne sáre Yahúdáh aur Binyamín ko, aur Ifráím meṉ se, aur Munassí meṉ se, aur Sama'ún meṉ se, pardesíoṉ ko[l] jam'a kiyá; kyúṉki jab unhoṉ ne dekhá, ki ḴHUDÁWAND us ká Ḳhudá us ke sáth hai, to we Isráel meṉ se ba kasrat us ke pás áe.

10 Aur we Asá kí saltanat ko pandrahweṉ baras ke tísre mahíne meṉ Yarúsalam meṉ jam'a húe.

11 Aur unhoṉ ne us hí waqt, us lúṭ kí chízoṉ meṉ se jo[m] we láe the, ḴHUDÁWAND ke liye sát sau bail aur sát hazár bheṛ chaṛháe[n].

12 Aur we 'ahd meṉ dáḳhil húe[o], ki apne sáre dil se aur apní sárí ján se ḴHUDÁWAND apne bápdádoṉ ko Ḳhudá ko ḍhúnḍheṉ;

13 Aur jo koí ḴHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ko na ḍhúnḍhegá, so qatl kiyá jáegá[p], kyá chhoṭá kyá baṛá, kyá mard kyá 'aurat howe.

14 Aur unhoṉ ne baṛí áwáz se pukárte lalkárte húe. aur turhíoṉ aur narsingoṉ ká shor macháte húe, ḴHUDÁWAND ke liye qasam kháí.

15 Aur sáre baní Yahúdáh us qasam se bág bág húe; kyúṉki unhoṉ ne apne sáre dil se qasam kháí thí, aur baṛí árzú se use ḍhúnḍhá[q], aur wuh unheṉ mil gayá, aur ḴHUDÁWAND ne unheṉ cháron taraf se árám baḳhshá.

16 ¶ Aur Asá bádsháh ne apní ‖má Ma'akah ko bhí malika hone ke mansab se utár diyá[r]; kyúṉki us ne Yasírat ke liye ek but nasb kiyá thá; so Asá ne us ke but ko káṭ ḍálá aur chúr chúr kiyá, aur wádí i Kidrún meṉ jalá diyá.

17 Lekin únche makán Isráel meṉ se dúr na kíe gae[s]; báwujúd us ke, Asá ká dil, jab tak wuh jítá rahá, ḴHUDÁWAND hí se lagá thá.

18 ¶ Aur us ne we chízeṉ, jo us ke báp ne niyáz kí thíṉ, aur we chízeṉ, jo us ne áp niyáz kí thíṉ, kyá rúpá, kyá soná, kyá bartan, sab ḴHUDÁWAND ke ghar meṉ dáḳhil kíṉ.

19 Aur Asá kí saltanat ke paintísweṉ baras tak jang na húí.

h Qáz. 5. 6.
‖ 'Ibrání meṉ, chakná-chúr kiye gae.
i Mat. 24. 7.
k 2 Taw. 13. 19.
l 2 Taw. 11. 16.
m 2 Taw. 14. 13.
n 2 Taw. 14. 15.
o 2 Sal. 23. 3. 2 Taw. 34. 31; Nahem. 10. 29.
p Ḳhur. 22. 20. Ist. 13. 5, 9, 15.
q 2 áyat.
‖ Ya'ne, us kí nání, 1 Sal. 15. 2, 10.
r 1 Sal. 15. 13.
s 2 Taw. 14. 3, 5. 1 Sal. 15. 14, wag.

XVI BÁB.

1 Asá, Arámíoṉ kí madad páke, Ba'ashá ko Rámah kí ta'mír karne se roktá. 7 Hanání se tambíh páke, wuh use qaid kartá. 11 Siwá aur fi'aloṉ ke, bímárí kí hálat meṉ tabíboṉ se aur na Ḳhudá se shifá ḍhúnḍhtá. 13 Us kí maut o dafan.

Peshtar MASÍH se, 940.

ASÁ kí saltanat ke chhattísweṉ baras meṉ Isráel ká bádsháh Ba'ashá Yahúdáh par chaṛh áyá[a], aur Rámah ko banáyá, táki Yahúdáh ke bádsháh Asá ká koí shaḳhs áne aur jáne na páwe[b].

2 Tab Asá ne ḴHUDÁWAND ke ghar ke aur bádsháh ke ghar ke ḳhazánoṉ meṉ se rúpá aur soná nikálá, aur Arám ke bádsháh Bin-Hadad ke pás, jo Damishq meṉ rahtá thá, bhejá, aur kahá, ki

3 Mere tere darmiyán, aur mere báp aur tere báp ke darmiyán, 'ahd o paimán hai; dekh, ki maiṉ tere liye rúpá aur soná bhejtá húṉ; so tú á, aur sháh i Isráel Ba'ashá se 'ahdshikaní kar, táki wuh merí taraf se chalá jáwe.

4 Tab Bin-Hadad ne Asá bádsháh kí bát mání, aur apne lashkar ke sardároṉ ko, jo Isráelí shahroṉ ke muqábil paṛe húe the, bhejá, aur unhoṉ ne 'Aiyún, aur Dán, aur Abil-máim, aur Naftálí ke sab hasín shahr jin meṉ maḳhzan the, gárat kiyá.

5 Aur aisá húá, ki jab Ba'ashá ne yih suná, to Rámah ká banáná chhoṛ diyá, aur apne kám se háth uṭháyá.

6 Phir Asá bádsháh ne sáre Yahúdáh ko sáth liyá, aur we Rámah ke pattharoṉ ko aur lakṛíoṉ ko le gae, jin se Ba'ashá Rámah banátá thá, aur us ne un se Jib'a aur Misfáh ko banáyá.

Ya'ne, us 'asr ke chhattísweṉ baras meṉ, jab se das firqe Yahúdáh se phir gae.
a 1 Sal. 15. 17, wag.
b 2 Taw. 15. 9.

Peshtar MASÍH se, 941.

7 ¶ Us waqt Hanání gaibgo[c] Yahúdáh ke bádsháh Asá pás áyá, aur us se kahá, Jab ki tú ne Arám ke bádsháh par takya kiyá, aur KHUDÁWAND apne Khudá par takya nahíṉ kiyá[d], isí sabab se Arám ke bádsháh ká lashkar tere háth se salámat niklá hai.
8 Kyá un Kúshíoṉ[e] aur Lúbíoṉ[f] ká lashkar firáwání meṉ kam thá, jis ke sáth gáṛíáṉ aur sawár ifrát se the? par jab tú ne KHUDÁWAND par bharosá rakhá, to us ne unheṉ tere qabze meṉ kar diyá.
9 Ki KHUDÁWAND kí áṉkheṉ sárí zamín meṉ dauṛtí haiṉ[g], aur wuh qawí háth se un kí madad kartá, jin ká dil us hí par takya kartá hai. Is meṉ tú ne bewuqúfí kí[h]: so áge ko tujh par jang ke hádise paṛte raheṉge[i].
10 Aur Asá us gaibgo se ázurda húá, aur use qaidkháne meṉ ḍálá[k]; kyúṉki us kalám ke sabab niháyat gazabnák húá. Siwá is ke Asá ne us waqt logoṉ meṉ se ‖kitnoṉ par zulm kiyá.
11 ¶ Aur dekh, Asá ká ahwál, auwal o ákhir jo hai, wuh Yahúdáh aur Isráel ke bádsháhoṉ kí tawáríkh kí kitáb meṉ qalamband hai[l].
12 Aur Asá kí saltanat ke untálísweṉ baras meṉ, us ke páoṉ meṉ rog húá, aisá ki wuh bahut bímár paṛá; aur apní bímárí meṉ bhí wuh KHUDÁWAND ká nahíṉ, balki tabíboṉ ká tálib húá[m].
13 ¶ So Asá apne bápdádoṉ meṉ já soyá, aur apní saltanat ke iktálísweṉ baras meṉ mar gayá[n].
14 Aur us maqbare meṉ gáṛá gayá, jo us ne apne liye Dáúd ke shahr meṉ banáyá thá; aur wuh ek sandúq meṉ madfún húá, jo tuhfa 'itriyát o gúnágún khusbúíoṉ se[o] bhará húá thá, jo gandhíoṉ ne murakkab karke banáíṉ thíṉ, aur unhoṉ ne us ke liye ek baṛí ág bárí[p].

c 1 Sal. 16. 1. 2 Taw. 19. 2.
d Yas. 31. 1. Yar. 17. 5.
e 2 Taw. 14. 9.
f 2 Taw. 12. 3.
g Aiy. 34. 21. Ams. 5. 21. aur 15. 3. Yar. 16. 17. aur 32. 19. Zak. 4. 10.
h 1 Sam. 13. 13.
i 1 Sal. 15. 32.
k 2 Taw. 18. 26. Yar. 20. 2. Mat. 14. 3.
‖ 'Ibrání meṉ, *kitnoṉ ko dabáyá.*
l 1 Sal. 15. 23.
m Yar. 17. 5.
914.
n 1 Sal. 15. 24.
o Paid. 50. 2. Marq. 16. 1. Yuh. 19. 39, 40.
p 2 Taw. 21. 19. Yar. 34. 5.

XVII BÁB.

1 *Yahúsafat Asá ká jánishín hoke nekí kartá aur sa'ádatmand rahtá.* 7 *Wuh chand amíroṉ ko chand Láwioṉ ke sáth rawána kar detá ki Yahúdah ke darmiyán kalám iláhí sunáweṉ.* 10 *Khudá ká khauf kháke us ke dushmanoṉ meṉ se ba'ze hadye o khiráj us pás láte.* 12 *Us ki 'azmat, aur us ke sardár, o lashkar.*

AUR us ká beṭá Yahúsafat us kí jagah bádsháh húá[a], aur us ne Isráel ke muqábil baṛá zor paidá kiyá.

a 1 Sal. 15. 24.

2 Aur us ne Yahúdáh ke sáre hasín shahroṉ meṉ sipáhí rakhe, aur Yahúdáh ke mulk meṉ aur Ifráím ke shahroṉ meṉ, jinheṉ us ke báp Asá ne liyá thá[b], tháne biṭháe.
3 Aur KHUDÁWAND Yahúsafat ke sáth thá; kyúṉki wuh ‖apne báp Dáúd kí aglí cháloṉ par chaltá thá, aur Ba'alím ká píchhá na kartá thá;
4 Balki apne bápdádoṉ ke Khudá ko ḍhúṉḍhtá, aur us ke hukmoṉ par chaltá thá, aur Isráel ke kámoṉ ká pairau na húá[c].
5 So KHUDÁWAND ne us ke háth meṉ bádsháhat ko ustuwárí se kar diyá, aur sáre baní Yahúdáh Yahúsafat ko hadye láe[d], aur us kí daulat aur 'izzat bahut sí húí[e].
6 Aur wuh KHUDÁWAND kí ráhoṉ par chalke bahut diláwar húá, aur báqí úṉche makánoṉ aur Yasíratoṉ ko Yahúdáh meṉ se dúr kiyá[f].
7 ¶ Aur apní saltanat ke tísre baras meṉ us ne Binkhail, aur 'Abadiyáh, aur Zakariyáh, aur Nataniel, aur Míkáyáh ko, jo us ke umará the, bhejá, ki Yahúdáh ke shahroṉ meṉ ta'lím deweṉ[g].
8 Aur un ke sáth ye Láwí the: Sam'aiyáh, aur Nataniyáh, aur Zabadiyáh, aur Asahiel, aur Samírámút, aur Yahúnatan, aur Adúniyáh, aur Túbiyáh, aur Túbadúniyáh, jo Láwí the, aur un ke sáth Ilisam'a, aur Yahúrám, jo káhin the.
9 Aur we Yahúdáh meṉ ta'lím karte the[h], aur KHUDÁWAND kí tauret kí kitáb un ke pás thí, aur we Yahúdáh ke sáre shahroṉ meṉ guzarte phire, aur logoṉ ko ta'lím dete rahe.
10 ¶ Aur KHUDÁWAND kí dahshat Yahúdáh ke girdágird kí sarzamínoṉ kí mamlukatoṉ par áí[i], aisá ki we Yahúsafat ke sáth laṛne kí jurat na rakhte.
11 Aur ba'ze Filistí bhí Yahúsafat ke pás hadye aur khiráj ke rúpae láe[k], aur 'Arabí us pás bheṛ bakrí láe, ya'ne sát hazár sát sau menḍhe, aur sát hazár sát sau bakre.
12 Aur Yahúsafat baṛhtá chalá gayá, aur niháyat buzurg húá: aur us ne Yahúdáh meṉ qil'a aur hasín shahr zakhíroṉ ke liye biná kíe.
13 Aur Yahúdáh ke shahroṉ

Peshtar MASÍH se, 914.
b 2 Taw. 15. 8.
‖ Yá, *apne báp kí aglí cháloṉ aur Dáúd kí chál par.*
c 1 Sal. 12. 28.
d 1 Sam. 10. 27. 1 Sal. 10. 25.
e 1 Sal. 10. 27. 2 Taw. 18. 1.
913.
f 1 Sal. 22. 43. 2 Taw. 15. 17. aur 19. 3. aur 20. 33.
912.
g 2 Taw. 15. 3.
h 2 Taw. 35. 3. Naham. 8. 7.
i Paid. 35. 5.
k 2 Sam. 8. 2.

Peshtar MASÍH se, 912.

men us ká károbár 'azím thá: aur Yarúsalam men us ke jangí log bahádur mard the.

14 Aur un ká shumár, un ke ábáí ḳhándánon ke muwáfiq, yih hai. Yahúdáh men hazáron ke sardár ye the; sardár 'Adnah, aur us ke sáth tín lákh bahádur log the;

15 ‖Us se utarke, sardár Yahúhanán thá, aur us ke sáth do lákh assí hazár the;

‖ 'Ibrání men, us ke háth par.

16 Aur us se utarke, Amasiyáh bin Zikrí thá, jo baḳhushí[l] ḲHUDÁWAND kí ḳhidmat kartá thá, aur us ke sáth do lákh bahádur súrmá the;

[l] Qáz. 5. 2, 9.

17 Aur Binyamín men se, ek baṛá diler pahlawán Iliyad'a thá, aur us ke sáth kamán aur sipar se musallah do lákh the:

18 Aur us se utarke, Yahúzabad thá, aur us ke sáth ek lákh assí hazár the, jo jang ke liye hathyár bándhte the.

19 Ye bádsháh ke ḳhidmatguzár the, siwá un ke, jinhen bádsháh ne tamám Yahúdáh ke hasín shahron men muta'aiyin kiyá thá[m].

[m] 2 áyat.

XVIII BÁB.

1 Yahúsafat Aḳhiab ke sáth nátá karke Rámát par charháí karne men us ká sharík hota. 4 Aḳhiab jhúṭhe nabion kí bát mánke Míkáyáh nabí ke kalám ke mutábiq maqtúl hotá.

897.

AUR Yahúsafat kí daulat aur hashmat firáwán húí[a]; aur us ne Aḳhiab se nisbat nátá kiyá[b].

[a] 2 Taw. 17. 5.
[b] 2 Sal. 8. 18.

2 Chand barson ke ba'd wuh Aḳhiab pás Samrún ko utar gayá[c], aur Aḳhiab ne us ke aur us ke sáthíon ke liye bahutse bheṛ aur bail zabh kíe, aur use ubhárá, ki Rámát i Jilí'ád par chaṛh jáwe.

[c] 1 Sal. 22. 2, wag.

3 Aur Isráel ke bádsháh Aḳhiab ne Yahúdáh ke bádsháh Yahúsafat se kahá. Kyá tú mere sáth Rámát i Jilí'ád ko chalegá? Wuh bolá, Jaisá tú hai, waisá main hún, aur jaise tere log, waise mere log: so main tere sáth jang ke liye niklúngá.

4 ¶ Aur Yahúsafat ne sháh i Isráel se kahá, Áj ke din ḲHUDÁWAND ká hukm tahqíq kar líjiye[d].

[d] 1 Sam. 23. 2, 4, 9. 2 Sam. 5. 1

5 Tab sháh i Isráel ne chár sau nabíon ko jam'a kiyá, aur un se púchhá, Kyá ham Rámát i Jilí'ád ko jang ke liye jáen, yá main báz rahún? We bole, Chaṛh já, aur Ḳhudá use bádsháh ke qabze men kar degá.

6 Phir Yahúsafat bolá, In ke siwá ḲHUDÁWAND ká aur bhí koí nabí hai, ki ham us se púchhen?

Peshtar MASÍH se, 897.

7 Sháh i Isráel ne kahá, ki Ek shaḳhs Míkáyáh bin Imlah hai; us se ham ḲHUDÁWAND kí mashwarat púchh sakte hain; lekin main us se bezár hún, kyúnki wuh mere liye kabhí neked nahín detá, balki hamesha badí kí bát kahtá hai. Tab Yahúsafat bolá, Bádsháh aisá na farmáwe.

8 So sháh i Isráel ne ‖ek 'uhdadár ko buláke hukm kiyá, Imlah ke beṭe Míkáyáh ko jald házir kar.

‖ Yá, ek ḳhwája-sará ko.

9 Aur us waqt sháh i Isráel aur sháh i Yahúdáh Yahúsafat Samrún ke darre ke barábar ek khalíhán men jáke apne apne taḳht par sháhána libás pahine húe baiṭhe the, aur sáre ambiyá un ke huzúr nubúwat kar rahe the.

10 Aur Kana'anah ke beṭe Sidqiyáh ne apne liye lohe ke síng banáe, aur bolá, ḲHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Tú in se Arámíon ko aisá ṭhelegá, ki unhen nábúd kar ḍálegá.

11 Aur sab nabíon ne yún nubúwat kí, aur kahá, ki Rámát i Jilí'ád par chaṛh já, aur kámyáb ho: ki ḲHUDÁWAND use sháh ke qabze men kar degá.

12 Aur us qásid ne, jo Míkáyáh ke buláne ko gayá thá, us se kahá, ki Dekh, sab ambiyá ‖ek-zubán hoke bádsháh ko ḳhushḳhabarí dete hain: so karam karke tú bhí unhín men ek ke mánind ḳhushḳhabarí díjiye.

‖ 'Ibrání men, ek munh se.

13 Míkáyáh bolá, ḲHUDÁWAND i haiy kí qasam, jo merá Ḳhudá mujhe farmáwegá, main wuhí kahúngá[e].

[e] Gin. 22. 18 20, 35. aur 23. 12, 26. aur 24. 13. 1 Sal. 22. 14.

14 So wuh bádsháh pás áyá. Tab bádsháh ne use farmáyá, Míkáyáh, ham laṛne ko Rámát i Jilí'ád par chaṛhen, yá main báz rahún? Us ne jawáb men kahá, ki Chaṛh jáo, aur kámyáb ho, aur we tumháre háth men giriftár honge.

15 Phir sháh ne use kahá, Main tujhe kitní bár qasam diláún, ki tú mujh se kuchh na kahe, magar ḲHUDÁWAND ke nám se wuhí jo sach hai? Tab wuh bolá, Main ne sáre baní Isráel ko un gospandon ke mánind, jo be-chaupán hon, paháṛon par bhaṭakte dekhá.

16 Aur ḲHUDÁWAND ne farmáyá,

Peshtar MASÍH se, 897.

ki Koí un ká áqá nahín: so un men se har ek apne apne ghar salámat chalá jáwe.

17 Tab sháh i Isráel ne Yahúsafat se kahá, Kyá main ne tujh se na kahá thá, ki Wuh mere haqq men kabhí bhalí bát nahín, balki burí kahegá?

18 Us ne do bára kahá, ki Tum KHUDÁWAND ke sukhan ko suno: Main ne KHUDÁWAND ko us kí kursí par baithe dekhá, aur ásmání sárá lashkar us ke dahne báen háth khará thá.

19 Tab KHUDÁWAND ne farmáyá, ki Sháh i Isráel Akhiab ko kaun targíb degá, táki wuh charh jáwe, aur Rámát i Jili'ád men já pare? Tab ek yún bolá, aur dúsrá wún bolá.

20 Us waqt ek rúh[f] nikalke KHUDÁWAND ke sámhne á kharí húí aur bolí, ki Main use targíb dúngí. Phir KHUDÁWAND ne farmáyá, Kis tarah se?

21 Wuh bolí, Main jáúngí, aur jhúthí rúh banke us ke sáre nabíon ke munh men parúngí. KHUDÁWAND bolá, Tú use targíb degí, aur gálib bhí hogí: já, aisá kar.

22 So dekh, KHUDÁWAND ne tere in sab nabíon ke munh men jhúthí rúh dálí hai[g], aur KHUDÁWAND hí ne terí bábat burí khabar dí hai.

23 Tab Kana'anah ká betá Sidqiyáh nazdík áyá, aur Míkáyáh ke gál par ek thappar márke[h] bolá, ki KHUDÁWAND kí rúh kaunsí ráh hoke mujh men se niklí aur tujh se bolí?

24 Míkáyáh bolá, Tú us din, jab ki tú andar kí kothrí men ghusegá ki chhip rahe, dekhegá.

25 Aur sháh i Isráel ne kahá, Míkáyáh ko pakar lo, aur use shahr ke názim Amún aur Yúás sháhzáde pás le jáo,

26 Aur kaho, Sháh ká hukm hai, ki is ko zindán men rakho[i], aur use ‖pet bhar kí rotí pání mat do, jab tak ki main salámat phir na áún.

27 Tab Míkáyáh bolá, Agar tú kisí tarah salámat phir áwe, to KHUDÁWAND ne merí ma'rifat se kuchh nahín kahá. Phir wuh bolá, Ai logo, tum sab ke sab sun rakho.

28 Ba'd us ke sháh i Isráel aur sháh i Yahúdáh Yahúsafat Rámát i Jili'ád par charhe.

29 Aur sháh i Isráel ne Yahúsafat se kahá, Main apná bhes badalke ran ko jáúngá, par tú apná libás pahine rah. So sháh i Isráel ne rúp badlá, aur we razmgáh men gae.

30 Aur sháh i Arám ne apní rathon ke sardáron ko farmáyá thá, ki Sháh i Isráel ke siwá, kisí chhote bare se talwár na kíjiyo.

31 Aur aisá húá, ki rathon ke sardáron ne Yahúsafat ko dekhke yún kahá, ki Yaqínan sháh i Isráel yihí hai; so unhon ne larne ke liye use gherá. Tab Yahúsafat ne du'á mángí, aur KHUDÁWAND ne us kí madad kí, aur Khudá ne unhen us se pher diyá.

32 Aur aisá húá, ki jab rathon ke sardáron ne dekhá, ki wuh sháh i Isráel nahín hai, to we us ke píchhe se hat gae.

33 Aur nágáh ek shakhs ne tír lagáyá, so wuh ittifáqan sháh i Isráel ke síne ke jor par lagá. Tab us ne apne rathbán ko kahá, ki Bág pher, hosake, to mujhe lashkar se nikál le já, ki main zakhmí húá.

34 Aur us din jang shadíd húí, aur sháh i Isráel Arámíon ke muqábil rath par thahrá, aur súraj dúbte dúbte mar gayá.

XIX BÁB.

1 Yahúsafat Yáhú se tambíh páke apnehí mulk ká hál daryáft karne ko safar kartá. 5 Qázíon ko kháss hukm detá. 8 Aur káhinon aur Láwíon ko bhí samjhá detá.

896.

AUR Yahúdáh ká bádsháh Yahúsafat Yarúsalam ke bích dár-us-saltanat men phir salámat dákhil húá.

2 Tab Hanání ká betá Yáhú gaibbín[a] us ke istiqbál ko niklá, aur Yahúsafat bádsháh se kahá, Kyá sharír kí madad karná munásib hai? aur kyá tú KHUDÁWAND ke dushmanon se dostí kartá hai[b]? is wáste KHUDÁWAND kí taraf se tujh par qahr názil hogá[c];

3 Tis par bhí nekokárí tujh men páí játí hai; kyúnki tú ne Yasíraton ko mulk men se daf'a kiyá[d], aur KHUDÁWAND kí talásh men apná dil lagáyá[e].

[f] Aiy. 1. 6.
[g] Aiy. 12. 16. Yas. 19. 14. Hiz. 14. 9.
[h] Yar. 20. 2. Marq. 14. 65. A'am. 23. 2.
[i] 2 Taw. 16. 10.
‖ 'Ibrání men tangí kí rotí aur tangí ká pání do.
[a] 1 Sam. 9. 9.
[b] Zab. 139. 21.
[c] 2 Taw. 32. 25.
[d] 2 Taw. 17. 4, 6. Dekho 2 Taw. 12. 12.
[e] 2 Taw. 30. 19. 'Az. 7. 10.

4 Aur Yahúsafat Yarúsalam meṉ rahá: phir sair ko niklá, aur Biarsab'a se Ifráím ke kohistán tak, logoṉ ko ḲHUDÁWAND un ke bápdádoṉ ke Ḳhudá kí taraf phir pherá.

5 ¶ Aur us ne mamlukat ke bích Yahúdáh ke sáre hasín shahroṉ meṉ, shahr ba shahr, qázíoṉ ko muqarrar kiyá.

6 Aur us ne qázíoṉ ko kahá, ki jo kuchh karo, hoshyárí se karo; kyúṉki tum na ádmíoṉ ke liye balki Ḳhudá ke liye hukm karte ho[f], jo ‖'adálat kí bát meṉ tumháre sáth hai[g].

7 Pas, ḲHUDÁWAND ká ḳhauf tum par howe, ki jo kuchh karo, so ḳhabardárí se karo; kyúṉki ḲHUDÁWAND hamáre Ḳhudá ke sáth zabúní nahíṉ[h], na kisí kí rúdárí[i] hai, na rishwat lená hai.

8 ¶ Aur Yarúsalam meṉ bhí Yahúsafat ne Láwíoṉ[k], aur káhinoṉ, aur Isráel ke abwí sardároṉ ko, muta'aiyin kiyá, táki we ḲHUDÁWAND kí taraf se 'adálat kareṉ, aur muqaddame faisal kareṉ; aur we Yarúsalam ko phire.

9 Aur us ne unheṉ hukm kiyá aur kahá, ki Tum jo kuchh karo, so ḲHUDÁWAND ke ḍar ke sáth[l], aur ímán se, aur pák dilí se karo;

10 Tumháre bháí jo apne apne shahroṉ meṉ rahte haiṉ, jab kisí tarah ká jhagṛá, jo ḳhún ke qisás se, yá sharí'at aur hukm aur fatwe aur qánún se 'iláqa rakhtá ho, tum pás láweṉ[m], tum pahle unheṉ jatádíjiyo, ki we ḲHUDÁWAND ká gunáh na kareṉ, ki tum par aur tumháre bháíoṉ par[n] ġazab na paṛe[o]; so tum aisá hí karo, aur ḳhatá mat kíjiyo.

11 Aur dekho, ḲHUDÁWAND ke har ek amr meṉ[p] Amariyáh káhin tumhárá sardár hai, aur bádsháh ke har ek amr meṉ Zabadiyáh bin Ismá'el, jo Yahúdáh ke ḳhándán ká peshwá hai, muḳhtár hai: aur Láwí bhí, jo 'uhdadár haiṉ, tumháre áge haiṉ. So diláwar ho, aur kám karo, ki ḲHUDÁWAND bhaloṉ ‖ká yár hai[q].

XX BÁB.

1 *Yahúsafat hirásán hoke roza kí manádí karwátá.* 5 *Us kí du'á.* 14 *Yahaziel kí peshíngoí.* 20 *Yahúsafat logoṉ se nasíhat kartá, aur qawwáloṉ ko Ḳhudá kí hamd karne ke liye muqarrar kartá.* 22 *Dushmanoṉ kí shikast i 'azím.* 26 *Log Barákah meṉ Ḳhudá ká shukr karte; tis ke ba'd shádmán hoke lauṭte.* 31 *Yahúsafat kí bádsháhat kí tamámí.* 35 *Aḳhaziyáh ká sharík hoke jaház banwátá, par Ilí'azar ke kalám ke mutábiq we sab ṭúṭ játe.*

BA'D chande aisá húá, ki baní Moáb aur baní 'Ammún, aur 'Ammúníoṉ ke siwá aur kitne, Yahúsafat se laṛne chaṛhe.

2 Tab kitnoṉ ne áke Yahúsafat ko ḳhabar dí, aur kahá, ki Daryá ke pár se, aur Arám kí taraf se, ek baṛá amboh terá sámhná karne ko átá hai, aur dekh, wo Hasásún-Tamar[a] meṉ, jo 'Ain-Jadí[b] hai, pahunche haiṉ.

3 Tab Yahúsafat ḍar gayá, aur ḲHUDÁWAND kí talásh ko[c] apná ruḳh kiyá, aur tamám Yahúdáh meṉ roza rakhne kí manádí karwáí[d].

4 Aur baní Yahúdáh jam'a húe, ki ḲHUDÁWAND se madad mángeṉ; aur we Yahúdáh ke sáre shahroṉ meṉ se áe, ki ḲHUDÁWAND ko ḍhúnḍheṉ.

5 Aur Yahúsafat, Yahúdáh aur Yarúsalam kí jamá'at ke darmiyán, ḲHUDÁWAND ke ghar meṉ naye sahn ke áge khaṛá húá,

6 Aur kahá, ki Ai ḲHUDÁWAND, hamáre bápdádoṉ ke Ḳhudá, kyá ásmán meṉ tú Ḳhudá nahíṉ[e]? aur tú qaumoṉ kí sárí mamlukatoṉ ká hákim nahíṉ[f]? kyá tere háth meṉ aisá zor aur qudrat nahíṉ hai, ki koí terá sámhná nahíṉ kar saktá[g]?

7 Kyá tú hamárá Ḳhudá nahíṉ[h], jisne is sarzamín ke báshindoṉ ko apní guroh Isráel ke áge se ḳhárij kiyá[i], aur use apne dost[k] Abirahám kí nasl ko hamesha ke liye diyá?

8 Chunánchi we us meṉ baste haiṉ, aur unhoṉ ne tere nám ke liye us meṉ ek maqdis banáyá: kyúṉki unhoṉ ne kahá,

9 Agar balá, jaisá ki talwár, yá áfat, yá marí, yá kál, ham par á paṛe, to ham is ghar ke áge aur tere huzúr á khaṛe hoṉge[l], ki terá nám is ghar meṉ hai[m]; aur ham apne dukh meṉ tujh se faryád kareṉge, aur tú hamárí sunegá, aur hameṉ naját baḳhshegá.

10 Ab nigáh farmá, ki baní 'Ammún, aur ahl i Moáb, aur koh i Sha'ír ke log, jin meṉ tú ne baní Isráel ko, jab we zamín i

---

f Ist. 1. 17. ‖ Yá, mahkame meṉ. g Zab. 82. 1. Wá'iz 5. 8. h Ist. 32. 4. Rúm. 9. 14. i Ist. 10. 17. Aiy. 34. 19. A'am. 10. 34. Rúm. 2. 11. Gal. 2. 6. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17. k Ist. 16. 18. 2 Taw. 17. 8. l 2 Sam. 23. 3. m Ist. 17. 8, wag. n Gin. 16. 46. [sic: Gin.] o Gin. 16. 46. p 1 Taw. 26. 30. ‖ 'Ibrání meṉ, ke sáth hogá. q 2 Taw. 15. 2.

a Paid. 14. 7. b Yash. 15. 62. c 2 Taw. 19. 3. d 'Az. 8. 21. Yar. 36. 9. Yún. 3. 5. e Ist. 4. 39. Yash. 2. 11. 1 Sal. 8. 23. Mat. 6. 9. f Zab. 47. 2, 8. Dán. 4. 17, 25, 32. g 1 Taw. 29. 12. Zab. 62. 11. Mat. 6. 13. h Paid. 17. 7. Ḳhur. 6. 7. i Zab. 44. 2. k Yas. 41. 8. Ya'q. 2. 23. l 1 Sal. 8. 33, 37. 2 Taw. 6. 28, 29, 30. m 2 Taw. 6. 20.

Peshtar MASÍH se, 896.

Misr se nikal áe, dákhil hone na diyá[n], balki we un se phir gae, aur unhen halák na kiyá[o]:

11 Dekh, we ham ko yih badlá dete hain, ki charh áte hain, táki ham ko hamárí mírás se, jis ká tú ne ham ko wáris kiyá, nikál dewen[p].

12 Ai hamáre Khudá, kyá tú un ko sazá nahín degá[q]? kyúnki is bare amboh ke muqábil, jo ham par charh átá hai, ham kuchh táqat nahín rakhte; aur kyá karen, so bhí nahín jánte; balki hamárí ‖nigáh tujh hí par hai[r].

13 Us waqt sáre baní Yahúdáh, apne bachchon aur jorúon aur larkon samet, KHUDÁWAND ke áge khare húe.

14 ¶ Tab Yahaziel bin Zakariyáh bin Bináyáh bin Ya'iel bin Mattaniyáh ek Láwí par, jo baní Ásaf men se thá, KHUDÁWAND kí Rúh jamá'at ke bích men utar áí[s],

15 Aur us ne kahá, ki Ai sáre baní Yahúdáh, aur Yarúsalam ke báshindo, aur ai bádsháh Yahúsafat, kán lagáke suno, KHUDÁWAND tumhen yún farmátá hai, ki Tum is bare amboh se mat daro[t], aur na ghabráo; ki jang tumhárí nahín, balki Khudá kí hai.

16 Tum kal un par khurúj karo; dekho, we Sís ke charháo par se charh áenge, aur dasht i Yarúel ke áge wádí ke sire par tumhen milenge.

17 Tumhen qitál karná darkár nahín[u]; chain se khare raho, aur KHUDÁWAND kí naját ko dekho. Ai Yahúdáh aur Yarúsalam, tum mat daro, aur na ghabráo; par kal un ke muqábale ko niklo, aur KHUDÁWAND tumháre sáth hogá[x].

18 Tab Yahúsafat ne munh ke bhal girke sijda kiyá[y], aur tamám Yahúdáh aur Yarúsalam ke rahnewálon ne bhí KHUDÁWAND ke áge girke KHUDÁWAND ko sijda kiyá.

19 Aur Láwí baní Qihát men se aur baní Qurah men se uth khare húe, ki áwáz i buland se KHUDÁWAND Isráel ke Khudá kí shukrguzárí karen.

20 ¶ Aur we subh sawere uthke dasht i Taqú'a men rawána húe, aur un ke nikalte húe Yahúsafat un ke darmiyán khará húá, aur kahá, Ai Yahúdáh, aur Yarúsalam ke rahnewálo, merí suno; KHUDÁWAND apne Khudá par ímán láo[z], to tum mámún banoge; us ke nabíon par ímán láo, to tum kámyáb hoge.

21 Jab us ne ‖logon ke sáth mashwarat kí thí, tab KHUDÁWAND ke liye gánewálon ko muqarrar kiyá, jo taqaddus ke husn ke sáth us kí hamd karte húe[a], lashkar ke áge áge chalen, aur kahte jáwen, ki KHUDÁWAND kí sitáish karo[b], ki us kí rahmat abadí hai[c].

22 Jon unhon ne hamd aur saná gáná shurú' kiyá, KHUDÁWAND ne baní 'Ammún, aur baní Moáb. aur koh i Sha'ír ke báshindon kí ghát men, jo Yahúdáh par charh áe the, já lágá: so we ápas hí men máre pare[d].

23 Aur baní 'Ammún aur baní Moáb koh i Sha'ír ke báshindon ke muqábale men uthe, ki unhen haram karen, aur nest o nábúd karen; aur jab we Sha'ír ke báshindon ko tamám kar chuke, to ápas kí halákat ke liye ek dúsre ká madadgár húá.

24 Aur Yahúdáh ne pahár kí chhotí par, jo bayábán kí taraf hai, pahunchke us amboh par nazar kí, to kyá dekhte hain? ki láshen zamín par parí hain, aur koí na bachá.

25 Tab Yahúsafat aur us ke log unhen lútne ko áe, aur un murdon men mál i firáwán, aur qímatí jawáhir páe, aur itná lútá, ki le já na sake, aur itní ganímat milí, ki we tín din tak lútte rahe.

26 ¶ Aur chauthe din we ‖Barákáh kí wádí men jam'a húe: kyúnki unhon ne wahán KHUDÁWAND ká shukr kiyá; is liye us maqám ká nám áj ke din tak Barákáh kí wádí hai.

27 Ba'd us ke Yahúdáh aur Yarúsalam ke sáre log phire, aur Yahúsafat un ke áge áge gayá, táki we khushí se Yarúsalam ko lauten; kyúnki KHUDÁWAND ne un ke bairíon par fath deke unhen khushí bakhshí thí[e].

28 Aur we tablon, aur barbaton, aur narsingon ko, líe húe, Yarúsalam ke bích KHUDÁWAND ke ghar men áe.

[n] Ist. 2. 4, 9, 19.
[o] Gin. 20. 21.
[p] Zab. 83. 12.
[q] 1 Sam. 3. 13.
‖ 'Ibrání men, ánkhen.
[r] Zab. 25. 15. aur 121. 1, 2. aur 123. 1, 2. aur 141. 8.
[s] Gin. 11. 25, 26. aur 24. 2. 2 Taw. 15. 1. aur 24. 20.
[t] Khur. 14. 13, 14. Ist. 1. 29, 30. aur 31. 6, 8. 2 Taw. 32. 7.
[u] Khur. 14. 13, 14.
[x] Gin. 14. 9. 2 Taw. 15. 2. aur 32. 8.
[y] Khur. 4. 31.
[z] Yas. 7. 9.
‖ Yá, apne yároṉ ko pand de chuká
[a] 1 Taw. 16 29.
[b] 1 Taw. 16. 34. Zab. 136. 1.
[c] 1 Taw. 16. 41. 2 Taw. 5. 13. aur 7. 3, 6.
[d] Qáz. 7. 22. 1 Sam. 14. 20.
‖ Ya'ne, Barakat kí wádí.
[e] Naham. 12. 43.

Peshtar MASÍH se, 896.

29 Aur Ḳhudá kí dahshat un sarzamínoṉ kí sárí mamlukatoṉ par paṛí[f], jab ki unhoṉ ne suná, ki ḲHUDÁWAND Isráel ke bairíoṉ se áp laṛá hai.

30 Aur Yahúsafat kí mamlukat meṉ chain húá, aur us ke Ḳhudá ne chároṉ taraf se use árám baḳhshá[g].

31 ¶ Yahúsafat Yahúdáh par bádsháhat kartá rahá[h]: wuh paintís baras kí 'umr meṉ bádsháh húá, aur us ne Yarúsalam meṉ pachís baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám 'Azúbah thá, jo Silhí kí beṭí thí.

32 Aur wuh apne báp Asá kí ráh par chaltá thá, aur us se na phirá; balki jo kuchh ḲHUDÁWAND kí nazar meṉ durust hai, us ne wuhí kiyá.

33 Magar únche makán dúr na kíe gae[i], ki ab tak logoṉ ne apne diloṉ ko apne bápdádoṉ ke Ḳhudá kí taraf na lagáyá thá[k].

34 Aur Yahúsafat ká báqí ahwál, auwal o áḳhir jo hai, wuh Yáhú bin Hanání kí tawáríḳh meṉ[l], jo Isráel ke salátín kí kitáb meṉ madḳhúl húíṉ, likhá hai.

35 ¶ Ba'd us ke Yahúdáh ke bádsháh Yahúsafat ne Isráel ke bádsháh Aḳhaziyáh se, jo baṛá badkár thá, mel kiyá[m]:

36 ‖Aur is liye us se shirkat kí, ki jaház banáweṉ, jo Tarsís ko jáweṉ; aur unhoṉ ne 'Asyúnjabr meṉ jaház banwáe.

37 Tab Ilí'azar bin Dúdawáhú ne, jo Maresah ká thá, Yahúsafat ke barḳhiláf nubúwat kí, aur kahá, Is liye ki tú Aḳhaziyáh se mil gayá hai, ḲHUDÁWAND terá kám bigáṛegá. So we jaház bigaṛ gae[n], ki we Tarsís ko[o] na já sake.

XXI BÁB.

1 Yahúrám, Yahúsafat kí jagah bádsháh hoke, apne bháíoṉ ko márḍáltá. 5 Wuh baṛí sharárat kartá. 8 Adúm aur Libnáh donoṉ bagáwat karte. 12 Us kí bábat Iliyáh ká náma jise marte waqt chhoṛ gayá. 16 Filistí aur 'Arabí us par jabr karte. 18 Us ká muhlik maraz, aur ḳhiyálát-angez maut, o dafan.

AUR Yahúsafat apne bápdádoṉ meṉ já milá, aur Dáúd ke shahr meṉ apne bápdádoṉ ke darmiyán gáṛá gayá[a], aur us ká beṭá Yahúrám us kí jagah meṉ ‖bádsháh húá.

2 Aur us ke bhái baní Yahúsafat 'Azariyáh, aur Yahiel, aur Zakariyáh, aur 'Azariyáhú, aur Míkáel, aur Safatiyáh the: ye sab sháh i Isráel Yahúsafat ke beṭe the.

3 Aur un ke báp ne unheṉ rúpá, aur soná, aur jawáhir, aur Yahúdáh meṉ hasín shahr 'ináyat kíe, lekin bádsháhat ‖Yahúrám ko dí, kyúṉki wuh palauṭhá thá.

4 Aur jab Yahúrám apne báp kí bádsháhat meṉ qáim húá, aur zor páyá, to us ne apne sáre bháíoṉ ko talwár se már ḍálá, aur Isráel ke ba'ze amíroṉ ko bhí qatl kiyá.

5 ¶ Yahúrám battís baras kí 'umr meṉ bádsháh húá[b], aur us ne áṭh baras tak Yarúsalam meṉ bádsháhat kí.

6 Aur wuh Aḳhiab ke gharáne ke mánind Isráelí bádsháhoṉ kí rawish par chalá, ki Aḳhiab kí beṭí us kí jorú thí[c], aur us ne ḲHUDÁWAND ke huzúr badkárí kí.

7 Lekin ḲHUDÁWAND ne na cháhá, ki Dáúd ke ḳhándán ko halák kare, us 'ahd ke sabab se, jo us ne Dáúd se bándhá thá; kyúṉki us ne wa'da kiyá thá, ki Maiṉ tujhe aur terí nasl ko hamesha ke liye ek chirág dúṉgá[d].

8 ¶ So usí ke 'asr meṉ Adúmí Yahúdáh kí hukúmat kí taht se nikal gae[e], aur apne liye ek bádsháh muqarrar kiyá.

9 Tab Yahúrám apne amíroṉ ko aur apní sárí rathoṉ ko sáth leke niklá, aur rát hí ko uṭhke Adúmíoṉ ko, jo use aur rathoṉ ke sárdároṉ ko ghere húe the, márá.

10 Lekin Adúm Yahúdáh se áj ke din tak bágí hai. Aur usí waqt Libnah bhí bágí húá; kyúṉki us ne ḲHUDÁWAND apne bápdádoṉ ke Ḳhudá ko tark kiyá thá.

11 Siwá is ke us ne Yahúdáh ke pahágoṉ par únche makán banáe, aur Yarúsalam ke báshindoṉ se ziná karwáí[f], aur Yahúdáh ‖ko ḳharáb kiyá.

12 ¶ Us waqt use Iliyáh nabí ká ‖ek náma pahunchá, jis ká yih mazmún thá, ki ḲHUDÁWAND tere báp Dáúd ká Ḳhudá yúṉ farmátá hai, Is liye ki tú apne báp Yahúsafat kí rawishoṉ par, aur Yahúdáh ke bádsháh Asá kí rawishoṉ par, na chalá,

13 Balki Isráel ke bádsháhoṉ kí ráh par chalá hai, aur Yahúdáh se aur Yarúsalam ke báshindoṉ se aisá chhinálá[g] karwáyá[h], jaisá

Margin notes:
f 2 Taw. 17. 10.
g 2 Taw. 15. 15. Aiy. 34. 29.
h 1 Sal. 22. 41, wag.
i Dekho 2 Taw. 17. 6.
k 2 Taw. 12. 14. aur 19. 3.
l 1 Sal. 16. 1, 7.
896.
m 1 Sal. 22. 48, 49.
‖ Pahle, Yahúsafat ne is sharákat ko námanzúr kiyá thá, 1 Sal. 22. 49.
n 1 Sal. 22. 48.
o 2 Taw. 9. 21.
889
a 1 Sal. 22. 50
‖ Is waqt se shábí iḳhtiyár akele rakhne lagá.
Peshtar MASÍH se, 889.
‖ Yahúsafat ne us ko bádsháhat apná sharík kiyá thá. 2 Sal. 8. 16.
892.
b Apne báp kí sharákat meṉ, 2 Sal. 8. 17, wag.
c 2 Taw. 22. 2.
d 2 Sam. 7. 12, 13. 1 Sal. 11. 36. 2 Sal. 8. 19. Zab. 132. 11, wag.
889.
e 2 Sal. 8. 20, wag.
f Ahb. 17. 7. aur 20. 5. 15 áyat.
‖ Yá, bu yíhí taklíf dí.
‖ Us ke marne se pahle yih likhá thá. 2 Sal. 2. 1.
g 11 áyat.
h 1 Sal. 16. 31,—33. 2 Sal. 9. 22.

Peshtar MASÍH se, 889.

Akhiab ke gharáne ká chhinálá hotá thá[l], aur apne báp ke gharáne ke apne bháíon ko bhí, jo tujh se bihtar the, qatl kiyá[k]:

14 So dekh, KHUDÁWAND tere logon ko, aur tere beṭon ko, aur terí jorúon ko, aur tere sáre mál ko barí már se máregá:

15 Aur tú barí bímárí men mubtalá hogá, balki terí antríon ká aisá rog hogá[l], ki rog ke máre terí antríán har roz thorí thorí nikla karengí.

16 ¶ Aur KHUDÁWAND ne un Filistíon aur 'Arabíon ká, jo Kúshíon kí samt rahte hain, dil bayháyá, ki Yahúrám ke muqábale men uthen[m].

17 So we Yahúdáh par charh áe, aur shahr ‖ ko torkar sáre mál ko, jo bádsháh ke ghar men maujúd thá, aur us ke beṭon[n], aur us kí jorúon ko bhí, le gae; aur us ke beṭon men se ‖Yahúakhaz ke siwá, jo sab se chhoṭá thá, us ká koí beṭá báqí na rahá.

18 ¶ ‖ Us sab ke píchhe KHUDÁWAND ne use us kí antríon men aise rog se márá, jis kí shifá na ho sakí[o].

19 Aur aisá húá, ki ek muddat men, roz ba roz badtar hoke, do baras ke ba'd us ke rog ke máre us kí antríán nikal parín, aur wuh burí bímárí men mubtalá hoke mar gayá; aur us ko log us ke bápdádon kí átash kí mánind[p] us ke liye átash na karte the.

20 Wuh battís baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne áṭh baras Yarúsalam men bádsháhat kí; aur wuh bilá mátam játá rahá[q]; aur wuh to Dáúd ke shahr men gárá gayá, par bádsháhon kí qabron men nahín.

XXII BÁB.

1 *Akhaziyáh takht-nishín hoke sharárat kartá.* 5 *Wuh Yúrám bin Akhiab ki rifaqat ke sabab Yáhú se márá játá.* 10 *'Ataliyáh sab bádsháhzáde qatl karke táj chhín letí; faqat Yúás nikal bachá, ki us kí phúphí Yahúsaba'at ne use chhupáke parde men rakhá thá.*

AUR Yarúsalam ke báshindon ne us ke chhoṭe beṭe Akhaziyáh ko us kí jagah bádsháh kiyá[a]; kyúnki us amboh ne, jo 'Arabíon ke sáth chháoní men áyá thá, sab bare beṭon ko qatl kiyá thá[b]. So Akhaziyáh bin Yahúrám Yahúdáh ká bádsháh húá.

2 Akhaziyáh bayálís baras kí 'umr men bádsháh húá[c], aur ek baras us ne Yarúsalam men bádsháhat kí. Us kí má ká nám 'Ataliyáh thá, jo 'Umrí kí beṭí thí[d].

3 Wuh bhí Akhiab ke gharáne kí ráhon par chaltá thá; kyúnki us kí má us ko badkárí kí mashwarat detí thí.

4 So us ne Akhiab ke gharáne ke mánind KHUDÁWAND ‖ ke huzúr men badí kí; kyúnki unhon ne us ke báp ke marne ke ba'd use aisí mashwaraten dín, jin men us kí barbádí thí.

5 ¶ Us ne bhí un kí saláh par 'amal kiyá, aur sháh i Isráel ke beṭe Yahúrám ke sáth sháh i Arám Hazáel se larne ko Rámát i Jili'ád par bhí charhá[e]; aur Arámíon ne Yahúrám ko zakhmí kiyá.

6 Tab wuh un zakhmon ke sabab, jo us ne Rámah men, jab sháh i Arám Hazáel ke sáth lará, uṭháe the, Yazráel men phir áyá ki 'iláj kare[f]. Aur Yahúdáh ke bádsháh Yahúrám ká beṭá ‖'Azariyáh utar gayá, ki Akhiab ke beṭe Yahúrám ko Yazra'el men dekhe, kyúnki wuh bímár thá.

7 Aur Yúrám pás jáne men Khudá kí taraf se[g] Akhaziyáh kí ‖halákat húí; ki jab á pahunchá thá, to Yahúrám ke sáth Yáhú bin Nimsí par, jise KHUDÁWAND ne Akhiab ke khándán ke káṭ dálne ko masíh kiyá thá[h], charh gayá[i].

8 Aur jab Yáhú Akhiab ke khándán se intiqám letá thá[k], to aisá húá, ki us ne Yahúdáh ke amíron ko aur Akhaziyáh ke bháíon ke beṭon ko, jo Akhaziyáh kí khidmat karte the, páyá, aur unhen qatl kiyá[l].

9 Aur us ne Akhaziyáh ko dhúndhá, aur unhon ne use pakrá, jab ki wuh Samrún men chhipá thá[m], aur use Yáhú pás láe, aur unhon ne use qatl karke gárá; kyúnki we bole, wuh to Yahúsafat ká beṭá hai, jis ne apne sáre dil se KHUDÁWAND ko dhúndhá[n]. So Akhaziyáh ke gharáne men kisí kí táqat na rahí, ki saltanat ko thámbe.

10 ¶ Par jab Akhaziyáh kí má 'Ataliyáh ne dekhá, ki merá beṭá mar gayá, to us ne uṭhke Yahúdáh ke gharáne ke sáre sháhzádon ko halák kiyá[o].

11 Tab sháhzádí Yahúsaba'at

Left margin: k 1 Khur. 34. 15. Ist. 31. 16. — l 4 áyat. — l 18, 19 áyaten. — 887 ke qaríb. — m 1 Sal. 11. 14. 23. — ‖ Yá, gárat kiyá, aur, wag. — n Dekho 2 Taw. 22. 1. 2 Taw. 24. 7. — 887. — ‖ Yá, Akhaziyáh, 2 Taw. 22. 1. yá, 'Azariyáh, 2 Taw. 22. 6. — 885. — ‖ Us ká beṭá Akhaziyáh is waqt ke qaríb apne báp ká naib húá, 2 Sal. 9. 29. — o 15 áyat. — p 2 Taw. 16. 14. — q Yar. 22. 18. — 885. — a 2 Sal. 8. 24, wag. Dekho 2 Taw. 21. 17. — b 6 áyat. 2 Taw. 21. 17.

Right margin: Peshtar MASÍH se, 885. — c Dekho 2 Sal. 8. 26. — d 2 Taw. 21. 6. — ‖ 'Ibrání men, kí nazar men. — 884. — e 2 Sal. 8. 28, wag. — f 2 Sal. 9. 15. — ‖ Akhaziyáh bhí kahláyá, 1 áyat, men, aur Yahúakhaz bhí. 2 Taw. 21. 17. — g Qáz. 14. 4. 1 Sal. 12. 15. 2 Taw. 10. 15. — ‖ 'Ibrání men, pámálí. — h 2 Sal. 9. 6, 7. — i 2 Sal. 9. 21. — k 2 Sal. 10. 10, 11. — l 2 Sal. 10. 13, 14. — m 2 Sal. 9. 27, Majiddo men jo Samrún kí mamlukat men hai. — n 2 Taw. 17. 4. — 884. — o 2 Sal. 11. 1. wag.

Peshtar MASÍH se, 884.

ne Akhaziyáh ke beṭe Yúás ko liyá, aur bádsháh ke qatl hote húe beṭoṇ meṇ se churáyá, aur use aur us kí dáí ko ek khwábgáh meṇ rakhá[p]. So bádsháh Yahúrám kí beṭí Yahúyad'a káhin kí jorú Yahúsaba'at ne, jo Akhaziyáh kí bahin thí, use 'Ataliyáh se chhipáyá, aisá ki wuh use qatl na kar sakí.

[p] 2 Sal. 11. 2, *Yahúsub'a.*

12 Aur wuh un ke pás Khudá kí haikal meṇ chha baras tak chhipá rahá. So 'Ataliyáh mulk kí malika thí.

XXIII BÁB.

1 Yahúyad'a kitne hamrázoṇ ke sáth paimán karke, Yúás ko bádsháh muqarrar kartá. 12 'Ataliyáh qatl kí játí. 16 Yahúyad'a Khudá kí 'ibádat phir jári kartá.

878.

AUR sátweṇ baras meṇ Yahúyad'a ne zor pakṛá, aur saikṛoṇ ke sardároṇ ko, ya'ne 'Azariyáh bin Yahúrám, aur Ismá'el bin Yahúhanán, aur 'Azariyáhú bin 'Abid, aur Ma'asiyáh bin 'Adáyáh, aur Ilisáfat bin Zikrí, leke ek 'ahd un ke sáth kiyá[a].

[a] 2 Sal. 11. 4, wag.

2 Unhoṇ ne Yahúdáh kí atraf meṇ jákar Yahúdáh ke sáre shahroṇ meṇ se Láwíoṇ ko aur Isráel ke abwí raísoṇ ko jam'a kiyá, aur we Yarúsalam meṇ áe.

3 Aur sárí jamá'at ne Khudá ke ghar meṇ bádsháh ke sáth 'ahd bándhá. Aur Yahúyad'a ne unheṇ kahá, Dekho, yih sháhzáda, jaisá ki KHUDÁWAND ne baní Dáúd ke haqq meṇ kahá hai, bádsháhat karegá[b].

[b] 2 Sam. 7. 12. 1 Sal. 2. 4. aur 9. 5. 2 Taw. 6. 16. aur 7. 18. aur 21. 7.

4 Aur tum ko cháhiye ki yúṇ karo: tum tín gol hojáo; ek gol káhinoṇ aur Láwíoṇ ká, sabt ke din[c] áwe, ki darbán hoṇ;

[c] 1 Taw. 9. 25.

5 Aur ek gol bádsháh ke ghar par taiyár rahe; aur ek gol Yasúd ke pháṭak par; aur sárí qaum KHUDÁWAND ke ghar ke sahnoṇ meṇ maujúd rahe.

6 Aur KHUDÁWAND ke ghar meṇ koí na áwe, magar káhin aur khidmatguzár Láwí[d]; we andar áweṇ, kyúṇki we muqaddas haiṇ; par sab báqí log KHUDÁWAND kí nigáhbání meṇ házir raheṇ.

[d] 1 Taw. 23. 28, 29.

7 Aur Láwí har ek apná hathyár háth meṇ leke bádsháh ko chároṇ taraf se gher leweṇ, aur jo koí haikal meṇ áwe, qatl kiyá jáwe; aur bádsháh ke báhar bhítar áne jáne meṇ tum us ke sáth raho.

Peshtar MASÍH se, 878.

8 So Láwíoṇ aur sáre Yahúdáh ne Yahúyad'a káhin ke sab hukm ke mutábiq 'amal kiyá, aur har ek ne apne apne logoṇ ko liyá, unheṇ jin ko sabt meṇ bhítar áná thá, aur unheṇ jin ko sabt meṇ báhar jáná thá; kyúṇki Yahúyad'a káhin ne bárídároṇ ko[e] rukhsat na kiyá thá.

[e] Dekho 1 Taw. 24, aur 25 Abwáb.

9 Aur Yahúyad'a káhin ne Dáúd bádsháh kí barchhíáṇ, aur phaṛíáṇ, aur ḍháleṇ, jo Khudá ke ghar meṇ thíṇ, saikṛoṇ ke sardároṇ ko díṇ.

10 Aur us ne har ek ke háth meṇ hathyár deke, sáre logoṇ ko, haikal kí dahiní taraf se leke haikal kí báíṇ taraf tak, sar á sar, mazbah aur haikal ke gird, bádsháh ke áspás khaṛá kiyá.

11 Phir unhoṇ ne sháhzáde ko nikálá, aur us ke sir par táj rakhke ‖bádsháhat ká nishán nasb kiyá, aur use bádsháh kiyá. Aur Yahúyad'a aur us ke beṭoṇ ne use masíh kiyá, aur bole, ‖Bádsháh ko Khudá salámat rakhe.

‖ Yá, *Tauret us ke háth meṇ dí.* Ist. 17. 18.

‖ 'Ibrání meṇ, *Bádsháh jítá rahe.*

12 ¶ Aur 'Ataliyáh ne joṇ logoṇ kí áwáz, jo dauṛe áte aur bádsháh ko mubárakbád kahte the, suní, to logoṇ ke darmiyán KHUDÁWAND ke ghar meṇ dákhil húí;

13 Aur tákke kyá dekhtí hai, ki bádsháh ‖madkhal meṇ sutún se lagke khaṛá hai, aur umará aur búq-bajánewále bádsháh ke pás haiṇ, aur sárí mamlukat ke log khushí meṇ haiṇ, aur narsinge phúṇkte haiṇ, aur qauwál bájoṇ ko líe húe ‖khabar dete aur sitáish karte haiṇ. Tab 'Ataliyáh ne apne kapṛe pháṛe, aur chilláke kahá: Fitna, fitna.

‖ Yá, *ustwán meṇ.*

‖ Yá, *aur manqabat paṛhnewále maujúd haiṇ.*

14 Par Yahúyad'a káhin ne saikṛoṇ ke sardároṇ ko aur fauj ke raísoṇ ko ‖áge buláyá, aur unheṇ farmáyá, ki Us ko saffoṇ se báhar karo, aur wuh, jo us ki pairawí kare, talwár se márá jáwe. Kyúṇki káhin ne kahá thá, ki KHUDÁWAND ke ghar meṇ use qatl mat karo.

‖ Yá, *báhar láyá.*

15 Tab unhoṇ ne us par háth ḍále; so wuh Ghuṛ-pháṭak[f] ke madkhal meṇ, jo sháh ke mahall se lagá hai, dákhil húí, aur waháṇ unhoṇ ne use qatl kiyá.

[f] Nehem. 3. 28.

16 ¶ Phir Yahúyad'a ne apne

Peshtar MASÍH se, 878.

aur sáre logoṇ aur bádsháh ke darmiyán ek 'ahd muqarrar kiyá, ki we KHUDAWAND ke log howeṇ.

17 Tab sáre log Ba'al ke ghar meṇ gae, aur use ḍháyá, aur unhoṇ ne us ke mazbahoṇ aur us kí múratoṇ ko chaknáchúr kiyá, aur Ba'al ke káhin Mattán ko mazbahoṇ ke sámhne qatl kiyá[g].

18 Aur Yahúyad'a ne KHUDAWAND ke ghar ke 'uhde Láwí káhinoṇ ke háth meṇ sompe, jinheṇ Dáúd ne KHUDAWAND ke ghar ko liye gol gol kiyá thá, ki KHUDAWAND ke chaṛháwoṇ ko chaṛháweṇ[h], jaisá ki Músá kí tauret meṇ likhá hai[i], aur ki Dáúd ke taur par bakhushí gáte bajáte raheṇ.

19 Aur us ne KHUDAWAND ke ghar ke darwázoṇ par darbánoṇ ko biṭháyá[k], táki jo koí kisí tarah nápák ho, so bhítar jáne na páwe.

20 Aur us ne saikṛoṇ ke sardároṇ, aur amíroṇ, aur log ke hákimoṇ, aur mamlukat kí sárí guroh ko faráham kiyá, aur bádsháh ko KHUDAWAND kí haikal se nikálá; so we 'Álí Darwáze se hoke bádsháh ke ghar meṇ áe, aur bádsháh ko mamlukat kí kursí par nishín kiyá[l].

21 Us sarzamín kí sárí khilqat phúlí na samáí, aur shahr meṇ amn húá, ki unhoṇ ne 'Ataliyáh ko talwár se már ḍálá thá.

[g] Ist. 13. 9.
[h] 1 Taw. 23. 6, 30, 31. aur 24. 1.
[i] Gin. 28. 2.
[k] 1 Taw. 26. 1, wag.
[l] 2 Sal. 11. 19.

XXIV BAB.

1 Yahúyad'a ke jíteji sab din Yúás nekí kartá. 4 Hukm detá ki haikal kí marammat ho. 15 Yahúyad'a kí wafát; us ká dafan shán ke sáth hotá. 17 Yúás butparastí kí taraf máil hoke Zakariyáh bin Yahúyad'a ko marwá ḍáltá. 23 Arámí Yúás ko lúte, aur Zabad aur Yahúzabad ekká karke use már ḍálte. 27 Amasiyah us ká jánishín hotá.

878 ke qaríb.

YUAS sát baras kí 'umr meṇ bádsháh húá, aur us ne chálís baras Yarúsalam meṇ bádsháhat kí[a]. Us kí má ká nám Zibiyáh thá, jo Biarsab'a kí thí.

2 Aur jo KHUDAWAND kí nazar meṇ durust hai, so Yúás Yahúyad'a káhin ke jíte jí kiyá kartá thá[b].

3 Aur Yahúyad'a ne us ke liye do jorúáṇ kar díṇ, aur us ko un se beṭe aur beṭíáṇ húe.

4 ¶ Ba'd us ke yúṇ húá, ki Yúás ne iráda kiyá, ki KHUDAWAND ke ghar kí marammat kare.

[a] 2 Sal. 11. 21. aur 12. 1, wag.
[b] Dekho 2 Taw. 25. 5.

Peshtar MASÍH se, 856.

5 Tab us ne káhinoṇ aur Láwíoṇ ko jam'a kiyá, aur unheṇ kahá, ki Yahúdáh ke shahroṇ meṇ jáo, aur sáre Isráelíoṇ se sál ba sál apne Khudá ke ghar kí marammat ke liye naqdí liyá karo[c], aur tum jaldí se yih kám karo. Lekin Láwíoṇ ne jaldí se yih kám na kiyá.

6 Tab bádsháh ne sardár káhin Yahúyad'a ko buláyá[d], aur use kahá, ki Tum ne kyúṇ Láwíoṇ par taqqázá nahíṇ kiyá, ki we ‖'ahd ke khaime[e] ke liye, Isráel kí jamá'at kí bihrí ko, jo KHUDAWAND ke banda Músá ne ṭhahráí[f], Yahúdáh se aur Yarúsalam se jam'a karke láweṇ.

7 Kyúṇki us badkár 'Ataliyáh ke beṭoṇ ne[g] Khudá ke ghar ko ḍhá diyá thá, aur KHUDAWAND ke ghar kí ‖muqaddas chízeṇ[h] Ba'alím ke ghar le gae the.

8 Aur bádsháh ne farmáyá, ki we ek sandúq banáweṇ[i], aur KHUDAWAND ke ghar ke darwáze par báhar rakheṇ.

9 Aur Yahúdáh aur Yarúsalam meṇ ‖manádí kí gaí, ki we us bihrí ko, jo KHUDAWAND ke bande Músá ne bayábán meṇ Isráel par ṭhahráí thí[k], KHUDAWAND ke liye láweṇ.

10 Aur sab umará aur sab log khushí se láe, aur jab tak kám tamám na húá, us sandúq meṇ ḍálte rahe.

11 Aur jis waqt sandúq Láwíoṇ ke háth se bádsháh ke 'uhdadároṇ ke pás pahunchá, aur jab unhoṇ ne dekhá ki us meṇ bahut naqdí hai, to aisá húá, ki bádsháh ká munshí aur sardár káhin ká náib áke sandúq ko khálí karte the[l], aur phir lo jáke usí jagah meṇ rakhte the. We roz ba roz aisáhí karte the, aur bahutsí naqdí baṭorte the.

12 Phir bádsháh aur Yahúyad'a use un ko dete the, jo KHUDAWAND ke ghar kí 'ibádat ke kám par muqarrar the, so we sangtaráshoṇ aur baṛhaíoṇ ko, mazdúrí dete the, aur lohároṇ ko aur ṭhaṭheroṇ ko bhí diyá karte the, táki KHUDAWAND ke ghar kí marammat kareṇ.

13 So kárígaroṇ ne kám kiyá, aur un ke háth se kám kí marammat húí, aur KHUDAWAND ká

[c] 2 Sal. 12. 4.
[d] 2 Sal. 12. 7.
‖ Yá, gawáhí ke khaime, A'am. 7. 44.
[e] Gin. 1. 50.
[f] Khur. 30. 12, 13, 14, 16.
[g] 2 Taw. 21. 17.
‖ Yá, nazr niyáz kí húí.
[h] 2 Sal. 12. 4.
[i] 2 Sal. 12. 9.
‖ 'Ibrání meṇ, áwáz.
[k] 6 áyat.
[l] 2 Sal. 12. 10.

Peshtar MASÍH 86, 856.

ghar, jaise áge thá, hogayá, aur mazbút baná.

14 Jab we kám tamám kar chuke, to báqí naqdí bádsháh aur Yahúyad'a pás láe, aur us se KHUDAWAND ke ghar ke liye bartan, jo[m] khidmat aur qurbání karte húe darkár the, aur piyále, aur sone rúpe ke zurúf, bane. So we Yahúyad'a ke jíte jí KHUDAWAND ke ghar meṇ hamesha chaṛháwoṇ ko chaṛháyá karte the.

15 ¶ Lekin Yahúyad'a búṛhá aur 'umr-ásúda hoke mar gayá; aur marne ke waqt wuh ek sau tís baras ká thá.

16 Aur unhoṇ ne use Dáúd ke shahr meṇ bádsháhoṇ ko darmiyán gáṛá, is sabab ki us ne Isráel meṇ Khudá kí aur us ke ghar kí bábat nekokarí kí thí.

17 Aur Yahúyad'a ke marne ke ba'd Yahúdáh ke amíroṇ ne áke bádsháh ko sijda kiyá. Tab bádsháh un ká shanawá húá.

18 Aur we KHUDAWAND apne bápdádoṇ ke Khudá ke ghar ko chhoṛkar Yasíratoṇ[n] aur butoṇ kí púja karne lage, aur un kí is khatá ke bá'is Yahúdáh aur Yarúsalam par qahr húá[o].

19 Aur us ne nabíoṇ ko un pás bhejá, ki unheṇ KHUDAWAND kí taraf phereṇ[p]; aur we unheṇ to nasíhat dete the, par we un ke shanawá na húe.

20 Tab Khudá kí Rúh Yahúyad'a káhin ke beṭe Zakariyáh ‖par chaṛhí[q], so us ne úpar khaṛá hoke logoṇ se kahá, ki Khudá yúṇ farmátá hai, Tum kyúṇ KHUDAWAND ke hukm se báhar játe ho[r]? tum hargiz kámyáb nahíṇ ho sakte; is liye ki tum KHUDAWAND ko chhoṛdete ho, wuh tumheṇ bhí chhoṛdegá[s].

21 Tab unhoṇ ne us kí mukhálafat meṇ ham-qasam hoke bádsháh ke hukm se KHUDAWAND ke ghar ke sahn meṇ use patthar máre[t].

22 So Yúás bádsháh ne us ke báp Yahúyad'a ke ihsán ko, jo us ne us par kiyá thá, yád na kiyá, balki us ke beṭe ko qatl kiyá. Aur marte waqt us ne kahá, KHUDAWAND dekhe, aur intiqám le.

23 ¶ Aur ba'd us ke us hí sál ke ákhir aisá húá, ki Arám kí fauj us par chaṛh áí; aur we Yahúdáh meṇ aur Yarúsalam par áe[u], aur logoṇ meṇ se sáre amíroṇ ko chun chunke már ḍálá, aur un ká sárá asbáb lúṭke Dimishq ke bádsháh pás bhejá.

24 Agarchi Arám kí fauj meṇ thoṛe log[x] the jo áe, lekin KHUDAWAND ne ek niháyat baṛá lashkar[y] un ke háth meṇ kar diyá, is liye ki unhoṇ ne KHUDAWAND apne bápdádoṇ ke Khudá ko chhoṛ diyá thá. So unhoṇ ne Yúás se intiqám liyá[z].

25 Aur jab we us se phir gae, ki we use bahut zakhmí karke chale gae, to us ke mulázimoṇ ne, Yahúyad'a káhin ke beṭe ke khún ke sabab[a], us par balwá kiyá[b], aur use us ke bistar par aisá márá ki wuh mar gayá. Aur unhoṇ ne use Dáúd ke shahr meṇ gáṛá, par use bádsháhoṇ kí qabroṇ meṇ nahíṇ rakhá.

26 Un logoṇ ke nám jinhoṇ ne us par balwá kiyá, ye haiṇ; 'Ammúniya Ṣamá'at ká beṭá ‖Zabad, aur Moábiya ‖Simríyat ká beṭá Yahúzabad.

27 ¶ Ab us ke beṭoṇ ká ahwál, aur us khiráj ká bhár, jo us par dhará gayá[c], aur Khudá ke maskan kí marammat ká tazkira, dekh, wuh sab bádsháhoṇ kí tawáríkh meṇ likhá hai. Aur us ká beṭá Amasiyáh us kí jagah bádsháh húá[d].

XXV BÁB.

1 Amasiyáh shurú' meṇ nekí kartá. 3 Apne báp ke qátiloṇ ko qatl kartá. 5 Sau qintár rúpá deke Isráelí ek fauj kiráya kartá, ki Adúmíoṇ ke muqábil us kí madad kareṇ, par nabí ke kahne se unheṇ rukhsat kar detá, aur rúpiyoṇ ká nuqsán uṭhátá. 11 Adúmíoṇ par ghálib átá. 10, 13 Isráelí fauj nárás hoke, ki rukhsat húí thí, lauṭte hí áspás ke shahroṇ ko lúṭtí. 14 Amasiyáh fatḥ ke sabab phúl jáke, Adúm ke ma'búdoṇ kí parastish kartá, aur nabí kí nasíhat ko haqír jántá. 17 Yúás ko chheṛtá aur áp shikast khátá. 25 Us kí bádsháhat ká ákhirí hál. 27 Chand log bandish bándhke us ko qatl karte.

AMASIYÁH pachís baras kí 'umr meṇ bádsháh húá, aur us ne untís baras Yarúsalam meṇ bádsháhat kí[a]. Us kí má ká nám Yahú'addán thá, jo Yarúsalam kí thí.

2 Aur wuh jo KHUDAWAND kí nazar meṇ durust hai, so us ne to kiyá, par tamám dil se nahíṇ[b].

3 ¶ Aur jab wuh bádsháhat par mustaqill húá, to us ne apne mulázimoṇ ko ján se márá, jinhoṇ ne us ke báp bádsháh ko qatl kiyá thá[c].

Margin notes (left): [m] Dekho 2 Sal. 12. 13. — 850 ke qaríb. — 840 ke qaríb. — [n] 1 Sal. 14. 23. — [o] Qás. 5. 8. 2 Taw. 19. 2. aur 28. 13. aur 29. 8. aur 32. 25. — [p] 2 Taw. 36. 15. Yar. 7. 25, 26. aur 25. 4. — [q] 'Ibrání meṇ, Wuh Rúh se mulabbas húá; yih istiláh pái jati Qás. 6. 34. — [r] 2 Taw. 15. 1. aur 20. 14. — Gin. 14 41. — [s] 2 Taw. 15. 2. — [t] Mat 23. 35. Lúq. 7. 68, 50. — 840.

Margin notes (right): Peshtar MASÍH 86, 840. — [u] 2 Sal. 12. 17. — 839. — [x] Ahb. 26. 8. Ist. 32. 30. Yas. 30. 17. — [y] Ahb. 26. 25. Ist. 28. 25. — [z] 2 Taw. 22. 8. Yas. 10. 5. — [a] 21 áyat. — [b] 2 Sal. 12. 20. — ‖ Yá, Yúzakur, 2 Sal 12. 21. — ‖ Yá, Samír. — 839. — [c] 2 Sal. 12. 28. — [d] 2 Sal. 12. 21. — [a] 2 Sal. 14. 1, wag. — [b] Dekho 2 Sal. 14. 4. 14 áyat. — [c] 2 Sal. 14 5, wag.

Peshtar MASÍH se, 839.

4 Par un kí aulád ko qatl na kiyá, mutábiq us ke jo Músá kí sharí'at kí kitáb meṉ likhá hai, ki KHUDAWAND ne farmáyá hai, ki Beṭoṉ ke badle bápoṉ ko qatl mat karo, aur bápoṉ ke badle beṭoṉ ko qatl mat karo, balki har ek apne gunáh ke liye márá jáwe[d].

5 ¶ Aur Amasiyáh ne Yahúdáh ko jam'a kiyá, aur unheṉ, un ke ábáí khándánoṉ ke muwáfiq, tamám mulk i Yahúdáh aur Binyamín meṉ hazár hazár ke sardár, aur sau sau ke sardár kíe, aur unheṉ, jin kí 'umr bís baras yá us se úpar thí[e], shumár kiyá, aur unheṉ tín lákh chune húe mard páyá, jo barchhí aur ḍhál rakhkar laṛáí par chaṛhne ke qábil the.

6 Aur us ne sau qintár rúpá deke Isráel meṉ se ek lákh jangí mardoṉ ko kiráya kiyá.

7 Lekin ek mard i Khudá us pás áyá aur us se kahá, Ai bádsháh, Isráel kí fauj tere sáth jáne na páwe; kyúṉki KHUDAWAND Isráel ke sáth, ya'ne sáre baní Ifráím ke sáth, nahíṉ hai.

8 ‖ Magar tú jáiyo, aur kárzár kariyo, aur jang meṉ diler hújiyo: mabádá Khudá tujhe dushmanoṉ ke áge giráwe; kyúṉki Khudá meṉ sambhálne aur giráne ká maqdúr hai[f].

9 Tab Amasiyáh ne us mard i Khudá se kahá, Phir sau qintároṉ ke liye, jo maiṉ ne Isráel ke lashkar ko diye, ham kyá kareṉ? Wuh mard i Khudá bolá, KHUDAWAND qádir hai ki tujhe us se ziyáda dewe[g].

10 Tab Amasiyáh ne us lashkar ko, jo Ifráím meṉ se us pás áyá thá, rukhsat kiyá, ki apní jagah ko phir jáweṉ: is sabab un ká gazab Yahúdáh par bhaṛká, aur we ‖ nipaṭ ázurda ghar ko rawána húe.

11 ¶ Lekin Amasiyáh diler baná, aur apne logoṉ ko Wádí i Shor meṉ le gayá, aur baní Sha'ír ke das hazár ko káṭ ḍálá[h].

12 Aur baní Yahúdáh ne un meṉ se das hazár ko jíteji asír kiyá, aur unheṉ ek chaṭán kí choṭí par le jáke unheṉ us chaṭán kí choṭí par se phenk diyá, ki sab ke sab chaknáchúr ho gae.

13 ¶ Par us lashkar ke log, jinheṉ Amasiyáh ne rukhsat kiyá thá, ki us ke sáth jang meṉ na jáweṉ, we, Samrún se leke Bait-Haurán tak, Yahúdáh ke shahroṉ par á paṛe, aur un meṉ se tín hazár jawánoṉ ko már ḍálá, aur bahutsí lúṭ legae.

14 ¶ Aur jab Amasiyáh Adúmíoṉ ko márke phir áyá thá, to yúṉ húá, ki wuh baní Sha'ír ke ma'búdoṉ ko láyá[i], aur unheṉ apne ma'búd ṭhaharáyá[k], aur un ke áge sijda kiyá, aur un ke liye khushbúíáṉ jaláíṉ.

15 Tab KHUDAWAND ká gazab Amasiyáh par bhaṛká, aur us ne ek nabí ko us pás bhejá, jis ne us se kahá, Ki qaumoṉ ke ma'búd[l], jo apne hí logoṉ ko tere háth se chhuṛá na sake[m], tú ne un ká píchhá kyúṉ kiyá?

16 Jab wuh us se báteṉ kartá thá, to Amasiyáh ne kahá, ki Kis ne tujh ko muqarrar kiyá, ki bádsháh ká saláhkár howe? rah já; tú kyúṉ márá jáe? Tab nabí rah gayá, aur kahá, Maiṉ jántá húṉ, ki Khudá ‖ ká 'azm yih hai, ki tujhe halák kare[n], is liye ki tú merí saláh ká shanawá na húá.

17 ¶ Tab Yahúdáh ke bádsháh Amasiyáh ne saláh leke Isráel ke bádsháh Yúás bin Yahúakhaz bin Yáhú ke pás elchí bheje, aur paigám kiyá, ki Áiye, ham ek dúsre ko rúbarú dekheṉ[o].

18 So Isráel ke bádsháh Yúás ne Yahúdáh ke bádsháh Amasiyáh ko kahlá bhejá, ki Lubnán ke bhaṭkaṭaiye ne Lubnán ke saro se paigám kiyá, ki Apní beṭí mere beṭe se byáh de; tab ek janglí darinda, jo Lubnán meṉ thá, us ke pás guzrá, aur bhaṭkaṭaiye ko latáṛ márá.

19 Tú kahtá hai, Dekh, maiṉ ne Adúmíoṉ ko márá hai; so tere dil meṉ ghamanḍ samáyá hai, ki baṛá ho jáwe; ab ghar meṉ baiṭhá rah; kyá zarúr hai, ki tú ‖ apne dil ko chheṛe, aur Yahúdáh samet gir jáwe?

20 Lekin Amasiyáh ne na suná; kyúṉki yih Khudá se thá[p], táki wuh unheṉ un ke háth meṉ kar dewe, is liye ki unhoṉ ne Adúmíoṉ ke ma'búdoṉ ká píchhá kiyá thá[q].

21 So Isráel ká bádsháh Yúás chaṛhá, aur we, ya'ne sháh i Isráel Yúás aur sháh i Yahúdáh Amasiyáh, Yahúdáh ke Bait-

[d] Ist. 24. 16. 2 Sal. 14. 6. Yar. 31. 30. Hiz. 18. 20.
[e] Gin. 1. 3.
‖ Yá, *Agar tú yih is liye kartá hai ki maidán i jang meṉ nasbúti paidá kare, Khudá tujh ko tere dushmanoṉ ke áge giráegá.*
[f] 2 Taw. 20. 6.
[g] Ams. 10. 22.
‖ 'Ibrání meṉ, *qahr kí sullah meṉ.*
827 ke qaríb.
[h] 2 Sa. 14. 7.

Peshtar MASÍH se, 827 ke qaríb.

[i] Dekho 2 Taw. 28. 23.
[k] Khur. 20. 3, 5.
[l] Zab. 96. 5.
[m] 11 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, *kí saláh.*
[n] 1 Sam 2 25.
826.
[o] 2 Sal. 14. 8, 9, wag.
‖ Yá, *apne úpar áfat láwe?*
[p] 1 Sal. 12.15. 2 Taw. 22. 7.
[q] 14 áyat.

Peshtar MASÍH se, 826.

Shams men muqábil húe, aur unhon ne ek dúsre ká munh dekhá.

22 Par Yahúdáh ne Isráel ke áge shikast páí, aur har ek apne apne khaime ko bhágá.

23 Aur sháh i Isráel Yúás ne sháh i Yahúdáh Amasiyáh bin Yúás bin Yahúakhaz[r] ko Bait-Shams men pakar liyá, aur use Yarúsalam men láyá, aur Yarúsalam kí díwár Ifráím ke phátak se leke Kone ke phátak tak, jo chár sau háth thí, dhá dí;

24 Aur sárá soná aur rúpá, aur sáre bartan, jo 'Ábid-Adúm pás Khudá ke ghar men páe, aur bádsháh ke ghar ke khazáne, le liye, aur bahut se log ol pakre, aur Samrún ko phirá.

25 ¶ Aur Amasiyáh bin Yúás sháh i Yahúdáh, Yúás bin Yahúakhaz sháh i Isráel ke marne ke ba'd, pandrah baras jítá rahá[s].

26 Ab Amasiyáh ká báqí ahwál, auwal o ákhir jo hai, wuh to Yahúdáh aur Isráel ke bádsháhon kí kitáb men likhá hai.

810

27 ¶ Aur jis waqt se ki Amasiyáh KHUDÁWAND kí pairawí se phir gayá, us waqt se Yarúsalam men logon ne us par balwá kiyá; so wuh Lakis ko bhág gayá; par unhon ne Lakís men us ke píchhe log bheje, aur use wahán qatl kiyá.

28 Tab we use ghoron par dálke le áe, aur ‖Yahúdáh ke shahr men us ke bápdádon ke darmiyán use gárdiyá.

XXVI BÁB.

1 'Uzziyáh takhtnishín hotá, aur Zakariyáh ke jíteji nekí kiyá kartá, aur kámyáb rahtá. 16 Píchhe ghamand se bharke, káhin ká kám karne ke liye haikal men ghusjátá, aur fauran bars men mubtalá hotá. 22 Wuh mar játá aur Yútám us kí jagah bádsháh hotá.

810

TAB Yahúdáh ke sáre logon ne ‖'Uzziyáh ko, jo solah baras ká thá, leke us ke báp kí jagah men bádsháh kiyá[a].

2 Us ne Ailút ká shahr biná kiyá; aur ba'd us ke ki bádsháh apne bápdádon men já milá, use Yahúdáh kí mamlukat men phir dákhil kiyá.

3 So 'Uzziyáh solah baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne Yarúsalam men báwan baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám Yakúliyáh thá, jo Yarúsalam kí thí.

4 Us ne wuh, jo KHUDÁWAND kí nazar men durust hai, kiyá, us sab ke mutábiq ki us ke báp Amasiyáh ne kiyá thá.

5 Aur wuh Zakariyáh ke dinon men[b], jo Khudá kí royaton men máhir thá[c]; Khudá ká tálib rahá, aur jab tak wuh KHUDÁWAND ko dhúndhá kartá thá, tab tak Khudá ne us ko kámyáb rakhá.

6 Aur wuh niklá, aur Filistíon se lará[d], aur Ját kí díwáron ko, aur Ibnáh kí díwáron ko, aur Ashdúd kí díwáron ko dhá diyá, aur Ashdúd ke muttasil Filistíon ke darmiyán shahron ko biná kiyá.

7 Aur Khudá ne us kí madad kí, ki Filistíon par[e], aur un 'Arabíon par, jo Júr-Ba'al men rahte the, aur Ma'únion par, gálib húá.

8 Aur 'Ammúníon ne 'Uzziyáh ko hadye díe[f]; aur us ká nám Misr kí sarhadd tak phail gayá, kyúnki wuh niháyat zoráwar thá.

9 Phir 'Uzziyáh ne Yarúsalam men Kone ke phátak[g] par, aur Wádí ke phátak par, aur díwár ke mor kí taraf, burj banáe, aur unhen mazbút kiyá.

10 Aur us ne bayábán men bahut se burj banwáe, aur bahut-se kúe khudwáe; kyúnki nasheb men aur maidán men us kí bahut mawáshí thí, aur kohistán men aur Karmil men us ke kisán aur tákbán the, kyúnki kishtkárí par niháyat rágib thá.

11 Aur 'Uzziyáh ko jangí mardon ká ek lashkar thá, jo Ya'íel kátib aur Ma'asiyáh názim ke shumár ke mutábiq, gol gol karke, jang ke liye nikaltá thá, aur bádsháh ke sardár Hanániyáh ke zer-farmán thá.

12 Aur un bahádur mardon ke abwí raíson ká sárá shumár do hazár chha sau thá.

13 Aur un ke hukm men tín lákh sárhe sát hazár ká ek jangí lashkar thá, jo qawí fauj banke larne ko nikal játe the, ki dushmanon ke muqábil bádsháh kí madad karen.

14 Aur 'Uzziyáh ne un ke, ya'ne sáre lashkar ke liye, dhálon, aur barchhíon, aur topon, aur baktaron, aur kamánon se leke, dhelwás ke pattharon tak, sab kuchh taiyár kiyá.

15 Aur us ne Yarúsalam men hunarmand logon kí kárígarí se

Peshtar MASÍH se, 810.

r Dekho 2 Taw. 21. 17. aur 22. 1, 6.
s 2 Sal. 14. 17.
‖ Ya'ne, Dáúd ke shahr men, jaisá ki 2 Sal. 14 20 men hai.
‖ Yá, 'Azariyáh.
a 2 Sal. 14. 21, 22. aur 15. 1, wag.
b Dekho 2 Taw. 24. 2.
c Pai. 41. 15. Dán. 1. 17. aur 2. 19. aur 10. 1.
d Yas. 14. 29.
e 2 Taw. 21. 16.
f 2 Sam. 8 2. 2 Taw. 17 11.
g 2 Sal. 14 13 Nahem. 3 13, 19, 32 Zak. 14. 10.

Peshtar MASÍH se, 810.

kal banwáíṉ, ki un se, burjoṉ aur panáh ke goshoṉ meṉ áṛ pakaṛke, tír aur baṛe baṛe patthar máreṉ. So us ká nám dúr tak phail gayá; kyúṉki us kí madad 'ajab tarah se húí, yaháṉ tak ki us ne baṛá zor paidá kiyá.

765 ke qaríb.

16 ¶ Lekin jab wuh qawí húá[h], to us ká dil phúl uṭhá[i], yaháṉ tak, ki us se halák hotá thá; aur KHUDÁWAND apne Khudá kí náfarmánbardárí kí, aur KHUDÁWAND kí haikal meṉ gayá, táki mazbah par khushbú jaláwe[k].

17 Tab 'Azariyáh káhin[l] aur us ke sáth KHUDÁWAND ke assí diler káhin us ke píchhe gae:

18 Aur unhoṉ ne 'Uzziyáh bádsháh ko roká, aur use kahá, ki Ai 'Uzziyáh, terá kám nahíṉ, ki KHUDÁWAND ke liye khushbú jaláwe[m], balki káhinoṉ Hárún ke beṭoṉ ká kám hai[n]; ki we khushbú jaláne ke liye muqaddas kíe gae haiṉ; so maqdis se báhar jáiye; kyúṉki tú ne khatá kí hai, aur yih kám KHUDÁWAND Khudá se terí 'izzat ká bá'is na hogá.

19 Tab 'Uzziyáh gusse húá, aur bakhúr-dán khushbú jaláne ko us ke háth meṉ rahá; aur joṉ káhinoṉ par khafá hotá thá, to káhinoṉ ke huzúr KHUDÁWAND ke ghar ke andar bakhúr ke mazbah ke pás us kí peshání par koṛh phúṭ niklá[o].

20 Aur sardár káhin aur sáre káhinoṉ ne us par nazar kí, aur kyá dekhte haiṉ? ki us kí peshání par koṛh niklá hai: so unhoṉ ne use jald nikálá, balki wuh áp bhí jald chal niklá[p], kyúṉki KHUDÁWAND ne use márá thá.

21 Chunánchi 'Uzziyáh bádsháh apne marne ke din tak koṛhí rahá[q], aur koṛhí hoke ek ‖bímárkháne meṉ rahá[r]; kyúṉki wuh KHUDÁWAND ke ghar se khárij húá thá: aur us ká beṭá Yútám bádsháh ke ghar ká mukhtár thá, aur ra'aiyat ká insáf kartá thá.

22 ¶ Aur 'Uzziyáh ká báqí ahwál, awwal o ákhir jo hai, so Amús ke beṭe Yas'aiyáh nabí ne likhá hai[s].

23 So 'Uzziyáh apne bápdádoṉ meṉ já milá[t], aur unhoṉ ne us ko bádsháhoṉ ke qabristán ke maidán meṉ us ke bápdádoṉ ke darmiyán gáṛá, ki we bole, Wuh to koṛhí hai: aur us ká beṭá Yútám us ká jánishín húá.

h Ist. 32. 15.
i Ist. 8. 14. 2 Taw. 25. 19.
k Yún 2 Sal. 16. 12, 13.
l 1 Taw. 6. 10.
m Gin. 16. 40. aur 18. 7.
n Khur. 30. 7, 8.
o Gin. 12. 10. 2 Sal. 5. 27.
p Is bí tarah se, Ast. 6. 12.
q 2 Sal. 15. 5.
‖ Yá, judá ghar men.
r Ahb. 13. 46. Gin. 5. 2.
s Yas. 1. 1.
t 2 Sal. 15. 7. Yas. 6. 1.

XXVII BÁB.

1 Yútám takht-nishín hoke nekí kartá. 5 'Ammúnioṉ ko maglúb kartá. 7 Us kí bádsháhat ká khátima. 9 Ákhaz us kí jagah bádsháh hotá.

Peshtar MASÍH se, 765 ke qaríb.

758.

YÚTÁM pachís baras kí 'umr meṉ bádsháh húá, aur us ne solah baras Yarúsalam meṉ bádsháhat kí[a]. Us kí má ká nám Yarúsah thá, jo Sadúq kí beṭí thí.

2 Aur us ne wuh, jo KHUDÁWAND kí nazar meṉ durust hai, so kiyá, aur jo kuchh kiyá, so apne báp 'Uzziyáh ke mánind kiyá; magar wuh KHUDÁWAND kí haikal meṉ na gayá. Par log hanoz badkárí karte rahe[b].

3 Aur us ne KHUDÁWAND ke ghar ká 'Álí Darwáza banáyá, aur ‖'Ufal kí díwár meṉ us ne bahut ta'mír kí.

4 Aur Yahúdáh ke kohistán meṉ us ne shahr banwáe, aur jangaloṉ meṉ us ne qil'a aur burj banwáe.

5 ¶ Aur wuh baní 'Ammún ke bádsháh se laṛá, aur us par gálib húá. Aur us baras meṉ baní 'Ammún ne use ek sau qintár rúpá, aur das hazár karr gehúṉ, aur das hazár karr jau díe. Utná hí baní 'Ammún ne dúsre aur tísre baras meṉ bhí use diyá.

6 So Yútám zoráwar hotá thá; kyúṉki us ne KHUDÁWAND apne Khudá ke áge apní ráheṉ durust kíṉ.

7 ¶ Ab Yútám ká báqí ahwál, aur us kí sárí laṛáíáṉ, aur us ke a'amál, dekho, we Isráel aur Yahúdáh ke bádsháhoṉ ke daftar meṉ maktúb haiṉ.

8 Wuh pachís baras ká hoke bádsháh húá, aur us ne solah baras Yarúsalam meṉ bádsháhat kí.

742 ke qaríb.

9 ¶ Aur Yútám apne bápdádoṉ ke sáth so gayá, aur Dáúd ke shahr meṉ gáṛá gayá: aur us ká beṭá Ákhaz us ká jánishín húá[c].

a 2 Sal. 15. 32, wag.
b 2 Sal. 15. 35.
‖ Yá, burj. 2 Taw. 33. 14. Naham. 3. 26.
c 2 Sal. 15. 38.

XXVIII BÁB.

1 Ákhaz takht-nishín hoke baṛí sharárat kartá, aur is bá'is Arámioṉ kí taraf se bahut sa tasdí'a pátá. 6 Isráelí Yahúdáh ke bahut logoṉ ko asír karke le játe, par 'Odid nabí kí nasíhat se we unheṉ ázád karke phir jáne dete. 16 Ákhaz Sháh i Asúr se madad mángtá, par haqíqí fáida us se na pahunchá. 22 Apní tangháli meṉ wuh butparastí kí taraf ziyada máil hotá. 26 Wuh marjátá aur Hizqiyáh us ká jánishín hotá.

741

ÁKHAZ bís baras kí 'umr meṉ bádsháh húá, aur solah baras

Peshtar MASÍH se, 741.

Yarúsalam meṉ us ne bádsháhat kí[a]. Aur wuh jo ḴHUDÁWAND kí nazar meṉ durust hai, so us ne apne báp Dáúd ke mánind nahíṉ kiyá,

2 Balki Isráel ke bádsháhoṉ kí ráhoṉ par chalá; aur us ne bhí Ba'alím ke liye[b] ḍhále húe but[c] banáe.

3 Aur us ne baní Hinnúm kí wádí meṉ[d] ‖charháwe kiye, aur un qaumoṉ ke nafratí dastúr ke mutábiq, jinheṉ ḴHUDÁWAND ne baní Isráel ke sámhne se ḳhárij kiyá thá, apne hí beṭoṉ ko ág meṉ jhonká[e];

4 Us ne únche makánoṉ aur pahároṉ par, aur har ek hare darakht tale, qurbáníáṉ kíṉ, aur bakhúr jaláyá.

5 Tab ḴHUDÁWAND us ke Ḳhudá ne us ko sháh i Arám ke háth meṉ kar diyá[f]: so unhoṉ ne use márá[g], aur un meṉ se bahut logoṉ ko asír kiyá, aur unheṉ Damishq meṉ pahuncháyá. Aur wuh sháh i Isráel ke háth meṉ bhí sompá gayá, jis ne ‖baṛí ḳhúnrezí karke use zer kiyá.

6 ¶ Fikah bin Ramaliyáh ne Yahúdáh meṉ se ek lákh bís hazár ‖bahádur logoṉ ko ek din qatl kiyá[h]; kyúṉki unhoṉ ne ḴHUDÁWAND apne bápdádoṉ ke Ḳhudá ko chhoṛ diyá thá.

7 Aur Zikrí ne, jo Ifráím ká ek pahlawán thá, Ma'asiyáh sháhzáde ko, aur qasr ke mukhtár-kár 'Azriqám ko, aur bádsháh ke ‖wazír Ilqanah ko már ḍálá.

8 Aur baní Isráel apne bháíoṉ meṉ se do lákh 'auratoṉ aur beṭe beṭíoṉ ko asír karke le gae, aur un ká bahut sá mál lúṭ liyá, aur lúṭí húí chízoṉ ko Samrún meṉ láe[i].

9 Aur waháṉ 'Odid náme ḴHUDÁWAND ká ek nabí thá; wuh us lashkar ke, jo Samrún ko phir játá thá, istiqbál ko gayá, aur unheṉ kahá, Dekh ḴHUDÁWAND tumháre bápdádoṉ ke Ḳhudá ne Yahúdáh par gusse hoke unheṉ tumháre háth meṉ kardiyá[k]; par tum ne aise gazab se, jo ásmán tak pahunch gayá[l], unheṉ qatl kiyá.

10 Aur tum ab is fikr meṉ ho, ki baní Yahúdáh aur Yarúsalam ko pámál karke apne gulám aur launḍíáṉ[m] karo: par kyá ḴHUDÁWAND tumháre Ḳhudá ke nazdík tumhárá hí gunáh nahíṉ hogá?

11 Pas, tum ab merí suno, aur un asíroṉ ko, jinheṉ tum ne apne bháíoṉ meṉ se asír kiyá, ázád karke phir bhejo, ki ḴHUDÁWAND ká qahr i 'azím tum par hai[n].

Peshtar MASÍH se, 741 ke qaríb.

12 Tab baní Ifráím ke buzurg logoṉ meṉ se ba'ze, ya'ne 'Azariyáh bin Yahúhanán, aur Barakiyáh bin Masillamút, aur Yahizqiyáh bin Salúm, aur 'Amásá bin Ḳhadlai uṭhe, aur unheṉ, jo lashkar se phir áte the, roká, aur unheṉ kahá, ki

13 Tum asíroṉ ko bhítar mat láo; ek to ham Ḳhudáwand ke gunahgár haiṉ, kyá tum cháhte ho, ki hamáre gunáhoṉ aur hamárí ḳhatáoṉ ko baṛháo? ki hamárá gunáh baṛá hai, aur Isráel par qahr i 'azím hai.

14 Tab un musallah húe logoṉ ne asíroṉ ko aur ganímat ko amíroṉ aur sárí jamá'at ke áge chhoṛ diyá.

15 Aur we mard, jin ke nám mazkúr húe[o], uṭhe, aur asíroṉ ko le gae, aur lúṭ ke mál se un ke nangoṉ ko pahináyá, aur unheṉ mulabbas kiyá, aur júte pahináe, aur unheṉ khiláyá piláyá[p], aur un par tel chupṛá, aur un ke sáre mándoṉ ko gadhoṉ par biṭháke naḳhlistán ke shahr[q] Yaríhú meṉ apne bháíoṉ ke pás pahuncháyá; tab Samrún ko phire.

741 ke qaríb.

16 ¶ Us waqt Áḳhaz bádsháh ne Asúr ke bádsháhoṉ pás log bheje[r], ki un se madad máṉgeṉ;

17 Isliye ki Adúmí phir chaṛh áe the, aur Yahúdáh ko márke asíroṉ ko le gae.

18 Aur Filistí Yahúdáh ke nasheb aur janúb ke shahroṉ meṉ á paṛe[s], aur Bait-Shams ko, aur Aiyalún ko, aur Jadírút ko, aur Shoko aur us ke díhát ko, aur Timnah aur us ke díhát ko, aur Jimsú aur us ke díhát ko, le liyá, aur un meṉ base.

19 Kyúṉki ḴHUDÁWAND ne sháh i Isráel[t] Áḳhaz ke sabab se Yahúdáh ko ghaṭáyá, is liye ki us ne Yahúdáh ko ‖nangá kiyá thá, aur ḴHUDÁWAND ká baṛá gunáh kiyá thá.

740.

20 Aur sháh i Asúr Tiglatpilnásar us pás áyá[u], par us ne us ko tang kiyá, aur us kí kumak na kí.

21 Tab Áḳhaz ne ḴHUDÁWAND

---

[a] 2 Sal. 16. 2.
[b] Qáz. 2. 11.
[c] Khur. 34. 17. Ahb. 19. 4.
[d] 2 Sal. 23. 10.
‖ Yá, *khushbúián jaláiṉ.*
[e] Ahb. 18. 21. 2 Sal. 16. 3. 2 Taw. 33. 6.
[f] Yas. 7. 1.
[g] 2 Sal. 16. 5, 6.
‖ 'Ibrání meṉ, *use baṛí már se márá.*
‖ 'Ibrání meṉ, *baní shujá'at.*
[h] 2 Sal. 15. 27.
‖ 'Ibrání meṉ, *bádsháh ke píchhe dúsrá jo thá.*
[i] 2 Taw. 11. 4.
[k] Zab. 69. 26. Yas. 10. 5. aur 47. 6. Hiz. 25. 12, 15. aur 26. 2. 'Abad. 10, wag. Zak. 1. 15.
[l] 'Az. 9. 6. Mak. 18. 5.
[m] Ahb. 25. 39, 42, 43, 46.
[n] Ya'q. 2. 13.
[o] 12 áyat.
[p] 2 Sal. 6. 22. Ams. 25. 21, 22. Lúq. 6. 27. Rúm. 12. 20.
[q] Ist. 34. 3. Qáz. 1. 16.
[r] 2 Sal. 16. 7.
[s] Hiz. 16. 27, 57.
[t] 2 Taw. 21. 2.
‖ Dekho Khur. 32. 25, jahán is lafz ká tarjuma *fárig húá* hai.
[u] 2 Sal. 15. 29. aur 16. 7, 8, 9.

Peshtar MASÍH se, 740.

ke ghar, aur qasr sháhí se, aur amíron ke gharon se mál chhínleke, sháh i Asúr ko diyá, tad bhí us ne us kí kuchh madad na kí.

22 ¶ Aur tangí ke waqt us ne KHUDÁWAND se ziyáda náfarmání kí; yih wuh bádsháh Ákhaz hai.

23 Ki us ne Damishq ke ma'búdon ke liye[x], ‖jinhon ne use márá thá, qurbáníán kín, aur kahá, ki Arám ke bádsháhon ke ma'búdon ne un kí madad kí hai, so main un ke liye qurbán karúngá, ki merí madad karen[y]; lekin we us kí aur sáre Isráel kí kharábí ke bá'is húe.

24 Aur Ákhaz ne Khudá ke ghar ke bartanon ko jam'a kiyá, aur Khudá ke ghar ke bartanon ko kát liyá, aur KHUDÁWAND ke ghar ke darwázon ko band kiyá[z], aur apne liye Yarúsalam men har ek kone par mazbahon ko banáyá.

25 Aur Yahúdáh ke har ek shahr men us ne únche makán banwáe, ki ajnabí ma'búdon ke liye khushbú jaláwen, aur us ne KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ko gussa diláyá.

26 ¶ Ab us ká báqí ahwál, aur us ke sáre a'amál, auwal o ákhir jo hain, so Yahúdáh aur Isráel ke bádsháhon ke daftar men maktúb hain[a].

27 Aur Ákhaz apne bápdádon men já milá, aur Yarúsalam shahr hí men gárá gayá. par unhen ne use Isráel ke bádsháhon ke goristán men na rakhá: aur us ká betá Hizqiyáh us ká jánishín húá.

x Dekho 2 Taw. 25. 14.
‖ Ya'ne, jin ke parastáron ne.
y Yar. 44. 17, 18.
z Dekho 2 Taw. 29. 3, 7.
a 2 Sal. 16. 19, 20.
726.

XXIX BÁB.

1 *Hizqiyáh takhtnishín hoke nek kartá.* 3 *Khudá parastí phir járí kartá.* 5 *Láwíon se nasíhat kartá.* 12 *We áp ko aur Khudá ke ghar ko pák karte.* 20 *Hizqiyáh shauqdil se bahutsí qurbáníán guzránta, aur us kí sharákat men káhinon kí nisbat se Láwí ziyáda sargarm hote.*

725.

HIZQIYÁH pachís baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne untís baras Yarúsalam men bádsháhat kí[a]. Us kí má ká nám Abiyáh thá, jo Zakariyáh[b] kí betí thí.

2 Us ne wuh kám, jo KHUDÁWAND kí nazar men durust hai, so kiyá, us sab ke mutábiq jo us ke báp Dáúd ne kiyá thá.

3 ¶ Us ne apní saltanat ke pahle baras ke pahle mahíne men KHUDÁWAND ke ghar ke darwázon ko kholá, aur un kí marammat kí[c].

a 2 Sal. 18. 1.
b 2 Taw. 26. 5.
726.

4 Aur us ne káhinon aur Láwíon ko buláyá, aur unhen sharqí bázár men jam'a kiyá,

5 Aur unhen kahá, Ai Láwío, merí suno: tum ab apne ko pák karo[d], aur KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ke ghar ko pák karo, aur maqdis men se sárí najásat ko nikál phenko.

6 Kyúnki hamáre bápdádon ne gunáh kíe, aur jo KHUDÁWAND hamáre Khudá kí nazar men burá hai, so unhon ne kiyá, aur use chhordiyá, aur apne apne munh KHUDÁWAND ke maskan se pher diyá[e], aur apní apní píth us kí taraf kí hai;

7 Aur usáre ke kiwáron ko band kiyá hai[f], aur Isráel ke Khudá ke maqdis men chirágon ko bujháyá hai, aur khushbúíán nahín jaláín, aur charháwe nahín charháe hain.

8 Is sabab se KHUDÁWAND ká qahr Yahúdáh aur Yarúsalam par názil húá[g], aur us ne unhen dukh deke sarásímá kiyá, aur ‖sannátá dikhláyá, chunánchi tum ne apní ánkhon se dekhá hai.

9 Dekho, is sabab hamáre bápdáde talwár se máre pare, aur hamáre bete betíán aur jorúán asírí men hain[h].

10 Ab mere dil men hai, ki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ke sáth 'ahd bándhún[i], táki us ká qahr i shadíd ham par se phir jáe.

11 Ai mere farzando, tum ab ‖sustí na karo; kyúnki KHUDÁWAND ne tumhen ikhtiyár kiyá hai[k], ki us ke áge khare raho, aur us kí bandagí karo, aur us kí khidmatguzárí karo, aur us kí khushbúíán jaláo.

12 ¶ Tab baní Qihát men se Mahat bin 'Amásí, aur Yúel bin 'Azariyáh, aur baní Mirárí men se Qís bin 'Abdí, aur 'Azariyáh bin Yahalilel, aur baní Jairsún men se Yúákh bin Zimmah, aur 'Adan bin Yúákh,

13 Aur baní Ilisáfan men se Simrí, aur Ya'iel, aur baní Ásaf men se Zakariyáh, aur Mattaniyáh,

14 Aur baní Haimán men se Yahiel, aur Sima'í, aur baní Yadutún men se Sam'aiyáh, aur 'Uzziel uthe;

Peshtar MASÍH se, 726.

c Dekho 2 Taw. 28. 24. 7 áyat.
d 1 Taw. 15. 12. 2 Taw. 35. 6.
e Yar. 2. 27. Hiz. 8. 16.
f 2 Taw. 28. 24.
g 2 Taw. 24. 18.
‖ 'Ibrání men, un par sítí bajwáyí.
g Sal. 9. 8. Yar. 18. 16. aur 19. 8. aur 25. 9, 18. aur 29. 18.
h 2 Taw. 28. 5, 6, 8, 17.
i 2 Taw. 15. 12.
‖ Yá, fareb na kháo.
k Gin. 3. 6. aur 8. 14. aur 18. 2, 6.

Peshtar MASÍH se, 726.

15 Aur apne bháíoṉ ko jam'a karke, aur apne ko pák karke[l] bádsháh ke hukm ke muwáfiq, jo KHUDÁWAND ke kalám ke mutábiq thá, KHUDÁWAND ke ghar ke pák karne ko[m] áe.

[l] 5 áyat.
[m] 1 Taw. 23. 28.

16 Aur káhin KHUDÁWAND ke ghar ke pák karne ko andar gae, aur unhoṉ ne sárí najásat ko, jo KHUDÁWAND kí haikal meṉ maujúd thí, KHUDÁWAND ke ghar ke sahn meṉ nikál phenká; aur Láwíoṉ ne use báhar lejáke Kidrún ke nále meṉ dál diyá.

726.

17 Aur pahle mahíne kí pahlí táríkh meṉ unhoṉ ne taqdís ká kám shurú' kiyá, aur we us mahíne ke áṭhweṉ din KHUDÁWAND ke usáre tak áe, aur áṭh din tak KHUDÁWAND ke ghar ko pák karte rahe, aur pahle mahíne kí solahwíṉ táríkh meṉ we tamám kar chuke.

18 Tab unhoṉ ne Hizqiyáh bádsháh ke pás jáke kahá, ki Ham ne KHUDÁWAND ke tamám ghar ko, aur chaṛháwe ke mazbah ko, aur sab zurúf ko, aur nazr kí roṭíoṉ kí mez ko, aur sab bartanoṉ ko pák kiyá;

19 Aur ham ne un sáre básanoṉ ko, jinheṉ Ákhaz bádsháh ne apní saltanat ke waqt, jab bedíní kartá thá[n], nikál phenká thá, phir árásta aur muqaddas kiyá: aur dekh, we KHUDÁWAND ke mazbah ke áge haiṉ.

[n] 2 Taw. 28. 24.

20 ¶ Tab Hizqiyáh bádsháh sawere uṭhá, aur shahr ke raíson ko faráham karke, KHUDÁWAND ke ghar ko chaṛh gayá.

21 Aur we sát bail, aur sát meṉḍhe, aur sát barre, aur sát bakre láe, ki mamlukat ke liye, aur maqdis ke liye, aur Yahúdáh ke liye khatiyat[o] hoṉ. Aur us ne káhinoṉ Hárún ke beṭoṉ ko hukm kiyá, ki unheṉ KHUDÁWAND ke mazbah par guzráneṉ.

[o] Ahb. 4. 3, 14.

22 Tab káhinoṉ ne bailoṉ ko zabh kiyá, aur lahú leke mazbah par chhiṛká[p]; phir meṉḍhoṉ ko zabh kiyá, aur lahú ko mazbah par chhiṛká; phir barroṉ ko zabh kiyá, aur lahú ko mazbah par chhiṛká.

[p] Ahb. 8. 14, 15. 19, 24. 'Ibrán. 9. 21.

23 Aur we khatiyat ke bakroṉ ko bádsháh aur jamá'at ke áge láe, aur unhoṉ ne apne háth un par rakhe[q].

[q] Ahb. 4. 15, 24.

24 Phir káhinoṉ ne unheṉ zabh kiyá, aur un ká lahú kafáre ke liye mazbah par chhiṛká, ki sáre Isráel ká kafára[r] ho; kyúṉki bádsháh ne farmáyá thá, ki sáre Isráel ke liye chaṛháwá aur khatiyat guzráneṉ.

[r] Ahb. 14. 20.

25 Aur us ne Dáúd ke[s] hukm ke, aur bádsháh ke gaibbín Jád[t] ke, aur Nátan nabí ke, hukm ke mutábiq, KHUDÁWAND ke ghar meṉ jhánjh, aur tabla, aur barbat, Láwíoṉ ko deke, unheṉ muqarrar kiyá[u]; ki KHUDÁWAND ne apne nabíoṉ ‖kí ma'rifat se yúṉ hukm kiyá[x] thá.

[s] 1 Taw. 23. 5 aur 25. 1. 2 Taw. 8. 14.
[t] 2 Sam. 24. 11.
[u] 1 Taw. 16. 4. aur 25. 6.
‖ Ibrání meṉ, *ke háth se*
[x] 2 Taw. 30. 12

26 Aur Láwí Dáúd ke bájoṉ ko[y], aur káhin narsingoṉ[z] ko, leke, khaṛe húe.

[y] 1 Taw. 23. 5. 'Amus. 6. 5.
[z] Gin. 10. 8, 10. 1 Taw. 15. 24. aur 16. 6.

27 Aur Hizqiyáh ne farmáyá, ki chaṛháwá mazbah par chaṛháyá jáwe; aur jis waqt chaṛháná shurú' húá, usí waqt KHUDÁWAND ká gít narsingoṉ aur sháh i Isráel Dáúd ke bájoṉ ke sáth shurú' húá[a].

[a] 2 Taw. 23. 18.

28 Aur sárí jamá'at ne sijda kiyá, aur gít ká gáná aur narsingoṉ ká bajáná sab hotá rahá, jab tak ki hadya jal na chuká thá.

29 Aur jab chaṛháwá jal chuká, tab bádsháh ne aur sab ne, jo us ke sáth házir the, jhukke sijda kiyá[b].

[b] 2 Taw. 20. 18.

30 Phir Hizqiyáh ne aur amíroṉ ne Láwíoṉ ko hukm kiyá, ki Dáúd ke aur Ásaf gaibbín ke kalám ko KHUDÁWAND kí hamd meṉ gáweṉ. Aur we khushí se hamd gáe, aur sir jhukáke unhoṉ ne sijda kiyá.

31 Tab Hizqiyáh kahne lagá, ki ab tum jo KHUDÁWAND ke liye ‖áp ko pák karke áe ho, nazdík jáo, aur KHUDÁWAND ke ghar meṉ zabíhoṉ aur shukr ke qurbánoṉ ko[c] guzráno. Tab jamá'at ne zabíhoṉ aur shukr ke qurbánoṉ ko chaṛháyá, aur ‖sab razámand logoṉ ne chaṛháwoṉ ko bhí guzráná.

‖ 'Ibrání meṉ, *háth bhari ne* ? Taw. 13. 9.
[c] Ahb. 7. 12.
‖ Yá, *jitne jawán-mard the, unhoṉ ne*

32 Aur chaṛháwoṉ kí gintí, jo jamá'at láí, so sattar bail, aur sau meṉḍhe, aur do sau barre the: ye sab ke sab KHUDÁWAND ke chaṛháwe ke liye the.

33 Aur chha sau bail aur tín hazár bheṛ ‖muqaddas kíe gae.

‖ Yá, *salámati ke hadye guzráne.*

34 Magar káhin aise thoṛe the, ki we sab chaṛháwoṉ kí khál utár na sake, tab un ke bháí Láwíoṉ ne un kí madad kí[d], jab tak kám tamám húá, aur jab tak báqí

[d] 2 Taw. 35. 11.

Peshtar MASÍH se, 726.

káhinon ne apne ko pák kiyá; kyúnki Láwí apne ta,ín pák karne men káhinon kí nisbat se dil ke bahut sídhe[e] the[f].

35 Lekin chaṛháwe bhí, aur salámíon kí charbíán[g], aur chaṛháwon ke tapáwan[h], wufúr se the. So KHUDÁWAND ke ghar kí khidmat achchhe qaríne se húí.

36 Aur Hizqiyáh aur sab log bág bág húe, ki Khudá ne logon ko taiyár kar diyá; ki sab kuchh nágáh hogáyá.

XXX BÁB.

1 Hizqiyáh Yahúdáh aur Isráel ke darmiyán fasah kí 'íd kí manádí kartá, ki dúsre mahíne men hogí. 13 Baní Isráel gair ma'búdon ke mazbahon ko ḍháke, chaudah din kí 'íd karte. 27 Káhin aur Láwí logon ko du'á dete.

AUR Hizqiyáh ne sáre Isráel aur Yahúdáh ko talab kiyá. aur Ifráím aur Munassí ke pás bhí náme likh bheje, ki we KHUDÁWAND ke ghar ko Yarúsalam men áwen, táki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ke liye fasah karen.

2 Kyúnki bádsháh ne, aur amíron ne, aur Yarúsalam men kí sárí jamá'at ne, maslahat karke ṭhahráyá thá, ki dúsre mahíne men[a] fasah karen.

3 Kyúnki we us waqt[b] fasah nahín kar sake, is liye ki káhinon ne ba qadr i ihtiyáj apne ko pák nahín kiyá thá[c], aur log bhí Yarúsalam men jam'a nahín húe the.

4 Aur wuh bát bádsháh aur sárí jamá'at kí nazar men achchhí thí.

5 So unhon ne 'azm kiyá, ki Biarsab'a se leke Dán tak tamám Isráel ke darmiyán manádí kí jáwe, ki log Yarúsalam men áke KHUDÁWAND Isráel ke Khudá kí 'íd i fasah karen; kyúnki unhon ne bahut din se nawishte ke mutábiq fasah na kiyá thá.

6 Tab qásid bádsháh aur us ke amíron ke háth se khatt páke bádsháh ke hukm ke muwáfiq tamám Isráel aur Yahúdáh men rawána húe, aur bole, Ai baní Isráel, Abirahám, aur Iz,hák aur Isráel ke Khudá kí taraf phir rujú' hoo[d], to wuh tumháre báqí logon kí taraf, jo Asúr ke bádsháhon ke háth se[e] bach rahe hain, phiregá.

7 Aur tum apne bápdádon ke mánind, aur apne bháíon ke mánind, mat ho[f]; ki unhon ne KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá kí náfarmání kí hai; is liye us ne unhen halák kiyá hai[g], jaise tum áp dekhte ho.

8 Pas, tum apne bápdádon ke mánind sakhtgardan mat hoo[h], balki KHUDÁWAND ‖ se dab chalo, aur us ke maqdis ko áo, jise us ne hamesha ke liye muqaddas kiyá hai, aur KHUDÁWAND apne Khudá kí bandagí karo, táki us ká qahr i shadíd[i] tum par se phir jáwe.

9 Kyúnki agar tum KHUDÁWAND kí taraf phiroge, to tumháre bháí aur tumháre beṭe apne asír karnewálon kí nazar men rahm páwenge[k], yahán tak ki is mulk men phir áwenge; kyúnki KHUDÁWAND tumhárá Khudá gafúr aur rahím[l] hai: aur agar tum us kí taraf phiroge[m], to wuh tum se apná munh na moṛegá.

10 So qásid Ifráím aur Munassí ke mulk men Zabulún tak shahr ba shahr guzarte phire; lekin we un par hanse, aur unhen ṭhaṭṭhe men uṛáyá[n].

11 Tad bhí Yasar men se, aur Munassí men se, aur Zabulún men se kaí logon ne farotaní kí[o], aur Yarúsalam ko áe.

12 Aur Yahúdáh par bhí KHUDÁWAND ká háth thá, ki unhen yakdilí dewe[p], táki we KHUDÁWAND ke kalám ke mutábiq[q] bádsháh aur amíron ke hukm par 'amal karen.

13 ¶ So bahut log Yarúsalam men jam'a húe, ki dúsre mahíne men fatírí roṭí kí 'íd karen; we ek bahut baṛí jamá'at the.

14 Aur we uṭhe, aur un mazbahon ko, jo Yarúsalam men the[r], aur bakhúr kí sárí qurbángáhon ko unhon ne dúr kiyá, aur unhen Kidrún ke nále men phenk diyá.

15 Phir unhon ne dúsre mahíne kí chaudahwín táríkh men fasah ko zabh kiyá; aur káhinon aur Láwíon ne sharminda hoke[s] apne ko pák kiyá, aur KHUDÁWAND ke ghar men chaṛháwon ko guzráná.

16 Aur we apne dastúr ke muwáfiq, mard i Khudá Músá kí sharí'at ke mutábiq, apní jagah par khaṛe húe, aur káhinon ne Láwíon ke háth se lahú leke chhiṛká.

17 Kyúnki jamá'at men bahut the, jinhon ne apne ko pák nahín kiyá thá, is wáste Láwíon ne un sabhon ke liye, jinhon ne apne ko pák na kiyá thá, fasah ke bár-

e Zab. 7. 10.
f 2 Taw. 30. 3.
g Ahb. 3. 16.
h Gin. 15. 5, 7, 10.
a Gin. 9. 10, 11.
b Khur. 12. 6, 18.
c 2 Taw. 29. 34.
d Yar. 4. 1. Yúel 2. 13.
e 2 Sal. 15. 19, 29.
f His 20. 18.
g 2 Taw. 29. 8.
h Ist. 10. 16.
‖ 'Ibrání men, ko háth do. Dekho 1 Taw. 29. 24. 'Az. 10. 19.
i 2 Taw. 29. 10.
k Zab. 106. 46.
l Khur. 34. 6.
m Yas. 55. 7.
n 2 Taw. 36. 16.
o Yún 2 Taw. 11. 16. 18, 21 áyaten.
p Filip. 2. 13
q 2 Taw. 29. 25.
r 2 Taw. 28. 24.
s 2 Taw. 29. 34.

Peshtar MASÍH se, 726.

roṉ ko zabh kiyá, tá ki we KHUDÁWAND ke liye muqaddas howeṉ[t].

18 Kyúṉki bahutse logoṉ ne Ifráím meṉ se, aur Munassí meṉ se, aur Ishakár meṉ se, aur Zabulún meṉ se[u] apne ko pák nahíṉ kiyá thá, aur us ke barkhiláf jo likhá húá hai fasah kháyá[x]. Lekin Hizqiyáh ne un ke liye du'á mángí aur kahá, Ai KHUDÁWAND i karím, tú har ek ko,

19 Jis ne Khudá ko, jo us ke báp-dádoṉ ká KHUDÁWAND Khudá hai, ḍhúṉḍhne ko dil lagáyá hai[y], mu'áf kar, agarchi bait i quds kí tahárat se pák na húá ho.

20 Aur KHUDÁWAND ne Hizqiyáh kí suní, aur logoṉ ko mu'áf kiyá.

21 So baní Isráel, jo Yarúsalam meṉ házir the, baṛí khushí se sát din tak 'íd i fatír karte rahe[z], aur Láwí aur káhin KHUDÁWAND kí hamd meṉ har roz ‖ báje baṛe zor se bajá bajáke KHUDÁWAND ká shukr karte the.

22 Aur Hizqiyáh ne sab Láwíoṉ ko, aur un sabhoṉ ko, jo KHUDÁWAND kí ma'rifat kí achchhí bát sikhláte the[a], tasallí-ámez báteṉ kahíṉ: unhoṉ ne sát din tak 'íd kí qurbáníáṉ kháíṉ, aur salámíoṉ ke zabíih zabh kíe, aur KHUDÁWAND apne bápdádoṉ ke Khudá ká iqrár kiyá[b].

23 Phir sárí jamá'at ne mashwara kiyá, ki aur sát din 'íd kareṉ[c], aur we khushí se aur sát din mánte the.

24 Kyúṉki sháh i Yahúdáh Hizqiyáh ne jamá'at ke liye hazár bail aur sát hazár bheṛ guzráne, aur amíroṉ ne jamá'at ke liye hazár bail aur das hazár bheṛ guzráne[d]; aur bahutse káhinoṉ ne apne ko pák kiyá[e].

25 Aur Yahúdáh kí sárí jamá'at, aur káhin, aur Láwí, aur wuh sárí jamá'at, jo Isráel meṉ se áí thí[f], aur we pardesí, jo Isráel ke mulk se áe the aur Yahúdáh meṉ rahte the, khushí karte the.

26 So Yarúsalam meṉ baṛí khushí húí; kyúṉki sháh i Isráel Sulaimán bin Dáúd ke dinoṉ se Yarúsalam meṉ aisí na húí thí.

27 ¶ Ba'd us ke káhin aur Láwí uṭhe, aur logoṉ ko barakat dí[g], aur un kí áwáz suní gaí, aur un kí du'á ‖ us ke muqaddas makán ásmán tak pahunchí.

[t] 2 Taw. 29. 34.
[u] 11 áyat.
[x] Khur. 12. 43, wag.
[y] 2 Taw. 19. 3.
[z] Khur. 12. 15. aur 13. 6.
‖ Yá, buland áwáz ke báje bajáke
‖ 'Ibrání meṉ, zor ke báje.
[a] Ist. 33. 10. 2 Taw. 17. 9. aur 35. 3.
[b] 'Az. 10. 11.
[c] Dekho 1 Sal. 8. 65.
[d] 2 Taw. 35. 7. 8.
[e] 2 Taw. 29. 34.
[f] 11, 18 áyateṉ.
[g] Gin. 6. 23.
‖ 'Ibrání meṉ, jahán us kí pákízagí sákin hai. Zab. 68. 5.

XXXI BÁB.

1 Baní Isráel butparastí ke mauqúf karne meṉ bahut musta'idd haiṉ. 2 Hizqiyáh káhinoṉ aur Láwíoṉ ko un kí alag alag khidmatoṉ par muqarrar kartá, aur un kí parwarish ke liye bandobast kartá. 5 Hadyoṉ aur dahyakíoṉ ke guzránne meṉ log bahut faiyáz hote. 11 Hizqiyáh dároghoṉ ko, jo dahyakíoṉ ke amánatdár howeṉ, muqarrar kartá. 20 Hizqiyáh kí khulús-dilí.

JAB yih sab ho chuká, tab sáre Isráelí, jo házir the, Yahúdáh ke shahroṉ ko nikle, aur sárí máratoṉ ko toṛ ḍálá[a], aur Yasíratoṉ ko káṭ ḍálá, aur únche makánoṉ aur mazbahoṉ ko, jo Yahúdáh, aur Binyamín, aur Ifráím, aur Munassí meṉ bhí the, ḍhá-diyá, yaháṉ tak ki sab ke sab nest o nábúd húe. Tab sáre baní Isráel apne apne shahr aur mírás ko phir gae.

2 ¶ Aur Hizqiyáh ne káhinoṉ aur Láwíoṉ kí bárídáríoṉ ko un kí naubatoṉ ke muwáfiq[b], har ek ko us kí khidmat ke liye, ya'ne káhinoṉ aur Láwíoṉ ko chaṛháwoṉ aur salámatí ke hadyoṉ ke guzránne ke liye, aur bandagí aur shukrguzárí aur sitáish karne ke liye[c], KHUDÁWAND ke ‖ darbár ke darwázoṉ meṉ muqarrar kiyá.

3 Aur bádsháh ne apne mál meṉ se ek hissa chaṛháwoṉ ke liye, ya'ne subh aur shám ke chaṛháwoṉ ke liye, aur sabtoṉ ke, aur nae chándoṉ ke, aur 'ídoṉ ke chaṛháwoṉ ke liye, ṭhahráyá, jaisá ki KHUDÁWAND kí sharí'at meṉ likhá hai[d].

4 Aur us ne logoṉ ko, jo Yarúsalam meṉ rahte the, hukm kiyá, ki káhinoṉ aur Láwíoṉ ká haqq adá kareṉ[e], táki we diljam'aí se KHUDÁWAND kí sharí'at ká kám kareṉ[f].

5 ¶ Aur jab is farmán ne shuhrat páí, tab baní Isráel anáj, aur mai, aur tel, aur ‖ shahd, aur khet ke sáre hásil ke pahle phal[g] wufúr se láe; aur har ek chíz ká daswáṉ hissa kasrat se láe.

6 Aur baní Isráel aur Yahúdáh, jo Yahúdáh ke shahroṉ meṉ rahte the, we bhí gáe bail aur bheṛ bakrí ká daswáṉ hissa, aur un muqaddas chízoṉ ká daswáṉ hissa[h], jo KHUDÁWAND un ke Khudá ke liye muqaddas kí gaí thíṉ, láe, aur ḍher lagádíe.

7 Unhoṉ ne tísre mahíne meṉ

Peshtar MASÍH se, 726.

[a] 2 Sal. 18. 4.
[b] 1 Taw. 23. 6. aur 24. 1.
[c] 1 Taw. 23. 30, 31.
‖ Yá, lashkargáh ke ásitánoṉ par.
[d] Gin. 28 Báb aur 29 Báb.
[e] Gin. 18. 8 wag. Nahem. 13. 10.
[f] Mal. 2. 7.
‖ Yá, khurmá.
[g] Khur. 22. 29. Nahem. 13. 12.
[h] Ahb. 27. 30. Ist. 14. 28.

Peshtar MASÍH se, 726.

ḍher lagáná shurú' kiyá, aur sátweṉ mahíne meṉ tamám kiyá.

8 Aur Hizqiyáh aur amíroṉ ne áke ḍheroṉ ko dekhá, aur KHUDÁWAND ko aur us kí guroh Isráel ko mubárakbád kahá.

9 Aur Hizqiyáh ne káhinoṉ aur Láwíoṉ se un ḍheroṉ ká ahwál púchhá.

10 Tab sardár káhin 'Azariyáh ne, jo Sadúq ke khándán ká thá, jawáb meṉ kahá, ki Jab se logoṉ ne KHUDÁWAND ke ghar meṉ hadya láná shurú' kiyá[i], tab se ham kháne ko bahut rakhte haiṉ, aur ásúda hote haiṉ, aur bahut bach rahtá hai; kyúṉki KHUDÁWAND ne apne logoṉ ko barakat bakhshí hai, aur jo bachá, so yihí baṛá ḍher hai.

[i] Mal. 3. 10.

11 ¶ Aur Hizqiyáh ne hukm kiyá, ki KHUDÁWAND ke ghar meṉ ambárkháne banáweṉ; aur unhoṉ ne unheṉ banáyá;

12 Aur we hadye, aur dahyakíáṉ, aur niyáz kí húí chízeṉ, amánat se un meṉ láe: aur un par Kan'aniyáh Láwí mukhtár thá[k], aur us ká bháí Sima'í náib thá.

[k] Naham. 13. 13.

13 Aur Yahiel, aur 'Azaziyáh, aur Nahát, aur 'Asahel, aur Yarimút, aur Yúzabad, aur Iliel, aur Ismákiyáh, aur Mahát, aur Bináyáh, Hizqiyáh bádsháh ke aur Khudá ke ghar ke sardár 'Azariyáh ke hukm se, Kan'aniyáh aur us ke bháí Sima'í ke peshkár the.

14 Aur Qura bin Yimnah ek Láwí, jo mashriq kí samt ká darbán thá, un chízoṉ ká, jinheṉ we apní khushí 'khátir se Khudá kí niyáz karte the, dároga thá, táki KHUDÁWAND kí niyázeṉ aur aqdas chízeṉ báṉṭ dewe.

15 Aur 'Adan, aur Minyamín, aur Yashú', aur Sam'aiyáh, aur Amariyáh, aur Sakaniyáh, us kí táraf se káhinoṉ ke shahroṉ meṉ[l] amín aur mukhtár the, táki apne bháíoṉ ko, kyá baṛe kyá chhoṭe ko, un kí báríḍáríoṉ ke muwáfiq, hissa báṉṭ deweṉ.

[l] Yash. 21. 9.

16 Aur un ke rishtamandoṉ ke siwá, un mardoṉ ko, jin kí 'umr tín baras yá us se úpar thí, ya'ne un sab ko, jo apní báríḍáríoṉ ke mutábiq apní khidmat meṉ kám karne ke liye roz ba roz KHUDÁWAND ke ghar áte the;

17 Aur un káhinoṉ ko, jin ke nám un ke ábáí khándánoṉ ke muwáfiq likhe gae, aur un likhe húe Láwíoṉ ko, jo bís baras ke aur úpar the[m], aur apní báríḍáríoṉ meṉ khidmat karte the;

[m] 1 Taw. 23. 24, 27.

18 Aur un ke sab likhe húe bálbachchoṉ, aur jorúoṉ, aur beṭoṉ, aur beṭíoṉ ko, garaz us sári jamá'at ko báṉṭ deweṉ; ki we amánat se apne ko aqdas chízoṉ kí taqsím ke liye pák karte the.

19 Aur Hárún ke beṭoṉ un káhinoṉ ke liye bhí, jo apne shahroṉ kí girdnawáh ke khetoṉ meṉ[n] the, shahr ba shahr kaí ek mard, jin ke nám likhe gae the[o], muqarrar húe, ki káhinoṉ ke sab mardoṉ ko, aur sab likhe húe Láwíoṉ ko, hissa deweṉ.

[n] Ahb. 25. 34. Gin. 35. 2.
[o] 12, 13 14, 15 áyateṉ.

20 ¶ Aur Hizqiyáh ne tamám Yahúdáh meṉ aisá hí kiyá, aur KHUDÁWAND apne Khudá kí nazar meṉ jo bhalá aur rást aur sach hai, so kiyá[p].

[p] 2 Sal. 20. 3.

21 Aur jo jo kám us ne shurú' kiyá, tá ki Khudá ke ghar kí aur sharí'at kí khidmatguzárí kare, aur apne Khudá ká tálib hoke jo jo hukm us ne kiyá, so apne sáre dil se kiyá, aur kámyáb húá.

XXXII BÁB.

1 Sanherib Yahúdáh par charháí kartá, aur Hizqiyáh shahr ko mazbút kartá, aur logoṉ ko taqwiyat detá. 9 Sanherib ke kufr-ámez paigám aur náme ke sabab, Hizqiyáh aur Yas'aiyáh Khudá se minnat karte. 21 Khudá ek firishte ke bhejne se, jo Sanherib kí fauj ko halák kartá, Hizqiyáh ko sarfarází bakhshte. 24 Hizqiyáh bímárí ki hálat meṉ du'á mángtá aur Khudá us se shifá ká wa'da karke ek nishaní us ko dikhátá. 25 Bádsháh shekhí kartá, aur phir apní shekhí se tauba kartá. 27 Us kí daulat jo thí aur kám jo kie. 31 Wálí i Bábul ke elchíoṉ kí bábat galtí jo us ne kí. 32 Wuh marjátá aur Munassí us ká jánishín hotá.

713.

JAB yih sab kuchh muqarrar hochuká, sháh i Asúr Sanherib chaṛh áyá[a], aur mulk i Yahúdáh meṉ dákhil húá, aur hasín shahroṉ ke muqábil paṛáo kiyá, aur cháhá, ki unheṉ apne qabze meṉ láwe.

[a] 2 Sal. 18. 13, wag. Yas. 36. 1, wag.

2 Aur jab Hizqiyáh ne dekhá, ki Sanherib áyá hai, aur Yarúsalam se laṛne ko rukh kiyá hai:

3 To us ne apne amíroṉ aur baháduroṉ ke sáth mashwarat karke yih ṭhahráyá, ki pání ke un sotoṉ ko, jo shahr se báhar the,

Peshtar MASÍH se, 713.

band kare; aur unhoṉ ne us kí madad kí.

4 Aur bahut log jam'a húe, aur sab chashmoṉ aur us nahr ko, jo us sarzamín ke bích meṉ bahtí hai, band kiyá, aur kahá, ki Asúr ke bádsháh áke káhe ko bahut pání páweṉ?

5 Aur us ne apní mazbútí kí, aur sab ḍhái húí[b] díwároṉ ko banáyá[c], aur burjoṉ tak úṉchá kiyá, aur báhar se ek dúsrí díwár ko banáyá, aur Dáúd ke shahr meṉ Millo ko[d] mazbút kiyá, aur bahutsí talwáreṉ aur ḍháleṉ banwáíṉ.

6 Aur us ne logoṉ ke úpar jang ke sardár ṭhahráe, aur shahr ke pháṭak ke chauk meṉ unheṉ apne pás jam'a kiyá, aur unheṉ dilásá diyá, aur kahá,

7 Mazbút ho, aur diláwarí karo[e], aur Asúr ke bádsháh se aur us ke sáth ke sáre amboh se mat ḍaro[f], aur na ghabráo; kyúṉki we jo hamáre sáth haiṉ, un kí nisbat se jo us ke hamráh haiṉ, bahut haiṉ[g].

8 Us ke sáth bashar ká háth hai[h], lekin hamáre sáth KHUDAWAND hamárá Khudá hai[i], ki hamárí madad kare, aur hamárí taraf se laṛe. Aur logoṉ ko sháh i Yahúdáh Hizqiyáh kí bátoṉ se taqwiyat húí.

710.

9 ¶ Ba'd us ke sháh i Asúr Sanherib ne, jo apne sáre lashkar ke sáth Lakís ke muqábil paṛá thá, apne naukaroṉ ko Yarúsalam meṉ sháh i Yahúdáh Hizqiyáh ke pás, aur tamám Yahúdáh ke pás, jo Yarúsalam meṉ thá, bhejá[k] aur payám kiyá, ki

10 Sháh i Asúr Sanherib yúṉ farmátá hai, Tum log kis par takya karte ho[l], ki Yarúsalam ke qil'a meṉ rahte ho?

11 Hizqiyáh tumheṉ purchak deke cháhtá hai aisá kare ki tum kál se aur piyás se maro; kyúṉki wuh kahtá hai, ki KHUDAWAND hamárá Khudá hameṉ sháh i Asúr ke háth se chhuṛáwegá[m].

12 Kyá wuh nahíṉ, ki jis ke úṉche makán aur jis ke mazbah Hizqiyáh ne dúr kar ḍále[n], aur Yahúdáh aur Yarúsalam ko hukm kiyá, ki Tum ek hí mazbah ke áge parastish karo, aur us par khushbúí jaláo?

13 Kyá tum nahíṉ jánte ho, jo maiṉ ne aur mere bápdádoṉ ne mulkoṉ ke sáre logoṉ se kiyá hai? kyá sarzamínoṉ kí qaumoṉ ke ma'búd apne apne mulk ko mere háth se bachá sake[o]?

14 Un logoṉ ke sáre ma'búdoṉ meṉ, jinheṉ mere bápdádoṉ ne halák kiyá, wuh kaun sá hai, jo apne logoṉ ko mere háth se bachá saká, ki tumhárá Khudá tumheṉ mere háth se bachá sake?

15 Pas Hizqiyáh tumheṉ na bharmáwe[p], aur tumhárá aisá bodh karne na páwe, aur us ko sach mat jáno: kyúṉki kisí ummat ká yá mamlukat ká ma'búd apne logoṉ ko mere háth se aur mere bápdádoṉ ke háth se chhuṛá na saká: to phir tumhárá ma'búd tumheṉ mere háth se kyúṉkar chhuṛáwegá?

16 Aur us ke naukaroṉ ne KHUDAWAND Khudá ke barkhiláf aur us ke bande Hizqiyáh ke barkhiláf bahutsí aur báteṉ kahíṉ.

17 Aur us ne khatṭoṉ meṉ bhí KHUDAWAND Isráel ke Khudá kí ihánat kí[q], aur us ke haqq meṉ kufr baká, ki wuh bolá, Jaisá aur mulkwáloṉ ke ma'búdoṉ ne apne logoṉ ko mere háth se na chhuṛáyá hai, waisá hí Hizqiyáh ká ma'búd bhí apne logoṉ ko mere háth se na chhuṛáwegá[r].

18 Aur unhoṉ ne baṛí áwáz se pukárke Yahúdíoṉ kí zubán meṉ[s] Yarúsalam ke logoṉ ko, jo díwár par the[t], yih báteṉ kahíṉ, ki unheṉ tarsán aur hairán kareṉ, táki shahr ko le leweṉ.

19 Aur unhoṉ ne Yarúsalam ke Khudá ke haqq meṉ aisí báteṉ kíṉ, jaisí zamín kí qaumoṉ ke iláhoṉ ke haqq meṉ, jo insán kí dastkárí se bane the[u], kahí thíṉ.

20 Is sabab Hizqiyáh bádsháh[x] aur Amús ká beṭá Yas'aiyáh nabí[y] du'á mángke ásmán kí taraf chilláe.

21 ¶ Tab KHUDAWAND ne ek firishte ko bhejá, aur us ne sháh i Asúr ke lashkar meṉ sáre baháduroṉ, aur peshwáoṉ, aur sardároṉ ko faná kiyá[z]. Tab wuh pashemán hoke apne hí mulk ko phir gayá. Aur jab apne iláh ke ghar meṉ dákhil húá, to unhoṉ ne, jo us kí sulb se nikal áe the, use wahán talwár se már ḍálá.

22 Isí tarah KHUDAWAND ne

Peshtar MASÍH se, 710.

710 ke qaríb.

[b] 2 Taw. 26. 23.
[c] Yas. 22. 9, 10.
[d] 2 Sam. 5. 9. 1 Sal. 9. 24.
[e] Ist. 31. 6.
[f] 2 Taw. 20. 15.
[g] 2 Sal. 6. 16.
[h] Yar. 17. 5. 1 Yúh. 4. 4.
[i] 2 Taw. 13. 12. Rúm 8. 31.
[k] 2 Sal. 18. 17.
[l] 2 Sal. 18. 19.
[m] 2 Sal. 18. 35.
[n] 2 Sal. 18. 22.
[o] 2 Sal. 18. 33, 34, 35.
[p] 2 Sal. 18. 29.
[q] 2 Sal. 19. 9.
[r] 2 Sal. 19. 12.
[s] 2 Sal. 18. 28.
[t] 2 Sal. 18. 26, 27, 28.
[u] 2 Sal. 19. 18.
[x] 2 Sal. 19. 15.
[y] 2 Sal. 19. 2, 4.
[z] 2 Sal. 19. 35 wag.

Peshtar MASÍH se, 710 ke qaríb. — 710.

Hizqiyáh ko aur Yarúsalam ke báshindon ko Asúr ke bádsháh Sanherib ke háth se aur sabhon ke háth se chhuṛáyá, aur cháron taraf se un kí nigáhbání kí.

23 Aur bahut log Yarúsalam meṉ KHUDÁWAND ke liye hadye, aur sháh i Yahúdáh Hizqiyáh ke liye qímatí chízeṉ[a], láe; aur ba'd us ke wuh sab qaumoṉ kí nazar meṉ buzurg húá[b].

24 ¶ Un dinoṉ meṉ Hizqiyáh ko maut kí bímarí húí[c], aur us ne KHUDÁWAND se du'á mángí, tab us ne us se báteṉ kíṉ, aur use ek mu'ajiza diyá.

25 Lekin Hizqiyáh ne us ihsán ke mutábiq shukr na kiyá[d], balki us ke dil meṉ ghamaṉḍ samáyá[e], aur is liye us par aur Yahúdáh aur Yarúsalam par gazab húá[f].

26 Tab Hizqiyáh dil ke us gurúr kí bábat kháksár húá[g], aur wuh aur Yarúsalam ke báshinde tauba kar baiṭhe, so Hizqiyáh ke dinoṉ meṉ[h] KHUDÁWAND ká gazab un par názil na húá.

27 ¶ Aur Hizqiyáh kí daulat aur 'izzat baṛí thí, aur us ne chándí, aur sone, aur jawáhir, aur khushbúíoṉ, aur ḍháloṉ, aur † har tarah kí qímatí chízoṉ ke liye, khazáne banwáe;

28 Aur makhzan anáj aur mai aur tel ke liye, aur istabal har jins kí mawáshí ke liye, aur bheṛsále bheṛ bakríoṉ ke liye.

29 Aur us ne apne musárif ke liye gáṉw basáe, ki us ke bheṛ bakrí, aur gáe bail bahut the, ki Khudá ne use bahut sá mál bakhshá thá[i].

30 Aur Hizqiyáh ne Jaihún kí 'álí nahr band karke Dáúd ke shahr kí pachchhim taraf utárí[k]. Aur Hizqiyáh apne sáre kám meṉ kámyáb húá.

31 ¶ Tis par bhí Wálí i Bábul ke † elchíoṉ kí bábat, jo us pás bheje húe áe, ki us mu'ajize ká hál, jo mulk meṉ húá thá, daryáft kareṉ[l], Khudá ne use ázmáne ke[m] liye akelá chhoṛá, táki us ke dil ká sab bhed use ma'lúm howe.

32 ¶ Ab Hizqiyáh ká báqí ahwál, aur us ke nek kám, dekho, we Amús ke beṭe Yas'aiyáh nabí ke royá meṉ[n], aur Yahúdáh ke aur Isráel ke bádsháhoṉ ke daftar meṉ[o], maktúb haiṉ.

33 Aur Hizqiyáh apne bápdádoṉ meṉ já milá[p], aur unhoṉ ne use baní Dáúd kí qabroṉ ke darmiyán, ek qabr meṉ jo sab se únchí thí, gáṛá, aur tamám Yahúdáh aur Yarúsalam ke báshindoṉ ne us ke marne ke ba'd us kí saná-khwání kí[q]. Aur us ká beṭá Munassi us ká jánishín húá.

XXXIII BÁB.

1 Munassí táj páke badí kartá. 3 Nasíhat ko haqír jánke wuh butparastí phir jári kartá. 11 Use Bábul meṉ lejáte. 12 Khudá se minnat karke rihái pátá aur butparastí ko mauqúf karátá. 19 Us ke a amál. 20 Wuh marjátá, aur Amún us kí jagah bádsháh hotá. 21 Amún sharárat karke apne mulázimoṉ se qatl hotá. 25 Qátil khud qatl hote, aur Yúsiyáh takhtnishín hotá.

MUNASSI' bárah baras kí 'umr meṉ bádsháh húá, aur pachpan baras us ne Yarúsalam meṉ bádsháhat kí[a].

2 Aur jo KHUDÁWAND kí nazar meṉ burá hai, so us ne kiyá, un qaumoṉ ke nafratí kám[b] ke mutábiq, jinheṉ KHUDÁWAND ne baní Isráel ke áge se daf'a kiyá thá.

3 ¶ Aur us ne un únche makánoṉ ko, jinheṉ us ke báp Hizqiyáh ne ḍháyá thá[c], phir biná kiyá, aur Ba'alím ke liye kitne mazbah banáe, aur Yasírateṉ lagáíṉ[d], aur sáre ásmání lashkar[e] kí parastish aur bandagí kí.

4 Aur us ne KHUDÁWAND ke us ghar meṉ bhí, jis kí bábat KHUDÁWAND ne farmáyá thá, ki Merá nám Yarúsalam meṉ abad tak rahegá[f], mazbah banáe.

5 Aur us ne sáre ásmání lashkar ke nám ke mazbah, KHUDÁWAND ke ghar ke do sahnoṉ meṉ[g], biná kíe.

6 Aur us ne baní Hinnúm kí wádí meṉ apne farzandoṉ ko ág meṉ guzárá[h], aur rammálí aur jádúgarí kí[i], aur dewoṉ aur afsúngaroṉ se yárí kí[k]; us ne KHUDÁWAND ke áge bahut badkáríáṉ kíṉ, aur use qahr par láyá.

7 Aur us ne ek khodá húá but, jo us ne banwáyá, Khudá ke us ghar meṉ nasb kiyá[l], jis kí bábat Khudá ne Dáúd ko aur us ke beṭe Sulaimán ko kahá thá, ki Is ghar meṉ aur Yarúsalam meṉ, jise maiṉ ne baní Isráel ke sáre sibṭoṉ meṉ se chun liyá hai, maiṉ apná nám abad tak rakhúṉgá[m];

8 Aur maiṉ baní Isráel ke páoṉ

Marginal references (left): 710. — a 2 Taw. 17. 5. — b 2 Taw. 1. 1. — 713. — c 2 Sal. 20. 1. Yas. 38. 1. — d Zab. 116. 12. — e 2 Taw. 26. 16. Hab. 2. 4. — f 2 Taw. 24. 18. — g Yar. 26. 18, 19. — h 2 Sal. 20. 19. — † 'Ibrání meṉ, har tarah ke ahl tarah ke liye. — i Taw. 29. 12. — k Yas. 22. 9. 11. — 712. — † 'Ibrání meṉ, tarjumánoṉ. — l 2 Sal. 20. 12. Yas. 39. 1. — m Ist. 8. 2. — n Yas. 36, aur 37, aur 38, aur 39, Abwáb. — o 2 Sal. 18, aur 19, aur 20, Abwáb.

Marginal references (right): Peshtar MASÍH se, 712. — p 2 Sal. 20. 21. — q Ams. 10. 7. — 698. — a 2 Sal. 21. 1, wag. — b Ist. 18. 9. 2 Taw. 28. 3. — c 2 Sal. 18. 4. 2 Taw. 30. 14. aur 31. 1. aur 32. 12. — d Ist. 16. 21. — e Ist. 17. 3. — f Ist. 12. 11. 1 Sal. 8. 29. aur 9. 3. 2 Taw. 6. 6. aur 7. 16. — g 2 Taw. 4. 9. — h Abb. 18. 21. Ist. 18. 10. 2 Sal. 23. 10. 2 Taw. 28. 3. Hiz. 23. 37, 39. — i Ist. 18. 10, 11. — k 2 Sal. 21. 6. — l 2 Sal. 21. 7. — m Zab. 132. 14.

Peshtar MASÍH se, 698.

[a] 2 Sam. 7.10.

ko is sarzamín se, jo main ne un ke bápdádon ko 'ináyat kí hai, hargiz na ṭalwáúngá[a], agar we khabardárí se un sab báton par, jo main ne unhen farmáín, aur us sárí sharí'at aur un sunnaton aur ahkám par, jo Músá ne díe, 'amal karen.

9 Lekin Munassí ne Yahúdáh ko aur Yarúsalam ke báshindon ko yahán tak bhaṭkáyá, ki unhon ne un gurohon kí nisbat se jinhen KHUDÁWAND ne baní Isráel ke sámhne nábúd kiyá, ziyáda badkárí kí.

10 Aur KHUDÁWAND ne Munassí se aur apne logon se báten kín, par we us ke shanawá na húe.

11 ¶ Is sabab se KHUDÁWAND un par sháh i Asúr ke sipahsáláron ko láyá[o]; we Munassí ko ‖kanṭiye se pakaṛke aur beṛíon se jakaṛke[p] Bábul ko le gae.

12 Jab us ne baṛí taklíf páí, tab KHUDÁWAND apne Khudá se minnat karne lagá, aur apne bápdádon ke Khudá ke áge bahut narm-dil aur khákár húá[q];

13 Aur us ne us se du'á mángí, aur us kí du'á qabúl húí[r], aur us kí zárí suní gaí, aur wuh use Yarúsalam ko us kí mamlukat men phir láyá. Tab Munassí ne jáná, ki KHUDÁWAND wuhí Khudá hai[s].

14 Ba'd us ke us ne Dáúd ke shahr ke ás pás Jaihún[t] kí pachchhim taraf wádí men Machhlípháṭak ke jilaukháne tak, ek díwár uṭhái, aur ‖'Ufal ko[u] gherá, aur use bahut únchá kiyá, aur Yahúdáh ke sáre hasín shahron men lashkar ke sardár biṭhláe.

15 Aur us ne ajnabí ma'búdon ko, aur us but ko[x] jo KHUDÁWAND ke ghar men thá, aur sab mazbahon ko, jo us ne KHUDÁWAND ke ghar ke paháṛ par aur Yarúsalam men banwáe the, daf'a kiyá, aur shahr ke bábar phenk diyá.

16 Aur us ne KHUDÁWAND ke mazbah kí marammat kí, aur us par salámatí ke aur shukr ke zabíhon ko[y] chaṛháyá, aur Yahúdáh ko farmáyá, ki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá kí bandagí karen.

17 Tis par bhí log hanoz únche makánon men qurbán guzránte rahe[z], magar faqat KHUDÁWAND apne Khudá ke liye.

18 ¶ Ab Munassí ke báqí sáre kám, aur us kí zárí jo us ne apne Khudá ke áge kí, aur un gaibbínon[a] ká kalám jo unhon ne KHUDÁWAND Isráel ke Khudá kí taraf se use pahuncháyá, we sab Isráel ke bádsháhon kí tawáríkh men maktúb hain;

19 Aur us kí du'á, aur us ká qabúl honá, aur us kí sárí khatá aur beímání, aur we maqám, jin par us ne únche makán banwáe, aur Yasíraten aur múraten rakhín, us se pahle ki wuh táib ho kháksár húá, we sab ‖Húsí kí tawáríkh men maktúb hain.

20 Aur Munassí apne bápdádon men ja milá[b], aur unhon ne use us ke ghar men gáṛá, aur us ká beṭá Amún us ká jánishín húá.

21 ¶ Amún báís baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne do baras Yarúsalam men bádsháhat kí[c].

22 Aur jo KHUDÁWAND kí nazar men burá hai, so us ne kiyá, jaisá ki us ke báp Munassí ne kiyá thá; aur Amún ne un sab khodí húí múraton ke áge, jo us ke báp Munassí ne banwái thín, qurbáníán guzránín, aur un kí bandagí kí:

23 Aur us ne KHUDÁWAND ke áge 'ájizí na kí, jis tarah us ke báp Munassí ne 'ájizí kí thí[d]: balki Amún ne gunáh par gunáh kiyá.

24 Ákhir ko, us ke khádimon ne us ke qatl ká mansúba bándhá, aur us ke ghar men use qatl kiyá[e].

25 ¶ Lekin shahr kí ra'aiyat ne un sab ko qatl kiyá, jinhon ne Amún bádsháh ke barkhiláf us ke qatl ká mansúba bándhá thá, aur ahl i mulk ne us ke beṭe Yúsiyáh ko us kí jagah men bádsháh kiyá.

Peshtar MASÍH se, 677.

[a] 1 Sam. 9. 9.

‖ Yá, *kalám i gáibbínon men mundaraj hain.*

[b] 2 Sal. 21.18.

[c] 2 Sal. 21.19, wag.

[d] 12 ayat.

[e] 2 Sal. 21.23, 24.

641.

[o] Ist. 28. 36.

‖ Yá, *ek khárístán men pakaṛke.*

[p] Aiy. 36 8. Zab. 107. 10, 11.

[q] 1 Pat. 5. 6.

[r] 1 Taw. 5.20. 'Az. 8. 23.

[s] Zab. 9. 16. Dán. 4. 25.

[t] 1 Sal. 1. 33.

‖ Yá, *gird á gird burj bandáe.*

[u] 2 Taw. 27.3.

[x] 3, 5, 7 áyaten.

[y] Ahb. 7 12.

[z] 2 Taw. 32. 12.

XXXIV BÁB.

1 *Yúsiyáh bádsháh nekí kartá.* 3 *Butparastí mauqúf kartá.* 8 *Haikal kí marammat karne ke liye bandobast kartá.* 14 *Khilqiyáh tauret ká aslí nuskha pátá: is par Yúsiyáh Khuldah ko kahlá-bhejtá ki wuh us ke liye Khudá se hidáyat mánge.* 23 *Khuldah Yarúsalam kí gárat kí khabar ilhám se detí, par kahtí ki Yúsiyáh ke jíteji un ko muhlat hogí.* 29 *Yúsiyáh Baní Isráel kí jamá'at ke darmiyán us nuskha ko paṛhwáke, Khudá ke sáth sar i nau 'ahd bándhtá.*

YÚSIYÁH áṭh baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne iktís baras Yarúsalam men saltanat kí[a].

2 Us ne we kám kíe, jo KHUDÁWAND ke áge bhale the, aur apne

[a] 2 Sal. 22. 1, wag.

Peshtar MASÍH se, 641. — 634.

báp Dáúd kí ráhon par chalá; zarra bhí dahne báen na murá.

3 ¶ Aur us kí saltanat ke áṭhwen baras men, jab hanoz larká thá, wuh apne báp Dáúd ke Khudá ko ḍhúnḍhne lagá[b]; aur bárahwen baras men Yahúdáh aur Yarúsalam ko[c] únche makánon, aur Yasíraton, aur khode húe buton, aur ḍhálí húí múraton se[d] pák karne lagá.

4 Aur logon ne us ke sámhne Ba'alím ke mazbahon ko ḍhá diyá[e], aur múraton ko, jo un ke úpar thín, káṭ ḍálá, aur Yasíraton, aur khodí húí súraton, aur ḍhálí húí múraton ko toṛ ḍálá, aur chaknáchúr kiyá, aur un kí dhúl ko un kí qabron par bithráyá[f], jo un ke liye qurbán guzránte the.

5 Aur us ne un káhinon kí haḍḍíán un ke mazbahon par jaláín[g], aur is tarah se Yahúdáh aur Yarúsalam ko pák kiyá.

6 Aur Munassí, aur Ifráím, aur Sama'ún ke shahron men, aur Naftálí tak, jahán tahán pháoṛon se khod phenká.

7 Aur mazbahon ko ḍhá diyá, aur Yasíraton aur múraton ko káṭ ḍálá aur chaknáchúr[h] kiyá, aur Isráel ke tamám mulk men sab buton ko káṭ ḍálá: tab Yarúsalam men phir áyá.

8 ¶ Us kí saltanat ke aṭhárahwen baras men, mulk aur haikal ko pák karke, us ne Asaliyáh ke beṭe Sáfan ko aur shahr ke sardár Ma'asiyáh ko, aur Yúakház ke beṭe Yúakh muhásib ko KHUDÁWAND apne Khudá ke ghar kí marammat karne ko bhejá[i].

9 We Khilqiyáh sardár káhin pás áe, aur wuh naqdí jo Khudá ke ghar men láí gaí thí, jise darbán Láwíon ne baní Munassí se, aur baní Ifráím se, aur Isráel ke sárí báqí logon se, aur tamám Yahúdáh aur Binyamín se, aur Yarúsalam ke báshindon se leke jam'a kiyá thá, unhen supurd húí[k];

10 Aur unhon ne use kárindon ke háth men, jo KHUDÁWAND ke ghar kí marammat par muqarrar the, somp diyá, aur kárindon ne, jo KHUDÁWAND ke ghar ká kám karáte the, ki maskan kí marammat karen, aur use banáwen,

11 Baṛhaíon aur mi'máron ko diyá, ki taráshe húe patthar, aur laṭhe shahtíron ke liye, aur un gharon ke páṭne ke liye, jinhen Yahúdáh ke bádsháhon ne giráyá thá, mol lewen.

12 Aur we mard amánat se kám karte the. Aur un par Yahat aur 'Abadiyáh, Láwí, jo baní Mirárí men se the, aur Zakariyáh aur Masullám, baní Qihát men se, kám ke muhtamim muqarrar the; aur we sab Láwí bájon ke bajáne men máhir the.

13 Aur we bárbardáron ke, aur un sab ke, jo kisí qism ká kám ya khidmat karte the, dároga the; aur Láwíon men se ba'ze sáfir aur kátib aur darbán the[l].

14 ¶ Aur jab we us naqdí ko, jo KHUDÁWAND ke ghar men láe the, nikál láe, to Khilqiyáh káhin ne KHUDÁWAND kí tauret kí kitáb, jo Músá ke háth se likhí gaí thí, páí[m].

15 Tab Khilqiyáh bolá, aur Sáfan sáfir se kahá, ki Main ne KHUDÁWAND ke ghar men tauret kí kitáb páí; aur Khilqiyáh ne wuh kitáb Sáfan ko dí.

16 Aur Sáfan wuh kitáb bádsháh ke pás le gayá; phir bádsháh ko khabar dí, aur kahá, ki Sab jo tú ne apne naukaron ke háth men supurd kiyá, so we karte hain;

17 Aur wuh naqdí, jo KHUDÁWAND ke ghar men maujúd thí, unhon ne jam'a kí, aur muhtamimon ke háth aur kárguzáron ke háth men supurd kí.

18 Phir Sáfan sáfir ne bádsháh se kahá, Khilqiyáh káhin ne mujhe yih kitáb dí, aur Sáfan ne use bádsháh ke huzúr paṛhá.

19 Aur aisá húá, ki jon bádsháh ne us shari'at kí báten sunín, to apne kapṛe pháṛe.

20 Phir bádsháh ne Khilqiyáh ko, aur Akhiqám bin Sáfan ko, aur ‖'Abdún bin Míkáh ko, aur Sáfan sáfir ko, aur bádsháh ke naukar 'Asáyáh ko farmáyá aur kahá,

21 Tum jáo, aur mere liye aur un logon ke liye, jo Isráel men aur Yahúdáh men se báqí rahe, is kitáb kí báton ke haqq men, jo milí hai, KHUDÁWAND se púchho; kyúnki KHUDÁWAND ká qahr, jo ham par názil hotá hai, bahut baṛá hai, is sabab se ki hamáre bápdádon ne KHUDÁWAND ke kalám ko hifz nahín kiyá, ki aisá sab kuchh

Peshtar MASÍH se, 624.

[b] 2 Taw. 15. 2. 630.
[c] 1 Sal. 13. 2.
[d] 2 Taw. 33. 17, 22.
[e] Ahb. 26. 30. 2 Sal. 23. 4.
[f] 2 Sal. 23. 6.
[g] 1 Sal. 13. 2.
[h] Ist. 9. 21.
624.
[i] 2 Sal. 22. 3.
[k] Dekho 2 Sal. 12. 4, wag.
[l] 1 Taw. 23. 4, 5.
[m] 2 Sal. 22. 8, wag.
‖ Yá, 'Akbór, 2 Sal. 22. 12.

Peshtar MASÍH se, 624.

karen, jaisá is kitáb men likhá hai.

22 Tab Khilqiyáh aur we, jin ko bádsháh ne hukm kiyá thá, Khuldah nabiya ke pás, jo toshakháne ke dároga Salúm bin Tiqvat[n] bin ‖ Khasrah kí jorú thí, gae; yih 'aurat Yarúsalam ke bích ‖ ek dúsre mahall men rahtí thí; so unhon ne us se yún paigám kahá.

23 ¶ Us ne unhen kahá, KHUDÁWAND Isráel ká Khudá yún farmátá hai, ki Tum us shakhs se, jis ne tumhen mujh pás bhejá hai, kaho, ki

24 KHUDÁWAND yún farmátá hai, Dekho, main is makán par, aur us ke báshindon par ek balá názil karúngá, balki we sárí la'naten, jo us kitáb men, ki sháh i Yahúdáh ke áge paṛhí gaí, likhí hain.

25 Kyúnki unhon ne mujhe tark kiyá, aur buton ke áge khushbúián jaláín, táki apne háthon ke sáre kámon se mujhe gussa diláwen: so merá qahr is maqám par bhaṛkegá, aur ṭhandá na hogá.

26 Rahá sháh i Yahúdáh, jis ne tum ko bhejá, ki KHUDÁWAND se ahwál daryáft karo; so tum use yún kaho, ki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá yún kahtá hai, ki Tú jo hai, so tú ne un mazmúnon ko suná.

27 Is sabab ki terá dil narmáyá jab ki tú ne wuh bát suní, jo main ne is makán aur us ke báshindon ke haqq men kahí, aur tú ne KHUDÁWAND ke áge 'ájizí kí, aur apne kapṛe pháṛe, aur mere áge royá, so main ne bhí kán dharke terí suní, KHUDÁWAND farmátá hai.

28 Dekh, main tujhe tere bápdádon ke sáth shámil karúngá, aur tú apne gor men salámatí se madfún hogá, aur sárí áfat ko, jo mere hukm se is maqám par aur us ke báshindon par názil hogí, terí ánkhen na dekhengí. So we yih khabar bádsháh pás le gae.

29 ¶ Tab bádsháh ne log bhejke Yahúdáh aur Yarúsalam ke sáre buzurgon ko apne pás jam'a kiyá[o].

30 Aur bádsháh KHUDÁWAND ke ghar ko chaṛh gayá, aur sáre baní Yahúdáh, aur Yarúsalam ke sáre báshinde, aur káhin, aur Láwí, aur sab chhoṭe baṛe log sáth chale, aur us ne 'ahd kí sárí báten us kitáb kí, jo KHUDÁWAND ke ghar men milí thí, unhen paṛh sunáín.

31 Aur bádsháh apne maqám par khaṛá húá[p], aur KHUDÁWAND ke áge 'ahd kiyá, aur kahá, ki Ham KHUDÁWAND kí pairawí karenge, aur us ke hukmon, aur us kí sunnaton, aur us ke qánúnon ko, apne sáre dil aur sárí ján se hifz karenge, aur us 'ahd kí báton par, jo is kitáb men likhí hain, 'amal karenge.

32 Aur us ne sab ko, jo Yarúsalam aur Binyamín men rahte the, us 'ahd men sharík kiyá. Aur Yarúsalam ke báshindon ne Khudá apne bápdádon ke Khudá ke 'ahd ke mutábiq 'amal kiyá.

33 Aur Yúsiyáh ne baní Isráel kí sárí sarzamínon men se sáre makrúh[q] buton ko daf'a kiyá, aur sab logon ko, jo Isráel men rahte the, 'ibádat men házir kiyá, ki KHUDÁWAND apne Khudá kí bandagí karen; aur we us ke jíte jí[r] KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá kí pairawí se phir na gae.

XXXV BÁB.

1 Yúsiyáh barí shauqdilí se 'id i fasah kartá. 20 Wuh Fira'ún-Níko ko chherke, Majiddo ke maqám par qatl hotá. 25 Yúsiyáh ke úpar marsiye gáte.

AUR Yúsiyáh ne Yarúsalam men KHUDÁWAND ke liye fasah kiyá[a], aur wuh fasah pahle mahíne kí chaudahwín táríkh men[b] zabh húá.

2 Aur us ne káhinon ko un kí khidmaton[c] par muqarrar kiyá, aur unhen KHUDÁWAND ke ghar kí 'ibádat ke liye targíb dí[d].

3 Aur un Láwíon se, jo KHUDÁWAND ke muqaddas hoke tamám Isráel ko ta'lím dete the[e], kahá, ki Pák sandúq ko us ghar men, jo sháh i Isráel Sulaimán bin Dáúd ne banáyá thá[f], rakho[g]; ab se kándho par uṭháe na phiro[h]: ab tum KHUDÁWAND apne Khudá kí aur us kí guroh Isráel kí khidmat karo;

4 Aur apne ábáí khándánon ke[i] muwáfiq, apní bárídárion ke mutábiq, jis tarah se sháh i Isráel Dáúd ne[k] aur us ke beṭe Sulaimán ne likhá thá[l], apní khidmat men házir ho.

Margin notes: [n] 2 Sal. 22. 14. ‖ Yá, Harkhas. ‖ Yá, khánqáh men, yá, madrasagáh men. [o] 2 Sal. 23. 1, wag. [p] 2 Sal. 11. 14 aur 23. 3. 2 Taw. 6. 13. [q] 1 Sal. 11. 5. [r] Yar. 3. 10. 623 ke qarib. [a] 2 Sal. 23. 21, 22. [b] Khur. 12. 6. 'Az. 6. 19. [c] 2 Taw. 23. 18. 'Az. 6. 18. [d] 2 Taw. 29. 5, 11. [e] Ist. 33. 10. 2 Taw. 30. 22. Mal. 2. 7. [f] 2 Taw. 5. 7. [g] Dekho 2 Taw. 5. 14. [h] 1 Taw. 23. 26. [i] 1 Taw. 9. 10. [k] 1 Taw. 23. aur 24, aur 25, aur 26, Abwáb. [l] 2 Taw. 8. 14.

Peshtar MASÍH se, 623 ke qaríb.

5 Aur tum maqdis meṉ apní birádarí baní Isráel ke ábái ḳhándánoṉ ke faríqoṉ ke muwáfiq, aur Láwíoṉ ke abwí gharáne ke firqe ke mutábiq, khaṛe ho[m];

6 Aur apne ko pák karke[n] fasah ko zabh karo, aur apne bháíoṉ ko taiyár karo, ki we KHUDÁWAND ke kalám ke mutábiq, jo Músá se likhá gayá, kám kareṉ.

7 Aur Yúsiyáh ne baní Isráel ke liye jo waháṉ házir the, galloṉ meṉ se barre aur halwán díe[o], jo sab ke sab fasah ho gae, aur gintí meṉ tís hazár húe, aur tín hazár gáe bail ḳharch húe: yih sab bádsháhí mál meṉ se thá.

8 Aur us ke amíroṉ ne ḳhushí se logoṉ ko, aur káhinoṉ ko, aur Láwíoṉ ko diyá: Khilqiyáh, aur Zakariyáh, aur Yahiel ne, jo Ḳhudá ke ghar ke názim the, káhinoṉ ko fasah ke liye do hazár chha sau bheṛ bakrí aur tín sau gáe bail díe.

9 Aur Kan'aniyáh, aur us ke bháí Sam'aiyah, aur Nataniel, aur Hasabiyáh, aur Ya'iel, aur Yúzabad, sardár Láwíoṉ ne, Láwíoṉ ko fasah ke liye pánch hazár bheṛ bakrí aur pánch sau gáe bail díe.

10 So sámán muhaiyá húá, aur káhin apne maqám meṉ, aur Láwí apne makánoṉ meṉ[p], bádsháh ke hukm ke muwáfiq, házir húe.

11 Unhoṉ ne fasah zabh kiyá, aur káhinoṉ ne un ke háth se lahú leke chhiṛká[q], aur Láwíoṉ ne khál khínchí[r].

12 Aur Láwí chaṛháwe lechale, táki we baní Isráel ke ábái ḳhándánoṉ ke faríqoṉ ke mutábiq unheṉ KHUDÁWAND ke huzúr guzráneṉ, jaisá Músá kí kitáb meṉ likhá hai[s]. Aur bailoṉ se bhí aisá hí kiyá.

13 Aur unhoṉ ne dastúr ke muwáfiq fasah ko ág se bhúná[t], par aur hadyoṉ ko degoṉ, aur haṉḍoṉ, aur karáhíoṉ meṉ[u], josh kiyá, aur jald logoṉ ko báṉṭ diyá.

14 Ba'd us ke unhoṉ ne apne liye aur káhinoṉ ke liye taiyár kiyá; kyúṉki káhin baní Hárún chaṛháwoṉ aur charbíoṉ ke chaṛháne meṉ rát tak mashgúl rahe, so Láwíoṉ ne apne liye aur káhin baní Hárún ke liye taiyár kiyá.

15 Aur gánewále baní Ásaf, Dáúd ke[x], aur Ásaf, aur Haimán, aur bádsháh ke gaibbín Yadutún ke intizám ke muwáfiq, apne makánoṉ par the, aur darbán har ek ástán par házir the[y]; kyúṉki unheṉ apní ḳhidmat par se ṭaljáná munásib na thá; kyúṉki un ke bháí Láwíoṉ ne un ke liye taiyár kiyá.

16 So usí din meṉ KHUDÁWAND kí ḳhidmat kí sárí taiyárí hogayí; ki Yúsiyáh bádsháh ke hukm ke muwáfiq unhoṉ ne fasah kiyá, aur KHUDÁWAND ke mazbah par chaṛháwe chaṛháe.

17 Aur baní Isráel, jo házir the, usí waqt fasah aur fatírí roṭí kí 'íd sát din tak[z] karte rahe.

18 Aur Samúel nabí ke dinoṉ se Isráel meṉ aisá fasah na húá thá, aur Isráel ke sáre bádsháhoṉ ne bhí aisá fasah na kiyá thá[a], jaisá ki Yúsiyáh, aur káhin, aur Láwí, aur sáre baní Yahúdáh, aur ahl i Isráel, jo waháṉ házir the, aur Yarúsalam ke báshinde, karte the.

19 Yúsiyáh kí saltanat ke aṭháraweṉ baras meṉ yih fasah húá.

20 ¶ In bátoṉ ke ba'd, jab Yúsiyáh haikal kí marammat kar chuká, sháh i Misr Níko chaṛh áyá[b], ki Karkimís par, jo Furát ke kanáre par hai, lashkarkashí kare; tab Yúsiyáh us ke muqábale ko niklá.

21 Tab us ne us pás elchí bheje aur payám kiyá, ki Ai Yahúdáh ke bádsháh, tujh se merá kyá kám? maiṉ is waqt tujh par chaṛh nahíṉ átá húṉ, balki us hí ke ghar par, jis se merí laṛái hai, aur Ḳhudá ne mujh ko hukm kiyá, ki jald ho: so tú Ḳhudá ke, jo mere sáth hai, barḳhiláf mat paṛ, aisá na ho ki tujhe halák kare.

22 Lekin Yúsiyáh ne us se muṉh na moṛá, balki us se laṛne ke liye apná bhes badlá[c], aur Níko kí bátoṉ ká shanawá na húá, jo Ḳhudá ke muṉh se áíṉ, aur Majiddo kí wádí meṉ laṛne ko gáyá.

23 Aur tírandázoṉ ne Yúsiyáh bádsháh ko hadaf márá, aur bádsháh ne apne naukaroṉ se kahá, ki Mujhe le jáo, kyúṉki mujhe baṛá zaḳhm lagá hai.

24 So us ke naukaroṉ ne use us rath par se utárá, aur us kí dúsrí rath par use chaṛháyá, aur Yarúsalam ko le gae[d]. Aur wuh mar

---

Margin notes: [m] Zab. 134. 1. [n] 2 Taw. 29. 5, 15. aur 30. 3, 15. [x] 'Az. 6. 20. [o] 2 Taw. 30. 24. [p] 'Az. 6. 18. [q] 2 Taw. 29. 22. [r] Dekho 2 Taw. 29. 34. [s] Ahb. 3. 3. [t] Ḳhur. 12. 8, 9. [t] Ist. 16. 7. [u] 1 Sal. 2. 13, 14, 15. [x] 1 Taw. 25. 1, wag.

Peshtar MASÍH se, 623 ke qaríb. [y] 1 Taw. 9. 17, 18. aur 26. 14, wag. [z] Ḳhur. 12. 15. aur 13. 6. 2 Taw. 30. 21. [a] 2 Sal. 23. 22, 23. 610. [b] 2 Sal. 23. 29. Yar. 46. 2. [c] Yún 1 Sal. 22. 30. [d] 2 Sal. 23. 30.

Peshtar MASÍH se, 610.

gayá, aur apne bapdádon kí qabron men gáṛá gayá, aur tamám Yahúdáh aur Yarúsalam ne Yúsiyáh ke liye mátam kiyá[e].

25 ¶ Aur Yaramiyáh ne Yúsiyáh par marsiye banáe[f], aur sab gánewále aur gánewálíán[g] apne marsiyon men áj ke din tak Yúsiyáh ká bayán karte hain: yih unhon ne Isráelíon men ek sunnat muqarrar kí[h]: aur dekh, us ke marsiye nauhon men likhe hain.

26 Ab Yúsiyáh ke báqí sáre kám, aur us kí nekíán, mutábiq us ke, jo KHUDÁWAND kí sharí'at men likhá hai,

27 Aur us ke a'amál, auwal o ákhir, dekh, we Isráel aur Yahúdáh ke bádsháhon ke daftar men maktúb hain.

XXXVI BÁB.

1 Yahúakhaz takhtnishín hotá; use Fira'ún takht par se utárke Misr men lejátá. 5 Yahúyaqím jánishín hoke badí kartá: use zanjíron se jakarke Bábul men lejáte. 9 Yahúyakín jánishín hoke badí kartá: use bhí Bábul ko lejáte. 11 Sidqiyáh bádsháh hoke sharárat kartá, aur nabíon se hiqárat kartá, aur Nabúkadnazar se bágí hotá. 14 Káhinon aur 'ámm logon ke gunahon ke sabab Yarúsalam bilkull gárat kiyá játá. 22 Khoras ká ishtihárnáma.

610.

AUR mulk ke logon ne Yahúakhaz bin Yúsiyáh ko liyá, aur us ke báp kí jagah use Yarúsalam men bádsháh kiyá[a].

2 Yahúakhaz teís baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne tín mahíne Yarúsalam men bádsháhat kí.

3 Aur sháh i Misr ne Yarúsalam men áke use takht par se utárá, aur ahl i mamlukat par sau qintár rúpá, aur ek qintár soná, khiráj muqarrar kiyá.

4 Aur sháh i Misr ne us ke bhái Iliyaqím ko Yahúdáh aur Yarúsalam ká bádsháh kiyá, aur us ká nám badalke Yahúyaqím rakhá. Aur Níko us ke bhái Yahúakhaz ko pakaṛke use Misr men le gayá.

5 ¶ Aur Yahúyaqím pachís baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne gyárah baras Yarúsalam men bádsháhat kí[b]; aur wuh KHUDÁWAND apne Khudá ke áge badkárí kartá rahá.

607.

6 Us par sháh i Bábul Nabúkadnazar chaṛh áyá[c], aur use beṛíon se bándhkar Bábul men le gayá[d].

606.

7 Aur Nabúkadnazar KHUDÁWAND ke ghar ke zurúf men se bhí ba'ze Bábul ko le gayá[e], aur Bábul men apní haikal ke bích rakhe.

e Zak. 12. 11.
f Nah. 4. 20.
g Dekho Mat. 9. 23.
h Yar. 22. 20.
a 2 Sal. 23. 30, wag.
b 2 Sal. 23. 36, 37.
c 2 Sal. 24. 1. Is kí khabar nabí ne peshtar dí. Hab. 1. 6.
d Dekho 2 Sal. 24. 6. Yar. 22. 18, 19. aur 36. 30.
e 2 Sal. 24. 13. Dán. 1. 1, 2. aur 5. 2.

Peshtar MASÍH se, 606.

8 Ab Yahúyaqím ká báqí ahwál, aur makrúh kám, jo us ne kíe, aur ‖jo us men páe gae, dekho, we Isráel aur Yahúdáh ke bádsháhon ke daftar men maktúb hain. Aur us ká beṭá ‖Yahúyakín us ká jánishín húá.

599.

9 ¶ Yahúyakín áṭh baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne tín mahíne das roz Yarúsalam men saltanat kí[f]; aur us ne we kám kíe, jo KHUDÁWAND kí nazar men bure hain.

10 Jab wuh sál ákhir húá, Nabúkadnazar ne use[g] Bábul men pakaṛwá mangwáyá, KHUDÁWAND ke ghar ke nafís bartan[h] samet, aur us ke bhái ‖Sidqiyáh ko[i] Yahúdáh aur Yarúsalam par bádsháh kiyá.

590.

11 ¶ Sidqiyáh ikkís baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne gyárah baras Yarúsalam men bádsháhat kí[k].

12 Aur wuh KHUDÁWAND apne Khudá ke áge badkáríán kartá thá; wuh Yaramiyáh nabí ká, jo us se KHUDÁWAND ke munh kí báten kahtá thá, farmánbardár na húá.

593.

13 Aur wuh Nabúkadnazar bádsháh se bhí, jis ne use Khudá kí qasam diláí thí, bágí húá[l], aur aisá gardankash[m] aur sakhtdil baná, ki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá kí taraf rujú' na húá.

14 ¶ Aur sáre sardár káhin aur log, qaumon ke sáre nafratí kámon kí taraf máil hoke, badkáríán kiyá karte the, aur unhon ne KHUDÁWAND ke ghar ko, jo us ne Yarúsalam men muqaddas ṭhahráyá thá, nápák kiyá.

15 Aur KHUDÁWAND un ke bápdádon ke Khudá ne apne rasúlon kí ma'rifat se un ke pás paigám bhejá[n]; balki subh sawere uṭhke, bhejá kiyá, ki apne logon par aur apne maskan par mihrbán thá:

16 Lekin unhon ne Khudá ke paigambaron ko ṭhaṭṭhe men uṛáyá[o], aur us kí báton ko náchíz jáná[p], aur us ke nabíon se badsulúkí kí[q], yahán tak ki KHUDÁWAND ne apná gazab apne logon par názil kiyá[r], ki koí chára na rahá.

590.

17 Tab wuh Kasdíon ke bádsháh ko un par chaṛhá láyá[s]; us ne un

‖ Yá, us kí sárí khaslaten.
‖ Yá, Yakúniyáh, 1 Taw. 3. 16. Yá, Kúniyáh, Yar. 22. 24.
f 2 Sal. 24. 8.
g 2 Sal. 24. 10,—17.
h Dán. 1. 1, 2 aur 5. 2.
‖ Yá, Mattaniyáh, us ke báp ke bhái ko, 2 Sal. 24. 17
i Yar. 37. 1
k 2 Sal 24. 18. Yar. 52. 1, wag.
l Yar. 52. 3. Hiz. 17. 15, 18.
m 2 Sal. 17. 14
n Yar 25. 3, 4 aur 35. 15. aur 44. 4
o Yar 5. 12, 13.
p Amos. 1 25. 30.
q Yar. 32 3. aur 38. 6 Mat. 23. 34
r Zab 74. 1. aur 79 5.
s Ist. 28. 49. 2 Sal. 25. 1, wag.
'As. 9. 1.

ke maqdis hí men un ke jawánon ko talwár se már dálá[t], aur kunwáron o kunwárion par, aur búṛhon par, aur us par jo bahut búṛhá thá, rahm na kiyá; Ḳhudá ne sab ko us ke qábú men kar diyá.

18 Aur wuh Ḳhudá ke ghar ke sáre chhoṭe baṛe básanon ko, aur ḲHUDÁWAND ke ghar ke ḳhazáne ko, aur bádsháh ke aur us ke amíron ke ḳhazáne ko, sab ke sab Bábul ko le gayá[u].

19 Aur unhon ne Ḳhudá ke ghar ko jalúdiyá[v], aur Yarúsalam kí díwár ko ḍhádiyá, aur us ke sáre mahallon ko ág se jaládiyá, aur sárí qímatí chízon ko barbád kiyá.

20 Aur wuh unhen, jo talwár se bache, Bábul ko asírí men le gayá[y], aur wahán we us ke aur us ke beṭon ke gulám[z] rahe, jab tak ki Fárs kí saltanat qáim thí:

21 Táki ḲHUDÁWAND ká kalám, jo Yaramiyáh ke munh se kahá gayá thá, púrá howe[a], jab tak wuh sarzamín apne sabton ko máne na gaí[b]; kyúnki jitne din wuh ujaṛ paṛí, wuh sabt kartí thí[c], jab tak ki sattar baras púre húe.

22 ¶ Ab sháh i Fárs Ḳhoras kí saltanat ke pahle baras men[d], ḲHUDÁWAND ne sháh i Fárs Ḳhoras[e] ká dil ubhárá, táki ḲHUDÁWAND ká kalám, jo Yaramiyáh ke munh se kahá gayá thá[f], púrá howe, aur us ne apní sárí mamlukat men manádí karwáí, aur is mazmún ká ishtihár-náma bhí járí karwáyá:

23 Sháh i Fárs Ḳhoras yún farmátá hai[g]: ḲHUDÁWAND ásmán ke Ḳhudá ne zamín kí sárí mamlukaten mujhe baḳhshín, aur us ne mujh ko farmáyá, ki Yahúdáh ke Yarúsalam men us ke liye ek maskan banáún. Pas, jo tumháre darmiyán us kí qaum ká ho, ḲHUDÁWAND us ká Ḳhudá us ke sáth ho, aur wuh rawána hojáwe.

[t] Zab. 74. 20. aur 79. 2, 3.
[u] 2 Sal. 36.13, wag.
588.
[v] 2 Sal. 25. 9. Zab. 74. 6, 7. aur 79. 1, 7.
[y] 2 Sal. 25. 11.
[z] Yar. 27. 7.
[a] Yar. 25. 9, 11, 12. aur 26. 6, 7. aur 29. 10.
[b] Ahb. 26. 34, 35, 43. Dán. 9. 2.
[c] Ahb. 25. 4, 5.
536.
[d] 'Az. 1. 1.
[e] Yas. 44. 28.
[f] Yar. 25. 12, 13. aur 29. 10. aur 33. 10, 11, 14.
[g] 'Az. 1. 2, 3.

'AZRA' KÍ KITÁB.

I BÁB.

1 *Haikal kí ta'mír karne kí bábat Ḳhoras ká ishtihár-náma. 5 Log apne watan men phir jáne ke liye taiyár karte. 7 Ḳhoras haikal ke zurúf Sheshbazar ke háth men supurd kartá.*

AUR sháh i Fárs Ḳhoras kí saltanat ke pahle baras men, is ḳhátir ki ḲHUDÁWAND ká kalám, jo Yaramiyáh ke munh se niklá thá[a], púrá howe, ḲHUDÁWAND ne sháh i Fárs Ḳhoras ká dil ubhárá, ki us ne apní tamám mamlukat men manádí farmáí[b], aur ishtihár-náma bhí likh bhejá, aur kahá,

2 Sháh i Fárs Ḳhoras yún farmátá hai, ki ḲHUDÁWAND ásmán ke Ḳhudá ne zamín kí sári mamlukaten mujhe baḳhshín, aur mujhe hukm kiyá hai, ki Yarúsalam ke bích, jo Yahúdáh men hai, us ke liye ek haikal banáún[c].

3 Pas, us ke sáre bandon men se tumháre darmiyán kaun kaun hai? us ká Ḳhudá us ká háfiz howe, aur wuh Yarúsalam ko, jo shahr i Yahúdáh hai, jáwe, aur ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ká ghar banáwe, ki wuhí Ḳhudá hai[d], jo Yarúsalam men hai.

4 Aur jo koí kisí maqám men, jahán kahín wuh pardes ho, báqí rahá ho, usí maqám ke log soná chándí se, aur mál aur mawáshí se, ‖us kí madad karen, aur us ke siwá, we Ḳhudá ke ghar ke liye jo Yarúsalam men hai, apne jí kí ḳhwáhish se hadye guzránen.

5 ¶ Tab Yahúdáh aur Binyamín ke abwí raís, aur káhin, aur Láwí, un sabhon ke sáth jin ke dilon ko Ḳhudá ne ubhárá[e], uṭhe, ki jáke Yarúsalam men ḲHUDÁWAND ká ghar banáwen.

6 Aur un sab ne jo un ke áspás the, chándí ke bartan, aur sone, aur asbáb, aur mawáshí, aur qímatí chízon se, un kí dastgírí kí; us ke siwá apní ḳhushí se hadye diye.

536 ke qarib.
[a] 2 Taw. 36. 22, 23. Yar. 25. 12. aur 29. 10.
[b] 'Az. 5. 13, 14.
[c] Yas. 44. 28. aur 45. 1, 13.
[d] Dán. 6. 26.
‖ 'Ibrání men, use uṭháwen.
[e] Filip. 2. 13.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

7 ¶ Aur Khoras bádsháh ne bhí KHUDAWAND ke ghar ke un bartanon ko[f], jinhen Nabúkadnazar Yarúsalam men se legayá thá, aur apne dewton ke ghar men rakhá thá[g], nikál láyá.

8 Aur sháh i Fárs Khoras ne unhen khazánchí Mitradát ke háth se nikalwáyá, aur us ne unhen Yahúdáh ke amír Sheshbazar ko[h] gin diyá.

9 Aur un kí gintí yih hai: sone kí tís thálíán, aur chándí kí hazár thálíán, aur untís chhuríán,

10 Aur sone ke tís piyále, aur rúpe ke chár sau das majhole piyále, aur qism ke básan ek hazár.

11 Sone rúpe ke bartan sab milke pánch hazár chár sau the. Sheshbazar yih sab bartan un asíron samet jo Bábul se buláe gae the, Yarúsalam men láyá.

f 'Az. 5. 14. aur 6. 5.
g 2 Sal. 24. 13. 2 Taw. 36. 7.
h Dekho 'Az. 5. 14.

II BAB.

1 *Tafsíl i shumár un ká jo laut áe: pahle, logon ká, 36 phir káhinon ká, 40 phir Láwion ká, 43 phir Natiním ká, 55 phir Sulaimán ke khádimon ká, 62 phir un káhinon ká jo apne naslnáme batá na sake. 64 Kull jamá'at ka shumár, ma' un ke mál o asbáb ke 6 Un kí nazren.*

536 ke qaríb.

AUR mulk ke logon men se, jinhen asír karke legaye the, ki Sháh i Bábul Nabúkadnazar unhen asír karke Bábul ko le gayá[a], un ke nám jo asírí se chhútke Yarúsalam aur Yahúdáh men phir áe[b], aur har ek apne apne shahr men basá, ye hain;

2 We jo Zarúbábul ke sáth áe, so ye hain: Yashú', Nahamiyáh, ‖ Siráyáh, ‖ Ra'aláyáh, Mardakí, Bilshán, ‖ Misfár, Bigvai, ‖ Rahúm, Ba'anah. Baní Isráel ke logon ká yih shumár hai;

3 Baní Pargús, do hazár ek sau bahattar;

4 Baní Safatiyáh, tín sau bahattar;

5 Baní Arakh, sát sau pachhattar[c];

6 Baní Pakhat i Moáb[d], baní Yashú' aur Yúab samet, do hazár áth sau bárah;

7 Baní 'Ailám, ek hazár do sau chauwan;

8 Baní Zattú, nau sau paintális;

9 Baní Zakkai, sát sau sáth;

10 Baní ‖ Báni, chha sau bayális;

11 Baní Babai, chha sau teís;

12 Baní 'Azjád, ek hazár do sau báís;

a 2 Sal. 24. 14, 15, 16. aur 25. 11. 2 Taw. 36. 20.
b Naham. 7. 6, wag.
‖ Yá, 'Azariyáh, Naham. 7. 7.
‖ Yá, Raamiyáh.
‖ Yá, Misparat.
‖ Yá, Nahúm.
c Dekho Naham. 7. 10.
d Naham. 7 11.
‖ Yá, Binnúí, Naham 7. 15.

13 Baní Adúniqám, chha sau chhiyásath;

14 Baní Bigvai, do hazár chhappan;

15 Baní 'Adín, chár sau chauwan;

16 Baní Atír, Hizqiyáh ke gharáne ke, athánawwe;

17 Baní Bazai, tín sau teís;

18 Baní ‖ Yúrah, ek sau bárah;

19 Baní Háshúm, do sau teís;

20 Baní ‖ Jibbár, panchánauwe;

21 Baní Baitlaham, ek sau teís;

22 Ahl i Natúfah, chhappan;

23 Ahl i 'Anatút, ek sau atháís;

24 ‖ Baní 'Azmávat, bayális;

25 Qaryat-'Arím ke, aur Kafirah aur Biarút ke log, sát sau tentális;

26 Rámah aur Jib'a ke log chha sau ikkís;

27 Ahl i Mikmás, ek sau báís;

28 Baitel aur 'Ai ke log do sau teís;

29 Baní Nabú, báwan;

30 Baní Majbís, ek sau chhappan;

31 Dúsre 'Ailám[e] ke bete, ek hazár do sau chauwan;

32 Baní Hárim, tín sau bís;

33 Lúd, aur ‖ Hádid, aur Aunú ke bete, sát sau pachís;

34 Baní Yaríhú, tín sau paintális;

35 Baní Sanáah, tín hazár chha sau tís.

36 ¶ Káhin, jo baní Yad'aiyáh[f], aur Yashú' ke khándán men ke the, nau sau tihattar;

37 Baní Amír[g], ek hazár báwan;

38 Baní Fashúr[h], ek hazár do sau saintális;

39 Baní Hárim[i], ek hazár sattar.

40 ¶ Láwí, jo baní ‖ Húdáviyáh men se Yashú' aur Qadmiel kí nasl men se the, chauhattar.

41 ¶ Gánewále jo the, baní Asaf, ek sau atháís.

42 ¶ Darbán log jo húe, baní Salúm, baní Atír, baní Tálmún, baní 'Aqqúb, baní Khatítá, baní Sobai, sab milke ek sau untális.

43 ¶ Haikal ke baude[k]: baní Zíhá, baní Hasúfá, baní Taba'út,

44 Baní Qarús, baní ‖ Sígahá, baní Fadún,

45 Baní Libánah, baní Hajábah, baní 'Aqqúb,

46 Baní Hajáb, baní ‖ Shamlai, baní Hanán,

‖ Yá, Khárif, Naham. 7. 24.
‖ Yá, Jiba'ún, Naham. 7. 25.
‖ Yá, Bait-'Azmávat, Naham. 7. 28.
e Dekho 7 áyat.
‖ Yá, Hádíd, jo ba'ze nuskhon men páyá játá hai.
f 1 Taw. 24 7
g 1 Taw. 24. 14.
h 1 Taw. 9 12.
i 1 Taw. 24. 8
‖ Yá, Yahúdáh, 'Az 3. 9. Húdaváh bhí kahláyá, Naham 7. 43.
k 'Ibrání men, Natiním. 1 Taw. 9. 2.
‖ Yá, Sígá.
‖ Yá, Shalmai.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

47 Baní Jiddal, baní Jahár, baní Riyáyáh,
48 Baní Rasín, baní Naqúdá, baní Jazzám,
49 Baní 'Uzzá, baní Fásaḳh, baní Basai,
50 Baní Asnah, baní Ma'úním, baní ‖Nafúsím,
51 Baní Baqbúq, baní Haqúfá, baní Harhúr,
52 Baní ‖Bazlút, baní Mahídá, baní Harshá,
53 Baní Barqús, baní Sísará, baní Támah,
54 Baní Naziáh, baní Ḳhatífá.
55 ¶ Sulaimán ke ḳhádimoṉ[l] kí aulád: baní Sútí, baní Súfirat, baní ‖Farúdá,
56 Baní Ya'alah, baní Darqún, baní Jiddal,
57 Baní Safatiyáh, baní Ḳhatíl, baní Fúkirat Zabáimi, baní ‖Amí.
58 Sab haikal ke bande[m] aur Sulaimán ke ḳhádimoṉ kí aulád[n], tín sau bánwe.
59 Aur jo log Tall i Milh se, aur Tall i Harsá se, aur Karúb aur ‖Addán se, aur Amir se gae the, so ye haiṉ, par apne apne ábáí ḳhándán ko aur apne naslnámo ko, ki Isráel ke hoṉ yá nahíṉ, batá na sake:
60 Baní Diláyáh, baní Túbiyáh, baní Naqúdá, chha sau báwan.
61 ¶ Aur káhinoṉ ke beṭoṉ meṉ se: baní Habáyáh, baní Qús, baní Barzillí, jis ne Jili'ádí Barzillí[o] kí beṭioṉ meṉ se ek ko jorú kiyá, aur un ke nám se kahláyá.
62 Unhoṉ ne apná nasabnáma, un ke darmiyán jo naslnámoṉ ke mutábiq gine gae the, ḍhúṉḍhá, par na páyá; is liye we nápákoṉ kí tarah kahánat se ḳhárij ho gae[p].
63 Aur ‖Tirshátá ne unheṉ farmáyá, ki jab tak Úrím o Tummím ke sáth[q] ek káhin na uṭhe, tab tak aqdas chízoṉ meṉ se na kháná[r].
64 ¶ Sárí jamá'at ke log sab ke sab milke bayálís hazár tín sau sáṭh the,
65 Siwá un ke gulámoṉ aur launḍioṉ ke, jo sát hazár tín sau saintís the[s]: un meṉ do sau gánewále aur gánewálíáṉ thíṉ.
66 Un ke ghoṛe, sát sau chhattís, un ke ḳhachchar, do sau paintális,
67 Un ke únṭ, chár sau paintís the; un ke gadhe, chha hazár sát sau bís.
68 ¶ Aur abwí raisoṉ meṉ se bahuteroṉ ne, jab Yarúsalam meṉ KHUDAWAND ke ghar ko áe, ḳhushí se Ḳhudá ke maskan ke liye hadye chaṛháe[t], táki wuh apne hí makán par phir uṭháyá jáwe;
69 Unhoṉ ne apne maqdúr ke muwáfiq kám ke liye sone ke iksaṭh hazár dirham, aur rúpe ke pánch hazár ser, aur káhinoṉ ke sau pairáhan Ḳhudá ke ḳhazáne meṉ[u] ḍál diye.
70 So káhin, aur Láwí, aur logoṉ meṉ se kitne, aur gánewále, aur darbán, aur haikal ke bande, apne apne shahroṉ meṉ base[x], aur tamám Isráel apne apne shahroṉ meṉ the.

III BAB.

1 *Mazbah us ke makán par phir rakhdete.* 4 *Bahut hadye guzránte.* 7 *Kárígaroṉ ko ikaṭṭhe karte.* 8 *Haikal kí bunyád ḳhushí gam ámez ke sáth ḍál dete.*

AUR jab sátwáṉ mahíná paunchá, aur baní Isráel apne apne shahroṉ meṉ the, to log Yarúsalam meṉ ek sáth jam'a húe.
2 Tab ‖Yashú' bin Yúsadaq aur us ke bhái káhin, aur Zarúbábul bin Siyáltiel[a], aur us ke bhái, á khaṛe húe, aur unhoṉ ne Isráel ke Ḳhudá ká mazbah banáyá, ki us par chaṛháwoṉ ko chaṛháweṉ, jaisá mard i Ḳhudá Músá kí sharí'at meṉ likhá hai[b].
3 Aur unhoṉ ne mazbah ko us ke makán par rakhá, ki un sarzamínoṉ kí qaumoṉ ke sabab se unheṉ ḍar lagá thá; aur unhoṉ ne KHUDAWAND ke liye us par chaṛháwe chaṛháe, ya'ne subh aur shám ke chaṛháwe[c].
4 Aur unhoṉ ne kitáb ke mutábiq[d] ḳhaimoṉ kí 'íd kí[e], aur roz ba roz ke chaṛháwe gin ginke, roz-marra ke dastúr ke muwáfiq, chaṛháe[f];
5 Ba'd us ke hamesha ká chaṛháwá[g], aur naye chándoṉ ká, aur KHUDAWAND kí sab muqaddas 'ídoṉ ká, aur wuh jise har ek ḳhushí se KHUDAWAND ke liye látá thá, guzráná.
6 Sátweṉ mahíne kí pahlí táríḳh se unhoṉ ne KHUDAWAND ke liye chaṛháwoṉ ká chaṛháná shurú' kiyá; par KHUDAWAND kí haikal kí bunyád hanoz ḍálí na gaí thí.

‖ Yá, *Nafishasím.* Naham. 7. 52.
‖ Yá, *Bazlít,* Naham. 7. 54.
[l] Dekho 1 Sal. 9. 21.
‖ Yá, *Farídá,* Naham. 7. 57.
‖ Yá *Amún,* Naham. 7. 59.
[m] 'Ibráni meṉ, *Natiním,* Yash. 9. 21, 27. 1 Taw. 9. 2.
[n] 1 Sal. 9. 21.
‖ Yá, *Addán,* Naham. 7. 61.
[o] 2 Sam. 17. 27
[p] Gin. 3. 10.
‖ Yá, *Hákim* ne, Dekho Naham. 8. 9.
[q] Khur. 28. 30 Gin. 27. 21.
[r] Ahb. 22. 2, 10, 15, 16.
[s] Naham. 7. 66, wag.
[t] Naham. 7. 70.
[u] 1 Taw. 26. 20.
[x] 'Az. 6. 16, 17 Naham. 7. 73.
‖ Yá, *Yahúshú'a,* Haj. 1. 1. aur 2. 2. Zak. 3. 1.
[a] Mat. 1. 12 aur Lúq. 3. 27, *Salatiel* kahláyá.
[b] Ist. 12. 5.
[c] Gin. 28. 3, 4.
[d] Khur. 23. 16.
[e] Naham. 8. 14, 17. Zak. 14. 16, 17.
[f] Gin. 29. 12, wag.
[g] Khur. 29. 38. Gin. 28. 3, 11, 19, 26. aur 29. 2, 8, 13.

7 Aur unhoṉ ne sangtaráshoṉ aur ‖ baṛhaíoṉ ko naqdí dí, aur Saidáníoṉ aur Súríoṉ ko kháná píná aur tel diyá[h], ki Lubnán se saro ke laṭhe samundar kí ráh se Yáfá ko[l] láweṉ, jaisá ki sháh i Fárs Khoras ne unheṉ parwána diyá thá[k].

8 ¶ Phir jab se Khudá ke ghar ko Yarúsalam meṉ á pahunche the, us 'ahd ke dúsre baras ke dúsre mahíne meṉ, Zarúbábul bin Siyáltiel, aur Yashú' bin Yúsadaq, aur un ke báqí bháí, káhin, aur Láwí, aur sab, jo asírí se rihá hoke Yarúsalam ko áe the, shurú' kiyá, aur Láwíoṉ ko, jo bís baras ke aur úpar the[l], muqarrar kiyá, ki KHUDAWAND ke ghar ke kám ke kárinde howeṉ.

9 Tab Yashú'[m] aur us ke beṭe, aur us ke bháí, aur Qadmiel aur us ke beṭe, baní ‖ Yahúdáh, milke khaṛe rahe, ki Khudá ke ghar meṉ kárígaroṉ ko kám par lagáweṉ; aur baní Hannadád aur un ke beṭe aur bháí Láwí aisá hí karte the.

10 So jab mi'amár KHUDAWAND kí haikal kí bunyád ḍálte the, to unhoṉ ne káhinoṉ ko kapṛá pahináke, aur narsinge deke, aur Láwíoṉ baní Ásaf ko jhánjh deke, muqarrar[n] kiye, ki sháh i Isráel Dáúd kí sunnat par[o] KHUDAWAND kí hamd kareṉ.

11 Aur we báham naubat ba naubat KHUDAWAND kí sitáish aur shukrguzárí meṉ gáte bajáte the[p], ki Wuh bhalá hai[q], ki us kí rahmat hamesha Isráel ke shámil-hál hai[r]. Jab unhoṉ ne sitáish kí, tab sab logoṉ ne milke na'ra márá, aur KHUDAWAND ke ghar kí bunyád paṛí thí.

12 Lekin bahut log un búṛhe káhinoṉ, aur Láwíoṉ, aur abwí raísoṉ meṉ se, jinhoṉ ne pahle ghar ko dekhá thá. jab is ghar kí bunyád un ke dekhne meṉ ḍálí gai, to we baṛí áwáz se chilláke rone lage[s]; lekin bahutere khushí se lalkáre.

13 Aur aisá húá ki log khushí kí áwáz aur logoṉ ke rone kí sadá judá judá daryáft na kar sake; ki log khúb chilláke na'ra márte the, jis kí áwáz dúr tak pahunchí.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

‖ Yá, *kárígaron.*
h 1 Sal. 5. 6, 9. 2 Taw. 2. 10. A'am. 12. 20.
l 2 Taw. 2. 16. A'am. 9. 36.
k 'Az. 6. 3.
535.
l 1 Taw. 23. 24, 27.
m 'Az. 2. 40.
‖ Yá, *Húdáyáh,* 'Az. 2. 40.
n 1 Taw. 16. 5, 6, 12.
o 1 Taw. 6. 31. aur 16. 4. aur 25. 1.
p Khur. 15. 21. 2 Taw. 7. 3. Naham. 12. 24.
q 1 Taw. 16. 34. Zab. 136. 1.
r 1 Taw. 16. 41. Yar. 33. 11.
s Dekho Haj. 2. 3.

IV BAB.

1 Yahúdíoṉ ke mukhálif is bá'is bezár hoke ki haikal ke banáne meṉ un kí sharákat námanzúr húí, kám meṉ haraj kar ḍálte. 7 Artakhshashatá bádsháh ke nám par khatt likhte. 17 Is par Artakhshashatá farmán likh bhejtá. 23 Kám band hotá.

AUR jab Yahúdáh aur Binyamín ke dushmanoṉ ne suná, ki ‖ we jo asír hogae the, KHUDAWAND Isráel ke Khudá kí haikal ko banáte haiṉ[a],

2 To we Zarúbábul aur abwí raísoṉ ke pás áe, aur unheṉ kahá, ki Hameṉ bhí apne sáth ta'mír karne do: kyúṉki ham tumháre mánind tumháre Khudá ke tálib haiṉ, aur ham sháh i Asúr Asar-Haddún ke dinoṉ se[b], jis ne hameṉ yaháṉ lá basáyá hai, us ke liye qurbán guzránte haiṉ.

3 Lekin Zarúbábul, aur Yashú', aur Isráel ke báqí abwí raísoṉ ne unheṉ kahá, ki Tumhárá kám nahíṉ, ki hamáre sáth hamáre Khudá ke liye ek ghar banáo[c], balki ham akele KHUDAWAND Isráel ke Khudá ke liye ek maskan banáweṉge, jaisá ki sháh i Fárs Khoras ne hameṉ hukm kiyá hai[d].

4 Tab us sarzamín ke logoṉ ne Yahúdáh ke logoṉ ke háthoṉ ko ḍhílá kardiyá[e], aur ta'mír karne meṉ unheṉ ḍaráyá aur satáyá,

5 Aur wakíl muqarrar kiye, ki un ká mansúba bátil kareṉ. Sháh i Fárs Khoras ke jíte jí, aur sháh i Fárs Dárá kí saltanat tak yih hál húá.

6 Phir jab ‖ Akhasúerus bádsháh húá, to us kí saltanat ke shurú' meṉ unhoṉ ne Yahúdáh aur Yarúsalam ke báshindoṉ kí shikáyat likh bhejí.

7 ¶ Phir Artakhshashatá ke dinoṉ meṉ Bishlám, aur Mitradát, aur Tábiel, aur † un ke báqí rafíqoṉ ne sháh i Fárs Artakhshashatá ko likhá: un ká khatt Arámí zubán meṉ thá, aur us ká tarjuma bhí Arámí hurúf meṉ likhá thá.

8 Rahúm sáhib i díwán aur Shamsí kátib ne Artakhshashatá bádsháh ke liye Yarúsalam kí shikáyat is taur par likhí;

9 Rahúm sáhib i díwán, aur Shamsí kátib, aur † un ke báqí rafíq, jo Dínah aur Afársatkah, aur Tarfílah, aur Fárs, aur Arak,

Peshtar MASÍH se, 535.

‖ 'Ibrání meṉ, *asír ke farzand*
a Dekho 7, 8, 9 áyateṉ
678 ke qaríb.
b 2 Sal. 17. 24, 37, 33 aur 19. 37. 10 áyat.
c Naham. 2. 20.
d 'Az. 1. 1, 2, 3.
534.
e 'Az. 3. ...
‖ Yá, *Shershah.*
522.
† 'Ibrání meṉ, *un ke jathoṉ ke báqí log.*
† Kasdí meṉ, *un ke jathoṉ ke báqí log.*

Peshtar MASÍH se, 522.

aur Bábul, aur Sosan, aur Dih, aur 'Ailám se hain[f],

10 Aur báqí gurohen[g], jinhen Asnáffar amír o sharíf ne jiláwatan kiyá, aur Samrún ke shahron men basáyá, aur nahr i Furát ke is pár ke báqí log, wagaira[h].

11 ¶ Us 'arzí kí naql, jo unhon ne Artakhshashatá bádsháh pás bhejí, yún hai: Sháh ke gulám, jinhon kí búdobásh nahr ke is pár hai, wagaira.

12 Bádsháh par raushan howe, ki Yahúdí log, jo huzúr kí taraf se chale gae, hamáre darmiyán Yarúsalam ko áe hain, aur us bágí aur fasádí shahr ko banáte hain; díwáren uṭháchuke, aur newen †miláín.

13 Ab bádsháh yaqín jáne, ki ye log, jab shahr baná hogá, aur díwáren taiyár hongí, tab mahsúl, aur málguzárí, aur khiráj[i] nahín denge, aur bádsháhon kí ‖ámdaní men nuqsán hogá.

14 Pas, azbaski ham log daulatkháne ‖ ká namak kháte hain, aur ham ko láiq na thá ki bádsháh ká nuqsán dekhke bardásht karen, is sabab ham log bhejkar bádsháh ko ittilá' dete hain;

15 Ki bádsháh ke bápdádon ke tawáríkh-námon men talásh ho, to un tawáríkh-námon se bádsháh ko daryáft ho jáwe, aur yaqín hásil howe, ki yih shahr fitnaangez maqám hai, jis se sháhon aur mamálik ko ranj pahunchtá rahá hai, aur qadím se us men fasád barpá húá hai: is wáste yih shahr kharáb kiyá gayá hai.

16 Ham bádsháh ko jatáte hain, ki agar yih shahr phir biná ho, aur us kí shahrpanáh bane, to is hálat men huzúr ká 'amal nahr ke is pár na rahegá.

17 ¶ Tab bádsháh ne Rahúm sáhib i díwán, aur Shamsí kátib, aur un ke †báqí rafíqon ko, jo Samrún men base, aur nahr pár ke báqí logon ko, jawáb likhwá bhejá: Salám, wagaira.

18 Us 'arzí ká mazmún jo tum ne mujhe bhejí tafsíl se ma'lúm húá.

19 Aur main ne hukm kiyá hai, aur talásh ho chukí, aur daryáft húá, ki us shahr ne qadím se bádsháhon par balwá kiyá hai, aur fitna o fasád us men barpá rahá hai.

20 Aur ‖baṛe baṛe bádsháh Yarúsalam men húe hain, jinhon ne daryá ke[k] pár tak 'amalkiyá[l], aur mahsúl, aur málguzárí, aur khiráj liyá kiye.

21 So ab hukm karo, ki un logon ko roken, aur yih shahr banáyá na jáe, jab tak mujh se farmán na nikle.

22 Khabardár, is men qusúr mat karná; káhe ko aisí qabáhat ho, jis se bádsháhon ko zarar pahunche?

23 ¶ Pas jonhín Artakhshashatá bádsháh ke farmán kí naql Rahúm aur Shamsí kátib, aur un ke rafíqon ke áge paṛhí gaí thí, wunhín we jald Yarúsalam ko Yahúdíon ke pás gae, aur †jabr aur zor se un ko rokdiyá.

24 Tab Yarúsalam men Khudá ke ghar ká kám mauqúf húá, aur sháh i Fárs Dárá kí saltanat ke dúsre baras tak mauqúf rahá.

520.

V BAB.

1 *Zarúbábul aur Yashú', Hajjí aur Zakariyáh nabíon se targíb pákar, haikal kí ta'mír shurú' karte.* 3 *Tatnai aur Shatár-Boznai kí koshishen Yahúdíon ke baraṛne men bátil ṭhahartín.* 6 *Yahúdíon se barkhiláfí karke, ek khatt Dárá ke nám par bhejte.*

PHIR Hajjí[a] nabí aur Zakariyáh[b] bin 'I'dú nabí un Yahúdíon ko jo Yahúdáh aur Yarúsalam men the, Isráel ke Khudá ke nám se nubúwat karte the.

2 Tab Zarúbábul[c] bin Siyáltiel aur Yashú' bin Yúsadaq uṭhe, aur Khudá ke ghar ko Yarúsalam men banáne lage, aur Khudá ke we nabí un ke sáth hokar un kí madad karte the.

3 ¶ Us waqt nahr ke is pár ká súbadár Tatnai[d], aur Shatár-Boznai, apne musáhibon samet, un pás áe, aur unhen yún kahá, ki Kis ne tum ko hukm kiyá, ki is ghar ko banáo, aur is díwár ko uṭháo[e]?

4 Phir ham ne unhen kahá, ki Un logon ke kyá nám hain, jo is 'imárat kí ta'mír karte hain[f]?

5 Par un ke Khudá kí nazar Yahúdíon ke buzurgon par thí[g], ki we unhen rok na sakte the, jab tak yih suwál Dárá pás na pahunchá, aur tab unhon ne is mazmún ká jawáb us kí bábat men likh bhejá[h].

519.

6 ¶ Khatt kí naql, jo nahr ke is pár ke súbadár Tatnai, aur Shatár-Boznai, aur us ke Afársakí[i] rafíqon ne, jo nahr ke is pár men búd o

Margin notes:
f 2 Sal. 17. 30, 31.
678 ke qaríb.
g 1 áyat.
h Yún 11, 17. áyaton men. aur 'Az. 7. 12.
† kasdí men, un ko miyá.
i 'Az. 7. 21.
‖ Yá, tawáńgarí.
‖ Kasdí men, ke namak se 'amal ho.
† kasdí men, jathon ke báqí logon ko.
‖ Yá, sáhib i 'azm bádsháh.
k Pald. 15. 18. Yash. 1. 4.
l 1 Sal. 4. 21. Zab. 72. 8.
† Kasdí men, báziú se aur zor se.
a Haj. 1. 1.
b Zak. 1. 1.
c 'Az. 3. 2.
d 6 áyat. 'Az. 6. 6.
e 9 áyat.
f 10 áyat.
g Dekho 'Az. 7. 6, 28. Zab. 33. 18.
h 'Az. 6. 6.
i 'Az. 4. 9.

Peshtar MASÍH se, 519.

básh karte hain, Dárá bádshâh pás bhejá.

7 Unhon ne 'arzí bhejí, jis men yún likhá thá: Dárá bádsháh ko salámat i kullí ho.

8 Bádsháh ko jáná cháhiye, ki ham Yahúdáh ke súbe men us bare Khudá ke ghar ke bích gae hain; wuh ‖ taráshe húe pattharon se bantá hai, aur díwáron par lakrián lag játí hain, aur kám jald bantá játá hai, aur un ke háthon se istihkám hotá játá.

‖ Yá, bare bare.

9 Tab ham ne un buzurgon se suwál kiyá, aur unhen yún kahá, ki Kis ne tumhen hukm kiyá, ki is ghar ko banáo, aur is díwár ko uṭháo[k]?

k 3, 4 áyaten.

10 Aur ham ne un ke nám bhí púchhe, táki ham un logon ke nám likhke huzúr ko khabar dewen, ki un ke sardár kaun hain.

11 Tab unhon ne hamen yún jawáb diyá aur kahá, Ham ásmán aur zamín ke Khudá ke bande hain, aur wuhí maskan banáte hain, jo bahut barson ke áge qadím se baná thá, jise Isráel ke ek bare bádsháh ne banwáyá, aur ta'mír kiyá thá[l].

l 1 Sal. 6. 1.

12 Lekin is liye ki hamáre bápdádon ne ásmán ke Khudá ko gussa diláyá[m], us ne unhen sháh i Bábul Nabúkadnazar Kasdí ke háth men[n] kardiyá; us ne is ghar ko ujár diyá, aur logon ko asír karke Bábul men basáyá.

m 2 Taw. 36. 16, 17

n 2 Sal. 24. 2. aur 25 8, 9, 11.

536.

13 ¶ Lekin sháh i Bábul Khoras kí saltanat ke pahle baras men Khoras bádsháh ne hukm kiyá[o], ki yih Bait-Ulláh phir ban jáwe.

o 'Az. 1. 1.

14 Aur Khudá ke ghar ke sonahle rúpahle zurúf ko bhí, jinhen Nabúkadnazar Yarúsalam kí haikal se nikál le gayá, aur Bábul kí haikal men lá rakhá, so Khoras bádsháh ne Bábul kí haikal se phir nikál liyá[p], aur Sheshbazar náme ek shakhs ko, jise us ne ‖ názim ṭhahráyá thá[q], somp diyá.

p 'Az. 1. 7, 8. aur 6. 5.

‖ Yá, náib.

q Háj 1. 14. aur 2. 2, 21.

15 Aur use farmáyá, ki In bartanon ko le jáiyo, aur Yarúsalam kí haikal men pahuncháiyo, aur Khudá ká maskan apní jagah par banáyá jáwe.

16 ¶ So wuhí Sheshbazar áyá, aur Yarúsalam men is Bait-Ulláh kí bunyád dálí[r]; aur us waqt se ab tak ban rahá hai, par hanoz taiyár nahín húá hai[s].

r 'Az. 3. 8, 10.

s 'Az. 6. 15.

17 Ab agar bádsháh munásib jáne, to sháh ke daulatkháne men, jo Bábul men hai, daryáft kiyá jáe[t], ki Khoras bádsháh ne Yarúsalam men Bait-Ulláh ke banáne ká hukm kiyá thá, ki nahín; aur is amr men bádsháh ham logon par apní marzí záhir kare.

Peshtar MASÍH se, 536.

t 'Az. 6. 1, 2

VI BÁB.

1 *Dárá Khoras ká farmán páke, ek nayá farmán járí kartá, ki haikal kí ta'mír men taraqqí ho.* 13 *Farmán ke bá'is dushman bhí madad karte, aur yún un kí aur nabíon kí kumak se haikal taiyár hojátí.* 16 *Us kí taqdís kí 'íd karte,* 19 *aur fasah bhí karte.*

519.

TAB Dárá bádsháh ne hukm kiyá, ki Bábul ke us daftarkháne men jis men mál dhará játá thá[a], talásh kí jáwe.

a 'Az. 5. 17.

2 Chunánchi ‖ Akhmatá ke qasr men, jo Mádá ke súbe men wáqi' hai, ek daftar milá, aur us men yih hukm likhá húá thá:

‖ Yá, Akhmatá, yá, sandúqche men.

3 Khoras bádsháh kí saltanat ke pahle baras men, Khoras bádsháh ne Khudá ke ghar kí bábat, jo Yarúsalam men hai, hukm kiyá, ki wuh ghar aur wuh makán jahán qurbáníán karte hain, banáe jáwen, aur us kí bunyád istihkám se dálí jáwe, aur us kí únchái sáṭh háth, aur chaurái bhí sáṭh háth hogí;

4 Tín saffen bhárí pattharon kí hon, aur ek saff nayí lakrí kí[b]; aur kharch bádsháh ke khazáne se diyá jáwe.

b 1 Sal. 6 36.

5 Aur Khudá ke ghar ke sonahle rúpahle bartan bhí, jinhen Nabúkadnazar ne Yarúsalam kí haikal men se nikál liyá, aur Bábul men lá rakhá, so phir diye jáwen[c], aur Yarúsalam kí haikal men apní apní jagah men dákhil kiye jáen, aur Khudá ke ghar men rakhe jáen.

c 'Az. 1. 7, 8 aur 5. 14

6 Pas, nahr pár ká súbadár Tatnai, aur Shatár-Boznai, aur un ke Afársakí † rafíq, jo daryá pár ho, tum wahán se dúr ho jáo[d]:

† Kasdí men, yathe

d 'Az. 5. 3

7 Tum is Bait-Ulláh ke kám ko hone do; Yahúdíon ká názim, aur Yahúdíon ke buzurgán, Khudá ke ghar ko us kí jagah par ta'mír karen.

8 Aur mujh se hukm húá, ki tum ko Yahúdí buzurgon ke liye Bait-Ulláh ke banáne men kyá karná hai; bádsháh ke khazáne men se, ya'ne daryá pár ke khiráj

men se, un logon ko kharch diyá jáwe, ki ‖ un ká haraj na ho.

9 Aur jo kuchh unhen darkár ho, bachhṛe, aur mendhe, aur halwán, ásmán ke Khudá ke chaṛháwe ke liye, aur gehún, aur namak, aur mai, aur tel, so sab Yarúsalam ke káhinon ke kahe ke mutábiq biná 'uzr aur bilá nága roz ba roz diláiyo,

10 Táki we khushbúdár qurbán ásmán ke Khudá ke huzúr men guzránen, aur bádsháh aur bádsháhzádon kí 'umr-darází ke liye du'á mángen[e].

11 Main aur ek hukm kartá hún, ki jo shakhs is hukm se báhar jáwe, us ke ghar se laṭhá khínchá jáe, aur khaṛá kiyá jáe, aur wuh us par ṭángá jáe, aur is bát ke liye us ká ghar kúṛe ká dher kiyá jáe[f].

12 Par wuh Khudá, jis ne apná nám wahán rakhá hai[g], sab bádsháhon aur logon ko, jo is hukm ko badalke, Khudá ká wuh ghar, jo Yarúsalam men hai, bigáṛne ko háth baṛháte hon, gárat kare. Main Dárá hukm de chuká; is par jald 'amal karná hai.

13 ¶ Tab daryá pár ke súbadár Tatnai, aur Shatár-Boznai, aur un ke rafíqon ne Dárá bádsháh ke farmán ke mutábiq fauran 'amal kiyá.

14 So Yahúdíon ke buzurg ta'mír kar rahe[h], aur Hajjí nabí kí aur Zakariyáh bin 'Iddú kí nubúwat se kámyáb húe. Aur unhon ne Isráel ke Khudá ke hukm ke mutábiq, aur Fárs ke bádsháh Khoras[i], aur Dárá[k], aur Artakhshashatá[l] ke hukm ke mutábiq, ta'mír kí, aur kám tamám kiyá.

15 Aur yih maskan Adár mahíne kí tísrí táríkh men, jo Dárá bádsháh kí saltanat ká chhaṭhwán baras thá, taiyár húá.

16 ¶ Aur baní Isráel, aur káhin, aur Láwí, aur báqí † asíron ne jo chhúṭke áye the, Khudá ke ghar kí taqdís khushí se karte the[m].

17 Aur we Bait-Ulláh kí taqdís ke liye sau bail, aur do sau mendhe, aur chár sau halwán, aur tamám Isráel kí khatiyat ke liye, bárah sibṭon ke shumár ke mutábiq, bárah bakre chaṛháte the[n].

18 Aur unhon ne káhinon ko, un ke faríqon ke[o] muwáfiq, aur Láwíon ko, un kí bárídáríon ke[p] mutábiq, Khudá kí bandagí ke liye Yarúsalam men muqarrar kiyá, jaisá ki Músá kí kitáb men likhá hai[q].

19 Aur pahle mahíne kí chaudahwín táríkh[r] asírí ke farzandon ne 'íd i fasah kí;

20 Kyúnki káhinon aur Láwíon ne apne ko pák kiyá thá[s]; we sab ke sab pák húe the; so unhon ne asírí ke sab farzandon ke liye, aur apne bháí káhinon ke liye, aur apne liye fasah ko zabh kiyá[t].

21 Aur baní Isráel ne, jo asírí se chhúṭe the, aur sabhon ne, jo Isráel ke KHUDÁWAND ke tálib hoke us sarzamín kí ajnabí guróhon kí najásaton se[u] pák húe the, fasah kháyá.

22 Aur we khushí se sát din tak fatírí roṭí kí 'íd[x] karte rahe; kyúnki KHUDÁWAND ne unhen khushwaqt kiyá thá, aur sháh i Asúr ke dil ko un kí taraf pherá thá[y], ki Khudá, Isráel ke Khudá, ke maskan ke banáne men, ‖ un kí dastgírí kare.

VII BÁB.

1 *'Azrá Yarúsalam ko játá.* 11 *Bábat us parwáne kí, jise Artakhshashatá ne 'Azrá ko diyá.* 27 *'Azrá Khudá kí mihrbání ke bá'is us ká shukr kartá.*

IN báton ke ba'd sháh i Fárs Artakhshashatá[a] kí saltanat ke dinon men 'Azrá bin Siráyáh[b], bin 'Azariyáh, bin Khilqiyáh,

2 Bin Salúm, bin Sadúq, bin Akhitúb,

3 Bin Amariyáh, bin 'Azariyáh, bin Miráyút,

4 Bin Zarákhiyáh, bin 'Uzzí, bin Búqí,

5 Bin Abisú'á, bin Fínihás, bin Ili'azar, bin Hárún sardár káhin:

6 Yihí 'Azrá Bábul se uṭh chalá; aur wuh Músá kí sharí'at men, jise KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne diyá thá, faqíh i kámil thá[c]: aur is liye ki KHUDÁWAND us ke Khudá ká háth us par thá[d], bádsháh ne us ká sárá matlab púrá kiyá.

7 Aur baní Isráel men se, aur káhinon, aur Láwíon[e] aur gánewálon, aur darbánon, aur haikal ke bandon men se[f], kitne log Artakhshashatá bádsháh kí saltanat ke sátwen baras men Yarúsalam men áe[g].

Marginal notes (left): ‖ Kasdí men, *un ko kám band karná na paṛe.* — e 'Az. 7. 23. Yar. 29. 7. 1 Tim. 2. 1, 2. — f Dán. 2. 5 aur 3. 29. — g 1 Sal. 9. 3. — h 'Az. 5. 1, 2. — i 'Az. 1. 1. aur 5. 13 3 áyat. — k 'Az. 4. 24 — l 'Az. 7. 1. — † Kasdí men, *asírí ke farzandon ne.* — m 1 Sal. 8. 63. 2 Taw. 7. 5. — n 'Az. 8. 35.

Marginal notes (right): o 1 Taw. 24. 1. — p 1 Taw. 23. 6. — q Gin. 3. 6. aur 8. 9. — r Khur. 12. 6. — s 2 Taw. 30. 15. — t 2 Taw. 35. 11. — u 'Az. 9. 11. — x Khur. 12. 15. aur 13. 6. 2 Taw. 30. 21. aur 35. 17. — y 2 Sal. 23. 29. 2 Taw. 33. 11 'Az. 1. 1. aur 6 áyat, wag. Ams. 21. 1. — ‖ Yá, *un ke háthon ko zor bakhshe.* — 457. — a Naham. 2. 1. — b 1 Taw. 6. 14. — c 11, 12, 21 áyaten. — d 9 áyat. 'Az. 8. 22, 31. — e Dekho 'Az. 8. 15, wag. — f 'Ibrání men, *Natiním.* 'Az. 2. 43. aur 8. 20. — g 'Az. 8. 1.

Peshtar MASÍH se, 457. — 457 ke qaríb.

8 Aur wuh bádsháh kí saltanat ke sátwen baras ke pánchwen mahíne Yarúsalam men pahunchá.

9 Ki Bábul se chal nikalne ká shurú' pahle mahíne kí pahlí táríkh men húá, aur pánchwen mahíne kí pahlí táríkh men wuh Yarúsalam men á pahunchá; kyúnki us ká Khudá mihrbání se us kí dastgírí kartá thá[h].

10 Ki 'Azrá ne apne dil ko taiyár kiyá thá, ki Khudá kí sharí'at ká tálib ho[i], aur us par 'amal kare, aur Isráel ke darmiyán sunnaton aur hukmon kí ta'lím dewe[k].

11 ¶ Us parwáne kí naql, jo Artakhshashatá bádsháh ne 'Azrá ko, jo káhin aur faqíh thá, aur KHUDAWAND ke hukmon kí báton aur Isráel par ke farzon ko jántá thá, 'ináyat kiyá, so yih hai:

12 Artakhshashatá sháhansháh[l] ká, 'Azrá káhin ko, jo ásmán ke Khudá kí sharí'at ká kámil faqíh hai, wagaira[m].

13 Main yih hukm kartá hún, ki sab, jo merí mamlukat men Isráel ke logon men se, aur un ke káhinon, aur Láwíon men se, Yarúsalam ko jáne cháhte hain, tere sáth jáen.

14 Is wáste ki tú ‖ bádsháh se aur us ke sát wazíron se[n] bhejá játá hai, táki apne Khudá kí sharí'at ke mutábiq, jo tere háth men hai, Yahúdáh aur Yarúsalam ká ahwál daryáft kare;

15 Aur rúpá aur soná, jo bádsháh aur us ke wazíron ne Isráel ke Khudá ke liye, jis ká maskan Yarúsalam men hai[o], apní khushí se guzráná hai, wahán le jáwe;

16 Aur sárá rúpá aur soná bhí, jo tú Bábul ke tamám súbe men jam'a kar saktá hai[p], un hadyon samet, jo log aur káhin apne Khudá ke ghar ke liye, jo Yarúsalam men hai, apní khushí se dewen[q], pahuncháwe:

17 Aur filfaur is naqdí se bail, aur mendhe, aur halwán, aur un ke hadyon ká maida[r], aur tapáwanon kí mai, kharídiyo, aur Yarúsalam men apne Khudá ke ghar ke mazbah par guzrániyo[s].

18 Aur jo kuchh tú aur tere bhái báqí rúpe aur sone se karná munásib aur bihtar jánte ho, so apne Khudá kí marzí ke mutábiq karo.

19 Aur jo jo bartan tere Khudá ke ghar kí bandagí ke liye diye gae hain, so Yarúsalam men Khudá ke huzúr somp de.

20 Aur tere Khudá ke ghar ká báqí kharch, jo tujhe dená pare, so bádsháh ke daulatkháne se dená.

21 Aur main hí Artakhshashatá bádsháh daryá pár ke sab khazánchíon ko hukm de chuká hún, ki jo kuchh ásmán ke Khudá kí sharí'at ká faqíh 'Azrá káhin tum se cháhe, filfaur kiyá jáwe;

22 Sau qintár rúpe tak, aur sau karr gehún, aur sau batt mai, aur sau batt tel tak, aur namak betaqarrur.

23 Jo kuchh ásmán ke Khudá ká hukm hai, so ásmán ke Khudá ke ghar ke liye filfaur kiyá jáwe; káhe ko mamlukat par, aur bádsháh par, aur bádsháhzádon par ‖ balá názil ho?

24 Aur tum ko jáná cháhiye, ki tum sab káhinon, aur Láwíon, aur gánewálon, aur darbánon, aur ‖ haikal ke bandon, aur us Khudá ke ghar ke khádimon se málguzárí, aur khiráj, aur mahsúl lene ká ikhtiyár nahín rakhte ho.

25 Aur, ai 'Azrá, tú apne Khudá ke us dánish ke mutábiq, ‖ jo tujh ko 'ináyat húí, hákimon aur qázíon ko[t] muqarrar kar, ki daryá pár ke sab logon ká, jo tere Khudá kí sharí'at ko jánte hain, insáf karen; aur tum un ko, jo na jánte ho, sikhláo[u].

26 Aur jo koí tere Khudá kí sharí'at par aur bádsháh ke farmán par 'amal na kare, us par filfaur sazá ká hukm kiyá jáwe, khwáh wuh qatl ká, yá † des nikálne ká, yá mál kí zabtí ká, yá qaid hone ká ho.

27 ¶ Shukr KHUDAWAND hamáre bápdádon ke Khudá ká[x], ki aisí bát bádsháh ke dil men dálí[y], ki Yarúsalam men KHUDAWAND ke ghar ko árásta kare;

28 Aur mujhe bádsháh aur wazíron ke huzúr, aur bádsháh ke shauqatwále sháhzádon ke áge, apní rahmat i behadd men mujhe chhipáliyá[z]. Aur is liye ki KHUDAWAND mere Khudá ká háth mujh par húá[a], main mazbút ho gayá, aur main ne Isráel ke raíson ko jam'a kiyá, ki we mere hamráh chale jáwen.

Peshtar MASÍH se, 457 ke qaríb.

h 6 áyat. Naham. 2. 8, 18.
i Zab. 119.45.
k 6,25 áyaten. Ist. 33. 10. Naham 8. 1,–8. Mal. 2. 7.
l Hiz. 26. 7. Dán. 2. 37.
m 'Az. 4. 10.
‖ Kasdí men, bádsháh ke huzúr se.
n Ast. 1. 14.
o 2 Taw. 6. 2. Zab. 135 21.
p 'Az. 8. 25.
q 1 Taw. 29. 6, 9.
r Gin. 15. 4,–13.
s Ist. 12. 5, 11.
‖ Ibrání men, khafagí due.
‖ 'Ibrání men, Natíním.
‖ 'Ibrání men jo tere háth men hai.
t Khur. 18. 21 22 Ist. 16. 18
u 10 áyat. 2 Taw. 17.7 Mal. 2 7 Mat 23 2,3
† Kasdí men, jar ukhárne ká.
x 1 Taw. 29. 10.
y 'Az. 6 22
z 'Az. 9. 9.
a Dekho 'Az. 5. 5. aur 6, 9 áyaten. aur 'Az. 8. 18.

Peshtar MASÍH se, 457.

VIII BÁB.

1 'Azrá ke hamsafar jo Bábul se áe. 15 'Idú pás kahlá bhejtá ki wuh haikal ke liye khidmatguzár házir kare. 21 Roza rakhne ki manádí kartá. 24 Haikal ke mál o asbáb káhinon ke háth supurd kar detá. 31 Aháwá se rawána hoke Yarúsalam men já pahunchte. 33 Haikal ká mál haikal hí men taulá játá. 36 Parwána názim ko diyá játá.

457. UN ká nasabnáma, jo apne bápdádon ke gharánon ke raís the, aur Bábul se, Artakhshashatá bádsháh kí saltanat men, mere sáth chal nikle, yih hai.

2 Baní Fínihás men se Jairsúm; baní Itamar men se Dániel; baní Dáúd men se Hatúsh[a].

3 Baní Sikaniyáh men se, baní Pargús[b] men se, Zakariyáh, aur us ke sáth derh sau mard nasláname ke rú se gine gae.

4 Baní Pakhat i Moáb men se, Ilihú'ainí bin Zarákhiyáh, aur us ke sáth do sau mard.

5 Aur baní Sikaniyáh men se Bin Yahaziel, aur us ke sáth tín sau mard.

6 Aur baní 'Adín men se 'Abad bin Yúnatan, aur us ke sáth pachás mard.

7 Aur baní 'Ailám men se Yas'aiyáh bin Ataliyáh, aur us ke sáth sattar mard.

8 Aur baní Safatiyáh men se Zabadiyáh bin Míkáel, aur us ke sáth assí mard.

9 Aur baní Yúab men se 'Abadiyáh bin Yahiel, aur us ke sáth do sau athárah mard

10 Aur baní Salúmít men se Bin-Yúsifiyáh, aur us ke sáth ek sau sáth mard.

11 Aur baní Babai men se Zakariyáh bin Babai, aur us ke sáth atháís mard.

12 Aur baní 'Azjád men se Yúhanán ‖ bin Haqqatán, aur us ke sáth ek sau das mard.

13 Aur Adúniqám ke chhoṭe beṭon men se, jin ke ye nám hain, Ilifalat, aur Ya'iel, aur Sam'aiyáh, aur un ke sang sáth mard.

14 Aur baní Bigvai men se 'Utai aur ‖ Zabbúd, aur un ke sáth sattar mard.

15 ¶ Phir main ne unhen us daryá ke pás, jo Aháwá kí samt ko bahtá hai, jam'a kiyá; aur wahán ham tín din khaimon men rahe; aur main ne logon men aur káhinon men tálásh kí, par Láwí ke beṭon men se kisí ko na páyá[c].

16 Tab main ne log bhejkar Ili'azar ko, aur Aríel, aur Sam'aiyáh, aur Ilnátan, aur Yaríb, aur Ilnátan, aur Nátan, aur Zakariyáh, aur Masullám raíson ko, aur Yúyaríb aur Ilnátan ko, jo sanjída log the, buláyá,

17 Aur un kí ma'rifat unhen 'Idú ke pás, jo Kasífiyá nám ek maqám ká sardár thá, kahlá bhejá, aur jo kuchh unhen 'Idú ko aur us ke bháí haikal ke bandon ko Kasífiyá ke maqám men kahná thá, ‖ batáyá, ki we hamáre Khudá ke ghar ke liye khidmat karnewále ham ko dewen.

18 So isliye ki Khudá e mihrbán ká háth ham par thá, we ek dánishmand shakhs baní Mahlí men se bin Láwí, bin Isráel, aur Saribiyáh, aur us ke beṭe aur bháí, athárah ko láe[d];

19 Aur Hasabiyáh ko, aur us ke sáth baní Mirárí men se Yas'aiyáh ko, aur us ke bháíon aur un ke beṭon ko, jo bís the, láe;

20 Aur ‖ haikal ke bandon men se bhí[e], jinhen Dáúd aur amíron ne Láwíon kí khidmat ke liye muqarrar kiyá thá, do sau bís Natiním ko, jin ke nám likhe húe the, le áe.

21 ¶ Aur main ne Aháwá ke daryá par manádí karwáí[f], ki roza rakhen, ki ham apne Khudá ke huzúr dukh khínchen[g], aur us se du'á mángen, ki apne liye, aur bálbachchon ke liye, aur apne mál ke wáste, sídhí ráh páwen[h].

22 Kyúnki main sharm ke bá'is[i] bádsháh se sipáhíon ká tuman aur sawár, jo ráh men hamáre dushmanon se muqábala karen, máng na saká; kyúnki ham ne bádsháh se kahá thá, ki Hamáre Khudá ká háth un sabhon par hai[k], jo us ke tálib hain, ki un ká bhalá ho[l]; par us ká jabr aur qahr un sabhon par jhúm rahte hain[m], jo use chhoṛte hain[n].

23 So ham ne roza rakhkar is bát ke liye apne Khudá se du'á mángí, aur hamárí du'á qabúl húí[o].

24 ¶ Tab main ne sardár káhinon men se bárah ko, ya'ne Saribiyáh aur Hasabiyáh ko, aur un ke sáth un ke bháíon men se das ko, alag kiyá,

a 1 Taw. 3. 22.
b 'Az. 2. 3.
‖ Yá, sab se chhoṭá beṭá.
‖ Yá, Zakkúr, jo ba'ze nuskhon men páyá játá hai.

Peshtar MASÍH se, 457.

c Dekho 'Az. 7. 7.
‖ Yá, sikhlayá, 'Ibrání men, mungh men rakhá; Dekho 2 Sam. 14. 3, 19.
d Naham. 8. 7. aur 9. 4, 5.
‖ 'Ibrání men, Natiním.
e Dekho 'Az. 2. 43.
f 2 Taw. 20. 3.
g Ahb. 16. 29. aur 23. 29. Yas. 58. 3, 5.
h Zab. 5. 8.
i Yúh 1 Qur. 9. 15.
k 'Az. 7. 6, 9, 28.
l Zab. 33. 18. 19. aur 34. 15, 22. Rúm. 8. 28.
m Zab. 34. 16.
n 2 Taw. 15. 2.
o 1 Taw. 5. 20. 2 Taw. 33. 13. Yas. 19. 22.

Pahtar MASÍH se, 457 ke qaríb.

25 Aur unhen̤ rúpá, soná, aur zurúf ko[p], aur apne Ḳhudá ke ghar ke hadye ko, jise bádsháh, aur us ke wazíron̤, aur amíron̤, aur tamám Isráel ne, jo Bábul men̤ maujúd the, baḳhshá thá, wazn karke diyá.

26 Aur main̤ ne sáṛhe chha sau qintár rúpá, aur rúpahle bartan ek sau qintár ke, aur sau qintár soná, taulke, un ke háthon̤ men̤ hawála kiyá.

27 Aur bís sonahle jám ek hazár dirham ke, aur daraḳhshán pítal ke do bartan, jin kí qímat sone kí sí qímat thí, diye.

28 Aur main̤ ne unhen̤ kahá, ki Tum ḲHUDÁWAND ke liye muqaddas ho[q], aur we bartan bhí muqaddas hain̤[r], aur rúpá aur soná ḲHUDÁWAND tumháre bápdádon̤ ke Ḳhudá ke liye ḳhushí se baḳhshá gayá hai.

29 Ḳhabardárí se un ko rakho, jab tak ki tum Yarúsalam men̤ ḲHUDÁWAND ke ghar kí koṭhríon̤ men̤ sardár káhinon̤ aur Láwíon̤ ke sámhne, aur Isráel ke abwí raíson̤ ke sámhne, unhen̤ taul na do.

30 So káhinon̤ aur Láwíon̤ ne soná, chándí, aur bartan ko taul liyá, táki unhen̤ Yarúsalam men̤ hamáre Ḳhudá kí haikal men̤ pahuncháwen̤.

31 ¶ Phir ham pahle mahíne kí bárahwín̤ táríḳh men̤ Aháwá ke daryá se chal nikle, ki Yarúsalam ko jáwen̤. Aur hamáre Ḳhudá ká háth ham par thá[s], aur us ne ham ko dushmanon̤ ke aur ráh par ghát men̤ baiṭhnewálon̤ ke háth se bachá rakhá.

32 Phir ham Yarúsalam men̤ pahunchke tín din tak árám kar rahe[t].

33 ¶ Aur chauthe din men̤ wuh soná, chándí, aur bartan apne Ḳhudá kí haikal men̤ káhin Maremút bin Úriyáh ke háth men̤ taul diyá[u]; aur us ke sáth Ili'azar bin Fínihás thá, aur un ke sáth Yúzabád bin Yashú' aur Nau'idiyáh bin Binwí Láwí the;

34 Sab kuchh ginke aur taulke sompe diyá, aur usí waqt men̤ sárí taul likhí gaí.

35 Aur un ke farzandon̤ ne, jo asír hogae the aur phir chhúṭ áe the, Isráel ke Ḳhudá ke liye chaṛháwe guzráne, tamám Isráel ke liye bárah bail, aur ḳhatiyat ke liye chhiyánawwe menḍhe, aur sathattar bheṛ, aur bárah bakre[x]; sab ke sab ḲHUDÁWAND ke liye chaṛháyá.

36 ¶ Aur bádsháh ká parwána[y] bádsháh ke náibon̤ ko, aur un ko jo daryá pár ke názim the, diyá: aur we Ḳhudá ke ghar ke banáne men̤ logon̤ ke dastgír húe.

p 'Az 7.15,16.
q Ahb. 21. 6, 7, 8. Ist. 33. 8.
r Ahb. 22.2,3. Gin. 4. 4, 15, 19, 20.
s 'Az. 7. 6, 9, 28.
t Naham. 2. 11.
u 36, 30 áyaton̤.
x Yáp 'Az. 6. 17.
y 'Az. 7. 21.

IX BAB.

1 Isráelíon̤ ne ajnabí 'auraten̤ jorúán̤ kí thín̤, jis sabab se 'Azrá niháyat ḡamgín hotá. 5 In gunáhon̤ ká iqrár karke Ḳhudá se munáját kartá.

JAB yih sab kuchh hochuká, amíron̤ ne mujh se áke kahá, ki Isráel ke log, aur káhin, aur Láwí, in sarzamínon̤ kí qaumon̤, Kan'áníon̤, aur Hittíon̤, aur Farizzíon̤, aur Yabúsíon̤, aur 'Ammúníon̤, aur Moábíon̤, aur Misríon̤, aur Amúríon̤ se, judá na rahe hain̤[a], par un kí tarah se nafrat ke kám kiyá karte hain̤[b],

2 Ki unhon̤ ne un kí beṭíon̤ men̤ se apne liye aur apne beṭon̤ ke liye jorúán̤ liyán̤[c], aur muqaddas tuḳhm[d] ko leke in sarzamínon̤ kí qaumon̤ men̤ miládiyá[e] hai; aur amíron̤ aur hákimon̤ ká háth is badkárí men̤ pahlá húá hai.

3 Main̤ ne yih bát sunke apní poshák aur apní ridá pháṛí[f], aur sir aur dáṛhí ke bál ukháṛ ukháṛ hairán ho baiṭhá[g].

4 Tab we sab, jo Isráel ke Ḳhudá kí báton̤ se larzán the[h], jab unhon̤ ne un ke gunáhon̤ ko, jo asír hoke áwára húe the, dekhá thá, mere pás jam'a húe, aur main̤ shám ke qurbán tak[i] hairán ho baiṭhá.

5 ¶ Aur shám ke qurbán ke waqt main̤ hosh men̤ áke uṭhá, aur apne kapṛe aur apní ridá pháṛkar apne ghuṭnon̤ par jhuká, aur ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí taraf háth phailáe[k],

6 Aur bolá, Ai mere Ḳhudá, ai mere Ḳhudá, main̤ sharmátá hún̤[l], aur terí taraf apne munh ke uṭháne se lajjátá hún̤; kyúnki hamáre gunáh hamáre sir se guzar gae[m], aur hamárí ḳhatáen̤ ásmán tak pahunchí hain̤[n].

7 Ham apne bápdádon̤ ke waqt se áj tak baṛe gunáhgár ho rahe hain̤[o]; aur apní badkárí ke sabab ham, aur hamáre bádsháh, aur hamáre káhin, in sarzamínon̤ ke bádsháhon̤ ke háth men̤, qatl, aur asírí, aur ḡárat, aur zardrúí[p] ke

Pahtar MASÍH se, 457 ke qaríb.

457.

a 'Az. 6. 21 Naham. 9. 2.
b Ist. 12. 30. 31.
c Ḳhur. 34. 16 Ist. 7. 3. Naham. 13. 23.
d Ḳhur. 19. 6 aur 22. 31. Ist. 7. 6. aur 14. 2.
e 2 Qur. 6. 14.
f Aiy. 1. 20.
g Zab. 143. 4
h 'Az. 10. 3 Yas 66. 2
i Ḳhur 29. 39
k Ḳhur. 9. 29 33.
l Dán. 9. 7, 8
m Zab. 38. 4.
n 2 Taw. 28. 9. Mak. 18. 5
o Zab 106. 6 Dán. 9. 5, 6, 8.
p Dán. 9. 7, 8.

liye, sompe gae haiṉ [q], jaisá áj ke din hai.

8 Ab chand roz se ḴHUDÁWAND hamáre Ḳhudá ka fazl ham par húá hai, ki us ne hamárí kuchh bachtí báqí rahne dí, aur apne bait i muqaddas meṉ ham ko ek khúṉṭá diyá, táki hamárá Ḳhudá hamárí ánkheṉ roshan kare [r], aur hamárí asírí meṉ hayát i táza baḳhshe.

9 Kyúṉki ham to bandhúe [s] the, par hamáre Ḳhudá ne ham ko qaid meṉ rahne na diyá [t], aur Fárs ke bádsháhoṉ ko ham par niháyat mihrbán kiyá [u], táki hameṉ zindagí baḳhshe, aur ham apne Ḳhudá ke ghar ko uṭháweṉ, aur us wíráne kí marammat kareṉ, aur ki wuh hameṉ Yahúdáh aur Yarúsalam meṉ ek panáh dewe [x].

10 Aur ab, ai Ḳhudá, ham ba'd is ke kyá kaheṉ? kyúṉki ham tere hukmoṉ se báhar gae haiṉ,

11 Jo tú ne apne bande nabíoṉ kí ‖ ma'rifat se farmáe haiṉ; ki tú ne kahá hai, ki Wuh zamín, jise tum mírás meṉ lene ko játe ho, wuh un sarzamínoṉ kí qaumoṉ kí najásatoṉ se [y] aur nafratí kámoṉ se nápák zamín hai, ki unhoṉ ne apní nápákí se us ko † is sire se us sire tak bhar diyá hai.

12 Pas apní beṭíoṉ ko un ke beṭoṉ ko mat do, aur un kí beṭíoṉ ko apne beṭoṉ ke liye mat lo [z], aur un kí salámatí aur un kí ḳhairiyat hargiz mat cháho [a], táki tum mazbút bano, aur zamín ke mewe kháo, aur mírás ke liye apne beṭoṉ ko hamesha tak use chhoṛ jáo [b].

13 Aur sárí áfatoṉ ke ba'd, jo hamáre bure kámoṉ aur baṛe gunáhoṉ ke sabab ham par paṛí haiṉ, (ki tú ne, ai hamáre Ḳhudá, hamáre gunáhoṉ kí nisbat se kam sazá dí [c], balki aisí naját ham ko baḳhshí hai;)

14 Kyá ham phir tere hukmoṉ se báhar jáeṉ [d], aur in makrúh qaumoṉ se nátá nisbat kareṉ [e]? kyá terá gazab ham par yaháṉ tak nahíṉ bhaṛkegá [f], ki ham ko nest o nábúd kare, aur kuchh na báqí na bachtí rahe?

15 Ai ḴHUDÁWAND, Isráel ke Ḳhudá, tú sádiq hai [g], ki ham áj tak bache húe haiṉ: dekh, ham tere áge [h] apne gunáhoṉ meṉ giriftár haiṉ [i]: aur is sharm se tere huzúr khaṛe rah nahíṉ sakte [k].

q Ist. 28. 36, 64. Naham. 9. 30.
r Zab. 13. 3. aur 34. 5.
s Naham. 9. 36.
t Zab. 136. 23.
u Az. 7. 28.
x Yas. 5. 2.
‖ 'Ibrání meṉ, ke háth se.
y 'Az. 6. 21.
† 'Ibrání meṉ, muṉh á muṉh, jaisá ki 2 Sal. 21. 16.
z Khur. 23. 32. aur 34. 16. Ist. 7. 3.
a Ist. 23. 6.
b Ams. 11. 22. aur 20. 7
c Zab. 103. 10.
d Yuh. 5. 14. 2 Pat. 2. 20, 21
e 2 áyat. Naham. 13. 23 27.
f Ist. 9. 8.
g Naham. 9. 33. Dán. 9. 14.
h Rúm. 3. 19
i 1 Qur. 15. 17.
k Zab. 130. 3

X BÁB.

1 Sakániyáh ajnabí 'auratoṉ ke tark karne kí munásabat 'Azrá par jatátá. 6 'Azrá kuṛhtá húá logoṉ ko jam'a karátá. 9 Ahl i jamá'at 'Azrá kí nasíhat sunke tauba karte, aur apne gunáhoṉ ke ohhorne ká iqrár karte. 15 Us iqrár par shauqdilí se 'amal karte. 18 Ek fard un logoṉ kí, jinhoṉ ne ajnabí 'auratoṉ jorúáṉ kí thíṉ, pesh kí játí.

AUR jab 'Azrá ne ro roke aur Ḳhudá ke ghar ke áge [a] áp ko giráke du'á mángí aur iqrár kiyá thá [b], to baní Isráel meṉ se mardoṉ, aur 'auratoṉ, aur laṛkoṉ kí ek bahut baṛí jamá'at us pás faráham húí; kyúṉki log phúṭ phúṭ rote the.

2 Tab Sikaniyáh bin Yahiel ne baní 'Ailám meṉ se 'Azrá se ḳhitáb karke kahá, Ham Ḳhudá ke gunahgár to húe haiṉ [c], ki is sarzamín kí qaumoṉ meṉ se ajnabí 'auratoṉ ko byáh láe haiṉ; lekin is bál meṉ bhí Isráel ke liye ummed hai.

3 Pas, áo, ham apne Ḳhudá ke sáth 'ahd bándhke [d], sárí ajnabí randíoṉ ko aur un kí auláḍ ko, apne ḳhudáwand 'Azrá kí, aur un kí saláh ke mutábiq jo hamáre Ḳhudá ke hukm se [e] ḍarte haiṉ [f], taláq deweṉ, aur is kám ko sharí'at ke muwáfiq kareṉ.

4 Pas ab tú uṭh, ki yih terá kám hai; aur ham bhí terí madad kareṉge; jawánmardí kar [g], aur kám bajá lá.

5 Tab 'Azrá uṭhá, aur sardár káhinoṉ, aur Láwíoṉ, aur sáre Isráel ko yih qasam diláí [h], ki ham is bát ke mutábiq 'amal kareṉge. Aur unhoṉ ne qasam kháí.

6 ¶ Tab 'Azrá Ḳhudá ke ghar ke áge se uṭhá, aur Yúhanán bin Iliyásib kí koṭhrí meṉ dáḳhil húá, aur waháṉ jáke na roṭí kháí na páni piyá [i]; kyúṉki wuh ahl i jilá kí bedíní ke liye afsos kartá rahá.

7 Phir unhoṉ ne Yahúdáh aur Yarúsalam meṉ asíroṉ ke farzandoṉ ke darmiyán manádí kí, ki Yarúsalam meṉ jam'a howeṉ;

8 Aur ki jo koí amíroṉ aur buzurgoṉ kí saláh ke mutábiq tín din ke 'arse meṉ na áwe, us ká sárá mál ‖ zabt hogá, aur wuh áp ahl i jilá kí jamá'at se ḳhárij kiyá jáegá.

9 ¶ Tab Yahúdáh aur Binyamín ke sab log tín din ke 'arse meṉ Yarúsalam meṉ jam'a húe: yih

a 2 Taw. 20. 9.
b Dán. 9. 20.
c Naham. 13. 27.
d 2 Taw. 34. 31.
e Ist. 7. 2, 3.
f Az. 9. 4.
g 1 Taw. 28. 10.
h Naham. 5. 12.
i Ist. 9. 18.
‖ 'Ibrání meṉ, haram.

Peshtar MASÍH se, 457.

nauweṉ mahíne kí bíswíṉ táríkh thí: aur sab log is ‖ gunáh ke aur shiddat i bárish ke sabab Khudá ke ghar kí ráh ke kúche meṉ baiṭhe kámpte the [k].

10 Tab 'Azrá káhin uṭh khaṛá húá, aur unheṉ kahá, ki Tum ne gunáh kiyá hai, aur ajnabí randíoṉ ko byáh liyá, aur Isráel ke gunáhoṉ ko ziyáda kiyá.

11 Pas, KHUDÁWAND apne bápdádoṉ ke Khudá ke áge iqrár karo [l], aur us kí marzí par 'amal karo, aur is sarzamín ke logoṉ se aur ajnabí randíoṉ se alag ho jáo [m].

12 Tab sárí jamá'at ne jawáb diyá, aur buland áwáz se kahá, ki Jaisá tú ne farmáyá hai, waisá karná ham par farz hai.

13 Lekin log bahut haiṉ, aur is waqt shiddat kí bárish hai, aur ham báhar ṭhahar na sakte, aur yih ek do din ká kám nahíṉ hai; kyúṉki is bát meṉ ‖ ham meṉ se bahutoṉ ne gunáh kiyá hai.

14 Ab sárí jamá'at ke sardároṉ ko rakh le, aur hukm kar, ki we sab, jo hamáre shahroṉ meṉ pardesí randíoṉ ko byáh láe honge, muqarrar waqt par áweṉ, aur un ke sáth har ek shahr ke buzurgán aur qází haweṉ, jab tak hamáre Khudá ká qahr i shadíd [n], jo is sabab se hai, ham par se uṭh na jáwe.

15 ¶ Yúnatan bin 'Asahel aur Yaháziyáh bin Tiqwah is ‖ kám meṉ the, aur Masullám aur Sabbatí Láwí un kí madad karte the.

16 Chunánchi asíroṉ ke farzandoṉ ne aisá hí kiyá. Aur 'Azrá káhin, aur ba'ze aur jo apne bápdádoṉ ke gharánoṉ ke rais the, sab ba nám alag húe, aur dasweṉ mahíne kí pahlí táríkh is bát kí tajwíz karne ko á baiṭhe.

17 Aur pahle mahíne ke pahle din un sab mardoṉ kí tajwíz, jo ajnabí randíoṉ ko byáh láe the, tamám húí.

456.

18 ¶ Us waqt káhinoṉ ke beṭoṉ meṉ se kitne nikle, jinhoṉ ne ajnabí jorúáṉ kíṉ thíṉ: baní Yashú' meṉ se Bin Yúsadaq aur us ke bháí, Ma'asiyáh, aur Ili'azar, aur Yárib, aur Jidaliyáh;

19 Unhoṉ ne háth diyá [o] ki ham apní jorúoṉ ko taláq denge, aur apní gunáhgárí kí bábat unhoṉ ne galle ká ek menḍhá apne gunáh ke badle meṉ qurbán kiyá [p].

20 Aur baní Amír meṉ se: Hanání aur Zabadiyáh.

21 Aur baní Hárim meṉ se: Ma'asiyáh, aur Iliyáh, aur Sama'iyáh, aur Yahiel, aur 'Uzziyáh.

22 Aur baní Fashúr meṉ se: Ilyú'ainí, aur Ma'asiyáh, aur Isma'el, aur Nataniel, aur Yúzabád, aur Ili'asah.

23 Aur Láwíoṉ meṉ se: Yúzabád, aur Sama'í, aur Qiláyáh, (jo Qalítá bhí kahlátá hai), Fatahiyáh, aur Yahúdáh, aur Ili'azar.

24 Aur gánewáleṉ meṉ se: Iliyásib; aur darbánoṉ meṉ se: Salúm, aur Talam, aur Úrí.

25 Aur Isráel meṉ se jo baní Pargús the: Ramiyáh, aur Yazziyáh, aur Malkiyáh, aur Miyámín, aur Ili'azar, aur Malkiyáh, aur Bináyáh.

26 Aur baní 'Ailám meṉ se: Mattaniyáh, aur Zakariyáh, aur Yahiel, aur 'Abdí, aur Yarímút, aur Iliyáh.

27 Aur baní Zattú meṉ se: Ilyú'ainí, aur Iliyásib, aur Mattaniyáh, aur Yarímút, aur Zabad, aur 'Azízá.

28 Aur baní Babai meṉ se: Yahúhanán, aur Hananiyáh, aur Zabbai, aur 'Atlai.

29 Aur baní Bání meṉ se: Masullám, aur Malúk, aur 'Adáyáh, aur Yásúb, aur Siyál, aur Rámút.

30 Aur baní Pakhat i Moáb meṉ se: 'Adná, aur Kilál, aur Bináyáh, aur Ma'asiyáh, aur Mattaniyáh, aur Bazilliel, aur Binwí, aur Munassí.

31 Aur baní Hárim meṉ se: Ili'azar, aur Yashiyáh, aur Malkiyáh, aur Sam'aiyáh, aur Sim'aún,

32 Binyamín, aur Malúk, aur Samariyáh.

33 Aur baní Háshúm meṉ se: Mattanai, aur Mattatáh, aur Zábád, aur Ilifalat, aur Yaremai, aur Munassí, aur Sima'í.

34 Aur baní Bání meṉ se: Ma'adai, aur 'Amrám, aur Úel,

35 Bináyáh, aur Badiyáh, aur Kalúh,

36 Aur Waniyáh, aur Maremút, aur Iliyásib,

37 Aur Mattaniyáh, aur Mattanai, aur Ya'asau,

38 Aur Bání, aur Binwí, aur Sima'í,

Peshtar MASÍH se, 546.

Margin notes:
‖ 'Ibrání meṉ bát.
k Dekho 1 Sam. 12. 18.
l Yash. 7. 19. Ams. 28. 13.
m 3 áyat.
‖ Yá, ham ne ek baṛá gunáh kiyá hai.
n 2 Taw. 30. 8.
‖ 'Ibrání meṉ, is bát par khaṛe hue.
o 2 Sal. 10. 15. 1 Taw. 29. 24. 2 Taw. 30. 8.
p Ahb. 6. 4, 6.

Peshtar MASÍH se, 456.

39 Aur Salamiyáh, aur Nátan, aur 'Adáyáh,
40 Aur ‖ Maknadabai, aur Sásai, aur Sárai,
41 Aur 'Azariel, aur Salamiyáh, aur Samariyáh,
42 Aur Salúm, aur Amariyáh, aur Yúsuf,
43 Baní Nabú men se: Ya'íel, aur Mattitiyáh, aur Zábád, aur Zabíná, aur Yadau, aur Yúel, aur Bináyáh.
44 Ye sab ajnabí randíon ko byáh láe the, aur ba'zon ko un kí jorúon ke peṭ se laṛke húe the.

‖ Yá, *Mabnadabai*, jo ba'ze nuskhon men páyá játá hai.

NAHAMIYÁH KÍ KITÁB.

I BÁB.

1 *Nahamiyáh, Hanání kí ma'rifat Yarúsalam kí tabáh-hálí kí khabar pákar, gam kartá, aur roza rakhtá, aur du'á mángtá.* 5 *Us kí munáját.*

NAHAMIYÁH bin Hakaliyáh[a] ká ‖ ahwál. Bíswen baras, Kisleú ke mahíne men, jab main qasr i Sosan men thá, to aisá húá,
2 Ki Hanání jo mere bháíon men se ek hai, wuh, aur ba'ze baní Yahúdáh áe; aur main ne un se un Yahúdíon ká hál, jo asírí men se bach nikle the, aur Yarúsalam ká hál, púchhá.
3 Unhon ne mujh se kahá, ki We báqí log, jo asírí men se bach nikle hain, wahán ke súbe men niháyat tasdí'a aur hurfat men hain; aur Yarúsalam kí díwár[b] ḍhái húí hai[c], aur us ke phátak ág se jale húe hain.
4 ¶ Jab main ne ye báten suníṇ, main baiṭh gayá aur rone lagá, aur kitne din tak gam kartá rahá. aur roza rakhá, aur ásmán ke Khudá ke huzúr du'á mángí,
5 Aur yún kahá, Ai KHUDÁWAND, ásmán ke Khudá[d], tú Khudá e 'azím o muhíb hai, aur un se, jo tujhe piyár karte aur tere hukmon ko hifz karte hain[e], 'ahd aur fazl rakhtá hai:
6 Main terí minnat kartá hún, ki apne kán lagáiye, aur apní ánkhen kholiye, ki apne bande kí is du'á ko sune, jo main ab rát o din tere huzúr tere bandon baní Isráel ke liye mángtá hún[f]; aur main baní Isráel kí khatáon ko, jo ham ne kín, mán letá hún[g]; aur main aur merá ábáí khándán bhí gunáhgár húe hain.
7 Ham ne tujh se bargashta hoke baṛe fasád ká kám kiyá hai[h], aur un hukmon, aur sunnaton, aur irshádon par, jo tú ne apne bande Músá ke wasíle se farmáe, 'amal nahín kiyá hai[i].
8 Us qaul ko yád kar, jo tú ne apne bande Músá ko farmáyá, aur kahá, Agar tum badkárí karoge, to main tumhen qaumon men pareshán karúngá[k]:
9 Par jab tum merí taraf phiroge[l], aur mere hukmon ko mánoge, aur un par 'amal karoge, to agar tum men se koí paráganda hoke ásmán ke us kanáre tak já paṛe honge[m], main unhen wahán se jam'a karúngá, aur unhen us maqám men, jise main ne apne nám ke liye pasand kiyá hai, láúngá.
10 We to tere bande aur tere log hain, jinhen tú ne apne baṛe zor se aur qawí háth se chhuṛáyá hai[n].
11 Ai KHUDÁWAND, main terí minnat kartá hún, ki apne bande kí du'á par, aur apne bandon kí du'á par, jo cháhte hain ki tere nám se ḍaren[o], kán dhariyo[p], aur áj apne bande ko kámyáb kariyo, aur is mard ke huzúr mujh par rahm farmáiye. Aur main bádsháh ká sáqí thá[q].

II BÁB.

1 *Artakhshashatá Nahamiyáh ke gam ká sabab daryáft karke, náme o parwána use detá, aur Yarúsalam ko jáne ke liye use rawána kartá.* 9 *Nahamiyáh Yarúsalam men dákhil hotá, aur yih hál sunke us ke dushman ázurda hote.* 12 *Khufyatan ḍhái húí díwár par muláhaza karne játá.* 17 *Yahúdíon ko targíb detá ki dushmanon se be-parwá hoke díwár banáne lagen.*

ARTAKHSHASHATÁ bádsháh[a] ke bíswen baras Naisán ke mahíne men yún húá, ki mai us ke áge thí: so main ne

446 ke qaríb. 445 ke qaríb.

a Nahem. 10. 1. ‖ Yá, *tazkira*. b Nahem. 2. 17. c 2 Sal. 25. 10. d Dán. 9. 4. e Zabúr. 20. 6. f 1 Sal. 8. 28, 29. 2 Taw. 6. 40. Dán. 9. 17, 18. g Dán. 9. 20. h Zab. 106. 6. Dán. 9. 5. i Ist. 28. 15. k Ahb. 26. 33. Ist. 4. 25, 26, 27. aur 28. 64. l Ahb. 26. 39, wag. Ist. 4. 29, 30, 31. aur 30. 2. m Ist. 30. 4. n Ist. 9. 29. Dán. 9. 15. o Yas. 26. 8. 'Ibrán. 13. 18. p 6 áyat. q Nahem. 2. 1. a 'Az. 7. 1.

Peshtar MASÍH se, 445 ke qaríb.

mai uṭháke bádsháh ko dí[b]. Aur is se áge main kabhí us ke huzúr men udás na thá.

2 Tab bádsháh ne mujhe kahá, Terá chihra kyún udás hai, báwujúde ki tú bímár nahín hai? pas is ká bá'is, dilgírí ke siwá[c], kuchh nahín hai. Tab main bahut ḍar gayá.

3 Aur main ne bádsháh se kahá, ki Bádsháh hamesha jítá rahe[d]: main udás kyún na hoún, jab ki wuh shahr, jo mere bápdádon kí qabrgáh hai, ujár pará hai, aur us ke pháṭak ág se bhasam kiye gae hain[e]?

4 Bádsháh ne farmáyá, ki Phir terí kyá 'arz hai? Tab main ne ásmán ke Khudá se du'á mángí,

5 Aur bádsháh se 'arz kí, Agar bádsháh kí marzí ho, aur tujh ko apne bande par karam kí nigáh ho, to merí yih 'arz hai, ki tú mujhe Yahúdáh men mere bápdádon kí qabrgáh ke shahr ko bhej, ki main us kí ta'mír karún.

6 Tab bádsháh aur †begam ne, jo pás baiṭhí thí, mujhe kahá, Terá safar kab tak hogá, aur tú kab phiregá? Garaz, bádsháh kí marzí húí, ki mujhe bheje, aur main ne us se ek muddat batáí[f].

7 Phir main ne bádsháh se kahá, Agar bádsháh kí marzí ho, to daryá pár ke názimon ke liye mujhe parwáne 'ináyat howen, ki we mujhe Yahúdiya tak salámat pahuncháwen;

8 Aur Ásaf ke liye, jo bádsháhí shikárgáh ká nigáhbán hai, ek shuqqa mile, ki wuh mujhe laṭhe dewe, ki un se haikal ke áspás ke burj ke pháṭakon ke shahtír banen, aur shahrpanáh aur wuh ghar, jis ko main játá hún, árásta hon. Aur is liye ki mere Khudá kí mihrbání ká háth mujh par thá[g], bádsháh ne mujhe náme diye.

9 ¶ Phir main nahr pár ke názimon ke pás áyá, aur bádsháh ke parwáne unhen diye; aur bádsháh ne apní fauj ke sardáron aur sawáron ko mere sáth kar diyá thá.

10 Aur jab Sanballat Húrúní aur 'Ammúní gulám Túbiyáh ne yih suná, ki ek shakhs baní Isráel kí khairiyat ká tálib hoke áyá hai, to niháyat gamgín húe.

11 Pas main Yarúsalam men dákhil húá, aur wahán tín din rahá[h].

12 ¶ Ba'd is ke main rát ko uṭhá, main aur chand mard jo mere sáth the; par jo kuchh mere Khudá ne mere dil men Yarúsalam ke banáne kí bábat ḍálá thá, so main ne kisí ko na batláyá; aur koí jánwar mere sáth na thá, magar wuh jánwar, jis par main sawár húá.

13 Aur main rát ko Wádí ke pháṭak se[i] niklá, aur áge baṛhke Nág-kúe pás aur Kúṛe ke pháṭak ko gayá, aur Yarúsalam kí díwáron ko, jo ḍhái húí thín, aur us ke pháṭakon ko, jo ág se jale húe the[k], dekh liyá.

14 Aur main áge baṛhke Chashma ke pháṭak[l] aur bádsháh ke táláb ko gayá, aur mere ‖ghoṛe ke liye guzarne kí jagah na thí.

15 Phir main rát hí ko nále kí samt chaṛh gayá[m], aur shahrpanáh ko dekhkar lauṭá, aur Wádí ke pháṭak kí taraf phir áyá.

16 Un ra,íson ko daryáft na húá, ki main kyún gayá, aur kyá kartá hún; ki main ne is waqt tak na Yahúdíon ko, na káhinon ko, na amíron, na hákimon, na báqíon ko jo kárguzár the, kuchh batláyá thá.

17 ¶ Tab main ne unhen kahá, Tum dekhte ho, ki ham kis musíbat men hain, ki Yarúsalam ujáṛ pará hai, aur us ke pháṭak jal gae hain: áo, ham Yarúsalam kí shahrpanáh banáwen, ki áge ko hamárí láj na rahe[n].

18 Tab main ne unhen batláyá, ki mere Khudá se merí dastgírí[o] aur khairiyat kyúnkar húí hai, aur bádsháh kí báten bhí, jo us ne mujhe farmáín, unhen sunáín. We bole, Chalo; ham uṭhke banáwen. So is achchhe kám ke liye unhon ne apne háthon ko mazbút[p] kiyá.

19 Par jab Sanballat Húrúní, aur 'Ammúní gulám Túbiyáh, aur 'Arabí Jasham ne suná, to unhon ne ham ko ṭhaṭṭhe men uṛáyá[q], aur la'n ta'n kiyá, aur kahá, Yih kaisá kám hai, ki tum karte ho? kyá bádsháh ke muqábil fitna barpá kiyá cháhte ho[r]?

20 Tab main ne jawáb men unhen kahá: Ásmán ká Khudá ham ko kámyáb karegá, so ham us ke bande uṭhke ta'mír karenge: lekin tumhárá na hissa, na haqq, na nishán i yádgár, Yarúsalam men hai[s].

b Naham. 1. 11.
c Amsá. 15. 13.
d 1 Sal. 1. 31. Dán. 2. 4. aur 5. 10. aur 6. 6, 21.
e Naham. 1. 3.
† 'Ibrání men us kí jorú.
f Naham. 5. 14. aur 13. 6.
g 'Az. 5 5. aur 7. 6, 9, 28. 18 áyat.
h 'Az. 8. 32.
i 2 Taw. 26. 9. Naham. 3. 13.
k Naham. 1. 3. aur 17 áyat.
l Naham. 3. 15.
‖ 'Ibrání men, jánwar.
m 2 Sam. 15. 23. Yar. 31. 40.
n Naham. 1. 3. Zab. 44. 13 aur 79. 4 Yar. 24. 9. Hiz. 5. 14, 15 aur 22. 4.
o 8 áyat.
p 2 Sam. 2. 7.
q Zab. 44. 13 aur 79. 4 aur 80. 6.
r Naham. 6. 6.
s 'Az. 4. 3.

Peshtar MASÍH se, 445.

Peshtar MASÍH se, 445.

III BÁB.

1 *Shahrpanáh ke ta'mír-karnewálon ke nám aur un ke áge píchhe ká darja.*

TAB Iliyásib sardár káhin aur us ko bhái káhin uṭhe[a], aur Bheṛ-pháṭak[b] ta'mír karne lage; aur unhon ne use muqaddas kiyá, aur us ke kiwáṛon ko lagáyá; unhon ne Miyáh ke burj[c] aur Hananiel ke burj[d] tak use muqaddas kiyá.

2 Us ke †pás Yaríhú ke logon ne[e] ta'mír kí. Aur un ke pás Zakúr bin Imrí ne ta'mír kí.

3 Lekin Machhlí-pháṭak ko[f] baní Hassanáah ne ta'mír kí; unhon ne us ke bázú dhare, aur us ke kiwáṛe aur qufl, aur aṛbange, lagáe[g].

4 Aur un ke pás Maremút bin Úriyáh bin Qúz ne marammat kí. Aur un ke pás Masullám bin Barakiyáh bin Mashezabiel ne marammat kí. Aur un ke pás Sadúq bin Ba'aná ne marammat kí.

5 Aur un ke pás Taqú'íon ne marammat kí, par un ke amíron ne apne KHUDÁWAND ke kám par apní gardan na jhukáí[h].

6 Aur Puráne pháṭak[i] kí Yahúyada' bin Fásakh aur Masullám bin Basúdiyáh ne marammat kí: unhon ne us ke chaukhaṭ bázú dhare, aur us ke kiwáṛe, aur qufl, aur aṛbange, lagáe.

7 Aur un ke pás Malatiyáh Jiba'úní aur Yadún Marúnútí ne, aur Jiba'ún aur Misfáh ke logon ne, nahr ke is pár ke názim kí kursí tak, marammat kí.

8 Aur un ke pás 'Uzziel bin Kharháyáh sonár, aur us ke pás 'attár ke beṭe Hananiyáh ne marammat kí, ‖ aur Yarúsalam ko chaklí díwár[k] tak mustahkam kiyá.

9 Aur un ke pás Rifáyáh ne, jo Húr ká beṭá aur Yarúsalam kí ádhí girdnawáh ká sardár thá, marammat kí.

10 Aur us ke pás Yadáyáh bin Harúmaf apne ghar ke sámhne tak kí marammat kí; aur us ke pás Hatúsh bin Hasabniyáh ne marammat kí.

11 Malkiyáh bin Hárim aur Hasúb bin Pakhat i Moáb ne dúsrá hissa aur Bhaṭṭhá-burj[l] kí marammat kí.

12 Aur us ke pás Salúm ne, jo Halúhesh ká beṭá thá, aur Yarúsalam kí dúsrí ádhí girdnawáh ká sardár thá, aur us kí beṭíon ne, marammat kí.

13 Wádí ke pháṭak[m] kí marammat Hanún aur Zanúh ke báshindon se húí: unhon ne use mazbút kiyá, aur us ke kiwáṛe, aur qufl, aur aṛbange, lagáe, aur Kúṛá-pháṭak tak[n] díwár par hazár háth ta'mír kíe.

14 Aur Kúṛá-pháṭak kí marammat Malkiyáh bin Rekáb ne jo Bait-Hakaram kí girdnawáh ká sardár thá, kí; us ne use mazbút kiyá, aur us ke kiwáṛe, aur qufl, aur aṛbange, lagáe.

15 Aur Chashma-pháṭak[o] Salúm bin Kull-Hází ne, jo Misfáh kí girdnawáh ká sardár thá, durust kiyá; us ne use banáyá, aur use páṭá, aur us ke kiwáṛe aur qufl aur aṛbange, lagáe; aur bádsháhí bág ke pás Siloáh kí kunḍ kí[p] díwár ko, us utár tak jahán Dáúd ke shahr se utarte hain, banáyá.

16 Us ke píchhe Nahamiyáh bin 'Azbúq ne, jo ádhe Bait-Súr ká názim thá, us jagah se leke Dáúd kí qabron ke muqábil aur us kunḍ tak[q], jo banáyá gayá, aur Bait ul Jibborím tak, marammat kí.

17 Us ke píchhe Láwíon men se Rahúm bin Báni ne marammat kí. Us ke pás Hasabiyáh ne, jo Qa'ílah kí ádhí girdnawáh ká sardár thá, apne ṭukṛe kí marammat kí.

18 Us ke píchhe un ke bháíon men se Bawí bin Hanadád ne, jo Qa'ílah kí dúsrí ádhí girdnawáh ká sardár thá, marammat kí.

19 Aur us ke pás 'Azar bin Yashú' Misfáh ke sardár ne ek dúsrá ṭukṛá. us jagah ke muqábil jahán díwár muṛtí hai[r] aur silahkháne ko chaṛh játe hain, banáyá.

20 Us ke píchhe Barúk bin ‖Zabbai ne baṛí tamanná se, us moṛ se leke sardár káhin Iliyásib ke ghar ke darwáze tak, ek dúsrá ṭukṛá banáyá.

21 Us ke píchhe Maremút bin Úriyáh bin Qúz ne, dúsrá ṭukṛá Iliyásib ke ghar ke darwáze se leke Iliyásib ke ghar kí intihá tak, banáyá.

22 Aur us ke píchhe nasheb ke rahnewále káhinon ne marammat kí.

23 Us ke píchhe Binyamín aur Hasúb ne apne ghar ke sámhne tak marammat kí. Un ke píchhe 'Azariyáh bin Ma'asiyáh bin 'Ananiyáh ne apne ghar ke barábar tak marammat kí.

---

a Naham. 12. 10.
b Yúh. 5. 2.
c Naham. 12. 39.
d Yar. 31. 38. Zak. 14. 10.
† 'Ibrání men, *háth par.*
e 'Az. 2. 34.
f 2 Taw. 33. 14. Naham. 12. 39. Saf. 1. 10.
g Dekho Naham. 6. 1. aur 7. 1.
h Qaz. 5. 23.
i Naham. 12. 39.
‖ Yá, *par un ho Yarúsalam ko chaklí díwár tak baqí chhoṛ gae the.*
k Naham. 12. 38.
l Naham. 12. 38.
m Naham. 2. 13.
n Naham. 2. 13.
o Naham. 2. 14.
p Yúh. 9. 7.
q 2 Sal. 20. 20. Yas. 22. 11.
r 2 Taw. 26. 9
‖ Yá, *Zakkai.*

24 Us ke píchhe Binwí bin Hanadád ne, 'Azariyáh ke ghar se leke díwár kí moṛ[a] aur kone tak, ek dúsrá ṭukṛá banáyá.

25 Fálál bin U'zai ne, us moṛ ke sámhne se leke us burj ke muqábil tak jo bádsháh ke us qasr ke barábar hai, jo qaidkháne ke sahn se[t] lagá húá hai, marammat kí[u]. Us ke píchhe Fidáyáh bin Pargús ne ta'mír kí.

26 Aur ‖ haikal ke bandon ne[x], ‖ 'Ufal[y] se leke púrab taraf ko Jal-pháṭak tak aur us burj ke sámhne tak, jo báhar paṛtá thá, jahán we rahte the, ta'mír kí.

27 Un ke píchhe Taqú'íon ne us baṛe burj ke sámhne, jo báhar paṛtá thá, aur 'Ufal kí díwár tak, dúsrá ṭukṛá banáyá.

28 Ghuṛ-pháṭak[z] se leke káhinon ne har ek apne apne ghar ke sámhne marammat kí.

29 Un ke píchhe Sadúq bin Amír ne apne ghar ke sámhne marammat kí. Aur us ke píchhe Púrab-pháṭak ke darbán Sam'aiyáh bin Sikaniyáh ne marammat kí.

30 Us ke píchhe Hananiyáh bin Salamiyáh aur Hanún ne, jo Salaf ká chhaṭhwán beṭá thá, ek dúsrá ṭukṛá banáyá. Us ke píchhe Masullám bin Barakiyáh ne apní koṭhrí ke sámhne marammat kí.

31 Us ke píchhe sonár ke beṭe Malkiyáh ne haikal ke bandon aur baipáríon ke mahalle tak, Mifqád-pháṭak ke muqábil, aur us kone ke bálákháne tak, marammat kí.

32 Aur us kone ke bálákháne aur Bheṛ-pháṭak ke bích sonáron aur saudágaron ne marammat kí.

IV BAB.

1 *Mukhálif hansí ṭhaṭṭhá karte hain, par Nahamiyáh du'á mángá kartá, aur kám jári karatá.* 7 *Dushmanon ke qahr aur un ke pinhání mansúbon kí khabar páke, wuh nigáhbán biṭhátá.* 13 *Kárguzáron ko jangí hathyár bandhwátá,* 19 *aur hukm detá, ki we sipáhíon kí tarah cháláki karen aur hukm men rahen.*

AUR aisá húá, ki jab Sanballat ne suná, ki ham shahrpanáh banáte hain, to wuh ranjída aur bahut gusse húá[a], aur Yahúdíon ko gálíán dín.

2 Aur us ne apne bháíon aur Samrúní lashkar ke áge kahá, ki Ye ná-tawán Yahúdí kyá karte hain? kyá áp ko mazbút kiyá cháhte hain? kyá we qurbání karenge? kyá we din bhar men sab kuchh kar chukenge? kyá we jale húe pattharon ko kúṛe ke ḍheron men se chunke phir ‖ biná karenge?

3 Aur Túbiyáh 'Ammúní ne[b], jo us pás khaṛá thá, kahá, ki Yih jo unhon ne banáyá hai, agar ek lomṛí chaṛh jáe, wuh un kí patthar kí shahrpanáh ko toṛ degí.

4 Sun le, ai hamáre Khudá, ki ham haqír jáne játe hain[c], aur un kí malámat ko pherke unhín ke sir par ḍál[d], aur asírí ke mulk men unhen shikár ke liye de:

5 Aur un ke gunáh mat ḍhámp[e], aur apne áge se un kí khatáen na miṭá; kyúnki unhon ne mi'máron ke sámhne terá gazab bhaṛkáyá.

6 Garaz ham logon ne díwár uṭhái, aur idhar udhar se ádhon ádh par miládí; kyúnki log dil lagáke kám karte the.

7 ¶ Aur aisá húá, ki jab Sanballat, aur Túbiyáh, aur 'Arabíon, aur 'Ammúníon, aur Ashdúdíon ne suná[f], ki Yarúsalam kí díwáren uṭhín, aur daráren band hone lagín, to nipaṭ jhunjhláe.

8 Aur sabhon ne milke bandish bándhí[g], ki jáke Yarúsalam se laṛen, aur kám rokden.

9 Tab ham ne apne Khudá se du'áen mángín, aur nigáhbán biṭhláe, ki rát din un se khabardár rahen[h].

10 Aur ahl i Yahúdáh ne kahá, ki Bojh-uṭhánewálon ká zor ghaṭ gayá, aur kúṛá bahut hai, yahán tak ki ham díwár nahín baná sakte hain.

11 Aur hamáre bairíon ne kahá, ki Jab tak ham un ke bích men na á len, aur unhen na már ḍálen, aur kám mauqúf na karen, we na jánenge na dekhenge.

12 Aur aisá húá, ki jab Yahúdí logon ne, jo un ke ús pás rahte the, sab jagahon se, jin se we hamáre pás áyá jáyá karte the, áke hamen das bár yih kah diyá:

13 ¶ To main ne shahrpanáh ke píchhe nasheb kí jághon men aur únche makánon men, logon ko, un ke gharánon ke mutábiq, talwar, aur barchhí, aur tír kamán bandhwáke, biṭhláyá.

14 Aur main ne nigáh kí, aur main uṭhá, aur amíron aur názimon, aur báqí logon ko kahá, ki Tum un se mat ḍaro[i]: Khudáwand ko, jo buzurg aur muhíb

Peshtar MASÍH se, 445.

a 19 áyat. t Yar. 32. 2. aur 33. 1. aur 37. 21. u 'Az. 2. 43. Naham. 11. 21. ‖ 'Ibrání men, Natiním. x 2 Taw. 27. 3. ‖ Yá, burj. y Naham. 8. 1, 3. aur 12. 37. z 2 Sal. 11. 16. 2 Taw. 23. 15. Yar. 31. 40. a Naham. 2. 10. 19.

‖ 'Ibrání men, jiláwenge. b Naham. 2. 10, 19. c Zab. 123. 3, 4. d Zab. 79. 12. Ams. 3. 34. e Zab. 69. 27, 28. aur 109. 14. 15. Yar. 18. 23. f 1 áyat. g Zab. 83. 3, 4, 5. h Zab. 50. 15. i Gin. 14. 9. Ist. 1. 29.

Peshtar MASÍH se, 445.

hai[k], yád karo, aur apne bháíon, aur beṭon, aur beṭíon, aur jorúon, aur gharon ke liye, laṛo[l].

15 Aur aisá húá, ki jab hamáre dushmanon ne suná, ki yih bát ham par záhir húí, to Khudá ne un ká mansúba náchíz kar diyá[m], aur ham sab ke sab díwár kí samt ko phire, aur har ek apne apne kám men phir lag gayá.

16 Aur aisá húá, ki us din se mere ádhe naukar kám karte the, aur ádhe bhále, aur ḍhál, aur kamán liye, aur baktar pahine, rahte the: aur we jo názim the Yahúdáh ke sáre khándán ke píchhe khaṛe the.

17 Jo log díwár banáte the, aur we jo bojh uṭháte aur ládte the, har ek ek háth se kám kartá thá, aur dúsre se talwár rakhtá thá.

18 Kyúnki mi'amár jitne the har ek apní talwár apní kamar par bándhe húe kám karte the. Aur wuh jo narsingá phúnktá thá, mere pás thá.

19 ¶ Aur main ne amíron, aur názimon, aur báqí logon se kahá, ki Kám to baṛá aur phailáo par hai, aur díwár ke úpar ek dúsre se judá aur dúr hai:

20 So jahán túm log narsinge kí áwáz sunoge, wahán hamáre pás chale áo: hamárá Khudá hamáre liye laṛegá[n].

21 So ham kám karte the; aur ádhe log pau phaṭne se sitáron ke dikhái dene tak bhále liye rahe.

22 Aur main ne usí waqt logon ko hukm kiyá, ki Har ek shakhs apne apne naukar samet rát ke waqt Yarúsalam men rahá kare, táki rát ko hamáre liye pahrá howe, aur din ko kám kare.

23 So main, aur mere bhái, aur mere naukar, aur we log jo nigáhbání ke liye mere hamráh the, kabhí apne kapṛe utárte na the, ‖magar jab ki dhulwáná manzúr hotá thá.

V BAB.

1 Yahúdí log apní hálat kí bábat, ki qarzdár o rihndár o gulám hain, shikáyat karte. 6 Nahamiyáh súdkhoron ko ḍánṭtá, aur naf'a jo un ko húá wápas dilátá. 14 Apní tankhwáh nahín letá, balki apne hí kharch se bahuton kí mihmání kiyá kartá.

AUR logon aur un kí jorúon ne apne Yahúdí bháíon[a] par dangá kiyá[b].

2 Aur kitne kahte the, ki Ham, aur hamáre beṭe, o beṭíán, bahut hain: so ham ko galla mol lená hai, ki kháwen aur jíwen.

3 Aur kitne bolte the, ki Ham ne apne kheton, aur angúristánon, aur makánon ko, girau rakhá, tá ki ham mahangí men galla mol lewen.

4 Aur kitne kahte the, ki Ham ne apne kheton aur angúristánon ko girau rakhkar rúpiya qarz liyá hai, ki bádsháh ke liye málguzárí adá karen.

5 Báwujúd is ke hamáre jism to hamáre bháíon ke se jism hain[c], aur hamáre bálbachche un ke bálbachchon ke mánind hain: aur dekho, ham apne beṭe aur beṭíán gulámí men bechte[d], aur hamárí beṭíon men se kitní laundíán húí hain, aur ‖ham láchár aur zerdast hain; kyúnki hamáre khet aur angúristán auron ke qabze men hain.

6 ¶ Jab main ne un kí faryád aur ye báten suníṉ, to main nipaṭ ázurda húá.

7 Aur main ne apne jí men ṭhahráyá, aur main ne amíron aur názimon se jhagṛá kiyá aur unhen kahá, Tum men har ek apne apne bhái se súd lete ho[e]. Aur main ne ek baṛí jamá'at ko un ke muqábil biṭháyá.

8 Aur unhen kahá, ki Ham ne apne maqdúr ke muwáfiq apne Yahúdí bháíon ko, jo qaumon ke háth bik gae the, chhuṛá liyá[f]; aur kyá tum apne hí bháíon ko bechoge, aur we hamáre háth men bik jáen? Tab we chup húe, aur unhen kuchh jawáb na milá.

9 Phir main ne kahá, ki Yih jo tum karte ho, so achchhá nahín: kyá tum par wájib na thá, ki in qaumon kí malámat ke sabab[g], jo hamáre dushman hain, khudátarsí se chalte[h]?

10 Aur mujhe aur mere bháíon aur mere chákaron ko munásib hai, ki ham un se súd aur galla len? main tumhárí minnat kartá hún, ki áo, aise naf'a se háth uṭháwen.

11 Aj hí ke din un ke khet, aur un ke angúristán, aur zaitún ke bág, aur un ke ghar, aur sauwán hissa naqdí ká, aur anáj, aur mai, aur tel ká, jo tum ne un se liyá hai, unhen pher díjiyo.

Marginal references: k Isl. 10. 17. 1 Sam. 10. 12. — m Aly 5. 12. — n Khur. 14. 14, 25. Isl. 1. 30. aur 3. 22. aur 20. 4. Yash. 23. 10. — ‖ Yá, har ek hathyár liye pání ke wáste játa thá. — a Ahb. 25. 35, 36, 37. Isl. 15. 7. — b Dekho Yas. 5. 7. — c Yas. 58. 7. — d Khur. 21. 7. Ahb. 25. 39. — ‖ Yá, ham men maqdúr nahín ki unhen chhuṛáwen. — e Khur 22 25. Ahb 25. 36. Hiz. 22 12. — f Ahb. 25. 48. — g 2 Sam. 12. 14. Rúm. 2. 24. 1 Pat. 2. 12. — h Ahb. 25. 36.

Peshtar MASÍH se, 445.

12 Tab unhoṉ ne kahá, ki Ham pher deṉge, aur un se kuchh na máṉgeṉge; jaisá tú ne farmáyá hai, waisá hí kareṉge. Phir maiṉ ne káhinoṉ ko buláyá, aur un logoṉ ko qasam diláí[i], ki Is iqrár ke muwáfiq ham kareṉge.

13 Phir maiṉ ne apná dáman jháṛá[k] aur kahá, ki Isí tarah se Ḳhudá har ek shaḳhs ko, jo apne is qaul par 'amal na kare, us ke ghar se aur us ke shugl se jhaṭak ḍále; wuh yúṉ jhaṭká jáe, aur ‖nikál phenká jáwe. Tab sárí jamá'at ne kahá, Ámín, aur ḲHUDÁWAND ká shukr kiyá. Aur logoṉ ne apne wa'da par wafá kí[l].

14 ¶ 'Aláwa us ke, jis din se ki maiṉ Yahúdáh ke mulk meṉ un ká hákim ṭhahráyá gayá, ya'ne Artaḳhshashatá bádsháh ke 'amal ke bísweṉ baras se battísweṉ baras tak[m], jo bárah baras haiṉ, maiṉ ne aur mere bháíoṉ ne hákimí kí roṭí na kháí[n].

15 Kyúṉki we hákim, jo mere áge the, ra'aiyat par ek bhár the, aur anáj, aur mai, aur chálís misqál rúpá, un se lete the; aur un ke naukar bhí logoṉ par zabardastí karte the: lekin maiṉ ne ḳhudátarsí ke sabab[o] aisá na kiyá[p].

16 'Aláwa us ke, maiṉ is shahrpanáh ke kám meṉ barábar mashgúl rahá; aur ham ne khetoṉ ko mol nahíṉ liyá; par mere sab chákar wahán kám par jam'a húe.

17 Aur roz roz merí mez par[q], siwá un ke jo áspás kí qaumoṉ meṉ se áte the, ḍeṛh sau Yahúdí aur názim the.

18 Aur jo ek din ke liye taiyár kiyá gayá[r], so ek bail, aur chha paṉ bheṛíáṉ thíṉ; murgíáṉ bhí mere liye taiyár kí gaíṉ; aur das din meṉ ek bár har ek qism ma' kí hotí thí; báwujúd is sab ke, hákimí kí roṭí talab na kí[s], kyúṉki in logoṉ par asírí ká bhár bhárí thá.

19 Ai mere Ḳhudá, mujhe yád karke merá bhalá kar, jaisá ki maiṉ ne in logoṉ se kiyá[t].

VI BÁB.

1 *Sanballat chaturáí karke, afwáheṉ phailátá, aur jhúṭhe nabíoṉ ko naukar rakhtá ki peshíngoíáṉ kareṉ, ki kisí tarah se Nahamiyáh ko ḍaráweṉ.* 15 *Kám tamám hotá aur dushman wuh hál sunke muztarib hote.* 17 *Dushmanoṉ aur Yahúdáh ke amíroṉ ke darmiyán ḳhatt o kitábat chhipe meṉ hotí.*

AUR aisá húá, ki jab Sanballat, aur Túbiyáh, aur ‖ Jasham 'Arabí[a], aur hamáre báqí dushmanoṉ ne suná, ki maiṉ shahrpanáh ko baná chuká, aur us meṉ kuchh ṭúṭá phúṭá báqí na rahá, agarchi usí waqt maiṉ ne pháṭakoṉ meṉ kiwáṛe na lagáe the[b]:

2 Tab Sanballat aur Jasham ne mujhe yih kahlá bhejá, ki Á, ham Aunú ke[c] maidán ke kisí gáṉw meṉ báham muláqát kareṉ[d]; par we mujh se badí karne kí fikr meṉ the[e].

3 So maiṉ ne qásid bhejkar unheṉ kahá, Maiṉ baṛe kám meṉ lagá húṉ, aur utar nahíṉ saktá: kyá zarúr hai. ki maiṉ ise chhoṛke tum pas áúṉ, aur kám mauqúf rahe?

4 Aur unhoṉ ne chár bár aisá paigám bhejá, aur maiṉ ne unheṉ aisá jawáb diyá.

5 Phir Sanballat ne pánchwíṉ bár usí tarah se apne naukar ko mere pás bhejá; us ke háth meṉ khulí húí chiṭṭhí thí.

6 Us meṉ likhá thá, ki ajnabí qaumoṉ meṉ yih afwáh hai, chunánchi ‖ Jashmú kahtá hai, ki Tú aur Yahúdí log bagáwat kí bandish karte ho[f]: is liye tú shahrpanáh banátá hai, ki tú is ḳhabar ke mutábiq un ká bádsháh ho.

7 'Aláwa us ke, tú ne nabíoṉ ko muqarrar kiyá, ki Yarúsalam meṉ terí ḳhabar deṉ, aur kaheṉ ki Tú Bádsháh Yahúdáh ká hai: pas in bátoṉ kí ḳhabar bádsháh ko pahuṉchegí: so ab chalá á, tá ki ham báham maslahat kareṉ.

8 Tab maiṉ ne us pás kahlá bhejá, ki Tere kahne ke muwáfiq koí bát nahíṉ húí, balki tú yih báteṉ apne hí dil se banátá hai.

9 Kyúṉki unhoṉ ne ham ko ḍaráyá, aur kahá, ki We us kám se háth uṭháweṉge, ki wuh ban na paṛe. Par ab, ai Ḳhudá, tú mere háthoṉ ko zor baḳhsh.

10 Phir maiṉ Sam'aiyáh bin Diláyáh bin Muhaitabiel ke ghar meṉ áyá; us ne darwáza band kar liyá aur kahá, Áiyo, ham Ḳhudá ke ghar meṉ haikal ke andar muláqát kareṉ, aur haikal ke darwázoṉ ko band kareṉ; kyúṉki we tujhe qatl karne ko áweṉge;

---

[i] 'Az. 10. 5. Yar. 34. 8, 9.
[k] Mat. 10. 14. A'am. 13. 51. aur 18. 6.
‖ 'Ibrání meṉ, *ḳhálí howe.*
[l] Dekho 2 Sal. 23. 3.
[m] Naham. 13. 6.
[n] 1 Qur. 9. 4, 15.
[o] 9 áyat.
[p] 2 Qur. 11. 9. aur 12. 3.
[q] 2 Sam. 9. 7. 1 Sal. 18. 19.
[r] 1 Sal. 4. 22.
[s] 14, 15 áyateṉ.
[t] Naham. 13. 22.

Peshtar MASÍH se, 445.

‖ Yá, *Jashmú*, 6 áyat.
[a] Naham. 2. 10, 19 aur 4. 1, 7.
[b] Naham. 3. 1, 3.
[c] 1 Taw. 8. 12. Naham. 11. 35.
[d] Ams. 26. 24, 25.
[e] Zab. 37. 12, 32.
‖ Yá, *Jasham*, 1 áyat.
[f] Naham. 2. 19.

Peshtar MASÍH se, 445.

háŋ, rát ko tujhe qatl karne ko áwenge.

11 Maiŋ ne kahá, Kyá mujh sá shakhs bhágo? aur mujh sá kaun hai, ki haikal meŋ ghuse, tá ki apní ján bacháwe? maiŋ andar nahíŋ jáne ká.

12 Aur maiŋ ne tahqíq kí, aur dekh, ki Khudá ne use na bhejá thá, balki merí mukhálafat meŋ is sabab se peshíngoí kí[g], ki Sanballat aur Túbiyáh ne use naukar rakhá thá.

13 Wuh is liye naukar húá thá, ki maiŋ ḍar jáúŋ, aur aisá karke khatákár hoúŋ, ki jis se we merí badnámí kareŋ, aur mujhe ta'na deŋ.

14 Ai mere Khudá, Túbiyáh ko aur Sanballat ko, un ke in kámoŋ ke mutábiq, aur nabiya Nau'ídiyáh ko bhí, aur báqí nabíoŋ ko, jo mujhe ḍaráne cháhte the[h], yád kar[i].

15 ¶ Garaz báwan din meŋ, Alúl mahíne kí pachíswíŋ tárikh meŋ, shahrpanáh ban chukí.

16 Aur aisá húá, ki jab hamáre sáre bairíoŋ ne suná[k], aur gair gurohoŋ ne jo hamáre áspás thíŋ dekhá, we áp apní ankhoŋ se girgae; kyúŋki unheŋ samajh paṛí, ki yih kám hamáre Khudá kí taraf se húá[l].

17 ¶ 'Aláwa is ke, un dinoŋ meŋ Yahúdáh ke amíroŋ kí bahut sí chiṭṭhíáŋ Túbiyáh pás bhejí játí thíŋ, aur Túbiyáh kí chiṭṭhíáŋ un pás pahunchtí thíŋ.

18 Kyúŋki bahut log Yahúdáh meŋ us ke ham-qasam the; ki wuh Sikaniyáh bin Arakh ká dámád, aur us ke beṭe Yahúhanan ne Masullám bin Barakiyáh kí beṭí ko byáh liyá thá.

19 Aur we mere áge us kí khushkhoíáŋ bayán karte the, aur merí báteŋ use sunáte the. Aur Túbiyáh ne mujhe ḍaráne ke liye náme bheje.

VII BÁB.

1 Nahamiyáh Hanání aur Hanániyáh ko Yarúsalam meŋ mukhtár ṭhahrátá 5 Un logoŋ ke nasnámoŋ kí ek fard milí, jo ki Bábul se pahle áe the; 9 mislan, logoŋ kí, 39 káhinoŋ kí, 43 Láwioŋ kí, 46 Natiním kí, 57 Sulaimán ke khádimoŋ kí. 63 Un káhinoŋ kí fard, jinhoŋ ne apne apne nasabnáme na páe. 66 Kull jam'a ká shumár, aur un ke mál o asbáb ká zikr. 70 Un ke hadye.

AUR aisá húá, ki jab shahrpanáh ban chukí, aur maiŋ ne kiwáṛe lagáe the[a], aur darbán, aur gánewále, aur Láwí, muqarrar húe the,

2 Maiŋ ne apne bháí Hanání ko, aur qasr ke názim[b] Hanániyáh ko, Yarúsalam meŋ mukhtár kiyá, ki wuh bahutoŋ se amánatdár aur khudátars thá[c].

3 Aur maiŋ ne unheŋ kahá, ki jab tak dhúp na chaṛhe, tab tak Yarúsalam ke pháṭak khole na jáeŋ, aur un ke házir hote húe, kiwáṛe band kíe jáeŋ, aur aṛbange lagáe jáweŋ: aur Yarúsalam ke báshindoŋ kí chaukíáŋ muqarrar karo, har ek apní apní chaukí meŋ, aur har ek apne apne ghar ke sámhne chaukí ke liye ṭhahráyá jáe.

4 Aur shahr to baṛá aur wasí' thá, par us meŋ thoṛe log the, aur ghar bane húe na the.

5 ¶ Tab mere Khudá ne mere dil meŋ ḍálá, ki maiŋ amíroŋ, aur názimoŋ, aur logoŋ ko jam'a karúŋ, tá ki nasbnáme ke mutábiq un ká shumár kiyá jáe. Aur maiŋ ne un logoŋ ká nasabnáma páyá, jo pahle chaṛh áe the, aur us meŋ yih likhá páyá:

6 Ki is mamlukat ke báshinde jo asír hogae[d] jinheŋ sháh i Bábul Nabúkudnazar legayá thá, aur jo Yarúsalam aur Yahúdáh meŋ phir áe, aur har ek apne apne shahr meŋ hai;

7 We jo Zarúbábul ke sáth áe so ye haiŋ, Yashú' aur Nahamiyáh o ‖'Azariyáh, o Ragamiyáh, o Nahamání, o Mardakí, o Bilshán, o Misfarat, o Bigvai, o Nahúm, o Ba'anah. So baní Isráel ke logoŋ ká shumár yih thá:

8 Baní Pargús, do hazár ek sau bahattar;

9 Baní Safatiyáh, tín sau bahattar;

10 Baní Arakh, chha sau báwan;

11 Baní Pakhat i Moáb, jo Yashú' aur Yúab kí nasl meŋ se the, do hazár áṭh sau aṭhárah;

12 Baní 'Ailám, ek hazár do sau chauwan;

13 Baní Zattú, áṭh sau paintális;

14 Baní Zakkai, sát sau sáṭh.

15 Baní ‖Binwí, chha sau aṭhtális;

16 Baní Babai, chha sau aṭháís;

17 Baní 'Azjád, do hazár tín sau báís;

Marginal notes: [g] Hiz. 13. 22. — [h] Hiz. 13. 17. [i] Naham. 13. 29. — 445 ke qaríb. — [k] Naham. 2. 10. Par 4. 1, 7. aur 6. 1 — [l] Zab. 126. 2. — Peshtar MASÍH se, 445 ke qaríb. — [a] Naham. 6. 1. [b] Naham. 2. 8. — [c] Khur. 18. 21. — 536 ke qaríb. 'Az. 2. 1, wag. — ‖ Yá, Siráyáh: Dekho 'Az. 2. 2. — ‖ Yá, Baní.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

18 Baní Adúniqám, chha sau satsaṭh:
19 Baní Bigvai, do hazár satsaṭh;
20 Baní 'Adín, chha sau pachpan;
21 Baní Atír, Hizqiyáh ke ḳhándán meṇ se, aṭhánawwe:
22 Baní Hashúm, tín sau aṭháís;
23 Baní Bazai, tín sau chaubís;
24 Baní ‖ Ḳhárif, ek sau bárah;
25 Baní ‖ Jiba'ún, panchánawwe;
26 Baitlaham aur Natúfah ke log, ek sau aṭhásí;
27 'Anatút ke log, ek sau aṭháís;
28 ‖ Bait-'Azmávat ke log, bayálís;
29 ‖ Qaryat-Ya'arím, Kafírah, aur Biarút ke log, sát sau tentálís;
30 Rámah aur Jib'a ke log, chha sau ikkís;
31 Mikmás ke log, ek sau báís;
32 Baitel aur 'Ai ke log, ek sau teís;
33 Dúsre Nabú ke log, báwan;
34 Dúsre 'Ailám[e] ke beṭe, ek hazár do sau chauwan;
35 Baní Hárim, tín sau bís;
36 Baní Yaríhú, tín sau paintálís;
37 Lúd, aur Hádíd, aur Aunú ke beṭe, sát sau ikkís;
38 Baní Sanáah, tín hazár nau sau tís.
39 ¶ Káhin, jo Yashú' ke gharáne ke baní Yad'aiyáh[f] the, nau sau tihattar;
40 Baní Amír[g], ek hazár báwan;
41 Baní Fashúr[h], ek hazár do sau saintálís;
42 Baní Hárim[i], ek hazár sattar;
43 ¶ Láwí, jo Yashú' Qadmielí aur ‖ Húdaváh kí aulád the, chauhattar.
44 ¶ Gánewále, jo baní Ásaf the, ek sau aṭhtálís.
45 ¶ Darbán, jo Salúm, aur Atír, o Tálmún, o 'Aqqúb, o Ḳhatítá, o Sobai kí aulád the, ek sau aṭhtís.
46 ¶ ‖ Bande haikal ke; baní Zíhá, baní Hasúfá, baní Taba'út,
47 Baní Qarús, baní ‖ Sígá, baní Fadún,
48 Baní Libánah, baní Hajábah, baní ‖ Shalmai,
49 Baní Hanán, baní Jiddal, baní Jahár,
50 Baní Riyáyáh, baní Rasín, baní Naqúdá,
51 Baní Jazzám, baní 'Uzzá, baní Fásaḳh,
52 Baní Basai, baní Ma'únim, baní ‖ Nafíshasím,
53 Baní Baqbúq, baní Haqúfa, baní Harhúr,
54 Baní ‖ Bazlít, baní Mahídá, baní Harshá,
55 Baní Barqús, baní Sísará, baní Támah,
56 Baní Naziáh, baní Ḳhatífá the.
57 ¶ Sulaimán ke ḳhádimoṇ ke farzand: baní Sútí, baní Súfirat, baní ‖ Farídá,
58 Baní Ya'alah, baní Darqún, baní Jiddal,
59 Baní Safatiyáh, baní Ḳhatíl, baní Fúkirat Zabáimí, baní ‖ Amún the;
60 Haikal ke sab bande, aur Sulaimán ke ḳhádimoṇ ke sab farzand, tín sau bánwe shaḳhs the.
61 Aur we log, jo Tall i Milh, aur Tall i Harsá, aur Karúb, aur ‖ Addún, aur Amír se gae the[k], par apne ábáí ḳhándán aur ‖ nasl dikhlá na sake, ki Isráel ke the yá na the, so ye haiṇ:
62 Baní Diláyáh, baní Túbiyáh, baní Naqúdá, chha sau bayálís.
63 ¶ Aur káhinoṇ meṇ se; baní Habáyáh, baní Qúz, baní Barzillí, jo Jili'ádí Barzillí kí beṭioṇ meṇ se ek laṛkí ko byáh láyá thá, aur is liye un ke nám se kahláyá.
64 Inhoṇ ne apná nasabnáma un ke darmiyán jo nasl-námoṇ ke mutábiq gine gaye the ḍhúnḍhá, par wuh na milá, so we nápákoṇ kí mánind kahánat se nikále gae.
65 Aur ‖ hákim ne unheṇ hukm kiyá, ki we aqdas chízoṇ meṇ se na kháweṇ, jab tak ki koí káhin Úrím o Tummím ke sáth phir barpá na ho.
66 ¶ Sárí jamá'at ke log sab ke sab milke bayalís hazár tín sau sáṭh the,
67 Siwá un ke gulámoṇ aur launḍioṇ ke, jo sát hazár tín sau saintís the: aur un meṇ do sau paintálís gánewále aur gánewálíaṇ thíṇ.
68 Un ke ghoṛe, sát sau chhattís: un ke ḳhachchar, do sau paintálís:
69 Un ke únṭ, chár sau paintís: un ke gadhe, chha hazár sát sau bís.
70 ¶ Un meṇ se, jo apne bápdádoṇ ke gharánoṇ meṇ raís the, ba'zoṇ ne us kám kí madad kí; chu-

Margin notes:
‖ Yá, Yúrá. ‖ Yá, Jibbár. ‖ Yá, Azmávat. ‖ Yá, Qaryat-'Arím. e Dekho 12 áyat. f 1 Taw. 24.7. g 1 Taw. 24. 14. h Dekho 1 Taw. 9. 12. aur 24. 9. i 1 Taw. 24. 8. ‖ Yá, Húdáviyah, 'Az. 2. 40. Yá, Fahudah, 'Az. 3. 9. ‖ 'Ibrání meṇ, Natiním. ‖ Yá, Sígahá ‖ Yá, Shamlai.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb. ‖ Yá, Nafúsím. ‖ Yá, Bazlút ‖ Yá, Farúdá. ‖ Yá, Amí ‖ Yá, Addán. k 'Az. 2. 59 ‖ Yá, nasl-náma. ‖ 'Ibrání meṇ, Tirshátá Naham. 8. 9.

Peshtar MASÍH se, 586 ke qaríb.

nánchi, ‖ Tirshátá ne[l] ek hazár dirham soná, aur pachás piyále, aur káhinoṉ ke pánch sau tís pairáhan, ḳhazáne meṉ dáḳhil kiye.

71 Aur abwí raísoṉ meṉ se ba'zoṉ ne kárḳháne ke ḳhazáne meṉ bís hazár dirham soná, aur do hazár do sau ser rúpá diyá[m].

72 Aur báqí logoṉ ne jo diyá, so bís hazár dirham soná aur do hazár ser rúpá, aur káhinoṉ ke satsaṭh pairáhan the.

73 Chunánchi káhin, aur Láwí, aur darbán, aur gánewále, aur ra'aiyat ke log, aur haikal ke bande, aur tamám Isráel, apne apne shahr meṉ base; aur jab sátwáṉ mahíná shurú' húá[n], us waqt baní Isráel apne apne shahroṉ meṉ the.

VIII BAB.

1 Sharí'at paṛhí játí, aur log ḳhudátarsí ke sáth us kí báteṉ sunte. 9 Logoṉ ko tasallí dete. 13 Sunne ká aur ta'lím pane ká baṛá shauq logoṉ ko hotá. 16 'Íd i ḳhiyám karte.

445 ke qaríb.

TAB sáre log eká karke us raste meṉ jo Jal-pháṭak ke áge[a] hai, jam'a húe[b]. Aur unhoṉ ne 'Azrá faqíh ko[c] kahá, ki Músá kí sharí'at kí kitáb ko, jo KHUDAWAND ne Isráel ko farmáí thí, láwe.

2 Tab sátweṉ mahíne kí pahlí táríḳh meṉ[d] 'Azrá káhin mard o 'aurat kí jamá'at ke áge, ya'ne sab ko áge, jo sunke samajh sakte the, Tauret ko láyá[e].

3 Aur Jal-pháṭak ke sámhne ke raste meṉ pau phaṭne se do pahar tak mardoṉ aur 'auratoṉ, aur sabhoṉ ke áge, jo samajh sakte the, paṛhtá rahá: aur sab log sharí'at kí kitáb kán dharke sunte rahe.

4 Aur 'Azrá faqíh ek chobí mimbar par, jo unhoṉ ne isí kám ke liye banáyá thá, khaṛá húá: aur us ke pás Mattitiyáh, aur Sama' aur 'Anáyáh, aur Uriyáh, aur Ḳhilqiyáh, aur Ma'asiyáh, us ke dahne khaṛe the; aur us ke báeṉ Fidáyáh, aur Mísáel, aur Malkiyáh, aur Háshúm, aur Hasbadánah, aur Zakariyáh aur Masullám házir rahe.

5 Aur 'Azrá faqíh ne sáre logoṉ kí ánkhoṉ ke áge kitáb kholí; kyúṉki wuh sab logoṉ se buland thá, aur us ke kholte hí sáre log uṭh khaṛe húe[f].

6 Aur 'Azrá ne KHUDAWAND Ḳhudá Ta'álá ko mubárakbád kahá, aur sáre logoṉ ne háth uṭháe húe[g] jawáb meṉ Ámín, Ámín, kahá[h]; aur unhoṉ ne muṉh ke bhal sir jhukáe[i], aur zamín tak KHUDAWAND ko sijda kiyá.

7 Aur Yashú', aur Báni, aur Saribiyáh, aur Yámin, aur 'Aqqúb, aur Sabbatai, aur Húdiyáh, aur Ma'asiyáh, aur Qalítá, aur 'Azariyáh, aur Yúzabad, aur Hanán, aur Filáyáh, aur Láwíoṉ ne sharí'at ke ma'ne logoṉ ko samjháe[k], aur log apní apní jagah par khaṛe ho rahe.

8 We to Ḳhudá kí sharí'at kí kitáb tafsíl se paṛhte the, aur ma'ne batláte, aur paṛh paṛhke un ko samjháte the.

9 ¶ Aur Nahamiyáh ne jo ‖ Tirshátá hai,[l] aur 'Azrá káhin ne jo faqíh hai, aur un Láwíoṉ ne, jo logoṉ ko sikhláte the[m], sárí jamá'at se kahá, Áj ká din KHUDAWAND tumháre Ḳhudá ke liye muqaddas hai[n]: gam mat karo, aur na royá karo[o]. Ki sab log sharí'at kí báteṉ sunke rote the.

10 Phir us ne unheṉ kahá, ki Ab jáo, aur jo moṭá hai kháo, aur jo míṭhá hai pío, aur jin ke liye kuchh taiyár nahíṉ húá, un ke pás hissa bhejo[p]; kyúṉki áj ká din hamáre Ḳhudáwand ke liye muqaddas hai. So tum udás mat hoo; kyúṉki shádmání jo KHUDAWAND ke liye hai tumhárí qúwat hai.

11 Aur Láwíoṉ ne sab logoṉ ko chup karwáyá, aur kahá, ki ḳhámosh ho, kyúṉki áj ká din muqaddas hai; tum hargiz gamgín mat hoo.

12 So sab log chale gae, ki kháweṉ, aur píweṉ, aur hisse bhejeṉ[q], aur baṛí ḳhushí kareṉ, kyúṉki we un bátoṉ ko, jo un ke áge paṛhí gaíṉ, samjhe the[r].

13 ¶ Aur dúsre din sáre logoṉ ke abwí raís, aur káhin, aur Láwí, 'Azrá faqíh pás jam'a húe, ki Tauret kí báteṉ bújheṉ.

14 Aur unhoṉ ne daryáft kiyá ki us sharí'at meṉ, jo KHUDAWAND ne Músá † kí ma'rifat se farmáí thí, likhá hai, ki sátweṉ mahíne kí 'íd meṉ baní Isráel ḳhaimoṉ meṉ rahá kareṉ[s],

15 Aur sab shahroṉ meṉ[t], aur Yarúsalam meṉ[u] ishtihár deweṉ, aur yih manádí karwáeṉ, ki Paháṛ par jáo, aur zaitún, aur ‖ dashtí jalpáí, aur ás kí ḍálíáṉ, aur khajúr

Margin (left): ‖ Yá, hákim. [l] Naham. 8. 9. — [m] Yún 'Az. 2. 69. — [n] 'Az. 3. 1. — [a] Naham. 3. 26. — [b] 'Az. 3. 1. — [c] 'Az. 7. 6 — [d] Ahb. 23. 24. — [e] Ist. 31. 11. 12. — [f] Qáz. 3. 20.

Margin (right): Peshtar MASÍH se, 445 ke qaríb. — [g] Nau. 3. 41. 1 Tím. 2. 8. — [h] 1 Qur. 14. 16. — [i] Ḳhur. 4. 31. aur 12. 27. 2 Taw. 20. 18. — [k] Ahb. 10. 11. Ist. 33. 10. 2 Taw. 17. 7, 8, 9. Mal. 2. 7. — ‖ Yá, hákim. — [l] 'Az. 2. 63. Naham. 7. 65. aur 10. 1. — [m] 2 Taw. 35. 3. 8 áyat. — [n] Ahb. 23. 24. Gin. 29. 1 — [o] Ist. 16. 14, 15. Wa'iz 3. 4. — [p] Ast. 9. 19 22. Muk. 11. 10. — [q] 10 áyat. — [r] 7, 8 áyateṉ. — † 'Ibrání meṉ, ke háth se. — [s] Ahb. 23. 34, 42. Ist. 16. 13. — [t] Ahb. 23. 4. — [u] Ist. 16. 16. — ‖ Yá, sanaubar kí ḍáliáṉ.

Peshtar MASÍH se, 445 ke qaríb.

kí shákhen, aur ghane darakhton kí dálíán, khaimon ke banáne ko, jaisá likhá hai, láo[x].

16 ¶ So log báhar já jáke láe, aur har ek apne apne ghar kí chhat par[y], aur apní iháton men, aur Khudá ke ghar ke sahnon men, aur us ráste men jo Jal-phátak ke áge hai[z], aur Ifráímí phátak ke ámne sámhne ke raste men[a], apne liye khaime banáe.

17 Aur sárí jamá'at ke log, jo asírí se phir áe the, pat-chhappar baná baná un ke tale baith gae; kyúnki Yashú' bin Nún ke dinon se us din tak baní Isráel ne aisá na kiyá thá. So us ke wahán barí khushwaqtí húí[b].

18 Aur pahle din se leke pichhle din tak us ne roz ba roz[c] Khudá kí sharí'at kí kitáb parhí. Aur unhon ne sát din 'íd kí, aur áthwen din dastúr ke muwáfiq[d] 'ídí jamá'at húí.

x Ahb. 23. 40.
y Ist. 22. 8.
z Naham. 12. 37.
a 2 Sal. 14. 13. Naham. 12. 39.
b 2 Taw. 30. 21.
c Ist. 31. 10, wag.
d Ahb. 23 36 Gin. 20. 35.

IX BÁB.

1 Log apne gunáhon se tauba karte aur roza rakhte. 4 Láwí dil kholke Khudá kí barí mihrbání ká iqrár karte, aur apní sharárat ko mán lete.

445.

PHIR is mahíne[a] ke chaubíswen din baní Isráel roza rakhke, aur tát orhke, aur mittí un par urákе[b], ikatthe áe.

2 Aur Isráel kí nasl ne apne taín sáre ajnabí logon se judá kiyá[c], aur khare hoke apní khatáon ká, aur apne bápdádon ke gunáhon ká iqrár kiyá.

3 Aur unhon ne apní jagah par khare hoke, pahar din charhe tak KHUDÁWAND apne Khudá kí sharí'at kí kitáb ko parhá[d], ba'd us ke, jab tak do pahar húá, iqrár karke KHUDÁWAND apne Khudá ko sijda kiyá.

4 ¶ Tab Láwíon men se Yashú', aur Báni, aur Qadmiel, aur Sabaniyáh, aur Búnní, aur Saribiyáh, aur Báni, aur Kanání, machán par khare húe, aur buland áwáz se KHUDÁWAND apne Khudá ke áge chilláe.

5 Phir Yashú', aur Qadmiel, aur Báni, aur Hasabniyáh, aur Saribiyáh, aur Húdiyáh, aur Sabaniyáh, aur Fatahiyáh Láwíon ne kahá, Khare hojáo, aur KHUDÁWAND apne Khudá ká abadí shukr karo. Terá jalálí nám[e] mubárak howe, jo sárí mubárakbádí aur hamd par bálá hai:

a Naham. 8. 2.
b Yash. 7. 6. 1 Sam. 4. 12. 2 Sam. 1 2. Aiy. 2. 12.
c Az. 10. 11. Naham. 13. 3, 30.
d Naham. 8 7, 8.
e 1 Taw. 29. 13.

6 Tú hai KHUDÁWAND, aur akelá tú[f]; tú ne ásmán ko[g], aur ásmánon ke ásmán ko[h], aur un ‖ kí sárí ábádí ko[i], aur zamín ko, aur jo kuchh us par hai, aur daryáon ko, aur jo kuchh un men hai, banáyá; aur tú sabhon ká parwardigár[k] hai; aur ásmánon ká lashkar terá sijda kartá hai.

7 Tú wuh KHUDÁWAND Khudá hai, jis ne Abirám ko[l] barguzída kiyá, aur use Kasdíon ke Úr se nikál láyá, aur us ká nám badalkar Abirahám[m] nám rakhá;

8 Tú ne us ká dil apne huzúr wafádár páyá[n], aur us se yih 'ahd bándhá[o], ki Main Kan'ánion, aur Hittíon, aur Amúríon, aur Farizzíon, aur Yabúsíon, aur Jirjásíon kí zamín terí nasl ko dúngá; aur tú ne apne sukhan púre kíe[p], kyúnki tú sádiq ul qaul hai;

9 Aur tú ne hamáre bápdádon kí taklíf par, jo Misr men the[q], nigáh kí, aur daryá e Qulzum ke kanáre un kí faryád suní[r],

10 Aur Fira'ún par, aur us ke sáre naukaron par, aur us ke mulk kí sárí ra'aiyat par 'ajáib aur garáib baláen názil kín[s]; kyúnki tú jántá thá, ki unhon ne gurúr se[t] un par zulm kiyá. So tú ne apná nám kiyá[u], jaisá áj hai.

11 Aur tú ne un ke áge samundar ko do hisse kiye[x], yahán tak ki we samundar ke bích o bích se súkhí zamín par hoke guzre; aur tú ne unhen jo un ke píchhe pare the gahrápon men dálá, jaisá ki patthar bare pánion men pare[y].

12 Aur tú ne din ko bádal ke sutún se, aur rát ko ág ke sutún se, un kí rahnumáí kí, táki us ráh men, jis men we chalte the, un ke liye roshní howe[z].

13 Aur tú Síná pahár par utar áyá[a], aur ásmán par se un ke sáth báten kín, aur unhen sachchí 'adálaten[b], aur sachchí sharí'aten, aur achchhe áín o ahkám, un ko diye:

14 Aur un ko apne muqaddas sabt[c] se ágáh kiyá, aur apne bande Músá ke háth se unhen ahkám, aur sunnaten, aur faráiz, farmáe:

15 Aur tú ne ásmán par se rotí deke[d] unhen khiláyá, aur chatán men se pání nikálke[e] unhen piláyá; aur un se wa'da farmáyá, ki

Peshtar MASÍH se, 445.

f 2 Sal. 19. 15, 19. Zab. 86. 10. Yas. 37. 16, 20.
g Paid. 1. 1. Khur. 20. 11. Muk. 14. 7.
h Ist. 10. 14. 1 Sal. 8. 27.
‖ 'Ibrání men, ke sáre lashkar ko.
i Paid. 2. 1.
k Zab. 36. 6.
l Paid. 11. 31. aur 12. 1.
m Paid. 17. 5.
n Paid. 15. 6.
o Paid. 12. 7. aur 15. 18. aur 17. 7, 8.
p Yash. 23. 14.
q Khur. 2. 25. aur 3. 7.
r Khur. 14. 10.
s Khur. 7, 8, 9, 10, 12, aur 14, Abwáb.
t Khur. 18 11.
u Khur. 9. 16 Yas. 63 12, 14. Yar. 32. 20. Dáni. 9. 15.
x Khur 14. 21, 22, 27, 28. Zab. 78. 13.
y Khur. 15. 5. 10.
z Khur. 13. 21.
a Khur 19. 20. aur 20. 1.
b Zab. 19 8 9. Rúm. 7. 12.
c Paid. 2. 3. Khur 20. 8, 11.
d Khur. 16. 14, 15. Yúh. 6. 31.
e Khur. 17. 6. Gin. 20. 9, wag.

Peshtar MASÍH se, 445.

we jáke us zamín par qabza karen[f], jis kí bábat tú ne ‖qasam kháí thí, ki Main use tum ko bakhshúngá.

16 Lekin unhon ne aur hamáre bápdádon ne ghamand kiyá[g], aur sakhtgardan[h] bane, aur tere hukmon ke shanawá na húe,

17 Aur unhon ne farmánbardár hone se inkár kiyá, aur tere achambhe kámon ko, jo tú ne un ke darmiyán kiye, yád na rakhá[i]; par apní gardanon ko sakht kiyá, aur apní bagáwat se apne liye ek sardár muqarrar kiyá[k], ki we apní asírí men phir jáwen: par tú Khudá e gafúr, mihrbán o rahím hai, qahr men dhímá, aur mihrbání men baṛá[l]; so tú ne unhen tark na kiyá.

18 Hán, jab unhon ne apne liye ḍhálá húá ek bachhṛá banáyá thá, aur kahá thá, Ai Isráel, yih terá Iláh hai, jo tumhen Misr ke mulk se nikál láyá[m], aur jab unhon ne bahutse gazab-angez kám kiye;

19 Tad bhí tú ne apní gúnágún rahmat ke mutábiq[n] unhen bayábán men chhoṛ na diyá: din ko bádal ká sutún un ke sámhne se judá na húá, ki un kí rahnumáí kare, aur rát ko ág ká sutún judá na húá, ki unhen us ráh men, jis men játe the, roshní bakhshe[o].

20 Aur tú ne apní nek Rúh un kí hidáyat ke liye dí[p], aur mann ko un ke munh men jáne se báz na rakhá[q], aur unhen pání deke un kí pyás bujháí[r].

21 Chális baras tak tú bayábán men ‖un kí parwarish kartá rahá[s]; kisí chíz ke muhtáj na húe; un ke kapṛe puráne na húe, aur un ke páṇw na súje[t].

22 Is ke siwá tú ne unhen mamlukaten aur ummaten bakhshín, aur har ek samt unhen bánṭ dí: so we Saihún ke mulk ke, aur sháh i Hasbún ke mulk ke, aur sháh i Basan 'Új ke mulk ke[u], málik húe.

23 Aur tú ne un kí auládko ásmán ke sitáron kí mánind bahut kiyá[x], aur unhen is zamín men láyá, jis kí bábat tú ne un ke bápdádon se wa'da karke kahá thá, ki Tum jáke us ke málik hoge.

24 So un ke beṭe dákhil húe, aur is zamín ke wáris bane[y], aur tú ne un ke áge is zamín ke Kan'ání báshindon ko maglúb kiyá[z], aur unhen, un ke bádsháhon, aur is sarzamín ke logon samet, un ke háth men kar diyá, ki jaisá cháhen, waisá un se karen.

25 So unhon ne hasín shahron aur chikní zamín ko páyá[a], aur we mál se bhare húe gharon[b], aur khode húe kúon, aur bahutse angúristánon, aur zaitúní bágon, aur phaldár darakhton ke málik húe: tab we kháke ser húe, aur moṭe táze bane[c], aur tere baṛe ihsán[d] se 'aiyásh húe.

26 Lekin we náfarmánbardár nikle[e], aur tujh se phir gae, aur unhon ne terí sharí'at ko apní pusht ke píchhe phenká[f], aur tere nabíon ko qatl kiyá[g], jo un ko nasíhat dete the, ki unhen terí taraf phirá láwen, aur unhon ne apne kámon se tujh ko gussa diláyá.

27 Tab tú ne unhen un ke dushmanon ke háth men kar diyá[h], jinhon ne un ko satáyá; par jab we apne dukh ke waqt men tere áge chilláe, tú ne ásmán par se un kí suní[i], aur apní gúnágún rahmaton ke mutábiq unhen chhuṛánewále diye[k], jinhon ne un ko un ke dushmanon ke háth se chhuṛáyá.

28 Lekin jab unhen áram milá, tab unhon ne phir tere áge badkárí kí[l]; is liye tú ne unhen un ke bairíon ke qabze men chhoṛ diyá, aur we un par musallit húe; lekin jab we phire, aur tere áge chilláe, tú ne ásmán par se sun sunke apní baṛí rahmat ke mutábiq unhen bár bár[m] chhuṛáyá;

29 Aur tú ne un kí rahnumáí kí, ki apní sharí'at kí taraf unhen phiráyá kare; par unhon ne ghamand kiyá[n], aur tere hukmon ke shanawá na hoke, tere farmánon ke barkhiláf gunáh kiyá, jinhen agar koí insán kare, so un se jiegá[o]: aur apne kándhe ko khínchke apní gardan ko sakht kiyá, aur na suná.

30 Tú bahut baras tak un kí sahtá rahá, aur apní Rúh se, ya'ne apne nabíon kí ma'rifat se[p], unhen samjhátá rahá[q]; par we shanawá na húe; tab tú ne unhen un mulkon ke logon ke háth men chhoṛ diyá[r].

31 Báwujúd us ke, tú ne apne baṛe rahm se unhen ek lakht nest

[f] Ist. 1. 8. ‖ 'Ibrání men, háth utháyá thá, ki wag. [g] 29 áyat. Zab 106. 6. [h] Ist. 31. 27. 2 Sal. 17. 14. 2 Taw. 30. 8. Yar. 19. 15. [i] Zab. 78 11, 42, 43. [k] Gin. 14. 4. [l] Khur. 34. 6. Gin. 14. 18. Zab. 86. 5, 15. Yúel 2. 13. [m] Khur. 32. 4. [n] 27 áyat. Zab. 106. 45. [o] Khur. 13. 21, 22. Gin. 14. 14. [p] 1 Qaw. 10. 1. [q] Gin. 11. 17. Yas. 63. 11. [r] Khur. 16. 15. Yash. 5. 12. [s] Khur. 17. 6. ‖ Yá, un ko thámtá rahá [t] Ist. 2. 7. [u] Ist. 8. 4. aur 29. 5. [x] Gin. 21. 21, wag. [y] Pald. 22 17. [z] Yash. 1. 2, wag.

[z] Zab. 44. 2, 3. [a] 35 áyat. Gin. 13. 27. Ist. 8. 7, 8. Hiz. 20. 6. [b] Ist. 6. 11. [c] Ist. 32. 15. [d] Hús. 3. 5. [e] Qáz. 2. 11, 12. Hiz. 20. 21. [f] 1 Sal. 14. 9. Zab 50. 17. [g] 1 Sal 18. 4. aur 19. 10. 2 Taw. 24. 20, 21. Mat. 23. 37. A'am. 7. 52. [h] Qáz. 2. 14. aur 3. 8, wag. Zab. 106. 41, 42. [i] Zab 106. 44. [k] Qáz. 2. 18. aur 3. 9. [l] Yún Qáz. 3. 11, 12, 30. aur 4. 1. aur 5. 31. aur 6. 1. [m] Zab. 106. 43. [n] 16 áyat. [o] Ahb. 18. 5. Hiz. 20. 11. Rúm. 10. 5. Gal. 3. 12. [p] Dekho A'am. 7. 51. 1 Pat. 1. 11. 2 Pat. 1. 21. [q] 2 Sal. 17. 13. 2 Taw. 36. 15. Yar. 7. 25. aur 25. 4. [r] Yas. 5. 5. aur 42. 24.

o nábúd na kiyá[s], aur unhen bilkull chhor nahín diyá; kyúnki Khudá e mihrbán o rahím[t] tú hí hai.

32 Aur ab, ai hamáre Khudá, jo buzurg, aur qádir[u], aur muhíb Khudá hai, aur 'ahd aur rahmat par wafá kartá hai, wuh dukh, jo ham par, aur hamáre bádsháhon par, aur hamáre amíron par, aur hamáre káhinon par, aur hamáre nabíon par, aur hamáre bápdádon par, aur tere sáre logon par, Asúr ke bádsháhon ke 'asr se[x] áj ke din tak, pará hai, so tere áge thorá jáná na jáe.

33 Garaz jo kuchh ki ham par guzrá, ‖ ham us ke sazáwár the[y]; ki tú ne insáf kiyá, aur ham ne sharárat kí[z].

34 Hamáre bádsháh, aur hamáre umará, aur hamáre káhin, aur hamáre bápdáde terí sharí'at par 'amal nahín karte the, aur tere hukmon ko nahín mánte the, aur terí gawáhion ko, jo tú ne un par díp, na sunte the.

35 Kyúnki unhon ne apní mamlukat men[a], jo tú ne apne ihsán i bekirán se unhen bakhshí[b], aur is chaurí aur ‖ achchhí[c] zamín men, jo tú ne unhen dí, terí bandagí na kí, aur na we apní badkárion se báz áe.

36 Dekh, ham áj ke din gulám hain[d]; balki isí zamín men, jo tú ne hamáre bápdádon ko dí, ki us ke phal kháwen aur us ká fáida páwen, dekh, ham log isí zamín men gulám hain.

37 Wuh un bádsháhon ke liye, jo tú ne hamáre gunáhon ke sabab ham par musallat kíe, bahut fáida deti hai[e]: hán, we hamáre badanon par bhí, aur hamáre jánwaron par, jaisá cháhte hain waisáhí ikhtiyár rakhte hain[f], aur ham par sakht musíbat hai.

38 Aur in sárí báton ke sabab ham log ek mazbút 'ahd karte[g] aur likhte hain, aur hamáre umará, aur hamáre Láwí, aur hamáre káhin us par muhr karte hain[h].

X. BAB.

1 *Un logon ke nam jinhon ne 'ahdnáme par muhr kí.* 29 *Kháss iqrár jo 'ahdnáme men mundaraj húe.*

AUR we jinhon ne muhren kín ye hain: Nahamiyáh[a] ‖ Tirshátá bin Hakaliyáh[b], aur Sidqiyáh,

2 Siráyáh[c], 'Azariyáh, Yaramiyáh,

3 Fashúr, Amariyáh, Malkiyáh,

4 Hatúsh, Sabaniyáh, Mallúk,

5 Hárim, Maremút, 'Abadiyáh,

6 Dániel, Jinnatún, Barúk,

7 Masullám, Abiyáh, Míyamín,

8 Ma'aziyáh, Biljí, Sama'iyáh: ye káhin the.

9 Aur Láwí: Yashú' bin Azaniyáh, Binwí baní Hanádád men se, Qadmiel:

10 Aur un ke bháí, Sabaniyáh, Húdiyáh, Qalítá, Filáyáh, Hanán,

11 Míká, Rahúb, Hasábiyáh,

12 Zakúr, Saribiyáh, Sabaniyáh,

13 Húdiyáh, Bání, Banínú.

14 Logon ke raís: Pargús[d], Pakhat i Moáb, 'Ailám, Zattú, Bání,

15 Búnní, 'Azjád, Babai,

16 Adúniyáh, Bigvai, 'Adín,

17 Atír, Hizqiyáh, 'Azzúr,

18 Húdiyáh, Háshúm, Bazai,

19 Khárif, 'Anatút, Nabai,

20 Magfí'ás, Masullám, Hezír,

21 Mashezabíl, Sadúq, Yaddú',

22 Filatiyáh, Hanán, 'Anáyáh,

23 Húsí', Hananiyáh, Hasúb,

24 Hallúhesh, Filahá, Sobeq,

25 Rahúm, Hasabnáh, Ma'asiyáh,

26 Akhiyáh, Hanán, 'Anán,

27 Mallúk, Hárim, Ba'anah.

28 ¶ Aur báqí log, aur káhin, aur Láwí, aur darbán, aur gánewále, aur ‖ haikal ke bande[e], aur sab, jinhon ne Khudá kí sharí'at ke liye áp ko sarzamínon kí qaumon se alag kiyá thá[f], aur un kí jorúán, aur un ke bete, aur un kí betíán, jin men se har ek samajhdár aur 'aqlmand thá,

29 Apne 'izzatdár bháíon se mil gae, aur hamqasam hoke yih kahá[g], ki ham Khudá kí sharí'at par, jo banda i Khudá Músá † kí ma'rifat se milí, chalenge[h], aur KHUDAWAND hamáre málik ke sab hukmon, aur sunnaton, aur irshádon ko hifz karenge, aur un par 'amal karenge, nahín to ham par la'nat ho;

30 Aur ham apní betíán mulk ke báshindon ko na denge, aur apne beton ke liye un kí betíán na lenge[i];

31 Aur agar mulk ke log sabt

[s] Yar. 4. 27. aur 5. 10, 18. [t] 17 áyat. [u] Khur. 34. 6. 7. Naham. 1. 5. [x] 2 Sal. 17. 3. ‖ 'Ibrání men, us men tú sádiq húá. [y] Zab. 119. 137. Dán. 9. 14. [z] Zab. 106. 6. Dan. 9. 5, 6, 8. [a] Ist. 28. 47. [b] 25 áyat. ‖ 'Ibrání men, chikní. [c] 25 áyat. [d] Ist. 28. 48. 'Az. 9. 9. [e] Ist. 28. 33, 51. [f] Ist. 28. 48. [g] 2 Sal. 23. 3. 2 Taw. 29. 10 aur 34. 31. 'Az. 10. 3. Naham. 10. 29. [h] Naham. 10. 1. [a] Naham. 8. 9. ‖ Yá, hákim.

[b] Naham. 1. 1. [c] Dekho Naham. 12. 1,—21. [d] Dekho 'Az. 2. 3, wag. Naham. 7. 8, wag. ‖ 'Ibrání men, Natínim. [e] 'Az. 2. 36,—43. [f] 'Az. 9. 1. aur 10. 11, 12, 19 Naham. 13. 3. [g] Ist. 29. 12, 14. Naham. 5. 12, 13. Zab. 119. 106. † 'Ibrání men, ke háth se. [h] 2 Sal. 23. 3. 2 Taw. 34. 31. [i] Khur. 34. 16. Ist. 7. 3. 'Az. 9. 12, 14.

Peshtar MASÍH se, 445.

ke din kuchh saudá yá kháne kí chíz bechne ko láwen, to ham sabt men yá kisí muqaddas din men un se mol na lenge[k]; aur sátwen sál ká hásil chhoṛ denge[l], aur har shakhs ká qarz us se mutálaba na karenge[m].

32 Aur ham ne apne liye ek áín ṭhahráyá, ki ham par farz ho, ki apne Khudá ke ghar kí bandagí ke liye sál ba sál misqál ká tísrá hissa diyá karen:

33 Tá ki nazr kí roṭíán[n], aur ma'múlí khurdaní hadye[o], aur hamesha ke chaṛháwe, aur sabton, aur naye chándon, aur 'ídon kí qurbáníán, aur muqaddas chízen, aur khatiyaten jin se Isráel ká kafára kiyá jáwe, taiyár howen, aur hamáre Khudá ke ghar ke sáre kám chalen.

34 Aur ham ne káhinon, aur Láwíon, aur logon ke darmiyán, qur'a ḍálá, táki hadye ke liye lakṛíán[p] Khudá ke ghar men, hamáre báp-dádon ke har ghar píchhe, har waqt sál ba sál pahunchen, aur ki KHUDÁWAND hamáre Khudá ke mazbah par jaláí jáwen, jaisá sharí'at men likhá hai[q]:

35 Aur ki sál ba sál apní zamínon ke pahle phal, aur sab darakhton ke sab mewon ke pahle phal, KHUDÁWAND ke ghar men láwen[r];

36 Aur ki ham, apne beṭon ke, aur apní mawáshí ke, palauṭhe, aur apne gáe bail ke palauṭhe, aur apne bheṛ bakrí ke palauṭhe, jaisá ki sharí'at men likhá hai[s], apne Khudá ke ghar men káhinon ke pás, jo hamáre Khudá ke ghar men khidmatguzár hain, láwen:

37 Aisá hí apne khamíre men se jo pahle ho, aur apní uṭháí húí qurbáníon, aur sab darakhton ke mewon, aur mai, aur tel ke, káhinon ke pás apne Khudá ke ghar kí koṭhríon men[t], aur apne khet kí dahyakí, Láwíon ke pás láwen[u]; tá ki Láwí sab shahron men jahán ham kishtkárí karte hain, daswán hissa páyá karen.

38 Aur jis waqt Láwí dahyakí liyá karen[x], to káhin bin Hárún Láwíon ke sáth hon, táki Láwí dahyakí ká daswán hissa hamáre Khudá ke bait ul mál kí koṭhríon men[y] láwen.

39 Ki baní Isráel aur baní Láwí anáj kí, aur mai, aur tel kí uṭháí húí qurbáníán[z] un makánon men láwen, jahán pák bartan, aur khidmatguzár káhin, aur darbán, aur qauwál hain; aur ham apne Khudá ke ghar ko na chhoṛ denge[a].

[k] Khur. 20. 10. Ahb. 23. 3. Ist. 5. 12. Naham. 13. 15, wag.
[l] Khur. 23. 10, 11. Ahb. 25. 4.
[m] Ist. 15. 1, 2. Naham. 5. 12.
[n] Ahb 24. 5. wag. 2 Taw. 2. 4.
[o] Dekho Gin. 28, aur 29, Abwáb.
[p] Naham. 13. 31. Yas. 40. 16.
[q] Ahb 6. 12.
[r] Khur. 23. 19. aur 34. 26. Ahb 19 23. Gin. 18. 12. Ist. 26 2.
[s] Khur. 13. 2, 12, 13. Ahb. 27. 26, 27. Gin. 18. 15, 16.
[t] Ahb. 23. 17. Gin. 15. 19. aur 18. 12, wag. Ist. 18. 4. aur 26. 2.
[u] Ahb 27. 30. Gin. 18 21, wag.
[x] Gin. 18. 26
[y] 1 Taw. 9. 26. 2 Taw. 31. 11.
[z] Ist. 12. 6, 11. 2 Taw. 31. 12. Naham. 13. 12.
[a] Naham. 13. 10, 11.

XI BÁB.

1 Logon ke sardár, aur we sab jo áp se rází húe, aur báqí har das ádmíon men se daswán ádmí, jis ke nám par chiṭṭhí paṛí ho, Yarúsalam men baste hain. 3 Un báshindon ke námon kí fard. 26 Báqí log aur shahron men rahá karte hain.

AUR we jo logon ke sardár the Yarúsalam men rahte the; aur báqí logon ne chiṭṭhíán ḍálín, ki har das shakhson men se ek ko láwen, ki shahr i muqaddas[a] Yarúsalam men basáwen, aur báqí nau hisse aur shahron men rahá karen.

2 Aur logon ne un sab ádmíon ke haqq men, jo apní hubb i dil se Yarúsalam men á base[b], du'á kí.

3 ¶ So mamlukat ke log, jo Yarúsalam men á base[c], ye hain; (par Yahúdáh ke aur shahron men ahl i Isráel, aur káhin, aur Láwí, aur ‖haikal ke bande[d], aur Sulaimán ke mulázimon kí aulád[e], har ek apní zamíndárí par apní apní bastí men bastá thá).

4 Aur Yarúsalam men baní Yahúdáh aur baní Binyamín men se yih base[f]. Baní Yahúdáh men se: 'Atáyáh bin 'Uzziyáh, bin Zakariyáh, bin Amariyáh, bin Safatiyáh, bin Mahalalíl, baní Páras[g] men se;

5 Aur Ma'asíyáh bin Barúk, bin Kull-Hozih, bin Hazáyáh, bin 'Adáyáh, bin Yúyaríb, bin Zakariyáh, bin Shiloní.

6 Sab baní Páras jo Yarúsalam men base, chár sau aṭhsaṭh jawán mard the.

7 Aur yih baní Binyamín hain; Sallú bin Masullám, bin Yúed, bin Fidáyáh, bin Qauláyáh, bin Ma'asiyáh, bin I'tiel, bin Yas'aiyáh;

8 Aur us ke píchhe Jabbai, aur Sallai, nau sau aṭháís:

9 Aur Yúel bin Zikrí un ká sardár thá, aur Yahúdáh bin Alsanúah shahr ‖ke názim ká náib thá.

10 Káhinon men se[h]: Yad'aiyáh bin Yúyaríb, Yákín,

11 Shiráyáh bin Khilqiyáh, bin Masullám, bin Sadúq, bin Miráyút, bin Akhitúb, Khudá ke ghar ká mukhtár thá.

[a] 18 áyat. Mat. 4. 5 aur 27. 53.
[b] Qaz. 5. 9.
[c] 1 Taw. 9. 2, 3.
‖ 'Ibrání men, Natiním.
[d] Az. 2. 43.
[e] Az. 2. 55.
[f] 1 Taw. 9. 3, wag.
[g] Paid. 38. 29. *Pharas.*
‖ 'Ibrání men, par sání thá.
[h] 1 Taw. 9. 10, wag.

Peshtar MASÍH se, 445.

12 Aur un ke bháí, jo Ḳhudá kí haikal ká kám karte the, áṭh sau báís; aur 'Adáyáh bin Yaruhám, bin Filaliyáh, bin Amzí, bin Zakariyáh, bin Fashúr, bin Malkiyáh,
13 Aur un ke bháí, ábáí ḳhándánoṉ ke raís, do sau bayális; aur Amasai bin 'Azariel, bin Aḳhasai, bin Masíllamút, bin Amir,
14 Aur un ke bháí diler mard, ek sau aṭháís; aur sardár un ká Zabdiel ‖bin Hajadúlím thá.
15 Aur Láwíoṉ meṉ se: Sam'aiyáh bin Hasúb, bin 'Azriqám, bin Hasabiyáh, bin Búnní;
16 Aur Sabbatai, aur Yúzabád, Láwíoṉ ke raísoṉ meṉ se, Ḳhudá ke ghar ke báharí kám par[1] muqarrar the;
17 Aur Mattaniyáh bin Míká, bin Zabdí, bin Ásaf sardár, jo bandagí ke waqt shukrguzárí shurú' kartá thá: aur Baqbúqiyáh apne bháíoṉ meṉ se ‖náib thá, aur 'Abdá bin Samú'a, bin Jalál, bin Yadutún:
18 Muqaddas shahr meṉ[k] sab Láwí do sau chaurásí the:
19 Aur darbán: 'Aqqúb, Tálmún, aur un ke bháí, jo darwázoṉ kí nigáhbání karte the, ek sau bahattar the.
20 ¶ Aur báqí Isráel, kyá káhin, kyá Láwí, Yahúdáh ke sab shahroṉ meṉ the, aur har ek apní apní mírás par thá.
21 Aur ‖haikal ke bande[l] †'Ufal meṉ baste the: aur Zíhá, aur Jisfá, haikal ke bandoṉ ke dároge the.
22 Aur 'Uzzí bin Bání, bin Hasabiyáh, bin Mattaniyáh, bin Míká, jo baní Ásaf un gánewáloṉ meṉ se thá, Yarúsalam meṉ bait Ulláh ke kám ke liye Láwíoṉ ká sardár thá.
23 Ki un ke liye bádsháh ká hukm húá thá[m], ki gánewáloṉ ko ek muqarrar talab, jo un ká rozmarra thá, deweṉ.
24 Aur Fatáhiyáh bin Mashezabíl, Zarah[n] bin Yahúdáh kí auládmeṉ se, logoṉ ke har kám meṉ bádsháh ‖ká náib thá[o].
25 Rahe gáṉw aur un ke khet, so baní Yahúdáh meṉ se ba'ze log Qaryat-Arba'[p] aur us ke díhát meṉ, aur Daibún aur us ke díhát meṉ, aur Yaqabziel aur us ke gáṉwoṉ meṉ base,
26 Aur Yashú' meṉ, aur Moládah meṉ, aur Bait-Falat meṉ,
27 Aur Hasar-Su'al meṉ, aur Biarsab'a aur us ke díhát meṉ,
28 Aur Siqláj meṉ, aur Maqúnah aur us ke díhát meṉ,
29 Aur 'Ain-Rimmon meṉ, aur Sara'ah meṉ, aur Yármút meṉ,
30 Zanoáh, 'Adullám aur un ke gáṉwoṉ meṉ, Lakís aur us ke khetoṉ meṉ, 'Azíqah aur us ke díhát meṉ. We Biarsab'a se leke Hinnúm kí wádí tak rahá karte the.
31 Aur baní Binyamín ‖Jib'a se †Mikmás, aur 'Aiyá, aur Baitel, aur us ke díhát,
32 Aur 'Anatút, aur Núb, aur 'Ananiyáh,
33 Aur Hasúr, aur Rámah, aur Jittaim,
34 Aur Hádid, aur Zibo'im, aur Nabállat,
35 Aur Lúd, aur Aunú, aur ‖Ḳharásím kí wádí meṉ[q], rahá karte the.
36 Aur Yahúdáh aur Binyamín meṉ Láwíoṉ kí alag alag tafríqeṉ thíṉ.

XII BÁB.

1 Babat un káhinoṉ kí, ṅ aur Láwíoṉ kí, jo Zarúbábul ke hamráh hoke áe. 10 Sardár káhinoṉ ká silsila jinhoṉ ne pusht dar pusht apná mansab páyá thá. 22 Láwíoṉ ke chand raísoṉ kí bábat. 27 Díwár kí taqdís karne kí rasm. 44 Haikal meṉ káhinoṉ aur Láwíoṉ ko ḳháss kám jo milá.

AB we káhin aur Láwí, jo Zarúbábul bin Siyáltiel aur Yashú' ke sáth gae, so ye haiṉ[a]: Siráyáh[b], Yaramiyáh, 'Azrá,
2 Amariyáh, ‖Mallúk, Hatúsh,
3 ‖Sikaniyáh, ‖Rahúm, ‖Maremút,
4 'Iddú, ‖Jinnatú, Abiyáh[c],
5 ‖Miyamín, ‖Ma'adiyáh, Biljah,
6 Sam'aiyáh aur Yúyaríb, Yad'aiyáh,
7 ‖Sallú, 'Amúq, Ḳhilqiyáh, Yad'aiyáh. Ye Yashú' ke dinoṉ meṉ[d] káhinoṉ aur un ke bháíoṉ ke raís the.
8 Aur Láwí: Yashú', Binwí, Qadmiel, Sarabiyáh, Yahúdáh, aur Mattaniyáh, jo apne bháíoṉ samet ‖shukr gáne par muqarrar thá[e];
9 Aur Baqbúqiyáh aur 'Unní, un ke bháí, un ke sámhne nigáhbání karte the.
10 ¶ Aur Yashú' se Yúyaqím

‖ Yá, ek bare ádmí ká beṭá thá.
[1] 1 Taw. 26. 29.
‖ 'Ibrání meṉ, dúsrá thá.
[k] 1 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, Natiním.
[l] Dekho Naham. 3. 26.
† Yá, burj.
[m] Dekho 'Az. 6. 8, 9, aur 7. 20, wag.
[n] Paid. 38. 30. Záraḥ.
‖ 'Ibrání meṉ, ke háth par thá.
[o] 1 Taw. 18. 17. aur 23. 28.
[p] Yash. 14. 15.
‖ Yá, Jib'a ke.
† Yá, Mikmás tak.
‖ Yá, kárígaroṉ kí wádí meṉ
[q] 1 Taw. 4. 14.
[a] 'Az. 2. 1, 2.
[b] Dekho Naham. 10. 2,—8.
‖ Yá, Malikú, 14 áyat.
‖ Yá, Sabániyáh, 14 áyat.
‖ Yá, Hárim 15 áyat.
‖ Yá, Miráyút, 15 áyat.
‖ Yá, Jinnatún, 16 áyat.
[c] Lúq 1. 5.
‖ Yá, Minyamín, 17 áyat.
‖ Yá, Mau'idiyah, 17 áyat.
‖ Yá, Sallai, 20 áyat.
[d] 'Az. 3. 2. Haj. 1. 1. Zak. 3. 1.
‖ Ya'ne, shukr ke zabúr gáne par.
[e] Naham. 11. 17.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

paidá húá, aur Yúyaqím se Ilyásib paidá húá, aur Ilyásib se Yúyada' paidá húá.

11 Aur Yúyada' se Yúnatan paidá húá, aur Yúnatan se Yaddú' paidá húá.

12 Aur Yúyaqím ke dinon men káhinon ke abwí raís ye the: Siráyáh se Miráyáh; Yaramiyáh se Hananiyáh;

13 'Azrá se Masullám; Amariyáh se Yahúhanán;

14 Malikú se Yúnatan; Sabaniyáh se Yúsuf;

15 Hárim se 'Adná; Miráyút se Khalqai;

16 'Íddú se Zakariyáh; Jinnatún se Masullám;

17 Abiyáh se Zikrí Minyamín; Mau'idiyáh se Filtí;

18 Biljah se Sammú'; Sam'aiyáh se Yahúnatan;

19 Yúyaríb se Mattanai; Yad'aiyáh se 'Uzzí;

20 Sallai se Qallai; 'Amúq se 'Ibr;

21 Khilqiyáh se Hasabiyáh; Yad'aiyáh se Nataniel.

22 ¶ Ilyásib, aur Yúyada', aur Yúhanán, aur Yaddú' ke dinon men Láwíon ke abwí raís likhe gae; aur káhinon ko, Dárá Fársí kí saltanat men.

23 Baní Láwí ke abwí raís Yúhanán bin Ilyásib ke dinon tak tawáríkh kí kitáb men[f] likhe gae hain.

24 Aur Láwíon ke raís: Hasabiyáh, Sarabiyáh, aur Yashú' bin Qadmiel the. aur un ke bháí un ke barábar muqarrar húe, ki chaukí ba chaukí[g] mard i Khudá Dáúd ke hukm ke mutábiq[h] Khudá kí hamd aur saná karen.

25 Mattaniyáh, aur Baqbúqiyáh, aur 'Abadiyáh, aur Masullám, aur Tálmún, aur 'Aqqúb, darbán, phátakon ke makhzanon pás nigáhbání karte the.

26 Ye Yúyaqím bin Yashú' bin Yúsadaq ke dinon men, aur Nahamiyáh hákim[i] aur 'Azrá káhin o faqíh[k] ke dinon men the.

27 ¶ Aur we Yarúsalam kí shahrpanáh ‖ kí taqdís karne ke waqt[l] Láwíon ko sab jagahon se dhúndhte the, ki unhen Yarúsalam ko láwen, táki we khushí, aur shukrguzárí, aur sarod, aur jhánjh, aur table, aur barbat se[m], shahrpanáh kí taqdís karen.

28 Tab mutrib-bachche Yarúsalam kí girdnawáh kí cháron taraf se, aur Natúfátí bastíon men se,

29 Bait ul Jiljál se, aur Jib'a, aur 'Azmávat ke kheton se, jam'a húe; ki gánewálon ne Yarúsalam ke girdágird apne liye bastíán basáí thín.

30 Aur káhinon aur Láwíon ne apne ko pák kiyá, aur logon ko aur phátakon ko aur shahrpanáh ko bhí pák sáf kiyá.

31 Tab main Yahúdáh ke amíron ko díwár par láyá; aur main ne gánewálon ke do bare gol muqarrar kiye, aur ek un men se díwár par dahne[n] Kúrá-phátak[o] kí taraf gayá.

32 Aur un ke píchhe Hús'aiyáh aur Yahúdáh ke ádhe amír rawána húe,

33 'Azariyáh, 'Azrá, aur Masullám,

34 Yahúdáh, aur Binyamín, aur Sam'aiyáh, aur Yaramiyáh;

35 Aur kitne káhinzáde narsinge liye húe[p], ya'ne, Zakariyáh bin Yúnatan, bin Sam'aiyáh, bin Mattaniyáh, bin Míkáyáh, bin Zakúr, bin Ásaf;

36 Aur us ke bháí Sam'aiyáh, aur 'Azarael, Milalai, Jilalai, Ma'ai, Nataniel, aur Yahúdáh, aur Hanání, mard i Khudá Dáúd ke bájon ko leke[q] rawána húe, aur 'Azrá faqíh un ke áge áge chaltá thá.

37 Aur we Chashma-phátak pás[r] hoke, jo un ke sámhne thá, aur Dáúd ke shahr kí síṛhíon par[s] hoke, jo díwár se lagí húí thín, aur Dáúd ke ghar par se hoke Jal-phátak tak púrab kí taraf[t] chaṛh gae.

38 Aur dúsrá gol shukrguzárí kartá húá un ke muqábil áyá[u], aur main aur ádhe log díwár ke úpar, Bhattthá-burj par se[x] Chaurí-díwár tak[y],

39 Aur Ifráímí-phátak par se[z], aur Puráne-phátak par se[a], aur Machhlí-phátak par se[b], aur Hananiel ke burj[c], aur Miyáh ke burj par se, Bheṛ-phátak tak[d]. un ke píchhe ho gae: aur we Qaidkháne ke phátak men[e] khaṛe rahe.

40 So ye donon gol shukrguzárí karte húe Khudá ke ghar men khaṛe húe, aur main thá, aur

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

[f] 1 Taw. 9. 14, wag.
[g] Az. 3. 11.
[h] 1 Taw. 23, aur 25. aur 26. Abwáb
[i] Naham. 8. 9.
[k] Az. 7. 6, 11
445.
‖ Yá, ko mushar-raf karne ke waqt.
[l] Isl. 20. 5. Zab. 30, ká sarnáma.
[m] 1 Taw. 25. 6. 2 Taw. 5. 13. aur 7. 6.
[n] Dekho 38 áyat.
[o] Naham. 2. 13. aur 3. 13.
[p] Gin. 10. 2, 8.
[q] 1 Taw. 23. 5.
[r] Naham. 2. 14. aur 3. 15.
[s] Naham. 3. 15.
[t] Naham. 3. 26. aur 8. 1, 3, 16.
[u] Dekho 31 áyat.
[x] Naham. 3. 11.
[y] Naham. 3. 8.
[z] 2 Sal. 14. 13. Naham. 8. 16.
[a] Naham. 3. 6.
[b] Naham. 3. 3.
[c] Naham. 3. 1.
[d] Naham. 3. 32.
[e] Yar. 32. 2.

Peshtar MASÍH se, 445.

sardáron men se ádhe mere sáth the:

41 Aur káhin: Ilyáqím, Ma'asiyáh, Minyamín, Míkáyáh, Ilayú'ainí, Zakariyáh, Hananiyáh, narsinge liye hue the;

42 Aur Ma'asiyáh, aur Sam'aiyáh, aur Ili'azar, aur 'Uzzí, aur Yahúhanán, aur Malkiyáh, aur 'Ailám, aur 'Azar. So sáre gánewále, Izrakhiyáh samet jo un ká sardár thá, gáte bajáte the.

43 Aur us din unhon ne barí qurbáníán guzránín, aur khushí kí; kyúnki Khudá ne unhen barí khushí se khushwaqt kiyá, aur jorúán aur bachche bhí khush the, aur Yarúsalam kí khushí kí áwáz dúr tak pahunchí.

44 ¶ Aur us waqt ba'ze log khazáne kí kothríon, aur uthái húí qurbáníon, aur pahle phalon aur dahyakíon ke kám par muqarrar húe[f], táki shahron ke kheton se shara'í hissa káhinon aur Láwíon ke liye un men jam'a karen: ki baní Yahúdáh un káhinon aur Láwíon ke sabab se, jo khare the, khush húe.

45 Aur gánewále aur darbán apne Khudá ke ghar se aur tahárat se, Dáúd aur us ke bete Sulaimán ke hukm ke mutábiq[g], khabardár the.

46 Kyúnki Dáúd aur Ásaf ke dinon men[h] qadím se sardár qauwál the, aur Khudá kí hamd aur shukr ke gít the.

47 Aur tamám Isráel ne Zarúbábul ke dinon men aur Nahamiyáh ke dinon men gánewálon aur darbánon ko rozmarra ká haqq har roz dete the, aur we muqaddas chízen Láwíon ko[i], aur Láwí muqaddas chízen baní Hárún ko dete the.[k]

f 2 Taw. 31. 11, 12. Naham. 13. 5, 12, 13.
g 1 Taw. 25, aur 26, Abwáb.
h 1 Taw 25. 1, wag. 2 Taw. 29. 30.
i Gin. 18. 21, 24.
k Gin. 18. 26

XIII BÁB.

1 Sharí'at ke parhne ke ba'd, ajnabí log Isráel kí guroh se alag kie játe. 4 Nahamiyáh Yarúsalam men phir áne ke ba'd haikal kí kothríon ko sáf karwátá. 10 Haikal kí khidmat par log muqarrar kartá. 15 Sabt ke hukm ke 'udúl kí bábat, 23 aur ajnabí 'auraton ko byáh karne kí bábat.

US din unhon ne logon ko Músá kí kitáb parh sunáí[a], aur us men yih bát likhí niklí, ki 'Ammúní aur Moábí Khudá kí jamá'at men abad tak shámil na hone páwen[b]:

2 Is liye ki we rotí aur pání leke baní Isráel ke istiqbál ko na nikle, aur Bala'ám ko un kí barbádí ke liye naukar rakhá, tá ki un par la'nat kare[c]; par hamáre Khudá ne us la'nat ko barakat se badal kiyá[d].

3 Aur aisá húá, ki jab unhon ne yih sharí'at suní, to sab ajnabí log jo Isráel men mile húe the, un se alag ho gae[e].

4 ¶ Aur is ke áge Ilyásib káhin ne, jo hamáre Khudá ke ghar kí kothrí ká mukhtár thá, Túbiyáh se nátá kiyá thá;

5 Aur us ne us ke liye ek barí kothrí taiyár kí thí, jahán áge ko hadye, aur lubán, aur bartan, aur anáj aur mai aur tel kí dahyakíán, jo hukm ke mutábiq Láwíon, aur gánewálon, aur darbánon ká haqq thín[f], aur káhinon kí uthái húí qurbáníán, dharí játí thín[g].

6 Par jab yih sab hotá thá, tab main Yarúsalam men na thá; kyúnki sháh i Bábul Artakhshashatá ke battíswen baras men[h] main bádsháh pás gayá thá, aur us sál ke ákhir men main ne bádsháh se rukhsat hásil kí.

7 So main Yarúsalam men áyá, aur jo badí Ilyásib ne Túbiyáh se kí thí[i] suní, ki Khudá ke ghar ke sahnon men us ke liye ek kothrí taiyár kí.

8 Is sabab se main nipat malúl húá, aur main ne Túbiyáh ke ghar ke sáre asbáb ko us kothrí se báhar phenk diyá.

9 Phir main ne hukm kiyá, ki un kothríon ko pák karen[k]; aur main Khudá ke ghar ke bartan, aur khurdaní hadye, aur lubán, wahán phir láyá.

10 ¶ Aur main ne daryáft kiyá, ki Láwíon ká haqq unhen na diyá gayá thá[l], aur ki khidmatguzár Láwí aur gánewále har ek apne apne khet ko[m] chale gae the.

11 Tab main ne sardáron se takrár kiyá aur kahá[n], ki Khudá ká ghar kyún chhorá gayá[o]? Aur main ne unhen jam'a kiyá, aur unhen un kí jagah par muqarrar kiyá.

12 Ba'd us ke sáre ahl i Yahúdáh ne anáj, aur mai, aur tel ká daswán hissa ‖ khazánon men dákhil kiyá[p].

13 Aur main ne Salamiyáh káhin ko, aur Sadúq faqíh ko, aur

a Ist. 31. 11, 12. 2 Sal. 23. 2. Naham. 8. 3, 7. aur 9. 3. Yas. 34. 16.
b Ist. 23. 3, 4.

Peshtar MASÍH se, 445.

c Gin. 22 5. Yash. 24. 9. 10.
d Gin. 23. 11. aur 24. 10. Ist. 23. 5.
e Naham. 9. 2. aur 10. 28.
f Gin. 14. 21, 24.
g Naham. 12. 44.
434 ke qaríb.
h Naham. 5. 14.
i, 5 áyaten.
k 2 Taw 29. 5. 15, 16, 18
l Mal 3. 8.
m Gin. 35 2.
n 17, 25 áyaten Ams. 28. 4.
o Naham. 10. 39.
‖ Yá, ambárkhánon men.
p Naham. 10. 38, 39. aur 12. 44.

Peshtar MASÍH se, 434 ke qaríb.

Láwíon men se Fidáyáh ko khazánon ke dároge[q] muqarrar kiye; aur un †ká madadgár Hanán bin Zakúr bin Mattaniyáh thá; kyúnki we diyánatdár mashhúr the[r], aur apne bháíon ko bánt dená un hí ká mansab thá.

14 Ai mere Khudá, is kám ke liye mujhe yád kar[s], aur mere nek kámon ko, jo main ne apne Khudá ke ghar aur us kí nigáhbání ke liye kiye, miṭá na dál.

15 ¶ Un hí dinon men main ne kitnon ko dekhá, jo sabt ke din[t] angúron ko kolhúon men kuchalte hain, aur púle bándhte, aur gadhe ládte hain; isí tarah mai, aur angúr, aur anjír, aur sáre bojh, jinhen we sabt ke din Yarúsalam men láe[u]: aur jis din we sídhá bechne lage, un kí badí sábit kí.

16 Aur wahán Súr ke log bhí ṭikte the, jo sabt ke din machhlí aur har tarah kí jins láke Yahúdáh aur Yarúsalam ke logon ke háth bechte the.

17 Tab main ne Yahúdáh ke sharíf logon se takrár karke kahá[x], ki Yih kyá burá kám hai, jo tum karte ho, ki sabt ke din ko muqaddas nahín jánte ho?

18 Kyá tumháre bápdádon ne aisá nahín kiyá[y], aur hamárá Khudá ham par aur is shahr par yih sárí buráí nahín láyá? tad bhí tum sabt ke din ko nápák karke Isráel par ziyáda gazab bharkáte ho?

19 Phir yún húá, ki sabt se áge[z], jab Yarúsalam ke pháṭak andhere hone lage, tab main ne hukm diyá ki pháṭakon ko band karen, aur jab tak sabt na bíte, tab tak we khole na jáwen: aur main ne apne naukaron ko pháṭakon par rakhá, ki sabt men koí bojh bhítar láne na páwe[a].

20 So baipárí aur har tarah ke mál ke bechnewále ek do bár Yarúsalam ke báhar shab-básh húe.

21 Tab main ne unhen malámat kí, aur unhen kahá, ki Tum log kis wáste díwár ke ‖ muttasil maqám karte ho? Agar phir aisá karoge, to main tum par háth dálúngá. Us waqt se we sabt ke din phir na áe.

22 Aur main ne Láwíon ko hukm kiyá, ki apne ko pák karen[b], aur pháṭakon ke darbán hone ko áwen, ki sabt ke din kí taqdís karwáwen. Ai mere Khudá, mujh ko aur is sab ko yád kar[c], aur apní rahmat kí ‖ wus'at ke mutábiq mujh par ihsán kar.

23 ¶ Unhín dinon men main ne chand Yahúdíon ko bhí dekhá, jo Ashdúdí, aur 'Ammúní, aur Moábí randíon ko byáh láe the[d].

24 Aur un ke laṛke ádhí Ashdúdí zubán bolte the, aur Yahúdí zubán bol na sakte the, balki ‖ mil julí bolí bolte the.

25 Tab main ne un se jhagṛá kiyá[e] aur ‖ unhen dhikkárá, aur un men se kitnon ko márá, aur un ke bál ukháṛe, aur un se yún Khudá kí qasam lí, ki Ham apní beṭíán un ke beṭon ko na denge, aur un kí beṭíán apne beṭon aur apne liye na lenge[f].

26 Kyá sháh i Isráel Sulaimán ne ‖ aise gunáh nahín kiye[g]? hálánki aksar qaumon men aisá bádsháh na thá[h], isliye ki wuh apne Khudá ká piyárá thá[i], aur Khudá ne use tamám Isráel ká bádsháh kiyá, tau bhí ajnabí randíon ne use bhí gunahgár kiyá[k].

27 Kyá ham tumhárí sunke, aisí baṛí khabásat karen, ki ajnabí randíon ko byáh láke Khudá ke gunahgár ṭhahren[l]?

28 Aur Iliyásib sardár káhin ke beṭe Yúyad'a[m] ke beṭon men se ek Húrúní Sanballat ká dámád thá; is liye main ne use apne pás se hánká.

29 Ai mere Khudá, unhen yád kar[n], is liye ki unhon ne kahánat ko, aur kahánat aur Láwíon ke 'ahd ko[o], nápák kiyá hai.

30 Main ne is tarah unhen sáre ajnabíon se ‖ judá kiyá[p], aur káhinon aur Láwíon men se har ek ko us ke kám par muqarrar karke un kí chaukíán biṭhláín[q];

31 [r]Aur lakṛíon ke[r] aur pahle phalon ke hadye ṭhahráe, ki bar waqt guzráne jáwen. Ai mere Khudá, mujh ko[s] yád kar[s], ki merá bhalá ho.

Marginal notes (left):
[q] 2 Taw. 31. 12 Naham. 12. 44.
† 'Ibrání men, un ke háth par.
[r] Naham. 7. 2. 1 Qur. 4. 2.
[s] 22, 31 áyaten. Naham. 5. 19.
[t] Khur. 20. 10.
[u] Naham. 10. 31. Yar. 17. 21, 22.
[x] 11 áyat.
[y] Yar. 17. 21, 22, 23.
[z] Ahb. 23. 32.
[a] Yar. 17. 21, 22.
‖ 'Ibrání men, áge.

Marginal notes (right):
Peshtar MASÍH se, 434 ke qaríb.
[b] Naham. 12. 30.
[c] 14, 31 áyaten.
‖ Yá, kasrat.
[d] 'Az. 9. 2.
‖ 'Ibrání men, logon kí aur logon kí bolí.
[e] 11 áyat. Amsá. 28. 4.
‖ Yá, un kí malámat kí.
[f] 'Az. 10. 5. Naham. 10. 29, 30.
‖ 'Ibrání men, in baton men, wag.
[g] 1 Sal. 11. 1, wag.
[h] 1 Sal. 3. 13. 2 Taw. 1. 12.
[i] 2 Sam. 12. 24.
[k] 1 Sal. 11. 4, wag.
[l] 'Az. 10. 2.
[m] Naham. 12. 10, 22.
[n] Naham. 6. 14.
[o] Mal. 2. 4, 11, 12.
‖ 'Ibrání men, pák kiyá.
[p] Naham. 10. 30
[q] Naham. 12. 1, wag.
[r] Naham. 10. 34.
[s] 14, 22 áyaten.

ÁSTAR KÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 521 ke qaríb.

I BÁB.

1 Akhasúerus bádsháhí ziyáfateṉ taiyár kartá. 10 Washtí talab kí jáií, par áne se inkár kartí. 13 Akhasúerus Mamúkán kí saláh se ek farmán is mazmún ká jári kartá, ki har ek mard apne hí ghar meṉ málik baná rahe.

AKHASUÉRUS[a] ke dinoṉ meṉ yúṉ húá, (yih wuh Akhasúerus hai jo Hindústán se Kúsh tak[b] saltanat kartá thá: ek sau sattáís súbe us ke 'amal meṉ the[c]:)

2 Ki un dinoṉ meṉ jab Akhasúerus apne takht i saltanat par[d], jo qasr Sosan meṉ[e] thá, baiṭhá,

3 Us ne apne julús ke tísre sál meṉ apne arkán i daulat aur 'aiyán i saltánat kí mihmání kí[f]: Fárs aur Máda ‖ ke hákimáṉ, aur sab súboṉ ko raís aur amír us ke huzúr házir húe:

4 Us ne ek sau assí din tak apní saltanat i 'azím kí daulat aur apní janáb wálá kí hashmat unheṉ dikhláí.

5 Aur jab ye din bít gae, to bádsháh ne sab logoṉ kí, jo dárus-saltanat Sosan meṉ házir the, kyá baṛe kyá chhoṭe, bádsháhí qasr ke khána i bág meṉ sát din tak ziyáfat kí.

6 Waháṉ sufed, aur sabz, aur ásmání rang ke parde, kattán kí argawání ḍorioṉ se, ṭange the, aur un meṉ chándí ke chhalle ḍále the, aur un ke sutún jin se lage sang i marmar ke the, aur palang[g] sone rúpe ke, aur farsh surkh, aur ásmání, aur sufed, aur siyáh rang marmar ká thá.

7 Un ke píne ko sone ke piyále un ko háthoṉ meṉ diye: aur piyále har ḍaul ke the, aur sháhí mai bádsháh ke shán o shaukat ke láiq wáfir thí.

8 Aur mai-noshí hukm ke mutábiq hotí thí: koí zabardastí na pilátá thá: kyúṉki bádsháh ne apne ghar ke sáre 'uhdadároṉ ko takíd farmáí thí, ki jo bát ho, so mihmánoṉ kí marzí se ho.

9 Aur Washtí malika ne bhí Akhasúerus bádsháh ke sháhí qasr meṉ sári 'auratoṉ kí ziyáfat kí.

10 ¶ Sátweṉ din meṉ, jab bádsháh ká dil mai se khush húá[h], to us ne sát khojoṉ ko, jo Akhasúerus bádsháh ke huzúr khidmatguzárí karte the, ya'ne Mahúmán, aur Biztá, aur Kharbúná, aur Bigtá, aur Abagtá, aur Zitár, aur Karkas ko[i], hukm kiyá,

11 Ki Washtí malika ko sháhí táj sir par rakhke bádsháh ke huzúr láweṉ, táki us ká jamál logoṉ aur amíroṉ ko dikhláwe; kyúṉki wuh niháyat khúbsúrat thí.

12 Khwájasaráoṉ ne hukm pahuncháyá, lekin Washtí malika ne sháh ke hukm se sarkashí kí. Tab bádsháh bahut gusse húá, aur gazab ‖ sultání bhaṛká.

13 ¶ Tab bádsháh ne un dánishmandoṉ se[k], jo auqát ká imtiyáz kar jánte the[l], (kyúṉki bádsháh ká dastúr thá, ki har ek muqaddame meṉ un se jo sharí'atdán aur 'adálat-shinás the maslahat kartá thá;

14 Aur jo bádsháh ke bahut nazdík the, so Kárshiná, aur Sitár, aur Admátá, aur Tarsís, aur Maras, aur Marsiná aur Mamúkán the; we Fárs aur Máda ke sát wazír[m] hoke bádsháh ká muṉh dekhte the[n], aur mamlukat meṉ sadrnishín hote the:)

15 So bádsháh ne un se púchhá, ki Áín ke mutábiq Washtí malika se kyá karná hai; kyúṉki us ne sháh Akhasúerus ká hukm khwájasaráoṉ se sunkar nahíṉ máná hai?

16 Tab Mamúkán ne bádsháh aur amíroṉ ke huzúr jawáb diyá, ki Washtí Malika ne faqat bádsháh se nahíṉ, balki sáre amíroṉ aur sáre logoṉ se bhí, jo Akhasúerus bádsháh ke sab súboṉ meṉ haiṉ, badí kí hai.

17 Kyúṉki begam ká yih kám sárí 'auratoṉ meṉ charchá hogá, aur sarí 'auurateṉ yih khabar sunke, ki Akhasúerus bádsháh ne Washtí malika ko apne huzúr talab farmáyá, par wuh na áí, apne kháwindoṉ ko haqír jáneṉgí[o];

---

[a] Az. 4. 6. Dán. 9. 1.
[b] Ást. 8. 9.
[c] Dán. 6. 1.
[d] 1 Sal. 1. 46.
[e] Nahem. 1. 1.

519 ke qaríb.

[f] Paid. 40. 20. Ást. 2. 18. Marq. 6. 21.
‖ 'Ibrání meṉ, ki tawánái.
[g] Dekho Ást. 7. 8. His. 23. 41. 'Amús 2. 8 aur 6. 4.

Peshtar MASÍH se, 519 ke qaríb.

[h] 2 Sam. 13. 28.
[i] Ást. 7. 9.
‖ Yá, us ke andar
[k] Yar. 10. 7. Dán 2. 12. Mat. 2. 1.
[l] 1 Taw. 12. 32.
[m] Az. 7. 14.
[n] 2 Sal 25. 19.
[o] Afs. 5. 33.

Peshtar MASÍH se, 519 ke qaríb.

18 Aur áj ke din Fárs aur Máda kí sárí begamen, jo malika kí bát sunengí, bádsháh ke sab amíron se yúnhí kahengí. So hiqárat aur jhagṛá bahut hogá.

19 Agar bádsháh kí marzí ho, to sháhána farmán nikle, aur wuh Fárs aur Máda ke áín men likhá jáe, táki na ṭale, ki Washtí malika bádsháh Akhasúerus ke huzúr phir na áwe, aur bádsháh malika ká mansab ek dúsrí ko, jo us se bihtar hai, dewe.

20 Aur jo bádsháh ká farmán sárí mamlukat i 'azím men já ba já shuhrat páwegá, to sárí jorúán, ashráfon kí aur kamínon kí, apne apne khawindon ko 'izzat dengí[p].

21 Aur yih bát bádsháh aur amíron ko pasand áí, aur bádsháh ne Mamúkán kí bát ke mutábiq 'amal kiyá.

22 Aur bádsháh ne apní mamlukat ke sáre súbon men farmán rawána kíe, har súbe men ek farmán, us khatt men jo wahán murauwaj thá[q], aur har qaum ke liye ek, us hí zubán men jo we bolte the, ki har ek mard apne apne ghar men málik baná rahe[r]: aur ki har ek qaum kí zubán men is ká ishtihár den.

[p] Afs. 5. 33. Qul. 3. 18. 1 Pat. 3. 1.
[q] Ást. 8. 9.
[r] Afs. 5. 22, 23, 24. 1 Tim. 2. 12.

II BÁB.

1 *Kháss chuní húí kunwárion men se ek ke chunne ká iráda hotá, ki wuh malika hojáwe. 5 Mardakí kí bábat jis ne Ástar ko le pálá thá 8 Haijá Ástar ko auron kí nisbat se ziyáda manzúr kartá. 12 Kunwárion kí tahárat aur bádsháh ke huzúr men un ke jáne ká taur. 15 Bádsháh Ástar ko auron se ziyáda cháhtá, aur is bá'is use malika muqarrar kartá. 21 Mardakí ek fitna fasád ká hál bádsháh par záhir kartá, aur is sabab bádsháhí tawárikh men us ká nám likhá játá.*

518.

IN báton ke ba'd jab Akhasúerus bádsháh ká gussa utrá, to us ne Washtí ko, aur jo ki us ne kiyá thá, aur jo ki us ke haqq men farmáyá gayá thá[a], yád kiyá.

2 Tab bádsháh ke mulázimon ne, jo us kí khidmat karte the, us se 'arz kí, Hukm ho, to Bádsháh ke liye jawán khúbsúrat kunwárián ḍhúnḍhí jáwen;

3 Aur bádsháh apní mamlukat ke sáre súbon men mansabdáron ko muqarrar kare, táki we sárí jawán khúbsúrat kunwárion ko, qasr Sosan ke bích, mahall-kháne men jam'a karen, aur bádsháh ke khwájasará Haijá ko, jo begamon ká názir hai, supurd karen; aur un kí tahárat o zínat ká asbáb unhen diyá jáwe;

4 Aur jo chhokrí bádsháh ko achchhí lage, so Washtí kí jagah malika howe. Yih bát bádsháh ko pasand áí, aur us ne aisá hí kiyá.

5 ¶ Sosan men, jo dár-us-saltanat thá, ek Yahúdí mard Mardakí nám, bin Yáír, bin Sima'í, bin Qís, thá; wuh Binyamíní thá:

6 Wuh bhí Yarúsalam se un qaidíon ke sáth bewatan húá thá, jinhen we, sháh i Yahúdáh ‖Yakúniyáh ke hamráh, sháh i Bábul Nabúkudnazar ke hukm se, pakaṛ legae the[b].

7 Us ne apne chachá kí beṭí[c] Hadású ya'ne Ástar ko pálá thá; kyúnki us ke má báp na the; aur wuh chhokrí khushmanzar aur khúbsúrat thí: aur jab us ke má báp mar gae, to Mardakí ne use apní hí beṭí karke pálá thá.

8 ¶ Aur yún húá, ki jab bádsháh ká hukm aur farmán sunne men áyá, aur bahut kunwárián dár-us-saltanat Sosan men jam'a kí gaín[d], aur Haijá ke hawále men húín, to Ástar bhí bádsháh ke ghar men pahuncháí gaí, aur 'auraton ke názir Haijá ko supurd húí.

9 Aur wuh laṛkí us kí nazar men manzúr húí, aur us ne us par mihrbání kí; aur filfaur us ne wuh asbáb jo tahárat aur zínat ke liye darkár thá[e], us samet †jo us ká thá, 'ináyat kiyá, aur bádsháh ke qasr men se use sát chhokrián dín jo us ke láiq thín, aur use us kí sahelíon samet zanáne men sab se achchhá mahall bakhshá.

10 Ástar ne apní qaum aur apne rishtadár záhir na kiye the[f], kyúnki Mardakí ne use kahdiyá thá, ki na záhir kare.

11 Aur Mardakí roz ba roz zanáne ke sahn ke áge phirtá thá, ki daryáft kare, ki Ástar †ká hál kaisá hai, aur us ká anjám kyá hai.

12 ¶ Aur jab har ek chhokrí kí bárí pahunchí, ki Akhasúerus bádsháh ke huzúr jáwe, ba'd us ke, ki bárah mahíne guzre, jaisá ki 'auraton ká dastúr thá, (kyúnki itne din un kí tahárat men bít játe hain, chha mahíne murr ká tel lagáwen, aur chha mahíne safáí ke liye khushbú upṭan suthrí chízon ke sáth milákе malá karen:)

[a] Ást. 1. 19, 20.
[b] 2 Sal. 24. 14, 15. 2 Taw. 36. 10, 20. Yar. 24. 1.
[c] 15 áyat.
[d] 3 áyat.
[e] 3, 12 áyaten.
[f] 20 áyat.
‖ Yá, Yahúyakín, 2 Sal. 24. 6.
† 'Ibrání men, us ke hisse the.
† 'Ibrání men, kí salámatí hai.

Peshtar MASÍH se, 518. 515 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 515 ke qaríb.

13 Tab wuh chhokrí bádsháh ke huzúr gaí; aur sab kuchh, jo wuh cháhtí thí, ki zanáne meṉ se bádsháh ke ghar meṉ le chale, so us ko diyá játá thá.

14 Shám ko wuh játí thí, aur subh ko nikalke phir dúsre mahall meṉ játí thí, aur Sha'asjaz ḳhoje ko, jo bádsháh kí haramoṉ ká názir thá, supurd hotí thí: wuh bádsháh ke huzúr phir na játí thí, magar jab ki bádsháh use cháhtá thá, aur us ká nám leke talab farmátá.

515 ke qaríb. [g] 7 áyat.

15 ¶ Aur jab Mardakí ke chachá[g] Abiḳhail kí beṭí Ástar kí, jise Mardakí ne apní beṭí kar rakhá thá, bádsháh ke huzúr jáne ko bárí pahunchí, to us ke siwá jo bádsháh ke ḳhoje Haijá ne, jo 'auratoṉ ká nigáhbán thá, ṭhahráyá, us se kuchh na mángá. Aur Ástar har ek ko, jis kí nigáh us par paṛí, bhalí lagí.

16 Chunánchi Ástar Aḳhasúerus bádsháh ke huzúr us ke dár-us-saltanat meṉ us kí bádsháhat ke sátweṉ sál ke dasweṉ mahíne meṉ, jo Tebat mahíná hai, pahunchí.

17 Aur bádsháh Ástar ko sab 'auratoṉ se ziyáda piyár kartá thá, aur wuh us ke nazdík un sab kuṉwárioṉ se ziyáda 'aziz aur pasandída húí: so us ne sháhí táj us ke sir par rakh diyá, aur Washtí kí jagah meṉ use malika kiyá.

514 ke qaríb. [h] Ást. 1. 3. ‖ Yá, ahl i mumalik ko chhuṭṭí dí.

18 Aur bádsháh ne apne sáre amíroṉ aur mulázimoṉ ke liye ek baṛí ziyáfat kí[h], aur yih ziyáfat Ástar kí ḳhátir thí, aur ‖ súboṉ ká ḳhiráj baḳhshá, aur bádsháh ke dabdaba ke mutábiq in'ám diye.

[i] 21 áyat. Ást. 3. 2.

19 Aur jab kuṉwáríáṉ dúsrí bár jam'a kí gaíṉ, tab Mardakí bádsháh ke darwáze par baiṭhá thá[i].

[k] 10 áyat.

20 Aur Mardakí ke hukm ke mutábiq Ástar ne apne rishtadár aur apní qaum záhir na kí thí[k]; ki Ástar jis tarah Mardakí ke ghar meṉ, jab us se pálí játí thí, us ká hukm mántí thí, ab bhí us ke kahe meṉ chaltí thí.

‖ Yá, Bigtáná.

21 ¶ Un dinoṉ meṉ, jab Mardakí bádsháh ke darwáze meṉ baiṭhá thá, bádsháh ke do ḳhoje ‖ Bigtán aur Tarash, un meṉ se jo darwázoṉ par nigáhbání karte the, gusse [illegible] cháhte the, ki Aḳhasúerus bádsháh par háth ḍáleṉ.

22 Aur yih bát Mardakí ko ma'lúm húí, aur us ne Ástar malika ko ḳhabar dí[l]; aur Ástar ne Mardakí ká nám leke bádsháh ko kahá.

Peshtar MASÍH se, 514 ke qaríb. [l] Ást. 6. 2. ‖ Yá, khul gayí. [m] Ást. 6. 1.

23 Aur jab 'adálat se tahqíqát kí gayí, to wuh bát ‖ sábit húí: so donoṉ ko ek daraḳht meṉ laṭkáke pháṉsí dí; aur yih sárá ahwál bádsháh ke huzúr, tawáríḳh ke daftaroṉ[m] meṉ, likhá gayá.

III BÁB.

1 Hámán bádsháh se sarfaráz kiyá játá, par Mardakí use haqír jántá, aur is bá'is wuh sáre Yahúdíoṉ ko halák karne cháhtá. 7 Us ke sámhne qur'a ḍálá játá. 8 Yahúdíoṉ par tuhmat lagáke bádsháh se ek farmán pátá, ki we sab ke sab qatl kiye jáweṉ.

510 ke qaríb. [a] Gin. 24. 7. 1 Sam. 15. 8.

In báton ke ba'd Aḳhasúerus bádsháh ne Ajájí[a] Hammadátá ke beṭe Hámán ko baṛháyá, aur use sarfaráz kiyá, aur us kí kursí ko sáre amíroṉ kí nisbat se jo us ke sáth the bartar kiyá.

[b] Ást. 2. 19.

2 Aur bádsháh ke sáre mulázim, jo bádsháh ke darwáze par[b] rahte the, Hámán ke áge jhukte the, aur use sijda karte the; kyúṉki bádsháh ne us ke haqq meṉ yúṉ hukm kiyá thá. Magar Mardakí na jhuktá thá, na sijda kartá thá[c].

[c] 5 áyat. Zab. 15. 4.

3 Tab bádsháh ke mulázimoṉ ne, jo bádsháh ke darwáze par rahte the, Mardakí ko kahá, ki Tú kyúṉ bádsháh ke hukm[d] ko 'udúl kartá hai?

[d] 2 áyat.

4 Aur aisá húá, ki jab we har roz use kahte the, aur us ne un kí na mání, to unhoṉ ne Hámán ko ittilá' dí, tá dekheṉ, ki Mardakí kí bát ṭhahregí, ki nahíṉ: kyúṉki us ne unheṉ kahá thá, ki Maiṉ Yahúdí húṉ.

[e] 2 áyat. Ást. 5. 9. [f] Dán. 3. 19.

5 Aur jab Hámán ne dekhá, ki Mardakí na jhuktá hai, na mujhe sijda kartá hai[e], to Hámán gusse se bhargayá[f].

6 Lekin faqat Mardakí par háth ḍálná us kí nazar meṉ haqír ma'lúm húá; kyúṉki unhoṉ ne use Mardakí kí qaum ká bayán kiyá thá; so Hámán ne cháhá, ki Mardakí kí ummat, ya'ne sab Yahúdí logoṉ ko, jo Aḳhasúerus kí tamám mamlukat meṉ rahte the, halák kare[g].

[g] Zab. 83. 4.

510. ‖ 'Ibrání meṉ, Púr. [h] Ást. 9. 24.

7 ¶ Phir Aḳhasúerus bádsháh kí saltanat ke bárahweṉ baras ke pahle mahíne meṉ, jo Naisán mahíná hai, unhoṉ ne ‖ qur'a ḍálná shurú' kiyá[h]; har roz aur har mahíná Hámán ke sámhne ba-

Peshtar MASÍH se, 510.

rahwen mahíne tak jo Adár hai, qur'a dálte rahe.

8 ¶ Tab Hámán ne Akhasúerus bádsháh se kahá, ki Huzúr kí mamlukat ke sáre súbon men ek qaum sab qaumon ke darmiyán parágandа hai, jo har kahín hai, aur us kí sharí'aten sab qaumon kí sharí'aton se mutafarriq hain, aur we bádsháh kí sharí'aton par 'amal nahín karte hain[i]; so bádsháh || ko munásib nahín, ki unhen rahne dewe.

9 Agar bádsháh kí marzí howe, to unhen halák karne ká hukm likhá jáwe, aur main tahsíldáron ke háth men rúpe ke das hazár tore taul dúngá, ki bádsháh ke khazánon men dákhil karen.

10 Tab bádsháh ne apne háth se angúthí[k] nikálke[l] Yahúdíon ke dushman Ajájí Hammadátá ke bete Hámán ko dí.

11 Aur bádsháh ne Hámán se kahá, ki Chándí aur log bhí tujhe díe gae hain, ki jo tú munásib jáne, so un se kare.

12 Tab bádsháh ke munshí pahle mahíne kí terahwín táríkh talab kíe gae[m], aur jo kuchh Hámán ne kahá, wuh sab bádsháh ke mansabdáron aur 'uhdadáron ke liye, jo har ek súbe men the, aur har ek súbe ke har ek firqe ke raís ke liye, us khatt men aur us lugat men jo we likhte aur bolte the[n], likhá gayá: ye farmán Sháh Akhasúerus ke nám se[o] likhe húe, aur un par bádsháh kí angúthí kí muhr kí gaí.

13 Ye náme dák ke wasíle[p] bádsháh ke sáre súbon men bheje gae, ki Adár mahíne kí chaudahwín tárikh sab Yahúdíon ko, jawán, búrhá, nanhe bachche, o 'aurat, ek hí din men[q], ek lakht kát dálen, qatl karen, aur nest o nábúd karen, aur un ká mál lút lewen[r].

14 Us farmán kí ek ek naql ek ek súbe ke liye lí gaí, aur sab logon men us ká ishtihár diyá gayá[s], tá ki us din ke liye taiyár ho rahen.

15 Bádsháh ke hukm ke mutábiq dák tilfaur rawána húí, aur wuh hukm dár-us-saltanat Sosan men diyá gayá. Aur bádsháh aur Hámán mai-noshí karne ko baith gae; par Sosan shahr men harbarí par gaí[t].

[i] Az. 4. 13. A'am. 16. 20.
|| Yá, ke liye súdmand nahín.
[k] Ást. 8. 2, 8.
[l] Paid. 41. 42.
[m] Ást. 8. 9.
[n] Ást. 1. 22. aur 8. 9.
[o] 1 Sal. 21. 8. Ást. 8. 8, 10.
[p] Ást. 8. 10.
[q] Ást. 8. 12. wag.
[r] Ást. 8. 11.
[s] Ást. 8. 13, 14.
[t] Dekho Ást. 8. 15. Am. 29. 2.

IV BÁB.

1 Mardakí aur sab Yahúdí bará mátam karte. 4 Ástar is kí afwáh sunke sab hál Mardakí se daryáft kartí, aur wuh use targíb detá ki apní qaum kí riháí ke liye shafá'at kare. 10 Pahle hí wuh 'uzr kartí, aur is par Mardakí use samjhátá. 15 Ákhir ko manzúr kartí, aur ek roza rakhne ká hukm detí.

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

JAB Mardakí ne yih sab kuchh, jo wáqi' húá thá, ma'lúm kiyá, to apne kapre pháre[a], aur tát pahinke aur rákh us par dálke[b] shahr ke bích men já khará húá, aur shiddat se chilláyá aur phútke royá[c];

2 Aur wuh bádsháh ke darwáze ke áge áyá, báwujúde ki tát ke orhne men koí bádsháh ke darwáze se jáne na pátá thá.

3 Aur har ek súbe men, jahán kahín bádsháh ká hukm o farmán pahunchá thá, wahán Yahúdíon men roná, pítná, aur wáwailá, par gayá; unhon ne roze rakhe, aur bahutere tát ká libás pahinke khák men lote[d].

4 ¶ Phir Ástar kí sahelíon aur us ke khojon ne áke use khabar dí. Tab malika bahut muztarib húí, aur us ne ek khil'at bhejá, ki Mardakí ko pahináwen, aur tát ká libás utáren; par us ne qabúl na kiyá.

5 Tab Ástar ne bádsháh ke un khojon men se jinhen sháh ne muqarrar farmáyá thá, ki Ástar ke pás házir rahen, ek ko Haták náme, buláyá, aur use hukm kiyá ki Mardakí ke pás jáke, daryáft kare, ki yih kyá hai, aur kis wáste hai.

6 So Haták nikalke shahr ke chauk men, jo bádsháh ke darwáze ke áge thá, Mardakí pás gayá.

7 Tab Mardakí ne sárí sarguzasht jo us par guzrí thí, aur kitni naqdí[e] Hámán ne Yahúdíon ke qatl hone kí bábat bádsháh ke khazáne men taul dene ká iqrár kiyá thá, us se bayán kí.

8 Aur us farmán kí ek naql bhí, jo un ke qatl kí bábat Sosan men kiyá gayá thá[f], use dí, táki Ástar ko diklawe, aur us ke huzúr taqrír kare, aur us se kahe, ki bádsháh ke huzúr jáke us se minnat kare, aur us ke huzúr men apne logon kí ján-bakhshí cháhe.

9 Chunánchi Haták ne áke Ástar ko Mardakí kí báten sunáín.

10 ¶ Phir Ástar ne Haták se

[a] 2 Sam. 1. 11.
[b] Yash. 7. 6. Hiz. 27. 30.
[c] Paid. 27. 34.
[d] Yas. 58. 5. Dán. 9. 3.
[e] Ást. 3. 9.
[f] Ást. 3. 14, 15.

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

kahke use Mardakí ke pás kahlá bhejá, ki

11 Bádsháh ke sab mulázim aur bádsháhí súbaját ke sab log jánte hain, ki jo koí, mard ho yá 'aurat, be buláe, bádsháh kí bárgáh i andarúní men[g] jáwe, us ke qatl karne ká ek hí hukm hai[h], magar wuh, jis ke liye bádsháh sone ká 'asá uth※áwe[i], jítá bachtá hai: aur tín din húe ki bádsháh ne mujhe apne huzúr men nahín buláyá.

12 Unhon ne Mardakí se Ástar kí báten kahín.

13 Tab Mardakí ne Ástar ke jawáb men kahlá bhejá, ki Apne dil men na samjhiye, ki sáre Yahúdíon men se main bádsháh ke mahall men bach rahúngí.

14 Kyúnki agar tú is waqt khámoshí ikhtiyár karegí, to ‖madad aur naját Yahúdíon ke liye dúsrí taraf se tulú' hogí, par tú apne ábáí khándán samet halák ho jáegí; aur kyá jáne ki tú aise waqt ke liye saltanat ko pahunchí hai?

15 ¶ Tab Ástar ne Mardakí ke jawáb men phir kahlá bhejá, ki

16 Já, aur Sosan men jitne Yahúdí rahte hain, unhen jam'a kar, aur tum mere liye roza rakho, aur tín din tak, din aur rát, kuchh mat kháo na píο[k]. Main bhí aur merí sahelíán roza rakhengí; is tarah se main bádsháh ke huzúr jáúngí, agarchi áín ke mutábiq nahín hai; aur agar main márí gaí to márí gaí[l].

17 Chunánchi Mardakí ne jáke Ástar ke hukm ke mutábiq sab kuchh kiyá.

V BÁB.

1 *Ástar apní ján par khelke bádsháh ke huzúr játí; tis par bádsháh sonahlá 'asá us ke liye barhátá: ba'd us ke Ástar bádsháh aur Hámán kí da'wat kartí, ki us kí ziyáfat men áwen.* 6 *Ástar apní 'arz kí bábat bádsháh ke huzúr men maqbúliyat páke, phir us ko aur Hámán kí da'wat kartí ki dúsre din bhí us kí ziyáfat men áwen.* 9 *Hámán aisí 'izzat páke ziyáda magrúr hotá, aur Mardakí kí hiqárat ko aur bhí burá mántá.* 14 *Apní jorú Zarish kí saláh se wuh Mardakí ke liye ek phánsí ká khambhá khará karátá.*

AUR tísre din[a] aisá húá, ki Ástar sháhána libás pahinke qasr sháhí kí bárgáh i andarúní men[b] daulatkháne ke sámhne kharí húí. Aur bádsháh daulatkháne men apní saltanat ke takht par qasr ke darwáze ke muqábil baithá thá.

2 Phir aisá húá, ki jab bádsháh ne Ástar malika ko bárgáh men kharí dekhá, to us ká dil us par máil húá[c], aur bádsháh ne Ástar ke liye sonahlá 'asá, jo us ke háth men thá, barháyá[d]; so Ástar ne jáke 'asá ke nok ko chhúá.

3 Tab bádsháh ne use kahá, ki Ai Ástar malika, tú kyá cháhtí hai? aur terá kyá suwál hai? tujhe diyá jáegá, agarchi ádhí saltanat howe[e].

4 Ástar ne 'arz kí, Agar bádsháh kí marzí ho, to bádsháh aur Hámán áj mere jashn kí mahfil men áwen, jis kí main ne sháh ke liye taiyárí kí hai.

5 Bádsháh ne farmáyá, ki Hámán se kah, ki jald taiyár howe, aur Ástar ke kahe ke muwáfiq 'amal kare. So bádsháh aur Hámán us mahfil i jashn men áe, jis kí taiyárí Ástar ne kí thí.

6 ¶ Aur bádsháh ne mahfil i jashn men mai-noshí karte húe Ástar se púchhá[f], ki Terá kyá suwál hai? tujhe diyá jáegá; aur terá kyá matlab hai? agar ádhí mamlukat mánge, taubhí dí jáegí[g].

7 Tab Ástar ne jawáb men kahá, Merá suwál aur merá matlab yih hai:

8 Agar main bádsháh kí ánkhon men manzúr i nazar hún, aur agar bádsháh ko achchhá lage, ki merá suwál qabúl kare, aur merá matlab púrá kare, to bádsháh aur Hámán phir us jashngáh men áwen, jis kí main un ke liye taiyárí karúngí, aur kal ke din jaisá bádsháh ne irshád kiyá hai, main apná matlab 'arz karúngí.

9 ¶ Us din Hámán khushwaqt aur dilshád hoke nikal gayá; par jab Hámán ne bádsháh ke darwáze par Mardakí ko dekhá, ki uth khará na húá, aur na us ke liye ráh se hatá[h], tab Hámán ká gazab Mardakí par bharká.

10 Lekin Hámán ne áp ko roká[i]; aur ghar men áke apne doston ko aur apní jorú Zarish ko bulwá bhejá.

11 Aur Hámán ne un se apní shán o shaukat ká, aur farzandon kí kasrat ká[k], aur jahán tak bádsháh ne use barháyá thá, aur

g Ást. 5. 1.
h Dán. 2. 9.
i Ást. 5. 2. aur 8. 4.
‖ 'Ibrání men, dam lene kí naubat hogí, Ayy. 9. 18.
k Dekho Ást. 5. 1.
l Dekho Paid. 43. 14
a Dekho Ást. 4. 16.
b Dekho Ást. 4. 11. aur 6. 4.

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.
c Ams. 21. 1.
d Ást 4. 11. aur 8. 4.
e Yúh Marq. 6. 23.
f Ást. 7. 2
g Ást. 9. 12.
h Ást. 3. 5.
i Yúh. 2 Sam. 13. 22.
k Ást. 9. 7. wag.

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

kyúnkar use amíron par aur bádsháh ke 'uhdadáron par sarfaráz kiyá thá[l], us sab ká tazkira un se kiyá.

12 Aur Hámán ne yih bhí kahá, ki Hán, Astar malika ne siwá mere kisí ko bádsháh ke sáth apní jashngáh men, jis kí us ne taiyárí kí, nahín buláyá; aur kal ke liye bhí us ke ghar merí aur bádsháh kí mihmání hai.

13 Lekin is sab se merá kuchh fáida nahín, kyúnki main bádsháh ke darwáze par Mardakí Yahúdí ko baiṭhe dekhtá hún.

14 ¶ Tab us kí jorú Zarish aur us ke sáre doston ne use kahá, ki Pachás háth úncha † ek phánsí ká khambhá khaṛá kiyá jáwe[m], aur kal bádsháh se 'arz kíjiye, ki Mardakí us par ṭángá jáe[n]: tab khushdil hoke bádsháh ke hamráh jashn men jáo. Yih bát Hámán ko pasand áí, aur us ne wuh khambhá[o] banwáyá.

VI BAB.

1 Akhasúerus. tawáríkh ke daftar se yih hál ma'lúm karke, ki Mardakí ne kyúnkar bádsháh kí khairkhwáhí kí thí, us ko sila dene ká iráda rakhtá. 4 Hámán ijázat mángne átá ki Mardakí ko phánsí dewe, par ittifáqan aisí maslahat detá, ki us hí ke lá'is us hí ko Mardakí kí sarfarází karne paṛtá. 12 Hámán apní kambakhtí par rotá, aur tab hí us ke dost us par apní ráe záhir karte. ki tú girtá jáegá, aur barbád hogá.

BADSHAH kí nínd us rát játí rahí; aur us ne hukm kiyá, ki tawáríkh kí kitab ko[a] láwen; aur wuh bádsháh ke huzúr paṛhí gayí.

2 Aur us men yih mazkúr húá, ki Mardakí ne khabar dí thí, ki darbánon men se bádsháh ke do khoje ‖ Bigtáná aur Tarash iráda rakhte hain, ki Akhasúerus bádsháh par dast-darazí karen.

3 Bádsháh ne farmáyá, ki Is khairkhwáhí ke liye Mardakí ko kyá mansab aur kyá sila milá hai? Bádsháh ke musáhibon ne, jo us kí khidmat men házir the, kahá, ki Us ko liye kuchh nahín húá.

4 ¶ Phir bádsháh ne púchhá, ki bárgáh men[b] kaun házir hai? Itne men Hámán bárgáh i 'ámm ke sire par á pahunchá thá, ki bádsháh se 'arz kare, ki Mardakí us phánsí ke khambhe par, jo us ne us ke liye taiyár kiyá thá, ṭángá jáe[c].

5 So bádsháh ke mulázimon ne use kahá, ki Dekho, Hámán bárgáh i 'ámm men khaṛá hai. Bádsháh ne farmáyá, Bhítar áne do.

6 Jon Hámán bhítar áyá, bádsháh ne us se púchhá, ki Jo shakhs ki bádsháh ká manzúr i nazar ho, us se kyá sulúk kiyá jáwe? Hámán ne apne dil men sochá, ki Mere siwá bádsháh ká manzúr i nazar kaun hogá?

7 So Hámán ne bádsháh se kahá, ki Wuh shakhs jise bádsháh sarfaráz kiyá cháhe,

8 Cháhiye ki wuh khil'at sháhí, jo bádsháh ke pahinne ká hai, aur wuh ghoṛá, jo bádsháh kí sawárí ká hai[d], aur sháhána táj, jo bádsháh ke sir par ká hai, mangwáyá jáe;

9 Aur wuh khil'at aur ghoṛá us shakhs ke jo sháh ke amíron ká amír hai supurd howen, aur wuh us shakhs ko mulabbas kare, jise bádsháh sarfaráz kiyá cháhtá hai, aur wuh use us ghoṛe par sawár kare, aur shahr ke bázár hoke le áwe, aur us ke áge pukáre[e], ki Jis ko bádsháh sarfaráz cháhte, us shakhs ke liye aisá hí kiyá jáegá.

10 Tab bádsháh ne Hámán se farmáyá, ki Jaldí kar, aur apne kahe ke mutábiq, khil'at aur ghoṛá le, aur Mardakí Yahúdí ke liye, jo bádsháh ke darwáze par baiṭhá hai, waisá hí kar; un báton men se, jo tú ne kahín, ek bhí faro-guzasht na ho.

11 Tab Hámán ne wuh khil'at aur ghoṛá liyá, aur Mardakí ko pahináke, ghoṛe par chaṛháyá, aur shahr ke bázár men phiráyá, aur us ke áge pukárá, ki Jis shakhs ko bádsháh sarfaráz kiyá cháhtá hai, us hí ke liye aisá hí kiyá jáegá.

12 ¶ Aur Mardakí phir bádsháh ke darwáze par áyá; par Hámán ázurda aur sir ḍhámpe húe[f] apne ghar jald chalá gayá[g].

13 Aur Hámán ne apní jorú Zarish se aur apne sáre doston se apná sárá ahwál bayán kiyá. Tab us ke dánishmandon aur us kí jorú Zarish ne use kahá, ki Agar Mardakí, jis ke áge tú girne lagá, Yahúdíon kí nasl men se howe, to tú us par gálib na hogá, balki us ke áge girtá jáegá.

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

l Ast. 3. 1.
† 'Ibrání men, darakht.
m Ast. 7. 9.
n Ast. 6. 4.
o Ast. 7. 10.
a Ast. 2. 23.
‖ Yá, Bigtán, Ast. 2. 21.
b Dekho Ast. 5. 1.
c Ast. 5. 14.
d 1 Sal. 1. 33.
e Paid. 41. 43.
f 2 Sam. 15. 30. Yar. 14. 3, 4.
g 2 Taw. 26. 20.

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

14 We us se ye báteṉ kahte hí the, ki bádsháh ke ḳhoje á pahunche, ki Hámán ko jald jashn kí mahfil meṉ, jis kí Astar ne taiyárí kí thí[h], le chaleṉ.

[h] Ast. 5. 8.

VII BAB.

1 Astar, bádsháh aur Hámán kí mihmání karte waqt, 'arz kartí, ki apní aur apne logoṉ kí ján-baḳhshí ho. 5 Wuh Hámán par faryád kartí. 7 Bádsháh gazabnák hotá, aur aisí ḳhabar páke, ki Hámán ke yaháṉ ek phánsí ká lakṛá taiyár hai, hukm detá, ki Hámán us hí par ṭángá jáwe.

SO bádsháh aur Hámán Astar malika ke sáth jashngáh meṉ áe.

2 Aur bádsháh ne us dúsre din jashngáh meṉ mai-noshí ke waqt Astar se phir púchhá, ki Ai malika Astar, terá kyá suwál hai? wuh tujhe diyá jáegá; aur terá kyá matlab hai? ádhí bádsháhaṭ tak púrá kiyá jáegá[a].

[a] Ast. 5. 6.

3 Tab Astar malika ne jawáb meṉ kahá, Ai bádsháh, agar maiṉ terí manzúr i nazar húṉ, aur agar bádsháh kí marzí howe, to merá suwál aur merá matlab yih hai, ki merí aur mere logoṉ kí ján-baḳhshí ho.

4 Kyúṉki maiṉ aur mere log beche gae haiṉ[b], ki máre jáweṉ, aur qatl kiye jáweṉ. aur nest o nábúd hojáweṉ. Lekin agar ham log beche játe, ki gulám aur launḍíáṉ baneṉ, to maiṉ chupkí rahtí; lekin dushman meṉ yih sakat na thí, ki sháh ko 'iwaz detá.

[b] Ast. 3. 9. aur 4. 7.

5 ¶ Tab Aḳhasúerus bádsháh ne Astar malika se kahá, Wuh kaun hai, aur kaháṉ hai, jis ká yih dil aur gurda hai, ki aisí gustáḳhí kare?

6 Astar bolí, Wuh bairí aur wuh dushman yih ḳhabís Hámán hai. Tab Hámán bádsháh aur malika ke áge hirásán húá.

7 ¶ Aur bádsháh gazabnák hoke mai-ḳhorí se uṭhke ḳhána i bág meṉ gayá; par Hámán apní ján ke liye Astar malika se iltimás karne ko khaṛá rahá; kyúṉki us ne jáná, ki bádsháh mujh se badí karegá.

8 Aur bádsháh ḳhána i bág se uṭhke phir mahfil i mai meṉ áyá; us waqt Hámán us palang[c] pás, jis par Astar baiṭhí thí, paṛa thá. Tab bádsháh ne kahá, Magar yih ghar meṉ mere sámhne malika par jabr kiyá cháhtá? Yih kalám bádsháh ke muṉh se nikalte hí unhoṉ ne Hámán ká muṉh ḍhámp liyá[d].

[c] Ast. 1. 6.

9 Phir Ḳharbúnah ne[e], jo ḳhojoṉ meṉ se ek thá, bádsháh ke áge 'arz kí, ki Pachás háth únchá ek †lakṛá bhí dekhiye[f], jise Hámán ne apne ghar meṉ Mardakí ke liye, jis ne bádsháh kí ḳhairḳhwáhí kí thí, khaṛá kar rakhá thá. Tab bádsháh ne farmáyá, ki Use us par ṭángo.

[d] Aly. 9. 24. [e] Ast. 1. 10. † 'Ibrání meṉ, daraḳht. [f] Ast 5. 14. Zab. 7. 16. Ams. 11.5,6.

10 So unhoṉ ne Hámán ko usí lakṛe par, jo us ne Mardakí ke liye khaṛá kar rakhá thá, phánsí dí[g]. Tab bádsháh ká gussa dhímá húá.

[g] Zab. 37. 35, 36. Dan. 6 24.

VIII BAB.

1 Mardakí kí taraqqí hotí. 3 Astar 'arz kartí, ki likhá jáwe, ki Hámán ke níme radd kiye jáweṉ. 7 Aḳhasúerus Yahúdíoṉ ko ijázat detá ki we apní himáyat kareṉ. 15 Mardakí kí sarfarází aur Yahúdíoṉ kí ḳhushí ká ahwál.

USÍ din Aḳhasúerus bádsháh ne Yahúdíoṉ ke dushman Hámán ká ghar Astar malika ko baḳhshá. Aur Mardakí bádsháh ke huzúr házir húá, kyúṉki Astar ne wuh rishta jo ápas ke darmiyán húá, záhir kiyá thá[a].

[a] Ast. 2. 7.

2 Aur bádsháh ne apne háth kí angúṭhí[b], jo us ne Hámán se le lí thí, utárke Mardakí ko dí. Aur Astar ne Mardakí ko Hámán ke ghar par muḳhtár kiyá.

[b] Ast. 3. 10.

3 ¶ Astar ne phir bádsháh ke huzúr 'arz kí, aur us ke qadamoṉ par girke aur ro roke us kí minnat kí, ki Hámán Ajájí kí badḳhwáhí aur wuh bandish jo us ne Yahúdíoṉ ke barḳhiláf bándhí thí, bátil kíṉ jáweṉ.

4 Tab bádsháh ne Astar kí taraf sonahlá 'asá baṛháyá[c]; so Astar bádsháh ke huzúr uṭh khaṛí húí.

[c] Ast. 4. 11. aur 5. 2.

5 Phir wuh bolí, ki Agar bádsháh kí marzí howe, aur agar maiṉ us kí manzúr i nazar húṉ, aur yih bát bádsháh kí dánist meṉ durust howe, aur maiṉ us kí ánkhoṉ meṉ achchhí lagúṉ, to likhá jáwe, ki we náme jo Ajájí Hammadátá ke beṭe Hámán ne un sáre Yahúdíoṉ ke qatl ke liye, jo sháh ke sáre súboṉ meṉ baste haiṉ, likhe the, radd kiye jáweṉ.

6 Ki maiṉ kyúṉkar us balá ko jo mere logoṉ par názil hogí, dekh sakúṉ[d]? aur maiṉ kyúṉkar sahúṉ ki mere rishtadár máre jáweṉ?

[d] Naham. 2. 3. Ast. 7. 4.

7 ¶ Tab Aḳhasúerus bádsháh ne

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

Ástar malika se aur Mardakí Yahúdí se kahá, ki Dekho, maiṉ ne Hámán ká gharbár Ástar ko baḳhshá hai[e], aur wuh pháṉsí ke lakṛe par ṭáṉgá gayá hai, is liye ki us ne Yahúdíoṉ par háth ḍálá.

8 Ab tum bádsháh ke nám se Yahúdíoṉ ke liye wuh likho, jo tumhárí dánist meṉ durust ho; aur bádsháh kí angúṭhí se muhr karo: kyúṉki jo nawishta, ki bádsháh ke nám se likhá gayá hai, aur bádsháh kí angúṭhí se chhápá gayá hai, use koí radd kar nahíṉ saktá hai[f].

9 So usí waqt tísre mahíne Saiwán nám kí teíswen táríḳh bádsháh ke munshí talab kiye gae[g], aur Mardakí ke kahe ke muwáfiq Yahúdíoṉ, aur sipahsáláron, aur náiboṉ, aur súboṉ ke sardároṉ ke liye, jo sab ke sab Hindústán se leke Kúsh tak ek sau sattáís súbe the[h], har ek súbe ke logoṉ ko un ke ḳhatt aur un kí lugat meṉ, aur Yahúdíoṉ ko, un ke ḳhatt aur un kí lugat meṉ, likhá gayá[i].

10 Aur us ne Aḳhasúerus bádsháh ke nám se náme likhe, aur bádsháh kí angúṭhí se chháp kiyá[k], aur un námoṉ ko ghoṛoṉ kí ḍák meṉ, ḳhachchar-sawároṉ, aur shutr-sawároṉ, aur sáṉḍní-sawároṉ ke sáth, deke, rawána kiyá, ki

11 Bádsháh Yahúdíoṉ ko parwánagí detá hai, ki har ek shahr meṉ, jaháṉ hoṉ, ikaṭṭhe áweṉ, aur apní ján bacháne ke liye khaṛe howeṉ, aur us qaum aur us súbe kí sárí ‖fauj ko, jo un ke ḳhwáhán hoṉ, qatl hoṉ, un ke zan o bachchoṉ samet, ek lakht márke qatl kareṉ, aur nest o nábúd kareṉ, aur un ká mál lúṭ leweṉ[l],

12 Ek hí din meṉ bádsháh Aḳhasúerus ke sab súboṉ meṉ bárahweṉ mahíne, ya'ne Adár mahíne kí terahwíṉ táríḳh meṉ[m],

13 Us farmán ká mazmún, jis kí naql har ek súbe meṉ bhejí gayí thí, sáre logoṉ par áshkárá húá[n], ki Yahúdí log usí din apne dushmanoṉ se apná intiqám lene ko taiyár howeṉ.

14 So ḍák ke ḳhachchar-sawár aur shutr-sawár fauran rawána húe, aur bádsháh ke hukm ke mutábiq dhar lapke. Aur wuh farmán dár-us-saltanat Sosan meṉ diyá gayá.

15 ¶ Aur Mardakí sháh ke huzúr se safed aur ásmání sháhána ḳhil'at paharke, aur sone ká ek baṛá táj sir par dharke, aur ek argawání kattání posháк pahinke, bar-ámad húá. Aur Sosan shahr masrúr aur shádmán húá[o].

16 Yahúdíoṉ ne roshní[p], aur ḳhushí, aur masarrat, aur 'izzat páí.

17 Aur har ek súbe meṉ aur har ek shahr meṉ, jaháṉ kahíṉ bádsháh ká hukm o farmán pahunchá thá, waháṉ ke Yahúdí ḳhush aur ḳhurram húe; wuh din 'íd ká, aur achchhá din[q] hotá thá. Aur us wiláyat ke bahut se log Yahúdí ho gae[r]; kyúṉki Yahúdíoṉ ká ḍar un par paṛá thá[s].

IX BÁB.

1 *Yahúdí apne dushmanoṉ aur ḳháss karke Hámán ke das beṭoṉ ko qatl karte, aur súbaját ke hákim Mardakí ke ḍar se is bát meṉ un kí kumak karte.* 12 *Aḳhasúerus Ástar kí 'arz ke mutábiq ijázat detá, ki we dúsre din meṉ bhí qatl ká kám jári kareṉ, aur Hámán ke das beṭoṉ ko us hí lakṛe par laṭkáweṉ.* 20 *Un do dinoṉ kí yádgárí meṉ Púrím kí 'íd jári karne ká hukm hotá.*

509 ke qaríb.

AB bárahweṉ mahíne, jo Adár mahíná hai, us kí terahwíṉ táríḳh meṉ[a], jo bádsháh ke agle hukm ke mutábiq Yahúdíoṉ ke qatl ká din thá[b], usí din, jis meṉ Yahúdíoṉ ke dushman un par gálib hone kí ummed rakhte the, agarchi us farmán ke muḳhálif yih hukm hogayá thá, ki Yahúdí apne dushmanoṉ par apná iḳhtiyár jatáweṉ[c].

2 Tab Yahúdí log Aḳhasúerus bádsháh ke sáre súboṉ ke apne apne shahroṉ meṉ jam'a húe[d], ki un par, jo un ko satáyá cháhte the[e], háth ḍáleṉ, aur koí un ká sámhná na kar saká; kyúṉki un ká ḍar sáre logoṉ par paṛá thá[f].

3 Aur súboṉ ke sab sardároṉ, aur sipahsáláron, aur náiboṉ, aur bádsháh ke 'uhdadároṉ ne Yahúdíoṉ kí madad kí; kyúṉki Mardakí ká ḍar un par paṛá thá.

4 Kyúṉki Mardakí bádsháh ke ghar meṉ baṛá thá, aur sáre súboṉ meṉ us ká shuhra húá; kyúṉki yih shaḳhs Mardakí taraqqí par taraqqí kartá[g] gayá.

5 Chunánchi Yahúdíoṉ ne apne sáre dushmanoṉ ko talwár kí dhár se márá aur kaṭá kíe, aur ḳhúnrezí kí, aur apní marzí ke mu-

---

[e] 1 áyat. Ams. 13.22
[f] Dekho Ást. 1. 19. Dán. 6. 8. 12, 15.
[g] Ást. 3. 12.
[h] Ást. 1. 1.
[i] Ást. 1. 22. aur 3. 12.
[k] 1 Sal. 21. 8. Ást. 3. 12, 13
‖ 'Ibrání meṉ, quwat.
[l] Dekho Ást. 9. 10, 15, 16.
[m] Ást. 3. 13. wag. aur 9. 1.
[n] Ást. 3. 14, 15.
[o] Dekho Ást. 3. 15. Ams. 29. 2.
[p] Zab. 97. 11.
[q] 1 Sam. 25. 8. Ást. 9. 19, 22.
[r] Zab. 18. 43.
[s] Paid. 35. 5. Khur. 15. 16. Ist. 2. 25. aur 11. 25. Ást. 9. 2.
[a] Ást. 8. 12.
[b] Ást. 3. 13.
[c] 2 Sam. 22. 41.
[d] Ást. 9. 11. aur 16 áyat.
[e] Zab. 71. 13, 24.
[f] Ást. 8. 17.
[g] 2 Sam. 3. 1. 1 Taw. 11. 9. Ams. 4. 18.

Peshtar MASÍH se, 509 ke qaríb.

tábiq apne bairíon se badsulúkí kí.

6 Aur Sosan dár-us-saltanat men Yahúdíon ne pánch sau ádmíon ko már dálá aur qatl kiyá;

7 Aur Parshandátá, aur Dalfún, aur Aspatá,

8 Aur Poratá, aur Adaliyáh, aur Aridatá,

9 Aur Parmashtá, aur Arísai, aur Arídai, aur Wajizátá,

10 Ya'ne Yahúdíon ke bairí Hámán bin Hammadátá ke das beṭon ko[h] unhon ne qatl kiyá; par lúṭ ke mál par unhon ne háth na dálá[i].

11 Us din un logon ke shumár kí fard, jo dár-us-saltanat Sosan men qatl kiye gae the, bádsháh ‖ kí nazar se guzrí.

12 ¶ Phir bádsháh ne Ástar malika se kahá, ki Yahúdíon ne dár-us-saltanat Sosan men pánch sau ádmíon ko aur Hámán ke das beṭon ko márá, aur qatl kiyá, aur bádsháh ke báqí súbon men unhon ne kyá kuchh kiyá hogá? ab terá kyá suwál hai? so tujhe diyá jáegá; aur terá kyá aur matlab hai? so púrá kiyá jáegá[k].

13 Ástar bolí, Agar bádsháh kí marzí howe, to Yahúdíon ko, jo Sosan men hain, ijázat ho, ki áj ke farmán ke muwáfiq[l] kal bhí kám karen; aur Hámán ke das beṭe us phánsí ke lakṛe par ṭángen[m].

14 So bádsháh ne hukm diyá ki aisá hí karen; aur Sosan men wuh farmán diyá gayá; aur Hámán ke das beṭe ṭánge gae.

15 So Yahúdí jo Sosan men rahte the, Adár mahíne ke chaudahwen din men bhí jam'a húe[n], aur unhon ne Sosan men tín sau ádmíon ko qatl kiyá, par lúṭ ke mál par háth na dálá[o].

16 Aur báqí Yahúdíon ne bhí, jo bádsháhí súbaját men baste the, ikaṭṭhe hoke[p], apní jánon kí himáyat kí, aur apne dushmanon ko márke áram páyá, aur apne bairíon ke pachhattar hazár ko qatl kiyá, par lúṭ ke mál par unhon ne háth na dálá[q].

17 Adár mahíne ke terahwen din men yih húá: aur us ke chaudahwen din men unhon ne áram kiyá, aur use mihmání aur ḳhushí ká din kiyá.

18 Par we Yahúdí, jo Sosan men the, us kí terahwín aur us kí chaudahwín táríḳh[r] jam'a húe, aur us kí pandrahwín táríḳh men áram kiyá, aur use mihmání aur ḳhushí ká din ṭhahráyá.

19 Is sabab, un Yahúdíon ne jo gánwon men aur un shahron men rahte the jin kí shahrpanáh na thí, Adár mahíne ke chaudahwen din ko ḳhushí[s] aur ziyáfat ká din aur ek achchhá din[t], aur ek dúsre ko hisse baḳhre bhejne ká[u] din ṭhahráyá.

20 ¶ Aur Mardakí ne yih sárá ahwál likhá; aur us ne un Yahúdíon ke liye jo Aḳhasúerus bádsháh ke súbaját men the, kyá nazdík kyá dúr, sab ke liye náme bheje,

21 Ki un men yih bát muqarrar howe, ki we Adár mahíne ke chaudahwen aur pandrahwen din ko sál ba sál máná karen;

22 Ki un dinon men Yahúdíon ne apne dushmanon se naját páí, aur us mahíne men un ká dukh sukh se, aur un ká mátam 'íd ke din se mubaddal húá[x], is liye we unhen kháne píne, aur ḳhushí karne, aur ápas men baḳhra bhejne[y], aur garíbon ko ḳhairát dene ke din karen.

23 Yahúdíon ne use apná dastúr ul 'amal kiyá, jaisá ki Mardakí ne unhen likhá thá.

24 Kyúnki Ajájí Hámán bin Hammadátá ne jo sáre Yahúdíon ká dushman thá, mansúba bándhá thá, ki Yahúdí logon ko nest o nábúd kare, aur us ne púr, ya'ne qur'a, ḍálá thá, ki unhen káṭ ḍále, aur nest o nábúd kare[z].

25 Par jab ‖ Ástar bádsháh ke huzúr áí[a], us ne náme likhkar hukm kiyá, ki wuh fásid mansúba, jo us ne Yahúdíon ke barḳhiláf kiyá thá, us hí ke sir par paṛe[b], aur wuh apne beṭon samet phánsí ke lakṛe par ṭángá jáwe.

26 Is liye unhon ne in dinon ko Púrím kahá, jis ká tarjuma qur'on ke din hain. So is ḳhatt kí sárí báton ke mutábiq[c], aur mutábiq us ke jo unhon ne dekhá thá, aur jo un par guzrá thá,

27 Yahúdíon ne yún ṭhahráyá, aur áp par, aur apní nasl par, aur un sabhon par jo un men mil gae[d], wájib dastúr kiyá, ki na-

Peshtar MASÍH se, 509 ke qaríb.

[h] Ást. 5. 11. Aly. 18. 19. aur 27. 13, 14, 18. Zab. 21. 10.
[i] Dekho Ást. 8. 11.
‖ 'Ibrání men, ke huzúr áyí.
[k] Ást. 5. 6. aur 7. 2.
[l] Ást. 8. 11.
[m] 2 Sam. 21. 6. 9.
[n] 2 áyat. aur Ást. 8. 11
[o] 10 áyat
[p] 2 áyat. aur Ást. 8. 11.
[q] Dekho Ást. 8. 11. 509.

[r] 11, 15 áyaten.
[s] Ist. 16. 11, 14.
[t] Ást. 8. 17.
[u] 22 áyat. Naham. 8. 10, 12.
[x] Zab. 30, 11.
[y] 19 áyat. Naham. 8. 11.
[z] Ást. 3. 6, 7.
‖ 'Ibrání men, wuh.
[a] 13, 14 áyaten. Ást. 7. 5, wag. aur 8. 3, wag.
[b] Ást. 7. 10. Zab. 7. 16.
[c] 20 áyat.
[d] Ást. 8. 17. Yas 56. 3, 6. Zak. 2. 11.

Peshtar MASÍH se, 509 ke qaríb.

wishte ke mutábiq, ham baras baras in dinon ko muqarrar waqt par mánenge, aur is men tafáwut kabhí na paṛe.

28 Aur in dinon kí yádgárí aur 'íd pusht dar pusht, aur ḳhándán ba ḳhándán, aur súba ba súba, aur shahr ba shahr, jārí rahegí, aur Púrím ke din Yahúdíon men kabhí nága na hone páwen, na un ká zikr un kí nasl se játá rahegá.

29 Aur Abiḳhail kí beṭí[e] Ástar malika ne aur Mardakí Yahúdí ne baṛí tákíd se likhá, táki is dúsre náme ke mutábiq[f] Púrím ká riwáj ho.

30 Aur Aḳhasúerus kí mamlukat ke ek sau sattáís súbon men[g] sáre Yahúdíon ke pás amn o amán ká mazmún tahrír kiyá,

31 Ki Púrím ke in dinon ko, muta'aiyan waqt par, jaisá Mardakí Yahúdí aur Ástar malika ne un ke liye ṭhahráyá thá, aur jaisá unhon ne apne liye aur apní nasl ke liye ṭhahráyá thá, muqarrar karen, aur roza rakhen, aur ro den[h];

32 Aur Ástar ke hukm se Púrím kí 'íd muqarrar húí, aur kitáb men likhí gaí.

e Ást. 2. 15.
f Dekho Ást. 8. 10. aur 20 áyat.
g Ást. 1. 1.
h Ást. 4. 3, 16.

X BÁB.

1 Aḳhasúerus kí shán o shaukat. 3 Mardakí kí taraqqí.

Peshtar MASÍH 495 ke qaríb.

AUR Aḳhasúerus bádsháh ne sarzamín ke aur samundar ke ṭápúon ke logon par[a] ḳhiráj muqarrar kiyá.

2 Aur us kí tawánáí aur iqtidár ká ‖ ahwál, aur Mardakí kí taraqqí ká bayán, jahán tak bádsháh ne use baṛháyá thá[b], so Máda aur Fárs ke bádsháhon kí tawáríḳh men qalamband hain.

3 Kyúnki Mardakí Yahúdí darje men Aḳhasúerus bádsháh ke ba'd thá[c], aur sáre Yahúdíon men buzurg thá, aur apne bháíon kí guroh men maqbúl hoke apne logon ká daulat-ḳhwáh thá[d], aur apní sárí qaum ko amn kí ḳhushḳhabarí diyá kartá thá.

a Paid. 10. 5. Zab. 72. 10. Yas. 24. 15.
‖ 'Ibrání men, ke a'amál.
b Ást. 8. 15. aur 9. 4.
c Paid. 41. 40. 2 Taw. 28. 7.
d Naham. 2. 10. Zab. 122. 8, 9.

†AIYÚB KÍ KITÁB.

† Akṡaron ká gumán hai, ki Aiyúb kí kitáb Músá se us waqt tasníf húí, jab ki Midyáníon ke darmiyán guzrán kartá thá. Yih hál Masíh se peshtar San 1520 ke qaríb húá.

I BÁB.

1 Aiyúb kí sadáqat, aur us kí daulat, aur apne farzandon kí díndárí kí bábat us kí kamál fikrmandí. 6 Shaitán Ḳhudá ke huzúr men házir hoke Aiyúb par tuhmat lagátá, aur yún ijázat pátá ki use ázmáwe. 13 Báwujúde ki sab mál o asbáb nuqsán hojáte, aur sáre farzand halák hote, taubhí mátam ke darmiyán Aiyúb Ḳhudá ká shukr bhí adá kartá.

1520 ke qaríb.

'UZ[a] kí sarzamín men Aiyúb[b] náme ek shaḳhs thá, aur wuh shaḳhs kámil[c] aur sádiq thá, aur Ḳhudá se ḍartá[d], aur badí se dúr rahtá thá.

2 Us ke sát beṭe aur tín beṭíán paidá húín.

3 Us ke mál o asbáb men sát hazár bheṛen thín, aur tín hazár únṭ, aur pánch sau joṛe bail, aur pánch sau gadhíán; ‖ us ká baṛá gharáná thá, aisá ki ahl i mashriq men aisá ‖ máldár koí na thá.

4 Us ke beṭe har ek apne apne din men apne gharon men mihmání karte the, aur apne sáth kháne píne ke liye apní tínon bahinon ko bulá bhejte the.

5 Aur jab un kí mihmání ke din guzar gae, to aisá húá, ki Aiyúb ne bhejkar unhen buláyá, aur unhen pák kiyá, aur subh ko sawere uṭhke un sabhon ke shumár ke muwáfiq chaṛháwe chaṛháe[e]; kyúnki Aiyúb ne kahá, ki Sháyad mere beṭon ne kuchh ḳhatá kí ho, aur apne dilon men Ḳhudá kí takfír kí[f]. Aiyúb hamesha yún hí kiyá kartá thá.

6 ¶ Aur ek din aisá húá[g], ki baní-Ulláh áe[h] ki ḲHUDÁWAND ke huzúr házir hon, aur ‖ Shaitán bhí un ke darmiyán áyá.

7 Tab ḲHUDÁWAND ne Shaitán se púchhá, ki Tú kahán se átá hai? Shaitán ne ḲHUDÁWAND ko jawáb diyá aur kahá, ki Zamín ke idhar udhar phirke, aur sab zer o bálá sair karke áyá hún.

8 Phir ḲHUDÁWAND ne Shaitán se kahá, ki Kyá tú ne mere bande

a Paid. 22. 20, 21.
b Hiz. 14 14. Ya'q. 5. 11.
c Paid. 6. 9. aur 17. 1. Aiy. 2. 3.
d Ams. 8. 13. aur 16. 6.
‖ Yá, us ne baṛí kishtkárí kí.
‖ 'Ibrání men, baṛá.
e Paid. 8. 20. Aiy. 42. 8.
f 1 Sal. 21. 10, 13.
g Aiy. 2. 1.
h 1 Sal. 22. 19. Aiy. 38. 7.
‖ 'Ibrání men, Wuh muḳhálif. 1 Taw. 21. 1. Mak. 12. 9, 10.
i Aiy. 2. 2. Mat. 12. 43. 1 Pat. 5. 8.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

Aiyúb ká hál bhí daryáft kiyá[k], ki zamín par us sá koí shakhs nahíṉ hai, ki wuh kámil[l] aur sádiq hai, aur Khudá se ḍartá, aur badí se dúr rahtá hai?

9 Shaitán ne KHUDÁWAND ko jawáb diyá aur kahá, Kyá Aiyúb muft meṉ khudátars hai?

10 Kyá tú ne us ke gird, aur us ke ghar ke áspás, aur us ke sáre mál o asbáb kí cháron taraf se, iháta nahíṉ kiyá hai[m]? tú ne us ke háth ke kám meṉ barakat bakhshí hai[n], aur us ká mál zamín par baṛhtá játá hai.

11 Lekin apná háth baṛháke[o] us ká sab kuchh chhúiyo, to kyá wuh to tere muṉh par terí takfír na karegá[p]?

12 KHUDÁWAND ne Shaitán se kahá, Dekh, us ká sab kuchh tere ‖ikhtiyár meṉ húá; magar faqat usí par apná háth mat baṛhá. Tab Shaitán KHUDÁWAND ke huzúr se chal niklá.

13 ¶ Ek din, us ke beṭe beṭíáṉ apne baṛe bhái ke ghar meṉ kháte aur mai píte the[q];

14 To aisá húá, ki ek qásid ne Aiyúb pás áke kahá, ki Bail jotte the, aur gadhe un ke pás charte the:

15 Ságáh Sabání un par á gire, aur unheṉ le gae, aur naukaroṉ ko talwár kí dhár se qatl kiyá; aur faqat maiṉ hí akelá bach niklá, ki tujhe khabar dúṉ.

16 Hanoz wuh kahtá hí thá, ki ek dúsre ne áke kahá, ki ‖Khudá kí ág ásmán se paṛí, aur bheṛeṉ aur naukar chákar jalke bhasam hogae; aur faqat maiṉ hí akelá bach niklá. ki tujhe khabar dúṉ.

17 Hanoz yih kahtá hí thá, ki ek aur áyá aur bolá, Kasdí tín gol karke úṉṭoṉ par jhapakke unheṉ le gae, aur naukaroṉ ko talwár kí dhár se qatl kiyá; aur faqat maiṉ hí akelá bach niklá, ki tujhe khabar dúṉ.

18 Wuh yih kahtá hí thá ki ek aur hí áyá aur kahá, ki Tere beṭe beṭíáṉ apne baṛe bhái ke ghar meṉ kháte aur mai píte the[r];

19 Aur dekho, bayábán kí taraf se ek baṛí ándhí áí, aur us ghar ke cháron konoṉ meṉ lagí: so wuh jawánoṉ par gir paṛá, aur we dab mare; aur faqat maiṉ hí akelá bach niklá, ki tujhe khabar dúṉ.

20 Tab Aiyúb ne uṭhke apná pairáhan chák kiyá[s], aur sir muṉḍáyá, aur khudáparastí meṉ zamín par jhuká[t], aur sijda kiyá, aur kahá,

21 Apní má ke peṭ se maiṉ nangá nikal áyá, aur nangá phir jáúṉgá[u]; KHUDÁWAND ne diyá[x], aur KHUDÁWAND ne liyá[y]: KHUDÁWAND ká nám mubárak hai[z].

22 Báwujúd is sab ke, Aiyúb ne gunáh na kiyá[a], aur Khudá par kuchh 'aib na lagáyá.

II BÁB.

1 Shaitán Khudá ke huzúr meṉ házir hoke, phir do bára ijázat pátá ki Aiyúb ko aur azmáwe. 7 Phoroṉ se use tasdí'a detá. 9 Aiyúb apní qabile se malámat kartá ki us ne use saláh dí thí ki Khudá ki takfír kar. 11 Aiyúb ke tínoṉ dost us ke hamdard hoke us ke sáth chup cháp baiṭhte.

PHIR ek din yúṉ húá[a], ki baní Ulláh áe, ki KHUDÁWAND ke huzúr házir hoṉ, aur Shaitán bhí un ke sáth áyá, ki KHUDÁWAND ke áge házir ho. KHUDÁWAND ne Shaitán se kahá, ki

2 Tú kaháṉ se átá hai? Shaitán ne jawáb deke KHUDÁWAND se kahá, ki Zamín ke idhar udhar phirke, aur tale úpar sair karke, átá húṉ[b].

3 KHUDÁWAND ne Shaitán se púchhá, ki Kyá tú ne mere bande Aiyúb ká hál bhí daryáft kiyá, ki zamín par us sá koí shakhs nahíṉ hai; ki wuh kámil[c] aur sádiq hai, aur Khudá se ḍartá, aur badí se dúr rahtá hai; aur báwujúd is ke ki tú ne mujh ko ubhárá hai, ki besabab use halák karúṉ[d], taubhí apní diyánat ko lie rahá?

4 Shaitán ne KHUDÁWAND ko jawáb deke[e] kahá, ki Khál ká badla khál hai; insán apná sárá mál apní ján par nisár kartá.

5 Lekin apná háth baṛháiyo[f], aur us kí haḍḍí aur us ke gosht ko chhúiyo[g]; to wuh tere muṉh par terí takfír karegá.

6 KHUDÁWAND ne Shaitán se kahá, ki Dekh, wuh tere qábú meṉ húá[h], magar faqat us kí ján jáne na páwe.

7 ¶ Tab Shaitán KHUDÁWAND ke huzúr se chal niklá, aur Aiyúb ko márá, ki us ká sárá badan, talwe se leke chándí tak[i], jalte phoṛoṉ se lad gayá.

8 Aur wuh ek ṭhíkrá leke apne ko khujláne lagá, aur rákh par baiṭh gayá[k].

---

k Aiy. 1. 8. l 1 áyat. m Zab. 34. 7. Yas. 5. 2. n Zab. 128. 1, 2. Ams. 10. 22. o Aiy. 2. 5. aur 19. 21. p Yas. 8. 21 Mal. 3. 13, 14. ‖ 'Ibrání meṉ, háth meṉ, Paid. 16. 6. jaháṉ bas hai. q Wá'iz 9. 12. ‖ Yá, ek baṛí ág. r 4, 13 áyateṉ.

s Paid. 37. 29. 'As. 9. 3. t 1 Pat. 5. 6. u Zab. 49. 17. Wá'iz 5. 15. 1 Tim. 6. 7. x Wá'iz 5. 19. Ya'q. 1. 17. y Mat. 20. 15. z Afs. 5. 20. 1 Tas. 5. 18. a Aiy. 2. 10. a Aiy. 1. 6. b Aiy. 1. 7. c Aiy. 1. 1, 8. d Aiy. 9. 17. e Aiy. 27. 5, 6. f Aiy. 1. 11. g Aiy. 19. 20. h Aiy. 1. 12. i Yas. 1. 6. k 2 Sam. 13. 19. Aiy. 42. 6. Hiz. 27. 30. Mat. 11. 21.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

9 ¶ Tab us kí jorú ne use kahá, ki Kyá tú ab tak apní diyánat[l] liye rahtá hai[m]? Khudá kí takfír kar, aur mar já.

10 Par us ne use kahá, ki Tú nádán 'auraton kí sí bát boltí hai. Kyá, Khudá se hamen ráhat pahunchá kare, aur ranj na pahunche[n]? Báwujúd is sab ke[o] Aiyúb ne apne labon se khatá na kí[p].

11 ¶ Jab Aiyúb ke tín doston ne, ya'ne Taimaní[q] Ilifaz, aur Súkhí[r] Bildad, aur Na'amátí Zufar us kí sárí bipat ká hál, jo us par parí thí, suná thá, ‖apne apne gharon se áe[s]; kyúnki unhon ne ápas men is bát par eká kiyá tha, ki jáke us ke sáth royá karen, aur use tasallí dewen[t].

12 Aur jab unhon ne dúr se apní ánkhen uthájke use dekhá, aur na pahchána, to we chillá chilláke rone lage, aur har ek ne apná pairáhan chák kiyá, aur apne sir ke úpar ásmán kí taraf dhúl uráí[u].

13 Aur we sát din aur sát rát[x] us ke sáth zamín par baithe rahe, aur kisí ne use ek bát na kahí; kyúnki unhon ne dekhá, ki us ká dukh bahut bará hai.

l 3 áyat.
m Aiy. 21. 15
n Aiy. 1. 21. Rúm. 12. 12. Ya'q. 5. 10, 11.
o Aiy. 1. 22.
p Zab. 39. 1.
q Pald. 36. 11. Yar. 49. 7.
r Pald. 25. 2.
‖ 'Ibrání men, *apní apní jagah se.*
s Amús. 17. 17.
t Aiy. 42. 11. Rúm. 12. 15
u Naham. 9. 1. Nau. 2. 10. Hiz. 27. 30
x Pald. 50. 10.

III BÁB.

1 Aiyúb apne janam din par la'nat kartá. 13 Us ráhat kí bábat jo maut se hotí. 20 Apne ranj ke sabab, zindagí bhí use talkh ma'lúm hotí.

BA'D us ke Aiyúb ne apná munh kholá, aur ‖apní zindagí par la'nat kí.

2 Aur Aiyúb ne jawáb diyá, aur kahá:

3 Nábúd ho wuh din, jis men main paidá húá[a], aur wuh rát jis rát men kahte the, ki Ek larká pet men pará.

4 Wuh din andherá ho; Khudá úpar se us par nigáh na rakhe, aur ujálá us par na chamke.

5 Andherá aur maut ká sáya[b] use faná kare; ek badlí us par chhá jáwe; din kí kálak use daráwe.

6 Us rát ko táríkí dabáke baithe; wuh sál ke dinon men ‖giní na jáwe, aur mahínon ke shumár men hisáb kí na jáwe.

7 Dekh, wuh rát alag hí rah jáwe, aur us men khushí kí sadá na áwe.

8 We jo us din par nafrín karte hain, aur ‖áh dard-álúd khínchne par taiyár hain[c], us rát par la'nat karen.

9 Us ke shám ke sitáre andhere ho jáwen; wuh roshní kí ráh dekhe, par wuh us ke liye na howe; wuh †rú e sahar na dekhe:

10 Kyúnki us ne mere liye rihm ke kiwáron ko band na kiyá, aur merí ánkhon se gam na chhipáyá.

11 Main rihm men mar kyún na gayá[d]? pet se nikalte hí main ne ján kyún na dí?

12 ‖Ghutnon ne mujhe kyún ágo, se liyá hai[e] aur chhátíán kyún húín, ki main unhen chúsún?

13 Ki ab to main chupká pará rahtá, aur chain men hotá; main so rahtá, aur árám kartá,

14 Zamín ke bádsháhon aur mushíron ke sáth, jinhon ne wírán makán[f] apne liye banáe;

15 Yá un amíron ke sáth, jo sone ká mál rakhte the, aur chándí se apne gharon ko bharte the;

16 Yá main húá na hotá, us haml kí mánind. jo chhipke girá hai[g]; yá un bachchon kí mánind, jinhon ne ujálá nahín dekhá.

17 Wahán sharír satáne se báz áte; aur thake mánde chain se hain.

18 Wahán qaidí milke árám karte hain; aur zálim kí áwáz phir nahín sunte.

19 Chhote bare wahán barábar hain; aur gulám apne áqá se ázád hai.

20 Roshní us ko jo pareshání men hai kyún bakhshí játí[h], aur zindagí un ko jo shikasta-khátir[i] hon?

21 We maut kí ráh dekhte hain[k], par wuh nahín átí; aur gáre húe khazáne[l] kí ziyáda árzú ke sáth us ke liye khodte hain;

22 We to gor men játe húe niháyat khushwaqt hote hain, aur bág bág ho játe.

23 Aise kí zindagí kyá. jise ráh nahín miltí, aur jise Khudá ne gherkar tang kiyá hai[m]?

24 Ki merá khání thandí sáns hai, aur pání ke mánind merí shorish ke nále charhe hain.

25 Jis ‖musíbat se main dartá thá, soí mujh par parí; aur jis se hirásán thá, wuhí mujh par áí.

26 Main ‖chain se na rahtá thá, na árám kartá, na ásúda húá, taubhí áfat áí.

‖ 'Ibrání men, *apne din.*
a Aiy. 10. 18, 19. Yar. 15. 10. aur 20. 14
b Aiy. 10. 21, 22. aur 16. 16. aur 28. 3. Zab. 23. 4. aur 44. 19. aur 107. 10, 14. Yar. 13. 16. 'Amús 5. 8.
‖ 'Ibrání men, *khushí na kare.*
‖ Yá, *ek lawiyatán uthánc ke liye.*
c Yar. 9. 17, 18.
† 'Ibrání men, *sahar kí palaken.* Aiy. 41. 18.
d Aiy. 10. 18.
e Pald. 30. 3. Yas. 66. 12.
‖ Yá, *Káhe ko god mujh ko milí?*
f Aiy. 15. 28.
g Zab. 58. 8.
h Yar. 20. 18.
i 'Ibrání men, *jin kí ján talkh hai.* 1 Sam. 1. 10. 2 Sal. 4. 27. Ams. 31. 6.
k Muk. 9. 6.
l Ams. 2. 4.
m Aiy. 19. 8. Nau. 3. 7.
‖ 'Ibrání men, *dahshat.*
‖ Yá, *mutma,inn na thá.*

Peshtar Masíh se, 1520 ke qaríb.

IV BAB.

1 Ilifaz Aiyúb ko bedlin thahráke us se malámat kartá. 7 Wuh bayán kartá ki we áfaten jo Khudá kí taraf se átín, so shariron par partín, aur sádiqon par nahín. 12 Ek khaufnák royat ká zikr kartá ki khilqat ko Kháliq ke muqábale men 'ájiz karáwe.

TAB Taimaní Ilifaz ne jawáb diyá aur kahá,

2 Agar ham tujh se ek bát kahen, to kyá tú náráz hogá? par aise waqt kaun hai jo apne taín bolne se báz rakhe?

3 Dekh, tú ne bahuton ko sikhláyá, aur un ko jin ke háth kamzor the, zor bakhshá[a];

4 Terí báton ne us ko, jo girtá thá, thámbhá, aur tú ne jhuke húe ghutnon ko sambhálá[b]:

5 Par ab jab tujh par pará hai, to tú ‖teorátá hai? jab tujhe lagá hai, to tú ghabrátá hai?

6 Kyá tú apní khudátarsí[c] par takya na kartá thá, aur apní díndárí par bharosá na rakhtá thá?

7 Yád kíjiyo, ki koí begunáh hote húe halák húá, aur kahán sádiq máre gae[d]?

8 Jaisá main ne dekhá, ki jo burái ká hal jotte aur bíj badí ká bote hain, we usí ko laute hain[e].

9 We Khudá ke jhoke se halák hote hain, aur us ke nathnon ke dam se[f] faná ho játe hain.

10 Babar ká garajná, aur garanda sher ká shor játá rahtá, aur jawán sher ke dánt tút játe hain[g].

11 Búrhá singh beshikár mar játá hai[h], aur sherní ke bachche pareshán hote hain.

12 Ek bát nihání mujh tak áí, mere kánon ne us ká kuchh thorá sá páyá.

13 Rát ki royaton ke tasauwuron ke darmiyán[i], jab bhárí nínd logon par partí hai.

14 Mujh par khauf aur aisá dar gálib húá, ki merí sárí haddián kámpne lagín[k].

15 Tab ek rúh mere áge guzrí, mere badan ke rúngte khare húe:

16 Wuh chupkí kharí thí: mujh men táqat na húí, ki us kí shakl bakhúbí dekhún: ek shabíh merí ánkhon ke sámhne thí: sunsání húí, tab ek áwáz mere sunne men áí,

17 Kyá insán Khudá ke huzúr sádiq thahregá? kyá bashar apne Kháliq ke nazdík pák hogá?

18 Dekh, us ne apne kárguzáron ko amánatdár na jáná, aur apne firishton ko bewuqúf giná[m]:

19 To gilí makánon[n] ke báshindon ká kyá zikr[o], jin kí bunyád khák men hai? we pankhí se áge dab játe hain;

20 We subh se shám tak ‖barbád hote rahte hain[p]; we hamesha dab marte hain, aur koí un kí khabar nahín letá.

21 Kyá un ká jamál jo un men hai, játá nahín rahtá[q]? we bewuqúfí se mar játe hain.

V BAB.

1 Be-ta,ammulí se nuqsán jo hotá. 3 Sharárat ká anjám sárí pareshání hai. 6 Musíbat ke waqt áp ko Khudá par chhordená farz hai. 17 Tádíb iláhí ke nek anjám jo hain.

KISI' ko pukár: kyá koí tujhe jawáb degá? aur qudsíon men se tú kis kí taraf mutawajjih hogá?

2 Gussa bewuqúf ko már dáltá hai, aur dáh múrakh ko khá játí hai.

3 Main ne bewuqúf ko jar pakarte dekhá, par turt main ne us ke ghar ko dhikkárá[a].

4 Us ke bál-bachche salámatí se dúr rahte; we darwáze hí par kuchle játe hain[b], aur un ká koí chhuránewálá nahín[c].

5 Us kí khetí bhúkhá khá játá hai, aur use kánton men se nikál letá hai; aur rahzan[d] un ke mál ko nigaltá hai.

6 Agarchi tasdí'a mittí se nahín ugti, aur taklíf zamín se nahín jamtí hai;

7 Lekin ádmí ‖taklíf ke liye paidá hotá hai[e], jis tarah se chingárí kí khássiyat hai ki ure.

8 Lekin main Khudá ko dhúndhúngá, aur áp ko Khudá par chhordúngá:

9 Ki wuh 'ajáib kartá hai beqiyás, aur garáib beshumár[f];

10 Wuh zamín par menh barsátá hai[g], aur maidánon kí sath par pání bhejtá hai:

11 Tá ki un logon ko, jo past hain, buland kare[h], aur un ko, jo mátamzada hain, sarfaráz karke chain bakhshe.

12 Wuh 'aiyáron ke mansúbon ko bátil kartá hai[i], ki un ke háthon se un ká matlab púrá nahín ho saktá.

---

[a] Yas. 35. 3.
[b] Yas. 35. 3. 'Ibrán. 12. 12.
‖ Yá, sust hogayá.
[c] Aiy. 1. 1.
[d] Zab. 37. 25.
[e] Zab. 7. 14. Ams. 22. 8. Hús. 10. 13. Gal. 6. 7, 8.
[f] Dekho Khur. 15. 8. aur 15. 30. Yas. 11. 4. aur 30. 33. 2 Tas. 2. 8.
[g] Zab. 58. 6.
[h] Zab. 34. 10.
[i] Aiy. 33. 15.
[k] Hab. 3. 16.
[l] Aiy. 9. 2.
[m] Aiy. 15. 15. aur 25. 5. 2 Pat. 2. 4.
[n] 2 Qur. 4. 7. aur 5. 1.
[o] Aiy. 15. 16
‖ 'Ibrání men, chár chár kiye játe.
[p] Zab. 90. 5, 6.
[q] Zab. 39. 11. aur 49. 14.
[a] Zab. 37. 35, 36. Yar. 12. 2, 3
[b] Zab. 119. 155. aur 127. 5.
[c] Zab. 109. 12.
[d] Aiy. 18. 9.
‖ Yá, mihnat.
[e] Paid. 3. 17, 19. 1 Qur. 10. 13.
[f] Aiy. 9. 10. aur 37. 5. Zab. 40. 5 aur 72. 18. aur 145. 3. Rúm. 11. 33.
[g] Aiy. 38. 26. Zab. 65. 9, 10. aur 147. 8. Yar. 5. 24. aur 10. 13. aur 51. 16. A'am. 14. 17.
[h] 1 Sam. 2. 7. Zab. 113. 7
[i] Nahem. 4. 15. Zab. 33. 10. Yas. 8. 10.

13 Wuh hakímon ko un kí 'aiyárí men phansátá hai[k], aur ṭeṛhe tirchhe logon kí saláh ko sir ke bhal ulaṭ detá hai.

14 Ki we din ko andhere men já paṛte hain, aur do pahar ko rát kí tarah ṭaṭolte phirte hain[l].

15 Wuh miskín ko talwár se, aur un ke munh se, aur zabardast ke háth se, bachátá hai[m].

16 So miskín ko ummed hai, aur badkárí ká munh band hojátá hai[n].

17 Dekh, sa'ádatmand wuh ádmí, jise Khudá tambíh detá hai[o]: so Qádir i mutlaq ke tambíh dene ko haqír mat ján.

18 Ki wuh zakhm mártá hai, aur use bándhtá hai; wuh gháyal kartá hai, aur usí ke háth changá karte hain[p].

19 Wuh chha musíbaton se tujhe chhuṛáwegá[q]; balki sát men se ek bhí tujh ko zarar na bakhshegí[r].

20 Wuh kál men tujh ko maut se bacháwegá[s], aur laṛáí men talwár kí dhár se.

21 Tú zubán ke koṛe se bachá rahegá[t], aur jab maut áwegí, tujhe kuchh khauf na hogá.

22 Halákat aur mahangí men tú hansegá; aur tú zamín ke darindon se na ḍaregá[u];

23 Kyúnki tú khet ke pattharon se 'ahd bándhegá, aur maidán ke darindon se tujhe mel hogá[x].

24 Aur tujh ko daryáft hogá ki terá khaima be-khauf o khatra hai; aur tú apne ghar ká bandobast karegá, aur na chúkegá.

25 Aur yih bhí tú ján rakh, ki terí nasl ‖bahut hogí[y], aur terí auláde zamín kí ghás kí mánind baṛhegí[z].

26 Tú 'umr-ásúda hoke gor men utregá, galla ke dánon ke mánind, jis ke púle bar waqt bándhe játe hain[a].

27 Dekh, ham ne ise tahqíq kiyá[b], aur yún hí hai; ise sun rakh, aur †apne bhale ke liye yaqín ján.

VI BÁB.

1 *Aiyúb 'uzr kartá, ki merí shikáyaten be-bunyád nahín hain.* 8 *Maut ko cháhtá is yaqín par ki us se tasallí hásil hogí.* 14 *Apne doston se malámat kartá ki unhon ne us par be-já sakhtí kí thí.*

TAB Aiyúb ne jawáb diyá aur kahá,

2 Ai kásh ki merá gam taulá játá, aur merá ranj tarázú men ek sáth dhará játá!

3 Kyúnki wuh ab samundar kí ret se bhárí hai[a]; ‖is liye merí báten nikalte hí phir nigalí játí hain.

4 Ki Haqq Ta'álá ke tír mujh men lage hain[b], merá dil un ká zahr pítá hai; Khudá kí dahshaten mere muqábil saff bándhtí hain[c].

5 Kyá gorkhar, jab us ke áge ghás ho, renktá hai? yá bail, jab chára sámhne ho, ḍakártá hai?

6 Jo chíz phíkí hai, bagair namak kháyí játí hai? kyá ande kí sufaidí men maza hai?

7 We chízen, jin ke chhúne se merá jí ghinátá hai, merá dawá sá kháná hain.

8 Kásh ki merí du'á qabúl hotí; aur Khudá merí árzú púrí kartá!

9 Kásh ki Khudá kí marzí hotí, ki mujhe chúr chúr kare; aur apná háth baṛhátá, ki mujhe káṭ ḍále[d]!

10 Tab to main thoṛí bahut tasallí pátá, aur ‖main sakht dard men khushí se lalkártá; wuh merí ri'áyat na kare; kyúnki main ne us Pák Wahíd[e] kí báton ko chhipá na rakhá[f].

11 Lekin mujh men tawánáí kahán jo main ummed rakhún? aur main kis anjám ke liye apní zindagí baṛháún?

12 Kyá merí mazbútí pattharon kí mazbútí hai? kyá merá jism pítal ká hai?

13 Main to áp ko zabt kar nahín saktá; merí 'aql bilkull játí rahí.

14 Cháhiye ki shikasta-dil par us ká dost tars kháwe[g]; nahín to wuh Haqq Ta'álá ke tars ko chhoṛtá hai.

15 Mere bháíon ne nále ke mánind mujhe dhokhá diyá[h], balki nálon ke dháre kí mánind we guzar játe hain[i];

16 Un ká pání yakh ke sabab máil ba siyáhí hotá hai, un men barf chhipá hai;

17 Lekin jis waqt ki we garmí páte, we gáib hojáte, aur garmí ke mausim men apne makánon men súkh játe hain.

18 ‖Qáfile apní ráh se phirte hain, we kahín pahunchte nahín, aur halák hote hain;

19 Taiman[k] kí faujen un kí ráh dekhtí hain; Sabá[l] ke kárwán un ká intizár karte hain.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

k Zab. 9. 15. 1 Qur. 3. 19.
l Ist. 28. 29. Yas. 59. 10. 'Amús 8. 9.
m Zab. 35. 10.
n 1 Sam. 2. 9. Zab. 107. 42.
o Zab. 94. 12. Amsá. 3. 11, 12. 'Ibrán. 12. 5. Ya'q. 1. 12. Muk. 3. 19.
p Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 6. Yas. 30. 26. Hos. 6. 1.
q Zab. 34. 19 aur 91. 3. Ams 24. 16. 1 Qur. 10. 13.
r Zab. 91. 10.
s Zab. 33. 19. aur 37. 19.
t Zab. 31. 20.
u Yas. 11. 9. aur 35. 9. aur 65. 25. Hiz. 34. 25.
x Zab. 11. 13. Hos. 2. 18.
‖ Yá, ser-rawar.
y Zab. 112. 2.
z Zab. 72. 16.
a Ams. 9. 11. aur 10. 27.
b Zab. 111. 2.
† 'Ibrání men, apne liye. Ams. 9. 12.

a Ams. 27. 3.
‖ Ya'ne, mujh par aisí bipat hai, ki main bol nahín saktá. Zab. 77. 4.
b Zab. 38. 2.
c Zab. 88. 15, 16.
d 1 Sal. 19. 4.
‖ Yá, main áp ko bipat men karṛá kartá.
e Ahb. 19. 2. Yas. 57. 15. Hos. 11. 9.
f A'am. 20. 20.
g Ams. 17. 17.
h Zab. 38. 11. aur 41. 9.
i Yar. 15. 18.
‖ Yá, Un kí ráhguzar aur taraf hotí hain.
k Paid. 25. 15.
l 1 Sal. 10. 1. Zab. 72. 10. Hiz. 27. 22, 23.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

20 We pashemán[m] hote hain, ki ummedwár the; we un par pahunchte hí ghabrá játe hain.

21 So ab tum bhí nahín rahe[n]; tum ne mujh ko girá húá dekhá, aur dar gae[o].

22 Kyá main ne kahá, ki Mujhe kuchh do? yá, Apne mál men se mujhe kuchh bakhsho?

23 Yá, Dushman ke háth se mujhe chhuráo? yá, Zabardast ke háth se mujhe bacháo?

24 Mujhe sikháo, main apní zubán band rakhúngá; aur mujhe batáo jo khatá mujh se húí ho.

25 Ma'qúl báton kí tásír kyá hí qawí hotí hai! par tumháre jhagre se kyá kuchh tádíb hotí hai?

26 Kyá tum báton kí sazá dene ká khiyál karte ho? máyús kí báten hawá sí hain.

27 Hán, tum yatím par sitam karte ho, aur apne dost ke liye ek garhá khodte ho[p].

28 Ab is hí par iktifá karo: mujh par nigáh karo, to tumhen sújh paregá; kyá main jhúth kahtá hún?

29 Ab tashríf le sidháriye[q], yih to badkárí nahín; sidháriye, is men to merí rástbází hai.

30 Kyá merí ‖ báton men kuchh zabúní hai? kyá mujhe terhí báten daryáft karne men ‖ salíqa nahín?

VII BÁB.

1 *Aiyúb is hí bábat ki maut ko cháhtá hai 'uzr kartá.* 12 *Apní beárámí ke sabab,* 17 *aur Khudá kí badúrí ke bá'is, shikáyat kartá.*

KYÁ insán ke liye zamín par ‖ ek muddat muqarrar nahín húí[a]? aur us ke din mazdúr ke dinon ke mánind nahín?

2 Jis tarah mazdúr ishtiyáq se sáya ko ‖ dhúndhtá, aur ajúradár apní mazdúrí cháhtá hai:

3 Us hí tarah mere liye mashaqqat ke mahíne[b] thahráe gae, aur taklíf kí ráten mere liye muqarrar húín.

4 Jab main lettá hún, tab kahtá hún, ki Main kab uthúngá, aur rát kab bítegí[c]? aur main pau phatne tak beqarárí se pará chhatpatátá hún.

5 Merá badan kíron[d] aur khák ke dalon se mulabbas hai; merá chamrá galgayá, aur main ghinauná hogayá.

6 Merí khushí ke din yún jhap nikal gae jaise juláhe kí dharkí nikal játí hai; we guzar gae, un kí phir ummed nahín[e].

7 Yád kar, ki merí zindagí hawá[f] hai; merí ánkhen khushí phir na dekhengín.

8 Jis kí ánkh mujhe dekhtí hai, phir na dekhegí[g]; terí ánkhen mujh hí par hain, main na húngá.

9 Jis tarah badlí játí rahtí aur gáib hojátí hai: isí tarah jo gor men utrá, phir na áwegá[h].

10 Wuh phir apne ghar ko na phiregá, aur us ká makán use phir na ‖ dekhegá[i].

11 Is liye main apná munh na rokúngá[k]; main apní jánkáhí men bolte jáúngá; apní ján kí talkhí men nála kartá húngá[l].

12 Kyá main daryá yá magarmachh hún, jo tú mujh par chaukí bithátá hai?

13 Jab kahtá hún, ki merá bistar mujhe árám bakhshegá, aur merá bichhauná merá gam bhuláwegá:

14 Tab tú khwábon se mujhe darátá hai, aur royá dikháke mujhe haul khilátá hai,

15 Yahán tak ki merí ján phánsí páná aur marjáná ‖ is zindagí se bihtar jántí hai[m].

16 Mujhe is se nafrat átí hai[n]; main nahín cháhtá ki hamesha jiyá karún; mujh par se háth utháo[o], kyúnki mere din tabáhí ke hain[p].

17 Insán bhí kuchh hai, ki tú use itní buzurgí dewe, aur apná dil us par lagáwe[q]?

18 Aur har subh ko us kí khabar le, aur har dam use ázmáwe?

19 Tú kab tak mere píchhe pará rahegá? mujhe akelá na chhoregá? mujhe thúk nigalne kí fursat de.

20 Main ne gunáh kiyá hai; ai baní Ádam ke nigáhbán[r], main tere liye kyá karún? tú ne kyún mujhe apná hadaf kar rakhá hai[s], yahán tak ki main áp apne úpar bojh húá hún?

21 Tú mere gunáh ko mu'áf kyún nahín kartá, aur merí badkárí ko nahín mitátá? ki main to ab hí khák men so rahúngá; tú mujhe subh ko dhúndhegá, aur main kahán?

---

[m] Yar. 14. 3. [n] Aiy. 13. 4. [o] Zab. 38. 11. [p] Zab. 57. 6 [q] Aiy. 17. 10. ‖ 'Ibrání men, *zubán.* ‖ 'Ibrání men, *tálú.* Aiy. 12. 11. aur 34. 3.

‖ Yá, *rasm-pesha.* [a] Aiy. 14. 5, 13, 14. Zab. 39. 4. ‖ 'Ibrání men, *sáya ke liye hámptá.* [b] Dekho Aiy. 29. 2. [c] Ist. 28. 67. Aiy. 17. 12. [d] Yas. 14. 11.

[e] Aiy. 9. 25. aur 16. 22. aur 17. 11. Zab. 90. 6. aur 102. 11. aur 103. 15. aur 144. 4. Yas. 38. 12. aur 40. 6. Ya'q. 4. 14. [f] Zab. 78. 39. aur 89. 47. [g] Aiy. 20. 9. [h] 2 Sam. 12. 23. ‖ 'Ibrání men, *pahchánega.* [i] Aiy. 8. 18. aur 20. 9. Zab. 103. 16. [k] Zab. 39. 1, 9. aur 40. 9. [l] 1 Sam. 1. 10. Aiy. 10. 1.

‖ 'Ibrání men, *apní haddíon se.* [m] Aiy. 9. 21. [n] Aiy. 10. 1. [o] Aiy. 10. 20. aur 14. 6. Zab. 39. 13. [p] Zab. 62. 9. [q] Zab. 8. 4. aur 144. 3. 'Ibrán. 2. 6. [r] Zab. 36. 6. [s] Aiy. 16. 12. Zab. 21. 12. Nau. 3. 12.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

VIII BAB.

1 *Bildad is ká bayán kartá hai ki Khudá 'ádil hai, aur insán ko us ke kámon ká púrá ajr detá.* 8 *Is par mutaqaddamín kí gawáhí látá, ki riyákár hamesha halák hote játe.* 20 *Haqq ta'álá ká yih wájibí intizám Aiyúb par jatátá.*

TAB Bildad Súkhí ne jawáb diyá aur kahá,

2 Tú kab tak aisí báten ban-áegá? aur kab tak tú apne munh se yún baktá jáegá, jaise shiddat kí ándhí chaltí hai?

3 Kyá Khudá beinsáfí kartá hai[a]? yá Qádir i mutlaq ráh i 'adálat se bhaṭaktá hai?

4 Agar tere farzandon ne us ká gunáh kiyá hai[b], aur us ne unhen un ke gunáhon ke bá'is se radd kar diyá;

5 Jab tú Khudá ko sawere ḍhúnḍhegá, aur us Qádir i mut-laq se du'á mángegá[c];

6 Agar tú pákdil aur rástkár hai, to wuh albatta tere liye ab hí jág uṭhegá, aur tere sadáqat ke ghar ko bhágmán karegá.

7 Agarchi terá shurú' zalíl thá, par wuh terá anjám niháyat ba-khair kar legá.

8 Agle zamáne ke logon se púchhiye[d], aur un ke bápdádon se khoj kíjiye;

9 (Kyúnki ham to kal ke ádmí hain[e], aur kuchh nahín jánte hain, ki hamáre din zamín par sáya ke mánind hain:)

10 Kyá we tujhe na sikhláwenge, aur kyá we tujh se na kahenge, aur apní dilpazír ‖ báton se tujhe ṭhík na karenge?

11 Kyá bardí chihle bagair ziyáda hotí? kyá buglá bagair paní baṛhtá hai?

12 Wuh hanoz sabz o tar hai, aur káṭá nahín gayá, tis par bhí wuh sab búṭon se pahle súkh játá hai[f].

13 Un kí, jo Khudá ko bhúl játe hain, ye hí ráhen hain; aur riyá-kár kí ummed ṭorí játí hai[g];

14 Un kí ummed bar na áwegí, aur un kí ás † makṛí ká jálá hogí.

15 Wuh apne ghar par takya karegá, par wuh na ṭhahregá[h]; wuh use mazbútí se pakṛe rahegá, par wuh na thamegá.

16 Wuh súraj ke áge hará hotá hai, aur us kí ḍálíán apne hí bá-gíche men phúṭtí hain.

17 Us kí jaṛen pattharon ke ḍher men ṭorí maṛorí gaí hain, aur wuh pattharon ke makán ko táktá hai.

18 Jo wuh apní jagah se ukhaṛ jáwe, to wuh us ká inkár karegí, ki Main ne tujhe nahín dekhá[i].

19 Dekh le, us kí ráh kí khushí yih hai; tab zamín se aur ugte hain[k].

20 Dekh, Khudá kámil ko mar-dúd nahín kartá; wuh badkáron kí † kumak nahín karne ká.

21 Agar tú nek hotá, to tere munh ko hansí se bhardetá, aur tere labon ko khushí kí áwáz se.

22 Jo terá kína rakhte hain sharm se mulabbas hote[l], aur khabíson kí búd o básh ká makán hech hojátá.

IX BAB.

1 *Aiyúb ise mán letá ki Khudá 'ádil hai, aur iqrár kartá ki koí us se muqábala nahín kar saktá hai.* 22 *Kisí insán ko sharír ṭhah-ráná is liye ki wuh bahuterí musíbaton men giriftár hai, 'umal i bejá hai.*

PHIR Aiyúb ne jawáb diyá aur kahá,

2 Sach, main jántá hún ki yúnhí hai: insán Khudá ke áge kyúnkar sádiq ṭhahregá[a]?

3 Agar wuh us se bahs karne ko utre, to wuh us ko hazár men ek ká jawáb na de sakegá.

4 Wuh dil men 'aqlmand, aur zor men tawáná hai[b]: kis ne áp ko kaṛá karke us ká sámhná kiyá, aur kab kámyáb húá?

5 Wuh paháṛon ko ṭáltá hai, aur unhen khabar nahín hotí: wuh apne qahr se unhen ulaṭ detá hai.

6 Wuh zamín ko us kí jagah se jhaṭká detá hai[c], aur us ke sutún thartharáte hain[d].

7 Wuh áftáb ko farmátá hai, aur wuh tulú' nahín hotá; aur wuh sitáron par muhr karke unhen band kartá hai.

8 Wuh akelá ásmánon ko phai-látá hai[e], aur samundar kí ‖ lah-ron par qadam rakhtá hai.

9 Us ne ‖ Arktúrus, o Oríon, o Pliadís[f], aur janúb ke khalwat-khánon ko, banáyá.

10 Wuh 'ajáib kartá hai, jo beqiyás hain, aur garáib, jo be-shumár[g].

11 Dekh, wuh mere pás se játá hai, aur main use nahín dekhtá[h]; wuh guzárá kartá hai, par main daryáft nahín kartá.

12 Dekh, wuh chhín letá hai,

---

a Paid. 18. 25. Ist. 32. 4. 2 Taw. 19. 7 Aiy. 34. 12, 17. Dán 9. 14. Rúm. 3. 5.
b Aiy. 1. 5, 18.
c Aiy. 5. 8. aur 11. 13. aur 22. 23, wag.
d Ist. 4. 32. aur 32. 7 Aiy. 15. 18.
e Paid. 47. 9. 1 Taw. 29. 15 Aiy. 7. 6. Zab. 39. 5. aur 102. 11. aur 144. 4.
‖ 'Ibrání men, báten tujhe na sunáwenge.
f Zab. 129. 6. Yar. 17. 6.
g Aiy. 11. 20. aur 18. 14. aur 27. 8. Zab. 112. 10. Ams. 10. 28.
† 'Ibrání men, makṛí ká ghar, Yas. 59. 5, 6.
h Aiy. 27. 18.
i Aiy. 7. 10. aur 20. 9. Zab. 37. 36.
k Zab. 113. 7.
† 'Ibrání men, dastgírí na karegá.
l Zab. 35. 26. aur 109. 29.
a Zab. 143. 2. Rúm. 3. 20.
b Aiy. 36. 5.
c Yas. 2. 19, 21. Haj. 2. 6, 21. 'Ibrán. 12. 26.
d Aiy. 26. 11.
e Paid. 1. 6. Zab. 104. 2, 3.
‖ 'Ibrání men, bulandíon par.
‖ Yá, Banát un Na'ah, aur Jabbár, aur Suraiyá. 'Ibrání men, 'Ash, Kasíl aur Kímah.
f Paid. 1. 16. Aiy. 38. 31, wag. Amús 5. 8.
g Aiy. 5. 9. Zab. 71. 15.
h Aiy. 23. 8, 9. aur 35. 14.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

† kaun use báz rakh saktá hai[i]? kaun use kahegá, ki Tú yih kyá kartá?

13 Agar Ḳhudá apne gazab ko uṭhá na lewe, to magrúr madadgár us se dab jáweṉ[k]:

14 To maiṉ kaun húṉ, jo use jawáb dúṉ, aur báteṉ chunke us se bahs karúṉ?

15 Agarchi maiṉ sádiq hotá, tad bhí use jawáb na detá[l], balki apne munsif se minnat kartá.

16 Agar maiṉ us ká nám letá, aur wuh mujhe jawáb detá: tad bhí maiṉ báwar na kartá, ki us ne merí faryád suní.

17 Ki wuh mujhe ándhí se toṛtá hai, aur besabab[m] mere zaḳhmoṉ ko baṛhátá hai.

18 Wuh mujhe dam lene kí bhí fursat nahíṉ detá, balki kaṛwáhaṭ se bhar detá hai.

19 Agar zor kí bábat kahúṉ, to dekh, wuh zoráwar hai; agar 'adálat kí, mahkame meṉ merí kaun sun saktá hai?

20 Agar maiṉ apní begunáhí záhir karúṉ, merá hí muṉh mujhe gunahgár ṭhahrátá hai; agar maiṉ kahúṉ ki maiṉ kámil húṉ, is se merí kajrauí sábit hotí hai.

21 Maiṉ to kámil, sahíh, par mujhe ḳhudbíní munásib nahíṉ; láiq hai ki apní tahqír karúṉ.

22 Is par nazar karke maiṉ ne kahá, ki wuh har ek ko, ḳhwáh kámil ho, ḳhwáh ḳhabís, halák kartá hai[n].

23 Agar táziyána nágahán qatl kartá hai, wuh to begunáhoṉ ko imtihán karke haṉstá hai.

24 Zamín sharíroṉ ke háth meṉ sompí gaí hai; wuh us ke hákimoṉ ke muṉh ko ḍhámptá hai[o]; agar nahíṉ, to wuh dúsrá kaun hai, aur kaháṉ hai?

25 Merí 'umr ke din ḍák se bhí jald-rau haiṉ[p]: we uṛ játe aur chain nahíṉ dekhte.

26 We guzar játe haiṉ tezrau jaház ke mánind, aur us 'uqáb ke mánind, jo shikár par gire[q].

27 Agar kahtá, ki Maiṉ apne gam ko bhúlúṉgá, maiṉ apní turshrúí chhoṛúṉgá, aur áp ko tasallí dúṉgá[r]:

28 Merí sárí musíbateṉ mujhe ḍarátí haiṉ[s]; maiṉ jántá húṉ, ki tú mujhe begunáh na ṭhahráwegá[t].

29 Agar maiṉ ḳhabís húṉ, phir maiṉ káhe ko befáida mashaqqat khíṉchtá húṉ?

30 Jo maiṉ apne taíṉ barf ke páni se dhotá húṉ[u], aur apne háthoṉ ko ḳhúb pák kartá húṉ,

31 To tú mujhe gaṛhe meṉ gota detá, aur mere kapṛe ko mujh se nafrat átí hai.

32 Kyúṉki wuh mujh sá ádmí nahíṉ, ki maiṉ us kí jawábdihí karúṉ, aur ham ek sáth mahkame meṉ házir howeṉ[x].

33 Hamáre darmiyán koí sális nahíṉ, jo apne háth donoṉ par dhare[y],

34 Wuh apná soṉṭá mujh par se uṭhá lewe, aur us ká ru'ab mujhe na ḍaráwe[z]:

35 Tab maiṉ kahúṉgá, aur us se na ḍarúṉgá; par maiṉ aisá kaháṉ?

X BÁB.

1 *Aiyúb, beparwá hoke, Ḳhudá se apní musíbatoṉ kí bábat shikáyat kartá.* 18 *Zindagí us ko talḳh ma'lúm hotí, lekin minnat kartá ki marne se áge us ko thoṛí sí fursat mile.*

MERI' ján apní zindagí se bezár hai[a]: so maiṉ apní shikáyat apne hí se karúṉgá; maiṉ apne dil kí talḳhí meṉ bolúṉgá[b].

2 Maiṉ Ḳhudá se kahúṉgá, ki Tú mujhe siyásat mat kar; mujhe batlá, ki tú mujh se muqábala kyúṉ kartá hai.

3 Kyá tujhe achchhá lagtá hai, ki zulm kare, aur us chíz se, jise tere háthoṉ ne banáyá hai, 'adáwat rakhe; aur badkároṉ ke mansúbe par jalwagar howe?

4 Kyá terí ánkheṉ bashar kí ánkheṉ haiṉ? yá tú insán ke mánind dekhtá hai[c]?

5 Tere din kyá insán ke din ke mánind haiṉ? aur tere baras ádmí ke aiyám ke mánind?

6 Ki tú mere gunáh ko ḍhúṉḍhtá hai, aur merí ḳhatá ko khojtá hai?

7 Tú jántá hai[d], ki maiṉ sharír nahíṉ; aur ki koí tere háth se chhuṛá nahíṉ saktá?

8 Tere hí háthoṉ ne to mujhe banáyá, aur girdágird[e] mere har ek 'azú ko íjád kiyá; aur phir tú mujhe halák kartá hai.

9 Bhalá to yád farmáiye ki tú ne mujhe miṭṭí se banáyá[f]: phir kyá tú mujhe miṭṭí meṉ miláyá cháhtá?

† 'Ibrání meṉ, *kaun use phírá saktá hai?* Aiy. 11. 10.
i Yas. 45. 9. Yar. 18. 6. Rúm. 9. 20.
k Aiy. 26. 12. Yas. 30. 7.
l Aiy. 10. 15.
m Aiy. 2. 3. aur 34. 6
n Wá'iz 9. 2, 3. Hiz. 21. 3.
o 2 Sam. 15. 30, aur 19. 4. Yar. 14. 4.
p Aiy. 7. 6, 7.
q Hab. 1. 8.
r Aiy. 7. 13.
s Zab. 119. 120.
t Ḳhur. 20. 7.
u Yar. 2. 22.
x Wá'iz 6. 10. Yas. 45. 9. Yar. 49. 19. Rúm. 9. 20.
y 1 Sam. 2. 25.
z Aiy. 13. 20, 21, 22. aur 33. 7. Zab. 39. 10.
a 1 Sal. 19. 4. Aiy. 7. 16. Yún. 4. 3, 8.
b Aiy. 7. 11
c 1 Sam. 16. 7.
d Zab. 139. 1, 2.
e Zab. 119. 73.
f Paid. 2. 7. aur 3. 19. Yas. 64. 8.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

10 Kyá tú ne mujhe dúdh ke mánind nahín undelá, aur dahí ke mánind mujhe nahín jamáyá[g]?

11 Tú ne mujhe chamre aur gosht se pahináyá, aur mere gird haddíon aur nason ká iháta kiyá.

12 Tú ne mujhe zindagání bakhshí, aur ihsán kiyá, aur terí tajallí ne merí rúh kí nigáhbání kí.

13 Tú ne yih chízen apne dil men chhipá rakhín: main yaqín jántá hún, ki yih tere dil men thá.

14 Ki agar main khatá karún, to tú mujhe nishána kartá hai[h]; aur nahín cháhtá ki merá gunáh bakhshe.

15 Agar main sharír hún, to mujh par wáwailá[i]! aur jo main sádiq hún, main apná sir na utháúngá[k]; main ghabráyá húá hún, is liye merí musíbat ko dekh[l].

16 Is par yih alam hai, ki tú khúnkhwár sher kí mánind mujh ko shikár kartá[m]; aur phir 'ajíb súrat men mere áge jalwagar hotá hai;

17 Tú gawáhí ke liye apní nau ba nau baláen mujh par názil kartá, aur apná qahr mujh par barhátá; ‖ inqiláb aur jang kí mujh par charháí hai.

18 Par tú ne mujhe rihm se kyún báhar nikálá hai[n]? ai kásh ki merá dam nikal játá, aur koí mujhe ánkh se dekhne na pátá;

19 To main us kí mánind hotá, jo nahín húá hai, aur pet se qabr men chalá játá.

20 Mere din kyá thore nahín[o]? dastbardár ho[p], aur mujh se alag rah, ki main zarra dam lelún[q],

21 Us se pahle ki wahán jáún, jahán se na phirúngá; wuh andherí sarzamín hai[r], wuh maut ke sáya ká mulk hai[s];

22 Wuh táríkí ká mulk hai, balki táríkí hí hai: wuh maut kí parchháín ká mulk hai, jis men tartíb nahín, aur jahán kí roshní táríkí hai.

XI BÁB.

1 Zufar Aiyúb se malámat kartá, is liye ki us ne apne taín sádiq thahráyá thá. 5 Khudá kí dánáí ká bayán karta hai, ki wuh qiyás se báhar hai. 13 Us barakat ká zikr kartá, jo tauba-karnewále ko yaqínan miltí.

TAB Zufar Na'amátí ne jawáb diyá aur kahá:

2 Kyá túl i sukhan ká jawáb na diyá jáwe? aur kyá † insán apní ziyáda-goí se begunáh thahre?

3 Terí láfzaníon se log kab chup hote hain? aur jab tú ta'nazaní kartá hai, kyá koí tujhe khajil nahín kar saktá?

4 Ki tú kahtá hai, Merá kalám durust hai, aur main terí nazar men sáf pák hún[a]!

5 Lekin kásh ki Khudá khud bole, aur apne labon se tujhe qáil kare;

6 Aur wuh tujhe hikmat ke asrár dikhláwe; kyúnki we un se, jo záhir húe, dúná hain. Ján rakh, ki Khudá ne jo musíbat tujh par dálí, terí taqsíron se kahín kam hai[b].

7 Tú apní talásh se Khudá ko pá saktá hai[c]? yá ‖ Qádir i mutlaq ke kamál ko pahunch saktá hai?

8 Wuh to ásmán se bhí únchá hai; tú kyá kar saktá? pátál se níchá hai; tú kyá ján saktá hai.

9 Us ká náp zamín se lambá, aur samundar se chaurá hai.

10 Agar wuh pakre, aur qaid kare[d], aur mahkame men láwe, to kaun use ‖ rok saktá hai?

11 Kyúnki wuh behúda ádmíon ko jántá hai[e], aur sharárat bhí dekhtá hai; pas kyá wuh samajhtá nahín?

12 Ki behúda insán cháhtá hai ki dáná samjhá jáwe[f], agarchi insán paidáish men gorkhar ke bachche ke mánind hai.

13 Par agar tú apná dil durust kare, aur apne háth us kí taraf barháwe[g];

14 Agar tere háth men badí ho, tú use dúr phenk de, aur sharárat ko apne dere men rahne na de[h]:

15 To tú albatta apná munh be-dág utháwegá[i]; tú sábit-qadam hogá, aur dahshat na kháegá[k];

16 Kyúnki tú apní pareshání bhúl jáegá[l], aur use aisá jánegá jaise pání jo bah játá hai.

17 Terí zindagí thík do pahar din se ziyádatar roshan hogí[m]; tú jagmagáegá aur subh sá hogá.

18 Aur terí khátirjam'aí hojáegí, kyúnki tere liye ummed hai; tú apne gird khái kho degá, aur amn se árám karegá[n].

19 Tú árám se soegá aur koí tujhe na dará sakegá: bahutere log terí khushámad karenge.

Margin notes: g Zab. 139. 14, 15, 16. — h Zab. 139. 1. — i Yas. 3. 11. — k Aiy. 9. 12, 15, 20, 21. — l Zab. 25. 18. — m Yas. 38. 13. Nau. 3. 10. — ‖ Yá, *lashkar kí gol gol kí charháí.* — n Aiy. 3. 11. — o Dekho Aiy. 7. 6, 16. aur 8. 9. Zab. 39. 5 — p Zab. 39. 13. — q Aiy. 7. 16, 19. — r Zab. 88 12. — s Zab. 23. 4. — † 'Ibrání men, *konthon ká ádmí.*

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb. — a Aiy. 6. 10. aur 10. 7. — b 'Az. 9. 13. — c Wá'iz. 3. 11. Rúm. 11. 33. — ‖ Yá, *kyá tú apne kamál se Khudá se mil saktá hai?* — d Aiy. 9. 12. aur 12. 14. Mak. 3. 7. — ‖ 'Ibrání men, *phirá saktá hai.* — e Zab. 10. 11, 14. aur 35. 22. aur 94. 11. — f Zab. 73. 22. aur 92. 6. Wá'iz 3. 18. Rúm. 1. 22. — g Zab. 88. 9. aur 143. 6. — h Zab. 101. 3. — i Dekho Paid. 4. 5, 6. Aiy. 22. 26. Zab. 119. 6. 1 Yúh. 3. 21. — k Aiy. 5. 8. aur 22 21. — l Yas. 65. 16. — m Zab. 37. 6. aur 112. 4. Yas. 58. 8, 10. — n Ahb. 26. 5, 6. Zab. 3. 5. aur 4. 8. Amu. 3. 24.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

20 Lekin gunahgáron kí ánkhen phúṭengí[o], un ke bhágne kí táqat játí rahegí, aur un kí ummed aisí hojáegí, jaise ‖ hawá ká jhoká rahtá hai[p].

XII BAB.

1 Aiyúb apne doston par, jo us se malámat karte rahe, apní diyánatdárí sábit kartá. 7 Yih bát mán letá hai, ki Khudá qádir i mutlaq hai.

AUR Aiyúb ne jawáb diyá aur kahá,

2 Shakk nahín hai, ki tum kháss log ho, aur dánáí tumháre sáth maregí.

3 Lekin merá bhí tumhárá sá 'aql hai[a]; main tum se kuchh kam nahín hún; hán kaun hai, jo aisí báten nahín jántá?

4 Main wuh shakhs hún, jis par us ká hamnishín hanstá hai[b], par wuh Khudá ká nám letá hai aur wuh use jawáb detá hai[c]; sídhá parhezgár insán maskhara banáyá játá hai.

5 Wuh shakhs, jis ke pánw phisalne par taiyár hain, us chirág kí mánind hai, jo ásúda-hál kí nazar men haqír hai[d].

6 Dakaiton ke khaime málámál hain, aur we log jo Khudá ko gussa diláte hain, chain men hain[e]; Khudá ne un ke háth bhar diye hain.

7 Par tú darindon se púchhiyo, we tujhe sikhláwenge; aur hawáí parindon se, we tujhe batláwenge;

8 Yá zamín se daryáft karo, wuh tumhen ta'lím degí: aur samundar ke machh tujhe bujháwenge.

9 Kaun nahín jántá, ki KHUDAWAND hí ke háth ne yih sab kuchh banáyá hai?

10 Us ke háth men sab zindon kí ján hai[f], aur har insán ke badan ká dam.

11 Kyá báton ko kán nahín parakhtá[g]? aur ‖ munh khurák ká maza nahín daryáft kartá?

12 Dánish puráne ke sáth hai[h]; jon jon 'umr baṛhtí hai, fahm ziyáda hotá hai.

13 Dánáí aur tawánáí ‖ us ke sáth hain; wuh sáhib i tadbír aur sáhib i fahm hai[i].

14 Dekh wuh ghar ḍhá detá hai, aur phir banáyá nahín játá; wuh ádmí ko qaid kartá[k], aur phir riháí mumkin nahín hotí[l].

15 Dekh, wuh pání ko band kartá[m] hai, aur sab súkh játá hai; phir wuh naddí nále bhartá[n], aur we zamín ko ulaṭ dete hain.

16 Tawánáí aur dánáí us ke sáth hain[o]: fareb khánewálá, aur fareb denewálá, usí ke hain.

17 Wuh mushíron ko asír karke lejátá hai, aur hákimon ko bewuqúf banátá hai[p].

18 Wuh bádsháhon kí zanjíren kholtá hai, aur un kí kamaren bándhtá hai.

19 Wuh amíron ko gárat karke le játá hai, aur zabardaston ko ulaṭ detá hai.

20 Wuh diyánatdáron ke kalám ko phertá hai[q], aur búṛhon ke 'aql ko záil kartá hai.

21 Wuh amíron par zillat ḍáltá hai[r], aur zabardaston ká kamarband kholtá hai.

22 Andhere men se wuh ‖ poshída chízen áshkárá kartá hai[s], aur maut kí parchháín ko jalwagar kartá.

23 Wuhí qaumon ko baṛhátá hai, aur unhen phir halák kartá hai[t]; wuh qaumon ko phailátá hai, aur phir unhen tang kartá hai.

24 Wuh zamín ke sardáron kí jur,at khotá hai, aur aisá kartá hai, ki we bayábán men be-ráh bhaṭakte phirte hain[u].

25 We tárkí men, jahán ujálá nahín, ṭaṭolte phirte hain[x], aur aisá kartá hai, ki we matwále kí tarah laṛkhaṛáne lagte hain[y].

XIII BAB.

1 Aiyúb apne doston se malámat kartá ki unhon ne tarafdárí ki thí. 14 Wuh apne taín Khudá par chhoṛ detá, 20 aur us se minnat kartá, ki mere gunáh mujhe dikhá, aur is sáre dukh dard kí bábat apná maqsad mujh par záhir kar de.

DEKH, merí ánkhon ne yih sab dekhá hai, aur mere kánon ne suná hai; main to use samajhtá hún.

2 Jo kuchh tum jánte ho, so main bhí jántá hún[a]; main tum se chhoṭá nahín hún.

3 Kásh ki main Qádir i mutlaq se bol saktá[b]: main Khudá se bahs karne cháhtá hún.

4 Tum jhúṭhe tuhmat-karnewále ho, tum sab ke sab kam-qímat tabíb ho[c].

5 Kásh ki tum chup ho rahte, ki yihí tumhárí dánáí hotí[d].

o Ahb. 28. 16. Ist. 28. 66. ‖ Yá, dam jo nikaltá hí ho. p Aiy. 8. 14. aur 18. 14. Ams. 11. 7.
a Aiy. 13. 2.
b Aiy. 16. 10. aur 17. 2, 6. aur 21. 3. aur 30. 1. c Zab. 91. 15.
d Ams. 14. 2.
e Aiy. 21. 7. Zab. 37. 1, 35. aur 73. 11, 12. aur 92. 7. Yar. 12. 1. Mal. 3. 15.
f Gin. 16. 22. Dán. 5. 23. A'am 17. 28.
g Aiy. 34. 3. ‖ 'Ibrání men, tálú. Aiy. 6. 30. h Aiy. 32. 7.
‖ Ya'ne, Khudá ke sáth.
i Aiy. 9. 4. aur 36. 5
k Aiy. 11. 10. l Yas. 22. 22. Muk. 3. 7.
m 1 Sal. 8. 35. aur 17. 1. n Paid. 7. 11, wag. o 13 áyat.
p 2 Sam. 15. 31. aur 17. 14, 23. Yas. 19. 12. aur 29. 14. 1 Qur. 1. 19.
q Aiy. 32. 9. Yas. 3. 1, 2, 3.
r Zab. 107. 40. Dán. 2. 21.
‖ 'Ibrání men, gahrí. s Dán. 2. 22. Mat. 10. 26. 1 Qur. 4. 5.
t Zab. 107. 38. Yas. 9. 3. aur 26. 15.
u Zab. 107. 4. 40.
x Ist. 28. 29. Aiy. 5. 14.
y Zab. 107. 27.
a Aiy. 12. 3
b Aiy. 23. 3. aur 31. 35.
c Aiy. 6. 21 aur 16. 2.
d Ams. 17. 28.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

6 Ab merá 'uzr suno, aur mere laboṉ kí hujjatoṉ par kán dharo.

7 Kyá tum Ḳhudá kí taraf se sharárat kí báteṉ kahoge, aur us ke liye makkárí se bologe[e]?

8 Kyá tum cháhte ho ki us ke tarafdár ho, aur Ḳhudá kí jánib se jhagṛo?

9 Kyá ḳhúb ho, ki wuh tumheṉ achchhí tarah ázmáwe! kyá tum use masḳhara banáoge, jis tarah koí ádmí dúsre ko masḳhara banátá hai?

10 Agar tum parde meṉ us kí tarafdárí karo, to yaqínan wuh tumheṉ tambíh degá.

11 Kyá us kí 'azamat tumheṉ nahíṉ ḍaráwegí, aur us ká ru'ab tum par nahíṉ paṛegá?

12 Tumhárí suní sunáí báteṉ to rákh kí mánind haiṉ, tumháre subút ke pushta miṭṭí ke pushta haiṉ.

13 Chup ho raho, mujhe akelá chhoṛo, tá ki maiṉ bolúṉ, aur mujh par jo áwe, so áne do.

14 Káhe ko maiṉ apná gosht apne dántoṉ se káṭtá húṉ[f], aur apní ján apní hathelí par rakhúṉ[g]?

15 Agarchi wuh mujh ko már ḍáltá hai, taubhí mujhe us ká bharosá hai[h]: lekin maiṉ apní ráh ko us ke áge bayán karúṉgá[i].

16 Wuhí merí naját hai, kyúṉki riyákár us ke áge nahíṉ já saktá.

17 Ġaur karke merí bát suno, aur merá iqrár tumháre kánoṉ meṉ pahunche.

18 Dekho, maiṉ apná haqíqat i hál mufassal bayán kartá húṉ; maiṉ jántá húṉ ki sádiq ṭhahrúṉgá.

19 Kaun hai, jo ‖mujh se jhagṛá kar sake[k]? agar maiṉ chup rahúṉ, to mar jáúṉgá.

20 Faqat do sulúk tú mujh se mat kar[l], tab maiṉ apne taíṉ tujh se na chhipáúṉgá:

21 Apná háth mujh par se uṭhá[m]; aur apne ru'ab ko farmá, ki mujhe na ḍaráwe.

22 Tab tú mujhe talab kar, aur maiṉ jawáb dúṉgá; yá mujhe kahne de, aur tú mujhe jawáb de.

23 Mere kitne gunáh aur qusúr haiṉ? merí sharárateṉ aur ḳhatáeṉ mujhe jatá.

24 Tú apná muṉh kyúṉ chhipátá hai[n], aur mujhe apná dushman jántá hai[o]?

25 Kyá terá iráda hai ki ek uṛáe húe patte ko toṛe; kyá tú cháhtá hai, ki súkhe bhus ke píchhe dauṛe[p]?

26 Ki tú mere haqq meṉ kaṛwí báteṉ likhtá hai, aur mujhe merí jawání kí badkárioṉ kí sazá detá hai[q];

27 Aur mere páṉwoṉ ko káṭh meṉ ḍáltá hai[r], aur merí sárí cháloṉ ko ták rahtá hai; aur mere páṉwoṉ †ke takhnoṉ par dág detá hai;

28 Aisá ki maiṉ kirm-ḳhurda ke mánind faná hotá húṉ, us kapṛe kí tarah, jise kíṛá khátá játá hai.

[e] Aiy. 17. 5. aur 32. 21. aur 36. 4.
[f] Aiy. 18. 4.
[g] 1 Sam. 28. 21. Zab. 119. 109.
[h] Zab. 23. 4. Amos 14. 32.
[i] Aiy. 27. 5.
‖ Yá, *mujhe mulzam ṭhahráwe.*
[k] Aiy. 33. 6. Yas. 50. 8.
[l] Aiy. 9. 34. aur 33. 7.
[m] Zab. 39. 10.
[n] Ist. 32. 20. Zab. 13. 1. aur 44. 24. aur 88. 14. Yas. 8. 17.
[o] Ist. 32. 42. Rút 1. 21. Aiy. 16. 9. aur 19. 11. aur 33. 10. Nau. 2. 5.
[p] Yas. 42. 3.
[q] Aiy. 20. 11. Zab. 25. 7.
[r] Aiy. 33. 11.
† 'Ibrání meṉ, *kí jaroṉ.*

XIV BAB.

1 *Is liház se ki insán kí zindagí kotáh hai, aur maut ḳhwáh na ḳhwáh áwegí, Aiyúb Ḳhudá kí mihrbání ká apná ishtiyáq záhir kartá.* 7 *Wuh mán letá hai ki zindagí jab gayí, phir hásil nahíṉ karne saktá, taubhí hashr ke inqiláb ká intizár kartá.* 16 *Gunáh ke sabab ḳhilqat ḳharábí meṉ phaṉsí hai.*

INSAN, jo 'aurat se paidá húá, chandroza hai, aur ‖sarásar mashaqqat hai[a];

2 Wuh phúl kí mánind nikaltá hai, aur toṛá játá hai[b]; wuh sáya kí tarah játá rahtá, aur nahíṉ ṭhahartá.

3 Kyá tú aise par apní ánkheṉ kholtá hai[c], aur mujhe apne sáth 'adálat meṉ látá hai[d]?

4 Kaun hai jo nápák se pák nikále[e]? koí nahíṉ.

5 Hálánki us ke din gine gaye[f], aur us ke mahínoṉ ká shumár tere pás hai, aur tú ne us kí hadden bándhí haiṉ, ki wuh un se pár nahíṉ já saktá:

6 To us se dastbardár ho[g], táki wuh sustáwe, aur mazdúr kí tarah[h] apne din ko púrá kare.

7 Kyúṉki jab ek daraḳht káṭá játá hai, ummed rahtí hai ki wuh phir panape[i], aur us kí narm ḍálí nikalne se báz na rahe.

8 Agar us kí jaṛ zamín ke andar meṉ kuhna hojáwe, aur us ká tana miṭṭí meṉ mare:

9 To wuh pání kí ‖namí se panpáegá, aur paudhe kí mánind sháḳheṉ nikálegá.

10 Lekin ádmí martá aur paṛá rahtá; saríhan ádmí kí ján nikaljátí hai, aur wuh kaháṉ hai?

11 Jaise daryá ká pání ghaṭ játá, aur báṛh bahjátí aur súkh játí hai:

12 Us hí tarah ádmí so rahtá hai, aur nahíṉ uṭhtá; jab tak ásmán

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

‖ 'Ibrání meṉ, *dukh se bhará hai.*
[a] Aiy. 5. 7. Wá'iz 2. 23.
[b] Aiy. 8. 9. Zab. 90. 5, 9. aur 102. 11. aur 103. 15. aur 144. 4. Yas. 40. 6 Ya'q 1. 10, 11 aur 4. 14. 1 Pat. 1. 24.
[c] Zab. 144. 3.
[d] Zab. 143 2.
[e] Paid. 5. 3. Zab. 51. 5. Yúh. 3. 6. Rúm 5. 12. Afs. 2. 3
[f] Aiy. 7. 1.
[g] Aiy 7. 16, 19. aur 10. 20. Zab. 39. 13.
[h] Aiy. 7. 1.
[i] 14 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, *rú.*

ṭal na jáeṇ[k], we na jágeṇge, aur apní nínd se na chaunkeṇge.

13 Kásh ki tú mujhe gor meṇ chhipáwe, ki tú mujhe poshída rakhe jab tak terá gazab játá na rahe; aur mere liye muqarrar waqt ṭhahráwe, aur us waqt mujhe yád farmáwe!

14 Jab ádmí martá, to kyá wuh phir uṭhtá hai? maiṇ apne muqarrarí waqt ke sab din muntazir rahúṇgá[l], jab tak hashr ká inqiláb howe[m].

15 Tú to buláwegá, aur maiṇ jawáb dúṇgá[n]; aur tú apne háth ke kám par tawajjuh karegá.

16 Ki tú ab merí qadam-shumárí kartá hai[o]: kyá tú merí bhúl chúk ko nahíṇ dekh rahtá hai?

17 Háṇ, tú merá gunáh thailí meṇ dharkar us par muhr kartá hai[p], aur tú merí ḳhatáeṇ sí rakhtá hai.

18 Yaqínan pahár girke náchíz hojátá hai, aur chaṭán apní jagah se sarkái játí hai;

19 Pání pattharoṇ ko ghis ḍáltá hai, aur us kí báṛh un chízoṇ ko jo zamín kí miṭṭí se paidá hotí haiṇ yúṇ bahá le játí hai: tú insán kí ummed ko miṭátá hai.

20 Tú use hamesha dabá rakhtá hai, so wuh játá rahtá hai; tú us kí shakl badal ḍáltá hai, aur use faná kartá hai.

21 Us ke beṭe 'izzat páte, par us ko ḳhabar nahíṇ hotí[q]: aur we ḳhwár hote haiṇ, wuh kuchh nahíṇ dekhtá.

22 Balki us hí ká gosht dard men mubtalá hai, aur us hí kí ján apní bábat nála kartí hai.

XV BÁB.

1 *Ilifaz Aiyúb ko bedín nám rakhtá ki usne apne taiṇ sádiq ṭhahráyá thá.* 17 *Ki sharíroṇ ká diqqdárí ká hál hai, riwáyatoṇ se sábit kartá.*

TAB Ilifaz Taimaní ne jawáb diyá aur kahá,

2 Kyá munásib hai ki dánishmand ádmí hawái 'ilm sunáwe, aur apná peṭ púrabí hawá se bhare?

3 Kyá láiq hai ki aisá ádmí behúda báteṇ karke mubáhasa kare, aur aisá kalám kahe, jis se fáida na ho?

4 Balki tú to ḳhauf ko kináre rakhtá, aur Ḳhudá ke áge báteṇ thámtá hai.

5 Terá muṇh terá gunáh batlátá hai, ki tú ṭhagoṇ kí bolí intiḳháb kartá hai.

6 Terá hí muṇh tujhe gunahgár ṭhahrátá hai[a], maiṇ nahíṇ; tere hí honṭh tujh par gawáhí dete haiṇ.

7 Kyá tú wuh insán hai jo pahle paidá húá? kyá tú pahároṇ se pahle banáyá gayá[b]?

8 Kyá tú ne Ḳhudá ke bhed ko sun páyá hai[c]? aur apne hí pás hikmat le rakhí?

9 Tú kyá jántá hai, jo ham nahíṇ jánte[d]? tujh meṇ kaun sí samajh hai, jo ham meṇ nahíṇ?

10 Bahutse sir-sufaid aur búṛhe log hamáre darmiyán haiṇ[e], jo tere báp se bhí 'umr meṇ baṛe haiṇ.

11 Kyá Ḳhudá kí tasallíáṇ tere áge haqír haiṇ, aur muláyamat kí wuh báteṇ jo tujh se kahí gayíṇ?

12 Terá dil tujhe kyúṇ liye játá hai, aur terí ánkheṇ kis chíz par jhapaktí haiṇ,

13 Ki tú apní rúh ko Ḳhudá ke muqábil kartá hai, aur apne muṇh se aisí báteṇ nikáltá hai?

14 Insán kaun hai ki pák hosake[f], aur wuh jo 'aurat se paidá húá kyá hai ki sádiq ṭhahre?

15 Dekh, us ne apne qudsíoṇ ká i'atibár na kiyá[g]; us kí ánkhoṇ meṇ ásmán bhí pák nahíṇ:

16 To ghinaune aur nápák ádmí ká kyá zikr[h], jo badí ko pání kí mánind pítá hai[i]?

17 Maiṇ tujhe batáúṇgá, merí sun; jo maiṇ ne dekhá hai, soí bayán karúṇgá;

18 Wuhí mazmún jo dánishmandoṇ ne apne bápdádoṇ se sunke bayán kiyá hai[k], aur nahíṇ chhipáyá hai;

19 Ki faqat un hí ko zamín baḳhshí gayí, aur kisí begáne kí guzrán un ke darmiyán na húí[l].

20 Sharír apní tamám 'umr mihnat se dard khátá hai; aur sitamgar ke barsoṇ ká shumár[m] us se chhipá hai.

21 Ek haulnák áwáz us ke kánoṇ meṇ áí hai; gáratgar iqbálmandí hí meṇ[n] us par gálib hogá.

22 Wuh táríkí se báhar jáne kí ummed nahíṇ rakhtá hai, balki talwár us ká muntazir hai.

23 Wuh roṭí ke liye áwára phirtá hai[o], aur kahtá hai ki Kaháṇ hai? wuh jántá hai, ki táríkí ká din us ke háth par maujúd hai[p].

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

k Zab. 102 26. Yas. 51. 6. aur 65. 17. aur 66. 22. A'am. 3. 21. Rúm. 8. 20. 2 Pat. 3. 7, 10, 11. Mak. 20. 11. aur 21. 1.
l Aiy. 13. 15.
m 7 áyat.
n Aiy. 13. 22.
o Aiy. 10. 6, 14. aur 13. 27. aur 31. 4. aur 34. 21. Zab. 56 8. aur 139. 1, 2, 3 Ams. 5. 21. Yar 32. 19
p Ist. 32 34 Hús. 13. 12.
q Wa'iz 9. 5. Yas. 63. 16.

a Lúq. 19. 22.
b Zab. 90. 2 Ams. 8. 25
c Rúm. 11. 34. 1 Qur. 2. 11.
d Aiy. 13. 2.
e Aiy. 32. 6, 7.
f 1 Sal. 8. 46. 2 Taw. 6. 36. Aiy. 14. 4 Zab. 14. 3. Ams. 20. 9. Wa'iz 7. 20. 1 Yúh. 1. 8, 10.
g Aiy. 4. 18. aur 25. 5.
h Aiy. 4. 19. Zab. 14. 3. aur 53. 3
i Aiy. 34. 7. Ams. 19. 28
k Aiy. 8. 8.
l Yúel 3. 17.
m Zab. 90. 12.
n 1 Tas 5. 3.
o Zab. 59. 15. aur 109. 10.
p Aiy. 18. 12.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

24 Áfat aur bipat use ḍarátí haiṉ, aur gálib hotí haiṉ, us bádsháh ke mánind, jo jang par taiyár hai.

25 Kyúṉki wuh Ḳhudá par apná háth baṛhátá, aur Qádir i mutlaq se zor-ázmáí kartá hai.

26 Wuh us par, us kí gardan hí par, us kí sipar ke saḳht phúloṉ par, dauṛtá hai.

27 Wuh to apná muṉh apní farbihí se ḍhámptá hai[q], aur apne kokhoṉ par charbí ke muchche jamátá hai,

28 Par wuh wírán shahroṉ meṉ basegá, aur be-chirág gharoṉ meṉ rahegá, jo ḍher hojáne ke liye taiyár haiṉ.

29 Wuh daulatmand na hogá, us ká mál báqí na rahegá, aur zamín par us kí taraqqí púrí na hogí.

30 Wuh tárikí meṉ se kabhí nikal na sakegá; lúh us kí shákhoṉ ko ḳhushk kar degí, wuh us ke muṉh ke dam se faná hogá[r].

31 So wuh jis ne fareb kháyá hai, batálat par takiya na kare[s], kyúṉki us ká badlá bhí batálat hogá.

32 Us ke waqt se áge[t] yih sab kuchh ‖tamám hogá, aur us kí shákh harí na rahegí.

33 Us ke kachche angúr pukhte angúr kí mánind jhaṛ jáenge, aur us kí kalíáṉ zaitún kí tarah gir jáengíṉ.

34 Riyákároṉ kí jamá'at faná hojáegí, aur ág rishwat-ḳhorí ke ḍeroṉ ko jaláwegí.

35 Unheṉ ziyánkárí ká haml hai, aur ‖ oehúdagí jante haiṉ; aur un ke peṭ meṉ fareb baṉtá hai[u].

XVI BAB.

1 Aiyúb apne dostoṉ ko malámat kartá ki unhoṉ ne be-rahmí kí thí. 7 Apná shafaqat-angez hál bayán kartá. 17 Phir apne ko begunáh ṭhahrátá.

TAB Aiyúb ne jawáb diyá aur kahá,

2 Maiṉ ne aisí bahut sí bátoṉ suníṉ; tum sab ke sab diqqdár tasallí denewále ho[a].

3 ‖Behúda bátoṉ ká kuchh bhí anjám hai? aur kaunsí chíz tujh ko †dilerí baḳhshtí hai, jo tú jawáb detá hai?

4 Maiṉ bhí tumhárí tarah bol saktá; agar tumhárí ján merí ján kí jagah meṉ hotí, maiṉ bhí tum par bátoṉ ká ḍher lagá saktá, aur tum par apná sir dhun saktá thá[b].

5 Maiṉ to apne muṉh se tumheṉ zor baḳhshtá, aur apne laboṉ kí jumbish se tumhárá ranj ghaṭátá.

6 Harchand maiṉ baktá húṉ, par merá dukh nahíṉ ghaṭtá; aur jo bolne se báz átá húṉ, to mujhe kyá árám hotá?

7 Ki ab us ne mujhe thakáyá hai: tú ne merá sárá ḳhándán barbád kiyá hai.

8 Tú ne mujh par jhuríáṉ ḍálíṉ, yih hí mujh par gawáh haiṉ, aur merá dubláp, mere barḳhiláf uṭhke, mere muṉh par gawáhí detá hai.

9 Wuh mujhe gusse se toṛ ḍáltá hai[c], jo merá kína rakhtá hai; wuh mujh par dánt pístá hai; merá dushman mujhe dekh dekhke tez-chashmí kartá hai[d].

10 We apne muṉh mujh par pasárte haiṉ[e]; we mere gál par thapeṛe márte haiṉ[f], aur malámat karte játe haiṉ; we mujh par ikaṭṭhe hoke simaṭte haiṉ[g].

11 Ḳhudá ne mujhe bedínoṉ ke hawále kiyá hai[h], aur sharíroṉ ke háthoṉ meṉ ḍál diyá hai.

12 Maiṉ árám se leṭá thá, par us ne mere ṭukṛe kiye; us ne merá galá pakṛá, aur jharjharákar mere parche uṛáe, aur mujhe apná nishána banáyá[i].

13 Us ke tírandázoṉ ne mujh ko gherá; wuh merá gurda liye chírtá hai, aur rahm nahíṉ kartá; wuh merá pitt zamín par bahá detá hai.

14 Us ne mujhe shikast par shikast deke toṛá; wuh ek jabbár kí mánind mujh par chaṛh áyá.

15 Maiṉ ne apne chamṛe par ṭáṭ ká libás siyá, aur apne síng ko dhúl meṉ nápák kiyá[k].

16 Merá chihra rone se álúda hai, aur merí abrúoṉ par maut ká sáya hai;

17 Is liye nahíṉ ki mere háthoṉ se beinsáfí húí hai; merí du'á bhí sáf hai.

18 Ai zamín, merá lahú mat ḍhámp, aur merí faryád ko[l] jagah na de.

19 Ab bhí dekh, merá gawáh[m] ásmán par hai, aur merá sháhid 'álam i bálá meṉ.

q Zab. 17. 10.
r Aiy. 4. 9.
s Yas 59. 4.
t Aiy. 22. 16. Zab. 55. 23.
‖ Yá, kátí jáegí.
‖ Yá, shará-rat.
u Zab. 7. 14. Yas 59. 4. Hos. 10. 13.
a Aiy. 13. 4.
‖ Ibrání, hawá ki báteṉ.
† Yá, diqq kartí hai.
b Zab. 22. 7. aur 109. 25. Nau. 2. 15.
c Aiy. 10. 16, 17.
d Aiy. 13. 24.
e Zab. 22. 13.
f Nau. 3. 30. Mrk. 5. 1.
g Zab. 35. 15.
h Aiy. 1. 15, 17.
i Aiy. 7. 20.
k Aiy 30. 19. Zab. 7. 5.
l Aiy. 27. 9. Zab. 66. 18, 19.
m Rúm. 1. 9.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

20 Mere dost mujh par hanste hain, par merí ánkhen Khudá kí taraf ánsú baháti hain.

21 Kásh ki ek bhí ek ádmí ke liye Khudá se jhagre[a], jis tarah se ádmí apne dost ke liye jhagartá hai.

22 ‖Kyúnki thore barson ke ba'd, main us ráh se chalá jáúngá, jahán se na phirúngá[o].

[a] Aiy. 31. 35. Wá'iz 6. 10. Yas. 45. 9. Rúm. 9. 20.
‖ 'Ibrání men, jab shumár ke baras áwen.
[o] Wá'iz 12. 5.

XVII BÁB.

1 Aiyúb apne hamjinson se náummed hoke Khudá ko duháí detá. 6 Rástbáz log, jab we baní Ádam kí sakhtí ko, jo we musíbatzadon par karte, dekhen, ta'ajjub karenge, lekin munásib nahín hai ki us bá'is apná i'atiqád chhoren. 11 Rástbázon kí ummed maut hí se anjám páti aur na ki zindagí se.

MERÁ jí phatgayá hai, merí 'umr ákhir hai, gor mere liye munh pasáre húe hai[a].

2 Kyá hansnewále mere hamnishín nahín? kyá ‖main un ká chiráná[b] ánkhon ánkhon nahín dekhtá?

3 Ab tú ‖rakh de, aur merá zámin ho; kaun hai, jo mujh se háth miláwe[c]?

4 Kyúnki tú ne un ke dilon se dánish ko chhipáyá; is liye tú unhen bulandí na bakhshegá.

5 Jo apne doston se khushámad kartá hai, us ke farzandon kí ánkhen bhí faná ho jáengí.

6 Us ne mujhe logon ke liye masal[d] banáyá hai, aur main un ke áge ek maskhara hún.

7 Merí ánkhen gam ke máre dhundhlá gaín[e], aur ‖mere a'azá parchháín ke mánind húe.

8 Mere is hál se sídhe ádmí hairán honge, aur nekokár ko riyákár par rashk áwegá.

9 Tis par bhí sádiq apní ráh men sábitqadam rahegá, aur wuh jis ke háth sáf hain[f], tawánáí par tawánáí paidá karegá.

10 Lekin tum sab jo ho, ab phiro[g], aur áo; main to tumhare darmiyán ek dánishmand nahín pátá.

11 Mere din guzre[h], mere matlab túte, mere dil ke maqsad mit gae.

12 We rát ko din thahráte; tárikí ke sabab roshní kam hotí.

13 Main to intizár kartá hún, gor merá ghar hai; andhere men apná bistar bichhátá hún;

14 Main ne kharábí se kahá, tú mere báp kí jagah hai; aur kirm se ki tú merí má o bahin hai.

15 So ab merí ummed kahán? kyúnki merí ummed ko kaun dekhegá, ki bar áí.

16 Merí ummeden mere sáth garhe men jáengín, ham milke khák men chain karenge.[i]

[a] Zab. 88. 3, 4.
‖ 'Ibrání men, merí ánkh un ke chiráne men nahín tiktín?
[b] 1 Sam. 1. 6, 7.
‖ Ya'ne, girau
[c] Ams. 6. 1. aur 17. 8. aur 22. 26.
[d] Aiy. 30. 9.
[e] Zab. 6. 7. aur 31. 9.
‖ Yá, mere tasawwur.
[f] Zab. 24. 4.
[g] Aiy. 6. 29.
[h] Aiy. 7. 6. aur 9. 25.
[i] Aiy. 3. 17, 18, 19.

XVIII BÁB.

1 Bildad Aiyúb ko gústákh aur be-sabr thahráke, us se malámat kartá. 5 Bábat un áfaton kí jo shaníron par partín.

TAB Bildad Súkhí ne jawáb diyá aur kahá,

2 Kab tak tum aisí báten kiye jáegá? kahín tamám karegá? jí lagá, ba'd us ke, ham bolenge.

3 Ham kyún haiwán[a] gine játe hain, aur terí nazar men khwár hain.

4 Wuh to apne gazab men apní ján ko phártá hai[b]; kyá, zamín terí khátir se barbád hogí, aur chatán apní jagah se tálí jáegí?

5 Hán, sharír ká chirág zarúr bujháyá jáegá[c], aur us kí ág kí chingárí na chamkegí.

6 Roshní us ke dere men táríkí ho jáegí, aur us ká chirág us ke sáth bujháyá jáegá[d].

7 Us ke qadam jo wuh zor se rakhtá hai khínche jáenge; us ká mansúba use de máregá[e].

8 Kyúnki wuh apne hí páon se jál men phansá hai[f], aur wuh phande par chaltá hai.

9 Dám us kí erí ko pakar legá, aur ‖rahzan us par musallit howegá[g].

10 Dám us ke liye zamín men chhipáyá húá hai, aur ráh men us ke liye kal lagáí gayí hai.

11 Dahshaten har ek taraf se use ghabráwengín[h], aur ‖idhar se udhar phiráwengín.

12 Us ká zor bhúkh se játá rahegá, aur barbádí us ke pás musta'idd hogí[i].

13 Wuh us ke chamre ke zor ko khá legí; maut ká palauthá us kí tawánáí ko nigal jáegá.

14 Wuh chíz jis ká use bharosá hogá us ke khaime men se ukhár phenkí jáegí[k], aur wuh malak ul haul ke áge házir kiyá jáegá.

15 Dahshat us ke dere men á basegí, ki us ká nahín hai; us ke makán par gandhak bithráyá jáegá.

[a] Zab. 73. 22.
[b] Aiy. 13. 14.
[c] Ams. 13. 9. aur 20. 20 aur 24. 20.
[d] Aiy. 21. 17. Zab. 18. 28.
[e] Aiy. 5. 13
[f] Aiy. 22. 10. Zab. 9. 15. aur 35. 8.
‖ Yá, wuh phande men phans jáegá.
[g] Aiy. 5. 5.
[h] Aiy. 15. 21. aur 20. 25. Yar. 6. 25. aur 20. 3. aur 46. 5. aur 49. 29.
‖ Yá, us ke dar ke máre hoke use bhagáwengín.
[i] Aiy. 15. 23.
[k] Aiy. 8. 14. aur 11. 20. Zab. 112. 10 Ams. 10. 28.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

16 Tale us kí jar súkh jáegí[l], aur úpar us kí dálí kátí jáegí.

17 Us kí yádgárí zamín par se mitáyí jáegí[m], aur galíon men us ká nám o nishán na rahegá.

18 Wuh ujále se andhere men dhakelá jáegá, aur dunyá men se ragedá jáegá.

19 Us ká na betá na bhatíjá us ke logon men rahegá[n], aur us ke makánon men koí báqí na howegá.

20 We jo us ke ba'd howenge, us ke din se[o] sarásíma honge, jis tarah we jo us ke ham-'asr the hairán húe.

21 Yaqínan, sharíron ke maskan aise hain, aur us kí jagah, jo Khudá ko nahín jántá[p], yihí hai.

[l] Aiy. 29. 19. Yas. 5. 24. 'Amús 2. 9. Mal. 4. 1.
[m] Zab. 34. 16. aur 109. 13. Ams 2. 22. aur 10. 7.
[n] Yas 14. 22. Yar. 22. 30.
[o] Zab. 37. 13
[p] Yar. 9. 3. aur 10. 25. 1 Tas. 4. 5. 2 Tas. 1. 8. Tít. 1. 16.

XIX BÁB.

1 *Aiyúb apne doston par un kí berahmí ke sabab shikáyat kartá; phir apní musíbaten bayán kartá ki we un kí berahmí ká jí bharne ke liye bahut hain. 21, 28 Wuh un se yih cháhtá ki we us par shafaqat karen. 23 Wuh apná yaqín záhir kartá, ki murde jí uthenge.*

PHIR Aiyúb ne jawáb diyá aur kahá,

2 Tum kab tak merí ján ko dukh doge, aur apní báton se mujhe chaknáchúr karoge?

3 Ab hí das bár[a] tum ne mujhe malámat kí hai: tum ko sharm nahín átí, ki tum mujh se begánagí karte ho?

4 Main ne máná ki mujh se taqsír húí, taubhí merá qusúr mere hí sáth hai.

5 Go ki tum mere muqábil apní baráí karte ho[b], aur mujhe malámat karke ilzám dete ho:

6 Ján rakho, ki Khudá ne mujhe ulat diyá hai, aur apne jál se mujhe gherá hai.

7 Dekh, main zulm ke bá'is faryád kartá hún, par merí suní nahín játí; main buland áwáz se chillátá hún, par insáf nahín hotá.

8 Us ne merí ráh ko gher liyá hai, ki main guzar nahín saktá[c]; us ne mere ráhguzar men táríkí ko bithláyá hai.

9 Us ne merí hurmat utár dálí[d], aur mere sir par se táj ko uthá liyá.

10 Us ne mujhe har taraf se barbád kiyá hai, so main játá rahá; aur darakht ke mánind us ne merí ummed ko ukhárá hai.

[a] Pa'd 31. 7 Ahb. 26. 26
[b] Zab. 38. 16.
[c] Aiy. 3. 23. Zab 88. 8
[d] Zab. 89. 44.

11 Us ne mujh par apná gazab bharkáyá, wuh mujh ko apne dushmanon men shumár kartá hai[e].

12 Us kí faujon ne simatke mujh pás apní ráh nikálí[f], aur we mere dere kí cháron taraf khaimazan húín.

13 Us ne mere bháíon ko mujh se dúr kiyá hai[g], aur mere hamdam mujh se begána húe hain;

14 Mere rishtadár khoye gaye, aur mere jánpahchán mujhe bhúl gaye;

15 Mere ghar ke zarkharíd aur merí laundíán mujhe begána jántí hain; main un kí nazar men úprí húá.

16 Main ne apne naukar ko pukárá, par us ne jawáb na diyá; main ne apne munh se us kí minnat kí.

17 Merí jorú ‖merí zindagí se diqq hai, †harchand main ne apne pet ke bachchon ká wásta deke us kí minnat kí.

18 Hán, larkon ne[h] merí tahqír kí; main uthá aur unhon ne merí hajo kí.

19 Mere hamráz dost mujh se nafrat rakhte hain[i], aur we jinhen main piyár kartá thá, mere mukhálif hogaye.

20 Merí haddí jo gosht se lagí thí mere post se á lagí[k]: main ne apne post ke badaulat apne dánton se naját páí.

21 Mujh par rahm karo, mujh par rahm karo, ai tum mere dosto; ki Khudá ke háth ne mujhe chhúá hai[l].

22 Tum kyún Khudá ke mánind mujhe satáte ho[m], aur merí jismí ízá par qaná'at nahín karte?

23 Ai kásh ki merí báten ab likhí játín! kásh ki we ek daftar men chhápí játín!

24 Ki we lohe ke qalam aur síse se patthar par naqsh kín játín, jo abad tak báqí rahtín.

25 Kyúnki mujh ko yaqín hai, ki merá naját-denewálá zinda hai, aur wuh roz i ákhir zamín par khará hogá;

26 Aur ‖harchand mere post ke ba'd merá jism kirm-khurda hogá, lekin main apne gosht men se Khudá ko dekhúngá[n];

27 Use main apne liye dekhún-

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[e] Aiy. 13. 24. Nau. 2. 5.
[f] Aiy. 30. 12.
[g] Zab. 31. 11. aur 38. 11. aur 69. 8. aur 88. 8, 18.
‖ 'Ibrání men, mere dam se.
† Yá, aur mere pet ke bachcha merí minnat se.
[h] 2 Sal. 2. 23.
[i] Zab. 41. 9. aur 55. 13, 14, 20.
[k] Aiy. 30. 30. Zab. 102. 5. Nau. 4. 8.
[l] Aiy. 1. 11. Zab. 38. 2.
[m] Zab. 69. 26.
‖ Yá, ba'd us ke ki main jágún, harchand merá jism, wag.
[n] Zab. 17. 15. 1 Qur. 13. 12. 1 Yúh. 3. 2.

gá, aur merí hí ánkheṉ dekheṉgí, ‖na ki koí dúsrá dekhegá; mere gurde mere †andar meṉ us ke ishtiyáq se gal játe haiṉ.

28 Par tum to kaho, ki Ham use kyúṉ satáte haiṉ[o]? ki tum dekhte ho ki mu'ámale kí jaṛ mujh meṉ maujúd hai.

29 So talwár se ḍaro; kyúṉki qahr talwár se sazá detá hai; táki tum ján rakho, ki wahán 'adálat hai[p].

‖ Yá, ki wuh gair jánib nahíṉ. † 'Ibrání meṉ, síne meṉ. o 21 áyat. p Zab. 58. 10, 11.

XX BÁB.

Zufar sharíroṉ ke hál ká bayán kartá.

TAB Zufar Na'amátí ne jawáb diyá aur kahá,

2 Ki mere andeshe yih cháhte haiṉ ki jawáb dúṉ, aur is liye maiṉ shitábí kartá húṉ.

3 Maiṉ ne terí malámat-ámez tambíh, jo tú ne mujhe dí hai, suní, so merí rúh kí ḳhirad cháhtí hai ki jawáb dúṉ.

4 Kyá tú qadím se yih nahíṉ jántá hai, jab se insán zamín par rakhá gayá,

5 Ki sharíroṉ kí fírozí derpá nahíṉ[a], aur riyákároṉ kí shádmání ek lamha kí hai?

6 Agarchi us ká qadd ásmán tak pahuṉche[b], aur us ká sir bádal se já lage;

7 Taubhí wuh apní gúh kí mánind abad tak faná ho jáegá[c]; jinhoṉ ne use dekhá hai, so púchheṉge, ki Wuh kahán?

8 Wuh ḳhwáb ke mánind uṛ jáegá[d], aur páyá na jáegá; wuh rát ke dhokhe ke mánind khadeṛá jáegá.

9 Wuh ánkh jis ne us par nigáh kí thí, phir us par nazar na karegí[e], aur us ká makán us ko phir na dekhegá.

10 Miskín us ke bachchoṉ ko dukh deṉge, aur us ke háth un ká mál wápas kareṉge[f].

11 Us kí haḍḍíáṉ us kí jawání ke gunáhoṉ se[g] ‖álúda haiṉ, we us ke sáth ḳhák par leṭeṉge[h].

12 Agarchi sharárat us ke muṉh meṉ míṭhí lage, agarchi use apní jíbh ke tale chhipáwe;

13 Agarchi use bacháyá rakhe aur na chhoṛe, balki apne tálú ke bích meṉ dabá lewe:

14 Tad bhí us ká kháná us ke peṭ meṉ ‖fásid hogá, aur us ke andar meṉ † zahr i qátil ṭhahregá.

a Zab. 37. 35, 36. b Yas. 14. 13, 14. Abad. 3. 4. c Zab. 83. 10. d Zab. 73. 20. aur 90. 5. e Aiy. 7. 8, 10. aur 8. 18. Zab. 37. 36 aur 103. 16. f 18 áyat. g Aiy. 13. 26. Zab. 25. 7. ‖ 'Ibrání meṉ, bhari haiṉ. h Aiy. 21. 26. ‖ 'Ibrání meṉ, badal jáegá. † 'Ibrání meṉ, bálishtiyá sámpoṉ ká pitt hojáegá.

15 Wuh daulat ko nigal gayá, par wuh use phir uglegá; Ḳhudá use us ke peṭ se nikálegá.

16 Wuh bálishtiyá sámp ká zahr chúsegá, aur afa'í kí jíbh use már ḍálegí.

17 Wuh daryáoṉ aur chashmoṉ[i] aur makkhan aur shahd ke nahroṉ ko dekhne na páwegá.

18 Wuh un chízoṉ ko, jin ke liye us ne mashaqqat khíṉchí, pher degá[k], aur unheṉ nigal na sakegá: jaisá us ká asbáb hogá, waisí us kí wápasí hogí; us se use ḳhursandí na hogí.

19 Kyúṉki us ne zulm kiyá, aur miskínoṉ ko chhoṛ diyá; us ne wuh ghar, jo us ká banáyá húá na thá, leliyá.

20 Beshaqq wuh apne peṭ meṉ ásúdagí na † páwegá[l], aur jis par wuh rágib húá us meṉ se kuchh rakh na chhoṛegá.

21 Us ke kháne meṉ se kuchh báqí na rahegá; koí us ke mál ká mushtáq na hogá.

22 Wuh apní kamál farágat meṉ tang pakṛá jáegá; har ek ‖ sharír ká háth us par paṛegá.

23 Jis dam wuh apná peṭ bhartá hogá, Ḳhudá us par apná qahr i shadíd názil karegá, aur jis waqt wuh khá rahá hogá[m] us par gazab barsáwegá.

24 Idhar wuh lohe ke hathyár se bach niklegá, udhar fúládí kamán ke tír se márá paṛegá[n].

25 Wuh khíṉchá játá hai, aur us ke badan se nikaltá hai; darakhshán talwár us ke kaleje meṉ se nikal átí hai[o]; dahshateṉ us par gálib hotíṉ[p].

26 Sarásar tárîkí us ke ḳhalwatḳhánoṉ meṉ chhipí húí hogí; ek ág jo phúṉkí nahíṉ gayí use bhasam kardegí[q]; wuh jo us ke ḳhaime meṉ rahgayá ho us par áfat hogí.

27 Ásmán us kí badkárí ko áshkárá karegá, aur zamín us ke barḳhiláf uṭhegí.

28 Us ke ghar kí baṛhtí játí rahegí. us ke intiqám ke din meṉ wuh bah jáegí.

29 Ḳhudá kí taraf se sharír insán ká yihí baḳhra hai[r]; yih us kí mírás hai jo Ḳhudá ne us ke liye muqarrar kí hai.

i Zab. 36. 8. Yar. 17. 6. k 10, 15 áyateṉ. † 'Ibrání meṉ, na jánegá. l Wá'iz 5. 13, 14. ‖ Yá, diqq karnewále ká. m Gin. 11. 33. Zab. 78. 30, 31. n Yas. 24. 18. Yar. 48. 43. Ámús 5. 19. o Aiy. 16. 13. p Aiy. 18. 11. q Zab. 21. 9. r Aiy. 27. 13. aur 31. 2, 3.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

XXI BÁB.

1 *Aiyúb 'arz kartá hai, ki merá ázurda honá aur shikáyat karní insán ke mahkame men bhí wájib thahregí. 7 Wuh mánletá, ki sharír log kadhí bakhtáwar hote agarchi we Khudá ko haqír jánte hain; 16 Taubhí ba'z auqát un kí sarí'h halákat hotí hai. 22 Marne ke waqt nekbakhton aur badbakhton ká ekhí hál hotá. 27 Sharárat ká badlá us jahán men diyá jáegá.*

PHIR Aiyúb ne jawáb diyá aur kahá,

2 Gaur karke merí báten suno, aur in se apní diljam'aí karo.

3 Pahle mujhe kahne do, aur jab main kah chukún, tab thatthá máro[a].

4 Main jo hún, kyá insán se faryád kartá hún? aur agar aisá hotá, to kyún tangdil na hoún?

5 Mujh par nigáh karo, aur hairán hoo, aur apne munh par háth dharo[b].

6 Jab main yád kartá hún, to ghabrá játá hún, aur larza mere jism ko pakartá hai:

7 Sharír kyúnkar jíte rahte hain, búrhe bhí hote, aur zor men barhte játe hain[c]?

8 Un ke dekhte húe un ke farzand maujúd hote hain, aur un kí ánkhon ke sámhne un kí nasl barhtí hai.

9 Un ke ghar khauf se bache húe hain, aur Khudá ká dandá un par nahín partá hai[d].

10 Un ká bail baradhtá hai aur qásir nahín hotá; un kí gáe biyání hotí, aur us ká pet nahín girtá[e].

11 We galle kí mánind apne bálbachchon ko báhar le játe hain, aur un ke larke bále náchte hain.

12 We table aur barbat lete hain aur arganún kí áwáz se khush hote hain.

13 We ‖'aish o 'ishrat se apní 'umr basar karte hain[f], aur ek dam men gor men játe rahte hain.

14 So we Khudá se kahte hain, ki Hamáre pás se jatá rah[g]; kyúnki ham terí ráhon kí shinákht nahín cháhte hain.

15 Qádir i mutlaq kaun hai, ki ham us kí bandagí karen[h]? aur agar us se du'á mángen, to hamen kyá naf'a hogá[i]?

16 Dekh, un kí daulat un ke qabze men nahín hai; badkáron kí saláh mujh se dúr rahe[k]:

17 Kyá hí aksar hai ki sharíron ká chirág bujh játá hai[l], aur un par halákat átí hai! Khudá apne gazab se unhen dukh bánt detá hai[m]?

18 We aise hain jaise bádh jo hawá ke áge ho, aur jaise bhúsá jise ándhí urá lejátí hai[n].

19 Khudá us kí ‖badkárí us ke bachchon par dáltá hai; wuh us ko sazá detá hai, aur use is ká yaqín áwegá[o].

20 Us kí ánkhen us kí kharábí dekhengín, aur wuh Qádir i mutlaq ke qahr ko pí legá[p].

21 Kyúnki jab wuh hí na ho, aur us ke mahínon ká silsila bích se katjáwe, use apne ghar se kyá khushí?

22 Kyá koí Khudá ko salíqa sikhlá saktá hai[q], hálánki wuh un ko jo sarfaráz hain mujrim thahrátá.

23 Ek to kamál tawánáí men, apne kamál chain aur 'aish men, marjátá hai.

24 Us kí chhátíán dúdh se bharí hain, aur us kí haddíán gúde se tar hain.

25 Dúsrá ‖apní ján kí talkhí men martá hai, aur kabhí khushí se nahín khátá.

26 We donon ekhí tarah khák par so rahte hain[r], aur kíre unhen chhipá dálenge.

27 Dekho, main tumháre andeshon ko, aur un tasauwuron ko jo tum beinsáfí se mere haqq men karte ho, jántá hún.

28 Kyúnki tum kahte ho, ki Amír ká ghar kahán hai[s], aur wuh khaima jin men sharír baste the, kahán hain?

29 Kyá tum ne kisí safar karnewále se un ká ahwál nahín púchhá hai? aur kyá tum un kí ramzen samajhte nahín?

30 Ki sharír halákat ke din ke liye rakh chhorá gayá hai[t]? we qahr ke din nikále jáenge.

31 Kaun rúbarú[u] us kí ráh ko us se bayán karegá, aur us ke kám ká badlá kaun use degá?

32 Lekin wuh gor men dálá jáegá, aur qabr hí men rahegá.

33 Maidán ke dhele us ko mífhe lagenge, aur har ek ádmí us ke píchhe ráh hí hogá[x], jis tarah beshumár log us ke áge rawána húe hain.

34 So tum kyúnkar 'abas mujhe

a Aiy. 16. 10. aur 17. 2.
b Qaz. 18. 19. Aiy. 29. 9. aur 40. 4. Zab. 39. 9.
c Aiy. 12. 6. Zab. 17. 10, 14. aur 73. 3, 12. Yar. 12. 1. Hab. 1. 16.
d Zab. 73. 5.
e Khur. 23. 26.
‖ Yá, daulat men.
f Aiy. 36. 11.
g Aiy. 22. 17.
h Khur. 5. 2. Aiy. 34. 9.
i Aiy. 35. 3. Mal. 3. 14.
k Aiy. 22. 18. Zab. 1. 1. Amt. 1. 10.
l Aiy. 18. 6.
m Lúq. 12. 46.
n Zab. 1. 4. aur 35. 5. Yas. 17. 13. aur 29. 5. Hús. 13. 3.
‖ Ya'ne, badkárí kí sazá.
o Khur. 20. 5.
p Zab. 75. 8. Yas. 51. 17. Yar. 25. 15. Muk. 14. 10. aur 19. 15.
q Yas. 40. 13. aur 45. 9. Rúm 11. 34. 1 Qur. 2. 16.
‖ Yá, talkhkámí se ján detá hai.
r Aiy. 20. 11. Wá'iz 9. 2.
s Aiy. 20. 7.
t Ams. 16. 4. 2 Pat. 2. 9.
u Gal. 2. 11.
x 'Ibrán. 9. 27.

tasallí dete ho, aur apne jawábon men dekhte ho, ki khatá maujúd hai?

XXII BÁB.

1 *Ilifaz 'arz kartá ki insán kí nekí se Khudá ko naf'a nahín hosaktá. 5 Aiyúb ko kaí ek báton men mulzam ṭhahrátá. 21 Use nasíhat detá, ki tauba kar, aur yaqín dilátá ki rahmat tujh par záhir hogí.*

TAB Ilifaz Taimaní ne jawáb diyá aur kahá,

2 Kyá insán se Khudá ko fáida pahunchsaktá hai[a], jis tarah se dánishmand apní dánish se fáida pásaktá hai?

3 Kyá tere rástbáz hone se Qádir i mutlaq ko kaunsí khushí hai? aur tú jo apní ráh ko kámil kartá hai, to use kyá fáida?

4 Kyá wuh tere ḍar ke máre tujhe dapṭegá? kyá wuh tere sáth 'adálat men chalegá?

5 Kyá terí sharárat baṛí nahín? aur terí badkárián behadd nahín?

6 Kyúnki tú ne mahz befáida apne bháí se girau máng liyá hogá[b], aur nange ke kapṛe ko utár liyá hogá.

7 Tú ne thake mánde ko páni nahín piláyá, aur bhúkhe ko kháná nahín khiláyá[c].

8 Zabardast ádmí jo hai zamín ká málik hai; aur rúdár us men bastá hai.

9 Tú ne bewon ko khálí háth bhej diyá hogá, aur yatímon ke bázú toṛe húe honge[d].

10 Is sabab se tere áspás phande hain[e], aur achának haul tujh par paṛá hai;

11 Yá táríkí, jis ke bá'is tú dekh nahín saktá hai; yá páni kí báṛh[f], jo tujhe chhipá legí.

12 Kyá Khudá ásmán kí bulandí par nahín? aur dekho, sitáron ‖ kí únchái, ki kitne buland hain!

13 Lekin tú kahtá hai, Khudá kyá jántá hai[g]? andherí badlí kí us ko kyá khabar hai?

14 Andherá bádal us ke liye parda hai, ‖ use us men kí ittilá' nahín[h]; aur wuh ásmán ke pher men phirá kartá hai.

15 Kyá tú ne us qadím ráh ko kuchh samjhá bhí hai, jis par sharír log qadam márte the?

16 Jo apne waqt se peshtar káṭe gae[i], aur jin kí bunyád túfán men bah gayí[k]:

17 Jinhon ne Khudá se kahá, ki Ham se dúr ho[l]: aur Qádir i mutlaq hamárá kyá kar saktá hai[m]?

18 Tad bhí us ne un ke gharon ko achchhí chízon se bhar diyá: par sharíron kí saláh mujh se dúr hai[n].

19 Sádiq un ká anjám dekhte aur khush hote hain[o]; aur begunáh log tamaskhur se un par hanste hain.

20 Barkhiláf us ke hamárí daulat barbád nahín hotí, par ‖ un ke baqíya ko ág bhasam kar detí hai.

21 ‖ Us se shinásái paidá kar le, aur us ke sáth sulh kar[p]; tad terí khair hogí.

22 Us kí sharí'at ko jo us ke munh se niklí hai mán líjiye, aur us ke kalám ko apne dil men jagah díjiye[q].

23 Agar tú Qádir i mutlaq kí taraf phire[r], to tú ta'mír kiyá jáegá; tú badkárí ko apne ḍere se báhar phenk degá.

24 Tab tú soná ‖ khák ke mánind aur Ofír ká soná nálon ke pattharon ke mánind faráham karegá[s].

25 Qádir i mutlaq beshaqq ‖ terí panáh hogá, aur tujhe † bahut chándí milegí.

26 Tab terí 'ishrat Qádir i mutlaq men hogí[t], aur tú ‖ Khudá kí taraf apná munh uṭháwegá[u].

27 Tú us se du'á mángegá, aur wuh terí sunegá[x], aur tú apní nazren adá karegá.

28 Jo tú mansúba bándhe, to rawá hojáegá; aur terí ráhon par roshní chamkegí.

29 Jis waqt log girá diye jáenge, tú kahegá, Sarfarází hai; aur wuh farotaní karnewále insán ko bachá legá[y].

30 Aur ‖ wuh begunáhon ke jazíre ko naját degá: use tere háthon kí pákí se naját milegí.

XXIII BÁB.

1 *Aiyúb Khudá ke huzúr men házir hone cháhtá; 8 is yaqín par ki Khudá mujh par apní mihrbání záhir karegá. 8 Khudá nádidaní hai, par Baní Ádam kí ráhon par muláhaza kartá. 11 Aiyúb kí begunáhí. 13 Jo Khudá ne muqarrar kiyá hai badal nahín jásaktá.*

TAB Aiyúb ne jawáb diyá aur kahá,

2 Áj merí shikáyat kaṛwí hai;

a Aiy. 35. 7. Zab. 16. 2. Lúq. 17. 10.
b Khur. 22. 26, 27. Ist. 24. 10, wag. Aiy. 24. 3, 9. Hiz. 18. 12.
c Dekho Aiy 31. 17. íd. 15 7, wag. Yas. 58. 7 Hiz. 18. 7, 16. Mat. 25. 42.
d Aiy. 31. 21. Yas. 10. 2. Hiz. 22. 7.
e Aiy 18. 8, 9, 10. aur 19. 6.
f Zab. 69. 1, 2. aur 124. 4. Nau. 3. 54.
‖ 'Ibrání men, kí siron ko.
g Zab. 10. 11. aur 59. 7. aur 73. 11. aur 94. 7.
‖ 'Ibrání men, ki wuh dekh nahín saktá.
h Zab. 139. 11, 12.
i Aiy. 15. 32. Zab. 55. 23. aur 102. 24. Wá'iz 7. 17.
k Paid. 7 11. 2 Pat. 2. 5.
l Aiy. 21. 14.
m Zab. 4. 6.
n Aiy. 21. 16.
o Zab. 58. 10. aur 107. 42.
‖ Yá, un kí jáidáon ko.
‖ Ya'ne, Khudá se.
p Yas. 27. 5.
q Zab. 119. 11.
r Aiy. 8. 5, 6. aur 11. 13, 14.
‖ Yá, khák par.
s 2 Taw. 1. 15.
‖ Yá, tere liye soná.
† 'Ibrání men, zor kí chándí.
t Aiy. 27 10. Yas. 58. 14
‖ Yá, Khudá ke áge sarbulandí paidá karegá.
u Aiy. 11. 15.
x Zab. 50. 14, 15. Yas. 58. 9.
y Amsá. 29. 23. Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5.
‖ Yá, begunáh log jazíre ko naját denge. Paid. 18. 26, wag.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

‖ us ká háth mujh par merí áhoṉ se ziyádatar bhárí hai.

3 Kásh ki maiṉ jántá, ki wuh mujh ko waháṉ milsaktá hai[a], to us kí masnad tak játá.

4 Maiṉ apná mu'ámala us ke áge qaríne se bayán kartá, aur apná muṉh dalíloṉ se bhartá.

5 Kásh ki maiṉ ján letá, ki wuh mujhe kyá jawáb de? aur mujhe ma'lúm hotá, ki kyá mujh ko kahe.

6 Kyá wuh apní 'azím qudrat se mere sáth jhagṛegá[b]? Kabhí nahíṉ; wuh to mujhe tawánáí bakhshegá.

7 Waháṉ mumkin thá ki rástkár us ke sáth mubáhasa kareṉ, aur maiṉ apne insáf karnewále se abad tak bach játá.

8 Dekho, maiṉ áge baṛh játá húṉ, par wuh waháṉ nahíṉ; aur píchhe palaṭtá húṉ, par maiṉ use nahíṉ dekhtá;

9 Báeṉ háth phertá húṉ, jaháṉ wuh shugl meṉ rahtá hai, lekin mujhe kuchh dikhái nahíṉ detá: wuh áp ko dahine háth chhipátá hai, ki mujhe dekhne kí bát nahíṉ[c].

10 Lekin wuh us ráh ko jis par maiṉ chaltá húṉ jántá hai[d]; jab wuh mujh ko tá,o chukegá, maiṉ sone ke mánind nikal áúṉgá[e].

11 Mere páṉw ne us kí chál pakaṛ lí hai, us kí ráh ko maiṉ ne hifz kiyá hai[f], aur us se kanára nahíṉ kiyá.

12 Maiṉ ne hargiz un hukmoṉ se, jo us ke laboṉ se nikle, 'udúl nahíṉ kiyá; maiṉ ne us ke muṉh kí bátoṉ ko apní zindagí kí zarúriyát se 'azíztar jáná hai[g].

13 Lekin us ke dil meṉ jo áyá, so áyá, aur kaun use phirá saktá hai[h]? jo us ká jí cháhtá hai, so wuhí kartá hai[i].

14 Wuh us bát ko, jo us ne mere liye muqarrar kí[k], púrá kartá hai, aur aisí bahutsí báteṉ us pás haiṉ.

15 Isí wáste maiṉ us ke huzúr meṉ dukh bhartá húṉ; maiṉ jab sochtá húṉ, us se ḍartá húṉ.

16 Khudá ne mere dil ko gudáz kar diyá hai[l], Qádir i mutlaq mujh ko satátá hai:

17 Ki maiṉ táríkí ke áge mar nahíṉ játá, aur wuh mere muṉh se táríkí ko nahíṉ chhipátá.

‖ 'Ibrání meṉ, *merá háth;* Sattar shakhṣoṉ ke Yúnání tarjume meṉ, *us ká háth.*
a Aiy. 13. 3. aur 16. 21.
b Yas. 27. 4, 8. aur 57. 16.
c Aiy. 9. 11.
d Zab. 139. 1, 2, 3.
e Zab. 17. 3. aur 66. 10. Ya'q. 1. 12.
f Zab. 44. 18.
g Yúh. 4. 32, 34.
h Aiy. 9. 12, 13. aur 12. 14. Rúm. 9. 19. Zab. 115. 3.
k 1 Tas. 3. 3.
l Zab. 22. 14.

XXIV BÁB.

1 *Aksar auqát shariroṉ ko sazá nahíṉ dí játí.* 17 *Shariroṉ ko sazá miltí, par poshída meṉ.*

AZBAS ki auqát[a] Qádir i mutlaq se chhipe nahíṉ, to kyúṉ we jo us ke áshná haiṉ, us ke aiyám ko nahíṉ dekhte?

2 Ba'ze khet ke ḍánḍoṉ ko sarkáte haiṉ[b]; zabardastí se we galloṉ ko lejáte haiṉ, aur unheṉ charáte haiṉ.

3 We yatím ke gadhe ko hánk lejáte haiṉ, bewá ke bail ko girau lete haiṉ[c].

4 We hájatmandoṉ ko ráh se pherte haiṉ, aur zamín ke miskín sab ke sab milke chhipte haiṉ[d].

5 Dekho, jis tarah gorkhar bayábán meṉ phirte haiṉ, we nikal játe ki apná kám kareṉ; waqt se áge we shikár karne ko uṭhte haiṉ: bayábán un ká aur un ke bachchoṉ ká kháná paidá kar detá hai.

6 We maidán meṉ apná apná galla káṭte haiṉ: sharír log mausim meṉ angúr toṛte haiṉ.

7 We nangoṉ ko chhoṛte ki rát ko be-kapṛe káṭeṉ[e], aur jáṛe meṉ bhí un ká kuchh oṛhná nahíṉ hai.

8 We kohistán kí jhaṛí se bhígte haiṉ, aur áṛ ke liye chaṭán se lipaṭte haiṉ[f].

9 We yatím ko chhátí se judá karte haiṉ, aur miskín se girau lete haiṉ.

10 We use chhoṛdete haiṉ ki nangá aur be-kapṛá chalá jáwe, aur bhúkho se púlá lelete haiṉ;

11 Jo un kí chárdíwárí meṉ tel peṛte haiṉ, aur kolhú meṉ un ke angúr kuchalte haiṉ, aur piyáse rahte haiṉ.

12 Log shahr ke báhar tak nála karte haiṉ, aur zakhmí áh i jánsoz khíṉchte haiṉ; báwujúd us ke Khudá un par 'aib nahíṉ lagátá.

13 We un meṉ se haiṉ jo roshní se jhagaṛte haiṉ; we us kí ráhoṉ ko nahíṉ jánte, na us ke rástoṉ meṉ ṭhaharte haiṉ.

14 Khúní pau phaṭte hí uṭhtá[g], aur muhtáj aur miskín ko már ḍáltá hai, aur rát ke waqt phir ḍakait ho játá hai.

15 Zání kí ánkheṉ shám ke muntazir rahtí haiṉ[h]; kyúṉki wuh kahtá hai, Kisí kí ánkh mujhe na dekhe[i]; aur apná muṉh chhipátá hai.

a A'am. 1. 7.
b Ist. 19. 14. aur 27. 17. Ams. 22. 28. aur 23. 10. Hos. 5. 10.
c Ist. 24. 6, 10, 12, 17. Aiy. 22. 6.
d Ams. 28. 28.
e Khur. 22. 26, 27. Ist. 24. 12, 13. Aiy. 22. 6.
f Nau. 4. 5.
g Zab. 10. 8.
h Ams. 7. 9.
i Zab. 10. 11.

16 We andhere meñ un gharoñ meñ sendh márte haiñ, jin par unhoñ ne din ko nishán kiyá thá; we roshní ko nahíñ pahchánte[k].

17 Kyúñki sahar un ke liye jaise maut kí parchháíñ hai: agar koí unheñ pahcháne, we maut ke sáya ke hauloñ meñ giriftár hote haiñ.

18 Wuh pání kí tarah rawán hai: dunyá meñ un ká bakhra la'natí hai: tákistán kí ráh use dikhái nahíñ detí.

19 Jis tarah khushkí aur garmí barf ke pání ko sukhlátí hai, usí tarah gor gunahgároñ meñ tásír kartá hai.

20 Rihm use bhúl jáegá; kíṛe us ko maza se kháenge; wuh phir yád na kiyá jáegá[l]; sharárat ká darakht toṛá jáegá.

21 Kyúñki wuh bánjh se, jo hámila nahíñ hotí, badsulúkí kartá hai, aur bewa se nekí nahíñ kartá.

22 Wuh zabardastoñ ko apní tawánái se khíñchtá hai; wuh uṭhtá hai, aur zindagí ká bharosá kisí ko nahíñ.

23 Agarchi use itná diyá jáwe ki us par takiya karke salámat rahe, lekin us kí áñkheñ un kí ráhoñ par lagí haiñ[m].

24 We thoṛí muddat tak sarfaráz haiñ, phir rawána hote aur past kiye játe: we auroñ kí tarah ráh par se pakṛe játe, aur jaisá báloñ kí phungíáñ toṛí játí haiñ, usí taur par we káṭe játe haiñ.

25 Aur agar yúñhí na ho, kaun hai jo mujh ko jhúṭhá kar sake; aur mere sukhan ko náchíz ṭhahráwe?

XXV BÁB.

Bildad 'arz kartá hai, ki insán Khudá ke huzúr meñ begunáh hargiz nahíñ ṭhahar saktá.

TAB Bildad Súkhí ne jawáb diyá aur kahá,

2 Saltanat aur mahábat us kí haiñ; wuh únche makánoñ meñ amán bakhshtá hai.

3 Kyá us ke lashkaroñ ká kuchh shumár hai, aur kaun hai, jis par us kí roshní nahíñ paṛtí[a]?

4 Pas Khudá ke huzúr insán begunáh kyúñkar ṭhahar saktá hai[b]? aur wuh jo 'aurat se paidá húá hai kyúñkar pák nikaltá hai?

5 Dekho chánd bhí, to roshan nahíñ; háñ sitáre us kí nazar meñ pák nahíñ:

6 To kitná kam insán, jo ek kíṛá hai[c]? yá ádamzád, jo ek kirm hai?

XXVI BÁB.

1 Aiyúb Bildad se malámat kartá hái ki us ne apne kalám meñ murúwat na dikhlái; 5 phir Khudá kí qudrat ká iqrár kartá ki behadd hai aur sárí tajwíz se báhar hai.

PHIR Aiyúb ne jawáb diyá aur kahá,

2 Kyúñkar tú ne us kí kumak kí jo nátawán thá? tú ne kyúñkar us bázú ko sambhálá jis meñ zor na thá?

3 Tú ne nádán ko kyúñkar saláh dí hai? aur tú ne kyúñkar us chíz ko jo maujúd hai áshkárá kiyá?

4 Kis ko liye tú ne báteñ kíñ, aur kis kí rúh hai, jo tujh meñ se áyí?

5 ‖ Beján chízeñ páníoñ ke níche bantí haiñ, aur we jándár chízeñ bhí, jo un meñ rahtí haiñ.

6 Jahannam us ke áge nangá hai, aur halákat beparda hai[a].

7 Us ne ásmán ko uttar taraf se khálí jagahoñ par phailáyá[b], aur zamín ko be-'iláqa laṭkáyá.

8 Wuh apne ghane bádaloñ meñ pání bándhtá hai[c]; aur un ke níche abr nahíñ phaṭtá hai.

9 Wuh apne takht ká rú chhipátá hai, aur badlí us par bichhátá hai.

10 Us ne páníoñ ke girdágird hadden bándhíñ[d], jaháñ tak ujále aur andhere kí tamámí hotí hai.

11 Ásmán ke sutún us kí tambíh se kámpte haiñ aur ghabrá játe haiñ.

12 Wuh apní qudrat se samundar ko do ṭukṛe kartá[e], aur apní dánish se us ká gurúr dabátá hai.

13 Us ne apní rúh se ásmánoñ ko áráish dí hai[f], aur us ke háth ne pechída sámp ko banáyá hai[g].

14 Dekho, yih hí us kí kárígarí ke namúne haiñ: lekin us ke bhedh ká hál kyá hí thoṛá sunne meñ átá hai? us kí qudrat kí garaj kaun samajh saktá hai?

[k] Yúh. 3. 20.
[l] Ams. 10. 7.
[m] Zab. 11. 4. Ams. 15. 3
[a] Ya'q. 1. 17.
[b] Aiy. 4. 17, wag. aur 15. 14, wag. Zab. 130. 3. aur 143. 2.
[c] Zab. 22. 6.
‖ Yá, *Murde páníoñ ke níche kámpte haiñ.*
[a] Zab. 139. 8, 11. Ams. 15.11. 'Ibrán. 4.13.
[b] Aiy. 9. 8. Zab. 24. 2. aur 104. 2, wag.
[c] Ams. 30. 4.
[d] Aiy. 38. 8. Zab. 33. 7 aur 104. 9. Ams. 8. 29. Yar. 5. 22.
[e] Khur. 14. 21. Zab. 74. 13. Yas. 51. 15. Yar. 31. 35.
[f] Zab. 33. 6.
[g] Yas. 27. 1.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

XXVII BÁB.

1 Aiyúb phir apní diyánatdárí sabhon par jatátá. 8 Riyákár kí kuchh ummaid nahín hai. 11 We barakaten jo sharíron ko miltín, so la'naten hojátí hain.

IS par Aiyúb ne apní tamsíl baṛháí aur kahá,

2 Qasam Khudá e haiy kí, jis ne merá ‖ haqq le liyá [a], aur Qádir i mutlaq kí, jis ne merí ján ko † kalpáyá hai;

3 Ki jab tak merá dam mujh men rahegá, aur Khudá ‖ kí rúh mere nathnon men báqí hogí,

4 Mere honṭh badgoí na karenge, aur merí zubán jhúṭh na bolegí.

5 Mujh se dúr ho, ki tumhen rástgo jánún; main marne tak apní diyánat liye use na chhoṛúngá [b].

6 Main apní sadáqat ko ṭhámbe húe hún [c], aur use kho na dúngá: merá dil jab tak zindagí hai mujhe malámat na karegá [d].

7 Merá dushman sharír ke mánind ho, aur wuh jo mujh par chaṛháí kartá, badkár ke mánind.

8 Kyúnki riyákár ne harchand ki zakhíra kiyá, par jis waqt ki Khudá us kí ján lewe, us kí ummaid kyá [e]?

9 Jab us par bipat paṛe, kyá Khudá us kí faryád sunegá [f]?

10 Kyá us kí 'ishrat Qádir i mutlaq men hogí [g]? kyá wuh sadá Khudá ká nám liye jáegá?

11 Main Khudá kí ‖ kumak se tumhen ta'lím dúngá: Qádir i mutlaq ke intizám ká bhed tum se na chhipáúngá.

12 Lo, tum logon ne yih sab kuchh dekhá hai: phir kyún is tarah sarásar wáhí ma'lúm hote?

13 Sharír ádmí ká yihí bakhra hai jo Khudá kí taraf se miltá [h], aur we jo zulm karte hain un kí yihí mírás hai, jo Qádir i mutlaq kí jánib se páwenge.

14 Agarchi us ke farzand bahut howen, taubhí talwár ke liye hain [i]; aur us kí nasl roṭí se ser na hogí.

15 Us ke logon men se jo báqí rahenge, ‖ marenge aur gáṛe jáenge; aur us kí bewáen us par nauha na karengí [k].

16 Jo wuh khák kí mánind rúpe ke túde lagáwe, aur piṇḍol kí mánind kapṛe taiyár kare:

17 Wuh to taiyár kare, par sádiq log use pahinenge [l], aur begunáh chándí bánṭ lenge.

18 Wuh patange kí mánind apná ghar banátá hai, aur us chhappariye kí mánind jise chaukídár ne banáyá [m].

19 Wuh daulatmand ‖ leṭ jáegá, par wuh shámil na kiyá jáegá: wuh apní ánkhen kholtá hai, aur wuh hai nahín.

20 Haul páníon kí tarah use pakaṛ lete hain [n], aur rát ko ándhí use churá le játí hai.

21 Púrabí hawá use uṛá lejátí hai, so wuh játá rahtá hai; wuh ándhí kí tarah use us kí jagah se ukháṛ phenkegí.

22 Khudá us par sadma pahuncháegá, aur rahm na karegá: wuh baṛe shauq se cháhtá, ki us ke háth se bhág nikle.

23 Log us par tálíán bajáenge, aur síṭí bajá bajáke us kí jagah se dúr kar denge.

XXVIII BÁB.

1 'Ilm to hai jo khilqat par muláhaza karne se hásil hotá; 12 par khirad Khudá kí kháss bakhshish hai.

YAQÍNAN rúpo ke liye khán hai, aur sone ke liye makán, jahán se use sáf karte hain.

2 Lohá zamín se nikálá játá hai, aur támbá patthar men se galáyá játá hai.

3 Wuh táríkí kí hadd lagátá hai, aur kamál talásh kartá hai: táríkí ke pattharon aur maut ke sáya tak pahunchtá hai.

4 Búd o básh karnewálon se bam phúṭtí hai: us ká pání pánw ká bhúlá húá thá: phir we khushk hojáte hain, we ádmíon men se játe rahte hain.

5 Zamín jo hai, us men se khurák paidá hotí hai; aur ‖ us ke andar átash kí sí tabdíl hai.

6 Us ke sangrezon men nílam páye játe hain; aur us men † kachchá soná hai.

7 Yahán ek ráh hai jise koí paranda nahín jántá, aur giddh kí ánkh ne use nahín dekhá;

8 Sher ke bachchon ne use nahín liyá, aur us par sher i shikárí nahín guzrá.

9 Wuh apná háth ‖ chaṭán par dhartá hai, aur paháṛon ko jaṛ se ulaṭ detá hai.

10 Wuh paháṛíán káṭke nadíán

‖ 'Ibrání men, *insáf*.
[a] Aiy. 34. 5.
† 'Ibrání men, *talkh kiyá*, Rút 1. 20. 2 Sal. 4. 27.
‖ Ya'ne, *wuh dam jo Khudá ne us men phúnká thá*, Paid. 2. 7.
[b] Aiy. 2. 9. aur 13. 15.
[c] Aiy. 2. 3.
[d] A'am. 24. 16.
[e] Mat. 16. 26. Lúq. 12. 20.
[f] Aiy. 35. 12. Zab. 18. 41. aur 109. 7. Ams. 1. 28 aur 28. 9. Yas. 1. 15. Yar. 14. 12. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Yúh. 9. 31. Ya'q. 4. 3.
[g] Dekho Aiy. 22. 26, 27.
‖ 'Ibrání men, *ke háth se*.
[h] Aiy. 20. 29.
[i] Ist. 28. 41. Ast. 9. 10. Hos. 9. 13.
‖ Yá, *marí ke sabab gáṛe jáenge*.
[k] Zab. 78. 64.
[l] Ams. 28. 8. Wá'iz 2. 26.
[m] Yas. 1. 8. Nau. 2. 6.
‖ Ya'ne, *marjáegá*.
[n] Aiy. 18. 11.
‖ Yá, *us ka andar ág se ulaṭ játá hai*.
† Yá, *soná ke reza hain*.
‖ Yá, *chaqmaq*.

nikáltá hai, aur us kí ánkh har ek qímatí chíz ko dekhtí hai.

11 Wuh sailábon ko rokke nahín ‖ bahne detá; chhipí chíz roshan kar dikhátá hai.

12 Lekin ḳhirad kahán miltí hai[a]? aur fahmíd ká maqám kahán hai?

13 Insán us kí qímat[b] nahín jántá; wuh zindon kí sarzamín men muyassar nahín hotí.

14 Gahráo[c] kahtá hai, ki Mujh men nahín; aur samundar kahtá hai, ki Mujh pás nahín.

15 Kundan us ke liye diyá nahín játá[d], aur us kí ḳharíd ke liye chándí taulí nahín játí.

16 Ofír ká soná us ká mol ho nahín saktá, aur wuh qímatí yáqút yá nílam se ḳharídí nahín játí.

17 Soná aur billaur us ke hamqímat nahín hain; chokhe sone ke ‖ jawáhir us ke badle men na diye jáwen.

18 Múnge aur motíon ká kyá zikr? kyúnki ḳhirad ká mol la'lon se ziyáda hai;

19 Kúsh ká pukhráj us ke hamqadr nahín, aur ḳhális sone ko us se kyá barábarí hai?

20 Pas, ḳhirad kahán se átí hai[e]? aur fahmíd kí jagah kidhar hai?

21 Jis hál ki wuh sab zindon kí ánkhon se poshída hai, aur ásmán ke parandon se chhipí hai.

22 Halákat aur maut kahtí hain[f], ki Ham ne apne kánon se us kí námwarí suní hai.

23 Ḳhudá us kí ráh se wáqif hai; wuh us ke maqám ko jántá hai,

24 Kyúnki wuh zamín kí intihá tak nazar kartá hai, aur sáre ásmán ke níche dekhtá hai[g];

25 Jis waqt hawáon ká wazn kartá hai[h]; aur pánìon ko tarázú men taultá hai.

26 Jab us ne menh ke liye ek qánún kiyá[i], aur barq aur ra'ad ke liye ek ráh ṭhahráyí:

27 Usí waqt us ne use dekhá, aur ‖ áshkár kiyá; us ne use taiyár kiyá, aur use ḍhúnḍh nikálá.

28 Aur us ne insán ko kahá, ki Dekho, Ḳhudá ká ḳhauf ḳhirad hai[k], aur badí se dúr rahná wuhí fahmíd hai.

‖ 'Ibrání men, ápní baháne.
a 20 áyat. Wá'iz 7. 24.
b Ams. 3. 15.
c 22 áyat. Rúm. 11. 33, 34.
d Ams. 3. 13, 14, 15. aur 8. 10, 11, 19. aur 16. 16.
‖ Yá, surij.
e 12 áyat.
f 14 áyat.
g Ams. 15. 3.
h Zab. 135. 7.
i Aiy. 38. 25.
‖ 'Ibrání men, shumár kiyá.
k Ist. 4. 6. Zab 111. 10. Ams. 1. 7. aur 9. 10. Wá'iz 12. 13.

XXIX BAB.

Aiyúb apní aglí tawángarí aur 'izzat ko yád karke, ab kí hálat ke sabab nála kartá.

AUR Aiyúb ne apní masal par yih baṛháyá aur kahá,

2 Kásh ki main aisá hotá jaisá guzre húe mahínon men thá[a], jin dinon men Ḳhudá merí nigáhbání kartá thá;

3 Jab us ká chirág mere sir ke úpar roshan thá[b], aur us kí roshní se main andhere men chaltá thá;

4 Jaisá main jawání ke aiyám men thá, aur Ḳhudá ká bhed[c] mere ḳhaime par thá;

5 Jab Qádir i mutlaq mere sáth thá, mere bachche mere áspás the;

6 Jab main apne qadamon ko makkhan se dhotá thá[d], aur chaṭán mere liye tel kí nadíán bahátí thí[e];

7 Jab main shahr men hoke pháṭak ko játá thá, aur bázár men apní masnad ko rakhtá thá!

8 Tab jawán mujhe dekhke chhip játe the; aur buzurg uṭh khaṛe rahte the.

9 Ra,úsá bolne se báz rahte the, aur apná háth honṭhon par dharte the[f].

10 Umará chup hojáte the, aur un kí zubánen un ke tálú se já lagí thín[g].

11 Jis waqt kán merí suntí thí, mujhe du'á detí thí; aur ánkh jab mujhe dekhtí thí, mere liye gawáhí detí thí:

12 Kyúnki main ne miskínon ko jo nála karte the, naját dí[h], yatímon ko, aur un ko jin ká koí madadgár na thá.

13 Us kí du'á jo halák hone par thá ‖ merí panáh húí, aur main ne bewon ke dilon ko aisá ḳhush kiyá ki we gáne lagín.

14 Main ne rástbází pahiní[i], us se main árásta húá: merí 'adálat pairáhan aur dastár thí.

15 Main andhon ke liye ánkhen thá[k], aur langṛon ke liye pánw.

16 Main miskínon ke liye báp thá, aur wuh mu'ámala jo main na jántá thá, us kí tahqíq kartá thá[l].

17 Main ne sharír kí ḍáṛhen toṛín[m], aur us ke dánton men se lúṭ ká mál khínch nikálá.

18 Tab main kahtá thá, ki main apne ghonsle men marúngá[n],

a Dekho Aiy. 7. 3.
b Aiy. 18. 6. Zab. 18. 28.
c Zab. 25. 14.
d Paid. 49. 11. Ist. 32. 13. aur 33. 24. Aiy. 20. 17.
e Zab. 81. 16.
f Aiy. 21. 5.
g Zab. 137. 6.
h Zab. 72. 12. Ams. 21. 13. aur 24. 11.
‖ 'Ibrání men, mujh par áyí.
i Ist. 24. 13. Zab. 132. 9. Yas. 59. 17. aur 61. 10. Afs. 6. 14, wag.
k 1 Tas. 5. 8. Gin. 10. 31.
l Ams. 29. 7.
m Zab. 58. 6. Ams. 30. 14.
n Zab 30. 6.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[o] Aiy. 18. 16. [p] Zab. 1. 3. Yar. 17. 8. || 'Ibrání meṉ, *nayí.* [q] Paid. 49. 24.

merí 'umr ke din aise bahut hoṉge, jaise ret hotí hai.

19 Merí jaṛ[o] pániyoṉ ke pás phailí húí thí[p], aur sárí rát merí ḍálí par os paṛí rahí.

20 Merí shauqat mujh meṉ || tar o táza thí, aur merí kamán[q] mere háth meṉ nayí húí.

21 Log merí taraf kán rakhte, aur muntazir rahte the; merí mashwarat sunke chup hojáte the.

22 Merí báteṉ duhrá na sakte the; aur merá kalám un par ṭapaktá thá.

23 We merí ráh yúṉ takte the jaise koí meṉh ko take; we kholke apná muṉh pasárte the, jaise koí ákhír ke meṉh ke liye[r] muṉh khole.

[r] Zak. 10. 1.

24 Agar maiṉ un par haṉstá thá, we yaqín na láte the; we mere chihra ká núr girá na dete the.

25 Maiṉ ne un ke liye ráh chuní, aur sardár ban baiṭhá, aur us bádsháh kí mánind jo lashkar meṉ húá, aur us shakhs kí tarah jo gamgínoṉ ko tasallí dewe, búd o básh kí.

XXX BA'B.

1 Aiyúb kí 'izzatdárí zillat kí hálat se mubaddal húí. 15 Us kí kámyábí kí jagah áfateṉ us par paṛí thíṉ.

AB to we jo mujh se kam-'umr haiṉ, mujh se ṭhaṭholíáṉ karte haiṉ, jin ke bápdádo, mujhe nang átá hai, ki mere galle ke kuttoṉ ke sáth baiṭheṉ.

2 Un ke háthoṉ ke zor se mujhe kyá fáida, || jin kí tamám 'umr baṭálat meṉ guzrí?

|| Yá, *jin kí 'umr-darází nahíṉ hotí.*

3 Mahaṉgí meṉ muhtájí se we akele the: kal kí rát bayábán meṉ kharáb-khasta bhaṭakte phirte the.

4 We jhárí se khabází aur ghás phús kí jaṛeṉ apne kháne ke liye ukháṛ láte haiṉ.

5 Log unheṉ apne darmiyán se ragedte the; we un ke píchhe shor karte the, jaise chor ke píchhe karte haiṉ.

6 We wádíoṉ ke kaṛáṛoṉ meṉ rahte haiṉ, zamín ke gároṉ meṉ aur chaṭánoṉ meṉ.

7 We jháṛíoṉ ke darmiyán renkte the, aur gazna ke tale we ikaṭṭhe hote the.

8 We bewuqúfoṉ ke laṛke the, gumnámoṉ ke farzand; we khák se ziyáda khwár the.

9 Aur ab maiṉ un ká rág húṉ[a]; ab, maiṉ un kí kahávat húṉ!

10 We mujh se ghin kháte haiṉ, we mujh se dúr bhágte haiṉ, aur mere muṉh par thúkne se báz nahíṉ rahte haiṉ[b].

11 Is liye ki us ne merí rassí kholí[c], aur mujh par bipat ḍálí, unhoṉ ne mere áge muṉh se lagám bhí nikál ḍálí.

12 Chhokre mere dahine háth khaṛe hote haiṉ, aur mere páṉwoṉ ko ṭhel dete haiṉ, aur apní halákat kí ráhoṉ ko mujh pás tak nikálte haiṉ[d];

13 We mere raste ko bigáṛte haiṉ, aur we log mujhe ṭhokar khiláte haiṉ, jo áp láchár bekas ṭhaharte haiṉ.

14 We pání ke baṛe ḍheú kí mánind mujh par utar paṛte haiṉ: wírána meṉ we mujh par jhoṉk kháke girte haiṉ.

15 Hauloṉ ne mujh par galba kiyá hai; we hawá ke mánind haiṉ ki merá jí un se sukṛá játá hai; merí 'áfiyat badlí kí tarah parágaṉda húí játí hai.

16 Ab to merá jí mujh meṉ se nikal chalá, aur || musíbat ne mujh ko sakht pakṛá.

17 Merí haḍḍíáṉ rátoṉ ko mujh meṉ dhastí haiṉ, aur mere nasoṉ ko árám nahíṉ.

18 || Jalne kí shiddat se mere pairáhan kí aur súrat ho gayí hai; wuh mere qabá ke girebán kí mánind mere gale par girdágird lag gayá hai.

19 Us ne mujhe kíchaṛ meṉ ḍál diyá, aur maiṉ khák aur rákh sá hogayá.

20 Maiṉ tujh se faryád kartá húṉ, aur tú nahíṉ suntá; maiṉ tere áge khaṛá hotá húṉ, aur tú muṉh nahíṉ kartá.

21 Tú mujh par be-rahmí kartá hai, tú áp apne zoráwar háth se merá mukhálif hotá hai.

22 || Tú mujhe hawá par únchá kartá hai, aur us par mujhe sawár kartá hai, aur merí || máhiyat ko barbád kartá hai.

23 Mujh ko yaqín hai, ki tú mujh ko ján se máregá, aur us ghar meṉ jo har ek jándár ke liye ṭhahráyá gayá hai[e], pahuncháwegá.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[a] Aiy. 17. 6. Zab. 35. 15. aur 69. 12. Nau. 3. 14, 63. [b] Gin. 12. 14. Ist. 25. 9. Yas. 50. 6. Mat. 26. 67. aur 27. 30. [c] Dekho Aiy. 12. 18.

[d] Aiy. 19. 12.

|| 'Ibrání meṉ, *musíbat ke dinoṉ ne.*

|| 'Ibrání meṉ, *Us ke (ya'ne, bímárí ke) baṛe zor se.*

|| Yá, *'aqlmandí.*

[e] 'Ibrán. 9. 27.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

24 Ba har hál wuh us kí gor par háth na baṛháwegá, agarchi we us kí halákat par nála karenge.

25 Kyá maiṉ us ke liye jo musíbat meṉ thá nahíṉ royá[f]? kyá maiṉ ne miskín ke liye gam nahíṉ kháyá?

26 Maiṉ ne iqbál ká intizár kiyá[g], tab idbár áyí; maiṉ roshní kí ráh dekhtá thá, par táríkí paṛí.

27 Merí antṛíáṉ ubaltí haiṉ aur thamtí nahíṉ; musíbat ke din mujh par á paṛe.

28 ‖Maiṉ áftáb kí garmí meṉ rotá húá[h] báhar niklá: maiṉ ne khaṛá hoke dangal meṉ nála kiyá.

29 Maiṉ azhdahoṉ ká bhái húá, aur ‖ullúoṉ ká hamnishín húá[i].

30 Merá chamṛá mere tan par kálá hogayá[k], aur merí haḍḍíáṉ garmí se jal gayíṉ[l].

31 Merí barbat se nauha kí sadá nikaltí hai, mere arganún se ronewáloṉ kí áwáz átí hai.

f Zab. 35. 13, 14. Rúm. 12. 15.
g Yar. 8. 15.
‖ Yá, *Maiṉ kálá hogayá, par dhúp se nahíṉ.*
h Zab. 38. 6, aur 42. 9, aur 43. 2.
‖ Yá, *shuturmurgoṉ ká.*
i Zab. 102. 6. Mík. 1. 8.
k Zab. 119. 83. Nau. 4. 8, aur 5. 10.
l Zab. 102. 3.

XXXI BAB.

Aiyúb chand faráiz kí bábat apní diyánatdárí ká áshkárá iqrár kartá.

MAIṈ ne apní ánkhoṉ se[a] 'ahd bándhá thá: phir maiṉ kuṉwárí 'aurat ke kyúṉ tasauwur meṉ rahúṉ?

2 Kyúṉki úpar se Ḳhudá kí taraf kaunsá baḳhra[b] átá hai? aur 'álam i bálá par se Qádir i mutlaq kaunsí mírás detá hai?

3 Kyá sharíroṉ ke liye halákat, aur badkirdároṉ ke liye 'azáb i 'azím nahíṉ hai?

4 Kyá wuh merí ráhoṉ ko nahíṉ dekhtá[c], aur mere qadam shumár nahíṉ kartá hai?

5 Agar maiṉ ne batálat meṉ qadam márá, aur agar mere páṉw ne dagá kí ráh pakṛí;

6 Cháhiye ki ‖maiṉ sachchí tarázú meṉ taulá jáúṉ, tá ki Ḳhudá merí diyánatdárí ko daryáft kare.

7 Agar merá qadam raste se phirá ho, aur merá dil merí ánkhoṉ kí pairauí meṉ chalá ho[d], aur mere háthoṉ meṉ chhút lagí ho:

8 To maiṉ boúṉ, aur dúsrá kháwe[e], aur merí ‖khetí ukháṛ phenkí jáwe.

9 Agar merá dil kisí 'aurat par lalcháyá ho, aur maiṉ apne paṛosí ke darwáze par ghát meṉ baiṭhá;

a Mat. 5. 28.
b Aiy. 20. 29, aur 27. 13.
c 2 Taw. 16. 9. Aiy. 34. 21. Ams. 5. 21, aur 15. 3. Yar. 32. 19.
‖ *'Ibráni meṉ, Wuh mujhe 'adl kí tarázú meṉ taule.*
d Dekho Gin. 15. 39. Wá'iz 11. 9. Hiz. 6. 9. Mat. 5. 29.
e Ahb. 26. 16. Ist. 28. 30, 38, wag.
‖ Yá, *nasl.*

10 To merí jorú dúsre ke liye chakkí píse, aur gair log us par nihuṛeṉ[f].

11 Ki yih baṛá gunáh hai, háṉ, yih wuh badkárí hai, ki zarúr hai, ki hákim us kí sazá deweṉ[g].

12 Yih ek ág hai jo faná karke satyánás kartí hai, aur merí sárí barakat ko khodetí hai.

13 Agar maiṉ ne apne ḳhádim yá ḳhádima ko, jis waqt we mujh se jhagaṛte the, haqír jáná:

14 Pas jis dam Ḳhudá uṭh khaṛá húá, maiṉ kyá karúṉ? aur jab wuh muláqát kare, to maiṉ us ko kyá jawáb dúṉgá[h]?

15 Kyá jis ne mujhe rihm meṉ ḍálá, use nahíṉ banáyá[i], aur kyá ek hí ne ham ko peṭ meṉ íjád nahíṉ kiyá hai?

16 Agar maiṉ ne miskín ko us ke matlab se ná-ummed kiyá, yá maiṉ ne bewoṉ kí ánkhoṉ ko dukh diyá:

17 Yá apná nawála áp hí áp kháyá, aur yatím ko us meṉ se kháne na diyá;

(18 Kyúṉki merí laṛkáí se wuh mere sáth yúṉ palá thá, jaise báp ke sáth palte haiṉ, aur maiṉ apní má ke peṭ hí meṉ se ‖us ká rahnumá húá;)

19 Agar maiṉ ne kisí ko kapṛe ke na hone se marte dekhá, yá kisí miskín ko nangá páyá;

20 Agar us kí kamar ne mujh ko du'á na dí[k], aur agar us ne merí bheṛoṉ kí ún se garmí na páí:

21 Agar maiṉ ne yatím par háth uṭháyá[l], jis waqt maiṉ ne apná yár 'adálat meṉ dekhá:

22 To merá bázú sháne ke ghar se nikal jáwe, háṉ, bázú kí haḍḍí bhí ṭúṭ jáwe.

23 Kyúṉki Ḳhudá kí taraf se halákat mere liye ek haul húí[m], aur us kí Ḳhudáwandí ke sabab se maiṉ bardásht na kar saká.

24 Agar maiṉ ne sone se ummed rakhí, aur chokhe sone ko kahá, Tú merí já e ummed hai[n];

25 Agar maiṉ is sabab se ḳhushwaqt hotá ki merá mál firáwán húá[o], aur mere háth ne bahut hásil kiyá thá;

26 Agar maiṉ ne súraj par nigáh kí jab chamaktá rahá, yá chánd par jis waqt apní núrání ráh par chaltá thá[p];

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

f 2 Sam. 12. 11. Yar. 8. 10.
g Pakl. 38. 24. Ahb. 20. 10. Ist. 22. 22. Dekho 28 áyat.
h Zab. 44. 21.
i Aiy. 34. 19. Ams. 14. 31, aur 22. 2. Mal. 2. 10.
‖ Ya'ne, *bewa ká.*
k Dekho Ist. 24. 13.
l Aiy. 22. 9.
m Yas. 13. 6. Yúel 1. 15.
n Marq. 10. 24. 1 Tim. 6. 17.
o Zab. 62. 10. Ams. 11. 28.
p Ist. 4. 19, aur 11. 16, aur 17. 3. Hiz. 8. 16.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

27 Aur merá dil chhipke farefta húá ho, aur mere muṉh ne mere háth ko chúmá ho:

28 To yih bhí wuh badkárí hai jis kí sazá zarúr hai ki hákim dewe[q]: kyúṉki is taqsír se maiṉ ne Khudá ká, jo úpar hai, inkár kiyá.

29 Agar maiṉ us kí halákat se, jo merá kína rakhtá thá, shádmán húá[r], yá jab us par balá názil húí, merá dil phúl uṭhá;

30 Maiṉ ne apne muṉh ko hargiz parwánagí na dí, ki us kí ján ke liye la'nat kí árzú karke[s] gunáhgár ho.

31 Mere khaime ke logoṉ ne nahíṉ kahá, ki kásh hameṉ us ká gosht muyassar hotá! ham ser nahíṉ hosakte.

32 Musáfir ko saṛak meṉ shabbásh hone na paṛá[t]; maiṉ ne ráh par us ke liye darwáza kholá.

33 Agar maiṉ ne †Ádam[u] kí tarah apne gunáh ko ḍhámpá ho, aur apní badkárí ‖apne síne meṉ chhipáí ho:

34 Yá, maiṉ baṛí guroh se ḍargayá[x], yá qabíloṉ kí †hiqárat se maiṉ ne dahshat kháí, aur maiṉ chup ho rahá, aur darwáze se báhar na gayá?

35 Kásh ki koí merí sune[y]! dekho, ‖merí árzú yih hai, ki Qádir i mutlaq mujh ko jawáb detá[z], aur merá dushman apná da'wá qalamband kartá.

36 Yaqínan maiṉ use apne kándhe par dhartá, aur táj kí mánind use apne sir par bándhtá.

37 Maiṉ apne har ek qadam ká use hisáb detá, maiṉ sháhzáde ke mánind us pás játá.

38 Agar merí zamín mujh se nálishmand hai, yá us kí regháriáṉ báham rotíáṉ haiṉ;

39 Agar maiṉ ne us ke phal kháe, aur qímat na dí[a], yá un ke málikoṉ kí ján mere zulm se nikal gayí[b]:

40 To gehúṉ kí jagah úṉṭkaṭáre[c] ugeṉ, aur jau ke 'iwaz talkh dána haweṉ. Aiyúb kí báteṉ tamám húíṉ.

XXXII BÁB.

1 *Ilihú Aiyúb aur us ke tín dostoṉ par khafá hotá.* 6 *Agarchi jawán hai taubhí bolne kí jur,at use áyí, is liház se ki búṛhe hamesha dáná nahíṉ haiṉ.* 11 *Unheṉ malámat kartá, ki unhoṉ ne Aiyúb ko qáil nahíṉ kiyá thá.* 16 *Bolne ká ishtiyáq jo us meṉ samáyá thá.*

Ab ye tínoṉ mard Aiyúb ko jawáb dene se báz áe, is liye ki wuh apní nazar meṉ sádiq ṭhahrá[a].

2 Tab Ilihú bin Barakiel Búzí[b], jo Rám ke kháṉdán meṉ se thá, us ká gussa bhaṛká; us ká gussa Aiyúb par bhaṛká, is liye ki us ne ‖apne ko Khudá se ziyáda 'ádil ṭhahráyá thá.

3 Aur us ke tínoṉ dostoṉ par bhí us ká gazab mushta'il húá, is liye ki unhoṉ ne jawáb na páyá thá, taubhí Aiyúb ko gunáhgár ṭhahráyá.

4 Ilihú, jab tak ki Aiyúb kah chuká, chupká rahá, kyúṉki we 'umr meṉ us se baṛe the.

5 Jab Ilihú ne dekhá, ki un tín shakhsoṉ ke muṉh meṉ jawáb na rahá, to us ke qahr kí átash sulgí.

6 Aur Barakiel Búzí ke beṭe Ilihú ne jawáb diyá aur kahá, Maiṉ jawán húṉ, aur tum bahut búṛhe[c]; is liye maiṉ ḍartá thá, aur maiṉ ne jur,at na kí, ki apní ráe tum par záhir karúṉ.

7 Maiṉ ne kahá, ki Diní log boleṉ, aur we jo kuhansál haiṉ dánish kí bát sikhláweṉ.

8 Lekin insán meṉ rúh hai: Qádir i mutlaq ‖apne dam se unheṉ fahmíd bakhshtá hai[d].

9 Baṛe log hamesha dánishmand nahíṉ hote[e]; aur búṛhe insáf se ágáhí nahíṉ rakhte.

10 Is liye maiṉ ne kahá, ki Merí suno; maiṉ bhí apní ráe záhir karúṉgá.

11 Dekho, tumháre bolne tak intizár meṉ rahá; jab tak tum báteṉ nikálte rahte, tumhárá mubáhasa suntá gayá.

12 Háṉ, maiṉ qasdan tumháre sáth lagá rahá, aur dekho, tum meṉ ek nahíṉ jo Aiyúb ko qáil kartá, aur us kí bátoṉ ká jawáb detá:

13 Na howe, ki tum kaho, Ham to dánish ká bhed pá gaye[f]: Khudá us ko húl rahá hai; ádmí kyá hai?

14 Us ne to mujh se bahs nahíṉ kiyá, aur maiṉ tumhárá sá wáhí jawáb use na dúṉgá.

15 We hairán rah gae, aur kuchh jawáb na diyá; we bolne se báz rahe.

16 Maiṉ muntazir rahá, lekin we

Marginal references (left): q 11 áyat. r Ams. 17. 5. s Mat. 5. 44. Rúm. 12. 14. t Pald. 19 2, 3. Qáz. 19. 20, 21. Rúm. 12. 13. 'Ibrán. 13. 2. 1 Pat. 4. 9. † Yá, ádmíoṉ kí tarah. u Pid. 3. 8, 12. Ams. 28. 13. Hos. 6. 7. ‖ Yá, apne bagal meṉ márí. x Khur. 23. 2. † Yá, shamsat se. y Aiy. 33. 6. ‖ Yá, merá dastkhatt yih hai. z Aiy. 13. 22. a Ya'q. 5. 4. b 1 Sal. 21. 19. c Pald. 3. 18.

Marginal references (right): Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb. a Aiy. 33. 9. b Pald. 22. 21. ‖ 'Ibrání meṉ, apní ján ko. c Aiy. 15. 10. ‖ Yá, ilham se. d 1 Sal. 3. 12. aur 4. 29. Aiy. 35. 11. aur 38. 36. Ams. 2. 6. Wá'iz 2. 26. Dán. 1. 17. aur 2. 21. Mat. 11. 25. Ya'q. 1. 5. e 1 Qur. 1. 26. f Yar. 9. 23. 1 Qur. 1. 29.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

bole nahín, chup hoke khaṛe rahe, aur kuchh jawáb na diyá;

17 Tab main ne kahá, Main bhí apní naubat par jawáb dúngá, main bhí apní ráe záhir karúngá.

18 Ki mujh men mazmún bhare húe hain, wuh rúh jo mujh men hai mujhe majbúr kartí hai.

19 Dekho, merá peṭ us mai kí mánind hai, †jis ke nikalne kí jagah nahín; wuh ‖nayí mashkon kí tarah phaṭne par hai.

20 Main bolúngá, tá ki main árám páún; main apne labon ko kholúngá, aur jawáb dúngá.

21 Mujhe parwánagí howe, ki kisí ádmí ke záhir hál par nigáh na karún[g], aur kisí shakhs se khushámadí kí tarah khitáb na karún.

22 Kyúnki main khushámad kí báten kahne nahín jántá; agar aisá karún, to merá banánewálá mujh ko jald uṭhá legá.

† 'Ibrání men, *jo kholí na gayí thí.*
‖ Yá, *nayí mai kí mashkon,* wag. Dekho Mat. 9. 17.
[g] Ahb. 19. 15. Ist. 1. 17. aur 16. 19. Ams. 24. 23. Mat. 22. 16.

XXXIII BÁB.

1 *Ilihú Aiyúb ke sáth mubáhasa karne ke liye Khudá ke 'iwazí hone par apní razámandí ko farotaní se záhir kartá hai.* 8 *Khudá kí buzurgí ke liház se, wuh ise gair munásib ṭhahrátá hai, ki Khudá apne intizám ká sab ahwál insán se bayán kare.* 14 *Khudá insán ko tauba kí taraf phirátá hai, royaton se,* 19 *aur musíbaton se,* 23 *aur apne nabíon se.* 31 *Ilihú Aiyúb ko targíb detá hai ki dil lagáke sune.*

IS liye, ai Aiyúb, merá kalám sun le, aur merí sárí báton par kán dhar.

2 Dekh, main ne apná munh kholá, aur merí zubán mere munh ke darmiyán sukhan-áráí par hai.

3 Merí báten mere dil kí rástí se niklengí, aur mere honṭh ma'rifat kí saríh báten sunáwenge.

4 Khudá kí rúh ne mujh ko banáyá hai, aur Qádir i mutlaq ke dam ne mujh ko zindagí bakhshí hai[a].

5 Agar tú mujhe jawáb dene saktá, to mere sámhne apní báton ko tartíb de, aur khaṛá ho.

6 Dekh, main ‖terí khwáhish ke mutábiq Khudá ke 'iwaz boltá hún[b]; main bhí miṭṭí se baná hún.

7 Dekh, merá ru'ab tujhe hirásán na karegá[c], aur merá háth tujh par bhárí na hogá.

8 Filwáqi', tú ne ‖mere sunte húe kahá, hán, main ne terí áwáz suní, jo yih báten kahtí thí,

9 Main gunáh se pák aur be-taqsír hún[d]; mujh men badí nahín.

10 Dekh, wuh mujh se jhagaṛne cháhtá hai; wuh mujhe apná dushman jántá hai[e].

11 Wuh mere pánwon ko káṭh men ḍáltá hai[f], aur merí sárí ráhon ko dekhtá rahtá hai.

12 Dekh, is bát men tú munsif nahín hai; main tujhe jawáb detá hún ki Khudá insán se baṛá hai.

13 Tú us se kyún jhagaṛtá hai[g]? wuh kisí ko apne kár o bár ká hisáb nahín detá.

14 Kyúnki Khudá ek bár boltá hai, balki do bár[h], agar ádmí shanawá na húá ho;

15 Khwáb men[i], rát ke royá men, jab bhárí nínd logon par paṛtí hai, aur we bichhaune par sote hain.

16 Us waqt wuh ádmí ke kán kholtá hai[k], aur un ke zihn men ta'lím nishín kartá hai.

17 Táki ádmí ko us ke kám se báz rakhe, aur gurúr ko insán se chhipáwe.

18 Wuh us kí rúh kí nigáhbání kartá hai, ki gaṛhe men na gire, aur us kí ján kí, ki wuh talwár se na nikle.

19 Phir wuh apne bistar par dard se tambíh pátá hai, jis waqt us kí ‖sárí haḍḍíon men sakht dard ho:

20 Aisá ki us ká jí roṭí se, aur us kí rúh nafís kháne se nafrat rakhtí hai[l].

21 Us ká gosht súkh játá hai, aisá ki wuh dekhá nahín játá; aur us kí haḍḍíán jo dikhái nahín detí thín, ubhrí húí ma'lúm hotín.

22 So us kí ján gor ke nazdík, aur us kí zindagí halák karnewálon tak pahunchtí.

23 Wahán agar us ke sáth koí paigambar howe, yá koí ta'bír karnewálá, agarchi hazár píchhe ek ho, jo insán ko us kí diyánatdárí kí ráh batáwe:

24 To wuh us par rahm kartá hai, aur kahtá hai, ki Use gaṛhe men girne se bachá le: ki mujhe kafára milá hai.

25 Us ká jism laṛke ke jism se muláimtar hogá: wuh apní jawání ke aiyám ko phir dekhegá.

26 Wuh Khudá se du'á mángegá, aur wuh us par mihrbání

[a] Paid. 2. 7.
‖ 'Ibrání men, *tere munh ke mutábiq.*
[b] Aiy. 9. 31, 35. aur 13. 20, 21.
[c] aur 31. 35.
[c] Aiy. 9. 34. aur 13. 21.
‖ 'Ibrání men, *mere kánon men.*

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[d] Aiy. 9. 17. aur 10. 7. aur 11. 4. aur 16. 17. aur 23. 10, 11. aur 27. 5. aur 29. 14. aur 31. 1.
[e] Aiy. 13. 24. aur 16. 9. aur 19. 11.
[f] Aiy. 13. 27. aur 14. 16. aur 31. 4.
[g] Yas. 45. 9.
[h] Aiy 40. 5. Zab. 62. 11.
[i] Gin. 12. 6. Aiy. 4. 13.
[k] Aiy. 36. 10, 15.
‖ 'Ibrání men, *haddíon kí kasrat men.*
[l] Zab. 107. 18.

farmáwegá; wuh khushí se us ká munh dekhegá; wuh insán ko us kí rástbází ká ajr degá.

27 Wuh ádmíon par nazar kartá hai, aur jo koí kahe, Main ne gunáh kiyá[m], aur jo haqq thá us ká barkhiláf kiyá, par mujhe us se kuchh fáida na húá[n];

28 Wuh us kí ján ko garhe men girne na degá[o], aur us kí rúh ujálá dekhegí.

29 Dekho, yih sab kám Khudá insán ke liye aksar kartá,

30 Táki us kí ján garhe se nikál lewe, ki wuh zindon ke chirág se roshan howe[p].

31 Dhyán karke, ai Aiyúb, merí sun; chupká rah, to main bolúngá.

32 Agar tujhe kuchh kahná hai, to jawáb de; aur kah, ki main terí himáyat kiyá cháhtá hún.

33 Aur nahín to merí taraf kán dhar: khámoshí ikhtiyár kar, aur main tujhe dánáí sikhláúngá.[q]

XXXIV BAB.

1 *Ilihú Aiyúb par 'aib lagátá hai ki us ne Khudá ko beinsáf thahráyá thá.* 10 *Qádir i mutlaq beinsáfí hargiz nahín kartá hai.* 31 *Insán ko farz hai ki Khudá ke huzúr 'ájizí kiyá kare.* 34 *Ilihú Aiyúb ko malámat kartá hai.*

IS sab par Ilihú ne ‖ yih barháyá, aur kahá,

2 Ai khiradmando, merí báten suno; ai ahl i 'irfán, merí taraf kán dharo.

3 Kyúnki kán kalám ko parakhtá hai[a], aur ‖ munh kháne kí chízon ko chakhtá hai.

4 Ao, ham áp use jo rást hai ikhtiyár karen; áo, ham ápas men nek o bad ká imtiyáz karen.

5 Aiyúb ne to kahá hai, Main sádiq hún[b], aur Khudá ne merá haqq leliyá hai[c].

6 Kyá main jhúth bolún aur apne haqq se inkár karún[d]? merá ‖ gháo lá-'iláj hai, agarchi main ne badkárí na kí.

7 Kaun ádmí Aiyúb sá hai, jo kufr ko pání kí mánind pitá hai[e],

8 Aur badkáron ke hamráh sair kartá hai, aur sharír logon ke sáth chaltá hai?

9 Kyúnki us ne kahá, ki Insán ko kuchh fáida nahín, agar wuh Khudá se dil lagáwe[f].

10 Is wáste, ai ‖ sáhibán i dánish, tum sun rakho: Khudá se dúr rahe, ki wuh sharárat kare[g], aur yih kabhí nahín ki Qádir i mutlaq badkár bane.

11 Kyúnki wuh har ádmí ko us ke 'amal ke mutábiq badlá detá[h], aur har insán se us kí chál ke muwáfiq sulúk farmátá.

12 Yaqínan Khudá náhaqq nahín kartá, aur Qádir i mutlaq 'adálat se nahín bahaktá[i].

13 Us ko kis ne zamín par hukúmat bakhshí? aur kis ne sárí dunyá ká bandobast kiyá?

14 Agar wuh ‖ apne se apná dil lagáwe, aur apní rúh, aur apná dam apní taraf samete[k];

15 To sáre bashar ek sáth faná honge, aur insán mittí men phir miljáegá[l].

16 So agar tujh men fahm hai, to yih sun rakh: aur merí áwáz aur kalám par kán dhar.

17 Kyá wuh, jo rástí ká dushman hai, ‖ hukmrání karegá[m]? aur kyá tú cháhtá hai ki us ko, jo sar-á-pá insáf hai, ilzám de?

18 Kyá, kisí bádsháh se kahná, ki Tú ‖ sharír hai, durust hai? yá sháhzádon se, ki Tum káfir ho[n]?

19 Lekin wuh sháhzádon ke záhir hál par nazar nahín kartá,[o] aur daulatmand ko miskín se ziyáda munh nahín lagátá: kyúnki we sab ke sab us ke háth kí kárígarí[p] hain.

20 We ek dam men mar játe hain; ádhí rát ko we dukh páte hain aur játe rahte[q]; aur we ‖ jo zabardast hain, bagair háth ke máre parte hain.

21 Kyúnki us kí ánkhen insán kí ráhon par lagí hain, aur wuh us kí sárí ravishon par nazar kartá hai[r].

22 Na táríkí hai, na maut ká sáya hai, jahán badkárí karnewále áp ko chhipásaken[s].

23 Siwá us ke jo rást hai, insán se na púchhegá, táki wuh Khudá ke huzúr 'adálat men já sake.

24 Wuh beshumár zabardaston ko tukre tukre karegá, aur un kí jagah dúsron ko nasb karegá[t].

25 Kyúnki wuh un ke kámon ko jántá hai: wuh rát ko unhen ulat detá hai, aur we halák hote hain.

26 Wuh sharír ádmíon ke mánind un ko dúsron ke dekhte húe patak detá hai;

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[m] 2 Sam. 12. 13. Ams. 28.13. Lúq. 15. 21. 1 Yúh. 1. 9.
[n] Rúm. 6. 21.
[o] Yas. 38. 17.
[p] 28 áyat. Zab. 56. 13.
[q] Zab. 34. 11.
‖ 'Ibrání men, jawáb diyá.
[a] Aiy. 6. 30. aur 12. 11.
‖ 'Ibrání men, talú.
[b] Aiy. 33. 9.
[c] Aiy. 27. 2.
[d] Aiy. 9. 17.
‖ 'Ibrání men, tír, Aiy. 6. 4. aur 16. 13.
[e] Aiy. 15. 16.
[f] Aiy. 9. 22, 23, 30, aur 35. 3. Mal. 3. 14.
‖ 'Ibrání men, sáhibán i dil.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[g] Paid. 18. 25. Ist. 32. 4. 2 Taw. 19. 7. Aiy. 8. 3. aur 36. 23. Zab. 92. 15. Rúm. 9. 14.
[h] Zab. 62. 12. Ams. 24. 12. Yar. 32. 19. Hiz. 33. 20. Mat. 16. 27. Rúm. 2. 6. 2 Qur. 5. 10. 1 Pat. 1. 17. Muk. 22. 12.
[i] Aiy. 8. 3.
‖ Yá, us par, ya'ne, insán par.
[k] Zab. 104. 29.
[l] Paid. 3. 19. Wá'iz 12. 7.
‖ 'Ibrání men, bándhegá.
[m] Paid. 18. 25. 2 Sam. 23. 3.
‖ 'Ibrání men, Bali'ál.
[n] Khur. 22. 28.
[o] Ist. 10. 17. 2 Taw. 19. 7. A'am. 10. 34. Rúm. 2. 11. Gal. 2. 6. Ifs. 6. 9. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17.
[p] Aiy. 31. 15.
[q] Khur. 12. 29, 30.
‖ 'Ibrání men, bagair háth ke zabardaston ko lejáenge.
[r] 2 Taw. 16. 9. Aiy. 31. 4. Zab. 34. 15. Ams. 5. 21. aur 15. 3. Yar. 16. 17. aur 32. 19.
[s] Zab. 139. 12. Amús 9. 2, 3. 'Ibrán. 4. 13.
[t] Dán. 2. 21.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

27 Kyúnki we us se bargashta húe the[u], aur us kí ráhon kí taraf dhyán na kiyá[x].

28 Yahán tak ki un ke sabab miskínon kí faryád us tak pahunchí[y], aur mazlúmon ká nála us ke sunne men áyá[z].

29 Jab wuh chain detá hai, kaun satá saktá hai? aur jab wuh apná munh chhipáwe, kis ká maqdúr hai, ki use dekhe? guroh howe, yá ek akelá.

30 Táki riyákár saltanat na karen, aur ra'aiyat phande men na paren[a].

31 Balki munásib yún hai ki Khudá se kahiye, Main ne tambíh pái hai, main phir tere hukm se tajáwuz na karúngá[b].

32 Main kuchh nahín dekhtá, tú mujhe dikhlá: agar main ne badkárí kí ho, to main phir na karúngá?

33 Agar yih terí níyat ke mutábiq hai, wuh tujhe us ká samara degá, khwáh tú mánge, khwáh na mánge; na ki main; so, wuh bát kah, jise tú jántá hai.

34 Ab we jo ‖ahl i dánish hain mujh se kahen, aur jo dánishmand insán hai, mujh se sune.

35 Aiyúb ne nádánistagí se kahá hai[c], aur us ká kalám bewuqúfána hai.

36 ‖Merí árzú yih hai, ki Aiyúb ákhir tak ázmáyá jáe; is liye ki wuh sharír logon ká sá jawáb detá hai.

37 Kyúnki wuh apne gunáhon par bagáwat barhátá hai, wuh hamáre darmiyán tálíán bajátá hai, aur Khudá ke barkhiláf apní báten ziyáda kartá hai.

XXXV BAB.

1 *Apne se Khudá kí muqábala karná bejá hai, ki insán kí neki yá badi us tak nahín pahunch saktí. 9 Musíbat ke waqt bahut log faryád karte, par un kí áwáz suní nahín játi is liye ki un ká ímán nahín.*

ILIHU' ne 'aláwa us ko yih kahá, aur yún bolá,

2 Kyá tú ise sach jántá hai, jo tú ne kahá, ki Merí sadáqat Khudá kí sadáqat se ziyáda hai?

3 Tú jo kahtá hai, Mujh ko kyá naf'a aur ‖mujhe kyá fáida hogá, agar main apne gunáh se pák húá[a]?

4 Main tujhe in báton ká jawáb dúngá, aur tere sáth tere rafíqon ko[b].

5 Ásmánon par nazar kar aur dekh[c]; bádalon par, jo tujh se kahín buland hain, nigáh kar.

6 Agar tú khatá kare, to us ko kyá zarar hai[d]? agar tere gunáh firáwán howen, to us ká kyá bigartá hai?

7 Agar tú sádiq howe, to use kyá bakhshtá hai? yá wuh tere háth se kyá pátá[e]?

8 Terí sharárat se zarar us ko hai jo terá sá insán ho, aur terí sadáqat se ádamzád ko naf'a hai.

9 We zulm kí firáwání se mazlúmon ko roláte hain[f]; we zabardaston ke háth se nála karte hain.

10 Lekin koí nahín kahtá hai, ki Khudá merá banánewálá kahán hai[g], jis se rát ko gít gáne kí naubat hotí[h].

11 Jo maidán ke charindon se ham ko ziyáda sikhlátá hai[i], aur ásmán ke parindon se hamen ziyáda dánishmand kartá hai.

12 We chilláte hain, par badkirdáron ke gurúr ke sabab se koí jawáb nahín detá[k].

13 Yaqínan Khudá batálat kí samá'at nahín kartá[l], aur Qádir i mutlaq us kí taraf mutawajjih nahín hotá.

14 Agarchi tú kahtá hai, ki main use dekhtá nahín[m], lekin insáf us ke huzúr hai; pas, tú us par tawakkul kar[n].

15 So azbas ki aisá nahín, ‖us ká qahr názil húá hai[o]; tau bhí ‖yih niháyat tang hoke ise nahín jántá.

16 Is liye Aiyúb 'abas apná munh kholtá hai; ma'rifat ke bagair wuh boltá chalá játá hai[p].

XXXVI BAB.

1 *Ilihú bayán kartá hai, ki Khudá sarásar insáf hai. 16 Phir ki Aiyúb ke gunáhon ke sabab Khudá kí barakaten use hásil nahín hotín. 24 Khudá ke kámon par liház karke us kí baráí karní munásib hai.*

AUR Ilihú ne is par yih barháyá aur kahá,

2 Thorí der sabr kar, to main tujhe dikhláún ki mujhe Khudá ke liye aur báten kahná hai.

3 Main dúr se ma'rifat látá hún, aur apne Kháliq kí taraf rástbází kí nisbat kartá hún.

4 Filhaqíqat merí báten jhúthí

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[u] 1 Sam. 15. 11.
[x] Zab 28. 5. Yas. 5. 12.
[y] Aiy. 35. 9. Ya'q. 5. 4.
[z] Khur. 22. 23.
[a] 1 Sal. 12. 28, 30. 2 Sal. 21. 9.
[b] Dán. 9. 7,—14.
‖ 'Ibrání men, *ahl i dil.*
[c] Aiy. 38. 2.
‖ Yá, *Ai mere báp, kásh ki Aiyúb,* wag.
‖ Yá, *Main us se kyá fáida páun, jo gunáh se na ho.*
[a] Aiy. 21. 15. aur 34. 9.
[b] Aiy. 34. 8.
[c] Aiy. 22. 12.
[d] Ams. 8. 36. Yar. 7. 19.
[e] Aiy. 22. 2, 3. Zab. 16. 2. Ams. 9. 12. Rúm. 11. 35.
[f] Khur. 2. 23. Aiy. 34. 28.
[g] Yas. 51. 13.
[h] Zab. 42. 8. aur 77. 6. aur 149. 5 A'am. 16 25.
[i] Zab. 94. 12.
[k] Ams. 1. 28.
[l] Aiy. 27. 9. Ams. 15. 29. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11.
[m] Aiy. 9. 11.
[n] Zab. 37. 5, 6.
‖ Ya'ne, *Khudá ká.*
[o] Zab. 89 32.
‖ Ya'ne, *Aiyúb.*
[p] Aiy. 34. 35, 37. aur 38. 2.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

nahíṇ: wuh, jis kí kámil dánish hai, tere sáth hai.

5 Dekh, Khudá baṛá hai, aur kisí kí hiqárat nahíṇ kartá: us kí qúwat aur us kí dánish gálib haiṇ[a].

6 Wuh sharíroṇ ko jíne nahíṇ detá, par mazlúmoṇ ká insáf kartá hai.

7 Wuh rástbázoṇ kí taraf se chashm-poshí nahíṇ kartá[b]; balki un ko bádsháhoṇ ke sáth takht par biṭhátá hai[c]; aur unheṇ abadí páedárí bakhshtá hai, aur we sarfaráz haiṇ.

8 Aur agar we zanjíroṇ se jhakṛe játe haiṇ, aur musíbat kí rassíoṇ se bándhe játe haiṇ[d];

9 To wuh unheṇ un ke 'amal aur un ke gunáh jo unhoṇ ne ifrát se kiye dikhlátá hai.

10 Aur un ke kánoṇ ko kholtá hai[e], tá ki un kí tarbiyat kare, aur hukm detá hai ki badkárí se báz áo.

11 Agar we hukm máneṇ, aur bandagí kareṇ, apne dinoṇ ko 'aish meṇ káṭeṇge aur apne barasoṇ ko 'ishratoṇ meṇ[f].

12 Par agar we farmánbardár na howeṇ, to we talwár se ‖ halák kiye jáeṇge, aur bewuqúfí meṇ mareṇge.

13 Par we jo bátin meṇ riyákár haiṇ, qahr jam'a karte haiṇ[g]; jis dam wuh unheṇ bándh ḍáltá hai, un kí áwáz nahíṇ nikaltí.

14 Un kí ján jawání meṇ játí hai[h], aur un kí † rúheṇ ‖ nápákoṇ meṇ shámil haiṇ.

15 Wuh dukh meṇ miskín kí himáyat kartá hai, aur jis waqt we mazlúm hoṇ, to un ke kán kholtá hai.

16 Wuh to tujh ko tangí se nikálke kushada makánoṇ meṇ[i] le-játá, jahán tangí nahíṇ; aur aisá kartá, ki jo kuchh terí mez par rakhá játá[k], khúb charbídár hotá[l].

17 Lekin tú ne sharíroṇ ke qiyás ko púrá kiyá; is liye 'adl aur insáf ne tujhe tang kiyá.

18 Us ke qahr se ḍar, tá na howe ki wuh apne ṭhapeṛe se tujhe nest kar ḍále; us waqt bhárí fidiya tujhe na ‖ bachá sakegá[m].

19 Kyá wuh terí daulat kí qadr karegá[n]? Hargiz nahíṇ; na soná kám áwegá na sáre jahán ká zor.

20 Us rát kí khwáhish mat kar jis rát log baiṭhe biṭháe máre játe haiṇ.

21 Hoshyárí kar, aur badkárí kí taraf máil na ho[o]: ki terí pasand yih hí húí, aur na ki musíbat[p].

22 Dekh, Khudá hai, jo apní tawánáí se sarbulandí bakhshtá hai; us kí tarah kaun tarbiyat kar saktá hai[q]?

23 Kis ne us ke liye ek ráh ṭhahráyí[r]? yá, kaun us se kah saktá hai, Tú ne badkárí kí[s]?

24 Yád kar rakh ki tú us ke kám kí bábat jise log dekhte haiṇ us kí baṛáí kare[t].

25 Cháhiye ki har ek insán use dekhe: mumkin hai, ki insán dúr se nazar kare.

26 Dekh, Khudá buzurg hai, ham use nahíṇ ján sakte[u]; us ke barasoṇ ká shumár ṭhahrá nahíṇ sakte[x].

27 Wuh pání kí chhoṭí búndeṇ banátá hai: aur búndeṇ us bukhár ke mutábiq jo uṭhá hai barastí haiṇ[y]:

28 Jo badlíoṇ se ṭapaktí[z], aur phir firáwání se insán par barastí haiṇ.

29 Us kí badlíoṇ phailáne ká taur, aur us kí khaimagáh kí áwáz, koí samajh saktá hai?

30 Dekh, wuh apní roshní us par phailátá hai[a], aur samundar kí † bunyád chhipátá hai.

31 Un hí se logoṇ ko sazá detá hai[b]: aur wuh roṭí wáfir bakhshtá hai[c].

32 Wuh ‖ badlíoṇ se roshní ko chhipá ḍáltá hai[d], háṇ unhíṇ se, jo darmiyán háil hojátí haiṇ, hukm detá ki wuh na chamke.

33 ‖ Us kí áwáz us ke liye khabar detí hai[e], jis tarah bahímoṇ kí harakateṇ bárán kí ámad par dalálat kartí haiṇ.

XXXVII BÁB.

1 Khudá ke 'ajáib aur garáib ke sabab, us se ḍarná sab ko farz hai. 15 Us kí dánáí ká sárá bhed jo un meṇ numayán hai insán kí daryáft se báhar hai.

HAṄ, is bát se merá dil taṛaptá hai, aur apní jagah se uchhaltá hai.

2 ‖ Gaur se us kí áwáz ká gulgula sun, aur wuh sadá, jo us ke muṇh se nikaltí hai.

3 Wuh use sáre ásmán ke tale phailátá hai, aur us kí ‖ tajallí

Marginal references (left): [a] Aiy. 9. 4. aur 12. 13, 16. aur 37. 23. Zab. 99. 4. — [b] Zab. 33. 18. aur 34. 15. — [c] Zab. 113 8. — [d] Zab. 107. 10. — [e] Aiy. 33. 16, 23. — [f] Aiy. 21. 13. Yas. 1. 19, 20. — ‖ 'Ibrání meṇ, *játe raheṇge*. — [g] Rúm. 2. 5. — [h] Aiy. 15. 32. aur 22. 16. Zab. 55. 23. — † 'Ibrání meṇ, *zindagí*. — ‖ Yá, *mugḥlmoṇ*, Ist. 23. 17. — [i] Zab. 18. 19. aur 31. 8. aur 118. 5. — [k] Zab. 23. 5. — [l] Zab. 36. 8. — ‖ 'Ibrání meṇ, *ek taraf na páwegá*. — [m] Zab. 49. 7. — [n] Ams. 11. 4.

Marginal references (right): [o] Zab. 66. 18. — [p] Dekho 'Ibrán. 11. 25. — [q] Yas. 40. 13, 14. Rúm. 11. 34. 1 Qur. 2. 16. — [r] Aiy. 34. 13. — [s] Aiy. 34. 10. — [t] Zab. 92. 5. Muk. 15. 3. — [u] 1 Qur. 13. 12. — [x] Zab. 90. 2. aur 102. 24, 27. 'Ibrán. 1. 12. — [y] Zab. 147. 8. — [z] Ams. 3. 20. — [a] Aiy. 37. 3. — † 'Ibrání meṇ, *jaṛoṇ ko*. — [b] Aiy. 37. 13. aur 38. 23. — [c] Zab. 136. 25. A'am. 14. 17. — ‖ Yá, *roshní (barq) ko apne háthoṇ meṇ chhipátá hai, wuh use hukm detá ki mukhálif par já lage*. — [d] Zab. 147. 8. — ‖ Ya'ne, *ra'ad ke*. — [e] 1 Sal. 18. 41, 45. — ‖ 'Ibrání meṇ, *Sunte hí sun*. — ‖ Yá, *bijlí*.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

zamín ‖kí intihá tak pahunchtí hai.

4 Us ke píchhe gurrish kí áwáz hotí hai[a]: apní janáb kí gargaráhaṭ kí áwáz detá hai; jis dam us kí sadá suní játí hai, wuh un ko nahíṉ roktá.

5 Khudá shor karke 'ajab tarah se garajtá hai; us ke aise baṛe kám haiṉ, ki ham unheṉ samajh nahíṉ sakte[b].

6 Wuh barf ko hukm detá hai ki Tú zamín par ho já[c]; us hí tarah phúhí ko, aur apní tawánáí ke meṉh ko jo shiddat se paṛtá hai.

7 Wuh har ek insán ke háth band kar detá hai, tá ki sáre log us kí kárígarí ko daryáft kareṉ[d].

8 Tab haiwán apne gároṉ meṉ ghuste haiṉ[e], aur apní hí jághoṉ meṉ paṛe rahte haiṉ.

9 †Janúb se bagúlá uṭhtá hai, aur sardí shimál se átí hai.

10 Khudá kí sáṉs se pálá paṛtá hai[f], aur daryáoṉ ká páṭ basta hojátá hai.

11 Aur wuhí jhaṛí lagáke bhárí badlí ko thakátá hai: aur apne ábdár abr ko titar bitar kartá hai.

12 Aur apne mashwara se use har taraf phirátá hai, tá ki we jahán meṉ, rú e zamín par, us ke farmán ke mutábiq kám kareṉ[g].

13 Us ke hukm se badlí átí hai, kahíṉ tambíh hai[h], kahíṉ zamín kí sarsabzí[i], aur kahíṉ rahmat hí áyí[k].

14 Ai Aiyúb, ise sun rakh; aur chupká ho rah, aur Khudá kí hairat-afzá qudratoṉ ko soch[l].

15 Kyá tú jántá hai, ki Khudá kyúṉkar unheṉ árásta kartá hai, aur apne abr ká jalwa chamkátá hai?

16 Kyá tú bádaloṉ ko, ki kyúṉkar laṭkáe gaye[m], jántá hai? yih us ke 'ajáib kám haiṉ, jis kí dánish kámil hai[n]?

17 Jis waqt wuh zamín ko dakhaní hawá se ásúda kartá hai, terí poshák kyúṉ garm hotí hai?

18 Kyá tú ne us ke sáth hoke falak ko phailáyá hai[o], jo ḍhále húe áíne kí mánind mazbút hai?

19 Sikhlá hameṉ ki us se kyá kaheṉ, kyúṉki táríkí ke sabab ham qádir nahíṉ haiṉ ki us se kuchh kaheṉ.

20 Yih jo maiṉ kahtá húṉ, kyá is láiq hai ki us se kahá jáwe? jis se agar koí insán kahe, to wuh yaqínan use nigal jáegá.

21 Ab ádmí to us ábdár roshní ko jo badlíoṉ meṉ hai nahíṉ dekh sakte: hawá chaltí hai aur unheṉ sáf kartí.

22 ‖Jab hawá shimálí hotí hai, mausim suthrá hotá hai; Khudá ká haibatnák jalál hai.

23 Qádir i mutlaq jo hai, ham us tak pahunch nahíṉ sakte[p]; us kí qudrat aur 'adálat 'azím haiṉ, aur us ká insáf firáwán hai[q]; wuh satánewálá nahíṉ.

24 Is liye log us se ḍarte raheṉ[r]; wuh kisí dánishmand ke záhir hál[s] par nigáh nahíṉ kartá.

‖ *'Ibrání meṉ, ke pankhoṉ tak.*
a Zab. 29. 3. aur 68. 33.
b Aiy. 5. 9. aur 9. 10. aur 36. 26. Muk. 15. 3.
c Zab. 147. 16, 17.
d Zab. 109. 27.
e Zab. 104. 22.
† *'Ibrání meṉ, khalwatkháne meṉ se.*
f Aiy. 38. 29, 30. Zab. 147. 16, 17.
g Zab. 148. 8.
h Khur. 9. 18, 23. 1 Sam. 12. 18, 19. 'Az. 10. 9.
i Aiy. 36. 31.
k Aiy. 38. 26, 27. 2 Sam. 21. 10. 1 Sal. 18. 45.
l Zab. 111. 2.
m Aiy. 36. 29.
n Aiy. 36. 4.
o Paid. 1. 6. Yas. 44. 24.
‖ *Yá, Samt shimálí se, sone ki sí tajallí átí.*
p 1 Tim. 6. 16.
q Aiy. 36. 5.
r Mat. 10. 28.
s Mat. 11. 25. 1 Qur. 1. 26.

XXXVIII BÁB.

1 Khudá Ta'álá khud Aiyúb ko hukm detá hai, ki kamar bándhke jawáb dewe. 4 Khudá apne 'ajíb kárkháne ká ahwál bayán karke Aiyúb kí nádání fásh kartá. 31 Phir us kí ná-tawání us par sábit kartá.

TAB KHUDÁWAND ne Aiyúb ko bagúle meṉ se[a] jawáb diyá, aur kahá,

2 Yih kaun hai, jo nádání kí bátoṉ se[b] mere mansúbe ko andherá kartá hai[c]?

3 Ab mard kí mánind apní kamar bándh[d]; maiṉ tujh se suwál karúṉgá, aur tú mujhe jawáb de.

4 Tú kahán thá, jab maiṉ ne zamín kí bunyád ḍálí[e]? batlá, agar ‖tujhe dánish hai.

5 Kis ne us ká andáza rakhá? kuchh to jántá hai? yá kis ne us par sút khíṉchá?

6 Kaunsí chíz par us kí †neweṉ dharí gayíṉ? yá kis ne us ke kone ká patthar biṭháyá;

7 Jab subh ke sitáre milke gáte the, aur sáre baní Ulláh[f] khushí ke máre lalkárte the?

8 Yá kis ne samundar ko darwáze lagáke band kiyá[g], jis waqt wuh phúṭ niklá, ki goyá rihm se nikal paṛá?

9 Jab maiṉ ne badlí ko us kí poshák banáyá, aur us kí peṭí ke liye gáṛhí táríkí ko?

10 Jab maiṉ ne ‖us kí hadden bándhíṉ[h], aur aṛange aur kiwáṛe lagáe;

11 Aur kahá, ki Yaháṉ tak tú áná, áge na baṛhegá; aur is jagah †terí maujoṉ ke hamle ṭhahar raheṉ[i]?

a Yúḥ Khur. 19. 16, 18. 1 Sal. 19. 11. Hiz. 1. 4. Nahúm 1. 3.
b 1 Tim. 1. 7.
c Aiy. 34. 35. aur 42. 3.
d Aiy. 40. 7.
e Zab. 104. 5. Ams. 8. 29. aur 30. 4.
‖ *'Ibrání meṉ, tú dánish ko jántá.*
† *Yá, kursíaṉ*
f Aiy. 1. 6.
g Paid. 1. 9. Zab. 33. 7. aur 104. 9. Ams. 8. 29. Yar. 5. 22.
‖ *Yá, apne hukm ko us par sábit kiyá.*
h Aiy. 26. 10.
† *'Ibrání meṉ, terí maujoṉ ké gurúr.*
i Zab. 89. 9. aur 93. 4.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

12 Kyá tú ne jab se paidá húá subh par hukm kiyá hai[k], aur sufed subh ko farmáyá hai ki apne makán ko ján rakhe;

13 Ki wuh zamín ko us ke || kináron tak ghere, táki sharír log us par se khadere jáwen[l]?

14 † Wuh us kí taraf pherí játí, jaise mittí muhr kí taraf jab us par naqsh kiyá jáwe: we sárí chízen poshák kí mánind || dikhái detín.

15 Aur táki sharíron ká chirág bujhe[m], aur zor ká bázú torá jáwe[n].

16 Kyá tú samundar ke soton men dákhil húá hai[o]? yá gahrápe kí tháh lene ko chal chuká hai?

17 Kyá mautgáh ke darwáze tere liye khul gae[p]? yá tú ne zill i maut ke phátakon ko dekhá hai?

18 Kyá tú ne zamín kí chaurái dekhí hai? agar in sabhon ko jántá ho, to taqrír kar.

19 || Kahán hai wuh ráh jahán roshní rahtí? aur táríkí jo hai us ká makán kahán hai,

20 Ki tú use us hí hadd par le jáwe, aur us ke ghar ke ráhguzar ko daryáft kare?

21 Kyá tú yih jántá hai, ki tú us waqt paidá húá thá? yá is liye ki || terí 'umr ká shumár bará hai?

22 Kyá tú barf ke makhzanon men[q] dákhil húá hai? yá olon ke khazánon ko dekhá hai,

23 Jinhen main ne bipat ke waqt aur jang aur larái ke din ke liye rakh chhorá hai[r].

24 Kis taríq se roshní bántí gayí hai, jis ke sabab se zamín par sharqí hawá chaltí hai?

25 Kis ne pánion kí bárhon ke liye jiryání[s], aur ra'ad aur barq ke liye ráh, muqarrar kí;

26 Ki zamín par barsáwe jahán insán nahín, aur jangal men jahán ádmí nahín;

27 Ki wírán aur súne makán seráb howen[t], aur hare búton men kalíán niklen.

28 Kyá bárán ká koí báp hai[u]? yá os kí búndon ká tawallud kis se hai?

29 Kis ke batn se yakh niklá hai, aur ákás ke ujle barf ko kis ne paidá kiyá hai[x]?

30 Pání patthar banke pinhán hotá hai, aur daryá kí sath basta hojátí hai[y].

31 Kyá tujh men táqat hai ki || haft sitáron kí[z] latíf tásíron ko rok rakhe, yá || Jabbár ká bandhan khole?

32 Kyá tujh men qudrat hai ki Mintaqat ul burúj ko us ke mausimon par namúd kare? aur kyá tú || Arktúrus ko us ke beton samet rah batá saktá hai?

33 Kyá tú aflák ke nizámon ko[a] jántá hai, aur un ke ahkám zamín par járí kar saktá hai?

34 Kyá tú badlíon ko lalkársaktá hai, ki pání kí bárh áke tujhe chhipá le.

35 Kyá tú bijlíon ko bhej saktá hai, ki we rawána howen, aur tujhe kahen, ki Dekh, ham házir hain?

36 Kis ne un ke andar khirad rakhí[b]? yá kis ne un ke dilon ko fahmíd 'atá kí?

37 Kaun apní dánish se bádalon ko gin saktá hai? yá kaun ásmání || mashkon ká pání undel saktá,

38 † Jab dhúl galke kíchar hojátí hai, aur dhele lipat játe hain?

39 Kyá tú sher ke liye shikár[c] máregá? yá sher-bachchon ká pet bhardegá,

40 Jab we apne gáron men pare rahte hain, aur jhárion ke bích ghát men dabak baithte hain?

41 Kaun janglí kauwe kí gizá taiyár kartá[d]? jis waqt us ke bachche Khudá se faryád karte hain, us waqt we khurák kí kamí se bhatakte phirte hain.

XXXIX BÁB.

1 Pahárí bakron aur harníon kí bábat. 5 Gorkhar kí bábat. 9 Gainde kí, aur 13 táús, aur laqlaq, aur shutrmurg kí bábat. 19 Ghore kí, aur 26 báz kí, aur 27 'uqáb kí bábat.

KYÁ tú us waqt ko pahchántá hai, jis waqt pahárí bakríán jantí hain? yá tú batásaktá hai kis waqt hirníán byání hotí hain[a]?

2 Kyá tú un mahínon ko, jinhen we púrá kartí hain, gin saktá hai? yá tú us waqt ko jis waqt we jantíán hain jántá hai?

3 We apne taín jhukátí hain, aur bachche jantí hain, aur janne ke dukh se farágat pátí hain.

4 Un ke bachche || khúbsúrat hote hain, we galla kháke barhte hain; we nikal játe hain, aur un pás phir nahín áte.

---

k Zab. 74. 16. aur 148. 5.
|| 'Ibrání men, pankhon tak.
l Zab. 104. 35.
† Ya'ne, Zamín.
|| 'Ibrání men, khari hotín.
m Aiy. 18. 5.
n Zab. 10. 15.
o Zab. 77. 19.
p Zab. 9. 13.
|| Yá, Roshní ke makán kí ráh kahán hai?
|| 'Ibrání men, tere dinon
q Zab. 135. 7.
r Khur. 9. 18. Yash. 10. 11. Yas. 30. 30. Hiz. 13. 11, 13. Muk. 16. 21.
s Aiy. 38. 26.
t Zab. 107. 35.
u Zab. 147. 8. Yar. 14. 22.
x Zab. 147. 16.
y Aiy. 37. 10.
|| Yá, Pliadis; 'Ibrání men, Kímah.
z Aiy. 9. 9. 'Amús 5. 8.
|| Yá, Orion; 'Ibrání men, Kasíl.
|| 'Ibrání men, 'Aish.
a Yar. 31. 35.
b Aiy. 32. 8. Zab. 51. 6. Wá'iz 2. 26.
|| Yá, mashkon ko rok saktá hai?
† Yá, jis waqt zamín shiddat se sakht hojátí hai.
c Zab. 104. 21. aur 145. 15.
d Zab. 147. 9. Mat. 6. 26.
a Zab. 29. 9.
|| Yá, mote hojáte, aur jangal men bare hote.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

5 Kis ne gorkhar ko be-qaid karke nikálá hai? aur kis ne dashtí gadhe ká bandhan kholá hai?

6 Main ne bayábán ko us ká ghar muqarrar kiyá[b], aur ‖úsar zamín ko us ká maskan.

7 Wuh shahr kí bhír bhár par hanstá hai, aur hánknewále ke shor-shár se be-parwá rahtá.

8 Kohistán us kí charágáh hai, aur wuh har ek harí chíz kí talásh men phirtá hai.

9 Kyá gaindá[c] terí khidmat ikhtiyár karegá? kyá tere thán ke nazdík rahegá?

10 Kyá tú gainde ko us ke rasse se bándh saktá hai ki wuh reghárí par chale? yá wuh tere píchhe píchhe wádíon men hengá pheregá?

11 Kyá tú us par i'atimád rakhegá, is liye ki us ká bará zor hai? yá apní mihnat ká kám us par chhoregá?

12 Kyá tú us ká bharosá rakhegá, ki wuh terá galla ghar men láwegá aur tere khaliyán men jam'a karegá.

13 Kyá tú ne búqalamún par táúson ko bakhshe hain? yá ‖shutrmurgí ko pankh aur par diye hain?

14 Wuh apne ande zamín par chhor játí hai, aur dhúl se unhen seotí hai,

15 Aur bhúl játí hai, ki wo pánw se raunde jáen, yá janglí jánwar se tore jáen.

16 Wuh apne bachchon par sakhtí kartí hai[d], goyá ki we us ke nahín; us kí mihnat ráegán hotí, aur wuh be-parwá rahtí hai;

17 Kyúnki Khudá ne us ko dánish se mahrúm kiyá hai, us ne use shu'úr nahín bakhshá[e].

18 Jis waqt wuh pankh márke bulandí pakartí hai, ghore aur us ke sawár ko haqír jántí hai.

19 Kyá tú ne ghore ko zor bakhshá hai? yá tú ne us kí gardan men ra'ad pahináyá?

20 Kyá tú use tiddíon ke mánind ‖phandá saktá hai? us ke nathnon kí shaukat muhíb hai.

21 Wuh maidán men táptá hai, aur apne zor se khushí kartá hai, aur siláh-bandon se milne ko[f] áge barhtá.

22 Wuh dahshat se ta'ana-zaní kartá hai, aur hirásán nahín hotá; talwár kí taraf se wuh píth nahín phertá.

23 Tarkash ke tír us par harharáte hain, bhále aur barchhe us par jhaljhaláte hain.

24 Wuh josh aur kharosh se mittí ko khá játá hai, aur turhí kí áwáz ko nahín mántá hai.

25 Turhíon ke darmiyán wuh há, há, kartá hai; dúr se khúnrezí ko ‖ pahchántá hai, sar-lashkaron ká garajná aur na'ara márná.

26 Kyá terí dánish se báz urtá hai, aur dakhan kí taraf par phailáke nikaljátá hai?

27 Kyá tere hukm se 'uqáb bulandí pakartá hai, aur únchá ghonslá bándhtá hai[g]?

28 Wuh chatán par baserá kartá hai, pahár ke karáre par aur hasín makánon men rahtá hai.

29 Wuh wahán shikár kí talásh kartá hai, aur dúr dúr kí chízen use dekh partín.

30 Us ke bachche lahú chúste hain, aur jahán maqtúl pare hain, wahán wuh hotá hai[h].

XL BÁB.

1 Aiyúb Khudá ke huzúr 'ájizí kartá. 6 Khudá Aiyúb ko ubhártá, ki wuh apní sadáqat aur qudrat aur dánái dikhlá dewe. 15 Bahímát kí bábat.

'ALAWA us ke KHUDÁWAND ne Aiyúb ko jawáb diyá aur kahá,

2 Jo Qádir i mutlaq se jhagartá hai[a], kyá wuh use qáil kar saktá hai? jo Khudá se malámat kartá hai jawábdihí kare.

3 ¶ Tab Aiyúb ne KHUDÁWAND ko jawáb diyá aur kahá,

4 Dekh, main náchíz hún[b]: main tujhe kyá jawáb dún? main apná háth apne munh par dhartá hún[c].

5 Ek bár main bolá; par main jawábdihí na karúngá: hán, do bár bolá, phir bát na barháúngá.

6 ¶ KHUDÁWAND ne Aiyúb ko girdbád men se jawáb diyá[d], aur kahá,

7 Uth, mard kí mánind apní kamar bándh[e]; main tujh se púchhúngá, aur tú mujhe batá de[f].

8 Kyá tú merí 'adálat ko bátil thahráne cháhtá? kyá tú mujhe mujrim karegá táki tú áp sádiq thahre[g]?

9 Kyá Khudá kí sí terí báhh

Marginal notes:
[b] Aiy. 24. 5. Yar. 2. 24. Hús. 8. 9.
‖ 'Ibrání men, khár kí jághon ko.
[c] Gin. 23. 22. Ist. 33. 17.
‖ Yá, laqlaq aur shutrmurgí ko par diye hain?
[d] Nau. 4. 3.
[e] Aiy. 35. 11.
‖ Yá, dará saktá hai?
[f] Yar. 8. 6.
‖ 'Ibrání men, sunghtá hai.
[g] Yar. 49. 16. 'Abad. 4.
[h] Mat. 24. 28. Lúq. 17. 37.
[a] Aiy. 33. 13.
[b] Az. 9. 6. Aiy. 42. 6. Zab. 51. 4.
[c] Aiy. 29. 9. Zab. 39. 9.
[d] Aiy. 38. 1.
[e] Aiy. 38. 3.
[f] Aiy. 42. 4.
[g] Zab. 51. 4. Rúm. 3. 4.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

hai? kyá tú us kí mánind apní áwáz se garaj saktá hai[h]?

10 Ab áp ko shauqat aur fazílat se sanwár: jalál aur jamál se apne taín mulabbas kar[i].

11 Apne gusse ká josh baṛhá, aur har ek magrúr par nazar kar aur use past kar de.

12 Har ek magrúr ko dekh aur use zalíl kar[k]; aur sharíron ko un ke makánon men latáṛḍál.

13 Unhen ek sáth dhúl men chhipá, aur un ke chihra poshída bándh.

14 Tab main bhí terá iqrár karúngá, ki terá dahiná háth tujhe naját de saktá hai.

15 ¶ ‖ Bahímát ko dekh, jise main ne tere sáth banáyá hai; wuh bail kí mánind ghás khátá hai.

16 Dekh, us kí qúwat us kí kamar men hai, aur us ke peṭ ke náf men us ká zor hai.

17 Wuh apní dum ko jo saro kí mánind hai hilátá hai; us ke ‖ baizon kí nasen pech dar pech hain.

18 Us kí haḍḍián támbe kí mazbút nalíon kí mánind hain; us kí haḍḍián lohe ke shahtíron ke mánind hain.

19 Khudá kí ‖ khilqat men is hí ká auwal darja hai: wuh jis ne us ko banáyá, apní talwár ko us par chalá saktá hai.

20 Yaqinan us ke liye kohistán men dána chára ugtá hai,[l] jahán sáre dashtí haiwánát kalol karte hain.

21 Wuh sáyadár darakhton ke tale, aur naistán ke jhund men, aur chihle men loṭá kartá hai

22 Sáyadár darakht use apne sáya men chhipálete hain; nahron kí beden us ko áspás hain.

23 Dekh, ‖ wuh nahr kí nahr pí játá hai, aur utáolí nahín kartá: use ghamand hai ki agar cháhe to sárí nahr i Yardan pí jáwe.

24 Koí us ke dekhte húe use pakaṛ saktá hai? us kí nák dámon ko sáltí hai.

XLI BA'B.

Khudá kí 'ajab qudrat jo lawiyatán men záhir húí.

KYA' tú kanṭiye se ‖ lawiyatán ko[a] khínch nikál saktá hai? yá us rassí se jise tú daryá men ḍáltá, us kí jíbh ko bándh saktá hai?

2 Kyá tú us kí nák men ek bansí ḍál saktá hai? yá us ká jabṛá kánṭe se chhed saktá hai[b]?

3 Kyá wuh terí bahutsí minnaten karegá? yá tujh se míṭhí báten kahegá?

4 Kyá wuh tujh se qaul qarár karegá? kyá tú use apne pás rakhegá, ki wuh sadá terá naukar ho?

5 Kyá tú us se yún khel karegá, jaisá chiṛiyá se kheltá hai? yá tú apní chhokríon ke bahláne ke liye use bándhegá?

6 Kyá tere sharík use saudá jánke bechenge? yá we use tujjáron ke háth bánṭ denge?

7 Kyá tú us kí khál ko khár-dár lohon se, yá us ke sir ko machhwe ke tirsúlon se pur kar saktá hai?

8 Apná háth us par dhar, jang ko yád kar; bas, tú phir aisá na karegá.

9 Dekh, ‖ us ke shikár kí ummaid 'abas hai: ki jon us kí nigáh kisí par paṛe, wuh girpaṛtá hai.

10 Kisí kí yih jur,at nahín, ki use chheṛe: pas, kaun merá hí muqábala karne saktá hai?

11 Kis ne pahile mujhe kuchh diyá hai, ki main use pher dún[c]? jo kuchh sáre ásmán ke níche hai, so sab merá hai[d].

12 Main us ke 'azúon, aur us ke zor aur us ke nafís andáze kí bábat chup na rahúngá.

13 Kisí kí majál hai, ki ‖ us kí khál khínche? yá † us ke munh men duhrá lagám de?

14 Us ke munh ke kiwáron ko kaun khole? us ke dánt, jo áspás hain, sakht muhíb hain.

15 Us ko apne chhilkon par ghamanḍ hai; we to goyá ki muhr kiye húe paiwasta hain.

16 Ek dúsre se yún juṭá húá hai, ki un ke darmiyán hawá ká guzar nahín hosaktá:

17 We báham mile húe hain, aur aise saṭe húe hain ki ek se ek judá nahín hosaktá.

18 Jab wuh chhínktá hai, ek shu'a'a chamak játá hai, aur us kí ánkhen sahar ke palakon kí mánind chamaktí hain.

19 Us ke munh se jaltí masha'len nikaltí hain, aur ág kí chingáríán uchhal paṛtí hain.

20 Us ke nathnon se bháph uṭhtá hai, us deg yá us hánḍí kí mánind jo ág par jal rahí ho.

---

[h] Aiy. 37. 4. Zab. 29. 3, 4.
[i] Zab. 93. 1. aur 104. 1.
[k] Yas. 2. 12. Dán. 4. 37.
‖ Yá, háthí, jo ba'ze logon ká gumán hai: yá, daryáí ghoṛá, jaisá ba'ze samajhte.
‖ Yá, ránon ke paṭṭhe.
‖ 'Ibrání men, rahon.
[l] Zab. 104. 14.
‖ Yá, nadí baṛhtí hai, par wuh hirásán nahín hotá: Yardan kí sí báṛh us ke munh par paṛe, taubhí wuh bhágtá nahín.
‖ Ya'ne, magar, yá, magarmachh.
[a] Zab. 104. 26. Yas. 27. 1.
[b] Yas. 37. 29.
‖ 'Ibrání men, us ká intizár karná.
[c] Rúm. 11. 35.
[d] Khur. 19. 5. Ist. 10. 14. Zab. 24. 1. aur 50. 12. 1 Qur. 10. 26, 28.
‖ 'Ibrání men, us kí poshish ká rukh ugháṛe?
† 'Ibrání men, us ke duhre lagám ke darmiyán kaun jáwe?

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

21 Us ke dam se koele sulag uṭhte haiṉ, aur us ke muṉh se shu'ala nikaltá hai.
22 Zor us kí gardan meṉ rahtá hai, aur mátam us ke huzúr shádí bantá hai.
23 Us ke gosht ke parat báham paiwasta haiṉ; we áp hí ṭhos haiṉ, aur hil nahíṉ sakte.
24 Us ká dil patthar ke mánind kaṛá hai; háṉ, chakkí ke tale ke páṭ kí mánind sakht hai.
25 Us ke uṭhne se bahádur tarsán hote haiṉ, aur ḍar ke máre ghabrá játe haiṉ.
26 Agar koí us par talwár chaláwe, to wuh lag nahíṉ játí; na bhále, na tír, na barchhí se, kuchh ban paṛtá.
27 Wuh lohe ko súkhí ghás jántá, aur pítal ko saṛí lakṛí bújhtá hai.
28 Tír use bhagá nahíṉ saktá; falákhun ke patthar khúnṭioṉ ke mánind us se phere játe haiṉ.
29 Bhále us ke nazdík bádh kí mánind haiṉ; aur barchhí ke hiláne par wuh haṉstá hai.
30 Nokíle ‖ patthar us ke níche haiṉ, aur tez nokdár chízeṉ kíchaṛ par bichhátá hai.
31 Wuh gahrápe ko hanḍe kí taraḥ khaulátá hai, aur daryá ká wuh hál kartá jo raugan ke deg ká hotá.
32 Jab wuh chalá játá, us ke píchhe píchhe pání par ek chamak hotí hai; koí gumán kare, ki daryá par phaphúndí lagí hai.
33 Zamín par is ká nazír nahíṉ, jo us jaisá bekhauf ‖ paidá húá.
34 Wuh sárí únchí chízoṉ ko dekhtá hai: wuh sáre ahl i gurúr ká bádsháh hai.

‖ 'Ibrání meṉ, ṭhíkrián.
‖ Yá, koke chaltá hai.

XLII BÁB.

Aiyúb 'ájiz hoke Khudá kí tábi'dárí manzúr kartá hai. 7 Khudá Aiyúb ko us ke tínoṉ dostoṉ ke muqábale meṉ sádiq jánke, un se 'ájizí karátá aur un ke liye Aiyúb kí shafá'at ko qabúl kartá. 10 Wuh Aiyúb ko sarfaráz kartá, aur barakat detá. 16 Aiyúb kí 'umr aur us kí wafát kí bábat.

TAB Aiyúb ne KHUDÁWAND ko jawáb diyá, aur kahá,
2 Maiṉ jántá húṉ, ki tú har ek chíz par qádir hai[a], aur terí koí khwáhish hargiz rokí nahíṉ játí.
3 Wuh kaun hai, jo nádání se mashwarat ko chhipátá hai[b]? is liye maiṉ ne wuh kahá jo maiṉ ne nahíṉ samjhá; we kám mere liye niháyat hairat-afzá haiṉ[c], jinheṉ maiṉ samajhtá na thá.
4 Tafazzul karke suniye, maiṉ kahtá húṉ; maiṉ tujh se púchhtá húṉ, tú mujhe taqrír kar[d].
5 Maiṉ ne terí khabar apne kánoṉ se suní thí, par ab merí ánkheṉ tujhe dekhtí haiṉ.
6 Is liye maiṉ apne hí se bezár húṉ[e], aur khák aur rákh par baiṭhá tauba kartá húṉ.
7 ¶ Aur aisá húá, ki jab KHUDÁWAND yih báteṉ Aiyúb se kah chuká, to KHUDÁWAND ne Ilifaz Taimaní se kahá, ki Merá gazab tujh par aur tere donoṉ dostoṉ par bhaṛká hai; kyúṉki tum ne merí bábat haqq báteṉ na kahíṉ, jaisí mere bande Aiyúb ne kahí haiṉ.
8 So ab apne liye sát bail aur sát menḍhe[f] leke mere bande Aiyúb pás jáo[g], aur apne liye chaṛháwá chaṛháo, aur merá banda Aiyúb tumháre liye du'á mángegá[h]; ki maiṉ ‖ us kí khátir qabúl karúṉgá; na ho ki maiṉ tumhárí jahálat ke láiq tumháre sáth sulúk karúṉ; kyúṉki jaise mere bande Aiyúb ne merí bábat haqq báteṉ kahí haiṉ, tum ne nahíṉ kahíṉ.
9 Tab Ilifaz Taimaní, aur Bildad Súkhí aur Zufar Na'amátí gae, aur jaisá KHUDÁWAND Khudá ne unheṉ farmáyá thá, waisá unhoṉ ne kiyá, aur KHUDÁWAND ne Aiyúb ká rukh kiyá.
10 Aur KHUDÁWAND ne, jis waqt ki Aiyúb ne apne dostoṉ ke liye du'á mángí, Aiyúb kí giriftárí ko mubaddal kiyá[i], aur KHUDÁWAND ne Aiyúb ko áge kí nisbat se dúní[k] daulat 'ináyat kí.
11 Aur us ke sab bháí[l], aur sab bahin, aur us ke agle sab jánpahchán us pás áe, aur us ke ghar meṉ unhoṉ ne us ke sáth khána kháyá, aur us par afsos kiyá, aur un sárí baláoṉ ke liye, jo KHUDÁWAND ne us par názil kí thíṉ tasallí dí, aur un meṉ se har ek ne use ek qasíta, aur har ek ne use sone ká ek karnphúl bakhshá.
12 Aur KHUDÁWAND ne Aiyúb ke ákhir i 'umr meṉ ibtidá kí nisbat se bahut barakat 'atá kí[m]: aur wuh chaudah hazár bheṛoṉ,

[a] Paid. 18. 14. Mat. 19. 26. Marq. 10. 27. aur 14. 36. Luq. 18. 27.
[b] Aiy. 38. 2.
[c] Zab. 40. 5. aur 131. 1. aur 139. 6.
[d] Aiy. 38. 3. aur 40. 7.
[e] 'Az. 9. 6. Aiy. 40. 4.
[f] Gin. 23. 1.
[g] Mat. 5. 24.
[h] Paid. 20. 17. Ya'q. 5. 15, 16. 1 Yúh. 5. 16.
‖ 'Ibrání meṉ, us ká rukh, yá, muṉh. 1 Sam. 25. 35. Mal. 1. 8.
[i] Zab. 14. 7. aur 126. 1.
[k] Yas. 40. 2.
[l] Dekho Aiy. 19. 13.
[m] Aiy. 8. 7. Yáq. 5. 11.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

aur chha hazár únṭon, aur ek hazár joṛe bail, aur ek hazár gadhon ká málik húá[n].

13 Use sát beṭe aur tín beṭíán húín[o].

14 Aur us ne pahlí ká nám Yamímá, aur dúsrí ká nám Qasíyá, aur tísrí ká nám Qaran-haffúk, rakhá.

15 Aur sárí sarzamín men koí 'aurat Aiyúb kí beṭíon kí sí khúbsúrat na milí, aur un ke báp ne unhen un ke bháíon ke darmiyán mírás dí.

16 Ba'd us ke Aiyúb ek sau chálís baras jiyá[p], aur apne beṭe aur apne beṭon ke beṭe chár pusht tak dekhe.

17 Aur Aiyúb búṛhá hoke aur baṛí 'umr karke[q] margayá.

[n] Dekho Aiy. 1. 3. [o] Aiy. 1. 2. [p] Aiy. 5. 26. Ams. 3. 16. [q] Paid. 25. 8.

†ZABU'R KI' KITA'B.

† Lúq. 20. 42. A'am. 1. 20.

I ZABU'R.

1 *Díndáron kí sa'ádatmandí.* 4 *Bedínon kí pareshání.*

MUBA'RAK wuh ádmí hai jo sharíron kí saláh par[a] nahín chaltá, aur khatákáron kí ráh par khará nahín rahtá, aur ṭhaṭṭhá karnewálon kí mahfil men nahín baiṭhtá[b];

2 Balki KHUDA'WAND kí sharí'at men ‖magan[c] rahtá, aur din rát us kí sharí'at men soch kartá hai[d].

3 So wuh us darakht kí mánind hogá, jo pání kí nahron ke kanáre par lagáyá jáwe[e], aur apne waqt par mewe láwe; jis ke patte murjháte nahín; aur apne har ek kám men †phúltá phaltá rahegá[f].

4 Lekin sharír aise nahín; balki we bhúse kí mánind hain, jise hawá uṛá le játí hai[g].

5 So sharír 'adálat men khaṛe na rahenge, na khatákár sádiqon kí jamá'at men.

6 Kyúnki KHUDA'WAND sádiqon kí ráh pahchántá hai[h], par sharíron kí ráh nest o nábúd hogí.

[a] Ams. 4. 14, 15. [b] Zab. 26. 4. Yar. 15. 17. ‖ Yá, *use 'aish hai.* [c] Zab. 119. 35, 47 92. [d] Yash. 1. 8. Zab. 119. 1, 97 [e] Yar. 17. 8. Hiz. 47. 12. † Yá, *kámyáb hogá.* [f] Paid. 39 3, 23. Zab. 128. 2. Yas. 3. 10. [g] Aiy. 21. 18. Zab. 35. 5. Yas. 17. 13 aur 29 5. Hús. 13. 3. [h] Zab. 37. 18. Nahúm 1 7. Yúh. 10. 14. 2 Tim. 2. 19.

II ZABU'R.

1 *Masíh kí bádsháhat kí bábat.* 10 *Bádsháhon se nasíhat kí játí ki we Masíh kí itá'at kí manzúr karen.*

QAUMEN kis liye ‖josh men hain[a], aur log bátil khiyál karte hain?

2 Zamín ke bádsháh sámhná karte hain, aur sardár ápas men KHUDA'WAND ke aur us ke Masíh[b] ke mukhálif mansúba bándhte hain:

3 Ki áo, ham un kí band khol ḍálen[c], aur un kí rassí apne se toṛ phenken.

4 Wuh, jo ‖ásmán par takhtnishín hai[d], hanstá hai[e], aur KHUDA'WAND unhen ṭhaṭṭhon men uṛátá hai.

5 Tab wuh gusse men un se báten karegá, aur niháyat bezár hoke unhen †pareshání men ḍálegá.

6 Yaqínan main ne apne bádsháh ko koh i muqaddas Saihún par ‖biṭhláyá hai[f].

7 Main hukm ko záhir karúngá, ki KHUDA'WAND ne mere haqq men farmáyá, Tú merá beṭá hai[g]; main áj ke din terá báp húá.

8 Mujh se máng, ki main tujhe ummaton ká wáris karúngá, aur zamín sarásar tere qabze men kar dúngá[h].

9 Tú lohe ke 'asá se unhen toṛegá[i]; kumhár ke bartan ke mánind unhen chaknáchúr karegá.

10 Pas ab, ai bádsháho, hoshyár ho: ai zamín ke insáf karnewálo, tarbiyat páo.

11 Ḍarte húe KHUDA'WAND kí bandagí karo[k], aur kámpte húe[l] khushí karo.

12 Beṭe ko chúmo[m], tá na howe, ki wuh bezár ho, aur tum ‖ráh men halák ho, jab us ká qahr ek zarra bhí bhaṛke[n]. Sa'ádatmand we sab, jin ká tawakkul us par hai[o].

1047. ‖ Yá, *dhúm machátí hain.* [a] Zab. 46. 6. A'am. 4. 25, 26. [b] Zab. 45. 7. Yúh. 1. 41. [c] Yar. 5. 5. Lúq. 19. 4. ‖ Yá, *aflák-nishín hai.* [d] Zab. 11 4. [e] Zab. 37. 13. aur 59. 8. Ams. 1. 26. † Yá, *dukh degá.* ‖ 'Ibrání men, *masah kiya.* [f] 2 Sam. 5. 7. [g] A'am. 13. 33. 'Ibrán. 1. 5. aur 5. 5. [h] Zab. 22. 27. aur 72. 8. aur 89. 27. Dán. 7. 13, 14. Dekho Yúh. 17. 4, 5. aur 19. 15. [i] Zab. 89. 23. Muk. 2. 27. aur 12. 5. [k] 'Ibrán. 12. 28. [l] Filip. 2. 12. [m] Paid. 41. 40. 1 Sam. 10. 1. Yúh. 5. 23. ‖ Yá, *be-ráh hoke halák ho.* [n] Muk. 6. 16, 17. [o] Zab. 84. 6. aur 84. 12. Ams. 16. 20. Yas. 30. 18. Yar. 17. 7. Rúm. 9. 33. aur 10. 11. 1 Pat. 2. 6.

III ZABU'R.

Un logon ká amn o chain jin kí hifázat Khudá kartá.

Dáúd ká Zabúr, jis waqt wuh apne beṭe Abisalúm ke sámhne se bhágá*.

AI KHUDÁWAND, we jo mujhe dukh dete hain kyá hí baṛh gae[a]! we bahut hain jo merí mukhálafat par uṭhte hain.

2 Bahutere merí ján kí bábat kahte hain, ki Khudá se ab us kí naját nahín[b]. Siláh.

3 Par tú, ai KHUDÁWAND, mere liye sipar hai[c]; tú merí shaukat, aur merá sarfaráz karnewálá hai[d].

4 Main ne KHUDÁWAND kí taraf apní áwáz buland kí, aur us ne merí du'á apne koh i muqaddas[e] par se sun lí[f]. Siláh.

5 Main leṭ gayá aur so rahá; main jág uṭhá; kyúnki KHUDÁWAND merá háfiz hai[g].

6 Agar das hazár ádmí mujhe gher lewen, main un se nahín ḍarne ká[h].

7 Uṭh, ai KHUDÁWAND; ai mere Khudá, mujhe bachá; ki tú ne mere sáre dushmanon ke gálon par tamánche máre[i]; tú ne sharíron ke dánt toṛe.

8 KHUDÁWAND hí naját detá hai[k]; terí barakat tere bandon par hai. Siláh.

IV ZABUR.

1 Dáúd minnat kartá ki Khudá us kí sune. 2 Wuh apne dushmanon se malámat aur nasíhat bhí kartá. 6 Insán ki sa'ádatmandí Khudá kí mihrbání par mauqúf hai.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr, jo bín ke sáth gáyá jáwe*.

JAB main tujhe pukárún, to tú sun, ai mere sadáqat ke Khudá; tangí men tú ne mujhe kusháduagí bakhshí; mujh par rahm farmá, aur merí munáját sun le.

2 Ai ádmízádo, tum kab tak merí 'izzat ko ruswái ginoge, aur bátil ko dost rakhoge, aur jhúṭh kí pairawí karoge? Siláh.

3 Yaqín kar jáno, ki KHUDÁWAND ne apne liye díndár ko chun liyá hai; KHUDÁWAND, jab main use pukárúngá, sun legá[a].

4 'Ibrat pakṛo aur gunáh na karo[b]; ‖apní khwábgáhon men apne hí dilon men soch karo[c], aur chupke raho. Siláh.

5 Sadáqat kí qurbániáñ guzráno[d], aur KHUDÁWAND par tawakkul karo[e].

6 Bahut se kahte hain, ki Kaun ham ko khushí kí koí chíz dikhláegá? ai KHUDÁWAND, tú apne chihra ká jalwa ham par roshan kar[f].

7 Tú ne mere dil ko khushí bakhshí hai, us khushí se ziyáda, jo unhen un ke galle aur mai kí bahutáyat se hotí hai[g].

8 Main salámatí se leṭ jáúngá, aur so hí rahúngá[h]; kyúnki tú hí, ai KHUDÁWAND, mujhe chain se rahne detá hai[i].

V ZABUR.

1 Dáúd du'á mángtá, aur iqrár bhí kartá, ki main is hí kám men mashgúl rahúngá. 4 Khudá sharíron ko manzúr nahín kartá. 7 Dáúd apne ímán ká iqrár karke Khudá se du'á mángtá, ki wuh apne bande kí hidáyat kare, 10 aur us ke dushmanon ko halák kare, 11 aur apne díndár logon kí himáyat kare.

Sardár muganní ke liye. Dáúd ká Zabúr, jo bánsrí ke sáth gáyá jáwe.

AI KHUDÁWAND, merí báton par kán dhar, aur mere soch par dhyán rakh.

2 Ai mere Bádsháh, aur mere Khudá, mere nála kí áwáz ko[a] sun, ki main tujhí se[b] du'á mángtá hún.

3 Ai KHUDÁWAND, tú subh ko merí áwáz sunegá[c]; ki main subh ko apne taín taiyár karke terí taraf ták rahúngá.

4 Ki tú wuh Khudá nahín, jo sharárat se khush ho; sharír tere sáth rah nahín saktá.

5 We, jo múrakh hain, terí ánkhon ke sámhne khaṛe nahín rah sakte[d]; tú sab badkirdáron se 'adáwat rakhtá hai.

6 Tú un ko, jo jhúṭh bolte hain, nábúd karegá[e]; KHUDÁWAND khúní aur dagábáz ádmí se nafrat kartá hai[f].

7 Lekin main jo hún so terí rahmat kí kasrat se tere ghar men áúngá, aur tujh se ḍarkar terí muqaddas haikal ‖men[g] tujhe sijda karúngá.

8 Ai KHUDÁWAND, apní sadáqat men merá rahbar ho[h]; mere dushmanon ke sabab se mere sámhne apní ráh ko sídhá kar[i].

9 Ki un ke munh men kuchh kharáí nahín; un ke dil men khoṭáí hai; un ká galá khulí gor hai[k]; we apní zubán se khushámad karte hain[l].

10 Ai Khudá, tú unhen ‖halák kar; aisá howe, ki we apní mash-

---

a 2 Sam. 15, aur 16, aur 17, aur 18. 1023.
a 2 Sam. 15. 12. aur 16. 15.
b 2 Sam. 16. 8. Zab. 71. 11.
c Paid. 15. 1. Zab. 28. 7. aur 119. 114.
d Zab. 27. 6.
e Zab. 2. 6. aur 43. 3. aur 99. 9.
f Zab. 34. 4.
g Ahb. 26. 6. Zab. 4. 8. Ams. 3. 24.
h Zab. 27. 3.
i Aiy. 16. 10. aur 29. 17. Zab. 58. 6. Nau. 3. 30.
k Ams. 21. 31. Yas. 43. 11. Yar. 3. 23. Hús. 13. 4. Yún. 2. 9. Muk. 7. 10. aur 19. 1.
* Hab. 3. 19.
a 2 Tim. 2. 19. 2 Pat. 2. 9.
b Afs. 4. 26.
‖ 'Ibrání men apne palang par.
c Zab. 77. 6. 2 Qur. 13. 5.
d Ist. 33. 19. Zab. 50. 14. aur 51. 19. 2 Sam. 15. 12.
e Zab. 37. 3. aur 62. 8.
f Gin. 6. 26. Zab. 80. 3, 7, 19. aur 119. 135.
g Yas. 9. 3.
h Aiy. 11. 18, 19. Zab. 3. 5.
i Ahb. 25. 18, 19. aur 26. 5. Ist. 12. 10.
a Zab. 3. 4.
b Zab. 65. 2.
c Zab. 30. 5. aur 88. 13. aur 130. 6.
d Hab. 1. 13.
e Muk. 21. 8.
f Zab. 55. 23.
‖ Yá, kí taraf.
g 1 Sal. 8. 29, 30, 35, 38. Zab. 28. 2. aur 132. 7. aur 138. 2.
h Zab. 25. 5.
i Zab. 25. 4. aur 27. 11.
k Lúq. 11. 44. Rúm. 3. 13.
l Zab. 62. 4.
‖ Yá, mulzam kar.

waratoṉ se áp hí gir jáweṉ[m]; un ko un ke gunáhoṉ kí kasrat ke sabab nikál phenk, ki unhoṉ ne tujh se sarkashí kí hai.

11 Tab we sab, jo tujh par bharosá rakhte haiṉ, ḳhush raheṉ[n]; we hamesha ḳhushí se lalkáreṉ, ki tú un kí ‖nigáhbání kartá hai; aur sab tere nám ke dost rakhnewále tujh se ḳhushhál raheṉ.

12 Is liye ki sádiq ko, ai ḲHUDÁWAND, tú hí barakat detá hai[o]; tú us ko mihrbání kí sipar tale ḍhámp letá hai.

VI ZABUR.

1 Dáúd bímárí meṉ giriftár hoke nála kartá. 8 Ímán ke zor se apne dushmanoṉ par fath pátá.

Sardár mugannı́ ke liye, Dáúd ká *Zabúr, bín ke sáth Shaminít par* gáyá jáwe.

AI ḲHUDÁWAND, tú mujhe apne gusse se mat jhiṛak, aur apne gazab kí garmí se mujh ko tambíh na de[a].

2 Ai ḲHUDÁWAND, mujh par rahm kar[b], ki maiṉ kamzor húṉ; ai ḲHUDÁWAND, mujhe changá kar[c], ki merí haḍḍíoṉ meṉ dard hai.

3 Aur merí ján meṉ bhí niháyat kapkapí hai; pas, tú ai ḲHUDÁWAND, kab tak[d]?

4 Ai ḲHUDÁWAND, phir á, merí ján ko maḳhlasí de; apní rahmat ke sabab mujhe naját baḳhsh.

5 Is liye ki maut kí hálat meṉ terí yád nahíṉ; kaun terá shukr gor ke andar karegá[e]?

6 Maiṉ ṭhanḍí sáṉseṉ bharte bharte thak gayá; maiṉ áṉsú baháke ‖sárí rát apná bistar aisá bhigotá húṉ, ki jaisá pání meṉ bhíg játá hai.

7 Ġam ke sabab mujhe ánkh se dhundhlá nazar átá hai[f]; mere sab dushmanoṉ ke sabab se merí ánkheṉ buṛhiyá gaíṉ.

8 Mujh se pare raho, ai sáre badkirdáro[g], ki ḲHUDÁWAND ne mere rone kí áwáz suní[h].

9 ḲHUDÁWAND ne merí faryád suní; ḲHUDÁWAND merí du'á qabúl kartá hai.

10 Mere sáre dushman pashemání meṉ aur niháyat kapkapí meṉ paṛe phireṉge, aur nágahání ḳhijálat khínchenge.

VII ZABUR.

1 Dáúd apne dushmanoṉ ke kína ke sabab Ḳhudá se minnat kartá aur apní be-gunáhí záhir kartá. 10 Ímán se apní salámatí aur apne dushmanoṉ kí halákat ko dekhtá, ki húá cháhtí hai.

Dáúd ká ‖Shiggáyún*, jise wuh Ḳhudáwand ke huzúr Kúsh Binyamíní kí bátoṉ kí bábat gáyá*.

AI ḲHUDÁWAND, mere Ḳhudá, merá bharosá tujh par hai; mujh ko un sab se, jo mere píchhe paṛe haiṉ, bachá[a], aur mujhe naját de:

2 Na howe ki dushman sher kí tarah mujh ko pháṛe[b], aur jis waqt koí merá bachánewálá na ho, mujhe purze kare[c].

3 Ai ḲHUDÁWAND, mere Ḳhudá, agar mujh se aisá húá[d], agar mere háth se badí húí[e];

4 Agar maiṉ ne us se, jis ne mujh se nekí kí, badí kí ho; (háṉ, maiṉ ne us ko jo be-sabab merá dushman thá chhuṛáyá hai[f]:)

5 To dushman daṛ-pai hoke merá jí lewe, aur merí zindagí ko zamín par páemál kare, aur merí 'izzat ḳhák meṉ miláwe. Siláh.

6 Ai ḲHUDÁWAND, tú apne qahr se uṭh, aur mere dushmanoṉ ke sabab apne taíṉ buland kar[g]; aur mere liye jágtá rah[h], aur us 'adálat ko. jis kí bábat tú ne hukm kiyá hai, púrá kar.

7 So logoṉ kí guroheṉ tere áspás faráham hongíṉ: pas tú un ke liye phir bulandí par já.

8 ḲHUDÁWAND logoṉ kí 'adálat karegá; ai ḲHUDÁWAND, jaisí merí sadáqat[i], aur jaisí merí diyánatdárí hai, waisí hí merí *adálat kar.

9 Buroṉ kí buráí nest o nábúd kar, aur sádiqoṉ ko qúwat de; ki sachchá Ḳhudá diloṉ aur gurdoṉ ko jánchtá hai[k].

10 Mujhe Ḳhudá kí panáh hai; wuh un ko, jin ke dil sídhe haiṉ[l], naját detá hai.

11 Ḳhudá ‖sádiq kí 'adálat kartá hai; aur Ḳhudá har roz badkár par jhunjhlátá hai.

12 Agar wuh báz na áwegá, to Ḳhudá apní talwár tez karegá[m]; us ne to apní kamán par chillá chaṛháyá hai, aur use taiyár kiyá hai.

13 Aur us ne us ke liye maut ká sárá sámán taiyár kiyá hai; us ne zálimoṉ par apne tír joṛe haiṉ[n].

Marginal references:

[m] 2 Sam. 15. 31. aur 17. 14, 23.
[n] Yas. 65. 13.
‖ Yá, hifázat kartá.
[o] Zab. 115. 1. ...
* Yá, áṭhweṉ par: Dekho 1 Taw. 15. 21. Zab. 12, ká sarnáma.
[a] Zab. 38. 1. Yar. 10. 24. aur 46. 28.
[b] Zab. 41. 4.
[c] Hús. 6. 1.
[d] Zab. 90. 13.
[e] Zab. 30. 9. aur 88. 11. aur 115. 17. aur 118. 17. Yas. 38. 18.
‖ Yá, har rát.
[f] Ayy. 17. 7. Zab. 31. 9. aur 38. 10. aur 88. 9. Nau. 5. 17.
[g] Zab. 119. 115. Mat. 7. 23. aur 25. 41. Lúq. 13. 27.
[h] Zab. 3. 4.
‖ Yá, Zabúr-i-Nauha.
* Hab. 3. 1.
* 2 Sam. 16.
1062 ke qaríb.
[a] Zab. 31. 15.
[b] Yas. 38. 13.
[c] Zab. 50. 22.
[d] 2 Sam. 16. 7, 8.
[e] 1 Sam. 24. 11.
[f] 1 Sam. 24. 7. aur 26. 9.
[g] Zab. 94. 2.
[h] Zab. 44. 23.
[i] Zab. 18. 20. aur 35. 24.
[k] 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. Zab. 139. 1. Yar. 11. 20. aur 17. 10. aur 20. 12. Muk. 2. 23.
[l] Zab. 125. 4.
‖ Yá, sadágat se.
[m] Ist. 32. 41.
[n] Ist. 32. 23, 42. Zab. 64. 7.

14 Dekho, use badkárí ke dard lage, aur gunáh ká use peṭ rahá hai, aur jhúṭh ko jantá hai[o].
15 Us ne gaṛhá khodá, aur gahrá kiyá; aur us gaṛhe men, jise wuh banátá thá, áp girá[p].
16 Us ká gunáh usí ke sir par paṛegá[q], aur us ká zulm usí kí khoprí par utregá.
17 Main Khudáwand kí, us kí sadáqat ke mutábiq, sitáish karúngá; aur Khudáwand Ta'álá ká nám gáúngá.

VIII ZABUR.

Khudá ká jalál us kí dastkárion men, aur kháss karke us mihrbání men jo us ne Baní Ádam par kí hai, sáf áshkára hai.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr, jo Jittiyat ‖ke sur par gáyá jáwe.*

AI Khudáwand, hamáre Rabb, kyá hí buzurg hai terá nám tamám zamín par[a]! terí shaukat ásmánon par buland hai[b].
2 Tú ne apne mukhálifon ke sabab bachchon aur shírkhwáron ‖ke munh se apní sitáish karwáí hai[c], ki dushman aur intiqám lenewálá dab jáen[d].
3 Jab main tere ásmánon par, jo terí dastkáríán hain, dhyán kartá húη[e], aur chánd aur sitáron par, jo tú ne banáe:
4 To insán kyá hai, ki tú us kí yád kare, aur ádamzád kyá, ki tú us ‖par nigáh kare[f]?
5 Lekin tú firishton se us ko thoṛá hí kam kartá, aur shán o shaukat ká táj us ke sir par rakhtá hai.
6 Tú us ko apne háth ke kámon par hukúmat bakhshtá[g]; tú sab kuchh us ke qadam ke níche kartá hai[h]:
7 Sárí bheṛ bakríán aur gáe bail, aur janglí chaupáe;
8 Aur ásmán ke parinde, aur daryá kí machhlíán, aur har ek chíz, jo daryá kí ráhon men guzartí hai.
9 Ai Khudáwand, hamáre Rabb, kyá hí buzurg hai terá nám tamám zamín par[i]!

IX ZABUR.

1 *Dáúd is sabab Khudá kí sitáish kartá hai, ki us ne 'adálat kí thí. 11 Wuh auron ko ubhártá hai, ki we us kí sitáish karne men sharík hon. 13 Wuh minnat kartá ki us kí sitáish karne kí wujúh aur bhí baṛhen.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr, jo Mút-labban par gáyá jáwe.

AI Khudáwand, main apne sáre dil se terí sitáish karúngá; main tere sáre 'ajáib kámon ká bayán karúngá.
2 Main tujh se khush aur khushwaqt rahúngá[a]; main tere nám kí, jo niháyat buland hai[b], sitáish karúngá.
3 Jab mere dushman ulṭe phirte, we tere sámhne se dab játe, aur halák hote hain.
4 Ki merá insáf aur qaziya tú chukátá; tú takht i 'adálat par baiṭhke sachchá insáf kartá hai.
5 Tú qaumon ko malámat kartá; tú sharíron ko faná kartá; tú un ká nám abad ul ábád tak miṭá ḍáltá hai[c].
6 ‖Dushman tamám húe, aur hamesha ke liye kharáb hain; tú ne shahr ke shahr ujáṛ diye, aur un ká zikr un ke sáth miṭ gayá hai.
7 Lekin Khudáwand abad tak takht-nishín hai[d]; us ne 'adálat ke liye apná masnad taiyár kiyá hai.
8 Wuh sadáqat se jahán ká insáf karegá[e], aur rástí se khalq kí 'adálat karegá.
9 Khudáwand mazlúmon ke liye ‖panáh hai[f], aur musíbat ke waqt men himáyat.
10 We, jo terá nám jánte hain[g], terá bharosá rakhte hain; ki tú ai Khudáwand, un ko, jo terí talásh men hain, tark nahín kartá.
11 Khudáwand kí, jo Saihún ‖par kursí-nishín hai, sitáish ke gít gáo; logon ke darmiyán us ke 'ajáib kámon ko bayán karo[h].
12 Jab wuh khún kí pursish kartá hai[i] to unhen yád kartá hai[i]; wuh 'ájizon kí faryád ko farámosh nahín kartá.
13 Ai Khudáwand, mujh par rahm kar; us dukh par, jo main apne dushmanon se khínchtá húη, nazar kar, ai tú, jo maut ke darwázon par se merá uṭhánewálá hai:
14 Táki main Saihún kí beṭí ke darwázon par terí sab sitáishen bayán karún; main terí naját se khushí karúngá[k].
15 Gair qaumen us kúe men, jo unhon ne khodá thá, girí hain[l];

Marginal references: [o] Aiy. 15. 35. Yas. 33. 11. aur 59. 4. Ya'q. 1. 15. — [p] Ast. 7. 10. Aiy. 4. 8. Zab. 9. 15. aur 10. 2. aur 35. 8. aur 94. 23. aur 141. 10. Ams. 5. 22. aur 26. 27. Wá'iz 10. 8. — [q] 1 Sal. 2. 32. Ast. 9. 25. — ‖ Yá, ke sáth. — * Zab. 81, aur 84, ke sarnáme. — [a] Zab. 148. 13. — [b] Zab. 113. 4. — ‖ 'Ibrání men, ke munh men qá-wat ḍálí. — [c] Dekho Mat. 11. 25. aur 21. 16. 1 Qur. 1. 27. — [d] Zab. 44. 16 — [e] Zab. 111. 2. — ‖ Yá, us ke yahán jáe. — [f] Aiy. 7. 17. Zab. 144. 3 'Ibrán. 2. 6. — [g] Paid. 1. 26, 28. — [h] 1 Qur. 15. 27. 'Ibrán. 2. 8. — [i] 1 áyat. — 1018. — [a] Zab. 5. 11. — [b] Zab. 56. 2 aur 83. 18. — [c] Ist. 9. 14. Ams. 10. 7. — ‖ Yá, Are ai dushman, terí kharábían niháyat ko pahunchín. — [d] Zab. 102. 12, 26. 'Ibrán. 1. 11. — [e] Zab. 96. 13 aur 98. 9. — ‖ 'Ibrání men, ek buland makán hai. — [f] Zab. 32. 7. aur 37. 39. aur 46. 1. aur 91. 2. — [g] Zab. 91. 14. — ‖ Yá, men rahtá. — [h] Zab. 107. 22. — [i] Paid. 9. 5. — [k] Zab. 13. 5. aur 20. 5. aur 35. 9. 1 Sam. 2. 1, 16. aur 34. 8. aur 57. 8. aur 94. 23. Ams. 5. 22. aur 22. 8. aur 36. 27.

us dám meṉ, jo unhoṉ ne chhipáyá thá, unhíṉ ke páṉw phaṉse.

16 Khudawand apní 'adálat se, jo kiyá kartá hai, mashhúr húá[m]; sharír apne háthoṉ ke kám ke phande meṉ phaṉsá. || Hijjáyún[n]. Siláh.

17 Sharír jahannam meṉ ḍále jáeṉge; we sárí qaumeṉ, jo Khudá ko bhúl játí haiṉ[o].

18 Ki Khudawand miskín ko kabhí farámosh nahíṉ kartá[p]; miskín kí ummed kabhí ṭoṛí na jáegí[q].

19 Uṭh, ai Khudawand, táki insán gálib na howe; qaumoṉ ko apne huzúr sazá de.

20 Ai Khudawand, un ko ḍará, táki qaumeṉ apne taíṉ bashar jánoṉ. Siláh.

X ZABUR.

1 Dáúd shariroṉ ke andher kí bábat Khudá se faryád kartá. 12 Khudá se madad mángtá. 16 Apne i'atiqád ká iqrár kartá.

Ai Khudawand, tú kyúṉ dúr khaṛá rahtá hai? dukhoṉ ke waqt tú kyúṉ áp ko chhipátá hai?

2 Sharír gurúr se miskín ko satáte haiṉ; un ko unhíṉ kí mashwaratoṉ meṉ, jo unhoṉ ne kíṉ, pakaṛwá[a].

3 Ki sharír apne nafs kí shahwat par fakhr kartá hai[b], aur lálchí ko, jis se Khudawand ko nafrat hai, nekbakht kahtá hai[c].

4 Sharír apní rúdárí ke ghamand se || andesha nahíṉ kartá[d], aur || Khudá us ke kisí ek khiyál meṉ nahíṉ[e].

5 Us kí ráheṉ hamesha kaṭhin haiṉ; terí 'adálateṉ us kí nazar se † bahut poshída haiṉ[f]: wuh apne sáre dushmanoṉ se akaṛ kartá hai[g];

6 Apne dil meṉ kahtá hai, mujh ko jumbish na hogí[h]; mujh par pusht dar pusht bipat na paṛegí[i].

7 Us ká muṉh la'nat[k], aur dagá, aur chhal se bhará hai; us kí zubán ke níche fasád[l] aur behúdagoí haiṉ[m].

8 Wuh dihát kí ghátoṉ meṉ baiṭhá hai, wuh khalwat ke makánoṉ meṉ begunáhoṉ ko qatl kartá hai[n]; us kí áṉkheṉ poshída miskín par lagí húí haiṉ[o].

9 Wuh chhupke sher ke mánind, jo jháṛí meṉ ho, ghát meṉ lagá húá hai[p]; wuh tak rahá hai, ki miskín ko pakṛe; wuh miskín ko apne dám meṉ láke pakaṛtá hai.

10 Wuh dabak baiṭhá hai, aur farotaní kar játá hai, táki miskín us ke qúwatwaroṉ se gir jáweṉ,

11 Apne dil meṉ kahtá hai, Khudá bhúl gayá hai; us ne apná muṉh chhipáyá[q]; wuh kabhí na dekhegá.

12 Uṭh, ai Khudawand, ai Khudá, apná háth baṛhá[r]; kháksároṉ ko bhúl na já.

13 Sharír Khudá kí tahqír kyúṉ kartá hai? apne dil meṉ kahtá, ki tú tahqíqát na karegá.

14 Tú to dekhtá hai; ki tú khabásat aur sharárat par nazar kartá hai, ki tú use apne háth se badlá de; miskín áp ko || tere supurd kartá hai[s]; yatím ká hámí tú hai[t].

15 Sharír aur bure ká bázú toṛ[u], aisá ki us kí sharárat phir ḍhúṉḍhí na páí jáwe.

16 Khudawand azal se abad tak bádsháh hai[x]: begání qaumeṉ us kí zamín par se faná húíṉ.

17 Ai Khudawand, tú miskínoṉ ká matlab suntá hai; tú un ke diloṉ ko || musta'idd karegá[y], aur kán dharke sunegá;

18 Ki yatímoṉ, aur mazlúmoṉ ká insáf kare, táki khákí ádmí phir || zulm na kare[z].

XI ZABUR.

1 Dáúd apne dushmanoṉ kí bábat is khiyál se ki Khudá merá hámí hogá khátirjam'aí pátá. 4 Khudá kí peshbíní aur insáf kí bábat.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

Merá tawakkul Khudawand par hai[a]; tum kyúṉkar merí ján ko kahte ho, ki chiṛiyá sí apne pahár par játí rah[b]?

2 Ki dekh, sharír apní kamán par chillá chaṛháte haiṉ[c]; apná tír chille meṉ joṛte[d], táki we || poshída sídhe-dilwáloṉ † ko chheḍeṉ.

3 Jab ki || arkán gir gae hoṉge[e], to sádiq kyá karegá?

4 Khudawand apní muqaddas haikal meṉ hai[f]; Khudawand ká takht ásmán par hai[g]; us kí áṉkheṉ dekhtí haiṉ[h]; us kí palakeṉ baní Ádam ko ázmátí haiṉ.

5 Khudawand sádiq ko jánchtá hai[i]; par sharír, aur wuh, jo

---

m Khur. 7. 5. aur 14. 4, 10, 31. || Ya'ne, dhyán karná. n Zab. 19. 14. aur 92. 3. o Aiy. 8. 13. Zab. 50. 22. p 12 áyat. Zab. 12. 5. q Amis. 23.18. aur 24. 14. a Zab. 7. 16. aur 9. 15,16. Amś. 5. 22. b Zab. 94. 4. c Amś. 28. 4. Rúm. 1. 32. || Yá, khuda ká tálib nahíṉ. d Zab. 14. 2. || Yá, us ke sáre khiyal haiṉ, ki Khudá nahíṉ. e Zab. 14. 1. aur 53. 1. † Yá, dúr úpar haiṉ. f Amś. 24. 7. Yas. 26. 11. g Zab. 12. 5. h Zab. 30. 6. Wa'iz 8. 11. Yas. 56. 12. i Muk. 18. 7. k Rúm. 3. 14. l Aiy. 20. 12. m Zab. 12. 2. n Hab. 3. 14. o Zab. 17. 11. p Zab. 17. 12. Mík. 7. 2.

q Aiy. 22. 13. Zab. 73. 11. aur 94. 7. Hiz. 8. 12. aur 9. 9. r Mík. 5. 9. || 'Ibrání meṉ, tujh par chhoṛ detá hai. s 2 Tim. 1. 12. 1 Pat. 4. 19. t Zab. 68. 5. Hús. 14. 3. u Zab. 37. 17. x Zab. 29. 10. aur 145. 13. aur 146. 10. Yar. 10. 10. Nau. 5. 19. Dán. 4. 34. aur 6. 26. 1 Tim. 1. 17. || Yá, sábit rakhegá. y 1 Taw. 29. 18. z Zab. 82. 3. Yas. 11. 4. || Yá, na daráwe. 1060 ke qaríb. a Zab. 56. 11. b Dekho 1 Sam. 26. 19, 20. c Zab. 64. 3, 4. d Zab. 21. 12. || 'Ibrání meṉ, tárikí meṉ. † 'Ibrání meṉ, par chaláweṉ. || Yá, bunyádeṉ bigaṛ gaíṉ. e Zab. 82. 5. f Hab. 2. 20. g Zab. 2. 4. Yas. 66. 1. Mat. 5. 34. aur 23. 22. A'am. 7. 49. Muk. 4. 2. h Zab. 33. 13. aur 34. 15, 16. aur 66. 7. i Paid. 22. 1. Ya'q. 1. 12.

sitam ko cháhtá hai, us kí rúh us se dushmaní rakhtí hai.

6 Wuh sharíron par angáre, aur ág, aur gandhak, barsáwegá [k], aur bád i samúm chaláegá; un ke piyále men yih un ká hissa hogá [l].

7 Is wáste ki KHUDAWAND, jo sádiq hai, sadáqat ko cháhtá hai [m], aur us ká munh sídhe logon kí taraf mutawajjih hai [n].

XII ZABUR.

1 *Dáúd insání tasallí se mahrúm hoke Khudá hí kí madad mángtá. 3 Is khiyál se us kí khátirjam'aí hotí, ki Khudá sharíron par áfaten bhejtá, aur apne logon ke liye apne wa'don ko púrá kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr, jo ‖ Shaminít par gáyá jáwe.*

AI KHUDAWAND, mujhe naját de; ki díndár ádmí játe rahte hain [a], aur amánatdár log baní Adam men se ghat játe.

2 Un men har ek apne hamsáe ke sáth behúda báten kartá hai [b], aur chaplúsí ke labon aur ‖ do-dilí se boltá hai [c].

3 KHUDAWAND sab cháplúsí ke lab, aur wuh zubán, jis se bará bol nikaltá hai [d], kát dálegá;

4 Jo yún kahte hain, Ham apní zubán se gálib honge; hamáre honth hamáre hain: kaun hai, jo hamárá málik hai?

5 Miskínon kí kharáb-hálí aur hájatmandon kí thandí sáns par nazar karke, KHUDAWAND farmátá hai, Ab main uthtá hún [e]; us ko jo ‖ us se akar kartá hai [f], main us se naját dúngá.

6 KHUDAWAND ká kalám chokhá kalám hai, jaise rúpá mittí kí ghariyá men táyá gayá [g], aur sát martaba sáf kiyá gayá.

7 Tú hí, ai KHUDAWAND, un ká háfiz hai; tú unhen is zamáne ke logon se abad tak bachá rakhegá.

8 Sharír log har taraf akarte phirte hain, jab ki kamíne log sarfaráz húe hain.

XIII ZABUR.

1 *Dáúd shikáyat kartá, is khiyál se ki us kí madad karne men derí húí thí. 3 Wuh fazl mángtá, ki áyande ke khatron se mahfúz rahe. 5 Wuh Khudá kí rahmat par fakhr kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDAWAND, kab tak tú mujhe yád na karegá? kyá kabhí bhí nahín? kab tak tú apná munh mujh se chhipáegá [a]?

2 Kab tak main roz roz pareshán-khátir aur shikasta-dil rahúngá? kab tak merá dushman mujh par sarbuland rahegá?

3 Ai KHUDAWAND, mere Khudá, mujh par nazar kar, aur merí sun; merí ánkhen roshan kar [b], na ho, ki mujhe maut kí nínd á jáwe [c];

4 Na ho, ki merá dushman kahe, Main us par gálib húá: aur mere satánewále merí jumbish se khush hon [d].

5 Aur main jo hún, so terí rahmat par merá bharosá hai [e]; merá dil terí naját se khushwaqt hai.

6 Main KHUDAWAND kí hamd aur saná gáúngá; kyúnki us ne mujh par ihsán kiyá hai [f].

XIV ZABUR.

1 *Dáúd nafsání ádmí kí kharábí ká bayán kartá. 4 Wuh sharíron ko un hí ke 'aql o tamíz se dalíl láke qáil kartá hai. 7 Naját iláhí par fakhr kartá hai.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AHMAQ apne dil men kahtá hai, Khudá nahín [a]. We kharáb húe, un ke kám makrúh hain, koí nekokár nahín [b].

2 KHUDAWAND ásmán par se baní Adam par nigáh kartá, tá dekhe, ki un men koí dánishwálá, Khudá ká tálib, hai, yá nahín [c].

3 We sab gumráh húe; we sab ke sab ‖ bigar gaye; koí nekokár nahín, ek bhí nahín [d].

4 Kyá un sab badkáron ko samajh nahín, jo mere bandon ko yún khá játe hain [e], jaise rotí kháte hain, aur KHUDAWAND ká nám nahín lete [f]?

5 We wahán bare khauf men húe; kyúnki Khudá sádiqon kí nasl ke darmiyán hai.

6 Tum miskín kí saláh se nang rakhte ho, is liye ki KHUDAWAND us kí panáh hai [g].

7 ‖ Kásh ki Isráel kí naját Saihún se hotí [h]! jab KHUDAWAND apní guroh ke qaidíon ko pher láegá [i], to Ya'qúb shád hogá, aur Isráel khush.

XV ZABUR.

Dáúd bayán kartá ki Saihún ke báshinde kaise hain.

---

k Paid. 19. 24. His. 38. 22.
l Dekho Paid. 43. 34. 1 Sam. 1. 4. aur 9. 23. Zab. 75. 8.
m Zab. 45. 7. aur 146. 8.
n Aly. 36. 7. Zab. 33. 18. aur 34. 15. 1 Pat. 3. 12.
‖ Yá, áthwen par.
* Zab. 6, ká sarnáma.
a Yas. 57. 1. Mik. 7. 2.
b Zab. 10. 7.
‖ 'Ibrání men, ek dil se aur ek dil se. 1 Taw. 12. 33.
c Zab. 28. 3. aur 62. 4. Yar. 9. 8. Rúm. 16. 18.
d 1 Sam. 2. 3. Zab. 17. 10. Dán. 7. 8, 25.
e Khur. 3. 7, 8. Yas. 33. 10.
‖ Yá, use phansáne cháhtá hai.
f Zab. 10. 5.
g 2 Sam. 22. 31. Zab. 18. 30. aur 19. 8. aur 119. 140. Ams. 30. 5.
a Ist. 31. 17. Aly. 13. 24. Zab. 44. 24. aur 88. 14. aur 89. 46. Yas. 59. 2.
b 'Az. 9. 8.
c Yar. 51. 39.
d Zab. 25. 2. aur 35. 19. aur 38. 16.
e Zab. 33. 21.
f Zab. 116. 7. aur 119. 17.
a Zab. 10. 4. aur 53. 1, wag.
b Paid. 6. 11, 12. Rúm. 3. 10, wag.
c Zab. 33. 13. aur 102. 19.
‖ 'Ibrání men, gande hogaye.
d Rúm. 3. 10, 11, 12.
e Yar. 10. 25. 'Amús 8. 4. Mík. 3. 3.
f Zab. 79. 6. Yas. 64. 7.
g Zab. 9. 9. aur 142. 5.
‖ 'Ibrání men, Kaun naját degá Isráel ko, wag. Dekho Rúm. 11. 26.
h Zab. 53. 6.
i Aly. 42. 10. Zab. 126. 1.

Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDAWAND, terí haikal men kaun basegá[a]? tere koh i muqaddas par[b] kaun rahegá? 2 Wuh jo sídhí chál chaltá hai[c], aur sadáqat ke kám kartá hai, aur apne dil men sachchí báten kartá hai[d]. 3 Wuh jo apní zubán se gíbat nahín kartá[e], aur apne hamsáe ko dukh nahín detá, aur apne parosí ko 'aib nahín lagátá hai[f]. 4 Wuh jis kí nazar men nikammá ádmí khwár hai[g]; wuh jo unhen jo KHUDAWAND se darte hain 'izzat detá hai; wuh jo apne zarar par qasam khátá hai, aur us par qáim rahtá hai[h]. 5 Wuh jo súd ke liye qarz nahín detá[i], aur be-gunáhon ke satáne ke liye rishwat nahín letá[k]. Wuh jo yih kartá hai kabhí na talegá[l].

XVI ZABUR.

1 *Dáúd apne sawáb ká takiya chhorke, aur butparastí se nafrat rakhke, apní hifázat ke liye Khudá kí panáh letá hai. 5 Wuh apní ummed záhir kartá hai, ki chúnki buláyá gayá thá, wuh jí bhí uthegá aur hamesha kí zindagí páwegá.*

‖ Dáúd ká Miktám*.

KHUDAYA, tú merá háfiz ho, kyúnki mujhe terá hí bharosá hai[a]. 2 Ai merí ján, tú ne KHUDAWAND ko kahá hai, ki Tú merá Málik hai; merí nekokárí se tujh ko kuchh fáida nahín[b]; 3 Balki zamín ke muqaddas logon aur kámilon ko, jin se merí sárí khushí hai. 4 Un ke dukh, jo ‖ dúsre ke píchhe daurte hain, barhte rahenge; un ke khúnwále tapáwan main na tapáúngá, balki main apne honthon se un ke nám bhí na lúngá[c]. 5 Merí mírás ká[d] aur mere piyále ká[e] hissa KHUDAWAND hai; mere bakhra ká nigáhbán tú hai. 6 Dilpazír makánon men mere liye jarib kí gaí; hán, merí mírás suthrí hai. 7 Main KHUDAWAND ko mubárak kahúngá, jo mujhe saláh detá hai; mere gurde ráton ko mujhe ta'lím dete hain[f]. 8 Merí nigáh hamesha KHUDAWAND par hai[g]; is liye ki wuh mere dahne háth hai[h], mujh ko kabhí jumbish na hogí[i]. 9 Isí sabab merá dil khush hai, aur merí ‖ shaukat[k] shád; merá jism bhí ummed men chain karegá. 10 Ki tú merí ján ko pátál men rahne na degá[l], aur tú apne quddús ko sarne na degá[m]. 11 Tú mujh ko zindagání kí ráh[n] dikhláwegá; tere huzúr men khushíon se serí hai[o]; tere dahine háth abad tak 'ishraten hain[p].

XVII ZABUR.

1 *Dáúd áp ko diyánatdár jánke, Khudá se minnat kartá, ki use us ke dushmanon ke háthon se bacháwe. 10 Un kí magrúrí aur fitrat aur chálákí ká bayán kartá. 13 Qawí ummed rakhke, apne dushmanon kí bábat minnat kartá.*

Dáúd kí ek Namáz.

AI KHUDAWAND, ‖ sidq ko sun, aur merí faryád par dhyán rakh, aur merí du'á par. jo be-riyá labon se nikaltí hai, kán dhar. 2 Merá insáf tere huzúr se nikle; terí ánkhen rástí par nazar karen. 3 Tú mere dil ko ázmátá; tú rát ko use dekhtá[a]; tú mujhe jánchtá[b], par tú mujh men koí bát na páwegá; merá iráda hai, ki mere munh se ‖ bejá kalám na nikle. 4 Insán ke kámon ko dekhkar, tere labon ke sukhan ke sabab main ne apne taín halák karnewálí ráhon se bachá rakhá. 5 Mere qadamon ko apní ráhon men rakh[c], ki mere pánw na phislen. 6 Main tujhe pukártá hún, ki tú merí sunegá; ai mere Khudá, merí taraf kán dhar[d], aur merí 'arz sun. 7 Apní 'ajíb mihrbání kar[e], ai tú, jo apne dahne háth se tawakkul karnewálon ko ‖ dushmanon se bachátá hai. 8 Mujhe ánkh kí putlí ke mánind[f] mahfúz rakh; mujhe apne paron ke sáya tale chhipá le[g], 9 Un sharíron se, jo mujh par zulm karte hain, aur mere jání dushmanon se, jo mujhe ghere húe hain. 10 We apní charbí men chhip gaye hain[h]; we apne munh se bará bol bolte hain[i]. 11 We ab har ek qadam par ham ko gherte hain[k], aur un kí

[a] Zab. 24. 3, wag. [b] Zab. 2. 6. aur 3. 4. [c] Yas. 33. 15. [d] Zak. 8. 16. Afs. 4. 25. [e] Ahb. 19. 16. Zab. 34. 13. [f] Khur. 23. 1. [g] Ast. 3. 2. [h] Qáz. 11. 35. [i] Khur. 22. 25. Ahb. 25. 36. Ist. 23. 19. Hiz. 18. 8. aur 22. 12. [k] Khur. 23. 8. Ist. 16. 19. [l] Zab. 15. 8. 2 Pat. 1. 10.

‖ Yá Dáúd ká sunahlá Zabúr. [a] Yá; Zab. 56, aur 57, aur 58, aur 59, aur 60. [b] Zab. 25. 20. [b] Aly. 22. 2, 3. aur 35. 7, 8. Zab. 50. 9. Rúm. 11. 35. ‖ Yá, dúsre ko hadye dete. [c] Khur. 23. 13. Yash. 23. 7. Hos. 2. 16. 17. [d] Ist. 32. 9. Zab. 73. 26. aur 119. 57. aur 142. 5. Yar. 10. 16. Nau. 3. 24. [e] Zab. 11. 6. [f] Zab. 17. 3. [g] A'am. 2. 25, wag.

[h] Zab. 73. 23. aur 110. 5. aur 121. 5. [i] Zab. 15. 5. ‖ Ya'ne, zubán. [k] Zab. 30. 12. aur 57. 8. [l] Zab. 49. 15. A'am. 2. 27, 31. aur 13. 35. [m] Ahb. 19. 28. Gin. 6. 6. [n] Mat. 7. 14. [o] Zab. 17. 15. aur 21. 6. Mat. 5. 8. 1 Qur. 13. 12. 1 Yúh. 3. 2. [p] Zab. 36. 8.

‖ 'Ibrání men, haqq ko.

[a] Zab. 16. 7. [b] Ajy. 23. 10. Zab. 26. 2. aur 66. 10. aur 139. 2. Zak. 13. 9. Mal. 3. 2, 3. 1 Pat. 1. 7. ‖ Yá, khatá na ko. [c] Zab. 119. 133. [d] Zab. 116. 2. [e] Zab. 31. 21. ‖ 'Ibrání men, un se jo un kí mukhálafat men uthte. [f] Ist. 32. 10. Zak. 2. 8. [g] Rút 2. 12. Zab. 36. 7. aur 57. 1. aur 61. 4. aur 63. 7. aur 91. 1, 4 Mat. 23. 37. [h] Ist. 32. 15. Aly. 15. 27. Zab. 73. 7. aur 119. 70. [i] 1 Sam. 2. 3. Zab. 31. 18. [k] 1 Sam. 23. 26.

ánkheṉ lagáí húí haiṉ, ki ham ko zamín par girá deweṉ.

12 Aur un kí misál yih hai, jaise sher, jo shikár par jí lagáe[l]; aur jaisá sher ká bachcha, jo chhipke ghát meṉ baiṭhe.

13 Uṭh, ai KHUDÁWAND, us ká sámhná kar; us ko ḍhakel de; merí ján ko us sharír se, jo terí teg hai[m], naját de:

14 Un logoṉ se, ai KHUDÁWAND, jo tere háth haiṉ, dunyá ke logoṉ se, jin ká baḳhra isí zindagání meṉ hai[n], aur jin ke peṭ tú apní nihání chízoṉ se bhartá; un kí aulád bhí ser hotí, aur we apní báqí daulat apne bálbachchoṉ ke liye chhoṛ játe haiṉ.

15 Par maiṉ jo húṉ, sadáqat meṉ terá muṉh dekhúṉgá[o]; aur jab maiṉ terí súrat par hoke jágúṉgá, to maiṉ ser húṉgá[p].

XVIII ZABUR.

Dáúd Ḳhudá kí sitáish kartá hai us kí 'ajíb gúnágún barakatoṉ ke sabab se.

Sardár muganní ke liye, Ḳhudáwand ke bande* Dáúd ká Zabúr; us ne is Zabúr kí bátoṉ ko us din meṉ Ḳhudáwand ke áge kahá, jis din Ḳhudáwand ne use us ke sáre dushmanoṉ ke háth se, aur Sáúl ke háth se, bacháyá thá*: Aur wuh bolá,

AI KHUDÁWAND, tú merí qúwat hai[a]; maiṉ tujh se muhabbat rakhtá húṉ.

2 KHUDÁWAND merí chaṭán, aur merá gaṛh, aur merá chhuṛánewálá hai; merá Ḳhudá, merí chaṭán, jis par merá bharosá hai[b]; merí ḍhál, aur merí naját ká síng, aur merá únchá burj.

3 Maiṉ KHUDÁWAND se du'á máṉgúṉgá, jo sitáish ke láiq hai[c], aur yúṉ apne dushmanoṉ se rihái páúṉgá.

4 Maut ‖ kí saḳhtíoṉ ne mujh ko gherá[d], aur † bedín logoṉ ke sailáboṉ ne mujhe ḍaráyá.

5 Pátál kí tanáboṉ ne mujhe gher liyá; maut ke phandoṉ ne mujhe aṭkáyá.

6 Maiṉ ne tangí ke waqt KHUDÁWAND ko pukárá, aur apne Ḳhudá ke áge chilláyá; us ne merí áwáz apní haikal meṉ se suní, aur merí faryád us ke sámhne us ke kánoṉ tak pahunchí.

7 Tab zamín kámpí, aur larzí[e], sáre paháṛ jaṛ múl se hil gae, aur us ke gusse se thartharáe.

8 Us ke nathnoṉ se dhuwáṉ uṭhá, aur us ke muṉh se átash bhaṛkí, jis se angáre dahak uṭhe.

9 Us ne ásmánoṉ ko jhukáyá, aur níche utrá[f]; us ke páṉwoṉ tale táríkí thí.

10 Wuh karúbí par sawár húá[g], aur parwáz kar gayá; wuh hawá ke paroṉ par uṛá[h].

11 Us ne táríkí ko apná parda kiyá, aur us ke girdágird pánioṉ ká andherá aur bádaloṉ kí ghaṭá us ká ḳhaima thá[i].

12 Us kí chamak se, jo us ke áge thí[k], us kí andherí badlíáṉ phaṭkar ole aur angáre ban gae.

13 KHUDÁWAND ásmánoṉ meṉ garjá, aur us ne jo niháyat buland hai, apní áwáz nikálí[l]; to ole aur angáre ban gae.

14 Háṉ, us ne apne tír chhoṛe, aur un ko paráganda kiyá[m]; aur bijlíáṉ chamkáíṉ, aur unheṉ ghabrá diyá.

15 Us waqt pání kí dháreṉ dikhái dín[n], aur terí jhunjhláhaṭ se, ai KHUDÁWAND, háṉ, tere nathnoṉ ke dam ke jhoke se jahán kí neweṉ khul gaíṉ.

16 Us ne úpar se bhejkar mujhe pakaṛ liyá, ‖ gahre pánioṉ meṉ se us ne mujhe khíṉch liyá[o].

17 Mere zabardast dushman se, aur un se, jo merá kína rakhte the, us ne mujhe naját dí; is liye ki we mujh se saḳht zoráwar the.

18 Unhoṉ ne bipat ke din merá sámhná kiyá; lekin KHUDÁWAND merá takiya thá.

19 Wuh mujhe nikálke ek kusháda jagah meṉ legayá[p]: us ne mujhe chhuṛáyá, kyúṉki wuh mujh se ḳhush thá.

20 KHUDÁWAND ne jaisí merí sadáqat thí, mujh ko jazá dí[q], aur mere háthoṉ kí pákízagí ke mutábiq us ne mujhe badlá diyá.

21 Is liye ki maiṉ ne KHUDÁWAND kí ráheṉ yád rakhíṉ, aur sharárat karke apne Ḳhudá se muṉh na moṛá.

22 Kyúṉki us ke sáre hukm mere zer i nazar rahe, aur us ke qawá'id ko maiṉ ne apne se dúr na kiyá.

23 Maiṉ us ke ‖ sáth sídhá rahá,

[l] Zab. 10. 8, 9, 10.
[m] Yas. 10. 5.
[n] Zab. 73. 12. Lúq. 16. 25. Ya'q. 5. 5.
[o] 1 Yúh. 3. 2.
[p] Zab. 4. 6, 7. aur 16. 11. aur 65. 4.
* Zab. 36, ká sarnáma.
* 2 Sam. 22.
[a] Zab. 144. 1.
[b] 'Ibrán. 2. 13.
[c] Zab. 106. 2.
‖ Yá, ke dukhoṉ ne.
[d] Zab. 116. 3.
† 'Ibrání meṉ, Bali'ál ke log.
[e] A'am. 4. 31.
[f] Zab. 144. 5.
[g] Zab. 99. 1.
[h] Zab. 104. 3.
[i] Zab. 97. 2.
[k] Zab. 97. 3.
[l] Zab. 29. 3.
[m] Yash. 10. 10. Zab. 144. 6. Yas. 30. 30.
[n] Khur. 15. 8. Zab. 106. 9.
‖ Yá, bare pánioṉ meṉ se.
[o] Zab. 144. 7.
[p] Zab. 31. 8. aur 118. 5.
[q] 1 Sam. 24. 19.
‖ Yá, sámhne.

aur main ne áp ko apní badkárí se báz rakhá.

24 So Khudawand ne merí sadáqat ke mutábiq, aur merí pákdastí ke muwáfiq, jo us kí ánkhon ke sámhne thí, mujh ko jazá dí[r].

25 Rahm karnewále ko tú apne taín rahím dikhlátá hai[s]; aur nekí karnewále par áp ko nekí karnewálá záhir kartá.

26 Khális ko tú apne taín khális dikhlátá hai, aur kajrauon ke sáth tú ‖kajrauí kartá hai[t].

27 Kyúnki tú 'ájizon ko bachátá hai; aur tú únchí ánkhon ko[u] níchí kartá hai.

28 Tú merá chirág jalátá hai[x]; Khudawand merá Khudá mere andhere ko ujálá kartá hai.

29 Ki main terí kumak se ek fauj ‖par daurtá hún; main apne Khudá kí madad se ek díwár kúd játá hún.

30 Khudá jo hai, us kí ráh kámil hai[y]; Khudawand ká sukhan táyá húá hai[z]; wuh un sab kí, jinhen us ká bharosá hai[a], sipar hai.

31 Khudawand ke siwá Khudá kaun hai[b]? aur hamáre Khudá ko chhorke chatán kaun hai?

32 Khudá hai, jis ne merí kamar mazbút bándhí[c], aur merí ráh kámil kí.

33 Us ne mere pánw harníon ke se kiye[d], aur mujhe mere únche makánon par khará kiyá[e].

34 Wuh mere háthon ko jang kí ta'lím detá hai[f], yahán tak ki pítal kí kamán mere bázúon se túttí hai.

35 Tú ne apní naját kí sipar mujh ko 'ináyat kí, aur tere dahne háth ne mujh ko sambhálá, aur terí muláyamat ne mujh ko buzurg kiyá.

36 Mere qadamon ko, jo mere tale hain, tú ne kusháda kiyá, yahán tak ki ‖mere pánw phisalte nahín[g].

37 Main ne apne dushmanon ká píchhá kiyá, aur unhen já liyá; main píchhe na phirá, jab tak unhen faná na kiyá.

38 Main ne unhen gháyal kiyá, aisá ki we uth nahín sake; mere qadamon ke níche gir pare hain.

39 Ki tú ne laráí ke wáste merí kamar mazbút bándhí hai; tú ne un ko, jo mujh par charh áe hain, mere níche jhukáyá.

40 Tú ne mere dushmanon kí píth mujhe dikhláí; aur main ne un ko, jo merá kína rakhte the, nábúd kiyá.

41 We chilláe, par koí bachánewálá na thá; aur Khudawand ko pukárá, par us ne unhen jawáb na diyá[h].

42 Tab main ne unhen aisá písá, ki we gard ke mánind, jo hawá men hotí hai, ho gae; main ne unhen yún nikál phenká, jaise raston men kí kích[i].

43 Tú ne mujhe logon ke jhagron se naját dí[k]; tú ne mujhe ajnabí qaumon ká sardár kiyá[l]; we log, jinhen main nahín jántá, merí farmánbardárí karenge[m].

44 Merá nám sunte hí unhen merí farmánbardárí karní paregí; ajnabíon kí naslen ‖mujh se dab niklengí[n].

45 Ajnabíon kí naslen murjhá jáwengí, aur apne chhipne ke makánon men thartharáwengí[o].

46 Khudawand hí zinda hai; merí chatán mubárak howe; merá naját-denewálá Khudá buland howe.

47 Khudá hí hai, jo merá intiqám letá hai, aur qaumon ko mere zer kartá hai[p].

48 Wuh mujhe mere dushmanon se naját detá hai; hán, tú mujhe un par, jo mujh se muqábala karte hain, bálá kartá hai[q]; tú ne mujhe zálim ádmí se makhlasí dí.

49 So main, ai Khudawand, qaumon ke darmiyán terá ‖shukr karúngá, aur tere nám ke gít gáúngá[r].

50 Wuh apne bádsháh ko naját i kullí bakhshtá hai[s], aur apne masíh Dáúd par, aur us kí nasl par abad tak[t] rahm karnewálá hai.

XIX ZABUR.

1 *Khilqat Khudá ká jalál záhir kartí hai.* 7 *Kalám iláhí us ká fazl záhir kartá.* 12 *Dáúd Khudá se fazl mángtá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

ASMAN Khudá ká jalál bayán karte hain, aur ‖falak us kí dastkárí dikhlátá hai[a].

2 Ek din dúsre din se báten kartá hai, aur ek rát dúsrí rát ko ma'rifat bakhshtí hai.

3 Un kí koí lugat aur zubán

---

r 1 Sam. 26. 23.
s 1 Sal. 8. 32.
‖ Yá, *kushtí laregá.* 2 Sam. 22. 27.
t Ahb. 26. 23, 24 27, 28. Ams. 3. 34.
u Zab. 101. 5. Ams. 6. 17
x Aiy. 18. 6. Aiy. 29. 3.
‖ Yá, *ko shikast detá.*
y Ist. 32. 4. Dan. 4. 37. Muk. 15. 3.
z Zab. 12. 6. aur 119. 140. Ams. 30. 5.
a Zab. 17. 7.
b Ist. 32. 31, 39. 1 Sam. 2. 2. Zab. 86. 8. Yas. 45. 5.
c Yas. 45. 5.
d 2 Sam. 2. 18. Hab. 3. 19.
e Ist. 32. 13. aur 33. 29.
f Zab. 144. 1.
‖ 'Ibrání men, *mere takhne.*
g Ams. 4. 12.
h Aiy. 27. 9. aur 35. 12. Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. aur 14. 12. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13.
i Zak. 10. 5.
k 2 Sam. 2. 9, 10. aur 3. 1.
l 2 Sam. 8.
m Yas. 52. 15. aur 55. 5.
‖ Yá, *merí khushámad karengí.*
n Ist. 33. 29. Zab. 66. 3. aur 81. 15.
o Mík. 7. 17.
p Zab. 47. 3.
q Zab. 59. 1.
‖ Yá, *iqrár.*
r Rúm. 15. 9.
s Zab. 144. 10.
t 2 Sam. 7. 13.
‖ Yá, *fazá.*
a Paid. 1. 6. Yas. 40. 22. Rúm. 1. 19, 20.

nahíṉ, un kí áwáz suní nahíṉ játí:

4 Sárí zamín meṉ un kí ‖tár guzar gayí, aur dunyá ke kanároṉ tak un ká kalám pahunchá hai[b]. Un meṉ us ne áftáb ke liye ḳhaima khaṛá kiyá hai,

5 Jo dulhá ke mánind ḳhalwat-ḳháne se nikal átá hai, aur pahlawán kí tarah maidán meṉ dauṛne se ḳhush hotá hai[c].

6 Aflák ke kanáre se us kí barámad hai, aur us kí gardish un ke dúsre kanáre tak hotí; us kí garmí se koí chíz nahíṉ chhipí.

7 ḲHUDÁWAND kí ‖tauret kámil hai[d], ki ‖diloṉ kí pherneválí hai; ḲHUDÁWAND kí shahádat sachchí hai, ki nádánoṉ ko ta'lím denewálí hai.

8 ḲHUDÁWAND kí sharí'ateṉ sídhí haiṉ, ki dil ko ḳhushí baḳhshtí haiṉ; ḲHUDÁWAND ká hukm sáf hai[e], ki ánkhoṉ ko núr detá hai[f].

9 ḲHUDÁWAND ká ḳhauf pák hai, ki us ko abad tak páedárí hai; ḲHUDÁWAND kí 'adálateṉ tamám o kamál sachchí aur sídhí haiṉ.

10 We sone se, balki bahut kundan se, beshqímat haiṉ[g], aur shahd aur us ke chhatte ke ṭapkoṉ se shíríntar haiṉ[h].

11 Us ko siwá terá banda un se tarbiyat pátá hai; un ko yád rakhne meṉ baṛá hí ajr hai[i].

12 Apne gunáhoṉ ko kaun ján saktá hai[k]? tú mujh ko gunáh i pinhání[l] se pák kar[m].

13 Apne bande ko ‖'amd ke gunáhoṉ se bhí mahfúz rakh[n]; unheṉ mujh par gálib hone mat de[o]; tab maiṉ be-'aib hoúṉgá, aur baṛe gunáh se pák ho jáúṉgá.

14 Mere muṉh kí báteṉ, aur mere dil ke soch tujhe pasand áweṉ[p], ai ḲHUDÁWAND, merí chaṭán, aur merá †fidiya denewálá[q].

XX ZABÚR.

1 *Kalísiyá bádsháh kí nádir muhimmát par muláhaza karke us ko du'á detí.* 7 *Ḳhudá par bharosá rakhtí, ki wuh kumak karegá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

MUSÍBAT ke din ḲHUDÁWAND terí sune; Ya'qúb ke Ḳhudá ká nám ‖tujhe bulandí baḳhshe[a];

2 Apne maqdis se[b] terí kumak bheje, aur Saihún meṉ se tujhe sambhále;

3 Terí sárí hadyoṉ ko yád farmáwe; aur tere chaṛháwoṉ ko qabúl kare; Siláh.

4 Tere dil kí ḳhwáhish ke muwáfiq tujh ko dewe, aur tere sáre matlab púre kare[c].

5 Ham terí naját se ḳhushí kareṉge[d]; ham apne Ḳhudá ke nám par apne jhanḍe khaṛe kareṉge[e]; ḲHUDÁWAND terí sárí muráden púrí kare.

6 Ab main jántá húṉ, ki ḲHUDÁWAND apne masíh ká[f] chhuṛánewálá hai; wuh apne dahne háth ko naját-denewále zor se apne ásmán i quds par se us kí sunegá.

7 Ye gáṛíoṉ ko, we ghoṛoṉ ko[g], par ham ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke nám ko yád kareṉge[h].

8 We ḳham húe, aur gir paṛe: lekin ham uṭhe, aur sídhe khaṛe húe.

9 Ai ḲHUDÁWAND, naját de; jis din ham du'á mángeṉ, us din bádsháh hamárí sune.

XXI ZABÚR.

1 *Fath ke sabab shukr guzrání játí.* 7 *Ziyáda iqbálmandí kí ummed rakhí játí.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI ḲHUDÁWAND, terí tawánáí se bádsháh ḳhushí kartá hai, aur terí naját se kyá hí dilshád hai[a].

2 Tú ne us ko us ke dil ká matlab diyá[b]; aur us ne jo kuchh apne muṉh se mángá, tú ne us ká suwál radd na kiyá. Siláh.

3 Nek taufíqoṉ se tú áp hí us ke sáth pesh áyá; tú ne ḳhális sone ká táj us ke sir par rakhá[c].

4 Us ne tujh se zindagí cháhí[d], aur tú ne us ko 'umr kí darází abad tak baḳhshí[e].

5 Terí naját se us kí shaukat 'azím hai; jalál aur kamál tú ne us par rakhá hai.

6 Ki tú ne us ko ‖abadí barakateṉ baḳhshíṉ; tú ne us ko apne dídár se niháyat ḳhushwaqt kiyá[f].

7 Bádsháh ne ḲHUDÁWAND par tawakkul kiyá; Haqq Ta'álá kí rahmat se wuh kabhí jumbish na páwegá[g].

8 Terá háth tere sáre dushmanoṉ ko ḍhúṉḍh nikálegá; terá dahná háth tere bairíoṉ ká ṭhikáná lagáwegá.

9 Tú apne qahr ke waqt un ko tanúr kí tarah dahkáwegá[h]; ḲHU-

‖ Yá, rassí. Yas. 34. 17.
[b] Róm. 10. 18.
[c] Wá'iz 1. 5.
‖ Yá, ta'lím.
[d] Zab. 18. 30.
‖ Yá, ján kí tázagí baḳhshneválí hai.
[e] Zab. 12. 6.
[f] Zab. 13. 3.
[g] Zab. 119. 72, 127. AmS. 8. 10, 11, 19.
[h] Zab. 119. 103.
[i] Amś. 29. 18.
[k] Zab. 40. 12.
[l] Zab. 90. 8.
[m] Ahb. 4. 2, waġ.
‖ Yá, gustáḳhí ke.
[n] Paid. 20. 6. 1 Sam. 25. 32, 33, 34, 39.
[o] Zab. 119. 133. Róm. 6. 12, 14.
[p] Zab. 51. 15.
† Yá, naját denewálá.
[q] Yas. 43. 14. aur 44. 6. aur 47. 4. 1 Tas. 1. 10.
‖ Yá, terí hifázat kare.
[a] Amś. 18. 10.
[b] 1 Sal. 6. 16. 2 Taw. 20. 8. Zab. 73. 17.
[c] Zab. 21. 2.
[d] Zab. 9. 14.
[e] Ḳhur 17. 15. Zab. 60. 4.
[f] Zab. 2. 2.
[g] Zab 33. 16, 17. Ams. 21. 31. Yas 31. 1.
[h] 2 Taw. 32. 8.
[a] Zab. 20. 5, 6
[b] Zab. 20. 4, 5
[c] 2 Sam. 12. 30. 1 Taw. 20. 2.
[d] Zab. 61. 5, 6.
[e] 2 Sam 7 19. Zab. 91. 16.
‖ 'Ibrání meṉ, muqarrar kiyá, ki barakateṉ us se hoṉ. Paid. 12. 2. Zab. 72 17.
[f] Zab. 16 11. aur 45. 7. A'am. 2. 28.
[g] Zab. 16. 8.
[h] Mal. 4. 1.

KHUDÁWAND un ko apne qahr se nigal jáwegá[i]; aur ág un ko khá legí[k].

10 Tú zamín par se un ká phal khodegá; un kí nasl baní Ádam meṉ rahne na degá[l].

11 Kyúṉki unhoṉ ne tere barkhiláf baḍí phailáí, aur aisí burí fikr sochí[m], ki use niháyat ko pahunchá na sakeṉge.

12 Ki ‖tú un kí píṭh dikhláwegá, aur tú un ke rúbarú apne chille ko chaṛháwegá.

13 Ai KHUDÁWAND, tú apní hí qudrat se buland ho; ki ham terí buzurgí kí madh aur saná gáweṉge.

i Zab. 56. 1, 2.
k Zab. 18. 8. Yas. 26. 11.
l 1 Sal. 13. 34. Aiy. 18. 16, 17, 19. Zab. 37. 28. aur 109. 13. Yas. 14. 20.
m Zab. 2. 1.
‖ Yá, *tú unheṉ apná hadaf kar rakhegá:* Dekho Aiy 7. 20. aur 16. 12. Nau. 3. 12.

XXII ZABUR.

1 *Dáúd bahut 'ájiz hoke nála kartá.* 9 *Jánkáhí kí hálat meṉ du'á máṉgtá.* 23 *Khudá kí sitáish kartá.*

Sardár mugannı́ ke liye Dáúd ká Zabúr, jo Sahar ke gazál ke sur par gáyá jáwe.

‖ AI mere Khudá, ai mere Khudá, tú ne mujhe kyúṉ chhoṛ diyá[a]? tú merí ‖kumak se, aur mere karáhne kí bátoṉ se[b] kyúṉ dúr rahá?

2 Ai mere Khudá, maiṉ din ko chillátá húṉ, par tú nahíṉ suntá; rát ko bhí, ‖aur chup nahíṉ rahtá.

3 Magar tú quddús hai: tú Isráel kí madh meṉ[c] sukúnat karnewálá hai.

4 Hamáre bápdádoṉ ne tujh par tawakkul kiyá; unhoṉ ne tujh par bharosá rakhá, aur tú ne unheṉ chhuṛáyá.

5 Unhoṉ ne tujh se faryád kí, aur naját páí; unhoṉ ne tujh par bharosá kiyá, aur sharminda na húe[d].

6 Par maiṉ kíṛá húṉ[e], na insán: ádmíoṉ ká nang húṉ aur qaumoṉ kí 'ár[f].

7 We sab, jo mujh ko dekhte haiṉ, mujh par haṉste haiṉ[g], we apne honṭh pasárte haiṉ, we sir hilá hiláke[h] kahte haiṉ,

8 Us ne Khudá par bharosá kiyá, ki wuh use bacháwe[i]: agar wuh us se rází hai, to wuhí use chhuṛáwe[k].

9 Ba har hál tú hí hai, jo mujhe peṭ se báhar láyá[l]; merí má kí chhátíoṉ par bhí ‖tujh par merá i'timád thá.

10 Maiṉ paidá hote hí tujh par phenká gayá; jab maiṉ apní má ke peṭ meṉ thá, tab hí se tú merá Khudá hai[m].

‖ 'Ibrání meṉ, *Ela, Ela.*
a Mat. 27. 46. Marq. 15. 34.
‖ 'Ibrání meṉ, *naját*
b 'Ibrán. 5. 7.
‖ Yá, *mujhe qarár nahíṉ.*
c Ist. 10. 21.
d Zab. 25. 2, 3. aur 31. 1. aur 71. 1. Yas. 49. 23. Rúm. 9. 33.
e Aiy. 25. 6. Yas. 41. 14.
f Yas 53. 3.
g Mat. 27. 39. Marq. 15. 29. Lúq 23. 35.
h Aiy 16. 4. Zab. 109. 25.
i Mat. 27. 43.
k Zab 91. 14.
l Zab. 71. 6.
‖ Yá, *tú ne mujhe salámat rakhá.*
m Yas. 46. 3. aur 49. 1.

11 Mujh se dúr mat rah, ki tangí á pahunchí, aur madadgár koí nahíṉ.

12 Bahut se bailoṉ ne mujhe á gherá hai: Basan ke farbih bailoṉ ne[n] cháron taraf se mujh par hujúm kiyá hai.

13 We mujh par pháṛnewále aur gúnjnewále sher kí tarah muṉh pasáre húe haiṉ[o].

14 Maiṉ pání kí tarah bahá játá húṉ, aur mere band band alag ho chale haiṉ[p]; merá dil mom kí tarah mere síne meṉ pighal gayá[q].

15 Merí qúwat ṭhíkre kí tarah khushk ho gaí[r]; merí zubán tálú se lagí játí hai[s], aur tú mujhe maut kí khák par biṭhátá hai.

16 Kyúṉki kutte[t] mujh ko gherte haiṉ; sharíroṉ kí guroh merá iháta kartí hai; we mere háth aur mere páṉw chhedte[u].

17 Maiṉ apní sab haḍḍíoṉ ko gin saktá húṉ: we mujhe tákte haiṉ, aur ghúrte haiṉ[x].

18 We mere kapṛe ápas meṉ báṉṭte haiṉ, aur mere libás par qur'a ḍálte haiṉ[y].

19 Par tú, ai KHUDÁWAND, dúr mat rah[z]; ai merí tawánáí, jald merí madad ke liye á.

20 Merí ján ko talwár se bachá, aur merí wahída ko[a] kutte[b] ke háth se.

21 Babar ke muṉh se mujhe rihái de[c], aur mujhe ‖bhainsoṉ ke síngoṉ se bachá[d].

22 Maiṉ apne bháíoṉ meṉ[e] terá nám bayán karúṉgá[f], aur majma'a meṉ terá sanákhwán hoúṉgá.

23 Tum, jo KHUDÁWAND se ḍarte ho, us kí sitáish karo[g]; ai Ya'qúb kí sárí nasl, tum us kí buzurgí karo; ai Isráel kí sárí aulámodel, us ká ḍar máno.

24 Ki us ne dardmand ke dard kí tahqír nahíṉ kí, na us se use nafrat áí, na us ne us se apná muṉh pher liyá; balki jab us ne us ko pukárá, us ne jawáb diyá[h].

25 Barí jamá'at meṉ mujh se terí sitáish hogí[i]; maiṉ un ke áge jo us se ḍarte haiṉ, apní nazreṉ adá karúṉgá[k].

26 We jo halím haiṉ, kháweṉge, aur ser howeṉge[l]; we, jo KHUDÁWAND ke tálib haiṉ, us kí sitáish kareṉge; tumháre dil abad tak zinda raheṉge[m].

n Ist. 32. 14. Zab. 68. 30. Hiz. 39. 18. Amús 4. 1.
o Aiy. 16. 10. Zab. 35. 21. Nau. 2. 16. aur 3. 46.
p Dán. 5. 6.
q Yash. 7. 5. Aiy. 23. 16.
r Ams. 17. 22.
s Aiy. 29. 10. Nau. 4. 4. Yúh. 19. 28.
t Mak. 22. 15.
u Mat. 27. 35. Marq. 15. 24. Lúq. 23. 33. Yúh. 19. 23, 37. aur 20. 25.
x Lúq. 23. 27, 35.
y Lúq. 23 34. Yúh. 19. 23, 24.
z 11 áyat. Zab. 10 1.
a Zab. 35. 17.
b 16 áyat.
c 2 Tim. 4. 17.
‖ Yá, *gainḍoṉ ke.*
d Yas. 34 7. A'am. 4. 27.
e Yuh. 20. 17. Rúm. 8. 29.
f Zab. 40. 9. 'Ibrán. 2. 12.
g Zab. 135. 19, 20.
h 'Ibrán. 5. 7.
i Zab. 35. 18. aur 40. 9, 10. aur 111. 1.
k Zab. 66. 13. aur 116. 14. Wá'iz 5. 4.
l Ahb. 7. 11, 12, 15, 16. Zab. 69. 32. Yas. 65. 13.
m Yúh. 6. 51.

27 Sárá jahán sarásar KHUDÁWAND ká tazkira karegá, aur us kí taraf rujú' howegá[a]; sab qaumon ke gharáne tere áge sijda karenge[o].
28 Ki saltanat KHUDAWAND kí hai[p]; qaumon ke darmiyán wuhí hákim hai.
29 Dunyá ke sáre ‖ daulatmand[q] kháwenge, aur sijda karenge; we sab, jo khák men milte hain, us ke huzúr jhukenge[r]; aur we jin kí majál nahín, ki apní ján bacháwen.
30 Ek nasl hogí, jo us kí bandagí karegí; wuh KHUDAWAND ke gharáne men giní jáwegí[s].
31 Wuh áwegí, aur un logon ko, jo paidá honge, yih kahke us kí sadáqat záhir karegí[t], ki us ne aisá kiyá.

a Zab. 2. 8. aur 72. 11. aur 86. 9. aur 98. 3. Yas. 49. 6.
o Zab. 96. 7.
p Zab. 47. 8. 'Abad. 21. Zak. 14. 9. Mat. 6. 13.
‖ 'Ibrání men, *mote.*
q Zab. 45. 12.
r Yas. 26. 19. Filip. 2. 10.
s Zab. 87. 6.
t Zab 78. 6. aur 86. 9. aur 102 18. Yas. 60. 3. Dekho Rúm. 3. 21, 22.

XXIII ZABUR.

Dáúd Khudá ke fazl par kámil i'atiqád rakhtá.

Dáúd ká Zabúr.

KHUDAWAND merá chaupán[a] hai; mujh ko kuchh kamí nahín[b].
2 Wuh mujhe ‖ suthrí charágáh men biṭhlátá hai[c]; wuh ráhat ke chashmon kí taraf[d] merí rahnumáí kartá hai.
3 Wuh merí ján pher látá hai, aur apne nám ke liye mujhe sadáqat kí ráhon men liye phirtá hai[e].
4 Agarchi main maut ke sáya kí[f] wádí men phirún, mujhe kuchh khauf o khatar nahín[g], ki tú mere sáth hai[h]; terí chhaṛí, aur terí láṭhí se, mere dil ko tasallí hai.
5 Tú mere dushmanon ke huzúr mere áge dastarkhwán bichhátá[i]; tú mere ‖ sir par tel maltá[k]; merá piyála labrez hoke chhalaktá hai.
6 Lá-kalám mihrbání aur rahmat 'umr bhar mere sáth rahegí, aur main ‖ hamesha KHUDAWAND ke ghar men rahúngá.

a Yas. 40. 11. Yar. 23. 4. Hiz. 34. 11, 12, 23. Yúh. 10. 11. 1 Pat. 2. 25.
c Muk. 7. 17.
b Filip. 4. 19.
‖ 'Ibrání men, *harí ghás kí.*
c Hiz. 34. 14.
d Muk. 7. 17.
e Zab. 5. 8. aur 31. 3. Amos. 8. 20.
f Aiy. 3. 5. aur 10. 21, 22. aur 21. 17. Zak. 44. 19.
g Zab. 3. 6. aur 27 1. aur 118. 6.
h Yas 43. 2.
i Zab. 104. 15.
‖ 'Ibrání men, *sir ko tel se chiknú kartá.*
k Zab. 92. 10.
‖ 'Ibrání men, *'umr kí darázi tak.*

XXIV ZABUR.

1 Khudá tamám par sárá ikhtiyár rakhta hai. 3 Us kí rúhání bádsháhat men kaun log shámil howen. 7 Hukm hotá ki sab us ko apne dilon men jagah dewen.

Dáúd ká Zabúr.

ZAMIN KHUDAWAND kí hai[a] aur us kí ma'múrí bhí; jahán aur us ke sáre báshinde us ke hain.
2 Is liye ki us ne us kí biná páníon par rakhí[b], aur use sailábon par qáim kiyá.
3 KHUDAWAND ke paháṛ par kaun chaṛh saktá hai[c]? aur us ke makán i muqaddas par kaun khaṛá rah saktá hai?
4 Wuhí hai, jis ke háth sáf hain[d], aur jis ká dil pák hai[e]; jis ke dil men behúdagí nahín samáí[f], aur jo makr se qasam nahín khátá[g].
5 KHUDAWAND kí barakat use pahunchegí, aur us ke naját-denewále Khudá kí sadáqat us ke sáth hai.
6 Yih wuh guroh hai, jo us kí tálib, aur ‖ Ya'qúb ke dídár kí khwáhán hai[h]. Siláh.
7 Ai pháṭako, apne sir únche karo[i], aur ai abadí darwázo, únche ho, ki jalál ká Bádsháh dákhil howe[k].
8 Jalál ká Bádsháh kaun hai? Wuh KHUDAWAND, jo qawí aur qádir hai; wuh KHUDAWAND, jo jang men qáhir hai.
9 Ai pháṭako, apne sir únche karo, aur ai abadí darwázo, únche ho, ki jalál ká Bádsháh dákhil howe.
10 Yih jalál ká Bádsháh kaun hai? KHUDAWAND ul afwáj, wuhí jalál ká Bádsháh hai. Siláh.

a Khur. 9. 29. aur 19. 5. Ist. 10. 14. Aiy. 41. 11. Zab. 50. 12. 1 Qur. 10. 26, 28.
b Paid. 1. 9. Aiy. 38. 6. Zab. 104. 5. aur 136. 6. 2 Pat. 3. 5.
c Zab. 15. 1.
d Aiy. 17. 9. 1 Tim. 2. 8.
e Mat. 5. 8.
f Yas. 33. 15, 16.
g Zab. 15. 4.
‖ Ya'ne, *Ya'qúb ke Khudá ke.*
h Zab. 27. 8. aur 105. 4.
i Yas. 26. 2.
k Zab. 97. 6. Haj. 2. 7. Mal. 3. 1. 1 Qur. 2. 8.

XXV ZABUR.

1 Du'á mángne kí men Dáúd kí i'atiqád. 7 Gunáhon kí mu'áfí mángtá: 16 aur apní musíbat rafne ke liye madad cháhtá.

Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDAWAND, main apní ján ko terí taraf uṭhátá hún[a].
2 Ai mere Khudá, main tujh par bharosá rakhtá hún[b], na ho, ki main sharminda hoún, aur mere dushman mujh par fath páke khush hon[c].
3 Aur un men se bhí, jo tujh par tawakkul rakhte hain, koí sharminda na ho; balki we, jo náhaqq tujh se sarkashí karte hain, sharminda howen.
4 Ai KHUDAWAND, mujhe apní ráhen dikhlá[d], mujh ko apne raste batlá.
5 Apní sadáqat men mujh ko le chal, aur mujh ko ta'lím de, ki merá naját-denewálá Khudá tú hai; sáre din main terá intizár khínchtá hún.
6 Ai KHUDAWAND, apní ‖ latíf rahmaton ko[e] aur apní mihrbá-

a Zab. 86. 4. aur 143. 8. Nau. 3. 41.
b Zab. 22. 5. aur 31. 1. aur 34. 8. Yas 28. 16. aur 49. 23 Rúm. 10. 11.
c Zab. 13. 4.
d Khur. 33. 13 Zab. 5. 8. aur 27. 11. aur 86. 11. aur 119. aur 143. 8, 10.
‖ 'Ibrání men, *apní ántrion ko.*
e Zab. 103. 17. aur 106. 1. aur 107. 1. Yas. 63. 15. Yar. 33. 11.

níon ko yád kar, ki we qadím se sábit hain.

7 Merí jawání ke gunáhon aur qusúron ko[f] yád mat kar; tú apní rahmat ke mutábiq[g] apní khúbí ke liye, ai KHUDAWAND, mujhe yád kar.

8 KHUDAWAND bhalá aur sídhá hai; wuh ís liye gunahgáron ko ráh kí bát sikhátá hai.

9 Wuh halímon ko 'adálat kí ráh batátá hai, aur miskínon ko apní ráh dikhátá hai.

10 KHUDAWAND kí sárí ráhen rahmat aur sadáqat hain un ke liye, jo us ko 'ahd o us kí shahádaton ko yád rakhte hain.

11 Ai KHUDAWAND, apne nám ke wáste[h] mere gunáh bakhsh de, ki we bare hain[i].

12 Wuh kaun sá insán hai, jo KHUDAWAND se dartá hai? wuh us ko wuhí ráh, jo use pasand ho, batláwegá[k].

13 Us ká jí chain se rahegá[l], aur us kí nasl zamín kí wáris hogí[m].

14 KHUDAWAND ká bhed un pás hai, jo us se darte hain[n]; wuh un ko apná 'ahd dikhláegá.

15 Merí ánkhen hamesha KHUDAWAND kí taraf lagí rahtí hain[o]; kyúnki wuhí mere pánw phande se nikálegá.

16 Merí taraf mutawajjih ho[p], aur mujh par rahm kar, ki main akelá aur dukh men hún.

17 Mere dil ke gam bahut barh gae; tú mujh ko mere dukhon se bachá.

18 Merí 'ájizí aur dukh par nigáh kar[q]; mere sab gunáh bakhsh de.

19 Mere dushmanon ko dekh, ki we bahut hain, aur sakht berahmí se merá kína rakhte hain.

20 Merí ján bachá, aur mujhe naját de; na ho ki main pashemán hoún[r]; mujhe terá hí bharosá hai.

21 Aisá kar, ki rástí aur sídháí mere nigáhbán howen, ki mujhe tujh se ummed hai.

22 Ai Khudá, Isráel kí sárí taklífon se use naját de[s].

XXVI ZABUR.

Dáúd áp ko diyánatdár jánke Khudá kí panáh dhúndhtá.

Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDAWAND, merá insáf kar[a], ki main apní ‖rástí kí ráh chaltá[b], aur main KHUDAWAND par tawakkul kartá hún[c]; main lagzish na kháúngá.

2 Ai KHUDAWAND, mujhe ázmá, aur merá imtihán kar; mere dil, aur mere bátin ko tá le[d].

3 Ki terí rahmat merí ánkhon ke sámhne hai, aur main terí sadáqat kí ráh chaltá hún[e].

4 Main behúdon ke sáth nahín baithtá[f], aur riyákáron ke sáth nahín játá hún.

5 Badkáron kí jamá'at ká main dushman hún[g]; khabíson ke sáth main na baithúngá[h].

6 Main begunáhí men apne háth dhoúngá[i]: tab main, ai KHUDAWAND, tere mazbah kí tawáf karúngá;

7 Táki main terí shukrguzáríán karún, aur terí 'ajáib qudraten bayán karún.

8 Ai KHUDAWAND, mujh ko tere rahne ká ghar bháyá, aur wuh makán, jahán terá jalál rahtá hai, khush áyá[k].

9 Merí ján ko gunahgáron men shámil mat kar, aur merí hayát ko khúníon se na milá[l].

10 Ki un ke háthon men fasád hai, aur un ká dahná háth rishwaton se[m] pur hai.

11 Main jo hún, apní diyánat se ráh chalúngá[n]: mujhe makhlasí de, aur mujh par rahm kar.

12 Merá pánw barábar jagah par hai[o]; majma'on men KHUDAWAND ko mubárak kahúngá[p].

XXVII ZABUR.

1 *Dáúd apná ímán barhátá, Khudá kí qudrat ke khiyál se; 4 phir Khudá kí 'ibádat men apne ma'zúz hone se: 9 aur phir du'á mángne se.*

Dáúd ká Zabúr.

KHUDAWAND merí roshní hai[a], aur merí naját[b]: mujh ko kis kí dahshat? KHUDAWAND merí zindagí kí tawánáí hai[c]; mujh ko kis kí haibat?

2 Jis waqt sharír, aur mere dushman, aur mere bairí merá gosht kháne ko[d] mujh par charh áe, to unhon ne thokar kháí, aur gir gae.

3 So agar ek lashkar mere barkhiláf khaima khará kare, to mere dil ko kuchh khauf nahín[e]; aur

---

f Aiy. 13. 26. aur 20. 11. Yar. 3. 25.
g Zab. 51. 1.
h Zab. 31. 3. aur 79. 9. aur 109. 21. aur 143. 11.
i Dekho Rúm. 5. 20.
k Zab. 37. 23.
l Ams. 19. 23.
m Zab. 37. 11, 22 29.
n Ams. 3. 32. Dekho Yúh. 7. 17. aur 15. 15.
o Zab. 141. 8
p Zab. 69. 16. aur 86. 16.
q 2 Sam. 16. 12.
r 2 áyat.
s Zab. 130. 8.

a Zab. 7. 8.
‖ Yá, diyánatdárí.
b 11 áyat. 2 Sal. 20. 3. Ams. 20. 7.
c Zab. 28. 7. aur 31. 14. Ams. 29. 25.
d Zab. 7. 9. aur 17. 3. aur 66. 10. aur 139. 23. Zak. 13. 9.
e 2 Sal. 20. 3.
f Zab. 1. 1. Yar. 15. 17.
g Zab. 31. 6. aur 139. 21, 22.
h Zab. 1. 1.
i Dekho Khur. 30. 19. 20. Zab. 73. 13. 1 Tim 2. 8
k Zab. 27. 4.
l Dekho 1 Sam. 25. 29. Zab. 28 3.
m Khur. 23. 8. Isa. 16. 19. 1 Sam. 8. 3 Yas. 33. 15.
n 1 áyat.
o Zab. 40 2. Zab. 27. 11.
p Zab. 22. 22. aur 107. 32. aur 111. 1.

a Zab. 84. 11. Yas. 60. 19, 20. Mik. 7. 8.
b Khur. 15. 2.
c Zab. 62. 2, 6. aur 118. 14, 21. Yas. 12. 2.
d Zab. 14. 4.
e Zab. 3. 6.

agar we mujh se qitál karen, to báwujúd us ke bhí merá tawakkul sábit rahegá.

4 Main ne KHUDAWAND se ek suwál kiyá, aur main us ká tálib hún[f], ki main 'umr bhar KHUDAWAND ke ghar men rahún[g], aur KHUDAWAND kí ‖ khushnúdí dekhún[h], aur us kí haikal men tahqíqát karún.

5 Kyúnki musíbat ke waqt wuh mujh ko apne khaime men chhipá legá[i]; apne dere ke parde men mujhe poshída rakhegá; wuh mujhe chatán par charháwegá[k].

6 So ab main apne sáre dushmanon men, jo mere áspás hain, sarbuland hún[l]; main us kí haikal men ‖ khushí kí qurbáníán karúngá; main gáúngá, hán, main KHUDAWAND kí madh aur saná gáúngá.

7 Ai KHUDAWAND, jab main buland áwáz se chilláún, to tú sun le, aur mujh par rahm kar, aur mujhe jawáb de.

8 Jab tú farmátá, ki Mere dídár ke tálib ho[m], to merá dil bol uthá, Ai KHUDAWAND, main tere dídár ká tálib hún.

9 Mujh se rúposh mat ho[n], aur gusse se apne bande ko khárij mat kar: ki tú merí madad hai; mujh ko tark na kar, aur mujh ko chhor mat de, ai mere naját-denewále Khudá.

10 Ki mere báp, aur merí má mujh ko chhor gae, par KHUDAWAND ‖ merí parwarish karegá[o].

11 Ai KHUDAWAND, mujh ko apní ráh batá, aur mujhe wuh ráh, jo barábar[p] hai, mere dushmanon ke liye dikhlá.

12 Mere dushmanon ke qábú men mujhe hawála mat kar[q]; kyúnki jhúthe gawáh mujh par barpá húe hain[r], aur zulm kí sáns lete hain[r].

13 Agar mujhe i'atiqád na hotá, ki main ‖ zindagí kí zamín men[t] KHUDAWAND kí ni'amat dekhúngá, to main be-hawáss hojátá.

14 KHUDAWAND ko dekhtá rah, aur diler ho: wuh tere dil ko taqwiyat degá; main phir kahtá hún, ki KHUDAWAND ká muntazir rah[u].

f Zab. 26. 8. g Zab. 65. 4. Lúq. 2. 37. ‖ Yá, sabáhat. h Zab. 90. 17. i Zab. 31. 20. aur 83. 3. aur 91. 1. Yas. 4. 6. k Zab. 40. 2. l Zab. 3. 3. ‖ 'Ibrání men, lalkárne kí. m Zab. 24. 6. aur 105. 4. n Zab. 69. 17. aur 143. 7. 'Ibrání men, mujh ko farákham karegá. Yas. 40. 11. o Yas. 49. 15. p Zab. 25. 4. aur 86. 11. aur 119. Zab. 26. 12. q Zab. 35. 25. r 1 Sam. 22 9. 2 Sam. 16 7, 8. Zab. 35. 11. s A'am. 9. 1. ‖ 'Ibrání men, zindon kí. t Zab. 56. 13. aur 116. 9. aur 142. 5. Yar. 11. 19. Hiz. 26. 20. u Zab. 31 24. aur 62. 1, 5. aur 130. 5. Yas. 25. 9. Hab. 2. 3.

XXVIII ZABUR.

1 Dáúd apne dushmanon kí mukhálafat men girgirákar du'á mángtá. 6 Khudá kí shukrguzárí kartá. 9 Logon ke liye du'á mángtá.

Dáúd ká Zabúr.

MAIN tujhe pukártá hún, ai KHUDAWAND, merí chatán; mujh se khámoshí mat kar[a]; na howe, ki agar tú mujh se khámoshí kare, to main un sá ho jáún, jo garhe men girnewále hain[b].

2 Jab main tere áge chilláún, aur ‖ terí muqaddas haikal kí taraf[c] apne háth utháún[d], to tú merí áwáz aur 'arz sun le.

3 Un sharíron aur badkirdáron ke sáth, jo apne hamsáyon se salámatí kí báten karte hain, aur un ke dilon men sharr hai[e], mujh ko shámil karke mat nikál[f].

4 Jaise un ke a'amál, aur jaise un ke bure iráde hain, un ko 'iwaz de[g]; jaisá un ke háth karte, waisá hí un se kar; un ká badlá un ko de.

5 Ki we KHUDAWAND ke kámon aur us ke háthon kí kárígarí kí taraf dhyán na karte[h]; wuh unhen dháwegá, aur na banáwegá.

6 KHUDAWAND mubárak hai, ki wuh merí minnat kí áwáz suntá hai.

7 KHUDAWAND merá zor, aur merí sipar hai[i]; merá dil us par tawakkul kartá, aur mujhe us kí pushtí hai[k]: so merá dil shiddat se khush hai; main gít gáke us kí madh karúngá.

8 KHUDAWAND ‖ un kí tawánái hai, aur wuh apne masíh ká naját-denewálá zor hai[l].

9 Apne logon ko naját bakhsh, aur apní mírás men[m] barakat de; un kí ri'áyat kar, aur unhen hamesha ke liye bulandí de[n].

XXIX ZABUR.

1 Dáúd raíson ko ubhártá, ki we Khudá kí barái karen. 3 us kí 'ajíb qudrat ke bház se, 11 aur kháss o 'ámm kí parwardigárí ke sabab.

Dáúd ká Zabúr.

KHUDAWAND ke liye kaho, ai ‖ qudratwálo, kaho, ki KHUDAWAND ke liye jalál aur zor hai[a].

2 KHUDAWAND ká jalál us ke nám ke láiq bayán karo; ‖ husn i

a Zab. 83. 1. b Zab. 88. 4. aur 143. 7. ‖ Yá, terí haikal ke quds ul aqdas kí taraf. c Zab. 138. 2. d 1 Sal. 6. 22, 23. aur 8. 28, 29. Zab. 5. 7. e Zab. 12. 2. aur 55. 21. aur 62. 4. Yar. 9. 8. f Zab. 26. 9. g 2 Tim. 4. 14. Muk 18. 6. h Aiy. 34. 27. Yas. 5. 12. i Zab. 18. 2 k Zab. 13. 5. aur 22. 4. ‖ Yá, us kí tawánái. l Zab. 20. 6. m Ist. 9. 29. 1 Sal. 8. 51, 53. n Az. 1. 4. ‖ 'Ibrání men, baní qádir. a 1 Taw. 16. 28, 29 Zab. 96. 7, 8, 9. ‖ Yá, us kí haikal i jalál men.

taqaddus se[b] KHUDAWAND ko sijda karo.

3 KHUDAWAND kí áwáz pánícn par hai; jalálwálá Khudá garajtá hai[c]; KHUDAWAND bare pánícn par hai.

4 KHUDAWAND kí áwáz zoráwar hai; KHUDAWAND kí áwáz jalálwálí hai.

5 KHUDAWAND kí áwáz saroon ko tortí hai, balki KHUDAWAND Lubnán ke saroon ko[d] bhí tortá hai.

6 Wuh un ko bachhron kí mánind kudátá hai[e]; aur Lubnán aur Siryún[f] ko jawán ‖bhainse kí mánind.

7 KHUDAWAND kí áwáz ág ke shu'alon ko chírtí hai.

8 KHUDAWAND kí áwáz dasht ko larzátí hai; KHUDAWAND dasht i Qádis ko[g] bhí larzátá hai.

9 KHUDAWAND kí áwáz se hirníon ke pet girte hain[h], aur wuh jangalon ko sáf kar detí hai: us kí haikal men har ek kahtá hai ki Us ká jalál ho.

10 KHUDAWAND túfán par baithá hai[i]: KHUDAWAND hamesha ke liye saltanat ke takht par baithá hai[k].

11 KHUDAWAND apne logon ko zor bakhshtá hai[l]; KHUDAWAND apne logon ko salámatí kí barakat detá hai.

b 2 Taw. 20. 21.
c Aly. 37. 4, 5.
d Yas. 2. 13.
e Zab. 114. 4.
f Ist. 3. 9.
‖ Yá, gainde.
g Gin. 13. 26.
h Aly. 39. 1, 2, 3.
i Paid. 6. 17. Aiy. 38. 8, 25
k Zab. 10. 16
l Zab. 28. 8.

XXX ZABUR.

1 Dáúd apní rihái ke bá'is Khudá ká shukr kartá. 4 Ap ihsán mánke ki Khudá ne us par mihrbání kí thí, auron ko ubhártá ki we bhí us ká shukr karen.

1042. Ek Zabúr, jo Dáúd ke ghar ko musharraf karne ke waqt* gáyá jáwe.

AI KHUDAWAND, main terí ta'zím karúngá: kyúnki tú ne mujh ko sarfaráz kiyá[a], aur mere dushmanon ko mujh par khush na kiyá[b].

2 Ai KHUDAWAND mere Khudá, main ne tujhe pukárá, aur tú ne mujhe changá kiyá[c].

3 Ai KHUDAWAND, tú ne merí ján ko pátál se bacháyá[d]; aur tú ne merí ján-bakhshí kí, ki mujhe garhe men girne na diyá[e].

4 Ai KHUDAWAND ke muqaddas logo, us ke liye gáo, aur us kí quddúsí kí yádgárí men shukr karo[f].

5 Ki us ká gussa ek dam ká hai[g], aur us ke karam men zindagání hai[h]; agar roná shám ko ho, to subh ko gáne kí naubat hotí[i].

6 Main ne apne iqbál ke waqt kahá, Mujh ko kabhí jumbish na hogí[k].

7 Ai KHUDAWAND, tú ne apne karam se mere pahár ko khúb qáim kiyá; tú ne apná munh chhipáyá, aur main ghabráyá[l].

8 Main tere áge, ai KHUDAWAND, chilláyá: aur main ne KHUDAWAND se du'á mángí.

9 Mere khún men kyá fáida hai, jo main garhe men girún? kyá khák terá shukr karegí[m]? kyá wuh terí sadáqat ko bayán karegí?

10 Sun, ai KHUDAWAND, aur mujh par rahm kar; ai KHUDAWAND, tú merá madadgár ho.

11 Tú ne mere rone ko náchne se badal diyá; tú ne merá tát khol dálá, aur merí kamar men khushí ká patká bándhá[n].

12 Itne liye ki ‖merí shaukat terí madh aur saná gáwe, aur khámosh na rahe. Ai KHUDAWAND mere Khudá, main abad tak terá shukr kartá rahúngá.

* Ist. 20. 5. 2 Sam. 5. 11 aur 6. 20.
a Zab. 28. 9.
b Zab. 25. 2. aur 35. 19, 24.
c Zab. 6. 2. aur 103. 3.
d Zab. 86. 13.
e Zab. 28. 1.
f 1 Taw. 16. 4. Zab. 97. 12.
g Zab. 103. 9. Yas. 26. 20. aur 54. 7, 8. 2 Qur. 4. 17.
h Zab. 63. 3.
i Zab. 126. 5.
k Aly. 29. 18.
l Zab. 104. 29.
m Zab. 6. 5. aur 88. 11. aur 115. 17. aur 118. 17. Yas. 38. 18.
n 2 Sam. 6. 14. Yas. 61. 3. Yar. 31. 4.
‖ Ya'ne, merí zubán, yá, merí ján: Dekho Paid. 49. 6. Zab. 16. 9. aur 57. 8.

XXXI ZABUR.

1 Dáúd apne tain Khudá par chhorke us se madad mángtá. 7 Us kí rahmat ke sabab khushwaqt hotá. 9 Apní musíbat kí bábat du'á mángtá. 19 Khudá ke karam o fazl ke sabab, us kí sitáish kartá.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDAWAND, merá tawakkul tujh par hai[a]; na ho ki abad tak main sharminda hoún, mujhe apní sadáqat se naját de[b].

2 Apne kán merí taraf jhuká[c], aur jhatpat mujhe naját de; tú mere liye mazbút chatán, aur mere bacháo ke liye ek muhkam qil'a ho.

3 Ki tú hí merí chatán aur merá garh hai[d]: pas tú apne nám ke liye[e] merá rahbar, aur merá rahnumá ho.

4 Mujhe us jál se, jo unhon ne chhipáke mere liye bichhává hai, nikál, ki tú hí merá zor hai.

5 Main apní rúh ko tere háth men somptá hún[f]; ai KHUDAWAND, sadáqat ke Khudá, tú ne mujhe makhlasí dí hai.

6 Main un se kína rakhtá hún, jo mahz bátil kí nigáhbání karte

a Zab. 22. 5. aur 25. 2. aur 71. 1.
b Yas. 49. 23. Zab. 143. 1.
c Zab. 71. 2.
d Zab. 18. 2.
e Zab. 23. 3. aur 25. 11.
f Lúq. 23. 46. A'am. 7. 59.

haín[g]; aur main jo hún, so KHUDAWAND par merá tawakkul hai.

7 Main terí rahmat par shádán aur názán húu, ki tú ne mere dukh par nigáh kí, aur tú ne merí ján ko sakhtíon ke waqt pahchána[h];

8 Aur mujh ko mere dushman ke háth men asír na rahne diyá[i]; tú ne kusháda jagah men merá pánw khará kiyá[k].

9 Ai KHUDAWAND, mujh par rahm kar, ki mujh par musíbat hai; merí ánkhen gam se játí rahín[l], balki merí ján aur merá pet bhí.

10 Ki merí zindagání gam men faná húí, aur merí 'umr karáhne men; merí qúwat merí buráí se ghat chalí, aur merí haddíán khushk ho gayín[m].

11 Main apne sab dushmanon ke darmiyán[n] ek nang thá, khusúsan hamsáyon ke darmiyán[o], aur apne ján-pahchánon ke pás 'ibrat; jo mujh ko ráh par dekhte mujh se dúr bhágte hain[p].

12 Main us ádmí ke mánind, jo mar jáwe, aur koí use yád na kare, farámosh ho gayá húu[q]: main básan kí tarah tút gayá húu.

13 Ki main ne bahuton kí tuhmaten suníu[r]; har taraf se mujh ko khauf hai[s], ki we ápas men mere barkhiláf hoke mashwarat karte[t], aur merí ján márne par mansúba bándhte hain.

14 Par, ai KHUDAWAND, main tujh par tawakkul kartá; main kahtá húu, Tú merá Khudá hai.

15 Merí auqát tere háth men hain; mujh ko mere dushmanon ke háth se naját de, aur un se jo mere píchhe pare hain.

16 Apne chihre ko apne bande par chamká[u]; apní rahmat se mujhe bachá.

17 Ai KHUDAWAND, aisá na ho, ki main pashemán hoún[x], ki main tujhe pukártá húu: balki sharír hí sharminda hon, aur we gor men chup-cháp pare rahen[y].

18 Jhúthe labon ko khámosh kar[z], jin se ghamand kí sakht aur gustákh báten sadáqat ke barkhiláf nikaltí hain[a].

19 Wáh, kyá hí bará terá ihsán hai, jo tú apne darnewálon ke liye chhipá rakhtá hai[b], aur un par, jin ká tawakkul tujh par hai, ádmíon ke huzúr men kartá hai!

20 Tú hí unhen ádmíon kí bandishon se ‖apní himáyat ke parde men chhipátá hai[c]: tú hí unhen zubánon ke jhagre se[d] apne khaime men poshída kartá hai.

21 KHUDAWAND mubárak hai, ki us ne muhkam shahr men[e] apní 'ajíb mihrbání mujh ko dikhláí[f].

22 Main ne ghabráke kahá[g], ki main terí nazaron se dúr phenká gayá[h]; báwujúd us ke jab main tere áge chilláyá, to tú ne merí minnat kí áwáz sun lí.

23 Ai KHUDAWAND ke sáre muqaddas logo, us se muhabbat rakho[i]; ki KHUDAWAND díndáron ká nigáhbán hai, aur gurúr karnewálon ko be-tarah sazá detá hai.

24 Ai logo, jo KHUDAWAND se ummed rakhte ho, tum sab dilerí karo[k]; ki wuh tumháre dilon ko mazbútí bakhshegá.

XXXII ZABUR.

1 *Us hí kí haqíqí khushí hai jis ke gunáh mu'áf húe.* 3 *Gunáhon ke iqrár se dilí árám hotá.* 8 *Khudá ke wa'de khushí barháte hain.*

‖Mashkíl i Dáúd.

MUBARAK hai wuh jis ká gunáh bakhshá gayá, aur khatá dhámpí gayí[a].

2 Mubárak hai wuh mard, jis ke gunáhon ko KHUDAWAND us par hisáb nahín kartá[b], aur jis ke dil men dagá nahín[c].

3 Jab main chup rahá, to merí haddíán sáre din karáhte karáhte gal gayín.

4 Kyúnki terá háth rát din mujh par bhárí thá[d]; merí taráwat garmíon kí khushkí se mubaddal húí. Siláh.

5 Main ne tujh pás apne gunáh ká iqrár kiyá, aur main ne apní badkárí nahín chhipáí. Main ne kahá, Main KHUDAWAND ke áge apne gunáh ká iqrár karúngá: so tú ne merá gunáh bakhsh diyá[e]. Siláh.

6 Isí liye har ek jo díndár hai, terí qabúliyat ke waqt[f] tujh se du'á mángtá[g]; yaqínan jo bare pánion ke sailáb áwen, we use na pahunchenge.

7 Tú mere chhipne ká makán hai[h]; tú mujhe dukhon se bachátá hai; naját ke gíton se tú mujhe ghertá hai[i]. Siláh.

g Yún. 2. 9. h Yúh. 10. 27. i 1st. 32. 30. 1 Sam. 17. 46. aur 24. 18. k Zab. 4. 1. aur 18. 19. l Zab. 6. 7. m Zab. 32. 3. aur 102. 3. n Zab. 41. 8. Yas. 53. 4. o Aly. 19. 13. Zab. 38. 11. aur 88. 8, 18. p Zab. 64. 8. q Zab. 88. 4, 5. r Yar. 20. 10. s Yar. 6. 25. aur 20. 3. Nau. 2. 22. t Mat. 27. 1. u Gin. 4. 25, 26. Zab. 4. 6. aur 67. 1. x Zab. 25. 2. y 1 Sam. 2. 9. Zab. 115. 17. z Zab. 12. 3. a 1 Sam. 2. 3. Zab. 94. 4. Yahúd. 15. b Yas. 64. 4. 1 Qur. 2. 9.

‖ 'Ibrání men, *apne huzúr ke.* c Zab. 27. 5. aur 32. 7. d Aly. 5. 21. e 1 Sam. 23. 7. f Zab. 17. 7. g 1 Sam. 23. 26. Zab. 116. 11. h Yas. 38. 11, 12. Nau. 3. 54. Yún. 2. 4. i Zab. 34. 9. k Zab. 27. 14.

‖ Yá, *Dáúd ká zabúr ta'lím dene ke liye.* a Zab. 85. 2. Rúm. 4. 6, 7, 8. b 2 Qur. 5. 19. c Yúh. 1. 47. d 1 Sam. 5. 6, 11. Aly. 33. 7. Zab. 38. 2. e Ams. 28. 13. Yas. 65. 24. Lúq. 15. 18, 21, wag. 1 Yúh. 1. 9. f Yas. 55. 6. Yúh. 7. 34. g 1 Tim. 1. 16. h Zab. 9. 9. aur 27. 5. aur 31. 20. aur 119. 114. i Khur. 15. 1. Qaz. 5. 1. 2 Sam. 22. 1.

8 Main tujhe samajh bakhshúngá, aur us ráh men, jis men tú chalegá, tujhe sikhláúngá: terí rahnumáí ke liye merí ánkhen tujh par lagí rahengí.

9 Tum ghoron aur khachcharon kí mánind mat ho[k], ki un ko samajh nahín[l], aur un ká munh lagám aur bág se band rahtá hai, na howe, ki we tujh tak áwen.

10 Sharír par bahut sí musíbaten hain[m]; par wuh us ko, jis ká bharosá Khudá par hai, rahmat se ghertá hai[n].

11 Ai sádiqo, khush ho, aur Khudawand ke liye shádmání karo[o]; aur tum sab, jo rástdil ho, khushí se chilláo.

[k] Ams. 26. 3. Ya'q. 3 3. [l] Aiy. 35. 11. [m] Ams. 13.21. Rúm. 2. 9. [n] Zab. 34. 8. aur 84. 12. Ams. 16.20. Yar. 17. 7. [o] Zab. 64. 10. aur 68. 3.

XXXIII ZABUR.

1 Khudá kí sitáish karná farz ma'lúm hotá hai baliház us ke karam o fazl ke, 6 phir us kí qudrat ke, 12 aur phir us kí parwardigárí ke. 20 Khudá par bharosá rakhná bhalá hai.

AI sádiqo, Khudawand ke sabab khushí karo[a], ki hamd karná sídhe logon ko sajtá hai[b].

2 Barbat chherte húe Khudawand kí sitáish karo, aur das tár ká sáz bajáke us ke sanákhwán ho[c].

3 Us ke liye ek nayá gít gáo[d]; sughráí se bajá bajáke, khushí se chilláo.

4 Kyúnki Khudawand ká kalám sídhá hai, aur us ke sáre kám amánat ke sáth hain.

5 Wuh sadáqat aur 'adálat ko dost rakhtá hai[e]; zamín Khudawand ki rahmat se ma'múr hai[f].

6 Khudawand ke kalám se ásmán bane[g], aur un ke sáre lashkar[h] us ke munh ke dam se[i].

7 Wuh daryá ká pání túde ke mánind jam'a kartá hai[k]; wuh gahrápon ko makhzanon 'men rakh chhortá hai.

8 Sárí zamín Khudawand se dartí rahe, aur jahán kí sárí ábádí us ká khauf máne.

9 Ki us ne kahá, aur wuh ho gayá[l]; us ne farmáyá, aur wuh barpá húá.

10 Khudawand qaumon kí mashwaraton ko náchíz kartá hai[m]; wuh logon ki tadbíron ko bátil kar detá hai.

11 Khudawand ke mansúbe abad tak sábit rahenge[n]; us ke dil ke iráde pusht dar pusht par jári honge.

[a] Zab. 32. 11. aur 97. 12. [b] Zab. 147. 1. [c] Zab. 92 3. aur 144. 9. [d] Zab. 96. 1. aur 98. 1. aur 144. 9. aur 149. 1. Yas. 42. 10. Muk. 5. 9. [e] Zab. 11. 7. aur 45. 7. [f] Zab. 119.64. [g] Paid. 1. 6, 7. 'Ibrán. 11.3. 2 Pat. 3. 5. [h] Paid. 2. 1. Jahán ábádí ba.. [i] Aiy. 26. 13. [k] Paid. 1. 9. Aiy. 26 10. aur 38. 8. [l] Paid. 1. 3. Zab. 148. 5. [m] Yas. 8. 10. aur 19. 3. [n] Aiy. 23.13. Ams. 19.21. Yas. 46. 10.

12 Khush-hál hai wuh qaum, jis ká Khudá Khudawand hai[o], aur we log, jinhen us ne pasand karke apní mírás kiyá[p].

13 Khudawand ásmán par se dekhtá hai; wuh sáre baní Adam par nigáh kartá hai[q].

14 Wuh apní sukúnat ke maqám se zamín ke sab báshindon ko táktá hai.

15 Un ke dilon ká muhaiyá karnewálá wuhí hai; wuh un ke sáre 'amalon ká thík jánnewálá hai[r].

16 Koí bádsháh nahín, jo apne lashkar kí firáwání se riháí páwe; koí pahlawán apne zor kí kasrat se naját nahín pátá[s].

17 Bach nikalne ke liye ghore se kám nahín chaltá[t]; wuh apne bare zor se kisí ko bachá nahín saktá.

18 Dekho, Khudawand kí ánkh un par hai[u], jo us se darte hain[x], aur un par, jo us kí rahmat ke ummedwár hain;

19 Táki un kí jánon ko maut se chhuráwe, aur unhen kál men jítá rakhe[y].

20 Hamárí jánon ko Khudawand ká intizár hai[z]; wuhí hamárá chára aur hamárí sipar hai[a].

21 Hamárá dil usí se khush hai[b], ki ham us ke muqaddas nám par bharosá rakhte hain.

22 Ai Khudawand jaise hamen tujh par tawakkul hai, waise hí terí rahmat ham par howe.

[o] Zab. 65. 4. aur 144. 15. [p] Khur. 19.5 Ist. 7. 6. [q] 2 Taw.16.9. Aiy. 28. 24. Zab. 11. 4. aur 14. 2. Ams. 15. 3. [r] Aiy. 34. 21. Yar. 32. 19. [s] Zab. 44. 6. [t] Zab. 20. 7. aur 147. 10. Ams. 21.31. [u] Aiy. 36. 7. Zab. 34. 15. 1 Pat. 3. 12. [x] Zab. 147.14. [y] Aiy. 5. 20. Zab. 37. 19. [z] Zab. 62. 1,5. aur 130. 6. [a] Zab. 115. 9. 10, 11. [b] Zab. 13. 5. Zak 10. 7. Yúh 16. 22.

XXXIV ZABUR.

1 Dáúd Khudá kí sitáish kartá aur fáida páke gairon se nasíhat kartá ki we bhí us ke namúne par 'amal karen. 8 We log haqíqí khushí rakhte jo Khudá par i'atiqád rakhte. 11 Logon se nasíhat kartá ki Khudá-tarsí karen. 15 Sádiqon kí khush-hálí.

Dáúd ká Zabúr, us waqt ká, jis waqt us ne ‖ Abimalik ke huzúr apní waz'a badlí; us ne use nikál diyá, aur wuh chalá gayá.

MAIN har waqt Khudawand kí shukrguzárí karúngá[a]; us kí sitáish sadá mere munh men hogí.

2 Merí rúh Khudawand par fakhr karegí[b]; garíb log sunenge aur khush honge[c].

3 Mere sáth Khudá kí baráí karo[d]; ham milke us ke nám ko buland karen.

4 Main ne Khudawand ko dhúndhá[e]; us ne merí suní, aur mujhe mere sáre khaufon se naját dí.

‖ Yá, Akís, 1 Sam. 21. 13. [a] Afs. 5. 20. 1 Tas. 5. 18 2 Tas. 1. 3. aur 2. 13. [b] Yar. 9. 24. 1 Qur. 1. 31. 2 Qur. 10.17. [c] Zab. 119.74. aur 142. 7. [d] Zab. 69. 30. Lúq. 1. 46. [e] Mat. 7. 7. Lúq. 11. 9.

5 Unhon ne us par nazar kí, aur roshan ho gae; aur un ke munh ruswá na húe.

6 Yih miskín chilláyá[f], aur KHUDÁWAND ne suná, aur use us kí sárí musíbaton se bacháyá[g].

7 KHUDÁWAND ká firishta[h] un kí cháron taraf se, jo us se darte hain, khaima khará kartá hai[i], aur unhen bachátá rahtá hai.

8 Are, áo, chakho, aur dekho, ki KHUDÁWAND mihrbán hai[k]; sa'ádatmand hai wuh ádmí[l], jis ká bharosá us par hai.

9 Ai us ke muqaddas logo, KHUDÁWAND se daro[m]; kyúnki jo us se darte hain, unhen kuchh kamí nahín.

10 Sherní ke bachche hájatmand hote, aur bhúkhe rahte hain[n]; par jo KHUDÁWAND ke tálib hain, unhen kisí ni'amat kí kamí nahín[o].

11 Áo ai larko, aur merí suno; main tumhen khudá-tarsí sikhláúngá[p].

12 Wuh kaun insán hai, jo zindagí ká tálib hai, aur barí 'umr cháhtá hai, tá ki 'aish kare[q]?

13 Apní zubán ko badí se, aur honthon ko dagá kí bát bolne se[r] báz rakh.

14 Badí se bhág, aur bhaláí kar[s]; salámatí ko dhúndh, aur usí ká píchhá kar[t].

15 KHUDÁWAND kí ánkhen sádiqon par hain[u] aur us ke kán un kí faryád par[x] hain.

16 KHUDÁWAND ká munh un ke barkhiláf hai[y] jo badkirdár hain, táki un kí yádgárí zamín par se kát dále[z].

17 Sádiq chilláte hain, aur KHUDÁWAND suntá hai, aur unhen un ko sáre dukhon se naját detá hai[a].

18 KHUDÁWAND un ke nazdík hai[b], jo shikasta-dil hain[c]; aur un ko, jo dil-afgár hain, bachátá hai.

19 Sádiq par bahut sí musíbaten hain[d]; par KHUDÁWAND us ko un sab se chhurátá hai[e].

20 Wuh us kí sárí haddíon ká nigáhbán hai; un men se ek tútne nahín pátí[f].

21 Badí sharír ko halák kartí hai[g]; aur we, jo sádiq ke kína rakhnewále hain, ‖ pareshán honge.

22 KHUDÁWAND apne bandon kí jánon ko naját detá hai[h]; aur koí un men se, jin ká tawakkul us par hai, pareshán na hogá.

XXXV ZABÚR.

1 Dáúd apne liye salámatí aur apne dushmanon ke liye pareshání Khudá se mángtá. 11 Un kí bad-fi'alí ke sabab apne dushmanon par shikáyat kartá. 22 Is liház se Khudá se minnat kartá ki wuh unhen sazá dewe.

Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDÁWAND, un se, jo mujh se jhagarte hain, jhagar[a]; aur un se, jo mujh se larte hain, lar[b].

2 Sipar aur pharí pakar, aur merí kumak ke liye khará ho[c].

3 Bhálá nikál, aur un ke rokne ko já, jo mere píchhe pare hain; merí ján ko farmá, ki Terí naját main hún.

4 We, jo merí ján ke khwáhán hain, ruswá aur khajil hon[d]; aur we, jo merí tabáhí ke rawádár hain, hatáe jáwen aur sharminda hon[e].

5 Jaise bhúsí hawá ke áge hotí hai, waise hí we howen[f]; aur KHUDÁWAND ká firishta unhen hánke.

6 Un kí ráh andherí aur phisalní ho[g]; KHUDÁWAND ká firishta unhen ragede.

7 Ki unhon ne besabab mere liye ek garhá khodá, aur us men náhaqq merí ján ke liye apná dám chhipáyá[h].

8 Us par nágahání halákat pare[i], aur wuh apne dám men jo us ne chhipáyá áp hí phanse[k], aur apní hí balá men giriftár howe.

9 Par merá jí KHUDÁWAND men khushwaqt hai, aur us kí naját se khush-hál hai[l].

10 Merí sárí haddíán kahtí hain[m], Ai KHUDÁWAND, tujh sá kaun hai[n], jo miskín ko bare qawí ke háth se bachátá hai; hán, miskín muhtáj ko us se, jo unhen gárat kartá hai?

11 Jhúthe gawáh uthe hain[o]; we mujh se we suwálát karte hain, jin se main ágáh nahín.

12 We nekí ke 'iwaz men mujh se badí karte hain[p]; we merí ján ko be-kas chhorte hain.

13 Main ne to jab we bímár the, tát ká libás pahiná, aur roze rakh rakh apne jí ko be-árám kiyá[q], aur merí du'á palatke mere síne men átí thí[r].

14 Main ne un se wuh sulúk

f Zab. 3. 4.
g 17, 19 áyaten. 2 Sam. 22. 1.
h Dán. 6. 22. 'Ibrán. 1. 14.
i Dekho Paid. 32. 1, 2. 2 Sal. 6. 17. Zak. 9. 8.
k 1 Pat. 2. 3.
l Zab. 2. 12.
m Zab. 31. 23.
n Aiy. 4. 10, 11.
o Zab. 84. 11.
p Zab. 32. 8.
q 1 Pat. 3. 10, 11.
r 1 Pat. 2. 22.
s Zab. 37. 27. Yas. 1. 16, 17.
t Róm. 12. 18. 'Ibrán. 12. 14.
u Aiy. 36. 7. Zab. 33. 18. 1 Pat. 3. 12.
x 6, 17 áyaten.
y Ahb. 17. 10. Yar. 44. 11. Amús 9. 4.
z Ams. 10. 7.
a 6, 15, 19 áyaten. Zab. 145. 19, 20.
b Zab. 145. 18.
c Zab. 51. 17. Yas. 57. 15. aur 61. 1. aur 66. 2.
d Ams. 24. 16. 2 Tim. 3. 11, 12.
e 6, 17 áyaten.
f Yúh. 19. 36.
g Zab. 94. 23.
‖ Yá, mulzam thahrenge.
h 2 Sam. 4. 9. 1 Sal. 1. 29. Zab. 71. 23. aur 103. 4. Nau. 3. 58.
a Zab. 43. 1. aur 119. 154. Nau. 3. 58.
b Khur. 14. 25.
c Yas. 42. 13.
d 26 áyat. Zab. 40. 14, 15. aur 70. 2, 3.
e Zab. 129. 5.
f Aiy. 21. 18. Zab. 1. 4. aur 83. 13. Yas. 29. 5. Hús. 13. 3.
g Zab. 73. 18. Yar. 23. 12.
h Zab. 9. 15.
i 1 Tas. 5. 3.
k Zab. 7. 15, 16. aur 57. 6. aur 141. 9, 10. Ams. 5. 22.
l Zab. 13. 5.
m Dekho Zab. 51. 8.
n Khur. 15. 11. Zab. 71. 19.
o Zab. 27. 12.
p Zab. 38. 20. aur 109. 3, 4, 5. Yar. 18. 20. Yúh. 10. 32.
q Aiy. 30. 25. Zab. 69. 10, 11.
r Mat. 10. 13. Lúq. 10. 6.

kiyá, jo koí apne dost aur bháí se karte; main sir jhukákar aisá kuṛhá, jaise koí apní má ke liye gam kare.

15 Par we merí musíbat men shádmání se milke jam'a húe; sáre zalíl log[s] mujh par farúham húe, jin se main be-khabar thá; we mujhe pháṛte[t], aur dastbardár na hote.

16 Kamíne, jo roṭí ke liye ṭhaṭṭhá márte, mujh par dánt kichkicháte[u].

17 Ai KHUDÁWAND, kab tak tú dekhá karegá[x]? un kí kharábíon se merí ján ko bachá; merí wahíd ko[y] sher-bachchon se.

18 Main baṛí jamá'at men terá shukr karúngá[z]; main zabardast logon ke darmiyán terí sitáish karúngá.

19 Na ho ki we jo náhaqq mere dushman hain mujh par khushwaqt hon[a]; aur we, jo besabab mere bairí hain[b], mujh par palak máren[c].

20 Kyúnki we salámatí kí bát nahín karte; balki un par, jo mulk men árám se baiṭhe hain, makr ke mansúbe bándhte hain.

21 Aur unhon ne mujh par apná munh pasárá hai[d], aur kahte hain, Ahá, há, há[e], hamárí ánkhon ne yih dekhá.

22 Ai KHUDÁWAND, tú yih dekhtá hai[f]; khámoshí mat kar[g]; ai KHUDÁWAND, mujh se mat dúr rah[h].

23 Ai mere Khudá, ai mere Rabb, uṭh, aur merí 'adálat ke liye aur mere faisale ke liye jág[i].

24 Ai KHUDÁWAND, mere Khudá, apní sadáqat ke mutábiq[k] merá insáf kar[l], aur unhen mujh par khushwaqt na hone de[m].

25 We apne dilon men kahne na páwen, Wáchhiṛe, yihí ham cháhte the[n]; aur we na kahen, ki Ham use chaṭ kar gae[o].

26 We, jo merí buráí se khush hote hain, ruswá aur sharminda howen[p]; jo merí dushmaní par phúlte hain[q], ruswáí aur sharmindagí ká libás pahinen[r].

27 Tab we, jo mere insáf se khush hote hain, khushwaqt aur shádmán hon[s], aur sadá kahá karen, ki Wuh baṛá KHUDÁWAND hai[t], jo apne bande ke sulh o chain se khush hotá hai[u].

28 Aur merí zubán terí sadáqat aur terí sitáish kí bát har din kahtí rahegí[x].

s Aly. 30. 1, 8, 12. t Aly. 16. 9. u Aly. 16. 9. Zab. 37. 12. Nau. 2. 16. x Hab. 1. 13. y Zab. 22. 20. z Zab. 22. 25, 31. aur 40. 9, 10. aur 111. 1. a Zab. 13. 4. aur 25. 2. aur 38. 16. b Zab. 69. 4. aur 109. 3. aur 119. 161. Nau. 3. 52. Yúh. 15. 25. c Aly. 15. 12. Ams. 6. 13. aur 10. 10. d Zab. 22. 13. e Zab. 40. 15. aur 54. 7. aur 70. 3. f Khur. 3. 7. A'am. 7. 34. g Zab. 28. 1. aur 83. 1. h Zab. 10. 1. aur 22. 11, 19. aur 38. 21. aur 71. 12. i Zab. 44. 23. aur 80. 2. k 2 Tas. 1. 6. l Zab. 26. 1. m 19 áyat. n Zab. 27. 12. aur 70. 3. aur 140. 8. o Nau. 2. 16. p 4 áyat. Zab. 40. 14. q Zab. 38. 16. r Zab. 109. 29. aur 132. 18. s Rúm. 12. 15. 1 Qur. 12. 26. t Zab. 70. 4. u Zab. 149. 4.

x Zab. 50. 15. aur 51. 14. aur 71. 24.

XXXVI ZABUR.

1 Sharíron ká niháyat burá hál hotá. 5 Khudá kí rahmat kí kaisí khúb hai. 10 Dáúd Khudá ke logon ke liye du'á mángtá ki un par mihrbání ho.

Sardár muganní ke liye, Khudáwand ke bande Dáúd ká Zabúr.

BADKÁR kí sharárat ká bayán mere dil ke andar hai, ki Khudá ká khauf un kí ánkhon ke áge nahín[a].

2 Kyúnki jab tak us kí badkárí kí buráí záhir na ho, wuh apne dil men apní ta'ríf áp kartá hai[b].

3 Us ke munh kí báten badí aur fareb[c] hain; wuh dánishmandí aur nekí ko tark kartá hai[d].

4 Wuh apne bistar par paṛe paṛe ‖ badí ke mansúbe bándhtá hai[e]; wuh áp burí ráh men[f] khaṛá rahtá hai; wuh buráí se nafrat nahín khátá.

5 Ai KHUDÁWAND, ásmánon men terí rahmat hai[g], aur terí sadáqat badlíon tak pahunchí hai.

6 Terí sadáqat ‖ baṛe paháron ke mánind hai; terí 'adálaten bhí baṛí gahrí hain[h]; ai KHUDÁWAND, tú insán aur haiwán ká parwardigár hai[i].

7 Ai Khudá, terí mihrbání kyá hí 'azíz hai[k]! is liye Baní Ádam tere paron ke sáya tale áke chhipte hain[l].

8 We tere ghar kí chiknáí kháne se ser howenge[m], aur tú apní ni'amaton ke daryá se unhen seráb karegá[n].

9 Ki zindagí ká chashma tere kane hai[o]; ham terí roshní se roshní dekhenge[p].

10 Tú apne pahchánnewálon[q] par apní rahmat ko baṛhá, aur un par, jin ke dil sídhe hain[r], apní sadáqat ko.

11 Na ho ki ghamand-karnewálon ká pánw mujh par paṛe: aur na ho, ki sharír ká háth mujhe ṭhel de.

12 Badkár wahán gire húe hain; we ḍhakele gaye hain, aur kabhí uṭh na sakenge[s].

a Rúm. 3. 18. b Ist. 29. 19. Zab. 10. 3. aur 49. 18. c Zab. 12. 2. d Yar. 4. 22. ‖ Yá, *behúdagí.* e Amś. 4. 16. Mík. 2. 1. f Yas. 65. 2. g Zab. 57. 10. aur 108. 4. ‖ 'Ibrání men, *Khudá ke pahároṇ.* h Aly. 11. 8. Zab. 77. 19. Rúm. 11. 33. i Aly. 7. 20. Zab. 145. 9. 1 Tim. 4. 10. k Zab. 31. 19. l Rút. 2. 12. Zab. 17. 8. aur 91. 4. m Zab. 65. 4. n Aly. 20. 17. Mak. 22. 1. o Yar. 2. 13. Yúh. 4. 10, 14. p 1 Pat. 2. 9. q Yar. 22. 16. r Zab. 7. 10. aur 94. 15. aur 97. 11. s Zab. 1. 5.

XXXVII ZABUR.

Dáúd rástbázon ká hál sharíron ke hál se miláke sab ko ubhártá ki sabr karen aur Khudá par bharosá rakhen.

Dáúd ká Zabúr.

BADKÁRON ke sabab tú mat kuṛh, aur bure kám karnewáloṉ se tú hasad na kar[a].
2 Ki we jaldí ghás ke mánind káṭ ḍále jáeṉge, aur hare sabze kí tarah murjháweṉge[b].
3 KHUDÁWAND par tawakkul rakh, aur bhalá kar; tú zamín meṉ zindagání basar kar, ki tú yaqínan phal páwegá.
4 KHUDÁWAND kí yád meṉ masrúr raho[c], ki wuh tere dil ke matálib púre karegá.
5 Apní ráh KHUDÁWAND par chhoṛ de[d]; us par tawakkul kar; wuh sab baná legá.
6 Wuh terí sadáqat ko núr kí tarah záhir karegá[e], aur terí 'adálat ko do pahar kí sí roshní bakhshegá.
7 † KHUDÁWAND kí yád meṉ ásúda ho[f], aur sabr se us ká intizár kar[g]; us shakhs ke sabab se, jo apní ráh meṉ kámyáb hotá hai, aur bure mansúbe bándhtá hai, mat kuṛh[h].
8 Ghussa karne se báz rah, aur gazab ko tark kar: aur aisá na kuṛh, ki tú sharárat meṉ gire[i].
9 Ki badkár káṭ ḍále jáeṉge[k]; lekin we, jo KHUDÁWAND se ummedwár haiṉ, zamín ko we hí mírás leṉge[l].
10 Ki ek thoṛí sí muddat hai, ki sharír na hogá[m]; tú gaur karke us ká makán ḍhúṉḍhegá, aur wuh na hogá[n].
11 Lekin we jo miskín haiṉ, zamín ke wáris hoṉge[o], aur bahutsí ráhat páke khushdil hoṉge.
12 Sharír ‖ sádiq ke dukh dene par mansúba bándhtá hai, aur us par dánt kichkichátá hai[p].
13 KHUDÁWAND us par haṉstá hai[q]; kyúṉki dekhtá hai, ki us ká din[r] átá hai.
14 Sharír talwár nikálte, aur apní kamán khíṉchte, táki miskín aur muhtáj ko girá deṉ, aur un ko, jin kí ráheṉ sídhí haiṉ, ján se máreṉ.
15 Un kí talwár unhíṉ ke diloṉ meṉ paiṭhegí[s]; un kí kamáneṉ ṭúṭ jáweṉgí.
16 Thoṛá sá, jo sádiq ká hai, bahut se sharíroṉ ke mál o asbáb se bihtar hai[t].
17 Ki sharíroṉ ke bázú toṛe jáeṉge[u], par KHUDÁWAND sádiqoṉ ká thámnewálá hai.
18 KHUDÁWAND díndároṉ ke dinoṉ ko pahchántá hai[x], aur un kí mírás abadí hogí[y].
19 We bure waqt ruswá na howeṉge, aur qaht ke aiyám meṉ ser raheṉge[z].
20 Lekin we, jo sharír haiṉ, halák hoṉge: aur KHUDÁWAND ke dushman ‖ charágáh kí khushnumáí ke mánind faná hoṉge: we dhuwáṉ ke mánind játe raheṉge[a].
21 Sharír udhár letá hai, aur phir adá nahíṉ kartá: par sádiq rahm kartá hai aur detá hai[b].
22 Ki jin par us kí barakat hai, zamín ke wáris hoṉge[c]: aur jin par us kí la'nat hai, kaṭ jáeṉge[d].
23 Nek ádmí ke qadam KHUDÁWAND sábit rakhtá hai[e], aur us kí ráh ko dost rakhtá hai.
24 Agarchi wuh gir jáwe, par páemál na hogá[f]: kyúṉki KHUDÁWAND us ká háth thámtá hai.
25 Maiṉ jawán thá, ab búṛhá húá: par maiṉ ne sádiq ko hargiz akelá chhoṛá húá nahíṉ dekhá, aur us kí nasl meṉ se kisí ko ṭukṛe mángte[g] na páyá.
26 Wuh har din rahm kartá rahtá hai, aur qarz diyá kartá hai[h]: us kí nasl mubárak hai.
27 Badí se bhág, aur bhalá kar[i], aur abad tak ábád rah.
28 Ki KHUDÁWAND 'adálat ká dostdár hai[k], aur apne muqaddas logoṉ ko tark nahíṉ kartá; we abad tak mahfúz raheṉge, par sharíroṉ kí nasl káṭí jáegí[l].
29 Sádiq zamín ke wáris hoṉge[m], aur abad tak us par baseṉge.
30 Sádiq ká muṉh dánáí kí bát kahtá hai[n]; us kí zubán se 'adálat ká kalima nikaltá hai.
31 Us ke Khudá kí sharí'at us ke dil meṉ hai[o]; us ká páṉw kabhí na rapṭegá.
32 Sharír sádiq kí ghát meṉ lagá hai[p], aur us ke qatl ke darpai rahtá hai.
33 KHUDÁWAND us par us ká qábú paṛne na degá[q], aur 'adálat ke waqt use mujrim na ṭhahráwegá[r].
34 KHUDÁWAND se ummedwár rah[s], aur us kí ráh ko yád rakh, ki wuh tujh ko apní zamín ká wáris karke sarfarází bakhshegá; aur jab sharír káṭe jáeṉge, to tú dekhegá[t].
35 Maiṉ ne sharír bahut shándár

[a] 7 áyat. Zab. 73. 3. Ams. 23. 17. aur 24. 1, 19.
[b] Zab. 90. 5, 6.
[c] Yas. 58. 14.
[d] Zab. 55. 22. Ams. 16. 3. Mat. 6. 25. Lúq. 12. 22. 1 Pat. 5. 7.
[e] Aiy. 11. 17. Mík. 7. 9.
† 'Ibrání meṉ, *Khudáwand kí taraf chupke rujú' rah.*
[f] Zab. 62. 1
[g] Yas. 30. 15. Nau. 3. 26.
[h] 1, 8 áyateṉ. Yar. 12. 1.
[i] Zab. 73. 3. Afs. 4. 26.
[k] Aiy. 27. 13, 14.
[l] 11, 22, 29 áyateṉ. Yas. 57. 13.
[m] 'Ibrán. 10. 36, 37.
[n] Aiy. 7. 10. aur 20. 9.
[o] Mat. 5. 5.
‖ Yá *sádiq se fitrat kartá.*
[p] Zab. 35. 16.
[q] Zab. 2. 4.
[r] 1 Sam. 26. 10.
[s] Mík. 5. 6.
[t] Ams. 15. 16. aur 16. 8. 1 Tim. 6. 6.
[u] Aiy. 38. 15. Zab. 10. 15. Hiz. 30. 21, wag.
[x] Zab. 1. 6.
[y] Yas. 60. 21.
[z] Aiy. 5. 20. Zab. 33. 19.
‖ 'Ibrání meṉ, *barráloṉ kí charbí kí mánind faná hoṉge.*
[a] Zab. 102. 3.
[b] Zab. 112. 5, 9.
[c] Ams. 3. 33.
[d] 9 áyat.
[e] 1 Sam. 2. 9. Ams. 16. 9.
[f] Zab. 34. 19, 20. aur 40. 2. aur 91. 12. Ams. 24. 16. Mík. 7. 8. 2 Qur. 4. 9.
[g] Aiy. 15. 23. Zab. 59. 15. aur 109. 10.
[h] Ist. 15. 8, 10. Zab. 112. 5, 9.
[i] Zab. 34. 14. Yas. 1. 16, 17.
[k] Zab. 11. 7.
[l] Zab. 21. 10. Ams. 2. 22. Yas. 14. 20.
[m] Ams. 2. 21.
[n] Mat. 12. 35.
[o] Ist. 6. 6. Zab. 40. 8. aur 119. 98. Yas. 51. 7.
[p] Zab. 10. 8.
[q] 2 Pat. 2. 9.
[r] Zab. 109. 31.
[s] 9 áyat. Zab. 27. 14. Ams. 20. 22.
[t] Zab. 52. 5, 6. aur 91. 8.

dekhá[u], jo áp ko us hare darakht kí mánind, jo us ke khet meṉ uge, phailátá thá.

36 Par wuh guzar gayá, goyá thá hí nahíṉ[x]; maiṉ ne use ḍhúṉḍhá, wuh kahíṉ na milá.

37 Kámil ko ták, aur sídhe ko dekh rakh; ki aise ádmí ká anjám salámatí hai[y].

38 Par khatákár sab ke sab halák ho jáeṉge[z]; sharír ká anjám nestí hai.

39 Sádiqoṉ kí naját KHUDÁWAND se hai[a]; dukh ke waqt[b] wuh un ká bútá hai.

40 KHUDÁWAND un kí madad karegá, aur unheṉ naját degá[c], aur un ko sharíroṉ se chhuṛáwegá aur bacháwegá; is liye ki un ká bharosá us par hai[d].

XXXVIII ZABUR.

Dáúd Khudá se minnat kartá, ki wuh us par us kí dard-angez hálat ke sabab shafaqat kare.

Tazkír ke liye*, Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDÁWAND, apne gusse se mujh ko mat jhiṛak, aur na apne qahr se mujhe tambíh de[a].

2 Ki tere tír mujhe chubhte haiṉ[b], aur terá háth mujh par bhárí hai[c].

3 Tere gusse ke áge mere jism ko sihhat nahíṉ; aur mere gunáh ke sabab merí haḍḍíoṉ ko árám nahíṉ[d].

4 Ki mere gunáh mere sir se guzar gae[e], aur bhárí bojh kí mánind[f] mujh par bhárí ho gaye.

5 Mere gháo badbú ho gae, aur saṛ gae, merí himáqat ke sabab se.

6 Maiṉ dukh bhartá húṉ, aur kamán ho gayá húṉ[g]; maiṉ din bhar royá kartá húṉ[h].

7 Kyúṉki merí kamar meṉ karíh bímárí bhar gayí[i], aur mere jism meṉ sihhat nahíṉ[k].

8 Maiṉ sust ho gayá húṉ, aur nipaṭ pis gayá; aur dil kí ghabráhaṭ se chillátá húṉ[l].

9 Ai KHUDÁWAND, merá sárá ishtiyáq tere huzúr hai, aur merá karáhná tujh se chhipá nahíṉ.

10 Merá dil † ghabrátá hai; merá bútá mujh se játá rahá, aur merí áṉkhoṉ kí ‖ bínáí bhí játí rahí[m]:

11 Mere 'azíz, aur mere dost mere dukh ke sabab[n] mujh se alag khaṛe rahe[o], aur mere ‖ rishtadár mujh se dúr já khaṛe húe[p].

12 We, jo merí ján ke khwáhán haiṉ, mere phaṉsáne ko phande márte haiṉ[q]: aur we, jo mere dukh ke rawádár haiṉ, mere haqq meṉ aisí báteṉ kahte haiṉ, jin meṉ merá ziyán hai[r], aur sáre din makr ke mansúbe bándhte haiṉ[s].

13 Par maiṉ bahre kí mánind ho gayá, jo kuchh suntá nahíṉ[t]: aur gúṉge kí mánind, jo apná muṉh nahíṉ kholtá[u].

14 Maiṉ us shakhs kí mánind húá, jo bahirá ho; aur us kí mánind, jis ke muṉh meṉ malámat na ho.

15 Ki ai KHUDÁWAND, mujhe tujh se ummed hai[x]: tú ‖ sunegá, ai Khudáwand, mere Khudá.

16 Kyúṉki maiṉ kahtá húṉ, na howe, ki we mujh par khushí kareṉ[y]; aur jab merá páṉw phisle[z], to we dekhke phúleṉ[a].

17 Maiṉ phisalne par húṉ, aur merá gam sadá mere sámhne hai.

18 Aur maiṉ apná gunáh áp kholke kahtá húṉ[b], aur apní taqsír ke liye gamgín húṉ[c].

19 Mere dushman jíte haiṉ, aur qawí haiṉ: aur we jo náhaqq mere bairí haiṉ[d], bahut ho gae.

20 We, jo nekí ke 'iwaz meṉ badí karte haiṉ[e], mere dushman bane haiṉ; kyúṉki maiṉ nekí kí pairawí kartá húṉ[f].

21 Ai KHUDÁWAND, mujh ko tark mat kar; ai mere Khudá, mujh se dúr mat rah[g].

22 Merí madad ke liye jaldí kar, ai Khudáwand, jo merá naját denewálá hai[h].

XXXIX ZABUR.

1 Dáúd apne khayáloṉ kí bábat bhí fikr kartá. 4 Zindagí kó gaur karná ki kaisí kotáh aur bátil hai, 7 aur Khudá ke intizám par lihdz karná ki kaisá wajibí hai. 10 aur du'á mangná, yih tín tadbír apní be-sabúrí rokne ke liye kám meṉ látá.

Yadutún* sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

MAIṈ ne kahá, Maiṉ apní ráhoṉ kí khabardárí karúṉgá[a], ki merí zubán se gunáh na ho; aur jis waqt sharír mere sámhne hogá[b], to maiṉ apne muṉh ko lagám dúṉgá[c].

2 Maiṉ gúṉgá aur khámosh ho rahá[d], aur nek kahne se bhí rah gayá: † merá gam táza húá.

3 Síne ke bích mere dil meṉ

[u] Aly. 5. 3. [x] Aly. 20. 5, wag. [y] Yas. 32. 17. aur 57. 2. [z] Zab. 1. 4. aur 52. 5. [a] Zab. 3. 8. [b] Zab. 9. 9. [c] Yas. 31. 5. [d] 1 Taw. 5. 20. Dán 3. 17, 28 aur 6. 23.

* Zab. 70 ká sarnáma. [a] Zab. 6. 1. [b] Aly. 6. 4. [c] Zab. 32. 4 [d] Zab. 6 2. [e] 'Az. 9. 6. Zab. 40. 12. [f] Mat. 11 28. [g] Zab. 35. 14. [h] Aly. 30. 28. Zab. 42 9. aur 43. 2. [i] Aly. 7. 5. [k] 3 áyat. [l] Aly. 3. 24. Zab. 22. 1. Yas. 59 11. † 'Ibrání meṉ, dhaṛaktá hai. ‖ 'Ibrání meṉ, roshní mere sáth nahíṉ hai. [m] Zab. 6. 7. aur 88. 9. [n] Lúq. 10. 31, 32.

[o] Zab. 31. 11. ‖ Yá, paṛosí. [p] Lúq. 23. 49. [q] 2 Sam. 17. 1, 2, 3. [r] 2 Sam. 16. 7, 8. [s] Zab. 35. 20. [t] Dekho 2 Sam. 16. 10. [u] Zab. 39. 2, 9. [x] 2 Sam. 16. 12. Zab. 39. 7. ‖ Yá, jawáb dega. [y] Zab. 13. 4. [z] Ist. 32. 35. [a] Zab. 35. 26. [b] Zab. 32. 5. Ams. 28. 13. [c] 2 Qur. 7. 9, 10. [d] Zab. 35. 19. [e] Zab. 35. 12. [f] Dekho 1 Pat. 3. 13. aur 1 Yúh. 3 12. [g] Zab. 35. 22. [h] Zab. 27. 1. aur 62. 2, 6. Yas. 12. 2.

* 1 Taw. 16. 41. aur 25. 1. Zab. 62, aur 77, sarnáma. [a] 1 Sal. 2. 4. 2 Sal. 10. 31. [b] Qul. 4. 5. [c] Zab. 141. 3. Ya'q. 3. 2. [d] Zab. 38. 13. † Yá, mere gam ne josh kháyá.

tapish húí; mere sochne meṉ ág bhaṛkí[e]: tab maiṉ ne apní zubán se kahá,

4 Ai ḲHUDÁWAND, mujhe batá, ki merá anjám kyá hai, aur merí 'umr kitní hai[f]? tab maiṉ jánúṉ, ki ‖ merí 'umr kis qadr kotáh hai.

5 Dekh, tú ne merí 'umr bálisht bhar kí, aur merí zindagí tere áge náchíz hai[g]; yaqínan har ek shaḳhs, agarchi barqarár ho, lekin mahz be-sabát hai[h]. Siláh.

6 Bilá shakk har ek insán wahm aur ḳhiyál sá chaltá phirtá hai[i]; be-shubha we 'abas be-kal hote haiṉ: wuh zaḳhíra kartá hai, aur nahíṉ jántá ki use kaun legá[k].

7 Ab, ai Rabb, mujhe kis kí ummed hai? mujhe terí hí ummed hai[l].

8 Mujhe mere sáre gunáhoṉ se naját de; mujhe jáhiloṉ ká nang mat kar[m].

9 Maiṉ gúngá rahtá, maiṉ apná muṉh na kholtá[n]; kyúṉki tú hí yih kartá hai[o].

10 Mujh se apní azíyat dúr kar; maiṉ to tere háth ke zor se faná húá játá húṉ[p].

11 Jab tú ádmí ko us ke gunáh ke bá'is gusse se adab detá hai, to us ke jas ko patange kí mánind kho detá hai[q]; yaqínan har ek insán be-sabát hai[r]. Siláh.

12 Ai ḲHUDÁWAND, merí du'á sun, aur mere nála par kán dhar; mere áṉsúoṉ se gáfil mat ho; kyúṉki maiṉ tere sámhne pardesí[s], aur apne sáre bápdádoṉ kí mánind[t] musáfir húṉ.

13 Mujh se apná háth dúr kar, táki dam le lúṉ[u], us se áge ki maiṉ yaháṉ se jáúṉ, aur phir na rahúṉ[x].

XL ZABUR.

1 Ḳhudá par bharosá rakhne se fawáid jo ho'e.
6 Farmánbardárí qurbání se bhí bihtar hai.
11 Dáúd apná dukh bayán kartá; is sabab girgiráke du'á mangtá.

Sardár mugannı́ ke liye, Dáúd ká Zabúr.

MAIṈ ne sabr se ḲHUDÁWAND ká intizár kiyá[a]: wuh merí taraf máil húá, aur us ne merí faryád suní.

2 Wuh mujhe haulnák gaṛhe aur daldal kí kích se[b] báhar nikál láyá, aur mere páṉw us ne chaṭán par rakhe[c], aur mere qadamoṉ ko sábit kiyá[d].

3 Aur us ne mere muṉh meṉ ek nayá gít ḍálá[e], jis se maiṉ apne Ḳhudá kí sitáish kartá húṉ; bahutere dekheṉge aur ḍareṉge[f], aur ḲHUDÁWAND par tawakkul kareṉge.

4 Ḳhush-hál hai wuh insán, jo ḲHUDÁWAND par apná bharosá rakhtá hai[g]; aur magrúroṉ ko, aur un ko, jo jhúṭh kí taraf jhukte haiṉ[h], nahíṉ mántá[i].

5 Ai ḲHUDÁWAND mere Ḳhudá, terí 'ajáib qudrateṉ, jo tú ne dikhláíṉ, bahut sí haiṉ[k]; aur ‖ terí tadbíreṉ[l], jo hamáre liye haiṉ, mumkin nahíṉ ki giní jáweṉ; maiṉ to unheṉ kholke tere áge bayán kartá húṉ, lekin we to shumár se báhar haiṉ.

6 Zabíha aur hadya ko tú nahíṉ cháhtá[m]: tú ne mere kán ‖ khole; chaṛháwe aur ḳhatiyat ká tú tálib nahíṉ.

7 Tab maiṉ ne kahá, Dekh, maiṉ átá húṉ; kitáb ke daftár meṉ mere haqq meṉ yih likhá hai[n].

8 Ai mere Ḳhudá, maiṉ terí marzí bajá láne par ḳhush húṉ[o]; terí sharí'at to mere dil ke bích hai[p].

9 Maiṉ baṛí jamá'at meṉ sadáqat ká muzhda detá húṉ[q]: dekh, ai ḲHUDÁWAND, maiṉ apná muṉh band nahíṉ kartá[r], aur tú jántá hai[s].

10 Maiṉ terí sadáqat kí bát apne dil meṉ chhipá na rakhtá[t]; maiṉ terí amánatdárí aur terí naját kí bát kahtá húṉ: maiṉ tere lutf i ḳháss aur terí amánat ko baṛí jamá'at se poshída nahíṉ rakhtá húṉ.

11 Ai ḲHUDÁWAND, apní rahmatoṉ ko mujh se dareg na kar; terí rahmat aur terí amánat har dam merí nigáhbán raheṉ[u].

12 Ki be-shumár buráíoṉ ne mujhe gher liyá: mere gunáhoṉ ne mujhe pakṛá, aisá ki maiṉ áṉkh úpar nahíṉ kar saktá[x]; we mere sir ke báloṉ se shumár meṉ ziyáda haiṉ; so maiṉ ne dil chhoṛ diyá[y].

13 Ai ḲHUDÁWAND, mihrbání karke mujhe naját de[z]; ai ḲHUDÁWAND, jald merí madad ko pahunch.

14 We, jo milke merí ján márne ke dar-pai haiṉ, ḳhajil aur ruswá

[e] Yar. 20. 9. [f] Zab. 90. 12. aur 119. 84. ‖ Yá, *merí zindagí kí kitní muddat hai.* [g] Zab. 90. 4. [h] 11 áyat. Zab. 62. 9. aur 144. 4. [i] 1 Qur. 7. 31. Ya'q. 4. 14. [k] Aiy. 27. 17. Wá'iz 2. 18, 21, 26. aur 5. 14. Lúq. 12. 20, 21. [l] Zab. 38. 15. [m] Zab. 44. 13. aur 79. 4. [n] Ahb. 10. 3. Aiy. 40. 4, 5. Zab. 38. 13. [o] 2 Sam. 16. 10. Aiy. 2. 10. [p] Aiy. 9. 34. aur 13. 21. [q] Aiy. 4. 19. aur 13. 28. Yas. 50. 9. Hús. 5. 12. [r] 5 áyat. [s] Ahb. 25. 23. 1 Taw. 29. 15. Zab. 119 19. 2 Qur. 5. 6. 'Ibrán. 11. 13. 1 Pat. 1. 17. aur 2. 11. [t] Paid. 47. 9. [u] Aiy. 10. 20, 21. aur 14. 5, 6. [x] Aiy. 14. 10, 11 12.

[a] Zab. 27. 14. aur 37. 7. [b] Zab. 69. 2, 14. [c] Zab. 27. 5. [d] Zab. 37. 23.

[e] Zab. 33. 3. [f] Zab. 52. 6. [g] Zab. 34. 8. Yar. 17. 7 [h] Zab. 125. 5. [i] Zab. 101. 3, 7. [k] Ḳhur. 15. 11. Aiy. 5. 9. aur 9. 10. Zab. 71. 15. aur 92. 5. aur 139. 6, 17. ‖ 'Ibrání meṉ, *tere tasawwar.* [l] Yas. 55. 8. [m] 1 Sam. 15. 22. Zab. 50. 8. aur 51. 16 Yas. 1. 11 aur 66. 3. Hús. 6. 6. Mat. 9 13. aur 12. 7. 'Ibrán. 10. 5. ‖ Yá, *chhede,* Ḳhur. 21. 6. [n] Lúq. 24. 44. [o] Zab. 119. 16, 24, 47, 92. Yúh. 4. 34. Rúm. 7. 22. [p] Zab. 37. 31. Yar. 31. 33. 2 Qur. 3. 3. [q] Zab. 22 22, 25 aur 35. 18. [r] Zab. 119. 13. [s] Zab. 139. 2. [t] A'am. 20 20, 27. [u] Zab. 43. 3. aur 57. 3 aur 61. 7. [x] Zab. 38. 4. [y] Zab. 73. 26. [z] Zab. 70. 1, wag.

hoṇ; we, jo merí tabáhí ke rawádár haiṇ, haṭáe jáweṇ aur sharminda hoṇ[a].

15 Sab, jo mujh par áhá, áhá, kahte haiṇ, apní is burái ke badle pareshán hoṇ[b].

16 Aur we, jo tere tálib haiṇ, tere sabab khushwaqt aur khurram howeṇ[c]; aur we, jo terí naját ke 'áshiq haiṇ, sadá kahá kareṇ, ki KHUDAWAND kí buzurgí ho[d].

17 Maiṇ to miskín aur muhtáj húṇ[e]; lekin KHUDAWAND merí fikr meṇ rahtá hai[f]: merá chára, merá chhuṛánewálá, tú hí hai; ai mere Khudá, der mat kar.

XLI ZABUR.

1 Khudá muflisoṇ kí khabar kis tarah letá. 4 Dáúd apne dushmanoṇ kí dagábází ke sabab shikáyat kartá. 10 Khudá kí panáh ko bhágtá ki muḍul páwe.

Sardár mugannī ke liye, Dáúd ká Zabúr.

MUBÁRAK hai wuh, jo miskín par nigáh rakhtá hai[a]: KHUDAWAND bipat ke waqt usí ko naját degá.

2 KHUDAWAND us ká háfiz rahegá, aur use salámat rakhegá, aur wuh zamín par mubárak hogá: aur tú use us ke dushmanoṇ ke qábú meṇ na kar degá[b].

3 KHUDAWAND us ko bímárí ke bistar par sambhálegá: tú us kí bímárí meṇ us ká sárá bichhauná phir bichháwegá.

4 Maiṇ kahtá húṇ, Ai KHUDAWAND, mujh par rahm kar; merí ján ko shifá de[c], ki maiṇ terá gunahgár húṇ.

5 Mere dushman mujhe burá kahte haiṇ, ki Wuh kab maregá, aur us ká nám kab miṭ jáegá?

6 Jab wuh dekhne ko átá hai, tab behúda báteṇ kartá hai[d]: us ke dil meṇ burái bharí húí hai: báhar játá hai, aur use bayán kartá hai.

7 Sab jitne merá kína rakhte haiṇ, mere barkhiláf kánáphúsí karte haiṇ: we mere satáne ke mansúbe bándhte haiṇ,

8 Aur kahte haiṇ, Ek ‖ burí bímárí ise lagí hai: ab jo wuh paṛá hai phir na uṭhegá.

9 Mere is jánpahchán ne bhí, jis par mujhe bharosá thá, aur jis ne mere sáth roṭí khái[e], mujh par lát uṭhái[f].

10 Par tú, ai KHUDAWAND, mujh par rahm kar, aur mujh ko khaṛá kar, táki maiṇ un se badlá lúṇ.

11 Terí mihrbání ká mujh ko is se yaqín hai, ki merá dushman mujh par fath nahíṇ pátá.

12 Tú mere khulús ke bá'is mujh ko sambháltá hai, aur mujh ko apne huzúr meṇ abad tak sábit rakhegá[g].

13 KHUDAWAND Isráel ká Khudá azal se abad tak mubárak hai[h], Ámín, aur Ámín.

XLII ZABUR.

1 Haikal meṇ Khudá kí 'ibádat karne ká Dáúd ko baṛá shauq hai. 5 Apne dil ko ubhártá ki wuh Khudá par tawakkul kartá rahe.

Sardár mugannī ke liye, baní Qurah ká ‖ Mashkíl.

JIS tarah se ki harní pání ke chashmoṇ kí niháyat piyásí hotí hai, waisá hí merí rúh, ai Khudá, terí niháyat piyásí hai.

2 Merí rúh Khudá ke liye, zinda Khudá ke liye[a], tarastí hai[b]: kab maiṇ jáúṇ, aur Khudá ke huzúr házir hoúṇ?

3 Merá khána rát din áṇsú haiṇ[c]; we har roz mujh se púchhte haiṇ, Terá Khudá kahán hai[d]?

4 Maiṇ yih yád kartá húṇ, aur ‖ apne jí meṇ fikr kartá húṇ, ki maiṇ guroh ke sáth hoke, wuh guroh jo 'íd ke din ko mántí hai, khushí se aláptá húá, aur shukr kartá húá, Khudá ke ghar meṇ játá thá[e].

5 Ai mere jí, tú kyúṇ girá játá hai[f], aur tú mujh meṇ kyúṇ be-árám hai? Khudá par bharosá rakh[g]; ki maiṇ yaqínan ‖ us kí sitáish karúṇgá, † jo mere chihre kí khair o 'áfiyat hai.

6 Ai mere Khudá, merá jí girá játá hai; so maiṇ Yardan kí zamín meṇ aur Harmún meṇ ‖ koh i Misgár par tujhe yád karúṇgá.

7 Tere pání kí dháron kí áwáz se gahráo gahráo ko pukártá hai[h]; terí sárí maujeṇ aur ḍheú mere sir se guzar gae.[i]

8 KHUDAWAND din ko apne lutf i kháss ko hukm karegá[k], aur rát ko maiṇ us ká gít gáúṇgá[l]; merí du'á merí hayát ke Khudá kí taraf hogí.

9 Maiṇ Khudá ko, jo merí chaṭán hai, kahúṇgá, Tú mujhe

a Zab. 35. 4, 26. aur 70. 2, 3. aur 71. 13.
b Zab 70. 3.
c Zab. 70. 4.
d Zab. 35. 27.
e Zab. 70. 5.
f 1 Pat. 5. 7.
a Ams. 14.21.
b Zab. 27. 12.
c 2 Taw. 30. 20, jaláṇ mu'áf kiyá hai. Zab. 6. 2. aur 147. 3.
d Zab. 12. 2. Ams. 26.24, 25, 26.
‖ 'Ibrání meṇ, Bali'ál kí ek chíz
e 'Abad. 7. Yúh. 13. 18.
f 2 Sam. 15. 12. Aly. 19. 19. Zab. 55. 12, 13, 20. Yar. 20. 10.
g Aly. 36. 7. Zab. 34. 15.
h Zab. 106.48.
1023.
‖ Yá, ta'lím denewálá zabúr. Dekho 1 Taw. 6. 33, 37. aur 25. 5.
a 1 Tas. 1. 9.
b Zab. 63. 1. aur 84. 2. Yúh. 7. 37.
c Zab. 80. 5. aur 102. 9.
d 10 áyat. Zab. 79. 10. aur 115. 2.
‖ 'Ibrání meṇ, apne meṇ apní ján ko unḍeltá húṇ.
e Yas. 30. 29.
f 11 áyat. Zab. 43. 5.
g Nau. 3. 24.
‖ Yá, us ká shukr karúṇgá.
† Yá, us ká chihra naját denewálá hai.
‖ Yá, chhoṭe pahár par. Zab. 133. 3.
h Yar. 4. 20. Hiz. 7. 26.
i Zab. 88. 7. Yúu. 2. 3.
k Abh. 25. 21. Ist. 28. 8. Zab. 133. 3.
l Aly. 35. 10. Zab. 32. 7. aur 63. 6. aur 149. 5.

kyúṉ bhúl gayá hai? maiṉ kyúṉ dushman ke zulm se gam kartá chalá játá húṉ[m]?

10 Mere dushman us talwár kí mánind, jo merí haḍḍioṉ se guzar jáwe, mujhe malámat karke dukh dete haiṉ, aur roz roz mujh ko kahte haiṉ, Terá Ḳhudá kaháṉ hai[n]?

11 Ai mere jí, tú kyúṉ girá játá hai, aur tú mujh meṉ kyúṉ be-árám hai? Ḳhudá par tawakkul kar; yaqínan maiṉ us kí sitáish karúṉgá, jo mere chihre kí ḳhair o 'áfiyat, aur merá Ḳhudá hai[o].

[m] Zab. 38. 6. aur 43. 2.
[n] 3 áyat. Yoel 2. 17. Mík. 7. 10.
[o] 5 áyat. Zab. 43. 5.

XLIII ZABUR.

1 Dáúd Ḳhudá kí haikal meṉ phir házir hone cháhtá, aur is kí bábat du'á mánghe iqrár bhí kartá ki tab maiṉ Ḳhudá kí 'ibádat ḳhushí se karúṉgá. 5 Ḳhudá par bharosá rakhne kí bábat áp ko ubhártá.

1023.

AI Ḳhudá, merá insáf kar[a], aur is be-rahm qaum par merí hujjat sábit kar[b]; mujhe makkár aur badkár ádmí se naját de.

2 Ki merá tawánáí-baḳhshnewálá Ḳhudá tú hai[c]; kyúṉ tú mujhe dúr kartá hai? maiṉ dushman ke zulm se kyúṉ rotá chalá jáúṉ[d]?

3 Háṉ, apne núr aur apní amánat ko[e] záhir kar; unheṉ merá rahbar kar, aisá ki we mujh ko tere koh i muqaddas par[f], aur tere maskanoṉ meṉ le jáweṉ.

4 Tab maiṉ Ḳhudá ke mazbah par, Ḳhudá ke huzúr, jo merí kamál ḳhushí hai, jáúṉgá; aur maiṉ barbat bajáke terí sitáish karúṉgá, ai Ḳhudá, mere Ḳhudá.

5 Ai mere jí, tú kyúṉ ḍháyá játá hai, aur tú mujh meṉ kyúṉ be-árám hai? Ḳhudá par tawakkul kar; ki maiṉ yaqínan us kí sitáish karúṉgá, jo mere chihre kí ḳhair o 'áfiyat, aur merá Ḳhudá hai[g].

[a] Zab. 26. 1. aur 35. 24.
[b] Zab. 35. 1.
[c] Zab. 28. 7.
[d] Zab. 42. 9.
[e] Zab. 40. 11. aur 57. 3.
[f] Zab. 3. 4.
[g] Zab. 42. 5, 11.

XLIV ZABUR.

1 Kalísiyá aglí ni'amatoṉ ko yád rakhke, 7 hál kí áfatoṉ ke sabab shikáyat kartí. 17 Apní diyánatdárí ká iqrár karke, 23 niháyat árzúmandí se madad mángtí.

Sardár muganní ke liye, baní Qurah ká Mashkíl.

AI Ḳhudá, ham ne apne kánoṉ se suná, aur hamáre bápdádoṉ ne un kámoṉ kí, jo tú ne un ke dinoṉ sábiq zamáne meṉ kiye haiṉ, ḳhabar dí[a];

[a] Ḳhur. 12. 26, 27. Zab. 78. 3.

2 Ki tú ne qaumoṉ ko apne háth se ḳhárij kiyá, aur inheṉ ‖basáyá[b]; tú ne un logoṉ ko ukhárá, aur in ko phailáyá.

3 Ki we apní shamsher se is zamín ke málik na húe, na apne bázú se gálib áe[c]; balki tere dahne háth se, aur tere bázú se, aur tere chihre ke núr se; is liye ki terí mihrbání un par thí[d].

4 Ai Ḳhudá, tú merá Bádsháh hai[e]; Ya'qúb ke liye najátoṉ ká hukm ho.

5 Terí madad se ham apne dushmanoṉ ko ḍhakel deṉge[f]; tere nám se ham un ko jo ham par charhte haiṉ, pámál kareṉge.

6 Ki merá takiya apní kamán par nahíṉ, na merí talwár mujhe bachá saktí hai[g];

7 Balki tú hí hai, jo ham ko hamáre dushmanoṉ se bachátá, aur un ko, jo hamárá kína rakhte haiṉ, ruswá kartá hai[h].

8 Ham tamám din Ḳhudá par faḳhr karte haiṉ[i], aur tere nám kí abad tak sitáish kareṉge. Siláh.

9 Lekin ab tú ne ham ko dúr kiyá, aur ruswá kiyá[k], aur hamáre lashkaroṉ ke sáth nahíṉ chaltá.

10 Tú dushman ke áge se ham ko bhagá detá hai[l]; aur we, jo hamárá kína rakhte haiṉ, apne wáste lúṭ lete haiṉ.

11 Tú ne ham ko bheṛoṉ kí mánind un kí ḳhurish kiyá[m], aur ham ko qaumoṉ ke darmiyán áwára kiyá[n]:

12 Tú ne apne logoṉ ko muft bech ḍálá[o], aur un kí qímat ‖bahut nahíṉ baṛháí.

13 Tú ne ham ko hamáre paṛosíoṉ ká nang kiyá; un ke nazdík, jo hamáre áspás haiṉ, ham ko angusht-numá aur masḳhara kiyá[p].

14 Tú ne ham ko qaumoṉ ke darmiyán zarb ul masal kiyá[q], aur logoṉ ke darmiyán sir dhunne ká sabab[r].

15 Merí ruswáí hamesha mere sámhne hai, aur mere chihre kí sharmindagí ne mujh ko ḍhámp liyá,

16 Tahqír aur ihánat karnewále kí áwáz ke sabab, dushman aur intiqám lenewále ke áge[s].

17 Yih sab kuchh ham par bítá[t]; par ham tujhe nahíṉ bhúle, aur

‖ 'Ibrání meṉ, lagáyá.
[b] Ḳhur. 15. 17. Ist. 7. 1. Zab. 78. 55. aur 80. 8.
[c] Ist. 8. 17. Yash. 24. 12.
[d] Ist. 4. 37. aur 7. 7, 8.
[e] Zab. 74. 12.
[f] Dán. 8. 4.
[g] Zab. 33. 16. Hús. 1. 7.
[h] Zab. 40. 14.
[i] Zab. 34. 2. Yar. 9. 24. Rúm. 2. 17.
[k] Zab. 60. 1, 10. aur 74. 1 aur 88. 14. aur 89 38. aur 108. 11.
[l] Ahb. 26 17. Ist 28 25. Yash. 7. 8, 12.
[m] Rúm. 8. 36.
[n] Ist 4. 27. aur 28. 64. Zab. 60. 1.
[o] Yas. 52. 3, 4. Yar. 15. 13.
‖ Yá, kuchh nahíṉ lí.
[p] Ist. 28. 37. Zab. 79. 4. aur 80. 6.
[q] Yar. 24. 9.
[r] 2 Sal. 19. 21. Ayy. 16. 4. Zab. 22. 7.
[s] Zab. 8. 2.
[t] Dán. 9. 13.

tere 'ahd o paimán men bewafáí nahín kí.

18 Na hamáre dil tujh se phire, aur na hamáre pánw terí ráh se mure hain [u].

19 Par tú ne azhdahon ke makán men ham ko kuchlá [x], aur maut ke sáya tale [y] ham ko chhipá diyá.

20 Agar ham apne Khudá ká nám bhúl gaye, yá ham ne kisí ajnabí ma'búd kí taraf apne háth baṛháe [z]:

21 To kyá Khudá us kí tahqíqát na karegá [a]? wuh to dilon ke asrár se bhí ágáh hai.

22 Ki tere hí liye ham sáre din máre játe hain; aur zabh kí bheṛon ke barábar gine játe hain [b].

23 Bedár ho; kyún so rahtá hai tú, ai KHUDÁWAND? jág [c], ham ko abad tak dúr mat kar [d].

24 Tú kyún apná munh chhipátá hai [e]; aur hamárí musíbat, aur us zulm ko jo ham par hotá, kyún bhuláe detá hai?

25 Ki hamárí ján ‖ khák men mil chalí [f]; hamárá peṭ zamín se lagá.

26 Hamárí madad ke liye uṭh, aur apní rahmaton ke wáste ham ko bachá le.

[u] Aiy. 23. 11. Zab. 119. 51, 157.
[x] Yas. 34. 13. aur 35. 7.
[y] Zab. 23. 4.
[z] Aiy. 11. 13. Zab. 68. 31.
[a] Aiy. 31. 14. Zab. 139. 1. Yar. 17. 10.
[b] Rúm. 8. 36.
[c] Zab. 7. 6. aur 35. 23. aur 59. 4, 5. aur 78. 65.
[d] 9 áyat.
[e] Aiy. 13. 24. Zab. 13. 1. aur 88. 14.
‖ 'Ibrání men, khák tak jhuk játi.
[f] Zab. 119. 25.

XLV ZABUR.

1 *Masíh kí bádsháhat kí shaukat aur raunaq.* 10 *Kalísiyá ká farz, aur we fawáid jo us ke mánne se hásil hote.*

Sardár mugannī ke liye, baní Qurah ká ‖ Mashkíl, ya'ne, 'Ishq i Iláhí kí Gazal, jo Sosanon ke sur par * gáyá jáwe.

MERE dil men achchhá mazmún josh mártá hai; main un kámon ko, jo main ne bádsháh ke liye kiye, bayán kartá hún: merí zubán máhir likhnewále ká qalam hai.

2 Tú husn men baní Ádam se kahín ziyáda hai; tere honthon men fazl biṭháyá gayá hai [a]; isí liye Khudá ne tujh ko abad tak mubárak kiyá.

3 Ai ‖ pahlawán, apní talwár [b] hamáíl karke apní rán par ‖ apní hashmat aur buzurgwárí se laṭká.

4 Aur apní buzurgwárí se sawár ho [c], aur amánat aur muláyamat aur sadáqat ke wáste iqbálmand rah; aur terá dahná háth tujh ko muhíb kám sikhláwe.

5 Tere tír tez hain; log tere níche paṛte hain; we bádsháh ke dushmanon ke dil men lag játe hain.

‖ Yá, ta'lím dene wála zabúr.
* Zab. 69, aur 80, sar námá.
[a] Lúq. 4. 22.
‖ Yá, qádir.
Yas. 9. 6.
[b] Yas. 49. 2. 'Ibrán. 4. 12. Muk. 1. 16. aur 19. 15.
‖ Yá, apní áráish aur ze-baish.
[c] Muk. 6. 2.

6 Terá takht, ai Khudá, abad ul ábád hai [d], terí saltanat ká 'asá rástí ká 'asá hai.

7 Tú sadáqat ká dost aur sharárat ká dushman hai [e]; is sabab ‖ Khudá, tere Khudá ne [f] tujh ko khushí ke [g] tel se, tere musáhibon se ziyáda, Masíh kiyá [h].

8 Tere libás se murr, aur 'úd, aur taj kí khushbú átí hai [i]: háthídánt kí haikalon se nagma tujhe khush kartá hai.

9 Bádsháhon kí beṭíán terí 'izzatwálíon men hain [k]; Malika Ofír ke sone se árásta hoke tere dahne háth khaṛí hai [l].

10 Ai beṭí, sun le, aur soch, aur apne kán idhar dhar, aur apne logon aur apne báp ke ghar ko bhúl já [m].

11 Ki bádsháh tere jamál ká nipaṭ mushtáq hai; ki wuh terá Khudáwand hai; tú use sijda kar [n].

12 Aur Súr kí beṭí hadye láwegí; qaum ke daulatmand terí khushámad karenge [o].

13 Shahzádí ghar ke andar kull jalálí hai [p]: us ká libás sarásar tásh ká hai.

14 Wuh ‖ rangín farshon par bádsháh pás láí játí hai; kunwárí 'auraten jo us kí saheliáṇ hain, tere pás pahunchái játí hain [q].

15 Khushí aur shádmání se we pahunchái játí hain; we bádsháh ke mahall men dákhil hotí hain.

16 Tere beṭe tere bápdádon ke qáim-maqám honge; tú unhen tamám zamín ke sardár muqarrar karegá [r].

17 Main sárí pushton ko terá nám yád diláúngá [s]; pas sáre log abad ul ábád terí sitáish karenge.

XLVI ZABUR.

1 *Us i'tiqád i kullí kí bábat jise kalísiyá Khudá par rakhtí hai.* 8 *Logon se nasíhat kí játí ki Khudá ke intizám par muláhaza karen.*

Sardár muganní ke liye, baní Qurah ‖ ká Zabúr, jo Gulámút par gáya jáwe*.

KHUDÁ hamárí panáh, aur hamárá zor hai [a]; wuh sakhtíon men madad ke liye ham se bahut nazdík hai [b].

2 Is liye hamen kuchh khauf

[d] Zab. 93. 2. 'Ibrán. 1. 8.
[e] Zab. 33. 5.
‖ Yá, Ai Khudá.
[f] Yas. 61. 1.
[g] Zab. 21. 6.
[h] 1 Sal. 1. 39, 40.
[i] Gaz. 1. 3.
[k] Gaz. 6. 8.
[l] Dekho 1 Sal. 2. 19.
[m] Dekho Ist. 21. 13.
[n] Zab. 95. 6. Yas. 54. 5.
[o] Zab. 22. 29. aur 72. 10. Yas. 49 23. aur 60. 3.
[p] Muk. 19. 7, 8.
‖ Yá, sozaní ke kapre pahinke.
[q] Gaz. 1. 4.
[r] 1 Pat. 2. 9. Muk. 1. 6. aur 5. 10. aur 20. 6.
[s] Mal. 1. 11.
‖ Yá, ke liye.
* Zab. 48, aur 66. 1 Taw. 15. 20.
[a] Zab. 62. 7, 8. aur 91. 2. aur 142. 5.
[b] Ist. 4. 7. Zab. 145. 18.

nahín, agarchi zamín ká inqiláb ho, aur paháṛ apní jagah se hilke samundar ‖ke bích men bah jáwen;
3 Agarchi us ke páníon ká shor ho, aur un ko be-qarárí ho, ki paháṛ un ke phúlne se hil jáwen[c]. Siláh.
4 Ek naddí hai[d], jis kí dháren Khudá ke shahr ko[e] khush kartí hain, Haqq Ta'álá ke maskanon ke maqdis ko.
5 Khudá us ke bíchon bích hai[f]; use hargiz jumbish na hogí; Khudá ‖subh-sawere us kí kumak karegá.
6 Qaumen jhunjhlátí hain[g]; mamlukaten jumbish khátí hain; wuh apní áwáz nikáltá; zamín pighal játí hai[h].
7 KHUDAWAND ul afwáj hamáre sáth hai[i]; Ya'qúb ká Khudá †hamárí panáh hai. Siláh.
8 Ao, KHUDAWAND ke kámon ko dekho[k], ki zamín par kaisí kaisí wíráníán kartá hai.
9 Ki zamín kí sárí tarafon tak laṛáíán thámtá[l]: wuh kamán toṛtá, aur neze do ṭukre kartá[m], aur gáṛí ko ág se jalátá hai[n].
10 Dhíme ho, aur yaqín karo, ki main Khudá hún; main qaumon men buland hoúngá[o]; main zamín par buland húngá.
11 KHUDAWAND ul afwáj hamáre sáth hai[p]; Ya'qúb ká Khudá hamárí panáh hai. Siláh.

XLVII ZABUR.

Qaumon se nasíhat kí játí ki we Masíh Bádsháh kí itá'at khushí se karen.

Sardár muganní ke liye, baní Qurah ‖ká Zabúr.

HAN, ai logo, tum sab tálíán bajáo; shahána gáte húe Khudá ke huzúr na'ra máro[a].
2 Ki KHUDAWAND Ta'álá muhíb hai[b]; wuh sárí zamín ká Bádsháh i 'azím hai[c];
3 Wuh qaumon ko hamáre zer kartá[d], aur gurohon ko hamáre páñwon ke níche ḍáltá hai.
4 Wuh hamárí mírás[e] hamáre liye pasand kartá, Ya'qúb ká fakhr, jise wuh cháhtá hai. Siláh.
5 Khudá khushí se lalkárte húe úpar chaṛhá; hán, KHUDAWAND turhí kí áwáz ke sáth[f].
6 Gít gáke Khudá kí sitáish karo, gít gáke sitáish karo; hamáre bádsháh kí sitáish gít gáke karo, gít gáke sitáish karo.

7 Ki Khudá sáre jahán ká bádsháh hai[g]; ‖soch samajhke us kí sitáish ke gít gáo[h].
8 Khudá qaumon ká bádsháh hai[i]; Khudá apne muqaddas takht par baiṭhá hai.
9 Khalq ke ‖sáre amír faráham húe hain, goyá ki Abirahám ke Khudá ke log hain[k]; ki jahán kí siparen Khudá kí hain[l]; wuh niháyat buland hai.

XLVIII ZABUR.

Kalísiye kí khúbsúratí, aur un ni'amaton kí bábat jo us ko miltín.

Baní Qurah ‖ká Zabúr aur Gít.

KHUDAWAND buzurg hai, aur láiq hai ki hamáre Khudá ke shahr men[a], us ke muqaddas paháṛ par[b], us kí sitáish bahut tarah se kí jáe.
2 ‖Khúb musharraf[c], tamám zamín kí khushí[d], koh i Saihún hai; we shimálí atráf[e] aur wuh shahr jo baṛe Bádsháh ká hai[f].
3 Us ke mahallon men mashhúr hai, ki Khudá us kí panáh hai.
4 Kyúnki dekh, ki bádsháh báham áe[g], aur ek sáth ‖gaib húe.
5 We dekhkar fauran ghabráe; we hairán húe, aur bhág gae.
6 Larzish un par gálib áí[h]; un ko aisá dard húá, jaisá janne ke waqt 'aurat ká hotá hai[i];
7 Us púrabí hawá se[k] jo Tarsís ke jaházon ko toṛ ḍáltí hai[l].
8 Jaisá ham ne suná thá, waisá hí KHUDAWAND ul afwáj ke shahr men, apne Khudá ke shahr men[m], ham ne dekhá; Khudá use abad tak barqarár rakhegá[n]. Siláh.
9 Ai Khudá, ham terí haikal ke darmiyán tere lutf i kámil[o] kí yád rakhte hain.
10 Ai Khudá, jaisá terá nám hai[p], zamín par sartásar waisí hí terí madh hai; terá dahná háth sadáqat se bhará húá hai.
11 Koh i Saihún khush howe; Yahúdáh kí beṭíán khushí karen; terí 'adálaton ke sabab.
12 Saihún ko ghúmo, aur us ke burjon ke áspás phirke unhen gino.
13 Tum us kí shahrpanáh se apne dil lagáo, aur sochke us ke mahallon ko dekho, táki tum ánewálí pushton ko us kí khabar do.
14 Ki yih Khudá hamárá azalí abadí Khudá hai; aur tá dam i

‖ 'Ibrání men, ke dil men.
[c] Zab 93. 3, 4. Yar. 5. 22. Mat. 7. 25.
[d] Dekho Yas. 8. 7.
[e] Zab. 48. 1, 8. Yas. 60. 14.
[f] Ist. 23. 14 Yas. 12. 6. Hiz. 43. 7, 9. Hús. 11. 9. Yúel 2. 27. Saf. 3. 15. Zak. 2. 5, 10, 11. aur 8. 3.
‖ 'Ibrání men, subh hote kí: Dekho Khur. 14. 24, 27.
[g] 2 Taw. 20. 20. Zab. 30. 5. aur 143. 8.
[h] Zab. 2. 1.
[i] Yash. 2. 9, 24. 11 áyat.
[k] Gin. 14. 9. 2 Taw. 13. 12
† 'Ibrání men, hamáre liye buland makán hai, Zab. 9. 9.
[l] Zab. 66. 5.
[m] Yas. 2. 4
[n] Zab. 76 3
[o] Hiz. 39. 9
[p] Yas. 2. 11, 17. 7 áyat.
‖ Yá, ke liye.
[a] Yas. 55 12.
[b] Ist. 7. 21. Nahum. 1. 5. Zab. 76 12.
[c] Mal. 1. 14.
[d] Zab. 18. 47.
[e] 1 Pat. 1. 4.
[f] Zab. 68. 24 25.

[g] Zak. 14. 9.
‖ Yá, har ek jis kí samajh ho.
[h] 1 Qur. 14. 15, 16.
[i] 1 Taw. 16. 31. Zab. 93. 1. aur 96. 10. aur 97. 1. aur 99. 1. Muk. 19. 6.
‖ Yá, razámand log Abiraham ke Khudá ke logon ke pás faráham húe.
[k] Rúm. 4 11, 12.
[l] Zab. 89. 18.
‖ Yá, ke liye.
[a] Zab. 46. 4. aur 87. 3.
[b] Yas. 2. 2, 3. Mík. 4. 1. Zak. 8. 3.
‖ Yá, Kyá khúb mauqa' par.
[c] Zab 50. 2. Yar. 3. 19. Nau. 2. 15.
[d] Mar. 3. 9. aur 11. 16.
[e] Hiz. 20. 6.
[f] Yas. 14. 13
[f] Mat. 5. 35.
[g] 2 Sam 10. 6, 14, 16. 18, 19.
‖ Yá, us se guzar gae.
[h] Khur. 15. 15.
[i] Hús. 13 13.
[k] Yar. 18 17.
[l] Hiz. 27. 26
[m] 1, 2 áyaten.
[n] Yas. 2. 2. Mík. 4. 1.
[o] Zab. 26. 3. aur 40. 10.
[p] Ist. 28. 58. Yash. 7. 9. Zab. 113. 3. Mal. 1. 11, 14.

marg wuhí hamárá rahnumá rahegá[q].

XLIX ZABUR.

1 *Logoṇ se ek nasíhat kí játí ki qiyámat kí bábat apne ímán kí bunyád Ḳhudá par ḍáleṇ aur na ki insán kí nekí yá tawángarí par.* 16 *Ahl i dunyá kí tawángarí kuchh kám kí chíz nahíṇ hai.*

Sardár muganní ke liye, baní Qurah ||ká Zabúr.

AI logo, tum sab yih suno; kán dharo, tum sab jo dunyá meṇ baste ho:

2 Kyá adná kyá a'lá[a], kyá daulatmand kyá muhtáj, sab eksáth.

3 Mere muṇh se hikmat ke kalime nikalte haiṇ, aur mere dil ká dhyán ḳhirad hai.

4 Maiṇ ek tamsíl kí taraf apná kán dharúṇgá; maiṇ ||apní ráz kí bát murchang bajáte húe kholke kahúṇgá[b].

5 Maiṇ musíbat ke dinoṇ meṇ kis liye ḍarúṇ, jab bure gaddároṇ kí buráí mujhe ghere?

6 Jo apní daulat par i'atimád karte haiṇ[c], aur apne mál kí firáwání par phúlte haiṇ;

7 Un meṇ se kisí kí majál nahíṇ, ki apne bháí ko chhuṛáwe, yá us ká kafára Ḳhudá ko dewe[d]:

8 (Ki ján ká fidiya bhárí hai: yih abad tak adá nahíṇ hone ká[e];)

9 Ki wuh abad tak jítá rahe, aur hargiz maut na dekhe[f].

10 Ki wuh dekhtá hai, ki dánishmand log marte haiṇ, aur isí tarah se bewuqúf aur haiwán sá ádmí faná hote haiṇ[g], aur apní daulat auroṇ ke liye chhoṛ játe haiṇ[h].

11 Un ke dil meṇ ḳhiyál thá, ki hamáre ghar abad tak qáim raheṇge, aur hamáre maskan pusht dar pusht; we apne nám apní zamínoṇ ke rakhte[i].

12 Par hashmatwálá insán báqí nahíṇ rahtá[k]; wuh haiwánoṇ kí mánind hai, jo zabh hote haiṇ.

13 Yih un kí ráh un kí himáqat hai[l], aur un ke pichhle log un kí bátoṇ ko pasand karte haiṇ. Siláh.

14 We bheṛoṇ kí mánind pátál meṇ ḍále játe haiṇ; maut unheṇ char jáegí; aur rástkár subh ko un par musallit hoṇge[m]; † un ká jamál pátál meṇ játá rahegá[n]; we apne ghar se ḳhárij húe.

15 Lekin Ḳhudá merí ján ||pátál ke ||qábú se bacháegá[o], ki wuh mujhe apne pás rakhegá. Siláh.

16 Tú ḳhaufnák mat ho, jab koí daulatmand hojáwe, jab us ke ghar kí hashmat taraqqí páwe;

17 Kyúṇki wuh marne ke waqt kuchh sáth na lejáegá, aur us kí shaukat us ke píchhe na utregí[p].

18 Agarchi wuh apne jíte jí apní ján ko mubárakbád detá thá[q], aur ||áp ko saráhtá thá, ki Merá bhalá hai.

19 Wuh apne bápdádoṇ kí nasl meṇ shámil ho jáegá[r], jo hargiz ujálá na dekheṇge[s].

20 Ádmí jo hashmat meṇ hai[t], aur samajhtá nahíṇ, chárpáyoṇ kí mánind hai, jo faná ho játe haiṇ[u].

L ZABUR.

1 *Khudá kí hashmat kí bábat jo kalísiye ke darmiyán dikhái detí.* 5 *Us ke hukm kí bábat ki muqaddas logoṇ ko faráham kareṇ.* 7 *Ḳhudá záhirí bandagí se nahíṇ,* 14 *par bátiní díndárí aur tábi'dárí se ḳhush hotá.*

||Ásaf ká Zabúr.

QÁDIR[a] Ḳhudá Yahowáh farmátá, aur zamín ko súraj ke nikalne kí jagah se leke us ke ḍhalne kí jagah tak bulátá hai.

2 Saihún se, husn ke kamál se[b], Ḳhudá jalwagar hotá[c].

3 Hamárá Ḳhudá áwegá, aur chupcháp na rahegá; ág us ke áge áge faná kartí jáegí[d], aur us ke girdágird shiddat se maujzan hogí.

4 Wuh úpar se ásmán ko manádí karegá, aur zamín ko[e], táki apne logoṇ kí 'adálat kare.

5 Mere pák bande[f] mere pás faráham karo, jo mere sáth qurbání par 'ahd karte haiṇ[g]!

6 Ásmán us kí sadáqat ko áshkárá kareṇge[h]; ki Ḳhudá hí 'adálat karnewálá hai[i]. Siláh.

7 Ai merí qaum, sun[k], maiṇ kahtá húṇ; ai Isráel, maiṇ tujh par gawáhí detá húṇ: maiṇ Ḳhudá, terá Ḳhudá húṇ[l].

8 Maiṇ tujh ko tere zabíhoṇ kí bábat[m] meṇ malámat nahíṇ kartá húṇ[n]; ki tere chaṛháwe to hamesha mere áge haiṇ.

9 Maiṇ tere ghar ká bail na lúṇgá, na tere báṛe ká bakrá[o].

10 Ki jangal ke sab jándár mere haiṇ, aur kohistán ke haiwánát hazárhá hazár.

11 Maiṇ pahár ke sáre parindoṇ se ágáh húṇ, aur dashtí charind ||mere haiṇ.

12 Agar maiṇ bhúkhá hoúṇgá, to tujh se na kahúṇgá; ki sárí

---

q Yas. 58. 11. || Yá, *ke liye.* a Zab. 62. 9. || Yá, *apná mu'ammá.* b Zab. 78. 2. Mat. 13. 35. c Aiy. 31. 24, 25. Zab. 52. 7. aur 62. 10. Marq. 10. 24. 1 Tim. 6. 17. d Mat. 16. 26. e Aiy. 36. 18. 19. f Zab. 89. 48. g Wá'iz 2. 16. h Ams. 11. 4. Wá'iz 2. 18. 21. i Paid. 4. 17. k 20 áyat. Zab. 39. 5. aur 82. 7. l Lúq. 12. 20. m Zab. 47. 3. Dán. 7. 22. Mal. 4. 3. Lúq. 22. 30. 1 Qur. 6. 2. Muk. 2. 26. aur 20. 4. † Yá, *un ká jamál játá rahegá: pátál un ke rahne ká makán hai.* n Aiy. 4. 21. Zab. 39. 11. || Yá, *gor ke.* || 'Ibrání meṇ, *qabze se.* o Zab. 86. 13. Hús. 13. 14.

p Aiy. 27. 19. q Ist. 29. 19. Lúq. 12. 19. || Yá, *jab tú apne sáth nekí karegá, log terí ta'ríf kareṇge.* r Paid. 15. 15. s Aiy. 33. 30. Zab. 56. 13. t 12 áyat. u Wá'iz 3. 19.

|| Yá, *Ásaf ke liye.* Dekho 1 Taw. 15. 17. aur 25. 2. 2 Taw. 29. 30. a Naham. 9. 32. Yas. 9. 6. Yar. 32. 18. b Zab. 48. 2. c Ist. 33. 2. Zab. 80. 1. d Ásb. 10. 2. Gin. 16. 35. Zab. 97. 3. Dán. 7. 10. e Ist. 4. 26. aur 31. 28. aur 32. 1. Yas. 1. 2. Mík. 6. 1, 2. f Ist. 33. 3. Yas. 13. 3. g Ḳhur. 24. 7. h Zab. 97. 6. i Zab. 75. 7. k Zab. 81. 8. l Ḳhur. 20. 2. m Hús. 6. 6. n Yas. 1. 11. Yar. 7. 22. o Mík. 6. 6. A'am. 17. 25. || 'Ibrání meṇ, *mere sáth haiṇ.*

dunyá aur us kí ma'múrí merí hai [p].

13 Kyá main bailon ká gosht khátá hún, yá bakron ká lahú pítá hún?

14 Tú shukrguzárí kí qurbáníán Khudá ke áge guzrán [q], aur Haqq Ta'álá ke huzúr apní nazren adá kar [r].

15 Aur musíbat ke din mujh se faryád kar [s]: main tujhe makhlasí dúngá, aur tú merá jalál záhir karegá [t].

16 Par Khudá sharír ko yún kahtá hai: Tujhe mere hukmon ke bayán karne se kyá kám? tú kyún apne munh se mere 'ahd ká zikr kartá hai?

17 Hálánki tú tarbiyat se 'adáwat rakhtá hai [u], aur mere kalám ko apne píchhe phenktá hai [x]?

18 Jab tú chor ko dekhtá hai, to us se rází hotá hai [y], aur záníon ká sharík hotá hai [z].

19 Apne munh se sharárat kí báten kartá hai, aur zabán se dagá ká mansúba bándhtá hai [a].

20 Tú baithke apne bhái kí gíbat kartá hai; tú apní hí má ke bete par tuhmat kartá hai.

21 Tú ne yih kám kiyá, aur main khámosh ho rahá [b]; tú ne gumán kiyá, ki main tujhí sá hún [c]; par main tujhe tambíh dúngá, aur tere kámon ko terí ánkhon ke áge ek ek karke tujhe dikháúngá [d].

22 Ab, ai Khudá ke farámosh karnewálo [e], is kí bábat socho; na ho, ki main tumhen pára pára karún, aur koí chhuránewálá na ho.

23 Jo koí mujhe sitáish ke zabíh detá hai [f], wuh merá jalál záhir kartá hai; aur us ko, jo apní bol-chál durust rakhtá hai, main Khudá kí naját dikhláúngá [g].

p Khur. 19. 5. Ist. 10. 14. Aiy. 41. 11. Zab. 24. 1. 1 Qur. 10. 26, 28.
q Hús. 14. 2. 'Ibrán. 13. 15.
r Ist. 23. 21. Aiy. 22. 27. Zab. 76. 11. Wá'iz 5. 4, 5.
s Aiy. 22. 27. Zab. 91. 15. aur 107. 6, 13, 19, 28. Zak. 13. 9.
t 23 áyat. Zab. 22. 23.
u Rúm. 2. 21, 22.
x Naham. 9. 26.
y Rúm. 1. 32.
z 1 Tim. 5. 22.
a Zab. 52. 2.
b Wá'iz 8. 11, 12. Yas. 26. 10. aur 57. 11.
c Dekho Rúm. 2. 4.
d Zab. 90. 8.
e Aiy. 8. 13. Zab. 9. 17. Yas. 51. 13.
f Zab. 27. 6. Rúm. 12. 1.
g Gal. 6. 16.

LI ZABÚR.

1 *Dáúd apne gunáhon ká púrá iqrár karke mu'áfí mángtá.* 6 *Apní taqdís kí bábat du'á mángtá, ki wuh kámil hojáwe.* 16 *Khudá qurbánion se nahín par sídhe dil se khush hotá.* 18 *Dáúd kalísiyá ke liye du'á mángtá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr. jab Nátan nabí us ke huzúr men áyá, jis waqt wuh Bintsab'a pás gayá thá [*].

1034 ke qaríb.
* 2 Sam. 12. 1 aur 11. 2, 4.

AI Khudá, apne lutf i kámil ke mutábiq mujh par rahm kar: apní latíf rahmaton kí kasrat ke muwáfiq mere gunáh mitá de [a].

2 Merí buráí se mujhe khúb dho, aur merí khatá se mujhe pák kar [b].

3 Ki main apne gunáhon ko mán letá hún [c], aur merí khatá hamesha mere sámhne hai.

4 Main ne terá hí gunáh kiyá hai [d], aur tere huzúr badí kí hai; táki tú apní báton men rást thahre, aur jo tú 'adálat kare, to tú pák záhir ho [e].

5 Dekh, main ne buráí men súrat pakrí [f], aur gunáh ke sáth merí má ne mujhe pet men liyá [g].

6 Dekh, tú andar kí [h] sadáqat cháhtá hai: so bhítar men mujh ko dánáí sikhlá.

7 Zúfá se mujhe pák kar, ki main sáf ho jáún [i]; mujh ko dho, ki main barf se ziyáda sufed hoún [k].

8 Mujhe khushí aur khurramí kí khabar suná, ki merí haddián, jinhen tú ne tor dálá, masrúr hon [l].

9 Mere gunáh se chashmposhí kar [m], aur merí sárí buráián mitá dál [n].

10 Ai Khudá, mere andar ek pák dil paidá kar [o], aur ek ‖ sídhí rúh mere bátin men phir dál.

11 Mujh ko apne huzúr se mat hánk [p], aur apní rúh i pák mujh se na nikál [q].

12 Apní naját kí shádmání mujh ko phir 'ináyat kar, aur apní ázád rúh se [r] mujh ko árásta kar.

13 Tab main khatákáron ko terí ráhen sikháúngá, aur gunahgár terí taraf rujú' karenge.

14 Ai Khudá, mere naját-denewále Khudá, mujhe khún ke gunáh se [s] rihái de, ki merí zabán terí sadáqat ke gít buland áwáz se gáwe [t].

15 Ai KHUDÁWAND, mere labon ko kholde, to merá munh terí sitáish bayán karegá.

16 Ki tú zabíha se khush nahín [u]; nahín to, main detá; charháwe men terí khushnúdí nahín.

17 Khudá ke zabíha shikasta ján hain; dil shikasta aur pashemán ko, ai Khudá, tú haqír na jánegá [x].

18 Apní khushí se Saihún par ihsán kar; Yarúsalam kí díwáron ko baná.

19 Tab tú sadáqat ke zabíhon [y] aur charháwon aur kámil qur-

a 9 áyat. Yas. 43. 25. aur 44. 22. Qul. 2. 14.
b 'Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7, 9. Muk. 1. 5.
c Zab. 32. 5. aur 38. 18.
d Pahl. 20. 6 aur 39. 9. Abb. 5. 19. aur 6. 2. 2 Sam. 12. 13. Lúq. 15. 21.
e Rúm. 3. 4.
f Aiy. 14. 4. Zab. 58. 3. Yúh. 3. 6. Rúm. 5. 12. Afs. 2. 3.
g Aiy. 14. 4.
h Aiy. 38. 36.
i Ahb. 14. 4, 6, 49. Yúh. 19. 18. 'Ibrán. 9. 19.
k Yas. 1. 18.
l Mat. 5. 4.
m Yar. 16. 17.
n 1 áyat.
o A'am. 15. 9. Afs. 2. 10.
‖ Yá, wafádár rúh.
p Pahl. 4. 14. 2 Sal. 13. 23.
q Rúm. 8. 9. Afs. 4. 30.
r 2 Qur. 3. 17.
s 2 Sam. 11. 17. aur 12. 9.
t Zab. 35. 28.
u Gin. 15. 27, 30. Zab. 40. 6. aur 50. 8. Yas. 1. 11. Yar. 7. 22. Hús. 6. 6.
x Zab. 34. 18. Yas. 57. 15. aur 66. 2.
y Zab. 4. 5. Mal. 3. 3.

báníon se khushnúd hogá; tab we tere mazbah par bachhre charháwenge.

LII ZABUR.

1 *Dáúd Doeg ko us kí kínawarí ke sabab ilzám detá, aur ilhám se us kí honewálí halákat kí khabar detá. 6 Jab yih wuqú' men áwe sádiq log khush honge. 8 Dáúd Khudá kí rahmat ká muntazir hoke shukr adá kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Mashkíl, jab Adúmí Doeg ne áke* Sáúl se kahá*, ki Dáúd Akhimalik ke ghar men dákhil húá hai.

AI zabardast insán[a], tú ziyánkárí par kyún fakhr kartá hai? Khudá ká ihsán har roz hai.

2 Terí zubán kharábíán íjád kartí hai[b]; dagábázíán kartí hai tez usture kí mánind[c].

3 Tú sharárat ko nekí se, aur jhúth bolne ko sach kahne se ziyáda dost rakhtá hai[d].

4 Tú ‖ buhtán kí sárí báton ko cháhtí hai, ai dagábáz zubán.

5 Is liye Khudá abad tak tujhe barbád karegá, wuh tujhe uthá lejáwegá, aur tujhe tere khaime se jhár phenkegá, aur zindagí kí zamín se tujhe ukhár dálegá[e]. Siláh.

6 Aur sádiq dekhenge[f], aur darenge, aur us par hansenge[g]:

7 Dekh, yih wuh shakhs hai, ki jis ne Khudá ko apná bakhrá na samjhá, par apne mál kí firáwání par takiya kiyá[h], aur ‖ apní sharárat se qawí húá.

8 Lekin main Khudá ke ghar men zaitún ke ek darakht kí mánind hún[i]; merá bharosá abad ul ábád Khudá kí rahmat par hai.

9 So main sadá terá shukr karúngá, ki tú ne aisá kiyá; aur tere nám ká intizár karúngá, jo tere pák logon kí nazar men khúb hai[k].

LIII ZABUR.

1 *Dáúd nafsání ádmí kí kharábí ká bayán kartá. 4 Shaliron hí ke dilon aur 'aqlon se dalílen lákar unhen mulzam thahrátá. 6 Khudá kí naját par fakhr kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Mashkíl, jo bánsríon ke sáth gáyá jáwe.

AHMAQ apne dil men kahtá hai, ki Khudá nahín[a]? We kharáb húe, un ke kám makrúh hain, koí nekokár nahín[b].

2 Khudá ásmán par se baní Ádam par nazar kartá hai, tá dekhe[c], ki koí dánishwálá, yá koí Khudá ká tálib[d] hai.

3 Har ek un men se gumráh húá; we sab ke sab ‖ bigar gae; koí nekokár nahín, ek bhí nahín.

4 Kyá un badkáron ko fahm nahín[e], jo mere bandon ko yún kháte hain, jaise rotí kháte hain, aur Khudá ká nám nahín lete hain?

5 We wahán niháyat dare, jahán khauf ká maqám na thá[f]; ki Khudá un kí haddíán, jo tere muqábil khaimazan hotí hain, khindá detá hai[g]; tú unhen pashemán karegá, ki Khudá ne unhen haqír kiyá hai.

6 ‖ Kásh ki Isráel ko Saihún se naját ho[h]! Jab Khudá apní qaum ke qaidíon ko phir láwegá, to Ya'qúb khush hogá, aur Isráel shád.

LIV ZABUR.

1 *Dáúd Zifíon par shikáyat karke rihái mángtá. 4 Khudá par bharosá rakhke ki wuh madad karegá, wuh qurbání guzránne ká wa'da kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Mashkíl, jo bín ke sáth gáyá jáwe; us waqt ká, jab Zífíon ne áke Sáúl se kahá, ki Dekh, Dáúd áp ko hamáre yahán chhipátá hai*.

AI Khudá, apne nám ke liye mujh ko bachá, aur apní qúwat se merá insáf kar.

2 Ai Khudá, merí du'á qabúl kar, aur mere munh kí báten kán dharke sun.

3 Ki begáne mujh par balwá karte hain, aur zálim merí ján ke píchhe pare hain[a]: ye Khudá ko rúbarú nahín rakhte. Siláh.

4 Dekho, Khudá merá madadgar hai; Khudáwand un ke darmiyán hai jo merí jan ko ásrá dete[b]:

5 Wuhí mere dushmanon ko sazá degá; apní sadáqat men[c] unhen faná kar.

6 Ai KHUDAWAND, main dil kholke tere liye qurbání karúngá; main tere nám kí sitáish karúngá, ki bhalá hai[d].

7 Ki tú sárí musíbaton se mujhe bachátá hai, aur merí ánkh mere dushmanon kí kharábí dekhtí[e].

LV ZABUR.

1 *Dáúd du'á mángte waqt apná haibat-nák hál bayán kartá. 9 Wuh apne dushmanon kí sharárat aur dagábází ke sabab shikáyat karke*

LII: * 1 Sam. 22. 9. * Hiz. 22. 9. * 1 Sam. 21. 7. [a] ... [b] Zab. 50. 19. [c] Zab. 57. 4. aur 59. 7. aur 64. 3. [d] Yar. 9. 4, 5. ‖ 'Ibrání men, sab nigalnewálí báton ko. [e] Ams. 2. 22. [f] Aiy. 22. 19. Zab. 37. 34. aur 40. 3. aur 64. 9. Mal. 1. 5. [g] Zab. 58. 10. [h] Zab. 49. 6. ‖ Yá, apne mál o asbáb se. [i] Yar. 11. 16. Hús. 14. 6. [k] Zab. 54. 6.

LIII: [a] Zab. 10. 4. aur 14. 1, wag. [b] Rúm. 3. 10. [c] Zab. 33. 13. [d] 2 Taw. 15. 2. aur 19. 3. ‖ 'Ibrání men, gande hogaye. [e] Yar. 4. 22. [f] Ahb. 26. 17, 36. Ams. 28. 1. [g] Hiz. 6. 5. ‖ 'Ibrání men, Kaun naját degá, wag. [h] Zab. 14. 7.

LIV: * 1 Sam. 23. 19. aur 26. 1. [a] Zab. 86. 14. [b] Zab. 118. 7. [c] Zab. 89. 49. [d] Zab. 52. 9. [e] Zab. 59. 10. aur 92. 11.

Khudá se minnat kartá ki un ko sazá dewe. 16 *Is khiyál se khátirjam'aí pátá, ki Khudá us hí kí hifázat karegá, aur us ke dushmanon ko parágauda karegá.*

1023. Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Mashkíl, jo bín ke sáth gáyá jáwe.

AI Khudá, merí du'á sun, aur merí minnat se ‖munh mat pher.

2 Merí taraf kán dhar, aur merí sun; main faryád karke kurhtá húnª, aur chillátá hún,

3 Dushman kí áwáz, aur sharír ke zulm ke sabab; ki ‖we mujh par zulm kiyá cháhte hain, aur gazab ke sáth merá kína rakhte hain[b].

4 Merá dil mujh men nipaṭ dukhtá hai, aur main maut ke haulon men pará hún[c].

5 Ḍarná aur kámpná mujh par á pará; kapkapí mujh par gálib áí.

6 Main ne kahá, Kásh ki kabútar ke se mere pankh hote! to main uṛ játá, aur árám pátá.

7 Hán, main tab dúr tak sair kartá, aur jangalon men rahtá. Siláh

8 Ki main shiddat kí ándhí aur jhakkaṛ se jaldí panáh ke liye bach nikaltá.

9 Ai Khudáwand, unhen ‖nigal; un kí zubánen káṭ; ki main shahr men zulm aur jhagṛá dekhtá hún[d].

10 Din aur rát we us kí díwáron par sair karte phirte hain; ziyánkárí aur pareshání us ke bích hotí rahtí hain.

11 Sharr us ke darmiyán hai; zulm aur dagá us ke kúchon se játí nahín rahtín.

12 Dushman to nahín thá jo mujhe malámat kartá thá, nahín main us kí bardásht kartá[e]; na merá kína rakhnewálá thá jo mujh par báládastí kartá thá[f], ki main us se chhip játá;

13 Balki tú, mere darje ká shakhs, ‖merá ulfatí bandu[g], aur merá ján-pahchán thá;

14 Ki ham †ek sáth ráz i shírín banáte the; aur guroh ke sáth Khudá ke ghar men áyá jáyá karte the[h].

15 Nágahán un par maut á paṛe; we jíte-jí ‖pátál men utren[i]; un ke gharon men aur un ke bích sharárat hai.

16 Par main Khudá ká nám lúngá; KHUDAWAND mujhe bachá legá.

17 Shám ko, aur subh ko, aur do pahar ko, main du'á mángúngá aur nála karúngá[k]; so wuh merí áwáz sun legá.

18 Wuh merí ján ko us jang men, jo unhon ne mujh se kí hai, salámat chhuṛátá; wahán bahut mere sáth the[l].

19 Khudá sunegá, aur unhen taklíf degá, ki wuh qadím se barqarár hai[m]. Siláh. Azbas ki unhon ne inqiláb nahín dekhá, we Khudá se nahín ḍarte.

20 Us ne us par, jo us ke sáth milá húá hai[n], apne háth ḍále hain[o]; us ne ‖us se 'ahd-shikaní kí.

21 Us ká munh makkhan se chikná hai, par us ke dil men jang hai; us kí báten tel se ziyáda muláim hain, par nangí talwáren hain[p].

22 Apná †bojh KHUDAWAND par ḍál, ki wuh tujhe thámbh legá[q]; wuh kabhí sádiq ko lagzish kháne na degá[r].

23 Par, ai Khudá, tú un ko halákat ke gaṛhe men girá degá; khúní aur dagábáz log[s] apní ádhí 'umr tak na pahunchenge[t]; par merá i'atimád tujhí par hai.

LVI ZABUR.

1 *Dáúd Khudá ká kalám yaqíní jánke du'a mángtá, aur us waqt apne dushmanon par shikáyat kartá.* 3 *Khudá ke kalám par jo i'atiqád rakhtá thá wuh záhir kartá, aur wa'da bhí kartá ki main Khudá kí sitáish kiyá karúngá.*

Sardár muganní ke liye, yih ‖Miktám i Dáúd us waqt banáyá gayá, jab Filistíon ne use Ját men pakṛá*: †Yonat-elam-rakhoqím ke sur par gáyá jáwe.

AI Khudá, mujh par rahm farmáª, ki insán mujhe niglá cháhtá hai; wuh jhagaṛtá húá har roz mujhe satátá hai.

2 Mere dushman har roz mujh ko ‖ niglá cháhte hain[b], ki bahut hain, jo báládastí se mujh ko satáte hain.

3 Jab main ḍartá hún, to main tujh par tawakkul kartá hún.

4 Main Khudá par aur us ke qaul par[c] fakhr kartá hún; merá tawakkul Khudá par hai; main ḍarne ká nahín, ki bashar merá kyá kar saktá hai[d].

‖ 'Ibrání men, *apne taín mat chhipá.* ª Yas. 38. 14. ‖ Yá, *we mujhe badkár kahte hain.* [b] 2 Sam. 16. 7, 8. aur 19. 19. [c] Zab. 116. 3 ‖ Yá, *halák kar.* [d] Yar. 6. 7. [e] Zab. 41. 9. [f] Zab. 35. 26. aur 38. 16. ‖ Yá, *merá rahbar.* [g] 2 Sam. 15. 12. aur 16. 23. Zab. 41. 9. Yar. 9. 4 † Yá, *ápas men mīṭhí salāhen karte the.* [h] Zab. 12. 4. ‖ Yá, *gor men.* [i] Gin. 16. 30.

[k] Dán. 6. 10. Lúq. 18. 1. A'am. 3. 1. aur 10. 3, 9, 30. 1 Tas. 5. 17. [l] 2 Taw. 32. 7, 8. [m] Ist. 33. 27. [n] Zab. 7. 4. [o] A'am. 12. 1. ‖ Yá, *us ká 'ahd náyak kiyá hai* [p] Zab. 28. 3. aur 57. 4. aur 62. 4. aur 64. 3 Ams. 5. 3, 4. aur 12. 18. † Yá, *hadiya.* [q] Zab. 37. 5 Mat. 6. 25. Lúq. 12. 22 1 Pat. 5. 7. [r] Zab. 37. 24. [s] Zab. 5. 6. [t] Aiy. 15. 32. Ams. 10. 27. Wa'iz 7. 17. ‖ Yá, *Dáúd ká sonahlá zabúr* Ydu, Zab. 16. * 1 Sam. 21. 11. † Ya'ne, *Ek gungá fákhta begánon ke darmiyán.* ª Zab. 57. 1. ‖ Yá, *mújh par dám márte.* [b] Zab. 57. 3. [c] 10, 11 áyaten. [d] Zab. 118. 6. Yas. 31. 3. 'Ibrán. 13. 6.

5 We har roz merí báteṉ kátte haiṉ, aur sadá mere satáne kí fikr meṉ haiṉ.

6 We jam'a hoke kamín meṉ baiṭhe haiṉ[e]; we || mere píchhe jásúsí karte haiṉ, jab ki we merí ján liyá cháhte haiṉ[f].

7 Kyá we badkárí karke nikal jáeṉge? ai Khudá, apne qahr se un logoṉ ko ḍhakel de.

8 Tú merí áwáragíoṉ ká shumár kartá, tú mere áṉsúoṉ ko apne shíshe meṉ rakh; kyá we tere daftar meṉ mazkúr nahíṉ[g]?

9 Jab maiṉ faryád karúṉgá, to mere dushman bhágeṉge; mujhe yih yaqín hai, ki Khudá merí taraf hai[h].

10 Maiṉ Khudá par aur us ke qaul par fakhr kartá húṉ[i]; maiṉ KHUDÁWAND par aur us ke qaul par fakhr kartá húṉ.

11 Merá tawakkul Khudá par hai; maiṉ ḍarne ká nahíṉ; ádmí merá kyá kar saktá hai?

12 Ai Khudá, terí nazreṉ mujh par haiṉ; maiṉ terá shukrána adá karúṉgá.

13 Ki tú ne merí ján maut se bachái[k]; aur mere páṉw phisalne na diyá, táki maiṉ Khudá ke áge zindoṉ ke núr meṉ chalúṉ[l].

LVII ZABUR.

1 *Dáúd Khudá kí panáh leke apne khatarnák hál kí bábat us se minnat kartá. 7 Apne dil ko targíb detá, ki Khudá kí hamd karne meṉ mashgúl rahe.*

Sardár muganní ke liye, yih || Miktám i Dáúd us waqt banáyá gayá, jab wuh Saúl ke áge se magára meṉ bhág gayá*: † Al-tashit ke sur par gáyá jáwe.

MUJH par rahm kar, ai Khudá, mujh par rahm kar[a]; kyúṉki merí ján ke terá bharosá hai; háṉ, maiṉ tere paroṉ ke sáye tale[b] panáh liye rahúṉgá, jab tak ki yih áfateṉ ṭal jáweṉ[c].

2 Maiṉ Khudá se, jo Haqq Ta'álá hai, faryád karúṉgá; usí Khudá se, jo merí sárí murádeṉ púrí kartá hai[d].

3 Wuh ásmán par se bhejtá[e] aur mujh ko bachátá hai, aur use jo mujhe niglá cháhtá hai[f] malámat kartá hai. Siláh. Khudá apní rahmat, aur apní sadáqat ko bhejegá[g].

4 Merí ján sheroṉ ke bích meṉ hai; maiṉ átash-mizájoṉ ke darmiyán leṭá húṉ, jin ke dánt barchhiáṉ, aur tír haiṉ[h], aur jin kí zubán tez talwár hai[i].

5 Tú ásmánoṉ par sarfaráz ho, ai Khudá, aur sárí zamín par terá jalál záhir ho[k].

6 Unhoṉ ne mere páṉwoṉ ke liye jál lagáyá hai[l]; merí ján jhuktí; unhoṉ ne mere áge gaṛhá khodá hai, jis meṉ áp girte haiṉ. Siláh.

7 Merá dil musta'idd hai, ai Khudá, merá dil musta'idd hai[m]; maiṉ gáúṉgá, aur sitáish karúṉgá.

8 Jág, ai merí shaukat[n]; ai bín aur barbat, jág; maiṉ sawere uṭhúṉgá.

9 Maiṉ logoṉ ke darmiyán terá shukr karúṉgá, ai KHUDÁWAND; maiṉ khalq ke bích terá madhsará hoúṉgá[o].

10 Ki terí rahmat ásmánoṉ tak buland hai, aur terí sadáqat badlíoṉ tak[p].

11 Tú ásmánoṉ par sarfaráz ho, ai Khudá; sárí zamín par terá jalál záhir howe[q].

LVIII ZABUR.

1 *Dáúd sharír hákimoṉ ko malámat kartá. 3 Sharíroṉ kí badzátí ká bayán kartá; 6 un ko haram kardetá ki Khudá kí áfatoṉ se barbád hojáweṉ: 10 aise májare ke bá'is yaqín hai ki rástbáz log khushí kareṉge.*

Sardár muganní ke liye, || Miktám i Dáúd: † Al-tashit ke sur par gáyá jáwe*.

AI ahl i jamá'at, kyá tum haqq farmáte ho? ai ádmí-zádo, kyá tum sachchí 'adálat karte ho?

2 Balki tumháre diloṉ meṉ badkáríáṉ haiṉ; || tum apne háthoṉ ke zulm ko zamín par taulte ho[a].

3 Ahl i sharárat rihm se begána hote[b]; we † paidá hote húe bhaṭak játe aur jhúṭh bolte.

4 Un ká zahr sámp ká sá zahr hai[c]; we us bahire nág kí mánind haiṉ, jo apne kán band rakhtá hai,

5 Aur mantar paṛhnewáloṉ kí áwáz nahíṉ suntá[d]; baṛe se baṛe mantar kí us meṉ tásír nahíṉ.

6 Ai Khudá, un ke dánt un ke muṉh meṉ toṛ; ai KHUDÁWAND, sher-bachchoṉ kí ḍáṛheṉ toṛ ḍál[e].

7 Unheṉ pání kí tarah, jo sadá járí rahtá hai, bahá de[f]; jab wuh tír chille meṉ joṛe, to we káṭe húe ma'lúm hoṉ.

8 Jis tarah ghongá gudáz ho játá

e Zab. 59. 3. aur 140. 2. || Yá, *mere qadam shumárí karte haiṉ.* f Zab. 71. 10. g Mal. 3. 16. h Rúm. 8. 31. i 4 áyat. k Zab. 116. 8. l Aiy. 33. 30. || *Ek sunahlá zabúr.* * 1 Sam. 22. 1. aur 24. 3. Zab. 142, sarnáma. † Ya'ne, *Bigáṛiyo mat.* a Zab. 56. 1. b Zab. 17. 8 aur 63. 7. c Yas. 26. 20. d Zab. 138. 8. e Zab. 144. 5, 7. f Zab. 56. 1. g Zab. 40. 11. aur 43. 3. aur 61. 7.

h Ams. 30. 14. i Zab. 55. 21. aur 64. 3. k 11 áyat. Zab. 108. 5. l Zab. 7. 15, 16. aur 9. 15. m Zab. 108. 1, wag. n Zab. 16. 9. aur 30. 12 aur 108. 1, 2. o Zab. 108. 3. p Zab. 36. 5. aur 71. 19. aur 103. 11. aur 108. 4. q 5 áyat. || Yá, *Dáúd ká sunahlá zabúr.* † Ya'ne, *Bigáṛiyo mat.* * Zab. 57, sarnáma. || Yá, *tumháre háth zulm taulte,* wag. a Zab. 94. 20. Yas. 10. 1. b Zab. 51. 5. Yas. 48. 8. † 'Ibrání meṉ, *peṭ hí se.* c Zab. 140. 3. Wa'iz 10. 11. d Yar. 8. 17. e Aiy. 4. 10. Zab. 3. 7. f Yash. 7. 5. Zab. 112. 10.

we faná howeṉ: we 'aurat ke saqte kí tarah áftáb ko na dekheṉ[g].

9 Us se peshtar ki un kí degeṉ káṉṭoṉ se garm hoṉ, wuh girdbád kí mánind[h] unheṉ jíte-jí qahr se uṛá degá.

10 Sádiq jab intiqám ko dekhegá, to ḳhush hogá[i]; wuh sharír ke lahú se apne páṉw dhoegá[k];

11 Aisá ki ádmí kahegá, Yaqínan sádiq ke liye jazá hai[l]; be-shakk ek Ḳhudá hai, jo zamín kí 'adálat kartá hai[m].

LIX ZABUR.

1 *Dáúd apne dushmanoṉ ke háth se riháí mángtá.* 6 *Un kí be-rahmí ke sabab shikáyat kartá.* 8 *Ḳhudá par tawakkul kartá.* 11 *Wuh minnat kartá ki unheṉ sazá dí jáwe.* 16 *Ḳhudá kí sitáish kartá.*

Sardár muganní ke liye, † Miktám i Dáúd, us waqt tasníf húá, jab Sáúl ne log bhejke us ke ghar kí chaukí dilwáí, táki use qatl kare *: ‖ Al-tashit ke sur par gáyá jáwe *.

AI mere Ḳhudá, mere dushmanoṉ se mujhe bachá[a]; mere muḳhálifoṉ se mujh ko ‖ mahfúz rakh.

2 Mujhe badkároṉ se riháí de, aur ḳhúní ádmíoṉ se naját baḳhsh.

3 Dekh, ki we merí ján kí ghát meṉ lage haiṉ: zoráwar merí muḳhálafat par jam'a húe haiṉ[b]; ai ḲHUDÁWAND, merá kuchh gunáh aur taqsír nahíṉ[c].

4 We dauṛte haiṉ, aur áp ko taiyár karte haiṉ, par mere kisí qusúr ke sabab nahíṉ; tú ‖ merí kumak ke liye jág[d], aur dekh.

5 Pas, ai ḲHUDÁWAND, Rabb ul afwáj, Isráel ke Ḳhudá, uṭhke sárí qaumoṉ ko sazá de; sharír gunahgároṉ par rahm mat kar. Siláh.

6 We shám ko lauṭte haiṉ[e]; we kutte kí mánind bhaunkte haiṉ, aur shahr meṉ har taraf phirte haiṉ.

7 Dekh, we muṉh se ḍakárte haiṉ, aur un ke laboṉ ke andar talwáreṉ haiṉ[f], aur kahte ki Kaun suntá hai[g]?

8 Par tú, ai ḲHUDÁWAND, un par haṉstá hai; tú sárí gurohoṉ ko maskhara banáwegá[h].

9 Harchand we qawí hoṉ, par merí nazar tujhí par hai, ki Ḳhudá ‖ merí panáh hai[i].

10 Merá Ḳhudá jo hai, us kí rahmat mere áge áge chalegí[k]; Ḳhudá

[g] Aiy. 3. 16. Wá'iz 6. 3.
[h] Ams. 10. 25.
[i] Zab. 52. 6. aur 64. 10. aur 107. 42.
[k] Zab. 68. 23.
[l] Zab. 92. 15.
[m] Zab. 67. 4. aur 96. 13. aur 98. 9.
† Yá Dáúd ká sonahlá zabúr.
* 1 Sam. 19. 11.
‖ Yá ne, Mat bigáriyo.
* Zab. 57, sarnáma.
[a] Zab. 18. 48.
‖ 'Ibrání meṉ, úṉche par chaṛhá.
[b] Zab. 56. 6.
[c] 1 Sam. 24. 11.
‖ 'Ibrání meṉ, mere istiqbál ke liye.
[d] Zab. 35. 23. aur 44. 23.
[e] 14 áyat.
[f] Zab. 57. 4. Ams. 12. 18.
[g] Zab. 10. 11, 13. aur 64. 5. aur 73. 11. aur 94. 7.
[h] 1 Sam. 19. 16. Zab. 2. 4.
‖ 'Ibrání meṉ, merá buland makán.
[i] 17 áyat. Zab. 62. 2.
[k] Zab. 21. 3.

mujh ko dushmanoṉ par kámyáb kar dikhláegá[l].

11 Unheṉ ján se mat már, na ho, ki mere log bhúl jáeṉ[m]; unheṉ apní qudrat se parágandá aur past kar, ai ḲHUDÁWAND hamárí sipar.

12 Ki un ke muṉh meṉ ḳhatáeṉ haiṉ, aur un ke laboṉ meṉ burí báteṉ[n]; unheṉ un ke ghamanḍ meṉ giriftár kar; ki we la'n ta'n karte, aur jhúṭhí báteṉ kahte haiṉ.

13 Qahr se un ko faná kar, unheṉ faná kar, táki we na raheṉ[o]; aur we yaqín jáneṉ, ki Ḳhudá zamín kí sab tarafoṉ meṉ Ya'qúb kí saltanat kartá hai[p]. Siláh.

14 Shám ko we lauṭte haiṉ, aur kutte kí mánind bhaunkte haiṉ, aur shahr kí har taraf phirte haiṉ[q].

15 We kháne kí talásh meṉ bhaṭakte phireṉ[r], aur jab ser na howeṉ, to sárí rát ko waháṉ káṭeṉ.

16 Maiṉ to terí qudrat kí saná gáúṉgá; háṉ, maiṉ subh ko pukárke terí rahmat ke gít gáúṉgá, ki tú merí áṛ hai, aur musíbat ke din merí pusht o panáh.

17 Aur ai merí qúwat[s], maiṉ terí madh karúṉgá, ki Ḳhudá ‖ merí panáh, aur merá rahím Ḳhudá hai[t].

LX ZABUR.

1 *Dáúd aglí áfatoṉ ke sabab nála kartá,* 4 *phir áp ko ummed ke ṭek se sambhálke riháí mángtá.* 6 *Ḳhudá ke wa'doṉ se ḳhátirjam'a hoke wuh madad mángtá jis ke intizár meṉ rahá thá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká ‖ Miktám, † Sosan-'adút * ke sur par ta'lím ke liye gáyá jáwe. Wuh us waqt musannaf húá, jab wuh Arám i Nahraim aur Arám i Zúbah se laṛá, aur Yúab phirá, aur namak ke nasheb meṉ bárah hazár Adúmíoṉ ko márá thá *.

AI Ḳhudá, tú ne ham ko radd kar diyá[a], tú ne ham ko ‖ parágandá kiyá, tú ham se náḳhush húá; tú hamárí taraf phir mutawajjih ho.

2 Tú ne zamín ko larzáyá; tú ne use toṛá: us ke raḳhne † milá de[b], ki wuh kámptí hai.

3 Tú ne apne bandoṉ ko saḳht dukh diyá[c]; tú ne ham ko hairat kí mai piláí[d].

4 Tú ne un ko jo tujh se ḍarte

[l] Zab. 54. 7. aur 92. 11. aur 112. 8.
[m] Yún. Paid. 4. 12, 16.
[n] Ams. 12. 13. aur 18. 7.
[o] Zab. 7. 9.
[p] Zab. 83. 18.
[q] 6 áyat.
[r] Aiy. 15. 23. Zab. 109. 10.
[s] Zab. 18. 1.
‖ Yá, merá buland makán.
[t] 9, 10 áyateṉ.
‖ Yá, Sonahlá zabúr.
† 'Ahd ká sosan.
* Zab. 80.
* 2 Sam. 8. 3, 13. 1 Taw. 18. 3, 12.
1040 ke qaríb.
[a] Zab. 44. 9.
‖ 'Ibrání meṉ, toṛ ḍálá.
† 'Ibrání meṉ, changá kar.
[b] 2 Taw. 7. 14.
[c] Zab. 71. 20.
[d] Yas. 51. 17, 22. Yar. 25. 15.

hain jhanḍá diyá[e], ki use haqq ke liye buland karen.

5 Tá ki terá mahbúb rihái páwe[f], tú apne dahne háth se bachá le, aur hamárí sun.

6 Ḳhudá ne apne taqaddus men farmáyá hai[g], ki Main ḳhush hoúngá; main Sikm ko[h] taqsím karúngá[i], aur Sukkát kí wádí ko mápúngá[k].

7 Jili'ád merá hai aur Munassí merá; Ifráím bhí mere sir ká bal hai[l]; Yahúdáh merá †'asá e saltanat hai[m].

8 Moáb mere dhone ká lagan hai[n]; main Adúm par apní jútí chaláúngá[o]; ai Filist, ‖ mere bá'is shádiyána bajá[p].

9 Mujh ko ‖ hasín shahr men[q] kaun le jáwegá? Adúm tak mujh ko kaun pahuncháwegá?

10 Ai Ḳhudá[r], kyá tú yih na karegá, jis ne hamen radd kar diyá? tú hí, ai Ḳhudá, jo hamáre lashkaron ke sáth na chalá[s]?

11 Musíbat men hamárí madad kar, ki rihái ádmí kí taraf se 'abas hai[t].

12 Ḳhudá hí se ham bahádurí karenge[u]; kyúnki wuhí hamáre dushmanon ko pámál karegá[x].

e Zab. 20. 5. f Zab. 108. 6, wag. g Zab. 89. 35. h Paid. 12. 6. i Yash. 1. 6. k Yash. 13. 27. l Dekho Ist. 33 17. † 'Ibrání men, shári'. m Paid. 49 10. n 2 Sam. 8. 2. o 2 Sam. 8. 14. Zab 108. 9. ‖ Yá, mujh par shádiyána bajá: (bajo malih ke taur par) Dekho Zab 108. 9. p 2 Sam. 8. 1. ‖ 'Ibrání men, cor ke shahr men. q 2 Sam 11. 1. aur 12. 26. r 1 áyat. Zab. 44. 9. aur 108. 11. s Yash. 7. 12. t Zab. 118. 8. aur 146. 3. u Gin. 24. 15. 1 Taw. 19. 13 x Yas. 63. 3.

LXI ZABUR.

1 Dáúd aglí ni'amaten jo us ne pái thín yád rakhke Ḳhudá kí panáh phir lene daurtá. 4 Ḳhudá ke wa'don ke sabab Dáúd iqrár kartá ki main us kí bandagí har waqt karúngá.

Sardár mugannī ke liye, Dáúd ká Zabúr. jo bín ke sáth gáyá jáwe.

AI Ḳhudá, merá nála sun; merí du'á qabúl kar.

2 Jab merá dil ghabrá játá, main zamín ke sire se terí faryád karúngá: us chaṭán tak jo mujh se únchí hai, mujh ko le pahunchá.

3 Kyúnki tú mere liye ek panáh hai; dushmanon se bach rahne ko ek hasín burj[a].

4 Main tere maskan men sadá rahá karúngá[b]; main tere paron ke sáya tale panáh lúngá[c]. Siláh.

5 Ki ai Ḳhudá, tú ne merí nazren qabúl kín; tú ne mujh ko un logon kí sí, jo tere nám se ḍarte hain, mírás dí.

6 Tú bádsháh ‖ kí zindagání barháogá, aur us kí 'umr pusht dar pusht tak[d].

7 Wuh Ḳhudá ke huzúr abad tak sábit rahegá; tú apní rahmat aur sadáqat se us kí muháfazat kará[e].

8 So main abad tak tere nám kí saná gáúngá, aur har roz apní nazren guzránúngá.

a Ams. 18. 10. b Zab. 27. 4. c Zab. 17. 8 aur 57. 1. aur 91 4. ‖ 'Ibrání men, ke dinon se aur din milácgá. d Zab. 21. 4. e Zab. 40. 11. Ams. 20. 28.

LXII ZABUR.

1 Dáúd apne taín Ḳhudá ke supurd karke apne dushmanon ko ḍánṭta hai. 5 Ḳhudá hí par bharosá rakhke, ahl i ímán ko dilásá detá. 9 Dunyáwí chízon par takiya karná be-já hai. 11 Zor aur rahmat Ḳhudá hí kí sifaten hain.

Yadutún* sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

MERI' ján chupke faqat Ḳhudá hí ke intizár men hai[a], ki merí naját us se hai.

2 Wuhí akelá merí chaṭán, aur merí rihái hai[b]; wuhí ‖ merí panáh hai. mujh ko ba shiddat jumbish kabhí na hogí[c].

3 Tum kab tak ek mard ‖ par hamla karoge? tum sab áp hí qatl kiye jáoge, jaise jhukí húí díwár[d], aur jaise ḍagmagátí báṛ.

4 We mansúba bándhte hain, faqat is wáste ki use us kí shaukat se utár den; aur jhúṭhí báten bolne se masrúr hote hain; we apne munh se to barakat bhejte hain, par apne bátin men la'nat karte hain[e]. Siláh.

5 Ai merí ján, chupke faqat Ḳhudá ke intizár men rah[f]; ki merí ummed usí se hai.

6 Wuhí akelá merí chaṭán, aur merí rihái, aur ‖ merí panáh hai; so mujh ko jumbish na hogí.

7 Merí naját, aur merí shaukat, Ḳhudá kí taraf se hai[g]; mere zor kí chaṭán, aur merí panáh, Ḳhudá hai.

8 Ai logo, har waqt us par tawakkul karo, aur apne dil us ke huzúr undel do[h]: ki Ḳhudá hamárí panáh hai[i]. Siláh.

9 Yaqínan, kamqadr log behúda hain, aur 'álíqadr ashḳhás jhúṭhe hain; so we sab ke sab behúdagí se tarázú men bahut subuk hain[k].

10 Zulm par takiya na karo, aur ‖ sitam karke behúda na bano; agar mál ziyáda hotá jáwe, to us par dil na dharo[l].

11 Ḳhudá ne ek bár farmáyá[m], aur main ne do martaba yih suná, ki zor Ḳhudá ká hai[n].

12 Aur rahmat bhí tujhí se hai[o], ai ḲHUDAWAND; ki tú har shaḳhs ko us ke 'amal ke mutábiq badlá detá hai[p].

1048. * 1 Taw. 25. 1, 3. a Zab. 33. 20. b 6 áyat. ‖ 'Ibrání men, merá buland makán, Zab. 59. 9, 17. c Zab. 37. 24. ‖ Yá, ke zarar kí fikr kiyá karoge? d Yas. 30. 13. e Zab. 28. 3. f 1, 2 áyaten. ‖ Yá, merá gaṛh. g Yar. 3. 23. h 1 Sam. 1. 15. Zab 42. 4. Nau. 2. 19. i Zab. 18 2. k Zab. 39. 5, 11. Yas. 40. 15, 17. Rum. 3. 4. ‖ Yá, chorí. l Aiy. 31. 25. Zab. 52 7. Lúq. 12. 15. 1 Tim. 6. 17. m Aiy. 33. 14. n Muk. 19. 1. o Zab. 86. 15. aur 103. 8. Dán. 9. 9. p Aiy. 34. 11. Ams. 24. 12. Yar. 32. 19. Hiz. 7. 27. aur 33. 20. Mat. 16. 27. Rúm. 2. 6. 1 Qur. 3. 8. 2 Qur. 5. 10. Afs. 6. 8. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17. Muk 22. 12.

LXIII ZABUR.

1 *Dáúd ká jí Ḳhudá ká kyún piyásá thá.* 4 *Ḳhudá kí sitáish karne ká ḳháss taur jis par 'amal kartá thá.* 11 *Us ká i'atiqád apne dushmanon kí halákat aur apní naját kí bábat.*

Dáúd ká Zabúr, jab wuh dasht i Yahúdáh men thá *.

AI Ḳhudá, tú merá Ḳhudá hai, main taṛke tujh ko ḍhúnḍhúngá; merí ján terí piyásí hai [a], aur merá jism ḳhushk aur ‖ súkhí zamín men, jahán pání kí ek búnd nahín, terá mushtáq hai;

2 Táki terí qudrat, aur terí hashmat ko dekhe [b], jaisá ki main ne bait i quds men dekhá hai.

3 Is liye ki terá lutf i kámil zindagí se bihtar hai [c], to mere lab terí sitáish karte rahenge.

4 Jab tak ki main jítá hún [d], terí sitáish karúngá, aur terá nám le leke apne háth uṭháúngá.

5 Merí ján yún ser hogí, jaise gúdá aur charbí kháke hote hain [e]: aur merá munh ‖ shugufta labon se terí sitáish karegá:

6 Jab ki main tujhe apne bistar par yád kartá hún [f], aur rát ke pahron men terá dhyán kartá hún.

7 Kyúnki tú merá chára hai, aur tere paron kí chháon tale ḳhushwaqt hún [g].

8 Merí ján tere píchhe lagí hai; terá dahná háth mujh ko thámbtá hai.

9 So we, jo merí ján ke ḳhwáhán hain, táki mujhe halák karen, zamín ke asfal ko játe rahenge.

10 We talwár se khet áwenge [h]; we gídaṛon ká luqma howenge.

11 Lekin bádsháh Ḳhudá se masrúr hogá; har ek shaḳhs, jo us kí qasam khátá [i], wuh shaukat paidá karegá: par un ká munh, jo jhúṭh bolte hain, band ho jáegá.

* 1 Sam. 22. 5. aur 23. 14, 15, 16.
a Zab. 42. 2. aur 84. 2. aur 143. 6.
‖ 'Ibrání men, *mánda.*
b Dekho 1 Sam. 4. 21. 1 Taw. 16 11. Zab. 27. 4. aur 78. 61.
c Zab. 30. 5.
d Zab. 104. 33. aur 146. 2.
e Zab. 36. 8.
‖ 'Ibrání men, *ḳhush labon se.*
f Zab. 42 8. aur 119. 55. aur 149. 5.
g Zab. 61. 4.
h Hiz. 35. 5.
i Ist. 6. 13. Yas. 45. 23 aur 65. 16. Sat. 1. 5.

LXIV ZABUR.

1 *Dáúd apne dushmanon ke sabab shikáyat karke rihái mángtá.* 7 *Wuh ḳhátirjama hotá, is waqt par, ki mere dushmanon kí aisí barbádí hogí, ki sab sádiq log dekhte hí ḳhush hojáenge.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI Ḳhudá, merí du'á kí áwáz sun, aur dushmanon kí dahshat se merí ján bachá.

2 Aur sharíron kí pinhání mashwarat, aur badkáron ke ‖ zulm kí shiddat se mujhe chhipá;

3 Jo apní zubán ko teg kí mánind tez karte hain [a], aur kamán khínchte hain [b], táki kaṛwí báton ke tír chaláwen;

4 Táki chhipke kámil ádmí ko máren; we nágahání tír lagáte hain, aur ḍarte nahín.

5 We ek bure kám men áp ko targíb dete hain [c]; we poshída phande márne kí bátchít karte hain; we kahte hain, ki Ham ko kaun dekhegá [d]?

6 We badkárion kí talásh men hain; ‖ we púrí talásh karte hain; un men se har ek ká bátin aur dil gahrá hai.

7 Par Ḳhudá un par ek tír chaláwegá [e]; we nágahán gháyal ho jáenge.

8 So we apní zubán ‖ ke phande men áp ko phansáwenge [f]; we sab, jo un ko dekhenge, bhágenge [g];

9 Aur sab ádmí ḍarenge [h], aur Ḳhudá ke kám ko bayán karenge [i]; aur we us ke fi'alon ko achchhí tarah samjhenge.

10 Us waqt sádiq ḲHUDÁWAND ke sabab ḳhush honge, aur us par tawakkul karenge [k]; aur we sab jo dil ke sídhe hain faḳhr karenge.

‖ Yá, *hangáme se.*
a Zab. 11. 2. aur 57. 4.
b Zab. 58. 7. Yar. 9. 3.
c Dekho Ams. 1. 11.
d Zab. 10. 11. aur 59. 7.
‖ Yá, *un kí púrí talásh se ham tamám hogaye.*
e Zab. 7. 12, 13.
‖ 'Ibrání men, *apne úpar giráwenge.*
f Ams. 12. 13. aur 18. 7.
g Zab. 31. 11. aur 52. 6.
h Zab. 40. 3.
i Yar. 50. 28. aur 51. 10.
k Zab. 32 11. aur 58 10. aur 68. 3.

LXV ZABUR.

1 *Dáúd Ḳhudá ke fazl ke sabab us kí sitáish kartá.* 4 *Ḳhudá kí ni'amaton ke sabab barguzída log kyúnkar sa'ádatmand hojáte.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr, jo gáyá jáwe.

AI Ḳhudá, hamd o saná Saihún men ‖ terá intizár kartí hai, aur tujhí ko nazr adá kí jáegí.

2 Ai tú, jo du'á ká sunnewálá hai, sáre bashar tujh pás áwenge [a].

3 Ḳhatáon ne mujhe maglúb kiyá hai [b]; hamáre gunáhon ká kaffára tú hí karegá [c].

4 Mubárak hai wuh [d], jise tú ne barguzída kiyá aur apne huzúr men buláyá [e], táki wuh terí dargáhon men sukúnat kare; ham tere ghar kí, hán, terí hí muqaddas haikal kí, ḳhúbí se ser honge [f].

5 Tú sadáqat se haulnák chízen dikháke ham ko jawáb detá hai, ai hamáre naját-denewále Ḳhudá; tú zamín ke sáre kanáron ká, aur un ká bhí, jo dúr daryá ke bích men hain, bharosá hai [g].

6 Tú ne apní qudrat se paháṛon ko qáim kiyá; tú jo apní kamar qúwat se bándhtá hai [h].

‖ 'Ibrání men, *tere liye chup rahtí.* Dekho Zab. 62. 1
a Yas. 66. 23.
b Zab. 38. 4 aur 40. 12.
c Zab. 51. 2 aur 79. 9. Yas. 6. 7. 'Ibrán. 9. 14. 1 Yuh. 1. 7, 9.
d Zab. 33. 12. aur 84. 4.
e Zab. 4. 3.
f Zab. 36. 8.
g Zab. 22. 27.
h Zab. 93. 1.

7 Tú daryáoṉ ke shor ko sukún bakhshtá hai[i], aur un kí maujoṉ kí áwáz ko, aur logoṉ ke gulgule ko biṭhátá hai[k].

8 We, jo zamín kí intihá meṉ baste haiṉ, tere nishánoṉ se ḳhauf kháte haiṉ; ki tú subh shám ke nikalne kí jagahoṉ ko ‖ ḳhush o ḳhurram kartá hai;

9 Tú zamín kí ḳhabar lene átá[l], aur us ko serábí baḳhshtá hai[m]; tú us ko Ḳhudá ke daryá se[n], jo pání se bhará hai, málámál kartá hai; tú taiyárí karke un ke liye galla muhaiyá kartá hai.

10 Tú us ke ḍhároṉ par ifrát se pání barsátá hai; tú us kí reghárioṉ meṉ use bahátá hai: tú us ko meṉhoṉ se narm kartá hai; tú us kí roídagí meṉ barakat baḳhshtá hai.

11 Tú ‖ apne lutf se sál ko táj baḳhshtá hai; terí sair se raugan ṭapaktá hai.

12 Bayábán meṉ charágáhoṉ par qatre ṭapakte haiṉ; chhoṭí pahárián har taraf ḳhush hotí haiṉ.

13 Charágáheṉ galloṉ se mulabbas húí haiṉ, aur nasheb galle se ḍhap gae haiṉ; we nasheb ḳhushí se lalkárte haiṉ, aur chahchaháte haiṉ[o].

LXVI ZABU'R.

1 *Dáúd logoṉ ko ubhártá, ki we Ḳhudá kí sitáish kareṉ, 5 aur us ke 'ajáib kámoṉ par lihâz rakheṉ, 8 aur us kí ni'amatoṉ ke sabab us kí shukrguzárí kareṉ. 12 Wuh áp Ḳhudá kí ḳháss bandagí karne kí bábat mannat mántá. 16 Ḳhudá kí ḳháss mihrbání ká, jo us par húí, iqrár kartá.*

Sardár muganní ke liye, ek Zabúr ya Gít.

AI sárí sarzamíno, Ḳhudá ke liye ḳhushí se chilláo[a].

2 Pukárke us ke buzurg nám ko gít gáo; hamd karke us kí hashmat záhir karo.

3 Ḳhudá se kaho, Tere kám kyá hí muhíb haiṉ[b]; terí qudrat kí buzurgí se tere sáre dushman ‖ tere tábi'dár howeṉge[c].

4 Sárí zamín tujhe sijda karegí[d], aur terí madhḳhwán howegí[e]; we tere nám ká gít gáweṉge.

5 Ao, Ḳhudá ke kám dekho[f]; ki baní Ádam ke haqq meṉ us ke kám muhíb haiṉ.

6 Us ne samundar ko sukhá diyá[g]; we daryá meṉ páṉw dharke pár chale gae[h]; wahán ham us ke sabab se masrúr húe.

7 Wuh apní qudrat se abadí saltanat kartá hai; us kí ánkheṉ qaumoṉ ko dekhtí haiṉ[i], tá na ho, ki gardankash log sir uṭháweṉ. Siláh.

8 Ai logo, hamáre Ḳhudá ko mubárak kaho, aur us kí sitáish karke áwáz sunáo;

9 Jo ham ko jítí ján detá hai, aur hamáre páṉw phisalne nahíṉ detá[k].

10 Ai Ḳhudá, tú ne ham ko ázmáyá[l]; tú ne ham ko yúṉ táyá, jaise rúpá táyá jáwe[m].

11 Tú ne ham ko dám meṉ phaṉsáyá[n]; tú ne hamárí kamaroṉ par dukh bándhá hai.

12 Tú ne logoṉ ko hamáre siroṉ par chaṛháyá[o]; ham ág aur pání meṉ paṛe[p]; par tú ham ko ‖ tawangar makán meṉ pahuṉchátá hai.

13 Maiṉ chaṛháwe leke tere ghar meṉ jáúṉgá[q]; maiṉ tere liye apní nazreṉ adá karúṉgá[r];

14 Wuh, jo bipat ke waqt maiṉ ne apne laboṉ se muqarrar kíṉ, aur apne muṉh se máníṉ.

15 Maiṉ pále húe jánwaroṉ ke chaṛháwe, meṉḍhoṉ kí ḳhushbúíoṉ samet, tere liye guzránúṉgá; maiṉ bachhṛe aur bakre chaṛháúṉgá. Siláh.

16 Ai sáre ḳhudátarso, tum sab áo; suno, ki maiṉ kholke bayán kartá húṉ, ki us ne merí ján se yih yih kuchh kiyá[s].

17 Maiṉ apne muṉh se us pás chilláyá; aur wuh merí zubán ká mamdúh húá.

18 Agar merá dil badkárí par máil hai, to ḲHUDÁWAND merí na sunegá[t].

19 Par Ḳhudá ne to suná; us ne merí du'á kí áwáz par kán dhará[u].

20 Mubárak hai Ḳhudá, jis ne merí du'á ko na pherá, aur na apní rahmat ko mujh se.

LXVII ZABU'R.

1 *Ek nama'z is mazmún kí, ki Ḳhudá kí bádsháhat taraqqí páwe; 3 kyúnki aise wáqi' se us ke log ziyáda ḳhush honge. 6 aur Ḳhudá kí ni'amateṉ bhí ziyáda kasrat se hásil hongíṉ.*

Sardár muganní ke liye, ek Zabúr yá Gít, jo bín ke sáth gáyá jáwe.

KHUDÁ ham par rahm kare, aur ham ko barakat dewe, aur apne chihre ko ‖ ham par jalwagar farmáwe[a]; Siláh.

2 Táki terí ráh[b] zamín meṉ jání

Margin references (left column): i Zab. 89. 9. aur 107. 29. Mat. 8. 26. — k Zab. 76. 10. Yas. 17. 12, 13. — ‖ Yá, *gawátá.* — l Ist. 11. 12. — m Zab. 68. 9, 10. aur 104. 13. Yar. 5. 24. — n Zab. 46. 4. — ‖ 'Ibrání *meṉ, apne lutf ke sál ko.* — o Yas. 55. 12. — a Zab. 100. 1. — b Zab. 65. 5. — ‖ Yá, *tujh ko ḳhushámad kareṉge.* Zab. 18. 44. aur 81. 15. 'Ibrání *meṉ, tujh se jhúṭh bolenge.* — c Zab. 18. 44. — d Zab. 22. 27. aur 67. 3. aur 117. 1. — e Zab. 96. 1, 2. — f Zab. 46. 8. — g Ḳhur. 14. 21. — h Yash. 3. 14, 16.

Margin references (right column): i Zab. 11. 4. — k Zab. 121. 3. — l Zab. 17. 3. Yas. 48. 10. — m Zak. 13. 9. 1 Pat. 1. 6, 7. — n Nau. 1. 13. — o Yas. 51. 23. — p Yas. 43. 2. ‖ 'Ibrání *meṉ, seráb.* — q Zab. 100. 4. aur 116. 14, 17, 18, 19. — r Wá'iz 5. 4. — s Zab. 34. 11. — t Ayy. 27. 9. Ams. 15. 29 aur 28. 9. Yas. 1. 15. Yuh. 9. 31. Ya'q. 4. 3. — u Zab. 116. 1, 2. — ‖ 'Ibrání *meṉ, hamáre sáth.* — a Gin. 6. 25. Zab. 4. 6. aur 31. 16. aur 80. 3, 7, 19. aur 119. 135. — b A'am. 18. 25.

jáwe, aur terí naját sárí qaumon men[c].

3 Ai Khudá, log terí sitáish karen; sab log terí madh-khwání karen[d].

4 Ummaten khush howen, aur khushí se gáwen; ki tú logon ke haqq men sachchí 'adálat karegá[e], aur zamín par ummaton kí hidáyat karegá. Siláh.

5 Ai Khudá, log terí sitáish karen; sáre log terí madh-khwání karen.

6 Zamín apní afzáish paidá karegí[f]; Khudá, hamárá Khudá ham ko barakat degá.

7 Khudá ham ko barakat degá, aur zamín ke sáre kanáre us ká ḍar mánenge[g].

LXVIII ZABUR.

1 *Ek munáját jo sandúq ke uṭhá lejáne ke waqt kí gayí.* 4 *Logon se nasíhat kí játí, ki Khudá kí ni'amaton ke sabab us kí sitáish karen,* 7 *waise hí apní kalísiye kí us kí khabargírí ke bá'is,* 19 *aur phir us ke 'ajíb kámon ke sabab.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

KHUDÁ uṭhe, us ke dushman tittar bittar howen[a]; we, jo us ká kína rakhte hain, us ke ‖ huzúr se bhágen.

2 Jis tarah dhuwán hánkne se phaṭ játá hai, usí tarah we phaṭ jáwen[b]; jis tarah ki mom ág par pighaltá hai[c], sharír Khudá ke huzúr men faná howen.

3 Sádiq shádmán hon[d], aur Khudá ke sámhne masrúr hon; hán, khushí ke máre phúle na samáwen.

4 Khudá kí madh karo[e]; us ke nám ke saná-khwán ho; us kí buzurgí karo, jo apne nám YAH se[1] ásmánon par sawár hai[g], aur us ke huzúr khushí karo.

5 Yatímon ká báp aur bewon ká walí[h] apne makán i muqaddas men, Khudá hai.

6 Khudá iklauton ko gharánewále kartá hai[i]; wuhí un ko, jo zanjíron se bandhe hain, chhuṛátá hai[k]; par fitna-angez khushk zamín men rahte hain[l].

7 Ai Khudá, jis dam tú apne bandon ke áge áge báhar niklá[m], aur jis dam tú bayábán kí samt se guzrá; Siláh:

8 Zamín larzí, aur ásmán ṭapke, Khudá ke huzúr[n]; hán, Síná kí bhí Khudá ke huzúr, jo Isráel ká Khudá hai, jumbish húí.

9 Ai Khudá, tú ne zor ká menh barsáyá jis se tú ne apní za'íf mírás ko qáim kiyá[o].

10 Terí jamá'at us men basí; ai Khudá, tú ne apne lutf se miskínon ke liye taiyárí kí[p].

11 KHUDÁWAND ne hukm diyá, aur khush-khabarí denewálí barí ‖ jamá'at thí.

12 Lashkarwále bádsháh bhág bhág gae[q]; aur us 'aurat ne, jo ghar men rahí, lúṭ ká mál bánṭá.

13 ‖ Jab tum bheṛsálon ke darmiyán basoge[r], tab tum aise hoge, jaise kabútar, jis ke bál rúpe se maṛhe hon, aur jis ke par khális sone se[s].

14 Jis waqt Qádir i mutlaq bádsháhon ko ‖ us men tittar bittar kare[t], to † Zalmún barf kí mánind safed ho jáegá.

15 Khudá ká paháṛ Basan ká sá paháṛ hai; Basan ke paháṛ kí mánind ek únchá paháṛ hai.

16 Tum kyún ‖ ḍáh karke tákte ho, ai únche paháṛo? yih wuh paháṛ hai, jis men Khudá ne cháhá, ki base[u]; hán, KHUDÁWAND us men tá abad basegá.

17 Khudá kí gáṛíán bís hazár hain, ‖ balki hazárhá hazár hain[x]; KHUDÁWAND Síná men, jo makán i muqaddas hai, un ke darmiyán hai.

18 Tú únche par chaṛhá[y]; tú ne asíron ko asír kiyá[z]; tú ne logon ke wáste, fitna-angez tak[a], in'ám liye[b], táki KHUDÁWAND Khudá un men base[c].

19 KHUDÁWAND mubárak hai, ‖ jo har roz ham par ni'amat ká bojh rakhtá hai; wuh hí hamárá naját-denewálá Khudá hai. Siláh.

20 Hamárá Khudá hamárá naját-denewálá Khudá hai; aur maut se rihái bakhshná KHUDÁWAND hí ká kám hai[d].

21 Khudá apne dushmanon ke sir[e], aur us shakhs kí bálwálí khoprí ko, jo gunáh kartá játá hai, chúr kar degá[f].

22 KHUDÁWAND ne farmáyá, Main Basan se unhen pher láúngá[g]; hán, main daryá ke gahráo men se unhen pher láúngá[h];

23 Táki tere pánw tere dushmanon ke lahú se surkh hon[i], aur

c Lúq. 2. 30, 31. Tit. 2. 11.
d Zab. 66. 4.
e Zab. 96. 10, 13. aur 98. 9.
f Ahb. 26. 4. Zab. 85. 12. Hiz. 34. 27.
g Zab. 22. 27.
a Gin. 10. 35. Yas. 33. 3.
‖ 'Ibrání men, chihre se.
b Yas. 9. 18. Hús. 13. 3.
c Zab. 97. 5. Mík. 1. 4.
d Zab. 32. 11. aur 58. 10. aur 64. 10.
e Zab. 66. 4.
f Khur. 6. 3.
g Ist. 33. 26. 33 áyat.
h Zab. 10. 14, 18. aur 146. 9.
i 1 Sam. 2. 5. Zab. 113. 9.
k Zab. 107. 10, 14. aur 146. 7. A'má. 12. 6, wag.
l Zab. 107. 34, 40.
m Khur. 13. 21.
Qáz. 4. 14. Hab. 3. 13.
n Khur. 19. 16, 18. Qáz. 5. 4. Yas. 64. 1, 3.
o Ist. 11. 11, 12. Hiz. 34. 26.
p Ist. 26. 5, 9. Zab. 74. 19.
‖ 'Ibrání men, fauj.
q Gin. 31. 8, 9, 54. Yash. 10. 16. aur 12. 8.
‖ Yá, Agarchi tum hándíon ke darmiyán paṛe rahe ho.
Zab. 81. 6.
r Qáz. 5. 16.
s Zab. 105. 37.
‖ Yá, us ke liye.
t Gin. 21. 3. Yash. 10. 10. aur 12. 1, wag.
† Yá, wuh Zalmún ke barf kí mánind safed hojáegí.
‖ Yá, kúdte ho.
u Ist. 12. 5, 11. 1 Sal. 9. 3. Zab. 87. 1, 2. aur 132. 13, 14.
‖ Yá, aur hazáron firishte hain.
x Ist. 33. 2. 2 Sal. 6. 16, 17. Dán. 7. 10. 'Ibrán. 12. 22.
y Muk. 9. 16. A'má. 1. 9. Afs. 4. 8.
z Qáz. 5. 12.
a 1 Tim. 1. 13.
b A'má. 2. 4, 33.
c Zab. 78. 60.
‖ Yá, we ham par bojh rakhte hain.
d Ist. 32. 39. A'má. 4. 23. Muk. 1. 18. aur 20. 1.
e Zab. 116. 6. Hab. 3. 13.
f Zab. 55. 23.
g Gin. 21. 23.
h Khur. 14. 22.
i Zab. 58. 10.

tere kutton kí jíbhen bhí waisí hojáwen[k].

24 Unhon ne, ai Khudá, terí chálen dekhín; hán, mere Khudá, mere Bádsháh, kí chálen maqdis men dekhín.

25 Gánewále áge áge chale, sáz ke bajánewále píchhe píchhe[l], aur kunwáríán un ke darmiyán daf bajátí játíán thín.

26 Ai logo, majma'on men Khudá ko mubárakbád kaho, hán, KHUDAWAND ko, tum jo Isráel ke chashme se[m] ho.

27 Chhotá Binyamín[n], jo un ká hákim hai, aur Yahúdáh ke umará, aur un ke mushír, aur Zabulún ke ashráf, aur Naftálí ke ra,úsá wahán hain.

28 Tere Khudá ne terí mazbútí ká hukm kiyá[o]; ai Khudá, us ko, jo tú ne hamáre liye muhaiyá kiyá, mazbútí bakhsh.

29 Kyúnki terí haikal ke sabab bádsháh Yarúsalam men tujh pás hadye láenge[p].

30 Tú naistán ke wahshíon ko[q], aur bailon ke jhund ko[r], logon ke bachhron samet, dánt, táki har ek, sikka láke, tábi'dár bane[s]; aur un qaumon ko, jo jang se khush hotí hain, tittar bittar kar.

31 Sháhzáde Misr se áwenge[t]; Kúsh ke log[u] jaldí apne háth Khudá kí taraf barháwenge[x].

32 Ai zamín kí mamlukato, Khudá ke gít gáo, aur Khudáwand ke saná-khwán ho; Siláh:

33 Us hí kí, jo falak ul aflák par, jo qadím se hain, sawár hai[y]; dekh, wuh apní áwáz ‖ sunátá hai, jo buland áwáz hai[z].

34 Tum tawánáí kí nisbat Khudá hí kí taraf karo[a], ki us kí jalálat Isráel par záhir hai, aur us ká zor badlíon men hai.

35 Ai Khudá, tú apne muqaddas makánon men muhíb hai[b]; Isráel ká Khudá wuh hai, jo zor aur táqat apne logon ko bakhshtá hai. Khudá mubárak hai. Siláh.

LXIX ZABUR.

1 *Dáúd apne dukh ke sabab shikáyat kartá.* 13 *Wuh riháí mángtá.* 22 *Wuh apne dushmanon ko haram kar detá.* 30 *Khudá kí sitáish shukrguzárí ke sáth kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr, jo Sosanon ke sur par* gáyá jáwe.

AI Khudá, tú mujh ko bachá le, ki pání merí ján tak pahunche hain[a].

2 Main gahrí kích men dhas chalá[b], jahán khará rahá nahín játá; main gahre pání men pará; dheú mere úpar se guzarte hain.

3 Main chilláte chilláte thaká[c]; merá galá khushk húá; apne Khudá kí intizárí karte karte merí bínáí ghat gaí[d].

4 We, jo be-sabab merá kína rakhte hain[e], shumár men mere sir ke bálon se ziyáda hain; we, jo mujhe qatl kiyá cháhte hain, aur náhaqq mere dushman hain, zabardast hain: jo kuchh ki main ne nahín chhíná, so main ne pher diyá.

5 Ai Khudá, tú merí jahálat se wáqif hai, aur mere gunáh tujh se chhipe nahín.

6 Ai KHUDAWAND, Rabb ul afwáj, un ko, jo tere ummedwár hain, mere liye sharminda na kar; un ko, jo tujh ko dhúndhte hain, ai Isráel ke Khudá, mere liye ná-ummed mat kar.

7 Kyúnki tere liye main ne malámat kí bardásht kí, aur sharmindagí ne mere munh ko dhámpá.

8 Main apne bháíon men ek pardesí baná, aur apní má ke farzandon men ek ajnabí húá[f].

9 Ki tere ghar kí gairat ne mujh ko khá liyá[g]; aur un kí malámat, jo tujh ko malámat karte hain, mujh par parí[h].

10 Aur jab main royá, aur main ne roza rakhke áp ko tambíh dí, to wuh bhí merí ruswáí ká bá'is húá[i].

11 Aur jab main ne tát ká libás pahiná, to unhon ne mujhe zarb-ul-masal kiyá[k].

12 We, jo ástáne par baithe hain, merí bábat bakte hain, aur nashebáz mere haqq men gáte hain[l].

13 Lekin, ai KHUDAWAND, main jo hun, tujh se du'á mángtá hún; tú qabúliyat ke waqt[m], ai Khudá, apní rahmat kí bepáyání se, apní naját-denewálí sadáqat se merí sun le.

14 Mujhe kích se nikál, ki main na dúbún; mujhe un se, jo merá kína rakhte hain, aur pánion kí gahráí se[n], naját bakhsh[o].

15 Pání kí bárh ko mujh par se

[k] 1 Sal. 21. 19.
[l] 1 Taw. 13. 8. aur 15. 16. Zab. 47. 5.
[m] Ist. 33. 28. Yas. 48. 1.
[n] 1 Sam. 9. 21.
[o] Yúg. Zab. 42. 8.
[p] 1 Sal. 10. 10. 24, 25. 2 Taw. 32. 23. Zab. 72. 10. aur 76. 11. Yas. 60. 16, 17.
[q] Dekho Yar 51. 32, 33.
[r] Zab. 22. 12.
[s] 2 Sam. 8. 2, 6.
[t] Yas 19. 19, 21.
[u] Zab. 72. 9. Yas. 45. 14. Saf 3. 10. A'am. 8. 27.
[x] Zab. 44. 20.
[y] Zab. 18. 10. aur 104. 3. 4 áyat.
‖ 'Ibrání men, *detá.*
[z] Zab. 29. 3. wag.
[a] Zab. 29. 1.
[b] Zab. 45. 4. aur 65. 5. aur 66. 5. aur 76. 12.
* Zab. 45, sarnáma.

[a] 2, 14, 15 áyaten. Yún. 2. 5.
[b] Zab. 40. 2.
[c] Zab. 6. 6.
[d] Zab. 119. 82, 123. Yas. 38. 14.
[e] Zab. 35. 19. Yúh. 15. 25.
[f] Zab. 31 11. Yas. 53. 3. Yúh. 1. 11. aur 7. 5.
[g] Zab. 119. 139. Yúh. 2. 17.
[h] Dekho Zab. 89. 50, 51. Rúm. 15. 3.
[i] Zab. 35. 13, 14.
[k] 1 Sal. 9. 7. Yar. 24. 9.
[l] Aiy. 30. 9. Zab. 35. 15, 16.
[m] Yas. 49. 8. aur 55. 6. 2 Qur. 6. 2.
[n] 1, 12, 15 áyaten.
[o] Zab. 144. 7.

guzarne na de; daryá mujhe nigalne na páe; qabr mujh ko apne munh men leke use band karne na páe[p].

16 Ai KHUDÁWAND, merí sun le, ki terá lutf khúb hai[q]; apní latíf rahmaton kí firáwání ke mutábiq merí taraf mutawajjih ho[r].

17 Apne bande se apná munh na pher[s], ki mujh par bipat hai; jald ho, merí sun.

18 Merí ján ke pás á, aur us ko chhurá; mere dushmanon ke sabab mujhe bachá.

19 Tú merí zillat, aur merí ruswáí, aur merí behurmatí se ágáh hai[t]; mere sáre bairí tere áge hain.

20 Sarzanish ne merá dil torá; main niháyat udás hún ‖; main ne táká kiyá, ki koí mujhe dilású de[u], par koí nahín; aur koí mujhe tasallí dewe[x], par na milá.

21 Unhon ne mujhe kháne ke 'iwaz pitt diyá; aur pání ke badle piyás ke liye sirká píne ko diyá[y].

22 Aisá kar, ki un ká dastarkhwán un ke liye phandá ho[z]: aur jo kuchh un kí bihtarí ke liye hai, un ke phansne ká dám howe.

23 Un kí ánkhen andhí kar, ki na dekhen[a]; aur un kí kamaren sadá larza kháwen.

24 Apná gazab un par undel de[b], aur apne qahr i shadíd se unhen pakar le.

25 Un ká mahall ujár de[c]; un ko khaimon men rahnewálá koí na rahe.

26 Kyúnki we us par, jo terá márá húa hai[d], sitam karte hain[e]; aur tere zakhmíon kí taklíf báton se barháte hain.

27 ‖ Un ke gunáh par gunáh afzúd kar[f], aur unhen apní sadáqat men dákhil hone na de[g].

28 Unhen zindon ke daftar se met de[h], aur sádiqon ke darmiyán un ko qalamband na kar[i].

29 Par main miskín aur gamgín hún; ai Khudá, apní naját se mujhe únchá kar.

30 Main Khudá ke nám ká rág gáúngá[k], aur shukrguzárí karke us kí baráí karúngá.

31 Is se KHUDÁWAND bail aur bachhre kí nisbat se, jin ke síng aur khur hote hain, ziyáda khush hogá[l].

p Gin. 16. 33.
q Zab. 63. 3.
r Zab. 25. 16. aur 86. 16.
s Zab. 27. 9. aur 102. 2.
t Zab. 22. 6. 7. Yas. 53. 3. 'Ibrán. 12. 2.
‖ 'Ibrání men, *girándbári se ma'múr hún.*
u Zab. 142. 4. Yas. 63. 5.
x Aly. 16. 2.
y Mat. 27. 34, 48. Marq. 15 23. Yúh. 19. 29.
z Rúm. 11. 9, 10.
a Yas. 6 9, 10. Yúh. 12. 39, 40. Rúm. 11 10. 2 Qur. 3. 14.
b 1 Tas. 2. 16.
c Mat. 23. 38. A'am. 1. 20.
d Yas 53. 4.
e Dekho 2 Taw. 28. 9. Zak. 1 15
‖ Yá, *un ke gunáhon kí sazá.*
f Rúm. 1 28.
g Yas. 26. 10. Rúm 9. 31.
h Khur. 32. 32. Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 13. 8.
i Hiz. 13. 9. Lúq. 10. 20. 'Ibrán. 12. 23.
k Zab. 28. 7.
l Zab. 50. 13, 14. 23.

32 ‖ Farotaní karnewále dekhenge, aur khush honge[m]: aur tumháre dil, ai tum jo Khudá ke tálib ho, ‖ khushwaqt howenge[n].

33 Kyúnki KHUDÁWAND miskínon kí suntá hai, aur apne asíron[o] kí hiqárat nahín kartá.

34 Ásmán aur zamín us kí sitáish karen[p]; sáre daryá bhí, aur har ek chíz, jo un men rengtí hain.

35 Ki Khudá Saihún ko bacháwegá, aur Yahúdáh kí bastíon kí marammat karegá[q], táki we us men basen, aur un ke málik howen.

36 Us ke bandon kí auládbhí us kí wáris hogí[r]: aur we, jo us ke nám par 'áshiq hain, us men búdobásh karenge.

LXX ZABUR.

Dáúd Khudá se munáját kartá, ki wuh sharíron ko jald halák kare, aur apne díndár logon ko salámat rakhe.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr; tazkír ke wáste*.

AI Khudá, mujhe jald naját de; ai KHUDÁWAND, jald á aur merí kumak kar[a].

2 Un ko, jo merí ján ke dar-pai hain, pashemán aur ruswá kar[b]; unhen jo mujhe satáyá cháhte hain, ultá phirá de, aur khajil kar.

3 Un ko, jo kahte hain, Ahá, áhá, un kí buráí ke badle ultá phirá[c].

4 We sab, jo tere tálib hain, tujh se shád aur khurram hon; aur aisá ho, ki we, jo terí naját ke 'áshiq hain, sadá kahá karen, ki Khudá kí baráí ho.

5 Main miskín hún, aur muhtáj[d]; ai Khudá, merí taraf jald á[e]; tú hí merá chára hai, aur merá najátdenewálá; so ai KHUDÁWAND, der na kar.

LXXI ZABUR.

1 *Dáúd áp ko ímán se aur Khudá kí aglí ni'amaton kí iazzat kí yádgárí se sambhálke Khudá se apne liye du'á mángtá, aur yih bhí cháhtá ki us ke jání dushman sazá páwen.* 14 *Wuh áp wafádár rahne par iqrár kartá.* 17 *Wuh fazl mángtá, ki ákhir tak qáim rahe.* 19 *Khudá kí hamd kartá, aur wa'da bhí kartá, ki aise kám men kamál khushí se mashgúl rahúngá.*

AI KHUDÁWAND, merá bharosá tujh par hai[a]: tú mujhe kadhí sharminda mat kar.

2 Apní sadáqat se mujhe naját de[b], aur mujhe makhlasí bakhsh;

‖ Yá, *halím.*
m Zab. 34. 2.
‖ 'Ibrání men, *jienge.*
n Zab. 22. 26.
o Afs. 3. 1.
p Zab. 96. 11. aur 148. 1. Yas. 44. 23. aur 49. 13.
q Zab. 51. 18. Yas. 44. 26.
r Zab. 102. 28.
* Zab. 38, sarnáma.
a Zab. 40. 13, wag. aur 71. 12.
b Zab. 35. 4, 26. aur 71. 13.
c Zab. 40. 15.
d Zab. 40. 17.
e Zab. 141. 1.
1023.
a Zab. 25. 2, 3. aur 31. 1.
b Zab. 31. 1.

merí taraf kán dhar, aur mujhe riháí de[c].

3 Tú mere rahne ke liye ek chaṭán ho[d], ki main wahán hamesha jáún; tú hí ne merí naját ká hukm kiyá hai[e]; ki tú merí chaṭán, aur merá gaṛh hai.

4 Ai mere Ḳhudá, sharír ke háth se, aur kaj aur be-mihr insán ke panj se mujhe chhuṛá[f].

5 Kyúnki, ai Ḳhudá, mere Rabb, tú merí ummedgáh hai[g], aur merá i'atimád laṛkái se tujhí par hai.

6 Main tujh par takiya kartá hún us dam se ki peṭ se niklá[h]: tú wuh hai, jis ne mujhe merí má ke rihm men se nikálá: main sadá terí sitáish karnewálá hún.

7 Main bahuton ke liye ek achambhá hún[i], par tú merí baṛí panáh hai.

8 Merá munh terí sitáish aur terí sipás se sáre din labrez rahe[k].

9 Buṛhápe men mujhe phenk na de[l]; merí nátawání ke waqt mujhe tark mat kar.

10 Ki mere dushman merí gíbat karte hain; aur we, jo merí ján kí ghát men hain, ápas men maslahat karte[m],

11 Aur kahte hain, ki Ḳhudá ne use tark kiyá hai: so us ká píchhá karo, aur use pakṛo; ki us ká chhuṛánewálá koí nahín.

12 Ai Ḳhudá, mujh se dúr na ho[n]; ai mere Ḳhudá, jald merí kumak kar[o].

13 We, jo mere jání dushman hain, khajil aur faná howen; aur we jo mujhe satáyá cháhte hain, sharm aur ruswáí se mulabbas howen[p].

14 Par main har dam ummedwár rahúngá, aur terí sári madh ziyáda ziyáda kartá jáúngá.

15 Merá munh terí sadáqat aur terí naját sáre din bayán karegá[q]; is liye ki main un ká hisáb nahín jántá[r].

16 Main Ḳhudáwand Ḳhudá kí qúwat se áge áge jáúngá; main sirf terí hí sadáqat ká zikr karúngá.

17 Ki, ai Ḳhudá, tú ne mujhe laṛkái se tarbiyat kiyá, aur ab tak main terí 'ajáib qudraten bayán kartá rahá hún.

18 Ab main búṛhá aur sir sufed hún; so ai Ḳhudá, tú ab bhí mujhe tark na kar[s], yahán tak ki main terí qúwat is pusht par, aur tere ‖zor ko har ek shaḳhs par, jo áge ko paidá hogá, záhir karún.

19 Ai Ḳhudá, terí sadáqat bahut buland hai[t], ki tú ne baṛe baṛe kám kiye; ai Ḳhudá, terí misl kaun hai[u]?

20 Tú hai, jis ne mujh par baṛí saḳht musíbaten ‖ḍálín[x]; aur tú mujh ko phir jiláegá[y], aur zamín ke asfal se mujhe phir úpar le áegá.

21 Tú merí buzurgí ziyáda karegá, aur phir mujhe har ek taraf se tasallí baḳhshegá.

22 Aur main bhí bín ká sáz bajá bajáke, ai mere Ḳhudá, terí amánat kí sitáish karúngá[z]; ai Isráel ke Quddús[a], main barbat bajáke tere gít gáúngá.

23 Mere lab, jis waqt ki main terí madh-saráí karúngá, niháyat khush honge, aur aise hí merá jí, jise tú ne ḳhalásí baḳhshí[b].

24 Aur apní zubán se bhí sáre din terí sadáqat kí báten kahtá rahúngá[c]; ki we, jo mere ranj ke ḳhwáhán hain, ruswá húe, aur unhon ne pashemání páí[d].

LXXII ZABUR.

1 *Dáúd Sulaimán ke liye du'á mángtá aur us kí bádshahat ke faiz aur hashmat ká ahwál, jo Masíh kí badsháhat kí ek 'alámat thí, bayan kartá.* 18 *Ḳhudá ko mubárak kahtá.*

Sulaimán † ká*.

Ai Ḳhudá, bádsháh ko apní 'adálaten 'atá kar, aur bádsháh ke beṭe ko apní sadáqat de.

2 Wuh tere logon men sadáqat se hukm karegá; aur tere miskínon men 'adálat se[a].

3 Paháṛ logon ke liye salámatí záhir karenge, aur ṭíle bhí, sadáqat se[b].

4 Wuh qaum ke miskínon ká insáf karegá[c], aur muhtájon ke farzandon ko bacháwegá, aur zálimon ko ṭukṛe ṭukṛe karegá.

5 Jab tak ki súraj aur chánd báqí rahenge[d], sári pushton ke log tujh se ḍará karenge.

6 Wuh bárán kí mánind, jo káṭe húe ghás par paṛe, názil hogá[e]; aur phúhí ke menh kí tarah, jo zamín ko seráb kartá hai.

7 Us ke 'asr men, jab tak ki chánd báqí rahegá, sádiq phalenge, aur salámatí firáwán hogí[f].

8 Samundar se samundar tak,

---

[c] Zab. 17. 6.
[d] Zab. 31. 2, 3.
[e] Zab. 44. 4.
[f] Zab. 140. 1, 4.
[g] Yar. 17. 7, 17.
[h] Zab. 22. 9, 10. Yas. 46. 3.
[i] Yas. 8. 18. Zak. 3. 8. 1 Qor. 4. 9.
[k] Zab. 35. 28.
[l] 18 áyat.
[m] 2 Sam. 17. 1. Mat. 27. 1.
[n] Zab. 22. 11, 19 aur 35. 22, aur 38. 21, 22.
[o] Zab. 70. 1
[p] 24 áyat. Zab. 35. 4, 26. aur 40. 14. aur 70. 2.
[q] 8, 24 áyaten. Zab. 35. 28.
[r] Zab. 40. 5. aur 139. 17, 18.
[s] 9 áyat.
‖ 'Ibrání men, tere bázú ko.
[t] Zab. 57. 10.
[u] Zab. 35. 10. aur 86. 8. aur 89. 6, 8.
‖ 'Ibrání men, dikhláin.
[x] Zab. 60. 3.
[y] Hús. 6. 1, 2.
[z] Zab. 92. 1, 2, 3. aur 150. 3.
[a] 2 Sal. 19. 22. Yas. 60. 9.
[b] Zab. 103. 4
[c] 8, 15 áyaten.
[d] 13 áyat.
† Yá, ke liye.
* Zab. 127, sarnáma.
1015.
[a] Yas. 11. 2, 3, 4. aur 32. 1.
[b] Zab. 85. 10. Yas. 32. 17. aur 52. 7.
[c] Yas. 11. 4.
[d] 7, 17 áyaten. Zab. 89. 36, 37.
[e] 2 Sam. 23. 4. Hús. 6. 3.
[f] Yas. 2. 4. Dán. 2. 44. Lúq. 1. 33.

aur daryá se intihá e zamín tak sab par us ká hukm hogá[g].

9 We, jo bayábán ke báshinde haiṉ[h], us ke sámhne jhukeṉge, aur us ke dushman máṭí cháṭeṉge[i].

10 Tarsís aur jazíroṉ ke salátín tuhfe láweṉge, aur Sabá aur Sibá ke bádsháh hadye guzráneṉge[k].

11 Háṉ, sáre bádsháh us ke huzúr sijda kareṉge[l]; sárí guroheṉ us kí khidmatguzárí kareṉgí.

12 Kyúṉki wuh nála karnewále muhtáj ko, aur miskín ko, aur un ko, jin ká koí madadgár na ho, bacháwegá[m].

13 Wuh miskín aur muhtáj se narmí karegá, aur muhtájoṉ kí ján bachá legá.

14 Wuh un kí jáneṉ dagá aur zulm se bachá legá; un ká khún us kí nazar meṉ baṛá qímatí hogá[n].

15 Wuh jíwegá, aur Sabá ká soná use diyá jáegá; us ke haqq meṉ sadá du'á hogí: har roz us kí mubárakbád kahí jáegí.

16 Us waqt, ek muṭṭhí bhar dána, jo zamín meṉ, yá paháṛoṉ kí choṭíoṉ par gireṉge, to un ke phal Lubnán ke darakht kí tarah jharjhaṛáweṉge, aur shahr ke log maidán ke ghás kí mánind phaleṉge[o].

17 Us ká nám abad tak báqí rahegá[p]; jab tak ki áftáb rahegá, us ke nám ‖ ká rawáj hogá; log us ke bá'is mubárak howeṉge[q]; sárí qaumeṉ use mubárak kaheṉgí[r].

18 KHUDAWAND Khudá, Isráel ká Khudá, mubárak hai[s], jo akelá hí 'ajáib kám kartá hai[t].

19 Us ká muqaddas nám abad tak mubárak hai[u]; sárá jahán us kí hashmat se ma'múr howe[x]; Amín, aur Amín.

20 Dáúd bin Yassí kí du'áeṉ tamám húíṉ.

g Dekho Khur. 23. 31. 1 Sal. 4. 21, 24. Zab. 2. 8. aur 80. 11. aur 89. 25. Zak. 9. 10.
h Zab. 74. 14.
i Yas. 49. 23. Mík. 7. 17.
k 2 Taw. 9. 21. Zab. 45. 12. aur 68. 29. Yas. 49. 7. aur 60. 6, 9.
l Yas. 49. 22, 23.
m Aiy. 29. 12.
n Zab. 116. 15.
o 1 Sal. 4. 20.
p Zab. 89. 36
‖ 'Ibrání meṉ, *ki nasl hotí jáegí.*
q Paid. 12. 3. aur 22. 18. Yar. 4. 2.
r Lúq. 1. 48.
s 1 Taw. 29. 10. Zab. 41. 13. aur 106. 48.
t Khur. 15. 11. Zab. 77. 14. aur 136. 4.
u Naham 9. 5.
x Gin. 14. 21. Zak. 14. 9.

LXXIII ZABUR.

1 *Nabí imtihán meṉ paṛke gálib átá: 2 is ká bayán kartá ki sharíroṉ kí iqbálmandí dekhke, 18 us ne ṭhokar khái thí, aur us ke ímán ká zawál húá thá. 15 Us hálat meṉ Khudá ke intizám ká bhed daryáft karne se, ki wuh sharíroṉ ko áyande meṉ halák karegá, aur rástbázoṉ ko salámat rakhegá, fathyáb húá.*

‖ Asaf ká Zabúr.*

YAQÍNAN Khudá Isráel ke liye, jitne sáf-dil haiṉ, kyá hí khúb hai!

2 Lekin maiṉ jo húṉ, so mere páoṉ ká phisalná nazdík thá, aur mere qadamoṉ ká rapaṭ jáná qaríb.

3 Ki maiṉ jáhiloṉ par hasad kartá thá, jab ki maiṉ ne sharíroṉ kí kámyábí dekhí[a].

4 Ki un ke marne tak ‖ koí 'uqda nahíṉ, aur un kí qúwat kámil hai.

5 Na auroṉ kí tarah un par bipat paṛí, aur na logoṉ kí tarah un par áfat áí[b].

6 Isí liye ghamanḍ ne tauq kí tarah un ko gher liyá, aur zulm ne un ko poshák kí mánind[c] chhipá diyá.

7 Un kí áṉkheṉ charbí ke bá'is ubharí húí haiṉ[d], aur un ke dil ke tasauwur hadd se baṛhte haiṉ.

8 We kharáb húe[e], aur sharárat se zulm kí báteṉ karte haiṉ[f]; gurúrí se bolte haiṉ[g].

9 Unhoṉ ne apne muṉh ásmánoṉ par kiye haiṉ[h], aur un kí zubáneṉ zamín kí sair kartíáṉ haiṉ.

10 So us ke log idhar rujú' láte haiṉ, aur bhare piyále ká pání un par nichoṛá gayá hai[i].

11 We kahte haiṉ, Khudá kyúṉkar jántá hai[k]? Haqq Ta'álá ko kyá ágáhí hai?

12 Dekho, yih sharír haiṉ, jo dunyá meṉ iqbálmand haiṉ[l]; un kí daulat baṛhtí játí hai.

13 Yaqínan maiṉ ne apne dil ko 'abas sáf kiyá hogá[m], aur begunáhí se apne háth dhoe hogá[n].

14 Ki maiṉ sáre din be-árám rahtá húṉ, aur har subh ko tambíh pátá húṉ.

15 Agar maiṉ kahtá, ki yúṉ bayán karúṉgá; to dekh, ki maiṉ terí aulád kí guroh ká gunáh kartá.

16 Jab maiṉ cháhtá thá, ki us kí mujhe samajh ho, to ‖ mere nazdík yih baṛá mushkil thá[o].

17 Yaháṉ tak ki maiṉ Khudá ke maqdis meṉ dákhil húá[p], tab maiṉ un ká anjám[q] samjhá.

18 Ki yaqínan tú ne un ko phisaltí jaghoṉ meṉ biṭháyá[r], aur tú un ko halákat meṉ ḍhakel degá.

19 We ek dam meṉ kyá hí wírán ho gáe; we sakht dahshatoṉ se kaise sáf barbád ho gae.

20 Jágnewále ke khwáb kí mánind[s], ai KHUDAWAND, jab tú jágegá[t], tú un kí súrat ko zalíl karegá.

21 Ki merá dil malúl húá[u], aur mere gurdoṉ meṉ chasak thí.

‖ Yá, *Ek zabúr Asaf ke liye.*
* Zab. 50, sarnáma.
a Aiy. 21. 7. Zab. 37. 1. Yar. 12. 1.
‖ Yá, *un ká bandhan nahíṉ hotá.*
b Aiy. 21. 9.
c Yúṉ, Zab. 109. 18.
d Aiy. 15. 27. Zab. 17. 10. aur 119. 70. Yar. 5. 28.
e Zab. 53. 1.
f Hús. 7. 16.
g 2 Pat. 2. 18. Yahúd. 16.
h Mak. 13. 6.
i Zab. 75. 8
k Aiy. 22. 13. Zab. 10. 11. aur 94. 7.
l 3 áyat.
m Aiy. 21. 15. aur 34. 9. aur 35. 3. Mal. 3. 14.
n Zab. 26. 6.
‖ 'Ibrání meṉ, *mere nazar meṉ mihnat thí.*
o Wá'iz 8. 17.
p Zab. 77. 13.
q Zab. 37. 38.
r Zab. 35. 6.
s Aiy. 20. 8. Zab. 90. 5. Yas. 29. 7, 8
t Zak. 78. 65.
u 3 áyat.

22 Is tarah main jáhil thá, aur nádán[x]; main tere huzúr haiwán ke mánind thá.

23 Tad bhí main hamesha tere hí sáth thá; ki tú ne merá dahiná háth pakrá.

24 Tú apní maslahat se mujhe hidáyat karegá; ba'd us ke mujhe jalál men shámil kar legá[y].

25 Ásmán par kaun hai, jo merá hai, magar tú? aur zamín par koí nahín, jis ká main mushtáq hún, magar tú[z].

26 Merá jism aur merá dil ghatá játá hai[a]; par Khudá mere dil †ká bútá hai, aur merá abadí hissa hai[b].

27 Dekh, we, jo tujh se dúr hain, faná honge[c]; tú ne un sab ko, jo terí taraf se phirke záni húe[d], halák kiyá hai.

28 Par main jo hún, so merí bhaláí isí men hai, ki Khudá se nazdík hoún[e]; main ne Khudáwand YAHOWAH par tawakkul kiyá hai, táki main us ke sáre kámon ko bayán karún[f].

x Zab. 92. 6. Ams. 30. 2.
y Zab. 32. 8. Yas. 58. 8.
z Filip. 3. 8.
a Zab. 84. 2. aur 119. 81.
† 'Ibrání men, *k. chatán.*
b Zab. 16. 5. aur 119. 57.
c Zab. 119. 155.
d Khur. 34. 15. Gin. 15. 39. Ya'q. 4. 4.
e 'Ibrán. 10. 22.
f Zab. 107. 22. aur 118. 17.

LXXIV ZABUR.

1 *Nabí shikáyat kartá ki maqdis ujár pará hai.* 10 *Wuh Khudá se kumak mángtá hai, ba lihaz us ki qudrat ke,* 18 *us ke kufr-bakne wále dushmanon ke, us ke farzandon ke, aur us ke 'ahdnáme ke.*

|| Ásaf ká Mashkíl.

AI Khudá, tú ne kyún ham ko abadí mardúd kiyá[a]? terí charágáh kí bheron par[b] tere qahr ká dhuwán kyún uthá[c]?

2 Apní us kalísiye ko, jis kí tú ne qadím se kharídárí kí[d], aur apne mírásí firqe ko[e], jise tú ne khalásí bakhshí, aur us koh i Saihún ko jis men tú ne sukúnat kí, yád farmá.

3 Dá,imí wíránion par apne pánw uthá; ki dushmanon ne Bait i Quds men sárí sharáraten kí hain.

4 Tere dushman tere majma'on ke darmiyán garajá machá rahe hain[f]; we apne jhandon ko nishán banáte hain.

5 || Wuh námí thá, jo ghane darakhton par tabar chalátá thá.

6 Par ab we us kí naqqáshíon ko[g] ek-bárgí tabaron aur hathauron se torte hain.

7 Unhon ne tere maqdis men ág lagáí hai[h]; unhon ne tere nám ke maskan ko zamín par giráke[i] nápák kiyá.

|| Yá, *Ek ta'lím denewálá zabúr Ásaf ke liye*
a Zab. 44. 9, 23 aur 60. 1, 10 aur 77. 7. Yar. 31. 37. aur 33. 24.
b Zab. 95. 7. aur 100. 3.
c Ist. 29. 20.
d Khur. 15. 16. Ist. 32. 29.
e Ist. 32. 9. Yar. 10. 16.
f Nau. 2. 7.
|| Yá, *Wuh us ke mánind ma'lúm hotá, jo, wag.*
g 1 Sal. 6. 18, 29, 32, 35.
h 2 Sal. 25. 9.
i Zab. 89. 39.

8 Unhon ne apne dil men kahá, Ao, un sab ko || barbád karen[k]; unhon ne zamín par Khudá kí sárí 'ibádatgáhon ko jalá diyá hai.

9 Ham apní || karámaten kuchh nahín dekhte; koí nabí bhí nahín[l]; aur hamáre darmiyán koí nahín, jo jáne, ki yih kab tak hogá.

10 Ai Khudá, dushman kab tak ham ko malámat karegá? kyá dushman abad tak tere nám par kufr bakegá?

11 Tú ne kyún apná háth, apná dahná háth, khínch liyá hai[m]? use apní bagal se nikál, aur chuká.

12 Khudá merá qadímí bádsháh hai[n], jo zamín ke bích naját ke kám kartá hai.

13 Tú ne apní tawánáí se daryá ko chírá[o]; tú ne pánion men || tinnínon ke sir kuchle[p].

14 Tú ne lawiyatán ke siron ke tukre kiye, aur unhen bayábán ke basnewálon kí khurish kiyá[q].

15 Tú ne chashmon ko[r] aur nahron ko chírá; tú ne † bare gahre daryáon ko khushk kiyá[s].

16 Din terá hai, aur rát terí; núr o áftáb tú hí ne banáe[t].

17 Zamín kí sárí sarhadden tú ne muqarrar kíyán[u]; aur tú hí ne garmí o sardí ke mausim banáe[x].

18 Ai KHUDAWAND, ise yád rakh[y], ki dushman malámat kartá hai, aur jáhil qaum tere nám par kufr baktí hai[z].

19 Apní fákhta kí ján[a] bhír ke qábú men na kar, aur apne miskínon kí guroh ko kabhí na bhúl[b].

20 Apne 'ahd kí taraf mutawajjih ho[c]; ki zamín ke sáre andhere makán zulm ke maskan ho gaye.

21 Hán, mazlúm ko khajil mat phirá; balki miskín aur muhtáj tere nám kí sitáish karen.

22 Uth, ai Khudá, apní hujjat sábit kar, aur yád rakh, ki kyúnkar jáhil ádmí har roz tujhe malámat kartá hai[d].

23 Apne dushmanon kí áwáz ko bhúl na já; ki un ká fasád, jo terá muqábala karte hain, nit barhtá hai.

|| 'Ibrání men, *tor dalen.*
k Zab. 83. 4.
|| 'Ibrání men, *nisháníán.*
l 1 Sam. 3. 1. Ámús 8. 11.
m Nau. 2. 3.
n Zab 44. 4.
o Khur. 14. 21.
|| Yá, *magaron*, yá, *magar machhon ke*
p Yas. 51. 9, 10. Hiz. 29. 3. aur 32. 2.
q Zab. 72. 9.
r Khur. 17. 5, 6. Gin. 20. 11. Zab. 105. 41. Yas. 48. 21.
† 'Ibrání men, *zor ke daryáon ko*
s Yash. 3. 13, wag.
t Paid. 1. 14, wag.
u A'am. 17. 26.
x Paid. 8. 22.
y 22 áyat. Muk. 16. 19.
z Zab. 39. 8.
a Gaz. 2. 14.
b Zab. 68. 10.
c Paid. 17. 7, 8. Ahb. 26. 44, 45. Zab. 106. 45. Yar. 33. 21.
d 18 áyat. Zab. 89. 51.

LXXV ZABUR.

1 *Nabí Khudá kí sitáish kartá hai.* 2 *Wuh wa'da kartá ki main rástí se 'adálat karúngá.* 4 *Khudá ke intizám par muláhaza karke magrúron ko malámat kartá.* 9 *Khudá kí hamd kartá, aur phir wa'da kartá ki main insáf karúngá.*

Sardár muganní ke liye, † Ásaf ká Zabúr, jo ‖ Al-tashit ke sur par * gáyá jáwe.

AI Khudá, ham terá shukr karte hain; ham shukr karte hain, ki tere 'ajáib kám tere nám kí nazdíkí ko záhir karte hain.

2 ‖ Jab main jamá'at par mukhtár hoúngá, tab main rástí se 'adálat karúngá.

3 Zamín aur us par ke sáre basnewále pighal gaye, aur main us ke sutún sambháltá hún. Siláh.

4 Main ne jáhilon se kahá, Jahálat ke kám na karo; aur sharíron se, Síng na uṭháo[a]:

5 Apná síng úncha na karo, aur gardankashí se mat bolo.

6 Ki iqbál na mashriq se átá hai, aur na magrib se, aur na † janúb se;

7 Balki Khudá 'adálat karnewálá hai[b]; wuh ek ko girátá hai, aur dúsre ko uṭhátá hai[c].

8 Ki KHUDÁWAND ke háth men ek piyála hai, jis men surkh mai hai[d]; wuh ek tarkíb se bhará hai[e]; us men se wuh undeltá hai; aur us kí talchhaṭ ko bhí zamín ke sáre sharír nichoṛenge[f], aur píenge.

9 Par main jo hún, abad tak bayán karúngá, aur Ya'qúb ke Khudá kí hamd gáúngá.

10 Aur main sharíron ke sab síng káṭ ḍálúngá[g], par sádiqon ke síng buland rahenge[h].

LXXVI ZABUR.

1 Khudá kí mahábat, ki hálsiye ke darmiyán kaisí záhir hotí. 11 Ráqim log se nasíhat kartá ki kamál 'adab o ḍar se us kí bandagí karen.

Sardár muganní ke liye, ‖ Ásaf ká Zabúr, jo bín ke sáth gáyá jáwe.

KHUDÁ Yahúdáh ke darmiyán mashhúr hai[a]; us ká nám Isráel men buzurg hai.

2 Sálim men us ká khaima hai, aur Saihún men us ká maskan.

3 Wahán us ne kamánon ke tír, aur siparen, aur talwáren toṛín, aur laráíán márí hain[b]. Siláh.

4 Tú shikárí pahárọn se ziyáda shaukatwálá hai[c].

5 Sáre mazbút-dilwále[a] luṭ gaye, we apní nínd men so rahe[e]; aur zabardaston men se kisí ne apne háth na páe.

6 Terí ḍapaṭ se, ai Ya'qúb ke Khudá, gáṛíán aur ghoṛe nínd men garq húe[f].

7 Tujh se, hán, tujhí se ḍará cháhiye; aur jab tú ek daf'a qahr kare, to kaun tere huzúr khaṛá rah saktá hai[g]?

8 Tú ne ásmán par se hukm sunáyá, aur zamín ḍarí, aur tham gaí[h];

9 Jis waqt ki Khudá 'adálat karne uṭhá[i], táki zamín ke sáre halímon ko bacháwe. Siláh.

10 Yaqínan ádmí ká gazab terí sitáish karegá[k], aur tú báqí qahr ko rok legá.

11 Tum sab, jo us ke áspás ho, KHUDÁWAND apne Khudá kí nazren máno, aur unhen adá karo[l]; aur sab log us ke huzúr, jis se ḍarná láiq hai, qurbáníán guzránen[m].

12 Wuh shahzádon kí jánen letá; aur wuh zamín ke bádsháhon ke liye muhíb hai[n].

LXXVII ZABUR.

1 Zabúr ká musannif bayán kartá ki us ne be-ímání ke sáth kaisí sakht laráí kí thí. 10 Fath jo páí so Khudá kí 'ajáib o garáib qudraton aur rahmaton par mulahaza karne se húí.

Yadutún* sardár muganní ke liye, ‖ Ásaf ká Zabúr.

MAIN ne Khudá kí taraf apní áwáz buland kí, hán, Khudá hí kí taraf apní áwáz buland kí[a]; so us ne merí taraf kán rakhá.

2 Bipat ke din[b] main ne KHUDÁWAND kí talásh kí[c], aur mere háth rát ko uṭhe rahe aur gire nahín, aur merí ján ne tasallí páne se inkár kiyá.

3 Main ne Khudá ko yád kiyá, aur ghabráyá; main ne faryád kí, aur merá jí pání pání hogayá[d]. Siláh.

4 Tú ne merí ánkhen khulí rakhín; aur mujh par aisí bipat hai, ki main bol nahín saktá.

5 Main agle dinon ko, aur qadímí barason ko, jo guzar gae, sochtá thá[e].

6 Main apná gít jo rát ke waqt gáyá yád kartá thá[f], aur apne hí dil men soch kartá thá[g]; aur merí rúh bahut sí taftísh kartí thí.

7 Kyá KHUDÁWAND mujh ko abadí mardúd karegá[h]? aur phir kabhí mujh par mihrbání na farmáegá[i]?

8 Kyá us kí rahmat sáf abad tak kanára kar gaí? aur kyá us ká wa'da pusht dar pusht bátil hogayá[k]?

9 Kyá Khudá apní rahímí bhúl

---

† Yá, Ásaf ke liye. ‖ Yá, Mat bigáriyo. * Zab. 57, sarnáma. ‖ Yá, Jab main muta'aiyin waqt ṭhahráúngá, tab, wag. [a] Zak. 1. 21. † 'Ibrání men, bayábán se. [b] Zab. 50. 6 aur 58. 11 [c] 1 Sam. 2. 7. Dán. 2. 21. [d] Aiy. 21. 20. Zab. 60. 3. Yar. 25. 15. Muk. 14. 10 aur 16. 19 [e] Ams. 23. 30. [f] Zab. 73. 10. [g] Zab. 101. 8. Yar. 48. 25. [h] Zab. 89. 17. aur 148. 14 ‖ Yá, Ásaf ke liye. [a] Zab. 48. 1, wag. [b] Zab. 46. 9. Hiz. 39. 9. [c] Hiz. 38. 12, 13. aur 39. 4. [d] Yas. 46. 12 [e] Zab. 13. 3. Yar. 51. 39. [f] Khur. 15. 1, 21. Ams. 19. 15. Hiz. 39. 20. Nahúm 2. 13. Zak. 12. 4. [g] Nahúm 1. 6. [h] Hiz. 38. 20. 2 Taw. 20. 29, 30. [i] Zab. 9. 7, 8, 9. aur 72. 4. [k] Dekho Khur. 9. 16. aur 18. 11. Zab. 65. 7. [l] Wá'iz 5. 4, 5, 6. [m] 2 Taw. 32. 22, 23. Zab. 68. 29. aur 89. 7. [n] Zab. 68. 35. * Zab. 39, aur 62, sarnáma ‖ Yá, Ásaf ke liye. [a] Zab. 3. 4. [b] Zab. 50. 15. [c] Yas. 26. 9, 16. [d] Zab. 142. 3. aur 143. 4. [e] Ist. 32. 7. Zab. 143. 5. Yas. 51. 9. [f] Zab. 42. 8. [g] Zab. 4. 4. [h] Zab. 74. 1. [i] Zab. 85. 1 [k] Róm. 9. 6.

gayá [l]? kyá us ne qahr se apní rahmatoṉ ko band kar diyá? Siláh.

10 So maiṉ ne kahá, Merí za'ífí to yih hai [m]; par maiṉ Haqq Ta'álá ke dahne háth ke barsoṉ ko yád kiyá karúṉgá.

11 Maiṉ KHUDÁWAND ke kámoṉ ká tazkira karúṉgá [n]; muqarrar maiṉ terí qadímí qudratoṉ ko yád rakhúṉgá.

12 Maiṉ tere sab kámoṉ ko nit sochúṉgá, aur tere kirdároṉ ká zikr karúṉgá.

13 Ai Ḳhudá, terí taríq maqdis meṉ hai [o]: kaun aisá baṛá Ḳhudá hai, jaisá hamárá Ḳhudá [p]?

14 Tú wuh Ḳhudá hai, jo 'ajáib kám kartá hai; tú ne apne zor ko logoṉ par záhir kiyá.

15 Tú ne apne bázú se apne logoṉ ko, baní Ya'qúb aur baní Yúsuf ko, maḳhlasí baḳhshí [q]. Siláh.

16 Pánioṉ ne, ai Ḳhudá, pánioṉ ne tujh ko dekhá, aur we ḍar gae [r]; aur gahráo bhí be-qarár húe.

17 Badlíoṉ ne páni diyá, aur ásmánoṉ par áwáz húí, aur tere tír cháron taraf se uṛe [s].

18 ‖ Terá bádal girdbád ke sáth garjá; bijlíoṉ ne dunyá ko roshan kar diyá [t]; zamín larzí aur kánpí [u].

19 Terí ráh daryá meṉ hai, aur terá guzar baṛe pánioṉ meṉ [x]: tere qadam ke naqsh ká surág ma'lúm nahíṉ [y].

20 Tú ne Músá aur Hárún kí ma'rifat se galle kí mánind apne logoṉ kí rahnumái kí [z].

LXXVIII ZABÚR.

1 Nah nasíhat kartá hai ki sab Ḳhudá kí sharí'at ko síkhne aur sikháne par musta'idd raheṉ 9 Ḳhudá ke qahr ká ahwál hai kyúṉki be ímánoṉ aur ná-farmánoṉ par paṛá thá. 67 Jab Isráelí mardúd húe, Ḳhudá ne Yahúdáh aur Saihún aur Dáúd ko chun liyá.

‖ Ásaf ká Mashkíl*.

AI merí guroh, merí sharí'at par kán rakh [a], aur mere muṉh kí báteṉ kán dharke sun.

2 Maiṉ apná muṉh kholke ek tamsíl kahúṉgá; aur maiṉ qadímí mu'ammoṉ ko záhir karúṉgá [b];

3 Jinheṉ ham ne suná hai, aur jáná, aur hamáre bápdádoṉ ne ham se bayán kiyá [c].

4 Ham un kí aulád se poshída na rakheṉge [d], aur ánewálí nasl par KHUDÁWAND kí sitáish, aur us kí qudrateṉ, aur us ke 'ajáib kám, jo us ne kiye, záhir kareṉge [e].

5 Kyúṉki us ne Ya'qúb meṉ ek 'ahd qáim kiyá, aur baní Isráel meṉ ek sharí'at rakhí [f], jis kí bábat us ne hamáre bápdádoṉ ko hukm kiyá, ki we use apní aulád ko sikhláweṉ [g].

6 Táki ánewálí pusht, wuh nasl jo paidá hogí, síkhe, aur wuh uṭhke apní aulád ko sikháwe [h]:

7 Aur we Ḳhudá par tawakkul kareṉ, aur Ḳhudá ke kámoṉ ko bhulá na deṉ, balki us ke hukmoṉ ko hifz kareṉ;

8 Aur apne bápdádoṉ kí tarah [i] ek sharír aur sarkash nasl na hoṉ [k]; aisí nasl, ki jis ne apná dil ‖ sábit na kiyá, aur un ke jí Ḳhudá se lage na rahe [l].

9 Baní Ifráím hathyár lagáke aur kamáneṉ pakaṛke jang ke din lauṭe.

10 Unhoṉ ne Ḳhudá ke 'ahd ko hifz na kiyá, aur na cháhá, ki us kí sharí'at par chaleṉ [m];

11 Aur us ke kámoṉ ko, aur us kí 'ajáib qudratoṉ ko, jo us ne un par záhir kíṉ, bhúl gaye [n].

12 Us ne un ke bápdádoṉ ke sámhne zamín i Misr meṉ aur Zu'an ke maidán meṉ [o] 'ajáib kám kiye [p].

13 Us ne daryá ke do hisse kiye, aur unheṉ pár pahuncháyá [q]; aur us ne pánioṉ ko túda túda khaṛá kar diyá [r].

14 Din ke waqt us ne badlí ko un ká rahbar kiyá, aur sárí rát ág ke shu'ale ko [s].

15 Us ne bayábán meṉ chaṭánoṉ ko chírá, aur un meṉ se un ke píne ko daryá darya páni bakhshá [t].

16 Us ne chaṭán hí meṉ se sailáb nikále, aur nahroṉ ká sá páni baháyá [u].

17 Par unhoṉ ne Haqq Ta'ála ko, dasht meṉ phir gunáh karke, gussa diláyá [x].

18 Aur unhoṉ ne † apne liye kháná [z] mángke apne diloṉ meṉ Ḳhudá ko ázmáyá [y].

19 Háṉ, unhoṉ ne Ḳhudá kí gíbat kí, aur kahá, Kyá Ḳhudá dasht meṉ ḳhwán i ni'amat de saktá hai [z]?

20 Dekho, us ne chaṭán ko márá, aisá ki páni bah niklá [a], aur dháreṉ ḳhúb chalíṉ; kyá wuh roṭí

l Yas. 49. 15. m Zab. 31. 22. n Zab. 143. 5. o Zab. 73. 17. p Ḳhur. 15 11. q Ḳhur. 6. 6. Ist. 9. 29. r Ḳhur 14. 21. Yash. 3. 15, 16. Zab. 114. 3. Hab. 3. 8, wag. s 2 Sam 22. 15. Hab 3. 11. ‖ 'Ibrání meṉ, Tere ra'd kí áwáz girdbád meṉ hotí. t Zab. 97. 4. u 2 Sam 22. 8. x Hab. 3. 15. y Ḳhur. 14 28. z Ḳhur. 13 21 aur 14. 19. Zab. 78 52 aur 80. 1. Yas. 63. 11, 12. Hús. 12. 13. ‖ Yá, Ásaf ke liye ta'lím dene wálá zabúr. a Zab. 74, sarnáma. b Zab. 49 4. Mat. 13. 35. c Zab. 44. 1. d Ist. 4. 9. aur 6. 7. Yúel 1. 3.

e Ḳhur. 12. 26, 27. aur 13. 8, 14. Yash. 4. 6, 7. f Zab. 147. 19. g Ist. 4. 9. aur 6. 7. aur 11. 19. h Zab. 102. 18. i 2 Sal. 17. 14. Hiz. 20. 18. k Ḳhur. 32. 9. aur 33. 3. aur 34. 9. Ist. 9. 6, 13. aur 31. 27. Zab. 68. 6. ‖ 'Ibrání meṉ, taiyár na kiyá. l 17 áyat. 2 Taw. 20. 33. m 2 Sal. 17. 15. n Zab. 106 13. o Gin. 13. 22. 13 áyat. Yas. 19. 11, 13. Hiz. 30. 14. p Ḳhur 7, aur 8, aur 9, aur 10, aur 11, aur 12 Abwáb. q Ḳhur. 14. 21. r Ḳhur 15 8. Zab 33 7. s Ḳhur. 13. 21. aur 14. 24. Zab. 105. 39. t Ḳhur. 17. 6. Gin. 20. 11 Zab. 105. 41. 1 Qur. 10. 4. u Ist 9. 21. Zab. 105 41. x Ist. 9. 22. Zab. 95. 8. 'Ibrán. 3. 16. † 'Ibrání meṉ, apne jioṉ ke liye. y Ḳhur. 16. 2. z Gin. 11. 4. a Ḳhur. 17. 6. Gin. 20. 11.

bhí de saktá hai? aur apne logoṉ ke liye gosht taiyár kar saktá hai?

21 So Ḳhudáwand ne suná, aur niháyat gusse hoke Ya'qúb meṉ ek ág bhaṛkái[b]; Isráel par bhí qahr uṭhá.

22 Kyúṉki unhoṉ ne Ḳhudá par i'timád na kiyá[c], aur us kí naját par i'tiqád na rakhá.

23 Aur us ne úpar se badlíoṉ ko hukm kiyá; aur us ne ásmán ke darwáze khole[d];

24 Aur un par mann barsáyá, ki kháweṉ[e], aur un ko ásmání galla baḳhshá.

25 Ádmíoṉ ne ‖ firishtoṉ kí ḳhurák khái; us ne unheṉ shikár khiláyá, aur we chhak gae.

26 Us ne púrabí hawá chalái[f], aur apne zor se us ne dakhaní hawá ko bhí baháyá.

27 Aur us ne un par ḳhák kí mánind gosht, aur daryá kí ret kí mánind pardár murg, barsáe.

28 Aur us ne unheṉ, un ke ḳhaimoṉ ke bích meṉ, aur un ke maskanoṉ ke áspás, giráyá.

29 So unhoṉ ne kháyá, aur ḳhúb ser húe[g]; us ne un kí tamanná unheṉ baḳhshí;

30 We apní tamanná se kanáre na rahe. Balki jab ki un ká khána un ke muṉhoṉ meṉ thá,

31 Tab Ḳhudá ká qahr un par názil húá[h], aur un ke moṭe log[i] maqtúl ho gae, aur Isráel ke jawán máre paṛe.

32 Báwujúd is sab ke phir unhoṉ ne gunáh kiye[k], aur us kí 'ajáib qudratoṉ ká i'tiqád na kiyá[l].

33 Tab us ne un ke dinoṉ ko behúdagí meṉ, aur un ke barasoṉ ko mashaqqat meṉ tamám kiyá[m].

34 Aur jab ki us ne unheṉ qatl kiyá, tab unhoṉ ne use ḍhúṉḍhá, aur báz áe, aur sawere Ḳhudá ke tálib húe[n]:

35 Aur yád kiyá, ki Ḳhudá un kí chaṭán[o], aur Haqq Ta'álá un ká chhuṛánewálá thá[p].

36 Lekin unhoṉ ne use apne muṉhoṉ se bhuláyá, aur apní zubánoṉ se us se jhúṭh bole[q]:

37 Kyúṉki un ke dil us ke sáth durust na the[r], aur we us ke 'ahd par qáim na rahe.

38 Par wuh rahím hai, aur us ne un kí badkáríáṉ baḳhshíṉ[s], aur unheṉ halák na kiyá; háṉ, bahut bár us ne apne qahr ko roká[t], aur apne sáre gazab ko jumbish na dí[u].

39 Kyúṉki us ne yád kiyá, ki we bashar haiṉ[x], jaise ek hawá, jo chaltí hai aur phir nahíṉ átí[y].

40 Kitní bár logoṉ ne bayábán meṉ use gussa diláyá[z], aur wírána meṉ use bezár kiyá.

41 Háṉ, we phir phire, aur unhoṉ ne Ḳhudá ko ázmáyá[a], aur Isráel ke Quddús kí qudrat kí hadd ṭhahrái[b].

42 Unhoṉ ne us ke háth ko yád na kiyá, aur na us din ko, ki jab us ne un ko ‖dushmanoṉ se chhuṛáyá.

43 Ki kyúṉkar us ne Misr meṉ apní qudrateṉ dikhláíṉ, aur Zu'an ke maidán meṉ 'ajáib kám kiye[c].

44 Aur un ke chashmoṉ ko lahú kar ḍálá, ki we apní nahroṉ se pí na sakeṉ[d].

45 Us ne un meṉ tarah tarah kí makkhíáṉ bhejíṉ[e], jo unheṉ nigal gayíṉ; aur meṉḍak paidá kiye, jinhoṉ ne unheṉ halák kiyá[f].

46 Us ne un ke mewe kíṛoṉ ko, aur un ke khet ṭiḍḍioṉ ko khiláe[g].

47 Us ne un kí tákoṉ ko oloṉ se barbád kiyá[h], aur un ke anjíroṉ ke daraḳht ‖ pále se máre.

48 Us ne un ke mawáshí ko oloṉ ke hawále kiyá[i], aur un ke galloṉ ko bijlí ke.

49 Us ne balá ke firishte bhejke un par apná qahr, aur apná 'azáb, aur apná gazab, aur apní siyásat názil kí.

50 Us ne apne qahr ke liye ráh nikálí; un kí ján ko maut se panáh na dí, aur un kí ‖ jáneṉ wabá ke hawále kíṉ.

51 Us ne Misr meṉ sáre palauṭhe máre[k]; Hám ke maskanoṉ meṉ[l] un kí qúwatoṉ ke pahle phal.

52 Par apne logoṉ ko gospandoṉ kí mánind rawána kiyá, aur un ko galle kí tarah[m] bayábán meṉ ráh dikhái.

53 Aur unheṉ amn se le gayá, aisá ki we na ḍare[n]; par un ke dushman daryá meṉ garq húe[o].

54 Us ne unheṉ apne muqaddas siwáne par pahuncháyá[p], ya'ne us pahaṛ par, ki jise us ke dahne háth ne mol liyá[q].

55 Us ne qaumoṉ ko un ke sámhne se hánká[r], aur qur'a ḍálke rassí se unheṉ mírás bánṭí[s], aur

b Gin. 11. 1, 10.
c 'Ibrán. 3. 18. Yahúd. 5.
d Paid. 7. 11. Mal. 3. 10.
e Ḳhur. 16. 4, 14. Zab. 105. 40. Yúh. 6. 31. 1 Qur. 10. 3.
‖ Yá, zoráwaroṉ kí, Zab. 103. 20.
f Gin. 11. 31.
g Gin. 11. 20.
h Gin. 11. 33.
i Qúz. 3. 29. Yas. 10. 16.
k Gin. 14, aur 16, aur 17 Abwáb.
l 22 áyat.
m Gin. 14. 29, 35. aur 26. 64, 65.
n Dekho Hos. 5. 15.
o Ist. 32. 4, 15, 37.
p Ḳhur. 15. 13. Ist. 7. 8. Yas. 41. 14. aur 44. 6. aur 63. 9
q Hiz. 33. 31.
r 8 áyat. 'Ibrán. 8. 9
s Gin. 14. 18, 20.
t Yas. 48. 9.
u 1 Sal. 21. 29.
x Paid. 6. 3. Zab. 103. 14, 16.
Yúh. 3. 6.
y Aiy. 7. 7. Ya'q. 4. 14.
z 17 áyat. Zab. 95. 9, 10. Yas. 7. 13. aur 63. 10. A'm. 4. 30. 'Ibrán. 3. 16, 17.
a Gin. 14. 22. Ist. 6. 16.
b 20 áyat.
‖ Yá, musibat se.
c 12 áyat. Zab. 105. 27, wag.
d Ḳhur. 7. 20. Zab. 105. 29.
e Ḳhur. 8. 24. Zab. 105. 31.
f Ḳhur. 8. 6. Zab. 105. 30.
g Ḳhur. 10. 13, 15. Zab. 105. 34, 35.
h Ḳhur. 9. 23, 25. Zab. 105. 33.
‖ Yá, baṛe oloṉ se.
i Ḳhur. 9. 23, 24, 25. Zab. 105. 32.
‖ Yá, un ke mawáshí, Ḳhur. 9. 3, 6.
k Ḳhur. 12. 29 Zab. 105. 36. aur 136. 10.
l Zab. 106. 22.
m Zab. 77. 20.
n Ḳhur. 14. 19, 20.
o Ḳhur. 14. 27, 28. aur 15. 10.
p Ḳhur. 15. 17.
q Zab. 44. 3.
r Zab. 44. 2.
s Yash. 13. 7. aur 19. 51. Zab. 136. 21, 22.

baní Isráel ke firqon ko un ke khaimon men basáyá.

56 Tis par bhí unhon ne Khudá Ta'álá ko ázmáyá, aur use gussa diláyá [t], aur us kí gawáhíon ko hifz na kiyá;

57 Balki bargashta húe, aur apne bápdádon kí mánind sarkashí kí [u], aur terhí kamán kí mánind ek taraf phir gae [x].

58 Aur unhon ne apne únche makánon ke sabab [y] use gussa diláyá [z], aur apní khodí húí múraton se us ko gairat diláí.

59 Khudá yih sunke gusse húá, aur Isráel se nipat bezár húá:

60 Aur us ne Sailá ke maskan ko, us khaime ko, jo us ne logon ke darmiyán istáda kiyá thá, tark kiyá [a].

61 Aur us ne apne zor ko asír karwáyá, aur apní hashmat ko dushmanon ke háth men kar diyá [b].

62 Us ne apne logon ko talwár ke supurd kiyá [c], aur apní mírás par us ká gussa bharká.

63 Ag ne un ke jawánon ko fana kiyá, aur un kí kunwáríán ‖ byáhí na gayín [d].

64 Un ke káhin talwár se máre pare [e], aur un kí bewon ne un par nauha na kiyá [f].

65 Tab KHUDAWAND us shakhs kí tarah, jo nínd se chaunke, aur us pahlawán kí mánind, ‖ jis ká nasha utar jáe [g], jágá [h].

66 Aur us ne apne dushmanon ki pichhárí márí [i], aur us ne unhen nang i abadí kiyá.

67 Aur us ne Yúsuf ke khaime ko nápasand kiyá, aur baní Ifráím ke firqe ko chun na liyá:

68 Par us ne baní Yahúdáh ke firqe ko, aur koh i Saihún ko, jo us ká mahbúb thá [k], barguzída kiyá.

69 Aur us ne apne maqdis ko bahut buland banáyá [l], aur zamín kí mánind hamesha ke liye us kí neo rakhí.

70 Aur us ne apne bande Dáúd ko barguzída kiyá, aur gallon ke bhersálon men se use nikál liyá [m]:

71 Us ne use bachchewálí bheron ke píchhe se le liyá [n], táki apne logon, baní Ya'qúb ko, aur baní Isráel ko, jo us kí mírás hai, charáwe [o].

72 So us ne unhen apne dil kí rástí se [p] charáyá, aur apne háthon kí fahmíd se un kí rahnumáí kí.

LXXIX ZABUR.

1 Ráqim i zabúr Yarúsalam kí wírání ke bá'is shikáyat kartá. 8 Wuh rihái mángtá, 13 aur ihsán mánne ká wa'da kartá.

Zabúr ‖ i Asaf.

AI Khudá, gair gurohon ne terí mírás men [a] dakhl kiyá; terí muqaddas haikal ko unhon ne nápák kiyá [b]; Yarúsalam ko dher kar diyá [c].

2 Tere bandon kí láshon ko unhon ne ásmání parindon kí, aur tere pák logon ke gosht ko zamín ke wahshíon kí, khurish kiyá [d].

3 Unhon ne un ke lahú ko Yarúsalam ke girdnawáh men pání kí mánind baháyá; un ká gárnewálá koí na húá [e].

4 Ham to apne hamsáyon ke liye ek nang [f], aur un ke liye, jo hamáre áspás hain, já e tamaskhur aur istihzá húe.

5 Ai KHUDAWAND, tú kab tak bezár rahegá [g]? kyá abad tak ‖ terá gussa [h], kyá átash kí mánind bharká hí rahegá?

6 Apná gussa un qaumon par dhál de [i], jinhon ne tujh ko na pahcháná [k], aur un bádsháhaton par, ki jinhon ne terá nám na liyá [l].

7 Ki unhon ne Ya'qúb ko nigal liyá, aur us ke maskan ko ujár diyá.

8 ‖ Hamárí aglí badkáríon ko yád mat kar [m]; apní latíf rahmaton ko jald hamáre liye bhej kar, ki ham bahut past ho gaye [n].

9 Ai hamáre naját-denewále Khudá, apne nám kí shaukat ke liye hamárí madad kar [o], aur ham ko bachá le; aur apne nám ke liye [p] hamen hamáre gunáhon se pák kar.

10 Gair ummaten kis liye kahen, ki Un ká Khudá kahán hai [q]? tú hamárí nazar ke áge apne bandon ke khún ká intiqám leke, jo baháyá gayá, gair gurohon ke darmiyán apne taín záhir kar.

11 Asíron kí sánson ko áp tak pahunchne de [r]: † apní barí qudrat ke muwáfiq un ko, jo maut ke liye muqarrar húe hain, bachá le.

12 Hamáre hamsáyon kí har ek

---

[t] Qáz. 2. 11, 12.
[u] 41 áyat. Hiz. 20. 27, 28.
[x] Hús. 7. 16.
[y] Ist. 12. 2, 4. 1 Sal. 11. 7 aur 12. 31
[z] Ist. 32. 16, 21. Qáz. 2. 12, 20. Hiz. 20. 28.
[a] 1 Sam. 4. 11. Yar. 7. 12, 14. aur 26. 6, 9.
[b] Qáz. 18. 30.
[c] 1 Sam. 4. 10.
‖ 'Ibrání men, saráhí na gayín.
[d] Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10.
[e] 1 Sam. 4. 11. aur 22. 18.
[f] Aiy. 27. 15. Hiz. 24. 23.
‖ Yá, jo mai se khush hoke lalkáre.
[g] Yas. 42. 13.
[h] Zab. 44. 23.
[i] 1 Sam. 5. 6, 12. aur 6. 4.
[k] Zab. 87. 2.
[l] 1 Sal. 6 Báb.
[m] 1 Sam. 16. 11, 12. 2 Sam. 7. 8.
[n] Pai'd. 33. 13. Yas. 40. 11
[o] 2 Sam. 5. 2. 1 Taw. 11. 2.
[p] 1 Sal. 9. 4.
‖ Yá, Asaf ke liye.
[a] Khur. 15. 17. Zab. 74. 2.
[b] Zab. 74. 7.
[c] 2 Sal. 25. 9, 10. 2 Taw. 36. 19. Mík. 3. 12.
[d] Yar. 7. 33. aur 16. 4. aur 34. 20.
[e] Zab. 141. 7 Yar. 14. 16. aur 16. 4. Muk. 11. 9.
[f] Zab. 44. 13. aur 80. 6.
[g] Zab. 74. 1, 9, 10. aur 85. 5 aur 89. 46.
‖ 'Ibrání men, terí gairat.
[h] Saf. 1. 18. aur 3. 8
[i] Yar. 10. 25. Muk. 16. 1.
[k] Yas. 45. 4, 5. 2 Tas. 1. 8.
[l] Zab. 53. 4.
‖ Yá, Un kí badkáríon ko jo ham se áge thín.
[m] Yas. 64. 9.
[n] Ist. 28. 43. Zab. 142. 6.
[o] 2 Taw. 14. 11.
[p] Yar. 14. 7, 21.
[q] Zab. 42. 10. aur 115. 2.
[r] Zab. 102. 20.
† 'Ibrání men, apne bázú ke zor ke.

malámat kí sazá, jis jis tarah ki unhon ne, ai KHUDÁWAND, terí malámat kí[s], sátguní un kí god men rakh de[t].

13 So ham, tere bande, aur terí charágáh kí bher[u], abad tak terí shukrguzárí karenge; ham har ek pusht ke áge terí madh bayán karenge[x].

s Zab. 74. 18, 22. t Pald. 4. 16. Yas. 65. 6, 7. Yar. 32. 18. Lúq. 6. 38. u Zab. 74. 1. aur 95. 7. aur 100. 3. x Yas. 43. 21.

LXXX ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr apní du'á men kalísiye kí pareshání ke sabab shikáyat kartá. 8 Khudá kí agli ni'amaton ke badle ab áfaten áín. 14 Wuh riháí mángtá.*

Sardár mugannî ke liye, ‖Ásaf ká Zabúr, jo Sosaním-'Edút * ke súr par gáyá jáwe.

AI Isráel ke garariye, tú jo Yúsuf ko galle kí mánind[a] ráh lagátá hai, aur karúbím ke darmiyán rahtá hai[b], jalwagar ho[c].

2 Ifráím aur Binyamín aur Munassí ke áge[d], apní qúwat ko harakat de, aur áke ham ko bachá.

3 Ai Khudá, ham ko phirá[e], aur apne chihra kí roshní dikhlá[f], aur ham bach jáenge.

4 Ai KHUDÁWAND, Rabb ul afwáj, tú kab tak apne bandon ‖kí du'á se bezár rahegá?

5 Tú unhen ánsúon ká khána khilátá hai[g], aur unhen matke bhar bharke ánsú pilátá hai.

6 Tú ne ham ko hamsáyon ke áge jhagre ká sabab kiyá: hamáre dushman ápas men ham par hanste hain[h].

7 Ai Rabb ul afwáj, ham ko phirá, aur apná chihra roshan kar, aur ham bach jáenge[i].

8 Tú ek ták ko Misr se nikál láyá[k]: tú ne gair qaumon ko khárij kiyá, aur use lagáyá[l].

9 Tú ne us ke liye áge taiyárí kí[m], aur aisá kiyá, ki us ne gahrí jar pakrí, aur us ne zamín ko bhar diyá.

10 Pahár us ke sáya tale chhip gae, aur us kí shákhen ‖saro e sahí kí mánind húín.

11 Us ne apní dálíán daryá tak phailáín, aur apní tahníán nahr tak[n].

12 Phir tú ne us kí iháte ko kyún tor dálá[o]? ki ab we sab, jo us ráh se guzarte hain, use noch lete hain?

13 Janglí banaile use kharáb karte hain, aur dashtí darinde use khác játe hain.

14 Ai Rabb ul afwáj, phir mutawajjih ho; ásmán par se nigáh kar[p], aur dekh, aur is ták par karam kar;

15 Yih ták, jise tere dahne háth ne lagáyá, apní shákh samet, jise tú ne apne liye mazbút kiyá[q],

16 Ág se jaláyí gayí, aur kátí gayí; we tere chihra kí nákhushí se halák hote hain[r].

17 Tú apne háth, apne dahne háth ke insán par, insán ke us bete par jise tú ne apne liye tawáná kiyá, rakh[s].

18 Tab ham tujh se na phirenge; ham ko jilá, ki terá nám liyá karenge.

19 Ai KHUDÁWAND, Rabb ul afwáj, ham ko phirá, aur hamárí taraf apná chihra roshan kar, aur ham bach jáenge[t].

‖ Yá, Ásaf ke liye. * Zab. 45, aur 69, sarnáma. a Zab. 77. 20. b Khur. 25. 20, 22. 1 Sam. 4. 4. 2 Sam. 6. 2. Zab. 99. 1. c Ist. 33. 2. Zab 50. 2. aur 94. 1. d Gin. 2. 18,—23. e 7, 19 áyaten. Nau. 5. 21. f Gin. 6. 25. Zab. 4. 6. aur 67. 1. ‖ 'Ibrání men, kí du'a par dhuwán uthátá rahegá. g Zab. 42 3. aur 102. 9. Yas. 30. 20. h Zab. 44. 13. aur 79 4. i 3, 19 áyaten. k Yas. 5. 1, 7. Yar. 2. 21. Hiz. 15. 6 aur 17. 6. aur 19. 10. l Zab 44. 2 aur 78. 55. m Khur. 23. 28. Yash. 24. 12. ‖ 'Ibrání men, Khudá ke saron ki. n Zab. 72. 8. o Zab. 89. 40, 41. Yas. 5. 5 Nahúm 2. 2. p Yas. 63. 15. q Yas. 49. 5. r Zab. 39. 11. aur 76. 7. s Zab. 89. 21. t 3, 7 áyaten

LXXXI ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr logon ko nasíhat kartá ki milke Khudá kí sitáish karne áwen. 4 Khudá kí aisí khidmat karní sabhon ká farz thahrátá, un bakhshishon ke sabab jo wuh sab ko detá. 8 Khudá, is tarah kí farmánbardárí ká farz logon par jatáte waqt, un kí náfarmání ke sabab, jis se un ko zarar pahunchtá thá, shikáyat kartá.*

Sardár mugannî ke liye, ‖ Ásaf ká Zabúr, jo Jittiyat ke sáth gáyá jáwe*.

PUKÁRKE Khudá kí madh gáo, ki wuh hamárá bútá hai; Ya'qúb ke Khudá ke liye khushí se chilláo.

2 Sur bándhke ek gít gáo, aur daf, aur suthrí barbat, bín samet, yahán láo;

3 Aur har ek chánd rát ko, aur hamárí muqarrarí 'ídon ke din qarnáí phúnko.

4 Kyúnki yih Isráel kí sunnat, aur Ya'qúb ke Khudá kí sharí'at hai[a].

5 Us ne to yih Yúsuf ká ek dastúr thahráyá, jab wuh use Misr kí zamín ke bích se hoke láyá; wahán main ne ek bolí suní, jo na samjhá[b].

6 Main ne us ke kándhe par se bojh utárá[c]; us ke háthon ko hándíon se riháí dí[d].

7 Tú ne bipat men faryád kí[e]; main ne tujhe naját dí; main ne ra'ad ke khalwatkháne men se tujhe jawáb diyá[f]; main ne tujhe ‖Maríbah ke pánion par ázmáyá[g]. Siláh.

‖ Yá, Ásaf ke liye. * Zab 8, sarnáma. a Ahb 23. 24 Gin. 10. 10. b Zab. 114 1. c Yas. 9. 5. aur 10. 27. d Khur. 1. 14. e Khur. 2. 23. aur 14. 10. Zab. 50. 15 f Khur. 19. 19. ‖ Yá, Jhagrá. g Khur. 17. 6, 7. Gin. 20. 13.

8 Ai mere logo, suno; ai Isráel, agar tú merí sunegá, to main tere liye gawáhí dúngá [h].

9 Terá koí dúsrá ma'búd na ho; tú kisí dúsre ma'búd ko sijda na kíjiyo [i].

10 KHUDÁWAND, terá Khudá, main hún, jo tujhe Misr kí sarzamín se báhar láyá [k]; apná munh khol, ki main use bhar dúngá [l].

11 Par mere logon ne merí bát na máni, aur Isráelíon ne mujhe qabúl na kiyá [m].

12 Tab main ne unhen un ke dilon kí ‖ sarkashí ke supurd kiyá [n], ki we apní mashwaraton par chale.

13 Ai kásh ki mere log merí sunte, aur Isráel merí ráhon par chaltá [o].

14 Ki main jaldí un ke dushmanon ko maglúb kartá; aur un ke bairíon par apná háth phirátá.

15 Ki we, jo KHUDÁWAND ká kína rakhte the, ‖ us se dab chalte [p]; par in ká waqt abadí hotá.

16 Main in ko ‖ suthre se suthre gehún khilátá [q], aur chatán ke shahd se inhen ser kartá [r].

LXXXII ZABÚR.

1 Ráqim i zabúr qázíon ko nasíhat kartá; 5 un kí gaflat ke sabab unhen malámat kartá. 8 akhír ko, Khudá se minnat kartá ki wuh insáf kare.

‖ Ásaf ká Zabúr.

KHUDÁ Iláhí jamá'at men khará hai [a]. Iláhon ke darmiyán [b] wuh 'adálat kartá hai.

2 Tum kab tak be-insáfí se hukm karoge, aur sharíron kí tarafdárí karoge [c]? Siláh.

3 Miskínon aur yatímon kí 'adálat karo; dilgíron aur hájatmandon ká insáf karo [d].

4 Muhtáj aur miskín ko rihái do; sharíron ke háthon se unhen chhuráo [e].

5 We nahín jánte [f], aur we samjhenge nahín; we andhere men chalte hain; zamín kí sárí bunyáden jumbish kartí hain [g].

6 Main ne to kahá, ki tum sab Iláh ho [h]; aur har ek tum men se Haqq Ta'álá ká farzand hai.

7 Par tum bashar kí tarah maroge [i], aur shahzádon men se ek kí mánind gir jáoge.

8 Ai Khudá, uth; tú áp zamín kí 'adálat kar [k]; ki tú sárí ummaton ká málik hai [l].

LXXXIII ZABÚR.

1 Ráqim Khudá se us ke dushmanon par shikáyat kartá, ki unhon ne fasád barpá kiyá thá. 9 Un logon ke úpar jo kalísiye ko dukh dete hain, wuh minnat kartá, ki áfaten áwen.

‖ Ásaf ká ek Gít, yá Zabúr.

AI Khudá, chup mat ho; khámoshí mat kar [a], aur chain na le, ai Khudá.

2 Kyúnki, dekh, tere dushman dhúm machàte hain [b]; aur unhon ne, jo terá kína rakhte hain [c], sir utháyá hai.

3 We natkhatí se tere log par mansúba bándhte hain, aur tere chhipáe húon kí [d] fikr karte hain.

4 We kahte hain, ki Áo, un ko ukhár dálen, ki qaum na rahen [e], aur Isráel ká nám phir yád men na áwe.

5 Kyúnki unhon ne † eká karke mashwarat kí hai, aur tujh par 'ahd bándhá hai.

6 Adúm ke sáre khaime, aur Ismá'elí, aur Moábí, aur sáre Hájirí,

7 Aur Jabal, aur 'Ammún, aur 'Amálíq, aur Filist, Súr ke báshindon samet, muttafiq hain [f].

8 Asúrí bhí un ke sáthí hain; we † Baní Lút ke madadgár hain. Siláh.

9 Tú un se aisá kar, ki jaisá tú ne Midyáníon [g], aur Sísará [h], aur Yábín se, wádí i Qaisún men, kiyá:

10 Jo 'Ain-Dor men halák húe, aur zamín kí khád hogaye [i].

11 Un ke amíron ko Gurab aur Zíab kí mánind kar [k]; hán, un ke sáre daulatmandon ko Zibah aur Zillmun'a kí mánind kar [l];

12 Jo kahte hain, Áo, Khudá ke gharon ke ham málik banen.

13 Ai mere Khudá, unhen chák ke mánind kar [m], aur bhús kí mánind rú ba rú hawá ke [n].

14 Jis tarah ág jangal ko jalátí hai, aur jis tarah shu'ala paháron ko jhulas detá hai [o]:

15 Us tarah tú apní ándhí se [p] un ká ta'áqub kar, aur apne haulnák túfán se unhen ‖ pareshán kar.

16 Ai KHUDÁWAND, un ke munh ko ruswáí se bhar de [q], táki we tere nám ke tálib howen.

17 We abad tak sarásíma aur

---

h Zab. 50. 7.
i Khur. 20. 3, 5. Ist. 32. 12. Yas. 43. 12.
k Khur. 20. 2.
l Zab. 37. 3, 4. Yúh. 15. 7. Afs. 3. 20.
m Khur. 32 1. Ist. 32. 15, 18.
‖ Yá, nafsání shahwaton ke.
n A'am. 7. 42. aur 14. 16. Rúm. 1. 24, 26.
o Ist. 5. 29. aur 10. 12, 13. aur 32 29. Yas. 48. 18.
‖ Yá, us kí khushámad karte, Zab. 18. 44. aur 66. 3.
p Zab. 18 45. Rúm. 1. 30.
‖ 'Ibrání men, gehún kí charbí.
q Ist. 32. 13, 14. Zab. 147. 14.
r Aiy. 29. 6.
‖ Yá, Ásaf ke liye.
a 2 Taw. 19. 6. Wá'iz 5. 8.
b Khur. 21 6, jahán tarjuma húá qázíon se: aur 22. 28, bazurgon se.
c Ist. 1. 17. 2 Taw. 19. 7. Amis 18. 5.
d Yar 22. 3.
e Aiy. 29. 12. Ams. 24. 11.
f Mik. 3. 1.
g Zab. 11. 3. aur 75 3.
h Khur. 22. 9, 28. 1 Áyat. Yúh. 10. 34.
i Aiy. 21. 32. Zab. 49. 12. Hiz. 31. 14.
k Mik. 7. 2.
l Zab. 2. 8. Muk. 11. 15.
‖ Yá, Ásaf ke liye.
a Zab. 28. 1. aur 35. 22. aur 109. 1.
b Zab. 2. 1. A'am. 4. 25.
c Zab. 81. 15.
d Zab. 27. 5. aur 31. 20.
e Dekho A'at 3. 6, 9. Yar. 11. 19. aur 31. 36.
† 'Ibrání men, ek dil se.
f Dekho 2 Taw. 20. 1, 10, 11.
† 'Ibrání men, Baní Lút ke liye ek bázú hue.
g Gin. 31. 7. Qáz. 7. 22.
h Qáz. 4. 15, 24. aur 5. 21.
i 2 Sal. 9. 37. Saf. 1. 17.
k Qáz. 7. 25.
l Qáz. 8. 12, 21.
m Yas 17. 13, 14.
n Zab. 35. 5.
o Ist 32. 22.
p Aiy. 9 17.
‖ 'Ibrání men, dará.
q Zab. 35. 4, 26

páreshán hon; hán, we ruswá hon, aur faná hojáwen.

18 Aur we jánen [r], ki tú hí akelá, jis ká nám YAHOWAH hai [s], sárí zamín par buland o bálá hai [t].

r Zab. 59. 13. s Ḳhur. 6. 3. t Zab. 92. 8.

LXXXIV ZABUR.

1 *Nabí pák haikal men Ḳhudá ke huzúr jáne ká árzúmand hoke, 4 un logon kí sa'ádatmandí ká bayán kartá, jo wahán rahá karte. 8 Wuh du'á mángtá ki us men phir jáne páwe.*

Sardár muganní ke liye, baní Qurah || ká Zabúr, jo Jittiyat ke sáth gáyá jáwe *.

AI KHUDAWAND ul afwáj, tere maskan kyá hí dilkash hain [a]!

2 Merí rúh KHUDAWAND kí bárgáhon kí mushtáq aur árzúmand hai [b]; merá man aur merá tan zinda Ḳhudá ke liye lalkártá hai.

3 Gaurá bhí apná ghonslá aur abábíl apná áshiyána to pátá, jahán we apne bachche rakhen: terí qurbángáhon ke nazdík, ai afwáj ke KHUDAWAND, mere Bádsháh, aur mere Ḳhudá.

4 Nekbakht we hain, jo tere ghar men baste hain [c]; we sadá terí sitáish karte hain. Siláh.

5 Mubárak wuh insán, jis men qúwat tujh se hai, jis ke dil men terí ráhen hain.

6 We || Baká kí wádí men guzar karte húe [d] use ek kúá banáte; táláb bhí menh ke páníon se bhar játe hain.

7 We || qúwat se qúwat tak taraqqí karke chale játe hain [e]; yahán tak, ki Ḳhudá ke áge Saihún men házir hote hain [f].

8 Ai KHUDAWAND, Rabb ul afwáj, merí du'á qabúl kar; ai Ya'qúb ke Ḳhudá, kán dhar. Siláh.

9 Ai Ḳhudá, ai hamárí sipar [g], nazar kar, aur apne masíh ke munh par nigáh rakh.

10 Ki ek din, jo tere huzúr men kaṭe, ek hazár se bihtar hai. Mere liye Ḳhudá ke ghar || kí darbání shararat ke ḳhaimon men rahne se bihtar hai.

11 KHUDAWAND Ḳhudá ek áftáb hai [h], aur sipar hai [i]; KHUDAWAND fazl aur jalál bakhshnewálá hai; un logon se, jo sídhí chál chalte hain, nekí dareg na karegá [k].

12 Ai afwáj ke KHUDAWAND, nekbakht wuh insán hai, jise terá bharosá hai [l].

|| Yá, ke liye. * Zab. 8, sarnáma. 1023. a Zab. 27. 4. b Zab. 42. 1, 2. aur 63. 1. aur 73. 26. aur 119. 20. c Zab. 65. 4. || Yá, tút ke darakhton kí wádí. d 2 Sam. 5. 22, 23. || Yá, qáfila ba qáfila. e Amis 4. 18. 2 Qur. 3. 18. f Ist. 16. 16. Zak. 14. 16. g Paid. 15. 1. 11 áyat. || 'Ibádat men, ke ástáne par baithná. h Yas. 60. 19. i Paid. 15. 1. 9 áyat. Zab. 115. 9, 10, 11. aur 119. 114. Ams. 2. 7. k Zab. 34. 9, 10. l Zab. 2. 12.

LXXXV ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr, aglí ni'amaton kí lazzat yád karke, du'á mángtá, ki waisí use ab milen. 8 Un kí ráh dekhne ke liye áp ko taiyár záhir kartá, is yaqín par ki Ḳhudá kí mihrbání baṛí hai.*

Sardár muganní ke liye, baní Qurah || ká * Zabúr.

AI KHUDAWAND, tú ne apní zamín par mihrbání záhir kí; tú Ya'qúb ke qaidíon ko pher láyá [a].

2 Tú ne apne logon ke gunáh bakhsh diye [b]; tú ne un kí sab ḳhatá chhipá ḍálí. Siláh.

3 Tú ne apne sab qahr ko roká; tú ne || apne gazab kí shiddat ko pherá.

4 Ai hamáre naját-denewále Ḳhudá, ham ko phirá [c], aur apne qahr ko ham par se daf'a kar.

5 Kyá tú ham se sadá bezár rahegá? kyá tú sárí pushton par apne qahr ko khínchegá [d]?

6 Kyá tú ham ko || phir sarsabz na karegá [e], táki tere log tujh se ḳhushí karen?

7 Ai KHUDAWAND, ham ko apní rahmat dikhá, aur apní naját ham ko bakhsh.

8 Main sunúngá, ki KHUDAWAND Ḳhudá kyá farmátá hai [f]: wuh to apne bandon kí, aur apne pák logon kí salámatí kí bát kahegá [g]; par lázim hai, ki we phir jahálat ke kám na karen [h].

9 Yaqínan us kí naját un se, jo us se ḍarte hain, nazdík hai [i], táki jalál hamárí sarzamín men base [k].

10 Rahmat aur amánat milnewálíán hain, sadáqat aur salámat bos o kanár kartíán hain [l].

11 Amánat zamín se ugegí [m], aur sadáqat ásmán par se níche nazar karegí.

12 Hán, KHUDAWAND bhí use jo ḳhúb hai so degá [n]; aur hamárí sarzamín apní afzáish paidá karegí [o].

13 Sadáqat us ke áge áge chaltí [p], aur apne naqsh i qadam ko ek ráh banátí [q].

* Zab. 42, sarnáma. || Yá, ke liye. a 'Az. 1. 11. aur 2. 1. Zab. 14. 7. Yar. 30. 18. aur 31. 23. Hiz. 39. 25. Yúel 3. 1. b Zab. 32. 1. || Yá, apne gazab ko pherá ki wuh tund na ho jáwe. Ist. 13. 17. c Zab. 80. 7. d Zab. 74. 1. aur 79. 5. aur 80. 4. || Yá, nayi zindagí na degá. e Paid. 45. 27. Hab. 3. 2. f Hab. 2. 1. g Zak. 9. 10. h 2 Pat. 2. 20, 21. i Yas. 46. 13. k Zak. 2. 5. Yúh. 1. 14. l Zab. 72. 3. Yas. 32. 17. Lúq. 2. 14. m Yas. 45. 8. n Zab. 84. 11. Ya'q. 1. 17. o Zab. 67. 6. p Zab. 89. 14. q Dekho Yas. 51. 10.

LXXXVI ZABUR.

1 *Dáúd du'á mángne par ziyáda musta'idd hotá, is yaqín se, ki merí du'áen ziyá se mubarrá hai, 5 aur ki Ḳhudá kí mihrbání aur tawánáí be-misl hain. 11 Wuh cháhtá hai ki aglí ni'amaten us ko har waqt 'ináyat howen. 14 Magrúron ke sabab se shikáyat karke, Ḳhudá ke luṭf i kámil kí koí ḳhāss nishání mángtá.*

|| Dáúd kí Namáz.

|| Yá, Ek namáz, jo Dáúd ká zabúr hai.

AI KHUDAWAND, apná kán jhuká, aur merí sun, ki main garíb aur miskín hún.

2 Merí ján bachá, ki main ‖ díndár hún; ai mere Khudá, apne bande ko, jis ká tawakkul tujh par hai [a], naját de.

3 Ai KHUDAWAND, mujh par rahm kar [b], ki main ‖ tamám din tere áge nála kartá hún.

4 Apne bande ke jí ko khush kar; ai KHUDAWAND, main ne apne dil ko terí taraf uṭháyá hai [c].

5 Kyúnki tú, ai KHUDAWAND, bhalá hai, aur ámurz-gár, aur terí rahmat un sab par, jo terá nám lete hain, wáfir hai [d].

6 Ai KHUDAWAND, merí du'á kán dharke sun, aur merí munáját kí áwáz kí samá'at kar.

7 Main apní bipat ke din tujhe pukárúngá, ki tú merí sunegá [e].

8 Ma'búdon ke darmiyán, ai KHUDAWAND, tujh sá koí nahín [f], aur terí sí san'aten kahán hain [g]?

9 Ai KHUDAWAND, sárí ummaten, jinhen tú ne khalq kiyá, áwengí, aur tere áge máthá ghisengí, aur tere nám kí buzurgí karengí [h].

10 Ki tú buzurg hai, aur tere kám ta'ajjub ke hain [i], aur tú hí akelá Khudá hai [k].

11 Ai KHUDAWAND, mujh ko apní ráh batá [l]; main terí sachái men chalúngá; merí dil-jama'i kar, tá ki main tere nám se ḍarún.

12 Ai KHUDAWAND mere Khudá, main apne sáre dil se terí sitáish karúngá; main abad tak tere nám kí buzurgí karúngá.

13 Ki terí rahmat mujh par bahut hai, aur tú ne merí rúh ko asfal ‖ pátál se naját dí hai [m].

14 Ai Khudá, magrúron ne mujh par charháí kí hai, aur kaṭar logon kí jamá'at merí ján ke píchhe paṛí hai [n]; aur unhon ne tujhe ‖ házir názir nahín jáná.

15 Lekin tú, ai Khudáwand, Khudá e rahím aur mihrbán aur bardásht karnewálá hai, aur fazl aur wafá men baṛá hai [o].

16 Merí taraf mutawajjih ho, aur mujh par rahm kar [p]; apne fazl se apne bande ko tawáná'í bakhsh, aur apní laundí ke beṭe ko naját de [q].

17 Mujhe nekí ká koí nishán dikhlá, táki we, jo merá kína rakhte hain, dekhen, aur sharminda howen; ki tú ne, ai KHUDAWAND, merí madad kí, aur mujhe tasallí dí.

LXXXVII ZABUR.

1 Kalísiye kí haqíqat aur us kí shaukat kí bábat. 4 Shumár men, aur 'izzat men, aur khátir-jam'aí men, us ke logon kí taraqqí kí bábat.

Baní Qurah ‖ ká Zabúr, yá Gít.

US kí biná muqaddas paháṛon men [a] hai.

2 KHUDAWAND Saihún ke ‖ ástánon ko Ya'qúb ke sáre maskanon se ziyáda dost rakhtá hai [b].

3 Ai Khudá ke shahr, terí bábat ‖ kyá khúb báten kahí játí hain! [c] Siláh.

4 Main un ke áge, jo mujhe pahchánte hain, Rahab [d] aur Bábul ko mazkúr karúngá; dekh, Filist, aur Súr, Kúsh samet, ye wahán paidá húe.

5 Aur Saihún kí bábat kahá jáegá, ki Fulána, fuláná, us men paidá húá; aur Haqq Ta'álá áp us ko qiyám bakhshegá.

6 KHUDAWAND, jis waqt logon ke nám likhegá [e], to ginke kahegá [f], ki Yih shakhs wahán paidá húá thá. Siláh.

7 Aur gánewále aur náchnewále bhí honge; mere sáre chashme tujh men maujúd hain.

LXXXVIII ZABUR.

Ek namáz jis men bhárí shikáyaten mundaraj hain.

Sardár muganní ke liye, baní Qurah ‖ ká Zabúr, yá Gít, jo Mahalat ke sáth gáyá jáwe. ‖ Haimán Izráhlí ká Mashkíl *.

AI mere naját-denewále Khudá [a], main ne din rát tere áge faryád kí [b].

2 Merí du'á tere huzúr pahunche; apná kán merí faryád par dhar.

3 Ki main ján-káhíon se ma'múr hún, aur merí ján ‖ pátál ke nazdík á rahí hai [c].

4 Main un men giná gayá hún, jo gaṛhe men gire játe hain [d]; main us insán kí mánind hún, jis kí quwwat kuchh na ho [e]:

5 Murdon ke darmiyán ázád hún; un maqtúlon kí mánind, jo gor men leṭe hain, jinhen tú kabhí yád na farmáwe, aur jinhen tú ne apne háth se káṭ ḍálá ho [f].

6 Tú ne mujh ko gaṛhe ke asfal men ḍálá, andhere men aur gahráon men.

Margin notes:
‖ Yá, terá mauríd i rahm hún. — [a] Yas. 26. 3. — [b] Zab. 56. 1. aur 57. 1. — ‖ Yá, har roz. — [c] Zab. 25. 1. aur 143. 8. — [d] 15 áyat. Zab. 130. 7. aur 145. 8. Yóel 2. 13. — [e] Zab. 50. 15. — [f] Khur. 15. 11. Zab. 89. 6. — [g] Ist. 3. 24. — [h] Zab. 22. 31. aur 102. 18. Yas. 43. 7. Muk. 15. 4. — [i] Khur. 15. 11. Zab. 72. 18. aur 77. 14. — [k] Ist. 6. 4. aur 32. 39. Yas. 37. 16. aur 44. 6. Marq. 12. 29. 1 Qur. 8. 4. Afs. 4. 6. — [l] Zab. 25. 4. aur 27. 11. aur 119. 33. aur 143. 8. — ‖ Yá, gor se. — [m] Zab. 56. 13. aur 116. 8. — [n] Zab. 54. 3. — ‖ 'Ibrání men, apní ánkhon ke sámhne nahín rakhá. — [o] Khur. 34. 6. Gin. 14. 18. Nahemi. 9. 17. 5 áyat. Zab. 103. 8. aur 111. 4. aur 130. 4. 7. aur 145. 8. Yóel 2. 13. — [p] Zab. 25. 16. aur 69. 16. — [q] Zab. 116. 16.

‖ Yá, ke liye. — [a] Zab. 48. 1. — ‖ 'Ibrání men, darwázon ko. — [b] Zab. 78. 67, 68. — ‖ 'Ibrání men, jalálí báten. — [c] Dekho Yas. 60 báb. — [d] Zab. 89. 10. Yas. 51. 9. — [e] Zab. 22. 30. — [f] Hiz. 13. 9.

‖ Yá, ke liye. — ‖ Yá, Haimán Izráhlí ká zabúr ta'lím dene ke wáste. — [a] 1 Sal. 4. 31. 1 Táw. 2. 6. — [b] Zab. 27. 9. aur 51. 14. Lúq. 18. 7. — ‖ Yá, gor ke nazdík. — [c] Zab. 107 18. — [d] Zab. 28. 1. — [e] Zab. 31. 12. — [f] Yas. 53. 8.

7 Terá qahr mujh par pará rahtá: tú ne apní sárí maujon se mujh ko dabáyá[g]. Siláh.

8 Tú ne mere ján-pahchánon ko mujh se dúr kiyá; tú ne aisá kiyá, ki unhen mujh se nafrat átí hai[h]; main qaid men par gayá, aur nikal nahín saktá[i].

9 Merí ánkhen mashaqqat ke sabab mátam-zada hain[k]: ai KHUDÁWAND, main har roz terá nám letá hún[l]; main ne apne háth terí taraf phailáe hain[m].

10 Kyá tú apne hairat-afzá kám murdon ko dikhláwegá? kyá murde uthenge, aur terí sitáish karenge[n]? Siláh.

11 Kyá gor men terí rahmat, aur kyá halákat hí men terí sacháí ká mazkúr hogá?

12 Kyá tere 'ajáib andhere men[o] ma'lúm honge? aur terí sadáqat farámoshí kí zamín men[p]?

13 Ai KHUDÁWAND, main jo hún, tere áge faryád kartá hún; merí du'á subh ke waqt[q] || tere nazdík pahunchegí.

14 Ai KHUDÁWAND, tú kyún merí ján ko mardúd kartá hai[r], aur mujh se apná munh chhipátá hai[s]?

15 Main áfat-zada hún, aur bachpan se marne par musta'idd hún: main to terí haibat se mará játá hún[t].

16 Terá qahr mere sir se guzar gayá; terí dahshaton ne mujhe faná kiyá.

17 We || din bhar pání kí mánind merí cháron taraf maujzan hain; unhon ne mujhe gher liyá hai[u].

18 Dostdár aur gam-gusár tú ne mujh se dúr kar diye, aur || mere áshná táríkí men[x].

LXXXIX ZABUR.

1 *Ráqim i zabár Khudá ki hamd kartá us ke 'ahd ke sabab se, 5 phir us ki 'ajab qudrat ke sabab, 15 phir kalisiye ki nigahbání ke sabab: 19 aur ákhir ko us mihrbání ke bá'is jo Dáúd ki bádsháhat par us ne záhir kí thí. 38 Ba'd us ke chand khiláf hádison ke sabab shikáyat kartá; 46 phir 'arz kartá, aur du'á bhi mángtá, aur Khudá kí sitáish bhi kartá.*

|| Aitán Isrákhí* ká Mashkíl.

MAIN abad tak KHUDÁWAND kí rahmaton ke gít gáúngá[a]; main †sárí pushton ko apne munh se terí sacháí kí khabar dúngá.

2 Kyúnki main ne kahá, ki Rahmat abad tak || barqarár rahegí; tú apní sacháí ko ásmánon par qáim karegá[b].

3 Main ne apne barguzíde se ek 'ahd kiyá hai[c]; main ne apne bande Dáúd se qasam kí hai[d]:

4 Main terí nasl ko abad tak qáim rakhúngá[e], aur tere takht ko pusht dar pusht qarár bakhshúngá[f]. Siláh.

5 Ai KHUDÁWAND, ásmán tere 'ajáib kámon kí sitáish karen[g]; muqaddas logon kí jamá'at[h] terí wafádárí kí bhí.

6 Ki ásmán par KHUDÁWAND ká nazír kaun[i]? baní Ulláh men KHUDÁWAND kí mánind kaun hai?

7 Khudá muqaddas logon ke bare majma' men niháyat muhíb hai; aur un sab ká, jo us ke gird hain, ihtirám ke láiq hai[k].

8 Ai KHUDÁWAND, Rabb ul afwáj, tujh sá tawáná KHUDÁWAND kaun hai[l]? aur tere áspás terí sacháí hai.

9 Tú daryá ke josh o kharosh par farmánrawá hai[m]; tú us kí maujon ko, jis waqt ki we uthtí hain, sukúnat bakhshtá hai.

10 Tú ne || Rahab ko torke yún pára pára kiyá[n], jaise kisí ke kátke tukre tukre kiye jáwen; tú ne apne zor i bázú se apne dushmanon ko tittar bittar kiyá.

11 Ásmán tere, aur zamín bhí terí[o], jahán aur us kí || ábádí tú ne banáí.

12 Uttar aur dakhin ká íjád karnewálá tú hai[p]; Tabúr[q] aur Harmún[r] tere nám se khushwaqt hain.

13 Terá bázú zor ká hai, terá háth qawí, terá dahná háth buland hai.

14 Tere takht kí bunyád 'adálat aur sadáqat hai[s]; fazl aur wafá tere áge áge chaltí[t].

15 Nekbakht wuh guroh, jo tere shukr kí khush-áwází[u] kí shinásá hai; ai KHUDÁWAND, we tere chihre ke jalwe men[x] khirámán honge.

16 Terá nám lene se we sáre din khushwaqt rahenge; terí sadáqat se we bulandí páwenge.

17 Kyúnki un kí tawánáí kí shaukat tú hai; terí mihrbání se hamáre síng únche honge[y].

18 Ki hamárí sipar KHUDÁWAND hai, aur Isráel ká Wahíd Quddús hamárá bádsháh hai.

---

[g] Zab. 42. 7. [h] Aly. 19. 13, 19. Zab. 31. 11. aur 142. 4. [i] Nau. 3. 7. [k] Zab. 38. 10. [l] Zab. 86. 3. [m] Aly. 11. 13. Zab. 143. 6 [n] Zab. 6. 5. aur 30. 9. aur 115. 17. aur 118. 17. Yas. 38. 18. [o] Aly. 10. 21. Zab. 143. 3. [p] Zab. 31. 12. 5 áyat. Wá'iz 8 10. aur 9. 5 [q] Zab. 5. 3. aur 119. 147. || 'Ibrání men, tujh se áge, ya'ne, saqqat ka'ke. [r] Zab. 43. 2. [s] Aly 13. 24. Zab. 13. 1. [t] Aly. 6. 4. || Yá, har roz. [u] Zab. 22. 16. || Yá, mujhe táríkí ká áshná kiyá. [x] Aly 19. 13. Zab. 31. 11. aur 38. 11.

|| Yá, Ek zabúr Aitán Isrákhí ke liye ta'lím dene ke wáste. * 1 Sal. 4 31. 1 Taw. 2. 6. [a] Zab. 101. 1. † 'Ibrání men, pusht dar pusht ko, Yún. 4 áyat. Zab. 119. 90. || 'Ibrání men, ta'mír kolí jáegí.

[b] Zab. 119. 89. [c] 1 Sal. 8. 16. Yas 42. 1. [d] 2 Sam. 7. 11, wag. 1 Taw. 17. 10, wag. Dekho Yar. 30. 9. Hiz. 34. 23. Hús 3. 5. [e] 29, 36 áyaten. [f] Dekho 1 áyat. Lúq. 1. 32, 33. [g] Zab. 19. 1. aur 97. 6. [h] Muk. 7. 10, 11, 12. [i] 7 áyat. [j] Zab. 40. 5. aur 71. 19. aur 86. 8. aur 113. 5. [k] Zab. 76. 7, 11. [l] Khur. 15 11. 1 Sam. 2 2. Zab. 35 10. aur 71. 19. [m] Zab. 65. 7. aur 93. 3, 4. aur 107. 29. || Yá, Misr [n] Khur. 14. 26, 27, 28. Zab. 87. 4. Yas. 30. 7. aur 51. 9 [o] Pald. 1. 1. 1 Taw. 29. 11. Zab. 24. 1, 2 aur 50. 12. || 'Ibrání men, ma'múri [p] Aly. 26 7. [q] Yash 19 22. [r] Yash. 12. 1 [s] Zab. 97. 2. [t] Zab 85. 13. [u] Gin 10. 10. aur 23. 21 Zab. 98. 6 [x] Zab. 4. 6. aur 44. 3. [y] 24 áyat. Zab. 75. 10. aur 92. 10. aur 132. 17.

19 Tú ne royá men apne muqaddas ko farmáyá aur kahá, Main ne ek zabardast kí kumak kí; main ne guroh men se ek barguzída ko[z] buland kiyá.
20 Main ne apne bande Dáúd ko páyá[a]; main ne use apne muqaddas tel se mamsúh kiyá.
21 Mere háth se[b] us ko qarár hogá: merá bázú use zor bakhshegá.
22 Dushman use zarar na pahunchá sakegá; sharárat ká farzand use dukh na de sakegá[c].
23 Main us ke bairíon ko us ke rú ba rú kuchlúngá[d]; aur un ko, jo us ká kína rakhte hain, wabá se márúngá.
24 Merí sachái aur merí rahmat us ke sáth hai[e]; us ká síng mere nám se únchá hogá[f].
25 Main us ká háth daryá par rakhúngá, aur us ká dahná háth nahron par[g].
26 Wuh mujh se kahegá, ki Tú merá báp[h], merá Khudá, aur merí naját-denewálí chatán hai[i].
27 Main bhí use apná bará betá karúngá[k], aur zamín ká sháhansháh banáúngá[l].
28 Abad tak apní rahmat us par qáim rakhúngá[m]; merá 'ahd us se ustuwár hogá[n].
29 Us kí nasl ko abad tak páedárí bakhshúngá[o], aur us ke takht ko[p], jab tak || daur i falak hai[q].
30 Agar us ke farzand merí sharí'at ko chhor denge[r], aur mere hukmon par na chalenge;
31 Aur agar we mere haqqon ko nápák karenge, aur mere hukmon ko yád na rakhenge:
32 To main un ke gunáhon ke sabab unhen chharíon se márúngá, aur un kí khatá ke sabab koron se[s].
33 Báwujúd is ke apná lutf i kámil un se bilkull dareg na karúngá[u], aur apní sachái ko || ghatne na dúngá.
34 Main 'ahd-shikaní na karúngá; aur us sukhan ko, jo mere munh se nikal gayá, na badlúngá.
35 Main ne ek bár apní quddúsí kí qasam kháí[x]: main Dáúd se jhúth na bolúngá.
36 Us kí nasl abad tak qáim rahegí[y]; us ká takht mere áge súraj kí mánind hai[z].
37 Wuh chánd kí tarah, aur ásmání sachche gawáh kí mánind, abad tak qáim rahegá. Siláh.
38 Par tú ne to radd kar diyá[a], aur nafrat kí[b]; tú to apne mamsúh se bezár húá.
39 Tú ne us 'ahd ko, jo apne bande se kiyá thá, bátil kiyá; tú ne us ke táj ko zamín par phenkke nápák banáyá[c].
40 Tú ne us kí sárí iháton ko tor dálá[d]; tú ne us kí mazbút garhíon ko gárat kiyá.
41 Sáre ráhguzar use lútte hain; wuh apne hamsáyon ká nang húá[e].
42 Tú ne us ke dushmanon ke dahne háth ko buland kiyá; tú ne us ke sáre bairíon ko khush kiyá.
43 Tú ne us kí talwár kí dhár ko bhí mor diyá, aur jang men use khará rahne na diyá.
44 Tú ne us kí shaukat ko kho diyá, aur us ke takht ko khák par de márá[f].
45 Tú ne us kí jawání ke dinon ko kotáh kiyá; tú ne use khijálat ke libás se dhámpá. Siláh.
46 Ai KHUDAWAND, kab tak? kyá tú abad tak apne taín chhipáe rahegá[g]? kyá terá gussa ág kí tarah bharaktá rahegá[h]?
47 Yád kar, ki merá waqt kitná kotáh hai[i]; tú ne kyún insán kí khilqat 'abas paidá kí?
48 Kaun sá insán jítá hai, jo maut ko na dekhegá[k]? kyá wuh pátál ke qabze se apní ján bachá saktá hai? Siláh.
49 Ai KHUDAWAND, terí aglí we kháss mihrbániyán kyá húín, jinhon kí bábat tú ne Dáúd se apní sadáqat kí[l] qasam kháí[m].
50 Ai KHUDAWAND, apne bandon kí ruswái ko yád kar; ki main sab qaumon kí ruswái ko apní god men liye húe hún[n];
51 Ki, ai KHUDAWAND, tere dushman malámat karte hain[o]; we tere mamsúh ke naqsh i qadam ko malámat karte hain.
52 KHUDAWAND abad ul ábád mubárak hai[p]. Ámín aur Ámín.

XC ZABUR.

1 *Músá Alláh parwardigár ke intizám ká zikr karke, 3 insán kí ná-páedárí, 7 aur tambih iláhí, 10 aur zindagí kí kotáhí ke sabab nála kartá. 12 Wuh du'á mángtá ki Khudá ke nek intizám ká bhed samajhke díndárí kí taraqqí ke liye fáida uthánwe.*

[z] 3 áyat. Sal. 11. 34.
[a] 1 Sam. 16. 1, 12.
[b] Zab. 80. 17.
[c] 2 Sam 7. 10, 11. 1 Taw. 17 9.
[d] 2 Sam 7 9.
[e] Zab. 61. 7.
[f] 17 áyat.
[g] Zab 72. 8. aur 80. 11.
[h] 2 Sam. 7 14. 1 Taw. 22. 10.
[i] 2 Sam. 22. 47.
[k] Zab. 2 7. Qul. 1.15,18.
[l] Gin. 24 7.
[m] Yas. 55. 3.
[n] 34 áyat.
[o] 4, 36 áyaten.
[p] 4 áyat. Yas. 9 7. Yar 33. 17.
|| 'Ibrání men, ásmán ke din rahen.
[q] Ist. 11. 21.
[r] 2 Sam 7. 14. Zab. 119.53. Yar. 9. 13.
[s] 2 Sam. 7.14. 1 Sal. 11. 31.
[u] 2 Sam. 7.15.
|| 'Ibrání men, jhúth bolne.
[x] 'Amús 4. 2.
[y] 2 Sam 7 16. Lúq. 1. 33. Yúh. 12. 34. 4, 29 áyaten.
[z] Zab. 72.5,17. Yar. 33. 20.

[a] 1 Taw. 28.9. Zab. 44. 9. aur 60. 1, 10.
[b] Ist. 32. 19. Zab. 78. 59.
[c] Zab. 74. 7. Nau. 5. 16.
[d] Zab. 80. 12.
[e] Zab. 44 13. aur 79. 4.
[f] 39 áyat.
[g] Zab. 79. 5.
[h] Zab. 78. 63.
[i] Aiy. 7. 7. aur 10. 9. aur 14. 1. Zab. 39. 5. aur 119. 84.
[k] Zab. 49. 9. 'Ibrán. 11. 5.
[l] Zab. 54. 5.
[m] 2 Sam. 7.15. Yas. 55. 3.
[n] Zab. 69. 9, 19.
[o] Zab. 74. 22.
[p] Zab. 41. 13.

Mard i Khudá Músá kí Namáz*.

AI KHUDÁWAND, pusht dar pusht hamárí árámgáh tú hí rahá[a];

2 Peshtar us se ki pahár paidá húe[b], aur zamín aur dunyá baní, azal se abad tak, tú hí Khudá hai.

3 Tú insán ko khák meṉ pher detá hai, aur farmátá hai, ki Ai baní Ádam, phiro[c].

4 Ki hazár baras tere áge aise haiṉ, jaise kal ká din jo guzar gayá[d], aur jaise ek pahar rát.

5 Tú unheṉ yúṉ le játá hai, jaise sailáb se; we goyá nínd haiṉ[e]: we fajr ko us ghás kí mánind haiṉ[f], jo ugí ho;

6 Wuh subh ko lahlahátí hai, aur tar o táza hotí hai; shám ko kátí játí hai, aur súkh játí hai[g].

7 Ki ham tere qahr se faná ho gae, aur tere gazab se pareshán húe.

8 Tú ne hamárí badkáríáṉ apne áge rakhíṉ[h], aur hamáre pinhání gunáh[i] apne chihra kí roshní meṉ.

9 Ki hamárí sárí 'umr tere qahr meṉ guzrí: aur hamáre baras yúṉ basar ho gae, jaise ek qissa, jo kahá gayá.

10 Hamárí zindagí ke din sattar baras haiṉ; aur agar qúwat ho, to assí baras: lekin yih tawánáí mihnat aur mashaqqat hai; kyúṉki ham jald játe rahte haiṉ, aur uṛ játe haiṉ.

11 Tere qahr kí shiddat ká jánnewálá kaun hai? aur tere gazab ke muwáfiq kaun khudátars hai?

12 Hameṉ hamárí 'umr ke din ginná sikhá[k], aisá ki ham dáná dil hásil kareṉ.

13 Ai KHUDÁWAND, phir; kab tak? aur apne bandoṉ kí taraf phir mutawajjih ho[l].

14 Ham ko sawere apní rahmat se ser kar, táki ham apní 'umr bhar khushnúd aur khushwaqt raheṉ[m].

15 Jitne dinoṉ tak tú ne ham ko dukhí rakhá, aur jitne baras tak ham ne zabúní dekhí, itne baras tak ham ko khursandí de.

16 ‖ Apní qudrat apne bandoṉ ko[n], aur apní shaukat un ke farzandoṉ ko dikhlá.

17 KHUDÁWAND hamáre Khudá kí sabáhat[o] ham meṉ namúdár ho, aur hamáre háthoṉ ká kám ham par qáim ho; háṉ, tú hamáre háthoṉ ke kám ko qáim kar[p].

XCI ZABUR.

1 Khudátarsoṉ ke hál kí bábat. 3 Un kí salámatí. 9 Un ká maskan. 11 Un ke khádim. 14 Un ke bare dostdár kí bábat: aur un fawáid ká zikr jo us 'iláqa ke zimma meṉ un ko pahunchte.

WUH, jo Haqq Ta'álá ke parda tale sukúnat kartá hai[a], so Qádir i Mutlaq ke sáya tale rahegá[b].

2 Maiṉ KHUDÁWAND kí bábat kahtá húṉ, ki wuh merí panáh[c], aur merá gaṛh hai; merá Khudá, jis par merá tawakkul hai.

3 Yaqínan wuh tujh ko saiyád ke phande se[d], aur muhlik wabá se naját degá.

4 Wuh mujhe apne bál o par tale chhipáwegá[e], aur us ke par ke níche hoke tú ‖ bekhatar rahegá; us kí amánat terí sipar aur pharí hogí.

5 Tú rát kí haibat se na ḍaregá, aur na us tír se, jo din ko uṛtá hai;

6 Aur na us marí se, jo andhere meṉ átí hai, aur na us halákat se, jo do pahar ko wírán kartí hai[f].

7 Tere muttasil ek hazár gir jáwenge, aur das hazár tere dahne háth par; lekin yih musíbat tujh se nazdík na hogí.

8 Faqat tú apní ánkhoṉ se nigáh karegá[g], aur sharíroṉ kí sazá dekhegá.

9 Kyúṉki tú, ai KHUDÁWAND merí panáhgáh[h] hai. Tú ne Haqq Ta'álá ko apná maljá kiyá[i];

10 Is liye tujh par koí áfat na áwegí[k]; aur koí wabá tere maskan ke pás na pahunchegí.

11 Kyúṉki wuh tere liye apne firishtoṉ ko hukm karegá, ki we terí sab ráhoṉ meṉ terí nigahbání kareṉ[l];

12 Ki we tujhe apne háthoṉ par uṭhá leṉge, tá na ho, ki tere páṉw ko kisi patthar se ṭhes lage[m].

13 Tú sher aur sámp ko latáṛegá; tú sher-bachcha aur ‖ tinnín ko páṉw tale kuchlegá.

14 Aur is liye ki us ne mujh se dil lagáyá, maiṉ use naját dúṉgá: aur maiṉ use úṉche par biṭháúṉgá, ki us ne merá nám pahchána[n].

15 Wuh mujh se du'á máṉgegá, aur maiṉ qabúl karúṉgá[o]; us ke

* [a] Ist. 33. 1.
* [a] Ist. 33. 27. Hiz. 11. 16.
* [b] Ams. 8. 25, 26.
* [c] Pahl. 3. 19. Wá'iz 12. 7.
* [d] 2 Pat. 3. 8.
* [e] Zab. 73. 20.
* [f] Zab. 103. 15. Yas. 40. 6.
* [g] Aly. 14. 2. Zab. 92. 7.
* [h] Zab. 50. 21. Yar. 16. 17.
* [i] Zab. 19. 12.
* [k] Zab. 39. 4.
* [l] Ist. 32. 36. Zab. 135. 14.
* [m] Zab. 85. 6. aur 149. 4.
* ‖ 'Ibrání meṉ, Apná kám.
* [n] Hab. 3. 2.
* [o] Zab. 27. 4.
* [p] Yas. 26. 12.
* [a] Zab. 27. 5. aur 31. 20. aur 32. 7.
* [b] Zab. 17. 8.
* [c] Zab. 142. 5.
* [d] Zab. 124. 7.
* [e] Zab. 17. 8. aur 57. 1. aur 61. 4.
* ‖ 'Ibrání meṉ, merá rahegá.
* [f] Aly. 5. 19, wag. Zab. 112. 7. aur 121. 8. Ams. 3. 23, 24. Yas. 43. 2.
* [g] Zab. 37. 34. Mal. 1. 5.
* [h] 2 áyat.
* [i] Zab. 71. 3. aur 90. 1.
* [k] Amsál 12. 21.
* [l] Zab. 34. 7. aur 71. 3. Mat. 4. 6. Lúq. 4. 10, 11. 'Ibrán. 1. 14.
* [m] Aly. 5. 23. Zab. 37. 24.
* ‖ Yá azdahá ko.
* [n] Zab. 9. 10.
* [o] Zab. 50. 15.

dukh uṭháne ke waqt main us ke sáth húngá[p]; main use chhuṛáúngá, aur use 'izzat dúngá[q].

16 Main use 'umr kí darází se ser karúngá[r], aur apní naját us ke áge záhir karúngá.

p Yas. 43. 2. q 1 Sam. 2. 30. r Ams. 3. 2.

XCII ZABUR.

1 Nabí logon ko nasíhat kartá ki Khudá kí sitáish karen, 4 us ke 'ajáib kámon ke sabab. 6 phir un áfaton ke bá'is jo us ne sharíron par bhejín, 10 aur díndáron par us kí mihrbání ke sabab.

Ek Zabúr, yá Gít, sabt ke din ke liye..

KHUDAWAND ká shukr karná, aur tere nám kí sitáish ke gít gáná, ai Haqq Ta'álá, bhalá hai[a];

2 Hán, subh ko tere lutf i kámil ká, aur rát ko terí amánatdárí ká tazkira karná[b];

3 Das tár ká sáz, aur bín, aur barbat †khush-áwází se bajá bajáke[c].

4 Ki tú ne, ai KHUDAWAND, apne kám se mujhe khushwaqt kiyá; main tere háthon kí san'aton se shádiyána bajáúngá.

5 Ai KHUDAWAND, tere kám kyá hí buzurg hain[d], aur tere ‖ muhásabe kyá hí 'amíq hain[e]!

6 Nádán ádmí kyá jáne, aur jáhil use kyá samjhe[f]?

7 Jab ki sáre sharír ghás ke mánind ugte hain, aur sáre badkár namúdár hote hain: to yih is liye hai, ki we abad tak faná howen[g].

8 Par, ai KHUDAWAND, tú abad ul ábád buland rahegá[h].

9 Kyúnki tere dushman, ai KHUDAWAND, hán, tere dushman faná honge; sáre badkárí karnewále tittar bittar honge[i].

10 Tú mere síng ko[k] gainḍe ke síng ke mánind buland karegá, goyá ki main táza tel se malá jáúngá[l].

11 Merí ánkhen mere dushmanon kí kharábí dekhengí, aur mere kán sharíron kí khabar, jo mujh par chaṛhe the, sunenge[m].

12 Sádiq khurme ke darakht ke mánind lahlaháegá[n]; wuh Lubnán ke saro kí tarah sabz hogá.

13 We, jo KHUDAWAND ke ghar men lagáe gae hain, hamáre Khudá kí dargáhon men phúlenge[o].

a Zab. 147. 1. b Zab. 89. 1. † 'Ibrání men, Higgáyun, Zab. 9. 16. c 1 Taw. 23. 5. Zab. 33. 2. d Zab. 40. 5. aur 139. 17. ‖ 'Ibrání men, khiyálát. e Yas. 28. 29. Rúm. 11. 33, 34. f Zab. 73. 22. aur 94. 8. g Aiy. 12. 6. aur 21. 7. Zab. 37. 1, 2. 35, 38. Yar. 12. 1, 2. Mal. 3. 15. h Zab. 83. 18. i Zab. 68. 1. aur 92. 10. k Zab. 89. 17, 24. l Zab. 23. 5. m Zab. 54. 7. aur 59. 10. aur 112. 8. n Zab. 52. 8. Yas. 65. 22. Hús. 14. 5, 6. o Zab. 100. 4. aur 135. 2.

14 We buṛhápe men bhí mewa denge; we moṭe aur táza honge:

15 Táki záhir karen, ki KHUDAWAND sídhá hai: wuh merí chaṭán hai[p]; us men be-insáfí nahín hai[q].

p Ist. 32. 4. q Rúm. 9. 14.

XCIII ZABUR.

Fábat us hashmat kí, aur tawánáí, aur quddúsí kí, jo Masíh kí bádsháhat men dikhái detín.

KHUDAWAND saltanat kartá hai[a]; wuh shaukat ká khil'at pahine húe hai[b]; KHUDAWAND qúwat se kamar bándhe húe hai[c]; us ne jahán ko bhí aisá istihkám bakhshá hai, ki wuh hil nahín saktá hai[d].

2 Terá takht qadím se mustahkam hai[e]; tú to azalí hai.

3 Ai KHUDAWAND, sailábon ne tugyání kí, aur nahron ne josh o kharosh se áwáz buland kí; sailábon kí maujen uṭhtí hain.

4 KHUDAWAND bulandíon par bahut se pánion kí áwáz, aur daryá kí baṛí maujon kí nisbat se qawítar hai[f].

5 Terí gawáhián niháyat yaqíní hain; ai KHUDAWAND, quddúsí se tere makán kí ábadí árúish hotí.

a Zab. 96. 10. aur 97. 1. aur 99. 1. Yas. 52. 7. Muk. 19. 6. b Zab. 104. 1. c Zab. 65. 6. d Zab. 96. 10. e Zab. 45. 6. Ams. 8. 22, wag. f Zab. 65. 7. aur 89. 9.

XCIV ZABUR.

1 Nabí duhái deke zulm aur be-díní ke sabab shikáyat kartá. 8 Wuh bayán kartá ki dunyá ká intizám Khudá ke háth men hai. 12 Musíbat sahne ke fawáid záhir kartá, 16 Khudá mazlúmon ká hámí hai.

AI KHUDAWAND, intiqámon ke Khudá, ai intiqámon ke Khudá[a], jalwagar ho.

2 Ai jahán ke insáf karnewále[b], apne taín buland kar[c]; aur ghamaṇḍ karnewálon ko badlá de.

3 Ai KHUDAWAND, sharír kab tak, hán, sharír kab tak shádiyána bajáyá karenge[d]?

4 We kab tak bolá karenge, aur sakht báten kahenge[e]? sáre badkárí-karnewále kahán tak láfzaní karenge?

5 We, ai KHUDAWAND, tere logon ko kúṭte hain, aur terí mírás ko dukh dete hain.

6 We bewa aur pardesí ko ján se márte hain, aur yatím ko qatl karte hain;

7 Aur kahte hain, KHUDAWAND na dekhegá; Ya'qúb ká Khudá hargiz mutawajjih na hogá[f].

8 Ai qaum ke jáhilo[g], samjho; ai gáfilo, tum kab hoshyár hoge?

a Ist. 32. 35. Nahum. 1. 2. b Paid. 18. 25. c Zab. 7. 6. d Aiy. 20. 5. e Zab. 31. 18. Yahúd. 15. f Zab. 10. 11, 13. aur 59. 7. g Zab. 73. 22. aur 92. 6.

9 Wuh, jis ne kán lagáe, kyá nahíṉ suntá[h]? wuh, jis ne ánkheṉ banáíṉ, kyá nahíṉ dekhtá?
10 Wuh, jo qaumoṉ ko tambíh detá hai, wuh jo ádmí ko samajh bakhshtá hai[i], kyá wuh 'azáb na karegá?
11 KHUDÁWAND insán ke khiyálát ko jántá hai, ki we bátil haiṉ[k].
12 Sa'ádatmand wuh insán, jise tú, ai KHUDÁWAND, tádíb kare[l], aur apní sharí'at meṉ se us ko sikhláwe:
13 Tá ki tú us ko kashmakash ke din chain bakhshe, yaháṉ tak ki sharíroṉ ke liye gaṛhá khodá jáwe.
14 Ki KHUDÁWAND apne bandoṉ ko khárij na kar degá, aur apní mírás ko tark na karegá[m].
15 Balki haqq haqqdároṉ ko phir pahunchegá; aur we sab, jin ke dil mustaqím haiṉ, us kí pairawí kareṉge.
16 Mere wáste sharíroṉ par kaun chaṛháí karegá? aur mere liye badkárí karnewáloṉ ká kaun sámhná karegá?
17 Agar KHUDÁWAND merá hámí na hotá[n], to nazdík thá, ki merí rúh chup cháp rahtí.
18 Jis waqt maiṉ ne kahá, Merá páṉw phisal chalá[o], so, ai KHUDÁWAND, terí rahmat ne mujh ko thám liyá.
19 Jab ki mere dil meṉ bahut fikreṉ thíṉ, tab terí tasallíoṉ ne mere jí ko khush kiyá.
20 Kyá zulm ke takht ko[p], jo fitna ke áín muqarrar kartá hai[q], tere sáth kuchh shirkat hai?
21 We sádiq kí ján lene par milke sáziśe karte haiṉ[r], aur begunáh ke lahú bahane ká fatwá dete haiṉ[s].
22 Lekin KHUDÁWAND merí áṛ hai, aur merá Khudá merí panáh kí chaṭán hai[t]:
23 So wuhí un kí badkárí un par ḍálega, aur unhíṉ kí khabásat meṉ un ko faná karegá[u]; háṉ, KHUDÁWAND hamárá Khudá un ko faná karegá.

XCV ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr logoṉ se nasíhat kartá ki Khudá kí sitáish kareṉ, 3 us kí buzurgwárí ke sabab, 6 aur us kí mihrbání ke bá'is; 8 aur ki we Khudá ko na ázmáweṉ.*

Áo, ham KHUDÁWAND ke liye gít gáweṉ; áo, ham apní naját kí chaṭán ke[a] liye khusháwází kareṉ[b].
2 Áo, ham ‖us kí huzúrí meṉ shukrguzárí karte jáweṉ, aur gít gá gáke us ke áge khushí se lalkáreṉ.
3 Ki KHUDÁWAND baṛá hí Khudá hai, aur baṛá hí Bádsháh, jo sab ma'búdoṉ par muqaddam hai[c].
4 Jis ke qabze meṉ zamín kí sárí gahráíáṉ haiṉ; paháṛoṉ kí choṭíáṉ bhí usí ke haiṉ.
5 ‖Daryá us ká hai, aur us ne use paidá kiyá; aur usí ke háthoṉ ne khushkí bhí banáí[d].
6 Áo, yáro, ham sijda kareṉ, aur jhukeṉ, aur ham KHUDÁWAND ke huzúr, jo hamárá banánewálá hai, ghuṭne ṭekeṉ[e].
7 Ki wuh hamárá Khudá hai, aur ham us kí charágáh ke log, aur us ‖kí dastkárí kí bheṛeṉ haiṉ[f]. Agar áj ke din tum us kí áwáz suno,
8 Tum apne diloṉ ko sakht na karo[g], jaisá ki jhagṛe kí jagah ázmáish ke din bayábán meṉ karte the[h];
9 Jab ki tumháre bápdádoṉ ne mujhe ázmáyá, aur merá imtihán kiyá[i], aur mere kám bhí dekhe[k].
10 Chálís baras tak maiṉ us píṛhí se náráz rahá, aur maiṉ ne kahá, Ye we log haiṉ, ki jin ke dil har waqt gumráh hote haiṉ; unhoṉ ne merí ráhoṉ ko na pahcháná[l].
11 Ki un kí bábat maiṉ ne apne gusse meṉ qasam kháí, ki We mere árám ke makán meṉ ‖dákhil na hoṉge[m].

XCVI ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr logoṉ se nasíhat kartá ki Khudá kí sitáish kareṉ, 4 us kí buzurgí ke sabab, 8 aur us kí bádsháhat ke sabab, 11 aur is wáste bhí ki wuh dunyá kí 'adálat karne átá.*

Áo, KHUDÁWAND ke liye ek nayá gít gáo; KHUDÁWAND ke liye gá, ai sárí zamín[a].
2 KHUDÁWAND ke liye gáo, aur us ke nám kí sitáish karo; roz roz us kí naját kí bashárat do.
3 Ummatoṉ ke darmiyán us ke jalál kí, aur sárí khalq ke bích us kí 'ajáib qudratoṉ kí khabar do.
4 Kyúṉki KHUDÁWAND buzurg[b] aur niháyat sitáish ke láiq hai[c]; wuhí sáre ma'búdoṉ se ziyáda muhíb hai[d].

---

h Khur. 4.11. Ams. 20.12.
i Aly. 35.11. Yas. 28.26.
k 1 Qur. 3.20.
l Aly. 5.17. Ams. 3.11. 1 Qur. 11. 32. 'Ibrán. 12. 5, wag.
m 1 Sam. 12. 22. Rúm. 11. 1, 2.
n Zab. 124. 1, 2.
o Zab. 38. 16.
p Amús 6.3.
q Zab. 58.2. Yas. 10.1.
r Mat. 27.1.
s Khur. 23.7. Ams. 17.15.
t Zab. 59.9. aur 62.2, 6.
u Zab. 7.16. Amis. 2.22. aur 5.22.

a Zab. 100.1.
b Ist. 32.15. 2 Sam. 22. 47.
‖ Yá, shukrguzárí karte húe us ká istiqbál kareṉ.
c Zab 96.4. aur 97.9 aur 135.5.
‖ 'Ibrání meṉ, Jis ká daryá hai.
d Paid. 1.9, 10.
e 1 Qur. 6.20.
‖ 'Ibrání meṉ, ke háth kí bheṛeṉ.
f Zab. 79.13. aur 80.1 aur 100.3.
g 'Ibrán. 3.7, 15. aur 4.7.
h Khur. 17. 2, 7. Gin. 14.22, wag. aur 20.13. Ist. 6.16.
i Zab. 78.18, 40, 56. 1 Qur. 10.9.
k Gin. 14.22.
l 'Ibrán. 3.10, 17.
‖ 'Ibrání meṉ, agar dákhil hoṉ.
m Gin. 14.23, 28, 30. 'Ibrán. 3.11, 18. aur 4.3, 5.

a 1 Taw. 16. 23–33. Zab. 33.3.
b Zab. 145.3.
c Zab 18.3.
d Zab. 95.3.

5 Ki ummaton ke sáre ma'búd putle hain[e]; par ásmánon ká banánewálá KHUDAWAND hai[f].
6 'Izzat aur hashmat us ke áge hai; tawánáí aur ‖ jalál[g] us ke maqdis men hai.
7 KHUDAWAND kí jáno, ai logon ke gharáno, KHUDAWAND kí 'izzat o qúwat jáno[h].
8 KHUDAWAND ke nám kí buzurgí karo; hadya láo, aur us kí bárgáhon men áo.
9 Áo, KHUDAWAND ko ‖ taqaddus ke husn ke sáth[i] sijda karo, aur sárí zamín us ke huzúr dartí rahe.
10 Ummaton ke darmiyán kaho, ki KHUDAWAND saltanat kartá hai[k]; us ne jahán ko bhí aisí ustuwárí bakhshí, ki wuh jumbish na páwegá; wuh sadáqat se jahán ká insáf karegá[l].
11 Ásmán khushí karen, aur zamín shádiyána bajáwe[m]; daryá aur us kí ma'múrí shor karen[n].
12 Sáre maidán, us sab samet jo un men hai, bág bág howen; ban ke sáre darakht ‖ lahlaháwen,
13 KHUDAWAND ke áge: kyúnki wuh átá hai, wuh zamín kí 'adálat karne átá hai; wuh sadáqat se jahán kí, aur rástí se logon kí, 'adálat karegá[o].

XCVII ZABUR.

1 *Khudá bádsháhí kartá barí hashmat ke sáth. 7 Kalisiyá khushí manátí ki butparaston par iláhí áfaten parí thín. 10 Ráqim i zabúr logon se nasihat kartá ki dínderi karen, aur iláhí in'ám se khushwaqt rahen.*

KHUDAWAND saltanat kartá hai[a]; zamín khushíán kare: bare bare ábád jazíre shád howen[b].
2 Badlíán aur kálí ghatáen us ke ás pás hain[c]; sadáqat aur 'adálat us ke takht kí bunyád hain[d].
3 Ek shu'ala us ke áge áge játá hai[e], aur us ke dushmanon ko har taraf jalátá hai.
4 Us kí bijlíán 'álam ko roshan kartín, aur zamín dekhte hí kámp játí[f].
5 Sáre pahár KHUDAWAND ke muqábale se mom ke mánind pighalte hain[g], sárí zamín ke KHUDAWAND ke rú ba rú.
6 Sáre ásmán us kí 'adálat kí manádí karte hain[h], aur sáre log us kí hashmat ko dekhte hain.
7 Sharminda howen we sab, jo khode húe but pújte hain, aur múraton par phúlte hain[i]; sáre ma'búdo, tum use sijda karo[k].
8 Saihún ne suná, aur magan húí: Yahúdáh kí betíán, ai KHUDAWAND, terí 'adálaton se khushwaqt húín.
9 Kyúnki, ai KHUDAWAND, tú sárí zamín par bálá hai[l]; tú sáre ma'búdon se nipat sarbuland hai[m].
10 Tum, jo Khudá ke cháhnewále ho, badí se kína rakho[n]; wuh apne pák logon kí jánon ká nigahbán hai[o]; wuhí un ko sharíron ke háth se chhurátá hai[p].
11 Núr sádiqon ke liye boyá gayá hai[q], aur khushí un ke liye, jin ke dil sídhe hain.
12 Ai sádiqo, tum KHUDAWAND men khush ho[r], aur us kí quddúsí ko yád karke shukr karo[s].

XCVIII ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr Yahúdíon se, 4 phir gair qaumon se, 7 aur phir sárí makhlúqát se, nasihat kartá, ki Khudá kí sitáish karen.*

KHUDAWAND ká ek nayá gít gáo[a]; kyúnki us ne 'ajáibát kiye[b]; us ke dahine háth aur muqaddas bázú ne use fath bakhshí[c].
2 KHUDAWAND ne apní naját ko záhir kiyá[d]; aur us ne apní sadáqat ummaton ko kholke dikhláí[e].
3 Us ne Isráel ke gharáne kí bábat apní rahmat aur amánat ko yád farmáyá[f]; zamín ke sáre kanáron ne hamáre Khudá kí naját ko dekhá[g].
4 Ai sárí zamín, KHUDAWAND ke liye khushí se na'ra már[h], aur áwáz buland kar, aur khush ho, aur madh gá.
5 KHUDAWAND ke liye bín bajáke gáo; bín bajáke aur sur bándhke gáo.
6 Narsinge aur qarnáí phúnkte húe, KHUDAWAND Bádsháh ke áge khushí kí áwázen karo[i].
7 Daryá aur us kí ma'múrí shor macháwen[k]; sárí dunyá bhí, aur sab jo us men baste hain.
8 Nahren tál dewen, aur sárí pahárián milke khushíán karen[l],
9 KHUDAWAND ke áge: ki wuh zamín kí 'adálat karne átá hai[m]; wuh sadáqat se dunyá kí 'adálat karegá.

---

e Dekho Yar. 10. 11, 12.
f Zab. 115.15. Yas. 42. 5.
‖ Yá, husn.
g Zab. 29. 2.
h Zab. 29. 1, 2.
‖ Yá, jalál maqdis men.
i Zab. 29. 2. aur 110. 3.
k Zab. 93. 1. aur 97. 1. Muk. 11. 15. aur 19. 6.
l 13 áyat. Zab. 67. 4. aur 98. 9.
m Zab. 69. 34.
n Zab. 98. 7, wag.
‖ 'Ibrání men, shádmání karen.
o Zab. 67. 4. Muk. 19. 11.
a Zab. 96. 10.
b Yas. 60. 9.
c 1 Sal. 8. 12. Zab. 18. 11.
d Zab. 89. 14.
e Zab. 18. 8. aur 50. 3. Dán. 7. 10. Hab. 3. 5.
f Khur. 19. 18. Zab. 77. 18. aur 104. 32.
g Qáz. 5. 5. Mík. 1. 4. Nahúm 1. 5.
h Zab. 19. 1. aur 50. 6.
i Khur. 20. 4. Áhb. 26. 1. Ist. 5. 8. aur 27. 15.
k 'Ibrán. 1. 6.
l Zab. 83. 18.
m Khur. 18. 11. Zab. 95. 3. aur 96. 4.
n Zab. 34. 14. aur 37. 27. aur 101. 3. 'Amús 5. 15. Rúm. 12. 9.
o Zab. 31. 23. aur 37. 28. aur 145. 20. Ams. 2. 8.
p Zab. 37. 39, 40. Dán. 3. 28. aur 6. 22, 27.
q Aiy. 22. 28. Zab. 112. 4. Ams. 4. 18.
r Zab. 33. 1.
s Zab. 30. 4.
a Zab. 33. 3. aur 96. 1. Yas. 42. 10.
b Khur. 15. 11. Zab. 77. 14. aur 86. 10. aur 105. 5. aur 136. 4. aur 139. 14.
c Khur. 15. 6. Yas. 59. 16. aur 63. 5.
d Yas. 52. 10. Lúq. 2. 30, 31.
e Yas. 62. 2. Rúm. 3. 25, 26.
f Lúq. 1. 54, 55, 72.
g Yas. 49. 6. aur 52. 10. Lúq. 2. 30, 31.
h aur 3. 6. Ams. 13. 47. aur 28. 28.
h Zab. 95. 1. aur 100. 1.
i Gin. 10. 10. 1 Taw. 15. 28. 2 Taw. 29. 27.
k Zab. 96. 11, wag.
l Yas. 55. 12.
m Zab. 96. 10, 13.

XCIX ZABUR.

1 Nabí yih bát jatáke ki Khudá Saihún men bádsháhí kartá, 5 sab logon se nasíhat kartá, ki bápdádon ke namúne par muqaddas pahár par jáke Khudá kí 'ibádat karen.

KHUDAWAND saltanat kartá hai[a]; khalq kámpe: wuh karúbíon ke darmiyán baiṭhá hai[b]; zamín ‖ larze.

2 KHUDAWAND Saihún men buzurg hai, aur wuh sárí khilqaton se buland hai[c].

3 We tere buzurg aur haulnák nám kí sitáish karen[d], ki wuh quddús hai;

4 Aur bádsháh kí tawánáí kí, jo 'adálat ko dost rakhtá hai[e]: tú ne sadáqat ko sábit kiyá; aur tú ne 'adálat aur sadáqat baní Ya'qúb men kí.

5 Tum KHUDAWAND hamáre Khudá ko buzurg jáno[f], aur us ke pánwon kí kursí[g] ke barábar sijda karo; ki ‖ wuh quddús hai[h].

6 Músá aur Hárún, us ke káhinon ke darmiyán, aur Samúel un ke bích, jo us ke nám-lewá hain[i]; unhon ne KHUDAWAND se du'áen mángín, us ne unhen qabúl kiyá[k].

7 Us ne badlí ke sutún men se un ke sáth báten kín[l]; unhon ne us kí gawáhíon aur qaul ko, jo us ne unhen bakhshá, hifz kiyá.

8 Ai KHUDAWAND hamáre Khudá, tú un ká qabúl-karnewálá hai; aur tú un ká bakhshnewálá Khudá hai[m], agarchi tú un ke a'amál ká badlá un se letá hai[n].

9 KHUDAWAND hamáre Khudá ko buzurg jáno, aur us ke muqaddas pahár ke áge sijda karo; ki KHUDAWAND hamárá Khudá quddús hai[o].

C ZABUR.

1 Máqim i zabur logon se nasihat kartá ki Khudá kí sitáish dil o ján se karen, 3 us kí buzurgwári, 4 aur us ki tawánái ke liház se.

Shukrguzárí ká Zabúr*.

AI sárí sarzamíno, KHUDAWAND ke liye khush-áwází karo[a].

2 Khushí se KHUDAWAND kí 'ibádat karo; gáte húe us ke huzúr házir ho.

3 Tum jáno, ki KHUDAWAND wuhí Khudá hai; usí ne ham ko banáyá[b], aur ‖ na ham ne apne tain; ham us ke bande hain, aur us kí charágáh kí bheṛen[c].

4 Shukrguzárí karte húe us ke

[a] Zab. 93. 1.
[b] Khur. 25. 22. Zab. 18. 10. aur 80. 1.
‖ 'Ibrání men, larkharáwe.
[c] Zab. 97. 9.
[d] Ist. 28 58. Muk. 15. 4.
[e] Aly. 36. 5, 6, 7.
[f] 9 áyat.
[g] 1 Taw. 28. 2. Zab. 132. 7.
‖ Yá, wuh, (ya'ne kursí) quddús hai.
[h] Ahb 19. 2.
[i] Yar. 15. 1.
[k] Khur 14 15. aur 15. 25. 1 Sam. 7. 9. aur 12. 18.
[l] Khur. 33. 9.
[m] Gin. 14. 20. Yar. 46. 28. Sef. 3. 7.
[n] Lekhe Khur. 32 2, wag. Gin. 20. 12, 24. Ist. 9. 20.
[o] 5 áyat.]
[a] Khur. 15. 2.
[i] Zab. 34. 3 aur 118. 28
* Zab. 145, sarnáma.
[a] Zab 95. 1 aur 98. 4.
[b] Zab. 119.73. aur 139. 13, wag. aur 149. 2. Afs. 2. 10.
‖ Yá, us ke ham hain.
[c] Zab. 95 7 Hiz. 34. 30, 31.

darwázon men, aur hamd karte húe us kí bárgáhon men dákhil ho[d]; us ke ihsánmand raho; us ke nám ko mubárak kaho.

5 Ki KHUDAWAND bhalá hai; us kí rahmat abadí hai[e], aur us kí wafáí pusht dar pusht hai.

CI ZABUR.

Dáúd dindárí karne kí bábat áp mannat mántá, aur 'ahd kartá.

Dáúd ká Zabúr.

MAIN rahmat aur 'adálat ke gít gáúngá[a]; ai KHUDAWAND, main terí sitáish ke gít gáúngá.

2 Main dánishmandí kí ráh be-'aib chalúngá[b]. Tú mujh pás kab áwegá? main apne ghar men ‖ dil kí rástí se[c] ṭahaltá phirúngá.

3 Main apní ánkhon ke rú ba rú kisí † burí chíz ko na rakhúngá; main un logon ke kám ko, jo kajrauí karte[d], dushmaní rakhúngá[e]; mujhe us se lagáwaṭ nahín.

4 Mere dil se magráí játí rahegí; main † sharír se áshnáí na karúngá[f].

5 Wuh, jo chhipke apne hamsáye kí gíbat kartá hai, main use ján se márúngá; jo bulandnigáh[g] aur khudbín hai, main us kí bardásht na karúngá.

6 Merí ánkhen zamín ke ímándáron par hain, ki we mere sáth rahen; wuh, ‖ jo mustaqím ráh par chaltá hai, merí khidmat karegá.

7 Wuh, jo dagábáz hai, mere ghar men rah na sakegá, aur jhúṭh kahnewálá merí nazar tale na ṭhahregá.

8 Main zamín ke sáre sharíron ko sawere faná karúngá[h], táki KHUDAWAND ke shahr se[i] sáre badkirdáron ko káṭ ḍálún.

CII ZABUR.

1 Nabí du'á mángte waqt ek bhárí shikáyat karta. 12 Khudá ki abadiyat o rahmat par gaur karne se wuh tasallí hásil kartá. 18 Khudá kí rahmaton kí yádgárí karná farz hai. 23 Khudá kí be-tabdílí ke khiyál se wuh áp apní kamzorí ko pushtí detá.

‖ Ek miskín kí Namáz, jo musíbat men mubtalá hoke Khudáwand ke áge apná burá hál bayán kartá hai*.

AI KHUDAWAND, merí du'á sun, aur merí faryád ko apne huzúr pahunchne de[a].

[d] Zab. 66. 13. aur 116 17, 18, 19.
[e] Zab. 136. 1, wag.
[a] Zab. 89. 1.
[b] 1 Sam. 18. 14.
‖ 'Ibrání men, kámil dil se.
[c] 1 Sal. 9. 4. aur 11. 4.
† 'Ibrání men, Balí'al kí chíz.
[d] Yash. 23. 6 1 Sam 12 20 21. Zab. 40. 4. aur 125. 5
[e] Zab. 97. 10.
† 'Ibrání men, sharír ko na jánúngá.
[f] Mat. 7 23. 2 Tim 2.19.
[g] Zab 18. 27 Ams. 6. 17.
‖ Yá, jo ráh men be-'aib chaltá Zab 119.1
[h] Zab. 75. 10 Yar. 21. 12.
[i] Zab. 48. 2, 8.
‖ Yá, Ek namáz miskín ke liye.
* Zab 61. 2. aur 142. 2,3.
[a] Khur. 2.23. 1 Sam. 9.16. Zab. 18. 6.

2 Merí tangí ke din apná munh mujh se na chhipá[b]; merí taraf kán rakh[c]; jis din main du'á mángún, jald mujhe jawáb de.
3 Ki merí 'umr ‖dhuwen kí tarah gáib hojátí[d], aur merí haddíán angethí ke mánind jal játín[e].
4 Merá dil márá pará, aur ghás ke mánind pazhmurda húá[f]; mujhe rotí khání yád nahín átá.
5 Mere karáhne ke shor se merí haddíán mere ‖gosht se á milín[g].
6 Main janglí hawásil ke mánind húá[h]; main wíráne ká ullú baná[i].
7 Main pará jágtá hún[k], aur gaure kí tarah chhat ke úpar akelá[l] hún.
8 Mere dushman sáre din mujhe malámat karte hain; we, jo mujh par junún karte hain[m], mujh par hamqasam húe hain[n].
9 Main rotí kí jagah khák phánktá hún, aur apne pání men ánsú milátá hún[o],
10 Tere gazab aur qahr ke sabab se; kyúnki tú ne mujh ko buland kiyá, phir girá diyá[p].
11 Merí 'umr sáya kí tarah ghattí hai[q], aur main sabze kí mánind murjháyá[r].
12 Par, tú ai KHUDAWAND, abad tak báqí rahegá[s], aur terá zikr pusht dar pusht hotá rahegá[t].
13 Tú uthegá, aur Saihún par rahmat karegá[u], ki us par, rahmat ká waqt hai; hán, us ká muta'aiyin waqt pahunchá hai[x].
14 Ki tere bande us ke pattharon se[y] shád hote hain, aur us kí khák par mihrbání karte hain.
15 Aur sárí qaumen KHUDAWAND ke nám se darengí, aur rú e zamín ke sáre bádsháh tere jalál se[z].
16 Ki KHUDAWAND Saihún ko biná kartá, aur apne jalál men záhir hotá[a].
17 Wuh muhtáj kí du'á kí taraf mutawajjih hotá[b], aur us kí du'á ko radd na kartá.
18 Yih pichhlí pusht ke liye[c] likhá jáegá; aur log, jo paidá howenge[d], KHUDAWAND kí sitáish karenge.
19 Ki KHUDAWAND ne apne buland aur muqaddas makán par se nigáh kí[e]; KHUDAWAND ne ásmán par se zamín par nazar kí;
20 Táki qaidíon ká karáhná sune[f]; táki ‖unhen, jin par qatl ká fatwá húá hai, chhuráwe;
21 Táki we Saihún men KHUDAWAND ká nám záhir karen[g], aur Yarúsalam men us kí sitáish karen;
22 Jab ki sáre log aur mamlukaten KHUDAWAND kí 'ibádat ke liye jam'a howen.
23 Us ne ráh men merá zor ghatá diyá, aur merí 'umr ko kotáh kiyá[h].
24 Main ne kahá, Ai mere Khudá, merí ádhí 'umr men mujh ko na uthá le[i]; ki tere baras pusht dar pusht hain[k].
25 Tú ne qadím se zamín kí biná dálí; ye sáre ásmán tere háth kí san'aten hain[l].
26 We nest hojáenge[m], par tú †báqí rahegá[n]; hán, we sab poshák ke mánind puráne ho jáenge; tú unhen libás kí mánind badlegá, aur we mubaddal howenge:
27 Par tú aisá hí rahegá[o], aur tere barson kí intihá na hogí.
28 Tere bandon ke farzand qáim rahenge, aur un kí nasl tere huzúr sábit rahegí[p].

CIII ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr áp ko aur logon ko ubhártá hai ki Khudá ko mubarakbád kahen, us kí rahmat ke sabab se,* 15 *aur khász karke, is liház se ki wuh har waqt bilá nága záhir hotí hai.*

Dáúd ká Zabúr.

Ai merí ján, KHUDAWAND ko mubárakbád kah[a]; aur wuh sab, jo mujh men ho, us ke muqaddas nám ko.
2 KHUDAWAND ko mubárakbád kah, ai merí ján: aur us kí sab ni'amaton ko farámosh na kar:
3 Wuh tere sáre gunáhon ko bakhshtá hai[b]; wuh tujhe sárí bímáríon se shifá detá hai[c]:
4 Wuh terí ján halákat se bachátá hai[d]; wuh tujh par kámil mihrbání aur latíf rahmaton ká táj rakhtá hai[e].
5 Wuh ‖terá munh achchhí chízon se bhartá hai; ki tú 'uqáb ke mánind sar i nau jawán hotá hai[f].
6 KHUDAWAND sadáqat kartá hai, aur sáre mazlúmon ká insáf[g].
7 Us ne apní ráhen Músá ko batláín, aur apne kám baní Israel ko[h].
8 KHUDAWAND rahím aur mihr-

b Zab. 27. 9. aur 69. 17.
c Zab. 71. 2. aur 88. 2.
‖ Yá, (Jaisá ba'ze samajhte) *dhuwán hogayí.*
d Zab. 119. 83. Ya'q. 4. 14.
e Aiy. 30. 30. Zab. 31. 10. Nau 1. 13.
f Zab. 37. 2. 11 áyat.
‖ Yá, *chamre se.*
g Aiy 19. 20. Nau. 4. 8.
h Yas. 34. 11. Saf. 2. 14.
i Aiy. 30. 29.
k Zab. 77. 4.
l Zab. 38. 11.
m A'am. 26. 11.
n A'am. 23. 12.
o Zab. 42. 3. aur 80. 5.
p Zab. 30. 7.
q Aiy. 14. 2. Zab. 109 23. aur 144. 4. Wa'iz 6. 12.
r 4 áyat.
s Yas. 40. 6, 7, 8. Ya'q. 1. 10.
t 26 áyat. Zab. 9. 7. Nau. 5. 19
u Zab. 135. 13.
x Yas. 60. 10. Zak. 1. 12
y Yas. 40. 2.
z Zab. 79. 1.
a 1 Sal. 8. 43. Zab. 138. 4. Yas. 60. 3.
a Yas. 60. 1, 2.
b Naham 1. 6, 11. aur 2. 8.
c Rúm. 15. 4. 1 Qur. 10. 11.
d Zab 22. 31. Yas. 43. 21.
e Ist. 26. 15. Zab. 14. 2. aur 33. 13, 14.
f Zab. 79. 11.
‖ 'Ibrání men, *maut ke farzandon ko.*
g Zab. 22. 22.
h Aiy. 21. 21.
i Yas. 38. 10.
k Zab. 90. 2. Hab. 1. 12.
l Paid. 1. 1. aur 2. 1 'Ibrán 1. 10.
m Yas. 34. 4. aur 51. 6. aur 65. 17. aur 66. 22. Rúm. 8. 20. 2 Pat. 3. 7, 10, 11, 12.
† 'Ibrání men, *khará rahegá.*
n 12 áyat.
o Mal. 3. 6 'Ibrán 13. 8 Ya'q. 1. 17.
p Zab. 69. 36.
a 22 áyat. Zab. 104. 1. aur 146. 1.
b Zab. 130. 8. Yas. 33. 24. Mat. 9. 2, 6 Marq. 2. 5, 10, 11. Lúq. 7. 47.
c Khur. 15. 26. Zab. 147. 3. Yar. 17. 14.
d Zab. 34. 22. aur 56. 13.
e Zab. 5. 12.
‖ Yá, *terí ján achchhí chízon se ásúda kartá.*
f Yas. 40. 31.
g Zab. 146. 7.
h Zab. 147. 19.

bán hai, qahr meṉ dhímá, aur shafaqat meṉ baṛá hai[l].

9 Us ká jhunjhláná dáimí nahíṉ; wuh apne gusse ko abad tak nahíṉ rakh chhoṛtá[k].

10 Us ne hamáre gunáhoṉ ke muwáfiq ham se sulúk nahíṉ kiyá, aur hamárí ḳhatáoṉ ke mutábiq sazá nahíṉ dí[l];

11 Balki jis tarah se ásmán zamín ke úpar buland hai, usí tarah us kí rahmat un par buzurg hai[m] jo us se ḍarte haiṉ.

12 Púrab kí pachchhim se jitní dúr hai, utní dúr tak us ne hamárí ḳhatáoṉ ko ham se judá kiyá[n].

13 Jis tarah báp beṭoṉ par tars khátá hai, usí tarah Ḳhudáwand un par, jo us se ḍarte haiṉ, rahm kartá hai[o].

14 Ki wuh hamárí máhiyat ko pahchántá hai; wuh yád rakhtá hai[p], ki ham miṭṭí haiṉ[q].

15 Ádmí ke din ghás ke mánind haiṉ[r]; wuh janglí gul kí mánind phúltá hai[s].

16 Ki hawá us par se guzrí, aur wuh nahíṉ; aur us ká makán phir use na pahchánegá[t].

17 Lekin Ḳhudáwand kí rahmat un par, jo us se ḍarte haiṉ, azal se abad tak hai, aur us kí sadáqat farzandoṉ ke farzandoṉ par[u];

18 Jo us ke 'ahd ko hifz karte haiṉ, aur us ke hukmoṉ ko yád karke un par 'amal karte haiṉ[x].

19 Ḳhudáwand ne ásmánoṉ par apná taḳht qáim kiyá[y], aur us kí bádsháhat[z] sab par musallit hai.

20 Ḳhudáwand ko mubárakbád kaho, ai us ke firishto[a], tum, jo †zor meṉ sabqat le gae ho, aur us ke hukmoṉ par 'amal karte ho[b], aur ‖us kí áwáz aur us ká kalám sunte ho.

21 Ḳhudáwand ko mubárakbád kaho, ai sab us ke lashkaro[c], aur us ke ḳhidmat karnewálo, tum, jo us kí marzí par chalte ho[d].

22 Ḳhudáwand ko mubárakbád kaho, ai sáre maḳhlúq, us kí mamlukat ke har maqám meṉ[e]; ai merí ján, tú Ḳhudáwand ko mubárakbád kah[f].

l Ḳhur. 34. 6, 7. Gin. 14. 18. Ist. 5. 10. Nahem. 9. 17. Zab. 86. 15. Yar. 32. 18. k Zab. 30. 5. Yas. 57. 16. Yar. 3. 5. Mík. 7. 18. l 'Az. 9. 13. m Zab. 57. 10. Afs. 3. 18. n Yas. 43. 25. Mík. 7. 18. o Mal. 3. 17. p Zab. 78. 39. q Paid. 3. 19. Wá'iz 12. 7. r Zab. 90. 5, 6. 1 Pat. 1. 24. s Aiy. 14. 1, 2. Ya'q. 1. 10, 11. t Aiy. 7. 10. aur 20. 9. u Ḳhur. 20. 6. x Ist. 7. 9. y Zab. 11. 4. z Zab. 47. 2. Dán. 4. 25, 34, 35. a Zab. 148. 2. † 'Ibrání meṉ, aur meṉ tawáná haiṉ. Dekho Zab. 78. 25. b Mat. 6. 10. 'Ibrán. 1. 14. ‖ 'Ibrání meṉ, us ke kalám kí áwáz ko. c Paid. 32. 2. Yash. 5. 14. Zab. 68. 17. d Dán. 7. 9, 10. 'Ibrán. 1. 14. e Zab. 145. 10. f 1 áyat.

CIV ZABU'R.

1 *Rúqim i Zabúr Ḳhudá kí baṛí qudrat par,* 7 *aur us kí 'ajíb parwardigárí o muntazimí par gaur kartá.* 31 *Ḳhudá ká jalál azalí hai.* 33 *Nabí mannat mántá ki maiṉ sadá Ḳhudá kí sitáish kiyá karúṉgá.*

AI merí ján, Ḳhudáwand ko mubárakbád kah[a]. Ai Ḳhudáwand mere Ḳhudá, tú bahut 'azím hai; tú 'izzat aur jalál ká libás pahine húe hai[b].

2 Wuh núr ko poshák ke mánind pahintá hai[c], aur ásmán ko parde ke mánind phailátá hai[d]:

3 Us ne apne báláḳhánoṉ kí kaṛíoṉ ko pání par qáim kiyá[e], aur badlíoṉ ko apní rath banáyá[f]; aur hawá ke ‖bázúoṉ par wuh sair kartá hai[g]:

4 Wuh apne firishtoṉ ko rúheṉ banátá hai[h], aur apne ḳhidmatguzároṉ ko ág ká shu'ala[i]:

5 Us ne zamín ko us kí bunyádoṉ par banáyá[k], ki use kabhí jumbish nahíṉ.

6 Tú ne gahráoṉ ko aisá ḍhámpá jaise libás se, aur pání pahároṉ par khaṛe húe[l].

7 We terí ghurkí se bháge[m], aur terí garajnewálí áwáz se gurezán húe.

8 Pahároṉ par chaṛhte haiṉ[n], we gaṛhoṉ meṉ us jagah ke bích jo tú ne un ke liye ‖banáí[o], utar játe haiṉ.

9 Tú ne aisí hadd bándhí hai[p], ki we us se guzar nahíṉ sakte haiṉ, aur zamín ko phir chhipá nahíṉ lete[q].

10 Us ne nahreṉ nashebon meṉ bhejíṉ, jo pahároṉ ke bích bahtí haiṉ.

11 Aur we har ek dashtí charind ko pání detí haiṉ: jangal meṉ gorḳhar us se apní piyás bujháte haiṉ.

12 Un ke áspás hawáí parinde basere lete haiṉ; we ḍál ḍál par †chahchaháte haiṉ.

13 Wuh apne báláḳhánoṉ se pahároṉ par pání chhiṛaktá hai[r]; terí san'atoṉ ke[s] phaloṉ se zamín ásúda hai[t].

14 Bahímoṉ ke liye ghás, aur insán kí ḳhidmat ke liye sabzí wuhí ugátá hai[u]; táki wuh un ke liye zamín se ḳhurák paidá kare[x];

15 Aur mai, jo insán ke dil ko khush kartí hai[y], aur ‖raugan se ziyáda chihre ko chamkátí hai, aur roṭí, jo insán ke dil ko tawánáí baḳhshtí hai.

16 Ḳhudáwand ke daraḳht ras

a Zab. 103. 1. 35 áyat. b Zab. 93. 1. c Dán. 7. 9. d Yas. 40. 22. aur 45. 12. e 'Amús 9. 6. f Yas. 19. 1. ‖ 'Ibrání meṉ, paroṉ par. g Zab. 18. 10. h 'Ibrán. 1. 7. i 2 Sal. 2. 11. aur 6. 17. k Aiy. 26. 7. aur 38. 4, 6. Zab. 24. 2. aur 136. 6. Wá'iz 1. 4. l Paid. 7. 19. m Paid. 8. 1. n Paid. 8. 5. ‖ 'Ibrání meṉ, baná kí. o Aiy. 38. 10, 11. p Aiy. 26. 10. Zab. 33. 7. Yar. 5. 22. q Paid. 9. 11, 15. † 'Ibrání meṉ, áwáz dete haiṉ. r Zab. 147. 8. s Yar. 10. 13. aur 14. 22. t Zab. 65. 9, 10. u Paid. 1. 29, 30. aur 3. 18. aur 9. 3. Zab. 147. 8. x Aiy. 28. 5. Zab. 136. 25. aur 147. 9. y Qáz. 9. 13. Zab. 23. 5. Ams. 31. 6, 7. ‖ Yá, raugan, jo chihra ko chamkátá hai.

se bhare hain; Lubnán ke saro, jo us ne lagáe[z];
17 Jin men parinde áshiyáne banáte hain; aur laglag, jo hai, sanaubar ke darakhton men us ká ghar hai.
18 Aur únche paháṛ kohí bakron ke liye hain; aur chaṭán janglí khargoshon kí[a] panáh ke liye.
19 Us ne chánd ko zamánon ke liye banáyá[b], aur áftáb apne gurúb kí jagah ján rakhtá hai[c].
20 Tú ne andherá kiyá[d], táki rát ho, jis men sáre janglí chárpáe sair karte hain.
21 Sher-bachche apne shikár ke liye garajte hain, aur Khudá se apní khurák mángte hain[e].
22 Áftáb nikalte hí we jam'a hote hain, aur apne gáron men já baiṭhte hain.
23 Insán apne károbár ke liye báhar nikaltá hai, aur shám tak mihnat kartá rahtá hai[f].
24 Ai Khudáwand, terí san'aten kyá hí bahut aur gúnágún hain! tú ne un sab ko hikmat se banáyá[g]; zamín tere mál se pur hai.
25 Yih aisá baṛá aur chauṛá daryá hai, jis men beshumár chhoṭe baṛe jánwar raftár hain.
26 Us men kishtíán rawán hain, aur wuh lawiyatán bhí[h], jo tú ne banáyá, táki us men kheltá phire.
27 Ye sab terí taraf takte hain, ki tú un ko waqt par un kí khurák pahuncháwe[i].
28 Jo tú unhen pahunchátá hai, to we lete hain; aur jo tú apní muṭṭhí kholtá hai, to we achchhí chízon se sér hote hain.
29 Tú apná munh chhipátá hai, we hairán hote hain: tú un ká dam pher letá hai, we mar játe hain, aur apní máṭí men phir mil játe hain[k].
30 Tú †apná dam bhejtá hai[l]; we paidá hote hain, aur tú rú e zamín ko sar i nau árásta kartá hai.
31 Khudáwand ke jalál kí baqá abadí hai; Khudáwand apní san'aton se khush hai[m].
32 Wuh zamín par nigáh kartá hai, so kámp játí hai[n]; wuh paháṛon ko chhútá hai, so we dhuwán hoke uṛte hain[o].
33 Main to jab tak jítá rahúngá, tab tak Khudáwand ke gít gáúngá; main, jab tak maujúd rahúngá, apne Khudá kí sitáish ke gít gáúngá[p].
34 Merá andesha jo us ke liye hai †use pasand áwe; main Khudáwand se masrúr húngá.
35 Kásh ki gunáh karnewále zamín par se faná ho jáwen, aur khabíson ke nishán báqí na rahen[q]! Ai merí ján, Khudáwand ko mubárakbád kah[r]. Khudáwand kí sitáish karo.

z Gin. 24. 6.
a Ams. 30.26.
b Paid. 1. 14.
c Aiy. 38. 12.
d Yas. 45. 7.
e Aiy. 38. 39. Yúel 1. 20.
f Paid. 3. 19.
g Ams. 3. 19
h Aiy 41. 1.
i Zab. 136 25 aur 145 15 aur 147. 9.
k Aiy 34 14. 15 Zab. 146. 4. Wá'iz 12 7.
† Yá, apní rúh.
l Yas 32. 15. Hiz 37. 9.
m Paid. 1. 31.
n Hab. 3. 10.
o Zab. 144. 5.
p Zab 63. 4. aur 146. 2.
† Yá, kyá hí lazíz hai!
q Zab. 37. 38. Ams. 2. 22.
r 1 áyat.

CV ZABUR.

1 Ráqim logon ko ubhártá, ki Khudá kí sitáish karen aur us ke sáre kámon ko daryáft karke unhen yád rakhen. 7 Bábat parwardigár kí, ki kyúnkar us ne Abirahám kí khabar lí, 16 phir Yúsuf kí, 23 phir Ya'qúb kí, jab wuh Misr men maqám kartá thá, 26 phir Músá kí, jab Isráelíon ko chhuráne gayá thá, 37 aur phir Isráelíon kí, jab unhen Misr se nikál láyá, aur bayábán men un ko khiláyá piláyá, aur ákhir ko unhen Kan'án men basáyá.

KHUDAWAND ká shukr karo; us ká nám lo[a]: logon ke darmiyán us ke kámon ko bayán karo[b].
2 Us ke liye gáo; us kí hamd ke gít gáo; us ke sab 'ajáib kámon ke qisse kaho[c].
3 Us ke muqaddas nám par fakhr karo; Khudáwand ke tálibon ke dil khushwaqt howen.
4 Khudáwand ke aur us kí qúwat ke khwáhán raho; sadá us ke dídár kí talásh men raho[d].
5 Us ke 'ajáib aur garáib kámon ko[e], jo us ne kiye, aur un hukmon ko, jo us ne apne munh se farmáe, yád karo;
6 Tum nasl i Abirahám, jo us ke bande ho; tum baní Ya'qúb, jo us ke barguzíde ho.
7 Wuhí Khudáwand hamárá Khudá hai; tamám zamín men us kí 'adálaten hain[f].
8 Us ne apne 'ahd ko aur us sukhan ko, jo us ne kahá, hazár pushton ke liye yád rakhá[g];
9 Wuhí 'ahd, jo us ne Abirahám se kiyá, aur Iz,hák se us kí qasam khái[h];
10 Aur use Ya'qúb kí ek sharí'at, aur Isráel ká ek 'ahd i abadí ṭhahráyá;
11 Aur farmáyá, ki main Kan'án kí zamín tujh ke detá hún; yih †terá maurúsí hissa hai[i]:
12 Jis waqt ki we shumár men kam the[k], aur bahut thoṛe, aur zamín men pardesí the[l].

a 1 Taw. 16. 8,—22. Yas. 12. 4.
b Zab. 145. 4, 5. 11.
c Zab. 77. 12. aur 119. 27
d Zab 27. 8.
e Zab. 77. 11.
f Yas. 26. 9.
g Lúq. 1. 72.
h Paid 17. 2. aur 22. 16, wag. aur 26. 3. aur 28. 13. aur 35. 11. Lúq. 1. 73. 'Ibrán. 6.17.
† 'Ibrání men, terí mírás kí rassí.
i Paid. 13. 15. aur 15. 18.
k Paid. 34.30. Ist. 7. 7. aur 26. 5.
l 'Ibrán.11.9.

13 Aur we qaum ba qaum aur mamlukat ba mamlukat paṛe phirte the.
14 Us ne kisí ko maqdúr na diyá, ki un par zulm kare[m]; us ne un kí ḳhátir bádsháhoṉ ko malámat kí[n]:
15 Ki, Mere mamsúhoṉ ko mat chhúo, aur mere nabíoṉ ko na satáo.
16 Balki us ne us kál ko buláyá ki us sarzamín meṉ howe[o]; us ne roṭí kí ṭek toṛí[p].
17 Us ne un se peshtar ek shaḳhs ko bhejá[q]: Yúsuf bechá gayá ki gulám ho[r];
18 Jis ke páṉwoṉ ko unhoṉ ne paikaṛíáṉ pahináke dukh diyá[s]; us kí ján lohe † kí qaid húí.
19 Jis waqt tak ki us ká kalám púrá húá; ki Ḳhudáwand ke suḳhan se wuh ázmúda ṭhahrá[t].
20 Bádsháh ne log bheje, aur use rihái dí[u]; logoṉ ke hákim ne use ázád kiyá.
21 Us ne use apne ghar ká muḳhtár aur apní sárí milkíyatoṉ ká wazír kiyá[v];
22 Táki us ke sardároṉ tak, jab cháhe, bándh ḍále, aur us ke buzurgwároṉ ko 'aql sikhláwe.
23 Isráel bhí Misr meṉ áyá[y], aur Ya'qúb Hám kí zamín meṉ[z] musáfir húá.
24 Aur us ne apní guroh ko firáwání baḳhshí[a], aur unheṉ un ke dushmanoṉ se ziyáda qawí kiyá.
25 Us ne un ke diloṉ ko pherá, ki we us ke logoṉ se 'adáwat karne lage, aur us ke bandoṉ se dagábází[b].
26 Tab us ne apne bande Músá ko[c], aur apne barguzída Hárún ko[d] bhejá.
27 Unhoṉ ne un ke darmiyán us ke mu'ajize dikhláe[e], aur Hám kí zamín meṉ 'ajáib[f].
28 Us ne táríkí bheji[g], so andherá húá; aur unhoṉ ne us ke suḳhan se sarkashí na kí[h].
29 Us ne un ke páníoṉ ko lahú banáyá[i], aur un kí machhlíoṉ ko már ḍálá.
30 Un kí sarzamín ne bahut se menḍak ugle[k]; un ke bádsháhoṉ kí koṭhríoṉ meṉ bhí.
31 Us ne hukm kiyá, aur tarah tarah kí makkhíáṉ aur júeṉ un kí sab hudúd meṉ áíṉ[l].
32 Us ne meṉh kí jagah un par ole barsáe[m], aur un kí sarzamín meṉ ág bhaṛkí.
33 Us ne un ke tákistán aur anjíroṉ ke bág barbád kiye[n], aur un kí hudúd ke daraḳht toṛ ḍále.
34 Us ne hukm kiyá, aur ṭiḍḍí áí[o]; malaḳh nikle, aur we beshumár the;
35 We un kí zamín kí sárí sabzíáṉ khá gae, aur un ke mulk ke mewe nigal gaíṉ.
36 Us ne un kí zamín meṉ sáre palauṭhe máre[p]; un kí tamám qúwat ke pahile phal[q].
37 Aur wuh unheṉ rúpe, aur sone ke sáth nikál láyá[r], aur un ke firqoṉ meṉ ek bhí nátawán na thá.
38 Un ke nikal jáne se Misr ḳhush húá[s]; kyúṉki un ká ḳhauf un meṉ paṛá thá.
39 Us ne badlí ko phailáyá, táki sáya kare; aur ág ko, táki rát ko roshan kare[t].
40 Unhoṉ ne mángá, us ne baṭereṉ díṉ[u], aur un ko ásmání roṭíoṉ se ser kiyá[x].
41 Us ne chaṭán ko chírá, aur pání uchhlá[y]; pání nahr ke mánind ḳhushkí par bahá.
42 Kyúṉki us ne apne muqaddas kalám ko[z], aur apne bande Abirahám ko yád kiyá.
43 Wuh apne bandoṉ ko ḳhushí ke sáth, aur apne barguzídoṉ ko † basháshat ke sáth nikál láyá;
44 Us ne unheṉ qaumoṉ kí sarzamíneṉ díṉ[a]; unhoṉ ne qaumoṉ ká hásil mírás páí;
45 Táki we us ke huqúq ko hifz kareṉ, aur us kí sharí'at ko yád rakheṉ[b]. ‖ Ḳhudáwand kí sitáish karo.

CVI ZABUR.

Ráqim i Zabúr logoṉ se nasíhat kartá ki we Ḳhudá kí sitáish kareṉ. 4 Apne gunáhoṉ kí mu'áfí jis tarah se bápdádoṉ ne mu'áfí páí thí mángtá. 7 Logoṉ kí bagáwat ká aur Ḳhudá kí rahmat ká ahwál. 47 Áḳhir ko phir du'á mángtá aur Ḳhudá kí saná kartá.

‖ KHUDÁWAND kí sitáish karo. Ḳhudáwand ká shukr karo, kyúṉki wuh nek hai; aur us kí rahmat abadí hai[a].
2 Kaun Ḳhudáwand kí karámatoṉ kí taqrír kar saktá hai[b]? us kí sárí sitáisheṉ kaun kar saktá hai?
3 Mubárak we, jo hukm ko yád

m Paid. 35. 5. n Paid. 12. 17. aur 20. 3, 7. o Paid. 41. 54. p Aḥb. 26. 26. Yas. 3. 1. Hiz. 4. 16. q Paid. 45. 5. aur 50. 20. r Paid. 37. 28, 36. s Paid. 39. 20. aur 40. 15. † 'Ibrání meṉ, *meṉ ágayí.* t Paid. 41. 25. u Paid. 41. 14. v Paid. 41. 40. y Paid. 46. 6. z Zab. 78. 51. aur 106. 22. a Ḳhur. 1. 7. b Ḳhur. 1. 8, wag. c Ḳhur. 3. 10. aur 4. 12. 14. d Gin. 16. 5. aur 17. 5. e Ḳhur. 7, aur 8, aur 9, aur 10, aur 11, aur 12 Ab i ṣb. Zab. 78. 43, wag. f Zab. 105. 22. g Ḳhur. 10. 22. h Zab. 99. 7. i Ḳhur. 7. 20. Zab. 78. 44. k Ḳhur. 8. 6. Zab. 78. 45. l Ḳhur. 8. 17, 24. Zab. 78. 45.

m Ḳhur. 9. 23, 25. Zab. 78. 48. n Zab. 78. 47. o Ḳhur. 10. 4, 13, 14. Zab. 78. 46. p Ḳhur. 12. 29. Zab. 78. 51. q Paid. 49. 3. r Ḳhur. 12. 35. s Ḳhur. 12. 33. t Ḳhur. 13. 21. Naham. 9. 12. u Ḳhur. 16. 12, wag. Zab. 78. 18, 27. x Zab. 78. 24, 25. y Ḳhur. 17. 6. Gin. 20. 11. Zab. 78. 15, 16. z 1 Qur. 10. 4. Paid. 15. 14. † 'Ibrání meṉ, *gáte húe.* a Isti. 6. 10, 11. Yash. 13. 7, wag. Zab. 78. 55. b Isti. 4. 1, 40. aur 6. 21, 25. ‖ 'Ibrání meṉ, *Hallilú Yah.*

‖ 'Ibrání meṉ, *Hallilú Yáh.* a 1 Taw. 16. 34. Zab. 107. 1, aur 118. 1. aur 136. 1. b Zab. 40. 5.

rakhte hain; aur wuh, jo hamesha[c] sadáqat ke kám kartá[d] hai.

4 Ai KHUDAWAND, mujh par yád karke wuh mihr kar, jo tú apne bandon par kartá hai[e]; hán, mujh par apní naját leke mutawajjih ho;

5 Táki main tere barguzídon kí bhaláí dekhún; aur táki main terí guroh kí khushwaqtí se khush hoún, aur terí mírás men shámil hoke wajd karún.

6 Ham ne apne bápdádon samet gunáh kiye[f]; ham ne ná-farmání kí; ham ne sharárat kí.

7 Hamáre bápdáde Misr ke bích terí 'ajáib qudraton ko na samjhe; unhon ne terí rahmaton kí kasrat ko yád na kiyá; balki daryá par, ya'ne daryá e Qulzum par, tujhe gussa diláyá[g].

8 Lekin us ne apne nám ke liye[h] unhen bacháyá, táki apní qawí qudrat záhir kare[i].

9 Us ne daryá e Qulzum ko dántá[k], so wuh súkh gayá: wuh unhen gahráion men se pár le gayá[l], jaise bayábán men se.

10 Us ne unhen us ke háth se, jo un ká kína rakhtá thá, naját dí[m], aur dushman ke háth se riháí bakhshí.

11 Pání ne un ke bairíon ko chhipá liyá[n]; un men se ek bhí na bachá.

12 Tab we us kí báton par ímán láe; we us kí hamd o saná gáe[o].

13 We jald us ke kámon ko bhúl gae[p]; aur us kí saláh ke intizár men na rahe.

14 Unhon ne jangal men hirs se khwáhish kí[q], aur bayábán men Khudá ko ázmáyá.

15 Us ne un ká matlab rawá kiyá[r], par un kí jánon men lágarí bhejí[s].

16 Unhon ne khaimagáh men Músá par, aur KHUDAWAND ke muqaddas mard Hárún par, hasad kiyá[t].

17 So zamín phatí, aur Dátan ko nigal gaí; aur Abirám kí sárí jamá'at us men samá gaí[u].

18 Aur un kí mahfil men ek shu'ala uthá; us shu'ale ne sharíron ko bhasam kar diyá[x].

19 Unhon ne Horib men ek bachhrá banáyá, aur dhálí húí múrat ke áge sijda kiyá[y].

20 Is tarah unhon ne apne jalál

[c] A'am. 24. 16. Gal. 6. 9.
[d] Zab. 15. 2.
[e] Zab. 119. 132.
[f] Ahb. 26. 40. 1 Sal. 8. 47. Dán. 9. 5.
[g] Khur. 14. 11, 12.
[h] Hiz. 20. 14.
[i] Khur. 9. 16.
[k] Khur. 14. 21. Zab. 18. 15. Nahúm 1. 4.
[l] Yas. 63. 11, 12. 13, 14.
[m] Khur. 14. 30.
[n] Khur. 14. 27, 28. aur 15. 5
[o] Khur. 14. 31. aur 15. 1.
[p] Khur. 15. 24. aur 16. 2. aur 17. 2. Zab. 78. 11.
[q] Gin. 11. 4, 33. Zab. 78. 18 1 Qur. 10. 6
[r] Gin. 11. 31. Zab. 78. 29.
[s] Yas. 10. 16.
[t] Gin. 16. 1, wag.
[u] Gin. 16. 31, 32. Ist. 11. 6.
[x] Gin. 16. 35, 46.
[y] Khur. 32. 4.

ko ek bail kí tashbíh se, jo ghás khátá hai, badal dálá[z].

21 Unhon ne apne naját-dene-wále Khudá ko bhulá diyá[a], jis ne Misr men baṛe baṛe kám kiye the;

22 Aur 'ajáib kám Hám kí zamín men[b]; aur muhíb karámát daryá e Qulzum par.

23 Aur us ne farmáyá, ki Main unhen ján se márúngá[c]; agar us ká barguzída Músá us darár men[d] us ke áge na khaṛá hotá, tá ki us ke gazab ko phere, na howe ki wuh unhen nábúd kar dále.

24 Hán, unhon ne us dilpazír zamín kí[e] tahqír kí; we us ke sukhan par ímán na láe[f];

25 Balki apne khaimon men kuṛkuṛáe[g], aur KHUDAWAND kí áwáz ke shanawá na húe.

26 Tab us ne apná háth un par utháyá[h], ki unhen bayábán men girá de[i];

27 Aur un kí nasl ko bhí ummaton men girá de, aur unhen mulkon men titar bitar kar de[k].

28 Wahán we Ba'al-Fagúr se mil gaye[l], aur be-ján chízon kí qurbáníán kháne lage.

29 Unhon ne us ko apne 'amalon se gussa diláyá; aur wabá ne un men rakhna kiyá.

30 Us waqt Fínihás uthá aur sazá dí[m]; so wabá játí rahí.

31 Aur yih us ke liye sadáqat giní gayí[n], pusht dar pusht abad tak.

32 Unhon ne phir us ko jhagṛe ke pání par gussa diláyá[o]; so wuh Músá se un ke sabab ná-khush húá[p];

33 Kyúnki unhon ne us kí Rúh ko diqq kiyá[q], aisá ki wuh apne labon se ná-munásib bolá.

34 Unhon ne un qaumon ko, jin ke qatl ká hukm KHUDAWAND ne kiyá thá[r], már na dálá[s];

35 Balki gair gurohon se mel kiyá, aur un ke kám síkhe[t];

36 Aur unhon ne un ke buton kí parastish kí[u], jo un ke liye phandá húá[x];

37 Unhon ne to apne beṭon aur apní beṭíon ko Shayátín ke liye[y] qurbání kiyá[z];

38 Aur begunáhon ká, ya'ne apne beṭon aur apní beṭíon ká, khún kiyá: ki unhon ne un ko Kan'án ke buton ke áge zabh kiyá, aur zamín lahú se nápák húí[a].

[z] Yar. 2. 11. Rúm. 1. 23.
[a] Zab. 78. 11, 12.
[b] Zab. 78. 51. aur 105. 23, 27.
[c] Khur. 32. 10, 11, 32. Ist. 9. 19, 25. aur 10. 10. Hiz. 20. 13.
[d] Hiz. 13. 5. aur 22. 30.
[e] Ist. 8. 7. Yar. 3. 19. Hiz. 20. 6.
[f] 'Ibrán. 3. 18.
[g] Gin. 14. 2, 27.
[h] Khur. 6. 8. Ist. 32. 40.
[i] Gin. 14. 28, wag. Zab. 95. 11. Hiz. 20. 15. 'Ibrán. 3. 11, 18.
[k] Ahb. 26. 33 Zab. 44. 11 Hiz. 20. 23.
[l] Gin. 25. 2, 3. aur 31. 16. Ist. 4. 3. aur 32. 17. Hús. 9. 10. Muk. 2. 14.
[m] Gin. 25. 7, 8.
[n] Gin. 25. 11, 12, 13.
[o] Gin. 20. 3, 13. Zab. 81. 7.
[p] Gin. 20. 12. Ist. 1. 37. aur 3. 26.
[q] Gin. 20. 10.
[r] Ist. 7. 2, 16. Qáz. 2. 2.
[s] Qáz. 1. 21, 27, 28, 29, wag.
[t] Qáz. 2. 2. aur 3. 5, 6. Yas. 2. 6. 1 Qur. 5. 6
[u] Qáz. 2. 12, 13, 17, 19. aur 3. 6, 7.
[x] Khur. 23. 33. Ist. 7. 16. Qáz. 2. 3, 14, 15.
[y] Ahb. 17. 7. Ist. 32. 17. 2 Taw. 11. 15. 1 Qur. 10. 20.
[z] 2 Sal. 16. 3. Yas. 57. 5 Hiz. 16. 20. aur 20. 26.
[a] Gin. 35. 33.

39 Aur apne kámon men álúda húe[b], aur apne fi'alon men zinákár bane[c].

40 Tab KHUDÁWAND ká gussa apne logon par bharká[d], aisá ki us ne apní mírás se bhí[e] nafrat kí;

41 Aur us ne use gair qaumon ke qabze men kar diyá[f]; so we, jo un ká kína rakhte the, un par musallit húe.

42 Un ke dushmanon ne un ko satáyá; we zerdast hoke un ke qábú men ho gae.

43 Us ne bárhá un ko naját dí[g]; par unhon ne apní mashwarat se use ná-khush kiyá; aur we apne gunáhon ke sabab zalíl húe.

44 So us ne un ke dukh par nazar kí[h]; ki us ne un ká nála suná[i].

45 Us ne un ke liye apne 'ahd ko yád farmáyá[k], aur apní rahmaton kí firáwání ke mutábiq[l] pachhtáyá[m].

46 Us ne aisá kiyá, ki un sab ne bhí, jo unhen asír karke le gae, un par tars kháyá[n].

47 Ai KHUDÁWAND, hamáre Khudá, ham ko naját bakhsh, aur ham ko gair qaumon men se ek jagah faráham kar, táki terá muqaddas nám leke shukr karen; aur terí sitáish par fakhr karen[o].

48 KHUDÁWAND, Isráel ká Khudá, azal se abad tak mubárak howe[p]; sáre log bolen. Ámín: ‖ Khudáwand kí sitáish karo.

b Hiz. 20. 18, 30, 31.
c Ahb. 17. 7. Gin. 15. 39. Hiz. 20. 30.
d Qáz. 2. 14, wag. Zab. 78. 59, 62.
e Ist. 9 29.
f Qáz. 2. 14. Naham. 9. 27, wag.
g Qáz. 2. 16. Naham. 9. 27, wag.
h Khur. 4. 31.
i Qáz. 3. 9. aur 4. 3. aur 6. 7. aur 10. 10. Naham. 9. 27, wag.
k Ahb. 26. 41, 42.
l Zab 51. 1 aur 69. 16. Yas 63. 7. Nau. 3. 32.
m Qáz. 2. 18.
n Az. 9. 9. Yar. 42. 12.
o 1 Taw. 16 35. 36.
p Zab. 41. 13.
‖ 'Ibrání men, Hallilú Yáh.

CVII ZABÚR.

1 *Ráqim i Zabúr chhuráe húe logon se nasíhat kartá, ki Khudá kí sitáish karte waqt, Khudá kí parwardigárí par dhyán rakhen, ki, 4 kyúnkar musáfiron kí khabar letá, 10 phir qaidíon kí, 12 phir marízon kí, 23 phir jaház chalánewálon kí, 33 aur mukhtalif hálaton men mukhtalif logon kí.*

KHUDÁWAND kí shukrguzárí karo, ki wuh nek hai[a]; aur us kí rahmat abadí hai[b].

2 We, jo KHUDÁWAND ke chhuráe húe hain, yún kahen; jinhen us ne dushmanon ke háth se rihái bakhshí[c],

3 Aur unhen zamínon se jam'a kiyá[d], púrab aur pachchhim, uttar aur ‖ dakhin se.

4 We jangal men us wíráne men[e], jahán ráh nahín, bhatakte the[f], aur unhen koí shahr na miltá thá, jahán basen.

5 We bhúkhe aur piyáse bhí the, aur un kí ján gash khátí thí.

a Zab. 119. 68. Mat 19. 17.
b Zab. 106. 1. aur 118. 1. aur 136. 1.
c Zab. 103. 10.
d Zab. 106. 47. Yas. 43. 5, 6. Yar. 29. 14. aur 31. 8, 10. Hiz. 39. 27, 28.
‖ 'Ibrání men, samundar se.
e Ist. 32. 10.
f 40 áyat.

6 So unhon ne apní bipat men KHUDÁWAND ko pukárá; us ne un kí musíbaton se unhen naját dí[g].

7 Aur us ne unhen sídhí ráh men[h] chaláyá, táki we basne ke láiq shahr men pahunchen.

8 Ai kásh ki log KHUDÁWAND ke áge us kí rahmat kí, aur baní Ádam ke áge us ke 'ajáib kámon kí sitáish karte[i]!

9 Kyúnki wuh piyáse ká dil ser karnewálá, aur bhúkhe ká jí khúbí se bharnewálá hai[k].

10 We, jo táríkí men aur maut ke sáya men baithe the[l], aur musíbat aur lohe se jhakre húe hain[m];

11 Kyúnki unhon ne Khudá ke hukmon se bagáwat kí[n], aur Haqq Ta'álá kí maslahat[o] kí ihánat kí;

12 Is liye us ne un ke dilon ko mashaqqat se 'ájiz kiyá; we gir pare, aur koí madadgár na thá[p].

13 Us waqt unhon ne apní bipat men KHUDÁWAND ko pukárá, aur us ne unhen un kí musíbaton se chhuráyá[q].

14 Us ne unhen táríkí aur maut ke sáya tale se báhar nikálá, aur un ke bandhanon ko tor dálá[r].

15 Ai kásh ki log KHUDÁWAND ke áge us kí rahmat kí, aur baní Ádam ke áge us ke 'ajáib kámon kí sitáish karen[s]!

16 Kyúnki us ne pítal ke darwáze tore, aur lohe ke arbange kát diye[t].

17 Ahmaq apní badchálí se, aur apní badkáríon se ranjída húe[u].

18 Un ke jí ko har ek tarah ke kháne se nafrat húí[x], aur we maut ke ástánon ke muttasil á pahunche[y].

19 Tab unhon ne apní musíbat men KHUDÁWAND ko pukárá; wuh unhen un ke dukhon se naját detá hai[z].

20 Us ne apná kalám bhejá[a], aur unhen changá kiyá[b], aur unhen un ke garhon se[c] rihái bakhshí.

21 Ai kásh ki log KHUDÁWAND ke áge us kí rahmat kí, aur baní Ádam ke áge us ke 'ajáib kámon kí sitáish karen[d]!

22 Aur shukr ke zabíhon ko guzránen[e], aur † shádmání se us ke kámon ko bayán karen[f].

23 We, jo kishtíon men daryá kí sair karte hain; we, jo bare pánion se kám rakhte hain:

g 13, 19, 28 áyaten.
h Zab. 50. 15. Hús. 5. 15.
h Az. 8. 21.
i 15, 21, 31 áyaten.
k Zab. 34. 10. Lúq. 1. 53.
l Lúq. 1. 79.
m Aiy. 36. 8.
n Nau. 3. 42.
o Zab. 73. 24 aur 119 24. Lúq. 7. 30. A'am. 20. 27
p Zab. 22. 11. Yas. 63. 5.
q 6, 19, 28 áyaten.
r Zab. 68. 6. aur 146. 7. A'am. 12. 7, wag. aur 16 26, wag.
s 8, 21, 31 áyaten.
t Yas. 45. 2.
u Nau. 3 39
x Aiy 33. 20.
y Aiy 33. 22. Zab. 9. 13. aur 88. 3.
z 6, 13, 28 áyaten.
a 2 Sal. 20. 4, 5 Zab. 147. 15 18. Mat. 8. 8.
b Zab. 30. 2. aur 103 3.
c Aiy. 33 28, 30. Zab. 30. 3. aur 49. 15. aur 56. 13. aur 103, 4.
d 8, 15, 31 áyaten
e Ahb. 7. 12. Zab 50. 14. aur 116. 17. 'Ibrán. 13. 15.
† 'Ibrání men, gáte húe.
f Zab. 9. 11. aur 73. 28. aur 118. 17

24 We bhí Ḳhudáwand kí qudraton par nazar karte hain, aur gahráo men us ke 'ajáib ko dekhte hain.

25 Kyúnki wuh hukm kartá hai, aur túfání hawá chalátá hai[g], jis se maujen uṭhne lagtí hain.

26 We ásmánon par chaṛhte hain; phir gahráo men utarte hain; un kí jánen pareshání se pighal játí hain[h].

27 We ágo píchhe girte hain, aur badmast kí tarah laṛkhaṛáte hain; ‖ un ke hawáss bilkull uṛ gae hain.

28 So we apní tangí men Ḳhudáwand se faryád karte hain; aur wuh un kí musíbaton se unhen naját detá hai[i].

29 Wuh ándhí ko thamá detá hai, aisá ki us kí maujen qarár pakaṛtí hain[k].

30 Tab we ḳhush hote hain, ki unhen chain miltá hai; wuhí un ko, jis bandar men we jáyá cháhte hain, le pahunchátá hai.

31 Ai kásh ki log Ḳhudáwand ke áge us kí rahmat kí, aur baní Ádam ke áge us ke 'ajáib kámon kí sitáish karen[l]!

32 We us ko logon ke majma' men[m] buland karen, aur buzurgon kí majlis men us ká shukr karen.

33 Wuh nahron ko sahrá banátá hai, aur pání ke chashmon ko súkhí zamín kar ḍáltá hai[n];

34 Ugánewálí zamín ko shor kar detá hai, un kí sharárat ke sabab se, jo wahán baste hain[o].

35 Wuh bayábán ko jhíl baná ḍáltá hai, aur ḳhushk zamín ko chashme banátá hai[p].

36 Wahán wuh bhúkhon ko basátá hai, táki we ábádí ke liye shahr taiyár karen;

37 Aur khetí karen, aur angúron ke bág lagáwen, aur afzáish ká phal jam'a karen.

38 Wuh unhen bhí barakat detá hai[q]; so we bahut ho játe hain[r], aur un kí mawáshí ko kam hone nahín detá.

39 We phir ghaṭ játe hain[s], aur zalíl hote hain, zulm aur musíbat aur gam ko máre.

40 Wuh amíron par zillat ḍáltá hai; aur aisá kartá hai, ki we jangal jangal be-ráh bhaṭakte phirte hain[t].

41 Wuh ḳhaksáron ko un kí 'ájizí ‖ se buland kartá hai[u], aur un ke gharánon ko galle kí tarah[x] banátá hai.

42 Sádiq log dekhenge, aur masrúr honge[y], aur sáre badkáron ká munh band ho jáegá[z].

43 Wuh kaun sá 'áqil hai, jo un chízon ká dhyán rakhe; ki we Ḳhudáwand kí rahmaton ko ḳhúb samjhenge[a].

CVIII ZABU'R.

1 Dáúd áp ko ubhártá ki Ḳhudá kí hamd karne men mashgúl rahe. 5 Ḳhudá se du'á mángtá ki apne wa'de ke mutábiq us ki madad kare. 11 Us ko yaqín hotá ki Ḳhudá us kí kumak karegá.

Dáúd ká Gít, yá Zabúr.

AI Ḳhudá, merá dil musta'idd hai; main apní shaukat ke sáth gáúngá, aur sitáish karúngá[a].

2 Jág, ai bín aur barbat; main sawere jágúngá[b].

3 Ai Ḳhudáwand, main logon ke darmiyán terí shukrguzárí karúngá; main qaumon ke bích terí hamd gáúngá.

4 Kyúnki terí rahmat 'azím, aur ásmánon se bálátar hai; aur terí amánat ‖ badlíon tak hai.

5 Ai Ḳhudá, tú ásmánon par sarfaráz ho, aur terá jalál sárí zamín par ho[c];

6 Táki tere mahbúb rihái páwen, apne dahne háth se naját de, aur merí sun[d].

7 Ḳhudá ne apne taqaddus men farmáyá hai, Main ḳhush hoúngá, main Sikm ko taqsím karúngá, aur Sukkát kí wádí ko mápúngá.

8 Jili'ád merá hai, aur Manassí bhí merá, aur Ifráím bhí mere sir ká zor hai, aur Yahúdáh merí saltanat ká ‖ 'asá[e];

9 Moáb mere dhone ká lagan, Adúm par main apní jútí chaláúngá, Filist par main shádiyána bajáúngá.

10 Hasín shahr men kaun mujhe le jáegá[f]? Adúm tak merá rahbar kaun hogá?

11 Ai Ḳhudá, kyá tú nahín, jis ne hamen radd kiyá? ai Ḳhudá, kyá tú hamáre lashkaron ke sáth ḳhurúj na karegá?

12 ‖ Dushman se hamárí kumak kar, ki ádmí kí madad bátil hai.

13 Ḳhudá hí se ham bahádurí karenge; kyúnki wuhí ha-

---

g Yún. 1. 4.
h Zab. 22. 14. aur 119. 28. Nahúm 2. 10.
‖ 'Ibrání men, un kí sárí hikmat nigalí jstraight.
i 6, 13, 19 áyaten.
k Zab. 89. 9. Mat. 8. 26.
l 8, 15, 21 áyaten.
m Zab. 22. 22, 25. aur 111. 1.
n 1 Sal. 17. 1, 7.
o Paid. 13. 10. aur 14. 3. aur 19. 25.
p Zab. 114. 8. Yas. 41. 18.
q Paid. 12. 2. aur 17. 16, 20.
r Ḳhur. 1. 7.
s 2 Sal. 10. 32.
t Aiy. 12. 21, 24.
‖ Yá, ke ba'd.
u 1 Sam. 2. 8. Zab. 113. 7, 8.
x Zab. 78. 52.
y Aiy. 22. 19. Zab. 52. 6. aur 58. 10.
z Aiy. 5. 16. Zab. 63. 11. Amos 10. 11. Rúm. 3. 19.
a Zab. 64. 9. Yar. 9. 12. Hús. 14. 9.
a Zab. 57. 7.
b Zab. 57. 8,—11.
‖ Yá, aflák tak.
c Zab. 57. 5, 11.
d Zab. 60. 5, wag.
‖ 'Ibrání men, shári'.
e Paid. 49. 10.
f Zab. 60. 9.
‖ Yá, Bipat men.

máre dushmanon ko latár máregá [g].

g Zab. 60. 12.

CIX ZABUR.

1 Dáúd apne tuhmation par shikáyat kartá, aur Yahúdáh Iskariyúti se ishára karke unhen haram kar detá. 16 Un ká gunáh fásh kartá. 21 Apní pareshání ke sabab nála karke wuh madad mángtá. 29 Wa'da kartá ki shukrguzár rahúngá.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká zabúr.

AI mere Khudá, jis kí sitáish main kartá hún, chup mat ho [a];

2 Kyúnki sharíron ne apná munh aur makkáron ne apná dahan mujh par kholá hai; we jhúthí báten mere haqq men kahte hain.

3 Un ke kína-ámez kalám ne mujh ko gher liyá hai, aur we be-sabab [b] mujh se larte hain.

4 We merí dostí ke 'iwaz men mujh se dushmaní karte hain; par main jo hún, du'á kartá.

5 Unhon ne merí nekí ke 'iwaz mujhe badí ká sila diyá hai, aur muhabbat ke badle men 'adáwat kí [c].

6 Tú ek sharír ko us par qáim kar, aur us ke dahne háth || Shaitán ko khará kar [d].

7 Ki jab us kí 'adálat kí jáwe, to wuh mujrim thahre, aur us kí du'á gunáh ho jáwe [e].

8 Us ke din thore howen; us ká 'uhda dúsrá páwe [f].

9 Us ke bachche yatím ho jáwen, aur us kí jorú bewa ho jáwe [g].

10 Us ke bachche sadá awára rahen, aur bhíkh mángen; we apne wíránon se khurák dhúndhte phiren.

11 Súdkhor sab kuchh jo us ká ho le len, aur pardesí us kí kamáí ko gárat karen [h].

12 Koí us par tars na kháwe; us ke yatímon par koi rahm na kare.

13 Us kí nasl báqí na rahe [i], aur dúsrí pusht men us ká nám mitáyá jáwe [k].

14 Us ke bápdádon kí badkárián KHUDAWAND ke huzúr mazkúr howen [l], aur us kí má ká gunáh mitáyá na jáwe [m].

15 We nit KHUDAWAND ke áge rahen, táki wuh zamín par se un ká tazkira nábúd kar de [n].

16 Kyúnki us ne rahímí ko yád na kiyá; balki wuh miskín aur muhtáj ke píchhe pará, táki dil-shikaston ko [o] qatl kare.

17 Jaisá us ne la'nat karne ko dost rakhá, so wuh us par á pare [p]; aur jaisá wuh barakat se bezár rahá, so wuh barakat us se dúr rahe.

18 Jaisá us ne la'nat karne ko ko khil'at ke mánind pahin liyá, waise la'nat pání ke mánind us kí antríon men [q], aur tel kí tarah us kí haddíon men, ghuse.

19 La'nat us ke liye aisí howe, jaise poshák, jo use chhipá letí hai, aur jaise patká, jo sadá us kí kamar ke gird liptá rahtá hai.

20 KHUDAWAND kí taraf se mere dushmanon ká, aur un ká, jo merí ján ko burá kahte hain, yih sila howe.

21 Par tú mujh par, ai KHUDAWAND Khudá, apne nám ke liye rahm kar; ki terí rahmat khúb hai; mujhe naját de.

22 Ki main miskín aur muhtáj hún, aur merá dil mujh men chhedá húá hai.

23 Main lambáte húe sáye ke mánind [r] tamám húá; main tiddí kí tarah úpar tale uchhálá gayá hún.

24 Mere ghutne fáqe se sust ho gae [s], aur mere gosht men chiknáí na rahí.

25 Main un ká nang húá [t]; we mujhe tákte hain, aur sir hiláte hain [u].

26 Ai KHUDAWAND, mere Khudá, merí kumak kar; apní rahmat ke mutábiq mujhe naját de;

27 Táki we jánen, ki yih terá háth hai [x]; ki tú ne, ai KHUDAWAND, yih kiyá hai.

28 We la'nat karen, par tú barakat de [y]; jab we uthen, to sharminda howen; par terá banda shádmán ho [z].

29 Mere dushman khijálat kí poshák se mulabbas hon, aur apní sharmindagí kí chádar se áp ko chhipá lewen [a].

30 Main apne munh se KHUDAWAND kí bahut tarah kí sitáish karúngá; main jamá'aton men bahuton ke bích us kí hamd gáúngá [b].

31 Kyúnki wuh miskín ke dahne háth khará hogá [c], táki use un se, jo us kí ján † ke khwáhán hain, naját dewe.

a Zab. 83. 1.
b Zab. 35. 7. aur 69. 4. Yúh. 15. 25.
c Zab. 35. 7, 12. aur 38. 20.
|| Yá, ek mukhálif.
d Zak. 3. 1.
e Ams. 28. 9
f A'am. 1. 20.
g Khur. 22. 24.
h Aiy. 5. 5.
i Aiy. 18. 19. Zab. 37. 28.
k Ams. 10. 7.
l Khur. 20. 5.
m Nahem 4. 5. Yar. 18. 23.
n Aiy. 18. 17. Zab. 34. 16.
o Zab. 34. 18.
p Ams. 14. 14. Hiz. 35. 6.
q Gin. 5. 22.
r Zab. 102. 11. aur 144. 4.
s 'Ibrán. 12. 12.
t Zab. 22 6, 7.
u Mat. 27. 39.
x Aiy. 37. 7.
y 2 Sam. 16. 11, 12.
z Yas. 65. 14.
a Zab. 35. 26. aur 132. 18.
b Zab. 35. 18. aur 111. 1.
c Zab. 16. 8. aur 73. 23. aur 110. 5. aur 121. 5.
† 'Ibrání men, kí 'adálat karnewále.

CX ZABU'R.

1 *Masíh kí bádsháhat; 4 us kí kahánat; 5 us kí fath, 7 aur us kí sarbulandí.*

Zabúr i Dáúd.

KHUDA'WAND ne mere Khudáwand ko farmáyá, Tú mere dahne háth baiṭh, jab tak ki main tere dushmanon ko tere pánwon tale kí chaukí karún[a].

2 KHUDA'WAND tere zor ká 'asá Saihún men se bhejegá: tú apne dushmanon ke darmiyán hukmrání kar.

3 Tere log terí qúwat ke din husn i taqaddus ke sáth[b] apní khushí kí[c] qurbáníán láwenge, aur terí † aulád kí os subh ke rihmwálí kí nisbat se ziyáda hogí.

4 KHUDA'WAND ne qasam kháí hai, aur wuh na pachhtáwegá[d], Tú Malik i Sidq kí saff men abad tak káhin hai[e].

5 Khudáwand tere dahne háth par[f] apne qahr ke din[g] bádsháhon ko de máregá.

6 Wuh qaumon ko mujrim ṭhahráwegá; wuh láshon se jaghon ko bhar degá; wuh ‖ bahut mamlukaton men logon ke siron ko kuchlegá[h].

7 Wuh ráh men nále ká pání píegá[i]: is liye wuh sir buland karegá[k].

CXI ZABU'R.

1 *Ráqim i zabúr áp hí ko namúna dikhláke auron ko ubhártá ki Khudá kí sitáish karen, us ke buzurg kámon ke sabab, 5 aur us ke fazl ke kámon ke bá'is. 10 Khudá ká khauf sachchí khirad paidá kartá.*

† KHUDA'WAND kí sitáish karo. Main tamám dil se KHUDA'WAND kí sitáish karúngá, sádiqon kí mahfil men, aur jamá'at men[a].

2 KHUDA'WAND ke kám buzurg hain[b]; un kí taftísh we log karte hain, jo unhen dost rakhte hain[c].

3 Us ká kám jah o jalál hai[d], aur us kí sadáqat abadí hai.

4 Us ne apne 'ajáib kámon ke liye yádgárí rakhí; KHUDA'WAND mihrbán aur dardmand hai[e].

5 Us ne un ko, jo us se ḍarte hain, ‖ kháná diyá[f]; wuh apne 'ahd ko abad tak yád farmáegá.

6 Us ne apne kámon ká zor apne logon ko dikhláyá, táki unhen qaumon kí mírás bakhshe.

7 Us ke háth ke kám haqq aur 'adálat hain[g]; us ke sáre ahkám yaqín hain[h],

a Mat. 22. 44. Marq. 12. 36. Lúq. 20. 42. A'am. 2. 34. 1 Qur. 15. 25. 'Ibrán. 1. 13. 1 Pat. 3. 22. Dekho Zab. 45. 6, 7.
b Zab. 96. 9.
c Qaz. 5. 2.
† Yá *jawání kí os*, wag.
d Gin. 23. 19.
e 'Ibrán. 5. 6. aur 6. 20. aur 7. 17, 21. Dekho Zak. 6. 13.
f Zab. 16. 8.
g Zab. 2. 5, 12. Rúm. 2. 5. Muk. 11. 18.
‖ Yá, *barí*.
h Zab. 68. 21. Hab. 3. 13.
i Qáz. 7. 5, 6.
k Yas. 53. 12.

† 'Ibrání men, *Hallilú Yáh*.
a Zab. 35. 18. aur 89. 5 aur 107. 32. aur 109. 30. aur 149. 1.
b Aiy. 38, aur 39 aur 40, aur 41 Abwáb. Zab. 92. 5. aur 139. 14. Muk. 15. 3.
c Zab. 143. 5.
d Zab. 145. 4, 5, 10
e Zab. 86. 5. aur 103. 8.
‖ 'Ibrání men, *shikár*.
f Mat. 6. 26, 33.
g Muk. 15. 3.
h Zab. 19. 7.

8 We hamesha abad tak qáim rahte[i]; we sacháí aur sídhái se kiye gaye hain[k].

9 Us ne apne logon ke liye naját bhejí[l]; apne 'ahd ko abad tak mazbút farmáyá hai; us ká nám quddús[m] aur muhíb hai.

10 KHUDA'WAND ká khauf khirad ká shurú' hai[n]; un sab ká, jo us par 'amal karte hain, † khúb zihn hai; sitáish abad tak usí ke liye hai.

CXII ZABU'R.

1 *Díndárí is jahán men sab fáida detí, 4 aur us jahán men sáre fawáid us se hásil hote. 10 Díndáron kí kámyábí dekhke be-dín log diqq honge.*

‖ KHUDA'WAND kí sitáish karo. Mubárak wuh ádmí hai, jo KHUDA'WAND se khauf rakhtá hai[a], aur us ke farmánon se niháyat khush hai[b].

2 Us kí nasl zamín par zoráwar hogí; sádiqon kí aulád mubárak hogí[c].

3 Us ke ghar men mál aur daulat hogí[d], aur us kí sadáqat abadí hogí.

4 Táríkí men rástkáron ke liye núr chamká hai[e]; wuh mihrbán, aur baṛa dardmand, aur sádiq hai.

5 Jo nek mard hai, mihrbání kartá hai, aur qarz detá hai[f]; wuh apne károbár ko imtiyáz karke[g] durust kartá hai.

6 Yaqínan us ko kabhí jumbish na hogí[h]; sádiq kí yádgárí abadí hogí[i].

7 Wuh burí khabren sunke hirásán na hogá[k]; us ká dil qáim hai[l], ki us ká tawakkul KHUDA'WAND par hai[m].

8 Us ká dil bar-qarár hai; wuh na ḍaregá[n], yahán tak ki wuh apne dushmanon par gálib áwegá[o].

9 Us ne bikhráyá hai; us ne kangálon ko diyá hai[p]: us kí sadáqat[q] abad tak báqí hai; us ká síng jalál ke sáth sarfaráz hogá[r].

10 Sharír dekhegá, aur kuṛhegá[s], aur dánt písegá[t], aur pighal jáwegá[u]; sharíron kí tamanná faná ho jáegí[x].

CXIII ZABU'R.

1 *Ráqim i zabúr logon se nasíhat kartá ki Khudá kí sitáish karen us kí buzurgí ke sabab, 6 aur us kí rahmat ke sabab.*

‖ KHUDA'WAND kí sitáish karo. Ai KHUDA'WAND ke bando, us kí sitáish karo; KHUDA'WAND ke nám kí madh karo[a].

i Yas. 40. 8. Mat. 5. 18.
k Zab. 19. 9. Muk. 15. 3.
l Mat. 1. 21. Lúq. 1. 68.
m Lúq. 1. 49.
n Ist. 4. 6. Aiy. 28. 28. Ams. 1. 7. aur 9. 10. Wá'iz 12. 13.
† Yá, *nek anjám honge*.
‖ 'Ibrání men, *Hallilú Yáh*.
a Zab. 128. 1.
b Zab. 119. 16, 35, 47, 70, 143.
c Zab. 25. 13. aur 37. 26. aur 102. 28.
d Mat. 6. 33.
e Aiy. 11. 17. Zab. 97. 11.
f Zab. 37. 26. Lúq. 6. 35.
g Afs. 5. 15. Qul. 4. 5.
h Zab. 15. 5.
i Ams. 10. 7.
k Ams. 1. 33.
l Zab. 57. 7.
m Zab. 64. 10.
n Ams. 1. 33.
o Zab. 59. 10. aur 118. 7.
p 2 Qur. 9. 9.
q Ist. 24. 13. 3 áyat.
r Zab. 75. 10.
s Dekho Lúq. 13. 28.
t Zab. 37. 12.
u Zab. 58. 7, 8.
x Ams. 10. 28. aur 11. 7.
‖ 'Ibrání men, *Hallilú Yáh*.
a Zab. 135. 1.

2 Khudawand ká nám is dam se abad tak mubárak howe[b]. 3 Áftáb ke tulú' se leke us ke magrib tak Khudawand ká nám mamdúh ho[c]. 4 Khudawand sárí ummaton se buland o bálá hai[d]; us ká jalál ásmánon par hai[e]. 5 Khudawand hamáre Khudá kí mánind kaun hai[f], jo bulandíon par rahtá hai. 6 Aur nasheb tak átá hai, táki ásmán zamín par nigáh kare[g]? 7 Wuh miskín ko khák se uthá letá hai, aur muhtáj ko mazbala se únchá kartá hai[h]. 8 Táki use sháhzádon ke sáth, ya'ne apne logon ke sháhzádon ke sáth, bithláwe[i]. 9 Wuh bánjh 'aurat ko ghar men bithátá hai, aisá ki wuh bachchon kí má khushí ke sáth ho[k]. Khudawand kí sitáish karo.

CXIV ZABUR.

Ráqim logon se nasíhat kartá, ki be-ján chízon ke namúne par, we bhí kalísiye ke darmiyán Khudá se khauf rakhen.

Jab Isráel Misr se niklá[a], aur Ya'qúb ká gharáná ajnabí zubán bolnewále logon men se[b]: 2 To Yahúdáh us ká bait i quds húá, aur Isráel us kí mamlukat[c]. 3 Daryá ne yih dekhá, aur palat gayá[d], aur Yardan ultí bahí[e]; 4 Paháron ne mendhon kí mánind chhalángen márín, aur paháríon ne bher ke bachchon kí mánind[f]. 5 Ai daryá, tujhe kyá húá, jo tú bhágá? aur ai Yardan, kyá húá, ki tú ultí bahí[g]? 6 Aur kyá húá, ai paháro, jo tum mendhon kí mánind chhalángen márte ho? aur ai tilo, tum bher ke bachchon kí mánind? 7 Ai zamín, tú Khudawand ke huzúr tharthará, aur Ya'qúb ke Khudá ke áge; 8 Jo patthar ko hauz banátá hai; chaqmaq ke patthar ko páni ká chashma[h].

CXV ZABUR.

1 Ráqim í sabúr is liház se ki Khudá zu-l-jalál hai, 4 aur but bátil chízen hain, 9 logon se nasíhat kartá ki Khudá hí par bharosá rakhen. 12 Khudá kí barakaton ke sabab us ko mubárak kahná munásib hai.

Ham ko, ai Khudawand, nahín, ham ko nahín, balki apne nám ko buzurgí de[a], apní rahmat ke liye, aur apní wafáí ke sabab se. 2 Qaumen kyún kahen, ki Un ká Khudá kahán hai[b]? 3 Hamárá Khudá to ásmán par hai[c]; us ne jo kuchh cháhá, so kiyá. 4 Un ke but rúpá aur soná hain, ádmíon kí dastkáríán[d]. 5 We munh rakhte hain, par bolte nahín; we ánkhen rakhte hain, par dekhte nahín; 6 We kán rakhte hain, par sunte nahín; un kí náken bhí hain, lekin súnghte nahín; 7 We háth rakhte hain, par pakarte nahín; we pánw rakhte hain, par chalte nahín; we apne gale se bhí áwáz nahín nikálte. 8 We, jo unhen banáte hain, aur we sab, jo un ká bharosá rakhte hain, unhín kí mánind hain[e]. 9 Ai Isráel tú Khudawand par tawakkul kar[f]; wuhí un ká madadgár aur un kí sipar hai[g]. 10 Ai Hárún ke gharáne, Khudawand par tawakkul kar, ki wuhí un kí kumak aur sipar hai. 11 Hán, tum, jo Khudawand se darte ho, Khudawand par tawakkul karo; wuhí un ká madadgár aur un kí sipar hai. 12 Khudawand ne ham ko yád kiyá; wuh hamen barakat degá; wuh Isráel ke gharáne ko barakat degá; wuh Hárún ke gharáne ko bhí barakat degá. 13 Wuh un ko jo Khudawand se darte hain, chhoton ko baron ke sáth, barakat degá[h]. 14 Khudawand tum ko aur tumháre larkon ko firáwání bakhshegá. 15 Tum Khudawand kí taraf se, jis ne ásmán aur zamín ko paidá kiyá[i], mubárak ho[k]. 16 'Arsh aur sáre ásmán Khudawand ke hain, aur us ne zamín baní Ádam ko 'ináyat kí. 17 Murde Khudawand kí sitáish nahín karte, aur na we sab, jo || qabr men utre[l]. 18 Lekin ham is waqt se leke abad tak Khudawand ko mubárak kahenge[m]. Khudawand kí sitáish karo.

---

b Dán. 2. 20.
c Yas. 59. 19. Mal. 1. 11.
d Zab. 97. 9. aur 99. 2.
e Zab. 8. 1.
f Zab. 89. 6.
g Zab. 11. 4. aur 138. 6. Yas. 57. 15.
h 1 Sam. 2. 8. Zab. 107. 41.
i Aiy. 36. 7.
k 1 Sam. 2. 5. Zab. 68. 6. Yas. 54. 1. Gal. 5. 27.

a Khur. 13. 3.
b Zab. 81. 5.
c Khur. 6. 7. aur 19. 6. aur 25 8. aur 29. 45, 46.
Ist 27. 9.
d Khur. 14. 21. Zab. 77. 16.
e Yash. 3. 13, 16.
f Zab. 29. 6. aur 68. 16. Hab. 3. 6.
g Hab. 3. 8.
h Khur. 17. 8. Gin. 20. 11. Zab. 107. 35.

a Dekho Yas. 48 11. Hiz. 36. 32.
b Zab. 42. 3, 10. aur 79. 10. Yuel 2. 17.
c 1 Taw. 16. 26. Zab. 135. 6. Dán. 4. 35.
d Ist. 4. 28. Zab 135. 15, 16, 17. Yar. 10. 3, wag.
e Zab. 135. 18. Yas. 44. 9, 10, 11. Yúh. 2. 8. Hab. 2. 18, 19
f Dekho Zab. 118. 2, 3, 4. aur 135. 19, 20.
g Zab. 33. 20. Ams. 30 5.
h Zab. 128. 1, 4.
i Paid 1. 1. Zab. 96. 5.
k Paid. 14. 19
|| 'Ibrání men, khá-moshí men.
l Zab. 6. 5. aur 88. 10, 11. 12. Yas. 38. 18.
m Zab 113. 2. Dán. 2 20.

CXVI ZABUR.

1 Ráqim i zabúr apní riháí ke sabab Khudá se apní muhabbat aur ihsánmandí ká iqrár kartá. 12 Apne dil ká shauq baṛhátá, ki ziyáda shukrguzár ho.

MAIN KHUDAWAND se muhabbat rakhtá húṇ, ki us ne merí áwáz aur merí minnateṇ sunín[a].

2 Ki us ne merí taraf kán dhare, so maiṇ, jab tak ki jítá rahúṇgá, us ká nám liye jáúṇgá.

3 Maut ke dukhoṇ ne mujh ko gherá, aur pátál ke dardoṇ ne mujhe pakṛá[b]; maiṇ dukh aur gam meṇ giriftár húá.

4 Tab maiṇ ne KHUDAWAND ká nám liyá, ki Ai KHUDAWAND, mihrbání karke merí ján bachá líjiye.

5 KHUDAWAND mihrbán[c] aur sádiq hai[d]; aur hamárá Khudá rahím hai.

6 KHUDAWAND sáda logoṇ ká nigahbán hai; maiṇ past ho gayá thá, us ne merí kumak kí.

7 Ai merí ján, apní árámgáh meṇ phir[e], ki KHUDAWAND ne tujh par ihsán kiyá[f].

8 Tú ne mujh ko marne se, aur merí ánkhoṇ ko áṇsú baháne se, aur mere páṇwoṇ ko phisalne se bacháyá[g].

9 Main KHUDAWAND ke áge zindagí kí zamín chalúṇgá[h].

10 Maiṇ ímán láyá, is liye maiṇ bolá[i]; mujh par baṛí bipat thí:

11 Maiṇ ne apní ghabráhaṭ meṇ kahá[k], ki Sáre ádmí jhúṭhe haiṇ[l].

12 Maiṇ KHUDAWAND ko, us kí sarí ni'amatoṇ ke 'iwaz meṇ, jo mujhe milíṇ, kyá dúṇ?

13 Maiṇ naját ká piyála uṭháúṇgá, aur KHUDAWAND ká nám pukárúṇgá.

14 Maiṇ abhí us ko sáre logoṇ ke sámhne KHUDAWAND ke liye nazreṇ adá karúṇgá[m].

15 KHUDAWAND kí nigáh meṇ us ke muqaddas logoṇ ká marná girán-qadr hai[n].

16 Ai KHUDAWAND, maiṇ filhaqíqat terá banda húṇ[o]; maiṇ terá banda, terí laundí ká beṭá[p]; tú ne mere bandhan khole.

17 Maiṇ tere huzúr shukrguzárí ke zabíh chaṛháúṇgá[q], aur KHUDAWAND ká nám pukárúṇgá.

18 Maiṇ abhí us ko sáre logoṇ ke áge apní nazreṇ KHUDAWAND ke liye adá karúṇgá[r];

19 KHUDAWAND ke ghar kí bárgáhoṇ meṇ[s], aur tujh meṇ, ai Yarúsalam. KHUDAWAND kí sitáish karo.

CXVII ZABUR.

Ráqim i zabúr logoṇ se nasíhat kartá ki Khudá kí sitáish kareṇ us kí rahmat aur wafái ke sabab.

AI sárí qaumo, KHUDAWAND kí hamd karo; ai logo, tum sab us kí sitáish karo[a].

2 Kyúṇki us kí rahmat ham par firáwán hai, aur us kí wafái abadí hai[b]. KHUDAWAND kí sitáish karo.

CXVIII ZABUR.

1 Ráqim i zabúr logoṇ se nasíhat kartá ki Khudá kí sitáish kareṇ us kí rahmat ke sabab. 5 Apní wáqifkárí se is par dalíleṇ látá ki Khudá hí par bharosá rakhna bhalá kám hai. 19 Zabúrwálá Masíh kí 'alámat hai, aur us ke ahwál meṇ se Masíh ke áne aur bádsháhat páne kí khabar hásil hotí hai.

KHUDAWAND kí shukrguzárí karo, ki wuh nek hai; aur us kí rahmat abadí hai[a].

2 Isráel bhí ab yih kahe[b], ki Us kí rahmat abadí hai.

3 Hárún ká gharáná bhí ab yih kahe, ki Us kí rahmat abadí hai,

4 We bhí, jo KHUDAWAND se ḍarte haiṇ, ab yih kaheṇ, ki Us kí rahmat abadí hai.

5 Maiṇ ne tangí meṇ KHUDAWAND ká nám pukárá[c]; KHUDAWAND ne mujhe jawáb diyá, aur kusháda jagah meṇ le áyá[d].

6 KHUDAWAND merí taraf hai[e], maiṇ nahíṇ ḍarne ká; insán merá kyá kar saktá hai?

7 KHUDAWAND mere madadgároṇ meṇ hai[f]; pas, maiṇ un par, jo merá kína rakhte haiṇ, fathyáb hoúṇgá[g].

8 Tawakkul karná KHUDAWAND par us se bihtar hai, ki insán ká bharosá rakhe[h].

9 KHUDAWAND par tawakkul karná us se bihtar, ki amíroṇ ká bharosá rakhe[i].

10 Sárí gurohoṇ ne mujh ko gher liyá; lekin maiṇ KHUDAWAND ke nám se un ko nábúd karúṇgá.

11 Unhoṇ ne to mujhe gherá[k], háṇ, unhoṇ ne to mujhe gherá hai; par maiṇ KHUDAWAND ke nám se unheṇ nábúd karúṇgá.

12 Unhoṇ ne mujh par shahd kí makkhíoṇ kí tarah hujúm kiyá[l]; we káṇṭoṇ kí ág kí mánind[m] bujh

[a] Zab. 18. 1.
[b] Zab. 18. 4, 5, 6.
[c] Zab. 103. 8
[d] Az. 9. 15. Nahum. 9. 8. Zab. 119. 137. aur 145. 17.
[e] Yar. 6 16 Mat. 11. 29.
[f] Zab 13. 6 aur 119. 17.
[g] Zab. 56. 13.
[h] Zab. 27. 13.
[i] 2 Qur. 4. 13.
[k] Zab. 31. 22.
[l] Rúm. 3. 4.
[m] 18 áyat. Zab. 22. 25. Yún. 2. 9.
[n] Zab. 72. 14.
[o] Zab 119. 125 aur 143. 12.
[p] Zab. 86. 16.
[q] Ahb. 7. 12 Zab. 50. 14. aur 107. 22.
[r] 14 áyat.
[s] Zab. 96. 8. aur 100. 4. aur 135. 2.

[a] Rúm. 15. 11.
[b] Zab. 100. 5.

[a] 1 Taw. 16. 8, 34. Zab. 106. 1. aur 107. 1. aur 136. 1.
[b] Dekho Zab. 115. 9, wag.
[c] Zab. 120. 1.
[d] Zab. 18. 19.
[e] Zab. 27 1. aur 56. 4, 11. aur 146. 5. Yas. 51. 12. 'Ibrán. 13. 6.
[f] Zab. 54. 4.
[g] Zab. 59. 10.
[h] Zab. 40. 4. aur 62. 8, 9. Yar. 17. 5, 7.
[i] Zab. 146. 3.
[k] Zab. 88. 17.
[l] Ist. 1. 44.
[m] Wa'iz 7. 6. Nahúm 1. 10.

gae; main to KHUDÁWAND ke nám se unhen nábúd karúngá.

13 Tú ne mujhe bare zor se dhakelá, táki mujhe girá de; lekin KHUDÁWAND ne merí madad kí.

14 KHUDÁWAND merí qúwat aur merá †fakhr hai; wuh to merí naját húá[n].

15 Sádiqon ke khaimon men shádí aur makhlasí ká gulgula hai. KHUDÁWAND ká dahiná háth bahádurí kartá hai;

16 KHUDÁWAND ká dahná háth buland húá[o]; KHUDÁWAND ká dahná háth bahádurí kartá hai.

17 Main na marúngá, balki jíúngá[p]; aur KHUDÁWAND ke kámon kí taqrír karúngá[q].

18 KHUDÁWAND ne mujhe khúb tambíh kí[r]; lekin us ne mujhe maut ke hawále na kiyá.

19 Sadáqat ke darwáze mere liye kholo, ki main un se andar jáúngá[s]; main KHUDÁWAND kí sitáish karúngá.

20 KHUDÁWAND ká darwáza[t] yih hai, jis men sádiq dákhil hote hain[u].

21 Main terí hamd o saná karúngá, ki tú ne merí sun lí[x]; aur tú merí naját húá[y].

22 Wuh patthar, jise mi'máron ne radd kiyá, kone ká sirá húá[z].

23 KHUDÁWAND ‖ká kám yih hai, jo hamárí nazron men 'ujúba hai.

24 KHUDÁWAND ne yih din paidá kiyá: ham to is din khushí karenge aur masrúr howenge.

25 Ai KHUDÁWAND, main minnat kartá hún, naját bakhshiye; ai KHUDÁWAND, main minnat kartá hún, kámyábí bakhshiye.

26 Mubárak hai, wuh, jo KHUDÁWAND ke nám se átá hai[a]; ham KHUDÁWAND ke ghar men se tum ko mubárakbádí dete hain.

27 KHUDÁWAND wuh Khudá hai, jis ne ham ko núr[b] dikhláyá; qurbání ko mazbah ke síngon tak rassíon se bándho.

28 Merá Khudá tú hai; main terí sitáish karúngá; tú merá Khudá hai; main terí buzurgí karúngá[c].

29 KHUDÁWAND kí shukrguzárí karo; ki wuh nek hai, aur us kí rahmat abadí hai[d].

† 'Ibrání men, gít.
n Khur. 15. 2. Yas. 12. 2.
o Khur. 15. 6.
p Zab. 6. 5. Hab. 1. 12.
q Zab. 73. 28.
r 2 Qur. 6. 9.
s Yas. 26. 2.
t Zab. 24. 7.
u Yas. 35. 8. Muk. 21. 27. aur 22. 14, 15.
x Zab. 116. 1.
y 14 áyat.
z Mat. 21. 42. Marq. 12. 10. Lúq. 20. 17. A'am. 4. 11. Afs. 2. 20. 1 Pat. 2. 4, 7.
‖ 'Ibrání men, kí taraf se.
a Mat. 21. 9. aur 23. 39. Marq. 11. 9. Lúq. 19. 38. Dekho Zak. 4. 7.
b Ast. 8. 16. 1 Pat. 2. 9.
c Khur. 15. 2. Yas. 25. 1.
d 1 áyat.

CXIX ZABUR.

Is zabúr men mukhtalif du'áen aur sitáishen aur farmánbardárí karne kí mannaten mundaraj hain.

א ALAF.

MUBÁRAK we hain, jo ráh men sídhe chalte, aur KHUDÁWAND ke shar'a par 'amal karte hain[a].

2 Mubárak we hain, jo us kí shahádaton ko yád rakhte hain, aur apne sáre dil se use dhúndhte hain.

3 Un se khatá ká kám bhí nahín hotá[b]; we us kí ráhon par chalte hain.

4 Tú ne hukm kiyá hai, ki jí ján se tere qawá'id ko hifz karen.

5 Kásh ki merí ráhen durust hon, táki tere farzon ko nigáh rakhún.

6 Jab ki main tere sáre hukmon ko nigáh rakhúngá, to sharminda na hoúngá[c].

7 Main terí 'adálat ke hukmon ko síkhke[d] apne dil kí rástí se terí sitáish karúngá.

8 Main tere farzon par chalúngá; tú mujhe ákhir tak na chhor.

ב BET.

9 Jawán apní ráhen kis tarah sáf kare? tere kalám ke mutábiq 'amal karne se.

10 Main ne apne sáre dil se terí talásh kí hai[e]: tú mujh ko apne hukmon se bhatakne mat de[f].

11 Main ne terí bát ko apne dil ke bích chhipá liyá[g], táki main terá gunáh na karún.

12 Ai KHUDÁWAND, tú mubárak hai; apne faráiz mujhe sikhlá[h].

13 Main ne apne labon se tere munh kí sárí 'adálaton ko bayán kiyá[i].

14 Main terí shahádaton kí ráh men aisá masrúr húá hún, jaise mál i firáwán se.

15 Main tere qawá'id men gaur karúngá[k], aur terí rawishon ko muláhaza karúngá.

16 Main tere farzon men magan rahúngá[l]; main terí bát na bhúlúngá.

ג JÍMAL.

17 Apne bande par ihsán kar[m], táki main jí jáún, aur terí bát ko yád rakhún.

18 Merí ánkhen khol, táki main terí sharí'at ke 'ajáib mazmúnon ko dekhún.

a Zab. 128. 1.
b 1 Yúh. 3. 9. aur 5. 18.
c Aiy. 22. 26. 1 Yúh. 2. 28.
d 171 áyat.
e 2 Taw. 15. 15.
f 21, 118 áyaten.
g Zab. 37. 31. Lúq. 2. 19, 51.
h 26, 33, 64, 68, 108, 124, 135 áyaten. Zab. 25. 4.
i Zab. 34. 11.
k Zab. 1. 2. 23, 48, 78 áyaten.
l Zab. 1. 2. 35, 47, 70, 77 áyaten.
m Zab. 116. 7.

19 Main zamín par ek musáfir hún[n]: apne hukm mujh se na chhipá.
20 Merá jí har dam terí 'adálaton ke ishtiyáq men pará taraptá hai[o].
21 Tú ne magrúron ko, jo la'natí hain, jo tere hukmon se bhaṭak gae hain[p], sarzanish kí hai.
22 Nang aur 'ár ko mujh men se daf'a kar[q]; kyúnki main ne terí shahádaton ko yád kar rakhá hai.
23 Amíron ne bhí majlis kí, aur merí gíbaten kín; par terá banda tere faráiz par dhyán lagáe húe hai[r].
24 Terí shahádaten merí 'ishrat[s] aur merí saláh denewálián hain.

ד DALAT.

25 Merí ján ḳhák se lagí játí hai[t]; tú apne qaul ke mutábiq mujh ko jilá[u].
26 Main ne apne chalanon ko áshkárá kiyá, aur tú ne merí suní hai; mujhe apne faráiz sikhlá[x].
27 Apne qawá'id kí ráh ko mujhe bujhá de, táki main tere 'ajáib kámon ká charchá karún[y].
28 Merí rúh udásí se †pighal játí hai[z]; apne qaul ke mutábiq mujh ko mazbútí baḳhsh.
29 Mujhe darog-goí kí ráh se bachá, aur mihrbání karke apní sharí'at mujhe baḳhsh.
30 Main ne sachái kí ráh iḳhtiyár kí, aur tere ahkám apne rúbarú rakhe.
31 Main terí shahádaton se chimaṭ rahá hún; ai ḲHUDAWAND, mujhe sharminda na kar.
32 Main tere hukmon kí ráh men dauṛúngá, jab ki tú merá dil kusháda karegá[a].

ה HE.

33 Ai ḲHUDAWAND, mujhe apne faráiz kí ráh batlá[b]; main use áḳhir tak[c] yád rakhúngá.
34 Mujh ko fahm 'atá kar[d], aur main terí sharí'at ko hifz karúngá; hán, main use apne sáre dil se yád kar rakhúngá.
35 Mujhe apne hukmon ke ráste men chalá, ki merí ḳhushí us men hai[e].
36 Mere dil ko apní shahádaton kí taraf máil kar, na lálach kí taraf[f].
37 Merí ánkhon ko pher de[g], ki bátil ko na dekhen[h]; aur apní ráh men mujhe zindagí baḳhsh[i].

38 Apne qaul ko apne bande ke liye qáim rakh[k]; kyúnki wuh tere ḳhauf men rahtá hai.
39 Us malámat ko, jis se main ḍartá hún, mujh se daf'a kar; ki terí 'adálaten bhalí hain.
40 Dekh, ki main tere qawá'id ká mushtáq hún[l]: apní sadáqat men mujhe zindagí baḳhsh[m].

ו WAO.

41 Ai ḲHUDAWAND, apní rahmaton ko, hán, apní naját ko, apne qaul ke mutábiq mujh tak áne de[n].
42 Aur main un ke sabab se us ko, jo mujhe malamat kartá hai, jawáb dúngá; kyúnki mujhe tere qaul ká bharosá hai.
43 Aur aisá na kar, ki haqq bát mere munh se aslan na nikle; ki tere hukmon par merá i'atimád hai.
44 Main terí sharí'at ko har waqt abad ul ábád tak hifz kar rakhúngá.
45 Aur main kusháda jagah men chaltá phirtá rahúngá; ki, tere qawá'id ko ḍhúnḍhtá hún.
46 Main bádsháhon ke áge bhí terí shahádaton ká tazkira karúngá[o], aur sharminda na hoúngá.
47 Aur tere hukmon se lazzat uṭháúngá[p], ki main unhen dost rakhtá hún.
48 Main tere hukmon kí taraf, jin se main muhabbat rakhtá hún, apne háth uṭháúngá; aur tere faráiz ko sochtá rahúngá[q].

ז ZAIN.

49 Apne bande kí ḳhátir apne qaul ko, jis ká tú ne mujhe ummedwár kiyá[r], yád farmá.
50 Yih mere dukh men merí tasallí hai[s], ki terá sukhan mujhe ján baḳhshtá hai.
51 Magrúron ne mujh se bahut ṭhaṭholián kín[t]; lekin main ne terí sharí'at se kanára na kiyá[u].
52 Ai ḲHUDAWAND, main ne tere qadímí hukmon ko yád rakhá; so tasallí pái.
53 Un sharíron ke sabab, jinhon ne terí sharí'at ko chhoṛ diyá hai, hairání ne mujhe á pakṛá[x].
54 Mere musáfir-ḳháne men tere ahkám mere gít hain.
55 Ai ḲHUDAWAND, main ne terá nám rát ko yád kiyá hai[y], aur terí sharí'at kí muháfazat kí hai.

[n] Paid. 47. 9. 1 Taw. 29. 15. Zab. 39. 12. 2 Qur. 5. 6. 'Ibrán. 11. 13.
[o] Zab 42. 1, 2. aur 63. 1. aur 84. 2. 40, 131 áyaten.
[p] 10, 110, 118 áyaten.
[q] Zab. 39. 8.
[r] 15 áyat.
[s] 77, 92 áyaten.
[t] Zab. 44. 25.
[u] 40 áyat. Zab. 143. 11.
[x] 12 áyat. Zab. 25. 4. aur 27. 11. aur 86. 11.
[y] Zab. 145. 5, 6.
† 'Ibrání men, tapaktí hai.
[z] Zab. 107. 26
[a] 1 Sal. 4. 29. Yas. 60. 5. 2 Qur. 6. 11
[b] 12 áyat.
[c] 112 áyat. Mat. 10. 22. Mak. 2. 26.
[d] 73 áyat. Aims. 2. 6 Ya'q. 1. 5.
[e] 16 áyat.
[f] Hiz. 33. 31. Marq. 7. 21, 22 Lúq. 12. 15. 1 Tim. 6. 10. 'Ibrán. 13. 5.
[g] Yas. 33. 15.
[h] Amn. 23. 5.
[i] 40 áyat.
[k] 2 Sam. 7. 25.
[l] 20 áyat.
[m] 25, 37, 88, 107, 149, 156, 159 áyaten.
[n] Zab. 106. 4. 77 áyat.
[o] Zab. 138. 1. Mat. 10. 18, 19. A'am. 26. 1, 2.
[p] 16 áyat.
[q] 15 áyat.
[r] 74, 81, 147 áyaten.
[s] Rúm. 15. 4.
[t] Yar. 20. 7.
[u] Aiy 23. 11. Zab. 44. 18. 157 áyat.
[x] 'Az. 9. 3.
[y] Zab. 63. 6.

56 Yih mujh ko is liye hai, ki main ne terí sunnaton par 'amal kiyá.

ח KHET.

57 Ai KHUDÁWAND, tú merá bakhra hai[z]; main ne tu kahá hai, ki Main terí báton ko hifz karúngá.

58 Main apne sáre dil se terí ‖ dídár ká tálib hún: tú apne qaul ke mutábiq[a] mujh par rahm farmá.

59 Main ne apní ráhon men gaur kiyá, aur terí shahádaton kí taraf qadam phere[b].

60 Main ne phurtí kí, aur tere hukmon ke hifz karne men derí na kí.

61 Sharíron † ke jálon ne mujhe gherá, par main ne terí sharí'at ko farámosh na kiyá.

62 Tere 'adl ke hukmon ke sabab main ádhí rát ko uthke terí shukrguzáríán karúngá[c].

63 Main un sab ká ham-nishín hún, jo tujh se tarsán hain, aur tere faráiz par 'amal karte hain.

64 Ai KHUDÁWAND, zamín terí rahmat se ma'múr hai[d]: mujhe apne qawá'id sikhlá[e].

ט TET.

65 Ai KHUDÁWAND, tú ne apne sukhan ke mutábiq apne bande se khush-sulúkí kí hai.

66 Mujh ko 'aql aur dánish sikhá, ki main tere hukmon par ímán láyá hún.

67 Musíbat men giriftár hone se peshtar main gumráh thá; par ab main ne tere sukhan ko hifz kiyá hai[f].

68 Tú nek hai[g], aur nekí kartá hai; mujhe apne qawá'id sikhlá[h].

69 Magrúron ne mujh par jhúth bándhá hai[i], par main tere faráiz ko apne sáre dil se hifz kar rakhúngá.

70 Un ká dil charbí ke mánind chikná ho rahá hai[k]; par main terí sharí'at se mahzúz hún[l].

71 Bhalá húá, ki main ne dukh páyá[m]; ki main tere qawá'id ko síkhúngá

72 Tere munh kí sharí'at mere liye hazáron ashrafíon aur rúpayon se bihtar hai[n].

י YOD.

73 Tere háthon ne mujhe banáyá, aur mujhe íjád kiyá[o]: mujh ko fahm 'atá kar, táki main tere ahkám síkhún[p].

74 We, jo tujh se darte hain, mujhe dekhke khush honge[q]; kyúnki main ne tere sukhan par i'timád rakhá[r].

75 Ai KHUDÁWAND, mujh ko yaqín hai, ki terí 'adálaten rást hain; aur tú ne amánat se mujh ko dukh diyá[s].

76 Jaisá tú ne apne bande se 'ahd kiyá hai, waise mihrbání karke apní rahmat i 'ámm se mujhe tasallí de.

77 Terí latíf rahmaten mere shámil hál howen[t], táki main hayát páún; ki terí sharí'at merí khushí hai[u].

78 Magrúron ko ruswá kar[x], ki unhon ne bar'aksí se be-sabab mujh se badsulúkí kí[y]; par main tere faráiz par dhyán rakhúngá[z].

79 Aisá ho, ki we, jo tujh se darte hain, aur we, jo terí shahádaton ko jánte hain, merí taraf phiren.

80 Aisá kar, ki tere qawá'id par 'amal karte hí merá dil be-'aib rahe; táki main ruswá na hoún.

כ KAF.

81 Merí ján terí naját ke shauq men faná húí[a]; main tere qaul par i'timád rakhtá hún[b].

82 Merí ánkhen tere sukhan ke intizár men yih kahte húe faná húín[c], ki Tú mujhe kab tasallí degá?

83 Main to us mashk kí mánind húá, jo dhúwen men dharí ho[d]; par tere qawá'id ko main bhúl na játá.

84 Tere bande kí 'umr kitní hai[e]? tú kab un ko sazá degá, jo mere píchhe pare hain[f]?

85 Un magrúron ne, jo terí sharí'at ke pairau nahín, mere liye garhe khode hain[g].

86 Tere sáre hukm barhaqq hain; we náhaqq[h] mujh ko satáte hain[i]; tú merí kumak kar.

87 Nazdík hai, ki we mujhe zamín par se nábúd karen; lekin main ne tere faráiz ko tark nahín kiyá.

88 Apní rahmat se mujhe zindagí bakhsh[k]; ki main tere munh kí shahádat ko yád rakhúngá.

ל LAMAD.

89 Ai KHUDÁWAND, terá sukhan ásmán par sadá sábit hai[l].

90 Terí amánat pusht dar pusht hai; tú ne zamín ko qiyám bakhshá, aur wuh thahar rahí.

---

[z] Zab. 16. 5. Yar. 10. 16. Nau. 3. 24.
‖ 'Ibrání men, *chihra.*
[a] 41 áyat.
[b] Lúq. 15. 17, 18.
† Yá, *kí faujon ne mujhe lúṭá.*
[c] A'am 16. 25.
[d] Zab 33. 5.
[e] 12, 26 áyaten.
[f] 71 áyat. Yar. 31. 18, 19. 'Ibrán. 12. 11.
[g] Zab. 106. 1. aur 107. 1. Mat. 19. 17.
[h] 12, 26 áyaten.
[i] Aiy. 13. 4. Zab. 109. 2.
[k] Zab. 17. 10. Yas. 6. 10. A'am. 28. 27.
[l] 35 áyat.
[m] 67 áyat. 'Ibrán. 12. 10, 11.
[n] 127 áyat. Zab. 19. 10. Ams. 8. 10, 11. 19.
[o] Ist. 32. 6. Aiy. 10. 8. Zab. 100. 3. aur 138. 8. aur 139. 14.
[p] 34, 144 áyaten.
[q] Zab. 34. 2.
[r] 49, 197 áyaten.
[s] 'Ibrán. 12. 10.
[t] 41 áyat.
[u] 24, 47, 174 áyaten.
[x] Zab. 25. 3.
[y] 86 áyat.
[z] 23 áyat.
[a] Zab. 73. 26 aur 84. 2.
[b] 74, 114 áyaten.
[c] 123 áyat. Zab. 69. 3.
[d] Aiy. 30. 30.
[e] Zab. 39. 4.
[f] Muk. 6. 10
[g] Zab. 35. 7 Ams. 16. 27.
[h] Zab. 35. 19. aur 38. 19.
[i] 78 áyat.
[k] 40 áyat.
[l] Zab. 89. 2. Mat. 24. 34, 35. 1 Pat. 1. 25.

91 We tere hukm ke mutábiq áj ke din pácdár haiṉ[m]; kyúṉki sab tere ḳhádim haiṉ.

92 Agar terí sharí'at merí ḳhushí na hotí[n], to maiṉ apní musíbat meṉ halák ho játá.

93 Maiṉ tere faráiz ko kabhí farámosh na karúṉgá; ki tú ne un ke wasíle se mujhe hayát baḳhshí hai.

94 Maiṉ terá húṉ, mujhe bachá le; ki maiṉ tere faráiz ká tálib húṉ.

95 Sharír merí ghát meṉ lage húe haiṉ, ki mujhe halák kareṉ; lekin maiṉ terí shahádatoṉ par dhyán rakhtá húṉ.

96 Maiṉ ne har ek kamál kí tamámí dekhí; lekin tere hukm niháyat wasí' haiṉ[o].

מ MEM.

97 Áh! maiṉ terí sharí'at se kaisí muhabbat rakhtá húṉ! merá soch sáre din us hí meṉ hai[p].

98 Tú ne apne hukmoṉ ke wasíle se mujh ko mere dushmanoṉ se ziyáda dánishmand kiyá[q]; ki we hamesha mere sáth haiṉ.

99 Merí dánish un sab kí se, jo mujhe ta'lím dete haiṉ, ziyáda hai; kyúṉki maiṉ terí shahádatoṉ ká dhyán kartá rahtá húṉ[r].

100 Maiṉ búṛhoṉ se ziyáda samajhtá húṉ[s]; kyúṉki maiṉ ne tere faráiz ko hifz kiyá hai.

101 Maiṉ ne har ek burí rawish se apne páṉw báz rakhe[t], táki maiṉ tere suḳhan ko hifz karúṉ.

102 Maiṉ ne terí 'adálatoṉ se sar-tábí na kí; kyúṉki tú ne mujhe ta'lím dí hai.

103 Terí báteṉ mujhe kyá hí míṭhí lagtí haiṉ; balki us shahd se, jo mere muṉh meṉ ho, ziyáda shírín hai[u].

104 Tere faráiz ke wasíle se maiṉ ne dánish páí; so har ek jhúṭhí ráh se maiṉ 'adáwat rakhtá húṉ[x].

נ NÚN.

105 Terá suḳhan mere páṉwoṉ ke liye chirág[y], aur merí ráh kí roshní hai.

106 Maiṉ ne qasam kháí hai, aur maiṉ use púrá karúṉgá[z], ki maiṉ tere 'adl ke hukmoṉ ko hifz karúṉgá.

107 Mujh par baṛí musíbat hai: ai ḲHUDÁWAND, apne suḳhan ke mutábiq mujhe jilá[a].

108 Ai ḲHUDÁWAND, mihrbání farmáke mere muṉh ke hadyoṉ ko qabúl kar[b], aur apní 'adálateṉ mujhe sikhlá[c].

109 Merí ján hamesha merí hathelí par hai[d]; báwujúd us ke maiṉ ne terí sharí'at ko farámosh na kiyá.

110 Sharíroṉ ne mere liye phandá lagáyá hai[e], par maiṉ tere faráiz se kanáre na húá[f].

111 Maiṉ ne abadí mírás kí mánind[g] terí shahádatoṉ ko le liyá; kyúṉki merá dil un se masrúr hai[h].

112 Merá dil usí par máil hai, ki tere qawá'id par hamesha áḳhir tak[i] 'amal karúṉ.

ס SÁMAK.

113 Bátil ḳhiyáloṉ se maiṉ bezár húṉ, par terí sharí'at se muhabbat rakhtá húṉ.

114 Tú mere chhipne ká makán[k], aur merí sipar hai; maiṉ tere suḳhan se ummed rakhtá húṉ[l].

115 Ai badkáro, mere pás se dúr ho jáo[m]; ki maiṉ to apne Ḳhudá ke hukmoṉ ko hifz karúṉgá.

116 Apne suḳhan ke mutábiq mujhe sambhál, táki maiṉ jí jáúṉ; aur merí ummed ke liye mujhe sharminda na kar[n].

117 Mujh ko thámbh, ki maiṉ salámat rahúṉ; ki maiṉ hamesha terí sunnatoṉ ko nigáh rakhúṉgá.

118 Tú ne un sab ko pácmál kiyá hai, jo terí sunnatoṉ se bhaṭak gaye[o]; ki un ká fareb ek jhúṭh hai.

119 Tú ne zamín ke sab sharíroṉ ko mail kí mánind[p] ‖dúr kiyá; so maiṉ terí shahádatoṉ se muhabbat rakhtá húṉ.

120 Merá badan tere ḍar se kámptá hai[q], aur maiṉ terí 'adálatoṉ se ḍartá húṉ.

ע 'AIN.

121 Maiṉ ne 'adl aur insáf kiyá hai; mujhe un ke hawále na kar, jo mujh par zulm karte haiṉ.

122 Nekí ke liye apne bande ká zámin ho[r], táki magrúr log mujh par zulm na kareṉ.

123 Merí áṉkheṉ terí naját ke, aur terí sadáqat ke suḳhan ke sabab faná ho gaíṉ[s].

124 Apne bande se apní rahmat ke mutábiq sulúk kar, aur mujh ko apní sunnateṉ sikhlá[t].

[m] Yar. 33. 25.
[n] 24 áyat.
[o] Zab. 19. 7, 8. Wá'iz 2. 11. Mat. 5. 18. aur 24. 35.
[p] Zab. 1. 2.
[q] Ist. 4. 6, 8.
[r] 2 Tím. 3. 15.
[s] Aiy. 32. 7, 8, 9.
[t] Ams. 1. 15.
[u] Zab. 19. 10. Ams. 8. 11.
[x] 128 áyat.
[y] Ams. 6. 23.
[z] Naham. 10. 29.
[a] 88 áyat.
[b] Hús. 14. 2. 'Ibrán. 13. 15.
[c] 12, 26 áyateṉ.
[d] Aiy. 13. 14.
[e] Zab. 140. 5. aur 141. 9.
[f] 10, 21 áyateṉ.
[g] Ist. 33. 4.
[h] 77, 92, 174 áyateṉ.
[i] 33 áyat.
[k] Zab. 32. 7. aur 91. 1.
[l] 81 áyat.
[m] Zab. 6. 8. aur 139. 19. Mat. 7. 23.
[n] Zab. 25. 2. Rúm. 5 5. aur 9. 33. aur 10. 11.
[o] 21 áyat.
[p] Hiz. 22. 18. ‖ 'Ibrání meṉ, *mauqúf kiyá.*
[q] Hab. 3. 16.
[r] 'Ibrán. 7. 22.
[s] 81, 82 áyateṉ.
[t] 12 áyat.

125 Main terá banda húṉ[u], mujh ko fahm de, táki main terí shahádatoṉ ko pahchánúṉ.

126 KHUDÁWAND ke kám karne ká waqt hai, ki unhoṉ ne terí sharí'at ko toṛá.

127 Main is liye tere hukmoṉ ko sone se, balki chokhe sone se, ziyáda 'azíz rakhtá húṉ[x].

128 Is liye main tere sáre faráiz ko sab chízoṉ men dost rakhtá húṉ, aur sab jhúṭhí ráhoṉ ko dushman rakhtá húṉ[y].

פ FE.

129 Terí shahádaten hairat-afzá hain; is liye merí ján ne unhen hifz kar rakhá hai.

130 Tere kalám ká dakhl roshní bakhshtá hai; wuh sáre sáda logoṉ ko dánish 'ináyat kartá hai[z].

131 Main ne apná munh khol diyá, aur paṛá hámptá húṉ; kyúnki main tere hukmoṉ ká mushtáq húṉ[a].

132 Jis tarah tú un par tawajjuh kartá hai jo tere nám se muhabbat rakhte[b], mujh par bhí kar[c], aur mujh par rahm kar.

133 Apne sukhan se mere qadamoṉ ko durust rakh[d], aur kisí tarah ke gunáh ko mujh par gálib hone na de[e].

134 Ádmí ke zulm se mujh ko mahfúz rakh[f]; táki main tere faráiz ko hifz karúṉ.

135 Apne bande ko apne chihre kí jalwagarí dikhlá[g], aur mujhe apní sunnaten sikhlá[h].

136 Pání kí nahren merí ánkhoṉ se bahtí hain, kyúnki unhoṉ ne terí sharí'at kí muháfazat na kí[i].

צ SÁDE.

137 Ai KHUDÁWAND, tú sádiq hai[k], aur terí 'adálaten wájibí hain.

138 Terí shahádaten jo tú ne sábit kín hain, sachchí aur niháyat yaqíní hain[l].

139 Merí gairat ne mujhe barbád kiyá[m]; kyúnki mere dushmanoṉ ne terí bátoṉ ko farámosh kiyá hai.

140 Terá kalám niháyat ‖ pákíza hai[n]; is liye terá banda us se muhabbat rakhtá hai.

141 Main haqír aur zalíl húṉ; par main tere faráiz ko farámosh nahíṉ kartá.

142 Terí sadáqat ek abadí sadáqat hai, aur terí sharí'at sachái hai[o].

143 Musíbat aur áfat ne mujhe † á liyá hai; lekin tere ahkám merí khushí hain[p].

144 Terí shahádatoṉ kí sadáqat abadí hai: mujhe fahm 'atá kar[q], táki main jí jáúṉ.

ק QOF.

145 Main ne apne sáre dil se nála kiyá hai; ai KHUDÁWAND, merí sun; main terí sunnatoṉ ko hifz karúngá.

146 Main tujh se faryád kartá húṉ; mujhe bachá le; ‖ main terí shahádatoṉ ko yád rakhúngá.

147 Main subh par sabqat karte húe[r] chillátá húṉ, ki mujhe tere sukhan par i'atimád hai[s].

148 Merí ánkhen pahroṉ kí ráh dekhtí hain[t], táki main tere sukhan ká dhyán rakhúṉ.

149 Ai KHUDÁWAND, apne lutf ke mutábiq merí áwáz sun, aur apní 'adálatoṉ ke muwáfiq mujhe zindagí bakhsh[u].

150 We, jo ziyánkárí par kamar bándhte, muttasil húe; we terí sharí'at se dúr hain.

151 Ai KHUDÁWAND, tú nazdík hai[x], aur tere sáre ahkám sach hain[y].

152 Main ne terí shahádatoṉ kí bábat qadím se ma'lúm kiyá, ki tú ne un kí bunyád ko abadí qiyám[z] bakhshá.

ר RESH.

153 Merí musíbat par nazar kar[a], aur mujhe naját de; ki main ne terí sharí'at ko farámosh nahíṉ kiyá.

154 Mere ‖ haqq kí himáyat kar[b], aur mujhe naját de; apne kalám ke mutábiq mujhe zindagí bakhsh[c].

155 Naját sharíroṉ se dúr hai[d]; kyúnki we terí sunnatoṉ ko khojte nahíṉ.

156 Ai KHUDÁWAND, terí latíf rahmaten bahut hain; apní 'adálatoṉ ke mutábiq mujhe zinda kar[e].

157 We, jo mere píchhe paṛe hain, aur we, jo mere dushman hain, bahut hain; lekin main terí shahádatoṉ kí ráh se palaṭ nahíṉ játá[f].

158 Main ne taqsírwároṉ ko dekhá, aur dilgír húá[g]; kyúnki unhoṉ ne tere sukhan ko hifz na kiyá.

u Zab. 116. 16.
x 72 áyat. Zab. 19. 10. Ams. 8. 11.
y 104 áyat.
z Zab. 19. 7. Ams. 1. 4.
a 20 áyat.
b 2 Tas. 1. 6, 7.
c Zab. 106. 4.
d Zab. 17. 5.
e Zab. 19. 13. Rúm. 6. 12.
f Lúq. 1. 74.
g Zab. 4. 6.
h 12, 26 áyaten.
i Yar. 9. 1. aur 14. 17. Dekho Hiz. 9. 4.
k Az. 9. 15. Nahem. 9. 33. Yar. 12. 1. Dán. 9. 7.
l Zab. 19. 7, 8, 9.
m Zab. 69. 9. Yuh. 2. 17.
‖ 'Ibrání men, sáf kiyá húá.
n Zab. 12. 6. aur 18. 30. aur 19. 8. Ams. 30. 5.
o 151 áyat. Zab. 19. 9. Yúh. 17. 17.
† 'Ibrání men, páyá hai.
p 77 áyat.
q 34, 73, 169 áyaten.
‖ Yá, ki main terí shahádatoṉ ko hifz karúṉ.
r Zab. 5. 3. aur 88. 13. aur 130. 6.
s 74 áyat.
t Zab. 63. 1, 6.
u 40, 154 áyaten.
x Zab. 145. 18.
y 142 áyat.
z Lúq. 21. 33.
a Nau. 5. 1.
‖ Yá, mere liye jhagar.
b 1 Sam. 24. 15. Zab. 35. 1. Mík. 7. 9.
c 40 áyat.
d Ayy. 5. 4.
e 149 áyat.
f Zab. 44. 18. 51 áyat.
g 136 áyat. Hiz. 9. 4.

159 Dekh, ki maiṉ tere faráiz ko kaisá hí cháhtá húṉ: ai KHUDAWAND, apne lutf ke mutábiq mujhe jilá [h].

160 Ibtidá se terá kalám sachchá hai; aur terí sárí 'adálateṉ, jo haqq haiṉ, abadí dáimí haiṉ.

ש SHÍN.

161 Sardároṉ ne be-sabab merá píchhá liyá hai [i]; par mere dil meṉ tere kalám ká ḍar samáyá hai.

162 Maiṉ terí bátoṉ se, us kí mánind, jise baṛí lúṭ mil jáwe, masrúr húṉ.

163 Maiṉ jhúṭh se bezár húṉ, aur nafrat rakhtá húṉ; par terí sharí'at ko dost rakhtá húṉ.

164 Maiṉ terí sadáqat ke hukmoṉ kí bábat har roz sát martabe terí sitáish kartá húṉ.

165 Un ko baṛá chain hai, jo terí sharí'at ko dost rakhte haiṉ [k]; un ko kisí tarah se ṭhokar nahíṉ lagtí.

166 Ai KHUDAWAND, maiṉ terí naját ká ummedwár húṉ [l]; aur maiṉ tere hukmoṉ ko 'amal meṉ láyá.

167 Merí rúh ne terí shahádatoṉ ko hifz kiyá hai, aur maiṉ unheṉ ba shiddat 'azíz rakhtá húṉ.

168 Maiṉ ne tere faráiz aur terí shahádatoṉ ko hifz kiyá hai; ki merí sárí ráheṉ tere áge haiṉ [m].

ת TAU.

169 Ai KHUDAWAND, mere nále ko apne huzúr muttasil áne de, aur apne kalám ke mutábiq mujh ko fahm 'atá kar [n].

170 Merí du'á ko apne huzúr házir hone de, aur apne qaul ke mutábiq mujhe naját de.

171 Mere laboṉ se terí sitáish niklegí, jab tú mujhe apní sunnateṉ sikhláe [o].

172 Merí zubán tere kalám ká charchá kartí rahegí; ki tere sáre akhám sadáqat ke haiṉ.

173 Apne háth se merí kumak kar; ki maiṉ ne tere faráiz ko ikhtiyár kiyá hai [p].

174 Ai KHUDAWAND, maiṉ terí naját ká mushtáq húṉ [q], aur terí sharí'at merí khurramí hai [r].

175 Merí ján-bakhshí kar, ki wuh terí sitáish karegí; aur terí 'adálateṉ merí kumak kareṉ.

176 Maiṉ us bheṛ kí mánind, jo khoí jáwe, gum húá húṉ [s]: apne bande ko ḍhúṉḍh; ki maiṉ ne tere hukmoṉ ko farámosh nahíṉ kiyá.

h 88 áyat.
i 1 Sam. 24. 11, 14. aur 26. 18. 23 áyat.
k Ams. 3. 2. Yas. 32. 17.
l Paid. 49. 18. 174 áyat.
m Ams. 5. 21.
n 144 áyat.
o 7 áyat.
p Yash. 24. 22. Ams. 1. 29. Lúq. 10. 42.
q 166 áyat.
r 16, 24, 47, 77, 111 áyatoṉ.
s Yas. 53. 6. Lúq. 15. 4, waġ. 1 Pat. 2. 25.

CXX ZABUR.

1 Dáúd Doeg kí bábat minnat kartá, 3 us kí dagábáz zubán ke sabab use malámat kartá, 5 aur bure logoṉ kí suhbat ke bá'is shikáyat kartá.

Ma'alát ká Zabúr.

APNI' pareshání meṉ maiṉ ne KHUDAWAND se faryád kí [a]; us ne merí suní.

2 Ai KHUDAWAND, merí ján ko jhúṭhe laboṉ aur dagábáz zubán se riháí de.

3 ‖ Ai jhúṭhí zubán, tujhe kyá diyá jáegá, aur tujhe kyá hásil hogá?

4 † Pahlawán ke tez tír, aur ratama ke [b] jalte húe angáre.

5 Mujh par wáwailá hai, ki maiṉ Masak meṉ [c] pardesí húṉ, aur Qidár ke khaimoṉ meṉ [d] rahtá húṉ.

6 Merí rúh un ke sáth bahut rahí, jo salámatí ká kína rakhte haiṉ.

7 Maiṉ to salámatí ká ádmí húṉ; lekin jab maiṉ bát kartá húṉ, to wo jang par taiyár hote haiṉ.

CXXI ZABUR.

Un dindároṉ ká amn o chain, jo Khudá par hifázat ke liye takiya karte.

Ma'alát ká Zabúr.

KYA' maiṉ ánkh uṭháke paháṛoṉ par nazar karúṉ? kaháṉ se merí madad áwegí?

2 Merí madad KHUDAWAND se hai, jis ne ásmán o zamín ko paidá kiyá [a].

3 Wuh tere páṉw ko jumbish hone na degá [b]; wuh, jo terá háfiz hai, na úṉghegá [c].

4 Dekh, wuh, jo Israel ká háfiz hai, hargiz na úṉghegá, aur na soegá.

5 KHUDAWAND terá háfiz hai; KHUDAWAND tere dahne háth par [d] terá sáyabán hai [e].

6 Áftáb se din ko, aur máhtáb se rát ko, tujhe kuchh zarar na pahuṉchegá [f].

7 KHUDAWAND har ek badí se tujhe mahfúz rakhegá; wuh terí ján ko mahfúz rakhegá [g].

8 KHUDAWAND tere jáne áne meṉ, is waqt se leke abad tak, terá háfiz rahegá [h].

1058 ke qaríb.
a Zab. 118. 5. Yún. 2. 2.
‖ Yá, *Jhúṭhí zubán tujhe kyá degí? yá, us se tujhe kyá hásil hogá?*
† Yá, *wuh (ya'ne, zubán) pahlawán ke tez tíroṉ kí mánind hai, waġ.*
b 1 Sal. 19. 4.
c Paid. 10. 2. Hiz. 27. 13.
d Paid. 25. 13. 1 Sam. 25. 1. Yar. 49. 28, 29.
a Zab. 124. 8. Yar. 3. 23.
b 1 Sam. 2. 9. Ams. 3. 23, 26.
c Zab. 127. 1. Yas. 27. 3.
d Zab. 16. 8. aur 109. 31.
e Yas. 25. 4.
f Zab. 91. 5. Yas. 49. 10. Muk. 7. 16.
g Zab. 41. 2. aur 97. 10. aur 145. 20.
h Ist. 28. 6. Ams. 2. 8. aur 3. 6.

CXXII ZABUR.

1 Dáúd apní khushí, jo kalísiye ke sabab us ko húí, záhir kartá, 6 aur us kí salámatí ke liye du'á mángtá.

Ma'alát ká Zabúr i Dáúd.

MAIN masrúr húá, jis waqt we mujhe kahte the, Ao, KHUDAWAND ke ghar jáwen[a].

2 Ai Yarúsalam, hamáre páṉw tere darwázon men qáim howenge.

3 Ai Yarúsalam, tú baní hai, ki búham khúb paiwasta shahr hai[b]:

4 Jis men firqe, balki KHUDAWAND ke firqe, Isráel† ke 'ahdnáme ko[c] chaṛh játe hain[d], ki KHUDAWAND ke nám ‖kí sitáish karen.

5 Kyúnki us men 'adálat ke takht, Dáúd ke khándán ke takht, rakhe húe hain[e].

6 Yarúsalam kí salámatí ke liye du'á mángo[f]; we, jo tujh ko dost rakhte hain, kámyáb howenge.

7 Terí chárdíwárí men salámatí, aur tere qasron men iqbál howe.

8 Main apne bháíon aur hamnishínon ke liye ab kahtá hún, Tujh men salámatí howe.

9 KHUDAWAND apne Khudá ke ghar ke liye main terí khairiyat ká tálib ho rahúngá[g].

CXXIII ZABUR.

1 Dindár log apná bharosá jise Khudá par rakhte záhir karte, 3 aur minnat karte ki istihzá se riháí páwen.

Ma'alát ká Zabúr.

MAIN ne apní ánkh terí taraf uṭháí[a], ai ásmán par baiṭhnewále[b].

2 Dekho, jis tarah se ki gulám apne áqáon ke háth dekhá karte hain, aur laundí kí ánkhen apní bíbí ke háthon ko taktí rahtí hain, isí tarah hamárí ánkh KHUDAWAND apne Khudá par hai, jab tak ki wuh ham par rahm farmáwe.

3 Ai KHUDAWAND, ham par rahm farmá; ham par rahm farmá, ki ham istihzá se khúb ser ho gaye.

4 Daulatmandon kí istihzá aur magrúron ke tamaskhur se hamáre nafs niháyat ser húe.

CXXIV ZABUR.

Kalísiyá Khudá kí shukrguzárí kartí hai ek mu'ajiza riháí ke sabab jo us ko milí thí.

Ma'alát ká Zabúr i Dáúd.

AGAR na hotá, ki KHUDAWAND hamárí tarafdárí kartá, to ab Isráel kahtá[a];

2 Agar na hotá, ki KHUDAWAND hamárí taraf hotá, jis waqt ki logon ne ham par chaṛháí kí:

3 To we ham ko jítá nigal játe[b], jab ki un ká gazab ham par bhaṛká thá;

4 Ham kab ke pání men garq ho játe; dhárá hamárí ján par guzar játí;

5 Gurúrwále pání hamárí ján hí par guzar karte.

6 Mubárak ho KHUDAWAND, jis ne ham ko un ke dánton ká shikár na hone diyá.

7 Hamárí ján chiṛiyá kí tarah saiyád ke jál se chhúṭí[c]; ki jál ṭúṭá, aur ham nikal bhágé.

8 Hamárí madad KHUDAWAND ke nám se hai[d], jis ne ásmán aur zamín ko paidá kiyá[e].

CXXV ZABUR.

1 Un kí kaisí salámatí hai, jo Khudá par tawakkul rakhte. 4 Ek du'á, ki dindáron par barakat áwe, aur shaíron par áfaten.

Ma'alát ká Zabúr.

WE, jin ká tawakkul KHUDAWAND par hai, koh i Saihún ke mánind hain, jo ṭal nahín saktá aur abad tak sábit hai.

2 Jis tarah Yarúsalam ke áspás pahár hain, us hí tarah KHUDAWAND, is waqt se leke abad tak, apne logon ko ghere húe hai.

3 ‖Sharíron ká sonṭá sádiqon ke hisse men nahín paṛne ká[a]; tá na howe, ki sádiq badkárí kí taraf apne háth baṛháwen.

4 Ai KHUDAWAND, bhalon se, aur un se, jo sídhe-dil hain, bhaláí kar.

5 Par we, jo apní kajrawíon par[b] máil hain, KHUDAWAND un ko badkáron ke sáth rawána karegá: lekin Isráel par salámatí howe[c].

CXXVI ZABUR.

1 Kalísiyá apní nádir riháí ki jo qaid men se húí thí yádgárí karke, 4 du'á mángtí, ki us májare ke sab nek anjám hon, aur aison ke wuqú' men ánw kí ímán ke zor se peshkhabarí kartí.

Ma'alát ká Zabúr.

KHUDAWAND ne jis waqt‖ Saihúní asíron ko phiráyá[a], us waqt ham un ke mánind the, jo khwáb dekhte hain[b].

2 Aur us waqt hamáre munh hansí se bhar gaye[c], aur hamárí zubán gáne se ser húí; tab gair qaumon ke darmiyán yih charchá thá, ki KHUDAWAND ne un se baṛá sulúk kiyá.

---

a Yas. 2. 3. Zak. 8. 21.
b Dekho 2 Sam. 5. 9.
† 'Ibrání men, kí shahádat ko.
c Khur. 16. 34.
d Khur. 23. 17. Ist. 16. 16
‖ Yá, ká shukr karen.
e Ist. 17. 8. 2 Taw. 19. 8.
f Zab. 51. 18.
g Naham. 2. 10.
a Zab. 121. 1. aur 141. 8.
b Zab. 2 4. aur 11. 4. aur 115. 3.
a Zab. 129. 1.
b Zab. 56. 1, 2. aur 57. 3. Ams. 1. 13.
c Zab. 91. 3. Amis. 6. 5.
d Zab. 121. 2.
e Paid. 1. 1. Zab. 134. 3.
‖ Yá, sharárat ká.
a Ams. 22. 8. Yas. 14. 5.
b Ams. 2. 15
c Zab. 128. 6. Gal 6. 16.
‖ 'Ibrání men, Saihún kí lauṭ lauṭáyá ko.
a Zab. 53. 6, aur 85. 1. Hús. 6. 11. Yuel 3. 1.
b A'am. 12. 9.
c Aiy. 8. 21.

3 Háṉ, Ḳhudáwand ne ham se baṛe sulúk kiye; ham ḳhush haiṉ.

4 Ai Ḳhudáwand, hamáre asíroṉ ko pher lá, janúb meṉ kí nahroṉ ke mánind.

5 We, jo áṉsúoṉ meṉ bote haiṉ, ‖ ḳhush hoke dirau kareṉge[d].

6 Wuh, jo báhar játá hai, aur rotá húá ‖ beshqímat bíj le chaltá hai, be-shubha ḳhushí ke sáth apní púlíáṉ hamráh leke phir áwegá.

‖ Yá, *gáte húe.*
[d] Dekho Yar. 31. 9, wag.
‖ Yá, *bíj kí tokrí.*

CXXVII ZABUR.

1 Un fawáid kí bábat jo Ḳhudá kí barakat se milte. 3 Nek farzand us hí kí baḳhshish haiṉ.

Ma'alát ká Zabúr ‖ i Sulaimán.

JAB ki Ḳhudáwand hí ghar na banáwe, to un kí mihnat, jo us kí biná karte haiṉ, be-fáida hai; agar Ḳhudáwand hí shahr ká nigahbán na hotá, to pásbán kí hoshyárí 'abas hai[a].

2 Tumheṉ kuchh fáida nahíṉ, jo tum sawere uṭhte ho, aur † rát tak bhí kám meṉ lage rahte ho, aur gam kí roṭíáṉ kháte ho[b]; yaqínan wuh apne mahbúb ko ḳhwáb i ráhat baḳhshtá hai.

3 Dekho, ‖ beṭe Ḳhudáwand kí baḳhshish haiṉ[c], aur peṭ ke phal us kí taraf se ek ajr haiṉ[d].

4 Jaise pahlawán ke háth meṉ tír, waise hí jawání ke beṭe haiṉ.

5 Mubárak wuh mard, jis ká tarkash un se ma'múr hai: we pashemán na howeṉge, † jis waqt darwáze par dushmanoṉ ‖ se bátchít kareṉge[e].

‖ Yá, *Sulaimán ke liye.* Zab. 72, sarnáma.
[a] Zab. 121. 3, 4, 5.
† 'Ibrání meṉ, *der talak baiṭhte rahte.*
[b] Paid. 3. 17, 19.
‖ Yá, *farzand.*
[c] Paid. 33. 5 aur 48. 4. Yash. 24. 3, 4.
[d] Ist. 28. 4.
† Yá, *par.*
‖ Yá, *ko mar kareṉge,* Zab. 19. 47. yá, *halák kareṉge.*
[e] Dekho Aiy. 5. 4. Ams. 27. 11.

CXXVIII ZABUR.

Un gunágún barakatoṉ kí bábat jo Ḳhudá-tarsoṉ par názil hotíṉ.

Ma'alát ká Zabúr.

MUBARAK hai har ek insán, jo Ḳhudáwand se ḍartá hai[a], aur us kí ráhoṉ par chaltá hai.

2 Ki tú apne háthoṉ kí kamáí kháwegá[b]; tú sa'ádatmand hai, aur ḳhair tere sáth hai.

3 Terí jorú us ták kí mánind[c] hogí, jo mewe se ladí húí tere ghar ke áspás hai; tere bachche tere dastarḳhwán ke gird zaitún ke paudhoṉ kí mánind[d] hoṉge.

4 Dekho, wuh insán, jo Ḳhudáwand se ḍartá hai, aisá mubárak hogá.

5 Ḳhudáwand Saihún meṉ se tujhe barakat degá[e], aur tú apní 'umr bhar Yarúsalam kí kámyábí dekhegá.

6 Yaqínan tú apne bachchoṉ ke bachche dekhegá[f], aur salámatí ko, jo Isráel par howe[g].

[a] Zab. 112. 1. aur 115. 13. aur 119. 1.
[b] Yas. 3. 10.
[c] Hiz. 19. 10.
[d] Zab. 52. 8. aur 144. 12.
[e] Zab. 134. 3.
[f] Paid. 50. 23. Aiy. 42. 16.
[g] Zab. 125. 5.

CXXIX ZABUR.

1 Ráqim Isráel ko ubhártá ki Ḳhudá kí sitáish kare is liye ki us ne use baṛí musíbatoṉ se chhuṛáyá thá. 5 Kalísiye ke dushmanoṉ par la'nat kí játí.

Ma'alát ká Zabúr.

MERI jawání se leke[a] ab tak unhoṉ ne ‖ aksar mujhe satáyá hai, Isráel cháhiye ki ab kahe[b];

2 Merí jawání se leke ab tak bárhá unhoṉ ne mujhe dukh diyá; par we mujh par gálib na húe.

3 Jotnewáloṉ ne merí píṭh par hal jotá; unhoṉ ne apní regháríáṉ lambí kíṉ.

4 Ḳhudáwand sádiq hai; us ne sharíroṉ kí rassíoṉ ko káṭ ḍálá.

5 We sab, jo Saihún se bugz rakhte haiṉ, ruswá howeṉ, aur hazímat kháweṉ.

6 We chhatoṉ kí ghás kí mánind[c] howeṉ, jo peshtar us se, ki us kí roídagí kámil ho, ḳhushk ho játí hai;

7 Jis se dirau karnewálá apní muṭṭhí nahíṉ bhartá, aur jise púle bándhnewálá apne dáman meṉ nahíṉ letá:

8 Aur we, jo udhar se guzarte haiṉ, nahíṉ kahte, ki Ḳhudáwand kí barakat tum par ho: ham Ḳhudáwand ká nám leke tumháre liye du'á karte haiṉ[d].

[a] Dekho Hiz. 23. 3. Hús. 2. 15. aur 11. 1.
‖ Yá, *bahut.*
[b] Zab. 124. 1.
[c] Zab. 37. 2.
[d] Rút 2. 4. Zab. 118. 26.

CXXX ZABUR.

1 Ráqim i zabúr du'á mángte waqt apní ummed záhir kartá, 5 aur ummed karte húe apná sabr bhí dikhlátá. 7 Isráel ko ubhártá ki wuh Ḳhudá par bharosá rakhe.

Ma'alát ká Zabúr.

AI Ḳhudáwand, maiṉ gahráoṉ meṉ se[a] tere áge faryád kartá húṉ.

2 Ai Ḳhudáwand, merí áwáz sun, aur merí du'á kí áwáz par kán rakh.

3 Ai Yahowah, agar tú gunáh ká hisáb lene lage, to ai Ḳhudáwand, kaun khaṛá rah saktá hai[b]?

4 Par tere pás to magfirat hai[c], táki terá ḍar rakheṉ[d].

5 Maiṉ Ḳhudáwand ke intizár meṉ húṉ[e]; merí ján us ke intizár meṉ hai, aur mujhe us ke suḳhan ká bharosá hai[f].

[a] Nau. 3. 55. Yún. 2. 2.
[b] Zab. 143. 2. Rúm. 3. 20, 23, 24. aur 14. 4.
[c] Khur. 34. 7.
[d] 1 Sal. 8. 40. Zab. 2. 11. Yar. 33. 8, 9.
[e] Zab. 27. 14. aur 33. 20. aur 40. 1. Yas. 8. 17. aur 26. 8. aur 30. 18.
[f] Zab. 119. 81.

6 Merí rúh Khudáwand ká intizár is qadr kartí, ki pásbán utne shauq se subh ke muntazir nahíṉ hote[g]: háṉ, we subh ká utná intizár nahíṉ karte.

7 Ai Isráel, KHUDÁWAND par tawakkul kar[h]; ki rahmat KHUDÁWAND ke pás hai; aur naját kí firáwání wahíṉ hai[i].

8 Aur wuhí Isráel ko us kí sárí badkáríoṉ ‖ká fidiya degá[k].

CXXXI ZABÚR.

1 Dáúd áp ko farotan záhir karke, 3 Isráel ko ubhártá ki Khudá par tawakkul rakhe.

Ma'alát ká Zabúr i Dáúd.

AI KHUDÁWAND, mere dil meṉ magrúrí nahíṉ, aur maiṉ buland-nazar nahíṉ húṉ; maiṉ baṛe mu'ámaloṉ se, aur un bátoṉ se, jo mere liye niháyat hairat-afzá haiṉ, kuchh kám nahíṉ rakhtá[a].

2 Maiṉ ne sach much 'ájizí kí, aur merá dil us laṛke kí mánind, jis ká dúdh us kí má ne chhuṛáyá ho, garíb húá[b]: háṉ, merá dil us laṛke ká sá hai jis ká dúdh chhuṛáyá gayá ho.

3 Isráel is dam se leke abad tak KHUDÁWAND par tawakkul kare[c].

CXXXII ZABÚR.

1 Dáúd du'á mángte waqt Khudá ke huzúr bayán kartá ki kyúṉkar us ne 'ahd ke sandúq kí hifázat khudá-tarsí ke sáth kí thí. 8 Us kí du'á sandúq uṭhá lejáne ke waqt meṉ, jo us ne kí. 11 Khudá ke wa'doṉ ká do bára bayán.

Ma'alát ká Zabúr.

AI KHUDÁWAND, Dáúd ko aur us kí sárí mashaqqatoṉ ko yád kar:

2 Kyúṉkar us ne KHUDÁWAND kí qasam kháí, aur Ya'qúb ke tawáná Khudá[a] kí nazr mání[b];

3 Yaqínan maiṉ to apne ghar kí chhat tale na jáúṉgá, aur na apne palang par chaṛhúṉgá;

4 Maiṉ na khwáb ko apní ánkhoṉ meṉ jáne dúṉgá, aur na nínd ko apní palakoṉ meṉ[c],

5 Jab tak ki KHUDÁWAND ke liye ek makán[d], aur Ya'qúb ke tawáná Khudá ke liye ‖ek maskan na páúṉ.

6 Dekho, ham ne us kí khabar Ifrátha meṉ[e] suní; aur ham ne wuh maqám jangal ke maidánoṉ meṉ páyá[f].

7 Ham us ke maskanoṉ meṉ jáeṉge; aur ham us ke páṉwoṉ tale kí chaukí ke barábar us ko sijda kareṉge[g].

8 Uṭh, ai KHUDÁWAND[h], apní árámgáh meṉ dákhil ho, tú aur terí qúwat ká sandúq[i].

9 Apne káhinoṉ ko sadáqat ká libás pahiná[k], aur tere pák log khushí se lalkáreṉ.

10 Apne bande Dáúd kí khátir apná muṉh apne masíh se mat moṛ.

11 KHUDÁWAND ne rástí se Dáúd ke liye qasam kháí[l], jis se wuh na phiregá, ki Maiṉ tere peṭ ke phal meṉ se tere liye tere takht par biṭhláúṉgá[m].

12 Agar tere laṛke mere 'ahd aur merí shahádat ko, jo maiṉ unheṉ batáúṉgá, hifz kareṉge, to un ke laṛke bhí tere takht par abad tak baiṭhte chale jáeṉge.

13 Ki KHUDÁWAND ne Saihún ko pasand farmáyá[n], aur cháhá, ki wuh us ke liye maskan ho.

14 Yih mere chain ká abadí makán hai[o], maiṉ us meṉ basúṉgá; kyúṉki maiṉ us par rágib húṉ.

15 Maiṉ us ke zakhíroṉ meṉ ‖bahut sí barakat dúṉgá; maiṉ us ke miskínoṉ ko roṭí se ser karúṉgá[p].

16 Maiṉ us ke káhinoṉ ko naját ká libás pahináúṉgá[q], aur us ke pák log[r] khushí se chilláeṉge.

17 Waháṉ maiṉ aisá karúṉgá ki Dáúd ke síng se ek shákh phúṭegí[s]; maiṉ apne mamsúh ke liye ek chirág ṭhahráúṉgá[t].

18 Aur khijálat us ke dushmanoṉ ká libás karúṉgá[u]: lekin us ke úpar usí ká táj ḍahḍahágá.

CXXXIII ZABÚR.

Us fáida kí bábat jo muqaddasoṉ ko apas meṉ sohbat rakhne se hotá.

Ma'alát ká Zabúr i Dáúd.

DEKHO, kyá khúb aur kyá khush-áyand bát hai, ki bhái eká karke búdobásh kareṉ[a]!

2 Yih us mahang-mole 'itr kí mánind[b] hai, jo sir par ḍálá jáwe; aur bahke ḍáṛhí par, balki Hárún kí ḍáṛhí par hoke, us ke pairáhan ke dáman tak pahunche;

3 Aur Harmún[c] kí shabnam kí mánind, jo Saihún ke paháṛoṉ par gire; ki waháṉ KHUDÁWAND ne barakat aur hayát i abadí kí bábat hukm farmáyá[d].

g Zab. 63. 6. aur 119.147.
h Zab. 131. 3.
i Zab. 86. 5, 15. Yas. 55. 7.
‖ Yá, se bachdegá.
k Zab. 103. 3, 4. Mat. 1. 21.
a Aly. 42. 3. Zab. 139. 6. Rúm. 12.16.
b Mat. 18. 3. 1 Qur.14.20.
c Zab. 130. 7.
1004 ke qaríb.
a Pald.49. 24.
b Zab. 65. 1.
c Amş. 6. 4.
d A'am. 7. 46.
‖ 'Ibrání meṉ, makánát.
e 1 Sam 17. 12.
f 1 Sam. 7. 1. 1 Taw. 13.5.
g Zab. 5. 7. aur 99. 5.
h Gin. 10. 35. 2 Taw. 6.41, 42.
i Zab. 78. 61.
k Aly. 29. 14. 16 áyat. Yas. 61. 10.
l Zab. 89. 3, 4, 33, wag. aur 110. 4.
m 2 Sam.7.12. 1 Sal. 8. 25. 2 Taw. 6.16. Lúq. 1. 69. A'am. 2. 30.
n Zab. 48. 1, 2.
o Zab. 68. 16.
‖ Yá, yaqínan.
p Zab. 147.14.
q 2 Taw. 6.41. 9 áyat. Zab. 149. 4.
r Hás. 11. 13.
s Hiz. 29. 21. Lúq. 1 69.
t Dekho 1 Sal. 11. 36. aur 15. 4. 2 Taw. 21.7.
u Zab. 35. 26. aur 109. 29.
a Pald. 18. 8. 'Ibrán. 13.1.
b Khur 30. 25, 30.
c Ist. 4. 48.
d Ahb. 25. 21. Ist. 28. 8. Zab. 42. 8.

CXXXIV ZABUR.

Ráqim logon ko ubhártá, ki Khudá ko mubárakbád kahen.

Ma'alát ká Zabúr.

DEKHO, ai KHUDAWAND ke sab bando[a], jo rát ko KHUDAWAND ke ghar men khare rahte ho[b], KHUDAWAND ko mubárak kaho.

2 ‖ Maqdis men apne háth uṭháo[c], aur KHUDAWAND ko mubárakbád kaho.

3 Wuh KHUDAWAND, jo ásmán aur zamín ká kháliq hai[d], tujhe Saihún men se barakat bakhshe[e].

CXXXV ZABUR.

1 Ráqim logon se nasíhat kartá, ki Khudá kí sitáish karen, us kí rahmat ke sabab, 5 phir us kí qudrat ke sabab, 8 phir us kí 'adálaton ke bá'is. 15 But wáhiyát hai. 19 Khudá ko mubárak kahná farz hai.

KHUDAWAND kí sitáish karo. Tum KHUDAWAND ke nám kí madh karo; ai KHUDAWAND ke bando, tum us kí sitáish karo[a].

2 Tum, jo KHUDAWAND ke ghar men, hamáre Khudá ke ghar kí bárgáhon men[b], khare rahte ho[c],

3 KHUDAWAND kí sitáish karo; kyúnki KHUDAWAND nek hai[d]; us ke nám kí sitáish ke gít gáo, ki yih kám dilpasand hai[e].

4 Ki KHUDAWAND ne Ya'qúb ko apne liye pasand kiyá[f], aur Isráel ko apne kháss khazáne ke liye.

5 Mujh ko yaqín hai, ki KHUDAWAND buzurg hai; aur hamárá Rabb sáre ma'búdon par muqaddam hai[g].

6 Jo kuchh ki KHUDAWAND ne cháhá, us ne ásmán, aur zamín, aur daryáon, aur sárí gahrí jagahon men kiyá[h].

7 Bukhárát zamín kí atráf se wuhí uṭhátá hai[i], aur bijlí menh ke sáth banátá hai[k], aur hawá ko us ke makhzanon se[l] nikál látá hai.

8 Usí ne Misr ke palauṭhe máre[m], kyá insán ke, kyá haiwán ke.

9 Usí ne apne 'ajáib garáib kám[n], ai Misr, tujh men Fira'ún[o] aur us ke sáre khádimon ko dikhláe.

10 Usí ne bare bare qabáil máre, aur zarbardast bádsháhon ko qatl kiyá[p].

11 Saihún Amúríon ká bádsháh, aur 'Új Basan ká bádsháh, aur Kan'án ke sáre salátín[q].

12 Aur un kí zamín mírás men 'atá kí, hán, apne Isráelí logon ko mírás 'atá kí[r].

13 Ai KHUDAWAND, tere nám kí baqá abadí hai[s]; ai KHUDAWAND, terá zikr pusht dar pusht báqí rahegá.

14 Ki KHUDAWAND apne logon kí 'adálat karegá, aur apne bandon par phir mutawajjih hogá[t].

15 Gair qaumon ke sáre but soná, aur rúpá, aur ádmíon kí dastkáríán, hain[u].

16 We ‖zubán rakhte hain, par bolte nahín; we ánkhen rakhte hain, par dekhte nahín;

17 We kán rakhte hain, par sunte nahín; we to munh se sáns bhí nahín lete.

18 We, jo un ke banánewále hain, unhín kí mánind hain, aur har ek, jise un ká bharosá hai, aisá hí hai.

19 Ai Isráel ke gharáne, KHUDAWAND ko mubárakbád kaho; ai Hárún ke khándán, KHUDAWAND ko mubárakbád kaho[x].

20 Ai Láwí ke dúdmán KHUDAWAND ko mubárakbád kaho; ai tum jo KHUDAWAND se darte ho, KHUDAWAND ko mubárakbád kaho.

21 KHUDAWAND Saihún men[y] mubárak hai; wuh Yarúsalam men bastá hai: KHUDAWAND kí sitáish karo.

CXXXVI ZABUR.

Ráqim logon ko ubhártá ki Khudá ká shukr karen us kí kháss rahmaton ke sabab.

YARO, KHUDAWAND kí shukrguzárí karo[a]; ki wuh bhalá hai, aur us kí rahmat abadí hai[b].

2 Us ká, jo Iláhon ká Khudá hai[c], shukr karo; ki us kí rahmat abadí hai.

3 Usí ká shukr karo, jo Khudáwandon ká Khudáwand hai, ki us kí rahmat abadí hai.

4 Usí ká, jo akelá bare 'ajáib kám kartá hai[d]; ki us kí rahmat abadí hai.

5 Usí ká, jis ne dánish se ásmán banáe[e]; ki us kí rahmat abadí hai.

6 Usí ká, jis ne zamín ko pánίon ke úpar phailáyá[f]; ki us kí rahmat abadí hai.

7 Usí ká, jis ne bare bare naiyir

---

a Zab. 135. 1, 2.
b 1 Taw. 9. 33.
‖ Yá, Qudduslí se.
c 1 Tim. 2. 8.
d Zab. 124. 8.
e Zab. 128. 5. aur 135. 21.

a Zab. 113. 1. aur 134. 1.
b Zab. 92. 13. aur 96. 8. aur 116. 19.
c Lúq. 2. 37.
d Zab. 119. 68
e Zab. 147. 1.
f Khur. 19. 5 Ist. 7. 6, 7. aur 10. 15.
g Zab. 95. 3. aur 97. 9.
h Zab. 115. 3.
i Yar. 10. 13. aur 51. 16.
k Aiy. 28. 25, 26 aur 38. 24, wag.
Zak. 10. 1.
l Aiy. 38. 22.
m Khur. 12. 12, 29. Zab. 78. 51. aur 136. 10.
n Khur. 7, aur 9, aur 9, aur 10, aur 14 Ab-wáb.
o Zab. 136. 15.
p Gin. 21. 24, 25, 26, 34, 35. Zab. 136. 17, wag.

q Yash. 12. 7.
r Zab. 78. 55. aur 136. 21, 22.
s Khur. 3. 15. Zab. 102. 12.
t Ist. 32. 36.
u Zab. 115. 4, 5, 6, 7, 8.
‖ 'Ibrání men, munh.
x Zab. 115. 9, wag.
y Zab. 134. 3.
a Zab. 106. 1. aur 107. 1. aur 118. 1.
b 1 Taw. 16. 34, 41. 2 Taw. 20. 21.
c Ist. 10. 17.
d Zab. 72. 18.
e Paid. 1. 1. Amá. 3. 19. Yar. 51. 15.
f Paid. 1. 9. Zab. 24. 2. Yar. 10. 12.

banáe[g]; ki us kí rahmat abadí hai:
8 Áftáb, jis ká 'amal din ko hai[h]; ki us kí rahmat abadí hai:
9 Aur máhtáb aur sitáre, jin ká 'amal rát ko hai; ki us kí rahmat abadí hai.
10 Usí ká, jis ne Misr ko, us ke palauthon samet, márá[i]; ki us kí rahmat abadí hai.
11 Aur Isráelíon ko un ke darmiyán se nikál láyá[k]; ki us kí rahmat abadí hai:
12 Apne qawí háth se, aur barháe húe bázú se[l]; ki us kí rahmat abadí hai.
13 Usí ká, jis ne daryá e Qulzum do hissa kiye[m]; ki us kí rahmat abadí hai:
14 Aur Isráelíon ko us ke darmiyán se pár le gayá; ki us kí rahmat abadí hai.
15 Aur Fira'ún ko, us ke lashkar samet, daryá e Qulzum men ‖garq kiyá[n]; ki us kí rahmat abadí hai.
16 Usí ká, jo bayábán men apne logon ká rahnumá húá[o]; ki us kí rahmat abadí hai.
17 Usí ká, jis ne bare bare bádsháhon ko qatl kiyá[p]; ki us kí rahmat abadí hai:
18 Aur námwar salátín ko ján se márá[q]; ki us kí rahmat abadí hai:
19 Amúríon ke bádsháh Saihún ko[r]; ki us kí rahmat abadí hai:
20 Aur Basan ke bádsháh 'Uj ko[s]; ki us kí rahmat abadí hai:
21 Aur un kí sarzamín ko mírás kar diyá[t]; ki us kí rahmat abadí hai:
22 Apne bande Isráel kí mírás; ki us kí rahmat abadí hai.
23 Usí ká, jis ne ham ko, jab ham pareshán-hál the, yád farmáyá[u]; ki us kí rahmat abadí hai:
24 Aur ham ko hamáre dushmanon se naját bakhshí; ki us kí rahmat abadí hai.
25 Usí ká, jo har jándár ko rozí detá hai[x]; ki us kí rahmat abadí hai.
26 Yáro, ásmán ke Khudá kí shukrguzárí karo; ki us kí rahmat abadí hai.

CXXXVII ZABUR.

1 Yahúdíon kí wafádárí jab qaid men húe. 7 Nabí Adúm aur Bábul par la'nat kartá.

BÁBUL kí nahron par, wahán ham baithe, aur Saihún ko yád karke roe.
2 Ham ne apní barbaten bed ke darakhton men, jo us ke bích men the, táng dín.
3 Kyúnki unhon ne, jo hamen asír karke le gaye, wahán ham se darkhwást kí, ki ham kuchh gáwen; aur we, jinhon ne hamen ‖kharáb kiyá[a], cháhte the ki ham un ke liye tamáshá karen, yih kahke, Saihún ke gíton men se hamáre áge ek gít gáo.
4 Háe, ajnabíon kí sarzamín men ham kyúnkar KHUDÁWAND ke gít gáwen?
5 Ai Yarúsalam, agar main tujh ko bhúl jáún, to merá dahná háth apná kám bhúle.
6 Agar main tujh ko yád nahín kartá, aur agar main Yarúsalam ko apní auwal khushí se ziyádatar 'azíz nahín jántá; to merí zubán tálú se lag jáe[b].
7 Ai KHUDÁWAND, baní Adúm ká hál yád kar[c], jinhon ne Yarúsalam kí musíbat ke din kahá, Use ‖barbád karo; use bekh o bun se barbád karo.
8 Ai Bábul kí betí, jo khud barbád húá cháhtí[d], mubárak wuh jo tujh se us sulúk ká, jo tú ne ham se kiyá, intiqám lewe[e].
9 Mubárak wuh, jo tere larkon ko pakarke ‖pattharon par patak dewe[f].

CXXXVIII ZABUR.

1 Dáúd Khudá kí sitáish kartá, ki us ká kalám haqq thá. 4 Wuh áge se khabar detá, ki zamín ke salátín Khudá kí saná karenge. 7 Wuh apná i'atiqád jo Khudá par rakhtá thá záhir kartá.

Dáúd ká Zabúr.

MAIN apne sáre dil se terí sitáish karúngá: Iláhon ke áge main terí saná-khwání karúngá[a].
2 Main terí muqaddas haikal kí taraf[b] sijda karúngá[c], aur tere nám kí sitáish karúngá, terí rahmat ke sabab, aur terí sachái ke sabab; ki tú ne apne qaul ko apne nám se ziyáda bará kiyá[d].
3 Jis din main ne tere áge faryád kí, tú ne merí suní, aur merí rúh ko tawánái deke qawí kiyá.
4 Ai KHUDÁWAND, zamín ke sab bádsháh tere munh ká kalám sunke terí sitáish karenge[e].
5 Hán, we KHUDÁWAND kí rá-

[g] Paid. 1. 14. [h] Paid. 1. 16. [i] Khur. 12. 29. Zab. 135. 8. [k] Khur. 12. 51. aur 13. 3, 17. [l] Khur. 6. 6. [m] Khur. 14. 21, 22. Zab. 78. 13. ‖ 'Ibrání men, jhatak dálá. [n] Khur. 14. 27. Zab. 135. 9. [o] Khur. 13. 18. aur 15. 22. Ist. 8. 15. [p] Zab. 135. 10, 11. [q] Ist. 29. 7. [r] Gin. 21. 21. [s] Gin. 21. 33. [t] Yash. 12. 1, wag. Zab. 135. 12. [u] Paid. 8. 1. Ist. 32. 36. Zab. 113. 7. [x] Zab. 104. 27. aur 145. 15. aur 147. 9.

570 ke qaríb. ‖ Yá, ghaer kar diyá thá. [a] Zab. 79. 1. [b] Hiz. 3. 26. [c] Yar. 49. 7, wag. Nau. 4. 22. Hiz. 25. 12. 'Abad. 10, wag. ‖ 'Ibrání men, nangá karo. [d] Yas. 13. 1, 6, wag. aur 47. 1. Yar. 25. 12. aur 50. 2. [e] Yar. 50. 15, 29. Muk. 18. 6. ‖ 'Ibrání men, chatán par. [f] Yas. 13. 16. [a] Zab. 119. 46. [b] 1 Sal. 8. 29, 30. Zab. 5. 7. [c] Zab. 28. 2. [d] Yas. 42. 21. [e] Zab. 102. 15, 22.

hoṉ ke gít gáeṉge, ki KHUDAWAND ká jalál baṛá hai.

6 Agarchi KHUDAWAND buland hai[f], lekin wuh pastoṉ par tawajjuh kartá hai[g]; par magrúroṉ ko dúr se pahchántá hai.

7 Harchand maiṉ áfatoṉ ke darmiyán chaltá phirtá húṉ, par tú mujhe ‖naját degá[h]; tú mere qáhir dushmanoṉ par apná háth baṛháegá, aur terá dahná háth mujhe bacháegá.

8 KHUDAWAND mere liye kám ko kámil karegá[i]; ai KHUDAWAND, terí rahmat abadí hai; jinheṉ tú ne apne háthoṉ se banáyá hai, unheṉ tark mat kar[k].

f Zab. 113. 5, 6. Yas. 57. 15. g Ams. 3. 34. Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5. ‖ 'Ibrání meṉ, merí ján pher láegá. h Zab. 23. 3, 4. i Zab. 57. 2. Filip. 1. 6. k Dekho Aiy. 10. 3, 8. aur 14. 15.

CXXXIX ZABUR.

1 *Dáúd Khudá kí sitáish kartá is liház se ki wuh hama-dán hai, 17 aur us kí rahmateṉ bepáyán. 19 Wuh sharíroṉ ko dhamkí deta. 23 Wuh du'á mángtá ki khulús-dilí us kí ho jáwe.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDAWAND, tú mujhe jánchtá aur pahchántá hai[a].

2 Tú merá baiṭhná aur merá uṭhná jántá hai[b]: tú mere khiyál ko dúr se daryáft kartá hai[c].

3 Tú merí ráh aur ‖merí khwábgáh ko ‖khúb pahchán letá hai[d], aur merí sárí ravishoṉ se wáqifíyat rakhtá hai.

4 Ki dekh, merí zubán par koí aisí bát nahíṉ, ki jise tú, ai KHUDAWAND, bilkull nahíṉ jántá hai[e].

5 Tú áge píchhe merá ghernewálá hai, aur tú ne apná háth mujh par rakhá hai.

6 Aisá 'irfán mere liye niháyat hairat-afzá hai; yih buland hai, maiṉ use nahíṉ pá saktá[f].

7 Terí rúh se maiṉ kidhar jáúṉ, aur terí huzúrí se maiṉ kaháṉ bhágúṉ[g]?

8 Agar maiṉ ásmán ke úpar chaṛh jáúṉ, to tú waháṉ hai[h]; agar maiṉ pátál meṉ apná bistar bichháúṉ, to dekh, tú waháṉ bhí hai[i].

9 Agar subh ke par mere howeṉ aur maiṉ uṛke daryá kí intihá meṉ já rahúṉ:

10 To waháṉ bhí terá háth mujhe le chalegá, aur terá dahná háth mujhe sambhálegá.

11 Agar maiṉ kahúṉ, ki Maiṉ andhere meṉ chhip jáúṉgá; to rát mere gird roshní ho jáegí.

12 Yaqínan táríkí tujh se chhipá nahíṉ saktí[k], par rát din kí mánind roshan hai; táríkí aur roshní donoṉ ek-sáṉ haiṉ.

a Zab. 17. 3. Yar. 12. 3. b 2 Sal. 19.27. c Mat. 9. 4. Yúh. 2. 24, 25. ‖ Yá, merá leṭ jáná. ‖ 'Ibrání meṉ, chhántá hai. d Aiy. 31. 4. e 'Ibrán. 4. 13. f Aiy. 42. 3. Zab. 40. 5. aur 131. 1. g Yar. 23. 24. Yún. 1. 3. h 'Amus 9. 2, 3, 4. i Aiy. 26. 6. Amṡ. 15. 11.

13 Ki ‖tú ne mere gurdoṉ ko banáyá; merí má ke peṭ meṉ tú ne mere gird iháta kiyá[l].

14 Maiṉ terí sitáish hí kartá rahúṉgá; kyúṉki maiṉ 'ajíb o garíb baná húṉ; tere kám hairat-afzá haiṉ; is ká mere jí ko baṛá yaqín hai.

15 Jab ki maiṉ parde meṉ banáyá játá thá, aur zamín ke asfal meṉ manqúsh hotá thá, to merí máhiyat tujh se chhipí na thí[m].

16 Terí ánkhoṉ ne mere mádda ko be-tartíb dekhá; aur tere daftar meṉ sab likhá húá thá, ki kaun 'azú kis din banegá, jab hanoz un meṉ se koí na thá.

17 Bár i Khudáyá, terí tadbíreṉ mere haqq meṉ kyá hí qímatí haiṉ[n]; un ke 'adad kyá hí bahut haiṉ.

18 Maiṉ unheṉ kyá ginúṉ? we to shumár meṉ ret se ziyáda haiṉ; jab maiṉ jágá, maiṉ ne áp ko tere sáth páyá hai.

19 Ai KHUDAWAND, tú yaqínan sharíroṉ ko qatl karegá[o]; pas, ai khúnío, mere pás se dúr ho jáo[p].

20 Kyúṉki we tere mukhálif hoke sharárat kí báteṉ karte haiṉ[q]; tere dushman to terá nám 'abas lete haiṉ.

21 Ai KHUDAWAND, kyá maiṉ un ká kína nahíṉ rakhtá, jo terá kína rakhte haiṉ? kyá maiṉ un se, jo tere mukhálif hoke uṭhte haiṉ, bezár nahíṉ[r]?

22 Maiṉ shiddat se un ká kína rakhtá húṉ; maiṉ unheṉ apne dushmanoṉ meṉ gintá húṉ.

23 Bár i Khudáyá, mujhe ázmá, aur mere dil ko ján; mujhe táṛ, aur mere andeshoṉ ko pahchán[s].

24 Dekh, kyá mujh meṉ kisí tarah kí ‖khabásat hai, ki nahíṉ; aur mujh ko abadí ráh meṉ chalá[t].

CXL ZABUR.

1 *Dáúd du'á mángtá, ki Sáúl aur Doeg ke háthoṉ se bachjáwe. 8 Wuh cháhtá ki un ko sazá mile. 12 Khuda par tawakkul rakhne se khátirjam'aí pátá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDAWAND, khabís insán se mujh ko naját de; si-

k Aiy. 34. 22. Dán. 2. 22. 'Ibrán. 4. 13. ‖ 'Ibrání meṉ, tú mere gurdoṉ par qábiz hai. l Aiy. 10. 11. m Aiy. 10. 8, 9. Wá'iz 11. 5. n Zab. 40. 5. o Yas 11. 4. p Zab. 119. 115. q Yahúd. 15. r 2 Taw. 19. 2. Zab. 119. 158. s Aiy. 31. 6. Zab. 26. 2. ‖ 'Ibrání meṉ, dukh kí ráh. t Zab. 5. 8. aur 143. 10.

tamgar ádmí se mujhe bachá rakh[a].

2 Ki we apne dilon men bure andeshe karte hain; we jam'a hoke[b] sadá jang par musta'idd hain.

3 Sámpon kí mánind we apní zubánen tez karte; un ke honthon men afa'í ká zahr hai[c]. Siláh.

4 Ai KHUDÁWAND, sharíron ke háth se mujhe bachá[d]; sitam-gar insánon se mujhe mahfúz rakh[e]; ki un ká iráda hai, ki ‖merí ravishon ko pámál karen.

5 Magrúron ne chhipke mere liye phandá aur rassián taiyár kí hain[f]; unhon ne ráhguzar men jál bichháyá hai; saiyádon ne mere liye dám lagáe hain. Siláh.

6 Main ne KHUDÁWAND se kahá, Tú merá Khudá hai; Ai KHUDÁWAND, merí munáját kí áwáz sun.

7 Ai YAHOWÁH Khudáwand, ai merí naját ke zor, jang ke din tú ne mere sir par sáya kiyá.

8 Ai KHUDÁWAND, khabís ká matlab púrá mat kar; us ke bure mansúbon ko qúwat mat bakhsh, ki we sir na uthjáwen[g]. Siláh.

9 Aur jinhon ne mujhe cháron taraf se gher liyá hai, aisá kar, ki un ke honthon kí ziyánkárí unhín ke siron par pare[h].

10 Un par angáre barsá[i]; unhen ág men jhonk, aur garhon men dál de, ki we phir uth na saken.

11 ‖Bad-zubán ko zamín par qáim rahne na de; cháhiye ki sitam-gar insán sitam hí ká shikár hoke nábúd ho jáwe.

12 Mujh ko yaqín hai, ki KHUDÁWAND mazlúmon kí himáyat karegá[k], aur miskínon kí dád degá.

13 Filhaqíqat sádiq log terá nám leke shukrguzárí karenge; aur we, jo sachche hain, tere huzúr men basenge.

CXLI ZABUR.

1 Dáúd du'á mángtá, ki us kí 'arz manzúr howe, 3 ki us ká dil sachchá ho, 7 aur us kí ján sáre phandon se bachí rahe.

Sardár mugauní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDÁWAND, main tujh se faryád kartá hún; merí taraf jald ho[a]; du'á mángne ke waqt merí áwáz par kán dhar.

2 Ki merí du'á tere huzúr khushbúí kí tarah[b] úpar jáwe[c]; aur

[a] 4 áyat. [b] Zab. 56. 6. [c] Zab. 58. 4. Rúm. 3. 13. [d] Zab. 71. 4. [e] 1 áyat. ‖ Yá, *mujhe arangá máren.* [f] Zab. 35. 7. aur 57. 6. aur 119. 110. aur 141. 9. Yar. 18. 22. [g] Ist. 32. 27. [h] Zab. 7. 16. aur 94. 23. Ams. 12. 13. aur 18. 7. [i] Zab. 11. 6. ‖ 'Ibrání men, *Zubán-wále ádmí ko.* [k] 1 Sal. 8. 45. Zab. 9. 4.

[a] Zab. 70. 5. [b] Mak. 5. 8. aur 8. 3, 4. [c] Muk. 8. 3.

apne háth uthláná[d] shám kí qurbání kí mánind ho[e].

3 Ai KHUDÁWAND, mere munh par nigahbán bithlá; mere honthon ke darwázon kí darbání kar.

4 Mere dil ko kisí burí bát kí taraf máil hone na de, táki wuh badkáron men shámil hoke badkárí na kare; aur mujhe un ke mazadár khánon men se kuchh kháne na de[f].

5 Sádiq log mihrbání se mujh ko máren, aur mujhe tambíh den[g]; yih mere liye ek nafís 'itr hogá, jis se merá sir na túțegá, ki main un kí musíbaton ke waqt du'á mángtá hún.

6 Jis waqt un ke hákim sangí jagahon par rukhsat kiye gae[h], tab unhon ne merí báten sunín, ki we míthí thín.

7 Hamárí haddián qabr ke munh men[i] yún bikhar gaín, jaise lakrí kí chhiptián chírnewále se zamín par bikhartí hain.

8 Lekin, ai YAHOWÁH Khudáwand, merí ánkhen terí taraf hain[k]; merá tawakkul tujh par hai; tú merí rúh ko ‖tanhá mat chhor.

9 Mujh ko us dám se bachá, jo unhon ne mere liye bichháyá[l], aur badkáron ke dahakon se.

10 Khabíson ko unhín ke dám men phansá de[m], jis waqt ki main ‖bhág niklún.

CXLII ZABUR.

Dáúd iqrár kartá ki us kí sári musíbaton ke darmiyán us kí tasallí Khudá ke nám lene aur minnat karne se hotí thí.

‖Mashkíl i Dáúd[*]: ek du'á, jis waqt wuh magára men thá[*].

MAIN ne KHUDÁWAND ke áge apní áwáz buland kí; main ne apní áwáz hí se KHUDÁWAND se du'á mángí.

2 Main ne apní shikáyat us ke huzúr men kí; aur apná dard us ke áge bayán kiyá[a].

3 Jis waqt merá jí udás ho gayá[b], tab tú merí ravish jántá thá. Jis ráh ki main chaltá hún, unhon ne chhipke us men mere liye phandá lagáyá hai[c].

4 Main ne apne dahne háth nigáh kí, aur dekhá, par koí na páyá, jo mujhe pahchántá ho[d]; mujhe kahín panáh na rahí; koí merí ján par tawajjuh nahín kartá.

5 Ai KHUDÁWAND, main tere áge

[d] Zab. 134. 2. 1 Tim. 2. 8. [e] Khur. 29. 39. [f] Ams. 23. 6. [g] Ams. 9. 8. aur 19. 25. aur 25. 12. Gal. 6. 1. [h] 1 Sam. 24. 1. [i] 2 Qur. 1. 9. [k] 2 Taw. 20. 12. Zab. 25. 15. aur 123. 1, 2. ‖ 'Ibrání men, *nangá mat kar.* [l] Zab. 119. 110. aur 140. 5. aur 142. 3. [m] Zab. 35. 8. ‖ 'Ibrání men, *guzar jáún.*

‖ Yá, *Dáúd ká zubúr ta'lím dene ke liye.* [*] Zab. 57, sarnáma. [*] 1 Sam. 22. 1. aur 24. 3. [a] Zab. 102, sarnáma. Yas. 26 16. [b] Zab. 143. 4. [c] Zab. 140. 5. [d] Zab. 69. 20. aur 31. 11. aur 88 8, 18.

chilláyá; aur main ne kahá, Tú merí panáh hai[e], aur ‖ zindagí ke mulk men[f] merá bakhra tú hai[g].

6 Merí faryád-rasí kar; kyúnki main bahut past ho gayá hún[h]; mujh ko un se, jo mere píchhe pare hain, naját de; ki we mujh se zoráwar hain.

7 Merí rúh ko qaid se riháí bakhsh, táki main tere nám kí sitáish karún; sáre sádiq mujhe gher lenge[i]; kyúnki tú mujh par ihsán karegá[k].

CXLIII ZABUR.

1 Dáúd minnat kartá ki Khudá mihr se us ká insáf kare. 3 Apne gamon ke bá'is shikáyat kartá. 5 Apná ímán barhátá dhyán karne se aur du'á mángne se. 7 Wuh fazl mángtá, 9 phir riháí mángtá, 10 phir yih cháhtá ki áp muqaddas kiyá jáwe, 12 aur ki us ke dushman halák kiye jáwen.

Zabúr i Dáúd.

AI KHUDAWAND, merí du'á sun, merí minnaton par kán rakh; apní sacháí se aur apní sadáqat se merá jawáb de[a].

2 Aur apne bande ko apne sáth 'adálat men na lá[b], kyúnki koí insán jándár tere huzúr begunáh thahar nahín saktá[c].

3 Ki dushman merí ján ke píchhe pará hai; us ne merí zindagí ko khák par páemál kiyá; us ne mujh ko un kí mánind, jo muddat se mar gae hain, tárîkí men bitháyá hai.

4 Is liye merá jí udás ho gayá hai[d]; merá dil mere bích men ujar gayá hai.

5 Main agle dinon ko yád kartá hún[e]; main tere sáre kámon ko sochtá hún; main terí dastkárí ko gaur se dekhtá hún.

6 Main apne háth terí taraf barhátá hún[f]; merí rúh ‖ khushk zamín kí mánind terí piyásí hai[g]. Siláh.

7 Ai KHUDAWAND, jald merí sun; merí rúh nikalne hí par hai; mujh se munh na mor, nahín to main un kí mánind ho jáúngá, jo garhe men girte hain[h].

8 Mujh ko subh ke waqt[i] apne khâss lutf kí áwáz suná; kyúnki merá tawakkul tujh par hai: apní ráh mujhe batá, ki main us men chalún[k]; kyúnki main apní rúh ko terí taraf uthátá hún[l].

9 Ai KHUDAWAND, mujh ko mere dushmanon se naját de; ki main tere pás ‖ panáh letá hún.

10 Mujhe apní marzí par chalná sikhlá[m]; kyúnki tú hí to merá Khudá hai; terí nek rúh[n] mujhe rástí ke mulk men[o] le pahuncháwe.

11 Ai KHUDAWAND, mujh ko apne nám ke liye zinda kar[p]; apní sadáqat ke liye merí ján musíbat se chhurá.

12 Aur apní rahmat se mere dushmanon ko faná kár[q]; aur un sab ko, jo mere jí ko dukh dete hain, nábúd kar; ki main terá banda hún[r].

CXLIV ZABUR.

1 Dáúd Khudá ko mubárak kahtá ki us ne us par aur baní Adam par rahm kiyá thá. 5 Wuh Khudá se du'á mángtá ki us ko apní qudrat se dushmanon ke háth se chhuráwe. 9 Wuh Khudá se iqrár kartá ki main terí sitáish karúngá. 11 Wuh minnat kartá ki sári ra'iyat kí khush-hálí ho.

Dáúd ká Zabúr.

KHUDAWAND merí chatán mubárak ho, jis ne mere háthon ko jang karná, aur merí unglíon ko larná sikhláyá[a];

2 Merá rahm-karnewálá, aur merá garh, merá únchá burj, aur merá naját-denewálá, merí sipar, jis par merá tawakkul hai, aur jo mere tale logon ko maglúb kartá hai[b].

3 Ai KHUDAWAND, insán kyá hai, ki tú use yád farmáwe? aur ibn i Adam kaun hai, jo tú use shumár kare[c]?

4 Insán to bukhár kí mánind hai[d], aur us kí zindagí ek guzarte húe sáya kí mánind[e].

5 Ai KHUDAWAND, apne ásmánon ko jhuká[f], aur utar á; paháron ko chhú, ki we dhuwán hoke ur jáwen[g].

6 Bijlí girá, aur unhen tittar bittar kar; apne tír chalá, aur unhen qatl kar[h].

7 Upar se[i] apne háth phailá aur mujhe riháí de; mujhe bahut pánîon se aur ajnabí qaum ke[k] háth se chhurá le[l].

8 Ki unhon ke munh se wáhí báten nikaltí hain[m], aur un ká dahná háth jhúth ká dahná háth hai.

9 Ai Khudá, main tere liye ek nayá gít gáúngá[n]; ai Khudá, main das tár kí bín bajáke terí saná-khwání karúngá.

10 Tú hí hai, jo sháhon ko ‖ fath

a Zab. 46. 1. aur 91. 2. ‖ 'Ibrání men, zindon ke mulk. f Zab. 27. 13. g Zab. 16. 5. aur 73. 26. aur 119. 57. Nau. 3. 24. h Zab. 116. 6. i Zab. 34. 2. k Zab. 13. 6. aur 119. 17.

a Zab. 31. 1. b Aiy 14. 3. c Khur. 34. 7. Aiy. 4. 17. aur 9. 2. aur 15. 14. aur 25. 4. Zab. 130. 3. Wá'iz. 7. 20 Rúm. 3. 20. Gal. 2. 16. d Zab. 77. 3. aur 142. 3. e Zab. 77. 5, 10, 11. f Zab. 88. 9. ‖ 'Ibrání men, mándu. g Zab. 63. 1. h Zab. 28. 1. aur 88. 4. i Yaskho Zab. 46. 5. k Zab. 5. 8. l Zab. 25. 1. ‖ 'Ibrání men, chhipne ko liye játá.

m Zab. 25. 4, 5. aur 139. 24. n Naham. 9. 20. o Yas. 26. 10. p Zab. 119. 25, 37, 40, wag. q Zab. 54. 5. r Zab. 116. 16.

a 2 Sam. 22. 35 Zab. 18. 2, 31, 34. b 2 Sam. 22. 2, 3, 40, 48. c Aiy. 7. 17. Zab. 8. 4. 'Ibrán. 2. 6. d Aiy. 4. 19. aur 14. 2. Zab. 39. 5. aur 62. 9. e Zab. 102. 11. f Zab. 18. 9. Yas. 64. 1. g Zab. 104. 32. h Zab. 18. 13, 14. i Zab. 18. 16. k Zab. 54. 3. Mal. 2. 11. l 11 áyat. Zab. 69. 1, 2, 14. m Zab. 12. 2. n Zab. 33. 2, 3. aur 40. 3. ‖ Yá, naját.

bakhshtá hai, aur apne bande Dáúd ko burí teg se bachátá hai[o].

11 Mujh ko ajnabí aulád ke háthon se rihái de aur naját bakhsh, jinhon ke munh se wáhí kalám nikaltá hai, aur jinhon ká dahná háth jhúth ká dahná háth hai[p].

12 Táki hamáre bete paudhon kí mánind[q] jawání men barhen, aur hamárí betíán ‖záwiya kí sí khushtarásh súraten, balki mahall kí sí shaklen howen;

13 Táki hamáre makhzan málámál howen, aur un men se har ek qism ke zakhíre kasrat se nikálen, aur hamárí bheren hazáron lákhon hamárí galíon men janen;

14 Aur hamáre bail bojh uthánc ke liye mazbút hon; aur ki tút parne kí naubat na howe, aur na nikal bhágne kí; aur ki hamáre bázáron men kisí tarah kí nálish na ho.

15 Khush-hál hai wuh guroh, jis ká yih rang ho; khush-hál hai wuh guroh, jis ká Khudá KHUDÁWAND hai[r].

CXLV ZABUR.

1 *Dáúd Khudá kí hamd kartá, us ke nám ke sabab, 8 us kí mihrbání ke sabab, 11 us ke intizám ke bá'is, 17 aur us kí naját-denewálí rahmat ke wáste.*

Dáúd ká saná e Zabúr[a].

AI Khudá, mere bádsháh, main terí baráí karúngá; aur main abad ul ábád tere nám ko mubárak kahúngá.

2 Main har roz tujhe mubárak kahúngá; aur main abad ul ábád tere nám kí sitáish karúngá.

3 KHUDÁWAND buzurg hai, aur wuh niháyat sitáish ke láiq hai[b]; aur us kí buzurgí tahqíq karne se báhar hai[c].

4 Har ek pusht dúsrí pusht se tere kámon kí sitáish karegí[d], aur terí nádir san'aton ká bayán karegí.

5 Main terí janáb kí jalíl 'izzat men, aur tere hairat-afzá kámon men ‖dhyán karúngá.

6 Log tere haulnák kámon ká charchá karenge; aur main terí buzurgí ká iqrár karúngá.

7 We tere bare ihsán ká bahut sá zikr i khair karenge, aur terí sadáqat ke gít gáenge.

8 KHUDÁWAND mihrbán aur sarásar lutf hai; gussa karne men dhímá, aur shiddat se rahím hai[e].

9 KHUDÁWAND sab ke liye bhalá hai[f], aur us kí latíf rahmaten us kí sárí khilqat par hain.

10 Ai KHUDÁWAND, terí sárí dastkáríán terí saná-khwání kartí hain[g]; aur tere muqaddas log tujhe mubárakbád kahenge.

11 We terí saltanat ke jalál ká bayán karenge, aur terí qudrat ká charchá karenge;

12 Táki ádmí-zádon par us kí buzurgíán, aur us kí saltanat kí jalíl shaukaten záhir howen.

13 Terí bádsháhat ‖abadí bádsháhat hai[h], aur terí hukúmat pusht dar pusht qáim rahtí.

14 KHUDÁWAND un sab ko, jo girte hain, thámtá hai; aur un sab ko, jo nihur gae hain, uthá khará kartá hai[i].

15 Sab kí ánkhen tujh par lagí hain[k]; tú unhen waqt par rozí detá hai[l].

16 Tú apní mutthí kholtá hai, aur har ek jándár ká pet bhartá hai[m].

17 KHUDÁWAND apní sárí ráhon men sádiq hai, aur apne sab kámon men ‖rahím hai.

18 KHUDÁWAND un sab se, jo us ká nám lete hain, nazdík hai[n]; un sab se, jo sachái se[o] us ká nám lete hain.

19 Wuh un logon kí murád, jo us se darte hain, púrí karegá; wuhí un kí faryád sunegá, aur unhen bacháegá.

20 KHUDÁWAND un sab kí, jo us se muhabbat rakhte hain, hifázat kartá hai[p]; lekin sáre khabíson ko nábúd karegá.

21 Merá munh KHUDÁWAND kí sitáish karegá; hán, har ek bashar abad ul ábád us ke muqaddas nám kí sitáish kiyá kare.

CXLVI ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr mannat mántá, ki main sadá Khudá kí sitáish karúngá. 3 Wuh nasíhat detá ki koí admí insán par takiya na kare. 5 Khudá kí qudrat aur 'adálat aur rahmat aur bádsháhí aisí hai, ki wuh akelá is láiq hai ki sab log us par bharosá rakhen.*

‖KHUDÁWAND kí sitáish karo. Ai merí ján, KHUDÁWAND kí sitáish kar[a].

2 Main jab tak jítá rahúngá, KHUDÁWAND kí sitáish karúngá[b]; main jab tak hún, KHUDÁWAND kí saná-khwání karúngá.

3 Raíson par, aur ádmí-záda par

Marginal references:

[o] Zab. 18. 50.
[p] 7, 8 áyaton.
[q] Zab. 128. 3.
‖ Yá, nikáston kí mánind howen, jo qasr ke andáz se taráshe gaye hon.
[r] Ist. 33. 29. Zab. 33 12. aur 65. 4. aur 146. 5.
[a] Zab. 100, ká sarnáma.
[b] Zab. 96. 4. aur 147. 5.
[c] Ayy. 5. 9. aur 9. 10. Rúm. 11.33.
[d] Yas. 38. 19.
‖ Yá, un kí khabar dúngá.
[e] Khur. 34. 6, 7. Gin. 14. 18. Zab. 86.5, 15. aur 103. 8.
[f] Zab. 100. 5. Nahúm 1. 7.
[g] Zab. 19. 1.
‖ 'Ibrání men, sáre zamánon kí hai.
[h] Zab. 146 10. 1 Tim 1.17.
[i] Zab. 146. 8.
[k] Zab. 104.27.
[l] Zab 136.25.
[m] Zab. 104.21. aur 147. 9.
‖ Yá, muqaddas.
[n] Ist. 4. 7.
[o] Yúh. 4. 24
[p] Zab. 31. 23. aur 97. 10.
‖ 'Ibrání men, Halilú Yáh.
[a] Zab. 103. 1.
[b] Zab. 104.33.

tawakkul na karo[c]; ki un men naját dene kí táqat nahín.

4 Us ká dam nikal játá hai, wuh apní máṭí men phir játá hai[d]; usí din us ke sáre mansúbe faná ho játe hain[e].

5 Khush-hál hai wuh[f], jis ká chára-gar Ya'qúb ká Khudá hai, aur jis ká tawakkul KHUDÁWAND us ke Khudá par hai;

6 Jis ne ásmán banáyá, aur zamín, aur daryá, aur sab jo kuchh un men hai[g]; jo hamesha apní sachái ‖ ko yád rakhtá hai;

7 Jo mazlúmon ká insáf kartá hai[h], aur bhúkhon ko khilátá hai[i]; KHUDÁWAND asíron ko chhurátá hai[k].

8 KHUDÁWAND andhon kí ánkhen kholdetá hai[l]; KHUDÁWAND unhen, jo jhuk gae hain, sídhá khaṛá kartá hai[m]; KHUDÁWAND sádiqon ko 'azíz rakhtá hai.

9 KHUDÁWAND pardesíon ká nigáh-dár hai[n]; wuh yatímon aur bewon kí i'ánat kartá hai; lekin sharíron kí ráh ko únchá níchá kartá hai[o].

10 KHUDÁWAND abad tak tasallut karegá[p], ai Saihún, terá Khudá pusht dar pusht. KHUDÁWAND kí sitáish karo.

CXLVII ZABUR.

1 Nabí logon ko ubhártá ki Khudá kí saná karen, is liye ki wuh kalísiye par nigáhdárí kartá; 4 phir us kí qudrat, 6 aur us kí rahmat ke sabab: 7 phir us ke intizám ke bá'is, 12 phir un barakaton ke liye jo bádsháhat par názil húí thín; 15 phir us ikhtiyár ke wáste jise hawá par aur badlíon par rakhtá; 19 aur phir un qawánín ke liye jo kalísiye ko 'ináyat húe the.

‖ KHUDÁWAND kí sitáish karo: ki hamáre Khudá kí saná-khwání karná bhalá[a] aur dil-pasand hai[b]; us kí sitáish karná sháyasta hai[c].

2 KHUDÁWAND Yarúsalam ko ta'mír kartá hai[d]; wuh Isráelí bichhṛe húon ko faráham kartá hai[e].

3 Wuh shikasta-dilon ká 'iláj kartá hai[f]; wuh un ke ‖ zakhmon ko bándhtá hai.

4 Wuh sitáron ká shumár batlátá hai[g], aur un ká judá judá nám rakhtá hai.

5 Hamárá Khudáwand buzurg hai[h], aur baṛá qádir hai[i]; us ká fahm be-intihá hai[k].

6 KHUDÁWAND halímon ko sarfaráz kartá hai, par khabíson ko zamín par paṭak detá hai[l].

7 KHUDÁWAND kí shukrguzárí ke gít gáo; barbat bajáke hamáre Khudá kí sitáish karo:

8 Jo ásmán par badlíon ká parda ḍáltá hai; jo zamín ke liye menh taiyár kartá hai; jo paháṛon par ghás ugátá hai[m];

9 Jo bahímon ko, aur dashtí kauwon ke bachchon ko, jo us se mángte hain, rozí pahunchátá hai[n].

10 Us ko ghoṛe ke zor se khushí nahín, aur mard kí pinḍlíon se razá nahín[o].

11 KHUDÁWAND ko un se, jo us se ḍarte hain, aur un se, jo us kí rahmat ke ummedwár hain, razá hai.

12 Ai Yarúsalam, KHUDÁWAND kí sitáish kar; ai Saihún, apne Khudá kí sitáish kar.

13 Kyúnki us ne tere darwázon ke arbangon ko mazbútí bakhshí, aur tujh men tere bachchon ko barakat dí.

14 Us ne terí nawáhí men amn bakhshá[p] aur tujhe † suthre gehún se málámál kiyá[q].

15 Wuh apná hukm zamín par bhejtá hai[r]; us ká kalám nihárat tezrau hai[s].

16 Wuh barf ún kí mánind detá hai[t]; wuh pálá, jo rákh kí mánind hai, bikhertá hai.

17 Wuh apne yakh ko luqmon kí mánind bhejtá hai; us kí ṭhanḍ kí bardásht kaun kar saktá hai?

18 Wuh apná hukm bhejtá hai, aur use galá detá hai[v]; wuh apní hawá chalátá hai, aur páníon ko rawání bakhshtá hai.

19 Wuh apná kalám Ya'qúb par[x], aur apní sunnaten aur apní 'adálaten[y] Isráel par záhir kartá hai.

20 Us ne kisí qaum se aisá sulúk nahín kiyá[z], aur na unhon ne us kí 'adálaton ko pahcháná. KHUDÁWAND kí sitáish karo.

CXLVIII ZABUR.

1 Ráqim i zabúr nasíhat detá ki sab ásmání manjúdát, 7 aur zamíní'ál, 11 aur kháss karke sab haiwán i nátiq Khudá kí sitáish karen.

‖ KHUDÁWAND kí sitáish karo. Aflák par se KHUDÁWAND kí sitáish karo; bulandíon par se[a] us kí sitáish karo.

---

c Zab. 118. 8, 9. Yas. 2. 22.
d Zab. 104. 29. Wá'iz 12. 7. Yas. 2. 22.
e Dekho 1 Qur. 2. 6.
f Zab. 144. 15. Yar. 17. 7.
g Paid. 1. 1. Muk. 14. 7.
‖ 'Ibrání men, kí muháfazat kartá.
h Zab. 103. 6.
i Zab. 107. 9.
k Zab. 68. 6. aur 107. 10, 14.
l Mat. 9. 30. Yúh. 9. 7,—32.
m Zab. 146. 14. aur 147. 6. Lúq. 13. 13.
n Ist. 10. 18. Zab. 68. 5.
o Zab. 147. 6.
p Khur. 15. 18. Zab. 10. 16. aur 146. 13. Muk. 11. 15.
‖ 'Ibrání men, Hallilú Yáh.
a Zab. 92. 1.
b Zab. 135. 3.
c Zab. 33. 1.
d Zab. 102. 16.
e Ist. 30. 3.
f Zab. 51. 17. Yas. 57. 15. aur 61. 1 Lúq. 4. 18.
‖ 'Ibrání men, dukhon ko.
g Dekho Paid. 15. 5. Yas. 40. 26.
h 1 Taw. 16. 25. Zab. 48. 1. aur 96. 4. aur 145. 3.
i Nahúm 1. 3.
k Yas. 40. 28.
l Zab. 146. 8, 9.
m Aly. 38. 26, 27. Zab. 104. 13, 14.
n Aly. 38. 41. Zab. 104. 27, 28. aur 136. 25. aur 145. 15. Mat. 6. 26.
o Zab. 33. 16, 17, 18. Rús. 1. 7.
p Yas. 60. 17, 18.
† 'Ibrání men, gehún kí charbí se. Ist. 32. 14. Zab. 81. 16.
q Zab. 132. 15.
r Aly. 37. 12. Zab. 107. 20.
s 2 Tas. 3. 2.
t Aly. 37. 6.
v 15 áyat. Dekho Aly. 37. 10.
x Ist. 33. 2, 3, 4. Zab. 76. 1. aur 78. 5. aur 103. 7.
y Mal. 4. 4.
z Dekho Ist. 4. 32, 33, 34. Róm. 3. 1, 2.
‖ 'Ibrání men, Hallilú Yáh.
a Zab. 113. 5.

2 Ai us ke sab firishto, us kí sitáish karo[b]; ai us ke sab lashkaro, us kí sitáish karo.
3 Ai súraj, aur ai chánd, us kí sitáish karo; ai roshan sitáro, tum sab us kí sitáish karo.
4 Ai ásmánon ke ásmáno[c], aur ai pánío, jo ásmán ke úpar ho[d], us kí sitáish karo.
5 We Khudawand ke nám kí sitáish karen, ki us ne hukm diyá, aur we sab maujúd ho gaye[e].
6 Us ne un ko abadí páedárí bakhshí[f]; us ne ek taqdír muqarrar kí, jo tal nahín saktí.
7 Ai tinníno[g], aur ai gahrápo, zamín par se us kí sitáish karo.
8 Ág aur ole, barf aur bukhár, aur zor kí ándhí, jo us ke hukm ko bajá láte hain[h];
9 Pahár aur sáre tíle[i], mewadár darakht aur sáre saro;
10 Bahíme aur sáre mawáshí, aur kíre makore, aur parinde;
11 Sháhán i zamín, aur sárí gurohen, umará aur zamín ke sáre farmánrawá;
12 Jawán o kunwáríán bhí, aur búrhe, bachchon samet;
13 We Khudawand ke nám kí sitáish karen; ki us ká nám akelá 'álíshán hai[k]; usí ká jalál zamín aur ásmán par muqaddam hai[l].
14 Wuhí apne logon ke síng ko[m] buland kartá hai; yih us ke pák logon kí, baní Isráel kí, us qaum kí jo us se nazdík hai[n], shaukat hai[o]. Khudawand kí sitáish karo.

[b] Zab. 103.20, 21.
[c] 1 Sal. 8. 27. 2 Qur. 12. 2.
[d] Paid. 1. 7.
[e] Paid. 1. 1, 6, 7. Zab. 33. 6, 9.
[f] Zab. 89. 37. aur 119. 90, 91. Yar. 31. 35, 36. aur 33. 25.
[g] Yas. 43. 20.
[h] Zab. 147. 15,—18.
[i] Yas. 44. 23. aur 49. 13. aur 55. 12.
[k] Zab. 8. 1. Yas. 12. 4.
[l] Zab. 113. 4.
[m] Zab. 75. 10.
[n] Afs. 2. 17.
[o] Zab. 149. 9.

CXLIX ZABUR.

1 *Nabí nasíhat detá ki Khudá kí sitáish karen, us muhabbat ke sabab jo us ne kalísiye se rakhí thí, 5 aur us ikhtiyár ke ba'is jo kalísiye ko 'ináyat húá thá.*

‖ KHUDAWAND kí sitáish karo. Khudawand ká ek nayá gít gáo[a], aur us kí madh pák logon kí jamá'at men.
2 Isráel apne banánewále se[b] shádmán howe; baní Saihún apne Bádsháh ke liye[c] khushí karen.
3 We †us ke nám kí sitáish karke náchen; we daf aur barbat bajáte húe us kí saná-khwání karen[d].
4 Kyúnki Khudawand apne logon se khush hotá hai[e]; wuh halímon ko apní naját se zínat bakhshtá hai[f].
5 Pák log apní buzurgwárí par fakhr karen, aur apne bistaron par pare húe buland áwáz se gáyá karen[g].
6 Un ká †munh Khudá kí sitáishon se bhará rahe; aur ek do-dhárí talwár[h] un ke háthon men ho;
7 Táki gair gurohon se intiqám lewen, aur logon ko sazá dewen;
8 Ki un ke bádsháhon ko zanjíron se jakren, aur un ke amíron ko lohe kí beríán dálen;
9 Táki jo un kí 'adálat men likhá húá thá unhen pahunche[i]; ki us ke pák logon kí yih shaukat hai[k]. Khudawand kí sitáish karo.

‖ 'Ibrání men, Hallilu Yáh.
[a] Zab 33. 3. Yas. 42. 10.
[b] Dekho Aiy. 35. 10. Zab. 100. 3. Yas. 54. 5.
[c] Zak 9. 9. Mat. 21. 5.
† Yá, báyarí se us ke nám kí sitáish karen.
[d] Zab. 81. 2. aur 150. 4.
[e] Zab. 35. 27.
[f] Zab. 132. 16.
[g] Aiy. 35. 10.
† 'Ibrání men, galá.
[h] 'Ibrán. 4. 12. Muk. 1. 16.
[i] Ist. 7. 1, 2.
[k] Zab. 148. 14.

CL ZABUR.

1 *Ráqim nasíhat detá ki Khudá kí sitáish karen, 3 aur is kám men sab tarah ke sáz isti'amál karen.*

‖ KHUDAWAND kí sitáish karo. Us ke bait i quds men Khudá kí sitáish karo; us kí qudrat kí fazá par us kí sitáish karo.
2 Us ke bare kámon ke sabab[a] us kí sitáish karo; us kí latíf buzurgí ke mutábiq[b] us kí sitáish karo;
3 Qarnái phúnkte húe us kí sitáish karo; bín aur barbat chherte húe[c] us kí sitáish karo.
4 Daf bajáte húe[d] aur ‖náchte húe us kí sitáish karo; tár-wále sázon ko[e] aur ‖ bánslíon ko bajáte húe us kí sitáish karo.
5 Pur-áwáz jhánjh bajáke us kí sitáish karo; buland-áwáz manjíre bajá bajáke us kí sitáish karo[f].
6 Har ek chíz, jo sáns letí hai, Khudawand kí sitáish kare. Khudawand kí sitáish karo.

‖ 'Ibrání men, Hallilu Yáh.
[a] Zab. 145. 5, 6.
[b] Ist. 3. 24.
[c] Zab. 81. 2. aur 149. 3.
[d] Khur. 15. 20.
‖ Yá, báyarí bajáte húe.
[e] Zab. 33. 2. aur 92. 3. aur 144. 9. Yas. 38. 20.
‖ Yá, arganonon ko.
[f] 1 Taw. 15. 16, 19, 28. aur 16. 5. aur 25. 1, 6.

SULAIMA'N KE AMSA'L.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb likhí húí.

I BA'B.

1 Us fáida kí bábat jo amsál se hotá. 7 Ráqim nasíhat detá ki Ḳhudá se ḍaren aur us ke kalám ko mán lewen; 10 phir ki sharír logon kí phusláhaṭon se apne tain báz rakhen. 20 Hikmat shikáyat kartí ki log use haqír jánte. 24 Wuh apne haqír-jánnewálon ko dhamkí detí.

DA'U'D ke beṭe Baní Isráel ke bádsháh Sulaimán ke amsál[a];

2 Hikmat aur tádíb síkhne ko, aur 'aql kí báten samajhne ko;

3 Aur 'aql ká adab lene ko, aur sadáqat, aur 'adálat, aur insáf bújhne ko[b];

4 Aur sáda logon ko chaturáí dene ke liye[c], aur jawán ko dánish aur ‖ tamíz.

5 Dánishwar agar sune, to us kí dánish baṛh jáegí[d], aur 'aqlwálá siyásat chunegá:

6 Ki tamsíl aur tafsír, aur ahl i ḳhirad kí báton ko, aur un ke mu'ammon ko[e] samjhe.

7 ¶ ḲHUDA'WAND ká ḳhauf † hikmat kí ibtidá hai[f]; lekin ahmaq 'aql aur tarbiyat ko haqír jánte hain.

8 Ai mere beṭe, apne báp kí tarbiyat ká shanawá ho, aur apní má ke hukm ko tark mat kar[g].

9 Ki yih tere sir ke liye fazl ká táj, aur terí gardan ke liye tauq hain[h].

10 ¶ Ai mere beṭe, agar gunahgár log tujhe wargaláne, tú mat mán[i].

11 Agar we kahen, A. hamáre sáth chal, ki ḳhúnrezí ke liye ghát men lagen[k], aur chhipke náhaqq begunáh kí kamín men baiṭhen;

12 Aur pátál kí mánind un ko jítá nigal jáwen, aur un kí tarah, jo gaṛhe men girte hain[l], samúchá;

13 Ham ko sab nafís asbáb milegá; ham lúṭ ke mál se apne ghar bharenge;

14 Ham men shámil hoke tú bhí baḳhra le, aur ham sab ke liye ek hí thailí howe:

15 To, ai mere beṭe, tú ráh men un ke sáth mat chal[m], balki un ke ráste se apne páṉw ko roke rah[n].

16 Kyúnki un ke páṉw sharárat par dauṛte hain, aur ḳhúnrezí men jaldí karte hain[o].

17 Yaqínan jab murg dekh le, to dám bichháná 'abas hai.

18 We apní hí ḳhúnrezí ke liye ghát men lage hain; we chhipke apní hí kamín men baiṭhe.

19 Jo zar-dost hai, us kí rawishen aisí hí hain[p]; ki we us ke málikon kí ján ko lelete hain.

20 ¶ † Hikmat báhar khaṛí pukártí hai; wuh bázáron men áwáz sunátí hai[q]:

21 Wuh, jis makán men ziyáda log jam'a hote hain, pukártí hai, aur shahr ke darwázon men aur ástánon men kalám kartí hai:

22 Ai sáda logo, tum kab tak sádagí ko dost rakhoge, aur kab tak ṭhaṭṭhebáz apní ṭhaṭṭhebází par máil rahenge, aur jáhil 'ilm se kína rakhenge?

23 Tum merí tambíh par mutawajjih ho; dekho, main apní rúh tum par jári karúngá[r], aur main apní báten tumhen samjháúngá.

24 ¶ Azbaski main ne buláyá, par tum ne na máná; main ne apná háth lambá kiyá, par koí mutawajjih na húá[s];

25 Balki tum ne merí sárí maslahaton ko náchíz jáná[t], aur merí sarzanish kí qadr na kí:

26 To main bhí tumhárí pareshání par hansúngá[u], aur jab tum par dahshat gálib hogí, to main ṭhaṭṭhe márúngá;

27 Jis waqt tumhárí dahshat ḳharábí kí mánind tum pás áwegí[x], aur tumhárí áfat girdbád kí tarah tum tak pahunchegí; aur jis waqt musíbat aur jánkaní tum par paṛegí:

28 Tab we mujh ko pukárenge, par main jawáb na dúngá[y]; we sawere mujh ko ḍhúnḍhenge, par mujhe na páwenge:

29 Kyúnki unhon ne dánáí ká kína rakhá[z], aur ḲHUDA'WAND ke ḳhauf ko iḳhtiyár na kiyá[a];

30 Unhon ne merí maslahat par dhyán na kiyá; aur unhon ne

---

a 1 Sal. 4. 32. Ams. 10. 1. aur 25. 1 Wá'iz 12. 9.
b Ams. 2. 1, 9.
c Ams. 9. 4.
‖ Yá, fikr.
d Ams. 9. 9.
e Zab. 78. 2.
† Yá, dánáí men awwal chíz hai.
f Aiy. 28. 28. Zab. 111. 10. Ams 9. 10. Wá'iz 12. 13.
g Ams. 4. 1. aur 6. 20.
h Ams. 3. 22.
i Paid. 39. 7, wag. Zab. 1. 1. Afs. 5. 11.
k Yar. 5. 26.
l Zab. 28. 1. aur 143. 7.
m Zab. 1. 1. Ams. 4. 14.
n Zab. 119. 101.
o Yas. 59. 7. Rúm. 3. 15.
p Ams. 15. 27. 1 Tim. 6. 10.
† 'Ibrání men, Hikmaten ya'ne, Afzal hikmat.
q Ams. 8. 1, wag. aur 9. 3. Yúh. 7. 37.
r Yúel 2. 28.
s Yas. 65. 12. aur 66. 4. Yar. 7. 13. Zak. 7. 11.
t Zab. 107. 11. 30 áyat. Lúq. 7. 30.
u Zab. 2. 4.
x Ams. 10. 24.
y Aiy. 27. 9. aur 35. 12. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. aur 14. 12. His. 8. 18. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13. Ya'q. 4. 3.
z Aiy. 21. 14. 22 áyat.
a Zab. 119. 173.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

merí sárí sarzanish ko haqír jáná [b]:

31 So we apní hí ráh ke mewe kháwenge [c], aur apní hí maslahaton se ser howenge.

32 Ki jáhilon ká †bargashta hí hojáná unhen qatl karegá, aur ahmaqon ká kámyáb honá unhen ján se máregá.

33 Lekin wuh, jo merí suntá hai, chain se sukúnat karegá [d], aur balá ke khauf se mahfúz rahegá [e].

[b] 25 áyat. Zab. 81. 11.
[c] Aiy. 4. 8. Ams. 14. 14. aur 22. 8. Yas. 3. 11. Yar. 6. 19.
† Yá, chain.
[d] Zab. 25. 12, 13.
[e] Zab. 112. 7.

II BÁB.

1 *Hikmat apne farzandon se wa'da kartí, ki díndárí kí ni'amat un ko milegí; 10 ki we sharíron kí suhbat se mahfúz rahenge; 20 aur nek ráhon men hidáyat páwenge.*

AI mere beṭe, agar tú merí báton ko mánegá, aur mere hukmon ko apne pás chhipá rakhegá [a];

2 Ki tú hikmat sunne kí taraf apne kán dhare, aur fahmíd se apná dil lagáwe;

3 Hán, agar tú ma'rifat ke liye pukáregá, aur chilláke fahmíd ká tálib hogá;

4 Aur agar tú us ko yún ḍhúnḍhegá, jis tarah rúpe ko ḍhúnḍhte hain; aur yún us kí talásh karegá, jis tarah ganj i nihán kí talásh karte hain [b]:

5 Tab tú KHUDÁWAND ke khauf ko samjhegá, aur Khudá kí shinásái ko páwegá.

6 Kyúnki KHUDÁWAND hikmat bakhshtá hai [c]; us ke munh se dánish aur fahm nikaltí hai.

7 Wuh rástkáron ke liye ‖ haqíqí daulat jam'a kartá hai; wuh un ke liye, jin kí rawish kámil hai, ek sipar hai [d];

8 Ki 'adálat ke raston ká háfiz ho, aur apne pák logon kí ráh ká nigahbán [e].

9 Tab hí tú sadáqat, aur 'adálat, aur insáf, aur har ek taur kí nekí ko, samjhegá.

10 ¶ Jis waqt hikmat tere dil men dákhil hogí, aur ma'rifat tere jí ko piyárí lagegí:

11 Us waqt hoshyárí terí nigahbání karegí [f], aur fahmíd terí háfiz hogí;

12 Táki tujhe sharír kí ráh se, aur us insán se, jo gumráhí kí báten kartá hai, bacháwe;

13 Jo rástí kí ráhon ko tark karte hain, táki táríkí kí ráhon men chalen [g];

[a] Ams. 4. 21. aur 7. 1.
[b] Ams. 3. 14. Mat. 13. 44.
[c] 1 Sal. 3. 9, 12. Ya'q. 1. 5.
‖ Yá, hikmat, yá, naját.
[d] Zab. 84. 11. Ams. 30. 5.
[e] 1 Sam. 2. 9. Zab. 66. 9.
[f] Ams. 6. 22.
[g] Yuh. 3. 19, 20.

14 Jo badí karne se khushwaqt hote hain [h], aur khabíson kí gumráhí se khurramí karte hain [i];

15 Jin kí ravishen ṭeṛhí hain, aur we apní ráhon men kajrau hain [k]:

16 Táki tú begána 'aurat se [l] bachá rahe, us ajnabí 'aurat se, jo tujh ko apní báton se phuslátí hai [m];

17 Jo apní jawání ke yár ko [n] tark kar detí hai, aur apne Khudá ke 'ahd ko bhulá detí hai.

18 Kyúnki us ke ghar ká rastá maut kí taraf hai [o], aur us kí ráhen murdon kí taraf játí hain.

19 Koí un men se, jo us kí taraf gae, phir nahín lauṭtá; we zindagání kí ráhon ko phir nahín pakaṛte.

20 Táki tú bhale logon kí ráh par chale, aur sádiqon kí ravishon ko liye rahe.

21 Kyúnki sídhe log mulk men basenge, aur sáf-dil log zamín par báqí rahenge [p];

22 Lekin sharír log zamín par se káṭ ḍále jáenge [q], aur khatákár us se ukháṛe jáenge.

[h] Ams. 10. 23. Yar. 11. 15.
[i] Rúm. 1. 32.
[k] Zab. 125. 5.
[l] Ams. 5. 20.
[m] Ams. 5. 3. aur 6. 24. aur 7. 5.
[n] Dekho Mal. 2. 14, 15.
[o] Ams. 7. 27.
[p] Zab. 37. 29.
[q] Aiy. 18. 17. Zab. 37. 28. aur 104. 35.

III BÁB.

1 *Ráqim nasíhat detá, ki farmánbardárí karen, 5 phir ki ímán láwen, 7 phir ki apne se inkár karen, 9 phir ki Khudá kí bandagí men sargarmí karen, 11 aur phir ki sabr karen. 13 Hikmat haqíqí daulat hai. 19 Maqdúr jo hikmat kí se hásil hotá. 21 Fawáid jo us kí taraf se hote. 27 Ráqim nasíhat detá, ki khairát dene men musta'idd rahen, 30 phir ki milansárí, 31 aur qaná'at karen. 33 Sharíron ká pur-la'nat hál.*

AI mere beṭe, merí sharí'at ko farámosh na kar; par terá dil mere hukmon ko hifz kare [a].

2 Ki we pírí, aur 'umr kí darází, aur ‖ chain [b] tujh ko bakhshenge.

3 Aisá mat kar, ki rahmat aur sadáqat tujh ko tark karen; balki un ko tú apní gardan ká tauq kar [c], aur un ko apne dil kí takhtí par likh [d];

4 To tú Khudá aur khalq ká manzúr i nazar hoke ni'amat aur † durust fahm páwegá [e].

5 ¶ Apne sáre dil se KHUDÁWAND par tawakkul kar [f], aur apní dánish par takiya mat kar [g].

6 Apní sárí ráhon men us ká iqrár kar [h], aur wuh † terí ravishon ko árásta karegá [i].

7 ¶ Apní nigáh men áp ko dánishmand mat ján [k]; KHUDÁWAND

[a] Ist. 8. 1. aur 30. 16, 20.
‖ Yá, salámatí.
[b] Zab. 119. 165.
[c] Khur. 13. 9. Ist. 6. 8. Ams. 6. 21. aur 7. 3.
[d] Yar. 17. 1. 2 Qur. 3. 3.
† Yá, iqbál, yá, fahm.
[e] Zab. 111. 10. Dekho 1 Sam. 2. 26. Lúq. 2. 52. A'am. 2. 47. Rúm. 14. 18.
[f] Zab. 37. 3, 5.
[g] Yar. 9. 23.
[h] 1 Taw. 28. 9.
† Yá, terí ráhnumáí karegá.
[i] Yar. 10. 23.
[k] Rúm. 12. 16.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

se ḍar, aur badí se parhez kar[l].

8 Yih terí náf ke liye †sihhat, aur terí haḍḍíoṉ ke liye taráwat hogí[m].

9 Apne mál se, aur apní har qism kí afzáish ke pahle phaloṉ se KHUDÁWAND kí ta'zím kar[n]:

10 To tere ambárkháne barakat se ma'múr howeṉge[o], aur tere kolhú nayí mai se ṭapak jáeṉge.

11 ¶ Mere beṭe, KHUDÁWAND kí tambíh ko haqír mat ján[p], aur us kí tádíb se mánda mat ho.

12 Kyúṉki KHUDÁWAND jis ko piyár kartá hai, us ko tambíh detá hai, jis tarah báp us beṭe ko, ki jis se wuh khush hai[q].

13 ¶ Nekbakht wuh insán, jis ne hikmat ko páyá hai; aur wuh ádmí, jis ne dánish ko ‖hásil kiyá[r].

14 Kyúṉki us kí saudágarí chándí kí saudágarí se, aur us ká hásil chokhe sone ke hásil se bihtar hai[s].

15 Ki wuh la'loṉ se ziyáda mahang-molí hai; aur sárí chízeṉ, jin kí tamanná tú kar saktá hai, us ke barábar nahíṉ[t].

16 'Umr kí darází us ke dahne háth meṉ hai; aur us ke báeṉ háth meṉ daulat aur 'izzat haiṉ[u].

17 Us kí ráheṉ †khúbí kí ráheṉ haiṉ, aur us kí sárí ravisheṉ salámatí kí haiṉ[x].

18 Wuh un ke liye, jo use pakṛe rahte haiṉ, zindagání ká darakht hai[y]; bakhtáwar wuh, jo us ká dáman-gír hai.

19 KHUDÁWAND ne hikmat se zamín kí bunyád kí, aur khirad se ásmán †sábit kiyo[z].

20 Us ke 'ilm se gahráíáṉ phúṭ niklíṉ[a], aur badlíoṉ se os kí búndeṉ ṭapkíṉ[b].

21 ¶ Mere beṭe, un ko apní áṉkhoṉ se ojhal mat hone de; balki 'aql aur tamíz ko nigáh rakh.

22 So we terí ján ke liye hayát, aur terí gardan ke liye ni'amat hoṉgí[c].

23 Tab tú apní ráhoṉ meṉ salámatí se chalegá, aur terá páṉw na phislegá[d].

24 Jis waqt tú leṭ rahegá, tú hirásán na howegá; háṉ, tú so rahegá, aur terá khwáb shírín hogá[e].

25 Balá e nágahání se, aur sharíroṉ kí kharábí se, jab ki wuh áwe[f], khauf mat kar.

26 Ki KHUDÁWAND tere i'atimád ká bá'is hogá, aur tere páṉw ká háfiz, ki qaid na howe.

27 ¶ Un se, jin ká haqq hai, ihsán ko báz mat rakh[g], jis waqt ki tere háth meṉ ikhtiyár ho.

28 Jab tere pás ho, to apne hamsáye ko yih mat kah, Já, phir áiyo, aur maiṉ kal dúṉgá[h].

29 Apne hamsáye ‖par badí ká mansúba mat bándh; ki wuh †árám se tere pás rahtá hai.

30 ¶ Kisí insán se besabab jhagṛá mat kar[i], agar us ne tujh se kuchh badí na kí ho.

31 ¶ Zálim par hasad na kar[k], aur us kí ráhoṉ meṉ se kisí ko pasand na kar;

32 Kyúṉki kajrau se KHUDÁWAND ko nafrat hai; par us ká bhed mustaqím logoṉ ke pás hai[l].

33 ¶ Sharíroṉ ke ghar par KHUDÁWAND kí la'nat hai[m]; par wuh sádiqoṉ ke makán meṉ barakat bakhshtá hai[n].

34 Yaqínan wuh haṉsnewáloṉ par haṉstá hai, aur farotanoṉ ko fazl bakhshtá hai[o].

35 Dánishmand log shaukat ke wáris howeṉge, par jáhiloṉ kí taraqqí khijálat hogí.

IV BÁB.

1 *Sulaimán is maqsad se ki sunnewále farmánbardárí síkheṉ,* 3 *apne má-báp ká hál bayán kartá ki kyúṉkar unhoṉ ne us kí tarbiyat kí thí,* 5 *táki wuh hikmat kí báteṉ sune,* 14 *aur khabísoṉ kí ráh se kinára kare.* 20 *Wuh nasíhat detá ki ímán láweṉ,* 23 *aur apní taqdís ke pairau raheṉ.*

AI laṛko, báp kí ta'lím suno[a], aur dánish hásil karne par dhyán rakho.

2 Maiṉ tum ko achchhí ta'lím kartá húṉ; so tum mere hukm ko tark na karo.

3 Ki maiṉ apne báp ká beṭá thá, aur apní má ká láḍlá ikláutá[b].

4 Us ne bhí mujhe sikhláyá, aur mujhe kahá, ki Merí bátoṉ par apná dil lagá[c]; mere hukmoṉ ko hifz kar, aur jítá rah[d].

5 Tú dánish hásil kar, aur fahmíd hásil kar[e], aur farámosh na kar; aur mere muṉh kí bátoṉ se kanára mat kar.

6 Hikmat ko tark na kar, wuh terí himáyat karegí; us se mu-

Marginal references (left): l Aly. 1. 1. Ams. 16. 6. — † 'Ibrání meṉ, *dawá*. — m Aly. 21. 24. — n Khur. 22. 29. aur 23. 19. aur 34. 26. Ist. 26. 2, wag. Mal. 3. 10, wag. Lúq. 14. 13. — o Ist. 28. 8. — p Aly. 5. 17. Zab. 94. 12. 'Ibrán. 12. 5, 6. Muk. 3. 19. — q Ist. 8. 5. — ‖ 'Ibrání meṉ, *khiṉch nikálá*. — r Ams. 8. 34, 35. — s Aly. 28. 13, wag. Zab. 19. 10. Ams. 3. 4. aur 8. 11, 19. aur 16. 16. — t Mat. 13. 44. — u Ams. 8. 18. 1 Tím. 4. 8. — † Yá, *dilpazír ráheṉ*. — x Mat. 11. 29, 30. — y Paid. 2. 9. aur 3. 22. — † Yá, *taiyár kiye*. — z Zab. 104. 24. aur 136. 5. Ams. 8. 27. Yar. 10. 12. aur 51. 15. — a Paid. 1. 9. — b Ist. 33. 28. Aly. 36. 28. — c Ams. 1. 9. — d Zab. 37. 24. aur 91. 11, 12. Ams. 10. 9. — e Ahb. 26. 6. Zab. 3. 5. aur 4. 8.

Marginal references (right): f Zab. 91. 5. aur 112. 7. — g Róm. 13. 7. Gal. 6. 10. — h Ahb. 19. 13. Ist. 24. 15. — ‖ Yá, *se badí na kar*. — † Yá, *ní-ḍar*. — i Róm. 12. 18. — k Zab. 37. 1. aur 73. 3. Ams. 24. 1. — l Zab. 25. 14. — m Ahb. 26. 14, wag. Zab. 37. 22. Zak. 5. 4. Mal. 2. 2. — n Zab. 1. 3. — o Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5. — a Zab. 34. 11. Ams. 1. 8. — b 1 Taw. 29. 1. — c 1 Taw. 28. 9. Afs. 6. 4. — d Ams. 7. 2. — e Ams. 2. 2, 3.

Pahle MASÍH se, 1000 ke qarib.

habbat rakh[f], wuh terí nigahbán hogí.

7 Dánish sab se achchhí hai[g]; so tú dánish hásil kar, aur apne maqdúr bhar fahmíd paidá kar.

8 Tú us kí buzurgí kar, wuh tujhe baṛháwegí[h]; wuh tujhe sarfarází bakhshegí, jab tú use gale lagáwe.

9 Wuh tere sir par fazl ká zewar rakhegí[i], wuh tujh ko shaukat ká táj 'ináyat karegí.

10 Mere beṭe, sun, aur merí báteṇ mán; ki terí 'umr ke baras bahut se hoṇge[k].

11 Maiṇ tujhe khirad kí ráh batlátá húṇ; maiṇ sídhe rástoṇ meṇ tujhe chalátá húṇ.

12 Jab tú chalegá, to tere páṇw khíṇche na jáweṇge[l]; jab tú dauṛegá, to tú ṭhokar na kháwegá[m].

13 Tádíb ko mazbútí se pakaṛ rakh; use jáne mat de; use rakh chhoṛ, ki wuh terí zindagání hai.

14 ¶ Sharíroṇ kí ráh meṇ dákhil mat ho, aur khabísoṇ ke ráste meṇ mat já[n].

15 Us se báz rah; us ke nazdík guzar na kar; udhar se phir já, aur guzar já.

16 Kyúṇki we, jab tak ziyánkárí na kar leṇ, tab tak sote nahíṇ[o]; aur jab tak kisí ko girá na deṇ, un ko nínd nahíṇ átí.

17 We sharárat kí roṭí kháte haiṇ, aur zulm kí mai píte haiṇ.

18 Lekin sádiqoṇ kí ravish[p] us chamaknewále naiyir kí mánind hai, jo púre din tak roshan hotá chalá játá hai[q].

19 Shamaríroṇ kí ráh táríkí kí mánind hai[r]; we use, ki jis se we ṭhokar kháte haiṇ, nahíṇ jánte.

20 ¶ Ai mere beṭe, merí bátoṇ par dhyán rakh, aur mere kalám par kán dhar.

21 Un ko apní nazar se gáib na hone de[s], aur un ko apne dil ke darmiyán rakh chhoṛ[t].

22 Kyúṇki we un ke liye, jo un ko páte haiṇ, zindagání, aur un ke sáre jism ke liye ‖sihhat haiṇ[u].

23 ¶ Apne dil kí baṛí se baṛí khabardárí kar, ki zindagání kí nahreṇ usí se haiṇ.

24 Muṇh kí kajrawí ko apne se dúr phenk de, aur ṭeṛhe laboṇ ko apne pás se dúr kar.

25 Aur aisá kar, ki terí áṇkheṇ khúb sámhne dekheṇ, aur terí palakeṇ tere sámhne sídhí nigáh kareṇ.

26 Apne har ek qadam ko taul; so terí sárí ráheṇ sábit ho jáweṇgí.

27 Na dahne háth ko muṛ, aur na báeṇ ko[x]; aur apne páṇw ko badí kí taraf se pher[y].

V BÁB.

1 Sulaimán logoṇ ko ubhártá, ki hikmat kí ta'lím jí lagáke suneṇ. 3 Randíbází aur 'aiyáshí ke bad anjám záhir kartá. 15 Wuh nasíhat detá ki apní hí ek jorú rakhke us ke sáth pák waz'a se guzrán kareṇ. 22 Shaṛíroṇ ke gunáh khud un ko giriftár kareṇge.

AI mere beṭe, merí hikmat par dhyán rakh, aur merí fahmíd kí taraf apne kán dhar;

2 Táki tú hoshyárí kí taraf mutawajjih ho, aur tere lab ma'rifat ko hifz kareṇ[a].

3 ¶ Kyúṇki begána 'aurat ke honṭhoṇ se chhatte kí tarah shahd ṭapká paṛtá hai[b], aur us ká tálú tel se ziyáda chikná hai[c];

4 Par us ká anjám nágdauná kí mánind kaṛwá hai[d], aur do-dhárí talwár kí mánind tez hai[e].

5 Us ke páṇw maut ke gaṛhe meṇ utarte haiṇ[f]; us ke qadam jahannam ko pakṛe húe haiṇ.

6 Tá na ho, ki tú zindagí kí ráh ko dhyán karne lage, us kí ráheṇ már-pech kí hotíṇ: so tú unheṇ pahchán nahíṇ saktá.

7 Pas, ai laṛko, merí suno, aur mere muṇh kí bátoṇ se kanára na karo.

8 Apná rásta us se dúr banáo, aur us ke ghar ke darwáze ke nazdík na jáo;

9 Tá na howe, ki tú apní 'izzat auroṇ ko, aur apní 'umr be-rahmoṇ ko de:

10 Na howe, ki begána log terí ‖qúwat se ser howeṇ, aur terí sárí kamáí ajnabí ke ghar meṇ sarf ho;

11 Aur tú ákhir ko, jis waqt tere badan ká gosht faná ho jáwegá, to karáhegá,

12 Aur tú kahegá, Afsos, maiṇ ne tádíb se kyúṇ kína rakhá[g], aur mere dil ne sarzanish ko kyúṇ haqír jáná[h];

13 Aur apne ustádoṇ kí sadá ko na máná, aur un kí taraf, jo mujhe tarbiyat karte the, apne kán na jhukáe!

Pahle MASÍH se, 1000 ke qarib.

f 2 Tas. 2. 10. g Mat. 13. 44. Lúq. 10. 42. h 1 Sam. 2. 30. i Ams. 1. 9. aur 3. 22. k Ams. 3. 2. l Zab. 18. 36. m Zab. 91. 11, 12. n Zab. 1. 1. Ams. 1. 10, 15. o Zab. 36. 4. Yas. 57. 20. p Mat. 5. 14, 45. Filip. 2. 15 q 2 Sam. 23. 4. r 1 Sam. 2. 9. Aiy. 18. 5, 6. Yas. 59. 9, 10. Yar. 23. 12. Yúh. 12. 35. s Ams. 3. 3, 21. t Ams. 2. 1. ‖ 'Ibrání meṇ, dawá. u Ams. 3. 8. aur 12. 18.

x Ist. 5. 32. aur 28. 14. Yash. 1. 7. y Yas. 1. 16. Rúm. 12. 9. a Mal. 2. 7. b Ams. 2. 16 aur 6. 24 c Zab. 55. 21. d Wa'iz 7. 26. e 'Ibrán. 4. 12. f Ams. 7. 27. ‖ Yá, daulat se. g Ams. 1. 29. h Ams. 1. 25. aur 12. 1.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

14 Maiṉ qaríb thá, ki mahfil aur jamá'at ke darmiyán har ek qism kí badí karúṉ.

15 ¶ Apne hí hauz se pání pí, aur apní hí báolí se bahtá pání:

16 To tere chashme báhar phailenge, aur galíoṉ meṉ tere pání kí nahreṉ.

17 Tú hí akelá un ká málik ho, aur koí begána terá sharík na ho.

18 Tere chashme meṉ barakat ho, aur tú apní jawání kí jorú ke sáth[i] ḳhush-waqt rah.

19 Wuh 'ishq-angez gazál aur dilpasand áhú terí hai[k]; us kí chhátíoṉ se har waqt seráb ho, aur us kí ‖ muhabbat se hamesha mahzúz rah.

20 Aur, ai mere beṭe, tú kis liye begána 'aurat se[l] mahzúz, aur ajnabí se ham-kinár hogá?

21 Ki insán kí ráheṉ ḲHUDÁWAND kí ánkhoṉ ke sámhne haiṉ, aur wuh us kí sárí rawishoṉ ko jánchtá hai[m].

22 ¶ Sharír kí badkáríáṉ us ko pakaṛ lengí, aur wuh apne hí gunáh kí rassíoṉ se jakṛá jáegá[n].

23 Wuh be-tarbiyat mar jáegá[o]; aur apní jahálat kí shiddat meṉ bhaṭaktá phiregá.

VI BÁB.

1 *Zámin hone kí bábat.* 6 *Kahálat kí bábat.* 12 *Ziyánkárí kí bábat.* 16 *Sat chízoṉ se Ḳhudá ko nafrat hai.* 20 *Farmánbardároṉ par barakateṉ jo hotíṉ.* 25 *Zinákárí se ziyán jo hotá.*

AI mere beṭe, agar tú apne dost ká zámin húá, aur agar tú ne kisí begáne se shart ká háth márá[a]:

2 To tú apne hí muṉh kí bátoṉ se phande meṉ phaṉsá, aur apne hí muṉh ke sukhan se pakṛá gayá.

3 Mere beṭe, ab yih kar, aur apne taíṉ bachá, ki tú apne dost ke háth meṉ giriftár húá hai; so ‖ já, aur farotaní kar, aur apne bháí kí minnat samájat kar.

4 Apní ánkheṉ nínd ke supurd mat kar, na apní palakeṉ úngh ke[b].

5 Apne taíṉ gazál kí tarah saiyád ke háth se, aur chiṛiyá ke mánind chiṛímár ke changul se bachá.

6 ¶ Ai shaḳhs, tú, jo ḳhwábálúda hai, chyúṇṭí ke pás já[c]; us kí rawisheṉ dekh, aur dánish hásil kar.

7 Ki wuh, báwujúde ki us ká koí sardár, koí karoṛá, koí hákim nahíṉ,

8 Garmí ke mausim meṉ apne liye ḳhurish faráham kartí hai, aur dirau ke waqt apne wáste ḳhurák jam'a kartí hai.

9 Ai níndwále, tú kab tak soyá karegá? tú kab apní nínd se uṭhegá?

10 Thoṛá soná, aur thoṛá úngh ná, aur thoṛá háthoṉ ko nínd ke liye sameṭ lená[d];

11 So terí muflisí musáfir kí tarah pahunchegí, aur terí muhtájí hathyár-band mard kí tarah[e].

12 ¶ ‖ Ḳharáb ádmí aur sharír insán muṉh kí kajrauí meṉ chaltá hai.

13 Wuh apní ánkheṉ mártá hai[f]; wuh apne páṉwoṉ se ishára kartá hai; wuh apní anglíoṉ se batlátá hai.

14 Kajrauíáṉ us ke dil meṉ haiṉ; wuh sadá ziyánkárí ke mansúbe bándhtá hai[g]; wuh jhagṛe barpá kartá hai[h].

15 So us par nágahání halákat áwegí; wuh ek-ba-ek aisí shikast páwegá[i], ki jis ká 'iláj na milegá[k].

16 ¶ ḲHUDÁWAND in chha chízoṉ ká kína rakhtá hai, háṉ, in sátoṉ se † use nafrat hai:

17 Únchí ánkh[l], darog zubán[m], aur háth jo begunáh ká ḳhún karte[n],

18 Dil jo bure mansúbe bándhtá hai[o], páṉw jo jaldí buráí ke liye dauṛte haiṉ[p],

19 Jhúṭhá gawáh, jo jhúṭh kí sáṉs letá hai[q], aur wuh jo bháíoṉ ke darmiyán jhagṛe barpá kartá hai[r].

20 ¶ Mere beṭe, apne báp ke hukm ko hifz kar, aur apní má ke qánún ko mat chhoṛ[s].

21 Unheṉ sadá apne dil par bándh rakh, aur unheṉ apní gardan ká tauq kar[t].

22 Ki jab tú kahíṉ jáegá, to wuh terá rahbar hogá[u]; aur jab tú soegá, to wuh terí nigahbání karegá[x]; aur jab tú so uṭhegá, to wuh tujh se báteṉ karegá.

23 Ki hukm jo hai, chirág hai; aur qánún jo hai, núr hai[y]; aur tarbiyat kí tambíheṉ jo haiṉ, zindagání kí ráheṉ haiṉ,

24 Ki tujhe burí 'aurat se mah-

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

Margin notes:
i Mal. 2. 14.
k Dekho Gaz. 2. 9. aur 4. 5. aur 7. 3.
‖ 'Ibrání meṉ, *muhabbat meṉ tú hamesha chúk kar.*
l Ams. 2. 16. aur 7. 5.
m 2 Taw. 16. 9. Aiy. 31. 4. aur 34. 21. Ams. 15. 3. Yar. 16. 17. aur 32. 19. Hús. 7. 2. 'Ibran. 4. 13.
n Zab. 9. 15.
o Aiy. 4. 21. aur 36. 12.
a Ams. 11. 15. aur 17. 18. aur 20. 16. aur 22. 26. aur 27. 13.
‖ Yá, *nikáyat jaldí se já.*
b Zab. 132. 4.
c Aiy. 12. 7.
d Ams. 24. 33, 34.
e Ams. 10. 4. aur 13. 4. aur 20. 4.
‖ 'Ibrání meṉ, *Balí'al ká ádmí.*
f Aiy. 15. 12. Zab. 35. 19. Ams. 10. 10.
g Mík. 2. 1.
h 19 áyat.
i Yar. 19. 11.
k 2 Taw. 36. 16.
† 'Ibrání meṉ, *us kí ján ko.*
l Zab. 18. 27 aur 101. 5.
m Zab. 120. 2, 3.
n Yas. 1. 15.
o Pait. 6. 5.
p Yas. 59. 7. Rum. 3. 15.
q Zab. 27. 12. Ams. 19. 5, 9.
r 14 áyat.
s Ams. 1. 8. Afs. 6. 1.
t Ams. 3. 3. aur 7. 3.
u Ams. 3. 23, 24.
x Ams. 2. 11.
y Zab. 19. 8. aur 119. 105.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

fúz rakhen, aur begána 'aurat kí zubán ke fareb se[z].

25 Apne dil men us ke husn kí ragbat mat rakh[a]; aisá na kar, ki wuh tujh ko apní palakon kí jhapak se pakre.

26 Kyúnki fáhisha 'aurat ke sabab se mard kí yih naubat ho játí hai, ki tukre mángtá phirtá hai[b]; aur khasamwálí zániya qímatí ján ká shikár kartí hai[c].

27 Kyá ho saktá hai, ki insán apní bagal men ág lewe, aur us ke kapre jal na jáwen?

28 Kyá mumkin hai, ki koí garm koelon par chale, aur us ke pánw na jalen?

29 Aisá hí hai wuh, jo apne hamsáye kí jorú se hambistar hotá hai; jo koí use chhútá hai, so begunáh nahín rah saktá.

30 Log chor ko, jo bhúkhá hoke apne †pet bharne ko chorí kare, ‖ malámat nahín karte hain;

31 Par agar wuh pakrá jáwe, to haft chand degá[d]; balki wuh apne ghar ká sárá mál hawála karegá.

32 Wuh, jo kisí kí jorú se ziná kartá hai. kam-'aql hai[e]; jo yih kartá hai, apní ján ko halák kartá hai.

33 Wuh zakhm aur zillat pawegá; us kí ruswáí kisí tarah mitáí na jáegí.

34 Ki gairat se mard kí jhunjhláhat hotí hai; so wuh intiqám ke din hargiz dareg na karegá.

35 Wuh ‖ kisí tarah ká fidya na legá; wuh hargiz rází na hogá, agarchi tere hadye bahutse diye jáwen.

VII BÁB.

1 *Sulaimán logon ko ubhártá ki hikmat se sachchí dostí rakhen, aur us kí suhbat se mahzúz rahen.* 6 *Wuh ek jawán ká hál bayán kartá jo us ne apní hí ánkhon se dekhá thá, ki kyúnkar* 10 *ek zániya ne chaturáí karke us ke liye phanda lagáyá thá,* 22 *aur wuh mahz bewuqúf shahwat-parastí karke us men phansá thá.* 24 *Aisí badí kí bábat sab ko chitátá.*

AI mere bete, merí báton ko hifz kar, aur mere hukmon ko apne pás chhipá rakh[a].

2 Mere hukmon ko hifz kar, aur jítá rah[b]; aur merí sharí'at ko apní ánkhon kí putlí baná[c].

3 Un ko apní unglíon par bándh; un ko apne dil kí takhtí par likh[d].

4 Hikmat ko kah, ki Tú merí bahin hai, aur fahmíd ko apní áshná ján;

5 Táki we tujh ko begána 'aurat se, us ajnabí se, jo tujhe apní báton se fareb detí hai, bachá rakhen[e].

6 ¶ Ki main ne apne ghar ke daríche men baithe húe jharokhe se nigáh kí;

7 Aur be-wuqúfon men se ek ko dekhá, aur beton men se ek jawán ko, jo khirad se dúr thá[f], nazar kiyá.

8 Wuh jawán us galí men, jo us 'aurat †ke ghar se lag-bhag thí, chalá játá thá, aur us ne us ke ghar kí ráh lí;

9 Godhúlí men shám ko, kálí andherí men rát ko[g]:

10 Aur dekho, ki wahán ek 'aurat, jo barí chaturí thí, fáhisha ke bhes men use milí.

11 Wuh †shokh aur khudsar hai[h]; us ke pánw apne ghar men nahín thaharte[i];

12 Chunánchi ab wuh ghar ke báhar hai; phir ab wuh bázáron men hai, aur kone kone kamín men lagí hai.

13 So us ne use pakrá, aur us kí machchhíán lín, aur ‖ taktakí bándhke us se kahá,

14 Salámíon ke zabíh mujh par farz the; áj ke din main ne apní nazren adá kín.

15 Is liye main terí muláqát ko báhar nikalke sawere tere mukhre ko barí talásh se dhúndhtí thí; so main ne tujhe páyá.

16 Main ne apná chhapparkhat nigárín bálá-posh se, aur Misr ke mihín katán[k] kí jálí se sanwárá hai.

17 Main ne apne palang ko murr, aur agar, aur dárchíní ke 'itr se, khushbú kiyá hai.

18 Á, milke subh tak muhabbat se mast howen; á, báham 'ishqbází se jí bahláwen.

19 Ki wuh bhalá ádmí to ghar men nahín; us ne dúr ká safar kiyá hai:

20 Wuh thailá naqd ká ‖ apne sáth le gayá hai; aur wuh chándrát ko ghar áwegá.

21 Garaz, us ne ‖ apní chikní báton se use ragbat diláí[l], aur apne labon kí cháplúsí se[m] use ‖ majbúr kiyá.

22 Wuh †sídhá us ke píchhe ho liyá, jaise bail jo játá hai ki zabh ho; aur jaise ek bewuqúf, jo pánw men zanjír pahinke apní sazá ke liye játá hai;

Marginal notes:
[a] Ams. 2. 16. aur 5. 3. aur 7. 5.
[a] Mat. 5. 28.
[b] Ams. 29. 3.
[c] Paid. 39. 14. Hiz. 13. 18.
† 'Ibrání men, nafs.
‖ 'Ibrání men, hagir nahín jánte
[d] Khur. 22. 1, 4.
[e] Ams. 7. 7.
‖ 'Ibrání men, kisí fidya kí munh na dekhegá.
[a] Ams. 2. 1.
[b] Ahb. 18. 5. Ams. 4. 4. Yas. 55. 3.
[c] Ist. 32. 10.
[d] Ist. 6. 8. aur 11. 18. Ams. 3. 3. aur 6. 21.
[e] Ams. 2. 16. aur 5. 3. aur 6. 24.
[f] Ams. 6. 32. aur 9. 4, 16.
† 'Ibrání men, ke kone se.
[g] Aiy. 24. 15.
† Yá, shor macháne-wálí.
[h] Ams. 9. 13.
[i] 1 Tim. 5. 13. Tít. 2. 5.
‖ 'Ibrání men, us ne apná chihra mazbút kiyá.
[k] Yas. 19. 9.
‖ 'Ibrání men, apne háth men.
‖ 'Ibrání men, apní báton kí kasrat se.
[l] Ams. 5. 3.
[m] Zab. 12. 2.
‖ 'Ibrání men, dhakel diyá.
† Yá, achának.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

28 Yahán tak ki tír us ke jigar ke pár ho gayá, us murg kí mánind, jo dám kí samt jald játá hai, aur nahín jántá, ki wahán us kí ján jáegí[n].

24 ¶ So ab, ai laṛko, merí suno, aur mere munh kí báton par dhyán rakho.

25 Apne dil ko us kí ráhon par máil hone na do; bhaṭakkar us kí ráhguzaron men mat jáo.

26 Ki us ne bahuton ko gháyal karke girá diyá hai; hán, us ne bahut se bahaduron ko qatl kiyá hai[o].

27 Us ká ghar pátál kí ráhen hai, jo maut ke maḳhfí makánon men pahunchátí hain[p].

n Wá'iz 9.12.
o Naham. 13. 26.
p Ams. 2. 18. aur 5. 5. aur 9. 18.

VIII BÁB.

1 *Hikmat kí kyún shuhrat detí; 6 us kí manádí kí bát. 10 Hikmat kí fazílat, 12 us kí haqíqat, 15 us ká iqtidár, 18 us kí daulat, 22 aur us kí abadíyat. 32 Hikmat kí talásh karná us liye munásib hai ki us ke páne se sa'ádatmandí hásil hotí.*

KYÁ hikmat nahín pukártí[a]? aur kyá fahmíd chíḳhen nahín mártí?

2 Wuh únche makánon kí choṭíon par, aur un makánon men, jo ráhguzaron ke bích sar i ráh hain, khaṛí hotí hai.

3 Wuh pháṭakon ke nazdík, shahr ke madḳhal par, jahán se darwázon men dáḳhil hote hain, chillátí hai,

4 Ki Ai ádmío, main tumhen bulátí hún, aur baní Ádam ko pukártí hún;

5 Ai bewuqúfo, ḳhirad ko samjho; aur ai jáhilo, tum samajhnewálá dil paidá karo.

6 Suno, ki main latíf mazmún kahtí hún[b]; aur mere labon se, jab we khulte hain, to sachchí báten nikaltí hain.

7 Ki merá munh sach sach kahtá hai, aur mere labon ko sharárat se nafrat hai.

8 Mere munh kí sárí báten sadáqat men hain; un men kuchh ṭeṛhá tirchhá nahín.

9 We sab us ke nazdík, jo dánish rakhtá hai, sídhí hain; aur un ke ḳhiyál men, jo haqíqat-shinás hain, rást hain.

10 Merí tarbiyat ko qabúl karo, na rúpe ko; aur ma'rifat ko chokhe sone se ziyáda pasand karo.

a Ams. 1. 20. aur 9. 3.
b Ams. 23.20.

11 Ki hikmat la'lon se bhí bihtar hai; aur sárí chízen, jin kí tamanná kí játí hai, us ke barábar ho nahín saktín[c].

12 Main, jo hikmat hún, hoshyárí ke sáth rahtí hún, aur 'ilm ke mansúbe mujh hí se íjád hote hain.

13 ḲHUDÁWAND ká ḳhauf yih hai, ki insán badí se kína rakhe[d]; gurúr, aur ḳhudbíní, aur badráhí[e], aur munh kí kajrauí se[f], main kína rakhtí hún.

14 Maslahat aur sídhí tadbír merí hai; main hí dánish hún, aur qúwat merí hí hai[g].

15 Bádsháh mere sabab se saltanat karte hain, aur salátín munsifána hukm karte hain[h].

16 Mere bá'is se wálí, aur amír, aur zamín ke sáre munsif hukúmat karte hain.

17 Main un par 'áshiq hún, jo mujh par 'áshiq hain[i]; aur we, jo mujh ko sawere ḍhúnḍhte hain, mujh ko páwenge[k].

18 Daulat aur 'izzat mere sáth hai[l]; hán, wuh daulat jo derpá hai, aur sadáqat.

19 Merá phal sone se, hán, chokhe sone se, aur merá hásil suthrí chándí se bihtar hai[m].

20 Main sadáqat kí ráh men aur 'adálat kí ráhguzaron ke bíchon bích chaltí hún;

21 Táki main un ko, jo mujhe piyár karte hain, achchhe mál ke wáris karún; aur main un ke ganjína bhar dún.

22 ḲHUDÁWAND ‖apne intizám ke shurú' men mujhe rakhtá thá, apní san'aton se peshtar, qadím se[n].

23 Main azal se muqarrar húí, zamín kí paidáish kí ibtidá se pahle[o].

24 Main us waqt paidá húí, jab gahráo na the, aur chashmon ke makán pání se bhare na the.

25 Main paháṛon ke sábit hone ke peshtar, aur ṭílon se áge ḳhalq húí[p];

26 Hanoz us ne na zamín banáí thí, na maidán, aur na ‖ḳhákí dunyá ká únchá koí makán.

27 Main us waqt thí, ki us ne ásmán banáe, aur samundar ke gird ká muhásara kiyá;

28 Jis waqt us ne úpar kí taraf badlíon ko ṭhahráyá, aur jis waqt

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

c Aiy. 28. 15, waġ. Zab. 19. 10. aur 119. 127. Ams. 3. 14, 15. aur 4. 5, 7. aur 16. 16.
d Ams. 16. 6.
e Ams. 6. 17.
f Ams. 4. 24.
g Wá'iz 7. 19.
h Dán. 2. 21. Rúm. 13. 1.
i 1 Sam. 2. 30. Zab. 91. 14. Yúh. 14. 21.
k Ya'q. 1. 5.
l Ams. 3. 16. Mat. 6. 33.
m Ams. 3. 14 10 áyat.
‖ 'Ibrání men, apní ráh ke.
n Ams. 3. 19. Yúh. 1. 1.
o Zab. 2. 6.
p Aiy. 15. 7, 8.
‖ Yá, dunyá kí ḳhák ká.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

us ne samundar ke chashmoṉ ko zor bakhshá;

29 Jis waqt us ne daryá kí hadd muqarrar kí, ki pání us ke hukm se tajáwuz na kare[q]; jis waqt us ne zamín kí neweṉ ḍáliṉ[r];

30 Us waqt maiṉ parwarda kí mánind us ke sáth thí[s]; aur maiṉ roz roz us kí khushnúdí thí, aur har waqt us ke huzúr khushí kartí thí[t].

31 Maiṉ us kí zamín kí ábád atráf meṉ shádí kartí thí, aur merí khushnúdí baní Ádam ke sáth thí[u].

32 So ab, ai laṛko, merí suno: kyúṉki we, jo merí ráhoṉ ko hifz karte haiṉ, nekbakht haiṉ[x].

33 Ta'lím ko suno, ki tum dánishmand bano, aur us se kanára na karo.

34 Sa'ádatmand wuh insán, jo merí suntá hai, aur jo har roz mere ástánoṉ par ráh taktá hai, aur mere darwázoṉ kí chaukhaṭoṉ par nigrán rahtá hai[y].

35 Kyúṉki jo mujh ko pátá hai, so zindagí ko pátá hai; aur wuh KHUDÁWAND kí taraf se fazl hásil karegá[z].

36 Lekin wuh, jo merá gunáh kartá hai, so apní ján se badí kartá hai[a]; we sab, jo merá kína rakhte haiṉ, maut ko piyár karte haiṉ.

IX BÁB.

1 Hikmat ká jashn, 4 aur us kí ta'lím. 13 Himáqat-wálí kí 'ádateṉ; 16 wuh gumráhí jo us ke sabab se hotí.

HIKMAT ne apne liye ghar banáyá hai[a], us ne apne sát sutún taráshe haiṉ:

2 Us ne apne pále húoṉ ko zabh kiyá hai[b]; us ne apní mai ko miláyá hai[c]; us ne apná dastarkhwán bhí árásta kiyá hai.

3 Us ne apní sahelíoṉ ko bhejá hai[d]; wuh shahr ke únche makánoṉ kí choṭíoṉ par[e] pukártí hai[f],

4 Jo koí bewuqúf ho, idhar áwe[g]; usí ko, jo dánish se khálí hai, wuh kahtí hai,

5 Chalá á, aur merí roṭíoṉ meṉ se khá, aur us mai meṉ se, jise maiṉ ne miláyá hai, pí[h].

6 Jáhiloṉ kí suhbat chhoṛ de, aur zinda ho, aur dánish kí ráh par chalá já.

7 Wuh jo istihzá-karnewále ko tambíh kartá hai, apne liye zillat hásil kartá hai; aur wuh, jo sharír insán ko ḍánṭtá hai, apne liye† 'aib paidá kartá hai.

8 Istihzá-karnewále ko tambíh mat kar, na ho ki wuh terá kína rakhe[i]; dánishmand ko tambíh kar, ki wuh tujhe piyár karegá[k].

9 Dánishwar insán ko ta'lím de, ki wuh ziyáda dánishwarí hásil karegá; sádiq ko sikhlá, ki wuh 'ilm meṉ ziyáda taraqqí karegá[l].

10 KHUDÁWAND ká khauf hikmat ká ágáz hai, aur Quddús kí shinákht khirad hai[m].

11 Ki mere sabab se tere din firáwán, aur terí zindagání ke baras afzúd hoṉge[n].

12 Agar tú dánishwar hogá, to terí dánish tere hí liye hogí[o], aur tú jo istihzá kartá hai, to tú áp hí us ká hámil hogá.

13 ¶ Bewuqúf 'aurat gaugái hotí hai[p]; wuh ahmaq hai, aur kuchh nahíṉ jántí.

14 Wuh apne ghar ke darwáze par aur shahr ke únche makánoṉ ke úpar[q] píṛhí par baiṭhí hai,

15 Ki musáfiroṉ ko, jo apní sídhí ráh chale játe haiṉ, buláwe:

16 Ki jo koí kam-'aql hai, idhar áwe; aur wuh jo dánish se khálí hai, wuh us ko kahtí hai[r],

17 Chorí ke pání meṉ shíríní hai[s]; aur wuh roṭí, jo chhipke kháí jáwe, baṛí mazadár hai.

18 Lekin wuh nahíṉ jántá, ki wahán murde haiṉ[t]; us ke sáre mihmán jahannam kí tah meṉ haiṉ.

X BÁB.

In báboṉ meṉ diewen se leke pachísweṉ tak ba'z nek aur bad atwár kí bábat chand maslen mundaraj haiṉ jin se raushan hotá ki kaun bajá aur kaun bejá hain.

SULAIMÁN kí masleṉ. Dánishmand beṭá báp ko khushnúd kartá hai, par be-dánish farzand apní má ká bár i khátir hotá hai[a].

2 Sharárat ke khazáne kuchh súd nahíṉ bakhshte[b], par sadáqat maut se naját detí hai[c].

3 KHUDÁWAND sádiqoṉ ko na chhoṛegá ki un kí ján bhúkh se halák ho[d]; par wuh sharíroṉ ko un kí sharárat ke sabab ḍhakel degá.

4 Wuh jo ‖ sustí se kám kartá hai, kangál hojáwegá[e], par cháláko ká háth daulat paidá kartá hai[f].

Marginal references (left): q Paid. 1. 9, 10. Aiy. 38. 10, 11. Zab. 33. 7. aur 104. 9. Yar. 5. 22. — r Aiy. 38. 4. — s Yúh. 1. 1, 2, 18. — t Mat. 3. 17. Qul. 1. 13. — u Zab. 16. 3. — x Zab. 119. 1, 2. aur 128. 1, 2. Lúq. 11. 28. — y Ams. 3. 13, 18. — z Ams. 12. 2. — a Ams. 20. 2. — a Mat. 16. 18. Afs. 2. 20, 21, 22. 1 Pat. 2. 5. — b Mat. 22. 3, wag. — c 5 áyat. Ams. 23. 30. — d Rúm. 10. 15. — e 14 áyat. — f Ams. 8. 1, 2. — g 16 áyat. Ams. 6. 32. Mat. 11. 25. — h 2 áyat. Gaz. 5. 1. Yas. 55. 1. Yúh. 6. 27.

Marginal references (right): † 'Ibrání meṉ, dág. — i Mat. 7. 6. — k Zab. 141. 5. — l Mat. 13. 12. — m Aiy. 28. 28. Zab. 111. 10. Ams. 1. 7. — n Ams. 3. 2, 16. aur 10. 27. — o Aiy. 35. 6, 7. Ams. 16. 26. — p Ams. 7. 11. — q 3 áyat. — r 4 áyat. — s Ams. 20. 17. — t Ams. 2. 18. aur 7. 27. — a Ams. 15. 20. aur 17. 21, 25. aur 19. 13. aur 23. 3, 15. — b Zab. 49. 6, wag. Ams. 11. 4. Lúq. 12. 19, 20. — c Dán. 4. 27. — d Zab. 10. 14. aur 34. 9, 10. aur 37. 25. — ‖ 'Ibrání meṉ, ḍhíle háth se. — e Ams. 12. 24. aur 19. 15. — f Ams. 13. 4. aur 21. 5.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

5 Jo garmí ke mausim men ikaṭṭhá kartá hai, wuh dánishwar beṭá hai: par wuh, jo dirau ke waqt so rahtá hai, ek beṭá hai, jo ruswáí hásil kartá[g].

6 Sádiq ke sir par barakaten hain, par sharíron ke munh ko zulm chhipá degá[h].

7 Sádiq ká zikr barakat ke liye hogá, lekin sharíron ká nám saṛ jáwegá[i].

8 Wuh, jis ká dil 'áqil hai, hukm mánegá; par gappí bewuqúf † gir paṛegá[k].

9 Wuh jo rástí se chaltá hai, salámatí se játá hai[l]; par wuh, jo ulṭí ráh játá hai, use ma'lúm hogá.

10 Wuh jo ánkhen maṭkátá hai, gamgín kartá hai[m]; aur gappí bewuqúf ‖ gir paṛegá[n].

11 Sádiq ká munh zindagí ká chashma hai[o], par zulm sharíron ká munh chhipá degá[p].

12 Kínawarí jhagṛá barpá kartí hai; par muhabbat sáro gunáhon ko ḍhámp detí hai[q].

13 Wuh jo sáhib i dánish hai, us ke labon ke andar khirad hai: par wuh, jo ‖ be-khirad hai, us kí píṭh ke liye laṭh hai[r].

14 Dánishmand log ma'rifat faráham karte hain; par jáhil ká munh halákat se nazdík hai[s].

15 Máldár ádmí kí daulat us ká hasín shahr hai[t]; kangálon kí halákat un kí tangdastí hai.

16 Sádiq ká 'amal zindagání ke liye hai, par khabíson ká phal gunáh ke liye hai.

17 Jo ta'lím ko hifz kartá hai, wuh zindagání kí ráh par hai; par wuh jo tambíh se bhágtá hai, gumráh ‖ honewálá hai.

18 Wuh, jo jhúṭhe honṭhon se kína chhipátá hai, aur wuh, jo tuhmat kartá hai[u], bewuqúf hai.

19 Kalám kí kasrat bagair gunáh ke nahín hotí[x]; par wuh, jo apne labon ko roke játá hai, dánishmand hai[y].

20 Sádiq kí zubán chokhí chándí hai; sharíron ká dil kam-qímat hai.

21 Sádiqon ke honṭh bahuton ko khiláte hain, lekin jáhil log ‖ be-dánishí se marte hain.

22 KHUDÁWAND hí kí barakat daulat bakhshtí hai[a], aur masbaqqat us par kuchh na baṛhátá.

23 Ziyánkárí karná ahmaq ká ek tamaskhur hai[a]; par wuh, jo dánishmand hai, us ke liye 'aql hogí.

24 Sharír ká khauf us par paṛegá[b]; par sádiqon ká matlab bar áwegá[c].

25 Jis tarah bagúlá játá rahtá hai, usí tarah sharír báqí na rahegá[d]; lekin sádiq jo hai ek abadí bunyád hai[e].

26 Jaisá sirka dánton ke liye, aur jaisá dhuwán ánkhon ke liye hai, aisá hí sust ádmí un ke liye hai, jo use bhejte hain.

27 KHUDÁWAND ká khauf 'umr ko daráz kartá hai[f]; par sharíron † kí zindagí ghaṭáí játí hai[g].

28 Sádiqon ká intizár khushí hai; par sharíron kí ummed faná hojáegí[h].

29 KHUDÁWAND kí ráh sídhe logon ke liye tawánáí hai; par badkirdáron ke liye halákat hai[i].

30 Sádiqon ko kabhí jumbish na hogí; par sharír zamín par kabhí na basenge[k].

31 Sádiqon ká munh khirad záhir kartá hai[l], par wuh zubán, jo kajrau hai, káṭ ḍálí jáegí.

32 Sádiq ke honṭhon ko ma'lúm hai ki pasandída bát kyá hai; par sharír ká munh kajrauíán hai.

XI BÁB.

MAKR kí tarázú se KHUDÁWAND ko nafrat hai[a]; lekin † púrí taul us kí khushí hai.

2 Jab gurúr á letá hai, tab ruswáí átí hai[b]; par dánish khâksáron ke sáth hai.

3 Sídhon kí rástí un kí rahnumá hogí[c], aur khatákáron kí bargashtagí unhen halák karegí.

4 Qahr ke din daulat se kám nahín nikaltá[d], par sadáqat hí maut se naját detí hai[e].

5 Kámil ádmí kí sadáqat us kí ráh sídhí kartí hai; par sharír apní sharárat se gir paṛtá hai.

6 Sídhon kí sadáqat un ko naját degí; par khatákár apní hí sharárat se pakṛe jáwenge[f].

7 Sharír insán jab mar gayá, to us kí tamanná bhí marí[g]; aur zálimon kí ummed faná ho játí hai.

8 Sádiq musíbat se naját pátá hai, aur us ke badle sharír pakṛá játá hai[h].

g Ams. 12. 4. aur 17. 2. aur 19. 26.
h 11 áyat. Kat. 7. 8.
i Zab. 9. 5, 6. aur 112. 6. Wá'iz 8. 10.
† Yá, már khámegá.
k 10 áyat.
l Zab. 23. 4. Ams. 28. 18. Yas. 33. 15, 16.
m Ams. 6. 13.
‖ Yá, már khámegá.
n 8 áyat.
o Zab. 37. 30 Ams. 13. 14. aur 18. 4.
p Zab. 107. 42. 6 áyat.
q Ams. 17. 9. 1 Qur. 13. 4. 1 Pat. 4. 8.
‖ 'Ibrání men, be dil.
r Ams. 26. 3.
s Ams. 18. 7. aur 21. 23
t Aiy. 31. 24. Zab. 52. 7. Ams. 18. 11. 1 Tim. 6. 17.
‖ Yá, karnewála.
u Zab. 15. 3.
x Wá'iz 5. 3.
y Ya'q. 3. 2.
‖ 'Ibrání men, dil ke na hone se.
a Paid. 24. 35. aur 28. 12. Zab. 37. 22.

a Ams. 14. 9. aur 15. 21.
b Aiy. 15. 21.
c Zab. 145. 19. Mat. 5. 6. 1 Yúh. 5. 14, 15.
d Zab. 37. 9, 10.
e Zab. 15. 5. 30 áyat. Mat. 7. 24, 25. aur 16. 18.
f Ams. 9. 11.
† 'Ibrání men, ke baras.
g Aiy. 15. 32, 33. aur 22. 16. Zab. 55. 23. Wá'iz 7. 17.
h Aiy. 8. 13. aur 11. 20. Zab. 112. 10. Ams. 11. 7.
i Zab. 1. 6. aur 37. 20.
k Zab. 37. 22, 29. aur 125. 1. 25 áyat.
l Zab. 37. 30.
a Ahb. 19. 35, 36. Ist. 25. 13, —16. Ams. 16. 11. aur 20. 10, 23.
† 'Ibrání men, kámil patthar.
b Ams. 15. 33. aur 16. 18. aur 18. 12. Dán. 4. 30, 31.
c Ams. 13. 6.
d Ams. 10. 2. His. 7. 19. Saf 1. 18.
e Paid 7. 1.
f Ams. 5. 22, Wá'iz 10. 8.
g Ams. 10. 28.
h Ams. 21. 18.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

9 Riyákár insán[i] apní báton se apne hamsáye ko halák kartá hai: par sádiq ma'rifat ke sabab naját pátá hai.

10 Jab sádiq logon kí taraqqí hotí hai, to sárá shahr khush hotá hai; aur jab sharír mar játá hai, to log khushí se na'ra márte hain[k].

11 Sádiqon kí barakat se bastí sarfaráz hotí hai; par wuh khabíson ke munh se girá dí játí hai[l].

12 Wuh, jo † dánish se khálí hai, apne parosí ko zalíl kartá hai; par sáhib i dánish chup ho rahtá hai.

13 Lutrá ádmí áke jáke bhed fásh kartá hai[m]; par wuh, jo dil se amánatdár hai, bát chhipátá hai.

14 Jahán maslahat nahín, wahán logon kí tabáhí hai; lekin mushíron kí kasrat se salámatí hai[n].

15 Wuh, jo ajnabí ádmí ká zámin hotá hai[o], us ká bará ṭúṭá hogá; aur wuh, jo † zámin hone se chirhtá hai, bekhatar hai.

16 Jamálwálí 'aurat 'izzat hásil kartí hai[p], aur pahlawán daulat hásil karte hain.

17 Rahím insán apní ján ke sáth nekí kartá hai[q]; par wuh jo kaṭar hai, apne jism ko bhí dukh detá hai.

18 Sharír ká kám jo wuh kartá hai jhúṭhá hai; par sadáqat bonewálá sachchá ajr páwegá[r].

19 Jis tarah rástbází zindagí ko le pahunchátí, usí tarah wuh jo badí ká píchhá kartá hai, apní maut ko pahunchtá.

20 Jinhon ke dilon men buráí hai, un se KHUDÁWAND ko nafrat hai; par jin kí rawishen sídhí hain, un se wuh khush hai.

21 Harchand háth se háth miláyá jáwe, par sharír be-sazá na chhúṭegá[s]; lekin sádiq kí nasl naját páwegí[t].

22 Shakíl 'aurat, ‖ jo be-imtiyáz ho, aisí hai, jaise sone kí nath súar kí thuthní men.

23 Sádiq kí tamanná sirf nekí hai; par sharíron kí ummed gazab hai[u].

24 Koí to aisá hai, jo khindátá hai, tadbhí barhátá hai[x]; aur koí jo nekí se háth ziyáda khínchtá hai, par yih kangál ho játá hai.

25 † Wuh jo kusháda-dil hai, moṭá hojáegá[y], aur wuh jo seráb kartá hai, áp hí seráb hogá[z].

26 Wuh, jo galla mol le le rakhtá hai, log us par la'nat karenge[a]; par us ke sir par, jo bechtá hai, barakat hogí[b].

27 Wuh, jo koshish se nekí ke darpai hai, maqbúlíyat ká tálib hai, aur jo ziyánkárí kí talásh kartá hai, us ke áge áwegí[c].

28 Jise apne mál par bharosá hai, wuh gir paregá[d]; par sádiq patton kí mánind hará hogá[e].

29 Wuh, jo apne gharáne ko satátá hai, hawá ká wáris hogá[f]; aur jáhil us kí chákarí karegá jis ká dil hoshyár hai.

30 Sádiq ká phal jo hai, zindagí ká darakht hai; aur wuh, jo nekí se jíon ko † moh letá hai[g], dánishwar hai.

31 Dekh, sádiq ko zamín par badlá diyá jáegá; to kitná ziyáda sharír aur gunahgár ko[h].

XII BÁB.

JO koí tarbiyat ko dost rakhtá hai, ma'rifat ko dost rakhtá hai; par jo koí tambíh se kína rakhtá hai, haiwán hai.

2 Nek mard KHUDÁWAND kí mihrbání hásil kartá hai[a]; par wuh us shakhs ko, jo bure mansúbe kartá hai, mujrim ṭhahráwegá.

3 Koí insán sharárat se páedár nahín rah saktá, par sádiqon kí bekh ko kabhí jumbish na hogí[b].

4 'Afífa 'aurat apne shauhar ke liye ek táj hai[c]; par wuh, jo khajil kartí hai, us kí haddíon kí saránewálí hai[d].

5 Sádiqon ke andeshe rástí hain, par sharíron ke mansúbe makr hain.

6 Sharíron kí báten yehí hain, ki kamín men baiṭhke khún karen[e]; par sídhe logon ká munh unhen naját detá hai[f].

7 Sharír log ulaṭ diye játe hain, aur we maujúd nahín; par sádiqon ká ghar qáim rahegá[g].

8 Insán kí ta'ríf us kí dánish ke mutábiq kí játí hai; par wuh, jo kaj-dilá hai, ruswá hogá[h].

9 Wuh insán, jis kí ihánat kí jáwe, aur us pás ek chákar howe,

Margin references: i Aly. 8. 13. — k Kat. 8. 15. Ams. 28. 12, 28. — l Ams. 29. 8. — † 'Ibrání men, dil se. — m Ahb. 19. 16. Ams. 20. 19. — n 1 Sal. 12. 1, wag. Ams. 15. 22. aur 24. 6. — o Ams. 6. 1. — † Yá, un se jo shart kí háth marte hain. — p Ams. 31. 30. — q Mat. 5. 7. aur 25. 31, wag. — r Hús. 10. 12. Gal. 6. 8, 9. Ya'q. 3. 18. — s Ams. 16. 5. — t Zab. 112. 2. — ‖ 'Ibrání men, jo taml se chhor detí. — u Rúm. 2. 8, 9. — x Zab. 112. 9. — † 'Ibrání men, Barakat kí ján moṭí hogí. — y 2 Qur. 9. 6, 7, 8, 9, 10. — z Mat. 5. 7. — a 'Amus 8. 5, 6. — b Aly. 29. 13. — c Ast. 7. 10. Zab. 7. 15, 16. aur 9. 15, 16. aur 10. 2. aur 57. 6. — d Aly. 31. 24. Zab. 52. 7. Marq. 10. 24. Lúq. 12. 21. 1 Tim. 6. 17. — e Zab. 1. 3. aur 52. 8. aur 92. 12, wag. Yar. 17. 8. — f Wá'iz 5. 16. — † 'Ibrání men, letá hai. — g Dán. 12. 3. 1 Qur. 9. 19, wag. Ya'q. 5. 20. — h Yar. 25. 29. 1 Pat. 4. 17, 18.

a Ams. 8. 35 — b Ams. 10. 25. — c Ams. 31. 23. 1 Qur. 11. 7. — d Ams. 14. 30. — e Ams. 1. 11, 18. — f Ams. 14. 3. — g Zab. 37. 36, 37. Ams. 11. 21. Mat. 7. 24, 25, 26, 27. — h 1 Sam. 25. 17.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

us se bihtar hai, jo áp ko 'izzatwálá jáne, aur ṭukṛe mánge[i].

10 Sádiq apne chaupáyon kí ján kí ḳhabar letá[k]; par sharíron kí ‖rahmat bhí 'ain zulm hai.

11 Jo apní zamín men kishtkárí kartá hai, roṭí se ser hogá[l]; par wuh, jo be-kájon ká pairau hai, dánish se ḳhálí hai[m].

12 Sharíron kí ḳhwáhish yih hai, ki ‖badí ká dám bichháwen; par sádiqon kí jaṛ phailtí hai.

13 Sharír apne hí labon kí ḳhatákárí se phande men phansá[n]; par sádiq musíbat se chhuṛáyá jáegá[o].

14 Insán apne munh ke phalon se ḳhúb ser kiyá jáegá[p], aur insán ke háthon kí jazá use dí jáegí[q].

15 Bewuqúf kí ravish us kí nigáh men bhalí hai[r]; par wuh, jo maslahat ká sunnewálá hai, ḳhiradmand hai.

16 Jáhil ká gussa ‖filfaur daryáft ho játá hai; par dáná ádmí ruswáí ko ḍhámp detá hai[s].

17 Wuh, jo sach boltá hai, sadáqat ko áshkárá dikhlátá hai; par jhúṭhá gawáh dagá detá hai[t].

18 Kisí kí bolí aisí hai, jaise talwár kí máren[u]; par dánishwaron kí zubán sihhat-bakhsh hai.

19 Sachche honṭh hamesha tak sábit honge, par jhúṭhí zubán sirf ek dam kí hai[x].

20 We, jo bure andeshe karte hain, un ke dil men dagá hai; par ḳhushí un ke liye hai, jo sulhandesh hain.

21 Sádiq par koí burá hádisa na paṛegá; par sharír ká sarásar ziyán hogá.

22 Jhúṭhe labon se ḲHUDÁWAND ko nafrat hai[y]; par we, jo rástí se kám rakhte hain, us kí ḳhushí hain.

23 Dáná ádmí ma'rifat ko chhipátá hai[z]; par jáhilon ke dil jahálat kí manádí karte hain.

24 Chálák insán ká háth[a] hukmrán hogá; par ‖sust ádmí ḳhiráj-guzár banegá.

25 Insán ke dil ká gam us ko jhuká detá hai[b]; par bhalí bát us ko ḳhushnúd kartí hai[c].

26 Wuh, jo sádiq hai, ‖apne hamsáya kí rahnumáí kartá hai; par sharíron kí ráh unhen bhaṭkátí hai.

27 Sust ádmí us ko, jise us ne shikár kiyá, kabáb nahín kartá; par chalák ádmí ká mál giránbahá hai.

28 Sadáqat kí ráh men zindagání hai, aur us ke ráhguzaron men hargiz maut nahín.

XIII BÁB.

DÁNISHWAR beṭá apne báp kí ta'lím suntá hai; par istihzá-karnewálá sarzanish par kán nahín dhartá[a].

2 Insán apne munh ke phal men se achchhá kháwegá[b]; par ḳhatákár logon kí ján sitam ko.

3 Wuh, jo apne munh kí nigahbání kartá hai[c], apní ján kí nigahbání kartá hai; par wuh, jo apne honṭhon ko pasártá hai, halák hogá.

4 Sust ádmí ká jí bahut kuchh cháhtá hai, lekin use kuchh nahín miltá[d]; par chálákon ká jí moṭá hogá.

5 Sádiq insán jhúṭh se kína rakhtá hai; par sharír ádmí nafrat-angez hai, aur ruswá hojátá hai.

6 Sadáqat us kí, jis kí ravish sídhí hai, nigahbání kartí hai[e]; par sharárat †gunahgár ko ulaṭ detí hai.

7 Ek to apne taín daulatmand ṭhahrátá hai, lekin us ke pás kuchh nahín hai: ek áp ko kangál kartá hai, lekin baṛá daulatmand hai[f].

8 Ádmí kí ján ká fidya us ká mál aur asbáb hai; par kangál malámat ko nahín suntá.

9 Sádiqon ká chirág roshan rahegá; par sharíron ká diyá bujháyá jáegá[g].

10 Jhagṛá sirf magrúri se hotá hai; par 'aql un ke sáth hai, jo nasíhat ko pasand karte hain.

11 Wuh daulat jo batálat se hásil kí jáwe, ghaṭ játí hai[h]; par jo koí †mihnat se faráham kartá hai, us kí daulat baṛhtí rahegí.

12 Ummed ke dirang se dil kí be-árámí hotí; par árzú ká bar áná zindagí ká daraḳht hai[i].

13 Jo kalám kí tahqír kartá hai, halák kiyá jáegá[k]; par wuh, jo hukm se ḍartá hai, ‖ajr páwegá.

14 Dánishmand ká qánún hayát ká chashma hai[l], táki wuh maut ke phandon se[m] chhuṭkárá páne ká bá'is howe.

Marginal references:

i Ams. 13. 7. · k Ist. 25. 4. · ‖ Yá, antríán. · l Paid. 3. 19. Ams. 28. 19. · m Ams. 6. 32. · ‖ Yá, bure logon ká gaṛh un ká ho. · n Ams. 18. 7. · o 2 Pat. 2. 9. · p Ams. 13. 2. aur 18. 20. · q Yas. 3. 10, 11. · r Ams. 3. 7. Lúq. 18. 11. · ‖ 'Ibrání men, us hí din men. · s Ams. 29. 11. · t Ams. 14. 5. · u Zab. 57. 4. aur 59. 7. aur 64. 3. · x Zab. 52. 5. Ams. 19. 9. · y Ams. 6. 17 aur 11. 20. Mak. 22. 16. · z Ams. 13. 16. aur 15. 2. · a Ams. 10. 4. · ‖ Yá, chhalí. · b Ams. 15. 13. · c Yas. 50. 4. · ‖ Yá, apne hamsáya se sabqat legatá.

a 1 Sam. 2. 25. · b Ams. 12. 14. · c Zab. 39. 1. Ams. 21. 23. Ya'q. 3. 2. · d Ams. 10. 4. · e Ams. 11. 3, 5, 6. · † 'Ibrání men, gunáh. · f Ams. 12. 9. · g Aly. 18. 5, 6. aur 21. 17. Ams. 24. 20. · h Ams. 10. 2. aur 20. 21. · † 'Ibrání men, háth se. · i 19 áyat. · k 2 Taw. 36. 16. · ‖ Yá, salámat hogá. · l Ams. 10. 11. aur 14. 27. aur 16. 22. · m 2 Sam. 22. 6.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

15 Fahm kí durustí qabúliyat bakhshtí hai; par khatákáron kí ráh kathin hai.

16 Har ek dáná ádmí hoshyárí se kám kartá hai; par jáhil apní jahálat namúd kartá hai[n].

17 Sharír paigámbar balá men giriftár hotá hai; par diyánatdár elchí sihhat-bakhsh hai[o].

18 Kangálpan aur ruswáí us ke liye hain, jo tarbiyat ko pasand nahín kartá; par wuh, jo tambíh par mutawajjih hotá hai, 'izzat páegá[p].

19 Jab murád hásil hotí hai, tab jí bahut khush hotá hai[q]; par badí se parhez karne men jáhilon ko nafrat hai.

20 Wuh jo dánáon ke sáth chaltá hai dáná hogá; par jáhilon ká ham-nishín halák kiyá jáegá.

21 Badí gunahgáron ke píchhe daurtí hai; par sádiqon ko achchhá sila diyá jáegá[r].

22 Nek ádmí apne poton ke liye mírás chhortá hai, par gunahgár kí daulat sádiqon ke liye faráham kí játí hai[s].

23 Kangál hal jotke bahut sí khurák hásil karte hain[t]; par aisá bhí hotá hai, ki mál, insáf ke na hone se, barbád ho játá hai.

24 Wuh jo apní chharí ko báz rakhtá hai, apne bete se kína rakhtá hai: par wuh jo use piyár kartá hai sawere us kí tádíb kartá hai[u].

25 Sádiq kháke ser hotá hai[x]; par sharír ká pet nahín bhartá.

XIV BÁB.

DÁNISHWAR 'aurat[a] apná ghar banátí hai[b]; par ahmaq use apne háthon se dhá detí hai.

2 Wuh, jo apní rást-rauí par chalá játá hai, KHUDÁWAND se dartá hai; par wuh, jo apní ráhon men kajrau hai, us kí hiqárat kartá hai[c].

3 Jáhilon ke munh men gurúr kí láthí hai; par dánishmandon ke lab un kí nigahbání karte hain[d].

4 Jahán bail nahín, wahán nánden pák sáf to hain; par galle kí afzaish bail ke zor se hai.

5 Diyánatdár gawáh jhúth nahín boltá[e]; lekin jhúthá gawáh bahuterí jhúthí báten boltá hai.

6 Thatthebáz khirad kí talásh kartá hai, aur nahín pátá; par ma'rifat use muyassar hai, jo fahmwálá hai[f].

7 Jáhil insán se, jab tú us men ma'rifat ke honth na dekhe, kanára kar já.

8 Dáná insán kí hikmat yih hai, ki apní ráh pahcháne; par jáhilon kí beshu'úrí dhokhá hai.

9 Jáhil log gunáh karke hanste hain[g]; par sádiqon ke darmiyán ‖ maqbúliyat hai.

10 Apní apní ján-káhí ko dil hí khúb jántá hai; aur ajnabí us kí khurramí men dakhl nahín rakhtá.

11 Sharír ká ghar barbád ho jáegá[h]; par sádiq ká khaima lahlaháegá.

12 Ek ráh hai, jo insán ko sídhí dikhláí detí[i], par us kí intihá men maut kí ráhen hain[k].

13 Hansne men bhí dil ká gam hai, aur us shádí ká anjám mátam hai[l].

14 Wuh jis ká dil rúgardán hai, apní hí ráhon se ser ho jáegá[m]; par wuh jo bhalá ádmí hai, áp apní taraf se chain páwegá.

15 Nádán har ek sukhan ko báwar kartá hai; par dáná apní ravish ko dekhtá bháltá hai.

16 Dánishwar insán dartá hai, aur badí se bhágtá hai[n]; par bedánish jhunjhlátá hai, aur be-bák rahtá hai.

17 Zúd-ranj insán bewuqúfí kartá, aur fitna-angez ádmí ghinauná hotá hai.

18 Bewuqúf log jahálat kí mírás páte hain: par dánáon ke sir par ma'rifat ká táj hai.

19 Sharír log bhalon ke áge, aur khabís sádiqon ke darwázon par jhukte hain.

20 Kangál se us ká hamsáya bhí be-zár hai[o]; par máldár ke bahut se dost hain.

21 Wuh, jo apne hamsáye ko haqír jántá hai, gunáh kartá hai; par wuh, jo kangál par rahm kartá hai, mubárak hai[p].

22 Kyá we, jo burá mansúba karte hain, khatá nahín karte? par rahmat aur fazl un par hai, jo khair-andesh hain.

23 Har tarah kí mihnat se mál kí firáwání hotí; par labon kí ziyáda-goí sirf muhtájí tak pahunchátí hai.

24 Dánishwaron ká mál asbáb

Marginal references:
[n] Ams. 12.23. aur 13. 2. Ams. 12.18.
[o] Ams. 25.13.
[p] Ams. 15. 5, 31.
[q] 12 áyat.
[r] Zab. 32. 10.
[s] Aiy. 27 16, 17. Ams. 28 8. Wá'iz 2.26.
[t] Ams. 12.11.
[u] Ams. 19.18. aur 22. 15. aur 23. 13. aur 29. 15 17.
[x] Zab. 34. 10. aur 37. 3.
[a] Ams. 24. 3.
[b] Rút 4. 11.
[c] Aiy. 12. 4.
[d] Ams. 12. 6.
[e] Khur.20.16. aur 23. 1. Ams. 6. 19. aur 12. 17. 25 áyat.
[f] Ams. 8. 9. aur 17. 24.
[g] Ams. 10.23.
‖ Yá, nekkhoí hai.
[h] Aiy. 8. 15.
[i] Ams. 16.25.
[k] Rúm. 6. 21
[l] Ams. 5 4. Wá'iz. 2. 2.
[m] Ams. 1. 31. aur 12. 14.
[n] Ams 22. 3
[o] Ams. 19. 7
[p] Zab 41. 1. aur 112. 9.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

un ká táj hai; par jáhilon kí bewuqúfí bewuqúfí hai.

25 Sachchá gawáh ján bachátá hai, par dagábáz jhúṭh boltá hai[q].

26 Khudáwand ke khauf men barí ummed hai, aur us ke farzandon ko panáh kí jagah miltí hai.

27 Khudáwand ká khauf zindagání ká chashma hai, táki maut ke phandon se chhuṭkárá ho[r].

28 Ri'áyá kí kasrat men bádsháh kí shándárí hai; par logon kí kamtí men sarkár kí halákat hai.

29 Wuh, jo jald gusse nahín hotá, bará fahmwálá hai[s]; par wuh, jo jhakí hai, bewuqúfí ko sarfaráz kartá hai.

30 Tabí'at kí salímí badan kí hayát hai; par dáh haddíon kí gandagí hai[t].

31 Wuh, jo miskín par zulm kartá hai, us ke banánewále ko[u] malámat kartá hai[x]; par wuh jo use ta'zím kartá hai, miskínon par rahm kartá hai.

32 Sharír insán apní sharárat se dhakel diyá játá hai; par sádiq marne par bhí ummedwár hai[y].

33 Dánish us ke dil men, jo fahmída insán hai, chup-cháp rahtí hai; par jáhilon ke andar ká hál ma'lúm hojátá hai[z].

34 Sadáqat guroh ko sarfarází bakhshtí hai; par gunáh qaumon ke liye malámat hai.

35 Dáná khádim par bádsháh kí mihrbání hai, par us ká qahr us par hai, jo khajil kartá hai[a].

XV BÁB.

MULÁIM jawáb gussa kho detá hai[a]; par karakht báten khashm-angez hain[b].

2 Dánishmandon kí zubán se dánish kí khush taqrír hotí; par jáhilon ká munh jahálat ugaltá hai[c].

3 Khudáwand kí ánkhen sab makánon men kyá bure kyá bhale kí dekhnewálián hain[d].

4 Sháfí zubán zindagání ká darakht hai; par us ká bigár rúh ká ‖ nuqsán hai.

5 Jáhil apne báp kí tarbiyat ko haqír jántá hai[e]; par wuh jo tambíh se khabardár hotá hai, dáná hai[f].

6 Sádiq ke ghar men bará khazána hai; par sharír ke ganjínon men pareshání hai.

7 Dánishwar ke lab ma'rifat ko phailáte hain; par bewuqúf ká dil aisá nahín.

8 Sharír ke zabíhe se Khudáwand ko nafrat hai[g]; par sídhe insán kí du'á us kí razá hai.

9 Sharír kí ravish se Khudáwand ko nafrat hai; par wuh use, jo sadáqat kí pairawí kartá hai[h], dost rakhtá hai.

10 Wuh, jis ne ráste ko tark kiyá hai, tarbiyat us par bhárí hai[i]; aur wuh, jo tambíh ká kína rakhtá hai, mar jáegá[k].

11 Pátál aur halákat Khudáwand ke huzúr hain[l]: to kitná ziyáda baní Ádam ke dil na honge[m]?

12 Ṭhaṭṭhebáz násih ko dost nahín rakhtá[n]; aur wuh dánishmandon kí majlis men hargiz nahín játá.

13 Khush dil ádmí ke chihra ko núr detá hai[o]; par dil kí gamgíní se insán shikasta-khátir hotá hai[p].

14 Sanjída logon ká dil ma'rifat ká tálib hai; par jáhilon ká munh jahálat men chartá hai.

15 Áfatzadon kí 'umr musíbat men kaṭtí hai; par wuh, jo ásúdadil hai, hamesha jashn kartá hai[q].

16 Thorá, jo Khudáwand ke khauf ke sáth ho, us bare ganj se, jo ranj ke sáth ho, bihtar hai[r].

17 Ság pát kháná us jagah par, jahán muhabbat hai, moṭe bail se, jis ke sáth badkhwáhí ho, bihtar hai[s].

18 Gussawar insán fitna uṭhátá hai[t]; par wuh, jo gusse men dhímá hai, jhagrá miṭátá hai.

19 Káhil insán kí ráh kánṭon kí ṭaṭṭí sí hai[u]; par rástkáron kí ravish † chauras sarak hai.

20 Hoshyár beṭá báp ko khushnúd kartá hai; par bewuqúf ádmí apní má kí tahqír kartá hai[x].

21 Ablahí, us kí nigáh men jo ‖ khirad se khálí hai, shádmání hai[v]; par wuh insán, jo 'aqlmand hai, sídhí ráh chalá játá hai[z].

22 Sáre iráde, bagair maslahat ke, bátil hote hain; par we bahutere mushíron se ustuwárí páte hain[a].

23 Insán apne munh ke jawáb se masrúr hotá hai; aur wuh bát, jo waqt par kahí játí hai, kyá khúb hai[b]!

24 Zindagání kí ravish dánish-

Marginal references (left): q 5 áyat. — r Ams. 13.14. — s Ams. 16.32. Ya'q. 1. 19. — t Ams. 12. 4. — u Dekho Aly. 31. 15, 16. Ams. 22. 2. — x Ams. 17. 5. Mat. 25. 40, 45. — y Aly. 13. 15. aur 19. 26. Zab. 23. 4. aur 37. 37. 2 Qur. 1. 9. aur 5. 8. 2 Tim. 4. 18. — z Ams. 12. 16. aur 29. 11. — a Mat. 24. 45, 47. — a Qáz. 8. 1, 2, 3. Ams. 25. 15. — b 1 Sam. 25. 10, wag. 1 Sal. 12. 13, 14, 16. — c 28 áyat. Ams. 12. 23. aur 13. 16. — d Aly. 34. 21. Ams. 5. 21. Yar. 16. 17. aur 32. 19. 'Ibrán. 4. 13. — ‖ 'Ibrání men, rakhna hai. — e Ams. 10. 1. — f Ams. 13. 18. 31, 32 áyaten.

Marginal references (right): g Ams. 21. 27. aur 28. 9. Yas. 1. 11. aur 61. 8. aur 66. 3. Yar. 6. 20. aur 7. 22. 'Amús 5. 22. — h Ams. 21. 21. 1 Tim. 6. 11. — i 1 Sal. 22. 8. — k Ams. 5. 12. aur 10. 17. — l Aly. 26. 6. Zab. 139. 8. — m 2 Taw. 6. 30. Zab. 7. 9. aur 44. 21. Yúh. 2. 24, 25. aur 21. 17. A'am. 1. 24. — n 'Amús 5. 10. 2 Tim. 4. 3. — o Ams. 17. 22. — p Ams. 12. 25. — q Ams. 17. 22. — r Zab. 37. 16. Ams. 16. 8. 1 Tim. 6. 6. — s Ams. 17. 1. — t Ams. 26. 21. aur 29. 22. — u Ams. 22. 5. — † 'Ibrání men, kharanje kí tarah únchí hai. — x Ams. 10. 1. aur 29. 3. — ‖ 'Ibrání men, dil se. — y Ams. 10. 23. — z Afs. 5. 15. — a Ams. 11. 14. aur 20. 18. — b Ams. 25. 11.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

war ke liye bulandí kí taraf ko hai[c], táki wuh jahannam ke gaṛhe se nikal bháge.

25 KHUDÁWAND magrúroṇ ká ghar ḍhá detá hai[d]; par wuh bewa ke siwáne ko qáim kartá hai[e].

26 Sharíroṇ ke andeshoṇ se KHUDÁWAND ko nafrat hai[f]; par pársáoṇ ká kalám dilchasp hai[g].

27 Wuh, jo hirs ke mál se ḳhush hotá hai, apne gharáne ko dukh detá hai; par wuh, jo rishwat se be-zár hai, jíegá[h].

28 Sádiq ká dil jawáb kí fikr kartá hai[i]; par sharíroṇ ká muṇh burí chízeṇ ugaltá hai.

29 KHUDÁWAND sharíroṇ se dúr hai[k]; par wuh sádiqoṇ kí du'á suntá hai[l].

30 Áṇkhoṇ ká núr dil ko ḳhush kartá hai; aur ḳhushḳhabarí haḍḍíoṇ meṇ farbihí baḳhshtí hai.

31 Wuh kán jo zindagání kí tambíheṇ suntá hai, dánishwaroṇ ke darmiyán sukúnat kartá hai[m].

32 Wuh, jo ‖tarbiyat ko náchíz jántá hai, apní hí ján kí ihánat kartá hai: par wuh, jo tambíh ko qabúl kartá hai, dil ká málik bantá hai.

33 KHUDÁWAND ká ḳhauf jo hai, ḳhirad kí ta'lím hai[n], aur sarfarází se áge farotaní hai[o].

XVI BÁB.

INSÁN ke dil kí isti'adád hotí, par us ká zubán se jawáb dená[a] KHUDÁWAND kí taraf se hai[b].

2 Insán kí sárí ravisheṇ us kí áṇkhoṇ ke sámhne pák sáf haiṇ[c]; par KHUDÁWAND rúhoṇ ko taultá hai[d].

3 Apne sáre kám KHUDÁWAND par ḍál de; to tere sáre mansúbe qáim raheṇge[e].

4 KHUDÁWAND ne har ek chíz apne liye banáí[f]; háṇ, sharíroṇ ko bhí us ne bure din ke liye banáyá[g].

5 Har ek se, jis ke dil meṇ gurúr hai, KHUDÁWAND ko nafrat hai[h]; harchand háth se háth miláyá jáwe, wuh ‖be-sazá na chhúṭegá[i].

6 Rahmat aur wafáí se badkárí ḍhámpí játí hai[k]; aur log KHUDÁWAND ke ḳhauf ke sabab badí se báz rahte haiṇ[l].

7 Jab insán kí ravisheṇ KHUDÁWAND kí marzí ke mutábiq hotí haiṇ, to wuh us ke dushmanoṇ ko bhí us ke dost banátá hai.

8 Thoṛá sá, jo sadáqat ke sáth ho, bahut ḳhazánoṇ se, jo bagair rástí ke hoṇ, bihtar hai[m].

9 Ádmí ká dil apní ek ráh ṭhahrátá hai[n]; par KHUDÁWAND us kí chál ko árásta kartá hai[o].

10 Kalám rabbání bádsháh ke laboṇ se nikaltá hai, aur us ká muṇh 'adálat karne meṇ ḳhatá nahíṇ kartá.

11 Púrá wazn aur ṭhík tarázú KHUDÁWAND kí haiṇ[p]; thailí ke ‖sáre báṭ us ká kám haiṇ.

12 Sharárat ká kám karne se bádsháhoṇ ko nafrat hai; ki taḳht kí páedárí sadáqat se hai[q].

13 Sachche lab bádsháhoṇ kí razámandí hoṇ[r]; aur we us ko, jo sach boltá hai, piyár karte haiṇ.

14 Bádsháh ká gussa maut ke paikoṇ kí mánind hai[s]; par dánishmand insán use ṭhanḍhá kartá hai.

15 Bádsháh ke chihre ke núr meṇ zindagání hai; aur us kí razá[t] áḳhirí barsát kí ek badlí kí mánind hai[u].

16 Ḳhirad hásil karná sone se kyá hí bahut bihtar hai[x]; aur fahmíd paidá karná rúpe se bahut pasandída hai.

17 Rástkár ádmí kí sháhráh yih hai, ki badí se bháge; aur wuh, jo apní ráh se ḳhabardár hai, apní ján ká nigahbán hai.

18 Halákat se pahle takabbur, aur zawál se áge dil ká gurúr hai[y].

19 Farotanoṇ ke sáth farotan banná us se bihtar hai, ki lúṭ ká mál sarkashoṇ ke sáth báṇṭ líjiye.

20 Wuh, jo dánishmandí se károbár kartá hai, bhaláí dekhegá; aur wuh, jis ká tawakkul KHUDÁWAND par hai, sa'ádatmand hai[z].

21 Wuh jo 'aqlmand dil rakhtá hai, dáná kahlátá hai; aur shírín zubání se 'ilm kí fazílat ziyáda hotí hai.

22 Sáhib i dánish ke liye dánish zindagání ká chashma hai[a]; par jáhiloṇ kí tarbiyat jahálat hai.

23 Dánishmand ká dil us ke muṇh ko tarbiyat kartá hai[b], aur us ke laboṇ kí fazílat ko baṛhátá hai.

24 Dilpasand báteṇ shahd ke

[c] Filip. 3. 20. Qul. 3. 1, 2.
[d] Ams. 12. 7. aur 14. 11.
[e] Zab. 68. 5, 6. aur 146. 9.
[f] Ams. 6. 16, 18.
[g] Zab. 37. 30.
[h] Ams. 11. 19. Yas. 5. 8. Yar. 17. 11.
[i] 1 Pat. 3. 15.
[k] Zab. 10. 1. aur 34. 16.
[l] Zab. 145. 18, 19.
[m] 5 áyat.
‖ Yá, *tádíb ko.*
[n] Ams. 1. 7
[o] Ams. 18. 12.
[a] Mat. 10. 19, 20.
[b] 9 áyat. Ams. 19. 21. aur 20. 24. Yar. 10. 23.
[c] Ams. 21. 2.
[d] 1 Sam. 16. 7.
[e] Zab. 37. 5 aur 55. 22. Mat. 6. 25. Lúq. 12. 22. Filip. 4. 6. 1 Pat. 5. 7.
[f] Yas. 43. 7. Rúm. 11. 36.
[g] Aiy. 21. 30. Rúm. 9. 22
[h] Ams. 6. 17. aur 8. 13.
‖ 'Ibrání meṇ, *begunáh na ṭhahregá.*
[i] Ams. 11. 21.
[k] Dán. 4. 27. Lúq. 11. 41.
[l] Ams. 14. 16.
[m] Zab. 37. 16. Ams. 15. 16.
[n] 1 áyat. Ams. 19. 21.
[o] Zab. 37. 23. Ams. 20. 24. Yar. 10. 23.
[p] Ahb. 10. 36. Ams. 11. 1.
‖ 'Ibrání meṇ, *sab patthar.*
[q] Ams. 25. 5. aur 29. 14.
[r] Ams. 14. 35. aur 22. 11.
[s] Ams. 19. 12. aur 20. 2.
[t] Ams. 19. 12.
[u] Aiy. 29. 23. Zak. 10. 1.
[x] Ams. 8. 11, 19.
[y] Ams. 11. 2. aur 17. 19. aur 18. 12.
[z] Zab. 2. 12. aur 34. 8. aur 125. 1. Yas. 30. 18. Yar. 17. 7.
[a] Ams. 13. 14. aur 14. 27.
[b] Zab. 37. 30. Mat. 12. 34.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

chhatte kí mánind jí ko míṭhí lagtí haiṇ, aur we haḍḍíoṇ ke liye shifá haiṇ.

25 Aisí ráh maujúd hai, ki insán ko sídhí dikhláí dewe; par us kí intihá meṇ maut kí ráheṇ haiṇ[c].

26 ‖ Wuh jo mihnat kartá hai, apne liye kartá hai[d], kyúṇki us ká muṇh us se mihnat karwátá hai.

27 † Fásiq ádmí sharárat ko khodke nikáltá hai, aur us ke laboṇ meṇ jalánewálí ág sí hai.

28 Kajrau ádmí fitna-angezí kartá hai[e], aur kánáphúsí karnewálá dostoṇ ko judá kar detá hai[f].

29 Zálim ádmí apne hamsáye ko wargalántá hai[g], aur us ko us ráh meṇ le játá hai, jo bhalí nahíṇ.

30 Wuh ánkheṇ márke shararáteṇ íjád kartá hai, aur lab hiláke fasád barpá kartá hai.

31 Safed sir shaukat ká táj hai[h], basharte ki wuh rástbází kí ráh par ho.

32 Jo gussa karne meṇ dhímá hai, pahlawán se bihtar hai[i]; aur wuh, jo apní rúh par zábit hai, us se, jo shahr le letá hai.

33 Qur'a god meṇ ḍálá játá; par us ká sárá natíja ḲHUDÁWAND kí taraf se hai.

XVII BÁB.

RUKHA ek nawála, jo chain ke sáth ho, us ghar se, jo zabíhoṇ se pur ho, par jhagṛá ek sáth hai, bihtar hai[a].

2 Dánishmand chákar us beṭe par, jo ḳhajil kartá hai[b], zábit hogá, aur bháíoṇ meṇ shámil hoke mirás ká hissa lewegá.

3 Chándí ke liye ghaṛiyá hai, aur sone ke liye bhaṭṭhí; par ḲHUDÁWAND diloṇ ko táītá hai[c].

4 Badkirdár ádmí jhúṭhe laboṇ kí suntá hai, aur darog-go kajrau zubán ká shanawá hotá hai.

5 Wuh, jo miskín par haṇstá hai, us ke banánewále kí hiqárat kartá hai[d]; aur wuh, jo auroṇ kí musíbat se ḳhush hotá hai, be-gunáh na ṭhahregá[e].

6 Bachchoṇ ke bachche apne búṛhoṇ ke táj[f], aur beṭoṇ ke faḳhr un ke bápdáde haiṇ.

7 ‖Ḳhush-taqrírí bewuqúf ko nahíṇ sajtí; to kitná kam darog lab amír ko.

8 Hadya us kí ánkhoṇ meṇ, jis ke háth lagtá hai, girán-bahá jawáhir hai, aur wuh, jidhar tawajjuh kartá hai, kámyáb hotá hai[g].

9 Wuh jo qusúr ko chhipá ḍáltá hai, dostí ká joyán hai[h]; par wuh jo aisí bát ká do bára zikr kartá hai, dostoṇ meṇ judáí kartá hai[i].

10 Ek tambíh dánishwar ádmí meṇ us se ziyáda baiṭh játí hai, ki sau bár márná jáhil meṇ.

11 Sarkash insán sharárat ká joyán hai; so us ke pás ek sangdil elchí bhejá jáegá.

12 Ríchh jis ke bachche pakṛe gaye ádmí par á gire, yih to us se bihtar hai, ki ahmaq ká us kí himáqat meṇ muqábala howe[k].

13 Wuh jo nekí ke badle badí kartá hai[l], badí us ke ghar se hargiz judá na ho jáegí.

14 Jhagṛe ká ágáz pání ṭúṭne kí mánind hai: so is liye jhagṛe ko, peshtar us se ki tez ho jáwe, chhoṛ do[m].

15 Wuh, jo sharír ko sádiq ṭhahrátá hai, aur wuh, jo sádiq ko sharír ṭhahrátá hai, ḲHUDÁWAND ko un donoṇ se nafrat hai[n].

16 Káhe ko ahmaq ke háth meṇ qímat maujúd hai, jis se dánish mol lewe, jis hál ki us ká dil us kí taraf nahíṇ[o]?

17 Wuh jo dost hai, har waqt dostí rakhtá hai, aur bhaí musíbat ke din ke liye paidá húá hai[p].

18 Wuh insán jo ‖dánish se ḳhálí hai, shart ká háth mártá hai, aur apne dost ke huzúr zámin hotá hai[q].

19 Wuh, jo fitna-angez hai, gunáh ko dost rakhtá hai; aur wuh, jo apne darwáze ko ziyáda buland kartá hai, halákat ko ḍhúṇḍhtá hai[r].

20 Wuh, jis ke dil meṇ sharr hai, bhaláí na páwegá; aur jis kí zubán meṇ nukta-chíní hai, wuh nuqsán meṇ giregá[s].

21 Wuh, jo bewuqúf bachcha paidá kartá hai, apne hí gam ke liye kartá hai[t]; ki be-dánish ke báp ko ḳhushí nahíṇ.

22 Ek shádmán dil 'iláj kí tarah bhalí tásír kartá hai[u], par afsurda dil haḍḍíoṇ ko ḳhushk kar detá hai[x].

23 Sharír insán bagal meṇ se rishwat letá hai, táki 'adálat kí ráheṇ bigáṛe[y].

24 Hikmat us ke chihre ke sámhne hai, jo ma'rifatwálá hai[z];

Marginal references:

[a] Ams. 14.12.
‖ 'Ibrání meṇ, *Us kí ján jo mihnat*, wag.
[d] Dekho Ams. 9.12. Wá'iz 6. 7.
† 'Ibrání meṇ, *Bali'ál kí ádmí.*
[e] Ams. 6. 14, 19. aur 15. 18. aur 26. 21. aur 29. 22.
[f] Ams. 17. 9.
[g] Ams. 1. 10, wag.
[h] Ams. 20. 29.
[i] Ams. 19. 11.
[a] Ams. 15. 17.
[b] Ams. 10. 5. aur 19. 26.
[c] Zab. 26. 2. Ams. 27. 21. Yar. 17. 10. Mal. 3. 3.
[d] Ams. 14. 31.
[e] Aiy. 31. 29. Abad. 12.
[f] Zab. 127. 3. aur 128. 3.
‖ 'Ibrání meṇ, *Fasíh ká honṭh.*
[g] Ams. 18. 16. aur 19. 6.
[h] Ams. 10. 12.
[i] Ams. 16. 28.
[k] Hús. 13. 8.
[l] Zab. 109. 4, 5. Yar. 18. 20. Dekho Rúm. 12. 17. 1 Tas. 5. 15. 1 Pat. 3. 9.
[m] Ams. 20. 3. 1 Tas. 4. 11.
[n] Ḳhur. 23. 7. Ams. 24. 24. Yas. 5. 23.
[o] Ams. 21. 25, 26.
[p] Rút 1. 16. Ams. 18. 24.
‖ 'Ibrání meṇ, *dil se.*
[q] Ams. 6. 1. aur 11. 15.
[r] Ams. 16. 18.
[s] Ya'q. 3. 8.
[t] Ams. 10. 1. aur 19. 13. 25 áyat.
[u] Ams. 12. 25. aur 15. 13, 15.
[x] Zab. 22. 15.
[y] Ḳhur. 23. 8.
[z] Ams. 14. 6. Wá'iz 2. 14. aur 8. 1.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

par jáhil kí ánkheṉ zamín ke kanároṉ se lagí haiṉ.

25 Jáhil apne báp ke liye gam hai, aur apní má ke liye baṛí talḳhí[a].

26 Nekokároṉ ko sazá dená, aur sháhzádoṉ ko insáf ke sabab se márná, bhalá nahíṉ[b].

27 Wuh, jo 'álim hai, báteṉ kam kartá hai[c]; ṭhanḍá-mizáj ádmí ḳhiradmand hai.

28 Ahmaq bhí, jab tak chupká hai, 'aqlmand giná játá hai[d]; aur wuh, jo apne lab múnde rakhtá hai, dánishmand mard hai.

XVIII BÁB.

‖ SHAUQ ke bá'is se ádmí jab áp ko alag kartá hai, to ḍhúnḍhtá hai, aur har nau' kí hikmat meṉ dáḳhil hotá hai.

2 Be-dánish fahm se hazz nahíṉ uṭhátá; magar jab us se apne dil ká hál záhir kare.

3 Jahán kahíṉ sharír log áte haiṉ, waháṉ ruswáí átí hai, aur fazíhat ke sáth malámat hotí hai.

4 Insán ke muṉh kí báteṉ gahrí nahreṉ haiṉ[a], aur hikmat ká chashma bahtá nálá hai[b].

5 'Adálat meṉ sharír kí rúdárí karke sádiq ko girá dená ḳhúb nahíṉ[c].

6 Bedánish ke honṭh fitna-angezí karte haiṉ, aur us ká muṉh thapeṛe mángtá hai.

7 Bedánish ká muṉh us kí halákat hai, aur us ke honṭh us kí ján ke liye phande[d].

8 ‖ Lutre kí báteṉ lazíz nawále haiṉ, aur we peṭ ke andar játí haiṉ[e].

9 Wuh, jo kám karne meṉ sustí kartá hai, fuzúl-ḳharch ká bháí hai[f].

10 ḲHUDAWAND ká nám ek baṛá burj hai[g]: sádiq us meṉ dauṛtá hai, aur amn meṉ rahtá hai.

11 Daulatmand ádmí ká mál us ká hasín shahr[h], aur us ke tasauwur meṉ ek únchí díwár kí mánind hai.

12 Halákat se peshtar ádmí ká dil magrúr hotá hai, aur 'izzat se áge farotaní hotí hai[i].

13 Wuh, jo us se áge, ki suḳhan ko tamám sun le[k], us ká jawáb dewe, yih us kí himáqat aur ḳhijálat hai.

14 Insán kí ján, ho saktá hai ki us kí nátawání ká tahammul kare; par dil kí shikastagí kaun uṭhá saktá hai?

15 Dáná ká dil ma'rifat hásil kartá hai; aur dánishwar ke kán ma'rifat ke joyán haiṉ.

16 Ádmí ká hadya us ke liye jagah kar letá hai, aur use baṛe ádmíoṉ ke huzúr le pahunchátá hai[l].

17 Wuh, jo apná hál pahle kah sunátá hai, nekokár ma'lúm hotá hai; par us ká hamsáya áke us ká khoj kartá hai.

18 Qur'a ḍálná jhagṛoṉ ko mauqúf kartá hai, aur zabardastoṉ ke qaziye faisal kartá hai.

19 Ranjída bháí ko rází karná ek hasín shahr le lene se mushkiltar hai; aur un ke jhagṛe aise haiṉ, jaise qil'a ke aṛbange.

20 Ádmí ká peṭ us ke muṉh ke mewoṉ se bhartá hai[m], aur apne laboṉ kí barakat se ser hotá hai.

21 Marná aur jíná zubán ke qábú meṉ haiṉ; aur we, jo use dost rakhte haiṉ, us ká mewa kháte haiṉ[n].

22 Jis ne jorú ko páyá, us ne ek tuhfa páyá; aur us par ḲHUDAWAND ká fazl húá[o].

23 Miskín ḳhushámad kí báteṉ karte haiṉ; par daulatmand saḳht jawáb detá hai[p].

24 Kisí ke bahut yár us kí barbádí ke liye haiṉ; par ek dost aisá hai, jo bháí se ziyáda rifáqat kartá hai[q].

XIX BÁB.

WUH miskín, jo apní rástí meṉ chaltá hai, us se jis ke honṭhoṉ meṉ kajrauí hai, aur jáhil hai, bihtar hai[a].

2 Ki rúh ‖ dánish se ḳhálí rahe, yih achchhá nahíṉ; aur wuh, jo kám meṉ †jaldbáz hai, ḳhatákár hai.

3 Ádmí kí jahálat use gumráh kartí hai, aur us ká dil ḲHUDAWAND se bezár hotá hai[b].

4 Daulat bahut se dost milátí hai; par miskín apne hí dost ká begána hai[c].

5 Jhúṭhá gawáh ‖ be-gunáh na ṭhahregá[d], aur jhúṭh bolnewálá na bachegá.

6 Bahutere log amír kí ḳhushámad karte haiṉ[e]; aur har ek

---

[a] Ams. 10. 1. aur 15. 20. aur 19. 13. 21 áyat.
[b] 15 áyat. Ams. 18. 5.
[c] Ya'q. 1. 19.
[d] Aiy. 13. 5.
‖ Yá, *Wuh jo apne taiṉ alag kartá hai apní ḳhwáhish ke mutábiq talásh kartá aur har ek kám meṉ háth dáḳhil kartá.* Dekho Yahúd. 19.
[a] Ams. 10. 11. aur 20. 5.
[b] Zab. 78. 2. Dekho Zab. 30. 8, 9.
[c] Ahb. 19. 15. Ist. 1. 17 aur 16. 19. Ams. 24. 23. aur 28. 21.
[d] Ams. 10. 14. aur 12. 13. aur 13. 3. Wa'iz 10. 13.
‖ Yá, *Kánáphúsí karnewále kí.*
[e] Ams. 26. 22.
[f] Ams. 28. 24.
[g] 2 Sam. 22. 3, 51. Zab. 18. 2. aur 27. 1 aur 61. 3, 4. aur 91. 2. aur 144. 2.
[h] Ams. 10. 15.
[i] Ams. 11. 2. aur 15. 33. aur 16. 18.
[k] Yúh. 7. 51.
[l] Pahd. 32. 20. 1 Sam. 25. 27. Ams. 17. 8. aur 21. 14.
[m] Ams. 12. 14. aur 13. 2.
[n] Dekho Mat. 12. 37.
[o] Ams. 19. 14. aur 31. 10.
[p] Ya'q. 2. 3.
[q] Ams. 17. 17.
[a] Ams. 28. 6
‖ Yá, *tamíz*
† 'Ibrání *meṉ, qadamoṉ se*
[b] Zab. 37. 7.
[c] Ams. 14. 20
‖ Yá, *bin sazá páe na chhuṭegá.*
[d] 9 áyat. Ḳhur. 23. 1. Ist. 19. 16, 19. Ams. 6. 19. aur 21. 28.
[e] Ams. 29. 26

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

ádmí us ká dost hai, jo in'ám detá hai[f].

7 Miskín ke to sáre bháí bhí us ká kína rakhte hain[g]; pas, we, jo us ke dost hain, us se kitní dúr bhágenge[h]? wuh khushámad kí báten karke un ká píchhá kartá hai, par we us ke khwáhán nahín.

8 Wuh, jo hikmat le letá hai, apní ján ko piyár kartá hai; wuh, jo dánish kí nigahbání kartá hai, khúbí páwegá[i].

9 Jhúṭhá gawáh bin sazá páe na chhúṭegá[k]; aur wuh jo jhúṭh boltá hai, faná hogá.

10 Shádmání ahmaq ke láiq nahín; to kitná ziyáda ná-láiq hai, ki khádim kabhí sháhzádon par zábit ho[l].

11 Ádmí kí dánáí us ke gusse ko ṭáltí hai[m]; aur yih us kí shándárí hai, ki khatá se guzre[n].

12 Bádsháh ká gazab sher kí gurrish kí mánind hai[o], aur us kí razá aisí hai, jaise ghás par shabnam hotí hai[p].

13 Bedánish beṭá apne báp ke liye ek balá hai[q], aur jorú ká jhagṛá-ragṛá sadá ká ṭapká hai[r].

14 Ghar aur mál wuh mírás hai, jo báp se miltí hai[s]; par dánishmand jorú KHUDÁWAND ke fazl se miltí hai[t].

15 Kahálat dil ko nínd men garq kar detí hai[u]; aur árámtalab ká dil bhúkhá rahtá hai[x].

16 Wuh, jo hukm ko hifz kartá hai, apní ján kí nigahbání kartá hai[y]; par wuh, jo apní ráhon se gáfil hai, márá játá hai.

17 Wuh, jo miskínon par rahm kartá hai, KHUDÁWAND ko udhár detá hai[z]; jo kuchh us ne diyá hogá, wuh use phir degá.

18 Jab tak ki ummed báqí hai, apne beṭe ko tarbiyat kiye já[a], par us ke már dálne par †dil na lagá.

19 Baṛá gussawar ádmí sazá hí páwegá; kyúnki agar tú use riháí dewe, to tujhe yih bár bár karná hogá.

20 Maslahat ko sun, aur tarbiyat-pazír ho, táki terí 'áqibat[b] dánish ke sáth ho.

21 Ádmí de dil men bahutere mansúbe hote hain; par KHUDÁWAND ká mansúba, wuhí qáim rahegá[c].

22 Agar koí ádmí nekí kare, to yih us ká lutf hai; aur kangál jhúṭhe se bihtar hai.

23 KHUDÁWAND ká khauf zindagání ke liye hai[d], aur wuh, jis ko yih hai, khushí se auqát káṭegá; badí se us kí muláqát kabhí na hogí.

24 Sust ádmí[e] apne háth bartan men chhipátá hai, aur itná nahín kartá, ki unhen apne munh tak láwe.

25 Istihzá-karnewále ko már[f], to ‖us ko jo sáda-dil hai dánish milegí[g]; aur sáhib i dánish ko tambíh kar, ki wuh ma'rifat daryáft karegá[h].

26 Wuh, jo apne báp ko hairán kartá hai, aur apní má ko khadeṛtá hai, wuh beṭá khijálat ká kám kartá hai, aur ruswáí hásil kartá hai[i].

27 Ai mere beṭe, wuh tarbiyat, jo ma'rifat kí báton se báz rakhtá hai, us se tú áp ko báz rakh.

28 †Fásiq gawáh 'adálat par hanstá hai, aur sharír ká munh badkárí nigaltá rahtá hai[k].

29 Ṭhaṭṭhe karnewálon ke liye sazá ke fatwá hain, aur jáhilon kí píṭh ke liye táziyána[l].

XX BÁB.

MAI maskhara banátí hai, aur mast karnewálí har ek chíz gazab-álúda kartí hai; jis ne un ká fareb kháyá, wuh dánishmand nahín hai[a].

2 Bádsháh ká ru'ab aisá hai, jaise sher kí gurrish[b]; jo koí use chheṛke gussa dilátá hai, wuh apní ján se badí kartá hai[c].

3 Ádmí kí 'izzat isí men hai, ki gusse ko ṭál dewe[d]; lekin har ek be-dánish chheṛtá rahtá hai.

4 Sust ádmí mausim kí sardí ke bá'is hal nahín chalátá[e]: so wuh káṭne ke waqt bhíkh mángegá, aur us pás kuchh na hogá[f].

5 Ádmí ke dil kí maslahat gahre pání kí mánind hai[g]; par sanjída insán use khínch nikálegá.

6 Bahutere hain, jin men se har ek apní faiyází mashhúr kartá hai[h]; par wafádár insán ko kaun pá saktá hai[i]?

7 Sádiq apní diyánat se ráh chaltá hai[k]; us ke ba'd us ke laṛke iqbálmand hote hain[l].

8 Bádsháh, jo 'adálat ke takht par julús farmátá hai, apní ánkhon

[f] Ams. 17. 8. aur 18. 16. aur 21. 14. [g] Ams. 14.20. [h] Zab. 38. 11. [i] Ams. 16.20. [k] 5 áyat. [l] Ams.30 22. Wá'iz 10. 6, 7. [m] Ams.14.29. Ya'q. 1. 19. [n] Ams. 16.32. [o] Ams. 16.14, 15. aur 30. 2. aur 28. 15. [p] Hús. 14. 5. [q] Ams. 10. 1. aur 15. 20. aur 17. 21, 25. [r] Ams. 27. 9, 19. aur 27. 15. [s] 2 Qur. 12. 14. [t] Ams. 18 22. [u] Ams. 6. 9. [x] Ams. 10. 4. aur 20 13. aur 23. 21 [y] Lúq. 10. 28. aur 11. 28. [z] Ams. 28. 27. Wá'iz 11. 1. Mat. 10. 42. aur 25 40. 2 Taw. 9. 6, 7, 8 'Ibrán. 6.10. [a] Ams. 13.24. aur 23. 13. aur 29. 17. † 'Ibrání men, dil mat uṭhá. [b] Zab. 37. 37. [c] Aiy. 23. 13. Zab. 33. 10, 11. Ams. 16.1,9. Yas 14. 26, 27. aur 46. 10. A'am. 5. 39. 'Ibrán. 6.17.

[d] 1 Tim. 4. 8. [e] Ams. 15.19. aur 26. 13, 15. [f] Ams. 21.11. ‖ Yá, wuh jo sáda-dil hai siyána hojáegá. [g] Ist. 13. 11. [h] Ams. 9. 8. [i] Ams. 17. 2. † 'Ibrání men, Balí'ál gawáh. [k] Aiy. 15. 16. aur 20. 12, 13 aur 34. 7. [l] Ams. 10.13. aur 26. 3.

[a] Paid. 9. 21. Ams. 23.29, 30. Yas. 28. 7. Hús. 4. 11. [b] Ams 16.14. aur 19. 12. [c] Ams. 8. 36. [d] Ams. 17.14. [e] Ams. 10. 4. aur 19. 24. [f] Ams. 19. 15. [g] Ams. 18. 4. [h] Ams. 25.14. Mat. 6. 2. Lúq. 18. 11. [i] Zab. 12. 1. Lúq. 18. 8. [k] 2 Qur. 1.12. [l] Zab. 37. 26. aur 112. 2.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

hí se har nau' kí badí dúr kartá hai[m].

9 Kaun kah saktá hai, ki Maiṇ ne apne dil ko sáf kiyá hai, maiṇ gunáh se pák húṇ[n]?

10 ‖ Do tarah ke báṭ aur † do tarah ke paimán, in donoṇ se Ḳhudáwand ko nafrat hai[o].

11 Laṛke ká hál bhí us ke kámoṇ se ma'lúm hotá hai[p], ki us ke kám pák aur sídhe hoṇge.

12 Sunnewále kán, aur dekhnewálí ánkheṇ, donoṇ ká Ḳhudáwand banánewálá hai[q].

13 Bahut sone se dil mat lagá, na howe ki tú kangál ho jáwe[r]; apní ánkheṇ khol, ki tú roṭí se ser hogá.

14 Mol lenewálá kahtá hai, ki yih burá hai, burá hai; par jab wuh chal nikaltá hai, tab faḳhr kartá hai.

15 Soná bhí hai, aur bahut se la'l bhí haiṇ; par ma'rifat ke honṭh be-bahá jawáhir haiṇ[s].

16 Jo ajnabí ká zámin howe, us ke kapṛe chhín le; aur jo † begáne ká zámin howe, us kí chíz girau rakh le[t].

17 Dagá kí roṭí ádmí ko míṭhí lagtí hai, par áḳhir ko us ká muṇh kankaroṇ se bhará játá hai[u].

18 Har ek kám maslahat se ṭhík hotá hai[x]; aur jang ḳhúb saláh leke kar[y].

19 Chuglḳhor áyá jáyá karke bhed fásh kartá hai[z]; so tú us ke sáth, jo laboṇ se lubhá letá hai[a], mel mat kar.

20 Wuh, jo apne báp aur apní má par la'nat kartá hai[b], us ká chirág shiddat kí táríkí meṇ bujháyá jáwegá[c].

21 Ho saktá hai, ki ek mírás ibtidá meṇ jald le lí jáwe[d], par us ká anjám ná-mubárak hai[e].

22 Tú mat kah, ki Maiṇ badí ká badlá lúṇgá[f]; par Ḳhudáwand ká intizár kar, ki wuh tujhe bacháwegá[g].

23 Muḳhtalif tauloṇ se Ḳhudáwand ko nafrat hai[h], aur makr kí tarázú kuchh ḳhúb nahíṇ.

24 Ádmí ke qadamoṇ ko Ḳhudáwand sábit rakhtá hai[i]; pas, kyúṇkar ho saktá hai, ki koí apne taríq ko samjhe?

25 Yih ádmí ke liye ek phandá hai, ki ‖ be-fikr hoke kahe, Yih tabarruk hai, aur nazroṇ ke ba'd taftísh kare[k].

26 Dánishmand bádsháh sharíroṇ ko tittar bittar kartá hai[l], aur un par pahiyá phirwátá hai.

27 Ádmí kí rúh Ḳhudáwand ká chirág hai, jo insán ke peṭ kí har ek maḳhfí chíz ko daryáft kartí hai[m].

28 Rahmat aur rástí bádsháh ke nigahbán haiṇ[n], aur rahmat us ke taḳht ko uṭháe húe hai.

29 Jawán ádmíoṇ ká zor un ke liye ek shaukat hai, aur búṛhoṇ kí zínat us ke safed bál haiṇ[o].

30 Gháo kí ‖ níláí us kí buráí ko dúr kartí hai; usí tarah se koṛe peṭ ko andarwár se sáf karte haiṇ.

XXI BÁB.

BÁDSHÁH ká dil Ḳhudáwand ke háth meṇ hai; wuh us ko pání ke náloṇ kí mánind jidhar cháhtá hai udhar phertá hai.

2 Apní apní ravish har ek insán kí nigáh meṇ ṭhík hai[a]; par Ḳhudáwand diloṇ ko taultá hai[b].

3 'Adl o insáf karná Ḳhudáwand ke nazdík qurbání karne se ziyáda pasandída hai[c].

4 Buland-bíní[d], aur dil kí ḳhud-pasandí, aur sharíroṇ kí ‖ iqbál-mandí gunáh hai.

5 Chálákoṇ ke andeshe faqat firáwání baḳhshte haiṇ; par sáre utáole log faqat ihtiyáj ko pahunchte[e].

6 Darog-goí karke ḳhazána faráham karná, ek uṛnewálí batálat hai un logoṇ kí, jo maut ko ḍhúṇḍhte haiṇ[f].

7 Sharíroṇ kí ḳharáb-hálí un ko ḳhauf diláwegí; kyúṇki unhoṇ ne insáf ko ná-pasand kiyá hai.

8 Jo ádmí ṭeṛhí ráh meṇ chaltá, rástí se bhaṭká hai; par jo pák hai, us ká kám bhalá hai.

9 Ghar ke koṭhe par ek goshe meṇ rahná fitna-angez 'aurat ke sáth kusháda ghar meṇ rahne se bihtar hai[g].

10 Sharír ká jí sharárat ká mushtáq hai; us ká hamsáya us kí nigáh meṇ qabúliyat nahíṇ pátá[h].

11 Jab istihzá-karnewále ko sazá dí játí hai, tab wuh, jo nádán hai, dánish paidá kartá hai; aur jo dánishwar tarbiyat-pazír hotá hai, to ágáhí hásil kartá hai[i].

12 Sádiq ádmí dánishmandí se

Marginal references (left): — m 26 áyat. — n 1 Sal. 8. 46. 2 Taw. 6.36. Aiy. 14. 4. Zab. 51. 5. Wá'iz 7. 20. 1 Qur. 4. 4. 1 Yúh. 1. 8. — ‖ 'Ibrání meṇ, Ek sang aur ek sang. — † 'Ibrání meṇ, ek aifah aur ek aifah. — o Ist. 25. 13, wag. 23 áyat. Ams. 11. 1. aur 16. 11. Mík. 6. 10, 11. — p Mat. 7. 16. — q Ḳhur. 4. 11. Zab. 94. 9. — r Ams. 6. 9. aur 12. 11. aur 19. 15. Rúm. 12. 11. — s Aiy. 28. 12, 16, 17, 18, 19. Ams. 3. 15. aur 8. 11. — † Yá, begána 'aurat ka. — t Ams. 22. 26, 27. aur 27. 13. — u Ams. 9. 17. — x Ams. 15. 22. aur 24. 6. — y Lúq. 14. 31. — z Ams. 11. 13. — a Rúm. 16. 18. — b Ḳhur. 21. 17. Ahb. 20. 9. Mat. 15. 4. — c Aiy. 18. 5, 6. Ams 24 20. — d Ams. 28. 20. — e Hab. 2 6. — f Ist. 32. 35. Ams. 17. 13. aur 24. 29. Rúm. 12. 11, 19. 1 Tas. 5. 15. 1 Pat. 3. 9. — g 2 Sam. 16. 12. — h 10 áyat. — i Zab. 37. 23. Ams. 16. 9. Yar 10. 23. — ‖ Yá, tabarruk ko nigla, aur wag. — k Wá'iz 5. 4, 5.

Marginal references (right): — l Zab. 101. 5, wag. 8 áyat. — m 1 Qur. 2. 11. — n Zab. 101. 1. Ams. 29. 14. — o Ams. 16. 31. — ‖ Yá, tásagí. — a Ams. 16. 2. — b Ams. 24. 12. Lúq. 16 15. — c 1 Sam. 15. 22. Zab. 50. 8. Ams. 15. 8. Yas. 1. 11, wag. Hús. 6. 6. Mík. 6. 7, 8. — d Ams. 6. 17 — ‖ 'Ibrání meṇ, roshni. — e Ams. 10 4. aur 13. 4. — f Ams. 10. 2. aur 13. 11. aur 20. 21. 2 Pat. 2. 3. — g 19 áyat. Ams 15. 18. aur 25. 24. aur 27. 15. — h Ya'q. 4. 5. — i Ams. 19. 25.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

sharír ke ghar ko khiyál kartá hai, ki KHUDÁWAND un kí sharárat ke sabab se unhen girá detá hai.

13 Jo miskín ká nála sunke apne kán band kar letá hai, wuh áp bhí nála karegá, aur us ká faryád-ras koí na hogá[k].

14 Chhipáke hadya dená gusse ko thandhá kartá hai, aur god men sila rakh dená shiddat ke qahr ko[l].

15 Sádiqon kí khushí insáf karne men hai; par un ke liye, jo badkárí karte, halákat hai[m].

16 Wuh insán, jo hikmat kí ráh se bhatká, murdon ke gol men pará rahegá.

17 Wuh jo khel tamáshá ko dost rakhtá hai, kangál ádmí rahegá; wuh jo sharáb aur raugan par máil hai, hargiz máldár na hogá.

18 Sharír log sádiqon ke badle, aur khatákár parhezgáron ke 'iwaz fidya diye jáwenge[n].

19 Bayábán kí atráf men rahná jhagrálú aur gussawar 'aurat ke sáth rahne se bihtar hai[o].

20 Khazána i pasandída aur tel dánishmandon ke ghar men hai[p]; par ahmaq ádmí use niglegá.

21 Wuh, jo sadáqat aur rahmat kí pairawí kartá hai, zindagí aur sadáqat aur 'izzat pátá hai[q].

22 Dánishmand ádmí zabardaston ke shahr par charhtá hai[r], aur us zor ko, jis par un ká i'timád hai, girá detá hai.

23 Wuh, jo apne munh aur apní zubán kí nigahbání kartá hai, apní ján ko tangíon se bachátá hai[s].

24 Magrúr aur ghamandí thatthebáz us ká nám hai, jo gurúr aur gusse se károbár kiyá kartá hai.

25 Árám-talab kí tamanná use qatl kartí hai; kyúnki us ke háth mihnat ko pasand nahín karte[t].

26 Wuh hirs se sáre din lálach kartá rahtá hai; par sádiq ádmí detá hai, aur dareg nahín kartá[u].

27 Sharíron kí qurbání nafrat hai[x]; khusúsan, jab ki wuh bad níyat se látá hai.

28 Jhúthá gawáh halák hotá hai[y]; par wuh shakhs, jo suntá hai, bolne ke liye hamesha musta'idd rahtá hai.

29 Sharír insán sakht be-parwá hotá hai; par wuh, jo rást-rú hai, dekh bhálke ráh chaltá hai.

30 Koí hikmat, koí fahmíd, koí mashwarat KHUDÁWAND ke muqábil pesh nahín játí[z].

31 Jang ke din ke liye ghorá to taiyár kiyá gayá[a]; par ‖nasrat KHUDÁWAND kí taraf se hai[b].

[k] Mat. 7. 2. aur 18. 30, wag. Ya'q. 2. 13.
[l] Ams. 17. 8, 23, aur 18. 16.
[m] Ams. 10. 29.
[n] Ams. 11. 8. Yas. 43. 3, 4.
[o] 9 áyat.
[p] Zab. 112. 3. Mat. 25. 3, 4.
[q] Ams. 15. 9. Mat. 5. 6.
[r] Wá'iz 9. 14, wag.
[s] Ams. 12. 13. aur 13. 3. aur 18. 21. Ya'q. 3. 2.
[t] Ams. 13. 4.
[u] Zab. 37. 26. aur 112. 9.
[x] Zab. 50. 9. Ams. 15. 8. Yas. 66. 3. Yar. 6. 20. Ámús 5. 22.
[y] Ams. 19. 5, 9.
[z] Yas. 8. 9, 10. Yar. 9. 23. A'am. 5. 39.
[a] Zab. 20. 7. aur. 33. 17. Yas. 31. 1.
‖ Yá, *naját.*
[b] Zab. 3. 8.

XXII BÁB.

NEK nám be-qiyás khazáne se ziyádatar pasand kiyá jáwe[a]; aur ihsán rúpe aur sone se bihtar hai.

2 Daulatmand aur miskín ekhí jagah faráham hote hain[b]: un sab ká banánewálá KHUDÁWAND hí hai[c].

3 Hoshyár insán bure anjám ko peshbíní se dekhtá hai, aur áp ko chhipátá hai[d]; par nádán log guzarte hain, aur sazá páte hain.

4 Daulat, aur 'izzat, aur hayát, farotaní se, aur KHUDÁWAND ke khauf ‖se, hath átí hain[e].

5 Kajrau logon kí ráh men kánte aur phande hain[f]; wuh, jo apní ján kí nigahbání kartá hai, un se dúr rahegá[g].

6 Larke ko us ráh men jo us kí hai, sawere ‖tarbiyat kar; kyúnki jab wuh búrhá húá, to wuh us ráh se na muregá[h].

7 Máldár miskín par zábit hotá hai[i], aur qarzdár qarz-denewále ká chákar hai.

8 Wuh, jo badkárí botá hai, batálat káṭegá[k], aur us ke gusse ká sontá faná hojáegá.

9 Wuh, ‖jis kí ánkhen faiyáz hain, barakat páwegá; kyúnki wuh apní rotí men se miskínon ko detá hai[l].

10 Istihzá-karnewále ádmí ko nikál de, ki fasád játá rahegá[m]; hán, jhagrá ragrá aur ruswáí dúr ho jáenge.

11 Wuh, jo sáf-dilí ko cháhtá, us ke honthon kí árástagí hai, aur bádsháh us ká dostdár hogá[n].

12 KHUDÁWAND kí ánkhen ma'rifat kí nigahbání kartí hain, aur wuh khatákáron † ke károbár ko ulat detá hai.

13 Árám-talab insán kahtá hai, ki Báhar sher khará hai; main galíon men phárá jáúngá[o].

14 Begána 'auraton ká munh ek gahrá garhá hai[p]; us men wuh

[a] Wá'iz 7. 1.
[b] Ams. 29. 13. 1 Qur. 12. 21.
[c] Aiy. 31. 15. Ams. 14. 31.
[d] Ams. 14. 16. aur 27. 12.
‖ Yá, *ká ajr hai.*
[e] Zab. 112. 3. Mat. 6. 33.
[f] Ams. 15. 19.
[g] 1 Yúh. 5. 18.
‖ Yá, *sawál jawáb kar.*
[h] Afs. 6. 4. 2 Tim. 3. 15.
[i] Ya'q. 2. 6.
[k] Aiy. 4. 8. Hús. 10. 13.
‖ 'Ibrání men, *jis kí ánkh nek hai.*
[l] 2 Taw. 9. 6.
[m] Paid. 21. 9, 10. Zab. 101. 5.
[n] Paid. 101. 6. Ams. 16. 13.
† Yá, *ki báton ko.*
[o] Ams. 26. 13.
[p] Ams. 2. 16. aur 5. 3. aur 7. 5. aur 23. 27.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

girtá hai, jis se KHUDÁWAND bezár hai[q].

15 Jahálat laṛke ke dil men jaṛí húí hai; par tarbiyat kí chhaṛí use us men se ukháṛ phenktí hai[r].

16 Wuh jo miskín par zulm kartá, ki apní daulat baṛháwe, aur jo máldár ko detá hai, yaqínan kangál hojáegá.

17 Apne kánon ko jhuká, aur dánishwaron kí báton ko sun, aur merí hikmat par apná dil lagá.

18 Ki yih kyá hí bhalá kám hai, agar tú un ko apne †bátin men rakh chhoṛe, aur 'aláwa us ke, we tere labon par qáim howenge.

19 Ki terá tawakkul KHUDÁWAND par ho, main ne áj ke din tujhe, hán, tujhí ko jatá diyá hai.

20 Yaqínan main ne tere liye maslahat aur ágáhí kí latíf báten[s] us níyat se likhín,

21 Ki main sachái kí báton kí haqíqat tujh par jatáún[t], táki tú un ke jawáb men, jinhon ne tujh ko †bhejá hai, yaqíní báten kah sake[u].

22 Miskín ko gárat mat kar, us ke miskín hone ke sabab se[x]; aur áfatzada par, jo darwáze par hai, zulm na kar[y].

23 Kyúnki KHUDÁWAND un kí hujjat sábit karegá[z] aur un ki janon ko, jinhon ne un ko gárat kiyá, gárat karegá.

24 Gussawar ádmí se dostí mat kar, aur tund-mizáj insán ke sáth mat já:

25 Na ho, ki tú us kí ravishen síkhe, aur apní ján ko phande men phansáwe.

26 Tú un men mat shámil ho jo shart ke háth márte hain, aur na un men, jo qarz kí bábat záminí karte hain[a];

27 Ki agar tujh pás dene ko kuchh na ho, to kyá zarúr hai, ki wuh terá bistar tere tale se khínch le jáwe[b]?

28 Un qadím haddon ko, jo tere bápdádon ne bándhí hain, mat sarká[c].

29 Tú kisí ko apne kám men chálák dekhtá hai? wuh sháhon ke huzúr já khaṛá hogá; wuh zalílon ke áge khaṛá na hogá.

XXIII BÁB.

JIS waqt tú hákim ke sáth kháne baiṭhe, to khúb gaur kar, ki ‖tú kis ke huzúr men hai.

2 Agar tú kháne men harís hai, to apne gale par chhurí rakh de.

3 Us ke mazadár khánon kí tamanná mat kar, ki wuh dagá ká kháná hai.

4 Máldár hone ke liye mihnat mat kar[a]; apní hí dánish se báz á[b].

5 Kyá tú us chíz par, jo hai nahín, ‖apná dil lagáwegá? ki daulat apne liye par lagátí, ki wuh 'uqáb kí mánind ásmán kí taraf uṛ jáwe.

6 Tú us kí roṭí, jo tang-chashm hai[c], mat khá, aur us ke mazadár khánon kí tamanná mat rakh[d].

7 Kyúnki jaise us ke dil ke andeshe hain, wuh waisá hí hai; wuh tujh ko kahtá hai, Khá, aur pí[e]; par us ká dil terí taraf nahín.

8 Wuh nawála, jo tú ne kháyá hai, tú use ugal degá, aur apní míṭhí báten ganwáegá.

9 Bedánish ke kánon men apní báten mat ḍál; kyúnki wuh tere dánishmandána kalám kí tahqír karegá[f].

10 Zamín kí qadím hadden mat sarká[g], aur yatímon ke kheton men dakhl mat kar.

11 Kyúnki un ká rihái-bakhshnewálá zabardast hai: wuh khud hí tujh par un kí hujjaten sábit karegá[h].

12 Tarbiyat se apná dil lagá, aur hoshyárí kí báton par kán rakh.

13 Laṛke kí tádíb se dast-bardár mat ho; ki agar tú use chhaṛí máregá, to wuh mar na jáegá[i].

14 Tú use chhaṛí máregá, aur jahannam se us kí ján ko naját degá[k].

15 Mere beṭe, agar terá dil dánishwar hai, to merá dil, hán, merá hí dil masrúr hogá[l].

16 Aur jab tere labon se sachchí báten niklengí, to mere gurde shád honge.

17 Aisá na kar, ki terá dil gunahgáron par hasad kare[m]; balki tú sáre din KHUDÁWAND se ḍartá rah[n].

18 Kyúnki áge ‖ek anjám hai[o], aur terí ás ṭúṭ na jáegí.

19 Mere beṭe, tú sun, aur dánish paidá kar, aur apne dil kí rahbarí kar[p].

20 Tú un logon ke sáth na rah, jo mai-khor hain[q], aur †aubáshí se apná gosht kháte hain.

Marginal references (left): q Wá'iz 7. 26. — r Ams. 13. 24. aur 19. 18. aur 23. 13, 14. aur 29. 15, 17. — † 'Ibrání men, peṭ men. — s Ams. 8. 6. — t Lúq. 1. 3, 4. — † Yá, kahlá bhejá. — u 1 Pat. 3. 15. — x Khur. 23. 6 Aiy. 31. 16, 21. — y Zak. 7. 10. Mal. 3. 5. — z 1 Sam. 24. 12. aur 25. 39. Zab. 12. 5. aur 35. 1, 10. aur 68. 5. aur 140. 12. Ams. 20. 11. Yar. 51. 36. — a Ams. 6. 1. aur 11. 15. — b Ams. 20. 16. — c Ist. 19. 14. aur 27. 17. Ams. 23. 10.

Marginal references (right): ‖ Yá, tere sámhne kyá hai. — a Ams. 28. 20. 1 Tim. 6. 9, 10. — b Ams. 3. 5. Rúm. 12. 16. — ‖ 'Ibrání men, apní ánkhen urdwegá. — c Ist. 15. 9. — d Zab. 141. 4. — e Zab. 12. 2. — f Ams. 9. 8. Mat. 7. 6. — g Ist. 19. 14. aur 27. 17. Ams. 22. 28. — h Aiy. 31. 21. Ams. 22. 23. — i Ams. 13. 24. aur 19. 18. aur 22. 15. aur 29. 15, 17. — k 1 Qur. 5. 5. — l 24, 25 áyaten. Ams. 29. 3. — m Zab. 37. 1. aur 73. 3. Ams. 3. 31 aur 24. 1. — n Ams. 28. 14. — ‖ Yá, ek ajr. — o Zab. 37. 37. Ams. 24. 14. Lúq. 16. 25. — p Ams. 4. 23. — q Yas. 5. 22. Mat. 24. 49. Lúq. 21. 34. Rúm. 13. 13. Afs. 5. 18. — † Yá, jo kasrat se gosht kháte hain.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

21 Ki we, jo sharábí aur baṛe kháú haiṉ, kangál ho jáeṉge, aur nindás unheṉ chithṛe pahináegí[r].

22 Apne báp kí bát sun, jis se tú tawallud húá hai, aur apní buṛhiyá má ko haqír na ján[s].

23 Sachái ko mol le, aur use mat bech[t]; hikmat, aur tarbiyat, aur ḳhirad se bhí aisá hí kar.

24 Sádiq ká báp niháyat ḳhush hogá, aur wuh, jis se dánishwar laṛká tawallud hotá hai, ḳhushí hásil karegá[u].

25 Tere má báp ḳhush hoṉge, aur wuh jis ke peṭ meṉ tú paṛá, masrúr hogí.

26 Mere beṭe, apná dil mujh ko de, aur merí ráhoṉ se terí áṉkheṉ ḳhush hoṉ.

27 Ki chhinál ek gahrí khái hai, aur ajnabí ranḍí tang kúá hai[x].

28 Wuh ghát meṉ lagí hai, †ki shikár kare, aur baní Ádam meṉ dagábázoṉ ko ziyáda karwátí hai[y].

29 Wuh kaun hai, jo afsos kartá hai? aur kaun gamzada hai? aur kaun baṛá qaziya-laṛnewálá hai? aur kaun yáwa-go hai? aur kaun be-sabab gháyal hai[z]? aur kis kí áṉkhoṉ kí surḳhí hai[a]?

30 We, jo der talak mai-noshí karte haiṉ[b]; we, jo miláí húí mai kí talásh meṉ rahte haiṉ[c].

31 Jab mai lál lál howe, aur ‖us ká 'aks jám par paṛe, aur jab wuh bahte waqt apní ḳhúbí dikhláwe, to us par nazar mat kar.

32 Ki anjám i kár wuh sámp kí mánind káṭtí hai, aur bichchhu kí taraḥ ḍank mártí hai.

33 Terí áṉkheṉ begána 'auratoṉ se laṛeṉgí, aur terá dil ṭeṛhe mazmún nikálegá.

34 Beshakk tú us kí mánind ho jáegá, jo daryá †ke darmiyán leṭ jáwe, aur mastúl ke sire par so rahe.

35 Tú kahegá, Unhoṉ ne to mujh ko márá hai, par dukhtá na thá[d]; unhoṉ ne mujhe píṭá hai, par mujhe ma'lúm na hotá thá[e]; maiṉ kab bedár hoúṉgá? maiṉ phir us ká suráǵ lúṉgá[f].

XXIV BÁB.

Tú bad ádmíoṉ se hasad mat kar[a], aur un kí suhbat kí ḳhwáhish mat rakh[b].

2 Kyúṉki un ke dil halákat kí fikr karte haiṉ, aur un ke lab ziyánkárí ká charchá karte haiṉ[c].

3 Dánish ke bá'is se ghar biná kiyá játá hai, aur fahmíd ke sabab se us ko qiyám hai:

4 Aur 'ilm ke wasíle se koṭhríáṉ nafís aur latíf mál se ma'múr ho jáeṉgí.

5 Dánishwar ádmí zoráwar hai[d]; háṉ, 'álim insán ká zor baṛhtá rahtá hai.

6 Kyúṉki tú ḳhush-tadbírí ke sabab se jang kar saktá hai, aur mushíroṉ kí kasrat se salámatí hai[e].

7 Hikmat jáhil se bahut buland hai[f]; wuh darwáze par muṉh na kholegá.

8 Wuh jo zabún mansúbe íjád kartá hai[g], ziyánkár ádmí kahláegá.

9 Nádán ká mansúba bhí gunáh hai, aur istihzá-karnewále se ḳhalq ko nafrat hai.

10 Agar tú musíbat ke din udás ho jáwe, to tujh meṉ ‖thoṛá zor rahá hogá.

11 Agar tú un ko, jo qatl ke liye ghasíṭe gaye hoṉ, aur un ko, jo máre jáne par taiyár haiṉ, bachá lene se apná háth khíṉche[h];

12 Aur tú kahe, ki Dekho, hameṉ yih ma'lúm na thá: to kyá wuh, jo diloṉ ká jáṉchnewálá hai, yih dekhtá nahíṉ[i]? aur wuh, jo terí ján ká nigahbán hai, yih nahíṉ jántá? aur kyá wuh har shaḳhs ko jaise us ke kám haiṉ, waisá ajr na degá[k]?

13 Mere beṭe, tú shahd khá[l], ki wuh achchhá hai, aur shahd ká chhattá bhí, ki wuh tere †muṉh meṉ míṭhá hai:

14 Usí taṛah hikmat kí shináḳht terí ján ke liye ho[m]: jab wuh tujh ko mil jáwe, to tujh ko ajr hogá, aur terí ás ṭúṭ na jáegí[n].

15 Ai sharír insán, tú sádiq ke ghar kí ghát meṉ mat lag[o]; us ke chain ke makán ko gárat mat kar.

16 Ki sádiq ádmí sát bár girtá hai, aur phir uṭhtá hai[p]: par sharír balá meṉ girke paṛá rahtá hai[q].

17 Jab terá dushman gir paṛe, to ḳhushí mat kar, aur jab wuh phisal jáwe, to dil-shád na ho[r]:

18 Tá na howe ki ḲHUDÁWAND dekhe, aur ‖us ke nazdík bad howe, aur apná qahr us par se uṭhá lewe.

Marginal references (left): r Ams. 19. 15. s Ams. 1. 8. aur 30. 17. Afs. 6. 1, 2. t Ams. 4. 5, 7. Mat. 13. 44. u Ams. 10. 1. aur 15. 20. 15 áyat. x Ams. 22. 14. † Y'á, qazzáq kí taraḥ. y Ams. 7. 12. Wá'iz 7. 26. z Yas. 5. 11, 22. a Pai'd. 49. 12. b Ams. 20. 1. Afs. 5. 18. c Zab. 75. 8. Ams. 9. 2. ‖ 'Ibrání meṉ, apní áṉkh detí. † 'Ibrání meṉ, ke dil meṉ. d Ams. 27. 22. Yar. 5. 3. e Afs. 4. 19. f Dekho Ist. 29. 19. Yas. 56. 12. a Zab. 37. 1, waǵ. aur 73. 3. Ams. 3. 31. aur 23. 17. 19 áyat. b Ams. 1. 15.

Marginal references (right): c Zab. 10. 7. d Ams. 21. 22. Wá'iz 9. 16. e Ams. 11. 14. aur 15. 22. aur 20. 18. Lúq. 14. 31. f Zab. 10. 5. Ams. 14. 6. g Rúm. 1. 30. ‖ 'Ibrání meṉ, saḳht. h Zab. 82. 4. Yas. 58. 6, 7. 1 Yúh. 3. 16. i Ams. 21. 2. k Aiy. 34. 11. Zab. 62. 12. Yar. 32. 19. Rúm. 2. 6. Muk. 2. 23. aur 22. 12. l Gaz. 5. 1. † 'Ibrání meṉ, tálú par. m Zab. 19. 10. aur 119. 103. n Ams. 23. 18. o Zab. 10. 9, 10. p Aiy. 5. 19. Zab. 34. 19. aur 37. 24. Mík. 7. 8. q Ast. 7. 10. Ámús 5. 2. aur 8. 14. Muk. 18. 21. r Aiy. 31. 29. Zab. 35. 15, 19. Ams. 17. 5. 'Abad. 12. ‖ 'Ibrání meṉ, wuh kí áṉkhoṉ meṉ.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

19 Zabún ádmíon ke sabab tú mat kuṛh, aur sharíron par hasad mat kar[s].

20 Kyúnki sharír ádmí kí 'áqibat nek na hogí[t]: ḳhabíson ká chirág bujháyá jáegá[u].

21 Mere beṭe, tú KHUDÁWAND se aur bádsháh se ḍar[x], aur un logon ke sáth na rah, jin ke mizájon men talauwan hai.

22 Kyúnki un par nágahání áfat áwegí, aur un donon kí barbádí kí ḳhabar kis ko hai?

23 Yih bhí hakímon ke amsál hain. 'Adálat karne men ádmí ke záhir hál par nazar karná bhalá nahín[y].

24 Wuh jo sharír ko kahtá hai, ki Tú sádiq hai, log us par la'nat karenge, aur qaumen us se nafrat kháengí[z]:

25 Par we, jo use malámat karte hain, ḳhush honge, aur achchhí barakat un ko milegí.

26 Har ek shaḳhs us hí ke honṭh, jo ma'qúl jawáb detá hai, chúmegá.

27 Pahle apná kám báhar men taiyár kar, aur use maidán men apne liye durust kar[a]; ba'd us ke apná ghar baná.

28 Apne hamsáye ‖kí ḳharábí ke liye besabab gawáh mat ho[b], aur apne labon se ṭhagí mat kar.

29 Aisá mat kah, ki Main us se yún karúngá, jis tarah us ne mujh se kiyá[c]; main us ádmí se us ke kám ke mutábiq sulúk karúngá.

30 Main ne árám-talab insán ke khet par, aur us shaḳhs ke tákistán kí taraf, jo dánish se ḳhálí thá, guzar kiyá:

31 Aur dekho, wuh sab kánṭon se bhará húá thá[d], aur gazne us par phail gaye the, aur us kí sangín díwár gir gayí thí.

32 Tab main ne dekhá, aur us par ‖'aql dauṛáyá; main ne us par ḳhúb nigáh kí, aur 'ibrat páí.

33 Hán, thoṛá soná, aur thoṛá únghná, aur sone ke liye háth sameṭná:

34 So terí tang-dastí us tarah áwegí, jis tarah koí safar se áwe, aur terí muflisí ‖hathyár-band ádmí kí mánind[e].

s Zab. 37. 1. aur 73. 3. Ams. 23. 17. 1 áyat.
t Zab. 11. 6.
u Aiy. 18. 5, 6. aur 21. 17. Ams. 13. 9. aur 20. 20.
x Rúm. 13. 7. 1 Pat. 2. 17.
y Abb. 19. 15. Ist. 1. 17. aur 16. 19. Ams. 18. 5. aur 28. 21. Yúh. 7. 24.
z Ams. 17. 15. Yas. 5. 23.
a 1 Sal. 5. 17, 18. Lúq. 14. 28.
‖ 'Ibrání men, ke barḳhiláf.
b Afs. 4. 25.
c Ams. 20. 22. Mat. 5 39, 44. Rúm. 12. 17, 19.
d Paid. 3. 18.
‖ 'Ibrání men, dil lagáyá.
‖ 'Ibrání men, sipar ke ádmí.
e Ams. 6. 9, wag.

XXV BÁB.

1 *Chand báten bádsháhon kí bábat; 8 phir jhagron kí bábat, ki kyúnkar barpá hote, aur un se báz rahne ká farz jo hotá hai.*

AUR yih bhí Sulaimán ke amsál hain[a], jinhen sháh i Yahúdáh Hizqiyáh ke rafíqon ne qalamband kiyá.

2 Ḳhudá kí shán yih hai, ki bát poshída kare[b]; par bádsháhon kí shaukat us men hai, ki har chíz kí khoj karen[c].

3 Jis tarah ásmán niháyat buland, aur zamín niháyat past hai, usí tarah bádsháhon ke dil ká hál daryáft na ho.

4 Rúpe kí mail chhánṭ ḍál, to kímiyá-gar ke liye ek bartan nikal áwegá[d].

5 Sharíron ko bádsháh ke huzúr se dúr kar[e], tab us ká taḳht sadáqat se páedárí páwegá[f].

6 Sháh ke huzúr apní shaukat záhir mat kar, aur baṛe ádmíon kí jagah khaṛá mat ho.

7 Kyúnki agar tujh ko kahá jáwe, Upar á, to yih us se bihtar hai, ki tú amír ke huzúr, jis par terí nigáh paṛe, past ho jáwe[g].

8 Jhagṛá karne ko jald mat já[h]; na ho ki tú na jáne, ki anjám i kár men main kyá karúngá, jis waqt terá hamsáya tujh ko zalíl kare.

9 Tú apne hamsáye ke sáth apná jhagṛá jhagaṛ[i], par dúsre ká ráz kisí par fásh na kar:

10 Tá na howe, ki jo koí sune, tujhe ruswá kare, aur terí badnámí kisí tarah na miṭe.

11 Suḳhan, jo ‖mauq'a se kahá jáwe[k], sone ke sebon kí mánind hai, jo munaqqash rúpe par jaṛe hon.

12 Jaise sone kí murkí, aur kundan ká gahná, waisá hí dánishwar goshmálí farmánbardár ádmí ke kán ke liye hai.

13 Jaise ḳharíf ke mausim men barf kí sardí, waisá hí wafádár elchí un ke liye, jinhon ne use bhejá hai; kyúnki wuh apne áqáon kí ján ko tázadam kartá hai[l].

14 Wuh, jo ek jhúṭhe hadye par apní baṛáí kartá hai[m], un badlíon aur hawáon kí mánind hai, jin ke sáth bárán na ho[n].

15 Baṛá sabr cháhiye ki sháhzáda rází ho jáwe[o]; aur muláim zubán haḍḍí ko bhí toṛtí hai.

16 Kyá tú ne shahd páyá? to itná khá, jitná tere liye bas hai[p]; tá na howe, ki tú ziyáda khá jáwe, aur ugal ḍále.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

a 1 Sal. 4. 32.
b Ist. 29. 29. Rúm. 11. 33.
c Aiy. 29. 16.
d 2 Tim. 2 21.
e Ams. 20 8.
f Ams. 16. 12 aur 29. 14.
g Lúq. 14. 8, 9, 10.
h Ams. 17. 14. Mat. 5. 25.
i Mat. 5. 25. aur 18. 15.
‖ 'Ibrání men, apne pahiyon par.
k Ams. 15. 23. Yas 50. 4.
l Ams. 13. 17.
m Ams. 20. 6.
n Yahúd. 12.
o Paid. 10. 4, wag. 1 Sam. 25, 24, wag. Ams. 15. 1. aur 16. 14.
p 27 áyat.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

17 Apne hamsáye ke ghar jáne se apne páŋwoŋ ko báz rakh, tá na ho, ki wuh tujh se ‖ diqq ho, aur terá kína paidá kare.

18 Wuh ádmí, jo apne hamsáya par jhúṭhí gawáhí detá hai, ek koba, aur ek talwár, aur ek tez tír hai[q].

19 Musíbat ke waqt be-i'atimád insán ká i'atimád karná us dánt kí mánind hai, jo ṭúṭá húá ho, aur us páŋw kí mánind hai, jo band se ukhaṛ gayá ho.

20 Gít gáná us ke áge, jo bahut dilgír hai[r], aisá hai, jaisá kisí shaḳhs ká kapṛá jáṛe meŋ chhín-lená, aur jaisá sirka jo shore par paṛe.

21 Agar terá dushman bhúkhá ho, use roṭí kháne ko de; aur agar wuh piyásá ho, use pání píne ko de[s]:

22 Ki tú us ke sir par ág ke angároŋ ká ḍher karegá, aur Ḳhudáwand tujh ko jazá degá[t].

23 ‖ Bád i shimálí meŋh ko uṛá lejátí hai[u], usí tarah tursh-rúí chuglḳhorí ko[x].

24 Ghar kí chhat par ek kone meŋ rahná kusháda ghar meŋ jhagṛálú 'aurat ke sáth rahne se bihtar hai[y].

25 Jaise piyáse ke liye ṭhanḍá pání, waisí hí wuh ḳhushḳhabarí hai, jo dúr mulk se áwe.

26 Sádiq ádmí ká ḳhabís ke áge ḳham honá aisá hai, jaisá chashma, jis ká pání gadlá ho gayá ho, yá sotá, jo bigaṛ gayá ho.

27 Jis tarah bahut shahd kháná kuchh ḳhúb nahíŋ[z], usí tarah apní shaukat kí talásh karná zebá nahíŋ[a].

28 Wuh, jo apne nafs par zábit nahíŋ, us shahr kí mánind hai, jo rakhna-dár aur be-shahrpanáh húá[b].

q Zab. 57. 4. aur 120. 3, 4. Ams. 12. 18.
r Dán. 6. 18. Rúm. 12. 15.
s Ḳhur. 23. 4, 5. Mat. 5. 44. Rúm. 12. 20.
t 2 Sam. 16. 12.
‖ Yá, Shimálí hawá meŋh látí hai, usí tarah chuglḳhori tursh-rúí ko.
u Aiy. 37. 22.
x Zab. 101. 5.
y Ams. 19. 13. aur 21. 9, 19.
z 16 áyat.
a Ams. 27. 2.
b Ams. 16. 32.
‖ 'Ibrání meŋ, ser ho.

XXVI BÁB.

1 Chand báteŋ ahmaqoŋ kí bábat, 13 phir árám-talaboŋ kí bábat, 17 aur phir ḳitna-angez bakwádioŋ kí bábat, jo apne háth har ek ke kám meŋ dáḳhil karte.

Jis tarah garmí meŋ barf aur ḳharíf meŋ bárish ho[a], usí tarah bewuqúf ko 'izzat zeb nahíŋ detí.

2 Jis tarah gaure ká áwára phirná, aur abábíl ká uṛte phirná, usí tarah us la'nat se, jo be-sabab ho, kuchh zarar nahíŋ hotá[b].

3 Ghoṛe ke liye koṛá, aur gadhe ke liye daháná hai[c], par ahmaq kí píṭh ke liye laṭh hai.

4 Bewuqúf ko us kí himáqat kí mánind jawáb mat de, tá na ho, ki tú bhí us ke mánind ho jáwe.

5 Bewuqúf ko us kí himáqat ke mutábiq jawáb de, tá na ho, ki wuh ‖ apní dánist meŋ áp ko dánishwar ṭhahráwe[d].

6 Wuh, jo ek bewuqúf ke háth kuchh paigám bhejtá hai, apne páŋw káṭṭá hai, aur ḳhisárat ‖ khíŋchtá hai.

7 Jis tarah langṛe kí ṭángeŋ barábar nahíŋ hotíŋ, us tarah bewuqúfoŋ ke muŋh meŋ tamsíl hai.

8 ‖ Jaise koí gophan meŋ patthar rakhe, bewuqúf ko 'izzat dená aisá hí hai.

9 Jis tarah káŋṭá sharábí ke háth meŋ chubhtá hai, us tarah jáhiloŋ ke muŋh ke liye tamsíl hai.

10 Wuh buzurg Ḳhudá, jis ne sab kuchh banáyá, wuh bewuqúfoŋ aur ḳhatákároŋ ko ujrat detá hai.

11 Jis tarah kuttá ugalke phir khátá hai[e], usí tarah bewuqúf apní bewuqúfí phir phir záhir kartá hai[f].

12 Tú us insán ko, jo apne nazdík dánishmand ho, dekhtá hai? to us kí ba-nisbat ahmaq se ziyáda ummed hai[g].

13 Káhil-wujúd insán kahtá hai, Ráh meŋ sher hai; bágh galíoŋ meŋ hai[h].

14 Jis tarah darwáza apní chúloŋ hí par phirtá hai, árám-talab ádmí apne bistar par aisá hí hai.

15 Árám-talab insán apná háth bartan meŋ chhipáta hai, aur use muŋh tak phir láná ‖ us par baṛá dukh hotá hai[i].

16 Káhil-wujúd apne taíŋ sát shaḳhsoŋ se, jo dalíleŋ lá sakte haiŋ, ziyáda dánishmand jántá hai.

17 Wuh, jo udhar guzar karte húe auroŋ ke jhagṛe meŋ sharík hotá hai, us kí mánind hai, jo kutte ká kán pakaṛke khíŋchtá hai.

18 Jis tarah wuh díwána insán hai, jo jaltí lakṛíáŋ, aur tír, aur maut ká asbáb phenktá hai,

19 Aisá hí hai wuh shaḳhs jo apne hamsáya ko dagá dekar kahtá hai, ki Maiŋ ne to ṭhaṭṭhá hí kiyá[k].

a 1 Sam. 12. 17.
b Gin. 23. 6. Ist. 23. 5.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

c Zab. 32. 9. Ams. 10. 13.
‖ 'Ibrání meŋ, apní ánkhoŋ meŋ.
d Mat. 16. 1, —4. aur 21. 24, —27.
‖ 'Ibrání meŋ, pí letá hai.
‖ Yá, Jaise koí jauhar ko patthar ke ḍher meŋ rakhe.
e 2 Pat. 2. 22.
f Ḳhur. 8. 15.
g Ams 29. 20. Lúq. 18. 11. Rúm. 12. 16. Muk. 3. 17.
h Ams. 22. 13.
‖ Yá, us ko thakátá hai.
i Ams. 19. 24.
k Afs. 5. 4.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

20 Jab lakṛí nahín hotí, to ág bujh játí hai; so jahán ‖lutrá nahín, wahán jhagṛá daf'a hotá hai[l].

21 Jaise angáron par koele, aur ág par índhan hai, waisá fitna-angez ádmí fitna bhaṛkáne men hai[m].

22 Lutre kí báten un lazíz nawálon kí mánind hain, jo peṭ †ke andar pahunchen[n].

23 Soznák lab aur sharír dil us ṭhíkre ke mánind hain, jis par rúpe ká mail maṛhá ho.

24 Wuh, jo kína rakhtá hai, labon se makr kartá hai ki goyá jántá nahín, par dil men dagá rakhtá hai;

25 Jab wuh muláim báten kare[o], us par i'atimád na kar; kyúnki us ke dil men sát nafraten hain.

26 Jis kí badkhwáhí makr men chhipí húí hai, us kí khabásat jamá'at ke áge áshkárá ho jáegí.

27 Wuh, jo gaṛhá khodtá hai, áp hí us men giregá[p]; aur jo patthar ḍhalkátá hai, wuh palaṭke usí par paṛegá.

28 Darog zubán un ká kína rakhtí hai, jin ko us ne dukh diyá; aur dam-báz munh logon ko ḍhakel detá hai.

XXVII BÁB.

1 *Bábat khud-pasandí ki, 5 aur sachchí muhabbat ki; 5 phir khabardárí karne ki bábat, ki kisí ko ṭhokar na khiláwen; 23 aur khána-dárí kí bábat.*

GHAMAND mat kar, ki kal yún karúngá; kyúnki tú nahín jántá hai, ki kal kyá hogá[a].

2 Aisá kar ki dúsrá insán terí sitáish kare, na ki terá hí munh; begána kare, na ki tere hí lab[b].

3 Patthar bhárí hai, aur retá wazní; lekin bewuqúf ká jhunjhláná un donon se girántar hai.

4 Ghussa sakht be-rahmí hai, aur qahr ek báṛh hai; lekin kaun hai, jo ‖gairat ke barábar khaṛá rah sake[c].

5 Wuh malámat, jo záhir howe, us muhabbat se, jo poshída ho, bihtar hai[d].

6 We gháo, jo dost ke háth se lagen, wafádar hain[e]; aur machchhián, jo dushman lewe, ‖dagá denewálián hain.

7 Shikam-ser ‖chhatte se nafrat rakhtá hai; par us ke liye, jo bhúkhá hai, har ek kaṛwí chíz míṭhí hai[f].

8 Insán, jo apne makán se áwára ho, aisá hai jaisá murg jo áshiyána se bhaṭak jáwe.

9 Khushbú aur 'itr dil kí farhat ke bá'is hain; insán ke liye us ke dost kí jání saláh aisí hí ‖farhat hai.

10 Apne kháss dost ko, aur apne báp ke dost ko, tark mat kar; aur jab tujh par bipat paṛe, tab bháí ke ghar mat já; ki hamsáya jo nazdík ho, us bháí se jo dúr ho bihtar hai[g].

11 Mere beṭe, dánishwar ho, aur mere dil ko shád kar[h], táki main us ko, jo mujhe malámat kartá hai, jawáb de sakún[i].

12 Dáná ádmí peshbíní se badí ko dekhtá hai, aur áp ko chhipátá hai; par nádán áge baṛhte hain, aur sazá páte hain[k].

13 Jo begáne ká zámin howe, us ke kapṛe le le; aur us se, jo ajnabí 'aurat ká ho, girau máng le[l].

14 Wuh, jo subh sawere uṭhke apne dost ke haqq men áwáz i buland se du'á e khair kartá hai, us ke liye yih ek la'nat mahsúb hogí.

15 Hamesha ká ṭapká, jo jhaṛí ke din men ho, aur jhagṛálú 'aurat, donon ek hain[m].

16 Wuh, jo use chhipátá hai, hawá ko chhipátá hai, aur apne dahne háth ká 'itr, jo áp ko khole detá hai.

17 Jis tarah lohá lohe ko tez kartá hai, usí tarah ádmí ke dost ke chihre kí ábdárí us hí se hai.

18 Jis tarah wuh, jo anjír ke daraḳht kí nigahbání kartá hai, us ká mewa khátá hai[n]: usí tarah wuh, jo apne áqá ká intizár kartá hai, 'izzat páwegá.

19 Jis tarah pání men chihra chihre ko dikháí detá hai, usí tarah ádmí ká dil ádmí ko.

20 Jis tarah pátál aur maut ko ásúdagí nahín[o], usí tarah insán kí ánkhen ser nahín hotín[p].

21 Jis tarah rúpe ke liye ghaṛiyá, aur sone ke liye bhaṭṭhí hai, usí tarah ádmí kí sitáish ádmí ke liye hai[q].

22 Agarchi tú ahmaq ko gehún ke sáth okhlí men ḍálke músal se kúṭe, par us kí ablahí us se kabhí dúr na hogí[r].

23 Apne gallon ká ahwál daryáft karne men chálákí kar, aur apne ramon †ko achchhí tarah dekh.

‖ Yá, *kánáphúsí karnewálá.*
l A ms. 22.10.
m Ams. 15.18. aur 29. 22.
† 'Ibrání men, *kí koṭhrion men.*
n Ams. 18. 8.
o Zab. 28. 3. Yar. 9. 8.
p Zab. 7. 15, 16. aur 9. 15. aur 10. 2. aur 57. 6. Ams 28 10. Wá'iz 10. 8.
a Lúq 12. 19, 20. Ya'q. 4. 13, wag.
b Ams. 25.27.
‖ Yá, *dáh.*
c 1 Yúh 3.12.
d Ams. 28.23 Gal. 2. 14
e Zab. 141. 5.
‖ Yá, *bahut.*
‖ 'Ibrání men, *chhatte ko raund-tá.*
f Aly. 6. 7.
‖ 'Ibrání men, *shírín.*
g Ams. 17.17. aur 18. 24. Dekho Ams 19.7.
h Ams. 10. 1. aur 23. 15, 24.
i Zab. 127. 5.
k Ams. 22. 3.
l Dekho Khur. 22. 26. Ams. 20.16.
m Ams. 19.13.
n 1 Qur. 9. 7, 13.
o Ams. 30.16. Hab. 2. 5.
p Wá'iz 1. 8. aur 6. 7.
q Ams. 17. 3.
r Ams. 23. 35. Yas. 1. 5. Yar. 5. 3.
† 'Ibrání men, *par dil lagá.*

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

24 Ki daulat sadá nahíṉ rahtí; aur kyá tájwarí pusht dar pusht báqí rahtí hai?

25 Súkhí ghás dikháí detí hai, aur sabza numáyán hotá hai[s], aur kohí chára káṭke faráham kiyá játá hai;

26 Barre terí poshish ke liye haiṉ, aur bakre tere maidánoṉ kí qímat haiṉ:

27 Aur bakríoṉ ká dúdh tere kháne ke liye, aur tere gharáne ke liye, aur terí launḍíoṉ kí guzrán ke liye káfí hai.

s Zab. 104.14.

XXVIII BÁB.

Bedíní aur díndárí o diyánatdárí ke haqq meṉ chand báteṉ fáida i 'ámm ke liye.

SHARÍR log, harchand koí un ká píchhá nahíṉ kartá, bhágte haiṉ; par sádiq sher kí mánind diler haiṉ[a].

2 Mulk kí khatákáríoṉ ke sabab se hákim bahut se haiṉ: lekin ek insán se, jo hikmat aur ma'rifatwálá ho, waháṉ ká intizám qáim rahegá.

3 Wuh miskín insán, jo miskín par zulm kartá hai, dhaṛalle ká meṉh hai, jo ek dána nahíṉ chhoṛtá[b].

4 We, jo sharí'at ko tark karte haiṉ, sharíroṉ kí ta'ríf karte haiṉ[c]; par we jo sharí'at ko hifz karte haiṉ, un se jhagaṛte haiṉ[d].

5 Sharír ádmí 'adálat se ágáh nahíṉ haiṉ[e]; par we, jo KHUDÁWAND ke tálib haiṉ, sab kuchh jánte haiṉ[f].

6 Us se, jo apní ráhoṉ se bhaṭká húá hai, agarchi tawangar ho, wuh miskín, jo apní rástrawí par chalá játá hai, bihtar hai[g].

7 Wuh, jo sharí'at ko hifz kartá hai, dánishwar beṭá hai; par wuh, jo aubáshoṉ ká ham-nishín hai, apne báp ko ruswá kartá hai[h].

8 Jo súdkhorí karke zulm se apní daulat baṛhátá hai, wuh us ke liye, jo miskínoṉ par rahm karegá, baṭortá hai[i].

9 Wuh, jo apne kán ko dúr rakhtá hai, táki sharí'at ko na sune[k], us kí du'á bhí nafrat-angez hai[l].

10 Wuh, jo sádiq ko bhaṭkáke burí ráh chalátá hai, so apne gaṛhe meṉ áp giregá[m]; par we jo rástrau haiṉ, achchhí chízoṉ ke wáris hoṉge[n].

a Ahb. 26.17, 36. Zab. 53.5.
b Mat. 18.28.
c Zab. 10.3. aur 49.18. Rúm. 1.32.
d 1 Sal. 18.18, 21. Mat. 3.7. aur 14.4. Af. 5.11.
e Zab. 92.6.
f Yúh. 7.17. 1 Qur. 2.15. 1 Yúh. 2.20, 27.
g Ams. 19.1. 18 áyat.
h Ams. 29.3.
i Áy. 27.16, 17. Ams. 13.22. Wá'iz 2.26.
k Zak. 7.11.
l Zab. 66.18. aur 109.7. Ams. 15.8.
m Ams. 26.27.
n Mat. 6.33.

11 Máldár insán †apní dánist meṉ dánishwar hai; par wuh miskín, jo dánishwálá hai, use daryáft kar játá hai.

12 Jab ‖sádiqoṉ ká daur hotá hai, to baṛí khushí hotí hai; par jab sharír barpá hote haiṉ, tab mard ḍhúnḍhne kí naubat hotí[o].

13 Wuh, jo apne gunáhoṉ ko chhipátá hai, kámyáb na howegá; par wuh, jo gunáh ká iqrár kartá hai, aur use chhoṛ detá hai, us par rahmat howegí[p].

14 Mubárak hai wuh insán, jo sadá ḍará kartá hai[q]; par wuh, jo apne dil ko sakht kartá hai, ziyán meṉ giregá[r].

15 Jaisá garajtá húá sher[s], aur shikár-ḍhúnḍhnewálá ríchh, waisá hí wuh sharír hai, jo miskínoṉ par hukmrání kare[t].

16 Wuh sultán, jo dánish se mahrúm hai, wuh bhí ek baṛá zálim hai; par wuh, jo lálach se bezár hai, us kí 'umr daráz hogí.

17 Wuh insán, jo zulm se kisí ká khún kartá hai, bhágke gaṛhe meṉ giregá[u]; use koí rok nahíṉ saktá.

18 Jo sídhá chalá játá hai, bach jáwegá[x]; par wuh, jo ráh se bhaṭká húá hai, nágahán gir paṛtá hai[y].

19 Wuh jo apní zamín jottá hai, roṭíoṉ se ser howegá; par jo yáwa logoṉ kí pairawí kartá hai, iflás se ser howegá[z].

20 Diyánatdár insán barakat se ma'múr hotá hai; par jo daulatmand hone ke liye utáolí kartá hai, ‖besazá na chhúṭegá[a].

21 Ádmíoṉ ke záhir hál par nazar karná khúb nahíṉ[b]; kyúṉki aisá ádmí roṭí ke ek ṭukṛe ke liye gunáh kartá hai[c].

22 Wuh jo daulat baṭorne meṉ utáolí kartá hai, tang-chashm hai, aur nahíṉ dekhtá, ki iflás us par áwegá[d].

23 Wuh jo insán ko sarzanish kartá hai, ba'd us ke, us kí banisbat jo apní zubán se khushámad kartá hai, ziyáda razámandí hásil karegá[e].

24 Wuh jo apne má báp ko lúṭtá hai, aur kahtá hai, ki Yih gunáh nahíṉ, wuh gáratgar ká sáthí hai[f].

25 Jis ke dil meṉ ghamanḍ hai, wuh fitna-angez hai[g]; par jis ká

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

† 'Ibrání meṉ, apní ánkhoṉ meṉ.
‖ Yá, sádiq iqbálmand hote.
o 28 áyat. Ams. 11.10. aur 29.2. Wá'iz 10.6.
p Zab. 32.3,5. 1 Yúh. 1.8, 9, 10.
q Zab. 16.8. Ams. 23.17.
r Rúm. 2.5. aur 11.20.
s 1 Pat. 5.8.
t Khur. 1.14, 16, 22. Mat. 2.16.
u Paid. 9.6. Khur. 21.14.
x Ams. 10.9. 25.
y 6 áyat.
z Ams. 12.11.
‖ Yá, begunáh na ṭhahregá.
a Ams. 13.11. aur 20.21. aur 23.4. 22 áyat. 1 Tim. 6.9.
b Ams. 18.5. aur 24.23.
c Hiz. 13.19.
d 20 áyat.
e Ams. 27.5,6.
f Ams. 18.9.
g Ams. 13.10.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

tawakkul KHUDAWAND par hai, farbih kiyá jáwegá[h].

26 Wuh, jo apne dil par bharosá rakhtá hai, bewuqúf hai; par jo dánish se ráh chaltá hai, naját páwegá.

27 Wuh, jo miskínoṉ ko detá hai, muhtáj na hogá[i]; par jo chashmposhí kartá hai, bahut la'nateṉ apne úpar legá.

28 Jab sharír log barpá hote haiṉ[k], to ádmí chhipte phirte haiṉ[l]; par jab we faná hote haiṉ, to sádiq log afzúd hote haiṉ.

h 1 Tim. 6. 6.
i Ist. 15. 7, waǵ. Ams. 19.17. aur 22. 9.
k 12 áyat. Ams. 29. 2.
l Aiy. 24. 4.

XXIX BAB.

1 *Bádsháhí intizám ke haqq meṉ chand báteṉ; 15 phir ghar ghar ke kháss intizám ke haqq meṉ; 22 bábat gusse kí, aur gurúr kí, aur chorí kí, aur na-mardí kí, aur rishwat-khorí kí.*

WUH ‖jo bá-wujúd bár bár tambíh páne ke sakht-gardaní kartá hai, nágahán qatl kiyá jáegá[a], aur us ká koí chára na hogá.

2 Jis waqt sádiq baṛhtí páte haiṉ, to khalq khush hotí hai[b]; par jab sharír iqtidárwále hote haiṉ, to khalq gam kartí hai[c].

3 Wuh jo hikmat se ulfat rakhtá hai, apne báp ko shád kartá hai[d]; par jo chhináloṉ se ham-suhbat hotá hai, apná mál uṛátá hai[e].

4 Bádsháh 'adálat se apní mamlukat ko istiqlál bakhshtá hai; par wuh, jo rishwat letá hai, us ko bigáṛtá hai.

5 Wuh insán, jo apne hamsáya kí khushámad kartá hai, us ke qadamoṉ ke liye jál bichhátá hai.

6 Khabís insán ke gunáh meṉ phandá hai; par sádiq jo hai, gátá hai, aur khushí kartá hai.

7 Sádiq ádmí miskínoṉ ká mu'ámala tahqíq kartá rahtá hai[f]; lekin sharír us ke hál par mutawajjih nahíṉ hotá.

8 Thaṭṭhebáz ádmí shahr meṉ ‖jál phailáte haiṉ[g]; lekin dánishwále qahr ko pher dete haiṉ[h].

9 Agar dánishwálá insán be-dánish se jhagṛá kare, khwáh nákhushí kare, khwáh hansí kare, to waháṉ árám nahíṉ[i].

10 We, jo lahú ke piyáse haiṉ, sádiq ká kína rakhte haiṉ[k]; lekin ahl i insáf us kí ján bacháte haiṉ.

11 Jáhil apne dil meṉ jo kuchh hai záhir kartá hai; par dánish-

‖ 'Ibrání meṉ, malámatoṉ ká ádmí jo.
a 1 Sam. 2. 25. 2 Taw. 36. 16. Ams. 1. 24, —27.
b Ast. 8. 15. Ams. 11. 10. aur 28. 12, 28.
c Ast. 3. 15.
d Ams. 10. 1. aur 15. 20. aur 27. 11.
e Ams. 5. 9, 10. aur 6. 26. aur 29. 7. Lúq 15. 13, 30.
f Aiy. 29. 16. aur 31. 13. Zab. 41. 1.
‖ Yá, ág lagáte haiṉ.
g Ams. 11. 11.
h Hiz. 22. 30.
i Mat. 11. 17.
k Paid. 4. 5, 8. 1 Yúh. 3. 12.

mand use der tak chhipáe rakhtá hai[l].

12 Agar koí hákim jhúṭh par kán rakhtá hai, to us ke sáre khádim khabís ho játe haiṉ.

13 Miskín aur ‖zulm-karnewále báham faráham hote haiṉ[m], aur KHUDAWAND un donoṉ kí ánkheṉ roshan kartá hai[n].

14 Jab bádsháh diyánatdárí se[o] miskínoṉ kí 'adálat kartá hai, to us ká takht sadá qáim rahtá hai[p].

15 Chhaṛí aur tambíh dánish-bakhshnewálíáṉ haiṉ[q]; par wuh laṛká, jo be-tarbiyat chhoṛ diyá játá hai, apní má ko ruswá kartá hai[r].

16 Jab khabís log firáwán hote haiṉ, to gunáh bahut hote haiṉ; lekin sádiq log un ká girná dekheṉge[s].

17 Apne beṭe ko tarbiyat kar, ki wuh tujhe chain degá; háṉ, wuh terí rúh ko khushwaqt karegá[t].

18 Jaháṉ royá nahíṉ, waháṉ log be-qaid hojáte haiṉ[u]; lekin jo sharí'at ko hifz kartá hai farkhunda hai[x].

19 Faqat zubání nasíhat se chákar tarbiyat-pazír nahíṉ hotá; kyúṉki harchand wuh samajhtá hai, par jawáb nahíṉ detá.

20 Tú us insán ko, jo be-ta,ammulí se kah baiṭhtá hai, dekhtá hai? us kí nisbat se be-dánish ke liye ummed ziyáda hai[y].

21 Wuh, jo apne khánazád ko laṛakpan se náz meṉ páltá hai, ákhir i kár wuh us ká beṭá banegá.

22 Gussawar ádmí fasád uṭhátá hai, aur tund-kho insán bahut gunáh kartá hai[z].

23 Ádmí kí buland-parwází us ko past kartí hai; par 'izzat un ko, jo dil se farotan haiṉ, buland kartí hai[a].

24 Jo koí chor ká sharík hotá hai, apní ján se bezár hai; wuh ‖la'nat suntá hai, aur hál bayán nahíṉ kartá[b].

25 Ádmí se ḍarná ádmí ko phaṉsátá hai[c]; par jo KHUDAWAND par tawakkul kartá hai, †mahfúz rahtá hai.

26 Bahut haiṉ, jo ‖hákim kí mihrbání ke tálib haiṉ; lekin KHUDAWAND se ádmí kí 'adálat hai[d].

27 Sharír insán sádiqoṉ ke liye

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

l Qáz. 16. 17. Ams. 12. 16. aur 14. 33.
‖ Yá, súd-khor.
m Ams. 22. 2.
n Mat. 5. 45.
o Zab. 72. 2, 4, 13, 14.
p Ams. 20. 28. aur 25. 5.
q 17 áyat.
r Ams. 10. 1. aur 17. 21, 25.
s Zab. 37. 36. aur 58. 10. aur 91. 8. aur 92. 11.
t Ams. 13. 24. aur 19. 18. aur 22. 15. aur 23. 13, 14. 15 áyat.
u 1 Sam. 3. 1. Amús 8. 11, 12.
x Yúh. 13. 17. Ya'q. 1. 25.
y Ams. 26. 12.
z Ams. 15. 18. aur 26. 21.
a Aiy. 22. 29. Ams. 15. 33. aur 18. 12. Yas. 66. 2. Dán 4. 30, 31, waǵ. Mat. 23. 12. Lúq 14. 11. aur 18. 14. A'mál 12. 23. Ya'q. 4. 6, 10. 1 Pat. 5. 5.
‖ Yá, qasam.
b Alb. 5. 1.
c Paid. 12. 12. aur 20. 2, 11.
† 'Ibrání meṉ, únche par rakhá játá.
‖ 'Ibrání meṉ, hákim ke muṉh.
d Dekho Zab. 20. 9. Ams. 16. 9.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

nafrat hai; aur jo rástrau hai, sharíron ke liye nafrat hai.

XXX BAB.

1 *Ajúr apná ímán záhir kartá.* 7 *Us kí du'á men do minnaten jo shámil thín.* 10 *Kam-qadr logon par zulm na karná hai.* 11 *Sharíron kí chár pushton kí bábat.* 15 *Phir chár chízon kí bábat, jo kadhí ásúda nahín hotín.* 17 *Má-báp ko haqír jánná man'a hai.* 18 *Chár chízon kí bábat jin ká hál daryáft karná mushkil hai.* 21 *Chár chízon kí, jin kí bardásht karná mushkil hai.* 24 *Chár chízen hain jo bahut dánishmand hain.* 29 *Chár chízen jo khush-raftár hain.* 32. *Gusse ká bharkáná man'a hai.*

YAQAH ke bete Ajúr ke ilhám ká kalám[a]: us ádmí ne Ittíel, bán, Ittíel aur Ukál se kahá,

2 Yaqínan main har ek insán kí nisbat se ek haiwán hún[b], aur ádmí kí sí dánish mujh men nahín.

3 Main ne na hikmat síkhí, aur na muqaddason kí shináḳht ‖hásil kí.

4 Kaun ásmán par gayá aur us par se utrá[c]? kis ne hawá ko apní mutthí men jam'a kar liyá? kis ne pánion ko ek kapre men bándhá? kis ne zamín kí sári hadden bándhín[d]? agar tú kah saktá hai, to batlá, ki us ká nám kyá hai, aur us ke bete ká nám kyá hai?

5 Ḳhudá ká har ek suḳhan táyá húá hai[e]; wuh un ke liye, jin ká tawakkul us par hai, ek sipar hai[f].

6 Tú us kí báton men kuchh mat milá: na ho ki wuh tujh ko tambíh de, aur tú jhútha thahre[g].

7 Main ne tujh se do suwál kiye hain; so mere marne ke áge mujhe dene se inkár na kar:

8 Batálat aur darog-goí mujh pás se dúr rakh: aur mujh ko na tihí-dast kar, na máldár, par mere hál ke láiq mujhe ḳhurák de[h]:

9 Tá na howe, ki main ser ho jáún, aur inkár karke kahún, ki KHUDAWAND kaun hai[i]? yá muhtáj hoke chorí karún, aur apne Ḳhudá ká nám be-fáida lún.

10 Ḳhádim ‖par maḳhdúm ke buzúr tuhmat mat kar; na ho ki wuh tujh par la'nat kare, aur tú gunahgár thahre.

11 Ek pusht aisí hai, jo apne báp par la'nat kartí hai, aur apní má ko mubárak nahín kahtí.

12 Ek pusht aisí hai, jo apní nigáh men pák hai, lekin us kí gandagí us se dhoí nahín gayí[k].

13 Ek pusht aisí hai, jo 'ajab buland-nazar hai[l], aur un kí palaken úpar ko rahtí hain.

14 Ek pusht aisí hai, ki jis ke dánt teg hain[m], aur dárhen chhuríán, táki zamín ke miskínon ko kát kháwen, aur kangálon ko ḳhalq men se faná kar den[n].

15 Bhainsá-jonk kí do betíán hain, jo chillátí hain, ki Do, do. Tín hain, jo kabhí ser nahín hotín; balki chár hain, jo kabhí nahín kahtín, ki †Bas:

16 ‖Pátál[o]; aur bánjh ká rihm; aur zamín jo seráb nahín; aur átash jo kabhí na kahe, ki Bas.

17 Wuh ánkh, jo apne báp ko chirhátí hai, aur apní má ká kahná mánná haqír jántí hai, janglí kauwe wádí men us ko uchakke nikál lenge, aur giddh use khá lenge[p].

18 Yih tín aisí 'ajíb hain, ki merí 'aql se báhar hain; balki chár hain, jinhen main nahín jántá:

19 'Uqáb kí ráh ásmán men; aur sámp kí ráh chatán par; aur jaház kí ráh daryá †ke bích men; aur mard kí ravish jo kunwárí ke sáth hai.

20 Ziná karnewálí 'aurat kí ráh yún hí hai: wuh khátí hai, aur apná munh ponchhtí hai, aur kahtí hai, ki main ne kuchh zabúní na kí hai.

21 Tín chízon se zamín bechain hotí hai; balki chár hain, jin kí wuh bardásht nahín kar saktí:

22 Gulám se, jo sultán ho jáwe[q]; aur ahmaq se, jab us ká pet bhare;

23 Aur ná-maqbúl 'aurat se, jab wuh byáhí jáwe; aur laundí se, jo apní bíbí kí walí-'ahd ho.

24 Chár hain, jo dunyá men haqír hain, lekin bare siyáne hain:

25 Chyúnte, harchand ki zormand ḳhilqat nahín, lekin we garmí men apne liye ḳhurák jam'a kar rakhte hain[r];

26 Aur janglí ḳhargosh, agarchí ná-tawán ḳhilqat hain, lekin we pahárion men apná ghar banáte hain[s];

27 Aur tiddí, jis ká koí bádsháh

Marginal references: [a] Ams. 31. 1. [b] Zab. 73. 22. ‖ 'Ibrání men, jántá. [c] Yúh. 3. 13. [d] Aiy. 38. 4, wag. Zab. 104. 3, wag. Yas. 40. 12, wag. [e] Zab. 12. 6. aur 18. 30. aur 19. 8. aur 119. 140. [f] Zab. 18. 30. aur 84. 11 aur 115. 9, 10, 11. [g] Ist. 4. 2. aur 12. 32. Mk. 22. 18, 19. [h] Mat. 6. 11. [i] Ist. 8. 12, 14, 17. aur 31. 20. aur 32. 15. Naham. 9. 25, 26. Aiy. 31. 24, 25, 28. Hos. 13. 6. ‖ 'Ibrání men, ke apní zubán se muqaddam mat kar. [k] Lúq. 18. 11. [l] Zab. 131. 1. Ams. 6. 17. [m] Aiy. 29. 17. Zab. 52. 2. aur 57. 4. Ams. 12. 18. [n] Zab. 14. 4. Ámús 8. 4. † 'Ibrání men, daulat. ‖ Yá, Gor. [o] Ams. 27. 20. Hab. 2. 5. [p] Paid. 9. 22. Ahb. 20. 9. Ams 20. 20. aur 23. 22. † 'Ibrání men, ke dil men. [q] Ams. 19. 10, Wá'iz 10. 7. [r] Ams. 6. 6, wag. [s] Zab. 104. 18.

Peshtar Masíh se, 700 ke qaríb.

nahíṉ, lekin wuh pare bándhke nikaltí haiṉ;

28 Aur makṛí, jo apne háthoṉ se pakaṛtí hai, aur wuh bádsháhoṉ ke mahalloṉ meṉ hai.

29 Tín ḳhush-raftár haiṉ, balki chár, jin ká chalná ḳhush-numá hai:

30 Ek to sher i babar, jo sáre chárpáyoṉ meṉ bahádur hai, aur kisí ke sámhne se phirtá nahíṉ;

31 Aur ‖ tází kuttá; aur bakrá; aur bádsháh, jis par kisí taraf se chaṛháí na ho.

32 Agar tú ne nádání se apní buland-parwází záhir kí, yá tú ne kuchh burá andesha kiyá, to háth apne muṉh par rakh[l].

33 Yaqínan dúdh ke mathne se makkhan nikálá játá hai, aur nák maroṛne se lahú; usí tarah gussa bhaṛkáne se fasád barpá hotá hai.

XXXI BÁB.

1 *Pákízagí aur parhezgárí kí bábat ek nasíhat jo Lamúel se kí gayí.* 6 *Musíbat-zadoṉ ko tasallí dene aur un kí himáyat karne kí munásabat jatáí játí.* 10 *Nek jorú ke ausáf, aur us kí ta'ríf.*

1015 ke qaríb.

LAMÚEL bádsháh kí báteṉ, wuh ilhámí kalám[a], jo us kí má ne use sikhláyá.

2 Kyá kahúṉ, ai mere beṭe? kyá, ai mere rihm ke beṭe[b]? ai tú, jise maiṉ ne nazreṉ mánke páyá, kyá?

3 Apní qúwat 'auratoṉ ko mat de[c], aur ‖ apne taíṉ un chízoṉ ko supurd na kar jo bádsháhoṉ ko halák kartí haiṉ[d].

4 Ai Lamúel, bádsháhoṉ ko mai-ḳhorí zebá nahíṉ, aur nashe-wálí chízeṉ sháhzádoṉ ko láiq nahíṉ[e];

5 Tá na howe ki we píweṉ, aur sharí'at ko bhuláweṉ, aur † mazlúmoṉ meṉ se kisí ká insáf karte húe bhaṭak jáweṉ[f].

6 Sharáb us ko piláo jo marne par hai, aur mai un ko, jo ‖ talḳh-kám haiṉ[g];

7 Táki wuh píwe, aur apní tang-dastí farámosh kare, aur apní pareshání ko phir yád na kare.

8 Apná muṉh gúnge ke liye khol[h], un kí hujjat bayán karne ko, jo máre jáne par haiṉ[i].

9 Apní zubán khol, sachchí 'adálat kar[k], aur miskínoṉ aur tihí-dastoṉ ke liye hujjat sábit kar[l].

10 ¶ Kis ko nekokár jorú miltí hai, jo la'loṉ se besh-bahá hai[m]?

11 Us ke shauhar ke dil ko us se chain aur itmínán hai: so wuh kabhí lúṭ páṭ ká muhtáj na hogá.

12 Wuh jab tak jítí rahegí us se nekí hí karegí, badí na karegí.

13 Wuh súf aur kattán ḍhúṉḍhtí hai, aur baṛí cháh ke sáth apne háthoṉ se kám kartí hai.

14 Wuh saudágaroṉ ke jaházoṉ kí mánind hai; wuh apní ḳhurish dúr se le átí hai.

15 Wuh rát rahte húe uṭhtí hai[n], aur apne gharáne ko khilátí hai, aur apní chhokríoṉ ko baḳhre detí hai[o].

16 Wuh ek khet táktí hai, aur use le letí hai, aur apne háthoṉ kí mihnat se tákistán lagátí hai.

17 Wuh mazbútí se apní kamar bándhtí hai, aur apne búzúoṉ ko mazbút kartí hai.

18 Wuh † ma'lúm kartí hai, ki merí saudágarí bhalí hai; rát ko us ká chirág nahíṉ bujhtá.

19 Wuh takle par apne háth chalátí hai, aur us ke háth aṭeran pakaṛte haiṉ.

20 Wuh miskínoṉ kí taraf apná háth baṛhátí hai; háṉ, wuh apne háth muhtájoṉ kí taraf phailátí hai[p].

21 Agar us ke gharáne par barf paṛe, to wuh ḍartí nahíṉ; kyúṉki us ke ḳhándán meṉ har ek ‖ surḳh libás oṛhe húe hai.

22 Wuh apne liye nigárín bálá-posh banátí hai; us kí poshák † abreshmí aur argawání hai.

23 Us ká shauhar pháṭakoṉ meṉ mashhúr hai, jab ki wuh shahr ke buzurgwároṉ ke sáth baiṭhtá hai.[q]

24 Wuh kattán ke mihín thán binwátí aur bechtí hai, aur paṭke saudágaroṉ ke pás amánat rakhtí hai.

25 'Izzat aur hurmat us kí poshák hai, aur ‖ ánewále dinoṉ meṉ wuh ḳhushwaqt hogí.

26 Wuh apní zubán kholke hikmat kí báteṉ boltí hai; us kí zubán meṉ mihrbání kí sharí'at hai.

27 Wuh apne gharáne ke dastúroṉ par baḳhúbí nigáh kartí hai, aur káhilí kí roṭí nahíṉ khátí.

28 Us ke beṭe uṭhte haiṉ, aur use farḳhunda kahte haiṉ; aur

Margin notes (left): ‖ Yá, ghorá. 'Ibrání meṉ, kamar-basta. — [l] Aly. 21. 5. aur 40. 4. Wá'iz 8. 3. Mík. 7. 16. — [a] Ams. 30. 1. — [b] Yas. 49. 15. — [c] Ams. 5. 9. — ‖ 'Ibrání meṉ, apní rawish un ko de na de. — [d] Ist. 17. 17. Naham 13. 26. Ams. 7. 26. Hús. 4. 11. — [e] Wá'iz 10. 17. — † 'Ibrání meṉ, zulm ke sab farzandoṉ ká. — [f] Hús. 4. 11. — ‖ 'Ibrání meṉ, talḳh-ján, 1 Sam. 1. 10. — [g] Zab. 104. 15. — [h] Dekho Aly. 29. 15, 16. — [i] 1 Sam. 19. 4. Ast. 4. 16. — [k] Ahb. 19. 15. Ist. 1. 16. — [l] Aly. 29. 12. Yas. 1. 17. Yar. 22. 16.

Margin notes (right): Peshtar Masíh se, 1015 ke qaríb. — [m] Ams. 12. 4. aur 18. 22. aur 19. 14. — [n] Rúm. 12. 11. — [o] Lúq. 12. 42. — † 'Ibrání meṉ, chakhtí. — [p] Afs. 4. 28. 'Ibrán. 13. 16. — ‖ Yá, dohar oṛhe húe hai. — † Yá, mihín kattání. — [q] Ams. 12. 4. — ‖ Yá, 'áqibat-andesh hoke ḳhush-waqt rahtí hai.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

‖ *Yá, daulat pái hai.*

us ká shauhar bhí us kí ta'ríf kartá hai.

29 Bahuterí beṭíon ne ‖ nekokárí kí hai, par tú sab par sabqat le gayí.

30 Kamál dhokhá hai, aur jamál men páedárí nahín; par wuh 'aurat, jo KHUDÁWAND se ḍartí hai, sitúda hai.

31 Use us ke háthon ká phal do, aur us ke kám pháṭakon men us kí sitáish karenge.

WA'IZ KI' KITA'B.

I BA'B.

1 *Wá'iz is ká bayán kartá hai ki insán kí sárí ravishen bátil hain: 4 is liye ki sárí maujúdát ek tarah kí be-qarárí kí qaid men ma'lúm hotí, 9 ki sarí wáqi'at men se koí nayí bát wuqú' men nahín átí, aur sárí puráni báten farámosh hojátín, 12 aur is liye ki musannif ne hikmat ke muqaddame kí tahqíqát karte waqt is ká bhed yún daryáft kiyá thá.*

977 ke qaríb.

SHA'H i Yarúsalam Dáúd ke beṭe Wá'iz kí[a] báten.

2 Butlánon kí butlán, Wá'iz kahtá hai, butlánon kí butlán[b]: sab kuchh bátil hai[c].

3 A'dmí ko us sárí mihnat se, jo wuh súraj ke níche khínchtá hai, kyá hásil hotá hai[d]?

4 Ek pusht játí hai, aur dúsrí pusht átí hai, par zamín hamesha qáim rahtí hai[e].

5 Súraj nikaltá hai, aur súraj ḍhaltá hai, aur apne makán ko jahán se uṭhá thá ‖ jald chalá játá hai[f].

6 Hawá dakhin taraf chalí játí hai, aur pher kháke uttar kí taraf phirtí hai: yih sadá chakr mártí hai, aur apne ghumáo ke mutábiq phirá kartí[g].

7 Sárí nadián samundar men bahtí hain, aur samundar bhar nahín játá[h]; usí jagah, jahán se nadián niklín, udhar hí ko we phir játí hain.

8 Sárí chízen mihnat se ‖ ser hain; ádmí yih batáne nahín saktá: ánkh dekhne se ásúda nahín hotí[i], na kán sunne se bhartá hai.

9 Jo húá, wuhí phir hogá: aur jo chíz ban chukí hai, wuhí hai jo banái jáegí[k]: aur súraj ke níche koí nayí chíz nahín.

10 Kyá koí chíz aisí hai jis kí bábat kah saken, ki Dekho, yih to nayí hai? wuh to sáf puráni aur un zamánon men, jo ham se áge the, maujúd thí.

11 Aglí chízon ká tazkira bhí nahín; aur un chízon kí jo átí hain, un chízon samet jo un ke ba'd áwengí, yád na hogí.

12 ¶ Main Wá'iz Yarúsalam men baní Isráel ká bádsháh thá[l].

13 Aur main ne apná dil lagáyá, ki khiradmandí se sab kuchh kí taftísh o tahqíq karún, jo ásmán ke níche kiyá játá hai: Khudá ne baní A'dam ko yih sakht dukh diyá[m] ki we is shugl men aṭakke lage rahen.

14 Main ne sáre kámon ko dekhá, jo ásmán ke níche kiye játe hain; aur dekh, sab kuchh butlán aur hawá kí charán hai.

15 Wuh jo ṭeṛhá hai, sídhá kiyá nahín já saktá[n], aur jo kasr hai, 'adad se khárij hai.

16 Main ne yih bát apne dil men kahí, Dekh, mujh ko baṛí daulat milí, aur main ne un sabhon se, jo mere áge Yarúsalam men the, ziyáda hikmat pái[o]: hán, merá dil hikmat aur dánish men baṛá kár-dán húá.

17 Lekin jab main ne hikmat ke jánne ko, aur himáqat aur jahálat ke jánne ko dil lagáyá[p], to ma'lúm kiyá, ki yih bhí hawá par charná hai.

18 Kyúnki bahut hikmat men bahut diqqat hai[q]; aur jis ká 'irfán firáwán hotá, us ká dukh ziyáda hotá.

II BA'B.

1 *Dunyá men 'aish o 'ishrat karná ek bátil shugl hai. 12 Harchand ki dánishmand jáhilon se achchhe hain, lekin donon ká ekhí anjám hai. 18 Daulat buṛorne ke liye mihnat karná butlán hai, ki nahín ma'lúm hai ki hamáre marne ke ba'd kaun use páwegá. 24 Apní mihnat ke phalon se khush rahná har súrat se mufíd; par aisí khushwaqtí Khudá kí 'ain bakhshish hai.*

[a] 12 áyat. Wá'iz 7. 27. aur 12. 8, 9, 10.
[b] Zab. 39. 5, 6. aur 62. 9. aur 144. 4. Wá'iz 12. 8.
[c] Rúm. 8. 20.
[d] Wá'iz 2. 22. aur 3. 9.
[e] Zab. 104. 5. aur 119. 90.
‖ 'Ibrání men, hánptá játá.
[f] Zab. 19. 5, 6.
[g] Yúh. 3. 8.
[h] A y. 38. 10. Zab. 104. 8, 9.
‖ Yá, thakí hain.
[i] Ams. 27. 20.
[k] Wá'iz. 3. 15.
[l] 1 áyat.
[m] Paid. 3. 19. Wá'iz 3. 10
[n] Wá'iz 7. 13.
[o] 1 Sal. 3. 12, 13. aur 4. 30. aur 10. 7, 23. Wá'iz 2. 9.
[p] Wá'iz 2. 3, 12. aur 7. 23, 25. 1 Tas. 5. 21.
[q] Wá'iz 12. 12.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

MAIN ne apne dil men kahá, ki Are á, main tujh ko khushí se ázmáúngá, so 'ishrat kar le[a]: lo, yih bhí butlán hai[b].

2 Main ne hansí se kahá, Tú díwána: aur shádmání se, Yih kyá kartí hai[c]?

3 Main apne dil men sochá, ki jism kí táqat ke wáste mai-noshí karún[d], par is tarah ki merá dil hikmat kí taraf máil rahe: aur ahmaqí ko pakarke rakhún, jab tak dekhún, ki is men baní Ádam kí kyá bihbúdí hai, ki we ásmán ke níche apní zindagí ke sab din yihí kiyá karen.

4 Main ne bare bare kám kiye: main ne apne liye 'imáraten banáín: aur main ne apne liye tákistán lagáe:

5 Main ne apne liye bagícha aur bág taiyár kiye, aur un men har qism ke mewa-dár darakht lagáe:

6 Main ne apne liye táláb banáe, ki un men se bálída darakhton ká bág sínchún:

7 Main ne gulám aur laundíán liyán, aur mere khánazád mere ghar men paidá húe: main bhí bahutse gáe bail aur bher bakrí ke gallon ká málik thá, aisá ki main un sabhon se, jo mere áge Yarúsalam men the, ziyáda máldár thá:

8 Main ne soná aur rúpá, aur bádsháhon aur súbaját ká khás khazána apne liye jam'a kiyá[e]: main ne gánewále aur gánewálíán rakhín, aur baní Ádam kí 'aiyáshíán, † begam aur begamát, apne liye muqarrar kín.

9 So main buzurg húá, aur sabhon par jo Yarúsalam men mere áge the taraqqí kí[f]: merí hikmat bhí mujh men qáim rahí.

10 Aur sab kuchh, jo merí ánkhen cháhtí thín, main ne un se báz nahín rakhá: main ne apne dil ko kisí tarah ke 'aish se nahín roká; kyúnki merá dil merí sárí mihnat se shádmán húá; aur merí sárí mihnat se merá bakhra yih thá[g].

11 Ba'd us ke main ne un sab kámon par, jo mere háthon ne kiye the, aur us mihnat par, jo main ne kám karne men khínchí thí, nazar kí, aur dekhá, ki sab butlán aur hawá kí charán hai[h], aur ásmán ke níche kuchh fáida nahín.

12 ¶ Aur main hikmat aur himáqat aur jahálat ke dekhne par mutawajjih húá[i]: kyúnki wuh shakhs, jo bádsháh ke ba'd áwegá, kyá karegá, magar wuh, jo qadím se log karte áe hain?

13 Aur main ne dekhá, ki jaisí roshní ko tárikí par fazílat hai, waisí hí hikmat men himáqat se ziyáda sharáfat hai.

14 Dánishwar apní ánkhen apne sir men rakhtá hai, par ahmaq andhere men chaltá hai[k]; tis par bhí main ján gayá, ki ek hí hádisa sab par guzartá hai[l].

15 Tab main ne apne dil men kahá, Jaisá ahmaq ká hál hai, waisá merá hál bhí hogá; phir main káhe ko ziyáda dánishwar hún? So main ne apne dil men kahá, ki Yih bhí butlán hai.

16 Kyúnki na dánishwar aur na ahmaq ká zikr abad tak rahegá; kyúnki jo áj hai so áyande men sab fáramosh hojáegá: aur háe! dánishwar kyúnkar marjátá? isí tarah jis tarah ahmaq martá hai.

17 So main zindagí se bezár húá; kyúnki wuh kám, jo súraj ke níche kiyá játá hai, mujhe burá ma'lúm húá; kyúnki sab butlán aur hawá kí charán hai.

18 ¶ Balki main apne sáre kám se, jo súraj ke níche kiyá thá, bezár húá; is liye ki zarúr thá ki main use us ádmí ke liye, jo mere ba'd áwegá, chhor jáún[m].

19 Aur kaun jántá hai, ki wuh dánishwar yá ahmaq hogá? ba har hál wuh mere sáre kám par, jo main ne kiyá, aur jise súraj ke níche karke main ne apní hikmat záhir kí, zábit hogá. Yih bhí butlán hai.

20 Tab main phirá, ki apná dil us sáre kám se, jo main ne súraj ke níche kiyá thá, ná-ummaid karún.

21 Kyúnki ek shakhs hai jis ke kám hikmat aur dánáí aur kámyábí ke sáth hain: lekin wuh use dúsre ádmí ke liye, jis ne us men kuchh mihnat nahín kí, chhor jáegá, ki us kí mírás ho. Yih bhí butlán aur balá e 'azím hai.

22 Kyúnki ádmí ko us kí sárí mashaqqat aur jánfishání se, jo

---

a Lúq. 12. 19.
b Yas. 50. 11.
c Ams. 14. 13. Wá'iz 7. 6.
d Wá'iz 1. 17.
e 1 Sal. 9. 28. aur 10. 10, 14, 21, wag.
† Yá, musíqí ke har nau' ke sáz báje báham pahunchác.
f Wá'iz 1. 16.
g Wá'iz 3. 22. aur 5. 18. aur 9. 9.
h Wá'iz 1. 3, 14.
i Wá'iz 1, 17. aur 7. 25.
k Ams. 17. 24. Wá'iz 8. 1.
l Zab. 49. 10. Wá'iz 9. 2, 3, 11.
m Zab. 49. 10.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

us ne súraj ke níche kí hai, kyá hásil hotá[n]?

23 Kyúnki us ke liye 'umr bhar gam hai, aur us kí mihnat mátam hai[o]; balki us ká dil rát ko bhí árám nahín pátá. Yih bhí butlán hai.

24 ¶ So ádmí ke liye is se bihtar nahín, ki kháwe aur píwe, aur apne har ek shugl men 'aish karke apná jí bahláwe[p]. Yih bhí main ne dekhá, ki yih Khudá ke háth ká diyá húá hai.

25 Kyúnki kaun khá saktá, aur kaun hazz uthá saktá, us se ziyáda ki main kartá?

26 Kyúnki wuh us ádmí ko jo us ke huzúr men[q] nek hai, hikmat, aur dánáí, aur khushí bakhshtá hai; lekin gunahgár ko koft khilátá hai; wuh jam'a kare, aur ambár lagáwe, táki use dewe, jo Khudá ká pasandída hai[r]. Yih bhí butlán aur hawá kí charán hai.

n Wá'iz 1. 3. aur 3. 9.
o Aiy. 5. 7. aur 14. 1.
p Wá'iz 3. 12, 13, 22. aur 5. 18. aur 8. 15.
q Paid. 7. 1. Lúq. 1. 6.
r Aiy. 27. 16, 17. Ams. 28. 8.

III BÁB.

1 Zamánon ke inqiláb se ek butálat paidá hotí jis se insán ká dukh dard ziyáda hojátá. 11 Khudá kí san'aton men ek barí khúbí dikhái detí. 16 Par insán ká yih hál hai, ki us jahán men Khudá us ke sab kámon ká badlá degá, aur is jahán men wuh haiwánon ká ham-darja ma'lum hotá.

HAR chíz ká ek mausim hai, aur har kám ká, jo ásmán ke níche hotá, ek waqt hai[a]:

2 Paidá hone ká ek waqt hai, aur mar jáne ká ek waqt hai[b]; darakht lagáne ká ek waqt hai, aur ukhárne ká ek waqt hai;

3 Qatl karne ká ek waqt hai, aur changá karne ká ek waqt hai; dháne ká ek waqt hai, aur banáne ká ek waqt hai;

4 Rone ká ek waqt hai, aur hansne ká ek waqt hai; gam kháne ká ek waqt hai, aur náchne ká ek waqt hai;

5 Patthar phenkne ká ek waqt hai, aur patthar batorne ká ek waqt hai; hamágoshí ká ek waqt hai, aur hamágoshí se judá hone ká ek waqt hai[c];

6 Páne ká ek waqt hai, aur kho dene ká ek waqt hai; rakh chhorne ká ek waqt hai, aur kharch karne ká ek waqt hai;

7 Phárne ká ek waqt hai, aur síne ká ek waqt hai; chup hone ká ek waqt hai[d], aur bolne ká ek waqt hai;

8 Ulfat ká ek waqt hai, aur 'adáwat ká ek waqt hai[e]; jang ká ek waqt hai, aur sulh ká ek waqt hai.

a 17 áyat. Wá'iz 8. 6.
b 'Ibrán. 9. 27.
c Yoel 2. 16. 1 Qur. 7. 5.
d Ámús 5. 13.

9 Mihnatkash ko us kí sárí mashaqqat se kyá hásil hotá hai[f]?

10 Main ne us kám ko dekhá, jo Khudá ne baní Ádam ko diyá hai, ki us men mashgúl howen[g].

11 Us ne har ek chíz ko us ke mausim men jamál bakhshá: aur us ne dunyá ke kárbár ko bhí un ke dil men jáegír kiyá hai, yahán tak ki ádmí us kám ko, jo Khudá shurú' se ákhir tak kartá hai, nahín daryáft kar saktá[h].

12 Main yaqín jántá, ki insán ke liye un men kuchh khúbí nahín magar yih, ki we khushwaqt howen, aur áp apne jíte jí nekí kar len[i].

13 Aur yih bhí ki har ek insán kháwe aur píwe, aur apní mihnat ká fáida páwe, to yih bhí Khudá kí bakhshish hai[k].

14 Aur mujh par yaqín hai, ki sab kuchh, jo Khudá kartá hai, hamesha ke liye hai; us men koí chíz barhái nahín já saktí, aur na us men koí chíz ghatáí jáe[l]: aur Khuda aisá kám kartá, ki log us ke huzúr us se darte rahen.

15 Jo kuchh ki húá thá, ab hai[m]; aur jo kuchh hone ko hai, so áge húá hai; aur Khudá guzashta ahwál ká hisáb letá hai.

16 ¶ Phir main ne súraj ke níche 'adálat ká makán dekhá; wahán sharárat thí[n]: aur sadáqat ká makán; wahán bhí sharárat thí.

17 Tab main ne apne dil men kahá, ki Khudá rástbázon aur sharíron kí 'adálat karegá[o]; kyúnki har ek maqsad ke liye aur har kám ke liye ek waqt hai[p].

18 Main ne apne dil men baní Ádam ke hál kí bábat kahá, ki Khudá un par áshkárá kare, aur we ma'lúm karen, ki haiwán ke mánind hain.

19 Kyúnki jo baní Ádam par guzartá, so haiwán par guzartá; ek hí hádisa donon par guzartá hai[q]: jis tarah yih martá hai, us hí tarah wuh martá hai; hán, sab men ek hí sáns hai, aur insán ko haiwán par fauqíyat nahín; kyúnki sab butlán hai.

20 Sab ke sab ek hí jagah játe hain; sab ke sab khák se hain,

e Lúq. 14. 26.
f Wá'iz 1. 3.
g Wá'iz 1. 13.
h Wá'iz 8. 17. Rúm. 11. 33.
i 22 áyat.
k Wá'iz 2. 24.
l Ya'q. 1. 17
m Wá'iz 1. 9.
n Wá'iz 5. 8.
o Rúm. 2. 6, 7, 8. 2 Qur. 5. 10. 2 Tas. 1. 6, 7.
p 1 áyat.
q Zab. 49. 12, 20. aur 73. 22. Wá'iz 2. 16.

aur sab ke sab phir khák men já milte hain[r].

21 Baní Ádam kí rúh jo úpar chaṛhtí[s], aur jánwaron kí rúh jo zamín ke níche utartí, kaun jántá?

22 So main ne dekhá, ki insán ke liye is se kuchh bihtar nahín, ki wuh apne kár o bár men khush rahá kare[t], ki us ká bakhra wuh hai[u]: kyúnki kaun use phir láegá, ki jo kuchh ki us ke ba'd hogá dekh le[x].

r Paid. 3. 19. s Wá'iz 12. 7. t 12 áyat. Wá'iz 2. 24. aur 5. 18. aur 11. 9. u Wá'iz 2. 10. x Wá'iz 6. 12. aur 8. 7. aur 10. 14.

IV BÁB.

1 Baní Ádam kí hálat ziyáda batálat máil hotí zulm ke sabab, 4 phir hasad ke bá'is, 7 phir lálach se, 9 phir be-'iláqa rahne se, 13 aur magrái aur khud-sarí se.

TAB main phir phirá, aur main ne sab zulmon par, jo súraj ke níche kiye játe hain[a], nazar kí; aur mazlúmon ke ánsúon ko dekhá, ki un ká koí tasallí-denewálá na thá: aur zulm karnewále un par zabardastí karte the, par un ká koí chára-gar na rahá.

2 Tab main ne murdon ko, jo áge mar chuke, un zindon se, jo ab jíte hain, ziyáda mubárak jáná[b].

3 Lekin donon se nekbakht wuh hai, jo ab tak nahín húá hai, jis ne wuh burá kám nahín dekhá hai, jo súraj ke níche kiyá játá hai[c].

4 ¶ Ba'd us ke, main ne sárí mashaqqaton aur har ek khush-kirdárí ko dekhá, ki us ke sabab se ádmí apne hamsáya se hasad kartá. Yih bhí butlán aur hawá kí charán hai.

5 Be-dánish apne háth par háth rakhtá hai, aur áp hí[d] apná gosht khátá hai.

6 Ek muṭṭhí bhar jo chain ke sáth ho us se bihtar hai, ki donon muṭṭhián bharen aur dard aur hawá ká charná ho[e].

7 ¶ Aur main phirá, aur súraj ke níche kí butlán ko dekhá.

8 Koí akelá hai, aur us ke sáth koí dúsrá nahín: us ke na beṭá na bháí hai; tis par bhí us kí sárí mihnat kí intihá nahín, aur us kí ánkh daulat se ser nahín hotí[f]; wuh hargiz nahín kahtá ki Main kis ke liye mihnat kartá, aur apní ján ko 'aish se mahrúm rakhtá hún[g]? Yih bhí butlán, hán, yih sakht ranj hai.

9 ¶ Ek se do bihtar hain; kyúnki un ko apní mihnat se baṛá fáida hotá hai.

a Wá'iz 3. 16. aur 5. 8. b Aiy. 3. 17, wag. c Aiy. 3. 11, 16, 21. Wá'iz 6. 3. d Ams. 6. 10 aur 24. 33. e Ams. 15. 16, 17, aur 16. 8. f Ams. 27. 20. 1 Yúh. 2. 16. g Zab. 39. 6.

10 Kyúnki agar we giren, to ek apne sáthí ko uṭháwegá; par us par jo tanhá hai jab girtá hai afsos hai, kyúnki us ká koí dúsrá nahín, jo use uṭhá khaṛá kare.

11 Phir agar do ek sáth leṭen, to garm rahte hain; par akelá kyúnkar garm hosaktá?

12 Aur agar koí ek par gálib ho, to we donon us ká sámhná karenge; aur tihrí ḍorí jald nahín ṭúṭtí.

13 ¶ Miskín dánishmand laṛká us búṛhe bewuqúf bádsháh se bihtar hai, jo nasíhat-pazír nahín hai.

14 Kyúnki wuh qaid se nikalke, bádsháhat karne áyá; báwujúde ki wuh jo saltanat hí men paidá húá, miskín ho chalá.

15 Main ne sab zindon ko, jo súraj ke níche chalte hain, dekhá, ki we us dúsre jawán kí taraf hain, jo us ká jánishín hai.

16 Un sab logon ká shumár nahín, jin ká wuh peshwá hai; tad bhí we jo us ká píchhá karenge us se khush na honge. Yaqínan yih bhí butlán aur hawá kí charán hai.

V BÁB.

1 Chand batálaten hain jo 'ibádat ke 'iláqa men hotín, 8 phir aur hotín zulm ke sabab ziyáda kurkuráne men, 9 phir aur hain jo daulat se muta'alliq hain. 18 Daulatmandí men khush-waqtí karne ká zor Khudá kí 'ain bakhshish hai.

‖ APNI' raftár se hoshyár rah, jab ki tú Khudá ke ghar ko játá hai[a]; aur sunne par musta'idd ho, aur na ki ahmaqon ke se zabíh guzránne par[b]; kyúnki we nahín samajhte ki zabúní ká kám karte hain.

2 Apne munh se be-ta,ammul hoke kuchh mat bol, aur apne dil ko rok, ki wuh shitábí se Khudá ke huzúr kuchh na kahe: kyúnki Khudá ásmán par hai, aur tú zamín par: is liye báten thoṛí kar[c].

3 Kyúnki bahut kám ke taraddud se khwáb dekhá játá hai; aur ahmaq ‖ kí himáqat báton kí kasrat se ma'lúm hotí hai[d].

4 Jab tú Khudá ke liye nazr máne, to us ke adá karne men derí na kar[e]; kyúnki wuh ahmaqon se khushnúd nahín hai: wuh jo tú ne nazr mání hai de ḍál[f].

‖ Ibrání men, apne pánwon se. a Dekho Khur. 3. 5. Yas. 1. 12, wag. b 1 Sam. 15. 22. Zab. 50. 8. Ams. 15. 8. aur 21. 27 Hós. 6. 6. c Ams. 10. 19. Mat. 6. 7. ‖ Ibrání men, kí áwáz. d Ams. 10. 19. e Gin. 28. 2. Ist. 23. 21. 22, 23. Zab. 50. 14. aur 76. 11. f Zab. 66. 13, 14.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

5 Terá nazr na mánná us se bihtar hai, ki tú nazr máne aur adá na kare[g].

6 Apne munh ko chhoṛ na de, ki wuh tere badan ko gunahgár kare; aur firishte ke huzúr mat kah, ki Bhúl chúk thí[h]; kyá bá'is hai, ki Khudá terí áwáz se bezár ho, aur tere háthon ká kám barbád kare?

7 Kyúnki khwábon ke wufúr men aur báton kí kasrat men gúnágún batálaten hain; pas tú Khudá se ḍar[i].

8 ¶ Agar tú mulk men miskínon kí mazlúmí, aur 'adl kí jagah shiddat ká zulm hote dekhe, to us bát se hairán mat ho[k]; kyúnki wuh, jo us se jo bahut buland hai bulandtar hai, dekhtá hai: aur ek hai jo un se bálátar hai[l].

9 ¶ Zamín ká hásil sab ke liye hai, balki bádsháh ko bhí kheton se fáida hai.

10 Wuh jo rúpe par 'áshiq hai rúpe se ásúda na hogá; aur jo daulat cháhtá hai, us ke baṛhne se ser na hogá. Yih bhí butlán hai.

11 Jab mál kí firáwání hotí hai, to us ke khánewále bhí bahut hote hain; aur us ke málikon ke liye kyá fáida hai, magar yih, ki we use apní ánkhon se dekhen?

12 Mihnatí ke liye nínd míṭhí hai, khwáh thoṛá kháwe khwáh bahut; lekin daulat kí firáwání máldár ko sone nahín detí.

13 Ek sakht badkárí hai, jo main ne súraj ke níche hote dekhí, ki daulat ko us ke málik apne nuqsán ke liye dhar chhoṛte hain[m].

14 Aur wuh mál kisí bure hádise se barbád hotá hai; aur us ke ek beṭá paidá hotá hai, to us waqt us ke háth men kuchh nahín bach rahtá hai.

15 Jis tarah se wuh apní má ke peṭ se niklá, us tarah nangá, jaisá áyá thá, phir jáegá[n]; aur us kí kamáí men se kuchh us ke sáth na hogá, jise wuh apne háth men le jáwe.

16 Aur yih bhí sakht zabúní hai, ki bi-'aini-hí jaisá áyá thá, waisá hí jáegá; aur us ne jo hawá ke liye mihnaten uṭháín[o], kyá fáida páyá[p]?

17 Wuh apní 'umr bhar kadúrat men khátá hai[q], aur us kí diqqdárí, aur bezárí, aur khafagí bahut hai.

18 ¶ Lo, jo main ne dekhá: yih khúb hai, balki khushnumá hai, ki ádmí kháwe aur píwe, aur apní sárí mihnat se, jo súraj ke níche kartá hai, apní 'umr bhar ráhat uṭháwe, jitní 'umr Khudá use dewe[r]; ki us ká bakhra yihí hai[s].

19 Har shakhs ko jise Khudá ne mál o asbáb bakhshá, aur zor bhí diyá ki use kháwe, aur apná bakhra lewe, aur apní mihnat ke sabab khushí kare[t], yih Khudá kí bakhshish hai.

20 Wuh apní zindagí ke dinon ko bahut yád na karegá; is liye ki Khudá us kí khushdilí ke zimn men use jawáb detá hai.

VI BÁB.

Wuh daulat, jis se kuchh kám nahín nikaltá, kaisí bátil hai. 3 Farzandon kí bábat, 6 aur us ádmí kí burhápe ke haqq men jis kí daulat mutlaq na ho. 9 Ánkhon ke dauráne men aur jí ke dánwándol hone men kaisí batálat maujúd hai. 11 Batálaton kí taqrír ká khátima.

EK badí hai, jo main ne súraj ke níche dekhí, aur wuh aksar ádmíon ke darmiyán páí játí hai.[a]

2 Koí aisá hai, ki Khudá ne use dhan daulat aur 'izzat bakhshí hai, yahán tak ki us ko kisí chíz kí, jise us ká jí cháhtá hai, kamí nahín[b]; tis par bhí Khudá ne use taufíq nahín dí, ki us se kháwe[c]; balki ajnabí ádmí use khátá hai: yih butlán hai, aur ek baṛá rog hai.

3 ¶ Agar ádmí ke sau farzand howen aur us kí 'umr baṛí ho, aisá ki us kí 'umr ke baras bahut se howen, aur agar us ká jí achchhí chízon se ser na ho, aur us ká dafan na ho[d], to main kahtá hún, ki wuh haml jo gir jáwe us se bihtar hai[e].

4 Kyúnki wuh batálat se áyá, aur táríkí men játá hai, aur us ká nám andhere se chhip jáegá:

5 Us ne súraj ko bhí na dekhá, na kisí chíz ko jáná; so is ko dúsre kí nisbat se ziyáda árám hai.

6 ¶ Hán, agarchi wuh do chand ek hazár baras jiyá, taubhí us ne kuchh khúbí na dekhí: kyá sab ke sab ek hí jagah nahín játe?

7 Ádmí kí sárí mihnat us ke munh ke liye hai; tad bhí us ká jí nahín bhartá[f].

g Ams. 20.25. A'am. 5. 4.
h 1 Qur. 11. 10.
i Wá'iz 12. 13.
k Wá'iz 3. 16.
l Zab 12. 5. aur 58. 11. aur 82. 1.
m Wá'iz 6. 1.
n Aiy. 1. 21. Zab. 49. 17. 1 Tim. 6. 7.
o Ams. 11.29.
p Wá'iz 1. 3.
q Zab. 127. 2.
r Wá'iz 2. 24. aur 3. 12, 13, 22. aur 9. 7. aur 11. 9. 1 Tim. 6.17.
s Wá'iz 2. 10. aur 3. 22.
t Wá'iz 2. 24. aur 3. 13. aur 6. 2.
a Wá'iz 5. 13.
b Aiy. 21. 10, waġ. Zab. 17. 14. aur 73. 7.
c Luq. 12. 20.
d 2 Sal. 9. 35. Yas. 14. 19, 20. Yar. 22. 19.
e Aiy. 3. 16. Zab. 58. 8. Wá'iz 4. 3.
f Ams. 16. 26.

8 Kyúnki dánishmand pás kyá hai jo be-wuqúf kane nahín? aur miskín kane kyá hai, jo wuh zindon ke áge chalne jántá hai?

9 ¶ Ánkhon kí bínáí jí ke dánwándol hone se bihtar hai: yih bhí butlán aur hawá kí charán hai.

10 Wuh jo maujúd hai, so to us ká nám kab ká rakhá gayá hai, aur ma'lúm hai ki wuh insán hai; aur wuh us ke sáth jo us se zoráwar hai jhagar nahín saktá[g].

11 ¶ Chúnki bahutsí chízen hain, jin se batálat kí firáwání hotí hai, pas ádmí kyá un se bihtar hai?

12 Aur kaun jántá hai ki insán ke liye, dunyá men, us kí 'umr i batálat ke gine húe dinon men, jinhen parchháín ke mánind[h] wuh sarf kartá hai, kyá bihtar hai? kaun insán ko batlá saktá hai, ki us ke ba'd súraj ke níche kyá hogá[i]?

VII BAB.

1 *Batálaton se riháí páne ke liye, yih chízen mufíd hain, ya'ne nek-námí, 2 aur nafskushí karne kí 'ádat, 7 aur sabr o bardásht, 11 aur hikmat. 23 Hikmat hásil karní kyá hí mushkil!*

NEKNÁMI' mahang-molí 'itr se bihtar hai[a], aur marne ká din paidá hone ke din se.

2 ¶ Mátam ke ghar men jáná ziyáfat ke ghar men dákhil hone se bihtar hai; kyúnki sab logon ká anjám yihí hai; aur wuh jo zinda hai apne dil men use soch karegá.

3 ‖ Gamgíní hansí se bihtar hai; kyúnki chihra kí malámat se dil sudhar játá hai[b].

4 Hakím ká dil mátam ke ghar men hai; aur ahmaq ká jí 'ishratkháne se lagá hai.

5 Insán ke liye dánishwar ke ta'ne sunná ahmaqon ká rág sunne se bihtar hai[c].

6 Hándí ke níche jaisá kánton ká chataknú, waisá hí be-dánishon ká hansná hai[d]; yih bhí butlán hai.

7 ¶ Yaqínan zulm karná dánishwar ádmí ko báolá baná detá hai, aur rishwat lená dil ko bigártá hai[e].

8 Har chíz ká anjám us ke shurú' se bihtar hai: aur rúh se bardásht karná us se bihtar hai ki dil men magrúrí ho[f].

9 Tabí'at ke talauwun se gussawar mat ban[g], is liye ki gussa be-dánishon ká ham-kinár hai.

10 Mat kah, ki Agle din in se kyúnkar bihtar the? kyúnki tú dánishwarí se is muqaddama ká khoj nahín kartá.

11 ¶ Mírás kí manind hikmat achchhí chíz hai: aur un ke liye jo súraj ko dekhte hain súdmand hai[h].

12 Kyúnki hikmat ek sáya hai aur daulat ek sáya hai; lekin dánáí ko fauqíyat hai, ki hikmat dánishwálon ko zindagí bakhshtí hai.

13 Khudá ke kám ko dekh: ki kaun us chíz ko sídhá kar saktá hai, jise us ne terhá banáyá hai[i]?

14 Iqbálmandí ke din men khushwaqt ho, aur musíbat ke din men soch[k]: Khudá hí ne ek ko ek par bálá kiyá hai, itne liye, ki insán apne píchhe ke ahwál men se kuchh daryáft na kare.

15 Main ne apní butlán ke dinon men yih sab kuchh dekhá: ek nekokár hai, jo apní nekokárí men martá hai[l]; aur ek badkár hai, jo apní badkárí men 'umrdaráz hotá hai.

16 Hadd se ziyáda nekokár na ho[m], aur chaturáí men i'atidál se báhar mat já[n]: tujhe apná barbád karná kyá zarúr hai?

17 Hadd se ziyáda badkár na ho, aur ahmaq mat ban: apne waqt se pahle káhe ko maregá[o]?

18 Achchhá hai, ki tú is ko pakarke rakhe; balki us par se bhí háth na uthá: ki wuh jo Khudá se dartá hai, un sab se bach nikaltá hai.

19 Hikmat dánishwaron ko das pahlawánon se, jo shahr men hon, ziyáda zoráwar kartí hai[p].

20 Ki koí insán zamín par aisá sádiq nahín, ki nekí kare aur khatá na kare[q].

21 Phir sab báton ke sunne par jo kahí jáwen, apná dil mat lagá; na ho ki tú sun páwe ki terá naukar tujh par la'nat kartá hai:

22 Kyúnki tú to apne dil se jántá hai, ki tú ne áp is hí tarah se bárhá auron par la'nat kí hai.

23 ¶ Main ne hikmat se yih sab kuchh ázmáyá hai: main ne kahá

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

[g] Aly. 9. 32. Yas. 45. 9. Yar. 49. 19.
[h] Zab. 102.11. aur 109. 23. aur 144. 4. Ya'q. 4. 14.
[i] Zab. 39. 6. Wá'iz 8. 7.
[a] Ams. 15. 30. aur 22. 1.
‖ Yá, Tursh-rúí.
[b] 2 Qur. 7. 10.
[c] Dekho Zab. 141. 5. Ams. 13. 18. aur 15. 31, 32.
[d] Zab. 118. 12. Wá'iz 2. 2.
[e] Khur. 23. 8. Ist. 16. 19.
[f] Ams. 14. 29.

[g] Ams. 14. 17. aur 16. 32. Ya'q. 1. 19.
[h] Wá'iz 11. 7.
[i] Dekho Aly. 12. 14. Wá'iz 1. 15.
Yas. 14. 27.
[k] Wá'iz 3. 4. Ist. 28. 47.
[l] Wá'iz 8. 14.
[m] Ams. 25. 16
[n] Rúm. 12. 3.
[o] Aly. 15. 32. Zab. 55. 23. Ams. 10. 27.
[p] Ams. 21. 22 aur 24. 5. Wá'iz 9. 16, 18.
[q] 1 Sal. 8. 46. 2 Taw. 6. 36. Ams. 20. 9. Rúm. 3. 23. 1 Yúh. 1. 8.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

ki main dánishwar hoúngá; par wuh mujh se kahín dúr thí[r].

24 Wuh chíz jo bahut dúr aur niháyat gahrí hai[s], use kaun pá saktá hai[t]?

25 Main ne apne dil ke sáth chakr márá, tá ki jánún, aur talásh karún, aur dánish ko ḍhúnḍh nikálún, aur apní taftísh ká natíja daryáft karún, aur ki sharárat, aur ahmaqí, aur ablahí, aur díwánagí ko samjhún[u]:

26 Tab main ne maut se talkhtar us 'aurat ko páyá, jis ká dil phandon ke aur jálon ke, aur jis ke háth hathkarion ke mánind hain[x]: wuh jo Khudá ke huzúr men maqbúl hai, so us se bachtá hai; lekin wuh jo gunahgár hai, us se pakṛá játá hai.

27 Dekh, Wá'iz kahtá hai[y], main ne ek dúsre se muqábala karke, ki natíja nikálún, yih páyá hai,

28 Ki ab tak merá jí ḍhúnḍhá kartá, par main ne na páyá: hazár píchhe main ne ek mard páyá[z], par ek 'aurat un subhon men nahín pái.

29 Lo, main ne sirf itná payá, ki Khudá ne insán ko sídhá banáyá[a], par unhon ne bahut sí bandishen bándhín[b].

VIII BÁB.

1 *Bádsháhon kí takrím karná munásib hai.* 6 *Is par liház karná hai ki 'álam ká intizám Khudá ke háth hai.* 12 *Díndár ká hál musíbat hí men bhí, sharír ke hál se bihtar hai, harchand ki iqbálmundí ke sáth ho.* 16 *Khudá ke kám daryáft se báhar hain.*

KAUN dánishwar ká barábar hai? aur ek ek chíz kí tashríh kaun jántá hai? insán kí hikmat us ke munh ko roshan kartí hai[c], aur us ko chihra kí ‖be-bákí ko[b]. badal ḍáltí hai.

2 Main tujh kah játá hún, ki tú bádsháh ká hukm mán, aur yih cháhiye ki Khudá kí qasam ke liye ho[c], jo tujhe dí gayí.

3 Jald-bází karke us kí nazar se oṭ mat ho[d]: aur bure kám par musta'idd mat ho; kyúnki jo wuh cháhtá hai, so kartá hai.

4 Azbaski bádsháh ká hukm gálib hai, kaun use kahegá, Tú yih kyá kartá hai[e]?

5 Wuh jo hukm mántá hai, so zabúní ko na dekhegá; aur dánishwar ká dil waqt-shinás aur 'adálat-fahm hai.

6 ¶ Is liye ki har kám ká ek waqt[f] aur ek insáf hai, so ádmí par baṛí tabáhí hai.

7 Kyúnki jo kuchh howegá, us ko ma'lúm nahín[g], aur kaun use batlá saktá ki kyúnkar hogá.

8 Koí ádmí rúh par qádir nahín[h] ki use pakaṛ rakhe[i], aur marne ke din us ká kuchh bas nahín; aur us qitál men hathyár kholne kí naubat nahín átí, aur sharárat un ko jo sharír hain naját nahín detí.

9 Yih sab main ne dekhá, aur apná dil sáre kám par, jo súraj ke níche kiyá játá hai, lagáyá: aisá waqt hai, ki ek shakhs dúsre par hukúmat karke apne úpar balá látá hai.

10 Itne men main ne dekhá, ki sharír gáṛe gaye jo pák makán men áte játe the, aur jis shahr men we aisá karte the, farámosh húe: yih bhí butlán hai.

11 Aur bure kám par sazá ká hukm filfaur diyá nahín játá, is liye baní Ádam ká dil un men badkárí par ba-shiddat má,il hai[k].

12 ¶ Agarchi gunahgár sau bár buráí kare, aur un kí 'umr daráz howe[l], tad bhí main yaqín jántá hún, ki unhíká bhalá hogá, jo Khudá se ḍarte hain, aur us ke huzúr kámpte hain[m].

13 Lekin gunahgár ká bhalá kadhí na hogá, aur us kí 'umr daráz na hogí; wuh to ek parcháín ke mánind hai: is liye ki wuh Khudá ke huzúr ḍartá nahín.

14 Ek butlán hai, jo zamín par hotí hai; ki nekokár log hain jin ko wuh ranj hotá hai jo cháhiye thá ki badkirdáron ko ho, aur sharír log hain jinhen aisí ráhat miltí hai jo cháhiye thá ki rástbázon ko mile[n]; main ne kahá ki yih bhí butlán hai.

15 Tab main ne 'ishrat ko pasand kiyá; kyúnki súraj ke níche insán ke liye is se kuchh bihtar nahín hai, magar ki kháwe aur píwe, aur khush rahe; kyúnki yih us kí mihnat kí ráhat hai, jo us kí zindagí ke sab din tak jo Khudá ne súraj ke níche use bakhshí, us ke sáth rahtí hai[o].

16 ¶ Jab main ne apná dil lagáyá, ki hikmat síkhún, aur us kám ko, jo zamín par kiyá játá hai, dekh lún, (kyúnki aisá bhí

r Rúm. 1. 22. s Rúm. 11.33. t Aiy. 28. 12, 20. 1 Tim. 6. 16. u Wá'iz 1. 17. aur 2. 12. x Ams. 5. 3, 4. aur 22. 14. y Wá'iz 1. 1, 2. z Aiy. 33. 23. Zab. 12. 1. a Paid. 1. 27. b Paid. 3. 6, 7. a Ams. 4. 8, 9. aur 17. 24. Dekho A'am. 6. 15. ‖ 'Ibrání men, mashaqqat. b Ist. 28. 50. c 1 Taw. 29. 24. Hiz. 17. 18. Rúm. 13. 5. d Wá'iz 10. 4. e Aiy. 34. 18.

f Wá'iz 3. 1. g Ams. 24. 22. Wá'iz 6. 12. aur 9. 12. aur 10. 14. h Zab. 49. 6, 7. i Aiy. 14. 5. k Zab. 10. 6. aur 50. 21. Yas. 26. 10. l Yas. 65. 20. Rúm. 2. 5. m Zab. 37. 11, 18, 19. Ams. 1. 32, 33. Yas. 3. 10, 11. Mat. 25. 34, 41. n Zab. 73. 14. Wá'iz 2. 14. aur 7. 15. aur 9. 1, 2, 3. o Wá'iz 2. 24. aur 3. 12, 22. aur 5. 18. aur 9. 7.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

hain jis kí ánkhen na rát na din nínd dekhtí hain :)

17 Tab main ne Khudá ke sáre kám par nigáh kí, aur jáná, ki insán us kám ko, jo súraj ke níche kiyá játá hai, daryáft nahín kar saktá hai[p]: agarchi insán mihnat se us ká khoj kare, kuchh daryáft nahín karegá: niháyat yih hai, ki harchand hakím ko gumán howe, ki us ko samjhá, par us ká bhed kabhí pá na sakegá[q].

p Aiy. 5. 9. Wá'iz 3. 11. Rúm. 11. 33.
q Zab. 73. 16.

IX BAB.

1 *Ek hí tarah ke hádise nekon aur badon par guzarte.* 4 *Sab ádmízádon ko marná hai.* 7 *Is jahán men kámil khushí ke 'iwaz faqat tasallí miltí.* 11 *Khudá sab par farmán-rawá hai.* 13 *Hikmat zor se bihtar chíz hai.*

IN sab báton ko main ne dil se gaur kiyá, aur sab hál kí taftísh kí, aur ma'lúm húá, ki sádiq aur hakím aur un ke kám Khudá ke háth men hain[a]; insán na muhabbat na 'adáwat us sab se jo us ke áge hai jántá hai.

2 Sab kuchh jo hotá sabhon par eksán guzartá hai[b]; sádiq aur sharír ká, nekokár aur pák aur nápák ká, us ká jo qurbán látá, aur us ká jo qurbán nahín látá, eksán hál hai: jaisá nekokár hai, waisá khatákár hai: jaisá wuh hai jo qasam khátá, aisá wuh hai jo qasam se dartá hai.

3 Sab chízon ke darmiyán jo súraj ke níche hotí hain ek zabúní yih hai, ki ek hí hádisa sab par guzartá hai: hán, baní Ádam ká dil bhí sharárat se bhará hai, aur jab tak we jíte hain díwánagí un ke dil men rahtí hai, aur ba'd us ke murdon men shámil hote hain.

4 ¶ Us ke liye, jo hanoz zindon men shámil ho-rahá hai, ummed hai: kyúnki jítá kuttá mare húe sher se bihtar hai.

5 Is liye ki zinda jánte hain, ki ham marenge; par murda kuchh bhí nahín jánte[c], aur un ke liye aur kuchh ajr nahín; kyúnki un kí yád farámosh hogayí hai[d].

6 Un kí muhabbat aur 'adáwat aur un ká hasad ab mauqúf húá, aur tá abad un sab kámon men jo súraj ke níche kiye játe we hargiz shámil na honge, na bakhra páwenge.

7 Apní ráh chalá já, khushí se apní roṭí khá, aur khushdilí se apní mai pí[e]; ki Khudá ab hí tere kámon ko qabúl kartá hai.

8 Hamesha ujlá libás pahine rah, aur apne sir ko chiknáhaṭ se khálí na rakh.

9 Apní batálat kí zindagí ke sab din jo us ne súraj ke níche tujhe bakhshí hai, hán, apní batálat ke sab din, us jorú ke sáth jo terí piyárí hai, 'aish kar le, ki is jahán men terá bakhra aur terí us mihnat kí, jo tú ne súraj ke níche kí, ráhat yihí hai[f].

10 Jo kám tere háth chaṛhe, so apne maqdúr bhar kiyá kar; kyúnki wahán gor men, jahán tú játá hai, na kám, na mansúba, na ágáhí, na hikmat hai.

11 ¶ Main phir phirá, aur súraj ke níche dekhá, ki na sabqat dauṛáhe ke liye, aur na fath zorá-war ke liye, balki na roṭí dánish-mand ke liye, na daulat fahmíd-wálon ke, na 'izzat ahl i khirad ke liye hai[g], balki un sab ke liye, jis ká us waqt yún honá thá, so húá.

12 Insán to bhí apná waqt nahín pahchántá[h]; jis tarah machhlíán, jo burí jál men giriftár hotí hain, aur jis tarah chiṛiyán phande men phansái játí hain, us hí tarah baní Ádam bhí bad-waqtí men, jab achának un par jál paṛtá hai, phans játe hain[i].

13 Main ne súraj ke níche is tarah kí dánish dekhí, aur yih mujhe baṛí chíz dikhlái detí hai:

14 Ek chhoṭá shahr thá, aur us men thoṛe log the: us par ek baṛá bádsháh chaṛh áyá, aur use gher liyá, aur us ke muqábil baṛe baṛe burj qáim kiye:

15 Us shahr ke bích ek kangál dánishwar mard thá, jis ne apní hikmat se us shahr ko bachá liyá[k]; báwujúd is ke, kisí ne us miskín mard ko yád nahín kiyá.

16 Tab main ne kahá, ki Hikmat zor se bihtar hai[l]; tis par bhí us miskín kí hikmat kí tahqír hotí hai, aur us kí báten suní nahín játín[m].

17 Dánishwaron kí báten jo muláyamat se kí jáwen, us shakhs ke shor kí nisbat se, jo be-dá-nishon par farmán-rawá hai, ziyádatar suní játín.

18 Dánish laṛái ke bahutse hathyáron se bihtar hai[n]; par ek

a Wá'iz 8. 14.
b Aiy. 21. 7, wag. Zab. 73. 3, 12, 13. Mal. 3. 15.
c Aiy. 14. 21. Yas. 63. 16.
d Aiy. 7. 8, 9, 10. Yas. 26. 14.
e Wá'iz 8. 15.
f Wá'iz 2. 10, 24. aur 3. 13, 22. aur 5. 18.
g Ámós 2. 14, 15. Yar. 9. 23.
h Wá'iz 8. 7.
i Ams. 29. 6. Luq. 12. 20, 39. aur 17. 26, wag. 1 Tas. 5. 3.
k Dekho 2 Sam. 20. 16,—22.
l Ams. 21. 22. aur 24. 5. Wá'iz 7. 19. 18 áyat.
m Marq. 6. 2, 3.
n 16 áyat.

'AMU'S NABI' KI' KITA'B.

Peshtar MASÍH se, 787.

I BA'B.

1 'Amús un iláhí áfatoṉ kí ḳhabar detá jo Arám par, 6 aur Filistíoṉ par, 9 aur Súr par, 11 aur Adúm par, 13 aur 'Ammún par áyá ch//áhtí thíṉ.

TAQU'A[a] ke charwáhoṉ meṉ[b] se 'Amús kí ilhámí báteṉ, jo us ne Yahúdáh ke bádsháh 'Uzziyáh ke aiyám meṉ[c], aur Isráel ke bádsháh Yarubi'ám[d] bin Yúás ke 'asr meṉ, Isráel kí bábat, bhaunchál ke áne se[e] do baras áge, dekhíṉ.

2 Aur us ne kahá, ki ḲHUDA'WAND Saihún meṉ na'ra múregá[f], aur Yarúsalam meṉ se apní áwáz buland karegá; aur gaṛariyoṉ kí bastíáṉ roengí, aur Karmil kí choṭí[g] súkh jáegí.

3 ḲHUDA'WAND yúṉ farmátá hai, ki Dimishq[h] ke tín gunáhoṉ ke liye, háṉ, chár ke sabab maiṉ us ko bin sazá diye na rahúṉgá; kyúṉki unhoṉ ne Jilí'ád ko goyá khalíhán meṉ lohe ke hathyároṉ se kúṭ ḍálá hai[i]:

4 Pas, maiṉ Hazáel ke ghar meṉ ek ág bhejúṉgá, wuh Bin-hadad ke mahalloṉ ko khá jáegí[k].

5 Aur maiṉ Dimishq ke aṛbange ko toṛúṉgá[l], aur ‖Buq'at i Awan ke rahnewáloṉ ko, aur us ko, jo Bait-'Adan ke ghar ká 'asá liye húe hai, káṭ ḍálúṉgá; aur Arám ke log asír hoke Qír ko[m] jáeṉge[n], ḲHUDA'WAND farmátá hai.

6 ¶ ḲHUDA'WAND yúṉ farmátá hai, ki 'Azah[o] ke tín gunáhoṉ ke liye, háṉ, chár ke sabab maiṉ use bin sazá diye na rahúṉgá; kyúṉki we sáre asíroṉ ko pakaṛke le gaye haiṉ, ki unheṉ Adúm ke hawála kareṉ[p]:

7 Pas, maiṉ 'Azah kí shahr-panáh par ek ág bhejúṉgá[q], jo us ke mahalloṉ ko khá jáegí:

8 Aur Ashdúd ke ‖rahnewáloṉ ko, aur us ko, jo Asqalún ká 'asá liye húe hai, káṭ ḍálúṉgá[r]; aur apne háth ko 'Aqrún par pherke chaláúṉgá[s], aur Filistíoṉ ke báqí log nest ho jáeṉge[t], Ḳhudáwand YAHOWAH farmátá hai.

9 ¶ ḲHUDA'WAND yúṉ farmátá hai, ki Súr[u] ke tín gunáhoṉ ke liye, háṉ, chár ke sabab maiṉ use bin sazá diye na rahúṉgá; kyúṉki unhoṉ ne sáre asíroṉ ko Adúm ke hawála kiyá[x], aur birádarí ke 'ahd ko yád nahíṉ kiyá:

10 Pas, maiṉ Súr kí shahr-panáh par ek ág bhejúṉgá, jo us ke mahalloṉ ko khá jáegí[y].

11 ¶ ḲHUDA'WAND yúṉ farmátá hai, ki Adúm[z] ke tín gunáhoṉ ke liye, háṉ, chár ke sabab maiṉ use bin sazá diye na rahúṉgá; kyúṉki us ne talwár pakaṛke[a] apne bhái[b] ko ragedá, aur sárí rahm-dilí ko chhoṛ diyá; aur us ká gussa hamesha pháṛtá rahá[c], aur wuh apne gussa ko sadá rakh chhoṛtá thá:

12 Pas, maiṉ Taiman par ek ág bhejúṉgá[d], aur wuh Busrah ke mahalloṉ ko khá jáegí.

13 ¶ ḲHUDA'WAND yúṉ farmátá hai, ki Baní 'Ammún[e] ke tín gunáhoṉ ke liye, háṉ, chár ke sabab maiṉ use bin sazá diye na rahúṉgá; is liye ki unhoṉ ne Jilí'ád kí hámila 'auratoṉ ká peṭ chák kiyá[f], táki apní sarhaddeṉ baṛháweṉ[g]:

14 Pas, maiṉ Rabbah[h] kí shahr-panáh par ek ág bhaṛkáúṉgá, jo us ke mahalloṉ ko khá jáegí, aur us jang ke din na'ra hogá[i], aur us ándhí ke din girdbád uṭhegí:

15 Aur un ká bádsháh, balki wuh apne amíroṉ ke sáth asír hoke jáegá[k], ḲHUDA'WAND farmátá hai.

II BA'B.

1 Bábat Ḳhudá ke qahr ki jo Moáb par, 4 aur Yahúdáh par, 6 aur Isráel par bhaṛká thá. 9 Ḳhudá un par shikáyat kartá hai ki unhoṉ ne ná-shukrí kí thí.

KHUDA'WAND yúṉ farmátá hai, ki Moáb[a] ke tín gunáhoṉ ke liye, háṉ, chár ke sabab maiṉ use bin sazá diye na rahúṉgá; kyúṉki us ne Adúm ke bádsháh kí haḍḍíoṉ ko jalákar chúná banáyá hai[b]:

2 Pas, maiṉ Moáb par ek ág

Margin references (left): a 2 Sam. 14. 2. 2 Taw. 20. 20. — b 'Amús 7. 14. — c Hús. 1. 1. — d 'Amús 7. 10. — e Zak. 14. 5. — f Yar. 25. 30. Yúel 3. 16. — g 1 Sam. 25. 2. Yas. 33. 9. — h Yas. 8. 4. aur 17. 1. Yar. 49. 23. Zak. 9. 1. — i 2 Sal. 10. 33. aur 13. 7. — k Yar. 17. 27. aur 49. 27. 7, 10, 12 áyatoṉ. 'Amús 2. 2, 5. — l Yar. 51. 30. Nau. 3. 13. — ‖ Yá, Awan kí wádí meṉ. — m 'Amús 9. 7. — n Pûrí húí, 2 Sal. 16. 9. — o 2 Taw. 28. 18. Yas. 14. 29. Yar. 47. 4, 5. Hiz. 25. 15. Saf. 2. 4. — p 2 Taw. 21. 16, 17. Yúel 3. 6. 9 áyat. — q Yar. 47. 1. — ‖ Ibrání meṉ, rahnewála. — r Saf. 2. 4. Zak. 9. 5, 6. — s Zab. 81. 14. — t Yar. 47. 4. Hiz. 25. 16.

Margin references (right): u Yas. 23. 1. Yar. 47. 4. Hiz. 26, aur 27, aur 28, Abwáb. Yúel 3. 4, 5. — x 2 Sam. 5. 11. 1 Sal. 5. 1. aur 9. 11,—14. 6 áyat. — y 4, 7 áyatoṉ, wag. — z Yas. 21. 11. aur 34. 5. Yar. 49. 8, wag. Hiz. 25. 12, 13, 14. aur 35. 2, wag. Yúel 3. 19. 'Abad. 1, wag. Mal. 1. 4. — a 2 Taw. 28. 17. — b Pai. 27. 41. Ist. 23. 7. Mal. 1. 2. — c Hiz. 35. 5. — d 'Abad. 9, 10. — e Yar. 49. 1, 2. Hiz. 25. 2. Saf. 2. 9. — f Hús. 13. 16. — g Yar. 49. 1. — h Ist. 3. 11. 2 Sam. 12. 26. Yar. 49. 2. Hiz. 25. 5. — i 'Amús 2. 2. — k Yar. 49. 3. — a Yas. 15, aur 16, Abwáb. Yar. 48, Báb. Hiz. 25. 8. Saf. 2. 8. — b 2 Sal. 3. 27.

Peshtar MASÍH se, 787.

bhejúngá, aur wuh Qaryút[c] ke mahallon ko khá jáegí; aur Moáb us shor-shár ke darmiyán na'ra márte[d] aur turhí phúnkte hí mar jáegá:

3 Aur main qází ko us ke darmiyán hí káṭ ḍálúngá, aur us ke sáre amíron ko us ke sáth qatl karúngá[e], ḴHUDÁWAND farmátá hai.

4 ¶ ḴHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Yahúdáh ke tín gunáhon ke liye, hán, chár ke sabab main use bin sazá diye na rahúngá; is liye ki unhon ne ḴHUDÁWAND kí sharí'at ko haqír jáná, aur us ke hukmon ko hifz nahín kiyá[f], aur un ko un ‖butlánon[g] ne, jin kí pairauí un ke bápdádon ne kí[h], un ko gumráh kiyá hai:

5 So main Yahúdáh par ek ág bhejúngá, aur wuh Yarúsalam ke mahallon ko khá jáegí[i].

6 ¶ ḴHUDÁWAND farmátá hai, ki Isráel ke tín gunáhon ke liye, hán, chár ke sabab main use bin sazá diye na rahúngá; is liye ki unhon ne chándí leke sádiq ko bechá, aur ek joṛá júte par ek miskín ko bech ḍálá hai[k];

7 We us gard kí bhí jo miskínon ke sir par howe lálach rakhte hain, aur garíbon ko un kí ráh se phiráte hain[l]; aur ek mard aur us ká báp donon ek hí chhokrí se hambistar hote hain[m], ki mere muqaddas nám ko nápák karen[n]:

8 Aur we har mazbah ke pás[o] un kapṛon par jo girwí hain[p] leṭte hain; aur apne buton ke gharon men us mai ko, jo jarímána lagáke unhon ne páí, pite hain.

9 ¶ Main ne to un ke áge Amúríon ko nest kiyá hai[q], jin kí bulandí saro kí bulandí ke barábar thí, aur we balút ke daraḳht kí misl mazbút the[r]; aur main ne úpar se us ká mewa barbád kiya, aur tale se us kí jaṛen káṭín[s].

10 Aur main tum ko Misr kí zamín se nikál láyá[t], aur chális baras tak bayábán men liye phirá[u], táki tum Amúríon kí zamín ko apní mírás men leo.

11 Aur main ne tumháre beṭon men se nabí, aur tumháre jawánon men se nazír[x] barpá kiye. Kyá yih sach nahín, ai baní Isráel? ḴHUDÁWAND farmátá hai.

12 Lekin tum ne nazíron ko mai piláí, aur nabíon ko tákíd se kahá, ki Nubúwat mat karo[y].

13 Dekho, main tum ko tumhárí jagah men is tarah dabáúngá, jis tarah gáṛí dabátí hai jis ke úpar bahutsí púlíán ládí gayín.

14 Tab tez-raftár se bhágne kí táqat játí rahegí, aur zoráwar apne zor ko thámbh na sakegá[z], aur bahádur apní ján ko nahín bacháwegá[a].

15 Aur kamán-khínchnewálá khaṛá na rahegá, aur tez-qadam apne ko na bacháwegá, aur wuh jo ghoṛe par sawár ho apne taín na chhuṛáwegá[b].

16 Aur usí din aisá hogá, ki pahlawánon men se jo koí diláwar hai, nangá nikal bhágegá, ḴHUDÁWAND farmátá hai.

III BÁB.

1 Bábat us zarúrat kí jo paṛí thí ki Ḳhudá Isráel par áfaten bheje. 9 Un ká ishtihár kiyá játá aur un ke sababon ká bhí bayán hotá.

AI baní Isráel, yih bát suno, jo ḴHUDÁWAND tumhárí barbádí kí bábat farmátá hai, aur us sárí qaum kí ḳharábí kí bábat, jise main Misr kí zamín se nikal láyá hún.

2 Us ne kahá, ki Zamín ke sáre gharánon men se main ne sirf tum se áshnáí rakhí hai[a]: phir is liye main tumhen tumhárí sárí badkáríon kí sazá dúngá[b].

3 Agar do shaḳhs muttafiq-ur-ráe na hon, to kyá ek sáth chal sakenge?

4 Kyá sher i babar jangal men garjegá, jab us ko shikár nahín hai? aur agar jawán sher ne kuchh nahín pakṛá ho, to kyá wuh gúr men se apní áwáz ko buland karegá?

5 Kyá koí chiṛiyá zamín par dám men phans saktí hai, jab us ke liye dám nahín lagá ho? kyá ádmí jab tak ki kuchh na kuchh us ke háth charhe zamín par se dám uṭhá letá hai?

6 Kyá shahr men turhí phúnkí jáe, aur log ‖na ḍaren? kyá koí balá shahr par áwe, aur ḴHUDÁWAND ne use na bhejá ho[c]?

7 Yaqínan Ḳhudáwand YAHOWAH kuchh kám nahín karegá, lekin wuh apná bhed apne ḳhidmat-guzár nabíon par áshkárá kartá hai[d].

Peshtar MASÍH se, 787.

Marginal references:
c Yar. 48. 41.
d 'Amús 1. 14.
e Gin. 24. 17. Yar. 48. 7.
f Ahb. 26. 14, 15. Nahum. 1. 7. Dán. 9. 11.
‖ 'Ibrání men, jhúthon.
g Yas. 28. 15. Yar. 16. 19, 20. Rúm. 1. 25
h Hiz. 20. 13, 16, 18, 24, 30.
i Yar. 17. 27. Hús. 8. 14.
k Yas. 29. 21. 'Amús 8. 6.
l Yas. 10. 2. 'Amús 5. 12
m Hiz. 22. 11.
n Ahb. 20. 3. Hiz. 36. 20. Rúm. 2. 24.
o Hiz. 23. 41 1 Qur. 8 10. aur 10. 21.
p Khur. 22. 26.
q Gin. 21. 24. Ist. 2. 31. Yash. 24. 8.
r Gin. 13. 18, 35, 33.
s Yas. 5. 24. Mal. 4. 1.
t Khur. 12. 51. Mík. 6. 4.
u Ist. 2. 7. aur 8. 2.
x Gin. 6. 2. Qáz. 13. 5.
y Yas. 30. 10. Yar. 11. 21. 'Amús 7. 12, 13. Mík. 2. 6.
z Yar. 9. 23. 'Amús 9. 1, wag.
a Zab. 33. 16.
b Zab. 33. 17.
a Ist. 7. 6. aur 10. 15. Zab. 147. 19, 20.
b Dekho Dán. 9. 12. Mat. 11. 22 Lúq. 12. 47. Rúm. 2. 9. 1 Pat. 4. 17.
‖ Yá, ek sáth ghabráyen.
c Yas. 45. 7.
d Pahd. 6. 13. aur 18. 17. Zab. 25. 14. Yúh. 15. 15.

Peshtar MASÍH se, 787.

8 Sher i babar garajá hai[e]: kaun hai jo na ḍaregá? Khudáwand YAHOWAH ne farmáyá hai: kaun hai, jo nubúwat nahín karegá[f]?

9 ¶ Tum Ashdúd ke mahallon men, aur zamín i Misr ke mahallon men manádí karo, aur kaho, ki Samrún ke paháṛon par apne ko jam'a karo, aur us baṛe hangáma ko jo us ke bích hotá hai, aur jaur o jafá ko jo us ke darmiyán hain dekho.

10 Kyúnki, we nekí kar nahín jánte[g], KHUDAWAND farmátá hai, jo apne mahallon men zulm aur ḍakaití ká ambár karte hain.

11 Is liye Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Ek dushman us sarzamín ko gher legá[h], aur terí qúwat ko ḍhá degá ki tujh men na rahe, aur tere mahall lúṭe jáenge.

12 KHUDAWAND yún farmátá hai, ki Jis tarah se gaṛariyá do ṭangríán, yá kán ká ek ṭukṛá, sher ke munh se || chhín letá hai, waisá hí baní Isráel, jo Samrún men palang ke gosha men, aur Dimishq men chárpái par rahte hain, nikál liye jáenge.

13 Tum log suno, aur Ya'qúb ke gharáne ke áge gawáhí do, Khudáwand YAHOWAH Rabb ul afwáj farmátá hai.

14 Ki main jis din men Isráel ke gunáhon kí sazá dúngá, usí din men Baitel ke mazbahon ko bhí dekh lúngá, aur mazbah ke síng káṭe jáenge, aur zamín par girenge.

15 Aur main us ghar ko jis men járá káṭte[i], us ghar samet jahán garmí men rahá karte[k] barbád kar dúngá, aur we mahall jo 'ájí hain[l], ḍháe jáenge, aur baṛe baṛe makán ákhir honge, KHUDAWAND farmátá hai.

IV BAB.

1 *Khudá Isráel ko is liye malámat kartá ki unhon ne bará zulm kiyá thá, 4 aur butparastí kí thí, 6 aur mutlaq islâh-pazír na húe.*

Ai Basan kí gáeo[a], jo Samrún ke kohistán men rahtí ho, aur garíbon ko satátí ho, aur miskínon ko kuchaltí ho, aur apne málikon ko kahtí ho, ki Láo, ham píen, so tum yih bát suno.

2 Khudáwand YAHOWAH ne apní pákízagí kí qasam kháí hai[b], ki Dekho, we din tum par áwenge, jin men wuh tum ko ánkṛíon se, aur tumhárí aulád ko bansíon se khínch le jáegá[c].

3 Aur tum men se har ek us rakhna se jo us ke sámhne hogá nikal bhágegá[d]; hán, tum qasr men se nikál ḍále jáoge, KHUDAWAND farmátá hai.

4 ¶ Baitel men áo, aur sarkashí karo[e], aur Jiljál men[f] bagáwat firáwání se karo; hán, subh ko apní qurbáníán láo[g], aur har ek tísre sál apní dahyakíán guzráno[h]:

5 Aur shukrána ke hadya khamírí ke sáth[i] ág par chaṛháo, aur || ikhtiyárí hadyon[k] kí manádí karo, aur mashhúr karo, is liye ki ye sab kám tumhen pasand hain[l], ai baní Isráel, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

6 ¶ Lekin main ne bhí tumhen tumháre har shahr men dánt kí safáí, aur tumháre har makán men roṭí kí kamí dí hai; tis par bhí tum merí taraf nahín phire[m], KHUDAWAND farmátá hai.

7 Aur main ne bhí, jab ki zirá'at ke pukhta hone men tín mahíne báqí the, menh ko rok liyá hai ki tum par na áwe; aur main ne ek shahr par barsáyá, aur dúsre par nahín barsáyá; ek qit'a zamín par menh áyá, aur dúsre kí, jahán menh na áyá, taráwat játí rahí.

8 Aur do tín bastíán áwára hoke ek bastí men áín, ki we log pání píen, par ser na húe; tis par bhí tum merí taraf nahín phire, KHUDAWAND farmátá hai[n].

9 Aur main ne bád i samúm aur lendhe se tum ko márá[o]; jab ki tumháre bág, aur tákistán, aur anjíron ke darakht, aur zaitúní peṛ baṛhte the, tab kamalá ne unhen khá liyá[p]; tis par bhí tum merí taraf nahín phire, KHUDAWAND farmátá hai.

10 Main ne jaisá ki Misr men hotá wabá ko tumháre darmiyán bhejá[q]; tumháre jawánon ko talwár se már ḍálá, aur tumháre ghoṛon ko le liyá, aur main ne aisá kiyá ki tumhárí lashkargáh kí badbú tumhárí nák men á gayí hai; tis par bhí tum merí taraf nahín phire, KHUDAWAND farmátá hai[r].

11 Main ne tum men se ba'zon

---

e 'Amús 1. 2. f A'am. 4. 20. aur 5. 20, 29. 1 Qur. 9. 16. g Yar. 4. 22. h 2 Sal. 17. 3, 6. aur 18. 9, 10, 11. || Yá, chhurátá hai. i Yar. 36. 22. k Qaz. 3. 20. l 1 Sal. 22. 39. a Zab. 22. 12. Hiz. 39. 18. b Zab. 89. 35.

c Yar. 16. 16. Hab. 1. 15. d Hiz. 12. 5, 12. e Hiz. 20. 39. f Hús. 4. 15. aur 12. 11. 'Amús 5. 5. g Gin. 28. 3, 4. h Ist. 14. 28. i Ahb. 7. 13. aur 23. 17. || Yá, waqf ke hadyon kí. k Ahb. 22. 18, 21. Ist. 12. 6. l Zab. 81. 12. m Yas. 26. 11. Yar. 5. 3. 8, 9 áyaten. Haj. 2. 17. n 6, 10, 11 áyaten. o Ist. 28. 22. Haj. 2. 17. p Yúel 1. 4. aur 2. 25. q Khur. 9. 3, 6. aur 12. 29. Ist. 28. 27, 60. Zab. 78. 50. 2 Sal. 12. 7. r 6 áyat.

ko tabáh kiyá, jis tarah Khudá ne Sadúm aur 'Amúrah ko ulaṭ diyá[s]; aur tum us lúkṭí kí mánind húe jo ág se nikál lí jáe[t]: tis par bhí tum merí taraf nahín phire, KHUDÁWAND farmátá hai[u].

12 Is liye, ai Isráel, main tujh se yún hí karúngá: aur is liye ki main tujh se yún karúngá, ai Isráel, tú apne Khudá kí muláqát kí taiyárí kar[x].

13 Kyúnki dekh, wuh hí jis ne pahároṇ ko banáyá hai, aur rúh ko paidá kiyá hai, aur jo ádmí ke dil kí bát use batátá hai[y], aur subh ko táríkí kartá hai[z], aur zamín ke únche makánon par chaltá hai[a], us ká nám KHUDÁWAND, Rabb ul afwáj, hai[b].

V BÁB.

1 Isráel par ek nauha hotí. 4 Nabí un ko nasíhat detá ki we tauba karen. 21 Khudá un kí makr-ámez bandagí ko ná-manzúr kartá.

AI Isráel ke khándán, is sukhan ko, jo main tumhárí kharábí kí bábat kahtá hún, ya'ne, is nauha ko[a] suno.

2 Isráel kí kunwárí gir paṛí; wuh phir na uṭhegí: wuh apní zamín par aundhí paṛí hai, koí nahín jo phir use uṭháke khaṛá kare.

3 Kyúnki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Wuh shahr, jis men se hazár nikalte the, so us men Isráel ke liye ek sau rah jáenge; aur jis shahr men se sau nikalte the, us men das rah jáenge.

4 ¶ Kyúnki KHUDÁWAND Isráel ke gharáne ko yún kahtá hai, ki Tum merí talásh karo[b], to tum zinda rahoge[c]:

5 Lekin Baitel kí talásh na karo[d], aur Jiljál men dákhil mat ho, aur Biar-sab'a ko mat jáo[e]: kyúnki Jiljál to asír hoke jáegá, aur Baitel[f] ná-chíz ho jáegá.

6 Tum KHUDÁWAND ke tálib ho, tab to zinda rahoge[g]; aisá na ho, ki wuh Yúsuf ke gharáne men ág kí mánind lag jáwe, aur use khá jáwe, aur Baitel men us ká bujhánewálá koí na howe;

7 Ki tum 'adálat ko mubaddal karke nágdauná kar dete ho[h], aur rástí ko zamín par ḍál dete ho.

8 Us kí talásh karo jis ne ‖ Plíadís aur Oríon[i] sitároṇ ko banáyá, jo maut kí parchháín ko subh kar detá, aur din ko andherí rát kartá hai[k], aur samundar ke páníon ko bulátá hai, aur unhen zamín par unḍeltá hai[l]: us ká nám KHUDÁWAND hai[m];

9 Wuh jo zabardaston par ek nagahání halákat látá hai, aur mazbút gaṛh par kharábí ṭúṭtí hai.

10 We us ká kína rakhte hain jo darwáza par sarzanish kartá hai[n], aur we us se nafrat rakhte hain jo haqq bát kahtá hai[o].

11 Pas, is liye ki tum miskínon ko pácmál karte ho, aur un se gehún ke bojhen chhín lete ho, tum ne makánon ko taráshe húe pattharon se banáyá hai, par un men nahín basoge[p], aur tum ne nafís tákistán lagáe hain, par un kí mai píne na páoge.

12 Kyúnki main tumhárí bahuterí buráíon aur baṛe baṛe gunáhon se ágáh hún; ki tum sádiqon ko satáte ho[q], tum rishwat lete ho, aur miskín ko darwáza par se kinára kar dete ho[r].

13 Is liye un dinon men wo jo dáná hain khámosh ho rahenge[s], kyúnki wuh burá waqt hai.

14 Tum nekí ke tálib ho aur badí ke nahín, táki tum zinda raho; aur yún hí KHUDÁWAND, Rabb ul afwáj, tumháre sáth rahegá, jaisá ki tum kahte ho[t].

15 Badí ká kína rakho, aur nekí ko cháho[u], aur darwáza par 'adálat ko qáim karo: sháyad ki KHUDÁWAND, lashkaron ká Khudá, Yúsuf ke báqí logon par rahm kare[x].

16 Is liye YAHOWAH Khudá, Rabb ul afwáj, Khudáwand yún farmátá hai, ki Sab galíon men nauha howegá, aur we sab raston men afsos! afsos! kahenge; aur kisánon ko mátam ke liye, aur un ko, jo nauhagarí men mahárat rakhte hain[y], nauha ke liye buláwenge.

17 Aur sáre angúrí bágon men zárí hogí: is liye ki main tujh men se guzar karúngá[z], KHUDÁWAND farmátá hai.

18 Tum par afsos, jo KHUDÁWAND ke din kí tamanná rakhte ho[a]! us se tumhárá kyá fáida? KHUDÁWAND ká din táríkí hai, roshní nahín[b].

19 Jaisá koí sher se bhága, aur

s Paid. 19. 24, 25. Yas. 13. 19. Yar. 49. 18. t Zak. 3. 2. Yahúd 23. u 6 áyat. x Dekho Hiz. 13. 5. aur 22. 30. Lúq. 14. 31, 32. y Zab. 139. 2. Dán. 2. 28. z 'Amús 5. 8. aur 8. 9. a Isť. 32. 13. aur 33. 29. Mík. 1. 3. b Yas. 47. 4. Yar. 10. 16. 'Amús 5. 8. aur 9. 6.

a Yar. 7. 29. Hiz. 19. 1. aur 27. 2. b 2 Táw. 15. 2. Yar. 29. 13. c 6 áyat d Yas. 55. 3. d 'Amús 4. 4. e 'Amús 8. 14. f Hós. 4. 15. aur 10. 8. g 4 áyat. h 'Amús 6. 12. ‖ Yá, *Suraiyá aur Jabbár ko.* i Aly. 9. 9. aur 38. 31.

k Zab. 104. 20. l Aly. 38. 34. 'Amús 9. 6. m 'Amús 4 13. n Yas 29. 21. o 1 Sal. 22. 8. p Isť. 28. 30, 38, 39. Mík. 6. 15. Saf. 1. 13 Haj. 1. 6. q 'Amús 2. 6. r Yas. 29. 21. 'Amús 2. 7. s 'Amús 6. 10. t Mík 3. 11. u Zab 34. 14. aur 97. 10. Rúm. 12. 9. x Khur. 32. 30. 2 Sal. 19. 4. Yoel 2. 14. y Yar. 9. 17. z Khur. 12. 12. Nahúm 1. 12. a Yas. 5. 19. Yar. 17. 15 Hiz. 12. 22, 27. 2 Pat. 3. 4 b Yar. 30. 7. Yoel 2. 2. Saf. 1. 15.

Peshtar MASÍH se, 787.

ríchh use mile[c]; yá ghar men jákar apná háth díwár par rakhe, aur us ko sámp káṭe.

20 Kyá KHUDÁWAND ká din táríkí na hogá, aur roshní nahín? balki niháyat andherá hogá, jis men kuchh safáí na ho.

21 ¶ Main tumhárí 'ídon ko makrúh jántá hún, hán, un se nafrat rakhtá hún[d], aur main tumhárí muqaddas jamá'aton men bú ko nahín súnghúngá[e].

22 Aur tum harchand chaṛháwon aur hadyon ko mere áge guzránoge, taubhí main unhen qabúl nahín karúngá[f]; aur tumháre moṭe bailon ke shukrána ke hadyon kí taraf mutawajjih nahín húngá.

23 Ai tú, apne rágon kí áwáz ko mere áge se dúr kar; kyúnki main tere rabábon kí áwáz ko nahín sunúngá.

24 Lekin tú aisá kar ki 'adálat pání kí tarah bahtí rahe, aur rástí baṛí nahr kí mánind[g].

25 Ai ahl i Isráel, kyá tum log chálís baras tak bayábán men mere áge zabáih aur hadya guzránte rahe[h]?

26 Tum ne to apne Malik[i] ke khaima ko, aur apne buton ke Kíún ko, apne ma'búd ke táre ko, jo tum ne apne liye banáyá, uṭháyá kiye:

27 Is liye main tumhen asír karke Dimishq ke pár[k] bhejúngá, KHUDÁWAND, jis ká nám Rabb ul afwáj hai[l], farmátá hai.

VI BÁB.

1 *Isráel kí 'aiyáshí ke sabab, 7 we kharáb khasta hojáenge. 12 We islah-pazír nahín hain.*

UN par afsos, jo Saihún men chain se rahte hain[a], aur Samrún ke pahár par bharosá rakhte hain, aur us guroh ke kháss log hain jo auron kí nisbat se auwal ṭhahartí[b], jin ke pás Isráel ke gharáne áte hain.

2 Tum Kalnah[c] ko pár utarke[d] jáo, aur dekho; aur wahán se baṛí Hamát[e] tak sair karo; tab Filistíon keJát[f] ko utar jáo: kyá we in mamlukaton se bihtar hain[g]? aur un ka siwána tumháre siwána se baṛá hai?

3 Ai logo, tum jo burá din[h] apne se dúr karte ho[i], aur zulm kí chaukí[k] ko apne pás khínchte ho[l];

4 We, jo háthí-dánt ke palang par loṭte hain, aur apní chárpáíon par phail phail leṭte hain, aur galle men ke barron ko, aur thán men se bachhṛon ko nikálke kháte hain;

5 Aur rabáb kí áwáz ke sáth ‖gáte hain[m], aur Dáúd kí tarah[n] músíqí ke sázon ko apne liye íjád karte hain;

6 Aur piyálon men se mai píte hain, aur apne badan par kháss 'itr malte hain; lekin Yúsuf ‖kí shikasta-hálí ke liye gam nahín kháte[o]:

7 ¶ Is liye we pahle asíron ke sáth asír hoke jáenge, aur un kí na'ra-kash mahfil jo áram se paṛe hain uṭh jáegí.

8 Khudáwand YAHOWAH ne apní zát kí qasam kháí hai[p], KHUDÁWAND Rabb ul afwáj farmátá hai, ki Main Ya'qúb kí hashmat se[q] nafrat rakhtá hún, aur us ke mahallon se kína; is liye main us shahr ko, ‖un sab samet jo us men hai, de ḍálúngá.

9 Aur yún hogá, ki agar ek ghar men das ádmí báqí rahenge, to we marenge.

10 Ádmí ká rishtadár, wuh jo use jalátá hai, use uṭháwegá táki us kí haḍḍíon ko ghar se nikále, aur us se, jo ghar ke andar hai, kahegá, ki Ab tak tere sáth aur koí hai? Wuh kahegá, Koí nahín. Tab wuh bolegá, ki Chup rah[r], ki KHUDÁWAND ká nám hamárí zubán par na áwe[s].

11 Kyúnki dekh, KHUDÁWAND hukm kartá hai[t], aur wuh baṛe ghar men rakhna ḍálegá, aur chhoṭe ghar ko daráron se náqis karegá[u].

12 ¶ Kyá chaṭán par ghoṛe dauṛenge? yá kyá koí bail leke wahán hal jotegá? tad bhí tum ne 'adálat ko haláhal se, aur nekokárí ke phalon ko nágdaune se mubaddal kiyá[x]:

13 Tum log jo nikammí chíz par fakhr karte ho, aur kahte ho, Kyá ham ne apne liye apní táqat se síng nahín nikále?

14 Lekin, ai Isráel ke khándán, KHUDÁWAND Rabb ul afwáj farmátá hai, Dekh, main tum par ek guroh ko chaṛhá láúngá[y], aur we

c Yar. 48. 44.
d Ams. 21. 27. Yas. 1. 11, —16. Yar. 6. 20. Hús. 8. 13.
e Ahb. 26. 31.
f Yas. 66. 3. Mík. 6. 6, 7.
g Hús. 6. 6. Mík. 6. 8.
h Ist. 32. 17. Yash. 24. 14. Hiz. 20. 8, 16, 24. A'mál. 7. 42, 43.
i Dekho Yas. 43. 23.
i 1 Sal. 11. 33.
k 2 Sal. 17. 6.
l 'Amús 4. 13.
a Lúq. 6. 24.
b Khur. 19. 5.
c Yas. 10. 9. Ye liye gayá 794 ke qarib men.
d Yar. 2. 10.
e 2 Sal. 18. 34.
f 2 Taw. 26. 6.
g Nahúm 3. 8.
h 'Amús 5. 18. aur 9. 10.
i Hiz. 12. 27.
k Zab. 94. 20.
l 'Amús 5. 12. 12 áyat.
‖ Yá, gitkárí karte hain.
m Yas. 5. 12.
n 1 Taw. 23. 5.
‖ 'Ibrání men, ke rakhna.
o Paid. 37. 25.
p Yar. 51. 14. 'Ibrán. 6. 13, 17.
q Zab. 47. 4. Hiz. 24. 21. 'Amús 8. 7.
‖ 'Ibrání men, us kí ma'múrí ke sáth.
r 'Amús 5. 13.
s 'Amús 8. 3.
t Yas. 55. 11.
u 'Amús 3. 15.
x Hús. 10. 4. 'Amús 5. 7.
y Yar. 5. 15.

tum ko Hamát ke madkhal[s] se leke bayábán ‖ kí wádí tak satáenge.

VII BÁB.

1 Tiḍḍíon kí áfat, 4 aur ág kí áfat jo áyá cháhtí thín, 'Amús kí du'á se dúr kí játín. 7 Díwár kí taraf ek sáhúl laṭkáyá játá, jis se yih murád thí ki Isráel radd kiyá jáegá. 10 'Amasiyáh 'Amús par shikáyat kartá. 14 'Amús apní buláhaṭ ká ahwál, 16 aur us áfat ká jo 'Amasiyáh par ánewálí thí bayán kartá.

KHUDÁWAND YAHOWÁH ne mujhe yún dikhláyá, aur kyá dekhtá hún, ki us ne zirá'at kí ákhirí roídagí kí ibtidá men, ṭiḍḍíán paidá kín; aur, dekho, wuhí ákhirí hásil thá, jo bádsháhí zirá'at ke kaṭ chukne ke ba'd húá[a].

2 Aur yún húá, ki jab we zamín kí ghás ko bilkull khá chukín, tab main ne kahá, ki Ai Khudáwand YAHOWÁH, main terí minnat kartá hún, ki tú mu'áf kare: ‖ Ya'qúb kis kí i'ánat se uṭhke khaṛá hogá? kyúnki wuh chhoṭá hai[a].

3 Is se KHUDÁWAND pachhtáke báz áyá: aur KHUDÁWAND ne kahá, ki Yih na hogá[b].

4 ¶ Phir Khudáwand YAHOWÁH ne mujhe yún dikhláyá, aur kyá dekhtá hún, ki Khudáwand YAHOWÁH ne ág ko buláyá ki muqábala kare: aur wuh baṛí gahráí ko faná kar gayí, aur zamín ke ek qit'a ko khá gayí.

5 Tab main ne kahá, ki Ai Khudáwand YAHOWÁH, main terí minnat kartá hún, ki báz á: Ya'qúb kis kí i'ánat se uṭh khaṛá hogá? kyúnki wuh chhoṭá hai[c].

6 Is se bhí KHUDÁWAND pachhtáke báz áyá; Yih nahín hogá, Khudáwand YAHOWÁH ne kahá.

7 ¶ Phir mujhe yún dikhláyá, aur kyá dekhtá hún, ki KHUDÁWAND ek díwár par, jo kisí ne sáhúl se mápke banáí thí, khaṛá thá; aur sáhúl us ke háth men thá.

8 Aur KHUDÁWAND ne mujhe farmáyá, ki Ai 'Amús, tú kyá dekhtá hai? Main ne kahá, Ek sáhúl ko. KHUDÁWAND ne kahá, ki Dekh, main ek sáhúl ko apní guroh Isráel ke bích o bích laṭkáúngá[d], aur main phir kabhí un se dar-guzar na karúngá[e].

9 Aur Iz,hák ke únche únche makán[f] ujáṛ honge, aur Isráel ke maqdis wírán ho jáenge; aur main talwár lekar Yarubi'ám ke gharáne par chaṛhúngá[g].

10 ¶ Tab Baitel ke káhin[h] 'Amasiyáh ne Isráel ke bádsháh Yarubi'ám[i] ko kahlá bhejá, ki 'Amús ne Isráel ke gharáne ke darmiyán tujh par bandish bándhí hai, aur sarzamín us kí sárí báten sunne kí táb nahín rakhtí.

11 Kyúnki 'Amús yún kahtá hai, ki Yarubi'ám talwár se márá jáegá, aur Baní Isráel apne watan se yaqínan asír hoke jáenge.

12 Aur 'Amasiyáh ne 'Amús se kahá, ki Ai gaibgo, tú yahán se bhágke Yahúdáh kí sarzamín men já, aur wahán roṭí khá, aur wahán nubúwat kar:

13 Par Baitel men phir kabhí nubúwat na kar[k]; is liye ki yih bádsháh ká maqdis[l], aur bádsháh ká dár-us-saltanat hai.

14 ¶ Tab 'Amús ne 'Amasiyáh ko jawáb men kahá, ki Main to nabí nahín thá, aur na nabí ká beṭá hún[m]; balki charwáhá thá[n], aur gúlar ke phalon ká baṭornewálá:

15 Aur KHUDÁWAND ne mujhe le liyá jab main galla ke píchhe píchhe játá thá, aur KHUDÁWAND ne mujhe farmáyá, ki Já, aur merí guroh Isráel se nubúwat kar.

16 ¶ So ab tú KHUDÁWAND ká kalám sun: Tú kahtá hai, ki Isráel ke khiláf nubúwat mat kar, aur Iz,hák ke gharáne ke bar-khiláf bát mat ḍál[o]:

17 Is liye KHUDÁWAND yún farmátá hai[p], Terí jorú shahr men chhinálá karegí[q], aur tere beṭe aur terí beṭíán talwár se máre jáenge, aur terí zamín jaríb se taqsím kí jáegí, aur tú ek nápák zamín men marjáegá, aur Baní Isráel apne watan se yaqínan asír hoke jáenge.

VIII BÁB.

1 Tábistání phalon kí ek ṭokrí royá men nazar áti, jis se yih murád hai ki Isráel ká ákhir á pahunchá hai. 4 We apne zulm ke sabab malámat uṭháte. 11 Kalám ká kál un par paregá, agar tauba na karen.

KHUDÁWAND YAHOWÁH ne mujhe yún dikhláyá, aur kyá dekhtá hún, ki Ek ṭokrí jis men pakke mewa hain.

2 Aur us ne kahá, ki Ai 'Amús, tú kyá dekhtá hai? Main ne kahá, ki Pakke mewon kí ek ṭokrí. Tab

---

[s] Gin. 34. 8. 1 Sal. 8. 65.
‖ Yá, ke nahr tak.
[a] Yas. 51. 19. 5 áyat.
‖ Yá, Ya'qúb men se kaun.
[b] Ist. 32. 36. 6 áyat. Yún. 3. 10. Ya'q. 5. 16.
[c] 2, 3 áyaten.
[d] Dekho 2 Sal. 21. 13. Yas. 28. 17. aur 34. 11. Nau. 2. 8.
[e] 'Amús 8. 2. Mík. 7. 18.
[f] Bíar-sab'a, Gen. 26. 23. aur 46. 1. 'Amús 5. 5. aur 8. 14.
[g] Pahlá 2 Sal. 15. 10.
[h] 1 Sal. 12. 32.
[i] 2 Sal. 14. 23.
[k] 'Amús 2. 12.
[l] 1 Sal. 12. 32. aur 13. 1.
[m] 1 Sal. 20. 35. 2 Sal. 2. 5. aur 4. 38. aur 6. 1.
[n] 'Amús 1. 1. Zak. 13. 5.
[o] Hiz. 21. 2. Mík. 2. 6.
[p] Dekho Yar. 28. 12. aur 29. 21. 25. 31. 32.
[q] Yas. 13. 16. Nau. 5. 11. Yús. 4. 13. Zak. 14. 2.

Peshtar MASÍH se, 787.

KHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Merí guroh Isráel kí ajal á pahunchí[a]; main phir un se darguzar na karúngá[b].

3 Aur us din men haikal ká nagma nauha ho jáegá[c], Khudáwand YAHOWAH farmátá hai; já ba já bahutsí láshen parí hongí; we chupke unhen nikál phenkenge[d].

4 ¶ Is bát ko suno, are tum jo muhtájon ko nigalte ho[e], aur mulk ke miskínon ko ghatáte ho;

5 Aur tum kahte ho, ki Yih nayá chánd kab guzar jáegá, ki ham galla bechen? aur sabt ká din[f], táki gehún ke khatte kholen? aur aifah ko chhotá aur misqál ko bará karte, aur dagá se jhúthí tarázú banáte[g].

6 Táki ham rúpe par miskín ko, aur ek jorá jútí par kangál ko mol len[h], aur gehún ká phatkan bechen.

7 KHUDÁWAND ne Ya'qúb kí hashmat kí qasam kháí hai[i], ki Yaqínan main un ke kámon men se ek ko bhí nahín bhúlúngá[k].

8 Kyá zamín us sabab se nahín kámpegí[l], aur har ek jo zamín par bastá hai mátam nahín karegá? aur wuh bárh kí mánind sar tá sar charhegí, aur Misr kí nadí kí mánind ubhregí[m], aur utar jáegí.

791.

9 Aur usí din yún hogá, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, ki Main aisá karúngá, ki súraj do pahar ke waqt gurúb hojáegá, aur main roz i roshan men zamín ko andherá kar dúngá[n]:

10 Aur main tumhárí 'ídon ko mátam se, aur tumháre gíton ko nauha se mubaddal karúngá: aur har ek kí kamar par tát bandhwáúngá[o], aur har ek ke sir ko mundwáúngá; aur main aisá mátam karwáúngá, jaisá iklaute bete par hotá hai[p], aur us ká anjám talkh din hogá.

11 ¶ Dekho, we din áte hain, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, ki main us mulk men kál dálúngá; so wuh na rotí ká, aur na pání kí piyás ká kál, balki us kál men KHUDÁWAND kí báten suní na jáengí[q]:

12 Tab we is samundar se us samundar ko, aur uttar se púrab ko bhatakte phirenge, aur KHUDÁWAND ke kalám dhúndhne ke liye idhar udhar daurenge; par nahín páwenge.

13 Aur us din shakíl kunwáríán, aur jawán mard máre piyás ke gash khá jáenge:

14 We log, jo Samrún ke gunáh[r] kí qasam kháte hain[s], aur kahte hain, ki Ai Dán, tere ma'búd kí hayát kí qasam, aur Biar-sab'a[t] kí taríq[u] kí hayát kí: so we gir jáenge, aur phir hargiz nahín uthenge.

IX BÁB.

1 Wiráni jo yaqínan hogí. 11 Dáúd ká khaima marammat hoke phir khará kiyá jáegá.

MAIN ne KHUDÁWAND ko us mazbah par khare hote dekhá, aur us ne farmáyá, Sutúnon ke siron ko már, ki bunyáden hilen, hán, unhen tor dál, ki sabhon ke sir par lag jáwen[a]: aur main un kí aulád ko talwár se már dálúngá: un men se wuh jo bhágegá bhág niklegá nahín[b], aur jo un men se nikal bhágé rihái na páwegá.

2 Agar we pátál men sendhen, to merá háth wahán se unhen khínch nikálegá[c]: agar ásmán par charh jáen, to main wahán se unhen utár láúngá[d].

3 Agar we áp ko Karmil kí chotí par já chhipáwen, main khojke unhen wahán se nikálúngá; aur agar samundar kí tháh men merí nazar se chhip jáen, to main wahán sámp ko hukm karúngá, aur wuh un ko kátegá.

4 Aur agar we asír hoke apne dushmanon ke áge jáwen, to wahán talwár ko hukm karúngá, aur wuh un ko már dálegí[e]; aur main un par nigáh i bad karúngá[f], aur nazar i nek na karúngá.

5 Khudáwand RABB ul afwáj wuh hai, ki agar apne háth se zamín ko chhúe, wuh gudáz ho jáegí[g], aur us ke sáre báshindagán sab mátam karenge[h]; aur wuh bárh kí mánind sartásar charhegí, aur Misr kí nadí kí mánind phir utar jáegí.

6 Yih wuh hai, jo ásmán par apne bálákhánon ko biná kartá hai[i], aur zamín par apne gardún ke qáim kartá hai; wuh, jo samundar ke pánion ko bulátá hai,

Peshtar MASÍH se, 787.

[a] Hiz. 7. 2. [b] 'Amús 7. 8. [c] 'Amús 5. 23. [d] 'Amús 6. 9, 10. [e] Zab. 14. 4. Ams. 30. 14. [f] Naham. 13. 15. 16. [g] Mík. 6. 10, 11. Hús. 12. 7. [h] 'Amús 2. 6. [i] 'Amús 6. 8. [k] Hús 8. 13. aur 9. 9. [l] Hús. 4. 3. [m] 'Amús 9. 5 [n] Aly. 5. 14. Yas. 13. 10. aur 59. 9, 10. Yar. 15. 9 Mík. 3. 6. [o] Yas. 15. 2, 3. Yar. 48. 37 Hiz. 7. 18. aur 27. 31. [p] Yar. 6. 26. Zak. 12. 10. [q] 1 Sam. 3. 1. Zab. 74. 9. Hiz. 7. 26.

[r] Ist. 9. 21. [s] Hús. 4. 15. [t] 'Amús 5. 5. [u] Dekho A'am. 9. 2. aur 18. 25. aur 19. 9, 23. aur 24. 14.

[a] Zab 68. 21. Hab. 3. 13. [b] 'Amús 2. 14. [c] Zab. 139. 8, wag. [d] Aly. 20. 6. Yar. 51. 53. 'Abad. 4. [e] Ahb. 26. 33. Ist. 28. 65 Hiz. 5. 12. [f] Ahb. 17. 10. Yar. 44. 11. [g] Mík. 1. 4. [h] 'Amús 8. 8. [i] Zab. 104. 3, 13.

Peshtar MASÍH se, 787.

aur unhen zamín kí sath par undeltá hai[k]: us ká nám KHUDAWAND hai[l].

7 Ai baní Isráel, kyá tum log mere áge Kúsh kí aulád kí mánind nahín ho? KHUDAWAND farmátá hai. Kyá main Isráel ko Misr kí zamín se, aur Filistíon[m] ko Kaftúr[n] se, aur Arámíon ko Qír[o] se nahín nikál láyá hún?

8 Dekho, Khudáwand YAHOWAH kí ánkhen is gunahgár zamín par hain[p], aur main un ko mitá dálúngá, ki zamín kí sath par na rahen; magar Ya'qúb ke gharáne ko main bilkull nahín mitáúngá[q], KHUDAWAND farmátá hai.

9 Ki dekho, main hukm karúngá, aur Isráel ke gharáne ko sárí qaumon ke darmiyán, jis tarah se chhalní men chhánte hain, chhánúngá; aur sab se chhotá dána bhí zamín par girne na páwegá.

10 Mere guroh men ke sáre gunahgár, jo kahte hain, ki Áfat na to píchhe se ham tak áwegí, aur na áge se ham par paregí[r], so talwár se máre jáenge.

11 ¶ Main usí din men Dáúd ke gire húe khaima ko khará karúngá, aur us ke chíron ko band karúngá; aur main us ke túte phúte makán kí marammat karúngá, aur use, jaisá agle dinon men thá, waisá ta'mír karúngá[s];

12 Táki we Adúm[t] ke báqí logon ko, aur sárí qaumon ko, jin par merá nám kahá játá hai, apní mírás men le lewen[u], KHUDAWAND, jo is kám ká karnewálá hai, farmátá hai.

13 Dekho, we din áte hain, KHUDAWAND farmátá hai, ki jotnewálá kátnewále ká, aur angúr ká kuchalnewálá bonewále ká píchhá karke us ke barábar áwegá[x], aur sáre paháron se mai tapkegí[y], aur sáre tíle gudáz honge.

14 Aur main apní guroh Isráel ke asíron ko phir láúngá[z], aur we wírán shahron ko ábád karenge, aur un men búd o básh karenge; aur we tákistánon ko lagáwenge, aur un kí mai píenge; we bágon ko lagáenge, aur un ke phalon ko kháenge[a].

15 Aur main un ko un kí sarzamín par lagáúngá; aur we apní sarzamín se, jis ko main ne unhen diyá hai, hargiz ukháre na jáenge[b], KHUDAWAND terá Khudá farmátá hai.

k 'Amús 5. 8. l 'Amús 4. 13. m Yar. 47. 4. n Ist. 2 23. Yar. 47 4. o 'Amús 1. 5. p 4 áyat. q Yar. 30. 11 aur 31. 35, 36. 'Abad. 16, 17. r 'Amús 6 3. s A'am. 15. 16, 17. t Gin. 24. 18. u 'Abad. 19. x Ahb. 26. 5. y Yúel 3. 18. z Yar. 30. 3. a Yas. 61. 4. aur 65. 21. Hiz. 36, 33, —36. b Yas 60. 21. Yar. 32. 41. Hiz. 34. 28. Yúel 3. 20

'ABADIYAH NABI' KI' KITAB.

Peshtar MASÍH se, 787. 587 ke qaríb.

1 Adúm kí halákat jo honewálí thí, 3 un kí magrúrí ke sabab, 10 aur us ná-insáfí ke báʻis jo unhon ne Ya'qúb ke sath kí thí. 17 Bábal us naját aur fath kí jo Ya'qúb hásil karegá.

'ABADIYAH kí royá. Khudáwand YAHOWAH Adúm ke haqq men yún farmátá hai: Ham ne KHUDAWAND se ek khabar suní hai, aur gairqaumon ke darmiyán ek elchí bhejá gayá hai[b], Utho tum, aur áo, ham jang ke liye us par charhen.

2 Dekh, main ne tujhe qaumon ke darmiyán haqír kar diyá hai: tú niháyat zalíl hai.

3 ¶ Tere dil ke ghamand ne tujh ko thagá hai, ai tú, jo chatán ke dararon men rahtá hai[c]; terá to makán buland hai, aur tú apne dil men kahtá hai, Aisá kaun hai, jo mujhe zamín par utáregá[d]?

4 Agarchi tú apne ko 'uqáb kí mánind sarbuland kare[e], aur sitáron ke darmiyán apná ghonslá banáwe[f], taubhí main tujhe wahán se níche utárúngá, KHUDAWAND farmátá hai.

5 Agar chor tere yahán áe hon, yá rát ko dakait, (terí kaisí barbádí hai!) to kyá we apne matlab ke mutábiq nahín churáte[g]? agar angúr tornewále tujh pás áe hon, to kyá we chand angúr nahín chhorte[h]?

6 'Esau ká mál kyúnkar dhúndh

a Yas. 21. 11. aur 34 5. Hiz. 25. 12, 13. 14. Yuel 3. 19. Mal. 1. 3. b Yar. 49. 14, wag. c 2 Sal. 14. 7. d Yas. 14. 13, 14, 15. Muk. 18. 7 e Ayy. 20. 6. Yar. 49. 16. aur 51. 53. 'Amús 9. 2. f Hab. 2. 9. g Yar. 49. 9. h Ist. 24. 21. Yas. 17. 6. aur 24. 13.

Peshtar MASÍH se, 587.

nikálá gayá, aur us kí chhipí húí chízen kis tarah khojí gayín!

7 Tere sáre ham-'ahdon ne tujhe sarhadd tak hánk diyá hai: aur un logon ne, jo tujh se mel rakhte the[i], tujhe fareb diyá, aur tujhe maglúb kiyá: aur unhon ne jo terí roṭí kháte the, tere níche jál bichhá-yá; us men zarra dánáí nahín[k].

8 KHUDAWAND farmátá hai, Kyá main us din men, dánáon ko jo Adúm men hain, aur 'aql ko jo 'Esau ke pahár men hai, nábúd na karúngá[l]?

9 Are o Taiman[m], tere pahlawán ghabrá jáenge[n], yahán tak ki koh i 'Esau ke báshindon men se har ek kát ḍálá jáegá.

10 ¶ Us zulm ke sabab, jo tú ne apne bháí Ya'qúb par kiyá hai[o], tú khijálat men ḍúb jáegá, aur tú abad ul ábád tak nest ra-hegá[p].

11 Jis din ki tú us ke muqábil khaṛá thá, jis din ki gairqaumen us ke lashkaron ko asír karke le gayín, aur begána logon ne us ke pháṭakon se dákhil hokar Ya-rúsalam par qur'a ḍálá[q], tú bhí un men se ek kí mánind thá.

12 Tujhe lázim na thá, ki tú us din[r] apne bháí par, jis waqt wuh jiláwatan húá, nazar kar-tá[s], aur Baní Yahúdáh kí halá-kat par khushwaqt hotá[t], aur musíbat ke din ghamanḍ kí báten kahtá.

13 Tujhe munásib na thá, ki tú mere logon ke pháṭakon se un kí musíbat ke din men ghustá; hán, tujh ko lázim na thá, ki un kí musíbat ke din un kí bipat par nazar kartá, aur un kí musí-bat ke din un ke asbáb par háth baṛhátá:

14 Tujhe lázim na thá ki chau-ráhe men khaṛe hokar us ke logon ko jo bháge játe the qatl kare, aur na us dukh ke din men us ke bache húon ko pakaṛke hawála kare.

15 Kyúnki sárí qaumon par KHUDAWAND ká din á pahunchá hai[u]; jaisá tú ne kiyá hai, waisá tujh se kiyá jáegá[x]; terí sazá tere sir par paṛegí.

16 Kyúnki jis tarah tum ne mere muqaddas pahár par piyá, usí tarah sárí qaumen sadá píengí[y]; hán, píengí, aur suṛukengí; aur we aisí hongí ki goyá we thín hí nahín.

17 ¶ Lekin Saihún ke pahár par[z] ‖ naját hogí[a], aur † wuh mu-qaddas hogá; aur Ya'qúb ká gharáná apní mírás par qábiz hogá.

18 Tab Ya'qúb ká gharáná ek ág hogá, aur Yúsuf ká gharáná shu'ala[b], aur 'Esau ká gharáná púál; aur we un ke darmiyán bhaṛkenge, aur un ko khá jáenge; aur 'Esau ke gharáne se koí nahín bachegá, kyúnki KHUDA-WAND ne yih farmáyá.

19 Dakkhin ke rahnewále 'Esau ke kohistán ke[c], aur maidán ke báshindagán Filistíon ke málik honge[d], aur we Ifráím ke khet aur Samrún ke khet le lenge; aur Binyamín Jili'ád ká wáris hogá.

20 Aur baní Isráel ke lashkar ke sáre asír Kan'ánion ke málik honge, aur Sárapat[e] tak le lenge, aur Yarúsalam ke asír, jo Sifárád men hain, dakkhin ke shahron par qábiz hojáenge[f].

21 Aur naját denewále[g] Saihún ke pahár par chaṛhenge, táki 'Esau ke kohistán kí 'adálat karen; aur saltanat KHUDAWAND kí hogí[h].

Peshtar MASÍH se, 587. — 585 ke qaríb.

[i] Yar. 38. 22.
[k] Yas. 19. 11, 12.
[l] Aiy. 5. 12, 13. Yas. 29. 14. Yar. 49. 7.
[m] Yar. 49. 7.
[n] Zab. 76. 5. 'Amús 2. 16.
[o] Paid 27. 41. Zab. 137. 7. Hiz. 25. 12. aur 35. 5. 'Amús 1. 11.
[p] Hiz. 35. 9. Mal 1. 4.
[q] Yúel 3. 3. Nahúm 3. 10.
[r] Zab. 37. 13. aur 137. 7.
[s] Zab. 22. 17. aur 54. 7. aur 59. 10. Mík. 4. 11. aur 7. 10.
[t] Aiy. 31. 29. Amús. 17. 5. aur 24. 17, 18. Mík. 7. 8.
[u] Hiz. 30. 3. Yúel 3. 14.
[x] Hiz. 35. 15. Hab. 2. 8.
[y] Yar. 25. 28, 29. aur 49. 12. Yúel 3. 17. 1 Pat. 4. 17.
[z] Yúel 2. 32.
‖ Yá, we honge, jo nikal bachen.
[a] 'Amús 9. 8.
† Yá, wahán taqaddus hogá.
[b] Yas. 10. 17. Zak. 12. 6.
[c] 'Amús 9. 12.
[d] Saf. 2. 7.
[e] 1 Sal. 17. 9, 10.
[f] Yar. 32. 44.
[g] 1 Tim. 4. 16. Ya'q. 5. 20.
[h] Zab. 22. 28. Dán. 2. 44. aur 7. 14, 27. Zak. 14. 9. Lúq. 1. 33. Mak. 11. 15. aur 19. 6.

YU'NAH NABI' KI' KITA'B.

Peshtar MASÍH se, 862 ke qaríb.

I BA'B.

1 Yúnah Nínawah ko jáne ká hukm páke Tarsís ko bhág játá. 7 Ek ándhí se wuh roká játá; 11 ba'd us ke wuh samundar men dálá játá, 17 jahán ek machhlí us ko nigal játi.

AUR KHUDA'WAND ká kalám ‖Yúnah[a] bin Amittai ko pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Uṭh, us baṛe shahr Nínawah[b] ko já, aur ‖ us kí barbádí kí manádí kar: kyúnki us kí sharárat mere sámhne úpar áí[c].

3 Lekin Yúnah KHUDA'WAND ke huzúr se Tarsís ko bhágne[d] ke liye uṭhá: aur wuh Yáfá[e] men utar gayá, aur wahán ek jaház ko, jo Tarsís ko jáne par thá, páyá; tab us ká kiráya dekar us par chaṛhá, táki KHUDA'WAND ke huzúr se[f] Tarsís ko un ke sáth jáwe.

4 ¶ Lekin KHUDA'WAND ne samundar par ek baṛí ándhí bhejí[g], aur samundar ke darmiyán túfán ne shiddat kí, aisí ki ‖ nazdík thá ki jaház tabáh hojáwe.

5 Tab malláh hirásán húe, aur har ek ne apne apne ma'búd ko pukárá, aur wuh bojh jo jaház par thá samundar men ḍál diyá[h], tá ki yún use halká karen. Par Yúnah jaház ke ‖ andar[i] utarkar paṛá thá, aur so gayá.

6 Tab nákhudá us ke pás gayá, aur use kahá, ki Ai sonewále, terá kyá matlab hai? uṭh, apne Khudá ko pukár[k]; agar aisá hogá, ki Khudá hamen yád kare[l], to ham halák na honge.

7 Aur un men ek ne dúsre se kahá, ki Ao, ham log qur'a ḍálkar[m] daryáft karen, ki kis ke sabab se ham par yih balá áí. Chunánchi unhon ne qur'a ḍálá, aur qur'a men Yúnah ká nám niklá.

8 Tab unhon ne use kahá, Tú ham ko batláiye, kis ke sabab se yih balá ham par áí hai[n]: Terá kyá pesha hai? aur tú kahán se áyá? terá watan kahán? aur tú kis qaum men ká hai?

9 Us ne un se kahá, ki Main 'Ibrání hún, aur ‖ KHUDA'WAND, ásmán ke Khudá se, jis ne samundar aur khushkí ko paidá kiyá hai[o], tarsán hún.

10 Tab we log niháyat ḍare, aur use kahne lage, ki Tú ne aisá kyún kiyá? Kyúnki unhon ne daryáft kiyá thá, ki wuh KHUDA'WAND ke huzúr se bhágá hai; is liye ki us ne áp unhen kahá thá.

11 ¶ Tab unhon ne us se púchhá, ki Ham tujh se kyá karen, tá ki samundar hamáre liye sákin hojáe? ki samundar ziyáda túfání hotá chalá játá thá.

12 Tab us ne unhen kahá, ki Tum log mujh ko uṭhákar samundar men ḍál do[p], to tumháre wáste samundar ká talátum játá rahegá: kyúnki main jántá hún, ki yih baṛí ándhí mere hí sabab se tum par názil húí.

13 Tis par bhí malláhon ne ḍánḍ márne men baṛí mihnat kí, táki kanára pakṛen, lekin we kar na sake[q]; is liye ki daryá un kí mukhálafat men mauj mártá thá.

14 Tab we KHUDA'WAND ke huzúr chilláe aur bole, ki Ai KHUDA'WAND, ham terí minnat karte hain, ki ham log is ádmí kí ján ke sabab se halák na howen, aur khún i náhaqq ko hamárí gardan par mat ḍál[r]: kyúnki, ai KHUDA'WAND, tú ne jo cháhá hai, so hí kiyá hai[s].

15 Aur unhon ne Yúnah ko uṭhákar samundar men ḍál diyá, aur samundar ká talátum mauqúf hogayá[t].

16 Tab we log KHUDA'WAND se nipaṭ ḍare[u], aur unhon ne KHUDA'WAND ke huzúr ek qurbání guzrání, aur nazren mánín.

17 ¶ Par KHUDA'WAND ne ek baṛí machhlí muqarrar kar rakhí thí, ki Yúnah ko nigal jáwe. Aur Yúnah tín din rát machhlí ke peṭ men rahá[x].

II BA'B.

1 Yúnah kí du'á. 10 Wuh machhlí ke peṭ se bach nikaltá.

‖ Mat. 12. 39, men *Yúnas kahláyá.* [a] 2 Sal. 14. 25. [b] Paid. 10 11, 12. Yún 3. 2, 3. aur 4. 11. ‖ 'Ibrání men, *us ke barkhiláf pukár.* [c] Paid. 18. 20, 21. 'Az. 9. 6. Ya'q. 5. 4. Muk. 18. 5. [d] Yún. 4. 2. [e] Yash. 19. 46. 2 Taw. 2. 16 A'am. 9. 36. [f] Paid. 4. 16. Aly. 1. 12. aur 2. 7. [g] Zab. 107. 25. ‖ Yá, *gumán thá.* [h] Yun. A'am. 27 18, 19, 38 ‖ 'Ibrání men, *us ke kanáron men.* [i] 1 Sam. 24. 3. [k] Zab. 107. 28. [l] Yúel 2. 14. [m] Yash. 7. 14, 16. 1 Sam. 10. 20, 21. aur 14. 41, 42 Ams. 16. 33. A'am. 1. 26. [n] Yash. 7. 19 1 Sam. 14. 43

‖ Yá, *YAHOWAH.* [o] Zab. 146. 6. A'am. 17. 24. [p] Yúh. 11. 50. [q] Ams. 21. 30 [r] Ist. 21. 8. [s] Zab. 115. 3 [t] Zab. 89. 9. 1 Bq. 8. 24. [u] Marq. 4. 41. A'am. 5. 11. [x] Mat. 12. 40. aur 16. 4. Lúq. 11. 30.

Peshtar MASÍH se, 862 ke qaríb.

TAB Yúnah ne machhlí ke peṭ meṉ ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá se du'á mángí;

2 Aur kahá, ki Maiṉ ne apní bipat meṉ ḲHUDÁWAND ko pukárá[a], aur us ne merí suní[b]; háṉ, maiṉ pátál ke ‖ batún meṉ se chilláyá, aur tú ne merí áwáz suní.

3 Kyúṉki tú ne mujhe gahráo meṉ samundar ke † darmiyán ḍálá[c], aur pání ke dhároṉ ne mujhe gher liyá, aur terí sárí maujeṉ aur dheú mujh par se guzar gaye[d].

4 Aur maiṉ ne kahá, ki Maiṉ terí nazar se dúr phenká gayá[e]; taubhí terí muqaddas haikal kí taraf phir nazar karúṉgá[f].

5 Pánioṉ ne mujh ko merí ján tak gher liyá[g], aur gahráo ne chároṉ taraf se mujhe band kar rakhá hai, aur samundar ke siwár mere sir par lapeṭe gaye.

6 Aur maiṉ pahároṉ kí jaṛoṉ tak utar játá; zamín ke aṛbange mujh par hamesha ke liye band rahte; magar, ai ḲHUDÁWAND mere Ḳhudá, tú merí ján ko gor meṉ se riháí degá[h].

7 Jis waqt merá jí mujh meṉ ḍúb gayá, tab maiṉ ne ḲHUDÁWAND ko yád kiyá, aur merí du'á terí muqaddas haikal meṉ tujh tak pahunchí[i].

8 Jo log ki jhúṭhí batálatoṉ[k] ko mánte haiṉ, we apne Rahmkarnewále ko chhoṛte haiṉ.

9 Par maiṉ shukrguzárí ‖ karke tere áge qurbání guzránuṉgá[l]; maiṉ apní nazroṉ ko adá karúṉgá. Naját ḲHUDÁWAND se hai[m].

10 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne machhlí ke kahá, aur us ne Yúnah ko ḳhushkí par ugal diyá.

III BÁB.

1 *Yúnah, do bára bhejá jáke, Nínawíoṉ ke darmiyán manádí kartá. 5 Un ke tauba karne par, 10 Ḳhudá pachhtáke apne iráda se báz átá.*

AUR ḲHUDÁWAND ká kalám dúsrí bár Yúnah ko pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Uṭh, us baṛe shahr Nínawah ko já, aur wahán we nasíhatoṉ kar jo maiṉ ne tujhe kahíṉ.

3 Tab Yúnah ḲHUDÁWAND ke kalám ke mutábiq uṭhkar Nínawah ko gayá. Aur Nínawah † Ḳhudá ko sámhne ek baṛá shahr thá, ki us kí ibáta tín din kí ráh thí.

4 Aur Yúnah ne shahr meṉ ek din kí ráh jáke manádí kí, aur kahá[a], Chálís aur din honge, tab Nínawah ulaṭ diyá jáegá.

5 ¶ Tab Nínawah ke báshindoṉ ne Ḳhudá par i'atiqád kiyá[b], aur roza kí manádí kí, aur sab ne chhoṭe se baṛe tak ṭáṭ pahiná.

6 Aur yih ḳhabar Nínawah ke bádsháh ko pahunchí; aur wuh apne taḳht par se uṭhá, aur bádsháhí libás ko utár ḍálá, aur ṭáṭ oṛhkar rákh par baiṭh gayá[c].

7 Aur bádsháh aur ‖ amíroṉ ke farmán se ek ishtihár Nínawah meṉ kiyá gayá, aur is bát kí manádí húí, ki Koí insán, aur haiwán, galla, aur rama, koí chíz na chakhe, aur na kháwe, aur na pání píwe[d];

8 Lekin insán aur haiwán ṭáṭ pahineṉ, aur Ḳhudá ke huzúr shiddat se nála kareṉ; balki har koí apní apní burí ráh se[e], aur apne apne zulm se, jo un ke háthoṉ meṉ hai[f], báz áweṉ.

9 Kaun kah saktá hai, ki Ḳhudá báz áwegá, aur pachhtáegá, aur apne qahr i shadíd se dast-bardár howegá, táki ham log halák na hoṉ[g]?

10 ¶ Aur Ḳhudá ne un ke kámoṉ ko dekhá, ki we apní apní burí ráh se báz áe: tab Ḳhudá us badí se, jo us ne kahí thí ki maiṉ un se karúṉgá, pachhtáke báz áyá[h], aur us ne un se badí na kí.

IV BÁB.

1 *Yúnah Ḳhudá kí rahmat se bezár hoke kuṛhtá hai, 4 aur ek rendí ke daraḳht kí ma'rifat se tambíh pátá.*

AUR Yúnah us se niháyat náḳhush húá, aur nipaṭ ranjída ho gaya.

2 Aur us ne ḲHUDÁWAND ko áge du'á mángí, aur kahá, ki Ai ḲHUDÁWAND, maiṉ tujh se 'arz kartá húṉ, kyá yih merá maqúla na thá, jis waqt maiṉ hanoz apne watan meṉ thá? is liye maiṉ áge se Tarsís ko bhágá[a]; kyúṉki maiṉ jántá thá, ki tú karím aur rahím Ḳhudá hai[b], jo gussa karne meṉ dhímá hai, aur niháyat mihrbán hai, aur pachhtáke áp ko badí se báz rakhtá hai.

3 Ab, ai ḲHUDÁWAND, maiṉ terí minnat kartá húṉ; ki merí ján ko

---

Marginal references (left): [a] Zab. 120. 1. aur 130. 1. aur 142. 1. Nau. 3. 55, 56. [b] Zab. 65. 2. Yas. 14. 9. ‖ 'Ibrání meṉ, peṭ. † 'Ibrání meṉ, dil meṉ. [c] Zab. 88. 6 [d] Zab. 42. 7 [e] Zab. 31. 22. [f] 1 Sal. 8. 38. [g] Zab. 69. 1. Nau. 3. 54. [h] Zab. 16. 10. [i] Zab. 18. 6. [k] 2 Sal. 17. 15. Zab. 31. 6. Yar. 10. 8. aur 16. 19. ‖ 'Ibrání meṉ, ki áwáz ke sáth [l] Zab. 50. 14, 23 aur 116. 17, 18. Húš. 14. 2. 'Ibrán. 13. 15. [m] Zab. 3. 8. † Pahid. 10. 9. Yá, Ḳhudá ká. Yún, Zab. 36. 6. aur 80. 10.

Marginal references (right): Peshtar MASÍH se, 862 ke qaríb. [a] Dekho Ist. 18. 22. [b] Mat. 12. 41. Lúq. 11. 32. [c] Aiy. 2. 8. ‖ 'Ibrání meṉ, baṛe ádmioṉ &c. [d] 2 Taw. 20. 3. Yúel 2. 15. [e] Yas. 58. 6. [f] Yas. 59. 6. [g] 2 Sam. 12. 22. Yúel 2. 14. [h] Yar. 18. 8. 'Amús 7. 3, 6. [a] Yún. 1. 3. [b] Khur. 34. 6. Zab. 86. 5. Yúel 2. 13.

Peshtar MASI'H se, 862 ke qaríb.

mujh se le le[c]; kyúnki mere liye marná jíne se bihtar hai[d]?

4 ¶ Tab KHUDAWAND ne farmáyá, Kyá tú shiddat se ranjída hotá hai?

5 Aur Yúnah shahr se báhar jáke shahr kí púrab taraf baiṭhá, aur wahán apne liye ek chhappar banáyá; aur us ke níche chháṉw men baiṭh rahá, ki dekhe us shahr ká hál kyá hotá hai.

6 Tab KHUDAWAND Khudá ne ‖rendí ká ek darakht ugáyá, aur use Yúnah ke úpar dauṛáyá, táki wuh us ke sir par sáya kare, aur use taklíf se chhuṛáwe. Aur Yúnah us rendí ke peṛ ke sabab se † niháyat khush húá.

7 Lekin dúsre din subh ke waqt Khudá ne ek kíṛe ko taiyár kiyá, aur us ne us rendí ke darakht ko káṭá, aisá ki wuh súkh gayá.

8 Aur jab áftáb chaṛhá, tab aisá húá, ki Khudá ne púrab kí taraf se lúh chaláí; aur áftáb kí garmí ne Yúnah ke sir men asar kiyá; wuh gash men áyá, aur apní ján ke liye maut cháhí, aur kahá, ki Is jíne se mere liye marná bihtar hai[e].

9 Aur Khudá ne Yúnah ko kahá, Kyá tú us rendí ke darakht ke sabab shiddat se ranjída hai? Us ne kahá, Main yahán tak ranjída hún, ki mujhe marná khush átá hai.

10 Tab KHUDAWAND ne farmáyá, ki Tujhe us rendí ke darakht par rahm áyá, jis ke liye tú ne kuchh mihnat na kí, aur na tú ne use ugáyá, jo † ek hí rát men ugá, aur ek hí rát men súkh gayá:

11 Aur kyá mujhe lázim na thá ki main itne baṛe shahr Nínawah[f] par, jis men ek lákh bís hazár ádmíon se ziyáda hain, jo apne dahne báyen háth ke darmiyán imtiyáz nahín kar sakte[g], aur mawáshí bhí bahut hain[h], shafaqat na karún?

c 1 Sal. 19. 4.
d 8 áyat.
‖ 'Ibrání men, Qíqáyon.
† 'Ibrání men, baṛí khushí se khush húá.
e 3 áyat.
† 'Ibrání men, ek rát ká farzand thá.
f Yún. 1. 2. aur 3. 2, 3.
g Ist. 1. 39.
h Zab. 36. 6 aur 145. 9.

MI'KAH NABI' KI' KITA'B.

750 ke qaríb.

I BA'B.

1 Míkah is ká bayán kartá ki qahr iláhí jo Ya'qúb par paṛá thá, so us kí butparastí ke sabab se áyá. 10 Unhen chitá detá ki nauha karen.

KHUDAWAND ká kalám, jo Yahúdáh ke sháhán Yútám, aur Akhaz, aur Hizqiyáh ke dinon men Morastí Míkah[a] ko pahunchá, jo us ne Samrún aur Yarúsalam kí bábat dekhá[b].

2 Suno, ai sáre logo; aur kán dhar, ai zamín[c], tú aur sab samet jo tujh par hain: aur Khudáwand YAHOWAH, hán, KHUDAWAND apní muqaddas haikal se[d] tum par gawáhí dewe[e].

3 Kyúnki, dekh, KHUDAWAND apne makán se[f] báhar nikaltá hai[g], aur wuh utregá, aur zamín ke únche makánon ko pámál karegá[h].

4 Aur sáre pahár us ke tale pighal jáenge[i], aur wádíán phaṭengí, jaisá ki mom ág ke sámhne pighal játá, aur jaisá pání jo karáre par se bah játá hai.

5 Yih sab Ya'qúb kí khatá aur Isráel ke gunáhon ke sabab se hai. Ya'qúb kí khatá kyá hai? kyá Samrún nahín? aur Yahúdáh ke únche makán kyá hain? kyá Yarúsalam nahín?

6 Is liye main Samrún ko khet ke túda kí mánind[k], aur angúrí bág lagáne kí jagah ke mánind banáúngá; aur main us ke pattharon ko wádí men ḍhalkáúngá, aur us kí newon ko záhir kar dúngá[l].

7 Aur us kí sárí khodí húí múraten chúr chúr kí jáengí, aur us ke sab asbáb, jo kharchí ke taur par mile the[m], ág se jaláe jáenge: aur main us ke sáre buton ko kharáb karúngá: kyúnki us ne yih sab kuchh ek kasbí kí kharchí se paidá kiyá hai, aur wuh phir ek kasbí kí kharchí hojáegá.

8 Is liye main kuṛhúngá, aur mátam karúngá[n], main nangá aur barahna hoke phirúngá[o]: main ‖ gídaṛon kí tarah chilláúngá, aur

a Yar. 26. 18
b 'Amús 1. 1.
c Ist. 32. 1. Yas. 1. 2.
d Zab. 11. 4. Yún. 2. 7. Hab. 2. 20.
e Zab. 50. 7. Mal. 3. 5.
f Zab. 115. 3.
g Yas. 26. 21.
h Ist. 32. 13. aur 33. 29. 'Amús 4. 13.
i Qúz. 5. 5. Zab. 97. 5. Yas. 64. 1, 2, 3. 'Amús 9. 5. Hab. 3. 6, 10.
k 2 Sal. 19. 25. Mík. 3. 12.
l Hiz. 13. 14.
m Hús. 2. 5, 12.
n Yas. 21. 3. aur 22. 4. Yar. 4. 19.
o Yas. 20. 2, 3, 4.
‖ Yá, azhdahon kí.

Peshtar MASÍH se, 750 ke qaríb.

†shutr-murgon kí mánind shor karúngá[p].

9 Kyúnki us ká zakhm lá-'iláj hai; so wuh Yahúdáh tak bhí áyá[q], wuh mere logon ke phátak tak, hán, Yarúsalam tak pahunchá.

10 ¶ Tum Ját men us kí khabar mat do[r], aur mutlaq na roo; ‖Bait-'Afrah men, khák par lotá kar[s].

11 Ai Safír kí rahnewálí, apná satr kholke tú chalí já[t]: wuh jo Za,anán men bastá hai nikal nahín játá; Bait-Ezal ‖mátam ke sabab tum pás khará rah nahín saktá.

12 Marot kí rahnewálí apne amwál ke liye kurhtí hai: kyúnki KHUDÁWAND kí taraf se[u] balá názil húí, jo Yarúsalam ke phátak tak pahunchí.

13 Ai Lakís[x] kí rahnewálí, bád-pá jánwar ko gárí men jot: wuh Saihún kí betí ke liye pahlá gunáh húí; kyúnki Isráel kí khatáen tujh men páí gayín.

14 Is liye tú Morasat-Ját ko taláq kar degá: ‖Akzíb[y] ke gharáne Isráel ke bádsháhon se dagá karenge.

15 Balki, ai Marísah[z] kí báshinda, terá ek wáris main tere darmiyán láúngá; wuh us Adúlám[a] men, jo Isráel kí shaukat hai, áwegá.

16 Áp ko chandlá baná[b], apne piyáre larkon ke liye[c] apne sir mundá; 'uqáb kí mánind apne chandlápan ko ziyáda kar: kyúnki we tujh pás se asír hoke gaye.

II BÁB.

1 *Zulm kí bábat.* 4 *Ek nauha jo hogá.* 7 *Beinsáfí aur butparastí ke sabab se nahí unhen malámat kartá.* 12 *Wa'da hotá ki Ya'qúb phir bahál kiyá jáegá.*

730 ke qaríb.

UN par wáwailá hai, jo buráí ke mansúba bándhte hain[a], aur apne bistar par sharárat kí tadbíren íjád karte[b]! jab subh roshan hotí, we yih karte hain, kyúnki wuh un ke dast i qudrat men hai[c].

2 We kheton ká lálach karte hain[d], aur zulm karke unhen le lete hain; aur gharon ká tama' karte hain, aur un ko chhín lete hain: isí tarah ádmí par aur us ke ghar par, hán, mard par aur us kí mírás par zulm karte hain.

3 Is liye KHUDÁWAND yún farmátá hai, Dekh, main is gharáne[e] kí barbádí ke liye ek mansúba bándhtá hún, ki jis se tum log apní gardan bachá nahín sakoge; aur tum sarkashon kí tarah na chaloge; kyúnki yih ek burá waqt hai[f].

4 ¶ Usí din koí shakhs tum par ek masal láegá[g], aur phútke roegá, aur mátam karegá[h], aur kahegá, ki Ham bilkull gárat húe; us ne mere logon ká bakhra badal dálá[i]; us ne kyúnkar use mujh se judá kar diyá! us ne hamáre khet kisí bágí ko bánt diye hain.

5 Is liye tum men se koí nahín rahegá, jis ke nám par KHUDÁWAND kí jamá'at men qur'a pare, tá ki wuh paimáish kí rassí dále[k].

6 We un ko, jo peshíngoí karte, kahte hain, ki Peshíngoí mat karo[l]; so we un ke áge peshíngoí na karenge: aise logon se ruswáí judá na hogí.

7 ¶ Ai logo, tum jo Ya'qúb ká gharáná kahláte ho, kyá KHUDÁWAND kí rúh ‖tang kí gayí hai? kyá us ke ye hí kám hain? kyá merí báten us ke liye, jo sídhá chaltá, achchhí nahín hain?

8 Áj kal mere log dushman kí tarah uthe hain; tum un par se jo be-fikr hoke ráste par chalte hain, goyá ki we laráí se phir áte hain, qabá ko chádar samet utár lete ho.

9 Tum mere logon kí jorúon ko un ke suthre gharon se nikál dete ho: aur tum ne un kí aulád se hamesha ke liye merí shaukat judá kar lí.

10 Tum log utho, aur jáo, kyúnki yih tumhárí árámgáh nahín[m]; ki yih nápákí ke sabab tumhen halák karegí[n], hán, sakht halákat hogí.

11 Agar koí shakhs hawá aur jhúth kí pairauí karke darog-goí kare[o], aur kahe, ki Main tujh se mai aur nasha kí bábat nubúwat karúngá, to wuhí shakhs is qaum ká nabí hogá.

12 ¶ Ai Ya'qúb, main yaqínan tere sab ke sab ko faráham karúngá; main Isráel ke báqí logon ko jam'a karúngá[p]; main unhen un bheron kí mánind[q] jo Busrah men hon, aur us galla kí mánind jo bhersále men ho, ikatthá ka-

Peshtar MASÍH se, 730 ke qaríb.

† Yá, ullúon kí.
p Aiy. 30. 29. Zab. 102. 6.
q 2 Sal. 18. 13. Yas. 8. 7, 8.
r 2 Sam. 1. 20.
‖ Ya'ne, Khák ke ghar men
s Yar. 6. 26.
t Yas. 20. 4. aur 47. 2, 3. Yar. 13. 22. Nahúm 3. 5.
‖ 'Ibrání men, ká mátam us ká khará honá tum se letá.
u 'Amús 3. 6
x 2 Sal. 18. 14, 17.
‖ Ya'ne, ek jhúth.
y Yash. 15. 44.
z Yash. 15. 44.
a 2 Taw. 11. 7.
b Aiy. 1. 20. Yas. 15. 2 aur 22. 12. Yar. 7. 29. aur 16. 6. aur 47. 5. aur 48. 37.
c Nau. 1. 5
a Hús. 7. 6.
b Zab. 36. 4.
c Paid. 31. 29.
d Yas. 5. 8.
e Yar. 8. 3.
f 'Amús 5. 13. Afs. 5. 16.
g Hab. 2. 6.
h 2 Sam. 1. 17.
i Mík. 1. 15.
k Ist. 32. 8, 9.
l Yas. 30. 10. 'Amús 2. 12. aur 7. 16.
‖ Yá, kotáh kí gayí.
m Ist. 12. 9.
n Ahb. 18. 25, 28. Yar. 3. 2.
o Hiz. 13. 3.
p Mík. 4. 6, 7.
q Yar. 31. 10.

rúngá; ádmíoṇ kí kasrat ke sabab we gul shor kareṇge[r].

13 Toṛnewálá un ke áge áge gayá hai; we toṛte húe pháṭak tak guzar játe, aur us meṇ se nikal játe, aur un ká bádsháh[s] un ke áge áge chalegá, aur KHUDÁWAND un ká sardár hogá[t].

r Hiz. 36. 37. s Hús. 3. 5. t Yas. 52. 12.

III BÁB.

1 Amíroṇ kí be-rahmí. 5 Nabíoṇ kí daroq-goí. 8 Donoṇ kí be-fikrí.

710.

AB maiṇ ne kahá, ki Ai Ya'qúb ke sardáro, aur Isráel ke gharáne ke qázío, maiṇ tumhárí minnat kartá húṇ, so merí 'arz suno; Kyá tumháre liye 'adálat ká jánná munásib nahíṇ hai[a]?

2 Jo nekí ká kína rakhte haiṇ, aur badí ko piyár karte haiṇ; jo logoṇ ká post un par se khíṇchte haiṇ, aur un kí haḍḍíoṇ par se gosht nochte haiṇ;

3 Aur jo mere logoṇ ká gosht kháte haiṇ[b], aur un kí khál un par se khíṇchte haiṇ; aur un kí haḍḍíoṇ ko toṛte haiṇ, aur unheṇ ṭukṛá ṭukṛá karte haiṇ, goyá ki wo háṇḍí ke liye, aur goyá ki we gosht haiṇ jo deg meṇ ḍálá jáwe[c].

4 Tab we KHUDÁWAND ko pukáreṇge, par wuh un kí nahíṇ sunegá[d]; háṇ, wuh us waqt un se apná muṇh poshída karegá, is liye ki unhoṇ ne bure 'amal kiye haiṇ.

5 ¶ KHUDÁWAND un nabíoṇ ko haqq meṇ, jo mere logoṇ ko gumráh kar dete haiṇ[e], aur jo apne dáṇtoṇ se chabáí karte haiṇ[f], aur Salámatí pukárte haiṇ, aur wuh jo un ke muṇh meṇ luqma nahíṇ ḍáltá hai[g], us se laṛne par musta'idd hote haiṇ, yúṇ farmatá hai:

6 Is liye tum par rát hojáegí jis meṇ tum royá nahíṇ dekhoge[h]: aur tum par táríkí chhá jáegí jis ke bá'is tum gaibdání na kar sakoge: aur nabíoṇ par áftáb guráb hogá, aur un ke liye din andherá ban jáegá[i].

7 Aur gaibdán pashemán honge, aur rammálí karnewále sharm kháeṇge; háṇ, sáre log apne honṭhoṇ ko ḍháṇpeṇge; kyúṇki Khudá kí taraf se kuchh jawáb nahíṇ hai[k].

8 Lekin maiṇ, KHUDÁWAND kí rúh ke sabab se, qúwat aur rástí aur diláwarí se labá lab húṇ, táki Ya'qúb ko us ká gunáh, aur Isráel ko us kí khatá jatáúṇ[l].

a Yar. 5. 4, 5. b Zab. 14. 4. c Hiz. 11. 3, 7. d Zab. 18. 41. Amos. 1. 28. Yas. 1. 15. Hiz. 8. 18. Zak. 7. 13. e Yas. 56. 10, 11. Hiz. 13. 10 aur 22, 25. f Mik. 2. 11. Mat. 7. 15. g Hiz. 13. 18, 19. h Yas. 8. 20, 22. Hiz. 13. 23. Zak. 13. 4. i Amús 8. 9. k Zab. 74. 9. Amús 8. 11. l Yas. 58. 1.

9 Ai Ya'qúb ke gharáne ke sardáro, aur ai Isráel ke gharáne ke qázío, maiṇ tumhárí minnat kartá húṇ, tum jo 'adálat se 'adáwat rakhte ho, aur sárí rástí ko ulṭá dete ho, is bát ko suno.

10 We Saihún ko khúnrezí se[m], aur Yarúsalam ko be-insáfí se bine karte haiṇ[n].

11 Us ke sardár rishwat leke 'adálat karte haiṇ[o]; aur us ke káhin ujrat leke ta'lím dete haiṇ[p]; aur us ke gaibdán naqdí ke liye rammálí karte haiṇ; tis par bhí we KHUDÁWAND par takiya karte haiṇ, aur kahte haiṇ, Kyá KHUDÁWAND hamáre darmiyán nahíṇ[q]? koí balá ham par nahíṇ áwegí.

12 Is liye Saihún tumháre sabab khet kí taraḥ jotá jáegá[r]; aur Yarúsalam túda túda ban jáegá[s]; aur haikal ká pahár[t] jangal ke únche makánoṇ kí taraḥ ho jáegá.

IV BÁB.

1 Bábat us hashmat kí, 3 aur salámatí kí, 8 aur bádsháhat kí, 11 aur fathyábí kí jo kalísiye kí honewálí thí.

LEKIN ákhirí dinoṇ meṇ aisá hogá, ki KHUDÁWAND ke ghar ká pahár paháṛoṇ kí choṭí par nasb kiyá jáegá[a], aur sáre ṭíloṇ se únchá kiyá jáegá, aur ummateṇ us kí taraf ‖rawána hoṇgí.

2 ¶ Aur bahuterí qaumeṇ áweṇgí, aur kaheṇgí, ki Chalo, ki ham log KHUDÁWAND ke pahár, aur Ya'qúb ke Khudá ke ghar ko chaṛh jáeṇ, aur wuh hameṇ apní ráheṇ sikhláwegá, aur ham us ke rástoṇ par chaleṇge: kyúṇki sharí'at Saihún se, aur KHUDÁWAND ká kalám Yarúsalam se niklegá.

3 Aur wuh bahuterí qaumoṇ ke darmiyán 'adálat karegá, aur bahuterí zoráwar gurohoṇ ke jo dúr rahtí hoṇ malámat karegá: we apní talwároṇ ko toṛkar pháleṇ banáweṇge, aur apní barchhíoṇ ko haṇsúe[b]; ek qaum dúsrí qaum par talwár nahíṇ chaláegí, aur we phir jang kí ta'lím na leṇge[c].

4 Tab we har koí apní apní ták ke níche aur anjír ke daraḳht tale baiṭheṇge[d], aur unheṇ koí nahíṇ ḍaráwegá: kyúṇki RABB ul afwáj kí zubán ne is bát ko farmáyá hai.

5 Kyúṇki sárí qaumoṇ meṇ se

m Hiz. 22. 27. Hab. 2. 12. Saf. 3. 3. n Yar. 22. 13. o Yas. 1. 23. Hiz. 22. 12. Hús. 4. 18. Mik. 7. 3. p Yar. 6. 13. q Yas. 48. 2. Yar. 7. 4. Rúm. 2, 17. r Yar. 26. 18. Mik. 1. 6. s Zab. 79. 1. t Mik. 4. 2. a Yas. 2. 2, wag. Hiz. 17. 22, 23. ‖ 'Ibrání meṇ, bah jáeṇgí. b Yas. 2. 4. Yúel 3. 10. c Zab. 72. 7. d 1 Sal. 4. 25. Zak. 3. 10.

Peshtar MASÍH 88, 710.

har ek apne apne ma'búd ká nám leke chalegí[e]; aur ham log KHUDAWAND apne Khudá ká nám leke hamesha ke liye aur abad tak chalá karenge[f].

6 KHUDAWAND farmátá hai, ki Main usí din men un ko jo langráte hain faráham karúngá[g], aur un ko jo nikál diye gaye hain, aur un ko, jinhen main ne dukh diyá thá, samet lúngá[h].

7 Aur main un ko jo langráte hain ek baqíya karúngá[i], aur unhen jo dúr tak áwára kiye gaye the ek zoráwar qaum banáúngá; aur KHUDAWAND Saihún ke pahár par ab se abad ul ábád tak un par saltanat karegá[k].

8 ¶ Aur tú, ‖ ai galla ke burj aur Saihún kí betí ke hasín garh, tujh par yih áwegá, ya'ne, aglí saltanat áwegí, aur bádsháhat Yarúsalam kí betí tak pahunchegí.

9 Ab tú kyún zor se chillátí hai? kyá tujh men koí bádsháh nahín hai[l]? kyá terá saláhkár nest húá hai? kyúnki tujh ko jannewálí 'aurat kí sí píren lagí hain[m].

10 Dard khá, aur jannewálí 'aurat kí tarah janne kí mihnat uthá, ai Saihún kí betí; kyúnki tú ab shahr se báhar niklegí, aur maidán men rahegí, aur Bábul tak jáegí; wahán hí tú naját páegí; wahán KHUDAWAND tujh ko dushmanon ke qabza se chhuráwegá.

11 ¶ Aur ab bahuterí qaumen tere muqábil jam'a húí hain[n], aur kahtí hain, ki Us ko ganda hone do, ham apní ánkhon se Saihún ko dekhen[o].

12 Par we log KHUDAWAND ke andeshon se ágáh nahín hain[p], aur us kí maslahat ko nahín jánte; kyúnki wuh unhen, un gatthon kí tarah jo khalihán men hon, jam'a karegá[q].

13 Ai Saihún kí betí, uth, aur dáen chalá[r]; kyúnki main tere síng ko lohá, aur tere khuron ko pítal banáúngá, aur tú bahuterí qaumon ke tukre tukre karegí[s]; aur tú un ke zakhíra ko KHUDAWAND kí nazr karegí[t], aur un ke mál ko use degí jo sárí zamín ká Khudáwand hai[u].

V BÁB.

1 *Masíh kí paidáish.* 4 *Us kí bádsháhat.* 8 *Us kí zafaryábí.*

AI faujon kí betí, tú apne taín faujon men jam'a kar: us ne hamen gher liyá hai; unhon ne Isráel ke hákim ke gál par chharí márí hai[a].

2 Par, ai Baitlaham[b] Ifrátah, harchand ki tú Yahúdáh ke hazáron[c] men[d] chhotá hai, taubhí tujh men se wuh shakhs nikalke mujh pás áwegá, jo Isráel men hukúmat karegá[e]; aur us ká nikalná qadím se, aiyám ul azal se hai[f].

3 So wuh unhen chhor degá, yahán tak ki wuh waqt hogá, ki wuh jo janne ká dard khátí hai jan chuke[g]: tab us ke báqí bháí[h] baní Isráel ke pás phir áwenge.

4 ¶ Aur wuh khará hogá, aur KHUDAWAND kí qudrat se, aur KHUDAWAND apne Khudá ke nám kí buzurgí se, ri'áyat karegá[i]; aur we qáim rahenge; kyúnki ab wuh zamín ke siwánon tak buzurg hogá[k].

5 Aur yihí sulh ká bá'is hogá[l]. Aur jab Asúr hamárí sarzamín men áwegá, aur hamáre mahallon men pánw rakhegá, tab ham sát charwáhe, aur áth sarguroh barpá karke, us par charhenge.

6 Aur we talwár se Asúr kí zamín ko, aur Namrúd kí sarzamín ko[m], us ke madkhalon men, wírán karenge; aur jab Asúr hamárí sarzamín men áwegá, aur hamárí sarhaddon men qadam rakhegá, tab wuh ham ko us se bacháwegá[n].

7 Aur Ya'qúb ke báqí log[o] bahuterí qaumon ke darmiyán aise honge, jaisá os KHUDAWAND se, aur jaisá menh ghás par[p], jo ádmí ke liye nahín thahartá, aur na Baní Ádam kí khátir rah játá hai.

8 ¶ Aur Ya'qúb ke báqí log gair qaumon ke darmiyán bahuterí gurohon ke bích aise honge, jaisá sher i babar jangal ke jánwaron ke bích, aur jaisá jawán sher bheron ke galla men hotá hai; ki jab wuh un ke darmiyán guzar kartá hai, wuh latártá bhí hai, aur phár dáltá, aur koí chhuránewálá nahín.

9 Terá háth tere dushmanon par buland kiyá jáegá, aur tere sáre mukhálif nest ho jáenge.

10 Aur usí din men yún hogá,

e Yar. 2. 11. f Zak. 10. 12. g Hiz. 34. 16. Saf. 3. 19. h Zab. 147. 2. Hiz. 34. 13. aur 37. 21. i Mik. 2. 12. aur 5. 3, 7, 8. aur 7. 18. k Yas. 9. 6. aur 24. 23. Dán. 7. 14, 27. Lúq. 1. 33. Mak. 11. 15. ‖ 'Ibrání men Mijdal 'Adr, Paid. 35. 21. l Yar. 8. 19. m Yas. 13. 8. aur 21. 3. Yar. 30. 6. aur 50. 43. n Nau. 2 16. o 'Abad. 12. Mik. 7. 10. p Yas. 55. 8. Rúm. 11. 33. q Yas. 21. 10. r Yas. 41. 15, 16. Yar. 51. 33. s Dán. 2 44. t Yas. 18. 7. aur 23. 18. aur 60. 6, 9. u Zak. 4. 14. aur 6. 5.

a Nau. 3. 30. Mat. 5. 39. aur 27. 30. b Mat. 2. 6. Yúh. 7. 42. c Khur. 18. 25. d 1 Sam. 23. 23. e Paid. 49. 10. Yas. 9. 6. f Zab. 90. 2. Amis. 8. 22, 23. Yúh. 1. 1. g Mik. 4. 10. h Mik. 4. 7. i Yas. 40. 11. aur 49. 10. Hiz. 34. 23. Mik. 7. 14. k Zab. 72. 8. Yas. 52. 13. Zak. 9. 10. Lúq. 1. 32. l Zab. 72. 7. Yas. 9. 6. Zak. 9. 10. Lúq. 2. 14. Afs. 2. 14. m Paid. 10. 8, 10, 11. n Lúq. 1. 71. o 3 áyat. p Ist. 32. 2. Zab. 72. 6. aur 110. 3.

Peshtar MASÍH se, 710.

Khudáwand farmátá hai, ki main tere ghoron ko, jo tere darmiyán hain, kát dálúngá, aur terí gárion ko nest karúngá[q];

11 Aur terí sarzamín ke shahron ko mitá dálúngá, aur tere sáre qil'on ko dhá dúngá:

12 Aur main tere háth kí jádúgarián munqat'a karúngá, aur tere jádúgar phir na honge[r],

13 Aur terí khodí húí múraten, aur wuh múraten jo nasb kí gayí hain, tere darmiyán se nikál dálúngá[s], aur tú áge apne háth kí banáí húí chíz ko[t] nahín pújegá:

14 Aur main terí Yasíraton ko tere darmiyán se ukhár dálúngá, aur tere shahron ko tabáh karúngá;

15 Aur main gussa aur qahr ke sáth gair qaumon se, jo shanawá na húín, intiqám lúngá[u].

VI BÁB.

1 *Khudá ká jhagrá jo logon ke sáth hai un kí ná-muruwatí ke bá'is,* 6 *aur un kí jahálat,* 10 *aur un kí be-insáfí,* 16 *aur un kí butparastí ke sabab.*

AB tum yih suno jo Khudáwand kahtá hai; ki Uth, paháron se mubáhasa kar, aur sáre tíle terí áwáz ko sunen.

2 Ai sáre paháro, aur zamín kí mazbút bunyádo[a], Khudáwand ká jhagrá suno[b]; kyúnki Khudáwand ko apne logon ke sáth jhagrá hai, aur wuh Isráel par hujjat sábit karegá[c].

3 Ai mere log, main ne tum se kyá kiyá hai[d]? aur tumhen kis bát men taklíf dí hai? so tum mujh par gawáhí do.

4 Kyúnki main tum ko Misr kí zamín se nikál láyá[e], aur gulámon ke ghar se fidiya dekar chhurá láyá; aur tere áge Músá, aur Hárún, aur Miryam ko bhí bhejá hai.

5 Ai mere log, yád karo, ki Moáb ke bádsháh Balaq ne kyá mashwarat kí, aur Ba'úr ke bete Bala'ám ne use kyá jawáb diya hai[f]; aur kyá húá Sittim se Jiljál tak[g]; táki tum Khudáwand kí rástí se wáqif hojáo[h].

6 ¶ Main kyá leke Khudáwand ke huzúr men áún, aur Khudá Ta'álá ke áge kyúnkar sijda karún? kyá charháwon aur yaksála bachhron ko lekar us ke áge áúngá?

7 Kyá Khudáwand hazár mendhon se[i], yá tel ke das hazár nahron[k] se khush hogá? kyá main apne palauthe ko apne gunáh ke 'iwaz[l], apne pet ke phal ko de dálúngá, ki merí ján ke liye khatiyat ho.

8 Ai insán, us ne tujhe wuh dikháyá hai jo kuchh ki bhalá hai[m]; aur Khudáwand tujh se aur kyá cháhtá hai magar yih ki tú insáf kare, aur rahm-dilí ko piyár kare[n], aur apne Khudá ke sáth farotaní se chale.

9 Khudáwand kí áwáz shahr ko pukártí hai, aur jo 'aqlmand hai, tere nám par lihaz karegá; tum us sonte kí suno, aur us kí bhí jis ne use muqarrar kiyá hai.

10 ¶ Kyá hanoz sharír ke ghar men sharárat ke khazána hain, aur chhotá ‖paimána jo la'natí hai[o]?

11 Kyá main, jo dagá kí tarázú aur jhúthe báton ká thailá rakhtá hún, be-gunáh thahrún?

12 Is liye ki wahán ke daulatmand zulm se labrez hain, aur us ke báshindagán jhúth bolte hain, aur un ke munh men un kí zabán dagá denewálí hai[q].

13 Is liye main tujhe márte húe, aur tere gunáhon ke sabab tujh ko wírán karte húe, [illegible] dálúngá[r].

14 Tú kháegá, par [illegible] nahín hogá[s], ki tere andar [illegible] udásí hogí; tú pakar[illegible] par nahín chhurá legá; [illegible] kuchh ki tú chhurá legá [illegible] talwár ke hawála karún[illegible].

15 Tú boegá, par kátegá nahín; zaitún k[illegible] men peregá, par apne [illegible] nahín malegá; aur tú na[illegible] ko taiyár karegá, par nahín[illegible].

16 [illegible] ki 'Umri[u] ke qawánín [illegible] gaye[x], aur Akhiab ke [illegible] ke a'amál yád hain[y], aur [illegible] un kí mashwaraton par [illegible] ho, táki main tum ko wírán [illegible] dún, aur us ke rahnewálon ko sítí ká bá'is banáún[z]; so tum merí guroh kí ruswáí utháoge[a].

VII BÁB.

1 *Kalísiyá is sabab shikáyat karke ki us ke log thore hain,* 3 *aur ki aksar be-díní men bah gaye,* 5 *Khudá hí ká bharosá rakhtí, aur insán ká nahín.* 8 *Wuh apne dushmanon par gálib átí.* 14 *Khudá us se wa'da karke,*

Marginal references: [q] Zak. 9. 10. [r] Yas. 2. 6. [s] Zak. 13. 2. [t] Yas. 2. 8. [u] Zab. 149. 7. 8 áyat. 2 Tas. 1. 8. [a] Ist. 32. 1. Zab. 50. 1, 4. Yas. 1. 2. [b] Hos. 12. 2. [c] Yas. 1. 18. aur 5. 3, 4. aur 43. 26. Hós. 4. 1. [d] Yar. 2. 5, 31. [e] Khur. 12. 51. aur 14. 30. aur 20. 2. Ist. 4. 20. Amus 2. 10. [f] Gin. 22. [illegible] aur 23. 7. aur 24. 10, 11. Ist. 23. 4, 5. Yash 24. 9, 10. Mak 2. 14. [g] Gin. 25. 1. aur 33. 19. Yash 4. 19. aur 5. 10. [h] Qáz. 5. 11. [i] Zab. 50. 9. aur 51. 16. Yas. 1. 11. [k] Aiy. 29. 6. [l] 2 Sal. 16. 3. aur 21. 6. aur 23. 10. Yar. 7. 31. aur 19. [illegible] His. 23. [illegible] [m] Ist. 10. 12. 1 Sam. 15. 22. Hós. 6. [illegible] aur 12. 6. [n] Pold [illegible] Yas. [illegible] Amus 5. 5. [o] Imsál [illegible] [illegible] Ist. 25. 13, [illegible] Amus. 11. 1. aur 20. 10, 23. [p] Hós. 12. 7. [q] Yar. 9. 3, 5, 6, 8. [r] Abb. 26. 16. Zab. 107. 17, 18. [s] Abb 26. 26. Hós. 4. 10. [t] Ist. 28. 38, 39, 40. Amus 5. 11. Saf. 1. 13. Haj. 1. 6. [u] 1 Sal. 16. 25, 26. [x] Hós. 5. 11. [y] 1 Sal. 16. 30, wag. aur 21. 25, 26. 2 Sal. 21. 3. 1 Sal 9. 8. Yar. 19. 8 [a] Yas. 25. 8. Yar. 51. 51. Nau. 5. 1.

gunahgár bahutsá mál gárat karwátá hai[o].

X BAB.

1 Bábat dánishmandí aur himáqat kí: 16 beqáidí kí bábat, 18 kahálat kí, 19 aur rúpiyon kí. 20 Apne dil men bhí bádsháhon kí ta'zím karná munásib hai.

MUI' makkhíán jab 'attár ke 'itr men paren use badbú kartí hain, so us shakhs ke liye, jo dánish aur 'izzat ke sabab neknám hai, thorí sí bewuqúfí aisí hai.

2 Dánishwar ká dil us ke dahne háth hai; par ahmaq ká dil us ke báyen hai.

3 Hán, ahmaq jo hai, jab wuh ráh chaltá hai, us kí 'aql játí rahtí hai, aur wuh sab se kahtá hai, ki Main ahmaq hún[a].

4 Agar hákim tujh par qahr kare, to apní jagah mat chhor[b]; kyúnki bardásht bare gunáhon ko mitá detí hai[c].

5 Ek zabúní hai, jo main ne súraj ke níche dekhí, jo hákim kí taraf se hotí, jis waqt wuh khatá kare:

6 Ahmaqí buland-nishín hotí hai[d], aur daulatmand níche baithte hain.

7 Main ne dekhá, ki naukar ghoron par sawár hoke phirte hain[e], aur sháhzáde naukaron ke mánind zamín par paidal chalte hain.

8 Wuh jo garhá khodtá hai, so us men giregá[f]; aur jo díwár ko tortá hai, use sámp dasegá.

9 Jo pattharon ko táldetá hai, so un se dukh pátá hai; aur jo lakrí chírtá hai, so us se chot lagne ke khatre men hotá hai.

10 Agar lohá kund hai, aur ádmí dhárí tez na kare, to bahut sá zor karná partá hai; par fáida uthána ke liye hikmat achchhí rahbar hai.

11 Sámp bagair mantar ke dastá hai[g], aur ‖yáwa-go us se bihtar nahín.

12 Dánishmand ke munh kí báten latíf hain[h]; par ahmaq ke honth usí ko nigal játe hain[i].

13 Us ke munh kí báton kí ibtidá ahmaqí hai, aur us kí báton kí intihá fásid ablahí hai.

14 Ahmaq bahutsí báten banátá hai[k]; ádmí nahín batá saktá hai, ki kyá hogá; aur jo kuchh us ke ba'd hogá, use kaun kah saktá hai[l]?

15 Ahmaq kí mihnat un men se har ek ko thakátí hai; kyúnki wuh shahr men jáne ko nahín jántá.

16 ¶ Tujh par, ai mamlukat, afsos hai, jab larká terá bádsháh húá, aur tere sháhzáde subh ko kháte hain[m].

17 Nekbakht hai tú, ai sarzamín, jab amírzáda terá bádsháh húá, aur tere sháhzáde bar-waqt kháwen, is liye ki un kí tawánáí báqí rahe, aur na ki badmast howen[n].

18 ¶ Jab bahutsí kahálat hotí hai, ballá dhaltá hai, aur dhíle háthon se ghar tapaktá hai.

19 ¶ Hansne ke liye log ziyáfat karte hain, aur mai ján ko khush kartí hai[o]; aur rúpiyon se sab kám nikaltá hai.

20 ¶ Tú apne dil men bhí bádsháh par la'nat na kar[p], aur apní khwábgáh men bhí máldár par la'nat na kar; kyúnki hawáí chiriyá mazmún ko le uregí; aur wuh jis ke par hain us bát ko kholdegá.

XI BAB.

1 Khairát karne ke taur kí bábat. 7 Zindagí ke darmiyán maut ko, 9 aur aiyám i jawání men 'adálat ke din ko yád karná munásib hai.

PANION kí sath par apní rotí phenk de[a]; kyúnki tú bahut dinon ke píchhe use páwegá[b].

2 Sát ko, balki áth ko[c] hissa de[d]: kyúnki tú nahín jántá hai, ki zamín par kyá balá áwegí[e].

3 Jab bádal pání se bhare hote hain, to zamín par baraske apne taín khálí karte hain; aur agar darakht dakhin taraf yá uttar taraf gire, to jahán darakht girtá hai, wahán pará rahtá hai.

4 Jo hawá ko atkaltá hai, so nahín botá hai; aur jo bádalon ko dekhtá hai, so nahín lautá hai.

5 Jaisá tú nahín jántá hai, ki hawá kí kyá ráh hai[f], aur hámila ke rihm men haddíán kyúnkar bartí hain[g], waisá hí tú Khudá ke kámon ko, jo sab kuchh kartá hai, nahín jánegá.

6 Fajr ko apná bíj bo, aur shám ko bhí apná háth mat rok; kyúnki tú nahín jántá hai, ki un men se kaun ráhat-bakhsh hogá,

[o] Yash. 7. 1, 11, 12.
[a] Ams. 13. 16. aur 18. 2.
[b] Wá'iz 8. 3.
[c] 1 Sam. 25. 24, wag. Ams. 25. 15.
[d] Ast. 3. 1.
[e] Ams. 19. 10. aur 30. 22.
[f] Zab. 7. 15. Ams. 26. 27.
[g] Zab. 58. 4, 5. Yar. 8. 17
‖ 'Ibrání men, sáhib i lisán
[h] Ams. 10. 32. aur 12. 13.
[i] Ams. 10. 14. aur 18. 7.
[k] Ams. 15. 2.
[l] Wá'iz 3. 22. aur 6. 12. aur 8. 7.
[m] Yas. 3. 4, 5, 12. aur 5. 11.
[n] Ams. 31. 4.
[o] Zab. 104. 15.
[p] Khur. 22. 28. A'am. 23. 5.
[a] Dekho Yas. 32. 20.
[b] Ist. 15. 10. Ams. 19. 17. Mat. 10. 42. 2 Qur. 9. 8. Gal. 6. 9, 10. 'Ibrán. 6. 10.
[c] Mík. 5. 5.
[d] Zab. 112. 9. Lúq. 6. 30. 1 Tim. 6. 18, 19.
[e] Afs. 5. 16.
[f] Yúh. 3. 8.
[g] Zab. 139. 14, 15.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

yih, yá wuh, yá donoṉ ke donoṉ kám barábar bhale hoṉge.

7 ¶ Núr to míṭhá hai, aur súraj ká dekhná áṉkhoṉ ko achchhá lagtá hai[h].

8 Háṉ, agar ádmí bahutse barsoṉ tak jíwe, aur un sabhoṉ meṉ ḳhushí kare; tad bhí munásib hai ki wuh táríkí ke dinoṉ ko yád rakhe; kyúṉki we bahut hoṉge. Sab jo átá hai, so butlán hai.

9 ¶ Ai jawán, tú apní jawání meṉ ḳhush ho, aur apní bulúgat ke dinoṉ meṉ apná jí bahlá, aur apne dil kí ráhoṉ meṉ aur apní áṉkhoṉ kí manzúrí meṉ chal[i]; par ján rakh, ki in sárí bátoṉ ke liye Ḳhudá tujh ko 'adálat meṉ láwegá[k].

10 Aur ‖ gam apne dil se dúr kar, aur badí apne jism se nikál dál[l]; kyúṉki laṛakpan aur jawání donoṉ hech haiṉ[m].

XII BÁB.

1 *Ḳháliq ko har-waqt yád karná farz hai.* 8 *Báhut Wá'iz ke maqsad kí, ki us kí bátoṉ se logoṉ kí taraqqí ho.* 13 *Sárí batálaton kí tásír miṭáne ke liye Ḳhudá ká ḳhauf auwalan mufíd hai.*

APNI' jawání ke dinoṉ meṉ apne Ḳháliq ko yád kar[a]; jab tak ki bure din nahíṉ áe, aur we baras nazdík na húe, jin meṉ tú kahegá ki In se mujhe kuchh ḳhushí nahíṉ[b];

2 Jab tak ki súraj aur roshní aur chánd aur sitáre andhere nahíṉ húe, aur badliáṉ bárish ke ba'd phir jam'a nahíṉ hotíṉ;

3 Us se áge ki ghar ke rakhwál thartharáne lageṉ, aur zoráwar log kubṛe hojáweṉ, aur písnewáliáṉ be-káj raheṉ, is liye ki we thoṛí sí haiṉ, aur un ke sámhne jo khiṛkíoṉ se jháṉktíáṉ haiṉ andherí chhá jáwe,

4 Aur galí ke kiwáṛe band ho jáeṉ, jab chakkí kí áwáz dhímí hotí, aur ádmí chiṛiyá kí áwáz se chauṉk uṭhe, aur nagma kí sárí beṭíáṉ zaíf hojáweṉ[c];

5 Aur log chaṛháí se ḍar jáweṉ, aur dahshateṉ ráh meṉ hoṉ, aur bádám ká daraḳht phúlne lage, aur ek ṭiḍḍá ek bojh ma'lúm ho, aur ḳhwáhish ghaṭ jáwe; kyúṉki insán apne abadí makán meṉ chalegá[d], aur mátam-karnewále galí galí phireṉge[e]:

6 Peshtar us se ki chándí kí ḍorí kholí jáe, aur sone kí kaṭorí phaṭ jáe, aur ghaṛá chashma par toṛá jáe, aur hauz ká charḳh ṭúṭ jáe.

7 Us waqt ḳhák ḳhák se já milegí jis tarah áge milí húí thí[f], aur rúh Ḳhudá ke pás phir jáegí[g] jis ne use diyá[h].

8 ¶ Butlánoṉ kí butlán, Wá'iz kahtá hai, sab butlán hai[i].

9 Ġaraz, azbaski Wá'iz dánishmand thá, us ne sab tarah kí ágáhí logoṉ ko baḳhshí; háṉ, us ne ba-ḳhúbí dhyán kiyá, aur baṛí talásh kí, aur bahutsí masleṉ qaríne se bayán kiyáṉ[k].

10 Wá'iz latíf báteṉ páne kí talásh meṉ rahá, aur yih sachchí báteṉ rástí se likhí haiṉ.

11 Dánishmand kí báteṉ painoṉ ke mánind haiṉ, aur un khúṉṭíoṉ ke mánind, jo sáhibán i majlis se gáṛí játí haiṉ, aur we ek hí charwáhe kí taraf se miliṉ.

12 So ab, mere beṭe, in se nasíhat-pazír ho: bahut kitábeṉ banáne kí intihá nahíṉ hai; aur bahut paṛhná jism ko thakátá hai[l].

13 ¶ Ab áo, ham tamám bátoṉ ká ḳhulása suneṉ: Ḳhudá se ḍar, aur us ke hukmoṉ ko mán[m]; ki insán ká farz i kullí yihí hai.

14 Kyúṉki Ḳhudá har ek fi'al ko har ek poshída chíz ke sáth, ḳhwáh bhalí ho, ḳhwáh burí, 'adálat meṉ tahqíq karegá[n].

h Wá'iz 7. 11.
i Gin. 15. 39.
k Wá'iz 12. 14. Róm. 2. 6, —11.
‖ Yá, qahr.
l 2 Qur. 7. 1. 2 Tim. 2. 22.
m Zab. 39. 5.
a Ama. 22 6 Nau. 3. 27.
b Dekho 2 Sam. 19. 35.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

c 2 Sam. 19. 35.
d Aiy. 17 13.
e Yar. 9. 17.
f Paid. 3. 19. Aiy. 34. 15. Zab. 90. 3.
g Wá'iz 3. 21.
h Gin. 16. 22. aur 27. 16 Aiy. 34. 14. Yas 57 16. Zak. 12. 1.
i Zab. 62. 9. Wá'iz 1. 2.
k 1 Sal. 4. 32.
l Wá'iz 1. 18.
m Ist 6 2. aur 10. 12.
n Wá'iz 11. 9. Mat. 12. 36. A'am. 17. 30, 31. Róm. 2. 16 aur 14. 10, 12. 1 Qur. 4. 5. 2 Qur. 5. 10.

ĢAZAL-UL-ĢAZALAT.

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb qalam-band húá.

I BAB.

1 Kalísiye ke Masíh par 'áshiq hone kí bábat. 5 Wuh apní badsúratí mánletí, 7 aur minnat kartí ki Masíh ke galle men shámil hone ke liye rahnumáí páwe. 8 Masíh use garariyon ke khaimon tak ráh batlátá; 9 aur apná piyár dikhláke, 11 ba,í ek latíf wa'de us se kartá. 12 Kalísiyá aur Masíh ek dúsre ko mubárakbádí dete.

SULAIMAN kí gazal-ul-gazalát[a].

2 Wuh apne munh ke chúmon se mujhe chúme: ki terá 'ishq mai se bihtar hai[b].

3 Jaisí tere latíf 'itron kí khushbú, so terá nám hai; us 'itr kí mánind jo giráyá jáwe: is wáste kunwáríán tujh par 'áshiq hain.

4 Mujhe khínch[c], ham tere píchhe daurengí[d]: Bádsháh mujhe apne káshánon men le áyá[e]: ham tujh men shádmán aur masrúr hongí; ham tere 'ishq kí ta'ríf mai kí se ziyáda karengí; ‖ we jo sídhe log hain, tujh par 'áshiq hain.

5 Main kálí, par jamíla hún, ai Yarúsalam kí betío, Qidár ke khaimon kí mánind, Sulaimán ke pardon kí mánind.

6 Mere záhir par nazar mat karo, ki main kálí hún, is liye ki áftáb kí nigáh mujh par parí; merí má ke bete mujh se ná-khush the; unhon ne mujhe tákistánon kí nigáhbání dí; par main ne apne tákistán kí nigahbání nahín kí.

7 Mujhe batlá, ai tú, jo mere dil ká piyárá hai, ki kahán charátá hai, tú apne galle ko do pahar ke waqt kahán le já rakhtá hai? káhe ko main tere rafíqon ke gallon ke darmiyán ‖ be-táb kí tarah phirún.

8 ¶ Ai tú jo 'auraton ke darmiyán niháyat shakíl hai[f], agar tú yih nahín jántí hai, to galle ke naqsh i qadam par já, aur apne balwán-charwáhon ke khaimon ke pás pás chará.

9 Ai merí jání[g], main tujhe Fira'ún kí rath kí ghorion men ek se[h] tashbíh detá hún.

10 Tere gál khush-numá hain, un par motíon kí laríán hain, aur aisí hí terí gardan, us par sone kí zanjíren[i].

11 Ham tere liye sone ke tauq banáwenge, aur un men chándí ke phúl jarenge.

12 ¶ Jab tak bádsháh nosh i ján farmá rahte, mere sumbul kí mahak urtí rahtí.

13 Merá mahbúb mere liye murr ká ek bastá hai; wuh sárí rát merí chhátíon ke darmiyán dhará rahegá.

14 Merá ma'shúq saro e sahí ke phúlon ká ek dasta hai, jo 'Ain i Jadí ke angúrí bágon men se húá.

15 Dekh, tú khush-manzar hai, ai merí jání: dekh, tú khush-rú hai; tú kabútar-chashm hai[k].

16 Kyá hí khúbsúrat hai tú, ai mere mahbúb, kyá dilpasand tú hai! aur hamárá bistar sabzazár hai,

17 Hamáre ghar ke shahtír saro hain, aur hamárí karíán sanaubar.

II BAB.

1 Masíh aur Kalísiye ki ápas men kí ulfat. 8 Kalísiyá Masíh kí ráh dekhtí; 10 wuh buláyí játí. 14 Masíh kí mihrbání jo kalísiye par dikhlátá. 16 Kalísiye ká iqrar, aur ímán, aur us kí ummed.

MAIN Sarún kí nargis, aur wádíon kí sosan hún.

2 Jaisí sosan kháron ke darmiyán, waisí merí jání ‖ 'auraton men hai.

3 Jaisá seb ká darakht ban ke darakhton ke darmiyán, waisá merá mahbúb beton ke darmiyán hai: main barí khushwaqtí se us ke sáye baithá hún, aur us ká phal mere ‖ munh men míthá lagá[a].

4 Wuh mujh ko mai-kháne ke andar láyá, aur us ká jhandá jo mujh par thá, 'ishq hai.

5 Chapátíon se mujh ko qarár do, sebon se mujh ko táza-dam karo; kyúnki main 'ishq kí bímár hún.

6 Us ká báyán háth mere sir tale hai, aur us ká dahná háth mujhe gale se chimtáe húe hai[b].

7 Ai Yarúsalam kí betío, main

---

[a] 1 Sal. 4. 32.
[b] Gaz. 4. 10.
[c] Hús. 11. 4. Yúh. 6. 44. aur 12. 32.
[d] Filip. 3. 12, 13, 14.
[e] Zab. 45. 14, 15. Yúh. 14. 2. Afs. 2. 6.
‖ Yá, we sídhe se tujh par 'áshiq hain.
‖ Yá, burqa'-posh kí mánind phirún.
[f] Gaz. 5. 9. aur 6. 1.
[g] Gaz. 2. 2, 10, 13. aur 4. 1, 7. aur 5. 2. aur 6. 4. Yúh. 15. 14, 15.
[h] 2 Taw. 1. 16, 17.
[i] Hiz. 16. 11, 12, 13.
[k] Gaz. 4. 1. aur 5. 12.
‖ 'Ibrání men, beṭiyon men.
[a] Muk. 22. 1, 2.
‖ 'Ibrání men, tálú.
[b] Gaz. 8. 3.

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

gazálon aur maidán kí harníon kí qasam tumhen detá hún, ki tum merí piyárí ko gul macháke mat jagáo, jab tak ki wuh uṭhne na cháhe [c].

8 ¶ Wuh mere mahbúb kí áwáz! Dekh, wuh paháṛon par se kúdtá, aur ṭílon par se phándtá átá hai.

9 Merá mahbúb áhú yá jawán haran kí mánind hai [d]: dekh, wuh hamárí díwár ke pichhwáṛe khaṛá hai, wuh khiṛkíon se jhánktá hai, jhanjhríon se áp ko dikhátá hai.

10 Merá mahbúb farmátá hai, aur mujh ko kahtá, Uṭh, ai merí piyárí, ai merí náznín, chalí á [e].

11 Kyúnki jáṛá guzar gayá, menh baras chuká aur nikal gayá;

12 Zamín par phúlon kí bahár hai; bulbul ke chahchaháne ká waqt á pahunchá, aur hamárí sarzamín men qumríán bol rahí hain:

13 Anjír ke daraḳhton men hare anjír pakne lage, aur tákon ke phúlon se ḳhush-bú átí hai. So uṭh, ai merí 'azíza, ai merí jamíla, chalí á [f].

14 ¶ Ai merí kabútar, jo chaṭánon ke daráron men, aur kaṛáron kí áṛ men chhipí húí hai, apná chihra mujhe dikhá, apní áwáz mujhe suná [g]; ki terí áwáz shírín hai, aur terá chihra dil-pasand hai.

15 Hamáre liye lomṛíon ko já pakṛo, un lomṛí-bachchon ko, jo tákistán ko ḳharáb karte hain [h]; kyúnki hamárí tákon men phúl lage hain.

16 ¶ Merá mahbúb merá hai, aur main us kí hún; wuh sosanon ke darmiyán charátá hai [i].

17 Jab ki din ḍhale, aur sáya lambáwe [k], tab tú phir á; ai mere mahbúb, tú gazál yá kaṛáṛewále paháṛon par ke jawán haran kí tarah [l] ho á.

III BÁB.

1 *Kalísiyá intiḥán men paṛke ján-fishání kartí aur fathyáb hotí hai. 6 Kalísiyá Masíh par fakhr kartí.*

APNE bistar par rát ko main ne use ḍhúnḍhá [a], jise merá jí cháhtá hai; main ne use ḍhúnḍhá, par wuh na milá.

2 Ab main uṭhúngí, aur shahr ke bázáron aur sháhráhon men phirúngí, aur us ko ḍhúnḍhúngí, jise merá jí cháhtá hai: main ne use ḍhúnḍhá, par na páyá.

3 Chaukídár, jo shahr men phirte hain, mujhe mile [b]: Kyá tum ne us ko dekhá, jis ko merá jí cháhtá hai?

4 Jab main un se tanik áge baṛh gayí thí, to wuh, jis ko merá dil cháhtá hai, mujhe milá: main ne use pakaṛ rakhá, aur use na chhoṛúngí, jab tak main use apní má ke ghar men, aur us kí ke mahall men, jis ke peṭ men main paṛí, na le jáún.

5 Ai Yarúsalam kí beṭío, main tumhen gazálon aur maidán kí haranon kí qasam detá hún, ki tum gul mat macháo, aur merí jání ko mat jagáo, jab tak wuh uṭhne na cháhe [c].

6 ¶ Yih kaun hai, jo murr aur lubán ká 'itr male húe, aur saudágaron kí sárí ḳhushbúíán liye húe, bayábán se ‖ dhúnwándhár chalí átí hai [d]?

7 Dekho us kí pálkí, jo Sulaimán kí hai; jis ke áspás Isráelí baháduron men se sáṭh sáwant hain.

8 Sab ke sab shamsher-dár aur jang ke qábil hain: har ek kí talwár us kí rán par laṭkái húí hai, rát ke ḳhatre ke sabab se.

9 Sulaimán bádsháh ne Lubnán kí lakṛíon kí ek pálkí banwáí.

10 Us ke ḍanḍe rúpe ke, aur us ke takiye sone ke, aur us kí gaddí argawání banwáí, aur us ke andar Yarúsalam kí beṭíon ne 'ishq ká farsh kiyá.

11 Ai Saihún kí beṭío, báhar niklo, aur Sulaimán bádsháh ko dekho, jis ke sir par wuh táj hai, jo us kí má ne, us ke byáh ke din men, aur us ke dil kí shádí ke din men, us ke sir par rakhá.

IV BÁB.

1 *Masíh Kalísiye ke jamál ká tafsíl-wár bayán kartá. 8 Apní muhabbat us par záhir kartá. 16 Kalísiyá minnat kartí ki Masíh ke huzúr men rahne ke liye áp kí sab tarah kí taiyárí hojáwe.*

DEKH, jání, merí jání, tú kyá hí shakil hai! dekh, tú kyá hí ḳhúbsúrat hai! terí ánkhen ‖ terí chádar ke píchhe kabútaron kí sí hain [a]; terá bál bakríon ke galle kí mánind hai, jo koh i Jili'ád ke utár par ulartí hain [b].

2 Tere dánt bheṛíon ke galle kí mánind hain, jin ke bál katre

---

[c] Ġaz. 3. 5. aur 8. 4.
[d] 17 áyat.
[e] 13 áyat.
[f] 10 áyat.
[g] Ġaz 8. 13.
[h] Zab. 80. 13. Hiz. 13. 4. Lúq. 13. 3?.
[i] Ġaz. 6. 3. aur 7. 10.
[k] Ġaz 4. 6.
[l] 9 áyat. Ġaz. 8. 14.
[a] Yas. 26. 9.

[b] Ġaz. 5. 7.
[c] Ġaz. 2. 7. aur 8. 4.
‖ Yá, dhúnwán ke uṭhán kí mánind.
[d] Ġaz 8. 5.
‖ Yá, terí zulfon ke darmiyán.
[a] Ġaz. 1. 15. aur 5. 12.
[b] Ġaz. 6. 5.

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

gaye, aur jo nahán se nikaltí hain; un men se har ek do do bachche jantí hai, aur un men ek bhí bánjh na ho[c].

3 Tere lab jaise qirmizí dore hain; terá munh khúb hai; tere rukhsár terí chádar ke píchhe ádhe anár ke mánind hain[d].

4 Terí gardan aisí jaise Dáúd ke siláh-kháne[e] ká burj hai[f]: us par hazár pharíán latkáí gayí hain; we sab kí sab pahlawánon kí siparen hain.

5 Terí do chhátíán áhú ke do bachchon ke mánind hain, jo ek sáth paidá húe[g], jo sosanon ke darmiyán charte hain.

6 Jab din dhale aur sáya lambáwe[h], main murr ke pahár aur lubán ke tíle ko jáúngá.

7 Ai merí piyárí, tú sar-á-sar jamál hai, tujh men koí 'aib nahín[i].

8 ¶ Mere sáth Lubnán se, ai dulhin, mere sáth Lubnán se tú utar á, Amána kí chotí par se, Sanír aur Harmún[k] kí chotí par se, sheron ke makánon se, aur chíton ke paháron par se jhánk ták.

9 Ai merí búá, aur merí zauja, tú ne merá dil chhínliyá, tú ne apní ek ánkh se, apne gale kí ek zanjír se, mere dil ko gárat kiyá hai.

10 Merí bahin, aur merí zauja, terá 'ishq kyá khúb hai! terí muhabbat mai se kitní ziyáda lazíz hai[l], aur tere raugan kí ríh sárí khushbúíon se!

11 Tere honthon se shahd ke qatre tapakte hain, ai merí zauja; shahd o shír terí zubán ke tale hain[m], aur terí posházk kí ríh Lubnán kí sí ríh hai[n].

12 Merí búá, merí zauja, ek bágícha hai jis kí iháta bándhí gayí; dhapí húí ek sot hai, aur sar-ba-muhr ek chashma.

13 Tere bág ke darakht anáron ká ek lakh-perá hain, jin men lazíz mewe hain; saro hain[o], aur sumbul bhí hain,

14 Aur jatámásí, aur za'farán, aur bed-mushk, aur dárchíní, aur lubán ke sáre darakht, aur murr, aur 'úd, aur har tarah ke khushbúdár masálih;

15 Bágíchon men ek chashma, aur áb i hayát ká[p] ek kúá, aur Lubnán ke sailáb.

16 ¶ Uttar kí hawá, jág; aur dakhin kí hawá, chal: mere bág par bah, ki us kí bás mahake. Merá mahbúb apne bágíche men áwe, aur us ke lazíz mewe kháwe[q].

V BÁB.

1 *Masíh Kalísiye ká nám leke use jagátá.* 2 *Kalísiyá Masíh kí muhabbat se lazzat uthake, 'ishq kí bímár hojátí.* 9 *Masíh kí khúbsúratí ká tafsíl-wár bayán hotá.*

MAIN apne bág men átá hún, merí bahin, merí zauja[a]; main apná murr apne balsán samet batortá hún; main apná shahd us ke chhatte ke sáth khátá hún[b]; main apní mai apne dúdh samet pítá hún. Ai dosto[c], khá lo; pí lo, ‖ ai 'azízo, hán, wufúr se pí lo.

2 ¶ Main sotí hún, par merá dil jágtá; mere mahbúb kí áwáz, jo darwáze par khatkhatátá[d], átí hai, Mere liye khol, merí búá, merí jání, merí kabútar, merí pák pákíza, ki merá sir os se tar hai, aur merí zulfen rát kí búndon se bharí hain.

3 Main to apná sáya utár chukí hún; main use kyúnkar pahinún? main to apne pánw dho chukí hún: main unhen kyúnkar mailá karún?

4 Mere mahbúb ne apná háth roshandán se dálá, aur mere dil o jigar men us ke 'ishq ne jumbish kí.

5 Main apne mahbúb ke liye kholne ko uthí, aur mere háthon se murr tapká: merí unglíon se khushbú murr kí tapkí, qufl ke qabzon par parí.

6 Main ne apne mahbúb ke liye kholá: par merá mahbúb phirke chalá gayá thá: main ba-khud na thí, jab wuh mujh se bolá: main ne use dhúndhá, par na páyá[e]; main ne use pukárá, par us ne mujhe jawáb nahín diyá.

7 Chaukídár, jo shahr men phirte, mujhe mile[f]; unhon ne mujhe márá aur gháyal kiyá: hán, shahrpanáh ke chaukídár merá du-shála le gaye.

8 Ai Yarúsalam kí betío, main tumhen qasam detí hún, agar tumhen merá jání mil jáe, tum use kahiyo, ki main 'ishq kí bímár hún.

9 ¶ Tere mahbúb ko dúsre mahbúb se kyá fazílat hai, ai tú

Marginal references: c Gaz. 6. 6. d Gaz. 6. 7. e Naham. 3. 19. f Gaz. 7. 4. g Dekho Ams. 5. 19. Gaz. 7. 3. h Gaz. 2. 17. i Afs. 5. 27. k Ist. 3. 9. l Gaz. 1. 2. m Ams. 24. 13, 14. Gaz. 5. 1. n Paid. 27. 27. Hús. 14. 6, 7. o Gaz. 1. 14. p Yúh. 4. 10. aur 7. 38. q Gaz. 5. 1. a Gaz. 4. 16. b Gaz. 4. 11. c Lúq. 15. 7, 10. Yúh. 3. 29. aur 15. 14. ‖ Yá, muhabbaton se mast ho. d Mak. 3. 20. e Gaz. 3. 1. f Gaz. 3. 3.

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

jo 'auraton men jamíla hai [a]? tere mahbúb ko dúsre mahbúb se kyá fauqíyat hai, jo tú hamen aisí qasam detí hai?

10 Merá mahbúb surkh o safed hai, lákhon men hazáron men ‖ek hai.

11 Us ká sir aisá hai jaisá chokhá soná, us kí zulfen pech dar pech hain, aur kauwe kí sí kálí hain.

12 Us kí ánkhen un kabútaron kí mánind hain [h] jo lab i daryá dúdh men naháke † tamkanat se baiṭhí húín.

13 Us ke rukhsáre aise jaise phúlon kí kiyárí, aur ‖ khushbú phúlon ká gul-dán: us ke lab sosan hain, jin se khushbú murr ká 'itr ṭapaktá hai.

14 Us ke háth aise hain jaise sone kí angúṭhíán, jin men fíroza ke nag jaṛe húe; us ká peṭ aisá jaisá tábán háthí-dánt, jis par níle yáqút ke gul bane hon.

15 Us kí ṭángen aisí jaise sang i marmar ke sutún, jo sone ke páyon par khaṛe kiye jáwen: us kí qámat Lubnán kí sí; wuh khúbí men rashk i saro hai.

16 Us ká † munh shírín hai; hán, wuh sar-á-pá náz hai. Ai Yarúsalam kí beṭío, yih merá piyárá, yih merá jání hai.

VI BÁB.

1 Kalísiyá Masíh par ímán jo lái thí záhir kartí. 4 Masíh Kalísiye ke husn kí ta'ríf kartá. 10 aur apní muhabbat us par záhir kartá.

TERÁ mahbúb kahán gayá, ai tú jo 'auraton men khúbtarín hai [a]? terá mahbúb kis taraf niklá, táki ham tere sáth us kí talásh men jáen?

2 Merá mahbúb apne bostán men balsán kí kiyárion par gayá, ki bágíchon men charáwe, aur sosanon ke phúlon ko chune.

3 Main apne ma'shúq kí hún, aur merá ma'shúq merá hai [b]; wuh sosanon ke darmiyán charátá hai.

4 ¶ Ai merí jání, tú Tirzah kí mánind khúbsúrat hai, Yarúsalam kí mánind khush-manzar hai, aur haibatnák hai jaise lashkar jis men jhande aur nishán hon [c].

5 Apní ánkhen merí taraf se pher; kyúnki we mujhe ghabrá deti hain: terá bál bakrion ke galle kí mánind hai, jo koh i Jili'ád ke utár par ulartá [d].

6 Tere dánt bheṛíon ke galle kí mánind hain, jo nahán se niklín, jin men se har ek do do bachche jantí hai, aur un men se ek bhí bánjh na ho [e].

7 Ádhe anár kí mánind tere rukhsáre terí chádar ke píchhe dikhái dete hain [f].

8 Sáṭh begamen, aur assí haramen, aur be-shumár kunwáríán to hain;

9 Par merí kabútarí, merí pák pákíza, be-nazír hai; wuh apní má kí eklautí hai, us hí kí, jis ke peṭ men paṛí, láṛlí hai. Beṭíon ne use dekhá, aur use mubárak kahá, aur begamon aur haramon ne use dekhkar us kí sitáish kí.

10 ¶ Yih kaun hai, ki subh kí mánind dikhái detí, jo chánd kí mánind hasína hai, aur súraj kí mánind jamíla, aur jhande-dár fauj kí mánind haibatnák [g]?

11 Main chilgoza ke bág men gayá, ki wádí kí nabátát dekhún, ki tákistán hará húá, aur anáron men kalíán lagín, ki nahín [h].

12 Kyún húá, mujhe nahín ma'lúm, lekin mere jí ne ek-á-ek mujh ko ‖'Ammínádib kí gáríon par chaṛháyá.

13 Phir áiye, phir áiye, ai Salúmiyat; phir áiye, phir áiye, ki ham tujh par nazar karen.—Tum Salúmiyat men kyá dekhoge? Wuh aisí hai jaise ‖ do lashkar jo miljáen.

VII BÁB.

1 Kalísiye ke husn kí ta'ríf hotí játí. 10 Kalísiyá apná ímán aur apní cháh záhir kartí.

GURGÁBÍ kí phaban tere pánwon men hai, ai sháhzádí [a]; we kyá khúb ma'lúm hote! terí ránon ke joṛ paiwandí jawáhir ke mánind hain jinhen kisí ustád kárígar ne banáke apní dastkárí dikhláí.

2 Terí náf gol piyála hai, jis men miláí húí mai kí kamtí nahín; terá peṭ gehún kí ek ḍherí hai, jis ke áspás sosan lagí hain.

3 Terí do chhátíán do áhú-barron ke mánind hain, jo ek sáth paidá húe the [b].

4 Terí gardan háthí-dánt ká burj hai [c]; terí ánkhen un machhlí-kundon kí mánind hain,

Marginal notes:
[a] Ǵaz. 1. 8.
‖ 'Ibrání men, jhandé-bardár.
[h] Ǵaz. 1. 15. aur 4. 1.
† 'Ibrání men, ma'múr i men baiṭhí húín.
‖ 'Ibrání men, khush-búion ke burj
† 'Ibrání men, tálu.
[a] Ǵaz. 1. 8.
[b] Ǵaz. 2. 16. aur 7. 10.
[c] 10 áyat
[d] Ǵaz. 4. 1.
[e] Ǵaz. 4. 2.
[f] Ǵaz. 4. 3.
[g] 4 áyat.
[h] Ǵaz. 7. 12.
‖ Yá, mere razámand log-on kí.
‖ Yá, Mahnain, 2 Sam. 2.8.? — printed: Yá, Mahnain, Paid. 32.2
[a] Zab 45. 13.
[b] Ǵaz. 4. 5
[c] Ǵaz. 4. 4.

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

jo Hasbún meṉ Bat-Rabbím ke pháṭak par haiṉ; terí nák Lubnán ke burj kí misál hai, jo Dimishq ke rukh baná hai.

5 Terá sir tujh par Karmil kí misl hai, aur tere sir ká bál argawání kí mánind hai: bádsháh terí kákuloṉ se aṭká hai.

6 Ai mahbúba, tú kaisí jamíla hai; 'aish ke liye tú kaisí ján-fazá hai!

7 Yih terí qámat táṛ kí misál hai, aur terí chhátíáṉ angúroṉ ke guchchhoṉ kí mánind haiṉ.

8 Maiṉ ne kahá, ki, Maiṉ is táṛ par chaṛhúṉgá, aur us kí shákhoṉ ko pakṛúṉgá: fi,l-hál terí donoṉ chhátíáṉ angúr ke guchchhoṉ ke mánind hoṉ, aur tere nathnoṉ ká ráiha seb sá hoe;

9 Aur terá tálú us mai kí mánind jo bihtar se bihtar ho.—Jo mere mahbúb kí taraf sídhí chaltí, aur un hí ke laboṉ par se jo sote haiṉ áhista áhista bah játí.

10 ¶ Maiṉ apne mahbúb kí húṉ [d], aur wuh mujh par máil hai [e].

11 Ai mere mahbúb, chal, ham maidán meṉ sair kareṉ, aur gáṉwoṉ meṉ shab-básh haweṉ.

12 Phir taṛke angúrí bág chaleṉ; chalke dekheṉ, ki tákistán lahlahá rahá, aur us ke phúl nikle haiṉ, aur anár kí kalíáṉ khilí haiṉ [f]: wahán || maiṉ tere qurbán jáúṉgí.

13 Dúdíoṉ kí [g] zor i mahak hai, aur hamáre darwázoṉ par har qism ke tar o khushk mewe haiṉ [h], jo maiṉ ne tere liye zakhíra kiye haiṉ, ai mere mahbúb.

VIII BA͞B.

1 *Kalísiye kí muhabbat jise wuh Masíh se rakhtí hai.* 6 *Us ke 'ishq kí shiddat jo huí* 8 *Ģair qaumoṉ kí buláhaṭ.* 14 *Kalísiya du'á máṉgtí ki Masíh jald bára áwe.*

KA͞SH ki tú aisá hotá, jaisá merá bhaiyá hai, jis ne merí má kí chhátíoṉ ko chúsá! maiṉ tujhe jab báhar pátí, to terí machchhíáṉ letí, aur koí mujhe haqír na jántá.

2 Maiṉ tujh ko apní má ke ghar meṉ le jáúṉgí, ki tú mujhe tarbiyat kare; maiṉ apne anár ke ras se tujhe bás kí mai piláúṉgí [a].

3 Us ká báyáṉ háth mere sir ke tale hai, aur us ká dahná mujhe gale se chimṭá legá [b].

4 Ai Yarúsalam kí beṭío, maiṉ tumheṉ qasam detá húṉ, ki tum gul mat macháo, aur merí jání ko mat jagáo, jab tak wuh áp uṭhne na cháhe [c].

5 Yih kaun hai, jo bayábán se apne mahbúb par takiya kiye húe chalí átí hai [d]? Maiṉ ne tujhe seb ke níche ragbat diláí; wahán terí má tujhe janí; wahán wuh jis ke peṭ meṉ tú paṛá tujhe janí.

6 ¶ Nagín kí mánind mujhe apne dil meṉ jaṛ, aur khátim kí mánind hirz-bázú kar [e]: kyúṉki 'ishq maut kí mánind zabardast hai; aur gairat gor sá be-murúwat hai; us kí laueṉ ág kí laueṉ haiṉ, aur us kí || ánch sakht tez hai.

7 Baṛá pání 'ishq ko bujhá nahíṉ saktá, aur na báṛheṉ use ḍubá saktí haiṉ: agar koí apne ghar ká sárá mál 'ishq ke liye detá, to wuh mutlaq kuchh bhí na ṭhahartá [f].

8 ¶ Hamárí ek chhoṭí bahin hai [g], jis kí chhátíáṉ hanoz nahíṉ niklíṉ: ham apní bahin ke liye jis din us kí bát chale kyá kareṉ?

9 Agar wuh díwár howe, to ham us par chándí ká ek mahall banáweṉge; agar wuh darwáza howe, to ham us ká háshiya saro kí lauhoṉ ká kareṉge.

10 Maiṉ áp ek díwár húṉ, aur mere pistán do burj haiṉ: tab to maiṉ us kí manzúr i nazar húí.

11 Ba'al-Hámon meṉ Sulaimán ká tákistán thá: us ne us tákistán ko bágbánoṉ ke supurd kiyá [h], ki har ek un meṉ se mewa ke badle hazár misqál rúpá láwe.

12 Merá tákistán, jo merá hí hai, maiṉ us kí khud nigáhbání kartí: ai Sulaimán, tú ek hazár le, aur we jo us ke phal ke nigahbán haiṉ do do sau.

13 Ai tú jo bostánoṉ meṉ rahtí hai, || khawáss terí sadá sunte haiṉ; mujh ko bhí suná [i].

14 ¶ Jald ho [k], ai mere mahbúb, gazál yá áhú-barre kí mánind, jo balsánoṉ kí paháṛíoṉ par ho [l], chale á.

---

[d] Gaz. 2. 16. aur 6. 3.
[e] Zab. 45. 11.
[f] Gaz. 6. 11.
|| 'Ibrání meṉ, *apní muhabbateṉ tujhe dúṉgí.*
[g] Paid. 30. 14.
[h] Mat. 13. 52.
[a] Ams. 9. 2.

[b] Gaz. 2. 6.
[c] Gaz. 2. 7. aur 3. 5.
[d] Gaz. 3. 6.
[e] Yas. 49. 16. Yar. 22. 24. Haj. 2. 23.
|| 'Ibrání meṉ, *Yahowah kí ánch hai.*
[f] Ams. 6. 35.
[g] His. 23. 33.
[h] Mat. 21. 33.
|| 'Ibrání meṉ, *sunnewále.*
[i] Gaz. 2. 14.
[k] Dekho Muk. 22. 17, 20.
[l] Gaz. 2. 17.

YAS'AIYÁH NABÍ KÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

I BÁB.

1 Yas'aiyáh Yahúdáh kí bagáwat ke sabab us par shikáyat kartá. 5 Us kí áfaton ke sabab wuh nála kartá. 10 Un logon kí bilkull 'ibádat-guzárí par 'aib lagátá. 16 Chand wa'don aur dhamkíon ká mazkúr karke, unhen nasíhat detá ki tauba karen. 21 Un kí sharárat ke sabab afsos karke intiqám iláhí ki honewálá hai un par jatá detá. 25 Khudá ká ánewálá fazl un par záhir kartá, 28 aur sharíron kí yaksar halákat kí khabar detá.

ROYÁ[a] Yas'aiyáh bin Amús ká, jo us ne Yahúdáh aur Yarúsalam kí bábat Yahúdáh ke bádsháhon 'Uzziyáh, aur Yútám, aur Ákhaz, aur Hizqiyáh ke dinon men dekhá.

2 Suno, ai ásmáno, aur kán lagá, ai zamín, ki KHUDÁWAND ne yún farmáyá hai[b], Larkon ko main ne pálá aur posá[c], par unhon ne mujh se sarkashí kí.

3 Bail apne málik ko pahchántá hai, aur gadhá apne sáhib kí charní ko[d]: baní Isráel nahín jánte[e], mere log kuchh nahín sochte hain[f].

4 Áh, khatákár guroh, ek qaum jo gunáh se ladí húí hai, badkáron kí nasl, kharáb aulád[g], ki unhon ne KHUDÁWAND ko tark kiyá, Isráel ke Quddús ko haqír jáná, ‖ us se phir gaye.

5 ¶ Tum kahán aur már kháoge agar tum ziyáda ná-farmání karoge[h]? tamám sir bímár hai, aur dil bilkull sust hai.

6 Talwe se leke chándí tak us men kahín sihhat nahín, balki zakhm, aur chot, aur sare húe gháo hain; we na dabáe gaye, na bándhe gaye, na tel se narm kiye gaye hain[i].

7 Tumhárá mulk ujár hai, tumhárí bastíán jal gayín; pardesí log tumhárí zamín ko tumháre sámhne nigalte hain, wuh wírán hai, goyá ki use ajnabí logon ne ujárá hai[k].

8 Aur Saihún kí betí báqí rahí, jaisí jhomprí tákistán men, aur chhappariyá kakrí ke khet men[l], yá us shahr kí mánind jo gherá gayá hai[m].

9 Agar RABB ul afwáj hamárá baqiya báqí na chhortá[n], to ham Sadúm kí misl aur 'Amúrah ke mánind ho játe[o].

10 ¶ Ai Sadúm ke hákimo[p], KHUDÁWAND ká kalám suno, ai 'Amúrah ke logo, hamáre Khudá kí sharí'at par kán dharo.

11 KHUDÁWAND kahtá hai, Tumháre zabíhon kí kasrat mujhe kyá darkár[q]? main mendhon ke charháwon se aur farbih bachhron kí charbí se ser hún, aur bailon aur bheron aur bakron ká lahú nahín cháhtá hún.

12 Jab tum mere huzúr áke apne taín dikhláte ho[r], to kaun tum se yih cháhtá hai ki merí bárgáhon ko raundo?

13 Ab áge ko jhúthe hadye mat láo[s]; lubán se mujhe nafrat hai; naye chánd aur sabt aur 'ídí jamá'at se bhí[t]; ki main 'íd aur be-díní donon kí bardásht nahín kar saktá hún.

14 Merá jí tumháre naye chándon[u] aur tumhárí 'ídon se[x] bezár hai; we mere liye taklíf hain; main un ke bojh se thak gayá[y].

15 Jab tum apne háth phailáoge[z], to main chashmposhí karúngá; hán, jab tum du'á par du'á mángoge, to main na sunúngá[a]: tumháre háth to khún-álúd hain[b].

16 ¶ Apne taín dhoo[c], áp ko pák karo; apne bure kámon ko merí ánkhon ke sámhne se dúr karo, badfi'alí se báz áo[d];

17 Nekokárí síkho, 'adálat ke pairau ho, mazlúmon ká insáf karo, yatímon kí faryád-rasí karo, bewa 'auraton ke hámí ho[e].

18 Ab áo, ki ham báham hujjat karen[f], KHUDÁWAND kahtá hai: agarchi tumháre gunáh qirmizí howen, par barf ke mánind safed ho jáwenge[g]; aur harchand we argawání howen, par ún kí tarah ujle honge.

19 Agar tum rází aur farmánbardár hoge, to tum zamín se achchhá phal kháoge:

20 Par agar tum inkár karoge, aur bágí hoge, to tum talwár

---

[a] Gin. 12. 6.
[b] Ist. 32. 1. Yar. 2. 12. aur 6. 10. aur 22. 29. Hiz. 36. 4. Mík. 1. 2. aur 6. 1, 2.
[c] Yas. 5. 1, 2.
[d] Yar. 8. 7.
[e] Yar. 9. 3, 6.
[f] Yas. 5. 12.
[g] Yas. 57. 3, 4. Mat. 3. 7.
‖ Ibrání men, bepúna hue. Zab. 58. 3.
[h] Yas. 9. 13. Yar. 2. 30. aur 5. 3.
[i] Yar. 8. 22.
[k] Ist. 28. 51, 52.
[l] Aly. 27. 18. Nau. 2. 6.
[m] Yar. 4. 17.
[n] Nau. 3. 22. Rúm. 9. 29.
[o] Paid. 19. 24.
[p] Ist. 32. 32. Hiz. 16. 46.
[q] 1 Sam. 15. 22. Zab. 50. 8, 9. aur 51. 16. Ams. 15. 8. aur 21. 27. Yas. 66. 3. Yar. 6. 20. aur 7. 21. Amús 5. 21, 22. Mík. 6. 7.
[r] Khur. 23. 17. aur 34. 23.
[s] Mat. 15. 9.
[t] Yúel 1. 14. aur 2. 15.
[u] Gin. 28. 11.
[x] Ahb. 23. 2, wag. Nau. 2. 6.
[y] Yas. 43. 24.
[z] Aly. 27. 9. Zab. 134. 2. Ams. 1. 28. Yas. 59. 2. Yar. 14. 12. Mík. 3. 4.
[a] Zab. 66. 18. 1 Tim. 2. 8.
[b] Yas. 59. 3.
[c] Yar. 4. 14.
[d] Zab. 34. 14. aur 37. 27. Amús 5. 15. Rúm. 12. 9. 1 Pat. 3. 11.
[e] Yar. 22. 3, 16. Mík. 6. 8. Zak. 7. 9. aur 8. 16.
[f] Yas. 43. 26. Mík. 6. 2.
[g] Zab. 51. 7. Mk. 7. 14.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

ká luqma ho jáoge, kyúnki KHUDÁWAND ne apne muṉh se farmáyá hai[h].

21 ¶ Wuh bastí jo sar-á-sar pák-dáman thí, kaisí chhinál ho gayí! wuh to insáf se ma'múr thí; rástbází us meṉ bastí thí, aur ab khúní rahte haiṉ[i].

22 Terí chándí mail hogayí[k]; terí mai meṉ pání mil gayá.

23 Tere sardár gardan-kash[l] aur choroṉ ke sharík haiṉ[m]; un meṉ se har ek rishwat-dost aur in'ám ká tálib hai[n]; we yatímoṉ ká insáf nahíṉ karte, aur bewoṉ kí faryád un tak nahíṉ pahunchtí[o].

24 Is liye Khudáwand, RABB ul afwáj, jo Isráel ká Qádir hai, yúṉ farmátá hai, ki Háṉ, maiṉ apne dushmanoṉ ko tamám karke árám páúṉgá[p], aur apne bairíoṉ se apná intiqám lúṉgá.

25 ¶ Maiṉ tujh par apná háth baṛháúṉgá, aur terá mail goyá naushádar se sáf karúṉgá, aur us ráṉge ko jo tujh meṉ milá hai judá karáúṉgá[q].

26 Aur maiṉ tere qázíoṉ ko áge kí tarah, aur tere mushíroṉ ko ibtidá ke dastúr ke mutábiq bahál karúṉgá[r]: us ke ba'd tú rástbáz bastí aur diyánatdár ábádí kahláegí[s].

27 Saihún 'adálat ke sabab, aur we jo us meṉ Khudá kí taraf phire haiṉ, rástbází ke bá'is, naját páweṉge.

28 ¶ Lekin gunahgár aur badkár sab ek sáth halák hoṉge[t], aur jo KHUDÁWAND se bágí húe, faná kiye jáeṉge.

29 Kí we un balúṭoṉ se, jinheṉ tum ne cháhá hai[u], sharminda hoṉge, aur tum un bágon se, jinheṉ tum ne pasand kiyá hai[x], khajil hoge.

30 Aur tum us balút ke mánind ho jáoge, jis ke patte jhaṛ jáweṉ, aur us bág kí misl, jo be-ábí se súkh jáwe.

31 Waháṉ ká pahlawán[y] aisá ho jáegá jaisá san[z], aur us ká kám chingárí ho jáegá; we donoṉ báham jal jáeṉge, aur koí un kí ág na bujháwegá.

II BÁB.

1 *Yas'aiyáh ilhám se Masíhí bádsháhat ke áne kí khabar detá.* 6 *Sharárat hí ke sabab Khudá apne logoṉ ko bhí tark kartá.* 10 *Khudá kí hashmat aur mahábat par liház karke, ki kaisí tásír un meṉ hotí, sab ko nasíhat detá ki we uit khauf rakheṉ.*

WUH kalám jo Yas'aiyáh bin Amús ne Yahúdáh aur Yarúsalam kí bábat royá meṉ dekh páyá.

2 Ákhirí dinoṉ meṉ[a] aisá hogá[b], ki KHUDÁWAND ke ghar ká paháṛ[c] paháṛoṉ kí choṭí par qáim kiyá jáegá, aur ṭíloṉ se úṉchá kiyá jáegá, aur sárí qaumeṉ us kí taraf rawána hoṉgí[d].

3 Aur bahut se log jáeṉge aur kaheṉge, Áo, ham KHUDÁWAND ke paháṛ par chaṛheṉ[e], aur Ya'qúb ke Khudá ke ghar meṉ; ki wuh apní ráheṉ ham ko batláegá, aur ham us ke rastoṉ par chaleṉge: kyúṉki sharí'at Saihún se, aur KHUDÁWAND ká kalám Yarúsalam se niklegá[f].

4 Aur wuh ummatoṉ ke darmiyán 'adálat karegá, aur bahut se logoṉ ko ḍánṭegá; aur we apní talwároṉ ko toṛke pháleṉ, aur apne bháloṉ ko haṉsúe baná ḍáleṉge[g]: aur qaum qaum par talwár na karegí, aur we phir kabhí jang na síkheṉge[h].

5 Ai Ya'qúb ke gharáne, tum áo, ki ham KHUDÁWAND kí roshní meṉ chaleṉ[i].

6 ¶ Is liye tú ne apne logoṉ ko, ya'ne Ya'qúb ke gharáne ko, tark kiyá, ki we mashriqíoṉ se[k] ziyáda málámál húe, aur Filistíoṉ ke mánind shugúniye[l] haiṉ, aur gair gurohoṉ kí auláḍ ‖ se mahzúz haiṉ[m].

7 Phir un kí zamín sone rúpe se málámál hai, aur un ke khazánoṉ kí kuchh intihá nahíṉ, aur un ká mulk ghoṛoṉ se bhará hai, aur un kí rathoṉ ká kuchh shumár nahíṉ[n].

8 Aur un kí zamín butoṉ se bhí bharpúr hai[o]; we apne háthoṉ ke kámoṉ ko aur apní unglíoṉ kí kárígarí ko pújte haiṉ.

9 Is sabab se chhoṭá ádmí past ho jáegá, aur baṛá ádmí zalíl howegá, aur tú unheṉ hargiz mu'áf na karegá.

10 ¶ Paháṛ ke níche ghus, aur khák meṉ chhip, KHUDÁWAND ke ḍar ke sabab, aur us ke jalál kí buzurgí ke bá'is[p].

11 Ádmí ke takabbur kí ánkh níche kí jáegí, aur insán kí shekhí past kí jáegí, aur us din[q] KHUDÁWAND akelá sarbuland hogá[r].

12 Kyúṉki RABB ul afwáj ká din

---

h Gin. 23. 19. Tít. 1. 2.
i Yar. 2. 20, 21.
k Yar. 6. 28, 30. Hiz. 22. 18, 19.
l Hús. 9. 15.
m Amús. 29. 24.
n Yar. 22. 17. Hiz. 22. 12. Hús. 4. 18. Mík. 3. 11. aur 7. 3
o Yar. 5. 28. Zak. 7. 10.
p Ist. 28 63. Hiz. 5 13.
q Yar. 6. 29. aur 9. 7. Mal. 3. 3.
r Yar. 33. 7.
s Zak. 8. 3.
t Ayy. 31 3. Zab 1. 6. aur 5. 6. aur 73. 27. aur 92. 9. aur 104. 35.
u Yas. 57. 5.
x Yas. 65 3. aur 66. 17.
y Hiz. 32. 21.
z Yas. 43 17.

a Paid. 49. 1. Yar. 23. 20.
b Mík. 4. 1, wag.
c Zab. 68. 15, 16.
d Zab. 72. 8. Yas. 27. 13.
e Yar. 31. 6. aur 50. 5. Zak. 8. 21, 23.
f Lúq. 24. 27.
g Zab. 46. 9. Hús. 2. 18. Zak. 9. 10.
h Zab. 72. 3. 7.
i Afs. 5. 8.
k Gin. 23. 6.
l Ist. 18. 14.
‖ *Yá, un ke darmiyán bahut haiṉ.*
m Zab. 106. 3, 5. Yar 10. 2.
n Ist. 17. 16, 17.
o Yar. 2. 28.
p 18, 21 áyateṉ. Mík. 6. 15.
q Yas. 4. 1. aur 11. 10, 11. aur 12. 1, 4. aur 24 21. aur 25. 9. aur 26. 1. aur 27. 1, 2, 12, 13. aur 28. 5. aur 29. 18. aur 30. 23. aur 52. 6. Yar. 30. 7, 8. Hiz. 38. 14, 19. aur 39. 11, 22. Hús. 2. 16, 18, 21. Yoel 3. 18. Amús 9. 11. Abad. 8. Mík. 4. 6. aur 5. 10. aur 7. 11, 12. Saf. 3. 11, 16. Zak. 9. 16.
r 17 áyat. Yas. 5. 16, 16. aur 13. 11.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

har ek magrúr aur buland-nazar aur ghamandí par áwegá, aur wuh past kiyá jáegá;

13 Aur Lubnán ke sáre saroon par[s], jo buland aur úncho haiṉ, aur Basan ke sáre balútoṉ par,

14 Aur sáre únche paháṛoṉ par[t], aur sáre buland kohoṉ par;

15 Aur har ek únche burj par, aur har ek mahfúz díwár par;

16 Aur Tarsís ke sáre jaházoṉ par[u], garaz, sárí ḳhushnumá taswíroṉ par.

17 Aur ádmí kí magrúí jhukáí jáegí, aur logoṉ kí akaṛbází past kí jáegí, aur us din[x] ḲHUDÁWAND akelá sarbuland hogá[y].

18 Aur but jo haiṉ, we bilkull faná ho jáenge.

19 Aur we paháṛoṉ ke gároṉ meṉ, aur zamín ke súráḳhoṉ meṉ ghusenge[z], ḲHUDÁWAND ke ḳhauf se[a], aur us ke jalál kí shaukat se, jis waqt wuh uṭhegá ki zamín ko shiddat se jharjharáwe[b].

20 Us din ádmí apní rúpahlí múratoṉ aur sonahlí súratoṉ ko, jo unhoṉ ne permission púјne ke liye banáíṉ, chhuchhúndaroṉ aur chamgídaroṉ ke áge phenk denge[c];

21 Tá ki ṭíloṉ ke shigáfoṉ meṉ, aur chaṭánoṉ ke raḳhnoṉ meṉ ghus jáweṉ[d], ḲHUDÁWAND ke ḳhauf se aur us ke jalál kí shaukat se, jab wuh uṭhegá ki zamín ko shiddat se jharjharáwe[e].

22 Pas tum insán se, jis ká dam us ke nathnoṉ meṉ hai[f], báz raho[g] kyúṉki us kí kyá qadr hai?

III BÁB.

1 Gunáh se kaisí be-intizámí hotí. 9 Logoṉ kí gustáḳhí. 12 Hákimoṉ ká zulm aur láلach. 16 'Áuratoṉ ke takabbur ke sabab kaisí áfateṉ áwengí.

KYUṈKI, dekho, Ḳhudáwand, RABB ul afwáj. Yarúsalam aur Yahúdah meṉ se ṭek aur takiya ko, roṭí kí sárí ṭek aur pání ká sárá takiya[a], uṭhá legá[b],

2 Bahádur aur sáhib i jang ko, qází aur nabí ko, dánishmand o kuhansál ko,

3 Pachás pachás ke jam'adároṉ ko, aur 'izzatdároṉ aur saláhkároṉ ko, aur unheṉ jo kárígarí meṉ máhir, aur fasáhat meṉ báhir haiṉ[c].

4 Aur maiṉ laṛkoṉ ko un ká sardár banáúṉgá, aur nannhe bachche un par hukmrání kareṉge[d].

5 Logoṉ meṉ har ek dúsre par, aur har ek apne hamsáye par sitam karegá, aur laṛká búṛhe se, aur pájí sharíf se ghamanḍ karegá.

6 Ki ádmí apne báp ke gharáne meṉ se apne bháí ká dáman pakaṛke kahegá, ki Tú to poshákwálá hai: so á, tú hamárá hákim ho, aur yih ḳhána i ḳharáb terá mahkúm ho.

7 Us din wuh †qasam kháegá aur kahegá, Maiṉ terá shifábaḳhsh na hoúṉgá, ki mere ghar meṉ na roṭí hai, na kapṛá: tú mujhe logoṉ ká hákim mat kar.

8 Ki Yarúsalam ujaṛ gayí, aur Yahúdáh gir gayá[e]; kyúṉki un kí bolchál aur chál-chalan ḲHUDÁWAND ke barḳhiláf hai, ki us ke jalál kí áṉkhoṉ ko gazab meṉ ḍále.

9 ¶ Un ká chihra un par gawáhí detá hai; we apne gunáhoṉ ko Sadúm ke mánind[f] záhir karte haiṉ, aur chhipáte nahíṉ. Un kí jánoṉ par wáwailá hai, kyúṉki we áp par balá utárte haiṉ.

10 Rástbáz se kaho, ki tumhárá bhalá hogá[g], ki wuh apne kámoṉ ká phal kháegá[h].

11 Sharír par wáwailá hai, ki us ke háthoṉ kí kamáí use milegí[i].

12 ¶ Merí ummat jo hai, laṛke un par zulm karte haiṉ, aur 'auratoṉ un par hukmrání kartíáṉ haiṉ[k]. Ai merí ummat, tere peshwá tujh ko gumráh karte haiṉ, aur terí ráhoṉ aur ravishoṉ ko bigáṛte haiṉ[l].

13 ḲHUDÁWAND khaṛá hai ki muqaddama faisal kare[m], aur logoṉ ke hukm dene par musta'idd hai.

14 ḲHUDÁWAND apní ummat ke buzurgoṉ, aur us ke raísoṉ kí 'adálat karne ko áwegá: ki tum jo ho, so tákistán[n] chaṭ kar gaye ho, aur miskínoṉ kí lúṭ tumháre gharoṉ meṉ hai.

15 Ḳhudáwand RABB ul afwáj farmátá hai, ki is ke kyá ma'ne hai, ki tum mere bandoṉ ke ṭukṛe karte ho, aur miskínoṉ ke sir kuchalte ho[o]?

16 ¶ Aur ḲHUDÁWAND phir farmátá hai, Azbas ki Saihún kí beṭíáṉ shoḳh haiṉ, aur gardankashí aur shoḳh-chashmí se

s Yas. 14. 8. aur 37. 24. Hiz. 31. 3. Zak. 11. 1, 2.
t Yas. 30. 25.
u 1 Sal. 10. 22.
x 11 áyat.
y 11 áyat.
z 10 áyat. Hús. 10. 8. Lúq 23. 30. Muk. 6. 16. aur 9. 6
a 2 Tas. 1. 9.
b Yas. 30. 32. Hajj. 2. 6, 21. Ibrán. 12. 26.
c Yas. 30. 22. aur 31. 7.
d 19 áyat.
e 10, 19 áyaten.
f Ayy. 27. 3.
g Zab. 146. 3. Yar. 17. 5.
a Yar. 37. 21 aur 38. 9.
b Ahb. 26. 26.
c Dekho 2 Sal. 24. 14.

d Wá'iz 10. 16.
† 'Ibrání meṉ, *hath uṭháegá.* Pald. 14. 22.
e Mík. 3. 12.
f Paid. 13. 13. aur 18. 20, 21. aur 19. 5.
g Wá'iz 8. 12.
h Zab. 128. 2.
i Zab. 11. 6. Wá'iz 8. 13.
k 4 áyat.
l Yas. 9. 16.
m Mík. 6. 2.
n Yas. 5. 7. Mat. 21. 33
o Yas. 58. 4 Mík. 3. 2, 3.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

khirám kartí húí chalí játíán hain, aur apne pánwon se thiraktí aur ghunghrú bajátí húí jalwagar hotíán hain;

17 Is liye Khudáwand Saihún kí betíon kí chándíon ko ganjí[p] kar dálegá, aur KHUDÁWAND un ke andám i nihání ko ughárégá[q].

18 Us din Khudáwand un ke khalkhál kí khúbí, aur jálíán, aur chánd dúr karáegá,

19 Aur áweze, aur kharúe, aur bárík burqa',

20 Aur táj, aur paikaríán, aur patke, aur 'itrdán, aur ta'wíz,

21 Aur angúthíán, aur nák kí nathníán,

22 Aur zarbaft kí peshwázen, aur kurtíán, aur do-patte, aur kíse,

23 Aur ársíán, aur kattání bárík libás, aur dastáren, aur shálen.

24 Aur ákhir ko yún hogá, ki khushbú ko 'iwaz badbú hogí, aur pairáhan kí jagah chák, aur jád i mushkín kí jagah chandlápan[r], aur angiya ke 'iwaz ek tát ká tukrá, aur husn ke badle sokhtagí.

25 Tere bahádur mard talwár se, aur tere pahlawán jang men gir jáenge.

26 Us ke darwáze roná pítná karenge[s], so wuh kharáb-khasta hoke khák par baithogí[t].

IV BÁB.

1 Jab yih sab áfaten anjám páwen tab Masíh kí bádsháhat ek maqdis ma'lúm hogí.

US din[a] sát sát 'auraten ek ek mard ke píchhe parengí, aur kahengí ki Ham apní rotí kháengí[b], aur apne kapre pahinengí: tú ham sab se sirf itná kar ki ham tere nám kí kahláwen, táki hamárí sharmindagí[c] mite.

2 Us din KHUDÁWAND kí Shákh[d] shaukat aur hashmat hogí, aur zamín ká Phal un ke liye jo Baní Isráel men se bhag nikle, lazíz aur dilpazír hogá.

3 Aur aisá hogá, ki har ek jo Saihún men chhútá hogá, aur Yarúsalam men báqí hogá, balki har ek jis ká nám Yarúsalam ke zindon men likhá hogá[e], muqaddas kahláegá[f].

4 Jis waqt ki Khudáwand Saihún kí betí kí gandagí ko dho dálegá[g], aur Yarúsalam ká lahú us ke darmiyán rúh i 'adl aur rúh i sozán se sáf karegá:

5 Tab KHUDÁWAND phir koh i Saihún ke har ek makán par, aur wahán kí jamá'aton par, din ko ek bádal aur dhuwán[h], aur rát ko ek roshan shu'ala paidá karegá[i]; kyúnki sab ke úpar jalál ká sáya hogá.

6 Aur ek khaima hogá, jo din ko garmí men sáyadár makán, aur ándhí aur jharí ke waqt árámgáh aur panáh kí jagah hogá[k].

V BÁB.

1 Angúrí bág kí tamsíl darmiyán láke Khudá apne intizám ká bayán kartá, ki us ne kyún aisí áfaten un par bhejí thín. 8 Áfaten jo áí thín so láluch ke sabab; 11 phir aubáshí ke sabab; 10 phir be-díní, 20 aur ná-insáfí ke bá'is thín. 26 Un kárindon ká zikr jo Khudá kí taraf se sazá dene par muqarrar húe.

AB main apne mahbúb ke liye apne mahbúb ká gít us ke tákistán kí bábat[a] gáúngá. Mere mahbúb ká tákistán † buland aur jaiyid pahár par lagá:

2 Aur us ne ‖ use khodá, aur patthar nikál phenk diye, aur achchhí se achchhí táken lagáín, aur us ke bíchon bích burj banáyá, aur ek kolhú bhí us men taráshá, aur intizár kiyá, ki us men achchhe angúr lagen, lekin us men janglí angúr lage[b].

3 Ab, ai Yarúsalam ke báshindo, aur Yahúdáh ke logo, mere aur mere tákistán ke bích áp hí insáf kíjiye[c].

4 Ki mujhe apne tákistán men aur kaun sá taraddud karná thá, jo main ne na kiyá? aur ab jo main ne us ke angúron ká intizár kiyá, to kis liye yih janglí angúr láyá?

5 Ab lo, wuh jo main apne tákistán se karúngá, so tumhen batátá hún: ki main us kí bár girá dúngá, aur wuh kháyá jáegá; us kí íháta tor dálúngá[d], aur wuh pámál kiyá jáegá.

6 Aur main use bilkull wírán kar dúngá, wuh na chhántá jáegá, na us ke thále khode jáenge; waháu sadá-guláb aur kánte ugenge; aur main badlíon ko hukm karúngá ki us par menh na barsáen.

7 So RABB ul afwáj ká tákistán jo hai, baní Isráel ká gharáná hai, aur baní Yahúdáh † us ká tuhfa nihál hai: us ne insáf ká intizár kiyá, par us ne zulm dekhá, wuh rástbází ká muntazir rahá, us ne nála dekhá.

p Ist. 28. 27.
q Yas. 47. 2, 3. Yar. 13. 22. Nahúm 3. 5.
r Yas. 22. 12. Mík. 1. 16.
s Yar. 14. 2. Nau. 1. 4.
t Nau. 2. 10.
a Yas. 2. 11, 17.
b 2 Tas. 3. 12.
c Lúq. 1. 25.
d Yar. 23. 5. Zak. 3. 8. aur 6. 12.
e Filip. 4. 3. Muk. 3. 5.
f Yas. 60. 21.
g Mal. 3. 2, 3.
h Khur. 13. 21.
i Zak. 2. 5.
k Yas. 25. 4.
a Zab. 80. 8. Gaz. 8. 12. Yas. 27. 2. Yar. 2. 21. Mat. 21. 33. Marq. 12. 1. Lúq. 20. 9.
† 'Ibrání men, raugan ke bete ke sing par.
‖ Yá, us ke gird bár bandí.
b Ist. 32. 6. Yas. 1. 2, 3.
c Rúm. 3. 4.
d Zab. 80. 12.
† 'Ibrání men, us kí khushíon ká paudhá.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

8 ¶ Un par wáwailá hai, jo ghar se ghar aur khet se khet milá dete hain, jab tak jagah na mile, táki † we akele zamín men basen[e]!

9 Rabb ul afwáj ne mere kán men kahá[f], Sach to yún hai, ki bahut se ghar ujar jáenge, bare aur achchhe be-chirág honge.

10 Ki pandrah bíghe tákistán se ek batt mai hásil hogá, aur ek homar bíj se ek aifah galla[g].

11 ¶ Un par wáwailá hai, jo subh sawere uthte hain, táki pai dar pai pí píke mast howen, aur shám tak pare rahen, yahán tak ki mai unhen sozán kare[h]!

12 Aur un ke jashn kí mahfilon men barbat, aur bín, aur daf, aur bánsrí hai, mai ke sáth[i]; lekin we Khudáwand ke kám ká muláhaza nahín karte, aur us ke háthon kí kárígarí ko daryáft nahín karte[k].

13 ¶ Is liye mere log asírí men játe hain, ki unhen shinákht nahín[l]; un ke 'izzatwále bhúkhon marte, aur un ke máldár piyás se khushk hote[m].

14 So pátál apne taín phailátá hai, aur apná munh be-intihá pasártá hai, aur un kí shaukat, aur un kí daulat, aur un kí hashmat, aur wuh jo khushí kartá hai, sab ko sab us men utrenge.

15 Aur jo sifla hai níche utárá jáegá, aur jo zabardast hai past hogá, aur magrúron kí ánkhen níche ho jáengí[n];

16 Aur Rabb ul afwáj 'adálat men sarbuland hogá, aur Khudá e quddús kí taqdís sadáqat se kí jáegí.

17 Tab barre wahán apne dastúr par charenge, aur un mote logon[o] ke wírán khet pardesí kháenge.

18 Un par wáwailá hai, jo batálat kí tanábon se badí ko khínchte hain, aur khatá ko gárí ko rasse se;

19 Aur jo kahte hain, ki Wuh jaldí kare, aur phurtí se apná kám kare, ki ham dekhen, aur baní Isráel ke Quddús kí mashwarat nazdík ho, aur án pahunche, táki ham use jánen[p]!

20 ¶ Un par wáwailá hai, jo bad ko nek aur nek ko bad kahte hain, aur roshní kí jagah andherá, aur andhere kí jagah roshní karte hain, aur míthái ke badle karwái, aur karwái ke badle míthái rakhte hain!

21 Un par wáwailá hai, jo apní ánkhon men áp ko dánishmand, aur apní nigáh men áp ko dáná jánte hain[q]!

22 Un par wáwailá hai, jo mai píne men zoráwar, aur nashe kí chízen miláne men pahlawán hain[r];

23 Jo sharír ko rishwat ke liye sádiq thahráte hain[s], aur sádiq kí sadáqat ko us se judá kar dete hain!

24 So jis tarah ki ág bhúsíon ko khátí hai[t], aur shu'ala puwál ko faná kartá hai, isí tarah un kí jar bosída hogí[u], aur un kí nasl gard kí tarah ur jáegí; kyúnki unhon ne Rabb ul afwáj kí sharí'at ko náchíz, aur Isráel ke Quddús ke sukhan ko zalíl jáná.

25 Is liye Khudáwand ká qahr us ke logon par bharaká hai[x], aur us ne un par háth chaláyá hai, aur unhen márá hai; aur pahár kámp gaye[y], aur un kí láshen bázáron men gobar kí mánind parí hain. Báwujúd is sab ke, us ká gussa dúr nahín húá, balki us ká háth hanoz phailá húá hai[z].

26 ¶ Aur wuh qaumon ke liye dúr se ek jhandá khará kartá hai[a], aur unhen zamín kí intihá se[b] sítí bajáke[c] bulátá hai; aur, dekh, we daurke jald áte hain[d]:

27 Koí un men na thak játá aur na phisal partá hai, koí na únghtá na sotá, aur na kisí ká kamarband khultá hai[e], na kisí kí jútí ká tasma túttá hai:

28 Un ke tír toz hain, aur un kí sárí kamánen kashída hain[f], un ke ghoron ke sum chaqmáq ke patthar ke mánind hain, aur un ke pahiye girdbád ke mánind:

29 We sher ke mánind garajte hain; hán, we jawán sheron ke mánind garajte áte hain; we gurráte, aur shikár pakarte, aur use alag le játe hain, aur koí bachánewálá nahín.

30 Aur us din un par aisá shor machegá jaisá samundar ká shor hotá hai; aur ye zamín kí taraf tákenge[g], aur kyá dekhte hain? ki andherá aur tang-hálí hai; aur un ke liye aflák kí roshní tárikí ho játi hai.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

† 'Ibrání men, tum.
e Mík. 2. 2.
f Yas. 22. 14.
g Dekho Hiz. 45. 11.
h Ams. 23. 29, 30. Wá'iz 10. 16. 22 áyat.
i 'Amús 6. 5, 6.
k 'Aiy. 34. 27. Zab. 28. 5.
l Yas. 1. 3. Lúq. 19. 44.
m Hús. 4. 6
n Yas. 2. 9, 11, 17.
o Yas. 10. 16
p Yas. 66. 5. Yar. 17. 15. 'Amús 5. 18. 2 Pat. 3. 3, 4.
q Ams. 3. 7. Rúm. 1. 22. aur 12. 16.
r 11 áyat.
s Ams. 17. 15. aur 24. 24.
t Khur. 15. 7.
u 'Aiy. 18. 16. Hús. 9. 16. 'Amús 2. 9.
x 2 Sal. 22. 13, 17.
y Yar. 4. 24.
z Ahb. 26. 14, wag. Yas. 9. 12, 17, 21. aur 10. 4.
a Yas. 11. 12
b Ist. 28. 49 Zab. 72. 8. Mal. 1. 11.
c Yas. 7. 18.
d Yúel 2. 7
e Dán. 5. 6.
f Yar. 5. 16.
g Yas. 8. 22. Yar. 4. 23. Nah. 1. 2. Hiz. 32. 7, 8.

Peshtar MASÍH se, 758 ke qaríb.

VI BAB.

1 *Yas'aiyáh royá men Yahowáh ká jalál dekhtá; 5 is se hirdsan hotá; Khudá use is liház se khátir-jam'ai bakhshtá, ki wuh us ká paigambar hojáwe. 9 Wuh logon ká hál záhir kartá hai, ki sarkashí karte jáenge, jab tak we barbád na hojáwen. 13 Un men se thore log naját páwenge.*

JIS baras ki 'Uzziyáh bádsháh mar gayá[a], main ne Khudáwand ko ek barí bulandí par únche takht ke úpar baithe dekhá[b], aur us ke libás ke dáman se haikal ma'múr ho gayí.

2 Us ke úpar sarráfím khare the, jin men se har ek ke chha chha par the, aur har ek do paron se apná munh dhámpe thá, aur do se apne pánw[c], aur do se wuh urtá thá.

3 Aur ek ne dúsre ko pukárá aur kahá, Quddús, Quddús, Quddús[d], RABB ul afwáj hai: sárí zamín us ke jalál se ma'múr hai[e].

4 Aur pukárnewálon kí áwáz ke zor se ástánon ke sutún hil gaye, aur maskan dhuwán se bhar gayá[f].

5 ¶ Tab main bol uthá, ki Háe mujh par[g], main halák hotá hún! ki main nápák honthwálá ádmí hún, aur najis-lab logon ke darmiyán bastá hún, ki merí ánkhon ne Bádsháh RABB ul afwáj ko dekhá.

6 Us dam ek un sarráfím men se ek sulgá húá koelá, jo us ne dastpanáh se mazbah par se[h] uthá liyá, apne háth men leke merí taraf urá;

7 Aur us ne mere munh ko chhúá[i], aur kahá, ki Dekh, is ne tere labon ko chhúá, so terá gunáh daf'a húá, aur terí khatá ká kafára húá.

8 Us waqt main ne Khudáwand kí áwáz suní jo bolá, ki Main kis ko bhejún, aur hamárí[k] taraf se kaun jáegá? Tab main bolá, ‖Main házir hún, mujhe bhej.

9 ¶ Us ne farmáyá, ki Já, aur in logon ko kah, ki Tum sunoge to, par samjhoge nahín, tum dekhoge to, par bújhoge nahín[l].

10 So tú un ke dilon ko charbá de[m], aur un ke kánon ko bhárí kar, aur un kí ánkhen múnd, tá na ho ki we apní ánkhon se dekhen, aur apne kánon se sunen, aur apne dilon men ma'lúm karen[n], aur phiren, aur shifá páwen.

11 Tab main ne kahá, Khudáwand, yih kab tak? Us ne jawáb diyá, Yahán tak ki bastíán wírán howen, aur koí basnewálá na rahe, aur ghar be-chirág howen, aur zamín ek lakht ujár ho jáwe[o],

12 Aur KHUDÁWAND ádmíon ko dúr daf'a kare[p], aur sarzamín men barí tabáhí ho.

13 ¶ Par hanoz us men daswán hissa báqí hogá, jo phir halák kiyá jáegá: lekin wuh balút aur butm ke mánind hogá, ki báwujúde ki we káte jáwen, taubhí un kí qúwat un men báqí hotí hai: so muqaddas tukhm[q] un ke jamne ke liye qúwat hogá.

a 2 Sal. 15. 7.
b 1 Sal. 22.19. Yúh. 12. 41. Muk. 4. 2.
c Hiz. 1. 11.
d Muk. 4. 8.
e Zab 72. 19.
f Khur. 40.34. 1 Sal. 8. 10.
g Khur. 4.10. aur 6. 30. Qáz. 6. 22. aur 13. 22. Yar. 1. 6.
h Muk. 8. 3.
i Dekho Yar. 1 9. Dán. 10. 16.
k Paid. 1. 26. aur 3. 22. aur 11. 7.
‖ 'Ibrání men, Mujhe dekh.
l Yas. 43. 8. Mat. 13. 14. Marq. 4. 12. Lúq. 8. 10. Yúh. 12. 40. A'am. 28.26 Rúm. 11 8.
m Zab. 119.70. Yas 63. 17.
o Yar. 5. 31.
o Mík. 3. 12.
p 2 Sal. 25.21.
q 'Az. 9. 2. Mal. 2. 15. Rúm. 11. 5.

VII BAB.

1 *Akhaz Razín aur Fiqah ke sabab ghabrá játá, aur Yas'aiyáh use dilásá detá. 10 Akhaz ko ek nishán chun lene kí ijázat miltí, par aisá karne par rází na hone se, use Masíh ká nishán dikháyá játá. 17 Us ko khabar dí játí ki Sháh i Asúr ke háth se tujhe sazá milegí.*

AUR sháh i Yahúdáh Akhaz bin Yútám bin 'Uzziyáh ke 'asr men[a] aisá húá, ki sháh i Arám Razín aur sháh i Isráel Fiqah bin Ramaliyáh Yarúsalam par larne charhe, par fathyáb na húe.

2 Us waqt Dáúd ke gharáne ko yih khabar dí gayí, ki Arám ‖kí Ifráím ke sáth sázish húí; so us ká dil aur us ke logon ká dil yún hilá, jis tarah ban ke darakht ándhí se hilte hain.

3 Tab KHUDÁWAND ne Yas'aiyáh ko hukm kiyá, ki Tú apne bete ‖Shiár-yáshúb ko leke[b] *únche táláb ke ábrez ke sire par jo rafúgaron ke maidán ‖kí ráh men hai[c], Akhaz se já mil;

4 Aur use kah, Hoshyárí kar, aur be-qarár mat ho; in lúktíon ke do dhuwánwále tukron se mat dar, aur is sabab terá dil na ghabráwe, ki Arámí Razín aur Ramaliyáh ke bete ká gussa bharká hai.

5 Azbaski Arám aur Ifráím aur Ramaliyáh ká betá tere barkhiláf púch mashwarat karke kahte hain,

6 Ki Ao, ham Yahúdáh par charhen, aur use tang karen, aur us men rakhna dálen, aur Tábial ke bete ko us ke darmiyán takhtnishín karen:

742 ke qaríb.
a 2 Sal. 16. 5. 2 Taw. 28. 5, 6.
‖ 'Ibrání men, Ifráím par takiya kartá hai.
‖ Ya'ne, baqíya phiregá: Dekho Yas. 8. 18. aur 10. 21.
b Yas. 10. 21.
‖ Yá, ke kharanje men.
c 2 Sal. 18.17. Yas. 36. 2.

Peshtar MASÍH se, 742 ke qaríb.

7 Is liye Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Us mansúbe ko páedárí nahín[d], balki aisá kabhí na hogá;

8 Kyúnki Arám ká dár-us-saltanat Dimishq hai, aur Dimishq ká sardár Razín hai[e]; aur painsath baras ke andar Ifráím aisá kat jáegá, ki qaum na rahegá.

9 Aur Ifráím ká dár-us-saltanat Samrún hai, aur Samrún ká sardár Ramaliyáh ká betá. Agar tum ímán na láoge, to yaqínan amn men na rahoge[f].

10 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Ákhaz se khitáb karke kahá, ki

11 KHUDÁWAND apne Khudá se koí nishán máng[g], khwáh níche zamín men, khwáh bulandí men ásmán tak.

12 Par Ákhaz ne kahá, ki Main nahín mángne ká, aur main KHUDÁWAND ko nahín ázmáne ká.

13 Tab nabí ne kahá, Ai Dáúd ke khándán, ab tum suno: insánon ko thakáná tumháre áge kuchh chíz nahín; so kyá tum mere Khudá ko bhí thakáoge?

14 Is wáste Khudáwand áp tum ko ek nishán degá; Dekho, wuh kunwárí pet se hogí[h], aur betá janegí[i], aur us ká nám 'Immánúel[k] rakhegí.

15 Wuh makkhan o shahd kháegá, jab tak wuh burá tark karne ká aur bhalá pasand karne ká imtiyáz na páwe.

16 Kyúnki us se áge ki yih larká bad tark karne ká, aur nek pasand karne ká imtiyáz páwe[l], wuh sarzamín, jis ke do bádsháhon ke sabab tú ranj men hai, wírán ho jáegí[m].

17 ¶ KHUDÁWAND tujh par aur tere logon aur tere báp ke gharáne par || aisí áfat láwegá[n], ki us din se, jab Ifráím Yahúdáh se judá húá[o], áj tak kabhí na láyá, ya'ne sháh i Asúr ko.

18 Aur us din aisá hogá ki KHUDÁWAND Misr kí nahron ke us sire par se makkhíon ko, aur Asúr kí sarzamín men se zambúron ko, sítí bajáke[p] buláwegá.

19 So we sab áwenge, aur wahshat kí wádíon men aur chatánon ke daráron men[q], aur sab khár-istánon men, aur sab karáron men chhá jáenge.

20 Usí roz Khudáwand us usture se, jo nahr ke pár kiráya kar liyá, ya'ne Arám ke bádsháh se[r], sir aur pánwon ke bál múndegá, aur dárhí bhí ur jáegí.

21 Aur us din aisá hogá ki ek ádmí ek bachhiyá aur do bheren pálegá,

22 Aur aisá hogá ki wuh un ke dúdh kí firáwání se makkhan kháegá; kyúnki har ek, jo is sarzamín men bach rahegá, makkhan aur shahd hí kháyá karegá.

23 Aur us din aisá hogá, ki har ek jagah jahán ek hazár ták hongín, jin men se ek ek hazár rúpiyon kí qímat rakhtí hogí, un kí jagah sadá-guláb aur khár-istán hogá[s].

24 Log tír aur kamánen leke wahán áwenge; kyúnki wuh sárí sarzamín sadá-guláb aur khár hogí.

25 Aur un sárí paháríon par, jo kudálí se khodí játí thín, sadá-guláb aur kánton ke khauf se tú phir na charhegá: so we gáe bail kí charágáhen hongín, aur bher bakrí unhen latárengín.

VIII BÁB.

1 Maher-shálál-hásh-baz ke nám ke mutábiq, nabí ki taraf se ilhámí paigám hotá, ki Arám aur Isráel donon Sháh i Asúr se maglúb honge. 5 Yahúdáh bhí be-ímání ke sabab us kí tarah se zer kiyá jáegá. 9 Dehí áfaton ká dúr kar dená kisí ke maqdúr men nahín. 11 Khudátars log dilásá páwenge. 19 Butparast log sakht 'azáb men giriftár honge.

PHIR KHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Ek barí takhtí le, aur kárígar ke qalam se us par likh[a], ki || Maher-shálál-hásh-baz.

2 Aur main ne diyánatdár gawáhon ko, ya'ne 'Uriyáh káhin ko aur Zakariyáh bin Ya-Barakiyáh ko[b] muqarrar kiyá.

3 Aur main nabiya ke pás gayá; so wuh pet se húí, aur ek betá janí. Tab KHUDÁWAND ne mujhe kahá. Us ká nám Maher-shálál-hásh-baz rakh.

4 Ki us se peshtar, ki yih larká Bábá Ammá bol sake[c], Dimishq ká mál aur Samrún kí lút ko uthwáke Sháh i Asúr ke huzúr lejáenge[d].

5 ¶ Phir KHUDÁWAND ne mujhe farmáyá,

6 Azbaski in logon ne Siloáh ke nále ko[e], jo áhista bahtá hai,

Marginal references: [d] Ams. 21.30. Yas. 8. 10. [e] 2 Sam. 8. 6. [f] Dekho 2 Taw. 20. 20. [g] Qáz. 6. 36, wag. Mat. 12. 38. [h] Mat. 1. 23. Lúq. 1. 31, 34. [i] Yas. 9. 6. [k] Yas. 8. 8 [l] Dekho Yas. 8, 4. [m] 2 Sal 15. 30. aur 16. 9. || 'Ibrání men, aise aiyám. [n] 2 Taw. 28. 19. [o] 1 Sal. 12. 19. [p] Yas. 5. 26 [q] Yas 2. 19. Yar 16. 16. [r] 2 Sal. 16. 7, 8. 2 Taw. 28. 20, 21. Dekho Hiz. 5. 1. [s] Yas 5. 6. [a] Yas. 30. 8. Hab. 2. 2. || Ya'ne Jaldí karní lút ke liye, jaldí áná ganímat ke liye [b] 2 Sal. 16. 10. [c] Dekho Yas. 7 16. [d] 2 Sal. 15. 29 aur 16. 9. Yas. 17. 3. 741 ke qaríb. [e] Naham. 3. 15 Yúh. 9. 7.

Peshtar MASÍH se, 741 ke qaríb.

ná-pasand kiyá, aur Razín aur Ramaliyáh ke beṭe par máil húe[f]:

7 So ab dekh, ki Khudáwand nahr ke sakht shadíd sailáb ko, ya'ne sháh i Asúr[g] aur us ke lashkar ko, un par chaṛhá láegá; aur wuh us ke sáre nálon ke pár áwegá, aur us ke sáre kanáron ke pár guzregá:

8 Aur wuh Yahúdáh ke darmiyán bahegá, aur us kí báṛh chalí jáegí; wuh gardan tak pahunch jáegí[h]; aur us ke paron ke phailáo se terí sárí sarzamín, ai 'Immánúel[i], ḍhap jáegí.

9 ¶ Are qaumo, ‖ dhúm macháo[k], par tum ṭukṛe ṭukṛe kiye jáoge; aur ai tum sab, jo zamín kí dúr atráf men ho, suno: apní kamaren bándho, par tumháre ṭukre ṭukre uṛáe jáenge; apní kamaren kaso, par tumháre purze purze honge.

10 Milke mansúbe bándho[l], par kuchh hásil na hogá; báten banáo, par unhen kuchh páedárí na hogí[m]: ki Khudá hamáre sáth hai[n].

11 ¶ Kyúnki KHUDÁWAND ne, jab us ká háth mujh par gálib húá, aur in logon kí ráh men chalne se mujhe man'a kiyá, mujh ko yún farmáyá, ki

12 Tum sab kuchh, jise ye log sázish kahte hain[o], sázish mat kaho, aur jis se we ḍarte hain, tum mat ḍaro, aur na ghabráo[p].

13 RABB ul afwáj jo hai, tum us kí taqdís karo[q]; aur us hí se ḍarte raho, aur us hí kí dahshat rakho[r].

14 Wuh tumháre liye ek maqdis hogá[s]; par Isráel ke donon gharánon ke liye ṭhokar ká patthar aur ṭhes kí chaṭán[t], aur Yarúsalam ke báshindon ke liye phandá aur dam howegá.

15 Bahut log un se ṭhokar kháenge[u], aur girenge, aur ṭúṭ jáenge, aur dám men phasenge, aur pakṛe jáenge.

16 'Ahd-náma band kar lo, aur mere shágirdon ke darmiyán sharí'at par muhr karo.

17 Par main KHUDÁWAND kí ráh dekhúngá, jo ab Ya'qúb ke gharáne se apná muṇh chhipátá hai[x]; main us ká intizár karúngá[y].

18 Dekh, main un laṛkon samet, jo KHUDÁWAND ne mujhe bakhshe[z], RABB ul afwáj kí taraf se, jo koh i Saihún men rahtá hai, baní

f Yas. 7. 1, 2, 6. g Yas. 10. 12. h Yas. 30. 28. i Yas. 7. 14. ‖ Yá, ápas men ekú karo. k Yúel 3. 9, 11. l A'ly. 5. 12. m Yas. 7. 7. n Yas. 7. 14. A'mál 5. 38, 39. Rúm. 8. 31. o Yas. 7. 2. p 1 Pat. 3. 14, 15. q Gin. 20. 12. r Zab. 76. 7. Lúq. 12. 5. s Hiz. 11. 16. t Yas. 28. 16. Lúq. 2. 34. Rúm. 9. 33. 1 Pat. 2. 8. u Mat. 21. 44. Lúq. 20. 18. Rúm. 9. 32. aur 11. 25. x Yas. 54. 8. y Hab. 2. 3. Lúq. 2. 25, 38. z 'Ibrán. 2. 13.

Isráel ke darmiyán † 'ajáib o garáib ke liye hún[a].

19 ¶ Aur jab we tum ko kahen, Tum apne liye un kí talásh karo, jo dewon ke yár aur afsúngar hain[b], jo phusphusáte aur baṛbaṛáte hain[c]; to tum kaho, Kyá logon ko munásib nahín ki apne Khudá ko ḍhúnḍhen? kyá zindon kí bábat murdon se[d] suwál karen?

20 Sharí'at par aur 'ahdnáme par nazar karen[e]; agar we us sukhan ke mutábiq na bolen, to yih is liye hai ki un men ‖ roshní nahín[f].

21 Tab we kharáb-hál aur bhúkhe hoke sarzamín men guzrenge; aur aisá hogá, ki jab we bhúkhe honge, to we apní ján se bezár honge, aur apne Bádsháh aur apne Khudá par la'nat karenge[g]; aur we úpar tákenge,

22 Phir zamín kí taraf ghúrenge[h], aur kyá dekhte hain? ki tangí, aur tárikí, aur siyásat kí tíragí[i] hogí. aur we tárikí men ḍále jáenge.

IX BAB.

1 Masíh ke paidá hone o bádsháhí iqtidár páne se, un áfaton ke darmiyán kyá hí bari khushí hogí! 8 Tafsíl un áfaton kí jo Isráel par áwengí, un kí magrúri ke sabab, 13 aur un kí riyákári, 18 aur un ki sakhtdilí ke sabab.

LEKIN wuh tíragí[a] na rahegí, jaisí us waqt húí ki jab us par bipat paṛí thí: ki us ne pahle Zabulún kí sarzamín ko, aur Naftálí kí sarzamín ko zillat dí[b], par ákhirí zamáne men gair qaumon ke Jalíl men daryá kí samt Yardan ke pár buzurgí degá.

2 Un logon ne, jo tárikí men chalte the, baṛí roshní dekhí; aur un par, jo maut ke sáye ke mulk men rahte the, núr chamká[c].

3 Tú ne ummat ko ziyáda kiyá, aur un kí khushí afzúd kí; we tere áge aise khush hote, jaise dirau ke waqt, aur ganímat kí taqsím ke waqt khush hote hain[d].

4 Kyúnki tú ne us ke bojh ke júe ko, aur us ke kándhe ke laṭh ko[e], jo us par zulm kartá thá, aisá toṛá hai, jaisá ki Midyán ke din men húá thá[f].

5 Ki jang men pahlawánon ke sab hathyár, aur kapṛe jo lahú se najis hon, jaláne ke liye ág ká índhan honge[g].

6 Ki hamáre liye ek laṛká ta-

Peshtar MASÍH se, 741 ke qaríb.

† 'Ibrání men, nishánion ke liye. a Zab. 71. 7. Zak. 3. 8. b 1 Sam. 28. 8. Yas. 19. 3. c Yas. 29. 4. d Zab. 106. 28. e Lúq. 16. 29. ‖ 'Ibrání men, subh nahín. f Mík. 3. 6. g Muk. 16. 11. h Yas. 5. 30. i Yas. 9. 1.

740 ke qaríb. a Yas. 8. 22. b 2 Sal. 15. 29. 2 Taw. 16. 4. 740 ke qaríb. c Mat. 4. 16. A'is. 5. 8, 14. d Qáz. 5. 30. e Yas. 10. 5. aur 14. 5. f Qáz. 7. 22. Zab. 83. 9. Yas. 10. 26. g Yas. 66. 15, 16.

Peshtar MASÍH se, 740 ke qaríb.

wallud hotá [h], aur ham ko ek betá bakhshá gayá [i]; aur saltanat us ke kándhe par hogí [k]: aur wuh is nám se kahlátá hai, 'Ajíb [l], Mushír, Khudá e Qádir [m], Abadíyat ká Báp, Salámatí ká Sháhzáda [n]:

7 Us kí saltanat ke iqbál aur salámatí kí kuchh intihá na hogí [o]: wuh Dáúd ke takht par aur us kí mamlukat par áj se leke abad tak bandobast karegá, aur 'adálat aur sadáqat se use qiyám bakhshegá. RABB ul afwáj kí gayúrí yih karegí [p].

8 ¶ Khudáwand ne Ya'qúb ke úpar ek sukhan bhejá, aur wuh sukhan Isráel par názil húá.

9 Aur sáre log, kyá baní Ifráím aur kyá ahl i Samrún, ma'lúm karenge, jo takabbur aur sakhtdilí se kahte hain,

10 Ki ínten gir gayín, par ham taráshe húe pattharon kí 'imárat banáenge; gúlar ke darakht káte gaye, par ham saro ke lagáenge.

11 Is liye KHUDÁWAND Razín ke dushmanon ko us par charháegá, aur us ke bairíon ko ‖ musallah karegá;

12 Áge Arámí honge aur píchhe Filistí, aur we Isráel ko ‖ har taraf se khá jáenge. Báwujúd us sab ke, us ká sárá gussa utar nahín gayá, balki us ká háth hanoz phailá húá hai [q].

13 ¶ Par log us kí taraf, jo unhen mártá hai, nahín phire [r], aur we RABB ul afwáj ko nahín dhúndhte the.

14 So KHUDÁWAND baní Isráel ke sir o dum aur shákh o nai ko ek hí din men [s] kát dálegá.

15 Wuh jo puráná hai aur 'izzatdár, wuhí sir hai, aur jo nabí jhúthí báten sikhlátá hai, wuhí dum hai.

16 Kyúnki we, ‖ jo in logon ke peshwá hain, un se khatákárí karwáte hain [t], aur we, ‖ jo un kí pairawí karte hain, nigle jáenge.

17 So Khudáwand un ke jawánon se khushnúd nahín [u], aur wuh un ke yatímon aur un kí bewon par kabhí rahm na karegá; ki un men har ek riyákár aur badkirdár hai [x], aur har ek muh harámzadagí kí bát boltá hai. Báwujúd us sab ke, us ká sárá gussa utar nahín gayá, balki us ká háth hanoz phailá húá hai [y].

18 ¶ Ki badzátí ág kí tarah jalátí hai [z]; wuh sadá-guláb kí bárí aur khháristán ko faná kar degí, aur jangal kí jhárí men shu'ala-angez hogí, ki we dhuwen ke mánind urte phirenge.

19 RABB ul afwáj ke qahr se yih sarzamín jaláí játí, aur log ág ke kundon ke mánind howenge; aur koí apne bháí kí ri'áyat na karegá [a].

20 Aur wuh dahne háth se uchak legá, aur bhúkhá hogá; aur wuh báyen háth jáke kháegá, aur we ser na honge [b]; un men se har ek ádmí apne bázú ká gosht kháegá [c]:

21 Munassí Ifráím ká, aur Ifráím Munassí ká: aur we milke Yahúdáh par charháí karenge. Báwujúd us sab ke, us ká sárá gussa utar nahín gayá, balki us ká háth hanoz phailá húá hai [d].

X BÁB.

1 *Zálimon par wáwailá hai* 5 *Asúr, wuh dandá jis se riyákáron ne már kháí thí, áp takabbur ke bá'is torá jáegá.* 20 *Isráel men se thore log bach jáenge.* 24 *Isráel kí khátirjam'aí hotí is wa'de se, ki wuh Sháh i Asúr ke háth ke níche se nikal bachegá.*

UN par wáwailá hai, jo beinsáfí se fatwá dete hain [a], aur un par, jo dard-angez qánúnon ko jo unhon ne thahráe hain qalamband karte;

2 Táki miskínon ko 'adálat se ná-ummed karen, aur un ká haqq, jo mere bandon men muhtáj hain, chhín lewen, aur bewon ko ganímat karen, aur yatímon ko lúten.

3 So tum mutálaba ke din aur us kharábí ke din [b], jo dúr se áwegí, kyá karoge [c]? tum kis se kumak cháhoge, aur tum apní hashmat kahán rakhoge?

4 Mujh bagair we qaidíon ke níche latáre jáenge, aur maqtúlon ke tale pare rahenge. Báwujúd us sab ke, us ká sárá gussa utar nahín gayá, balki us ká háth hanoz phailá húá hai [d].

5 ¶ ‖ Ai Asúr, mere gusse ká dandá [e], aur jo lath us ke háth men hai, so mere qahr ká hathyár hai.

6 Main use bhejúngá, táki ek riyákár qaum ko [f], aur un logon ko, jin par merá qahr hai, sazá dewe; aur main use hukm i qáti' dúngá, ki lút ká mál le le, aur unhen asír kare, aur unhen bázáron kí kíchar ke mánind latáre [g].

7 Lekin us ká yih iráda nahín

---

h Yas. 7. 14. Lúq. 2. 11.
i Yúh. 3. 16.
k Mat. 28. 18. 1 Qur. 15. 25.
l Qáz. 13. 18.
m Tít. 2. 13.
n Afs. 2. 14.
o Dán. 2. 44. Lúq. 1. 32, 33.
p 2 Sal. 19. 31. Yas. 37. 32.
738 ke qaríb.
‖ Yá, farácham karegá.
‖ Yá, munh pasárke.
q Yas. 5. 25. aur 10. 4. Yar 4. 8.
r Yar. 5. 3. Húa. 7. 10.
s Yas. 10. 17. Muk. 18. 8.
‖ Yá, we jo unhen mubárak kahte
t Yas. 3. 12.
‖ Yá, we jo un se mubárak bádí páte.
u Zab. 147. 10, 11.
x Mík. 7. 2.
y 12, 21 áyaten. Yas. 5. 25. aur 10. 4.

Peshtar MASÍH se, 738 ke qaríb.
z Yas. 10. 17. Mal. 4. 1.
a Mík. 7. 2, 6.
b Abb. 26. 26
c Yas. 49. 26. Yar. 19. 9.
d 12, 17 áyaten. Yas. 5. 25. aur 10. 4.
713 ke qaríb.
a Zab. 58. 2. aur 94. 20.
b Húa. 9. 7. Luq. 19. 44
c Aiy. 31. 14
d Yas. 5. 25 aur 9. 12, 17, 21
‖ Yá, Wáwailá Asúr par.
e Yar 51. 20.
f Yas. 9. 17.
g Yar. 34. 22.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

hai, aur us ká dil nahíṉ cháhtá ki aisá kare; balki us ke dil meṉ hai ki qatl kare, aur bahutsí gurohoṉ ko káṭ ḍále[h].

8 Kyúṉki wuh kahtá hai, Kyá mere umará sarásar bádsháh nahíṉ[i]?

9 Kyá Kalno[k] Karkimís[l] ke mánind, aur Hamát Arfád ke mánind, aur Samrún Dimishq ke mánind[m] nahíṉ hai?

10 Hargáh mere háth ne butoṉ kí mamlukateṉ páíṉ, jin meṉ khodí húí múrateṉ Yarúsalam aur Samrún se kahíṉ ziyáda haiṉ:

11 To kyá jaisá maiṉ ne Samrún se aur us ke butoṉ se kiyá, aisá Yarúsalam se aur us ke butoṉ se na karúṉgá?

12 So aisá hogá, ki jab KHUDÁWAND koh i Saihún par aur Yarúsalam meṉ apná kám kar chukegá[n], tab maiṉ sháh i Asúr ko us ke gustákh dil ke ‖khiyáloṉ kí, aur us kí buland-nigáhí aur ghamand kí sazá dúṉgá[o].

13 Ki wuh kahtá hai, Maiṉ ne apne háth ke zor se, aur apní dánish se yih kiyá hai, ki maiṉ dánishmand húṉ; maiṉ ne qaumoṉ kí haddeṉ sarkáíṉ, aur un ke khazáne lúṭe, aur maiṉ ne jangí mard ke mánind unheṉ jo úṉche par baiṭhe the utárdiyá[p]:

14 Aur mere háth ne[q] logoṉ kí daulat yúṉ le lí, jaise ek ghoṉslá le lete haiṉ; aur jaise koí un anḍoṉ ko, jo paṛe howeṉ, sameṭ lewe, waise maiṉ sárí zamín par qábiz húá; aur ek meṉ yih ṭakat na húí, ki par phailáwe, yá muṉh khole, yá chuhchaháwe.

15 Kyá kulháṛá us ke rú ba rú, jo us se káṭtá hai, láfzaní karegá[r]? aur árá árákash ke sámhne shekhí karegá? yih aisá hai ki jaise laṭh us ko, jo use uṭháe húe hai, hiláwe, aur soṉṭá us ko, jo lakṛí nahíṉ hai, uṭháwe.

16 Is sabab se Khudáwand, Rabb ul afwáj, us ke moṭe mardoṉ par lágarí ko gálib karegá[s], aur us kí shaukat ke níche ek shu'ala ág ke mánind farozán karegá;

17 Aur Isráel ká núr ág banegá, aur us ká Quddús ek shu'ala hogá; wuh us ke khároṉ ko aur sadá-guláboṉ ko ek din meṉ jaláke bhasam kar degá[t];

18 Aur us ke ban aur jaiyid khetoṉ kí khushnumáí ko, ján se gosht tak, faná karegá, aur we aise ho jáeṉge jaisá koí maríz jo mar rahe.

19 Aur us ke bág ke darakht aise thoṛe báqí raheṉge, ki ek laṛká bhí unheṉ ginke likh le.

20 ¶ Aur us din aisá hogá, ki we, jo baní Isráel meṉ se báqí rah jáeṉge, aur ahl i Ya'qúb meṉ se bach raheṉge, us par jis ne unheṉ márá phir takiya na kareṉge[u], balki KHUDÁWAND Isráel ke Quddús par sachche dil se tawakkul kareṉge.

21 Aur báqí log, jo Ya'qúb se báqí hoṉge, us Khudá kí taraf, jo qawí hai, phireṉge[x].

22 Ki agarchi tere log, ai Isráel, daryá kí ret ke mánind hoṉ[y], magar un meṉ se sirf we log, jo báqí raheṉ, phireṉge[z], ki wuh sazá kí takmíl[a], jis ká hukm kiyá gayá hai, sadáqat se labrez hogí.

23 Kyúṉki Khudáwand RABB ul afwáj, sazá kí wuh takmíl, jo muqarrar kí gayí, sárí zamín ke bích meṉ karegá[b].

24 ¶ So Khudáwand RABB ul afwáj yih farmátá hai, ki Ai mere logo, tum jo Saihún meṉ baste ho, Asúr se mat ḍaro[c]: wuh to tujh ko laṭh se máregá, aur tujh par apná ḍanḍá uṭháwegá Misr ke ṭaur par[d]:

25 Lekin ek thoṛí hí der hai[e] ki josh o kharosh mauqúf hogá, aur merá qahr, us ke halák karne se dhímá hojáegá[f].

26 Aur RABB ul afwáj Midyán kí khúnrezí ke mutábiq, jo 'Oreb kí paháṛí par húí[g], us par ek koṛá uṭháwegá[h], aur jis tarah 'asá daryá par uṭháyá gayá, háṉ, use Misr kí tarah hí uṭháwegá[i].

27 Aur us din aisá hogá ki us ká bojh tere kándhe par se[k], aur us ká júá terí gardan par se uṭhá liyá jáegá, aur wuh júá †farbihí ke bá'is se[l] toṛá jáegá.

28 Wuh 'Aiyat meṉ áyá hai, Mijrún meṉ hoke guzar gayá, Mikmás meṉ apná asbáb rakh chhoṛá hai:

29 We gháṭí se pár gaye[m]; we Jib'a meṉ shab-básh húe; Rámah hirásán hai: Jibi'ah-Sáúl bhág nikaltá hai[n].

30 Ai Jallím kí beṭí[o], chíkh már; ai miskín 'Anatút[p], apní áwáz Lais ko[q] suná.

h Paid. 50.20. Mík. 4. 12.
i 2 Sal. 18. 24, 33, wag. aur 19. 10, wag.
k Amús 6. 2.
l 2 Taw. 35. 20.
m 2 Sal. 16. 9.
n 2 Sal. 19. 31.
‖ 'Ibrání meṉ, phal kí.
o Yar. 50. 18.
p Yas. 37. 24. Hiz. 28. 4, wag. Dán. 4. 30.
q Aiy. 31. 25.
r Yar. 51. 20.
s Yas. 5. 17.
t Yas. 9. 18. aur 27. 4.
u Dekho 2 Sal 16. 7. 2 Taw. 28. 20.
x Yas. 7. 3.
y Rúm. 9. 27.
z Yas. 6. 13.
a Yas. 28. 22.
b Yas 28. 22. Dán 9. 27. Rúm. 9. 28.
c Yas 37 6.
d Khur. 14 Báb.
e Yas. 54. 7.
f Dán. 11. 36.
g Qáz. 7. 25. Yas. 9. 4
h 2 Sal. 19. 35.
i Khur. 14. 26, 27
k Yas. 14. 25.
† Yá, mamsuhí ke bá'is se. 'Ibrání meṉ, tel ke rú ba rú se.
l Zab. 105. 15. Dán. 3. 24. 1 Yuh. 2. 20.
m 1 Sam. 13. 28.
n 1 Sam. 11. 4.
o 1 Sam. 25. 24.
p Yash. 21. 18.
q Qáz. 18. 7.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

r Yash. 15. 31. s 1 Sam. 21. 1. aur 22. 19. Naham. 11. 32. t Yas. 37. 22. u Yas. 13. 2. x Dekho 'Amús 2. 9. ‖ Yá, magrúr hain.

31 Madmanah[r] chalá gayá; Jebím ke rahnewále nikal bhágc.

32 Phir áj ke din Núb men[s] ḳhaimazan hogá: tab wuh apná háth Saihún kí beṭí[t] ke paháṛ, Yarúsalam ke koh par, hiláwegá[u].

33 Dekho, Ḳhudáwand RABB ul afwáj haibatnák waz'a se us sháḳh ko chhánṭ ḍálegá, aur we jo lambe lambe hain káṭ ḍále jáenge[x], aur we jo ‖ únche hain past ho jáenge.

34 Aur wuh jangal kí jháṛí ko lohe se káṭ ḍálegá, aur Lubnán ek zabardast ke háth se gir jáegá.

XI BAB.

1 Yassí ke tane se ek sháḳh niklegí, aur us kí bádsháhat sulh-pazír hogí. 10 Isráel ke bahál hojáne kí ḳhabar kí bare dabdaba ke sáth hogá, aur gair qaumon ke buláe jáne kí.

a A'am. 13. 23. 10 áyat. b Yas 53. 2. Zak. 6. 12. Muk 5. 5. c Yas. 4. 2. Yar. 23. 5. d Yas. 61. 1. Mat. 3. 16. Yúh. 1. 32, 33. aur 3. 34. ‖ Yá, kí bds sunghegá

TAB Yassí ke tane se[a] ek sonṭá niklegá[b], aur us kí jaṛon se ek phaldár sháḳh paidá hogí[c]:

2 Aur ḲHUDAWAND kí rúh us par ṭhahregí, hikmat aur ḳhirad kí rúh, maslahat aur qudrat kí rúh, ma'rifat aur ḲHUDAWAND ke ḳhauf kí rúh[d]:

3 Aur wuh ḲHUDAWAND ke ḳhauf ‖ se tez-fahm hogá, wuh apní ánkhon ke dekhne ke mutábiq hukm na karegá, aur apne kánon ke sunne ke muwáfiq tambíh na degá;

e Zab 72. 2, 4. Muk. 19. 11 ‖ Yá ḳhák-sáron ke liye bahs karegá. f Aiy. 4. 9. Mal. 4. 6. 2 Tas 2. 8. Muk. 1. 16. aur 2. 16. aur 19. 15. g Dekho Ais 6. 14. h Yas. 65. 25. Hiz. 34. 25. Hús. 2. 18.

4 Balki wuh rástí se miskínon ká insáf karegá[e], aur insáf se zamín ke ‖ ḳháksáron ká haqq adá karegá: aur wuh apne munh kí láṭhí se zamín ko máregá, aur apne labon ke dam se sharíron ko faná kar ḍálegá[f].

5 Us kí kamar ká paṭká rástbází hogí, aur us ke pahlú sachái ke paṭke se kase húe honge[g].

6 Us waqt bheṛiyá barre ke sáth rahegá, aur chítá halwán ke sáth baiṭhegá, aur bachhiyá aur sher-bachcha aur pálá húá bail mile jule rahenge[h], aur nanhá bachcha un kí peshrawí karegá.

7 Gáe aur ríchh milke charenge, un ke bachche mile jule baiṭhenge, aur sher i babar bail kí tarah ghás kháegá.

8 Aur dúdh-pítá bachcha sánp ke súráḳh pás khelegá. aur wuh laṛká, jis ká dúdh chhuṛáyá gayá hogá, kále kí bámbhní men háth ḍálegá.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

i Aiy. 5. 23. Yas. 2. 4. aur 35. 9. k Hab. 2. 14. l Yas. 2. 11. m 1 áyat. Rúm. 15. 12. n Rúm. 15 10. o 'Ibrán. 4. 1, wag. p Yas. 2. 11. q Zak. 10. 10. r Yúh. 7. 35 Ya'q 1. 1. s Yar. 3. 18. Hiz. 37. 16, 17, 22. Hús. 1. 11 t Dán. 11. 41. u Yas. 60 14. x Zak. 10. 11. y Muk. 16. 12. z Yas. 19. 23. a Ḳhur. 14. 29. Yas 51. 10. aur 63. 12, 13. a Yas. 2. 11. ‖ Yá, terí sitáish karúngá.

9 We mere muqaddas koh kí sab atráf men kisí ko dukh na denge, aur toṛ na ḍálenge[i]; kyúnki jis tarah pání se samundar bhará húá hai, usí tarah zamín ḲHUDAWAND ke 'irfán se ma'múr hogí[k].

10 ¶ Aur us din[l] aisá hogá ki Yassí kí wuh jaṛ qaumon ke liye jhanḍe kí tarah khaṛí hogí[m]; qaumen us kí tálib hongí[n]: aur us kí árámgáh jalál banegí[o].

11 Aur us din[p] aisá hogá, ki ḲHUDAWAND dúsre martaba apná háth baṛháke un ko, jo us ke logon men báqí howenge, aur Asúr, aur Misr[q], aur Fatrús, aur Kúsh, aur Ailám, aur Sin'ár, aur Hamát, aur daryáí jazíron ke logon men se bach rahe honge, pher láwegá.

12 Aur wuh qaumon ke liye ek jhanḍá khaṛá karegá, aur un Isráelíon ko, jo ḳhárij kiye gaye hain, jam'a karegá, aur sáre baní Yahúdáh ko, jo parágauda howenge[r], zamín ke cháron konon se faráham karegá.

13 Tab baní Ifráím men hasad na rahegá, aur baní Yahúdáh men ke kínawar káṭ ḍále jáenge; baní Ifráím baní Yahúdáh par hasad na karenge, aur baní Yahúdáh baní Ifráím se kína na rakhenge[s].

14 Aur we pachchhim kí taraf Filistíon ke kándhon par jhapṭenge, aur we sab ikaṭṭhe hoke púrab ke basnewálon ko lúṭenge, aur Adúm aur Moáb par háth ḍálenge[t], aur baní 'Ammún un ke tábi'dár honge[u].

15 Aur ḲHUDAWAND daryá e Misr kí lisán ko bilkull ḳhushk kar degá[x], aur apní zoráwar ándhí se nahr par apná háth hiláwegá, aur us ko sát nahren kar degá, aur aisá karegá ki log júte pahine húe pár chale jáenge[y].

16 Aur wahán us ke báqí bandon ke liye, jo Asúr men se bach rahenge, aisá ek rasta hogá[z] jaisá baní Isráel ke liye thá, jis din ki we Misr kí zamín se nikle[a].

XII BAB.

Ahl i ímán ká ek shukrána jo Ḳhudá kí rahmaton ke sabab adá karte hain.

AUR us din[a] tú kahegá, ki Ai ḲHUDAWAND, main ‖ terá shukr karúngá; ki agarchi tú

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

mujh se ná-khush thá, par terá gussa utar gayá, aur tú ne mujhe tasallí dí.

2 Dekho, Khudá merí naját hai: main us par tawakkul karúngá, aur na darúngá: ki YAH YAHOWAH[b] merá bútá[c] aur merá sarod hai, aur wuh merí naját húá hai.

3 So tum khush hoke naját ke chashmon se pání bharoge[d].

4 Aur us din tum kahoge, ki KHUDAWAND kí sitáish karo, us ká nám ‖lo[e], logon ke darmiyán us kí qudraten bayán karo[f], aur kaho, ki us ká nám 'álíshán hai[g].

5 KHUDAWAND kí madh-saráí karo, is liye ki us ne 'ajáib chízen banáín[h]; sárí zamín ko yih ma'lúm hai.

6 Ai Saihún kí basnewálí, tú chillá aur lalkár[i], ki tere darmiyán Isráel ká Quddús buzurg hai[k].

b Zab. 83. 18. c Khur. 15. 2. Zab. 118. 14. d Yúh. 4. 10, 14, aur 7. 37, 38. ‖ Yá, *mushhar karo.* e 1 Taw. 16. 8. Zab. 105. 1. f Zab. 145. 4, 5, 6. g Zab. 34. 3. h Khur 15. 1, 21. Zab. 98. 32. aur 98. 1. i Yas. 54. 1. Saf. 3. 14. k Zab. 71. 22. aur 89. 18. Yas. 41. 14, 16.

XIII BAB.

1 *Khudá apní faujon ko jam'a kartá jo us ke qahr ko anjám dene ke liye muqarrar húí thín.* 6 *Wuh apná iráda záhir kartá ki Babul ko Mádíon ke wasíle se barbád kare.* 19 *Bábul kí wíráni ká hál.*

BABUL ká bojh[a], jise Amús ke bete Yas'aiyáh ne royá men dekhá.

2 Tum ‖ únche pahár par[b] ek jhandá khará karo[c], un ko buland áwáz se pukáro, aur háth hiláo[d], ki we amíron ke darwázon men ghus jáwen.

3 Main ne apne muqaddason ko hukm kiyá, main ne apne qahr ke liye apne bahaduron ko[e], jo merí khudáwandí se masrúr hain[f], bulává hai.

4 Pahárón men ek hujúm kí áwáz hai, ek bare lashkar ká sá shor; yih mamlukaton aur qaumon ke dange kí áwáz hai jo faráham húín: RABB ul afwáj jangí lashkar kí maujúdát letá hai.

5 We dúr mulk se, ásmán kí intihá kí taraf se, áte hain, hán, KHUDAWAND aur us ke qahr ke hathyár, táki sárí mamlukat ko halák karen.

6 ¶ Ah tum wáwailá karo, ki KHUDAWAND ká din nazdík hai[g]; wuh Qádir kí taraf se halákat ke mánind[h] áwegá.

7 So sáre háth dhíle howenge, aur har ek ádmí ká dil pighal jáegá.

8 We hirásán honge: jánkaní

712 ke qaríb. a Yas. 21. 1 aur 47. 1. Yar. 50, aur 51 Abwáb. ‖ Yá *nange.* b Yar. 51. 25. c Yas. 5 26. aur 18. 3. Yar. 50 2 d Yas. 10. 33. e Yúel 3. 11. f Zab 149. 2, 5, 6. g Saf. 1. 7. Mak. 6. 17. h Aiy. 31. 23. Yúel 1 15.

aur gamgíní unhen á legí[l]: un par aisí dushwárí hogí, jaisí us 'aurat par hotí jise dard lagte hain; so we aise sarásíma honge, ki ek dúsre ko pará tákegá, aur un ke chihre shu'ale kí tarah honge.

9 Dekho, KHUDAWAND ká wuh din átá hai, jo gazab men aur qahr i shadíd men sakht durusht hai, táki mulk ko wírán kare[k]; aur wuh gunahgáron ko us par se nest nábúd karegá[l].

10 Ki ásmán ke sitáre aur kawákib roshní na denge: aur súraj tulú' hote hote andherá ho jáegá, aur chánd apní roshní na degá[m].

11 Aur main jahán ko us kí buráí ke sabab se, aur sharíron ko un kí badkárí ke bá'is se sazá dúngá; aur main magrúron ká fakhr kho dúngá[n], aur zálim logon ká gurúr dhá dúngá.

12 Main aisá karúngá, ki ek mard kundan se, hán, ek mard Ofír ke sone se ziyáda beshqímat thahregá.

13 So main ásmánon ko larzáúngá[o], aur zamín apní jagah se tal jáegí, RABB ul afwáj ke qahr ke máre, aur us ke sakht gazab ke din men[p].

14 Aur un men se har ek us áhú kí mánind, jo herá játá hai, yá us bher kí tarah, jise koí na rakhe, apní qaum kí taraf mutawajjih hogá, aur har ek apne watan ko bhágegá[q].

15 Har ek jo mil jáegá, khonchá kháegá; aur har ek, jo un men shámil húá hogá, talwár se márá paregá.

16 Aur un ke bálbachche un kí ánkhon ke sámhne patake jáenge[r], un ke ghar lúte jáenge, aur un kí jorúon kí hurmat lí jáegí.

17 Dekho, main Mádíon ko un par charháúngá[s]; we rúpe ko khátir men na láwenge, aur sone se khush na howenge.

18 Un kí kamánen jawán logon ko tukre tukre kar dálengí, aur we rihm ke phal par rahmat na karenge, aur un kí ánkhen bachchon se be-murúwatí karengín.

19 ¶ Aur Bábul, jo mamlukaton kí hashmat, aur Kasdíon kí buzurgí kí raunaq hai[t], Sadúm aur

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb. i Zab. 48. 6. Yas. 21. 3. k Mal. 4. 1. l Zab 104. 35. Amus. 2. 22. m Yas. 24. 21, 23. Hiz. 32. 7. Yúel 2. 31. aur 3. 15. Mat. 24. 29. Marq. 13. 24. Lúq. 21. 25. n Yas. 2. 17. o Haj. 2. 6. p Zab. 110. 5. Nau. 1. 12. q Yar. 50. 16. aur 51. 9. r Zab. 137. 9. Nahúm 3. 10. Zak. 14. 2. s Yas 21. 2. Yar. 51. 11, 28. Dán. 5. 28, 31. t Yas. 14. 4, 22.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

'Amúrah kí mánind ho jáegí, jin ko Khudá ne ulaṭ diyá[u].

20 Wuh abad tak ábád na hogí[x], aur pusht dar pusht koí us meṉ na basenge; waháṉ hargiz 'Arab log khaime istáda na karenge, aur waháṉ gaṛariye galloṉ ko na biṭháenge;

21 Par ban ke janglí darinde waháṉ baiṭhenge, aur un ke gharoṉ meṉ ‖ 'ajab tarah ke wuhúsh bhare húe honge[y]; waháṉ † ullú bolenge, aur ‡ bayábání gúl náchenge.

22 Aur gídaṛ un ke ujáṛ makánoṉ meṉ, aur azhdahe un ke rang-mahalloṉ meṉ báham bolenge: us ká waqt nazdík pahunchá hai, aur us ke din daráz na honge[z].

XIV BÁB.

1 Khudá Isráel par rahm karke use bahál karegá. 4 We Bábul par shádiyána bajáenge. 24 Khudá ká iráda Asúr kí bábat. 29 Filistína ko dhamkí dí játí.

KYUNKI KHUDÁWAND Ya'qúb par rahm farmáegá[a], aur Isráel ko hanoz barguzída rakhegá, aur unheṉ un kí zamín meṉ phir biṭhláegá[b]: aur pardesí un ke sáth mel karenge, aur Ya'qúb ke gharáne se mil jáenge[c].

2 Aur qaumeṉ unheṉ le áwengí, aur unheṉ un ke mulk meṉ pahuncháwengí[d]; aur baní Isráel KHUDÁWAND kí sarzamín meṉ un ke málik hoke unheṉ gulám aur laundíáṉ karenge, aur we unheṉ, jinhoṉ ne un ko asír kiyá thá, asír karenge, aur apne zulm karnewáloṉ par hukúmat karenge[e].

3 Aur us roz aisá hogá, ki jab KHUDÁWAND terí mihnat o mashaqqat se, aur gulámí kí us sakht khidmat se, jo unhoṉ ne tujh se karáí, ráhat bakhshegá,

4 ¶ Tab tú sháh i Bábul par masal máregá[f], aur kahegá, Kyúṉkar zálim tabáh húá, aur sonahlá shahr[g] ujáṛá gayá!

5 KHUDÁWAND ne sharíroṉ ká laṭh toṛá[h], aur hukúmat karnewáloṉ ká 'asá.

6 Wuh jo logoṉ ko qahr ke sáth márne se mauqúf na rahá, aur ummatoṉ par gazab se hukmrání karne se báz na áyá, hánká játá, aur koí roktá nahíṉ.

7 Sárí zamín khush aur ásúda hai; we bagaleṉ bajá bajáke gáte haiṉ.

8 Háṉ, sanaubar ke darakht aur Lubnán ke saro tere liye khush haiṉ[i]; jab se tú níche giráyá gayá, tab se koí lakaṛhárá hamárí taraf na áyá.

9 ‖ Pátál ne níche se tere sabab jumbish kí hai, ki tere áte waqt terá istiqbál kare[k]; wuh tere sabab murdoṉ ko aur zamín ke sab sardároṉ ko jagátá hai; us ne ummatoṉ ke sáre bádsháhoṉ ko un ke takhtoṉ par uṭhá khaṛá kiyá hai.

10 We sab bolenge, aur tujhe kahenge, Kyá tú bhí hamáre mánind ná-zor húá; tú aisá ho gayá jaise ham haiṉ?

11 Terí shán o shaukat, aur tere sáz aur báj kí khush-áwází gor meṉ utárí gayí; tere níche kíṛoṉ ká farsh húá, aur kirm hí terá báláposh bane.

12 Ai subh ke shándár farzand, tú kyúṉkar ásmán par se gir paṛá[l]! tú jo qaumoṉ ko latáṛtá thá, kyúṉkar zamín par paṭaká gayá!

13 Tú to apne dil meṉ kahtá thá, Maiṉ ásmán par chaṛhúṉgá[m], maiṉ apne takht ko Khudá ke sitároṉ se úṉchá karúṉgá[n], aur maiṉ uttar kí atráf meṉ[o] jamá'at ke pahár ke úpar chaṛhke baiṭhúṉgá.

14 Maiṉ badlíoṉ kí úṉchái par chaṛhúṉgá, maiṉ Khudá Ta'álá kí mánind hoúṉgá[p].

15 Lekin tú pátál meṉ, gaṛhe kí atráf meṉ, utárá gayá[q].

16 We, jin kí nazar tujh par paṛegí, tujhe gaur karke dekhenge, Kyá yih wuhí shakhs hai, jis ne zamín ko larzáyá, aur mamlukatoṉ ko hiládiyá,

17 Jis ne jahán ko wírán kiyá, aur us kí bastíáṉ ujáṛíṉ, jis ne apne asíroṉ ko na chhuṛáyá ki ghar kí taraf jáweṉ.

18 Ummatoṉ ke sáre bádsháh, sab ke sab, apne apne maskan meṉ shaukat ke sáth árám karte haiṉ;

19 Par tú apní gor se báhar nikál phenká gayá, nafratí shákh ke mánind, us libás kí tarah jo maqtúloṉ kí thí jo talwár se chhede gaye, aur jo gaṛhe ke pattharoṉ par girte haiṉ, us lásh ke mánind jo páṉwoṉ se latáṛá gayá.

Margin references:

u Yar. 50. 40.
x Yar. 50. 3, 39. aur 51. 29, 62.
‖ Yá, *ullú.*
y Yas. 34. 11,—15. Muk. 18. 2.
† Yá, *shutrmurg.*
‡ Yá, *bus-kohí.*
z Yar. 51. 33.
a Zab. 102 13.
b Zak. 1. 17. aur 2. 12.
c Yas. 60. 4, 5, 10. Afs. 2. 12, 13, wag.
d Yas. 49. 22. aur 60. 9. aur 66. 20.
e Yas. 60. 14.
f Yas. 13. 19. Hab. 2. 6.
g Muk. 18 16.
h Zab. 125. 3.
i Yas. 55. 12. Hiz. 31. 16.
‖ Yá, *Gor ne.*
k Hiz. 32. 21.
l Yas. 34. 4.
m Mat. 11 23.
n Dán. 8. 10.
o Zab. 48. 2.
p Yas. 47. 8. 2 Tas. 2. 4.
q Mat. 11. 23.

(Earlier margin: Pald. 19. 24, 25. Ist. 29. 23. Yar. 49. 18.)

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

20 Tú un ke sáth kabhí qabr men dafan na kiyá jáegá; kyúnki tú ne apní mamlukat ko wírán kiyá, aur apní ra'aiyat ko qatl kiyá; badkáron kí nasl abad tak kadhí nám-áwar na hogí[r].

21 Us ke beṭon ke liye qatl ke sámán taiyár karo, bápdádon ke gunáhon ke sabab[s], táki we barpá na howen, aur mulk ke málik na hojáwen, aur shahr banáke dunyá ko ábád na karen.

22 Aur RABB ul afwáj farmátá hai, ki Main un par chaṛhúngá, aur main Bábul men un ká nám aur nishán na rakhúngá[t], aur unhen jo báqí hain[u], beṭon aur poton samet, káṭ ḍálúngá[x], KHUDAWAND farmátá hai.

23 RABB ul afwáj kahtá hai, Main use khárpusht kí mírás kar dúngá[y], aur ḍábar kí jhílon kí, aur main use faná ke jháṛú se jháṛ phenkúngá.

24 ¶ RABB ul afwáj qasam kháke farmátá hai, ki Yaqínan, jaisá main ne cháhá hai, aisá hí ho jáegá; aur jaisá main ne iráda kiyá hai, aisá hí wáqi' hogá:

25 Main apne hí mulk men Asúrí ko shikast dúngá, aur apne paháṛon par use pánwon tale latáṛúngá: tab us ká júá un par se utregá[z], aur us ká bojh un ke kándhon par se ṭalegá.

26 Yih wuh iráda hai jo sárí dunyá kí bábat muqarrar kiyá gayá, aur yih wuh háth hai, jo sárí ummaton par baṛháyá gayá hai.

27 Ki RABB ul afwáj ne iráda kiyá hai, so kaun use bátil karegá[a]? aur us ká háth lambá húá hai, so kaun use phiráwegá?

28 Jis sál ki Akhaz bádsháh mar gayá[b], usí sál yih bojh bayán húá.

29 ¶ Ai sárí Filistína, tú is liye khushí mat kar, ki us ká laṭh, jis ne tujhe márá, ṭúṭá hai[c]; kyúnki sámp kí asl se ek nág niklegá, aur us ká phal ek átashí uṛnewálá sámp hogá[d].

30 Tab miskínon ke palauṭhe kháenge, aur muhtáj chain se baiṭhenge; aur main terí jaṛ kál se marwáúngá, aur wuh tere báqí logon ko qatl karegá.

31 Are o darwáza, wáwailá kar; are e shahr, chillá; ai Filistína tú bilkull gudáz ho gayí; kyúnki shimál se ek dhuwán uṭhegá, aur koí us ke muqarrarí logon men se parágauda na hogá.

32 Us waqt gurohon ke rasúlon ko kyá jawáb koí degá? Ki KHUDAWAND ne Saihún ko biná kiyá hai[e], aur us ke miskín bande us kí panáh pakṛenge[f].

XV BAB.

Moáb ká dard-angez hál.

MOAB ká bojh[a]. Is liye ki rát ko 'A'r i Moáb[b] kharáb ho gayá, aur sunsán húá; hán, isliye ki rát ko Qír i Moáb kharáb ho gayá, aur sunsán húá;

2 Wuh Baitha aur Daibún ke únche makánon par rone ke liye chaṛh gayá[c]: Nabú aur Medibá par ahl i Moáb wáwailá karenge; un ke sáre sir munḍáe jáenge[d], aur har ek kí ḍáṛhí nochí jáegí.

3 We apne raston men ṭáṭ ká kamarband bándhenge, aur apne gharon ke koṭhon par[e], aur bázáron men, har ek zár zár roegá.

4 Hashbún wáwailá karegá, aur Alí'álíon[f] kí áwáz Yahaz tak suní jáegí; is par Moáb ke hathyárband sipáhí chillá chilláke roenge; us kí ján us men ghabráwegí.

5 Merá dil Moáb ke liye chilláegá[g], ki us ke bhágnewále tín sál kí bachhiyá ke mánind[h] Zugr tak pahunchenge; ki Lúhít kí chaṛháí par[i] we rote húe chaṛh jáenge, aur Horonaim ke raste men halákat ká wáwailá karenge.

6 Nimrím[k] kí nahren kharáb hojáengí; ki ghás kumhlá gayí, aur sabza murjhá gayá, aur roídagí faná húí.

7 Is liye we tuhfa mál jo unhon ne hásil kiyá thá, aur zakhíra jo unhon ne rakh chhoṛá thá, ‖ bed kí nahr pár le jáenge.

8 Ki gulgula Moáb kí sarhaddon tak húá, aur un ká nauha Ajlaim tak, aur un ká mátam Biar i Ailám tak pahunchá.

9 Aur Daimún kí nadíán lahú se bharengí; ki main Daimún par ziyáda musíbat ḍálúngá, aur us par jo Moáb se bhágegá, aur us sarzamín ke báqí logon par, ek sher bhejúngá[l].

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb. — 726 ke qaríb.

[r] Aiy. 18. 19. Zab. 21. 10. aur 37. 28. aur 109. 13.
[s] Khur. 20. 5. Mat. 23. 35.
[t] Ams. 10. 7. Yar. 51. 62.
[u] 1 Sal. 14. 10.
[x] Aiy. 18. 19
[y] Yas. 34. 11. Saf. 2. 14.
[z] Yas. 10. 27.
[a] 2 Taw. 20. 6. Aiy. 9. 12. aur 23. 13. Zab. 33. 11. Ams. 19. 21. aur 21. 30. Yas. 43. 13. Dán. 4. 31, 35.
[b] 2 Sal. 16. 20. 726.
[c] 2 Taw. 26. 6.
[d] 2 Sal. 18. 8.
[e] Zab. 87. 1, 5. aur 102. 16.
[f] Saf. 3. 12. Zak. 11. 11.
[a] Yar. 48. 1, wag. Hiz. 25. 8.—11. Amús 2. 1.
[b] Gin. 21. 23.
[c] Yas. 16. 12.
[d] Dekho Ahb. 21. 5. Yas. 3. 24. aur 22. 12. Yar. 47. 5. aur 48. 1, 37, 38. Hiz. 7. 18.
[e] Yar 48. 38.
[f] Yas. 16. 9.
[g] Yas. 16. 11. Yar. 48. 31.
[h] Yas. 16. 14. Yar. 48. 34.
[i] Yar. 48. 5
[k] Gin. 32. 36.
‖ Yá, 'Arabion ki wádí men.
[l] 2 Sal. 17. 25.

Peshtar MASÍH se, 726 ke qaríb.

XVI BAB.

1 Nabí Moáb ko nasíhat kartá ki wo Masíh bádsháh kí tábi'dárí karen. 6 Moáb kí shekhí ke sabab use dhamkí dí játí. 9 Nabí us par afsos kartá. 12 Bábat us áfat ki jo Moáb par áyá cháhtí thí.

TUM ‖Sila' se bayábán kí ráh[a] Saihún kí beṭí ke koh par mulk ke hákim ke barra bhijwáo[b].

2 Aur aisá hogá, ki jis tarah bhaṭká húá parinda hai, jo ghonsle se nikálá gayá, usí tarah Moáb kí beṭíán Arnún[c] ke páyábon men hongí, aur kahengí,

3 Saláh de, insáf kar; apná sáya ṭhík do pahar ko rát ke mánind záhir kar; un ko, jo nikál diye gaye hain, chhipá le; unhen, jo bháge áe hain, záhir na kar.

4 Mere áwára, ai Moáb, tere sáth rahen; tú un ko gáratgaron ke sámhne se ḍhámp le; kyúnki sitamgar ká kám anjám ko pahunchegá, aur gáratgar tamám hogá; aur sáre páemál-karnewále zamín par se faná honge.

5 Aur takht rahmat se qáim hogá[d], aur ek insáf karnewálá Dáúd ke khaime men us par julús farmáke 'adl kí pairauí karegá[e], aur 'adálat karne par musta'idd rahegá.

6 ¶ Ham ne Moáb ke ghamand kí bát suní hai[f]; wuh bará láfzan hai; us men gustákhí aur takabbur aur tapish hai: par us kí jhúṭhí shekhíán kuchh chíz na hongí[g].

7 So Moáb wáwailá karegá Moáb ke liye, har ek wáwailá karegá[h]; Qír-Harásat[i] kí bunyádon ke liye tum mátam karoge, ki we bilkull márí paṛín.

8 Ki Hashbún ke khet[k] aur Sibmah ke tákistán[l] súkh gaye; gairqaumon ke sardáron ne un kí tuhfa niháloṉ ko toṛke ḍál diyá: we Ya'zír kí zamín men áe. we jangal men áwára húe; us kí ḍálíán ‖phail gayín, we daryá pár guzrín.

9 ¶ So main Ya'zír ke rone ke mánind[m] Sibmah ke tákistán ke liye zárí karúngá; ai Hashbún, ai Ilí'álí[n], main tujhe apne ánsúon se tar karúngá; kyúnki jo gaugá tere tákistání mewon ke liye, aur tera galla kátne ke waqt hotá thá, so játá rahá.

10 Aur shádmání chhín lí gayí, aur khushí hare bhare kheton men na rahí; angúrí bágon men gáná nahín, aur lalkárná nahín[o]; latáṛnewále angúron ko kolhúon men phir na maslenge; main ne un ke gaugá ko mauqúf kar diyá.

11 So ‖merá andar Moáb ke liye barbat ká sá figán kartá hai[p], aur merá dil Qír-Harásat ke liye.

12 ¶ Aur aisá hogá, ki jab yih dekhá jáegá, ki Moáb únche makán par[q] thaká, tab apne maqdis men áke du'á mángegá, par kuchh fáida na hogá.

13 Yih wuh sukhan hai, jo KHUDAWAND ne Moáb ke haqq men muddat se farmáyá hai:

14 Par ab KHUDAWAND yún farmátá hai, ki Ajúradár ke se tín baras ke andar[r] Moáb kí shaukat un sab baṛe baṛe lashkaron samet zalíl ho jáegí, aur báqí log thoṛe honge, aur kuchh zor na rakhenge.

XVII BAB.

1 Arám aur Isráel ko dhamkí dí játí. 6 Un men se thore bahut but-parastí ko tark karenge. 9 Báqí log apní be-díní ke sabab se siyásat uṭháenge. 12 Ek wáwailá Isráel ke dushmanon par hotá hai.

Peshtar MASÍH se, 726 ke qaríb. 741 ke qaríb.

DIMISHQ ká bojh[a]. Dekho, Dimishq yún kharáb hojáegá ki shahr na rahegá, aur wuh aisá ṭúṭ jáegá ki ḍher ḍher banegá.

2 'Aráir kí bastíán khálí hojáengí, we gallon kí charágáhen hongí, we wahán baiṭhenge, aur koí un ke ḍaráne ko bhí wahán na hogá[b].

3 Aur Ifráím ‖ká hasín shahr nábúd hogá[c], Dimishq aur báqí Arám se saltanat játí rahegí; RABB ul afwáj farmátá hai, ki jo hál baní Isráel kí shaukat ká húá hai, wuhí un ká hál hogá.

4 Aur us roz aisá hogá ki Ya'qúb kí hashmat ‖ghaṭ jáegí, aur us ká charbídár badan dublá hogá[d].

5 Yih aisá hogá jaisá koí dirau ke waqt galla jam'a kare[e], aur apne háth se khaṛe khet káṭe; aur aisá bhí ho jáegá jaisá ki koí Rifáíon kí wádí men khosha-chíní kare.

6 ¶ Par us men chunne ke liye thoṛe phal báqí rahenge, zaitún ke darakht ke mánind jab wuh hiláyá jáwe[f], do tín dáne phungí par, chár pánch us kí phaldár phailí húí shákhon par, KHUDA-

Margin notes (left): ‖ Yá, Patra; 'Ibrání men, chaṭán. [a] 2 Sal. 14. 7. [b] 2 Sal. 3. 4. [c] Gin. 21. 13. [d] Dán. 7. 14, 27. Mík. 4. 7. Lúq. 1. 33. [e] Zab. 72. 2. aur 96. 13. aur 98. 9. [f] Yar. 48. 29. Saf. 2. 10. [g] Yas. 28. 15. [h] Yar. 48. 20. [i] 2 Sal. 3. 25. [k] Yas. 24. 7. [l] 9 áyat. ‖ Yá, ṭúṭí maṛorí gayín. [m] Yar. 48. 32. [n] Yas. 15. 4.

Margin notes (right): [o] Yas. 24. 8. Yar. 48. 33. ‖ 'Ibrání men, merí antrián. [p] Yas. 15. 5. aur 63. 15. Yar. 48. 36. [q] Yas. 15. 2. [r] Yas. 21. 16. [a] Yar. 49. 23. 'Amús 1. 3. Zak. 9. 1. Yih peshíngoí bárí báf 740 men, 2 Sal. 16. 9. [b] Yar. 7. 33. ‖ Yá men koí hasín shahr na rahegá. [c] Yas. 7. 16. aur 8. 4. ‖ 'Ibrání men, patlí hojáegí. [d] Yas. 10. 16. [e] Yar. 51. 33. [f] Yas. 24. 13.

Peshtar MASÍH se, 741 ke qaríb.

WAND Isráel ká Khudá farmátá hai.

7 Us roz insán apne khálíq par nazar karegá[s], aur us kí ánkhen Isráel ke Quddús par tawajjuh karengí.

8 Aur wuh mazbahon par, apne háth ke kám par, nazar na karegá, use hargiz us par jise us kí unglíon ne banáyá, kyá Yasírat aur kyá but, kisí par tawajjuh na hogí.

9 ¶ Aur us din us ke hasín shahr, us dálí kí mánind jis kí khabar kisí ne na lí, aur us shákh kí mánind jo sab se úpar hai, Isráel ke liye chhoṛe jáenge: aur wahán vírání hogí.

10 Kyúnki tú ne apne naját-denewále Khudá ko[h] farámosh kiyá, aur apní tawánáí kí chaṭán ko yád na kiyá, so tú khúbsúrat paudhe lagáegá, aur ajnabí paneríán us men jamáwegá:

11 Us din tú apne paudhon kí fikr karoge ki we baṛhen, aur subh ko apne tukhm kí bábat ki wuh úgke phúle, par jis din tú us ká hásil legá, wuh ‖ek ḍher hogá aur sakht musíbat.

12 ¶ Háe, bahut qaumon ká hangáma hotá, we samundar ke shor ke mánind[i] shor machátí hain; aur ummaton ká gaugá hotá, we baṛe páníon ke rele ke mánind gaugá kartí hain!

13 Ummaten zor ke páníon ke rele kí mánind shor karengí: par Khudá unhen ḍánṭegá[k], aur we dúr bhág jáengí, aur us kúṛe kí tarah jo ṭílon ke úpar ándhi se uṛtá phire[l], yá us patte kí tarah jo bagúle men ghúme, márí márí phirengí.

14 Aur dekho, shám ke waqt to haibat hai: aur subh hote wuh nábúd hai. We, jo ham ko gárat karte hain, yih un ká hissa hai, aur we, jo ham ko lúṭte hain, yih un ká bakhra hai.

XVIII BAB.

1 Khudá apne logon kí khabar leke Kúshion ko halák karega. 7 Is májare ke bá'is bahut log kalisiye men shámil hojáenge.

ARE o ‖sarzamín, jis ke pankh idhar udhar sáya ḍálte hain[a], jo Kúsh kí nadíon ke pár hai:

2 Jo daryá par se bardí ke náon men páníon par elchíon ko bhejtí hai, aur kahtí, Ai tez-raftár elchío, us guroh kane jáo, jo ‖zoráwar aur himmatí hai, us qaum pás jo ibtidá se ab tak muhíb hai; aisí qaum jis kí zamín ḍorí se nápí játí, aur pánw se lataṛí játí, aur us ke úpar daryáon kí báṛh chaṛh játí[b].

3 Ai jahán ke sáre báshindo, aur ai zamín ke rahnewálo, jis waqt ki paháṛon par jhanḍá khaṛá kiyá jáe[c], tum dekho, aur jis waqt ki narsingá phúnká jáe, tum suno.

4 Ki KHUDAWAND ne mujh se yún farmáyá hai, ki Main apne muqarrar maskan men chup cháp baiṭhúngá, aur nigáh kartá rahúngá, us garmí kí mánind, jo bárish ke ba'd, jab ásmán khule, paṛtí hai, aur us shabnam-rez bádal kí tarah jo dirau kí garmí men hotá hai.

5 Ki fasl se peshtar, jis waqt shugúfa kámil howe, aur phúl kí jagah khaṭṭe angúr lagen, us waqt wuh ṭahníon ko hansúon se káṭ ḍálegá, aur ḍálíon ko uṭháke phenk degá.

6 Aur we paháṛ ke shikárí parindon aur wahshí darindon ke liye paṛe rahenge, ki shikárí parinde un par garmí ke mausim men baiṭhenge, aur zamín ke sáre wahshí darinde jáṛe ke mausim men un par leṭenge.

7 ¶ Us waqt us qaum kí taraf se, jo ‖zoráwar aur himmatí hai, us guroh kí jo ibtidá se áj tak muhíb hai, us hí qaum kí jis kí zamín ḍorí se nápí játí, aur pánwon se lataṛí játí, aur us ke úpar daryáon kí báṛh chaṛhtí, hadye, RABB ul afwáj ko, RABB ul afwáj ke nám ke makán par, jo koh i Saihún hai, pahuncháe jáenge[d].

XIX BAB.

1 Harbaráhat jo Misríon ke darmiyán hogí. 11 Un ke Wálíon kí nádání. 18 Misrí buláe jáenge ki kalisiye men shámil howen. 23 Us 'ahd ká hál jo Misr aur Asúr aur Isráel ke darmiyán hojáegá.

MISR ká bojh[a]. Dekho, KHUDAWAND ek tund-rau abr par sawár hokar[b] Misr men áwegá, aur Misr ke but us ke huzúr men larzán ho jáenge[c], aur Misríon ke dil un ke andar ‖pání howenge.

2 Aur main Misríon ko ápas men mukhálif kar dúngá, un men har ek apne bhái se, aur har ek

Marginal notes (left): s Mík. 7. 7. — h Zab. 68. 19. — ‖ Yá, játá rahegá, aur sakht musíbat hogí. — i Yar. 6. 23. — k Zab. 9. 5. — l Zab. 83. 13. Hús. 13. 3. — 714 ke qaríb. ‖ Yá, phaṛphaṛáte hue pankhon kí sarzamín. — a Yas. 20 4, 5. Hiz. 30. 4, 5, 9. Saf. 2. 12. aur 3. 10.

Marginal notes (right): Peshtar MASÍH se, 714 ke qaríb. — ‖ Yá, phailí huí aur mu'addab hai. — b 7 áyat. — c Yas. 5. 26. — ‖ Yá, phailí huí aur mu'addab hai. — d Dekho Zab. 68. 31. aur 72. 10. Yas. 16. 1. Saf. 3. 10. Mal. 1. 11. — a Yar. 46. 13. Hiz. 29, aur 30 Abwáb. — b Zab. 18. 10. aur 104. 3. — c Khur. 12. 12. Yar. 43. 12. ‖ 'Ibrání men, pighal jáenge.

apne hamsáye se laregá[d], shahr shahr se aur saltanat saltanat se.

3 Aur Misr kí ján un ke bích men khushk ho jáegí, aur main us ke mansúbe ko †faná karúngá, aur we buton aur afsúngaron kí, aur un kí jin ke yár deo hain, aur jádúgaron kí talásh karenge[e].

4 Aur main Misríon ko ek sitamgar hákim ke qábú men kar dúngá[f], aur Khudáwand Rabb ul afwáj farmátá hai, ki ek zabardast bádsháh un par saltanat karegá.

5 Aur us daryá se pání súkh jáenge, aur nahr khushk aur khálí hojáegí[g];

6 Aur †nadíán badbú ho jáengí, aur ‖panáh ke nále[h] khálí howenge, aur súkh jáwenge, aur bed aur nai kumhlá jáengí.

7 Taráíán jo nálon ke kináron par aur nálon ke muhánon par hain, aur wuh sab chízen jo nálon ke áspás boí játí hain, murjhá jáengí, faná howengí, aur phir na hongí.

8 Tab machhwe mátam karenge, aur sab, jo nahron men bansí dálte hain, gam karenge, aur we jo pánion men jál dálte hain, niháyat be-táb ho jáenge.

9 Aur we jo mihín kattán ká kám karte[i], aur jo sufed jálíán banáte, ghabrá jáenge.

10 Hán, us ke arkán i daulat ne shikast kháí, aur sáre ajúradáron kí ás tút gayí hai.

11 ¶ Yaqínan Zu'an[k] ke sháhzáde ahmaq bane, Fira'ún ke dánishmand mushíron kí mashwarat fásid ho gayí: so kyúnkar tum Fira'ún se kahte ho, ki Main dánishmand ká betá, aur sháhán i qadím kí nasl hún?

12 We tere dánishwar kahán hain[l]? we tujhe khabar dewen, ki ma'lúm ho, kí Rabb ul afwáj ne Misr ke haqq men kyá iráda kiyá hai.

13 Zu'an ke sháhzáde ahmaq húe, Núf ke sháhzáde dagá khá gaye[m], aur unhon ne, hán, unhon ne, ‖jin hí par us kí gurohon ká asrá thá, Misr ko gumráh kiyá.

14 Khudáwand ne ek kajrau rúh un ke darmiyán miláí hai[n]; aur unhon ne Misríon ko un ke sab kámon men us matwále kí tarah bhatkáyá jo qai karte húe dagmagátá hai.

15 Aur Misr ká koí kám na hogá, jo sir yá dum, shákh yá nai kare[o].

16 Us din Misrí 'auraton ke mánind hojáwenge[p], aur haibatzada aur hirásán honge, Rabb ul afwáj ke háth ke hiláne ke sabab, jise wuh un par hiláwegá[q].

17 Tab Yahúdáh kí sarzamín Misr ke liye dahshatwálí chíz hogí; ki agar koí us sarzamín ká zikr us ke áge kare, to wuh apne dil men haul kháegá, us iráde ke sabab, jo Rabb ul afwáj ne us ke haqq men kiyá hai.

18 ¶ Us roz mulk i Misr men pánch shahr Kan'ání zubán bolenge[r], aur Rabb ul afwáj kí qasam kháwenge, aur ek ká nám ‖ Qaryat ul Haris kahláwegá.

19 Us roz Misr kí mamlukat ke bíchon bích Khudáwand ká ek mazbah, aur us kí sarhadd men Khudáwand ká ek sutún hogá[s].

20 Aur yih Misr kí sarzamín men Rabb ul afwáj ká ek nishán, aur ek gawáh hogá[t], ki we sitamgaron ke zulm se Khudáwand ko pukárenge, aur wuh un ke liye ek shafí' aur ek naját-denewálá bhejegá, aur wuhí unhen naját degá.

21 Us din Khudáwand Misr men jáná jáegá, aur Misrí Khudáwand ko pahchánenge, aur zabíh aur hadya guzránenge[u], hán, we Khudáwand ke liye nazren mánenge aur adá karenge.

22 Aur Khudáwand Misr ko máregá; wuhí máregá, aur wuhí changá karegá; aur we Khudáwand kí taraf rujú' honge aur wuh un kí du'á sunegá, aur unhen sihhat bakhshegá.

23 ¶ Us roz Misr se Asúr tak ek sháh-ráh hogí[x], aur Asúrí Misr men áwenge, aur Misrí Asúr ko jáenge, aur Misrí Asúríon ke sáth milke 'ibádat karenge.

24 Us roz Isráel Misr aur Asúr ká sális hogá, aur zamín ke darmiyán barakat ká bá'is thahregá;

25 Ki Rabb ul afwáj use barakat bakhshegá, aur farmáwegá, Mubárak ho Misr merí ummat, aur Asúr mere háth kí san'at[y], aur Isráel merí mírás.

Peshtar Masíh se, 714 ke qaríb.

[d] Qáz. 7. 22. 1 Sam. 14. 16, 20. 2 Taw. 20. 23.
† 'Ibrání men, nigal jáúngá.
[e] Yas. 8. 19. aur 47. 12.
[f] Yas. 20. 4. Yar. 46. 26. Hiz. 29. 19.
[g] Yar. 51. 36. Hiz. 30. 12.
† Yá, nadíán dúr dúr bahá lejáenge.
‖ Yá, Misr ke nále.
[h] 2 Sal. 19. 24.
[i] 1 Sal. 10. 28. Amos. 7 16.
[k] Gin. 13. 22.
[l] 1 Qur. 1. 20.
[m] Yar. 2. 16.
‖ Yá, jo us kí gurohon ke sargiroh the.
[n] 1 Sal. 22. 22. Yas. 29. 10.

Peshtar Masíh se, 714 ke qaríb.

[o] Yas. 9. 14.
[p] Yar. 51. 30. Nahúm 3 13.
[q] Yas. 11. 15.
[r] Saf. 3 9
‖ Yá, Súraj ká shahr.
[s] Paid. 28. 18. Khur. 24. 4. Yash. 22. 10, 26, 27.
[t] Dekho Yash. 4 20. aur 22. 27.
[u] Mal. 1. 11.
[x] Yas. 11. 16.
[y] Zab. 100. 3. Yas. 29. 23. Hús. 2. 23. Afs. 2. 10.

Peshtar MASÍH se, 714 ke qaríb.

XX BÁB.

Nabí ek kám kartá jis se nishán ke taur par Misr aur Kúsh kí khijálat-angez asírí ká hál áge se záhir kiyá játá.

JIS sál men ki Tartán[a] Ashdúd ko áyá, jab ki sháh i Asúr Sarjún kí taraf bhejá gayá thá, aur Ashdúd se laṛái karke use le liyá;

2 Us waqt KHUDÁWAND ne Yas'aiyáh bin Amús † kí ma'rifat se yún kahá, ki Já, aur ṭáṭ ká libás[b] apní kamar se dúr kar, aur apne páṉwon se jútá utár. Aur us ne aisá hí kiyá, ki wuh nangá[c] aur nange páṉwon phirá kiyá.

3 Tab KHUDÁWAND ne farmáyá, Jis tarah ki merá banda Yas'aiyáh barahna aur nange páṉwon tín baras tak phirá kiyá, táki Misríon aur Kúshíon ke liye nishán aur achambhá ho[d];

4 Isí tarah sháh i Asúr Misríon ko qaid karke, aur Kúshíon ko asír karke, un ke jawánon aur búṛhon ko, barahna aur nange páṉwon, aur un kí surínon ko be-satr, Misríon kí ruswái ke liye lejáegá[e].

5 Tab we hirásán honge, aur Kúsh se, jo un kí ummedgáh thí, aur Misr se, jo un ká fakhr thá, sharminda honge[f].

6 Aur us din is mulk ke báshinde kahenge, ki Dekh, hamáre malja ká yih hál húá, jis men ham madad ke liye bháge, táki Asúr ke bádsháh ke áge se bach niklen: pas ham kis tarah naját pá saken?

XXI BÁB.

1 Nabí apní qaum kí asírí par afsos karte húe royá men khabar pátá ki Bábul Mádion aur Fársion kí muttahid fauj se gárat kiyá jáegá. 11 Adúm nabí ko haqír jántá, aur use nasíhat dí játí ki tauba kare. 13 'Arab par muqarrar waqt men ek áfat áwegí.

DASHT i daryá ká bojh. Jis tarah se ki janúbí girdbád[a] zor se uṭhí chalí átí hai, usí tarah wuh dasht se aur muhíb sarzamín se nazdík átá hai.

2 Ek haulnák royá mujhe nazar áyá: luṭerá lúṭtá hai[b], aur gáratgar gárat kartá hai: ai Ailám[c], chaṛhái kar; ai Máda, muhásara kar; main sárá karáhná jo us ke sabab húá mauqúf kartá húṉ.

3 So merí kamar men ṭís hai[d], aur jis tarah us 'aurat par, jise dard lagte haiṉ, shiddat hotí hai, usí tarah merí hálat bhí jánkaní kí sí hai[e]; main hirásán húṉ, ki sun nahíṉ saktá, aur pareshán húṉ, ki dekh nahíṉ saktá.

4 Merá dil ghabráyá, aur haul mujh par gálib áyá; us ne merí shám kí khushí ko mere liye khaufnák kar diyá[f].

5 Dastarkhwán bichháyá gayá, nigahbán khaṛá kiyá gayá, we kháte hain, aur píte hain: uṭho, ai sháhzádo, sipar par tel malo[g].

6 Ki KHUDÁWAND ne mujhe yún farmáyá, Já, nigahbán biṭhlá; jo kuchh dekhe, so batláwe.

7 Us ne aswár dekhe[h], aur we jo ghoṛon par chaṛhe the do do áte the, aur báqí gadhon par aur únṭon par sawár the; aur us ne baṛí fikr se táká.

8 Tab us ne sher kí sí áwáz se pukárá, ki Ai khudáwand, main apní dídgáh par[i] tamám din khaṛá rahá, aur main tamám rát apne makán par baiṭhá rahá:

9 Aur dekh, sipáhon ke gol, aur un men ke ghuṛ-chaṛhe do do áte. Aur us ne jawáb diyá aur kahá, Bábul gir paṛá, gir paṛá[k], aur us ke iláhon kí sárí putlíán zamín par toṛí gayíṉ[l].

10 Ai mere dáone húe, aur mere khalíhán ke galla[m], jo kuchh main ne RABB ul afwáj Isráel ke Khudá se suná, so tum se kah diyá.

11 ¶ Dúmah ká[n] bojh. Wuh mujh ko Sha'ír se pukártá, ki Ai nigahbán, rát kí kyá khabar hai? ai nigahbán, rát kí kyá khabar hai?

12 Nigahbán bolá, Subh hotí hai, aur rát bhí. Agar tum púchhoge, to púchho: phir áo, áo.

13 ¶ 'Arab ká bojh[o]. 'Arab ke sahrá men tum rát ko káṭoge, ai Dadáníon ke[p] qáfilo.

14 Taimá kí sarzamín ke báshinde pání leke piyáse ká istiqbál karte haiṉ. we roṭí leke bhágnewále ke milne ko nikalte haiṉ.

15 Kyúṉki we talwár ke ḍar se, nangí talwár se, aur khíṉchí húí kamán se, aur jang kí shiddat se bháge haiṉ.

16 Kyúṉki KHUDÁWAND ne mujh ko yúṉ farmáyá. Hanoz ek baras, háṉ, mazdúr ke se ek ṭhík baras ke andar[q], Qidár[r] kí sárí hashmat játí rahegí.

17 Aur tírandázon ke jo báqí rahe, Qidár ke bahádur log, ghaṭ

† 'Ibrání men, *ke háth se.*

a 2 Sal. 18. 17.
b Zak. 13. 4.
c 1 Sam. 19. 24. Mrk. 1. 3, 11.
d Yas. 8. 18.
e 2 Sam. 10. 4. Yas. 3. 17. Yar. 13. 22, 26. Mrk. 1. 11.
f 2 Sal. 18. 21. Yas. 30. 3, 5, 7 aur 36. 6.
a Zak. 9. 14.
b Yas. 33. 1.
c Yas. 13. 17. Yar. 49. 34.
d Yas. 16. 5. aur 16. 11.

Peshtar MASÍH se, 714 ke qaríb.

e Yas. 13. 8.
f Ist. 28. 67.
g Dekho Dán. 5. 4, 5.
h 9 áyat.
i Hab. 2. 1.
k Yar. 51. 8. Muk. 14. 8. aur 18. 2.
l Yas. 46. 1. Yar. 50. 2. aur 51. 44.
m Yar. 51. 33.
n 1 Taw. 1. 30. Yar 49. 7, 8. Hiz. 35 2. 'Abad. 1.
o Yar. 49. 28.
p 1 Taw. 1. 9, 32.
q Yas. 16. 14.
r Zab. 120. 5. Yas. 60. 7.

jáenge; ki KHUDÁWAND Isráel ko Khudá ne yún farmáyá.

XXII BÁB.

1 Nabí Yahúdiya kí khabar páke ki Fársí us par charháí karenge, is bá'is nála kartá. 8 Wuh Yahúdíon ko malámat kartá ki we insánwálí hikmat aur dunyáwí khushí barí chíz samajhte the. 15 Wuh ilhám se khabar detá ki Shabnah 'uhde se kháríj kiyá jáegá; 20 aur ki Iliyáqím, jo Masíh ká nishán thá, us ká jánishín hogá.

712 ke qaríb.

ROYÁ kí wádí ká bojh. Ab tujhe kyá húá, jo tum sab chhaton par charh gaye?

2 Ai tú, jis men harbarí par gayí, jo gaugáí shahr hai, aur shádmán bastí[a]: tere maqtúl talwár se qatl nahín húe, aur laráí men máre nahín gaye.

3 Tere sab sardár ek sáth bhág gaye, we tírandázon se giriftár húe; jitne tujh men the, sab ke sab jo dúr tak bhágo the, bándhe gaye.

4 Isí liye main ne kahá, Mujhe chhor do, ki main dárh márke roúngá; merí tasallí kí fikr mat karo, kyúnki merí qaum kí betí barbád hogayí[b].

5 Ki yih dukh ká din hai[c], jis men Khudáwand RABB ul afwáj ne royá kí wádí ko pámál kiyá aur ghabrá diyá hai[d], ki díwáren dhá diyán, aur un ká nála paháron tak pahunch gayá.

6 Ailám tarkash uthá letá hai[e], rath ke sawáron samet ghurcharhe maujúd hain, aur Qír ne[f] sipar nikálí.

7 Aur aisá hogá, ki terí kháss wádíán gáríon se pur ho jáengí, aur sawár darwáze hí par pare bándhenge.

8 ¶ Wuh Yahúdáh ká parda utáregá, aur tú us din dashtmahall ke siláh-kháne par[g] nigáh karegá.

9 Aur tum shahr i Dáúd ke rakhne dekhoge ki be-shumár hain, aur tum níche táláb ká pání ek já jam'a karoge.

10 Aur tum Yarúsalam ke ghar ginoge, aur tum ghar dhá doge, táki shahrpanáh ko mazbút karo[h];

11 Aur tum puráne kund ke pání ke liye donon díwáron ke darmiyán ek kháí banáoge[i]: lekin tum us ke báni par nigáh nahín karte, aur us kí taraf, jis ne qadím se use íjád kiyá[k], mutawajjih nahín hote.

12 Aur us din Khudáwand RABB ul afwáj ne rone ká hukm kiyá, aur mátam karne ká[l], aur sir mundáne ká[m], aur tát bándhne ká:

13 Lekin dekh, khushí aur shádmání hai: aur gáe bail ko zabh karte, aur bher bakrí halál karte, aur gosht kháte, aur mai píte: ki áo, kháwen aur píwen, kyúnki kal to ham marenge[n].

14 So RABB ul afwáj ne mere kán men kahá[o], ki Tumhárí is badkárí ká kafára tumháre marne tak qabúl na hogá[p], Khudáwand RABB ul afwáj yihí farmátá hai.

15 ¶ KHUDÁWAND Rabb ul afwáj yih irshád kartá hai, ki Já, aur is khazánchí Shabnah pás[q], jo mahall par mu'aiyan hai[r], já aur kah,

16 Terá yahán kyá hai? aur terá yahán kaun hai? ki tú ne yahán apne liye qabr khodí hai, jis tarah koí únche par apní gor khode, aur chatán men apní hawelí tárashe[s]?

17 Dekh, KHUDÁWAND tujh ko ek zabardast ke háth se phankwáegá, aur yaqínan tujhe ||top degá[t].

18 Wuh beshakk tujh ko gend kí mánind lapetke wasí' sarzamín men uchhál phenkegá; wahán tú maregá, aur wahán terí hashmat kí gáríán rahengí, ai tú jo apne muníb ke ghar kí ruswáí hai.

19 Aur main tujhe tere martabe se hánkúngá, aur wuh tujhe tere darje se girá degá.

20 ¶ Aur us din aisá hogá, ki main apne bande Iliyáqím bin Khilqiyáh ko[u] buláúngá,

21 Aur main terá khil'at use pahináúngá, aur tere patke se use mazbútí bakhshúngá, aur terí mamlukat us ke háth men supurd kar dúngá; aur wuh ahl i Yarúsalam ká aur bait i Yahúdáh ká báp hogá.

22 Aur main Dáúd ke ghar kí kunjí us ke kándhe par dharúngá: so wuh kholegá, aur koí band na karegá, aur wuh band karegá, aur koí na kholegá[x].

23 Aur main us ko khúntí ke mánind[y] mazbút jagah men sábit karúngá, aur wuh apne báp ke gharáne ke liye ek jalálwálá takht hogá.

24 Aur us ke báp ke khándán kí sárí hashmat, aur nasl i sharíf o razíl, aur sáre chhote chhote

---

a Yas. 32. 13.
b Yar. 4. 19. aur 9. 1.
c Yas. 37. 3.
d Nau. 1. 5. aur 2. 2.
e Yar. 49. 35.
f Yas. 16. 1.
g 1 Sal. 7. 2 aur 10. 17.
h 2 Sal. 20. 20. 2 Taw. 32. 4, 5, 30.
i Naham. 3. 14.
k Dekho Yas. 37. 26.
l Yoel 1. 13.
m Dekho 'Az. 9. 3. Yas. 15. 2. Mík. 1. 16.
n Yas. 56. 12. 1 Qur. 15. 32.
o Yas. 5. 9.
p 1 Sam. 3. 14. Hiz. 24. 13.
q 2 Sal. 18. 37. Yas. 36. 3.
r 1 Sal. 4. 6.
s Dekho 2 Sam. 18. 18. Mat. 27. 60.
|| Yá, pakar rakhegá.
t Ast. 7. 8.
u 2 Sal. 18. 18.
x Aiy. 12. 14. Muk. 3. 7.
y 'Az. 9. 8.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

bartan, piyálon se leke qarábon tak, sab ko us par laṭkáwenge.

25 Us din, Rabb ul afwáj farmátá hai, wuh khúnṭí, jo mazbút jagah men ṭhonkí gayí thí, hiláyí jáegí, aur wuh káṭí jáegí, aur gir jáegí, aur us par ká bojh gir paṛegá, ki Khudawand ne yún farmáyá.

XXIII BAB.

1 Súr kí haulnák gárat jo húá cháhtí thí. 17 Masíhí zamáne men us ke báshindon ke kalísiye kí taraf rujú' hone kí khabar.

715 ke qaríb.

SUR ká bojh[a]. Ai Tarsís ke jaházo, wáwailá karo, ki wuh ujaṛ gayá; wahán koí ghar aur koí dákhil hone kí jagah nahín: Kittíon kí zamín se[b] unhen yih khabar pahunchtí hai.

2 Ai ṭápú ke basnewálo, hairání se chup raho; tujhe Saidání saudágaron ne, jo samundar pár játe, bhar diyá hai.

3 Baṛe pánion par se Saihúr ká galla pahunchtá thá, aur Nahr ká phal us ká hásil hotá thá; so wuh qaumon kí tijáratgáh baná[c].

4 Ai Saidá, tú sharmá; ki samundar, samundar ke gaṛh ne kahá hai, Mujhe dard i zih nahín húá, aur main bachche nahín detí, main jawánon ko nahín páltí aur kunwárion kí parwarish nahín kartí hún.

5 ‖ Jab yih khabar Misr ko pahunchegí, to we Súr kí khabar se shiddat ká dukh khínchenge.

6 Ai ṭápú ke basnewálo, tum zár zár roke Tarsís men pár utar jáo.

7 Kyá yih tumhárí shádmán bastí[d] hai, jis kí purání neo qadím se hai? us hí ke pánw use dúr dúr lejáte, ki pardes men rahe.

8 Kis ne yih mansúba Súr ke barkhiláf bándhá, jo táj-dár shahr hai[e], jis ke saudágar sháhzáde, aur jis ke baipárí dunyá ke 'izzatwále hain?

9 Rabb ul afwáj ne mansúba bándhá, ki sárí hashmat ke gurúr ko najis kare, aur dunyá ke sáre 'izzatwálon ko zalíl kare.

10 Ai Tarsís kí beṭí, tú ab nahr ke mánind apní sarzamín men guzar kar, ki us men koí band bándhá húá na rahá.

11 Us ne samundar par apná háth chaláyá, us ne mamlukaton ko hiláyá; Khudawand ne Ka'nán ke haqq men hukm kiyá hai, ki us ke hasín makánon ko ḍháwen.

12 Aur us ne kahá, Ai Saidá kí kunwárí beṭí, jo be-hurmat húí hai, tú phir kadhí fakhr na karegí[f]: uṭh, Kittíon ke pás[g] pár já, ki tujhe wahán bhí chain na milegá.

13 Kasdíon ke mulk ko dekh: yih qaum maujúd na thí, jis waqt Asúr ne is kí biná un ke liye, jo bayábán men rahte the[h], ḍálí; unhon ne burj uṭháe, aur unhon ne us ke mahall gárat kiye, aur use wírán kiyá.

14 Ai Tarsís ke jaházo, wáwailá karo; kyúnki tumhárá hisn i hasín ujáṛá gayá[i].

15 Aur us din aisá hogá ki Súr ek bádsháh ke aiyám ke mutábiq sattar baras tak farámosh ho jáegí, aur sattar baras ke píchhe Súr chhinál kí mánind gáegí.

16 O chhinál, barbat uṭhá le, aur shahr men phirá kar, ki tú farámosh ho gayí hai: sáz ko khúb bajá, aur bahut sí gazalen gá, táki tujhe yád karen.

17 ¶ Aur sattar baras ke ba'd aisá hogá, ki Khudawand Súr par nigáh karegá, aur wuh phir kharchí ke liye jáegí, aur rú e zamín par kí sárí mamlukaton se zinákárí karegí[k].

18 Lekin us kí tijárat aur us kí kharchí Khudawand ke liye muqaddas hogí[l]: aur us ká mál zakhíra na kiyá jáegá, aur na rakh chhoṛá jáegá, balki us kí tijárat ká hásil un ke liye hogá, jo Khudawand ke huzúr rahte hain, ki kháke ser howen, aur nafís poshák pahinen.

XXIV BAB.

1 Bábat un áfaton kí, jo Khudá kí taraf se Isráel kí sarzamín par áyá cháhtí thín. 13 Logon men se thoṛe bahut khush hoke us kí sitáish karenge. 16 Aisí áfaton se Khudá apní bádsháhat kí taraqqí karáwegá.

712 ke qaríb.

DEKHO, Khudawand zamín ko khálí kartá hai, aur use ujáṛtá, aur úpar ke tale kartá hai, aur us ke báshindon ko tittar bittar kar detá hai.

2 Aur aisá hogá ki jo ra'aiyat ká hál hogá, so ‖ káhin ká[a], jo naukar ká, so us ke sáhib ká, jo launḍí ká, so us kí bíbí ká, jo mol-lenewále ká, so bechnewále ká[b], jo qarz-denewále ká, so

---

a Yar. 25. 22. aur 47. 4. Hiz. 26, aur 27, aur 28 Abwáb. 'Amús 1. 9 Zak. 9. 2, 4.
b 12 áyat.
c Hiz. 27. 3.
‖ Yá, Jis taraḥ Misr kí khabar se dilgír húe, Yas. 19. 6
d Yas. 22. 2.
e Dekho Hiz 28 2, 12.

Peshtar MASÍH se, 715 ke qaríb.
f Mak. 18. 22.
g 1 áyat.
h Zab. 72. 9.
i 1 áyat. Hiz. 27. 25, 30.
k Mak. 17. 2.
l Zak. 14. 20, 21.
‖ Yá, wálí.
a Hús. 4. 9.
b Hiz. 7. 12, 13.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

qarz lenewále ká, jo súd denewále ká, so súd lenewále ká.

3 Sarzamín bilkull khálí kí jáegí, aur ba shiddat gárat hogí; ki KHUDÁWAND ne yih sukhan farmáyá hai.

4 Zamín gamgín hotí aur murjhátí hai, jahán be-táb aur pazhmurda hotá, aur zamín ke shekhíbáz ná-tawán hote.

5 Zamín un ke níche jo us par baste hain najis húí[c], ki unhon ne sharí'aton ko 'udúl kiyá, qánúnon ko badlá, 'ahd i abadí ko torá.

6 Is sabab se la'nat ne zamín ko nigal liyá[d], aur us ke báshinde khatákár gine gaye; is liye zamín ke log bhasam húe, aur thore ádmí rah gaye.

7 Nayí mai udás rahtí[e], angúr kumhlátá hai, aur sab jo dilshád the áh bharte hain.

8 Rabábon kí khushí band ho gayí, un ke chahchahe jo khush hote the ákhir húe, barbat kí shádmání játí rahí[f].

9 We phir gít ke sáth mai na píenge; sharáb un ko, jo use píen, talkh ma'lúm hogí.

10 Shahr túṭá hai, aur wírán hogayá; har ek ghar band ho gayá, ki koí andar já na sake.

11 Mai ke liye bázáron men wáwailá par rahá hai, sárí khushí par táríkí chhá gayí, zamín kí 'ishrat chalí gayí.

12 Shahr men wírána ho rahtá hai, aur darwáze sarásar ḍháe gaye.

13 ¶ Jis waqt sarzamín ke bích khilqat men yih ho, to aisá hál hogá, jaisá zaitún ke darakht ká jab jharjharáyá gayá, aur angúron ká jab dirau ho chuká, aur kai ek dána já ba já rahjáwen[g].

14 We apní áwáz buland karenge, we KHUDÁWAND ke jalál ke gít gáwenge, we daryá par se lalkárenge.

15 Is liye tum shu'alon kí sarzamín men KHUDÁWAND kí, aur samundar ke jazíron men KHUDÁWAND ke nám kí[h], jo Isráel ká Khudá hai, sitáish karo.

16 ¶ Intihá e zamín se nagmon kí áwáz, jo us rástbáz kí madh-saráí ke liye hai, sunáí detí hai. Par main ne kahá, Merí lágarí, merí lágarí par wáwailá hai; luṭere

c Paid. 3. 17. Gin. 35. 33.
d Mal. 4. 6.
e Yas. 16. 8, 9. Yúel 1. 10, 12.
f Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10. Hiz. 26. 13. Hús. 2. 11. Muk. 18. 22.
g Yas. 17. 5, 6.
h Mal. 1. 11.

lúṭte hain, hán, luṭere bahut lúṭ lúṭte hain[i].

17 Ai zamín ke báshinda, khauf, aur garhá, aur dám tujh par musallit hain.

18 Aur aisá hogá, ki jo khaufnák áwáz sunke bháge, so garhe men giregá, aur jo garhe ke bích se nikal áwe, so dám men phansegá[k]; kyúnki úpar ke daríche khule hain[l], aur zamín kí newen hiltí hain[m].

19 Zamín ek lakht ujar gayí[n], zamín yaksar shikast húí, zamín shiddat se hiláí gayí.

20 Zamín matwále kí mánind ḍagmagáegí[o], aur jhomprí ke muwáfiq sarkáí jáegí, aur us ke gunáh ká bojh us par bhárí hogá; wuh giregí aur phir na uṭhegí.

21 Aur us din men aisá hogá, ki KHUDÁWAND 'álíshánon ke lashkar ko jo bulandí par hain, aur zamín par sháhán i zamín ko[p] sazá degá.

22 Aur we un qaidíon ke mánind, jo ‖ garhe men ḍále jáwen, jam'a kiye jáenge, aur qaidkháne men qaid kiye jáenge, aur bahut dinon ke ba'd un kí talásh hogí.

23 Aur chánd muztarib hogá, aur súraj sharminda[q], ki RABB ul afwáj koh i Saihún par[r] aur Yarúsalam men saltanat karegá[s], aur us ke buzurgon ke áge hashmat hogí.

i Yar. 5. 11.
k Dekho 1 Sal. 19. 17. Yar. 48. 43, 44. 'Amús 5. 19.
l Paid. 7. 11.
m Zab. 18. 7.
n Yar. 4. 23.
o Yas. 19. 14.
p Zab. 76. 12.
‖ Yá, zindán.
q Yas. 13. 10. aur 60. 19. Hiz. 32. 7. Yúel 2. 31. aur 3. 15.
r 'Ibrán. 12. 22.
s Muk. 19. 4, 6.

XXV BÁB.

1 *Nabí Khudá kí sitáish kartá us kí 'adalaton ke sabab se, 6 us kí ján-fazá ni'amaton se, 9 aur us kí naját ke bá'is jo har taraf se gálib hotí hai.*

Ai KHUDÁWAND, tú merá Khudá hai; main terí tamjíd karúngá[a], tere nám kí sitáish karúngá; ki tú ne 'ajáib kám kiye hain[b]; terí maslahaten qadím se rást aur sachchí hain[c].

2 Kyúnki tú ne ek shahr ko khák ká ḍher kiyá[d], aur ek muhkam bastí ko ek wírána; aur pardesíon ke qasron ko aisá kiyá ki shahr na rahá: wuh phir ábád na hogá.

3 Is liye zabardast log terí sitáish karenge[e], aur haibatnák gurohon kí bastíán terá ḍar mánengí.

4 Ki tú miskín ká zor húá, aur muhtáj kí pareshání ke waqt us kí qúwat, aur ándhí se ek panáhgáh[f],

712 ke qaríb.
a Khur. 15. 2. Zab. 118. 28.
b Zab. 98. 1.
c Gin. 23. 19.
d Yas. 21. 9. aur 23. 13. Yar. 51. 37.
e Muk. 11. 13.
f Yas. 4. 6.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qarib.

aur garmí se chháṉw, jis waqt zálimoṉ kí sáṉs aisí ho, jaisá túfán jo díwár par chaltá hai.

5 Tú pardesíoṉ ke shor ko yúṉ nest karegá jaise garmí jo be-áb makán meṉ ho; ki jis tarah abr ke sáye se garmí nest hotí hai, usí tarah magrúroṉ †ká shádiyána bajáná mauqúf hogá.

6 ¶ Aur RABB ul afwáj is paháṛ par[g] sárí qaumoṉ ke liye[h] farbih chízoṉ se ek ziyáfat taiyár karegá[i], aur ek ziyáfat talchhaṭ par se nithárí húí mai se, háṉ, farbih chízoṉ se jo púr-magz hoṉ, aur mai se jo talchhaṭ par se ḳhúb nithárí húí ho.

7 Aur wuh is paháṛ meṉ us parde ko, jo sárí qaumoṉ par paṛá hai[k], aur us niqáb ko, jo sárí gurohoṉ par laṭak rahá hai, †nest kar degá.

8 Wuh zafarmandí se maut ko nigal jáegá[l]; aur ḲHUDÁWAND Ḳhudá sabhoṉ ke chihroṉ se áṉsú poṉchh ḍálegá[m], aur un sab chízoṉ ko, jin se us ke logoṉ ko nang hai, sárí zamín par se kho degá; kyúṉki ḲHUDÁWAND ne yih farmáyá hai.

9 ¶ Aur us roz yih kahá jáegá, Lo, yih hamárá Ḳhudá hai, ham us kí ráh takte the, usí ne hameṉ bacháyá[n]; yih ḲHUDÁWAND hai, ham us ke intizár meṉ the: ham us kí naját se ḳhush o ḳhurram howeṉge[o].

10 Kyúṉki is paháṛ par Ḳhudá ká háth dhará rahegá, aur Moáb us ke níche púál ke mánind, jo mazbale ká kúṛá bane, latáṛá jáegá.

11 Aur wuh un ke darmiyán us ke mánind, jo pairte húe háth phailátá hai, apne háth phailáegá; par wuh us ke gurúr ko us ke háthoṉ kí lúṭ samet past karegá.

12 Aur wuh terí díwároṉ ke únche burjoṉ ko past karegá, aur zamín par giráwegá, aur ḳhák hí meṉ miláwegá[p].

XXVI BÁB.

1 Nabí ek gít meṉ sab ko ubhártá ki Ḳhudá par tawakkul kareṉ; 5 us kí 'adálatoṉ ke sabab se. 12 aur us kí mihrbání ke bá'is jise apne logoṉ par záhir kiyá thá. 20 Nasíhat kí játí ki Ḳhudá ká intizár karná munásib hai.

US din[a] Yahúdáh kí sarzamín meṉ yih gít gáyá jáegá, Ek hamárá hasín shahr hai; us kí díwároṉ aur burjoṉ ke badle naját hí muqarrar húí[b].

2 Tum darwáze kholo, táki rástbáz qaum, jis ne sadáqat ko hifz kar rakhá hai, andar áwe[c].

3 Jis ká dil tujh par i'atimád rakhtá hai, tú ḳhúb salámatí se us kí nigahbání karegá; kyúṉki us ká tawakkul tujh par hai.

4 Abad tak ḲHUDÁWAND par i'atimád rakho, ki YÁH YAHOWÁH meṉ †abadí tawánáí hai[d].

5 ¶ Wuh un ko, jo únche par baiṭhe hain, níche utáregá, aur buland shahr ko past karegá: wuh use past karke ḳhák meṉ miláegá, aur gard kar degá[e].

6 Wuh páṉw se pámál hogá, háṉ, miskínoṉ ke páṉwoṉ, aur muhtájoṉ ke qadamoṉ se.

7 Sádiq kí ráh rástí hai; tú, ai Haqq Ta'álá, sádiq kí ráh ko jánchtá hai[f].

8 Háṉ, terí 'adálatoṉ kí ráh meṉ, ai ḲHUDÁWAND, ham tere muntazir rahe; hamárí ján tere nám kí mushtáq hai, aur terí yád meṉ ḳhush hai[g].

9 Rát ko merí ján terá shauq rakhtí hai; main apne dil se har subh terí talásh kartá húṉ[h]; kyúṉki jab zamín par terí 'adálateṉ jári howeṉ, tab dunyá ke basnewále sadáqat síkheṉge.

10 Harchand sharír par mihrbání kí jáwe, par wuh rástí na síkhegá[i]; rástí ke mulk meṉ[k] ná-rástí ke kám karegá, aur Ḳhudá kí 'azamat ko na dekhegá.

11 Ai Ḳhudá, terá háth buland hai, par we nahíṉ dekhte[l]; lekin we dekheṉge, aur pashemán hoṉge; wuh gairat, jo tú apne logoṉ se rakhtá, aur ág tere dushmanoṉ ko bhasam kar degí.

12 ¶ Ai ḲHUDÁWAND, tú hameṉ salámatí 'ináyat karegá, kyúṉki tú hí ne hamáre sáre kámoṉ ko hamáre liye anjám diyá hai.

13 Ai ḲHUDÁWAND, hamáre Ḳhudá, tere siwá aur ḳháwind ham par ḳhudáwandí karte the[m], par ham sirf terí hí taufíq se terá nám liyá kareṉge.

14 We mar gaye, phir na jíeṉge; we rihlat kar gaye, phir na uṭheṉge; ki tú ne un par nazar kí, aur unheṉ nábúd kiyá, aur un ke zikr ko bhí miṭá diyá hai.

15 Ai ḲHUDÁWAND, tú ne is

Margin notes:
† Yá, kí sháḳh níche jhukái jaegí.
g Yas. 2. 2, 3. h Dán. 7. 14. Mat. 8. 11.
i Ams. 9. 2. Mat. 22. 4.
k 2 Qur. 3 15. Afs. 4. 18.
† 'Ibrání meṉ, nigal jáegá.
l Hús. 13. 14. 1 Qur. 15. 54
m Muk. 20. 14. aur 21. 4. Muk. 7. 17. aur 21. 4.
n Paid. 49. 18. Tít. 2. 13.
o Zab. 20. 5.
p Yas. 26. 5.
712 ke qarib.
a Yas. 2. 11.
b Yas. 60. 18.
c Zab. 118. 19, 20.
† 'Ibrání meṉ, zamánoṉ kí chaṭán, Ist. 32. 4.
d Yas. 45. 17.
e Yas. 25. 12. aur 32. 19.
f Ams. 5. 21.
g Yas. 64. 5.
h Zab. 63. 6. Gez. 3. 1.
i Wá'iz 8. 12. Rúm. 2. 4.
k Zab. 143. 10.
l Aiy. 34. 27. Zab. 28. 5. Yas. 5. 12.
m 2 Taw. 12. 8.

qaum ko kasrat bakhshí hai, tú ne is qaum ko kasrat bakhshí; tú jalálí záhir húá; tú ne mulk ke sáre siwánon ko dúr tak barhá diyá hai.

16 Ai KHUDAWAND, sakhtí men we terí taraf rujú' húe[n], aur jis waqt terí tádíb un par thí, unhon ne tujh se ‖'ájizí ke sáth du'á mángí.

17 Jis tarah ki petwálí 'aurat, jis ke janne ke din nazdík hon, dard khátí hai, aur us pír se jo use lagá chíkhen mártí[o], ai KHUDAWAND, ham terí nigáh men waise hí hain.

18 Ham hámila húe, hamen dard i zih lagá, par goyá hawá jane; ham ne dunyá men naját hásil nahín kí, aur dunyá ke basnewále[p] halák nahín húe hain.

19 Tere murde jí uthenge[q], merí lásh samet we uth khare honge. Tum jo khák men já base ho, jágo aur gáo[r]; kyúnki terí os us os kí mánind hai jo sabzazár par partí, aur zamín murdon ko ugal degí.

20 ¶ Ai merí qaum, apní andar kí kothrí men dákhil ho, aur apná darwáza band kar le; aur apne taín thorí der[s] chhipá, jab tak ki gussa utar jáe[t].

21 Kyúnki dekho, KHUDAWAND apne makán se chalá átá hai, táki zamín ke báshindon ko un kí sharárat kí sazá de[u]: aur zamín us khún ko záhir karegí jo us men hai, aur apne maqtúlon ko phir na chhipáwegí.

XXVII BAB.

1 Khudá kyúnkar apne angúrí bág kí khabar letá. 7 Us kí tambíhen siyásat kí áfaton se farq rakhtí hain. 12 Hábat us kalísiye kí jis men Yahúdí aur gair qaumwále shámil honge.

US din KHUDAWAND apní sakht aur lambí aur bhárí talwár se lawiyatán us tez-rau sámp ko, aur lawiyatán us pechída sámp ko[a], sazá degá, aur daryáí azhdahe ko[b] qatl karegá.

2 Us roz us ke liye tákistán kí bábat[c] ek gít gáo[d].

3 Main KHUDAWAND us kí hifázat kartá hún[e]; main use har dam pání detá hún; tá na ho ki use kuchh sadma pahunche, main rát aur din us kí khabardárí kartá hún.

4 Mujh men qahr nahín: kaun hai ki jang-gáh men merá mukhálif hoke sadá-guláb aur kánte lagáwe? main ‖ un ke bích guzar karúngá, aur unhen ek lakht jalá dúngá[f].

5 Yá wuh merí tawánáí ká[g] dáman pakre, tá mujh se sulh kare[h]; hán, mujh se sulh kare.

6 Ayande men Ya'qúb jar pakregá, aur Isráel phúlegá, aur phalegá[i], aur we zamín kí sath ko mewon se málámál karenge.

7 ¶ Kyá us ne use márá jis tarah se us ne us ke márnewále ko márá hai? áyá wuh qatl húá jis tarah us ke qatl karnewále qatl húe?

8 Tú ne andáza ke sáth us ke nikále jáne ke waqt us se hujjat kí hai[k]; wuh púrbí hawá ke din apní sakht ándhí ko thamá detá hai[l].

9 Pas, is tarah se Ya'qúb ke gunáh ká kafára hogá, aur yih wuh phal hai jis ke sabab wuh apne gunáh se pák hogá, jis waqt wuh mazbah ke sab pattharon ko túte kankaron ke barábar tukre kare, ki Yasíraten aur sutún qáim na rahen.

10 Ki wuh hasín shahr wírán hogá, aur wuh bastí ujar jáegí, aur bayábán ke mánind khálí hogí; wahán bachhrá charegá, aur wahán wuh let rahegá[m], aur us kí dálíán kharáb kar degá.

11 Jab us kí shákhen murjhá jáengí, tab torí jáengí; 'auraten áengí, aur unhen jaláengí; kyúnki wuh ek guroh hai, jo dánish se khálí hai[n]: is liye un ká khálíq un par rahm na karegá, aur un ká banánewálá un par tars na kháegá[o].

12 ¶ Aur aisá hogá ki KHUDAWAND us din nadí kí bárh se leke Misr kí dhar tak jharjharáegá, aur tum, ai baní Isráel, ek ek karke jam'a kiye jáoge.

13 Aur us din aisá hogá[p], ki bará narsingá phúnká jáegá[q], aur we, jo Asúr ke mulk men hoke marne par the, aur we jo Misr kí mamlukat kí nawáhí men jiláwatan húe, áwenge, aur Yarúsalam ke muqaddas pahár par KHUDAWAND kí parastish karenge.

XXVIII BAB.

1 Nabí Ifraím ko us kí magrúrí aur sharábkhwárí ke sabab dhamkí detá. 5 Un men se ek baqiya Masíh kí bádsháhat men sar-

Marginal references: [n] Hús. 5. 15. ‖ 'Ibrání men, phusphusáwat karke. [o] Yas. 13. 8. Yúh. 16. 21. [p] Zab. 17. 14. [q] Hiz. 37. 1, wag. [r] Dán. 12. 2. [s] Zab. 30. 5. Yas. 54. 7, 8. 2 Qur. 4. 17 [t] Khur. 12. 22, 23. [u] Mík. 1. 3. Yahud. 14. [a] Zab. 74. 13, 14. [b] Yas. 51. 9. Hiz. 29. 3. aur 32. 2. [c] Zab. 80. 8. Yar. 2. 21. [d] Yas. 5. 1. [e] Zab. 121. 4, 5. ‖ Yá, un par khurúj karúngá. [f] 2 Sam. 23. 6. Yas. 9. 18. [g] Yas. 25. 4. [h] Aiy. 22. 21. [i] Yas. 37. 31. Hús. 14. 5, 6. [k] Aiy. 23. 6. Zab. 6. 1. Yar. 10. 24. aur 30. 11. aur 46. 28. 1 Qur. 10. 13. [l] Zab. 78. 38. [m] Dekho Yas. 17. 2. aur 32. 14. [n] Ist. 32. 28. Yas. 1. 3. Yar. 8. 7. [o] Ist. 32. 18. Yas. 43. 1 7. aur 44. 2. 21, 24. [p] Yas. 2. 11. [q] Mat. 24. 31. Muk. 11. 15

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb.

fardzí páwegá. 7 Wuh un kí gumráhí ke sabab un se malámat kartá. 9 Un kí ta'límpazírí mutlaq nahíṉ hai, 14 tuubhí be-fikrí meṉ ḍúbe rahte. 16 Masíh jo qáim bunyád hai us ke dhare jáne ká wa'da hotá. 18 We jo be-fikr ho ráhe ázmáe jáeṉge. 23 Nabí un ko ubhártá ki Ḳhudá ke intizám par liház kareṉ, ki us meṉ kámil imtiyáz dikhái detá.

725 ke qaríb.

WAWAILÁ ghamanḍ ke táj par[a] jo Ifráím ke matwáloṉ ká hai, aur un kí shándár shaukat par[b] jo kumhláyá húá phúl hai, jo un logoṉ kí shádáb wádí ke sire par hai, jo mai se ||maglúb hote!

2 Dekho Ḳhudáwand ká ek zabardast aur zoráwar hai, jo us ándhí ke mánind jis ke sáth ole haiṉ, aur bád i samúm ke mánind, aur pánioṉ ke sailáb i shadíd ke mánind, use zamín par háth se paṭak degá[c].

3 Ifráím ke matwáloṉ ká ghamanḍí táj[d] páemál kiyá jáegá:

4 Aur us shándár shaukat ká murjháyá húá phúl[e], jo us shádáb wádí ke sire par hai, us phal ke mánind hogá, jo tábistán se peshtar lage, jis par kisí kí nigáh paṛe, aur wuh use dekhte hí aur háth meṉ lete hí jhap khá játá.

5 ¶ Us din RABB ul afwáj apní qaum ke báqí logoṉ ke liye shaukat ká afsar aur husn ká táj hogá,

6 Aur rúh i 'adálat us ke liye jo 'adálat kí kursí par baiṭhegá, aur qúwat un ke liye jo darwázoṉ par se laṛái ko phirá deṉge.

7 ¶ Par ye bhí mai ke sabab se ḳhatá karte haiṉ[f]; we nashe se ḍagmagáte haiṉ; káhin aur nabí nashe se ḳhatá karte haiṉ[g]: we mai se maglúb hote, we nashe se ḍagmagáte, rúyat meṉ we ḳhatá karte, aur we 'adálat meṉ lagzish karte haiṉ.

8 Ki sáre dastarḳhwán uglí húí chízoṉ se aur gandagí se bhare húe haiṉ, ki ek koná bhí sáf nahíṉ.

9 ¶ Wuh kis ko dánish sikháwegá? kis ko wa'z se ta'lím degá[h]? un ko jin ká dúdh chhuṛáyá gayá, jo chhátíoṉ se judá kiye gaye?

10 Kyúṉki zarúr hai, ki sharí'at par sharí'at, sharí'at par sharí'at, ḳhatt par ḳhatt, ḳhatt par ḳhatt, thoṛá yaháṉ, thoṛá waháṉ howe.

11 Háṉ, luknat karte húe hoṇṭhoṉ se aur ajnabí zubán se wuh is guroh ko sáth báteṉ karegá[i]:

12 Jin se us ne kahá, ki Yih wuh árámgáh hai, jis ke sabab tum un ko jo thake húe haiṉ árám doge, aur yih sustáne kí jagah hai; par we shanawá na húe.

13 So ḲHUDÁWAND ká kalám un se yih hogá, sharí'at par sharí'at, sharí'at par sharí'at, ḳhatt par ḳhatt, ḳhatt par ḳhatt, thoṛá yaháṉ, thoṛá waháṉ, táki we chale jáweṉ, aur pichhárí gireṉ, aur shikast kháweṉ, aur dám meṉ phaṉseṉ, aur giriftár howeṉ.

14 ¶ Pas, ai ṭhaṭṭhebáz ádmío, jo is guroh par, ki Yarúsalam meṉ hai, hukmrání karte ho, ḲHUDÁWAND ká kalám suno.

15 Azbaski tum kahá karte ho, ki Ham ne maut se 'ahd bándhá, aur qabr se paimán kiyá; jab muhlik táziyána chalegá, ham par na paṛegá, ki ham ne jhúṭh ko apní panáh kiyá hai, aur daroggoí ke níche apne taíṉ chhipáyá hai[k]:

16 ¶ Is liye Ḳhudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá hai, Dekho, maiṉ Saihún meṉ bunyád ke liye ek patthar rakhtá húṉ, ek ázmáyá húá patthar, kone ke sire ká ek mahang-molá, ek mazbút neo-wálá patthar; us par jo ímán láyá, ||gurez na karegá[l].

17 Aur maiṉ sút par 'adálat, aur sahúl par sadáqat rakhúṉgá, aur ole jhúṭhoṉ kí panáh ko[m] nest kareṉge. aur páni chhipne ko makán ke úpar já bahegá.

18 ¶ Aur tumhárá 'ahd, jo maut se húá, ṭúṭegá, aur tumhárí muwáfaqat, jo qabr se húí, qáim na rahegí; jab wuh muhlik táziyána chalegá, tab tum us ke níche páemál hojáoge.

19 Wuh apne áte hí tum ko pakaṛ legá; har ek subh ko chalegá, aur din aur rát ko bhí chalegá; balki us ká charchá sunná bhí ghabráne ká sabab hogá.

20 Kyúṉki palang chhoṭá hai, ki koí us par lambá nahíṉ ho saktá hai; aur báláposh tang hai, ki koí áp ko us meṉ lapeṭ nahíṉ saktá.

21 Ki ḲHUDÁWAND uṭhegá, jaisá koh i Parásím meṉ[n], aur wuh gazabnák hogá, jaisá Jiba'ún kí wádí meṉ[o], tá apná, balki apná

Marginal notes:
[a] 3 áyat.
[b] 4 áyat.
|| 'Ibrání meṉ, shikasta haiṉ.
[c] Yas. 30. 30. Hiz. 13. 11.
[d] 1 áyat.
[e] 1 áyat.
[f] Amís. 20. 1. Hús. 4. 11.
[g] Yas. 56. 10, 12.
[h] Yer. 6. 10.
[i] 1 Qur. 14. 21.
[k] 'Amús 2. 4.
|| Yá, sharminda na hogá, 1 Pat. 2. 6.
[l] Paid. 49.24 Zab. 118.22 Mat. 21. 42. A'am. 4. 11. Rúm. 9. 33. aur 10. 11. Afs. 2. 20. 1 Pat. 2. 6, 7, 8.
[m] 15 áyat.
[n] 2 Sam. 5. 20. 1 Taw. 14. 11.
[o] Yash. 10. 10, 12. 2 Sam. 5. 25. 1 Taw. 14. 16.

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb.

gair-ma'múlí kám kare[p], aur apná 'amal kar guzre, hán, apná anokhá 'amal.

22 So ab tum thatthá karnewále na bano, na ho ki tumhárí bandhen sakht ho jáwen; kyúnki main ne Khudáwand Rabb ul afwáj se suná hai, ki us ne kámil aur musammam iráda kiyá hai, ki sárí zamín ko tabáh kare[q].

23 ¶ Kán dharke merí áwáz suno; shanawá hokar merí bát par dil lagáo.

24 Kyá kisán bone ke liye sáre din hal chaláyá kartá? kyá wuh apní zamín ko chásá kartá aur us ke dhele phorá kartá hai?

25 Jab us ko hamwár kar chuká, to kyá wuh ajwáyan kahín aur zírá kahín nahín bikhertá, aur suthre gehún, aur jau, aur deogandum judá judá us ke mu'aiyan makán men nahín khindátá?

26 Kyúnki us ká Khudá us ko tarbiyat karke tamíz bakhshtá, aur use sikhlátá hai.

27 Ki ajwáyan ko dáone kí chízon se nahín dáotá, aur zíre ke úpar gárí ke chakkar nahín ghumátá, balki láthí se ajwáyan ko jhártá hai, aur zíre ko chharí se.

28 Rotí ke galla par dá,in chalátá hai; lekin wuh hamesha kúttá nahín rahtá; aur apní gárí ke chakkar se use raundtá nahín rahtá, aur ghore pherke use nahín kuchaltá rahtá.

29 Yih bhí Rabb ul afwáj se muqarrar húá hai, ki us kí maslahaten 'ajíb, aur us ke kám afzal hain[r].

XXIX BÁB.

1 Ek sakht áfat ká hál jo Yarúsalam par Khudá kí taraf se ánewálí thí; 7 taubhí us ke dushmanon ká jí hargiz bhartá nahín. 9 Yahúdíon kí bad-nawássí, 13 aur un kí mahz riyákarí 18 Dindáron ke bilkull muqaddas karne ká wa'da.

‖ ARIEL par[a] afsos, Ariel us shahr par, jahán Dáúd bastá thá[b]; sál par sál ziyáda karo; †'íden phir phir áwen.

2 Taubhí main Ariel ko dukh dúngá, aur wahán nauha aur gamkhwárí hogí; par mere liye Ariel hí thahregá.

3 Main tere áspás khaimazan hoúngá, aur morcha-bandí karke tujhe muhásara karúngá, aur tujh par burj utháúngá.

4 Aur tú níche utárá jáegá, aur zamín par se bolegá, aur khák par se terí áwáz dhímí áwegí, aur terí sadá zamín ke andar se niklegí, us shakhs kí áwáz ke mánind jis par deo ká sáya ho, aur khák par se tere churugne kí áwáz phailegí[c].

5 Lekin tere ‖dushmanon ká[d] gol bárík gard kí mánind hogá, aur un haibat-nákon kí guroh us bhúse kí mánind jo ur jáwe[e]; aur yih nágahán, ek dam men ho jáegá[f].

6 Rabb ul afwáj kí taraf se, garajne aur zalzala ke sáth, aur barí áwáz, aur ándhí, aur túfán, aur ág ke muhlik shu'ale ke sáth, tujh par sazá názil hogí[g].

7 ¶ Aur un sárí qaumon ká gol jo Ariel se laregá, ya'ne, we sab jo us se, aur us ke morche se jang karenge, aur use dukh denge, rát ke khwáb o khiyál[h] ke mánind ho jáenge[i].

8 Aur yih thík is tarah hogá, jis tarah bhúkhá ádmí khwáb men ho, aur kyá dekhtá hai? ki khátá hai; par jág uthá hai, aur us ká pet khálí hai[k]; aur jis tarah piyásá khwáb men dekhe ki pítá hai; par jágte hí be-táb hai, aur piyáse ká piyásá ho: aisá hí hál un sárí qaumon ke gol ká hogá jo koh i Saihún se jang kartá hai.

9 ¶ Thahar jáo, aur ta'ajjub karo: hairání se idhar udhar táko, aur chilláo: we mast hain[l], par mai se nahín[m], we larkharáte hain, par nashe se nahín.

10 Ki Khudáwand ne tum par suláneválí rúh ko gálib kiyá hai[n], aur tumhárí ánkhen múndín hain[o], aur tumháre nabíon aur sardáron aur gaib-dánon par[p] hijáb dálá.

11 Aur sárá royá tumháre nazdík aisá hogayá jaisá us khatt ká mazmún jo sar ba muhr ho[q], jise log ek parhe-likhe ko deven aur kahen, Áp use parhiye; aur wuh kahe, Main parh nahín saktá, kyúnki sar ba muhr hai[r]:

12 Aur phir wuh khatt ek ná-khwánda ko deven, aur kahen, Áp ise parhiye, aur wuh kahe, Main ná-khwánda hún, parh nahín saktá.

13 ¶ So Khudáwand farmátá hai, Azbaski ye log apní zubán

---

p Nau. 3, 33.
q Yas. 10. 22, 23. Dán. 9. 27.
r Zab. 92. 5. Yar. 32. 19.
712 ke qaríb.
‖ Yá, Ariel, ya'ne, Khudá ke sher
a Hiz. 43. 15, 16.
b 2 Sam. 5. 9.
† Yá, we qurbániān karen.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

c Yas. 8. 19.
‖ Yá, ajnabíon ká.
d Yas. 25. 5.
e Ayy. 21. 18. Yas. 17. 13.
f Yas. 30. 13.
g Yas. 28. 2. aur 30. 30.
h Ayy. 20. 8.
i Yas. 37. 36.
k Zab. 73. 20.
l Dekho Yas. 28. 7, 8.
m Yas. 51. 21.
n Rúm. 11. 8.
o Zab. 69. 23. Yas. 6. 10.
p 1 Sam. 9. 9.
q Yas. 8. 16.
r Dán. 12. 4, 9. Mak. 5 1,—5, 9, aur 6. 1.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

se merí nazdíkí ḍhúnḍhte hain, aur apne honṭhon se merí takrím karte hain, lekin un ke dil mujh se dúr hain[s], ki un kí díndárí faqat ádmíon kí ta'límon ke sunne se[t] hotí:

14 Is liye, dekho, main in logon ke darmiyán ek hairat-afzá kám, balki ek hairat-angez aur 'ajíb kám karúngá[u]; ki un ke 'áqilon kí 'aql zá,il ho jáegí, aur un ke dánáon ke hosh-hawáss ṭhikáne na rahenge[x].

15 Un par wáwailá hai, jo apní mashwarat ko Ḳhudá se ḳhúb chhipá karte hain[y], jin ká károbár andhere men hotá hai, aur we kahte hain, Kaun ham ko dekhtá hai? kaun hamen pahchántá[z]?

16 Háe, tumhárí kaisí kají hai! kyá kumhár miṭṭí ke barábar giná jáegá? kyá wuh kám, jo us ne kiyá hai, kahegá, ki Us ne mujhe nahín kiyá[a]? kyá banáí húí chíz banánewále ko kahegí, ki Tú kuchh nahín jántá?

17 Kuchh aisí der na hogí ki Lubnán badal jáke ek shádáb maidán hojáwegá, aur shádáb maidán jangal giná jáegá[b].

18 ¶ Aur us din bahre kitáb kí báten sunenge, aur andhon kí ánkhen táríkí aur andhere men se dekhengí[c].

19 Tab halím log ḲHUDÁWAND ke haqq men ziyáda ḳhushí karenge[d], aur logon ke miskín[e] Isráel ke Quddús se ḳhushwaqt honge.

20 Ki zálim faná ho jáegá, aur ṭhaṭṭhá-karnewálá nábúd hogá[f], aur sab, jo badkárí karne ke liye bedár rahte[g], káṭ ḍále jáenge:

21 Jo ádmí ko ek bát par mujrim ṭhahráte, aur us ke liye jo darwáze par bahs kartá phandá lagáte[h], aur rástbáz ádmí ko jhúṭh se dabá márte hain.

22 Is liye ḲHUDÁWAND, jo Abirahám ká naját-denewálá hai[i], Ya'qúb ke ḳhándán ke haqq men yún farmátá hai, ki Ya'qúb ab pashemán na hogá, aur hargiz wuh zard-rú na hogá.

23 Balki jab wuh apne farzandon par, jo mere háthon ke banáe húe hain[k], apne bích men nigáh karegá, tab we mere nám kí taqdís karenge, aur Ya'qúb ke muqaddas kí hamd karenge, aur Isráel ke Ḳhudá se ḍarenge.

24 Aur we bhí, jo rúh men gumráh hain[l], fahm hásil karenge, aur we jo kuṛkuṛáte the, ta'límpazír honge.

XXX BÁB.

1 Nabí logon ko dhamkátá hai, is liye ki we Misr par bharosá rakhte the, 8 aur Ḳhudá ke kalám ko haqír jánte the. 18 Bábat un rahmaton kí jinhen Ḳhudá apní kalísiye par záhir kartá. 27 Ḳhudá ká qahr Asúr par názil hotá, jis se wuh barbád hojátá, aur Yahúdí yih hál sunke ḳhush hojáte.

713 ke qaríb.

ḲHUDÁWAND farmátá hai, Un bágí laṛkon par afsos, ki aisí maslahat karte hain, jo merí taraf se nahín[a], aur 'ahd o paimán karte hain, jo merí rúh kí taraf se nahín, táki gunáh par gunáh karen[b].

2 We rawána hote hain ki Misr ko utar jáwen[c], (aur mere munh se urhon ne púchh nahín liyá[d],) tá ki Fira'ún kí mazbútí se apne taín mazbút karen, aur Misr ke sáye men panáh pakṛen.

3 Lekin Fira'ún kí mazbútí tumháre liye ḳhijálat hogí[e], aur Misr ke sáye men panáh lená tumháre wáste ghabráhaṭ hogá.

4 Ki us ke sardár Zu'an men[f] to the, aur us ke elchí Hanís men pahunche.

5 We sab us qaum se, jo un ko kuchh fáida na baḳhsh sakí, ḳhajil honge[g]; wuh madad aur fáida ká nahín, balki ḳhijálat aur malámat ká bá'is hogá.

6 Janúb ke Bahímát ká bojh[h]. Bipat aur musíbat kí zamín men, jahán se singhiní aur singh, aur sámp aur átashí uṛnewále nág áte[i], we apní daulat gadhon ke kándhon par, aur apne ḳhazáne únṭon ke kajáwon par dharke, us qaum ke pás lejáte hain, ki jis se un ko kuchh fáida na pahunchegá.

7 Kyúnki Misríon se jo kumak mile, so bátil aur be-fáida hogí[k]: is liye main ne us kí bábat kahá hai, ki Wuh Rahab hai, jo sustí karke baiṭhí hai.

8 ¶ Ab tú já, aur un ke áge taḳhtí par likh, aur kitáb men qalamband kar[l], ki yih pichhle din ke liye, balki hamesha abad tak, maujúd rahe.

9 Ki yih ek bágí guroh hai, aur jhúṭhe laṛke; aise laṛke jo ḲHUDÁWAND kí sharí'at ke sunne se inkár karte hain[m].

10 Jo royá dekhnewálon ko

s Hiz. 33. 31. Mat. 15. 8, 9. Marq. 7. 6, 7.
t Qul. 2. 22.
u Hab. 1. 5.
x Yar. 49. 7. 'Abad. 8. 1 Qur. 1. 19.
y Yas. 30. 1.
z Zab. 94. 7
a Yas. 45. 9. Rúm. 9. 20.
b Yas. 32. 15.
c Yas. 35. 5.
d Yas. 61. 1.
e Ya'q. 2. 5.
f Yas. 28. 14, 22.
g Mík. 2. 1.
h 'Amos 5. 10, 12
i Yash. 24. 3.
k Yas. 19. 25. aur 45. 11. aur 60. 21. Afs. 2. 10.
l Yas. 28. 7.
a Yas. 29. 15.
b Ist. 29. 19.
c Yas. 31. 1.
d Gin. 27. 21. Yash. 9. 14. 1 Sal. 22. 7. Yar. 21. 2. aur 42. 2, 20.
e Yas. 20. 5. Yar. 37. 5, 7.
f Yas. 19. 11.
g Yar. 2. 36.
h Yas. 57. 9. Hús. 8. 9. aur 12. 1.
i Ist. 8. 15.
k Yar. 37. 7.
l Hab. 2. 2.
m Ist. 32. 20. Yas. 1. 4. 1 áyat.

kahte hain, ki Royá mat dekho, aur nabíon ko, ki Ham ko sach báton kí khabar mat do[n], ham se muláim báten karo, aur jhúṭhí khabar do[o].

11 Ráh se báhar jáo, raste se bargashta hoo, aur Isráel ke Quddús ko hamáre darmiyán se mauqúf karo.

12 Is liye Isráel ká Quddús yún farmátá hai, Azbaski tum ne is sukhan ko radd kar diyá hai, aur zulm aur kajrauí par bharosá rakhá, aur us hí par ṭhahre rahe;

13 Is liye yih badkárí tumháre haqq men aisí hogí jaisí ek jhukí húí únchí díwár, jo girne ke nazdík ho[p], jo phaṭ jáwe aur nágahán ek dam men gir paṛe[q].

14 Wuh aise ṭúṭegí jaise kumhár ká bartan ṭúṭṭá[r], jo chaknáchúr hojátá hai: wuh us se dar na guzregá; chunánchi us ke ṭukṛon men ek ṭhíkrá na milegá, jis men gul-khan par se ág uṭháí jáwe, yá kund se pání liyá jáwe.

15 Ki Khudáwand YAHOWAH, Isráel ká Quddús, yún farmátá hai, ki Phir áne men, aur chupke baiṭhno men, tumhárí salámatí hai; khámoshí aur tawakkul men tumhárí qúwat hai[s]; par tum ne yih na cháhá[t].

16 Tum ne kahá, So nahín; balki ham ghoṛon par chaṛhke bhágenge: is wáste tum bhágoge: aur ki Ham tezrauon par sawár honge: so we jo tumhárá píchhá karenge tezrau honge.

17 Ek kí ghurkí se ek hazár bhágenge[u]; pánch kí ghurkí se tum aisá bhágoge, ki tum us 'alámat ke mánind jo paháṛ kí choṭí par, aur us nishán ke mánind jo koh par nasb kiyá jáwe, ho jáoge.

18 ¶ Is sabab se KHUDÁWAND tum par mihrbání dikhláne men derí kartá hai, aur is sabab us ne tum par rahm karná kuchh din mauqúf rakhá hai; kyúnki KHUDÁWAND 'ádil Khudá hai: mubárak we sab jo us kí ráh takte hain[x].

19 Ki yaqínan Saihúní qaum Yarúsalam men basegí[y]; tú áge ko na roegí; wuh terí duháí kí áwáz sunke yaqínan tujh par rahm farmáwegá, wuh sunte hí tujhe jawáb degá.

20 Aur agarchi KHUDÁWAND tum ko musíbat kí roṭí[z] aur dushwárí ká pání detá hai, par áge ko tere sikhlánewále tujh se poshída na rahenge[a]; par terí ánkhen tere ta'lím-denewálon ko dekhengí.

21 Aur tere kán tere píchhe se yih áwáz sunenge, ki Ráh yihí hai, us par chalo, jab ki tum dahne aur jab ki tum báen muṛo[b].

22 Tab tum apne rúpe kí khodí húí múraton ká libás, aur sone ke ḍhále húe putlon ke asbáb i zínat ko nápák karoge;[c] tú use haiz ke latte ke mánind phenk degá, tú use kahegá, Chal, dúr ho[d].

23 Tab wuh tere bíj ke liye, jo tú zamín men bowe, bárán degá[e], aur zamín kí afzáish kí roṭí bakhshegá, aur mulk farbih, aur barakat se ma'múr hogá; us din terí mawáshí wasí' charágáhon men charegí.

24 Aur bail aur gadhe, jo zamín ko raundte hain, ‖suthrá chára, jo chalní men ḍálke aur pankhá karke chháná gayá, kháenge.

25 Aur har ek únche paháṛ par, aur har ek buland ṭíle par[f], baṛí khúnrezí ke din, jis waqt ki burj gir jáenge, chashme aur pání kí nahren hongí.

26 Aur chánd kí chándní aisí hogí jaise súraj kí roshní, aur súraj kí roshní sát-guní, balki sát din kí roshní ke barábar hogí[g], jis din KHUDÁWAND apne bandon ke zakhm ko bándhegá, aur un ke dardnák gháo ko changá karegá.

27 ¶ Dekho, KHUDÁWAND ká nám dúr se chalá átá hai, us ká gazab bhaṛká, us ka shu'ala buland hai. us ke lab qahr-álúda, aur us kí zubán bhasam karnewálí ág hai;

28 Us kí sáns[h] aisí hai jaisá zor ká sailáb jo ádhí gardan tak chaṛhe[i], táki gurohon ko batálat ke chháj men phaṭke, aur qaumon ‖ke munh men ek lagám howe táki unhen gumráh kare[k].

29 Tab tum gít gáoge jaise us rát gáte ho jab muqaddas 'íd mánte ho[l], aur dil kí aisí khushí hogí, jaisí us shakhs kí, jo bánsrí liye húe rawána ho, ki KHUDÁWAND ke paháṛ men[m] Isráel kí Chaṭán ko jáwe.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

n Yar. 11. 21. 'Amús 2. 12. aur 7. 13. Mík. 2. 6.
o 1 Sal. 22. 13. Mík. 2. 11.
p Zab. 62. 3.
q Yas. 29. 5.
r Zab. 2. 9. Yar. 19. 11.
s 7 áyat. Yas. 7. 4.
t Mat. 23. 37.
u Ahb. 26. 8. Ist. 28. 25. aur 32. 30. Yash. 23. 10.
x Zab. 2. 12. aur 34. 8. Amsá. 16. 20. Yar. 17. 7.
y Yas. 65. 9.
z 1 Sal. 22. 27. Zab. 127. 2.
a Zab. 74. 9. 'Amús 8. 11.
b Yash. 1. 7.
c 2 Taw. 31. 1. Yas. 2. 20. aur 31. 7.
d Hús. 14. 8.
e Mat. 6. 33. 1 Tim. 4. 8.
‖ Yá, namkín.
f Yas. 2. 14, 15. aur 44. 3.
g Yas. 60. 19, 20.
h Yas. 11. 4. 2 Tas. 2. 8.
i Yas. 8. 8.
‖ Yá, ke jabron men.
k Yas. 37. 29.
l Zab. 42. 4.
m Yas. 2. 3.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

30 Aur KHUDAWAND apní jalálwálí áwáz sunáegá, aur apne qahr kí shiddat se, aur átash i sozán ke shu'ale aur ándhí aur olon ke sáth[n], apne háth ká utarná dikhláegá[o].
31 Hán, KHUDAWAND kí áwáz se Asúr tabáh hojáegá[p], aur us hí lath se[q] már kháegá.
32 Aur jis jis taraf us lath ká, jo KHUDAWAND us par taulegá, guzar hogá, us us taraf rabáb aur barbat sáth sáth hongín; ki wuh ‖sakht laráíon men[r] un se laregá.
33 Kyúnki Tufat[s] †muddat se árásta kiyá gayá, hán, wuh bádsháh ke liye taiyár hai; us ne use gahrá aur wasí' banáyá hai, us ká dher ág aur bahutsá índhan hai, aur KHUDAWAND kí sáns, gandhak ke sailáb ke mánind, us ko sulgátí hai.

[n] Yas. 28. 2. aur 32. 19. [o] Yas. 29. 6. [p] Yas. 37. 36. [q] Yas. 10. 5, 24. ‖ 'Ibrání men, *hiláo kí laráíon men*. [r] Yas. 11. 15. aur 19. 16. [s] Yar. 7. 31. aur 19. 6, wag. † 'Ibrání men, *kal se*.

XXXI BAB.

1 *Nabí un kí barí bewuqúfí fásh kartá jo Misr par tawakkul rakhte aur Khudá ko tark karte the.* 6 *Wuh unhen nasíhat kartá ki we tauba karen.* 8 *Asúr kí qárat kí khabar áge se detá.*

UN par wáwailá hai, jo madad ke liye Misr ko játe[a], aur ghoron par i'atimád karte hain, aur gáríon ká bharosá rakhte hain[b], ki bahutsí hain, aur ghurcharhon ká, ki shiddat se chálák hain; par Isráel ke Quddús par nigáh nahín karte, aur KHUDAWAND ke tálib nahín hote[c].
2 Aur Wuh bhí to siyána hai, aur balá názil karegá, aur apne sukhan ko talne na degá[d]; wuh sharíron ke gharáne par, aur un par, jo badkirdáron kí himáyat karte hain, charhái karegá.
3 Misrí to insán hain[e], Khudá nahín, aur un ke ghore gosht hain, rúhen nahín. So jab KHUDAWAND apná háth barháwegá, to himáyatí girjáegá, aur wuh jis kí himáyat kí gayí past hojáegá, aur we sab ke sab ek sáth halák ho jáenge.
4 Ki KHUDAWAND ne mujhe yún kahá hai, ki Jis tarah se bágh aur jawán singh, apne shikár ko daboche húe, un gadariyon ke gol ke muqábil jo buláe jáke us par charhne ko áte hain, gargarátá hai[f], aur un kí lalkár se nahín dartá, aur un ke hujúm se dab nahín játá: us hí tarah se RABB ul afwáj koh i Saihún aur us ke tíle par larne ko utregá[g].
5 Jis súrat se chiriyáen urte átín[h], us hí tarah RABB ul afwáj Yarúsalam kí himáyat karegá; himáyat hí karegá, aur use naját bakhshegá; ‖us par rahm karegá, aur bach nikalne degá[i].
6 ¶ Ai baní Isráel, tum us kí taraf phiro, jis se tum ne niháyat bagáwat kí hai[k].
7 Kyúnki usí din har ek insán rúpe ke buton ko, aur sone ke putlon ko, jo tumháre háthon ne gunáh ke liye[l] banáe hain, dúr phenk degá[m].
8 ¶ Tab Asúrí gir jáenge us kí talwár se, jo insán nahín; hán, us kí talwár, jo ádmí nahín, use halák karegí[n]; wuh talwár ke dar se bhágegá, aur us ke jawán khiráj-guzár banenge.
9 Aur wuh khauf ke sabab apne hasín makán se dar guzregá[o], aur us ke sardár jhande ko dekhke laraz jáenge; yih KHUDAWAND farmátá hai, jis kí ág Saihún men, aur jis ká tanúr Yarúsalam men hai.

[a] Yas. 30. 2. aur 36. 6. Hiz. 17. 15. [b] Zab. 20. 7. Yas. 36. 9. [c] Dán. 9. 13. Hús. 7. 7. [d] Gin. 23. 19. [e] Zab. 146. 3, 5. [f] Hús. 11. 10. Ámús 3. 8. [g] Yas. 42. 13. [h] Ist. 32. 11. Zab. 91. 4. ‖ Yá, *par guzarke use bach*, wag. [i] Zab. 37. 40. [k] Hús. 9. 9. [l] Yas. 2. 20. aur 30. 22. [m] 1 Sal. 12. 30. [n] Dekho 2 Sal. 19. 35, 36. Yas. 37. 36. [o] Yas. 37. 37.

XXXII BAB.

1 *Bábal un barakaton kí jo Masíh kí taraf se milengí jab wa kí bádsháhat áwe.* 9 *Áge se khabar detá ki mulk wírán hogá;* 15 *lekin ba'd us ke wuh phir ábád hojáegá.*

DEKH, ek bádsháh rástí se saltanat karegá[a], aur sháhzáde 'adálat se hukmrání karenge.
2 Aur ek shakhs ándhí se panáh kí jagah kí mánind hogá[b], aur sailáb se chhipne kí jagah, aur páni kí nadíon ke mánind khushk zamín men, aur bhárí chatán ke sáye ke mánind mándagí kí sarzamín men.
3 Aur un kí ánkhen jo dekhte hain na dhundhláengí, aur un ke kán jo sunte hain sunenge[c].
4 Be-liház ká dil bhí ma'rifat samjhegá, aur luknatí kí zubán se fasíh kalám hogá.
5 Ná-ba-kár ádmí phir jawánmard na kahláegá, aur bakhíl ko koí sakhí na kahegá.
6 Kyúnki ná-ba-kár ádmí chandálpan kí báten karegá, aur us ke dil se badkirdárí hogí, ki riyákárí kare, aur KHUDAWAND ke barkhiláf daroggoí kare aur tá ki

[a] Zab. 45. 1, wag. Yar. 23. 5. Hús. 3. 5. Zak. 9. 9. [b] Yas. 4. 6. aur 25. 4. [c] Yas. 29. 18. aur 35. 5, 6.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

bhúkho ke peṭ ko khálí kare, aur piyáson se shurb ko báz rakhe.

7 Aur bakhíl ke hathyár zabún hain, wuh bure mansúbe bándhá kartá hai, táki jhúṭhí báton se miskín ko, jis waqt bhí wuh haqq bayán kartá ho, halák kare.

8 Lekin jawán-mard mardána mansúbe bándhtá hai, aur wuh mardána kámon ke sabab se qáim rahtá hai.

9 ¶ Ai 'aurato, tum jo chain men ho[d], uṭho, merí áwáz suno; ai gáfil beṭío, merí báton par kán dharo.

10 Ai beparwá 'aurato, bahutse dinon tak aur sálhá sál tum dukh bharogí; kyúnki angúr ká mausim játá rahegá, sameṭne kí naubat na áegí.

11 Ai 'aurato, tum jo sukh men ho, ghabráo; ai beparwáo, apne taín barahna aur nangá karo, aur ṭáṭ apní kamaron par bándho.

12 We thanon ke, aur dilpazír maidánon ke, aur phaldár tákon ke liye nála karengí.

13 Mere logon kí sarzamín men kánṭe aur sadá-guláb jamenge[e], hán, sáre shádmán gharon men bhí, aur bág-o-bahár shahr men[f].

14 Kyúnki mahall chhoṛe jáenge[g], aur golon ká shahr khálí hojáegá; gaṛh aur burj hamesha ke liye mánd honge, gorkharon kí jashn-gáhen aur gallon kí charágáhen:

15 Jab tak 'álam i bálá se rúh ham par undelí na jáwe[h], aur bayábán mewadár bárí ho jáe, aur mewadár bárí ek ban giní jáe[i].

16 Tab bayábán men 'adl basegá, aur rástbází mewadár bárí men maqám karegí.

17 Aur sadáqat ká kám sulh hogá[k], aur sadáqat ká phal abadí sukh aur árám hogá.

18 Aur mere log chain ke makánon men, aur bekhatar gharon men, aur ásúdagí aur ásáish ke káshánon men rahenge;

19 Jis waqt ban men[l] dhaṛ dhaṛ ole paṛenge[m], aur shahr past makán men past hojáegá.

20 Bakhtáwar tum ho, jo sab nahron ke áspás bote ho, aur bail aur gadhon ke páṇw udhar chaláte ho[n].

[d] 'Amús 6. 1. [e] Yas. 34. 13. Hús. 9. 6. [f] Yas. 22. 2. [g] Yas. 27. 10. [h] Zab 104.30. Yúel 2. 28. [i] Yas 29. 17. aur 35. 2. [k] Ya'q. 3. 18. [l] Yas. 30. 30 [m] Zak. 11. 2. [n] Yas. 30. 24.

XXXIII BÁB.

1 Un iláhí áfaton kí bábat jo kalísiye ke dushmanon par paṛengí. 13 Bábat un ni'amaton kí jo díndáron ko milengí.

TUJH par wáwailá hai, ki tú gárat kartá hai, aur gárat na kiyá gayá thá! tú lúṭtá hai, aur lúṭá nahín gayá thá[a]; jab tú gárat kar chukegá, to tú gárat kiyá jáegá, aur jab tú lúṭ chukegá, to tú lúṭá jáegá[b].

2 Ai KHUDÁWAND, ham par rahm kar, ki ham terí ráh takte hain[c]; tú har subh un ká bázú ho, aur bipat ke waqt hamárí salámatí.

3 Log khaṛbaṛí kí áwáz sunte hí bháge, tere uṭhne hí se qaumen tittar bittar ho gayín.

4 Terá mál jo lúṭá gayá is tarah jam'a kiyá jáegá, jis tarah kíṛe jam'a kar lete hain: wuh ṭiḍḍí ke mánind, jo idhar udhar dauṛtí hai, un par dauṛegá.

5 KHUDÁWAND sarbuland hai[d], kyúnki wuh bulandí par rahtá; us ne 'adálat aur sadáqat se Saihún ko ma'múr kar diyá hai.

6 Hikmat aur dánáí se tere daur kí páedárí hogí, aur naját̤on se ustuwárí; KHUDÁWAND ká khauf us ká khazána hai.

7 Dekh, un ke sáre bahádur báhar khaṛe hoke chilláte, aur sulh ke elchí phúṭ phúṭke rote hain[e].

8 Sháh-ráhen sunsán hain[f], ki chalnewálá na rahá; us ne 'ahd-shikaní kí[g], shahron ko haqír jáná, aur insán ko hisáb men na láyá hai.

9 Zamín kuṛhtí aur murjhátí hai[h]: Lubnán sharm khátá, ki wuh kumhláyá gayá: Sarún bayábán kí mánind hai, Básan aur Karmil ke phal jhaṛ játe.

10 KHUDÁWAND farmátá hai, ki Ab main uṭhúngá[i], ab main sarfaráz hoúngá, ab main apne taín buland karúngá.

11 Tumháre peṭ hí men kúṛá paṛegá, tum karkaṭ janoge[k], aur tumhárí sáns wuhí ág hai, jo tumhen bhasam karegí.

12 Aur log jalte húe chúne ke mánind honge, we káṭe húe kánṭon kí tarah ág men jaláe jáenge[l].

13 ¶ Tum jo dúr ho, suno[m], ki main ne kyá kiyá, aur tum jo nazdík ho, merí qudrat ká iqrár karo.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

[a] Yas. 21. 2. Hab. 2. 8. [b] Muk. 13.10. [c] Yas. 25 9 [d] Zab. 97. 9. [e] 2 Sal. 18 18, 37. [f] Qáz. 5. 6. [g] 2 Sal. 18. 14, 15, 16, 17 [h] Yas 24 4. [i] Zab. 12. 5. [k] Zab. 7. 14. Yas. 59. 4. [l] Yas. 9 18. [m] Yas. 49. 1.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

14 We gunahgár jo Saihún men hain dar gaye; khauf ne riyákáron ko sarásíma kiyá hai. Kaun ham men se us muhlik ág men rahegá? aur kaun ham men se abadí shu'alon ke darmiyán basegá?

15 Wuh jo rástí se chaltá hai, aur sídhí báten kartá hai, jo us súd ko, jo jaur aur jafá se hásil ho, haqír jántá hai, jo rishwat ke 'iláqe se apná háth khínchtá hai[n], jo apne kán band kartá, táki khúnrezí ke mazmún na sune, aur ánkhen múndtá hai, táki badí na dekhe[o];

16 So wuh únche par rahegá: us kí panáhgáh pahár ká qil'a hogá; us ko roṭí dí jáegí, us ko pání bhí yaqínan milegá.

17 Terí ánkhen sháh ká jamál dekhengí: we us zamín par, jo bahut dúr hai, nazar karengí.

18 Terá dil us hirás ko ta,ammul se sochegá. Kahán hai wuh kátib[p], kahán hai wuh ‖muhassil, kahán hai wuh jo burjon ko gintá thá?

19 Tú phir us zabardast guroh ko na dekhegá[q], jis kí bolí aisí mushkil hai ki tú use samajh nahín saktá, aur jis kí zubán aisí luknatí hai, ki bújhí nahín játí[r].

20 Hamárí 'ídgáh Saihún par nazar kar[s]: terí ánkhen Yarúsalam ko dekhengí, ki ásúda shahr hai, aur aisá khaima hai jo hiláyá na jáegá[t], jis kí chobon men se ek bhí ukhárí na jáegí[u], aur us kí doríon men se ek bhí torí na jáegí[x].

21 Balki wahán zu-l-jalál KHUDAWAND hamáre liye ek maqám hogá, jahán barí barí naddíán aur nahren hongí, jis men dánd kí kishtíán na jáengí, aur jin men namúd ke jaházon ká guzar na hogá.

22 Ki KHUDAWAND hamárá hákim hai, KHUDAWAND hamárá sharí'at-denewálá hai[y], KHUDAWAND hamárá bádsháh hai[z]: wuh ham ko bacháegá.

23 Terí rassíán dhílí hogayín; we apne mastúl ko mazbút na kar sake, we pál na urá sake: so lúṭ ká wáfir mál taqsím kiyá jáegá; langre bhí ganímat par qábiz honge.

24 Wahán ke báshindon men koí na kahegá, ki Main bímár hún: un logon ke gunáh, jo us men baste hain, bakhshe jáenge[a].

[n] Zab. 15. 2. aur 24. 4.
[o] Zab. 119 37.
[p] 1 Qur. 1. 20.
‖ 'Ibrání men, wazn karnewálá.
[q] 2 Sal. 19. 32.
[r] Ist. 28. 49, 50. Yar 5 15
[s] Zab. 48. 12.
[t] Zab. 46 5 aur 125 1, 2.
[u] Yas. 37. 33.
[x] Yas. 54. 2.
[y] Ya'q. 4. 12.
[z] Zab. 89. 18.
[a] Yar. 50. 20.

XXXIV BAB.

1 Un áfaton kí bábat jo Khudá bhejegá, jis waqt wuh apní kalísiye kí taraf se hoke intiqám lene áwe. 11 Kalísiye ke dushmanon kí barbádí ke haqq men. 16 Yih peshíngoí yaqíní súbit hotí.

AI qaumo, tum nazdík áke suno[a], aur ai logo, tum kán rakho: zamín aur us kí ma'múrí, dunyá aur sab chízen jo us se nikaltí hain, sunen[b].

2 Ki KHUDAWAND ká qahr sárí qaumon par, aur us ká gazab un kí sárí faujon par hai; us ne unhen haram kar diyá, us ne unhen somp diyá, ki zabh kiye jáwen.

3 Aur un ke maqtúl phenk diye jáenge, aur un kí láshon se sarí bú áwegí[c], aur pahár un ke lahú se pighal jáenge.

4 Aur aflák ká sárá lashkar faná ho jáegá[d], aur ásmán kágaz ke táo ke mánind lapeṭe jáenge[e], aur un ká sárá jathá yún jhar jáegá[f], jaise ták se pattá, aur anjír ke darakht se anjír jhar játá hai[g].

5 Ki merí talwár ásmán men mast ho jáegí[h]: dekho, wuh Adúm par, un logon par, jin par merí la'nat hai, 'adálat karne ko utregí[i].

6 KHUDAWAND kí talwár lahú se bharí hai, wuh, charbí aur barron aur bakron ke lahú se, aur mendhon ke gurdon kí charbí se, chiknáí gayí: kyúnki KHUDAWAND ke liye Busrah men zabíha hai, aur Adúm ke mulk men barí khúnrezí[k].

7 Aur un ke sáth gainde aur sánr aur bail girenge; aur un kí sarzamín lahú se sharábor ho jáegí, aur un kí gard charbí se chiknái jáegí.

8 Kyúnki yih KHUDAWAND ke intiqám lene ká din[l], aur badlá lene ká sál hai, ki Saihún ká insáf kare.

9 Aur us kí nadíán qír ho jáengí, aur us kí khák gandhak, aur us kí zamín rál i sozán hogí[m].

10 Yih rát din kabhí na bujhegí; us se dhunwán abad tak uṭhtá rahegá[n]; nasl dar nasl wuh ujár rahegí[o], us samt se abad ul ábád tak kisí ká guzar na hogá.

11 ¶ Hawásil aur khárpusht us ke málik honge[p]; ullú aur janglí

[a] Zab. 49. 1.
[b] Ist. 32. 1.
[c] Yúel 2. 20.
[d] Zab. 102 26. Hiz. 32 7, 8. Yúel 2 31. aur 3. 15. Mat. 24. 29. 2 Pat. 3. 10.
[e] Muk. 6. 14
[f] Yas. 14 12.
[g] Muk. 6. 13.
[h] Yar. 46. 10.
[i] Yar. 49. 7, wag. Mal. 1. 4.
[k] Yas. 63. 1. Yar 49. 13. Saf. 1 7.
[l] Yas. 63. 4.
[m] Dekho Ist. 29. 23.
[n] Muk. 14. 11. aur 18. 18. aur 19. 3.
[o] Mal. 1. 4.
[p] Yas. 14. 23. Saf. 2. 14. Muk. 18. 2.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

kauwe us men basenge; aur us par wíráni ká sút parcgá, aur sunsání ká sáhúl dálá jáegá[q].

12 Us ke ashráf ko we bulá-wenge ki hukmráni karen, par koí na hogá, aur us ke sab sháh-záde kahín páe na jáenge.

13 Aur kánte us ke mahallon men, aur úntkatáre aur gazna us ke qil'aon men jamenge[r], aur wuh azhdahon kí já e sukúnat aur shutr-murgon kí 'imárat hogí.

14 Aur gídar aur janglí billíán ek dúsre se muláqát karenge, aur ‖gúl i bayábán apne yár ko pukáregá[s]; aur †murg i shab wa-hán árám karegá, aur apne chain ká maqám páwegá.

15 Wahán ‡bará ullú áshiyána bándhegá, aur ande degá, aur apne chhánw tale sewegá aur posegá; wahán giddh jam'a honge, aur har ek ke sáth us kí máda hogí.

16 ¶ Tum KHUDAWAND kí kitáb men dhúndho aur parho[t]: un men se ek bhí kam na hogá, aur koí be-juft na hogá, kyúnki mere munh ne yihí hukm kiyá hai, aur us kí rúh hai jis ne unhen jam'a kiyá hai.

17 Aur us ne un ke liye qur'a dálá, aur us ke háth ne rassí dálke unhen hissa bánt diyá: so we abad tak us ke málik honge, aur pusht dar pusht us men basenge.

XXXV BAB.

1 Masíh kí bádsháhat kí iqbálmandí. 3 Kamzoron ko is liház se ki Injíl men barí tásír hai, aur us ke 'iláqe men bahut sí ni'amaten mil saktín, tasallí dí játí hai.

BAYABAN aur wírána shád-mán hogá; aur dasht khushí karegá[a], aur nargis kí mánind shiguftá hogá.

2 Wuh kasrat se kalíán láegá[b], aur wuh shádmání aur khush-ilhání se masrúr ho jáegá; Lub-nan kí shaukat, aur Karmil aur Sarún kí sharáfat use dí jáegí: we KHUDAWAND ká jalál aur hamáre Khudá ká kamál dekhenge.

3 ¶ Kamzor háthon ko zor do, aur nátawán ghutnon ko páedárí bakhsho[c].

4 Un ko, jo kach-dile hain, kaho, Himmat bándho, mat daro, dekho, tumhárá Khudá sazá aur jazá sáth liye húe átá hai; hán, Khudá hí áegá, aur tumhen bacháegá.

5 Us waqt andhon kí ánkhen khulengí[d], aur bahron ke kán sunenge[e].

6 Tab langre hiran ke mánind chaukarían bharenge[f], aur gúnge kí zubán gáegí[g]; kyúnki bayábán men páni, aur dasht men nadíán phút niklengí[h].

7 Aur sahrá táláb ho jáegá, aur piyásí zamín par pánion ke chash-me honge; azhdahon ke maska-non men[i], jahán har ek pará thá, nai aur nal ke sáth ghás ja-megí.

8 Aur wahán ek sháh-ráh hogí, aur wuh ráh pákí kí ráh kahláegí; wuh jo nápák hai us par guzar na karegá[k]; wuh unhín ke liye hai; musáfir, agarchi ná-wáqif ho-wen, us men gumráh na honge.

9 Wahán sher na hogá, aur koí darinda us men hargiz na jáegá; wuh wahán na milegá[l]; magar we jo ázád kiye gaye hain, wahán sair karenge.

10 Aur we, jin ká fidiya KHUDA-WAND ne liyá, phirenge[m], aur Saihún men gáte húe áwenge, aur abadí surúr un ke siron par hogá; we khushí aur shádmání hásil karenge, aur gam aur áh i sard bhágegí[n].

XXXVI BAB.

1 Sanherib Yahúdáh par charhái kartá. 4 Rab-Sáqí Sanherib kí taraf se ákе bahut kufr kí báten baktá, aur logon ko targíb detá ki bagáwat karen. 22 Us kí báten Hiz-qiyáh ke huzúr duhráte.

AUR Hizqiyáh bádsháh kí sal-tanat ke chaudahwen sál yún húá, ki sháh i Asúr Sanherib Yahúdáh ke hasín shahron par charhá, aur unhen le liyá[a].

2 Aur sháh i Asúr ne Rab-Sáqí ko ek bare lashkar ke sáth Lakís se Hizqiyáh ke pás Yarúsalam ko bhejá; aur wuh 'álí kund kí nahr par, jo rafúgaron ke maidán kí sarak men hai, khará rahá.

3 Tab Iliyáqím bin Khilqiyáh, jo ghar ká mukhtár thá, aur Shab-nah mutasaddí, aur muhásib Yú-akh bin Asaf nikalke us pás áe.

4 ¶ Aur Rab-Sáqí ne unhen kahá, Tum jáke Hizqiyáh se kaho, Bádsháh i 'Azím, Asúr ká bád-sháh yún farmátá hai[b], Wuh kaun sí ummed hai jis par tujhe gha-mand hai?

5 Tú ne jo kahá, wuh munh kí bát hai, ki Mujh men maslahat

Marginal references (left): [q] 2 Sal. 21. 13. Nau. 2. 8. — [r] Yas. 32. 13. Hús. 9. 6. — ‖ Yá, bus-kohí. — [s] Yas. 13. 21, wag. — † 'Ibrání men, lílít. — ‡ Yá, qafú-zat. — [t] Mal. 3. 16. — 713 ke qaríb. — [a] Yas. 55. 12. — [b] Yas. 32. 15. — [c] Aiy. 4. 3. 4. 'Ibrán. 12. 12.

Marginal references (right): [d] Yas. 29. 18 aur 32. 3, 4. aur 42. 7. Mat. 9. 27, wag. aur 11. 5. aur 12. 22. aur 20. 30, wag. aur 21. 14. Yúh. 9. 6, 7. — [e] Mat. 11. 5. Marq. 7. 32, wag. — [f] Mat. 11. 5. aur 15. 30. aur 21. 14. Yúh. 5. 8, 9. A'am. 3. 2, wag. aur 8. 7. aur 14. 8, wag. — [g] Yas. 32. 4. Mat. 9. 32, 33. aur 12. 22. aur 15. 30. — [h] Yas. 41. 18. aur 43. 19. Yúh. 7. 38, 39. — [i] Yas. 34. 13. — [k] Yas. 52. 1. Yúel 3. 17. Mak. 21. 27. — [l] Ahb. 28. 8. Yas. 11. 9. Hiz. 34. 25. — [m] Yas. 51. 11. — [n] Yas. 25. 8. aur 65. 19. Mak. 7. 17. aur 21. 4. — 713. — [a] 2 Sal. 18. 13, 17. 2 Taw. 32. 1. — 710. — [b] 2 Sal. 18. 19, wag.

Peshtar MASÍH se, 710.

aur jang kí qúwat maujúd hai: so ab tú kis par i'atimád kartá hai jo tú ne mere barkhiláf sarkashí kí?

6 Dekh, tujhe Misr ke nal kí ṭúṭí húí láṭhí par bharosá hai[c]; us par to agar koí takiya kare, to wuh us ke háth men baiṭh jáegí, aur chubhegí; sháh i Misr Fira'ún un sab ko sáth, jo us par bharosá rakhte hain, aisá hí hai.

7 Aur agar tú mujhe kahtá hai, ki Hamárá tawakkul KHUDAWAND hamáre Khudá par hai: kyá wuh nahín ki jis ke únche makán aur jis ke mazbah Hizqiyáh ne dúr kar dále, aur Yahúdáh aur Yarúsalam ko kahá, ki Tum is mazbah ke áge parastish kiyá karo?

8 Ab mere khudáwand sháh i Asúr ||ko qaul díjiye, aur main tujhe do hazár ghoṛe dúngá, agar tujh men itní sakat ho, ki tú apne log un par chaṛháwe.

9 Pas tujh men yih qudrat kahán hai, ki tú mere khudáwand ke mulázimon men se ek adná sardár ká munh phiráwe, aur Misr kí gáṛíon aur sawáron ká bharosá rakhe?

10 Aur kyá main is sarzamín ke halák karne ko KHUDAWAND ke be-hukm áyá hún? KHUDAWAND hí ne to mujhe farmáyá, ki Us mulk par chaṛh já, aur use halák kar.

11 ¶ Tab Iliyáqím aur Shabnah aur Yúakh ne Rab-Sáqí se 'arz kí, ki Arámí bolí men apne chákaron se kalám kíjiye, ki yih bolí ham samajhte hain, aur shahrpanáh ke logon ke áge Yahúdí lugat men ham se báten na kíjiye.

12 ¶ Tab. Rab-Sáqí bolá, Kyá mere khudáwand ne mujh ko tere khudáwand pás yá tujh pás báten kahne ko bhejá? aur kyá us ne mujhe un logon par, jo shahrpanáh par baiṭhe hain, nahín bhejá, ki we tumháre sáth apní gúh kháen aur pesháb píwen?

13 Phir Rab-Sáqí áge baṛhke khaṛá húá, aur Yahúdí bolí men pukárke bolá, aur yún kahá, Are tum, bádsháh i 'azím sháh i Asúr ká kalám suno.

14 Sháh yún farmátá hai. ki Hizqiyáh ke dam men na áo; kyúnki wuh tumhen naját nahín de saktá.

15 Aur us ká kahná na máno, jo kahtá hai, ki Tum KHUDAWAND par tawakkul karo, ki KHUDAWAND yaqínan ham ko bacháegá, aur yih shahr sháh i Asúr ke háth na chaṛhegá.

16 Hizqiyáh kí na suno: ki sháh i Asúr yún farmátá hai, ki ||Nazrána deke mujh se mel karo, aur nikalke mere pás áo, aur tum men se har ek apní apní ták ká aur apne apne anjír ke daraḳht ká mewa kháwe[d], aur apne apne hauz ká pání píwe;

17 Jab tak ki main áún, aur tumhen yahán se ek sarzamín men, jo tumháre mulk ke mánind hai, le jáún; ki wuh galla aur mai kí sarzamín hai, wuh roṭí aur tákistánon ká mulk hai.

18 Hizqiyáh tumhen fareb dene na páwe jo kahtá hai, ki KHUDAWAND ham ko naját degá: bhalá, gurohon ke ma'búdon men se kisí ne bhí apní sarzamín ko Asúr ke bádsháh ke hath se bacháyá hai?

19 Hamát aur Arfád ke ma'búd kahán hain? Sifrwáim ke ma'búd kahán hain? aur kyá we Samrún ká mulk mere háth se bachá sake?

20 Un sáre mulkon ke ma'búdon ke darmiyán wuh kaun sá hai jis ne apná mulk mere háth se bacháyá, jo KHUDAWAND bhí Yarúsalam ko mere háth se bacháwegá?

21 Tab we chup ho rahe, aur us ke jawáb men unhon ne ek bát bhí na kahí; kyúnki bádsháh ká hukm yún thá, ki Use jawáb mat díjiyo.

22 ¶ Aur Iliyáqím bin Khilqiyáh jo ghar ká názim thá, aur Shabnah mutasaddí, aur muhásib Yúakh bin Asaf Hizqiyáh pás áe, aur apne kapṛe chák kiye húe Rab-Sáqí kí báten use duhráín.

c Hiz. 29. 6, 7.

|| Yá, girau díjiye.

|| 'Ibrání men, ek barakat se.

d Zak. 3. 10.

XXXVII BAB.

1 *Hizqiyáh udás hoke Yas'aiyáh ko kahlá bhejtá ki wuh un ke liye du'á mánge.* 6 *Yas'aiyáh un ko tasallí detá.* 8 *Sanherib jo Tirháqah ká muqábala karne játá thá, ráh hí men ek pur-kufr náma Hizqiyáh ke pás bhejtá.* 14 *Hizqiyáh kí du'á.* 21 *Yas'aiyáh Sanherib kí halákat aur Saihún kí salámatí kí khabar áge se detá.* 36 *Ek firishta Asúríon ko halák kartá.* 37 *Sanherib Nínawah men apne hí beṭon se qatl kiyá játá.*

AUR aisá húá, ki Hizqiyáh bádsháh ne yih sunke apne

Peshtar MASÍH se, 710.

a 2 Sal. 19. 1, wag.

|| Yá, *chher ká.*

|| Yá, *us men ek rúh dálúngá.*
† Yá, *afwáh.*

kapre pháre, aur ṭáṭ orhá, aur KHUDAWAND ke ghar meṇ gayá [a].

2 Aur us ne Iliyáqím ghar ke názim, aur Shabnah mutasaddí, aur káhinoṇ ke buzurgoṇ ko ṭáṭ uṛháke Yas'aiyáh nabí bin Amús ke pás bhejá.

3 Aur unhoṇ ne use kahá, ki Hizqiyáh yúṇ kahtá hai, ki Áj ká din dukh, aur taklíf, aur || takfír ká din hai; kyúṇki laṛke paidá hone par haiṇ, aur janne kí qúwat nahíṇ.

4 Sháyad ki KHUDAWAND terá Khudá Rab-Sáqí kí sab báteṇ sune, jise us ke sáhib sháh i Asúr ne bhejá, ki Khudá e Haiy kí tahqír kare, aur un bátoṇ kí, jo KHUDAWAND tere Khudá ne suní haiṇ, sazá dewe. Pas, tú un báqíoṇ ke wáste, jo maujúd haiṇ, du'á máng.

5 Pas sháh Hizqiyáh ke mulázim Yas'aiyáh pás áe.

6 ¶ Yas'aiyáh ne unheṇ farmáyá, Tum apne áqá se yúṇ kaho, KHUDAWAND yúṇ farmátá hai, ki Tú un bátoṇ se, jinheṇ sháh i Asúr ke mulázimoṇ ne kahke merí takfír kí, hirásán mat ho:

7 Dekh, maiṇ || us par ek jhoká bhejúngá, aur wuh ek † shor sunke apní mamlukat ko phir jáegá, aur maiṇ use us hí kí sarzamín meṇ talwár se marwá dálúngá.

8 ¶ So Rab-Sáqí phir gayá, aur us ne Sháh i Asúr ko Libnah se laṛte páyá; ki use khabar pahunchí thí, ki wuh Lakís se kúch kar gayá.

9 Ki wahán use khabar húí, ki Kúsh ke bádsháh Tirháqah ne tujh par lashkarkashí kí hai. So us ne phir elchí bhejkar Hizqiyáh se payám kiyá,

10 Aur unheṇ kahá, ki Sháh i Yahúdáh Hizqiyáh se kaho, ki Terá Khudá, jis par terá i'atimád hai, us bát ká tujhe fareb na de, ki Yarúsalam sháh i Asúr ke qabze meṇ na áwegá.

11 Dekh, tú ne suná hai, ki Asúr ke bádsháhoṇ ne kyá kyá kiyá, aur sárí sarzamín tasarruf meṇ láke sab ko ek lakht sáf kiyá: so tú naját pá saktá hai?

12 Kyá un gurohoṇ ke ma'búdoṇ ne, ki jinheṇ mere bápdádoṇ ne Jauzán aur Harrán, aur Rasaf, aur baní 'Adan Tillasár meṇ halák kiyá, unheṇ chhuṛáyá?

13 Hamát ká bádsháh, aur Arfád ká bádsháh [b], aur Qarya-Sifrwáim, aur Hen'a, aur 'Iwáh ká bádsháh kaháṇ?

14 ¶ So Hizqiyáh ne elchíoṇ se náma leke paṛhá, aur uṭhke KHUDAWAND ke ghar meṇ dákhil húá, aur KHUDAWAND ke áge use khol-diyá.

15 Aur Hizqiyáh ne KHUDAWAND ke áge du'á mángí, aur kahá,

16 Ai RABB ul afwáj, Isráel ke Khudá, jis ká nisheman karúbíoṇ ke darmiyán hai, tú hí akelá sárí mamlukatoṇ ká Khudá hai; tú hí ne ásmán aur zamín ko khalq kiyá.

17 Ai KHUDAWAND kán dhar aur sun [c]; ai KHUDAWAND, apní ánkheṇ khol, aur dekh, aur Sanherib kí un sab bátoṇ ko, jo us ne mujhe kahlá bhejíṇ, táki Khudá e Haiy ko malámat kare, sun le.

18 Sach hai, ai KHUDAWAND, ki Asúr ke bádsháhoṇ ne sab qaumoṇ ko un ke mulkoṇ samet kharáb kiyá,

19 Aur un ke ma'búdoṇ ko ág meṇ dálá, ki we Khudá na the, balki ádmíoṇ kí dastkárí the, lakṛí, aur patthar: so unhoṇ ne un ko faná kiyá.

20 Ab, ai KHUDAWAND, hamáre Khudá, tú ham ko us ke háth se bachá le, táki zamín kí sárí mamlukateṇ yaqín jáneṇ, ki KHUDAWAND tú hí akelá hai.

21 ¶ Tab Yas'aiyáh bin Amús ne Hizqiyáh ko kahlá bhejá, ki KHUDAWAND Isráel ká Khudá yúṇ farmátá hai, ki Tú ne jo kuchh Sanherib ke haqq meṇ du'á meṇ gile kiye, maiṇ ne sune.

22 Wuh kalám, jo KHUDAWAND ne us ke haqq meṇ farmáyá, so yih hai, ki Saihún kí bákira beṭí ne terí tahqír kí, aur tujh par hansí, Yarúsalam kí beṭí ne tujh par sir dhuná.

23 Tú ne kis ko malámat, aur kis kí tú ne takfír kí? aur tú ne kis par apní áwáz buland kí? tú ne ánkheṇ úpar karke Isráel ke Quddús par ghurkí kí.

24 Tú ne apne khádimoṇ † kí wasátat se KHUDAWAND ko malámat kí, aur kahá, ki Maiṇ apní gáṛíoṇ kí kasrat se pahárṇoṇ kí

Peshtar MASÍH se, 710.

b Yar. 49. 23.

c Dán. 9. 18.

† 'Ibrání men, ke háth se.

Peshtar MASÍH se, 710.

únchái par, aur Lubnán kí atráf par chaṛhá; wahán ke buland saroon ke peṛon, aur ṣanaubar ke khásse darakhton ko káṭúngá, aur main us ke jangalon kí bulandíon men, jahán tak us ke Karmil kí intihá hai, ghusá chalá jáúngá.

25 Main ne khodá, aur gairon ká pání piyá, aur main ne apne pánwon ke talwon se mahsúr shahron ke chashme sukhá ḍále.

26 Kyá tere kánon tak nahín pahunchá, ki main ne qadím se yih kiyá, agle zamánon men yih banáyá? ab main hí ne, jo muqarrar kiyá thá, so púrá kiyá, ki tú ne mahsúr shahron ko kharáb karke kanḍhar kar diyá.

27 So wahán ke basnewále kamzor húe, aur ghabrá gaye, aur sharminda húe; we aise the jaise maidán men sabzí, aur jaise chhaton par kí ghás jo pukhta hone se peshtar súkh játí hai.

28 Main terá ṭhikáná, aur terá báhar bhítar áná jáná, aur terá mujh par jhunjhláná jántá hún.

29 Main tere gusse ke sabab, jo tú ne mujh par kiyá, aur tere hangáme ke sabab, jo mere kánon tak pahunchá, apná kánṭá terí nák men márúngá, aur apní lagám tere munh men dúngá[d], aur tú jis ráh se áyá, main tujhe us hí ráh se phir pherúngá.

[d] Yas. 30. 28. Hiz. 38. 4

30 Ab tere liye yihí nishán hai, ki tum is sál we chízen, jo az khud ugtí hain, kháoge; aur dúsre sál bhí aisí hí chízen; aur tísre sál tum booge, aur káṭoge, aur tákistán lagáoge, aur un ke mewe kháoge.

31 Aur wuh baqíya, jo Yahúdáh ke dúdmán se bach rahá, phirke jaṛ bándhegá, aur úpar phalegá.

32 Ki ek baqíya Yarúsalam se, aur we, jo bach rahe hain koh i Saihún se, khurúj karenge; Rabb ul afwáj kí gayúrí yih kám karegí[e].

[e] 2 Sal. 19. 31. Yas. 9. 7.

33 So Khudawand sháh i Asúr ke baqq men yún farmátá hai, ki Wuh is shahr men na áwegá, na yahán tír chaláwegá, na sipar pakaṛke us ke barábar namúd hogá, aur na us ke muqábil damdama bándhegá;

34 Balki jis ráh se wuh áyá, us hí ráh se phir jáegá, aur is shahr men á na sakegá, Khudawand farmátá hai.

35 Aur main apní khátir, aur apne bande Dáúd kí khátir, is shahr kí pushtí karke[f] use bacháúngá.

[f] 2 Sal. 20. 6. Yas. 38. 6.

36 So aisá húá ki Khudawand ke firishte ne jáke Asúr kí lashkargáh men ek lákh pachásí hazár ádmí ján se máre[g]: jo we subh sawere uṭhe, to dekho, ki we sab mare paṛe the.

[g] 2 Sal. 19. 35.

37 ¶ Tab Sanherib sháh i Asúr ne kúch kiyá, aur chalá gayá, aur phir gayá, aur Nínawáh men á rahá.

38 Aur aisá húá ki jis waqt wuh apne ma'búd Nisrúk ke ghar men pújá kartá thá, Adrammalik aur Sárázar us ke beṭon ne use talwár se qatl kiyá; aur we bhágke Arárát kí sarzamín ko gaye: aur Asar-Haddún us ká beṭá us kí jagah bádsháh húá.

Peshtar MASÍH se, 710.

XXXVIII BÁB.

1 Hizqiyáh apní maut kí khabar páke ki nazdík hai du'á mángtá, aur Khudá us kí 'umr par pandrah baras baṛhátá. 8 Is wa'de ke subút men súraj ká chháyá das darje haṭ játá. 9 Us kí shukr-guzárí ká gít.

UNHÍN dinon men Hizqiyáh ko maut kí bímárí húí[a]. Tab Yas'aiyáh nabí Amús ká beṭá us pás áyá, aur use kahá, Khudawand yún farmátá hai, Tú apne gharáne ko wasíyat kar[b], ki tú mar jáegá, aur na jíegá.

713.

[a] 2 Sal. 20. 1. 2 Taw. 32. 24.

[b] 2 Sam. 17. 23.

2 Tab Hizqiyáh ne apná munh díwár kí taraf kiyá, aur Khudawand se du'á mángí,

3 Aur kahá, Ai Khudawand, main minnat kartá hún, ki tú yád farmá, ki main kis tarah tere huzúr sachái aur dil ke kámil shauq se chalá, aur jo terí nazar men bhalá thá, us par 'amal kiyá[c]. Aur Hizqiyáh zár zár royá.

[c] Nahem. 13. 14.

4 ¶ Tab Khudawand ká yih kalám Yas'aiyáh par názil húá,

5 Ki Já, aur Hizqiyáh se kah, ki Khudawand tere báp Dáúd ká Khudá yún farmáta hai, ki Main ne terí du'á suní, main ne tere ánsú dekhe: so dekh, main terí 'umr par pandrah baras aur baṛhá detá hún.

6 Aur main tujh ko aur is shahr ko sháh i Asúr ke háth se bacháúngá; aur main is shahr kí pushtí karúngá[d].

[d] Yas. 37. 35.

Peshtar MASÍH se, 713.

7 Aur KHUDÁWAND kí taraf se tere liye yih nishán hai, ki KHUDÁWAND apní us bát ko, jo us ne kahí, púrá karegá:

8 Dekh, main áftáb ke ḍhale húe sáya ko darjon men se, jo Áḳhaz kí dhúp-ghaṛí men andáz hote, das darje phiráke chaṛhá láúngá. Chunánchi áftáb, jin darjon se ki ḍhal gayá thá, un men ke das darje phir chaṛh gayá[e].

9 ¶ Sháh i Yahúdáh Hizqiyáh kí tahrír, jab wuh bímár thá, aur apní bímárí se changá húá;

10 Main ne kahá, ki Main apní ádhí 'umr ke darmiyán pátál ke pháṭakon men dáḳhil húngá; merí zindagí ke báqí baras mujh se chhín liye gaye.

11 Main ne kahá, Main KHUDÁWAND ko, hán, KHUDÁWAND ko zindon ke mulk men[f] phir na dekhúngá; insán aur dunyá ke basnewále mujhe phir dikhái na denge.

12 Merá ‖ khaima toṛá játá hai, aur gaṛariye ke pál ke mánind mujh se le liyá játá: main ne juláhe ke mánind apní zindagání ko káṭ ḍálá[g]; wuh mujh ko tánt se alag kar degá; subh se leke shám tak tú mujh ko áḳhir kar ḍálegá.

13 Main ne subh tak tahammul kiyá; tab wuh sher ke mánind merí sárí haḍḍíán chúr kar ḍáltá: subh se leke shám tak tú mujhe tamám kar ḍálegá.

14 Main sáras aur abábíl kí tarah kán kán chín chín kartá thá; main kabútar kí tarah kuṛhtá thá[h]; merí ánkhen úpar dekhte dekhte faná ho gayín; ai KHUDÁWAND, mujh par galba húá, merá muqaddama apne zimme le.

15 Main kyá kahún? us ne to mujh se wa'da kiyá, aur us hí ne use púrá kiyá: main apní báqí 'umr apní ján kí talḳhí ke sabab[i] áhista áhista basar karúngá.

16 Ai KHUDÁWAND, inhín chízon se insán kí zindagí hai, aur in sab se merí rúh kí hayát hai: so tú mujhe changá karegá, aur jítá rakhegá.

17 Dekh, wuh dard, wuh saḳht dard merí salámatí ká bá'is húá, aur tú ne mihrbání se merí ján ko halákat ke gaṛhe se naját dí; kyúnki tú ne mere sáre gunáhon ko apní pusht ke píchhe phenk diyá.

18 Ki gor terí sitáish nahín kar saktí[k], aur maut terí hamd kyá kare; we jo gor men utre hain, terí sadáqat ke ummedwár nahín.

19 Zinda jo hai, zinda hí terí shukrguzárí karegá, jaisá áj main kartá hún; báp apní aulád ko terí sadáqat kí ḳhabar degá[l].

20 KHUDÁWAND merá bacháne-wálá húá hai, isliye ham tár-dár sáz uṭháke 'umr bhar KHUDÁWAND ke ghar men apne gít gáte rahenge.

21 Kyúnki Yas'aiyáh ne kahá thá, ki ek qurs anjír ká lekar marham ke wáste dummal par rakhen, tá ki shifá páwe[m].

22 Aur Hizqiyáh ne kahá thá, ki KHUDÁWAND ke ghar men mere jáne ká kyá nishán hai[n]?

[e] 2 Sal. 20. 8, wag. Yas. 7. 11.
[f] Zab. 27. 13. aur 116. 9.
‖ Yá, merí 'umr chalí gayí.
[g] Aiy. 7. 6.
[h] Yas. 59. 11.
[i] Aiy. 7. 11. aur 10. 1.
[k] Zab. 6. 5. aur 30. 9. aur 88. 11. aur 115. 17. Wá'iz 9. 10.
[l] Ist. 4. 9. aur 6. 7. Zab. 78. 3, 4.
[m] 2 Sal. 20. 7.
[n] 2 Sal. 20. 8.

XXXIX BÁB.

1 *Marúdak-Baladán us nisháni ke sabab logon ko Hizqiyáh ke pás bhejtá, aur us waqt we bádsháh ká sárá mál o asbáb dekhne páte.* 3 *Yih ahwál sunke Yas'aiyáh áye se ḳhabar detá ki Yahúdáh ko asír karke Bábul men lejáenge.*

712 ke qarib.

US waqt Marúdak-Baladán bin Baladán sháh i Bábul ne Hizqiyáh ke liye náme aur taháif bheje[a], kyúnki us ne suná thá, ki wuh bímár thá. aur changá húá.

2 Aur Hizqiyáh un ke áne se ḳhush húá, aur apne zaḳhíre, ya'ne, chándí aur soná, aur balsán, aur 'itr i girán-bahá, aur tamám † siláhḳhána, aur jo kuchh ki us ke ḳhazánon men maujúd thá, un ko dikhláyá[b]: us ke ghar men aur us kí mamlukat men koí chíz na thí jo Hizqiyáh ne unhen na dikhláí.

712.

3 ¶ Tab Yas'aiyáh nabí ne Hizqiyáh bádsháh pás ákar púchhá, ki In shaḳhson ne kyá kahá, aur kahán se tere pás áe? Hizqiyáh ne jawáb diyá, ki Ek dúr mulk, Bábul hí se, mere pás áe.

4 Tab us ne púchhá, ki Unhon ne tere ghar men kyá kyá dekhá? Hizqiyáh ne jawáb diyá, Sab jo kuchh ki mere ghar men hai unhon ne dekhá; mere ḳhazánon men ab kuchh nahín jo main ne unhen nahín dikhláyá.

5 Tab Yas'aiyáh ne Hizqiyáh ko kahá, ki RABB ul afwáj ká kalám sun:

[a] 2 Sal. 20 12, wag.
† Yá, toshaḳhána.
[b] 2 Taw. 32. 31.

Peshtar MASÍH se, 712.

6 Dekh, we din áte hain, ki sab jo kuchh ki tere ghar men hai, aur jo kuchh ki tere bápdádon ne áj ke din tak zakhíra kar rakhá hai, uṭháke Bábul ko lejáenge[c]; KHUDÁWAND farmátá hai, ki koí chíz báqí na chhúṭegí.

7 Aur we tere beṭon men se, jo terí nasl se honge, aur tujh se paidá honge, le jáenge, ‖ aur we sháh i Bábul ke qasr men khwájasará honge.

8 Tab Hizqiyáh ne Yas'aiyáh se kahá, Khúb hai KHUDÁWAND ká kalám jo tú ne kahá[d]. Aur us ne kahá, ki Mere aiyám men to salámatí aur amn hogá.

XL BÁB.

1 Injíl kí manádí karne kí bábat. 3 Yuhanná baptisma-denewále kí manádí. 12 Nabí Khudá kí sifaton ká bayán karke ki wuh qádir i mutlaq hai, 18 aur lá-sání, 26 logon ko dilásá detá.

712 ke qaríb.

TUM tasallí do, mere logon ko tum tasallí do, tumhárá Khudá farmátá hai.

2 Yarúsalam ko dilásá do, aur use pukárke kaho, ki us kí musíbat ke din, jo jang o jadal ke the, guzar gaye, us ke gunáh ká kafára húá, aur us ne KHUDÁWAND ke háth se apne gunáhon ká badlá do chand páyá[a].

3 ¶ Ek manádí karnewále kí áwáz[b], Bayábán men KHUDÁWAND kí ráh durust karo[c], jangal men hamáre Khudá ke liye ek sídhí sháh-ráh taiyár karo[d].

4 Har ek nasheb únchá kiya jáe, aur har ek koh aur ṭílá past kiyá jáe; aur har ek ṭeṛhí chíz sídhí, aur har ek ná-hamwár jagah hamwár kí jáe[e].

5 Aur KHUDÁWAND ká jalál áshkárá hogá, aur sab bashar ek sáth use dekhenge; ki KHUDÁWAND ke munh ne yih farmáyá hai.

6 Ek áwáz áí, ki Pukár. Us ne kahá, Main kyá pukárún? Sab bashar ghás hai, aur un kí sárí khúbsúratí maidán ke phúl kí mánind hai[f]:

7 Ghás murjhátí hai, phúl kumhláte hain, kyúnki KHUDÁWAND kí hawá us par bahtí hai[g]: yaqínan log ghás hain.

8 Hán, ghás murjhátí hai, phúl kumhláte hain, par hamáre Khudá ká kalám abad tak qáim hai[h].

9 ¶ ‖ Ai Saihún, tú jo khushkhabaríán látí hai, únche pahár par chaṛh; ‖ ai Yarúsalam, jo bashárat detí hai, zor se apní áwáz buland kar; khúb pukár aur mat ḍar, Yahúdáh kí bastíon se kah, Dekho, tumhárá Khudá!

10 Dekho, KHUDÁWAND Khudá ‖ zabardastí ke sáth áwegá, aur us ká bázú us ke liye saltanat karegá[i]; dekho, us ká sila us ke sáth hai, aur us ká ‖ kám us ke áge[k]!

11 Wuh chaupán ke mánind apná galla charáwegá[l]; wuh barron ko apne háth se faráham karegá, aur apní god men uṭháke le chalegá, aur un ko, ‖ jo bachchewálíán hain, muláyamat se le jáegá.

12 ¶ Kis ne pánion ko apne háth ke chullú se nápá, aur ásmán ko bálisht se paimáish kiyá, aur zamín kí gard ko paimáne men bhará, aur paháṛon ko palron men ḍálke wazn kiyá, aur ṭílon ko tarázú men taulá[m]?

13 Kis ne KHUDÁWAND kí rúh ko tarbiyat kiyá hai, yá us ká mushír hoke use sikhláyá[n]?

14 Us ne kis se mashwarat lí hai, aur kis ne use ta'lím dí, aur use 'adálat kí ráh sikhláí, aur use ma'rifat kí bát batláí, aur hikmat kí ráh use dikhláí?

15 Dekh, qaumen ḍol kí ek búnd ke mánind hain, aur tarázú ke dhúl ke mánind giní játín; dekh, wuh jazíron ko ek chhoṭí sí chíz ke mánind uṭhá letá hai.

16 Lubnán índhan ke liye káfí nahín, aur us ke bahímo chaṛháwe ke liye bas nahín.

17 Sárí qaumen us ke áge kuchh chíz nahín[o]; balki we us ke nazdík batálat aur náchízí se bhí hisáb men kamtar hain[p].

18 ¶ Pas tum Khudá ko kis se tashbíh doge[q]? aur kaunsí chíz us se mushábih ṭhahráoge?

19 Kárígar ḍhálke ek múrat banátá hai, aur sunár us par soná pheṛtá hai, aur us ke liye chándí kí zanjíren banátá hai[r].

20 Aur jo aisá tihídast hai, ki us pás nazr dene ko kuchh nahín, wuh aisí lakṛí chun letá hai jo na saṛegí; wuh hoshyár kárígar kí talásh kartá hai, jo aisí múrat banáwe jo hil na sake[s].

21 Kyá tum ne nahín jáná? kyá tum ne nahín suná? kyá yih bát

Margin notes:

c Yar. 20. 5.
‖ Yih peshíngoí púrí húí, Dán. 1. 2, 3, 7.
d 1 Sam. 3. 18
a Dekho Aly. 42. 10. Yas. 61. 7.
b Mat. 3. 3. Marq 1. 3. Lúq. 3. 4. Yúh. 1. 23.
c Mal. 3. 1.
d Zab. 73. 1. Yas. 49. 11
e Yas. 45. 2.
f Aly. 14. 2. Zab. 90. 5, aur 102. 11. aur 103 15. Ya'q. 1. 10. 1 Pat. 1. 24.
g Zab. 103. 16
h Yúh. 12 34. 1 Pat. 1. 25.
‖ Yá, *Ai tú jo Saihún pás, wag.* Yas. 41. 27. aur 52. 7.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.
‖ Yá, *Ai tú jo Yarúsalam ko bashárat deti.*
‖ Yá, *zabardast ke muqábil, wag.*
i Yas. 59. 16.
‖ Yá, *ajr,* Yas. 49. 4.
k Yas. 62. 11. Muk. 22. 12.
l Yas. 49. 10. Hiz. 34. 23. aur 37. 24. Yúh. 10. 11. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 2. 25. aur 5. 4. Muk. 7. 17.
‖ Yá, *jo dúdh pilátíán hain.*
m Ams. 30. 4.
n Aly. 21. 22 aur 36. 22, 23. Rúm. 11. 34. 1 Qur. 2. 16
o Dán. 4. 35.
p Zab. 62. 9.
q 25 áyat. Yas. 46. 5. A'am. 17. 29.
r Yas. 41. 6, 7. aur 44. 12, wag. Yar. 10. 3, wag.
s Yas. 41 7. Yar. 10. 4.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

ibtidá se tumheṉ kahí nahíṉ gayí? kyá tum zamín kí bunyád ká hál nahíṉ samjhe[t]?

22 Yih hai wuh jo zamín ke kundal ke úpar baiṭhá hai, jis ke áge us ke báshinde ṭiḍḍoṉ ke mánind haiṉ; jo ásmánoṉ ko parde ke mánind tántá hai[u], aur unheṉ tambúoṉ kí tarah sukúnat ke liye phailátá hai,

23 Jo sháhzádoṉ ko náchíz kar dáltá, aur dunyá ke hákimoṉ ko behúda ṭhahrátá hai[x];

24 We hanoz lagáe na gaye, we hanoz boye na gaye, un ká tana hanoz zamín meṉ jaṛ na pakaṛ chuká: to wuh un par phúnk mártá, aur we khushk ho játe, aur girdbád un ko bhúse kí tarah uṛátí.

25 Tum mujhe kis ke sáth tashbíh doge? aur main kis chíz se mushábih hoúṉgá, wuh Quddús farmátá hai[y].

26 Apní ánkheṉ úpar uṭháo, aur dekho, ki kis ne in sabhoṉ ko khalq kiyá? wuh un ke lashkar ko shumár karke nikáltá hai, aur un meṉ se har ek ká nám leke use bulátá[z], aur us kí qudrat ke zor ke bá'is, aur is liye ki tawánáí meṉ qawí hai, ek bhí gair házir nahíṉ rahtá.

27 So ai Ya'qúb, tú kyúṉ kahtá hai, aur ai Isráel, tú kis liye farmátá hai, ki Merí ráh KHUDÁWAND se poshída hai, aur merí 'adálat mere Khudá se guzar gayí?

28 ¶ Kyá tú ne nahíṉ jáná? kyá tú ne nahíṉ suná? KHUDÁWAND, jo abadí Khudá hai, zamín ke kinároṉ ká paidá karnewálá, wuh thak nahíṉ játá, aur mánda nahíṉ hotá; us ke fahm kí tháh nahíṉ miltí[a].

29 Wuh thake húoṉ ko zor bakhshtá hai, aur nátawánoṉ kí tawánáí ko ziyáda kartá hai.

30 Nau-jawán thak jáeṉge, aur mánda ho jáeṉge, aur jawán gir paṛeṉge;

31 Lekin we, jo KHUDÁWAND kí ráh takte haiṉ, sar i nau zor paidá kareṉge, we 'uqáboṉ ke mánind bál o par se uṛeṉge[b]; we dauṛeṉge aur na thakeṉge, we chaleṉge aur sust na ho jáeṉge.

t Zab. 19. 1. A'am. 14. 17. Rúm. 1. 19, 20.
u Aly. 9. 8. Zab. 104. 2. Yas. 42. 5. aur 44. 24. aur 51. 13. Yar. 10. 12.
x Aly. 12. 21. Zab. 107. 40.
y 18 áyat. Ist. 4. 15, wag.
z Zab. 147. 4.
a Zab. 147. 5. Rúm. 11. 33.
b Zab. 103. 5.

XLI BÁB.

1 Khudá apne logoṉ se hujjat kartá apní rahmatoṉ kí bábat jo us ne kalísiye par záhir kí thíṉ, 10 phir apne wa'doṉ kí bábat, 21 aur nidán, butoṉ kí behúdagí kí bábat.

AI jazíro, mere áge chup ho raho[a]; aur log jo haiṉ so we sar i nau zor paidá kareṉ; we nazdík áweṉ, tab 'arz kareṉ: áo, ham ek sáth mahkame meṉ dákhil howeṉ.

2 Kis ne ‖us rástbáz ko púrab kí taraf se barpá kiyá[b], aur use páṉwoṉ ke pás buláyá, aur ummatoṉ ko us ke áge dhar diyá, aur use bádsháhoṉ par musallit kiyá[c]? kis ne unheṉ khák kí mánind us kí talwár ke, aur uṛtí bhús kí mánind us kí kamán ke hawále kiyá?

3 Wuh jis ráh par ki peshtar qadam na márá thá, un ká píchhá kartá, aur salámat guzar játá.

4 Kis ne yih kám kiyá hai aur use anjám diyá[d]? Wuh, jo sárí pushtoṉ ko ibtidá se talab kartá hai; main, KHUDÁWAND, pahlá húṉ, aur pichhloṉ ke sáth main wuhí húṉ[e].

5 Jazíre yih dekhte aur ḍar játe haiṉ, zamín ke kináre hirásán hote, we nazdík áte aur házir hote haiṉ.

6 Un meṉ har ek apne paṛosí kí kumak kartá[f], aur apne bháí se kahtá hai, ki Khátir jam'a rakh.

7 Baṛhaí sunár ko, aur wuh, jo hathauṛí se sáf kartá hai, us ko, jo niháí par mártá hai, dilásá detá[g], aur kahtá hai, Joṛan to achchhá hai; so we us ko kíl se sábit karte haiṉ, táki wuh na hile[h].

8 Par tú, ai Isráel, mere bande, ai Ya'qúb, jise main ne pasand kiyá[i], jo mere dost Abirahám[k] kí nasl se hai,

9 Jise main ne dunyá ke kanároṉ meṉ se le liyá, aur tujhe us ke siwánoṉ se talab kiyá, aur tujh ko kahá, ki Tú merá banda hai, main ne tujh ko pasand kiyá, aur tujhe radd na kar diyá.

10 ¶ Tú mat ḍar;[l] ki main tere sáth húṉ; hirásán mat ho; ki main terá Khudá húṉ: main tujhe zor bakhshúṉgá, main terí kumak karúṉgá, main apní sadáqat ke dahine háth se tujhe sambhálúṉgá[m].

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

a Zak. 2. 13.
‖ 'Ibrání meṉ, rástbazí.
b Yas. 46. 11.
c Dekho Paid. 14. 14, wag. 25 áyat. Yas. 45. 1.
d 26 áyat. Yas. 44. 7. aur 46. 10.
e Yas. 43. 10. aur 44. 6. aur 48. 12 Muk. 1. 17. aur 22. 13.
f Yas. 40. 19 aur 44. 12
g Yas. 40. 19.
h Yas. 40. 20.
i Ist. 7. 6. aur 10. 15. aur 14. 2 Zab. 135. 4 Yas. 43. 1. aur 44. 1.
k 2 Taw. 20. 7. Ya'q. 2. 23.
l 13, 14 áyat. Yas. 43. 5.
m Ist. 31. 6, 8.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

11 Dekh, we sab, jo tujh par gusse se bharakte the, pashemán aur ruswá howenge[n]; we náchíz honge; we jo tujh se jhagarte the, halák ho jáenge.

12 Tú unhen jo tujh se jhagrá karte hain, dhúndhegá, aur na páegá; we jo tujh se larte hain, náchíz aur nábúd ho jáenge.

13 Kyúnki main KHUDAWAND, terá Khudá, terá dahná háth pakrúngá, aur tujhe kahúngá, Mat dar[o], ki main terí pushtí karúngá.

14 Hirásán mat ho, ai kíre Ya'qúb, ai Isráel ke thore log; KHUDAWAND farmátá hai, ki Main terá madadgár hún, aur Isráel ká Quddús terá naját-denewálá hún.

15 Dekh, main tujhe dáone kí ek nayí gárí, ki jis ke bahut se tez dánt hon, banáúngá[p]: tú paháron ko dáwegá, aur chúr chár karegá, aur tílon ko bhús ke mánind banáwegá.

16 Tú unhen pachhoregá[q], aur hawá unhen urá lejáegí, aur girdbád unhen tittar bittar karegí; par tú KHUDAWAND se shádmán hogá, aur Isráel ke Quddús par fakhr karegá[r].

17 Muhtáj aur miskín pání dhúndhte phirte, par wuh na miltá; un kí zubán piyás se khushk hai: main KHUDAWAND un kí sunúngá, main Isráel ká Khudá unhen na chhorúngá.

18 Main tílon par nahren, aur wádíon men chashme kholúngá[s]; main sahrá ko táláb, aur súkhí zamín ko pání kí nahren karúngá[t].

19 Main bayábán men saro, aur mugailán ke darakht, aur ás, aur balsán ke darakht ugwáúngá; main sahrá men sanaubar, aur deodár, aur buqs ke darakht ikatthe lagáúngá:

20 Táki we sab dekhen, aur jánen, aur samjhen, aur bújhen, ki KHUDAWAND hí ke háth ne yih banáyá[u], aur Isráel ke Quddús ne yih paidá kiyá.

21 Apní hujjaten barpá karo, KHUDAWAND farmátá hai, apní mazbút dalílen láo, Ya'qúb ká bádsháh kahtá hai:

22 We unhen áshkára karen, aur hamen khabar dewen, ki kyá wáqi' hogá; we wuh wáqi'át jo pahle hí honge bayán karen; táki ham unhen sochen, aur un ke anjám ko samjhen; hán, tum áyanda ká ahwál hamen kah sunáo[x].

23 Batáo ki áge ko kyá hogá[y], táki ham jánen, ki tum Iláh ho: hán, bhalá yá burá kuchh to karo[z], táki ham daren, aur milke dekhen.

24 Dekho, tum náchíz ho, aur tumhárá kám hech hai[a]; wuh jo tumhen pasand kartá hai, makrúh hai.

25 Main ne shimál se ek ko barpá kiyá hai; wuh jo merá nám letá hai[b], áftáb ke matla' se áwegá; aur wuh sháhzádon ko gárá kí tarah latáregá[c], kumhár ke mánind jo mátí gúndhtá hai.

26 Kis ne yih ibtidá se bayán kiyá, ki ham jánen? aur kis ne áge se khabar di[d], ki ham kahen, ki Sach hai? koí bayán karnewálá nahín, koí khabar denewálá nahín, koí nahín jo tumhárí báten sune.

27 Main hí, jo pahlá hún[e], Saihún ko aur Yarúsalam ko ek bashárat denewálá bakhshúngá[f], jo kahegá, Dekh, unhen dekh.

28 Kyúnki main ne dekhá, ki koí na thá[g]; un ke darmiyán koí mushír na thá, ki main us se púchhtá, to wuh ek bát boltá.

29 Dekho, we sab ke sab batálat hain, un ke kám hech hain[h], un kí dhálí húí múraten hawá aur dhokhá hain.

XLII BAB.

1 Masíh ke 'uhde kí bábat aur us kí halímí aur wafádárí kí. 5 Bábat us wa'de kí jise Khudá ne us ke sáth kiyá. 10 Nabí nasíhat detá ki Injíl ke sabab har ek Khudá kí sitáish kare. 17 Logon kí be-ímání ke sabab, un se malámat kartá.

DEKHO, merá banda[a], jise main sambháltá; merá barguzída, jis se merá jí rází hai[b]; main ne apní rúh us par rakhí[c], wuh qaumon par 'adálat záhir karegá.

2 Wuh na chilláegá, aur apní sadá buland na karegá, aur apní áwáz bázáron men na sunáwegá.

3 Wuh masle húe senthe ko na toregá, aur san ko, jis se dhuṉwán uthtá hai, na bujháegá; jab tak ki insáf ko sadáqat ke sáth anjám na de.

---

n Khur. 23. 22. Yas. 45. 24. aur 60. 12. Zak. 12. 3.
o 10 áyat.
p Mík. 4. 13. 2 Qur. 10. 4, 5.
q Yar. 51. 2.
r Yas. 45. 25.
s Yas. 35. 6, 7. aur 43. 19. aur 44. 3.
t Zab. 107. 35.
u Aiy. 12. 9.

x Yas. 45. 21.
y Yas. 42. 9. aur 44. 7, 8. aur 45. 3. Yúh. 13. 19.
z Yar. 10. 5.
a Zab. 115. 8. Yas. 44. 9. 1 Qur. 8. 4.
b 'Az. 1. 2.
c 2 áyat.
d Yas. 43. 9.
e 4 áyat.
f Yas. 40. 9.
g Yas. 63. 5.
h 24 áyat.

712 ke qaríb.
a Yas. 43. 10. aur 49. 3, 6. aur 52. 13. aur 53. 11. Mat. 12. 18, 19, 20. Filip. 2. 7.
b Mat. 3. 17. aur 17. 5. Afs. 1. 6.
c Yas. 11. 2. Yúh. 3. 34.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

4 Wuh na ghaṭegá aur na thakegá, jab tak ki rástí ko zamín par qáim na kare; aur jazíre us kí sharí'at kí ráh takenge[d].

5 ¶ KHUDÁWAND Khudá, jo ásmánon ko khalq kartá[e], aur unhen tántá, jo zamín ko aur unhen jo us men se nikalte hain phailátá[f], aur un logon ko jo us par hain sáns detá, aur un ko jo us par chalte hain rúh bakhshtá[g], yún farmátá hai:

6 Main KHUDÁWAND ne tujhe sadáqat ke liye buláyá[h]; main terá háth pakṛúngá, aur terí hifázat karúngá, aur logon ke 'ahd[i] aur qaumon ke núr ke liye[k] tujhe dúngá;

7 Ki tú andhon kí ánkhen khole[l], aur bandhúon ko qaid se nikále[m], aur un ko, jo andhere men baiṭhe hain, qaidkháne se chhuṛáwe[n].

8 KHUDÁWAND main hún, yih merá nám hai, aur apní shaukat dúsre ko na dúngá[o], aur wuh sitáish jo mere liye hotí khodí húí múraton ke liye hone na dúngá.

9 Dekho, áyande kí báten jo thín, so wuqú' men áín, aur main naí báten batlátá hún; us se peshtar ki wáqi' hon, main tum se bayán kartá hún.

10 KHUDÁWAND ke liye ek nayá gít gáo[p], tum jo samundar par guzarte ho[q], aur tum jo us men baste ho; ai jazíro, aur un ke báshindo, tum zamín par sar tá sar usí kí sitáish karo.

11 Bayábán aur us kí bastíán, Qídár ke ábád díhát, apní áwáz buland karen; chaṭánon ke basnewále ek gít gáen, paháṛon kí choṭíon par se lalkáren.

12 We KHUDÁWAND ká jalál záhir karen, aur jazíron men us kí saná-khwání karen.

13 KHUDÁWAND ek bahádur ke mánind niklegá, wuh jangí mard ke mánind apní gairat ko uskáegá; wuh chilláegá, hán, gargaráegá[r], wuh apne dushmanon par bahádurí karegá.

14 Main bahut muddat se chup rahá; main sustáyá, aur áp ko rokke gayá; par ab main us 'aurat kí tarah, jise dard i zih ho, chilláúngá, aur hámpúngá, aur zor zor se ṭhanḍí sáns bhí lúngá.

15 Main paháṛon aur ṭílon ko wírán kar ḍálúngá, aur un ke sabza-záron ko khushk karúngá, aur un kí nahren † khushk zamín banáúngá, aur tálábon ko sukhá dúngá.

16 Aur andhon ko us ráh se, ki jise we nahín jánte, lejáúngá; main unhen un raston par, jin se we ágáh nahín, le chalúngá; main un ke áge táríkí ko roshní, aur ṭeṛhí chízon ko sídhá kardúngá. Main un se yih sulúk karúngá, aur unhen tark na karúngá.

17 ¶ Tab we píchhe haṭenge, aur niháyat pashemán honge, jo khodí húí múraton ká bharosá rakhte hain[s], aur ḍhále húe buton ko kahte hain, Tum hamáre iláh ho.

18 Suno, ai bahiro, aur táko, ai andho, táki tum dekho.

19 Andhá kaun hai siwá mere bande? aur kaun aisá bahirá hai, jaisá merá rasúl, jise main ne bhejá[t]? andhá kaun hai jaisá wuh jis ne sárá kamál páyá, aur KHUDÁWAND ke khádim ke mánind andhá kaun hai?

20 Tú bahut chízen dekhtá hai, par un par liház nahín rakhtá[u]; aur kán to khule hain, par wuh suntá nahín.

21 KHUDÁWAND apní sadáqat ke sabab use cháhtá hai; wuh sharí'at ko buzurgí degá, aur use 'izzat bakhshegá.

22 Lekin yih ek guroh hai jo lúṭí gayí, aur barbád kí gayí; we sab ke sab gáron men phans gaye, aur qaidkhánon men band húe; we shikár hote. aur koí nahín bacható, we lúṭe játe, aur koí nahín kahtá, Phir do.

23 Kaun hai tumháre darmiyán jo is par kán dhare? kaun hai jo áyande men sune aur khátir men láwe?

24 Kis ne Ya'qúb ko gáratgaron ke aur Isráel ko luṭeron ke hawále kiyá? kyá KHUDÁWAND ne nahín, jis ke mukhálif hoke ham ne gunáh kiyá? kyúnki unhon ne na cháhá, ki us kí ráhon par chalen, aur us kí sharí'at ke shanawá howen.

25 Is liye us ne apne qahr ká shu'ala aur jang ká gazab us par ḍálá; so us par gird-á-gird ág lagí[x], par wuh hoshyár nahín hotá[y]; wuh us se jal játá, par wuh khátir men na látá.

d Paid. 49. 10. — e Yas. 44. 24. Zak. 12. 1. — f Zab. 136. 6. — g A'am. 17. 25. — h Yas. 43. 1. — i Yas. 49. 8 — k Yas. 49. 6. Lúq. 2. 32. A'am. 13. 47. — l Yas. 35. 5. — m Yas. 61. 1. Lúq. 4. 18. 2 Tim. 2. 26. 'Ibrán. 2 14, 15. — n Yas. 9. 2. — o Yas. 48 11. — p Zab. 33. 3. aur 40. 3. aur 98 1. — q Zab. 107. 23. — r Yas. 31. 4.

† 'Ibrání men, ṭápú.

s Zab. 97. 7 Yas. 1. 29. aur 44. 11. aur 45. 16. — t Yas. 43. 8. Hiz. 12 2. Dekho Yúh. 9. 39, 41. — u Rúm. 2. 21. — x 2 Sal. 25. 9 — y Hus. 7. 9.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

XLIII BÁB.

1 Khudáwand apne wa'don se apní kalísiye ko tasallí detá. 8 Logon par da'wá kartá ki we us kí qudrat i mutlaq kí sábit gawáhí dewen. 14 Un ko khabar detá ki Bábul barbád hojáegá, 18 aur ki Yahúdí 'ajab rihái páwenge. 22 Logon ko tambíh detá, is liye ki un kí chál aisí thí ki us kí 'uzr mutlaq na ho sakí.

SO ab KHUDÁWAND, ki jis ne, ai Ya'qúb, tujh ko paidá kiyá [a], aur jis ne, ai Isráel, tujh ko banáyá [b], yún kahtá hai, Mat dar, ki main ne tujhe naját dí [c]; main ne terá nám leke tujhe buláyá [d]: tú merá hai.

2 Jab tú pánîon men guzar karegá [e], to main tere sáth hoúngá [f]; aur jab tú nahron ke pár játá hogá, to we tujhe na dubáengí; jab tú ág ke darmiyán chalegá, to tujhe ánch na lagegí [g], aur shu'ala tujhe na jaláwegá.

3 Ki main, KHUDÁWAND, terá Khudá hún, Isráel ká Quddús, terá bachánewálá main hún: main ne tere fidiye men Misr ko, aur tere badle Kúsh aur Sabá ko diyá [h].

4 Azbaski tú merí nigáh men beshqímat hai, tú ne 'izzat pái, aur main ne tujhe piyár kiyá hai: is liye main tere badle log, aur terí ján ke 'iwaz men guroheṉ dúngá.

5 Tú mat dar, ki main tere sáth hún [i]; main terí nasl ko púrab se le áúngá, aur pachchhim se ikatthe karúngá;

6 Main uttar se kahúngá, ki De dál, aur dakkhin se, ki mat chhipá; mere beton ko dúr se, aur merí betíon ko zamín kí intihá se láo;

7 Har ek ko, jo mere nám se kahlátá [k], jise main ne apne jalál ke liye khalq kiyá [l], jise main ne banáyá [m], hán, jise main hí ne taiyár kiyá.

8 ¶ Us andhí qaum ko, jo ánkhen rakhtí hai, aur un bahiron ko, jin ke kán hain, báhar láke házir kar [n].

9 Sárí qaumen farâham kí jáwen, aur sáre log jam'a howen: un ke darmiyán kaun hai, jo use bayán kare, aur ham ko aglí báten batá dewe [o]? we apne gawáhon ko láwen, táki we sachche sábit howen; yá we áp sunen, aur kahen ki Yih sach hai?

10 Tum mere gawáh ho [p], KHUDÁWAND farmátá hai, aur merá banda bhí [q] jise main ne barguzída kiyá, táki tum jáno, aur mujh par ímán láo, aur samjho, ki main wuhí hún: mujh se áge koí Khudá na baná, aur mere ba'd bhí koí na hogá [r].

11 Main, main hí, KHUDÁWAND hún [s]; mere siwá koí bachánewálá nahín.

12 Main ne bayán kiyá, aur main ne bachá liyá, aur main hí ne záhir kiyá, aur tum men koí ajnabí ma'búd na thá [t]: so tum mere gawáh ho [u], KHUDÁWAND farmátá hai, ki main hí Khudá hún.

13 ‖Ibtidá se main hí hún [x], aur koí nahín ki mere háth se chhurá sake; main kám karúngá, kaun hai jo mujhe rok de [y]?

14 ¶ KHUDÁWAND, tumhárá naját-denewálá, Isráel ká Quddús, yún farmátá hai, ki Tumhárí khátir se main ne Bábul ko bhejá hai, aur un ke sáre burjon ko tale utárá, aur Kasdíon ko jo jahâzon par khushíán kar rahe hain.

15 Main KHUDÁWAND tumhárá Quddús hún, Main, Isráel ká kháliq, tumhárá bádsháh hún.

16 KHUDÁWAND yún farmátá hai, wuh jo daryá men rasta [z], aur bare pánîon men guzargáh banátá hai [a],

17 Jo gáríán, aur ghore, aur lashkar, aur bahádur ko nikáltá hai [b], yún farmátá hai, We sab ke sab gir gaye, we na uthenge; we faná ho gaye, we san kí tarah bujháe gaye.

18 ¶ Tum aglí chízon ko yád na karo, aur qadím báton ko sochte na raho [c].

19 Dekh, main ek nayí chíz karúngá; ab wuh namúd hogí; kyá tum use na jánoge [d]? hán, main bayábán men ek ráh, aur sahrá men nahren banáúngá [e].

20 Dasht ke bahíme, ‖gídar aur shutr-murg, merí ta'zím karenge, ki main ne bayábán men nále, aur sahrá men chashme bakhshe, ki mere logon ko, mere barguzídon ko pání dewen [f].

21 Main ne in logon ko apne liye banáyá; we merí sitáish karenge [g].

22 ¶ Lekin, ai Ya'qúb, tú ne

---

712 ke qaríb.

a 7 áyat. b 21 áyat. Yas. 44. 2, 21, 24. c Yas. 44. 6. d Yas. 42. 6. aur 45. 4. e Zab. 66. 12. aur 91. 3, wag. f Ist. 31. 6, 8. g Dán. 3. 25, 27. h Amos 11. 8. aur 21. 18. i Yas. 41. 10, 14. aur 44. 2. Yar. 30. 10, 11. aur 46. 27, 28. k Yas. 63. 19. Ya'q. 2. 7. l Zab. 100. 3. Yas. 29. 23. Yúh. 3. 3, 5. 2 Qur. 5. 17. Afs. 2. 10. m 1 áyat. n Yas. 6. 9. aur 42. 19. Hiz. 12. 2. o Yas. 41. 21, 22, 26. p Yas. 44. 8.

q Yas. 42. 1. aur 55. 4. r Yas. 41. 4. aur 44. 6. s Yas. 45. 21. Hos. 13. 4. t Ist. 32. 16. Zab. 81. 9. u Yas. 44. 8. 10 áyat. ‖ 'Ibrání men, Din ke hone se. x Zab. 90. 2. Yúh. 8. 58. y Ay. 9. 12. Yas. 14. 27. z Khur. 14. 16, 22. Zab. 77. 19. Yas. 51. 10. a Yash. 3. 13, 16. b Khur. 14. 4,—9, 25. c Yar. 16. 14. aur 23. 7. d 2 Qur. 5. 17. Muk. 21. 5. e Khur. 17. 6. Gin. 20. 11. Ist. 8. 15. Zab. 78. 16. Yas. 35. 6. aur 41. 18. ‖ 'Ibrání men, tannim. f Yas. 48. 21. g Zab. 102. 18. 1, 7 áyaten. Lúq. 1. 74, 75. Afs. 1. 5, 6.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

ʰ Mal. 1. 13. ⁱ 'Amús 5. 25.

merá nám nahíṉ liyá, balki, ai Isráel, tú mujh se thak gayá[h].

23 Tú bheṛ bakrí apne chaṛháwe ke liye mere huzúr nahíṉ láyá, aur tú ne apne zabíhoṉ se merí ta'zím nahíṉ kí[i]; maiṉ ne tujhe hadye kí bábat taklíf na dí, aur ḳhushbúíoṉ se tujhe na thakáyá.

24 Tú ne rúpe se mere liye ḳhushbúdár úkh nahíṉ ḳharídí, aur tú ne mujhe apne zabíhoṉ kí charbí se ser na kiyá; lekin tú ne apne gunáhoṉ se mujh se mashaqqat khiṉchwáí, aur apní ḳhatáoṉ se mujhe thakáyá[k].

ᵏ Yas. 1. 14. Mal. 2. 17.

25 Maiṉ hí wuh húṉ, jo apne nám kí ḳhátir[l] tere gunáhoṉ ko miṭátá húṉ[m], aur terí ḳhatáoṉ ko yád nahíṉ rakhtá[n].

ˡ Hiz. 36. 22, waġ. ᵐ Yas. 44. 22. aur 48. 9. Yar. 50. 20. A'am. 3. 19. ⁿ Yas. 1. 18. Yar. 31. 34.

26 Mujhe yád dilá, ki ham milke ápas meṉ bahs kareṉ; apná hál bayán kar, táki tú sádiq ṭhahre.

27 Tere pahle báp ne gunáh kiyá, aur tere mu'allimoṉ ne merí muḳhálafat kí hai.

28 Is liye maiṉ ne maqdis ke amíroṉ ko nápák ṭhahráyá[o], aur Ya'qúb ko harám kar diyá, aur Isráel ko chhoṛá ki us par ta'nazaní ho[p].

ᵒ Yas. 47. 6. Nau. 2. 2, 6, 7.

ᵖ Zab. 79. 4. Yar. 24. 9. Dán. 9. 11. Zak. 8. 13.

XLIV BÁB.

1 *Ḳhudá wa'de manáke apní kalísiye ko tasallí detá.* 7 *Bábat buton kí, ki we bátil haiṉ,* 9 *aur but-tarásh ahmaq haiṉ.* 21 *Nabí logoṉ ko ubhártá hai we Ḳhudá kí sitáish karen us ki naját aur be-intihá qudrat ke sabab se.*

712 ke qaríb.

ᵃ 21 áyat. Yas. 41. 8. aur 43. 1. Yar. 30. 10. aur 46. 27, 28.

LEKIN ab, ai Ya'qúb, mere bande[a], aur Isráel, tú jo merá barguzída hai, sun:

2 Wuh ḲHUDÁWAND jis ne tujhe banáyá, aur rihm meṉ tujhe taiyár kiyá, aur jo terí kumak karegá[b], yúṉ farmátá hai, Ai Ya'qúb, mere bande, aur Yasúrún[c] mere barguzíde, mat ḍar.

ᵇ Yas. 43. 1, 7. ᶜ Ist. 32. 15.

3 Ki maiṉ piyáse par pání unḍelúṉgá, aur ḳhushk zamín par sailáb baháúṉgá; maiṉ apní rúh terí nasl par, aur apní barakat terí aulád par názil karúṉgá[d];

ᵈ Yas 35. 7. Yúel 2. 28. Yúh 7. 38. A'am. 2 18.

4 Aur we sabze ke mánind ugeṉge, aur bed kí tarah, jo bahte pání ke kanáre par ho.

5 Ek to kahegá, ki Maiṉ ḲHUDÁWAND ká húṉ, aur dúsrá áp ko Ya'qúb ke nám ká ṭhahráegá, aur tísrá apne háth se likhegá, ki Maiṉ ḲHUDÁWAND ká húṉ, aur áp ko Isráel ke nám se mulaqqab karegá.

6 ḲHUDÁWAND, Isráel ká Bádsháh, aur us ká naját-denewálá[e] RABB ul afwáj, yúṉ farmátá hai, ki Maiṉ auwal, aur maiṉ áḳhir húṉ[f], aur mere siwá koí Ḳhudá nahíṉ.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

ᵉ 24 áyat. Yas. 43. 1, 14. ᶠ Yas. 41 4. aur 48. 12. Muk. 1. 8, 17. aur 22. 13. ᵍ Yas. 41. 4, 22. aur 45. 21.

7 Aur kaun mere mánind, jab se maiṉ ne qadím logoṉ kí biná ḍálí, bulá saktá[g], aur yih kuchh bayán kar saktá, aur mere liye durust kar saktá hai? háṉ, ánewálí chízeṉ aur báteṉ jo honewálí haiṉ, we unheṉ batláweṉ.

8 Tum na ḍaro, aur hirásán mat ho; kyá maiṉ ne sábiq meṉ tujhe yih nahíṉ batláyá, aur tere áge záhir nahíṉ kiyá[h]? tum to mere gawáh ho[i]. Kyá mere siwá koí Ḳhudá hai? koí ‖ Ḳhudá nahíṉ[k]; maiṉ koí nahíṉ jántá.

ʰ Yas. 41. 22. ⁱ Yas. 43. 10, 12. ‖ 'Ibrání meṉ, *Chaṭán,* ᵏ Ist. 32 4. Ist. 4. 35, 39 aur 32. 39. 1 Sam 2. 2. 2 Sam. 22. 32

9 ¶ Khodí húí múratoṉ ke banánewále sab ke sab bátil haiṉ[l], aur un kí nafís chízeṉ be-naf'a; we áp hí apne gawáh haiṉ: we dekhte nahíṉ, aur bújhte nahíṉ[m], táki pashemán howeṉ.

ˡ Yas. 41. 24, 29 ᵐ Zab. 115. 4, waġ

10 Kis ne ek Ḳhudá banáyá, aur ek múrat, jo be-naf'a hai[n], ḍhálí?

ⁿ Yar. 10. 5. Hab. 2 18.

11 Dekh, us ke sab hamsáz sharminda hoṉge[o], ki banánewále to áp hí insán haiṉ: we sab ke sab ikaṭṭhe áweṉ, aur ek sáth khaṛe hoṉ; we ḍar jáweṉge, we sab ke sab sharminda hoṉge.

ᵒ Zab. 97. 7. Yas. 1. 29 aur 42. 17. aur 45. 16.

12 Lohár sanḍásí ko leke apná kám angároṉ se kartá hai, aur hathauṛoṉ se banátá hai, aur apne bázú kí qúwat se gaṛhtá hai; háṉ, wuh bhúkhá hai, aur us ká zor ghaṭ játá; wuh pání nahíṉ pítá, aur sust ho játá[p].

ᵖ Yas. 40 19. aur 41 6. Yar 10. 3, waġ.

13 Baṛhaí gaz nikáltá hai, aur nishán karke lakír khíṉchtá hai, aur randoṉ se sáf kartá hai, aur parkár se us par naqsh kartá hai; wuh use insán kí shakl, balki ádmí kí ḳhúbsúrat shabíh banátá hai, táki use ghar meṉ nasb kare.

14 Wuh saro ke daraḳhtoṉ ko káṭtá hai, aur saro o sahí aur balút ke peṛoṉ par, jo ban meṉ haiṉ, qabza karke apne liye ṭhahrátá hai; wuh ás ká daraḳht lagátá, aur meṉh use síṉchtá hai.

15 Wuhí ádmí ke is kám átá hai ki use jaláwe; kyúṉki wuh use letá hai, aur us se apne taíṉ garm kartá hai; háṉ, wuh use sulgátá, aur roṭí pakátá hai; wuh us se

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

bhí ek Khudá banátá, aur us ke áge sijda kartá hai; wuh us kí ek múrat banátá, aur us ke áge munh ke bhal girtá.

16 Us ká ek ṭukṛá lekar ág men jalátá hai; aur us ká ek ṭukṛá jaláke gosht paká khátá hai; wuh kabáb bhúntá, aur ser hotá hai; phir wuh táptá aur kahtá hai, Wáchhiṛe! main garmáyá, main ne ág dekhí.

17 Aur us lakṛí ko jo bach rahtí hai lekar ek Khudá, ek múrat, apne liye banátá hai; aur us ke áge loṭ játá hai, aur use sijda kartá, aur us so du'á mángkar kahtá hai, Mujhe bachá, ki tú merá Khudá hai.

18 We nahín jánte aur nahín samajhte[q]; ki us ne un kí ánkhen ‖ band kí hain, so we dekhte nahín, aur un ke dil bhí[r], so we samajhte nahín.

19 Aur koí apne dil men nahín sochtá[s], aur na kisí kí ma'rifat aur tamíz hai, ki itná kahe, Main ne to us ká ek ṭukṛá ág men jaláyá, aur main ne us ke koelon par roṭí bhí pakáí, aur main ne gosht bhúná, aur kháyá: pas, main kyúnkar us kí jo bach rahá hai ek nafratí chíz banáún? kyá main darakht ke kunde ko sijda karún?

20 Wuh rákh chartá hai: fareb-khurda dil ne us ko aisá bahkáyá hai[t], ki wuh apní ján bachá nahín saktá, aur nahín kahtá, Kyá mere dahine háth men jhúṭh nahín?

21 ¶ In báton ko yád rakh, ai Ya'qúb, aur ai Isráel, ki tú merá banda hai[u]; main ne tujhe banáyá, aur tú merá banda hai; ai Isráel, main tujhe na bhúlúngá.

22 Main ne terí khatáon ko ghaṭá ke mánind, aur tere gunáhon ko bádal ke mánind miṭá dálá[x]; merí taraf phir á, ki main ne terá fidiya diyá hai[y].

23 Are, ai ásmáno, gáo[z], ki KHUDAWAND ne yih kiyá: aur lalkáro, ai zamín ke gahrápo: phúlo na samáo, ai paháṛo, ai jangal, aur us ke sab darakhto, ki KHUDAWAND ne Ya'qúb ko naját dí, aur Isráel men áp ko mahmúd kiyá.

24 KHUDAWAND terá naját-denewálá[a], jis ne tujhe rihm men baná dálá[b], yún farmátá hai, ki Main

[q] Yas. 45. 20.
‖ 'Ibrání men, lesí hain.
[r] 2 Tas. 2. 11.
[s] Yas. 46. 8.
[t] Hús. 4. 12. Rúm. 1. 21. 2 Tas. 2. 11.
[u] 1, 2 áyaten.
[x] Yas. 43. 25.
[y] Yas. 43. 1 aur 48. 20. 1 Qur. 6. 20. 1 Pat. 1. 18, 19.
[z] Zab. 69. 34. aur 96. 11, 12. Yas. 42. 10. aur 49. 13. Yar. 51. 48. Mak. 18. 20.
[a] Yas. 43. 14. 6 áyat.
[b] Yas. 43. 1.

KHUDAWAND sab ká banánewálá hún; main akelá ásmánon ko tántá[c], aur áp tanhá zamín ko farsh kartá hún;

25 Darog-goon ke[d] nishánon ko bátil ṭhahrátá, aur fálgíron ko díwána banátá hún[e], aur hikmatwálon ko haṭátá, aur un kí hikmat ko ahmaqí kar detá hún[f];

26 Jo apne bande ke kalám ko sábit kartá, aur apne rasúlon kí maslahat ko púrá kartá hún[g], jo Yarúsalam ko kahtá hún, Tú ábád kí jáegí, aur Yahúdáh ke shahron ko, ki Tum banáye jáoge, aur main us ke wírán makánon ko ta'mír karúngá,

27 Jo samundar ko kahtá hún, ki Súkh já, aur main terí nahren sukhá dálúngá[h]:

28 Jo Khoras ke haqq men kahtá hún, ki Wuh merá charwáhá hai, aur merí sárí marzí púrí karegá, aur Yarúsalam ko kahtá hún, ki Tú banáí jáegí, aur haikal ko, ki Terí bunyád ḍálí jáegí[i].

XLV BAB.

1 Khudá Khoras ko bulátá hai, ki kalísiye kí rihái kare. 5 Wuh apní lá-intihá qudrat ká zikr darmiyán láke logon par da'wá kartá ki us kí farmánbardárí karen. 20 Apní naját-denewálí qudrat pesh karke muqábala ke taur par buton ko bátil ṭhahrátá.

KHUDAWAND apne masíh Khoras ke haqq men yún farmátá hai, ki main ne us ká dahná háth[a] pakṛá, ki ummaton ko us ke qábú men karún[b], aur main bádsháhon kí kamaren khulwá dálúngá, aur dohre darwáze us ke liye khol dúngá, aur we darwáze band na kiye jáenge;

2 Main tere áge chalúngá, aur ṭeṛhí jagahon ko sídhá karúngá[c]; pítal ke darwázon ko ṭukṛe ṭukṛe karúngá, aur lohe ke huṛkon ko toṛ dálúngá[d].

3 Aur main tujhe ‖ gáṛe húe khazáne, aur chhipe húe ganj jo poshída makánon men hain dúngá, táki tú jáne[e], ki main, jo tujhe terá nám leke bulátá hún[f], KHUDAWAND Isráel ká Khudá hún.

4 Main ne apne bande Ya'qúb, aur apne barguzída Isráel ke liye[g] tujhe terá nám leke buláyá, main ne tujhe tere nám hí se pukárá, go ki tú mujh ko nahín jántá[h].

5 ¶ Main hí KHUDAWAND hún[i], aur koí nahín[k]; mere siwá koí Khudá nahín: main ne terí kamar

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[c] Aiy. 9, 8. Zab. 104. 2. Yas. 40. 22. aur 42. 5. aur 45. 12. aur 51. 13.
[d] Yar. 50. 36.
[e] Yas. 47. 13.
[f] 1 Qur. 1. 20.
[g] Zak. 1. 6.
[h] Dekho Yar. 50. 38. aur 51. 32, 36.
[i] 2 Taw. 36. 22, 23. 'Az. 1. 1, wag. Yas. 45. 13.

712 ke qaríb.

[a] Yas. 41. 13
[b] Yas. 41. 2 Dán. 5. 30.
[c] Yas. 40. 4.
[d] Zab. 107. 16.
‖ 'Ibrání men, táríkí ke.
[e] Yas. 41. 23.
[f] Khur. 33. 12, 17. Yas. 43. 1. aur 49. 1.
[g] Yas. 44. 1.
[h] 1 Tas. 4. 5.
[i] Ist. 4. 35, 39. aur 32. 39. Yas. 44. 8. aur 46. 9.
[k] 14, 18, 21, 22 áyaten.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

bándhí[l], agarchi tú ne mujhe na pahcháná:

6 Táki log súraj ke nikalne kí atráf se pachchhim tak jánen[m], ki mere siwá koí nahín; main hí KHUDÁWAND hún, aur mere siwá koí nahín.

7 Main hí roshní banátá hún, aur táríkí paidá kartá hún; main salámatí ko banátá hún, aur balá ko paidá kartá hún[n]; main hí KHUDÁWAND in sabhon ká banánewálá hún.

8 Ai ásmáno, úpar se tapak paro[o], aur badlíán rástbází ko barsáwen; zamín khil jáwe, aur naját se phale, aur sáth us ke sadáqat ko ugáwe; main KHUDÁWAND us ká banánewálá hún.

9 Wáwailá us par, jo apne khâliq[p] se jhagartá hai! Thíkrá to zamín ke thíkron se jhagre. Kyá mátí kumhár se kahe, ki Tú kyá banátá hai[q]? kyá terí dastkárí kahe, Us ke to háth nahín?

10 Us par wáwailá hai, jo apne wálid se kahtá, ki Tú kyún is ká báp húá? aur ‖apní má se, ki Tú kyún jantí hai?

11 KHUDÁWAND, Isráel ká Quddús, aur us ká Kháliq, yún farmátá hai, Ánewálí chízon kí haqíqat jo mere beton kí bábat[r] hain, tum mujh se púchhoge, aur mere háthon ke kámon kí bábat[s] kuchh mujhe farmáoge?

12 Main ne zamín banáí[t], aur us par insán paidá kiyá[u]; main hí ne, hán, mere háthon ne ásmán táne, aur un ke sab lashkaron par main ne hukm kiyá[x].

13 Main ne us ko sadáqat ke liye barpá kiyá hai[y], aur main us kí sárí ráhen árásta karúngá; wuh merá shahr banáegá, aur mere asíron ko baghair qímat[z] aur 'iwaz diye chhuráegá[a], RABB ul afwáj farmátá hai.

14 KHUDÁWAND yún farmátá hai, Misr ke mazdúr aur Kúsh ke aur Sabá ke saudágar, jo qaddáwar log hain, tujh pás áwenge, aur we tere howenge[b]; we terí pairauí karenge; we beríán pahine húe[c] apná mulk chhorke áwenge, aur tere áge sijda karenge, we tere áge minnat karenge, aur kahenge, KHUDÁWAND yaqínan tujh men hai[d], aur koí dúsrá nahín[e], aur us ke siwá koí Khudá nahín.

15 Yaqínan tú ek Khudá hai, jo áp ko chhipátá hai[f], ai Isráel ke Khudá, ai naját-denewále.

16 We sab ke sab pashemán aur sarásíma bhí honge; we jo buttarásh hain[g], sab ke sab ghabrá jáenge.

17 Par Isráel KHUDÁWAND men hoke abadí naját ke sáth riháí páwegá[h]; tum abad ul ábád kabhí pashemán aur sarásíma na hoge.

18 Kyúnki KHUDÁWAND jis ne ásmán paidá kiye[i], aur Khudá, jis ne zamín banáí aur taiyár kí, jis ne use qáim kiyá, jis ne use 'abas paidá nahín kiyá, balki use ábádí ke liye árásta kiyá, yún farmátá hai, ki Main KHUDÁWAND hún[k], aur mere siwá aur koí nahín.

19 Main ne chhipe men[l], zamín ke kisí tárík makán men, to nahín farmáyá; main ne Ya'qúb kí nasl ko nahín kahá, ki Mujhe 'abas dhúndho; main KHUDÁWAND sach kahtá hún, aur rástí kí báten farmátá hún[m].

20 ¶ Ummaton men se tum jo bach nikle ho, gol bándho, aur jam'a hoke pás áo: we jo apní khodí húí múraton kí lakrí nasb karte hain, aur us Khudá se, jo bachá nahín saktá, du'á mángte hain, dánish se khálí hain[n].

21 Tum un se kaho, aur unhen nazdík láo; hán, we báham mashwarat karen: kis ne qadím se yih záhir kiyá? kis ne us waqt áge hí se is kí khabar dí hai[o]? kyá main KHUDÁWAND hí ne yih khabar nahín dí? ki mere siwá koí Khudá nahín hai[p]; sádiq ul qaul, aur naját-denewálá Khudá, mere siwá koí nahín.

22 Merí taraf rujú' láo, aur naját páo, ai zamín ke kanáron ke sáre rahnewálo[q]; ki main Khudá hún, aur mere siwá koí nahín?

23 Main ne apní hayát kí qasam khái hai[r], kalám i sidq mere munh se niklá hai, aur na phiregá, ki Har ek ghutná mere áge jhukegá[s], aur har ek zubán merí qasam kháegí[t].

24 Mere haqq men koí kahegá, ki Yaqínan KHUDÁWAND men mere liye rástbází aur tawánáí hai[u]; us hí ke pás log áwenge, aur we sab, jo us se bezár the, pashemán howenge[x].

[l] Zab. 18. 32, 39.
[m] Zab. 102. 15. Yas. 37. 20. Mal. 1. 11.
[n] 'Amús 3. 6.
[o] Zab. 72. 3. aur 85. 11.
[p] Yas. 64. 8.
[q] Yas. 29. 16. Yar. 18. 6. Rúm. 9. 20.
‖ 'Ibrání men, us 'aurat se.
[r] Yar. 31. 9.
[s] Yas. 29. 23.
[t] Yas. 42. 5. Yar. 27. 5.
[u] Paid. 1. 26, 27.
[x] Paid. 2. 1.
[y] Yas. 41. 2.
[z] Yas. 52. 3. Dekho Rúm. 3. 24.
[a] 2 Taw. 36. 22, 23. 'Az. 1. 1, wag. Yas. 44. 28.
[b] Zab. 68. 31. aur 72. 10, 11. Yas. 49. 23. aur 60. 9, 10, 14, 16. Zak. 8. 22, 23.
[c] Zab. 149. 8.
[d] 1 Qur. 14. 25.
[e] 5 áyat.
[f] Zab. 44. 24. Yas. 8. 17. aur 57. 17.
[g] Yas. 44. 11.
[h] Yas. 26. 4. 25 áyat. Rúm. 11. 26.
[i] Yas. 42. 5.
[k] 5 áyat.
[l] Ist. 30. 11. Yas. 48. 16.
[m] Zab. 19. 8. aur 119. 137, 138.
[n] Yas. 44. 17, 18, 19. aur 46. 7. aur 48. 7. Rúm. 1. 22, 23.
[o] Yas. 41. 22. aur 43. 9. aur 44. 7. aur 46. 10. aur 48. 14.
[p] 5, 14, 18 áyaten. Yas. 44. 8. aur 46. 9. aur 48. 3, wag.
[q] Zab. 22. 27. aur 65. 5.
[r] Paid. 22. 16. 'Ibrán. 6. 13.
[s] Rúm. 14. 11. Filip. 2. 10.
[t] Paid. 31. 53. Ist. 6. 13. Zab. 63. 11. Yas. 65. 16.
[u] Yar. 23. 6. 1 Qur. 1. 30.
[x] Yas. 41. 11.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

25 Israel kí sárí nasl KHUDÁWAND men be-gunáh ṭhahregí[y], aur us par fakhr karegí[z].

XLVI BÁB.

1 Bábul ke but áp ko bachá nahín sakte. 3 Khudá apne logon ko ákhir tak bacháyá kartá. 5 Ba liház qudrat ke múraton ká Khudá ke sáth kyá muqábala hosaktá; 12 aur ba liház us naját ke jo hál men miltí, un se kyá fáida hosaktá?

BEL jhuktá hai[a], Nabú nihuṛtá hai; un ke but bahímon par, aur chaupáyon par lade hain; tumháre yih asbáb thake húe chaupáyon par bár hain[b].

2 We jhukte, we báham nihuṛte hain, we us bár ko bachá na sake, aur we áp hí asír hogaye[c].

3 ¶ Ai Ya'qúb ke gharáne, aur ai Isráel ke ghar ke sab logo, jo báqí raho ho, jo rihm se mujh par bár ho paṛe, aur jinhen peṭ se main ne god men liyá[d], merí suno.

4 Main buṛhápe tak bhí wuhí hún[e], aur sir-safedí ke waqt tak[f] god men liye rahúngá; main hí ne yih kiyá, aur main hí uṭhátá rahúngá; main hí god men lúngá, aur main hí naját dúngá.

5 ¶ Tum mujhe kis se tashbíh doge[g], aur mujhe kis kí mánind kaboge, aur mujhe kis ke sáth tauloge, táki main aur wuh donon ham-misl hon?

6 We soná thailí se bá ifrát nikálte hain, aur chándí ko tarázú men taulte hain, aur sunár ko mazdúrí dete hain, táki wuh ek but banáwe[h]: phir we pújte hain, hán, we sijda karte hain.

7 We use kándhe par uṭháte hain, we use le chalte[i], aur us kí jagah par nasb karte hain, aur wuh khaṛá rahtá hai: wuh apní jagah se nahín hilta; hán, koí use pukáre[k] to pukáre, par wuh jawáb nahín detá, na use musíbat se chhuṛátá hai.

8 Is ko yád karo, aur apne taín mard kar dikhláo; ai khatákáro, dil se us kí taraf phiro[l].

9 Aglí chízon ko jo qadím se hain yád karo[m]; ki main Khudá hún, aur koí dúsrá nahín[n]; main Khudá hún, aur mujh sá koí nahín,

10 Jo ibtidá se intihá tak ká ahwál, aur agle waqton kí báten jo ab tak púrí nahín húín batátá hún[o], aur jo kahtá hún, Merí maslahat qáim rahegí[p], aur main apní sárí marzí ko púrá karúngá;

11 Jo 'uqáb ko púrab se[q], us shakhs ko, jo mere iráde ko tamám karegá[r], ek ba'íd mulk se bulátá hún; main hí ne yih kahá, aur main is ká anjám dúngá[s]; main ne is ká iráda kiyá, aur main hí use tamám karúngá.

12 ¶ Ai sakht-dilo[t], jo sadáqat se dúr ho[u], merí suno:

13 Main apní sadáqat ko nazdík látá hún[x]; wuh dúr nahín hogí, aur merí salámatí tákhír na karegí[y]: aur main Saihún men ‖naját[z], aur Isráel ko apná jalál bakhshúngá.

XLVII BÁB.

1 Bábat un áfaton kí jo Bábul aur Kasdíon par ánewálí thín, 6 un ki be-rahmí ke sabab, 7 aur magrúrí, 10 aur ḍhiṭhái ke bá'is; 11 we aisí hongi ki un ká haṭáná amr i mahál hogá.

UTAR á[a], aur khák par baiṭh[b], ai Bábul kí kunwárí beṭí: tú zamín par bagair takht ke baiṭh, ai Kasdíon kí dukhtar; tú ab áge ko narm-andám aur názník na kahláegí.

2 Chakkí le[c], aur áṭá pís; apne bál khol de, ṭáng 'uryán, aur rán nangí kar, aur nadíon ke pár paidal já.

3 Terá badan nangá kiyá jáegá[d], balki terá satr bhí dekhá jáegá: main badlá lúngá[e], aur ‖kisí se mel na karúngá.

4 Hamárá naját-denewálá jo hai[f], RABB ul afwáj us ká nám hai, wuh Isráel ká Quddús hai.

5 Ai Kasdíon kí beṭí, chup ho baiṭh[g], andhere men dákhil ho; ki tú áge ko Mamlukaton kí malika na kahláegí[h].

6 ¶ Main apne logon se nipaṭ bezár húá[i], main ne apní mírás ko nápák kiyá[k], aur unhen tere háth men somp diya; tú un par rahm nahín kartí, tú ne búṛhon par bhí apná bhárí júá rakhá[l].

7 ¶ Aur tú kahtí hai, Main abad tak malika baní rahúngí[m], so tere dil men un chízon ká khiyál nahín[n], aur tú anjám ko yád nahín kartí[o].

8 Pas ab yih bát sun, ai tú jo 'ishraton men ḍúbí hai, jo be-parwá rahtí hai; jo apne dil men kahti hai, ki Main hún, aur mere

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[y] 17 áyat. [z] 1 Qur. 1. 31.
712 ke qaríb.
[a] Yas. 21. 9. Yar. 50. 2. aur 51. 44. [b] Yar. 10. 5. [c] Yar. 48. 7. [d] Khur. 19. 4. Ist. 1. 31. aur 32. 11. Zab. 71. 6. Yas. 63. 9. [e] Zab. 102. 27. Mal. 3. 6. [f] Zab. 48. 14. aur 71. 18. [g] Yas. 40. 18, 25. [h] Yas. 40. 19 aur 41. 6. aur 44. 12, 19. Yar. 10. 3, 4. [i] Yar. 10. 5. [k] Yas. 45. 20. [l] Yas. 44. 19. aur 47. 7. [m] Ist. 32. 7. [n] Yas. 45. 5, 21.

[o] Yas. 45. 21. [p] Zab. 33. 11. Ams. 19. 21. aur 21. 30. A'am. 5. 39. 'Ibrán. 6. 17. [q] Yas. 41. 2, 25. [r] Yas. 44. 28. aur 45. 13. [s] Gin. 23. 19. [t] Zab. 76. 5. [u] Rúm. 10. 3. [x] Yas. 51. 5. Rúm. 1. 17. aur 3. 21. [y] Hab. 2. 3. ‖ Yá, Isráel ke liye jo merí shaukat hai apní naját rakhúngá. [z] Yas. 62. 11.
712 ke qaríb.
[a] Yar. 48. 18. [b] Yas. 3. 26. [c] Khur. 11. 5. Qu. 16. 21. Matt. 24. 41. [d] Yas. 3. 17. aur 20. 4. Yar. 13. 22, 26. Nahúm 3. 5. [e] Rúm. 12. 19. ‖ Yá, main kisí admí kí shafá'at qabúl na karúngá. [f] Yas. 43. 3, 14. Yar. 50. 34. [g] 1 Sam. 2. 9. [h] 7 áyat. Yas. 13. 19. Dán. 2. 37. [i] Dekho 2 Sam. 24. 14. 2 Taw. 28. 9. Zak. 1. 15. [k] Yas. 43. 28. [l] Ist. 28. 50. [m] 5 áyat. Muk. 18. 7. [n] Yas. 46. 8. [o] Ist. 32. 29.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

siwá koí nahín[p]; main bewa kí tarah na baiṭhúngí[q], aur mere laṛke mujh se kho na jáenge.

9 So nágahán[r] ek hí din men ye do musíbaten tujh par paṛengí[s], ki tere laṛke játe rahenge, aur tú bewa hojáegí; we, báwujúd tere sáre jádú aur tere sab qawí sihron ke[t], kámil hoke tujh par chaṛhengí.

10 ¶ Kyúnki tú ne apní khiyánat par bharosá kiyá[u]; tú ne kahá, Koí mujh ko nahín dekhtá hai[x]. Terí hikmat aur terí dánish ne tujhe bahkáyá; ki tú ne apne dil men kahá, ki Main hí hún, aur mere siwá aur koí nahín[y].

11 ¶ Is liye tujh par musíbat á paṛegí, aur tú na jánegí ki kahán se ‖uṭhí hai: aur aisí balá tujh par názil hogí, jis ká kafára tú kar na sakegí; terí kharábí ke din nágahání áwenge[z], aur tujh ko kuchh khabar na rahegí.

12 Ab khaṛá ho aur apná jádú aur apná sárá sihr, jin kí tú ne laṛkáí se mashq kar rakhí hai, isti'amál kar; sháyad ki tú un se naf'a páwe, sháyad ki tú gálib áwe.

13 Tú apne mansúbe bándhte bándhte thak gayí[a]: ab sitárashinás, aur munajjim. aur we, jo har mahíne kí khabar dete hain ki tujh par kyá áwegá, khaṛe howen[b], aur tujh ko naját dewen.

14 Dekho, we bádh ke mánind honge[c], ág unhen jaláegí; we áp ko ág ke shu'ale kí shiddat se bachá na sakenge; wahán to koelá na hogá, ki jis pás áp ko garm karen, na ág hogí, ki us ke nazdík baiṭhen.

15 We jin ke liye tú thak gayí, tere liye yún honge; hán, tere baipárí[d] jin ke sáth tú ne laṛkáí se kám kiyá hai, we har ek apní ráh lenge; terá naját-denewálá koí na rahegá.

XLVIII BAB.

1 Khudá ne apne logon ke gáil karne ke liye, ki un kí honewálí magrúí áge se un par khulí thí, honewále ahwál kí khabar áge se dí thí. 9 Wuh apne nám kí khátir un ko naját detá. 12 Wuh unhen nasíhat kartá ki us kí farmánbardárí karen, is liház se ki qudrat us hí kí, aur 'álam ká sárá intizám us hí ke háth hai. 16 Is par afsos kartá ki we us kí khidmat men aise sust o gáfil the. 20 Wuh apne logon ko qawí bázú se Bábul men se nikálke le áwegá.

YIH bát suno, ai ahl i Ya'qúb, jo Isráel ke nám se kahláte ho, aur Yahúdáh ke chashme se ho[a], jo KHUDAWAND ká nám leke qasam kháte ho[b], aur Isráel ke Khudá ká iqrár karte ho, par amánat aur sadáqat se nahín[c].

2 Ki we shahr i Quds[d] ke log kahláte hain, aur Isráel ke Khudá par i'atimád rakhte hain[e], jis ká nám RABB ul afwáj hai.

3 Main ne qadím se honewálí báton kí khabar dí hai[f]; we mere munh se niklín; main ne unhen záhir kiyá; main ne nágahání kiyá, aur we bar áín[g].

4 Azbaski main jántá thá, ki tú magrá hai, aur terí gardan ká paṭṭhá[h] lohe ká hai, aur terí peshání pítal kí hai:

5 Is liye main ne ibtidá se[i] us ke wáqi' hone se peshtar yih tujhe kah sunáyá, aur tujh par záhir kiyá hai, tá na howe ki tú kahe, Mere but ne yih kám kiyá, aur mere khode húe sanam ne, aur merí ḍhálí húí múrat ne ye báten farmáín.

6 Tú ne suná, so yih sab dekh; kyá tum us ká iqrár na karoge? main ne ab se nayí chízen aur chhipí húí chízen, jin se tú wáqif na thá, tujhe dikhláín.

7 We ab hí khalq kí gayín, aur ibtidá se nahín; aur is din se pahle tú ne unhen nahín suná, tá na ho, ki tú kahe, Dekh, main unhen jántá thá.

8 Hán, tú yih na suntá na jántá thá, hán, qadím se tere kán khule na the; ki main jántá thá, ki tú bewafáí karegá, aur tú rihm hí se khatákár kahlátá thá[k].

9 ¶ Main apne nám kí khátir[l], apne gusse men tákhír karúngá[m], aur apne jalál kí khátir tere muqábil áp ko rokúngá, ki tujhe káṭ na ḍálún.

10 Dekh, main ne tujhe táyá[n], par na chándí ke mánind, main ne tere liye musíbat ká tanúr pasand kiyá.

11 Main apní khátir[o], hán, apní hí khátir yih kartá hún; ki merá nám kyúnkar nápák kiyá jáwe?[p] Main to apní shaukat dúsre ko nahín dene ká[q].

12 ¶ Ai Ya'qúb, aur ai Isráel, jo merá buláyá húá hai, merí sun; main wuhí hún[r], main hí auwal, aur main hí ákhir hún[s].

13 Mere háth ne zamín kí bunyád ḍálí[t], aur mere dahine

p 10 áyat. Saf. 2. 15.
q Mak. 18. 7.
r 1 Tas. 5. 3.
s Yas. 51. 19.
t Nahúm 3. 4.
u Zab. 52. 7.
x Yas. 29. 15. Hiz. 8. 12. aur 9. 9.
y 8 áyat.
‖ 'Ibrání men, us ká tulú' karná, yá, us ká sahar.
z 1 Tas. 5. 3.
a Yar. 51. 10.
b Yas. 44. 25. Dán. 2. 2.
c Nahúm 1. 10. Malaki 4. 1.
d Mak. 18. 11.

a Zab. 68. 26.
b Ist. 6. 13. Yas. 65. 16. Saf. 1. 5.
c Yar. 4. 2. aur 5. 2.
d Yas. 52. 1.
e Mík. 3. 11. Rúm. 2. 17.
f Yas. 41. 22. aur 42. 9. aur 43. 9. aur 44. 7, 8. aur 45. 21. aur 46. 9, 10.
g Yash. 21. 45.
h Khur. 32. 9. Ist. 31. 27.
i 3 áyat.
k Zab. 58. 3.
l Zab. 79. 9. aur 106. 8. Yas. 43. 25. 11 áyat. Hiz 20. 9, 14, 22, 44.
m Zab. 78. 38.
n Zab. 66. 10.
o 9 áyat.
p Dekho Ist. 32. 26, 27. Hiz. 20. 9.
q Yas. 42. 8.
r Ist. 32. 39.
s Yas. 41. 4. aur 44. 6. Mak. 1. 17. aur 22. 13.
t Zab. 102. 25.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

háth kí hathelí ne ásmán bhí phailáe; main unhen pukártá húnⁿ, we sab ke sab khare ho játe hain.

14 Tum sab milke faráham hoo, aur sun lo; un sabhon men se wuh kaun hai, jis ne yih sab kuchh bayán kiyá hai[x]? wuhí, jise KHUDÁWAND ne pasand kiyá hai[y], us kí khushí jo hai so Bábul ko karegá, aur us ká háth Kasdíon par hogá[z].

15 Main, main hí ne kahá, hán, main ne use buláyá[a]; main use láyá hún, aur wuh apní ravish men bakhtáwar hogá.

16 ¶ Tum mere nazdík áo, aur yih suno; main ne shurú' hí se poshídagí men kuchh nahín kahá[b]; jis waqt se ki wuh thá, main wahín thá; aur ab Khudáwand YAHOWAH ne, aur us kí Rúh ne mujh ko bhejá hai[c].

17 KHUDÁWAND terá naját-denewálá[d], Isráel ká Quddús, yún farmátá hai; Main hí KHUDÁWAND terá Khudá hún, jo tujhe fáida kí báten sikhlátá hún, aur tujhe wuh ráh dikhlátá hún jis men tujhe jáná lázim hai[e].

18 Kásh ki tú mere ahkám ká shanawá hotá[f]! to terí salámatí[g] nahr kí mánind, aur terí sadáqat samundar kí maujon kí mánind hotí:

19 Terí nasl ret ke mánind[h], aur tere sulbí farzand kankaron ke mánind bahut hote: us ká nám mere áge se kátá aur mitáyá na játá.

20 ¶ Tum Bábul se niklo[i], Kasdíon ke darmiyán se bhágo; tarannum kí áwáz se bayán karo, aur zamín par us ko kináron tak sunáo; tum kahte jáo, ki KHUDÁWAND ne apne bande Ya'qúb ko riháí bakhshí[k].

21 Aur jin bayábánon men wuh unhen legayá, we piyáse na húe[l], ki us ne un ke liye chatán se pání nikálá; us ne chatán ko chírá, aur pání dhardhará niklá[m].

22 KHUDÁWAND farmátá hai, ki Badkáron ke liye salámatí nahínⁿ.

XLIX BÁB.

1 *Masíh Yahúdíon ke pás bhejá játá, par un par shikáyat kartá 5 Wuh gair qaumon pás bhejá játá, ki fazl ke wa'de unhen sunáwe. 18 Khudá ki muhabbat, jo kalísiye se rakhtá, dáimí hai. 18 Kalísiye ke phir bahál hojáne kí khabar. 24 Asírí men se un kí riháí barí tawánáí se hogí.*

AI jazíro[a] merí suno, ai logo, tum jo dúr ho, kán dharo: KHUDÁWAND ne mujhe rihm se buláyá; main hanoz merí má ke pet hí men thá, aur us ne mere nám ko mazkúr kiyá[b].

2 Aur us ne mere munh ko tez talwár ke mánind kiyá[c], aur mujh ko apne háth ke sáye tale chhipáyá[d]; us ne mujhe tír i ábdár kiyá[e], aur apne tarkash men mujhe chhipá rakhá.

3 Aur us ne mujh se kahá, Ai Isráel, tú merá banda hai[f], tujh men main apná jalál záhir karúngá[g].

4 Aur main ne kahá, ki Main ne 'abas mashaqqat khínchí, main ne befáida aur batálat se apní qúwat khoí; taubhí yaqínan merí 'adálat KHUDÁWAND ke sáth hai. aur merá ajr mere Khudá ke pás[h].

5 ¶ Aur KHUDÁWAND ab yún kahtá hai, jis ne mujhe rihm men apná khádim banáyá[i], ki main Ya'qúb ko us ke pás phirá láún, aur Isráel ko us ke nazdík jam'a karún[k]; is liye main KHUDÁWAND kí nazar men mukarram hoúngá, aur merá Khudá merí tawánáí hogá.

6 Wuh farmátá hai, Yih to kam hai, ki tú Ya'qúb ke firqon ke barpá karne, aur Isráel ke bache húon ke phirá láne ke liye merá banda ho, balki main tujh ko gair qaumon ke liye núr bakhshúngá[l], ki tujh se merí naját zamín ke sab kináron tak pahunche.

7 KHUDÁWAND, Isráel ká najátbakhshnewálá, aur us ká Quddús, use, jise insán haqír jántá hai[m], aur use, jis se ummat ko nafrat hai, aur use, jo amíron ká chákar hai, yún farmátá hai, ki sháhán tujhe dekhenge, aur uth khare honge; sháhzáde bhí sijda karenge[n], KHUDÁWAND ke liye, jo sádiq ul qaul hai aur Isráel ká Quddús hai, jis ne tujhe barguzída kiyá hai.

8 KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Main ne qabúliyat ke waqt men terí suní[o], aur naját ke din men terí madad kí; aur main terí hifázat karúngá, aur ummat ke liye tujhe ek 'ahd bakhshúngá[p], táki zamín ko barqarár rakhe, aur wírán mírás wárison ko dewe;

Marginal references:
[x] Yas. 40. 26.
[y] Yas. 41. 22. aur 43. 9. aur 44. 7. aur 45. 20, 21.
[z] Yas. 45. 1.
[a] Yas. 44. 28.
[a] Yas. 45. 1, 2, wag.
[b] Yas. 45. 19.
[c] Yas. 61. 1. Zak. 2. 8, 9, 11.
[d] Yas. 43. 14. aur 44. 6, 24. 20 áyat.
[e] Zab. 32. 8.
[f] Ist. 32. 29. Zab. 81. 13.
[g] Zab. 119. 165.
[h] Paid. 22. 17. Hús. 1. 10.
[i] Yas. 52. 11. Yar. 50. 8. aur 51. 6, 45. Zak. 2. 6, 7. Muk. 18. 4.
[k] Khur. 19. 4, 5, 6. Yas. 44. 22, 23.
[l] Dekho Yas. 41. 17, 18.
[m] Khur. 17. 6. Giu. 20. 11. Zab. 105. 41.
[n] Yas. 57. 21.
[a] Yas. 41. 1.
[b] 5 áyat. Yar. 1. 5. Mat. 1. 20, 21. Lúq. 1. 15, 31. Yúh. 10. 36. Gal. 1. 15.
[c] Yas. 11. 4. aur 51. 16. Hús. 6. 5. 'Ibrán. 4. 12. Muk. 1. 16.
[d] Yas. 51. 16.
[e] Zab. 45. 5.
[f] Yas. 42. 1. Zak. 3. 8.
[g] Yas. 44. 23. Yúh. 13. 31. aur 15. 8. Afs. 1. 6.
[h] Yas. 40. 10. aur 62. 11.
[i] 1 áyat.
[k] Mat. 23. 37.
[l] Yas. 42. 6. aur 60. 3. Lúq. 2. 32. A'am. 13. 47. aur 26. 18.
[m] Yas. 53. 3. Mat. 26. 67.
[n] Zab. 72. 10, 11. 23 áyat.
[o] Dekho Zab. 69. 13. 2 Qur. 6. 2.
[p] Yas. 42. 6.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

9 Tá ki tú qaidíon ko kahe, ki Nikal chalo[q], aur un ko, jo andhere men hain, ki Áp ko dikhláo. We ráhon men charenge, aur sárí únchí únchí jághen un kí charágáhen hongín.

10 We bhúkhe aur piyáse na howenge[r], garmí ká josh aur dhúp un ko na máregá[s]; kyúnki wuh, jis kí rahmat un par hai, unhen le chalegá, aur páni ke soton kí taraf un kí rahbarí karegá[t].

11 Aur main apne sáre kohistán ko ek ráhguzar kar dálúngá, aur merí sháh-ráhen únchí hongí[u].

12 Dekh, ye dúr se áwenge, aur ye uttar se aur pachchhim se[x], aur ye Sínim ke mulk se.

13 ¶ Ai ásmáno, gáo[y]; khush ho, ai zamín; áwáz i nagma uṭháo, ai paháṛo: ki KHUDÁWAND apne logon ko tasallí bakhshtá hai, aur apne ranjúron par rahm farmátá hai.

14 Lekin Saihún kahtí hai, YAHOWAH ne mujhe tark kiyá hai, aur merá Khudáwand mujhe bhúl gayá hai[z].

15 Kyá ho saktá hai ki koí 'aurat apne dúdh-píte bachche ko bhúl jáwe, aur apne rihm ke farzand par tars na kháwe[a]? Hán, we sháyad bhúl jáwen, par main tujhe na bhúlúngá[b].

16 Dekh, main ne terí taswír apne háthon kí hathelíon par khodí hai[c], aur terí shahrpanáh hamesha tak mere sámhne hai.

17 Tere beṭe áne men jaldí karenge, aur we jo tujhe barbád aur ujáṛ karte the tere bích se nikal jáenge[d].

18 ¶ Apní ánkhen úpar kar, aur cháron taraf nazar kar[e]; ye sab ke sab milkar ikaṭṭhe hote hain, aur tujh pás áte hain. KHUDÁWAND kahtá hai, Apní hayát kí qasam, ki tú in sabhon ko zewar ke mánind pahin legí[f], aur áp ko un se dulhin kí mánind árásta karegí.

19 Ki tere kharáb aur ujáṛ makánon aur barbád kiye húe mulk men, ab basnewálon kí kasrat se gunjáish na rahegí[g], aur we jo tujh ko nigal gaye the dúr dafa honge.

20 Balki tere we laṛke[h], jo tujh se kho gaye the[i], tere kánon men kahenge, ki Jagah basne ke liye tang hai, hamen jagah de, ki ham basen.

21 Tab tú apne dil men kahegí, Kaun mere liye in ká báp húá? ki main to apne bachche kho chukí, aur wírán aur asír hún, aur márí márí phirtí hún: so kis ne in ko pálá? Dekh, main to akelí rah gayí: phir ye kahán the?

22 Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Dekh, main gair qaumon par apná háth uṭháúngá[k], aur ummaton par apná jhanḍá khaṛá karúngá; aur we tere beṭon ko apní godon men liye áwenge, aur terí beṭíon ko apne kándhon par chaṛháke pahuncháenge.

23 Aur sháhán tere pálnewále báp honge[l], aur un kí begamát terí pálnewálí máen; we tere áge aundhe munh zamín par jhukenge, aur tere pánwon kí khák cháṭenge[m]; aur tú jánegí, ki main hí KHUDÁWAND hún; kyúnki we jo merí ráh takte hain, pashemán na honge[n].

24 ¶ Kyá ho saktá hai, ki shikár zabardaston se chhín liyá jáwe[o], yá wuh jo shar'a ke hukm se asír húá, chhuṛáyá jáwe?

25 Hán, KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Zoráwar ke asír bhí leliye jáenge, aur muhíb ká shikár chhuṛá diyá jáegá; ki main us se jo tere sáth jhagaṛtá hai jhagṛá karúngá, aur tere farzandon ko naját dúngá.

26 Aur main un ko jo tum par zulm karte hain unhín ká gosht khiláúngá[p]; we ‖míṭhí mai ke mánind apná hí lahú píke badmast ho jáwenge[q]; aur sárá bashar jánegá, ki main KHUDÁWAND terá bachánewálá, main Ya'qúb ká Qádir, terá chhuṛánewálá hún[r].

L BAB.

1 *Masíh is ká bayán kartá hi un Yahúdíon ká burá hál jo Khudá se matrúk húe the, us ke kisí qusúr se nahín húá, ki un ko bacháne saktá hai. 5 ki us kám par har waqt musta'idd rahtá hai, 7 aur apne báp ki madad par nit tawakkul rakhtá. 10 Khudá hí par bharosá rakhná aur na ki áp apne úpar, sab par farz ke taur se jatáyá játá.*

KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Terí má ká taláqnáma, jise likhke main ne use chhoṛdiyá, kahán hai[a]? yá apne

Marginal references:
[q] Yas. 42. 7. Zak. 9. 12.
[r] Muk. 7. 16.
[s] Zab. 121. 6.
[t] Zab. 23. 2.
[u] Yas. 40. 4.
[x] Yas. 43. 5, 6.
[y] Yas. 44. 23.
[z] Dekho Yas. 40. 27.
[a] Dekho Zab. 103. 13. Mal. 3. 17. Mat. 7. 11.
[b] Rúm. 11. 29.
[c] Dekho Khur. 13. 9. Gaz. 8. 6.
[d] 19 áyat.
[e] Yas. 60. 4.
[f] Ams. 17. 6.
[g] Dekho Yas. 54. 1, 2. Zak. 2. 4. aur 10. 10.
[h] Yas. 60. 4.
[i] Mat. 3. 9. Rúm. 11. 11, 12, waġ.
[k] Yas. 60. 4. aur 66. 20.
[l] Zab. 72. 11. 7 áyat. Yas. 52. 15. aur 60. 16.
[m] Zab. 72. 9. Mík. 7. 17.
[n] Zab. 34. 22. Rúm. 5. 5. aur 9. 33. aur 10. 11.
[o] Mat. 12. 29. Lúq. 11. 21, 22.
[p] Yas. 9. 20. ‖ Yá, nayí mai.
[q] Muk. 14. 20. aur 16. 6.
[r] Zab. 9. 16. Yas. 60. 16.
[a] Ist. 24. 1. Yar. 3. 8. Hús. 2. 2.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

qarz-khwáhoŋ meŋ se kis ke háth meŋ main ne tum ko bechá[b]? Dekho, tum apní sharáratoŋ ke sabab bik gaye ho[c], aur tumhárí khatáoŋ ke bá'is tumhárí má ko taláq dí gayí.

2 Kis liye húá, ki jab main áyá koí ádmí na thá? kyúŋ, jab main ne pukárá koí jawáb denewálá na húá[d]? Kyá merá háth aisá kotáh ho gayá hai ki chhurá na saktá[e]? yá naját dene ká merá zor nahíŋ? dekho, main apní ek ghurkí se[f] daryá ko sukhá detá húŋ[g], main nahroŋ ko sahrá kar dáltá húŋ[h], un meŋ kí machhlíáŋ pání ke na hone se badbú hojátíŋ aur piyás se martí haiŋ[i].

3 Main ásmánoŋ ko ‖ táríkí pahinátá húŋ[k], aur un kí poshish ṭáṭ kar detá húŋ[l].

4 Khudáwand YAHOWAH ne mujh ko 'ulamá kí zubán bakhshí[m], táki jánúŋ ki waqt par us ko, jo thaká mánda hai, kyá kahá cháhiye[n]; wuh mujhe har subh jagátá hai, aur merá kán ubhártá hai ki 'álimoŋ kí tarah sunúŋ.

5 Khudáwand YAHOWAH ne mere kán khole haiŋ[o], aur main bágí na thá, aur na bargashta húá thá[p].

6 Main ne apní píṭh márnewáloŋ ko dí[q], aur apne gál un ko jinhoŋ ne bál noche[r]: main ne apná muŋh ruswáí aur thúk se na chhipáyá.

7 ¶ Par Khudáwand YAHOWAH merí himáyat karegá, aur is liye main sharminda na hoúŋgá, aur isí liye main ne chaqmáq ke patthar ke mánind apná muŋh rakh diyá[s], aur mujhe yaqín hai, ki pashemán na hoúŋgá.

8 Wuh jo mujhe rástbáz ṭhahrátá hai nazdík hai[t]; wuh kaun hai jo mujh se jhagṛá karegá? áo, ham ámhne sámhne khaṛe howeŋ: kaun hai jo mujh se da'wá kare? wuh mujh pás áwe.

9 Dekho Khudáwand YAHOWAH merí himáyat karegá: kaun mujhe mujrim ṭhahráwe? dekh, we sab kapṛe ke mánind puráne ho jáeŋge[u]; kíṛe unheŋ kháeŋge[x].

10 ¶ Tumháre darmiyán kaun hai jo KHUDÁWAND se ḍartá? wuh us ke khádim kí báteŋ sune; kaun hai jo andhere meŋ chaltá[y], aur roshní nahíŋ pátá? wuh KHUDÁWAND ke nám par i'atimád rakhe, aur apne Khudá par takiya kare[z].

11 Dekho, tum sab jo ág sulgáte ho, aur apne taíŋ chingáríoŋ se gher lete ho, chalo apní hí ág ke shu'ale ke darmiyán aur un angároŋ ke bích, jinheŋ tum ne sulgáyá. Tum mere háth se yihí páoge[a], ki 'azáb meŋ leṭ rahoge[b].

LI BÁB.

1 Nabí logoŋ ko nasíhat kartá, ki we Abirahám kí tarah Masíh par bharosá rakheŋ, 3 us ke tasallí-bakhsh wa'doŋ ke sabab, 4 aur us kí naját ke sabab jo rástí se muta'alliq hai, 7 aur insán kí zát ke liház se jo faná-pazír hai. 9 Masíh apne pák bázú se apnoŋ kí himáyat kartá, ki we insán se na ḍareŋ. 17 Yarúsalam kí musíbatoŋ par wuh nála kartá, 21 aur use bacháne ká wa'da kartá.

MERÍ suno[a], ai logo, tum jo sadáqat kí pairauí karte ho[b], aur KHUDÁWAND ke joyán ho: us chaṭán par, jis meŋ se tum káṭe gaye ho, aur us gaṛhe ke súrákh par jaháŋ se tum khode gaye ho, nazar karo.

2 Apne báp Abirahám par, aur Sarah par, jo tumheŋ janí, nigáh karo[c]: ki main ne use akelá buláyá[d], aur usí ko barakat dí, aur us ko afzáish bakhshí[e].

3 Ki KHUDÁWAND Saihún ko tasallí degá[f]; wuh us ke sáre wíránmakánoŋ kí dildárí karegá; wuh us ká bayábán 'Adan ke mánind, aur us ká sahrá KHUDÁWAND ká sá bág banáwegá[g]: khushí aur khurramí us meŋ páí jáegí, shukrguzárí aur gáne kí áwáz us meŋ hogí.

4 ¶ Merí suno, ai merí ummat, merí taraf kán dhar, ai merí guroh; ki ek sharí'at mujh se ráij hogí[h], aur main apní 'adálat ko qaumoŋ kí roshní ke liye qáim karúŋgá[i].

5 Merí rástbází nazdík hai[k], merí naját chal niklí hai, aur mere bázú qaumoŋ par hukmráuí kareŋge[l]; jazíre merá intizár kareŋge[m], aur mere bázú par un ká tawakkul hogá[n].

6 Apní ánkheŋ ásmán kí taraf karo[o], aur zamín par níche nigáh karo: ki ásmán dhúŋweŋ ke mánind ‖ káfúr ho jáeŋge[p], aur zamín kapṛe kí tarah purání hogí[q], aur we jo us par baste haiŋ usí tarah mar jáeŋge; par merí naját abad tak rahegí, aur merí sadáqat mauqúf na kí jáegí.

---

b Dekho 2 Sal. 4. 1. Mat. 18. 25. — c Yas. 52. 3. — d Amá. 1. 24. Yas. 65. 12. aur 66. 4. Yar. 7. 13. aur 35. 15. — e Gin. 11. 23. Yas. 59. 1 — f Zab. 106. 9. Nahúm 1. 4. — g Khur. 14. 21. — h Yash. 3. 16. — i Khur. 7. 18, 21. — ‖ 'Ibrání meŋ, *kálak.* — k Khur. 10. 21. — l Muk. 6. 12. — m Khur. 4. 11. — n Mat. 11. 28. — o Zab. 40. 6, 7, 8. — p Mat. 26 39. Yúh. 14. 31. Filip. 2. 8. 'Ibrán. 10. 5, wag. — q Mat. 26 67. aur 27. 26. Yúh. 18. 22. — r Nau. 3. 30. — s Hiz. 3. 8, 9. — t Rúm. 8. 32, 33, 34. — u Aiy. 13. 28. Zab. 102. 26. Yas. 51. 6. — x Yas. 51. 8. — y Zab. 23. 4. — z 2 Taw. 20. 20. Zab. 20. 7. — a Yúh. 9. 39. — b Zab. 16. 4.

a 7 áyat. — b Rúm. 9. 30, 31, 32. — c Rúm. 4. 1, 16. 'Ibrán. 11. 11, 12. — d Paid. 12. 1, 2. — e Paid. 24. 1, 35. — f Zab. 102. 13. Yas. 40. 1. aur 52. 9. 12 áyat. — g Paid. 13. 10. Yoel 2. 3. — h Yas. 2. 3. aur 42. 4. — i Yas. 42. 6. — k Yas. 46. 13. aur 56. 1. Rúm. 1. 16, 17. — l Zab. 67. 4 aur 98 9. — m Yas. 60. 9 — n Rúm. 1. 16. — o Yas. 40. 26. — ‖ 'Ibrání meŋ, *gáib hojáeŋge.* — p Zab. 102. 26. Mat. 24. 35. 2 Pat. 3. 10, 12. — q Yas. 50. 9.

7 ¶ Merí suno[r], ai tum sab, jo sadáqat-shinás ho, ai logo, jin ke dil meṉ merí sharí'at hai[s]: insán kí malámat se mat ḍaro, aur un kí ta'nazaní se hirásán na hoo[t].

8 Kyúṉki kíṛá un ko kapṛe kí mánind kháegá[u], aur kirm unheṉ pashmíne kí tarah khá jáegá; par merí sadáqat abad tak rahegí, aur merí naját pusht dar pusht.

9 ¶ Jág, jág[x], tawánáí pahin le, ai KHUDÁWAND ke bázú[y]; jág, jaisá agle zamáne meṉ[z], aur salaf kí pushtoṉ meṉ: kyá tú wuhí nahíṉ, jis ne Rahab[a] ko káṭá[b], aur azhdahe ko gháyal kiyá[c]?

10 Kyá tú wuhí nahíṉ, jis ne samundar ko, aur baṛe gahrápoṉ ká pání, sukhá ḍálá[d], jis ne daryá kí tháh ko rasta baná ḍálá, táki we jin ká fidiya liyá gayá pár guzreṉ?

11 So we jinheṉ KHUDÁWAND ne kharídá hai phireṉge[e], aur gáte húe Saihún meṉ áweṉge, aur abadí khushí un ke sir par hogí; wo khushí aur khurramí hásil kareṉge, aur gam aur alam bhág jáeṉge.

12 Wuh, jo tumheṉ tasallí detá hai, maiṉ hí húṉ[f]: tú kaun hai ki ádmí se, jo mar játá hai[g], aur baní Ádam se, jo ghás ke mánind ho játá[h], ḍartá hai;

13 Aur KHUDÁWAND apne Kháliq ko bhúl játá hai, jis ne ásmán phailáe[i], aur zamín kí bunyád ḍálí; aur tú har roz zálim ke josh o kharosh se, jis waqt ki wuh halák karne ko taiyár ho, ḍartá hai? par zálim ká josh o kharosh kahán hai[k]?

14 Bandhúá jaldí kartá hai ki wuh ázád kiyá jáwe; wuh gár meṉ na maregá[l], aur us kí roṭí kam na hogí.

15 Maiṉ KHUDÁWAND terá Khudá húṉ, ‖jo samundar ko jumbish detá húṉ, ki us kí lahreṉ josh máreṉ, aur us ká nám RABB ul afwáj hai.

16 Aur maiṉ ne apní báteṉ tere muṉh meṉ ḍálíṉ[m], aur tujhe apne háth ke sáye tale leliyá[n], táki ásmánoṉ ko barpá karúṉ[o], aur zamín kí bunyád ḍálúṉ, aur Saihún ko kahúṉ, ki Tú merí guroh hai.

17 ¶ Jág, jág[p], uṭh kharí ho, ai Yarúsalam, tú ne to KHUDÁWAND ke háth se us ke gazab ká piyála piyá[q], tú ne thartharáhaṭ ke jám ká talchhaṭ nosh kiyá, aur nichoṛke pí liyá hai[r].

18 Un sáre beṭoṉ ke darmiyán, jinheṉ wuh janí, koí nahíṉ, jo us ká ráhnumá ho, aur un sab laṛkoṉ ke bích, jinheṉ us ne pálá, ek nahíṉ, jo us ká háth pakṛe.

19 Ye do hádise tujh par paṛe[s]; kaun tere liye gam-khwár ho? wírání aur halákat, aur mahangí aur talwár: so maiṉ kyúṉkar tujhe tasallí dúṉ[t]?

20 Tere beṭe gash khá gaye haiṉ[u], we har ek kúche ke sire meṉ paṛe haiṉ, jaisá ‖harin dám meṉ; we KHUDÁWAND ke gazab se, aur tere Khudá kí ghurkí se lab á lab haiṉ.

21 ¶ Pas, ab tú, jo ázurda aur mast hai, par mai se nahíṉ[x], yih bát sun:

22 Terá Khudáwand YAHOWAH, aur terá Khudá, jo apne logoṉ ke liye hujjat sábit kartá hai[y], yúṉ farmátá hai, ki Dekh, maiṉ ne thartharáhaṭ ká piyála aur apne qahr ke jám ká talchhaṭ tere háth se le liyá hai; tú use phir kabhí na piegí:

23 Aur maiṉ use un ke háth meṉ dúṉgá, jo tujhe dukh dete haiṉ[z], aur jo kahte the, ki Jhuk já, táki ham guzar jáeṉ[a]; aur jin ke áge tú ne apne badan ko zamín ke barábar rakh diyá, táki we us par se, raste ke úpar ke mánind, guzar jáweṉ.

LII BÁB.

1 Masih kalisiye ko nasihat kartá, ki yih yaqín rakhe ki us hí se muft bagair rúpe ke naját mil sakti; 7 phir ki we us naját kí manádí karnewáloṉ ko qabúl koreṉ, 2 aur us kí kamál tásír ke sabab se khushí kareṉ, 11 aur apne taiṉ qaid meṉ se chhuṛáweṉ. 13 Masih kí bádsháhat kí raunaq záhir hojáegí.

JÁG, jág[a]; ai Saihún, apní tawánáí pahin le; ai Yarúsalam, muqaddas shahr[b], apná sajíla libás oṛh le: kyúṉki áge ko koí ná-makhtún ya nápák[c] tujh meṉ kadhí dákhil na hogá[d].

2 Apní gard jháṛ de[e]; uṭh, julús farmá, ai Yarúsalam; un bandhanoṉ ko apne gale par se khol phenk, ai Saihún kí asír beṭí[f].

3 Ki KHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, ki Tum muft beche gaye ho[g], aur bagair rúpe ke tum ázád kiye jáoge.

r 1 áyat. s Zab. 37. 31. t Mat. 10. 28. A'am. 5. 41. u Yas. 50. 9. x Zab. 44. 23. Yas. 52. 1. y Zab. 93. 1. Muk. 11. 17. z Zab. 44. 1. a Zab. 87. 4. aur 89. 10. b Aiy. 26. 12. c Zab. 74. 13, 14. Yas. 27. 1. Hiz. 29. 3. d Khur. 14. 21. Yas. 43. 16. e Yas. 35. 10. f 3 áyat. 2 Qur. 1. 3. g Zab. 118. 6. h Yas. 40. 6. 1 Pat. 1. 24. i Aiy. 9. 8. Zab. 104. 2. Yas. 40. 22 aur 42. 5 aur 44. 24. k Aiy. 20. 7. l Zak. 9. 11. ‖ Angrezí tarjuma, jo samundar ko chírtá húṉ. m Yas. 59. 21. Yúh. 3. 34 n Yas. 49. 2. o Yas. 65. 17. aur 66. 22. p Yas. 52. 1. q Aiy. 21. 20. Yar. 25. 15, 16. r Dekho Ist. 28. 28, 34. Zab. 60. 3. aur 75. 8. Hiz. 23. 32, 33, 34. Zak. 12. 2. Muk. 14. 10. s Yas. 47. 9. t Ámús 7. 2. u Nau. 2. 11, 12. ‖ Yá, gáodashtí. x Dekho 17 áyat. Nau. 3. 15 y Yar. 50. 34. z Yar. 25. 17, 26, 28. Zak. 12. 2. a Zab. 66. 11, 12. a Yas. 51. 9, 17. b Nahem. 11. 1. Yas. 48. 2. Mat. 4. 5. Muk. 21. 2. c Muk 21. 27. d Yas. 35. 8. aur 60. 21 Nahúm 1. 15. e Dekho Yas. 3. 26. aur 51. 23. f Zak. 2. 7. g Zab. 44. 12. Yas. 45. 13. Yar. 15. 13.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

4 Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Mere log ibtidá men Misr ko utar gaye, ki wahán musáfir hoke rahen[h], aur Asúríon ne be-sabab un par zulm kiyá.

5 Pas, ab KHUDAWAND yún farmátá hai, Ab merá yahán kyá kám, ki merí guroh muft pakrí gayí hai? we jo un par hukmrání karte hain ‖ un par ghurakte hain, KHUDAWAND farmátá hai, aur har roz nit mere nám kí takfír kí játí hai[i].

6 So mere log merá nám jánenge; aur we us din samjhenge ki wuh jo kahtá hai main hí hún; dekho, main hí hún.

7 ¶ Paháron ke úpar kyá hí khushnumá hain us ke pánw, jo basháraten detá hai, aur salámatí kí manádí kartá hai, aur khúbí kí khush-khabaríán pahunchátá hai, aur naját ká ishtihár detá hai[k]; jo Saihún ko kahtá hai, ki Terá Khudá saltanat kartá hai[l].

8 Tere nigahbán apní áwáz buland karte: we áwázen miláke gáenge: ki jab KHUDAWAND Saihún ko bahál karegá, tab we ámhne sámhne dekhenge.

9 ¶ Khushí se lalkáro, aur báham nagma karo, ai Yarúsalam ke wíráno; kyúnki KHUDAWAND ne apní qaum ko dilásá diyá[m], us ne Yarúsalam ko ázád kiyá[n].

10 KHUDAWAND ne apná pák bázú sárí qaumon kí ánkhon ke sámhne nangá kiyá hai[o], aur zamín sar-tá-sar hamáre Khudá kí naját ko dekhegí[p].

11 ¶ Rawána ho, rawána ho, yahán se nikal jáo[q], koí nápák chíz mat chhúo; un ke darmiyán se saţak jáo: aur pák hoo, are tum, jo KHUDAWAND ke zurúf uţháte ho[r].

12 Tum to jald na nikal jáoge, aur na bhágnewále ke taur par chaloge[s], kyúnki KHUDAWAND tumháre áge áge chalegá[t], aur Isráel ká Khudá tumhárá chandáwal hogá[u].

13 ¶ Dekho, merá banda dánái se kámyáb hogá[x], wuh bálá aur sitúda hogá, aur niháyat buland hogá[y].

14 Jis tarah babutere tujhe dekhke dang ho gaye, ki us ká chihra har ek bashar se záid[z], aur us kí paikar baní Ádam se ziyáda bigar gayí:

15 Usí tarah wuh bahut sí qaumon par chhirkegá[a], aur bádsháh us ke áge apná munh band karenge[b]; kyúnki we wuh kuchh dekhenge, jo kahá na gayá thá, aur jo kuchh unhon ne na suná thá, we daryáft karenge[c].

LIII BAB.

1 Nabí logon par un kí be-ímání ke sabab shikáyat kartá. Masíh kí zillat aur us ke dukhon ká zikr kartá, ki jo log is bá'is us se bezár howen, 4 so jab us ke dukhon ke hásil par, 10 aur use mashhúr karne ke nek anjám par gaur karen, khátir-jam'a hojáwen.

HAMARI' khabar par kaun i'atiqád láyá[a]? aur KHUDAWAND ká háth kis par záhir húá[b]?

2 Wuh us ke áge konpal kí tarah ugá hai[c], aur us jar kí mánind jo khushk zamín ‖ men ho: us men kuchh khúbí nahín, aur kuchh bahár nahín, ki ham us par nigáh karen, aur koí khúbsúratí nahín, ki ham us ke mushtáq howen[d].

3 Wuh ádmíon men be-niháyat zalíl aur haqír hai[e]; wuh mard i gamnák aur áshná e ranj hai[f]; ham us se goyá rúposh the; us kí tahqír kí gayí, aur ham use hisáb men na láe[g].

4 ¶ Yaqínan us ne hamárí mashaqqaten lelín, aur hamáre gamon ká bojh uţhá liyá[h], aur ham ne us kí itní qadr jání ki wuh Khudá ká márá kúţá aur satáyá gayá hai.

5 Par wuh hamáre gunáhon ke liye gháyal kiyá gayá, aur hamárí badkáríon ke liye kuchlá gayá[i]; aur hamárí salámatí ke liye us par siyásat húí, aur us ke kofta hone se ham change húe[k].

6 Ham sab bheron ke mánind bhaţak gaye;[l] ham men se har ek apní ráh ko phirá; aur KHUDAWAND ne ham sabhon kí badkárí us par ládí.

7 Wuh mazlúm thá, aur gamzada, taubhí us ne apná munh na kholá[m]; wuh jaise barra jise zabh karne lejáte, aur jaise bher apne bál-katarnewálon ke áge bezubán hai, us hí tarah wuh apná munh na kholtá[n].

8 I'zá deke, aur us par hukm karke, we use legaye: par kaun us ke dúdmán ká bayán karegá? ki wuh zindon kí zamín se káţ dálá gayá[o]; merí guroh ke gunáhon ke sabab us par már parí.

Margin references: h Paid. 46. 6. A'am. 7. 14. ‖ Yá, un ko rulále hain. i Hiz. 36. 20, 23. Rúm. 2. 24. k Nahúm 1. 15 Rúm. 10. 15. l Zab. 93. 1. aur 96. 10. aur 97. 1. m Yas. 51. 3. n Yas. 48. 20. o Zab. 98. 2, 3. p Lúq. 3. 6. q Yas. 48. 20. Yar. 50. 8. aur 51. 6, 45. Zak. 2. 6, 7. 2 Qur. 6. 17. Mak. 18. 4. r Ahb. 22. 2, wag. s Dekho Khur. 12. 33, 39. t Mík. 2. 13. u Gin. 10. 26. Yas. 58. 8. Dekho Khur. 14. 19. x Yas. 42. 1. Yas. 63. 10. Yar. 23. 5. y Filip. 2. 9. z Zab. 22. 6, 7. Yas. 53. 2, 3. a Hiz. 36. 25. A'am. 2. 33. 'Ibrán. 9. 13, 14. b Yas. 49. 7, 23. c Yas. 55. 5. Rúm. 15. 21. aur 16. 25, 26. Afs. 3. 5, 9. a Yúh. 12. 38. Rúm. 10. 16. b Yas. 51. 9. Rúm. 1. 16. 1 Qur. 1. 18. c Yas. 11. 1. ‖ 'Ibrání men, se. d Yas. 52. 14. Marq. 9. 12. e Zab. 22. 6. Yas. 49. 7. f 'Ibrán. 4. 15. g Yúh. 1. 10, 11. h Mat. 8. 17. 'Ibrán. 9. 28. 1 Pat. 2. 24. i Rúm. 4. 25. 1 Qur. 15. 3. 1 Pat. 3. 18. k 1 Pat. 2. 24. l Zab. 119. 176. 1 Pat. 2. 25. m Mat. 26. 63. aur 27. 12, 14. Marq. 14. 61. aur 15. 5. 1 Pat. 2. 23. n A'am. 8. 32. o Dán. 9. 26.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

9 Us kí qabr bhí shariroṉ ke darmiyán ṭhahráí gayí thí, par us kí maut meṉ daulatmandoṉ ke sáth wuh húí[p]; kyúṉki us ne kisí tarah ká zulm na kiyá, aur us ke muṉh meṉ hargiz chhal na thá[q].

10 ¶ Lekin KHUDÁWAND ko pasand áyá, ki use kuchle; us ne use gamgín kiyá: jab us kí ján gunáh ke liye guzrání jáwe[r], to wuh apní nasl ko dekhegá, aur us kí 'umr daráz hogí[s], aur Khudá kí marzí us ke háth ke wasíle bar áwegí[t].

11 Wuh apní ján ke dardoṉ ká hásil dekhke ser hogá; apní ma'rifat se[u] merá sádiq[x] banda[y] bahutoṉ ko rástbáz ṭhahráegá[z], kyúṉki wuh un kí badkáríáṉ apne úpar uṭhá legá[a].

12 Is liye maiṉ use buzurgoṉ ke sáth ek hissa dúṉgá[b], aur wuh lúṭ ká mál zoráwaroṉ ke sáth báṉṭ legá[c], ki us ne apní ján maut ke liye supurd kí, aur wuh gunahgároṉ ke darmiyán shumár kiyá gayá[d], aur us ne bahutoṉ ke gunáh uṭhá liye, aur gunahgároṉ kí shafá'at kí[e].

p Mat. 27. 57, 58, 60. q 1 Pat. 2. 22. 1 Yúh. 3. 5. r 2 Qur. 5. 21. 1 Pat. 2. 24. s Rúm. 6. 9. t Afs. 1. 5, 9. 2 Tas. 1. 11. u Yúh. 17. 3. 2 Pat. 1. 3. x 1 Yúh. 2. 1. y Yas. 42. 1. aur 49. 3. z Rúm. 5. 18, 19. a 4, 5 áyaten. b Zab. 2. 8. Filip. 2. 9. c Qul. 2. 15. d Marq. 15. 28. Lúq. 22. 37. e Lúq. 23. 34. Rúm. 8. 34. 'Ibrán. 7. 25. aur 9. 24. 1 Yúh. 2. 1.

LIV BÁB.

1 Nabí gair qaumoṉ kí tasallí ke liye áge se khabar detá, ki un kí kalísiyá niháyat firáwán hogí. 4 phir ki un kí kámil salámatí, 6 aur musíbatoṉ meṉ se yaqíní rihái hogí, 11 kí un ke ímán kí [illegible] khúbsúrat uṭhegí, 15 aur un kí hifázat hogí ki kisí balá meṉ giriftár na hoṉ.

ARE, ai báṉjh, tú jo nahíṉ jantí thí, jí ján se khush ho; aur tú jo hámila na hotí thí wajd karke gá[a], aur apní áwáz buland kar; kyúṉki KHUDÁWAND farmátá hai, ki Be-khasam kí auládkhasamwálí kí aulád se ziyáda haiṉ[b].

2 Apne khaime ke maqám ko baṛhá de[c], aur apne maskanoṉ ke parde phailá; dareg mat kar; apní ḍoríáṉ lambí, aur apní mekheṉ mazbút kar.

3 Is liye ki tú dahní aur báyíṉ taraf baṛhegí, aur terí nasl qaumoṉ kí wáris hogí[d], aur ujáṛ bastíoṉ ko basáwegí.

4 Mat ḍar; ki tú phir pashemán na hogí; tú mat ghabrá, ki tú phir ruswá na hogí; ki tú apní jawání kí nang bhúl jáegí, aur apní bewagí ká 'ár phir yád na karegí.

5 Kyúṉki terá Kháliq terá shauhar hai[e], us ká nám RABB ul afwáj hai, aur terá naját-denewálá Isráel ká Quddús hai[f]; wuh sárí zamín ká Khudá kahláegá[g].

6 Kyúṉki terá Khudá kahtá hai, ki KHUDÁWAND ne tujhe, jo taláq kí húí aur dil-ázurda 'aurat sí hai[h], aur jawání kí 'aurat ke mánind jo radd kí gayí ho, phir buláyá hai.

7 Maiṉ ne ek dam ke liye tujhe taláq kiyá[i]; lekin ab maiṉ bahut sí mihrbáníoṉ ke sáth tujhe sameṭ lúṉgá.

8 Ázurdagí kí shiddat meṉ maiṉ ne apná muṉh tujh se ek lahza chhipáyá; par ab maiṉ abadí 'ináyat se tujh par rahm karúṉgá[k], KHUDÁWAND, terá bachánewálá, yúṉ farmátá hai.

9 Ki mere áge yih Núh ke pání ká sá mu'ámala hai; ki jis tarah maiṉ ne qasam khái thí, ki phir zamín par Núh ká sá túfán kabhí na hogá, us tarah ab maiṉ ne qasam khái, ki maiṉ tujh se phir kabhí ázurda na hoúṉgá, aur tujh ko na ghurkúṉgá[l].

10 Ki pahár játe raheṉge, aur koh hil jáeṉge[m], par merí mihrbání meṉ, jo tujh par hai, kuchh farq na paṛegá, aur merí sulh ká 'ahd jumbish na karegá[n], KHUDÁWAND, jo terá rahm karnewálá hai, yúṉ farmátá hai.

11 ¶ Ai tú, jo satái gayí hai, aur ándhí se ghumái gayí hai, aur tasallí se mahrúm rahí hai, dekh, ki maiṉ tere pattharoṉ ko surme meṉ lagáúṉgá, aur terí ta'mír ke liye nílam kí neo ḍálúṉgá[o].

12 Maiṉ tere kangúre sang i yashm se, aur tere pháṭak la'loṉ se, aur terí sárí iháta beshqímat pattharoṉ se banáúṉgá.

13 Aur tere sab farzand KHUDÁWAND se ta'lím páweṉge[p], aur tere farzandoṉ kí salámatí kámil hogí[q].

14 Tú rástbází meṉ ustuwár kí jáegí; tú zulm se dúr rahegí, ki tú na ḍaregí; aur halákat se, ki wuh tere qaríb na áwegí.

15 Dekh, we to ikaṭṭhe áweṉge, par mere hukm se nahíṉ: jo koí tere barkhiláf jam'a hoṉ, tere pás gireṉge.

16 Dekh, maiṉ ne kárígar ko paidá kiyá, jo koele ág meṉ ḍálke phúṉktá hai, aur apne kám ke liye hathyár nikáltá hai; aur gá-

a Saf. 3. 14. Gal. 4. 27. b 1 Sam. 2. 5. c Yas. 49. 19, 20. d Yas. 55. 5 aur 61. 9. e Yar. 3. 14. f Lúq. 1. 32. g Zak. 14. 9. Rúm. 3. 29. h Yas. 62. 4. i Zab. 30. 5. Yas. 26. 20. aur 60. 10. 2 Qur. 4. 17. k Yas. 55. 3. Yar. 31. 3. l Paid. 9. 11. aur 9. 11. Yas. 55. 11. Dekho Yar 31. 35, 36. m Zab. 46. 2. Yas. 51. 6. Mat. 5. 18. n Zab. 89. 33, 34. o Muk. 21. 18, wag. p Yas. 11. 9. Yar. 31. 34. Yúh. 6. 45. 1 Qur. 2. 10. 1 Tas. 4. 9. 1 Yúh. 2. 20. q Zab. 119. 165.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

ratgar ko ḳharáb karne ke liye bhí paidá kiyá hai.

17 ¶ Koí hathyár, jo tere barḳhiláf banáyá gayá, kám na áwegá; aur jo zubán 'adálat meṉ tujh par chalegí, tú use mujrim karegí. Yih ḲHUDÁWAND ke bandoṉ kí mírás hai, aur un kí rástbází mujh se hai, ḲHUDÁWAND farmátá hai[r].

LV BÁB.

1 Masíh Ḳhudá ke wa'de sunáke sab ko tákíd kartá ki we ímán láwen, 6 aur tauba kareṉ. 8 Un kí kaisí kámyábí aur sa'ádatmandí jo ímán lánewále hoṉ.

ARE, ai sab piyáso, pání pás áo[a], aur wuh bhí jis ke pás naqdí na ho; áo, mol lo[b], aur kháo; áo, mai aur dúdh be rúpá, aur be qímat ḳharído.

2 Tum kis liye apní chándí ko us chíz ke liye jo roṭí nahíṉ, ‖ḳharch karte ho? aur kyúṉ us ke wáste jo ásúda nahíṉ kartí, mashaqqat khíṉchte ho? tum merí suno, aur ni'amateṉ kháo, aur tumhárá jí charbí se lazzat lewe.

3 Kán jhukáo, aur mujh pás áo[c]; suno, aur tumhárí ján zinda hogí: maiṉ tum se abadí 'ahd bándhúṉgá[d], aur Dáúd kí sachchí ni'amateṉ tumheṉ dúṉgá[e].

4 Dekho, maiṉ use qaumoṉ par gawáh banáúṉgá[f], aur logoṉ ká ek peshwá aur farmánrawá[g].

5 Dekh, tú ek guroh, jise tú nahíṉ jántá, buláwegá[h], aur wuh guroheṉ, jo tujhe nahíṉ pahcháṉtíṉ[i], ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá, aur Isráel ke Quddús ke liye tere pás dauṛtí áweṉgí; kyúṉki us ne tujhe jalál baḳhshá hai[k].

6 ¶ Jab tak ki ḲHUDÁWAND mil saktá hai, tum use ḍhúṉḍho[l]; jab tak ki wuh nazdík hai, tum us kí talab karo.

7 Wuh jo sharír hai, apní ráh ko tark kare[m], aur badkirdár apne ḳhiyáloṉ ko[n], aur ḲHUDÁWAND kí taraf phire, ki wuh us par rahmat karegá[o], aur hamáre Ḳhudá kí taraf, ki wuh kasrat se 'afú karegá.

8 ¶ Ki ḲHUDÁWAND kahtá hai, mere ḳhiyál tumháre se ḳhiyál nahíṉ, aur na tumhárí ráheṉ merí ráheṉ haiṉ[p].

9 Ki jis qadr ásmán zamín se úṉche haiṉ[q], usí qadr merí ráheṉ tumhárí ráhoṉ se, aur mere ḳhiyál tumháre ḳhiyáloṉ se.

10 Kyúṉki jis tarah ásmán se bárish hotí aur barf paṛtí hai[r], aur phir waháṉ nahíṉ játí, balki zamín ko bhigotí hai, aur use shádáb aur shigufta kartí hai, tá bonewále ko bíj, aur khánewále ko roṭí dewe:

11 Usí tarah merá kalám, jo mere muṉh se nikaltá hai, hogá[s]: wuh mujh pás ḳhálí na phiregá, balki jo kuchh merí ḳhwáhish hogí, wuh use púrá karegá, aur us kám meṉ, jis ke liye maiṉ ne use bhejá, iqbálmand hogá.

12 Ki tum ḳhushí se nikloge, aur salámatí se pahuncháe jáoge[t]; paháṛ aur koh tumháre áge phúlke gáeṉge[u], aur maidán ke sáre daraḳht tál deṉge[x].

13 Káṉṭoṉ[y] kí jagah sanaubar ke daraḳht, aur sadá-guláb ke badle ás ke daraḳht jameṉge[z]; aur yih ḲHUDÁWAND ke nám ke liye abadí nishán hogá, jo kabhí káṭ ḍálá na jáegá[a].

LVI BÁB.

1 Nabí logon ko nasíhat kartá ki we díndárí meṉ taraqqí kareṉ. 3 Wuh Ḳhudá ká iráda un par záhir kartá ki bagair tarafdárí ke har ek ḳhudá-tars us ko manzúr áwe. 9 Wuh andhe nigahbánoṉ se malámat kartá.

KHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, ki Tum 'adl ho hifz karo, aur rástbází ko 'amal meṉ láo; kyúṉki merí naját áne par hai[a], aur merí rástbází áshkár hone par.

2 Mubárak wuh insán, jo yih kartá hai, aur wuh ádamzád, jo ise pakṛe rahtá; jo sabt ko mántá, aur use nápák nahíṉ kartá[b] aur apná háth sárí badkárí se báz rakhtá hai.

3 ¶ Aur begáne ká farzand jo ḲHUDÁWAND se mil gayá, hargiz na kahe, ki ḲHUDÁWAND mujh ko apne logoṉ se judá kar ḍáltá; aur ḳhoja na kahe, ki Dekho, maiṉ ek súkhá daraḳht húṉ[c].

4 Kyúṉki ḲHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, ki We ḳhoje, jo mere sabtoṉ ko mánte haiṉ, aur un kámoṉ ko, jo mere pasand haiṉ, iḳhtiyár karte haiṉ, aur mere 'ahd pakṛe rahte haiṉ,

5 Maiṉ unhíṉ ko apne ghar meṉ aur apní chárdíwárí ke bích[d] ek maqám aur ek nám, jo betoṉ

---

r Yas. 45. 24, 25.
a Yúh. 4. 14. aur 7. 37. Mukh. 21. 6. aur 22. 17.
b Mat. 13. 44, 46. Muk. 3. 18.
‖ 'Ibrání meṉ, taulte ho.
c Mat. 11. 28.
d Yas. 54. 8. aur 61. 8. Yar. 32. 40.
e 2 Sam. 7. 8, wug. Zab. 89. 28. A'am. 13. 34.
f Yúh. 18. 37. Muk. 1. 5
g Yar. 30. 9. Hiz. 34. 23. Dán. 9. 25. Hús. 3. 5.
h Yas. 52. 15. Afs. 2. 11, 12.
i Yas. 60. 5.
k Yas. 60. 9. A'am. 3. 13.
l Zab. 32. 6. Mat. 5. 25. aur 25. 11. Yúh. 7. 34 aur 8. 21. 2 Qur. 6. 1, 2. 'Ibrán. 3. 13.
m Yas. 1. 16.
n Zak. 8. 17.
o Zab. 130. 7. Yar. 3. 12.
p 2 Sam. 7. 19.
q Zab. 103. 11.
r Ist. 32. 2.
s Yas. 54. 9.
t Yas. 35. 10. aur 65. 13, 14.
u Zab. 96. 12. aur 98. 8. Yas. 14. 8. aur 35. 1, 2. aur 42. 11.
x 1 Taw. 16. 33.
y Mík. 7. 4.
z Yas. 41. 19.
a Yar. 13. 11.
a Yas. 46. 13. Mat. 3. 2. aur 4. 17. Rúm. 13. 11, 12.
b Yas. 58. 13.
c Dekho Ist. 23. 1, 2, 3. A'am. 8. 27. aur 10. 1, 2, 34. aur 17. 4. aur 18. 7. 1 Pat. 1. 1.
d 1 Tim. 3. 15.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

aur beṭíon ke se bihtar hai, bakhshúngá[e]; main unhen ek abadí nám dúngá, jo miṭáyá na jáegá.

6 Aur begáne kí aulád bhí jinhon ne apne taín KHUDAWAND se paiwasta kiyá hai, ki us kí bandagí karen, aur KHUDAWAND ke nám ko 'azíz rakhen, aur us ke bande howen, we sab, jo sabt ko hifz karke use nápák na karen, aur mere 'ahd ko liye rahen,

7 Main un ko bhí apne muqaddas pahár par láúngá, aur apní 'ibádatgáh men unhen shádmán karúngá[f]; aur un ke charháwe aur un ke zabáih mere mazbah par qabúl honge[g]; ki merá ghar sárí qaumon[h] kí 'ibádatgáh kahláegá[i].

8 KHUDAWAND Khudá, jo Isráel ke áwáron ká jam'a karnewálá hai, yún farmátá hai[k], ki Main un ke siwá, jo us pás jam'a húe hain, auron ko bhí jam'a karúngá[l].

9 ¶ Ai dashtí haiwáno, tum sab ke sab áo; khá lo, ai jangal ke sáre darindo[m].

10 Us ke nigahbán andhe hain[n]; we sab jáhil hain, we sab gúnge kutte hain[o], jo bhaunk nahín sakte; || we nínd men pare rahte hain, aur únghná dost rakhte hain.

11 Aur we ná-díde kutte hain[p], jo kabhí ser nahín hote[q]; we charwáhe hain, jo khabar nahín rakhte; we sab apní apní ráh tákte hain, har ek apná apná naf'a ḍhúndhtá hai.

12 Har ek kahtá hai, Tum áo, mai láúngá, aur ham achchhí tarah píke mastí karen, aur kal bhí áj hí kí tarah[r], balki us se ziyáda karenge.

LVII BAB.

1 Rástbázon kí wafát kí bálnt ki árám ke sáth hotí. 3 Khudá Yahúdíon ko tambíh detá, is liye ki qahba kí tarah unhon ne aur ma'búdon kí parastish kí thí. 13 Táibon ko khushkhabarián sunátá.

RASTBAZ halák hotá hai, aur koí is bát ko apní khátir men nahín látá hai; aur rahm-dil uṭhá liye játe hain[a], aur koí nahín sochtá, ki rástbáz uṭhá liyá gayá, ki ánewálí áfat se bache[b].

2 Wuh || salámatí men dákhil hogá; we apne bichhaunon par chain karenge[c], jitne us ke áge sídhe chalte the.

3 ¶ Aur tum nazdík áo, are o jádúgarní ke beṭo, are zání o chhinál ke bachcho[d].

4 Tum kis shakhs par ṭhaṭṭhe márte ho? kis par apná munh pasárte ho, aur jíbh nikálte ho? kyá tum gunáh ke larke, aur jhúṭh kí nasl nahín ho,

5 Jo || buton ke sáth har ek hare darakht ke tale apne taín †mast karte ho[e], aur bachchon ko nashebon aur chaṭánon ke shigáfon men zabh karte ho[f]?

6 Nále ke chikne pattharon ke darmiyán terá bakhra hai; we terá hissa hain; tú ne unhín ke liye tapáwan biṭáyá hai, aur hadya charháyá hai. Kyá main aise kámon se rází hojáún?

7 Ek únche aur buland pahár par tú ne apná palang[g] rakhá hai[h], aur us hí par zabíha zabh karne ko charhtá hai.

8 Aur tú ne darwázon aur chaukhaṭon ke pichhwáre apní yádgárí kí 'alámaten nasb kiyán: aur tú ne mujh se judá hoke apne taín dúsre par záhir kiyá, aur tú palang par charhí hai, aur use tú ne bará bhí banáyá, aur un ke sáth 'ahd kiyá hai: tú ne un ká bistar dost rakhá hai[i], || jahán kahín use dekh páyá.

9 Tú raugan malke bádsháh ke áge jātí hai, aur apne taín khúb mu'attar kartí hai, aur apne elchí dúr dúr bhejtí hai[k], aur jahannam tak tú ne áp ko past kiyá hai.

10 Tú apní ráh kí lambáí se thak gayí hai; taubhí tú ne nahín kahá hai, ki Yih ná-ummedí kí bát hai[l]: tú ne us men apne háth se zindagí páí, is liye tú gamgín nahín hotí.

11 ¶ Aur kis se tú ḍarí, aur tarsán húí[m], ki tú jhúṭh bolí, aur tú ne mujhe yád nahín kiyá, aur mujhe apní khátir men na rakhá; kyá main ek muddat se khámosh nahín rahá, aur tú mujh se na ḍarí[n]?

12 Main terí sadáqat ko bayán karúngá, aur tere kámon ko, ki we tujhe kuchh naf'a na bakhshenge.

13 ¶ Jis waqt tú faryád karegí, tere ham-nishín tujhe chhuráwen; par hawá un sabhon ko urá lejáe-

Marginal references (left): [e] Yúh. 1. 12. 1 Yúh. 3. 1. — [f] Yas. 2. 2. 1 Pat. 1. 1, 2. — [g] Róm. 12. 1. 'Ibrán. 13. 15. 1 Pat. 2. 5. — [h] Mal. 1. 11. — [i] Mat. 21. 13. Marq. 11. 17. Lúq. 19. 46. — [k] Zab. 147. 2. Yas. 11. 12. — [l] Yúh. 10. 16. Afs. 1. 10. aur 2. 14, 15, 16. — [m] Yar. 12. 9. — [n] Mat. 15. 14. aur 23. 16. — [o] Fílip. 3. 2. — || Yá, ṭe. khwáb dekhte, aur pare rahte. — [p] Mík. 3. 11. — [q] Hiz. 34. 2, 3. — [r] Zab. 10. 6. Amos 23. 35. Yas. 22. 13. Lúq. 12. 19. 1 Qur. 15. 32.

698 ke qaríb. — [a] Zab. 12. 1. Míк. 7. 2. — [b] 1 Sal. 14. 13. Dekho 2 Sal. 22. 20. — || Yá, salámatí se rukhsat hogá. Lúq. 2. 29.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

Marginal references (right): [c] 2 Taw. 16. 14. — [d] Mat. 16. 4. — || Yá, balúton ke darmiyán. Yas. 1. 29 — † 'Ibrání men, garm karte ho. — [e] 2 Sal. 16. 4. aur 17. 10. Yar. 2. 20. — [f] Ahb. 18. 21. aur 20. 2. 2 Sal. 16. 3. aur 23. 10. Yar. 7. 31. Hiz 16. 20. aur 20. 26. — [g] Hiz. 23. 41. — [h] Hiz. 16. 16, 25. — [i] Hiz. 16. 26, 28. aur 23. 2,—20. — || Yá, aur tú ne un ke liye ek makán tayyár kiyá. — [k] Yas. 30. 6. Hiz. 16. 33. aur 23. 16. Hús. 7. 11. aur 12. 1. — [l] Yar. 2. 25. — [m] Yas. 51. 12, 13. — [n] Zab. 50. 21.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

gí; batálat unheṉ le legí: lekin wuh jis ká tawakkul mujh par hai, zamín ká wáris hogá, aur mere muqaddas pahár meṉ mírás páwegá:

14 Tab maiṉ kahúṉgá, Are tum, ráh ko taiyár karo, taiyár karo[o], ḳhúb sáf karo. merí guroh ke raste se us chíz ko, jo ṭhokar khilátí hai, uṭhá lejáo.

15 Kyúṉki wuh, jo 'álí aur buland hai, aur abad ul ábád sukúnat kartá hai, jis ká nám Quddús hai[p], yúṉ farmátá hai, Maiṉ buland aur muqaddas makán meṉ rahtá húṉ[q], aur us ke sáth bhí jo shikasta-dil aur farotan hai[r]; ki 'ájizoṉ kí rúh ko jiláúṉ, aur ḳhaksároṉ ke dil ko zinda karúṉ[s].

16 Kyúṉki maiṉ hamesha na jhagṛúṉgá, aur maiṉ sadá gazabnák na rahúṉgá[t]; ki yúṉ hí rúheṉ mere huzúr sahm jáengí, aur jáneṉ jo maiṉ ne banáíṉ[u].

17 Ki maiṉ us ke lálach ke gunáh se gazabnák húá[x], so maiṉ ne use márá; maiṉ ne áp ko chhipáyá[y], aur gusse húá; aur wuh bhaṭakke, jidhar us ká jí cháhá, us ráh gayí[z].

18 Maiṉ ne us kí raheṉ dekhíṉ, aur maiṉ hí use changá karúṉgá[a]; maiṉ us ká rahbar hoúṉgá, aur us ko aur us ke gam-ḳhwároṉ ko phir dilásá dúṉgá[b].

19 ḲHUDÁWAND kahtá hai, ki Maiṉ laboṉ ká phal paidá kartá húṉ[c]; Salámatí, salámatí us ko, jo dúr hai[d], aur jo nazdík hai; aur maiṉ hí use sihhat dúṉgá.

20 Lekin sharír jo haiṉ, samundar ke mánind haiṉ[e], jo nít mauj mártá, aur qarár pakaṛ nahíṉ saktá, jis ká pání kíchaṛ aur gandagí uchhále.

21 Merá Ḳhudá farmátá hai, ki Sharíroṉ ke liye salámatí nahíṉ.

LVIII BÁB.

1 Nabí hukm páke ki logoṉ ko un kí riyákárí ke sabab malámat kare, 3 jhúṭhe roze ká sachche roze se muqábala kartá. 8 Wuh Ḳhudá ke wa'doṉ ko un par záhir kartá, jo díndári ke shart par púre honge, 13 aur unheṉ bhí jo Sabt ke mánne par mauqúf haiṉ.

GALÁ pháṛke chillá, dareg na kar, narsinge kí mánind apní áwáz buland kar, aur mere logoṉ par un ke gunáhoṉ ko, aur Ya'qúb ke gharáne par un kí ḳhatáoṉ ko záhir kar.

2 Ki we mere tálib haiṉ, aur us guroh ke mánind, jis ne sadáqat ke kám kiye, aur apne Ḳhudá kí sunnatoṉ ko tark na kiyá, merí ráhoṉ ká bhed daryáft karne cháhte haiṉ; we sadáqat kí sharí'ateṉ mujh se talab karte haiṉ; we Ḳhudá kí nazdíkí cháhte haiṉ.

3 ¶ We kahte haiṉ, Ham ne kis liye roze rakhe[a]? tú to dekhtá nahíṉ; aur ham ne kyúṉ apní ján ko dukh diyá hai[b]? tú us par liház nahíṉ rakhtá? Dekho, tum apne roze ke din meṉ ḳhushí karte ho, aur logoṉ se saḳht mihnat ká kám lete ho.

4 Dekho, tum utne liye roza rakhte ho, ki jhagṛá ragṛá karo, aur ḳhabásat ke mukke máro[c]: pas agar tum cháho, ki tumhárí áwáz bulandí tak pahunche, to tum us tarah roze na rakh sakoge, jis tarah áj ke din rakhte ho.

5 Kyá yih wuh roza hai, jo merá pasand hai[d]? ki ádmí din bhar apní ján ko dukh de[e], aur apne sir ko jháú kí tarah jhukáwe, aur ṭáṭ aur rákh bichháwe[f]? Kyá tum yih roza, aur aisá din, ḲHUDÁWAND ká manzúr i nazar kahoge?

6 Kyá wuh roza, jo maiṉ cháhtá húṉ, yih nahíṉ, ki zulm ke bandhan khol dáleṉ[g], aur bhárí bojh utáreṉ, aur mazlúmoṉ ko ázád kareṉ, aur har ek júá ko toṛ dáleṉ[h]?

7 Kyá yih nahíṉ, ki tú apní roṭí bhúkhoṉ ko khiláwe[i], aur miskínoṉ ko, jo áwára haiṉ, apne ghar meṉ láwe, aur jab kisí ko nangá dekhe, to use pahináwe[k], aur tú apne ‖ hamjins se rú-poshí na kare[l]?

8 ¶ Tab terí roshní subh ke mánind jagmagáwegí[m], aur terí 'áfiyat kí taraqqí jald záhir hogí; terí rástbází tere áge áge chalegí, aur ḲHUDÁWAND kí shaukat terá chandáwal hogí[n].

9 Tab tú pukáregá, aur ḲHUDÁWAND jawáb degá; tú chilláegá, aur wuh bol uṭhegá, Maiṉ yaháṉ húṉ. agar tú us júe ko, aur ungliáṉ hiláne ko, aur harzagoí ko[o] apne darmiyán se dúr karegá:

10 Aur agar tú apne dil ko bhúkhe kí taraf má,il kare, aur tú ázurda dil ko ser kare, to terá núr tárikí meṉ tulú' karegá, aur terí tárikí do pahar kí mánind hogí:

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

o Yas. 40. 3. aur 62. 10.
p Aiy. 6. 10. Lúq. 1. 49.
q Zab. 68. 4. Zak. 2. 13.
r Zab. 34. 18. aur 51. 17. aur 138. 6. Yas. 66. 2.
s Zab 147. 3. Yas. 61. 1.
t Zab. 85. 5. aur 103. 9. Mík. 7. 18.
u Gin. 16. 22. Aiy. 34. 14. 'Ibrán. 12. 9.
x Yar. 6. 13.
y Yas. 8. 17. aur 45. 15.
z Yas. 9. 13.
a Yar. 3. 22.
b Yas. 61. 2.
c 'Ibrán. 13. 15.
d A'am. 2. 39. Afs. 2. 17.
e Aiy. 15. 20, wag. Amsál 4. 16.
f Yas. 48. 22.

a Mal. 3. 14.
b Ahb. 16. 29, 31. aur 23. 27.
c 1 Sal. 21. 9, 12, 13.
d Zak. 7. 5.
e Ahb. 16. 29.
f Ast. 4. 3. Aiy. 2. 8. Dán. 9. 3. Yún. 3. 6.
g Naham. 5. 10, 11, 12.
h Yar. 34. 9.
i Hiz. 18. 7, 16. Mat. 25. 35.
k Aiy. 31. 19.
‖ 'Ibrání meṉ, apne gosht se.
l Paid 29. 14. Naham. 5. 5.
m Aiy. 11. 17.
n Ḳhur. 14. 19. Yas. 52. 12.
o Zab. 12. 2.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

11 Aur KHUDÁWAND sadá terí rahnumáí karegá, aur khushksálí meṉ terá jí bharegá, aur terí haḍḍíoṉ ko pur-magz karegá; so tú seráb bág ke mánind hogá, aur pání ke chashme ke mánind jis ká pání na ghaṭe.

12 Aur we, jo tere hoṉge, qadím wíránoṉ ko ábád kareṉge[p], aur jo bináeṉ pusht dar pusht ujáṛ paṛíṉ, tú unheṉ phir uṭháwegá, aur tú Rakhna band karnewálá, aur ábádí ke liye Ráh ká durust karnewálá kahláegá.

13 ¶ Agar tú sabt se apná páṉw phiráe, aur mere muqaddas din meṉ apná kám na kare[q], aur sabt ko nafís aur KHUDÁWAND ká muqaddas aur 'izzatwálá kahe, aur us kí buzurgí máne, ki apne kár o bár na kare, aur apní khushí ke kám mauqúf rakhe, aur apní dunyádárí kí báteṉ na kahe:

14 Tab tú KHUDÁWAND meṉ masrúr hogá[r], aur maiṉ aisá karúṉgá, ki tú dunyá ke úṉche makánoṉ par sawárí karegá[s], aur maiṉ tujhe tere báp Ya'qúb kí mírás se khiláúṉgá; ki KHUDÁWAND hí ke muṉh se yih irshád húá hai[t].

LIX BÁB.

1 *Gunáh kí bábat ki koisí muhlik chíz hai.* 3 *Yahúdíoṉ ke gunáhoṉ kí bábat.* 9 *Áfateṉ jo partíṉ so gunáh ke sabab se átíṉ.* 16 *Naját Khudá hí kí taraf se átí.* 20 *Masíh Bacháne-wále ká 'ahd.*

DEKHO, KHUDÁWAND ká háth chhoṭá nahíṉ[a], ki bachá na sake, aur us ká kán bhárí nahíṉ, ki sun na sake;

2 Balki tumhárí badkáríáṉ tumháre aur tumháre Khudá ke darmiyán judáí kartí haiṉ, aur tumháre gunáhoṉ ne use tum se rúposh kiyá, aisá ki wuh nahíṉ suntá.

3 Kyúṉki tumháre háth lahú se[b], aur tumhárí uṉglíáṉ badkárí se álúda haiṉ; tumháre lab jhúṭh bole, aur tumhárí jíbh zalálat kí báteṉ bakí.

4 Koí insáf ká nám nahíṉ letá, aur koí sacháí se hujjat sábit nahíṉ kartá: we batálat par tawakkul karte haiṉ, aur jhúṭh bolte haiṉ; unheṉ ziyán ká peṭ hai, we badkárí jante haiṉ[c].

5 We nág ke anḍe seote haiṉ, aur makṛí kí tarah jálá binte haiṉ: wuh jo un ke anḍoṉ meṉ se kuchh kháta hai, mar játá hai; aur wuh jo ṭúṭ játá hai, us se afa'í nikaltá hai.

6 Un ke jále kí poshák ban nahíṉ saktí[d], we apní banáwaṭ se áp ko ḍhámp nahíṉ sakte; un ke 'amal badkárí ke 'amal haiṉ, aur zulm ká kám un ke háthoṉ meṉ hai.

7 Un ke páṉw badí par dauṛte haiṉ, aur we náhaqq kí khúnrezí par tez haiṉ[e]; un ke andeshe badkárí ke andeshe haiṉ; tabáhí aur kharábí un kí ráhoṉ meṉ haiṉ.

8 We salámatí ká rasta nahíṉ jánte, aur un kí ravishoṉ meṉ insáf nahíṉ; we apne liye ṭeṛhí ráh banáte haiṉ[f]; jo koí us meṉ játá, salámatí ko na pahchánegá.

9 ¶ Is liye rástí ham se dúr hai, aur insáf hamáre nazdík nahíṉ pahunchtá; ham roshní kí ráh takte haiṉ, par dekho, táríkí hai[g], aur jagmagáhaṭ kí, par ham andhere meṉ chalte haiṉ.

10 Ham díwár ko andhe kí tarah ṭaṭolte haiṉ, aur yúṉ ṭaṭolte haiṉ, ki goyá hamárí áṉkheṉ nahíṉ[h]; ham do pahar ko yúṉ ṭhokar kháte haiṉ, ki goyá rát hai; ham tandurustoṉ ke darmiyán goyá murde haiṉ.

11 Ham ríchh ke mánind chilláte haiṉ, aur kabútaroṉ kí tarah kuṛhte haiṉ[i]; ham insáf kí ráh takte haiṉ, par wuh kahíṉ nahíṉ, aur naját ke muntazir haiṉ, par wuh ham se dúr hai.

12 Ki hamárí khatáeṉ tere áge bahut haiṉ, aur hamáre hí gunáh ham par gawáhí dete haiṉ; kyúṉki hamárí khatáeṉ hamáre sáth haiṉ, aur ham apní badkáríoṉ ko jánte haiṉ;

13 Ki ham gunáh karte játe haiṉ, ham KHUDÁWAND par buhtán karte haiṉ, aur apne Khudá kí pairauí se kanáre ho játe haiṉ; ham zulm aur sarkashí kí báteṉ bolte haiṉ, aur jhúṭhí báteṉ dil meṉ tasauwur karte aur bolte haiṉ[k].

14 'Adálat to haṭáí gayí, aur insáf dúr khaṛá ho rahá; sadáqat bázár meṉ gir paṛí, aur rástí dákhil nahíṉ ho saktí.

15 Háṉ, rástí mauqúf ho gayí, aur wuh jo badí se bhágtá hai, shikár hojátá hai: KHUDÁWAND ne yih

[p] Yas. 61. 4.
[q] Yas. 56. 2.
[r] Aiy. 22. 26.
[s] Ist. 32. 13. aur 33. 29.
[t] Yas. 1. 20. aur 40. 5. Mik. 4. 4.
[a] Gin. 11. 23. Yas. 50. 2.
[b] Yas. 1. 15.
[c] Aiy. 15. 35. Zab. 7. 14.
[d] Aiy. 8. 14, 15.
[e] Ams. 1. 16. Rúm. 3. 15.
[f] Zab. 125. 5. Ams. 2. 15.
[g] Yar. 8. 15.
[h] Ist. 28. 29. Aiy. 5. 14. Ámus 8. 9.
[i] Yas. 38. 14. Hiz. 7. 16.
[k] Mat. 12. 34.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

dekhá, aur bezár húá, ki 'adálat nahín.

16 ¶ Aur us ne dekhá, ki koí ádmí nahín[l], aur ‖ ta'ajjub kiyá ki koí shafá'at karnewálá nahín[m]: so us hí ke bázú ne use naját dí[n], aur us kí rástbází hí ne use sambhálá.

17 Aur us ne rástbází ko baktar ke badle pahiná[o], aur naját ká khod apne sir par rakhá, aur us ne libás kí jagah intiqám kí poshák pahiní, aur gairat ká jubba oṛhá.

18 Jaise un ke a'amál hain, waisí un ko jazá degá; apne bairíon par qahr karegá, aur apne dushmanon ko sazá degá[p], aur jazíron ko púrá badlá degá.

19 So we pachchhim men Khudawand ke nám se, aur púrab men us ke jalál se tarsán honge[q]. Jab dushman báṛh ke mánind chaṛh áwegá[r], to Khudawand kí Rúh us ke muqábil ek nishán khaṛá karegá.

20 ¶ Aur wuh bachánewálá Saihún men áwegá[s], hán, un hí ke darmiyán jo Ya'qúb men badí se báz áte, Khudawand farmátá hai.

21 Aur Khudawand farmátá hai, Main jo hún, so un ke sáth merá 'ahd yih hai, ki Merí rúh jo tujh par hai, aur merí báten, jo main ne tere munh men dálí hain, tere munh se, aur terí nasl ke munh se, aur terí nasl kí nasl ke munh se, ab se leke abad tak, játí na rahengí[t]; Khudawand ká yihí irshád hai.

l Hiz. 22. 30.
‖ 'Ibrání men, us *kí nazar men burá ma'lúm húá.*
m Marq. 6. 6.
n Zab. 98. 1. Yas. 63. 5.
o Afs. 6. 14, 17. 1 Tas. 5. 8.
p Yas. 63. 6.
q Zab. 113. 3. Mal. 1. 11.
r Muk. 12. 15.
s Rúm. 11. 26.
t 'Ibrán. 8. 10. aur 10. 16.

LX BAB.

1 *Gair qaumon ke muríd hone ke sabab se Kalísiye kí shaukat i jalíl.* 15 *Wuh thoṛí musíbat uṭhane ke ba'd, baṛí baṛí ni'amaten hásil kartí.*

UṬH, roshan ho, ki terí roshní áí[a], aur Khudawand ke jalál ne tujh par tulú' kiyá hai[b].

2 Ki dekh, táríkí zamín par chhá jáegí, aur tíragí qaumon par; lekin Khudawand tujh par táli' hogá, aur us ká jalál tujh par jalwagar hogá.

3 Aur qaumen terí roshní men, aur sháhán tere tulú' kí tajallí men chalenge[c].

4 Apní ánkhen uṭhákar cháron taraf nigáh kar[d]; we sab ke sab báham ikaṭṭhe hote hain, we tere pás áte hain[e]; tere beṭe dúr se áwenge, aur terí beṭíán terí god men pálí jáengí.

5 Tab tú dekhegí, aur roshan hogí, aur terá dil ghabráegá, aur kusháda hogá; kyúnki samundar kí firáwání terí taraf phiregí, aur qaumon kí ‖ faujen tere pás faráham hongí[f].

6 Únṭon kí qatáren, aur Midyán aur 'Aifah[g] kí sándníán áke tere gird beshumár hongí; we Sabá se áwenge[h], soná aur lubán láwenge[i]; aur Khudawand kí ta'rífon kí basháraten sunáwenge.

7 Qídár[k] ke sáre galle tere pás jam'a honge, Nabít ke mendhe terí khidmat men házir honge; we merí manzúrí ko wáste mere mazbah par chaṛháe jáenge, aur main apní shaukat ke ghar ko buzurgí dúngá[l].

8 Ye sab kaun hain, jo badlí kí tarah rawán hain, aur kabútaron ke mánind apne áshiyánon ko uṛe játe hain?

9 Yaqínan jazíre merí ráh takenge[m], aur Tarsís ke jaház pahle áwenge, ki tere beṭon ko un ke rúpe aur sone samet[n] dúr se[o] Khudawand tere Khudá, aur Isráel ke Quddús ke nám ke liye[p] láwen; kyúnki us ne tujhe buzurgí dí hai[q].

10 Aur ajnabíon ke beṭe terí díwáren uṭháwenge[r], aur un ke bádsháh terí khidmatguzárí karenge[s]; kyúnki main ne apne qahr se tujhe márá[t], par apní mihrbání se main tujh par rahm karúngá[u].

11 Aur tere darwáze nit khule rahenge; we din rát kabhí band na howenge[x], táki qaumon kí ‖ faujon ko tere pás láwen, aur un ke bádsháhon ko hashmat ke sáth.

12 Ki wuh qaum, aur wuh mamlukat, jo terí khidmat-guzárí na karegí, barbád ho jáwegí[y]; hán, we qaumen ek lakht kharáb kí jáengí.

13 Lubnán ká jalál tujh pás áwegá, sanaubar, aur deodár, aur buqs, ikaṭṭhe tere pás áwenge[z], táki main apne muqaddas makán ko árásta karún, aur apne pánwon kí kursí ko raunaq bakhshún[a].

14 Aur logon ke beṭe bhí, jinhon ne tujh par zulm kiyá, tere áge

a Afs. 5. 14.
b Mal. 4. 2.
c Yas. 49. 6, 23. Muk. 21. 24.
d Yas. 49. 18.
e Yas. 49. 20, 21, 22. aur 66. 12.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

‖ Yá, *daulat*, 11 áyat. Yas. 61. 6.
f Rúm. 11. 25.
g Paid. 25. 4.
h Zab. 72. 10.
i Yas. 61. 6. Mat. 2. 11.
k Paid. 25. 13.
l Haj. 2. 7. 9.
m Zab. 72. 10. Yas. 42. 4. aur 51. 5.
n Zab. 68. 30. Zak. 14. 14.
o Gal. 4. 26.
p Yar. 3. 17.
q Yas. 55. 5.
r Zak. 6. 15.
s Yas. 49. 23. Muk. 21. 24.
t Yas. 57. 17.
u Yas. 54. 7, 8.
x Muk. 21. 25.
‖ Yá, *daulat*, 5 áyat.
y Zak. 14. 17, 19. Mat. 21. 44.
z Yas. 35. 2. aur 41. 19.
a Dekho 1 Taw. 28. 2. Zab. 132. 7.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

nihuṛe húe áwenge, aur we sab, jinhon ne terí tahqír kí, terí qadam-bosí karenge[b]; aur we KHUDÁWAND ká shahr, Isráel ke Quddús ká Saihún, terá nám rakhenge[c].

15 Us ke badle ki tú tark kí gayí, aur mabgúz húí, aisá ki kisí ádmí ne terí taraf guzar bhí na kiyá, main tujhe sharáfat i dáimí, aur bahut sí pushton ká surúr banáúngá.

16 Tú qaumon ká dúdh chús legí, aur bádsháhon kí chhátí chúsegí[d], aur tú jánegí, ki main KHUDÁWAND terá bachánewálá, aur main Ya'qúb ká Qádir, terá chhuṛánewálá hún[e].

17 Main pítal ke badle soná láúngá, aur lohe ke badle rúpá, aur lakṛí ke badle pítal, aur pattharon ke badle lohá; aur main tere hákimon ko salámatí, aur tere 'ámilon ko sadáqat banáúngá.

18 Áge ko kabhí terí sarzamín men zulm kí áwáz suní na jáegí, terí sarhaddon men kharábí aur barbádí na hogí; tú apní díwáron ká nám Naját[f], aur apne darwázon ká nám Sitúdagí rakhegí.

19 Áge terí roshní din ko súraj se, aur rát ko terí chándní chánd se na hogí[g], balki KHUDÁWAND terá abadí núr, aur terá Khudá terá jalál hogá[h].

20 Terá súraj phir kabhí na ḍhalegá, aur tere chánd ká zawál na hogá[i], kyúnki KHUDÁWAND terá abadí núr hogá, aur tere mátam ke din ákhir ho jáenge.

21 Aur tere log sab ke sab rástbáz honge[k]; we abad tak zamín ke wáris[l], aur merí lagáí húí ṭahní[m], aur mere háth kí kárígarí ṭhahrenge[n], táki merí buzurgí záhir howe.

22 Ek chhoṭe se ek hazár honge, aur ek haqír se ek qawí guroh hogí[o]; main KHUDÁWAND us ke 'ain waqt men yih sab kuchh jald karúngá.

LXI BÁB.

1 *Masíh ke 'uhde kí bábat.* 4 *Ahl i ímán kí cháldkí,* 7 *aur un barakaton kí bábat jo un par násil hotín.*

KHUDÁWAND Khudá kí rúh mujh par hai[a]; kyúnki KHUDÁWAND ne mujhe masíh kiyá[b], táki main halímon ko khushkhabaríán dún; us ne mujhe bhejá hai, ki main ṭúṭe-dilon ko durust karún[c], aur qaidíon ke liye chhúṭne, aur bandhúon ke liye qaid-kháne se nikalne kí manádí karún[d];

2 Ki KHUDÁWAND ke sál i maqbúl ká[e], aur hamáre Khudá ke intiqám ke roz ká ishtihár dún[f], táki we sab, jo gamzada hain, tasallí hásil karen[g]:

3 Ki Saihún ke gamzadon ko dún, ki un ko rákh ke badle pagṛí, aur nauhe kí jagah khushí ká raugan, aur udásí ke badle sitáish kí khil'at bakhshún[h], táki we sadáqat ke darakht, aur KHUDÁWAND ke lagáe húe, kahláwen[i], ki us ká jalál záhir howe[k].

4 ¶ Aur we puráne ujáṛ makánon kí ta'mír karenge, aur qadím wíráníon ko phir biná karenge, aur un ujáṛe húe shahron ko phir banáwenge[l], jo pusht dar pusht ujáṛ paṛe the.

5 Pardesí á khaṛe honge[m], aur tumháre gallon ko charáwenge, aur pardesí ke beṭe tumháre liye khetí karenge, aur tákistán ke rakhwále honge.

6 Aur tum KHUDÁWAND ke káhin kahláoge; we tumhen hamáre Khudá ke khádim kahenge[n]; tum qaumon ká mál kháoge, aur un kí shaukat leke tum us par fakhr karoge[o].

7 ¶ Tumhárí khijálat ke 'iwaz dúná milegá[p]; we apní ruswáí ke badle apní qismat se khush howenge: so we apní sarzamín men do chand ke málik honge, aur unhen dáimí shádmání hogí.

8 Kyúnki main KHUDÁWAND 'adálat ko 'azíz jántá hún[q], aur chorí aur zulm se nafrat rakhtá hún: so main sacháí se un ke kámon ká ajr dúngá, aur un ke sáth ek abadí 'ahd bándhúngá[r].

9 Aur un kí nasl qaumon ke darmiyán námwar hogí, aur un kí aulád ummaton ke darmiyán; sab, jo unhen dekhenge, iqrár karenge, ki yih wuh nasl hai, jise KHUDÁWAND ne mubárak kiyá hai[s].

10 Main KHUDÁWAND se nipaṭ shádmán hoúngá[t], merí ján mere Khudá men masrúr hogí; kyúnki us ne naját ke kapṛe mujhe pahináe, us ne rástbází kí khil'at se

---

b Yas. 49. 23. Muk. 3. 9.
c 'Ibrán. 12. 22. Muk. 14. 1.
d Yas. 49. 23. aur 61. 6. aur 66. 11, 12.
e Yas. 43. 3.
f Yas. 26. 1.
g Muk. 21. 23. aur 22. 5.
h Zak. 2. 5.
i Dekho Amús 8. 9.
k Yas. 52. 1. Muk. 21. 27.
l Zab. 37. 11, 22. Mat. 5. 5.
m Yas. 61. 3. Mat. 15. 13. Yúh. 15. 2.
n Yas. 29. 23. aur 45. 11. Afs. 2. 10.
o Mat. 13. 31, 32.
a Yas. 11. 2. Lúq. 4. 18. Yúh. 1. 32. aur 3. 34.
b Zab. 45. 7.

c Zab. 147. 3. Yas. 57. 15.
d Yas. 42. 7. Dekho Yar. 34. 8.
e Dekho Ahb. 25. 9.
f Yas. 34. 8. aur 63. 4. aur 66. 14. Mal. 4. 1, 3. 2 Tas. 1. 7, 8, 9.
g Yas. 57. 18. Mat. 5. 4.
h Zab. 30. 11.
i Yas. 60. 21.
k Yúh. 15. 8.
l Yas. 49. 8. aur 58. 12. Hiz. 36. 33, —36.
m Afs. 2. 12.
n Khur. 19. 6. Yas. 66. 17. aur 66. 21. 1 Pat. 2. 5, 9. Muk. 1. 6. aur 5. 10.
o Yas. 60. 5, 11, 16
p Yas. 40. 2. Zak. 9. 12.
q Zab. 11. 7.
r Yas. 55. 3
s Yas. 65. 23.
t Hab. 3. 18.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

mujhe mulabbas kiyá[u], jis tarah dulhá zínat kí chízon se áp ko sanwártá hai[x], aur dulhin gahná pahinke apná banáo kartí hai.

11 Kyúnki jis tarah zamín apne shigúfe nikáltí hai, aur jis tarah bág un chízon ko, jo us men boí gayí hain, ugátá hai, usí tarah Khudáwand YAHOWAH sadáqat[y] aur sitúdagí ko sári qaumon ke huzúr ugáwegá[z].

LXII BAB.

1 *Nabí ki kamál árzú hai ki kalísiyá Khudá ke wa'don ke wasíle sab tarah ká qiyám pakre. 5 Masíhí khádimon ká 'uhda (jis kí bábat nabí un ko nasíhat kartá) is liye hai, ki Injíl kí manádí kí jáwe, 10 aur us ke sunne ke liye logon ke dil taiyár kiye jáwen.*

SAIHUN kí khátir main chup na rahúngá, aur Yarúsalam kí khátir main dam na lúngá, jab tak ki us kí rástbází núr ke mánind na chamke, aur us kí naját roshan chirág kí tarah jalwagar na ho.

2 Aur qaumen terí rástbází, aur sáre bádsháh terí shaukat dekhenge[a]; aur terá ek nayá nám hogá, jo KHUDAWAND ká munh khud tujhe rakh degá[b].

3 Aur tú KHUDAWAND ke háth men shahána táj hogá, aur apne Khudá kí hathelí men ek shaukat ká afsar[c].

4 Tú áge ko Matrúka[d] na kahláegí[e], aur terí sarzamín ká kabhí phir Kharába[f] nám na hogá, balki tú ‖Hifzibah kahláegí, aur terí sarzamín ‖Baúlah; kyúnki KHUDAWAND tujh se khush hai, aur terí zamín kháwindwálí hogí.

5 ¶ Ki jis tarah jawán mard ek kunwárí 'aurat ko byáh látá hai, us tarah ‖tere bete tujhe byáh le jáenge; aur jis tarah dulhá dulhin par ríjhtá hai, usí tarah terá Khudá tujh par ríjhegá[g].

6 Ai Yarúsalam, main ne terí díwáron par nigahbán bithláe hain[h], we din rát kabhí chup na rahenge; tum, jo KHUDAWAND ká zikr karte ho, chupke na raho.

7 Aur jab tak wuh qáim na kar le, aur Yarúsalam ko dunyá men sitúdagí na bakhshe[i], use chain na do.

8 KHUDAWAND ne apne dahine háth aur apne qawí bázú kí qasam kháí hai, ki Yaqínan main áge ko terá galla tere dushmanon ko na dúngá ki kháen[k], aur ajnabí-záda terí mai, jis ke liye tú ne mihnat khínchí hai, phir na píenge;

9 Balki we hí, jinhon ne angúr chune, unhen kháenge, aur KHUDAWAND kí madh karenge; aur we, jinhon ne mai ká zakhíra kiyá, merí muqaddas bárgáhon men píenge[l].

10 ¶ Jáo, guzar karo, ástánon par se guzar karo, logon kí ráh durust karo, ráh banáo, sháh-ráh banáo[m], patthar dúr karo, qaumon ke liye ek jhandá khará karo[n].

11 Dekh, KHUDAWAND ne dunyá kí sarhaddon tak manádí kí hai, ki Saihún kí betí ko kaho, Dekh, terí naját átí hai[o]: dekh, us ká ajr us ke sáth[p], aur us ká kám us ke áge hai.

12 Aur un ká nám Muqaddas qaum, aur KHUDAWAND ke chhuráe húe, rakhá jáwegá, aur tú Matlúba kahláwegí, aur Ek bastí jo tark kí na gayí[q].

LXIII BAB.

1 *Masíh apná hál bayán kartá, ki main kaun hún, 2 aur apne dushmanon par kis tarah fath pátá, 7 aur apní kalísiye par kis tarah se rahmat kartá hún. 10 Wuh apne wájibí qahr ke darmiyán apní barí rahmat ko yád kartá. 15 Kalísiyá apní minnaton aur shikáyaton ke darmiyan apne ímán ka iqrár kartí.*

YIH kaun hai, jo Adúm se, aur khúb surkh poshák pahine Busrah se átá hai? yih, jis ká libás darakhshán hai, aur apní tawánáí kí buzurgí se khirám kartá? Yih main hún, jo rástbází ‖se boltá hún, aur naját dene par qádir hún.

2 Kis liye terí poshák surkh hai[a], aur terá libás us shakhs ke mánind, jo kolhú men angúr kuchaltá hai?

3 Main ne tan i tanhá angúron ko kolhú men kuchlá[b], aur logon men se mere sáth koí na thá; aur main ne unhen apne gusse men latárá, aur apne josh men unhen raundhá, aur un ká lahú mere libás par chhirká gayá, aur main ne apne sáre kapron ko najis kiyá.

4 Ki intiqám ká din mere dil men hai[c], aur mere chhuráe húon ká sál á pahunchá hai.

5 Main ne nigáh kí, aur koí ma-

Marginal references (left): u Zab. 132. 9, 16. x Yas. 49. 18. Muk. 21. 2. y Zab. 72. 3. aur 85. 11. z Yas. 60. 18. aur 62. 7. a Yas. 60. 3. b Dekho 4, 12 áyaten. Yas. 65. 15. c Zak. 9. 16. d Yas. 49. 14. aur 54. 6, 7. e Hús. 1. 10. 1 Pat. 2. 10. f Yas. 54. 1. ‖Ya'ne, merí khushí us men. ‖Ya'ne, kháwindwálí. ‖Ya, we jo tujh ko ta'mír karte tujhe byáh, wag. g Yas. 65. 19. h Hiz. 3. 17. aur 33. 7. i Yas. 61. 11. Saf. 3. 20.

Marginal references (right): Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb. k Ist. 28. 31, wag. Yar. 5. 17. l Dekho Ist. 12. 12. aur 14. 23, 26. aur 16. 11, 14. m Yas. 40. 3. aur 57. 14. n Yas. 11. 12. o Zak. 9. 9. Mat. 21. 5. Yuh. 12. 15. p Yas. 40. 10. Muk. 22. 12. q 4 áyat. ‖Yá, ki bábat. a Muk. 19. 13. b Nau. 1. 15. Muk. 14. 19, 20. aur 19. 15. c Yas. 34. 8. aur 61. 2.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

dadgár na thá[d]; aur main ne ta'ajjub kiyá, ki koí sambhálnewálá na húá[e]; so merá hí bázú naját ko mere liye láyá[f], aur mere hí qahr ne mujhe sambhálá.

6 Aur main ne apne qahr se qaumon ko latáṛá, aur apne gazab se unhen kuchlá[g], aur un ke lahú ko zamín par girá diyá.

7 ¶ Main KHUDÁWAND kí sab rahmaton ká zikr karúngá, aur us kí sitáish karúngá, us sab ke liye jo us ne hamen 'ináyat kí hai, aur us baṛí mihrbání ke sabab jo us ne Isráel ke gharáne par apní kháss rahmaton aur firáwán shafaqaton ke mutábiq záhir kí hai.

8 Ki us ne kahá, Yaqínan we mere log hain, aise laṛke jo jhúṭh na bolenge; chunánchi wuh un ká bachánewálá húá.

9 Un kí sárí tangíon men ‖ wuh un ká mukhálif na húá[h], par us ke huzúr ke Firishta ne unhen bacháyá[i]; us ne apní ulfat aur apní muhabbat se unhen naját di[k]; us ne unhen uṭháyá, aur qadím se hamesha unhen liye phirá[l].

10 ¶ Lekin we bágí húe[m], aur unhon ne us kí Rúh i Quds ko gamgín kiyá[n], is liye wuh un ká dushman ho gayá, aur wuh un se laṛá[o].

11 Phir us ne agle dinon ko, aur Músá ko, aur us kí ummat ko yád kiyá, aur farmáyá, Wuh kahán hai jo un ko, apne galle ke chaupán samet, daryá se báhar láyá[p]? wuh kahán hai, jis ne apní Rúh i Quds us ke andar ḍálí[q]?

12 Jis ne apne qawí bázú se Músá ke dahne háth ke wasíle un kí rahnumáí kí[r], aur un ke ágo pánion ko chírá[s], táki apná aisá nám kare, jo abad tak rahe?

13 Jis ne gahráon men se unhen ghoṛe kí tarah, jo maidán men chale, rawán kiyá[t], ki we ṭhokar na kháwen?

14 Jis tarah chárpáya nasheb men utre, usí tarah KHUDÁWAND kí Rúh unhen árámgáh men lái, aur usí tarah tú ne apní qaum kí rahnumáí kí, táki tú apne liye ek jalíl nám paidá kare[u].

15 ¶ Ásmán par se nigáh kar[x], aur apne quds aur jalál ke maskan se dekh[y]: terí gairat aur qúwat kahán hain, terí baṛí máyá, aur terí rahmaten mujh par[z]? kyá mauqúf húín?

16 Yaqínan tú hamárá Báp hai[a], agarchi Abirahám ham se ná-wáqif ho[b], aur Isráel hamen nahín pahcháne: tú, ai KHUDÁWAND, hamárá Báp hai, aur tú hamárá naját-bakhshnewálá hai, terá nám abadí hai.

17 ¶ Ai KHUDÁWAND, kyún tú ne hamen apní ráhon se gumráh kiyá[c], aur hamáre dil ko sakht kiyá, ki tujh se na ḍaren[d]? Apne bandon kí khátir, apní mírás ke firqon kí khátir phir á[e].

18 Terí qaum i muqaddas thoṛí muddat tak us ká wáris rahí[f], aur ab hamáre dushmanon ne tere maqdis ko páemál kiyá[g].

19 Ham to un ke mánind húe, ki jin par tú tasallut nahín rakhtá, aur jo tere nám ke nahín kahláte.

LXIV BÁB.

1 *Kalísiyá minnat kartí ki Khudá kí qudrat záhir ki jáwe.* 5 *Khudá kí rahmat ko mán leke, wuh apní tabí'i kharábí ká iqrár kartí.* 9 *Wuh musíbat ke sabab se shikáyat kartí.*

KÁSH ki tú ásmán ko pháṛe, aur utar áwe[a], ki tere huzúr men paháṛ pighalke bah jáwen[b],

2 Jis tarah ág lakṛí ko bártí, aur pání ág se josh mártá hai, táki terá nám tere mukhálifon men mashhúr howe, aur qaumen tere huzur men larzán howen!

3 Jis waqt tú ne ḍaraune kám kiye, jin ke ham muntazir na the[c], tú utar áyá, aur paháṛ tere huzúr pighal gaye.

4 Kyúnki ibtidá se kisí ne na suná, na kisí ke kánon tak pahunchá, aur na kisí ne tere siwá, ai Khudá, ánkhon se dekhá, jo apne intizár khínchnewále ke sáth wuh aisá kuchh kare[d].

5 Tú us se miltá hai, jo khushí ke sáth rástbází ke kám kartá hai[e], aur un se, jo terí ráhon men tujhe yád rakhte hain[f]: dekh, tú gusse hai, kyúnki ham ne gunáh kiye; ham muddat se yihí karte, pas ham kis tarah naját páwen?

6 Aur ham to sab ke sab aise hain jaise nápák chíz, aur hamárí sárí rástbázíán gandí dhajjí kí sí hain[g], aur ham sab patte kí tarah kumhláte hain[h], aur hamárí bad-

d Yúh. 16. 32. e Yas. 41. 28. aur 59. 16. f Zab 98. 1. Yas. 59. 16. g Mak. 16. 6. ‖ Yá, wuh bhí malúl húá. h Qáz 10. 16. Zak 2. 8. A'mm. 9 4. i Khur. 14. 19. aur 23. 20, 21. aur 33. 14. Mal. 3. 1. A'am. 12. 11. k Ist. 7. 7, 8. l Khur. 19. 4. Ist. 1. 31. aur 32. 11, 12. Yas. 46. 3, 4. m Khur. 15. 24 Gin 14. 11. Zab. 78. 56 aur 95. 9. n Zab. 78 40. A'am. 7 51. Afs 4. 30 o Khur. 23. 21. p Khur. 14. 30. aur 32. 11, 12. q Gin. 14. 13, 14, waq. Yar. 2. 6. r Gin 11. 17, 25. Nahan. 9. 20. Dán. 4. 8. Haj 2 5. s Khur. 15. 6. t Khur 14 21. Yash. 3. 16. t Zab 106. 9. u 2 Sam. 7. 23. x Ist. 26 15 Zab 80. 14 y Zab. 33. 14. z Yar. 31. 20. Hús. 11. 8. a Ist. 32. 6. 1 Taw. 29. 10. Yas. 63. 8 b Aiy. 14. 21. Wá'iz 9. 5. c Zab. 119 10. d Dekho Yas 6. 10, ba muqábala Yúh 12. 40 ke. Rúm. 9. 18. e Gin. 10. 36 Zab. 90. 13 f Ist 7. 6. aur 26. 19. Yas. 62. 12. Dán 8 24 g Zab. 74. 7. a Zab. 144. 5. b Qáz. 5. 5. Mík. 1. 4 c Khur. 34. 10. Qáz. 5. 4, 5. Zab 68 8. Hab 3. 3, 6. d Zab 31. 19 1 Qur 2. 9. e A'am. 10 35. f Yas 26. 8. g Filip. 3. 9. h Zab. 90. 5, 6.

káríán ándhí ke mánind hameŋ uṛá le gayíŋ.

7 Aur koí nahíŋ, jo terá nám lewe[i], jo áp ko ubhárke uṭhe aur terá ásrá pakṛe; kyúŋki hamárí badkáríoŋ ke sabab tú ne apná muŋh ham se chhipáyá, aur ham ko pighlá ḍálá.

8 Lekin ab, ai KHUDÁWAND, tú hamárá báp hai[k], ham máṭí haiŋ, aur tú hamárá kumhár hai[l], aur ham sab ke sab tere háth ke banáe húe haiŋ[m].

9 ¶ Ai KHUDÁWAND, nipaṭ gusse mat ho, aur hamárí badkáríáŋ sadá yád na rakh[n]: nigáh kar, dekh, ham terí minnat karte haiŋ, ham sab tere bande haiŋ[o].

10 Terí pák bastíáŋ bayábán ban gayíŋ[p], Saihún sunsán húá, Yarúsalam wírán hai.

11 Hamárá muqaddas aur khushnumá ghar, jis meŋ hamáre bápdáde terí sitáish karte the, ág se jaláyá gayá[q], aur hamárí sárí pasandída chízeŋ barbád ho gayíŋ[r].

12 Ai KHUDÁWAND, kyá tú in chízoŋ ke sabab se áp ko rokegá[s], aur kyá khámosh rahegá[t], aur ham ko nipaṭ satátá rahegá?

LXV BÁB.

1 Gair qaumoŋ kí buláhaṭ kí bábat. 2 Yahúdí un kí be-ímání aur butparastí aur riyákárí ke sabab radd kiye játe haiŋ. 8 Un meŋ se ek baqíya naját páwegá. 11 Un áfatoŋ kí bábat jo sharíroŋ par partíŋ aur un barakatoŋ kí, jo rástbázoŋ ko miltíŋ. 17 Yarúsalam i jadíd ká mubárak hál.

MAIŊ ne un ko jawáb diyá jinhoŋ ne mujh se na mángá; unhoŋ ne mujhe páyá, jinhoŋ ne mujhe na ḍhúŋḍhá[a]: maiŋ ne ek guroh ko, jo mere nám kí nahíŋ kahlátí thí[b], kahá, Mujhe dekh, mujhe dekh.

2 Maiŋ ek sarkash guroh ke liye, jo apní fikroŋ kí pairauí meŋ aisí ráh chaltí hai ki achchhí nahíŋ, sáre din apne háth phailáe rahá[c];

3 Us guroh ke liye, jo sadá mere muŋh par mujhe khijáke gussa dilátí hai[d], aur bágoŋ meŋ qurbáníáŋ kartí hai, aur íŋṭoŋ par khushbúí jalátí hai[e];

4 Jo qabroŋ meŋ rahtí, aur goroŋ meŋ bastí hai[f]; jo súaroŋ ká gosht khátí[g], aur nafratí chízoŋ ká shorbá un ke básanoŋ meŋ hai;

5 Aur kahtí hai, Udhar hí khaṛá rah, mere nazdík mat á[h], kyúŋki maiŋ tujh se ziyáda pák húŋ. Ye aise haiŋ jaise dhuŋwáŋ merí nák ke liye, aur jaise ág, jo din bhar jalá kartí hai.

6 Dekho, mere áge likhá húá hai[i]: so maiŋ chup na rahúŋgá[k], maiŋ badlá dúŋgá, balki un kí god meŋ bhí badlá dúŋgá[l],

7 Tumhárí badkáríoŋ ká, aur tumháre bápdádoŋ kí badkáríoŋ ká badlá ek sáth[m], KHUDÁWAND farmátá hai; kyúŋki we paháṛoŋ par khushbúíáŋ jaláte[n], aur ṭíloŋ par merí takfír karte the[o]; un agle kámoŋ ká badlá maiŋ un kí god meŋ dúŋgá.

8 ¶ KHUDÁWAND yúŋ farmátá hai, Jis tarah se shíra angúroŋ ke khoshe meŋ maujúd hai, aur koí kahtá hai, Use kharáb na kar, ki us meŋ barakat hai[p]: us hí tarah maiŋ apne bandoŋ kí khátir karúŋgá, aur un sabhoŋ ko halák na karúŋgá.

9 Aur maiŋ Ya'qúb meŋ se ek nasl nikálúŋgá, aur Yahúdáh meŋ se apne paháṛ ká wáris, aur mere barguzíde us ke wáris hoŋge[q], aur mere bande wahán baseŋge.

10 Aur Sarún[r] galloŋ ká ghar hogá, aur 'Akúr ká nasheb bailoŋ ke baiṭhne ká makán[s], mere un logoŋ ke liye, jo mere tálib haiŋ.

11 ¶ Lekin tum, jo KHUDÁWAND ko tark karte ho, aur mere muqaddas koh ko bhúl játe ho[t], aur Jadd ke liye dastarkhwán taiyár karte ho, aur Maní ke liye jám bharte ho[u]:

12 Maiŋ tumheŋ gin ginke talwár ke hawála karúŋgá, aur tum sab zabh hone ke liye jhuk jáoge; yihí hogá, is liye ki jab maiŋ ne buláyá, tum ne jawáb nahíŋ diyá, jab maiŋ ne kahá, tum ne na suná[v], balki merí áŋkhoŋ ke áge badí kí, aur wuh chíz pasand kí, ki jis se maiŋ ná-khush thá.

13 Is liye KHUDÁWAND Khudá yúŋ farmáta hai, ki Dekho, mere bande kháweŋge, par tum bhúkhe rahoge; dekho, mere bande píweŋge, par tum piyáse rahoge; aur dekho, mere bande shádmán hoŋge, par tum pashemán hoge;

14 Dekho, mere bande dil kí khushí se gáeŋge, par tum dilgírí

i Hús. 7. 7. — k Yas. 63. 16 — l Yas. 29. 16. aur 45. 9. Yar. 18. 6 Rúm. 9. 20, 21. — m Afs. 2. 10. — n Zab. 74. 1, 2. aur 79. 8. — o Zab. 79. 13 — p Zab. 79. 1. — q 2 Sal. 25. 9. 2 Taw. 36. 19. Zab. 74. 7. — r Hiz. 24. 21, 25 — s Yas. 42. 14. — t Zab. 83. 1.

a Rúm 9. 24, 30. 10. 20. Afs. 2. 12, 13. — b Yas. 63. 19. — c Rúm. 10. 21. — d Ist. 32. 21. — e Yas. 1. 29. aur 66. 17. Dekho Abb. 17. 5. — f Ist. 18. 11. — g Yas. 66. 17. Dekho Abb. 11. 7.

h Dekho Mat. 9. 11. Lúq. 5. 30. aur 18. 11. Yahúd. 19. — i Ist. 32. 34. Mal. 3. 16. — k Zab. 50. 3. — l Zab. 79. 12. Yar. 16. 18. Hiz. 11. 21. — m Khur. 20. 5. — n Hiz. 18. 6. — o Hiz. 20. 27, 28. — p Yoel 2. 14. — q 15. 22 áyaton Mat. 24. 22 Rúm. 11. 5, 7. — r Yas. 33. 9. aur 35. 2. — s Yúš. 7. 24, 26. Hús. 2. 15. — t Yas. 56. 7. aur 57. 13. 25 áyat. — u Hiz. 23. 41 1 Qur. 10. 21. — v 2 Taw. 36. 15, 16. Ams. 1. 24, wag. Yas. 66. 4. Yar. 7. 13. Zak. 7. 7. Mat. 21. 34,—43.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

ke sabab nála karoge, aur jánkáhí se wáwailá karoge[y].

15 Aur tum apná nám ek la'nat ke liye[z], jo mere barguzídon[a] par hogí, taj doge, kyúnki KHUDÁWAND Khudá tum ko qatl karegá, aur apne bandon ko dúsre nám se buláegá[b].

16 Jo koí zamín men apní du'á e khair kare, sachche Khudá ke nám se apní du'á e khair karegá[c]; aur jo koí zamín men qasam kháe, sachche Khudá ke nám se qasam kháegá[d]; kyúnki aglí musíbaten farámosh ho gayín, aur we merí ánkhon se poshída hain.

17 ¶ Ki dekho, main naye ásmán. aur nayí zamín ko paidá kartá hún[e]; aur jo áge the, un ká phir zikr na hogá, aur we khátir men phir na áwenge.

18 Balki tum merí is nayí khilqat se abadí khushí aur shádmání karo; kyúnki dekh, main Yarúsalam ko khushí, aur us ke logon ko khurramí banáúngá.

19 Aur main Yarúsalam se khush hoúngá, aur apne logon se masrúr[f]; us men rone kí sadá kablí phir suní na jáegí[g], aur na nála karne kí áwáz.

20 So áge ko wahán aisá koí laṛká na hogá, jo búṛhá na ho, aur na aisá koí búṛhá, jo apní 'umr púrí na kare; kyúnki wuh laṛká hogá jo sau baras ká hoke mare, par gunahgár, jo sau sau baras ke hoke marjáwen, we mal'ún honge[h].

21 We ghar banáwenge, aur un men basenge; we tákistán lagáenge, aur un ke mewe kháenge[i].

22 Aur aisá na hogá ki we banáwen, aur dúsrá base; aur we lagáwen, aur dúsrá kháwe: kyúnki mere bandon ke aiyám darakht ke aiyám ke mánind honge[k], aur mere barguzíde[l] apne háthon ke kám se khud hamesha kámyáb rahenge.

23 Un kí mashaqqat be-samara na hogí, aur we laṛke na janenge jo nágahán halák hon[m]; kyúnki we apní aulád samet KHUDÁWAND ke mubárakon kí nasl ṭhahrenge[n].

24 Aur aisá hogá, ki peshtar us se, ki we pukáren, main jawáb dúngá[o]; aur we hanoz kah na chukenge, ki main sun lúngá.

25 Bheṛiyá aur bheṛ ek sáth charenge, aur sher bail ke mánind ghás kháegá[p], aur sámp khák phánkegá[q]. We mere sáre muqaddas paháṛ par dukh na denge, aur halák na karenge, KHUDÁWAND farmátá hai.

LXVI BÁB.

1 Khudá, jo zu-l-jalál hai, wuhí 'ibádat pasand kartá jo khulús-dilí aur farotaní se kí jáwe. 5 Kalísiya ke farzandon kí 'ajíb paidáish ká hál sunáke, 10 aur un baṛí ni'amaton kí tafsíl karke jo ahl i ímán ko milengí, wuh apne garíb logon ko dilásá detá. 15 Khudá kí sakht áfaten jo sharíron par paṛengí. 19 Gair qaumon ke darmiyán ek muqaddas kalísiyá hogí, 24 aur we kí lí khabíson kí halákat ko dekhengí.

KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Ásmán merá takht hai, aur zamín mere pánw rakhne kí chaukí[a]; wuh ghar kahán hai, ki mere wáste banáte, aur merí árámgáh kahán hai?

2 Ki ye sab chízen to mere háth ne banáín, aur ye sab maujúd hain, KHUDÁWAND farmátá hai: lekin main us shakhs par nigáh karúngá[b], jo garíb aur shikasta-dil hai[c], aur mere kalám se kámp játá hai[d].

3 Wuh jo ek bail zabh kartá, us ke mánind hai, jis ne ek ádmí márá[e]; aur wuh jo ek barra qurbání kartá hai, us ke barábar hai, jis ne ek kutte ká sir káṭá hai[f]; jo hadya chaṛhátá hai aisá hai, jaise us ne súar ká lahú guzráná hai; aur ‖ lubán jalánewálá us ke mánind hai, jis ne but ko mubárak kahá hai. Hán, unhon ne apní apní ráhen pasand kín, aur un ke jí un kí nafraton se masrúr hain.

4 Main bhí un kí musíbaton ko intikháb karúngá, aur jis se we darte hain use un par ḍálúngá, kyúnki jab main ne pukárá, to kisí ne jawáb na diyá; jab main ne kahá, to unhon ne na suná[g]; balki unhon ne merí ánkhon ke áge sharárat kí, aur us bát ko ikhtiyár kiyá, jis se main ná-khush thá.

5 ¶ KHUDÁWAND kí bát suno, ai tum, jo us ke kalám se kámpte ho[h]; Tumháre bháí jo tumhárá kína rakhte, aur mere nám ke wáste tumhen khárij kar dete hain, kahte hain, KHUDÁWAND kí tamjíd kí jáegí[i]; par wuh tumhárí khushí ke liye dikhái degá,[k] aur we pashemán honge.

y Mat. 8. 12. Lúq. 13. 28. z Dekho Yar. 29. 22. Zak. 8. 13. a 9, 22 áyaten. b Yas. 62. 2. A'am. 11. 26. c Zab. 72. 17. Yar. 4. 2. d Ist. 6. 13. Zab. 63. 11. Yas. 19. 18. aur 45. 23. Saf. 1. 5. e Yas. 51. 16. aur 66 22. 2 Pat. 3. 13. Muk. 21 1. f Yas. 65. 5. g Yas. 35. 10. aur 51. 11. Muk. 7. 17. aur 21. 4. h Wá'iz 8. 12. i Dekho Alib. 26. 16. Ist. 28. 30. Yas. 62 8. 'Amús 9. 14. k Zab. 92. 12. l 9, 15 áyaten. m Ist. 28 41. Hús. 9. 12. n Yas. 61. 9. o Zab. 32. 5. Dán. 9. 21.

p Yas. 11. 6, 7, 9. q Paid. 3. 14. a 1 Sal. 8. 27. 2 Taw. 6 18. Mat. 5. 34, 35. A'am. 7. 48, 49. aur 17. 24. b Yas. 57. 15 aur 61 1. c Zab. 34. 18 aur 51. 17 d 'Az. 9. 4. aur 10. 3 Amṣ. 28. 14. 5 áyat. e Yas. 1. 11. f Ist. 23. 18. ‖ 'Ibrání men, azkár ke liye jo lubán guzránta, Alib. 2. 2. g Amṣ. 1. 24 Yas. 65. 12 Yar. 7. 13 h 2 áyat. i Yas. 5. 19. k 2 Tas. 1. 10. Tít. 2. 13.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

6 Shahr ke gulgule kí áwáz, aur haikal kí áwáz, yih KHUDÁWAND kí áwáz hai, jo apne dushmanon ko sazá detá hai.

7 Peshtar us se ki use dard lagen, wuh jan parí; aur us se áge ki wuh dard kháwe, us ká farzand i narína paidá húá.

8 Aisí bát kis ne suní, aisí chíz kis ne dekhí? Kyá ho saktá, ki zamín ek din men jane, yá ekbárgí ek guroh paidá howe? kyúnki jonhín Saihún ko dard lage, wonhín wuh bachche jan baithí.

9 Kyá main use janne par láún, aur phir use na janáún? KHUDÁWAND farmátá hai: kyá main jo janátá hún, rihm ko band karún? terá Khudá kahtá hai.

10 Tum Yarúsalam ke sáth khushí karo, aur us ke sáth shádmání karo, tum sab jo us se muhabbat rakhte ho; us ke sáth niháyat khush ho, tum sab jo us ke liye mátam karte ho:

11 Táki tum chúso, aur us ke tasallí-denewále pistánon se ser hoo; táki tum nichoro, aur us kí shaukat kí firáwání se lazzat páo.

12 Kyúnki KHUDÁWAND yún farmátá hai, Dekh, main salámatí nahr ke mánind, aur qaumon kí shaukat sailáb ke mánind us pás rawán karúngá[l]: tab tum chúsoge[m], aur us kí god men uthác jáoge[n], aur us ke ghutnon par kudáe jáoge.

13 Jis tarah má apne bete ko dilásá detí hai, usí tarah main tumhen dilásá dúngá; aur tum Yarúsalam men tasallí páoge.

14 Aur jab tum yih dekhoge, to tumhárá dil khush hogá, aur tumhárí haddíán sabze ke mánind nash o namá karengí[o]; aur KHUDÁWAND ká háth apne bandon par záhir hogá, par us ká gussa dushmanon par bharkegá.

15 Kyúnki dekho, KHUDÁWAND ág liye húe áwegá, aur us kí gáríán girdbád ke mánind chalengí, táki josh se apná gussa, aur átash ke shu'ala ke sáth apná qahr un par láwe[p].

16 Ki ág se aur apní talwár se[q] KHUDÁWAND sáre bashar ká insáf karegá: aur KHUDÁWAND ke maqtúl bahut se honge.

17 We jo bágon ke bích men ‖Akhad kí pairauí men apne taín pák aur táhir karte hain, jo súar ká gosht aur makrúh chízen aur chúhá kháte hain[r], we sab ke sab faná ho jáenge, KHUDÁWAND farmátá hai.

18 Kyúnki main un ke kámon aur un ke andeshon se ágáh hún; aur aisá hogá, ki main sárí ummaton ko, aur ‖gurohon ko, jin kí zubánen mukhtalif hain, faráham karúngá, aur we sab áwenge, aur merá jalál dekhenge.

19 Aur main un ke darmiyán ek nishán nasb karúngá[s], aur main un ko, jo un men se bach niklen, qaumon kí taraf bhejúngá, ya'ne Tarsís aur Púl, aur Lúd ko jo tírandáz hain, aur Túbal, aur Yúnán ko, aur dúr ke jazíron ko, jinhon ne merí khabar nahín suní, aur merá jalál nahín dekhá: we qaumon ke darmiyán merá jalál bayán karenge[t].

20 Aur KHUDÁWAND farmátá hai, Ki we tumháre sáre bháíon ko, sárí qaumon men se, ghoron par, aur gáríon par, aur miyánon men, aur khachcharon par, aur sándníon par bithláke, KHUDÁWAND ke hadye ke liye[u], Yarúsalam men mere koh i muqaddas ko láwenge, jis tarah se baní Isráel pák bartanon men hadya KHUDÁWAND ke ghar men láte hain.

21 Aur KHUDÁWAND farmátá hai, ki Main un men se káhin aur Láwí hone ke liye lúngá[x].

22 Kyúnki jis tarah se naye ásmán, aur nayí zamín, jo main banáúngá[y], mere huzúr qáim rahenge, us hí tarah tumhárí nasl, aur tumhárá nám báqí rahegá, KHUDÁWAND farmátá hai.

23 Aur aisá hogá, ki ek naye chánd se dúsre tak, aur ek sabt se dúsre tak[z], sáre bashar 'ibádat ke liye mere huzúr áwenge, KHUDÁWAND farmátá hai[a].

24 Aur we nikal nikalke un logon kí láshon par, jo mujh se bágí húe, nazar karenge[b]; kyúnki un ká kírá na maregá, aur un kí ág na bujhegí[c], aur sáre bashar ko un se nafrat áwegí.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

[l] Yas. 48. 18. aur 60. 5.
[m] Yas. 60. 16.
[n] Yas. 49. 22. aur 60. 4.
[o] Dekho Hiz. 37. 1, wag.
[p] Yas. 9. 5. 2 Tas. 1. 8.
[q] Yas. 27. 1.
‖ Yá, ek kí.
[r] Yas. 65. 3, 4
‖ 'Ibrání men, zubánon ko faráham, wag.
[s] Lúq. 2. 34.
[t] Mal. 1. 11.
[u] Rúm. 15. 16
[x] Khur. 19. 6. Yas. 61. 6. 1 Pat. 2. 9. Muk. 1. 6.
[y] Yas. 65. 17. 2 Pat. 3. 13. Muk. 21. 1.
[z] Zak. 14. 16.
[a] Zab 65. 2.
[b] 16 áyat.
[c] Marq. 9. 44, 46, 48.

YARAMIYÁH
NABÍ KÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 629 ke qaríb.

I BÁB.

1 Yaramiyáh ke 'asr kí bábat. 3 Us ká buláyá jáná, ki nabí ho. 11 Bádám kí ek ḍálí, aur ubaltí húí deg, royá meṉ use dikhái detíṉ. 15 Nabí Yahúdáh ko ánewálí áfat kí ḳhabar detá. 17 Ḳhudá nabí se madad ká wa'da karke use dilásá detá.

KHILQIYÁH ke beṭe Yaramiyáh ká kalám, jo Binyamín kí mamlukat meṉ 'Anatútí[a] káhinoṉ meṉ se thá;

2 Jis par ḲHUDÁWAND ká kalám, Amún ke beṭe Yahúdáh ke bádsháh Yúsiyáh ke dinoṉ meṉ, us kí bádsháhat ke terahweṉ baras meṉ[b], názil húá.

3 Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím bin Yúsiyáh ke dinoṉ meṉ bhí, Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh bin Yúsiyáh ke gyárahweṉ baras ke tamám hone tak[c], Yarúsalam ke logoṉ ke asír hojáne tak[d], jo pánchweṉ mahíne meṉ thá[e], názil hotá rahá.

4 ḲHUDÁWAND ká kalám mujh ko pahunchá, aur us ne kahá,

5 Ki Peshtar us se ki maiṉ ne tujhe peṭ meṉ ḳhalq kiyá[f] maiṉ tujhe jántá thá[g], aur rihm meṉ se tere nikalne ke pahle maiṉ ne tujhe muqaddas kiyá[h], aur qaumoṉ ke liye tujhe nabí ṭhahráyá.

6 Tab maiṉ ne kahá, Háe, Ḳhudáwand YAHOWÁH! dekh, maiṉ bol nahíṉ saktá[i]; kyúṉki laṛká húṉ.

7 ¶ Par ḲHUDÁWAND ne mujh ko kahá, Mat kah, ki Maiṉ laṛká húṉ; kyúṉki jin sabhoṉ ke pás maiṉ tujhe bhejúṉgá, tú jáegá; aur sab kuchh jo maiṉ tujhe farmáúṉgá, tú kahegá[k].

8 Tú un ke chihroṉ ko dekhke mat ḍar[l]; kyúṉki ḲHUDÁWAND kahtá hai, Maiṉ tujhe chhuṛáne ko tere sáth húṉ[m].

9 Tab ḲHUDÁWAND ne apná háth baṛháke merá muṉh chhúá[n]. Aur ḲHUDÁWAND ne mujhe farmáyá, ki Dekh, maiṉ ne apná kalám tere muṉh meṉ ḍál diyá[o].

10 Dekh, áj ke din maiṉ ne tujhe qaumoṉ par aur bádsháhatoṉ par iḳhtiyár diyá[p], ki ukháṛe aur ḍhá dewe, halák kare aur girá dewe, banáwe aur lagáwe[q].

11 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ká kalám mujh ko pahunchá, aur us ne kahá, ki Ai Yaramiyáh, tú kyá dekhtá hai? maiṉ bolá, ki Bádám kí ek ḍálí dekhtá húṉ.

12 Aur ḲHUDÁWAND ne mujhe farmáyá, ki Tú ne ḳhúb dekhá; kyúṉki maiṉ apne kalám ko jald púr-lagáúṉgá.

13 Dúsrí bár ḲHUDÁWAND ká kalám mujh par názil húá, aur us ne kahá, ki Tú kyá dekhtá hai? Maiṉ ne kahá, Ubaltí húí deg dekhtá húṉ[r], jis ká muṉh uttar kí taraf ko hai.

14 Tab ḲHUDÁWAND ne mujhe farmáyá, ki Uttar kí taraf se is sarzamín ke sáre báshindoṉ par ek áfat áwegí[s].

15 Kyúṉki ḲHUDÁWAND farmátá hai, ki Dekh, maiṉ uttar kí bádsháhatoṉ ke sáre ḳhándánoṉ ko buláúṉgá[t]; aur we áweṉge, aur har ek apná apná taḳht Yarúsalam ke darwázoṉ kí dahlízoṉ par, aur us kí chároṉ taraf kí díwároṉ ke gird á gird, aur Yahúdáh ke tamám shahroṉ ke muqábil qáim karegá[u].

16 Aur maiṉ un kí sárí sharárat kí bábat, jinhoṉ ne mujhe chhoṛkar[x] begáne iláhoṉ ke sámhne lubán jaláyá, aur apne hí háthoṉ ke kámoṉ ko sijda kiyá, apní 'adálat záhir karke un par hukm dúṉgá.

17 ¶ Is liye tú apní kamar bándhke uṭh[y], aur jo kuchh maiṉ tujhe farmáúṉ, un se kah; un ke chihroṉ ko dekhke mat dabak[z], na ho ki maiṉ tujhe un ke sámhne shikast dúṉ.

18 Kyúṉki dekh, maiṉ ne áj ke din tujh ko sárí sarzamín ke muqábil, aur Yahúdáh ke bádsháhoṉ ke muqábil, aur us ke sardároṉ ke muqábil, aur us ke káhinoṉ ke muqábil, aur mulk ke logoṉ ke muqábil, ek hasín shahr[a], aur lohe ká sutún, aur pítal kí díwár banáyá.

19 Aur we tere sáth laṛeṉge,

[a] Yash. 21. 18. 1 Taw. 6. 60. Yar. 32. 7, 8, 9.
629 ke qaríb.
[b] Yar. 25. 3.
[c] Yar. 39. 2.
[d] Yar. 52. 12, 15.
[e] 2 Sal. 25. 8.
[f] Yas. 49. 1, 5.
[g] Khur. 32. 12, 17.
[h] Lúq. 1. 15, 41. Gal. 1. 15, 16.
[i] Khur. 4. 10. aur 6. 12, 30. Yas. 6. 5.
[k] Gin. 22. 20, 29. Mat. 28. 20.
[l] Hiz. 2. 6. aur 3. 9. 17 áyat.
[m] Khur. 3. 12. Ist. 31. 6, 8. Yash. 1. 5. Yas. 15. 20. A'ám. 26. 17. Ibrán. 13. 6.
[n] Yas. 6. 7.
[o] Yas. 51. 16. Yar. 5. 14.
[p] 1 Sal. 19. 17.

Peshtar MASÍH se, 629 ke qaríb.

[q] Yar. 18. 7. 2 Qur. 10. 4, 5.
[r] Hiz. 11. 3, 7. aur 24. 3.
[s] Yar. 4. 6. aur 6. 1.
[t] Yar. 5. 15. aur 6. 22. aur 10. 22. aur 25. 9.
[u] Yar. 39. 3 aur 43. 10.
[x] Ist. 28. 20. Yar. 17. 13.
[y] 1 Sal. 18. 46. 2 Sal. 4. 29. aur 9. 1. Aiy. 38. 3. Lúq. 12. 35. 1 Pat. 1. 13.
[z] Khur. 3. 12. 8 áyat. Hiz. 2. 6.
[a] Yas. 54. 7. Yar. 6. 27. aur 15. 20.

Peshtar MASÍH se, 629 ke qaríb.

lekin tujh par gálib na honge; kyúnki KHUDAWAND farmátá hai, Main tere bacháne ko tere sáth hún [b].

[b] 8 áyat.

II BAB.

1 *Khudá apní aglí mihrbáníán záhir men láke Yahúdíon ko malámat kartá ki unhon ne us se be-sabab bagáwat kí thí; 9 chunánchi is sharárat men we sab logon se áge barh gaye th.e. 14 Áp hí apní sárí áfaten apne úpar láye the. 20 Yahúdáh ke gunáhon kí bábat. 31 Un ká i'atiqád jo apní be-gunáhí par rakhte the, be-bunyád sábit hotá.*

PHIR KHUDAWAND ká kalám mujh par názil húá, aur us ne kahá,

2 Ki Tú já, aur Yarúsalam ke kánon men pukárke kah, ki KHUDAWAND yún farmátá hai, ki Main terí jawání kí mihrbání, aur tere byáh kí muhabbat ko yád kartá hún [a], jab ki tú bayábán men, aur us sarzamín men jahán khetí na thí, mere píchhe píchhe chalí [b].

3 Isráel KHUDAWAND ká muqaddas [c], aur us kí afzáish ká pahlá phal thá [d]: sab jo use nigalte hain gunahgár thahrenge; un par balá áwegí, KHUDAWAND farmátá hai [e].

4 Ai ahl i Ya'qúb, aur ahl i Isráel ke sab khándáno, KHUDAWAND ká kalám suno.

5 ¶ KHUDAWAND yún farmátá hai, ki Tumháre bápdádon ne mujh men kaunsí khiyánat páí, jo we mujh se dúr bháge [f], aur butlán ke pairau húe, aur áp bátil ho gaye [g]?

6 Aur unhon ne nahín kahá, ki KHUDAWAND kahán hai, jo hamen Misr kí sarzamín se nikál láyá [h], aur bayábán men, wiránon aur garhon kí zamín men, khushkí aur maut ke sáya kí sarzamín men [i], jahán koí nahín guzartá, aur koí ádmí búd o básh nahín kartá, hamen le chalá?

7 Aur main tum ko bág-wálí zamín men láyá, ki tum us ke mewe aur us ke achchhe phal kháo [k]; par tum ne dákhil hoke merí zamín nápák kí, aur merí mírás ko nafrat-angez kiyá [l].

8 Káhinon ne nahín kahá, ki KHUDAWAND kahán hai? aur unhon ne jo sharí'at-wale the mujhe na jáná [m]; aur charwáhon ne mujh se sarkashí kí; aur nabíon ne Ba'al ká nám leke nubúwat kí [n], aur un chízon kí pairauí ki jo fáidamand nahín hain [o].

[a] Hiz. 16. 8, 22, 60, aur 23. 3. 8, 19. Hús. 2. 15.
[b] Ist. 2. 7.
[c] Khur. 19. 5, 6.
[d] Ya'q. 1 18. Mук. 14. 4.
[e] Yar 12. 14. Dekho Yar 50. 7.
[f] Yas. 5. 4. Mik. 6. 3.
[g] 2 Sal. 17 15. Yún 2. 8.
[h] Yas. 63. 9, 11, 13. Hús. 13. 4.
[i] Ist. 8. 15. aur 32. 10.
[k] Gin. 13. 27. aur 14. 7, 8. Ist. 8. 7, 8, 9.
[l] Ahb. 78. 25, 27, 28 Gin 35. 33, 34. Zab. 78. 58. 59. aur 106. 38. Yar. 3. 1. aur 16. 18.
[m] Mal. 2. 6, 7. Rúm. 2. 20.
[n] Yar. 23. 13.
[o] 11 áyat. Hab. 2. 18.

9 ¶ So KHUDAWAND farmátá hai, Is liye main hanoz tum se mubáhasa karúngá [p], aur tumháre larkon ke larkon se mubáhasa karúngá [q].

10 Kyúnki pár guzarke Kittíon ke tápúon men dekho, aur Qídár men bhejke khúb socho, aur dekho, ki aisí bát kahín húí?

11 Kyá kisí qaum ne apne iláhon ko, jo haqíqat men iláh nahín [r], badal dálá [s]? par merí qaum ne apne jalál ko us se jo be-naf'a hai [t] badlá [u].

12 Ai ásmáno, is se hairán hojáo, aur ba-shiddat hirásán ho [x]; niháyat sarásíma hoo, KHUDAWAND farmátá hai.

13 Kyúnki mere logon ne do buráíán kín; unhon ne mujh jíte pání ke sote ko chhor diyá [y], aur apne liye hauz khode hain, túte húe hauz, jin men pání nahín thahar saktá.

14 ¶ Kyá Isráel gulám hai [z]? kyá wuh khánazád hai? wuh kis liye lútá gayá?

15 Jawán sher us par gargaráe; unhon ne ‖ chíkhen márín, aur us ká mulk ujár diyá; us ke shahr jal gaye, wahán koí basnewálá na rahá [a].

16 Baní Núf bhí aur baní Tahfanís [b] tere sir ke chánd ko phárte hain.

17 Kyá tú yih apne úpar nahín láyá hai, ki tú ne KHUDAWAND apne Khudá ko tark kiyá [c], jis waqt wuh tujh ko ráh men le chaltá thá [d]?

18 Aur ab Saihúr [e] ká pání píne ko tujhe Misr kí ráh men kyá kám hai [f]? aur nahr i Furát ká pání píne ko tujhe Asúr kí ráh men kyá kám hai?

19 Terí hí khiyánat terí tádíb karegí [g], aur terí bagáwat tujh ko sazá degí: ján aur dekh, ki yih burá aur be-niháyat be-já hai, ki tú ne KHUDAWAND apne Khudá ko tark kiyá hai, aur ki merá khauf tujh ko nahín, Khudáwand RABB ul afwáj farmátá hai.

20 Kyúnki muddat húí ki tú ne apná júá tor dálá, aur bandhanon ko phor diyá, aur kahá, ki Main bandagí na karúngí [h]; hán, har ek únche pahár par, aur har ek hare darakht ke tale [i] tú ziná karne ko letí hai [k].

[p] Hiz. 20. 35, 36. Mík. 6. 2.
[q] Khur. 20. 5. Ahb. 20. 5.
[r] Zab. 115. 4. Yas. 37. 19. Yar. 16 20.
[s] Mík. 4. 5.
[t] 8 áyat.
[u] Zab. 106. 20. Rúm. 1. 23.
[x] Yas. 1. 2 Yar. 6. 19.
[y] Zab 36. 9. Yar. 17. 13. aur 18. 14. Yúh. 4. 14.
[z] Dekho Khur. 4. 22.
‖ 'Ibrání men, apní áwáz dí.
[a] Yas. 1. 7. Yar. 4. 7.
[b] Yar. 43. 7, 8, 9.
[c] Yar 4. 18.
[d] Ist. 32 10.
[e] Yash. 13. 3.
[f] Yas. 30. 1, 2
[g] Yas. 3. 9. Hús. 5. 5.
[h] Khur. 19. 8. Yash. 24. 18. Qáz. 10. 16. 1 Sam. 12. 10.
[i] Ist. 12. 2. Yas. 57. 5, 7. Yar 3. 6.
[k] Khur 34. 15, 16.

Peshtar MASÍH se, 629.

21 *Maiṉ* ne tujhe ek suthrí ták lagáyá, bilkull chokhá bihan[l], phir tú kyúṉkar úprí angúr kí kamqadr latá mere liye ho gayí[m]? 22 Kyúṉki harchand tú apne ko sajjí se dhowe, aur bahut sá sábun lewe[n], tad bhí Ḳhudáwand Ḳhudá kahtá hai, Terí sharárat mere huzúr jalwagar hai[o]. 23 Tú kyúṉkar kahtí hai, ki Maiṉ nápák nahíṉ húṉ[p]; maiṉ Ba'alím kí pairau nahíṉ húí? dasht meṉ apní ravish dekh, aur ján jo kuchh tú ne kiyá hai[q]: tú ek tez-rau úṉṭní kí mánind hai, jo mast hoke idhar udhar dauṛtí hai; 24 Máda gor-ḳhar kí mánind, jis kí 'ádat hai ki dasht meṉ rahe, aur hawas ke máre hawá súnghtí hai[r]; apní ḳhwáhish púrí karne se kaun use báz rakh saktá hai? us ke ḍhúṉḍhnewále thak nahíṉ játe; us ke mahíne meṉ we use páweṉge. 25 Tú apne páṉwoṉ ko rok ki we be-jútí na howeṉ, aur apne gale ko, ki piyás na lage: lekin tú ne kahá, ki Be-fáida[s]; aisá nahíṉ, kyúṉki maiṉ ne begánoṉ se muhabbat kí, aur un ke píchhe chalúṉgí[t]. 26 Jaisá chor jab pakṛá játá hai sharminda hotá hai, waisá hí Isráel ká gharáná, we aur un ke bádsháh, un ke sardár, aur un ke káhin, aur un ke nabí sharminda hote haiṉ, 27 Jo daraḳht se kahte haiṉ, ki Tú merá báp; aur patthar ko, ki Tú mujhe janí hai; kyúṉki unhoṉ ne merí taraf píṭh kí, aur muṉh nahíṉ; par apní musíbat ke waqt kaheṉge, ki Uṭhke ham ko bachá[u]. 28 Lekin tere ma'búd kaháṉ haiṉ, jinheṉ tú ne apne liye banáyá[x]? we uṭheṉ, agar terí musíbat ke waqt tujhe bachá sakeṉ[y]; kyúṉki, ai Yahúdáh, jitne tere shahr haiṉ, utne tere ma'búd haiṉ[z]. 29 Tum káhe ko mujh se hujjat karoge[a]? tum sab mujh se phir gaye ho, Ḳhudáwand kahtá hai. 30 Maiṉ ne tumháre laṛkoṉ ko 'abas piṭná diyá; we tarbiyatpazír na húe[b]: tumhárí hí talwár, pháṛnewále sher kí mánind, tumháre nabíoṉ ko khá gayí hai[c].

31 ¶ Ai tum jo is pusht ke ho, Ḳhudáwand ke kalám ko liház karo. Kyá maiṉ Isráel ko bayábán yá táríkí kí zamín[d] húá? mere logoṉ ne kyúṉ kahá, ki Ham to hukúmat-wále haiṉ[e], phir tere pás na áweṉge[f]? 32 Kyá kuṉwárí apne gahne, yá dulhin apná joṛá pahinná bhúl játí hai? par mere log beshumár dinoṉ se mujh ko bhúl gaye[g]. 33 Kyúṉ tú apní ráh árásta kartí hai ki ‖'áshiqoṉ ko ḍhúṉḍhe? yaqínan tú ne fáhishoṉ ko bhí apní ráheṉ sikhláíṉ. 34 Tere dámanoṉ meṉ be-gunáh miskínoṉ ká ḳhún bhí páyá játá hai[h]; maiṉ ne use gahre tak talásh karne se nahíṉ páyá, balki in sabhoṉ meṉ 'alániya dekhá. 35 Báwujúd is ke tú kahtá hai, ki Is liye ki maiṉ be-qusúr húṉ, us ká gazab yaqínan mujh par se palaṭ jáegá[i]. Dekh, maiṉ tujh par hujjat sábit karúṉgá[k], is tere kahne se, ki Maiṉ ḳhatákár nahíṉ húṉ[l]. 36 Tú apná taur badalne ko kyúṉ itná ḍáwáṉḍol phirtí hai[m]? Misr se bhí tú sharminda hogí[n], jaise Asúr se tú sharminda húí[o]. 37 Yaháṉ se bhí tú apne sir par háth rakhe húe nikal jáegí[p]: kyúṉki Ḳhudáwand ne unheṉ jin par tú ne i'atimád kiyá haqír jáná, aur tú un se kámyáb na hogí.

III BÁB.

1 *Yahúdáh kí zinákárí aur Ḳhudá kí barí rahmat kí bábat.* 6 *Yahúdáh Isráel se bhí badtar ṭhahartá.* 12 *Tauba-karnewáloṉ ko Injíl kí bashárateṉ dí játíṉ.* 20 *Isráel malámat uṭháke Ḳhudá se bulái játí, aur apne gunáhoṉ ká iqrár kartí.*

KAHÁWAT hai, ki agar koí mard apní jorú ko nikále, aur wuh us ke yaháṉ se jáke dúsre mard kí ho jáe, kyá wuh pahlá us pás phir jáegá[a]? kyá wuh zamín niháyat nápák na hogí[b]? lekin tú ne bahut se yároṉ ke sáth ziná kiyá[c]; tadbhí merí taraf phir, Ḳhudáwand farmátá hai[d]. 2 Pahá̄ṛoṉ kí taraf apní áṉkheṉ uṭhá, aur dekh, kaunsí jagah hai jaháṉ yár ke sáth hambistar nahíṉ húí[e]. 'Arab kí mánind, jo bayábán meṉ hai, tú un ke liye ráhoṉ par baiṭhí[f]; tú ne apní zinákáríoṉ aur badkáríoṉ se zamín ko nápák kiyá[g].

Marginal references (left): l Ḳhur. 15. 17. Zab. 44. 2. aur 80. 8. Yas. 5. 1, wag. aur 60. 21. Mat. 21. 33. Marq. 12. 1. Lúq. 20. 9. — m Ist. 32. 32. Yas. 1. 21. aur 5. 4. — n Aiy. 9. 30. — o Ist. 32. 34. Aiy. 14. 17. Hús. 13. 12. — p Ams 30. 12. — q Yar. 7. 31. — r Aiy. 39. 5, wag. Yar. 14. 6. — s Yar. 18. 12. — t Ist. 32. 16. Yar. 3. 13. — u Qáz. 10 10. Zab. 78. 34. Yas. 26. 16. — x Ist. 32. 37. Qáz. 10. 14. — y Yas. 45. 20. — z Yar. 11. 13. — a 33, 35 áyateṉ. — b Yas. 1. 5. aur 9. 13. Yar. 5. 3. — c 2 Taw. 36. 16. Naham. 9. 26. Mat. 23. 29. wag. A'am. 7. 52. 1 Tas. 2. 15.

Marginal references (right): d 5 áyat. — e Zab. 12. 4. — f Ist. 32. 15. — g Zab. 106. 21. Yar. 13. 25. Hús. 8. 14. — ‖ 'Ibrání meṉ, 'ishq ko. — h Zab. 106. 38. Yar. 19. 4. — i 33, 29 áyateṉ. — k 9 áyat. — l Ams. 28. 13. 1 Yúh. 1. 8, 10. — m 18 áyat. Yar. 3'. 22. Hús. 5. 13. aur 12. 1. — n Yas. 30 3. Yar. 37 7. — o 2 Taw. 28. 16, 20, 21 — p 2 Sam. 13 19. — a Ist. 24. 4. — b Yar. 2. 7. — c Yar. 2. 20. Hiz. 16. 26, 28, 29. — d Yar. 4. 1. Zak. 1. 3. — e Dekho Ist. 12. 2. Yar. 2. 20. — f Pand. 30. 14. Ams. 23. 28. Hiz. 16. 24, 25. — g Yar. 2. 7. 9 áyat.

Peshtar MASÍH se, 629 ke qaríb.

3 Isliye bárish nahín hotí, aur ákhirí barsát nahín húí[h]; tere pesháne par qahba-pan záhir hai, aur tú sharm nahín mántí hai[i].

4 Kyá ab tú pukárke mujhe nahín kahegí, ki Ai mere báp, tú merí jawání[k] ká rahbar hai[l]?

5 Kyá wuh sadá apná gazab rakhegá[m]? kyá wuh use hamesha tak rakh chhoregá? Dekh, tú aisí báten to kah chukí, aur tú ne jitná tujh se ho saká bure kám kiye.

612 ke qaríb.

6 ¶ Yúsiyáh bádsháh ke dinon men KHUDAWAND ne mujh se kahá, Tú ne dekhá hai, ki bargashta Isráel ne kyá kiyá hai[n]? wuh har ek únche pahár par, aur har ek hare darakht ke tale gayí, aur wahán zinákárí kí[o].

7 Aur jab wuh yih sab kuchh kar chukí, to main ne us se kahá, ki Merí taraf phir á[p]. Par wuh na phirí. Aur us kí be-wafá bahin[q] Yahúdáh ne dekhá.

8 Aur main ne dekhá, ki jab isí bá'is se, ki us ne zinákárí kí thí, main ne bargashta Isráel ko nikálá[r], aur use taláq-náma likh diyá[s], báwujúd is ke us kí bewafá bahin Yahúdáh na darí, balki us ne bhí jáke chhinálá kiyá[t].

9 Aur aisá húá ki us ne apne chhinále kí burái se zamín ko nápák kiyá[u], aur patthar aur lakrí ke sáth zinákárí kí[x].

10 Aur báwajúd is sab ke, us kí bewafá bahin Yahúdáh merí taraf apne sáre dil se na phirí, magar makr se, KHUDAWAND kahtá hai[y].

11 Aur KHUDAWAND ne mujh se kahá, ki Bargashta Isráel ne bewafá Yahúdáh se apne ko sádiq thahráyá hai[z].

12 ¶ Já, aur uttar kí taraf pukárke kah, KHUDAWAND farmátá hai[a], ki Ai bargashta Isráel, phir áo; main áge ko tum par na ghurkúngá, kyúnki KHUDAWAND farmátá hai, Main rahím hún; main sadá tak gazab na rakh chhorúngá[b].

13 KHUDAWAND farmátá hai, Sirf apní badkárí ká iqrár kar[c], aur kah, ki Main KHUDAWAND apne Khudá se phir gayí hai, aur har ek hare darakht ke tale[d] begánon ke sáth[e] apní ráh ravish ko kharáb kar diyá hai[f], aur terí áwáz nahín suní.

14 KHUDAWAND farmátá hai, Ai bargashta larko, phir áo; kyúnki main tumhárá kháwind hún[g]; aur main tum ko har ek shahr men se ek ek, aur gharáne men se do do leke, tumhen Saihún men leáúngá[h].

15 Aur main tum ko apne khátir-khwáh charwáhe dúngá[i], aur we tumhen dánáí aur samajh charáwenge[k].

16 Aur KHUDAWAND farmátá hai, ki Aisá hogá, ki jab un dinon men tum zamín par barhoge, aur bahut hooge, tab we phir na kahenge, ki KHUDAWAND ke 'ahd-náme ká sandúq; us ká khiyál kabhí un ke dil men na áwegá[l]; we hargiz use yád na karenge, aur us kí ziyárat na karenge, aur wuh phir banáyá na jáegá.

17 Us waqt Yarúsalam ko KHUDAWAND ká takht kahenge: aur wahán sárí qaumen KHUDAWAND ke nám se[m] Yarúsalam men jam'a hongí: aur we phir apne bure dil kí gumráhíon kí pairauí na karenge[n].

18 Unhín dinon men Yahúdáh ká gharáná Isráel ke gharáne ke sáth chalegá[o], aur we uttar kí zamín men se[p] is zamín men, jise main ne tumháre bápdádon ko mírás men diyá, ek sáth áwenge[q].

19 Par main ne kahá, ki Main tujhe larkon ke darmiyán kyúnkar shámil karún, aur zamín i dilchasp, qaumon ke lashkaron kí nafís mírás[r], kyúnkar tujhe dún? phir main ne kahá, ki Tú mujhe apná báp kahke pukáregí; aur tú phir mujh se bargashta na hogí[s].

20 Jis tarah se jorú be-wafáí se apne khasam ko chhordetí hai, us hí tarah se tum ne, ai Isráel ke gharáne, mujh se bewafáí kí, KHUDAWAND kahtá hai[t].

21 Únchí jagahon par ek áwáz suní játí hai, baní Isráel ke rone aur minnat karne kí[u]; kyúnki unhon ne apní ráh terhí kí, aur KHUDAWAND apne Khudá ko bhúl gaye.

22 Ai bargashta larko, phir áo[x]; main tumhárí bargashtagíán changí karúngá[y]. Dekh, ham tere pás áte hain, ki tú KHUDAWAND hamárá Khudá hai.

23 Filhaqíqat naját ká intizár karná ki tílon aur paháron kí kasrat se hogí, so 'abas hai[z]; ya-

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

[h] Abh. 26.19. Ist. 28. 23, 24. Yar. 9. 12. aur 14. 4.
[i] Yar. 6. 3. aur 6. 15. aur 8. 12. Hiz. 3. 7. Saf. 3. 5.
[k] Yar. 2. 2. Hús. 2. 15.
[l] Amís. 2. 17.
[m] Zab. 77. 7, wag. aur 103. 9. Yas. 57. 16. 12 áyat.
[n] 11, 14 áyaten. Yar. 7. 24.
[o] Yar. 2. 20.
[p] 2 Sal. 17. 13.
[q] Hiz. 16. 46. aur 23. 2, 4.
[r] Hiz. 23. 9.
[s] 2 Sal. 17. 6, 18.
[t] Hiz. 23. 11, wag.
[u] Yar. 2. 7. 2 áyat.
[x] Yar. 2. 27.
[y] 2 Taw. 34. 33. Hús. 7. 14.
[z] Hiz. 16. 51. aur 23. 11.
[a] 2 Sal. 17. 6.
[b] Zab. 86. 15. aur 103. 8, 9. 5 áyat.
[c] Abh. 26. 40, wag. Ist. 30. 1, 2, wag. Ams. 28. 13.
[d] Ist. 12. 2.
[e] Yar. 2. 25.
[f] 2 áyat. Hiz. 16. 15, 24, 25.
[g] Yar. 31. 32. Hús. 2. 19, 20.
[h] Rúm. 11. 5.
[i] Yar. 23. 4. Hiz. 34. 23. Afs. 4. 11.
[k] 'A'am. 20. 28.
[l] Yas. 65. 17.
[m] Yas. 60. 9.
[n] Yar. 11. 8.
[o] Dekho Yas. 11. 13. Hiz. 37. 16, —22. Hús. 1. 11.
[p] 12 áyat. Yar. 31. 8.
[q] 'Amús 9. 15.
[r] Zab. 106. 24. Hiz. 20. 6. Dán. 8. 9. aur 11. 16, 41, 45.
[s] Yas. 63. 16.
[t] Yas. 48. 8. Yar. 5. 11.
[u] Yas. 15. 2.
[x] 14 áyat. Hús. 14. 1.
[y] Hús. 6. 1. aur 14. 4.
[z] Zab 121. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

qínan Isráel kí naját KHUDÁWAND hamáre Ḳhudá se hai[a].

24 Kyúṉki ruswáí, hamárí jawání ke waqt se, hamáre bápdádoṉ ke mál ko, aur un ke galloṉ aur ramoṉ ko, un ke beṭoṉ aur beṭíoṉ ko nigal gayí[b].

25 Ham apne nang meṉ paṛe rahte, aur ruswáí ham ko ḍhámptí; is liye ki ham aur hamáre bápdáde jawání ke waqt se áj tak KHUDÁWAND apne Ḳhudá ke ḳhatákár haiṉ[c], aur ham ne KHUDÁWAND apne Ḳhudá kí farmánbardárí na kí[d].

a Zab. 3. 8.
b Yar. 11. 13. Hús. 9. 10.
c 'Az. 9. 7.
d Yar. 22. 21.

IV BAB.

1 *Ḳhudá Isráel se wa'da karke use apne pás bulátá. 3 Wuh bahut Yahúdáh ko 'áfaton kí ḳhabar deke, jo áyá cháhtí thíṉ, Yahúdáh ko ubhártá ki tauba kare. 19 Yahúdáh kí pareshání par ek dard-angez nála hotá hai.*

KHUDÁWAND farmátá hai, ki Ai Isráel, agar tú merí taraf phiregá, to tú phir á[a]: aur agar tú apní makrúhát ko merí nazar se dúr karegá, to tú áwára na hogá.

2 Aur agar tú sacháí aur 'adálat aur sadáqat se[b] zinda KHUDÁWAND kí qasam kháwegá[c], tab qaumeṉ us ke sabab apne taíṉ mubárak jáneṉgí[d], aur us par faḳhr kareṉgí[e].

3 ¶ Kyúṉki KHUDÁWAND Yahúdáh aur Yarúsalam ke logoṉ ko yúṉ farmátá hai, ki Apní banjar zamín ko sáf karo[f], aur káṉṭoṉ ke darmiyán mat boo[g].

4 Ai Yahúdáh ke logo, aur Yarúsalam ke báshindo, KHUDÁWAND ke liye apná ḳhatna karo[h], aur apne dil kí khalṛí utár phenko, tá na howe ki tumhárí badkirdárioṉ ke bá'is se merá qahr ág kí mánind shu'ala-zan ho, aur aisá bhaṛke ki koí use bujhá na sake.

5 Yahúdáh meṉ ishtihár do, aur Yarúsalam meṉ is kí manádí karo, aur kaho, ki Tum mamlukat meṉ narsingá phúnko; buland áwáz se pukáro, aur kaho, ki Jam'a ho, ki hasín shahroṉ meṉ chaleṉ[i].

6 Tum Saihún kí samt jhaṇḍá khaṛá karo: panáh lene ko bhágo, aur mat ṭhahro: kyúṉki maiṉ ek balá ko aur halákat i shadíd ko uttar kí taraf se látá húṉ[k].

7 Sher jháṛí se niklá[l], aur qaumoṉ ká halák-karnewálá ráh meṉ hai[m]; wuh apní jagah se niklá ki terí zamín ko wírán kare: tere shahr aise ujáṛ hoṉge, ki waháṉ insán nám ko na rahe[n].

a Yar. 3. 1, 22. Yúel 2. 12.
b Yas. 48. 1. Zak. 8. 8.
c Ist. 10. 20. Yas. 45. 23. aur 65. 16. Dekho Yar. 5. 2.
d Paid. 22. 18. Zab. 72. 17. Gal. 3. 8.
e Yas. 45. 25. 1 Qur. 1. 31.
f Hús. 10. 12.
g Mat. 13. 7, 22.
h Ist. 10. 16. aur 30. 6. Yar. 9. 26. Rúm. 2. 28, 29. Qul. 2. 11
i Yar. 8. 14.
k Yar. 1. 13, 14, 15. aur 6. 1, 22.
l 2 Sal. 24. 1. Yar. 5. 6. Dán. 7. 4.

8 Is liye tum apní kamar par ṭáṭ bándho, roo, aur wáwailá karo[o]; kyúṉki KHUDÁWAND ká shadíd qahr ham par se palaṭ nahíṉ gayá.

9 KHUDÁWAND kahtá hai, ki Us din aisá hogá, ki bádsháh ká jí aur sardároṉ ke dil sust ho jáeṉge; aur sáre káhin hairat-zada, aur sáre nabí sarásíma hoṉge.

10 Tab maiṉ ne kahá, Háe, ai KHUDÁWAND Ḳhudá, yaqínan tú ne is qaum ko aur Yarúsalam ko yih kahke dagá dí[p], ki Tum salámat rahoge, hálánki talwár ne ján márí hai[q].

11 Us waqt is qaum ko aur Yarúsalam ko yih kahá jáegá, ki Jangal kí únchí jagahoṉ par se ek sukhánewálí hawá merí qaum kí beṭí kí taraf chalegí[r], usáne aur sáf karne ke liye nahíṉ,

12 Balki ek hawá, jo us se shadíd hai, mere kám ke liye chalegí; abhí maiṉ un ká insáf karúṉgá[s].

13 Dekho, wuh yúṉ áwegá jaise badlíáṉ, aur us kí gáṛíáṉ jaise girdbád[t]; us ke ghoṛe 'uqáboṉ se tez-par haiṉ[u]. Wáwailá ham par! ki ham barbád hogaye.

14 Ai Yarúsalam, tú apne dil ko sharárat se pák kar[x], táki tú naját páwe. Kab tak tere bátil ḳhiyáloṉ tere dil meṉ raheṉge?

15 Kyúṉki Dán se ek áwáz átí hai[y], aur Ifráím ke paháṛ se taklíf kí manádí karte haiṉ.

16 Qaumoṉ ko ḳhabar do; dekho, Yarúsalam kí bábat manádí karo, ki muhásara karnewále dúr mulk se áte haiṉ[z], aur Yahúdáh ke shahroṉ ke muqábil lalkárte haiṉ.

17 Khet ke rakhwáloṉ ke mánind we use gherte haiṉ[a]; kyúṉki wuh mujh se phir gayí, KHUDÁWAND kahtá hai.

18 Terí chál aur tere kámoṉ ne tere liye yih hásil kiyá[b]; yih terí sharárat hai, yih azbaski talḳh hai, is ne tere dil ko pakaṛ liyá.

19 ¶ Merí antríáṉ! merí antríáṉ! mere dil meṉ dard hai[c]; mere dil ká ḳhafaqán hotá hai; maiṉ chup nahíṉ rah saktá, ky-

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

m Yar. 25. 9.
n Yas. 1. 7. Yar. 2. 15.
o Yas. 22. 12. Yar. 6. 26.
p Hiz. 14. 9. 2 Tas. 2. 11.
q Yar. 5. 12. aur 14. 13.
r Yar. 51. 1. Hús. 13. 15. Hiz. 17. 10.
s Yar. 1. 16.
t Yas. 5. 28.
u Ist. 28. 49. Nau. 4. 19. Hús. 8. 1. Hab. 1. 8.
x Yas. 1. 16. Ya'q. 4. 8.
y Yar. 8. 16.
z Yar. 5. 15.
a 2 Sal. 25. 1, 4.
b Zab. 107. 17. Yas. 50. 1. Yar. 2. 17, 19.
c Yas. 15. 5. aur 16. 11. aur 21. 3. aur 22. 4. Yar. 9. 1, 10. Dekho Lúq. 19. 42.

úṉki, ai merí ján, tú ne narsinge kí áwáz, aur laṛáí ká shor suná.

20 Halákat par halákat kí áwáz ho rahí hai[d]; kyúṉki tamám sarzamín luṭ gayí, mere ḳhaime achának, aur mere parde ek dam meṉ gárat kiye gaye[e].

21 Kab tak maiṉ yih jhanḍá dekhá karúṉ, aur narsinge kí áwáz sunúṉ?

22 Ki mere log nádán haiṉ, unhoṉ ne mujhe nahíṉ pahchháná; we be-hosh laṛke haiṉ, aur 'aql nahíṉ rakhte: bure kám karne meṉ chatur haiṉ[f], par nekokárí meṉ we dánish nahíṉ rakhte.

23 Maiṉ ne zamín ko dekhá[g], aur kyá dekhtá húṉ, ki wírán aur sunsán hai[h]; ásmán ko bhí, ki be-núr hai.

24 Maiṉ ne paháṛoṉ par nigáh kí, aur kyá dekhtá húṉ, ki we kámp gaye, aur sáre ṭíle zor se hile[i].

25 Maiṉ ne nazar kí, aur kyá dekhtá húṉ, ki koí ádmí nahíṉ; aur sab hawáí parinde uṛ bháge[k].

26 Maiṉ ne dekhá, aur kyá dekhtá húṉ, ki ‖Karmil dasht ho-gayá, aur ḲHUDAWAND ke áge, us ke qahr i shadíd ke áge, us ke sáre shahr tabáh ho gaye.

27 Kyúṉki ḲHUDAWAND yúṉ kahtá hai, ki Tamám zamín wírán hogí; par maiṉ hanoz use bilkull tabáh na karúṉgá[l].

28 Isí liye zamín mátam karegí[m], aur ásmán tárík honge[n]; kyúṉki maiṉ kah chuká, maiṉ ne iráda kiyá hai, maiṉ us se na pachhtáúṉgá, aur us se dar guzar na karúṉgá[o].

29 Sawároṉ aur tirandázoṉ ke shor se har ek bastí bhág jáegí; we andhere jangaloṉ meṉ já rahenge, aur chaṭánoṉ par chaṛh jáenge: har ek shahr tark kiyá jáegá, aur koí ádmí un meṉ na rahegá.

30 Aur jab tú lúṭí jáegí, tú kyá karegí? Agarchi tú lál joṛá pahine, agarchi tú sonahle zewaroṉ se apne ko sanwáre, agarchi apní ánkhoṉ meṉ surma lagáwe, to 'abas áp ko ḳhúbsúrat banáegí[p]; tere 'áshiq tujh ko haqír jánenge, we terí ján ke tálib honge[q].

31 Kyúṉki maiṉ ne us 'aurat kí sí ek áwáz jise dard lage hoṉ, aur us kí sí dardnák áwáz jo apná pahlá bachcha jane, Saihún kí beṭí kí sadá suní, ki wuh hámptí hai, aur apne háth phailáke kahtí hai[r], Háe mujh par, ki ḳhúníoṉ se merí ján ba-lab húí.

V. BAB.

1 Bábat un iláhí áfatoṉ kí jo Yahúdíoṉ par átí thíṉ, un kí kaj-rauí ke sabab, 7 aur un kí zinákárí, 10 aur be-díní, 19 aur Ḳhudá se un kí hiqárat karní, 25 aur un kí baṛí be-intizámí, mulkí, 30 aur díní ke bá'is.

YARU'SALAM ke kúchoṉ meṉ idhar udhar dauṛo, aur ab dekho, aur jáno, aur us ke chaukoṉ meṉ ḍhúṉḍho, agar koí ádmí waháṉ mile[a], koí bhí ho jo insáf kartá, aur sachái ká tálib hotá[b]; aur maiṉ use mu'áf karúṉgá[c].

2 Aur agarchi we kaheṉ[d], ki ḲHUDAWAND zinda hai[e], tad bhí yaqínan we jhúṭhí qasam kháte haiṉ[f].

3 Ai ḲHUDAWAND, kyá terí ánkheṉ sachái par nahíṉ haiṉ[g]? tú ne unheṉ márá hai, par unhoṉ ne afsos nahíṉ kiyá[h]; tú ne unheṉ gárat kiyá, par we tarbiyat-pazír na húe[i]; unhoṉ ne apne muṉh ko chaṭán se sakht-tar banáyá; unhoṉ ne phirne se inkár kiyá hai.

4 Tab maiṉ ne kahá, ki Yaqínan ye 'awámm haiṉ; we jáhil haiṉ; kyúṉki we ḲHUDAWAND kí ráh, aur apne Ḳhudá kí 'adálat se ágáh nahíṉ haiṉ[k].

5 Maiṉ kháss logoṉ ke pás jáúṉgá, aur unheṉ bolúṉgá. kyúṉki we ḲHUDAWAND kí ráh, aur apne Ḳhudá kí 'adálat se wáqif honge[l]: par unhoṉ ne sab ke sab júá toṛá, aur bandhanoṉ ko jhaṭká ḍálá[m].

6 Is liye jangal ká sher unheṉ pháṛegá[n], shám ká bheṛiyá unheṉ halák karegá[o], chítá un ke shahroṉ kí ghát meṉ baiṭhá rahegá[p]: jo koí un meṉ se nikle, pháṛá jáegá; kyúṉki un kí sarkashiyáṉ bahuṭ húíṉ, aur un kí bagáwateṉ baṛh gayíṉ.

7 ¶ Yih terá kám maiṉ kyúṉkar mu'áf karúṉ? tere farzandoṉ ne mujh ko chhoṛá, aur un kí qasam kháí[q] jo Iláh nahíṉ haiṉ[r]: agarchi maiṉ ne ‖un se qasam lí thí[s], tad bhí unhoṉ ne zinákárí kí, aur paṛe bándhke qahba-ḳhánoṉ meṉ ikaṭṭhe húe.

---

d Zab. 42. 7. Hiz. 7. 26.
e Yar. 10. 20.
f Rúm. 16. 19.
g Yas. 24. 19.
h Paid. 1. 2.
i Yas. 5. 25. Hiz. 38. 20.
k Saf. 1. 3.
‖ Yá, zerḳhez zamín.
l Yar. 4. 10, 18 aur 30. 11. aur 46. 28.
m Hús. 4. 3.
n Yas. 5. 30. aur 50. 3.
o Gin. 23. 19. Yar. 7. 16.
p 2 Sal. 9. 30. Hiz. 23. 40.
q Yar. 22. 20, 22. Nau. 1. 2, 19.

r Yas. 1. 15. Nau. 1. 17.
a Hiz. 22. 30.
b Paid. 18. 23, wag.
c Zab. 12. 1. Paid. 19. 26.
d Tít. 1. 16.
e Yar. 4. 2.
f Yar. 7. 9.
g 2 Taw. 16. 9.
h Yas. 1. 5. aur 9. 13. Yar. 2. 30.
i Yar. 7. 28. Saf. 3. 2.
k Yar. 8. 7.
l Mík. 3. 1.
m Zab. 2. 3.
n Yar. 4. 7.
o Zab. 104. 20. Hab. 1. 8. Saf. 3. 3.
p Hús. 13. 7.
q Yash. 23. 7. Saf. 1. 5.
r Ist. 32. 21. Gal. 4. 8.
‖ Yá, unheṉ peṭ bhar khiláyá thá.
s Ist. 32. 15.

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

8 We pet-bhare ghoron ke mánind hain[t]: we subh sawere uthke har ek ne apne parosí kí jorú par mastí se hinhiná kiyá hai[u].

9 KHUDAWAND kahtá hai, ki In báton ke liye kyá main badlá na lúngá[x], aur aisí qaum se merá jí intiqám na legá[y]?

10 ¶ Tum us kí díwáron par charho, aur unhen kharáb karo[z]: par bilkull tabáh na karo[a]; us kí dálíán toro, kyúnki we KHUDAWAND kí nahín hain.

11 Kyúnki KHUDAWAND kahtá hai, ki Isráel ke gharáne aur Yahúdáh ke gharáne ne mujh se niháyat be-wafáí kí[b].

12 Unhon ne KHUDAWAND se inkár kiyá hai[c], aur kahá, ki Wuh nahín hai; ham par hargiz áfat na áwegí[d], aur talwár aur kál ko ham na dekhenge[e].

13 Aur nabí jo hain hawá ho jáenge, aur kalám un men nahín hai; un par aisá hí hogá.

14 Pas KHUDAWAND Rabb ul afwáj yún kahtá hai, Isliye ki tum yih bát kahte ho, so dekho, main apne kalám ko tere munh men ág[f], aur is qaum ko lakrí banáúngá, aur wuh unhen bhasam kar degí.

15 Ai Isráel ke gharáne, dekho, main tum par ek qaum dúr se[g] charhá láúngá[h], KHUDAWAND kahtá hai; wuh zabardast qaum hai, wuh qadím qaum hai, wuh qaum hai, jis kí zubán tú nahín jántá, aur jo kuchh we kahte hain tú nahín samajhtá.

16 Un kí tarkash khulí húí qabr kí mánind hai; we sab bahádur hain.

17 ‖Terá anáj aur terí rotí jo tere beton aur betíon ko kháne kí thí, we khá jáenge; terí gáe bher we chat karenge[i]; tere angúr aur terí anjír we kháenge; tere hasín shahron ko, jin par terá ásrá hai, we talwár se wírán kar denge.

18 Báwujúd is ke KHUDAWAND kahtá hai, ki Un hí dinon men bhí main tumhen bilkull halák na karúngá[k].

19 ¶ Aur yún hogá, ki jab tum log kahoge, ki KHUDAWAND hamáre Khudá ne yih sárá sulúk ham se kyún kiyá[l], tab tú unhen kahegá, ki Jis tarah se tum logon ne mujhe chhor diyá, aur apní zamín men begáne ma'búdon kí bandagí kí[m], us hí tarah tum us zamín men, jo tumhárí nahín hai, begáne logon kí bandagí karoge[n].

20 Ya'qúb ke gharáne men ishtihár karo, aur Yahúdáh men manádí karo, aur kaho,

21 Ab ise sun, ai nádán aur be-'aql qaum, jo ánkhen rakhtí hai, par dekhtí nahín, jo kán rakhtí hai, par suntí nahín[o];

22 KHUDAWAND kahtá hai, Kyá tum mujh se nahín darte[p]? kyá tum mere huzúr nahín thartharáte, jis ne ret ko samundar kí hadd par ek aise qadím hukm se qáim kiyá, ki wuh us se barh nahín saktá: aur harchand us kí lahren báham parí uchhaltí hain, tad bhí we gálib nahín hotín; harchand we shor karen, tad bhí we us se guzar nahín saktín[q]?

23 Lekin is qaum ká dil bágí aur sarkash hai; unhon ne sarkashí kí, aur gaye guzre.

24 Unhon ne apne dil men nahín kahá, ki Ham KHUDAWAND apne Khudá se daren, jo mausim par[r] aglí aur pichhlí bárishon ko detá hai[s]: wuh hí fasl ke muqarrarí hafton ko hamáre liye muqarrar kar rakhtá hai[t].

25 ¶ Tumhárí badkáríon ne yih chízen tum se phiráín[u], hán, tumhárí khatákáríon ne in achchhí chízon ko tum se báz rakhá.

26 Kyúnki merí qaum ke darmiyán sharír log páe játe hain; we un ke mánind jo phandá lagáte hain ghát men baithte hain[x]; we jál phailáte, we ádmíon ko pakarte hain.

27 Jaise pinjrá chiriyon se bhará hai, taise un ká ghar makr se bhará hai: isí liye we bare aur máldár ho gaye.

28 We mote ho gaye[y], we chikne hain: we bure kámon men sharíron se sabqat le gaye: we faryád ko, yatímon kí faryád ko nahín sunte[z], taubhí we kámyáb rahte[a]: aur garíbon ká insáf nahín karte.

29 KHUDAWAND kahtá hai, Kyá main in báton ká badlá na lún[b], aur kyá merí rúh aisí qaum se intiqám na legí?

30 ¶ Ek hairat-afzá aur haulnák kám zamín par húá[c];

31 Ambiyá istiqbál kí jhúthí khabaren dete hain[d], aur káhin

t Hiz. 22. 11.
u Yar. 13. 27.
x 29 áyat. Yar. 9. 9.
y Yar. 44. 22.
z Yar. 39. 8.
a Yar. 4. 27. 18 áyat.
b Yar. 3. 20.
c 2 Taw. 36. 16. Yar. 4. 10.
d Yas. 28. 15.
e Yar. 14. 13.
f Yar. 1. 9.
g Yas 39 3 Yar. 4 16.
h Ist. 28. 49. Yas. 5. 26. Yar. 1. 15. aur 6. 22.
‖ 'Ibrání men, Terí fasl.
i Ahb. 26. 16. Ist. 28. 31, 33.
k Yar. 4. 27.
l Ist. 29. 24, wag. 1 Sal. 9. 8, 9. Yar. 13. 22. aur 16. 10.
m Yar. 2. 13.
n Ist. 28 48.
o Yas. 6. 9. Hiz. 12. 2. Mat. 13. 14 Yúh. 12. 40 A'am. 28. 26. Rúm. 11. 8.
p Hús 7. 11. Muk. 15. 4.
q Alp. 26. 10. aur 38 10, 11. Zab. 104. 9. Ams. 8. 29.
r Zab. 147. 8. Yar. 14. 22 Mat. 5. 45. A'am. 14. 17.
s Ist. 11 14. Yúel 2. 23.
t Paid. 8. 22.
u Yar 3. 3.
x Ams. 1. 11, 17, 18. Hab. 1. 15.
y Ist. 32. 15.
z Yas 1. 23. Zak 7. 10.
a Alp. 12. 6. Zab 73. 12. Yar. 12. 1.
b 9 áyat. Mal 3. 5.
c Yar. 23. 14. Hús. 6. 10.
d Yar. 14. 14. aur 23. 25, 26. Hiz. 13. 6.

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

un ke wasíle hukm-rání karte haiṉ, aur mere log aisí báton ko dost rakhte haiṉ[e]; ab, tum ákhir i kár kyá karoge?

[e] Mík. 2. 11.

VI BAB.

1 Dushman jo rawána hote ki Yahúdáh par charháí kareṉ. 4 ápas meṉ ek dúsre kí himmat barháte. 6 Khudá un ká kám unheṉ batlátá Yahúdion ke gunáhoṉ ke sabab se. 9 Nabí un iláhí áfaton par jo gunáh ke sabab se áí thiṉ nála kartá. 18 Qahr iláhí ke bharke jáne kí khabar detá. 26 Wuh logon ko nasíhat kartá ki in áfaton ke bá'is we mátam karne lageṉ.

612 ke qaríb.

AI baní Binyamín, tum sab ikatthe hoke Yarúsalam ke darmiyán se bhág niklo, aur Taqú'a meṉ narsingá phúnko, aur Bait-Hakaram[a] meṉ átash ká ek nishán khará karo: ki uttar kí taraf se ek balá, aur barí halákat dikhái detí hai[b].

2 Maiṉ Saihún kí betí ko, jo shakíl aur názním hai, halák karúṉgá.

3 Charwáhe apne galloṉ ko liye húe us pás áweṉge, aur girdágird us ke muqábil khaime khare kareṉge[c]; har ek apní jagah meṉ charáwegá.

4 Tum us se larne kí taiyárí karo[d]; utho, aur do pahar ke waqt charháí kareṉ[e]. Ham par afsos hai! ki din dhaltá hai, aur shám ke sáye barh játe haiṉ.

5 Utho, rát ko charh chaleṉ, aur us ke mahalloṉ ko dhá deṉ.

6 ¶ Kyúṉki RABB ul afwáj yúṉ kahtá hai, ki Darakht kát dálo, aur Yarúsalam ke muqábil damdama bándho: yih wuh shahr hai, jis ko sazá dí jáwe; us ke darmiyán har tarah ká zulm hai.

7 Jis tarah se sotá apná pání uchháltá hai[f], us hí tarah wuh apní khabásat ko uchhál rahí hai; zulm aur sitam kí sadá us meṉ suní játí hai[g]; har dam mere sámhne gam aur zakhm haiṉ.

8 Ai Yarúsalam, tarbiyat-pazír ho, tá na howe, ki merá dil tujh se ghat jáe[h]; na ho, ki maiṉ tujhe wírán karúṉ aur súní zamín banáúṉ.

9 ¶ RABB ul afwáj yúṉ kahtá hai, ki Jo Isráel meṉ se báqí raheṉ, un ko we angúr kí mánind bilkull tor leṉge: tú apná háth, un ke mánind jo angúr ko torte haiṉ, tokrioṉ meṉ phir dákhil kar.

10 Maiṉ kis se kahúṉ aur kis ko chitáúṉ, táki we suneṉ? dekh, un ke kán ná-makhtún haiṉ, yaháṉ tak ki we sun nahíṉ sakte[i]: dekh, KHUDAWAND ká kalám un ke liye hiqárat ká bá'is hai[k], we us se khush nahíṉ hote.

11 Chunánchi maiṉ KHUDAWAND ke qahr se labrez húṉ; us ke sahne se maiṉ thak gayá húṉ[l]; maiṉ use báhar ke sáre larkoṉ par, aur jawánoṉ kí jamá'at par undelúṉgá[m]: kyúṉki khasam apní jorú ke sáth, aur adher, us samet jo bahut búrhá hai, pakrá jáegá.

12 Aur un ke ghar, khetoṉ aur jorúoṉ samet, auroṉ ke ho jáeṉge[n]: kyúṉki KHUDAWAND kahtá hai, ki Maiṉ apná háth us sarzamín ke báshindoṉ par barháúṉgá.

13 Kyúṉki chhotoṉ se baroṉ tak sab ke sab lálchí haiṉ; aur nabí se káhin tak har ek jhúthá mu'ámala kartá hai[o].

14 Aur unhoṉ ne merí qaum kí betí ke gháo ko yih kahke záhiran changá kiyá[p], ki Salámatí, salámatí, hálánki salámatí na thí[q].

15 Kyá we, jab unhoṉ ne makrúh kám kiye, sharminda húe[r]? nahíṉ, we zarra sharminda na húe, aur na unhoṉ ne khijlat utháí; is wáste we girnewáloṉ ke darmiyán gireṉge: KHUDAWAND kahtá hai, ki Jis waqt maiṉ un se badlá lúṉgá, we giráe jáeṉge.

16 KHUDAWAND yúṉ kahtá hai, ki Ráhoṉ par khare ho, aur dekho, aur puráne rastoṉ kí bábat púchho[s], ki bhalí ráh kaháṉ hai? usí meṉ chalo, ki tum apne jíoṉ meṉ árám páoge[t]. Par unhoṉ ne kahá, ki Ham us meṉ na chaleṉge.

17 Aur maiṉ ne tum par bhí nigahbán thahráe, aur kahá, ki Narsinge kí áwáz suno. Par unhoṉ ne kahá, ki Ham na suneṉge[u].

18 ¶ Isí liye, ai qaumo, suno, aur ai jamá'at, ján, ki un ke darmiyán kyá hai.

19 Ai zamín, sun[x]: dekh, maiṉ is qaum par áfat láúṉgá, jo un ke andeshoṉ ká phal hai[y], is liye ki unhoṉ ne mere kalám aur merí sharí'at ko na máná, balki use radd kar diyá hai.

20 Kis fáide ke liye Sabá[z] se lubán, aur us dúr mulk se khushbúdár úkh mujh tak áte haiṉ[a]? tere charháwe mujhe pasand nahíṉ haiṉ, aur tere zabíheṉ khush nahíṉ áte[b].

21 Isí liye KHUDAWAND yúṉ

[a] Naham. 3. 14.
[b] Yar. 1. 14. aur 4. 6.
[c] 2 Sal. 25. 1, 4. Yar. 4. 17.
[d] Yar. 51. 27. Yúel 3. 9.
[e] Yar. 15. 8.
[f] Yas. 57. 20.
[g] Zab. 55. 9, 10, 11. Yar. 20. 8. Hiz. 7. 11, 23.
[h] Hiz. 23. 18. Hós. 9. 12.
[i] Yar. 7. 26. A'am. 7. 51.
[k] Dekho Khur. 6. 12.
[l] Yar. 20. 8.
[l] Yar. 20. 9.
[m] Yar. 9. 21.
[n] Ist. 28. 30. Yar. 8. 10.
[o] Yas. 56. 11. Yar. 8. 10. aur 14. 18. aur 23. 11. Mík. 3. 5, 11.
[p] Yar. 8. 11. Hiz. 13. 10.
[q] Yar. 4. 10. aur 14. 13. aur 23. 17.
[r] Yar. 3. 3. aur 8. 12.
[s] Yas. 8. 20. Yar. 18. 15. Mal. 4. 4. Lúq 16. 29.
[t] Mat. 11. 29.
[u] Yas. 21. 11. aur 58. 1. Yar. 25. 4. Hiz. 3. 17. Hab. 2. 1.
[x] Yas. 1. 2.
[y] Ams. 1. 31.
[z] Yas. 60. 6.
[a] Zab. 40. 6. aur 50. 7, 8, 9. Yas. 1. 11. aur 66. 3. 'Amús 5. 21. Mík. 6. 6, wag.
[b] Yar. 7. 21.

Peshtar MASÍH se, 612 ke qarib.

kahtá hai, ki Dekh, main ṭhokar-khiláne-wále kunde is qaum ke áge lá phenkúngá, aur báp aur beṭe ikaṭṭhe ṭhokar kháke un par girenge, paṛosí aur us ká dost ek-sáth halák honge.

22 KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Dekh, uttar kí mamlukat se ek qaum átí hai, aur dunyá kí sar-haddon se ek baṛí guroh barpá kí jáegí[c].

23 We kamán aur neza pakaṛ lenge; we sang-dil hain, aur rahm na karenge: un ke na'ron kí sadá samundar kí mánind hai[d]; aur ghoṛon par sawár honge, aur jangí mardon ke mánind tere muqábil, ai Saihún kí beṭí, we saff bándhenge.

24 Ham ne us ká shuhra suná hai: hamáre háth sust hogaye: ham musíbat men aur dard men, us 'aurat kí mánind jo jantí ho, giriftár hain[e].

25 Maidán men mat jáo, aur ráh men mat phiro; kyúnki dushman kí talwár aur khauf har taraf hai.

26 ¶ Ai merí qaum kí beṭí, kamar par ṭáṭ bándh[f], aur rákh men loṭ[g]; áp ko, us ke mánind jis ká iklautá beṭá marjáwe[h], mátam kí shakl baná, aur ‖ dil-kharásh nauha kar; kyúnki gáratgar ham par achának áwegá.

27 Main ne tujhe apní qaum ká naqqád aur parakhnewálá ṭhahráyá, ki tú un kí ráhon ko jáne aur parakhe.

28 We sab ke sab niháyat sar-kash hain[i]; we gíbat karte húe phirte[k]; we pítal aur lohá hain[l]; we sab ke sab kharáb karnewále hain.

29 Dhaunkníán jal gayín, sísá ág se bhasm ho gayá; kaserá befáida gudáz kartá hai, kyúnki sharír alag nahín hote.

30 Khoṭí chándí log un ká nám rakhenge[m], ki Khudá ne unhen radd kar diyá hai.

[c] Yar. 1. 15. aur 5. 15. aur 10. 22. aur 50. 41, 42, 43.
[d] Yas. 5. 30.
[e] Yar. 4. 31. aur 13. 21. aur 49. 24. aur 50. 43.
[f] Yar. 4. 8.
[g] Yar. 25. 34. Mík. 1. 10.
[h] Zak. 12. 10.
‖ 'Ibrání men, talkhíon kí nauha.
[i] Yar. 5. 23.
[k] Yar. 9. 4.
[l] Hiz. 22. 18.
[m] Yas. 1. 22.

VII BÁB.

1 Khudá Yaramiyáh ko bhejtá tá ki Bani Yahúdáh us kí nasíhaten sunke tauba karen, aur unhen asír karwáne aur ajnabíon ke mulk men bhejne kí zarúrat na howe. 8 Un ká i'atimád jo apne par rakhte the bátil ṭhahrátá, 12 aur apná iráda záhir kartá, ki unhen tark kare, jis tarah se Sailá ko tark kiyá tha. 17 Un kí butparastí ke sabab un ko dhamkíán detá. 21 Ná-farmánon kí qurbáníán radd kar detá. 29 Unhen nasíhat kartá ki we gam-khwár howen un makrúh kámon ke sabab se jo unhon ne Tufat men kiye the, 32 aur un áfaton ke sabab jo un ke kámon ke bá'is un par átí thín.

YIH wuh kalám hai jo KHUDÁWAND kí taraf se Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá hai,

2 Tú KHUDÁWAND ke ghar ke pháṭak par khaṛá ho[a], aur wahán is kalám ká ishtihár de, aur kah, ki Ai sáre Yahúdáh, jo KHUDÁWAND kí bandagí ke liye in pháṭakon se dákhil hote ho, KHUDÁWAND ká kalám suno.

3 RABBUL afwáj, Isráel ká Khudá, yún farmátá hai, ki Apní apní ráh, aur apne apne kám sudháro, tab main tumhen is makán men basne dúngá[b].

4 Tum yih kahte húe jhúṭhí báton par ásrá mat rakho[c], ki KHUDÁWAND kí haikal, KHUDÁWAND kí haikal, KHUDÁWAND kí haikal ye hain.

5 Kyúnki agar tum apní apní ráh aur apne apne kám sar-á-sar durust karo, agar tum insán aur us ke hamsáye ke darmiyán insáf karo[d];

6 Agar tum pardesí aur yatím aur bewa par zulm na karo, aur is makán men ná-haqq khún na baháo, aur begáne ma'búdon kí pairauí, jis men tumhárá nuqsán hai, na karo[e]:

7 To main tum ko is makán men[f], aur is zamín men, jise main ne tumháre bápdádon ko diyá hai[g], abad ul ábád tak basne dúngá.

8 ¶ Dekho, tum jhúṭhí báton par[h], jo súdmand nahín ho saktín, i'atimád karte ho[i].

9 Kyá tum chorí karoge, khún karoge, zinákárí karoge, jhúṭhí qasam kháoge, aur Ba'al ke áge lubán jaláoge[k], aur gair ma'búdon kí, jinhen tum nahín jánte the, pairauí karoge[l];

10 Aur mere huzúr is ghar men[m], jo mere nám ká kahlátá hai[n], áke khaṛe hoge, aur kahoge, ki Ham ne khalásí páí; táki ye sab nafratí kám karo?

11 Kyá yih ghar, jo mere nám ká kahlátá hai[o], tumhárí ánkhon men choron ká khoh hai[p]? Dekh, KHUDÁWAND kahtá hai, ki Main hí ne yih dekhá hai.

12 Pas ab mere us makán men, jo Sailá[q] men thá, jise main ne pahle apne nám ká kiyá thá, jáo[r], aur dekho, ki main ne apní guroh

Peshtar MASÍH se, 600 ke qarib.

[a] Yar. 26. 2.
[b] Yar. 18. 11, aur 26. 13.
[c] Mík. 3. 11
[d] Yar. 22. 3
[e] Ist. 6. 14, 15 aur 8. 19 aur 11. 28. Yar. 13. 10
[f] Ist. 4. 40
[g] Yar. 3. 18
[h] 4 áyat.
[i] Yar. 5. 31 aur 14. 13, 14.
[k] 1 Sal. 18. 21. Hús. 4. 1, 2. Saf. 1. 5
[l] Khur. 20. 3. 6 áyat.
[m] Hiz. 23. 39.
[n] 11 14, 30 áyaten. Yar. 32. 34. aur 34. 15.
[o] Yas. 56. 7.
[p] Mat. 21. 13. Marq. 11. 17. Lúq. 19. 46.
[q] Yash. 18. 1. Qáz. 18. 31.
[r] Ist. 12. 11.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

Isráel kí buráí ke sabab us se kyá kiyá hai[s]?

13 Aur ab isí liye ki tum logon ne ye sab kám kiye, KHUDAWAND kahtá hai, aur main ne sawere uṭhke uṭhke tum ko kahá, aur kahtá hí rahá, par tum ne na suná[t]; aur main ne tumhen buláyá, par tum ne jawáb na diyá[u];

14 So main is ghar se, jo mere nám ká mashhúr hai, jis par tumhárá i'atimád hai, aur is makán se jise main ne tumhen aur tumháre bápdádon ko diyá, wuhí karúngá jo main ne Sailá se kiyá hai[x].

15 Main tumhen apne áge se nikál dúngá[y], jis tarah se main ne tumhárí birádarí, Ifráím kí sárí nasl ko, nikál diyá hai[z].

16 Isí bá'is se tú is qaum ke liye du'á mat máng, aur un ke wáste áwáz buland na kar, aur na minnat kar[a], aur mujh se shafá'at na kar; ki main terí na sunúngá[b].

17 ¶ Kyá tú nahín dekhtá, jo kuchh we Yahúdáh ke shahron men, aur Yarúsalam ke kúchon men karte hain?

18 Ki laṛke lakṛíán chunte hain, aur báp ág jaláte hain, aur 'auraten áṭá gúndhtí hain, táki ásmán kí malika ke liye kulícha pakáwen[c], aur begáne ma'búdon ko tapáwan tapáwen[d], ki mujhe gussa diláwen.

19 KHUDAWAND kahtá hai, ki Kyá we mujhí ko gusse men láte hain[e]? kya we áp apní zardrúí ke liye apne ko gusse men nahín láte?

20 Isí wáste KHUDAWAND Khudá yún kahtá hai, ki Dekh, merá gazab aur merá qahr is makán par, aur insán par, aur haiwán par, aur maidán ke darakhton par, aur zamín ke phalon par, ḍhálá jáegá; wuh bhaṛkegá, aur bujhegá nahín.

21 ¶ RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún farmátá hai, ki Apne zabíhon par apne chaṛháwe bhí rakho[f], aur gosht kháo.

22 Kyúnki jis din main tumháre bápdádon ko Misr kí zamín se nikál láyá, unhen chaṛháwon aur zabíhon kí bábat kuchh nahín kahá, aur hukm nahín diyá[g]:

23 Balki unhen itná hí kahke main ne hukm diyá, ki Merí áwáz ke shanawá ho[h], aur main tumhárá Khudá houngá, aur tum mere log hoge; aur sárí ráh men chalo, jo main tumhen farmáún, tá ki tumhárá bhalá howe[i].

24 Lekin unhon ne na suná, na kán lagáyá[k], balki apne bure dil kí maslahaton aur sharír andeshon ke muwafiq chale[l], aur palaṭ gaye, aur áge na baṛhe[m].

25 Jis din se tumháre bápdáde Misr kí zamín se nikal áe, áj ke din tak, main ne tumháre pás apne sáre khidmat-guzár nabíon ko[n] har roz subh sawere uṭhke bhejá hai[o];

26 Lekin unhon ne merí na suní, aur apná kán na lagáyá[p], balki apní gardan sakht kí[q]; we apne bápdádon se badtar húe[r].

27 Aur tú ye sárí báten un se kahegá, aur we terí na sunenge[s]; aur tú unhen buláwegá, aur we jawáb na denge.

28 So tú un ko kahegá, ki Yih wuh qaum hai, jo KHUDAWAND apne Khudá kí áwáz nahín suntí, aur tambíh nahín mántí[t]; amánat girgayí[u], aur un ke munh se játí rahí.

29 ¶ Ai Yarúsalam, apne bál munḍá, aur phenk de, aur únchí jagahon par jáke nauha kar[x], kyúnki KHUDAWAND ne us nasl ko, jis par us ká qahr bhaṛká thá, mardúd kiyá, aur tark kar diyá hai.

30 Ki baní Yahúdáh ne merí nazar men buráí kí, KHUDAWAND kahtá hai: us ghar men, jo mere nám ká kahlátá hai, unhon ne apní makrúhát rakhín, ki use nápák karen[y].

31 Aur unhon ne Tufat ke únche makán, jo Bin-Hinnúm kí wádí men hain, banáe[z], ki apne beṭon aur beṭíon ko ág men jaláwen[a], jis ká main ne hukm nahín diyá, aur mere dil men bhí áyá na thá[b].

32 ¶ Is liye, dekh, we din áte hain, KHUDAWAND kahtá hai, ki áge ko yih Tufat nahín kahláegí, aur na Bin-Hinnúm kí wádí, balki wádí ul qatl kaháegí[c]; aur we Tufat men yahán tak gáṛenge, ki jagah na rahegí[d].

33 Aur is qaum kí láshen hawáí parindon aur dashtí charindon kí khurák hongí[e]; aur koí unhen na hánkegá.

34 Tab main Yahúdáh ke shahr-

Margin references:

s 1 Sam. 4.10, 11. Zab. 78. 60. Yar. 26. 6.
t 2 Taw. 36. 15. 25 áyat. Yar. 11. 7.
u Ams. 1 24. Yas. 65. 12. aur 66. 4.
x 1 Sam. 4.10, 11. Zab. 78. 60. Yar. 26. 6.
y 2 Sal. 17.23.
z Zab. 78. 67, 68.
a Khur. 32.10. Yar. 11. 14. aur 14 11.
b Yar. 15. 1.
c Yar. 44. 17, 19.
d Yar. 19. 13.
e Ist. 32. 16, 21.
f Yas. 1. 11 Yar. 6. 20. Amus 5. 21. Dekho Hús. 8. 13.
g 1 Sam. 15. 22. Zab. 51. 16, 17. Hús. 6. 6.
h Khur. 15. 26. Ist. 6. 3. Yar. 11. 4, 7.
i Khur. 19. 5. Ahb. 26. 12.
k Zab. 81. 11. Yar. 11. 8.
l Ist. 29. 19. Zab. 81. 12.
m Yar. 2. 27. aur 32. 33. Hús. 4. 16.
n 2 Taw. 36. 15 Yar. 25. 4. aur 29. 19.
o 13 áyat.
p 24 áyat. Yar. 11. 8, aur 17. 23. aur 25. 3, 4.
q Naham. 9. 17, 29. Yar. 19. 15.
r Yar. 16. 12.
s Hiz. 2 7.
t Yar. 5. 3. aur 32 33.
u Yar. 9. 3.
x Ai. 1 20. Yas. 15 2. Yar. 16. 6. aur 48. 37. Mík. 1. 16.
y 2 Sal. 21. 4, 7 2 Taw. 33. 4, 5, 7. Yar. 23. 11. aur 32. 34. Hiz. 7. 20. aur 8. 5, 6, wag. Dán. 9 27.
z 2 Sal 23.10. Yar. 19. 5. aur 32 35.
a Zab. 106.38.
b Dekho Ist. 17. 3.
c Yar. 19. 6.
d 2 Sal. 23.10. Yar. 19. 11. Hiz. 6. 5.
e Ist. 28. 26. Zab. 79. 2. Yar. 12. 9. aur 16. 4. aur 34. 20.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

oṉ meṉ aur Yarúsalam ke bázároṉ meṉ, ḳhushí kí áwáz, aur shádí kí áwáz, dulhá kí áwáz, aur dulhin kí áwáz, mauqúf karáúṉgá[f]; ki zamín wírán hogí[g].

[f] Yas. 24. 7, 8. Yar. 16. 9. aur 25. 10. aur 33. 11. Hiz. 26. 13. Hos. 2. 11. Muk. 16. 23.
[g] Ahb. 26. 33. Yas. 1. 7. aur 3. 26.

VIII BÁB.

1 Yahúdíoṉ meṉ ke ḳhwáh zindoṉ ḳhwáh murdoṉ par áfateṉ jo áwengí. 4 Nabí un kí ahmuqána gustáḳhí aur saḳht-dilí ke sabab unheṉ malámat kartá. 13 Un par wuh saḳht áfat jo áyá cháhtí thí záhir kartá, 18 aur un kí tabáh-hálí par nauha kartá.

KHUDÁWAND farmátá hai, ki us waqt we Yahúdáh ke bádsháhoṉ kí haḍḍíáṉ, aur us ke sardároṉ kí haḍḍíáṉ, aur káhinoṉ kí haḍḍíáṉ, aur nabíoṉ kí haḍḍíáṉ, aur Yarúsalam ke báshindoṉ kí haḍḍíáṉ un kí qabroṉ meṉ se nikálenge:

2 Aur un ko súraj aur chánd aur sáre ásmání lashkar ke áge jinheṉ we dost rakhte the, aur jin kí ḳhidmat karte the, aur jin ke we pairau the, aur jin kí talásh karte the, aur jin ke áge unhoṉ ne sijda kiyá, bichháeṉge[a]; we sameṭí na jáeṉgí, aur na gáṛí jáeṉgí[b], balki we rú e zamín par khád kí tarah hoṉgí[c].

[a] 2 Sal. 23. 5. Hiz. 8. 16.
[b] Yar. 22. 19.
[c] 2 Sal. 9. 36. Zab. 83. 10. Yar. 9. 22. aur 16. 4.

3 Aur we sáre log, jo is burc gharáne meṉ se báqí raheṉge, un sab makánoṉ meṉ, jaháṉ jaháṉ maiṉ ne unheṉ háṉk diyá hai, maut ko zindagí se ziyáda cháheṉge, RABB ul afwáj farmátá hai[d].

[d] Aiy. 3. 21, 22. aur 7. 15, 16. Muk. 9. 6.

4 ¶ Is ke siwá tú unheṉ kahegá, ki KHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, Kyá we gireṉge aur phir na uṭheṉge? kyá we bargashta hoke phir na phireṉge?

5 Pas Yarúsalam ke ye log kyúṉ apní bargashtagí par hamesha qáim haiṉ[e]? we makr se lipṭe húe haiṉ[f], aur phir áne se inkár karte[g].

[e] Yar. 7. 24.
[f] Yar. 9. 6.
[g] Yar. 5. 3.

6 Maiṉ ne kán lagáyá aur suná[h]; koí sach na bolá; kisí ne apní buráí se yih kahke tauba nahíṉ kí, ki Maiṉ ne kyá kiyá? har ek apní ráh par kalol kartá chalá gayá, jis tarah ghoṛá jang-gáh meṉ dauṛtá hai.

[h] 2 Pat. 3. 9.

7 Háṉ, hawáí laqlaq apne muqarrar waqt jántí hai[i]; aur qumrí, aur sáras, aur abábíl, apne áne ká waqt áge se pahchánte haiṉ[k]; par merí qaum KHUDÁWAND kí 'adálat ko nahíṉ pahchántí hai[l].

[i] Yas. 1. 3.
[k] Gaz. 2. 12.
[l] Yar. 5. 4, 5.

8 Tum kyúṉkar kahte ho, ki Ham to dánishmand, aur KHUDÁWAND kí sharí'at hamáre pás hai[m]? Dekh, haqíqat meṉ us ne use 'abas baná rakhá hai: kátiboṉ ká qalam bátil hai.

9 Dánishmand sharminda húe[n], hairán húe, aur pakṛe gaye: dekh, unhoṉ ne KHUDÁWAND ke kalám ko radd kiyá, aur un meṉ kyá kuchh shu'úr hai?

[m] Rúm. 2. 17.
[n] Yar. 6. 15.

10 Isí liye maiṉ un kí jorúáṉ auroṉ ko, aur un ke khet unheṉ, jo un ke wáris hoṉge, dúṉgá[o]; kyúṉki har ek chhoṭe se baṛe tak lálchí hai[p], aur nabí se káhin tak har ek chhal kartá hai.

[o] Ist. 28. 30. Yar. 6. 12. 'Amús 5. 11. Saf. 1. 13.
[p] Yas. 56. 11. Yar. 6. 13.

11 Aur unhoṉ ne merí qaum kí beṭí ke gháo ko yih kahke faqat záhiran changá kiyá, ki Salámatí, salámatí[q]; jab ki salámatí na thí[r].

[q] Yar. 6. 14.
[r] Hiz. 13. 10.

12 Kyá we, jis waqt unhoṉ ne makrúh kám kiyá thá, sharminda húe? nahíṉ, we zarra sharminda na húe[s]; we ḳhijlat uṭháne ko nahíṉ jánte; is wáste girnewáloṉ ke darmiyán we bhí gireṉge: KHUDÁWAND kahtá hai, Jis waqt maiṉ un se badlá lúṉgá, we giráe jáeṉge.

[s] Yar. 3. 3. aur 6. 15.

13 ¶ Maiṉ unheṉ sar-á-sar faná karúṉgá, KHUDÁWAND kahtá hai; ták meṉ angúr na hoṉge[t], aur anjír ke daraḳhtoṉ meṉ anjír na hoṉge[u], aur patte súkh jáeṉge; aur ‖ maiṉ we log barpá karúṉgá, jo inheṉ dabáweṉge.

[t] Yas. 5. 1, wag. Yoel 1. 7.
[u] Mat. 21. 19. Lúq. 13. 6 wag.
‖ Yá, wuh mu'amalát jo maiṉ ne unheṉ baḳhshíṉ, un pás se játí raheṉgí.

14 Ham kyúṉ chup cháp baiṭh raheṉ? áo, ikaṭṭhe howeṉ, aur shahroṉ meṉ já ghuseṉ[x], aur waháṉ chupke ho raheṉ; kyúṉki KHUDÁWAND hamáre Khudá ne hameṉ chup karáyá hai, aur hameṉ haláhal ká pání píne ko diyá[y], is liye ki ham KHUDÁWAND ke ḳhatákár haiṉ.

[x] Yar. 4. 5.
[y] Yar. 9. 15 aur 23. 15.

15 Ham salámatí ke muntazir the, par kisí tarah kí bhaláí na húí[z]; aur sihhat ke waqt ke, aur dekh, musíbat.

[z] Yar. 14. 19.

16 Us ke ghoṛoṉ ke farráne kí áwáz Dán se suní játí hai[a]: us ke ‖ samandoṉ ke hinhináne kí áwáz se tamám zamín kámp gayí hai[b]: ki we áe, aur zamín ko, aur sab kuchh jo us meṉ hai, aur shahr ko, us ke báshindoṉ samet, sab ko nigal gaye.

[a] Yar. 4. 15.
‖ Ibrání meṉ, zorawaroṉ ke.
[b] Qáz. 5. 22. Yar. 47. 3.

17 Ki dekh, maiṉ tum meṉ sámpoṉ ko aur nágoṉ ko bhej

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

dúngá, jin par mantar kárgar na hogá[c], aur we tumhen káṭenge, KHUDÁWAND kahtá hai.

18 ¶ Kásh ki is merí gamgíní men tasallí hotí! merá dil mujh men sust hogayá.

19 Dekh, merí qaum kí shikáyat kí áwáz dúr mulk se átí[d], Kyá KHUDÁWAND Saihún men nahín? kyá us ká bádsháh us ke darmiyán nahín? We kyún apní taráshí húí múraton se aur begána butlánon se mujh ko gusse men láe[e]?

20 Dirau ká waqt guzrá, garmí kí fasl ákhir húí, aur ham ne naját nahín páí.

21 Merí qaum kí beṭí kí shikastagí ke sabab main shikasta-dil húá[f]; main kuṛhtá húá phirtá hún; hairat se sarásíma hogayá hún.

22 Kyá Jili'ád men raugan i balsán nahín hai[g]? kyá wahán koí tabíb nahín? merí qaum kí beṭí kyún changí nahín hotí?

c Zab. 58. 4, 5. Wá'iz 10. 11.
d Yas. 39. 3.
e Ist. 32. 21. Yas. 1. 4.
f Yar. 4. 19. aur 8. 1. aur 14. 17.
g Paid. 37. 25. aur 43. 11. Yar. 46. 11. aur 51. 8.

IX BÁB.

1 Yaramiyáh Yahúdíon par nauha kartá hai, is liye ki unhon ne anek tarah kí khatáen kí thín, 9 aur is bá'is un par áfaten áí thín. 12 Logon kí yih shikasta-hálí ná-farmání ke sabab se húí. 17 Unhen nasíhat kartá ki we apní tabáhí kí bábat nála karen, 23 aur apne par nahín balki Khudá par i'atimád rakhen. 25 Wuh Yahúdíon aur gair qaumon donon ko dhamká detá.

AI kásh ki merá sir pání hotá, aur merí ánkhen ánsúon ká sotá, táki apní qaum kí beṭí ke maqtúlon par din aur rát rotá[a]!

2 Kásh ki mere liye bayábán men musáfiron ke rahne ká makán hotá! to main apní qaum ko chhoṛ detá, aur un men se nikal játá, kyúnki we sab ziṇákár hain[b], be-wafáon kí jamá'at.

3 Aur we apní zubánon ko kamán kí mánind jhúṭh bolne ke liye khínchte hain[c], aur sachái par zamín men diler nahín hain, ki we burái se burái tak baṛh játe, aur mujh ko nahín jánte, KHUDÁWAND kahtá hai[d].

4 Har ek apne sáthí se hushyár rahe, aur tum kisí bháí par i'atimád na karo[e]: kyúnki har ek bháí dagá se sarká baiṭhegá, aur har ek hamsáya gíbat kartá húá phiregá[f].

5 Aur har ek apne paṛosí ko fareb degá, aur sach sach na bolegá; unhon ne apní zubán ko jhúṭh bolná sikhláyá, aur burái karne men ján-fishán ho rahe.

6 Terí búd o básh fareb ke darmiyán hai; fareb se unhon ne mujhe pahchánne ká inkár kiyá, KHUDÁWAND kahtá hai.

7 Is liye RABB ul afwáj yún kahtá hai, Dekh, main un ko pighlá ḍálúngá aur unhen ázmáúngá[g]; apní qaum kí beṭí kí bábat kyá aur karún[h]?

8 Un kí zubán tír i qátil kí mánind hai; wuh makr kí bát boltí hai[i]: we apne paṛosí ko munh se salám kahte, par bátin men us kí ghát men lage hain[k].

9 ¶ KHUDÁWAND kahtá hai, ki Kyá main in kámon par unhen sazá na dúngá[l]? kyá aisí qaum se merí rúh intiqám na lewe?

10 Main paháṛon ke sabab roná píṭná karúngá, aur bayábán kí charágáhon ke liye wáwailá[m], kyúnki we yahán tak jal gayín, ki koí nahín guzartá; chaupáyon kí áwáz log nahín sunte: hawái parinde aur charinde bhág gaye[n]; we játe rahe.

11 Aur main Yarúsalam ko ḍher ḍher[o] aur ajgaron ká gár kar dúngá[p]; aur main Yahúdáh ke shahron ko yahán tak wírán karúngá, ki koí báshinda na rahegá.

12 ¶ 'Aqlmand ádmí kaun hai, táki ise samjhe[q]? aur wuh kaun hai, jis se KHUDÁWAND ke munh ne kahá, ki wuh use záhir kare; zamín kis liye wírán húí, aur bayábán kí mánind jal gayí, ki koí nahín guzartá?

13 KHUDÁWAND yún kahtá hai, Isí liye ki unhon ne merí sharí'at ke, jo main ne un ke áge rakhí thí, tark kar diyá hai, aur merí áwáz ko na suná, aur us ke muwáfiq na chale;

14 Balki unhon ne apne magrúr dilon kí, aur Ba'alím kí pairauí kí[r], jis tarah se un ke bápdádon ne unhen sikháyá thá[s].

15 Is liye RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún farmátá hai, ki Dekh, main is qaum ko afsantín khiláúngá[t], aur haláhal ká pání píne ko dúngá[u].

16 Aur main unhen gair qaumon men, jin ko na we na un ke bápdáde jánte the, tittar bittar karúngá[x]; aur ek talwár bhejúngá[y] jo

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

a Yas. 22. 4. Yar. 4. 19. aur 13. 17. aur 14. 17. Nau. 2. 11. aur 3. 48.
b Yar. 5. 7, 8.
c Zab. 64. 3. Yas. 59. 4, 13, 15.
d 1 Sam. 2. 12. Hús. 4. 1.
e Yar. 12. 6. Mík. 7. 5, 6.
f Yar. 6. 28.
g Yas. 1. 25. Mal. 3. 3.
h Hús. 11. 8.
i Zab. 12. 2. aur 120. 3, 3 áyat.
k Zab. 28. 3. aur 55. 21.
l Yar. 5. 9, 29.
m Yar. 12. 4. aur 23. 10. Hús. 4. 3.
n Yar. 4. 25.
o Yas. 25. 2.
p Yas. 13. 22. aur 34. 13. Yar. 10. 22.
q Zab. 107. 43. Hús. 14. 9.
r Yar. 3. 17. aur 7. 24.
s Gal. 1. 14.
t Zab. 80. 5.
u Yar. 8. 14 aur 23. 15. Nau. 3. 15, 19.
x Ahb. 26. 33. Ist. 28. 64.
y Ahb. 26. 33. Yar. 44. 27. Hiz. 5. 2, 12.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

un ká píchhá karegí, yahán tak ki main unhen nábúd kar dálúngá.

17 ¶ Rabb ul afwáj yún kahtá hai, ki Socho, aur mátam karnewálí 'auraton ko buláo, ki áwen[z]; aur 'aiyár 'auraton ko bulwá bhejo, ki we bhí áwen:

18 Aur we jaldí karen, aur hamáre liye nauha-garí karen, ki hamárí ánkhon se ánsú bahen[a], aur hamárí palakon se pání dhardhará nikle.

19 Kyúnki Saihún se nauha kí áwáz suní játí hai, ki Kyá hí ham gárat húe! ham shiddat se ghabráe húe hain, ki ham watan se áwára húe hain, aur unhon ne hamáre maskanon ko girádiyá hai[b].

20 Is liye, ai 'aurato, Khudáwand ká kalám suno, aur tumhárá kán us ke munh kí bat qabúl kare, aur tum apní beṭíon ko nauha-garí sikhláo, aur har ek apne parosí ko nauha-angezí sikhá de.

21 Kyúnki maut hamárí khirkíon men charh ái hai, aur hamáre mahallon men paiṭhí hai, ki larkon ko jo báhar hon, aur jawánon ko jo bázáron men hon káṭ dále[c].

22 Bolo, Khudáwand yún kahtá hai, ki Ádmíon kí láshen khád kí mánind khet par girengí[d], aur muṭṭhí bhar dána kí mánind jo galla kátne ke ba'd rah jáwe, jise koí jam'a nahín kartá.

23 ¶ Khudáwand yún kahtá hai, Hakím apní hikmat par fakhr na kare[e], aur qúwatwálá apní qúwat par fakhr na kare, aur máldár apne mál par fakhr na kare:

24 Lekin jo fakhr kartá hai is par fakhr kare, ki mujhe samajhtá aur jántá[f] ki main Khudáwand hún, jo dunyá men rahmat aur 'adálat aur rástbází se bukmrání kartá hún; ki merí khushnúdí in hí chízon men hai, Khudáwand kahtá hai[g].

25 ¶ Dekh, we din áte hain, Khudáwand kahtá, ki main un sab ko jo makhtún hain ná-makhtúnon ke sáth sazá dúngá[h];

26 Misr ko, aur Yahúdáh ko, aur Adúm ko, aur baní 'Ammún ko, aur Moáb ko, aur un sabhon ko jo ‖apne siron ke goshon ko múndte hain[i], jo bayábán ke báshinde hain; kyúnki yih sárí qaumen ná-makhtún hain, aur Isráel ke sáre gharáne ke dil ná-makhtún hain[k].

X BÁB.

1 Nabí Khudá ko buton se muqábala karke natíja nikáltá hai, ki un men mutlaq mushábahat nahín hai. 17 Wuh logon ko nasíhat kartá ki ánewálí áfaton se nikal bhágen. 19 Khaima kí barbádí par, jo be-wuqúf charwáhon se húí thí, nauha-garí kartá. 23 Wuh barí 'ájizí se ek minnat kartá.

AI Isráel ke gharáne, wuh kalám ki Khudáwand tum ko kahtá hai, suno;

2 Khudáwand yún kahtá hai, ki Tum qaumon kí chál na síkho[a], aur ásmání nishánon se hairán na hoo, harchand qaumen un se hairán hain.

3 Kyúnki qaumon ke dastúr batálat hain: ki we us darakht kí mánind hain, jo jangal men kulhárí se káṭá játá, jise kárígar apne háthon se banáwe[b].

4 We use chándí aur sone se árásta karte; we us men hathauríon se kílen jarke use qáim karte hain, ki wuh na hile[c].

5 We nakhl kí tarah sídhe hain, par bolte nahín[d]; albatta zarúrat hai ki unhen uṭhá lejáwen, kyúnki we chal nahín sakte[e]. Un se mat daro, kyúnki un men zarar pahuncháne kí sakat nahín, aur na un men qúwat hai ki naf'a bakhshe[f].

6 Ai Khudáwand, terá koí nazír nahín hai: tú bará hai, aur qudrat ke sabab terá nám buzurg hai[g].

7 Kaun hai, ai qaumon ke Bádsháh, jo tujh se na dare[h]? ki yih 'iláqa tujh se hai: kyúnki qaumon ke sáre hakímon ke darmiyán, aur un kí sárí mamlukaton ke bích terá hamtá koí nahín hai[i].

8 We sarásar be-khirad aur ahmaq hain[k]; darakht jo hai, so sarápá batálaton kí ek ta'lím hai.

9 Tarsís se píṭí húí chándí láí játí hai, aur Úfáz se soná[l], kárígar kí kárígarí aur ṭhaṭhere kí dastkárí: nílá aur argawání un ká libás hai; we sab ke sab hoshyár ádmíon kí kárígarí hain[m].

10 Lekin Khudáwand sachchá Khudá hai, wuh zinda Khudá[n] aur abadí Bádsháh hai[o]: us ke qahr se zamín thartharáwegí, aur

z 2 Taw. 35. 25. Aly. 3. 8. Wá'iz 12. 5. Ámús 5. 16. Mat. 9. 23.
a Yar. 14. 17.
b Ahb. 18. 28. aur 20. 22.
c Yar. 6. 11.
d Yar. 8. 2. aur 16. 4.
e Wá'iz 9. 11.
f 1 Qur. 1. 31. 2 Qur. 10. 17.
g Mík. 6. 8. aur 7. 18.
h Rúm. 2. 8, 9.
‖ Yá, zamín ke kinâron par rahte hain.
i Yar. 25. 23. aur 49. 32.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

k Ahb. 26. 41. Hiz. 44. 7. Rúm. 2. 28, 29.
600 ke qaríb.
a Ahb. 18. 3. aur 20. 23.
b Yas. 40. 19, 20 aur 44. 9, 10, wag. aur 45. 20.
c Yas. 41. 7. aur 46. 7.
d Zab. 115. 5. aur 135. 16. Hab. 2. 19. 1 Qur. 12. 2.
e Zab. 115. 7. Yas. 46. 1, 7.
f Yas. 41. 23.
g Khur. 15. 11. Zab. 86. 8, 10.
h Mak. 15. 4.
i Zab. 89. 6.
k Zab. 115. 8. Yas. 41. 29. Hab. 2. 18. Zak. 10. 2. Rúm. 1. 21, 22.
l Dán. 10. 5.
m Zab. 115. 4.
n Zab. 31. 5. 1 Tim. 6. 17.
o Zab. 10. 16.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

qaumen us kí jaljaláhat kí bardásht na kar sakengí.

11 † Tum un se is tarah kaho, ki Jin ma'búdon ne ásmán aur zamín ko nahín banáyá [p], zamín par se aur is ásmán ke níche se nest honge [q].

12 Us hí ne apní qudrat se dunyá ko banáyá hai [r], us hí ne apní hikmat se jahán ko qáim kiyá hai [s], aur apní 'aqlmandí se ásmánon ko phailáyá hai [t].

13 Jis waqt wuh apní áwáz nikáltá hai, ásmánon men pánion kí ifrát hotí hai [u], aur wuh zamín kí sarhaddon se bukhár uthátá hai [x]; wuh bárish láke bijlí bhí sáth chamkátá, aur hawá ko apne khazánon se nikáltá hai.

14 Har ek ádmí haiwán ke mánind [y] aur be-dánish hai [z]; har ek kárígar apní taráshí húí múrat se sharminda hogá [a]: kyúnki us kí dhálí húí súrat jhúthí hai, us men dam nahín [b].

15 We bátil hain, aur bhúl chúk ke kám: badlá lene ke waqt we nábúd honge [c].

16 Ya'qúb ká bakhra un ká sá nahín hai [d], ki wuh sab ká kháliq hai; aur Isráel us kí mírás ká 'asá hai [e]: Rabb ul afwáj us ká nám hai [f].

17 ¶ Ai qil'a ke báshinda, mulk men se apná asbáb jam'a kar le [g].

18 Kyúnki Khudawand yún kahtá hai, ki Main sarzamín ke báshindon ko ek bárgí, goyá falákhun se, nikál phenkúngá [h], aur unhen tang karúngá, táki we daryáft karen [i].

19 ¶ Háe mujh par; merá kaisá sadma húá! ki merá gháo dard-angez hai [k]; par main ne kahá, ki Yaqínan yih ek áfat hai [l], aur mujhe use utháná [m].

20 Merá khaima lut gayá [n], aur merí sab tanáben tút gayín: mere larke mujhe chhor gaye, aur nahín hain: ab koí na rahá, jo merá khaima táne, aur mere parde lagá de.

21 Kyúnki charwáhe haiwán kí mánind hogaye, aur unhon ne Khudawand ko nahín dhúndhá hai: is liye we kámyáb na honge, aur un ke sáre galle tittar bittar honge.

22 Dekh, gaugá kí áwáz, aur bare hangáme kí, uttar kí taraf se ái hai [o], táki Yahúdáh ke shahron ko ujáre, aur unhen azhdahon kí bámbí karen [p].

23 ¶ Ai Khudawand, main jántá hún, ki apní ráh nikální insán ke qábú men nahín hai [q]; insán jo chaltá hai us men nahín ki wuh apne qadam barábar rakhe.

24 Ai Khudawand, mujhe tambíh de, par andáze se [r]; apne qahr se nahín, na ho ki tú mujhe nábúd kar de.

25 Ai Khudawand, un qaumon par jo tujhe nahín jántín [s], aur un gharánon par, jo terá nám nahín lete, apná qahr undel de [t]: ki we Ya'qúb ko khá gaye, aur use nigal gaye, aur chat kar gaye, aur us kí bud o básh ko ujár diyá [u].

XI BÁB.

1 *Yaramiyah Khudá ke 'ahd kí manádí kartá.* 8 *Wuh Yahúdion ko is sabab se malamat kartá ki unhon ne 'ahd-shikaní kí thí.* 11 *Wuh áge se un áfaton kí khabar detá jo un par áyá cháhtí thín,* 18 *aur un baláon kí bhí jo Anatótion par pará cháhtí thín, is liye ki unhon ne Yaramiyáh ke qatl karne ke liye eká kiyá thá.*

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

KHUDAWAND ká wuh kalám jo Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Tum is 'ahd kí báten suno, aur Baní Yahúdáh aur Yarúsalam ke báshindon se kaho:

3 Aur tú un se kah, Khudawand, Isráel ká Khuda, farmátá hai, ki La'nat us insán par, jo is 'ahd kí báten nahín suntá [a],

4 Jo main ne tumháre bápdádon se us din farmáín jab main unhen zamín i Misr se, lohe ke tanúr se, yih kahke báhar le áyá [b], ki Tum merí áwáz kí farmánbardárí karo, aur jo kuchh main ne tum ko hukm diyá hai us par 'amal karo, so tum mere log hoge, aur main tumhárá Khudá húngá [c]:

5 Táki main us qasam ko, jo main ne tumháre bápdádon se kí [d], ki main unhen ek mulk dúngá jis men shír o shahd bahtá hai, púrá karún; chunánchi áj ke din aisá hai. So main ne jawáb deke kahá, Ai Khudawand, Ámín.

6 Khudawand ne mujhe kahá, ki Ye sárí báten Yahúdáh ke shahron men aur Yarúsalam ke kúchon men suná, aur kah, ki Is 'ahd kí báten suno, aur un par 'amal karo [e].

p Yih Kasdíon kí zubán men hai.
p Dekho Zab. 96. 5.
q 15 áyat. Yas. 2. 18. Zak. 13. 2.
r Paid. 1. 1, 6, 9. Zab. 136. 5, 6. Yar. 51. 15, wag.
s Zab. 93. 1.
t Aiy. 9. 8. Zab. 104. 2. Yas. 40. 22.
u Aiy. 38. 34.
x Zab. 135. 7.
y Ams. 30. 2.
z Yar. 51. 17, 18.
a Yas. 42. 17. aur 44. 11. aur 45. 16.
b Hab. 2. 19.
c 11 áyat.
d Zab. 16. 5. aur 73. 26. aur 119. 57. Yar. 51. 19. Nau. 3. 24.
e Ist. 32. 9. Zab. 74. 2.
f Yas. 47. 4. aur 51. 15. aur 54. 5. Yar. 31. 35. aur 32. 18. aur 50. 34.
g Dekho Yar. 6. 1. Hiz. 12. 3, wag.
h 1 Sam. 25. 29. Yar. 16. 13.
i Hiz. 6. 10.
k Yar. 4. 19. aur 8. 21. aur 9. 1.
l Zab. 77. 10.
m Mík. 7. 9.
n Yar. 4. 20.
o Yar. 1. 15. aur 4. 6. aur 5. 15. aur 6. 22.
p Yar. 9. 11.
q Ams. 16. 1. aur 20. 24.
r Zab. 6. 1. aur 38. 1. Yar. 30. 11.
s Aiy. 18. 21. 1 Tas. 4. 5. 2 Tas. 1. 8.
t Zab. 79. 6.
u Yar. 8. 16.
a Ist. 27. 26. Gal. 3. 10.
b Ist. 4. 20. 1 Sal. 8. 51.
c Ahb. 26. 3, 12. Yar. 7. 23.
d Ist. 7. 12, 13. Zab. 105. 9, 10.
e Rúm. 2. 13. Ya'q. 1. 22.

Peshtar MASÍH se, 608 ke qaríb.

7 Kyúnki main tumháre bápdádon ko us din se, ki un ko zamín i Misr se báhar nikál láyá, áj ke din tak, tákíd se nasíhat detá rahá; main subh sawere uthke unhen nasíhat detá, aur un se kahtá rahá, ki Merí suno [f]. 8 Par unhon ne yih bát na mání [g], na apne kán jhukáe, balki har ek ne apne bure dil ke khiyál kí pairauí kí [h]; is liye main is 'ahd kí sárí báton ká wabál, jo main ne unhen kahín ki un par 'amal karen, aur unhon ne nahín kiyán, un par dálúngá.

9 Aur KHUDAWAND ne mujhe kahá, ki Yahúdáh ke logon aur Yarúsalam ke báshindon ke darmiyán fitna páyá játá hai [i]. 10 We apne bápdádon kí kharábíon kí taraf, jinhon ne merí báton ke sunne se inkár kiyá, phir gaye [k], aur begáne ma'búdon ke pairau hoke un kí bandagí kí: Isráel ke gharáne aur Yahúdáh ke gharáne ne mere us 'ahd ko, jo main ne un ke bápdádon se bándhá thá, tor dálá hai.

11 ¶ Is liye KHUDAWAND yún kahtá hai, ki Dekh, main aisí balá un par láúngá, jis se we bhág na sakenge; aur harchand we mujhe pukáren, par main unhen na sunúngá [l]. 12 Aur Yahúdáh ke shahr aur Yarúsalam ke báshinde jáenge, aur un ma'búdon ko, jin ke áge we lubán jaláte hain, pukárenge [m], par we musíbat ke waqt unhen hargiz na bacháwenge. 13 Kyúnki, ai Yahúdáh, jitne tere shahr hain utne tere ma'búd hain [n]: aur jitne Yarúsalam ke kúche hain, utne hí tum ne us makrúh chíz ke liye mazbah banáe, Ba'al ke mazbah, ki un par us ke liye lubán jaláo.

14 Tú is qaum ke liye du'á mat máng [o], aur na un ke wáste apní áwáz buland kar, aur na minnat kar; kyúnki jab we apní bipat men mujhe pukárenge, main un kí na sunúngá.

15 Mere ghar men merí piyárí ko kyá kám [p]? ki bahuton ne us se badí karke use álúda kiyá hai [q]; aur muqaddas gosht us se játá rahá [r]; jab tú badkárí kartí tab tú khush hotí hai [s]. 16 KHUDAWAND ne terá nám liyá, Ek hará zaitún ká darakht [t], khushnumá, jis ká phal bahut hai; us ne bare shor aur gul ke sáth us par ág lagáí, aur us kí dálíán tút gayín.

17 RABB ul afwáj ne, jis ne tujhe lagáyá [u], tujh par balá ká hukm kiyá, us badkárí ke liye jo Isráel ke gharáne aur Yahúdáh ke gharáne ne apne haqq men kí, ki Ba'al ke áge lubán jaláyá táki mujhe gussa diláwe.

18 ¶ Aur KHUDAWAND ne yih mujh par záhir kiyá, aur main ne jáná; tab tú ne mujhe un ke kám dikhláe. 19 Main gharelu barra kí mánind thá, jo zabh hone ke liye láyá játá hai; aur mujhe na ma'lúm thá, ki unhon ne mere barkhiláf mansúbe bándhe [x], ki Ham darakht ko phal samet nest karen, aur ham use zindagí ke mulk [y] se kát dálen [z], táki us ká nám phir yád men na áwe.

20 Par, ai RABB ul afwáj, jo sadáqat se 'adálat kartá hai, jo gurdon aur dil ko jánchtá hai [a], mujhe dikháke un se intiqám le, kyúnki main ne apná da'wá tere áge záhir kiyá.

21 Is liye KHUDAWAND yún kahtá hai, ki 'Anatút ke ádmíon kí bábat, jo yih kahke terí ján ke khwáhán hain [b], ki KHUDAWAND ká nám leke nubúwat na kar [c], na ho ki tú hamáre háth se mårá jáe: 22 Isí waste RABB ul afwáj yún kahtá hai, ki Dekh, main un se badlá lúngá: jawán talwár se máre jáenge; un ke bete betíán kál se marenge. 22 Aur un men se koí báqí na rahegá; kyúnki main 'Anatút ke ádmíon par, un kí siyásat ke baras men, áfat láúngá [d].

XII BAB.

1 *Yaramiyáh be-dínon kí iqbálmandí kí bábat shikáyat kartá, par ímán ki se un kí ákhirí tabáhí kí khabar pátá. 5 Khudá use us ke bháíon kí be-wafáí se khabardár karátá. 7 aur apní mírás ke bure hál ke sabab afsos kartá. 14 Un men ke taubakarnewále aíron se wa'da kartá, ki wuh unhen un ke mulk men phir le áwegá.*

AI KHUDAWAND, jab main tujh se mubáhasa kartá hún, tujhe rástbáz pátá hún [e]; taubhí mujhe parwánagí de, ki terí 'adálaton kí bábat tujh se guftogú

f Yar. 7. 13, 25. aur 35. 15.
g Yar. 7. 26.
h Yar. 3. 17. aur 7. 24. aur 9. 14.
i Hiz. 22. 25. Hús. 6. 9.
k Hiz. 20. 18.
l Zab. 18. 41. Amos. 1. 28. Yas. 1. 15. Yar. 14. 12. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13.
m Isa. 32. 37, 38.
n Yar. 2. 28. aur 3. 24. Hus. 8. 11.
o Khur 32. 10. Yar. 7. 16. aur 14. 11. 1 Yúh. 5. 16.
p Zab. 50. 16. Yas. 1. 11, wag.
q Hiz. 16. 25, wag.
r Haj. 2. 12, 13, 14. Tit. 1. 15.
s Ams. 2. 14.
t Zab. 52. 8. Rúm. 11. 17.
u Yas. 5. 2. Yar. 2. 21.
x Yar. 18. 18.
y Zab. 27. 13. aur 116. 9. aur 142. 5.
z Zab. 83. 4.
a 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. Zab. 7. 9. Yar. 17. 10. aur 20. 12. Muk. 2. 23.
b Yar. 12. 5, 6.
c Yas. 30. 10. Amús. 2. 12. aur 7. 13, 16. Mík. 2. 6.
d Yar. 23. 12. aur 46. 21. aur 48. 44. aur 50. 27. Lúq. 19. 44.
e Zab. 51. 4.

Peshtar MASÍH se, 608 ke qaríb.

karún: Khabís log apní ráh men kyún kámyáb hote hain; we sab kyún chain se rahte, jo niháyat bewafáí se chalte[b]?

2 Tú ne unhen lagáyá hai, aur unhon ne jaṛ bhí pakṛí hai; we baṛh gaye, phal bhí láe: tú un ke munhon se nazdík hai, par un ke gurdon se dúr hai[c].

3 Lekin, tú, ai KHUDÁWAND, mujhe jántá hai[d]; tú ne mujhe dekhá, aur mere dil ko jo terí taraf hai ázmáyá hai[e]; bheṛon kí mánind tú unhen maslakh kí taraf khínch le já, aur zabh ke din ke wáste unhen alag kar de[f].

4 Un kí khabásat se jo zamín par baste hain kab tak zamín nála kare[g], aur har ek khet kí sabzí murjháwe[h]? charinde aur parinde gárat húe[i]; kyúnki unhon ne kahá, ki Wuh hamárá anjám na dekhegá.

5 ¶ Agar tú paidal chalnewálon ke sáth dauṛá hai, aur unhon ne tujhe thaká diyá, phir tujh men táb kahán hai ki ghoṛon ke sáth barábarí kare? aur agar salámatí kí zamín men jahán tú chain se hai terá yih hál húá, to Yardan‖ kí báṛh men tú kyá karegá[k].

6 Chunánchi tere bháíon aur tere báp ke gharáne ne bhí tere sáth bewafáí kí hai[l]; hán, unhon ne baṛí áwáz se tere píchhe lalkárá: un par takiya na kar, agarchi we muláim báten tujh se karen[m].

7 ¶ Main ne apná ghar tark kiyá, main ne apní mírás chhoṛ dí; main ne apní piyárí dil-dár ko us ke dushmanon ke hawála kiyá.

8 Merí mírás mere liye janglí sher hai; wuh mujh par baṛí áwáz se garajtí hai; isí liye main us se nafrat rakhtá hún.

9 Merí mírás mere haqq men aisí hai jaisá janglí darinda lakaṛbaghá hai; janglí haiwán us kí cháron taraf se us par chaṛh áte hain; áo, dashtí darindon ko jam'a karo, ki we khá jáwen[n].

10 Bahut se charwáhon[o] ne mere tákistán ko kharáb kiyá[p]; unhon ne merá hissa pámál kiyá[q]; mere dil-pasand hissa ko ujáṛke jangal kiyá hai.

11 Unhon ne use wírán kiyá; wuh wírán hoke mujh se faryád kartá hai[r]; sárí zamín wírán ho gayí, taubhí koí use sochtá nahín[s].

12 ¶ Bayábán kí sárí únchí jághon par gáratgar áe hain: kyúnki KHUDÁWAND kí talwár zamín ke us sire se is sire tak nigal jáegí; aur salámatí kisí ko na hogí.

13 Unhon ne gehún boyá, par kánṭe lenge[t]; unhon ne mashaqqat khínchí, par fáida na uṭháwenge; we tumháre paidáwár se sharminda honge, is liye ki KHUDÁWAND ká qahr i shadíd húá.

14 ¶ Mere sáre bure paṛosíon kí barkhiláfí se, jinhon ne us mírás ko chhúá[u], jis ká main ne apní qaum Isráel ko wáris kiyá, KHUDÁWAND yún kahtá hai, Dekh, main unhen un kí mamlukat se ukháṛ ḍálúngá, aur Yahúdah ke gharáne ko un ke darmiyán se nikál phenkúngá[x].

15 Aur ba'd us ke ki main unhen ukháṛ ḍálúngá, aisá hogá, ki main phirúngá[y], aur un par rahm karúngá, aur har ek ko us kí mírás men, aur har ek ko us kí zamín men pher láúngá[z].

16 Aur aisá hogá, ki agar we sargarmí se mere logon kí taríqen síkhenge, ki mere nám kí qasam kháen ki KHUDÁWAND zinda hai[a], jaisá unhon ne mere logon ko sikhláyá ki Ba'al kí qasam kháwen, to we mere logon ke darmiyán ban jáenge[b].

17 Lekin agar we na mánenge, to main us qaum ko ek lakht ukháṛ ḍálúngá, aur nest o nábúd kar dúngá, KHUDÁWAND farmátá hai[c].

XIII BÁB.

1 *Khudá nabí se ek kamarband Furát ke tír par chhipwatá, aur us ke saṛ jáne par aisá bayán kartá ki isí taur par mere log barbád honge. 12 Chand mashkon ká zikr karke jo mai se bharí játí thín, wuh áge se khabar detá ki mere logon ki tabáh-hálí ke darmiyán un kí mastí hogí. 15 Un ko nasíhat kartá ki we aisí chál chalne lagen ki ánewálí áfaten un par na paren. 22 Wuh un par fásh kartá ki un ke makrúh kámon ke sabab wuh áfaten áíí thín.*

602 ke qaríb.

KHUDÁWAND ne mujhe yún farmáyá, ki Tú jáke apne liye ek kattání kamarband le, aur apní kamar par bándh, aur use pání men mat bhigo.

2 So main ne KHUDÁWAND ke kalám ke muwáfiq ek kamarband liyá, aur apní kamar par ḍálá.

b Aiy. 12. 6. aur 21. 7. Zab 37. 1, 35. aur 73. 3, wag. Yar. 5. 28. Hab. 1. 4. Mal. 3. 15.
c Yas. 29. 13. Mat. 15. 8. Marq. 7. 6.
d Zab. 17. 3. aur 139. 1.
e Yar. 11. 20.
f Ya'q. 5. 5.
g Yar. 23. 10. Hús. 4. 3.
h Zab. 107. 34.
i Yar. 4. 25. aur 7. 20. aur 9. 10. Húš. 4. 3.
‖ 'Ibrání men, ke guróur men.
k Yash. 3. 15. 1 Taw. 12. 15. Yar. 49. 19. aur 50. 44.
l Yar. 9. 4. aur 11. 19, 21.
m Ams. 26. 25.
n Yas. 56. 9. Yar. 7. 33.
o Yar. 6. 3.
p Yas. 5. 1, 5.
q Yas. 63. 18.
r 4 áyat.
s Yas. 42. 25.
t Ahb. 26. 16. Ist. 28. 38. Mík. 6. 15. Hajj. 1. 6.
u Zak. 2. 8.
x Ist. 30. 3. Yar. 32. 37.
y Hiz. 28. 25.
z 'Amús 9. 14.
a Yar. 4. 2.
b Afs. 2. 20, 21. 1 Pat. 2. 5.
c Yas. 60. 12.

Peshtar MASÍH se, 602 ke qaríb.

3 Aur KHUDAWAND ká kalám do bára mujh tak pahunchá, aur us ne kahá,

4 Ki Is kamarband ko jo tú ne kharídá aur terí kamar par hai, leke uṭh, aur Furát ko já, aur wahán chaṭán ke ek shigáf meṉ use chhipá de.

5 Chunánchi maiṉ gayá, aur use Furát ke kináre use chhipá diyá, jaisá KHUDAWAND ne mujhe farmáyá thá.

6 Aur bahut dinoṉ ke ba'd aisá húá, ki KHUDAWAND ne mujhe kahá, ki Uṭh, Furát kí taraf já, aur us kamarband ko, jise tú ne mere hukm se wahán chhipá rakhá hai, nikál le.

7 Tab maiṉ Furát ko gayá, aur khodá, aur kamarband ko us jagah se jahán main ne use gáṛ diyá thá, nikálá; aur dekh, kamarband aisá bigaṛ gayá, ki kám ká na rahá.

8 Tab KHUDAWAND ká kalám yih kahtá húá mujh ko pahunchá,

9 Ki KHUDAWAND yúṉ kahtá hai, ki Isí tarah maiṉ Yahúdáh ká ghamand aur Yarúsalam ká baṛá gurúr ḍhá dúṉgá[a].

10 Ye bure log jo merá kalám sunne se inkár karte haiṉ, aur apne hí dil kí sarkashí ke pairau hote, aur begáne ma'búdoṉ ká píchhá karke un kí bandagí karte aur unheṉ púјte haiṉ[b], we is kamarband kí mánind hoṉge jo kisí kám ká nahíṉ.

11 Kyúṉki jaisá kamarband insán kí kamar se lagá rahtá hai, waisá hí KHUDAWAND kahtá hai, ki maiṉ ne cháhá thá, ki Isráel ká sárá gharáná, aur Yahúdáh ká sárá gharáná mujh se lipṭá rahe, ki we merí gurob hoṉ[c], aur un ke sabab se merá nám ho[d], aur merí sitáish kí jáwe, aur merá jalál howe, par unhoṉ ne na suná.

12 ¶ Tú un se yih kalám bhí kah, ki KHUDAWAND, Isráel ká Khudá, yúṉ kahtá hai, ki Har ek qarába meṉ mai bharí jáegí; aur we tujhe kaheṉge, ki Ham kyá yaqínan yih nahíṉ jánte, ki har ek qarába meṉ mai bharí jáegí?

13 Tab tú unheṉ kah, ki KHUDAWAND yúṉ kahtá hai, Dekho, maiṉ is sarzamín ke sáre rahnewáloṉ ko, un bádsháhoṉ ko jo Dáúd ke takht par baiṭhe, aur káhinoṉ, aur nabíoṉ, aur Yarúsalam ke sáre báshindoṉ ko, mastí se lab á lab karúṉgá.[e].

14 Aur maiṉ unheṉ ek ko ek par, beṭoṉ ko aur bápoṉ ko, donoṉ ko márúṉgá[f], KHUDAWAND kahtá hai; maiṉ mihrbání na karúṉgá, aur dar guzar na karúṉgá, aur rahm na dikháúṉgá, balki unheṉ halák karúṉgá.

15 ¶ Are suno, aur kán lagáo: ghamanḍ na karo; ki KHUDAWAND ne farmáyá hai.

16 Tum KHUDAWAND apne Khudá kí sitáish karo[g], us se pahle ki wuh táríkí láwe[h], aur us se pahle ki tumháre páṉw andhere paháṛoṉ par ṭhokar kháeṉ, aur jab tum roshní ká intizár karte ho[i], tab wuh use maut kí parchháíṉ se badle[k], aur use sakht táríkí banáwe.

17 Lekin agar tum na sunoge, to merí rúh tumháre gurúr par khalwat makánoṉ meṉ roegí; háṉ, merí ánkheṉ phúṭke roeṉgí, aur áṉsú baháweṉgí[l]; kyúṉki KHUDAWAND ká galla asír hogayá.

18 Bádsháh aur malika ko kaho, ki Farotan ho[m]; utarke baiṭho; ki tumhárí buzurgí ká táj tumháre sir par se utárá jáegá.

19 Dakkhin ke shahr band ho gaye, aur koí nahíṉ kholtá: sáre baní Yahúdáh asír hogaye, sab ko asír karke legaye.

20 Apní ánkheṉ uṭháo, aur unheṉ jo uttar se áte haiṉ dekho[n]: terá wuh galla jo tujhe diyá gayá kahán hai, terá khushnumá galla?

21 Jis waqt wuh tujhe sazá degá, tab tú kyá kahegá? kyúṉki tú ne áp un ko sikháyá ki tujh par hukm-rán hoṉ: kyá us dam tú us 'aurat ke mánind jise dard lageṉ gamgín na hogá[o]?

22 ¶ Aur agar tú apne dil meṉ kahe, Ye hádise mujh par kyúṉ guzre[p]? Terí buráí kí shiddat se tere dáman uṭháe gaye, aur terí eṛíáṉ nangí kí gayíṉ[q].

23 Kyá Kúshí ádmí apne chamṛe ko, yá chítá apne dágoṉ ko badal saktá hai? Tab hí, tum nekí kar sakoge, jin meṉ badí karne kí ab 'ádat húí.

24 Is liye maiṉ un ko us kúṛe kí mánind, jo bayábán kí hawá se uṛtá phirtá hai, tittar bittar karúṉgá[r].

25 KHUDAWAND kahtá hai, ki

---

[a] Ahb. 26. 19.
[b] Yas. 9. 14. aur 11. 8. aur 16. 12.
[c] Khur. 19. 5
[d] Yar. 33. 9.
[e] Yas. 51. 17, 21. aur 63. 6. Yar. 25. 27. aur 51. 7.
[f] Zab. 2. 9.
[g] Yash. 7. 19.
[h] Yas. 5. 30 aur 8. 22. Ámús 8. 9.
[i] Yas. 59. 9.
[k] Zab. 44. 19.
[l] Yar. 9. 1 aur 14. 17. Nau. 1. 2, 16. aur 2. 18.
[m] Dekho 2 Sal. 24. 12. Yar. 22. 26.
[n] Yar. 6. 22.
[o] Yar. 6. 24.
[p] Yar. 5. 19. aur 16. 10.
[q] Yas. 3. 17. aur 47. 2, 3. 26 áyat. Hiz. 16. 37, 38, 39. Nahum. 3. 5.
[r] Zab. 1. 4. Hús. 13. 3.

Peshtar MASÍH se, 602 ke qaríb.

Merí taraf se yihí terá hissa, terá nápá húá bakhra[s], ki tú ne mujhe chhoṛ diyá hai, aur jhúṭh par bharosá rakhá hai[t].

26 Main khud bhí terá dáman tere chihre par uṭhá phenkúngá, ki terá satr dekhá jáwe[u].

27 Terí zinákáríán, aur terá hinhináná[x], terí randíbází kí mastíán, aur tere nafrat-angez kám jo tú ne paháṛon par aur maidánon men kiye[y], sab main ne dekhá hai. Ai Yarúsalam, tujh par wáwailá! kyá tú pák na hogí? kitní aur der is men karegí?

XIV BÁB.

1 Sakht kál ke ba'is, 7 Yaramiyáh du'á mángtá. 10 Khudáwand nabí kí shafá'at manzúr nahín kartá. 13 Wuh baháná, ki ham logon ke darmiyán jhúṭhe nabí hain, kuchh kám na áwegá. 17 Yaramiyáh ubhará jatá hai ki apne hamwatonion kí taraf se Khudá ke huzúr faryád kare.

601 ke qaríb.

KHUDÁWAND ká wuh kalám, jo khushk-sálí kí bábat Yaramiyáh tak pahunchá.

2 Yahúdáh mátam kartá hai, aur us ke darwáze udás hote hain[a]; we mátam kí poshák pahinke zamín tak jhuke hain[b]; aur Yarúsalam ká nála úpar tak pahunchá[c].

3 Amíron ne apne adne logon ko pání ke liye bhejá; we kundon tak gaye, par pání nahín páyá; khálí gharon ko leke phir gaye. we pashemán húe[d], aur ghabráe; unhon ne apne sir ḍhámpe[e].

4 Is liye zamín phaṭ gayí kyúnki zamín par pání nahín barsá thá; kisán sharminda húe, unhon ne apne sir ḍhámpe.

5 Chunánchi harní maidán men janí, aur apne bachcha ko chhoṛ diyá, kyúnki ghás na thí.

6 Aur gorkhar únchí jagahon par khaṛe rahe[f], unhon ne nágon ke mánind hawá suṛukí; un kí ánkhen baiṭh gayín, ki ghás na thí.

7 ¶ Agarchi hamárí buráíán ham par gawáhí detí hain, tad bhí, ai KHUDÁWAND, apne hí nám ke liye 'amal kar[g]: kyúnki hamárí bargashtagíán bahut hain; ham tere khatákár hain.

8 Ai Isráel kí ummedgáh[h], bipat ke waqt men us ke bachánewále, tú kyún zamín par pardesí ke mánind baná. aur us musáfir kí mánind jo ek taraf játá hai, ki rát bhar rah jáwe?

9 Tú kyún insán ke mánind hakká-bakká hai, aur us bahádur kí mánind, jo riháí nahín de saktá[i]? ba har hál, ai KHUDÁWAND, tú to hamáre darmiyán hai, aur ham tere nám ke kahláe hain; tú hamen tark na kar[k].

10 KHUDÁWAND is qaum se yún kahtá hai, ki Unhon ne gumráhí ko yún dost rakhá hai, aur apne pánwon ko nahín roká[l], is liye KHUDÁWAND unhen qabúl nahín kartá: ab wuh un kí badkárí yád karegá, aur un kí khatáon kí sazá degá[m].

11 Aur KHUDÁWAND ne mujhe farmáyá, ki Is qaum ke liye du'á mat máng, ki un kí khair ho[n].

12 Jab we roza rakhen, main un ká nála na sunúngá[o]: aur jab we chaṛháwá aur hadya chaṛháwen, main qabúl na karúngá[p]: balki talwár aur kál aur wabá se main unhen halák karúngá[q].

13 ¶ Tab main ne kahá, Háe, ai Khudáwand YAHOWÁH! dekh, ambiyá un se kahte hain, ki Tum talwár na dekhoge[r], aur tum par kál na áwegá; balki main is makán men aisí salámatí dúngá, jis men kuchh khaṭká na ho;

14 Tab KHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Ambiyá merá nám leke jhúṭhí nubúwat karte hain[s]: main ne unhen nahín bhejá, aur hukm nahín diyá, na unhen kahá[t]: we jhúṭhe roya ká hál kahte, aur jhúṭhe gáib-dán hain, aur be-asl báten aur apne dilon ká makkáríán záhir karte hain.

15 Is liye KHUDÁWAND yún kahtá hai, un nabíon kí bábat, jo merá nám leke nubúwat karte hain, jinhen main ne nahín bhejá, aur jo áp se kahte hain, ki Talwár aur kál is zamín par na hogá[u]; ye nabi talwár aur kál se halák kiye jáenge.

16 Aur jin logon se we nubúwat karte hain, so we kál aur talwár ke sabab se Yarúsalam ke kúchon men phenk diye jáenge; aur un ká gáṛnewálá koí na hogá[x], jo un ko, aur un kí jorúon ko, aur un ke beṭon aur beṭion ko gáṛe: ki main un kí buráí un par ḍálúngá.

17 ¶ Aur tú yih kalám un se kahegá, ki Merí ánkhen rát o din

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

s Aiy. 20. 29. Zab. 11. 6. t Yar. 10. 14. u 22 áyat. Nau. 1 8. Hiz. 16. 37. aur 23. 29. Húś. 2. 10. x Yar. 5. 8. y Yas. 65. 7. Yar. 2. 20. aur 3. 2, 6. Hiz. 6. 13. a Yas. 3. 26 b Yar. 8. 21. c Dekho 1 Sam. 5. 12. d Zab. 40. 14. e 2 Sam 15. 30. f Yar. 2 24. g Zab 25. 11 h Yar. 17. 13.

i Yas. 59. 1. k Khur. 29. 45, 46. Ahb. 26. 11 12. Dán. 9. 18, 19. l Dekho Yar 2 23, 24, 25. m Húś. 8. 13 aur 9. 9. n Khur. 32. 10. Yar. 7. 16 aur 11 14 o Ams. 1. 28 Yas. 1. 15. aur 58. 3. p Yar. 11. 11 Hiz. 8. 18 Mík. 3. 4. Zak. 7. 13. q Yar. 6. 20 aur 7. 21, 22 r Yar. 9. 16. r Yar. 4. 10. s Yar. 27. 10 t Yar. 23. 21 aur 27. 15. aur 29. 8, 9 u Yar. 5. 12, 13. x Zab. 79. 3.

ánsú baháwen[y] aur hargiz na thamben: kyúnki merí qaum kí kunwárí betí aisí tútí hai, ki bhárí zarb se us men bará darár par gayá[z].

18 Agar main báhar maidán men jáún, to dekh wahán talwár ke máre húe hain, aur agar main shahr men dákhil hoún, to dekh, kál ke adhmúe; hán, nabí aur káhin donon us mulk kí taraf jise we nahín jánte hain, chale jáenge.

19 Kyá tú ne Yahúdáh ko bilkull ná-manzúr kiyá[b]? kyá terí ján ne Saihún se bilkull nafrat rakhí hai? tú ne ham ko kyún márá, aur hamáre liye shifá nahín[c]? ham salámatí kí ráh tákte the, aur khair kahín nahín húí: aur sihhat páne ke waqt kí, par dekh dahshat áí[d].

20 Ai KHUDÁWAND, ham apní buráí, aur apne bápdádon kí sarkashí ká iqrár karte hain[e], kyúnki ham ne terá gunáh kiyá hai.

21 Apne nám ke liye tú hamen radd na kar, aur apne jalálí takht ko be-'izzat na kar: yád farmá, aur ham se 'ahd-shikaní na kar[f].

22 Qaumon kí butlánon men koí hai[g], jo barsá saktí hai[h]? yá aflák pání de sakte hain[i]? ai KHUDÁWAND, hamáre Khudá, kyá tú wuhí nahín hai? isí liye ham tere intizár men rahenge, kyúnki tú hí ne un sab kuchh ko banáyá.

y Yar. 9. 1. aur 13. 17. Nau. 1. 16. aur 2. 18
z Yar 8. 21.
a Hiz. 7. 15.
b Nau. 5. 22.
c Yar. 15. 18.
d Yar. 8. 15.
e Zab. 106 6. Dán. 9. 8.
f Zab. 74. 2, 20. aur 106. 45.
g Yas. 32. 21. h Zak. 10. 1, 2.
i Zab. 135 7. aur 147. 8. Yas. 30. 23 Yar. 5. 24. aur 10. 13.

XV BÁB.

1 *Bábat Yahúdíon ke radd hojáne kí aur gunágún áfaten uthúne kí.* 10 *Yaramiyáh logon kí kínawarí ke sabab shikáyat kartá, aur us kí tasallí ke wáste us se ek wa'da kiyá játá,* 12 *aur us ke dushmanon ko dhamki dí játí.* 15 *Wuh du'á mángtá, aur fazl karke Khudá us se ek aur wa'da kartá.*

TAB KHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Agar Músá[a] aur Samúel[b] mere huzúr khare howen[c], tad bhí merí khátir is qaum kí taraf máil na hogí: un ko mere sámhne se nikál do, ki we chale jáen.

2 Aur yún hogá, ki jab we tujh se kahen, ki Ham kidhar ko jáen? to unhen kah, ki KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki We jo maut ke liye hain, so maut ko jáen; aur jo talwár ke liye hain, so talwár ko; aur jo kál ke liye hain, so kál ko: aur jo asírí ke liye hain, so asírí ko[d].

3 Aur main un par chár gharánon ko musallit karúngá[e], KHUDÁWAND farmátá hai; talwár ko, ki qatl kare, aur kutton ko, ki phár dálen, aur ásmání parindon ko, aur zamín ke darindon ko, ki niglen aur halák karen[f].

4 Aur main unhen, Yahúdáh ke bádsháh Munassí bin Hizqiyáh ke sabab[g], aur us kám ke liye jo us ne Yarúsalam men kiyá hai, chhor dúngá, ki we zamín kí sárí mamlukaton men satáe jáwen[h].

5 Ab, ai Yarúsalam, kaun tujh par rahm karegá[i]? kaun terá gamgusár hogá? aur kaun terí taraf áke púchhegá, terí kyá khair hai?

6 Tú ne mujhe tark kiyá hai[k], KHUDÁWAND kahtá hai, tú píchhe phir gayí[l]: is liye main apná háth tujh par chaláúngá, aur tujhe barbád karúngá; pachhtáte pachhtáte main thak gayá[m].

7 Aur main unhen mulk ke darwázon par súp se phatkúngá; main un ke bachche chhín lúngá, main apní qaum ko halák karúngá, kyúnki we apní ráhon se na phire[n].

8 Un kí bewáen mere áge samundar kí retí se ziyáda húín: main ne do pahar ke waqt má par ‖ aur jawánon par ek gáratgar musallit kiyá: main ne un par ek bárgí 'azáb o dahshat dálí hai.

9 Wuh jo sát janí hai, so sust ho gayí hai[o]; us ne ján dí hai; din rahte us ká súraj dúb gayá[p]; wuh pashemán aur sarásíma hogayí thí; KHUDÁWAND kahtá hai, ki Main un ke báqí logon ko un ke dushmanon ke áge talwár ke hawála karúngá.

10 ¶ Mujh par wáwailá, ai merí má, ki tú mujhe janí[q], ki main laráká ádmí hojáún, aur tamám sarzamín men ek qaziya-karnewálá thahrún! main ne to na súd par qarz diyá aur na qarz liyá, tad bhí logon men se har ek mujh par la'nat kartá hai.

11 KHUDÁWAND ne kahá, ki Yaqínan main tujhe chhuráúngá, ki terí khair ho; yaqínan main musíbat ke waqt aur tangí ke waqt dushmanon se terí dastgírí karáúngá[r].

12 Kyá koí ádmí lohe ko, uttar ke lohe ko, aur pítal ko tor saktá hai?

601 ke qaríb.
a Khur 32. 11, 12 Zab 99. 6.
b 1 Sam. 7. 9.
c Hiz 14. 14, wag.
d Yar. 43. 11. Hiz. 5. 2, 12. Zak. 11. 9.
e Ahb. 26 16, wag.
f Yas. 18. 6. Yar. 7 33.
g 2 Sal. 21. 11, wag. aur 23. 26 aur 24. 3, 4.
h Yas. 28. 25. Yar. 24. 9 Hiz. 23. 46.
i Yas. 51. 19.
k Yar. 2. 13.
l Yar. 7. 24
m Hús. 13. 14.
n Yas. 9. 13. Yar 5. 3 'Amús 4. 10, 11.
‖ Yá, ek jawán gáratgar, wag.
o 1 Sam. 2 5.
p 'Amús 8. 9.
q Aiy. 3. 1, wag. Yar. 20. 14.
r Yar 39. 11, 12. aur 40. 4, 5.

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

13 Tere mál aur tere ḳhazánoṉ ko gárat karwáúṉgá, aur un kí kuchh qímat na milegí[s]; tere sáre gunáhoṉ ke liye, terí sárí sarhaddoṉ meṉ yih hogá.

14 Aur maiṉ tujhe tere dushmanoṉ ke sáth ek mulk meṉ pahuncháúṉgá, jise tú nahíṉ jántá hai[t]: kyúṉki ek ág mere qahr se sulgí, jo tumheṉ jaládegí[u].

15 ¶ Ai ḲHUDÁWAND, tú jántá hai[x]; mujhe yád kar, aur merí ḳhabar le, aur mere satánewáloṉ se merá intiqám le[y]: tú bardásht karke mujhe na le já: ján rakh ki maiṉ ne tere liye malámat uṭháí hai[z].

16 Terí báteṉ pái gayíṉ, aur maiṉ ne unheṉ kháyá[a]; aur terí báteṉ mere dil kí ḳhushí o ḳhurramí thíṉ[b]: kyúṉki, ai ḲHUDÁWAND, Rabb ul afwáj, maiṉ tere nám se pukárá játá húṉ.

17 Maiṉ ṭhaṭṭhe karnewáloṉ kí mahfil meṉ nahíṉ baiṭhá[c], na maiṉ ne phúlke ḳhushí kí: tere háth ke sabab maiṉ tanhá baiṭhá: kyúṉki tú ne mujhe apne qahr se labrez kar diyá hai.

18 Merá gam kyúṉ dáimí hai, aur merá gháo lá-'iláj[d], jo changá nahíṉ hotá? tú mere liye dhokhe kí nahr hai[e], us pání kí mánind jo nahíṉ ṭhahartá[f].

19 ¶ ḲHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, ki Agar tú phire, maiṉ tujhe pher láúṉgá[g], aur tú mere huzúr khaṛá hogá[h]; aur agar tú 'azíz aur ḳhwár meṉ imtiyáz kare[i], to tú mere muṉh kí mánind hogá: we terí taraf phireṉ, lekin tú un kí taraf na phirná.

20 Aur maiṉ tujhe is qaum ke muqábil pítal kí mazbút díwár ṭhahráúṉgá[k], aur we tujh se laṛenge, par tujh par gálib na honge[l]: kyúṉki ḲHUDÁWAND kahtá hai, Maiṉ tere sáth húṉ, ki tujhe bacháúṉ, aur panáh dúṉ.

21 Aur maiṉ tujhe badkároṉ ke háth se rihái dúṉgá, aur zálimoṉ ke panje se tujhe chhuṛáúṉgá.

XVI BÁB.

1 Nabí ko hukm diyá játá ki nikáh na kare aur mátam-ḳhánoṉ aur ziyáfat-ḳhánoṉ meṉ hargiz dáḳhil na howe, is maqsad par ki is hí taur se Yahúdíoṉ kí bilkull tabáh-hálí jo húá cháhtí thí un par jatáí jáwe. 10 Us 'asr ke log un ke bápdádoṉ se badtar the. 14 Un kí rihái jo honewálí thí, Misr meṉ se chhúṭne kí banisbat ziyáda ta'ajjub ká bá'is hogí. 16 Ḳhudá unheṉ un kí butparastí ke sabab dúní sazá degá.

KHUDÁWAND ká kalám mujh par názil húá, aur us ne kahá,

2 Tú apne liye jorú na kar, ki na beṭe na beṭíáṉ tere liye is makán meṉ howeṉ.

3 Kyúṉki ḲHUDÁWAND un beṭoṉ aur beṭíoṉ kí bábat jo is makán meṉ paidá húe haiṉ, aur un kí máoṉ kí bábat jo unheṉ janíṉ, aur un ke bápoṉ kí bábat jin ke liye we paidá húe, yúṉ kahtá hai,

4 Ki We burí maut marenge[a]; un par koí mátam na karegá[b], aur we gáṛe na jáenge; we khád kí mánind zamín kí sath par paṛe rahenge[c]: talwár se aur kál se we halák kiye jáenge; aur un kí lásheṉ ásmání parindoṉ aur zamín ke darindoṉ kí ḳhurák hongí[d].

5 Kyúṉki ḲHUDÁWAND ne yúṉ kahá hai, ki Tú mátam ke ghar meṉ dáḳhil mat ho[e], aur na un par rone ke liye já, na un se mátam-pursí kar; ki ḲHUDÁWAND kahtá hai, Maiṉ ne apní salámatí ko, ya'ne, mihrbání aur rahmat ko is qaum par se uṭhá liyá hai.

6 Aur is mulk meṉ baṛe aur chhoṭe marenge; we gáṛe na jáenge, aur log un par mátam na karenge[f], aur koí un ke liye apne ko chhed na karegá[g], aur na koí apne bál muṇḍáwegá[h].

7 Aur log mátam karnewáloṉ ke liye roṭí na toṛenge, ki unheṉ murdoṉ kí bábat tasallí deṉ: aur we unheṉ dil-dárí ká piyála na denge, ki we apne báp aur apní má ke liye píeṉ[i].

8 Aur tú ziyáfat ke ghar meṉ dáḳhil mat ho, aur un ke sáth baiṭhke mat khá, mat pí.

9 Kyúṉki RABB ul afwáj, Isráel ká Ḳhudá, yúṉ kahtá hai, ki Dekh, maiṉ is makán meṉ tumháre dekhte húe aur tumháre dinoṉ meṉ ḳhushí kí áwáz, aur shádí kí áwáz, dulhá kí áwáz, aur dulhin kí áwáz, mauqúf karáúṉgá[k].

10 ¶ Aur aisá hogá ki jab tú ye sab báteṉ is qaum par záhir karegá, aur we tujh se kaheṉ, ki ḲHUDÁWAND ne kyúṉ yih sab burí báteṉ hamáre barḳhiláf ka-

s Zab. 44. 12. Yar. 17. 3.
t Yar. 16. 13. aur 17. 4.
u Ist. 32. 22.
x Yar. 12. 3.
y Yar. 11. 20. aur 20. 12.
z Zab. 69. 7.
a Hiz. 3. 1, 3. Muk. 10. 9, 10.
b Aiy. 23. 12. Zab. 119. 72, 111.
c Zab. 1. 1. aur 26. 4, 5.
d Yar. 30. 15.
e Dekho Yar. 1. 18, 19.
f Aiy. 6. 15, wag.
g Zak. 3. 7.
h 1 Áyat.
i Hiz. 22. 26. aur 44. 23.
k Yar. 1. 18. aur 6. 27.
l Yar. 20. 11, 12.

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

a Yar. 15. 2.
b Yar. 22. 18, 19. aur 25. 33.
c Zab. 83. 10. Yar. 8. 2. aur 9. 22.
d Zab. 79. 2. Yar. 7. 33. aur 34. 20.
e Hiz. 24. 17, 22, 23.
f Yar. 22. 18.
g Ahb. 19. 28. Ist. 14. 1. Yar. 41. 5. aur 47. 5.
h Yas. 22. 12. Yar. 7. 29.
i Hiz. 24. 17. Hús. 9. 4. Dekho Ist. 26. 14. Aiy. 42. 11. Ams. 31. 6, 7.
k Yas. 24. 7, 8. Yar. 7. 34. aur 25. 10. Hiz. 26. 13. Hús. 2. 11. Muk. 18. 23.

híṇ[l]? hamárí sharárat kyá? aur hamárí ḳhatá kyá, jo ham ne ḲHUDAWAND apne Ḳhudá ke barḳhiláf kí hai?

11 Tab tú unhen kahegá, Isí liye hai, ḲHUDAWAND kahtá hai, ki tumháre bápdádon ne mujhe chhoṛ diyá hai[m], aur begáne ma'búdon kí pairauí kí, aur un kí bandagí aur parastish kí, aur mujhe tark kiyá, aur merí sharí'at par 'amal nahín kiyá;

12 Aur tum ne apne bápdádon se badtar kám kiyá[n]; kyúnki, dekho, tum men se har ek apne bure dil kí sarkashí ke muwáfiq chaltá hai, ki merí na sune[o]:

13 Is liye main tumhen is zamín se ḳhárij karke[p] aise mulk men áwára karúngá, jise na tum aur na tumháre bápdáde jánte the[q]; aur waháṇ tum rát din begáne ma'búdon kí bandagí karoge, kyúnki main tum par rahm na karúngá.

14 ¶ Is liye dekh, we din áte hain, ḲHUDAWAND kahtá hai, jin men log kabhí na kahenge ki ḲHUDAWAND zinda hai, jo baní Isráel ko Misr kí zamín se nikál láyá[r];

15 Balki, ḲHUDAWAND zinda hai, jo baní Isráel ko uttar kí sarzamín se, aur un sárí mamlukaton se jahán jahán us ne unhen hánk diyá thá, nikál láyá; kyúnki main un ko us zamín men, jo main ne un ke bápdádon ko dí thí, phir láúngá[s].

16 ¶ Dekh, main bahut se machhwon ko buláúngá[t], ḲHUDAWAND kahtá hai, aur we unhen said karenge; aur us ke ba'd main bahutse shikárion ko bulwá bhejúngá, aur we har pahár se, aur har ṭíle se, aur chaṭánon ke shigáfon se un ko shikár karenge.

17 Kyúnki merí ánkhen un kí sárí ráhon par hain[u]; we mere chihre se poshída nahín hain, aur un kí sharárat merí ánkhon se chhipí nahín hai.

18 Aur main pahle un kí sharárat aur ḳhatá kí dúní sazá dúngá[x]; kyúnki unhon ne merí zamín ko nápák kiyá, unhon ne apní makrúh aur ghinauní chízon kí láshon se merí mírás ko bhar diyá hai[y].

19 Ai ḲHUDAWAND, tú jo merí qúwat, aur merá gaṛh hai[z], aur bipat ke din men merí panáhgáh[a], dunyá ke kanáron se gair qaumen tere pás áke kahengí, ki Filhaqíqat hamáre bápdádon ne jhúṭh aur butlán aur we chízen jin men kuchh fáida nahín mírás men lín[b].

20 Kyá insán apne liye iláhon ko banáwe, aur we iláh nahín hain[c]?

21 Is liye, dekh, main is martaba unhen ágáh karúngá, main apne háth aur apne zor ko unhen ma'lúm karáúngá; aur we jánenge ki ḲHUDAWAND merá nám hai[d].

XVII BAB.

1 Gunáh ke sabab Yahúdáh kí asírí kí bábat. 5 La'nat us par bhejí játí jo insán par bharosá rakhe; 7 aur barakat us par kahí játí jo Ḳhudá par i'atimád kare. 9 Híla-báz dil Ḳhudá ko ṭhag nahín saktá. 12 Ḳhudá kí salámatí kí bábat. 15 Nabí un par shikáyat kartá jo us kí peshíngoíán sunke ṭhaṭṭhá márte the. 19 Wuh bhejá játá ki Sabt ke pák karne kí bábat 'ahd ko phir járí karáwe.

YAHU'DAH ká gunáh lohe ke qalam aur híre kí nok se likhá gayá hai[a]: un ke dil kí taḳhtí par[b], aur un ke mazbahon ke síngon par kanda hai:

2 Kyúnki un ke beṭe, hare daraḳhton ke pás, aur únche paháṛon par, un ke mazbahon ko aur Yasíraton ko yád karte hain[c].

3 Ai mere paháṛ, jo maidán men hai, terá mál, aur tere sáre ḳhazáne, aur tere únche makán, jinhen tú ne apní sárí sarhaddon par gunáh ke liye banáyá, luṭáúngá[d].

4 Aur tú az ḳhud us mírás se, jo main ne tujhe dí, apne qusúr ke bá'is mahrúm hogá; aur main us zamín men, jise tú nahín jántá[e], tujh se tere dushmanon kí ḳhidmat karáúngá; kyúnki tum ne mere qahr kí ág bhaṛkáí, jo hamesha tak jaltí rahegí[f].

5 ¶ ḲHUDAWAND yún kahtá hai, La'nat us insán par hai, jo insán par bharosá rakhtá hai[g], aur bashar ko apná bázú jántá hai[h], aur jis ká dil Ḳhudá se phir játá hai.

6 Kyúnki wuh ratama ke mánind hogá jo bayábán men hai[i], aur nekí ko jis waqt wuh áwegí na dekhegá[k], par dasht ke bhulase húe makánon men, aur shora-zár zamín men rahegá, jis men koí basnewálá na ho[l].

[l] Ist. 29. 24. Yar. 5. 19. aur 13. 22. aur 22. 8. [m] Ist. 29. 15. Yar. 22. 9. [n] Yar. 7. 26. [o] Yar. 13. 10. [p] Ist. 4 26,27, 28. aur 28. 36, 63, 64, 65. [q] Yar. 16. 14. [r] Yas. 43. 18 Yar. 23.7, 8. [s] Yar. 24. 6. aur 30. 3. aur 32. 37. [t] 'Amús 4. 2. Hab. 1. 15. [u] Aiy. 34. 21. Ams. 5. 21. aur 15. 3. Yar. 32. 19. [x] Yas. 40. 2. Yar. 17. 15. [y] Hiz. 43. 7, 9.

[z] Zab. 18. 2. [a] Yar. 17. 17. [b] Yas. 44. 10. Yar. 2 11. aur 10. 5. [c] Yas. 37 19. Yar. 2. 11. Gal. 4. 8. [d] Ḳhur. 15. 3. Yar. 33. 2. 'Amús 5. 8. Zab. 83. 18.

[a] Aiy. 19. 24 [b] Ams 3. 3. 2 Qur. 3. 3. [c] Qáz 3 7. 2 Taw. 24. 18. aur 33. 3, 19 Yas. 1. 29 aur 17 8. Yar. 2. 20. [d] Yar 15. 13. [e] Yar. 16. 13. [f] Yar. 15. 14. [g] Yas. 30. 1, 2. aur 31. 1. [h] Dekho Yas. 31. 3. [i] Yar. 48. 6. [k] Aiy. 8. 17. [l] Ist. 29. 23

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

7 Mubárak hai wuh ádmí jo Ḳhudáwand par tawakkul kartá hai, aur jis kí ummedgáh Ḳhudáwand hai[m]:

8 Kyúṉki wuh us daraḳht kí mánind hogá, jo páníoṉ ke kináre lagáyá jáwe[n], aur apní jaṛ daryá kí taraf phailáwe, aur jab garmí áwe wuh kuchh na jáne, balki us ke patte hare raheṉ: aur ḳhushksálí se wuh andeshamand na ho, aur phal láne se báz na áe.

9 ¶ Dil sab chízoṉ se ziyáda hílabáz hai; wuh niháyat fásid hai: us kí haqíqat kaun daryáft kar saktá hai?

10 Maiṉ Ḳhudáwand dil ko jánchtá húṉ, aur gurdoṉ ko ázmátá[o], táki maiṉ har ek ádmí ko us kí chál ke muwáfiq, aur us ke kámoṉ ke phal ke mutábiq, badlá dúṉ[p].

11 Jis tarah títar aise aṉdoṉ par baiṭhe jo áp ne na diye hoṉ, us hí tarah wuh hai jo be-insáfí se daulat hásil kartá hai, so apní 'umr ke bích o bích use gum karegá[q], aur áḳhir ko bhakúá rahegá[r].

12 ¶ Ek jalálí taḳht, ibtidá se muqarrar kiyá húá, hamáre maqdis ká makán hai.

13 Ai Ḳhudáwand, Isráel kí ummedgáh[s], we jo tujh ko tark karte haiṉ, sab sharminda hoṉge[t]; aur we jo mujhe chhoṛ játe haiṉ we dunyá meṉ likhe jáeṉge[u], kyúṉki unhoṉ ne Ḳhudáwand ko, jo áb i hayát ká sotá hai, tark kiyá hai[x].

14 Ai Ḳhudáwand, mujhe changá kar, tab maiṉ changá hoúṉgá, mujhe bachá, tab maiṉ bachúṉgá; kyúṉki tú merí tahsín hai[y].

15 ¶ Dekh we mujhe kahte haiṉ, ki Ḳhudáwand ká kalám kahán hai? wuh ab hí áwe[z].

16 Maiṉ jo húṉ, maiṉ ne to, isliye ki terí pairauí karúṉ, gaṛariyá banne meṉ jaldí na kí[a], aur sog ke din kí árzú na rakhí; tú ḳhud jántá hai: ki jo kuchh mere laboṉ se niklá tere áge thá.

17 Tú mere liye haul mat ho; tú bipat ke din meṉ merí panáh hai[b].

18 We jo mujh par sitam karte haiṉ ḳhwár howeṉ[c], par maiṉ ḳhwár na hoúṉ[d]; we hirásán howeṉ, par maiṉ hirásán na hoúṉ: musíbat ká din un par lá, aur dúní halákat se unheṉ halák kar[e].

19 ¶ Ḳhudáwand ne mujh se yúṉ farmáyá hai, ki Já, aur merí qaum ke laṛkoṉ ke pháṭak par, jis ke andar sháhán i Yahúdáh áte haiṉ aur jis se báhar játe haiṉ, aur Yarúsalam ke sab pháṭakoṉ par khaṛá ho;

20 Aur un se kah, ki Ai sháhán i Yahúdáh[f], aur ai sab baní Yahúdáh, aur Yarúsalam ke sáre báshindo, jo in pháṭakoṉ meṉ áte játe ho, Ḳhudáwand ká kalám suno.

21 Ḳhudáwand yúṉ kahtá hai, ki Tum áp se chaukas raho, aur sabt ke din bojh na uṭháo, aur Yarúsalam ke pháṭakoṉ ke andar mat láo[g];

22 Aur tum sabt ke din bojh apne gharoṉ se uṭháke báhar mat le jáo, aur kisí tarah ká kám na karo, balki sabt ke din ko muqaddas jáno, jaisá maiṉ ne tumháre bápdádoṉ ko farmáyá[h].

23 Lekin unhoṉ ne na suná, na kán lagáyá[i], balki apní gardan ko saḳht kiyá, ki na shanawá hoṉ, aur tarbiyat-pazír na hoṉ.

24 Aur aisá hogá, ki agar tum dil deke merí sunoge, Ḳhudáwand kahtá hai, aur sabt ke din meṉ tum is shahr ke pháṭakoṉ ke andar bojh na láoge, balki sabt ke din ko muqaddas jánoge, yaháṉ tak ki us meṉ kuchh kám na karoge;

25 To is shahr ke pháṭakoṉ meṉ bádsháh aur sardár dáḳhil hoṉge, ki Dáúd ke taḳht par julús kareṉ; we, aur un ke umará, Yahúdáh ke log, aur Yarúsalam ke báshinde gáṛioṉ aur ghoṛoṉ par sawár hoṉge[k]; aur yih shahr hamesha tak ábád rahegá.

26 Aur Yahúdáh ke shahroṉ se, aur Yarúsalam kí nawáhí se, aur Binyamín kí sarzamín se[l], aur maidán se[m], aur kohistán se, aur dakkhin se[n], chaṛháwe aur zabíheṉ, aur hadye, aur lubán aur shukráne ke hadye liye húe Ḳhudáwand ke ghar meṉ áweṉge[o].

27 Lekin agar tum merí na sunoge, ki sabt ke din ko muqaddas jáno, aur bojh uṭháe húe sabt ke din Yarúsalam ke pháṭakoṉ meṉ dáḳhil hone se báz na raho, tab

m Zab. 2. 12. aur 34. 8. aur 125. 1. aur 146. 5. Amș. 16. 20. Yas. 30. 18. n Aiy. 8. 16. Zab. 1. 3. o 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. Zab. 7. 9. aur 139. 23, 24. Ams. 17. 3. Yar. 11. 20. aur 20. 12. Rúm. 8. 27. Muk. 2. 23. p Zab. 62. 12. Yar. 32. 19. Rúm. 2. 6. q Zab. 55. 23. r Lúq. 12. 20. s Yar. 14. 8. t Zab. 73. 27. Yas. 1. 28. u Dekho Lúq. 10. 20. x Yar. 2. 13. y Isí. 10. 21. Zab. 109. 1. aur 148. 14. z Yas. 5. 19. Hiz. 12. 22. Ámús 5. 18. 2 Pat. 3. 4. a Yar. 1. 4, wag. b Yar. 16. 19. c Zab. 35. 4. aur 40. 14. aur 70. 2. d Zab. 25. 2.

e Yar. 11. 20. f Yar. 19. 3. aur 22. 2. g Gin. 16. 32, wag. Nahem. 13. 19. h Ḳhur. 20. 8. aur 23. 12. aur 31. 13. Hiz. 20. 12. i Yar. 7. 24. 26. aur 11. 10. k Yar. 22. 4. l Yar. 32. 44. aur 33. 13. m Zak. 7. 7. n Zak. 7. 7. o Zab. 107. 22. aur 116. 17.

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

main us ke phátakon men ág lagá dúngá[p], jo Yarúsalam ke mahallon ko bhasam kar degí, aur hargiz na bujhegí[q].

XVIII BÁB.

1 Kumhár ká zikr darmiyán láke Khudá yih záhir kartá ki sab qaumon ká main hí kull málik hún. 11 Yahúdáh ko khabar dí játí ki us kí be-mauqʻa baqáwat ke sabab bahutsí áfaten us par parengí. 18 Yaramiyáh un logon kí bábat jinhon ne us par eká kiyá thá duʻá mángtá hai.

605 ke qaríb.

KHUDÁWAND ká wuh kalám jo Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Uṭh, aur kumhár ke ghar já, aur main wahán apní báten tujhe sunáúngá.

3 Tab main kumhár ke ghar ko utar gayá; aur kyá dekhtá hún, ki wuh chák par kuchh kám kartá hai.

4 Us waqt wuh miṭṭí ká bartan, jo us ne banáyá thá, so kumhár ke háth men bigaṛ gayá; tab us ne phirke us ká ek básan banáyá, jaisá kumhár ko bhalá maʼlúm húá.

5 Tab KHUDÁWAND ká yih kalám mujh par názil húá,

6 Ki Ai Isráel ke gharáne, kyá main is kumhár kí tarah tum se nahín kar saktá hún[a]? KHUDÁWAND kahtá hai. Dekho, jis tarah miṭṭí kumhár ke háth men, us hí tarah tum, ai Isráel ke gharáne, mere háth men[b] ho.

7 Jis dam men main kisí qaum, aur kisí bádsháhat ke haqq men kahún, ki use ukháṛún, aur giráún, aur wírán karún[c];

8 Agar wuh qaum, jis ke haqq men main ne yih kahá, apní buráí se báz áwe[d], to main bhí us badí se pachhtáúngá jo us ke liye ṭhahráí thí[e].

9 Aur jis waqt main kisí qaum aur kisí bádsháhat kí bábat kahún, ki use banáún aur lagáún;

10 Aur wuh merí nazar men buráí kare, aur merí na sune, to main bhí us nekí se pachhtáúngá, jo us ke sáth karne ko kahá thá.

11 ¶ Ab main tujhe hukm detá, ki tú Yahúdáh ke logon aur Yarúsalam ke báshindon se kah, ki KHUDÁWAND yún farmátá hai, Dekh, main tumháre liye musíbat tajwíz kartá hún, aur tumháre haqq men mansúba bándhtá hún: so ab tum men se har ek apní apní buráí se báz áwe, aur apní apní ráhon aur kámon ko árásta kare[f].

12 Par unhon ne kahá, ki Honá nahín[g]; kyúnki ham apne íjádon kí pairauí karenge, aur har ek apne apne bure dil kí kajrauí par ʼamal karegá.

13 Is liye KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Ab púchho, kis ne qaumon ke darmiyán aisí báten kadhí suní hain[h]? Isráel kí kunwárí ne niháyat haulnák kám kiyá[i].

14 Kyá Lubnán ká barf ‖us sahráí paháṛ par se kadhí gáib hogá? kyá ṭhandá bahtá pání, jo us se nikaltá hai, súkh jáegá?

15 Tad bhí merí qaum mujh ko bhúl gayí[k], aur bátil ke wáste lubán jalátí[l], aur we unhen un kí ráhon men, qadím ráhon men, ṭhokar khiláte[m], tá ki we pagḍandíon men jáwen, aur aisí ráh men jo banáí na gayí.

16 Ki we apní zamín ko wírání[n] aur hamesha kí siṭí ká báʼis karen; har ek jo udhar se guzre, dang hogá, aur apne sir ko hiláwegá[o].

17 Main unhen dushman ke sámhne goyá púrabí hawá se[p] tittar bittar kar dúngá[q]; un kí bipat ke din men main unhen píṭh dikhláúngá[r], munh na dikhláúngá.

18 ¶ Tab unhon ne kahá, ki Áo, ham Yaramiyáh kí mukhálafat men mansúbe bándhen[s]; kyúnki sharíʼat káhin se játí na rahegí[t], aur na saláh hakím se, aur na kalám nabí se. Áo, ham use zubán se máren, aur us kí kisí bát par tawajjuh na karen.

19 Ai KHUDÁWAND, tú mujh par tawajjuh kar, aur un kí áwáz jo mujh se jhagaṛte hain sun.

20 Kyá nekí ke badle badí ho saktí hai[u]? kyúnki unhon ne merí ján ke liye gaṛhá khodá[x]. Yád kar, ki main tere huzúr khaṛá húá, ki un kí sifárish karún, aur terá qahr un par se palaṭ dún.

21 Is liye un ke laṛkon ko kál ke hawála kar[y], aur unhen talwár kí dhár ko supurd kar; un kí jorúon se un ke bachche chhíne jáwen, aur we khud ránḍen hon: aur un ke mard máre paṛen; un ke jawán jang-gáh men talwár se qatl howen.

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

[p] Yar. 21. 14. aur 49. 27. Nau. 4. 11. Ámós 1. 4, 7, 10, 12. aur 2. 2, 5. [q] 2 Sal. 25. 9. Yar. 52. 13.
[a] Yas. 45. 9. Rúm. 9. 20, 21.
[b] Yas 64. 8.
[c] Yar. 1. 10.
[d] Hiz 18. 21. aur 33. 11.
[e] Yar. 26. 3. Yún 3. 10.
[f] 2 Sal. 17. 13. Yar. 7. 3. aur 25. 5. aur 26. 13. aur 35. 15.
[g] Yar. 2. 25.
[h] Yar. 2. 10. 1 Qur. 5. 1.
[i] Yar. 5. 30.
‖ Yá, jo us ke paháṛ on par hai mere kheton ko tark karegá?
[k] Yar. 2. 13, 32. aur 3. 21. aur 13. 25. aur 17. 13.
[l] Yar. 10. 15. aur 16. 19.
[m] Yar. 6. 16.
[n] Yar. 19. 8. aur 49. 13. aur 50. 13.
[o] 1 Sal. 9. 8. Nau. 2. 15. Mík. 6. 16.
[p] Zab. 48. 7.
[q] Yar. 13. 24.
[r] Dekho Yar. 2. 27.
[s] Yar. 11. 19.
[t] Ahb. 10. 11. Mal 2. 7. Yúh. 7. 48, 49.
[u] Zab. 109. 4, 5.
[x] Zab. 35. 7. aur 57. 6. 22 áyat.
[y] Zab. 109. 9, 10.

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

22 Jab tú achának un par fauj chaṛhá láwegá, un ke gharon se mátam kí sadá nikle; kyúnki unhon ne merí giriftárí ke liye gaṛhá khodá[z], aur mere pánwon ke liye phande chhipáe.

23 Par, ai KHUDAWAND, tú un kí sárí mashwaraton ko, jo unhon ne mukhálafat se mere qatl par kiyá, jántá hai; un kí sharárat ko mu'áf na kar[a], aur un ke gunáh ko apní nazar se dho na ḍál, balki we tere huzúr giráe jáen; apne qahr ke waqt men tú un se aisá sulúk kar.

[z] 20 áyat.
[a] Zab. 35. 4. aur 109. 14. Yar. 11. 20. aur 15. 15.

XIX BAB.

Kumhár ke yahán ek suráhí ke toṛí jáne par peshingoí ki játí ki is hí tarah se sáre baní Yahúdáh un ke gunáhon ke sabab se tabáh hojáenge.

605 ke qaríb.

KHUDAWAND yún farmátá hai, ki Tú jáke kumhár se miṭṭí kí suráhí mol le, aur qaum ke buzurgon aur káhinon ke sardáron men se ba'zon ko sáth le:

2 Aur bin Hinnúm kí wádí men nikal já[a], jo kumháron ke pháṭak ke nikás ke áge hai, aur jo báten main tujh se kahúngá tú wahán suná:

3 Aur bol, Ai Yahúdáh ke bádsháho, aur Yarúsalam ke báshindo, KHUDAWAND ká kalám suno[b]; RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún farmátá hai, Dekho, main is makán par aisí balá názil karúngá, ki jo koí is ká charchá sune, to us ke kán jhanjhaná jáenge[c].

4 Kyúnki unhon ne mujhe tark kiyá[d], aur is makán ko gairon ke hawála kiyá, aur us men begáne iláhon ke liye lubán jaláyá, jinhen, na we, na un ke bápdáde, na Yahúdáh ke báshinde jánte the, aur is makán ko be-gunáhon ke lahú se bhar diyá[e]:

5 Aur unhon ne Ba'al ke liye únche únche makán banáe[f], táki apne beṭon ko Ba'al ke liye chaṛháwon ke badle ág men jaláwen, jo main ne na farmáyá, aur na kahá, aur na yih mere khiyál men bhí thá[g]:

6 Is liye dekh, wo din áte hain, KHUDAWAND kahtá hai, ki yih maqám Tufat na kaháwegá, na bin Hinnúm kí wádí[h], balki Wádí ul qatl kahláegá.

[a] Yash 15. 8. 2 Sal. 23. 10. Yar. 7. 31.
[b] Yar. 17. 20.
[c] 1 Sam. 3. 11. 2 Sal. 21. 12.
[d] Ist. 28. 20. Yas. 65. 11. Yar 2. 13, 17, 19. aur 15. 6. aur 17. 13.
[e] 2 Sal. 21. 16. Yar. 2. 34.
[f] Yar. 7. 31, 32. aur 32. 35.
[g] Ahb. 18. 21.
[h] Yash. 15. 8.

7 Aur is maqám hí men main Yahúdáh aur Yarúsalam kí saláh bátil karúngá; aur main aisá karúngá ki we apne dushmanon ke áge, aur un ke háthon se jo un kí ján ke khwáhán hain, gir jáenge[i]; aur main un kí láshen hawáí parindon ko aur zamín ke darindon ko dúngá, ki we kháwen[k].

8 Aur main yih shahr wírán karúngá, aur wuh síṭí ká bá'is hogá[l]; har ek jo guzregá, dang hogá, aur us kí sab áfaton ke sabab síṭí bajáwegá.

9 Aur main unhen un ke beṭon ká gosht, aur un kí beṭíon ká gosht khiláúngá[m], aur har ek apne apne yár ká gosht kháegá, muhásara ke waqt, us tangí men, jis se un ke dushman aur un kí ján ke khwáhán unhen tang karenge.

10 Tab tú us suráhí ko un logon ke sámhne jo tere sáth jáenge toṛ ḍáliyo[n],

11 Aur un ko kah, RABB ul afwáj yún kahtá hai, ki Main is qaum ko aur is shahr ko us tarah se toṛḍálúngá, jis tarah se koí kumhár ke bartan ko toṛe[o], jo phir sábút na ho sake, aur log Tufat men gáṛenge[p], jab tak gáṛne ká maqám na rahe.

12 Main is makán se aur us ke báshindon se aisá karúngá, KHUDAWAND kahtá hai; chunánchi main is shahr ko Tufat kí mánind kar dúngá:

13 Aur Yarúsalam ke ghar, aur Yahúdáh ke bádsháhon ke ghar Tufat kí mánind nápák hojáwenge[q], un gharon ke sabab, jin kí chhaton par unhon ne ásmán ke sáre lashkar ke liye lubán jaláyá[r], aur begáne iláhon ke liye tapáwan tapáe[s].

14 Tab Yaramiyáh Tufat se, jahán KHUDAWAND ne use nubúwat karne ko bhejá thá, phir áyá, aur KHUDAWAND ke ghar ke sahn men khaṛá hoke[t] sáre logon se kahne lagá,

15 Ki RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún farmátá hai, ki Dekho, main is shahr par aur us kí sárí bastíon par sárí baláen, jo main ne us ke barkhiláf kahín, láúngá, is liye ki unhon ne niháyat gardan-kashí kí, táki merí báton ko na sunen[u].

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

[i] Ahb. 26. 17. Ist. 28. 25.
[k] Zab. 79. 2. aur 7. 33. aur 16. 4. aur 34. 20.
[l] Yar. 18. 16. aur 49. 13. aur 50. 13.
[m] Ahb. 26. 29. Ist. 28. 53. Yas. 9. 20. Nau. 4. 10.
[n] Yún. Yar. 51. 63, 64.
[o] Zab. 2. 9. Yas. 30. 14. Nau. 4. 2.
[p] Yar. 7. 32.
[q] 2 Sal. 23. 10.
[r] 2 Sal. 23. 12. Yar. 32. 29. Saf. 1. 5.
[s] Yar. 7. 18.
[t] Dekho 2 Taw. 20. 5.
[u] Yar. 7. 26. aur 17. 23.

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

XX BÁB.

1 *Fashúr Yaramiyáh ko mártá hai, aur is bá'is ek nayá khitáb pátá, aur us ke sáth khabar milti ki haulnák sazá tujh ko dí jáegí. 7 Yaramiyáh shikáyat kartá ki log use haqír jánte, 10 aur us se dagábází karte. 14 Wuh apní paidáish ke sabab afsos kartá.*

JAB Fashúr bin Amír[a] káhin ne, jo KHUDÁWAND ke ghar men sardár názim thá, suná, ki Yaramiyáh ne in chízon kí khabar dí thí,

2 To Fashúr ne Yaramiyáh nabí ko márá, aur use us káṭh men ḍálá, jo Binyamín ke baṛe pháṭak men KHUDÁWAND ke ghar se nazdík thá.

3 Aur dúsre din yún húá, ki Fashúr ne Yaramiyáh ko káṭh se nikálá. Tab Yaramiyáh ne use kahá, ki KHUDÁWAND ne terá nám Fashúr nahín, balki ‖ Majúr-Misabbib rakhá.

4 Kyúnki KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Dekh, main aisá kar dúngá ki tú áp apne liye, aur apne sab doston ke liye, khauf ká bá'is hogá; aur we apne dushmanon kí talwár se máre paṛenge, aur terí ánkhen yih hál dekhengí: aur main sáre Yahúdáh ko Bábul ke bádsháh ke háth men hawála karúngá, aur wuh un ko asír karke Bábul men lejáegá, aur talwár se qatl karegá.

5 Aur main is shahr ká sárá bal, aur us ke sáre mahásil, aur us kí sárí nafís chízon ko, aur Yahúdáh ke bádsháhon ke sab khazánon ko de ḍálúngá; hán, un ke dushmanon ko de ḍálúngá, jo unhen lúṭenge, aur unhen pakṛenge, aur Bábul men le jáenge[b].

6 Aur ai Fashúr, tú aur sab jo tere ghar men rahte hain, asír hoke jáenge: aur tú Bábul men pahunchegá, aur wahán tú maregá, aur wahán gáṛá jáegá, tú aur tere sáre dost jin se tú ne jhúṭhí nubúwat kí[c].

7 ¶ Ai KHUDÁWAND, tú ne mujhe targíb dí hai, aur main ne targíb pái; tú mujh se tawánátar hai, aur tú gálib áyá[d]: main roz roz maskhara bantá hún, har ek mujhe ṭhaṭṭhe men uṛátá hai[e].

8 Kyúnki main ne munh kholte húe shor macháyá, aur be-insáfí aur zulm kí shikáyat kí[f]; ki KHUDÁWAND ká kalám har roz merí malámat aur hansí ká bá'is hotá hai.

9 Tab main ne kahá, Main us ká zikr na karúngá, na áge kabhí us ká nám leke bolúngá: lekin us ká kalám mere dil men jaltí ág kí mánind thá[g], jo merí haḍḍíon men chhipí húí thí, aur main áp ke zabt karne se thak gayá, aur sah na saká[h].

10 ¶ Kyúnki main ne bahuton ká 'aib-lagáná suná[i], cháron taraf khauf thá. Ittilá' karo, we kahte hain, aur ham ittilá' karenge. Mere sáre yár mere ṭhokar kháne ke muntazir hain, aur kahte hain, Sháyad wuh uskáyá jáegá, aur ham us par gálib áwenge, aur us se badlá lenge[k].

11 Lekin KHUDÁWAND ek muhíb bahádur kí mánind merí taraf hai[l]: is liye mere satánewále ṭhokar kháenge, aur gálib na áwenge[m], aur niháyat sharminda honge; kyúnki we apná maqsad na páwenge: un kí sharmindagí hamesha tak hogí, kabhí bhúl na jáegí[n].

12 Pas, ai RABB ul afwáj, jo sádiqon ko ázmátá hai, aur gurdon aur dil ko dekhtá hai[o], jo badlá ki tú un se legá, main use dekhún[p]; is liye ki main ne tere áge faryád kí hai.

13 KHUDÁWAND kí saná gáo, KHUDÁWAND kí sitáish karo; kyúnki us ne miskín kí ján ko badkáron ke háth se chhuṛáyá hai[q].

14 ¶ La'nat us din par, jis men main paidá húá[r]: wuh din mubárak na howe, jis men merí má mujh ko jani.

15 La'nat us ádmí par, jis ne mere báp ko khabar dí, aur yih kahke ki Tere liye ek beṭá paidá húá, use baṛá khush kiyá.

16 Aur wuh ádmí un shahron kí mánind howe, jinhen KHUDÁWAND ne ulaṭ diyá[s], aur pachhtáyá nahín: aur wuh subh ko shor aur do pahar ke waqt lalkár sune[t];

17 Is liye ki us ne mujhe rihm men qatl na kiyá[u]; yá merí má merí qabr hotí, aur us ká rihm hamesha tak phúlá rahtá.

18 Kis wáste main rihm se niklá[x], ki mashaqqat aur ranj dekhún[y], aur mere din sharm men kaṭen?

---

a 1 Taw. 24. 14.
‖ Ya'ne, dahshat girdá-gird. Zab. 31. 13. 10 áyat. Yar. 6. 25. aur 46. 5. aur 49. 29.
b 2 Sal 20. 17. aur 24. 12, —16 aur 25. 13, wag. Yar. 3. 24.
c Yar. 14. 13, 14. aur 28. 15. aur 29. 31.
d Yar. 1. 6, 7.
e Nau. 3. 14.
f Yar. 6. 7.
g Aiy. 32. 18, 19. Zab. 39. 3.
h Aiy. 32. 18. A'am. 18. 6.
i Zab. 31. 13
k Aiy. 19. 19 Zab. 41. 9. aur 55 13, 14. Lúq. 11. 53, 54
l Yar. 1. 8, 19.
m Yar. 15 20 aur 17. 18.
n Yar. 23. 40.
o Yar. 11. 20 aur 17. 10.
p Zab. 54. 7. aur 59. 10.
q Zab. 35. 9, 10. aur 109. 30, 31.
r Aiy. 3. 3. Yar. 15. 10.
s Paid. 19. 25.
t Yar. 18. 22.
u Aiy. 3. 10, 11.
x Aiy. 3. 20.
y Nau. 3. 1.

Peshtar MASÍH se, 589 ke qaríb.

XXI BÁB.

1 Sidqiyáh logon ko Yaramiyáh pás bhejtá ki daryáft karen ki Nabúkadrazar kí chaṛháí ká kyá anjám hogá. 3 Yaramiyáh unhen ḳhabar detá ki shahr ká saḳht muhásara hogá, aur logon kí dard-angez asírí hojáegí. 8 Kasdíon kí panáh lení un ke liye bihtar tadbír ṭhahrátá. 11 Wuh bádsháhí ḳhándán ko malámat kartá.

WUH kalám jo ḲHUDÁWAND kí taraf se Yaramiyáh ko pahunchá, jab Sidqiyáh bádsháh ne Fashúr[a] bin Malkiyáh, aur Safaniyáh[b] bin Ma'asiyáh káhin ko us ke pás yih kahne ko bhejá,

2 Ki, Hamárí ḳhátir ḲHUDÁWAND se púchhiyo[c], kyúnki Bábul ká bádsháh Nabúkadrazar hamáre sáth laṛáí kartá hai, sháyad ki ḲHUDÁWAND ham se apne sáre 'ajíb kámon ke muwáfiq aisá sulúk kare, ki wuh ham logon ke yahán se chalá jáwe.

3 ¶ Tab Yaramiyáh ne un se kahá, ki tum Sidqiyáh ko aisá kaho;

4 Ki ḲHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá yún farmátá hai, ki Dekh, main laṛáí ke hathyáron ko, jo tumháre háth men hain, jin se tum Bábul ke bádsháh aur Kasdíon ke sáth, jo chár díwáron ke báhar tumhen ghere húe hain, laṛte ho, pherúngá, aur main unhen is shahr ke bích men ikaṭṭhe karúngá[d].

5 Aur main áp apná háth lambá karke[e] qúwat i bázú se tumháre sáth laṛúngá; hán, gusse se aur gazab se, aur baṛe qahr se.

6 Aur main is shahr ke basnewálon ko, insán o haiwán ko, márúngá; we baṛí wabá se faná hojáenge.

7 Aur is ke ba'd, ḲHUDÁWAND kahtá hai, Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh ko, aur us ke mulázimon ko, aur qaum ko, aur un ko jo is shahr men wabá aur talwár aur kál se bach niklenge, Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ke qabze men, aur un ke dushmanon ke qabze men, aur un ke háth men jo un kí ján ke ḳhwáhán hain, main hawála karúngá[f]: aur wuh unhen talwár kí dhár se máregá; wuh unhen na chhoṛegá, aur na un par mihr na rahmat karegá[g].

8 ¶ Aur is qaum se tú kahegá, ki ḲHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Dekho, main tumhen hayát kí ráh aur maut kí ráh dikhátá hún[h].

9 Jo is shahr men rahegá, so talwár aur kál aur wabá se maregá[i]: lekin jo niklegá, aur Kasdíon kí, jo tumhen ghere húe hain, panáh legá, so jíegá, aur us kí ján us ke liye ganímat hogí[k].

10 Kyúnki main ne is shahr ká sámhná kiyá hai, ki us se buráí karún[l], aur us se bhaláí na karún, ḲHUDÁWAND kahtá hai; Bábul ke bádsháh ke qábú men wuh kar diyá jáegá[m], aur wuh use ág se jaláwegá[n].

11 ¶ Aur Yahúdáh ke bádsháh ke gharáne kí bábat ḲHUDÁWAND ká kalám suno;

12 Ai Dáúd ke gharáne, ḲHUDÁWAND yún kahtá hai, Tum subh uṭhke[o] insáf karo[p], aur lúṭe húe ko zálim ke háth se chhuṛáo, na ho ki tumháre kámon kí buráí ke sabab merá qahr ág kí tarah bhaṛke, aur is tarah jale ki koí use bujhá na sake.

13 Ai wádí ke aur maidán ke paháṛ ke báshinda, jo kahtá hai, ki Kaun ham par hamla karegá[q]? yá, hamáre maskanon men kaun ghusegá? ḲHUDÁWAND kahtá hai, main terá muḳhálif hún[r].

14 Aur tumháre kámon ke phal ke muwáfiq main tumhen sazá dúngá[s], ḲHUDÁWAND farmátá hai; aur main us ke jangal men ág lagáúngá, jo us ke girdágird sab kuchh bhasam karegí[t].

XXII BÁB.

1 Wa'de sunáke aur sharíron ko jatáke bhí ki sazá milegí wuh unhen nasíhat kartá, ki we tauba karen. 10 Bábal an afsoson ki jo Salúm par, 13 aur Yahúyaqím par, 20 aur Kúniyáh par paṛá cháhtí thín.

609 ke qaríb.

KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Yahúdáh ke bádsháh ke ghar ko já, aur wahán yih bát bol,

2 Aur kah, Ai Yahúdáh ke bádsháh, jo Dáúd ke taḳht par baiṭhá hai, ḲHUDÁWAND ká kalám suno[a]; tú, aur tere mulázim, aur tere log jo in darwázon se andar áte hain:

3 ḲHUDÁWAND yún kahtá hai, ki 'Adálat aur sadáqat ke kám karo[b], aur zálim ke háth se lúṭe húe ko chhuṛáo: aur kisí se badsulúkí na karo, aur musáfir, yatím, aur bewa par zulm na karo,

---

a Yar. 38. 1.
b 2 Sal. 25. 18. Yar. 29. 25. aur 37. 3.
c Yar. 37. 3, 7.
d Yas. 13. 4.
e Ḳhur. 6. 6.
f Yar. 37. 17. aur 39. 5. aur 52. 9.
g Ist. 28. 50. 2 Taw. 36. 17.
h Ist. 30. 19.
i Yar. 38. 2, 17, 18.
k Yar. 39. 18. aur 45. 5.
l Yar. 44. 11. 'Amús 9. 4.
m Yar. 38. 3.
n Yar. 34. 2, 22. aur 37. 10. aur 38. 18, 23. aur 52. 13.
o Zab. 101. 8.
p Yar. 22. 3. Zak. 7. 9.
q Yar. 49. 4.
r Hiz. 13. 8.
s Ams. 1. 31. Yas. 3. 10, 11.
t 2 Taw. 36. 19. Yar. 52. 13.
a Yar. 17. 20.
b Yar. 21. 12.

aur is makán men ná-haqq khún mat baháo[c].

4 Kyúnki agar tum yihí kám karoge, to Dáúd ke jánishín bádsháh, rathon par aur ghoron par sawár hoke, is ghar ke darwázon men dákhil honge[d], har ek aur us ke mulázim, aur us ke log.

5 Par agar tum in báton ko na sunoge, to main apní zát kí qasam kháta hún, KHUDÁWAND kahtá hai[e], ki yih ghar ek wírána hogá.

6 Kyúnki Yahúdáh ke bádsháh ke gharáne kí bábat KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Tú merá Jili'ád hai, aur Lubnán ká sirá: tad bhí main yaqínan tujhe ujár dúngá ki bayábán ho, aur aise shahr jin men koí nahín bastá.

7 Aur main tere barkhiláf gáratgaron ko muqarrar karúngá, har ek ke sáth hathyár howen; aur we tere kháss saroon ko kátenge[f], aur unhen ág men dálenge[g].

8 Aur bahut qaumen is shahr kí samt se guzrengí, aur un men se har ek apne parosí se kahegá, ki KHUDÁWAND ne is bare shahr se aisá kyún kiyá hai[h]?

9 Tab we jawáb denge, Is liye ki unhon ne KHUDÁWAND apne Khudá ke 'ahd ko tark kiyá hai, aur begáne iláhon ko pújá, aur un kí bandagí kí[i].

10 Murde ke liye na roo[k], na nauha karo; áwára ke liye zár zár roo[l]: kyúnki wuh phir na áwegá, na apne watan ko dekhegá.

11 Kyúnki Yahúdáh ke bádsháh Yúsiyáh ke bete Salúm[m] kí bábat, jo apne báp Yúsiyáh ká jánishín hai, aur is makán se nikal gayá[n], KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Wuh idhar phir na áwegá:

12 Balki wuh us makán men jahán we use asír karke legaye hain, maregá, aur is sarzamín ko phir na dekhegá.

13 ¶ Us par wáwailá, jo apne ghar ko be-insáfí se, aur apne bálákhánon ko zulm se banátá hai[o]; jo apne parosí ko begár pakartá hai, aur us kí mazdúrí use nahín detá[p];

14 Jo kahtá hai, ki Main apne liye ek bará ghar aur hawá-dár makán banáúngá; aur wuh apne liye jhanjhrián taráshtá hai; aur saro kí lakrí kí chhat lagátá hai, aur use shanjarfí kartá hai.

15 Kyá tú isí liye saltanat karegá, ki saro ke kám men auron ke sáth barábarí kare? kyá tere báp ne nahín kháyá piyá, aur 'adálat o sadáqat nahín kí[q], tab us ká bhalá húá[r]?

16 Us ne miskín aur muhtáj ká da'wá sunke us ká insáf kiyá; tab us ká bhalá húá; kyá yih merí pahchán na thí? KHUDÁWAND kahtá hai.

17 Par terí ánkhen aur terá dil kisí chíz par nahín hain, magar lálach par, aur ná-haqq khún par ki use baháwe, aur sitam aur zulm par ki use kare[s].

18 Isí liye KHUDÁWAND Yahúdáh ke bádsháh Yúsiyáh ke bete Yahúyaqím kí bábat yún kahtá hai, ki We us par na roenge[t], ki Háe, mere bháí[u]! aur Háe, bahin! We us ke liye yih nauha na karenge, Háe, khudáwand! yá Háe, us kí shaukat!

19 Us ká dafan gadhe ká sá dafan hogá[x]; Yarúsalam ke darwázon ke báhar ghasítá aur phenk diyá jáegá.

20 ¶ Tú Lubnán par charh já, aur chillá; aur Basan men apní áwáz buland kar, aur ghátíon par se ro, ki tere sab cháhnewále máre gaye.

21 Main ne terí iqbálmandí ke din men tujhe kahá; par tú bolí, Main na sunúngí; terí jawání se yihí terí 'ádat hai ki tú merí áwáz ko nahín mántí[y].

22 Hawá tere sab charwáhon ko ‖ urá le jáegí[z], aur tere 'áshiq asír hoke jáenge[a]; us waqt tú apní sárí sharárat ke liye sharm kháegí, aur pashemán hogí.

23 Ai Lubnán kí basnewálí, jo apná áshiyána saroon par banátí hai, tú kaisí 'ájiz hogí jab tujh par shiddaten hongí, aur us 'aurat ke se dard jo janne par ho tujhe lagen[b].

24 Mujhe apní hayát kí qasam, KHUDÁWAND farmátá hai, ki agarchi Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím ká betá Kúniyáh[c] mere dahne háth kí angúthí hotá[d], tad bhí main use wahán se nikál phenktá;

25 Aur un ke qabze men jo terí ján ke khwáhán hain, aur un ke háth men, jin ke chihra se tú

---

c Dekho 17 áyat.
d Yar. 17. 25.
e 'Ibrán. 6. 13, 17.
f Yas. 37. 24.
g Yar. 21. 14.
h Ist. 29. 24, 25. 1 Sal. 9. 8, 9.
i 2 Sal. 22. 17. 2 Taw. 34. 25.
k 2 Sal. 22. 20.
l 11 áyat.
m Dekho 1 Taw. 3. 15, ba muqábala 2 Sal. 23. 30 ke.
n 2 Sal. 23. 34.
o 2 Sal. 23. 35. 18 áyat.
p Ahb 19. 13. Ist. 24. 14, 15. Mík. 3. 10. Hab. 2. 9. Ya'q. 5. 4.
q 2 Sal. 23. 25.
r Zab. 128. 2. Yas. 3. 10.
s Hiz. 19. 6.
t Yar. 16. 4, 6.
u Dekho 1 Sal. 13. 30.
x 2 Taw. 36. 6. Yar. 36. 30.
y Yar. 3. 25. aur 7. 23, wag.
‖ 'Ibrání men, charáegí
z Yar. 23. 1.
a 20 áyat
b Yar. 6. 24.
c Dekho 2 Sal. 24. 6, 8. 1 Taw. 3. 16. Yar. 37. 1.
d Gan. 8. 6. Haj. 2. 23.

Púrí húí, 599.

599.

Peshtar MASÍH se, 599.

dartá hai, ya'ne, Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ke háth meṉ, aur Kasdíoṉ ke háth meṉ maiṉ tujhe dúṉgá[e].

26 Aur maiṉ tujhe, aur terí má ko jo tujhe janí, khárij karke gair mulk meṉ ḍál dúṉgá, jaháṉ tum paidá nahíṉ húe[f]; aur waháṉ tum maroge.

27 Par us mulk meṉ jis meṉ tum cháhte ho ki phir áo, to hargiz kabhí na á sakoge.

28 Kyá yih shakhs Kúniyáh nafrat-angez ṭúṭá húá but hai? yá raddí bartan hai jo manzúr nahíṉ hotá[g]? we kis wáste nikále játe, wuh aur us kí aulámodel, aur aisí zamíṉ meṉ ḍále játe, jise we nahíṉ jánte haiṉ.

29 Ai zamín, zamín, zamín. KHUDAWAND ká kalám sun[h].

30 KHUDAWAND yúṉ farmátá hai, Is ádmí ko be-auláid likho[i]; yih ádmí apne 'asr meṉ iqbálmandí ká muṉh na dekhegá; kyúṉki koí us kí auláid meṉ se bhí iqbálmand na hogá, ki kadhí Dáúd ke takht par baiṭhe, aur Yahúdáh par saltanat kare[k].

Yar. 34. 20.
[f] 2 Sal. 24. 15. 2 Taw. 36. 10.
[g] Zab. 31. 12. Yar. 48. 38. Hús. 8. 8.
[h] Ist. 32. 1. Yas. 1. 2. aur 34. 1. Mík. 1. 2.
[i] Dekho 1 Taw. 3. 16, 17. Mat. 1. 12.
[k] Yar. 36. 30.

XXIII BÁB.

1 Nabí khabar detá hai ki galla jo parágauda húá thá phir jam'a kiyá jáegá. 5 Masíh us par hukmrán hogá, aur use bachaegá. 9 Jhúṭhe nabíoṉ ko malámat kartá, 33 aur un ko bhí jo sarhaše nabíon ko maskhara banáte the.

UN charwáhoṉ par wawailá hai, jo merí charagáh ke bheṛoṉ ko halák o pareshán karte haiṉ[a]! KHUDAWAND kahtá hai.

2 Is liye KHUDAWAND Isráel ká Khudá, un charwáhoṉ kí bábat, jo merí qaum ko charáte haiṉ, yúṉ jhuṉjhlake kahtá hai, ki Tum ne mere galla ko parágauda kiyá, aur hánk diyá, aur nigahbání nahíṉ kí: dekho, maiṉ tumháre kámoṉ kí buráí tum par ḍálúṉgá[b], KHUDAWAND kahtá hai.

3 Aur maiṉ un ko jo mere galle se bach rahe haiṉ sárí zamínoṉ se jam'a karúṉgá[c], jaháṉ jaháṉ maiṉ ne unheṉ hánk diyá thá, aur unheṉ un ke bheṛkháne meṉ phir láúṉgá; aur we phaleṉge, aur baṛheṉge.

4 Aur maiṉ un par charwáhe muqarrar karúṉgá, jo unheṉ charáweṉge[d]; aur we phir na ḍareṉge, na ghabráeṉge, na gairházir hoṉge, KHUDAWAND kahtá hai.

[a] Yar. 10. 21. aur 22. 22. Hiz. 34. 2.
[b] Khur. 32. 34.
[c] Yar. 32. 37. Hiz. 34. 13, wag.
[d] Yar. 3. 15. Hiz. 34. 23, wag.

5 ¶ Dekh, we din áte haiṉ, KHUDAWAND kahtá hai, ki maiṉ Dáúd ke liye sadáqat kí ek Shákh nikálúṉgá, aur ek Bádsháh bádsháhí karegá[e], aur iqbálmand hogá, aur 'adálat o sadáqat zamín par karegá[f].

6 Us ke dinoṉ meṉ Yahúdáh naját páwegá[g], aur Isráel salámatí meṉ sukúnat karegá[h]; aur us ká nám yih rakhá jáegá, ‖KHUDAWAND HAMÁRÍ SADÁQAT[i].

7 Isí liye, dekh, we din áte haiṉ, KHUDAWAND kahtá hai, ki we phir na kaheṉge, Zinda KHUDAWAND kí qasam, jo baní Isráel ko mulk i Misr se nikál láyá[k];

8 Balki Zinda KHUDAWAND kí qasam, jo Isráel ke gharáne kí auláid ko uttar kí mamlukat se aur sáre mulkoṉ se jaháṉ maiṉ ne unheṉ hánk diyá thá, khíṉch láyá[l], aur un kí rahnumáí kí, ki we apní zamín meṉ baseṉ.

9 ¶ Merá dil nabíoṉ ke bá'is se mere andar ṭút gayá; merí sárí haḍḍíáṉ káṉptí haiṉ[m]: KHUDAWAND ke sabab aur us kí muqaddas báteṉ ke sabab maiṉ matwálá sá húṉ, aur us shakhs kí mánind ‖jo mai se mast hogayá.

10 Kyúṉki zamín zinákároṉ se bhar gayí[n]; ‖jhúṭhí qasamoṉ ke sabab zamín mátam kartí hai[o]; maidán kí charágáheṉ súkh gayíṉ[p]: kyúṉki un kí 'ádat burí hai, aur un ká zor ná-haqq hai.

11 Ki nabí aur káhin donoṉ nápák haiṉ[q]; háṉ, maiṉ ne apne ghar ke bích un kí buráí páí. KHUDAWAND kahtá hai[r].

12 Is liye un kí ráh un ke haqq meṉ aisí hogí jaise phisalní galíáṉ táríkí meṉ[s]: we hánke jáeṉge, aur waháṉ gireṉge: ki maiṉ un par buráí ḍálúṉgá, ki yih un se intiqám lene ká baras hai[t], KHUDAWAND kahtá hai.

13 Aur maiṉ ne Samrún ke nabíoṉ meṉ nádání dekhí hai; unhoṉ ne Ba'al ke liye nubúwat kí[u], aur mere log Isráel ko bhaṭkáyá hai[x].

14 Maiṉ ne Yarúsalam ke nabíoṉ meṉ bhí ek haulnák chíz dekhí; we zinákárí karte[y], aur jhúṭh bolte játe[z]: we badkároṉ ke háthoṉ ko bhí zor bakhshte haiṉ[a], yaháṉ tak ki koí apní buráí se nahíṉ phirtá: we sab mere liye aise

Peshtar MASÍH se, 599.

[e] Yas. 4. 2. aur 11. 1. aur 40. 10, 11. Yar. 33. 14, 15, 16. Dán. 9. 24. Zak. 3. 8. aur 6. 12. Yúh. 1. 45.
[f] Zab. 72. 2. Yas. 9. 7. aur 32. 1, 18.
[g] Ist. 33. 28. Zak. 14. 11.
[h] Yar. 32. 37.
‖ 'Ibrání meṉ, Yahowáh-sidqenú.
[i] Yar. 33. 16. 1 Qur. 1. 30.
[k] Yar. 16. 14, 15
[l] Yas. 43. 5, 6. 3 áyat.
[m] Dekho Hab. 3. 16.
‖ 'Ibrání meṉ, jis par mai gálib húí.
[n] Yar. 5. 7, 8. aur 9. 2.
‖ Yá, la'nat ke sabab.
[o] Hús. 4. 2, 3.
[p] Yar. 9. 10. aur 12. 4.
[q] Yar. 6. 13. aur 8. 10 Saf. 3. 4.
[r] Yar. 7. 30. aur 11. 15. aur 32. 34. Hiz. 8. 1. aur 23. 39.
[s] Zab. 35. 6. Amos 4. 19. Yar. 13. 16.
[t] Yar. 11. 23.
[u] Yar. 2. 8.
[x] Yas. 9. 16.
[y] Yar. 29. 23.
[z] 26 áyat.
[a] Hiz. 13. 22.

Peshtar MASÍH se, 599.

haiṉ jaise Sadúm, aur us ke báshinde 'Amúrah kí mánind haiṉ[b].

15 Isí liye RABB ul afwáj nabíoṉ kí bábat yúṉ kahtá hai, ki Dekh, maiṉ unheṉ nágdauná khiláúṉgá, aur haláhal ká pání piláúṉgá[c]; kyúṉki Yarúsalam ke nabíoṉ se sárí zamín meṉ be-díní phailí hai.

16 RABB ul afwáj yúṉ kahtá hai, ki Un nabíoṉ kí báteṉ mat suno, jo tumháre áge nubúwat karte haiṉ; we tum ko batálat kí taraf máil karte; we apne diloṉ ke ḳhiyáloṉ ko kahte haiṉ[d], na ḲHUDAWAND ke muṉh kí bátoṉ ko.

17 We un ko, jo mujhe haqír jánte haiṉ, kahte rahte haiṉ, ḲHUDAWAND ne kahá, ki Tumhárí salámatí hogí[e]; aur har ek ko, jo apne dil kí sharárat par chaltá, we kahte haiṉ, ki Tum par koí buráí na áwegí[f].

18 Par un meṉ kaun ḲHUDAWAND kí maslahat sunne ke liye házir hotá[g], aur us ká suḳhan daryáft kartá, aur suntá? us ká kalám kaun sochá, aur kis ne suná?

19 Dekh, ḲHUDAWAND ke qahr se ek ándhí us kí taraf chalí[h], ek shiddat kí ándhí, jo shariroṉ ke sir par paṛegí.

20 ḲHUDAWAND ká gazab phir dhímá na hogá[i], jab tak wuh ḳhatm na karegá, aur apne dil ke iráde púre na karegá; tum áḳhirí dinoṉ meṉ[k] use baḳhúbí ma'lúm karoge.

21 Maiṉ ne in nabíoṉ ko nahíṉ bhejá[l], par we dauṛe haiṉ; maiṉ ne un se nahíṉ kahá, par unhoṉ ne nubúwat kí.

22 Pas agar we merí maslahat sunne ke liye házir hote[m], aur merí báteṉ mere logoṉ ko sunáte, to we un ko un kí burí ráh se, aur un ke kámoṉ kí buráí se phiráte[n].

23 Kyá maiṉ nazdík hí ká Ḳhudá húṉ, ḲHUDAWAND kahtá hai, aur dúr ká Ḳhudá nahíṉ?

24 Kyá koí chhipí jagahoṉ meṉ apne ko chhipá saktá hai, ki maiṉ use na dekhúṉ[o]? ḲHUDAWAND kahtá hai. Kyá ásmán aur zamín mujh se bhare nahíṉ haiṉ[p]? ḲHUDAWAND kahtá hai.

25 Maiṉ ne suná, jo nabíoṉ ne kahá, jo merá nám leke jhúṭhí nubúwat karte, aur kahte haiṉ, ki Maiṉ ne ḳhwáb dekhá, ḳhwáb dekhá.

26 Kab tak yih nabíoṉ ke dil meṉ rahegá, ki jhúṭhí nubúwat kareṉ? háṉ, we apne dil kí farebkárí ke nabí haiṉ:

27 Jo gumán rakhte haiṉ, ki apne ḳhwáboṉ se, jo un meṉ se har ek apne paṛosí se bayán kartá, merí qaum ko merá nám bhulá deṉ, jis tarah un ke bápdáde Ba'al ke liye merá nám bhúl gaye[q].

28 Jis nabí ke pás ḳhwábhai, so ḳhwáb bayán kare; aur jis ke pás merá kalám hai, so mere kalám ko diyánatdárí se kahe. Gehúṉ ko bhúse se kyá nisbat? ḲHUDAWAND kahtá hai.

29 Kyá merá kalám ág kí mánind nahíṉ hai? ḲHUDAWAND kahtá hai; aur hathauṛe kí mánind, jo chaṭán ko chúr chár kartá hai?

30 Is liye, dekh, maiṉ un nabíoṉ ká muḳhálif húṉ[r], ḲHUDAWAND kahtá hai, jo har ek apne paṛosí se merí báteṉ churá rakhte haiṉ.

31 Dekh, maiṉ un nabíoṉ ká muḳhálif húṉ, ḲHUDAWAND kahtá hai, jo muláim zubán se bolte, aur kahte haiṉ, ki Us ne to kahá hai.

32 Dekh, maiṉ un ká muḳhálif húṉ, ḲHUDAWAND kahtá hai, jo jhúṭhe ḳhwáboṉ kí ḳhabar dete haiṉ, aur unheṉ bayán karte, aur apne jhúṭh se o halkápan se mere logoṉ ko bhaṭkáte haiṉ[s]; lekin maiṉ ne unheṉ nahíṉ bhejá, na unheṉ hukm diyá: is liye is qaum ko un se hargiz fáida na hogá, ḲHUDAWAND kahtá hai.

33 ¶ Aur jab yih qaum, yá nabí, yá káhin tujh se púchhe aur kahe, ki ḲHUDAWAND ká bojh kyá hai[t]? tab tú unheṉ kahegá, Kyá bí bojh! ki maiṉ ne tum ko tark kiyá hai[u], ḲHUDAWAND kahtá hai.

34 Aur nabí, aur káhin, aur qaum, jo koí kahe, ḲHUDAWAND ká bojh, maiṉ us shaḳhs ko aur us ke gharáne ko sazá dúṉgá.

35 Har ek apne paṛosí se, aur har ek apne bháí se yúṉ kahe, ki ḲHUDAWAND ne kyá jawáb diyá hai? aur ḲHUDAWAND ne kyá kahá hai?

36 Aur tum ḲHUDAWAND ke bojh ká zikr kabhí na karoge, ki har ek insán ká suḳhan us ká bojh hogá; kyúṉki tum ne zinda Ḳhudá, RABB ul afwáj, hamáre Ḳhudá kí bátoṉ ko bigáṛ ḍálá hai.

37 Tú nabí se yúṉ kahegá, ki ḲHUDAWAND ne tujhe kyá jawáb

Peshtar MASÍH se, 599.

[b] Ist. 32. 32. Yas. 1. 9, 10.
[c] Yar. 8. 14. aur 9. 15.
[d] Yar. 14. 14. 21 áyat.
[e] Yar. 6. 14. aur 8. 11. Hiz. 13. 10. Zak. 10. 2.
[f] Mík. 3. 11.
[g] Ayy. 15. 8. 1 Qur. 2. 16.
[h] Yar. 25. 32. aur 30. 23.
[i] Yar. 30. 24.
[k] Pald. 49. 1.
[l] Yar. 14. 14. aur 27. 15. aur 29. 9.
[m] 18 áyat.
[n] Yar. 25. 5.
[o] Zab. 139. 7, wag. 'Amus 9. 2, 3.
[p] 1 Sal. 8. 27. Zab. 139. 7.
[q] Qáz. 3. 7. aur 8. 33, 34.
[r] Ist. 18. 20. Yar. 14. 14, 15.
[s] Saf. 3. 4.
[t] Mal. 1. 1.
[u] 39 áyat.

Peshtar MASÍH se, 599.

diyá? aur KHUDÁWAND ne kyá kahá hai?

38 Lekin jab ki tum kahte ho, KHUDÁWAND ká bojh; is liye KHUDÁWAND yún kahtá hai, Azbaski tum kahte ho, KHUDÁWAND ká bojh, aur main ne tum ko kahlá bhejá, ki Mat kaho, KHUDÁWAND ká bojh:

39 Is liye dekh, main, hán, main hí tumhen bilkull farámosh karúngá[x], aur tum ko aur is shahr ko, jo main ne tum ko aur tumháre bápdádon ko diyá, tark karúngá[y], aur tumhen apne sámhne se dúr kar dúngá:

40 Aur main hamesha ke liye tumhon ek kalank lagáúngá, aur abadí khijálat dúngá, jo kabhí farámosh na hogí[z].

[x] Hús. 4. 6. [y] 33 áyat. [z] Yar. 20. 11.

XXIV BÁB.

1 Khudá royá men achchhe aur bure anjír nabí ko dikhäke, 4 bayán kartá, ki logon men se ba'ze achchhe gulámí se rihái páwenge, 8 par Sidqiyáh aur báqí log, jo bure the, nest kiye jáenge.

598 ke qaríb.

BA'D us ke, ki Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ne Yahúdáh ke bádsháh Yakúniyáh[a] bin Yahúyaqím ko, aur Yahúdáh ke amíron ko, baṛhaíon aur loháron ke sáth, Yarúsalam se asír karke Bábul men legayá thá[b], KHUDÁWAND ne mujh par numáyán kiyá[c], aur dekh, do ṭokríán anjíron kí KHUDÁWAND kí haikal ke sámhne dharí thín;

2 Ek ṭokrí men achchhe se achchhe anjír the, pahle pakke húe anjíron kí mánind: aur dúsrí ṭokrí men bure se bure anjír, jo burái ke máre kháe nahín já sakte the.

3 Aur KHUDÁWAND ne mujh se kahá, ki Ai Yaramiyáh, tú kyá dekhtá hai? Aur main ne kahá, Anjíron ko; achchhe anjír, bahut achchhe; aur bure, bahut bure, jo kháe nahín já sakte hain, aise bure hain.

4 ¶ Phir KHUDÁWAND ká kalám yih kahtá húá mujh ko pahunchá, ki,

5 KHUDÁWAND Isráel ká Khudá yún kahtá hai, ki In achchhe anjíron kí mánind, main Yahúdáh ke un asíron ko mánúngá jinhen main ne is makán se Kasdíon ke mulk men bhejá hai, ki wahán un ká bhalá ho.

6 Ki main un par nek nazar karúngá, aur unhen is mulk men phir láúngá[d], aur main unhen banáúngá, aur na ḍháúngá[e]: main unhen lagáúngá, aur na ukháṛúngá.

7 Aur main unhen aisá dil dúngá, ki mujhe pahchánen[f], ki main KHUDÁWAND hún: aur we mere log honge, aur main un ká Khudá húngá[g]; kyúnki we merí taraf apne sáre dil se phirenge[h].

8 ¶ Par bure anjíron kí bábat[i], jo burái ke máre kháe nahín já sakte hain, KHUDÁWAND yaqínan yún kahtá hai, ki Main Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh ko, aur us ke amíron ko, aur Yarúsalam ke báqí logon ko, jo is mulk men bach rahe hain, aur jo Misr kí sarzamín men baste hain, waise hí mánúngá[k]:

9 Aur main unhen pakaṛwá dúngá ki we zamín ke sáre iqlímon men khínche khínche phiren, jis men un ká nuqsán ho[l], aur we har ek makán men jahán jahán main unhen hánkúngá, wahán we malámat, aur masal[m], aur ta'na, aur la'nat howen[n].

10 Aur main un ke darmiyán talwár, aur kál, aur wabá bhejúngá, jab tak we us sarzamín se, jo main ne unhen aur un ke bápdádon ko dí, miṭ na jáen.

[a] Dekho Yar. 22. 24, wag. aur 29. 2. [b] 2 Sal. 24. 12, wag. 2 Taw. 36. 10. [c] 'Amús 7. 1, 4. aur 8. 1. [d] Yar. 12. 15. aur 29. 10. [e] Yar. 32. 41. aur 33. 7. aur 42. 10. [f] Ist. 30. 6. Yar. 32. 39. Hiz. 11. 19. aur 36. 26, 27. [g] Yar. 30. 22. aur 31. 33. aur 32. 38. [h] Yar. 29. 13. [i] Yar. 29. 17. [k] Dekho Yar. 43, aur 44 Abwáb. [l] Ist. 28. 25, 37. 1 Sal. 9. 7. 2 Taw. 7. 20. Yar. 15. 4. aur 29. 18. aur 34. 17. [m] Zab. 44. 13, 14. [n] Yar. 29. 18, 22.

XXV BÁB.

1 Yaramiyáh Yahúdíon par ilzám deke is liye ki unhon ne nabíon kí báten na mání thín, 8 un kí asírí kí peshingoí kartá ki sattar baras tak rahegí 12 aur ba'd us ke Bábul gárat kiyá jáegá. 15 Khudá nabí ko mai ka jám dikháke aur us se misál leke yih záhir kartá ki sárí qaumen qahr iláhí kí mai píke halák kí jáengí. 34 Us waqt sáre charwáhe zárí nauha karenge.

607 ke ákhir men, aur 606 ke shurú' men.

WUH kalám jo Yahúdáh ke sáre logon kí bábat Yaramiyáh ko pahunchá, Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím bin Yúsiyáh ke chauthe baras men[a], jo Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ká pahlá baras thá;

2 Jise Yaramiyáh nabí ne Yahúdáh ke sáre logon, aur Yarúsalam ke sáre báshindon ko sunáyá, aur yún kahá,

629 se leke 606 tak.

3 Ki Yahúdáh ke bádsháh Yúsiyáh bin 'Amún ke terahwen baras se[b] áj tak, jo teís baras hote hain, KHUDÁWAND ká kalám mujh ko áyá kiyá, aur main tum se kahtá rahá, subh sawere uṭhke kahá, par tum ne na suná[c].

[a] Yar. 36. 1. [b] Yar. 1. 2. [c] Yar. 7. 13. aur 11. 7, 8, 10. aur 13. 10, 11. aur 16. 12. aur 17. 23. aur 18. 12. aur 19. 15. aur 22. 21.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

4 Aur KHUDAWAND ne apne sáre khidmat-guzár nabíon ko tumháre pás bhejá, subh sawere uṭhke bhejá[d]; par tum ne na suná, na sunne ko apná kán lagáyá.

5 Unhon ne kahá, ki Har ek apní burí ráh se, aur apne kámon kí burái se báz áo[e], aur us zamín men jise KHUDAWAND ne tum ko aur tumháre bápdádon ko diyá, hamesha baste raho.

6 Aur tum begáne iláhon ká píchhá na karo, ki un kí bandagí aur sijda karo, aur apne háthon ke kámon se mujhe gussa na diláo; aur main tum par kuchh zarar na pahuncháúngá.

7 Par tum ne merí na suní, KHUDAWAND kahtá hai; tá ki apne háthon ke kámon se apne ziyán ke liye mujhe gussa diláo[f].

8 ¶ Is liye RABB ul afwáj yún kahtá hai, ki Liháza ki tum ne merí báten na sunín,

9 Dekh, main uttar kí sárí qaumen[g], aur apne khidmat-guzár[h] sháh i Bábul Nabúkadrazar ko bulá bhejúngá, KHUDAWAND kahtá hai, aur main unhen is sarzamín, aur us ke báshindon par, aur in sárí qaumon par, jo chaugird hain, charhá láúngá, aur unhen bilkull halák karúngá, aur unhen já e hairat aur síṭí bajáne ká bá'is karúngá, aur we abad tak wírána rahenge[i].

10 Balki main aisá karúngá, ki un ke darmiyán khushí kí áwáz, aur khurramí kí áwáz, dulhá kí áwáz, aur dulhin kí áwáz[k], chakki kí áwáz[l], aur chirág kí roshní báqí na rahe.

11 Aur yih sárí sarzamín wírána aur já e 'ibrat hojáegí: aur yih qaumen sattar baras tak Bábul ke bádsháh kí gulámí karengí.

12 ¶ Aur aisá hogá, KHUDAWAND kahtá hai, ki jab sattar baras púre honge[m], main Bábul ke bádsháh ko, aur us qaum ko, aur Kasdíon kí sarzamín ko, un kí badkárí ke sabab, sazá dúngá, aur main use aisá ujárúngá ki hamesha tak wírána rahe[n].

13 Aur main us sarzamín par apní sárí báten, jo main ne us kí bábat kahín, ya'ne, we sab jo is kitáb men likhí hain, jo Yaramiyáh ne nubúwat karke sárí qaumon ko kah sunáín, púrí karúngá.

14 Ki bahut qaumen[o] aur baṛe bádsháh[p] un se sakht khidmat karwáenge[q]; aur main un se un ke a'amál ke muwáfiq, aur un ke háthon ke kámon ke mutábiq, badlá lúngá[r].

15 ¶ Ki KHUDAWAND Isráel ke Khudá ne mujh ko yún kahá hai, ki Gazab kí mai ká yih piyála mere háth se le[s], aur sárí gurohon ko, jin ke pás main tujhe bhejtá hún, pilá,

16 Ki we píen, aur laṛbaṛáwen, aur siṛí howen[t], us talwár ke sabab se jo main un ke darmiyán chaláúngá.

17 Tab main ne KHUDAWAND ke háth se wuh piyála liyá, aur un sárí gurohon ko, jin ke pás KHUDAWAND ne mujhe bhejá thá, piláyá:

18 Ya'ne, Yarúsalam, aur Yahúdáh ke shahron ko, aur us ke bádsháhon, aur us ke amíron ko, ki we barbád howen, aur já e hairání, aur síṭí[u] aur la'nat ke sabab ṭhahren[x]; jaisá áj ke din hai;

19 Misr ke bádsháh Fira'ún ko[y], aur us ke mulázimon, aur us ke amíron, aur us kí sárí qaum ko;

20 Aur un sab logon ko jo mile jule hain[z], aur 'Úz kí zamín[a] ke sáre bádsháhon ko, aur Filistíon kí zamín ke sáre bádsháhon ko[b], aur 'Asqalún, aur 'Azah, aur 'Aqrún ko, aur Ashdúd ke báqí logon ko[c],

21 Adúm[d], aur Moáb[e], aur baní 'Ammún ko[f],

22 Aur Súr ke sáre bádsháhon ko[g], aur Saidá ke sáre bádsháhon ko, aur samundar pár ke ‖jazíron ke bádsháhon ko[h],

23 Didán, aur Taimá, aur Búz ko, aur un sabhon ko, jo † dáṛhí ke goshe mundáte[i],

24 Aur 'Arab ke sáre bádsháhon ko[k], aur mile jule logon ke sáre bádsháhon ko[l], jo bayábán men baste hain,

25 Aur Zimrí ke sáre bádsháhon ko, aur 'Ailám ke sáre bádsháhon ko[m], aur Mádíon ke sáre bádsháhon ko,

26 Aur uttar ke sáre bádsháhon ko[n], jo nazdík aur jo dúr hain, ek dúsre ke sáth, aur dunyá kí sárí bádsháhaton ko, jo rú e za-

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

d Yar. 7. 13, 25. aur 26. 5. aur 29. 19.
e 2 Sal. 17. 13. Yar. 18. 11. aur 35. 15. Yún. 3. 8.
f Ist. 32. 21. Yar. 7. 19, aur 32. 30.
g Yar. 1. 15.
h Yar. 27. 6. aur 43. 10. Dekho Yas. 44. 28, aur 45. 1. Yar. 40. 2.
i Yar. 18. 16.
k Yas. 24. 7. Yar. 7. 34 aur 16. 9. Hiz. 26. 13 Hús. 2. 11. Muk. 18. 23
l Wá'iz 12. 4.
m 2 Taw. 36. 21, 22. 'Az. 1. 1. Yar. 29. 10. Dán. 9. 2. 606 ke qaríb se shurú' k. ke. 2 Sal. 24. 1 aur 536 ke qaríb men khatm hoke. 'Az. 1. 1.
n Yas. 13. 19. aur 14. 23. aur 21. 1, wag. aur 47. 1. Yar. 50. 3, 13, 23, 39, 40, 45. aur 51. 25, 26.
o Yar. 50. 9. aur 51. 27, 28.
p Yar. 50. 41.
q Yar. 27. 7.
r Yar. 50. 29. aur 51. 6, 24.
s Ayy. 21. 20. Zab. 75. 8. Yas. 51. 17. Muk. 14. 10.
t Yar. 51. 7. Hiz. 23. 34. Nahúm 3. 11.
u 9, 11 áyaten.
x Yar. 24. 9.
y Yar. 46. 2, 25.
z 21 áyat.
a Ayy. 1. 1.
b Yar. 47. 1, 5, 7.
c Dekho Yas. 20. 1.
d Yar. 49. 7. wag.
e Yar. 48. 1.
f Yar. 49. 1.
g Yar. 47. 4.
‖ Yá, sáhil ke
h Yar. 49. 23.
† Yá, nawdhí ke konon men bál.
i Yar. 49. 8. aur 9. 26 aur 19. 32
k 2 Taw. 9. 14.
l Dekho 20 áyat. Yar. 49. 3. aur 50. 37. Hiz. 30. 5.
m Yar. 49. 34.
n Yar. 50. 9.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

mín par hain: aur ba'd un ke Sheshak ká bádsháh use píegá[o],

27 Aur tú unhen kahegá, ki Isráel ká Khudá Rabb ul afwáj yún farmátá hai, ki Tum pío[p], aur mast ho, aur qai karo[q], aur girparo, aur phir na utho, us talwár ke áge, jo main tumháre darmiyán chaláúngá.

28 Aur aisá hogá, ki agar we píne ko tere háth se piyála lene ká inkár karen, tú un se kahegá, ki Rabb ul afwáj yún kahtá hai, Tum yaqínan píoge.

29 Kyúnki dekh, main us shahr par, jo mere nám ká kahlátá hai[r], áfaten láne ká shurú' kartá hún, aur kyá tum sáf bin sazá páe nikal jáoge[s]? Tum be sazá páe na chhútoge: ki main talwár ko talab kartá hún[t], ki zamín ke sáre báshindon par musallit howe, Rabb ul afwáj farmátá hai.

30 Aur tú un se in sab báton kí khabar deke nubúwat karegá, aur un se kahegá, ki Khudawand bulandí par se garjegá[u], aur apne muqaddas makán se áwáz sunáwegá[x]; wuh bare zor shor se apne makán[y] par garjegá; angúr latárnewálon ke mánind wuh zamín ke sáre báshindon par lalkáregá[z].

31 Ek gaugá zamín kí sarhaddon tak pahunchegá: ki Khudawand qaumon se jhagregá[a]: wuh sáre bashar se mubáhasa karegá[b]: wuh sharíron ko talwár ke hawála karegá, Khudawand kahtá hai.

32 Rabb ul afwáj yún kahtá hai, ki Dekh, guroh guroh par balá názil hogí, aur ek barí ándhí zamín ki sarhaddon se uthái jáegí[c],

33 Aur Khudawand ke maqtúl[d] us roz zamín ke ek sire se dúsre sire tak pare honge; un par koí nauha na karegá[e], we sameţe na jáenge, na gáre jáenge[f]: khád kí tarah we zamín par pare rahenge.

34 ¶ Ai charwáho, wáwailá karo, aur chilláo[g]; aur ai galle ke sardáro, tum khud rákh men lot jáo: ki tumháre qatl ke din, aur parágandagí ke din án pahunche hain; tum ek dil-pasand básan kí tarah gir jáoge.

35 Aur charwáhon ko bhágne kí koí ráh na milegí, aur galle ke sardár gurez na kar sakenge.

36 Charwáhon ke nála kí ek áwáz, aur galle ke sardáron ká ek nauha hai, ki Khudawand ne un kí charágáh ko barbád kiyá hai.

37 Hán, we sulh-pazír charágáhen Khudawand ke shadíd qahr se raundí játí hain.

38 Us ne sher kí tarah apná poshída makán[h] tajá, kyúnki sitamgar ke zulm se, aur us ke qahr kí shiddat se, un ká mulk wírán hogayá.

XXVI BAB.

1 Yaramiyáh wa'de sunáke aur dhamkíán deke unhen nasíhat kartá ki tauba karen. 8 Is bá'is wuh pakrá játá, 10 aur hákim ke rubarú kiya játá. 12 Us ká uzr. 16 Míkáh nabí ká ahwál jo us waqt zikr húá, 20 aur Uriyáh ká hál sunke hákim use chhordete. 24 Akhiqám us ki khairkhwáhí kartá.

YAHUDAH ke bádsháh Yúsiyáh ke bete Yahúyaqím kí badsháhí ke shurú' men, yih kalám Khudawand kí taraf se názil húá, aur us ne kahá,

2 Ki Khudawand yún kahtá hai, Tú Khudawand ke ghar ke sahn men khará ho[a], aur Yahúdáh ke sáre shahr ke logon se, jo Khudawand ke ghar men sijda karne ko áte hain, sári báten, jo main ne tujhe hukm diyá hai ki un se kahe, kah[b]; ek bát kam na kar[c]:

3 Sháyad ki we shanawá howen[d], aur har ek apní burí ráh se báz áwe, ki main pachhtáke us badí se, jo un kí badkirdárion ke bá'is un se kiyá cháhtá hún, báz áún[e].

4 Aur tú un se kahegá, ki Khudawand yún kahtá hai, Agar tum merí na sunoge[f], ki merí sharí'at par, jo main ne tumháre áge muqarrar kí, 'amal karo,

5 Aur mere khidmat-guzár nabíon kí báten suno, jinhen main ne tumháre pás bhejá, hán, sawere uthke bhejá[g], par tum ne na suná;

6 To main is ghar ko Sailá kí mánind kar dálúngá[h], aur is shahr ko aisá karúngá, ki zamín kí sárí qaumen use la'natí jánengí[i].

7 Chunánchi káhinon, aur nabíon, aur sárí qaum ne Khudawand ke ghar men Yaramiyáh ke munh se ye báten sunín.

8 ¶ Aur aisá húá, ki jab Yaramiyáh sárí báten kah chuká, jo Khudawand ne use hukm diyá thá ki sárí qaum se kahe, tab káhinon, aur nabíon, aur sárí qaum

Margin references: o Yar. 51. 41. p Hab. 2. 16. q Yas. 51. 21, aur 63. 6. r Dán. 9. 18, 19. s Ams. 11. 31. Yar. 49. 12. Hiz. 9. 6. 'Abad 16. Láiq 2. 31. 1 Pat. 4. 17. t Hiz. 38. 21. u Yas. 42. 13. Yúel 3. 16. 'Amos 1. 2. x Zab. 11. 4. Yar. 17. 12. y 1 Sal. 9. 3. Zab. 132. 14. z Yas. 16. 9. Yar. 48. 33. a Hús. 4. 1. Mík. 6. 2. b Yas. 66. 16. Yúel 3. 2. c Yar. 23. 19. aur 30. 23. d Yas. 66. 16. e Yar. 16. 4, 6. f Zab. 79. 3. Yar. 8. 2. Muk. 11. 9. g Yar. 4. 8. aur 6. 26. h Zab. 76. 2.

610 ke ákhir men, aur 609 ke shurú' men.

a Yar. 19. 14. b Hiz. 3. 10. Mat. 28. 20. c A'am. 20. 27. d Yar. 36. 3. e Yar. 18. 8. Yun. 3. 8, 9. f Ahb 26. 14, wag. Ist. 28. 15. g Yar. 7. 13, 25. aur 11. 7. aur 25. 3, 4. h 1 Sam. 4. 10, 11. Zab. 78. 60. Yar. 7. 12, 14. i Yas. 65. 15. Yar. 24. 9.

Peshtar MASÍH se, 609 ke qaríb.

ne use pakṛá, aur kahá, ki Tú yaqínan qatl kiyá jáegá.

9 Tú ne KHUDÁWAND ká nám leke kyúṉ nubúwat kí hai, aur kahá, ki Yih ghar Sailá kí mánind hogá, aur yih shahr wírán hojáegá, jis meṉ ek basnewálá na hogá? Aur sáre log Yaramiyáh kí mukhálafat par KHUDÁWAND ke ghar meṉ jam'a húe.

10 ¶ Jab Yahúdáh ke sardároṉ ne ye báteṉ suníṉ, tab we bádsháh ke ghar se KHUDÁWAND ke ghar meṉ áe, aur KHUDÁWAND ke ghar ke naye darwáze kí dahlíz par baiṭhe.

11 Aur káhinoṉ aur nabíoṉ ne sardároṉ se aur sárí qaum se khitáb karke kahá, ki Yih shakhs qatl ke láiq hai; kyúṉki us ne is shahr ke barkhiláf nubúwat kí, jaisá tum ne apne kán se suná [k].

12 ¶ Tab Yaramiyáh ne sáre sardároṉ aur sárí qaum se khitáb karke kahá, ki KHUDÁWAND ne mujhe bhejá, ki is ghar aur is shahr kí bábat wuh sárí báteṉ jo tum ne mere muṉh se suníṉ, maiṉ kahúṉ, aur nubúwat karúṉ.

13 So ab tum apní ráhoṉ aur apne kámoṉ ko árásta karo [l], aur KHUDÁWAND apne Khudá kí áwáz ke shanawá ho; aur KHUDÁWAND us badí se, jo us ne tumháre liye muqarrar kí, pachhtáke báz áwegá [m].

14 Aur dekho, maiṉ tumháre qábú meṉ húṉ [n]; jo tumheṉ bhalá lage, aur tum use bihtar jáno, mujh se karo.

15 Par yaqín jáno, ki agar tum mujhe qatl karoge, to náhaqq khún apne par, aur is shahr par, aur us ke báshindoṉ par, sábit karoge: kyúṉki sach-much KHUDÁWAND ne mujhe tumháre pás bhejá hai, ki tumháre kánoṉ meṉ ye sárí báteṉ kahúṉ.

16 ¶ Tab sardároṉ aur sárí qaum ne káhinoṉ aur nabíoṉ se kahá, ki yih shakhs qatl ke láiq nahíṉ hai: kyúṉki us ne KHUDÁWAND hamáre Khudá ke nám se hameṉ yih báteṉ kahí haiṉ.

17 Tab us mulk ke kitne buzurgoṉ ne uṭhke kahá, aur qaum kí sárí jamá'at se bole [o],

18 Ki Míkáh Morastí ne Yahúdáh ke bádsháh Hizqiyáh ke dinoṉ meṉ nubúwat kí [p], aur Yahúdáh kí sárí qaum se kahá, aur yúṉ bolá, ki RABB ul afwáj yúṉ kahtá hai, ki Saihún khet hojáegá, aur waháṉ hal chalegá [q], aur Yarúsalam ḍher ḍher hogá, aur is ghar ká paháṛ jangal kí únchí jagahoṉ kí mánind hogá.

19 Kyá Yahúdáh ke bádsháh Hizqiyáh ne, aur sáre Yahúdáh ne us ko qatl kiyá? kyá wuh KHUDÁWAND se na ḍará, aur KHUDÁWAND se minnat na kí [r]? chunánchi KHUDÁWAND us badí se, jo kahá thá ki maiṉ tum se karúṉgá, pachhtáke báz áyá [s]. So us taur par aisá ho, ki ham apní jánoṉ par balá e 'azím láweṉge [t].

20 Aur bhí ek ádmí thá, jis ne KHUDÁWAND ke nám se peshíngoí kí, Úriyáh bin Sam'aiyáh, Qaryat ul Ya'arím ká, jis ne is shahr kí, aur is zamín kí, Yaramiyáh kí sárí báton ke muwáfiq, khabar dí:

21 Aur jab Yahúyaqím bádsháh, aur us ke sab baháduroṉ ne, aur sáre sardároṉ ne us kí báteṉ suníṉ, to bádsháh ne use qatl karne ko cháhá; par Úriyáh sunte hí ḍar gayá, aur bhágke Misr meṉ chalá gayá;

22 Aur Yahúyaqím bádsháh ne kaí ádmíoṉ ko, Ilnátan bin 'Akbúr aur us ke sáth kitne ádmíoṉ ko Misr meṉ bhejá,

23 Aur we Úriyáh ko Misr se nikál láe, aur use Yahúyaqím bádsháh ke pás pahuncháyá; aur us ne us ko talwár se már ḍálá, aur us kí lásh ko 'ámmí logoṉ kí qabristán meṉ phankwádiyá.

24 Par Akhiqám bin Sáfan Yaramiyáh kí kumak par thá [u], ki we use qatl karne ke liye qaum ke háth meṉ hawála na kareṉ.

XXVII BÁB.

1 Nabí band aur júe banáke unheṉ dikhlá detá, aur peshíngoí kartá ki áspás ke bádsháh Nabúkadnazar ke júe tale áweṉge. 8 Wuh unheṉ nasíhat kartá ki Sháh i Bábul kí khidmat karen, aur jhúṭhe nabíoṉ ká kalám na mánen. 12 Wuhí nasíhat Sidqiyáh ko kartá. 19 Nabí khabar detá ki log báqí zurúf Bábul ko lejáenge, aur we waháṉ paṛe raheṉge jab tak Khudá un kí khabar lene ko na áwe.

YAHÚDÁH ke bádsháh [a] Yahúyaqím bin Yúsiyáh kí saltanat ke shurú' meṉ, KHUDÁWAND kí taraf se yih kalám Yaramiyáh par názil húá, aur us ne kahá,

Marginal references: [k] Yar. 38. 4. — [l] Yar. 7. 3. — [m] 3, 19 áyateṉ. — [n] Yar. 38. 5. — [o] Dekho A'am. 5. 34, wag. — [p] Mík. 1. 1. — [q] Mík. 3. 12. — [r] 2 Taw. 32. 26. — [s] Khur. 32. 14. 2 Sam. 24. 16. — [t] A'am. 5. 39. — [u] 2 Sal. 22. 12, 14. Yar. 39. 14. — [a] Dekho 3, 12, 20 áyateṉ. Yar. 28. 1.

Peshtar MASÍH se, 710 ke qaríb. — 710 ke qaríb. — 609 ke qaríb. — 598 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 598 ke qaríb.

2 Ki KHUDÁWAND ne mujhe yún kahá, ki Bandon aur júon ko apne liye baná, aur unhen apní gardan par dál[b],

3 Aur unhen Adúm ke bádsháh, aur Moáb ke bádsháh, aur Baní 'Ammún ke bádsháh, aur Súr ke bádsháh, aur Saidá ke bádsháh ke pás, un qásidon ke háth bhej, jo Yarúsalam men Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh ke pás áe hain;

4 Aur tú un ko hukm kar, ki we apne áqáon se já kahen, ki RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, ki Tum apne málikon se isí tarah kahná;

5 Ki Main ne zamín ko, aur insán o haiwán ko, jo rú e zamín par hain[c], apní barí qúwat se aur barháe húe bázú se paidá kiyá, aur jinhen main ne munásib jáná unhen bakhshá[d].

6 Aur ab main ne yih sárí mamlukaten apne khidmat-guzár[e] Bábul ke bádsháh Nabúkadnazar ke qabze men kar dí hain[f], aur maidán ke jánwaron ko bhí use diyá, ki us ke kám áwen[g].

7 Aur sárí qaumen us kí, aur us ke bete kí, aur us ke pote kí khidmat karengí[h], jab tak us kí mamlukat ká waqt kámil na ho[i]; tab, bahut qaumen aur bare bádsháh us se khidmat karwáenge[k].

8 Aur aisá hogá, ki jo qaum aur jo bádsháhat Bábul ke bádsháh Nabúkadnazar kí khidmat na karegí, aur apní gardan Bábul ke bádsháh ke júe tale na jhukáegí, us qaum ko, KHUDÁWAND kahtá hai, main talwár se aur kál se aur wabá se már dálúngá, yahán tak ki main us ke háth se unhen nábúd kar dálúngá.

9 Is liye tum apne nabíon kí, aur apne gaib-dánon kí, aur apne khwáb-bínon kí, aur apne shugúniyon kí, aur apne jádúgaron kí na suno, jo tum se kahte hain, ki Tum Bábul ke bádsháh kí khidmat-guzárí na karoge.

10 Kyúnki we tum se jhúthí nubúwat karte hain[l], ki tum ko tumháre mulk se áwára karen, aur táki main tumhen hánk dún, ki tum halák hojáo.

11 Par jo qaumen apní gardan ko Bábul ke bádsháh ke júe tale rakh dengí, aur us kí khidmat karengí, main un ko un kí mamlukat men chain se rahne dúngá, KHUDÁWAND kahtá hai, aur we us kí khetí karengí, aur us men basengí.

12 ¶ Aur in sárí báton ke muwáfiq main ne Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh se kahá, aur bolá, ki Apní gardan ko Bábul ke bádsháh ke júe tale dharo, aur us kí aur us kí qaum kí khidmat karo, aur jíte raho[m].

13 Tum talwár aur kál aur wabá se kyún maroge[n], tú aur tere log, jaisá KHUDÁWAND ne us qaum kí bábat kahá hai, jo Bábul ke bádsháh kí khidmat na karegí?

14 Aur un nabíon kí báten na suno, jo tum se kahte aur bolte hain, ki Tum Bábul ke bádsháh kí khidmat na karoge: kyúnki we tum ko jhúthí khabar dete hain[o].

15 Ki main ne unhen nahín bhejá, KHUDÁWAND kahtá hai, par we mere nám se jhúthí nubúwat karte hain; táki main tum ko hánkke khárij kar dún, aur tum, un nabíon ke sáth jo tum se nubúwat karte hain, halák hojáo.

16 Main ne káhinon se bhí aur sáre logon se khitáb karke kahá, ki KHUDÁWAND yún farmátá hai, Apne nabíon kí báten na suno, jo tum se nubúwat karte, aur kahte hain, ki Dekho, KHUDÁWAND ke ghar ke bartan Bábul se thore din ba'd pher láe jáenge[p]: kyúnki we tum se jhúthí nubúwat karte hain.

17 Un kí na suno; Bábul ke bádsháh kí khidmat-guzárí karo, aur jíte raho: yih shahr kyún wírána bane?

18 Par agar we nabí hon, aur KHUDÁWAND ká kalám un par názil húá ho, to we RABB ul afwáj se shafá'at karen, ki jo bartan KHUDÁWAND ke ghar men, aur Yahúdáh ke bádsháh ke ghar men, aur Yarúsalam men báqí hain, Bábul na pahunchen.

19 ¶ Kyúnki sutúnon kí bábat RABB ul afwáj yún kahtá hai, aur bahr kí bábat, aur kursíon kí bábat, aur báqí bartanon kí bábat jo is shahr men rah gaye hain[q],

20 Jinhen Bábul ká bádsháh Nabúkadnazar na le gayá, jab

Peshtar MASÍH se, 598 ke qaríb. — 598.

b Yar. 28. 10, 12. Yúh. Hiz. 4. 1. aur 12. 3. aur 24. 3, wag.
c Zab. 115. 16. aur 146. 6 Yas. 45. 12.
d Zab. 115 16 Dán. 4. 17, 25, 32.
e Yar. 25 9. aur 43 10. Hiz. 29. 18, 20.
f Yar. 28. 14.
g Yar. 28. 14 Dán. 2. 38.
h 2 Taw. 36 20.
i Yar. 25. 12. aur 50. 27. Dán 5. 26.
k Yar. 25. 14.
l 14 áyat.
m Yar. 38. 1. aur 38. 17.
n Hiz. 18 31.
o Yar. 14. 14. aur 23. 21. aur 29. 8, 9.
p 2 Taw 36. 7, 10. Yar. 28 3 Dán. 1. 2.
q 2 Sal. 25. 13, wag. Yar. 52. 17, 20, 21.

Peshtar MASÍH se, 598.

r 2 Sal. 24. 14, 15. Yar. 24. 1.

wuh Yahúdáh ke bádsháh Yakúniyáh bin Yahúyaqím ko, aur Yahúdáh aur Yarúsalam ke sáre umará ko Yarúsalam se Bábul men asír le játá thá[r];

21 Hán, Rabb ul afwáj, Isráel ká Khudá, un bartanon kí bábat, jo Khudáwand ke ghar men, aur Yahúdáh ke bádsháh ke mahall men, aur Yarúsalam men rah gaye hain, yún kahtá hai,

s 2 Sal. 25. 13. 2 Taw. 36. 18.

t 2 Taw. 36. 21. Yar. 29. 10. aur 32. 5.

u 'Az. 1. 7 aur 7. 19.

22 Ki We Bábul ko uṭh jáenge[s], aur waháṉ, us din tak ki main un kí taraf mutawajjih húngá[t], dhare rahenge, Khudáwand kahtá hai: us waqt main unhen uṭhá lúngá, aur is makán men le áúngá[u].

XXVIII BÁB.

1 Hananiyáh jhúṭhí peshingoí kartá ki log zurúf phir liye áwenge, aur Yakúniyáh bhí lauṭegá. 5 Yaramiyáh yih bát sunke, Ámín kahtá, par un par jatá detá ki waqú' hí se ma'lúm hojáegá, ki kaun nabí sachchá hai aur kaun jhúṭhá. 10 Hananiyáh Yaramiyáh ke júe ko toṛ dáltá. 12 Yaramiyáh ek lohe ke júe kí, 15 aur Hananiyáh kí nágahání maut kí khabar detá.

596 ke qaríb.

a Yar. 27. 1.

AUR usí sál men, Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh kí saltanat ke shurú' men[a], chauthe baras ke páñchwen mahíne men, aisá húá, ki Jiba'úní 'Azúr ká beṭá Hananiyáh nabí ne Khudáwand ke ghar men káhinon aur sáre logon ke sámhne mujh se khitáb karke kahá,

b Yar. 27. 12.

c Yar. 27. 16.

2 Ki Rabb ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, Main ne Bábul ke bádsháh ká júá toṛá hai[b].

3 Púre do baras ke andar[c] main Khudáwand ke ghar ke sab bartanon ko, jo Bábul ke bádsháh Nabúkadnazar is makán se le jáke Bábul men pahuncháyá, is makán men phir le áúngá:

4 Aur main Yahúdáh ke bádsháh Yakúniyáh bin Yahúyaqím ko, aur Yahúdáh ke sáre asíron ko, jo Bábul men gaye, is makán men phir láúngá, Khudáwand kahtá hai; kyúnki main Bábul ke bádsháh ke júe ko toṛ dálungá.

5 ¶ Tab Yaramiyáh nabí ne káhinon aur sáre logon ke sámhne, jo Khudáwand ke ghar men khaṛe the, Hananiyáh nabí se kahá,

6 Hán, Yaramiyáh nabí ne kahá, ki Ámín; Khudáwand aisá kare: Khudáwand terí báton ko jin kí tú ne nubúwat se khabar dí, púrí kare, ki Khudáwand ke ghar ke bartanon ko, aur sab ko jo we le gaye, Bábul se is makán men phir lete áwen.

Peshtar MASÍH se, 596 ke qaríb.

7 Tis par bhí ab yih bát sun, jo main tujh ko aur sáre logon ko sunáke kahtá hún;

8 Un nabíon ne jo mujh se aur tujh se áge agle zamána men the, bahut se mulkon aur baṛí bádsháhaton kí bábat nubúwat kí hai, ki jang hogí, aur áfaten aur wabá áwengí.

d Ist. 18. 22

9 Wuh nabí jo salámatí kí khabar detá hai, jab us nabí ká kalám púrá hojáegá, tab jáná jáegá, ki fílhaqíqat Khudáwand ne use bhejá hai[d].

e Yar. 27. 2.

10 ¶ Tab Hananiyáh nabí ne Yaramiyáh nabí kí gardan par se júá utárá, aur use toṛ dálá[e].

f Yar. 27. 7.

11 Aur Hananiyáh ne sáre logon ke sámhne yih kahá, aur bolá, ki Khudáwand yún kahtá hai, ki Main isí tarah Bábul ke bádsháh Nabúkadnazar ká júá sárí qaumon kí gardan par se púre do baras ke andar toṛ dálúngá[f]. Tab Yaramiyáh nabí apní ráh chalá gayá.

12 ¶ Aur Khudáwand ká kalám Yaramiyáh par názil húá, aur kahá, us ke ba'd ki Hananiyáh nabí ne Yaramiyáh nabí kí gardan par se júá toṛá thá,

13 Ki Já, aur Hananiyáh se kah, ki Khudáwand yún kahtá hai, Lakṛí ke júon ko tú ne toṛá; par tú lohe ke júon ko un ke 'iwaz banáwegá.

g Ist. 28. 48. Yar. 27. 7.

h Yar. 27. 6.

14 Kyúnki Rabb ul afwáj, Israel ká Khudá, yún kahtá hai, Main ne in sárí qaumon kí gardan par lohe ká júá ḍál diyá, ki use sháh i Bábul Nabúkadnazar kí khidmat karen[g]; so we us kí khidmat-guzárí karengí: aur main ne dashtí haiwán bhí use diye[h].

i Yar. 29. 31. Hiz. 13. 22.

15 ¶ Tab Yaramiyáh nabí ne Hananiyáh nabí se kahá, Ai Hananiyáh, ab sun; Khudáwand ne tujhe nahín bhejá hai; par tú is qaum ko jhúṭh kah kahke ummedwár kartá hai[i].

16 Is liye Khudáwand yún kahtá hai, ki Dekh, main tujhe rú e zamín par se khárij karúngá;

tú isí sál men̲ maregá, kyún̲ki tú ne wuh ta'lím dí, ki we ḲHUDÁWAND se phir jáwen̲[k].

17 Chunánchi usí sál sátwen̲ mahíne Hananiyáh nabí mar gayá.

XXIX BÁB.

1 *Yaramiyáh un asíron̲ ke nám par jo Bábul men̲ the ḳhatt likh bhejtá, is mazmún ká, ki sabr karke wahán̲ rahen̲, 8 aur apne nabíon̲ ke ḳhwáb ḳhiyál ko yaqín na karen̲; 10 unhen̲ ḳhabar detá ki sattar baras ba'd we apne mulk men̲ phir áwen̲ge. 15 Wuh peshínqoí kartá ki náfarmání ke sabab báqí Yahúdí halák kiye jáen̲ge. 20 Aḳhiab aur Sidqiyáh náme do jhúṭhe nabíon̲ ká hál bayán kartá ki un ke anjám niháyat bad hon̲ge. 21 Sam'aiyáh 'adáwat se Yaramiyáh kí bábat ḳhatt likhtá. 30 Yaramiyáh az ráh i ḳhatt ilhám se Sam'aiyáh ká hál záhir kartá ki us ka anjám haulnák hogá.*

AB ye us ḳhatt kí báten̲ hain̲, jo Yaramiyáh nabí ne Yarúsalam se báqí buzurgon̲ ko jo asír hogaye the, aur káhinon̲ ko, aur nabíon̲ ko, aur un sáre logon̲ ko, jinhen̲ Nabúkadnazar Yarúsalam se asír karke Bábul legayá thá,

2 Us ke ba'd, ki Yakúniyáh bádsháh, aur us kí malika, aur ḳhoje, aur Yahúdáh aur Yarúsalam ke umará, aur baṛhaí, aur lohár, Yarúsalam se chale gaye the[a].

3 Ili'ásah bin Sáfan aur Jamariyáh bin Ḳhilqiyáh ke háth, (jinhen̲ Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh ne Bábul men̲ Sháh i Bábul Nabúkadnazar ke pás rawána kiyá ;) likh bhejá, aur us ne kahá,

4 RABB ul afwáj, Isráel ká Ḳhudá, un sab asíron̲ ko, jinhen̲ main̲ ne Yarúsalam se asír karwáke Bábul bhejá hai, yún̲ farmátá hai;

5 Tum ghar banáo, aur baso; aur bág lagáo, aur un ke mewa kháo[b];

6 Jorúán̲ karo, ki tum se beṭe beṭíán̲ hon̲; aur apne beṭon̲ ke liye jorúán̲ lo, aur apní beṭíán̲ ḳhasamon̲ ko do, ki we beṭe beṭíán̲ janen̲; ki wahán̲ tum baṛho, aur tum ghaṭ na jáo.

7 Aur us shahr kí ḳhair manáo, jis men̲ main̲ ne tum ko asír karwáke bhejá, aur us ke liye ḲHUDÁWAND se du'á mán̲go[c]: ki us kí salámatí men̲ tumhárí salámatí hogí.

8 ¶ Kyún̲ki RABB ul afwáj, Isráel ká Ḳhudá, yún̲ kahtá hai, ki Tum apne nabíon̲ aur apne gaib-goon̲ se, jo tumháre darmiyán hain̲, ṭhage na jáo, aur apne ḳhwáb-bínon̲ ko na máno, jo tumháre hí kahne se ḳhwáb dekhte hain̲[d].

9 Ki we merá nám leke tumhen̲ jhúṭhí ḳhabaren̲ dete hain̲: main̲ ne unhen̲ nahín̲ bhejá, ḲHUDÁWAND kahtá hai[e].

10 ¶ Kyún̲ki ḲHUDÁWAND yún̲ kahtá hai, ki jab tum Bábul men̲ sattar baras púre kar chukoge[f], main̲ tumhárí taraf mutawajjih hún̲gá, aur apní bhalí báten̲ jo main̲ ne tumhárí haqq men̲ kahín̲ púrí karún̲gá, aur tumhen̲ is makán men̲ phir láún̲gá.

11 Kyún̲ki we andesha, jo main̲ tumhárí bábat kartá hún̲, mere dhyán men̲ hain̲, ḲHUDÁWAND kahtá hai, we bhale andesha hain̲, bure nahín̲, ki main̲ tumhen̲ anjám dikháún̲, aur ummed dún̲.

12 Tab tum merá nám loge, aur jáke mujh se du'á mán̲goge[g], aur main̲ tumhárí sunún̲gá.

13 Aur tum mujhe ḍhún̲ḍhoge[h], aur páoge, jab apne sáre dil se[i] merá suráḡ loge.

14 Aur main̲ tumhen̲ miljáún̲gá[k], ḲHUDÁWAND kahtá hai: aur main̲ tumhen̲ asírí se chhuṛáún̲gá, aur tumhen̲ sárí qaumon̲ men̲ se, aur sab makánon̲ men̲ se, jin men̲ main̲ ne tumhen̲ hánkke parágandá kiyá hai, jam'a karún̲gá, ḲHUDÁWAND kahtá hai[l]; aur main̲ tumhen̲ us makán men̲, jahán̲ se main̲ ne tumhen̲ asír karwáke bhejá, phir le áún̲gá.

15 ¶ Is liye ki tum ne kahá, ki ḲHUDÁWAND ne Bábul men̲ hamáre liye nabí barpá kiye;

16 Is liye ḲHUDÁWAND us bádsháh kí bábat, jo Dáúd ke taḳht par baiṭhá hai, aur sáre logon̲ kí bábat jo is shahr men̲ baste hain̲, aur tumháre bháíon̲ kí bábat jo tumháre sáth asír hoke nahín̲ gaye, yún̲ kahtá hai;

17 RABB ul afwáj yún̲ kahtá hai, Dekho, main̲ talwár aur kál aur wabá un par musallit karún̲gá[m], aur unhen̲ nikamme anjíron̲ kí mánind[n] banáún̲gá, jo aise bure hain̲, ki kháe nahín̲ já sakte hain̲.

18 Aur main̲ talwár aur kál aur wabá leke un ke píchhe paṛún̲gá, aur main̲ aisá karún̲gá ki we zamín kí sárí mamlukaton̲ men̲ pa-

Peshtar MASÍH se, 595 ke qaríb.

k Ist. 13. 5. Yar. 29. 32.

599 ke qaríb.

a 2 Sal. 24. 12, wag. Yar. 22. 26. aur 28. 4.

b 28 áyat.

c 'Az. 6. 10. 1 Tim. 2. 2.

Peshtar MASÍH se, 599 ke qaríb.

d Yar. 14. 14. aur 23. 21. aur 27. 14, 15. Afs. 5. 6.

e 31 áyat.

606 ke qaríb.

f 2 Taw. 36. 21, 22. 'Az. 1. 1. Yar. 25. 12. aur 27. 22. Dán. 9. 2.

g Dán. 9. 3, wag.

h Ahb. 26. 39, 40, wag. Ist. 30. 1, wag.

i Yar. 24. 7.

k Ist. 4. 7. Zab. 32. 6 aur 46. 1. Yas. 55. 6.

l Yar. 23. 3, 8. aur 30. 3. aur 32. 37.

m Yar. 24. 10.

n Yar. 24. 8.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

ráganda hoke satáe jáenge[o], aur sárí qaumon ke darmiyán, jin men main ne unhen hánká hai, já e la'nat aur hairat, aur sítí bajáne aur malámat utháne ká bá'is honge[p].

19 Is liye ki unhon ne merí báten nahín suním, KHUDÁWAND kahtá hai, jis waqt main ne apne khidmat-guzár nabíon ko un ke pás bhejá, hán, sawere uthke bhejá; par tum ne na suná, KHUDÁWAND kahtá hai[q].

20 ¶ Pas tum ai asírí ke sáre logo, jinhen main ne Yarúsalam se Bábul ko bhejá hai, KHUDÁWAND ká kalám suno;

21 RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, Akhiab bin Qauláyáh kí bábat, aur Sidqiyáh bin Ma'asiyáh kí bábat, jo merá nám leke tumhen jhúthí peshíngoíán sunáte hain, yún farmátá hai, ki Dekho, main unhen Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ke háth men hawála karúngá, aur wuh unhen tumhárí ánkhon ke sámhne qatl karegá:

22 Aur Yahúdáh ke sáre asír, jo Bábul men hain, un kí ek la'natí masal banáwenge[r], aur kahenge, ki KHUDÁWAND tujhe Sidqiyáh aur Akhiab kí mánind kare, jin ko Bábul ke bádsháh ne ág par bhúná[s];

23 Kyúnki unhon ne Isráel men badzátí kí[t], aur apne parosíon kí jorúon ke sáth zinákárí kí, aur merá nám leke jhúthí báten kahín, jo main ne unhen nahín farmáín; main khúb jántá hún, aur gawáh hún, KHUDÁWAND kahtá hai.

24 ¶ Tú ‖ Nakhalámí Sam'aiyáh ko bhí kah, aur yih suná,

25 Ki RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún farmátá hai, Isí liye ki tú ne apne nám ke khatt Yarúsalam ke sáre logon ko, aur Safaniyáh[u] bin Ma'asiyáh káhin aur sáre káhinon ko is taur par likh bheje,

26 Ki KHUDÁWAND ne Yahúyada' káhin kí jagah tujh ko káhin kiyá, ki tum KHUDÁWAND ke ghar ká názim ho[x], aur ki tú har ek sirí ko[y], aur use jo apne ko nabí banátá hai, qaid kare, aur káth men dále[z].

27 Pas tú ne 'Anatútí Yaramiyáh ko, jo kahtá hai, ki main tumhárá nabí hún, kyún goshmálí nahín dí?

28 Kyúnki us ne Bábul men hamáre pás yih kahlá bhejá hai, ki Is asírí kí muddat daráz hai; tum ghar banáo, aur baso[a]; aur bág lagáo, aur un ke mewe kháo.

29 Aur Safaniyáh káhin ne is khatt ko Yaramiyáh nabí ke áge parhá.

30 ¶ Tab KHUDÁWAND ká yih kalám Yaramiyáh ko pahunchá, aur kahá,

31 Asírí ke sáre logon ko yih kahlá bhej, ki KHUDÁWAND Nakhalámí Sam'aiyáh kí bábat yún kahtá hai, Is liye ki Sam'aiyáh ne tum se nubúwat kí, aur main ne use nahín bhejá[b], par us ne ek jhúthí bát kahke tumhen ummedwár kiyá;

32 Isí liye KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Dekho, main Nakhalámí Sam'aiyáh ko aur us kí nasl ko sazá dúngá: us ká koí ádmí na rahegá, jo is qaum ke darmiyán base; aur wuh hargiz un nekíon ko, jo main apní qaum se karúngá, na dekhegá, KHUDÁWAND kahtá hai; kyúnki us ne KHUDÁWAND se bágí hone kí bát sikhláí[c].

XXX BÁB.

1 Khudá Yaramiyáh par yih záhir kartá ki Yahúdí phir áwenge. 4 Asíyat uthána ke ba'd we rihaí páwenge. 10 Wuh Ya'qúb ko dilásá detá. 18 We shádmání se lautenge. 20 Qahr iláhí khabíson par názil hogá.

WUH kalám jo KHUDÁWAND kí taraf se Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá yún farmátá hai, Sárí báten jo main ne tujh se kahín, tú kitáb men likh.

3 Ki dekh, we din áte hain, KHUDÁWAND kahtá hai, ki main apní qaum Isráel aur Yahúdáh ke asíron ko phir láúngá[a], KHUDÁWAND kahtá hai; aur main aisá karúngá, ki we us zamín men, jise main ne un ke bápdádon ko diyá, phir áwen, aur us ke málik howen[b].

4 ¶ Aur ye we báten hain, jo KHUDÁWAND ne Isráel aur Yahúdáh kí bábat kahín,

5 Ki KHUDÁWAND yún kahtá hai, Ham ne harbarí kí áwáz suní, khauf hotá, aur salámatí hai nahín.

6 Ab púchho, aur dekho, kyá

o Isa. 28. 25. 2 Taw. 29. 8. Yar. 15. 4. aur 24. 9. aur 34. 17.
p Yar. 26. 6. Yar. 42. 18.
q Yar. 25. 4. aur 32. 33.
r Dekho Pald. 48. 20. Yas. 65. 15.
s Dán. 3. 6.
t Yar. 23. 14.
598.
‖ Yá, khwab dekhnewalá.
u 2 Sal. 25. 18. Yar. 21. 1.
x Yar. 20. 1.
y 2 Sal. 9. 11. A'am. 26. 24.
z Yar. 20. 2.
a 5 áyat.
b Yar. 28. 15.
c Yar. 28. 16.
a 18 áyat. Yar. 32. 44. Hiz. 39. 25. 'Amús 9. 14, 15.
b Yar. 16. 15.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

kisí mard ko dard i zih lagá? kyá sabab hai, ki main har ek mard ko, jannewálí 'aurat kí mánind[c], apne háth kamar par rakhe húe dekhtá hún, aur sab ke chihra zard húe?

7 Háe! ki wuh din bará hai[d], yahán tak ki us kí mánind koí nahín[e]: wuh Ya'qúb kí musíbat ká waqt hai; par wuh us se riháí páwegá.

8 Aur us din aisá hogá, RABB ul afwáj kahtá hai, ki main us ká júá us kí gardan par se torúngá, aur us ke bandon ko khol dálúngá, aur begáne phir us se khidmat-guzárí na karáwenge;

9 Par we KHUDÁWAND apne Khudá kí aur apne bádsháh Dáúd[f] kí, jise main un ke liye barpá karúngá[g], khidmat karenge.

10 ¶ Is liye, ai mere banda Ya'qúb, mat dar, KHUDÁWAND kahtá hai, aur ai Isráel, mat ghabrá[h], ki dekh, main tujhe dúr se aur terí aulád ko asírí kí sarzamín se naját dúngá[i]; aur Ya'qúb phiregá, aur wuh chain karegá, aur wuh ásúda hogá, aur koí use na daráwegá.

11 Kyúnki main tere sáth hún, KHUDÁWAND kahtá hai, ki tujhe bacháún; agarchi main sab qaumon ko, jin men main ne tujhe tittar bittar kiyá, tamám kar dálúngá[k], tad bhí tujhe ek lakht barbád na karúngá[l]; par main tujhe andáza se tambíh dúngá[m], aur tujhe bin sazá diye na rahúngá.

12 Ki KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Terí chot lá-'iláj hai, aur terá ghão sakht dard-nák hai[n].

13 Koí nahín hai, jo tujhe dawá kare, ki tú changá hojáwe; marham tujh par lagáyá nahín játá[o].

14 Tere sab dostdár tujhe bhúl gaye[p]; we tere tálib nahín hain; kyúnki main ne tujhe dushman ke mánind gháyal kiyá[q], aur aisá zakhm márá, jaise koí sang-dil kisí ko gháyal karke sazá dewe[r], is liye ki terí badkáríán bahut húín, aur tere gunáh ziyáda húe[s].

15 Apní chot ke sabab tú kyún chillátí hai? terá dard lá-dawá hai: is liye ki terí badkáríán túda túda hain[t], aur terí khatáen bahut húín, main ne tujh se aisá kiyá.

16 Tis par bhí sab, jo tujhe nigalte hain, nigale jáenge, aur tere sab dushman asír ho jáenge[u]; aur jo tujhe gárat karte hain, gárat kiye jáenge; aur main aisá karúngá, ki we sab jo tujh ko lútte hain áp lúte jáenge.

17 Kyúnki main tujhe phir sihhat bakhshúngá[x], aur tere ghão change karúngá, KHUDÁWAND kahtá hai; ki unhon ne terá nám Mardúda rakhá, ki Yih Saihún hai, jis ká koí talabgár nahín.

18 ¶ KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Dekh, main Ya'qúb ke khaimon ko, jo asírí men hain, pher láúngá[y], aur us ke maskanon par rahmat karúngá[z]; aur shahr apne tíle par banáyá jáegá, aur qasr apne hí maqám par ábád hojáegá.

19 Aur un men se shukrguzárí aur khushí karnewálon kí áwáz niklegí[a]: aur main unhen afzáish bakhshúngá, aur we ghatáe na jáenge[b]; aur main unhen shaukat bakhshúngá, aur we haqír na honge.

20 Aur un kí aulád hongí jaise agle waqt thín, aur un kí jamá'at mere huzúr khari hogí[c]; aur main un sab ko, jo un par zulm karen, sazá dúngá.

21 Aur un ká názim un hí men ke hogá, aur un ká farmán-rawá un ke darmiyán se paidá hogá[d]; aur main use nazdík buláúngá, aur wuh mere nazdík áwegá[e]; kyúnki kaun hai jis ne apná dil lagáyá hai ki mere pás áwe? KHUDÁWAND kahtá hai.

22 Aur tum mere log hoge, aur main tumhárá Khudá húngá[f].

23 Dekh, KHUDÁWAND kí ándhí shiddat se chaltí hai[g]; aisí ándhí bauchhár ke sáth jo sharíron ke sir par paregí.

24 KHUDÁWAND ká qahr i shadíd, jab tak yih sab kuchh na ho le, aur wuh apne dil ke maqsad púre na kare, dhímá na hogá; tum ákhirí dinon men ise samjhoge[h].

XXXI BAB.

1 Isráel phir bahál hojáegá. 10 Is khushkhabarí kí manádí hotí. 15 Ráhíl mátam kartí, par tasallí pátí. 22 Masíh ke bhejne ká wa'da hotá. 27 Wuh apní kalísiye kí kyúnkar khabar legá. 31 Us ká nayá 'ahd. 35 Kalísiye kí páedárí, 38 aur us ke logon kí firáwání kí khabar dí játí.

US waqt men[a], KHUDÁWAND kahtá hai, Main Isráel kí

---

c Yar. 4. 31. aur 6. 24.
d Yúel 2. 11, 31. 'Amús 5. 18. Saf. 1. 14, wag.
e Dán. 12. 1.
f Yas. 55. 3, 4. Hiz. 34. 23. aur 37. 24. Hús. 3. 5.
g Luq. 1. 69. A'am. 2. 30. aur 13. 23.
h Yas. 41. 13. aur 43. 5. aur 44. 2. Yar. 46. 27, 28
i Yar. 3. 18.
k 'Amús 9. 8.
l Yar. 4. 27.
m Zab. 6. 1. Yas. 27. 8. Yar. 10. 24. aur 46. 28.
n 2 Taw. 36. 16. Yar. 15. 18.
o Yar. 8. 22.
p Nar. 1. 2
q Aiy. 13. 24. aur 16. 9. aur 19. 11.
r Aiy. 30. 21.
s Yar. 5. 6.
t Yar. 15. 18.
u Khur. 23. 22. Yas. 33. 1. aur 41. 11. Yar. 10. 25.
x Yar. 33. 6.
y 3 áyat. Yar. 33. 7, 11.
z Zab. 102. 13.
a Yas. 35. 10. aur 51. 11. Yar. 31. 4, 12, 13. aur 33. 10, 11.
b Zak. 10. 8.
c Yas. 1. 26.
d Paid. 49. 10.
e Gin. 16. 5.
f Yar. 24. 7. aur 31. 1, 33. aur 32. 38. Hiz. 11. 20. aur 36. 28. aur 37. 27.
g Yar. 23. 19, 20. aur 25. 32.
h Paid. 49. 1.
a Yar. 30. 24.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

sáre gharánon ká Ḳhudá húngá, aur we mere log honge[b].

2 KHUDAWAND yún kahtá hai, ki Un logon ne, jo talwár se bach nikle hain, bayábán men fazl páyá; ya'ne Isráel, jab ki main use árám dene gayá[c].

3 KHUDAWAND ek muddat se mujh par záhir húá, aur kahá, ki Main ne ‖abadí 'ishq se[d] tujhe piyár kiyá[e], is liye main ne baṛí cháh se tujhe khínchá hai[f].

4 Main phir tujhe biná karúngá[g], aur tú biná kí jáegí, ai Isráel kí kunwárí: tú phir daf uṭháke[h] apne taín sanwáregí, aur ḳhushí-karnewálon kí nách men dáḳhil hogí.

5 Tú phir Samrún ke paháron par tákistán lagáwegí; lagánewále lagáwenge, aur un ke mewe kháwenge[i].

6 Kyúnki ek din áwegá, ki Ifráím ke paháṛ par nigahbán pukárenge, Uṭho, ki ham Saihún par KHUDAWAND apne Ḳhudá ke huzúr jáwen[k].

7 Kyúnki KHUDAWAND yún kahtá hai, ki Ya'qúb ke liye ḳhushí se gáo, aur qaumon ke sardár ke liye lalkáro[l]; manádí karo, hamd karo, aur kaho, Ai KHUDAWAND, apní qaum ko, Isráel ke báqí logon ko bachá.

8 Dekho, main uttar kí sarzamín se unhen láúngá[m], aur zamín kí sarhaddon se unhen jam'a karúngá[n], aur un men andhe aur langṛe, aur wuh jo hámila hai, aur wuh jise janne ke dard lage hon, sab honge: baṛí jamá'at yahán phir áwegí.

9 We rote húe áwenge[o], aur baṛí mihrbánagí ke sáth main un ká rahbar hoúngá; main pánion kí nahron ke kanáron par ek barábar ráh se, jis men we ṭhokar na kháenge, unhen le chalúngá[p]; kyúnki main Isráel ká báp hún, aur Ifráím merá palauṭhá hai[q].

10 ¶ Ai qaumo, KHUDAWAND ká kalám suno, aur dúr ke ṭápúon men manádí karo, aur kaho, ki Wuh, jis ne Isráel ko tittar bittar kiyá, wuhí use jam'a karegá, aur jaise charwáhá apne galle kí, waise wuh us kí nigahbání karegá[r].

11 Kyúnki KHUDAWAND ne Ya'qúb ko fidiya men liyá hai[s], aur use us ke háth se, jo us se zoráwar thá, riháí dí hai[t].

12 Is liye we áwenge, aur Saihún kí choṭí par gáwenge[u], aur KHUDAWAND kí ni'amaton, ya'ne, anáj, aur mai, aur tel, aur galle ke aur jhunḍ ke bachchon kí taraf ek sáth rawán honge[x]; aur un kí ján seráb bág kí mánind hogí[y], aur we kabhí phir gamzada na honge[z].

13 Us waqt kunwárí, jawán aur búṛhe logon samet, ḳhushí se náchegí, ki main un ke gam ko ḳhushí se badlúngá, aur un ko tasallí dúngá, aur un kí gamgíní ko daf'a karke unhen shádmán karúngá.

14 Aur main káhinon kí ján ko farbihí se ser karúngá, aur mere log merí ni'amaton se ásúda honge, KHUDAWAND kahtá hai.

15 ¶ KHUDAWAND yún kahtá hai, ki Rámah[a] men ek áwáz suní gayí hai, nauha aur zár zár rone kí[b]; Ráḳhil apne laṛkon par rotí hai, aur apne laṛkon kí bábat tasallí nahín cháhtí, kyúnki we nahín hain[c].

16 KHUDAWAND yún kahtá hai, ki ‖Apne taín nála karne se rok, aur apní ánkhon ko ánsúon se báz rakh; ki terí mihnat ká samara tujhe diyá jáegá, KHUDAWAND kahtá hai; aur we dushmanon kí zamín se phir áwenge[d].

17 Aur terí 'áqibat kí bábat ummed hai, KHUDAWAND kahtá hai, ki tere laṛke apní sarhadd men phir dáḳhil honge.

18 ¶ Filhaqíqat main ne Ifráím ko apne liye mátam karte suná: Tú ne mujhe tambíh dí, aur main ne, us bachhṛe kí mánind jo sadháyá nahín gayá, tambíh páí; tú mujhe phir, to main phirúngá[e]; kyúnki tú KHUDAWAND merá Ḳhudá hai.

19 Ki jab main pherá gayá, to main ne tauba kí[f]: aur jab main ne tarbiyat páí, to háth apní rán par márá; main sharminda balki pareshán i ḳhátir húá, kyúnki main ne apní jawání kí malámat uṭháí.

20 Kyá Ifráím merá piyárá beṭá hai? kyá wuh pasandída farzand hai? ki yaqínan báwujúde ki us par 'aib lagáyá, taubhí main use sargarmí se yád kartá hún: is

b Yar. 30. 22.
c Gin. 19. 33. Ist. 1. 33. Zab. 95. 11. Yas. 63. 14.
‖ Yá, baṛí rahmat tujh par baṛhái.
d Rúm. 11. 28, 29.
e Mal. 1. 2.
f Hús. 11. 4.
g Yar. 33. 7.
h Ḳhur. 15. 20. Qáz. 11. 34. Zab. 149. 3.
i Yas. 65. 21. 'Amús 9. 14. Ist. 20. 6. aur 28. 30.
k Yas. 2. 3. Mík. 4. 2.
l Yas. 12. 5, 6.
m Yar. 3. 12, 18. aur 23. 8.
n Hiz. 20. 34, 41 aur 34. 13.
o Zab. 126. 5, 6. Yar. 50. 4. Zak. 12. 10.
p Yas. 35. 8 aur 43. 19. aur 49. 10, 11.
q Ḳhur. 4. 22.
r Yas. 40. 11. Hiz. 34. 12, 13, 14.
s Yas. 44. 23. aur 48. 20.
t Yas. 49. 24, 25.
u Hiz. 17. 23 aur 20. 40.
x Hús. 3. 5.
y Yas. 58. 11
z Yas. 35. 10. aur 65. 19. Muk. 21. 4.
a Yash. 18. 25
b Mat. 2. 17, 18.
c Paid. 42. 13.
‖ 'Ibráni men, apní áwáz.
d 4, 5 áyaten. 'Az. 1. 5 Hús. 1. 11.
e Nau. 5. 21
f Ist. 30. 2.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

liye merí antríán us ke liye maroṛí játí hain[g]; main yaqínan us par rahmat karúngá, KHUDÁWAND kahtá hai[h].

21 Ráh men apne liye nishán khaṛe kar, apne liye sutún baná: us sháh-ráh se, hán, us ráh se jis men tú gayá, apná dil lagá[i]; phir palaṭ, ai Isráel kí kunwárí, apne in shahron men phir chalí á.

22 ¶ Ai bágí kunwárí[k], tú kab tak do-dila rahegí[l]? kyúnki KHUDÁWAND ne zamín par ek nayí shai paidá kí, ki 'Aurat mard ko gheregí.

23 RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, ki Jab main un ke asíron ko phir le áúngá, to we hanoz Yahúdáh kí mamlukat aur us ke shahron men is bát ká charchá karte honge, ki Ai sadáqat ke maskan, ai Quddúsí ke paháṛ[m], KHUDÁWAND tujhe mubárak kahe[n].

24 Aur Yahúdáh men, aur us ke sáre shahron men kisán, aur we jo galle liye húe phirte, ek sáth basenge[o].

25 Kyúnki main ne thakí húí ján ko ásúda kiyá, aur har gamgín rúh ko ser kiyá.

26 Is par main jágá, aur nigáh kí, aur merí nínd mujhe míṭhí ma'lúm húí.

27 ¶ Dekho, we din áte hain, KHUDÁWAND kahtá hai, ki main Isráel ke ghar men, aur Yahúdáh ke ghar men, insán ká bíj aur haiwán ká bíj boúngá[p].

28 Aur aisá hogá, ki jis tarah main ne un kí ghát men baiṭhke[q] unhen ukháṛá, aur ḍháyá, aur ulaṭá, aur barbád kiyá, aur dukh diyá[r], usí tarah main chaukí deke unhen banáúngá aur lagáúngá, KHUDÁWAND kahtá hai[s].

29 Un dinon men we phir na kahenge, ki Bápdádon ne kachche angúr kháe, aur laṛkon ke dánt khaṭṭe ho gaye[t].

30 Lekin har ek apní badkárí ke sabab maregá[u]: har ek jo kachche angúr khátá, us ke dánt khaṭṭe honge.

31 ¶ Dekh, we din áte hain, KHUDÁWAND kahtá hai, ki Main Isráel ke gharáne aur Yahúdáh ke gharáne ke sáth nayá 'ahd bándhúngá[x]:

32 Us 'ahd ke muwáfiq nahín, jo main ne un ke bápdádon se kiyá, jis din main ne un kí dastgírí kí[y], ki zamín i Misr se unhen nikál láún, aur unhon ne mere us 'ahd ko toṛá, báwujúde ki main un ká shauhar thá, KHUDÁWAND kahtá hai.

33 Balki yih wuh 'ahd hai, jo main Isráel ke gharáne se karúngá[z]; un dinon ke ba'd, KHUDÁWAND farmátá hai, main apní sharí'at ko un ke andar rakhúngá, aur un ke dil par use likhúngá[a]; aur main un ká Khudá húngá, aur we mere log honge[b].

34 Aur we phir apne apne paṛosí aur apne apne bhái ko yih kahke na sikháwenge, ki KHUDÁWAND ko pahcháno; kyúnki chhoṭe se baṛe tak we sab mujhe jánenge[c], KHUDÁWAND kahtá hai: ki main un ke gunáh bakhsh dúngá, aur un kí khatáon ko yád na karúngá[d].

35 ¶ KHUDÁWAND yún kahtá hai, wuh jo din ko súraj kí roshní detá hai, aur jis ne rát kí roshní ke liye chánd aur sitáron ká nizám kar diyá hai[e], jo samundar ko dánṭtá hai, jis waqt us kí lahren shor kartí hon[f], us ká nám RABB ul afwáj hai[g]:

36 Agar yih nizám mere áge se mauqúf hojáegá, KHUDÁWAND kahtá hai, to Isráel kí nasl bhí mere áge se játí rahegí, ki hamesha tak qaum phir na ho[h].

37 KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Agar ho sake, ki úpar ásmán nápá jáe, yá níche zamín kí newon kí paimáish ho, to main bhí un ke sáre kámon ke sabab se Isráel kí nasl ko radd kar dúngá, KHUDÁWAND kahtá hai[i].

38 ¶ Dekh, we din áte hain, KHUDÁWAND kahtá hai, ki yih shahr Hananiel ke burj se[k] kone ke darwáze tak KHUDÁWAND ke liye biná kiyá jáegá.

39 Aur phir paimáish kí rassí[l] us ke muqabil Jaríb paháṛ tak hoke Jo'átah ko gher legí.

40 Aur murdon kí láshon kí aur rákh kí sárí wádí, aur sáre khet Kidrún ke nále tak, aur Ghuṛ-Pháṭak ke kone tak[m], púrab kí taraf, KHUDÁWAND ke liye muqaddas honge[n]; wuh phir hamesha tak na ukháṛá na giráyá jáegá.

g Ist. 32. 36. Yas. 63. 15. Hús. 11. 8.
h Yas. 57. 18. Hús. 14. 4.
i Yar. 50. 5.
k Yar. 3. 6, 8, 11, 12, 14, 22.
l Yar. 2. 18, 23, 36.
m Zak. 8. 3.
n Zab. 122. 5, 6, 7, 8. Yas. 1. 26.
o Yar. 33. 12, 13.
p Hiz. 36. 9, 10, 11. Hús. 2. 23. Zak. 10. 9.
q Yar. 44. 27.
r Yar. 1. 10. aur 18. 7.
s Yar. 24. 6.
t Hiz. 18. 2, 3.
u Gal. 6. 5, 7.
x Yar. 32. 40. aur 33. 14. Hiz. 37. 26. 'Ibrán. 8. 8,—12. aur 10. 16, 17.
y Ist. 1. 31.
z Yar. 32. 40.
a Zab. 40. 8. Hiz. 11. 19, 20. aur 36. 26, 27. 2 Qur. 3. 3.
b Yar. 24. 7. aur 30. 22 aur 32. 38.
c Yas. 54. 13. Yuh. 6. 45. 1 Qur. 2. 10. 1 Yúh. 2. 20.
d Yar. 33. 8. aur 50. 20. Mik. 7. 18. A'am. 10. 43. aur 13. 39. Rúm. 11. 27.
e Paid. 1. 16. Zab. 72. 5, 17. aur 89. 2, 36, 37. aur 119. 91.
f Yas. 51. 15.
g Yar. 10. 16.
h Zab. 148. 6. Yas. 54. 9, 10. Yar. 33. 20.
i Yar. 33. 22.
k Neham. 3. 1. Zak. 14. 10.
l Hiz. 40. 8. Zak. 2. 1.
m 2 Taw. 23. 15. Neham. 3. 28.
n Yúel 3. 17.

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

XXXII BÁB.

1 Yaramiyáh, jise Sidqiyáh ne qaid kiyá thá us kí peshíngoí ke sabab. 6 Hanamiel ká khet mol letá. 13 Qabála Barúk ko supurd kiye játe ki unhen hifázat se rakhke sab logon par yih jatáwe ki áyande men log Bábul se phirenge. 16 Yaramiyáh du'á mángtá aur Khudá se faryád kartá. 26 Logon ke gunáhon ke sabab Khudá unhen asírí men chhor detá, 36 par wa'da kartá, ki waqt i muqarrar shádmání ke sáth phir áwenge.

WUH kalám jo Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh ke daswen baras men[a], jo Nabúkadrazar ke julús ke athárahwen baras ke mutábiq thá, KHUDÁWAND kí taraf se Yaramiyáh ko pahunchá.

2 Aur us waqt Bábul ke bádsháh kí fauj Yarúsalam ká muhásara kartí thí; aur Yaramiyáh nabí us qaidkháne ke sahn men, jo Yahúdáh ke bádsháh ke ghar men thá, band thá[b].

3 Ki Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh ne use yih kahke qaid kiyá, ki Tú kyún nubúwat kartá aur kahtá hai, ki KHUDÁWAND yún kahtá hai, Dekh, main is shahr ko Bábul ke bádsháh ke háth men kar dúngá, aur wuh use le legá[c];

4 Aur Yahúdáh ká bádsháh Sidqiyáh Kasdíon ke háth se bhágke bach na sakegá[d], lekin Bábul ke bádsháh ke háth men zarúr hawála kiyá jáegá, aur us se rúbarú báten karegá, aur donon kí ánkhen muqábil hongí;

5 Aur wuh Sidqiyáh ko Bábul men le jáegá, aur jab tak main us kí khabar lene na áún[e], wahán wuh rahegá, KHUDÁWAND kahtá hai; har chand tum Kasdíon ke sáth jang karoge, par fath na páoge[f].

6 ¶ Aur Yaramiyáh ne kahá, ki KHUDÁWAND ká kalám mujh par názil húá, aur us ne kahá,

7 Dekh, tere chachá Salúm ká betá Hanamiel tere pás áke kahegá, ki Merá khet, jo 'Anatút men hai, apne liye mol líjiye; kyúnki us ká fidiya dená terá haqq hai[g].

8 Tab mere chachá ká betá Hanamiel qaidkháne ke sahn men mere pás áyá, aur jaisá KHUDÁWAND ne farmáyá thá, mujh se kahá, ki Merá khet, jo 'Anatút Binyamín kí sarzamín men hai, tú mol líjiyo: kyúnki yih terá maurúsí haqq hai, aur is ká fidiya dená tere zimme men hai; apne liye mol le. Tab main ne jáná ki yih KHUDÁWAND ká kalám hai.

9 Aur main ne us khet ko, jo 'Anatút men thá, apne chachá ke bete Hanamiel se mol liyá, aur satrah misqál rúpá taulke use diyá[h].

10 Aur main ne ek qabála likhá, aur us par muhr kí, aur gawáh kar rakhe, aur naqdí tarázú men taulke use dí.

11 So main ne us qabála ko liyá, jis par áín aur dastúr ke muwáfiq muhr kí gayí thí, aur use bhí jo be-muhr thá.

12 Aur main ne us qabála ko, apne chachá ke bete Hanamiel ke sámhne aur un gawáhon ke huzúr[i], jinhon ne apne nám qabála par likhe the, sáre Yahúdíon ke rú ba rú jo qaidkháne ke sahn men baithe the, Barúk bin Naiyiriyáh bin Mahassiyáh ko sompá[k].

13 ¶ Aur main ne un ke áge Barúk ko hukm diyá, aur kahá,

14 Ki RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, ki Ye kágazát le, yih qabála jis par muhr kí gayí, aur yih qabála jo be-muhr hai, aur unhen mittí ke bartan men rakh, ki bahut dinon tak thahren:

15 Kyúnki RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún farmátá hai, ki Ghar, aur khet, aur tákistán phir is zamín men mol liye jáenge[l].

16 ¶ Us ke ba'd ki main ne qabála Barúk bin Naiyiriyáh ko sompá, main ne yih kahke KHUDÁWAND se du'á mángí,

17 Ai KHUDÁWAND Khudá, dekh, tú ne apní barí qudrat se, aur apne barháe húe bázú se ásmán aur zamín ko paidá kiyá[m], aur tere áge koí kám mushkil nahín hai[n]:

18 Tú hazáron par mihrbání kartá hai, aur bápdádon kí badkáríon ká badlá un ke ba'd un ke farzandon kí god men rakh detá hai[o]; zabardast aur qádir Khudá[p], RABB ul afwáj us ká nám hai[q];

19 Mashwarat men buzurg[r] aur kám karne men qudrat-wálá hai: baní Ádam kí sárí ráhen terí nazar hain[s], aur tú har ek ko

---

a 2 Sal. 25. 1, 2. Yar. 39. 1.
b Naham. 3. 25. Yar. 33. 1. aur 37. 21. aur 38. 6. aur 39. 14.
c Yar. 34. 2.
d Yar. 34. 3. aur 38. 18, 23. aur 39. 5. aur 52. 9.
e Yar. 27. 22.
f Yar. 21. 4. aur 33. 5.
g Ahb. 25. 24, 25, 32. Rút 4. 4.
h Paid. 23. 16. Zak. 11. 12.
i Dekho Yas. 8. 2.
k Yar. 36. 4.
l 37, 43 áyaten.
m 2 Sal. 19. 15.
n Paid. 18. 14. 27 áyat. Lúq. 1. 37
o Khur. 20. 6. aur 34. 7. Isl. 5. 9, 10.
p Yas. 9. 6
q Yar. 10. 16.
r Yas. 28. 29.
s Aiy. 34. 21. Zab. 33. 13. Amos. 5. 21. Yar. 16. 17.

us kí ráhoṉ ke muwáfiq, aur us ke kámoṉ ke phal ke mutábiq detá [t].

20 Jis ne zamín i Misr meṉ áj tak, aur Isráel meṉ, aur sáre ádmíoṉ meṉ nishán aur hairat-afzá qudrateṉ dikhláíṉ, aur apne liye ek nám paidá kiyá, jaise áj ke din hai [u];

21 Aur apní qaum Isráel ko zamín i Misr se nishánoṉ, aur qudratoṉ ke sáth, aur qawí háth aur baṛháe húe bázú se, aur baṛí dhák se nikál láyá [x];

22 Aur yih mulk unheṉ diyá, jis kí bábat tú ne un ke bápdádoṉ se qasam karke kahá thá, ki maiṉ dúṉgá: aisí sarzamín jaháṉ shír o shahd bahtá hai [y];

23 Aur we us meṉ dáḳhil húe, aur us ke málik hogaye; par unhoṉ ne terí nahíṉ suní, na terí sharí'at par chale [z]: in sab hukmoṉ meṉ se jo tú ne unheṉ farmáe. ek par bhí 'amal nahíṉ kiyá; is liye tú ne un par yih baláeṉ názil kíṉ.

24 Dekh, shahr tak us ke le lene ke liye damdama bándhte játe haiṉ; aur wuh Kasdíoṉ ke háth meṉ, jo us par chaṛhe haiṉ, talwár, aur kál, aur wabá ke sabab [a] hawála kiyá játá [b]: aur jo kuchh tú ne kahá, so húá; aur dekh, tú áp dekhtá hai.

25 Aur, ai ḲHUDÁWAND Ḳhudá, tú ne mujh se kahá, ki Wuh khet apne liye naqdí deke mol le, aur gawáhoṉ kí gawáhí karwá, agarchi yih shahr Kasdíoṉ ke qabze meṉ diyá gayá [c].

26 ¶ Tab ḲHUDÁWAND ká kalám Yaramiyáh ko pahuṉchá, aur us ne kahá,

27 Ki Dekh, maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ, aur sáre bashar ká Ḳhudá [d]: kyá mere áge koí kám dushwár hai [e]?

28 Is liye ḲHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, ki Dekh, maiṉ is shahr ko Kasdíoṉ ke háth meṉ aur Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ke háth meṉ kar dúṉgá, aur wuh use le legá [f]:

29 Aur Kasdí, jo is shahr par chaṛháí karte haiṉ, us meṉ dáḳhil honge, aur is shahr meṉ ág lagáwenge, aur use jaláwenge [g], un gharoṉ samet jin kí chhatoṉ par unhoṉ ne Ba'al ke liye lubán jaláyá [h], aur begáne Iláhoṉ ke liye tapáwan tapáe, ki mujhe gussa diláweṉ.

30 Kyúṉki baní Isráel aur baní Yahúdáh ne apní jawání se leke ab tak mere huzúr meṉ sirf burái kí; baní Isráel ne apne háthoṉ ke kám se mujhe sirf gussa diláyá, ḲHUDÁWAND kahtá hai [i].

31 Ki yih shahr mere liye ek chiṛh hai, aur jis din se unhoṉ ne use biná kiyá áj ke din tak, mere gussa aur qahr ká bá'is hai: maiṉ cháhtá húṉ ki use apne sámhne se daf'a karúṉ [k],

32 Baní Isráel aur baní Yahúdáh kí sárí badkárí ke liye, jo unhoṉ ne, aur un ke bádsháhoṉ ne, aur un ke sardároṉ ne, aur un ke káhinoṉ ne, aur un ke nabíoṉ ne, aur Yahúdáh ke logoṉ ne, aur Yarúsalam ke báshindoṉ ne kí, ki mujhe ranjída kareṉ [l].

33 Kyúṉki unhoṉ ne merí taraf píṭh kí, aur muṉh na kiyá [m]; harchand maiṉ ne unheṉ sikhláyá, sawere uṭhke sikhláyá [n], tad bhí unhoṉ ne kán na lagáyá, ki ta'lím páweṉ.

34 Aur us ghar meṉ, jo mere nám ká kahátá hai, unhoṉ ne apní makrúhát rakhíṉ, ki use nápák kareṉ [o].

35 Aur unhoṉ ne Ba'al kí úṉchí jagahoṉ ko, jo bin Hinnúm kí wádí meṉ haiṉ, banáyá, ki apne beṭoṉ aur beṭíoṉ ko Málik [p] ke liye ág meṉ guzráneṉ [q], jo maiṉ ne unheṉ na farmáyá, na mere wahm meṉ bhí yih mazmún guzrá [r], ki we aisá makrúh kám karke Yahúdáh ko ḳhatákár karáweṉ.

36 ¶ Tis par bhí is shahr kí bábat, jis ke haqq meṉ tum kahte ho, ki Talwár, aur kál, aur wabá ke sabab wuh Bábul ke bádsháh ke háth meṉ sompá jáegá, ḲHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá yúṉ kahtá hai [s];

37 Dekh, maiṉ unheṉ sárí zamínoṉ se, jaháṉ maiṉ ne un ko apne gusse aur gazab aur qahr i shadíd se hánk diyá hai, jam'a karúṉgá [t], aur is makán meṉ phir láúṉgá, aur amán se ábád karúṉgá [u]:

38 Aur we mere log honge, aur maiṉ un ká Ḳhudá húṉgá [x]:

39 Aur maiṉ aisí taufíq baḳhshúṉgá, ki we ek dil hojáwenge [y],

[t] Yar. 17. 10.
[u] Ḳhur. 9. 16. 1 Taw. 17. 21. Yas. 63. 12. Dán. 9. 15.
[x] Ḳhur. 6. 6. 2 Sam. 7. 23. 1 Taw. 17. 21 Zab. 136. 11, 12.
[y] Ḳhur. 3. 8, 17. Yar. 11. 5.
[z] Nahem. 9. 26. Yar. 11. 8. Dán. 9. 10, —14.
[a] Yar. 14. 12.
[b] Yar. 33. 4. 25 36 áyateṉ.
[c] 24 áyat.
[d] Gin. 18. 22.
[e] 17 áyat.
[f] 3 áyat.
[g] Yar. 21. 10. aur 37 8, 10. aur 52. 13.
[h] Yar. 19. 13.
[i] Yar. 2. 7. aur 3. 25. aur 7. 22.—26. aur 22. 21. Hiz. 20. 28.
[k] 2 Sal. 23. 27. aur 24. 3.
[l] Yas. 1. 4, 6. Dán. 9. 8.
[m] Yar. 2. 27. aur 7. 24.
[n] Yar. 7. 13.
[o] Yar. 7. 30, 31. aur 23 11. Hiz. 8. 5, 6.
[p] Aḥb. 18. 21 1 Sal. 11. 33.
[q] Yar. 7. 31. aur 19. 5
[r] Yar. 7. 31.
[s] 24 áyat.
[t] Ist. 30. 3. Yar. 23. 3. aur 29. 14. aur 31. 10. Hiz. 37. 21.
[u] Yar. 23. 6. aur 33. 16.
[x] Yar. 24. 7. aur 30. 22. aur 31. 33.
[y] Yar. 24. 7. Hiz. 11. 19, 20.

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

aur ek hí ráh par chalenge, aur mujh se hamesha darenge, tá ki un ká aur ba'd un ke un ke farzandon ká bhalá howe:

40 Aur main un ke sáth 'ahd i abadí bándhúngá[z], jis se main kadhí phir na jáúngá, aur main sadá un se nekí karúngá; aur main apná khauf un ke dil men dálúngá[a], ki we mujh se phir bargashta na howen.

41 Hán, main un se khush hoke un kí khairkhwáhí karúngá[b], aur apne sáre dil se aur apní sárí ján se yaqínan unhen is sarzamín men lagáúngá[c].

42 Kyúnki KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Jis tarah main ne is qaum par yih sárí 'azím baláen názil kín[d], usí tarah main un se bahutsí nekíán, jin kí bábat main ne un se wa'da kiyá hai, karúngá.

43 Aur is zamín men, jis kí bábat tum kahte ho, ki Wuh wírán hai, ki wahán na insán hai na haiwán[e], kyúnki wuh Kasdíon ke háth men sompí gayí, khet phir mol liye jáenge[f].

44 Binyamín kí zamín men[g], aur Yarúsalam kí nawáhí men, aur Yahúdáh ke shahron men, aur kohistán ke shahron men, aur wádí ke shahron men, aur dakkhin ke shahron men, log kheton ko naqdí deke mol lenge, aur qabále likháenge, aur un par muhr karwáenge, aur gawáhon kí gawáhí karwáenge; kyúnki main un ke asíron ko pher láúngá, KHUDÁWAND kahtá hai[h].

XXXIII BÁB.

1 *Khudá asíron se wa'da kartá ki we khush hoke phirenge, 9 aur apne mulk men chain se rahenge, 12 aur un ká khúb intizám hogá. 15 Masíh, jo rástbází kí Shákh hai, un hí ká hogá, 17 bádsháhat aur kahánat donon jári rahengí, 20 aur muqarrar un kí mubárak aur[illegible] hogí.*

590 ke qaríb.

KHUDÁWAND ká kalám phir do bára Yaramiyah par názil húá, jis waqt wuh qaidkháne ke sahn men qaid thá[a], aur us ne kahá,

2 KHUDÁWAND jo yih kartá hai, KHUDÁWAND jo us ká báni aur qáim karnewálá hai, yún kahtá[b]; KHUDÁWAND us ká nám hai[c].

3 Ki mujh se minnat kar, aur main tujhe jawáb dúngá, aur barí aur chhipí húí chízon ko, jinhen tú nahín jántá, main tujh par záhir karúngá[d].

[z] Yas. 55. 3. Yar. 31. 31.
[a] Yar. 31. 33.
[b] Ist. 30. 9. Saf. 3. 17.
[c] Yar. 24. 6. aur 31. 28. Amús 9. 15.
[d] Yar. 31. 28.
[e] Yar. 33. 10.
[f] 15 áyat.
[g] Yar. 17. 26.
[h] Yar. 33. 7, 11, 26.
[a] Yar. 32. 2, 3.
[b] Yas. 37. 26.
[c] Khur. 15. 3. Amús 5. 8. aur 9. 6.
[d] Zab. 91. 15. Yar. 29. 12. Yas. 45. 3.

4 Kyúnki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá, is shahr ke gharon kí bábat, aur Yahúdáh ke bádsháhon ke gharon kí bábat, jo damdamon[e] aur talwár ke bá'is se dháe gaye hain, yún kahtá hai,

5 We Kasdíon se larne áe hain[f], aur un ko ádmíon kí láshon se bharne ko áe, jinhen main ne apne gazab o qahr se qatl kiyá hai, aur jin kí sárí khabásat ke liye main ne is shahr se apná munh chhipáyá hai.

6 Dekh, main use sihhat aur shifá bakhshúngá[g]; main unhen changá karúngá, aur amán aur rástí kí kasrat un par záhir karúngá.

7 Aur main Yahúdáh ke asíron ko aur Isráel ke asíron ko phir láúngá[h], aur us tarah biná karúngá jaise ki we pahle the[i].

8 Aur main unhen, un kí sárí sharárat se jo unhon ne mere barkhiláf kí hai, pák karúngá[k]; aur main un kí sárí badkáríán, jinhen we karke gunahgár húe, aur jin se unhon ne mujh se bagáwat kí hai, mu'áf karúngá[l].

9 ¶ Aur un se merá ek farkhunda nám hogá[m], jo zamín kí sárí qaumon ke áge sitáish aur 'izzat ká bá'is hogá, jis waqt we us nekí ko, jo main un se kartá hún, sunengí: aur un sárí nekíon, aur sárí bhaláíon ke sabab, jo main un se karúngá, we darengí aur kámpengí[n].

10 KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Is makán men, jis kí bábat tum kahte ho ki wírán hai, wahán na insán hai na haiwán hai[o], aur Yahúdáh ke shahron men, aur Yarúsalam ke bázáron men, jo wírán hain, jahán insán nahín aur báshinda nahín aur haiwán nahín hai,

11 Khushí kí áwáz aur khurramí kí áwáz suní jáegí[p]; dulhá kí áwáz aur dulhin kí áwáz; un kí áwáz jo kahte hain, RABB ul afwáj kí sitáish karo, kyúnki wuh khúb hai, aur us kí rahmat abadí hai[q]; aur un kí áwáz jo KHUDÁWAND ke ghar men shukrguzárí kí qurbání láenge[r]. Kyúnki main is zamín ke asíron ko is men, jis tarah we pahle baste the, phir láke basáúngá[s], KHUDÁWAND kahtá hai.

12 RABB ul afwáj yún kahtá hai, ki Is makán men, jo be-insán aur be-haiwán wírán hai, aur us ke

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

[e] Yar. 32. 24.
[f] Yar. 32. 5.
[g] Yar. 30. 17.
[h] Yar. 30. 3. aur 32. 44. 11 áyat.
[i] Yas. 1. 26. Yar. 24. 6. aur 30. 20. aur 31. 4, 28. [illegible] 42. 10.
[k] Hiz. 36. 25. Zak. 13. 1. 'Ibrán. 9. 13, 14.
[l] Yar. 31. 34. Mík. 7. 18.
[m] Yas. 62. 7. Yar. 13. 11.
[n] Yas. 60. 5.
[o] Yar. 32. 43.
[p] Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10. Mук. 18. 23.
[q] 1 Taw. 16. 8, 34. 2 Taw. 5. 13. aur 7. 3. 'Az. 3. 11. Zab. 136. 1. Yas. 12. 4.
[r] Ahb. 7. 12. Zab. 107. 22. aur 116. 17.
[s] 7 áyat.

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

sáre shahron men charwáhe basenge, jo apne gallon ko árám denge[t].

13 Paháron ke shahron men, aur wádí ke shahron men, aur dakkhin ke shahron men, aur Binyamín kí zamín men[u], aur Yarúsalam kí nawáhí men, aur Yahúdáh ke shahron men, galle ginnewále ke háth ke níche phir guzrenge[x], ḲHUDÁWAND kahtá hai.

14 Dekh, we din áte hain, ḲHUDÁWAND kahtá hai[y], ki main wuh achchhí bát, jo main ne Isráel ke gharáne aur Yahúdáh ke gharáne se kahí hai, púrí karúngá[z].

15 ¶ Un dinon men aur us waqt men, main Dáúd ke liye sadáqat kí Sháḳh baṛháúngá[a], aur wuh zamín men 'adálat o sadáqat se 'amal karegá.

16 Un dinon men Yahúdáh naját páwegá[b], aur Yarúsalam chain se sukúnat karegá, aur yihí nám hai, jo we use kahenge, ‖ḲHUDÁWAND hamárí sadáqat.

17 ¶ Ki ḲHUDÁWAND yún kahtá hai, ki aisá na hogá, ki Isráel ke gharáne ke taḳht par baiṭhne ke liye Dáúd kisí shaḳhs ká muhtáj ho[c];

18 Aur Láwí aur káhin bhí kadhí kisí shaḳhs ke muhtáj na honge, jo mere áge charháwe guzránen[d], aur hadye jaláwen, aur hamesha kí qurbání karen.

19 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ká kalám Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,

20 ḲHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Agar tum merá wuh 'ahd jo main ne din ko kiyá, aur merá wuh 'ahd jo rát ko kiyá, toṛ sakte[e], ki din apne waqt par aur rát apne hí waqt par na ho,

21 To sháyad aisá howe, ki main bhí apne banda Dáúd se 'ahd-shikaní karún[f], ki us ke taḳht par bádsháhí karne ko beṭá na howe; aur Láwí káhinon se bhí, jo merí ḳhidmat karte hain, merá 'ahd toṛá jáe.

22 Jaisá ásmán ká lashkar ginne men nahín átá, aur samundar kí ret nápí nahín játí[g], waisá hí main apne bande Dáúd kí nasl ko, aur Láwíon ko, jo merí ḳhidmat karte hain, firáwání baḳhshúngá.

23 Phir ḲHUDÁWAND ká kalám Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,

24 Kyá tú daryáft nahín kartá, ki ye log kyá kahte hain, ki Jin do gharánon ko[h] ḲHUDÁWAND ne chuná, us ne unhen radd kar diyá? isí tarah we merí ummat ko haqír jánte hain, ki goyá un ke nazdík we qaum rahe nahín.

25 ḲHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Agar din rát ke sáth merá 'ahd na ho[i], aur agar main ne ásmán aur zamín ká nizám muqarrar nahín kiyá ho[k],

26 To main Ya'qúb kí nasl ko, aur apne banda Dáúd ko radd kar dúngá[l], yahán tak ki main Abirahám aur Iz,hák aur Ya'qúb kí nasl par hukúmat karne ke liye us ke farzandon men se kisí ko na lún; kyúnki main un ke asíron ko phor le áúngá[m], aur un par rahmat karúngí.

XXXIV BÁB.

1 *Yaramiyáh Sidqiyah aur shahr ke logon ko un ke asír hojáne kí ḳhabar áge se detá hai* 8 *Raúsá aur ri'áyá apne gulam aundí ázád karte, aur phir 'ahd-shikaní karke un ko pakarke rakhte.* 12 *Is náfarmání ke sabab Yaramiyah un ko paigám kartá ki Sidqiyáh aur ri'áyá dushmanon ke qabze men giriftár honge.*

591 ke qaríb.

WUH kalám jo ḲHUDÁWAND kí taraf se Yaramiyáh par názil húá, jis waqt Bábul ká bádsháh Nabúkadnazar, aur us kí sárí fauj[a], aur us kí sarzamín kí sárí bádsháhaten[b], jo us kí tábi' thín, aur sárí qaumen Yarúsalam se aur us ke sáre shahron se laṛtí thín, aur us ne kahá,

2 Ki ḲHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá yún kahtá hai, ki Já, aur Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh se bol, aur us se kah, ki ḲHUDÁWAND yún kahtá hai, Dekh, main is shahr ko Bábul ke bádsháh ke qabze men kar dúngá[c], aur wuh use ág se jaláwegá[d]:

3 Aur tú us ke háth se na nikal bhágegá[e], balki yaqínan pakṛá jáegá, aur us ke háth men giriftár hogá; aur terí ánkhen Bábul ke bádsháh kí ánkhon ko dekhengí, aur wuh rúbarú tujh se báten karegá, aur tú Bábul men jáegá.

4 Tis par bhí, ai Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh, ḲHUDÁWAND ká kalám sun; ḲHUDÁWAND ne

---

t Yas. 65. 10. Yar. 31. 24. aur 50. 19.
u Yar. 17. 26. aur 32. 44.
x Abb. 27. 32.
y Yar. 23. 5. aur 31. 27, 31.
z Yar. 29. 10.
a Yas. 4. 2. aur 11. 1. Yar. 23. 5.
b Yar. 23. 6.
‖ 'Ibrání men, Yahowáh-sidqíná.
c 2 Sam. 7. 16. 1 Sal. 2. 4. Zab. 89. 29, 36. Lúq. 1. 32, 33.
d Rúm. 12. 1 aur 15. 16. 1 Pat. 2. 5, 9. Muk. 1. 6.
e Zab. 89. 37. Yas. 54. 9. Yar. 31. 36. 35 áyat.
f Zab. 89. 34.
g Paid. 13. 16. aur 15. 5. aur 22. 17. Yar. 31. 37.
h 21, 22 áyaten.
i 20 áyat. Paid. 8. 22.
k Zab. 74. 16, 17 aur 104. 19. Yar. 31. 35, 36.
l Yar. 31. 37.
m 7, 11 áyaten. Az. 2. 1.
a 2 Sal. 25. 1, wag. Yar. 39. 1. aur 52. 4.
b Yar. 1. 15.
c Yar. 21. 10. aur 32. 3, 28.
d Yar. 32. 29. 22 áyat.
e Yar. 32. 4.

Peshtar MASÍH se, 591 ke qaríb.

terí bábat yún kahá hai, ki Tú talwár se na maregá;

5 Tú amn kí hálat men maregá, aur jis tarah tere bápdádon ke liye, un bádsháhon ke wáste jo tujh se áge the, khushbúíán jaláte the[f], tere liye bhí jaláwenge[g]; aur tujh par nauha karenge, aur kahenge, Háe, khudáwand[h]! kyúnki main ne yih bát kahí, KHUDÁWAND kahtá hai.

6 Tab Yaramiyáh nabí ne yih sárí báten Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh se Yarúsalam men kahín,

7 Jis waqt Bábul ke bádsháh kí fauj Yarúsalam se aur Yahúdáh ke sáre shahron se jo bach rahe the, aur Lakís aur 'Azíqah se laṛtí thí; kyúnki ye hasín shahr[i] Yahúdáh ke shahron men se bach rahe the.

8 ¶ Wuh kalám jo KHUDÁWAND kí taraf se Yaramiyáh ko pahunchá, ba'd us ke ki Sidqiyáh bádsháh ne, Yarúsalam ke sáre logon ke sáth qaul qarár karke, un kí ázádí kí manádí kí thí[k];

9 Ki har ek apne gulám ko, aur har ek apní laundí ko, 'Ibrání mard yá 'Ibrání 'aurat ko ázád kar de[l]; ki koí apne Yahúdí bhái se khidmat na karáwe[m].

10 Aur jab sáre sardáron ne, aur sáre logon ne, jo is 'ahd men dákhil the, suná, ki har ek ko lázim hai, ki apne gulám aur apní laundí ko ázad kare, aur phir un se khidmat na karáwe, to unhon ne máná, aur unhen ázád kar diyá.

11 Par ba'd us ke we phir gaye[n], aur un gulámon aur laundíon ko, jinhen unhon ne ázád kiyá thá, pakaṛke phir le áe, aur unhen tábi' karáyá, ki gulám aur laundíán howen.

12 ¶ So KHUDÁWAND ká kalám KHUDÁWAND kí taraf se Yaramiyáh par názil húá, aur us ne kahá,

13 KHUDÁWAND Isráel ká Khudá yún kahtá hai, ki Main ne tumháre bápdádon ke sáth, jis din main unhen zamín i Misr se, aur gulámon ke ghar se nikál láyá, yih kahke 'ahd bándhá,

14 Ki sát sát baras[o] ke ba'd har ek apne bhái 'Ibrání mard ko, jo tere háth bechá gayá ho, ázád kar de; aur jab us ne chha baras tak terí khidmat kí, tú use apne pás se chhuṛá de: par tumháre bápdádon ne merí na suní, na apná kán lagáyá.

15 Aur ab tum phirke aur hí hogaye the, aur tum ne merí nazar men nekokárí kí thí, ki har ek ne apne paṛosí ko ázádí ká muzhda diyá; aur tum ne us ghar men, jo mere nám ká kahlátá hai[p], mere huzúr 'ahd bándhá thá[q]:

16 Par tum ne phir bargashta hoke mere nám ko nápák kiyá[r], aur har ek ne apne gulám ko, aur har ek ne apní laundí ko, jinhen us ne un kí marzí ke muwáfiq ázád kiyá thá, phir pakaṛ liyá, aur unhen phir tábi' men láe, ki we tumháre liye gulám aur laundíán banen.

17 Is liye KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Tum ne merí na suní, ki har ek apne bhái ko, aur har ek apne paṛosí ko us kí ázádí ká muzhda dewe: dekh, KHUDÁWAND kahtá hai, Main tumhen talwár aur wabá aur kál[s] kí ázádí ká muzhda detá hún[t]; aur main tumhen zamín kí sárí bádsháhaton men tittar bittar karúngá[u].

18 Aur main un ádmíon ko, jinhon ne mujh se 'ahd-shikaní kí, aur us 'ahd kí báten jise unhon ne mere huzúr bándhá púrí nahín kín, jab bachhṛe ko do ṭukṛe kiye[x] aur un ke bích men se hoke guzre,

19 Ya'ne, Yahúdáh ke sardár, aur Yarúsalam ke sardár, aur khoje, aur káhin, aur zamín kí sárí qaum, jo bachhṛe ke ṭukṛon ke darmiyán guzrí,

20 Hán, main unhen un ke dushmanon ke háth men, aur un ke háth men jo un kí ján ke khwáhán hain, asír karwáúngá: aur un kí láshen hawái parindon aur zamín ke darindon kí khurák hongí[y].

21 Aur main Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh ko, aur us ke sardáron ko, un ke dushmanon ke háth men, aur un ke háth men jo un kí ján ke khwáhán hain, aur Bábul ke bádsháh kí fauj ke háth men, jo tum ko chhoṛke chalá gayá[z], kar dúngá.

22 Dekh, main hukm karúngá, KHUDÁWAND kahtá hai, aur unhen phir is shahr par chaṛhá láúngá[a]; aur we us se laṛenge, aur use le lenge, aur use ág se

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

[f] Dekho 2 Taw. 16. 14. aur 21. 19.
[g] Dán. 2. 46.
[h] Dekho Yar. 22. 18.
[i] 2 Sal. 18. 13. aur 19. 8. 2 Taw. 11. 5, 9.

591 ke qaríb.

[k] Khur. 21. 2. Ahb. 25. 10. 14 áyat.
[l] Naham. 5. 11.
[m] Ahb. 25. 39,—46.

590 ke qaríb.

[n] Dekho 21 áyat. Yar. 37. 5.
[o] Khur. 21. 2. aur 23. 10. Ist. 15. 12.
[p] Yar. 7. 10.
[q] Yún. 2 Sal. 23. 3. Naham. 10. 29.
[r] Khur. 20. 7. Ahb. 19. 12.
[s] Yar. 32. 24, 36.
[t] Mat. 7. 2. Gal. 6. 7. Yaq. 2. 13.
[u] Ist. 28. 25, 64. Yar. 29. 18.
[x] Dekho Paid. 15. 10, 17.
[y] Yar. 7. 33. aur 16. 4. aur 19. 7.
[z] Dekho Yar. 37. 5, 11.
[a] Yar. 37. 8, 10.

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

jaláwenge[b]: aur main Yahúdáh ke shahron ko wírán kar dúngá, ki un men ek basnewálá na ho[c].

b Yar 38. 3. aur 39. 1, 2, 8 aur 52. 7, 13. c Yar. 9. 11. aur 44. 2, 6.

XXXV BÁB.

1 Raikábíon kí farmánbardárí kí ta'ríf kí játí, 12 aur bar'aks us ke Yahúdíon kí náfarmání bá'is malámat ká thahráyí játí. 18 Khudá Raikábíon ko, un kí farmánbardárí ke sabab, barakat detá hai.

607 ke qaríb.

WUH kalám, jo Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím bin Yúsiyáh ke dinon men KHUDÁWAND kí taraf se Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Tú Raikábíon[a] ke ghar já, aur un se kah, aur unhen KHUDÁWAND ke ghar men lá, aur us kí kothríon men se[b] ek ke bích men unhen ikatthe kar, aur unhen mai pilá.

a 2 Sal. 10. 15. 1 Taw. 2. 55. b 1 Sal. 6. 5.

3 Tab main ne Yazaniyáh bin Yaramiyáh bin Habaziniyáh, aur us ke bháíon, aur us ke sáre beton, aur Raikábíon ke sáre gharáne ko jam'a kiyá;

4 Aur main unhen KHUDÁWAND ke ghar men, mard i Khudá Yajdaliyáh ke bete Hanán ke beton kí kothrí men láyá, jo sardáron kí kothrí ke nazdík thí, jo Salúm ke bete Ma'asiyáh darbán[c] kí kothrí ke úpar thí.

c 2 Sal. 12. 9 aur 25. 18, 1 Taw. 9. 18, 19.

5 Aur main ne mai bhare húe qadah aur piyále Raikábíon ke gharáne ke beton ke áge rakh diye, aur un se kahá, ki Mai pío.

6 Par unhon ne kahá, ki Ham mai na píenge: kyúnki hamáre báp Yúnadab[d] bin Raikáb ne ham ko yih kahke hukm diyá, ki Tum mai na píná, na tum, na tumháre bete, hamesha tak:

d 2 Sal. 10. 15.

7 Aur na ghar banáná, na bíj boná, na tákistán lagáná, na un ká málik honá: lekin 'umr bhar khaimon men rahná; táki jis zamín men tum musáfir ho, bahut dinon tak jíte raho[e].

e Khur 20. 12. Afs 6. 2, 3.

8 Chunánchi ham ne apne báp Yúnadab bin Raikáb kí áwáz suní, jo kuchh us ne hamen hukm diyá, ki ham, aur hamárí jorúán, aur hamáre bete, aur hamárí betíán, 'umr bhar mai na píwen;

9 Aur ham apne rahne ke liye ghar na banáwen; aur ham tákistán aur khet aur bíj nahín rakhte hain:

10 Par ham khaimon men base hain, aur ham ne farmánbardárí kí, aur jo kuchh hamáre báp Yúnadab ne hamen hukm diyá ham ne kiyá hai.

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.

11 Lekin yún húá, ki jab Bábul ká bádsháh Nabúkadrazar is sarzamín par charh áyá, to ham ne kahá, ki Ao, ham Kasdíon kí fauj ke dar se aur Arámíon kí fauj ke dar se Yarúsalam ko chale jáwen: tab hí se ham Yarúsalam men baste hain.

12 ¶ Tab KHUDÁWAND ká kalám Yaramiyáh par názil húá, aur us ne kahá,

13 Ki RABB ul afwáj Isráel ká Khudá yún kahtá hai, ki Já, aur Yahúdáh ke ádmíon aur Yarúsalam ke báshindon ko yún kah, Kyá tum nasíhat qabúl na karoge[f], ki merí báten suno, KHUDÁWAND kahtá hai?

f Yar. 32. 33.

14 Jo báten Yúnadab bin Raikáb ne apne beton ko farmáín, ki Mai na pío, so we bajá láe; ki we áj ke din tak mai nahín píte hain, balki unhon ne apne báp ke hukm ko máná hai: lekin main ne tum se kahá hai[g], subh sawere uthke kahá[h], aur tum ne merí na suní.

g 2 Taw. 36 15. h Yar. 7. 13. aur 25 3.

15 Aur main ne apne sáre khidmat-guzár nabíon ko tumháre pás bhejá hai[i], aur sawere uthke yih kahlá bhejá, ki Tum har ek apní burí ráh se phiro[k], aur apne kámon ko sudháro, aur begáne iláhon ke píchhe na jáo, ki un kí bandagí karo, aur jo zamín main ne tumhen aur tumháre bápdádon ko dí hai, tum us men basoge: par tum ne na kán lagáyá, na merí suní.

i Yar. 7. 25. aur 25. 4. k Yar 18. 11. aur 25. 5, 6.

16 Is sabab se ki Yúnadab bin Raikáb ke bete apne báp ke hukm ko, jo us ne unhen diyá thá, bajá láe; par is qaum ne merí na suní:

17 Is liye KHUDÁWAND, Rabb ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, Dekh, main Yahúdáh par, aur Yarúsalam ke sáre báshindon par wuh sárí baláen, jo main ne un se kahí hain, názil karúngá; kyúnki main ne unhen kahá hai, par unhon ne na suná[l]; aur main ne unhen buláyá hai, par unhon ne jawáb na diyá.

l Ams. 1. 24. Yas. 65. 12. aur 66. 4. Yar. 7. 13.

18 ¶ Aur Yaramiyáh ne Raikábíon ke gharáne se kahá, ki RABB ul afwáj Isráel ká Khudá yún kahtá hai, Azbaski tum ne apne báp Yúnadab ke hukm ko

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.

ᵐ Yar. 15. 19.

máná hai, aur us kí sárí wasíyaton par 'amal kiyá hai, aur jo kuchh us ne tumhen farmáyá, so tum ne kiyá hai:

19 Is liye RABB ul afwáj Isráel ká Khudá yún kahtá hai, ki Yúnadab bin Raikáb ke yahán kadhí hamesha tak aisá nahín hosaktá, ki ek ádmí na ho jo mere huzúr men khaṛá howe[m].

XXXVI BÁB.

1 Yaramiyáh Barúk ke háth se apní peshínqoí qalamband karátá; 5 aur wuhí ádmí hukm páke, us nuskhe ko jamá'at ke darmiyán paṛh letá. 11 Sardárán is kí khabar Míkáyáh ke wasíle se páke Yahúdí ko bhejte ki túmár ko lete áwe aur use un ke rúbarú paṛhe. 19 We Barúk ko chitáte ki wuh aur Yaramiyáh donon áp ko chhipáwen. 20 Sháh Yahúyaqím is hál se ágáh hojake, túmár kí kai ek báten suntá, tab use káṭke jalá dáltá. 27 Yaramiyáh un áfaton kí khabar deta jo us par paṛengín. 32 Barúk us túmár kí naql kartá, aur nabí kí aur báten us men shámil kar detá.

AUR yún húá, ki Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím bin Yúsiyáh ke chauthe baras men yih kalám KHUDÁWAND kí taraf se Yaramiyáh ko pahuncha, aur us ne kahá,

ᵃ Yas. 8. 1. Hiz. 2. 9. Zak. 5. 1. ᵇ Yar. 30. 2. ᶜ Yar. 25. 15, wag. ᵈ Yar. 25. 3.

2 Ki Ek túmár[a] apne liye le, aur sárí báten jo main ne Isráel kí bábat, aur Yahúdáh kí bábat[b], aur sárí qaumon kí bábat kahín[c], us din se leke ki main tujh se kahne lagá, hán, Yúsiyáh ke dinon se[d] áj ke din tak, us men likh.

ᵉ 7 áyat. Yar. 26. 3. ᶠ Yar. 18. 8. Yún. 3. 8.

3 Sháyad ki Yahúdáh ká ghäráná wuh sárí baláen, jo main un par názil karne ká iráda rakhtá hún, sune[e], ki we har ek apní badráhí se báz áwe[f], aur main un kí sharárat aur khatá ko mu'áf karún.

ᵍ Yar. 32. 12. ʰ Dekho Yar. 45. 1.

4 Tab Yaramiyáh ne Barúk bin Naiyiriyáh[g] ko buláyá: aur Barúk ne KHUDÁWAND kí sárí báten Yaramiyáh ke munh se, jo us ne use kahí thín, us túmár men likhín[h].

5 Aur Yaramiyáh ne Barúk ko hukm diyá, aur kahá, ki Main to qaid hún; main KHUDÁWAND ke ghar men nahín já saktá hún:

ⁱ Abb. 16. 29. aur 23. 27, —32. A'am. 27. 9.

6 Par tú já, aur KHUDÁWAND kí we báten, jo tú ne mere kahe se us túmár men likhí hain, KHUDÁWAND ke ghar men, roza ke din[i], logon ke kánon men paṛh suná; aur sáre Yahúdáh ke kánon men bhí, jo apne shahron se áe hon, tú wuhí báten paṛhke suná.

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.

ᵏ 3 áyat.

7 Sháyad aisá howe, ki we 'ájiz hoke apne KHUDÁWAND se minnat karenge[k], aur we har ek apní badráhí se báz áwenge: kyúnki is qaum par KHUDÁWAND ká gazab o qahr, jis kí khabar us ne dí hai, shadíd hai.

8 Aur Barúk bin Naiyiriyáh ne sab kuchh, jo Yaramiyáh nabí ne us ko farmáyá thá, kiyá, aur KHUDÁWAND ke ghar men Khudáwand kí wuh báten, jo daftar men likhí thín, paṛh sunáín.

606 ke qaríb.

9 Aur Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím bin Yúsiyáh ke pánchwen baras ke nauwen mahíne men aisá húá, ki Yarúsalam ke sáre logon ne, aur un sáre logon ne, jo Yahúdáh ke shahron se Yarúsalam men áe the, KHUDÁWAND ke áge roza kí manádí kí.

ˡ Yar. 26. 10.

10 Tab Barúk ne Yaramiyáh kí báton ká túmár KHUDÁWAND ke ghar ke bích, sáfir Jamariyáh bin Sáfan kí koṭhrí men, úpar ke sahn ke darmiyán, KHUDÁWAND ke ghar ke naye darwáze ke ástána par[l], sáre logon ke kánon men paṛhke sunáyá.

11 ¶ Jab Míkáyáh bin Jamariyáh bin Sáfan ne, KHUDÁWAND kí sárí báton ko, jo us kitáb men thín, suná thá,

12 Tab wuh utarke bádsháh ke ghar, sáfir kí koṭhrí men gayá: aur dekh, sab sardár, ya'ne Ilisam'a sáfir, aur Diláyáh bin Sam'aiyáh, aur Ilnátan bin 'Akbúr, aur Jamariyáh bin Sáfan, aur Sidqiyáh bin Hananiyáh, aur sáre sardár wahán baiṭhe the.

13 Tab Míkáyáh ne we sárí báten jo us ne suní thín, jab Barúk kitáb logon ke áge paṛhtá thá, un se kahín.

14 Aur sáre sardáron ne Yihúdí bin Nataniyáh bin Salamiyáh bin Kúshí ko Barúk ke pás bhejá, aur paigám kiyá, ki Wuh túmár, jo tú ne logon ke áge paṛhá hai, apne háth men le, aur chalá á. So Barúk bin Naiyiriyáh túmár ko apne háth men leke un ke pás áyá.

15 Aur unhon ne use kahá, ki Ab baiṭh já, aur hamáre kánon men yih paṛhke suná. Tab Barúk ne use un ke kánon men paṛhke sunáyá.

16 Aur aisá húá, ki jab unhon ne we sárí báten sunín, to hirásán

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

hoke we ek dúsre ko dekhne lage, aur Barúk se kahá, ki Ye sárí báten ham yaqínan bádsháh se kahenge.

17 Aur unhon ne yih kahke Barúk se púchhá, ki Ham se kah, tú ne ye sárí báten us ke kahe se kyúnkar likhín?

18 Tab Barúk ne un se kahá, ki Wuh ye sárí báten mujhe apne munh se kahtá gayá, aur main siyáhí se kitáb men likhtá gayá.

19 Tab sardáron ne Barúk ko kahá, ki Já, apne taín chhipá, tú aur Yaramiyáh; aur koí na jáne ki tum kahán ho.

20 ¶ Aur we bádsháh ke pás sahn men gaye, par unhon ne us túmár ko Ilisam'a sáfir kí kothrí men rakh chhorá, aur sárá mazmún bádsháh ko kah sunáyá.

21 Tab bádsháh ne Yihúdí ko bhejá, ki túmár láwe, aur wuh use Ilisam'a sáfir kí kothrí men se le áyá: aur Yihúdí ne bádsháh aur sáre sardáron ke kánon men, jo bádsháh ke huzúr khare the, use parhke sunáyá.

22 Aur bádsháh játe-wále aiwán men[m] baithá thá, ki nauwán mahíná thá; wahán angethí men us ke huzúr ág roshan thí.

[m] Dekho 'Amús 3 15.

23 Aur aisá húá, ki jab Yihúdí ne tín chár warq parhe the, to us ne use sáfir kí chhurí se kátá, aur angethí kí ág men dálá, yahán tak ki tamám túmár angethí kí ág se bhasam húá.

24 So we na dare, na unhon ne apne kapre pháre[n], na to bádsháh ne, na us ke mulázimon men se kisí ne, jinhon ne yih sab báten sunín.

[n] 2 Sal. 22. 11. Yas. 36 22. aur 37 1.

25 Lekin Ilnátan, aur Diláyáh, aur Jamariyáh ne bádsháh se 'arz kí thí, ki Túmár ko na jaláiye; par us ne un kí na suní.

26 Aur bádsháh ne Yarahmiel ‖ bin Hammalik, aur Shiráyáh bin 'Azariel, aur Salamiyáh bin 'Abadiel ko hukm diyá, ki Barúk sáfir aur Yaramiyáh nabí ko pakro: par KHUDÁWAND ne unhen chhipáyá.

‖ Yá, Bádsháh ká beṭá.

605 ke qaríb.

27 ¶ Aur us ke ba'd ki bádsháh ne túmár aur un báton ko, jo Barúk ne Yaramiyáh ke kahe se likha thá, jaláyá thá, KHUDÁWAND ká yih kalám Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,

28 Ki Tú dúsrá túmár apne liye le, aur us men we sárí báten, jo agle túmár men thín, jise Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím ne jalá diyá hai likh.

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

29 Aur Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím se kah, ki KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Tú ne túmár ko jalá diyá, aur kahá hai, ki Tú ne us men aisá kyún likhá hai, ki sháh i Bábul yaqínan áwegá, aur is sarzamín ko aisá gárat karegá, aur aisá wírán kar degá, ki na to insán na haiwán us men báqí rahegá?

30 Is liye Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím kí bábat KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Us kí nasl men se koí na rahegá jo Dáúd ke takht par baithe[o], aur us kí lásh phenkí jáegí[p], ki din ko garmí men, aur rát ko pále men parí rahe.

[o] Yar. 22. 30.
[p] Yar. 22. 19.

31 Aur main us ko, aur us kí nasl ke, aur us ke mulázimon ko, un kí sharárat ke sabab sazá dúngá; aur main un par, aur Yarúsalam ke báshindon par, aur Yahúdáh ke logon par, wuh sárí baláen jo main ne kahí hain, názil karúngá; par unhon ne na suná.

32 ¶ Tab Yaramiyáh ne dúsrá túmár leke Barúk bin Naiyiriyáh sáfir ko diyá; aur us ne us kitáb kí sárí báten, jise Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím ne ág men jaláyá thá, Yaramiyáh ke kahe se us men likhín: aur un ke siwá, waisí hí bahutsí báten us men likhí gayín.

XXXVII BÁB.

1 *Fira'ún kí fauj ke nikalne ke bá'is Kasdí Yarúsalem ká muhásara chhor dete aur chale játe, aur us waqt Sidqiyáh Yaramiyáh ko kahlá bhejtá ki wuh un ke liye du'á mánge.* 6 *Yaramiyáh ilhám se khabar detá ki Kasdí zarúr phir áwenge, aur shahr ko le lenge.* 11 *Nabí ko bhagorá jánke we use pakar lete, aur pítte hain, aur qaid karte.* 16 *Nabí Sidqiyáh ko khabar detá ki wuh aur us ke log asír hojáenge.* 18 *Apní bábat 'arz kartá ki wuh ázád kiyá jáwe chunánchi bádsháh us par kuchh mihrbání záhir kartá.*

599 ke qaríb.

AUR Sidqiyáh bin Yúsiyáh, jise Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ne Yahúdáh kí sarzamín men bádsháh kiyá thá, Kúniyáh bin Yahúyaqím kí jagah par bádsháhí kartá thá[a].

[a] 2 Sal. 24. 17. 2 Taw. 36. 10. Yar. 22. 24.

2 Lekin na us ne, na us ke mulázimon ne, na mulk ke logon ne, KHUDÁWAND kí wuh báten sunín[b], jo us ne Yaramiyáh nabí kí ma'rifat kahí thín.

[b] 2 Taw. 36. 12, 14.

Peshtar MASÍH se, 599 ke qaríb. — [a] Yar. 21.1, 2. aur 29. 25. aur 52. 24. 590. [d] Dekho 2 Sal. 24.7. Hiz. 17. 15. [e] 11 áyat. Yar. 34. 21. [f] Yar. 21. 2. [g] Yar. 34. 22. [h] Yar. 21.4, 5. [i] 5 áyat

3 Aur Sidqiyáh bádsháh ne Yahúkal bin Salamiyáh, aur Safaniyáh bin Ma'asiyáh[c] káhin se Yaramiyáh nabí ko kahlá bhejá, ki Ab hamáre liye ḴHUDÁWAND hamáre Khudá se du'á máng.

4 Ki Yaramiyáh logon ke darmiyán áyá jáyá kartá thá; kyúnki unhon ne use qaidkháne men nahín dálá thá:

5 Us waqt Fira'ún kí fauj Misr se niklí thí[d], aur jab Kasdíon ne, jo Yarúsalam ká muhásara karte the[e], un ká shuhra suná, we Yarúsalam se rawána hogaye.

6 ¶ Tab ḴHUDÁWAND ká yih kalám Yaramiyáh nabí ko pahunchá, aur us ne kahá,

7 Ki ḴHUDÁWAND Isráel ká Khudá yún kahtá hai, ki Tum Yahúdáh ke bádsháh se, jis ne tumhen merí taraf bhejá, ki mujh se suwál karo[f], yún kaho, Dekh, Fira'ún kí fauj, jo tumhárí madad karne ko niklí hai, apní zamín i Misr ko phir jáegí.

8 Aur Kasdí phir áke is shahr se larenge, aur use le lenge, aur use ág se jaláwenge[g].

9 ḴHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Tum apne taín yih kahke mat bhuláo, ki Kasdí zarúr ham se phirenge: kyúnki we na phirenge.

10 Aur agarchi tum Kasdíon kí sárí fauj ko, jo tum se laṛtí hai, márte, aur un men se sirf zakhmí log báqí rahte, tad bhí we har ek apne khaima se uṭhte, aur is shahr ko phúnk dete[h].

11 ¶ Aur aisá húá, ki jab Kasdíon kí fauj Fira'ún kí fauj ke sabab[i] Yarúsalam ke sámhne se kúch kar gayí thí,

12 Tab Yaramiyáh Binyamín kí zamín men jáne ko Yarúsalam se nikal gayá, ki apná hissa qaum ke darmiyán wahán se lewe.

13 Aur jab wuh Binyamín ke darwáza par pahunchá, wahán nigahbánon ká ek jam'adár thá, jis ká nám Iriyáh bin Salamiyáh bin Hananiyáh thá; aur us ne yih kahke Yaramiyáh nabí ko pakṛá, ki Tú Kasdíon kí taraf hoke játá.

14 Tab Yaramiyáh ne kahá, ki Jhúṭh; main Kasdíon kí taraf hoke nahín játá hún. Par us ne us ki na suní: so Iriyáh Yaramiyáh ko pakaṛke sardáron ke pás láyá.

15 Aur sardár Yaramiyáh par gusse húe, aur use márá, aur Yúnatan sáfir ke ghar men[k] use qaid kiyá; kyúnki unhon ne us ghar ko qaidkhána muqarrar kiyá thá.

16 ¶ Jab Yaramiyáh qaidkháne men[l] dákhil húá thá, aur hujron men utrá, aur Yaramiyáh wahán bahut dinon tak rahá thá,

17 Tab Sidqiyáh bádsháh ne ádmí bhejke use nikalwáyá: aur bádsháh ne apne ghar men us se yih kahke khufiyatan púchhá, ki Kyá ḴHUDÁWAND kí taraf se koí kalám hai? Aur Yaramiyáh ne kahá, ki Hai; kyúnki us ne kahá, ki tú Bábul ke bádsháh ke háth men asír hojáegá.

18 Aur Yaramiyáh ne Sidqiyáh bádsháh se kahá, ki Main ne terá, aur tere mulázimon ká, aur is qaum ká kyá qusúr kiyá hai, ki tum ne mujhe qaidkháne men dálá hai?

19 Ab tumháre nabí kahán hain, jo yih kahke tum se nubúwat karte the, ki Bábul ká bádsháh tum par aur is zamín par na charh áwegá?

20 Ai mere khudáwand bádsháh, ab merí suniye: merí darkhwást áp ke sámhne qabúl ho, ki mujhe Yúnatan sáfir ke ghar men na phirwá díjiye, na ho ki main wahán mar jáún.

21 Tab Sidqiyáh bádsháh ne hukm kiyá, ki Yaramiyáh ko qaidkháne ke sahn men rakhen[m], aur har roz roṭí ká ek girda nánbáíon ke mahalla se leke use diyá karen, jab tak sáre shahr kí roṭíán kharch na hon[n]. Aur Yaramiyáh qaidkháne ke sahn men rahá.

XXXVIII BÁB.

1 Sardár Yaramiyáh ke ek paigám se bezár hoke nabí ko Milkiyah ke yahán qaid karáte 7 7 'Abd i Malik Sháh se 'arz karke nabí ko kuchh árám pahunchátá. 14 Nabí bádsháh se poshída muláqát karke use saláh detá, ki apní ján bachháne ke liye Kasdíon se mel kare. 24 Bádshah se hukm páke us mashwarat ká sárá hál sardáron se poshída rakh detá.

US waqt Safatiyáh bin Matán, aur Jidaliyáh bin Fashúr, aur Yúkal bin Salamiyáh[a], aur Fashúr bin Milkiyáh[b] ne we báten[c], jo Yaramiyáh sáre logon se kahtá rahá, sunín; ki wuh kahtá thá,

2 ḴHUDÁWAND yún kahtá hai, ki

Peshtar MASÍH se, 590 — [k] Yar. 38. 26. [l] Yar. 38. 6. 589. [m] Yar. 32. 2. aur 38. 13, 28. [n] Yar. 38. 9. aur 52. 6. [a] Yar. 37. 3. [b] Yar. 21. 1. [c] Yar. 21. 8.

Peshtar MASÍH se, 589.

Jo is shahr meṉ rahegá, so talwár aur kál aur wabá se mar jáegá: aur jo Kasdíoṉ meṉ já milegá, so jíegá; aur us kí ján us ke liye ganímat hogí, aur wuh jítá rahegá[d].

3 KHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, ki Yih shahr Bábul ke bádsháh kí fauj ke qabze meṉ yaqínan kar diyá jáegá, aur wuh use le legá[e].

4 Tab sardároṉ ne bádsháh se kahá, ki Ham terí minnat karte haiṉ, ki is mard ko márḍál[f]; kyúṉki wuh jangí logoṉ ke háthoṉ ko, jo is shahr meṉ báqí rahe haiṉ, aur sáre logoṉ ke háthoṉ ko aisí báteṉ kahke sust kartá hai: ki yih shakhs is qaum ká khair-khwáh nahíṉ hai, balki bad-khwáh hai.

5 Tab Sidqiyáh bádsháh ne kahá, Dekho, wuh tumháre qábú meṉ hai: kyúṉki bádsháh aisá nahíṉ jo tumhárí mukhálafat kare.

6 Tab unhoṉ ne Yaramiyáh ko pakaṛke Milkiyáh ‖ bin Hammalik kí chúán meṉ, jo qaidkháne ke sahn meṉ thí[g], ḍál diyá; aur unhoṉ ne Yaramiyáh ko rassí báṉdke laṭká diyá. Aur chúán meṉ kuchh pání na thá, kíchaṛ thí; aur Yaramiyáh kíchaṛ meṉ dhas gayá.

7 ¶ Aur jab 'Abd i Malik[h] Kúshí ne, jo bádsháhí ghar ke khwájasaráoṉ meṉ se ek thá, suná, ki unhoṉ ne Yaramiyáh ko chúán meṉ ḍál diyá hai, aur bádsháh Binyamín ke darwáze meṉ baiṭhá thá,

8 Tab 'Abd i Malik bádsháh ke ghar se niklá, aur bádsháh se yih 'arz kí, aur kahá,

9 Ki Ai mere khudáwand bádsháh, in logoṉ ne jo kuchh Yaramiyáh nabí se kiyá so burá kiyá, ki unhoṉ ne use chúán meṉ ḍál diyá hai, aur jaháṉ wuh hai bhúkh se maregá: kyúṉki shahr meṉ roṭí nahíṉ hai.

10 Tab bádsháh ne 'Abd i Malik Kúshí ko yih kahke hukm diyá, ki Tú yaháṉ se tís ádmí ‖ apne sáth le, aur Yaramiyáh nabí ko, peshtar us se ki wuh mar jáe, chúán meṉ se nikál.

11 Aur 'Abd i Malik un ádmíoṉ ko apne sáth leke bádsháh ke ghar meṉ khazáne ke níche gayá. aur puráne nikamme chithṛe aur ná-kára gudṛíáṉ waháṉ se líṉ, aur unheṉ rassíoṉ se chúán meṉ Yaramiyáh ke pás laṭkáyá.

12 Aur 'Abd i Malik Kúshí ne Yaramiyáh se kahá, ki In puráne chithṛoṉ aur ná-kára gudṛioṉ ko rassí ke níche apní bagal tale rakh. Aur Yaramiyáh ne waisá hí kiyá.

13 Aur unhoṉ ne rassíoṉ se Yaramiyáh ko khíṉchá[i], aur chúán se nikálá: aur Yaramiyáh qaidkháne ke sahn meṉ rahá[k].

14 ¶ Tab Sidqiyáh bádsháh ne Yaramiyáh nabí ko bulá bhejá, aur KHUDÁWAND ke ghar kí ‖ tísrí koṭhrí ke andar use legayá: aur bádsháh ne Yaramiyáh se kahá, Maiṉ tujh se ek bát púchhtá húṉ; tú mujh se kuchh na chhipá.

15 Aur Yaramiyáh ne Sidqiyáh se kahá, ki Agar maiṉ tujh se kholke kahúṉ, kyá tú mujhe yaqínan qatl na karegá? aur agar maiṉ tujhe saláh dúṉ, kyá tú merí sunegá?

16 Tab Sidqiyáh bádsháh ne Yaramiyáh ke áge poshída qasam kháke kahá, Zinda KHUDÁWAND kí qasam, jis ne mujhe ján bakhshí hai[l], maiṉ tujhe qatl na karúṉgá, aur tujhe un ke háth meṉ, jo terí ján ke khwáhán haiṉ, hawála na karúṉgá.

17 Aur Yaramiyáh ne Sidqiyáh se kahá, ki KHUDÁWAND Rabb ul afwáj, Isráel ká Khudá, yúṉ kahtá hai. Yaqínan agar tú nikalke Bábul ke bádsháh ke sardároṉ[m] meṉ já milegá[n], to terí ján bachegí, aur yih shahr ág se jaláyá na jáegá; aur tú aur terá gharáná jíegá:

18 Par agar tú Bábul ke bádsháh ke sardároṉ se já na milegá, to yih shahr Kasdíoṉ ke háth meṉ diyá jáegá, aur we use phúnk deṉge, aur tú un ke háth se rihái na páwegá[o].

19 Aur Sidqiyáh bádsháh ne Yaramiyáh se kahá, ki Maiṉ un Yahúdíoṉ se ḍartá húṉ, jo Kasdíoṉ se mile húe haiṉ, na ho ki we mujhe un ke háth meṉ hawála kareṉ, aur we mujh par ta'na máreṉ[p].

20 Aur Yaramiyáh ne kahá, We tujhe hawála na kareṉge. Maiṉ terí minnat kartá húṉ, ki tú KHUDÁWAND ‖ ká sukhan, jo maiṉ tujh

Peshtar MASÍH se, 589.

[d] Yar. 21. 9
[e] Yar. 21. 10. aur 32. 3.
[f] Dekho Yar. 26. 11.
‖ Yá, Bádsháh ká beṭá.
[g] Yar. 37. 21.
[h] Yar. 39. 16.
‖ 'Ibrání meṉ, apne háth meṉ le.
[i] 6 áyat.
[k] Yar. 37. 21.
‖ 'Ibrání meṉ, tísre madkhal meṉ.
[l] Yas. 57. 16.
[m] Yar. 39. 3.
[n] 2 Sal. 24. 12.
[o] Yar. 32. 4. aur 34. 3. 23 áyat.
[p] 1 Sam. 31. 4.
‖ 'Ibrání meṉ, kí áwáz.

Peshtar MASÍH se, 589.

se kahtá húṉ, sun, to terá bhalá hogá, aur terí ján bachegí.

21 Par agar tú nikal jáne ká inkár kare, to yihí kalám hai, jo ḲHUDÁWAND ne mujh par záhir kiyá:

22 Ki Dekh, sab 'auraten jo Yahúdáh ke bádsháh ke mahall meṉ rah gayí haiṉ, Bábul ke bádsháh ke sardároṉ ke pás pahuncháí jáengí, aur we tujh se kahengí, ‖ Tere yároṉ ne tujhe ubhárá hai, aur tujh par ǵálib húe; tere páṉw chihle meṉ phaṉs gaye, aur we log phirke chale gaye.

‖ 'Ibrání meṉ, *Terí salámatí ke mardoṉ ne.*

23 Aur we terí sárí jorúoṉ aur laṛkoṉ ko[q] Kasdíoṉ ke pás nikál le jáenge; aur tú bhí un ke háth se rihái na páwegá[r], balki Bábul ke bádsháh ke háth meṉ giriftár hogá; aur ‖ tú is shahr ke jaláe jáne ká bá'is hogá.

[q] Yar. 39. 6 aur 41. 10.
[r] 18 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, *tú is shahr ko jaláegá.*

24 ¶ Tab Sidqiyáh ne Yaramiyáh se kahá, Yih báteṉ kisí par záhir na hoṉ, to tú márá na jáegá.

25 Par agar sardár suneṉ, ki maiṉ ne tujh se bátchít kí, aur we tere pás áke kaheṉ, ki Jo kuchh tú ne bádsháh se kahá, ab ham par záhir kar, ham se na chhipá, aur wuh bhí jo kuchh bádsháh ne tujh se kahá; aur ham tujhe qatl na karenge:

26 Tab tú un se kah, ki Maiṉ ne bádsháh se 'arz kí[s], ki wuh mujhe Yúnatan ke ghar meṉ phir na bheje[t], ki maiṉ waháṉ mar jáúṉgá.

[s] Yar. 37. 20.
[t] Yar. 37. 15.

27 Aur sáre sardár Yaramiyáh ke pás áe, aur us se púchhá: aur us ne in sárí bátoṉ ke muwáfiq, jo bádsháh ne farmáíṉ, un se kahá. So we chupke ho rahe, kyúṉki bhed ma'lúm na húá.

28 Aur is din tak Yarúsalam le liyá gayá, Yaramiyáh qaid-kháne ke sahn meṉ rahá[u]: aur jab Yarúsalam le liyá gayá, wuh waháṉ thá.

[u] Yar. 37. 21 aur 39. 14.

XXXIX BÁB.

1 *Yarúsalam le liyá játá.* 4 *Sidqiyáh kí áṉkheṉ nikálí játíṉ aur wuh Bábul ko bhejá játá.* 8 *Shahr ǵárat kiyá játá,* 9 *aur us ke báshindagán asír kiye játe.* 11 *Sháh i Bábul apne logoṉ ko hukm detá ki Yaramiyáh ke sáth khush-sulúki kareṉ.* 15 *Ḳhudá 'Abd i Malik ke sáth ḳháss wa'da kartá.*

590.

YAHÚDÁH ke bádsháh Sidqiyáh ke nauweṉ baras ke dasweṉ mahíne meṉ Bábul ká bádsháh Nabúkadrazar apní sárí fauj samet Yarúsalam par chaṛh áyá, aur us ká muhásara kiyá[a].

Peshtar MASÍH se, 590.

2 Sidqiyáh ke gyárahweṉ baras ke chauthe mahíne meṉ, aur us mahíne kí nauwíṉ táríḳh, shahr ne shikast páí.

[a] 2 Sal. 25. 1,—4. Yar. 52. 4,—7.

588.

3 Aur Bábul ke bádsháh ke sáre sardár, ya'ne Naiyirgul-Sarázar, Samjar-Nabú, Sarsikím, ‖ Rab-Sáris, Naiyirgul-Sarázar, ‖ Rab-Mág, aur Bábul ke bádsháh ke báqí sardár dáḳhil húe[b], aur bích ke darwáze par baiṭhe.

‖ Yá, *Ḳhojoṉ ká sardár.*
‖ Yá, *Majúsíoṉ ká sardár.*
[b] Yar. 38. 17.

4 ¶ Aur aisá húá, ki Yahúdáh ká bádsháh Sidqiyáh aur sáre jangí mard unheṉ dekhke bháge[c], aur rát ko bádsháhí bág kí ráh us darwáze se, jo do díwároṉ ke darmiyán hai, shahr se nikal gaye, aur bayábán kí ráh lí.

[c] 2 Sal. 25. 4, wag. Yar. 52. 7, wag.

5 Par Kasdíoṉ kí fauj ne un ká píchhá kiyá, aur Yarídú ke maidánoṉ meṉ Sidqiyáh ko já pakṛá[d]: aur use leke Riblah[e] meṉ Hamát kí zamín ke bích Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ke huzúr láe, jaháṉ us ne us par fatwá diyá.

[d] Yar. 32. 4. aur 38. 18, 23.
[e] 2 Sal. 23. 33.

6 Aur Bábul ke bádsháh ne Sidqiyáh ke beṭoṉ ko Riblah meṉ us kí áṉkhoṉ ke áge qatl kiyá: aur Bábul ke bádsháh ne Yahúdáh ke sáre amíroṉ ko bhí qatl kiyá.

7 Aur us ne Sidqiyáh kí áṉkheṉ nikalwá ḍálíṉ[f], aur use pítal kí zanjíroṉ se jakṛá ki Bábul ko le jáe.

[f] Hiz. 12 13, ba muqábala Yar. 32 4 ke.

8 ¶ Aur Kasdíoṉ ne bádsháhí mahall ko aur logoṉ ke gharoṉ ko ág se jalá diyá[g], aur Yarusalam kí díwároṉ ko toṛ ḍálá.

[g] 2 Sal. 25. 9 Yar. 38. 18, aur 52. 13.

9 Ba'd us ke jilaudároṉ ká sardár Nabúsaradán báqí logoṉ ko, jo shahr meṉ rah gaye the, aur un ko jo un kí taraf hoke us pás bhág áe the, ya'ne, qaum ke sáre báqí logoṉ ko asír karke Bábul ko legayá[h].

[h] 2 Sal. 25 11, wag. Yar. 52. 15, wag.

10 Par qaum ke miskínoṉ ko jo mál na rakhte the, jilaudároṉ ke sardár Nabúsaradán ne Yahúdáh kí zamín meṉ chhoṛá, aur tákistán aur khet us hí waqt us ne unheṉ baḳhshe.

11 ¶ Aur Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ne Yaramiyáh kí bábat jilaudároṉ ke sardár Nabúsaradán ‖ ko yih kahke farmáyá,

‖ 'Ibrání meṉ, *ke háth se tákíd ki, aur kahá.*

12 Ki use leke us par nigáh i nek kar, aur use kuchh dukh na

Peshtar MASÍH se, 588.

de; balki tú us se wuh kar jo wuh tujhe kahe.

13 So jilaudároṉ ke sardár Nabúsaradán, Nabúshashbán, Rab-Sáris, aur Naiyirgul-Sarázar, Rab-Mág, aur Bábul ke sáre sardároṉ ne bhejke,

14 Yaramiyáh ko qaidkháne ke sahn se liyá[l], aur Jidaliyáh[k] bin Akhiqám[l] bin Sáfan ke supurd kiyá, ki use ghar le jáwe: aur wuh apne logoṉ ke darmiyán rahá.

15 ¶ Aur jis waqt Yaramiyáh qaidkháne ke sahn meṉ qaid thá, KHUDAWAND ká yih kalám us ko pahunchá, aur us ne kahá,

16 Ki Já, 'Abd i Malik Kúshí se kah[m], ki RABB ul afwáj Isráel ká Khudá yúṉ kahtá hai, Dekh, maiṉ apní báteṉ, jo maiṉ ne is shahr kí kharábí kí bábat, aur na ki us kí bhaláí kí bábat kahíṉ, púrí karúngá[n], aur sab kuchh us din tere hí áge púrá hogá.

17 Par us din maiṉ tujhe riháí dúngá, KHUDAWAND kahtá hai; aur tú un logoṉ ke háth meṉ, jin se tú ḍartá hai, giriftár na hogá.

18 Kyúṉki maiṉ tujhe zarúr bacháúngá, aur tú talwár se márá na jáegá, balki terí ján tere liye ganímat hogí[o], is liye ki tú ne mujh par bharosá rakhá, KHUDAWAND kahtá hai[p].

[l] Yar. 38. 28. [k] Yar. 40. 5. [l] Yar. 26. 24. [m] Yar. 38. 7, 12. [n] Dán. 9. 12. [o] Yar. 21. 9 aur 45. 5. [p] 1 Taw. 5. 20. Zab. 37. 40.

XL BAB.

1 Nabúsaradán Yaramiyáh ko ázád kartá, aur wuh fauran Jidaliyáh ke pás játá. 7 Báqí Yahúdí jo titar bitar húe the us kí panáh ikaṭṭhe hote. 13 Yúhanán Ismá'el ká fasád fásh karta, par hákim us kí bát yaqín nahíṉ kartá.

588.

WUH kalám jo KHUDAWAND kí taraf se Yaramiyáh ko pahunchá, ba'd us ke ki jilaudároṉ ke sardár Nabúsaradán ne use Rámah se rukhsat kiyá, jab us ne use zanjíroṉ meṉ jakṛá húá páyá, un sab asíroṉ samet, jo Yarúsalam aur Yahúdáh ke the jinheṉ asír karke Bábul ko legaye, aur us ko Rámah se nikal jáne kí parwánagí dí[a].

2 Aur jilaudároṉ ke sardár ne Yaramiyáh ko leke use kahá, ki KHUDAWAND tere Khudá ne is balá kí, jo is makán par áí, khabar dí thí[b].

3 So KHUDAWAND ne balá názil kí, aur us ne apne kahe ke muwáfiq kiyá; is sabab ki tum logoṉ ne KHUDAWAND kí khatá kí, aur us kí nahíṉ suní[c], is wáste yih tum par áí hai.

[a] Yar. 39. 14. [b] Yar. 50. 7.

4 Aur dekh, áj ke din maiṉ ne tujhe un hathkaṛíoṉ se, jo tere háthoṉ meṉ haiṉ, riháí dí hai. Agar mere sáth Bábul chalná tujhe achchhá lage, to tú chal[d], aur maiṉ tujh par nigáh i nek karúngá; aur agar mere sáth Bábul chalná tujhe burá lage, to rah já: dekh, sárí sarzamín tere áge hai[e]: jidhar terá jí cháhe, aur tú munásib jáne, tidhar já.

5 Us ne hanoz jawáb na diyá thá, ki us ne phir kahá, Tú Jidaliyáh bin Akhiqám bin Sáfan ke pás, jise Bábul ke bádsháh ne Yahúdáh ke shahroṉ ká hákim kiyá hai[f], já, aur qaum ke darmiyán us ke sáth rah; nahíṉ to, jidhar tú apne liye munásib jáne tidhar já. Aur jilaudároṉ ke sardár ne use khurák dí, aur in'ám diyá, aur use rukhsat kiyá.

6 Tab Yaramiyáh Jidaliyáh bin Akhiqám ke pás[g] Misfáh[h] meṉ gayá, aur us ke sáth un logoṉ ke darmiyán, jo zamín meṉ báqí rah gaye the, rahá.

7 ¶ Jab lashkaroṉ ke sáre sardároṉ ne, aur un ke ádmíoṉ ne, jo maidán meṉ rah gaye the, suná, ki Bábul ke bádsháh ne Jidaliyáh bin Akhiqám ko zamín ká hákim kiyá hai[i], aur ki us ne mardoṉ aur 'auratoṉ aur laṛkoṉ ko aur mamlukat ke miskínoṉ ko[k] jo asír hoke Bábul ko bheje na gaye the, us ke supurd kiyá thá;

8 Tab Ismá'el[l] bin Nataniyáh, aur Yúhanán, aur Yúnatan, baní Qaríh, aur Siráyáh bin Tanhúmat, aur baní 'Úfí Natúfátí, aur Yazaniyáh bin Ma'akátí, apne ádmíoṉ ke sáth Jidaliyáh ke pás Misfáh meṉ áe.

9 Aur Jidaliyáh bin Akhiqám bin Sáfan ne un se aur un ke ádmíoṉ se qasam kháke kahá, ki Tum Kasdíoṉ kí khidmat-guzárí karne se na ḍaro: zamín meṉ baso, aur Bábul ke bádsháh ke tábi'dár raho, aur isí meṉ tumhára bhalá hogá.

10 Maiṉ jo húṉ, dekho, jo Kasdí hamáre pás áwenge, ‖ un kí khidmat karne ke liye maiṉ Misfáh meṉ rahúngá; par tum mai, aur tábistání mewe, aur tel jam'a karke, apne bartanoṉ meṉ zakhíra karo,

[c] Ist. 29. 24, 25. Dán. 9. 11. [d] Yar. 39. 12. [e] Paid. 20. 15. [f] 2 Sal. 25. 22, wag. [g] Yar. 39. 14. [h] Qáz. 20. 1. [i] 2 Sal. 25. 23, wag. [k] Yar. 39. 10. [l] Yar. 41. 1. ‖ 'Ibrání meṉ, un ke áge khaṛá hone ke liye; yúṉ, 10 áyat. Ist. 1. 38.

Peshtar MASÍH se, 588.

Peshtar MASÍH se, 588.

aur apne shahroṉ meṉ, jo tum ne iḳhtiyár kiyá hai, baso.

11 Aur jab sáre Yahúdíoṉ ne, jo Moáb aur baní 'Ammún, aur Adúm, aur un sárí nawáhíoṉ meṉ the, suná, ki Bábul ke bádsháh ne Yahúdáh ke chand logoṉ ko chhoṛá hai, aur un par Jidaliyáh bin Aḳhiqám bin Sáfan ko hákim kiyá hai:

12 Tab sáre Yahúdí har jagah se, jaháṉ we parágauda the, phire, aur Yahúdáh kí sarzamín Misfáh meṉ Jidaliyáh ke pás áe, aur mai aur tábistání mewe wufúr se jam'a kiye.

13 ¶ Aur Yúhanán bin Qaríh, aur lashkaroṉ ke sáre sardár, jo maidánoṉ meṉ the, Misfáh meṉ Jidaliyáh pás áe,

14 Aur use kahne lage, Kyá tú is se ágáh hai, ki baní 'Ammún ke bádsháh Ba'alís[m] ne Ismá'el bin Nataniyáh ko bhejá hai, ki terí ján máre? Par Jidaliyáh bin Aḳhiqám ne un kí bát sach na jání.

15 Aur Yúhanán bin Qaríh ne Misfáh meṉ Jidaliyáh se ḳhufiyatan kahá, Mujhe jáne dijiye, ki main Ismá'el bin Nataniyáh ko qatl karúṉ, aur koí na jánegá; wuh kyúṉkar tujhe qatl kare, aur sáre Yahúdí, jo tujh pás jam'a húe haiṉ, bithráe jáeṉ, aur Yahúdáh meṉ se we log, jo báqí rahe haiṉ, halák hoṉ!

16 Par Jidaliyáh bin Aḳhiqám ne Yúhanán bin Qaríh se kahá, Tú aisá kám na kar, ki tú Ismá'el kí bábat jhúṭh kahtá hai.

[m] Dekho Yar 41. 10.

XLI BAB.

1 Ismá'el Jidaliyáh wagairon ko dagá deke unheṉ qatl kartá, aur in ká rakhtá ki báqí logoṉ ko sáth leke 'Ammúníoṉ kí samt bhágo. 11 Yúhanán us ká píchhá karke asíroṉ ko us ke qabze se chhuṛátá, aur ḳhud Misr ko jáne ká iráda kartá.

AUR sátveṉ mahíne aisá húá, ki Ismá'el bin Nataniyáh bin Ilísam'a jo sháhí nasl se thá, aur bádsháh ke amíroṉ meṉ se das ádmí us ke sáth, Jidaliyáh bin Aḳhiqám ke pás Misfáh meṉ áe[a], aur unhoṉ ne waháṉ Misfáh meṉ ek sáth roṭí kháí.

2 Tab Ismá'el bin Nataniyáh, un das ádmíoṉ samet jo us ke sáth the, uṭhá, aur Jidaliyáh bin Aḳhiqám bin Sáfan ko, jise Bábul ke bádsháh ne mulk ká hákim kiyá thá, talwár se márá[b], aur use qatl kiyá.

3 Aur sáre Yahúdíoṉ ko, jo us ke sáth, ya'ne Jidaliyáh ke sáth, Misfáh meṉ the, aur Kasdíoṉ ko, jo waháṉ házir the, aur jangí mardoṉ ko Ismá'el ne qatl kiyá.

4 Aur jab wuh Jidaliyáh ko már chuká, aur kisí ko ḳhabar na húí, us ke dúsre din aisá húá,

5 Ki Sikm, aur Sailá, aur Samrún se, kaí ek shaḳhs, jo sab ke sab assí ádmí the, ḍáṛhí munḍáe[c], aur kapṛe pháṛe, aur apne ko gháyal kiye húe, aur hadye aur lubán apne háth meṉ liye húe waháṉ áe, tá ki ḲHUDÁWAND ke ghar meṉ guzráneṉ[d].

6 Aur Ismá'el bin Nataniyáh Misfáh se un ke istiqbál ko niklá, aur rotá húá chalá: aur aisá húá, ki jab wuh un se milá, to un se kahne lagá, ki Jidaliyáh bin Aḳhiqám ke pás chalo.

7 Aur aisá húá, ki jab we shahr ke bíchoṉ bich pahunche, tab Ismá'el bin Nataniyáh ne, aur us ke sáthíoṉ ne, unheṉ qatl kiyá, aur unheṉ chúán meṉ ḍálá.

8 Par un meṉ das ádmí maujúd the, jinhoṉ ne Ismá'el se kahá, ki Hameṉ qatl na kar; kyúṉki maidánoṉ meṉ hamáre gehúṉ, aur jau, aur tel, aur shahd ke zaḳhíre haiṉ. So wuh báz rahá, aur unheṉ un ke bháíoṉ ke sáth qatl na kiyá.

9 Aur jis chúán meṉ Ismá'el ne un logoṉ kí láshoṉ ko ḍálá thá, jinheṉ us ne Jidaliyáh ke sáth qatl kiyá, so wuhí hai jise Asá bádsháh ne Isráel ke bádsháh Ba'ashá ke sabab banáyá thá[e]; aur Ismá'el bin Nataniyáh ne us ko maqtúloṉ kí láshoṉ se bhar diyá.

10 Aur Ismá'el sáre bache húe logoṉ ko, jo Misfáh meṉ the, ya'ne, bádsháh kí beṭíoṉ[f], aur un sab logoṉ ko, jo Misfáh meṉ rahte the, jinheṉ jilaudároṉ ke sardár Nabúsaradán ne Jidaliyáh bin Aḳhiqám ke supurd kiyá thá[g], asír karke legayá; unhíṉ ko Ismá'el bin Nataniyáh asír karke legayá, aur baní 'Ammún kí samt[h] rawána húá.

11 ¶ Par jab Yúhanán bin Qaríh ne, aur lashkaroṉ ke sáre sardároṉ ne, jo us ke sáth the[i],

[a] 2 Sal. 25.25. Yar. 40. 6, 8.

[b] 2 Sal. 25.25.

[c] Ahb. 19. 27, 28. Ist 14. 1. Yas. 15. 2.

[d] Dekho 1 Sam 1. 7. 2 Sal. 25. 9.

[e] 1 Sal 15.22 2 Taw. 16 6

[f] Yar. 43. 6.

[g] Yar. 40. 7

[h] Yar. 40. 14.

[i] Yar. 40. 7, 8, 13

Peshtar MASÍH se, 588.

Ismá'el bin Nataniyáh kí sárí sharárat suní jo us ne kí thí,

12 Tab we sab logon ko leke Ismá'el bin Nataniyáh se laṛne ko gaye, aur Jiba'ún ke baṛe pánion[k] ke kanáre par use já liyá.

13 Aur aisá húá ki jab un sab logon ne, jo Ismá'el ke sáth the, Yúhanán bin Qaríh ko, aur us ke sáth lashkaron ke sáre sardáron ko dekhá, to we khush húe.

14 Tab sáre log, jinhen Ismá'el Misfáh se pakaṛ le gayá thá, palaṭe aur phire, aur Yúhanán bin Qaríh ke pás áe.

15 Par Ismá'el bin Nataniyáh áṭh ádmíon ke sáth Yúhanán ke sámhne se bhág niklá, aur baní 'Ammún kí taraf gayá.

16 Tab Yúhanán bin Qaríh ne, aur un sar-lashkaron ne jo us ke hamráh the, qaum ke sáre bache húon ko liyá, jinhen us ne Jidaliyáh bin Akhiqám ke qatl hone ke ba'd Misfáh se Ismá'el bin Nataniyáh ke háth se chhuṛáyá thá, ya'ne, bahádur jangí mardon, aur 'auraton, aur laṛkon, aur khojon ko, jinhen wuh Jiba'ún se phir láyá thá;

17 Aur we rawána húe, aur Kimhám[l] kí saráe men, jo Baitlaham ke nazdík hai, á rahe, tá ki Misr ko jáen,

18 Kasdíon ke sabab se: kyúnki we un se is bá'is ḍare, ki Ismá'el bin Nataniyáh ne Jidaliyáh bin Akhiqám ko, jise Bábul ke bádsháh ne us sarzamín ká hákim kiyá thá[m], qatl kiyá.

XLII BÁB.

1 *Yúhanán Yaramiyáh se 'arz kartá ki wuh Khudá kí marzí hamárí bábat daryáft kare, aur iqrár kartá ki main us kí farmánbardárí karúngá.* 7 *Yaramiyáh us ko yaqín dilátá ki agar Yahúdiya men raho salámat rahoge,* 13 *par agar Misr men jáoge halák hoge.* 19 *Un ko malámat kartá ki unhon ne makr se wuh suwál kiyá thá.*

TAB lashkaron ke sáre sardár, aur Yúhanán bin Qaríh[a], aur Yazaniyáh bin Húsh'aiyáh, aur sáre log, chhoṭe se baṛe tak, pás áe,

2 Aur Yaramiyáh nabí se kahá, ki Hamárí 'arz qabúl kíjiye, aur apne KHUDÁWAND Khudá se hamáre liye aur in sab báqí logon ke liye du'á mángiye[b], ki ham bahuton men se thoṛe[c], jaisá ki terí ánkhen ham ko dekhtí hain, bach rahe hain,

3 Ki KHUDÁWAND terá Khudá, wuh ráh jis men ham chalen[d], aur wuh kám jo ham karen, batlá de.

4 Tab Yaramiyáh nabí ne un se kahá, ki Main ne || tumhárí 'arz qabúl kí; dekh, main KHUDÁWAND tumháre Khudá se tumhárí báton ke muwáfiq du'á mángúngá; aur jo jawáb KHUDÁWAND tum ko degá, main tumhen sunáúngá[e]; main tum se kuchh na chhipáúngá[f].

5 Aur unhon ne Yaramiyáh se kahá, ki KHUDÁWAND sachchá aur wafádár gawáh hamáre darmiyán hai[g], agar ham un sárí báton ke muwáfiq na karen, jin ke liye KHUDÁWAND terá Khudá tujhe hamáre pás bhejegá.

6 Khwáh bhalá howe, khwáh burá, ham KHUDÁWAND apne Khudá ká hukm jis pás ham tujhe bhejte hain, mánenge; táki jab ham KHUDÁWAND apne Khudá kí bát mánen, to hamárá bhalá howe[h].

7 ¶ Ab das din ke ba'd yún húá, ki KHUDÁWAND ká kalám Yaramiyáh ko pahunchá.

8 Tab us ne Yúhanán bin Qaríh ko, aur lashkaron ke sáre sardáron ko, jo us ke sáth the, aur sáre logon ko chhoṭe se baṛe tak buláyá,

9 Aur un se kahá, ki KHUDÁWAND, Isráel ká Khudá, jis ke pás tum ne mujhe bhejá, ki main us ke huzúr tumhárá ahwál 'arz karún, yún farmátá hai;

10 Agar tum is sarzamín men yaqínan ṭhahre rahoge, to main tumhen banáúngá, aur na ḍháúngá[i]; aur main tumhen lagáúngá, aur na ukháṛúngá; kyúnki main us badí se pachhtátá hún, jo main ne tum se kí hai[k].

11 Bábul ke bádsháh se jis se tum ḍarte ho, mat ḍaro; us se mat ḍaro, KHUDÁWAND kahtá hai: kyúnki main tumháre sáth hún[l], ki tum ko naját dún, aur tumhen us ke háth se chhuṛáún.

12 Aur main tum par rahm karúngá, tá ki wuh tum par rahm kare, aur tum ko tumhárí zamín men phir jáne ke liye rukhsat dewe[m].

13 ¶ Lekin agar tum kaho, ki

[k] 2 Sam. 2. 13.
[l] 2 Sam. 19. 37, 38.
[m] Yar. 40. 5.
[a] Yar. 40. 8, 13. aur 41. 11.
[b] 1 Sam. 7. 8. aur 12. 19. Yas. 37. 4. Ya'q. 5. 16.
[c] Ahb. 26. 22.
[d] Az. 8. 21.
|| 'Ibrání men, suní.
[e] 1 Sal. 22. 14.
[f] 1 Sam. 3. 18. A'am. 20. 20.
[g] Paid. 31. 50.
[h] Ist. 6. 3. Yar. 7. 23.
[i] Yar. 24. 6. aur 31. 28. aur 33. 7.
[k] Ist. 32. 36. Yar. 18. 8.
[l] Yas. 43. 5. Rúm. 8. 31.
[m] Zab. 106. 45, 46.

Ham is sarzamín meṉ na raheṉge, na KHUDÁWAND apne Khudá kí bát máneṉge[n],

14 Aur kaho, ki Nahíṉ; ham zamín i Misr meṉ jáeṉge, jaháṉ ham laṛáí na dekheṉge, na turhí kí áwáz suneṉge, na roṭí ke liye tarseṉge, aur ham waháṉ baseṉge:

15 So, ai Yahúdáh ke báqí logo, KHUDÁWAND ká kalám suno; RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yúṉ kahtá hai, ki Agar tum mazbút iráda rakho[o] ki Misr meṉ jáo[p], aur waháṉ basne ke liye rawána ho,

16 To aisá hogá, ki wuh talwár, jis se tum ḍarte ho[q], waháṉ Misr meṉ tum ko já legí; aur wuh kál jis se tum hirásán ho, waháṉ Misr tak tumhárá píchhá karegá; aur tum waháṉ maroge.

17 Aur yúṉ hogá, ki we sáre log, jo Misr meṉ rahne ke liye waháṉ jáne ká iráda rakhte haiṉ, talwár, aur kál, aur wabá se mareṉge[r]; un meṉ se koí báqí na rahegá, na koí us balá se, jo maiṉ un par názil karúṉgá, bhág sakegá[s].

18 Kyúṉki RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yúṉ kahtá hai, ki Jis tarah merá gazab o qahr Yarúsalam ke báshindoṉ par unḍelá gayá hai[t], usí tarah merá qahr tum par bhí, jab tum Misr meṉ dákhil hoge, unḍelá jáegá: aur tum la'nat, aur hairání, aur nafrat, aur malámat ke bá'is hoge[u]; aur is makán ko tum phir na dekhoge.

19 ¶ Ai Yahúdáh ke bache húo, KHUDÁWAND ne tumhárí bábat farmáyá hai, ki Misr meṉ mat jáo[x]: yaqín jáno, ki maiṉ ne áj ke din tum ko nasíhat kí.

20 Filhaqíqat tum ne apne diloṉ meṉ makr kiyá; kyúṉki tum ne yih kahke KHUDÁWAND apne Khudá ke huzúr mujhe bhejá, ki Tú KHUDÁWAND hamáre Khudá se hamáre liye du'a máng[y]; aur jo kuchh KHUDÁWAND hamárá Khudá kahe, ham se kah, aur ham kareṉge.

21 Aur maiṉ ne áj ke din tum se kahá hai; par tum ne KHUDÁWAND apne Khudá kí áwáz, aur us bát ko jis ke liye us ne mujhe tumháre pás bhejá hai, nahíṉ máná hai.

22 Ab tum yaqín jáno, ki tum us makán meṉ, jaháṉ tum jáne aur rahne cháhte ho, talwár, aur kál, aur wabá se maroge[z].

XLIII BÁB.

1 Yúhanán Yaramiyáh kí peshíngoí ko báwar na karke nabí waghairoṉ ko Misr meṉ lejátá. 8 Yaramiyáh ek nishán dikhláke us ke 'iláqa meṉ yih khabar deta ki Misr ke log Bábulwáloṉ se maglúb hoṉge.

AUR yúṉ húá, ki jab Yaramiyáh KHUDÁWAND un ke Khudá kí sárí báteṉ, jin ke liye KHUDÁWAND un ke Khudá ne use bhejá thá, ya'ne, ye sab báteṉ sáre logoṉ ko kah chuká thá,

2 Tab Azariyáh bin Húsh'aiyáh[a], aur Yúhanán bin Qaríh, aur sáre magrúr logoṉ ne Yaramiyáh se yúṉ kahá, ki Tú jhúṭh kahtá hai; KHUDÁWAND hamáre Khudá ne tujhe yih kahne ko nahíṉ bhejá, ki Misr meṉ guzrán karne ke liye mat jáo;

3 Par Barúk bin Naiyiriyáh ne tujhe hamárá mukhálif kar diyá hai, tá ki ham Kasdíoṉ ke háth meṉ giriftár howeṉ, aur we ham ko qatl kareṉ, aur hameṉ asír karke Bábul le jáeṉ.

4 So Yúhanán bin Qaríh, aur lashkaroṉ ke sáre sardároṉ ne, aur sáre logoṉ ne KHUDÁWAND ká hukm ki we Yahúdáh kí sarzamín meṉ raheṉ na máná.

5 Par Yúhanán bin Qaríh aur lashkaroṉ ke sáre sardároṉ ne Yahúdáh ke sáre báqí logoṉ ko, jo sárí qaumoṉ meṉ se, jaháṉ we hánke gaye the, Yahúdáh kí sarzamín meṉ basne ke liye phir áe the[b], sáth liyá;

6 Ya'ne, mardoṉ, aur 'auratoṉ, aur laṛkoṉ, aur bádsháh kí beṭíoṉ[c], aur har kisí ko, jise jilaudároṉ ke sardár Nabúsaradán ne Jidaliyáh bin Akhiqám bin Sáfan ke sáth chhoṛá thá[d], aur Yaramiyáh nabí ko, aur Barúk bin Naiyiriyáh ko sáth liyá.

7 So we Misr kí sarzamín meṉ áe: kyúṉki unhoṉ ne KHUDÁWAND ká hukm na máná thá: chunánchi we Tahfanhís[e] meṉ pahunche.

8 ¶ Tab KHUDÁWAND ká kalám Tahfanhís meṉ Yaramiyáh par názil húá, aur us ne kahá,

9 Ki Baṛe patthar apne háth meṉ le, aur unheṉ ínṭ ke bhaṭṭhe ke gilláwe meṉ jo Tahfanhís meṉ

[n] Yar. 44. 16.
[o] Lúq. 9. 51.
[p] Ist. 17. 16. Yar. 44. 12, 13, 14.
[q] Hiz. 11. 8.
[r] Yar. 24. 10. 22 áyat.
[s] Dekho Yar. 44. 14, 28.
[t] Yar. 7. 20.
[u] Yar. 18. 16. aur 24. 9 aur 26. 6 aur 29. 18, 22. aur 44. 12 Zak. 8. 13.
[x] Ist. 17. 16.
[y] 2 áyat.
[z] 17 áyat. Hiz. 6. 11.
[a] Yar. 42. 1.
[b] Yar. 40. 11, 12.
[c] Yar. 41. 10.
[d] Yar. 39. 10. aur 40. 7.
[e] Yar. 2. 16. aur 44. 1. Yas. 30. 4. meṉ Hanís kahláyá.

Peshtar Masíh se, 588.

Fira'ún ke qasr kí dahlíz par hai, Baní Yahúdáh ko dikháke chhipá;

10 Aur un se kah, ki Rabb ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, ki Dekh, main apne khidmat-guzár[f] sháh i Bábul Nabúkadrazar ko buláúngá, aur un pattharon par, jinhen main ne chhipáyá hai, us ká takht rakhúngá; aur wuh apná sháhána khaima un par khaṛá karegá.

11 Aur wuh áke zamín i Misr ko máregá[g], aur jo maut ke liye hain maut ko, aur jo asírí ke liye hain asírí ko, aur jo talwár ke liye hain talwár ko[h] sompegá.

12 Aur main Misr ke ma'búdon[i] ke gharon men ág bhaṛkáúngá; aur wuh unhen jaláwegá, aur asír karke le jáegá: aur jaise charwáhá apná kapṛá pahintá hai, taise wuh zamín i Misr ko pahinegá; aur wahán se salámat chalá jáegá.

13 Aur wuh ‖ Bait-Shams kí múraton ko, jo zamín i Misr men hai, toṛegá; aur Misríon ke ma'búdon ke gharon ko ág se jalá degá.

f Yar. 25. 9. aur 27. 6. Dekho Hiz 29. 18, 20.
g Yar. 44. 13. aur 46. 13.
h Yar. 15. 2. Zak 11. 9.
i Yar. 40. 35.
‖ Yá, *Súraj ká ghar*

XLIV BÁB.

1 Yaramiyáh Yahúdáh kí us tabáh-hálí ká bayán kartá jo un kí butparastí ke sabab se húí thí. 11 Un logon ke anjám ki jo Misr men butparastí karen, khabar detá ki we halák ho jáenge. 15 Yahúdíon kí sakht-dilí. 20 Nabí is khiz se un ko samjhatá ki tum par áfaten áwengí, 29 aur nishán ke taur par batlá detá ki Misr gárat ho jáegá.

587.

WUH kalám sáre Yahúdíon kí bábat, jo zamín i Misr men, aur Mijdál[a] men, aur Tahfanhís[b] men, aur Núf[c] men, aur zamín i Fatrús men baste the, Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Rabb ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, ki Tum ne yih sárí baláen, jo main ne Yarúsalam par, aur Yahúdáh ke sáre shahron par názil kiyán, dekhín; aur dekh, we áj ke din wírána hain, aur un men ek basnewálá bhí nahín[d],

3 Us sharárat ke sabab jo unhon ne kí, táki mujhe gussa diláwen: aur we begáne ma'búdon ke áge lubán jalate[e], aur un kí bandagí karte the, jinhen na we jánte the[f], na tum na tumháre bápdáde.

4 Báwujúd us ke main ne apne sáre khidmat-guzár nabíon ko tumháre pás bhejá, subh sawere uṭhke bhejá[g], aur kahá, ki Tum wuh nafratí kám, jis se main nafrat rakhtá hún, na karo.

5 Par unhon ne na suná, na kán lagáyá, ki apní buráí se báz áwen, aur begáne ma'búdon ke áge lubán na jaláwen.

6 Is liye merá gazab o qahr undelá gayá[h], aur Yahúdáh ke shahron aur Yarúsalam ke bázáron par bhaṛká: aur we kharáb aur wírán húe, jaise áj ke din hain.

7 Aur ab Khudáwand Rabb ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai: ki Tum kyún apní jánon se[i] yih baṛí dushmaní karte ho, ki Yahúdáh men se mard aur 'aurat, laṛká aur dúdh-pítá bachcha káṭá jáe, aur tum men se koí báqí na rahe?

8 Ki tum zamín i Misr men, jahán tum basne ke liye gaye ho, apne háthon ke kámon se, aur begáne ma'búdon ke áge lubán jaláne se mujh ko gussa diláte ho[k], ki tum apne taín nest karo, aur zamín kí sárí qaumon ke darmiyán la'natí aur malámatí ho[l]?

9 Kyá tum apne bápdádon kí buráí, aur Yahúdáh ke bádsháhon kí buráí, aur un kí jorúon kí buráí, aur apní hí buráí, aur apní jorúon kí buráí, jo tum ne Misr kí sarzamín men, aur Yarúsalam ke bázáron men kí hai, bhúl gaye ho?

10 We áj ke din tak dil-shikasta na húe, aur na ḍare[m], aur merí shari'at aur huqúq par, jo main ne tumháre aur tumháre bápdádon ke áge rakhe hain, we na chale.

11 ¶ Is liye Rabb ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, ki Dekh, main mutawajjih hoke tum par balá názil karúngá[n], ki sáre Yahúdáh ko nest karún.

12 Aur main Yahúdáh ke báqí logon ko, jinhon ne zamín i Misr men jáne ká iráda kiyá hai, ki wahán basen, pakṛúngá, aur we zamín i Misr men nábúd honge; we talwár aur kál se, máre paṛenge[o]; we chhoṭe se baṛe tak nábúd honge; we talwár aur kál se faná hojáenge; aur we la'nat, aur hairání, aur nafrat, aur malámat ke bá'is honge[p].

13 Aur main un ko, jo zamín i Misr men baste hain, us hí ṭarah

a Khur. 14. 2. Yir. 19. 14.
b Yar. 43. 7.
c Yas. 19. 13.
d Yar. 9. 11. aur 34. 22.
e Yar. 19. 4.
f Ist. 13. 6. aur 32. 17.

Peshtar Masíh se, 587.

g 2 Taw. 36. 15. Yar. 7. 25. aur 25. 4. aur 26. 5. aur 29. 19.
h Yar. 42. 18.
i Gin. 16. 38. Yar. 7. 19.
k Yar. 25. 6, 7.
l Yar. 42. 18. 12 áyat.
m Zab. 51. 17. Amús 28. 14.
n Abb. 17. 10. aur 20. 5, 6. Yar. 21. 10. Amús 9. 4.
o Yar. 42. 15, 16, 17, 22.
p Yar. 42. 18.

Peshtar MASÍH se, 587.

sazá dúngá, jis tarah main ne Yarúsalam ko talwár, aur kál, aur wabá se sazá dí hai[q].

14 Aur Yahúdáh ke báqí logon men se, jo zamín i Misr men gaye ki wahán rahen, koí nikal na sakegá, aur na bachegá[r], ki phirke zamín i Yahúdáh men áwe, jis ke we mushtáq hain ki phirke áwen aur us men basen: kyúnki koí na phiregá, siwá un ke jo nikal bhágen.

15 ¶ Tab sáre mardon ne, jo jánte the ki un kí jorúon ne begáne ma'búdon ke áge lubán jaláyá hai, aur sab 'auraton ne, jo pás kharí thín, ek barí jamá'at ne, ya'ne, sáre logon ne, jo zamín i Misr men, Fatrús men baste the, Yaramiyáh ko yih kahke jawáb diyá,

16 Ki Yih bát, jo tú ne KHUDÁWAND ká nám leke ham se kahí, ham kadhí na mánenge[s],

17 Balki ham to wuh bát karenge, jo hamáre munh se nikaltí hai[t]: ham to ásmán kí malika[v] ke liye lubán jaláwenge, aur us ko tapáwan tapáwenge jis tarah ham áp, aur hamáre bápdáde, hamáre bádsháh, aur hamáre sardár, Yahúdáh ke shahron men, aur Yarúsalam ke bázáron men karte the, ki us waqt ham bahut roṭí rakhte the, aur bhale change the, aur badí nahín dekhte the.

18 Par jab se ham ne ásmán kí malika ke liye lubán jalána, aur tapáwan tapáná chhor diyá, tab se ham har chíz ke muhtáj húe, aur talwár aur kál se faná húe.

19 Aur jab ásmán kí malika ke nám ham lubán jaláte, aur tapáwan tapáte the[x], kyá ham ne apne mardon bagair us kí bandagí ke liye kuliche pakáe, aur us ko tapáwan tapáe?

20 ¶ Tab Yaramiyáh ne sári guroh se, mardon aur 'auraton se, aur un sáre logon se, jinhon ne use jawáb diyá thá, kahá,

21 Kyá wuh lubán jo tum ne, aur tumháre bápdádon ne, tumháre bádsháhon ne, aur tumháre sardáron ne, ra'aiyat ke sáth, Yahúdáh ke shahron men aur Yarúsalam ke bázáron men jaláyá hai, KHUDÁWAND ne kuchh yád nahín kiyá? kyá wuh khátir men na láyá?

22 So KHUDÁWAND us se áge bardásht nahín kar saktá thá, ki tumháre 'amal bure húe, aur tum ne nafratí kám bahut kiye; is liye tumhárí zamín wírán hai, aur hairání aur la'nat ká bá'is, jis men koí basnewálá na rahá[y], chunánchi áj ke din hai[z].

23 Azbaski tum ne lubán jaláyá, aur KHUDÁWAND kí khatá kí, aur KHUDÁWAND ká hukm nahín máná, na us kí sharí'at na us ke huqúq na us kí shahádaton par chale; is liye yih baláen tum par parí hain, chunánchi áj ke din hain[a].

24 Aur Yaramiyáh ne sáre logon, aur sab 'auraton se yún kahá, ki Ai sáre Yahúdáh, jo zamín i Misr men ho[b], KHUDÁWAND ká kalám suno;

25 RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, ki Tum ne aur tumhárí jorúon ne apní zubán se kahá hai[c], aur yih kahke apne háth se bhí kámil kiyá, ki Ham un nazron ko, jo ham ne ásmán kí malika ke nám lubán jaláne kí bábat, aur us ke áge tapáwan tapáne kí bábat máná hai, zarúr adá karenge: yaqínan tum apní nazron ko adá karoge, aur tum yaqínan apní nazron par wafá karoge.

26 Is liye, ai sáre Baní Yahúdáh, jo zamín i Misr men baste ho, KHUDÁWAND ká kalám suno: Dekho, KHUDÁWAND kahtá hai, main ne apne buzurg nám kí qasam khái hai[d], ki merá nám Yahúdáh ke logon ke bích kisí ke munh se sárí zamín i Misr men phir na niklegá[e], koí na kahegá, Khudáwand YAHOWAH zinda hai.

27 Dekho, main un kí ghát men lagá rahúngá, aur badí karúngá, nekí na karúngá[f]: aur Yahúdáh ke sáre log, jo zamín i Misr men hain, talwár aur kál se nábúd honge[g], jab tak tamám na hon.

28 Aur we jo talwár se bach rahenge, aur zamín i Misr se zamín i Yahúdáh men phir áwenge, thore honge[h]; aur Yahúdáh ke sáre bache húe, jo zamín i Misr men gaye, ki wahán basen, jánenge, ki kis ká kalám qáim rahegá, merá, yá un ká[i].

29 ¶ Aur tumháre liye yih nishán hai, KHUDÁWAND kahtá hai, ki main is hí makán men tum

Peshtar MASÍH se, 587.

q Yar. 43. 11.
r 28 áyat.
s Yúo, Yar. 6. 16.
t Gin. 30 12. Ist 23. 23. Qáz 11. 36. Dekho 25 áyat.
v Yar. 7. 18.
x Yar. 7. 18.
y Yar. 25. 11, 18, 38
z 6 áyat.
a Dán 9. 11, 12.
b Yar. 43. 7. 15 áyat
c 15 áyat, wag.
d Pad. 22. 16.
e Hiz. 22 39.
f Yar. 1. 10. aur 31. 28. Hiz. 7. 6.
g 12 áyat.
h 14 áyat Yas. 27. 13.
i 17, 25, 26, áyaten.

589.

Peshtar MASÍH se, 589.

[k] Zab. 33. 11.

[l] Yar. 46. 25, 26. Hiz. 29. 3, wag aur 30. 21, wag.

[m] Yar. 39. 5.

ko sazá dúngá, táki tum jáno, ki merí báten ki tum par balá názil hogí yaqínan qáim hain[k];

30 KHUDÁWAND yún kahtá hai, Dekh, main Misr ke bádsháh Fira'ún-Hufr'a ko us ke dushmanon ke qabze men, aur un ke qabze men jo us kí ján ke khwáhán hain, kar dúngá[l], jis tarah main ne Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh ko Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ke qabze men kar diyá hai[m], jo us ká dushman, aur us kí ján ká tálib thá.

XLV BÁB.

1 Barúk ghabrá játá, 4 aur Yaramiyáh us ke sáth kalám karke use tasallí detá.

607 ke qaríb.

[a] Yar. 36. 1, 4, 32.

WUH kalám jo Yaramiyáh nabí ne Barúk bin Nairiyáh se us waqt kahá[a], jis waqt wuh un báton ko Yaramiyáh ke kahe ke mutábiq, Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím bin Yúsiyáh ke chauthe baras, daftar men likhá thá;

2 Ki KHUDÁWAND, Isráel ká Khudá, tujh se, ai Barúk, yún kahtá hai;

3 Tú ne kahá, ki Mujh par afsos hai, ki KHUDÁWAND ne mujh par musíbat par musíbat dálí: main áh márte márte thak gayá, aur mujhe chain na milá.

[b] Yas 5. 5.

4 ¶ Tú us se yún kahegá, ki KHUDÁWAND yún kahtá hai, Dekh, wuh jo main ne banáyá, main dhá dúngá[b], aur wuh jo main ne lagáyá, main ukhár phenkúngá, ya'ne, is sárí zamín ko.

[c] Yar. 25. 26.

5 Aur kyá tú apne liye 'umda chízen dhúndhtá hai? mat dhúndh; ki dekh, main sáre jándáron par ek balá názil karúngá[c], KHUDÁWAND kahtá hai: par main terí ján ko un sáre makánon men, jahán jahán tú jáegá, tujhe ganímat[d] ke taur par bakhshúngá.

[d] Yar. 21. 9. aur 38. 2. aur 39. 18.

XLVI BÁB.

1 Yaramiyáh ilhám se khabar detá ki Fira'ún kí fauj Furát ke kanáre par shikast kháegí, 13 aur ki Nabúkadrazar mulk i Misr ko apne taht men láwegá. 27 Wuh Ya'qúb ko, jis ne tambíh páí thí, dilása detá.

607 ke qaríb.

[a] Yar. 25. 15, wag.

KHUDÁWAND ká kalám, jo Yaramiyáh nabí ko gair-qaumon kí bábat[a] pahunchá; ya'ne,

2 Misr kí bábat, Misr ke bádsháh Fira'ún-Nikoh kí fauj kí bábat[b], jo daryá e Furát ke kanáre par Karkimís men thí, jis ko Bábul ke bádsháh Nabúkadnazar ne Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím bin Yúsiyáh ke chauthe baras men shikast dí thí.

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.

[b] 2 Sal. 35.20. 2 Taw. 35. 20. Yih peshíngoí thorí der men púrí húí.

[c] Yún. Yar. 51. 11, 12. Nahúm 2. 1. aur 3. 14.

3 Sipar aur dhál ko taiyár karo[c], aur laráí ko chalo.

4 Ghoron kí sawárí ká saranjám karo; aur ai sawáro, sawár ho, aur khod sir par rakhke niklo; nezon ko jilá do; baktaron ko pahino.

5 Kyá sabab hai jo main dekhtá hún, ki we ghabráe húe hain, aur palat gaye hain? un ke bahádurou ne shikast khái, we ek bárgí bhág gaye, aur píchhe phirke nahín dekhte; yih is liye húá, KHUDÁWAND kahtá hai, ki cháron taraf dar hai[d].

[d] Yar. 6. 25. aur 49. 29.

6 Aisá kar, ki subuk-pá na bhágen, aur bahádur nikal na bachen; we thokar kháenge[e], aur daryá e Furát ke kanáre uttar kí taraf girenge.

[e] Dán. 11. 19.

7 Yih kaun hai, jo bárh kí mánind[f] átá hai, jis ke dheú sailábon kí mánind urte hain?

[f] Dekho Yas. 8. 7, 8. Yar. 47. 2. Dán. 11. 22.

8 Misr daryá kí tarah uthtá hai, aur us kí maujen bárh kí mánind áín; aur wuh kahtá hai, ki Main charhúngá, aur zamín ko chhipá lúngá; main shahr aur us ke báshindon ko nest karúngá.

9 ‖ Ai ghoro, tum charháí karo; ai ratho, tum kharakte áo; aur bahádur niklen; Kúsh aur Fút, jo sipar liye phirte, aur Lúdí jo kamán-kashí men máhir hain[g].

‖ Yá, Ai tum, ghoron par charho.

[g] Yas 66. 19.

10 Kyúnki yih Khudáwand RABB ul afwáj ká din hai[h], aur intiqám ká din, tá ki wuh apne dushmanon se intiqám le: aur talwár khá jáegí[i], aur un ká lahú píke ser aur mast hogí; kyúnki Khudáwand RABB ul afwáj ke liye uttar kí zamín men daryá e Furát ke kanáre zabíha[k] muqarrar hai.

[h] Yas. 13. 6. Yoel 1. 15. aur 2. 1.

[i] Ist. 32. 42. Yas. 34. 6.

11 Ai Misr kí kunwárí betí[l], Jili'ád ko já, aur balsán le[m]; tú be-fáida bahut dawáen isti'amál kartí hai, tú changí na hogí[n].

[k] Yas. 34. 6. Saf. 1. 7. Dekho Hiz. 39. 17.

[l] Yas. 47. 1.

[m] Yar. 8. 22. aur 51. 8.

[n] Hiz. 30. 21.

12 Qaumon ne terí sharmindagí kí bát suní, aur tere nála se zamín bhar gayí: kyúnki bahádur log bahádur logon par gire, we donon khet rahe.

13 ¶ Wuh kalám, jo KHUDÁWAND ne Yaramiyáh nabí ko kahá, ki Sháh i Bábul Nabúkadrazar

kyúnkar áwegá, aur Misr kí mamlukat ko máregá[o].

14 Misr men taqrír karo, Mijdál men ishtihár do, aur Núf aur Tahfanhís men yih kahke manádí karo, ki Khará ho, aur áp ko taiyár kar[p]; kyúnki talwár terí cháron taraf khá jáegí[q].

15 Kyá sabab hai ki tere bahádur giráe gaye? we khare rah na sake, kyúnki KHUDAWAND ne un ko aundhá kar diyá.

16 Us ne bahuton ko girá diyá, hán, ek dúsre par girá[r]; aur unhon ne kahá, ki Utho, aur áo, ham apne logon men aur apne watan men talwár ke zulm ke sabab se ulte phir jáwen.

17 We wahán chilláe, ki Misr ká bádsháh Fira'ún barbád húá; us ne apne muqarrar waqt ko guzarne diyá.

18 Wuh Bádsháh, jis ká nám RABB ul afwáj hai[s], yún kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, jaisá Tabúr paháron men, aur jaisá Karmil samundar ke kanáre men hai, taisá wuh áwegá.

19 Ai betí, Misr kí báshinda[t], tú asírí ke liye apne asbáb taiyár kar[u]; ki Núf wírán aur ujár hogá, jis men ek basnewálá na rahe.

20 Misr niháyat khúbsúrat bachhiyá hai[v]; lekin kharábí átí hai, uttar kí zamín se átí hai[y].

21 Us ke ajúradár bhí us ke darmiyán mote bachhron kí mánind hain; par we bhí rúgardán húe, we ikatthe bhâge: we khare na rahe, kyúnki un kí áfat ká din un par áyá hai[z], un se intiqám lene ká waqt pahunchá.

22 Wuh sámp ke mánind chilchiláegí[a]; kyúnki we fauj leke kúch karenge, aur kulháríán leke, un kí mánind jo lakrí kátte hain, us par áwenge.

23 We us ká jangal kátenge[b], KHUDAWAND kahtá hai, agarchi wuh aisá ghaní hai, ki koí us men hoke na jáwe: kyúnki we tiddíon[c] se ziyáda, balki beshumár hain.

24 Misr kí betí sarásíma hogí, uttar kí qaum[d] ke háth men mubtalá hogí.

25 RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, kahtá hai, Dekh, main Ámún i Nú ko[e], aur Fira'ún, aur Misr, aur us ke ma'búdon[f], aur us ke bádsháhon ko, ya'ne, Fira'ún aur un ko jo us par bharosá rakhte hain, sazá dúngá;

26 Aur main un ko un ke qábú men jo un kí ján ke khwáhán hain, ya'ne, Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ke[g], aur us ke mulázimon ke qábú men kar dúngá; par ba'd us ke, wuh aisí ábád hogí jaise agle dinon men thí[h], KHUDAWAND kahtá hai.

27 ¶ Par tú, ai mere banda Ya'qúb, mat dar[i], aur tú, ai Isráel, mat ghabrá; kyúnki, dekh, main tujhe dúr se, aur terí aulád ko un kí asírí kí zamín se naját dúngá, aur Ya'qúb phiregá, aur árám aur chain karegá, aur koí use na daráwegá.

28 Ai mere banda Ya'qúb, hirásán mat ho, KHUDAWAND kahtá hai, kyúnki main tere sáth hún; agarchi main sab qaumon ko, jin men main ne tujhe hánk diyá, nest o nábúd karún, tad bhí tujhe nest o nábúd na karúngá[k]; par main andáza se terí tádíb karúngá, aur tujhe bin sazá diye na rahúngá.

XLVII BAB.

Filistíon kí honewálí halákat kí bábat.

KHUDAWAND ká kalám, jo Yaramiyáh nabí ko Filistíon kí sazá kí bábat[a] pahunchá, peshtar us se ki Fira'ún ne 'Azah ko márá[b].

2 KHUDAWAND yún kahtá hai; Dekh, uttar se[c] pání charhe hain[d], aur ek bárh hogí, aur zamín par, aur sab par, jo us men hai, shahr par, aur us ke báshindon par bah jáegí: us dam log chilláwenge, aur zamín ke sáre báshinda nála karenge.

3 Us ke qúwatwar ghoron ke sumon ke páne kí áwáz[e] se, us kí gáríon ke rele se, aur us ke pahiyon kí gargaráhat se, báp apne larkon kí taraf na dekhenge, un ke háth is qadr kamzor honge;

4 Yih us din ke sabab se hogá, jo átá hai ki sáre Filistíon ko gárat kare, aur Súr aur Saidá se[f] har madadgár ko, jo báqí rah gayá hai, nest kare; kyúnki KHUDAWAND Filistíon ko, Kaftúr[g] ke bache húe logon ko, gárat karegá[h].

5 'Azah[i] par chandlápan áí hai: 'Asqalún[k] apní wádí ke baqíya

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.

o Yas. 19. 1. Yar. 43. 10, 11. Hiz. 29, aur 30, aur 32.) Púrí búí 571 ke qaríb.
p 3, 4 áyaten
q 10 áyat.
r Ahb. 26. 37
s Yas. 47. 4 aur 48. 2 Yar. 48. 15.
t Dekho Yar. 48. 18.
u Yas. 20. 4.
v Yún Hús. 10. 11.
y Yar. 1. 14. aur 47. 2. 6, 10 áyaten.
z Zab. 37. 13. Yar. 50. 27.
a Dekho Yas. 29. 4.
b Yas. 10. 34.
c Qáz. 6. 5.
d Yar. 1. 15.
e Hiz. 30. 14, 15, 16. Nahúm 3. 8.
f Yar. 43. 12, 13. Hiz. 30. 13.

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.

g Yar. 44. 30. Hiz. 29. 19.
h Hiz. 29. 11, 13, 14.
i Yas. 41. 13, 14. aur 43. 5. aur 44. 2. Yar. 30. 10, 11.
k Yar. 10. 24. aur 30. 11.

600 ke qaríb.

a Yar. 25. 20. Hiz. 25. 15, 16. Saf. 2. 4, 5.
b Amús 1. 6, 7, 8.
c Yar. 1. 14. aur 16. 20.
d Yas. 8. 7. Yar. 46. 7, 8.
e Yar. 8. 16. Nahúm 3. 2
f Yar. 25. 22.
g Pald. 10. 14.
h Hiz. 25. 16. 'Amús 1. 8. aur 9. 7.
i 'Amús 1. 7. Mík. 1. 16. Saf. 2. 4, 7. Zak. 9. 5.
k Yar. 25. 20.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

samet káṭṭá gayá: tú kab tak apne taín káṭṭtá jáegá[l]?

6 Ai KHUDÁWAND kí talwár, tú kab tak na ṭhahregí[m]? tú chal apne giláf men, árám le, aur chain kar.

7 Wuh kis tarah ṭhahar saktí hai, kyúnki KHUDÁWAND ne 'Asqalún aur samundar ke sáhil kí barbádí ká hukm use kiyá hai[n]? us ne use wahán muqarrar kiyá hai[o].

XLVIII BÁB.

1 Bábat un áfaton kí jo Moáb par pará cháhti thín, 7 un kí maqrúrí ke sabab, 11 aur un kí árám-talabí ke bá'is, 14 aur is liye ki we apne par aur dunyá par takiya karte the, 26 aur ki unhon ne Khudá aur us ke logon ko haqír jáná thá. 47 Ákhirí zamána men Moáb ke phir bahál hojáne kí khabar hotí.

MOÁB kí bábat[a], RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá yún kahtá hai, Háe Nabú[b] par! ki wuh wírán hai: Qaryataim[c] ruswá húá, aur le liyá gayá: ‖ Misjáb khajil hogayá, aur hairán húá hai.

2 Áge ko Moáb kí ta'ríf kí na jáegí[d]; Hashbún[e] men unhon ne yih kahke us par bure mansúbe bándhe, ki Áo, ham use nest karen, ki wuh qaum na kahláwe. Tú bhí, ai Madmen, káṭ ḍálá jáegá; ek talwár terá pichhá karegí.

3 Horonaim men rone kí áwáz hogí[f], wírání aur baṛí halákat.

4 Moáb barbád húá; us ke bachche apne nasha kí áwáz sunáte hain.

5 Kyúnki Lúhít kí chaṛháí par ánsú bahá baháke chaṛhte hain[g]; ki Horonaim kí utár par sáre dushman halákat kí áwáz sunte hain.

6 Bhágo, apní ján bacháo[h], aur bayában men ratama ke darakht kí mánind ho[i].

7 ¶ Aur islive ki tú ne apne kámon aur khazánon par takiya kiyá, tú pakṛá jáegá, aur Kamús[k] apne káhinon aur sardáron samet[l] asír hoke jáegá.

8 Aur gáratgar har ek shahr par áwegá[m], aur koí shahr na bachegá: wádí bhí wírán hogí, aur maidán ujáṛ hogá, jaisa KHUDÁWAND ne kahá hai.

9 Moáb ko par lagá do[n], táki wuh parwáz kare, aur chal de: ki us ke shahr ujáṛ honge, aur un men koí báshinda na rahegá.

10 La'natí wuh howe, jo KHUDÁWAND ká kám sustí se kare[o], aur la'natí wuh howe, jo apní talwár ko khúnrezí se báz rakhe.

11 ¶ Moáb apní laṛkáí se bá árám hai, aur us kí talchhaṭ tahnishín rahí[p], aur wuh ek piyála se dúsre piyála men unḍelá nahín gayá, na asír ho gayá; is liye us ká maza us men rahá hai, aur us kí bú na badlí.

12 So, dekh, we din áte hain, KHUDÁWAND kahtá hai, ki main inqiláb karnewálon ko us ke pás bhejúngá, ki we use ulṭáwen, aur us ke piyálon ko khálí karen, aur un ke qarábon ko toṛ ḍálen.

13 Aur Moáb Kamús se[q] sharminda hogá, jis tarah Isráel ká gharáná Baitel se jo un ká bharosá thá[r] khajil húá[s].

14 ¶ Tum kyúnkar kahte ho, ki Ham pahlawán hain, aur jang ke liye zoráwar log hain[t]?

15 Moáb gárat húá[u], us ke shahron ka dhúnwá uṭh rahá hai, aur us ke chune húe jawán qatl-gáh ko gaye[x], wuh Bádsháh kahtá hai, jis ká nám RABB ul afwáj hai[y].

16 Nazdík hai ki Moáb par áfat áwe, aur us kí idbár daurí átí hai.

17 Ai sab, jo us ke ird á gird hain, us par afsos karo; aur tum sab jo us ke nám se wáqif ho, kaho, ki Yih moṭá 'asá, aur khúbsúrat ḍandá kyúnkar túṭ gayá[z]!

18 Ai beṭí, Daibún[a] kí báshinda, apní shaukat se tale utar[b], aur piyásí baiṭh; kyúnki Moáb ká gáratgar tujh par áwegá[c], aur tere qil'on ko toregá.

19 Ai 'Ará'ir[d] kí báshinda, tú ráh par kharí ho, aur ták[e]; bhágnewále aur us se jo nikal bachí púchh aur kah, ki Kyá májará hai?

20 Moáb ruswá húá, kyúnki wuh ḍhá diyá gayá; tum wáwailá macháo, aur chilláo[f]; Arnún[g] men ishtihár do, ki Moáb gárat húá hai.

21 Aur ki sahrá kí atráf par[h], Haulán par, aur Jabazáh par, aur Maufa'at par,

22 Aur Daibún par, aur Nabú par, aur Bait i Diblataim par,

23 Aur Qaryataim par, aur Bait-Jamúl par, aur Bait-Ma'ún par,

24 Aur Qaryút par[i], aur Busrah

[l] Yar. 16. 6. aur 41. 5. aur 48. 37. [m] Ist. 32. 41. Hiz. 21. 3, 4, 5. [n] Hiz. 14. 17. [o] Mík. 6. 9.

[a] Yas. 15, aur 16 Abwáb. ‖ Yar. 25. 21. aur 27. 3. Hiz. 25. 9. 'Amús 2. 1, 2. [b] Gin. 32. 38. aur 33. 47. Yas. 15. 2. [c] Gin. 32. 37. ‖ Ya, wuh únchá makán. [d] Yas. 16. 14. [e] Yas. 15. 4. [f] 5 áyat. [g] Yas. 15. 5. [h] Yar. 51. 6. [i] Yar. 17. 6. [k] Gin. 21. 29. Qáz. 11. 24. Dekho Yas. 46. 1, 2. Yar. 43. 12. [l] Yar. 49. 3. [m] Yar. 6. 26. 18 áyat. [n] Zab. 55. 6. 28 áyat.

[o] Dekho Qáz. 5. 23. 1 Sam. 15. 3, 9. 1 Sal. 20. 42. [p] Saf. 1. 12. [q] Qáz. 11. 24. 1 Sal. 11. 7. [r] 1 Sal 12. 29. [s] Hús. 10. 6. [t] Yas. 16. 6. [u] 8, 9, 18 áyat. [x] Yar. 50. 27. [y] Yar. 46. 18. aur 51. 57. [z] Dekho Yas. 9. 4. aur 14. 4, 5. [a] Gin. 21. 30. Yas. 15. 2. [b] Yas. 47. 1. Yar. 46. 19. [c] 8 áyat. [d] Ist. 2. 36. [e] 1 Sam. 4. 13, 16. [f] Yas. 16. 7. [g] Dekho Gin. 21. 13. [h] 8 áyat. [i] 41 áyat. Amús 2. 2.

aur zamín i Moáb ke sáre shahron par, jo dúr hain yá nazdík hain, sab par 'azáb áyá.

25 Moáb ká síng káṭá gayá hai[k], aur us ká bázú toṛá gayá[l], KHUDAWAND kahtá hai.

26 ¶ Tum us ko madhúsh karo[m]; kyúnki us ne áp ko KHUDAWAND ke muqábil buland kiyá: Moáb apní qai men loṭegá, aur ek maskhara banegá.

27 Kyá Isráel tere áge maskhara na thá[n]? kyá wuh choron ke darmiyán páyá gayá[o]? ki jab jab tú us ká nám letá thá, tú apná sir dhuntá thá.

28 Ai Moáb ke báshindo, shahron ko chhoṛ do, aur chaṭán par já baso[p], aur kabútar kí mánind ho[q], jo gár ke munh ke kanáron men áshiyána banátí hai.

29 Hamen Moáb ká gurúr ma'lúm hai[r], (wuh niháyat magrúr hai) us kí gustákhí bhí, aur us kí shekhí, aur us ká ghamand, aur us ke dil ká takabbur.

30 Main us ká gussa jántá hún, KHUDAWAND kahtá hai, aur us kí jhúṭhí shekhíán, jin se kuchh na ban paṛegá[s], kyúnki wuh jhúṭhí shekhíán kartá hai.

31 Is liye main Moáb ke liye wáwailá karúngá[t], sáre Moáb ke liye main zár zár roúngá; Qír-Haris ke logon ke liye main gam karúngá.

32 Ai Sibmah ke angúr[u], main Ya'zír kí tarah tere liye nála karúngá; terí shákhen samundar tak phail gayí hain, we Ya'zír ke samundar tak pahunch gayín; tere pakke mewon par, aur tere angúr ke guchchhon par gáratgar á paṛá hai.

33 Khushí aur shádmání hare bhare kheton se aur Moáb kí sarzamín se uṭhái gayí[x]; aur main ne aisá kiyá ki angúr ke kolhú men mai báqí na rahí; ab koí lalkárke na latáṛegá; un ká lalkárná lalkárná nahín.

34 Hashbún ke rone se we apní áwáz ko Ili'álí aur Jaház tak[y], aur Zugr se Horonaim tak, ‖tín baras ke bachhiye kí mánind[z] buland karte hain; kyúnki Nimrím kí nahren bhí kharáb hojáengín.

35 Is ke siwá main aisá karúngá, KHUDAWAND kahtá hai, ki wuh jo únche makánon par qurbání chaṛhátá hai[a], aur wuh jo buton ke áge khushbúí jalátá hai, Moáb men na páyá jáegá.

36 So mere dil se Moáb ke liye bánsrí kí sí áwáz niklegí[b], aur mere dil Qír-Haris ke logon ke liye shahnáon kí sí áwáz hogí: kyúnki jo kuchh unhon ne zakhíra kiyá thá, talaf ho gayá[c].

37 Filhaqíqat har ek sir chandlá hogá[d], aur har ek kí dáṛhí munḍái jáegí: har ek ke háth par ghái̇o hogá, aur har ek kí kamar par ṭáṭ[e].

38 Moáb ke sáre gharon kí chhaton par aur us ke bázáron men baṛá mátam hogá; kyúnki main ne Moáb ko, us bartan kí tarah jo pasand na áwe, toṛá hai[f], KHUDAWAND kahtá hai.

39 We wáwailá karenge, aur kahenge, ki Us ne kaisí shikast kháí! Moáb kí gardan sharm ke máre kyúnkar phir gayí! usí tarah Moáb un sabhon ke liye, jo us ke chaugird hain, hansí aur khauf ká bá'is hogá.

40 Kyúnki KHUDAWAND yún kahtá hai, ki Dekh, wuh 'uqáb kí mánind uṛegá[g], aur apne paron ko Moáb ke úpar phailáwegá[h].

41 Qaryút le liyá játá[i], aur wahán ke qil'aját ekáek qabze men áte hain. aur us din Moáb ke baháduron ke dil jannewálí 'aurat ke dil kí tarah honge[k].

42 Aur Moáb halák kiyá jáegá, aur wuh qaum na kahláegá[l], is liye ki us ne KHUDAWAND ke muqábil áp ko buland kiyá.

43 Dahshat, aur gaṛhá, aur jál tujh par musallit honge[m], ai Moáb ke báshinda, KHUDAWAND kahtá hai.

44 Wuh jo dahshat se bháge, gaṛhe men giregá; aur jo gaṛhe se nikle, jál men phansegá: kyúnki main un par, hán, Moáb par un kí siyásat ká baras láúngá[n], KHUDAWAND kahtá hai.

45 We jo bháge Hashbún ke sáya ke tale be-táb hoke khaṛe húe; par Hashbún se ág[o], aur Saihún men se ek shu'ala niklegá, aur Moáb kí nawáhí ko[p] aur har ek fasádí ke chánd ko nigal jáegá.

46 Háe tujh par, ai Moáb[q]! Kamús ke log halák húe; ki tere

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

k Zab. 75. 10.
l Dekho Hiz. 30. 21.
m Yar. 25. 15, 27.
n Saf. 2. 8.
o Dekho Yar. 2. 26.
p Zab. 55. 6, 7. 9 áyat.
q Gaz. 2. 14.
r Yas. 16. 6, wag.
s Yas. 16. 6. Yar. 50. 36.
t Yas. 15. 5 aur 16. 7. 11.
u Yas. 16. 8, 9.
x Yas. 16. 10. Yúel 1. 12.
y Yas. 15. 4, 5, 6.
‖ Yá, *Iglát-Shalíshiyáh tak, bulandí,* wag.
z Yas. 15. 5, 6. 5 áyat.
a Yas. 15. 2 aur 16. 12.
b Yas. 15. 5. aur 16. 11.
c Yas. 15. 7.
d Yas. 15. 2, 3. Yar. 47. 5.
e Paid. 37. 34.
f Yar. 22. 28.
g Ist. 28. 49. Yar. 49. 22. Dán. 7. 4. Hús. 8. 1. Hab. 1. 8.
h Yas. 8. 8.
i 24 áyat.
k Yas. 13. 8. aur 21. 3. Yar. 30. 6. aur 49. 22, 24.
aur 50. 43. aur 51. 30. Mík. 4. 9.
l Zab. 83. 4. Yas. 7. 8.
m Yas. 24. 17, 18.
n Dekho Yar. 11. 23.
o Gin. 21. 28.
p Gin. 24. 17.
q Gin. 21. 29.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

beṭoṉ ko asír karke legaye, aur terí beṭíáṉ bhí asír húíṉ.

47 ¶ Báwujúd is ke maiṉ ákhirí dinoṉ meṉ Moáb ke asíroṉ ko pher láúṉgá[r], KHUDÁWAND kahtá hai. Moáb kí 'adálat yaháṉ tak húí.

XLIX BÁB.

1 Bábat un áfatoṉ kí jo Baní 'Ammún par áwengí. 6 We log bhí phir baḥál hojáenge. 7 Adúm par áfat jo áwegí; 23 phir we jo Dimishq par, 28 aur Qidár par, 30 aur Hasúr par, 34 aur Ailám par áwengí. 39 Ailám baḥál kiyá jáegá.

BANÍ 'Ammún kí bábat[a] KHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, Kyá Isráel ke beṭe nahíṉ haiṉ? kyá us ká koí wáris nahíṉ? phir kyúṉ un ke bádsháh ne Jadd[b] ko mírás meṉ liyá hai, aur us ke log us ke shahroṉ meṉ base haiṉ?

2 Is liye, dekh, we din áte haiṉ, KHUDÁWAND kahtá hai, ki maiṉ aisá karúṉgá, ki 'Ammúníoṉ ke Rabbah[c] meṉ laṛáí ká hullaṛ suná jáegá, aur wuh ek khanḍar ho-jáegá, aur us kí beṭíáṉ ág se jaláí jáeṉgí: tab Isráel un ká, jo un ke wáris the, wáris hogá, KHUDÁWAND kahtá hai.

3 Ai Hashbún, wáwailá kar, ki 'Ai lúṭí gayí: ai Rabbah kí beṭío, chilláo, aur apní kamar par ṭáṭ bándho[d], mátam karo, aur báṛoṉ ke bhítar idhar udhar dauṛo: kyúṉki Milkúm asír hoke jáegá, aur us ke káhin aur us ke sardár bhí[e] sáth jáeṉge.

4 Tú kyúṉ wádíoṉ par fakhr kartí hai? terí wádí bah játí hai, ai bagí beṭí[f], jo yih kahke apne khazánoṉ par takiya kartí hai, ki Kaun mujh tak á saktá hai[g]?

5 Khudáwand RABB ul afwáj kahtá hai, ki Dekh, maiṉ tujh par un sab ká, jo tere gird o pesh haiṉ, khauf gálib karúṉgá, aur tum meṉ se har ek us ke sámhne se hánká jáegá; aur koí na hogá jo áwároṉ ko jam'a kare.

6 Magar us ke ba'd maiṉ 'Ammúníoṉ ke asíroṉ ko pher láúṉgá, KHUDÁWAND kahtá hai[h].

7 ¶ Adúm kí bábat[i] RABB ul afwáj yúṉ kahtá hai, ki Kyá Taiman meṉ khirad na rahí[k]? kyá 'áqiloṉ kí maslahat játí rahí[l]? kyá un kí 'aql uṛ gayí?

8 Ai Didán[m] ke báshindo, tum palaṭke bhágo[n], aur nasheboṉ meṉ já baso: kyúṉki maiṉ us par 'Esau kí áfat, jis waqt us se intiqám lúṉ, názil karúṉgá.

9 Agar angúr-toṛnewále tere pás áweṉ, to kyá koí dána na chhoṛenge[o]? yá, agar chor áweṉ, to we lúṭ leweṉ faqat yaháṉ tak ki we chhak jáweṉ.

10 Par maiṉ ne 'Esau ko bilkull nangá kiyá[p], us ke chhipe húe makánoṉ ko be-satr kiyá, ki wuh apne taíṉ chhipá na sake: us kí nasl, aur us ke bháí, aur us ke paṛosí sab lúṭe gaye, aur wuh nahíṉ hai[q].

11 Tú apne yatím farzandoṉ ko chhoṛ, maiṉ unheṉ jítá rakhúṉgá; aur terí bewáeṉ mujh par tawakkul kareṉ.

12 Ki KHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, Dekh, jin ko sazáwár na thá ki piyála píeṉ, unhoṉ ne khúb piyá[r]; kyá tú bin sazá páe nikal jáegá? tú bin sazá páe na jáegá, par yaqínan us meṉ se píegá.

13 Kyúṉki maiṉ ne apní zát kí qasam khái hai[s], KHUDÁWAND kahtá hai, ki Busrah[t] kharáb hogá, aur malámatí hogá, aur wírán hogá, aur la'natí hogá, aur us ke sáre shahr sadá wírání raheṉge.

14 Maiṉ ne KHUDÁWAND se ek afwáh suní hai[u], balki ek elchí yih kahne ko qaumoṉ ke pás bhejá gayá hai, ki Tum jam'a ho, aur us par já paṛo, aur laṛáí par chaṛho.

15 Ki dekh, maiṉ tujhe qaumoṉ ke darmiyán haqír karúṉgá, aur ádmíoṉ ke darmiyán zalíl karúṉgá.

16 Tere ru'ab ne, tere dil ke gurúr ne, tujhe fareb diyá hai, ai tú jo paháṛ ke un rakhnoṉ meṉ rahtí hai, aur koh kí úncháí pakaṛtí hai; báwujúde ki tú apná áshiyána 'uqáb kí mánind[x] únchá bándhe[y], tad bhí maiṉ waháṉ se tujhe níche utárúṉgá[z], KHUDÁWAND kahtá hai.

17 Adúm bhí wírání hogá; har ek, jo us taraf se guzregá, hairán hogá[a]; aur us kí sárí áfatoṉ ke sabab sítí bajáwegá.

18 Ki jis tarah Sadúm aur 'Amúrah, aur un kí nawáhí ká hál thá[b], jab we gárat hogaye the, so us meṉ ádmí na basegá, na ádamzád us meṉ rahegá, KHUDÁWAND kahtá hai.

19 Dekh, wuh babar kí tarah[c] Yardan ‖ ke ban meṉ[d] se nikalke

---

r Yar. 49. 6, 39.
a Hiz. 21. 28. aur 25. 2. 'Amús 1. 13. Saf. 2. 8, 9.
b 'Amús 1. 13.
c Hiz. 25. 5. 'Amús 1. 14.
d Yas. 32. 11. Yar. 4. 8 aur 6. 26. 1 Sal. 11. 5, 33.
e Yar. 48. 7. 'Amús 1. 15.
f Yar. 3. 14. aur 7. 24.
g Yar. 21. 13.
h Yún, 39 áyat meṉ aur Yar 49. 47.
i Hiz. 25. 12. 'Amús 1. 11.
k 'Abad. 8.
l Dekho Yas. 19. 11.
m Yar. 25. 23.
n se áyat.
o 'Abad. 5.
p Mal. 1. 3.
q Yas. 17. 14.
r Yar. 25. 29. 'Abad. 16.
s Paid. 22. 16. Yas. 45. 23. 'Amús 6. 8.
t Yas. 34. 6. aur 63. 1.
u 'Abad. 1, 2, 3.
x Aiy. 39. 27.
y 'Abad. 4.
z 'Amús 9. 2.
a Yar. 18. 16. aur 50. 13
b Paid. 19. 25. Ist. 29. 23. Yar. 50. 40. 'Amús 4. 11.
c Yar. 50. 44, wag.
‖ 'Ibrání meṉ, ke gurúr.
d Yar. 12. 5.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

muhkam bastí par chaṛhegá; par main us ko us ke áge se ekbárgí bhagáúngá: par kaun wuh barguzída hai, jise main muqarrar karún ki us ká mukhálif ho? kyúnki mujh sá kaun hai[e]? kaun hai, jo mere liye waqt muqarrar kare? aur wuh charwáhá kaun hai, jo mere huzúr khaṛá rah sakegá[f]?

20 Is liye KHUDAWAND kí maslahat ko, jo us ne Adúm kí kharábí par kiyá hai, aur us ke mansúbon ko, jo us ne Taiman ke báshindon kí barbádí par bándhá hai, suno[g]: Yaqínan we jo galle men chhoṭe hain, unhen ghasíṭ le-jáenge; yaqínan wuh un ke maskan ko un ke sáth wírán karegá.

21 Un ke girne kí áwáz se zamín kámp gayí[h]; un ke chilláne ká shor daryá e Qulzum par suná játá hai.

22 Dekh, wuh chaṛhegá, aur 'uqáb kí tarah uṛegá[i], aur Busrah ke úpar apne paron ko phailáwegá; aur us din Adúm ke baháduron ká dil us 'aurat ke dil kí mánind hogá, jise dard i zih húá.

23 ¶ Dimishq kí bábat[k]. Hamát aur Arfád dang hogaye hain, kyúnki unhon ne ek burí khabar suní: we pighal játe hain; daryá ne jumbish khái[l], wuh ṭhahar nahín saktá.

24 Dimishq ká zor ṭúṭá hai, us ne bhágne ke liye munh pherá. aur haul baul ne use liyá hai; dard aur ranj ne, us 'aurat kí mánind jise janne ke dard lage hon[m], use pakṛá hai.

25 Kyúnkar hai, ki wuh ta'ríff shahr[n], merí khushí ká shahr, nahín bachá!

26 So us ke jawán us ke bázáron men gir jáenge[o], aur sáre jangí mard us din káṭ ḍále jáenge, RABB ul afwáj kahtá hai.

27 Aur main Dimishq kí shahrpanáh men ág lagáúngá[p], ki wuh Bin-Hadad ke mahallon ko bhasam kare.

28 ¶ Qídár kí bábat[q], aur Hasúr kí bádsháhaton kí bábat, jinhen Bábul ká bádsháh Nabúkadrazar máregá, KHUDAWAND yún kahtá hai, ki Uṭho, Qídár par chaṛho, aur púrab ke logon[r] ko lúṭo.

29 Un ke khaimon aur un ke gallon ko we le jáenge[s]: un ke pardon, aur un ke sáre bartanon, aur un ke únṭon ko we apne liye lenge, aur we un ke sabab se chilláenge, ki cháron taraf khauf hai[t].

30 ¶ Bhágo, dúr nikal jáo[u], nasheb on men já raho, ai Hasúr ke báshindo, KHUDAWAND farmátá hai; kyúnki Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ne tumhárí kharábí par maslahat kí, aur tumhárí barbádí par iráda bándhá hai.

31 Uṭho, us ásúda qaum par, jo be-fikr rahá kartí hai[x], chaṛho, KHUDAWAND kahtá hai, ki us ke na kiwáṛe, na aṛbange, aur akelí[y] sukúnat kartí hai.

32 Aur un ke únṭ ganímat ke liye honge, aur un ke chaupáyon kí kasrat lúṭ ke liye; aur main un logon ko, ‖ jin kí dáṛhíon ke gosha munḍe hain[z], cháron hawáon kí taraf[a] paráganda karúngá; aur main un kí áfat cháron taraf se un par barpá karúngá, KHUDAWAND kahtá hai.

33 Aur Hasúr ajgaron ká maqám, hamesha ká wírána hogá[b]; wahán koí ádmí na basegá, aur na koí ádamzád us men rahegá[c].

34 ¶ KHUDAWAND ká kalám, Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh kí saltanat ke shurú' men, 'Ailám kí barbádí kí bábat[d] Yaramiyáh nabí ko pahunchá, aur us ne kahá;

35 RABB ul afwáj yún kahtá hai, Dekh, main 'Ailám kí kamán[e], un kí ‖ baṛí tawánáí ko, toṛ ḍálúngá.

36 Aur main cháron hawáon ko ásmán ke cháron konon se 'Ailám par musallit karúngá, aur in cháron hawáon kí taraf main unhen parágandá karúngá[f]; aur koí aisí qaum na hogí, jis tak 'Ailám ke áwáragan na pahunchenge.

37 Ki main 'Ailám ko un ke dushmanon ke áge, aur un ke áge, jo un kí ján ke khwáhán hain, hirásán karúngá, aur main un par, ek balá, ya'ne, apne qahr i shadíd ko názil karúngá, KHUDAWAND kahtá hai; aur talwár ko un ke píchhe lagá dúngá, yahán tak ki unhen nábúd kar ḍálún[g].

38 Aur main apná takht 'Ailám men rakhúngá[h], aur wahán se

---

[e] Khur. 15. 11.
[f] Aly. 41. 10.
[g] Yar. 50. 45.
[h] Yar. 50. 46.
[i] Yar. 4. 13. aur 48. 40, 41.
[k] Yas. 17. 1. aur 37. 13. 'Amús 1. 3. Zak. 9. 1, 2.
[l] Yas. 57. 20.
[m] Yas. 13. 8. Yar. 4. 31. aur 6. 24. aur 30. 6. aur 48. 41. 42 áyat.
[n] Yar. 33. 9. aur 51. 41.
[o] Yar. 50. 30. aur 51. 4.
[p] 'Amús 1. 4.
[q] Yas. 21. 13.
[r] Qáz. 6. 3. Aly. 1. 3.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

[s] Zab. 120. 5.
[t] Yar. 6. 25. aur 46. 5.
[u] 8 áyat.
[x] Hiz. 38. 11.
[y] Gin. 23. 9. Ist. 33. 28. Mík. 7. 14.
‖ Yá, jo dúr dúr kí nawáhí men hain.
[z] Yar. 9. 26.
[a] aur 25. 23. 36 áyat. Hiz. 5. 10.
[b] Yar. 9. 11. aur 10. 22. Mal. 1. 3.
[c] 18 áyat.

598.

[d] Yar. 25. 25.
[e] Dekho Yas. 22. 6.
‖ 'Ibrání men, tawánái ke sar ko.
[f] 32 áyat.
[g] Yar. 9. 16. aur 48. 2.
[h] Dekho Yar. 43. 10.

Peshtar MASÍH se, 598.

bádsháh aur sardáron ko nábúd karúngá, KHUDÁWAND kahtá hai.

39 ¶ Par ákhirí dinon men[1] aisá hogá, ki main 'Ailám ke asíron ko phir láúngá, KHUDÁWAND kahtá hai.

L BÁB.

1, 9, 21, 35, Us áfat kí bábat jo Bábul par pará cháhtí thí. 4, 17, 33, Isráel ke chhuráe jáne kí bábat.

595.

WUH kalám, jo KHUDÁWAND ne Bábul kí bábat[a], aur sarzamín i Kasdíon kí bábat, Yaramiyáh nabí ‖ kí ma'rifat farmáyá.

2 Tum qaumon ke darmiyán bayán karo, aur ishtihár do, aur jhandá khará karo: manádí karo, mat chhipáo: kaho, ki Bábul leliyá gayá, Bel ruswá húá[b], Marúdak torá gayá hai; us ke but khajil húe[c], us kí múraten chúr kí gayín.

3 Kyúnki uttar se[d] ek qaum us par charhtí hai, jo us kí sarzamín ko ujár karegí, yahán tak ki koí us men na rahegá[e]: we bhágenge, we rawána honge, kyá insán, aur kyá haiwán.

4 ¶ Un dinon men, aur us hí waqt men, KHUDÁWAND kahtá hai, baní Isráel áwenge[f], we aur baní Yahúdáh mile jule; we chalte jáenge aur rote jáenge[g]: we jáenge, aur KHUDÁWAND apne Khudá ko dhúndhenge[h].

5 We us taraf mutawajjih hoke, Saihún kí ráh púchhenge, ki Áo, ham báham hoke KHUDÁWAND ke sáth ek abadí 'ahd karen jo kabhí farámosh na ho[i].

6 Mere log bhatkí húí bheron kí mánind húe[k]: un ke charwáhon ne unhen gumráh kar diyá hai, unhon ne unhen paháron par lejáke chhor diyá hai[l]; we paháron se tílon par gaye, aur apne chain ká makán bhúl gaye.

7 Jinhon ne un ko páyá, unhen nigal gaye[m]: aur un ke dushmanon ne kahá[n], Ham bejá nahín karte hain[o], kyúnki unhon ne KHUDÁWAND ká gunáh kiyá hai, wuh KHUDÁWAND jo 'adálat ká ghar hai[p]; hán, wuh KHUDÁWAND jo un ke bápdádon kí ummedgáh hai[q].

8 Bábul men se bhágo[r], aur Kasdíon kí sarzamín se niklo, aur un bakron kí mánind ho, jo gallon ke áge áge játe hain.

9 ¶ Ki dekh, main uttar kí zamín se barí qaumon kí guroh ko charhá láúngá, aur Bábul par le áúngá[s]; aur we us ke muqábil pare bándhengí[t]; we jo use le lengín us rukh se áwengín; un ke tír kár-ázmúda bahádur ke tíron kí mánind honge; un men se ek khatá na karegá[u].

10 Kasdistán lútá jáegá; sab, jo use lútenge, ásúda honge[x], KHUDÁWAND kahtá hai.

11 Azbaski tum shádmán the[y], aur tum ne khushí kí, ai merí mírás ke lútnewálo, aur is liye ki tum mote húe, jaise bachhiyá ghás kháke motí hotí hai[z], aur tum ‖ ghoron ke mánind hinhiná rahe:

12 Is liye tumhárí má sharminda húí, wuh jo tumhen janí khijlat khátí; dekh, wuh jo qaumon men kí pichhlí qaum hai bayábán húí, súkhí zamín húí, aur wírána hai.

13 KHUDÁWAND ke qahr ke sabab se wuh ábád na hogá, balki bilkull ujár hogá[a]; jo koí Bábul se guzregá, hairán hogá[b], aur us kí sárí áfaton ke bá'is sítí bajáwegá.

14 Tum Bábul ko gherke us kí barbádí par pare bándho[c], ai sab kamán-kasho[d], us par tír tír lagáo, tíron kí kifáyat na karo; kyúnki wuh KHUDÁWAND kí khatákár húí hai.

15 Use gherke tum us par lalkáro; † wuh maglúb húí[e]: us kí díwáren dhai gayín[f]; kyúnki KHUDÁWAND ká intiqám lená yihí hai[g]; tum us se intiqám lo, aur jaisá us ne kiyá, taisá tum us se karo[h].

16 Bábul men har ek bonewále ko, aur use, jo dirau ke waqt daránti pakre, kát dálo; talwár i burrán kí haibat se har ek apne logon men já milegá[i], aur har ek apní sarzamín ko bhággegá.

17 ¶ Isráel parágandá bher hai[k]; sheron ne use ragedá hai[l]; pahle, Asúr ke bádsháh ne use khá liyá hai[m], aur ákhir men Bábul ke is bádsháh Nabúkadrazar ne us kí haddíon ko tor dálá hai[n].

18 Is liye RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, ki Dekh, main Bábul ke bádsháh aur us kí sarzamín ko sazá dúngá, jis tarah

Peshtar MASÍH se, 595.

[1] Yar. 48. 47. 6 áyat.
[a] Yas. 13. 1. aur 21. 1. aur 47. 1.
‖ 'Ibrání men, ke háth se.
[b] Yas. 46. 1. Yar. 51. 44.
[c] Dekho Yar. 43. 12, 13.
[d] Yar. 51. 48.
[e] Yas. 13. 17, 18, 20. 39, 40 áyaten.
[f] Hús. 1. 11.
[g] Az. 3. 12, 13. Zab. 126 5, 6. Yar. 31. 9. Zak. 12. 10.
[h] Hús. 3. 5.
[i] Yar. 31. 31, wag. aur 32. 40.
[k] Yas. 53. 6. 17 áyat. 1 Pat. 2. 25.
[l] Yar. 2. 20, aur 3. 6, 23.
[m] Zab. 79. 7.
[n] Yar. 40 2, 3. Zak. 11. 5.
[o] Dekho Yar. 2 3. Dán. 9. 16.
[p] Zab. 90. 1. aur 91 1.
[q] Zab. 22. 4.
[r] Yas. 48. 20. Yar. 51. 6, 45. Zak. 2. 6, 7. Muk. 18. 4.
[s] Yar. 15. 14. aur 51. 27. 3, 41 áyaten.
[t] 14, 29 áyaten.
[u] 2 Sam. 1. 22.
[x] Muk. 17. 16.
[y] Yas. 47. 6.
[z] Hús. 10. 11.
‖ Yá, sánron ke mánind dakár rahe.
[a] Yar. 25. 12.
[b] Yar. 49. 17.
[c] 6 áyat. Yar. 51. 2.
[d] Yar. 49. 35. 29 áyat.
† 'Ibrání men, us ne apná háth diyá.
[e] 1 Taw. 29. 24. 2 Taw. 30. 8.
[f] Nah. 5. 6. Hiz. 17. 18.
[f] Yar. 51. 58
[g] Yar. 51. 6, 11.
[h] Zab. 137. 8. 29 áyat. Muk. 18. 6.
[i] Yas. 13. 14. Yar. 51. 9.
[k] 6 áyat.
[l] Yar. 2. 15.
[m] 2 Sal. 17. 6.
[n] 2 Sal. 24. 10, 14.

Peshtar MASÍH 88, 595.

se main ne Asúr ke bádsháh ko sazá dí hai.

19 Lekin main Isráel ko us ke maskan men phir láúngá, aur wuh Karmil aur Basan men charegá[o], aur Ifráím aur Jili'ád ke pahár par us kí ján ásúda hogí.

20 Un dinon men, aur usí waqt, KHUDÁWAND kahtá hai, Isráel kí sharárat tahqíq kí jáegí, par kuchh na hogí[p]; aur Yahúdáh kí khatáen, aur páí na jáengí: kyúnki jinhen main bachá rakhúngá[q] unhen mu'áf karúngá.

21 ¶ ‖Maratáim kí sarzamín par, aur †Fikod[r] ke báshindon par charháí kar: use wírán kar, aur píchhe parke unhen nábúd kar, KHUDÁWAND kahtá hai, aur sab jo kuchh main ne tujhe farmáyá[s], so tú us ke mutábiq kar.

22 Laráí aur barí halákat kí áwáz zamín men hai[t].

23 Tamám dunyá ká hathaurá[u] kyúnkar kátá gayá, aur torá gayá! Bábul qaumon ke darmiyán kyúnkar wírán húí!

24 Main ne tere liye phandá lagáyá, aur ai Bábul, tú pakrí gayí, aur tujhe khabar na rahí[x]; terá patá milá, aur tú pakrí gayí, is liye ki tú ne KHUDÁWAND se mukhálafat kí hai.

25 KHUDÁWAND ne apná siláhkhána kholá hai, aur apne qahr ke hathyáron[y] ko báhar láyá; kyúnki yih kám, jo Kasdíon kí zamín men hotá hai, Khudáwand RABB ul afwáj ká hai.

26 Atráf i ba'íd se us par charho, aur us ke ambárkhánon ko kholo, us ko kandhar kar dálo, aur us ko nest karo. us kí koí chíz báqí na raho.

27 Us ke sáre bailon ko halál karo[z], we unben maslakh men lejáwen: háe un par! ki un ká din áyá, un se intiqám lene ká waqt[a].

28 We jo sarzamín i Bábul se bhág játe aur bach nikalte hain, un kí yih áwáz hai, ki KHUDÁWAND hamáre Khudá ká intiqám, hán, apní haikal ke sabab se us ká intiqám[b], Saihún men záhir karen.

29 Tírandázon ko buláke ikatthe karo[c], ki Bábul par jáwen; ai sáre kamán-kasho, har taraf se us ke muqábil khaima khará karo; un men ká ek bhí na bache; us ke kám ke muwáfiq us ko badlá do[d]; sab kuchh jo us ne kiyá, us se karo: kyúnki wuh KHUDÁWAND Isráel ke Quddús ke áge magrúr húá[e].

30 Is liye us ke jawán bázáron men girjáenge[f], aur sáre jangí mard us din kát dále jáenge, KHUDÁWAND kahtá hai.

31 Dekh, ai tú, jo bará ghamandí hai, main terá mukhálif hún, Khudáwand RABB ul afwáj kahtá hai; filhaqíqat terá din, aur wuh waqt, ki main tujhe sazá dún, á pahuncha[g].

32 Aur wuh ghamandí thokar kháegí, aur wuh giregá, aur koí use na uthháwegá, aur main us ke shahron men ág bharkáúngá[h], aur wuh us ke áspás jo kuchh hogá bhasam karegí.

33 ¶ RABB ul afwáj yún kahtá hai, ki Baní Isráel aur baní Yahúdáh donon mazlúm húe; aur un ke sáre asír karnewálon ne un par qaid i shadíd kí, aur unhen chhorne se inkár kiyá.

34 Un ká chhuránewálá zoráwar hai[i]; RABB ul afwáj us ká nám hai[k]: wuh sarásar un kí hujjat sábit karegá, ki mamlukat ko ráhat bakhshe, aur Bábul ke báshindon ko kampáwe.

35 ¶ KHUDÁWAND kahtá hai, ki Talwár Kasdíon par, aur Bábul ke báshindon par, aur us ke sardáron par[l], aur us ke hakímon par hai[m].

36 Láfzanon par ek talwár hai[n], aur we be-wuqúf hojáenge; baháduron par ek talwár hai, aur we haul kháenge.

37 Un ke ghoron par, aur un kí rathon par, aur sáre mile jule logon[o] par, jo us ke darmiyán hain, ek talwár hai, aur we 'auraton kí mánind honge[p]: us ke khazánon par ek talwár hai, aur we lúte jáenge.

38 Us kí nahron par khushksálí hai, we súkh jáengí[q]; kyúnki wuh taráshí húí múraton kí mamlukat hai[r], aur we buton par díwáne hain.

39 Is liye dashtí darinde gídaron ke sáth wahán basenge, aur shutrmurg us men baserá lenge[s], aur wuh abad tak ábád na hogí[t], pusht dar pusht koí us men sukúnat na karegá.

40 Jis tarah Khudá ne Sadúm

Marginal references (left): o Yas. 65. 10. Yar. 33. 12. Hiz. 34. 13, 14. — p Yar. 31. 34. — q Yas. 1. 9. — ‖ Yá, *Bagdwat karnewálon kí.* — † Yá, *Sazá utháne ke láiq.* — r Hiz. 23. 23. — s Dekho 2 Sam. 16. 11. 2 Sal. 18 25. 2 Taw. 36. 23. Yas. 10. 6. aur 44. 28. aur 48. 14. Yar. 34. 22 — t Yar. 51. 54. — u Yas. 14. 6. Yar. 51. 20. — x Yar 51. 8, 31. 39, 57. Dán. 5. 30, 31. — y Yas. 13. 5. — z Zab. 22. 12. Yas. 34. 7. Yar. 48. 21. — a Yar. 48. 44. 31 áyat. — b Yar. 51 10, 11. — c 14 áyat — d 15 áyat. Yar. 51. 56. MUk. 18. 6

Marginal references (right): e Yas. 47. 10. — f Yar. 49. 26. aur 51. 4. — g 27 áyat. — h Yar. 21. 14. — i Muk. 18. 8. — k Yas. 47 4 — l Dán. 5. 30. — m Yas. 47. 13. — n Yas. 44. 25. Yar. 48. 30. — o Yar. 25. 20, 24. Hiz. 30. 5. — p Yar. 51. 30. Nahúm 3. 13. — q Yas. 44 27. Yar. 51. 32, 36. Muk. 16. 12 — r 2 áyat. Yar. 51 44, 47, 52. — s Yas. 13. 21, 22. aur 34. 14. Yar. 51. 37. Muk. 18. 2. — t Yas. 13. 20. Yar. 25. 12.

Peshtar MASÍH se, 595.

aur 'Amúrah aur us kí nawáhí ke shahron ko ulaṭ diyá[u], KHUDÁWAND kahtá hai, usí tarah koí ádmí wahán na basegá, ná ádamzád us men rahegá.

41 Dekh, ek qaum, ek barí guroh uttar se áwegí, aur bahutere bádsháh zamín kí sarhaddon se barpá kiye jáenge[x].

42 We kamán aur neza pakrenge[y]; we kaṭar hain, aur rahm na karenge[z]; un kí áwáz daryá ke josh kí mánind[a] haulnák hai, aur we ghoron par charhenge, aur jangí mardon kí tarah tere muqábil, ai Bábul kí beṭí, saff-áráí karenge.

43 Bábul ke bádsháh ne un kí khabar suní hai, aur us ke háth sust par gaye hain; gam ne aur jannewálí 'aurat ke se dardon ne use á liyá[b].

44 Dekh, wuh babar kí tarah[c] Yardan ke ‖ban men se nikalke muhkam bastí par charhegá; par main unhen us ke áge se ekbárgí bhagáúngá: par chuná húá kaun hai, ki jise main muqarrar karún, ki us ká sámhná kare? kyúnki mujh sá kaun hai? aur kaun hai, jo mere liye waqt muqarrar kare? aur wuh charwáhá kaun hai, jo mere huzúr khará rah sakegá[d]?

45 Is liye KHUDÁWAND kí maslahat, jo us ne Bábul kí kharábí par kí hai, suno[e]; aur us ke iráde ko, jo us ne Kasdíon kí zamín kí barbádí par bándhá hai; yaqínan galle galle men we jo chhoṭe hain unhen ghasíṭ lejáenge, yaqínan un ke maskan ko un ke sáth wírán karegá.

46 Us áwáz se ki Bábul le lí gayí zamín kámptí hai[f], aur wuh na'ara qaumon ne suná hai.

LI BÁB.

1 Us sakht áfat ki ibárat jise Khudá Isráel ká intiqám lete waqt Bábul par názil karegá. 59 Yaramiyáh wuh daftar jis men yih peshingoí likhí thí Siráyáh ke háth men supurd kartá, tá ki wuh use leke Furát ke bích phenk dewe, is maqsad par ki aise 'amal se Bábul kí barbádí, ki wuh hamesha tak dúbí rahegí, sab dekhnewálon par jatáí jáwe.

KHUDÁWAND yún kahtá hai, Dekh, main Bábul par, aur un par, jo un ke darmiyán jo mere mukhálif hain baste hain, ek halák karnewálí hawá chaláúngá[a];

2 Aur main usánewálon ko Bábul men bhejúngá[b], ki use usáwen, aur us kí zamín ko ‖sáf karen; yaqínan us kí musíbat ke din men we us ke bairí hoke use cháron taraf gher lenge[c].

3 Us par jo kamán khínchtá, aur us par jo apne baktar par fakhr karke uṭhtá, tírandáz apní kamán khínche[d]: tum us ke jawánon par rahm mat karo; us ke sáre lashkar ko ek lakht halák karo[e].

4 We jo qatl húe hain yún Kasdíon kí sarzamín men gir jáenge, aur we jo chhede húe hain us ke bázáron men pare rahenge[f].

5 Kyúnki Isráel aur Yahúdáh apne Khudá se, RABB ul afwáj se, tark nahín kiye gaye; harchand ki un kí wiláyat Isráel ke Quddús kí ná-farmánbardárí se lab á lab thí.

6 Bábul men se nikal bhágo[g], aur har ek apní ján bacháo, us kí sazá men sharík hoke halák mat hojáo; kyúnki yih KHUDÁWAND ke intiqám ká waqt hai[h]; wuh use badlá degá[i].

7 Bábul KHUDÁWAND ke háth men sone ká piyála thá[k], jis ne sárí dunyá ko matwálá kiyá[l]; qaumon ne us kí mai pí, is liye qaumon ko junún hogayá[m].

8 Bábul ekáek gir gayí, aur gárat húí[n]; us par wáwailá karo[o]; us ke zakhm ke liye balsán lo, sháyad ki wuh changí kí jáwe[p].

9 Ham to use changá karne cháhte the, par wuh shifá na cháhtí thí; tum us ko chhoro; áo, ham har ek apne watan ko chale jáwen[q]; kyúnki ‖us kí sazá ásmán tak pahunchí, aur aflák tak buland húí[r].

10 KHUDÁWAND ne hamárí rástbází ko áshkára kiyá[s]; áo, ham Saihún men KHUDÁWAND apne Khudá ke kám ká bayán karen[t].

11 Tíron ko saiqal karo, ‖sipáron ko †faráham karo[u], KHUDÁWAND ne Mádíon ke bádsháhon kí rúhon ko targíb kiyá[x]; kyúnki us ká iráda Bábul kí bábat hai, ki use nest kare[y]; filhaqíqat KHUDÁWAND ká intiqám aur us kí haikal ká intiqám yih hai[z].

12 Bábul kí díwáron par jhandá khará karo, chaukíán mazbút karo, pahra-dáron ko biṭháo, kamín-gáhen taiyár karo[a]; kyúnki

Peshtar MASÍH se, 595.

[a] Pald. 19. 25. Yas. 13. 19. Yar. 49. 18. aur 51. 26.
[x] 9 áyat. Yar. 6. 22. aur 25. 14. aur 51. 27. Muk. 17. 16.
[y] Yar. 6. 23.
[z] Yas. 13. 18.
[a] Yas. 5. 30.
[b] Yar. 49. 24.
[c] Yar. 49. 19, wag.
‖ 'Ibrání men, gurúr se
[d] Aiy. 41. 10. Yar. 49 19.
[e] Yas. 14. 24, wag. Yar. 51. 11.
[f] Muk. 18. 9.
[a] 2 Sal. 19. 7. Yar. 4. 11.

[b] Yar. 15. 7.
‖ 'Ibrání men, khálí karen.
[c] Yar. 50. 14.
[d] Yar. 50. 14.
[e] Yar. 50. 21.
[f] Yar. 49. 26. aur 50. 30, 37.
[g] Yar. 50. 8. Muk. 18. 4.
[h] Yar. 50. 15, 28.
[i] Yar. 25. 14.
[k] Muk. 17. 4.
[l] Muk. 14. 8.
[m] Yar. 25. 16.
[n] Yas. 21. 9. Muk. 14. 8. aur 18. 2.
[o] Yar. 48. 20. Muk. 18 9, 11, 19.
[p] Yar. 46. 11
[q] Yas. 13. 14. Yar 50. 16.
‖ Yá, us kú gunáh. Hiz. 7. 23.
[r] Muk. 18. 5.
[s] Zab. 37. 6.
[t] Yar. 50, 28.
‖ Yá, tarkashon ko bharo.
† 'Ibrání men, bharo.
[u] Yar. 46. 4.
[x] Yas. 13. 17. 28 áyat.
[y] Yar. 50. 45.
[z] Yar. 50. 28.
[a] Nahúm 2. 1. aur 3. 14.

Peshtar MASÍH se, 595.

KHUDAWAND ne jo iráda us ne bándhá thá, aur jo kuchh us ne Bábul ke báshindon kí bábat farmáyá thá, so púrá kiyá.

13 Ai tú, jo bare páníon[b] par sukúnat kartí hai, jis ke ganj firáwán hain, terí tamámí ká waqt á pahunchá, aur tere lálach ká paimána pur húá.

14 RABB ul afwáj ne apní zát kí qasam kháí hai[c], ki Filhaqíqat main tujh men log is tarah se bharúngá, jis tarah se ṭiḍḍíán[d], aur we tujh par lalkárenge[e].

15 Us ne zamín ko apní qudrat se banáyá hai[f], aur jahán ko apní hikmat se qáim kiyá, aur ásmán ko apní 'aql se phailáyá hai[g].

16 Jab wuh apní áwáz nikáltá hai, ásmánon par bahutse pání josh men áte hain[h], aur wuh aisá kartá hai, ki zamín kí sarhaddon se sáre bukhárát uṭhte hain[i]; wuh bijlíán pání ke sáth paidá kartá hai, aur hawá ko apne makhzanon se nikáltá hai.

17 Har ek ádmí dánáí kí nisbat se haiwán hai[k]; har ek kárígar taráshí húí múrat ke sabab khajil hotá hai; kyúnki us kí ḍhalí húí múrat jhúṭhí hai, aur un men sáns nahín[l].

18 We butlán hain[m], gumráhíon kí kárígarí: jis waqt un ká muhásaba hogá, we nest o nábúd honge.

19 Ya'qúb ká bakhra un kí mánind nahín hai[n]; kyúnki wuh sárí chízon ká kháliq hai, aur Isráel apní mírás ká 'asá hai; us ká nám RABB ul afwáj hai.

20 Tú merá jangí tabar hai, aur laṛáí ke hathyár[o], aur tujh se main qaumon ko toṛúngá, aur tujh se bádsháhaton ko nest karúngá.

21 Aur tujh se main ghoṛe aur sawár ko toṛúngá; aur tujh se rath aur us ke sawár ko toṛúngá.

22 Tujh se mard o 'aurat ko toṛúngá; aur tujh se búṛhe aur jawán[p] ko toṛúngá: aur tujh se chhokre aur chhokrí ko toṛúngá;

23 Aur tujh se charwáhe aur us ke galle ko toṛúngá; aur tujh se kisán aur us ke joṛe bail ko toṛúngá: aur tujh se sardáron aur hákimon ko toṛúngá.

24 Aur main Bábul ko, aur Kasdistán ke sáre báshindon ko, us sárí sharárat ká, jo unhon ne Saihún men tumháre áge kí hai, 'iwaz dúngá[q], KHUDAWAND kahtá hai.

25 Dekh, KHUDAWAND kahtá hai, ai halák karnewále pahár[r], jo sárí zamín ko halák kartá hai, main terá mukhálif húṉ, aur main apná háth tujh par dauṛáúngá, aur chaṭánon par se tujhe luṛhkáúngá, aur tujhe koh i sozán kar dúngá[s].

26 Aur we na' ek patthar kone ke liye, na ek patthar neo ke liye tujh se lenge; balki tú hamesha tak wírán rahegá[t], KHUDAWAND kahtá hai.

27 Zamín par tum jhanḍá khaṛá karo[u], ummaton ke darmiyán tum narsingá phúnko, qaumon ko us ká mukhálif karo[x], Arárát, Minní, aur Askanáz kí mamlukaton ko us par chaṛhá láo[y]; sipahsálár ko us ke muqábil muqarrar karo, aisá karo, ki ghuṛ-chaṛhe us par us shiddat se chaṛháí karen jaise roen-dár ṭiḍḍíán chaṛhtín.

28 Qaumon ko, Mádíon ke bádsháhon ko[z], aur us ke sipahsáláron ko, aur us ke sáre amíron, aur us kí saltanat kí sárí sarzamín ko taiyár karo, ki us par chaṛhen.

29 Aur zamín kámpegí, aur gam karegí; kyúnki KHUDAWAND ke iráda Bábul kí kharábí par púre honge, ki Bábul kí zamín ko wírán kar de, jis men ek basnewálá na rahe[a].

30 Bábul ke bahádur laṛáí se mahrúm hain, qil'aon men baiṭhe, un ká zor ghaṭ gayá; we 'auraton kí mánind húe[b]; us ke maskan jaláe gaye, us ke aṛbange toṛe gaye[c].

31 Harkára harkáre kí muláqát ko, aur qásid qásid ke istiqbál ko dauṛegá, ki Bábul ke bádsháh ko ittilá' dewe, ki Terá shahr sartásar leliyá gayá[d],

32 Aur ‖ghát band húe[e], aur unhon ne naistán ko ág se jaláyá, aur jangí mard ḍar gaye.

33 Kyúnki RABB ul afwáj Isráel ká Khudá yún kahtá hai, ki Bábul kí beṭí khalihán kí mánind hai[f], jab raundne ká waqt áyá[g]; thoṛí der hai, ki us ke dirau ká waqt á pahunchá[h].

34 Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ne mujhe khá liyá[i], us ne mujhe kuchal ḍálá hai, us ne mujhe khálí bartan kar diyá, sámp kí mánind wuh mujhe nigal gayá hai, us ne apne peṭ ko merí

b Muk. 17. 1, 15.
c Yar. 49. 13. 'Amús 6. 8.
d Nahúm 3. 15.
e Yar. 50. 15.
f Paid. 1. 1, 6. Yar. 10. 12, wag.
g Aiy. 9. 8. Zab. 104. 2. Yas. 40. 22.
h Yar. 10. 13.
i Zab. 135. 7.
k Yar. 10. 14.
l Yar. 50. 2.
m Yar. 10. 15.
n Yar. 10. 16.
o Yas. 10. 5, 15. Yar. 50. 23
p Yún 2 Taw. 36. 17.
q Yar. 50. 15, 29.
r Yas. 13. 2. Zak. 4. 7.
s Muk. 8. 8.
t Yar. 50. 40.
u Yas. 13. 2.
x Yar. 25. 14.
y Yar. 50. 41
z 11 áyat.
a Yar. 50. 13, 39, 40. 43 áyat.
b Yas. 19. 16. Yar. 48. 41. aur 50. 37.
c Nau. 2. 9. 'Amús 1. 5 Nahúm 3. 13.
d Yar. 50. 24
‖ Y. i. ráhyu saren band húin.
e Yar. 50. 38.
f Yas. 21. 10. 'Amús 1. 3 Mík. 4. 13.
g Yas. 41. 15. Hab. 3. 12.
h Yas. 17. 5, wag. Hús. 6. 11. Yoel 3. 13. Muk. 14. 15, 18.
i Yar. 50. 17.

Peshtar MASÍH se, 595.

ni'amatoṉ se bhar liyá, us ne mujhe nikál diyá.

35 Saihún kí bashinda kahegí, ki Jo sitam mujh par aur mere tan par húá, Bábul par howe; aur Yarúsalam kahegí, ki Kasdistán ke báshindoṉ par merá lahú howe.

36 Is liye KHUDAWAND yúṉ kahtá hai, Dekh, maiṉ terí hujjat sábit karúṉgá[k], aur terá intiqám lúṉgá, aur us ke samundar ko sukháúṉgá[l], aur us ke sotoṉ ko khushk kar dúṉgá.

37 Aur Bábul khandar hojáegá, aur ajgaroṉ ká maqám[m], aur hairání aur síṭí ká bá'is hogá, aur us meṉ koí na basegá[n].

38 We sheroṉ kí mánind ikaṭṭhe garjeṉge, sher-bachchoṉ kí tarah we kaṭkaṭáeṉge.

39 Un kí taish meṉ maiṉ un kí mihmání karúṉgá, aur un ko mast karúṉgá[o], ki we khush howeṉ, aur khwáb i 'adam meṉ játe raheṉ, aur na jágeṉ, KHUDAWAND kahtá hai.

40 Maiṉ unheṉ barroṉ kí tarah, aur mendhoṉ kí tarah, bakroṉ samet, maslakh par utár láúṉgá.

41 Shíshak[p] kyúṉkar le lí gayí hai, háṉ, sárí zamín kí sitúda[q] ek bárgí lí gayí! Bábul qaumoṉ ke darmiyán kaisí hairání ká bá'is húí!

42 Samundar Bábul par chaṛh gayá hai[r], aur us kí lahroṉ kí kasrat se wuh chhip gayí.

43 Us kí bastiáṉ ujaṛ gayíṉ[s], we ek khushk zamín aur jangal haiṉ, aisí zamín, jis meṉ koí nahíṉ bastá, na wahán ádamzád ká guzar hotá hai.

44 Aur maiṉ Bábul meṉ Bel ko sazá dúṉgá[t], aur jo kuchh wuh nigal gayá hai, maiṉ us ke muṉh se nikálúṉgá, aur qaumeṉ us ke pás phir na dauṛeṉgíṉ; chunánchi Bábul kí díwár gir gayí hai[u].

45 Ai merí qaum, us meṉ se nikal á[x], aur tum har ek apní ján ko KHUDAWAND ke qahr i shadíd se bachá lo.

46 Na ho, ki tumhárá dil afsurda howe, aur tum us afwáh se ḍaro[y], jo zamín meṉ suní jáegí; ek afwáh ek sál áwegí, aur phir dúsrí afwáh dúsre sál meṉ, aur mulk meṉ zulm hogá, aur hákim hákim se laṛegá.

47 Is liye dekh, we din áte haiṉ, ki maiṉ Bábul kí tarashí húí múratoṉ se intiqám lúṉgá[z], aur us kí sárí zamín ghabrá jáegí, aur us ke sáre maqtúl us ke darmiyán paṛe húe hoṉge.

48 Us waqt ásmán aur zamín aur sab kuchh, jo un meṉ hai, Bábul kí bábat gáweṉge[a]; kyúṉki gáratgar uttar se us meṉ áweṉge[b], KHUDAWAND kahtá hai.

49 Bábul bhí giregí, ai Isráel ke maqtúlo; jitne Bábul meṉ haiṉ, ai sárí zamín ke maqtúlo, sab khet raheṉge.

50 Ai talwár ke bache húo, chal do, mat khaṛe ho[c]; dúr jáke KHUDAWAND ko yád karo, aur Yarúsalam ká khiyál karo.

51 Ham ghabráe húe haiṉ, kyúṉki ham ne malámat suní[d]; sharm ne hamáre chihroṉ ko ḍhámpá; kyúṉki begáne KHUDAWAND ke ghar ke maqdisoṉ meṉ ghus áe.

52 Is liye dekh, we din áte haiṉ, KHUDAWAND kahtá hai, ki maiṉ Bábul kí taráshí húí múratoṉ ko sazá dúṉgá[e], aur us kí sárí wiláyat meṉ gháyal karáheṉge.

53 Harchand Bábul ásmán par chaṛhe[f], aur agarchi wuh apne zor kí shiddat ko kámil kare, tad bhí gáratgar merí taraf se us meṉ dákhil hoṉge, KHUDAWAND kahtá hai.

54 Bábul se rone kí áwáz[g], aur baṛí halákat kí sadá Kasdíoṉ kí zamín se átí hai;

55 Kyúṉki KHUDAWAND ne Bábul ko gárat kiyá hai, aur us ke darmiyán us baṛe shor kí áwáz mauqúf kar dí hai; us kí lahreṉ baṛe pánioṉ kí tarah shor machátí thíṉ, un ke shor kí áwáz nikal átí thí.

56 Is liye ki gáratgar us meṉ, háṉ, Bábul hí meṉ áe, aur us ke zoráwar log pakṛe gaye; un kí har kamán ṭúṭ gayí; ki KHUDAWAND badlá denewálá Khudá hai, wuh zurúr intiqám legá[h].

57 Aur maiṉ us ke sardároṉ ko, aur us ke 'álimoṉ ko, aur us ke nauwáboṉ ko, aur us ke hákimoṉ ko, aur us ke zoráwaroṉ ko mast karúṉgá[i], aur we hamesha tak soyá kareṉge, aur na jágeṉge, wuh Bádsháh kahtá hai, jis ká nám RABB ul afwáj hai[k].

58 RABB ul afwáj yúṉ kahtá hai, ki Bábul kí chaklí díwáreṉ sarásar ḍhái jáeṉgí[l], aur us ke buland

[k] Yar. 50. 34.
[l] Yar. 50. 38.
[m] Yas. 13. 22. Yar. 50. 39. Muk. 18. 2.
[n] Yar. 25 9, 18.
[o] 57 áyat.
[p] Yar. 25. 26.
[q] Yas. 13 19 Yar. 49 25. Dán. 4. 30.
[r] Dekho Yas. 8. 7, 8.
[s] Yar. 50. 39, 40. 29 áyat.
[t] Yas. 46. 1. Yar. 50. 2.
[u] 58 áyat.
[x] 6 áyat. Yar 50. 8. Muk. 18. 4.
[y] 2 Sal. 19. 7.

Peshtar MASÍH se, 595.

[z] Yar. 50. 2. 52 áyat.
[a] Yas. 44. 23. aur 49. 13. Muk. 18. 20.
[b] Yar. 50. 3, 41.
[c] Yar. 44. 28.
[d] Zab. 44. 15, 16. aur 79. 4.
[e] 47 áyat.
[f] Yas. 49. 16. 'Amús 9. 2. Abad. 4.
[g] Yar. 50. 22.
[h] Zab. 94. 1. Yar. 50. 29. 24 áyat.
[i] 39 áyat.
[k] Yar. 46. 18. aur 48. 15.
[l] 44 áyat.

phátak ág se jalá diye jáenge; yún, 'awámm kí mihnat befáida thahregí[m], aur qaumon ká kám jo unhon ne kiyá, aur us se thak gaye, faqat ág ke wáste hogá.

59 ¶ Yih wuh kalám hai, jo Yaramiyáh nabí ne Sidqiyáh bin Naiyiriyáh bin Mahasiyáh se kahá, jab wuh Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh †ke sáth, us ke julús ke chauthe baras, Bábul men gayá. Aur yih Siráyáh ‖sardár salímut taba' thá.

60 Isí tarah Yaramiyáh ne in sab áfaton ko, jo Bábul par ánewálí thín, kitáb men qalamband kiyá, ya'ne, in sárí báton ko, jo Bábul kí bábat likhí gayí hain.

61 Aur Yaramiyáh ne Siráyáh se kahá, ki Jab tú Bábul men áegá, aur dekhegá, aur in sab báton ko parhegá,

62 Tab tú kahegá, ki Ai KHUDÁWAND, tú ne makán kí barbádí kí bábat farmáyá hai, ki main us ko nest karúngá, aisá ki koí us men na base[n], na insán na haiwán, par hamesha tak sunsán rahe.

63 Aur aisá hogá, ki jab tú is kitáb ko parh chukegá, to ek patthar us se bándhegá, aur Furát ke bích phenk degá[o]:

64 Aur tú kahegá, ki Bábul isí tarah dúb jáegí, aur us musíbat se, jo main us par dál dúngá, jánbar na hogí: aur we thak jáenge[p]. Yaramiyáh kí báten yahán tak hain.

LII BÁB.

1 Sidqiyáh bagáwat kartá. 4 Yarúsalam gherá játá aur leliyá játá. 8 Sidqiyáh ke bete qatl kiye játe, aur nij us kí ánkhen nikálí játín. 12 Nabúsaradán shahr ko gárat kartá, aur use phúnk detá. 24 Wuh logon ko asír karke apne sáth Bábul lejátá. 31 Awíl-Marúdak Yahúyakín ko sarfaráz kar detá.

SIDQIYÁH, jab bádsháh húá, to ekkís baras ká thá[a]; aur us ne gyárah baras Yarúsalam men saltanat kí; aur us kí má ká nám Hamútal thá, jo Libnahí Yaramiyáh kí betí thí.

2 Aur us ne us sab kí mánind, jo Yahúyaqím ne kiyá thá, KHUDÁWAND ke áge badkárí kí.

3 Aur KHUDÁWAND ke gazab se Yarúsalam aur Yahúdáh ká yih hál húá, yahán tak, ki us ne unhen apne áge se dúr kar diyá, aur Sidqiyáh ne Bábul ke bádsháh se bagáwat kí.

4 ¶ Us kí saltanat ke nauwen baras[b] ke daswen mahíne ke daswen din yún húá, ki Bábul ká bádsháh Nabúkadrazar Yarúsalam par lashkar-kashí karke, us ke muqábil khaimazan húá, aur us ke girdágird burj banáe.

5 Aur shahr Sidqiyáh bádsháh ke gyárahwen baras tak gherá húá rahá.

6 Aur chauthe mahíne ke nauwen din shahr par shiddat ká kál pará, aisá, ki sarzamín ke logon ko rotí na miltí thí.

7 Tab shahr torá gayá, aur sáre jangí mard bháge, aur we rát ke waqt us darwáze kí ráh se, jo do díwáron ke darmiyán bádsháhí bág ke nazdík thí, shahr se nikle; (aur Kasdí shahr ke girdágird the;) lekin unhon ne maidán kí ráh lí.

8 ¶ Tab Kasdíon ke lashkar ne bádsháh ká píchhá kiyá, aur Sidqiyáh ko Yaríhú ke maidánon men já liyá: aur us ká sárá lashkar us se tittar bittar ho gayá.

9 So we bádsháh ko pakarke Riblah tak Hamát kí sarzamín men Bábul ke bádsháh pás láe[c], aur us ne us kí 'adálat kí.

10 Aur Bábul ke bádsháh ne Sidqiyáh ke beton ko us kí ánkhon ke sámhne qatl kiyá[d]; Yahúdáh ke sáre sardáron ko bhí Riblah men qatl kiyá.

11 Aur us ne Sidqiyáh kí ánkhen nikalwá dálín, aur Bábul ke bádsháh ne us ko pítal kí zanjíron se jakrá, aur use Bábul le gayá, aur us ko marne ke din tak use qaid men rakhá.

12 ¶ Pánchwen mahíne[e] ke daswen din, jo Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ká uníswan baras thá[f], jilaudáron ká sardár, Nabúsaradán, jo Bábul ke bádsháh kí khidmat-guzárí kartá thá, Yarúsalam men áyá[g].

13 Us ne KHUDÁWAND ká ghar, aur bádsháh ká qasr jalá diyá; aur Yarúsalam ke sáre ghar, aur bare ádmíon ke sáre ghar, ág se bhasam kar diye.

14 Aur Kasdíon ke sáre lashkar ne, jo jilaudáron ke sardár ke sáth the, Yarúsalam kí sárí díwáron ko har taraf se tor dálá.

15 Aur jilaudáron ká sardár Nabúsaradán[h], ba'ze muhtájon

Peshtar MASÍH se, 595. — [m] Hab. 2. 13. 595. † Yá, kí taraf se. ‖ 'Ibrání men, Sar manúká; Dekho 1 Taw. 22. 9. [n] Yar. 50. 3, 39. 29 áyat. [o] Dekho Muk. 18. 21. [p] 58 áyat. 599. [a] 2 Sal. 24. 18.

Peshtar MASÍH se, 590. — [b] 2 Sal. 25. 1,—27. Yar. 39. 1. Zak. 8. 19. 588. [c] Yar. 32. 4. [d] Hiz. 12 13. [e] Zak. 7. 5. aur 8. 19. [f] Dekho 29 áyat. [g] Yar. 39. 9. [h] Yar. 39. 9.

Peshtar MASÍH se, 588.

ko, aur báqí logoṉ ko, jo shahr meṉ rah gaye the, aur un bhagoṛoṉ ko, jo Bábul ke bádsháh ke pás rujú' húe the, aur jamá'at ke báqí logoṉ ko asír karke le gayá.

16 Aur jilaudároṉ ká sardár Nabúsaradán zamín ke ba'ze kangáloṉ ko chhoṛ gayá, ki tákistánoṉ kí bágbání kareṉ, aur khetí kareṉ.

17 Aur pítal ke un sutúnoṉ ko[l], jo KHUDÁWAND ke ghar meṉ the, aur kursíoṉ ko, aur pítal ke bahr ko, jo KHUDÁWAND ke ghar meṉ thá, unhoṉ ne toṛá, aur wuh sab pítal Bábul meṉ le gaye[k].

18 Aur degeṉ, aur belcha, aur gulgíreṉ, aur laganeṉ, aur chamcha, aur pítal ke sáre bartan[l], jo waháṉ kám áte the, we le gaye.

19 Aur básanoṉ, aur angeṭhíoṉ, aur lagnoṉ, aur degoṉ, aur sham'adánoṉ, aur chamchoṉ, aur piyáloṉ ko, sab ko, jo sone ke the, un ká soná, aur sab ko jo rúpe ke the, un ká rúpá, jilaudároṉ ká sardár le gayá.

20 Do sutún, ek bahr, aur birinjí bárah bail, jo kursíoṉ ke níche the, jinheṉ Sulaimán bádsháh ne KHUDÁWAND ke ghar ke liye banáyá thá, in sab bartanoṉ ká pítal be-taul thá[m].

21 Yih sutún jo the, un meṉ ká ek sutún aṭhárah háth úṉchá[n], aur bárah háth kí rassí us ke girdágird thí, aur chár ungul moṭá thá; yih khokhlá thá.

22 Aur us ke úpar pítal ká ek jháṛ thá, aur wuh jháṛ pánch háth úṉchá thá; us jháṛ par girdágird pítal kí jáliáṉ, aur anár kí kaliáṉ baní húí thíṉ. Aur dúsre sutún meṉ usí tarah kalíoṉ ká kám thá.

23 Aur har taraf se chhiyánauwe anár the, aur sab anár jálíoṉ par us ke girdágird ek sau the[o].

24 ¶ Aur jilaudároṉ ká sardár Siráyáh sardár káhin ko[p], aur Safaniyáh[q] dúsre káhin aur tín darbánoṉ ko le gayá.

25 Aur ek ḳhoja ko, jo sipahsálár thá, aur bádsháh ke musáhiboṉ meṉ se sát shaḳhs ko, jo shahr meṉ maujúd the, aur lashkar ke baṛe muharrir ko, jo mamlukat kí maujúdát ko dekhtá thá, aur us bádsháhat ke sáṭh ádmíoṉ ko, jo shahr meṉ the, wuh shahr se le gayá.

26 Aur jilaudároṉ ke sardár Nabúsaradán un ko pakaṛke Riblah meṉ, Bábul ke bádsháh ke huzúr, legayá.

27 Aur Bábul ke bádsháh ne unheṉ Hamát kí sarzamín ke Riblah meṉ márke qatl kiyá. Isí tarah Baní Yahúdáh asír hoke apní sarzamín se ḳhárij húe.

28 Ye we log haiṉ, jin ko Nabúkadrazar asír karke le gayá[r]: sátweṉ baras meṉ[s] tín hazár teís Yahúdí[t]:

29 Nabúkadrazar ke aṭhárahweṉ baras meṉ wuh áṭh sau battís ádmí asír karke le gayá[u]:

30 Nabúkadrazar ke teísweṉ baras meṉ, jilaudároṉ ká sardár Nabúsaradán sát sau paintális ádmí Yahúdíoṉ meṉ se pakaṛke le gayá: sab ádmí chár hazár chha sau the.

31 ¶ Yahúdáh ke bádsháh Yahúyakín kí asírí ke saintísweṉ baras ke bárahweṉ mahíne ke pachísweṉ din yúṉ húá[x], ki Bábul ke bádsháh Awíl-Marúdak ne apne julús ke pahle baras Yahúdáh ke bádsháh Yahúyakín ko sarfaráz kiyá[y], aur qaidḳháne se nikálá,

32 Aur us ne us se ‖muhabbat kí báteṉ kahíṉ, aur us kí kursí un bádsháhoṉ kí kursíoṉ se, jo Bábul meṉ us ke sáth the, buland kí,

33 Aur us ne us ke qaidḳháne ke libásoṉ ko badalwáyá, aur wuh sárí 'umr bhar har roz us ke huzúr kháná khátá thá[z].

34 Aur us ke rozmarra ká ḳharch, roz roz, us ke marne ke din tak, sárí 'umr bhar, Bábul ke bádsháh kí taraf se use diyá játá thá.

---

[i] Dekho 1 Sal. 7. 15, 23, 27, 50.
[k] Yar. 27. 19.
[l] Khur 27. 3. 2 Sal. 25. 14, 15, 16.
[m] 1 Sal. 7. 47.
[n] 1 Sal 7. 15. 2 Sal 25 17. 2 Taw. 3 15.
[o] Dekho 1 Sal. 7. 20.
[p] 2 Sal. 25. 18.
[q] Yar. 21. 1. aur 29. 25.

Peshtar MASÍH se, 588.

600.
[r] 2 Sal. 24. 2.
[s] Dekho 2 Sal. 24. 12.
[t] Dekho 2 Sal. 24. 14.
590.
[u] Dekho 12 áyat. Yar. 39. 9.
585.
582.
[x] 2 Sal. 25. 27, 28, 29, 30.
[y] Paid. 40. 13, 20.
‖ 'Ibrání meṉ, achchhí báteṉ.
[z] 2 Sam. 9. 13.

YARAMIYÁH NABÍ KÁ NAUHA.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qarîb.

I BÁB.

1 Yarúsalam ke gunáhoṉ ke sabab us kí pastháli kí bábat. 12 Wuh apne dukh dard ke bá'is nála kartí, 18 aur iqrár kartí ki merí 'adálat jo Khudá ne kí hai, so haqq o wájibí hai.

WUH bastí, kyúṉkar akelí baiṭhí hai jo ḳhaláiq se lab á lab thí! wuh bewa kí mánind ho gayí[a]; wuh jo qaumoṉ ke darmiyán buzurg, aur súboṉ ke bích malika thí[b], so ḳhirájguzár húí.

2 Wuh rát ko[c] zár zár rotí hai[d], aur us ke áṉsú us ke rukhsároṉ par bahte haiṉ: us ke yároṉ meṉ se[e] koí nahíṉ jo us ko tasallí de[f]: us ke sáre dostoṉ ne us se be-wafáí kí, we us ke dushman ho gaye.

3 Zulm aur saḳht ḳhidmat ke sabab jo us ne lí thí, Yahúdáh asír hoke gayí[g]; wuh qaumoṉ ke darmiyán bastí hai[h], wuh árám nahíṉ pátí; un sabhoṉ ne jo us ke píchhe paṛe the tang galíoṉ ke bích use já liyá.

4 Saihún kí ráheṉ mátam kartí haiṉ, ki koí muqaddas 'ídoṉ ko nahíṉ átá: us ke sáre pháṭak sunsán haiṉ: us ke káhin ṭhandí sáṉs bharte haiṉ, us kí kuṉwáríáṉ gamgín, aur wuh talkh-kám hai.

5 Us ke muḳhálif gálib húe[i], us ke dushman kámyáb; kyúṉki KHUDÁWAND ne us ke gunáhoṉ kí kasrat ke sabab[k] use ranj meṉ ḍálá hai; us kí aulád dushman ke áge áge asír hoke gayí[l].

6 Aur us kí sárí raunaq Saihún kí beṭí se játí rahí; us ke umará un bariṉoṉ kí mánind haiṉ, jo charágáh nahíṉ páte, aur we nátawán hoke apne píchhá-karnewáloṉ ke áge gaye.

7 Yarúsalam ne apne ranj aur musíbatoṉ ke dinoṉ meṉ, jab us ke log dushman ke qabza meṉ paṛe the, aur koí madadgár na thá, agle dinoṉ kí sárí dil-pazír chízoṉ ko yád kiyá; dushmanoṉ ne use dekhkar us ke sabtoṉ par ṭhaṭṭhá márá.

8 Yarúsalam niháyat gunahgár húí[m], is liye wuh ‖nápák ṭhahrí; we sab jo use buzurgí dete the us kí hiqárat karte, is liye ki we us ká nangepan dekhte haiṉ[n]; háṉ, wuh áh bhartí, aur muṉh phertí hai.

9 Us kí gandagí us ke dáman meṉ hai: wuh apní 'áqibat par dhyán nahíṉ kartí[o]; is liye 'ajíb tarah se wuh past kí gayí; us ká koí tasallí-denewálá na rahá[p]. Ai KHUDÁWAND, merí musíbat par nazar kar, kyúṉki dushman ne sir uṭháyá hai.

10 Badḳhwáh ne us kí sárí nafís chízoṉ[q] par apná háth chaláyá hai, kyúṉki us ne dekhá hai ki gair qaumeṉ, jin kí bábat tú ne farmáyá, ki We terí jamá'at meṉ shámil na howeṉ[r], so we us ke maqdis meṉ dáḳhil húíṉ[s].

11 Us ke sáre log áh karte, aur roṭí ḍhúṉḍhte haiṉ[t]; unhoṉ ne apní suthrí chízeṉ de ḍálíṉ, tá ki apní ján ke sambhálne ke liye ḳhurák mile: ai KHUDÁWAND, dekh, aur gaur kar, ki maiṉ zalíl ho gayí.

12 ¶ Ai sáre ráh-chalnewálo, kyá tumháre áge yih kuchh nahíṉ hai? dekho, aur nigáh rakho, kyá koí musíbat merí musíbat ke barábar hai[u], jo mujh par paṛí hai, jise KHUDÁWAND ne apne tez qahr ke din mujh par ḍálá.

13 Us ne úpar se merí haḍḍíoṉ meṉ ág ‖ dauṛáí, aur wuh un meṉ asar karke gálib húí: us ne mere páṉwoṉ ke liye dám bichháyá[x], us ne mujhe ulṭá pherá: us ne din bhar meṉ mujhe udás aur nir-bal kar diyá.

14 Mere gunáhoṉ ká júá usí ke háth se bándhá gayá[y]: us ke halqoṉ ne pech kháí, we merí gardan par ubhre húe haiṉ; us ne merá zor ghaṭá diyá hai; KHUDÁWAND ne mujhe un ke háthoṉ meṉ kar diyá, jin ke áge maiṉ uṭh nahíṉ saktí húṉ.

---

[a] Yas. 47. 7, 8. [b] 'Az. 4. 20. [c] Aly. 7. 3. Zab. 6. 6. [d] Yar. 13. 17. [e] Yar. 4. 30 aur 30. 14. 19 áyat. [f] 9, 16, 17, 21 áyateṉ. [g] Yar. 52. 27. [h] Ist. 28. 64, 65. Nau. 2. 9. [i] Ist. 28. 43, 44. [k] Yar. 30. 14, 15. Dán. 9. 7. 16. [l] Yar. 52. 28.

[m] 1 Sal. 8. 46. ‖ Yá, kharij húí. [n] Yar. 13. 22, 26. Hiz. 16. 37. aur 23. 29. Hús. 2. 10. [o] Ist. 32. 29. Yas. 47. 7. [p] 2, 17, 21 áyateṉ. [q] 7 áyat. [r] Ist. 23. 3. Nahum. 13. 1. [s] Yar. 51. 51. [t] Yar. 38. 9 aur 52. 6. Nau. 2. 12. aur 4. 4. [u] Dán. 9. 12. ‖ 'Ibrání meṉ, bhejí. [x] Hiz. 12. 13. aur 17. 20. [y] Ist. 28. 48.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

15 KHUDÁWAND ne mere pahlawánon ko mere darmiyán latárá, us ne mujh par ek dangal buláyá, ki mere jawánon ko dabá dále; KHUDÁWAND ne Yahúdáh kí kunwárí betí ko kolhú men latárá[z].

16 Inhín sababon se main rotí hún; merí ánkh, merí ánkh pání baháti hai[a], is liye ki tasallídenewálá[b], mere jí ko sambhál lená jis ká kám hai, mujh se dúr hai; mere larke-bále udás hain, is liye ki dushman gálib hai.

17 Saihún ne apne donon háth phailáe[c], us ká dilásá denewálá koí nahín[d]; Ya'qúb ke haqq men KHUDÁWAND ne hukm kiyá hai, ki Us ke dushman us ke chaugird hon: Yarúsalam un ke darmiyán háiz 'aurat kí sí hai.

18 ¶ KHUDÁWAND sádiq hai[e], kyúnki main ne us ke hukm se sarkashí kí[f]; ai sab logo, suno, main tumhárí minnat kartá hún, aur mere gam par nigáh karo: merí kunwárián aur mere jawán asír hoke gaye.

19 Main ne apne 'áshiqon ko buláyá, unhon ne mujhe bhuláwá diyá[g]; mere káhinon aur mere buzurgon ne, apní rúh ko táza karne ke liye khání dhúndhte dhúndhte[h], shahr hí men ján dí.

20 Dekh, Ai KHUDÁWAND, ki main tang-hál hún: merí antrián ubaltí hain[i]; merá dil mujh men chakr mártá hai, kyúnki main ne shiddat se sarkashí kí hai; báhar talwár chhín letí, aur ghar men maut hai[k].

21 Unhon ne merá áh márná suná; merá tasallí-denewálá koí nahín[l]: mere sáre dushmanon ne merí musíbat suní; we khush hain ki tú ne aisá kiyá; tú wuh din, jis kí manádí kí hai[m], láwegá, aur we merí mánind ho jáenge.

22 Un kí sárí khabásaten apne huzúr mangwá[n], aur jaisá tú ne mere sáre gunáhon ke sabab mujh se kiyá hai, waisá hí un se kar; kyúnki merí áh áh bahut hain, aur merá dil sust hai[o].

II BÁB.

1 *Yaramiyáh Yarúsalam kí shikasta-hálí par nauha kartá.* 20 *Wuh is kí bábat Khudá se faryád kartá.*

KYUNKAR KHUDÁWAND ne Saihún kí betí ko apne qahr ke abr ke tale chhipá diyá! us ne Isráel ke jamál ko ásmán par se zamín par paṭak diya[a], aur qahr ke din apne pánwon rakhne kí kursí[b] ko yád na kiyá.

2 KHUDÁWAND ne Ya'qúb ke sáre makánon ko gárat kiyá, aur rahm na kiyá[c]; us ne apne qahr men Yahúdáh kí beṭí ke qil'on ko dhá diyá, us ne unhen khák se barábar kiyá: us ne bádsháhat aur us ke amíron ko nápák kiyá[d].

3 Us ne apne qahr i shadíd men Isráel ká har ek síng bilkull káṭ dálá: us ne dushman ke áge se apná dahná háth khínch liyá[e]; wuh shu'aladár ág kí mánind, jo cháron taraf sab kuchh khá játí hai, Ya'qúb par bharká[f].

4 Us ne dushman kí tarah[g] apní kamán khínchí: wuh apne dahne háth se rokke bairí ke mánind khará húá, aur Saihún kí beṭí ke khaima men sab jo khushnumá the un ko már dálá[h]: us ne apne qahr ko ág kí tarah undelá.

5 KHUDÁWAND dushman kí mánind ho gayá[i]: us ne Isráel ko ujárá, us ke sáre mahallon ko kharáb kiyá[k], us ke qil'on ko dhá diyá, aur Yahúdáh kí beṭí ||ke mátam aur nauha ko bahut kar diyá.

6 Us ne us kí iháta ko[l] jaise bág kí iháta ko[m] toṛ dálá hai: us ne us kí jamá'at ke makánon ko dhá diyá hai; KHUDÁWAND ne Saihún men muqaddas 'ídon aur sabton ko farámosh karwáyá[n], aur apne qahr ke josh men bádsháh aur káhin ko mardúd kar dálá.

7 KHUDÁWAND ne apne mazbah ko radd kiyá, us ne apne maqdis se nafrat kí; un ke mahallon kí díwáron ko dushman ke háth men bawála kiyá; unhon ne KHUDÁWAND ke ghar men aisá shor macháyá, jaisá muqaddas 'ídon ke din men hotá thá[o].

8 KHUDÁWAND ne Saihún kí beṭí kí díwár ke giráne ká qasd kiyá: us ne ek rassí khínchí[p], aur kharáb karne se apná háth na khínchá; is liye us ne us kí fasíl aur díwár ko gamkhwár kiyá; we ek sáth mátam karte.

9 Us ke darwáza zamín men dhas gaye: us ne us ke arbangon ko bigár dálá[q], aur toṛ táṛ kiyá: us ke bádsháh aur umará gair qaumon ke darmiyán hain[r]; sharí'at na rahí[s], us ke nabíon ko

Marginal references (left): [a] Yas. 63. 3. Muk. 14. 19, 20. aur 19. 15. [a] Yar. 13. 17. aur 14. 17. Nau. 2. 18. [b] 2, 9 áyaten. [c] Yar. 4. 31. [d] 2, 9 áyaten. [e] Nahem. 9. 33. Dán. 9. 7, 14. [f] 1 Sam. 12. 14, 15. [g] 2 áyat. Yar. 30. 14. [h] 11 áyat. [i] Ayy. 30. 27. Yas. 16. 11. Yar. 4. 19. aur 48. 36. Nau. 2. 11. Hús. 11. 8. [k] Ist. 32. 25. Hiz. 7. 15. [l] 2 áyat. [m] Yas. 13, wag. Yar. 46, wag. [n] Zab. 109. 15. [o] Nau. 5. 17.

Marginal references (right): [a] Mat. 11. 23. [b] 1 Taw. 28. 2. Zab. 99. 5. aur 132. 7. [c] 17, 21 áyaten. Nau. 3. 43. [d] Zab. 89. 39. [e] Zab. 74. 11. [f] Zab. 89. 46. [g] Yas. 63. 10. 5 áyat. [h] Hiz. 24. 25. [i] 4 áyat. Yar. 30. 14. [k] 2 Sal. 25. 9. Yar. 52. 13. || Ibráni men, mag. [l] Zab. 80. 12. aur 89. 40. Yas. 5. 5. [m] Yas. 1. 8. [n] Nau. 1. 4. Saf. 3. 18. [o] Zab. 74. 4. [p] 2 Sal. 21. 13. Yas. 34. 11. [q] Yar. 51. 30. [r] Ist. 28. 36. 2 Sal. 24. 15. aur 25. 7. Nau. 1. 3. aur 4. 20. [s] 2 Taw. 15. 3.

bhí Khudáwand kí taraf se royá nazar nahín átá[t].

10 Saihún kí beṭí ke buzurgán zamín par baiṭhe hain, we chup rahte hain[u]; unhon ne apne siron par khák uṛáí[x], apní kamaron par ṭáṭ bándhá[y]: Yarúsalam kí kunwáríán apne siron ko zamín tak jhukátíán hain.

11 Merí qaum kí beṭí kí halákat ke sabab merí ánkhon kí bínáí ashk-bárí se ghaṭ chalí[z], merí antríon men maroṛá hai[a], merá kaleja bahke zamín par girá[b]; is liye ki laṛke aur dúdh-píte bachche shahr ke kúchon men gash kháte hain[c].

12 We apní máon ko, jis waqt unhen zakhmíon kí mánind shahr kí galíon ke bích gash átá thá, aur jis waqt un kí jánen un kí máon kí godon men undelí játí thín, kahne lage, ki galla aur mai kahán?

13 Kis ko tujh par gawáh láún? main tujh ko kis se tashbíh dún[d], ai Yarúsalam kí beṭí? kis se tujhe barábar karún, táki tujhe tasallí bakhshún, ai Saihún kí kunwárí beṭí? kyúnki terá rakhna samundar kí mánind baṛá hai: kaun terí dawá kar saktá hai?

14 Tere nabíon ne terí bábat púch aur bátil mazmún dekhe[e], aur terí sharárat ko tujh par záhir nahín kiyá[f], táki terí asírí ko badal ḍálen, balki ‖jhúṭhí báten aur terí áwáragí ke jhúṭhe sabab tere liye musháhada kiye.

15 Sáre ráh-chalnewále[g] tujh par tálíán bajáte hain[h], we sansaná játe hain, aur yih kahte húe Yarúsalam kí beṭí par sir hiláte hain[i], ki Yih wuhí hai, jis ká husn i kámil thá[k], aur tamám zamín kí khushí kahlátí thí.

16 Tere sáre dushmanon ne terí 'adáwat par munh kholá[l], we chilchiláte hain, aur dánt píste, aur kahte hain ki Ham use nigal gaye[m]; beshakk yih wuhí din hai, ki jis ke ham muntazir the; ham ne páyá, ham ne dekhá[n].

17 Khudáwand ne jaisá mansúba dauṛáyá thá, waisá kiyá[o]: us ne apne kalám ko, jise agle dinon men farmáyá thá, púrá kiyá; us ne ḍháyá, aur rahm na kiyá[p]: us ne tere dushmanon ko tujh par gálib karke khush kiyá[q]: us ne tere mukhálifon ke síng buland kiye.

18 Un ká dil Khudáwand se faryád kartá hai, Ai Saihún kí beṭí kí díwár[r], daryá kí tarah rát din ánsú bahá[s], tú árám na kar, aur terí ánkh kí putlí sustáne na páe.

19 Uṭh, aur rát ko chillá[t]; pahron ke ibtidá men apná dil Khudáwand ke huzúr pání kí tarah undel[u]; tú apne bachchon kí ján ke liye, jo har galí ke sire par[x] máre bhúkh ke gash kháte hain[y], us kí taraf háth uṭhá.

20 ¶ Ai Khudáwand, dekh, aur gaur kar, ki yih tú ne kis se kiyá. Kyá 'auraten apná phal, apní god ke pále húe bachchon ko kháwengí[z]? kyá káhin aur nabí Khudáwand ke maqdis men máre jáenge[a]?

21 Jawán aur búṛhe galíon men khák par paṛe hain[b]; merí kunwáríán aur mere jawán talwár se káṭ ḍále gaye: tú ne apne qahr ke din un ko már ḍálá, tú ne qatl kiyá aur rahm na kiyá[c].

22 Tú ne haulon ko mere ás pás yún jam'a kiya[d], jaise 'íd ke din bhíṛ hotí hai, yahán tak, ki Khudáwand ke qahr ke din koí na bachá, na báqí rahá; jin ko main ne apní god men pálá posá, un ko mere dushman ne faná kiyá[e].

III BÁB.

1 *Khudá-tars log apní musíbaton ke sabab wáwailá karte.* 22 *Khudá kí rahmaton ko yaad karke we apní ummed ko baṛhá dete.* 37 *Khudá kí 'adálaten mán lete ki wájibí hain.* 55 *We du'á mángte ki we áp rihái páwen,* 64 *aur ki dushmanon ko sazá dí jáwe.*

MAIN wuhí shakhs hún, jis ne us ke qahr ke ḍanḍe se dukh dekhá.

2 Wuh mujhe le chalá, aur táríkí men le áyá, roshní men nahín.

3 Yaqínan wuh merá mukhálif húá; tamám din mujh par dastandáz hotá hai.

4 Us ne merá gosht aur chamṛá sukhlá ḍálá[a]; merí haḍḍíon ko chúr kiyá[b].

5 Us ne merí barbádí par ta'mír kí, us ne ‖ mere sir par márá aur wuh dukhtá hai.

6 Us ne mujhe un murdon kí mánind, jo muddat se margaye, tárík makánon men rakh chhoṛá[c].

7 Us ne mere gird aisí iháta bándhí jis se main nikal nahín

Marginal references (left): Peshtar Masíh se, 588 ke qaríb. — t Zab. 74. 9. Hiz. 7. 26. — u Aiy. 2. 13. Yas. 3. 26. Nau. 3. 28. — x Aiy. 2. 12. — y Yas. 15. 3. Hiz. 7. 18. aur 27. 31. — z Zab. 6. 7. Nau. 3. 48, wag. — a Nau. 1. 20. — b Aiy. 16. 13. Zab. 22. 14. — c 19 áyat. Nau. 4. 4. — d Nau. 1. 12. Dán. 9. 12 — e Yar. 2. 8. aur 5. 31. aur 14. 14. aur 23. 16. aur 27. 14. aur 29. 8, 9. Hiz. 13. 2. — f Yas. 58. 1. — ‖ 'Ibraní men *jhúṭhe bojh.* — g 1 Sa'. 9. 8. Yar. 18 16. Nahúm 3. 19. — h Hiz. 25. 6. — i 2 Sal 19.21. Zab. 44. 14. — k Zab. 48. 2. aur 50. 2. — l Aiy. 16. 9, 10 Zab. 22. 13. Nau. 3. 46. — m Zab. 56. 2. — n Zab. 35. 21. — o Ahb. 26.16. wag. Ist. 28. 15. wag. — p 2 áyat. — q Zab. 38. 16. aur 89. 42.

Marginal references (right): Peshtar Masíh se, 588 ke qaríb. — r 8 áyat. — s Yar. 14. 17. Nau. 1. 16. — t Zab. 119. 147. — u Zab. 62. 8. — x Yas. 51. 20. Nau. 4. 1. Nahúm 3. 10. — y 11 áyat. — z Ahb. 26. 29. Ist. 28. 53. Yar. 19. 9. Nau. 4. 10. Hiz. 5. 10. — a Nau. 4. 13, 16. — b 2 Taw. 36. 17. — c Nau. 3. 43 — d Zab. 31. 13. Yar. 6. 25. aur 46. 5. — e Hus. 9. 12, 13. — a Aiy. 16. 8. — b Zab. 51. 8. Yas. 38. 13. Yar. 50. 17. — ‖ Yá, *mere gird talkhí aur mashaqqat ki íháta bándhí.* — c Zab. 88.5, 6. aur 143. 3.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

saktá húṉ[d]; us ne merí zanjír bhárí banáí.

8 Aur jab maiṉ chillátá aur pukártá húṉ[e], to wuh merí du'á ko radd kartá hai.

9 Us ne taráshe húe pattharoṉ se merí ráhoṉ ko band kiyá, us ne merí ráhguzaroṉ ko pechdár kiyá.

10 Wuh mere liye aisá húá, jaise bhálú jo ghát meṉ baiṭhá ho, aur jaise sher i babar jo chhipke kamíngáh meṉ lagá ho[f].

11 Us ne merí ráhoṉ ko kaj kiyá, aur mujhe reza reza pháṛá[g]; mujhe be-kas chhoṛá.

12 Us ne kamán khíṉchí, aur mujhe apne tír ká hadaf lagáyá[h].

13 Us ne apne tarkash-zádoṉ ko mere gurdoṉ meṉ dákhil kiyá[i].

14 Maiṉ apne logoṉ ko áge maz,haka húá[k], aur tamám din un ká rág húṉ[l].

15 Us ne mujh meṉ talkhíáṉ bhar díṉ, aur nágdaune se mast kiyá[m].

16 Sangrezoṉ se mere dántoṉ ko toṛá[n], mujhe khákistar meṉ loṭáyá.

17 Tú ne merí ján ko salámatí se baṛe palle par ṭál diyá: maiṉ bihbúdí ko bhúl gayá.

18 Aur maiṉ ne kahá, ki Merí ummed aur merí ás KHUDÁWAND se ṭúṭ gayí[o].

19 Tú mere ranj aur dukh ko, yih nágdauná, aur yih pitt, yád kar[p].

20 Merí ján hanoz un ko yád kartí, aur mujh meṉ jhuk játí hai.

21 Is ko apne dil meṉ phertá húṉ, is liye mujhe ummed hai.

22 ¶ Yih KHUDÁWAND kí rahmatoṉ se hai, ki ham nest na húe[q]; kyúṉki us kí shafqateṉ be-intihá haiṉ.

23 We har subh ko nau ba nau haiṉ[r]: terí wafádárí 'azím hai.

24 Merí ján kahtí hai, ki KHUDÁWAND merá hissa hai[s]. is liye maiṉ us par bharosá rakhúṉgá.

25 KHUDÁWAND un par mihrbán hai, jo us ke muntazir haiṉ[t], us ján par, jo use ḍhúṉḍhtí hai.

26 Bhalá hai, ki insán KHUDÁWAND kí naját ká ummedwár rahe, aur sabr se us kí intizárí kare[u].

27 Insán ká is meṉ bhalá hai, ki wuh apní jawání ke dinoṉ meṉ júá uṭháwe[x],

28 Ki wuh akelá baiṭhe, aur chupká rahe[y], kyúṉki us hí ne use us par rakhá hai;

29 Ki wuh apná muṉh khák par rakhe[z], ki sháyad kuchh ummed hai;

30 Ki wuh apná gál us ko dewe jo use tamáncha mártá hai[a]; wuh sarásar nang o 'ár rahe.

31 Kyúṉki KHUDÁWAND abad ul ábád tak mardúd na rakhegá[b].

32 Agarchi wuh dukh detá hai, tis par bhí apní rahmatoṉ kí firáwání ke mutábiq shafaqat karegá.

33 Kyúṉki wuh ‖ cháhkar baní Ádam ko na satátá, na dukh detá hai[c].

34 Agar we zamín ke sáre qaidíoṉ ko páemál kareṉ,

35 Agar Alláh Ta'álá ke huzúr kisí ká haqq bátil kareṉ,

36 Agar kisí ke muqaddama ko bigáṛ ḍáleṉ, to KHUDÁWAND ‖ manzúr nahíṉ kartá hai[d].

37 ¶ Kaun hai, jo kahtá hai, aur kyá aisá wáqi' hotá hai, jab tak KHUDÁWAND nahíṉ cháhtá[e]?

38 Kyá KHUDÁWAND ke muṉh se bhalá aur burá nahíṉ nikaltá[f]?

39 Kis liye jándár ádmí kuṛkuṛátá hai[g]? Insán apne gunáhoṉ kí sazá se kuṛkuṛáwe[h].

40 Ham khojeṉ aur apní ráhoṉ ko jáncheṉ, aur KHUDÁWAND kí taraf phireṉ.

41 Ham apne dil ko háthoṉ samet ásmán kí taraf KHUDÁWAND ke áge uṭháweṉ[i].

42 Ham gunahgár aur bagí húe haiṉ[k], tú ne mu'áf nahíṉ kiyá.

43 Tú ne ham ko qahr tale ḍhámp diyá, aur hameṉ ragedá; tú ne hameṉ qatl kiyá, aur rahm na kiyá[l].

44 Tú ne apne ko bádal meṉ chhipáyá, ki hamárí du'á ká guzar tujh tak na ho[m].

45 Tú ne hameṉ gurohoṉ ke darmiyán kúṛá aur jháṛan kí mánind kiyá[n].

46 Hamáre sáre dushmanoṉ ne ham par apne muṉh phailáe haiṉ[o].

47 Haul aur phande meṉ ham paṛe[p], wírání aur tabábí hai[q].

48 Merí qaum kí beṭí kí halákat ke sabab merí ánkh pání kí nahroṉ kí mánind bah rahí hai[r].

49 Merí ánkh ṭapká kartí hai, aur thamtí nahíṉ[s]; kyúṉki fursat lene ke auqát nahíṉ hote,

---

Marginal references (left): d Aiy. 3. 23. aur 19. 8. Húś. 2. 6. e Aiy. 30. 20. Zab. 22. 2. — f Aiy. 10. 16. Yas. 38. 13. Hús. 5. 14, aur 13. 7, 8. — g Hús. 6. 1. — h Aiy. 7. 20. aur 16. 12. Zab. 38. 2. — i Aiy. 6. 4. — k Yar. 20. 7. — l Aiy. 30. 9. Zab. 69. 12. 63 áyat. — m Yar. 9. 15. — n Amos. 20. 17. — o Zab. 31. 22 — p Yar. 9. 15. — q Mal. 3. 6. — r Yas. 33. 2. — s Zab. 16. 5. aur 73. 26. aur 119. 57. Yar. 10. 16. — t Zab. 130. 6. Yas. 30. 18. Mík. 7. 7. — u Zab. 37. 7. — x Zab. 94. 12. aur 119. 71.

Marginal references (right): y Yar. 15. 17. Nau. 2. 10. — z Aiy. 42. 6. — a Yas. 50. 6. Mat. 5. 39. — b Zab. 94. 14. — ‖ 'Ibrání meṉ, apne dil se. — c His. 33. 11. 'Ibrán. 12. 10. — ‖ 'Ibrání meṉ, nahíṉ dekhtá hai, Hab. 1. 13. — d Hab. 1. 13. — e Zab. 33. 9. — f Aiy. 2. 10. Yas. 45. 7. Amús 3. 6. — g Ams. 19. 3. — h Mík. 7. 9 — i Zab. 86. 4. — k Dán. 9. 5. — l Nau. 2. 2, 17, 21. — m 8 áyat. — n 1 Qur. 4. 13. — o Nau. 2. 16. — p Yas. 24. 17. Yar. 48. 43. — q Yas. 51. 19. — r Yar. 4. 19. aur 9. 1. aur 14. 17. Nau. 2. 11. — s Zab. 77. 2. Nau. 1. 16.

50 Jab tak ki KHUDÁWAND nigáh kare, aur ásmán par se dekhe[t].

51 Merí ánkh mere shahr kí sárí beṭíoṉ ke liye merí ján mártí hai.

52 Mere dushmanoṉ ne mujhe chiṛiyoṉ kí tarah be-sabab[u] shiddat se ragedá:

53 Unhoṉ ne merí ján ko andhere chúán meṉ márá[x], aur mujh par ek patthar ḍálá[y].

54 Pání mere sir par se guzar gaye[z]; maiṉ ne kahá, ki Maiṉ mar chalá[a].

55 ¶ Gahre chúán meṉ se, ai KHUDÁWAND, maiṉ ne terá nám liyá[b].

56 Tú ne merí suní[c]; merí faryád se aur nafs-shumárí se apná kán band na kar.

57 Tú us din meṉ, jis din maiṉ ne tujhe pukárá, nazdík áyá[d], aur kahá, ki Mat ḍar.

58 Ai KHUDÁWAND, tú ne mere dil kí ḥujjateṉ sábit kiyáṉ[e], aur merí ján ko naját bakhshí[f].

59 Ai KHUDÁWAND, tú ne merí be-insáfí dekhí: tú merá qaziya chuká[g].

60 Tú ne un ká sárá bugz, aur un ke sáre andeshoṉ ko, jo unhoṉ ne merí barbádí par kiye, dekhá hai[h].

61 Ai KHUDÁWAND, un kí malámateṉ, aur un kí sárí fikreṉ, jo unhoṉ ne merí kharábí par kíṉ, tú ne suníṉ,

62 Aur un ke honṭh jo mujh par chaṛhe, aur un ke mansúba jo we sáre din mujh par bándhte haiṉ.

63 Un ká baiṭh jáná, aur un ká uṭh khaṛá honá dekh[i]; maiṉ un ká rág rang húá[k].

64 ¶ Ai KHUDÁWAND, un ke háthoṉ ke kám ke mutábiq un ko badlá de[l].

65 Un ko dil kí sakhtí de, terí la'nat un par áwe.

66 Qahr se un ko raged, aur KHUDÁWAND ke ásmánoṉ[m] ke tale se[n] un ko nábúd kar.

IV BÁB.

1 *Saihún apní dardnák hálat par afsos kartí.* 13 *Wuh apne gunáhoṉ ká iqrár kartí.* 21 *Adúm ko khabar dí játí ki use sazá milegí.* 22 *Saihún ko dilásá diyá játá.*

SONÁ kyúṉkar pílá ho gayá! khális kundan ká soná kyúṉkar badlá gayá! maqdis ke patthar har ek galí ke sire par[a] phenke gaye haiṉ.

2 Saihún ke mahangmole beṭe, jo kundan se mushábih the, so we kaise kumhár ke háthoṉ ke banáe húe kúzoṉ kí mánind[b] ṭhahre.

3 Tinnín bhí chhátíáṉ nikáltí haiṉ, we apne bachchoṉ ko dúdh chusátí haiṉ; merí qaum kí beṭí bayábán ke shutr-murgoṉ kí mánind be-rahm hai[c].

4 Dúdh-píte bachcha kí zubán piyás ke máre tálú se já lagí hai[d]; bachcha roṭí mángte haiṉ, un ke liye koí toṛtá nahíṉ[e].

5 We jo maza-dár khááná kháte the, so galíoṉ meṉ be-táb paṛe haiṉ; we jo qirmizí poshák pahine húe pale the, so mazbala se hamágoshí[f] karte haiṉ.

6 Merí qaum kí beṭí kí badkárí kí sazá Sadúm kí sazá se, jo ek lamha meṉ ma'dúm ho gayí[g], aur insán ke háth us par daráz na húe, badtar hai.

7 Us ke sáre Nazír barf se bhí sáf aur dúdh se sufed the, un ke badan múnge se bhí ziyáda surkh the, un kí shaffáfí nílam kí sí thí.

8 Ab un ká chihra ‖koele se bhí kálá hai[h], we galíoṉ meṉ pahcháne nahíṉ játe; un ká chamṛá un kí haḍḍíoṉ se saṭṭá hai[i], wuh súkh gayá, lakṛí kí mánind ho gayá.

9 We jo talwár se qatl kiye játe haiṉ in se bihtar haiṉ jo bhúkh se marte haiṉ; ki ye khet ke phal ke na páne se chhede játe, aur mar rahte haiṉ.

10 Rahmdil 'auratoṉ[k] ke háthoṉ ne apne bachchoṉ ko pakáyá[l]; merí qaum kí beṭí kí halákat meṉ we hí un kí khurák húe[m].

11 KHUDÁWAND ne apne gazab ko kámil kiyá, apne qahr i shadíd ko unḍelá[n]; us ne Saihún meṉ ek ág bhaṛkáí[o], aur wuh us kí bunyádoṉ ko khá gayí.

12 Zamín ke bádsháh aur dunyá ke sáre báshinda báwar nahíṉ karte the, ki bairí aur dushman Yarúsalam ke pháṭakoṉ meṉ ghus áwenge.

13 ¶ Us ke nabíoṉ ke gunáh, aur us ke káhinoṉ kí khatá ke sabab[p], jinhoṉ ne us ke darmiyán sádiqoṉ ká khún baháyá[q], yih húá.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

t Yas. 63. 15.
u Zab. 35. 7, 19 aur 69. 4. aur 109. 3. aur 119. 161.
x Yar. 37. 16. aur 38. 6, 9, 10.
y Dán. 6. 17.
z Zab. 69. 2. aur 124. 4, 5.
a Zab. 31. 22. Yas. 38. 10, 11. 18 áyat.
b Zab. 130. 1. Yún. 2. 2.
c Zab. 3. 4. aur 6. 8 aur 18. 6. aur 66. 19. aur 116. 1.
d Ya'q. 4. 8.
e Zab. 35. 1. Yar. 51. 36.
f Zab. 71. 23.
g Zab. 9. 4 aur 35. 23.
h Yar. 11. 19
i Zab. 139. 2.
k 14 áyat.
l Zab. 28. 4. Dekho Yar. 11. 20. 2 Tim. 4. 14.
m Zab. 8. 3.
n Ist. 25. 19. Yar. 10. 11.

a Nau. 2. 19.
b Yas. 30. 14. Yar. 19. 11. 2 Qur. 4. 7.
c Aiy. 39. 14, 16.
d Zab. 22. 15.
e Dekho Nau. 2. 11, 12.
f Aiy. 24. 8.
g Paid. 19. 25.
‖ 'Ibrání meṉ, *kálak se.*
h Nau. 5. 10. Yúel 2. 6 Nahum 2. 10.
i Zab. 102. 5.
k Yas. 49. 15.
l Nau. 2. 20.
m Ist. 28. 57. 2 Sal. 6. 29.
n Yar. 7. 20
o Ist. 32. 22. Yar. 21. 14.
p Yar. 5. 31. aur 6. 13. aur 14. 14. aur 23. 11, 21 Hiz. 22. 26, 28. Saf. 3. 4.
q Mat. 23. 31, 37.

Peshtar MASÍH 586, 588 ke qaríb.

14 We andhon kí tarah galíon men bhaṭakte the, unhon ne apne taín ḳhún se álúda kiyá[r], aisá ki log un ke kapṛe chhú na sake[s].

15 We unhen pukárte rahe, ki Dúr ho, ai nápáko[t], dúr ho, dúr ho, chhúo mat: we bhága, we áwára phirte; qaumon ke darmiyán kahá játá hai, ki We phir rahne ká ṭhikáná na páwenge.

16 KHUDÁWAND ke chihra ne un men tafriqa ḍálá hai; wuh phir un par shafaqat na karegá; unhon ne káhinon kí shaḳhsíyat par nigáh na kí, aur buzurgon par mihrbání na kí[u].

17 Ham jo hain, so hamárí ánkhen madad ke intizár se, jo behúda thí[x], faná húín; ham apní dídgáhon par se us qaum ke muntazir rahe, jo hamen bachá na sakí.

18 We ham ko har qadam par ragedte hain[y], yahán tak, ki ham apne bázáron men já nahín sakte hain; hamárá ḳhátima nazdík hai, hamáre din púre húe, kyúnki hamárí ajal á pahunchí[z].

19 Hamáre píchhá-karnewále ásmán ke 'uqábon se bhí tez-par hain[a]: unhon ne hamen paháṛon par ragedá, we bayábánon men hamárí ghát men lage.

20 Hamáre nathnon ká dam, KHUDÁWAND ká masíh[b], jis kí bábat ham ne kahá, ki Ham gair-qaumon ke darmiyán us ke sáya tale zindagání basar karenge, so un ke gaṛhon men giriftár húá[c].

21 ¶ Ai Adúm kí beṭí, tú jo 'Uz kí sarzamín men bastí hai, ḳhush o ḳhurram ho[d]; piyála tujh tak bhí pahunchegá[e]; tú mast hogí, aur áp ko nangá karegí.

22 ¶ Ai Saihún kí beṭí, terí badkárí kí sazá tamám húí[f]; wuh tujhe asír karke phir nahín le jáegá; ai Adúm kí beṭí, wuh terí badkárí kí fikr karegá[g], aur tere gunáh ko áshkárá karegá.

V BÁB.

Ek dard-angez faryád jo Saihún Khudá ke huzúr kartí hai.

AI KHUDÁWAND, jo kuchh ham par húá, us ko yád rakh[a]: soch, aur hamárí ruswáí par nigáh kar[b].

2 Hamárí mírás ajnabíon kí húí[c], hamáre ghar begánon ne liye.

3 Ham yatím húe, aur hamáre báp nahín hain; hamárí máen bewon kí mánind ho gayín.

4 Ham ne apná pání bhí mol le le piyá, aur lakṛí hamáre háth men bechí gayí.

5 Hamárí gardanon par júá ḍálke ham ko dukh dete[d]: ham mashaqqat khínchte, aur árám nahín páte hain.

6 Ham ne Misríon aur Asúríon[e] ko háth diye[f], táki ham roṭí se ásúda hon.

7 Hamáre bápdádon ne gunáh kiyá[g], aur we nahín hain[h]; aur ham un kí badkáríon ke bár-bardár húe.

8 Gulámon ne ham par hukmrání kí[i]; koí nahín, jo hamen un ke háth se chhuṛáwe.

9 Ham ne, us talwár ke ḳhauf se jo bayábán men hai, ján-bázíán karke apní roṭí hásil kí.

10 Kál ke haulnák sadma se hamárá post tanúr kí mánind siyáh ho gayá[k].

11 Unhon ne Saihún men 'auraton ko, aur Yahúdáh ke shahron men kunwárí chhokríon ko, jabran behurmat kiyá hai[l];

12 Umará ko un ke ek háth se laṭká diyá hai: aur masháiḳh kí rúdárí kí na gayí[m].

13 Unhon ne jawánon ko pakaṛke un se chakkí piswáí[n]; aur laṛke lakṛí ke bojh ke máre gir paṛte hain.

14 Buzurg logon ká pháṭakon par jam'a honá mauqúf húá, aur jawán apní nagma-pardází se báz áe.

15 Hamáre dil kí ḳhushnúdí játí rahí: hamárá náchná mátam se mubaddal húá.

16 Táj hamáre sir se gir paṛá[o]: ham par afsos, ki ham ne gunáh kiyá.

17 Is liye merá dil ná-tawán húá[p], merí ánkhen dhundhlá gayín[q].

18 Koh i Saihún kí wíráni ke sabab lomṛíán us men chaltí phirtí hain.

19 Par tú, ai KHUDÁWAND, abad tak báqí rahegá[r], aur terá taḳht pusht dar pusht hai[s].

20 Tú hamen hamesha ke liye kyún bhúltá hai[t], aur itní muddat tak ham ko tark kar detá hai?

r Yar. 2. 34. s Gin. 19. 16. t Ahb. 13. 45. u Nau. 5. 12. x 2 Sal. 24. 7. Yas. 20. 5. aur 30. 6, 7. Yar. 37. 7. Hiz. 29. 16. y 2 Sal. 25. 4, 5. z Hiz. 7. 2, 3, 6. Amús 8. 2. a Ist. 28. 49. Yar. 4. 13. b Paid. 2. 7. Nau. 2. 9. c Yar. 52. 9. Hiz. 12. 13. aur 19. 4, 8. d Wa'iz 11. 9. e Yar. 25. 15, 16, 21. Abad. 10. f Yas. 40. 2. g Zab. 137. 7.

a Zab. 89. 50, 51. b Zab. 79. 4. Nau. 2. 15. c Zab. 79. 1. d Ist. 28. 48. Yar. 28. 14. e Hús. 12. 1. f Paid. 24. 2. Yar. 50. 15. g Yar. 31. 29. Hiz. 18. 2. h Paid. 42. 13. Zak. 1. 5. i Naham. 5. 15. k Aiy. 30. 30. Zab. 119. 83. Nau. 4. 8. l Yas. 13. 16. Zak. 14. 2. m Yas. 47. 6. Nau. 4. 16. n Qáz. 16. 21. o Aiy. 19. 9. Zab. 89. 39. p Nau. 1. 22. q Zab. 6. 7. Nau. 2. 11. r Zab. 9. 7. aur 10. 16. aur 29. 10. aur 90. 2. aur 102. 12, 26, 27. aur 145. 13. Hab. 1. 12. s Zab. 45. 6. t Zab. 13. 1.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

21 Ai KHUDÁWAND, ham ko apní taraf phirá, aur ham phiráe jáenge[u]; sar i nau jaise hamáre agle din pher.

22 ‖Par tú ne ham ko ek lakht radd kar diyá, tú ham se nipaṭ bezár hai.

[u] Zab. 80. 3, 7, 19. Yar. 31. 18.

‖ Yá, Kí kyá tú ham ko ek lakht radd kar diyá?

HIZQIEL NABI' KI' KITA'B.

I BA'B.

1 Bábat us waqt kí jis men Hizqiel ne Kibár naddí ke sáhil par pahle nubúwat hásil kí. 4 Chár karúbíon kí royá jo use nazar áí. 15 Chár pahiyon kí royá, 26 aur Khudá ke jalál kí jalwagarí ká.

595 ke qaríb.

AUR tíswen baras ke chauthe mahíne kí pánchwín táríkh men aisá húá, ki jab main nahr i Kibár[a] ke sáhil par asíron ke darmiyán thá, to ásmán khul gayá[b], aur main ne Khudá kí royaten dekhín[c].

2 Aur us mahíne ke pánchwen din, ya'ne, Yahúyakín bádsháh ki asírí[d] ke pánchwen baras men,

3 Aisá húá, ki KHUDÁWAND ká kalám Búzí káhin ke beṭe Hizqiel ko, jo Kasdíon ke mulk men nahr i Kibár ke sáhil par thá, pahunchá, aur wahán KHUDÁWAND ká háth us par thá[e].

4 ¶ Aur main ne nazar kí; to kyá dekhtá hún, ki uttar se[f] ek girdbád uṭhí[g], ek baṛí ghaṭá, aur ek ág ‖jis kí lau us hí kí taraf jhuktí thí, aur us ke gird roshní chamaktí thí, aur us ke bích men se, ya'ne, us ág men se kahrubá sá rang jalwagar húá.

5 Aur us ke bích se chár jándáron kí ek súrat nazar áí[h]; aur un kí shakl yih thí[i], ki we insán se mushábih the[k].

6 Aur har ek ke chár chár munh, aur chár chár par the.

7 Aur un ke pánw jo the, so sídhe pánw the; aur un ke pánwon ke talwe bachhrú ke pánwon ke talwe the, aur we mánje húe pítal kí mánind jhalakte the[l].

8 Aur un kí cháron taraf paron ke níche insán ke háth the[m]; aur munh aur par un cháron ke the.

9 Un ke par ek dúsre se báham paiwasta the[n]; aur we chalte húe muṛte na the[o], balki we sab barábar sídhe áge ko chale játe the.

10 Rahí un ke chihron kí mushábahat, so un cháron ká ek chihra insán ká, aur ek chihra sher ká un kí dahní taraf: aur un cháron ká ek chihra bail ká un kí báyín taraf: aur un cháron ká ek chihra 'uqáb ká thá[p].

11 Un ke chihra yúnhín; aur un ke par úpar se phailáe húe the: har ek ke do par dúsre ke do paron se juṭe húe the, aur do do se un ká sárá badan ḍhapá húá thá[q].

12 Un men se har ek sídhá áge ko chalá játá thá[r]; jidhar rúh játí thí, we játe the[s]; we chalte húe ghúmte na the[t].

13 Rahí un jándáron kí súrat, so un kí shakl sulge húe koelon kí sí aur chirágon kí mánind thí[u]: wuh un jándáron ke darmiyán idhar udhar átí játí thí, aur wuh ág núrání thí; aur us ág men se bijlíán nikaltí thín.

14 Aur we jándár dauṛ játe the, aur palaṭ áte the[x], jis tarah se bijlí kaundh játí hai[y].

15 ¶ So jab main un jándáron ko dekh rahá, to kyá dekhtá hún, ki un jándáron ke pás ek ek pahiyá[z] un ke chár munhon ke barábar zamín par hai.

16 Rahí un pahiyon kí súrat, aur un kí banáwaṭ[a], so wuh zabarjad kí sí dikhái detí thí[b]; aur un cháron ká ek hí ḍaul thá; aur un kí shakl aur un kí banáwaṭ aisí thí, goyá ki pahiyá pahiye ke bích men hai.

17 Jab we chalte the we chársú ḍhalte the, aur ḍhalte húe we píchhe phirte na the[c].

18 Aur un ke halqe jo the, so aise únche the, ki ḍar lagtá thá, aur un cháron ke halqon men girdágird ánkhen bharí húí thín[d].

[a] 3 áyat. Hiz. 3. 15, 23. aur 10 15, 20, 22. aur 43. 3.
[b] Yúh. Mat. 3. 16. A'am. 7, 56. aur 10. 11. Muk. 19. 11.
[c] Hiz. 8. 3.
[d] 2 Sal. 24. 12, 15.
[e] 1 Sal. 18. 46. 2 Sal. 3. 15. Hiz. 3. 14, 22. aur 8. 1. aur 40. 1.
[f] Yer. 1. 14. aur 4. 6. aur 6. 1.
[g] Yar. 23. 19. aur 25. 32.
‖ 'Ibrání men, jo áp ko pakartí thí.
[h] Muk. 4. 6, wag.
[i] Hiz. 10. 8, wag.
[k] 10 áyat. Hiz. 10. 14, 21.
[l] Dán. 10. 6. Muk. 1. 15.
[m] Hiz. 10. 8, 21.
[n] 11 áyat.
[o] 12 áyat. Hiz. 10. 11.
[p] Dekho Muk. 4. 7.
[q] Yas. 6. 2.
[r] 9 áyat. Hiz. 10. 22.
[s] 20 áyat.
[t] 9, 17 áyaten.
[u] Muk. 4. 5.
[x] Zak. 4. 10.
[y] Mat. 24. 27.
[z] Hiz. 10. 9.
[a] Hiz. 10. 9, 10.
[b] Dán. 10. 6.
[c] 12 áyat.
[d] Hiz. 10. 12. Zak. 4. 10.

Peshtar MASÍH se, 595 ke qaríb.

19 Jab we jándár chalte the, pahiye un ke sáth chalte the, aur jab we jándár zamín-par se uṭháe játe the, pahiye bhí uṭháe játe the[e].

20 Jahán kahín rúh jánewálí thí, we játe the[f], jidhar rúh játí thí: aur pahiye un ke sáth uṭháe játe the, kyúnki ‖ jándár kí rúh pahiyon men thí[g].

21 Jab we chalte the, ye chalte the, aur jab we ṭhaharte the, ye ṭhaharte the, aur jab we zamín se uṭháe játe the, pahiye un ke sáth uṭháe játe the, kyúnki pahiyon men ‖ jándár kí rúh thí[h].

22 Aur us falak kí súrat jo un jándáron ke siron ke úpar thá[i], aisí thí, jaisá dahshat-angez billaur ká jalwa hotá; wuh un ke siron ke úpar phailá thá.

23 Aur us falak ke níche barábar un ke par the, ek dúsre kí samt ko thá: har ek ke do do the, jin se un ke badanon ká ek pahlú, aur do do the, jin se dúsrá pahlú ḍhapá thá.

24 Aur jab we chalte the, main ne un ke paron kí áwáz suní[k], goyá ki bahut pánion kí áwáz[l], yá Qádir i mutlaq kí áwáz hai[m]; aise shor kí áwáz jaise lashkar kí áwáz hai; we jab ṭhaharte the, apne paron ko laṭká dete the.

25 Aur jis waqt we ṭhaharte the, aur apne paron ko laṭká dete the, us falak se, jo un ke siron ke úpar thá, ek áwáz hotí thí.

26 ¶ Aur us falak ke úpar, jo un ke siron ke úpar thá, takht kí súrat thí[n], aur us kí namúd nílam ke patthar kí sí thí[o], aur us takhtnumá súrat par koí insán ke mánind jalwagar thá.

27 Aur main ne us kí kamar se leke úpar bulandí tak kahrubá sá rang, aur shu'ala sá jalwa, us ke darmiyán aur girdágird dekhá[p], aur us kí kamar se leke níche nasheb tak main ne shu'ala kí sí tajallí aur chársú ek jagmagáhaṭ dekhí.

28 Jaisí us kamán kí súrat hai, jo bárish ke dinon men bádal men dikhláí detí hai[q], waisá hí áspás us jagmagáhaṭ ká jalwa kuchh thá. KHUDÁWAND ke jalál kí súrat ká yih jalwa thá[r]. Aur dekhte hí main aundhe munh girá[s] aur main ne ek áwáz suní jaise kisí ne kahá.

e Hiz. 10. 16, 17.
f 12 áyat.
‖ Yá, ek jítí rúh.
g Hiz. 10. 17.
‖ Yá, ek jítí rúh.
h 19, 20 áyaten. Hiz. 10. 17.
i Hiz. 10. 1.
k Hiz. 10. 5.
l Hiz. 43. 2. Dán. 10. 6. Muk. 1. 15.
m Aiy. 37. 4, 5. Zab. 29. 3, 4, aur 68. 33.
n Hiz. 10. 1.
o Khur. 24. 10.
p Hiz. 8. 2.
q Muk. 4. 3. aur 10. 1.
r Hiz. 3. 23. aur 8. 4.

II BÁB.

1 Hizqiel ká nabí ke 'uhda par muqarrar honá. 6 Us kám ki bábat hukm jo use milá. 9 Us kí mátam-angez peshingoíon ká túmár.

AUR us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, apne pánwon par khaṛá ho[a], ki main to tujh se kuchh kahúngá.

2 Jab us ne mujhe yún kahá, Rúh mujh men dákhil húí, aur mujhe pánwon par khaṛá kiyá[b]; aur main ne us kí suní jo mujh se báten kartá thá.

3 So us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, main tujhe baní Isráel, un bágí gurohon ke pás, jo mujh se phir gayí hain, bhejtá hún: we aur un ke bápdáde áj ke din tak mujh se bagáwat karte hain[c].

4 Kyúnki we ‖ be-hayá laṛke hain aur sakht-dil[d], jin ke pás main tujh ko bhejtá hún. Aur tú un se kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai.

5 So we khwáh sunen yá sunne se inkár karen, (ki we to sarkash khándán hain[e]) tad bhí itná to hogá ki we jánenge ki ek nabí un men hai[f].

6 ¶ Aur tú, ai ádamzád, un se hirásan mat ho[g], na un kí báton se ḍar, harchand sadá-guláb aur khár tere sáth hain[h], aur bichchhúon ke pás tú rahtá hai; un kí báton se tarsán mat ho[i] aur un ke chihron se mat ghabrá, ki we bágí khándán hain[k].

7 So tú merí báten un se kah[l], khwáh we sunen khwáh we sunne ke liye máil na hon[m], ki we bágí hain.

8 Par tú, ai ádamzád, tú merá kalám sun; tú us sarkash khándán kí mánind sarkashí mat kar: apná munh khol, aur jo kuchh main tujhe detá hún, khá le[n].

9 ¶ Aur main ne nigáh kí, to dekho, ek háth merí taraf baṛháyá húá hai[o], aur dekho, us men kitáb ká túmár hai[p];

10 Aur us ne use kholke mere sámhne rakh diyá; us men báhar bhítar likhá húá thá: aur us par yih qalamband thá, Nauha, aur mátam, aur wáwailá.

Peshtar MASÍH se, 595 ke qaríb.

s Hiz. 3. 23. Dán. 8. 17. A'am. 9. 4. Muk. 1. 17.
a Dán. 10. 11.
b Hiz. 3. 24.
c Yar. 3. 25. Hiz. 20. 18, 21, 30.
‖ 'Ibráni men, Sakht-rú.
d Hiz. 3. 7.
e Hiz. 3. 11, 26, 27
f Hiz. 33. 33.
g Yar. 1. 8, 17. Lúq. 12. 4.
h Yas. 9. 18. Yar. 6. 28. Mík. 7. 4.
i Hiz. 3. 9. 1 Pat. 3. 14.
k Hiz. 3. 9, 26, 27.
l Yar. 1. 7, 17.
m 5 áyat.
n Muk. 10. 9.
o Hiz. 8. 3. Yar. 1. 9.
p Hiz. 3. 1.

Peshtar MASÍH se, 595 ke qaríb.

III BÁB.

1 Hizqiel us túmár ko khá letá. 4 Khudá use dilásá detá. 15 Khudá us se bayán kartá ki nubúwat kí ni'amat kin kin sharton ki qaid men bakhshí játí. 22 Khudá hí hai jo nabí ká munh band kartá aur phir khol bhí detá.

PHIR us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, jo kuchh tú ne páyá, so khá; is túmár ko nigal já [a] aur jáke ahl i Isráel ko kah.

2 Tab main ne munh kholá, aur us ne wuh túmár mujhe khiláyá.

3 Phir us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, aisá kar, ki terá peṭ is túmár ko jo main tujhe detá hún, kháwe aur tú us se apní antríán bhar de. Tab main ne kháyá [b], aur wuh mere munh men shahd kí mánind míṭhá thá [c].

4 ¶ Phir us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, tú ahl i Isráel pás já, aur merí báten unhen kah.

5 Kyúnki tú us guroh men, jis kí lugat ajnabí hai aur jis kí bolí sakht mushkil hai, nahín bhejá játá hai, balki ahl i Isráel ke darmiyán;

6 Aur na ki bahutsí qaumon ke pás jin kí bolí ajnabí aur un kí zubán sakht hai, ki un kí bát tú samajh nahín saktá: yaqínan agar main tujhe un ke pás bhejtá, we terí sunte [d].

7 Lekin ahl i Isráel terí bát na sunenge, kyúnki we merí taraf kán lagáne ko nahín cháhte [e]: kyúnki sáre ahl i Isráel be-hayá aur sang-dil hain [f].

8 Dekh, main ne un ke chihron ke muqábil tere munh ko durusht kiyá hai, aur terí peshání ko un kí peshání ke muqábil sakht kiyá hai.

9 Dekh, main ne terí peshání ko híre kí mánind chaqmaq ke patthar se bhí ziyáda kaṛá kiyá hai [g]: un se mat ḍar, aur un ke munh se mat ghabrá [h], ki we bágí khándán hain.

10 Phir us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, merí sárí báton ko, jo main tujhe kahúngá, apne dil se qabúl kar, aur apne kánon se sun.

11 Ab uṭh, asíron pás, ya'ne, apní qaum ke logon pás já, aur un se báten kar, aur unhen kah: Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai: khwáh we sunen, khwáh we na sunen [i].

[a] Hiz. 2. 8, 9. [b] Mak. 10. 9. Dekho Yar. 15. 16. [c] Zab. 19. 10. aur 119. 103. [d] Mat. 11. 21, 23. [e] Yúh. 15. 20. [f] Hiz. 2. 4. [g] Yas. 50. 7. Yar. 1. 18. aur 15. 20. Mík. 3. 8. [h] Yar. 1. 8, 17. Hiz. 2. 6. [i] Hiz. 2. 5, 7. áyat.

12 Aur Rúh ne mujhe uṭhá liyá [k], aur main ne apne píchhe ek baṛí áwáz jhapaṭke dauṛne kí sí suní, jo kahtí thí, ki KHUDÁWAND ká jalál jo us ke makán se namúd húá mubárak.

13 Aur jándáron ke paron kí áwáz, ki un men ek ne ek ko chhúá, aur un ke muqábil pahiyon kí áwáz, aur jhápaṭke dauṛne kí sí baṛí áwáz mere sunne men áí.

14 Aur Rúh mujhe uṭháke le gayí [l]: so main apní rúh kí garmí men talkhí se rawána húá, ki KHUDÁWAND ká háth [m] mujh par gálib ho rahá.

15 ¶ Aur main Tall i Abíb men asíron ke pás jo Kibár kí nadí ke sáhil par rahte the, pahunchá, aur jahán we baiṭhe the wahán main baiṭh gayá [n], aur un men sát din tak ghabráyá húá ṭhahrá.

16 Sát dinon ke ba'd yún húá, ki KHUDÁWAND ká kalám mujh ko pahunchá, aur wuh bolá,

17 Ai ádamzád [o], main ne tujhe ahl i Isráel ká nigahbán [p] muqarrar kiyá, so tú mere munh ká kalám sun, aur merí taraf se unhen jatá.

18 Jab main sharír se kahún, ki Tú maregá, aur tú use hoshyár na kare, aur sharír ko na chitáwe, aur us kí bad-ráhí kí khabar na de, tá ki wuh us se phirke apní ján bacháwe, to wuh sharír apní sharárat men maregá [q]; par main us ke khún kí báz-purs tujh se karúngá.

19 Lekin agar tú ne sharír ko jatáyá hai, aur wuh apní sharárat aur apní burí ráh se na phirá hai: to wuh apní badkárí men maregá; par tú ne apní ján ko bacháyá hai [r].

20 Aur agar rástbáz apní rástbázíán chhoṛdewe, aur gunáh kare, aur main us ke áge ṭhokar khilánewálá patthar rakhún, wuh mar jáegá [s]: isliye ki tú ne use nahín jatáyá, to wuh apne gunáh men maregá, aur us kí sadáqat ká kám jo us ne kiyá yád na kiyá jáegá; par main us ke khún kí báz-purs tujh se karúngá.

21 Lekin agar tú us rástbáz ko chitá dewe ki gunáh na kare, aur wuh gunáh na kare, to wuh jíegá, is liye ki nasíhat-pazír húá hai,

[k] 14 áyat. Hiz. 8. 3. Dekho 1 Sal. 18. 12. 2 Sal. 2. 16. A'am. 8. 39. [l] 12 áyat. Hiz. 8. 3. [m] 2 Sal. 3. 15. Hiz. 1. 3. aur 8. 1. aur 37. 1. [n] Aiy. 2. 13. Zab. 137. 1. [o] Hiz. 33. 7, 8, 9. [p] Yas. 52. 8. aur 56. 10. aur 62. 6. Yar. 6. 17. [q] Hiz. 33. 6. Yúh. 8. 21, 24. [r] Yas. 49. 4, 5. A'am. 20. 26. [s] Hiz. 18. 24. aur 33. 12, 13.

Peshtar MASÍH se, 595.

aur tú ne apní ján ko bacháyá hai.

22 ¶ Aur wahán KHUDÁWAND ká háth mujh par thá[t], aur us ne mujhe kahá, ki Uṭh, maidán men[u] nikal já, aur wahán main tujh se báten karúngá.

23 Tab main uṭhke maidán men gayá, aur kyá dekhtá hún, ki KHUDÁWAND ká jalál[x], us shaukat kí mánind jo main ne Kibár kí nadí ke sáhil par dekhí thí[y], khaṛá hai; aur main munh ke bhal girá[z].

24 Tab rúh mujh men dákhil húí[a], aur us ne mujhe pánwon par khaṛá kiyá, aur mujh se báten karke kahá, ki Apne ghar já, aur darwáza band karke chhip rah.

25 Aur, ai ádamzád, dekh, we tujh par bandhan ḍálenge[b], aur un se tujhe bándhenge, so tú un ke darmiyán phir báhar na jáegá.

26 Aur main aisá karúngá ki terí jíbh tere tálú se lagjáegí[c], ki tú gúngá rah jáe, aur tú un ke liye nasíhat-go na hogá, kyúnki we bagí khándán hain[d].

27 Par jab main tujh se báten karún, main terá munh kholúngá[e], tab tú un se kahiyo, ki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai[f]; Jo suntá hai so sune, aur jo sunne se báz rahtá, so báz rahe, kyúnki we bagí khándán hain[g].

IV BÁB.

1 Nabí shahr ke muhásara ká nishán dikhláke, Yarúsalam ke ahwál ká, Yarubi'ám kí barguashtagí ke 'ahd se leke shahrwálon ke asír hojáne ke waqt tak, bayán karta. 9 Us muhásara men thore asbáb i ma'ásh jo logon ke milenge kal kí sakhtí par dalálat karne ke liye mazkúr hain.

AUR, ai ádamzád, tú ‖ ek khaprá uṭhá le, aur apne áge rakh de, aur us par Yarúsalam shahr kí táswír khínch:

2 Aur us ká muhásara kar, aur us ke muqábil burj baná, aur us ke sámhne ek damdama bándh, aur us ke gird khaime khaṛá kar, aur us ke ghere men manjaníq lagá.

3 Phir apne liye lohe ká ek tawá le, aur apne aur shahr ke darmiyán use nasb kar, ki wuh lohe kí díwár ṭhahre, aur tú apná munh us ke muqábil kar, aur wuh ghere jáne kí hálat men ho, aur tú us ká gherneválá hogá. Yih ahl i Isráel ke liye nishán ho[a].

4 Phir tú báyín karwaṭ leṭ rah, aur ahl i Isráel kí badkárí us par rakh de; jitne dinon tak tú leṭṭá rahegá, tú un kí badkárí ká hámil rahegá.

5 Par main ne un kí badkárí ke barson ko un dinon ke shumár ke mutábiq jo tín sau nauwe din hain, tujh par rakhá: so tú ahl i Isráel ká gunáh uṭhá legá[b].

6 Aur jab tú unhen púrá kar chuke, phir dahní karwaṭ leṭ rah, aur chálís din tak ahl i Yahúdáh kí badkárí ká hámil ho; main ne tere liye ek ek sál ke badle ek ek din muqarrar kiyá.

7 Phir Yarúsalam kí taraf, jis ká muhásara ho rahá, apná munh kar, aur apná bázú nangá kar, aur us kí barbádí kí bábat nubúwat kar.

8 Aur dekh, main tujh par bandhan ḍálúngá[c], ki tú karwaṭ se karwaṭ par na phire, jab tak apne muhásara ke dinon ko púrá na kare.

9 ¶ Aur tú apne liye gehún, aur jau, aur báqilá, aur masúr, aur chená, aur bájrá le, aur unhen ek bartan men rakh, aur un kí itní roṭíán paká ki jitne dinon tak tú karwaṭ leṭṭá rahe: tú tín sau nauwe din tak unhen kháyá kar.

10 Aur terá kháná ki tú kháegá, so ek ek din ke liye bís bís siql ko wazn karke khá; tú waqt ba waqt use kháyá kar.

11 Tú pání bhí andáza se, ek hín ká chhaṭwán hissa, píegá; tú waqt ba waqt use piyá kar.

12 Aur tú jau ke phulke kháyá karegá, aur tú un kí ánkhon ke sámhne insán kí gúh se unhen pakáegá.

13 Aur KHUDÁWAND ne kahá ki Is hí tarah se baní Isráel apní nápák roṭíon ko un qaumon ke darmiyán, jahán main unhen áwára karúngá, kháyá karenge[d].

14 Tab main ne kahá, ki Háe, Khudáwand YAHOWAH, dekh merí ján kabhí nápák nahín húí[e], aur apní jawání se ab tak koí murdár chíz, jo áp se marjáe yá pháṛí jáwe, main ne hargiz nahín khái[f], aur harám gosht[g] mere munh men kabhí nahín áyá.

15 Tab us ne mujhe kahá, ki Dekh, main insán kí gúh ke 'iwaz

Margin references (left): t 14 áyat. Hiz. 1. 3. — u Hiz. 8. 4. — x Hiz. 1. 28. — y Hiz. 1. 1. — z Hiz. 1. 28. — a Hiz. 2. 2. — b Hiz. 4. 8. — c Hiz. 24. 27. Lúq. 1. 20, 22. — d Hiz. 2. 5, 6, 7. — e Hiz. 24. 27. aur 33. 22. — f 11 áyat. — g 9, 26 áyaten. Hiz. 12. 2, 3. — ‖ Yá, ek ínt. — a Hiz. 12. 6, 11. aur 24. 24, 27.

Margin references (right): Peshtar MASÍH se, 595. — 975 ke qaríb se shurú' karke, 1 Sal. 12. 23. aur 585 ke qaríb men tamám hoke. — b Gin. 14. 34. — c Hiz. 3. 25. — d Hús. 9. 3. — e A'am. 10. 14. — f Khur. 22. 31. Ahb. 11. 40. aur 17. 15. — g Ist. 14. 3. Yas. 65. 4.

Peshtar MASÍH se, 595.

tujhe gobar detá hún, so tú apní roṭí us se paká.

16 Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, dekh, main Yarúsalam men roṭí kí ṭek toṛ ḍálúngá[h], aur we roṭí taulke fikrmandí se kháenge[i], aur pání mápke hairat se píenge[k],

17 Táki we roṭí pání ke muhtáj howen, aur báham sarásíma howen, aur apní badkárí ke sabab se mar rahen[l].

V BAB.

1 Nabí bál ká nishán dikhláke, 5 wuh sakhtí záhir kartá jo Khudá Yarúsalam se us kí bagáwat ke sabab karne par thá; 12 ya'ne, ki us par kál bhejegá, aur talwár chaláegá, aur us ke logon ko tittar bittar karegá.

594.

AI ádamzád, tú ek tez chhurí le, hajjám ká ustura le, aur ‖us se apná sir aur apní ḍáṛhí munḍá[a]; aur tarázú le aur bálon ko taulke bánṭ de.

2 Tab tú shahr ke bích[b] men un ká tísrá hissa leke ág se jalá de[c], jis waqt muhásara ke din púre howen[d], aur tísrá hissa leke chhurí se idhar udhar már, aur tísrá hissa hawá men uṛá, aur main talwár khínchke un ká píchhá karúngá.

3 Aur un men se thoṛe bál ginke le, aur unhen apne dáman men bándh[e].

4 Phir in men se kaí ek le, aur unhen ág men ḍál, aur ág se unhen jalá: ki us men se ek ág nikleg jo Isráel ke sáre gharáne par paṛegí[f].

5 ¶ Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai: Yihí Yarúsalam hai; main ne use qaumon aur mamlukaton ke darmiyán, jo us ke áspás hain, rakhá hai.

6 Lekin us ne merí sharí'aton ko sharáraton se qaumon kí ba nisbat záid, aur merí sunnaton ko áspás kí mamlukaton kí banisbat ziyáda badal ḍálá; ki unhon ne mere hukmon ko haqír jáná, aur merí sunnaton par 'amal nahín kiyá.

7 So Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai: Azbaski tum ne un qaumon kí nisbat se jo tumháre gird o pesh hain ziyáda bagáwat kí, aur merí sunnaton par na chale, aur mere hukmon par 'amal nahín kiyá, aur na un gurohon kí sharí'aton ko jo tumháre áspás hain hifz kiyá[g]:

[h] Ahb. 26.26, Zab. 105.16. Yas. 3. 1. Hiz. 5. 16.| aur 14. 13.
[i] 10 áyat. Hiz. 12. 19.
[k] 11 áyat.
[l] Ahb. 26.39. Hiz. 24. 23.
‖ 'Ibrání men, *use chalá sir par*, wag.
[a] Dekho Ahb. 21 5. Yas. 7. 20. Hiz. 44. 20.
[b] Hiz. 4. 1.
[c] 12 áyat.
[d] Hiz. 4. 8, 9.
[e] Yar. 40. 9. aur 52. 16.
[f] Yar. 41.1,2, wag. aur 44. 14.
[g] Yar. 2. 10, 11. Hiz. 16. 47.

8 So Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Dekh, main bhí terá mukhálif hún, aur tere darmiyán sab qaumon ko dikhláke tujhe sazá dúngá.

9 Aur main tujh men wuhí karúngá, jo main ne hargiz nahín kiyá hai[h], aur jo main phir kabhí na karúngá, kyúnki tere 'amal nipaṭ nafrat-angez húe.

10 So tere darmiyán báp beṭon ko kháenge[i], aur beṭe apne bápon ko kháenge: aur main tujh se badlá lúngá, aur tere sáre báqí logon ko sárí atráf men parágandа karúngá[k].

11 Is liye Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki is sabab se ki tú ne apní sárí makrúh chízon aur nafratí kámon se[l] mere maqdis ko nápák kiyá hai[m], is liye main bhí tumhen ghaṭá ḍálúngá, merí ánkhen ri'áyat na karengí, main hargiz rahm na karúngá[n].

12 ¶ Terá tísrá hissa wabá se marjáegá, aur kál se tere bích men halák ho jáegá; aur tísrá hissa talwár se terí cháron taraf márá paṛegá[o]; aur tísrá hissa main sárí atráf men parágandа karúngá[p], aur talwár khínchke un ke píchhe paṛúngá[q].

13 Merá qahr yún kámil hogá[r], aur main apná gazab un par názil karúngá[s], aur ‖apná jí un se ṭhanḍá karúngá[t]. Aur jab main un par apná púrá qahr karúngá, tab we jánenge ki mujh KHUDAWAND ne apní gairat se[u] yih sab kuchh kahá thá.

14 Is ke siwá, main tujh ko un qaumon ke darmiyán jo tere ás pás hain, aur un sab kí nigáhon men, jo udhar se guzar karenge, ek kharába aur maurid i malámat karúngá[x].

15 So wuh já e malámat, aur já e ihánat, maqám i 'ibrat aur já e hairat un qaumon ke darmiyán, jo us ke áspás hain[y], hogí, jab ki main gussa o gazab aur tundí se malámat karúngá[z]. Main hí KHUDAWAND boltá hún.

16 Jab main kál ke bure tír, jo un kí halákat ke liye hain, un kí taraf rawána karúngá[a], jin ko main tumháre halák karne ke liye chaláúngá; aur main tum men mahangí ziyáda karúngá,

Peshtar MASÍH se, 594.

[h] Nau. 4. 6. Dán. 9. 12. 'Amús 3, 2.
[i] Ahb. 26. 29. Ist. 28. 53. 2 Sal. 6. 29 Yar. 19. 9 Nau. 2. 20. aur 4. 10.
[k] Ahb. 26. 33. Ist. 28. 64. 12 áyat Hiz. 12. 14. Zak. 2. 6.
[l] Hiz. 11. 21.
[m] 2 Taw. 36. 14. Hiz. 7. 20. aur 8. 5, wag. aur 23. 38.
[n] Hiz. 7 4, 9 aur 8. 18. aur 9. 10.
[o] Dekho 2 áyat. Yar. 15. 2. aur 21. 9. Hiz. 3. 12.
[p] Yar. 9 16. 2, 10 áyat-en. Hiz 6. 8
[q] Ahb. 26.33. 2 áyat. Hiz. 12. 14.
[r] Nau. 4. 11. Hiz. 6. 12. aur 7. 8
[s] Hiz. 21. 17.
‖ Yá, *tasallí pazír húngá.*
[t] Ist. 32. 36. Yas. 1. 24
[u] Hiz. 36. 6. aur 38. 19.
[x] Ahb. 26. 31, 32. Naham. 2. 17.
[y] Ist. 28. 37. 1 Sal. 9. 7 Zab. 79. 4. Yar. 24. 9. Nau. 2. 15.
[z] Hiz. 25. 17
[a] Ist. 32. 23, 24.

Peshtar MASÍH se, 594.

aur tumhárí roṭí kí ṭek toṛ ḍálúngá[b].

17 Aur main tum men kál aur bure darinde[c] bhejúngá, aur we tujhe lá-walad karenge; aur marí aur ḳhúnrezí tere darmiyán guzregí[d]; aur main talwár tujh par láúngá. Main hí KHUDÁWAND ne kahá hai.

[b] Ahb. 26.26. Hiz. 4. 16. aur 14. 13.
[c] Ahb. 26. 22. Ist. 32. 24. Hiz. 14. 21. aur 33. 27. aur 34. 25.
[d] Hiz. 38. 22.

VI BÁB.

1 *Áfaten jo Isráel par us kí butparastí ke sabab áyá cháhtí thín. 8 Thoṛe se log bachenge, jo mubárak honge. 11 Nabí díndár logon ko nasíhat kartá ki we in áfaton ke sabab nauhagarí karen.*

594.

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujh par názil húá, aur us ne kahá,

2 Ai ádamzád, Isráel ke paháṛon kí taraf[a] apná munh kar[b], aur un kí ḳharábí kí bábat nubúwat kar,

3 Aur bol, ki Ai Isráel ke paháṛo, Khudáwand YAHOWAH ká kalám suno. Khudáwand YAHOWAH paháṛon ko, aur ṭílon ko, aur wádíon ko, aur taráíon ko yún kahtá hai, ki Dekho, main tum par talwár chaláúngá, aur tumháre únche makánon ko káṭ ḍálúngá[c],

4 Aur tumháre mazbah ujaṛ jáenge, aur tumháre but toṛ ḍále jáenge, aur main tumháre maqtúlon ko tumhárí múraton ke áge ḍál dúngá[d].

5 Aur baní Isráel kí láshen un ke buton ke áge phenk dúngá, aur main tumhárí haḍḍíon ko tumhárí qurbángáhon ke áspás bikhráúngá.

6 Tumhárí búd o básh ke sáre makánon men shahr wírán howenge, aur únche makán ujáṛe jáenge, ki tumháre mazbah ḳharáb aur be-chirág howen, aur tumháre but toṛe jáen, aur na rahen, aur tumhárí múraten káṭ ḍálí jáen, aur tumhárí dastkáríán nábúd hojáwen.

7 Aur maqtúl tumháre darmiyán girenge, aur tum jánoge ki main KHUDÁWAND hún[e].

8 ¶ Lekin main thoṛe se chhoṛ dúngá[f], táki tumháre chand log hon jo ummaton ke darmiyán talwár se bach niklenge, jis waqt mamlukaton men tum parágandá ho jáoge.

9 Aur we jo tum men se bach rahenge un qaumon ke darmiyán, jahán jahán we asír hoke jáenge, mujh ko yád karenge, jab main un ke zinákár dilon ko[g], jo mujh se dúr húe, aur un kí zinákár ánkhon ko[h] jo buton kí pairauí men húín, shikasta karúngá, aur we áp apní sárí badkáríon ke sabab jo unhon ne apne sáre ghinaune kám karke kín, apne se nafrat kháwenge[i].

10 Tab we jánenge, ki main KHUDÁWAND hún; main ne jo kahá ki un par yih buráí láúngá, so 'abas na kahá.

11 ¶ Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Háth se háth már[k], aur pánw se píṭ, aur kah, ki Ahl i Isráel ke sáre ghinaune kámon par afsos! ki we talwár se, aur kál se, aur marí se girenge[l].

12 Jo dúr hai, so marí se maregá, aur jo nazdík hai, to talwár se giregá, aur jo báqí rahe aur ghir jáwe, so kál se maregá; aur main un par apne qahr ko yún kámil karúngá[m].

13 Aur jab un ke maqtúl har únche ṭíle par[n], aur paháṛon kí sárí choṭíon par[o], aur har ek hare daraḳht tale[p], aur har ek ghane balút ke níche, har jagah jahán we apne sáre buton ke liye ḳhushbúí jaláte the, un kí múraton ke pás un kí qurbángáhon kí cháron taraf paṛe húe honge, tab we pahchánenge ki KHUDÁWAND main hún[q].

14 Aur main un par apná háth chaláúngá[r], aur main un kí zamín ko un kí búd o básh ke sab makánon men Diblatah[s] ke bayábán se ziyáda wírán aur sunsán karúngá: tab we pahchánenge ki main KHUDÁWAND hún.

[a] Hiz. 36. 1.
[b] Hiz. 20. 46. aur 21. 2. aur 25. 2.
[c] Ahb. 26. 30.
[d] Ahb. 26. 30.
[e] 13 áyat. Hiz. 7. 4, 9. aur 11. 10, 12. aur 12. 15.
[f] Yar. 44. 28. Hiz. 5. 2, 12. aur 12. 16. aur 14. 22.
[g] Zab. 78. 40. Yas. 7. 13. aur 43. 24. aur 63. 10.
[h] Gin. 15. 39. Hiz. 20. 7, 24.
[i] Ahb. 26. 39. Aiy. 42. 6. Hiz. 20. 43. aur 36. 31.
[k] Hiz. 21. 14.
[l] Hiz. 5. 12.
[m] Hiz. 5. 13.
[n] Yar. 2. 20.
[o] Húś. 4. 13.
[p] Yas. 57. 5.
[q] 7 áyat.
[r] Yas. 5. 25.
[s] Gin. 33. 46. Yar. 48. 22.

VII BÁB.

1 *Isráel ákhir men kaisá wírán hogá. 16 Un men se jo bach jáenge kyúnkar ro roke tauba karenge. 20 Isráelíon ke nafratí kámon ke sabab maqdis dushmanon se nápák kiyá játá. 23 Nabí ek zanjír ká nishán dikhlátá, aur us men se bahut sá mazmún jo logon kí dardnák asírí se ta'alluq rakhtá thá nikáltá.*

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujhe áyá, aur us ne kahá,

2 Ai ádamzád, Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Isráel kí sarzamín ká áḳhir húá[a]: us sarzamín kí cháron hadd par áḳhir án pahunchá hai.

3 Ab terí ajal áí, aur main apná gazab tujh par názil karúngá, aur terí ravishon ke mutábiq terí 'adálat karúngá[b], aur tujhe un

[a] 3, 6 áyat. Ámús 8. 2. Mat. 24. 6, 13, 14.
[b] 8, 9 áyaten.

Peshtar MASÍH se, 594.

sáre ghinaune kámon ká, jo tú ne kiye hain, 'iwaz dúngá.

4 Merí ánkh terí ri'áyat na karegí, aur main tujh par rahm na karúngá[c], balki main terí ravishon ká badlá tujhe dúngá, aur tere ghinaune kám tere darmiyán honge, táki tum jáno ki main KHUDÁWAND hún[d].

5 Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Ek balá, iklí balá, dekh, wuh átí hai.

6 Ákhir áyá, ákhir áyá hai, wuh terí ghát men lagá hai: dekh, wuh á pahunchá.

7 Ai tú, jo zamín par bastá hai, tujh par subh hogayí[e]; waqt á pahunchá[f], bipat ká din muttasil áyá, wuh paháron par ke gít kí gúnj nahín.

8 Ab se thorí der men main apná qahr tujh par undelúngá[g], aur apná gazab jo tujh par hai kámil karúngá, aur terí ravishon ke mutábiq terí 'adálat karúngá[h], aur tere sáre ghinaune kámon ká badlá tujhe dúngá.

9 Merí ánkh terí ri'áyat na karegí, aur main hargiz tujh par rahm na karúngá[i]: main terí ráh ká badlá tujhe dúngá, aur tere ghinaune kám tere darmiyán honge, táki tum jáno ki main márnewálá KHUDÁWAND hún[k].

10 Dekh wuh din, dekh wuh án pahunchá hai: tujh par subh hogayí[l]: chharí men kalíán lagín, gurúr men konpal phúte.

11 Sitamgarí niklí, jo sharárat || ke liye chharí ho[m]: koí un men se na rahegá, un ke amboh men se koí nahín, aur na un ke mál men se kuchh; aur un par mátam kiyá na jáegá[n].

12 Waqt áyá[o], din pahunchá: kharídnewálá khush na ho, na bechnewálá udás, kyúnki un ke sáre amboh par gazab názil hogá.

13 Kyúnki bechnewálá us tak jo bechá gayá phir na pahunchegá, agarchi hanoz zindon ke darmiyán us kí zindagí howe; kyúnki royá un kí sárí jamá'at kí bábat hai; ek bhí na lautegá, aur na koí, jo apní badkárí men jítá rahtá hai, thahar sakegá.

14 We turhí phúnkte tá ki sab taiyár hojáwen, lekin koí jang men nahín játá hai, kyúnki merá qahr un kí sárí bhír par hai.

15 Talwár báhar, aur marí aur kál bhítar hai[p]: jo khet men hai, talwár se márá paregá, aur jo shahr men hai, kál aur marí use nigal jáenge.

16 ¶ We jo un men se bach niklenge, bach niklenge[q], aur wádíon ke kabútaron kí mánind paháron par rahenge, aur sab ke sab nála karenge, har ek apní badkárí ke liye.

17 Sáre háth dhíle honge[r], aur sáre ghutne pání ho jáenge.

18 We tát se kamar kasenge[s], aur haul unhen dhámpegá[t]; aur sabhon ke munh par sharm hogí, aur sabhon ke siron par chandlápan.

19 We apní chándí sarakon men phenk denge, aur un ká soná nápák chíz kí mánind hogá: KHUDÁWAND ke qahr ke din men un ká soná chándí unhen na bachá sakegá[u]; we apne jí ko ser na karenge, na apne pet bharenge: kyúnki unhon ne us hí se thokar khákar badkárí kí thí[x].

20 ¶ Aur un ká khushnumá zewar jo hai, so shaukat ke liye rakhá gayá, par unhon ne apní nafratí múraten aur makrúh súraten us men nasb kiyán[y]; is liye main ne use un ke liye harám chíz kí mánind kar diyá.

21 Aur main use ganímat ke liye pardesíon ke háth men, aur lút ke liye zamín ke gáratgaron ke háth men somp dúngá, aur we use nápák karenge.

22 Aur main apná munh un se pherúngá, táki we merí haram-sará ko nápák karen: us men gáratgar áwenge, aur use nápák karenge.

23 ¶ Berí baná: kyúnki mulk khúnrezí ke gunáhon se bharpúr hai[z], aur shahr zulm se bhará hai.

24 Is liye main gair qaumon men se un ko jo bure se bure hain le áúngá, aur we un ke gharon ke málik honge, aur main zabardaston ká ghamand mitáúngá, aur we un ke maqdison ko nápák karenge.

25 Halákat átí hai, aur we salámatí ko dhúndhte phirenge, par wuh na milegí.

26 Ziyán par ziyán áwegá[a], aur afwáh par afwáh hogí: tab we nabí kí royá kí talásh karenge[b]: par sharí'at káhin se, aur saláh buzurgon se játí rahegí.

---

c 9 áyat. Hiz. 5. 11. aur 8. 18. aur 9. 10.
d 27 áyat. Hiz. 6. 7. aur 12. 20.
e 10 áyat.
f 12 áyat. Saf. 1. 14, 15.
g Hiz. 20. 8, 21.
h 3 áyat.
i 4 áyat.
k 4 áyat.
l 7 áyat.
|| 'Ibrání men, kí.
m Yar. 6. 7.
n Yar. 16. 5, 6. Hiz. 24. 16, 22.
o 7 áyat.
p Ist. 32. 25. Nau. 1. 20. Hiz. 5. 12.
q Hiz. 6. 8.
r Yas. 13. 7. Yar. 6. 24. Hiz. 21. 7.
s Yas. 3. 24. aur 15. 2, 3. Yar. 48. 37. 'Amús 8. 10.
t Zab. 55. 5.
u Amsál 11. 4. Saf. 1. 18.
x Hiz. 14. 3, 4. aur 44. 12.
y Yar. 7. 30.
z 2 Sal. 21. 16. Hiz. 9. 9. aur 11. 6.
a Ist. 32. 23. Yar. 4. 20.
b Zab. 74. 9. Nau. 2. 9. Hiz. 20. 1, 3.

Peshtar MASÍH se, 594.

27 Bádsháh mátam karegá, aur sardár hairání ká libás pahinegá, aur ra'aiyat ke háth kámpenge: main un kí ravishon ke muwáfiq un se sulúk karúngá, aur jis tarah se unhon ne hukm kiyá, us tarah main un par hukm karúngá, táki we jánen ki KHUDAWAND main hún[c].

c 4 áyat.

VIII BAB.

1 *Hizqiel royá men Yarúsalam ko játá; 5 wahán ek rashk-angez but ko, 7 aur butkháne ke munaqqash káshánon ko, 13 aur Támmúz par mátam-karnewálion ko, 15 aur áftáb-parastón ko dekhtá. 18 Is butparastí ke sabab qahr iláhí kí khabar dí játí ki názil hogá.*

594.

AUR chhatwen baras ke chhatwen mahíne kí pánchwín táríkh men aisá húá, ki main apne ghar men baithá húá thá, aur Yahúdáh ke masháikh mere ‖ sáth baithe the[a], ki Khudáwand YAHOWAH ká háth mujh par wahán pará[b].

‖ 'Ibrání men, áge.
a Hiz. 14. 1. aur 20. 1. aur 33. 31.
b Hiz. 1. 3. aur 3. 22.

2 Tab main ne nigáh kí, aur kyá dekhtá hún, ki ek súrat, ág kí mánind, nazar átí hai[c]: us kí kamar se jo ma'lúm hútí níche tak ág, aur us kí kamar se úpar tak jalwa i núr záhir húá, jis ká rang kahrubá sá thá[d].

c Hiz. 1. 26, 27.
d Hiz. 1. 4.

3 Aur us ne ek háth sá nikálá[e], aur mere sir ke ek kákul ko pakarke mujhe khínchá; aur Rúh ne mujhe ásmán aur zamín ke darmiyán buland kiyá[f], aur mujhe Khudá kí royaton men[g], Yarúsalam ke bích, uttar taraf ke bhítarí darwáze par, jahán rashk kí múrat kí nisheman thí[h], jo rashk ko chirátí hai[i], le áí.

e Dán. 5. 5.
f Hiz. 3. 14.
g Hiz. 11 1, 24 aur 40. 2.
h Yar. 7 30. aur 32. 34. Hiz. 5. 11.
i Ist. 32. 16, 21.

4 Aur kyá dekhtá hún, ki wahán baní Isráel ke Khudá ká jalál, us royá ke mutábiq jo main ne us maidán men dekhá thá maujúd hai[k].

k Hiz. 1. 28. aur 3. 22, 23

5 ¶ Tab us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, apní ánkhen uttar kí taraf uthá. So main ne uttar kí taraf ánkhen utháin, aur kyá dekhtá hún, ki uttar kí taraf, mazbah ke darwáze par, rashk kí wuhí múrat ráste men hai.

6 Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, tú un ke kám dekhtá hai? yih barí gandagíán hain, jo ahl i Isráel yahán karte hain, tá ki main apne maqdis se dúr jáún: par hanoz tú phir, aur tú is se ziyáda gandagíán dekhegá.

7 ¶ Tab wuh mujhe sahn ke darwáza par láyá; aur main ne nazar kí, aur kyá dekhtá hún, ki díwár men ek rakhna hai.

8 Tab us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, díwár khod: so main ne díwár ko khodá, aur ek darwáza dekhá.

9 Phir us ne mujhe kahá, ki Bhítar já, aur jo jo nafratí kám we yahán karte hain, unhen dekh.

10 Tab main ne andar jáke dekhá; aur kyá dekhtá hún, ki har nau' ke kíre jo rengte phirte hain, aur karíh jánwaron kí sab súraten, aur ahl i Isráel kí sab múraten, girdágird díwár par munaqqash hain.

11 Aur ahl i Isráel ke buzurgon men se sattar shakhs un ke áge khare hain, aur Uzaiyáh bin Sáfan un ke bíchon bích khará hai, aur har mard ke háth men ek ek 'údsoz thá, aur dhúp ká andherá bádal uth rahá hai.

12 Tab us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, tú ne dekhá hai, jo ahl i Isráel ke buzurg andhere men, har shakhs apne butkháne ke káshánon men, kyá karte hain? kyúnki we kahte hain, ki KHUDAWAND hamen nahín dekhtá hai; KHUDAWAND ne sarzamín ko chhor diyá hai[l].

l Hiz. 9. 9.

13 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki Tú phir, aur in se ziyáda makrúh kám jo we karte hain, dekhegá.

14 Aur wuh mujhe KHUDAWAND ke ghar ke uttar ástána ke darwáze par láyá, aur kyá dekhtá hún, ki wahán 'auraten baithí húí Támmúz par nauha kartíán thín.

15 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, kyá tú ne yih dekhá hai? tú phirke aisí nafratí chízen dekhegá jo in se bhí badtar hain.

16 Aur wuh mujhe KHUDAWAND ke ghar ke sahn ke bhítar le gayá, aur kyá dekhtá hún, ki KHUDAWAND ke ghar ke dálán men, dahlíz aur mazbah ke darmiyán[m], pachís ek shakhs hain[n] jin kí píth KHUDAWAND kí haikal kí taraf hai[o], aur un ke munh púrab kí jánib hain, aur púrab kí jánib áftáb kí parastish karte hain[p].

m Yúel 2. 17.
n Hiz. 11. 1.
o Yar. 2. 27. aur 32. 33.
p Ist. 4. 19. 2 Sal. 23. 5, 11. Aiy. 31. 26. Yar. 44. 17.

17 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, tú ne yih dekhá hai? Kyá ahl i Yahúdáh ke nazdík

Peshtar MASÍH se, 594.

Pashtar MASÍH se, 594.

yih chhoṭí bát hai, ki we yih ghinaune kám kareṉ, jo yaháṉ karte haiṉ, ki unhoṉ ne to mulk ko zulm se lab á lab kiyá hai[q], aur phirke mujhe gussa diláyá hai: aur dekh, we apní nák par ḍálí lagáte haiṉ.

18 Lekin maiṉ bhí qahr se badsulúkí karúṉgá[r]: merí ánkh ri'áyat na karegí, aur maiṉ hargiz rahm na karúṉgá[s]: aur agarchi we chillá chilláke apne nála kí sadá mere kánoṉ tak pahunchá deṉ, tau bhí maiṉ un kí na sunúṉgá[t].

IX BAB.

1 Ek royá ká hál jis se záhir húá, ki un meṉ se ba'ze nikal bachenge, 5 aur báqí sab halák kiye jáenge. 8 Khudá un ke liye kisí kí shafá'at manzúr nahíṉ kar saktá.

AUR us ne buland áwáz se pukárke mere kánoṉ meṉ kahá, ki Unhoṉ, jo shahr ke hawála-dár haiṉ, nazdík bulá, har ek shakhs apná jang ká hathyár apne háth meṉ le áwe.

2 Aur dekho, chha mard buland darwáza kí ráh se, jo uttar taraf ká muqábil hai, chale áe, aur har ek mard ke háth meṉ us ká khúnrez hathyár thá, aur un ke darmiyán ek ádmí kattání libás pahine thá[a], aur us kí kamar par likhne ká qalamdán thá: so we pahunche, aur pítal ke mazbah ke pás khaṛe húe.

3 Aur Isráel ke Khudá ká jalál[b] Karúbí par se, jis par wuh thá, uṭhke ghar ke ástána par gayá. Aur us ne us mard ko, jo kattání libás pahine thá, aur jis ke pás likhne ká qalamdán thá, pukárá;

4 Aur KHUDAWAND ne use kahá, ki Shahr ke darmiyán se aur Yarúsalam ke bích se guzar kar, aur un logoṉ kí peshání par, jo un sáre nafratí kámoṉ ke sabab se, jo us ke darmiyán kiye játe haiṉ, áheṉ márte aur rote haiṉ[c], nishán kar de[d].

5 ¶ Aur us ne auroṉ se mujhe sunáke kahá, ki Tum log us ke píchhe píchhe shahr meṉ wárpár jáo, aur máro, tumhárí ánkheṉ ri'áyat na kareṉ, aur tum kisí par rahm na karo[e].

6 Tum búṛhoṉ, aur jawánoṉ, aur chhokríoṉ, aur nannhe bachchoṉ, aur 'auratoṉ ko[f] ek lakht már ḍálo, aur halák karo: lekin jin par nishán hai, un meṉ se kisí ko mat chhúo[g]: aur mere maqdis se shurú' karo[h]. Tab unhoṉ ne un puráne logoṉ se jo haikal ke áge the[i], shurú' kiyá.

7 Aur us ne unheṉ kahá, ki Ghar ko nápák karo, aur maqtúloṉ se sahnoṉ ko bhar do: chalo, báhar niklo. So we nikal gaye, aur shahr meṉ qatl karne lage.

8 ¶ Aur jab we unheṉ qatl kar rahe, aur maiṉ bach rahá thá, to yúṉ húá, ki maiṉ muṉh ke bhal girá[k], aur chilláke kahá, ki Háe, Khudáwand YAHOWAH! kyá tú apná qahr Yarúsalam par názil karke Isráel ke báqí logoṉ ko halák karegá[l]?

9 Us ne mujhe kahá, ki Isráel aur Yahúdáh ke khándán kí badkárí niháyat 'azím hai, ki zamín khún se bharí hai[m], aur shahr be-insáfí se bhará hai; kyúṉki we kahte haiṉ, ki KHUDAWAND ne zamín ko tark kiyá hai[n], aur KHUDAWAND nahíṉ dekhtá[o].

10 So maiṉ jo húṉ, merí ánkh ri'áyat na karegí, aur maiṉ hargiz rahm na karúṉgá[p]; maiṉ un kí ravish ko un ke siroṉ par ḍálúṉgá[q].

11 Aur, dekho, ki wuh ádmí jo kattání libás pahine, aur jis ke pás likhne ká qalamdán thá, jawáb deke bolá, ki Jaisá tú ne mujhe hukm diyá, maiṉ ne kiyá.

X BAB.

1 Ág ke angároṉ kí royá jis ke sáth hukm húá ki we shahr ke úpar bakhere jáweṉ. 8 Karúbioṉ kí royá.

AUR maiṉ ne nigáh kí, aur kyá dekhtá húṉ, ki us falak par[a] jo Karúbíoṉ ke sir ke úpar thá, ek chíz aisí dikhái dí jaisá nílam ká patthar hotá hai, aur us kí waz'a takht kí sí thí.

2 Aur KHUDAWAND ne us ádmí ko, jo kattání libás pahine thá[b], farmáyá aur kahá, ki Un pahiyoṉ ke andar já jo Karúb ke tale haiṉ, aur ág ke angáre, jo Karúbíoṉ ke darmiyán haiṉ[c], muṭṭhí bharke uṭhá, aur shahr ke úpar bakher de[d]. Aur wuh gayá, aur maiṉ dekhtá thá.

3 Jab wuh shakhs andar gayá, tab Karúbí ghar kí dahní taraf

---

[q] Hiz. 8. 9.
[r] Hiz. 5. 13. aur 16. 42. aur 24. 13.
[s] Hiz. 5. 11. aur 7. 4, 9. aur 9. 5, 10.
[t] Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. aur 14. 12. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13.

594 ke qaríb.

[a] Ahb. 16. 4. Hiz. 10. 2, 6, 7 Mak. 15. 6.
[b] Dekho Hiz. 3. 23. aur 8. 4. aur 10. 4, 18. aur 11. 22, 23.
[c] Zab. 119. 53. 136. Yar. 13. 17. 2 Qur. 12. 21. 2 Pat. 2. 8
[d] Khur. 12. 7. Muk. 7. 3. aur 9. 4. aur 13. 16, 17. aur 20. 4.
[e] 10 áyat. Hiz. 5. 11.
[f] 2 Taw. 36. 17

Pashtar MASÍH se, 594 ke qaríb.

[g] Muk. 9. 4.
[h] Yar. 25. 29. 1 Pat. 4. 17.
[i] Hiz. 8. 11, 12, 16.
[k] Gin. 14. 5. aur 16. 4, 22, 45. Yash. 7. 6.
[l] Hiz. 11. 13.
[m] 2 Sal. 21. 16. Hiz. 8. 17.
[n] Hiz. 8. 12.
[o] Zab. 10. 11. Yas. 29. 15.
[p] Hiz. 5. 11. aur 7. 4. aur 8. 18.
[q] Hiz. 11. 21.

594.

[a] Hiz. 1. 22, 26.
[b] Hiz. 9. 2, 3.
[c] Hiz. 1. 13.
[d] Dekho Muk. 8. 5.

Peshtar MASÍH se, 594.

khare húe, aur andarúní sahn bádal se bhar gayá.

4 Aur KHUDÁWAND ká jalál[e] Karúb par se uṭh gayá, aur ghar ke ástána par áyá, aur ghar bádal se ma'múr húá[f], aur sahn KHUDÁWAND ke jalál kí chamak se lab á lab thá.

5 Aur Karúbíon ke paron kí sadá[g] báhar ke sahn tak pahunchke Khudá Qádir i mutlaq kí áwáz kí sí[h] us ke farmáte waqt suní játí thí.

6 Aur yún húá ki jab us ne us shakhs ko, jo kattání libás oṛhe thá, hukm kiyá, aur kahá, ki wuh pahiyon ke darmiyán se aur Karúbíon ke bích se ág le, tab wuh andar gayá aur pahiyon ke pás khaṛá húá.

7 Un Karúbíon men se ek Karúb ne apná háth us átash kí taraf jo Karúbíon ke darmiyán thí, baṛháyá, aur ág leke us shakhs ke háth par, jo kattání libás pahine thá, rakhí; us ne le lí, aur báhar niklá.

8 ¶ Aur Karúbíon ke darmiyán un ke paron ke níche insán ke háth ká sá ḍaul[i] nazar áyá.

9 Phir jo main ne nigáh kí, to kyá dekhtá hún, ki chár pahiye cháron Karúbíon se mile húe hain[k], ek Karúb se ek pahiyá, aur dúsre Karúb se dúsrá pahiyá milá húá thá, aur un pahiyon ká jalwa dekhne men zabarjad ká sá thá[l].

10 Aur un kí shaklen jo thín, so we cháron ek tarah thín, jaise pahiyá pahiye ke andar ho.

11 Jab we chalte the, we apní cháron taraf par chalte the[m], we chalte húe phirte na the; jidhar sir dekhtá thá, udhar we us ke píchhe píchhe játe the: chalte húe we phirte na the.

12 Aur un ke sáre badanon, aur píṭhon, aur háthon, aur paron, aur un pahiyon men, girdágird ánkhen ánkhen thín[n], ya'ne, un cháron men, aur un ke pahiyon men.

13 Yih pahiye jo the, so main ne suná ki unhen kisí ne pukárá aur kahá, Ai pahiye.

14 Aur har ek ke chár munh the[o]; pahle ká munh Karúb ká munh, aur dúsre ká munh insán ká munh, aur tísre ká munh sher ká munh, aur chauthe ká munh 'uqáb ká munh.

15 Aur Karúbí buland hogaye. Yih wuh jándár thá[p], jo main ne Kibár kí nadí ke pás dekhá thá.

16 Aur jab Karúbí chalte the, pahiye bhí un ke sáth sáth chalte the[q], aur jab Karúbíon ne apne pankh buland kiye, tá ki zamín se úpar chaṛhen, to we pahiye un ke pás se judá na húe.

17 Jab we ṭhaharte the, ye ṭhaharte the, aur jab we buland hote the, ye un ke sáth the[r], kyúnki ‖jándár kí rúh un men thí.

18 Aur KHUDÁWAND ká jalál[s] ghar ke ástána par se uṭh chalá[t], aur Karúbíon ke úpar ṭhahar gayá.

19 Tab Karúbíon ne apne pankh únche kiye[u], aur merí nazar ke sámhne zamín se buland húe, ki we nikal gaye, aur pahiye un ke sáth chale. Aur we KHUDÁWAND ke ghar ke púrabí darwáze ke dálán men khare húe, aur Isráel ke Khudá ká jalál un ke úpar jalwagar thá.

20 Yih wuh jándár hai[x], jo main ne Isráel ke Khudá ke níche Kibár kí nadí[y] ke sáhil par dekhá thá, aur mujhe yaqín hai, ki ye Karúbí hain.

21 Har ek ke chár munh the[z], aur har ek ke chár pankh, aur un ke pankhon tale insán ká sá háth thá[a].

22 Aur un ke chihron kí súrat jo thí, so we hí chihra the[b], jo main ne Kibár kí nadí ke kináre par dekhe the; wuhí numáishen, aur wuhí chihra. We sab ke sab sídhe áge hí ko chale játe the[c].

XI BÁB.

1 Sardáron kí gustákhí. 4 Un ke gunáh ká badlá jo húá. 13 Hizqiel shikáyat kartá, aur us kí khátir-jam'í ke wáste Khudá us par apne maqsad ká bhed jis se ba'zon ko bachá liyá thá, 21 aur sharíron ko sazá dí thí, záhir kartá. 22 Khudá ká jalál shahr ke darmiyán se uṭhke us se judá hojátá. 24 Hizqiel royá men asíron ke darmiyán phir pahunchtá.

AUR rúh mujh ko uṭháke[a] KHUDÁWAND ke ghar ke púrabí darwáza par[b], jis ká rukh púrab kí taraf hai, le gayí, aur kyá dekhtá hún, ki us darwáze ke dálán men pachís shakhs hain[c]; aur main ne un ke darmiyán Uzniyáh bin 'Azúr, aur Falatiyáh bin Bináyáh, logon ke sardáron ko, dekhá.

2 Aur KHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, yih we log

---

e Dekho 18 áyat. Hiz. 1. 28. aur 9. 3.
f 1 Sal. 8. 10, 11. Hiz. 43. 5.
g Hiz. 1. 24.
h Zab. 29. 3, Wag.
i Hiz. 1. 8 21 áyat.
k Hiz. 1. 15.
l Hiz. 1. 16.
m Hiz. 1. 17.
n Hiz. 1. 18.
o Hiz. 1. 6, 10.
p Hiz. 1. 5.
q Hiz. 1. 19.
r Hiz. 1. 12, 20, 21.
‖ Yá, jítí ján.
s 4 áyat.
t Hús. 9. 12.
u Hiz. 11. 22.
x Hiz. 1. 22. 15 áyat.
y Hiz. 1. 1.
z Hiz. 1. 6. 14 áyat.
a Hiz. 1. 8. 8 áyat.
b Hiz. 1. 10.
c Hiz. 1. 12.
a Hiz. 3. 12, 14. aur 8. 3. 24 áyat.
b Hiz. 10. 19.
c Dekho Hiz. 8. 16.

Peshtar MASÍH se, 594.

hain jo is shahr men badí ká mansúba bándhte hain, aur burí mashwarat karte hain,

3 Ki we kahte hain, ki Wuh nazdík nahín[d]; áo, ghar banáwen: shahr deg[e], aur ham gosht.

4 ¶ Is liye, tú un ká mukhálif hoke un se nubúwat kar; ai ádamzád, nubúwat kar.

5 Aur KHUDÁWAND kí Rúh mujh par parí[f], aur us ne mujhe kahá, ki Yih kah: KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Ai ahl i Isráel, tum ne yún yún kahá hai: main tumháre dil ke khiyálon men se ek ek jántá hún.

6 Tum ne is shahr men bahuton ko qatl kiyá[g], aur us kí saṛakon ko maqtúlon se páṭ diyá hai.

7 Is liye Khudáwand YAHOWÁH yún kahtá hai, ki Tumháre maqtúl, jin kí láshen tum ne shahr ke bích dhar chhoṛí hain, ye wuhí gosht, aur yih shahr wuhí deg hai[h]; par main tum ko us ke bích men se báhar nikálúngá[i].

8 Tum talwár se ḍare ho, aur Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai, ki Main talwár tum par láúngá.

9 Aur main tumhen us ke bích men se báhar nikálúngá, aur tumhen pardesíon ke háthon men kar dúngá, aur tum se badlá lúngá[k].

10 Tum talwár se máre paroge[l]; Isráel kí sarhaddon par[m] main tumhárí 'adálat karúngá; aur tum jánoge ki main KHUDÁWAND hún[n].

11 Yih shahr tumhárá deg na hogá[o], na tum us men ká gosht hoge, balki main baní Isráel kí sarhaddon par tumhen shámil nyáw karúngá.

12 Aur tum jánoge ki main KHUDÁWAND hún[p], jis ke hukmon par tum nahín chale, aur jis ke dastúron par tum ne 'amal nahín kiyá, balki un gair qaumon ke dastúron par jo tumháre áspás hain tum ne 'amal kiyá hai[q].

13 ¶ Aur jab main nubúwat kartá thá, to yún húá, ki Falatiyáh bin Binayáh[r] mar gayá. Tab main munh ke bhal girá[s], aur buland áwáz se chilláke kahá, ki Háe, Khudáwand YAHOWÁH! kyá tú baní Isráel ke baqíya ko bilkull miṭá ḍálegá?

14 Phir KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

15 Ki Ai ádamzád, tere bháí, tere bháí, tere qarábatí, aur sáre ahl i Isráel, sab ke sab jo hain, we hí hain, jinhen Yarúsalam ke báshinde kahte hain, ki KHUDÁWAND se pare raho: yih zamín ham ko mírás men dí gayí hai.

16 Is liye tú kah, ki Khudáwand YAHOWÁH yún kahtá hai, ki Harchand main ne unhen qaumon ko darmiyán dúr rakhá hai, aur unhen mulkon men parágauda kiyá, lekin main un ke liye thoṛí der tak, un mulkon men jahán jahán main ne unhen parágauda kiyá, ek maqdis húngá[t].

17 Is liye tú kah, ki Khudáwand YAHOWÁH yún kahtá hai, ki Main tumhen logon men se jam'a kar lúngá, aur mulkon men se, jin men tum parágauda húe, tumhen sameṭ lúngá, aur Isráel ká mulk tumhen dúngá[u].

18 Aur we wahán áwenge, aur us kí sárí nafratí aur karíh chízen us se nikál phenkenge[x].

19 Aur main unhen ek hí dil dúngá[y], aur nayí rúh tumháre andar men ḍálúngá[z], aur sangín dil[a] un ke gosht men se dúr karúngá, aur unhen ek goshtín dil 'ináyat karúngá.

20 Táki we mere haqqon par chalen, aur mere hukmon ko hifz karen[b], aur un par 'amal karen: aur we mere log honge, aur main un ká Khudá húngá[c].

21 Rahe we jin ká dil un kí nafratí aur karíh chízon ‖ kí pairauí men hai, so KHUDÁWAND kahtá hai, ki Main un kí ravish ko un ke sir par ḍálúngá[d].

22 Tab Karúbíon ne apne apne pankh buland kiye, aur pahiye un ke sáth sáth chale[e], aur Isráel ke Khudá ká jalál un ke úpar jalwagar thá.

23 Aur KHUDÁWAND ká jalál[f] shahr ke bích men se uṭh gayá, aur shahr kí púrab taraf[g] ke paháṛ[h] par khaṛá húá.

24 ¶ Anjám i kár, Rúh ne mujhe uṭháyá[i], aur Khudá kí Rúh ne royá men mujhe phir Kasdíon ke mulk men asíron pás pahunchá diyá. So wuh royá, jo main ne dekhí, mujh se úpar uṭh gayí.

25 Aur main ne asíron ko KHUDÁWAND kí sárí báten kahín, jo us ne mujh par záhir kí thín.

[d] Hiz. 12. 22, 27. 2 Pat. 3. 4.
[e] Dekho Yar. 1. 13. Hiz. 24. 3, wag.
[f] Hiz. 2. 2. aur 3. 24.
[g] Hiz. 7. 23. aur 22. 3, 4.
[h] Hiz. 24. 3, 6, 10, 11. Mík. 3. 3.
[i] 9 áyat.
[k] Hiz. 5. 8.
[l] 2 Sal. 25. 19, 20, 21. Yar. 39. 6. aur 52. 10.
[m] 1 Sal. 8. 65. 2 Sal. 14. 25.
[n] Zab. 9. 16. Hiz. 6. 7. aur 13. 9, 14. 21, 23.
[o] Dekho 3 áyat.
[p] 10 áyat.
[q] Ahb. 18. 3, 24, wag. Ist. 12. 30, 31. Hiz. 8. 10, 14. 16.
[r] 1 áyat.
[s] A'am. 5. 5. Hiz. 9. 8.
[t] Zab. 90. 1. aur 91. 9. Yas. 8. 14.
[u] Yar. 24. 5 Hiz. 28. 25. aur 34. 13. aur 36. 24.
[x] Hiz. 37. 23
[y] Yar. 32. 39 Hiz. 36. 26, 27. Dekho Saf 3. 9.
[z] Zab. 51. 10. Yar. 31. 33. aur 32. 39. Hiz. 18. 31.
[a] Zak. 7. 12.
[b] Zab. 105. 45.
[c] Yar. 24. 7. Hiz. 14. 11. aur 36. 28. aur 37. 27.
‖ 'Ibrání men, ke dil ke pairauí, wag.
[d] Hiz. 9. 10 aur 22. 31
[e] Hiz. 1. 19. aur 10. 19.
[f] Hiz. 8. 4. aur 9. 3. aur 10. 4, 18 aur 43. 4.
[g] Hiz. 43. 2.
[h] Dekho Zak. 14. 4.
[i] Hiz. 8. 3.

Peshtar MASÍH se, 594.

XII BÁB.

1 *Hizqiel nishán ke wáste safar kí taiyárí kartá; 8 phir us nishán ke mutábiq peshíngoí kartá ki Sidqiyáh safar karke Bábul meṉ pahunchegá. 17 Hizqiel thartharáhaṭ ká nishán dikhlátá, táki log use dekhke Yahúdíoṉ kí honewálí ghabráhaṭ ma'lúm kareṉ. 21 Yahúdíoṉ ko malámat kartá un kí ek bejá kaháwat ke sabab. 26 Wuh anjám jo royá se záhir húá jald hone par thá.*

594.

AUR ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Ai ádamzád, tú ek sarkash gharáne ke darmiyán rahtá hai[a], jin kí ánkheṉ haiṉ ki dekheṉ, par we nahíṉ dekhte[b], aur un ke kán haiṉ ki suneṉ, par we nahíṉ sunte, kyúṉki we bágí ḳhándán haiṉ[c].

3 Is liye, ai ádamzád, safar ká asbáb taiyár kar, aur din ko un ke dekhte hí apne makán se ravána ho: tú un kí nazar ke sámhne apne makán se dúsre makán ko já: mumkin hai, ki we socheṉ, harchand we bágí ḳhándán haiṉ.

4 Aur tú din meṉ un kí ánkhoṉ ke sámhne apne asbáb ko nikál, jis tarah naql i makán ke liye asbáb nikálte haiṉ, aur shám ko un kí nazar ke áge, un kí mánind jo asír hoke nikal játe haiṉ, nikal já.

5 Un kí ánkhoṉ ke áge díwár ke wárpár súráḳh kar, aur us ráh se asbáb nikál.

6 Unheṉ dikháke tú use apne kándhe par uṭhá, aur shám ko jab do waqt milte haiṉ, use nikál le já; tú apná muṉh ḍhámp, táki terí nazar zamín par na paṛe, kyúṉki maiṉ ne tujhe ahl i Isráel ke liye ek nishán[d] baná rakhá hai.

7 Chunánchi jaisá mujhe hukm húá thá, waisá maiṉ ne kiyá: maiṉ ne din ko apná asbáb, asíroṉ ke asbáb kí mánind, nikálá: aur shám ko maiṉ ne apne háth se díwár sendhí; maiṉ ne godhúlí ke waqt use nikálá, aur un kí nazar ke áge kándhe par uṭhá liyá.

8 ¶ Aur subh ko ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

9 Ki Ai ádamzád, kyá ahl i Isráel ne, jo bágí ḳhándán haiṉ[e], tujhe nahíṉ kahá, ki Tú kyá kartá hai[f]?

10 Un se kah, Ḳhudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá hai, ki Yih bojh[g] Yarúsalam ke sardár ke liye, aur sáre ahl i Isráel ke liye jo un ke darmiyán haiṉ, ek dilgírí hai.

11 Kah, ki Maiṉ tumháre liye nishán húṉ[h]; jaisá maiṉ ne kiyá, waisá un se sulúk kiyá jáegá: we naql i makán kareṉge, aur asír hoke jáeṉge[i].

12 Aur jo un meṉ sardár hai, so muṉh andhere uṭhke, apne kándhe par uṭháe húe nikal jáegá[k]: we díwár khodeṉge ki us ráh se nikál lejáweṉ: wuh apná muṉh ḍhámpegá, táki apní ánkhoṉ se zamín na dekhe.

13 Aur maiṉ apná jál us par bichháúṉgá, ki wuh mere phande meṉ phaṉs jáe[l]; aur maiṉ use Kasdíoṉ ke mulk meṉ Bábul ke bích láúṉgá; lekin wuh use na dekhegá, agarchi waháṉ maregá[m].

14 Aur maiṉ us ke áspás ke sáre himáyat-karnewáloṉ ko, aur us ke sab goloṉ ko, sárí atráf meṉ paráganda karúṉgá[n], aur maiṉ talwár khíṉchke un ká píchhá karúṉgá[o].

15 Aur jab maiṉ unheṉ qaumoṉ meṉ parágauda karúṉgá, aur mamlukatoṉ meṉ unheṉ khindá dúṉgá, tab we jáneṉge, ki maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ[p].

16 Lekin maiṉ un meṉ se gintí ke thoṛe se talwár se, aur kál se, aur marí se bachá rakhúṉgá[q], táki we qaumoṉ ke darmiyán jaháṉ kahíṉ áweṉ, apne sáre nafratí kámoṉ ko bayáṉ kareṉ: ki we ma'lúm kareṉ, ki maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ.

17 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

18 Ki Ai ádamzád, tú thartharáke apní roṭí khá, aur kámp kámpke aur soch sochke apná pání pí le[r].

19 Aur is mulk ke logoṉ se kah, ki Ḳhudáwand YAHOWAH, Yarúsalam, aur Isráel kí wiláyat ke báshindoṉ ke haqq meṉ yúṉ kahtá hai, ki We fikrmandí se apní roṭí kháeṉge, aur hairání se apná pání píeṉge, táki us ke báshindoṉ kí sitamgarí ke bá'is[s], us kí zamín, un sab se jo us meṉ haiṉ, ḳhálí hojáwe[t];

20 Aur wuh bastíáṉ jo ábád haiṉ ujáṛ hojáeṉgíṉ, aur zamín wírán

---

[a] Hiz. 2. 3, 6, 7, 8. aur 3. 26, 27.
[b] Yas. 6. 9. aur 42. 20. Yar. 5. 21. Mat. 13. 13, 14.
[c] Hiz. 2. 5.
[d] Yas. 8. 18. Hiz. 4. 3. aur 24. 24. 11 áyat.
[e] Hiz. 2. 5.
[f] Hiz. 17. 12. aur 24. 19.

Peshtar MASÍH se, 594.

[g] Mal. 1. 1.
[h] 6 áyat.
[i] 2 Sal. 25. 4, 5, 7.
[k] Yar. 39. 4.
[l] Aiy. 19. 6. Yar. 52. 9. Nau. 1. 13. Hiz. 17. 20.
[m] 2 Sal. 25. 7. Yar. 52. 11. Hiz. 17. 16.
[n] 2 Sal. 25. 4, 5. Hiz. 5. 10.
[o] Hiz. 5. 2, 12.
[p] Zab. 9. 16. Hiz. 6. 7, 14. aur 11. 10. 16, 20 áyaten.
[q] Hiz. 6. 8, 9, 10.
[r] Hiz. 4. 16.
[s] Zab. 107. 34.
[t] Zak. 7. 14.

Peshtar MASÍH se, 594.

howegí, táki tum jáno, ki KHUDÁWAND maiṉ húṉ.

21 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

22 Ki Ai ádamzád, wuh kyá kaháwat hai, jo tum Isráel kí zamín meṉ kahte ho, ki 'Arsa ke din bahut hote haiṉ[u], aur sárí royá játí rahí hai.

23 Is liye unheṉ kah, ki Khudáwand YAHOWÁH yúṉ farmátá hai, ki Maiṉ aisá karúṉgá, ki yih kaháwat mauqúf hojáwe, aur we Isráel meṉ use phir kaháwat ke taur par na boleṉge; balki tú unheṉ kah, ki Din nazdík áyá[x], aur sáre royá ká anjám hotá hai.

24 Kyúṉki áge ko ahl i Isráel ke darmiyán royá e bátil[y], aur khushámad kí gaibdání na hogí[z].

25 Kyúṉki maiṉ KHUDÁWAND húṉ, maiṉ hí boltá húṉ: jo bát maiṉ kahúṉgá, so hojáegá[a]; us ke hone meṉ derí na lagegi; balki Khudáwand YAHOWÁH kahtá, ki Ai bágí khándán, maiṉ tumháre dinoṉ meṉ kalám kahúṉgá, aur use púrá karúṉga.

26 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

27 Ki ai ádamzád, dekh, ahl i Isráel kahte haiṉ, ki Jo royá meṉ us ne dekhá hai[b], so bahut muddat meṉ záhir hogá[c], aur wuh zamánoṉ kí khabar detá jo bahut dúr haiṉ;

28 Is liye unheṉ kah, ki Khudáwand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Áge ko mere sukhanoṉ meṉ se koí sukhan muddat píchhe záhir na hogá, balki Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai, wuh sukhan jo maiṉ ne kahá hai, púrá hojáegá[d].

XIII BÁB.

1 Nabí jhúṭhe nabíoṉ ko, 10 un kí kachchí kahgil ko subah malámat kartá. 17 Nabiya jo húṉ, un kí aur un ke takiyoṉ kí lábat.

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Ai ádamzád, Isráel ke nabíoṉ se jo nubúwat karte haiṉ, un ká mukhálif hoke nubúwat kar, aur un se jo apne apne dil se[a] nubúwat karte haiṉ[b], un se kah, ki KHUDÁWAND ká kalám suno.

3 Khudáwand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Behúda nabíoṉ par wáwailá hai, jo apní hí rúh kí pairauí karte haiṉ, aur unhoṉ ne kuchh nahíṉ dekhá.

4 Ai Isráel, tere nabí un lomṛíoṉ ke mánind haiṉ[c] jo ujáṛ makánoṉ meṉ rahtíṉ.

5 Tum rakhnoṉ ke úpar na gaye[d], aur na Isráel ke ghar ke liye iháta bándhí hai, táki we KHUDÁWAND ke din jang-gáh meṉ khaṛe howeṉ.

6 We dhokhá aur jhúṭhá shugún dekhke kahte haiṉ, ki KHUDÁWAND kahtá hai, agarchi KHUDÁWAND ne unheṉ nahíṉ bhejá hai[e]: aur auroṉ ko muqarrar karte is ummaid se, ki we sukhan ko sábit kareṉ.

7 Kyá tum ne bátil royá nahíṉ dekhí, kyá tum ne jhúṭhí gaibdání nahíṉ kí, aur bolte ho, ki KHUDÁWAND ne kahá hai, agarchi maiṉ ne nahíṉ kahá?

8 Is liye Khudáwand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Tum jhúṭh kahte ho, aur dhokhá dekhte ho, is liye dekho, Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai, ki Maiṉ tumhárá mukhálif húṉ.

9 Aur merá háth un nabíoṉ par, jo dhokhá dekhte haiṉ, aur jhúṭhí gáibdání karte haiṉ, chalegá: we mere logoṉ ke majma' meṉ shámil na hoṉge, na we Isráel ke khándán ke daftar meṉ likhe jáeṉge[f], aur na we Isráel ke mulk meṉ dákhil hoṉge[g]: so tum jánoge, ki maiṉ Khudáwand YAHOWÁH huṉ[h].

10 ¶ Is sabab, háṉ, is sabab se, ki unhoṉ ne mere logoṉ ko yih kahke wargaláná hai, ki Salámatí hai[i], aur salámatí na thí, aur ek ne díwár uṭhái, aur, dekho, dúsroṉ ne us par kachchí kahgil kí[k]:

11 Tú un se jo us par kachchá rekhta karte haiṉ, kah, ki wuh Giregí; ki barsát kí jhaṛí lagegí[l], aur tum, ai baṛe baṛe olo, paṛoge, aur shiddat kí ándhí use dháegí.

12 Aur dekh, wuh díwár giregí; kyá log tum se na púchheṉge, ki Wuh kahgil kaháṉ hai jo tum ne us par kí thí?

13 Is liye Khudáwand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Maiṉ apne gazab ke túfán se use toṛ dúṉgá, aur mere qahr se jhamá-jham meṉh barsegá, aur mere khashm ke patthar paṛeṉge, tá ki use nábúd kareṉ.

14 So maiṉ us díwár ko, jis par tum ne kachchí kahgil kí hai, toṛ

[u] 27 áyat. Hiz. 11. 3. 'Amds 6. 3. 2 Pat. 3. 4.
[x] Yoel 2. 1. Saf. 1. 14.
[y] Hiz. 13. 23.
[z] Nau. 2. 14.
[a] Yas. 55. 11. 28 áyat. Dán. 9. 12. Lúq. 21. 33.
[b] 22 áyat
[c] 2 Pat. 3. 4.
[d] 23, 25 áyat-eṉ.
[a] Yar. 14. 14. aur 23. 16, 26.
[b] 17 áyat
[c] Gaz. 2. 15.
[d] Zab. 106. 23, 30. Hiz. 22. 30.
[e] 23 áyat. Hiz. 12. 24. aur 22. 28.
[f] 'Az. 2. 59, 62. Naham. 7. 5 Zab. 69. 28.
[g] Hiz. 20. 38.
[h] Hiz. 11. 10, 12
[i] Yar. 6. 14. aur 8. 11.
[k] Hiz. 22. 28.
[l] Hiz. 38. 22.

dálúngá, aur zamín par giráúngá, yahán tak ki us kí neo záhir ho jáegí; wuh giregí, aur tum us ke bích men halák hooge, aur jánoge, ki main KHUDÁWAND húnm.

15 Main apná qahr us díwár par aur un par, jinhon ne us par kachchí kahgil kí hai, názil karúngá; aur tab main tum se kahúngá, ki Díwár na rahí, aur na we jinhon ne kahgil kí:

16 Ya'ne, Isráel ke nabí, jo Yarúsalam kí bábat nubúwat karte hain, aur us kí salámatí kí royá dekhte hainn, aur salámatí to hai nahín, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

17 ¶ Aur ai ádamzád, tú apní qaum kí 'auraton kí taraf, jo apne apne dil se nubúwat kartíán haino, mukhálif kí tarah mutawajjih hop, aur un ke barkhiláf nubúwat kar,

18 Aur tú kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Afsos tum par, jo sab kí kuhníon ke níche ke takiya sítí ho, aur har ek ke andám ke liye sar-pech banátí ho, ki jánon ko shikár karo! Kyá tum mere logon kí jánon ko shikár karogíq, aur apní jánon ko bacháogí?

19 Kyá tum mutthí bhar jau ke liye, aur rotí ke tukron ke liyer, mujhe mere logon men nápák karoge, ki tum un jánon ko már dálo jo márne ke láiq nahín, aur un jánon ko chhor do jo márne ke sazáwár hain, ki tum mere logon se, jo jhúth sunte hain, jhúth boltí ho.

20 Is liye Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Dekho, main tumháre takiyon ká, jin se tum jánon ko shikár kartí ho ki unhen urá do, dushman hún, aur main unhen tumharí kuhníon ke níche se phár dálúngá, aur un jánon ko, jinhen tum pakar rakhtí ho ki unhen urá do, chhuráúngá.

21 Aur main tumháre sar-pechon ko pháṛúngá, aur apne logon ko tumháre háth se chhuráúngá, aur phir kabhí tumhárá qábú na hogá ki unhen shikár karo, aur tum jánogí, ki main KHUDÁWAND húns.

22 Is liye ki tum ne jhúth bol bolke sádiq ke dil ko udás kar diyá, jo main ne gamgín nahín kiyá, aur sharíron ke háthon ko zor bakhshá hait, tá ki wuh apní ján bacháne ke liye apní burí ráh se báz na áwe:

23 Is sabab tum áge batálat na dekhogí, aur phir jhúthí gáibdání karne na páogeu; kyúnki main apne logon ko tumháre háth se chhuráúngá: aur tum jánogí ki KHUDÁWAND main húnx.

XIV BÁB.

1 Khudá jab butparaston ko jawáb detá un ke dilon kí hálat par liház karke detá. 6 Nabí un ko nasíhat kartá ki we, un áfaton ke sabab jo bargashta nabion ke bá'is un par áyá cháhtí thín, dahshat kháke tauba karen. 12 Khudá ke hukm kí bábat jo gair-tabdíl hai ki un par kál kí áfat áwe, 15 phir ki darinda jánwar un par lupak paren, 17 phir ki talwár chale, 19 aur nidán ki un men wabá phaile. 22 'Ibrat ke wáste un men se thore bachke báqí rahenge.

AUR Isráel ke buzurgon men se kaí shakhs mujh pás áe, aur mere sámhne baithea.

2 Tab KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

3 Ki Ai ádamzád, in mardon ne apne buton ko apne dilon men nasb kiyá hai, aur apní badkárí ke thokar khilánewale lakar kob ||apne sámhne rakhá hai: kyá aise mujh se suwál karenc?

4 Is liye tú un se báten kar, aur unhen kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Ahl i Isráel men se har ek, jo apne but ko apne dil men nasb kartá hai, aur apní badkárí ke thokar khiláne-wále lakar ko apne sámhne dhartá hai, aur nabí pás átá hai, main KHUDÁWAND us ke buton kí kasrat ke mutábiq use jawáb dúngá,

5 Táki main ahl i Isráel se jaise un ke dil hain waisá sulúk karún, kyúnki we apne sab buton ke sabab mujh se phir gaye hain.

6 ¶ Is liye tú ahl i Isráel se kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Tauba karo, aur apne buton ko chhor do, aur apne sáre makrúhát se apná munh phero.

7 Kyúnki har ek ahl i Isráel men se, aur un gairon men se, jo baní Isráel men rahte hain, jo mujh se judá ho játá hai, aur apne dil men apne but ko nasb kartá hai, aur apní badkárí ke thokar khilánewále lakar ko apne áge dhartá hai, aur nabí pás átá hai, ki us kí ma'rifat mujh se suwál

Margin notes: m 9, 21, 23 áyaten. Hiz. 14. 8. — n Yar. 6. 14. aur 28. 9. — o 2 áyat. — p Hiz. 20. 46. aur 21. 2. — q 2 Pat. 2. 14. — r Dekho Ams. 28. 21. Mík. 3. 5. — s 9 áyat. — t Yar. 23. 14. — u 6 áyat, wag. Hiz. 12. 24. Mík. 3. 6. — x 9 áyat. Hiz. 14. 8. aur 15. 7. — 594 ke qaríb. — a Hiz. 8. 1. aur 20. 1. aur 33. 31. — b Hiz. 7. 19. 4, 7 áyaten. — || 'Ibrání men, apne chihre ke sámhne. — c 2 Sal. 3. 13.

Peshtar MASÍH se, 594 ke qaríb.

kare, us ko main hí KHUDAWAND áp jawáb dúngá.

8 Aur main us shakhs kí taraf se apná munh pher lúngá[d], aur use angusht-numá aur zarb-ul-masal banáúngá[e], aur main use apne logon men se nikálúngá, aur tum jánoge, ki main KHUDAWAND hún[f].

9 Aur agar wuh nabí, us waqt jab wuh kuchh kahe, dagá khá jáwe, to main KHUDAWAND ne us nabí ko dagá dí hai[g], aur main apná háth us par chaláúngá, aur use apne Isráelí logon men se nábúd kar dúngá.

10 Aur we apní badkárí kí sazá kí bardásht karenge; jaisí púchhnewále ke gunáh kí sazá hotí, thík nabí ke gunáh kí aisí sazá hogí.

11 Táki ahl i Isráel phir ‖ merí ráh se bhatak na jáen[h], aur apní sárí badkárion se phir nápák na howen, balki Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, We mere log howen, aur main un ká Khudá hoún[i].

12 ¶ Aur KHUDAWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

13 Ki Ai ádamzád, jab ki koí sarzamín khatá e shadíd karke merí gunahgár hotí hai, aur main apná háth us par chaláún, aur us kí rotí kí tek torún[k], aur us par kál bhejún, aur us ke ádmíon ko aur haiwánon ko halák karún;

14 Harchand ye tín shakhs, Núh, aur Dániel, aur Aiyúb, us men maujúd hote[l], to Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki We apní sadáqat se[m] apní hí jánon ko bacháte.

15 ¶ Agar main kisí zamín men bure darinde bhejún[n], ki us men phirke use tabáh karen, aur wuh yahán tak wírán ho jáe ki darindon ke dar ke máre koí us se guzar na kare:

16 To Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, agar ye tín shakhs us ke darmiyán hote[o], to beton ko na bacháte na betíon ko, faqat we hí bach játe, par mulk be-chirág hotá.

17 ¶ Yá agar main us mulk par talwár bhejún[p], aur kahún, ki Ai talwár, mulk le, aur us ke insán aur haiwán ko kát dálú[q]:

18 To Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki agar ye tín shakhs us men hote[r], to na beton ko chhurá sakte na betíon ko, balki we akele bach játe.

19 ¶ Yá agar main us mulk men wabá bhejún[s], aur khúnrezí ká apná gazab us par názil karún[t], ki wahán ke insán aur haiwán ko kát dálún;

20 Aur Núh, aur Dániel, aur Aiyúb, us ke darmiyán hote[u], to Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki we na bete na betí ko chhuráte, we apní hí sadáqat se apní hí jánon ko chhuráte.

21 Pas Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Agarchi main apní chár barí baláen, ya'ne, talwár, aur kál, aur bure darinde, aur wabá[x] Yarúsalam par bhejún, ki us ke insán aur haiwán ko kát dálún:

22 ¶ Taubhí dekh, ki wahán thore bachke báqí rahenge[y], jo báhar nikále jáenge; un men bete honge, aur betíán: dekh, we nikalke tum pás áwenge, aur tum un kí ravish aur un ke kám dekhoge[z]: aur us kí bábat jo main ne Yarúsalam par bhejí, aur un sab áfaton kí bábat jo main us par láyá hún, tum khátirjam'a hojáoge.

23 Aur we bhí, jab tum un kí ráhon ko aur un ke kámon ko dekhoge, tumhen tasallí ke bá'is honge, aur tum jánoge, ki jo main ne us sarzamín se kiyá, so besabab nahín kiyá[a], Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

XV BAB.

1 *Nabí is ká zikr karke ki angúr ke darakht ki lakrí bilkull nákára hai, 6 us se barhke bayán kartá ki Yarusalam is liye radd hogayá ki kuchh kám ká nahín thá.*

AUR KHUDAWAND ká kalám mujhe pahunchá aur us ne kahá,

2 Ki Ai ádamzád, kyá ták kí lakrí aur darakhton kí lakrí se, yá us kí shákh kisí darakht kí se jo ban men hai kuchh bihtar hai?

3 Kyá us kí lakrí koí letá hai, ki us ká koí kám us se nikle? yá log us kí khúntíán baná lete hain, ki bartan us par latkáwen?

4 Dekh, wuh ág men índhan ke liye dálí játí hai[a]; jab ág us ke donon siron ko khá gayí, aur us

Marginal references:
d Ahb. 17. 10. aur 20. 3, 5, 6. Yar. 44. 11. Hiz. 15. 7.
e Gin. 28. 10. Ist. 28. 37.
Hiz. 5. 15.
f Hiz. 6. 7.
g 1 Sal. 22. 23. Aiy. 12. 16. Yar. 4. 10. 2 Tas. 2. 11.
‖ 'Ibrání men, mujh se.
h 2 Pat. 2 15.
i Hiz. 11. 20. aur 37. 27.
k Ahb. 26. 26. Yas. 3. 1. Hiz. 4. 16. aur 5. 16.
l Yar. 15. 1. aur 16, 18, 20 áyaten. Dekho Yar. 7. 16. aur 11. 14. aur 14. 11.
m Ams. 11. 4.
n Ahb. 26. 22. Hiz. 5. 17.
o 14, 18, 20, áyaten.
p Ahb. 26. 25. Hiz. 5. 12. aur 21. 3, 4. aur 29. 8. aur 38. 21.
q Hiz. 25. 13. Saf. 1. 3.
r 14 áyat.
s 2 Sam. 24. 15. Hiz. 38. 22.
t Hiz. 7. 8.
u 14 áyat.
x Hiz. 5. 17. aur 33. 27.
y Hiz. 6. 8.
z Hiz. 20. 43.
a Yar. 22. 8, 9.
594 ke qaríb.
a Yúh. 15. 6.

Peshtar MASÍH se, 594 ke qaríb.

ke bích ko bhasam kar chukí, kyá wuh kisí kám kí hai?

5 Dekh, jab wuh sábút thí, wuh kisí kám kí láiq na thí: aur jab ki ág us par lagí, aur wuh jal gayí, phir wuh ba taríq i aulá kisí kám kí nahín.

6 ¶ Is liye Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Jis tarah main ne ták kí lakrí ko ban ke un darakhton men, jinhen main ne jaláne ko diyá, shámil kiyá, us hí tarah se main Yarúsalam ke báshindon ko jaláúngá.

7 Aur main apná munh un kí taraf se pher lúngá[b]; we to ek ág se nikal bhágenge, aur dúsrí ág unhen bhasam karegí[c]; aur jab main un kí taraf se apná munh pher lúngá, to tum jánoge, ki KHUDÁWAND main hún[d].

8 Aur main us zamín ko ujár dálúngá, is liye ki unhon ne barí khatákárí kí hai, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

[b] Ahb. 17. 10. Hiz. 14. 8.
[c] Yas. 24. 18.
[d] Hiz. 6. 7. aur 7. 4. aur 11. 10. aur 20. 38, 42, 44.

XVI BÁB.

1. *Nabí ek be-chára tifl kí tamsíl lake usí misál se Yarúsalam ká aslí hál bayán kar dikhlátá. 6 Khudá kí nádir shafaqat jo us ne us par kí thí. 15 Bábat un nafrat-angez ziná-káríon kí jo us larkí ne kí thín. 35 Bábat un sakht áfaton kí jo us par áín. 44 Us kí bad-kárí jis men wuh apní má kí barábarí kartí thí, aur apní do bahin Sadúm aur Samrún se sabqat legayí thí, so aisí haulnák húí ki barí sazá kí láiq thahrí. 6 Phir ek wa'da kotá, ki ákhir men us par rahmat kí jáegí.*

594.

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Ai ádamzád, Yarúsalam ko us ke nafratí kámon se ágáh kar[a],

3 Aur kah, ki Khudáwand YAHOWAH Yarúsalam se yún kahtá hai, ki Terí wiládat aur terí paidáish Kan'án kí sarzamín se hai[b]; terá báp Amúrí thá, aur terí má Hittí[c].

4 Aur terí wiládat jo hai, so jis din ki tú paidá húí[d], terí náf kátí na gayí, aur tú safáí ke liye pání se nahláí na gayí, aur tujh par namak lagáyá na gayá, aur tú kapre men lapetí na gayí.

5 Kisí kí ánkh ne tujh par rahm na kiyá, ki tere liye aisá kuchh kare, aur tujh par mihrbání dikhláwe, balki tú apne janam-din men bábar khet men phenkí gayí, ki tujh se nafrat rakhte the.

6 ¶ Tab main ne terí taraf guzar kiyá, aur tujhe tere hí lahú men lottá húá dekhá, aur main ne tujhe, jab tú lahú luhán thí, kahá, ki Jítí rah, hán, main ne tujhe, jab tú khún-álúda thí, kahá, Jítí rah.

[a] Hiz. 20. 4. aur 22. 2. aur 23. 7, 8, 9.
[b] Hiz. 21. 30.
[c] 45 áyat.
[d] Hús. 2. 3.

7 Main ne tujhe, un konpalon ke mánind jo maidán men hain, barháyá[e], so tú barhí, aur barí húí, aur tú ne zínat par zínat páí, ki terí donon chhátíán tarah-dár húín, aur tere bál lambe húe, par áge tú nangí aur barahna thí.

8 Phir main ne terí taraf guzar kiyá, aur tujh par nazar kí, aur kyá dekhtá hún, ki terá wuh waqt thá ki tujh par 'áshiq hújiye: tab main ne apná dáman tujh par phailáyá[f], aur terí barahnagí dhámpí, aur main ne tujh se qasam kháke 'ahd bándhá, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, aur tú merí hogayí[g].

9 Phir main ne tujhe pání se gusl diyá, aur terá lahú, jo tujhe lagá húá thá, dho dálá, aur tujh par raugan malá.

10 Aur main ne tujhe búțedár kapre, aur tukhs ke chám kí jútí pahináí aur main ne suthrí kattán se terí kamar kasí, aur tujhe reshamí orhní urháí.

11 Main ne tujhe zewar pahináke sanwárá, aur tere háthon par kare[h], aur tere gale par tauq dálí[i].

12 Aur main ne terí nák men nath, aur tere kánon men bálíán pahináín, aur ek sajílá táj tere sir par rakhá.

13 So tú soná chándí se árásta húí, aur terí poshák kattání, aur reshamí, aur chikandozí kí thí; aur tú mihín maida, aur shahd, aur chiknáí ká khánú kháyá kartí thí[k]: aur tú kamál khúbsúrat húí[l], aur tú iqbálmand thí yahán tak ki terí bádsháhí hogayí.

14 Aur terí khúbsúratí ká shuhra qaumon ke darmiyán húá[m]; kyúnki Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki wuh us saj dhaj se jo main ne tujhe bakhshí, kámil hogayí thí.

15 ¶ Lekin tú apní khúbsúratí par magrúr húí[n], aur apná shuhra sunke ziná karne lagí[o], aur har ek se, jis ká terí taraf guzar húá, harámkáríán karke khul khelí; wuh us hí kí húí.

16 Aur tú ne apní poshákon

Peshtar MASÍH se, 594.

[e] Khur. 1. 7.
[f] Rút 3. 9.
[g] Khur. 19. 5. Yar. 2. 2.
[h] Paid. 24. 22, 47.
[i] Ams. 1. 9.
[k] Ist. 32. 13, 14.
[l] Zab. 48. 2.
[m] Nau. 2. 15.
[n] Dekho Ist. 32. 15. Yar. 7. 4. Mík. 3. 11.
[o] Yas. 1. 21. aur 57. 8. Yar. 2. 20. aur 3. 2, 6, 20. Hiz. 23. 3, 8, 11, 12. Hús. 1. 2.

Peshtar MASÍH se, 594.

men se leke apne liye únche rang ba rang makán banáe[p], aur un par aisí ziná kí, jaisí na húí, na phir hogí:

17 Aur tú ne apne suthre zewar mere sone chándí ke, jo main ne tujhe bakhshe, leke apne liye mardon kí súraten banáín, aur un se ziná kí.

18 Aur apne búṭe káṛhí húí posháken leke unhen pahináín, aur merá raugan aur lubán un ke áge dhará.

19 Aur merá kháná, jo main ne tujhe diyá, ya'ne, mihín maida, aur chiknáí, aur shahd jo main tujhe khilátá thá, tú ne un kí mazadárí ke liye un ke áge rakhá[q]; Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki yúnhí húá.

20 Aur tú ne apne beṭon ko aur apní beṭíon ko, jinhen tú mere liye jani, liyá, aur tú ne unhen un ke áge qurbání kiyá[r], tá ki we unhen chaṭ karen. Kyá terí zinákáríán chhoṭí bát thín,

21 Ki tú ne mere beṭon ko bhí qatl kiyá, aur unhen hawála kiyá ki we un ke liye ág men se guzar karen?

22 Aur apne sáre ghinaune kámon, aur zinákáríon ke karte hí, tú ne apní laṛkáí ke dinon ko[s], jab ki tú nangí aur barahna thí, aur apne lahú men loṭtí poṭtí thí[t], kabhí yád na kiyá.

23 Aur aisá húá, ki apní us sárí badkárí ke siwá (wáwailá, wáwailá tujh par! Khudáwand YAHOWAH kahtá;)

24 Tú ne apne liye ek kharábat-khána banáyá[u], aur har ek bázár men únchá makán taiyár kiyá[x]:

25 Tú ne raste ke har kone par apná únchá makán ta'mír kiyá[y], aur apní khúbsúratí ko nafratangez kiyá, aur har ek rahguzar ke liye apne pánw pasáre, aur harámkáríán firáwání se kiyán.

26 Aur tú ne ahl i Misr apne paṛosíon se, jo baṛe jism-wále hain, ziná kí[z], aur chhinálá ifrát se kar karke mujhe gussa diláyá.

27 Aur dekh, main ne apná háth tujh par chaláyá hai, aur terí ma'múlí roṭí ko kam kar diyá, aur tujhe terí bad-khwáh Filistíon kí beṭíon ke qábú men, jo terí kharáb ravish se sharminda hotí thín[a], kar diyá.

28 Tab tú ne ahl i Asúr se harámkárí kí[b], is liye ki tú ser na ho saktí thí; hán, tú ne un se ziná kí, par un se bhí ásúda na húí.

29 Aur tú ne mulk i Kan'án se Kasdíon talak[c], apní zinákáríán firáwán kiyán, par un se bhí ser na húí.

30 Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Terá dil kaisá halká hai, ki tú yih sab kuchh kartí hai, jo magrúr fáhisha 'aurat ká kám hai;

31 Ki tú har ek saṛak ke sire par apne kharábat-khána banátí hai[d], aur har ek bázár men apne únche makán taiyár kartí hai; aur tú kasbí kí mánind nahín, ki kharchí lene se parhez kartí thí;

32 Balki biyáhí chhinál kí mánind hai, jo apne shauhar ke 'iwaz gair logon ko qabúl kartí hai.

33 Log sárí kasbíon ko bháṛá dete hain[e], par tú apne dhagṛon ko hadye detí hai, aur unhen kharchí detí hai, táki we cháron taraf se tere pás áwen, aur tere sáth ziná karen.

34 Aur tú gair 'auraton kí banisbat khiláf taur par zinákárí kartí, is liye ki zinákárí ke liye tere píchhe koí áp se nahín játá, balki tú kharchí detí hai, aur áp bháṛá nahín letí; is tarah tú un se khiláf chaltí.

35 ¶ So tú, are zániya, KHUDAWAND kí bát sun:

36 Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, Is liye ki ‖ tere paise uṛáe gaye, aur terí barahnagí záhir kí gayí, terí zinákárí ke bá'is jo tú ne apne yáron se aur apne sáre nafratí buton se kí hai, aur tere beṭon ke khún ke sabab[f] jo tú ne unhen guzráná:

37 Is liye dekh, main tere sáre yáron ko jinhen tú achchhí lagí, aur sabhon ko, jinhen tú cháhtí thí, un sab samet jin ká tú kína rakhtí hai, jam'a karúngá; main unhen cháron taraf se terí mukhálafat par faráham karúngá, aur un ke áge terí nangáí ko ughárúngá, táki we terí sárí barahnagí dekhen[g].

38 Aur main terá insáf aisá karúngá, jaisá zinákár joruon[h] aur khúnrezon[i] ká insáf karte hain, aur main gazab aur gairat men tujh se khún ká sá badlá lúngá.

p 2 Sal. 23. 7. Hiz. 7. 20. Hús. 2. 8.
q Hús. 2. 8.
r 2 Sal. 16. 3. Zab. 106 37, 38. Yas. 57. 5. Yar. 7. 31. aur 32. 35. Hiz. 20. 26. aur 23. 37.
s Yar. 2. 2. 43, 60 áyaten. Hús. 11. 1.
t 4, 5, 6 áyaten.
u 31 áyat.
x Yas. 57.5, 7. Yar. 2. 20. aur 3. 2.
y Amos. 9. 14.
z Hiz. 8. 10, 14. aur 20. 7, 8. aur 23. 19, 20, 21
a 2 Taw. 28. 18, 19. 57 áyat.

Peshtar MASÍH se, 594.
b 2 Sal. 16. 7, 10. 2 Taw. 28. 23. Yar. 2. 18, 36. Hiz. 23. 12, wag.
c Hiz. 23. 14, wag.
d 24, 39 áyaten.
e Yas. 30. 6 Hús. 8. 9.
‖ 'Ibrání men, terí támbá unchla gayá.
f 20 áyat. Yar. 2. 34.
g Yar. 13. 22, 26. Nau. 1. 8. Hiz. 23.9, 10, 22, 29. Hús. 2. 10. aur 8. 10 Nahúm 3. 5.
h Ahb. 20.10. Ist. 22. 22. Hiz. 23. 45.
i Paid. 9. 6. Khur. 21. 12. Dekho 20, 36 áyaten.

Peshtar MASÍH se, 594.

[k] 24, 31 áyaton.
[l] Hiz. 23. 26. Húa. 2. 3.
[m] Hiz. 23. 46, 47
[n] Yúh. 8 5, 7.
[o] Ist. 13. 16. 2 Sal. 25. 9. Yar. 39. 8. aur 52. 13.
[p] Hiz. 5. 8. aur 23. 10, 48.
[q] Hiz. 23. 27.
[r] Hiz. 5. 13.
[s] Zab. 78. 42. 22 áyat.
[t] Hiz. 9. 10. aur 11. 21. aur 22. 31.
[u] 3 áyat.
[x] Ist. 32. 32. Yas. 1. 10.
[y] 2 Sal. 21. 9. Hiz. 5. 6, 7. 48, 51 áyaton.

39 Aur main tujhe un ke háth men kar dúngá, aur we tere kharábat-khána ko dháenge[k], aur tere únche makánon ko tor denge, aur tere kapre utárenge, aur tere khushnumá zewarát chhín lenge[l], aur tujhe 'uryán aur nangí karke chhor denge.

40 Aur we tujh par ek gol charhá láwenge[m], aur tujhe sangsár karenge[n], aur apní talwáron se tujhe tukre tukre kar dálenge.

41 Aur we tere ghar jaláwenge[o], aur bahut sí 'auraton kí nazar ke áge tujhe sazá denge[p]: so main aisá kar dúngá ki tujh men chhinálá karne kí bát na rahegí[q], aur tú phir kharchí na degí.

42 So main apná qahr jo tere sabab se bharká thá bujhá dúngá[r], aur merí badgumání jo tujh se hai játí rahegí, aur main bewaswás hojáúngá, aur phir gusse na hoúngá.

43 Is liye ki tú ne apní larkáí ke dinon ko yád na kiyá[s], aur yih sab kuchh karke mujh ko diqq kiyá, is liye Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Dekh main terí bad-ráhí ká natíja tere sir par dálúngá[t]: ki tú áge ko apne sáre ghinaune kámon ke úpar aisí badzátí kar na sakegí.

44 ¶ Dekh, har ek shakhs jo kaháwat kahá kartá hai, terí bábat yih masal kahegá, ki Jaisí má, waisí betí.

45 Tú betí apní us má kí hai, jo apne shauhar aur apní auládse ghin khátí thí; tú sagí bahin apní un bahinon kí hai, jo apne khasamon aur apne larkon se nafrat rakhtí thín: tumhárí má Hittí, aur tumhárá báp Amúrí thá[u].

46 Aur terí barí bahin Samrún hai, wuh aur us kí betíán, jo tere báyen háth ko rahtí hain, aur terí chhotí bahin, jo tere dahne háth ko rahtí hai, so Sadúm aur us kí betíán hain[x].

47 Lekin tú faqat un kí ráh par chalí, so nahín; aur sirf un ke ghinaune kámon ke mutábiq kiyá, so nahín; ki yih tere nazdík chhotí bát thí; balki tú apní sarí ravishon kí bábat un se ziyáda bigar gayí[y].

48 Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki terí bahin Sadúm ne aisá nahín kiyá, na us ne, na us kí betíon ne[z], jaisá tú ne kiyá, tú ne, aur terí betíon ne.

49 Dekh, terí bahin Sadúm kí khabásat yih thí, gurúr, aur rotí kí serí[a], aur bahutsí kahálat us men aur us kí betíon men thí; aur wuh garíb aur muhtáj ke háth ko na sambháltí thí;

50 Aur we magrí thín, aur unhon ne mere huzúr ghinaune kám kiye[b]; is liye jab main ne dekhá, unhen uthá dálá[c].

51 Aur Samrún ne tere ádhe gunáh bhí nahín kiye, aur tú ne us kí banisbat makrúh kám kasrat se kiye, aur terí bahin terí banisbat be-gunáh hain[d], is qadr nafratí kám tujh se húe.

52 Pas tú áp, jo apní bahinon ko mujrim thahrátí hai, un gunáhon ke sabab se jo tú ne kiye, jo un ke gunáhon kí banisbat ziyáda nafrat-angez hain, malámat uthá: we tujh se ziyáda sádiq ma'lúm hotí hain: pas tú bhí ruswá ho, aur sharm khá, ki tú ne apní bahinon ko be-gunáh thahráyá hai.

53 Aur main unhen asírí se chhurá láúngá[e], ya'ne, Sadúm aur us kí betíon ko[f], aur Samrún aur us kí betíon ko, aur main tere asíron ko un ke darmiyán asírí se chhuráke pher láúngá,

54 Táki tú apní ruswáí sahe, aur apne sáre kám se pashemán howe, ki tú un kí tasallí ká bá'is húí hai[g].

55 Aur terí bahin Sadúm aur us kí betíán phir bahál hojáwengí, aur Samrún aur us kí betíán phir bahál hojáwengí, aur tú aur terí betíán phir bahál hojáoge.

56 Tú apne ghamand ke dinon men apní bahin Sadúm ká nám zubán par bhí nahín letí thí,

57 Us se peshtar, ki terí badkárí záhir húí; chunánchi yih us waqt thí, jab ki Arám kí betíon ne aur un sabhon ne jo un ke áspás thín tujhe malámat kí[h], aur Filistíon kí betíon ne cháron taraf se terí tahqír kí[i].

58 KHUDÁWAND kahtá hai, ki Tú ab apní badzátí aur ghinaune kámon ká phal khátí hai[k].

59 Ki Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Main tujh se jaisá tú ne kiyá, waisá sulúk karúngá,

Peshtar MASÍH se, 594.

[z] Mat. 10. 15. aur 11. 24.
[a] Paid. 13. 10.
[b] Paid. 13. 13. aur 18. 20. aur 19. 5.
[c] Paid. 19. 24.
[d] Yar. 3. 11. Mat. 12. 41, 42.
[e] Dekho Yas. 1. 9. aur 60, 61 áyaten.
[f] Yar. 20. 16.
[g] Hiz. 14. 22, 23.
[h] 2 Sal. 16. 5. 2 Taw. 28. 18. Yas. 7. 1. aur 14. 28.
[i] 27 áyat.
[k] Hiz. 23. 49.

ki tú ne qasam ko zalíl kiyá[l], aur 'ahdshikaní kí[m].

60 ¶ Tis par bhí main apne us 'ahd ko, jo main ne terí jawání ke dinon men tere sáth bándhá, yád karúngá[n], aur hamesha ká 'ahd[o] tere sáth qáim karúngá.

61 Aur jab tú apní barí aur chhotí bahinon ko qabúl karegí, tab tú apní ráhon ko yád karke pashemán hogí[p]; aur main unhen tujhe dúngá, ki terí betíán howen[q], lekin yih tere 'ahd ke sabab se nahín[r].

62 Aur main apná 'ahd tere sáth qáim karúngá[s], aur tú jánegí ki Khudáwand main hún:

63 Táki tú yád kare[t], aur pashemán howe, aur sharm ke máre apná munh phir kadhí na khole[u], jab ki main sab kuchh jo tú ne kiyá hai mu'áf kartá hún, Khudáwand Yahowah kahtá hai.

l Hiz. 17. 13, 16.
m Ist. 29. 12, 14.
n Zab. 106. 45.
o Yar. 32. 40. aur 50. 5.
p Hiz. 20. 43. aur 36. 31.
q Yas. 54. 1. aur 60. 4. Gal. 4. 26, wag.
r Yar. 31. 31, wag.
s Hús. 2. 19, 20.
t 61 áyat.
u Rúm. 3. 19.

XVII BAB.

1 Do 'uqábon aur angúr ke ek darakht kí tamsíl hotí, 11 aur us misál se Khudá kí áfaton kí khabar dí játí jo Yarúsalam par is sabab áti thín ki us ke logon ne Sháh i Bábul se bagáwat karke Misr kí panáh lí thí. 22 Khudá wa'da kartá ki main Injíl ká saro áp lagáúngá.

594 ke qaríb.

AUR Khudáwand ká kalam mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, ek pahelí nikál, aur ahl i Isráel se ek tamsíl kah,

3 Aur bol, ki Khudáwand Yahowah yún kahtá hai, ki Ek bará 'uqáb[a], jis ke pankh bare aur lambe lambe the, apne bál o par men chhipá húá, jis par rang á rang naqsh o nigár thá, Lubnán men áyá, aur us ne saro kí phungí tor lí[b].

4 Wuh sab se únchí dálí torke tujjáron ke mulk men le gayá, aur saudágaron ke shahr men use lagáyá.

5 Aur wuh us sarzamín men se ek bíj le gayá, aur use qábil i zirá'at khet men boyá[c]; us ne use nahron ke kináre par, jis tarah bed ká darakht[d] lagáte hain, boyá.

6 Aur wuh ugá, aur angúr ká ek past-qadd[e] darakht húá jo idhar udhar phailá thá, aur us kí dálíán us kí taraf jhukí thín, aur us kí jaren us ke níche thín; chunánchi wuh angúr ká ek darakht húá, us kí shákhen niklín, aur us kí phungíán barhín.

a Dekho 12 áyat, wag.
b 2 Sal. 24. 12.
c Ist. 8. 7, 8, 9.
d Yas. 44. 4.
e 14 áyat.

7 Aur ek aur 'uqáb thá jis ke bare bare pankh aur bahut se par o bál the. Aur dekho, ki is ták ne apní jaren us kí taraf jhukáín[f], aur us kí taraf apní dálíán barháín, táki wuh apne nakhlistán kí kiyáríon men se use pání dewe.

8 Wuh bare nahron ke kináre par jaiyid khet men lagáí gayí thí, ki us kí dálíán niklen, aur us men mewa lagen, aur wuh nafís angúr ká darakht howe.

9 So tú kah, ki Khudáwand Yahowah yún kahtá hai, Kyá wuh lahlaháwegá? kyá wuh us kí jar na ukháregá, aur us ká phal na tor dálegá[g], ki wuh khushk howe? us ke sáre patte us ke 'ain bahár men, bagair us ke ki koí us par zor kare, yá bahut se log use jar se khod dálen, murjháenge.

10 Dekh, wuh lagáyá to gayá, par kyá barhegá? kyá wuh, jab púrabí hawá us par chalegí, súkh na jáegá[h]? wuh apní kiyárí men jahán lagá thá bilkull pazhmurda hogá.

11 ¶ Aur Khudáwand ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

12 Tú us bágí khándán se kah[i], Kyá tum in báton ke ma'ne nahín jánte? un se kah, Dekho, ki Bábul ká bádsháh Yarúsalam ko áyá, aur us ke bádsháh ko, aur us ke sardáron ko pakarke unhen apne sáth Bábul ko le gayá[k].

13 Aur us ne bádsháhí nasl men se ek ko liyá, aur us ke sáth 'ahd bándhá[l], aur us se qasam lí[m]; aur mulk ke pahlawánon ko bhí le gayá,

14 Táki wuh haqír[n] mamlukat howe, aisí ki wuh phir panap na sake, magar yih, ki jab wuh us ke 'ahd par rahe to wuh qáim rahe.

15 Lekin us ne, elchíon ko Misr men bhejkar ki use ghore aur bahut log dewen[o], us se sarkashí kí[p]. Kyá wuh kámyáb hogá[q]? kyá wuh shakhs bach jáegá, jo aisá kuchh kartá hai? us ne 'ahdshikaní kí, aur kyá aisá bach niklegá?

16 Khudáwand Yahowah kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki us hí makán men jo us bádsháh ká maskan hai jis ne use bádsháh kiyá, aur jis kí qasam ko us ne haqír jáná, aur jis ká 'ahd us

f 18 áyat.
g 2 Sal. 25. 7.
h Hiz. 19. 12. Hús. 13. 15.
i Hiz. 2. 5. aur 12. 9
k 3 áyat. 2 Sal. 24. 11,—16.
l 2 Sal. 24. 17
m 2 Taw. 36. 13.
n 6 áyat. Hiz. 29. 14.
o Ist. 17. 16. Yas. 31. 1, 3. aur 36. 6, 9.
p 2 Sal. 24. 20. 2 Taw. 36. 13.
q 9 áyat.

Peshtar MASÍH se, 594 ke qaríb.

ne toṛá, us ke sáth wuh Bábul meṉ maregá[r].

17 Aur Fira'ún apne baṛe lashkar, aur bahut logoṉ ko leke, laṛáí meṉ us kí sharákat na karegá[s], jis waqt ki damdama bándhte howeṉ[t], aur burj banáte hoṉ, ki bahut jánoṉ ko halák kareṉ.

18 Hálánki us ne qasam ko haqír jáná, aur us 'ahd ko toṛá, aur jab ki, dekh, us ne to apná háth diyá thá[u], us ne yih sab kuchh kiyá, so wuh na bachegá.

19 Is liye Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki wuh merí hí qasam hai jo us ne haqír jání, aur wuh merá hí 'ahd hai jo us ne toṛá, usí ká badlá maiṉ usí ke sir par dúṉgá.

20 Maiṉ apná jál us par phailáúṉgá, aur wuh mere phande meṉ pakṛá jáegá[x], aur maiṉ use Bábul ko le áúṉgá, aur merá gunáh jo us ne kiyá hai, us gunáh kí bábat maiṉ waháṉ us se jhagṛúṉgá[y].

21 Aur us ke sáre firárí, us kí sárí gurohoṉ samet, talwár se máre paṛeṉge, aur jo bache raheṉge so chároṉ taraf parágaṉda ho jáeṉge[z], aur tum jánoge ki mujh ḲHUDÁWAND ne yih kahá hai.

22 ¶ Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Maiṉ buland saro kí sab se únchí ḍálí kí phungí lúṉgá[a], aur use lagáúṉgá; phir us kí narm shaḳhoṉ meṉ se ek phungí toṛ ḍálúṉgá[b], aur use ek únche aur buland pahár par lagáúṉgá[c].

23 Isráel ke únche pahár par maiṉ use lagáúṉgá[d], so wuh sháḳheṉ nikálegá, aur us meṉ mewa lageṉge, aur wuh ek tuhfa saro hogá, aur sárí chiṛiyeṉ aur sab parinde us ke tale baseṉge[e], we us kí ḍálíoṉ ke sáya meṉ baserá kareṉge.

24 Aur maidán ke sáre daraḳht jáneṉge, ki mujh ḲHUDÁWAND ne baṛe daraḳht ko past kiyá[f], aur chhoṭe daraḳht ko buland kiyá: hare daraḳht ko sukhá diyá, aur súkhe daraḳht ko hará kiyá: mujh ḲHUDÁWAND ne kahá, aur kiya[g].

XVIII BÁB.

1 *Khaṭṭe angúroṉ kí tamsíl ko jo logoṉ meṉ járí thí Ḳhudá bejá ṭhahrátá.* 5 *Wuh apne intizám ká bayán kartá ki wuh kyúṉkar kisí 'ádil báp ká mu'ámala faisal kartá;* 10 *phir ki kyúṉ aise 'ádil báp ke sharír beṭe ke sáth sulúk kartá;* 14 *phir ki sharír báp ká nek beṭá us ke háth se kyá pátá;* 19 *aur phir jab sharír ádmí tauba kare,* 24 *aur jab sádiq ádmí bargashta hoke gunáh kare, in donoṉ ke sáth kyá kyá sulúk kartá.* 25 *Wuh apná insáf sab par záhir kartá,* 31 *aur logoṉ ko tákíd kartá ki tauba kareṉ.*

594.

AUR ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Us kí kyá ma'ní hai, ki tum Isráel ke mulk ke haqq meṉ yih kaháwat kahte ho, ki Bápdádoṉ ne khaṭṭe angúr kháe, aur beṭoṉ ke dánt kund hogaye[a].

3 Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki tum phir Isráel meṉ yih masal na kahoge.

4 Dekh, sárí jáneṉ merí haiṉ; dekh, jis tarah báp kí ján, us hí tarah beṭe kí ján, donoṉ merí haiṉ; wuh ján, jo gunáh kartí hai, so hí maregí[b].

5 ¶ Wuh insán jo 'ádil hai, aur us ke kám sharí'at aur sadáqat ke mutábiq hoṉ,

6 Jis ne paháṛoṉ par chaṛhke nahíṉ kháyá[c], aur ahl i Isráel ke butoṉ par apní áṅkheṉ uṭháke nigáh nahíṉ kí, aur apne hamsáya kí jorú ko nápák na kiyá[d], aur háiz randí ke pás nahíṉ gayá[e],

7 Aur kisí par sitam na kiyá[f], aur qarazdár ká girau pher diyá[g], aur zulm se kuchh chhín nahíṉ liyá hai, bhúkhoṉ ko apní roṭí khiláí hai[h], nange ko kapṛá pahináyá hai,

8 Súd par nahíṉ diyá liyá[i], aur badí se apná háth khíṉchá hai, aur ádmí ádmí ke darmiyán sachchá insáf kiyá hai[k],

9 Merí ráhoṉ par chalá, aur mere hukmoṉ ko hifz kiyá ki sacháí par 'amal kare; wuh sádiq hai, Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá hai, wuh beshubha jíegá[l].

10 ¶ Par agar us se ek beṭá paidá howe, jo ráh máre, yá ḳhúnrezí[m] kare, aur un gunáhoṉ meṉ se koí ek gunáh kare,

11 Aur un sáre nek kámoṉ ko na kare, balki paháṛoṉ par chaṛhke kháe, aur apne paṛosí kí jorú ko nápák kare,

12 Ġaríb aur muhtáj par sitam kare, zulm karke chhín lewe, girau pher na dewe, aur butoṉ par apní áṅkheṉ uṭháke nazar kare, aur ghinaune kám kare[n],

r Yar. 32. 5. aur 34. 3. aur 52. 11. Hiz. 12. 13.
s Yar. 37. 7.
t Yar. 52. 4. Hiz. 4. 2.
u 1 Taw. 29. 24. Nau. 5. 6.
x Hiz 12. 13. aur 32. 3.
y Hiz. 20. 36.
z Hiz. 12. 14.
a Yas. 11. 1. Yar. 23. 5. Zak. 3. 8.
b Yas. 53. 2.
c Zab. 2. 6.
d Yas 2. 2, 3. Hiz 20. 40. Mik. 4. 1.
e Dekho Hiz. 31. 6. Dán 4. 12.
f Lúq 1. 52.
g Hiz. 22. 14. aur 24. 14.
a Yar. 31. 29. Nau. 5. 7.
b 20 áyat. Rúm. 6. 23.
c Hiz. 22. 9.
d Ahb. 18. 20. aur 20. 10.
e Ahb. 18. 19. aur 20. 18.
f Khur. 22. 21. Ahb. 19. 15. aur 25. 14.
g Khur. 22. 26. Ist. 24. 12, 13.
h Ist. 15. 7, 8. Yas. 58. 7. Mat. 25. 35, 36.
i Khur. 22. 25. Ahb. 25. 36, 37. Ist. 23. 19. Naham. 5. 7. Zab. 15. 5.
k Ist. 1. 16. Zak. 8. 16.
l Hiz. 20. 11. Amús 5. 4.
m Pahd. 9. 6. Khur. 21. 12. Gin. 35. 31.
n Hiz. 8. 6, 17.

Peshtar MASÍH 86, 594.

a Abb. 20. 9, 11, 12, 13, 16, 27. Hiz. 3. 18. aur 33. 4. A'am. 18. 6.
p 6 áyat, wag.
q Hiz. 3. 18.
r Khur. 20. 5. Ist. 5. 9. 2 Sal. 23. 26. aur 24. 3, 4.
s 4 áyat.
t Ist. 24. 16. 2 Sal. 14. 6 2 Taw. 25. 4. Yar. 31. 29, 30.
u Yas. 3. 10, 11.
x Rúm. 2. 9.
y 27 áyat. Hiz. 33. 12, 19.
‖ 'Ibrání men, yád na howe.
z Hiz. 33. 16.

13 Súd par dewe, aur súd kháwe: to kyá wuh jíegá? wuh na jíegá; us ne ye sáre nafratí kám kiye; wuh yaqínan marjáegá; us ká lahú us par hogá°.

14 ¶ Phir agar us se ek beṭá paidá howe, jo un sáre gunáhoṇ ko, jo us ká báp kartá hai, dekhe, aur sochke us ke se kám na kare,

15 Aur paháṛoṇ par chaṛhke na kháwe[p], aur ahl i Isráel kí múratoṇ kí taraf apní ánkheṇ na uṭháwe, aur apne paṛosí kí jorú ko nápák na kare,

16 Aur kisí par sitam na kare, girau na báz rakhe, aur zulm karke kuchh chhín na lewe, bhúkhe ko apní roṭí khiláwe, aur nange ko kapṛe pahináwe,

17 Ġaríb se dast-bardár howe, aur byáj na lewe, na súdkhor howe, par mere hukmoṇ par 'amal kare, aur merí ráhoṇ par chale: wuh apne báp ke gunáhoṇ ke liye na maregá; wuh yaqínan jítá rahegá.

18 Us ká báp jo hai, azbas ki us ne be-rahmí se sitam kiyá, aur apne bhái ko zulm se lúṭá, aur apne logoṇ ke darmiyán aisá kám kiyá, jo achchhá nahíṇ; dekh, wuh apní hí badkárí meṇ marjáegá[q].

19 ¶ Par tum kahte ho, ki Kyúṇ? kyá beṭá báp ke gunáh ká bojh nahíṇ uṭhátá hai[r]? So jab ki beṭe ne wuh jo shar'a meṇ durust aur rawá hai kiyá, aur us ne mere hukmoṇ ko hifz kiyá, aur un par 'amal kiyá, so wuh yaqínan jíegá.

20 Wuh ján jo gunáh kartí hai, so hí maregí[s]. Beṭá báp kí badkárí meṇ pakṛá na jáegá, aur na báp beṭe kí badkárí meṇ giriftár hogá[t]; sádiq kí sadáqat usí par hogí[u], aur sharír kí sharárat usí par paṛegí[x].

21 Lekin agar sharír apní sárí ḳhatáoṇ se, jo us ne kí haiṇ, báz áwe, aur mere sáre hukmoṇ ko hifz kare, aur jo kuchh shar'a meṇ durust aur rawá hai kare, to wuh yaqínan jíegá, wuh na maregá[y].

22 Us ke sáre gunáh jo us ne kiye us par ‖dhare na jáenge[z]: apní rástbází meṇ jo us ne kí wuh jíegá.

23 Ḳhudáwand Yahowah kahtá hai, ki Kyá mujhe us se kuchh shádmání hai, ki sharír marjáwe, aur is se nahíṇ ki wuh apní ráhoṇ se báz áwe aur jíwe[a]?

24 ¶ Phir agar sádiq apní sadáqat se báz áwe, aur gunáh kare, aur un sáre ghinaune kámoṇ ke mutábiq jo sharír kartá hai, kare: to kyá wuh jíegá[b]? Us kí sárí sadáqat jo us ne kí, yád na hogí: wuh apne gunáhoṇ meṇ jo us ne kiye, aur us kí ḳhatáoṇ meṇ jo us ne kiyáṇ, un hí meṇ wuh maregá[c].

25 ¶ Tis par bhí tum kahte ho ki Ḳhudáwand ká dastúr eksáṇ nahíṇ[d]. Ai ahl i Isráel, suno to: Kyá merá dastúr eksáṇ nahíṇ? kyá tumháre dastúr báham muḳhtalif nahíṇ?

26 Jab sádiq apní sadáqat se báz áwe, aur badkárí kare, aur us meṇ mare[e], to wuh apní badkárí ke sabab jo us ne kí, mar jáegá.

27 Aur agar sharír apní sharárat se jo kartá hai, báz áwe, aur wuh kám kare jo shar'a meṇ durust aur jáiz hai, to wuh apní ján jítí rakhegá[f].

28 Kyúṇki us ne sochá[g], aur apne sáre gunáhoṇ se jo kartá thá báz áyá: so wuh yaqínan jíegá, wuh na maregá.

29 Tad bhí ahl i Isráel kahte haiṇ, ki Ḳhudáwand ká dastúr eksáṇ nahíṇ[h]. Ai ahl i Isráel, kyá mere dastúr eksáṇ nahíṇ? kyá tumháre dastúr báham muḳhtalif nahíṇ?

30 Pas Ḳhudáwand Yahowah kahtá hai, ki Ai ahl i Isráel, maiṇ har ek kí ravish ke mutábiq tumhárí 'adálat karúṇgá[i]. So tauba karo, aur apní sárí badkárioṇ se báz áo[k]; is tarah se badkárí tumhárí halákat ká bá'is na hogí.

31 ¶ Sáre bure kám, jinheṇ karke tum gunahgár húe áp se judá karke phenk do[l], aur apne liye ek nayá dil, aur nayí rúh paidá karo[m]; káhe ko tum, jo ahl i Isráel ho, maroge?

32 Ki Ḳhudáwand Yahowah kahtá hai, ki Mujhe us ke marne se jo martá hai shádmání nahíṇ[n]: is liye phiro, aur jíte raho.

XIX BAB.

1 *Sherní ke bachchoṇ kí aur un ke ek gaṛhe meṇ giriftár hojáne kí tamsíl hotí, aur us misál se Isráel ke sháhzádoṇ ká dardnák hál dikhláyá játá, aur us par nauha hotá.* 10 *Phir kumhlái húí ták kí misál se Yarúsalam ká hál záhir kiyá játá, aur us par bhí mátam hotá.*

Peshtar MASÍH 86, 594.

a 32 áyat. Hiz. 33. 11. 1 Tim. 2. 4. 2 Pat. 3. 9.
b Hiz. 3. 20. aur 33. 12, 13, 18.
c 2 Pat. 2. 20.
d 29 áyat. Hiz. 33. 17, 20.
e 24 áyat.
f 21 áyat.
g 14 áyat.
h 25 áyat.
i Hiz. 7. 3. aur 33. 20.
k Mat. 3. 2. Muk. 1. 5.
l Afs. 4. 22, 23.
m Yar. 32. 39. Hiz 11. 19, aur 36. 26.
n Nau. 3. 33. 23 áyat. Hiz. 33. 11. 2 Pat. 3. 9.

Peshtar MASÍH se, 594.

AB tú Isráel ke sardáron par nauha kar[a],

2 Aur kah, ki Terí má kaun hai? Ek sherní hai; wuh sheron ke darmiyán letí thí, aur jawán sheron ke bích men us ne apne bachchon ko pálá.

3 Aur us ne apne bachchon men se ek ko posá, so wuh jawán sher húá[b], aur shikár pakarne síkhá, aur ádmíon ko nigalne lagá.

4 Aur qaumon ke darmiyán us ká charchá húá, to wuh un ke garhe men pakrá gayá, aur we use zanjíron se jakarke zamín i Misr men láe[c].

5 Aur jab sherní ne dekhá, ki wuh áp intizár kar rahí thí aur ab us kí ummed játí rahí, tab us ne apne bachchon men se dúsre ko liyá[d], aur use pálke jawán kiyá.

6 Aur wuh sheron ke darmiyán sair kartá phirá, aur jawán sher húá[e], aur shikár pakarne síkhá, aur ádmíon ko bhakhne lagá[f].

7 Aur us ne ‖un ke mahallon ko †ták rakhá, aur un ke shahron ko wírán kiyá; us ke garajne kí áwáz se sarzamín ujar gayí, aur us kí ábádí na rahí.

8 Tab bahutsí qaumen súbon kí cháron taraf se us kí ghát men baithín, aur unhon ne us par apná jál phailáyá[g]; wuh un ke garhe men pakrá gayá[h].

9 Aur we use qaid karke aur zanjíron se jakarke Bábul ke bádsháh pás le áe[i]: unhon ne use qil'a men dálá, táki us kí áwáz Isráel ke paháron par phir suní na jáe[k].

10 ¶ Terí má us ták kí mánind hai[l] jo ‖terí tarah pání ke pás lagáí gayí; wuh babut sí tará-wat ke bá'is phaldár húí[m], aur us kí bahutsí dálíán hogayín.

11 Aur us kí shákhen aisí motí ho gayín, ki bádsháhon ke 'asá un se banáe jáwen, aur ghaní shákhon ke bích men us ká qadd buland húá[n], aur wuh apní ghaní shákhon samet únchí dikhláí detí thí.

12 Lekin wuh gazab se ukhárí gayí, zamín par giráí gayí, aur púrabí hawá ne us ke mewe khushk kar dále[o]: aur us kí mazbút dálíán torí gayín, aur súkh gayín, aur ág se bhasam húín.

13 Aur ab wuh bayábán ke bích ek súkhí aur piyásí zamín men lagáí gayí hai.

14 Aur ek chharí se, jo us kí dálíon kí baní thí, ág nikalke us ká phal khá gayí hai[p]; aur us kí koí aisí motí dálí na rahí, ki saltanat ká 'asá ho. Yih nauha hai, aur nauha ke liye rahegá[q].

a Hiz. 26. 17. aur 27. 2.
b 6 áyat. 2 Sal. 23. 31, 32.
c 2 Sal. 23. 33. 2 Taw. 36. 4. Yar. 22. 11, 12.
d 2 Taw. 23. 34.
e 3 áyat.
f Yar. 22. 13,—17.
‖ Yá, un kí bewáon ko.
† 'Ibrání men, jáná.
g 2 Sal. 24. 2.
h 4 áyat.
i 2 Taw. 36. 6. Yar. 22. 18.
k Hiz. 6. 2.
l Hiz. 17. 6.
‖ Yá, tere lahú men, yá, terí sádagí men.
m Ist. 8. 7, 8, 9.
n Yún Hiz. 31. 3. Dán. 4. 11.
o Hiz. 17. 10. Hús. 13. 15.
p Qás. 9. 15. 2 Sal. 24. 20. Hiz. 17. 18.
q Nau. 4. 20.

XX BÁB.

1 Isráel ke masháikh Khudá se kuchh púchhne áte aur un ko paigám diyá játá ki aisá kám karne kí ijázat mil nahín saktí. 5 Khudá un ke bápdádon ká ahwál un ko yád dilátá, ki unhon ne kyúnkar Misr men, 10 aur bayábán men, 27 aur Kan'án kí sarzamín men bagáwaten kí thín. 33 Wuh un se wa'da kartá ki ákhirí zamána men Injíl ke wasíla se main tumhen jam'a karúngá. 45 Ek ban kí tamsíl hotí aur us misál se bayán hotá ki Yarúsalam bilkull barbád hojáegá.

593 ke qaríb.

AUR sátwen baras ke pánchwen mahíne kí daswín táríkh men yún húá, ki Isráel ke kaí buzurg KHUDÁWAND se kuchh púchhne áe, aur mere sámhne baithe[a].

2 Tab KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

3 Ai ádamzád, Isráel ke buzurgon se báten kar, aur unhen kah, ki KHUDÁWAND yún kahtá hai, Kyá tum mujh se púchhne áe ho? Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, tum mujh se kuchh púchh na sakoge[b].

4 Kyá tú un par hujjat sábit karegá, ai ádamzád, kyá tú un par hujjat sábit karegá[c]? un ke bápdádon ke nafratí kámon se unhen ágáh kar[d]:

5 ¶ Aur unhen kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Jis din main ne baní Isráel ko barguzída kiyá[e], aur ahl i Ya'qúb kí nasl par ‖háth utháyá, aur Misr kí zamín men apne taín un par záhir kiyá[f], main ne un par háth utháyá, aur unhen kahá, Main KHUDÁWAND tumhárá Khudá hún[g];

6 Jis din main ne un par apná háth utháyá, ki unhen Misr kí zamín se us zamín men láún, jo main ne un ke liye táki thí, jahán shahd aur dúdh bahte hain[h], aur wuh sáre mulkon kí shaukat hai[i]:

7 Aur main ne unhen kahá, ki Tum men se har ek shakhs un nafratí chízon ko, jo us ke manzúr i nazar hain[k], phenk dewe[l], aur

a Hiz. 8. 1. aur 14. 1.
b 31 áyat. Hiz. 14. 3.
c Hiz. 22. 2. aur 23. 36.
d Hiz. 16. 2.
e Khur. 6. 7. Ist. 7. 6.
‖ Yá, qasam khái; aur yún 6 áyat, wag. Khur. 6. 8.
f Khur. 3. 8. aur 4. 31. Ist. 4. 34.
g Khur. 20. 2.
h Khur. 3. 8, 17. Ist. 8. 7, 8, 9. Yar. 32. 22.
i Zab. 48. 2. 15 áyat. Dán. 8. 9. aur 11. 16, 41. Zak. 7. 14.
k 2 Taw. 15. 8. Hiz. 18. 31.

Peshtar MASÍH se, 593 ke qaríb.

tum apne taín Misr ke buton se nápák mat karo[m]: main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

8 Lekin we mujh se bágí húe, aur na cháhá ki merí sunen: un men se kisí ne un nafratí chízon ko jo us ke manzúr i nazar thín tark na kiyá, aur Misr ke buton ko chhor na diyá: tab main ne kahá, ki Main apná qahr un par undelúngá[n], aur apná gazab Misr kí zamín men un par kámil karúngá.

9 Lekin main ne apne nám ke liye yún kiyá, táki merá nám un qaumon kí ánkhon ke sámhne jin ke darmiyán we rahte the, aur jin kí nigáhon men main un par záhir húá jis waqt unhen Misr kí zamín se nikál láyá, nápák kiyá na jáwe[o].

10 ¶ So main ne unhen Misr kí zamín se nikálá[p], aur unhen bayábán men láyá.

11 Aur main ne apne ahkám unhen diye, aur apní 'adálaten unhen dikhláín[q], jin par ádmí agar 'amal kare, to un hí se jíegá[r].

12 Aur main ne apne sabt bhí unhen diye[s], ki we mere aur un ke darmiyán nishán howen, táki wo jánen, ki main KHUDAWAND un ká muqaddas karnewálá hún.

13 Lekin ahl i Isráel bayábán men mujh se bágí húe[t]; we mere ahkám par na chalte, aur merí 'adálaton ko, jin par agar insán 'amal kare to un hí se jíegá, haqír jánte the[u], aur we mere sabton ko niháyat nápák karte the[x]: tab main ne kahá, ki Main bayábán men[y] apná qahr un par názil karúngá, ki unhen faná karún.

14 Lekin main ne apne nám ke liye[z] aisá kiyá, táki wuh un qaumon ke huzúr, jin ke ánkhon ke sámhne main unhen báhar láyá, nápák na kiyá jáwe.

15 Aur main ne bhí bayábán men un par apná háth uṭháyá[a], ki main unhen us zamín men na láúngá, jo main ne unhen dí, jis men dúdh aur shahd bahte hain, aur jo sárí zamínon kí shaukat hai[b];

16 Kyúnki we merí sharí'at ko haqír jánte the[c], aur mere hukmon par na chalte the, aur mere sabton ko nápák karte the, ki un ká jí un ke buton ke píchhe chaltá thá[d].

17 Tis par bhí merí ánkhon ne ri'áyat karke unhen halák na kiyá[e], aur bayábán men ek lakht ákhir kar na ḍálá.

18 Aur main ne bayábán men un ke beṭon se kahá, ki Tum apne bápdádon kí ráhon par mat chalo, aur un ke dastúron ko mat máno, aur un ke buton se áp ko nápák mat karo:

19 Main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún: merí ráhon par chalo, aur mere hukmon ko máno, aur un par 'amal karo[f];

20 Aur mere sabton ko muqaddas jáno[g], ki we mere aur tumháre darmiyán nishán howen, táki tum jáno ki main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún.

21 Lekin un ke farzandon ne mujh se bagáwat kí[h]; we mere ahkám par na chalte the, aur mere qánúnon ko na mánte the, ki un par 'amal karen, jin par agar insán 'amal kare to un se jíegá[i], aur we mere sabton ko nápák karte the: tab main ne kahá, ki main apná qahr un par undelúngá, aur bayábán men apná gazab un par kámil kar dúngá[k].

22 Báwujúd us ke main ne apná háth khínchá[l], aur apne nám ke liye aisá kiyá[m], táki wuh un qaumon ke huzúr, jin kí nazar ke áge main unhen báhar láyá thá, nápák na kiyá jáwe.

23 Phir main ne bayábán men un par apná háth uṭháyá, ki main unhen qaumon men áwára karúngá, aur mulkon men unhen parágandá karúngá[n];

24 Is liye ki we mere hukmon ko na mánte the, aur mere qánúnon ko haqír jánte the[o], aur mere sabton ko nápák karte the, aur un kí ánkhen un ke bápdádon ke buton par thín[p].

25 Aur main ne unhen wuh sunnaten dín jo bhalí na thín, aur wuh qánún jin se we jíte na rahen[q];

26 Aur main ne unhen un hí ke hadyon se, ki we sab palauṭhon ko láte the ki ág men se guzar jáwen[r], nápák kiyá, táki main unhen kharáb karún, aur we jánen ki KHUDAWAND main hún[s].

27 ¶ Is liye, ai ádamzád, tú ahl i Isráel se báten kar, aur unhen kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún

m Ahb. 17. 7. aur 18. 3. Ist. 29. 16, 17, 18. Yash. 24. 14.
n Hiz. 7. 8. 13, 21 áyaten.
o Dekho Khur. 32. 12. Gin. 14. 13, wag. Ist. 9. 28. 14, 22 áyaten. Hiz. 36. 21, 22.
p Khur. 13. 18.
q Ist. 4. 8. Naham. 9. 13, 14. Zab. 147. 19, 20.
r Ahb. 18. 5. 13, 21 áyaten. Rúm. 10. 5. Gal. 3. 12.
s Khur. 20. 8. aur 31. 13, wag. aur 35. 2. Ist. 5. 12. Naham. 9. 14.
t Gin. 14. 22. Zab. 78. 40. aur 95 8, 9, 10.
u Amś. 1. 25. 16, 24 áyaten.
x Khur. 16. 27.
y Gin. 14. 29. aur 26. 65. Zab. 106. 23.
z 9, 22 áyaten.
a Gin. 14. 28. Zab. 95. 11. aur 106. 26.
b 6 áyat.
c 13, 24 áyaten.
d Gin. 15. 39. Zab. 78. 37. Ámús 5. 25, 26. A'mál 7. 42, 43.
e Zab. 78. 38.
f Ist. 5. 32, 33. aur 6, aur 7, aur 8, aur 10, aur 11, aur 12 Abwáb.
g Yar. 17. 22. 12 áyat.
h Gin. 25. 1, 2. Ist. 9. 23, 24. aur 31. 27.
i 11, 13 áyaten.
k 8, 13 áyaten.
l Zab. 78. 38. 17 áyat.
m 9, 14 áyaten.
n Ahb. 26. 33. Ist. 28. 64. Zab. 106. 27. Yar. 15. 4
o 13, 16 áyaten.
p Dekho Hiz. 6. 9.
q Dekho Zab. 81. 12. 39 áyat. Rúm. 1. 24. 2 Tas. 2. 11
r 2 Sal. 17. 17. aur 21. 6. 2 Taw. 28. 3. aur 33. 6. Yar 32. 35. Hiz. 16. 20, 21.
s Hiz. 6. 7.

Peshtar MASÍH se, 593 ke qaríb.

kahtá hai, ki Siwá is ke, tumháre bápdádon ne aise kám karke merí takfír kí[t], aur merá gunáh karke khatákár húe.

28 Ki jab main unhen us mulk men láyá, jise unhen dene ko main ne apná háth uṭháyá thá, tab unhon ne har ek únche pahár ko[u], aur sáre ghane darakhton ko dekhá, aur wahán apne zabíhon ko zabh kiyá, aur wahán apní gazab-angez nazron ko guzráná, aur wahán apní khushbúí[x] charháí, aur wahán apne tapáwan tapáe.

29 Tab main ne unhen kahá, ki Yih kaisá únchá makán hai jahán tum játe ho? Tis par bhí us ká nám únchá makán áj ke din tak hai.

30 Is liye tú ahl i Isráel se kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Kyá tum bhí apne bápdádon ke taur par nápák húe ho? aur un ke nafrat-angez kámon kí mánind tum bhí zinákárí karte ho?

31 Kyúnki jab apne hadya charháte[y], aur apne beṭon ko nazr karte ki we ág men hoke guzar karen, tum apne sáre buton se apne taín áj ke din tak nápák karte ho: so ai ahl i Isráel, kyá main tumhen ijázat dún ki mujh se kuchh púchho[z]? Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, Mujhe apní hayát kí qasam, mujh se púchhne kí ijázat tumhen na milegí.

32 Aur wuh jo tumháre jí men átá hai[a], ki tum kahte ho, ki Ham gair qaumon kí mánind honge, aur mulkon kí gurohon kí mánind ham lakrí aur patthar ko pújenge, so kabhí na hogá.

33 ¶ Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki main zoráwar háth se aur qawí bázú se[b], gazab názil karke, tum par saltanat karúngá:

34 Aur main zoráwar háth se aur lambe bázú se, qahr názil karke, tumhen qaumon men se báhar nikál láúngá, aur un mulkon men se jin men tum parágandá húe ho, jam'a karúngá,

35 Aur main tumhen qaumon ke bayábán men láúngá, aur rúbarú tum se mubáhasa karúngá[c].

36 Jis tarah se main ne tumháre bápdádon ke sáth Misr ke mulk ke bayábán men mubáhasa kiyá, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, us hí tarah main tum se bhí mubáhasa karúngá[d].

37 Aur main tumhen chharí ke níche se chaláúngá[e], aur tumhen 'ahd ke band men láúngá.

38 Aur main tum se un logon ko, jo sarkash aur mujh se bágí hain, judá karúngá[f]: main unhen us mulk se jis men we safar karke gaye nikál dúngá, par we Isráel ke mulk men na áne páwenge[g], táki tum jáno ki main KHUDÁWAND hún[h].

39 Aur tum se jo ahl i Isráel ho, Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Agar merí na sunoge, to jáo, aur ba'd is ke bhí har ek apne apne but kí 'ibádat karo[i], par apní qurbáníon se, aur apní múraton se merá muqaddas nám phir nápák mat karo[k].

40 Kyúnki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Mere muqaddas pahár par, Isráel ke únche pahár par, tamám ahl i Isráel, sab jo mulk men hain, merí bandagí karenge[l]; wahán main unhen qabúl karúngá, aur wahán main tumháre charháwe aur tumháre nazron ke pahle phal ko, aur tumhárí muqaddas chízen pasand karúngá[m].

41 Jab main tumhen qaumon men se nikál láúngá, aur un mulkon men se, jin men tum parágandá húe ho, jam'a karúngá, tab main tumhen khushbúí kí mánind[n] qabúl karúngá, aur gair qaumon kí nazar ke áge tum se merí taqdís kí jáegí.

42 Aur jab main tumhen Isráel ke mulk men, us zamín men, jis kí bábat main ne tumháre bápdádon par háth uṭháyá ki tumhen dúngá, láyá[o], tab tum jánoge ki main KHUDÁWAND hún[p].

43 Aur wahán tum apne dastúron ko, aur apne kámon ko, jin se tum nápák húe ho, yád karoge[q], aur tum apní sárí badkáríon ke sabab apní nazar men ghinaune hoge[r].

44 Khudáwand YAHOWAH kahtá, ki Ai ahl i Isráel, jab main tumháre bure dastúron aur kharáb kámon ke mutábiq nahín, balki apne nám kí khátir[s] tum se sulúk karúngá, tab tum jánoge, ki main KHUDÁWAND hún[t].

45 ¶ Aur KHUDÁWAND ká ka-

[t] Róm. 2. 24.
[u] Yas. 57. 5, wag. Hiz. 6. 13.
[x] Hiz. 16. 19.
[y] 26 áyat.
[z] 3 áyat.
[a] Hiz. 11. 5.
[b] Yar. 21. 5.
[c] Yar. 2. 9, 35. Hiz. 17. 20.
[d] Dekho Gin. 14. 21, 22, 23, 28, 29.
[e] Ahb. 27. 32. Yar. 33. 13.
[f] Hiz. 34. 17, 20. Mat. 25. 32, 33.
[g] Yar. 44. 14.
[h] Hiz. 6. 7. aur 15. 7. aur 23. 49.
[i] Qáz. 10. 14. Zab. 81. 12. 'Amús 4. 4.
[k] Yas. 1. 13. Hiz. 23. 38, 39.
[l] Yas. 2. 2, 3. Hiz. 17. 23. Mík. 4. 1.
[m] Yas. 56. 7. aur 60. 7. Zak. 8. 20, wag. Mal. 3. 4. Róm. 12. 1.
[n] Afs. 5. 2. Filip. 4. 18.
[o] Hiz. 11. 17. aur 34. 13. aur 36. 24.
[p] 38, 44 áyaten. Hiz. 36. 23. aur 38. 23.
[q] Hiz. 16. 61.
[r] Ahb. 26. 39. Hiz. 6. 9. Hús. 5. 15.
[s] Hiz. 36. 22.
[t] 38 áyat. Hiz. 24. 24.

Peshtar MASÍH se, 593 ke qaríb.

lám mujhe áyá, aur us ne kahá, ki

46 Ai ádamzád, janúb kí samt mutawajjih ho[u], aur dakhin kí taraf báteṉ kar, aur janúb ke maidán ke jangal kí jánib nubúwat kar;

47 Aur janúb ke jangal se kah, ki KHUDÁWAND ká kalám sun; Khudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá, ki Dekh, maiṉ tujh meṉ ek ág bharkáúṉgá[x], aur wuh har ek hará darakht[y] aur har ek súkhá darakht jo tujh meṉ hai, khá legí; us dhadhaktí ág ká shu'ala na bujhegá, aur janúb se shimál tak[z] sab ke muṉh us se jal jáeṉge.

48 Aur sáre bashar dekheṉge, ki maiṉ KHUDÁWAND ne use sulgáyá; wuh na bujhegí.

49 Tab maiṉ ne kahá, ki Háe! Khudáwand YAHOWAH, we to merí bábat kahte haiṉ, Kyá wuh tamsíleṉ nahíṉ kahtá?

u His. 6. 2. aur 21. 2.
x Yar. 21. 14.
y Lúq. 23. 31.
z His. 21. 4.

XXI BÁB.

1 Hizqiel áheṉ márke áp ko logoṉ ke sámhne ek nishán dikhlátá, aur is par Yarúsalam kí honewálí barbádí kí khabar detá. 8 Ek tez aur chamkái húí talwár, 18 Yarúsalam par, 25 aur sárí mamlukat par, 28 aur Baní 'Ammun par chaláí játi hai.

593.

TAB KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, tú Yarúsalam kí taraf mutawajjih ho[a], aur muqaddas makánoṉ kí samt apná kalám dál, aur Isráel kí zamín kí barbádí kí peshíngoí kar[b],

3 Aur Isráel kí zamín se kah, ki KHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, ki Dekh, maiṉ terá mukhálif húṉ, aur apní talwár ko miyán se nikálúṉgá, aur tere sádiqoṉ aur tere badkároṉ ko tere darmiyán káṭ dálúṉgá[c].

4 So is liye ki maiṉ tere darmiyán ke sádiqoṉ aur badkároṉ ko káṭ dálúṉgá, is liye merí talwár apní miyán se nikalke, janúb se shimál tak[d], sáre jándároṉ par chalegí:

5 Aur sáre bashar jáneṉge, ki maiṉ KHUDÁWAND ne apní talwár miyán se khíṉchí hai; wuh phir us meṉ na jáegí.

6 So ai ádamzád, kamar kí shikastagí se áheṉ már, aur talkhkámí se un kí ánkhoṉ ke sámhne ṭhaṉḍí sáṉs bhar[e].

7 Aur aisá hogá, ki jab we tujhe púchheṉ, ki Tú kyúṉ háe háe kartá hai, to jawáb de, ki us áwáza ke liye, kyúṉki wuh átá hai; aur sáre dil pighal jáeṉge, aur sáre háth ḍhíle hoṉge, aur sáre jí ḍúb jáeṉge, aur sáre ghuṭne pání ho jáeṉge[f]: Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Dekh, wuh átá hai, aur wáqi' hojáegá.

a His. 20. 46.
b Ist. 32. 2. 'Amús 7. 16. Mík. 2. 6, 11.
c Aly. 9. 22.
d His. 20, 47.
e Yas. 22. 4.

Peshtar MASÍH se, 593.

8 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

9 Ai ádamzád, nubúwat kar, aur kah, ki KHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, ki Tú kah, Ek talwár, ek talwár hai, wuh tez kí gayí, aur saiqal bhí gayí hai[g].

10 Us par báṛ kí gayí, táki us se baṛí khúnrezí kí jáwe; wuh saiqal kí gayí táki wuh chamke: phir kyá ham khush howeṉ? mere beṭe ká 'asá sab lakṛí ko haqír jántá.

11 Aur us ne use saiqal karne ko diyá, tá ki wuh háth meṉ chaláí jáwe; wuh tez aur saiqal kí gayí tá ki qatl karnewále ke háth meṉ dí jáwe[h].

12 Ai ádamzád, tú ro roke chillá, ki wuh mere logoṉ par chalegí, wuh Isráel ke sab sardároṉ par hogí, we mere logoṉ samet talwár ko sompe gaye haiṉ: is liye tú rán par háth már[i].

13 Yaqínan wuh ázmáí gayí[k], aur agar 'asá use haqír jáne, to kyá? wuh nábúd hogá[l], Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

14 Aur ai ádamzád, tú nubúwat kar, aur tálí már[m], aur talwár tísre martaba do-dastí kar, wuh talwár jo ‖ khúnrezí kí hai; wuh ek talwár hai, jo buzurgoṉ ko már ḍáltí hai, jo khalwat-khánoṉ meṉ paiṭhtí hai[n].

15 Maiṉ ne yih ḍarání talwár un ke sáre darwázoṉ ke muqábil rakhí hai, táki un ke dil pighal jáweṉ, aur bahut máre paṛeṉ. Háe, yih chamkái gayí, unheṉ qatl karne ko tez kí gayí[o]!

16 Us ráh já, yá is ráh, dahne yá báeṉ[p], jidhar terá muṉh paṛe.

17 Aur maiṉ bhí tálí márúṉgá[q], aur apne qahr ko taskín dúṉgá[r]: maiṉ KHUDÁWAND ne farmáyá hai.

18 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

19 Ai ádamzád, tú apne liye do

f His. 7. 17.
g Ist. 32. 41. 15, 28 áyateṉ.
h 19 áyat.
i Yar. 31. 19.
k Alý. 9. 23 2 Qur. 8. 2.
l 27 áyat.
m Gin. 24. 10. 17 áyat. His. 6. 11.
‖ 'Ibrání meṉ, maqtúloṉ kí.
n 1 Sal. 20. 30. aur 22. 25.
o 10, 28 áyateṉ.
p His. 14. 17.
q 14 áyat. His. 22. 13.
r His. 5. 13.

Peshtar Masíh se, 593.

ráheṉ nikál, jin meṉ Bábul ke bádsháh kí talwár áwe: ek hí mulk se we donoṉ ráheṉ nikleṉ: aur ek nishán baná, shahr kí ráh ke sire meṉ use baná.

20 Ek ráh nikál, ki us meṉ talwár baní 'Ammún kí Rabbat[s] par áwe, aur ek ráh Yahúdáh ke mahsúr shahr Yarúsalam par nikál.

21 Ki Bábul ká bádsháh wahán jaháṉ se † ráh kaṭṭí hai, doráhe ke sire par, khaṛá hogá, ki rammálí kare, aur tíroṉ se qur'a ḍále, aur ‖ putloṉ se suwál kare, aur jigar par nazar kare.

22 Us ke dahne háth Yarúsalam ká qur'a paṛegá, ki manjaníq lagáwe, ki jang ká na'ra márne ke liye muṉh khole, ki lalkár lalkárke apní áwáz buland kare[t], ki manjaníq pháṭakoṉ par lagáwe[u], ki damdama bándhe, ki burj banáwe.

23 Aur un kí nazar meṉ yih aisá hogá jaisá jhúṭhá shugún, ya'ne, un ke liye jo qasam kháte the[x], par wuh us badkárí ko yád karegá ki we pakṛe jáweṉ.

24 Is liye Khudáwand Yahowah yúṉ kahtá hai, ki Azbaski tum ne apní badkárí ko yád diláyá, kyúṉki tumháre gunáh 'aláníya haiṉ, yaháṉ tak, ki tumháre sáre kámoṉ meṉ tumhárí khatáeṉ dekh paṛtí haiṉ, háṉ, is liye ki tum ne wuh yád diláyá, tum háth meṉ giriftár ho jáoge.

25 ¶ Are tú bedín sharír Isráel ke bádsháh[y], terá din áyá[z], jis waqt terí badkárí anjám ko pahunchegí;

26 Khudáwand Yahowah yúṉ farmátá hai, ki Kaláh utár, aur táj dúr kar de; yih aisá na rahegá: past ko buland kar, aur buland ko past kar[a].

27 Maiṉ hí use ulaṭ, ulaṭ, ulaṭ dúṉgá: yih phir na hogá, aur jab ki wuh, jis ká haqq hai, áwegá, maiṉ wuh use dúṉgá[b].

28 ¶ Aur tú, ai ádamzád, nubúwat kar, aur kah, ki Khudáwand Yahowah baní 'Ammún kí, aur un kí malámat kí bábat[c] yúṉ farmátá hai, ki tú kah, ki Talwár, khíṉchí húí talwár, wuh khúnrezí ke liye saiqal kí gayí, tá ki chamak ke sabab se faná kare[d]:

29 Jab tak we tere liye dhokhá dekhte haiṉ[e], aur we tujh ko jhúṭhá raml kahte haiṉ, ki tujh ko un kí gardanoṉ par láweṉ jo badkároṉ meṉ se máre gaye, jin ká din, ki jis meṉ un kí badkárí ke anjám honge, á pahunchá[f].

30 Kyá maiṉ use miyán meṉ phir karáúṉgá[g]? maiṉ terí paidáish ke makán meṉ aur tere janam kí zamín meṉ[h] terá insáf karúṉgá[i],

31 Aur maiṉ apná qahr tujh par unḍelúṉgá[k], aur apne gazab kí ág tujh par phúnkúṉgá[l], aur tujh ko haiwání ádmíoṉ ke háth meṉ, jo ujáṛne meṉ chatur haiṉ, kar dúṉgá.

32 Tú ág ke liye índhan hogá, aur terá lahú zamín ke bích paṛegá, aur terá zikr pher kiyá na jáegá[m], kyúṉki maiṉ Khudáwand ne kahá hai.

XXII BÁB.

1 Jo gunáh log Yarúsalam hí meṉ karte the un kí fihrist. 13 Jis tarah se ẕhát kí mail tanúr meṉ jal játí us hí tarah Khudá un logoṉ ko bhasam kar degá. 23 Mahz bedíní jo húí nabíoṉ, aur káhinoṉ, aur amíroṉ, aur 'ámm logoṉ kí bhí.

AUR Khudáwand ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, kyá tú mubáhasa karegá[a], kyá tú is khúní shahr[b] se mubáhasa karegá? tú us ke sáre nafratí kám us ko dikhlá;

3 Aur kah, ki Khudáwand Yahowah yúṉ farmátá hai, ki Ai shahr, tú apne bích meṉ khúnrezí kartá hai, táki terá waqt áwe, aur tú apne wáste butoṉ ko nápákí ke liye banátá hai.

4 Tú us khún ke sabab se, jo tú ne baháyá, mujrim ṭhahrá[c]; aur tú butoṉ ko banáke nápák húá; tú ne apne dinoṉ ko nazdík karwáyá, aur apne barasoṉ tak pahunchá hai: is liye maiṉ ne tujhe qaumoṉ kí já e malámat aur mulkoṉ ká ṭhaṭṭhá kiyá[d].

5 Jo log tujh se nazdík yá dúr haiṉ tujhe ṭhaṭṭhá máreṉge, ki terá nám bad, aur tú fasádí mashhúr hai.

6 Dekh, Isráel ke sardár[e], sab ko sab jo tujh meṉ haiṉ apne maqdúr bhar khúnrezí par musta'idd the.

7 Tere bích unhoṉ ne má báp ko haqír jáná hai[f]: unhoṉ ne tere

s Yar. 49. 2. Hiz. 25. 5. 'Amús 1. 14.
† 'Ibrání meṉ, saṛak kí má.
‖ 'Ibrání meṉ, Taráfím.
t Yar. 51. 14.
u Hiz. 4. 2.
x Hiz. 17. 13, 15, 16, 18.
y 2 Taw. 36. 13. Yar. 52. 2. Hiz. 17. 19.
z 29 áyat. Hiz. 35. 5.
a Hiz. 17. 24. Lúq. 1. 52.
b Paid. 49. 10. 13 áyat. Lúq. 1. 32, 33. Yúh. 1. 49.
c Yar. 49. 1. Hiz. 25. 2, 3, 6. Saf. 2. 8, 9, 10.
d 9, 10 áyateṉ.
e Hiz. 12. 24. aur 22. 28.
f 25 áyat. Aiy. 18. 20. Zab. 37. 13.
g Yar. 47. 6, 7.
h Hiz. 16. 3.
i Paid. 15. 14. Hiz. 16. 38.
k Hiz. 7. 8. aur 14. 19. aur 22. 22.
l Hiz. 22. 20, 21.
m Hiz. 25. 10.
a Hiz. 20. 4. aur 23. 36.
b Hiz. 24. 6, 9. Nahúm 3. 1.
c 2 Sal. 21. 16.
d Ist. 28. 37. 1 Sal. 9. 7. Hiz. 5. 14. Dán. 9. 16.
e Yas. 1. 23. Mík. 3. 1, 2, 3. Saf. 3. 3.
f Ist. 27. 16.

darmiyán pardesíoṉ par zulm kiyá hai: unhoṉ ne tujh meṉ yatímoṉ aur bewoṉ ko dukh diyá hai[g].

8 Tú ne mere maqdisoṉ ko náchíz jáná hai[h], aur mere sabtoṉ ko zalíl kiyá hai[i].

9 Tere bích meṉ we log haiṉ jo chugul-ḳhorí karke ḳhún karwáte haiṉ[k]: aur tere darmiyán we haiṉ jo paháṛoṉ par chaṛhke kháte haiṉ[l]: tere bích meṉ we haiṉ jo mastíáṉ karte haiṉ.

10 Tere bích unhoṉ ne apne má báp ko be-satr kiyá[m]: tere bích unhoṉ ne us 'aurat se, jo haiz ke sabab ḳhárij kí gayí thí[n], mubásharat kí hai.

11 Har ek ne dúsre kí jorú se burá kám kiyá hai[o]; aur har ek ne badzátí se apní bahú ko rakh ḍálá hai[p]; aur kisí ne apní bahin, apne báp kí beṭí ko, tere darmiyán ḳharáb kiyá hai[q].

12 Tere bích meṉ unhoṉ ne rishwat leke[r] ḳhún kiyá; tú ne byáj aur súd liyá hai[s], aur zulm karke apne paṛosí ko lúṭá hai, aur mujhe farámosh kiyá[t], Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá hai.

13 ¶ Dekh, maiṉ tere ná-rawá naf'a ke sabab jo tú ne kiyá, aur terí ḳhúnrezí ke bá'is jo tere bích meṉ húí hai, maiṉ ne apne háth par háth márá hai[u].

14 Kyá terá dil sambhalegá, aur tere háthoṉ meṉ zor rahegá, us din meṉ jab maiṉ terá mu'ámala chukáúṉgá[x]? maiṉ ḲHUDÁWAND ne kahá hai, aur maiṉ hí karúṉgá[y].

15 Maiṉ tujh ko qaumoṉ meṉ khinḍá dúṉgá, aur tujhe mulkoṉ meṉ parágancla karúṉgá[z], aur terí gandagí, jo tujh meṉ hai, nábúd kar dúṉgá[a];

16 Aur tú qaumoṉ kí nazar ke áge áp apne taíṉ nápák jánegá, aur ma'lúm karegá, ki maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ[b].

17 Aur ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

18 Ai ádamzád, ahl i Isráel mere liye mail ho gaye haiṉ[c]: we sab pítal, aur rángá, aur lohá, aur sísá haiṉ, jo ghaṛiye meṉ jhonk diye jáweṉ: we aise haiṉ jaisá rúpe ká mail hotá hai.

19 Is liye Ḳhudáwand YAHOWAH yúṉ kahtá hai, ki Is wáste ki tum sab mail hogaye ho, so ab dekho, maiṉ tumheṉ Yarúsalam ke bích meṉ jam'a karúṉgá.

20 Jis tarah log rúpá, aur pítal, aur lohá, aur sísá, aur rángá ko ghaṛiye meṉ jam'a karte haiṉ, aur un par ág bhaṛkáte tá ki unheṉ pighlá ḍáleṉ, isí tarah maiṉ apne qahr meṉ, aur apne gazab meṉ tumheṉ jam'a karúṉgá, aur tumheṉ wahíṉ chhoṛ dúṉgá, aur tumheṉ pighláúṉgá.

21 Háṉ, maiṉ tumheṉ ikaṭṭhe karúṉgá, aur apne gazab kí ág tum par bhaṛkáúṉgá, aur tum us ke bích meṉ pighláe jáoge[d].

22 Jis tarah rúpá ghaṛiye meṉ galáyá játá hai, us hí tarah tum us ke bích meṉ galáe jáoge, aur tum jánoge ki mujh ḲHUDÁWAND ne apná gazab tum par unḍelá hai[e].

23 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

24 Ai ádamzád, us se kah, ki Tú wuh zamín hai, jo sáf nahíṉ kí gayí hai, jis par qahr ke din meṉ pání kí bárish na húí.

25 Us ke darmiyán us ke nabíoṉ ne eká kiyá hai[f]; we us sher ke mánind haiṉ, jo garajtá aur shikár ko pháṛ ḍáltá hai: we jánoṉ ko khá gaye haiṉ[g]; unhoṉ ne mál aur tuhfa chízoṉ ko chhín liyá[h]; unhoṉ ne us ke bích us kí bahuteríoṉ ko ránḍeṉ kar diyá.

26 Us ke káhinoṉ ne merí sharí'at ko bigáṛá[i], aur mere maqdisoṉ ko zalíl kiyá hai[k]; unhoṉ ne pák aur nápák meṉ kuchh farq na rakhá, unhoṉ ne najis aur táhir ká imtiyáz nahíṉ kiyá hai[l]: unhoṉ ne apní áṉkheṉ mere sabtoṉ se churáíṉ, aur maiṉ un meṉ be-'izzat húá.

27 Us ke sardár us ke andar meṉ pháṛnewále bheṛiyoṉ ke mánind haiṉ[m], ki ḳhúnrezí karte, aur jánoṉ ko halák karte haiṉ, táki naf'a páweṉ.

28 Us ke nabí un par nikamma kahgil karte haiṉ[n], dhokhá dekhte aur jhúṭhí ḳhabareṉ dete haiṉ[o], aur bolte haiṉ, ki Ḳhudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá hai, hálánki ḲHUDÁWAND ne nahíṉ kahá hai.

29 Us mulk ke log sitamgarí karte haiṉ, aur ḍakaití karte, aur garíb aur muhtáj ko satáte[p], aur pardesíoṉ par náhaqq saḳhtí karte haiṉ[q].

g Ḳhur. 22. 21, 22.
h 26 áyat.
i Ahb. 19. 30. Hiz. 23. 38.
k Ḳhur. 23. 1. Ahb. 19. 16.
l Hiz. 18. 6, 11.
m Ahb. 18. 7, 8. aur 20. 11. 1 Qur. 5. 1.
n Ahb. 18. 19. aur 20. 18. Hiz. 18. 6.
o Ahb. 18. 20. aur 20. 10. Ist. 22. 22. Yar. 5. 8. Hiz. 18. 11.
p Ahb. 18. 15. aur 20. 12.
q Ahb. 18. 9. aur 20. 17.
r Ḳhur. 23. 8. Ist. 16. 19. aur 27. 25.
s Ḳhur. 22. 25. Ahb. 25. 36. Ist. 23. 19. Hiz. 18. 13.
t Ist. 32. 18. Yar. 3. 21. Hiz. 23. 35.
u Hiz. 21. 17.
x Dekho Hiz. 21. 7.
y Hiz. 17. 24.
z Ist. 4. 27. aur 28. 25, 64. Hiz. 12. 14, 15.
a Hiz. 23. 27, 48.
b Zab. 9. 16. Hiz. 6. 7.
c Yas. 1. 22. Yar. 6. 28, wag. Dekho Zab. 119. 119.
d Hiz. 22. 20, 21, 22.
e Hiz. 20. 8, 33, 31 áyat.
f Hos. 6. 9.
g Mat. 23. 14.
h Mik. 3. 11. Saf. 3. 3, 4.
i Mal. 2. 8
k Ahb. 22. 2, wag. 1 Sam. 2. 29.
l Ahb. 10. 10. Yar. 15. 19. Hiz. 44. 23.
m Yas. 1. 23. Hiz. 22. 6. Mik. 3. 2, 3 9, 10, 11. Saf. 3. 3.
n Hiz. 13. 10.
o Hiz. 13. 6, 7. aur 21. 29.
p Yar. 5. 26, 27, 28. Hiz. 18. 12.
q Ḳhur. 22. 21, aur 23. 9. Ahb. 19. 33. Hiz. 22. 7.

Peshtar MASÍH se, 593.

30 Main ne un ke darmiyán ek shakhs dhúndhá[r], jo iháta bándhe[s], aur us sarzamín ke liye us ke darár men mere sámhne khará ho[t], táki main use wírán na karún, par koí na milá.

31 Is sabab main apná qahr un par undelúngá[u], aur apne gazab kí ág se unhen faná karúngá, aur main un ke kámon ko un ke siron par dálúngá, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai[x].

r Yar. 5. 1. s Hiz. 13. 5. t Zab. 106. 23. u 22 áyat. x Hiz. 9. 10. aur 11. 21. aur 16. 43.

XXIII BÁB.

1 *Bábut un zinákárion kí jo Aholah aur Aholibah ne kí thín.* 22 *Áfaten jo Aholibah ke 'áshiqon ke wasíla se us par áwengí.* 36 *Nabí donon bahinon ko un kí zinákárion ke sabab se sakht malámat kartá,* 45 *aur unhen ánewálí baláon kí khabar detá.*

593.

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, do 'auraten[a] thín, jo ek hí má ke pet se paidá húín.

3 Unhon ne Misr men zinákárí kí[b]; we apní jawání men[c] yárbáz húín; wahán un kí chhátíán malí gayín, aur wahán un kí bikr ke pistán chhúe gaye.

4 Un men kí barí ká nám Aholah, aur us kí bahin Aholibah: aur we merí jorúán húín, aur bete betíán janín[d]. Un ke ye nám; ‖ Aholah, Samrún hai; aur ‖ Aholibah, Yarúsalam.

5 Aur Aholah ne, jin dinon men wuh merí thí, chhinálá karne lagí: aur apne yáron par, ya'ne, Asúríon[e] par, jo hamsáya the, marne lagí,

6 Ki we sar-lashkar, aur hákimán the, aur sab ke sab dil-pasand jawán mard, aur sawár the jo ghoron par charhe the, aur argawání poshák pahine húe the.

7 Is tarah us ne un sab ke sáth jo Asúr ke barguzída mard the, aur un sab ke sáth, jin par wuh martí thí, chhinálá kiyá: us ne áp ko sáre buton se nápák kiyá.

8 Us ne hargiz us zinákárí ko, jis kí us ko Misr men 'ádat hogayí thí, na chhorá[f]; kyúnki unhon ne us kí jawání men us se khalwat kí thí, unhon ne us kí bikr ke pistánon ko malá thá, aur apní ziná us par undelí thí.

9 Is liye main ne use us ke yáron ke háth men, hán, Asúríon ke háth men, jin par wuh martí thí, kar diyá[g].

a Yar. 3. 7, 8, 10. Hiz. 16. 46. b Ahb. 17. 7. Yash. 24. 14. Hiz. 20. 8. c Hiz. 16. 22. d Hiz. 16. 8, 20. ‖ Ya'ne, *Us ká khaima.* ‖ Ya'ne, *Merá khaima us men hai.* 1 Sal. 8. 29. e 2 Sal. 15. 19. aur 16. 7. aur 17. 3. Hús. 8. 9. f 3 áyat. g 2 Sal. 17. 3, 4, 5, 6, 23. aur 18. 9, 10, 11.

10 Unhon ne us ko be-satr kiyá[h], us ke beton aur betíon ko chhín liyá, aur use talwár se már dálá: so wuh 'auraton ke darmiyán angusht-numá húí, kyúnki unhon use 'adálat se sazá dí.

11 Aur us kí bahin Aholibah ne yih sab kuchh dekhá[i], par wuh shahwat-parastí men us se badtar húí[k], aur us ne apní bahin kí zinákárí kí nisbat se ziyáda zinákárí kí.

12 Wuh baní Asúr[l], ya'ne, un sar-lashkáron aur hákimon par, jo us ke hamsáya the, jo bharkílí poshák pahinte the, aur ghoron par charhte the[m], aur sab ke sab dil-pasand jawán mard the, marne lagí.

13 Aur main ne dekhá, ki wuh nápák hogayí; un donon kí ek hí ráh rasm thí.

14 Balki us ne zinákárí ziyáda kí: kyúnki jab us ne díwár par mardon kí súraten dekhín, jo Kasdíon kí taswíren shangarf se khínchí húí thín,

15 Aur ki un ke kamaron par patke kase húe the, aur un ke siron par achchhí rangín pagríán thín, aur ki sab ke sab dekhne men sar-lashkar hain, Bábul ke beton se mushábih, jin ká watan Kasdistán hai;

16 Tab dekhte hí wuh un par marne lagí[n], aur qásidon ko Kasdíon ke mulk men un pás bhejá:

17 So Bábul ke bete us pás áke 'ishq ke bistar par charhe, aur unhon ne us se ziná karke use álúda kiyá, aur jab wuh un se nápák húí, to us ká jí un se phir gayá[o].

18 Aur jab us kí zinákárí 'aláníya húí, aur us kí barahnagí besatr húí, tab jaisá merá jí us kí bahin se hat gayá thá, waisá merá dil us se bhí hatá[p].

19 Tis par bhí us ne, apní jawání ke dinon ko yád karke, jab wuh Misr kí zamín men chhinálá kartí thí[q], zinákárí par zinákárí kí.

20 So wuh phir apne un yáron par marne lagí, jin ká badan[r] gadhon ká sá badan, aur jin ká inzál ghoron ká sá inzál thá.

21 Is tarah se tú ne apní jawání kí shahwat-parastí, ki jis waqt Misrí terí jawání ke pistánon ke sabab terí chhátíán malte the, phir yád diláí.

Peshtar MASÍH se, 593.

h Hiz. 16. 37, 41. i Yar. 3. 8. k Yar. 3. 11. Hiz. 16. 47, 51. l 2 Sal. 16. 7, 10. 2 Taw. 28. 16,—23. Hiz. 16. 28. m 6, 23 áyaten. n 2 Sal. 24. 1. Hiz. 16. 29. o 22, 28 áyaten. p Yar. 6. 8. q 3 áyat. r Hiz. 16. 26.

Peshtar MASÍH se, 593.

22 ¶ Is liye, ai Aholibah, Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Dekh, main un yáron ko jin se terá jí phir gayá hai, ubhárúngá ki tujh se mukhálafat karen, aur unhen bulá láúngá ki we tujhe cháron taraf se gher lewen[s].

23 Bábul ke beṭon ko aur sáre Kasdíon ko, Fikod[t], aur Sho'a, aur Qo'a, aur un ke sáth Asúr ke sáre beṭon ko, sab dilpasand jawán mardon ko, sarlashkaron aur hákimon ko, aur baṛe baṛe amíron aur námí logon ko, jo sab ke sab ghoṛon par sawár hote hain[u], tujh par chaṛhá láúngá.

24 So we, rathon, aur chhakṛon, aur gurohon kí baṛí amboh ke sabab zoráwar hoke, tujh par hamla karenge; aur ḍhál aur pharí pakaṛke aur khod pahinke cháron taraf se tujhe gher lenge: main 'adálat ká kám unhen supurd karúngá, aur we apne áín ke mutábiq tujh par hukm karenge.

25 Aur main apní gairat ko terí barbádí par qáim karúngá, aur we bahutsí burí tarah tujh se pesh áwenge, aur we terí nák aur tere kán káṭ ḍálenge, aur tere báqí log talwár se máre jáenge: we tere beṭon aur beṭíon ko le lenge, aur jo kuchh terá báqí rahegá, ág se bhasam hogá.

26 Aur we terí poshák tujh se utárenge, aur tere latíf zewarát lúṭ lenge[x].

27 Aur main terí shahwat-parastí aur terí zinákárí kí 'ádat, jo tú Misr kí zamín se[y] sáth le áí, mauqúf karáúngá[z], yahán tak ki tú ánkh uṭháke unhen phir na dekhegí, aur phir Misr ko yád na karegí.

28 Kyúnki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Dekh, main tujhe un ke háth men, jin se tú be-zár hai[a], hán, un hí ke háth men jin se terá jí phir gayá hai[b], kar dúngá.

29 Aur we dushmanána sulúk tujh se karenge, aur terá sárá mál jo tú ne mihnat se paidá kiyá chhín lenge, aur tujhe nang dhaṛang chhoṛdenge[c], yahán tak ki terí shahwat-parastí, aur terí khabásat, aur terí zinákárí ká bhed terí ruswáí ke liye fásh hojáwegá.

30 Main is liye yih tujh se karúngá, ki tú ne zinákárí ke liye gair qaumon ká píchhá kiyá[d], aur un ke buton se nápák húí hai.

31 Tú apní bahin kí ráh par chalí hai, is liye main us ká piyála tere háth men dúngá[e].

32 Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Tú apní bahin ke piyála se, jo gahrá aur baṛá hai, píegá; tú hansí jáegí, aur ṭhaṭṭhon men uṛái jáegí[f]; kyúnki us men bahutsí samáí hai.

33 Tú mastí aur ghabráhaṭ se bhar jáegí; hairat aur wírání ká piyála terí bahin Samrún ká piyála hai.

34 Tú use píegí aur nichoṛegí[g], aur us kí ṭhíkrían cháṭegí, aur apní chhátían nochegí; kyúnki main hí ne kahá hai, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

35 Pas Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Azbaski tú mujhe bhúl gayí[h], aur mujhe apní píṭh ke píchhe phenk chalí[i], so tú bhí apní badzátí aur zinákárí ká bojh uṭhá le.

36 ¶ Phir KHUDAWAND ne mujhe kahá, Ai ádamzád, kyá tú Aholah aur Aholibah par hujjat sábit karegá[k]? hán, un ke ghinaune kám un par záhir kar[l]:

37 Ki unhon ne ziná kí, aur khún un ke háthon par lagá hai[m], aur unhon ne apne buton se ziná kí, aur un beṭon ko bhí, jinhen we mere liye janín, ág men guzráná[n], táki un ke liye kháná hon.

38 Us ke siwá, unhon ne mujh se yih kiyá hai, ki usí din unhon ne mere maqdis ko nápák kiyá, aur mere sabton ko hurmat na dí[o].

39 Kyúnki jab we apní auläd ko buton ke liye zabh kar chukín, tab we usí din mere maqdis men dákhil húín, tá ki use nápák karen; aur dekh, unhon ne mere ghar ke andar men aisá kám kiyá hai[p].

40 Balki tum ne dúr se mard buláe, aur un ke pás elchí bheje[q], aur dekh, we áe: tú un ke liye naháí[r], aur ánkhon men kájil lagáyá[s], aur banáo singár kiyá.

41 Aur tú nafís palang[t] par baiṭhí, aur sámhne mez árásta kí, aur us par tú ne merá bakhúr aur merá 'itr dhará[u].

42 Aur logon ke ek hujúm kí áwáz thí, jo us ke sáth chahchahe karte the, aur 'awámm logon ke

Peshtar MASÍH se, 593.

[s] His. 16. 37. 28 áyat.
[t] Yar. 50. 21.
[u] 12 áyat.
[x] His. 16. 39.
[y] 3, 19 áyaten.
[z] His. 16. 41. aur 22. 15.
[a] His. 16. 37.
[b] 17 áyat.
[c] His. 16. 39. 26 áyat.
[d] His. 6. 9.
[e] Yar. 25. 15, wag.
[f] His. 22. 4, 5.
[g] Zab. 75. 8. Yas. 51. 17.
[h] Yar. 2. 32. aur 3. 21. aur 13. 25. His. 22 12.
[i] 1 Sal 14 9. Naham. 9. 26.
[k] His. 20. 4. aur 22. 2.
[l] Yas. 58. 1.
[m] His. 16. 38, 45 áyat.
[n] His. 16 20, 21, 36, 45. aur 20. 26, 31.
[o] His. 22. 8.
[p] 2 Sal. 21. 4.
[q] Yas 57. 9.
[r] Rút 3. 3.
[s] 2 Sal. 9. 30. Yar. 4. 30.
[t] Ast. 1. 6. Yas. 57. 7. Amús 2. 8. aur 6. 4.
[u] Ams. 2. 17. His. 16. 18, 19. Hús. 2. 8.

siwá bayábán se ‖ Sabáíon ko láe; unhon ne háthon par kangan pahine aur siron par khushnumá táj rakhe the.

43 Tab main ne us kí bábat jo zinákarí karke burhiyá hogayí thí, kahá, Kyá yih log ab us se ziná karenge, aur wuh un se karegí?

44 Tad bhí we us pás gaye; jis tarah kisí chhinál ke pás játe hain, us hí tarah we un badzát 'auraton Aholah aur Aholibah ke pás gaye.

45 ¶ Lekin sádiq mard un ko wuh sazá denge[x], jo ziná-karnewálíon ko aur khúní 'auraton ko dí játí hai; ki we ziná-karnewálíán hain, aur khún un ke háthon men lagá[y].

46 Kyúnki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Main un par ek guroh charhá láúngá[z], aur unhen chhor dúngá, ki we zulm uth※áwen, aur lúte jáwen.

47 Aur wuh guroh un par sangsár karegí[a], aur apní talwáron se unhen már dálegí, un ke beton aur betíon ko qatl karegí, aur un ke gharon ko ág se jalá degí[b].

48 Is tarah se main badzátí ko zamín se kho dúngá[c], táki sárí 'auraten 'ibrat-pazír howen, aur tumhárí badzátí ke mutábiq na karen[d].

49 Aur we tumháre fisq o fajúr ká badlá tum se lenge, aur tum apne buton ke gunáhon kí sazá kí bardásht karoge[e], táki tum jano, ki Khudáwand YAHOWAH main hí hún[f].

‖ Yá, sharábíon ko.
x Hiz. 16. 38.
y 37 áyat.
z Hiz. 16. 40.
a Hiz. 16. 40.
b 2 Taw. 36. 17, 19. Hiz. 24. 21.
c Hiz. 23. 15. 27 áyat.
d Isa. 13. 11. 2 Pat. 2. 6
e 35 áyat.
f Hiz. 20. 38, 42, 44. aur 25. 5.

XXIV BAB.

1 Nabí ek ubaltí húí deg kí tamsíl látá, 6 aur us ke bayán men yih záhir kartá ki Yarúsalam zarúratan gárat kiyá jáegá. 15 Nabí hukm pátá ki apní jorú kí lásh par nauha na kare, 19 tá ki logon par yih áshkára ho, ki we áfaten jo Yahúdíon par áyá cháhtí thín to aisí barí hongí, ki un par nauha bhí karná námumkin hogá.

590.

PHIR nauwen baras ke daswen mahíne kí daswín táríkh men, KHUDAWAND ká kalám mujh tak pahunchá, aur us ne kahá, ki,

2 Ai ádamzád, áj ke din, hán, áj hí ke din[a] ká nám likh rakh: Sháh i Bábul ne 'ain isí din Yarúsalam par khurúj kiyá.

3 Aur us bágí khándán ke haqq men ek tamsíl bol[b], aur unhen kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Ek degcha charhá, hán, use charhá de, aur us men pání bhí dál[c].

4 Us ke muchche us men chhor de, achchhe achchhe muchche, ránen, aur sháne, aur suthrí suthrí haddíán us men bhar de.

5 Aur galla men se chun chunke le, aur us ke tale haddíán jalá, aur use khúb josh de; aur aisí ánch kar ki haddíán us men khúb paken.

6 ¶ Is liye Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Us khúní shahr par wáwailá hai[d], aur us deg par, jis men zangár lagá hai, aur us ká zangár us par se utárá nahín gayá! ek ek tukrá karke us men se nikál, aur us par qur'a na pare[e].

7 Kyúnki us ká khún us ke darmiyán hai; us ne nangí chatán par use bitáyá; zamín par use nahín giráyá ki khák men chhip jáe[f]:

8 Tá ki us ke bú'is se gazab názil ho, aur intiqám liyá jáwe, main ne us ká khún nangí chatán par lagá diyá, táki wuh dhámpá na jáe[g].

9 Is liye Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Wáwailá us khúní shahr par[h]! main índhan ká bará dher lagáúngá.

10 Lakríon ká ambár karo, ág sulgáo, gosht pakáo, aur lon mirch lagáo, aur haddíán bhí jalá do.

11 Tab khálí use angáron par dharo, ki us ká pítal garmáwe aur jale, aur us men kí nápákí gal jáe[i], aur us ká zangár faná howe.

12 Sakht mihnat se wuh thakátí, ki us ká bará zangár us men se nikal nahín játá, ág men bhí us ká zangár baná rahtá hai.

13 Terí nápákí men khabásat hai; kyúnki main tujhe pák kiyá cháhtá hún, par tú pák nahín hotí hai: tú apní nápákí se phir pák na hogí, jab tak main apná qahr tujh par názil na kar chukún[k].

14 Mujh KHUDAWAND ne yih kahá hai[l]; yih hojáegá, aur main use karúngá; main na hatúngá, na chhorúngá, na pachhtáúngá[m]: terí ráh aur tere kámon ke mutábiq terá insáf kiyá jáegá, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

15 ¶ Phir KHUDAWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

a 2 Sal. 25. 1. Yar 39. 1. aur 52. 4.
b Hiz. 17. 2.

c Dekho Yar. 1. 13. Hiz. 11. 3.
d Hiz. 22. 3. aur 23. 37. 9 áyat.
e Dekho 2 Sam. 8. 2. Yoel 3. 3. 'Abad. 11. Nahúm 3. 10.
f Ahb. 17. 13. Isa. 12. 16, 24.
g Mat. 7. 2.
h 3 áyat. Nahúm 3. 1. Hab. 2. 12.
i Hiz. 22. 15.
k Hiz. 5. 13. aur 8. 18. aur 16. 42.
l 1 Sam. 15. 29.
m Hiz. 5. 11.

16 Ai ádamzád, dekh, main terí ánkh kí piyárí ko marí se le lúngá, par tú mátam na kar, na royá kar, aur tere ánsú na bahen.

17 Chupke thandí sánsen bhar, murda par nauha mat kar[n], sir par apní pagrí bándh[o], aur pánwon men jútá pahin[p], aur apne honthon ko mat dhámp[q], aur 'awámm kí rotí mat khá.

18 So main ne subh ko logon se kalám kiyá, aur shám ko merí jorú mar gayí: aur main ne subh ko aisá kiyá, jaisá main ne hukm páyá thá.

19 ¶ Tab logon ne mujhe kahá, ki Kyá tú hamen na batáwegá, ki ham par kyá honewálá hai jo tú yún kartá hai[r]?

20 So main ne unhen kahá, ki KHUDAWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

21 Isráel ke gharáne ko kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Dekho, main apne maqdis ko, jo tumháre zor ká fakhr, aur tumhárí ánkh kí piyárí[s], aur dil kí mahbúb hai, nápák karúngá[t], aur tumháre bete aur tumhárí betíán, jinhen tum chhor gaye, talwár se máre parenge[u].

22 Aur tum aisá karoge jaisá main ne kiyá: tum apne honthon ko na dhámpoge, aur ádmíon kí rotí na kháoge[x].

23 Aur tumhárí pagríán tumháre siron par, aur tumhárí jútíán tumháre pánwon men hongí; aur tum nauha aur zárí na karoge[y], par apní sharárat ke sabab se ghuloge[z], aur ek dúsre ko dekh dekhke thandí sánsen bharoge.

24 Chunánchi Hizqiel tumháre liye nishán hai[a]: jaisá us ne kiyá, tum karoge: aur jab yih hojáegá[b], tum jánoge ki Khudáwand YAHOWAH main hún[c].

25 Aur tú, ai ádamzád, dekh, ki jis din main un se un ká zor[d], aur un kí shán o shaukat, aur un ke manzúr i nazar aur un ke dil ke margúb, ya'ne, un ke bete aur un kí betíán un se le lúngá;

26 Us din wuh, jo bhág nikle, tujh pás áwegá, ki tere kánon men yih sunáwe[e].

27 Us din terá munh us par jo bach niklá hai khul jáegá, aur tú bolegá, aur phir gúngá na rahegá[f]: so tú un ke liye ek nishán hogá[g], aur we jánenge, ki KHUDAWAND main hún.

XXV BÁB.

1 Bábat us intiqám ki jo Khudá Baní 'Ammún se, 8 aur Moáb aur Sha'ír se, 12 aur Adúm se, 15 aur Filistín se is bá'is lene par thá, ki unhon ne shekhíbáz hoke Yahúdíon se bad-sulúkí kí thí.

AUR KHUDAWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ai ádamzád, baní 'Ammún kí taraf[a] mutawajjih ho[b]; aur un ‖ kí barbádí kí peshíngoí kar.

3 Aur baní 'Ammún se kah, Khudáwand YAHOWAH ká kalám suno. Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Azbaski tú ne mere maqdis kí bábat jis waqt wuh nápák kiyá gayá, aur Isráel kí zamín kí bábat jis waqt wuh ujárí gayí, aur ahl i Yahúdáh kí bábat jis waqt asír hoke gaye, Ahá kahá[c];

4 Is liye dekh, main tujhe púrab ke logon ke qabza men kar dúngá, aur tú un kí milkíyat hogí, aur we tujh men apne liye gánw basáwenge, aur apne makán tere darmiyán biná karenge, aur tere mewa kháenge, aur terá dúdh píenge.

5 Aur main Rabbah[d] ko úntsálá, aur baní 'Ammún kí zamín ko bhersálá karúngá[e], aur tum jánoge, ki main KHUDAWAND hún[f].

6 Kyúnki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Azbaski tú ne tálíán bajáín[g], aur pánw máre, aur Isráel kí mamlukat kí barbádí par apní kamál 'adáwat se barí shádmání kí[h]:

7 Is liye, dekh, main apná háth tujh par chaláúngá[i], aur tujhe gair qaumon ke hawála karúngá, táki we tujh ko lút lewen; aur main tujhe logon men se kát dálúngá, aur mulkon men se tujhe nest o nábúd karúngá: main tujhe halák karúngá, aur tú jánegá ki KHUDAWAND main hún.

8 ¶ Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Azbaski Moáb[k] aur Sha'ír[l] kahte hain, ki Yahúdáh ká gharáná gair gurohon kí mánind hai:

9 Is liye, dekh, main Moáb ke pahlú ko, us ke shahron se, us kí sarhadd ke shahron se, jo zamín kí shaukat hain, Bait-Yasímot,

n Yar. 16. 5, 6, 7. o Dekho Ahb. 10. 6, aur 21. 10. p 2 Sam. 15. 30. q Mík. 3. 7. r Hiz. 12. 9. aur 37. 18. s Zab. 27. 4. t Yar. 7. 14. Hiz. 7. 20, 21, 22. u Hiz. 23. 47. x Yar. 16. 6, 7. 17 áyat. y Aiy. 27. 15. Zab. 78. 64. z Ahb. 26. 39. Hiz. 33. 10. a Yas. 20. 3. Hiz. 4. 3. aur 12. 6, 11. b Yar. 17. 15. Yúh. 13. 19. aur 14. 29. c Hiz. 6. 7. aur 25. 5. d 21 áyat. e Hiz. 33. 21, 22. f Hiz. 3. 26, 27. aur 29. 21. aur 33. 22.

590. g 24 áyat. a Yar. 49. 1, wag. Hiz. 21. 28. 'Amús 1. 13. Saf. 2. 8. b Hiz. 6. 2. ‖ aur 35. 2. 'Ibrání men, un ke bar-khiláf. c Amś. 17. 5. Hiz. 26. 2. d Hiz. 21. 20. e Yas. 17. 2. aur 32. 14. Saf. 2. 14, 15. f Hiz. 24. 24. aur 26. 6. aur 35. 9. g Aiy. 27. 23. Nau. 2. 15. Saf. 2. 15. h Hiz. 36. 5. Saf. 2. 8, 10. i Hiz. 35. 3. k Yas. 15, aur 16. Abwáb. Yar. 48. 1, wag. 'Amús 2. 1. l Hiz. 35. 2, 5, 12.

Peshtar MASÍH se, 590.

aur Ba'al-Ma'ún, aur Qaryataim, khol dúṉgá;

10 Aur maiṉ púrab ke logoṉ ko[m] baní 'Ammún kí mukhálafat meṉ un ká mamlúk karúṉgá, táki qaumoṉ ke darmiyán baní 'Ammún ká zikr na rahe[n].

11 Aur maiṉ Moáb par 'adálat karúṉgá, aur we jáneṉge ki KHUDÁWAND maiṉ húṉ.

12 ¶ Khudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá hai, Azbaski Adúm ne ahl i Yahúdáh se kínakashí kí[o], aur un se apná intiqám leke baṛá gunáh kiyá,

13 Is liye Khudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá hai, ki Maiṉ apná háth Adúm par chaláúṉgá, aur us meṉ ke insán aur haiwán ko nábúd karúṉgá, aur Taiman se leke use wírán karúṉgá, aur we Dadán tak talwár se máre paṛeṉge.

14 Aur maiṉ apní guroh Isráel ke háth se Adúm par apná qahr názil karúṉgá[p], aur we mere gazab aur khashm ke mutábiq Adúm se sulúk kareṉge; so we wuh intiqám jo maiṉ letá ma'lúm kareṉge, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

15 ¶ Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, Azbaski Filistíoṉ ne[q] apná intiqám khíṉchá, aur dil kí kínawarí se badlá liyá[r], tá ki qadím 'adáwat ke sabab use halák kareṉ;

16 Is liye Khudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá hai, Dekh, maiṉ Filistíoṉ par apná háth chaláúṉgá[s], aur Karetíoṉ[t] ko káṭ ḍálúṉgá, aur samundar ke sáhil ke báqí logoṉ ko halák karúṉgá[u].

17 Aur maiṉ qahr kí ghurkíoṉ ke sáth un se baṛá intiqám lúṉgá[x], aur jab maiṉ un se badlá le chuká, to we jáneṉge ki KHUDÁWAND maiṉ húṉ[y].

XXVI BÁB.

1 Khudá Súr shahr ko dhamkátá hai is liye ki us ne Yarúsalam kí hiqárat kí thí. 7 Bábal us ikhtiyár kí jo Nabúkadrazar ko milá thá, ki use le lewe. 15 Daryáí musáfiroṉ aur rahnewáloṉ kí hairání jo húí jis waqt us shahr kí gárat kí khabar unheṉ milí thí, aur nauha-garí jo unhoṉ ne us ke úpar kí.

AUR gyárahweṉ baras ke pahle din yúṉ húá, ki KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ai ádamzád, azbaski Súr[a] ne Yarúsalam par ta'nazaní kí, aur kahá, ki Ahá[b], wuh jo qaumoṉ ke darwáza thí toṛí gayí hai; ab wuh mujh par máil hotí; maiṉ bhar jáúṉgí, ki wuh ujaṛ gayí hai:

3 Is liye Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, Dekh, ai Súr, maiṉ terá mukhálif húṉ, aur bahutsí qaumoṉ ko tujh par chaṛhá láúṉgá, jis tarah se samundar apní maujoṉ ko chaṛhá látá hai.

4 Aur we Súr kí shahrpanáh ko toṛ ḍáleṉge, aur us ke burjoṉ ko ḍhá deṉge, aur maiṉ us kí miṭṭí us par se jháṛ phenkúṉgá, aur use nangí chaṭán kar dúṉgá[c].

5 Wuh samundar ke darmiyán[d] jál bichháne ká maqám hogí, kyúṉki maiṉ hí ne kahá, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai; aur wuh qaumoṉ ke liye ek lúṭ hogí.

6 Aur us kí beṭián jo sáhil par haiṉ talwár se márí paṛeṉgí, aur we jáneṉgí ki maiṉ KHUDÁWAND húṉ[e].

7 ¶ Kyúṉki Khudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá hai, Dekh, maiṉ Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ko, jo sháhansháh hai[f], ghoṛoṉ aur rathoṉ aur ghuṛchaṛhoṉ, aur faujoṉ, aur bahutse logoṉ ke sáth shimál se chaṛhá láúṉgá.

8 Wuh terí beṭioṉ ko, jo sáhil par haiṉ, talwár se qatl karegá, aur tere muqábil burj banáwegá[g], aur tere barábar ek damdama bándhegá, aur terí barbádí par sipareṉ pakṛegá.

9 Wuh apne manjaníq terí shahrpanáh ke sámhne lagáwegá, aur apne tabaroṉ se tere burjoṉ ko ḍhá degá.

10 Us ke ghoṛoṉ kí kasrat ke sabab dhúl jo uṛegí tujhe ḍhámp degí: us ke ghuṛ-chaṛhoṉ aur gáṛíoṉ aur un ke pahiyoṉ kí gaṛgaṛáhaṭ kí áwáz se terí díwáreṉ kámp jáeṉgí, jab wuh tere pháṭakoṉ meṉ ghus jáegá, jis tarah kisí shahr meṉ ghus játe haiṉ, jab us meṉ rakhna hogayá.

11 Wuh apne ghoṛoṉ ke sumoṉ tale terí sárí saṛakoṉ ko kuchal ḍálegá, aur wuh talwár se tere logoṉ ko qatl karegá, aur terí tawánáí ke sutún zamín se barábar hojáeṉge.

12 Aur we terí daulat lúṭ leṉge, aur tere asbáb i tijárat ko gárat kareṉge, aur we terí díwáreṉ toṛ

Marginal references: [m] 4 áyat. [n] Hiz. 21. 32. [o] 2 Taw. 28. 17. Zab. 137. 7. Yar. 49. 7, 8, wag. Hiz. 35. 2, wag. 'Amús 1. 11. 'Abad. 10. wag. (590.) [p] Dekho Yas. 11. 14. Yar. 49. 2. (590.) [q] 2 Taw. 28. 18. [r] Yar. 25. 20. aur 47. 1, wag. Yúel 3. 4 wag. 'Amús 1. 6 [s] Saf. 2. 4, wag. [t] 1 Sam. 30. 14. [u] Yar. 47. 4. [x] Hiz. 5. 15. [y] Zab. 9. 16. (588.) [a] Yas. 23. Yar. 25. 22. aur 47. 4. 'Amús 1. 9. Zak. 9. 2. [b] Hiz. 25. 3. aur 36. 2. [c] 14 áyat. [d] Hiz. 27. 32. [e] Hiz. 25. 5. [f] 'Az. 7. 12. Dán. 2. 37. [g] Hiz. 21. 22.

Peshtar MASÍH se, 588.

dálenge, aur tere rang-mahallon ko dhá denge, aur tere patthar aur lakre aur terí miṭṭí samundar ke darmiyán ḍál denge.

13 Aur main tere gáne kí áwáz band kar dúngá[h], aur terí barbaton kí sadá phir suní na jáegí[i].

14 Aur main tujhe nangí chaṭán karúngá: tú jál phailáne kí jagah hogí[k]; tú phir banáí na jáegí; kyúnki main KHUDÁWAND ne yih kahá hai, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

15 ¶ Khudáwand YAHOWAH Súr se yún kahtá hai, ki Jazáir tere gir parne ke shor se, jis waqt tere zakhmí karáhte hain, aur tú qatl-gáh hojátí, kyún na tharthar-áwenge[l]?

16 Tab samundar ke sáre sardár[m] apne takhton par se utrenge[n], aur apní sháhána posháken utár dálenge, aur apne búṭedár pairáhan utár phenkenge; we thartharí kí poshák pahinke khák par baiṭhenge[o]; we har dam kámpenge[p], aur tujhe dekh dekhke hairat-zada honge[q].

17 Aur we tujh par yih nauha karenge[r], aur tujhe kahenge, Háe, tú kaisí nábúd húí, jo daryáí musáfiron se ábád thí. wuh bastí jo siṭúda thí, jo samundar men zoráwar thí[s], wuh aur us ke báshindagán, ki jin se we sab jo us men ámad o shud karte the haul kháte the!

18 Ab jazíra tere girne ke din kámpte hain[t]; hán, samundar ke ṭápú tere anjám se ghabráte hain.

19 Kyúnki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Jab main tujhe, un shahron ke mánind jo be-chirág hain, wírán kar dúngá, jab main tujh par daryá bahá dúngá, aur tú bare bare pání tale chhip jáegí:

20 Tab main tujhe un samet, jo garhe men utar játe[u], puráne waqt ke logon ke darmiyán tale utárúngá, utárúngá, aur zamín kí un nasheb jághon par, jo qadím se ujár hain, un ke sáth, jo garhe men utar játe, tujhe biṭháúngá, táki tú phir ábád na howe; par main zindon ke mulk[x] ko shaukat dúngá.

21 Main tujhe já e 'ibrat karúngá[y], aur tú nábúd hogí; harchand terí talásh kí jáwe, tú kahín abad tak páí na jáwe[z], Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

[h] Yas. 14. 11. aur 24. 8. Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10.
[i] Yas. 23. 16. Hiz. 28. 13. Muk. 18. 22.
[k] 4, 5 áyaten.
[l] Yar. 49. 21. 18 áyat. Hiz. 27. 28. aur 31. 16.
[m] Yas. 23. 8.
[n] Yún. 3. 6.
[o] Aiy. 2. 13.
[p] Hiz. 32. 10.
[q] Hiz. 27. 35.
[r] Hiz. 27. 32. Muk. 18. 9.
[s] Yas. 23 4.
[t] 15 áyat.
[u] Hiz. 32. 18, 24.
[x] Hiz. 32. 23, 26, 27, 32.
[y] Hiz. 27. 36. aur 28. 19.
[z] Zab. 37. 36.

XXVII BÁB.

1 Súr ke bázáron kí bábat, ki un men sab tarah kí ajnás i tijárat maujúd hain. 26 Shahr kí barí tabáhí jo húí, jis ko kisí tadbír se shahrwále dúr na kar sake.

PHIR KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ai ádamzád, tú Súr par nauha ká shurú' kar[a];

3 Aur Súr se kah, Ai tú, jis ne samundar ke 'ain madkhal men jagah páí[b], aur bahutse ṭápúon ke logon ke liye ek tijárat-karnewálí hai[c], Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Ai Súr, tú kahtí hai, ki Merá kamál husn hai[d].

4 Terí sarhadden samundar ke darmiyán hain: tere mi'máron ne terí khushnumáí ko kámil kiyá hai.

5 We Sanír[e] ke sanaubaron se tere jaházon kí takhtíán banáte the: we Lubnán ke saro káṭke tere liye mastúl banáte the.

6 We Basan ke balút leke tere ḍándon ko banáte the; tere níshemanon ko buqs kí lakrí se jise we Kittíon ke jazíron se[f] láte the, aur háthí-dánt se jise we us men jarte the, taiyár karte the.

7 Tú apne pál ke liye Misr ke búṭedár katán phailátí thí; kabúdí aur argawání se, jo Ilísah ke ṭápúon se láe gaye, terá shamiyána thá.

8 Saidá aur Arwád ke rahnewále tere ḍánḍí the; aur ai Súr, tere dánishmand log, jo tere darmiyán the, we tere nákhudá the.

9 Jabal[g] ke puráne aur dánishmand log tere darmiyán the, ki ‖jaház ke rakhna band karen: samundar ke sáre jaház, aur un ke malláh tujh men házir the, ki tere liye tijárat ká kám karen.

10 Fárs aur Lúd aur Fút[h] ke log tere lashkar men the, aur tere bahádur the: we sipar aur khod tere bích men laṭkáte, aur we tujhe raunaq bakhshte the.

11 Arwád ke mard, terí hí fauj ke sáth, cháron taraf terí shahrpanáh par khare the, aur Jammadí log tere burjon par házir the: unhon ne apní siparen cháron taraf terí díwáron par laṭkáín aur tere jamál ko kámil kiyá[i].

Peshtar MASÍH se, 588.

[a] His. 19. 1. aur 26. 17. aur 28. 12. aur 32. 2.
[b] Hiz. 28. 2.
[c] Yas. 23. 3.
[d] Hiz. 28 12.
[e] Ist. 3. 9.
[f] Yar. 2. 10.
[g] 1 Sal. 5. 18. Zab. 83. 7.
‖ Yá, *kalápatti karen.*
[h] Yar. 46. 9. Hiz. 30. 5. aur 38. 5.
[i] 3 áyat.

12 Tarsís[k] sáre mál kí kasrat ke sabab tere sáth tijárat kartá thá; we rúpá, aur lohá, aur rángá, aur sísá láke tere bázár men baipár karte the.

13 Yúnán, Túbal, aur Masak[l] tere tujjár the; we tere bázár men ádmíon[m] aur pítal ke bartanon kí saudágarí karte the.

14 Ahl i Tujarmah[n] ne terí háṭon men ghoṛon aur chábuk-sawáron aur khachcharon kí tijárat kí.

15 Baní Dadán[o] tere saudágar the; bahut se jazáir ke log tere háth kí banáí húí chízen mol lete the: we 'iwaz men háthí ke kham-dár dánt aur abnús ke hadya láte the.

16 Arámí terí kárígaríon kí kasrat ke sabab tere sáth tijárat karte the; we shab-chirág, aur argawání, aur chikandozí, aur kattán, aur múngá, aur la'l láke tere bázár men len den karte the.

17 Yahúdáh aur Isráel ká mulk tere saudágar the; we Minyat[p] aur Pannag ká gehún, aur shahd, aur raugan, aur balsán[q] láke tere bázár men tijárat karte the[r].

18 Ahl i Dimishq terí dastkáríon kí kasrat ke sabab, aur qism qism ke mál kí bahutáyat ke bá'is, Halbún kí mai aur safed ún kí tijárat tere yahán karte the.

19 Wadán aur Yáwán Uzál se tere bázár men áte the; áb-dár fúlád, aur tejpát, aur bach tere bázár men we bechte the.

20 Dadán[s] terá saudágar thá, ki sawárí ke sáz o saranjám tere háth bechtá thá.

21 'Arab aur Qídár[t] ke sab amír tijárat kí ráh se tere 'iláqa-mand the; we barra, aur mendhe, aur bakrí leke tere sáth tijárat karte the.

22 Sabá[u] aur Ra'amah ke saudágar tere sáth saudágarí karte the; we har raqam ke khushbúdár masálih, aur har tarah ke qímatí patthar, aur soná, tere bázár men láke len den karte the.

23 Harrán[x], aur Kannah, aur 'Adan, aur Sabá[y] ke saudágar, aur Asúr, aur Kilmad ke, tere sáth saudágarí karte the.

24 Ye hí tere tujjár the; jo ‖ kimkhwáb, aur argawání, aur munaqqash shál-báb, aur saro ke sandúq ḍorí se kase húe jin men sab tarah ke búṭedár nafís kapṛe ke párcha the, terí tijáratgáh men bechne ke liye láte the.

25 Tarsís ke jaház[z] tere bázáron men terí ta'ríf gáte the: tú to ma'múr thí, aur samundar ke darmiyán[a] niháyat shán o shaukat rakhtí thí.

26 ¶ Tere ḍánḍí tujhe baṛe pání men láe; púrab kí hawá ne tujh ko daryá ke bích men toṛá hai[b].

27 Terá mál o asbáb, aur terá bázár, aur terí ajnás i tijárat, tere ahl i jaház, aur tere nákhudá, tere rakhnon ke marammat karnewále, aur tere kár o bár ke gumáshta, aur sáre jangí mard jo tujh men hain, us sáre amboh samet jo tere darmiyán faráham húá, terí tabáhí ke din samundar ke bích men girenge[c].

28 Tere nákhudáon ke chilláne ke shor se sárí nawáhí laraz jáengí[d].

29 Aur sáre ḍánḍí, aur ahl i jaház, aur samundar ke sáre nákhudá apne jah※zon par se utar áenge; we khushkí par khaṛe honge[e],

30 Aur apní áwáz buland karke tere sabab se chilláwenge, aur zár zár roenge, aur apne siron par khák uṛáwenge[f], aur rákh men loṭenge[g].

31 We tere liye apne sab bál ko munḍáwenge[h], aur ṭáṭ ke paṭke bándhenge, aur we tere liye dil kí talkh-kámí se roenge, aur jángudáz nauha karenge.

32 Aur nauha[i] karte húe terá marsiya paṛhenge, aur tujh par yún roke kahenge, Kaun Súr kí mánind hai[k], jo samundar ke darmiyán men tabáh húí?

33 Jab terá saudá samundar par se játá thá, tab tú bahut qaumon ko málámál kar detí thí[l]; tú apní daulat aur ajnás i tijárat kí kasrat se zamín ke bádsháhon ko daulatmand kartí thí.

34 Lekin jis waqt tú páníon ke gahrápon men samundar ke zor se ṭúṭ jáegí[m], to terí tijárat aur tere bích ká sárá amboh ek sáth gir jáegá[n].

35 Ṭápúon ke sáre rahnewále terí bábat hairat-zada honge[o], aur un ke bádsháh nipaṭ tarsán honge, aur un ká chihra zard ho hojáegá.

Peshtar MASÍH 588.

k Paid. 10. 4. 2 Taw. 20. 36. l Paid. 10. 2. m Muk. 18. 13. n Paid. 10. 3. Hiz. 38. 6. o Paid. 10. 7. p Qáz. 11. 33. q Yar. 8. 22. r 1 Sal. 5. 9, 11. Az. 3. 7. A'am. 12. 20. s Paid. 25. 3. t Paid. 25. 13. Yas. 60. 7. u Paid. 10. 7. 1 Sal. 10. 1, 2. Zab. 72. 10, 15. Yas. 60. 6. x Paid. 11. 31. 2 Sal. 19. 12. y Paid. 25. 3. ‖ 'ibrání men, kamálát.

z Zab. 48. 7. Yas. 2. 16. aur 23. 14. a 4 áyat. b Zab. 48. 7. c Ams. 11. 4. 34 áyat. Muk. 18. 9, wag. d Hiz. 26. 15, 18. e Muk. 18. 17, wag. f Aiy. 2. 12. Muk. 18. 19. g Ast. 4. 1, 3. Yar. 6. 26. h Yar. 16. 6. aur 47. 5. Mík. 1. 16. i Hiz. 26. 17. 2 áyat. k Muk. 18. 18. l Muk. 18. 19. m Hiz. 26. 19. n 27 áyat. o Hiz. 26. 15, 16.

Peshtar MASÍH se, 588.

36 Qaumon ke tujjár terá zikr sunke sansaná jáenge[p]; tú já e 'ibrat hogí, aur phir kadhí na hogí[q].

p Yar. 18. 16.
q Hiz. 26. 21.

XXVIII BÁB.

1 Bábat us iláhí áfat kí jo Wálí i Súr par is sabab se áí thí, ki us ne Khudá hí ke huzúr men bhí haulnák gustákhí kí thí. 11 Ek marsiya hai, jis men us kí qadím shaukat ká bayán hai ki kyúnkar gunáh se ghatáí gayí. 20 Bábat us áfat kí jo Saidá par áyá cháhtí thí. 24 Isráel ke ba-hál hojáne kí babat.

588.

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ai ádamzád, Wálí i Súr se kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Azbaski tere dil men ghamand samáyá, aur tú kahtá hai, ki Main ek Iláh hún[a], aur Iláhon ke takht par samundar ke bích men baithá hún[b], aur tú ne apná dil Iláh ká sá dil banáyá hai: agarchi tú Iláh nahín, balki insán hai[c]:

3 Dekh, tú Dániel se ziyáda dánishmand hai[d]; aisá koí bhed nahín jo we tujh se chhipá saken:

4 Tú ne apní hikmat aur khirad se mál hásil kiyá, soná aur rúpá apne khazánon men jam'a kar diyá:

5 Tú ne apní barí hikmat se, aur apní saudágarí se apní daulat bahut barháí[e], aur terá dil terí daulat ke bá'is phúlá hai:

6 Is liye Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, Azbaski tú ne apná dil Iláh ká sá dil banáyá;

7 Is liye, dekh, main tujh par pardesíon ko jo gurohon men haibatnák hain[f] charhá láúngá: we apní talwáren khínchke terí dánish kí khúbí kho denge, aur tere jamál ko nápák karenge.

8 We tujhe garhe men utárenge, aur tú un kí maut maregá jo samundar ke darmiyán maqtúl hote.

9 Kyá tú us ke áge jo tujhe qatl karegá kahegá, ki Main Iláh hún[g]? Tú apne qatl-karnewále ke háth men Iláh nahín, balki insán thahregá.

10 Jaise námakhtún marte hain[h], waise hí tú ajnabí ke háth se márá paregá, ki main hí ne kahá hai, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

11 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

12 Ai ádamzád, Súr ke bádsháh par yih nauha kar[i], aur us se kah, Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Tú khátim ul kamál húá, tú dánish se ma'múr, aur 'asl jamál hai[k].

13 Tú 'Adan men, bág Ulláh men[l], rahá kartá thá; har ek qímatí patthar terí poshák thá, yáqút i surkh, aur pukhráj, aur almás, aur azraq, aur sang i Sulaimání, aur zabarjad, aur nílam, aur zumurrud, aur gauhar i shab chirág, aur soná: terí dholkíon[m] aur bánsríon ke banáne ká kám tere yahán hotá rahá: jis din tú khalq kiyá gayá, we taiyár húín.

14 Tú ek masah kiyá húá Karúb thá, jo sáya bakhshtá thá[n], aur main ne tujhe Khudá ke muqaddas pahár par[o] rakhá thá; aur tú átashí pattharon ke darmiyán chaltá phirtá thá.

15 Tú apní paidáish ke din se apní ráh rasm men kámil thá, jab tak ki tujh men badkárí páí gayí.

16 Terí saudágarí kí firáwání ke sabab se unhon ne tujh men zulm bhí bhar diyá, aur tú khatákár thahrá: so main tujh ko Khudá ke pahár par se gandagí kí tarah phenk dúngá, aur tujh sáya bakhshnewále Karúb ko[p] átashí pattharon ke darmiyán se faná kar dúngá.

17 Terá dil apne husn par ghamand kartá thá[q]; tú ne apne jamál ke sabab se apní hikmat kho dí; main tujhe zamín par dál dúngá, bádsháhon ke áge tujhe dharúngá, tá ki we tujhe dekh len.

18 Tú ne apní sharáraton kí kasrat se, aur apní saudágarí kí nárástí se, apne maqdison ko nápák kiyá: is liye main tere andar men se ek ág nikálúngá, jo tujhe bhasam karegí, aur main tere sáre dekhnewálon kí ánkhon ke áge tujhe zamín par rákh kar dúngá.

19 Sab jo qaumon ke darmiyán tere jánnewále hain tujhe dekhke hairán honge: tú já e 'ibrat hogá, aur phir na hogá[r].

20 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

21 Ai ádamzád, Saidá[s] kí taraf mutawajjih ho[t], aur us kí barbádí kí khabar de, aur kah,

a 9 áyat.
b Yas. 31. 3.
c Hiz. 27. 3, 4.
d Zak. 9. 2.
e Zab. 62. 10. Zak. 9. 3.
f Hiz. 30. 11. aur 31. 12. aur 32. 12.
g 2 áyat.
h Hiz. 31. 18. aur 32. 19, 24, 25, 27.

Peshtar MASÍH se, 588.

i Hiz. 27. 2.
k Hiz. 27. 3.
3 áyat.
l Hiz. 31. 8, 9.
m Hiz. 26. 13.
n Dekho Khur. 25. 20.
16 áyat.
o Hiz. 20. 40.
p 14 áyat.
q 2, 5 áyaton.
r Hiz. 26. 21. aur 27. 36.
s Yas. 23. 4, 12. Yar. 25. 22. aur 27. 3. Hiz. 32. 30.
t Hiz. 6. 2. aur 25. 2. aur 29. 2.

Peshtar MASÍH se, 588.

22 Ḳhudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Dekh, main terá muḳhálif hún, ai Saidá, aur main tere darmiyán apne liye jalál páúngá[u], táki we ma'lúm karen, ki main ḲHUDÁWAND hún, jab main us men 'adálat karún[x], aur us men muqaddas ṭhahráyá jáún[y].

23 Main us men wabá bhejúngá, aur us kí galíon men ḳhún-afshání karúngá[z], aur maqtúl us ke darmiyán us talwár se, jo cháron taraf se us par chalegí, girenge; aur we ma'lúm karenge, ki main ḲHUDÁWAND hún.

24 ¶ Tab ahl i Isráel ke liye un kí cháron taraf ke logon men se jo unhen haqír jánte hain, koí chubhnewálá kánṭá, aur dukhánewálá ḳhár na rahegá[a], aur we jánenge, ki Ḳhudáwand YAHOWAH main hún.

25 Ḳhudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Jab main ahl i Isráel ko qaumon men se, jin men we parágauda ho gaye, jam'a karúngá[b], tab main qaumon kí ánkhon ke sámhne un se apní taqdís karáúngá[c], aur we us zamín men, jise main ne apne banda Ya'qúb ko diyá, basenge.

26 Aur we us men be-ḳhatar sukúnat karenge[d], aur makán banáwenge[e], aur angúristán lagáwenge[f], aur ba salámat búd o básh karenge, jab main un sabhon ko, jo cháron taraf se un kí hiqárat karte hain, sazá dúngá: aur we jánenge, ki main ḲHUDÁWAND un ká Ḳhudá hún.

[u] Ḳhur. 14. 4, 17. Hiz. 39. 13.
[x] Zab. 9. 16.
[y] Hiz. 20. 41. aur 36. 23. 25 áyat.
[z] Hiz. 38. 22.
[a] Gin. 33. 55. Yash. 23. 13.
[b] Yas. 11. 12. Hiz. 11. 17. aur 20. 41. aur 34. 13. aur 37. 21.
[c] 22 áyat.
[d] Yar. 23. 6. Hiz. 36. 28.
[e] Yas. 65. 21. 'Amús 9. 14.
[f] Yar. 31. 5.

XXIX BÁB.

1 Bábat us áfat kí jo Fira'ún par ái thí is liye ki us ne Isráel ke sáth dagábází kí thí. 8 Misr kí honewálí tabáhí ke haqq men. 13 Ḳhabar dí játí ki chális baras ke ba'd Misr phir ba-hál kiyá jáegá. 17 Azráh i darmáha Misr kí sarzamín Nabúkadrazar ko de dí játí. 21 Nubúwat se ma'lúm hojátá ki Isráel phir ek qaum hojáegá.

589.

DASWEN baras ke dasweu mahíne kí báraliwín táríḳh ko ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, tú Misr ke bádsháh Fira'ún[a] kí taraf mutawajjih ho[b], aur us kí aur sáre mulk i Misr kí honewálí ḳharábí kí ḳhabar de:

3 Báten kar, aur kah, ki ḲHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Dekh, ai Misr ke bádsháh Fira'ún, main terá muḳhálif hún[c]; wuh baṛá ghaṛiyál[d], jo apní nadíon ke bích leṭ rahtá hai, aur kahtá hai, ki Merí nadí merí hí hai, aur main ne use apne liye paidá kiyá[e].

4 Lekin main tere jabṛon men kánṭe aṭkáúngá[f], aur main aisá karúngá ki terí naddíon kí machhlíán tere chhilkon par chimṭengí, aur main tujhe terí nadíon ke darmiyán men se báhar khínch nikálúngá, aur terí nadíon kí machhlíán tere chhilkon par chimṭengí.

5 Aur main tujhe, hán, tujhe aur terí nadíon kí machhlíon ko bayábán men chhoṛ dúngá; tú khule húe maidán men paṛá rahegá; tú baṭorá na jáegá, aur na jam'a kiyá jáegá[g]; main ne tujhe maidán ke darindon aur ásmán ke parindon kí ḳhurák kar diyá hai[h].

6 Aur Misr ke sáre báshindagán jánenge, ki main ḲHUDÁWAND hún, is liye ki we Isráel ke gharáne ke liye faqat sarkande kí láṭhí the[i].

7 Jab unhon ne terá háth pakṛá, tú ṭúṭ gayá[k], aur un ká sárá kándhá pháṛ ḍálá; phir jab unhon ne tujh par takiya kiyá, tú ṭukṛá ṭukṛá ho gayá, aur un kí sárí kamaron ko band se ukhaṛwá ḍálá.

8 ¶ Is liye Ḳhudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Dekh, ek talwár tujh par láúngá[l], aur tere insán aur haiwán ko káṭ ḍálúngá.

9 Aur Misr kí zamín ujáṛ aur wírán ho jáegí, aur we jánenge ki main ḲHUDÁWAND hún; is liye ki us ne kahá hai, ki Nadí merí hí hai, aur main ne use paidá kiyá hai.

10 Dekh, is liye main terá aur terí nadíon ká muḳhálif hún, aur Misr kí zamín, ‖ Sawínch ke burj se[m] Kúsh kí sarhadd tak, ek laḳht wírán aur ujáṛ kar dúngá[n].

11 Insán ká pánw udhar na paṛegá, aur na haiwán ke pánw ká nishán us men hogá[o], kyúnki wuh chális baras tak ábád na howegí.

12 Aur wírán mulkon ke darmiyán Misr kí zamín ko wírán karúngá[p], aur ujáṛe húe shahron ke darmiyán us ke shahr chális baras tak ujáṛ rahenge, aur main Misríon ko qaumon men parágauda karúngá, aur unhen mulkon ke bích áwára karúngá.

[a] Yas. 19. 1. Yar. 25, 19. aur 44. 3, 26.
[b] Hiz. 28. 21.

Peshtar MASÍH se, 589.

[c] Yar. 44. 30. Hiz. 28. 22. 10 áyat.
[d] Zab. 74. 13, 14. Yas. 27. 1. aur 51. 9. Hiz. 32. 2.
[e] Dekho Hiz. 28. 2.
[f] Yas. 37. 29. Hiz. 38. 4.
[g] Yar. 8. 2. aur 16. 4. aur 25. 33.
[h] Yar. 7. 33. aur 34. 20.
[i] 2 Sal. 18. 21. Yas. 36. 6.
[k] Yar. 37. 5, 7, 11. Hiz. 17. 17.
[l] Hiz. 14. 17. aur 32. 11, 12, 13.
‖ Yá, Mijdál se Sawíneh tak.
[m] Ḳhur. 14. 2. Yar. 44. 1.
[n] Hiz. 30. 6. Hiz. 30. 12.
[o] Hiz. 32. 13.
[p] Hiz. 30. 7, 26.

Peshtar MASÍH 89, 589.

13 ¶ Lekin KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Chálís baras ke ákhir ákhir main Misríon ko un qaumon ke darmiyán se jahán we parágauda hogaye sametke ikaṭṭhe karúngá[q];

14 Aur main Misr ke asíron ko pher láúngá, aur unhen Fatrús kí zamín un ke watan men lauṭáúngá, aur we wahán haqír mamlukat[r] honge.

15 Un kí mamlukat sárí mamlukaton se ziyáda haqír hogí, aur phir qaumon par apne taín buland na karegí; kyúnki main unhen ghaṭáúngá, ki phir qaumon par hukm-ráni na karen.

16 Aur wuh phir Isráel ke ghaṛáne ke liye ásrá nahín hogí[s], ki we, jab un ke píchhe dekhne lagen, to un kí sharárat yád diláwenge; lekin jánenge, ki main Khudáwand YAHOWAH hún.

17 ¶ Satáíswen baras ke pahle mahíne kí pahlí táríkh KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

18 Ki Ai ádamzád, Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ne apní fauj se Súr kí kharábí par sakht khidmat karwáí hai[t]; har sir ganjá húá, aur har kandhá chhil gayá, par na us ne, aur na us ke lashkar ne, Súr ke liye aur us khidmat ke wáste jo us ne us kí kharábí men kí thí, kuchh darmáha páyá.

19 Is liye Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Dekh, main Misr kí zamín ko Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ke háth men kar dúngá; wuh us kí guroh ko asír karegá, aur us kí lúṭ ko lúṭ legá, aur us kí ganímat ko le legá, aur wuh us ke lashkar ká darmáha hogí.

20 Main ne Misr kí zamín us ke mihnatána men, us mihnat ke bá'is jo us ne us ke muqábil kí, use dí: kyúnki unhon ne mere liye mashaqqat khínchí thí[u], Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

21 ¶ Us din main aisá karúngá ki Isráel ke khándán ke síng men konpal phúṭe[x], aur tujhe un ke darmiyán munh kí kushádagí[y] 'atá karúngá, aur we jánenge, ki main Khudáwand YAHOWAH hún.

q Yas. 19. 23. Yar. 46. 26.
r Hiz. 17. 6, 14.
s Yas. 30. 2, 3. aur 36. 4, 6.
572.
t Yar. 27. 6. Hiz. 26. 7, 8.
u Yar. 25. 9.
x Zab. 132. 17.
y Hiz. 24. 27.

XXX BÁB.

1 *Misr aur us ke kumakion kí tabáh-hálí jo húá cháhtí thí.* 20 *Bábul ká bázú nayá zor pakṛegá, tá ki Misr ke bázú ko toṛ ḍál sake.*

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, nubúwat kar, aur kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Chilláke kaho, Afsos us din par[a]!

3 Kyúnki wuh din qaríb hai, hán, KHUDÁWAND ká din[b], badlíon ká din qaríb hai; wuh gair qaumon ká kháss waqt hogá.

4 Aur talwár Misr par áwegí, aur jab Misr men maqtúl girenge, aur we us kí guroh ko asír karke lejáenge[c], aur us kí bunyáden ḍhái jáengí[d], Kúsh ke logon ko shiddat ká dard lagegá.

5 Kúsh, aur Fút, aur Lúd, aur sáre mile jule log[e], aur Kúb, aur us sarzamín ke rahnewále jo 'ahdnáma rakhte, un ke sáth talwár se girenge.

6 KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Misr ke pushta gir jáenge, aur us ke zor ká ghamanḍ utárá jáegá; Mijdál se Sawíneh tak[f] we us men talwár se gir jáenge, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

7 Aur we wírán mulkon ke darmiyán wírán honge[g], aur ujáṛ shahron ke darmiyán us ke shahr ujáṛ rahenge.

8 Aur jab main Misr men ág bhaṛkáúngá, aur us ke sáre madadgár halák kiye jáenge, to we ma'lúm karenge, ki KHUDÁWAND main hún.

9 Us din bahutse elchí jaházon par baiṭhe húe[h] merí taraf se rawána honge, ki gáfil Kúshíon ko ḍaráwen; aur jaise Misr ke din men, waise hí un ko bhí shiddat ká dukh hogá: dekh, wuh átá hai.

10 Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Main Misr kí bhíṛ ko Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ke háth se miṭáúngá[i].

11 Wuh aur us kí guroh us ke sáth, jo qaumon ke darmiyán haibatnák hain[k], zamín ke ujáṛne ko láe jáenge, aur we Misr par apní talwár khínchke chaláenge, aur zamín ko maqtúlon se ma'múr karenge.

12 Aur main nadíon ko sukhá

Peshtar MASÍH 89, 572.
a Yas. 13. 6.
b Hiz. 7. 7, 12. Yúel 2. 1. Saf. 1. 7.
c Hiz. 29. 19.
d Yar. 50. 15.
e Yar. 25. 20, 24.
f Hiz. 29. 10.
g Hiz. 29. 12.
h Yas. 18. 1, 2.
i Hiz. 29. 19.
k Hiz. 28. 7.

Peshtar MASÍH se, 572.

dúngá[l], aur zamín ko sharíron ke háth bechúngá[m], aur main zamín aur us kí sárí ma'múrí ko ajnabíon ke háth se wírán karúngá; main KHUDÁWAND ne kahá hai.

13 Khudáwand YAHOWÁH yún farmátá hai, ki Main buton ko bhí torwáúngá, aur Núf men se múraton ko mitá dálúngá[n], aur áge ko Misr kí zamín ká koí bádsháh na hogá[o], aur Misr kí zamín men ek dahshat rakhúngá[p].

14 Aur Fatrús[q] ko wírán karúngá, aur ‖Zu'an[r] men ág bharkáúngá, aur No ká insáf karúngá[s].

15 Aur main ‖Sín par, jo Misr kí qúwat hai, apná qahr undelúngá, aur No kí guroh ko kát dálúngá[t].

16 Aur main Misr men ek ág lagá dúngá[u]: Sín niháyat dukhegí, aur No do tukre kí jáegí, aur Núf par har roz musíbat hogí.

17 ‖On aur ‖Fí-Basat ke jawán talwár se máre jáenge, aur ye asír hoke jáenge.

18 Aur Tihafnihís[x] men bhí din andherá hogá, jis waqt wahán Misr ke júon ko torúngá, aur us kí qúwat kí shaukat mit jáegí; aur wuh jo hai, us par badlí chhá jáegí, aur us kí betíán asír hoke jáengí.

19 Isí tarah se Misr kí 'adálat karke use sazá dúngá, aur we jánenge ki KHUDÁWAND main hún.

588.

20 ¶ Gyárahwen baras ke pahle mahíne kí sátwin táríkh ko yún húá, ki KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

21 Ai ádamzád, main ne Misr ke bádsháh Fira'ún ká bázú torá[y]; aur dekh, wuh bándhá nahín jáegá ki changá ho[z], us par pattíán kasí na jáengí, ki talwár pakarne ke liye mazbút ho.

22 Is liye Khudáwand YAHOWÁH yún farmátá hai, Dekh, main Misr ke bádsháh Fira'ún ká mukhálif hún, aur us ke bázúon ko, wuh jo pur-zor hai, aur wuh jo tútá thá, torúngá[a], aur us ke háth se talwár giráúngá.

23 Aur Misríon ko qaumon ke darmiyán tittar bittar karúngá[b], aur mulkon men bithráúngá.

24 Aur main Bábul ke bádsháh ke bázú ko qúwat bakhshúngá, aur apní talwár us ke háth men dúngá, lekin Fira'ún ke bázúon ko torúngá, aur wuh us ke áge, us gháyal kí mánind jo marne par ho, áh máregá.

25 Hán, sháh i Bábul ke bázúon ko qúwat bakhshúngá, aur Fira'ún ke bázú gir jáenge, aur jab apní talwár sháh i Bábul ke háth men dún, aur wuh us ko zamín i Misr par chaláwe, to we jánenge ki main KHUDÁWAND hún[c].

26 Aur main Misríon ko qaumon men parágauda karúngá[d], aur mulkon men áwára kar dúngá, aur we jánenge, ki main KHUDÁWAND hún.

XXXI BÁB.

1 Nabí Fira'ún se kaifiyat kartá, 3 ki Asúr kí shán o shaukat barí thí, par gurúr ke sabab wuh past-hál hogayá. 18 Áge se khabar detá ki Misr kí waisí past-hálí hojáegí.

AUR gyárahwen baras ke tísre mahíne kí pahlí táríkh ko yún húá, ki KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, sháh i Misr Fira'ún, aur us kí guroh se kah, ki Tú apní buzurgí men kis kí mánind hai[a]?

3 ¶ Dekh, Asúr Lubnán ká ek saro thá[b], jis kí dálíán khúbsúrat thín, aur pattíon kí kasrat se wuh khúb sáyadár thá, aur us ká qadd buland thá, aur us kí phungí ghaní shákhon ke darmiyán thí.

4 Pánion ne use bará kiyá[c], gahráo ne apní nahron se, jo us ke thále ke áspás járí ho rahí thín, use sarbuland kiyá, aur apne ábrezon ko maidán ke sáre darakhton par dauráyá.

5 Is liye jab wuh lahlaháyá, to pánion kí kasrat se us ká qadd maidán ke sáre darakhton se buland húá[d], aur us kí shákhen bahut, aur us kí dálíán daráz húín.

6 Hawá ke sáre parinda us kí shákhon par apne ghonsle banáte the[e], aur us kí dálíon ke níche sáre dashtí haiwán bachche jante the, aur sab barí barí qaumen us ke sáya tale bastí thín.

7 Yún bí wuh apní buzurgí men apní dálíon kí darází ke sabab khushnumá thá, ki us kí jar bare pánion ke kanáre thí.

---

l Yas. 19. 5, 6. m Yas. 19. 4. n Yas. 19. 1. Yar. 43. 12. aur 46. 25. Zak. 13. 2. o Zak. 10. 11. p Yas. 19. 16. q Hiz. 29. 14. ‖ Yá, Tánis. r Zab. 78. 12, 43. s Nahúm 3. 8, 9, 10. ‖ Yá, Pelúsíum. t Yar. 46. 25. u 8 áyat. ‖ Yá, Heliopulis. ‖ Yá, Púbástum. x Yar. 2. 16. y Yar. 48. 25. z Yar. 46. 11. a Zab. 37. 17. b 26 áyat. Hiz. 29. 12.

c Zab. 9. 16. d 23 áyat. Hiz. 29. 12. a 18 áyat. b Dán. 4. 10. c Yar. 51. 36. d Dán. 4. 11. e Hiz. 17. 23. Dán. 4. 12.

Peshtar MASÍH se, 588.

8 Khudá ke bág[f] ke saro use chhipá na sake, sanaubar us kí shákhon, aur sháh i balút us kí dálíon ke barábar na the, aur Khudá ke bág ká koí darakht us kí aisí bahár rakhtá na thá.

9 Main ne use us kí dálíon kí firáwání se husn bakhshá, yahán tak ki 'Adan ke sáre darakhton ko, jo bág i Khudá men the, us par rashk átá thá.

10 ¶ Is liye Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Is sabab se ki tú ne apne taín sarbuland kiyá, aur us ne apní phungí ko ghaní shákhon ke darmiyán únchá kiyá, aur us ke dil men us kí bulandí par gurúr samáyá[g];

11 Is liye main ne use gair qaumon men se ek zabardast ke qábú men kar diyá; yaqínan wuh us se sulúk karegá; main ne use us kí sharárat ke sabab nikál diyá.

12 Aur ajnabíon ne, aur unhon ne, jo qaumon men haibat-nák hain[h], use kát dálá, aur phenk diyá; paháron aur sárí wádíon par us kí shákhen gir parín[i], aur zamín kí sárí nahron ke áspás us kí dálíán torí gayín, aur zamín ke sáre log us ke sáya ke tale se nikal gaye, aur use chhor diyá.

13 Us ke kharába par hawá ke sáre parinda baithenge[k], aur us kí shákhon par maidán ke sáre charinda rahenge,

14 Táki sáre darakhton men se, jo páníon ke kanáre par hain, koí darakht apní bulandí se magrúr na ho, aur apní phungí ghaní shákhon ke darmiyán únchí na kare, aur un darakhton men se jo pání ko jazb karte hain, koí apní bulandí men un ke áspás na rahe; kyúnki we sab ke sab maut[l] ke qabú men kar diye gaye, aur zamín kí níchí jagahon men[m], baní Ádam ke darmiyán, un samet hain jo garhe men utre hain.

15 Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Jis din wuh gor men utrá, main ne mátam karwáyá, main ne us ke liye gahráo ko dhámpá, aur us kí nahron ko rok diyá, aur barí sailáben thahar gayín, aur main ne Lubnán ko us ke liye siyáhposh karwáyá, us ke liye maidán ke sáre darakht gashí men áe.

16 Jis waqt main ne usé, un samet jo garhe men girte hain, pátál men dálá[n], main ne aisá kiyá ki us ke girne ke shor se sab qaumen thartharáín[o], aur 'Adan ke sáre darakht, Lubnán ke chune húe aur achchhe[p], sab ne, jo pání ko jazb karte hain, zamín ke asfal ke darja men tasallí páí[q].

17 We bhí us ke sáth un tak jo talwár se máre gaye pátál men utar gaye, aur we bhí jo us ke bázú the, aur gair qaumon ke darmiyán us ke sáya tale baste the[r], wahín gaye.

18 ¶ Tú shán o shaukat men 'Adan ke darakhton men se kis kí mánind hai[s]? lekin tú 'Adan ke darakhton ke sáth zamín kí níchí jagahon men dálá jáegá: tú un samet jo talwár se máre gaye hain námakhtúnon ke darmiyán pará rahegá[t]. Yihí Fira'ún aur us kí sárí guroh hai, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

XXXII BÁB.

1 Nabí Misr par ek nauha kartá, ki use khabar milí thi ki wuh ek lakht haulnák waz'a se tabáh hojáegá. 11 Bábul ki talwár se us kí kharábí hojáegí. 17 Sab ná-makhtún gurohon ke darmiyán Misr-wálí guroh bhí pátál men dálí jáegí.

BÁRAHWEN baras ke bárahwen mahíne kí pahlí táríkh ko yún húá, ki KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, Misr ke bádsháh Fira'ún par nauha uthá[a], aur use kah, ki Tú qaumon ke darmiyán jawán sher kí mánind hai[b], aur tú daryáon ke ghariyál ká sá hai[c]; tú apní nahron men se nágáh nikal átá thá, aur tú ne apne pánwon se páníon ko tah o bálá kiyá, aur un kí nahron ko gadlá kar diyá[d].

3 Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Is liye main bahuterí qaumon ká amboh leke tujh par apná jál márúngá[e], aur we tujhe mere hí jál men báhar nikálenge.

4 Tab main tujhe khushkí men chhor dúngá[f], aur khule húe maidán par tujhe phenkúngá, aur hawá ke sáre parindon ko tujh par bitháúngá[g], aur tujh se sárí zamín ke darindon ko ser karúngá.

[f] Paid. 2. 8. aur 13. 10. Hiz. 28. 13.
[g] Dán. 5. 20.
[h] Hiz. 28. 7.
[i] Hiz. 32. 5. aur 35. 8.
[k] Yas. 18. 6. Hiz. 32. 4.
[l] Zab. 82. 7.
[m] Hiz. 32. 18.
[n] Yas. 14. 15.
[o] Hiz. 26. 15.
[p] Yas. 14. 8.
[q] Hiz. 32. 31.
[r] Nau. 4. 20.
[s] 2 áyat. Hiz. 32. 19.
[t] Hiz. 28. 10. aur 32. 19, 21, 24, wag.

Peshtar MASÍH se, 587.

[a] Hiz. 27. 2. 16 áyat.
[b] Hiz. 19. 3, 6, aur 38. 13.
[c] Hiz. 29. 3.
[d] Hiz. 34. 18.
[e] Hiz. 12. 13, aur 17. 20. Hús. 7. 12.
[f] Hiz. 29. 5.
[g] Hiz. 31. 13.

Peshtar MASÍH se, 587.

5 Aur terá gosht paháṛon par ḍálúngá[h], aur wádíon ko terí bulandí se bhar dúngá.

6 Aur main us zamín ko jis men tú pairtá thá paháṛon tak tere lahú se tar karúngá, aur nahren tujh se labrez hongí.

7 Aur jab main tujhe bujháúngá, to ásmán ko ḍhámpúngá, aur us ke sitáron ko be-núr karúngá, súraj ko badlí tale chhipáúngá, aur chánd apní roshní nahín degá[i].

8 Aur main ásmán ke sáre roshan sitáron ko tujh par tárík karúngá, aur merí taraf se terí zamín par táríkí chhá jáegí, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

9 Aur jab main terí shikastahálí ko, qaumon ke darmiyán, un mulkon men jin se tú náwáqif hai, mashhúr karúngá, to bahuterí qaumon ko dil-ázurda karúngá.

10 Balki bahuterí qaumon ko tere hál se hairán karúngá[k], aur un ke bádsháh tere liye bahut ḍarenge, jab main un ke áge apní talwár chamkáúngá, aur un men se har koí apní ján ke liye tere girne ke din har dam tharthar-áenge[l].

11 ¶ Kyúnki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Bábul ke bádsháh kí talwár tujh par niklegí[m].

12 Zabardaston kí talwár se, jo sab ke sab qaumon ke bích haibat-nák hain[n], main terí guroh ko márke ḍál dúngá; aur we Misr kí shaukat ko bigáṛenge, aur us kí sárí bhíṛ nest kí jáegí[o].

13 Aur main us ke sáre jánwaron ko baṛe páníon ke áspás se nábúd karúngá, aur áge ko na insán ke pánw unhen gadlá karenge, na haiwán ke sum unhen tah o bálá karenge[p].

14 Tab main un ke pánion ko gahrá kar dúngá, aur aisá karúngá ki un kí nadíán raugan kí tarah bahen, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

15 Jab main Misr kí zamín ko wírán karúngá, aur wuh mulk un se, jin se ma'múr thá, khálí ho-jáegá, jab main un ke sáre báshindon ko már ḍálúngá, tab we jánenge ki KHUDAWAND main hún[q].

16 Yih wuh marsiya hai[r] jise paṛhke we us par nauha karenge; qaumon kí beṭíán us ke liye nauha karengí; us ke liye, hán, Misr par, aur us kí sárí bhíṛ par nauha karengí, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

17 ¶ Bárahwen baras ke us mahíne ke pandrahwen din yún húá, ki KHUDAWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

18 Ai ádamzád, Misr kí bhíṛ par wáwailá kar, aur us ko aur námdár qaumon kí beṭíon ko, un ke sáth jo gaṛhe men girte hain, zamín kí níchí jagahon men girá de[s].

19 Husn men kaun tujh se afzal thá[t]? utar, aur ná-makhtúnon ke sáth paṛá rah[u].

20 We un ke darmiyán girenge jo talwár se máre paṛe hain: wuh talwár ke hawála kí gayí hai; use aur us kí sárí gurohon ko báhar khínch.

21 We jo zoráwaron ke darmiyán sab se zoráwar hain, pátál ke bích, use aur un ko jo us ke kumakí hain kahenge[x]; we utre hain, we ná-makhtún paṛe hain, talwár ke maqtúl[y].

22 Asúr aur us kí sárí guroh wahán hai; us kí cháron taraf un kí qabren hain; sab ke sab maqtúl, talwár ke giráe húe[z].

23 Us kí qabren gaṛhe ko andar us ke kináron men lagín[a], aur us kí sárí guroh us kí qabr ke girdágird hai; sab ke sab maqtúl, talwár ke giráe húe, jo zindon kí zamín men haibat ke bá'is the[b].

24 Ailám[c] aur us kí sárí guroh, jo us kí qabr ke girdágird hain, wahán hain; sab ke sab máre gaye, talwár se káṭe gaye, we zamín kí níchí jagahon men ná-makhtún utar gaye[d], jo zindon kí zamín men haibat ke bá'is the[e], lekin unhon ne un ke sáth jo gaṛhe men girte hain khijálat pái.

25 Unhon ne us ke liye aur us kí sárí guroh ke liye maqtúlon ke darmiyán ek bistar lagáyá hai: us kí qabren us ke girdágird hain; sab ke sab ná-makhtún, talwár ke máre paṛe: we zindon kí zamín men haibat ke bá'is the, lekin unhon ne un ke sáth jo gaṛhe men girte hain ruswáí uṭhái;

[h] Hiz. 31. 12.
[i] Yas. 13. 10. Yoel 2. 31. aur 3. 15. Amús 8. 9. Mat. 24. 29. Mark. 6. 12, 13.
[k] Hiz. 27. 35.
[l] Hiz. 26. 16.
[m] Yar. 46 26. Hiz. 30. 4.
[n] Hiz. 28. 7.
[o] Hiz. 29. 19.
[p] Hiz. 29. 11
[q] Khur. 7. 5. aur 14. 4, 18. Zab 9. 16. Hiz. 6. 7.
[r] 2 Sam. 1. 17. 2 Taw. 35. 25. Hiz. 26. 17. 2 áyat.
[s] Hiz. 26. 20, aur 31. 14.
[t] Hiz. 31. 2, 18.
[u] 21, 24 áyaten, wag. Hiz. 28. 10.
[x] Yas. 1. 31 aur 14. 9, 10. 27 áyat.
[y] 19, 25 áyaten, wag.
[z] 24, 26, 29, 30 áyaten.
[a] Yas. 14. 15.
[b] Hiz. 26. 17. 24, 25, 26, 27, 32. áyaten.
[c] Yar. 49. 34, wag.
[d] 21 áyat.
[e] 23 áyat.

Peshtar MASÍH se, 587.

wuh maqtúloṉ ke darmiyán dhará gayá.

26 Masak, aur Túbal[f], aur us kí sárí guroh waháṉ hai; us kí qabreṉ us ke girdágird haiṉ; sab ke sab ná-makhtún, talwár ke maqtúl[g], agarchi we zindoṉ kí zamín meṉ haibat ke bá'is the.

27 Kyá we un baháduroṉ ke sáth[h] jo ná-makhtúnoṉ meṉ se gir gaye, jo apne jang ke hathyároṉ samet pátál meṉ utar gaye, paṛe na raheṉge? un kí talwáreṉ un ke siroṉ tale rakhí gayí thíṉ, aur un ke gunáh un kí haḍḍioṉ par haiṉ, ki we zindoṉ kí zamín meṉ haibat ke bá'is the?

28 Aur tú ná-makhtúnoṉ ke darmiyán toṛí jáegí, aur talwár ke maqtúloṉ ke sáth leṭegí.

29 Waháṉ Adúm[i] bhí hai, us ke bádsháh, aur us ke sáre amír, ki báwujúde ki un kí qúwat thí, taubhí talwár ke maqtúloṉ ke pás dhare haiṉ; we ná-makhtúnoṉ ke sáth, aur un ke sáth jo gaṛhe meṉ girte haiṉ raheṉge.

30 Shimál[k] ke hákimán sab ke sab, aur sáre Saidání[l] jo maqtúloṉ ke sáth utar gaye, waháṉ haiṉ; we apne ru'ab samet apní zoráwarí kí bábat sharminda húe, we talwár ke maqtúloṉ ke sáth námakhtún paṛe haiṉ, aur un ke sáth jo gaṛhe meṉ utre áp apní ruswáí uṭháte haiṉ.

31 Fira'ún unheṉ dekhegá, aur use apní sárí guroh kí bábat tasallí áwegí[m], háṉ, Fira'ún aur us ke sáre lashkar kí bábat, jo talwár se maqtúl haiṉ, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

32 Kyúṉki maiṉ ne zindoṉ kí zamín meṉ apní haibat ḍálí: aur wuh talwár ke maqtúloṉ ke sáth ná-makhtúnoṉ ke darmiyán dhará jáegá, háṉ, Fira'ún aur us kí sárí guroh, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

XXXIII BAB.

1 Nigahbán ke kám ká zikr hotá, ki logoṉ ko har ek khatra se hoshyár karná us kí farz hai; 7 is liház se Hizkiel ko hukm diyá játá ki us tarah kí áyáḥí logoṉ ko bakhshe. 10 Khudá apná intizám táiboṉ kí aur badáwat karnewáloṉ kí bábat haqq o wájib ṭhahrátá 17 Wuh apná insáf do bara logoṉ par jatátá. 21 Nabí, is ki khabar páne par ki Yarúsalam márá paṛá, tamám mulk kí honewálí wiráni kí peshíngoí kartá. 30 Bábat us iláhí afal kí jo un logoṉ par jo nabioṉ se hagsí ṭhaṭṭhá karte the áyá cháhtí thí.

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, tú apní qaum ke logoṉ se[a] yih kahkar bol, ki Jis waqt maiṉ kisí zamín par talwár chaláúṉ[b], aur us zamín ke log apní sarhaddoṉ ke mardoṉ meṉ se ek ko leṉ, aur use apná nigahbán[c] ṭhahráweṉ,

3 Aur wuh, jab talwár ko apní sarzamín par áte dekhe, turhí phúṉke, aur logoṉ ko hoshyár kare;

4 Tab jo koí turhí kí áwáz sune aur hoshyár na howe, aur talwár áwe, aur use már ḍále, to us ká khún usí ke sir par hogá[d]:

5 Us ne turhí kí áwáz suní, aur hoshyár na húá: us ká khún usí par hogá. Par wuh jo hoshyár hotá, to apní ján bachátá.

6 Par agar nigahbán talwár ko áte dekhe, aur turhí na phúṉke, aur log hoshyár kiye na jáweṉ, aur talwár áí, aur un ke darmiyán se kisí ko lejáwe, wuh to apní badkárí meṉ márá paṛá[e]; lekin maiṉ nigahbán ke háth se us ke khún kí báz-purs karúṉgá.

7 ¶ So tú, ai ádamzád, ki maiṉ ne tujhe ahl i Isráel ká nigahbán muqarrar kiyá[f], mere muṉh ká kalám sun rakh, aur merí taraf se unheṉ hoshyár kar.

8 Jab maiṉ sharír se kahúṉ, ki Ai sharír, tú yaqínan maregá, aur us waqt agar tú sharír se na kahe, aur use us kí bad-ráhí se ágáh na kare, wuh sharír to apní badkárí meṉ maregá, par maiṉ tere háth se us ke khún kí báz-purs karúṉgá.

9 Lekin agar tú us sharír ko chitáwe ki wuh apní burí ráh se báz áwe, agar us waqt wuh apní ráh se báz na áwe, to wuh apní badkárí meṉ maregá, lekin tú ne apní ján bacháí hai.

10 Is liye, ai ádamzád, tú ahl i Isráel se kah, ki Tum yih kahte húe bolte ho, ki Agar hamárí khatáeṉ, aur hamáre gunáh ham par haiṉ, aur ham un meṉ ghulte rahte[g], to ham jíte kyúṉkar haiṉ[h]?

11 Tú un se kah, ki Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam hai, ki sharír ke marne meṉ mujhe kuchh khushí nahíṉ[i], balki us meṉ

Marginal references:
f Paid. 10. 2. Hiz. 27. 13. aur 38. 2.
g 19, 20 áyaten, wag.
h 21 áyat. Yas. 14. 18, 19.
i Hiz. 25. 12, wag.
k Hiz. 38. 6, 15. aur 39. 2.
l Hiz. 28. 21.
m Hiz. 31. 16.
a Hiz. 3. 11.
b Hiz. 14. 17.
c 2 Sam. 18. 24, 25. 2 Sal. 9. 17. 7 áyat. Hos. 9. 8.
d Hiz. 18. 13.
e 8 áyat.
f Hiz. 3. 17, wag.
g Hiz. 24. 23.
h Yúṉ Yas. 49. 14. Hiz. 37. 11.
i 2 Sam. 14. 14. Hiz. 18. 23, 32. 2 Pat. 3. 9.

Peshtar MASÍH se, 587.

hai, ki sharír apní ráh se báz áwe, aur jíe: báz áo, tum apní burí ráhon se báz áo; tum káhe ko maroge, ai ahl i Isráel[k]?

12 Is liye, ai ádamzád, apní ummat ke farzandon se yún kah, ki Sádiq kí sadáqat us ke gunáh ke din use na bacháwegí[l], aur sharír kí sharárat jo hai, so jis din men us se báz áwegá, wuh apní sharárat ke sabab nahín giregá[m], aur sádiq apní sadáqat ke sabab jis din ki wuh gunáh kare bach nahín sakegá.

13 Jab main sádiq se kahún, ki Tú yaqínan jíegá; agar wuh apní sadáqat par takiya kare, aur nárástí kare, to us kí sárí sadáqaten yád na hongí[n]; lekin us gunáh ke sabab se, jo us ne kiyá hai, marjáegá.

14 Phir jab sharír se kahún, ki Tú yaqínan maregá; agar wuh apní khatáon se báz áwe, aur 'adálat o sadáqat kare[o],

15 Agar wuh sharír girau jo us ke pás ho málik ko pher de[p], aur jo us ne lúṭ liyá hai wápas kare[q], aur zindagání ke qánúnon[r] par chale, aur nárástí na kare: to wuh yaqínan jíegá, wuh nahín maregá.

16 Us kí khatáon men se jo us ne kín, ek bhí us ke munh par dharí na jáegí[s]; us ne 'adálat o sadáqat kí hai, wuh yaqínan jíegá.

17 ¶ Par terí ummat ke farzand kahte hain, ki KHUDAWAND kí ráh barábar nahín[t]: lekin we jo hain, unhín kí ráh hamwár nahín.

18 Agar sádiq apní sadáqat chhoṛke badkárí kare, to wuh yaqínan us badkárí ke sabab se maregá[u].

19 Phir agar sharír apní sharárat se báz áwe, aur 'adálat o sadáqat kare, to unhín ke sabab se jíegá.

20 ¶ Tis par bhí tum kahte ho, ki KHUDAWAND kí ráh barábar nahín hai[x]. Ai ahl i Isráel, main tum men se har ek kí us kí ráh ke mutábiq 'adálat karúngá.

21 ¶ Hamárí asírí[y] ke bárahwen baras ke daswen mahíne kí pánchwín táríkh ko yún húá, ki ek shakhs jo Yarúsalam se bhág niklá thá mujh pás áyá[z], aur bolá, ki Shahr márá paṛá[a].

22 Aur shám ke waqt us bhágnewále ke pahunchne se peshtar KHUDAWAND ká háth mujh par thá[b], aur us ne merá munh khulwá diyá, us waqt tak ki wuh ádmí fajr ko mere pás áyá: hán, us hí ne merá munh khulwá diyá, aur main phir gúngá na rahá[c].

23 Tab KHUDAWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

24 Ai ádamzád[d], Isráel kí zamín ke wíránon[e] ke báshinda yih kahte húe bolte hain, ki Abirahám ek hí thá, aur wuh zamín ká wáris húá[f], par ham bahut hain, zamín hamen mírás men dí jáegí[g].

25 Is liye tú un se kah de, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Tum lahú samet kháte ho[h], tum apne buton kí taraf ánkh uṭháke dekhte ho[i], aur khún-rezí karte ho[k]: kyá tum zamín ko mírás men páoge?

26 Tum apní talwár par takiya karte ho, tum makrúh kám karte ho, aur tum men se har koí apne hamsáya kí jorú ko nápák kartá hai[l]: kyá tum zamín ko mírás men páoge?

27 Tú unhon se yún kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, we jo wíránon men[m] hain talwár se máre paṛenge, aur use jo khule maidán men hai, darindon ko dúngá ki nigal jáen[n], aur we jo qil'on aur gáron[o] men hain, marí se marenge.

28 Kyúnki main zamín ko ek lakht ujáṛ dúngá[p], aur us kí qúwat ká ghamand[q] játá rahegá, aur Isráel ke paháṛ wírán honge[r], yahán tak ki koí guzregá nahín.

29 Aur jab main un ke sáre makrúh kámon ke sabab, jo unhon ne kiye hain, zamín ko wírán kar dúngá, to we jánenge ki main KHUDAWAND hún.

30 ¶ Aur ai ádamzád, hanoz terí qaum ke log díwáron ke pás, aur gharon ke ástánon par, terí bábat guftogú karte hain, aur ek dúsre se, hán, har koí apne bháí se yih kahke boltá hai, ki Á, aur us bát ko, jo KHUDAWAND se nikal átí hai, sun[s].

31 Aur we tujh pás áte hain, jis tarah se log áte[t], aur merí guroh ke mánind tere áge baiṭhe hain[u], aur terí báten sunte hain, par un

[k] Hiz. 18. 31.
[l] Hiz. 3. 20. aur 18. 24, 26, 27.
[m] 2 Taw. 7. 14.
[n] Hiz. 3. 20. aur 18. 24.
[o] Hiz. 3. 18, 19. aur 18. 27.
[p] Hiz. 18. 7.
[q] Khur. 22. 1, 4. Ahb. 6. 2, 4, 5. Gin. 5. 6, 7. Lúq. 19. 8.
[r] Ahb. 18. 5. Hiz. 20. 11, 13, 21.
[s] Hiz. 18. 22.
[t] 20 áyat. Hiz. 18. 25, 29.
[u] Hiz. 18. 26, 27.
[x] 17 áyat. Hiz. 18. 25, 29.
[y] Hiz. 1. 2.
[z] Hiz. 24. 26
[a] 2 Sal. 25. 4.
[b] Hiz. 1. 3.
[c] Hiz. 24. 27.
[d] Hiz. 34. 2.
[e] 27 áyat. Hiz. 36. 4.
[f] Yas. 51. 2. A'am. 7. 5.
[g] Dekho Mík. 3. 11. Mat. 3. 9. Yúh. 8. 39.
[h] Paid. 9. 4. Ahb. 3. 17. aur 7. 26. aur 17. 10. aur 19. 26. Ist. 12. 16.
[i] Hiz. 18. 6.
[k] Hiz. 22. 6, 9.
[l] Hiz. 18. 6. aur 22. 11.
[m] 24 áyat.
[n] Hiz. 39. 4.
[o] Qáz. 6. 2. 1 Sam. 13. 6.
[p] Yar. 44. 2, 6, 22. Hiz. 36. 34, 35.
[q] Hiz. 7. 24. aur 24. 21. aur 30. 6, 7.
[r] Hiz. 6. 2, 3, 6.
[s] Yas. 29. 13.
[t] Hiz. 14. 1. aur 20. 1, wag.
[u] Hiz. 8. 1.

par 'amal nahíṉ kareṉge; kyúṉki we apne muṉh se bahutsí ulfat záhir karte[x], par un ká dil lálach par dauṛtá hai[y].

32 Aur dekh, tú un ke áge aisá hai jaise ek shakhs ká dil-chasp rág jo khush-ilhán ho, aur bájá khúb bajá sake; kyúṉki we terí báteṉ sunte haiṉ, par un par 'amal nahíṉ karte.

33 Aur jab yih wáqi' hogá[z] (dekh, ki aisá wáqi' hogá,) tab we jáneṉge ki hamáre darmiyán ek nabí thá[a].

XXXIV BÁB.

1 *Nabí charwáhoṉ ko malámat kartá.* 7 *Hukm, jo Khudá ne un par kiyá.* 11 *Kyúṉkar Khudá apne galla kí khabar letá.* 20 *Masíh kí bádsháhat kí bábat.*

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Ai ádamzád, Isráel ke charwáhoṉ ká mukhálif hoke[a] un se nubúwat kar, aur un se kah, ki Khudáwand YAHOWAH charwáhoṉ ko yúṉ farmátá hai, ki Isráel ke charwáhoṉ par, jo áp kháyá karte haiṉ, wáwailá hai[b]! kyá, chaupánoṉ ko yih bát láiq na thí ki galloṉ ko charáweṉ?

3 Tum ‖charbí kháte ho[c], aur pashmína pahinte ho, aur unheṉ jo moṭe hogaye zabh karte[d]; par galla nahíṉ charáte.

4 Tum ne kamzoroṉ ko tawánáí nahíṉ bakhshí, aur bímároṉ ko changá nahíṉ kiyá[e], aur ṭúṭe húe ko nahíṉ bándhá, aur we jo hánke gaye haiṉ unheṉ phir nahíṉ láe, aur jo khoe húe the[f] un ko nahíṉ ḍhúṉḍhá, balki be-murúwatí se aur be-rahmí se un par hukúmat kí[g].

5 Aur we titar bitar ho gaye[h] ki un ká gaṛariyá na thá[i], aur jab we parágamda the, to maidán ke darindoṉ kí khurák húe[k].

6 Merí bheṛeṉ sáre pahároṉ par, aur har únche ṭíle par bhaṭaktí phirtí thíṉ; háṉ, merá galla tamám rú e zamín par titar bitar ho gayá, aur kisí ne un ko na ḍhúṉḍhá, na un kí talásh kí.

7 ¶ Is liye, ai charwáho, tum KHUDÁWAND ká kalám suno;

8 Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam; azbaski merá galla shikár hogayá, aur merá galla har ek dashtí darinda kí khurák húá, is liye ki koí gaṛariyá na thá, aur mere chaupánoṉ ne mere galla kí talásh na kí[l], balki charwáhoṉ ne apná peṭ bhará[m], aur mere galle ko na charáyá;

9 Is liye, ai charwáho, KHUDÁWAND ká kalám suno;

10 Khudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá hai, ki Dekho, maiṉ charwáhoṉ ká mukhálif húṉ, aur apná galla un ke háth se talab karúṉgá[n], aur unheṉ gallabání kí khidmat se ma'zúl karúṉgá, aur charwáhe bhí khá na sakeṉge[o]; kyúṉki maiṉ apná galla un ke muṉh se chhuṛá lúṉgá, ki we un kí khurák na hoṉ.

11 ¶ Kyúṉki Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, Dekh, maiṉ, maiṉ hí apní bheṛoṉ kí talásh karúṉgá, aur unheṉ ḍhúṉḍh nikálúṉgá.

12 Jis tarah se gaṛariyá, jis din ki wuh bheṛoṉ ke darmiyán ho jo parágamda hogayí haiṉ, apne galla ko ḍhúṉḍhtá hai, us hí tarah maiṉ apní bheṛoṉ ko ḍhúṉḍhúṉgá, aur unheṉ har kahíṉ se jaháṉ we abr aur táríkí ke din[p] titar bitar ho gayí haiṉ, bachá láúṉgá;

13 Aur maiṉ unheṉ sárí qaumoṉ ke darmiyán se pher láúṉgá, aur sáre mulkoṉ meṉ se faráham karúṉgá[q], aur unhíṉ kí zamín meṉ pahuncháúṉgá, aur Isráel ke pahároṉ par, nahroṉ ke kanáre, aur zamín ke sáre ábád makánoṉ meṉ charáúṉgá.

14 Aur maiṉ un ko achchhí charágáh meṉ charáúṉgá[r], aur un ká bheṛsálá Isráel ke únche pahároṉ par hogá; waháṉ we achchhe bheṛsále meṉ leṭeṉge[s], aur ‖harí charágáh meṉ Isráel ke pahároṉ par chareṉge.

15 Maiṉ hí apne galle ko charáúṉgá, aur unheṉ liṭáúṉgá, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

16 Maiṉ us ko jo khoyá gayá ḍhúṉḍhúṉgá[t], aur use jo hánká gayá hai pher láúṉgá, aur us kí haḍḍí ko jo ṭúṭ gayí hai bándhúṉgá, aur bímároṉ ko taqwiyat dúṉgá; par moṭoṉ aur zabardastoṉ ko halák karúṉgá[u], maiṉ unheṉ siyásat ká khána khiláúṉgá[x].

17 Aur, ai mere galla, tumháre haqq meṉ Khudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá hai, ki Dekh, maiṉ

[x] Zab. 78. 36, 37. Yas. 29. 13.
[y] Mat. 13. 22.
[z] 1 Sam. 3. 20.
[a] Hiz. 2. 5.
[a] Yar. 10. 21.
[b] Yar. 23. 1. Zak. 11. 17.
‖ Yá, dúdh.
[c] Yas. 56. 11. Zak. 11. 16.
[d] Hiz. 33. 25, 26. Mík. 3. 1, 2, 3. Zak. 11. 5.
[e] 16 áyat. Zak. 11. 16.
[f] Lúq. 15. 4.
[g] 1 Pat. 5. 3
[h] Hiz. 33. 21, 28.
[i] 1 Sal. 22. 17. Mat. 9. 36.
[k] Yas. 56. 9. Yas. 12. 9. 8 áyat.
[l] 5, 6 áyateṉ.
[m] 2, 10 áyateṉ.
[n] Hiz. 3. 18. 'Ibrán. 13. 17.
[o] 2, 8 áyateṉ.
[p] Hiz. 30. 3. Yúel 2. 2.
[q] Yas. 65. 9, 10. Yar. 23. 3. Hiz. 28. 25, aur 36. 24, aur 37. 21, 22.
[r] Zab. 23. 2.
[s] Yar. 33. 12.
‖ 'Ibrání meṉ, chiknú.
[t] Dekho 4 áyat. Yas. 40. 11. Mík. 4. 6. Mat. 18. 11. Marq. 2. 17. Lúq. 5. 32.
[u] Yas. 10. 16. 'Amús 4. 1.
[x] Yar. 10. 24.

Peshtar MASÍH se, 587.

mawáshí aur mawáshí ke darmiyán, menḍhoṉ aur bakroṉ ke darmiyán, imtiyáz karke insáf karúṉgá [y].

18 Kyá tumheṉ chhoṭí bát ma'lúm húí, ki tum achchhá sabzazár khá jáo, aur is bá'is tum ne us sabza ko jo bach rahá apne páṉwoṉ se latáṛ diyá? aur ki gahre daryáoṉ meṉ pání pío, aur is sabab tum ne báqí ko apne páṉwoṉ se gadlá kiyá?

19 Aur merá galla jo hai, we use jo tum ne apne páṉwoṉ se latáṛá hai kháte haiṉ, aur use jo tum ne apne páṉwoṉ se gadlá kiyá píte haiṉ.

20 ¶ Is liye Ḳhudáwand YAHOWAH yúṉ kahtá hai, ki Dekh maiṉ, háṉ, maiṉ moṭe aur duble mawáshí ke bích insáf karúṉgá [z].

21 Azbaski tum ne pahlú aur kándhe se ḍhakelá hai, aur sáre bímároṉ ko apne síngoṉ se relá hai, yaháṉ tak ki we titar bitar húe:

22 Is liye maiṉ apne galla ko bacháúṉgá, we phir kabhí shikár na hoṉge; aur maiṉ mawáshí aur mawáshí ke darmiyán imtiyáz karúṉgá [a].

23 Aur maiṉ un ke liye ek chaupán muqarrar karúṉgá [b], aur wuh un ko charáwegá, ya'ne, merá banda Dáúd [c]; wuh un ko charáwegá, aur wuhí un ká chaupán hogá.

24 Aur maiṉ ḲHUDÁWAND un ká Ḳhudá húṉgá [d], aur merá banda Dáúd un ke darmiyán sardár hogá [e]; mujh ḲHUDÁWAND ne yúṉ kahá hai.

25 Aur maiṉ un ke sáth sulh ká 'ahd bándhúṉgá [f], aur sáre bure darindoṉ ko zamín par se nábúd karúṉgá [g], aur we bayábán meṉ salámatí se rahá kareṉge [h], aur jangaloṉ meṉ soweṉge.

26 Aur maiṉ unheṉ, aur un makánoṉ ko jo mere paháṛ [i] ke áspás haiṉ barakat ká bá'is karúṉgá [k], aur maiṉ meṉh ko us ke waqt meṉ barsáúṉgá [l]; barakat ke meṉh barsá kareṉge [m].

27 Aur maidán ká daraḳht apne mewa degá [n], aur zamín apná hásil degí, aur we salámatí ke sáth apní zamín meṉ raheṉge, aur jáneṉge ki maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ, jab maiṉ un ke júe ká bandhan toṛúṉgá [o], aur un ke háth se, jo un se apní ḳhidmat karwáte haiṉ [p], chhuṛáúṉgá.

28 Aur we áge ko gair qaumoṉ ke liye shikár na hoṉge [q], aur zamín ke darinde unheṉ nigal na sakeṉge; par we amán se basoṉge, aur unheṉ kisí ká ḳhauf na hogá [r].

29 Aur maiṉ un ke liye ek námwar paudhá barpá karúṉgá [s], aur we phir kabhí apní zamín meṉ máre bhúkh ke halák na hoṉge, aur áge ko gair qaumoṉ ká ta'na na uṭháweṉge [t].

30 Isí tarah we jáneṉge, ki maiṉ Ḳhudáwand YAHOWAH un ke sáth húṉ, aur ki we, háṉ, ahl i Isráel, mere log haiṉ [u], Ḳhudáwand YAHOWAH farmátá hai.

31 Aur tum, ai mere galla, merí charágáh ke galla [x], insán ho, aur maiṉ tumhárá Ḳhudá húṉ, Ḳhudáwand YAHOWAH farmátá hai.

XXXV BÁB.

Bálat us hukm ki jo Koh i Sha'ír par is liház se kiyá gayá ki us ke báshindoṉ ne náhaqq Isráel se 'adáwat kí thí.

AUR ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá. aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, tú Sha'ír ke paháṛ [a] kí taraf muṉh kar [b], aur us kí ḳharábí kí ḳhabar de [c].

3 Aur us se kah, ki Ḳhudáwand YAHOWAH yúṉ kahtá hai, ki Dekh, ai Sha'ír ke paháṛ, maiṉ terá muḳhálif húṉ, aur tujh par apná háth chaláúṉgá [d], aur tujhe wírán aur be-chirág karúṉgá.

4 Maiṉ tere shahroṉ ko ujáṛúṉgá [e]. aur tú wírán hogá, aur jánegá, ki ḲHUDÁWAND maiṉ húṉ.

5 Isliye ki tú qadím se 'adáwat rakhtá hai [f], aur tú ne zulm kí ráh se baní Isráel ko, un kí musíbat ke din, un ke áḳhir kí sharárat ke waqt [g], talwár kí dhár se qatl kiyá hai:

6 Is liye Ḳhudáwand YAHOWAH farmátá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki maiṉ tujhe ḳhún ke liye taiyár karúṉgá, aur ḳhún tujhe ragedegá; is liye ki tú ne ḳhúnrezí se nafrat na rakhí, so ḳhún terá píchhá karegá [h].

7 Isí tarah maiṉ Sha'ír ke paháṛ ko wírán aur be-chirág karúṉgá, aur us meṉ se us ko jo

---

[y] Hiz. 20. 37, 38. 20, 22 áyaton. Zak. 10. 3. Mat. 25. 32, 33.
[z] 17 áyat.
[a] 17 áyat.
[b] Yas. 40. 11. Yar. 23. 4, 5. Yúh. 10. 11. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 2. 25. aur 5. 4.
[c] Yar. 30. 9. Hiz. 37. 24, 25. Hús. 3. 5.
[d] Khur. 29. 46. 30 áyat. Hiz. 37. 27.
[e] Hiz. 37. 22. Lúq. 1. 32, 33.
[f] Hiz. 37. 26.
[g] Ahb. 26. 6. Yas. 11. 6,—9. aur 35. 9. Hús. 2. 18.
[h] Yar. 23. 6. 28 áyat.
[i] Yas. 56. 7. Hiz. 20. 40.
[k] Paid. 12. 2. Yas. 19. 24. Zak. 8. 13.
[l] Ahb. 26. 4.
[m] Zab. 68. 9. Mal. 3. 10.
[n] Ahb. 26. 4. Zab. 85. 12. Yas. 4. 2.
[o] Ahb. 26. 13. Yar. 2. 20.
[p] Yar. 25. 14.
[q] Dekho 8 áyat. Hiz. 36. 4.
[r] Yar. 30. 10. aur 46. 27. 25 áyat.
[s] Yas. 11. 1. Yar. 23. 5.
[t] Hiz. 36. 3, 6, 15.
[u] 24 áyat. Hiz. 37. 27.
[x] Zab. 100. 3. Yúh. 10. 11.
[a] Ist. 2. 5.
[b] Hiz. 6. 2.
[c] Yar. 49. 7, 8. Hiz. 25. 12. 'Amús 1. 11. 'Abad. 10, wag.
[d] Hiz. 6. 14.
[e] 9 áyat.
[f] Hiz. 25. 12. 'Abad. 10.
[g] Zab. 137. 7. Hiz. 21. 25, 29. Dán. 9. 24. 'Abad. 11.
[h] Zab. 109. 17.

587.

Peshtar MASÍH se, 587.

wahán se chalá jáe, aur us ko jo us men phir áwe, nábúd karúngá [l].

8 Aur us ke paháron ko us ke maqtúlon ‖ ke tale chhipá dálúngá [k]; talwár ke maqtúl tere ṭílon, aur terí wádíon, aur terí sárí nahron men girenge.

9 Main tujhe abad tak wírán rakhúngá [l], aur terí bastíán phir na basengí, aur tum jánoge, ki main KHUDÁWAND hún [m].

10 Us sabab se ki tú ne kahá, ki Yih do qaum aur yih do mulk mere honge, aur ham un ke málik honge [n], báwujúde ki KHUDÁWAND wahán thá [o];

11 Is liye Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki main tere gussa ke mutábiq [p], aur tere rashk ke muwáfiq, jaisí tú ne apní kínawarí se un ke sáth bad-sulúkí kí, main bhí tujh se karúngá, aur jab main tujhe sazá dúngá, main un ke darmiyán mashhúr hoúngá.

12 Aur tú jánegá, ki main KHUDÁWAND hún [q], aur ki main ne tere sáre kufr kí báten jo tú ne Isráel ke paháron kí kharábí kí bábat kahín, ki We wírán húe, we hamáre qabza men diye gaye ki ham unhen kharáb karen, sunín.

13 Isí tarah tum ne mere barkhiláf apní zubán se láfzaní kí [r], aur mere muqábil bahutsí báten kahín, so main sun chuká hún.

14 Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Jis waqt sárí dunyá khushí karegí, tab main tujhe wírán karúngá [s].

15 Jis tarah tú ne Isráel ke gharáne kí mírás par, is liye ki wuh wírán thí, shádmání kí, us tarah main bhí tujh se karúngá [t]; ai Sha'ír ke pahár, tú aur sárá Adúm bilkull wírán hogá [u]; aur we jánenge, ki main KHUDÁWAND hún.

XXXVI BÁB.

1 *Be-dín qaumon jinhon ne kínawarí se Isráel ke sáth bad-sulúkí kí thí, us bá'is halák kí játín; is ahwál se Isráel ko ek taur par tasallí miltí,* 8 *aur phir Khudá ke wa'don se, jo us ne us se kiye the, aur bhí dilásá hotá.* 16 *Isráel gunáh ke sabab se mardúd húá thí,* 21 *aur phir bahál hojáegá, par us hí ke sawáb ke sabab se wahín.* 25 *Bábat un barakaton kí jo Masíh kí bádshahat se miltín.*

AUR tú, ai ádamzád, Isráel ke paháron se [a] nubúwat kar, aur kah, ki Ai Isráel ke paháro, tum KHUDÁWAND ká kalám suno.

2 Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Us sabab se ki dushman ne tum se mukhálafat karke kahá hai, ki Ahá [b], un únche únche qadím makánon [c] ke bhí ham málik húe [d];

3 Is liye nubúwat kar, aur kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Is sabab se ki unhon ne tum ko wírán kiyá, aur tumhen har taraf se nigal gaye, táki we jo gair qaumon men se báqí hain tumháre málik howen, aur tumháre haqq men bad-goon ne zubán kholí hai [e], aur tum logon ke áge angusht-numá húe ho:

4 Is liye, ai Isráel ke paháro, tum Khudáwand YAHOWAH ká kalám suno: Khudáwand YAHOWAH paháron, aur ṭílon, aur nashebon, aur wádíon, aur ujár wíránon se, aur un shahron se jo tark kiye gaye hain, jo áspás kí qaumon ke báqí logon ke liye shikár [f] aur já e tamaskhur húe hain [g], yún farmátá hai,

5 Hán, isí liye Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Yaqínan main ne apní átashí gairat men [h], qaumon ke báqí logon ká aur sáre Adúm ká mukhálif hoke, jinhon ne apne dil kí khushí se aur qalbí 'adáwat se apne taín merí sarzamín ke málik muqarrar kiye [i], táki use táráj karke barbád karen, kalám kahá hai.

6 Is liye tú Isráel kí zamín kí bábat nubúwat kar, aur paháron, aur ṭílon, nashebon, aur wádíon se kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Main apní gairaton aur qahr men bolá, is liye ki tum ne qaumon kí malámat uṭháí hai [k]:

7 So Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Main ne apná háth uṭháyá [l], ki yaqínan tumháre áspás kí qaumen áp hí malámat uṭháwengí.

8 ¶ Par tum, ai Isráel ke paháro, apní shákhen nikáloge, aur mere log Isráel ke liye apná phal doge, kyúnki we á pahunchne par hain.

9 Dekho, main ‖ tumhárí kumak par hún, aur tumhárí taraf mutawajjih húngá, aur tum jote aur boe jáoge:

10 Aur main ádmíon ko, hán, Isráel ke sáre gharáne ko tum par bahut baṛháúngá, aur shahr ábád honge, aur kharába ta'mír kiye jáenge [m].

11 Aur main insán o haiwán kí

[l] Qáz. 5. 6. Hiz. 29. 11.
‖ 'Ibrání men, se bhar dúngá.
[k] Hiz. 31. 12. aur 32. 5.
[l] Yar. 49. 17, 18. 4 áyat. Hiz. 25. 13. Mal. 1. 3, 4.
[m] Hiz. 6. 7. aur 7. 4, 9. aur 36. 11.
[n] Zab. 83. 4, 12. Hiz. 36. 5. 'Abad. 13.
[o] Zab. 48. 1, 3. aur 132. 13, 14. Hiz. 48. 35.
[p] Mat. 7. 2. Ya'q. 2. 13.
[q] Zab. 9. 16. Hiz. 6. 7.
[r] 1 Sam. 2. 3. Muk. 13. 6.
[s] Yas. 65. 13, 14.
[t] 'Abad. 12, 15.
[u] 3, 4 áyaten.
[a] Hiz. 6. 2, 3.
[b] Hiz. 25. 3. aur 26. 2.
[c] Ist. 32. 13.
[d] Hiz. 35. 10.
[e] Ist. 28. 37. 1 Sal. 9. 7. Nau. 2. 15. Dán. 9. 16.
[f] Hiz. 34. 28.
[g] Zab. 79. 4.
[h] Ist. 4. 24. Hiz. 38. 19.
[i] Hiz. 35. 10, 12.
[k] Zab. 123. 3, 4. Hiz. 34. 29. 15 áyat.
[l] Hiz. 20. 5.
‖ 'Ibrání men, tumhárí taraf húngá.
[m] Yas. 58. 12. aur 61. 4. 33 áyat. 'Amús 9. 14.

Peshtar MASÍH se, 587.

tum par afzáish karúngá[n], aur we bahut honge, aur phalenge; aur main tumhen qáim karúngá jaise tum agle waqt men the, aur tum par, pahle kí nisbat se, ziyáda ihsán karúngá, aur tum jánoge ki main KHUDÁWAND hún[o].

12 Hán, main aisá karúngá ki ádmí, ya'ne, mere Isráelí log tum par phir chalenge, aur we tere málik honge, aur tú un kí mírás hogí[p], aur áge ko unhen be-aulád na karegí[q].

13 Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Us sabab se ki tujhe kahte hain, ki Tú, ai zamín, insán ko nigaltí hai[r], aur tú ne apní qaumon ko be-aulád kiyá:

14 Is liye na tú áge ko insán ko niglegí, na áge ko apní qaumon ko be-aulád karegí, KHUDÁWAND Khudá kahtá hai.

15 Aur main aisá karúngá, ki log tujh par kabhí gair qaumon ká ta'na na sunenge[s], aur áge ko tú qaumon kí malámat na uthásegí, aur áyanda men apne logon ko na giráwegí, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

16 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

17 Ai ádamzád, jab ahl i Isráel apní zamín men baste the, tab unhon ne apní ráhon aur apne kámon se us ko nápák kiyá[t]; un kí ráh mere áge háiz 'aurat kí nápákí sí thí[u].

18 Is liye, main ne un par, us khúnrezí ke sabab[x] jo unhon ne zamín men kí thí, aur un buton ke sabab, jin se unhon ne use nápák kiyá thá, apná qahr undelá.

19 Aur main ne un ko qaumon men parágand kiyá[y], aur we mulkon men titar bitar ho gaye, aur un kí ráhon, aur un ke kámon ke muwáfiq[z] main ne un kí 'adálat kí.

20 Aur jab we gair qaumon ke darmiyán, jahán jahán we rawána húe, áe the, tab un logon ne mere muqaddas nám ko nápák kiyá[a], jab in kí bábat kahte the, ki Ye KHUDÁWAND ke log hain, aur us kí zamín se nikal áe hain.

21 ¶ Lekin mujhe apne pák nám ke sabab[b] afsos áyá, jise ahl i Isráel ne gair qaumon ke darmiyán, jahán we rawána húe, nápák kiyá thá.

22 Is liye tú ahl i Isráel se kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Ai ahl i Isráel, tumhárí khátir se nahín, balki apne muqaddas nám kí khátir[c], jise tum ne gair qaumon ke darmiyán, jahán tum rawána húe the, nápák kiyá, yih kartá hún.

23 Main apne buzurg nám kí, jo gair qaumon ke darmiyán nápák kiyá gayá thá, jise tum ne un ke darmiyán nápák kiyá thá, taqdís karúngá; aur jab un kí ánkhon ke áge tum se merí taqdís hogí[d], tab gair qaumen jánengí ki main KHUDÁWAND hún, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

24 Kyúnki main tumhen gair qaumon men se nikál lúngá[e], aur sáre mulkon men se faráham karúngá, aur tumhen tumháre watan men le áúngá.

25 ¶ Tab tum par sáf pání chhirkúngá[f], aur tum pák sáf hoge: aur main tum ko tumhárí sárí gandagí se aur tumháre sáre buton se pák karúngá[g].

26 Aur main tumhen ek nayá dil bakhshúngá, aur ek nayí rúh tumháre andar men dálúngá[h], aur tumháre gosht men se sangín dil ko nikál dálúngá, aur gosht ká dil tumhen 'ináyat karúngá.

27 Aur main apní rúh tum men dálúngá[i], aur main aisá karúngá, ki tum merí sunnaton par 'amal karoge, aur tum mere hukmon ko hifz karoge, aur unhen bajá láoge.

28 Aur tum us zamín men, jise main ne tumháre bápdádon ko diyá hai, basoge[k], aur tum mere log hoge, aur main tumhárá Khudá húngá[l].

29 Aur main tumhen tumhárí sárí nápákíon se mahfúz rakhúngá[m], aur main anáj mangwáúngá[n], aur 'ifrát bakhshúngá, aur tum par kál nahín dálúngá[o].

30 Aur main darakht ke phalon men aur khet ke hásil men afzáish bakhshúngá[p], yahán tak ki tum áge ko gair qaumon ke darmiyán kál ke sabab se malámat na utháoge.

31 Tab tum apní bad-ráhíon aur dagá ke kámon ko, jo bhale na the, yád karoge[q], aur tum apní badkáríon, aur nafrat-angez kámon ke sabab, apní nazaron se gir jáoge[r].

Peshtar MASÍH se, 587.

[n] Yar. 31. 27. aur 33. 12.
[o] Hiz. 35. 9. aur 37. 6, 13.
[p] 'Abad. 17, wag.
[q] Dekho Yar. 15. 7.
[r] Gin. 13. 32.
[s] Hiz. 34. 29.
[t] Ahb. 18. 25, 27, 28. Yar. 2. 7.
[u] Ahb. 15. 19, wag.
[x] Hiz. 16. 36, 38. aur 23. 37.
[y] Hiz. 22. 15.
[z] Hiz. 7. 3. aur 18. 30. aur 39. 24.
[a] Yas. 52. 5. Rúm. 2. 24.
[b] Hiz. 20. 9, 14.
[c] Zab. 106. 8.
[d] Hiz. 20. 41. aur 28. 22.
[e] Hiz. 34. 13. aur 37. 21.
[f] Yas. 52. 15. 'Ibrán. 10. 22.
[g] Yar. 33. 8.
[h] Yar. 32. 39. Hiz. 11. 19.
[i] Hiz. 11. 19. aur 37. 14.
[k] Hiz. 28. 25. aur 37. 25.
[l] Yar. 30. 22. Hiz. 11. 20. aur 37. 27.
[m] Mat. 1. 21. Rúm. 11. 26.
[n] Dekho Zab. 105. 16.
[o] Hiz. 34. 29.
[p] Hiz. 34. 27.
[q] Hiz. 16. 61, 63.
[r] Ahb. 26. 39. Hiz. 6. 9. aur 20. 43.

Peshtar MASÍH 587.

[s] Ist. 9. 5. 22 áyat.

32 Maiṇ tumhárí ḳhátir yih nahíṇ kartá húṇ[s], Ḳhudáwand YAHOWAH farmátá hai, yih tumheṇ daryáft rahe: tum apní ráhoṇ ke sabab sharminda ho, aur sarásíma hoo, ai ahl i Isráel.

33 Ḳhudáwand YAHOWAH yúṇ kahtá hai, ki Jis din maiṇ tumheṇ tumhárí sárí badkárioṇ se sáf karúṇgá, usí din tum ko tumháre shahroṇ meṇ basáúṇgá, aur sáre wírán makán banáe jáeṇge[t].

[t] 10 áyat.

34 Aur wuh wírán zamín, jo sáre ráhguzaroṇ kí nazaroṇ meṇ wírán paṛí thí, jotí júegí.

35 Aur we kaheṇge ki Yih zamín, jo ḳharáb paṛí thí, bág i 'Adan kí mánind[u] hogayí, aur ujáṛ aur wírán aur ḳharáb shahr mahsúr aur ábád húe.

[u] Yas. 51. 3. Hiz. 28. 13. Yúel 2. 3.

36 Tab gair qaumeṇ, jo tumháre áspás báqí rahí haiṇ, jáneṇgí, ki maiṇ ḲHUDÁWAND ujáṛ makánoṇ ko ta'mír kartá húṇ, aur wírána ko bág banátá húṇ; mujh ḲHUDÁWAND ne kahá hai, aur maiṇ hí karúṇgá[x].

[x] Hiz. 17. 24. aur 22. 14. aur 37. 14.

37 Ḳhudáwand YAHOWAH yúṇ kahtá hai, ki Tadbhí ahl i Isráel mujh se is kí bábat suwál kareṇ[y], táki maiṇ un ke liye aisá karúṇ: maiṇ un ke logoṇ ko galla kí tarah firáwán karúṇgá[z].

[y] Dekho Hiz. 14. 3. aur 20. 3, 31.

[z] 10 áyat.

38 Jaisá muqaddas galla thá, aur jis tarah Yarúsalam kí galla us kí maqaddas 'ídoṇ meṇ thá, us hí tarah ujáṛ shahr ádmíoṇ ke goloṇ se ma'múr hoṇge, aur we jáneṇge ki Maiṇ ḲHUDÁWAND húṇ.

XXXVII BÁB.

1 *Súkhí haḍḍíoṇ ke jí uṭhne se,* 11 *já e ummed hotí ki Isráel do bára zindagí páwegá.* 15 *Do chhaṛioṇ ke ápas meṇ wasl hojáne se,* 18 *Isráel ká Yahúdáh meṇ mil jáná ki we donoṇ ek hí qaum hojáweṇ sáf záhir kiyá játá.* 20 *Masíh kí bádsháhat ke wa'da.*

587 ke qaríb.

[a] Hiz. 1. 3.

[b] Hiz. 3. 14. aur 8. 3. aur 11. 24. Lúq. 4. 1.

KHUDÁWAND ká háth mujh par thá[a], aur us ne mujhe ḲHUDÁWAND kí rúh meṇ uṭhá liyá[b], aur us wádí meṇ, jo haḍḍíoṇ se bharpúr thí, mujhe utár diyá,

2 Aur mujhe un ke áspás chaugird phiráyá; aur dekh, we khulí húí wádí meṇ bahut thíṇ, aur dekh, we nih   áyat súkhí thíṇ.

3 Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, kyá ye haḍḍíáṇ jí saktí haiṇ? Maiṇ ne jawáb meṇ kahá, ki Ai Ḳhudáwand YAHOWAH, tú hí jántá hai[c].

[c] Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 6. Yúh. 5. 21. Rúm. 4. 17. 2 Qur. 1. 9.

Peshtar MASÍH 587 ke qaríb.

4 Phir us ne mujhe kahá, ki Tú in haḍḍíoṇ ke úpar nubúwat kar, aur un se kah, ki Ai súkhí haḍḍío, tum ḲHUDÁWAND ká kalám suno.

5 Ḳhudáwand YAHOWAH in haḍḍíoṇ ko yúṇ farmátá hai, ki Dekho, maiṇ tumháre andar meṇ jí dáḳhil karúṇgá[d], aur tum jíoge.

[d] Zab. 104. 30. 9 áyat.

6 Aur tum par naseṇ biṭhláúṇgá, aur gosht chaṛháúṇgá, aur tumheṇ chamṛe se maṛhúṇgá, aur tum meṇ sáṇs ḍálúṇgá, aur tum jíoge, aur jánoge ki maiṇ ḲHUDÁWAND húṇ[e].

[e] Hiz. 6. 7. aur 35. 12. Yúel 2. 27. aur 3. 17.

7 So maiṇ ne hukm ko bamújib nubúwat kí: aur jab maiṇ nubúwat kartá thá, to ek shor húá, aur, dekh, ek jumbish, aur haḍḍíáṇ un ke ápas meṇ mil gayíṇ, har ek haḍḍí apní haḍḍí se.

8 Aur jo maiṇ ne nigáh kí, to dekh, naseṇ aur gosht un par chaṛh áe, aur chamṛe kí un par poshish hogayí, par un meṇ dam na thá.

9 Tab us ne mujhe kahá, ki Nubúwat kar, tú hawá se nubúwat kar, ai ádamzád, aur hawá se kah, ki Ḳhudáwand YAHOWAH yúṇ kahtá hai, ki Ai sáṇs[f], tú chároṇ hawáoṇ meṇ se á, aur in maqtúloṇ par phúnk, ki we jíeṇ.

[f] Zab. 104. 30. 5 áyat.

10 So maiṇ ne hukm ke bamújib nubúwat kí, aur un meṇ dam áyá[g], aur we jí uṭhe, aur páṇwoṇ par khaṛe húe, ek nihāyat baṛá lashkar.

[g] Muk 11. 11

11 ¶ Tab us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, ye haḍḍíáṇ sáre ahl i Isráel haiṇ. Dekh, ye kahte haiṇ, ki Hamárí haḍḍíáṇ súkh gayíṇ, aur hamárí ummed játí rahí[h]; ham to bilkull faná hogaye.

[h] Zab. 141. 7. Yas. 49. 14.

12 Is liye tú nubúwat kar, aur un se kah, ki Ḳhudáwand YAHOWAH yúṇ kahtá hai, ki Dekh, ai mere log, maiṇ tumhárí qabroṇ ko kholúṇgá[i], aur tumheṇ tumhárí qabroṇ se báhar nikálúṇgá, aur Isráel kí zamín meṇ láúṇgá[k].

[i] Yas. 26. 19. Hús. 13. 14.

[k] Hiz. 36. 24. 25 áyat.

13 Aur, ai mere log, jab maiṇ tumhárí qabroṇ ko kholúṇgá, aur tum ko tumhárí qabroṇ se báhar nikálúṇgá, tab jánoge, ki ḲHUDÁWAND maiṇ húṇ.

14 Aur jab maiṇ apní rúh tum meṇ ḍálúṇgá[l], aur tum jíoge, aur maiṇ tum ko tumhárí zamín

[l] Hiz. 36. 27.

Peshtar MASÍH se, 587 ke qarib.

men basáúngá, tab tum jánoge ki mujh KHUDÁWAND ne kahá, aur púrá kiyá, KHUDÁWAND farmátá hai.

15 ¶ Phir KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

16 Ai ádamzád, tú ek lakrí le, aur us par likh[m], Yahúdáh ke liye, aur baní Isráel us ke rafíqon ke liye[n]: phir dúsrí lakrí le, aur us par yih likh, Yúsuf ke liye, jo Ifráím ká 'asá thá, aur sáre ahl i Isráel us ke rafíqon ke liye:

17 Aur un donon ko jorkar ek lakrí baná[o], aur we tere háth men ek hongí.

18 ¶ Aur jab terí qaum ke log tujh se púchhen, aur kahen, ki In kámon se terá matlab jo hai, kyá tú hamen nahín batáwegá[p]?

19 To tú unhen kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai[q], ki Dekh, main Yúsuf kí lakrí ko, jo Ifráím ke háth men hai[r], aur us ke rafíqon ko jo Isráel ke gharáne hain, lúngá, aur us ke sáth, hán, Yahúdáh kí lakrí ke sáth milá dúngá, aur un ko ek 'asá kar dálúngá, aur we mere háth men ek hongí.

20 ¶ Aur we lakríán, jin par tú likhtá hai, un kí ánkhon ke áge[s] tere háth men hongí.

21 Aur tú unhen kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Dekh, main ahl i Isráel ko gair qaumon ke darmiyán se, jahán jahán we gaye, lúngá[t], aur har taraf se unhen faráham karúngá, aur unhen un kí mamlukat men láúngá.

22 Aur main unhen us mamlukat men Isráel ke paháron par ek qaum karúngá[u]; aur ek bádsháh in sabhon ká bádsháh hogá[x]: aur we áge ko do qaumen na hongí, aur phir kabhí taqsím hokar do mamlukaten na hongí.

23 Aur we kabhí áp ko apne buton se, aur apní nafrat-angez chízon se, aur apní khatákáríon kí kisí khatákárí se nápák na karenge[y]; par main unhen un ke sáre makánon se, jahán unhon ne gunáh kiyá hai, chhuráúngá, aur unhen pák karúngá[z]; so we mere log honge, aur main un ká Khudá húngá.

24 Aur merá banda Dáúd un ká bádsháh hogá[a]; aur un ká ek hí charwáhá hogá[b]; aur we mere hukmon par chalenge, aur merí sunnaton ko hifz karenge, aur un par 'amal karenge[c].

25 Aur we us zamín men, jise main ne apne banda Ya'qúb ko diyá hai, jahán tumháre bápdáde baste the, basenge[d], aur we, hán, we aur un kí aulád, aur un kí aulád kí aulád, abad tak[e] us men sukúnat karengí; aur merá banda Dáúd tá abad un ká sardár hogá[f].

26 Aur main un ke sáth salámatí ká 'ahd bándhúngá[g]; so wuh un ke sáth abadí 'ahd hogá: aur main unhen basáúngá, aur unhen afzáish bakhshúngá[h], aur un ke darmiyán apne maqdis ko tá abad qáim rakhúngá[i].

27 Merá khaima bhí un ke sáth hogá[k]; hán, main un ká Khudá húngá, aur we mere log honge[l].

28 Aur jab merá maqdis abad tak un ke darmiyán rahegá, to gair qaumen jánengí[m], ki main KHUDÁWAND Isráel ko muqaddas kartá hún[n].

XXXVIII BÁB.

1 Júj kí fauj. 8 Us kí kinawarí. 14 Bábat us hukm kí jo Khudá ne us par kiyá.

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujh ko pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád[a], tú Júj[b] ke muqábil, jo Májúj kí sarzamín ká hai, aur Rúss aur Masak aur Túbál[c] ká sardár hai, munh kar[d], aur us ke barkhiláf nubúwat kar,

3 Aur kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Dekh, ai Júj, Rúss aur Masak aur Túbál ke sardár, main terá mukhálif hún:

4 Aur main tujhe phirá dúngá, aur tere jabron men bansíán márúngá[e], aur tujhe, aur tere sáre lashkar, aur ghoron aur sawáron ko, jo sab ke sab har tarah ke hathyár lagáe húe[f], ek bará amboh, jo pharíán aur siparen liye húe hain, aur sab ke sab talwár pakarnewále hain, unhen khínch nikálúngá:

5 Aur un ke sáth Fárs aur Kúsh aur Fút, jo sab ke sab siparen liye húe, aur khod pahine húe hain:

---

m Dekho Gin. 17. 2.
n 2 Taw. 11. 12, 13, 16. aur 15. 9. aur 30. 11, 18.
o Dekho 22, 24 áyaten.
p Hiz. 12. 9 aur 24. 19.
q Zak. 10. 6.
r 16, 17 áyaten.
s Hiz. 12. 3.
t Hiz. 36. 24.
u Yas. 11. 13. Yar. 3. 18 aur 50. 4. Hús. 1. 11.
x Hiz. 34. 23, 24. Yúh. 10. 16.
y Hiz. 36. 25.
z Hiz. 36. 28, 29.

a Yas. 40. 11. Yar. 23. 5. aur 30. 9. Hiz. 34. 23, 24. Hús. 3. 5. Lúq. 1. 32.
b 22 áyat. Yúh. 10. 16.
c Hiz. 36. 27.
d Hiz. 36. 28.
e Yas. 60. 21. Yúel 3. 20. 'Amús 9. 15.
f 24 áyat. Yúh. 12. 34.
g Zab. 89. 3. Yas. 55. 3. Yar. 32. 40. Hiz. 34. 25.
h Hiz. 36. 10, 37.
i 2 Qur. 6. 16.
k Ahb. 26. 11, 12. Hiz. 43. 7. Yúh. 1. 14.
l Hiz. 11. 20. aur 14. 11. aur 36. 28.
m Hiz. 36. 23.
n Hiz. 20. 12.

a Hiz. 39. 1.
b Muk. 20. 8.
c Hiz. 32. 26.
d Hiz. 35. 2, 3.
e 2 Sal. 19. 28. Hiz. 29. 4. aur 39. 2.
f Hiz. 23. 12.

Peshtar MASÍH se, 587 ke qarib.

6 Jumr[g], aur us ká sárá lashkar, aur uttar kí atráf ke ahl i Tujarmah[h], aur us ká sárá lashkar, bahutere log jo tere sáth hain.

7 Tú taiyár ho, aur apne liye taiyárí kar[i], tú áp aur terí sárí jamá'at jo tujh pás faráham húí hai, aur tú un ká pesh-rau ho.

8 ¶ Aur bahut dinon[k] ke ba'd ‖ tujh par nigáh hogí[l], aur tú ákhir ke barson men us zamín men, jo talwár ke galba se chhuṛáí húí hai, aur jis ke log bahuterí qaumon ke darmiyán se faráham kiye gaye hain[m], Isráel ke paháṛon par[n], jo qadím se wírán the, áwegá; par wuh sárí qaumon men se nikál lí gayí hai, aur we sab ke sab amn o amán se sukúnat karenge[o].

9 Tú chaṛhegá, aur ándhí kí tarah áwegá[p], tú bádal kí mánind zamín ko chhipáwegá[q], tú, aur terá sárá lashkar, aur bahutere log tere sáth.

10 Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Aisá bhí hogá, ki un dinon men bahut se mazmún tere dil men áwenge, aur tú ek burá andesha karegá,

11 Aur tú kahegá, ki Main us sarzamín par, jis kí bastíán shahr-panáhen nahín rakhtín, chaṛhúngá; main un par jáúngá jo chain men hain[r], aur árám se baste hain[s], jo bagair díwáron aur aṛbangon aur pháṭakon ke rahte hain,

12 Táki tú lúṭe, aur mál ko chhín lewe, aur tú apná háth un wíránon par jo ab base hain[t], aur un logon par, jo sárí qaumon men se faráham húe hain[u], jinhon ne mawáshí aur mál hásil kiye, aur zamín ‖ ke bích o bích baste hain, chaláwe.

13 Sabá[x] aur Dadán[y] aur Tarsís ke saudágar[z], aur un ke sáre jawán sher[a] tujhe kahenge, Kyá tú gárat karne áyá? kyá tú ne apná gol isliye jam'a kiyá hai, ki mál chhín le, aur chándí aur soná le lewe, aur mawáshí aur mál le jáwe aur baṛí sí lúṭ kare?

14 ¶ Is liye, ai ádamzád, nubúwat kar, aur Júj se kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Jis din[b] mere Isráelí log chain se basenge[c], kyá tujhe khabar na hogí?

15 Aur tú apní jagah se, uttar kí atráf se[d] áwegá, tú, aur bahutere log tere sáth[e] jo sab ke sab ghoṛon par sawár honge, ek baṛí fauj, aur zabardast lashkar.

16 Tú mere Isráelí logon ká sámhná karne áwegá, aur zamín ko bádal kí tarah[f] chhipá legá: yih ákhirí dinon men[g] hogá, aur main tujhe apní sarzamín par chaṛhá láúngá, táki gair qaumen mujhe jánen[h], jis waqt main, ai Júj, un kí ánkhon ke áge tujh hí se apní taqdís karwáún.

17 Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Kyá tú wuhí hai, ki jis kí bábat main agle zamána men apne khidmat-guzár Isráelí nabíon kí ma'rifat, jo guzre barson men aur dinon men nubúwat karte the, bolá, ki Main tujhe un par chaṛhá láúngá?

18 Aur yún hogá, ki unhín dinon men jab Júj Isráel kí mamlukat par chaṛhegá, to merá qahr mere chihra par jalwagar hogá, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

19 Kyúnki main ne apní gairat se[i], aur qahr kí átash se[k] kahá, Yaqínan usí din Isráel kí zamín men ek baṛá zalzala hogá[l];

20 Yahán tak ki samundar kí machhlíán[m], aur ásmán ke parinda, aur zamín ke baiwán, aur sáre kíṛe makoṛe jo zamín par rengte phirte hain, aur sáre insán jo rú e zamín par hain, mere sámhne tharthará jáenge, aur paháṛ ulṭáe jáenge[n], aur kaṛáṛe gir jáenge, aur har ek díwár zamín par gir paṛegí.

21 Aur main apne sáre paháṛon se us par ek talwár[o] bulá láúngá[p], Khudáwand YAHOWAH farmátá hai, aur har ek insán kí talwár us ke bháí par chalegí[q].

22 Aur main wabá bhejke aur khúnrezí karke[r] use sazá dúngá[s], aur us par, aur us ke lashkaron par, aur un bahut se logon par jo us ke sáth hain, ek shiddat ká menh, aur baṛe baṛe ole[t], aur ág, aur gandhak barsáúngá[u].

23 Isí tarah main apní buzurgí, aur apní taqdís karwáúngá[x], aur bahuterí qaumon kí nazaron men pahchána jáúngá[y], aur we jánenge ki KHUDÁWAND main hún.

Marginal references:

[g] Paid. 10. 2.
[h] Hiz. 27. 14.
[i] Us tarah se Yas. 8. 9, 10. Yar. 46. 3, 4, 14. aur 51. 12.
[k] Paid. 49. 1. Isi 4. 30. 16 áyat.
‖ Yá, tujh ko sazá dí jáegí.
[l] Yas. 29. 6.
[m] 12 áyat. Hiz. 34. 13.
[n] Hiz. 36. 1, 4, 8.
[o] Yar. 23. 6. Hiz. 28. 26. aur 34. 25, 28. 11 áyat.
[p] Yas. 28. 2.
[q] Yar. 4. 13. 16 áyat.
[r] Yar. 49. 31.
[s] 8 áyat.
[t] Hiz. 36. 34, 35.
[u] 8 áyat.
‖ 'Ibrání men, kí náf par. Us hí tarah se hai Qáz. 9. 37.
[x] Hiz. 27. 22, 23.
[y] Hiz. 27. 15, 20.
[z] Hiz. 27. 12.
[a] Dekho Hiz. 19. 3, 5.
[b] Yas. 4. 1.
[c] 8 áyat.
[d] Hiz. 39. 2.
[e] 6 áyat.
[f] 9 áyat.
[g] 8 áyat.
[h] Khur. 14. 4. Hiz. 36. 23. aur 39. 21.
[i] Hiz. 36. 5, 6. aur 39. 25.
[k] Zab. 89. 46.
[l] Hajj. 2. 6, 7. Mak. 16. 18.
[m] Hús. 4. 3.
[n] Yar. 4. 24. Nahúm 1. 5, 6.
[o] Hiz. 14. 17.
[p] Zab. 105. 16.
[q] Qáz. 7. 22. 1 Sam. 14. 20. 2 Taw. 20. 23.
[r] Hiz. 5. 17.
[s] Yas. 66. 16. Yar. 25. 31.
[t] Hiz. 13. 11. Mak. 16. 21.
[u] Zab. 11. 6. Yas. 29. 6. aur 30. 30.
[x] Hiz. 36. 23.
[y] Zab. 9. 16. Hiz. 37. 28. aur 39. 7. 16 áyat.

Peshtar MASÍH se, 587 ke qaríb.

XXXIX BÁB.

1 Bábat us iláhí áfat kí jo Júj par paṛegí. 8 Fath jo Isráel páwegá. 17 Baṛá khána jo sab par-dár murgoṉ ke liye taiyár kiyá gayá. 23 Isráel ko, ba'd us ke ki wuh apne gunáhoṉ ke sabab siyásat uṭháwe, Khudá phir fardham karegá aur use tá abad mihrbání dikhláegá.

IS liye tú, ai ádamzád, Júj ke barkhiláf nubúwat kar[a], aur bol, ki Khudáwand YAHOWAH yúṉ kahtá hai, ki Maiṉ terá mukhálif húṉ, ai Júj, Rúss aur Masak aur Túbál ke sardár:

2 Aur maiṉ tujhe palaṭ dúṉgá, aur ‖ sirf terá chhaṭhá hissa chhoṛúṉgá, aur aisá karúṉgá ki tú uttar kí aṭráf se chaṛh áwe[b], aur tujhe Isráel ke paháṛoṉ par láúṉgá:

3 Aur terí kamán jo tere báyeṉ háth meṉ hai girá dúṉgá, aur aisá karúṉgá ki tere tír tere dahine háth se gir paṛeṉge.

4 Tú Isráel ke paháṛoṉ par gir jáegá[c], tú, aur terá sárá lashkar, us guroh samet jo tere sáth hai; aur maiṉ tujhe har qism ke shikárí parindoṉ, aur maidán ke darindoṉ ko khurák ke liye dúṉgá[d].

5 Tú khule húe maidán meṉ gir paṛegá: kyúṉki maiṉ hí ne kahá, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

6 Aur maiṉ Májúj par, aur un par jo jazíroṉ meṉ[e] beparwái se sukúnat karte haiṉ, ek ág bhejúṉgá[f], aur we jáneṉge ki maiṉ KHUDÁWAND húṉ.

7 Isí tarah maiṉ apne muqaddas nám ko apní guroh Isráel ke bích záhir karúṉgá[g]; aur áge ko maiṉ hone na dúṉgá, ki we mere pák nám ko be-hurmat kareṉ[h]; aur gair qaumeṉ jáneṉgí[i], ki maiṉ KHUDÁWAND aur Isráel ká Quddús húṉ.

8 ¶ Dekh, wuh pahunchá, aur wuqú' meṉ áyá[k], Khudáwand YAHOWAH kahtá hai: yih wuhí din hai, ki jis kí bábat maiṉ ne kahá[l].

9 Tab we jo Isráel ke shahroṉ meṉ baste haiṉ nikleṉge, aur ág lagákar hathyároṉ ko jaláweṉge, ya'ne, siparoṉ aur ḍháloṉ ko, kamánoṉ aur tíroṉ ko, aur bháloṉ aur barchhíoṉ ko, aur we sát baras tak jaláte raheṉge;

10 Yaháṉ tak ki we maidán se lakṛí na láweṉge, aur na jangaloṉ se káṭeṉge, kyúṉki we hathyár jaláweṉge; aur we un ko jinhoṉ ne un ko lúṭá hai lúṭeṉge[m], aur unheṉ jinhoṉ ne un ko gárat kiyá hai gárat kareṉge, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

11 ¶ Aur usí din yúṉ hogá, ki Maiṉ wahán Isráel meṉ Júj ko ek goristán dúṉgá, ya'ne, rahguzaroṉ kí wádí, jo samundar ke púrab hai: us se ráhguzaroṉ kí ráh band hogí; aur we wahán Júj ko, aur us kí sárí jamá'at ko dafan kareṉge, aur use ‖ Hámún-Júj kí wádí ká nám rakheṉge.

12 Aur sát mahíne tak ahl i Isráel unheṉ dafan karte raheṉge, táki zamín ko sáf kareṉ[n];

13 Háṉ, us zamín ke sáre log unheṉ gáṛeṉge, aur yih un ke liye námwarí ká sabab hogá, jis din ki maiṉ buzurgí páúṉgá[o], Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

14 Aur we chand ádmíoṉ ko chun leṉge, jo is kám meṉ sadá mashgúl raheṉge, aur we zamín par guzarte húe ráhguzároṉ kí madad se unheṉ jo rú e zamín par paṛe rah gaye haiṉ, dafan kareṉge, táki we use sáf kareṉ[p]; kámil sát mahínoṉ ke ba'd we taláshí leṉge.

15 Aur we pardesí jo us sarzamín se guzar kareṉge, jab un meṉ se koí kisí ádmí kí haḍḍí dekhe, to us ke pás ek nishán khaṛá karegá, yaháṉ tak ki dafan karnewále Hámún-Júj kí wádí meṉ use gáṛeṉ.

16 Aur shahr bhí ‖ Hámúna kahláegá. We isí tarah se zamín ko pák kareṅge[q].

17 ¶ Aur, ai ádamzád, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Tú har ek par-dár murg, aur maidán ke har ek darinda se kah[r], ki Tum jam'a hokar áo, mere us zabíha par, jise maiṉ tumháre liye zabh kartá húṉ[s], háṉ, Isráel ke paháṛoṉ par[t], ek baṛe zabíh par jam'a hoo, táki tum gosht kháo aur lahú pío.

18 Tum baháduroṉ ká gosht kháoge[u], aur zamín ke sardároṉ ká khún píoge, háṉ, menḍhoṉ ká, aur barroṉ, aur bakroṉ, aur bailoṉ ká; we sab ke sab Basan ke farbih haiṉ[x].

19 Aur tum mere zabíha kí jise

---

a Hiz. 38. 2, 3.
‖ Yá, maiṉ tujhe gumráh kar dúṉgá.
b Hiz. 38. 15.
c Hiz. 38. 21. 17 áyat.
d Hiz. 33. 27.
e Zab. 72. 10.
f Hiz. 38. 22 'Amús 1. 4.
g 22 áyat.
h Ahb. 18. 21. Hiz. 20. 39.
i Hiz. 38. 16, 23.
k Muk. 16. 17. aur 21. 6.
l Hiz. 38. 17.
m Yas. 14. 2.
‖ Ya'ne, Júj kí wuh amboh.
n Ist. 21. 23. 14, 16 áyateṉ.
o Hiz. 28. 22.
p 12 áyat.
‖ Ya'ne, Wuh amboh.
q 12 áyat.
r Muk. 19. 17.
s Yas. 18. 6. aur 34. 6. Yar. 12. 9. Saf. 1. 7.
t 4 áyat.
u Muk. 19. 18.
x Ist. 32. 14. Zab. 22. 12.

Peshtar MASÍH se, 587 ke qaríb.

main ne tumháre liye zabh kiyá, yahán tak charbí kháoge ki chhak jáoge, aur itná lahú píoge ki mast hojáoge.

20 Isí tarah tum mere dastarkhwán par ghoṛon aur rathon se[y], aur baháduron aur sáre jangí mardon se ser hoge[z], Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

21 Aur main gair qaumon ke darmiyán apní buzurgí záhir karúngá[a], aur sárí gair qaumen merí us 'adálat ko jise main ne púrá kiyá, aur mere us háth ko jise chalákar un par rakhá[b], dekhengí.

22 So ahl i Isráel jánenge ki us din se leke ágo ko main KHUDÁWAND un ká Khudá húngá[c].

23 ¶ Aur gair qaumen jánengí, ki ahl i Isráel apní badkáríon ke sabab asír hoke gaye[d]; chúnki we mujh se bágí húe, is liye main ne un se apná munh chhipáyá[e], aur un ko un ke dushmanon ke háth men kar diyá[f], so we sab ke sab talwár se gir gaye.

24 Un kí nápákí aur un ke gunáhon ke mutábiq main ne un se kiyá[g], aur un se apná munh chhipáyá.

25 Báwujúd us ke Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Ab main Ya'qúb ke asíron ko phir láúngá[h], aur sáre ahl i Isráel[i] par rahm karúngá, aur apne muqaddas nám ke liye gayúr húngá;

26 Ba'd us ke, ki we apní ruswáí ká bojh uṭháwen[k], aur un sárí badkáríon ká bhí jo unhon ne merí kín, jis waqt ki apní zamín men ba árám rahte the[l], aur kisí ne unhen na ḍaráyá.

27 Jab main un ko logon men se pher láúngá, aur unhen un ke dushmanon kí sarzamínon men se faráham karúngá[m], aur bahuterí qaumon kí nazaron men un ke darmiyán taqdís páúngá[n];

28 Tab we jánenge, ki main KHUDÁWAND un ká Khudá hún[o], ki main ne unhen gair qaumon ká asír karwáyá thá, aur ki main ne unhen un hí ke mulk men láke jam'a kiyá, aur un men se ek ko bhí wahán na chhoṛá.

29 Aur main phir kabhí un kí taraf se apná munh nahín pherúngá[p]; kyúnki main apní rúh ahl i Isráel par unḍelúngá[q], Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

[y] Zab. 76. 6. Hiz. 38. 4.
[z] Muk. 19. 18.
[a] Hiz. 38. 16, 23.
[b] Khur. 7. 4.
[c] 7, 28 áyaten.
[d] Hiz. 36. 18, 19, 20, 23.
[e] Ist. 31. 17. Yas. 59. 2.
[f] Ahb. 26. 25.
[g] Hiz. 36. 19.
[h] Yar. 30. 3, 18. Hiz. 34. 13. aur 36. 24.
[i] Hiz. 20. 40. Hús. 1. 11.
[k] Dán. 9. 16.
[l] Ahb. 26. 5, 6.
[m] Hiz. 28. 25, 26.
[n] Hiz. 36. 23, 24. aur 38. 16.
[o] Hiz. 34. 30. 31 áyat.
[p] Yas. 54. 8.
[q] Yúel 2. 28. Zak. 12. 10. A'am. 2. 17.

XL BAB.

1 *Bayán royá ke ahwál ká, ki kis waqt men, aur kis waz'a se, aur kis maqsad se bhejí gayí.* 6 *Bayán púrabí pháṭak ka,* 20 *phir uttar ke pháṭak ká,* 27 *phir dakkhin ke pháṭak ká,* 32 *phir púrabí pháṭak ká,* 35 *phir uttar ke pháṭak ká.* 39 *Bábat áṭh mezon kí.* 44 *Koṭhríon ke haqq men.* 48 *Ghar ke barámada kí bábat.*

Peshtar MASÍH se, 574.

HAMÁRI' asírí ke pachíswen baras men, aur us baras ke shurú' men, aur us mahíne kí daswín táríkh men, jo shahr kí barbádí[a] ká chaudahwán sál thá, usí din KHUDÁWAND ká háth mujh par thá[b], aur wuh mujhe wahán le gayá.

2 Wuh mujhe Khudá ke 'álam i khiyálí men Isráel ke mulk ke bích le gayá[c], aur us ne mujhe ek niháyat buland paháṛ par[d] biṭháyá; us kí dakkhin taraf ek shahr ká sá naqsha thá.

3 Aur wuh mujhe wahán legayá, to kyá dekhtá hún, ki ek shakhs thá, jis kí rangat pítal kí rangat sí thí[e], aur us ke háth men san kí ek ḍorí[f] aur paimáish ká ek sarkanḍá thá[g]; aur wuh pháṭak par khaṛá thá.

4 Aur us shakhs ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, apní ánkhon se dekh, aur kánon se sun[h], aur jo main tujhe dikhláún, us sab par apne dil se dhyán kar; kyúnki tú isliye yahán á pahunchá, tá ki main wuh sab chízen tujhe dikháún: so tú jo kuchh dekhtá hai, Isráel ke gharáne ko batá[i].

5 Aur kyá dekhtá hún, ki us ghar ke báharwár áspás ek díwár hai[k]: aur us shakhs ke háth men paimáish ká ek sarkanḍá hai, chha háth lambá, aur un men ká ek ek háth púre háth se chár ungal baṛá thá: so us ne us 'imárat kí chauṛáí nápí, ek sarkanḍá húí, aur únchái ek sarkanḍá.

6 ¶ Tab wuh us pháṭak par jo púrab taraf thá áyá, aur us kí síṛhí par chaṛhá, aur us pháṭak ke ástána ko nápá jo ek sarkanḍá chauṛá thá: aur dúsre ástána ká 'arz sarkanḍá bhar thá.

7 Har ek koṭhrí ek sarkanḍá lambí, aur ek sarkanḍá chauṛí thí; aur koṭhríon ke bích pánch pánch háth ká mufásala thá, aur pháṭak ke sáyabán ke pás bhítar kí taraf pháṭak ká ástána ek sarkanḍá thá.

[a] Hiz. 33. 21.
[b] Hiz. 1. 3.
[c] Hiz. 8. 3.
[d] Muk. 21. 10.
[e] Hiz. 1. 7. Dán. 10. 6.
[f] Hiz. 47. 3.
[g] Muk. 11. 1. aur 21. 15.
[h] Hiz. 44. 5.
[i] Hiz. 43. 10.
[k] Hiz. 42. 20.

Peshtar MASÍH se, 574.

8 Aur us ne pháṭak ká sáyabán bhítar se ek sarkanḍá nápá.

9 Tab us ne pháṭak ká sáyabán áṭh háth nápá, aur us ke sutún do háth: aur pháṭak ká sáyabán bhítar kí taraf thá.

10 Aur púrab taraf ke pháṭak kí koṭhríáṉ tín idhar tín udhar thíṉ; ye tínoṉ paimáish meṉ barábar thíṉ; aur idhar udhar ke sutúnoṉ ká ek hí náp thá.

11 Aur us ne pháṭak ke darwáza kí chauṛáí das háth, aur lambáí terah háth nápí;

12 Aur koṭhríoṉ ke áge kí hadd, háth bhar idhar, aur háth bhar udhar thí, aur koṭhríáṉ chha háth idhar, aur chha háth udhar thíṉ.

13 Tab us ne pháṭak ko koṭhrí kí chhat se dúsrí kí chhat tak pachís háth chauṛá nápá, darwáza ke muqábil darwáza.

14 Aur us ne sáṭh háth ke sutún banáe, aur sutúnoṉ par pháṭak ká sahn girdágird thá.

15 Aur pháṭak kí dahlíz ke sámhne se leke bhítarwár pháṭak ke sáyabán tak pachás háth ká farq thá.

16 Aur koṭhríoṉ meṉ aur un ke sutúnoṉ meṉ pháṭak ke bhítar gird ba gird jharokhe the[l]; waise-hí dálán ke bhítar gird ba gird bhí jharokhe the, aur sutúnoṉ par nakhloṉ kí súrateṉ thíṉ.

17 Phir wuh mujhe báhar ke sahn[m] meṉ legayá, aur kyá dekhtá húṉ, ki koṭhríáṉ haiṉ[n], aur cháron taraf sahn ká gach baná, aur us gach par tís koṭhríáṉ thíṉ[o].

18 Aur wuh gach pháṭakoṉ ke pás un pháṭakoṉ ke barábar lagá, ya'ne, níche ká gach.

19 Tab us ne us kí chauṛáí níche ke pháṭak ke sire se, bhítar ke sahn ke sire tak, púrab taraf, aur uttar taraf, báhar báhar, sau háth nápí.

20 ¶ Phir us ne uttar taraf ke báharwár sahn ke pháṭak kí lambáí aur chauṛáí nápí.

21 Aur us kí koṭhríáṉ, tín is taraf, tín us taraf thíṉ: aur us ke sutún, aur us ke dálán, pahle pháṭak ke náp ke mutábiq the: us kí lambáí pachás háth, aur chauṛáí pachís háth thí.

22 Aur us kí jhanjhríáṉ, aur us ke dálán, aur us ke nakhl, us pháṭak ke andáza se the, jis ká rukh púrab kí taraf thá; aur úpar tak sát siṛhíoṉ kí chaṛháí thí; us ke dálán un ke áge the.

23 Aur bhítar ke sahn ká pháṭak púrab taraf, aur uttar taraf ke sámhne thá: aur us ne pháṭak se pháṭak tak sau háth nápe.

24 ¶ Aur wuh mujhe dakkhin kí taraf legayá, aur kyá dekhtá húṉ, ki dakkhin kí taraf ek pháṭak hai; aur us ne us ke sutúnoṉ ko aur us ke dálán ko un nápoṉ ke mutábiq nápá.

25 Aur us meṉ aur us ke dálán meṉ, cháron taraf, un jhanjhríoṉ kí sí jhanjhríáṉ thíṉ; lambáí pachás háth, aur chauṛáí pachís háth.

26 Aur us ke úpar jáne tak sát siṛhíáṉ thíṉ, aur us ke dálán un ke áge the, aur us ke sutúnoṉ par nakhloṉ kí súrateṉ thíṉ, ek is taraf, aur ek us taraf.

27 Aur dakkhin kí taraf bhítar ke sahn ká pháṭak thá; aur us ne dakkhin kí taraf pháṭak se pháṭak tak sau háth nápe.

28 Aur wuh dakkhin pháṭak kí ráh se mujhe bhítar ke sahn meṉ láyá; aur un nápoṉ ke mutábiq us ne dakkhin pháṭak ko nápá;

29 Aur us kí koṭhríoṉ, aur us ke sutúnoṉ, aur us ke dálánoṉ ko un nápoṉ ke mutábiq: aur us meṉ aur us ke dálánoṉ meṉ cháron taraf jhanjhríáṉ thíṉ; lambáí pachás háth, chauṛáí pachís háth.

30 Aur dálán cháron taraf pachás háth lambe[p], aur pánch háth chauṛe the.

31 Us ke dálán báharwár sahn kí taraf the, aur us ke sutúnoṉ par nakhloṉ kí súrateṉ, aur us ke úpar chaṛhne ko áṭh siṛhíáṉ thíṉ.

32 ¶ Aur wuh mujhe púrab taraf bhítarwár sahn meṉ láyá, aur un nápoṉ ke mutábiq pháṭak nápá.

33 Aur us kí koṭhríoṉ, aur us ke sutúnoṉ, aur us ke dálánoṉ ko un nápoṉ ke mutábiq: aur us meṉ aur us ke dálánoṉ meṉ cháron taraf jhanjhríáṉ thíṉ: lambáí un kí pachás háth thí, aur chauṛáí pachís háth.

34 Aur us ke dálán báharwár sahn kí taraf the, aur us ke sutúnoṉ par idhar udhar nakhloṉ kí súrateṉ thíṉ, aur us ke úpar chaṛhne ke liye áṭh siṛhíáṉ thíṉ.

[l] 1 Sal. 6. 4.
[m] Mul. 11 2.
[n] 1 Sal. 6. 5
[o] Hiz. 45. 5.
[p] Dekho 21, aur 25, aur 33, aur 36, áyateṉ.

35 ¶ Aur wuh mujhe uttar ke pháṭak kí taraf le gayá, aur un nápoṉ ke mutábiq use nápá;

36 Us kí koṭhríoṉ, aur us ke sutúnoṉ, aur us ke dálánoṉ ko; aur us kí cháron taraf jhanjhríáṉ thíṉ; lambáí pachás háth, aur chauṛáí pachís háth thí.

37 Aur us ke sutún báharwár sahn kí taraf the, aur us ke sutúnoṉ par, idhar udhar, nakhloṉ kí súrateṉ thíṉ, aur us ke úpar chaṛhne ke liye áṭh síṛhíáṉ thíṉ.

38 Aur koṭhríáṉ aur un ke darwáza un pháṭakoṉ ke sutúnoṉ ke áspás the, jaháṉ we chaṛháwe dhoweṉ.

39 ¶ Aur pháṭak ke dálán meṉ do mezeṉ is taraf, aur do mezeṉ us taraf thíṉ, ki un par chaṛháwá aur ḳhatiyat[q] aur asám[r] zabh kareṉ.

40 Aur us taraf báharwár uttar ke pháṭak ke madḳhal ke chaṛháo ke pás do mezeṉ thíṉ, aur pháṭak ke dálán kí dúsrí taraf do mezeṉ.

41 Pháṭak kí díwár pás chár mezeṉ is taraf, aur chár mezeṉ us taraf thíṉ, áṭh mezeṉ, jin par we zabh kareṉ.

42 Chaṛháwe ke liye taráshe húe pattharoṉ kí chár mezeṉ thíṉ, jo ḍeṛh háth lambí, aur ḍeṛh háth chauṛí, aur háth bhar únchí thíṉ, jin par we chaṛháwe aur zabíh ke zabh karne ke hathyár dhareṉ.

43 Aur ghar meṉ chároṉ taraf chár ungal chauṛí ankṛíáṉ lagí thíṉ, aur qurbáníoṉ ká gosht mezoṉ ke úpar dhará húá thá.

44 Aur andarúní pháṭak ke báharwár andarúní sahn meṉ, jo shimálí pháṭak kí jánib meṉ thí, ganewáloṉ[s] kí koṭhríáṉ thíṉ, aur un ká rukh dakhin kí taraf thá: aur ek púrab pháṭak kí jánib meṉ thá, jis ká rukh uttar kí taraf thá.

45 Aur us ne mujhe kahá, ki Yih koṭhrí jis ká manzar dakhin kí taraf hai, un káhinoṉ ke liye hai, jo ghar ke ḳhidmat-guzár haiṉ[t].

46 Aur wuh koṭhrí jis ká manzar uttar kí taraf hai, un káhinoṉ ke liye, jo mazbah kí ḳhidmat meṉ házir haiṉ[u]: ye baní Sadúq[x] haiṉ, jo baní Láwí meṉ se ḲHUDÁWAND ke pás áte haiṉ, ki us kí ḳhidmat kareṉ.

47 Aur us ne sahn ko sau háth lambá, aur sau háth chauṛá, chaukor nápá: aur mazbah ghar ke áge thá.

48 Phir wuh mujhe ghar ke dálán meṉ láyá, aur dálán ke sutúnoṉ ko nápá, pánch háth idhar, aur pánch háth udhar: aur pháṭak kí chauṛáí tín háth is taraf thí, aur tín háth us taraf.

49 Dálán kí lambáí bís háth[y], aur chauṛáí gyárah háth thí; aur síṛhíáṉ lagí thíṉ, ki jin se we us ke úpar chaṛh játe the: aur sutúnoṉ ke muttasil fíl-páya[z] the, ek is taraf, aur ek us taraf.

q Ahb. 4. 2, 3. r Ahb. 5. 6. aur 6. 6. aur 7. 1.
s 1 Taw. 6. 31.
t Ahb. 8. 35. Gin. 3. 27, 28, 32. 38. aur 18. 5. 1 Taw. 9. 23. 2 Taw. 13. 11. Zab. 134. 1.
u Gin. 18. 5. Hiz. 44. 15.
x 1 Sal. 2. 35 Hiz. 43. 19. aur 44. 15, 16.
y 1 Sal. 6. 3.
z 1 Sal. 7. 21.

XLI BÁB.

Haikal ke andázoṉ, aur us ke judá judá makánoṉ, aur koṭhríoṉ, aur us ke gúnágún áráishoṉ ki bábat.

AUR wuh mujhe haikal meṉ láyá, aur sutúnoṉ ko nápá, chauṛáí is taraf chha háth, aur chauṛáí us taraf chha háth, yih ḳhaima kí chauṛáí hai.

2 Aur ‖ darwáza kí chauṛáí das háth, aur un díwároṉ kí jo darwáza ke pás thíṉ pánch háth is taraf, aur pánch háth us taraf thí: aur us ne us kí lambáí ko chálís háth nápá, aur us kí chauṛáí bís háth.

3 Tab wuh andar gayá, aur darwázoṉ ke sutúnoṉ ko do háth nápá, aur darwáza chha háth, aur darwáza kí chauṛáí sát háth thí.

4 Aur us ne haikal ke áge lambáí ko bís háth, aur chauṛáí ko bís háth nápá, aur mujhe kahá ki Yihí Quds ul Aqdas hai[a].

5 Aur us ne ghar kí díwár chha háth nápí, aur jánib kí koṭhríoṉ kí chauṛáí ghar ke gird ba gird chár háth thí.

6 Aur jánib kí koṭhríáṉ[b] tín thíṉ, koṭhrí ke úpar koṭhrí, qatár meṉ tís, aur we us díwár meṉ, jo ghar ke áspás kí jánib kí koṭhríoṉ ke liye thí, dáḳhil kí gayí thíṉ, táki we mazbút howeṉ, par ghar kí díwár se we milí húí na thíṉ.

7 Aur wuh un baglí koṭhríoṉ se úpar tak, chároṉ taraf, ziyáda chauṛá hotá játá thá; ki ghar ká chaugird ghar ke girdágird únchá únchá chalá játá hai[c], is sabab se ghar kí chauṛáí úpar ziyáda thí,

‖ Yá, madḳhal.
a 1 Sal. 6. 20. 2 Taw. 3. 8.
b 1 Sal. 6. 5, 6.
c 1 Sal. 6. 8.

Peshtar MASÍH se, 574.

aur níche se leke bích tak, aur us se úpar tak baṛh gayí.

8 Aur main ne ghar kí cháron taraf kí únchái bhí dekhí; jánib kí koṭhríon kí newen chha baṛe baṛe háth ke púre sarkanḍe kí thín[d].

9 Aur jánib kí koṭhríon ke báhar kí díwár kí chauṛái pánch háth; aur jo khálí rahá, so ghar kí jánib kí koṭhríon ke darmiyán thá.

10 Aur hujron ke darmiyán, ghar kí cháron taraf gird ba gird bís háth chauṛá fásila thá.

11 Aur jánib kí koṭhríon ke darwáza us khálí jagah kí taraf the, ek darwáza uttar taraf, aur ek darwáza dakkhin taraf: aur khálí jagah kí chauṛái cháron taraf pánch háth kí thí.

12 Aur wuh 'imárat, jo 'aláhida jagah ke áge us kí pachchhim taraf thí, so us kí chauṛái sattar háth thí, aur us 'imárat kí díwár cháron taraf pánch háth moṭí, aur us kí lambái nauwe háth thí.

13 So us ne ghar ko sau háth lambá nápá, aur wuh 'aláhida jagah aur 'imárat us kí díwáron samet sau háth lambí thí,

14 Aur ghar ká ágá aur us 'aláhida jagah ká sámhná jo púrab taraf thá, so us kí chauṛái sau háth thí.

15 Aur 'aláhida jagah ke áge 'imárat kí lambái jo pichhárí thí, aur us kí jánib ke hujra is taraf se aur us taraf se, bhítar kí haikal aur báhar ke dálánon ke sáth, us ne sau háth nápe.

16 Aur darwáza ke sutún, aur jhanjhrián[e], aur gird á gird kí jánibí koṭhrián, jo darwáza ke sutúnon ke muqábil tín taraf thín, lakṛí se cháron taraf maṛhí húí thín: aur zamín se jhanjhríon tak aur jhanjhríán bhí maṛhí húí thín.

17 Darwáza ke úpar tak, aur ghar ke bhítar aur báhar tak, cháron taraf kí sárí díwáron par, báhar bhítar, súraten munaqqash thín.

18 Aur Karúbí[f] aur nakhl bane the, is tarah, ki ek nakhl ‖ do Karúbíon ke bích men thá, aur har ek Karúbí ke do do munh the:

19 Chunánchi ek samt nakhl kí taraf insán ká munh thá[g], aur dúsrí samt nakhl kí taraf sher ká munh: ghar kí cháron taraf is tarah ká kám thá.

20 Zamín se darwáza ke úpar tak, aur haikal kí díwár par Karúbí aur nakhl bane the.

21 Aur haikal ke sutún chaukor the, aur we bhí jo muqaddas makán ke sámhne the: jaisí súrat is kí, waisí hí us kí thí.

22 Lakṛí ká mazbah[h] tín háth únchá thá, aur us kí lambái do háth thí, aur us ke kone, aur us kí kursí, aur us kí díwáren, lakṛí kí thín. Aur us ne mujhe kahá, ki Yih wuh mez hai[i], jo KHUDAWAND ke áge hai[k].

23 Aur haikal aur muqaddas makán ke do kiwáṛe the[l];

24 Aur kiwáṛon ke do palle the, do ek kiwáṛe ke liye, aur do palle dúsre ke liye.

25 Aur un par, ya'ne, haikal ke kiwáṛon par, Karúbí aur nakhl bane the, jaise díwáron par bane the; aur báhar ke dálán ke rukh par moṭe moṭe takhta the.

26 Aur dálán kí jánibí díwáron par, aur ghar kí jánibí koṭhríon par, aur moṭe moṭe takhton par is taraf, aur us taraf, jhanjhrián[m] aur nakhl the.

XLII BAB.

1 Káhinon ke liye koṭhrián jo thín. 13 Un men kya kyá kám karen. 19 Báharwár sahn ke andáza

PHIR wuh mujhe báharwár sahn men uttar taraf kí ráh se le gayá, aur us koṭhrí men, jo 'aláhida jagah[a] aur 'imárat ke áge uttar kí taraf thí, le áyá.

2 Sau háth kí lambái kí jagah ke muqábil, uttar taraf ká darwáza thá, aur us kí chauṛái pachás háth thí;

3 Bís háth ke muqábil jo bhítarwár sahn ke liye the, aur báharwár sahn ke gach ke muqábil, jánibí koṭhrián tín darja kí ek dúsrí ke muqábil thín[b].

4 Aur koṭhríon ke sámhne bhítar bhítar das háth chauṛá thá, aur ek rastá ek háth ká, aur un ke darwáza uttar taraf the.

5 Úparwálí koṭhrián níchewálíon aur bíchwálíon se kam thín, kyúnki jánibí koṭhríon ke sabab un kí gunjáish kam thí.

6 Kyúnki we tín darja kí thín, par sahnon ke sutúnon kí mánind un ke sutún na the: is liye we

---

[d] Hiz. 40. 5.
[e] Hiz. 40. 16. 26 áyat.
[f] 1 Sal. 6. 29.
‖ 'Ibrání men, ek Karúbí aur dúsre ke bích.
[g] Dekho Hiz. 1. 10.
[h] Khur. 30. 1.
[i] Hiz. 44. 16. Mal. 1. 7, 12.
[k] Khur. 30. 8.
[l] 1 Sal. 6. 31,—35.
[m] Hiz. 40. 16. 16 áyat.
[a] Hiz. 41. 12, 15.
[b] Hiz. 41. 16.

Peshtar MASÍH se, 574.

zamín par kí níchewálíoṉ se, aur bíchwálíoṉ se saket thíṉ.

7 Aur wuh díwár, jo báhar koṭhríoṉ ke muqábil aur báharwár sahn kí taraf koṭhríoṉ ke áge thí, so pachás háth lambí thí.

8 Kyúṉki báharwár sahn kí koṭhríoṉ kí lambáí pachás háth thí: aur dekho, ki haikal ke sámhne sau háth the.

9 Aur in koṭhríoṉ ke níche púrab kí taraf wuh madkhal thá, jaháṉ we báharwár sahn se dákhil hote the.

10 Dakkhin taraf ke sahn kí chauṛí díwár meṉ, aur 'aláhida jagah, aur us 'imárat ke áge, koṭhríáṉ thíṉ.

11 Aur un ke áge ek aisá rástá thá [c], jaisá uttar taraf kí koṭhríoṉ ke áge thá: un kí lambáí aur chauṛáí ke, aur un ke sáre makhrajoṉ, un hí kí tartíboṉ, aur darwázoṉ ke mutábiq.

12 Aur dakkhin taraf kí koṭhríoṉ ke darwázoṉ ke mutábiq, ek darwáza ráh ke sire meṉ thá, ya'ne, sídhí díwár kí ráh, púrab taraf, jaháṉ dákhil hote the.

13 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki uttar kí koṭhríáṉ aur dakhin kí koṭhríáṉ jo 'aláhida jagah ke muqábil haiṉ, muqaddas koṭhríáṉ haiṉ, jaháṉ káhin, jo KHUDAWAND ke pás játe haiṉ, aqdas chízeṉ kháeṉge [d]: we waháṉ aqdas chízeṉ, ya'ne, hadya aur khaṭiyat aur asám dhareṉge; kyúṉki wuh makán muqaddas hai [e].

14 Jab káhin dákhil howeṉ, to we maqdis se báharwár sahn meṉ na jáweṉ, balki apní khidmat ke pairáhan waháṉ rakheṉ [f]; kyúṉki we muqaddas haiṉ, aur we dúsre kapṛe pahinke 'ámm makán meṉ jáweṉ.

15 So jab wuh bhítar ke ghar ko náp chuká, to mujhe us pháṭak kí ráh láyá, jis ká manzar púrab taraf hai, aur ghar ko cháron taraf se nápá.

16 Us ne paimáish ke sarkande se púrab taraf pánch sau sarkande cháron taraf nápe.

17 Us ne paimáish ke sarkande se uttar taraf pánch sau sarkande cháron taraf nápe.

18 Us ne paimáish ke sarkande se dakkhin taraf bhí pánch sau sarkande nápe.

19 ¶ Us ne pachchhim taraf lauṭke paimáish ke sarkande se pánch sau sarkande nápe.

20 Us ne us kí cháron taraf nápíṉ: us kí cháron taraf ek díwár [g] pánch sau sarkande lambí, aur pánch sau chauṛí thí [h], táki pák ko nápák se judá kare.

XLIII BÁB.

1 *Khudá ká jalál haikal ke darmiyán phir jalwagar hotá.* 7 *Isráel ke gunáh ke sabab Khudá apne makán meṉ tashríf lá na saktá thá.* 10 *Nabí logoṉ ko nasíhat kartá, ki we tauba kareṉ, aur haikal ke dastúroṉ par nit liház rakhá kareṉ.* 13 *Mazbah ke andáza,* 18 *aur we qánún jo us kí bábat muqarrar húe the.*

BA'D us ke wuh mujhe pháṭak par le áyá, us pháṭak par jis ká manzar púrab taraf hai [a].

2 Aur dekh, ki Isráel ke Khudá ká jalál púrab taraf se áyá [b], aur us kí áwáz bahutere pánioṉ ke shor [c] kí sí thí, aur zamín us ke kibriyá se roshan ho gayí [d].

3 Aur wuh us royá kí numáish ke mutábiq, jise maiṉ ne dekhá [e], háṉ, us royá ke mutábiq thá, jise maiṉ ne dekhá, jab ‖ maiṉ shahr ko barbád karne áyá thá [f]; aur ye royateṉ us royá kí mánind thíṉ, jo maiṉ ne Kibár kí nadí [g] ke sáhil par dekhí; aur maiṉ muṉh ke bhal girá.

4 Aur KHUDAWAND ká jalál us pháṭak kí ráh se jis ká manzar púrab taraf hai, ghar meṉ dákhil húá [h].

5 Aur rúh ne mujhe uṭhá liyá [i], aur andarúní sahn meṉ mujhe láyá, aur dekh, KHUDAWAND ke jalál ne ghar ko bhar diyá [k].

6 Aur maiṉ ne us kí suní, jo ghar meṉ se mere sáth báteṉ kartá thá; aur wuh shakhs mere pás khaṛá húá [l].

7 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, yih merí takhtgáh [m], aur mere páṉwoṉ kí kursí [n], jaháṉ maiṉ baní Israel ke darmiyán abad tak rahúṉgá [o], aur ahl i Isráel, we aur un ke bádsháh, áge ko mere muqaddas nám ko apní zinákárí se, aur apne bádsháhoṉ kí láshoṉ se [p], apne únche makánoṉ meṉ nápák na kareṉge [q];

8 Ki we apne ástán mere ástánoṉ ke pás, aur apne sutún mere sutúnoṉ ke pás lagáte the, is tarah ki mere aur un ke darmiyán sirf ek díwár húí [r]: isí tarah we apne

Margin notes:

[c] 4 áyat.
[d] Ahb. 6. 16, 26. aur 24. 9.
[e] Ahb. 2. 3, 10. aur 6. 14, 17, 25, 29. aur 7. 1. aur 10. 13, 14. Gin. 18. 9, 10.
[f] Hiz. 44. 19.
[g] Hiz. 40. 5.
[h] Hiz. 45. 2.
[a] Hiz. 10. 19. aur 44. 1. aur 46. 1.
[b] Hiz. 11. 23.
[c] Hiz. 1. 24. Muk. 1. 15. aur 14. 2. aur 19. 1, 6.
[d] Hiz. 10. 4. Muk. 18. 1.
[e] Hiz. 1. 4, 28. aur 8. 4.
‖ Yá, maiṉ peshingoí karne áyá, ki shahr barbád hogá. Dekho Hiz. 9. 1, 5.
[f] Yi'u Yar. 1. 10.
[g] Hiz. 1. 3. aur 3. 23.
[h] Dekho Hiz. 10. 19. aur 44. 2.
[i] Hiz. 3. 12, 14. aur 8. 3.
[k] 1 Sal. 8. 10, 11. Hiz. 44. 4.
[l] Hiz. 40. 3.
[m] Zab. 99. 1.
[n] 1 Taw. 28. 2. Zab. 99. 5.
[o] Khur. 29. 45. Zab. 68. 16. aur 132. 14. Yoel 3. 17. Yúh. 1. 14. 2 Qur. 6. 16.
[p] Ahb. 26. 30. Yar. 16. 18.
[q] Hiz. 39. 7.
[r] Dekho 2 Sal. 16. 14. aur 21. 4, 5, 7. Hiz. 8. 3. aur 23. 39. aur 44. 7.

Peshtar MASÍH se, 574.

un ghinaune kámon se, jo unhon ne kiye, mere muqaddas nám ko nápák karte the; is liye main ne apne qahr men unhen halák kiyá.

9 Pas ab we apní zinákáríán aur apne bádsháhon kí láshen[s] mujh se dúr kar den, tab main un ke darmiyán abad tak rahúngá[t].

10 ¶ Tú, ai ádamzád, ahl i Isráel ko yih ghar dikhlá[u], táki we apne gunáhon ke sabab sharminda hojáwen; aur we is namúna ko nápen.

11 Aur agar we apne sáre kámon se pashemán hon, to us ghar ká naqsha, aur us kí tartíb, aur us ke makhárij o madákhil, aur un ke sáre naqsha, aur us ke sáre qawánín, aur us ke sáre naqsha, aur sáre áín ko unhen dikhlá, aur un kí nazar ke áge likh, táki we us ke sáre naqshe aur us ke sáre qawánín ko hifz karen, aur un par 'amal karen.

12 Yih is ghar ká áín hai: Us kí tamám sarhadden pahár kí choṭí par[x] aur us ke girdágird niháyat muqaddas hongí. Dekh, yih is ghar ká áín hai.

13 ¶ Aur háth se nápke qurbángáh ke ye náp hain: Aur yih háth jo hai, so ek háth chár ungal hai[y]: bunyád ek háth gahrí, aur ek háth chauṛí, aur gird ba gird us ke dáman ká kanára bálisht bhar chauṛá; aur yih mazbah kí kursí hai.

14 Aur zamín se níche kí kangní tak do háth, aur us kí chauṛái ek háth, aur chhoṭí kangní se baṛí kangní tak chár háth, aur chauṛái ek háth.

15 Aur ‖ qurbángáh chár háth hogí, aur † qurbángáh ke úpar chár síng honge.

16 Aur qurbángáh bárah háth lambí, aur bárah chauṛí, chaukor hogí.

17 Aur kangní chaudah háth lambí, aur chaudah háth chauṛí, chaukor: aur girdágird us ká kanára ádhá háth; aur us kí angeṭhí girdágird ek háth, aur us kí síṛhí[z] púrab taraf hogí.

18 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Yih qurbángáh ke qawánín járí honge, jis din men we use banáwen, tá ki us par chaṛháwá chaṛháwen, aur lahú chhiṛken[a].

19 Aur tú káhinon baní Láwí ko, jo Sadúq kí nasl se hain[b], jo merí khidmat ke liye mere nazdík áte hain, khatiyat ke liye unhen ek jawán bail de[c], Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

20 Aur tú us ke khún men se le, aur mazbah ke cháron síngon par, us kí kangní ke cháron konon par, aur us ke chaugird lagá: isí tarah use pák o sáf kar.

21 Aur khatiyat ke liye wuh bachhṛá le, aur wuh ghar kí muqarrar jagah men[d] maqdis ke báhar[e] jaláyá jáegá.

22 Aur tú dúsre din bakrí ká ek be-'aib bachcha khatiyat ke liye chaṛhá, aur we mazbah ko pák karenge, jis tarah se we use bachhṛe se pák karte the.

23 Aur jab tú use pák kar chuká, to ek be-'aib bachhṛá aur galla ká ek be-'aib mendhá chaṛhá.

24 Aur tú unhen KHUDÁWAND ke áge chaṛhá, aur káhin un par namak chhiṛken[f], aur unhen chaṛháwe ke liye KHUDÁWAND ke áge chaṛháwen.

25 Aur tú sát din tak[g] har roz ek bakrá khatiyat ke liye taiyár kar rakh; we ek bachhṛá aur galla ká ek mendhá bhí jo be-'aib hon, maujúd karen.

26 Sát din tak we qurbángáh ko pák o sáf karenge, aur ‖ apne taín makhsús karenge.

27 Aur jab ye din púre honge[h], to yún hogá, ki áṭhwen din aur us ke ba'd bhí, káhin log tumháre chaṛháwon ko, aur tumhárí salámíon ko mazbah par guzránenge, aur main tumhen qabúl karúngá[i], Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

Side notes: [s] 7 áyat. [t] 7 áyat. [u] Hiz. 40. 4. [x] Hiz. 40. 2. [y] Hiz. 40. 5. aur 41. 8. ‖ 'Ibrání men, Harel, ya'ne, Khudá ká pahár. † 'Ibrání men, Ariel, ya'ne, Sher i Khudá. Yas. 29. 1. [z] Dekho Khur. 20. 26. [a] Ahb. 1. 5. [b] Hiz. 44. 15. [c] Khur. 29. 10, 12. Ahb. 8. 14, 15. Hiz. 45. 18, 19. [d] Khur. 29. 14. [e] 'Ibrán. 13. 11. [f] Ahb. 2. 13. [g] Khur. 29. 35, 36. Ahb. 8. 33. ‖ 'Ibrání men, apní hathelíon ko bhar denge, Khur. 29. 24, 35. [h] Ahb. 9. 1. [i] Aiy. 42. 8. Hiz. 20. 40, 41. Rúm. 12. 1. 1 Pat. 2. 5.

XLIV BÁB.

1 Púrabí pháṭak faqat sardár hí ke liye hai. 4 Khudá káhinon ko malámat kartá hai is liye ki unhon ne haikal ko nápák kiyá thá. 9 We jo butparastí karen kahánat na páwen. 15 Sadúq ke bete manzúr hote ki káhin muqarrar kiye jáwen. 17 Qawánín káhinon ke liye.

TAB wuh mujhe báharwár maqdis ke pháṭak kí ráh se jis ká manzar púrab taraf hai[a], phirá láya, aur wuh band thá.

2 KHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Yih pháṭak band rahegá, aur kholá nahín jáegá, aur koí insán us se dákhil na hogá; chúnki

[a] Hiz. 43. 1.

Ḳhudáwand, Isráel ká Ḳhudá, us se dáḳhil húá hai[b], is liye wuh band rahegá.

3 Magar sardár, is liye ki sardár hai, Ḳhudáwand ke áge roṭí kháne ko[c] us men baiṭhegá: wuh us pháṭak ke usáre kí ráh se andar áwegá, aur usí ráh se báhar jáegá[d].

4 ¶ Phir wuh mujhe ghar ke uttar pháṭak kí ráh se ghar ke áge láyá; aur main ne dekhá, aur dekh, Ḳhudáwand ko jalál ne Ḳhudáwand ke ghar ko bhar diyá[e], aur main munh ke bhal girá[f].

5 Aur Ḳhudáwand ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, tú dil lagá, aur apní ánkhon se dekh, aur jo kuchh ki Ḳhudáwand ke ghar ke qawánín o áín kí bábat tujh se kahtá hún, apne kánon se sun[g], aur maqdis ke har ek madḳhal o maḳhraj ko liház kar.

6 Aur tú ahl i Isráel ke bágí logon[h] se kah, ki Ḳhudáwand Yahowah yún farmátá hai, ki Ai ahl i Isráel, tum bas samjho, ki tum ne yih sáre ghinaune kám kiye hain[i],

7 Chunánchi, jis waqt tum merí roṭí[k] aur charbí aur lahú[l] guzránte the, tab dil ko ná-maḳhtún[m] aur jism ko ná-maḳhtún || begánon ko[n] mere maqdis men láe[o], táki we mere maqdis men áwen, aur mere ghar ko nápák karen, aur unhon ne tumháre sáre nafrat-angez kámon ke sabab mere 'ahd ko torá.

8 Aur tum ne merí muqaddas chízon kí hifázat na kí[p], balki tum ne gairon ko apní taraf se mere maqdis men muqarrar kiyá hai, táki merí chízon kí amánatdárí karen.

9 ¶ Ḳhudáwand Yahowah yún kahtá hai, ki Un begánon men se, jo baní Isráel ke darmiyán hain, koí dil ká ná-maḳhtún yá jism ká ná-maḳhtún mere maqdis men dáḳhil na hogá[q].

10 Balki baní Láwí bhí jo mujh se bargashta húe, jis waqt ki Isráel gumráh hogayá[r], kyúnki we apne buton kí pairauí karke mujh se gumráh húe, so we hí apní sharárat kí sazá páwenge.

11 Taubhí we mere maqdis men ḳhádim honge, aur mere ghar kí nigahbání karenge[s], aur mere ghar men ḳhidmat-guzárí karenge, we logon ká charháwá aur zabíha zabh karenge[t], aur logon ke áge un kí ḳhidmat ke liye khare rahenge[u].

12 Chúnki unhon ne un ke liye buton ke áge ḳhidmat kí thí, aur we ahl i Isráel ko badkárí ká ṭhokar khilánewálá lakar húe[x]; is liye main un par apná háth barhátá hún[y], aur we apní sharárat kí sazá páwenge, Ḳhudáwand Yahowah farmátá hai.

13 Aur we mere huzúr á nahín sakenge, ki mere áge kahánat karen, yá quds ul aqdas men merí muqaddas chízon ke pás áwen[z]; balki we apní ruswáí uṭháwenge[a], aur apne ghinaune kámon kí, jo unhon ne kiye hain, sazá páwenge.

14 Taubhí main unhen ghar kí hifázat ke liye, aur us kí sárí ḳhidmat ke liye, aur us ke kámon ko anjám dene ke liye nigahbán muqarrar karúngá[b].

15 ¶ Par káhin, baní Láwí[c], Sadúq ke beṭe[d], jo mere maqdis kí hifázat karte the, jis waqt ki baní Isráel mujh se gumráh hogaye[e], so we merí ḳhidmat ke liye mere nazdík áwenge, aur mere huzúr khare rahenge[f], ki mere áge charbí aur lahú guzránen[g], Ḳhudáwand Yahowah kahtá hai.

16 Aur we mere maqdis men dáḳhil honge, aur ḳhidmat ke liye merí mez[h] ke qaríb áwenge, aur merí chízon kí amánatdárí karenge.

17 ¶ Aur yún hogá, ki jis waqt we andarwár sahn ke pháṭakon se dáḳhil honge, to we kattání poshák[i] pahine húe áwenge, aur jab tak ki andarwár sahn ke pháṭakon ke darmiyán aur andar hí men ḳhidmat karte rahenge, ún un se orhá na jáegá.

18 We apne siron par kattání ṭopí, aur kamaron par kattání páejáma pahinenge[k], aur jo kuchh pasíne ká bá'is ho, use apní kamar par na bándhen.

19 Aur jis waqt we báharwár sahn men, ya'ne, 'awámm ke báharwár sahn men nikal jáwen, to apní ḳhidmat kí poshák utár ḍálenge[l], aur muqaddas koṭhrí men rakhenge, aur dúsrí poshák pahinenge: magar we un kapron ko pahine húe 'awámm kí taqdís na karenge[m].

[b] Hiz. 43. 4. [c] Paid. 31. 54. 1 Qur. 10. 18. [d] Hiz. 46. 2, 8. [e] Hiz. 3. 23. aur 43. 5. [f] Hiz. 1. 28. [g] Hiz. 40. 4. [h] Hiz. 2. 5. [i] Hiz. 45. 9. 1 Pat. 4 3. [k] Ahb. 21. 6, 8, 17, 21. [l] Ahb. 3. 16. aur 17. 11. [m] Ahb. 26. 41. Ist. 10. 16. A'am. 7 51. || 'Ibrání men, ajnabí-zádon ko. [n] Ahb. 22. 25. [o] Hiz. 43. 8. 9 áyat. A'am. 21. 28. [p] Ahb. 22. 2, wag. [q] 7 áyat. [r] Dekho 2 Sal. 23. 9, wag. 2 Taw. 29. 4, 5. Hiz. 48. 11. [s] 1 Taw. 26. 1. [t] 2 Taw. 29. 34. [u] Gin. 16. 9. [x] Yas. 9. 16. Hiz. 14. 3, 4. Mal. 2. 8. [y] Zab. 106. 26. [z] Gin. 18. 8. 2 Sal. 23. 9. [a] Hiz. 32 30. aur 36. 7. [b] Gin. 18. 4. 1 Taw 23. 28, 32. [c] Hiz. 40. 46. aur 43. 19. [d] 1 Sam. 2. 35. [e] 10 áyat. [f] Ist. 10. 8. [g] 7 áyat. [h] Hiz. 41. 22. [i] Ḳhur. 28. 39, 40, 43. aur 39. 27, 28. [k] Ḳhur 28. 40, 42. aur 39. 28. [l] Hiz. 42. 14. [m] Hiz. 46. 20. Dekho Ḳhur. 29. 37. aur 30. 29. Ahb. 6. 27. Mat. 23. 17, 19.

Peshtar MASÍH se, 574.

20 Aur we apná sir na mundáwenge[n], aur na bál ko lambá hone denge, we sirf apne siron ke bál katarwáenge.
21 Aur jab andarwár sahn men dákhil hon, to koí káhin mai na píe[o].
22 Aur we bewá, yá mutlaqa ko jorú na karenge[p], balki ahl i Isráel kí nasl kí kunwárí, yá wuh bewa, jo káhin bewa chhor gayá ho, apne liye lenge.
23 Aur we mere logon ko pák aur nápák ká farq batáwenge, aur unhen sikháenge ki wo najis aur táhir men imtiyáz karen[q].
24 Aur we mu'ámala men 'adálat ke liye khare honge: we mere hukmon ke bamújib 'adálat karenge[r]; aur we merí sárí jamá'aton men merí sharí'aton aur mere qawánín ho hifz karenge, aur mere sabton ko muqaddas karenge[s].
25 Aur we apne ko nápák karne ke liye kisí murda ke pás na áwenge[t], magar faqat báp, yá má, yá betá betí, yá bháí, yá kunwárí bahin ke liye we apne ko nápák kar sakte hain.
26 Aur we us ke pák hone ke ba'd, us ke aur sát din shumár karenge[u].
27 Aur jis din ki wuh maqdis ke andar, andarúní sahn ke darmiyán jáwe, táki maqdis men khidmat-guzárí kare[x], to wuh apne liye khatiyat guzránegá[y] Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.
28 Aur yih un kí mírás hogí: main un kí mírás hún[z], aur tum Isráel men unhen hissa nahín doge: main un ká hissa hún.
29 Aur we hadya aur khatiyat aur asám kháenge[a], aur har ek chíz, jo Isráel men haram kí jáwe, unhín kí hogí[b].
30 Aur sáre pahle phalon ká pahlá[c], aur tumhárí sárí qurbánían kí har ek chíz kí, har ek qurbání káhin kí hogí; aur tum apne gúnde húe áte ká pahlá[d] káhin ko díjiyo, táki barakat tere ghar par názil hoke rahe[e].
31 Par wuh jo áp se mará, yá darindon ká phárá húá, kyá parind, kyá charind, cháhiye ki káhin use na kháwen[f].

[n] Ahb. 21. 5.
[o] Ahb. 10. 9.
[p] Ahb. 21. 7, 13, 14.
[q] Ahb. 10. 10, 11. Hiz. 22. 26. Mal. 2. 7.
[r] Ist. 17. 8, wag. 2 Taw. 19. 8, 10.
[s] Dekho Hiz 22. 26.
[t] Ahb. 21. 1, wag.
[u] Gin. 6. 10. aur 19. 11, wag.
[x] 17 áyat.
[y] Ahb. 4. 3.
[z] Gin. 18. 20. Ist. 10. 9. aur 18. 1, 2. Yash 13. 14, 33.
[a] Ahb. 6. 18, 29. aur 7. 6.
[b] Ahb. 27. 21, 28, ba muqábala Gin. 18. 14, ke.
[c] Khur. 13. 2. aur 22. 29, 30. aur 23. 19. Gin. 3. 13. aur 18. 12, 13.
[d] Gin. 15. 20. Nahum. 10. 37.
[e] Ams. 3. 9, 10. Mal. 3. 10.
[f] Khur. 22. 31. Ahb. 22. 8.

XLV BAB.

[1] Zamín ká qut'a jo maqdis ke liye húá, 6 phir wuh jo húá shahr ke liye, 7 aur wuh jo sardár ke liye thahrá. 9 Qawánín jo sardár ke liye muqarrar húe.

AUR jab tum zamín ko qur'a se taqsím karoge[a] ki ek ek ko mírás mile, to tum zamín ká ek muqaddas hissa KHUDAWAND ke áge hadya ke taur par guzránoge[b]; us kí lambáí pachís hazár kí, aur chauráí das hazár kí hogí, aur yih us ke chaugird kí sárí sarhaddon ke darmiyán muqaddas hogí.
2 Us men se ek qut'a jis kí lambáí pánch sau, aur chauráí pánch sau[c], jo cháron taraf barábar hai, KHUDAWAND ke maqdis ke liye hogí, aur us kí iháta ke liye cháron taraf pachás pachás háth kí zamín hogí.
3 Aur tú us paimáish kí pachís hazár kí lambáí aur das hazár kí chauráí nápegá, aur us men maqdis aur quds ul aqdas hogá[d].
4 Zamín ká muqaddas hissa un káhinon ká hogá jo maqdis ke khádim hain[e], aur jo KHUDAWAND ke huzúr khidmat karne ko áwenge, aur wuh maqám un ke gharon ke liye hogá, aur wuh maqdis ke liye muqaddas jagah hogí.
5 Aur wuh, jis kí lambáí pachís hazár aur chauráí das hazár, ghar ke khádim, baní Láwí, apne liye rakhenge[f], táki bís kothríon[g] kí jagah ho.
6 ¶ Aur tum shahr ká hissa pánch hazár chauráí men, aur lambáí men pachís hazár, maqdis ke hissa ke barábar muqarrar karo[h]: so wuh sáre ahl i Isráel ke liye hogá.
7 ¶ Aur muqaddas hadya-wále hissa kí aur shahr ke hissa kí ek taraf, aur dúsrí taraf muqaddas hadya-wále hissa ke muqábil aur shahr ke hissa ke muqábil, pachchhim se pachchhim, aur púrab se púrab, ek hissa sardár ke liye hogá[i]; aur lambáí us kí pachchhimí sarhadd se púrabí sarhadd tak un hisson men se ek ke muqábil ho.
8 Isráel ke darmiyán, zamín men se us ká yihí hissa hogá, aur mere sardár phir mere logon par sitam na karenge[k], aur we báqí

Peshtar MASÍH se, 574.

[a] Hiz. 47. 22.
[b] Hiz. 48. 8.
[c] Hiz. 42. 20.
[d] Hiz. 48. 10.
[e] 1 áyat. Hiz. 18. 10, wag.
[f] Hiz. 48. 13.
[g] Dekho Hiz. 40. 17.
[h] Hiz. 48. 15.
[i] Hiz. 48. 21.
[k] Dekho Yar. 22. 17. Hiz. 22. 27. aur 46. 18.

Peshtar MASÍH 80, 574.

zamín ahl i Isráel ko un ke firqon ke mutábiq taqsím karenge.

9 ¶ Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Ai Isráel ke sardáro, itná tumháre liye bas ho[l], zulm aur lút pát ko apne se dúr karo[m], 'adálat o sadáqat karo, aur mere logon par sab tarah kí ziyádatí jo tum ne kí hai mauqúf karo, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

10 Aur tum púrí tarázú aur púrá aifah aur púrá batt rakhá karo[n].

11 Aifah aur batt ek hí wazn ká ho, ki batt men ‖ gumr ká daswán hissa ho, aur aifah bhí gumr ká daswán hissa ho: us ká andáza gumr ke mutábiq ho.

12 Aur bís jírah misqál[o], aur bís misqál, pachís misqál, pandrah misqál, tumhárá mánah hogá.

13 Aur qurbání jo tum doge, so yih hai: gehún ke gumr ke aifah ká chhathá hissa, aur jau ke gumr ke aifah ká chhathá hissa guzránoge.

14 Aur tel, ya'ne, tel ke batt kí bábat yih hukm hai, ki tum karr men se jo das batt ká gumr hai, ek batt ká daswán hissa díjiyo; kyúnki gumr men das batt hain.

15 Aur galla men se har do sai ke píchhe Isráel kí ‖ suthrí charágáh ká ek barra hadya ke liye, aur charháwe ke liye, aur salámí ke liye, táki un ke liye kafára ho[p], Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

16 Mulk ke sáre log us sardár ke liye, jo Isráel men hai, yihí hadya denge.

17 Aur sardár charháwe, aur hadya, aur tapáwan, 'ídon aur naye chánd ke waqton, aur sabton, aur ahl i Isráel ke sáre muqaddas dinon men dewegá: wuh khatiyat, aur hadya, aur charháwá, aur salámí, ahl i Isráel ke kafára ke liye taiyár karegá.

18 Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Pahle mahíne kí pahlí tárikh ko tú ek be-'aib jawán bail le, aur maqdis ko pák kar[q].

19 Aur káhin khatiyat ke bachhre ká lahú lewegá, aur use ghar ke sutúnon par, aur mazbah kí kangní ke cháron konon par[r], aur andarwár sahn ke darwáza ke sutúnon par lagáwegá.

20 Aur tú mahíne kí sátwín tárikh ko har ek ke liye jo saho kare, aur us ke liye bhí jo nádán hai[s], aisáhí karegá; isí tarah tum ghar ká kafára kiyá karoge.

21 Tum pahle mahíne kí chaudahwín tárikh fasah ko, jo sát din kí 'íd hai, mánoge[t], aur fatírí roţí kháí jáegí.

22 Aur usí din sardár apne liye, aur sáre ahl i mamlukat ke liye, khatiyat ká ek bachhrá[u] taiyár kar rakhegá.

23 Aur 'íd ke sáton din men[x], wuh har roz sát din tak sát be-'aib bachhre, aur sát mendhe muhaiyá karegá, tá ki KHUDAWAND ke áge ek charháwá hon, aur har roz bakron men se ek bachcha[y] tá ki wuh ek khatiyat ho.

24 Aur wuh har ek bachhre ke liye ek aifah bhar khurdaní hadya, aur har ek mendhe ke liye ek aifah, aur har ek aifah ke liye ek hín tel taiyár karegá[z].

25 Sátwen mahíne kí pandrahwín tárikh ko bhí wuh 'íd ke liye, jis tarah se us ne in sát dinon men[a] kiyá thá, taiyárí karegá, khatiyat ke mutábiq, charháwe ke mutábiq, aur hadya ke mutábiq, aur tel ke mutábiq.

XLVI BAB.

8 *'Ibádat kí bábat qawánín jo sardár ke liye muqarrar húe; 9 phir we jo logon ke liye járí kiye gaye. 16 Sardár kí mirás ke haqq men ek qánún. 19 Bábat un sahnon kí jahán chand zabíhon ko josh deke aur chand ko tanúr men táo deke pakáte the.*

KHUDAWAND YAHOWAH yún farmátá hai, ki Andarwár sahn ká phátak jis ká manzar púrab kí taraf hai, un chha dinon tak jin men kám karná rawá hai band rahegá, par sabt ke din kholá jáegá, aur naye chánd ke din bhí kholá jáegá.

2 Aur sardár báhar phátak ke usáre kí ráh se dákhil hogá[a], aur phátak ke sutún pás khará rahegá, aur káhin us ká charháwá aur us kí salámíán guzránegá, aur wuh phátak ke ástán par sijda karegá; tab niklegá, par phátak shám tak band na hogá.

3 Aur mulk ke log usí phátak ke darwáza par sabton aur naye chánd ke waqton men KHUDA-

---

l Hiz. 44. 6.
m Yar. 22. 3.
n Ahb. 19. 35, 36. Ams. 11. 1.
‖ 'Ibrání men, homar.
o Khur. 30. 13. Ahb. 27. 25. Gin. 3. 47.
‖ 'Ibrání men, chikní.
p Ahb. 1. 4.
q Ahb. 16. 16.
r Hiz. 43. 20.
s Ahb. 4. 27.
t Khur. 12. 18. Ahb. 23. 5, 6. Gin. 9. 2, 3. aur 28. 16, 17. Ist. 16. 1, wag.
u Ahb. 4. 14.
x Ahb. 23. 8.
y Dekho Gin. 28. 15, 22, 30. aur 29. 5, 11, 16, 19, wag.
z Hiz. 45. 5, 7
a Ahb. 23. 34. Gin. 29. 12. Ist. 16. 13.
a Hiz. 44. 3. 8 áyat.

Peshtar MASÍH se, 574.

WAND ke huzúr sijda kiyá karenge.

4 Aur chaṛháwá, jo sardár sabt ke din ḲHUDÁWAND ke áge guzránegá[b], so yih hai: chha be-'aib barra, aur ek be-'aib menḍhá;

5 Aur ḳhurdaní hadya ek menḍhe ke liye ek aifah, aur ḳhurdaní hadya barroṇ ke liye ‖ us ke maqdúr ke mutábiq, aur ek aifah ke liye ek hín tel[c].

6 Aur naye chánd ke roz yih hogá: ek be-'aib jawán bail aur chha barra, aur ek menḍhá, sab ke sab be-'aib honge.

7 Aur wuh ḳhurdaní hadya taiyár karegá, ya'ne, har ek bachhṛe ke liye ek aifah, aur menḍhe ke liye ek aifah, aur barroṇ ke liye us ke maqdúr ke mutábiq, aur har ek aifah ke liye ek hín tel.

8 Aur jab sardár áwe ki dáḳhil ho, to pháṭak ke usáre kí ráh se dáḳhil hogá[d], aur usí kí ráh se niklegá.

9 ¶ Par jab mulk ke log muqaddas 'ídoṇ ke waqt ḲHUDÁWAND ke huzúr házir honge[e], to wuh jo uttar ke pháṭak kí ráh se sijda karne ko bhítar átá hai, so dakkhin ke pháṭak kí ráh báhar jáegá; aur wuh jo dakkhin ke pháṭak kí ráh se andar átá hai, so uttar ke pháṭak kí ráh se nikál jáegá; jis pháṭak kí ráh se wuh andar áyá, us se báhar na jáegá, par us ke sámhne ke pháṭak kí ráh se nikal jáegá.

10 Aur jab we andar jáenge, to sardár bhí un ke darmiyán hoke jáegá, aur jab we báhar niklenge, to wuh bhí nikal áwegá.

11 Aur 'ídoṇ men, aur muqaddas dinoṇ meṇ ḳhurdaní hadya ek ek bachhṛe ke liye ek aifah, aur menḍhe ke liye ek aifah hogá; aur barroṇ ke liye us ke maqdúr ke muwáfiq, aur har ek aifah ke liye ek hín tel[f].

12 Aur jab sardár ḳhushí ká chaṛháwá yá ḳhushí kí salámíáṇ ḲHUDÁWAND ke áge guzránne áwe, tab wuh pháṭak jis ká manzar púrab taraf hai us ke liye kholá jáegá[g], aur wuh jis taur par sabt ke din kiyá thá, us hí taur par apná chaṛháwá aur apní salámíáṇ guzránegá: tab wuh báhar nikal áwegá, aur us ke nikalne ke ba'd pháṭak band kiyá jáegá.

13 Tú har roz ḲHUDÁWAND ke áge ‖ pahle sál ká ek be-'aib barra ká chaṛháwá chaṛháwegá[h], tú use har subh chaṛháwegá.

14 Aur tú us ke liye har subh ko ek ḳhurdaní hadya guzránegá, ya'ne, aifah ká chhaṭhá hissa, aur mihín maida ke sáth miláne ko tel ke hín kí ek tiháí: dáimí hukm ke mutábiq hamesha ke liye ḲHUDÁWAND ke áge yih ḳhurdaní hadya hogá.

15 Isí tarah we barra aur hadya aur tel har subh hamesha ke chaṛháwe ke liye chaṛháweṇ.

16 ¶ Ḳhudáwand YAHOWAH yúṇ farmátá hai, ki Agar sardár apne beṭoṇ meṇ se kisí ko hiba kare, to us kí mírás us ke beṭoṇ kí hogí; wuh wirásatá un kí mírás ho jáegí.

17 Par agar wuh apne gulámoṇ meṇ se kisí ko apní mírás meṇ se hiba kare, to wuh ḳhalásí ke sál[i] tak us ká hogá, ba'd us ke, sardár ká hogá; magar us kí mírás us ke beṭoṇ ke liye hogí.

18 Aur sardár logoṇ kí mírás meṇ se zulm karke nahíṇ legá[k], ki unheṇ un kí mírás se be-daḳhl kare; par wuh apní mírás meṇ se apne beṭoṇ ko mírás degá, táki mere log har ek apní mírás se tittar bittar na hoṇ.

19 ¶ Phir wuh mujhe us madḳhal meṇ se, jo pháṭak ke bagal meṇ thá, káhinoṇ kí muqaddas koṭhríoṇ meṇ jin ká manzar uttar taraf thá láyá, aur dekh, pachchhim taraf ke donoṇ kanároṇ par ek jagah thí.

20 Tab us ne mujhe kahá, ki Dekh, wuh jagah hai, jis meṇ káhin log asám aur ḳhatiyat ko josh kareṇge[l], aur ḳhurdaní hadya tanúr meṇ pakáweṇge[m], táki unheṇ báharwár sahn meṇ logoṇ kí taqdís karne ke liye na le jáeṇ[n].

21 Phir wuh mujhe báharwár sahn meṇ láyá, aur sahn ke chároṇ konoṇ kí taraf mujhe le gayá, aur dekh, sahn ke har ek kone meṇ ek aur sahn thá.

22 Sahn ke chároṇ konoṇ meṇ chálís chálís háth lambe, aur tís tís háth chauṛe sahn the, ek dúsre ke muttasil; ye chároṇ kone-wále ek hí náp ke the.

23 Aur un ke girdágird, un

Marginal notes:
[b] Hiz. 45. 17.
‖ 'Ibrání meṇ, *jitná us ká dast-ras ho*, Dekho Gin. 8. 21
[c] Hiz. 45. 24. 7, 11 áyateṇ.
[d] 2 áyat.
[e] Ḳhur. 23. 14,—17. Ist. 16. 16.
[f] 5 áyat.
[g] Hiz. 44. 3. 2 áyat.
‖ 'Ibrání meṇ, *apne sál ká beṭá.*
[h] Ḳhur. 29. 38. Gin. 28. 3.
[i] Abb. 25. 10.
[k] Hiz. 45 8.
[l] 2 Taw. 35. 13.
[m] Abb. 2. 4, 5, 7.
[n] Hiz. 44. 19.

Peshtar MASÍH se, 574.

chároṉ ke girdágird, ek díwár thí, aur cháron taraf díwár ke níche ubálne kí jagah taiyár húí.

24 Tab us ne mujhe kahá, ki Yih ubálnewálon kí jagah hai, jahán ghar ke ḳhádim logon ke zabíha ubálen[o].

XLVII BÁB.

1 *Muqaddas pánion kí royá.* 6 *Sihhat-bakhsh asar jo un men hai.* 13 *Isráelí sarzamín kí sarhadden.* 22 *Qur'a dálke us kí taqsím jo unhoṉ ne kí.*

PHIR wuh mujhe ghar ke darwáza par láyá, aur dekh, pání[a] ghar ke ástán ke níche se púrab taraf ko nikle, ki ghar ká sámhná púrab rukh thá, aur pání ghar kí dahní taraf ke níche se aur mazbah kí dakkhin taraf áe.

2 Tab wuh mujhe uttar ke phátak kí ráh se báhar láyá, aur mujhe us ráh men jis ká manzar púrab kí taraf hai, báharwár phátak par phiráke le áyá, aur dekh, dahní taraf pání nikal áe the.

3 Aur wuh mard, jis ke háth men paimáish kí dorí thí[b], púrab taraf niklá, aur hazár háth nápá, aur mujhe pánion men hoke láyá, aur ‖ pání taḳhnon tak the.

4 Phir wuh hazár háth nápá aur mujhe pánion ke darmiyán le áyá, aur pání ghuṭnon tak the; phir aur ek hazár nápá, aur us men hoke mujhe láyá, aur pání kamar tak the.

5 Ba'd us ke aur ek hazár háth nápá, aur wuh aisá daryá thá, ki main us ke pár guzar nahín saktá thá; kyúnki pání bahut ziyáda húe, tairáo ke pání, ek daryá, jis ke pár paidal jáná mumkin na thá.

6 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, kyá tú ne yih dekhá? Tab wuh mujhe legayá, aur daryá ke ‖ kináre par phir pahuncháyá.

7 Aur jab main phir áyá, to dekh, daryá ke kináre kí is taraf aur us taraf bahut se daraḳht the[c].

8 Tab us ne mujhe kahá, ki Yih pání púrab des kí taraf bah játe hain, aur maidán men nikal áte, aur samundar men já milte hain, aur samundar men milte hí us ke pání shifá páwenge.

9 Aur yún hogá, ki har ek shai jo jítí, aur chaltí phirtí hai, jahán kahín ‖ ye daryá áwenge, jíegí, aur machhlíon kí barí kasrat hogí; is liye ki ye pání wahán áwenge; kyúnki we shifá páwenge, aur har ek shai, jahán kahín yih daryá átá hai, jíegí.

10 Aur yún hogá, ki 'Ain i Jadí se leke 'Ain i 'Ijlaim tak, us par machhwe khare rahenge; we jál bichháne kí jagah honge; un kí machhlíán apní apní jins ke mutábiq bare samundar[d] kí machhlíon kí sí niháyat kasír hongí.

11 Par us kí kíchar kí jagahen aur us kí taráíán shifá nahín páwengí; we shoristán hongí.

12 Aur daryá ke qaríb us ke kináre par is taraf aur us taraf har ek qism ‖ ke mewadár daraḳht[e] ugenge, jin ke patte kabhí nahín murjháenge[f], aur jin ke mewa kabhí chuk na jáenge; we apne apne mahíne men naye mewa láwenge, is liye ki un ke pání maqdis men se nikal áe hain; aur un ke mewa kháne ke liye, aur un ke patte dawá ke liye honge[g].

13 ¶ Ḳhudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Yih wuh sarhadd hai, jis ke bamújib tum zamín ko taqsím karoge, ki Isráel ke bárah firqon kí mírás howe. Yúsuf ke liye do hissa honge[h].

14 Aur tum ek dúsre ke sáth use mírás men láoge, jis kí bábat main ne ‖ apná háth uṭháyá ki tumháre bápdádon ko dúngá[i], aur yih zamín tumhárí mírás men paregí[k].

15 And uttar taraf zamín kí yihí sarhadd hogí: bare samundar se leke Ḳhatlún[l] kí ráh Sidád[m] ke madḳhal tak:

16 Hamát[n], Bírútah[o], Sibraim, jo Dimishq kí sarhadd aur Hamát kí sarhadd ke darmiyán hai; aur ‖ Hasar-hattikún, jo Haurán ke kanáre par hai.

17 Aur samundar se sarhadd yih hogí, ya'ne, Hasar-'Ainán[p], Dimishq kí sarhadd, aur uttar ko uttar atráf, aur Hamát kí sarhadd. Aur yih uttar kí sarhadd hai.

18 Aur púrabí sarhadd Haurán, aur Dimishq aur Jilí'ád ke darmiyán se, aur Isráel kí sarzamín ke darmiyán se jo Yardan par hai, hogí; us sarhadd se jo púrab ke samundar par ke áspás hai tum paimáish karoge. Aur yih púrab kí sarhadd hai.

Marginal notes:
[o] Dekho 20 áyat.
[a] Yúel 3. 18. Zak. 13. 1. aur 14. 8. Muk. 22. 1.
[b] Hiz. 40. 3.
‖ 'Ibrání men, we taḳhnon ke pání the.
‖ 'Ibrání men, lab par.
[c] 12 áyat. Muk. 22. 2.
‖ Yá, yih daryá dugne.
[d] Gin. 34. 6. Yash. 23. 4. Hiz. 48. 28.
‖ 'Ibrání men, kí ḳhurish ke liye.
[e] 7 áyat.
[f] Aiy. 8. 16. Zab. 1. 3. Yar. 17. 8.
[g] Muk. 22. 2.
[h] Paid. 48. 5. 1 Taw. 5. 1 Hiz. 48. 4, 5.
‖ Yá, qasam kháí.
[i] Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15 7. aur 17. 8. aur 26. 3. aur 28. 13. Hiz 20. 5, 6, 28, 42.
[k] Hiz. 48. 29.
[l] Hiz. 48 1.
[m] Gin. 34. 8.
[n] Gin. 34. 8.
[o] 2 Sam. 8. 8.
‖ Yá, bích-wálá gánw.
[p] Num 34. 9. Hiz. 48. 1.

19 Aur dakkhin kí sarhadd dakkhin taraf yih hai, ya'ne, Tamar se, Maríbah ke pánípon tak, jo Qádis men hain[q], us wádí se bare samundar tak. Yihí dakkhin kí sarhadd dakkhin taraf hai.

20 Aur usí sarhadd se Hamát ke muqábil bará samundar pachchhim kí sarhadd hogá. Yihí pachchhim kí sarhadd hai.

21 Isí tarah tum Isráel ke firqon ke mutábiq zamín ko ápas men taqsím karoge.

22 ¶ Aur yún hogá ki tum apne ko aur un begánon ko, jo tumháre darmiyán baste hain[r], aur un kí aulád tumháre darmiyán paidá hotí hain, so unhen mírás ke liye qur'a se taqsím karoge; aur we tumháre nazdík baní Isráel ke darmiyán ham-watanon ke barábar honge[s], aur tumháre sáth Isráel ke firqon ke darmiyán mírás páwenge.

23 Aur yún hogá ki jis firqa men koí begána bastá hai, wahán use mírás doge, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

XLVIII BÁB.

1 Judá judá qismaten jo bárah firqon ke páín; 8 phir wuh qismat jo maqdis ke liye thí; 15 phir wuh jo shahr aur us kí nawáhí ke liye thí; aur wuh jo sardár ko milí. 30 Shahr ke túl o 'arz aur us ke phátakon kí bábat.

AUR ye firqon ke nám hain. Uttar ke kanáre se, Khatlún kí ráh kí sarhadd tak, Hamát jáne kí ráh, Hasar-'Ainán, Dimishq kí sarhadd uttar kí taraf, Hamát kí sarhadd tak[a], ki ye us kí púrabí aur pachchhimí sarhadden hain: Dán ke liye, ek hissa.

2 Aur Dán kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Yasar ke liye ek hissa.

3 Aur Yasar kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Naftálí ke liye ek hissa.

4 Aur Naftálí kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Munassí ke liye ek hissa.

5 Aur Munassí kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Ifráím ke liye ek hissa.

6 Aur Ifráím kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Rúbin ke liya ek hissa.

7 Aur Rúbin kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Yahúdáh ke liye ek hissa.

8 ¶ Aur Yahúdáh kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, wuh hadya-wálá hissa hogá jo tum guzránoge, pachís hazár us kí chaurán[b], aur us kí lambán báqí hisson men se ek ke barábar, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, aur maqdis us ke darmiyán hogá.

9 Wuh hadya-wálá hissa jo tum log KHUDAWAND ke áge guzránoge, so pachís hazár lambá hogá, aur das hazár chaurá hogá.

10 Aur yih muqaddas hadya-wálá hissa un ke liye, hán, káhinon ke liye hogá; uttar taraf pachís hazár us kí lambái hogí, aur das hazár us kí chaurái pachchhim taraf, aur das hazár us kí chaurái púrab taraf, aur pachís hazár us kí lambái dakkhin taraf; aur KHUDAWAND ká maqdis us ke darmiyán hogá.

11 Yih un káhinon ke liye hogá, jo Sadúq ke beton men se muqaddas kiye gaye hain[c], jinhon ne mere hukm ko hifz kiyá, aur jo gumráh na húe, jab Isráel gumráh húe, jis tarah se baní Láwí gumráh húe[d].

12 Aur zamín ká yih hadya-wálá hissa jo guzráná játá hai, baní Láwí kí sarhadd ke muttasil un ke liye niháyat muqaddas chíz thahregá.

13 Aur káhinon kí sarhadd ke muqábil baní Láwí ke liye ek hissa hogá pachís hazár lambá, aur das hazár chaurá; filjumla us kí lambái pachís hazár, aur chaurái das hazár hogí.

14 Aur we us men se koí hissa na bechen, aur na zamín ká pahlá hásil badalen[e], aur na apne qabza se khárij karen; kyúnki wuh KHUDAWAND ká muqaddas hai.

15 ¶ Aur wuh pánch hazár ká hissa jo chaurán men se bach rahá[f], us pachís hazár ke muqábil, bastí aur us kí nawáhí ke liye nápák jagah hogí[g], aur shahr us ke darmiyán hogá.

16 Aur us kí paimáishen ye

[q] Gin. 20. 13. Ist. 32. 51. Zab. 81. 7. Hiz. 48. 28.
[r] Dekho Afs. 3. 6. Muk. 7. 9, 10.
[s] Rúm. 10. 12. Gal. 3. 28. Qul. 3. 11.
[a] Hiz. 47. 15, wag.
[b] Hiz. 45. 1,—6.
[c] Hiz. 44. 15.
[d] Hiz. 44. 10.
[e] Khur. 22 29. Ahb. 27. 10, 28, 33.
[f] Hiz. 45. 6.
[g] Hiz. 42. 20.

Peshtar MASÍH se, 574.

hoṉgí: uttar taraf chár hazár pán sai, aur dakkhin taraf chár hazár pán sai, aur púrab taraf chár hazár pán sai, aur pachchhim taraf chár hazár pán sai.

17 Aur shahr kí nawáhí uttar taraf do sau pachás, aur dakkhin taraf do sai pachás, aur púrab taraf do sai pachás, aur pachchhim taraf do sai pachás.

18 Aur lambán kí bachtí jo muqaddas hadya-wále hissa ke muqábil hai, púrab taraf das hazár, aur pachchhim taraf das hazár hogí, aur wuh muqaddas hadya-wále hissa ke muqábil hogí, aur us ká hásil un kí ḳhurák ke liye hogá jo shahr meṉ ḳhidmatguzárí karte.

19 Aur shahr kí ḳhidmat karnewále Isráel ke sáre firqoṉ meṉ se hoke us kí ḳhidmat kareṉge [h].

20 Sáre hadya-wále hissa kí lambáí pachís hazár hogí, aur us kí chauṛáí pachís hazár hogí; tum muqaddas hadya-wále hissa ko, chaukhúṉṭá karke, shahr kí milkíyat ke sáth guzránoge.

21 ¶ Aur bachtí jo muqaddas hadya-wále hissa kí, aur shahr kí milkíyat kí donoṉ taraf, jo hadya-wále hissa ke pachís hazár ke muqábil púrab taraf, aur pachís hazár ke muqábil pachchhim taraf, sardár ke hissoṉ ke muqábil hai, so sardár ke liye hogí [i]: aur wuh muqaddas hadya-wálá hissa hogá; aur ghar ká maqdis us ke darmiyán hogá [k].

22 Aur baní Láwí kí milkíyat se aur shahr kí milkíyat se leke jo sardár kí milkíyat ke darmiyán hai, Yahúdáh kí sarhadd aur Binyamín kí sarhadd ke bích sardár ke liye hogí.

23 Aur báqí firqoṉ ká aisá hí hogá: so púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Binyamín ke liye ek hissa.

24 Aur Binyamín kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Sama'ún ke liye ek hissa.

25 Aur Sama'ún kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Ishakár ke liye ek hissa.

26 Aur Ishakár kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Zabulún ke liye ek hissa.

27 Aur Zabulún kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Jadd ke liye ek hissa.

28 Aur Jadd kí sarhadd ke muttasil, dakkhin taraf dakkhin kináre kí sarhadd, jo Tamar se leke Maríbah ke pání tak jo Qádis meṉ hai [l], aur daryá tak, baṛe samundar kí taraf hogí.

29 Yih wuh zamín hai, jise tum mírás ke liye Isráel ke firqoṉ ko qur'a se taqsím karoge [m], aur ye un ke hissa haiṉ, Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá hai.

30 ¶ Aur ye uttar taraf ko shahr ke maḳhárij haiṉ, chár hazár pán sai us ká andáza thá.

31 Aur shahr ke pháṭak Isráel ke firqoṉ se námzad hoṉge [n]; tín pháṭak uttar taraf; ek pháṭak Rúbin ká, ek pháṭak Yahúdáh ká, ek pháṭak Láwí ká.

32 Aur púrab taraf chár hazár pán sai, aur tín pháṭak, ek pháṭak Yúsuf ká, ek pháṭak Binyamín ká, ek pháṭak Dán ká.

33 Aur dakkhin taraf chár hazár pán sai us ká andáza thá, aur tín pháṭak: ek pháṭak Sama'ún ká, ek pháṭak Ishakár ká, ek pháṭak Zabulún ká.

34 Aur pachchhim taraf chár hazár pán sai, aur tín pháṭak; ek pháṭak Jadd ká, ek pháṭak Yasar ká, ek pháṭak Naftálí ká.

35 Chaugird us ke aṭhárah hazár haiṉ, aur shahr ká nám usí din se yih hogá [o], ki ‖ ḲHUDÁWAND waháṉ [p].

[h] Hiz. 45. 6.
[i] Hiz. 45. 7.
[k] 8, 10 áyatoṉ.
[l] Hiz. 47. 19.
[m] Hiz. 47. 14, 21, 22.
[n] Muk. 21. 12, wag.
[o] Yar. 33. 16.
‖ 'Ibrání meṉ, Yahowah-Shammah. Dekho Ḳhur. 17. 15. Qáz. 6. 24.
[p] Yar. 3. 17. Yoel 3. 21. Zak. 2. 10. Muk. 21. 3, aur 22. 3.

DÁNIEL NABÍ KÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.

I BÁB.

1 Yahúyaqím asír hoke játá. 3 Aspináz Dániel aur Hananiyáh aur Mísáel aur 'Azariyáh ko apne yahán lejátá. 8 We bádsháh ká diya húá bakhra ná-manzúr karke phalíán kháte aur páni píte, aur bahut táza aur khush-rú hote. 17 Dánish aur 'ilm men mahárat jo we rakhte the.

YAHÚDÁH ke bádsháh Yahúyaqím kí saltanat ke tísre sál men Bábul ká bádsháh Nabúkadnazar Yarúsalam men áyá[a], aur use gherá.

2 Aur KHUDÁWAND ne Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím ko, Bait ul muqaddas ke ba'ze[b] zurúf samet, us ke qábú men kar diyá: us ne unhen Sin'ár[c] kí zamín men apne ma'búd ke ghar men le já rakhá; aur us ne zurúf ko apne ma'búd ke khazána men dákhil kiyá[d].

3 ¶ Aur bádsháh ne apne khwájasaráon ke sardár Aspináz ko hukm kiyá, ki baní Isráel men se, aur *bádsháh kí nasl men se, aur amíron men se kaí ek ko házir kare;

4 We aise jawán hon jin men 'aib na ho[e], balki khúbsúrat, aur har báb men dánishwar, aur fahmíd men durust, aur 'ilm men máhir, aur jin men yih liyáqat ho ki sháhí qasr men khare rahen, aur Kasdíon ke 'ilm aur zubán síkhne ke qábil hon[f].

5 Aur bádsháh ne un ke liye bádsháhí khurák men se, aur apne píne kí mai men se, rozína ká hissa muqarrar kiyá; is tarah se unhen tín baras tak pálá, ki we ákhir ko bádsháh ke huzúr khare rahen[g].

6 Un ke darmiyán baní Yahúdáh men se Dániel, aur Hananiyáh, aur Mísáel, aur 'Azariyáh the;

7 Aur khwájasaráon ke sardár ne un men se har ek ká nám rakhá[h]: ya'ne, Dániel ko Beltasházar[i], aur Hananiyáh ko Sadrak, aur Mísáel ko Mísak, aur 'Azariyáh ko 'Abad-najú kahá.

8 ¶ Lekin Dániel ne apne dil men iráda kiyá, ki apne táín bádsháhí khurák ke rozína hissa se, aur us kí mai se jo wuh pítá thá, nápák na kare[k]; aur us ne khwájasaráon ke sardár se darkhwást kí, ki Main cháhtá hún ki apne ko nápák na karún.

9 Aur Khudá ne Dániel ko khwájasaráon ke sardár kí nazar men mu'azzaz o mahbúb karwáyá thá[l].

10 Aur khojon ke sardár ne Dániel se kahá, ki Main apne khudáwand bádsháh se, jis ne tumhárá khána píná muqarrar kiyá hai, dartá hún; kyá zarúr hai, ki tumháre chihra us ke huzúr tumháre rafíqon ke chihron se udás nazar áwen, to tum mere sir ko isí tarah se khatra men dáloge.

11 Tab Dániel ne ‖Malzar ko, jise khojon ke sardár ne Dániel, aur Hananiyáh, aur Mísáel, aur 'Azariyáh ká dároga kiyá thá, kahá, ki

12 Main terí minnat kartá hún, ki tú das roz tak apne fidwíon ko imtihán kar le, aur hamen kháne ko phalíán aur píne ko pání de.

13 Ba'd us ke, hamáre chihra aur un jawánon ke, jo bádsháh ká diyá húá bakhra kháte hain, dekhe jáen; tab jaisá tú dekhe, waisá apne chákaron se kar.

14 Chunánchi us ne un kí yih bát qabúl kí, aur das roz tak unhen ázmátá rahá.

15 Aur ba'd das roz ke, un ke chihron kí un sab jawánon ke chihron kí nisbat, jo bádsháh ká diyá húá bakhra kháte the, ziyáda raunaq aur tázagí nazar áí.

16 Tab Malzar ne un kí khurák aur mai ko, jo un ke liye muqarrar thá, mauqúf kiyá, aur unhen phalíán kháne ko dín.

17 ¶ Tab Khudá ne un cháron jawánon ko ma'rifat[m], aur har tarah kí hikmat aur 'ilm men mahárat bakhshí[n]; aur Dániel ko har tarah kí royá aur khwáb men sáhib i fahm kiyá[o].

18 Aur jab we din bít gaye jin kí bábat bádsháh ne kahá thá ki un ke ba'd we unhen sámhne

[a] 2 Sal. 24. 1. 2 Taw. 36. 6.
606 ke qaríb.
[b] Yar. 27. 19, 20.
[c] Paid. 10. 10. aur 11. 2. Yas. 11. 11. Zak. 5. 11.
[d] 2 Taw. 36. 7.
* Is májare kí khabar áge se dí gayí 2 Sal. 20. 17, 18. Yas. 39. 7.
[e] Dekho Ahb. 24. 19, 20.
[f] A'am. 7. 22.
[g] Paid. 41. 46. 1 Sal. 10. 8. 19 áyat.
[h] Paid. 41. 45. 2 Sal. 24. 17.
[i] Dán. 4. 8. aur 5. 12.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.
[k] Ist. 32. 38. Hiz. 4. 13. Hús. 9. 3.
[l] Dekho Paid. 39. 21. Zab. 106. 46. Ams. 16. 7.
‖ Yá, we khánsámán ko.
[m] 1 Sal. 3. 12. Ya'q. 1. 5, 17.
[n] A'am. 7. 22.
[o] Gin. 12. 6. 2 Taw 26. 5. Dán. 5. 11, 12, 14. aur 10. 1.
603.

Peshtar MASÍH se, 603.

láwen̲, k̤hojon̲ ke sardár ne unhen̲ Nabúkadnazar ke huzúr le gayá.

19 Aur bádsháh ne un se kalám kiyá, aur un men̲ se Dániel, aur Hananiyáh, aur Mísáel aur 'Azariyáh kí mánind koí na thá; is liye we bádsháh ke huzúr khaṛe rahne lage[p].

20 Aur har tarah kí k̤hiradmandí aur dánishwarí ke báb men̲, jo bádsháh ne un se púchhá[q], un sáre fálgíron̲ aur nujúmíon̲ se, jo us ke tamám mulk men̲ the, unhen̲ das darja bihtar páyá.

21 Aur Dániel K̤horas bádsháh[r] ke pahle sál tak zinda rahá.

II BÁB.

1 *Nabúkadnazar apná k̤hwáb bhúl játá, aur Kasdíon̲ ko buláke unhen̲ hukm detá ki we wuh use yád diláwen̲, is shart par ki in'ám páwen̲ aur nahín̲ to, siyásat uṭháwen̲.* 10 *Un par jis waqt we apní ná-maqdúrí záhir karte fatwá diyá játá.* 14 *Dániel muhlat páke k̤hwáb kí ágáhí hásil kartá.* 19 *K̤hudá ká shukr kartá.* 24 *Us ke kahe ke mutábiq jallád apná háth khínchke use bádsháh ke huzúr lejátá.* 31 *K̤hwáb batatá.* 36 *Us kí ta'bír kartá.* 46 *Dániel sarfaráz kiyá játá.*

AUR Nabúkadnazar kí saltanat ke dúsre sál men̲ Nabúkadnazar ne aise k̤hwáb dekhe, ki jin se us ká dil ghabrá gayá[a], aur us kí nínd játí rahí[b].

2 Tab bádsháh ne farmáyá, ki fálgíron̲, aur nujúmíon̲, aur jádúgaron̲[c] aur Kasdíon̲ ko bulawen̲, ki bádsháh ke k̤hwáb use batáwen̲. Chunánchi we áe, aur bádsháh ke huzúr khaṛe húe.

3 Aur bádsháh ne un se kahá, ki Main̲ ne ek k̤hwáb dekhá hai, aur us k̤hwáb ká bhed daryáft karne kí fikr se merá dil ghabrátá hai.

4 Tab Kasdíon̲ ne bádsháh ke áge Kasdí zubán men̲ 'arz kí, ki Bádsháh abad tak jítá rah[d]: apne chákaron̲ ko k̤hwáb batláiye, to ham us kí ta'bír karen̲ge.

5 Bádsháh ne jawáb men̲ Kasdíon̲ se kahá, Yih bát mujh se játí rahí hai: agar tum k̤hwáb yád na diláo, aur us kí ta'bír na karo, to tum ṭukṛe ṭukṛe kiye jáoge, aur tumháre ghar ghúrá ban jáen̲ge[e].

6 Aur agar k̤hwáb ko yád diláo, aur us kí ta'bír batáo, to main̲ tumhen̲ in'ám aur ajúra dún̲gá, aur baṛí 'izzat bak̤hshún̲gá[f]: is liye k̤hwáb ko yád diláo, aur us kí ta'bír mujh se bayán karo.

7 Unhon̲ ne phir jawáb men̲ kahá, Bádsháh apne chákaron̲ ko k̤hwáb batláiye, to ham us kí ta'bír karen̲ge.

8 Bádsháh ne jawáb men̲ kahá, ki Yaqínan main̲ jántá hún̲, ki † tum derí karke fáida uṭháne cháhte ho, is liye ki dekhte ho, ki ‖ bát mujh se játí rahí hai.

9 Lekin agar tum k̤hwáb ko mujhe na batáoge, to tumháre liye ek hí hukm hai[g]; ki tum ne jhúṭh aur híla kí báten̲ árásta kín̲, táki mere áge kaho, jab tak waqt ṭal jáe: pas, k̤hwáb ko batláo, to main̲ jánún̲, ki us kí ta'bír bhí bayán kar sakte ho.

10 ¶ Kasdíon̲ ne bádsháh se 'arz kí, ki Sárí dunyá men̲ aisá to koí ek shak̤hs bhí nahín̲, jo bádsháh kí bát ko batá sake; aur na koi bádsháh, yá amír, yá hákim aisá ho. jis ne aisá suwál kisí fálgír, yá nujúmí, yá Kasdí se kiyá ho.

11 Aur yih bát, jo bádsháh púchhtá hai, mushkil bát hai; aur siwá Iláhon̲ ke[h], jin kí sukúnat insán ke sáth nahín̲, koí nahín̲ hai, ki bádsháh ke áge use batá sake.

12 Is liye bádsháh gusse húá, aur us ká qahr be-niháyat bhaṛká, aur us ne hukm kiyá, ki Bábul ke sáre hakímon̲ ko halák karen̲.

13 So yih hukm já ba já pahun̲chá, ki hukamá maqtúl hon̲; tab Dániel aur us ke rafíqon̲ ko ḍhún̲ḍhne lage, ki unhen̲ qatl karen̲.

14 ¶ Tab Dániel ne bádsháh ke jilaudáron̲ ke sardár Aryúk ko, jo Bábul ke hakímon̲ ke qatl karne ko niklá thá. k̤hiradmandí aur dánishwarí se jawáb diyá.

15 Us ne bádsháh ke jilaudáron̲ ke sardár Aryúk ke jawáb men̲ kahá, ki Yih hukm bádsháh se aisá jald kyún̲ niklá hai? Tab Aryúk ne Dániel se us kí baqíqat kahí.

16 Aur Dániel ne bhítar jáke bádsháh se 'arz kí, ki Mujhe muhlat mile, to main̲ bádsháh ke huzúr us kí ta'bír bayán karún̲gá.

17 Tab Dániel ne apne ghar jáke Hananiyáh, aur Mísáel, aur 'Azariyáh, apne rafíqon̲ ko ittilá' dí,

18 Táki we is ráz ke báb men̲ ásmán ke K̤hudá se rahmaton̲ ko

Peshtar MASÍH se, 603.

p Pald. 41. 46. 5 áyat.
q 1 Sal. 10. 1.
r Dán. 6. 28. aur 10. 1. Wuh us waqt tak rahá Jab us kí qaum rihái páke apne mulk men̲ phir gayí, par ain us hí waqt na mará. Tab latz, is hí tarah isti'mál kiyá gayá, Zab 110. 1, aur 112. 8.
a Pald 41. 8. Dán 4. 5.
b Ast. 6. 1. Dán. 6. 18.
c Pald 41. 8. Khur. 7. 11. Dán 5. 7.
d 1 Sal 1. 31. Dán 3. 9. aur 5. 10. aur 6. 6, 21.
e 2 Sal. 10. 27. 'Az. 6. 11. Dán. 3. 29.
f Dán. 5. 16.
† Kasdí men̲, tum waqt ko k̤harídna cháhte ho, Dekho Afs. 5. 16.
‖ Yá, hukm mujh se niklá hai.
g Ast. 4. 11.
h 28 áyat. Dán. 5. 11.

Peshtar MASÍH se, 603.

talab kareṉ[l]; ṉa ho, ki Dániel aur us ke rafíq, Bábul ke báqí hakímoṉ ke sáth, maqtúl hoṉ.

19 ¶ Tab Dániel par rát ke ḳhwáb meṉ[k] wuh ráz khulá. Tab Dániel ne ásmán ke Ḳhudá ká shukr kiyá.

20 Dániel bolá aur kahá, ki Ḳhudá ká nám tá abad mubárak ho[l], ki hikmat aur qudrat us hí kí hai[m].

21 Kyúṉki wuh mausimoṉ aur waqtoṉ[n] ko tabdíl kartá hai; wuh bádsháhoṉ ko ma'zúl kartá, aur bádsháhoṉ ko qáim kartá hai[o]; wuh hakímoṉ ko hikmat, aur dánishmandoṉ ko dánish 'ináyat kartá hai[p].

22 Wuh gahrí aur poshída chízoṉ ko záhir kartá hai[q]; aur jo kuchh andhere meṉ hai, use jántá hai[r]; aur núr usí ke sáth rahtá hai[s].

23 Maiṉ terá shukr kartá húṉ, aur terí sitáish kartá húṉ, ai mere bápdádoṉ ke Ḳhudá, jis ne mujhe hikmat aur qúwat baḳhshí, aur jo chíz ham ne tujh se mángí[t] tú ne mujh par záhir kí; kyúṉki tú ne bádsháh ká ahwál ham par záhir kiyá hai.

24 ¶ Ba'd us ke, Dániel Aryúk pás gayá, jo bádsháh kí taraf se Bábul ke hakímoṉ ke qatl ke liye muqarrar húá thá, aur us se yúṉ kahá, ki Bábul ke hakímoṉ ko halák mat kar; mujhe bádsháh ke huzúr le chal; maiṉ bádsháh ko ta'bír batá dúṉgá.

25 Tab Aryúk ne Dániel ko shitábí se bádsháh ke huzúr le gayá, aur 'arz kí, ki Maiṉ ne Yahúdáh ‖ke asíroṉ meṉ se ek shaḳhs ko páyá hai, jo bádsháh ko ta'bír batá degá.

26 Bádsháh ne Dániel se, jis ká laqab Beltasházar thá, jawáb meṉ kahá, Kyá tú us ḳhwáb ko, jo maiṉ ne dekhá, aur us kí ta'bír ko mujh se bayán kar saktá hai?

27 Dániel ne bádsháh ke huzúr jawáb diyá, aur kahá, Wuh bhed jo bádsháh ne púchhá, hukamá, aur nujúmí, aur jádúgar, aur fálgír bádsháh ko batá nahiṉ sakte;

28 Lekin ásmán par ek Ḳhudá hai, jo sab bhed áshkárá kartá hai[u]; aur wuh Nabúkadnazar bádsháh ko wuh bát batátá hai, jo áḳhirí aiyám meṉ[x] hogí. Terá ḳhwáb aur tere dimágí ḳhiyáleṉ jo tú ne apne palang par dekhe, so ye haiṉ;

29 Tú, ai bádsháh, apne palang par leṭá húá ḳhiyál karne lagá, ki áḳhirí zamána meṉ kyá hogá; so us ne, jo rázoṉ ká kholnewálá hai[v], tujh par záhir kiyá hai, ki kyá kuchh hogá.

30 Lekin yih ráz mujh par áshkárá kiyá gayá, is liye nahíṉ ki mujh meṉ aur jándároṉ kí nisbat se ziyáda hikmat hai[z], balki is liye ki maiṉ bádsháh ko ta'bír bayán karúṉ, aur táki tú apne dil ke tasauwuroṉ ko pahcháne[a].

31 ¶ Tú ne, ai bádsháh, nazar kí thí, aur dekh ek baṛí múrat thí. Wuh baṛí múrat, jis kí rauṉaq be-niháyat thí, tere sámhne khaṛí húí, aur us kí súrat haibatnák thí.

32 Us múrat ká sir ḳhális sone ká thá[b], us ká sína aur us ke bázú chándí ká. us ká shikam aur ráneṉ támbe kí thíṉ;

33 Us kí táṉgeṉ lohe kí, aur us ke páṉw kuchh lohe ke aur kuchh miṭṭí ke the.

34 Aur tú use dekhtá rahá yaháṉ tak ki ek patthar, bagair us ke ki koí háth se káṭke[c] nikále, áp se niklá, jo us shakl ke páṉwoṉ par. jo lohe aur miṭṭí ke the, lagá, aur unheṉ ṭukṛe ṭukṛe kiyá.

35 Tab lohá, aur miṭṭí, aur támbá. aur chándí, aur soná, ṭukṛe ṭukṛe kiye gaye, aur tábistání khalihán kí bhúsí ke mánind húe[d], aur hawá unheṉ uṛá le gayí, yaháṉ tak ki un ká patá na milá[e]; aur wuh patthar, jis ne us múrat ko márá, ek baṛá pahár ban gayá[f], aur tamám zamín ko bhar diyá[g].

36 ¶ Wuh ḳhwáb yih hai, aur us kí ta'bír bádsháh ke huzúr bayán kartá húṉ.

37 Tú, ai bádsháh, bádsháhoṉ ká bádsháh hai[h]; is liye ki ásmán ke Ḳhudá ne tujhe ek bádsháhat[i], aur tawánáí, aur qúwat, aur shaukat baḳhshí hai.

38 Aur jaháṉ kahíṉ baní Ádam sukúnat karte haiṉ, us ne maidán ke chaupáya aur hawá ke parinda tere qábú meṉ kar diye, aur tujhe un sabhoṉ ká hákim kiyá[k]: tú hí wuh sone ká sir hai[l].

39 Aur tere ba'd ek aur saltanat[m]

Marginal references:

[l] Mat. 18. 19. [k] Gin. 12. 6. Aiy. 33. 15, 16.
[l] Zab. 113. 2. aur 115. 18. [m] Yar. 32. 19.
[n] 1 Taw. 29. 30. Ast. 1. 13. Dán. 7. 25. aur 11. 6. [o] Aiy. 12. 18. Zab. 75. 6, 7. Yar. 27. 5. Dán. 4. 17. [p] Ya'q. 1. 5.
[q] Aiy. 12. 22. Zab. 25. 14. 28, 29 áyateṉ. [r] Zab. 139. 11, 12. 'Ibrán. 4. 13. [s] Dán. 5. 11, 14. Ya'q. 1. 17.
[t] 18 áyat.
‖ Kasdíoṉ, *kí asírí ke farzandoṉ meṉ.*
[u] Paid. 40. 8 aur 41. 16. 16, 47 áyateṉ. Amús 4. 13. [x] Paid. 49. 1.
[v] 22, 28 áyateṉ.
[z] Yúṉ Paid. 41. 16. A'am. 3. 12.
[a] 47 áyat.
[b] Dekho 38 áyat, w.....
[c] Dán. 8. 25. Zak. 4. 6. 2 Qur. 5. 1. 'Ibrán. 9. 24.
[d] Zab. 1. 4 Húṣ. 13. 3. [e] Zab. 37. 10, 36.
[f] Yas. 2. 2, 3. [g] Zab. 80. 9.
[h] Az. 7. 12. Yas. 47. 5. Yar. 27. 6, 7. Hiz. 26. 7. Húṣ. 8. 10. [i] 'Az. 1. 2.
[k] Dán. 4. 21, 22. Yar. 27. 6. [l] 32 áyat. [m] Dán. 5. 28, 31.

Peshtar MASÍH se, 603.

barpá hogí jo tujh se chhoṭí hogí[a], aur us ke ba'd ek aur saltanat tánbe kí, jo tamám zamín par hukúmat waregí;

40 Aur chauthí saltanat lohe kí mánind mazbút hogí[o], aur jis tarah ki lohá toṛ ḍáltá hai, aur sab chízon par gálib hotá hai, hán, lohe kí tarah se jo sab chízon ko ṭukṛe ṭukṛe kartá hai, us hí tarah wuh ṭukṛe ṭukṛe karegí, aur kuchal ḍálegí.

41 Aur jo ki tú ne dekhá, ki us ke pánw aur unglíán kuchh to kumhár kí máṭí kí aur kuchh lohe kí thín[p], so us saltanat men tafríqa hogá; magar jaisá ki tú ne dekhá ki us men lohá gilláwe se milá húá thá, so lohe kí tawánáí us men hogí.

42 Aur jaisá ki pánw kí unglíán kuchh lohe kí aur kuchh máṭí kí thín, so wuh saltanat kuchh qawí, kuchh za'íf hogí.

43 Aur jaisá tú ne dekhá ki lohá gilláwe se milá húá hai, we apne ko insán kí nasl se miláwenge; lekin jaisá lohá miṭṭí se mel nahín khátá, taisá we ||báham mel na kháenge.

44 Aur un bádsháhon ke aiyám men ásmán ká Khudá[q] ek saltanat barpá karegá, jo tá abad nest na howegí[r]: aur wuh saltanat dúsrí qaum ke qabza men na paṛegí; wuh un sab mamlukaton ko ṭukṛe ṭukṛe aur nest karegí[s], aur wuhí tá abad qáim rahegí.

45 Jaisá ki tú ne dekhá, ki ek patthar, bagair us ke ki koí háth se us ko paháṛ se káṭ nikále, áp se áp niklá, aur us ne lohe, aur tánbe, aur miṭṭí, aur chándí, aur sone ko ṭukṛe ṭukṛe kiyá[t]; Khudá Ta'álá ne bádsháh ko wuh kuchh dikháyá jo áge ko honewálá hai; aur yih khwáb yaqíní hai. aur us kí ta'bír yaqíní.

46 ¶ Tab sháh i Nabúkadnazar aundhe munh girá, aur Dániel ko sijda kiyá[u], aur hukm diyá ki use in'ám aur 'itr dewen[x].

47 Bádsháh ne Dániel se kahá, ki Haqíqat men terá Khudá Iláhon ká Iláh, aur bádsháhon ká Khudáwand hai, jo bhedon ká fásh karnewálá hai[y], jis hál ki tú is ráz ko khol saká.

48 Tab bádsháh ne Dániel ko sarfaráz kiyá, aur use bahutse tuhfa 'atá kiye, aur use Bábul ke sáre súba par farmán-rawái bakhshí[z], aur Bábul ke hakímon ke sardáron par hukmrání 'ináyat kí[a].

49 Tab Dániel ne bádsháh se darkhwást kí, aur us ne Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú ko Bábul ke súba kí kár-pardází par muqarrar kiyá[b]; lekin Dániel bádsháh ke ástána par muqím húá[c].

III BAB.

1 Nabúkadnazar ek tiláí múrat Dúrá men nasb karke us kí taqdís kartá. 8 Log Sadrak, Mísak aur 'Abad-najú par nálish karte ki unhon ne múrat kí parastish na kí thí. 13 We dhamkáe játe, par apne ímán ká sáf iqrár karte. 19 Khudá unhen bhaṭṭhí men se chhuṛátá. 26 Nabúkadnazar us mu'ajiza ko dekhke Khudá Ta'álá kí sitáish kartá.

AUR Nabúkadnazar bádsháh ne ek sone kí múrat banwáí, jis kí lambáí sáṭh háth, aur chauṛáí chha háth kí thí, aur use, Dúrá ke maidán, súba i Bábul men, nasb kiyá.

2 Tab Nabúkadnazar bádsháh ne logon ko bhejá, ki amíron, aur hákimon aur sar-lashkaron, aur munsifon, aur khazánchíon, aur mushíron, aur mujtahidon, aur sáre súbon ke mansabdáron ko jam'a karen, táki we us múrat kí, jise Nabúkadnazar bádsháh ne nasb kiyá thá, taqdís karne ko áwen.

3 Tab amír, aur hákim, aur sar-lashkar, aur munsif, aur khazánchí aur mushír, aur mujtahid, aur súbon ke sáre mansabdár, us múrat kí taqdís ke liye, jise Nabúkadnazar bádsháh ne nasb kiyá thá, jam'a húe; aur we us múrat ke áge, jise Nabúkadnazar ne nasb kiyá thá, khaṛe húe.

4 Tab ek munádí ne buland áwáz se pukárá, ki Ai qaumo, ai guroho, aur ai ||mukhtalif lugaten-bolnewálo[a], tumháre liye yih hukm hai, ki,

5 Jis waqt qarnái, aur nai, aur sitár, aur rabáb, aur barbat, aur chagána, aur har tarah ke báje kí áwáz suno, to us sone kí múrat ke áge, jise Nabúkadnazar bádsháh ne nasb kiyá hai, aundhe munh giro, aur sijda karo:

6 Aur jo koí aundhá munh na gire, aur sijda na kare, to usí ghaṛí jaltí bhaṭṭhí ke bích men ḍálá jáegá[b].

7 So usí dam jis waqt sári

Margin notes:
[a] 32 áyat.
[o] Dán. 7. 7, 23.
[p] 33 áyat.
|| Kasdí men, yih us se.
[q] 28 áyat.
[r] Dán. 4. 3, 34 aur 6. 26 aur 7. 14, 27. Mik. 4. 7. Lúq. 1. 32, 33.
[s] Zab. 2. 9. Yas. 60. 12. 1 Qur. 15. 24.
[t] Yas. 28. 16. 35 áyat.
[u] Dekho A'am. 10. 25. aur 14. 13. aur 28. 6.
[x] Az. 6. 10.
[y] 28 áyat.
Peshtar MASÍH se, 603.
[z] 6 áyat.
[a] Dán. 4. 9. aur 5. 11.
[b] Dán. 3. 12.
[c] Ast. 2. 19, 21 aur 3. 2.
580 ke qaríb.
|| 'Ibrání men, zubán.
[a] Dán. 4. 1 aur 6. 25.
[b] Yar. 29. 22. Mak. 13. 15.

Peshtar MASÍH se, 580 ke qaríb.

qaumon ne qarnáí, aur nai, aur sitár, aur rabáb, aur barbat, aur har tarah ke báje kí áwaz suní, usí waqt sárí qaumen, aur guroheṇ, aur zubán-wále us múrat ke áge, jise Nabúkadnazar bádsháh ne nasb kiyá thá, aundhe munh gire, aur unhon ne sijda kiyá.

8 ¶ So us waqt kaí ek Kasdí nazdík áe, aur Yahúdíon par nálish kí[c].

9 Unhon ne Nabúkadnazar bádsháh ke áge 'arz kí, Ai bádsháh, tá abad jítá rah[d].

10 Ai bádsháh, tú ne hukm kiyá hai, ki jo koí qarnáí, aur nai, aur sitár, aur rabáb, aur barbat, aur chagána, aur har tarah ke báje kí áwáz sune, so us sone kí múrat ke áge zamín tak jhuke aur sijda kare;

11 Aur jo koí zamín tak na jhuke aur sijda na kare, so ek jaltí bhaṭṭhí ke bích men ḍálá jáegá.

12 Ab chand Yahúdí hain, jinhen tú ne Bábul ke súba kí kár-pardází par mu'aiyan kiyá hai, ya'ne, Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú[e], in ádmíon ne terí ta'zím nahín kí hai; we tere ma'búdon kí 'ibádat nahín karte hain, aur us sone kí múrat ko, jise tú ne nasb kiyá, sijda nahín karte.

13 ¶ Tab Nabúkadnazar ne qahr aur gazab se hukm kiyá, ki Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú ko házir karen. So unhon ne un ádmíon ko bádsháh ke huzúr házir kiyá.

14 Nabúkadnazar ne irshád kiyá, aur unhen kahá, Ai Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú, kyá yih sach hai, ki tum log mere ma'búdon kí 'ibádat nahín karte ho, aur us sone kí múrat ko, jise main ne nasb kiyá, sijda nahín karte?

15 Tis par bhí agar musta'idd raho, ki jis dam qarnáí, aur nai, aur sitár, aur rabáb, aur barbat, aur chagána, aur har tarah ke báje kí áwaz suno, to usí dam us múrat ke áge, jise main ne khaṛá kiyá, aundhe munh gir paṛo, aur sijda karo, to bihtar[f]; par agar sijda na karoge, to usí ghaṛí ek ág kí jaltí bhaṭṭhí ke bích ḍále jáoge; aur wuh Ḳhudá kaun hai, jo tumhen mere háth se chhuṛáwegá[g]?

16 Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú ne jawáb men bádsháh se kahá, ki Ai Nabúkadnazar, is muqaddama men tujhe jawáb dene kí ‖bábat ham fikr nahín karte[h].

17 Yaqínan hamárá Ḳhudá, jis ki 'ibádat ham karte hain, hamen ág kí jaltí bhaṭṭhí se chhuṛáne kí qudrat rakhtá hai; aur wuh, ai bádsháh, tere háth se ham ko chhuṛáwegá.

18 Aur nahín to, ai bádsháh, tujhe ma'lúm ho, ki ham tere ma'búdon kí 'ibádat nahín karenge, aur us sone kí múrat ko, jise tú ne nasb kiyá hai, sijda na karenge.

19 ¶ Tab Nabúkadnazar gussa se bhar gayá, aur us ke chihra ká rang, Sadrak, aur Mísak, aur 'Abad-najú par mubaddal húá, aur us ne hukm diyá, ki bhaṭṭhí kí ánch us ma'múl se jo us ká thá, haft-chand ziyáda karen.

20 Aur lashkar ke zoráwar pahlawánon ko hukm kiyá, ki Sadrak, aur Mísak, aur 'Abad-najú ko bándhen, aur jaltí bhaṭṭhí men ḍál den.

21 Tab we ashḳhás apní qabá, aur zerjáma, aur ṭopí, aur poshák samet bándhe gaye, aur jaltí bhaṭṭhí ke bích o bích men ḍále gaye.

22 Is liye ki bádsháh ká ‖hukm takídí thá, aur bhaṭṭhe kí ánch niháyat ziyáda húí, ág kí lau ne un logon ko, jinhon ne Sadrak, aur Mísak, aur 'Abad-najú ko uṭháyá thá, halák kiyá.

23 Aur ye tín shaḳhs, ya'ne, Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú, bándhe húe jaltí bhaṭṭhí ke darmiyán gir paṛe.

24 Us waqt Nabúkadnazar bádsháh sarásíma húá, aur us ne jald uṭhkar arkán i daulat se kahá, Kyá ham ne tín shaḳhson ko bandhwákar jaltí bhaṭṭhí men nahín ḍalwáyá? Unhon ne jawáb men kahá, Ai bádsháh, sach hai.

25 Us ne jawáb men kahá, Dekho, main chár shaḳhs khule húe ág ke bích phirte dekhtá hún, aur unhen kuchh zarar na húá[i]; aur chauthe kí súrat Ḳhudá ke Beṭe[k] kí sí hai.

26 ¶ Tab Nabúkadnazar ne ág kí jaltí bhaṭṭhí ke darwáza par ákar

[c] Dán. 6. 12.
[d] Dán. 2. 4. aur 5. 10. aur 6. 6, 21.
[e] Dán. 2. 49.
[f] Jaise Ḳhur. 32. 32 Lúq. 13. 9.

Peshtar MASÍH se, 580 ke qaríb.

[g] Ḳhur. 5. 2. 2 Sal. 18. 35.
‖ Yá, hamen zarúrat nahín hai.
[h] Mat. 10. 19.
‖ Kasdí men, kalám.
[i] Yas. 43. 2.
[k] Aly. 1. 6. aur 38. 7. Zab. 34. 7. 28 áyat.

Peshtar MASÍH se, 580 ke qaríb.

pukárá, ki Ai Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú, Khudá Ta'álá ke bando, báhar niklo, aur idhar áo. Tab Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú ág ke darmiyán se nikal áe.

27 Aur sáre amíron, aur hákimon, aur sar-lashkaron, aur bádsháh ke mushíron ne, jo sab ke sab házir the, un shakhson par nazar kí, ki ág kí un ke badanon par tásír na húí thí[l], aur na un ke sir ká ek bál jhulas gayá, aur na un kí poshák men mutlaq kuchh farq húá, aur na ág se jalá hone kí bú un par se ma'lúm hotí thí.

28 Tab Nabúkadnazar ne pukárke kahá, ki Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú ká Khudá mubárak ho, jis ne apne firishta ko bhejá, aur apne bandon ko, jinhon ne us par tawakkul karke[m] bádsháh ke hukm ko || tál diyá hai, aur apne badanon ko nisár kiyá, ki siwá apne Khudá ke dúsre ma'búd kí 'ibádat aur bandagí na karen, chhuráyá hai.

29 Is liye main hukm kartá hún[n], ki jo qaum, yá guroh, yá ahl i lugat, Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú ke Khudá ke haqq men koí ná-láiq sukhan bolenge, un ke tukre tukre kiye jáenge, aur un ke ghar ghúre ban jáenge[o]; kyúnki koí dúsrá Khudá nahín, jo is tarah chhurá sake[p].

30 Tab bádsháh ne Sadrak, aur Mísak, aur 'Abad-najú ko súba i Bábul men sarfaráz kiyá.

IV BAB.

1 Nabúkadnazar iqrár kartá ki Khudá hí abadí bádsháh hai. 4 Wuh apne ek khwáb ká bayán kartá jis ki ta'bír kisí majúsí se na ho sakí. 8 Dániel us khwáb ká bayán sunke, 19 us kí ta'bír kartá. 28 Mutábiq us ta'bír ke waqi'át jo húín.

Peshtar MASÍH se, 570 ke qaríb.

NABUKADNAZAR bádsháh kí taraf se sárí qaumon, aur gurohon, aur ahl i lugat ke liye, jo tamám rú e zamín par sukúnat karte hain[a], Salámatí tumhárí ziyáda ho.

2 Main ne munásib jáná, ki un qudraton kí, aur 'ajíb kámon kí, jo Khudá Ta'álá[b] ne mujh se kiye, tumhen ittilá' dún.

3 Us kí qudraten kyá hí nádir hain, aur us ke hairat-afzá kám kaise 'azím hain[c]! us kí mamlukat ek abadí mamlukat hai[d], aur us kí saltanat pusht dar pusht.

4 ¶ Main Nabúkadnazar apne ghar men khush thá, aur apne qasr men kámrán húá:

5 Tab main ne ek khwáb dekhí, jis se main hirásán hogayá, aur un andeshon se jo main ne palang par kiye[e], aur un khiyálon se jo mere dimág men band the, main ghabráyá[f].

6 Is liye main ne hukm kiyá, ki Bábul ke sáre hukamá házir hon, táki us khwáb kí ta'bír bayán karen.

7 Chunánchi majúsí, aur nujúmí, aur Kasdí, aur fálgír házir húe[g]; aur main ne un se apná khwáb bayán kiyá; par unhon ne mujh se us kí ta'bír na kí.

8 ¶ Akhir ko, Dániel mere sámhne áyá, jis ká nám Beltasházar[h] jo mere Iláh ká bhí nám hai; us men muqaddas Iláhon kí rúh hai[i]; so main ne us ke áge khwáb ko bayán kiyá, ki

9 Ai Beltasházar, majúsíon ke sardár[k], is liye ki main jántá hún, ki quddús Iláhon kí rúh tujh men hai, aur koí bhed || tujh se chhipá nahín, us khwáb ke khiyálát, jo main ne dekhí, aur us kí ta'bír bayán kar.

10 Mere palang par lete húe mere dimág ke khiyálen ye the; main ne nigáh kí, aur, dekho, ki zamín ke bích o bích ek darakht hai, jo niháyat buland[l];

11 So wuh darakht barhá, aur us ne mazbútí paidá kí, aur us kí phunang ásmán tak pahunchí, aur wuh zamín kí intihá tak dikhái detá thá.

12 Us ke patte khushnumá the, aur us ká mewa firáwán thá, aur us men sab kí khurák thí; maidán ke charinda us ke sáye tale ráhat páte the, aur hawá ke parinda us kí shákhon par baserá karte the[m], aur sáre jándáron ne us se parwarish pái.

13 Main ne apne palang par apne dimágí khiyálát men dekhá, to kyá dekhtá hún, ki ek nigáhbán[n], hán, ek qudsí[o] ásmán par se utar áyá.

14 Us ne barí áwáz se lalkárke kahá, Darakht ko káto[p], us kí shákhen tarásho, aur us ke patte

Marginal references:
l 'Ibrán. 11. 34.
m Zab. 34. 7, 8. Yir. 17. 7. Dán. 6. 22, 23.
|| 'Ibr. men, hukm ko tabdíl kiyá
n Dán. 6. 26.
o Dán. 2. 5.
p Dán. 6. 27.
a Dán. 3. 4. aur 6. 25.
b Dán. 3. 26.
c Dán. 6. 27.
d 34 áyat. Dán. 2. 44. aur 6. 26.
e Dán. 2. 28, 29.
f Dán. 2. 1.
g Dán. 2. 2.
h Dán. 1. 7.
i Yas. 63. 11. 18 áyat. Dán. 2. 11. aur 5. 11, 14.
k Dán. 2. 48. aur 5. 11.
|| 'Ibrání men, tujh ko dikq ká bá'is nahín.
l Hiz. 31. 3. wa.g. 20 áyat.
m Hiz. 17. 23. aur 31. 6. Dekho Nau. 4. 20.
n Zab. 103. 20. 17, 23 áyaten.
o Yas. 33. 2. Dán. 8. 13. Zak. 14. 5. Yahúd. 14.
p Mat. 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 570 ke qaríb.

jháṛo, aur us ká mewa khiṇḍá do; charinda us ke tale se játe raheṉ, aur parinda us kí shákhoṉ par se uṛ jáweṉ[q].

15 Tis par us kí jaṛoṉ ká kunda zamín meṉ chhoṛo; háṉ, lohe aur támbe ke halqe se bándhá húá maidán kí harí ghás meṉ rahne do; aur wuh ásmán ke shabnam se tar ho, aur zamín kí ghás ke sáth haiwánoṉ ke hissa meṉ paṛe.

16 Us ká dil ádmí ká sá dil na rahe, par use haiwán ká sá dil diyá jáwe; aur sát daur[r] us par guzar jáeṉge.

17 Yih hukm nigahbánoṉ ke faisala se hai, aur yih hál qudsíoṉ ke kahne ke mutábiq hai, táki zinda log pahcháneṉ[s], ki Khudá Ta'álá ádmíoṉ kí mamlukat meṉ hukm-rání kartá hai[t], aur jise cháhe use detá hai, balki ádmíoṉ meṉ se adná ádmí ko us par qáim kartá hai.

18 Mujh Nabúkadnazar bádsháh ne yih khwáb dekhá hai; par tú, ai Beltasházar, us kí ta'bír bayán kar; kyúṉki merí mamlukat ke sáre hukamá táqat nahíṉ rakhte ki mere áge us kí ta'bír bayán kareṉ[u], magar tujh meṉ yih sakat hai, is liye ki quddús Iláhoṉ kí rúh tujh meṉh ai[x].

19 ¶ Tab Dániel, jis ká laqab Beltasházar hai[y], ek sá'at tak sarásíma rahá, aur us ke andeshoṉ ne use ghabráyá. Bádsháh ne jawáb meṉ kahá, ki Ai Beltasházar, khwáb aur us kí ta'bír se tú mat ghabrá. Beltasházar ne jawáb meṉ kahá, Ai mere khudáwand, yih khwáb un ke liye ho, jo terá kína rakhte hain, aur us kí ta'bír tere dushmanoṉ ke liye[z].

20 Wuh daraḳht, jo tú ne dekhá, ki baṛhá, aur us ne mazbútí paidá kí, aur us kí phunang ásmán tak pahunchí, aur zamín kí intihá tak dikháí detá thá[a],

21 Jis ke patte khushnumá the, aur us ká mewa firáwán thá, aur us meṉ sabhoṉ kí khurák thí; jis ke sáye tale maidán ke haiwán sukúnat karte the, aur shákhoṉ par hawá ke parinda baserá lete the;

22 Ai bádsháh, so tú hí hai; ki tú baṛhá, aur mazbút húá[b]; kyúṉki terí buzurgí baṛí aur ásmán tak pahunchí hai, aur terí saltanat zamín kí intihá tak[c].

23 Aur chúnki bádsháh ne dekhá, ki ek nigahbán, háṉ, ek qudsí ásmán par se utrá[d], aur bolá, ki Daraḳht ko káṭo, aur ḍál do; tis par us kí jaṛoṉ ká kunda zamín par chhoṛo; háṉ, use lohe aur támbe ke halqe se bándhke maidán kí harí ghás meṉ rahne do, ki wuh ásmán ke shabnam se tar ho, aur jab tak us par sát daur guzar jáweṉ, us ká baḳhra zamín ke haiwánoṉ ke sáth ho[e]:

24 Ai bádsháh, us kí ta'bír, aur Haqq Ta'álá ká wuh hukm, jo bádsháh mere khudáwand ke haqq meṉ húá hai, so yih hai:

25 Ki tujhe ádmíoṉ meṉ se khárij kar deṉge, aur maidán ke haiwánoṉ ke sáth tú já basegá[f], aur aisá kareṉge ki tú bailoṉ kí tarah ghás kháegá[g], aur ásmán ke shabnam se tú tar hogá, yaháṉ tak ki tujh par sát daur guzar jáeṉge: táki tú jáne ki Khudá Ta'álá insán kí mamlukat meṉ hukm-rání kartá hai[h], aur jise cháhe, usí ko detá hai[i].

26 Aur yih jo unhoṉ ne hukm kiyá, ki daraḳht kí jaṛoṉ ke kunda ko chhoṛ de, so yih hai, ki, ba'd us ke ki tú jánegá, ki bádsháhat ásmán kí taraf se hai[k], to tú apní saltanat par phir qáim hogá.

27 Is liye, ai bádsháh, áp ke áge merí nasíhat qabúl ho, aur tú apní khatáoṉ ko sadáqat se, aur apní badkáríoṉ ko miskínoṉ par rahm karke toṛ de[l]; agar aisá hogá[m], to terí rifáhiyat ek muddat tak rahegí[n].

28 ¶ Yih sárá hádisa bádsháh Nabúkadnazar par paṛá.

29 Jab ek baras guzar gayá, to wuh Bábul kí mamlukat ke qasr meṉ ṭahaltá thá.

30 Bádsháh ne farmáyá, aur kahá, Kyá yih wuh baṛí Bábul nahíṉ, jise main ne apní tawánáí kí shiddat se banáyá, tá ki wuh dár-us-saltanat ho, aur us se merí shán o shaukat jalwagar howe[o]?

31 Bádsháh ke muṉh se jyúṉ yih kalám niklá[p], ásmán se ek áwáz áí[q], ki Ai Bádsháh Nabúkadnazar, tujhe kahá játá hai, Saltanat tujh se játí rahí;

32 Aur tujhe ádmíoṉ meṉ se

Peshtar MASÍH se, 570 ke qaríb.

[q] Hiz. 31. 12.
[r] Dán. 11. 13. aur 12. 7.
[s] Zab. 9. 16.
[t] Dán. 2. 21. aur 5. 21. 25, 32 áyateṉ.
[u] Paid. 41. 8, 16. Dán. 5. 8, 16.
[x] 8 áyat.
[y] 2 áyat.
[z] Dekho 2 Sam. 18. 32. Yar. 29. 7.
[a] 10, 11, 12 áyateṉ.
[b] Dán. 2. 38.
[c] Yar. 27. 6, 7, 8.
[d] 13 áyat.
[e] Dán. 5. 21.
[f] 32 áyat. Dán. 5. 21, wag.
[g] Zab. 106. 20
[h] Zab. 83. 18. 17, 32 áyateṉ
[i] Yar. 27. 5.
[k] Mat. 21. 25 Lúq. 15. 18, 21.
[l] 1 Pat. 4. 8.
[m] Zab. 41. 1, wag.
[n] 1 Sal. 21. 29.
[o] Ams. 16. 14. Dán. 5. 20.
[p] Dán. 5. 5. Lúq. 12. 20
[q] 24 áyat.

569 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 569 ke qaríb.

hánkke nikál denge, aur maidán ke haiwánon ke sáth terí sukúnat hogí[r], aur tujhe bail kí tarah ghás khiláwenge, aur sát daur tujh par guzrenge, táki tú jáne, ki Khudá Ta'álá ádmíon kí mamlukat men hukm-rání kartá hai, aur jise cháhe use bakhshtá hai.

33 Usí dam Nabúkadnazar bádsháh par yih hádisa paṛá; aur wuh ádmíon men se nikálá gayá, aur bailon kí tarah ghás khátá rahá, aur us ká badan ásmán ke shabnam se tar húá, yahán tak ki us ke bál 'uqábon ke paron kí mánind, aur us ke nákhun parindon ke changul ke se baṛhe.

563 ke qaríb.

34 Aur un aiyám ke guzarne ke ba'd, main Nabúkadnazar ne ásmán kí taraf apní ánkhen uṭháín[s], aur merí 'aql mujh men phir áí, aur main ne Haqq Ta'álá ká shukr kiyá, aur us kí hamd o saná kí, jis kí hayát abadí hai[t], aur us kí saltanat abadí saltanat hai[u], aur us kí mamlukat pusht dar pusht:

35 Aur zamín ke sáre báshindagán náchíz gine játe hain[x]; aur wuh jaisá cháhtá hai, waisá ásmán ke lashkaron aur zamín ke báshindon ke darmiyán kám kartá hai[y]: aur koí nahín, jo us ke háth ko ‖ pakaṛ sake[z], aur us se kahe, ki Tú kyá kartá hai[a]?

36 Usí waqt merí 'aql mujh men phir áí, aur merí saltanat kí shaukat ke liye merá ru'ab aur dabdaba mujh men phir áe[b], aur mere mushíron aur amíron ne mujhe phir yád kiyá; aur main apní mamlukat men qáim húá, aur merá jalál aur raunaq niháyat afzúd húí[c].

37 Ab main Nabúkadnazar ásmán ke bádsháh kí shukrguzárí, aur sitáish, aur takrím kartá hún; ki us ke sáre kám sadáqat hain, aur us kí sárí ráhen 'adálat[d]; aur wuh unhen, jo magrúrí se chalte hain, zalíl kar saktá hai[e].

r 25 áyat. s 26 áyat. t Dán. 12. 7. Muk. 4. 10. u Zab. 10. 16. Dán. 2. 44. aur 7. 14. Mík. 4. 7. Lúq. 1. 33. x Yas. 40 15. 17. y Zab. 115. 3 aur 135. 6. ‖ 'Ibrání men, rok sake. z Aiy. 34. 29. a Aiy. 9. 12. Yas. 45. 9. Rúm. 9. 20 b 26 áyat. c Aiy. 42 12. Amsá. 22. 4. Mat. 6. 33. d Zab. 33. 4. Mk. 15. 3. aur 16. 7. e Khur. 18. 11. Dán. 5. 20.

V BÁB.

1 *Belsházar ká káfiráná jashn.* 5 *Chand satron diwár par likhí húí, jinhen majúsí paṛh na sake, bádsháh ko ghabrá detín.* 10 *Malika kí sifárish ke bá'is Dániel házir kiyá játá.* 17 *Wuh bádsháh ko us ke gurúr aur butparastí ke sabab malámat karke,* 25 *un satron ko paṛhtá aur un ká mazmún bayán kartá.* 30 *Bábulí bádsháhat Mádíon ke háth men kar dí játí.*

Peshtar MASÍH se, 538 ke qaríb.

BELSHÁZAR bádsháh ne apne ek hazár amíron kí mihmání baṛí dhúm se kí[a], aur un hazáron ke áge mai-noshí kí.

2 Belsházar ne, jab mai chakhe, hukm kiyá, ki sone aur chándí ke zurúf, jinhen Nabúkadnazar us ká ‖ báp Yarúsalam kí haikal se nikál láyá thá[b], le áwen; táki bádsháh aur us ke umará, aur us kí jorúán, aur suraiten un men mai píen.

3 Tab sone ke zurúf ko, jo haikal se, ya'ne, Yarúsalam ke bait ul muqaddas se, nikále gaye the, láe, aur bádsháh aur umará, aur us kí jorúán, aur us kí suraiten un men píne lagín.

4 Unhon ne mai pí, aur sone, aur chándí, aur pítal, aur lohe, aur lakṛí, aur patthar ke ma'búdon kí sitáish kí[c].

5 ¶ Usí sá'at[d] ek ádmí ke háth kí unglián záhir húín, aur unhon ne sham'adán ke muqábil bádsháhí mahall kí díwár ke gach par likhá; aur bádsháh ne háth ká wuh sirá, jo likhtá thá, dekhá.

6 Tab bádsháh ká chihra mutagaiyir húá, aur us ke andeshon ne use ghabrá diyá, yahán tak ki us ‖ kí kamar kí joṛ khul gayí, aur us ke ghuṭne ek dúsre se ṭakráne lage[e].

7 Bádsháh ne baṛí áwáz se chillákar farmáyá[f], ki nujúmíon, aur Kasdíon, aur fálgíron ko házir karen[g]. Bádsháh ne Bábul ke hukamá ko yih kahkar farmáyá, ki Jo koí us likhe ko paṛhe, aur us ká mazmún mujh se bayán kare, so argawání khil'at páwegá, aur us kí gardan men sone kí zanjír ḍálí jáegí, aur wuh mamlukat men tísre darja ká hákim hogá[h].

8 Tab bádsháh ke sáre hukamá házir húe, par us likhe ko paṛh na sake, aur na bádsháh ko us ká mazmún záhir kar sake[i].

9 Tab Belsházar nipaṭ ghabráyá[k], aur us ká chihra mubaddal húá, aur us ke umará sarásíma húe.

10 ¶ Tab malika, bádsháh aur us ke umará ke kahe se, jashngáh men áí; malika yún kahkar bolí, Ai bádsháh, tá abad jítá rah[l]: tere khiyálát tujh ko na ḍaráwen, aur terá chihra mubaddal na ho:

a Ást. 1. 3. ‖ Yá, dádá; jaise Yar. 27. 7. 2 Sam 9. 7. 2 Taw 15. 16. 11, 13 áyaten. b Dán 1. 2. Yar. 52. 19. c Muk. 9. 20. d Dán. 4. 31. ‖ Yá, ke kamarband, Yas. 5. 27. e Nahúm 2. 10. f Dán. 2. 2. aur 4. 6. g Yas. 47. 13. h Dán. 6. 2. i Dán. 2. 27. aur 4. 7. k Dán. 2. 1. l Dán. 2. 4. aur 3. 9.

Peshtar MASÍH se, 538 ke qaríb.

11 Terí mamlukat men ek shakhs hai, jis men quddús ma'búdon kí rúh hai[m], aur ‖ tere báp ke aiyám men núr, aur dánish, aur hikmat, ma'búdon kí hikmat kí mánind, us men páí játí thí, jise Nabúkadnazar bádsháh ‖ tere báp ne, ai bádsháh, tere hí báp ne majúsíon, aur nujúmíon, aur Kasdíon, aur jádúgaron ká sardár kiyá thá[n];

12 Kyúnki us men ek fázil rúh[o], aur dánish, aur 'aql, aur khwábon kí ta'bír karne, aur rázon ko kholne, aur mushkilon ke hall karne kí qúwat, us hí Dániel men, jise bádsháh ne Beltasházar nám rakhá[p], páí gayí: pas tú Dániel ko talab kar, ki wuh us ke ma'ne tujhe batáwegá.

13 Tab Dániel bádsháh ke huzúr házir húá. Bádsháh Dániel se yún kahkar bolá, Kyá tú wuhí Dániel hai, jo Yahúdáh ke ahl i jilá men se hai, jinhen bádsháh merá báp Yahúdáh se láyá?

14 Main ne terá shuhra suná hai, ki Iláhon kí rúh tujh men hai[q], aur núr, aur 'aql, aur khirad i báríq tujh men maujúd hain.

15 Pas hukamá aur nujúmí mere huzúr házir kiye gaye, táki us nawishta ko parhen, aur us ká mazmún mujh par záhir karen; lekin we sab us ká mazmún mujh par záhir na kar sake[r].

16 Aur main ne terá tazkira suná hai, ki tú ma'ne kah saktá hai, aur shubha záil kartá hai: pas, agar tú us nawishta ko parhe, aur us ká mazmún mujh se bayán kare, to argawání khil'at páwegá, aur terí gardan men sone kí zanjír dálí jáegí, aur tú mamlukat men tísre darja ká hákim hogá[s].

17 ¶ Tab Dániel ne jawáb men bádsháh ke huzúr kahá, Terá in'ám tere pás rahe, aur apná sila dúsre ko de; par main bádsháh ke liye ís likhe ko parhúngá, aur us kí ma'ní use batlá dúngá.

18 Ai tú bádsháh, Khudá Ta'álá ne Nabúkadnazar tere báp ko saltanat, aur hashmat, aur shaukat, aur 'izzat bakhshí[t];

19 Aur us hashmat ke sabab, jo us ne use dí, sárí qaumen, aur ummaten, aur ahl i lugat us ke huzúr tarsán aur larzán húe[u];

jis ko cháhá us ne halák kiyá, aur jise cháhá us ne jítá chhorá; jis ko cháhá sarfaráz kiyá, aur jise cháhá zalíl kiyá.

20 Lekin jab us ke dil men ghamand samáyá[x], aur us ká dil gurúr se sakht húá, wuh apne takht i saltanat par baithne se ma'zúl húá, aur us kí hashmat chhíní gayí:

21 Aur wuh baní Ádam ke darmiyán se hánká gayá[y], aur us ká dil haiwánon sá baná, aur gorkharon ke sáth rahtá thá, aur use bailon kí tarah ghás khiláte the, aur us ká badan ásmán ke shabnam se tar húá, yahán tak ki us ne ma'lúm kiyá, ki Haqq Ta'álá insán kí mamlukat par tasallut rakhtá hai, aur jise cháhe us par qáim kartá hai[z].

22 Lekin tú, ai Belsházar, jo us ká betá hai, báwujúde ki tú us sab se wáqif thá, tis par bhí tú ne apne dil ko narm na kiyá[a];

23 Balki ásmánon ke Khudáwand ke áge apne ko sarbuland kiyá; aur we us ke ghar ke zurúf tere áge láe, aur tú ne apne umará aur apní jorúon aur suraiton ke sáth un men mai pí[b], aur tú ne chándí, aur sone, aur pítal, aur lohe, aur lakrí, aur patthar ke ma'búdon kí, jo na dekhte, aur na sunte, aur na jánte hain[c], un kí hamd kí, aur us Khudá kí, jis ke háth men terá dam hai, aur jis ke qábú men terí sárí ráhen hain[d], us kí ta'zím na kí.

24 So us kí taraf se us háth ká sirá bhejá gayá, aur yih nawishta likhá gayá.

25 ¶ Aur nawishta, jo likhá gayá, so yih hai, MANE, MANE, TIQEL, U' PHARSI'N.

26 Aur lafz i MANE kí yih ma'ní hai, ki Khudá ne terí mamlukat ke aiyám shumár kiye, aur use tamám kiyá.

27 TIQEL kí yih ma'ní hai, ki tú tarázú men taulá gayá, aur kam niklá[e].

28 PARES kí yih ma'ní hai, ki terí mamlukat bántí gayí, aur Mádíon[f] aur Fársíon[g] ko dí gayí.

29 Tab Belsházar ne hukm kiyá, aur unhon ne Dániel ko argawání khil'at pahináyá, aur sone ká

Marginal references: m Dán. 2. 48. aur 4. 8, 9, 18. ‖ Yá, tere dádá ke, 2 áyat. ‖ Yá, tere dádá ne, 2 áyat. n Dán. 4. 9. o Dán. 6. 3. p Dán. 1. 7. q 11, 12 áyaten. r 7, 8 áyaten. s 7 áyat. t Dán. 2. 37, 38. aur 4. 17, 22, 25. u Yar. 27. 7. Dán. 3. 4. — Peshtar MASÍH se, 538 ke qaríb. x Dán. 4. 30, 37. y Dán. 4. 32, wag. z Dán. 4. 17, 25. a 2 Taw. 33. 23. aur 36. 12. b 3, 4 áyaten. c Zab. 115. 5, 6. d Yar. 10. 23. e Ayy. 31. 6. Zab. 62. 9. Yar. 6. 30. f Nabí ne ís kí khabar áge se dí thí Yas. 21. 2. 31 áyat. Dán. 9. 1. g Dán. 6. 28.

Peshtar MASÍH se, 538 ke qaríb.

kanṭhá us kí gardan meṉ ḍálá, aur us ke liye manádí karwáí, ki wuh mamlukat meṉ tísre darja ká hákim húá[h].

30 ¶ Usí rát ko[i], Belsházar, jo Kasdíoṉ ká bádsháh thá, qatl húá.

31 Aur Dárá[k] Mádí ne básaṭh baras kí 'umr meṉ hoke mamlukat le lí.

[h] 7 áyat. [i] Yar. 51. 31, 39, 57. [k] Dán. 9. 1.

VI BÁB.

1 Dániel peshwáoṉ ká sardár muqarrar hotá. 4 We us ke muqábil eká karke bádsháh se darkhwást karte, ki aisá áín muqarrar kare jo khudátarsí se sáf khiláf thá 10 Us áín ke 'udúl ke bá'is Dániel sheroṉ kí mánd meṉ ḍálá játá. 18 Dániel sheroṉ ke darmiyán salámat rahtá. 24 Us ke dushman nigle játe, 25 aur ba zarí'a ek farmán ke Khudá Ta'álá kí takrím hotí.

538 ke qaríb.

DÁRÁ ko pasand áyá, ki mamlukat par ek sau bís sardár muqarrar kare, jo sáre mulkoṉ par hukúmat kareṉ[a];

2 Aur un par tín peshwá, jin ká auwal Dániel thá, táki sardár unheṉ hisáb deṉ, ki bádsháh khisárat na khíṉche.

3 Aur is liye ki ek fázil rúh[b] Dániel meṉ thí, wuh un peshwáoṉ aur sardároṉ se sabqat le gayá, aur bádsháh ne cháhá, ki use tamám mulk par ikhtiyár bakhshe.

537 ke qaríb.

4 ¶ Tab un peshwáoṉ aur sardároṉ ne cháhá, ki mulkdárí kí bábat Dániel par qusúr sábit kareṉ[c], lekin we koí dáṉw, yá koí qusúr pá na sake; kyúṉki wuh diyánatdár thá, aur us meṉ koí khatá yá gunáh páyá na gayá.

5 Tab un shakhsoṉ ne kahá, ki Is Dániel ko us ke Khudá kí sharí'at ke muqaddama ke siwá aur bát meṉ qusúrwár na páweṉge.

6 Pas sab peshwá aur sardár bádsháh ke huzúr hujúm húe; aur unhoṉ ne us se 'arz kí, ki Ai Dárá bádsháh, tá abad jítá rah[d].

7 Mamlukat ke sáre peshwáoṉ, aur názimoṉ, aur amíroṉ, aur mushíroṉ, aur sar-lashkaroṉ ne báham mashwarat kí hai, ki ek khusrawána áín muqarrar kareṉ, aur ek hukm i qawí deweṉ, ki jo koí tís din tak siwá terí taraf, ai bádsháh, kisí ma'búd se yá ádmí se darkhwást kare, so sher i babar kí mánd meṉ ḍálá jáe.

8 Ab, ai bádsháh, is hukm ko barpá kar, aur nawishta par dastkhatt kar, tá ki tabdíl na howe, Mádíoṉ aur Fársíoṉ ke áín ke mutábiq jo tabdíl nahíṉ hotá[e].

[a] Ast. 1. 1. [b] Dán. 5. 12. [c] Wá'iz. 4. 4 [d] Nahim. 2. 3. 21 áyat Dán. 2. 4.

Peshtar MASÍH se, 537 ke qaríb.

9 So Dárá bádsháh ne us nawishta par dastkhatt kiyá.

10 ¶ Aur jab Dániel ne daryáft kiyá, ki us nawishta par dastkhatt hogayá hai, to wuh apne ghar meṉ áyá, aur apní koṭhrí ká darícha, jo Yarúsalam kí taraf thá[f], kholkar, aur din bhar tín martaba[g] ghuṭne ṭekkar, Khudá ke huzúr, jis tarah se áge kartá thá, namáz aur shukrguzárí kartá rahá.

11 Tab ye log jam'a húe, aur Dániel ko apne Khudá ke huzúr du'á aur iltimás karte húe páyá.

12 Tab we nazdík áe, aur bádsháh ke huzúr bádsháh ke hukm ká mazkúr kiyá[h], ki Ai bádsháh, kyá tú ne us hukm par dastkhatt nahíṉ kiyá, ki jo koí tís roz tak siwá tere kisí ma'búd se yá ádmí se darkhwást kare, so sher i babar kí mánd meṉ ḍálá jáegá? Bádsháh ne jawáb meṉ kahá, ki Yih bát sach hai, Mádíoṉ aur Fársíoṉ ke áín ke mutábiq jis meṉ badalná rawá nahíṉ[i].

13 Tab unhoṉ ne jawáb diyá, aur bádsháh ke huzúr meṉ 'arz kí, ki Ai bádsháh, wuh Dániel, jo Yahúdáh ke ahl i jilá meṉ se hai[k], so tujh ko nahíṉ mántá[l], aur na us hukm ko jis par tú ne dastkhatt kiyá hai, par har roz tín bár du'á mángtá hai.

14 Jab bádsháh ne yih báteṉ suníṉ, to apne se niháyat nákhush húá[m], aur us ne dil meṉ cháhá ki Dániel ko chhuṛáwe, aur súraj ḍúbne tak us ke chhuṛáne meṉ koshish kartá rahá.

15 Phir, we ashkhás bádsháh ke huzúr farаham húe, aur bádsháh se kahne lage, ki Ai bádsháh, tú samajh le, ki Mádíoṉ aur Fársíoṉ ká áín yúṉ hai, ki Jo hukm aur qánún ki bádsháh muqarrar kare so nahíṉ badaltá[n].

16 Tab bádsháh ne hukm diyá, aur we Dániel ko láe, aur sher i babar kí mánd meṉ ḍál diyá. Par bádsháh ne Dániel se kahá thá, aur farmáyá, ki Terá Khudá, jis kí tú sadá bandagí kartá hai, so tujhe chhuṛáwe.

17 Aur ek patthar láyá gayá, aur us mánd ke muṉh par rakhá

[e] Ast. 1. 19. aur 8. 8. 12, 15 áyateṉ. [f] 1 Sal. 8. 44, 48. Zab. 5. 7. Yún. 2. 4. [g] Zab. 55. 17. A'am. 2. 1, 2, 15. aur 3. 1. aur 10. 9. [h] Dán. 3. 8. [i] 8 áyat. [k] Dán. 1. 6. aur 5. 13. [l] Dán. 3. 12. [m] Yúḥ Mar. 6. 26. [n] 8 áyat.

Peshtar MASÍH se, 537 ke qaríb.

gayá[o], aur bádsháh ne apní aur apne amíroṉ kí muhr us par kar dí[p], táki wuh hukm, jo Dániel ke haqq meṉ húá, mubaddal na ho.

18 ¶ Tab bádsháh apne qasr meṉ dákhil húá, aur us ne sárí rát fáqa kiyá, aur ‖ musíqí ke sáz aur báje koí us ke áge nahíṉ láyá, aur us kí nínd játí rahí[q].

19 Aur subh ko pau phaṭte húe bádsháh uṭhá, aur jaldí se sheroṉ kí mánd kí taraf chalá.

20 Aur jab mánd tak pahunchá, to gamnák áwáz se Dániel ko pukárá; bádsháh ne Dániel ko khitáb karke kahá, Ai Dániel, zinda Khudá ke banda, kyá terá Khudá, jis kí bandagí tú sadá kartá hai, qádir húá ki tujhe sheroṉ se chhuṛáwe[r]?

21 Tab Dániel ne bádsháh se kahá, Ai bádsháh, tá abad zinda rah[s].

22 Mere Khudá ne apne firishta ko bhejá hai[t], aur sheroṉ ke muṉh ko band kar rakhá hai[u], ki mujhe zarar na pahuncháweṉ, is liye ki us ke áge merí be-gunáhí sábit hai, aur tere áge, ai bádsháh, maiṉ ne khatá nahíṉ kí.

23 Pas, bádsháh us ke sabab niháyat shádmán húá, aur hukm diyá, ki Dániel ko us mánd se nikáleṉ. So Dániel us mánd se nikálá gayá, aur ma'lúm húá ki use kuchh zarar na pahunchá thá, is liye ki us ne apne Khudá par tawakkul kiyá thá[x].

24 ¶ Aur bádsháh ne hukm diyá, aur we un shakhsoṉ ko jinhoṉ ne Dániel par nálish kí thí láe[y], aur unheṉ, un ke laṛkebáloṉ[z] aur joruoṉ samet, sheroṉ kí mánd meṉ ḍál diyá, aur sher un par gálib húe, aur us se peshtar ki mánd kí tháh tak pahuncheṉ, sheroṉ ne un kí sárí haḍḍiáṉ toṛ ḍáliṉ.

25 ¶ Tab Dárá bádsháh ne sárí qaumoṉ, aur gurohoṉ, aur ahl i lugat ko, jo rú e zamín par baste the[a], náma likhá; Tumhárí salámatí afzúd ho.

26 Maiṉ yih hukm kartá húṉ, ki merí mamlukat ke har ek súba ke log[b] Dániel ke Khudá ke áge tarsán o larzán hoṉ[c]; kyúṉki wuhí zinda Khudá hai, aur hamesha qáim hai[d], aur us kí saltanat lá-zawál hai, aur us kí mamlukat ákhir tak rahegí[e].

27 Wuh chhuṛátá aur bachátá hai, aur ásmán aur zamín meṉ 'ajáib o garáib kartá hai[f]; usí ne Dániel ko sheroṉ ke changuloṉ se chhuṛáyá hai.

28 Pas, yih Dániel Dárá kí saltanat, aur Khoras[g] Fársí kí saltanat meṉ kámyáb rahá[h].

o Nau. 3. 53. p Yún Mat. 27. 66. ‖ Yá, mez, yá, khushbúdár. q Dán. 2. 1. r Dán. 3. 15. s Dán 2. 4. t Dán 3. 28. u 'Ibrán. 11. 33. x 'Ibrán. 11. 33. y Ist. 19. 19. z Ast. 9. 10. Dokhe ist 24. 16. 2 Sal. 14. 6 a Dán. 4. 1. b Dán 3. 29. c Zab. 99 1 d Dán 4. 34. e Dán. 2. 44. aur 4. 3, 34. aur 7. 14, 27. Lúq. 1. 33. f Dán. 4. 3. g 'Az. 1. 1, 2. h Dán. 1. 21.

VII BAB.

1 Chár haiwánoṉ kí royá jo Dániel ne dekhí. 9 Khudá kí bádsháhat kí bábat. 15 Us royá ke mazmún ká bayán.

555 ke qaríb.

SHAH i Bábul Belsházar ke pahle sál meṉ Dániel ne apne bistar par ek khwáb[a], aur apne sir kí chand royateṉ dekhíṉ[b]; tab us ne us khwáb ko likhá, aur us ahwál ká mufassal bayán kiyá.

2 Dániel bolá, aur kahá, ki Maiṉ ne rát ko ek royá dekhí, aur kyá dekhtá húṉ, ki ásmán kí chár hawáeṉ baṛe samundar par báham zor se uṭhíṉ.

3 Aur samundar se[c] chár baṛe haiwán, jo ek dúsre se mutafarriq the, nikle.

4 Pahlá sher kí mánind thá, aur 'uqáb ke se par rakhtá thá[d]; aur maiṉ dekhtá rahá, jab tak us ke par ukháṛe gaye, aur wuh zamín se uṭháyá gayá, aur ádmí kí tarah páṉwoṉ par khaṛá kiyá gayá, aur ádmí ká dil use diyá gayá.

5 Aur kyá dekhtá húṉ, ki ek dúsrá haiwán[e] ríchh kí mánind thá, aur wuh ek taraf sídhá khaṛá húá, aur us ke muṉh meṉ us ke dánton ke darmiyán tín pasliáṉ thíṉ: aur unhoṉ ne use kahá, ki Uṭh, aur bahut gosht khá.

6 Ba'd us ke maiṉ ne nazar kí, aur kyá dekhtá húṉ, ki ek aur haiwán tendúá kí mánind uṭhá, jis kí píṭh par parinde ke se chár par the; aur us haiwán ke chár sir[f] the, aur saltanat use dí gayí.

7 Is ke píchhe maiṉ ne rát kí royatoṉ ke wasíla se dekhá, aur kyá dekhtá húṉ, ki chauthá haiwán[g] haulnák aur haibatnák aur niháyat zabardast, aur us ke dánt lohe ke the, aur baṛe baṛe the; wuh nigal játá, aur ṭukṛe ṭukṛe kar detá, aur bachtí ko apne páṉwoṉ se latáṛtá thá; aur yih un sab haiwánoṉ se, jo us ke áge the, mutafarriq thá, aur us ke das síng the[h].

8 Maiṉ ne un síngoṉ par gaur se nazar kí, aur kyá dekhtá húṉ, ki

a Gin. 12. 6. 'Amús 3. 7. b Dán. 2. 28. c Muk. 13. 1. d Ist. 28 49/ 2 Sam. 1. 23. Yar. 4 7, 13. aur 48. 40. Hiz. 17. 3. Hab. 1. 8. e Dán. 2. 39. f Dán. 8. 8, 22. g Dán. 2. 40. 19, 23 áyateṉ. h Dán. 2. 41. Muk. 13. 1.

Peshtar MASÍH se, 555 ke qaríb.

un ke bích meṉ se ek aur chhoṭá sá síng niklá[i]. jis ke áge pahle tín síng jaṛ se ukháṛe gaye; aur kyá dekhtá húṉ, ki us síng meṉ insán kí sí áṉkheṉ thíṉ[k], aur ek muṉh, jo baṛí baṛí báteṉ bol rahá hai[l].

9 ¶ Maiṉ yaháṉ tak dekhtá rahá, ki kursíáṉ[m] ‖ rakhí gayíṉ, aur Qadím ul Aiyám[n] baiṭh gayá; us ká libás barf sá safed thá, aur us ke sir ká bál sáf suthre ún kí mánind[o]; us ká taḳht ág ke shu'ala kí mánind thá, aur us ke pahiye[p] jaltí ág kí misl the.

10 Ek átash ká sailáb joshán húá, aur us ke áge se chalá[q]; hazároṉ hazár us ke ḳhidmat-guzár rahte, aur lákhoṉ lákh us ke áge khaṛe the[r]; 'adálat ho rahí thí, aur kitábeṉ khulí húí thíṉ[s].

11 Maiṉ ne dekhá kiyá, yaháṉ tak, ki us síng kí áwáz ke sabab, jo baṛe ghamanḍ kí báteṉ boltá rahá, wuh haiwán márá gayá, aur us ká badan halák kiyá gayá, aur shu'alazan ág meṉ ḍálá gayá[t].

12 Aur báqí haiwánoṉ kí saltanat bhí un se le lí gayí; par un kí zindagí qáim rahí, aur we ek muddat aur ek sá'at tak jiye.

13 Maiṉ ne rát kí royatoṉ ke wasíla dekhá, aur kyá dekhtá húṉ, ki ek shaḳhs ádam-zád kí mánind ásmán ke bádaloṉ ke sáth áyá[u], aur Qadím ul Aiyám[x] tak pahunchá; we use us ke áge láe.

14 Aur tasallut, aur hashmat, aur saltanat use dí gayí[y], ki sab qaumeṉ, aur ummateṉ, aur ahl i lugat[z] us kí ḳhidmat-guzárí kareṉ; us kí saltanat abadí saltanat hai[a], jo játí na rahegí, aur us kí mamlukat ká zawál na hogá.

15 ¶ Mujh Dániel kí rúh mere badan meṉ malúl húí, aur mere sir kí royatoṉ ne mujhe ghabrá diyá[b].

16 Maiṉ un meṉ se jo nazdík khaṛe the ek shaḳhs ke pás gayá, aur us se sab haqíqat púchhí. Us ne mujh se kahá, aur sárí haqíqat mujhe batláí.

17 Ye chár baṛe haiwán[c] chár bádsháh haiṉ, jo dunyá meṉ barpá honge.

18 Lekin Haqq Ta'álá ke muqaddas log saltanat le lenge[d], aur abad tak, háṉ, abad ul ábád tak us ke málik rahenge.

i 20, 21, 24 áyateṉ. Dán. 8. 9.
k Muk. 9. 7.
l Zab 12. 3. 25 áyat. Muk. 13. 5.
m Muk. 20. 4.
‖ Yá, girái gayíṉ.
n Zab. 90. 2. 13, 22 áyateṉ.
o Zab. 104. 2. Muk. 1. 14.
p Hiz. 1. 15, 16.
q Zab. 50 3. aur 97. 3. Yas. 30. 33. aur 66. 15.
r 1 Sal. 22. 19. Zab. 68. 17. 'Ibrán. 12. 22. Muk. 5. 11.
s Muk. 20. 4, 12.
t Muk. 19. 20.
u Hiz. 1. 26. Mat 24. 30. aur 26. 64. Muk. 1. 7, 13. aur 14. 14.
x 9 áyat.
y Zab. 2. 6, 7, 8. aur 8. 6. aur 110. 1, 2. Mat. 11. 27. aur 28. 18 Yúh. 3 35. 1 Qur. 15. 27. Afs. 1. 22.
z Dán. 3. 4.
a Zab. 145. 13. Dán. 2. 44. 27 áyat. Mík. 4. 7. Lúq. 1. 33. Yúh 12. 34. 'Ibrán. 12. 28.
b 28 áyat.
c 3 áyat.
d Yas. 60. 12, 13, 14. 22, 27 áyateṉ. 2 Tim. 2. 11, 12. Muk. 2. 26, 27. aur 3. 21. aur 20. 4.

19 Tab maiṉ ne cháhá, ki chauthe haiwán[e] kí haqíqat jánúṉ, jo un sabhoṉ se mutafarriq thá, ki niháyat haibatnak thá, jis ke dánt lohe ke, aur náḳhun pítal ke the, jo nigaltá, aur ṭukṛe ṭukṛe kartá, aur bachtí ko apne páṉwoṉ se latáṛtá thá;

20 Aur das síngoṉ kí, jo us ke sir par the, aur us ek kí, jo niklá, aur jis ke áge tín gir gaye, háṉ, us síng kí, jis kí áṉkheṉ thíṉ, aur ek muṉh, jo baṛe ghamanḍ kí báteṉ boltá thá, aur us ká chihra us ke sáthíoṉ kí nisbat se ziyáda ru'ab-dár thá.

21 Maiṉ ne dekhá, ki wuhí síng muqaddasoṉ se jang kartá, aur un par gálib hotá rahá[f],

22 Jab tak ki Qadím ul Aiyám[g] áyá, aur Haqq Ta'álá ke muqaddasoṉ ko 'adálat dí gayí[h], aur waqt á pahunchá, ki muqaddas log saltanat ke málik howeṉ.

23 Wuh yúṉ bolá, ki Chauthá haiwán chauthí saltanat hai[i] jo dunyá meṉ hogí; wuh sárí saltanatoṉ se mutafarriq hogí, aur sárí zamín ko niglegí, aur use latáṛegí, aur use ṭukṛe ṭukṛe karegí.

24 We das síng jo haiṉ, so das bádsháh haiṉ jo us saltanat meṉ se uṭhenge[k]; aur un ke ba'd ek aur uṭhegá, aur wuh pahloṉ se mutafarriq hogá, aur tín bádsháhoṉ par gálib hogá.

25 Aur wuh Haqq Ta'álá ká muḳhálif hoke báteṉ karegá[l], aur Haqq Ta'álá ke muqaddasoṉ ko tasdí'a degá[m], aur cháhegá ki 'ídoṉ aur sharí'atoṉ ko badal ḍále[n]; aur we us ke qabza meṉ diye jáenge[o], yaháṉ tak ki ek muddat, aur muddateṉ, aur ádhí muddat[p] guzar jáegí.

26 Par 'adálat barpá hogí[q], aur we us kí saltanat us se le lenge, ki use hamesha ke liye nest o nábúd kareṉ.

27 Aur tamám ásmán tale ke sáre mulkoṉ kí saltanat aur mamlukat[r] aur saltanat kí hashmat Haqq Ta'álá ke muqaddas logoṉ ko baḳhshí jáegí; us kí saltanat abadí saltanat hai[s], aur sárí mamlukateṉ us kí bandagí kareṉgí, aur farmánbardár howeṉgí[t].

28 Wuh bát yaháṉ tak tamám húí. Maiṉ jo Dániel húṉ, mere

Peshtar MASÍH se, 555 ke qaríb.

e 7 áyat.
f Dán. 8. 12, 24. aur 11. 31. Muk. 11. 7. aur 13. 7 aur 17. 14. aur 19 19.
g 9 áyat.
h 18 áyat. 1 Qur. 6. 2. Muk. 1 6. aur 5. 10. aur 20. 4.
i Dán. 2. 40.
k 7, 8, 20 áyateṉ. Muk. 17 12.
l Yas. 37 23 Dán. 8. 24, 25. aur 11. 28, 30, 31, 36. Muk. 13. 5, 6.
m Muk. 17. 6. aur 18. 24.
n Dán. 2. 21.
o Muk. 13. 7.
p Dán. 12. 7. Muk. 12. 14.
q 10, 22 áyateṉ.
r 14, 18, 22 áyateṉ.
s Dán. 2. 44. Lúq. 1. 33. Yúh 12. 34. Muk. 11. 15.
t Yas. 60. 12.

Peshtar MASÍH se, 555 ke qaríb.

andeshon ne mujhe niháyat ghabráyá, aur merá chihra mubaddal húá[u]; par main ne yih bát apne dil men rakhí[x].

VIII BÁB.

1 Ek mendhe aur ek bakre kí royá jo Dániel ne dekhí. 13 Maqdis kí kharábí kí bábat, ki do hazár tín sau din rát tak rahegí. 15 Jabriel Dániel ko tasallí detá, aur royá ke mazmún ká bayán kartá.

553 ke qaríb.

BELSHAZAR bádsháh kí saltanat ke tísre sál men mujh Dániel ko ek royá nazar áí, ba'd us ke, jo shurú' men[a] mujhe nazar áí thí.

2 Aur main ne 'álam i royat men dekhá, aur jis waqt main ne dekhá, aisá húá, ki main Sosan ke qasr[b] men thá, jo súba i 'Ailám men hai; phir main ne royat ke 'álam men dekhá, ki main nahr i Ulái ke kanáre par hún.

3 Tab main ne apní ánkhen uṭháke nazar kí, aur kyá dekhtá hún, ki nahr ke áge ek mendhá khaṛá hai, jis ke do síng the; aur we do síng únche the; lekin ek dúsre se baṛá thá, aur baṛá dúsre ke píchhe uṭhá.

4 Main ne us mendhe ko dekhá, ki pachchhim, uttar, dakkhin taraf dauṛ dhapáṛ kartá thá, yahán tak ki koí jánwar us ke sámhne khaṛá na ho saká, na koí us ke háth se chhuṛá saká; par wuh jo cháhtá thá so kartá thá[c], yahán tak ki wuh bahut baṛá hogayá.

5 Aur main is soch men thá, ki dekh, ek bakrá pachchhim kí taraf se áke tamám rú e zamín par phirá, aur us ne zamín ko na chhúá. aur us bakre kí donon ánkhon ke bích o bích ek 'ajíb tarah ká síng[d] thá.

6 Aur wuh us do síngwále mendhe ke pás, jise main ne nahr ke sámhne khaṛá dekhá, áyá, aur apne zor ke qahr se us par lapká.

7 Aur main ne dekhá, ki mendhe ko qaríb pahunchá, aur us ká gazab us par bhaṛká, aur mendhe ko márá, aur us ke donon síng toṛ ḍále; aur mendhe ko qúwat na thí, ki us ká sámhná kare; so us ne use zamín par paṭak diyá, aur use latáṛá; aur koí na thá, ki mendhe ko us ke háth se chhuṛá sake.

8 Aur wuh bakrá niháyat buzurg húá: aur jab wuh pur-zor húá, tab us ká baṛá síng ṭúṭ gayá, aur us kí jagah nádir chár síng[e] ásmán kí cháron hawáon kí taraf nikle.

9 Aur un men se ek se ek chhoṭá síng[f] niklá, jo dakhin[g] aur púrab aur dil-pasand sarzamín[h] kí taraf be-niháyat baṛh gayá.

10 Aur wuh ásmán ke lashkar tak[i] pahunchá[k], aur us lashkar men se aur sitáron men se ba'zon ko zamín par girá diyá[l], aur unhen latáṛá;

11 Balki us ne us lashkar ke sardár[m] tak apne ko buland kiyá[n]; aur us se dáimí qurbání[o] uṭhái gayí[p], aur maqdis ká makán giráyá gayá.

12 So wuh lashkar[q], dáimí qurbání ke báb men khatá karne ke sabab, use hawála kiyá gayá, aur us ne rástí ko[r] zamín par ḍálá; wuh yih kartá, aur kámyáb hotá rahá[s].

13 ¶ Aur main ne ek qudsí ko bolte suná, aur dúsre qudsí ne us qudsí se jo kalám kartá thá púchhá[t], ki Wuh royat dáimí qurbání kí bábat, aur us ná-farmání kí jis ke sabab yih kharábí húí ki maqdis aur lashkar donon diye gaye ki pámál howen, kab tak rahegí?

14 Us ne mujhe kahá, ki Do hazár tín sau din tak hai; phir maqdis pák kiyá jáegá.

15 ¶ Aur aisá húá, ki jab main Dániel ne yih royat dekhí thí, aur us kí ta'bír kí talásh kartá thá[u], to dekh, mere sámhne koí khaṛá thá jis kí súrat ádmí kí sí thí[x].

16 Aur main ne ek ádmí kí áwáz suní, ki Ulái ke kaṛáron ke darmiyán[y] pukárke kahá, ki Ai Jabriel[z], is shakhs ko is royat kí ma'ní samjhá.

17 Chunánchi wuh jidhar main khaṛá thá nazdík áyá, aur jab pahunchá, main ḍar gayá, aur aundhe munh girá[a]; par us ne mujhe kahá. Ai ádamzád, samajh; kyúnki yih royat ákhirí zamána men anjám hogí.

18 Aur jab wuh mujh se kah rahá thá, main aundhe munh bhárí nínd men[b] zamín par paṛá thá; tab us ne mujhe chhúá, aur sídhá khaṛá kiyá[c];

19 Aur kahá, ki Dekh, main tujhe samjháúngá, ki qahr ke

Peshtar MASÍH se, 553 ke qaríb.

u 15 áyat. Dán. 8 27. aur 10. 8, 16.
x Lúq. 2. 19, 51.
a Dán. 7. 1.
b Ast. 1. 2.
c Dán. 5. 19. aur 11. 3, 16.
d 21 áyat.

e Dán. 7. 6. aur 11. 4. 22 áyat.
f Dán. 7. 8. aur 11. 21.
g Dán. 11. 25.
h Zab. 48. 2. Hiz. 20. 6, 15. Dán. 11. 16, 41, 45.
i Yúh. Yas. 14. 13.
k Dán. 11. 28.
l Muk. 12. 4.
m Yash. 5. 11.
n Yar. 48. 26, 42. Dán. 11. 36. 25 áyat.
o Khur 29 38. Gin 28. 3. Hiz. 46. 13.
p Dán. 11. 31. aur 12. 11
q Dán. 11. 31.
r Zab. 119. 43, 142. Yas. 59. 14.
s 4 áyat. Dán. 11. 28, 36.
t Dán. 4. 13. aur 12. 6. 1 Pat. 1. 12.
u Dekho Dán. 12. 8. 1 Pat. 1. 10, 11.
x Hiz. 1. 26.
y Dán. 12. 6, 7.
z Dán. 9. 21. Lúq. 1. 19, 26.
a Hiz. 1. 28. Muk. 1. 17.
b Dán. 10. 9, 10. Lúq. 9. 32.
c Hiz. 2. 2.

Peshtar MASÍH 88, 553 ke qaríb.

ákhir men kyá hogá; kyúnki muqarrarí waqt par tamámí hogí[d].

20 Wuh mendhá[e], jise tú ne dekhá ki us ke do síng hain, so Máda aur Fárs ke bádsháh hain.

21 Aur wuh bál-wálá bakrá[f] Yúnán ká bádsháh; aur wuh bara síng, jo us kí ánkhon ke darmiyán hai, so us ká pahlá bádsháh hai[g].

22 Aur chúnki us ke túṭ jáne ke ba'd us kí jagah men chár aur nikle[h], so ye chár salátín hain, jo us qaum ke darmiyán barpá honge, lekin un ká iqtidár us ká sá na hogá.

23 Aur un kí saltanat ke zamán i ákhir men, jis waqt khatákár log hadd tak pahunchenge, to ek bádsháh tursh-rú[i] aur sáhib i fitrat barpá hogá[k].

24 Yih bará zabardast hogá, par us kí qúwat us kí isti'adád se na hogí[l]; aur wuh 'ajíb tarah se qatl karegá, aur bakhtáwar hogá[m], aur kám bajá láwegá, aur zoráwaron ko aur muqaddas logon ko halák karegá[n],

25 Aur apne salíqa se aisá 'amal karegá, ki us kí fitrat ke mansúba us ke háth ke tale khúb anjám páwenge[o]; aur dil men bará ghamand karegá[p], aur sulh ke waqt men bahuteron ko halák karegá; wuh Bádsháhon ke Bádsháh se bhí muqábala karne ke liye uth khará hogá[q]; par bagair wasíla háth ke[r] shikast páwegá.

26 Aur yih shám o subh kí royá, jo kahí gayí, so sach hai[s]; par tú royat ko band kar rakh; kyúnki wuh bahut dinon par záhir hogí[t].

27 Aur mujh Dániel ko gash áyá, aur main chand roz tak bímár pará rahá[u]: ba'd us ke main uthá, aur bádsháh ká kár o bár karne lagá[x]; aur royat se ghabrá rahá, par koí use na samjhá[y].

[d] Dán. 9. 27. aur 11. 27, 35, 36. aur 12. 7. Hab. 2. 3.
[e] 3 áyat.
[f] 5 áyat.
[g] Dán. 11. 3.
[h] 8 áyat. Dán. 11. 4.
[i] Ist. 28. 50.
[k] 6 áyat.
[l] Muk. 17. 13, 17
[m] 12 áyat. Dán. 11. 36.
[n] 10 áyat. Dán. 7. 25.
[o] Dán. 11. 21, 23, 24.
[p] 11 áyat. Dán. 11. 36.
[q] 11 áyat. Dán. 11. 36.
[r] Ayy. 34. 20. Nau. 4. 6. Dán. 2. 34, 45.
[s] Dán. 10. 1.
[t] Hiz. 12. 27. Dán. 10. 14. aur 12. 4, 9. Muk. 22. 10.
[u] Dán. 7. 28. aur 10. 8, 16.
[x] Dán. 8. 2, 3.
[y] Dekho 16 áyat.

IX BÁB.

1 *Dániel asírí ke waqt ko tahqíq karke, ki kitná 'arsa báqí hai,* 3 *gunáhon ká iqrár kartá.* 16 *aur du'á mángtá ki Yarúsalam phir basdiyá jáwe.* 20 *Jabriel use sattar hafton kí mí'ád kí khabar detá.*

538 ke qaríb.

AKHASUERUS ke bete Dárá[a] ke pahle sál men, jo Mádíon kí nasl se thá, aur Kasdíon kí mamlukat par bádsháh muqarrar húá thá,

[a] Dán. 1. 21. aur 5. 31. aur 6. 28.

Peshtar MASÍH 88, 538 ke qaríb.

2 *Us kí saltanat ke pahle sál men main Dániel kitáben dekh dekhke* un barason ká hisáb samjhá, jin kí bábat KHUDÁWAND ká kalám Yaramiyáh nabí ko pahunchá thá, ki wuh Yarúsalam kí wíráni ke sattar baras púre kare[b].

3 ¶ Aur main Khudáwand Khudá kí taraf mutawajjih húá, aur du'á aur namáz karke, aur roza rakhke, aur táṭ pahinke, aur rákh malke us kí talásh kí[c].

4 Aur main ne KHUDÁWAND apne Khudá se du'á mángí, aur main ne iqrár kiyá, aur kahá, ki Ai Khudáwand, jo 'azím aur muhíb Khudá hai, aur us 'ahd ko jo apne 'áshiqon ke aur un ke sáth jo terí farmánbardárí karte hain yád rakhtá hai, aur un par rahm kartá hai[d]:

5 Ham ne khatá kí, ham ne badkárí kí, ham ne sharárat kí, ham ne bagáwat kí, ham ne tere hukmon aur terí sunnaton se 'udúl kiyá hai[e]:

6 Aur ham tere khidmat-guzár nabíon ke shanawá na húe[f], jinhon ne terá nám leke hamáre bádsháhon, hamáre amíron, aur hamáre bápdádon, aur hamáre mulk ke sáre logon ko wa'z kiyá.

7 Ai Khudáwand, sadáqat terí hai[g], aur zardrúí hamáre liye, jaisá áj ke din hai; hán, Yahúdáh ke logon ke aur Yarúsalam ke báshindon ke, aur sáre Isráelíon ke liye jo nazdík hain aur jo dúr hain, un sab mulkon men, jahán jahán tú ne un ke gunáh ke sabab, jo unhon ne tere barkhiláf hoke kiyá, unhen parágandá kiyá.

8 Ai Khudáwand, zardrúí hamáre liye hai[h], hamáre bádsháhon, hamáre amíron, aur hamáre bápdádon ke liye; ki ham tere gunahgár húe.

9 Khudáwand hamáre Khudá kí rahmat aur ámurzish hai[i]: harchand ki ham ne us se bagáwat kí hai;

10 Ham hargiz KHUDÁWAND apne Khudá kí áwáz ke shanawá na húe, ki us kí sharí'aton par, jinhen us ne apne khidmat-guzár nabíon kí ma'rifat hamáre áge záhir kiyá[k], chalen.

11 Hán, sáre baní Isráel ne terí sharí'at se 'udúl kiyá, aur bargashta húe hain, tá ki terí áwáz

[b] 2 Taw. 36. 21. Yar. 25. 11, 12. aur 29. 10.
[c] Naham. 1. 4. Yar. 29. 12, 13. Dán. 6. 10. Ya'q. 4. 8, 9, 10.
[d] Khur. 20. 6. Ist. 7. 9. Naham. 1. 5. aur 9. 32.
[e] 1 Sal. 8. 47, 48. Naham. 1. 6, 7. aur 9. 33, 34. Zab. 106. 6. Yas. 64. 5, 6, 7. Yar. 14. 7. 15 áyat.
[f] 2 Taw. 36. 15, 16.
[g] 10 áyat. Naham. 9. 33.
[h] 7 áyat.
[i] Naham. 9. 17. Zab. 130. 4, 7.
[k] 6 áyat.

ko na mánen[l]: so wuh la'nat ham par á parí, aur us qasam ká wabál jo Ḳhudá ke banda Músá kí tauret men likhá hai[m]; is liye ki ham us ke gunáhgár ṭhahre.

12 Aur us ne apní wuh bát, jo us ne ham logon ke aur hamáre hákimon ke, jo ham par hukúmat karte the, barḳhiláf kahí, so sábit kí[n], ki wuh ham par barí áfat láyá; kyúnki sáre ásmán tale aisá wáqi'a nahín húá, jaisá Yarúsalam par wáqi' húá[o].

13 Chunánchi we sárí baláen jo Músá kí tauret men likhí hain[p], ham par názil húín: taubhí ham ne Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke áge du'á na mángí[q], táki ham apní badkáríon se báz áwen, aur terí sachái men ḳhabardár howen.

14 Is liye Ḳhudáwand hamárí ghát men lagá rahá[r], ki balá láwe, aur use ham par názil bhí kiyá, ki Ḳhudáwand hamárá Ḳhudá apne sáre kámon men, jo kartá hai, sádiq hai[s]; par ham us kí áwáz ke shanawá na húe[t].

15 Aur ab, ai Ḳhudáwand, hamáre Ḳhudá, jo zoráwar bázú se apne logon ko zamín i Misr se báhar nikál láyá[u], aur tú ne apná nám kiyá[x], jaisá áj ke din hai, ham ne gunáh kiyá, ham ne sharárat kí[y].

16 ¶ Ai Ḳhudáwand, main terí minnat kartá hún, ki tú apní rástbází ke muwáfiq[z], apne qahr aur apne ḳhashm se, jo tere hí shahr Yarúsalam par hai jo koh i muqaddas[a] hai, dastbardár ho: kyúnki hamáre gunáhon ke, aur hamáre bápdádon kí shanáraton ke sabab se[b] Yarúsalam[c] aur tere log un sárí qaumon ke huzúr jo áspás hain maurid i malámat húe[d].

17 Ab, ai hamáre Ḳhudá, apne banda kí du'á aur iltimás sun, aur apne chihra kí roshní[e] ko Ḳhudáwand kí ḳhátir[f] apne maqdis par, jo wírán hai[g], chamká.

18 Ai mere Ḳhudá, apná kán idhar kar, aur sun; apní ánkhen khol[h], aur hamáre wíránon ko[i], aur us shahr ko, jo tere nám ká kahlátá hai[k], dekh; ki ham tere huzúr apní rástbázíon par nahín, balki terí be-niháyat rahmaton par takiya karke apní munáját karte hain.

19 Ai Ḳhudáwand, sun; ai Ḳhudáwand, mu'áf kar; ai Ḳhudáwand, sun le, aur 'amal kar; ai mere Ḳhudá, apní hí ḳhátir[l] derí na kar; is liye ki terá shahr aur terí guroh tere hí nám kí kahlátí hai.

20 ¶ Main yih kahtá hí thá, aur du'á mángtá[m], aur apne aur apní qaum Isráel ke gunáhon ká iqrár kartá thá, aur Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke huzúr, apne Ḳhudá ke pák pahár ke liye, apní munáját kartá hí thá;

21 Hán, main du'á mángte hí hanoz mere munh se báten ho rahín, ki wuhí shaḳhs, ya'ne, Jabriel[n], jise main ne shurú' men royat men dekhá thá, tez-parí kartá húá áyá, aur mujhe chhúá[o]; yih shám kí qurbání guzránne ká waqt thá[p].

22 Aur us ne mujhe ḳhabar dí, aur mujh se báten kín, aur kahá, Ai Dániel, main is liye nikal áyá hún, ki tujhe dánish baḳhshún ki tú in báton ká bhed samjhe.

23 Jyún tú ne du'á mángní shurú' kí, wún yih hukm niklá, aur main áyá ki tujhe dikhláún[q]; kyúnki tú bahut 'azíz hai[r]; so is bát ko bújh[s], aur is royat ko samajh.

24 Sattar hafta tere logon aur tere shahr i muqaddas ke liye muqarrar kiye gaye hain, tá ki us muddat men gunáh tamám hon, aur ḳhatákáríán ho chuken, aur badkárí kí bábat kafára kiyá jáwe[t], aur abadí rástbází láí jáwe[u], aur us royat par aur nubúwat par muhr howe, aur us par jo sab se ziyáda quddús hai masah kiyá jáwe[x].

25 So tú bújh aur samajh[y], ki jis waqt se Yarúsalam kí do bára ta'mír karne ká hukm niklá[z], Masíh[a] Bádsháh-záda[b] tak sát hafta hain, aur básaṭh hafta; us waqt bázár phir árásta kiye jáenge, aur díwár banái jáegí, magar ranj ke dinon men[c].

26 Aur básaṭh hafton ke ba'd Masíh qatl kiyá jáegá[d], ‖par na apne liye[e]; aur bádsháh jo áwegá, so us ke log[f] shahr[g] aur maqdis ko gárat karenge[h], aur us ká áḳhir áwegá[i] goyá túfán ke zor se[k], aur laṛái ke áḳhir tak wuh ḳharábíán rahengí jo muqarrar húí hain.

27 Aur wuh us 'ahd ko[l] bahuton ke sáth[m] ek hafta men qáim ka-

Peshtar Masíh se, 538 ke qaríb.

l Yas. 1 4, 5, 6. Yar. 8. 5, 10.
m Ahb. 26. 14, wag. Ist. 27. 15, wag. aur 28. 15, wag. aur 29. 20, wag. aur 30. 17, 18. aur 31. 17, wag. aur 32. 19, wag. Nau. 3. 17.
n Zak. 1. 6.
o Nau. 1. 12. aur 2. 13. Hiz. 5. 9. 'Amús 3. 2.
p Ahb. 26. 14, wag. Ist. 28. 15. Nau. 2. 17.
q Yas. 9. 13. Yar. 2. 30. aur 5. 3. Hús. 7. 7, 10.
r Yar. 31. 28. aur 44. 27.
s Naham. 9. 33.
t 7 áyat. 10 áyat.
u Ḳhur. 6. 1, 6. aur 32. 11. 1 Sal. 8. 51. Naham. 1. 10. Yar. 32. 21.
x Ḳhur. 14. 18. Naham. 9. 10. Yar. 32. 20.
y 5 áyat.
z 1 Sam. 12. 7. Zab. 31. 1. aur 71. 2. Mík. 6. 4, 5.
a 20 áyat. Zak. 8. 3.
b Ḳhur. 20. 5.
c Nau. 2. 15, 16.
d Zab. 44. 13, 14. aur 79. 4.
e Gin. 6. 25. Zab. 67. 1. aur 80. 3, 7, 19.
f 19 áyat. Yúh. 16. 24.
g Nau. 5. 18.
h Yas. 37. 17.
i Ḳhur. 3. 7. Zab. 80. 14, wag.
k Yar. 25. 29.

l Zab. 79. 9, 10. aur 102. 15, 16.
m Zab. 32. 5. Yas. 65. 24.
n Dán. 8. 16.
o Dán. 8. 18. aur 10. 10, 16.
p 1 Sal. 18. 36.
q Dán. 10. 12.
r Dán. 10. 11, 19.
s Mat. 24. 15. Dekho Gin. 14. 34. Fiz. 4. 6.
t Yas. 53. 10.
u Yas. 53. 11. Yar. 23. 5, 6. 'Ibrán. 9. 12.
x Muk. 14. 6.
x Zab. 45. 7. Lúq. 1. 35. Yúh. 1. 41. 'Ibrán. 9. 11.
y 23 áyat. Mat. 24. 15.
z 'Az. 4. 24. aur 6. 1, 15. aur 7. 1, wag. Naham. 2. 1, 3, 5, 6, 8.
a Yúh. 1. 41. aur 4. 25.
b Yas. 55. 4.
c Naham. 4. 8, 16, 17, 18. aur 6. 15.
d Yas. 53. 8. Marq. 9. 12. Lúq. 24. 26, 46.
‖ Yá, aur us kí koí chíz nahín, Yúh. 14. 30.
e 1 Pat. 2. 21. aur 3. 18.
f Mat. 22. 7.
g Lúq. 19. 44.
h Mat. 24. 2.
i Mat. 24. 6, 14.
k Yas. 8. 7, 8. Dán. 11. 10, 22. Nahúm 1. 8.
l Yas. 42. 6. aur 55. 3. Yar. 31. 31. Hiz. 16. 60, 61, 62.
m Yas. 53. 11. Mat. 26. 28. Rúm. 5. 15, 19. 'Ibrán. 9. 28.

Peshtar MASÍH 88, 538 ke qaríb.

regá: aur hafta ke bích zabíha aur hadya mauqúf karegá, aur ‖ wuh makrúh kámoṉ[n] ke baṛh jáne ke bá'is use wírán karegá, jab tak ki wuh tamám na ho[o], aur wuh balá jo muqarrar kí gayí hai us ujáṛnewále par wáqi' na ho.

‖ *Yá, makrúh par-idár nishán ke sabab wírán hojáegá.* [n] Mat. 24. 15. Marq. 13. 14. Lúq. 21. 20. [o] Dekho Yas. 10. 22, 23. aur 28. 22. Dán. 11. 36. Lúq. 21. 24. Rúm. 11. 26.

X BÁB.

1 *Dániel 'ájizí karne ke ba'd ek royá dekhtá,* 10 *Ḍar ke máre ghabrá játá, par ek firishta áke use tasallí detá.*

534 ke qaríb.

FÁRS ke bádsháh Khoras ke tísre baras meṉ Dániel par, jis ká nám Beltasházar[a] rakhá gayá, ek bát záhir kí gayí; aur wuh bát sach thí[b], par ‖ waqt muqarrarí daráz thá[c]: aur us ne us bát par gaur kiyá aur us royá ká bhed samjhá[d].

2 Maiṉ Dániel un dinoṉ meṉ tín haftoṉ tak gam khátá rahá.

3 Maiṉ ne marzí kí roṭí na kháí, aur mere muṉh meṉ boṭí aur mai na paṛí, aur maiṉ ne apne par tel na malá[e], yaháṉ tak ki tín hafta púre guzar gaye.

4 Aur pahle mahíne kí chaubíswíṉ táríkh meṉ maiṉ baṛí nahr Dajla[f] ke sáhil par thá.

5 Aur maiṉ ne ánkh uṭháke nazar kí[g]; aur kyá dekhtá húṉ, ki ek shakhs kattání pairáhan pahine húe[h], jis kí kamar par[i] Ufáz ke khális sone[k] ká paṭká bandhá thá, khaṛá hai.

6 Us ká badan zabarjad[l] kí mánind, aur us ká muṉh bijlí ká sá thá[m], aur us kí ánkheṉ do roshan chirágoṉ[n] kí mánind thíṉ; us ke bázú aur us ke páṉw rangat meṉ chamakte húe pítal ke se the[o], aur us kí báteṉ karne kí áwáz ek aisí thí, jaisí guroh kí áwáz[p] jab hotí.

7 Mujh Dániel ne tan tanhá[q] yih royá dekhí, ki un shakhsoṉ ne, jo mere sáth the, royá na dekhí; lekin un par aisá larza chaṛhá, ki we áp áp ko chhipáne bhágé.

8 So maiṉ akelá rah gayá, aur yih baṛí royá dekhí, aur mujh meṉ táb na rahí[r]; kyúṉki merá rúp jo mujh meṉ thá sab játá rahá[s], so mujh meṉ táqat na rahí.

9 Par maiṉ ne us kí áwáz aur báteṉ suníṉ: aur maiṉ us kí áwáz aur báteṉ sunte sunte muṉh ke bhal bhárí níṉd meṉ paṛá[t], aur merá muṉh zamín kí taraf thá.

10 ¶ Aur dekh, ek háth ne mujhe chhúá[u], aur mujhe ghuṭnoṉ aur hathelíoṉ par biṭhláyá.

11 Aur us ne mujhe kahá, Ai Dániel, 'azíz mard[x], un bátoṉ ko, jo maiṉ tujhe kahtá húṉ, samajh le, aur sídhá khaṛá ho já; kyúṉki maiṉ tere pás bhejá gayá húṉ. Aur jab us ne mujhe yih bát kahí, maiṉ kámptá húá khaṛá ho gayá.

12 Tab us ne mujhe kahá, ki Ai Dániel, mat ḍar[y], ki pahle hí din se jab tú ne apná dil lagáyá ki samjhe, aur apne Khudá ke áge 'ájizí kare, terí báteṉ suní gayíṉ[z], aur terí bátoṉ ke liye maiṉ áyá húṉ.

13 Par Fárs kí mamlukat ká sardár[a] ekís din tak mere muqábala meṉ khaṛá rahá; aur dekh, Míkáel[b], jo sardároṉ meṉ se ek hai, merí madad ko pahunchá: so maiṉ waháṉ Fárs ke bádsháhoṉ ke sáth ṭhahrá.

14 Ab jo kuchh tere logoṉ par pichhle dinoṉ meṉ[c] guzregá, maiṉ tujhe batláne ko áyá húṉ; kyúṉki hanoz yih royá bahut dinoṉ tak rahegí[d].

15 Aur jab us ne yih báteṉ mujh se kahíṉ, maiṉ ne apná muṉh zamín kí taraf kiyá[e], aur maiṉ gúngá ho gayá.

16 Aur, dekho, kisí ne, jo Baní Ádam kí mánind thá[f], mere honṭhoṉ ko chhúá hai[g]: tab maiṉ ne apná muṉh kholá, aur bolá, aur us ko jo mere sámhne khaṛá thá kahá, Ai mere khudáwand, us royá ke bá'is mere gamoṉ ne mujh par hujúm kiyá hai, aur mujh meṉ kuchh qúwat na rahí[h].

17 Aur yih kyúṉkar ho saktá hai, ki mere aise khudáwand ká yih banda mere aise khudáwand se báteṉ kare? maiṉ jo húṉ, so mujh meṉ táb o táqat na rahí, aur mujh meṉ to dam báqí nahíṉ.

18 Tab aur ek ne, jis kí súrat ádmí kí sí thí, áke mujhe chhúá, aur us ne mujhe zor bakhshá.

19 Aur wuh bolá, ki Ai 'azíz mard[i], mat ḍar[k]; salámat rah, zor pakaṛ, háṉ, tawáná ho. Aur jab us ne mujhe yih kahá, maiṉ ne tawánáí páí, aur bolá, Ai mere khudáwand, ab farmáiye; kyúṉki tú hí ne mujhe qúwat bakhshí hai.

[a] Dán. 1. 7. [b] Dán. 8. 26. Múk. 19. 9. ‖ *Yá, baṛí lashkarkashí kí taqrír thí.* [c] 14 áyat. [d] Dán. 1. 17. aur 8. 16. [e] Mat. 6. 17. [f] Paid. 2. 14. [g] Yash. 5. 13. [h] Dán 12. 6, 7. [i] Múk. 1. 13, 14, 15. aur 15. 6. [k] Yar. 10. 9. [l] Hiz. 1. 16. [m] Hiz. 1. 14. [n] Muk. 1. 14. aur 19. 12. [o] Hiz. 1. 7. Muk. 1. 15. [p] Hiz. 1. 24. Muk. 1. 15. [q] 2 Sal. 6. 17. A'am. 9. 7. [r] Dan. 8. 27. [s] Dán. 7. 28.

Peshtar MASÍH 88, 534 ke qaríb.

[t] Dán. 8. 18. [u] Yar. 1. 9. Dán. 9. 21. Muk. 1. 17. [x] Dán. 9. 23. [y] Muk. 1. 17. [z] Dán. 9. 3, 4, 22, 23. A'am. 10. 4. [a] 20 áyat. [b] 21 áyat. Dán. 12. 1. Yahúd. 9. Muk. 12. 7. [c] Paid. 49. 1. Dán. 2. 28. [d] Dán. 8. 26. 1 áyat. Hab. 2. 3. [e] 9 áyat. Dán. 8. 18. [f] Dán. 8. 15. [g] 10 áyat. Yar. 1. 9. [h] 8 áyat. [i] 11 áyat. [k] Qúz. 6. 23.

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

20 Tab wuh bolá, Kyá, tú jántá hai, ki main tujh pás kis liye áyá húṉ? aur ab main Fárs ke sardár[l] se laṛne ko phir jáúngá: aur jab main chalá jáúngá, tab, dekh, Yúnán ká sardár áwegá.

21 Par main tujhe batá dúngá jo kuchh ki sacháí kí kitáb meṉ likhá hai; aur koí nahíṉ hai, jo in ke muqábala meṉ merí kumak karne ke liye kamar báṉdhegá, magar Míkáel[m] jo tumhárá sardár hai.

[l] 13 áyat.
[m] 13 áyat. Yahúd. 9. Múk. 12. 7.

XI BÁB.

1 Dúbat Sháh i Fárs kí jo Sháh i Yúnán ke háth se shikast pátá. 5 Uttar aur dakhin ke bádsháhoṉ ke darmiyán 'ahd jo bándhe jáye aur laṛáíáṉ jo húíṉ. 30 Rúmwále kí chaṛháí kí bábat, aur us galaba kí jo wuh karegá.

AUR Dárá Mádí[a] kí saltanat ke pahle baras meṉ[b], main hí thá, jo khaṛá húá, táki use qáim karúṉ aur qúwat dúṉ.

2 Aur ab main tujh ko wuh jo sahíh hai batláúngá. Dekh, Fárs meṉ aur bhí tín bádsháh barpá honge, aur chauthá sabhoṉ se ziyáda daulatmand hogá; aur jab wuh apní daulat ke bá'is zoráwar hojáwegá, tab wuh sab ko ubháregá ki Yúnán kí sarzamín ke mukhálif howen.

3 Lekin ek zabardast bádsháh[c] barpá hogá, aur baṛe tasallut se saltanat karegá, aur jo cháhegá so karegá[d].

4 Aur jab wuh barpá hogá, to us kí saltanat ṭúṭegí[e], aur ásmán kí cháron hawáoṉ kí aṭráf par taqsím hojáegí, par us kí nasl ko na pahunchegí, aur na us ke tasallut se muwáfiq hogí[f], kyúṉki us kí bádsháhat jaṛ se ukhaṛ jáegí, aur wuh un ke liye jo un ke siwá hain hogí.

5 ¶ Aur sháh i janúb zor pakṛegá, aur ek us ke sardároṉ meṉ se zor meṉ us se ziyáda hogá, aur tasallut páwegá, aur us kí saltanat baṛí saltanat hogí.

6 Aur barsoṉ ke ba'd we ápas meṉ mel karenge; kyúṉki sháh i janúb kí beṭí sháh i shimál ke pás áwegí táki ittihád howe; par wuh us bázú kí qúwat ko na rakhegí; aur wuh khaṛá na hogá, aur na us ká bázú; balki wuh un samet jo use láe the, aur us ke báp samet, aur us samet, jis ne use us aiyám meṉ zor diyá thá, pakṛí jáegí.

7 Lekin us kí nasl se, konpal kí tarah jo jaṛ se nikle, ek us kí jagah barpá hogá; wuh ek lashkar ke sáth áwegá, aur sháh i shimál ke qil'a meṉ dákhil hogá, aur un par hamla karegá, aur gálib hogá:

8 Aur wuh un ke ma'búdoṉ ko un ke sardároṉ samet asír karke Misr ko le jáegá, aur un ke qímatí bartan sone chándí ke bhí le jáegá; aur wuh uttar ke bádsháh kí nisbat se bahut barsoṉ tak zoráwar rahegá.

9 Phir wuh sháh i janúb kí mamlukat meṉ dákhil hogá, par apní sarzamín meṉ phir jáegá.

10 Lekin us ke beṭe áp ko uksáenge, aur ek baṛá lashkar jam'a karenge; aur ek yaqínan chaṛhegá, aur umḍegá[g], aur guzregá; aur laṛáí do bára us ke qil'a tak pahunchegí[h].

11 Aur sháh i janúb ká gazab bhaṛkegá, aur wuh nikalkar us se, háṉ, sháh i shimal se jang karegá, aur baṛá lashkar leke áwegá; par wuh baṛá lashkar us ke qábú meṉ diyá jáegá.

12 Aur jab wuh lashkar ko qábú meṉ karegá, tab us ke dil meṉ ghamand samáegá, aur wuh hazároṉ, das hazároṉ ko giráwegá; par wuh gálib na rahegá.

13 Kyúṉki sháh i shimál phiregá, aur ek lashkar ko jo pahle se ziyáda hogá jam'a karegá, aur chand baras ke ba'd, apná wuh baṛá lashkar aur bahut mál sáth leke áwegá.

14 Aur un dinoṉ meṉ bahutere sháh i janúb par chaṛháí karenge, aur terí qaum ke qazzák bhí uṭhenge, ki us royá ko púrá kareṉ: par we gir jáenge.

15 Chunánchi sháh i shimál áwegá, aur damdama bándhegá, aur hasín shahr le legá; aur janúb ke ‖ bázú use aur us ke chune húe logoṉ ko rok na sakenge, aur un meṉ rokne kí táqat na hogí.

16 Aur wuh jo us par chaṛhne áwegá apní marzí ke mutábiq 'amal karegá[i], aur koí us ká muqábala na kar sakegá[k]; wuh us sarzamín i jalíl meṉ ‖ qiyám pakṛegá; wuh sarzamín † us ke háth se barbád hogí.

17 Aur wuh us kí taraf mutawajjih hogá[l] tá ki apní sárí mamlukat ke zor se us meṉ dákhil howe, aur sádiq qaum ke log us ke sáth honge: wuh yúṉ hí 'amal

[a] Dán. 5. 31.
[b] Dán. 9. 1.
[c] Dán. 7. 6. aur 8. 5.
[d] Dán. 8. 4. 16, 36 áyaten.
[e] Dán. 8. 8.
[f] Dán. 8. 22.
[g] Yas. 8. 8. Dán. 9. 26.
[h] 7 áyat.
‖ Ya'ne, lashkar.
[i] Dán. 8. 4, 7. 3, 36 áyaten.
[k] Yash. 1. 5.
‖ 'Ibrání meṉ, khaṛá hogá.
† Yá, us ke háth ke ta'e dargi.
[l] 2 Taw. 20. 3.

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

karegá; aur wuh use 'auratoṉ kí beṭí degá ki wuh us kí halákat ká bá'is howe, par wuh us kí taraf-dárí na karegí, aur na us kí jánib máil rahegí[m].

18 Ba'd us ke, wuh jazíroṉ kí taraf mutawajjih hogá, aur bahut-se le legá; lekin ek sipahsálár us malámat ko, jo us ne us kí taraf se uṭhái thí, pher degá, aur us hí par ḍálegá.

19 Tab wuh apní sarzamín ke qil'oṉ kí taraf mutawajjih hogá, par wuh ṭhokar kháegá, aur gir-paṛegá, aur phir páyá na jáegá[n].

20 Aur us kí jagah par ek aur barpá hogá, jo us ḳhúbsúrat mamlukat ke darmiyán ḳhiráj-lenewáloṉ ko bhejegá; lekin wuh thoṛe roz meṉ halák hogá, par na gazab se, aur na jang se.

21 Phir us kí jagah par ek pájí barpá hogá[o], jise we saltanat kí 'izzat na denge, par wuh sulh o safá se áwegá, aur cháplúsí karke mamlukat par qábiz hogá.

22 Aur wuh ‖lashkar jo báṛh kí tarah chaṛh áwe[p], us ke sámhne se bah jáegá, aur shikast kháegá, aur amír i 'ahd bhí[q].

23 Aur jab us ke sáth qaul o qarár hojáegá, wuh hílabází karegá[r]; kyúṉki wuh chaṛhái karegá, aur thoṛe logoṉ kí madad se zafaryáb hogá.

24 Aur wuh súba ke un makánoṉ meṉ, jo jaiyid aur ábád haiṉ, aur un ke log ásúda-hál haiṉ, dáḳhil hogá: aur wuh aisá kuchh karegá, jo na us ke bápdádoṉ ne, na us ke dádoṉ ke pardádoṉ ne kiyá; wuh ganímat, aur lúṭ, aur mál unheṉ báṉṭegá, aur mazbút qil'oṉ ke le lene par apne mansúba dauṛáwegá: yih thoṛe din tak hogá.

25 Aur wuh áp ko apne zor kí bábat ubhárke, aur apní himmat baṛháke, ek baṛe lashkar ko sháh i janúb par chaṛhá láwegá, aur sháh i janúb ubhárá jáegá, ki baṛá aur niháyat zoráwar lashkar leke jang karne ko nikle; par wuh muqábil na ṭhahregá; kyúṉki we us kí muḳhálafat meṉ mansúba bándhenge;

26 Háṉ, we, jo us kí ḳhurák meṉ se hissa páte haiṉ, use már lenge, aur us kí fauj báṛh kí tarah chaṛhegí[s], aur bahutere máre paṛenge.

27 Aur un donoṉ bádsháhoṉ ká dil badkárí par máil hogá, aur we ek hí mez par baiṭhe húe jhúṭh bolenge; par kámyábí na hogí, kyúṉki tamámí muqarrarí waqt par hogí[t].

28 Tab wuh baṛí daulat ke sáth apní sarzamín meṉ phir áwegá; aur us ká dil 'ahd i muqaddas ke barḳhiláf hogá[u], aur us ke mutábiq 'amal karegá; aur wuh apní sarzamín meṉ murája'at karegá.

29 Mu'aiyan waqt par wuh dakhhin kí taraf phir áwegá, par yih agle taur[x] aur pichhle taur[y] par na hogá.

30 ¶ Ki Kittíoṉ ke jaház[z] us se muqábala karenge, so wuh ázurda hogá, aur phir 'ahd i muqaddas ke sabab[a] us ká gazab bhaṛkegá, aur wuh us ke mutábiq 'amal karegá, aur un logoṉ ke sáth jinhoṉ ne 'ahd ko tark kar diyá hai ittifáq karegá.

31 Aur ek fauj us kí taraf hoke istádagí karegí, aur we muhkam maqdis ko nápák karenge, aur dáimí qurbání ko mauqúf karenge[b], aur ḳharáb-karnewálí makrúh chíz ko us meṉ khaṛá karenge.

32 Aur wuh unheṉ, jo 'ahd ke muqábil ḳhabásat ke kám karte haiṉ, ḳhushámad karke ḳharáb karegá, par we jo apne Ḳhudá ko pahchánte haiṉ mazbút honge, aur muhimm par chaṛhenge.

33 Aur we, jo qaum ke darmiyán ahl i dánish haiṉ, bahutoṉ ko tarbiyat karenge[c], lekin we talwár se, aur átash se, asír hoke aur gárat hoke aur lúṭe jáke bahut dinoṉ tak tabáh rahenge[d].

34 Aur jab we tabáhí meṉ paṛenge, unheṉ thoṛí sí kumak pahunchegí, lekin bahutere ḳhushámad-goí se un meṉ shámil ho jáenge.

35 Aur ba'ze ahl i fahm gir-jáenge, taki un ká imtihán ho[e], aur we sáf o sufed howeṉ, yaháṉ tak ki waqt i aḳhír áwe[f], kyúṉki yih muqarrarí waqt par mauqúf hai[g].

36 Aur bádsháh apní marzí ke mutábiq 'amal karegá[h], aur áp ko buland karegá, aur apne taiṉ sáre ma'búdoṉ se baṛá jánegá[i], aur Iláhoṉ ke Iláh ke muqábil hoke bahutsí hairat-afzá báteṉ

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

m Dán. 9. 26.
n Aiy. 20. 8. Zab. 37. 36. Hiz. 26. 21.
o Dán. 7. 8. aur 8. 9, 23, 25.
‖ 'Ibrání meṉ, báṛh ke bázú.
p 10 áyat.
q Dán. 8. 10, 11, 25.
Púrí húí 171 ke qaríb
r Dán. 8. 25.
Púrí húí 170 ke qaríb.
s 10, 22 áyateṉ.
t 29, 35, 40 áyateṉ. Dán. 8. 19.
u 22 áyat.
Púrí húí 169 ke qaríb.
x 23 áyat.
y 25 áyat.
Púrí húí 168 ke qaríb.
z Gin. 24. 24. r. 2. 10.
a 28 áyat.
b Dán. 8. 11. aur 12. 11.
c Mal. 2. 7.
d 'Ibrán. 11. 35, wag.
e Dán. 12. 10, 1 Pat. 1. 7.
f Dán. 8. 17, 19.
40 áyat.
g 29 áyat.
h 16 áyat.
i Dán. 7. 8, 25. aur 8. 25. 2 Tas. 2. 4. Mak. 13. 5, 6.

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

[k] Dán. 8. 11, 24, 25.
[l] Dán. 9. 27.
|| Yá, na wuh jise 'auraten cháhtín mánegá.
[m] 1 Tim. 4. 3.
[n] Yas. 14. 13. 2 Tas. 2. 4.
|| 'Ibrání men, Má'uzzím.
† Yá, muháfiz Iláhon ko.

kahegá[k], aur iqbálmand hogá, yahán tak ki qahr ke din púre hon[l]; kyúnki wuh jo ṭhahráyá gayá hai so wáqi' hogá.

37 Wuh apne bápdádon ke Iláh kí taraf mutawajjih na hogá, aur || na 'auraton kí murád degá[m], aur na kisí Iláh ko mánegá[n], balki áp ko sab se bálá jánegá.

38 Magar us kí jagah || † hisáron ke ma'búd ko 'izzat degá; aur us ma'búd kí, jise us ke bápdáde na jánte the, soná, aur chándí, aur qímatí patthar, aur nafís hadya deke ta'zím karegá.

39 Wuh muhkam qil'on men ajnabí ma'búd ke sáth aisá kuchh karegá: jo use qabúl kartá hai, wuh use baṛí 'izzat bakhshegá, aur unhen bahuton ká sálár karegá, aur naf'a ke liye zamín ko taqsím karegá.

[o] 35 áyat.
[p] Hiz. 38. 4, 15. Muk. 9. 16.
[q] Yas. 21. 1. Zak. 9. 14.
[r] 10, 22 áyaten.

40 Aur ákhir ke waqt men[o] janúb ká bádsháh use dhakelegá, aur sháh i shimál rath, aur sawár[p], aur bahut jaház leke girdbád kí mánind[q] us par chaṛh áwegá, aur un sarzamínon men dákhil hogá, aur umḍegá[r], aur guzregá.

41 Aur sarzamín i jalíl men bhí dákhil hogá, aur bahut mamlukaton ko ulaṭ degá: magar Adúm, aur Moáb, aur baní 'Ammún[s] ke kháss log, us ke háth men se bachenge.

[s] Yas. 11. 14.

42 Aur wuh apná háth mulkon par chaláwegá, aur mulk i Misr bhí riháí na páwegá.

43 Aur wuh soná chándí ke khazánon, aur Misr kí sárí nafís chízon par qábiz hogá, aur Lúbí aur Kúshí us kí pairauí karenge[t].

[t] Khur. 11. 8. Qáz. 4. 10.

44 Lekin púrab aur uttar kí aṭráf se afwáhen use hairán karengí, aur wuh baṛe gazab se niklegá, ki bahuton ko nest o nábúd kare.

45 Aur wuh shándár muqaddas paháṛ[u] par apní gulál-báṛí ko samundaron ke darmiyán barpá karegá, par wuh ákhir ko ákhir hojáegá[x], aur us ká koí madadgár na hogá.

[u] Zab. 48. 2. 16, 41 áyaten. 2 Tas. 2. 4.
[x] 2 Tas. 2. 8. Muk. 19. 20.

XII BÁB.

1 *Míkáel kí khabar hotí ki wuh Baní Isráel ko un ke dukhon men se chhuráwegá. 5 Dániel un muddaton kí khabar pútá jo muqarrar kí gayí thín.*

AUR us waqt Míkáel[a], wuh baṛá sardár, jo terí qaum ke logon kí himáyat ke liye khaṛá hai, uṭhegá; aur aisí taklíf hogí, jo ummat kí ibtidá se leke us waqt tak kabhí na húí thí[b]; aur us waqt tere logon men se har ek jis ká nám kitáb men likhá hogá[c] naját páwegá[d].

[a] Dán. 10. 13, 21.

2 Aur un men se bahutere, jo zamín par khák men so rahe hain, jág uṭhenge, ba'ze hayát i abadí ke liye[e], aur ba'ze ruswáí aur zillat i abadí ke liye[f].

3 Par || ahl i dánish[g] falak kí chamak ke mánind chamkenge[h], aur we, jin kí koshish se bahutere sádiq hogaye[i], sitáron kí mánind[k], abad ul ábád tak.

4 Lekin tú, ai Dániel, in báton ko band kar rakh[l], aur kitáb par ákhir ke waqt tak[m] muhr kar rakh[n]: bahutere idhar udhar dauṛenge, aur dánish ziyáda hogí.

5 ¶ Aur main Dániel ne nazar kí, aur kyá dekhtá hún, ki do aur khaṛe the. ek, nahr ke kanáre kí is taraf, dúsrá, nahr ke[o] kanáre kí us taraf.

6 Aur ek ne us shakhs se, jo kattán ká libás pahine thá[p], aur nahr ke pánion par thá, púchhá, ki Ye 'ajáib chízen kitní muddat ke ba'd tamám hongí[q]?

7 Aur main ne suná, ki us shakhs ne jo kattání poshák pahine thá, jo daryá ke pánion par thá, apná dahná aur apná báyán háth ásmán kí taraf uṭhákar[r] us kí jo hamesha jíta hai qasam kháí[s], aur kahá, ki Ek muddat, aur muddaton, aur ádhí muddat[t] tak rahengí: aur jab wuh púrá kar chukegá[u], aur muqaddas logon[x] ká zor kho degá, ye sab chízen púrí hongí.

8 Aur main ne to suná, par nahín samjhá; tab main ne kahá, Ai mere khudáwand, in chízon ká anjám kyá hogá?

9 Us ne kahá, Ai Dániel, tú apní ráh chalá já, ki ye báten ákhir ke waqt tak[y] band o sar ba muhr rahengí.

10 Aur bahut log pák kiye jáenge, aur sufed kiye jáenge, aur ázmáe jáenge[z]; lekin sharír sharárat karte rahenge[a], aur sharíron men se koi na samjhegá, par dánishwar samjhenge[b].

11 Aur jis waqt se dáimí qurbání le li jáegí[c], aur wuh makrúh chíz jo kharáb kartí hai barpá hogí,

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

[b] Yas. 26. 20, 21. Yar. 30. 7. Mat. 24. 21. Muk. 16. 18.
[c] Khur. 32. 32. Zab. 56. 8. aur 69. 28. Hiz. 13. 9. Lúq. 10. 20. Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 13. 8.
[d] Rúm. 11. 26.
[e] Mat. 25. 46. Yúh. 5. 28, 29. A'mál 24. 15.
[f] Yas. 66. 24. Rúm. 9. 21.
|| Yá, we jo mu'allim hain.
[g] Dán. 11. 33, 35.
[h] Ams. 4. 18. Mat. 13. 43.
[i] Ya'q. 5. 20.
[k] 1 Qur. 15. 41, 42.
[l] Dán. 8. 26. 9 áyat.
[m] Dán. 10. 1. 9 áyat.
[n] Muk. 10. 4. aur 22. 10.
[o] Dán. 10. 4.
[p] Dán. 10. 5.
[q] Dán. 8. 13.
[r] Ist. 32. 40. Muk. 10. 5, 6.
[s] Dán. 4. 34.
[t] Dán. 7. 25. aur 11. 13. Muk. 12. 14.
[u] Lúq. 21. 24. Muk. 10. 7.
[x] Dán. 8. 24.
[y] 4 áyat.
[z] Dán. 11. 35. Zak. 13. 9.
[a] Hús. 14. 9. Muk. 9. 20. aur 22. 11.
[b] Dán. 11. 33, 35. Yúh. 7. 17. aur 8. 47. aur 18. 37.
[c] Dán. 8. 11. aur 11. 31.

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

ek hazár do sau nauwe din honge.

12 Mubárak wuh jo intizár kartá hai, aur ek hazár tín sau paintís roz tak átá hai.

13 Par tú apní ráh chalá já jab tak ki waqt i akhír[d] áwe: ki tú chain karegá[e], aur apne hissa par qáim rahegá[f] yahán tak ki dinon ká waqt akhír áwe.

[d] 9 áyat. [e] Yas. 57. 2. Muk. 14. 13. [f] Zab. 1. 5.

HU'SI'A NABI' KI' KITA'B.

785 ke qaríb.

I BA'B.

1 Húsí'a qahr iláhí kí khabar deke jo díní aur rúhání zinákárí ke sabab se bharka thá, Jumar ko jorú kartá, 4 aur us se Yazra'el, 6 aur Lo-ruhámah, 8 aur Lo-'ammí paidá hote. 10 Yahúdáh aur Isráel kí khabar hai ki apne mulk ko phirenge.

YAHU'DA'H ke bádsháh 'Uzziyáh, aur Yútám, aur A'khaz, aur Hizqiyáh ke aiyám men, aur Isráel ke bádsháh Yúás ke beṭe Yarubi'ám ke 'ahd men, KHUDA'WAND ká kalám Biarí ke beṭe Húsí'a ko pahunchá.

2 KHUDA'WAND ke kalám ká shurú', jo Húsí'a ke wasíle se áyá. KHUDA'WAND ne Húsí'a ko farmáyá, ki Já, aur ek zinákár 'aurat aur ziná ke laṛke apne liye le[a]; kyúnki mulk ne baṛí zinákárí kí, aur KHUDA'WAND ko chhoṛ diyá hai[b].

3 Pas, us ne jákar Diblaim kí beṭí Júmar ko liyá; wuh hámila húí, aur beṭá janí.

4 Aur KHUDA'WAND ne use kahá, ki Us ká nám ‖ Yazra'el rakh; is liye ki thoṛí muddat hai, aur main Yáhú ke gharáne se Yazra'el ke khún ká badlá lúngá[c], aur Isráel ke gharáne kí saltanat ko kho dúngá[d].

5 Aur usí din aisá májará hogá, ki main Yazra'el kí wádí men Isráel kí kamán toṛúngá[e].

6 ¶ Aur wuh phir hámila húí, aur ek beṭí janí. Aur Khudá ne use farmáyá, ki Us ká nám ‖ Lo-ruhámah rakh; kyúnki main Isráel ke gharáne par phir rahm na karúngá[f], ‖ par unhen bilkull uṭhá lejáúngá.

7 Lekin Yahúdáh ke gharáne par rahm karúngá, aur unhen KHUDA'WAND un ke Khudá ke wasíle se naját dúngá[g]; aur kamán, aur talwár, aur laṛáí, aur ghoṛon, aur sawáron ke zor se un ko naját nahín dúngá[h].

8 ¶ Aur Lo-ruhámah ke dúdh ke chhuṛáne ke ba'd wuh phir hámila húí, aur ek beṭá janí.

9 Aur Khudá ne farmáyá, ki Us ká nám † Lo-'ammí rakh; kyúnki tum mere log nahín ho, aur main tumhárá Khudá nahín húngá.

10 ¶ Taubhí baní Isráel shumár men daryá kí ret ke dánon kí mánind honge[i], jo nápe nahín játe, aur gine nahín játe; aur aisá wáqi'a hogá ki us jagah jahán unhen kahá gayá hai[k], ki Tum mere log nahín ho[l], us ke 'iwaz men kahá jáegá, Tum zinda Khudá ke farzand ho[m].

11 Aur baní Yahúdáh, aur baní Isráel báham faráham honge, aur apne liye ek sardár ṭhahráwenge[n], aur us sarzamín se nikal áenge; ki Yazra'el ká din 'azím hogá.

II BA'B.

1 Logon kí butparastí kí bábat. 6 Iláhí áfaten jo us bá'is un par áwengí. 14 Khudá wa'da kartá ki main unse phir mel karúngá.

APNE bháíon ko kaho, ‖ 'Ammí, aur apní bahinon ko, † Ruhámah.

2 Tum apní má se bahs karo, bahs karo, kyúnki wuh merí jorú nahín hai[a], aur main us ká khasam nahín hún: wuh apní harámkárián apní ánkhon ke sámhne se dúr kare[b], aur apní zinákárián apní chhátíon ke darmiyán se nikále:

3 Na ho ki main use nangá karún[c], aur us tarah biṭhláún jis tarah wuh us din jis din paidá húí thí paṛí thí[d], aur us ko bayábán kí tarah banaún[e], aur súkhí zamín kí mánind karún, aur piyás se[f] már ḍálún.

4 Aur us kí auláḍ par rahm na

[a] Yún Hús. 3. 1.
[b] Ist. 31. 16. Zab. 73. 27. Yar. 2. 13. Hiz. 23. 3, wag.
‖ Ya'ne, Khudá faráhamkaregá.
[c] 2 Sal. 10. 11.
[d] 2 Sal. 15. 10, 12.
[e] 2 Sal. 15. 29.
‖ Ya'ne Jis par rahm na húá.
[f] 2 Sal. 17. 6, 23.
‖ Yá, ki main un ko lekull mu'af karún.
[g] 2 Sal. 19. 35.
[h] Zak. 4. 6. aur 9. 10.
† Ya'ne Merí qaum nahín.
[i] Paid. 32. 12. Rúm. 9. 27, 28.
[k] Rúm. 9. 25, 26. 1 Pat. 2. 10.
[l] Hús. 2. 23.
[m] Yúh. 1. 12. 1 Yúh. 3. 1.
[n] Yas. 11. 12, 13. Yar. 3. 18. Hiz 34. 23. aur 37. 16, -24.
‖ Ya'ne, Merí qaum.
† Ya'ne, Jis ne rahm páyá.
[a] Yas. 50. 1.
[b] Hiz. 16. 25.
[c] Yar. 13. 22, 26. Hiz. 16. 37, 39.
[d] Hiz. 16. 4.
[e] Hiz. 19. 13.
[f] 'Amús 8. 11, 13.

Peshtar MASÍH se, 785 ke qaríb.

karúngá, is liye ki we ziná-záda hain[g].

5 Kyúnki un kí má ne chhinálá kiyá hai:[h] wuh jo unhen janí, us ne zinákárí kí hai: is liye ki us ne kahá hai, ki main apne dhagṛon ká, jo mujh ko roṭí, aur páni, aur ún, aur san, aur tel, aur sharbat dete hain[i], píchhá karúngí.

6 ¶ Dekh, is sabab main terí ráh ko kánṭon se band karúngá, aur díwár bhí uṭháúngá[k], ki wuh apne rasta na páwe.

7 Aur wuh apne dhagṛon ke píchhe píchhe jáegí, par un ke barábar nahín pahunchegí; aur un ko ḍhúnḍhegí, par nahín páwegí; tab wuh kahegí, ki Main apne pahle khasam[l] pás phir jáúngí[m]; kyúnki merí wuh hálat is se jo ab hai bihtar thí.

8 Kyúnki us ne na jáná[n], ki main hí ne us ke taín anáj, aur mai, aur tel diyá, aur us ke sone aur rúpe ko, jis se unhon ne Ba'al kí múraten banáín, afzúd kiyá[o].

9 Is liye main phirkar áúngá, aur waqt par apne anáj ko, aur mausim par apní mai ko lúngá, aur apní ún aur san, jo main ne use diyá ki wuh us se apne nangepan ko chhipáwe, so pher lúngá[p].

10 Phir us kí shahwat-parastí ko us ke dhagṛon ke áge fásh karúngá[q], aur koí us ko mere háth se nahín chhuṛáwegá.

11 Aur us kí sárí khushion ko[r], aur 'ídon ko, aur naye chánd ke dinon, aur sabt ke dinon ko[s], aur us kí sárí mu'aiyan majlison ko mauqúf karúngá.

12 Aur main us ke angúr aur anjír ke un darakhton ko, jin kí bábat us ne kahá hai, Mere 'áshiqon ne mujhe in ihsánon ko bakhshá hai[t], barbád karúngá, aur jangal banáúngá, aur janglí jánwar un ko kháenge[u].

13 Aur main Ba'alím ke dinon ká badlá, jin men us ne un ke liye lubán jaláyá, aur wuh apne taín kán kí bálion se aur zewaron se sajákar[x] apne 'áshiqon ke píchhe gayí, aur mujhe bhúl gayí, lúngá, KHUDÁWAND farmátá hai.

14 ¶ Dekh, báwujúd us ke main us ko moh lúngá, aur harchand ki use bayábán men láún[y] taubhí us se tasallí kí báten kahúngá.

15 Aur wahán se us ke tákistán use dúngá, aur 'Akúr kí wádí[z] bhí, táki wuh ummed ká darwáza ho; aur wuh wahán gáyá karegí, jis tarah jawání ke aiyám men kartí thí[a], aur us din kí mánind, jis men wuh Misr kí zamín se nikal áí[b].

16 Aur us din aisá hogá, KHUDÁWAND farmátá hai, ki tú mujhe ‖ I'shí kahegí, aur phir ‖ Ba'alí na kahegí.

17 Kyúnki Ba'alím ke nám ko us ke munh se nikálúngá, aur we phir kabhí un ke nám se mazkúr na honge[c].

18 Aur main us din un ke liye maidán ke wahshíon, aur hawá ke parindon, aur zamín kí rengnewálí chízon se ek 'ahd karúngá[d]; aur kamán, aur talwár, aur laṛáí ko zamín men toṛ ḍálúngá[e], aur aisá karúngá ki we amn o amán ke sáth árám men leṭ jáwen[f].

19 Aur tujhe apní abadí mangetar karúngá; hán, tujhe sadáqat aur 'adálat, aur mihrbání, aur rahmat se apní mangetar karúngá.

20 Main tujhe wafádárí se apní mangetar karúngá, aur tú KHUDÁWAND ko pahchánegí[g].

21 Aur usí din aisá hogá, ki main sunúngá, KHUDÁWAND farmátá hai, main ásmán kí sunúngá, aur ásmán zamín kí sunegá[h];

22 Aur zamín anáj, aur mai, aur tel kí sunegí, aur we Yazra'el kí sunenge[i].

23 Aur main us ko zamín men apne liye boúngá[k]; aur Lo-ruhámah par rahm karúngá[l], aur Lo-'ammí ko kahúngá, ki Tú merí qaum hai[m]; aur we kahenge, Ai mere Khudá.

III BÁB.

1 Ek zániya alag baiṭhke takfír kartí hai, 4 aur us se muhabbat rakhtí húí Isráel kí hál'at záhir kí játí, ki un ke bahál hojáne ke waqt tak we yún alag wirán rahenge.

KHUDÁWAND ne mujhe farmáyá, ki Phir já, aur ek 'aurat se, jo us ke dost kí piyárí hai[a], par ziná kartí hai[b], muhabbat rakh, jis tarah se ki KHUDÁWAND baní Isráel se, jo gair ma'búdon par nigáh karte hain, aur kishmish kí chapátíán cháhte hain, muhabbat rakhtá hai.

2 So main ne us ko pandrah

---

g Yúh. 8. 41.
h Yas. 1. 21. Yar. 3. 1, 6, 8, 9. Hiz. 16. 15, 16, wag.
i Yar. 44. 17. 8, 12 áyaten.
k Aiy. 3. 23. aur 19. 8. Nau. 3. 7, 9.
l Hiz. 16. 8.
m Lúq. 15. 18. Lúq. 15. 18.
n Yas. 1. 3.
o Hiz. 16. 17, 18, 19.
p 3 áyat.
q Hiz. 16. 37. aur 23. 29.
r Amús 8. 10.
s 1 Sal. 12. 32. 'Amús 8. 5.
t 5 áyat.
u Zab. 80. 12, 13. Yas. 5. 5.
x Hiz. 23. 40, 42.
y Hiz. 20. 35.
z Yash. 7. 26. Yas. 65. 10.
a Yar. 2. 2. Hiz. 16. 8, 22, 60.
b Khur. 15. 1.
‖ Ya'ne, Apná khasam.
‖ Ya'ne, Apná Khudáwand.
c Khur. 23. 13. Yash. 23. 7. Zab. 16. 4. Zak. 13. 2.
d Aiy. 5. 23. Yas. 11. 6, —9. Hiz. 34. 25.
e Zab. 46. 9. Yas. 2. 4. Hiz. 39. 9, 10. Zak. 9. 10
f Ahb. 26. 5. Yar. 23. 6.
g Yar. 31. 33, 34. Yúh. 17. 3.
h Zak. 8. 12.
i Hús. 1. 4.
k Yar. 31. 27. Zak. 10. 9
l Hús. 1. 6.
m Hús. 1. 10. Zak. 13. 9. Rúm. 9. 26. 1 Pat. 2. 10.
a Yar. 3. 20.
b Hús. 1. 2.

rúpiye aur derh ‖gumr jau se apne liye mol liyá:

3 Aur us ko kahá, Tú mere liye bahut din tak baithí rahegí[c]; tú harámkárí na karegí, na kisí mard kí hogí, aur main bhí tere liye yún hí rahúngá.

4 Kyúnki baní Isráel bahut din tak bagair bádsháh[d], aur bagair hákim, aur bagair qurbání, aur bagair but, aur bagair afúd[e], aur bagair tiráfím ke rahenge[f]:

5 Ba'd us ke baní Isráel phirenge, aur Khudawand apne Khudá ko[g], aur Dáúd apne bádsháh ko dhúndhenge[h]; aur ákhirí zamána men[i] we darte húe Khudawand kí aur us kí mihrbání kí panáh lenge.

Peshtar MASÍH se, 785 ke qaríb.
‖ 'Ibrání men, homar.
[c] Ist. 21. 13.
[d] Hús. 10. 3.
[e] Khur. 28. 6.
[f] Qáz. 17. 5.
[g] Yar. 50. 4, 5. Hús. 5. 6.
[h] Yar. 30. 9. Hiz. 34. 23, 24. aur 37. 22, 24.
[i] Yas. 2. 2. Yar. 30. 24. Hiz. 38. 8, 16. Dán. 2. 28. Mík. 4. 1.

IV BÁB.

1 Iláhí áfaten jo logon par áwengí un ke gunáhon ke sabab, 6 aur káhinon kí badkárí, 12 aur kháss karke, un kí butparastí ke bá'is. 15 Nabí Yahúdáh ko nasíhat kartá, ki we Isráel kí baláen dekhke 'ibrat-pazír howen.

Ai baní Isráel, Khudawand ká kalám suno: kyúnki is sarzamín ke rahnewálon se Khudawand ká ek jhagrá hai[a], kyúnki mulk men na rástí, na rahmat, na Khudá-shinásí hai[b].

2 La'nat karne, aur jhúth bolne, aur khún, aur chorí, aur harámkárí karne ke siwá kuchh nahín hotá; we be-qaid húe, aur khún par khún hotá hai.

3 Is liye zamín mátam karegí[c], aur jo koí ki us men rahtá hai, aur maidán ke mawáshí aur hawá ke parinda, sab samet ná-tawán ho jáenge[d]; balki daryá kí machhlíán bhí nest ho jáengí.

4 Tis par bhí koí dúsre ke sáth bahs nahín kare, aur na koí use ilzám de, kyúnki tere log un ke mánind hain, jo káhinon se bahs karte hain[e].

5 Is liye tú din ko[f] gir paregá, aur tere sáth nabí bhí rát ko giregá, aur main terí má ko tabáh karúngá.

6 ¶ Mere log halák húe hain, is liye ki dánáí rakhte na the[g]; is wáste ki tú ne dánish se nafrat kí hai, main bhí tujh se nafrat karúngá, ki tú mere áge káhin nahín hogá: aur is liye ki tú ne apne Khudawand ke shar'a ko bhúlá hai, main bhí terí aulád ko bhúl jáúngá.

780 ke qaríb.
[a] Yas. 1. 18 aur 3. 13, 14. Yar. 25. 31. Hús. 12. 2. Mík. 6. 2.
[b] Yar. 4. 22 aur 5. 4.
[c] Yar. 4. 28. aur 12. 4. 'Amús 5. 16. aur 8. 8.
[d] Saf. 1. 3.
[e] Ist. 17. 12.
[f] Dekho Yar. 6. 4, 5 aur 15. 8.
[g] Yas. 5. 13.

7 Jaise we barhe waise unhon ne mere gunáh kiye[h]; is liye un kí hashmat ko ruswáí se badal dálúngá[i].

8 We mere logon ki khatiyat kháte hain, aur un kí badkárí se apná dil lagáte hain.

9 Pas jaisá logon ká hál, waisá káhinon ká hál hogá[k]: main un ke chalan kí sazá unhen dúngá, aur un ke kámon ká badlá un se lúngá.

10 We kháwenge, par ásúda nahín honge[l]; we ziná karenge, par aulád nahín barhegí; ki Khudawand kí farmánbardárí karne se báz áe hain.

11 Harámkárí aur mai aur nayí mai ‖ dil kí dánish khotí hain[m].

12 ¶ Mere log apní lakrí kí múrat se suwál karte hain[n]; un kí láthí un ko batá detí hai; kyúnki harámkárí kí rúh ne unhen gumráh kiyá hai[o], aur apne Khudá kí itá'at ko chhorke harámkárí karte hain.

13 Paháron kí chotíon par we qurbáníán guzránte hain[p], aur tílon par lubán jaláte hain; aur balút, aur chinár, aur sháh-balút ke per tale bhí; kyúnki un ke chháníw suháne hain: is sabab tumhárí betíán chhinálá karengí, aur tumhárí bahú zinákárí karengí[q].

14 Jab tumhárí betíán chhinálá karengí, aur tumhárí bahú zinákárí karengí, to main un ko sazá nahín dúngá; kyúnki we áp bhí qahbon ke sáth kináre játe hain, aur kasbíon ke sáth qurbáníán guzránte hain: is liye ye log, jo nádán hain, sazá páwenge[r].

15 ¶ Ai Isráel, harchand tú shahwat-parastí kare, taubhí aisá na howe ki Yahúdáh bhí gunahgár ho: tum Jiljal[s] men na áo, aur Bait-Awan[t] men na jáo, aur qasam na kháo, ki Khudawand jítá hai[u].

16 Kyúnki Isráel píchhe hat játá hai[x], us bachhiyá kí mánind jo píchhe hattí hai: ab Khudawand un ko kusháda jagah men barra kí tarah charáwegá.

17 Ifráím buton se mil gayá hai: use akelá chhor do[y].

18 Jab we sharáb-khorí kar chuke, tab we bár bár ziná karte hain; us ‖ke sardár cháhte, ki un kí rú-siyáhí ho.

Peshtar MASÍH se, 780 ke qaríb.
[h] Hús. 13. 6.
[i] 1 Sam. 2. 30. Mal. 2. 9. Filip. 3. 19.
[k] Yas. 24. 2. Yar. 5. 31.
[l] Ahb. 26. 26 Mík. 6. 14. Haj. 1. 6.
‖ 'Ibrání men, dil ko chhín lete hain.
[m] Yas. 28. 7. Dekho Wá'iz. 7. 7.
[n] Yar. 2. 27. Hab. 2. 19
[o] Yas. 44. 20. Hús. 5. 4.
[p] Yas. 1. 29. aur 57. 5, 7. Hiz. 6. 13. aur 20. 28.
[q] 'Amús 7. 17. Rúm. 1. 28.
[r] 1, 6 áyaten.
[s] Hús. 9. 15. aur 12. 11. 'Amús 4. 4 aur 5. 5.
[t] 1 Sal. 12. 29. Hús. 10. 5
[u] 'Amús 8. 14 Saf. 1. 5
[x] Yar. 3. 6. aur 7. 24. aur 8. 5. Zak. 7. 11.
[y] Mat. 15. 14.
‖ 'Ibrání men, ke pharián, Zab. 47. 9.

19 Hawá ne use apne paṉkhoṉ se jakṛá[z], aur we apní qurbáníoṉ se sharminda hoṉge[a].

V BÁB.

1 *Bábat un iláhí baláoṉ kí jo káhinoṉ par aur logoṉ par aur amíroṉ par un ke gunáhoṉ ke sabab se nit áweṉgí, 15 jab tak ki we tauba na kareṉ.*

AI káhino, yih bát suno, aur ai Isráel ke ḳhándán, kán dharo; aur ai bádsháh ke gharáne, suno; kyúṉki 'adálat tumhárí taraf mutawajjih hai, isliye ki tum Misfáh par ek dám húe[a], aur ek jál bhí jo Tabúr par bichháyá húá hai.

2 We jo bargashta húe zabíhoṉ ká ḍher lagáte haiṉ[b]; par maiṉ un sabhoṉ ko tambíh dúṉgá.

3 Maiṉ Ifráím ko jántá húṉ[c], aur Isráel bhí mujh se chhipá nahíṉ; kyúṉki tú, ai Ifráím, zinákárí kartá hai[d], aur Isráel álúda hai.

4 Un ke kám unheṉ un ke Ḳhudá kí taraf rujú' hone nahíṉ dete haiṉ; kyúṉki zinákárí kí rúh un ke andar hai[e], aur we Ḳhudáwand kí parwá nahíṉ rakhte.

5 Aur Isráel ká gurúr[f] us ke muṉh par gawáhí detá hai; aur Isráel aur Ifráím apní apní badkáríoṉ meṉ gireṉge; aur Yahúdáh bhí un ke sáth giregá.

6 We galloṉ aur bheṛoṉ ko leke Ḳhudáwand ko ḍhúṉḍhte jáeṉge, lekin nahíṉ páweṉge[g]; us ne áp ko un se chhipáyá hai.

7 Unhoṉ ne Ḳhudáwand ke sáth be-wafáí kí[h]; kyúṉki harám bachcha un se paidá húe: ab, ek mahíná bhar[i] unheṉ un ke baḳhroṉ samet khá jáegá.

8 Jibi'ah meṉ qarnáe bajáo, aur Rámah meṉ turhí[k]; Bait-Awan[l] meṉ pukáro[m], ki Ai Binyamín, wuh terá píchhá kartá hai[n].

9 Tambíh ke din Ifráím wírán hogá; Isráel ke firqoṉ ke darmiyán, jo kuchh ki yaqínan howegá, maiṉ ne záhir kiyá hai.

10 Yahúdáh ke sardár un ke mánind húe, jo sarhadd ko sarkáte haiṉ[o]; maiṉ un par apná qahr pání kí tarah unḍelúṉgá.

11 Ifráím mazlúm hotá hai, aur balá se písá játá hai[p], isliye ki wuh apní cháh se us hukm par chalá[q].

12 Is liye maiṉ Ifráím ká paṭangá húṉgá, aur Yahúdáh ke gharáne ke liye ghun húṉgá[r].

13 Aur Ifráím ne apní yih ranjúrí dekhí, aur Yahúdáh ne apná zaḳhm[s], tab Ifráím Asúr ko gayá hai[t], aur ‖ Yárab bádsháh ko bulá bhejá hai[u]; lekin wuh tum ko sihhat de na saká, aur tumhárá zaḳhm changá na kar saká.

14 Maiṉ Ifráím ke liye sher i babar kí mánind[x], aur Yahúdáh ke gharáne ke liye jawán sher kí mánind húṉgá; maiṉ áp hí use pháṛúṉgá, aur chalá jáúṉgá[y]; maiṉ use uṭhá le jáúṉgá, aur koí na chhuṛáwegá.

15 ¶ Maiṉ rawána húṉgá, maiṉ apne makán meṉ phir jáke rahúṉgá, jab tak ki we ‖ apne ko gunahgár na jáneṉ[z], aur mere muṉh ko na ḍhúṉḍheṉ; we apní musíbat meṉ sawere mere tálib hoṉge[a].

VI BÁB.

1 *Nabí unheṉ nasíhat kartá hai ki we tauba kareṉ. 4 Un kí kaj-dilí aur badkárí ke sabab wuh shikáyat kartá hai.*

AO, ham Ḳhudáwand kí taraf phireṉ; kyúṉki us ne pháṛá hai[a], aur wuhí hameṉ changá karegá[b]; us ne márá hai, aur wuhí hamárá zaḳhm bándhegá.

2 Wuh do din ba'd hameṉ hayát i táza baḳhshegá[c], aur tísre din meṉ ham ko uṭhá khaṛá karegá, aur ham us ke huzúr meṉ zinda raheṉge.

3 Tab ham jáneṉge, agar Ḳhudáwand ke pahchánne ke liye ham pairauí kareṉ[d]: subh kí mánind[e] us ke ḳhurúj kí taiyárí hai, aur barsát kí mánind[f] hamáre liye us kí ámad hogí[g], pichhle meṉh kí mánind, jo zamín ko tar kartá hai.

4 ¶ Ai Ifráím, maiṉ tujh se kyá karúṉ[h]? ai Yahúdáh, maiṉ tujh se kyá karúṉ? kyúṉki tumhárí nekí subh ke bádal kí mánind hai[i], aur sahar ke os kí mánind wuh játí rahtí hai.

5 Is liye maiṉ ne unheṉ nabíoṉ ke wasíle se tarásh dálá hai[k], aur apne muṉh ke kalám se unheṉ kushta kiyá hai[l]; terí baláeṉ jo áíṉ, so bijlí kí mánind chalíṉ.

6 Kyúṉki maiṉ ne rahm cháhá[m], aur qurbání na cháhí[n]; aur Ḳhudá-shinásí, chaṛháwoṉ kí nisbat se ziyáda talab kí[o].

7 Lekin unhoṉ ne ‖ jaisá ádmíoṉ ká dastúr hai 'ahd se 'udúl kiyá

Peshtar MASÍH se, 780 ke qaríb.

[z] Yar. 4. 11, 12. aur 51. 1.
[a] Yas. 1. 29. Yar. 2. 26.

[a] Hús. 6. 9.
[b] Yas. 29. 15.
[c] Amús 3. 2.
[d] Hiz. 23. 5, wag. Hús. 4. 17.
[e] Hús. 4. 12.
[f] Hús. 7. 10.
[g] Amś. 1. 28 Yas 1. 15. Yar. 11. 11. Hiz. 8. 18. Mík. 3 4. Yúh 7. 34.
[h] Yas. 48. 8. Yar. 3. 20. aur 5. 11. Hús. 6. 7 Mal. 2. 11.
[i] Zak. 11. 8
[k] Hús 8. 1. Yúel 2. 1.
[l] Yash. 7. 2. Hús. 4. 15
[m] Yas. 10. 30.
[n] Qáz. 5 14.
[o] Ist. 19. 14. aur 27. 17.
[p] Ist. 28. 33.
[q] 1 Sal. 12. 28 Mík. 6. 16.

Peshtar MASÍH se, 780 ke qaríb.

[r] Ams. 12. 4.
[s] Yar. 30. 12.
[t] 2 Sal. 15. 19. Hús. 7. 11. aur 12. 1.
‖ Yá, us mukhálif bádsháh ke pás.
[u] Hús. 10. 6.
[x] Nau. 3. 10. Hús. 13. 7, 8.
[y] Zab. 50. 22.
‖ Yá, siyásat na uṭháweṉ.
[z] Ahb 26. 40, 41. Yar. 29. 12, 13. Hiz. 6. 9. aur 20. 43. aur 36. 31.
[a] Zab. 78. 34.

780 ke qaríb.

[a] Ist. 32. 39. 1 Sam 2. 6. Aiy. 5. 18. Hús. 5. 14.
[b] Yar. 30. 17.
[c] 1 Qur. 15. 4.
[d] Yas. 54. 13.
[e] 2 Sam. 23. 4.
[f] Aiy. 29. 23.
[g] Zab. 72. 6.
[h] Hús. 11. 8.
[i] Hús. 13. 3.
[k] Yar. 1. 10. aur 5. 14.
[l] Yar. 23. 29. 'Ibrán. 4. 12.
[m] 1 Sam. 15. 22. Wá'iz. 5. 1. Mík. 6. 8. Mat. 9. 13. aur 12. 7.
[n] Zab. 50. 8, 9. Amś. 21. 3. Yas. 1 11.
[o] Yar. 22. 16. Yúh 17. 3.
‖ Yá, A'dam kí tarah.

Peshtar MASÍH se, 780 ke qaríb.

haiᵖ; unhon ne wahán mujh se be-wafáí kí haiᵠ.

8 Jili'ádʳ jo hai, so badkáron kí bastí hai, aur khúnrezí se álúda.

9 Jis tarah se dakaiton ke gol kisí ádmí kí ghát men lagte hain, us hí tarah káhinon kí jamá'atˢ Sikm kí ráh men qatl kartí játí hai; hán, we ján bújhke badkárí karte hain.

10 Main ne ek haulnák chíz Isráel ke gharáne men dekhíᵗ: wahán Ifráím kí zinákárí haiᵘ, aur Isráel álúda húí.

11 Ai Yahúdáh, tere bhí dirau karne ká waqt muqarrar húáˣ. Jis waqt main ne apne logon ke asíron ko phir pheráʸ,

p Hús. 6. 1. q Hús. 6. 7. r Hús. 12. 11. s Yar. 11. 9. Hiz. 22. 25. Hús. 5. 1, 2. t Yar. 5. 30. u Hús. 4. 12, 13, 17. x Yar. 51. 33. Yúel 3. 13 Muk. 14. 15 y Zab. 126. 1.

VII BÁB.

1 *Nabí un kí bahut tarah ke gunáhon ke sabab unhen malámat kartá 11 Bábat qahr iláhí kí jo un par un kí riyákárí ke bá'is názil húá thá.*

780 ke qaríb.

Jab main Isráel ko changá karne par thá, to Ifráím kí badkárí aur Samrún kí sharárat záhir húí: kyúnki we dagá karte hainᵃ; chor ghustá hai, aur dakaiton ká gol báhar lúttá hai.

2 We apne dil men nahín sochte, ki mujhe un kí sárí sharáraten yád hainᵇ; ab un ke 'amalon ne unhen áspás se gher liyá haiᶜ; we mere munh ke sámhne hainᵈ.

3 We bádsháh ko apní badkárí se, aur amíron ko apní darog-goí se khush karte hainᵉ.

4 We sab ke sab zinákár hainᶠ, aur us tanúr kí mánind hain, jise nánbáí garm kartá hai, aur áṭá gúndhke sustátá hai, aur ág phir nahín bharkátá jab tak ki khamír uṭh na jáe.

5 Hamáre bádsháh ke din men umará mai-noshí karke harárat ke bá'is be-árám hain: wuh ṭhaṭṭhebázon ke sáth apná háth lambá kartá hai.

6 Unhon ne apne dilon ko tanúr kí mánind taiyár kiyá, aur we ghát men lage húe hain: un ká nánbáí sárí rát soyá kartá hai; wuh subh ke waqt shu'aladár ág kí mánind jaltá hai.

7 We sab ke sab tanúr kí mánind garm hain, aur apne qázíon ko khá játe hain; un ke sáre bádsháhᵍ máre paṛe hainʰ; un ke darmiyán koí na rahá jo merá nám leⁱ.

a Hús. 6. 1 aur 6. 10. b Yar. 17. 1. c Zab. 9. 16 Ams 5 2.. d Zab. 90. . e Hús. 1. 32. f Yar. 9. 2.

Púrí húí 773 ke qaríb.

g Hús 8. 4. h 2 Sal. 15. 10, 14, 25, 30. i Yas. 64. 7.

8 Ifráím jo hai, gair qaumon men shámil ho gayáᵏ; Ifráím ek chapátí hai, jo ulṭáí na gayí.

9 Pardesí us kí tawánáí ko nigal gayeˡ, aur us ko khabar nahín; aur jahán tahán us par sufed bál bhí hogaye, par wuh nahín jántá.

10 Aur Isráel ká gurúr us ke munh par gawáhí detá haiᵐ: tis par bhí we KHUDÁWAND apne Khudá kí taraf nahín phirte hainⁿ, aur báwujúd is sáre hál ke us ko nahín ḍhúnḍhte.

11 ¶ Ifráím us kabútar kí mánind haiᵒ jo phúlá aur kach-dila ho: we Misr ko pukárte hain, Asúr ko játe hainᵖ.

12 Jab we jáenge, main un par apná jál márúngáᵠ; un ko hawá ke parindon kí mánind níche utárúngá, aur main un ko tambíh karúngá, chunánchi un kí jamá'at ne suná haiʳ.

13 Un par wáwailá hai! kyúnki we mujh se bhág gaye; halákat un par! ki we mujh se bágí húe: harchand main hí ne unhen naját díˢ, we mere haqq men jhúṭh bole.

14 We apne apne bichhaune par chilláte hain, par mujh ko dil se nahín pukárteᵗ; we anáj aur mai ke liye to jam'a hote, par mujh se bágí rahte hain.

15 Báwujúde ki main ne un ko tarbiyat kiyá, aur un ke bázúon ko zor bakhshá, taubhí we mere haqq men bad-andeshí karte hain.

16 We phirte hain, par Haqq Ta'álá kí taraf nahínᵘ; we ṭeṛhí kamán kí mánind hainˣ; un ke amír un kí zubán kí gustákhí ke sababʸ talwár se giráe jáenge: is se we Misr kí sarzamín menᶻ maskhara banenge.

VIII BÁB.

1, 12 *Logon ko khabar dí játí ki un kí be-díní ke sabab, 5 aur kháss karke butparastí ke sabab un par halákat áwegí.*

Apne ‖munh se qarnáe lagáᵃ. Wuh 'uqáb kí tarahᵇ KHUDÁWAND ke gharáne par ṭúṭṭá hai, kyúnki unhon ne mere 'ahd se 'udúl kiyá, aur merí sharí'at ke barkhiláf bagáwat kíᶜ.

2 We mujhe pukárenᵈ, Ai mere Khudá, ham baní Isráel tujhe pahchánte hainᵉ.

3 Isráel ne wuh chíz jo achchhí

Peshtar MASÍH se, 780 ke qaríb.

k Zab. 106. 35. l Hús. 8. 7. m Hús. 5. 5. n Yas. 9. 13. o Hús. 11. 11. p Dekho 2 Sal. 15. 19, aur 17. 4. Hús. 5. 13, aur 9. 3, aur 12. 1. q Hiz. 12. 13. r Ahb. 26. 14, wag. Isi. 28. 16, wag. 2 Sal. 17. 13, 18. s Mik. 6. 4. t Ayy. 35. 9, 10 Zab. 78. 36 Yar. 3. 10 Zak. 7. 5. u Hús. 11. 7. x Zab. 78. 57. y Zab. 73. 9. z Hús. 9. 3, 6.

760 ke qaríb. ‖ 'Ibrání men tutú. a Hús. 5. 8. b Isi. 28. 49 Yar. 4. 13. Hab. 1. 8. c Hús. 6. 7. d Zab. 78. 34. Hús. 5. 15. e Tít. 1. 16.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

hai phenk dí: dushman us ke píchhe píchhe daurenge.

4 Unhon ne bádsháh muqarrar kiye[f], par †merí taraf se nahín; unhon ne sardáron ko thahráyá hai, aur main wáqif na thá: unhon ne apne rúpe aur apne sone ke ma'búd banáe hain[g], tá ki we nest kiye jáwen.

5 ¶ Ai Samrún, terá bachhrá nafrat-angez hai: merá gussa un par bharká hai: kab tak yih pesh jáegá, ki we pákíza na hojáenge[h]?

6 Kyúnki yih bhí Isráel hí se thá: kárígar ne us ko banáyá hai, is liye wuh Khudá nahín: filhaqíqat Samrún ká bachhrá tukrá tukrá kiyá jáegá.

7 Isliye ki unhon ne hawá boí, we girdbád lauenge[i]: un ká onkúrá na niklegá; na un kí bálon ke lagne se dána paidá hogá; aur agar paidá ho, to begáne log use chat kar jáenge[k].

8 Isráel nigla gayá[l]: ab we qaumon ke darmiyán us bartan kí mánind honge, jo manzúr nahín hotá[m].

9 Ki we Asúr ko uth gaye hain[n], us gor-khar kí mánind[o] jo tanhá rahtá hai; Ifráím ne 'áshiqon ko kharchí dí hai[p].

10 So main bhí, agarchi unhon ne qaumon ke darmiyán kharchí dí hai, ab unhen jam'a karúngá[q], aur we thorí sí muddat ba'd sardáron ke bádsháh[r] ke bojh ke sabab se gamgíní karenge.

11 Kyúnki Ifráím ne badkárí ke liye bahut se mazbah banáe[s]; we mazbah bá'is the, jin se us ki badkárí húí.

12 Main ne apní sharí'at ke bare bare mazmún[t] us ke liye likhe; par we ajnabí gine jate hain.

13 We mere hadyon kí qurbánion ke liye gosht charháte hain, aur kháte hain[u]; KHUDÁWAND un ko qabúl nahín kartá[x]; ab wuh un kí buráí yád rakhegá, aur un ke gunáhon kí unhen sazá degá[y]: we Misr ko phir jáenge[z].

14 Isliye ki Isráel ne apne kháliq[a] ko farámosh kiyá hai[b], aur butkhána banáe hain[c], aur Yahúdáh ne bahutse basín shahr ábád kiye, is sabab main un shahron par ág bhejúngá, aur wuh un ke mahallon ko khá jáegí[d].

f 2 Sal. 15. 13, 17, 25, Sallúm, Manáhim, Fiqahiyáh. † 'Ibrání men, mujh se. g Hús. 2. 8. aur 13. 2. h Yar. 13. 27. i Amús. 22. 8 Hús. 10. 12, 13. k Hús. 7. 9. l 2 Sal. 17. 6 m Yar. 22. 28. aur 48. 38. 771 ke qaríb. n 2 Sal. 15. 19. o Yar. 2. 24. p Yas. 30. 6. Hiz. 16. 33, 34. q Hiz. 16. 37 Pus. 10. 10. r Yas. 10. 8. Hiz. 26. 7 Dán. 2. 37 s Hús. 12. 11. t Ist. 4. 6, 8 Zab. 119. 18. aur 147. 19, 20. u Yar. 7. 21. Zak. 7. 6. x Yar. 14. 10, 12. Hús. 5. 6. aur 9. 4. Amús 5. 22. y Hús. 9. 9. Amús 8. 7. z Ist. 28. 68. Hús. 9. 3, 6. aur 11. 5 a Yas. 29. 23. Afs. 2. 10. b Ist. 32. 18. c 1 Sal. 12. 31. d Yar. 17. 27. Amús 2. 5.

IX BÁB.

Bábat Isráel kí shikasta-hálí aur un kí asírí kí, jo gunáh ke aur nij karke butparastí ke sabab húí thí.

AI Isráel, qaumon kí tarah máre khushí ke mat phúl; kyúnki tú ne ziná karke apne Khudá ko chhorá hai[a], tujhe to har ek khalíhán men kharchí pání bhalí lagí[b].

2 Khalíhán aur kolhú un ko ser nahín karenge[c], aur nayí mai us men ghat jáegí.

3 We KHUDÁWAND kí sarzamín men[d] na basenge; lekin Ifráím Misr ko phir jáegá[e], aur we Asúr[f] men nápák chízen kháenge[g].

4 We mai ke hadya KHUDÁWAND ke huzúr na guzránenge[h], aur un ke zabíhen use pasand nahín áwenge[i]; we un ke liye nauha-garon kí rotí ke mánind honge[k]; jitne use kháenge, álúda honge; kyúnki un kí rotíán un kí ján ke 'iwaz[l] KHUDÁWAND ke ghar men dákhil nahín hongí.

5 Tum jamá'at ke din[m], aur KHUDÁWAND kí 'íd ke din kyá karoge?

6 Dekh, we tabáhí ke bá'is chale játe hain; Misr un ko sametegá[n], Mamf un ko gáregá, gazna[o] un kí chándí ke achchhe khazánon ke wáris honge, khár un ke deron men ugenge.

7 Sazá ke din áe hain, intiqám ke din áe hain; Isráel ma'lúm karegá; nabí be-wuqúf hai, rúhání ádmí díwána hai[p], terí barí badkárí aur niháyat 'adáwat ke sabab se.

8 Ifráím mere Khudá kí taraf se madad ká intizár kartá hai; nabí apne sáre katkanon men chirimár ká jál hai; wuh apne Khudá ke ghar men ek chirh hai.

9 Unhon ne áp ko Jibi'ah ke aiyám[q] ke logon ke mánind niháyat kharáb kiyá hai[r]; wuh un kí sharárat yád karegá[s]; wuh un ke gunáhon kí sazá degá.

10 Main ne Isráel ko angúron kí mánind jo bayábán men hon páyá; jaisá ki anjír ká pahlá paká húá phal[t] jo pahle martaba lage[u], waisá tumháre bápdádon ko dekhá; lekin we Ba'al-Fagúr pás gaye[x], aur us be-hayá ke liye[y] unhon ne áp ko alag kar diyá[z]; we apne ma'shúq ke mánind makrúh húe[a].

11 Ahl i Ifráím, so un kí shaukat

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

a Hús. 4. 12. aur 5. 4, 7. b Yar. 44. 17. Hús. 2. 12. c Hús. 2. 9, 12 d Ahb. 25 23. Yar 2. 7. aur 16. 18. e Hús. 8. 13. aur 11. 5. Misr hí ko, so nahín, par aise mulk ko jo Misr ká sá hogá. f 2 Sal. 17. 6. Hus. 11. 11. g Hiz. 4. 13. Dán. 1 8. h Hús. 3. 4. i Yar. 6. 20. Hús. 8. 13. k Ist. 26. 14. l Ahb. 17. 11. m Hús. 2. 11. n Hús. 7 16 3 áyat. o Yas. 5. 6. aur 32. 13. aur 34. 13. Hús. 10. 8. p Hiz. 13. 3, wag. Mík. 2. 11. Saf. 3. 4. q Qáz. 19. 22. r Yas 31. 6. Hús. 10. 9. s Hús. 8. 13. t Yas. 28. 4. Mík. 7. 1. u Dekho Hús. 2. 15. x Gin. 25. 3. Zab. 106. 28. y Yar. 11. 13. Dekho Qáz. 6. 32. z Hús. 4. 14. a Zab. 81. 12. Hiz. 20. 8. Amús 4. 5.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

chiṛiyá kí mánind uṛ jáegí, yahán tak ki na janam, aur na rihm, aur na hámilagí hogí.

12 Agarchi we apne bachchon ko pálte[b], taubhí main un ko chhín lúngá, ki koí ádmíon ke darmiyán na rahe[c]: filhaqíqat un par wáwailá hogá[d], jis waqt main un ke pás se chalá jáún[e].

13 Ifráím ko main dekhtá hún ki wuh Súr kí tarah[f] nafís taráí men lagáyá húá hai; lekin Ifráím ká yih hál hogá, ki wuh apne bachchon ko jallád ke áge le jáegá[g].

14 Ai KHUDÁWAND, un ko de: tú unhen kyá degá?—unhen wuh peṭ de jo gir paṛe, aur we chhátíán jo ḳhushk rahen[h].

15 Un kí sárí sharárat Jiljál[i] men hai; hán, wahán main un ká dushman húá; un kí badkáríon ke sabab se, main un ko apne ghar se nikál dúngá[k], aur phir un se muhabbat na rakhúngá: un ke sáre sardár gardankash hain[l].

16 Ifráím márá húá hai, un kí jaṛ súkh gayí, unhen phal na lagegá; aur agar un kí jorúán un se hámila hon, to main un ke peṭ ke 'azíz phal ko már ḍálúngá[m].

17 Merá Ḳhudá un ko radd kar degá, is liye ki we us ke shanawá nahín húe: aur we qaumon ke bích áwára phirenge[n].

b Aly. 27. 14. c Ist. 28. 41, 62. d Ist. 31. 17. 2 Sal. 17. 18. Hús. 5. 6. e Dekho 1 Sam. 28. 15, 16. f Dekho His. 26, aur 27, aur 28 Abwáb. g 16 áyat. Hús. 13. 16. h Lúq. 23. 29. i Hús. 4. 15. aur 12. 11. k Hús. 1. 6. l Yas. 1. 23. m 13 áyat. n Ist. 28. 64, 65.

X BÁB.

Nabí Isráel ko un kí bedíní aur butparastí ke sabab malámat kartá aur un ko dhamkátá bhí.

740 ke qaríb.

ISRÁEL ek achchhí phailí húí ták hai[a], jis men phal lagá; jaise us ke phal ziyáda hain waise hí us ne bahutse mazbah ta'mír kiye[b]: us kí zamín kí jaisí ḳhúbí thí, unhon ne waisí hí achchhí múraten[c] banáín.

2 ‖ We do-dila hogaye[d]; ab un ke gunáh záhir honge: wuh un ke mazbáhon ko ḍháegá, aur un ke buton ko toṛegá.

3 Kyúnki ab we kahenge, ki Hamárá koí bádsháh nahín[e]; is sabab se ki ham KHUDÁWAND se nahín ḍare, to bádsháh hamáre liye kyá karegá?

4 We púch báten bolte hain, aur 'ahd bándhte hí jhúṭhí qasam kháte hain: is liye jaisá ḳhashḳhásh khet kí regháríon men[f], waisí balá ugtí hai.

5 Bait-Awan[g] kí bachhiyon[h] ke sabab se Samrún ke rahnewále ḍarenge; ki wahán ke log us par roenge, aur wahán ke ‖ káhin us ke bá'is kúdenge phirenge, hán, us kí shaukat[i] ke sabab, ki us men se játí rahí.

6 Use bhí Asúr men lejáke ‖ Yárab bádsháh[k] kí nazr karenge: Ifráím nidámat uṭháegá, aur Isráel apní mashwarat se ḳhajil hogá[l].

7 Samrún jo hai, so us ká bádsháh us kaff ke mánind jo pání kí sath par ho phaṭ gayá[m].

8 Aur Awan ke únche makán[n], jo Isráel ká mujassim gunáh hain, ḍháe jáenge[o], aur un ke mazbahon par kánṭe aur úṇṭkaṭáre úgenge[p]; aur we paháṛon ko kahenge, ki Hamen ḍhámpo, aur ṭílon ko, ki Ham par giro[q].

9 Ai ahl i Isráel, tum Jibi'ah ke dinon se[r] gunáh karte áe: wahán we báqí rahe; kyá wuh laṛáí jo Jibi'ah men un shaitánbachchon se húí, un par na á paṛe[s]?

10 Merí murád hai ki main unhen sazá dún[t]; aur qaumen un par faráham hongí[u], jab main unhen un ke do gunáh ke liye sazá dúngá.

11 So Ifráím ek bachhiyá hai[x], jo sadhái gayí hai, aur galla ká kuchalná cháhtí hai; par main us kí achchhí gardan kí taraf guzar jáúngá: main Ifráím par sawár biṭháúngá; Yahúdáh hal jotega, aur Ya'qúb us ke ḍhelon ko toṛ ḍálegá.

12 Apne hí liye rástbází men boo[y], aur rahmat karke láuo; banjar ko apne liye joto[z]; kyúnki yih wuh waqt hai ki KHUDÁWAND ko ḍhúnḍho jab tak ki wuh áwe, aur rástí ko tum par barsáwe.

13 Tum ne sharárat ká hal jotá, tum ne badkárí káṭí[a]; tum ne jhúṭh ke phal kháe; kyúnki tú ne apní ráh par, apne bahádurou ke amboh par takiya kiyá.

14 Is sabab se tere logon men ek shor o shár barpá hogá, aur tere sáre qil'a ḍháe jáenge[b], jis tarah se Salman ne laṛáí ke din Bait-Arbel[c] ko ḍhá diyá; má apne bachchon par aisí kuchlí gayí ki wuh ṭukṛe hogayí[d].

15 Yún wuh tum se Baitel men

a Yar. 2. 21. b Hús. 8. 11. aur 12. 11. c Hús. 8. 4. ‖ 'Ibrání men, *Un ká dil baṭ gayá.* d 1 Sal. 18. 21. Mat. 6. 24. e Hús. 3. 4. aur 11. 5. Mík. 4. 9. 7 áyat. f Dekho Ist. 29. 18. Amús 5. 7. aur 6. 12. A'am. 8. 23. 'Ibrán. 12. 15. g Hús. 4. 15. h 1 Sal. 12. 28, 29. Hús. 8. 5, 6.

Peshtar MASÍH se, 740 ke qaríb.

‖ 'Ibrání men. *Kamárim.* 2 Sal. 23. 5. Saf. 1. 4. i 1 Sam. 4. 21, 22. Hús. 9. 11. ‖ Yá, *us muḳhális bádsháh.* k Hús. 5. 13. l Hús. 11. 6. m 3, 15 áyaten. n Hús. 4. 15. o Ist. 9. 21. 1 Sal. 12. 30. p Hús. 9. 6 q Yas. 2. 19. Lúq. 23. 30. Muk. 6. 16. aur 9. 6. r Hús. 9. 9. s Dekho Qáz. 20. t Ist. 28. 63. u Yar. 16. 16. Hiz. 23. 46, 47. Hús. 8. 10. x Yar. 50. 11. Mík. 4. 13. y Amús 11. 18. z Yar. 4. 3. a Aly. 4. 8. Amús. 22. 8. Hús. 8. 7. Gal. 6. 7, 8. b Hús. 13. 16. c 2 Sal. 18. 34. aur 19. 13. d Hús. 13. 16.

Peshtar MASÍH se, 740 ke qaríb.

tumhárí be-niháyat sharárat ke sabab se kuchh karegá: sháh i Isráel ek subh ko bilkull faná ho-jáegá[e].

XI BAB.

1 *Bábat us ná-shukrí kí jo Isráel ne Khudá ki ni'amaton ke badle men us se kí thí. 5 Hukm iláhí se áfat jo us par áí. 8 Khudá kí rahmat jo un par húí.*

740 ke qaríb.

JAB Isráel larká thá, main ne us ko 'azíz rakhá[a], aur apne bete ko[b] Misr se[c] buláyá.

2 Jab jab unhon ne un ko bulává, tabhí we un ke sámhne se bháge; unhon ne Ba'alím ke áge qurbáníán guzránín, aur taráshí húí múraton ke áge lubán jaláyá[d].

3 Main ne Ifráím ke háth pakarke unhen pánw pánw chalná sikhláyá[e]; lekin unhon ne na jáná ki main hí ne unhen changá kiyá[f].

4 Main ne unhen insán kí rassíon se, aur muhabbat kí doríon se khínchá; main un ke haqq men un kí mánind thá jo un kí gardan par se júá utárte[g], aur main ne unhen khurák deke khiláí[h].

5 ¶ Wuh zamín i Misr men phir nahín jáegá[i], par Asúr jo hai, us ká bádsháh hogá, is liye ki we phirne se inkár karte hain[k].

6 Talwár un ke shahron par chaltí rahegí, aur un ke arbangon ko kátegí, aur un ko un kí mashwaraton ke sabab nigal jáegí[l].

7 Aur mere log máil hain[m] ki mujh se bargashtagí karen; báwujúde ki unhon ne un ko buláyá ki Haqq Ta'álá kí taraf phiren, par kisí ne na cháhá ki use buzurgí dewe[n].

8 Ai Ifráím, main tujh se kyúnkar dast-bardár hoún[o]? ai Isráel, main tujhe kyúnkar hawála karke chhor dún? main kyúnkar tujhe Adamah[p] kí mánind karún, aur tujhe Zibíán kí mánind banáún? dil merá mujh men pech khátá hai; merí shafaqaten harakat men áín[q].

9 Main apne qahr kí shiddat ke mutábiq 'amal nahín karúngá; main phir kadhí Ifráím ko halák na karúngá; kyúnki main Khudá hún, aur insán nahín[r]; main tere darmiyán ek wahíd quddús hún; aur main qahr ke sáth nahín áúngá.

10 We Khudawand kí pairauí karenge; ki wuh sher i babar kí tarah garjegá[s]; jab wuh garjegá, tab wuh auláд pachchhim se[t] jald áwegí;

11 We Misr se gauriyá kí tarah, aur Asúr kí zamín se kabútar kí mánind[u] jald áwenge, aur main un ko un hí ke gharon men basáúngá[x], Khudawand farmátá hai.

12 Ifráím ne darog-goí se[y] aur Isráel ke gharáne ne makkárí se mujh ko gherá hai; par Yahúdáh ab tak Khudá ke sáth chaltá hai, aur ‖us Quddús ke pás wafádár hai.

XII BAB.

1 *Nabí Ifráím, aur Yahúdáh, aur Ya'qúb ko tambíh detá. 3 Aglí ni'amaton ko yád diláke wuh unhen nasíhat kartá ki tauba karen. 7 Ifráím kí badkáríán gazab iláhí bharkátí hain.*

725 ke qaríb.

IFRAI'M hawá par chartá hai[a], aur púrabí hawá ke píchhe daurtá hai: wuh roz roz ziyáda jhúth boltá, aur zulm kartá hai: we Asúríon se 'ahd o paimán karte hain[b], aur tel Misr men pahuncháyá játá hai[c].

2 Khudawand ká Yahúdáh ke sáth ek jhagrá bhí hai[d], aur Ya'qúb ko jaise us ke kám hain waisí sazá de degá; us ke fi'alon ke muwáfiq us ko siyásat karegá.

3 ¶ Us ne rihm men apne bhái kí erí pakrí[e], aur wuh apne zor se Khudá ke sáth kushtí lará[f];

4 Hán, wuh Firishta ke sáth kushtí lará, aur gálib áyá; wuh royá, aur us ne us se minnat kí; us ne use Baitel[g] men páyá, aur wahán wuh hamáre sáth ham-kalám húá;

5 Ya'ne, Khudawand, Rabb ul afwáj; Yahowah us ká yádgár hai[h].

6 Pas tú apne Khudá kí taraf phir[i]; nekí aur rástí ko hifz kar, aur hamesha apne Khudá ká ummedwár rah[k].

7 ¶ ‖Kan'án jo hai, so us ke háth men dagá kí tarázú hai[l]; wuh chhal ko dost rakhtá hai.

8 Ifráím to kahtá hai, ki Hán, main daulatmand hún, aur main ne bahutsá mál páyá[m]: merí sárí mashaqqaton men we koí zabúní jo gunáh ho mujh men nahín páwenge.

9 Tis par bhí main zamín i Misr se Khudawand terá Khudá hún[n]; hanoz main tujh ko khaimon men

---

Marginal references (left): [e] 7 áyat. [a] Hús. 2. 15. [b] Mat. 2 15. [c] Khur 4. 22, 23. [d] 2 Sal. 17. 16. Hús. 2. 13. aur 13. 2. [e] Ist. 1. 31. aur 32. 10, 11, 12. Yas. 46. 3. [f] Khur. 15. 26. [g] Ahb. 26. 13. [h] Zab. 78. 25. Hús. 2. 8. [i] Dekho Hús. 8. 13. aur 9. 3. [k] 2 Sal. 17. 13, 14. 728 ke qaríb. Salmanasar ke khiráj-guzár hogaye. [l] Hús. 10. 6. [m] Yar. 3. 6, wag. aur 8. 5. Hús. 4. 16. [n] Hús. 7. 16. [o] Yar. 9. 7. Hús. 6. 4. [p] Paid. 14. 8. aur 19. 24, 25. Ist. 29. 23. 'Amús 4. 11. [q] Ist. 32. 36. Yas. 63. 15. Yar. 31. 20. [r] Gin. 23. 19. Yas. 55. 8, 9. Mal. 3. 6.

Marginal references (right): [s] Yas. 31. 4. Yúel 3. 16. 'Amús 1. 2. [t] Zak. 8. 7. [u] Yas. 60. 8. Hús. 7. 11. [x] Khur. 28. 25, 26. aur 37. 21, 25. [y] Hús. 11. 1. ‖ Yá, pák logon ke sáth. [a] Hús. 8. 7. [b] 2 Sal. 17. 4. Hús. 5. 13. aur 7. 11. [c] Yas. 30. 6. aur 57. 9. [d] Hús. 4. 1. Mík. 6. 2. [e] Paid. 25. 26. [f] Paid. 32. 24, wag. [g] Paid. 28. 12, 19. aur 35. 9, 10, 15. [h] Khur. 3. 15. [i] Hús. 14. 1. Mík. 6. 8. [k] Zab. 37. 7. ‖ Yá, Wuh ek saudágar hai. [l] Ams. 11. 1. 'Amús 8. 5. [m] Zak. 11. 5. Mak. 3. 17. [n] Hús. 13. 4.

'ídí aiyám ke dastúr par basáúngá[o].

10 Maiṉ ne to nabíoṉ kí ma'rifat se kahá hai[p], aur bahutse ilhám kiye haiṉ, aur maiṉ ne nabíoṉ ‖ ko darmiyán deke bahutsí tashbíheṉ dikháíṉ.

11 Yaqínan Jili'ád meṉ badkárí hai[q]: we yaqínan baṛí batálat haiṉ: háṉ, we Jiljál[r] meṉ bailoṉ ko qurbání karte haiṉ; un ke mazbah bhí khet kí regháríoṉ ke túdoṉ ke mánind bahut haiṉ[s].

12 Aur Ya'qúb Arám kí sarzamín meṉ bhág gayá[t]; háṉ, Israel jorú kí khátir naukar baná; wuh zauja ke liye gaṛariyá húá[u].

13 Ek paigambar kí ma'rifat se[x] KHUDÁWAND ne Isráel ko Misr se báhar nikálá, aur paigambar se wuh mahfúz rahá.

14 Ifráím ne baṛe sakht gazabangez kám kiye[y]: is liye us ká KHUDÁWAND us ká khún us ke úpar chhoṛegá, aur us kí malámat[z] ko us par phir ḍálegá[a].

XIII BÁB.

1 *Ifráím kí shaukat butparastí ke sabab se miṭ játí.* 5 *Un kí be-muruwatí ke sabab qahr iláhí un par paṛtá.* 9 *Khudá ká ek wa'da hotá ki wuh un par rahm karegá.* 15 *Bagáwat ke sabab áfateṉ jo un par áí thíṉ.*

JIS waqt Ifráím kámp kámpkar bolá, wuh Isráel ke darmiyán sarfaráz húá: par jab Ba'al hí se gunahgár húá, wuh mar gayá[a].

2 Aur ab we gunáh par gunáh karte játe haiṉ; unhoṉ ne apní chándí kí ḍhálí húí múrateṉ apne liye banáíṉ[b], aur apní fahmíd ke mutábiq but taiyár kiye, jo sab ke sab kárígaroṉ ke kám haiṉ: we un ke haqq meṉ kahte haiṉ, ki Jo koí qurbání guzráne, so bachhṛoṉ kí machchhíáṉ lewe[c].

3 Is liye we sahar ke abr kí mánind hoṉge, aur subh ke os kí mánind[d], jo jald játí rahtí hai; aur bhúsí kí tarah[e], jo bagúle ke sáth khalíhán par se uṛáí játí hai; aur us dhúṉweṉ kí mánind hoṉge jo dúd-kash se niklá chalá játá hai.

4 Lekin maiṉ Misr kí zamín se KHUDÁWAND terá Khudá húṉ[f]; tú mere siwá kisí ma'búd ko mat ján: is liye ki mere siwá koí aur naját denewálá nahíṉ hai[g].

5 ¶ Maiṉ ne bayábán meṉ[h], us sarzamín meṉ jaháṉ baṛí khushksálí húí[i], terí khabar lí.

6 Jaise un kí khurish thí waise we ser húe[k]: we ser húe, aur un ke dil meṉ ghamanḍ samáyá; is sabab we mujhe bhúl gaye[l].

7 Is liye maiṉ un ke liye sher ì babar kí mánind húṉgá[m]; us tendúá ke mánind jo ráh meṉ baiṭhá ho, maiṉ un kí ghát meṉ lagá rahúṉgá[n].

8 Maiṉ us ríchh ke mánind jis ke bachcha chhín liye gaye hoṉ un se do-chár húṉgá[o], aur un ke dil ke parde ko pháṛúṉgá, aur sherní kí tarah un ko waháṉ nigal jáúṉgá; dashtí darinda un ko pháṛenge.

9 ¶ Ai Isráel, tú ne apne taíṉ barbád kiyá hai[p]; par mujh hí se terí kumak ho saktí hai[q].

10 Ab terá bádsháh kaháṉ,* táki wuh tujhe tere sáre shahroṉ meṉ bacháwe[r]? aur tere qází kaháṉ? jin kí bábat tú kahtá thá, ki Ek bádsháh aur umará mujhe de[s].

11 Maiṉ ne apne gussa meṉ tujhe bádsháh diyá, aur apne qahr se use uṭhá liyá[t].

12 Ifráím kí badkárí bándh rakhí gayí, us ká gunáh zakhíra hai[u].

13 Jannewálí 'aurat kí píreṉ us par áwengí[x]; wuh be-dánish farzand hai[y]; kyúṉki us ko cháhiye na thá, ki us jagah jaháṉ se laṛke nikalte haiṉ der tak rahe[z].

14 Maiṉ unheṉ pátál ke qábú se fidiya meṉ lúṉgá[a]: maiṉ unheṉ maut se chhuṛáúṉgá; ai maut, maiṉ tere liye janjál húṉgá: ai gor, maiṉ terí halákat hoúṉgá[b]: pachhtáná merí ánkhoṉ ke sámhne se chhip jáegá[c].

15 ¶ Agarchi wuh apne bháíoṉ ke darmiyán farkhunda to hai[d], par púrabí hawá áwegí[e]; KHUDÁWAND kí hawá bayábán se uṭhegí, aur us ká sotá súkh jáegá, aur us ká chashma khushk ho jáegá: wuh sáre dil-chasp bartanoṉ ká khazána lúṭ legá.

16 ‖ Samrún ujaṛ jáegí; kyúṉki us ne apne Khudá se bagáwat kí hai[f]: we talwár se gir jáeṉge; un ke laṛke dhakke kháte kháte chaknáchúr hojáenge, aur un kí peṭwálí 'aurateṉ chírí pháṛí jáeṉgí[g].

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb.
o Abb. 23. 42, 43. Naham. 8. 17. Zak. 14. 16. p 2 Sal. 17. 13. ‖ 'Ibrání meṉ, ke hath se. q Hús. 5. 1. aur 6. 8. r Hús. 4. 15. aur 9. 15. Amús 4. 4. aur 5. 5. s Hús. 8. 11. aur 10. 1. t Paid. 28. 5. Ist. 26. 5. u Paid. 29. 20, 28. x Khur. 12. 50, 51. aur 13. 3. Zab. 77. 20. Yas. 63. 11. Mík. 6. 4. y 2 Sal. 17. 11,—18. z Dán. 11. 18. a Ist. 28. 37.
725 ke qaríb. a 2 Sal. 17. 16, 18. Hús. 11. 2. b Hús. 2. 8. aur 8. 4. c 1 Sal. 19. 18. d Hús. 6. 4. e Dán. 2. 35. f Yas. 43. 11. Hús. 12. 9. g Yas. 43. 11. aur 45. 21. h Ist. 2. 7. aur 32. 10.

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb. i Ist. 8. 15. aur 32. 10. k Ist. 8. 12, 14. aur 32. 15. l Hús. 8. 14. m Nah. 3. 10. Hús. 5. 14. n Yar. 5. 6. o 2 Sam. 17. 8. Ams. 17. 12. p Amús. 6. 32. Hús. 14. 1. Mal. 1. 9. q 4 áyat. * Sháh i Isráel Húsí'a us waqt qaid-kháne meṉ thá. r Ist. 32. 38. Hús. 10. 3. 4 áyat. s 1 Sam. 8. 5, 19. t 1 Sam. 8. 7. aur 10. 19. aur 15. 22, 23. aur 16. 1. Hús. 10. 3. u Ist. 32. 34. Ayy. 14. 17. x Yas. 13. 8. Yar. 30. 6. y Amus. 22. 3. z 2 Sal. 19. 3. a Yas. 25. 8. Hiz. 37. 12. b 1 Qur. 15. 54, 55. c Yar. 15. 6. Rúm. 11. 29. d Dekho Paid. 41. 52. aur 48. 19. e Yar. 4. 11. Hiz. 17. 10. aur 19. 12. Hús. 4. 19. ‖ Púrí hui, 721 ke qaríb. f 2 Sal. 17. 6. f 2 Sal. 18. 12. g 2 Sal. 8. 12. aur 15. 16. Yas. 13. 16. Hús. 10. 14, 15. Amús 1. 13. Nahúm 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb.

XIV BAB.

1 *Nabí unhen nasíhat kartá ki we tauba karen.* 4 *Ḳhudá un se wa'da kartá ki main tumhen ek barakat dúngá.*

AI Isráel, tú ḲHUDAWAND apne Ḳhudá kí taraf phir[a]; kyúnki tú apní badkárí ke sabab gir gayá[b].

2 Tum kalima sáth leke ḲHUDAWAND kí taraf phiro, aur use kaho, ki Sárí badkárí ko dúr kar, aur hamen 'ináyat se qabúl kar: aur ham apne honṭhon ke bachhṛe nazr guzránenge[c].

3 Asúr to hamen naját nahín degá[d]; ham ghoṛon par sawár nahín honge[e]; apne háthon ke kámon ko kabhí nahín kahenge, ki Tum hamáre ma'búd ho[f]; is liye ki tujhí se yatím shafaqat pátá hai[g].

4 ¶ Main un kí bagáwaton ko mubaddal karúngá[h]: main kusháda-dilí se un ko piyár karúngá[i]; kyúnki merá gussa us par se uṭh gayá hai.

5 Main Isráel ke liye os kí mánind húngá[k]; wuh sosan kí tarah phúlegá, aur Lubnán kí tarah apní jaṛen dauṛáegá.

6 Us kí ḍálíán phailengí, zaitún ke daraḳht kí mánind[l] wuh ḳhushnumá, aur Lubnán kí mánind ḳhushbú hogá[m].

7 Jo log ki us ke zer i sáya rahte hain[n], we bahál hojáenge, we gehún kí tarah hare bhare honge, aur ták kí tarah phúṭ phúṭ niklenge; us kí ‖ ḳhushbú Lubnán kí mai kí sí hogí.

8 Ifráím kahegá, ki Mujhe buton se phir kyá kám hai[o]? main ne us kí suní hai[p], aur us par nigáh karúngá; main saro ká hará daraḳht hún. Mere sabab se tú baromand húá[q].

9 Dáná kaun hai, ki wuh yih báten samjhe[r]; aur ahl i dil kaun hai, jo inhen jáne? kyúnki ḲHUDAWAND kí rahen sídhí hain, aur nek log un men chalenge; par gunahgár un men gir paṛenge[s].

[a] Hús. 12. 6. Yúel 2. 13.
[b] Hús. 13. 9.
[c] 'Ibrán. 13. 15.
[d] Yar. 31. 18, wag. Hús. 5. 13 aur 12. 1.
[e] Ist. 17. 16. Zab. 33. 17. Yas. 30. 2, 16. aur 31. 1.
[f] Hús. 2. 17.
[g] 8 áyat. Zab. 10. 14. aur 68. 5.
[h] Yar. 5. 6. aur 14. 7. Hús. 11. 7.
[i] Afs. 1. 6.
[k] Aiy. 29. 19. Ams. 19. 12.
[l] Zab. 52. 8. aur 128. 3.
[m] Paid. 27. 27. Gaz. 4. 11.
[n] Zab. 91. 1.
‖ Yá, shuhrat.
[o] 3 áyat.
[p] Yar. 31. 18.
[q] Ya'q. 1. 17.
[r] Zab. 107. 43. Yar. 9. 12. Dán. 12. 10. Yúh. 8. 47. aur 18. 37.
[s] Ams. 10. 29. Lúq. 2. 34. 2 Qur. 2. 16. 1 Pat. 2. 7, 8.

YUEL NABI KI KITAB.

Peshtar MASÍH se, 800 ke qaríb.

I BAB.

1 *Yúel chand iláhí áfaton ká zikr karke logon ko nasíhat kartá ki we un par liház rakhen,* 8 *aur mátam karen.* 14 *Un ko ubhártá ki nála karne ke waqt roza bhí rakhen.*

KHUDAWAND ká kalám, jo Yúel bin Fatúel ko pahunchá.

2 Ai búṛho, yih suno, aur zamín ke sáre rahnewálo, kán dharo. Kyá aisá kuchh tumháre aiyám men, yá tumháre bápdádon ke 'ahd men kabhí húá thá[a]?

3 Tum apní aulád se is ká tazkira karo[b], aur tumhárí aulád apní aulád se, aur un kí aulád apní nasl se tazkira karen.

4 Ki jo kuchh kamale se bachá, use ṭiḍḍí ne kháyá hai[c]; aur jo kuchh ṭiḍḍí se bachá, use ghun ne kháyá; aur jo kuchh ki ghun se bachá use kíṛe ne kháyá.

5 Ai matwálo, jágo, aur roo; ai tum sab jo mai-noshí karte ho, nayí mai ke liye chilláo, kyúnki wuh tumháre munh se chhín lí gayí hai[d].

6 Is liye ki ek guroh merí sarzamín par chaṛh áí; we zoráwar aur beshumár hain[e], aur un ke dánt sher i babar ke dánt hain[f], aur un kí ḍáṛhen baṛe sher i babar kí sí hain.

7 Us ne merí ták ko wírán kiyá hai[g], mere anjír ke daraḳht ko chhíl chhál kiyá; us ne use bilkull noch khúṭke ḍál diyá; us kí ḍálíán sufed ho gayín.

8 ¶ Tum mátam karo[h], jis tarah kuṅwárí apní jawání ke ḳhasam[i] ke liye ṭáṭ pahine mátam kartí hai.

9 Hadya aur tapáwan[k] ḲHUDAWAND ke ghar men láná mauqúf hogayá; káhin log, ḲHUDAWAND ke ḳhidmat-guzár, rote hain.

10 Khet sunsán hogayá, zamín rotí hai[l], ki galla ḳharáb hogayá;

[a] Yúel 2. 2.
[b] Zab. 78. 4.
[c] Ist. 28. 38. Yúel 2. 25.
[d] Yas. 32. 10.
[e] Yúh Ams. 30. 25, 26, 27. Yúel 2. 2, 11, 25.
[f] Mak. 9. 8.
[g] Yas. 5. 6.
[h] Yas. 22. 12.
[i] Ams. 2. 17. Yar. 3. 4.
[k] 13 áyat. Yúel 2. 14.
[l] Yar. 12. 11. aur 14. 2.

Peshtar MASÍH se, 800 ke qaríb.

nayí mai sharminda húí[m], raugan murjhá gayá.

11 Ai khetí karnewálo, tum khijálat uth//áo[n]; ai tákistán ke bágbáno, chilláo; gehún aur jau ke sabab se, kyúnki maidán ke taiyár khet máre pare.

12 Ták khushk hogayí[o], anjír ká darakht murjhá gayá; anár, aur khurma, aur seb ke darakht, hán, maidán ke sáre darakht jhúrá gaye, hán, baní Ádam ke darmiyán se khushí murjhá gayí[p].

13 Ai káhino, apní kamaren kaske mátam karo[q]; ai mazbah kí khidmat karnewálo, tum wáwailá karo; ai mere Khudá ke khádimo, tum sárí rat tát pahine húe pare raho; kyúnki hadya aur tapáwan tumháre Khudá ke ghar se báz rakhe gaye[r].

14 ¶ Tum roza ke liye ek din ko muqaddas karo[s], ‖ ta'tíl ke din kí manádí karo[t]; buzurgon ko, aur zamín ke sáre rahnewálon ko[u], KHUDÁWAND apne Khudá ke ghar men jam'a karo, aur KHUDÁWAND ke áge nála karo,

15 Afsos is din ke bá'is[x]! kyúnki KHUDÁWAND ká din nazdík pahunchá[y], aur Qádir i mutlaq kí taraf se halákat jo hotí, so us kí mánind wuh áwegá.

16 Kyá hamárí ánkhon ke sámhne aisá nahín ki khurák na rahí? hán, hamáre Khudá ke ghar men farhat aur shádmání ká nám na rahá[z]?

17 Bíj dhelon ke níche sar gaye, khaliyán kí jághen sunsán parí hain, khatte tor dále gaye; kyúnki galla murjhá gayá.

18 Chaupáya kaisí áh márte hain[a], aur mawáshí ke galla ghabráe húe hain; kyúnki un ke liye charágáh nahín hai; hán, bheron ke galle bhí kharáb hain.

19 Ai KHUDÁWAND, main tere áge nála kartá hún[b]; kyúnki ág ne maidán kí charágáhon ko jalá diyá hai[c], aur shu'ala ne khet ke sáre darakhton ko bhasam kar diyá hai.

20 Dasht ke baháim bhí terí taraf úpar tákte hain[d]; kyúnki pání kí nadíán súkh gayín[e], aur ág maidán kí charágáhon ko khá gayí.

II BÁB.

1 Nabí Saihún par yih jatátá ki Khudá kí 'adálaten dahshatnák hain. 12 Un ko chitá detá ki we tauba karen. 15 Wuh hukm detá ki ek roza rakhá jáwe, 18 aur unhen yaqín dilátá ki aisá karke tum barakat páoge. 21 Wuh Saihún ko dilásá detá hai, is yaqín par ki use hál men barakaten milengí aur áyanda men bhí.

SAIHÚN men turhí phúnko[a], mere muqaddas pahár par chhotí barí áwáz se phúnko[b]; sarzamín ke sáre rahnewále kámpen; kyúnki KHUDÁWAND ká din chalá átá hai, hán, á hí pahunchá hai[c];

2 Andherí aur táríkí ká din[d], abr i siyáh aur ghan-ghor ká din, jis tarah se ki subh kí roshní pahápon par partí hai, ek qaum barí aur zoráwar[e], ki waisí áge bhí kabhí nahín húí[f], aur barson tak pusht dar pusht hargiz nahín hogí.

3 Un ke áge áge ek ág hai jo khá letí hai[g], aur un ke píchhe píchhe ek shu'ala hai jo jalátá játá hai; un ke áge zamín bág i 'Adan kí mánind hai[h], aur un ke píchhe ek wírán bayábán hai[i]; hán, un se kuchh nahín bachtá.

4 Un kí namúd ghoron kí kí sí namúd hai[k], aur sawáron kí mánind daurte hain.

5 Paháron kí chotíon par rathon ke harharáne ke mánind we phándte hain[l]: ág i sozán ki mánind jo dhar dhar jaltí, aur bádh ko khá letí hai; we ek zoráwar qaum kí tarah[m], jo larái ke liye saff bándhe, musta'idd hain.

6 Un ke rú ba rú log thartharáwenge; hán, sab ká munh kálá hogá[n].

7 We pahlawánon kí mánind daurenge, jangí jawánon kí tarah díwár par charh jáenge; aur har ek apní apní ráh chalá jáegá, aur we apne saff ko na torenge.

8 We ek dúsre ko nahín thelenge; har koí apní apní ráh chalá jáegá; aur agar talwár par giren, taubhí zakhmí na honge.

9 We shahr ke darmiyán idhar udhar daurenge, díwár par phándenge, gharon par charh jáenge, choron kí tarah[o] khirkíon se ghusenge[p].

10 Un ke áge zamín kámpegí[q], ásmán tharthar áenge, súraj aur chánd tárík ho jáenge, sáre sitára apní roshní dene se báz áwenge[r].

m Yas. 24. 7. 12 áyat.
n Yar. 14. 3, 4.
o 10 áyat.
p Yas. 24. 11. Yar. 48. 33. Dekho Zab. 4. 7. Yas 9. 3.
q Yar. 4. 8. 8 áyat.
r 9 áyat.
s 2 Taw. 20. 3, 4. Yúel 2. 15, 16.
‖ Yá, báz rakhne ke din.
t Aiyub 23. 36.
u 2 Taw. 20. 13.
x Yar. 30. 7.
y Yas. 13. 6, 9. Yúel 2. 1.
z Dekho Ist. 12 6, 7. aur 16. 11, 14, 16.
a Hús. 4. 3.
b Zab. 50 15.
c Yar. 9. 10. Yúel 2. 3.
d Aiy. 38. 41 Zab. 104. 21. aur 145. 15.
e 1 Sal. 17. 7. aur 18. 5.

a Yar. 4. 5. 15 áyat.
b Gin. 10. 5, 9.
c Yúel 1. 15. 'Abad. 15. Saf. 1. 14, 15.
d 'Amús 5. 18, 20.
e Yúel 1. 6. 5, 11, 25 áyaten.
f Khur. 10. 14.
g Yúel 1. 19, 20.
h Paid. 2. 8. aur 13. 10. Yas. 51. 3.
i Zak. 7 14.
k Muk. 9 7.
l Mik. 9. 5.
m 2 áyat.
n Yar. 8. 21. Nau. 4. 8. Nahúm 2. 10.
o Yúh. 10. 1.
p Yar. 9. 21.
q Zab. 18 7.
r Yas. 13. 10. Hiz. 32. 7. 31 áyat. Yúel 3. 15. Mat. 24. 29.

Peshtar MASÍH se, 800 ke qaríb.

11 Aur KHUDAWAND apne lashkar ke áge[s] apní áwáz sunáegá[t], ki us kí lashkargáh bahut barí hai; kyúnki wuh zoráwar hai[u], jo us ke hukm ko anjám kartá hai; kyúnki KHUDAWAND ká din bahut bará aur niháyat khaufnák hai[x]: kaun us kí bardásht kar saktá hai[y]?

12 ¶ So ab bhí, KHUDAWAND farmátá hai, tum apne sáre dil se roza rakh rakhke aur mátam aur zárí kar karke merí taraf phiro[z]:

13 Aur apne dil ko pháro[a] na ki apne kapron ko[b], aur KHUDAWAND apne Khudá kí taraf mutawajjih hoo; kyúnki wuh mihrbán aur rahím hai[c], qahr karne men dhímá hai, aur fazl men bará hai;

14 Kaun jántá hai, ki wuh báz áwegá, aur pachhtáwegá[d], aur apne píchhe ek barakat[e] chhor jáegá, KHUDAWAND apne Khudá ke liye ek khurdaní hadya aur ek tapáwan[f] jo ho.

15 ¶ Saihún men turhí phúnko[g], aur ek din ko roza ke liye muqaddas thahráo, aur muqaddas jamá'at kí manádi karo[h].

16 Tum logon ko jam'a karo, jamá'at ko muqaddas karo[i]; búrhon ko ikatthe karo[k], larkon ko aur shírkhwáron ko faráham karo[l]; dulhá apní kothrí se, aur dulhin apne khalwatkháne se nikal jáe[m].

17 Káhin log, KHUDAWAND ke khádim, sáyabán aur qurbángáh ke darmiyán royá karen[n], aur kahen, ki Ai KHUDAWAND, apne logon kí ri'áyat kar, aur apní mírás kí ihánat rawá na rakh[o]; aisá na ho, ki gair qaumen un par hukúmat karen; we qaumon ke darmiyán káhe ko kahen, ki Un ká Khudá kahán hai[p]?

18 ¶ Us waqt KHUDAWAND ko apní zamín par gairat áwegí[q], aur wuh apne logon par shafaqat karegá[r].

19 Balki KHUDAWAND apne logon ko jawáb degá, aur un se kahegá, ki Dekho, main tumháre liye anáj, aur mai, aur tel bhejúngá[s], ki tum log us se ser hoge; aur main phir tum ko gair qaumon men ruswá na karúngá:

20 Lekin uttar ke lashkar[t] ko tum se dúr karúngá[u], aur use súkhí wírán zamín men hánk dúngá; us kí agárí púrab ke samundar men hogí[x], aur us kí pichhárí pachchhim ke samundar men[y], aur us kí badbú uthegí, aur us kí gandagí charhegí, ki us ne bare bare kám kiye.

21 ¶ Ai zamín, mat dar; khush o khurram rah; kyúnki KHUDAWAND bare bare kám karegá.

22 Ai dashtí bahímo, hirásán mat ho[z]; kyúnki maidán kí charágáh sabz hotí hai, aur darakht apná phal detá hai[a], anjír aur ták ‖ apní khúbí namúd karte hain.

23 Pas, ai Saihún kí aulád, tum khush hoo, aur KHUDAWAND apne Khudá men khurramí karo[b]; kyúnki us ne aglí barsát i'atidál se tumhen bakhshí, aur wuh tumháre liye bárish bhejegá[c], wuhí aglí aur pichhlí barsát[d] jaise sábiq men hotí thí.

24 Aur khalíhán gehún se bhar jáenge, aur sáre kolhú mai aur tel se labrez honge.

25 Aur un barason ke hásilát ko, jinhen tiddí[e], aur ghun, aur kíre aur kamale ne, ya'ne, us barí fauj ne[f], jis ko main ne tumháre darmiyán bhejá thá. kháyá hai, so tumhen pher dúngá.

26 Aur tum firáwání se kháoge, aur ser hoge[g], aur KHUDAWAND apne Khudá ke nám kí, jis ne tum se 'ajáib sulúk kiye, sitáish karoge; aur mere log hargiz sharminda nahín honge.

27 Aur tum jánoge[h], ki main Isráel ke darmiyán hún[i], aur main KHUDAWAND tumhárá Khudá hún, aur ki dúsrá koí nahín[k]; aur mere log kabhí sharminda nahín honge.

28 ¶ Aur is ke ba'd aisá hogá[l], ki main apní Rúh ko sáre bashar par dhálúngá[m], aur tumháre bete betián[n] nubúwat karenge[o], aur tumháre búrhe khwáb dekhenge, aur tumháre jawán royaten.

29 Balki main unhín dinon men apní Rúh ko gulámon aur laundíon par dhálúngá[p].

30 Aur main ásmánon aur zamín par 'ajáib qudraten záhir karúngá[q], ya'ne, lahú, aur ág, aur dhúnwen ke sutún.

31 Súraj andherá, aur chánd lahú hojáegá[r], peshtar us ke ki KHUDAWAND ká bará aur khaufnák din á pahunche[s].

32 Aur aisá hogá, ki jo koí KHUDAWAND ká nám legá, so na-

Marginal references (left): [s] 25 áyat [t] Yar. 25. 30. Yúel 3. 16. 'Amús 1. 2. [u] Yar. 50. 34. Muk. 18. 8. [x] Yar. 30. 7. 'Amús 5. 18. Saf. 1. 15. [y] Gin. 24. 23. Mal 3. 2 [z] Yar. 4. 1. Hús. 12. 6. aur 14. 1. [a] Zab. 34. 18. aur 51. 17. [b] Pai. 37. 34. 2 Sam. 1. 11. Aly. 1. 20 [c] Khur. 34. 6. Zab. 86. 5, 15. Yún. 4. 2. [d] Yash 14. 12. 2 Sam 12. 22. 2 Sal. 19. 4. 'Amús 5. 15. Yún. 3. 9. Saf. 2. 3. [e] Yas. 65. 8. Haj. 2. 19. [f] Yúel 1. 9, 13. [g] Gin. 10. 3. 1 áyat. [h] Yúel 1. 14. [i] Khur. 19. 10, 22. [k] Yúel 1. 14. [l] 2 Taw. 20. 13. [m] 1 Qur. 7. 5 [n] Hiz. 8. 16. Mat. 23. 35. [o] Khur. 32. 11, 12. Ist. 9. 26, 29. [p] Zab. 42. 10. aur 79. 10. aur 115. 2. Mík. 7. 10. [q] Zab. 1. 14 aur 8. 2. [r] Ist. 32. 36. Yas. 60. 10. [s] Dekho Yúel 1. 10. Mal. 3. 10, 11, 12. [t] Yar. 1. 14. [u] Dekho Khur. 10. 19.

Marginal references (right): [x] Hiz. 47. 18. Zak. 14. 8. [y] Ist. 11. 24. [z] Yúel 1. 18, 20. [a] Zak. 8. 12. Dekho Yúel 1. 19. ‖ 'Ibrání men, apná zor. [b] Yas. 41. 16. aur 61. 10. Hab. 3. 18. Zak. 10. 7. [c] Ahb. 26. 4. Ist. 11. 14. aur 28. 12. [d] Ya'q. 5. 7. [e] Yúel 1. 4. [f] 11 áyat. [g] Ahb. 26. 5. Zab. 22. 26. Dekho Ahb. 26. 26. Mík. 6. 14. [h] Yúel 3. 17. [i] Ahb. 26. 11, 12. Hiz. 37. 26, 27, 28. [k] Yas. 45. 5, 21, 22. Hiz. 39. 22, 28. [l] Yas. 44. 3. Hiz. 39. 29. A'am. 2. 17. [m] Zak. 12. 10. Yúh. 7. 39. [n] A'am. 21. 9. [o] Yas. 54. 13. [p] 1 Qur. 12. 13. Gal. 3. 28. Qul. 3. 11. [q] Mat. 24. 29. Marq. 13. 24. Lúq. 21. 11, 25. [r] Yas. 13. 9, 10. Yúel 3. 1, 15. 10 áyat. Mat. 24. 29. Marq. 13. 24. Lúq. 21. 25. Muk. 6. 12. [s] Mal. 4. 5.

Peshtar MASÍH se, 800 ke qaríb.

ját páwegá[t]; ki Saihún ke pahár par[u], aur Yarúsalam men, jaisá ki KHUDÁWAND ne farmáyá hai, un báqí logon ke sáth[x] jinhen KHUDÁWAND buláwegá, we, jo chhuṛáe húe hain, honge.

III BÁB.

1 Un áfaton kí bábat jo Khudá kí taraf se us ke logon ke dushmanon par parti hain. 9 Khudá kí marzí hai ki aisí áfaton ke wasíle se us ká háth pahchání jáwe. 19 Us burakat kí bábat jise wuh apní kalísiye ko detá.

AUR dekh, unhín dinon men, aur usí waqt men, ki jab Yahúdáh aur Yarúsalam ke asíron ko pher láúngá[a],

2 Tab sárí qaumon ko bhí ikaṭṭhá karúngá[b], aur unhen Yahúsafat kí wádí[c] men le áúngá, aur wahán un par, merí guroh aur merí mírás Isráel ke liye, jinhen unhon ne qaumon ke darmiyán parágandá kiyá, aur merí zamín ko ápas men bánṭ liyá, hujjat sábit karúngá[d].

3 Hán, unhon ne mere logon par qur'a ḍálá[e], aur ek kasbí ke badle ek laṛká diyá, aur mai ke liye ek laṛkí bechí, tá ki we píwen.

4 Phir tumhen mujh se kyá kám hai, ai Súr o Saidá, aur Filistíon kí sárí nawáhí[f]? kyá tum mujh ko badlá doge[g]? aur agar doge, to main wuhín fauran tumhárá badlá tumhárc sir par phir phenk márúngá.

5 Kyúnki tum ne merá rúpá aur merá soná le liyá hai, aur merí latíf aur nafís chízen lejáke apní haikalon men rakhín;

6 Aur tum ne Yahúdáh aur Yarúsalam kí aulád ko Yúnáníon ke háth bechá hai, táki unhen un ke des se áwára karo.

7 Dekho, main un ko us jagah se, jahán tum ne bechá hai, uṭhá láúngá[h], aur tumhárá badlá tumháre sir par ḍálúngá;

8 Aur tumháre beṭon aur tumhárí beṭíon ko bhí baní Yahúdáh ke háth bechúngá, aur we un ko Sabáíon[i] ke háth, jo dúr mulk men rahte hain[k], bechenge; kyúnki KHUDÁWAND ne yih farmáyá hai.

9 ¶ Is bát kí gair qaumon ke darmiyán manádí karo; Laṛáí kí taiyárí karo, pahlawánon ko bedár karo, sáre jangí jawán házir hon, aur chaṛhne áwen[l]:

10 Apne hal kí phálon ko píṭke talwáren banáo, aur hansúon ko píṭke bhále[m]: ná-tawán insán kahe, ki Main zoráwar hún[n].

11 Ai gair qaumo, tum apne ko jam'a karo, aur chale áo[o]; aur cháron taraf se apne taín ikaṭṭhá karo: ai KHUDÁWAND, aisá kar ki tere pahlawán[p] wahán utar jáwen.

12 Gair qaumen jágen, aur Yahúsafat kí wádí[q] men áwen; kyúnki main wahán julús karúngá, táki cháron taraf kí gair qaumon kí 'adálat karún[r].

13 Hansúá lagáo[s], kyúnki khet pak gayá hai[t]: áo, tale utro, ki kolhú lab á lab húá hai[u]. aur sáre hauz labrez hain; kyúnki un kí sharárat 'azím hai.

14 Guroh par guroh faisala kí wádí[x] men hai: kyúnki KHUDÁWAND ká din faisala kí wádí men án pahunchá[y].

15 Súraj aur chánd andhere ho jáenge[z], aur sitára apní roshní bakhshne se báz áwenge.

16 Aur KHUDÁWAND Saihún men se na'ra máregá[a], aur Yarúsalam men se apní áwáz buland karegá, aur ásmán o zamín kámpenge[b]: lekin KHUDÁWAND apne logon kí panáhgáh[c], aur baní Isráel ká muhkam qil'a hogá.

17 So tum jánoge, ki main KHUDÁWAND tumhárá Khudá hún[d], jo Saihún ke apne muqaddas pahár[e] par rahtá hún; so us waqt Yarúsalam bhí muqaddas hogá, aur begáne log kabhí us ke darmiyán nahín guzrenge[f].

18 ¶ Aur usí din aisá hogá, ki pahákon par se naví mai ṭapkegí, aur ṭílon par se dúdh kí ek naddí bahegí[g], aur Yahúdáh kí sárí nahren bahte pání se bhar jáengí[h]; aur KHUDÁWAND ke ghar se ek chashma járí hogá[i], aur Sittim kí wádí[k] ko seráb karegá.

19 Misr ek wírána hogá[l], aur Adúm ek sunsán bayábán banegá[m], us zulm ke sabab, jo unhon ne baní Yahúdáh par kiyá; ki unhon ne un ke mulk men be-gunáhon ko khún kiyá.

20 Lekin Yahúdáh sadá rahegá[n], aur Yarúsalam bhí pusht dar pusht.

21 Kyúnki main un ká khún, jinhen main ne pák na kiyá thá, so pák karúngá[o]; ki KHUDÁWAND Saihún men bastá hai[p].

t Rúm. 10. 13. u Yas. 46. 13. aur 59. 20. 'Abad. 17. Rúm. 11. 26. x Yas. 11. 11, 16. Yar. 31. 7. Mik. 4. 7. aur 5. 3, 7, 8. Rúm. 9. 27. aur 11. 5, 7.
a Yar. 30. 3. Hiz. 38. 14.
b Zak. 14. 2, 3, 4.
c 2 Taw. 20. 26. 12 áyat.
d Yas. 66. 16. Hiz. 38. 22.
e 'Abad. 11. Nahúm 3. 10.
f 'Amús 1. 6, 9.
g Hiz. 25. 15, 16. 17.
h Yas. 43. 5, 6. aur 49. 12 Yar. 23. 8.
i Hiz. 23. 42.
k Yar. 6. 20.
l Dekho Yas. 8. 9, 10. Yar. 46. 3, 4. Hiz. 38. 7.
m Dekho Yas. 2. 4. Mik. 4. 3.
n Zak. 12. 8.
o 2 áyat.
p Zab. 103. 20. Yas. 13. 3.
q 2 áyat.
r Zab. 96. 13. aur 98. 9 aur 110. 6. Yas. 2. 4. aur 3. 13. Mik. 4. 3.
s Mat. 13. 39. Muk. 14. 15, 18.
t Yar. 51. 33. Hús. 6. 11.
u Yas. 63. 3. Nau 1. 15. Muk. 14. 19, 20.
x 2 áyat.
y Yúel 2. 1.
z Yúel 2. 10, 31.
a Yar. 25. 30. Yúel 2. 11. 'Amús 1. 2.
b Hajj. 2. 6.
c Yas. 51. 5, 6.
d Yúel 2. 27.
e Dán. 11. 45. 'Abad. 16. Zak. 8. 3.
f Yas. 35. 8. aur 52. 1. Nahúm 1. 15. Zak. 14. 21. Muk. 21. 27.
g 'Amús 9. 13.
h Yas. 30. 25.
i Zab. 46. 4. Hiz. 47. 1. Zak. 14. 8. Muk. 22. 1.
k Gin. 25. 1.
l Yas. 19. 1, wag.
m Yar. 49. 17. Hiz. 25. 12, 13. 'Amús 1. 11. 'Abad. 10.
n 'Amús 9. 15.
o Yas. 4. 4. Hiz. 48. 35. 17 áyat. Muk. 21. 3.

Peshtar MASÍH se, 710.

16 aur us ke dushmanon kí ghabráhaṭ kí khabar deke, 18 aur kháss rahmaton ká zikr karke use dilásá detá hai.

AFSOS mujh par! kyúnki merá aisá hál hai, jaisá ki tábistání mewa jam'a karne ke ba'd, aur angúron ke khosha toṛne ke píchhe hotá hai[a]: koí guchchha na milá jo kháne men áwe; anjír ká koí pahle paká húá phal nahín, jis ká merá jí mushtáq hai[b].

2 Díndár ádmí zamín par se játá rahá[c], aur koí Baní Ádam men rástbáz nahín: we sab ke sab ghát men baiṭhe hain ki khún karen: har koí jál bichhákar apne bháí ko phansátá hai[d].

3 ¶ Badí karne ke liye we háth-chálák hain; sardár ujrat mángtá hai[e], aur qází bhí wuhí cháhtá hai[f], aur baṛe ádmí apne dil kí bad-khwáhí záhir karte hain; aur isí tarah buráí ke liye bandish bándhte hain.

4 Wuh jo un men bihtar se bihtar hai, so sadá-guláb kí mánind hai[g]; aur jo baṛá hí rástbáz hai, so kánṭon kí ṭaṭṭí se tez hai: tere nigahbánon ká din, hán, tere intiqám ká din átá hai; ab un kí ghabráhaṭ hogí.

5 ¶ Tum kisí dost par i'atimád na karo[h]: ham-ráz ká bharosá na rakho; hán, tú apne munh ke darwáza apní hamkinár jorú hí ke sámhne band kar rakh.

6 Kyúnki beṭá apne báp ko be-'izzat kartá hai; aur beṭí apní má ko, aur bahú sás ke munh par chaṛhtí hai[i]; aur ádmí ke dushman us ke ghar hí ke log hain.

7 Lekin main KHUDÁWAND kí ráh dekhúngá[k], aur apne naját-denewále Khudá ká intizár karúngá; merá Khudá merí sunegá.

8 ¶ Ai mere dushmano, tum merí kharábí par shádmání mat karo[l]: kyúnki jab main girúngá, to uṭhúngá[m]; jab andhere men baiṭhúngá, to KHUDÁWAND mere liye núr hogá[n].

9 Main KHUDÁWAND ke qahr kí bardásht karúngá[o], kyúnki main ne us ká gunáh kiyá hai, yahán tak ki wuh mere liye hujjat sábit kare, aur mere liye infisál kare; wuh mujhe ujále men láwegá[p], aur main us kí rástbází ko dekhúngá.

10 Tab merá dushman us hálat

a Yas. 17. 6. aur 24. 13.
b Yas. 28. 4. Hós. 9. 10.
c Zab. 12. 1. aur 14. 1, 3. Yas. 57. 1.
d Hab. 1. 15.
e Hós. 4. 18.
f Yas. 1. 23. Mtk. 3. 11.
g 2 Sam. 23. 6, 7. Hiz. 2. 6. Dekho Yas. 55. 13.
h Yar. 9. 4.
i Hiz. 22. 7. Mat. 10. 21, 35, 36. Lúq. 12. 53. aur 21. 16. 2 Tim. 3. 2, 3.
k Yas. 8. 17.
l Amo. 24. 17. Nau. 4. 21.
m Zab. 37. 24 Amo. 24. 16.
n Zab. 27. 1.
o Nau. 3. 39.
p Zab. 37. 6.

ko dekhegá, aur wuh jo mujhe kahtí thí, ki KHUDÁWAND terá Khudá kahán hai[q], use sharmindagí gher legí[r]; merí ánkhen use dekhengí[s]; ab wuh galíon ke chikle kí mánind latáṛí jáegí[t].

11 Jis din ki terí díwáren uṭháí jáengí[u], us din wuh hukm dúr tak járí kiyá jáegá.

12 Usí din men we Asúr se Misr tak, aur Misr se nahr tak, aur samundar se samundar tak, aur kohistán se kohistán tak, tujh pás áwenge[x].

13 Báwujúd us ke yih sarzamín un ke sabab se jo us men baste hain wírán hogí, ki un ke kámon ke phal[y] bure hain.

14 ¶ Apní qaum ko, sonṭá pakaṛke, apne galla ko, jo terí mírás hai, aur ban men[z] alag Karmil ke bích rahá kartá hai, || chará: unhen Basan aur Jili'ád men ba dastúr i qadím charne de.

15 Jaisá un dinon men ki tú Misr kí sarzamín se niklá húá thá, main us ke mutábiq unhen apní 'ajáib qudraten dikhláúngá[a].

16 ¶ Gair qaumen use dekhengí, aur báwujúde apní sárí tawánái kí khijálat uṭháengí[b]; we apne munh par háth rakhenge[c], aur un ke kán bahre hojáenge.

17 We sámp kí tarah khák cháṭenge[d], aur zamín ke rengnewálon kí tarah we apne bilon men thartharáwenge[e]; we KHUDÁWAND hamáre Khudá ke pás ḍarte áwenge, hán, we tere sabab se hirásán honge[f].

18 Tujh sá Khudá kaun hai[g], jo badkárí ko mu'áf kartá hai[h], aur apní mírás ke báqí logon[i] ke gunáhon se guzartá hai? wuh apná gussa hamesha tak nahín rakh chhoṛtá hai[k], kyúnki wuh rahm karne se bahut khush hai.

19 Wuh phiregá; wuh ham par shafaqat karegá; wuhí hamáre gunáhon ko dabá degá; hán, tú un kí sárí khatáon ko samundar ke gahrápúe men ḍál degá.

20 Tú us sidq ko jis ká tú ne Ya'qúb se wa'da kiyá púrá karegá, aur Abirahám ko wuh mihrbání dikhláegá[l], jis kí bábat tú ne qadím zamána men hamáre bápdádon se qasam kháí thí[m].

Peshtar MASÍH se, 710.

q Zab. 42. 3, 10. aur 79. 10. aur 115. 2. Yóel 2. 17.
r Zab. 35. 26.
s Mtk. 4. 11.
t 2 Sam. 22. 43. Zak. 10. 5.
u Amós 9. 11, wag.
x Yas. 11. 16. aur 19. 23, wag. aur 27. 13. Hós. 11. 11.
y Yar. 21. 14. Mtk. 3. 12.
z Yas. 37. 24.
|| Yá, us kí ri'áyat kar. Zab. 28. 9. Mtk. 5. 4.
a Zab. 68. 22. aur 78. 12.
b Yas. 26. 11
c Aiy. 21. 5 aur 29. 9.
d Zab. 72. 9. Yas. 49. 23.
e Zab. 18. 45.
f Yar. 33. 9.
g Khur. 15. 11.
h Khur. 34. 6, 7. Yar. 50. 20.
i Mtk. 4. 7. aur 5 3, 7, 8.
k Zab. 103. 9. Yas. 57. 16. Yar. 3. 5.
l Lúq. 1. 72, 73.
m Zab. 105. 9, 10.

NAHU'M NABI' KI' KITA'B.

Peshtar MASI'H se, 713 ke qaríb.

I BA'B.

Ḳhudá kí hashmat kí bábat jaisí ki us mihrbání meṉ jo apne logon par kartá, aur us sakhtí meṉ bhí jo apne muḳhálifoṉ par kar dikhlátá hai, záhir húí.

NI'NAWAH[a] ká bojh. Ilqúshí Nahúm kí royá kí kitáb.

2 ḲHUDA'WAND gayúr[b] aur intiqám-kash Ḳhudá hai[c]; háṉ, ḲHUDA'WAND intiqám letá hai, aur qáhir hai; ḲHUDA'WAND apne dushmanoṉ se intiqám letá hai, aur apne dushmanoṉ ke liye qahr ko rakh chhoṛtá hai.

3 ḲHUDA'WAND gusse meṉ dhímá[d], aur zor meṉ tawáná hai[e], aur gunahgároṉ ko begunáh nahíṉ ṭhahráwegá; ḲHUDA'WAND kí ráh girdbád meṉ aur ándhí meṉ hai[f], aur badliáṉ us ke páṉwoṉ kí dhúl haiṉ.

4 Wuhí daryá ko ḍánṭtá hai, aur use sukhá detá hai[g], aur sárí nahroṉ ko ḳhushk kar ḍáltá hai; Basan[h] aur Karmil kumhláte haiṉ, aur Lubnán ke phúl murjháte haiṉ.

5 Us ke ḳhauf se paháṛ kámpte haiṉ[i], aur ṭíle pighal játe haiṉ[k], aur zamín ‖ us ke áge jalke ḳhák hogayí[l]; háṉ, dunyá, aur sab jo kuchh ki us meṉ hai.

6 Us ke qahr ke áge kaun khaṛá rah sake? aur us ke qahr i shadíd ke barábar kaun ṭhahar sake[m]? us ká qahr ág kí mánind ḍhálá játá hai[n], aur chaṭán us se ḍhái játí haiṉ.

7 ḲHUDA'WAND ḳhúb hai[o], aur bipat ke din ‖ ek hasín qil'a hai: wuh un ko jo us ká bharosá rakhte haiṉ pahchántá hai[p].

8 Lekin ab wuh us ke makán ko ek baṛí báṛh se nest o nábúd karegá[q], aur táríkí us ke dushmanoṉ ko ragedegí.

9 Tum ḲHUDA'WAND ke barḳhiláf hoke kaun mansúba bándhte ho[r]? wuh sáf nábúd kar ḍálegá[s]: bipat do bár nahíṉ uṭhegí.

10 Harchand we kánṭoṉ kí mánind[t] toṛe maroṛe gaye, aur apne nasha se mast haiṉ[u], lekin we súkhe púál kí tarah bilkull jaláe jáeṉge[x].

11 ‖ Ek sharír saláhkár tujh meṉ se niklá hai, jo ḲHUDA'WAND ke barḳhiláf hoke bure mansúba bándhtá hai[y].

12 ḲHUDA'WAND yúṉ farmátá hai, Agarchi we ásúda hoṉ, aur bahutere aise hoṉ, tis par bhí we káṭe jáeṉge[z], aur wuh játá rahegá[a]. Búwujúde ki maiṉ ne tujh ko dukh diyá, phir kabhí tujhe dukh na dúṉgá.

13 Aur ab maiṉ us ká júá terí gardan par se toṛ ḍálúṉgá[b], aur tere bandhanoṉ ko phoṛ ḍálúṉgá.

14 Lekin ḲHUDA'WAND tere haqq meṉ farmátá hai, ki tere nám ká aur koí boyá na jáegá; maiṉ tere butḳhána ke darmiyán khodí húí aur ḍhálí húí múratoṉ ko nest karúṉgá; maiṉ use terí qabr karúṉgá[c], kyúṉki tú nikammá hai.

15 Us ke páṉw paháṛoṉ par dekh le jo ḳhushḳhabarí látá hai[d], aur salámatí kí manádí kartá hai! ai Yahúdáh, tú apní muqaddas 'ídoṉ ko kiyá kar, apní nazreṉ jo tú ne mání haiṉ adá kar; kyúṉki is ke ba'd ‖ sharír tere darmiyán se nahíṉ guzregá[e]; wuh sáf káṭ ḍálá gayá[f].

II BA'B.

Haulnák aur zafar-yáb faujeṉ jo Ḳhudá kí taraf se bheji jake Ninawah par chaṛhái kartíṉ.

PARA'GANDA karnewálá[a] tere rúbarú chaṛh áyá hai: tú qil'a ko liye rah, ráh kí ḳhabardárí kar, apní kamar bándh, aur áp ko sáre zor se mazbút kar[b].

2 Kyúṉki ḲHUDA'WAND Ya'qúb kí buzurgí ko Isráel kí buzurgí kí mánind phir bahál karegá, agarchi ḳhálí karnewáloṉ ne unheṉ ḳhálí kiyá hai, aur us kí angúrí ḍáliáṉ toṛ ḍálí haiṉ[c].

3 Us ke pahlawánoṉ kí sipar surḳh kí gayí hai[d], jangí mard qirmizí se mulabbas húe haiṉ; gáṛiáṉ us kí taiyárí ke din meṉ ‖ jaltí mash'aloṉ se árásta haiṉ, aur sanaubar ke bhále hiláe játe haiṉ.

---

a Saf. 2. 13.
b Ḳhur. 20. 5. aur 34. 14. Ist. 4. 24. Yash. 24. 19.
c Ist. 32. 35. Zab. 94. 1. Yas. 59. 18.
d Ḳhur. 34. 6, 7. Naham. 9. 17. Zab. 103. 8. Yún. 4. 2.
e Ayy. 9. 4.
f Zab. 18. 7, waġ. aur 97. 2. Hab. 3. 5, 11, 12.
g Zab. 106. 9. Yas. 50. 2. Mat. 8. 26.
h Yas. 33. 9.
i Zab. 68. 8.
k Qúz. 5. 5. Zab. 97. 5. Mik. 1. 4.
‖ Yá, us ke huzúr meṉ uṭhtí hai.
l 2 Paṭ. 3. 10.
m Mal. 3. 2.
n Muk. 16. 1.
o 1 Tw. 16. 34. Zab. 100. 5. Yar. 33. 11. Nau. 3. 25.
‖ Yá, taqwiyat.
p Zab. 1. 6. 2 Tim. 2. 19.
q Dán. 9. 26. aur 11. 10, 22, 40.
r Zab. 2. 1.
s 1 Sam. 3. 12.
t 2 Sam. 23. 6, 7.
u Nahúm 3. 11.
x Mal. 4. 1.
‖ 'Ibrání meṉ, Bali'ál ká ek saláhkár.
y 2 Sal. 19. 22, 23.
z 2 Sal. 19. 35, 37.
a Yas. 8. 8. Dán. 11. 10.
b Yar. 2. 20. aur 30. 8.
c 2 Sal. 19. 37.
d Yas. 52. 7. Rúm. 10. 15.
‖ 'Ibrání meṉ, Bali'ál.
e 11, 12 áyateṉ.
f 14 áyat.
a Yar. 50. 23.
b Yar. 51. 11, 12. Nahúm 3. 14.
c Zab. 80. 12. Hús. 10. 1.
d Yas 63. 2, 3.
‖ Yá, ág kí sholakhi fúlád se.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

4 Bázároṉ meṉ gáṛíoṉ ká hujúm hogá, sháh-ráhoṉ ke darmiyán we dhakkam dhakká dengí; we mash'aloṉ kí sí nazar áwengí, we bijlí kí sí dauṛengí.

5 Wuh apne pahlawánoṉ ko yád farmáwegá: we chalte húe ṭakkar kháenge; we us kí díwár par chaṛhte húe jaldí karenge, aur ‖ aṛtalá taiyár kiyá jáegá.

6 Nahroṉ ke darwáza khul jáenge, aur qasr gudáz hojáegá.

7 Aur muqarrar hai, ki wuh nangí kí jáegí, háṉ, use lejáenge; aur us kí launḍíáṉ kabútaroṉ kí mánind[e] guṭaktí húí mátam karengí, aur chátí píṭengí.

8 Nínawah to qadím ul aiyám se táláb ke mánind hai, taubhí we bhágc chalo játe haiṉ. We pukárenge, ki Khaṛá ho, khaṛá ho; par koí munh nahíṉ pheregá.

9 Chándí ko lúṭo, aur sone ko lúṭo; kyúṉki us ko sáre nafís asbáb kí kasrat aur zínat kí kuchh intihá nahíṉ hai.

10 Wuh khálí, aur súná, aur wírán húá hai; aur dil pighaltá hai[f], aur ghuṭne thartharáte haiṉ[g], aur har ek kí kamar meṉ shiddat se dard hai[h], aur in sabhoṉ ká chihra siyáh hotá hai[i].

11 Sher i babaroṉ ká gár, aur sher i babaroṉ ke bachchoṉ kí khurák páne kí jagah kaháṉ hai[k], ki jis meṉ sher i babar, aur sherní, aur sher i babar ke bachcha phirte the, aur un ko kisí ne nahíṉ ḍaráyá?

12 Sher i babar apne bachchoṉ kí khurák ke muwáfiq pháṛtá thá, aur apní sherníoṉ ke liye galá ghouṭtá thá, aur apní mándoṉ ko shikár se, aur gároṉ ko pháṛe húoṉ se bhartá thá.

13 Rabb ul afwáj farmátá hai, ki Dekh, maiṉ terá mukhálif húṉ[l], aur maiṉ us kí gáṛíoṉ ko jalá dúngá, ki dhuṉwáṉ hoke uṛeṉ, aur talwár tere jawán sher i babaroṉ ko khá jáegí, aur maiṉ terá nakhchír zamín par se miṭá ḍálúṉgá, aur tere elchíoṉ kí áwáz phir suní na jáegí[m].

III BAB.

Nínawah kí haulnák tabáhí.

KHUNREZ shahr[a] par wáwailá! wuh jhúṭh aur lúṭ se bilkull bhará hai; lúṭ ká mál us se judá nahíṉ kiyá játá.

2 Koṛe kí áwáz, aur pahiyoṉ kí khaṛkhaṛáhaṭ, aur ghoṛoṉ kí lambíoṉ ká shor, aur dauṛnewálí gáṛíoṉ kí sadá hai[b].

3 Ghuṛ-chaṛhoṉ ká sawár hojáná, aur talwároṉ kí chamak, aur bhálon kí jhalak hotí, aur maqtúloṉ ká ḍher, aur láshoṉ ká túda hai; un kí láshoṉ kí intihá nahíṉ; we láshoṉ par chalne meṉ ṭhokar kháte haiṉ.

4 Us khúbsúrat jádú-angez fáhisha kí zinákáríoṉ kí kasrat se yih hotá hai[c], ki wuh qaumoṉ ko apní zinákáríoṉ se, aur gharánoṉ ko apní jádúgaríoṉ se bech ḍáltí thí.

5 Rabb ul afwáj farmátá hai, ki Dekh, maiṉ terá mukhálif húṉ[d], aur tere dámanoṉ ko uṭháke tere munh par phenk ḍálúṉgá[e], aur qaumoṉ ko terí barahnagí[f], aur mamlukatoṉ ko terí ruswáí dikhláúṉgá.

6 Aur maiṉ makrúh gandagíáṉ tujh par ḍálúṉgá, aur tujhe zalíl kar dúngá[g], háṉ, tujhe angushtnumá karúṉgá[h].

7 Aur aisá hogá, ki har ek jo tujh par nigáh karegá, tujh se bhágegá[i], aur kahegá, ki Nínawah wírán húí hai; us par kaun roegá[k]? maiṉ tere liye tasallí denewále kaháṉ se ḍhúnḍh láúṉ?

8 Kyá tú No-Amún[l] se bhalá hai[m], jo nadíoṉ ke darmiyán basá thá, aur pání us kí cháróṉ taraf thá, jis kí shahrpanáh samundar thí, aur jis kí díwár daryá húí?

9 Kúsh aur Misr apní apní beshumár faujoṉ ke sáth us ká zor the; Fút aur Lúbim tere madadkarnewále the.

10 Tis par bhí wuh giriftár húí, aur asír hoke gayí; us ke bachcha us ke sab galíoṉ ke síre par[n] paṭak ḍále gaye[o]: aur unhoṉ ne us ke 'izzatdároṉ ke qur'a ḍále[p], aur us ke sáre buzurg zanjíroṉ se jakṛe gaye.

11 Tú bhí matwálí hogí[q]: tú áp ko chhipáegí, tú bhí dushman ke áge se panáh ḍhúnḍhegí.

12 Tere sáre qil'a aise honge jaise anjír ke daraḳht jin par pahle pake húe phal lage haiṉ[r]; ki agar

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

‖ Yá, fasíl.
[e] Yas 38. 14. aur 59. 11.
[f] Yas. 13. 7, 8.
[g] Dán 5. 6.
[h] Yar. 30. 6.
[i] Yúel 2. 6.
[k] Ayy. 4. 10, 11. Hiz 19. 2, —7.
[l] Hiz. 29. 3. aur 38. 3. aur 39 1. Nahúm 3. 5.
[m] 2 Sal. 18. 17, 19. aur 19. 9, 23.
[a] Hiz. 22. 2, 3. aur 24. 6, 9. Hab. 2. 12.
[b] Yar. 47. 3.
[c] Yas. 47. 9, 12. Muk. 18. 2, 3.
[d] Nahúm 2. 13.
[e] Yas. 47. 2, 3. Yar. 13. 22, 26. Hiz. 16. 37. Mik. 1. 11.
[f] Hab. 2. 16.
[g] Mal. 2. 9.
[h] 'Ibrán. 10. 33.
[i] Muk. 18. 10.
[k] Yar. 15. 5.
[l] Yar. 46. 25, 26. Hiz. 30. 14, —16.
[m] 'Amús 6. 2.
[n] Nah. 2. 19.
[o] Zab. 137. 9. Yas. 13. 16. Hús. 13. 16.
[p] Yúel 3. 3. 'Abad. 11.
[q] Yar. 25. 17, 27. Nahúm 1. 10.
[r] Mak. 6. 13.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

we hiláe jáeṉ, to we khánewále ke muṉh meṉ gir paṛeṉge.

13 Dekh, tere log, jo tere darmiyán haiṉ, so 'auratеṉ haiṉ[s]; terí mamlukat ke darwáza tere dushmanoṉ ke muṉh par khule paṛe raheṉge; ág tere aṛbangoṉ ko khá jáegí[t].

14 Tú us waqt ke liye jab tú gherí jáwe pání bhar, aur apne qil'oṉ ko mazbút kar[u]; chihle meṉ utar, aur gáre ko sán, aur pajáwa ko durust kar.

15 Waháṉ ág tujhe khá jáegí; talwár tujhe káṭ ḍálegí; ṭiḍḍí kí tarah tujhe khá jáegí[x]; agarchi tú apne taíṉ kamalá kí mánind firáwán kare, aur ṭiḍḍí kí tarah áp ko bahut kare.

16 Tú ne apne saudágaroṉ ko firáwán kiyá ki we ásmán ke sitároṉ se ziyáda húe; ṭiḍḍíáṉ ‖ kharáb kar detíṉ, aur uṛ játí haiṉ.

17 Tere tájdár ṭiḍḍíoṉ ke se haiṉ[y], aur tere sardár baṛe phangoṉ ke se, jo sardí ke waqt báṛoṉ ke andar rahte haiṉ, aur jab áftáb nikaltá hai, to bhág játe, aur un ká makán ma'lúm nahíṉ hotá ki kaháṉ hai.

18 Ai Asúr ke bádsháh[z], tere gaṛariye sote haiṉ[a]; tere jawán mard leṭ gaye haiṉ; tere ri'áyá paháṛoṉ par parágandа húe haiṉ[b], aur koí nahíṉ hai, jo un ko ikaṭṭhe kare.

19 Terí shikastagí ká darmán nahíṉ hai, terá zakhm kárí hai[c]: sab jo terí shuhrat suneṉge tujh par tálí bajáweṉge[d]; kyúṉki kaun hai jise tú ne apní sharárat se bár bár nahíṉ satáyá?

s Yar. 50. 37. aur 51. 30.
t Zab. 147. 13. Yar. 51. 30.
u Nahúm 2. 1.
x Yúel 1. 4.
‖ Yá, phail játí haiṉ.
y Muk. 9. 7.
z Yar. 50. 18. Hiz. 31. 3, wag.
a Khur. 15. 16. Zab. 76. 6.
b 1 Sal. 22. 17.
c Mík. 1. 9.
d Nau. 2. 15. Saf. 2. 15. Dekho Yas. 14. 8, wag.

HABAQQU'Q NABI' KI' KITA'B.

626 ke qaríb.

I BA'B.

1 Habaqqúq par, jis waqt us badkárí ke sabab jo tamám sarzamín meṉ phailí thí nála kartá thá, 5 yih záhir kiyá játá hai, ki Kasdí áke haulnák waz'a se intiqám lenge. 12 Is par nabí shikáyat kartá ki intiqám-lenewále Isráelíoṉ se bhí badtar haiṉ.

WUH bojh jo Habaqqúq Nabí ne dekhá.

2 Ai KHUDÁWAND, maiṉ kab tak nála karúṉ, aur tú na sunegá[a]? zulm ke sabab maiṉ tere áge chilláúṉ, aur tú na bacháwegá?

3 Tú kyúṉ mujhe badkáríáṉ dikhátá, aur zor zulm ko mere áge numáyán kartá hai? kyúṉki zulm aur sitam mere áge haiṉ: we log maujúd haiṉ, jo fitna-angezí aur fasád karte haiṉ.

4 Is liye sharí'at ḍhílí hogayí, aur 'adálat kabhí pesh nahíṉ játí: kyúṉki sharír rástkároṉ ko gher lete haiṉ[b]; is sabab jhúṭhí 'adálat ho rahí hai.

5 ¶ Ġair qaumoṉ ke darmiyán dekho, aur gaur karo, aur niháyat ta'ajjub karo: is liye ki maiṉ tumháre aiyám meṉ ek kám kartá húṉ, jis ká bayán harchand ki maiṉ tum se karúṉ, tum hargiz báwar na karoge[c].

6 Kyúṉki dekho, maiṉ ‖ Kasdíoṉ ko chaṛhá láúṉgá; we talkh-rú aur tez-mizáj qaum haiṉ[d], jo zamín ke wasí' mulkoṉ meṉ ghuske guzar játe, tá ki un ábád makánoṉ ko jo un ke nahíṉ haiṉ chhín lewеṉ.

7 We daráne aur haibatnák haiṉ; un kí 'adálat aur un kí shaukat un hí se záhir hai.

8 Un ke ghoṛe chítoṉ se bhí tezqadam haiṉ, aur we un bheṛiyoṉ se bhí jo shám ko nikalte[e] ziyáda qahrnák haiṉ: aur un ke sawár phaile húe áweṉge, haṉ, un ke we sawár jo dúr se chale áte haiṉ; we 'uqáb ke mánind[f], jo apní khurák par jhapaṭṭá hai, parwáz kareṉge.

9 We lúṭne ko sab ke sab áweṉge; un ke chihra púrab kí hawá ke mánind suṛukeṉge, aur we asíroṉ ko ret ke dánoṉ kí mánind jam'a kareṉge.

10 We bádsháhoṉ ko ṭhaṭṭhoṉ meṉ uṛáeṉge, aur sháhzáda un ke áge maskhara hoṉge; aur we har ek qil'a ko dekhke haṉsí kareṉge; we dhúl se damdama bándhkar use le leṉge.

11 Tab us kí tabí'at aur hí ho-

a Nau. 3. 8.
b Aiy. 21. 7. Zab. 94. 3, wag. Yar. 12. 1.
c Yas. 29. 14. A'am. 13. 41.
‖ Púrí húí, 2 Taw. 36. 6.
d Ist. 28. 49, 50. Yar. 5. 15.
e Yar. 5. 6. Saf. 3. 3.
f Yar. 4. 13.

Peshtar MASÍH se, 626 ke qaríb.

jáegí; aur wuh guzar jáegá, aur gunáh karegá, aisá gumán karke ki yih merí qúwat mere ma'búd kí taraf se hai [g].

12 ¶ Ai mere KHUDÁWAND Khudá, ai mere Quddús, kyá tú azal se nahín hai [h]? ham nahín marenge. Ai KHUDÁWAND, tú ne unhen 'adálat ke liye thahráyá hai [i]; aur ‖ ai Khudá e Qádir, tú ne un ko sarzanish ke liye muqarrar kiyá hai.

13 Terí ánkhen aisí pák hain, ki tú badí ko dekh nahín saktá [k], aur tú sharárat par nigáh kar nahín saktá hai: phir káhe ko in gháratgaron par nazar kartá hai [l], aur jis waqt sharír us ádmí ko jo us se rástbáz hai nigal játá hai tab tú kis liye chupká rahtá hai?

14 Aur baní Ádam ko samundar kí machhlíán banátá hai, aur zamín ke kíre makoron kí mánind kartá hai, jin ká koí insáf karnewálá nahín.

15 We un sabhon ko bansí se uthá lete hain, aur apne jál men phansáte hain [m], aur mahá-jál men jam'a karte hain: is liye we shádmán aur khushwaqt hain.

16 Is liye we apne jál ke áge qurbáníán guzránte hain, aur apne mahá-jál par lubán jaláte hain [n]; kyúnki un ke wasíle se un ká bakhra lazíz hai, aur un kí ‖ khurák firáwán hai.

17 Kyá is liye we apne jál ko khálí karenge, aur qaumon ko har waqt qatl karte húe báz na áwenge?

II BÁB.

1 *Nabí, jawáb iláhí kí ráh dekhte hí, yih ilhám pátá, ki intizár karnewále ko farz hai ki ímán láke muntazir rahe.* 5 *Áfaten jo Kasdíon par áwengí un ke hausilamandí,* 9 *aur lálach,* 12 *aur be-rahmí,* 15 *aur mastí,* 18 *aur butparastí ke sabab.*

MAIN apní dídgáh par khará húngá [a], aur burj par apne liye jagah thahráúngá, aur muntazir rahúngá, ki dekhún wuh mujhe kyá kahegá [b], aur main kyá jawáb dúngá jis waqt mujh par hujjat sábit howe.

2 Tab KHUDÁWAND ne mujhe jawáb diyá, aur kahá, ki Mukáshafa ko likh [c], aur lauhon par sáf tahrír kar, ki wuh jo use parhe so daure.

3 Kyúnki yih mukáshafa hanoz ek muqarrarí waqt ke liye hai [d], magar ákhir ko yih bolegá, aur jhúth na kahegá: agarchi wuh derí kare, taubhí us ká muntazir rah, ki wuh yaqínan áegá, yih dirang na karegá [e].

4 Dekh magrúr ko! us ká dil us men rást nahín hai: par sádiq apne ímán se jíegá [f].

5 ¶ Hán, azbaski wuh mai píke gunahgár hotá, wuh mutakabbir hai; wuh apne ghar men nahín rahtá; wuh pátál aur maut kí mánind apní tamanná barhátá hai [g]; balki sárí qaumon ko apne pás jam'a kartá hai, aur sárí khilqat ko apne nazdík faráham kartá hai.

6 Kyá sab ko sab us kí bábat masal na láwenge [h], aur tahqír se ta'nazaní na karenge, aur na kahenge, ki Us par wáwailá hai jo us mál se, jo ki us ká nahín hai, taraqqí kartá hai! kab tak? aur us par, jo apne úpar balutse girau ládtá hai!

7 Kyá we jo tujhe kátenge achának na uthenge, aur we jo tujhe satáwenge bedár na honge, aur tú un ke liye lút hogá?

8 Isliye ki tú ne bahut sí qaumon ko lút liyá hai, logon ke sáre bache húe tujhe lút lenge [i]: kyúnki tú ne logon ká khún kiyá, aur sarzamín, aur shahr, aur us ke sáre báshindon par zulm kiyá [k].

9 ¶ Us par wáwailá, jo apne ghar ke liye ná-haqq fáida uthátá hai [l], táki apne áshiyána ko bulandí par banáwe [m], aur musíbat ke galaba se riháí páwe.

10 Tú ne bahutere logon ko kátke apne ghar áne ke liye sharm hásil kiyá, aur apní ján ká gunahgár húá.

11 Kyúnki patthar jo díwár men hai chilláegá, aur ínt shahtír ke darmiyán us ko jawáb degí.

12 ¶ Us par wáwailá, jo khúnrezí se gánw ko biná kartá hai [n], aur sharárat se shahr ko ta'mír kartá hai.

13 Dekho, kyá yih hál RABB ul afwáj KHUDÁWAND kí taraf se nahín hai, ki log ág hí ke liye mihnat mashaqqat karen, aur qaumen batálat ke liye apne taín thakáwen [o].

14 Kyúnki jis tarah pání se samundar bhará húá hai, usí tarah

g Dán. 5. 4.
h Zab. 90. 2. aur 93. 2. Nau. 5. 19.
i 2 Sal. 19. 25. Zab. 17. 13. Yas. 10. 5, 6, 7. Hiz. 30. 25.
‖ 'Ibrání men, Ai Chatán.
Ist. 32. 4.
k Zab. 5. 5.
l Yar. 12. 1.
m Yar. 16. 16. 'Amús 4. 2.
n Ist. 8. 17. Yas. 10. 13. aur 37. 24, 25.
‖ Yá, giza chárb hai.
a Yas. 21. 8, 11.
b Yas. 85. 8.
c Yas. 8. 1. aur 30. 8.
d Dán. 10. 14. aur 11. 27, 35.
e 'Ibrán. 10. 37.
f Yúh. 3. 36. Rúm. 1. 17. Gal. 3. 11. 'Ibrán. 10. 38.
g Ams. 27. 20. aur 30. 16.
h Mík. 2. 4.
i Yas. 33. 1.
k 17 áyat.
l Yar. 22. 13.
m Yar. 49. 16. 'Abad. 4.
n Yar. 22. 13. Hiz. 24. 9. Mík. 3. 10. Nahúm 3. 1.
o Yar. 51. 58.

Peshtar MASÍH se, 626 ke qaríb.

zamín KHUDÁWAND ke jalál kí shinásáí se ma'múr hogí[p].

15 ¶ Us par wáwailá hai jo apne hamsáya ko mai pilátá hai, aur us ke munh men apná mashkíza lagákar use matwálá kartá hai[q], táki tú us ká satr dekhe[r].

16 Tú 'izzat ke 'iwaz ruswáí se bhar gayá hai; tú bhí pí[s], aur terí khalrí beparda ho jáe: KHUDÁWAND ke dahne háth ká piyála chau-pher jáke tujh tak pahunchegá, aur terí shaukat par sharmindagí kí qai paregí.

17 Kyúnki wuh zor zulm jo Lubnán par húe tujhe gher lenge, jis tarah se darindon ká shikár karná unhen darátá hai; kyúnki tú ne ádmíon kí khúnrezí kí, aur sarzamín, aur shahr, aur us ke sáre báshindon par zulm kiyá[t].

18 ¶ Taráshí húí múrat se kyá hásil[u], ki us ke banánewále ne use khodke banáyá hai? dhálí húí múrat, aur jhúthon ke sikhlánewále[x] se kyá fáida, jo kám ká banánewálá us par bharosá rakhtá hai; ki gúnge buton[y] ko banátá hai?

19 Us par wáwailá hai, jo lakrí se kahe, ki Jág; aur be-zubán patthar se, ki Uth, wuh sikhláwe! Dekho, us par sone rúpe ká mulamma' hai, aur us ke bích men mutlaqan dam nahín[z].

20 Magar KHUDÁWAND apne muqaddas haikal men hai[a]: sárí zamín us ke áge khámosh ho rahe[b].

III BÁB.

1 Habaqquq du'á mángte waqt Khudá kí hashmat ke sabab kámptá hai. 17 I'atiqád jo us ke ímán men ámez thá.

HABAQQUQ nabí kí du'á, ‖nauha ke sur par[a].

2 Ai KHUDÁWAND, main ne terí shuhrat suní, aur dar gayá: ai KHUDÁWAND, tú barson ke darmiyán apne kám ko jilá[b], barson ke darmiyán use ma'lúm kará: qahr men rahm ko yád kar.

3 Khudá ‖Taiman se, aur Quddús i Wahíd koh i Fárán se áyá[c]. Siláh. Us kí shaukat se ásmán chhip gayá, aur zamín us kí hamd se ma'múr húí.

4 Us kí jagmagúhat núr kí mánind thí; us ke háth se kiranen niklín: par wahán bhí us kí qudrat dar-parda thí.

5 Marí us ke áge chalí[d]; aur us ke qadamon par átashín wabá rawána húí[e].

6 Wuh khará húá, aur us ne zamín ko ‖larzá diyá; us ne nigáh kí, aur qaumon ko parágauda kar diyá; aur qadím pahár[f] reza reza hogaye, aur purání paháríán us ke áge dhas gayín[g]: us kí qadím ráhen yihí hain.

7 Main ne dekhá ki Kúshán ke khaimon par bipat thí, aur zamín i Midyán ke parda kámp játe the.

8 Kyá tú nadíon se bezár thá, ai KHUDÁWAND? kyá daryáon par terá qahr thá? kyá samundar par terá gazab thá, ki tú apne ghoron par, aur naját kí gáríon par sawár húá[h]?

9 Kamán terí bilkull nangí kí gayí, jaisá ki tú ne farmáyá; hán, qaumon ke sáth qasam kí. Siláh. Tú ne zamín ko chírke use nadíán kar diyá[i].

10 Pahároṇ ne tujhe dekhá, aur kámp gaye[k]; pání kí bárh bahke guzar gayí; gahráo ne apní áwáz buland kí, aur apne háth úpar ko uthác[l].

11 Súraj aur chánd apne apne makán men thahar gaye[m], tere tíron kí roshní ke bá'is jo ure, aur tere bhále kí chamkáhat ke sabab[n].

12 Tú qahr ke sáth zamín par sair kar gayá; tú ne niháyat gusse hoke qaumon ko raund dálá hai[o].

13 Tú apne logon ko naját dene ke liye, hán, apne masíh ko naját dene ke liye nikal chalá; tú bunyád ko gardan tak nangá kar deke, sharír ke ghar ke sir ko kuchal dáltá hai[p]. Siláh.

14 Tú ne us ke gánwon ke sardár ko usí kí láthíon se már dálá; we mujhe parágauda karne ko girdbád kí tarah nikal áe; un ká fakhr yih thá, ki miskínon ko ham chupke nigal jáwen.

15 Tú apne ghoron ke sáth samundar se, hán, bare pání ke dheu ke darmiyán se guzar gayá[q].

16 Is ke sunte hí merá pet kámpá[r]; us áwáz se mere honth hilne lage: saráhat merí haddíon men paith gayí; main apne men kámpne lagá, táki main musíbat ke din árám páún, jab wuh logon par hamla karne áwegá; wuh apní faujon ke sáth un par charh áwegá.

p Yas. 11. 9.
q Hús. 7. 5.
r Paid. 9. 22.
s Yar. 25. 26, 27. aur 51. 57.
t 8 áyat.
u Yas. 44. 9, 10. aur 46. 2.
x Yar. 10. 8, 14. Zak. 10. 2.
y Zab. 115. 5. 1 Qur. 12. 2
z Zab. 135. 17.
a Zab. 11. 4.
b Saf. 1. 7. Zak. 2. 13.
‖ 'Ibrání men, Shigyonot par.
a Zab. 7, ká sarnáma.
b Zab. 85. 6.
‖ Yá, takhkhin se.
c Ist. 33. 2. Qáz. 5. 4. Zab. 68. 7.
d Nahúm 1. 3.
e Ist. 32. 24.
Zab. 18. 8.
‖ Yá, nápá
f Paid. 49. 26.
g Nahúm 1. 5.
h Ist. 33. 26, 27. Zab. 68. 4. aur 104. 3. 15 áyat
i Zab. 78. 15, 16. aur 105. 41.
k Khur. 19. 16, 18. Qáz. 5. 4, 5 Zab. 68. 8. aur 77. 18. aur 114. 4.
l Khur. 14 22. Yash. 3. 16.
m Yash. 10. 12, 13
n Yash. 10. 11. Zab. 18. 14 aur 77. 17, 18.
o Yar. 51. 33. 'Amús 1. 3 Mík. 4. 13.
p Yash 10. 24. aur 11. 8, 12. Zab. 68. 21.
q Zab. 77. 19. 8 áyat.
r Zab. 119. 120. Yar. 23. 9.

Peshtar MASÍH se, 626 ke qaríb.

17 ¶ Harchand ki anjír ká daraḳht na phúle, aur tákoṉ meṉ mewa na lageṉ, aur zaitúnoṉ ke liye jo mihnat húí lá-hásil ho, aur khetoṉ meṉ kuchh anáj paidá na ho, aur galla bheṛsále meṉ káṭ ḍálá jáwe, aur gáe bail thán meṉ na raheṉ;

18 Tis par bhí[s] maiṉ ḴHUDÁWAND kí yád meṉ ḳhushí karúṉgá[t]; maiṉ apní naját ke Ḳhudá ke sabab ḳhushwaqt hoúṉgá.

19 ḴHUDÁWAND Ḳhudá merí qúwat hai[u], aur wuh mujhe hirní ke se páṉw degá[x], aur mujhe mere únche makánoṉ par[y] sair karwáegá. Sardár muganní ke liye ‖ merí bínoṉ ke sáth.

[s] Aíy. 13. 15. [t] Yas. 41. 16. aur 61. 10. [u] Zab. 27. 1. [x] 2 Sam. 22. 34. Zab. 18. 33. [y] Ist. 32. 13. aur 33. 29. ‖ 'Ibrání meṉ, Najíndt: Dekho Zab. 4, ká sarnáma.

SAFANIYAH NABI' KI' KITA'B.

630 ke qaríb.

I BAB.

Bábat ek baṛí áfat kí jise Ḳhudá ne Yahúdáh ke chand gunáhoṉ ke sabab se us par bhejí thí.

YAHUDAH ke bádsháh Yúsiyáh bin Amún ke aiyám meṉ, ḴHUDÁWAND ká kalám, jo Safaniyáh bin Kúshí, bin Jadaliyáh, bin Amariyáh, bin Hizqiyáh ko pahunchá.

2 Maiṉ zamín kí sath par se sab ko sab ko bilkull nest karúṉgá, ḴHUDÁWAND farmátá hai.

3 Maiṉ insán ko aur haiwán ko nest karúṉgá[a]; hawá ke parindoṉ ko, aur samundar kí machhlíoṉ ko, aur sharíroṉ ke sáth ṭhokar khiláneweále[b] butoṉ ko nest karúṉgá, aur insán ko zamín par se káṭ ḍálúṉgá, ḴHUDÁWAND farmátá hai.

4 Maiṉ Yahúdáh par, aur Yarúsalam ke sáre báshindoṉ par apná háth chaláúṉgá, aur is makán meṉ se Ba'al ke báqí logoṉ ko[c], aur Kamárim ke nám ko káhinoṉ ke sáth nest karúṉgá[d];

5 Aur un ko bhí, jo koṭhoṉ par chaṛhke ásmán ke lashkar ko pújte haiṉ[e]; aur un ko, jo sijda karke[f] ḴHUDÁWAND kí qasam kháte haiṉ[g], aur Malkám kí saugand karte haiṉ[h];

6 Aur un ko bhí, jo ḴHUDÁWAND se bargashta húe haiṉ[i]; aur unheṉ, jo ḴHUDÁWAND ko nahíṉ ḍhúṉḍhte[k], aur us ke tálib nahíṉ hote.

7 Tum Ḳhudáwand YAHOWAH ke huzúr chupke raho[l]; kyúṉki ḴHUDÁWAND ká din nazdík hai[m]; is liye ki ḴHUDÁWAND ne zabíha kí taiyárí kí hai[n], aur jinheṉ us ne buláyá unheṉ maḳhsús kiyá hai.

8 Aur ḴHUDÁWAND ke zabíha ke din meṉ aisá hogá, ki maiṉ amíroṉ ko[o], aur bádsháh-zádoṉ ko, aur un sabhoṉ ko, jitne ki ajnabí poshák pahinte haiṉ, sazá dúṉgá.

9 Maiṉ usí din meṉ un sabhoṉ ko, ki jitne ástána par uchhalte haiṉ, aur apne áqá ke gharoṉ ko lúṭ aur makr se bharte haiṉ, sazá dúṉgá.

10 Aur usí din meṉ aisá hogá, ḴHUDÁWAND farmátá hai, ki Machhlí-pháṭak[p] se nála kí áwáz, aur dúsre pháṭak se mátam kí, aur ṭíloṉ par se baṛí khaṛkhaṛáhaṭ kí sadá uṭhegí.

11 Ai Maktis ke rahnewálo, tum mátam karo[q]; kyúṉki ‖ sáre baipárí máre gaye; we jo chándí ke uṭhánewále haiṉ, so kaṭe gaye.

12 Aur us waqt yúṉ hogá, ki maiṉ chirág leke Yarúsalam meṉ talásh karúṉgá, aur jitne apne talchhaṭ par jam gaye haiṉ[r], aur apne dil meṉ kahte haiṉ, ki ḴHUDÁWAND na bhalá karegá, na burá karegá[s], un ko sazá dúṉgá.

13 Tab un ke mál o asbáb lúṭe jáeṉge, aur un ke ghar ujaṛ jáeṉge; we gharoṉ ko banáweṉge, par un meṉ búd o básh nahíṉ kareṉge[t]; aur tákistán lagáweṉge, aur un kí mai nahíṉ píeṉge[u].

14 ḴHUDÁWAND ká baṛá din qaríb hai, háṉ, nazdík hai[x], aur baṛí jaldí kartá: háṉ, ḴHUDÁWAND ke din kí áwáz hotí hai: waháṉ zabardast ádmí phúṭke roegá.

[a] Hús. 4. 3. [b] Hiz. 7. 19. aur 14. 3, 4, 7. Mat. 13. 41. [c] Pürí báí, 624 ke qaríb. 2 Sal 23. 4, 5. [d] Hús. 10. 5. [e] 2 Sal. 23. 12. Yar. 19. 13. [f] 1 Sal 18. 21. 2 Sal. 17. 33, 41. [g] Yas. 48. 1. Hús 4. 15. [h] Yash. 23. 7. 1 Sal. 11. 33. [i] Yas. 1. 4. Yar. 2. 13, 17. aur 15. 6. [k] Hús. 7. 7. [l] Hab. 2. 20. Zak. 2. 13. [m] Yas. 13. 6. [n] Yas. 34. 6. Yar. 46. 10. Hiz. 39. 17. Mukh. 19. 17. [o] Yar. 39. 6. [p] 2 Taw. 33. 14. [q] Ya'q. 5. 1. ‖ Yá, Kan'án ke sab log. [r] Yar. 48. 11. 'Amús 6. 1. [s] Zab. 94. 7. [t] Ist. 28. 30, 39. 'Amús 5. 11. [u] Mík. 6. 15. [x] Yúel 2. 1, 11.

Peshtar MASÍH se, 630 ke qaríb.

15 Wuh din qahr ká din hai[y], dukh aur ranj ká din, wíráni aur kharábí ká din, táríkí aur tabáhí ká din, abr aur tíragí ká din,
16 Hasín shahron kí barbádí par aur únche burjon kí kharábí par narsinge aur naqqáre ká din[z].
17 Main insán par musíbat dálúngá, yahán tak, ki we andhon ke mánind chalenge[a], is liye ki we KHUDÁWAND ke gunahgár húe; un ká khún dhúl kí tarah undelá jáegá[b], aur un ká gosht gúh kí mánind[c].
18 KHUDÁWAND ke qahr ke din men na un kí chándí na un ká soná un ko bachá sakegá[d]; par sárí zamín ko us kí gairat kí ág khá jáegí[e]; kyúnki wuh ek lakht zamín ke sáre báshindon ko tamám kar dálegá[f].

II BÁB.

1 Nabí logon ko nasíhat kartá ki we tauba karen. 4 Bábat us áfat kí jo Filistíon par, 8 aur Moáb aur 'Ammún par, 12 aur Kúsh aur Asúr par áyá cháhtí thí.

TU' apne taín ‖jhuká, aur áp jhuk já, ai ná-pasand qaum,
2 Us se áge ki taqdír iláhí jane, us se peshtar ki wuh din bhus kí mánind[a] játá rahe, us se áge ki KHUDÁWAND ká qahr i shadíd[b] tujh par názil howe, us se peshtar ki KHUDÁWAND ke gazab ká din tujh par á pahunche.
3 Ai zamín ke sáre halím logo[c], jo us ke hukm ke mutábiq chalte ho, tum KHUDÁWAND ko dhúndho[d]; rástbází ko dhúndho, farotaní kí talásh karo; sháyad ki tum KHUDÁWAND ke gazab ke din chhipáe jáo[e].
4 ¶ Kyúnki 'Azah tark kí gayí, aur Asqalún ek wíráni hogí[f]: aur Ashdúd jo hai we din ke do pahar[g] ko use nikál denge, aur 'Aqrún jar se ukhári jáegí.
5 Samundar ke sáhil ke rahnewálon par[h], Karetíon kí qaum par, wáwailá hai! KHUDÁWAND ká kalám tumháre barkhiláf hai, ai Kan'án[i], Filistíon kí sarzamín; main tujhe nest o nábúd karúngá, yahán tak ki koí basnewálá na rahe.
6 Aur samundar ke sáhil charágáhon, aur garariyon ke jhompron, aur gallon ke khánon ke liye honge[k].
7 Aur wuhí nawáhí Yahúdáh ke gharáne ke báqí logon[l] ke liye hogí; we us men charáyá karenge; we shám ke waqt Asqalún ke makánon men let rahenge; kyúnki KHUDÁWAND un ká Khudá un par nazar karegá[m], aur un kí asírí ko mubaddal karegá[n].
8 ¶ Main ne Moáb kí malámat[o] aur baní 'Ammún kí gálíán suníu[p], ki unhon ne merí qaum ko malámat kí, aur un kí sarhaddon par apne ko sarfaráz kiyá hai[q].
9 Is liye RABB ul afwáj Isráel ke Khudá ne apní hayát kí qasam khákar farmáyá hai, Yaqínan Moáb[r] Sadúm kí mánind hogá, aur baní 'Ammún[s] 'Amúrah kí mánind, balki aisí sarzamín honge jahán bichhúte ugte, aur namaksár hain, aur hamesha kí wíráni baní rahtí[t]; mere logon ke bache húe[u] unhen lútenge, aur merí qaum ke báqí log un ke málik honge.
10 Yih un kí magrúri ká badlá hogá[x]; kyúnki unhon ne RABB ul afwáj ke logon kí malámat kí hai, aur un ke barkhiláf apne ko buland kiyá hai.
11 KHUDÁWAND un ke liye haibatnák hogá, aur zamín ke sáre ma'búdon ko ‖aisá karegá, ki we ghul jáenge, aur har koí apní apní jagah men, hán, qaumon ke sáre jazáir[y] us kí parastish karenge[z].
12 ¶ Tum bhí, ai Kúsh ke rahnewálo[a], merí talwár[b] se máre jáoge.
13 Aur wuh uttar par apná háth chaláegá, aur Asúr ko kharáb karegá[c], aur Nínawah ko wírán aur jangal kí mánind khushk kar degá.
14 Aur galla us ke darmiyán letenge[d], hán, gurohon ke sáre mawáshí[e]; hawásil aur baglá us ke sútunon ko siron par maqám karenge[f]; chahchaháne kí áwáz un ke jharokhon men hogí; un kí dahlízon men wíráni hogí, jab saro ká kám[g] jo baná hai wuh ughárke dikhláwe.
15 Yih wuh shádmán shahr hai jo be-fikr hoke rahtá thá[h], jis ne apne dil men kahá, ki Main hún, aur mere siwá koí dúsrá nahín[i]; so wuh kaisí wíráni húá, haiwánon ke lotne kí jagah; har ek jo udhar se guzar karegá, so phuphkáregá[k], aur háth hiláwegá[l].

y Yas. 22. 5. Yar. 30. 7. Yúel 2.2,11. 'Amús 5. 18. 18 áyat.
z Yar. 4. 19.
a Ist. 28. 29. Yas. 59. 10.
b Zab. 79. 3.
c Zab. 83. 10. Yar. 9. 22. aur 16. 4.
d Ams. 11. 4. Hiz. 7. 19.
e Saf. 3. 8.
f 2, 3 áyaten.
‖ Yá, jam'a kar, aur áp jam'a ho.
a Aiy. 21. 18. Zab. 1. 4. Yas. 17. 13 Hús. 13. 3.
b 2 Sal. 23. 28
c Zab. 76. 9.
d Zab. 105. 4. 'Amús 5. 6.
e Yúel 2. 14. 'Amús 5. 15. Yún. 3. 9.
f Yar. 47. 4, 5. Hiz. 25. 15. 'Amús 1. 6, 7, 8. Zak. 9. 5, 6.
g Yar. 6. 4. aur 15. 8.
h Hiz. 25. 16.
i Yash. 13. 3.
k 5 kho Yas. 17. 2. 14 áyat.
l Yas. 11. 11. Mík. 4. 7. aur 5. 7, 8. Haj. 1. 12. aur 2. 2. 9 áyat.
m Khur. 4. 31. Lúq. 1. 68.
n Zab. 126. 1. Yar. 29. 14. Saf. 3. 20.
o Yar. 48. 27. Hiz. 25. 8.
p Hiz. 25. 3, 6.
q Yar. 49. 1.
r Yas. 15 Báb Yar. 48 Báb. Hiz. 25. 9. 'Amús 2. 1.
s 'Amús 1. 13.
t Paid. 19. 25 Ist. 29. 23. Yas. 13. 19. aur 34. 13 Yar. 49. 18 aur 50. 40.
u 7 áyat.
x Yas. 16. 6. Yar. 48. 29.
‖ 'Ibrání men, lágar karegá.
y Paid. 10. 5.
z Mal. 1. 11. Yúh. 4. 21.
a Yas. 18. 1. aur 20. 4. Yar. 46. 9. Hiz. 30. 9.
b Zab. 17. 13.
c Yas. 10. 12. Hiz. 31. 3. Nahúm 1. 1. aur 2. 10. aur 3. 15, 18.
d 6 áyat.
e Yas. 13. 21, 22.
f Yas. 34. 11, 14.
g Yar. 22. 14
h Yas. 47. 8.
i Mak. 18. 7.
k Aiy. 27. 23. Nau. 2. 15. Hiz. 27. 36.
l Nahúm 3 19.

Peshtar MASÍH se, 630 ke qaríb.

III BÁB.

1 Nabí Yarúsalam ko us ke ba'z gunáhon ke sabab sakht malámat kartá hai. 8 Logon ko nasíhat kartá ki us din ki ráh dekhá karen jis waqt Isráel phir bahál kiyá jáegá, 14 aur we naját iláhí ke sabab shádmání karen.

US par wáwailá hai, jo sarkash aur álúda hai, us bastí par jo zulm karnewálí hai!

2 Us ne kalám ko nahín suná[a]; wuh tarbiyat-pazír na húí[b]; KHUDÁWAND par bharosá na rakhá; aur wuh apne Khudá ke nazdík na áí.

3 Us ke darmiyán us ke sardár garajnewále babar hain[c]; us ke qází bheṛiye hain, jo shám ko nikalte[d], aur subh tak haḍḍíon ko bhí nahín chhoṛte.

4 Us ke nabí láfzan aur be-ímán hain[e]; us ke káhinon ne maqdis ko nápák kiyá hai; unhon ne sharí'at se 'udúl kiyá hai[f].

5 'Ádil KHUDÁWAND[g] us ke darmiyán hai[h], wuh kuchh be-insáfí nahín karegá; wuh har subh ko apní 'adálat roshan kartá hai, aur khatá nahín kartá; magar zálim sharm ko nahín jántá hai[i].

6 Main ne qaumon ko káṭ ḍálá: un ke ‖burj wírán húe; main ne un ke kúchon ko kharáb kiyá, ki un men koí nahín chaltá; un ke shahr ujáṛ húe, aisá ki koí insán nahín, koí basnewálá nahín.

7 Main ne kahá, ki Faqat mujh se ḍartí rah; tú nasíhat qabúl kar[k]; aisá ki un kí bastí káṭí na jáwe, jaisá ki main ne tere haqq men farmáyá; par unhon ne sawere uṭhkar apní taríqon ko bigáṛá[l].

8 ¶ Is liye tum mere muntazir raho[m], KHUDÁWAND farmátá hai, us din tak ki main shikár karne uṭhún; kyúnki merá iráda hai, ki qaumon ko jam'a karún[n], aur mamlukaton ko ikaṭṭhá karún, táki main apne gazab ko, hán, sáre qahr i shadíd ko un par názil karún; kyúnki merí gairat kí ág sárí zamín ko nigal jáegí[o].

9 Kyúnki main phir us waqt logon ko ek pák ‖zubán[p] dúngá, táki we sab ke sab KHUDÁWAND ká nám lewen, aur ‖ek dil hokar us kí bandagí karen.

10 Kúsh kí nahron ke pár se[q] mere niyázmand, hán, mere parágandá logon kí beṭí, mere liye hadya láwegí.

11 Usí din tú apne sáre kámon ke sabab, jin se tú merá gunahgár húí hai, khijlat na uṭháwegí; kyúnki main us waqt tere darmiyán se un ko jo magrúr[r] aur fakhrbáz hain nikál lúngá, aur tú mere muqaddas paháṛ par phir takabbur na karegí.

12 Aur main ek garíb aur miskín qaum[s] ko tere darmiyán chhoṛ dúngá, aur we KHUDÁWAND ke nám par bharosá rakhenge.

13 Isráelíon ke báqí log[t] badkárián nahín karenge[u], aur jhúṭh nahín bolenge[x], aur un ke munh men makr-ámez zubán nahín páí jáegí; balki we kháenge, aur leṭ rahenge, aur koí un ko nahín ḍaráwegá[y].

14 ¶ Ai Saihún kí beṭí, tú gá; ai Isráel, tú lalkár[z]; ai Yarúsalam kí beṭí, tú apne tamám dil se khushí aur khurramí kar.

15 KHUDÁWAND terí áfaton ko uṭhá le gayá hai, us ne tere dushmanon ko nikál diyá hai; KHUDÁWAND Isráel ká bádsháh[a] tere darmiyán hai[b]; tú phir musíbat ko nahín dekhegí.

16 Us din men Yarúsalam ko kahá jáegá, ki Tú mat ḍar[c]; aur Saihún ko, ki Tere háth ḍhíle na hon[d].

17 KHUDÁWAND terá Khudá, jo tere darmiyán hai[e], so qádir hai; wuhí naját degá, wuh tere sabab se shádmán hoke khushí karegá[f]; apní muhabbat ke bá'is wuh khámosh rahegá; wuh gáte húe tere liye shádmání karegá.

18 Main un ko, jo muqaddas jamá'at ke liye gamgín hain[g], jo tum men se hain, jin par us ke sabab malámat ká bojh thá, farāham karúngá.

19 Dekh, main usí waqt un sabhon ko, jo tujhe satáte hain, márúngá, aur wuh jo langṛátí hai use naját dúngá[h], aur parágandon ko ikaṭṭhá karúngá; aur har ek mamlukat men jahán we ruswá kiye gaye main unhen sitúda karúngá, aur un ká nám hogá.

20 Jis waqt ki main tumhen jam'a karúngá, usí waqt tum ko pher láúngá[i]; kyúnki jis waqt tumhárí ánkhon ke áge tumhárí asírí ko mubaddal karúngá, tum ko zamín kí sárí qaumon ke darmiyán námáwar karúngá, aur tumhen sitúdagí bakhshúngá, KHUDÁWAND farmátá hai.

---

a Yar. 22. 21.
b Yar. 5. 3.
c Hiz. 22. 27. Mík. 3. 9, 10, 11.
d Hab. 1. 8.
e Yar. 23. 11, 32. Nau. 2. 14. Hús. 9. 7.
f Hiz. 22. 26.
g Ist. 32. 4.
h 15, 17 áyaten. Dekho Mík. 3. 11.
i Yar. 3. 3. aur 6. 15. aur 8. 12.
‖ Yá, kone.
k Yáu, Yar. 8. 6.
l Paid. 6. 12.
m Zab. 27. 14. aur 37. 34. Ams. 20. 22.
n Yúel 3. 2.
o Saf. 1. 18.
‖ 'Ibrání men, honth.
p Yas. 19. 18.
‖ 'Ibrání men, ek hi kándhe se.
q Zab. 68. 31. Yas. 18. 1, 7. aur 60. 4, wag. Mal. 1. 11. A'am. 8. 27.
r Yar. 7. 4. Mík. 3. 11. Mat. 3. 9.
s Yas. 14. 32. Zak. 11. 11. Mat. 5. 3. 1 Qur. 1. 27, 28. Ya'q. 2. 5.
t Mík. 4. 7. Saf. 2. 7.
u Yas. 60. 21.
x Yas. 63. 8. Mak. 14. 5.
y Hiz. 34. 28. Mík. 4. 4. aur 7. 14.
z Yas. 12. 6. aur 54. 1. Zak. 2. 10. aur 9. 9.
a Yúh. 1. 49.
b Hiz. 48. 35. 5, 17 áyaten. Muk. 7. 15. aur 21. 3, 4.
c Yas. 35. 3, 4.
d 'Ibrán. 12. 12.
e 15 áyat.
f Ist. 30. 9. Yas. 62. 5. aur 65. 19. Yar. 32. 41.
g Nau. 2. 6.
h Hiz. 34. 16. Mík. 4. 6, 7.
i Yas. 11. 12. aur 27. 12. aur 56. 8. Hiz. 28. 25. aur 34. 13. aur 37. 21. Ámús 9. 14.

HAJJI' NABI' KI' KITA'B.

Peshtar MASI'H se, 520 ke qaríb.

I BA'B.

1 *Hajjí logon ko un kí gaflat ke sabab ki unhon ne haikal ko nahín ta'mír kiyá thá malámat kartá hai. 7 Un ko targíb detá ki abhí kám men háth lagawen. 12 Basharte ki we dil o ján se rázi hon un ko ek wa'da iláhí sunátá ki Khudá tumháre sáth hogá.*

DA'RA' bádsháh kí saltanat ke dúsre baras[a], aur us ke chhaṭhe mahíne, aur us mahíne kí pahlí táríkh, KHUDA'WAND ká kalám Siyáltiel ke beṭe Zarúbábul[b] ko, jo Yahúdáh ká názim thá, aur Yahúsadaq[c] ke beṭe Yahúsú'a[d] ko, jo sardár káhin thá, Hajjí nabí †kí ma'rifat pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Yih log kahte hain, ki Wuh waqt, jis waqt ki KHUDA'WAND ká ghar banáyá jáwe, abhí nahín pahunchá.

3 Tab KHUDA'WAND ká kalám Hajjí nabí par názil húá[e], aur us ne kahá, ki

4 Are tum, kyá tumhárá waqt hai, ki áp kangní-dár gharon men raho[f], aur yih ghar wirán rahe?

5 Aur ab RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Tum ‖apní ráhon par gaur karo[g].

6 Tum ne bahut sá boyá, par thoṛá hásil karte ho; tum kháte ho, par ásúda nahín hote[h]: tum píte ho, par píne se ser nahín hote; tum kapṛe pahinte ho, par koí garm nahín hotá; aur wuh jo mazdúrí kartá hai so mihnatána jam'a kartá táki use ek phaṭí thailí men rakhe[i].

7 ¶ RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Tum sab apní ráhon par gaur karo.

8 Paháṛ par chaṛhkar lakṛí láo, aur ghar ko banáo; main us se rází húngá, aur merí buzurgí kí jáegí, KHUDA'WAND farmátá hai.

9 Tum muntazir bahut ke rahe, aur dekho, thoṛá milá[k]; aur jab tum use ghar men láe, to main ne us par ‖phúnká[l]. Kyún? RABB ul afwáj farmátá hai. Sabab yih hai, ki merá ghar wírán hai, aur tum men se har koí apne ghar ko dauṛá chalá játá hai.

10 Is liye ásmán tumháre úpar band hai ki os nahín girtí[m], aur zamín apne hásil dene se báz áí.

11 Aur main ne kál ko talab kiyá[n] ki wuh zamín par, aur paháṛon par, aur anáj par, aur nayí mai par, aur tel par, aur sab par, jo zamín se hásil hotá hai, aur insán par, aur baháim par, aur háth kí sárí mihnat par[o] áwe.

12 ¶ Tab Zarúbábul bin Siyáltiel, aur Yahúsú'a bin Yahúsadaq sardár káhin, aur qaum ke sáre báqí log KHUDA'WAND apne Khudá ke kalám ke, aur Hajjí nabí kí báton ke, jin ke liye KHUDA'WAND un ke Khudá ne use bhejá thá, shanawá húe[p]; aur log KHUDA'WAND ke huzúr ḍar gaye.

13 Tab KHUDA'WAND ke paigambar Hajjí ne, KHUDA'WAND ká paigám páke, us qaum ko kahá, ki KHUDA'WAND farmátá hai, Main tumháre sáth hún[q].

14 Phir KHUDA'WAND ne Zarúbábul bin Siyáltiel Yahúdáh ke názim[r] kí rúh ko, aur Yahúsú'a bin Yahúsadaq sardár káhin kí rúh ko, aur qaum ke báqí logon kí rúh ko ragbat diláí[s]: so we áe, aur RABB ul afwáj apne Khudá ke ghar ke banáne men mashgúl húe[t].

15 Aur yih wáqi'a Dárá bádsháh kí saltanat ke dúsre baras ke chhaṭhe mahíne kí chaubíswín táríkh men húá.

II BA'B.

1 *Nabí logon ko ta'mír ke kám kí bábat is paigám se taqwiyat detá, ki dúsrí haikal kí raunaq pahlí kí nisbat se bahut ziyáda hogí. 10 Pák aur ná-pák chízon kí misál se un par yih záhir kartá ki un ke gunáh bá'is húe the ki unih kám ruk gayá thá. 20 Bábat us wa'da ki jo Khudá ne Zarúbábul se kiyá hai.*

SA'TWEN mahíne, aur us mahíne kí ikkíswín táríkh KHUDA'WAND ká kalám Hajjí nabí ‖kí ma'rifat á pahunchá, aur us ne kahá, ki,

2 Ab Zarúbábul bin Siyáltiel Yahúdáh ke názim ko, aur Yahúsú'a bin Yahúsadaq sardár káhin ko, aur qaum ke báqí logon ko kah, ki,

---

a Az. 4. 24. aur 5. 1. Zak. 1 1.
b 1 Taw. 3. 17, 19. Az. 3. 2. Mat. 1. 12. Lúq. 3. 27.
c 1 Taw. 6. 15.
d Az. 3. 2. aur 5. 2.
† 'Ibrání men, ke háth se.
e Az. 5. 1
f 2 Sam. 7. 2 Zab. 132. 3, wag.
‖ 'Ibrání men, apní ráhon par apná dil lagáo.
g Nah. 3. 10. 7 áyat.
h Ist. 28. 38. Hos. 4. 10. Mík. 6. 14, 15. Haj. 2. 16.
i Zak. 8. 10.
k Haj. 2. 16.
‖ Yá, phúnk ke use urá diyá.
l Haj. 2. 17.
m Ahb. 26. 19. Ist. 28. 23. 1 Sal. 8. 35.
n 1 Sal. 17. 1. 2 Sal. 8. 1.
o Haj. 2. 17.
p Az. 5. 2.
q Mat. 28. 20. Rúm. 8. 31
r Haj. 2. 21
s 2 Taw. 36. 22. Az. 1. 1.
t Az. 5. 2, 8.
‖ 'Ibrání men, ke háth se.

Peshtar MASÍH se, 520 ke qaríb.

[a] 'Az. 3. 12. [b] Zak. 4. 10. [c] Zak. 8. 9. [d] Khur. 29. 45, 46. [e] Nahum. 9. 20. Yas. 63. 11. [f] 21 áyat. 'Ibrán. 12. 26. [g] Yúel 3. 16. [h] Paid. 49. 10. Mal. 3. 1. [i] Yúh. 1. 14 [k] Zab. 85. 8, 9. Lúq. 2. 14. Afs. 2. 14. [l] Abb. 10. 10, 11. Ist. 33. 10. Mal. 2. 7. [m] Gin. 19. 11.

3 Tum men se kaun rahá hai jis ne is haikal ko us kí pahlí raunaq par dekhá[a]? aur ab yih kaisí hai jo ab dekhte ho? kyá yih us kí nisbat se tumhárí nazron men náchíz nahín dikhláí detí hai[b]?

4 Lekin, ai Zarúbábul, mazbút rah[c], KHUDÁWAND farmátá hai; aur ai Yahúsú'a bin Yahúsadaq sardár káhin, mazbút rah; aur ai sarzamín ke sáre logo, mazbút raho, KHUDÁWAND farmátá hai, aur kám karo; kyúnki main tumháre sáth hún, RABB ul afwáj farmátá hai:

5 Kalám us 'ahd ká, jo Misr se nikalte waqt main ne tum se bándhá[d], so qáim hai, aur merí wuh Rúh tumháre darmiyán rahtí hai[e]: mat daro.

6 Kyúnki RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Hanoz ek martaba, thorí sí muddat, hai[f], aur main ásmán, aur zamín, aur tarí, aur khushkí ko hilá dúngá[g]:

7 Aur main sárí qaumon ko hilá dúngá, aur sárí qaumon ká matlab bar áegá[h], aur main is ghar ko jalál se bhar dúngá, RABB ul afwáj farmátá hai,

8 Chándí merí hai, aur soná merá hai, RABB ul afwáj farmátá hai.

9 Is pichhle ghar kí buzurgí pahle ghar kí buzurgí se ziyáda hogí[i], RABB ul afwáj farmátá hai; aur main is makán men salámatí bakhshúngá[k], RABB ul afwáj farmátá hai.

10 ¶ Aur Dárá bádsháh kí saltanat ke dúsre sál, aur us ke nauwen mahíne kí chaubíswín táríkh, KHUDÁWAND ká kalám Hajjí nabí kí ma'rifat á pahunchá, aur us ne kahá,

11 Ki RABB ul afwáj yún farmátá hai, Sharí'at kí bábat káhinon se daryáft kar[l],

12 Ki agar koí ádmí pák gosht ko apne libás ke dáman men liye ho, aur apne dáman se roṭí, yá lapsí, yá mai, yá tel, yá kisí tarah kí khurák ko chhúe, to kyá wuh chíz pák hogí? Tab káhinon ne jawáb diyá, aur kahá, ki Nahín.

13 Phir Hajjí ne kahá, ki Agar koí murda ke chhúne ke sabab se nápák húá ho[m], aur in men se kisí ek ko chhúe, to kyá nápák hogá? Káhinon ne jawáb men kahá, Hán, nápák hogá.

14 Phir Hajjí ne jawáb diyá, aur kahá, ki KHUDÁWAND farmátá hai, ki is qaum ká aur is guroh ká merí nazar men aisá hí hál hai[n], aur un ke háthon ká har ek kám aisá hí hai; aur jo kuchh ki us jagah par guzránte hain, nápák hai.

15 Aur ab main tum se minnat kartá hún, ki tum áj se aur is se áge ke waqt ko, us din se ki KHUDÁWAND kí haikal men patthar par patthar na rakhá gayá thá, andesha karo[o];

16 Us aiyám se aisá húá ki jab koí shakhs bís púlíon ke ambár pás gayá, to faqat das páín[p]; aur jab kolhú ke pás gayá, ki pachás bartan bhar lewe, to faqat bís páe.

17 Aur main ne tum ko bád i samúm, aur gerúí, aur olon se[q] tumháre háthon ke sáre kámon men[r] márá. par tum merí taraf na phire[s], KHUDÁWAND farmátá hai.

18 Áj se aur is ke áge ke waqt ko andesha karo, nauwen mahíne kí chaubíswín táríkh se, ya'ne, jis din se ki KHUDÁWAND kí haikal kí neo dálí gayí[t], andesha karo.

19 Kyá bíj hanoz khaliyán men hai? hán, hanoz ták aur anjír ke darakhton, aur anár aur zaitún ke darakhton par mewa nahín húá; lekin áj se main tum par barakat názil karúngá[u].

20 ¶ Phir usí mahíne kí chaubíswín táríkh KHUDÁWAND ká kalám Hajjí nabí ko pahunchá, aur us ne kahá,

21 Ki Yahúdáh ke názim[x] Zarúbábul se kah de, ki Main ásmán aur zamín ko hiláúngá[y];

22 Aur saltanaton ke takht ulaṭ dúngá[z], aur gairqaumon kí saltanaton kí tawánáí kho dúngá, aur rathon ko un ke sawáron samet ulaṭ dúngá[a], aur ghoṛe aur we jo un par chaṛhe hain ek sáth gir jáenge, har ek ádmí apne bháí kí talwár se.

23 RABB ul afwáj farmátá hai, ki Ai mere banda Zarúbábul bin Siyáltiel, usí din main tujhe lúngá, KHUDÁWAND farmátá hai, aur nagín kí tarah tujhe jaṛúngá[b], is liye ki main ne tujhe barguzída kiyá[c], main RABB ul afwáj farmátá hún.

Peshtar MASÍH se, 520 ke qaríb.

[n] Tít. 1. 15. [o] Haj. 1. 5. [p] Haj. 1. 6, 9. Zak. 8. 10. [q] Ist. 28. 22. 1 Sal. 8. 37. 'Amús 4. 9. Haj. 1. 9. [r] Haj. 1. 11. [s] Yar. 5. 3. 'Amús 4. 6, 8, 9, 10, 11. [t] Zak. 8. 9. [u] Zak. 8. 12. [x] Haj. 1. 14. [y] 6, 7 áyatrn. 'Ibrán. 12. 26. [z] Dán. 2. 44. Mat. 24. 7. [a] Mík. 5. 10. Zak. 4. 6. aur 9. 10. [b] Gaz. 8. 6. Yar. 22. 24. [c] Yas. 42. 1. aur 43. 10.

ZAKARIYÁH NABÍ KÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 520 ke qaríb.

I BÁB.

1 Zakariyáh unhen nasíhat kartá ki we tauba karen. 7 Ghoron kí royá jo us ne dekhí. 12 Firishta kí minnat ke mutábiq tasallí-bakhsh wa'da Yarúsalam se kiye játe. 18 Chár singon aur chár baṛhaion kí royá jo nazar áí.

DÁRÁ ke dúsre baras[a] ke áṭhwen mahíne men KHUDÁWAND ká kalám Zakariyáh bin Barakiyáh[b] bin 'I'dú nabí ko pahunchá, aur us ne kahá,

2 KHUDÁWAND tumháre bápdádon se ‖ baṛá náráz húá.

3 Isliye tú un se kah, ki RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Tum merí taraf phiro[c], RABB ul afwáj farmátá hai; to main tumhárí taraf phirúngá, RABB ul afwáj farmátá hai.

4 Tum apne bápdádon kí mánind mat hoo, jinhen agle nabíon ne pukárke kahá hai[d], ki RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Tum apní bad-ráhíon aur badkáríon se báz áo[e]; par unhon ne merí bát ko na suná, aur use na máná, KHUDÁWAND farmátá hai.

5 Tumháre bápdáde jo the, so kahán? aur ambiyá, kyá we sadá jíte hain.

6 Par merí we báten[f] aur mere we ahkám jo main ne apne khidmat-guzár nabíon ko farmáe the, kyá we tumháre bápdádon tak nahín pahunche the? chunánchi we phire, aur unhon ne kahá, ki Rabb ul afwáj jaisá us ne cháhá thá ki ham se kare, so hamárí 'ádaton aur hamáre fi'lon ke mutábiq waisá hí us ne ham se kiyá hai[g].

7 ¶ Dárá ke dúsre baras, aur gyárahwen mahíne kí chaubíswín táríkh, jo Sabát ká mahíná hai, KHUDÁWAND ká kalám Zakariyáh bin Barakiyáh bin 'I'dú nabí ko pahunchá, aur us ne kahá,

8 Main rát ko dekhtá thá, aur dekho, ki ek shakhs ek surang ghoṛe par sawár hokar[h] ás ke darakhton ke darmiyán, jo nasheb men the, khaṛá thá, aur us ke píchhe surang, aur ‖ kumait, aur buqre ghoṛe the[i].

9 Tab main ne kahá, ki Ai mere KHUDÁWAND, ye kyá hain? Phir Firishta ne, jo mujh se guftogú kartá thá, kahá, ki Main tujhe dikháúngá, ki ye kyá hain.

10 Aur jo shakhs ás ke darakhton ke darmiyán khaṛá thá, us ne jawáb men kahá, ki Ye we hain, jinhen KHUDÁWAND ne bhejá hai, ki sárí dunyá men phiren[k].

11 Aur unhon ne KHUDÁWAND ke us firishta ko, jo ás ke darakhton ke darmiyán khaṛá thá, jawáb men kahá, ki Ham ne sárí dunyá kí sair kí hai[l], aur dekho, sárí zamín chup cháp baiṭhí hai, aur árám se hai.

12 ¶ Phir KHUDÁWAND ke firishta ne jawáb dekar kahá, ki Ai RABB ul afwáj, tú Yarúsalam par aur Yahúdáh ke shahron par, jin par tú ne sattar baras[m] se gazab názil kiyá hai, kab tak rahm na karegá[n]?

13 Aur KHUDÁWAND ne us firishta ke jawáb men, jo mujh se guftogú kartá thá, muláim aur dil-pazír báten kahín[o].

14 Tab us firishta ne, jo mujh se guftogú kartá thá, mujhe kahá, ki Tú chilláke kah, ki RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Mujhe Yarúsalam aur Saihún ke liye gairat átí hai[p], balki baṛí gairat.

15 Aur main un gair qaumon se, jo ab baṛe chain se hain, niháyat ná-khush hún; ki main thoṛá sá bezár thá[q], aur unhon ne us áfat ko ziyáda kar diyá.

16 Is liye KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Main rahm karne ke liye[r] Yarúsalam men phir áyá hún; us men merá ghar biná kiyá jáegá, RABB ul afwáj farmátá hai; aur ek rassí Yarúsalam par khínchí jáegí[s].

17 Phir chilláke kah, ki Rabb ul afwáj yún farmátá hai, ki Mere shahr iqbálmandí se phir labrez

Margin references (left): [a] 'Az. 4. 24. Haj. 1. 1. — [b] 'Az. 5. 1. Mat. 23. 35. — ‖ 'Ibrání men, náráz-i-sanáráz húá. — [c] Yar. 25. 5. aur 35. 15. Mík. 7. 19. Mal. 3. 7. Lúq. 15. 20. Ya'q. 4. 8. — [d] 2 Taw. 36. 15, 16. — [e] Yas. 31. 6. Yar. 3. 12. aur 18. 11. Hiz. 18. 30. Hos. 14. 1. — [f] Yas. 55. 1. — [g] Nau. 1 18. aur 2. 17. — 518 ke qaríb. — [h] Yash 5. 13. Muk. 6. 4.

Margin references (right): Peshtar MASÍH se, 519 ke qaríb. — ‖ Yá, ablaq. Zak. 6. 2, —7. — [k] 'Ibrán. 1. 14. — [l] Zab. 103. 20, 21. — [m] Yar 25. 11, 12. Dán. 9. 2. Zak. 7. 5. — [n] Zab. 102 13 Muk. 6. 10 — [o] Yar. 29. 10. — [p] Yúel 2. 18. Zak. 8. 2. — [q] Yas. 47 6. — [r] Yas. 12. 1. aur 54. 8. Zak. 2. 10. aur 8. 3. — [s] Zak. 2. 1, 2.

honge, aur KHUDÁWAND phir Saihún ko tasallí bakhshegá[t], aur phir Yarúsalam ko maqbúl karegá[u].

18 ¶ Phir main ne apní ánkhen uṭháín, aur nigáh kí, aur dekho, ki chár síng the.

19 Aur main ne us firishta se, jo mujh se guftogú kartá thá, púchhá, ki Ye kyá hain? Us ne mujhe jawáb diyá, Ye we síng hain, jinhon ne Yahúdáh, aur Isráel, aur Yarúsalam ko parágarda kiyá hai[x].

20 Phir KHUDÁWAND ne mujhe chár barhaí dikhláe.

21 Tab main ne kahá, ki Ye log kyá karne áe hain? Us ne jawáb diyá, ki Ye we síng hain, ki jinhon ne Yahúdáh ko parágarda kiyá hai, aisá ki ek ádmí bhí sir uṭhá na saká; lekin ye is liye áe hain, ki unhen ḍaráwen, aur gair qaumon ke síngon ko, jinhon ne Yahúdáh kí mamlukat par us ke pareshán karne ko apná síng uṭháyá hai[y], girá dewen.

t Yas. 51. 3. u Yas. 14. 1. Zak. 2. 12. aur 3. 2. x Az. 4. 1, 4, 7. aur 5. 3. y Zab. 75. 4, 5.

II BÁB.

1 Khudá Yarúsalam kí khabardárí karke kisí ko bhejtá ki use mápe. 6 Saihún ke chhuṛáe jane kí khabar. 10 Wa'da hotá ki Khudá us ke darmiyán sukúnat karegá.

519.

PHIR main ne apní ánkhen uṭháín, aur nigáh kí, aur dekho, ek shakhs nápne kí rassí háth men liye húe hai[a].

2 Aur main ne kahá, ki Tú kahán játá hai? Us ne mujhe kahá, ki Yarúsalam ko nápne ko[b], tá ki dekhún ki us kí chauṛáí kitní, aur us kí lambáí kitní.

3 Aur dekho, wuh firishta jo mujh se guftogú kartá thá, so nikal chalá, aur dúsrá firishta us ke istiqbál ko áyá.

4 Aur use kahá, ki Dauṛ, aur us jawán se mukhátib hoke kah, ki Yarúsalam un shahron kí mánind ábád hogá, jin kí shahr-panáh na ho insán aur haiwán kí kasrat ke sabab[c] jo us men ho jáwe.

5 Kyúnki KHUDÁWAND farmátá hai, ki Main us ke liye cháron taraf se átashí díwár hoúngá[d], aur us ke bích o bích shaukat banúngá[e].

6 ¶ Áhá, há, niklo, aur uttar kí sarzamín se bhágo[f], KHUDÁWAND farmátá hai; kyúnki main ne tum ko ásmán kí cháron hawáon kí mánind parágarda kiyá[g], KHUDÁWAND farmátá hai.

7 Ai Saihún, tú, jo Bábul kí beṭí ke sáth rahá kartí hai, apne ko chhuṛá[h].

8 Kyúnki RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Us shaukat ‖ke liye us ne mujhe un qaumon ke pás bhejá, ki jinhon ne tum ko gárat kiyá; kyúnki jo koí tumhen chhútá hai, so us kí ánkh kí putlí ko chhútá hai[i].

9 Kyúnki, dekh, main un par apná háth hiláúngá[k], aur we apne gulámon ke liye lúṭ honge: tab tum jánoge ki RABB ul afwáj ne mujhe bhejá hai[l].

10 ¶ Ai Saihún kí beṭí, tú gá, aur khushí kar[m]; kyúnki, dekh, main áúngá, aur tere darmiyán sukúnat karúngá[n], KHUDÁWAND farmátá hai.

11 Aur usí din[o] bahuterí qaumen KHUDÁWAND se mel karengí[p], aur we mere log hongí[q], aur main tere bích men rahúngá, aur tú jánegá, ki RABB ul afwáj ne mujhe tujh pás bhejá hai[r].

12 Aur KHUDÁWAND Yahúdáh ko zamín i muqaddas men apná bakhra jánegá[s], aur Yarúsalam phir us ká manzúr i nazar hogá[t].

13 Ai sárí khilqat, KHUDÁWAND ke áge chupkí ho rah[u]; kyúnki wuh apne ‖muqaddas makán[x] ko darmiyán se uṭhá hai.

a Hiz. 40. 3. b Mak. 11. 1. aur 21. 15, 16. c Yar. 31. 27. Hiz. 36. 10, 11. d Yas. 26. 1. Zak. 9. 8. e Yas. 60. 19. Muk. 21. 23. f Yas. 48. 20. aur 52. 11. Yar. 1. 14. aur 50. 8. aur 51. 6, 45. g Ist. 28. 64. Hiz. 17. 21. h Muk. 18. 4. ‖ 'Ibrání men, ke píchhe. i Ist. 32. 10. Zab. 17. 8. 2 Tas. 1. 6. k Yas. 11. 15. aur 19. 16. l Zak. 4. 9. m Yas. 12. 6. aur 54. 1. Saf. 3. 14. n Ahb. 26. 12. Hiz. 37. 27. Zak. 8. 3. Yúh. 1. 14. 2 Qur. 6. 16. o Zak. 3. 10. p Yas. 2. 2, 3. aur 49. 22. aur 60. 3, wag. Zak. 8. 22, 23. q Khur 12. 49. r Hiz. 33. 33. 9 áyat. s Ist. 32. 9. t Zak. 1. 17. u Hab. 2. 20. Saf. 1. 7. ‖ 'Ibrání men, taqaddus ke makán. Ist. 26. 15. Yas. 63. 15. x Zab. 68. 5. Yas. 57. 15.

III BÁB.

1 Yahúsú'a ke namúna par, ki wuh ek nishání hai, kalísiye ke bahal hojáne kí, aur Masíh jo Shákh hai us ke záhir hone kí khabar dí játí.

AUR us ne mujhe yih dikhláyá, ki sardár káhin Yahúsú'a[a] KHUDÁWAND ke firishta ke áge khaṛá thá, aur ‖ Shaitán us ke dahne háth istáda thá[b], táki us se mukhálafat kare.

2 Aur KHUDÁWAND ne Shaitán ko kahá, ki Ai Shaitán, KHUDÁWAND tujhe malámat kare[c]; hán, wuh KHUDÁWAND, jis ne Yarúsalam ko barguzída kiyá hai[d], so tujhe malámat kare: kyá yih lúkṭí nahín jo ág se nikálí gayí hai[e]?

3 Aur Yahúsú'a maile kapṛe pahine[f] firishta ke áge khaṛá thá.

4 Wuh bolá, aur us ne unhen jo us ke áge khaṛe the kahá, ki Us kí mailí poshák utár lo. Tab us ne use kahá, ki Dekh, main ne

a Haj. 1. 1. ‖ Ya'ne, ek mukhálif. b Zab. 109. 6. Muk. 12. 10. c Yahúd. 9. d Zak. 1. 17. Rúm. 8. 33. e 'Amús 4. 11. Rúm. 11. 5. Yahúd. 23. f Yas. 64. 6.

terí badkárí tujh se dúr kí, aur main tujhe nafís poshák pahináúngá[g].

5 Aur main ne kahá, ki Us ke sir par ek sáf 'amáma rakhen[h]. Tab unhon ne us ke sir par sáf 'amáma rakhá, aur use poshák pahináí. Aur KHUDÁWAND ká firishta us ke pás khará húá.

6 Aur KHUDÁWAND ke firishta ne Yahúsú'a se tákíd karke kahá, ki

7 RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Agar tú merí ráhon par chalegá, aur merí ‖ sharíat ko hifz karegá[i], to tú mere ghar ká hákim hogá[k], aur mere sahnon kí nigahbání karegá, aur main tujhe in men se jo yahán pás khare hain[l] koí dúngá ki terí rahnamáí karen.

8 Ab, ai Yahúsú'a sardár káhin, sun, tú aur tere rafíq, jo tere áge baithe hain; kyúnki ye ashkhás ek nishání hain[m]; ki dekh, main apne banda[n] ‖ SHÁKH[o] ko namúd karúngá.

9 Kyúnki us patthar ko, jo main ne Yahúsú'a ke áge dhará hai, dekh: us ek hí patthar[p] par sát ánkhen[q] dekhtí rahengí: dekh, main us par jo kuchh khodná hai so main khodúngá, RABB ul afwáj farmátá hai; aur main is sarzamín ke gunáhon ko ek hí din men dúr karúngá[r].

10 Usí din[s] RABB ul afwáj farmátá hai, tum men se har ek ták ke chháńw aur anjír ke tale[t] apne hamsáya ko buláwegá.

IV BÁB.

1 *Sonahle sham'adán kí misál se yih záhir kiyá játá ki Zarúbábul kí koshishen haikal kí ta'mír karne men ba anjám i nek hongí. 11 Zaitún ke do darakht jo nazar áe tho do masíhon se murád rakhte.*

AUR wuh firishta, jo mujh se báten kartá thá[a], phir áyá, aur jaisá koí nínd se jagáyá játá hai, waisá us ne mujhe jagáyá[b].

2 Aur mujh ko kahá, Tú kyá dekhtá hai? Aur main ne kahá, ki main dekhtá hún, aur dekho, Ek sham'adán[c] bilkull sone ká, aur us ke sir par ek katorá hai, aur us ke úpar sát chirág[d], aur un sáton chirágon ke liye, jo us ke úpar hain, sát nalíán.

3 Aur us ke nazdík do darakht zaitún ke[e], ek jo hai katore kí dahní taraf, aur dúsrá us kí báyín taraf.

4 Aur main ne us firishta ko, jo mujh se kalám kartá thá, jawáb dekar kahá, ki Ai mere sáhib, ye kyá hain?

5 Tab us firishta ne, jo mujh se kalám kartá thá, jawáb dekar kahá, Kyá tú nahín jántá, ki ye kyá hain? Main ne kahá, Nahín, ai mere khudáwand.

6 Tab us ne mujhe jawáb dekar kahá, ki Yih Zarúbábul ke liye KHUDÁWAND ká kalám hai, ki Na to ‖ zor se, aur na to tawánáí se[f], balki merí Rúh se, RABB ul afwáj farmátá hai.

7 Ai bare pahár[g], tú kyá hai? tú Zarúbábul ke áge ek maidán hojáegá: aur wuhí sire ká patthar[h] nikálegá, aur pukárke[i] kahegá, Us par fazl, us par fazl howe.

8 Phir KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

9 Zarúbábul ke háth ne is ghar kí neo dálí[k], aur usí ke háth use tamám bhí karenge[l]; tab tú jánegá[m], ki RABB ul afwáj ne mujhe tum pás bhejá hai[n].

10 Kyúnki kaun hai jis ne in chhotí chízon[o] ke din kí tahqír kí hai? kyúnki KHUDÁWAND kí we sát ánkhen, jo sárí zamín kí sair kartí hain[p], khushí se us sahúl ko dekhtí hain, jo Zarúbábul ke háth men hai.

11 ¶ Tab main ne use jawáb men kahá, ki Ye donon zaitún ke darakht[q], jo sham'adán ke dahne báyen hain, kyá hain?

12 Aur main ne dúsrí bár khitáb karke use kahá, ki Zaitún kí ye do shákhen, jo sone kí do nalíon ke muttasil hain, jin kí ráh se ‖ sunahlá tel niklá chalá játá hai, so kyá hain?

13 Us ne mujhe jawáb dekar kahá, Kyá tú nahín jántá hai, ki ye kyá hain? Main ne kahá, Nahín, ai mere khudáwand.

14 Us ne mujhe kahá, ki Ye we do ‖ masíhá hain[r], jo sárí zamín ke Khudáwand[s] ke huzúr khare rahte hain[t].

V BÁB.

1 *Urte túmár kí misál se choron aur jhúthí qasam khánewálon ká la'natí hál jatáyá játá hai. 5 'Aurat kí misál se jise ek aifah men qaid karke Bábul legaye, záhir kí játí, ki Baní Isráel kí butparastí wahán rahegí, aur phir namúd na karegí.*

TAB main phirá, aur main ne apní ánkhen úpar kín, aur

Margin references (left): g Yas. 61. 10. Lúq. 15. 22. Muk. 19. 8. — h Khur. 29. 6. Zak. 6. 11. — ‖ 'Ibrání men, amánat ko. — i Abb. 8. 35. 1 Sal. 2. 3. Hiz. 44. 16. — k Isr. 17. 9. Mal. 2. 7. — l Zak. 4. 14. aur 6. 5. — m Zab. 71. 7. Yas. 8. 18. aur 20. 3. Hiz. 12. 11. aur 24. 24. — n Yas. 42. 1. aur 49. 3, 5. aur 52. 13. aur 53. 11. Hiz. 34. 23, 24. — ‖ 'Ibrání men, Zamakh. — o Yas. 4. 2. aur 11. 1. Yar. 23. 5. aur 33. 15. Zak. 6. 12. Lúq. 1. 78. — p Zab. 118. 22. Yas. 28. 16. — q Zak. 4. 10. Muk. 5. 6. — r Yar. 31. 34. aur 50. 20. Mík. 7. 18, 19. — s Zak. 13. 1. — t Zak. 2. 11. 1 Sal. 4. 25. Yas. 36. 16. Mík. 4. 4. — a Zak. 2. 3. — b Dán. 8. 18. — c Khur. 25. 31. Muk. 1. 12. — d Khur. 25. 37. Muk. 4. 5. — e 11, 12 áyat. Muk. 11. 4.

Margin references (right): ‖ Yá, lashkar. — f Hós. 1. 7. — g Yar. 51. 25. Mat. 21. 21. — h Zab. 118. 22. i 'Az. 3. 11, 13. — k 'Az. 3. 10. — l 'Az. 6. 15. — m Zak. 2. 9, 11. aur 6. 15. — n Yas. 48. 16. Zak. 2. 8. — o Haj. 2. 3. — p 2 Taw. 16. 9. Amts. 15. 3. Zak. 3. 9. — q 3 áyat. — ‖ 'Ibrání men, wuh sone kí sakhi wáni. — ‖ 'Ibrání men, tel ke farzand. — r Muk. 11. 4. — s Dekho Yash. 3. 11, 13. — t Zak. 6. 5. Zak. 3. 7. Lúq. 1. 19.

Peshtar MASÍH se, 519.

nazar kí, aur, dekho, ek uṛtá húá túmár[a].

2 Us ne mujhe kahá, ki Tú kyá dekhtá hai? Main ne jawáb diyá, ki ek uṛtá húá túmár dekhtá hún, jis kí lambáí bís háth, aur chauṛáí das háth.

3 Phir us ne mujhe kahá, Yih wuh la'nat hai[b], jo tamám rú e zamín par názil hotí hai; aur har ek jo chorí kartá hai, is taraf ko us ke mutábiq káṭ ḍálá jáegá; aur har ek jo bejá qasam khátá hai us taraf ko us ke mutábiq káṭ ḍálá jáegá.

4 Main use nikálúngá, RABB ul afwáj farmátá hai, aur wuh chor ke ghar men, aur us ke ghar men, jo mere nám kí jhúṭhí qasam khátá hai[c], ghusegá, aur us ke ghar ke bích o bích rahegá, aur use us kí lakṛí aur us ke patthar samet barbád karegá[d].

5 ¶ Aur wuh firishta, jo mujh se kalám kartá thá, niklá, aur us ne mujhe kahá, ki Ab tú apní ánkhen uṭhá, aur dekh, ki yih jo nikal játá hai kyá hai.

6 Main ne kahá, ki Yih kyá hai? Wuh bolá, ki Yih jo nikaltá hai, ek aifah hai. Aur us ne kahá, ki Sárí zamín men yihí un ká mushábih hai.

7 Aur dekho, ek síse ká ‖ qintár uṭháyá húá thá; aur yih ek 'aurat hai jo aifah ke bíchon bích baiṭhí hai.

8 Aur us ne kahá, ki Yih sharárat hai. Aur us ne us ko aifah ke bích men girá diyá, aur us síse ke báṭ ko us ke munh par ḍhar diyá.

9 Phir main ne apní ánkhen úpar kiyán, aur nigáh kí, aur, dekho, do 'auraten nikal áín, aur hawá un ke pankhon men bharí thí; kyúnki un ke pankh laglag ke pankhon kí mánind the; aur we aifah ko ásmán zamín ke adhar men uṭhá le gayín.

10 Tab main ne us firishta ko, jo mujh se kalám kartá thá, kahá, ki Ye aifah ko kidhar le játí hain?

11 Us ne mujhe kahá, Is wáste liye játí hain ki Sin'ár kí sarzamín men[e] us ká ek ghar banáwen[f]: ki wuh qáim kiyá jáegá, aur apní neo par rakhá jáegá.

a His. 2. 9.
b Mal. 4. 6.
c Abb. 19. 12. Zak. 8. 17. Mal. 3. 5.
d Dekho Abb. 14. 45.
‖ 'Ibrání men, *kakár*.
e Paid. 10. 10.
f Yar. 29. 5, 28.

VI BÁB.

1 Chár gáṛion kí royá. 9 Yahúsú'a ke do tájon kí misál se Masíh kí, jo Sháḳh hai, us kí haikal aur us kí bádsháhí záhir kí játí hai.

TAB main ne phir apní ánkhen úpar kín, aur nigáh kí; to dekho, Un do paháṛon ke bích men se chár gáṛíán nikal áín; aur we paháṛ pítal ke paháṛ the.

2 Pahlí gáṛí men surang ghoṛe[a], aur dúsrí gáṛí men mushkí ghoṛe the[b];

3 Aur tísrí gáṛí men nuqre ghoṛe[c], aur chauthí gáṛí men chitle aur surḳhe ghoṛe the.

4 Tab main ne us firishta ko, jo mujh se kalám kartá thá[d], ḳhitáb karke kahá, ki Ai mere sáhib, ye kyá hain?

5 Aur firishta ne mujhe jawáb dekar kahá, ki Ye ásmán kí chár rúhen hain[e], jo sárí zamín ke Ḳhudáwand ke huzúr men khaṛí thín, aur ab[f] nikalkar játí hain.

6 Aur mushkí ghoṛe, jo us men hain, so uttar[g] mulk men játe hain, aur nuqre un ke píchhe píchhe játe hain, aur chitle dakhin ke mulk ko játe hain.

7 Aur surḳhe nikalkar cháhte the, ki sárí zamín par guzar karen[h]: aur us ne kahá, ki Chalo, aur zamín par guzar karo; aur we zamín par guzre.

8 Tab us ne mujh ko pukárá, aur us ne kahá, ki Un ko dekh jo uttar mulk ko gaye hain; unhon ne mere jí ko uttar ke mulk men ṭhanḍá kiyá hai[i].

9 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

10 Tú asíron se, ya'ne, Ḳhuldí, aur Túbiyáh, aur Yad'aiyáh se jo Bábul se áe hain, le, aur tú usí din já, hán, Yúsiyáh bin Safaniyáh ke ghar men dáḳhil ho;

11 Un se chándí aur soná le, aur táj baná[k], aur unhen Yahúsú'a bin Yahúsadaq sardár káhin ke sir par rakh;

12 Aur us se yún kah, ki RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Dekh, wuh shaḳhs[l], jis ká nám SHAḲH[m] hai; aur wuh apní jagah se ugegá, aur wuh ḲHUDÁWAND kí haikal ko biná karegá[n]:

13 Hán, wuhí ḲHUDÁWAND kí haikal ko banáegá; aur wuh sáhib i shaukat hogá[o], aur apne

Peshtar MASÍH se, 519.

a Zak. 1. 8. Muk. 6. 4.
b Muk. 6. 5.
c Muk. 6. 2.
d Zak. 5. 10.
e Zab. 104. 4. 'Ibrán. 1. 7, 14.
f 1 Sal. 22. 19. Dán. 7. 10. Zak. 4. 14. Lúq. 1. 19.
g Yar. 1. 14.
h Paid. 13. 17. Zak. 1. 10.
i Qáz. 8. 3.
k Ḳhur. 28. 36. aur 29. 6. Abb. 8. 9. Zak. 3. 5.
l Dekho Lúq. 1. 78. Yúh. 1. 45.
m Zak. 3. 8.
n Zak. 4. 9. Mat. 16. 18. Afs. 2. 20, 21, 22. 'Ibrán. 3. 3.
o Yas. 22. 24

takht par baithke hukúmat karegá; aur wuh apne takht par julús karke káhin bhí hogá[p]; aur sulh kí mashwarat donon ke darmiyán hogí.

14 Aur we táj Halam, aur Túbiyáh, aur Yad'aiyáh, aur Hann bin Safaniyáh kí taraf se honge, táki KHUDÁWAND kí haikal men ek yádgárí[q] howen.

15 Aur we, jo dúr dúr hain[r], so áwenge, aur KHUDÁWAND kí haikal men ta'mír karenge; aur tum jánoge, ki RABB ul afwáj ne mujhe tum pás bhejá hai[s]. Aur agar tum KHUDÁWAND apne Khudá kí farmánbardárí karoge, to yún hogá.

VII BÁB.

1 Asíron ká suwál bábat roza rakhne kí. 4 Nabí roza ke muqaddama men un ko malámat kartá. 8 Asírí jo húí so gunáh ke sabab se húí.

DARÁ ‖ kí saltanat ke chauthe baras yún húá, ki KHUDÁWAND ká kalám nauwen mahíne kí chauthí tárikh, ya'ne, Kislev mahíne men, Zakariyáh ko pahunchá;

2 Yih us waqt húá jis waqt Baitel ne Sarázur, aur Rajam-Malik, aur un ke logon ko bhejá thá, tá ki we KHUDÁWAND ke ‖ huzúr du'á mángen,

3 Aur ki RABB ul afwáj ke ghar ke káhinon se aur nabíon se kahen[a], Kyá zarúr hai, ki main pánchwen mahíne men[b] roún aur áp ko alag kar rakhún, jaisá ki main ne sálhá sál se kiyá hai?

4 ¶ Tab RABB ul afwáj ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

5 Tú mamlukat ke sáre logon se aur káhinon se kah, ki Jab tum logon ne pánchwen aur sátwen[c] mahíne men un sattar baras[d] tak roza rakhá[e], aur mátam kiyá, to kyá kabhí mere liye, hán, mere liye roza rakhá thá[f]?

6 Aur jab tum ne kháyá aur piyá, to kyá tum ne apne liye na kháyá aur piyá?

7 Kyá ye we báten nahín hain, jo KHUDÁWAND ne agle nabíon kí ma'rifat se pukár pukárke kahín, jis waqt ki Yarúsalam ábád aur ásúda-hál thá, aur us kí cháron taraf kí nawáhí kí bastíán waisí hí thín, jis waqt log dakkhin kí zamín[g] aur nasheb men sukúnat karte the?

8 ¶ Phir KHUDÁWAND ká kalám Zakariyáh ko pahunchá; aur us ne kahá, ki

9 RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Tum sachchí 'adálat karo, aur har koí apne apne bháí par karam aur rahm kiyá kare[h]:

10 Aur bewa, aur yatím, aur musáfir, aur miskín par zulm na karo[i]: aur koí tum men se apne dil men wuh tasauwur na kare jis se us ke bháí ká ziyán ho[k].

11 Lekin we shanawá na húe, balki unhon ne gardan-kashí kí[l], aur apne kánon ko band kiyá[m], táki na sunen.

12 Balki unhon ne apne dilon ko sang i khárá banáyá[n], táki sharí'at ko, aur un paigámon ko, jinhen RABB ul afwáj ne agle nabíon ‖ kí ma'rifat ba waz'a rúhání bhejá thá, na sunen[o]; is liye RABB ul afwáj kí taraf se bará qahr názil húá[p].

13 Is liye yún húá, ki jis tarah main chilláyá, aur we shanawá na húe, usí tarah we chilláe, aur main ne nahín suná[q], RABB ul afwáj farmátá hai:

14 Balki main ne girdbád se unhen un sárí qaumon men, jin se we náwáqif the[r], paráganda kiyá[s]. Is tarah un ke píchhe sarzamín wírán húí[t], aisá ki kisí ne us men ámad o raft na kiyá: kyúnki unhon ne us dilchasp zamín[u] ko wírán karáyá hai.

VIII BÁB.

1 Yarúsalam ke bahálí hojáne ke haqq men. 9 Ta'mír karne kí bábat nabí un ko targíb detá is liház se ki Khudá ne un par barí mihrbání kí thí. 16 Nek kám karne ká farz un par jatáyá játá. 18 Wa'da hai ki ákhir men un kí khushí aur taraqqí donon hongí.

PHIR KHUDÁWAND ká kalám mujh ko pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Mujhe Saihún ke liye barí se barí gairat húí hai[a]; balki bare qahr ke sáth mujhe us ke liye gairat húí.

3 KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Main Saihún men phir áyá[b], aur Yarúsalam ke darmiyán sukúnat karúngá[c]; aur Yarúsalam ká nám Sachái kí bastí[d] hogá,

Peshtar MASÍH se, 519. — [p] Zab. 110. 4. 'Ibrán. 3. 1. [q] Khur. 12. 14. Marq. 14. 9. [r] Yas. 57. 19. aur 60. 10. Afs. 2. 13, 19. [s] Zak. 2. 9. aur 4. 9. 518. ‖ 'Ibrání men, bádsháh. ‖ 'Ibrání men, chihra ko mandwen. [a] Ist. 17. 9, 10, 11. aur 33. 10. Mal. 2. 7. [b] Yar. 52. 12. Zak. 8. 19. [c] Yar. 41. 1. Zak. 8. 19. [d] Zak. 1. 12. [e] Yas. 58. 5. [f] Dekho Rúm. 14. 6.

Peshtar MASÍH se, 518. — [g] Yar. 17. 26. [h] Yas. 58. 6, 7. Yar. 7. 23. Mík. 6. 8. Zak. 8. 16. Mat. 23. 23. [i] Khur. 22. 21, 22. Ist. 24. 17. Yas. 1. 17. Yar. 5. 28. [k] Zab. 36. 4. Mík. 2. 1. Zak. 8. 17. [l] Naham. 9. 29. Yar. 7. 24. Hús. 4. 16. [m] A'am. 7. 57. [n] Hiz. 11. 19 aur 36. 26. ‖ 'Ibrání men, ke háth se. [o] Naham. 9. 29, 30. [p] 2 Taw. 36. 16. Dán. 9. 11. [q] Amsál 1. 24, —28. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. aur 14. 12. Mík. 3. 4. [r] Ist. 28. 33. [s] Ist. 4. 27 aur 28. 64. Hiz. 36. 19. Zak. 2. 6. [t] Ahb. 26. 22. [u] Dán. 8. 9. [a] Nahúm 1. 2. Zak. 1. 14. [b] Zak. 1. 16. [c] Zak. 2. 10. [d] Yas. 1. 21, 26.

Peshtar MASÍH se, 518.

aur RABB ul afwáj ká pahár[e] Muqaddas pahár[f] kahláegá.

4 RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Phir búrhe mard aur búrhí 'auraten[g] Yarúsalam ke kúchon men baithí húí hongí, aur har ek shakhs ke háth men us ke burhápe ke sabab us ká 'asá hogá.

5 Aur shahr ke kúcha larkon aur larkíon se ma'múr honge, jo já-ba-já galíon men kheltí hongí.

6 Aur RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Agar yih in dinon men is qaum ke báqí logon kí nazar men hairat-afzá hai, to kyá merí nazar men bhí hairat-afzá hoga[h], RABB ul afwáj farmátá hai?

7 RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Dekh, main apne logon ko mashriq aur ‖magrib ke mulk se chhurá dúngá[i];

8 Aur main unhen láúngá, aur we Yarúsalam ke darmiyán sukúnat karenge; aur we mere log honge[k], aur main sachái o sadáqat[l] se un ká Khudá húngá.

9 ¶ RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Ai logo, tum jo in dinon men ye báten nabíon[m] kí zubán se sunte ho, jo us din kahí thín, jab RABB ul afwáj ke maskan, ya'ne, haikal kí neo dálí játí thí[n], táki wuh biná kiyá jáwe, apne háth mazbút karo[o].

10 Kyúnki un dinon se áge na insán ke liye mazdúri thí, aur na haiwán ke liye kiráya thá[p]; aur dushmanon ke sabab se jánewále aur ánewále kí salámatí na thí[q]; kyúnki main ne har ek ko us ke parosí ká dushman kar diyá thá.

11 Lekin ab main is qaum ke báqí logon ke liye nahín hoúngá jis tarah main agle aiyám men thá, RABB ul afwáj farmátá hai;

12 Balki zirá'at ká khúb paidáwár hogá[r]: ki ták apná phal nikálegí, aur zamín apná hásil degí[s], aur ásmán apní os bakhshenge[t]; aur main is qaum ke báqí logon ko in sab barakaton ká málik karúngá.

13 Aur yún hogá, ai Yahúdáh ke gharáne, aur ai Isráel ke gharáne, ki jis tarah tum gair qaumon ke darmiyán ek la'nat the[u], us hí tarah se main tum ko naját dúngá, aur tum ek barakat hoge[x]: mat daro, balki tumháre háth mazbút hon[y].

14 Kyúnki RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Jis tarah se main ne qasd kiyá thá[z] ki tum ko sazá dún, jis waqt tumháre bápdádon ne mujhe ranjída kiyá, RABB ul afwáj farmátá hai, aur main apne iráda se pachhtáke báz na áyá[a];

15 Usí tarah se main ne in dinon men 'azm kiyá hai, ki Yarúsalam aur Yahúdáh ke gharáne se neki karún; pas, tum mat daro.

16 ¶ Par lázim hai ki tum in báton par 'amal karo; Cháhiye, ki har ek ádmí apne parosí se sach kahe[b], aur tum apne phátakon men sachchí aur sahíh 'adálat karo.

17 Aur tum men se koí apne dil men apne hamsáya kí badkhwáhí na kare[c], aur jhúthí qasam ko manzúr na kare[d]; kyúnki main in sab chízon se nafrat rakhtá hún, RABB ul afwáj farmátá hai.

18 ¶ Phir KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

19 RABB ul afwáj yún farmáta hai, ki chauthe mahíne ká roza[e], aur pánchwen ká roza[f], aur sátwen ká roza[g], aur daswen ká roza[h], ab i Yahúdáh ke liye khushí aur khurramí ke din[i] aur tarab-angez 'íden honge; is liye tum sachái aur salámatí ko 'azíz rakho[k].

20 RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Áge ko aisá hogá, ki bahuterí qaumen aur bahutere shahron ke rahnewále áwenge;

21 Aur ek shahr ke báshindagán dúsre shahr men jákar kahenge, Ao jaldí se, tá ki ham KHUDÁWAND ko ‖ áge du'á mángen[l], aur RABB ul afwáj ko dhúndhen; main bhí jáúngá.

22 Aur bahuterí ummaten aur zoráwar qaumen RABB ul afwáj ke dhúndhne ko[m], aur KHUDÁWAND ke áge du'á mángne ko, Yarúsalam men áwengí.

23 RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Un dinon men aisá hogá, ki qaumon ke das mard jin kí judá judá lugat ho háth barháenge, hán, ek Yahúdí shakhs ke

Marginal references:
e Yas. 2. 2, 3. f Yar. 31. 23. g Dekho 1 Sam. 2. 31. Yas. 65. 20, 22. Nau. 2. 20, wag. aur 5. 11, —14. h Pald. 18. 14. Lúq. 1. 37. aur 18. 27. Rúm. 4. 21. ‖ 'Ibrání men, súraj ke gurúb hone ke mulk. Dekho Zab. 50. 1. Mal. 1. 11. i Yas. 11. 11, 12. aur 43. 5, 6. Hiz. 37. 21. 'Amús 9. 14, 15. k Yar. 30. 22. aur 31. 1, 33. Zak. 13. 9. l Yar. 4. 2 m 'Az. 5. 1, 2. n Haj. 2. 18. o Haj. 2. 4. 18 áyat. p Haj. 1. 6, 9, 10. aur 2. 16. q 2 Taw. 15. 5. r Hús. 2. 21, 22. Yúel 2. 22. Haj. 2. 19. s Zab. 67. 6. t Dekho Haj. 1. 10. u Yar. 42. 18.

x Pald. 12. 2. Rút 4. 11, 12. Yas. 19. 24, 25. Saf. 3. 20. Haj. 2. 19. y 9 áyat. z Yar. 31. 28. a 2 Taw. 36. 16. Zak. 1. 6. b Zak. 7. 9. 19 áyat. Afs. 4. 25. c Ams. 3. 29. Zak. 7. 10. d Zak. 5. 3, 4. e Yar. 52. 6, 7. f Yar. 52. 12, 13. Zak. 7. 3, 5. g 2 Sal. 25. 25. Yar. 41. 1, 2. h Yar. 52. 4. i Ast. 8. 17. Yas. 35. 10. k 16 áyat. ‖ 'Ibrání men, chihra ko manáwen. Zak. 7. 2. l Yas. 2. 3. Mík. 4. 1, 2. m Yas. 60. 3, wag. aur 66. 23.

Peshtar MASÍH se, 518.

ᵃ Yas. 3. 6. aur 4. 1.
ᵒ 1 Qur. 14. 25.

dáman ko pakṛenge[n], aur kahenge, ki Ham tumháre sáth jáenge; kyúnki ham ne suná hai, ki Ḳhudá tumháre sáth hai[o].

IX BÁB.

1 *Ḳhudá apní kalísiye kí himáyat kartá.* 9 *Nabí Saihún ko nasíhat kartá, ki Masíḥ ke áne ke sabab se aur us kí sulh-pazír bádsháhat ke áne ke bá'is ḳhushí kare.* 12 *Ḳhudá ká wa'da ki main fath dúngá aur himáyat bhí karúngá.*

487 ke qabl Íb.

ᵃ Yar. 23. 33.
ᵇ Ámús 1. 3.

KHUDÁWAND ke kalám ká bojh[a] jo Hadrak kí sarzamín par hai, aur wuh Dimishq[b] tak pahunchke waháṉ ṭhahar jáegá: yih us waqt hogá, jab Baní Ádam aur Isráel ke sáre firqon kí ánkhen KHUDÁWAND kí taraf hongí[c].

ᶜ 2 Taw. 20. 12. Zab. 145. 15.
ᵈ Yar. 49. 23.
ᵉ Yas. 23 Báb. Hiz. 26 Báb. aur 27 Báb. aur 28 Báb. Ámús 1. 9.
ᶠ 1 Sal. 17. 9. Hiz. 28. 21. Abad. 20.
ᵍ Hiz. 28. 3, wag.
ʰ Ayy. 27. 16. Hiz. 28. 4, 5.

2 Aur wuh Hamát[d] par bhí, jo us ke muttasil hai; Súr[e] o Saidá[f] par bhí, harchand ki wuh baṛí 'aqlmand hai[g].

3 Háṉ, agarchi Súr ne apne liye ek mazbút qil'a banáyá, aur dhúl kí tarah chándí ká túda kiyá[h], aur chokhe soná ká galíon kí kíchaṛ kí mánind;

ⁱ Yas. 23. 1.
ᵏ Hiz. 26. 17.

4 Dekho, KHUDÁWAND use ḳhárij kar degá[i], aur wuh us ke mál o asbáb ko daryá men ḍál degá[k]: aur ág us hí ko khá legí.

ˡ Yar 47. 1, 5. Saf. 2. 4.

5 Asqalún dekhegí aur ḍaregí, aur 'Azah bhí dekhegí aur bahut dard kháegí[l]; 'Aqrún bhí, ki us ke intizár ke sabab se sharminda húí: aur 'Azah se bádsháh játá rahegá, aur Asqalún be-chirág hogí.

ᵐ Ámús 1. 8.

6 Aur ek ajnabí-záda Ashdúd men taḳht-nishín hogá[m]; aur main Filistíon ká faḳhr miṭáúngá.

7 Aur main us ke ḳhún ko us ke muṉh men se, aur nafraton ko us ke dánton se nikál ḍálúngá, aur wuh bhí hamáre Ḳhudá ke liye bach rahegá, aur wuh us názim kí mánind hogá, jo Yahúdáh men hai, aur 'Aqrún Yabúsí kí mánind hogá.

ⁿ Zab. 34. 7. Zak. 2. 5

8 Aur main apne ghar ke áspás ḳhaima khaṛá karúngá[n], us fauj ke sabab se jo chaṛhke guzar játí, aur us ke sabab se bhí jo phir átí hai; tis píchhe koí zálim un ke darmiyán nahín guzregá[o]; kyúnki ab main apní ánkhon se dekhtá húṉ[p].

ᵒ Yas. 60. 18. Hiz. 28. 24.
ᵖ Ḳhur. 3. 7.

9 ¶ Ai Saihún kí beṭí, tú niháyat ḳhushí kar; ai Yarúsalam kí beṭí, tú ḳhúb lalkár[q]; ki dekh, terá bádsháh tujh pás átá hai[r]; wuh sádiq hai, aur naját dene par qádir hai; wuh farotan hai, aur gadhe par, balki jawán gadhe par, háṉ, gadhí ke bachcha par sawár hai.

Peshtar MASÍH se, 487 ke qabl Íb.

ᑫ Yas. 62. 11. Zak. 2. 10.
ʳ Mat. 21. 5. Yúh. 12. 15.
ˢ Yar. 23. 5. aur 30. 9. Lúq. 19. 38. Yúh. 1. 49.

10 Aur main Ifráím kí gáṛíáṉ, aur Yarúsalam ke ghoṛe káṭ ḍálúngá[s], aur jangí kamán toṛ ḍálí jáegí: aur wuh qaumon ko sulh ká muzhda degá[t]: aur us kí saltanat samundar se samundar tak[u], aur daryá se zamín kí intihá tak hogí.

ˢ Hús. 1. 7. aur 2. 18. Mík 5. 10 Haj. 2. 22.
ᵗ Afs 2. 14, 17.
ᵘ Zab. 72. 8.

11 Aur tú jo hai, jis ká 'ahd lahú se hai, main tere asíron ko us chúán men se jaháṉ pání nahín hai nikálke báhar karúngá[x].

ˣ Ḳhur. 24. 8. Yas. 42. 7. aur 51. 14. aur 61. 1. 'Ibrán. 10. 29.

12 ¶ Tum us mazbút qil'a ko phir áo, ai ummedwár asíro[y]; main áj ke din kahtá húṉ, ki Main tujhe do guná dúngá[z];

ʸ Yas. 49. 9.
ᶻ Yas. 61. 7.

13 Kyúnki main ne Yahúdáh ko apne liye ḳham kiyá, aur kamán Ifráím se ma'múr húí; aur main ne tere farzandon ko, ai Saihún, tere hí beṭon par, ai Yúnán, barpá kiyá hai, aur main ne tujhe pahlawán kí talwár kí mánind banáyá.

14 Aur KHUDÁWAND un kí madad ke liye dikhláí degá. aur us ke tír bijlí kí tarah niklenge[a]; háṉ, Ḳhudáwand YAHOWAH turhí phúnkegá, aur wuh dakkhin ke bagúlon[b] ke sáth ḳhurúj karegá.

ᵃ Zab. 18. 14. aur 77. 17. aur 144. 6.
ᵇ Yas. 21. 1.

15 Aur RABB ul afwáj un kí dastgírí karegá, aur we dushmanon ko niglenge, aur faláḳhun ke pattharon ko giráke unhen páemál karenge, ‖aur un ká lahú píenge, aur matwálon kí mánind shor machácnge; aur kaṭoron ke mánind, aur mazbah ke konon ke mánind[c] we ma'múr honge.

‖ 'Ibrání men, aur ue píenge.

ᶜ Ahb 4 18, 25. Isti. 12. 27.

16 Aur KHUDÁWAND un ká Ḳhudá usí din apní qaum ko naját degá, jis tarah galle ko naját dete hain; kyúnki we táj ke jawáhir ke mánind honge[d], jo us kí zamín ke úpar bulandí pakṛenge[e].

ᵈ Yas. 62. 3. Mal. 3. 17
ᵉ Yas. 11. 12.

17 Kyúnki us ká ihsán kyá hí 'azím hai[f], aur us ká husn kyá hí ḳhúb! nau-jawán galla se baṛhenge, aur laṛkíáṉ nayí mai se[g].

ᶠ Zab. 31. 19.
ᵍ Yúel 3. 18. Ámús 9. 14.

Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb.

X BAB.

1 Khudá kí aur na ki buton kí panáh ḍhúnḍhná hai. 5 Jis tarah se Khudá ne apne galla se muláqát kí thí ki unhen sazá de, so wuh un se do-chár hogá ki unhen bacháwe aur bahál kare.

TUM KHUDAWAND se mángo[a], ki wuh ákhir barsát men[b] menh barsáwe[c]; to KHUDAWAND bijlíon ko maujúd karegá, aur menh shiddat se barsáwegá, aur har ek ke khet men ghás ugegí.

2 Kyúnki Tiráfím ne batálat kí báten kahí hain[d], aur gaib-bínon ne dhokhá dekhá hai, aur jhúṭhe khwábon ká bayán kiyá hai; we 'abas tasallí dete hain[e]: is liye we galla kí mánind bhaṭakte hain; unhon ne dukh páyá, is liye ki un ká koí charwáhá na thá[f].

3 Merá gazab charwáhon par bharká hai, aur main ne bakron ko sazá dí hai[g]; tad bhí RABB ul afwáj ne apne galla ya'ne ahl i Yahúdáh par nazar kí hai[h], aur un ko jang-gáh ká apná khúb-súrat ghorá banáyá[i].

4 Us hí kí taraf se kone ká patthar[k], us hí se khúntí[l], usí se jangí kamán, usí se har ek hákim niklegá.

5 ¶ Aur we pahlawánon ke mánind honge, aur laṛáí men dushmanon ko galíon ke kíchar kí tarah latáṛenge[m]; aur we laṛenge, is liye ki KHUDAWAND un ke sáth hai, aur we jo ghoṛon par sawár hain un ke áge khajil honge.

6 Aur main Yahúdáh ke gharáne ko qúwat dúngá, aur Yúsuf ke gharáne ko naját bakhshúngá; aur main unhen láke phir biṭhláúngá[n], is liye ki main ne un par rahm kiyá hai[o]; aur we aise honge, goyá ki main ne unhen kadhí dúr nahín kiyá thá; kyúnki main KHUDAWAND un ká Khudá hún, aur un kí sunúngá[p].

7 Aur Ifráím pahlawán sá hogá, aur un ká dil, jaisá ki mai se, waisá masrúr hogá[q]; balki un kí aulád bhí dekhegí aur shádmání karegí; un ká dil KHUDAWAND men khush hogá.

8 Main un ke liye síṭí bajáúngá[r], aur unhen faráham karúngá; kyúnki main ne un ke liye fidiya diyá hai, aur we bahut hojáenge, jis tarah áge bahut hote the[s].

9 Harchand main ne un ko qaumon ke darmiyán parágandá kiyá[t], taubhí we un dúr dúr mulkon men mujhe yád karenge[u], aur we apne bál-bachchon samet jíenge, aur phir áwenge.

10 Main un ko Misr kí zamín se phir láúngá[x], aur unhen Asúr se samet lúngá, aur Jilí'ád aur Lubnán kí zamín men phir láúngá, yahán tak ki un ke liye gunjáish na hogí[y].

11 Aur wuh samundar par se guzar jáegá; aur wuh samundar ko chíregá, aur us kí lahron ko máregá, aur daryá kí sárí gahráíán súkh jáengí[z]; aur Asúr ká gurúr tale utárá jáegá[a], aur Misr ká ‖ chhattar faná hojáegá[b].

12 Aur main un ko KHUDAWAND men taqwiyat dúngá, aur we us ká nám leke idhar udhar chalenge[c], KHUDAWAND farmátá hai.

XI BAB.

1 Yarúsalam ke barbád hojáne kí bábat. 3 Barguzídon kí khabar lí játí, aur báqí log murdúd hote. 10 Masíh ke inkár karne ke sabab Ni'amat aur Habl donon láṭhíán toṛí játín. 15 Ek bewuqúf chaupán ká zikr hai ki wuh barpá hogá aur la'natí hojáegá.

AI Lubnán[a], tú apne darwázon ko khol de, táki ág tere saro ke darakhton ko khá jáe.

2 Ai sanaubar ke darakhto, tum nauha karo: is liye ki saro gir gayá; kyúnki shándár gárat húe hain; ai Basaní balút ke darakhto, figán karo, kyúnki muháfaz ban girá hai[b].

3 ¶ Charwáhon ke nála kí áwáz suní játí hai, kyúnki un kí hashmat gárat húí; sher i babaron ke garajne kí áwáz hai, kyúnki Yardan ká gurúr ḍháyá gayá.

4 KHUDAWAND merá Khudá yún farmátá hai, ki Us galla ko jánwaron ko jo zabh ke liye hain chará[c];

5 Jin ke málik unhen zabh karte hain, aur gunahgár nahín ṭhahráe játe[d]; aur we jo unhen bechte hain kahte hain, ki KHUDAWAND mubárak ho, ki main máldár húá[e]; aur un ke charwáhe un par rahm nahín karte hain.

6 Kyúnki main mulk ke rahnewálon par áge ko rahm nahín karúngá, KHUDAWAND farmátá hai; par dekh, main un ádmíon ko, har ek shakhs ko us ke hamsáya, aur us ke bádsháh ke qábú men kar dúngá; aur we zamín ko

---

a Yar. 14. 22. b Aly. 29. 23. Yúel 2. 23. c Ist. 11. 14. Yar. 10. 13. d Qaz. 17. 5. Yar. 10. 8. Hab. 2. 18. e Aly. 13. 4. f Hiz. 34. 5. g Hiz. 34. 17. h Lúq 1. 68. i Gaz. 1. 9. k Gin. 24. 17. l Yas. 22. 23. m Zab. 18. 42. n Yar. 3. 18. Hiz. 37. 21. o Hús. 1. 7. p Zak. 13. 9. q Zab. 104. 15. Zak. 9. 15. r Yas. 5. 26. s Yas. 49. 19. Hiz. 36. 37.

t Hús. 2. 23. u Ist. 30. 1. x Yas. 11. 11, 16. Hús. 11. 11. y Yas. 49. 20. z Yas. 11. 15, 16. a Yas. 14. 25. ‖ 'Ibrání men, 'asá. b Hiz. 30. 13. c Mík. 4. 5.

a Zak. 10. 10. b Yas. 32. 19 c 7 áyat. d Yar. 2. 3. aur 50. 7. e Ist. 29. 19. Hús. 12. 8.

Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb.

tabáh karenge, aur main unhen un ke háth se nahín chhuṛáúngá.

7 Pas, main ne un bheṛon ko jo zabh ke liye thín[f], hán, galla ke miskínon[g] ko charáyá; aur main ne do láṭhíán lín; ek ko main ne Ni'am kahá, aur dúsrí ko Habl; aur galla ko charáyá.

8 Aur main ne tín charwáhon ko ek mahíne men[h] halák kar diyá, aur merí ján ne un se nafrat rakhí, aur un ká jí bhí mujh se bezár húá.

9 Tab main ne kahá, ki Main tumhen phir nahín charáúngá; wuh jo martá hai use marne do[i]: aur jo káṭ ḍálne ke láiq hai, káṭá jáwe; aur jo báqí rahenge, so un men se har ek dúsre ká gosht kháe.

10 ¶ Aur main ne apní láṭhí Ni'am ko liyá, aur use toṛ ḍálá; ki apne 'ahd ko, jo main ne sárí qaumon se bándhá thá, toṛún.

11 So wuh usí din men toṛá gayá; aur jhunḍ ke miskínon ne[k] jo merí ráh takte the jáná, ki yih KHUDAWAND kí bát hai.

12 Aur main ne unhen kahá, ki Agar tum munásib jáno, to merá mol mujhe do; nahín to, mat do; aur unhon ne mere mol kí bábat ‖tís rúpiye taulke diye[l].

13 Aur KHUDAWAND ne mujhe hukm diyá, ki Use kumhár pás phenk de[m], achchhí qímat hai jo unhon ne merí dí; aur main ne un tís rúpiyon ko liyá. aur KHUDAWAND ke ghar men us kumhár ke liye phenk diyá.

14 Phir main ne apní dúsrí láṭhí Habl ko toṛ ḍálá, táki us birádarí ko jo Yahúdáh aur Isráel men hai toṛ ḍálún.

15 ¶ Aur KHUDAWAND ne mujhe kahá, ki Tú phir nádán charwáhe ke hathyár apne liye le[n].

16 Kyúnki dekh, main mulk men ek chaupán ko barpá karúngá, jo un ki jo halák hone par hain khabar nahín legá, aur us ko jo gumráh húá nahín ḍhúnḍhegá, aur us ko jo zakhmí húá changá nahín karegá, aur use jo ghar men khaṛá rahtá nahín charáegá, par moṭon ká gosht kháegá, aur un ke khuron ko toṛ ḍálegá.

17 Us badzát gaṛariye par wáwailá hai[o], jo galla ko chhoṛ játá hai! talwár us ke bázú par, aur us kí dahiní ánkh par hogí; us ká bázú bilkull súkh jáegá, aur us kí dahiní ánkh phúṭ jáegí.

f 4 áyat.
g Saf. 3. 12. Mat. 11. 5.
h Hús. 5. 7.
i Yar. 15. 2. aur 43. 11.
k Saf. 3. 12. 7 áyat.
‖ 'Ibrání men, chándí ke tís.
l Mat. 26. 15. Dekho Khur. 21. 32.
m Mat. 27. 9. 10.
n Hiz. 34. 3, 4.
o Yar. 23. 1. Hiz. 34. 2. Yúh. 10. 12, 13.

XII BAB.

1 Yarúsalam ek piyála hai jis ke sabab wuh áp kámptí, 3 aur ek patthar hai jis se us ke dushman dab játe. 6 Yahúdáh kí bábat ki kyúnkar fathyábí ke sáth wuh bahál hojáegá. 9 Yarúsalam kí tauba kí bábat.

KHUDAWAND ke sukhan ká bojh jo Isráel ke liye hai, wuh KHUDAWAND farmátá hai, jo ásmánon ko phailátá hai[a], aur zamín kí neo ḍáltá hai, aur insán ke bích us kí rúh paidá kartá hai[b];

2 Dekho, main aisá karúngá, ki Yarúsalam áspás kí sárí qaumon ke liye ‖thartharáhaṭ ká piyála hogá[c], aur Yahúdáh ke liye bhí aisá hogá, jis waqt ki Yarúsalam gherá jáwe.

3 ¶ Aur main us din[d] Yarúsalam ko sárí qaumon ke liye ek bhárí patthar kar dúngá[e], aur sab jo use uṭháenge, ṭukṛe ṭukṛe kiye jáenge, agarchi zamín kí sárí qaumen us ke muqábil jam'a hongí.

4 Usí din, KHUDAWAND farmátá hai, main har ek ghoṛe ko aisá márúngá[f], ki sab hairán rah jáwen, aur us ke sawár ko díwána kar dúngá; magar apní ánkh kholke Yahúdáh ke gharáne par nazar karúngá, par qaumon ke sab ghoṛon ko márúngá ki we andhe hojáwen.

5 Tab Yahúdáh ke sáre farmánrawá apne dil men kahenge, ki Yarúsalam ke báshindagán, RABB ul afwáj un ke Khudá ke fazl se, hamárí tawánáí honge.

6 ¶ Main us din Yahúdáh ke farmán-rawáon ko us átashdán kí mánind jo lakṛíon ke bích ho, aur us jaltí mash'al kí mánind jo púlon ke darmiyán howe, karúngá[g]; aur we dahne báyen par áspás kí sárí qaumon ko niglenge; aur Yarúsalam phir apne maqám Yarúsalam par nishast karegí.

7 Aur KHUDAWAND Yahúdáh ke khaimon ko pahle naját degá, táki Dáúd ká gharáná, aur Yarúsalam ke báshindagán Yahúdáh ke muqábil apní baṛáí na karen.

8 Usí din KHUDAWAND Yarúsalam ke báshindon kí himáyat karegá; aur wuh jo us din un ke darmiyán uftáda hogá, so Dáúd

a Yas. 42. 5. aur 44. 24. aur 45. 12, 18. aur 48. 13.
b Gin. 16. 22. Wá'iz. 12. 7. Yas. 57. 16. 'Ibrán. 12. 9.
‖ Yá, nashe ká piyála.
c Yas. 51. 17. 22, 23.
d 4, 6, 8, 9, 11 áyaten. Zak. 13. 1. aur 14. 4, 6, 8, 9, 13.
e Mat. 21. 44.
f Zab. 76. 6. Hiz. 38. 4.
g 'Abad. 18.

Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb.

kí mánind hogá[h], aur Dáúd ká gharáná Khudá kí mánind hogá, balki KHUDÁWAND ke firishta kí mánind jo un ke áge áge ho.

9 ¶ Aur usí din yún hogá, ki main un sárí qaumon kí, jo Yarúsalam par chaṛháí karne átí hain, surág lúngá, ki main unhen halák karún[i].

10 Aur main Dáúd ke gharáne par, aur Yarúsalam ke báshindon par, fazl aur munáját kí rúh barsáúngá[k]; aur we mujh par, jise unhon ne chhedá hai, nazar karenge[l]; aur we us ke liye mátam karenge, jaisá koí apne iklaute ke liye mátam kartá hai[m]; aur we us ke liye talkh-kám honge, jis tarah se koí apne palauṭhe ke liye talkh-kámí men paṛtá hai.

11 Aur us din Yarúsalam ke darmiyán baṛá mátam hogá[n], Hadad-Rimmon ke mátam kí mánind, Majiddon kí wádí men[o].

12 Aur sárí mamlukat mátam karegí[p], har ek gharáná 'aláhida; Dáúd ká gharáná 'aláhida, aur un kí joráán 'aláhida; Nátan[q] ká gharáná 'aláhida, aur un kí jorúán 'aláhida;

13 Láwí ká gharáná 'aláhida, aur un kí jorúán 'aláhida; ‖Sama'í ká gharáná 'aláhida, aur un kí jorúán 'aláhida;

14 Sáre gharáne jo báqí rahenge, ek ek gharáná 'aláhida, aur un kí jorúán 'aláhida.

h Yúel 3. 10.
i Haj. 2. 22. 3 áyat.
k Yar. 31. 9. aur 50. 4. Hiz. 39. 29. Yúel 2. 28.
l Yúh. 19. 34, 37. Muk. 1. 7.
m Yar. 6. 26. 'Amús 8. 10
n A'am. 2. 37.
o 2 Sal. 23. 29. 2 Taw. 35. 24.
p Mat. 24. 30. Muk. 1. 7.
q 2 Sam. 5 14. Lúq. 3. 31.
‖ Yá, *Sama'ún ka;* Chunánchi Sattar mutarjimon ke tarjuma men yihí páyá játá.

XIII BAB.

1 Bábat us chashma kí, 2 jis se Yarúsalam kí nápákí, jo butparastí aur jhúṭhí nubúwat ke sabab húí, dúr kí jáegí. 7 Masíh ke máre jáne kí bábat, aur tísre hissa ke ázmáe jáne ke haqq men.

US din[a] gunáh aur nápákíon ke wáste Dáúd ke gharáne ke liye, aur Yarúsalam ke báshindon ke liye, ek sotá phúṭ niklegá[b].

2 ¶ Aur usí din yún hogá, RABB ul afwáj farmátá hai, ki main buton ke námon ko zamín par se miṭá ḍálúngá[c], aur unhen phir koí yád na karegá: aur main nabíon ko[d], aur nápák rúh ko dunyá se khárij kar dúngá.

3 Aur aisá hogá, ki jab koí nubúwat karegá, to us ke má báp, jin se wuh paidá húá, use kahenge, ki Tú na jíegá, kyúnki tú KHUDÁWAND ká nám leke jhúṭh boltá hai; aur us ke báp aur má, jin se wuh paidá húá, jis waqt wuh peshíngoí karegá, use húl márenge[e].

4 Aur us din aisá hogá, ki nabíon men se har ek jis waqt wuh nubúwat kare, apní royá se sharminda hogá[f]; aur we kabhí ‖durusht libás[g] na pahinenge, táki fareb den.

5 Balki ek ek kahegá, ki Main nabí nahín; main kisán hún[h]; kyúnki merí ibtidáí jawání se kisí ne mujhe gulám kar rakhá thá.

6 Aur ek us se púchhegá, ki Tere háthon par ye kyá zakhm hain? to jawáb degá, We zakhm hain, jo mujhe apne doston ke ghar men lage.

7 ¶ Ai talwár, tú mere charwáhe par[i], us insán par, jo merá hamtá hai[k], bedár ho, RABB ul afwáj farmátá hai; us charwáhe ko már, aur galla paráganda ho jáe[l]; par main apná háth chhoṭon par[m] chaláúngá.

8 Aur aisá hogá, KHUDÁWAND farmátá hai, ki sárí sarzamín men do hissa káṭe jáenge, aur marenge; lekin tísrá hissa us men báqí rahegá[n].

9 Aur main tísre hissa ko ág ke darmiyán[o] men se láúngá, aur main unhen yún sáf karúngá jis tarah se rúpe ko sáf karte hain[p]: aur yún táúngá jis tarah sone ko táte hain: we merá nám lenge, aur main un kí sunúngá[q]; main kahúngá, ki Ye mere log hain, aur we bolenge, ki KHUDÁWAND merá Khudá[r].

a Zak. 12. 3.
b 'Ibrán. 9. 14 1 Pat. 1. 19 Muk. 1. 5.
c Khur. 23. 13. Yash. 23 7. Zab. 16. 4. Hos. 30. 13. Hús. 2. 17. Mík. 5. 12, 13.
d 2 Pat. 2. 1.

e Ist. 13. 6, 8. aur 18. 20.
f Mík. 3. 6, 7.
‖ 'Ibrání men, *bálon kí libás.*
g 2 Sal. 1. 8. Yas. 20. 2. Mat. 3. 4.
h 'Amús 7. 14.
i Yas. 40. 11. Hiz. 34. 23.
k Yúh. 10 30. aur 14. 10, 11. Filip. 2. 6.
l Mat. 26. 31. Marq. 14. 27.
m Mat. 18. 10, 14. Lúq. 12. 32.
n Rúm. 11. 5.
o Yas. 48. 10.
p 1 Pat. 1. 6, 7.
q Zab. 50. 15. aur 91. 15. Zak. 10. 6.
r Zab. 144. 15 Yar. 30. 22. Hiz. 11. 20 Hús. 2. 23. Zak. 8. 8.

XIV BAB.

1 Yarúsalam ke gárat karnewále áp gárat kiye játe. 4 Masíh ke áne kí bábat, aur un ni'amaton ke haqq men jo us kí bádsháhat ke wasíle se miltín. 12 Yarusalam ke dushmanon par marí jo hogí. 16 Báqí log Khudáwand kí taraf rujú' láwenge, 20 aur un ke lúṭ ká mál bhí muqaddas ho jáegá.

DEKHO, KHUDÁWAND ká din átá hai[a], aur tere lúṭ ká mál tere darmiyán taqsím kiyá jáegá.

2 Aur main sárí qaumon ko faráham karúngá[b] ki Yarúsalam par chaṛhen aur laṛen; aur shahr le liyá jáegá, aur ghar ke ghar lúṭe jáenge[c], aur 'auraten jabr se be-hurmat kí jáengí; aur ádhá shahr asír ho jáegá; aur we

a Yas. 13. 9. Yúel 2. 31. A'am. 2. 20.
b Yúel 3. 2.
c Yas. 13 16.

Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb.

jo báqí rah jáenge, shahr men ‖chhore jáenge.

3 Tab KHUDAWAND khurúj karegá, aur un qaumon ke sáth, jis tarah sábiq men jang ke din lará thá, laráí karegá.

4 ¶ Aur us ke pánw usí din Zaitún ke pahár par[d], jo Yarúsalam ke sámhne púrab ko hai, jame rahenge; aur Zaitún ká pahár bíchon bích se pachchhim aur púrab ko phat jáegá, aur niháyat barí wádí záhir hogí[e]; aur ádhá pahár uttar kí taraf chal niklegá, aur ádhá us ká dakkhin kí taraf.

5 Aur tum pahár kí wádí ko bhágoge; kyúnki pahár kí wádí Azal se já milegí; hán, jis tarah se tum sháh i Yahúdáh 'Uzziyáh ke aiyám men zalzala ke áge[f] bháge the, us hí tarah se bhágoge; kyúnki KHUDAWAND merá Khudá áwegá[g], aur sáre qudsí jo ‖tere sáth hain[h].

6 Aur usí din aisá hogá, ki nafís ajrám i falak kí roshní na hogí; par jamáí húí táríkí hogí.

7 Par ek din hogá[i] jo KHUDAWAND ko ma'lúm hai[k]; us ká din rát na hogá; balki yún hogá, ki shám ke waqt roshan hogá[l].

8 Aur usí din yún hogá, ki jítá páni Yarúsalam men se jári hogá[m]; us ká ádhá púrabí samundar kí taraf, aur us ká ádhá pachchhimí samundar kí taraf; garmí men aur járe men hogá.

9 Aur KHUDAWAND sárí dunyá ká bádsháh ho jáegá[n]; us din ek KHUDAWAND hogá, aur us ká nám ek hogá[o].

10 Aur sárí sarzamín, Jib'a se leke Rimmon tak, jo Yarúsalam kí dakkhin taraf hai, tabdíl hoke ‖'Arábah kí mánind hojáegí[p]: par wuh buland hogí, aur Binyamín ke phátak se pahle phátak ke maqám tak, aur kone ke phátak tak, aur Hananiel ke burj[q] se bádsháh ke angúrí kolhúon tak, apne hí mauqa' par ábád kí jáegí[r].

11 Aur log us men sukúnat karenge, aur phir koí haram na kiyá jáegá[s]; balki Yarúsalam amn o ámán se ma'múr rahegí[t].

12 ¶ Aur wuh marí, jis se KHUDAWAND sárí qaumon ko, jo larne ko Yarúsalam par charh áín, máregá, so yih hai: ki un ká gosht jis waqt we apne pánwon par khare honge faná hojáegá; aur un kí ánkhen un ke chashmkhánon men gal jáengí, aur un kí zubán un ke munh men sar jáegí.

13 Aur usí din yún hogá, ki KHUDAWAND kí taraf se un ke darmiyán barí garbaráhat á paregí[u], aur un men se har ek apne hamsáya ká háth pakregá, aur us ká háth us ke hamsáya ke háth ke muqábil utháyá jáegá[x].

14 Aur Yahúdáh bhí Yarúsalam men laregá, aur sárí gair qaumon ká mál jo áspás hain, kyá soná, kyá rúpá, kyá libás barí kasrat se faráham kiyá jáegá[y].

15 Aur ghoron, aur khachcharon, aur únton, aur gadhon, aur sab haiwánon ko jo un lashkargáhon men honge, us hí tarah kí marí[z] jaisí yih hai máregí.

16 ¶ Aur yún hogá, ki har ek jo un sab qaumon men se, jo Yarúsalam par charh áwen, bach rahegá, sál ba sál Bádsháh RABB ul afwáj ko sijda karne[a], aur 'íd i khaima[b] mánne ko jáegá.

17 Aur yún hogá, ki zamín ke sáre gharánon men se, jo Bádsháh RABB ul afwáj ke áge sijda karne ko Yarúsalam men na áwe, un par menh nahín barsegá[c].

18 Aur agar Misr ká gharáná na nikle, aur na áwe, ‖ to un par bhí nahín paregá[d]; balki un par wuh marí hogí, jis se KHUDAWAND un gair qaumon ko, jo nahín játí hain ki khaimon kí 'íd mánen, máregá.

19 Yihí Misr kí sazá hogí, aur sárí qaumon kí sazá, jo nahín játí hain ki khaimon kí 'íd mánen.

20 ¶ Usí din ghoron kí ‖ ghantíon par yih raqam hogá, QUDS YAHOWAH KO[e], aur KHUDAWAND ke ghar kí deg un piyálon ke jo mazbah ke áge dhare gaye barábar hongí.

21 Balki Yarúsalam aur Yahúdáh men kí sab deg RABB ul afwáj ke liye quds hongí; aur we sab, jo qurbání karte hain, áwenge, aur un men se kisí ko lenge, aur un men pakáwenge; aur us din men phir koí Kan'ání[f] RABB ul afwáj ke ghar men na hogá[g].

Margin references (left): ‖ 'Ibrání men, *káte na jáenge.* — d Dekho Hiz. 11. 23. — e Yúel 3. 12, 14. — 787 ke qaríb. — f 'Amús 1. 1. — g Mat. 16. 27. aur 24. 30, 31. aur 25. 31. Yahúd. 14. — ‖ Yá *us ke sáth.* — h Yúel 3. 11. — i Muk. 22. 5. — k Mat. 24. 36. — l Yas. 30. 26. aur 60. 19, 20. Muk. 21. 23. — m Hiz. 47. 1. Yúel 3. 18. Muk. 22. 1. — n Dán. 2. 44. Muk. 11. 15. — o Afs. 4. 5, 6. — ‖ Ya'ne, *Yardan ká maidán.* — p Yas. 40. 4. — q Nahem. 3. 1. aur 12. 39. Yar. 31. 38. — r Zak. 12. 6. — s Yar. 31. 40. — t Yar. 23. 6.

Margin references (right): Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb. — u 1 Sam. 14. 15, 20. — x Qáz. 7. 22. 2 Taw. 20. 23. Hiz. 38. 21. — y Hiz. 39. 10, 17, wag. — z 12 áyat. — a Yas. 60. 6, 7, 9. aur 66. 23. — b Ahb. 23. 34, 43. Nahem. 8. 14. Hús. 12. 9. Yúh. 7. 2. — c Yas. 60. 12. — ‖ Yá, *jis par wuh nahín parta, to un par.* wag. — d Ist. 11. 10. — ‖ Yá, *lagámon par.* Khur. 28. 36. — e Yas. 23. 18. — f Yas. 35. 8. Yúel 3. 17. Muk. 21. 27. aur 22. 15. — g Afs. 2. 19, 20, 21, 22.

MALA'KI' NABI' KI' KITA'B.

I BA'B.

1 *Malákí Isráel par shikáyat kartá, ki un meṇ piyár na thá: 6 ki un kí sáf be-díní thí; 12 aur Ḳhudá kí be-'izzatí karte the.*

KHUDA'WAND ke suḳhan ká bojh jo Malákí ||kí ma'rifat se Isráel ke liye hai.

2 KHUDA'WAND farmátá hai, ki Maiṇ ne tumheṇ piyár kiyá hai[a]. Tad bhí tum kahte ho, ki Tú ne hameṇ kyúṇkar piyár kiyá? Kyá 'Esau Ya'qúb ká bháí na thá? KHUDA'WAND farmátá hai; lekin maiṇ ne Ya'qúb ko piyár kiyá[b];

3 Aur maiṇ ne 'Esau se dushmaní rakhí, aur us ke pahároṇ aur us kí mírás ko wírán karke dashtí sámpoṇ ke nasíb kiyá[c].

4 Chúnki Adúm kahtá hai, ki Hamárá tahas-nahas húá; magar ham phirenge, aur wírán makánoṇ ko ta'mír karenge: RABB ul afwáj farmátá hai, ki We ta'mír to karenge, par maiṇ ḍháúṇgá; aur log un ko yih nám rakhenge Sharárat || kí mamlukat, aur Wuh qaum, jis par hamesha KHUDA'WAND ká qahr rahá.

5 Aur tumhárí áṇkheṇ dekhengí, aur tum kahoge, ki KHUDA'WAND Isráel † kí mamlukat se 'azamat páwegá[d].

6 ¶ Beṭá apne báp kí[e], aur naukar apne áqá kí ta'zím kartá hai: pas, agar maiṇ báp húṇ, to merí 'izzat kaháṇ[f]? aur agar áqá húṇ, to merá ḳhauf kaháṇ? RABB ul afwáj tumheṇ kahtá hai, ai káhino, jo mere nám ko haqír jánte ho. Aur tum kahte ho, ki Kis bát meṇ ham ne tere nám ko ẓalíl kiyá[g]?

7 Tum mere mazbah par nápák roṭíáṇ[h] chaṛháte ho, aur kahte ho, ki Kyúṇkar ham ne tujhe nápák kiyá? Is meṇ, ki kahte ho, KHUDA'WAND kí mez haqír hai[i].

8 Ki jab tum andhe ko qurbání ke liye guzránte ho, to kyá burá nahíṇ hai[k]? aur agar langre ko aur bímár ko guzráno, to kyá burá nahíṇ? ab to wuh chíz apne hákim kí nazr kar; to kyá wuh tujh se rází hogá, aur tú us ke áge manzúr i nazar hogá[l]? RABB ul afwáj farmátá hai.

9 Ab tum Ḳhudá ||se du'á máṇgiye; táki wuh ham par rahm farmáwe: tumháre || sabab se yih húá hai[m]; kyá wuh tumheṇ apná manzúr i nazar karegá? RABB ul afwáj farmátá hai.

10 Tumháre darmiyán aisá kaun hai jo muft darwáza band kare? tum mere mazbah par ráegán ág sulgáne par rází nahíṇ ho[n]. Maiṇ tum se rází nahíṇ húṇ, RABB ul afwáj farmátá hai; aur tumháre háth ká hadya hargiz qabúl na karúṇgá[o].

11 Kyúṇki áftáb ke tulú' se us ko gurúb tak[p] merá nám qaumoṇ ke darmiyán[q] buzurg hogá; aur har makán meṇ mere nám par lubán[r] aur pák hadya guzráne jáenge: kyúṇki merá nám qaumoṇ ke darmiyán buzurg hogá[s], RABB ul afwáj farmátá hai.

12 ¶ Lekin tum ne use nápák kiyá; chúnki kahte ho, ki KHUDA'WAND kí mez najis hai[t], aur us ká phal, aur us kí ḳhurák, ẓalíl hai.

13 Aur tum ne kahá, ki Dekho, kyá baṛí taklíf hai! aur use tahqír kiyá, RABB ul afwáj farmátá hai; phir tum pháṛe húe, aur langre, aur bímár ko láe, aur is hí tarah ká hadya guzráná; kyá maiṇ us ko tumháre háth se qabúl karúṇ[u]? RABB ul afwáj farmátá hai.

14 Par wuh jo fareb-kár hai us par la'nat, ki us ke galla meṇ nar hai, par ma'yúb chíz KHUDA'WAND kí nazr chaṛhátá hai[y]; kyúṇki maiṇ baṛá Bádsháh húṇ[z], RABB ul afwáj farmátá hai, aur merá nám qaumoṇ ke darmiyán haul-nák hai.

II BA'B.

1 *Wuh káhinoṇ ko sakht malámat kartá, is liye ki unhoṇ ne 'ahd se gaflat kí thí, 11 aur logoṇ ko bhí ḍáṇṭtá hai is liye ki unhoṇ ne butparastí, 14 aur zinákárí, 17 aur be-ímání kí thí.*

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.
|| 'Ibrání meṇ, ke háth se.
a Ist. 7. 8. aur 10. 15.
b Rúm. 9. 13.
c Yar. 49. 18. Hiz. 35. 3, 4, 7, 9, 14, 15. 'Abad. 10, wag.
|| 'Ibrání meṇ, ká siwána.
† 'Ibrání meṇ, ke siwána.
d Zab. 35. 27.
e Khur. 20. 12
f Lúq. 6. 46.
g Mal. 2. 14, 17. aur 3. 7, 8, 13.
h Ist. 15. 21.
i Hiz. 41. 22. 12 áyat.
k Ahb. 22. 22. Ist. 15, 21. 14 áyat.

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.
l Aiy. 42. 8.
|| 'Ibrání meṇ, ke chihra se.
|| 'Ibrání meṇ, háth se.
m Hús. 13. 9.
n 1 Qur. 9. 13.
o Yas. 1. 11. Yar. 6. 20. Amús 5. 21.
p Zab. 113. 3. Yas. 59. 19.
q Yas. 60. 3, 5.
r Yúh. 4. 21, 23. 1 Tim. 2. 8.
s Muk. 8. 3.
t Yas. 66. 19, 20.
u 7 áyat.
x Ahb. 22. 20, wag.
y 8 áyat.
z Zab. 47. 2. 1 Tim. 6. 15.

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.

ª Ahb. 26. 14, wag. Ist. 28. 15, wag.

‖ Yá, *malámat karungá.*

ᵇ 1 Sal. 14. 10.

ᶜ Gin. 25. 12. Hiz. 34. 25. aur 37. 26.

ᵈ Ist. 33. 8, 9.

ᵉ Ist. 33. 10.

ᶠ Yar. 23. 22. Ya'q. 5. 20.

ᵍ Ahb. 10. 11. Ist. 17. 9, 10. aur 24. 8. Az. 7. 10. Yar. 18. 18. Haj. 2. 11, 12.

ʰ Gal. 4. 14.

ⁱ 1 Sam. 2. 17. Yar. 18. 15.

ᵏ Naham. 13. 29.

ˡ 1 Sam. 2. 30.

ᵐ 1 Qur. 8. 6. Afs. 4. 6.

ⁿ Aiy. 31. 15.

AUR ab tum jo ho, ai káhino, tumháre liye yih hukm hai.

2 Agar tum shanawá na hooge, aur dil meṉ yih na rakhoge ki mere nám ko buzurgí do, RABB ul afwáj farmátá haiª, to maiṉ ek la'nat ko tum par bhejúṉgá, aur maiṉ tumhárí barakatoṉ par la'nat karúṉgá; háṉ, un meṉ ke ek ek par maiṉ la'nat karúṉgá, is liye ki tum us bát par dil nahíṉ lagáte ho.

3 Dekho, maiṉ tumháre tuḳhm ko ‖ḳharáb karúṉgá; aur najas jo hai, háṉ, tumhárí muqaddas 'ídoṉ meṉ najas jo hotá, tumháre muṉh par phenk dúṉgá, aur koí tum ko us samet le jáegáᵇ.

4 Aur tum jánoge, ki maiṉ ne tum ko yih hukm bhejá hai, táki merá 'ahd Láwí ke sáth rahe, RABB ul afwáj farmátá hai.

5 Merá 'ahd us ke sáth tháᶜ, zindagí aur salámatí kí bábat jo maiṉ ne use díṉ, kyúṉki wuh mujh se ḍartá rahá, aur mere nám ke huzúr tarsán raháᵈ.

6 Sachái kí sharí'at us ke muṉh meṉ thíᵉ, aur us ke laboṉ meṉ koí shararat páí na gayí; wuh mere sáth salámatí aur rástí se chaltá rahá, aur us ne bahutoṉ ko badí kí ráh se pheráᶠ.

7 Kyúṉki káhinoṉ ke hoṉṭhoṉ meṉ, cháhiye ki ma'rifat hifázat se rahe, aur lázim hai ki we us ke muṉh kí sharí'at kí talásh kareṉᵍ; is liye ki wuh RABB ul afwáj ká rasúl haiʰ.

8 Par tum ráh se kináre hogaye; tum ne bahutoṉ ko sharí'at meṉ ṭhokar khiláíⁱ; tum ne Láwí ke 'ahd ko ḳharáb kiyáᵏ, RABB ul afwáj farmátá hai.

9 Aur is liye maiṉ ne tumheṉ sárí qaumoṉ ke áge zalíl aur haqír kiyáˡ, ki tum ne merí ráhoṉ ko hifz nahíṉ kiyá, balki tum sharí'at meṉ tarafdár húe.

10 Kyá ham sabhoṉ ká ek hí Báp nahíṉᵐ? kyá ek hí Ḳhudá ne ham sabhoṉ ko paidá na kiyáⁿ? pas, ham kis liye apne bápdádoṉ ke 'ahd ko nápák karte, aur ápas meṉ ek dúsre se be-wafáí karte?

11 ¶ Yahúdáh ne be-wafáí kí hai; Isráel aur Yarúsalam meṉ ek makrúh kám húá hai: Yahúdáh ne ḲHUDÁWAND ke maqdis ko, jise us ne 'azíz jáná, nápák kiyá, aur ajnabí Iláh kí beṭí byáh láyáᵒ.

12 ḲHUDÁWAND us shaḳhs ko jo aisá kartá hai, kyá ‖ustád, kyá shágird, aur use jo RABB ul afwáj ke áge hadya guzrántá haiᵖ, nábúd kar ḍálegá, ki wuh Ya'qúb ke ḳhaimoṉ meṉ na rahe.

13 Aur yih tum ne do bára kiyá, ki ḲHUDÁWAND ke mazbah ko áṉsúoṉ, aur náloṉ, aur faryádoṉ tale chhipá diyá, yaháṉ tak ki wuh phir kabhí hadya qabúl na kare, aur tumháre háth kí nazr ḳhushí se kabhí na le.

14 ¶ Tis par bhí tum kahte ho, ki Sabab kyá hai? Sabab yih hai, ki ḲHUDÁWAND tere aur terí jawání kí jorúᑫ ke darmiyán gawáh húá, ki tú ne us se be-wafáí kí hai; tad bhí wuh terí jání, aur tere 'ahd kí jorú haiʳ.

15 Aur kyá us ne ek hí ko na banáyáˢ, báwujúde ki Rúh ká baqiya us hí ká rahá. Aur káhe ko ek? Táki ‖díndár nasl páweᵗ. Is liye tum apní tabí'at se ḳhabardár raho, aur koí apní jawání kí jorú se be-wafáí na kare.

16 Kyúṉki ḲHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá farmátá hai, ki Maiṉ taláq se be-zár húṉᵘ, aur us se bhí, jo zulm tale apní ‖libás ko chhipá ḍáltá hai, RABB ul afwáj farmátá hai: is liye tum apní tabí'at kí nigahbání karo, táki be-wafáí na karo.

17 ¶ Tum ne apní bátoṉ se ḲHUDÁWAND ko be-zár kar diyá haiˣ. Tad bhí tum kahte ho, ki Kis bát meṉ ham ne use be-zár kiyá? Is meṉ, jo kahte ho, ki Har koí jo burái kartá hai, so ḲHUDÁWAND kí nazar meṉ nek hai, aur wuh un se ḳhush hai; aur yih, ki 'Adálat ká Ḳhudá kaháṉ hai?

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.

ᵒ Az. 9. 1. aur 10. 2. Naham. 13. 23.

‖ Yá, *wuh jo jagátá, aur wuh jo jawáb detá.*

ᵖ Naham. 13. 28, 29.

ᑫ Ams. 5. 18.

ʳ Ams. 2. 17.

ˢ Mat. 19. 4, 5.

‖ 'Ibrání *meṉ, Ḳhudá kí.*

ᵗ Az. 9. 2. 1 Qur. 7. 14.

ᵘ Ist. 24. 1. Mat. 5. 32. aur 19. 8.

‖ Yá, *jorú.*

ˣ Yas. 43. 24. Mal. 3. 13, 14, 15.

III BÁB.

1 Masíh ke rasúl kí bábat, aur Masíh kí hashmat aur fazl ke haqq meṉ. 7 Logoṉ kí bagáwat kí bábat. 8 Phir ki kyúṉkar unhoṉ ne Ḳhudá se chorí kí thí. 13 Phir ki unhoṉ ne be-díní kí thí. 16 Barakatoṉ ke wa'da jo ḳhudátarson se kiye gaye.

DEKHO, maiṉ apne rasúl ko bhejúṉgáª, aur wuh mere áge merí ráh ko durust karegáᵇ; aur wuh ḲHUDÁWAND, jis kí talásh meṉ tum ho, háṉ, 'ahd ká rasúlᶜ, jis se tum ḳhush ho, wuh

ª Mat. 11. 10. Marq. 1. 2. Lúq. 1. 76. aur 7. 27.

ᵇ Yas. 40. 3.

ᶜ Yas. 63. 9.

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.

apní haikal ko áwegá; dekho, wuh yaqínan áwegá[d], RABB ul afwáj farmátá hai.

2 Par us ke áne ke din[e] men kaun ṭhahar sakegá, aur jab wuh namúd hogá, kaun hai jo khaṛá rahegá[f]? kyúnki wuh †sunár kí ág aur dhobí ke sábun kí mánind hai[g]:

3 Aur wuh rúpe ká mail káṭṭá húá, aur use ḳhális kartá húá baiṭhegá[h]; aur. wuh baní Láwí ko pák karegá; wuh unhen rúpe aur sone kí mánind sáf karegá, táki we rástbází se ḲHUDÁWAND ke áge hadiya guzránen[i].

4 Tab Yahúdáh aur Yarúsalam ká hadya ḲHUDÁWAND ko pasand áwegá[k], jaisá agle dinon men aur guzre húe barson men thá.

5 Aur main 'adálat ke liye tumháre nazdík áúngá, aur jádúgaron par, aur zinákáron par, aur jhúṭhí qasam khánewálon par[l], aur un par, jo mazdúron ko zulm se mazdúrí nahín dete, aur bewon aur yatímon par sitam karte, aur musáfir ko us ká haqq adá nahín karte, aur mujh se nahín ḍarte, muḳhálif kí tarah gawáhí dúngá, RABB ul afwáj farmátá hai.

6 Kyúnki main ḲHUDÁWAND hún; main badaltá nahín[m], isí liye, ai baní Ya'qúb, tum nest nahín húe[n].

7 ¶ Tum apne bápdádon ke aiyám se[o] mere qánúnon se nikal gaye, aur unhen tum ne hifz nahín kiyá. Tum merí taraf phiro, to main tumhárí taraf phirúngá[p], RABB ul afwáj farmátá hai. Lekin tum kahte ho, ki Ham kis bát men phiren[q]?

8 ¶ Kyá ádmí Ḳhudá ko lúṭegá? Par tum ne mujh ko lúṭá. Aur tum kahte ho, ki Ham ne kis bát men tujhe lúṭá? Dahyakíon aur qurbáníon men[r].

9 So tum us la'nat se la'natí húe: kyúnki tum ne, hán, is tamám qaum ne mujhe lúṭá.

10 Tum sárí dahyakíon ko[s] ganjíne men láo[t], táki mere ghar men ḳhurák ho; aur is hí se merá imtihán karo, RABB ul afwáj farmátá hai, agar main tum par ásmán ke daríchon[u] ko na kholún, aur tum par barakat na barsáún[x], aisá ki tum pás us ke liye jagah na rahe.

11 Aur main nigalnewále[y] ko tumhárí ḳhátir se ḍánṭúngá, aur wuh tumhárí zamín ke hásil ko barbád na karegá; aur tumhárá tákistán apne mewon ko be-waqt na girá wegá, RABB ul afwáj farmátá hai.

12 Aur sab qaumen tumhen mubárak kahengí; ki tum ek dil-kushá sarzamín[z] hoge, RABB ul afwáj farmátá hai.

13 ¶ Tumhárí báten mere haqq men shiddat se saḳht húín[a], ḲHUDÁWAND farmátá hai. Tis par tum kahte ho, ki Ham ne terí muḳhálif aisí kaunsí bát kahí hai?

14 Tum ne to kahá, ki Ḳhudá kí bandagí karní 'abas hai[b]; aur Kyá fáida hogá, agar ham us ke hukmon ko mánen, aur RABB ul afwáj ke áge gamgíní se chalen?

15 Aur ab ham magrúron ko nekbaḳht kahte hain[c], hán, we jo sharárat karte hain, so sarfaráz hain; we jo Ḳhudá ko ázmáte hain[d], un ko riháí milí.

16 ¶ Tab un logon ne jo ḲHUDÁWAND se ḍarte the[e] ápas men guftogú kí[f], aur ḲHUDÁWAND ne kán dharke suná, aur un ke liye, jo ḲHUDÁWAND se ḍarte, aur us ke nám ko yád rakhte the, us ke áge yádgárí ká daftar likhá gayá[g].

17 Aur we merá ḳháss ḳhazána honge[h], us din men jise main ne muqarrar kiyá hai, RABB ul afwáj farmátá hai; aur jis tarah koí apne beṭe par jo us ká farmánbardár hai shafaqat kartá hai[i], main un par shafaqat karúngá.

18 Tab tum phiroge, aur sádiq aur sharír ke darmiyán, us ke darmiyán, jo ḲHUDÁWAND kí bandagí kartá, aur jo us kí bandagí nahín kartá, imtiyáz karoge[k].

IV BAB.

1 Ṭháhí áfaten jo sharíron par parengí, 2 aur iláhí barakaten jo nekon par názil hongí. 4 Nabí un ko nasíhat kartá ki sharí'at ko khub yaad karen, 5 aur unhen Iliyáh ke áne kí ḳhabar detá, aur us ká 'uhda bayán kartá.

KYÚNKI dekho, wuh din átá hai[a], jo tanúr ke mánind sozán hogá: tab sare magrúr aur har ek jo badkárí kartá hai[b] bhus ke mánind[c] honge; aur wuh din, jo átá hai, un ko jaláwegá, RABB ul afwáj farmátá hai, aisá ki wuh un kí na jaṛ chhoṛegá na ḍálí[d].

2 ¶ Lekin tum par, jo mere nám

---

[d] Haj. 2. 7. [e] Mal. 4. 1. [f] Muk. 6. 17. † 'Ibrání men, *sáf karnewále kí.* [g] Dekho Yas. 4. 4. Mal. 3. 10, 11, 12. [h] Yas. 1. 25. Zak. 13. 9. [i] 1 Pat. 2. 5. [k] Mal. 1. 11. [l] Zak. 5. 4. Ya'q. 5. 4, 12. [m] Gin. 23. 19. Rúmi. 11. 29. Ya'q. 1. 17. [n] Nau. 3. 22. [o] A'ám 7. 51. [p] Zak. 1. 3. [q] Mal. 1. 6. [r] Naham. 13. 10, 12. [s] Ams. 3. 9, 10. [t] 1 Taw. 26. 20. 2 Taw. 31. 11. Naham. 10. 38. aur 13. 12. [u] Paid. 7. 11. 2 Sal. 7. 2. [x] 2 Taw. 31. 10.

[y] 'Amús 4. 9. [z] Dán. 8. 9. [a] Mal. 2. 17. [b] Aiy. 21. 14, 15. aur 22. 17. Zab. 73. 13. Saf. 1. 12. [c] Zab. 73. 12. Mal. 3. 17. [d] Zab. 95. 9. [e] Zab. 66. 16. Mal. 4. 2. [f] 'Ibrán 3. 13. [g] Zab. 56. 8. Yas. 65. 6. Muk. 20. 12. [h] Khur. 19. 5. Ist. 7. 6. Zab. 135. 4. Yas. 62. 3. Tít. 2. 14. 1 Pat. 2. 9. [i] Zab. 103. 13. [k] Zab. 58. 11.

[a] Yúel 2. 31. Mal. 3. 2. 2 Pat. 3. 7. [b] Mal. 3. 18. [c] 'Abad. 18. [d] 'Amús 2. 9.

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.

[e] Mal. 3. 16. [f] Lúq. 1. 78. Afs. 5. 14. 2 Pat. 1. 19. Muk. 2. 28. [g] 2 Sam. 22. 43. Mík. 7. 10. Zak. 10. 5. [h] Khur. 20. 3, wag. [i] Ist. 4. 10.

se ḍarte ho[e], Áftáb i sadáqat táli' hogá[f], aur us ke pankhoṉ meṉ shifá hogí: aur tum nikloge, aur gáo-khána ke bachhṛoṉ kí tarah kúdoge, phándoge.

3 Aur tum shariroṉ ko páemál karoge[g]; kyúṉki jis din ki maiṉ yih karúṉgá, we tumháre páṉwoṉ tale kí rákh hoṉge, RABB ul afwáj farmátá hai.

4 ¶ Tum mere banda Músá kí shari'at ko[h] yád rakho, jise maiṉ ne sáre baní Isráel ke liye Hurib[i] meṉ apne qawánín aur ahkám[k] samet farmá diyá.

5 ¶ Dekho, KHUDÁWAND ke buzurg aur haulnák din ke áne se peshtar[l] maiṉ Iliyáh nabí ko tumháre pás bhejúṉgá[m]:

6 Aur wuh bápdádoṉ ke diloṉ ko beṭoṉ kí taraf, aur beṭoṉ ke diloṉ ko un ke bápdádoṉ kí taraf máil karegá; tá aisá na ho, ki maiṉ áúṉ, aur zamín ko la'nat[n] se márúṉ[o].

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.

[k] Zab. 147. 19. [l] Yúel 2. 31, [m] Mat. 11. 14. aur 17. 11. Marq. 9. 11. Lúq. 1. 17. [n] Zak. 5. 3. [o] Zak. 14. 12.

PURÁNE 'AHD-NÁMA KÁ KHÁTIMA HÚÁ.

INJI'L I MUQADDAS,

YA'NE,

HAMA'RE KHUDA'WAND AUR NAJA'T-DENEWA'LE

YISU" MASI'H

KA' NAYA' 'AHD-NA'MA:

IS KA' TARJUMA YU'NA'NI' ZUBA'N SE ZUBA'N I URDU' MEN BANA'RAS TRANSLATION COMMITTEE SE KIYA' GAYA', JISE TAS,HI'H KARKE, AUR HAR BA'B KE MAZA'MI'N AUR HA'SHIYA KE FAWA'ID MUNDARAJ KARKE, AB TI'SRI' BA'R CHHAPWA'TE.

LONDON:
PRINTED BY WILLIAM CLOWES AND SONS, STAMFORD STREET,
FOR THE
BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1804.
MDCCCLX.

MATI' KI' INJI'L.

I BAB.

1 *Yisú' Masíh ká nasabnáma Abirahám se leke Yúsuf tak.* 18 *Rúh ul Quds ke sáya parne se Mariyam hámila holí, aur us se Yisú' paidá hotá jis waqt wuh Yúsuf kí mangetar thí.* 19 *Ek firishta áke Yúsuf kí badgumání ko dúr kar detá, aur Masíh ke námon kí ma'ní bayán kartá.*

YISU' Masíh, ibn i Dáúd[a], ibn i Abirahám[b] ká nasabnáma[c].

2 Abirahám se Izhák paidá húá[d]; aur Izhák se Ya'qúb paidá húá[e]; aur Ya'qúb se Yahúdáh aur us ke bhái paidá húe[f]:

3 Aur Yahúdáh se Pháras aur Záráh Tamar ke peṭ se paidá húe[g]; aur Pháras se Hasrom paidá húá, aur Hasrom se Arám paidá húá[h];

4 Aur Arám se 'Aminadáb paidá húá; aur 'Aminadáb se Nahsún paidá húá; aur Nahsún se Salmon paidá húá;

5 Aur Salmon se Bo'az Ráhab ke peṭ se paidá húá; aur Bo'az se 'Obed, Rút ke peṭ se paidá húá; aur 'Obed se Yassí paidá húá;

6 Aur Yassí se Dáúd bádsháh paidá húá[i]; aur Dáúd bádsháh se Sulaimán, us se jo U'riyáh kí jorú thí, paidá húá[k];

7 Aur Sulaimán se Rahabi'ám paidá húá[l]; aur Rahabi'ám se Abiyáh paidá húá, aur Abiyáh se Asá paidá húá;

8 Aur Asá se Yahúsafat paidá húá; aur Yahúsafat se Yúrám paidá húá; aur Yúrám se 'Uzziyáh paidá húá;

9 Aur 'Uzziyáh se Yútám paidá húá; aur Yútám se Akhaz paidá húá; aur Akhaz se Hizqiyáh paidá húá;

10 Aur Hizqiyáh se Munassí paidá húá[m]; aur Munassí se Amún paidá húá; aur Amún se Yúsiyáh paidá húá;

11 Aur ‖ Yúsiyáh se Yakúniyáh aur us ke bhái[n], jis waqt Bábul ko uṭh jáne pará[o], paidá húe;

12 Aur Bábul ko uṭh jáne ke ba'd, Yakúniyáh se Salatiel paidá húá[p], aur Salatiel se Zarúbábul paidá húá[q];

13 Aur Zarúbábul se Abiúd paidá húá; aur Abiúd se Eliyáqím paidá húá; aur Eliyáqím se 'Azúr paidá húá;

14 Aur 'Azúr se Sadúq paidá húá; aur Sadúq se Akhím paidá húá; aur Akhím se Eliúd paidá húá;

15 Aur Eliúd se Ele'ázar paidá húá; aur Ele'ázar se Mattán paidá húá; aur Mattán se Ya'qúb paidá húá;

16 Aur Ya'qúb se Yúsuf, jo Mariyam ká shauhar thá, jis se Yisú', jo Masíh kahlátá hai, paidá húá.

17 Pas, sab pushten Abirahám se Dáúd tak chaudah pushten hain; aur Dáúd se Bábul ko uṭh jáne tak chaudah pushten; aur Bábul ko uṭh jáne se Masíh tak chaudah pushten hain.

18 ¶ Ab Yisú' Masíh kí paidáish yún húí[r]; ki jab us kí má Mariyam kí mangní Yúsuf sáth húí, un ke ikaṭṭhe áne se pahle, wuh Rúh ul Quds se hámila páí gayí[s].

19 Tab us ke shauhar Yúsuf ne, jo rástbáz thá, aur na cháhá ki use tashhír kare[t], iráda kiyá, ki use chupke se chhoṛ de.

20 Wuh in báton ke soch hí men thá, ki dekho, Khudáwand ke firishta ne us par khwáb men záhir hoke kahá, Ai Yúsuf, Ibn i Dáúd, apní jorú Mariyam ko apne yahán le áne se mat ḍar; kyúnki jo us ke rihm men hai, so Rúh ul Quds se hai[u].

21 Aur wuh beṭá janegí, aur tú us ká nám ‖ YISU' rakhegá[x]; kyúnki wuh apne logon ko un ke gunáhon se bacháegá[y].

22 Yih sab kuchh húá, ki jo Khudáwand ne nabí kí ma'rifat kahá thá, púrá ho; ki,

---

[a] Zab. 132. 11. Yas. 11. 1. Yar. 23. 5. Mat. 22. 42. Yúh 7. 42. A'am. 2. 30. aur 13. 23. Rúm. 1. 3.
[b] Paid. 12. 3. aur 22. 18. Gal. 3. 16.
[c] Lúq. 3. 23.
[d] Paid. 21. 2, 3.
[e] Paid. 25. 26.
[f] Paid. 29. 35.
[g] Paid. 38. 27, wag.
[h] Rut 4. 18, wag. 1 Taw. 2. 5, 9, wag.
[i] 1 Sam. 16. 1. aur 17. 12.
[k] 2 Sam. 12. 24.
[l] 1 Taw. 3. 10, wag.
[m] 2 Sal. 20. 21. 1 Taw. 3. 13.
‖ Ba'ze nuskhon men yún hai, *Yúsiyáh se Yahúyaqím, aur Yahúyaqím se Yakúniyáh,* wag.
[n] Dekho 1 Taw. 3. 15, 16.
[o] 2 Sal. 24. 14, 15, 16. aur 25. 11. 2 Taw. 36. 10, 20. Yar. 27. 20. aur 39. 9. aur 52. 11, 15, 28, 29, 30. Dán. 1. 2.
[p] 1 Taw. 3. 17, 19.
[q] 'Az. 3. 2. aur 5. 2. Nahem. 12. 1. Haj. 1. 1.
San 'Ísawí se peshtar pánchwen baras men.
[r] Lúq. 1. 27.
[s] Lúq. 1. 35.
[t] Ist. 24. 1.
[u] Lúq. 1. 35.
‖ Ya'ne, *Najátdenewálá.*
[x] Lúq. 1. 31.
[y] A'am. 4. 12. aur 5. 31. aur 13. 23, 38.

San 'Ísawí se peshtar pánchwen baras men.

23 Dekho, ek kunwárí hámila hogí, aur betá janegí, aur us ká nám 'Immánúel ‖ rakhenge[z], jis ká tarjuma yih hai, Khudá hamáre sáth.

‖ *Yá, rakhá jáegá.*
[z] Yas. 7. 14.

24 Tab Yúsuf ne, sote se uthkar, jaisá Khudáwand ke firishta ne use farmáyá thá, kiyá, aur apní jorú ko apne yahán le áyá:

25 Par us ko na jáná, jab tak ki wuh apná palauthá betá[a] na janí, aur us ká nám YISU' rakhá.

[a] Khur. 13. 2. Lúq. 2. 7, 21.

II BÁB.

1 *Majúsí púrab se áke ba zarí'a sitára ke Masíh ká thikáná páte hain.* 11 *Us kí parastish karte, aur us ke áge nazren guzránte.* 14 *Yúsuf Yisú' aur us kí má ko sáth leke Misr ko bhág játá.* 16 *Herodís atfál ko qatl karátá:* 20 *wuh áp mar játá.* 23 *Yisú' ko pher láte, aur Jalíl ke Násarat ko jáke wahán rahte.*

San 'Ísawí se peshtar chauthe baras men.

AUR jab Yisú', Herodís bádsháh ke waqt, Yahúdiya ke Baitlaham men paidá húá[a], to dekho, kaí majúsíon ne púrab se[b] Yarúsalam men áke kahá, ki

2 Yahúdíon ká bádsháh jo paidá húá so kahán hai[c]? ki ham ne púrab men us ká sitára dekhá, aur use sijda karne ko áe hain[d].

[a] Lúq. 2. 4, 6, 7.
[b] 1 Salá. 10. 10. aur 25. 6. 1 Sal. 4. 30.
[c] Lúq. 2. 11.
[d] Gin. 24. 17. Yas. 60. 3.

3 Jab Herodís bádsháh ne yih suná, tab wuh aur us ke sáth tamám Yarúsalam ghabráyá.

4 Tab us ne, sab sardár káhinon[e] aur qaum ke faqíhon ko jam'a karke[f], un se púchhá, ki Masíh kahán paidá hogá[g]?

[e] 2 Taw. 36. 14.
[f] 2 Taw. 34. 13.
[g] Mal. 2. 7.

5 Unhon ne us se kahá, Yahúdiya ke Baitlaham men; kyúnki nabí kí ma'rifat yún likhá hai; ki,

6 Ai Yahúdiya ke Baitlaham, tú Yahúdáh ke sardáron men hargiz kamtarín nahín hai[h]; kyúnki tujh men se ek sardár niklegá, jo merí qaum Isráel kí ri'áyat karegá[i].

[h] Mík. 5. 2. Yuh. 7. 42.
[i] Muk. 2. 27.

7 Tab Herodís ne majúsíon ko chupke se bulákar un se tahqíq kí, ki wuh sitára kab dikhláí diyá.

8 Aur unhen yih kahke Baitlaham men bhejá, ki Jákar us larke kí bábat khúb daryáft karo; aur jab use páo, mujhe khabar do, ki main bhí jáke use sijda karún.

9 We bádsháh se yih sunke rawána húe, aur dekho, wuh sitára, jo unhon ne púrab men dekhá thá, un ke áge áge chal rahá, aur us jagah ke úpar, jahán wuh larká thá, jáke thahrá.

10 We us sitára ko dekhke bahut hí khush húe.

11 ¶ Aur us ghar men pahunchkar us larke ko us kí má Mariyam ke sáth páyá, aur us ke áge jhukke use sijda kiyá; aur apní jholíán kholke soná, aur lubán, aur murr, use nazr guzráná[k].

12 Aur khwáb men ágáhí pákar[l] ki Herodís ke pás na jáwen, we dúsrí ráh se apne mulk ko phire.

[k] Zab. 72. 10. Yas. 60. 6.
[l] Mat. 1. 20.

13 Jab we rawána húe, to dekho, Khudáwand ke firishta ne Yúsuf ko khwáb men dikháí deke, kahá, Uth, us larke aur us kí má ko sáth lekar Misr ko bhág já, aur wahán rah, jab tak main tujhe khabar na dún; kyúnki Herodís is larke ko dhúndhegá, ki már dále.

14 Tab wuh uthke, rát hí ko, larke aur us kí má ko sáth lekar, Misr ko rawána húá:

15 Aur Herodís ke marne tak wahán rahá, ki jo Khudáwand ne nabí kí ma'rifat kahá thá, púrá ho, ki, Main ne apne bete ko Misr se buláyá[m].

[m] Hús. 11. 1.

16 ¶ Jab Herodís ne dekhá, ki us ne majúsíon se fareb kháyá thá, to niháyat gussa húá, aur logon ko bhejkar Baitlaham aur us kí sárí sarhaddon ke sab larkon ko, jo do baras ke aur us se chhote the, us waqt ke muwáfiq ki us ne majúsíon se tahqíq kí thí, qatl karwáyá.

17 Tab wuh jo Yaramiyáh nabí ne kahá thá, púrá húá[n]; ki,

[n] Yar. 31. 15.

18 Rámah men ek áwáz sunne men áí hai, nála, aur rone, aur bare mátam kí, ki Ráḱhil apne larkon par rotí, aur tasallí nahín cháhtí, is liye ki we nahín hain.

19 ¶ Jab Herodís mar gayá, to dekho, Khudáwand ke firishta ne Misr men Yúsuf ko khwáb men dikhláí deke kahá,

San 'Ísawí se peshtar tísre baras men.

20 Uth, aur us larke aur us kí má ko sáth lekar Isráel ke mulk men já; kyúnki jo us larke kí ján ke khwáhán the, mar gaye.

21 Tab wuh uthá, aur us larke aur us kí má ko sáth leke Isráel ke mulk men áyá.

22 Magar jab suná, ki Arkhiláus, apne báp Herodís kí jagah, Yahúdiya men bádsháhat kartá hai, to wahán jáne se dará; aur khwáb men ágáhí pákar Jalíl kí taraf rawána húá[o].

[o] Mat. 3. 13. Lúq. 2. 39.

San 'Ísawí se peshtar tísre baras men.

p Yúh. 1. 45. q Qáz. 13. 5. 1 Sam. 1. 11.

23 Aur ek shahr men, jis ká nám Násarat thá[p], jáke rahá, ki wuh jo nabíon ne kahá thá púrá ho, ki Wuh Násarí kahláegá[q].

III BAB.

1 Yúhanná wá'iz ká kám shurú' kartá: us ke kháss uhda, aur guzrán ke taur, aur baptisma dene ká ahwál. 7 Wuh Farísion ko malámat kartá, 13 aur Yisú' ko Nahr i Yardan men baptisma detá.

San 'ÍSAWÍ 26.

a Marq. 1. 4, 15. Lúq. 3. 2, 3. Yúh. 1. 28. b Yash. 14. 10. c Dán. 2. 44. Mat. 4. 17. aur 10. 7. d Yas. 40. 3. Marq. 1. 3. Lúq. 3. 4. Yúh. 1. 23. e Lúq. 1. 76. f Marq. 1. 6. g 2 Sal. 1. 8. Zak. 13. 4. h Ahb. 11. 22. i 1 Sam. 14. 25, 26. k Marq. 1. 5. Lúq. 3. 7. l A'am. 19. 4, 18. m Mat. 12. 34. aur 23. 33. Lúq. 3. 7, 8, 9. n Rúm. 5. 9. 1 Tas. 1. 10. o Yúh. 8. 33, 39. A'am. 13. 26. Rúm. 4. 1, 11, 16. p Mat. 7. 19. Lúq. 13. 7, 9 Yúh. 15. 6. q Marq. 1. 8. Lúq. 3. 16. Yúh. 1. 15, 26, 33. A'am. 1. 5. aur 11. 16. aur 19. 4. r Yas. 4. 4. aur 44. 3. Mal. 3. 2. A'am. 2. 3, 4. 1 Qur. 12. 13.

Un dinon men Yúhanná baptisma denewálá[a], Yahúdiya ke bayábán[b] men záhir hoke, manádí karne lagá, ki,

2 Tauba karo; kyúnki ásmán kí bádshábat nazdík hai[c].

3 Ki yih wuhí hai, jis ká zikr Yas'aiyáh nabí ne kiyá, ki Jangal men ek pukárnewále kí áwáz hai[d], ki Khudáwand kí ráh ko durust karo, aur us ke ráston ko sídhá banáo[e].

4 Yih Yúhanná[f] únṭ ke búlon kí poshák pahintá, aur chamṛe ká kamarband apní kamar men bándhtá thá[g]; aur ṭiḍḍí[h] aur janglí shahd us kí khurák thí[i].

5 Tab Yarúsalam aur sáre Yahúdiya aur Yardan ke sab áspás ke rahnewále us pás chale áe[k].

6 Aur unhon ne apne gunáhon ká iqrár karke Yardan men us se baptisma páyá[l].

7 ¶ Par jab us ne dekhá, ki bahut se Farísí aur Sadúqí baptisma páne ko us pás áe hain, to unhen kahá, ki Ai sámpon ke bachcho[m], tumhen ánewále gazab se bhágná kis ne sikhláyá[n]?

8 Pas tauba ke láiq phal láo:

9 Aur apne dil men gumán mat karo, ki Abirahám hamárá báp hai[o]; kyúnki main tum se kahtá hún, ki Khudá inhín pattharon se Abirahám ke liye auláд paidá kar saktá hai.

10 Aur darakhton kí jaṛ par ab kulháṛá rakhá hai, pas har ek darakht jo achchhá phal nahín látá, káṭá aur ág men ḍálá játá hai[p].

11 Main to tumhen tauba ke liye páni se baptisma detá hún; lekin wuh jo mere ba'd átá hai, mujh se qawítar hai, ki main us kí jútíán uṭháne ke láiq nahín[q], wuh tumhen Rúh i Quds aur ág se baptisma degá[r]:

12 Us ke háth men ek súp hai, aur wuh apne khalihán ko khúb sáf karegá[s], aur apne gehún ko khatte men jam'a karegá, par bhúse ko us ág men jo hargiz nahín bujhtí jaláwegá[t].

San 'ÍSAWÍ 26.

s Mal. 3. 3. t Mal. 4. 1. Mat. 13. 30.

San 'Ísawí 27.

u Mat. 2. 22. x Marq. 1. 9. Lúq. 3. 21.

y Marq. 1. 10.

z Yas. 11. 2. aur 42. 1. Lúq. 3. 22. Yúh. 1. 32, 33. a Yúh. 12. 28. b Zab. 2. 7. Yas. 42. 1. Mat. 12. 18. aur 17. 5. Marq. 1. 11. Lúq. 9. 35. Afs. 1. 6. Qul. 1. 13. 2 Pat. 1. 17

13 ¶ Tab Yisú' Jalíl se[u] Yardan ke kináre Yúhanná ke pás áyá, táki us se baptisma páwe[x].

14 Par Yúhanná ne use man'a karke kahá, ki Main tujh se baptisma páne ká muhtáj hún, aur tú mere pás áyá hai.

15 Yisú' ne jawáb men us se kahá, Ab hone do; kyúnki hamen munásib hai, ki yúnhín sab rástbází púrí karen. Tab us ne hone diyá.

16 Aur Yisú' baptisma páke wunhín páni se nikalke úpar áyá[y], aur dekho, ki us ke liye ásmán khul gayá, aur us ne Khudá kí Rúh ko kabútar kí mánind utarte, aur apne úpar áte dekhá[z].

17 Aur dekho, ki ásmán se ek áwáz áí[a], ki Yih merá piyárá Beṭá hai, jis se main khush hún[b].

IV BAB.

1 Masíh roza rakhtá, aur ázmáyá játá. 11 Firishta us kí khidmat-guzárí karte 13 Wuh Kafarnáhum men jáke rahtá. 17 Wá'iz ká kám shurú' kartá. 18 Wuh Patrus aur Andryás, 21 aur Ya'qúb aur Yúhanná ko bulátá, 23 aur sab tarah ke bimáron ko changá kartá.

a Dekho 1 Sal. 18. 12 Hiz. 3. 14. aur 8. 3. aur 11. 1, 24. aur 40. 2. aur 43. 5 A'am. 8. 39. b Marq. 1. 12, waz. Lúq. 4. 1, waz.

c Ist. 8. 3.

d Nahem. 11. 1, 18. Yas. 48. 2. aur 52. 1. Mat. 27. 53. Muk. 11. 2.

e Zab. 91. 11, 12.

f Ist. 6. 16.

Tab Yisú' Rúh kí hidáyat se[a] bayábán men gayá, táki Shaitán use ázmáe[b].

2 Aur jab chálís din rát roza rakh chuká, ákhir ko bhúkhá húá.

3 Tab ázmáish karnewále ne us pás áke kahá, Agar Tú Khudá ká beṭá hai, to kah, ki ye patthar roṭí ban jáen.

4 Us ne jawáb men kahá, Likhá hai, ki Insán sirf roṭí se nahín, balki har ek bát se jo Khudá ke munh se nikaltí, jítá hai[c].

5 Tab Shaitán use muqaddas shahr men[d] sáth le gayá, aur haikal kí munḍer par khaṛá karke, us se kahá, ki

6 Agar tú Khudá ká beṭá hai, to apne taín níche girá de; kyúnki likhá hai, Wuh tere liye apne firishton ko farmáegá, ki tujhe háthon par uṭhá len, aisá na ho, ki tere pánw ko patthar se ṭhes lage[e].

7 Yisú' ne us se kahá, Yih bhí likhá hai, ki Tú Khudáwand ko jo terá Khudá hai, mat ázmá[f].

8 Phir Shaitán use ek baṛe únche

San 'ÍSAWÍ 26.

pahár par le gayá, aur dunyá kí sárí bádsháhaten, aur un kí shán o shaukat use dikháín;

9 Aur us se kahá, Agar tú jhukke mujhe sijda kare, to yih sab kuchh tujhe dúngá.

10 Tab Yisú' ne use kahá, Ai Shaitán, dúr ho; kyúnki likhá hai, ki Tú Khudáwand ko jo terá Khudá hai sijda kar, aur us akele kí bandagí kar[g].

11 Tab Shaitán use chhoṛ gayá, aur dekho, firishton ne áke us kí khidmat kí[h].

San 'Ísawí 30.

12 ¶ Jab Yisú' ne suná, ki Yúhanná giriftár húá, tab Jalíl ko chalá[i].

San 'Ísawí 31.

13 Aur Násarat ko chhoṛkar, Kafarnáhum men, jo daryá ke kináre Zabúlún aur Naftálí kí sarhaddon men hai, já rahá: ki,

14 Jo Yas'aiyáh nabí ne kahá thá, púrá ho;

15 Zabúlún aur Naftálí ká mulk, ya'ne, gair qaumon ká Jalíl, jo daryá kí ráh Yardan kí taraf hai[k];

16 Wahán ke logon ne, jo andhere men baiṭhe the, baṛí roshní dekhí[l], aur un par, jo maut ke mulk aur sáya men baiṭhe the, núr chamká.

17 ¶ Usí waqt se Yisú' ne manádí karní, aur yih kahná shurú' kiyá, ki Tauba karo[m]; kyúnki ásmán kí bádsháhat nazdík áí[n].

18 ¶ Aur jab Yisú' Jalíl ke daryá ke kináre chalá játá thá, to us ne do bháí[o], ya'ne, Shama'ún ko, jo Patrus kahlátá hai[p], aur us ke bháí Andryás ko, daryá men jál ḍálte dekhá, ki we machhwe the.

19 Aur unhen kahá, ki Mere píchhe chale áo, ki main tumhen ádmíon ke machhwe banáúngá[q].

20 We, usí waqt jálon ko chhoṛkar, us ke píchhe ho liye[r].

21 Wahán se baṛhke, us ne aur do bháí, ya'ne, Zabadí ke beṭe Ya'qúb, aur us ke bháí Yúhanná ko, apne báp Zabadí ke sáth náw par apne jálon kí marammat karte dekhá, aur unhen buláyá[s].

22 Wunhín náw aur apne báp ko chhoṛkar, we us ke píchhe ho liye.

23 ¶ Aur Yisú' tamám Jalíl men phirtá húá, un ke 'ibádatkhánon men ta'lím detá[t], aur bádsháhat kí khush-khabarí kí manádí kartá[u], aur logon ke sáre dukh aur bímárí daf'a kartá thá[x].

San 'ÍSAWÍ 31.

24 Aur tamám Suriya men us kí shuhrat húí, aur sab bímáron ko, jo tarah tarah kí bímárí aur 'azáb men giriftár the, aur díwánon, aur mirgíhon, aur jhole ke máre húon ko us pás láe, aur us ne unhen changá kiyá.

25 Aur bahut bhíṛ Jalíl, aur Dikápulis, aur Yarúsalam, aur Yahúdiya, aur Yardan ke pár se us ko píchhe ho lí[y].

V BÁB.

1 Wa'z jo Masíh ne pahár par kahá, us ká shurú': 3 jis se záhir hojátá, ki mubárak kaun hain; 13 aur kaun we jo zamín ke nimak hain, 14 aur dunyá kí roshní, aur wuh shahr kaun hain jo pahár par basá ho, 15 aur kaun chirág hain: 17 aur ki Masíh sharí'at ko púrá karne áyá hai. 21 Wuh bayán kartá ki qatl karne men, 27 aur ziná karne men, 33 aur qasam kháne men kitní aur báten mundaraj hain. 38 Wuh nasíhat kartá ki ná-haqq kí bardásht karen, 44 dushmanon se bhí muhabbat rakhen, 48 aur kamál tak baṛhjáne men har tarah kí sa'í aur koshish karen.

WUH bhíṛ ko dekhkar ek pahár par chaṛh gayá[a]; aur jab baiṭhá, us ke shágird us pás áe:

2 Tab apní zubán kholke, unhen sikhláne lagá, ki,

3 Mubárak we jo dil ke garíb hain[b]; kyúnki ásmán kí bádsháhat unhín kí hai.

4 Mubárak we jo gamgín hain; kyúnki we tasallí páwenge[c].

5 Mubárak we jo halím hain[d]; kyúnki we zamín ke wáris honge[e].

6 Mubárak we jo rástbází ke bhúkhe aur piyáse hain; kyúnki we ásúda honge[f].

7 Mubárak we jo rahmdil hain; kyúnki un par rahm kiyá jáegá[g].

8 Mubárak we jo pákdil hain[h]; kyúnki we Khudá ko dekhenge[i].

9 Mubárak we jo sulh karnewále hain; kyúnki we Khudá ke farzand kahláenge.

10 Mubárak we jo rástbází ke sabab satáe játe hain[k]; kyúnki ásmán kí bádsháhat unhín kí hai.

11 Mubárak ho tum, jab mere wáste tumhen la'n ta'n karen, aur satáwen[l], aur har tarah kí burí báten jhúṭh se tumháre haqq men kahen[m].

12 Khush ho aur khushí karo; kyúnki ásmán par tumháre liye

g Ist. 6. 13. aur 10. 20. Yash. 24. 14. 1 Sam. 7. 3. — h 'Ibrán. 1. 14. — i Marq. 1. 14. Lúq. 3. 20. aur 4. 14, 31. Yúh. 4. 43. — k Yas. 9. 1, 2. — l Yas. 42. 7. Lúq. 2. 32. — m Marq. 1. 14, 15. — n Mat. 3. 2. aur 10. 7. — o Marq. 1. 16, 17, 18. Lúq. 5. 2. — p Yúh. 1. 42. — q Lúq. 5. 10, 11. — r Marq. 10. 28. Lúq. 18. 28. — s Marq. 1. 19, 20. Lúq. 5. 10.

t Mat. 9. 35. Marq. 1. 21, 39. Lúq. 4. 15, 44. — u Mat. 24. 14. Marq. 1. 14. — x Marq. 1. 34. — y Marq. 3. 7. — a Marq. 3. 13. — b Lúq. 6. 20. Dekho Zab. 51. 17. Amsál 16. 19. aur 29. 23. Yas. 57. 15. aur 66. 2. — c Yas. 61. 2, 3. Lúq. 6. 21. Yúh. 16. 20. 2 Qur. 1. 7. Mukásh. 21. 4. — d Zab. 37. 11. — e Dekho Rúm. 4. 13. — f Yas. 55. 1. aur 65. 13. — g Zab. 41. 1. Mat. 6. 14. Marq 11. 25. 2 Tim. 1. 16 'Ibrán. 6. 10. Ya'q. 2. 13. — h Zab. 15. 2. aur 24. 4. 'Ibrán. 12. 14. — i 1 Qur. 13. 12. 1 Yúh. 3. 2, 3. — k 2 Qur. 4. 17. 2 Tim. 2. 12. 1 Pat. 3. 14. — l Lúq. 6. 22. — m 1 Pat. 4. 14.

baṛá badlá hai[n]; is liye ki unhoṉ ne un nabíoṉ ko jo tum se ágo the, isí tarah satáyá hai[o].

13 ¶ Tum zamín ke namak ho: par agar namak bigaṛ jáe, to wuh kis chíz se mazadár kiyá jáe? wuh kisí kám ká nahíṉ, siwá us ke ki báhar phenká jáe, aur ádmíoṉ ke páṉwoṉ tale raundá jáe[p].

14 Tum dunyá ke núr ho[q]; jo shahr, ki pahár par basá hai, chhip nahíṉ saktá.

15 Aur chirág bálke, ‖paimána ke tale nahíṉ rakhte, balki chirágdán par rakhte haiṉ; tab un sab ko jo ghar meṉ hoṉ roshni detá[r].

16 Isí tarah tumhárí roshní ádmíoṉ ke sámhne chamke, táki we tumháre nek kámoṉ ko dekheṉ[s], aur tumháre báp kí, jo ásmán par hai, sitáish kareṉ[t].

17 ¶ Yih ḳhiyál mat karo, ki maiṉ tauret yá nabíoṉ kí kitáb mansúḳh karne ko áyá[u]; maiṉ mansúḳh karne ko nahíṉ, balki púrí karne ko áyá húṉ.

18 Kyúṉki maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Jab tak ásmán aur zamín ṭal na jáeṉ, ek nuqta yá ek shosha tauret ká hargiz na miṭegá, jab tak sab kuchh púrá na ho[x].

19 Pas jo koí in hukmoṉ meṉ se sab se chhoṭe ko ṭál dewe[y], aur waisá hí ádmíoṉ ko sikháwe, ásmán kí bádsháhat meṉ sab se chhoṭá kahláegá; par jo ki 'amal kare, aur sikhláwe, wuhí ásmán kí bádshábat meṉ baṛá kahláegá.

20 Kyúṉki maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, ki Agar tumhárí rástbází faqíhoṉ aur Farísíoṉ kí se ziyáda na ho[z], tum ásmán kí bádsháhat meṉ kisí tarah dáḳhil na hoge.

21 ¶ Tum sun chuke ho, ki agloṉ se kahá gayá, Tú ḳhún mat kar[a]; aur jo koí ḳhún kare, 'adálat meṉ sazá ke láiq hogá:

22 Par maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, ki Jo koí apne bháí par be sabab gussa ho, 'adálat meṉ sazá ke qábil hogá[b]: aur jo koí apne bháí ko báolá kahe[c], majlis meṉ sazá ke láiq hogá; aur jo us ko ahmaq kahe, jahannam kí ág ká sazáwár hogá.

23 Pas agar tú qurbángáh meṉ apní nazr le jáwe[d], aur wahán tujhe yád áwe, ki terá bháí tujh se kuchh muḳhálafat rakhtá hai;

24 To wahán apní nazr qurbángáh ke sámhne chhoṛke chalá já; pahle apne bháí se mel kar, tab áke apní nazr guzrán[e].

25 Jab tak tú apne mudda'í ke sáth ráh meṉ hai[f], jald us se mil já[g]; na ho, ki mudda'í tujhe qází ke hawála kare, aur qází tujhe piyáda ke supurd kare, aur tú qaid meṉ paṛe.

26 Maiṉ tujh se sach kahtá húṉ, ki Jab tak kauṛí kauṛí adá na kare, tú wahán se kisí tarah na chhúṭegá.

27 ¶ Tum sun chuke ho, ki agloṉ se kahá gayá, Tú ziná na kar[h]:

28 Par maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, ki Jo koí shahwat se kisí 'aurat par nigáh kare[i], wuh apne dil meṉ us ke sáth ziná kar chuká.

29 So agar terí dahiní ánkh tere ṭhokar kháne ká bá'is ho[k], use nikál ḍál, aur phenk de[l]; kyúṉki tere angoṉ meṉ se ek ká na rahná tere liye us se bihtar hai, ki terá sárá badan jahannam meṉ ḍálá jáwe.

30 Yá agar terá dahiná háth tere liye ṭhokar kháne ká bá'is ho, us ko káṭ ḍál aur phenk de; kyúṉki tere angoṉ meṉ se ek ká na rahná tere liye us se bihtar hai, ki terá sárá badan jahannam meṉ ḍálá jáe.

31 Yih bhí likhá gayá, ki, Jo koí apní jorú ko chhoṛ de, use taláq-náma likh de[m]:

32 Par maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, ki Jo koí apní jorú ko, ziná ke siwá, kisí aur sabab se chhoṛ dewe, us se ziná karwátá hai; aur jo koí us 'aurat se, jo chhoṛí gayí hai, byáh kare, ziná kartá hai[n].

33 ¶ Phir tum sun chuke ho, ki agloṉ se kahá gayá[o], ki Tú jhúṭhí qasam na khá[p]; balki apní qasameṉ Ḳhudáwand ke liye púrí kar[q]:

34 Par maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, Hargiz qasam na kháná[r]; na to ásmán kí, kyúṉki wuh Ḳhudá ká taḳht hai[s];

35 Na zamín kí, kyúṉki wuh us ke páṉw kí chaukí hai; aur na Yarúsalam kí, kyúṉki wuh buzurg bádsháh ká shahr hai[t];

36 Aur na apne sir kí qasam khá, kyúṉki tú ek bál ko sufed yá kálá nahíṉ kar saktá.

San 'ÍSAWÍ 31.

n Lúq. 6. 23. A'am. 5. 41. Rúm 5. 3. Ya'q. 1. 2. 1 Pat. 4. 13.
o 2 Taw. 36. 16. Naham. 9. 26. Mat. 23. 34, 37. A'am. 7. 52. 1 Tas. 2. 15.
p Marq. 9. 50. Lúq. 14. 34, 35.
q Amis. 4. 18. Filip 2. 15.
‖ Yúnání meṉ, mudiun, jo sarhe sát ser kí gunjáish rakhtá thá.
r Marq 4. 21. Lúq. 8. 16. aur 11. 33.
s 1 Pat. 2. 12.
t Yúh. 15. 8. 1 Qur. 14. 25.
u Rúm. 3. 31. aur 10. 4. Gal. 3. 24.
x Lúq. 16. 17.
y Ya'q. 2. 10.
z Rúm. 9. 31. aur 10. 3.
a Ḳhur. 20. 13. Ist. 5. 17.
b 1 Yúh. 3. 15.
c Ya'q. 2. 20.
d Mat. 8. 4. aur 23. 19.
e Dekho Aiy. 42. 8. Mat. 18. 19. 1 Tim. 2. 8. 1 Pat. 3. 7.
f Dekho Zab. 32. 6. Yas. 55. 6.
g Ams. 25. 8. Lúq. 12. 58, 59.
h Ḳhur. 20. 14. Ist. 5. 18.
i Aiy. 31. 1. Ams. 6. 25. Dekho Paid 34. 2. 2 Sam. 11. 2.
k Mat. 18. 8, 9. Marq. 9. 43, —47.
l Dekho Mat. 19. 12. Rúm. 8. 13. 1 Qur. 9. 27. Qul. 3. 5.
m Ist. 24. 1. Yar. 3. 1. Dekho Mat. 19. 3, wag. Marq 10. 2, wag.
n Mat. 19. 9. Lúq. 16 18. Rúm. 7. 3. 1 Qur. 7. 10, 11.
o Mat. 23. 16.
p Ḳhur. 20. 7. Ahb. 19. 12. Gin. 30. 2. Ist. 5. 11.
q Ist. 23. 23.
r Mat. 23. 16, 18, 22. Ya'q. 5. 12.
s Yas. 66. 1.
t Zab. 48. 2. aur 87. 3.

San 'ÍSAWÍ 31.

37 Par tumhárí guftogú men, hán ki hán, aur nahín ki nahín ho[u]; kyúnki jo is se ziyáda hai, so buráí se hotá hai.

38 ¶ Tum sun chuke ho, ki kahá gayá, Ánkh ke badle ánkh, aur dánt ke badle dánt[x]:

39 Par main tumhen kahtá húp, ki Zálim ká muqábala na karná[y]; balki jo tere dahine gál par tamáncha máre, dúsrá bhí us kí taraf phor de[z].

40 Aur agar koí cháhe, ki 'adálat men tujh par nálish karke terí qabá le, kurte ko bhí use lene de.

41 Agar koí tujhe ek kos begár[a] le jáwe, us ke sáth do kos chalá já.

42 Jo tujh se kuchh mánge, use 'ináyat kar; aur jo tujh se qarz mánge, us se munh na mor[b].

43 ¶ Tum sun chuke ho, ki kahá gayá, Apne parosí se dostí rakh[c], aur apne dushman se 'adáwat[d]:

44 Par main tumhen kahtá hún, ki Apne dushmanon ko piyár karo; aur jo tum par la'nat karen, un ke liye barakat cháho; jo tum se kína rakhen, un ká bhalá karo[e]; aur jo tumhen dukh den, aur satáwen, un ke liye du'á karo[f]:

45 Táki tum apne Báp ke, jo ásmán par hai, farzand ho; kyúnki wuh apne súraj ko badon aur nekon par ugátá hai[g], aur ráston aur náráston par menh barsátá hai.

46 Agar tum unhín ko piyár karo, jo tumhen piyár karte hain, to tumháre liye kyá ajr hai[h]? kyá mahsúl-lenewále bhí aisá nahín karte?

47 Aur agar tum faqat apne bháíon ko salám karo, to kyá ziyáda kiyá? kyá mahsúl-lenewále bhí aisá nahín karte?

48 Pas tum kámil ho[i], jaisá tumhárá Báp, jo ásmán par hai, kámil hai[k].

VI BÁB.

1 *Masíh pahár par wa'z kartá játá: us men khairát karne ká zikr hai, 5 phir du'á mángne ká, 14 phir bháíon ke qusúron ke mu'áf karne ká, 16 phir roza rakhne ká, 19 phir us jagah ká zikr hai, jahán zakhíra karná farz hai, 24 phir Khudá kí khidmat karne ká, aur bar-'aks us ke daulat kí khidmat karne ká zikr hai: 25 phir Masíh shágirdon ko nasíhat kartá ki dunyáwí chízon kí bábat fikrmand na howen, 33 par Khudá kí bádsháhat aur us kí rástí ko dhúndhen.*

KHABARDÁR, tum ‖ apne nek kámon ko logon ke sámhne dikhláne ke liye na karo[a], nahín to, tumháre Báp se, jo ásmán par hai, ajr na milegá.

2 Is liye jab ki tú khairát kare, apne sámhne turhí mat bajá, jaise riyákár 'ibádatkhánon aur ráston men karte hain, táki log un kí ta'ríf karen. Main tum se sach kahtá hún, ki We apná ajr pá chuke.

3 Par jab tú khairát kare, to cháhiye ki terá báyán háth na jáne, jo terá dahiná háth kartá hai.

4 Táki terí khairát poshída rahe, aur terá Báp jo poshída dekhtá hai, khud záhir men tujhe badlá dewe[b].

5 ¶ Aur jab tú du'á mánge, riyákáron kí mánind mat ho; kyúnki we 'ibádatkhánon men aur raston ke konon par khare hoke, du'á mángne ko dost rakhte hain, táki log unhen dekhen. Main tum se sach kahtá hún, ki We apná badlá pá chuke.

6 Lekin jab tú du'á mánge, apní kothrí men já, aur darwáza band karke[c], apne Báp se jo poshídagi men hai du'á máng; aur terá Báp jo poshída dekhtá hai, záhir men tujhe badlá degá.

7 Aur jab du'á mángte ho, gair qaumon kí mánind be-fáida bak bak mat karo[d]; kyúnki we samajhte hain, ki un kí ziyádagoí se un kí suní jáegí[e].

8 Par un kí mánind na ho, kyúnki tumhárá Báp, tumháre mángne se pahle, jántá hai, ki tumhen kin kin chízon kí zarúrat hai.

9 Is wáste tum isí tarah du'á mángo, ki Ai hamáre Báp[f], jo ásmán par hai, Tere nám kí taqdís ho.

10 Terí bádsháhat áwe. Terí marzí, jaisí ásmán par hai[g], zamín par bhí bar áwe[h].

11 Hamárí rozína kí rotí[i] áj ham ko bakhsh.

12 Aur jis tarah ham apne qarzdáron ko bakhshte hain, tú apne dain ham ko bakhsh de[k].

13 Aur hamen ázmáish men na dál[l], balki burái se bachá[m]: Ky-

Margin references (left): [u] Qul. 4. 6. Ya'q. 5. 12. — [x] Khur. 21. 24. Ahb. 24. 20. Ist. 19. 21. — [y] Ams. 20. 22. aur 24. 29. Lúq. 6. 29. Rúm. 12. 17, 19. 1 Qur. 6. 7. 1 Tas. 5. 15 1 Pat. 3. 9. — [z] Yas. 50. 6. Nau. 3. 30. — [a] Mat. 27. 32. Marq. 15. 21. — [b] Ist. 15. 8, 10. Lúq. 6. 30, 35. — [c] Ahb. 19. 18. — [d] Ist. 23. 6 Zab. 41. 10. — [e] Lúq. 6. 27, 35. Rúm. 12. 14, 20. — [f] Lúq. 23. 34. A'am. 7. 60 1 Qur. 4. 12, 13. 1 Pat. 2. 23. aur 3. 9. — [g] Aly. 25. 3 — [h] Lúq. 6. 32. — [i] Paid. 17. 1. Ahbo. 11. 44 aur 19. 2. Lúq. 6. 36 Qul. 1. 28. aur 4. 12. Ya'q. 1. 4 1 Pat. 1. 15, 16. — [k] Afs. 5. 1.

Margin references (right): San 'ÍSAWÍ 31. — ‖ Yá, apní khairát. — [a] Ist. 24. 13 Zab. 112. 9 Dán. 4. 27 Rúm. 12. 8. 2 Qur. 9. 9, 10. — [b] Lúq. 14. 14. — [c] 2 Sal. 4. 33. — [d] Wá'iz 5. 2 — [e] 1 Sal. 18. 26, 29. — [f] Lúq. 11. 2, wag. — [g] Zab. 103. 20, 21 — [h] Mat. 26. 39, 42. A'am. 21. 14. — [i] Dekho Amsál 23. 14. Amú. 30. 8. — [k] Mat. 18. 21, wag. — [l] Mat. 26. 41. Lúq. 22. 40, 46. 1 Qur. 10. 13. 2 Pat. 2. 9. Mak. 3. 10. — [m] Yúh. 17. 15.

San 'ISAWÍ 31.

únki bádsháhat aur qudrat aur jalál hamesha tere hí hain[n]. Amín.

14 Is liye ki agar tum ádmíon ke gunáh bakhshoge, to tumhárá Báp bhí, jo ásmán par hai, tumhen bhí bakhshegá[o].

15 Par agar tum ádmíon ke gunáh na bakhshogo, to tumhárá Báp bhí tumháre gunáh na bakhshegá[p].

16 ¶ Phir jab tum roza rakho, makkáron kí mánind apná chihra udás na banáo[q]: kyúnki we apná munh bigárte hain, ki log unhen rozadár jánen. Main tum se sach kahtá hún, ki We apná badlá pá chuke.

17 Par jab tú roza rakhe, apne sir par chikná lagá, aur munh dho[r];

18 Táki ádmí nahín, balki terá Báp jo poshída hai, tujhe rozadár jáne: aur terá Báp jo poshídagí men dekhtá hai, záhir men tujhe badlá de.

19 ¶ Mál apne wáste zamín par jam'a na karo[s], jahán kírá aur morcha kharáb karte hain, aur jahán chor sendh deke churáte hain:

20 Balki mál apne liye ásmán par jam'a karo, jahán na kírá na morcha kharáb karte, aur na chor sendh deke churáte hain[t]:

21 Kyúnki jahán tumhárá khazána hai, wahín tumhárá dil bhí lagá rahegá.

22 Badan ká chirág ánkh hai[u]; pas agar terí ánkh sáf ho, to terá sárá badan roshan hogá.

23 Par agar terí ánkh sáf nahín, to terá sárá badan andherá hogá. Is liye agar wuh núr, jo tujh men hai, táríkí ho, to kaisí táríkí thahregí!

24 ¶ Koí ádmí do kháwindon kí khidmat nahín kar saktá[x]: is liye ki yá ek se dushmaní rakhegá, aur dúsre se dostí; yá ek ko mánegá, aur dúsre ko náchíz jánegá. Tum Khudá aur daulat donon kí khidmat nahín kar sakte[y].

25 Is liye main tum se kahtá hún, Apní zindagí ke liye fikr na karo, ki ham kyá kháenge, aur kyá píenge, na apne badan ke, ki kyá pahinenge[z]. Kyá zindagí khurák se bihtar nahín, aur badan poshák se?

26 Hawá ke parindon ko dekho; we na bote, na laute, na kothí men jam'a karte hain[a], taubhí tumhárá Báp, jo ásmán par hai, un kí parwarish kartá hai. Kyá tum un se bahut bihtar nahín ho?

27 Tum men se kaun hai jo fikr karke apní 'umr men ek gharí barhá saktá hai?

28 Aur poshák kí kyún fikr karte ho? Janglí sosanon ko dekho, ki we kis tarah se barhtí hain; we na mihnat kartí, na káttí hain:

29 Par main tumhen kahtá hún, ki Sulaimán bhí, apní sárí shán o shaukat men, un men se ek kí mánind pahine na the.

30 Pas jab Khudá maidán kí ghás ko, jo áj hai, aur kal tanúr men jhonkí játí, yún pahinátá hai, to kyá tum ko, ai kam-i'atiqádo, ziyáda na pahináegá?

31 Is liye yih kahke fikr mat karo, ki Ham kyá kháenge? yá Kyá píenge? yá Kyá pahinenge?

32 Kyúnki in sab chízon kí talásh men gair qaumen rahtí hain, aur tumhárá Báp, jo ásmán par hai, jántá hai, ki tum un sab chízon ke muhtáj ho.

33 Par tum pahle Khudá kí bádsháhat, aur us kí rástbází ko dhúndho, to un ke siwá, yih sab chízen bhí tumhen milengí[b].

34 Pas kal kí fikr na karo, kyúnki kal apní chízon kí áp hí fikr kar legá. Áj ká dukh áj hí ke liye bas hai.

VII BÁB.

1 *Masíh apná wa'z khatm karke hí un ko ta'líh detá jo 'aib-gírí karte. 6 phir hukm detá ki we pák chízen kutton ko na dewen, 7 unhen nasíhat kartá ki du'á mángen, 13 phir ki tang darwáza se dákhil howen, 15 phir ki jhúthe nabíon se khabardár rahen, 21 phir ki na faqat kalám ke sunnewále par us par 'amal karnewále howen: 24 aur yún un hawálíon se mushábih hon jin kí bunyád chatán par hai, 26 aur na ki bálú par.*

'AIB na lagáo, ki tum par 'aib na lagáyá jáwe[a].

2 Kyúnki jis tarah tum 'aib lagáte ho, usí tarah tum par bhí 'aib lagáyá jáegá; aur jis paimána se tum nápte ho us hí se tumháre wáste nápá jáegá[b].

3 Aur us tinke ko, jo tere bhái kí ánkh men hai, kyún dekhtá hai, par us kárí par, jo terí ánkh men hai, nazar nahín kartá[c]?

4 Yá kyúnkar tú apne bhái ko

---

n 1 Taw. 29. 11.
o Marq. 11. 25, 26. A'fs. 4. 32. Qul. 3. 13.
p Mat. 18. 35. Ya'q. 2. 13.
q Yas. 58. 5.
r Rút 3. 3. Dan. 10. 3.
s Ams. 23. 4. 1 Tim. 6. 17. 'Ibrán. 13. 5. Ya'q 5. 1, wag.
t Mat. 19. 21. Lúq. 12. 33, 34. aur 18. 22. 1 Tim. 6. 19. 1 Pat. 1. 4.
u Lúq. 11. 34, 36.
x Lúq. 16. 13.
y Gal. 1. 10. 1 Tim. 6. 17. Ya'q. 4. 4. 1 Yúh. 2. 15.
z Zab. 55. 22. Lúq. 12. 22, 23. Filip. 4. 6. 1 Pat. 5. 7.
a Aiy. 38. 41. Zab. 147. 9. Lúq. 12. 24, wag.
b Dekho 1 Sal. 3. 13. Zab. 37. 25. Marq. 10. 30. Lúq. 12. 31. 1 Tim. 4. 8.
a Lúq. 6. 37. Rúm. 2. 1. aur 14. 3, 4, 10, 13. 1 Qur. 4. 3, 5. Ya'q. 4. 11, 12.
b Marq. 4. 24. Lúq. 6. 38.
c Lúq. 6. 41, 42.

San 'ÍSAWÍ 31.

kahtá, Us tinke ko, jo terí ánkh meṉ hai, lá nikál dúṉ; aur dekh, ḳhud terí ánkh meṉ káṉṛí hai.

5 Ai riyákár, pahle káṉṛí ko apní ánkh se nikál, tab us tinke ko apne bháí kí ánkh se achchhí tarah dekhke nikál sakegá.

6 ¶ Pák chíz kuttoṉ ko mat do[d], aur apne motí súaroṉ ke áge na phenko; aisá na ho, ki we unheṉ pámál kareṉ, aur phirkar tumheṉ pháṛeṉ.

7 ¶ Mángo, ki tumheṉ diyá jáegá[e]; ḍhúṉḍho, ki tum páoge; khaṭkhaṭáo, to tumháre wáste kholá jáegá:

8 Kyúṉki jo koí mángtá hai, use miltá; aur jo koí ḍhúṉḍhtá, so pátá hai[f]; aur jo koí khaṭkhaṭátá, us ke wáste kholá jáegá.

9 Tum meṉ se kaun hai, ki agar us ká beṭá us se roṭí mánge, wuh use patthar dewe[g]?

10 Yá agar machhlí mánge, use sámp de?

11 Pas jab ki tum jo bure ho[h], apne laṛkoṉ ko achchhí chízeṉ dene jánte ho, to kitná ziyáda tumhárá Báp, jo ásmán par hai, unheṉ jo us se mángte haiṉ, achchhí chízeṉ degá?

12 Pas jo kuchh tum cháhte ho, ki log tumháre sáth kareṉ, waisá tum bhí un ke sáth karo[i]; kyúṉki tauret aur ambiyá ká ḳhulása yihí hai[k].

13 ¶ Taṉg darwáza se dáḳhil ho[l]; kyúṉki chauṛá hai wuh darwáza, aur kusháda hai wuh rásta, jo halákat ko pahuṉchátá hai, aur bahut haiṉ, jo us se dáḳhil hote:

14 Kyá hí taṉg hai wuh darwáza, aur sakrí hai wuh ráh, jo zindagí ko pahuṉchátí, aur thoṛe haiṉ jo use páte!

15 ¶ Jhúṭhe nabíoṉ se ḳhabardár raho[m], jo tumháre pás bheṛoṉ ke bhes meṉ áte[n], par haqíqat meṉ pháṛnewále bheṛiye haiṉ[o].

16 Tum unheṉ un ke phaloṉ se pahchánoge[p]. Kyá káṉṭoṉ se aṉgúr, yá úṉṭkaṭároṉ se anjír toṛte haiṉ[q]?

17 Usí tarah har ek achchhá daraḳht achchhe phal látá[r], aur burá daraḳht bure phal látá hai.

18 Achchhá daraḳht bure phal nahíṉ lá saktá, na burá daraḳht achchhe phal lá saktá.

19 Jo daraḳht achchhe phal nahíṉ látá, káṭá aur ág meṉ ḍálá játá hai[s],

20 Pas un ke phaloṉ se tum unheṉ pahchánoge.

21 ¶ Na har ek, jo mujhe Ḳhudáwand, Ḳhudáwand, kahtá hai, ásmán kí bádsháhat meṉ dáḳhil hogá, magar wuhí, jo mere ásmání Báp kí marzí par chaltá hai[t].

22 Us din bahutere mujhe kaheṉge, Ai Ḳhudáwand, ai Ḳhudáwand, kyá ham ne tere nám se nubúwat nahíṉ kí[u], aur tere nám se deoṉ ko nahíṉ nikálá, aur tere nám se bahut sí karámát záhir nahíṉ kíṉ?

23 Us waqt maiṉ un se sáf kahúṉgá, ki Maiṉ kabhí tum se wáqif na thá[x]; ai badkáro, mere pás se dúr ho[y].

24 ¶ Pas, jo koí merí ye báteṉ suntá, aur unheṉ 'amal meṉ látá hai, maiṉ use us 'aqlmand kí mánind ṭhahrátá húṉ, jis ne chaṭán par apná ghar banáyá[z]:

25 Aur meṉh barsá, aur báṛheṉ áíṉ, aur áṉdhíáṉ chalíṉ, aur us ghar par sadma pahuṉcháyá; par wuh na girá, kyúṉki us kí new chaṭán par ḍálí gayí thí.

26 Par jo koí merí ye báteṉ suntá, aur 'amal meṉ nahíṉ látá, wuh us bewuqúf kí mánind ṭhahregá, jis ne apná ghar retí par banáyá:

27 Aur meṉh barsá, aur báṛheṉ áíṉ, aur áṉdhíáṉ chalíṉ, aur us ghar ko sadma pahuṉcháyá, aur wuh gir paṛá, aur us ká girná ‖haulnák wáqi'a húá.

28 Aur aisá húá, ki jab Yisú' yih báteṉ kah chuká, to wuh bhíṛ us kí ta'lím se daṉg húí[a].

29 Kyúṉki wuh faqíhoṉ kí mánind nahíṉ, balki iḳhtiyárwále ke taur par sikhlátá thá[b].

VIII BAB.

2 *Masíh ek koṛhí ko sáf kartá.* 5 *ek súbadár ká naukar changá kartá,* 14 *phir Patrus kí sás ko,* 16 *aur bahutere bímároṉ ko shifá detá:* 18 *phir áp kí pairauí karne ká taur bayán kartá:* 23 *daryá par kí áṉdhí ko thamá detá,* 28 *do díwánoṉ meṉ se deo jo un meṉ ghuse the nikál detá,* 31 *aur unheṉ ijázat detá ki súaroṉ meṉ paiṭheṉ.*

JAB wuh us pahár se utrá, bahut sí bhíṛ us ke píchhe ho lí.

2 Aur, dekho, ek koṛhí ne áke use sijda kiyá[a] aur kahá, Ai Ḳhu-

d Ams. 9. 7, 8. aur 23. 9. A'am. 13. 45, 46.
e Mat. 21. 22. Marq. 11. 24. Lúq. 11. 9, 10. aur 18. 1. Yúh. 14. 13. aur 15. 7. aur 16. 23, 24. Ya'q. 1. 5, 6. 1 Yúh. 3. 22. aur 5. 14, 15.
f Ams. 8. 17. Yar. 29. 12, 13.
g Lúq. 11. 11, 12, 13.
h Paid. 6. 5. aur 8. 21.
i Lúq. 6. 31.
k Ahb. 19. 18. Mat. 22. 40. Rúm. 13. 8, 9, 10. Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.
l Lúq. 13. 24.
m Ist. 13. 3. Yar. 23. 16. Mat. 24. 4, 5, 11, 24. Marq. 13. 22. Rúm. 16. 17, 18. Afs. 5. 6. Qul. 2. 8. 2 Pat. 2. 1, 2, 3. 1 Yúh. 4. 1.
n Mík. 3. 5. 2 Tim. 3. 5.
o A'am. 20. 29, 30.
p 20 áyat. Mat. 12. 33.
q Lúq. 6. 43, 44.
r Yar. 11. 19. Mat. 12. 33.

s Mat. 3. 10. Lúq. 3. 9. Yúh. 15. 2, 6.
t Hús. 8. 2. Mat. 25. 11, 12. Lúq. 6. 46. aur 13. 25. A'am. 19. 13. Rúm. 2. 13. Ya'q. 1. 22
u Gin. 24. 4. Yúh. 11. 51. 1 Qur. 13. 2.
x Mat. 25. 12. Lúq. 13. 25, 27. 2 Tim. 2. 19
y Zab. 5. 5. aur 6. 8. Mat. 25. 41.
z Lúq. 6. 47, wag.
‖ Yúnání meṉ, *bará húá.*
a Mat. 13. 54. Marq. 1. 22. aur 6. 2. Lúq. 4. 32.
b Yúh. 7. 46.
a Marq. 1. 40, wag. Lúq. 5. 12, wag.

San 'ÍSAWÍ 31.

dáwand, agar tú cháhe, to mujhe pák sáf kar saktá hai.

3 Yisú' ne háth baṛháke use chhúá aur kahá, Main cháhtá hún, tú pák sáf ho. Wunhín us ká koṛh játá rahá.

4 Tab Yisú' ne use kahá, Dekh, kisí se na kahiyo[b]; par jáke apne taín káhin ko dikhá, aur jo nazr Músá ne muqarrar kí guzrán, táki un ke liye gawáhí ho[c].

5 ¶ Aur jab Yisú' Kafarnáhum men dákhil húá[d], ek súbadár us pás áyá, aur us se minnat karke kahá, ki,

6 Ai Khudáwand, merá chhokrá jhole ká márá ghar men paṛá, aur niháyat dukh men hai.

7 Yisú' ne us se kahá, Main áke use changá karúngá.

8 Súbadár ne jawáb men kahá, Ai Khudáwand, main is láiq nahín[e], ki tú merí chhat tale áwe; balki, sirf ek bát kah, to merá chhokrá changá ho jáegá[f].

9 Kyúnki main bhí, jo dúsre ke ikhtiyár men hún, aur sipáhí mere hukm men hain, jab ek ko kahtá hún, Já, wuh játá hai; aur dúsre ko, ki Á, wuh átá hai; aur apne gulám ko, ki Yih kar, wuh kartá hai.

10 Yisú' ne yih sunkar ta'ajjub kiyá, aur un ko jo píchhe áge the kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki main ne aisá ímán Isráel men bhí nahín páyá.

11 Aur main tum se kahtá hún, ki Bahutere púrab aur pachchhim se áwenge, aur Abirahám o Izhák aur Ya'qúb ke sáth ásmán kí bádshahat men baiṭhenge[g].

12 Par bádsháhat ke farzand[h] báhar andhere men ḍále jáenge; wahán roná aur dánt písná hogá[i].

13 Tab Yisú' ne us sardár ko kahá, Já, aur jaisá tú ímán láyá, tere liye waisá hí ho; aur usí ghaṛí us ká chhokrá changá ho gayá.

14 ¶ Aur Yisú' ne Patrus ke ghar men áke dekhá[k], ki us kí sás[l] paṛí, aur us par tap chaṛhí hai.

15 Aur us ká háth chhúá; tab tap us par se utar gayí, aur wuh uṭhí, aur un kí khidmat karne lagí.

16 ¶ Jab shám húí, us ke pás bahut se díwánon ko láe[m], aur us ne rúhon ko nikál diyá, aur sab ko jo bímár the changá kiyá.

17 Aisá, ki jo Yas'aiyáh nabí ne kahá thá púrá húá, ki, Us ne áp hamárí mándagíán le lín, aur hamárí bímáríán uṭhá lín[n].

18 ¶ Jab Yisú' ne bahut sí bhíṛ apne áspás dekhí, us ne hukm kiyá, ki pár jáwen.

19 Aur ek faqíh ne áke us se kahá, Ai Ustád, jahán kahín tú jáe, main tere píchhe chalúngá[o].

20 Yisú' ne us se kahá, ki Lomṛíon ke liye mánden, aur hawá ke parindon ke wáste basere hain, par Ibn i Ádam ke liye jagah nahín, jahán apná sir dhare.

21 Us ke shágirdon men se dúsre ne us se kahá[p], Ai Khudáwand, mujhe rukhsat de, ki pahle jákar apne báp ko gáṛún[q].

22 Par Yisú' ne us se kahá, Tú mere píchhe á, aur murdon ko apne murda gáṛne de.

23 ¶ Aur jab wuh náw par chaṛhá, us ke shágird us ke píchhe áe.

24 Aur, dekho, daryá men aisí baṛí ándhí áí, ki náw lahron men chhip gayí: par wuh sotá thá[r].

25 Tab us ke shágirdon ne áke use jagáyá, aur kahá, Ai Khudáwand, hamen bachá, ki ham ḍúbe.

26 Us ne unhen kahá, Ai kam-i'atiqádo, kyún ḍarte ho? Tab us ne uṭhke hawá aur daryá ko ḍánṭá, to baṛá níwá ho gayá[s].

27 Aur log ta'ajjub karke kahne lage, ki Yih kis tarah ká ádmí hai, ki hawá aur daryá bhí us kí mánte hain.

28 ¶ Jab us pár Gargasínon ke mulk men pahunchá, do díwána qabron se nikalkar use mile[t]; we aise tund the, ki koí us ráste se chal na saktá thá.

29 Aur, dekho, unhon ne chilláke kahá, Ai Yisú', Khudá ke Beṭe, hamen tujh se kyá kám? tú yahán áyá, ki waqt se pahle hamen dukh de?

30 Aur un se kuchh dúr súaron ká ek baṛá gol chartá thá.

31 So deon ne us kí minnat karke kahá, Agar tú ham ko nikáltá hai, to hamen un súaron ke gol men jáne de.

32 Tab us ne unhen kahá, Jáo. Aur we nikalke un súaron ke gol men gaye; aur dekho, súaron ká sárá gol kaṛáṛe par se daryá men kúdá, aur pání men ḍúb mará.

33 Tab charánewále bhága, aur

San 'ÍSAWÍ 31.

[b] Mat. 9. 30. Marq. 5. 43.
[c] Ahb. 14. 3, 4, 10. Lúq. 5. 14.
[d] Lúq. 7. 1, wag.
[e] Lúq. 15. 19, 21.
[f] Zab. 107. 20.
[g] Pald. 12. 3. Yas. 2. 2. 3. aur 11. 10. Mal. 1. 11. Lúq. 13. 29. A'am. 10. 45. aur 11. 18. aur 14. 27. Rúm 15. 9, wag. Afs. 3. 6.
[h] Mat. 21. 43.
[i] Mat. 13. 42, 50, aur 22. 13. aur 24. 51. aur 25. 30. Lúq. 13. 28. 2 Pat. 2. 17. Yahúd 13.
[k] Marq. 1. 29, 30, 31. Lúq. 4. 38, 39.
[l] 1 Qur. 9. 5.
[m] Marq. 1. 32, wag. Lúq. 4. 40, 41.
[n] Yas. 53. 4. 1 Pat. 2. 24.
[o] Lúq. 9. 57, 58.
[p] Lúq. 9. 59, 60.
[q] Dekho 1 Sal. 19. 20.
[r] Marq. 4. 37, wag. Lúq. 8. 23, wag.
[s] Zab. 65. 7 aur 89. 9. aur 107. 29.
[t] Marq. 5. 1, wag. Lúq. 8. 26, wag.

San 'ÍSAWI 31.

shahr meṉ jákar, sab májará, aur un díwánoṉ ká ahwál bayán kiyá.

34 Aur, dekho, sárá shahr Yisú' kí muláqát ko niklá, aur use dekhke, us kí minnat kí, ki un kí sarhadd se báhar jáwe[a].

[a] Dekho Ist. 5. 28. 1 Sal 17. 18. Lúq. 5. 8. A'am. 16. 39.

IX BAB.

2 Masíh ek jhole ke máre ko changá kartá, 9 aur Matí ko jo mahsúl kí chaukí par thá bulátá; 10 Masíh mahsúl-lenewáloṉ aur gunahgároṉ ke sáth kháná khátá, 14 apne shágirdoṉ ke bacháo meṉ jo aksar roza nahíṉ rakhte the 'uzr kartá; 20 ek 'aurat ko jis ká lahú járí thá sihhat bakhshtá; 23 phir Jáirus kí beṭí ko jilátá, 27 phir do andhoṉ kí ánkheṉ khol detá, 32 phir ek gúnge díwána ko changá kartá, 36 aur logoṉ ke sáre dangal par rahm dikhlátá.

PHIR náw par chaṛhke pár utrá, aur apne shahr meṉ áyá[a].

2 Aur dekho, ek jhole ke máre ko, jo chárpáí par paṛá thá, us pás láe[b]. Yisú' ne, un ká ímán dekhke[c], us jhole ke máre se kahá, Ai beṭe, ḵhátir jam'a rakh; tere gunáh mu'áf húe.

3 Tab ba'ze faqíhoṉ ne apne dil meṉ kahá, ki Yih kufr baktá hai.

4 Yisú' ne un ke ḵhiyál daryáft karke[d] kahá, Tum kyúṉ apne diloṉ meṉ badgumání karte ho?

5 Kyá kahná ásán hai, yih, ki Tere gunáh mu'áf húe, yá yih, ki Uṭh, aur chal?

6 Lekin táki tum jáno, ki Ibn i Adam ko zamín par gunáh mu'áf karne ká iḵhtiyár hai, us ne us jhole ke máre se kahá, Uṭh, apní chárpáí uṭhá le, aur apne ghar chalá já.

7 Wuh uṭhkar apne ghar chalá gayá.

8 Tab logoṉ ne yih dekhkar ta'ajjub kiyá, aur Ḵhudá kí ta'ríf karne lage, ki aisí qudrat insán ko bakhshí.

9 ¶ Phir jab Yisú' waháṉ se áge baṛhá, to Matí náme ek shaḵhs ko mahsúl kí chaukí par baiṭhe dekhá, aur use kahá, Mere píchhe á. Wuh uṭhke us ke píchhe chalá[e].

10 ¶ Aur yúṉ húá, ki jab Yisú' ghar meṉ kháne baiṭhá, dekho, bahut se mahsúl-lenewále aur gunahgár áke us ke shágirdoṉ ke sáth kháne baiṭhe[f].

11 Jab Farísíoṉ ne yih dekhá, us ke shágirdoṉ se kahá, Tumhárá ustád mahsúl-lenewáloṉ[g] aur gunahgároṉ[h] ke sáth kyúṉ khátá hai?

[a] Mat. 4. 13.
[b] Marq. 2. 3. Lúq. 5. 18.
[c] Mat. 8. 10.
[d] Zab. 139. 2. Mat. 12. 25. Marq. 12. 15. Lúq. 5. 22. aur 6. 8. aur 9. 47 aur 11. 17.
[e] Marq. 2. 14. Lúq. 5. 27.
[f] Marq. 2. 15, wag. Lúq. 5. 29, wag.
[g] Mat. 11. 19. Lúq. 5. 30. aur 15. 2.
[h] Gal. 2. 15.

12 Yisú' ne yih sunkar unheṉ kahá, Bhale changoṉ ko hakím darkár nahíṉ, balki bímároṉ ko.

13 Par tum jáke us ke ma'ne daryáft karo, ki Maiṉ qurbání ko nahíṉ, balki rahm ko cháhtá húṉ[i]; kyúṉki maiṉ rástbázoṉ ko nahíṉ, balki gunahgároṉ ko tauba ke liye buláne ko áyá húṉ[k].

14 ¶ Us waqt Yúhanná ke shágirdoṉ ne us pás áke kahá, ki Ham aur Farísí kyúṉ aksar roza rakhte haiṉ[l]; par tere shágird roza nahíṉ rakhte?

15 Yisú' ne unheṉ kahá, Kyá barátí, jab tak dulhá un ke sáth hai, udás ho sakte haiṉ[m]? lekin, we din áwenge, ki dulhá un se judá kiyá jáegá; tab we roza rakhenge[n].

16 Koí purání qabá par kore kapṛe ká paiwand nahíṉ lagátá, kyúṉki wuh paiwand qabá se kuchh khainch letá hai, aur us ká chír baṛh játá.

17 Aur nayí mai purání mashkoṉ meṉ nahíṉ bharte: nahíṉ to mashkeṉ phaṭ játíṉ, aur mai bah játí, aur mashkeṉ ḵharáb ho játíṉ: balki nayí mai nayí mashkoṉ meṉ bharte haiṉ, to donoṉ bachí rahtí haiṉ.

18 ¶ Jab wuh yih báteṉ un se kah rahá thá, dekho, ek sardár ne ákar use sijda kiyá aur kahá, Merí beṭí ab tamám húí, par tú chal, aur apná háth us par rakh, ki wuh jí uṭhegí[o].

19 Tab Yisú' uṭhke apne shágirdoṉ ke sáth us ke píchhe chalá.

20 ¶ Aur, dekho, ek 'aurat ne, jis ká bárah baras se lahú járí thá, us ke píchhe áko us ke kurte ká dáman chhúá[p].

21 Wuh apne jí meṉ kahtí thí, Agar maiṉ sirf us ká kurtá chhúúṉgí, bhalí changí ho jáúṉgí.

22 Tab Yisú' ne píchhe phirke use dekhá, aur kahá, Ai beṭí, ḵhátir jam'a rakh, ki tere ímán ne tujhe changá kiyá[q]. Pas, wuh 'aurat usí ghaṛí se changí ho gayí.

23 Aur jab Yisú' us sardár ke ghar pahunchá[r], aur us ne báṉslí bajánewáloṉ aur jamá'at ko gul macháte dekhá[s],

24 To unheṉ kahá, Kináre ho[t], ki laṛkí marí nahíṉ, balki sotí hai. We us par hanse.

25 Jab we log báhar nikále gaye,

[i] Hús. 6. 6. Mík. 6. 6, 7, 8. Mat. 12. 7.
[k] 1 Tim. 1. 15.
[l] Marq. 2. 18, wag. Lúq. 5. 33, wag. aur 18. 12.
[m] Yúh. 3. 29.
[n] A'am. 13. 2, 3. aur 14. 23. 1 Qur. 7. 5.
[o] Marq. 5. 22, wag. Lúq. 8. 41, wag.
[p] Marq. 5. 25. Lúq. 8. 43.
[q] Lúq. 7. 50. aur 8. 48 aur 17. 19. aur 18. 42.
[r] Marq. 5. 38. Lúq. 8. 51.
[s] Dekho 2 Taw. 35. 25.
[t] A'am. 20. 10.

San 'ÍSAWÍ 31.

us ne andar jáke us ká háth pakṛá, aur wuh laṛkí uṭhí.

26 Tab us kí shuhrat us tamám mulk men phailí.

27 ¶ Aur jab Yisú' wahán se rawána húá, do andhe us ke píchhe pukárte áe, ki Ai Ibn i Dáúd, ham par rahm kar [a].

28 Aur jab wuh ghar men pahunchá, we andhe us pás áe; Yisú' ne unhen kahá, Kyá tumhen i'atiqád hai, ki main yih kar saktá hún? We bole, Hán, ai Khudáwand.

29 Tab us ne un kí ánkhon ko chhúke kahá, ki Jaisá tumhárá i'atiqád hai, waisá tumháre liye ho.

30 To un kí ánkhen khul gayín, aur Yisú' ne unhen tákíd karke kahá, Khabardár, koí na jáne [x].

31 Par unhon ne jáke us tamám mulk men us kí shuhrat kí [y].

32 ¶ Jis waqt we báhar nikle, dekho, log ek gúngá díwána us pás láe [z].

33 Aur jab deo nikálá gayá. wuh gúngá bolá. Aur logon ne ta'ajjub karke kahá, Aisá kabhí Isráel men na dekhá thá.

34 Par Farísíon ne kahá, ki Wuh deon ke sardár kí madad se deon ko nikáltá hai [a].

35 Aur Yisú' un sab shahron aur bastíon men jáke [b], un ke 'ibádatkhánon men ta'lím detá, aur bádsháhat kí khushkhabarí kí manádí aur logon kí har ek bímárí aur dukh dard dúr kartá thá [c].

36 ¶ Aur jab us ne jamá'aton ko dekhá, us ko un par rahm áyá [d]; kyúnki, we, un bheṛon kí mánind, jin ká charwáhá na ho, 'ájiz aur pareshán thín [e].

37 Tab us ne apne shágirdon se kahá, ki Pakke khet to bahut hain, par mazdúr thoṛe [f];

38 Is liye tum khet ke málik kí minnat karo [g], ki wuh apne khet káṭne ke liye mazdúron ko bhej dewe.

X BAB.

1 *Masíh apne bárah rasúlon ko kám par bhej detá, aur unhen iqtidár bakhshtá ki mu'ajiza dikhláwen: 5 wuh unhen tákíd kartá, aur ta'lím detá, 16 aur tasallí bhí detá ki mukhálifon ki 'adáwat se ziyáda ranjída na hon: 40 aur wa'da bhí kartá ki un logon ko jo tumhen qabúl karen ek barakat milegí.*

PHIR us ne apne bárah shágirdon ko pás buláke unhen [||]qudrat bakhshí, ki nápák rúhon ko nikálen, aur har tarah kí bímárí aur dukh dard ko dúr karen [a].

2 Aur bárah rasúlon ke yih nám hain, Pahlá, Shama'ún, jo Patrus kahlátá [b], aur us ká bháí Andryás; Zabadí ká beṭá Ya'qúb, aur us ká bháí Yúhanná;

3 Failbús aur Barthúlamá; Thúmá aur mahsúl-lenewálá Matí; Halfá ká beṭá Ya'qúb, aur Labbí, jo Thaddí bhí kahlátá;

4 Shama'ún i Kan'ání [c], aur Yahúdáh Iskariyútí [d], jis ne use pakaṛwá bhí diyá.

5 Un bárahon ko Yisú' ne farmáke bhejá, ki Gair qaumon kí taraf na jáná [e], aur Sámaríon ke kisí shahr men dákhil na honá [f]:

6 Balki, pahle, Isráel ke ghar kí khoí húí bheṛon [g] ke pás jáo [h].

7 Aur chalte húe manádí karo [i], ki Ásmán kí bádsháhat nazdík áí [k].

8 Bímáron ko changá karo, koṛhíon ko pák sáf karo, murdon ko jiláo, deon ko nikálo; tum ne muft páyá, muft do [l].

9 Na soná, na rúpá, na támbá [m] apní kamar men rakho [n].

10 Ráste ke liye na jholí, na do kurte, na jútíán, na láṭhí lo; kyúnki khurák mazdúr ká haqq hai [o].

11 Aur jis shahr yá bastí men dákhil ho, daryáft karo, ki láiq wahán kaun hai, aur jab tak wahán se na niklo, wahín raho [p].

12 Aur jab tum kisí ghar men jáo, use salám karo.

13 Agar wuh ghar láiq hai, to tumhárá salám use pahunchegá [q]; aur agar láiq nahín, to tumhárá salám tum par phir áwegá [r].

14 Aur jo koí tumhen qabúl na kare, aur tumhárí báten na sune [s], us ghar yá us shahr se nikalke apne pánwon kí gard jháṛ do [t].

15 Main tum se sach kahtá hún, ki 'Adálat ke din Sadúm aur 'Amúrah kí zamín ke liye us shahr kí nisbat ziyáda ásání hogí [u].

16 ¶ Dekho, main tumhen bheṛon kí mánind bheṛiyon ke bích men bhejtá hún [x]; pas tum sámp kí tarah hoshyár [y], aur kabútar kí mánind be-bad ho [z].

17 Magar ádmíon se khabardár raho, ki we tumhen apní kachahríon men pakaṛwáenge [a], aur apne

San 'ÍSAWÍ 31.

[a] Mat. 15. 22. aur 20. 30, 31. Marq. 10. 47, 48. Lúq. 18. 38, 39.
[x] Mat. 8. 4. aur 12. 16. aur 17. 9. Lúq 5. 14
[y] Marq. 7. 36
[z] Dekho Mat. 12. 22. Lúq. 11. 14.
[a] Mat. 12. 24. Marq. 3. 22. Lúq. 11. 15.
[b] Marq 6. 6. Lúq. 13. 22.
[c] Mat. 4. 23.
[d] Marq. 6. 34.
[e] Gín. 2?. 17 1 Sal. 22. 17. Hiz. 34. 5 Zak 10. 2.
[f] Lúq. 10. 2. Yúh. 4. 35.
[g] 2 Tas. 3. 1.

[||] Yá, iqtidár bakhshá.
[a] Marq. 3. 13, 14. aur 6. 7. Lúq. 6. 13. aur 9. 1.
[b] Yúh. 1. 42.
[c] Lúq. 6. 15. A'am. 1. 13.
[d] Yúh. 13. 26
[e] Mat. 4. 15.
[f] Dekho 2 Sal. 17. 24. Yúh. 4. 9, 20.
[g] Yas. 53. 6. Yar. 50. 6, 17 Hiz. 34. 5, 6, 16. 1 Pat. 2. 25.
[h] Mat. 15. 24. A'am. 13. 46
[i] Lúq. 9. 2
[k] Mat. 3. 2. aur 4. 17. Lúq 10. 9.
[l] A'am 8. 18, 20.
[m] Dekho Marq. 6. 8.
[n] 1 Sam. 9. 7. Marq. 6 8. Lúq. 9. 3. aur 10. 4. aur 22. 35.
[o] Lúq. 10. 7. Qur 9. 7, &c. 1 Tim. 5 18
[p] Lúq 10 8.
[q] Lúq. 10. 5.
[r] Zab. 35. 13.
[s] Marq. 6. 11. Lúq 9. 5 aur 10. 10, 11.
[t] Naham 5 13. A'am. 13. 51. aur 18. 6.
[u] Mat. 11. 22, 24.
[x] Lúq. 10. 3.
[y] Rúm. 16. 19. Afs. 5. 15.
[z] 1 Qur. 14. 20. Filip. 2. 15.
[a] Mat. 24. 9. Marq. 13. 9. Lúq. 12. 11.

San 'ÍSAWÍ 31.

'ibádatḳhánoṉ meṉ koṛe márenge [b];

18 Aur tum mere wáste hákimoṉ aur bádsháhoṉ ke sámhne házir kiye jáoge [c], ki un par aur gair qaumoṉ par gawáhí ho.

19 Lekin jab we tumheṉ pakaṛwáeṉ, fikr na karo, ki ham kis taraḥ, yá kyá kahenge [d], kyúṉki jo kuchh tumheṉ kahne hogá, so usí ghaṛí tumheṉ ‖us kí ágáhí hogí [e].

20 Kyúṉki kahnewále tum nahíṉ, balki tumháre Báp kí Rúh jo tum meṉ bolegí [f].

21 Bháí bháí ko, aur báp beṭe ko, qatl ke liye pakaṛwáegá, aur laṛke apne má báp kí muḳhálafat meṉ uṭhenge, aur unheṉ marwá ḍálenge [g].

22 Aur mere nám ke bá'is sab tum se dushmaní karenge [h]; par wuh jo áḳhir tak bardásht karegá, so hí naját páwegá [i].

23 Jab we tumheṉ ek shahr meṉ satáweṉ, to dúsre meṉ bhág jáo [k]; main tum se sach kahtá húṉ, ki Tum Isráel ke sab shahroṉ men na phir chukoge, jab tak ki Ibn i Ádam na á le [l].

24 Shágird apne ustád se baṛá nahíṉ, na naukar apne ḳháwind se [m].

25 Bas hai, ki shágird apne ustád kí, aur naukar apne ḳháwind kí mánind ho. Jab unhoṉ ne ghar ke málik ko Ba'al-zabúl kahá hai, to kitná ziyáda us ke logoṉ ko na kahenge [n]?

26 Pas un se na ḍaro; kyúṉki koí chíz ḍhapí nahíṉ, jo khul na jáe, aur na chhipí, jo jání na jáe [o].

27 Jo kuchh maiṉ tumheṉ andhere meṉ kahtá húṉ, ujále meṉ kaho; aur jo kuchh tumháre kánoṉ meṉ kahá jáe, koṭhoṉ par manádí karo.

28 Aur un se, jo badan ko qatl karte, par ján ko qatl nahíṉ kar sakte, mat ḍaro [p], balki usí se ḍaro, jo ján aur badan, donoṉ ko, jahannam meṉ halák kar-saktá hai.

29 Kyá ‖ ek paise ko do gauré nahíṉ bikte? aur un meṉ se, ek bhí, tumháre Báp kí be marzí, zamín par nahíṉ girtá.

30 Balki tumháre sir ke bál bhí sab gine haiṉ [q].

[b] A'am. 5. 40.
[c] A'am. 12. 1. aur 24. 10. aur 26. 7, 23. 2 Tim. 4. 16.
[d] Marq. 13. 11, 12, 13. Lúq. 12. 11. aur 21. 14, 15.
‖ Yúnání meṉ, *díyá jáegá.*
[e] Khur. 4. 12. Yar. 1. 7.
[f] 2 Sam. 23. 2. A'am. 4. 8. aur 6. 10. 2 Tim. 4. 17.
[g] Mík. 7. 6. 35, 36 áyateṉ. Lúq. 21. 16.
[h] Lúq. 21. 17.
[i] Dán. 12. 12, 13. Mat. 24. 13. Marq. 13. 13.
[k] Mat. 2. 13 aur 4. 12. aur 12. 15. A'am. 8. 1. aur 9. 25. aur 14. 6.
[l] Mat. 16. 28
[m] Lúq. 6. 40. Yuh. 13. 16. aur 15. 20.
[n] Mat. 12. 24. Marq. 3. 22. Lúq. 11. 15. Yúh. 8. 48, 52.
[o] Marq. 4. 22. Lúq. 8. 17. aur 12. 2, 3.
[p] Yas. 8. 12, 13. Lúq. 12. 4. 1 Pat. 3. 14.
‖ Yúnání meṉ, *assárion*, jo Rumí dínár ká daswáṉ hissa thá; Dekho Mat. 18. 28.
[q] 1 Sam. 14. 45. 2 Sam. 14. 11. Lúq. 21. 18. A'am. 27. 34.

31 Pas mat ḍaro, tum bahut gauroṉ se bihtar ho.

32 Is liye jo koí ádmíoṉ ke áge merá iqrár karegá [r], maiṉ bhí apne Báp ke áge, jo ásmán par hai, us ká iqrár karúṉgá [s].

33 Par jo koí ádmíoṉ ke áge merá inkár karegá, maiṉ bhí apne Báp ke áge, jo ásmán par hai, us ká inkár karúṉgá [t].

34 Yih mat samjho, ki maiṉ zamín par sulh ‖karwáne áyá; sulh karwáne nahíṉ, balki talwár chaláne ko áyá húṉ [u].

35 Kyúṉki maiṉ áyá húṉ, ki mard ko us ke báp, aur beṭí ko us kí má, aur bahú ko us kí sás se judá karúṉ [x].

36 Aur ádmí ke dushman us ke ghar hí ke log honge [y].

37 Jo koí má báp ko mujh se ziyáda cháhtá hai, mere láiq nahíṉ hai, aur jo koí beṭá yá beṭí ko mujh se ziyáda piyár kartá, mere láiq nahíṉ hai [z].

38 Aur jo koí apní salíb uṭháke mere píchhe nahíṉ átá, mere láiq nahíṉ hai [a].

39 Jo koí apní ján bachátá hai, use khoegá; par jo koí mere wáste apní ján khoegá, use páegá [b].

40 ¶ Jo tumheṉ qabúl kartá, mujhe qabúl kartá hai; aur jo mujhe qabúl kartá hai, use, jis ne mujhe bhejá, qabúl kartá hai [c].

41 Jo koí nabí ke nám se nabí ko qabúl kartá hai, nabí ká ajr páegá [d]; aur jo rástbáz ke nám se rástbáz ko qabúl kartá, rástbáz ká ajr páegá.

42 Aur jo koí in chhoṭoṉ meṉ se ek ko, shágird ke nám se, faqat ek piyála ṭhanḍá pání piláegá, maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki wuh apná badlá be páe na rahegá [e].

XI BAB.

2 *Yúhanná apne shágirdoṉ meṉ se do ko Masíh pás bhejtá.* 7 *Yúhanná kí qadr jo Masíh ne ṭhahráí, aur us ke darja ká bayán jo kiyá.* 18 *'Awámm kí ráe Yúhanná aur Masíh kí bábat.* 20 *Masíh Karázín aur Bait-Saidá aur Kafarnáhum ke logoṉ ko un kí ná-shukrí aur saḳht-dilí kí bábat malamat kartá:* 25 *aur apne Báp kí sitáish kartá, ki us ne Injíl ko sáda-diloṉ par záhir kiyá thá;* 28 *áḳhir ko, un sab ko jo apne gunáhoṉ ko ek baṛá bojh jánte the apne pás bulátá, ki we riháí páweṉ.*

AUR aisá húá, ki jab Yisú' apne bárah shágirdoṉ ko hukm de chuká, to waháṉ se ra-

San 'ÍSAWÍ 31.

[r] Lúq. 12. 8. Rúm. 10. 9, 10.
[s] Muk. 3. 5
[t] Marq. 8. 38. Lúq. 9. 26 2 Tim. 2. 12.
‖ Yúnání meṉ, *ḍálne áyá.*
[u] Lúq. 12. 49, 51, 52, 53.
[x] Mík. 7. 6.
[y] Zab. 41. 9. aur 55. 13. Mík. 7. 6. Yúh. 13. 18.
[z] Lúq. 14. 26.
[a] Mat. 16. 24. Marq. 8. 34. Lúq. 9. 23 aur 14. 27.
[b] Mat. 16. 25. Lúq. 17. 33. Yúh. 12. 25.
[c] Mat. 18. 5. Lúq. 9. 48 aur 10. 16 Yúh. 12. 44 aur 13. 20 Gal. 4. 14.
[d] 1 Sal. 17. 10. aur 18. 4. 2 Sal. 4. 8.
[e] Mat. 18. 5, 6. aur 25. 40. Marq. 9. 41 'Ibrán. 6. 10.

San 'ÍSAWÍ 31.

wána húá, ki un ke shahroṉ meṉ ta'lím aur manádí kare.

2 Tab Yúhanná ne qaidkhána meṉ[a] Masíh ká bayán sunkar apne shágirdoṉ meṉ se do ko bhejke us se puchhwáyá[b], ki

3 Kyá, jo ánewálá thá, tú hí hai[c], yá ham dúsre kí ráh takeṉ?

4 Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ kahá, ki Jo kuchh tum sunte aur dekhte ho, jáke Yúhanná se bayán karo; ki

5 Andhe dekhte, aur langṛe chalte, koṛhí pák sáf hote, aur bahre sunte, aur murde jí uṭhte haiṉ[d], aur garíboṉ ko khush-khabarí sunáí játí hai[e].

6 Aur mubárak wuh hai, jo mere sabab ṭhokar na kháe[f].

7 ¶ Jab we rawána húe, Yisú' Yúhanná kí bábat jamá'atoṉ se kahne lagá, ki Tum jangal meṉ kyá dekhne ko gaye[g]? Kyá, ek sarkanḍá jo hawá se hiltá hai[h]?

8 Phir tum kyá dekhne ko gaye? Kyá, ek mard ko, jo mihín kapṛá pahine hai? dekho, jo ‖mihín poshák pahinte bádsháhoṉ ke mahalloṉ meṉ haiṉ.

9 Phir tum kyá dekhne ko gaye? Kyá, ek nabí? háṉ, maiṉ tum se kahtá húṉ, balki nabí se baṛá[i].

10 Kyúṉki yih wuh hai, jis kí bábat likhá hai, ki, Dekho, maiṉ apná rasúl tere áge bhejtá húṉ, jo tere áge terí ráh durust karegá[k].

11 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Un meṉ se jo 'auratoṉ se paidá húe, Yúhanná baptisma-denewále se koí baṛá záhir nahíṉ húá; lekin jo ásmán kí bádsháhat meṉ chhoṭá hai, so us se baṛá hai.

12 Yúhanná baptisma-denewále ke waqt se ab tak, ásmán kí bádsháhat par zabardastí hotí hai, aur zabardast log use chhín lete haiṉ[l].

13 Kyúṉki sab nabí aur tauret ne Yúhanná ke waqt tak nabúwat kí[m].

14 Aur Iliyás jo ánewálá thá, yihí hai[n]; cháho, to qabúl karo.

15 Jis kisí ke kán sunne ke hoṉ, sune[o].

16 ¶ Lekin is zamána ke logoṉ ko maiṉ kis se tamsíl dúṉ[p]? We un laṛkoṉ kí mánind haiṉ, jo bázároṉ meṉ baiṭhke apne yároṉ ko pukárke kahte haiṉ, ki

17 Ham ne tumháre wáste báṉslí bajáí, par tum na náche; ham ne tumháre liye mátam kiyá, par tum ne chhátí na píṭí.

18 Kyúṉki Yúhanná khátá pítá nahíṉ áyá, aur we kahte haiṉ, ki Us par ek deo hai.

19 Ibn i Ádam khátá pítá áyá, aur we kahte haiṉ, ki Dekho, ek kháú, aur sharábí, aur mahsúllenewáloṉ aur gunahgároṉ ká yár[q]. Par hikmat apne farzandoṉ ke áge rást ṭhahrí[r].

20 ¶ Tab un shahroṉ ko, jin meṉ us ke bahut se mu'ajiza záhir húe, malámat karne lagá, kyúṉki unhoṉ ne tauba na kí thí[s]: ki

21 Ai Kurázín, tujh par afsos! ai Bait-Saidá, tujh par afsos! kyúṉki yih mu'ajiza jo tumheṉ dikháe gaye, agar Súr aur Saidá meṉ dikháe játe, to we ṭáṭ oṛhke, aur khák meṉ baiṭhke, kab ke tauba kar chukte[t].

22 Pas maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Súr o Saidá ke liye 'adálat ke din tum se ziyáda ásání hogí[u].

23 Aur ai Kafarnáhum, jo ásmán tak pahuncháyá gayá[x], tú dozakh meṉ giráyá jáegá; kyúṉki yih mu'ajiza jo tujh meṉ dikháe gaye, agar Sadúm meṉ dikháe játe, to áj tak qáim rahtá.

24 Par maiṉ tum se kahtá húṉ, ki 'Adálat ke din Sadúm ke mulk par tujh se ziyáda ásání hogí[y].

25 ¶ Usí waqt Yisú' phir kahne lagá, ki, Ai Báp, ásmán aur zamín ke Khudáwand[z], maiṉ ‖terí ta'ríf kartá húṉ, ki tú ne in chízoṉ ko dánáoṉ aur 'aqlmandoṉ se chhipáyá[a], aur bachchoṉ par khol diyá[b].

26 Háṉ, ai Báp, ki yúṉhíṉ tujhe pasand áyá.

27 Mere Báp ne sab kuchh mujhe sompá, aur koí Beṭe ko nahíṉ jántá, magar Báp[c], aur koí Báp ko nahíṉ jántá, magar Beṭá, aur wuh, jis par Beṭá use záhir kiyá cháhtá[d].

28 ¶ Ai tum logo, jo thake aur baṛe bojh se dabe ho, sab mere pás áo; ki maiṉ tumheṉ árám dúṉgá.

29 Merá júá apne úpar le lo, aur mujh se sīkho[e]; kyúṉki maiṉ halím, aur dil se khâksár húṉ[f], to tum apne jíoṉ meṉ árám páoge[g].

[a] Mat. 14. 3. [b] Lúq. 7. 18, 19, wag. [c] Paid. 49. 10. Gin. 24. 17. Dán. 9. 24. Yúh. 6. 14. [d] Yas. 29. 18, aur 35. 4, 5, 6, aur 42. 7. Yúh. 2. 23. aur 3. 2. aur 5. 36. aur 10. 25, 38, aur 14. 11. [e] Zab. 22. 26. Yas. 61. 1. Lúq. 4. 18. Ya'q. 2. 5. [f] Yas. 8. 14, 15. Mat. 13. 57. aur 24. 10. aur 26. 31. Rúm. 9. 32, 33. 1 Qur. 1. 23. aur 2. 14. Gal. 5. 11. 1 Pat. 2. 8. [g] Lúq. 7. 24. [h] Afs. 4. 14. ‖ Yúnání meṉ, muláim. [i] Mat. 14. 5. aur 21. 26. Lúq. 1. 76. aur 7. 26. [k] Mal. 3. 1. Marq. 1. 2. Lúq. 1. 76. aur 7. 27. [l] Lúq. 16. 16. [m] Mal. 4. 6. [n] Mal. 4. 5. Mat. 17. 12. Lúq. 1. 17. [o] Mat. 13. 9. Lúq. 8. 8. Mark. 4. 7. 11, 17, 29. aur 3. 6, 13, 22. [p] Lúq. 7. 31.

[q] Mat. 9. 10. [r] Lúq. 7. 35. [s] Lúq. 10. 13, wag. [t] Yún. 3. 7, 8. [u] Mat. 10. 15. 24 áyat. [x] Dekho Yas. 14. 13. Nau. 3. 1. [y] Mat. 10. 15. [z] Lúq. 10. 21. ‖ Yá, terá shukr, wag. [a] Dekho Zab. 8. 2. 1 Qur. 1. 19, 27. aur 2. 8. 2 Qur. 3. 14. [b] Mat. 16. 17. [c] Mat. 28. 18. Lúq. 10. 22. Yúh. 3. 35. aur 13. 3. aur 17. 2. 1 Qur. 15. 27. [d] Yúh. 1. 18. aur 6. 46. aur 10. 15. [e] Yúh. 13. 15. Fílip. 2. 5. 1 Pat. 2. 21. 1 Yúh. 2. 6 [f] Zak. 9. 9. Fílip. 2. 7, 8. [g] Yar. 6. 16.

San 'ÍSAWÍ 31.

30 Kyúnki merá júá muláim, aur merá bojh halká hai[h].

[h] 1 Yúh. 5. 3.

XII BAB.

1 Masíh Farísíon ko sabt ke 'udúl ke muqaddama men be-imtiyáz aur nádán thuhrátá, 3 aur us ráe ke subút men dalílen látá pák kitábon se, 9 aur 'aql se bhí, 13 aur ek mu'ajiza bhí dikhá detá. 22 Ek díwána ko jo andhá aur gúngá thá changá kar detá. 31 Rúh i Quds ke haqq men burá kahná kadhí mu'áf na ho sakegá. 36 Behúda báton ká bhí hisáb liyá jáegá. 38 Masíh chand be-ímánon ko jo nishán dhúndhte the tambíh detá hai, 49 aur logon par jatá detá hai ki kaun merá bháí aur bahin aur má hai.

US waqt Yisú' sabt ke din kheton men se játá thá[a], aur us ke shágird bhúkhe the, aur we bálen toṛ toṛ kháne lage.

2 Tab Farísíon ne dekhke, us se kahá, Dekh, tere shágird wuh kám karte hain, jo sabt ke din karná rawá nahín.

3 Us ne unhen kahá, Kyá tum ne nahín paṛhá jo Dáúd ne kiyá, jab wuh aur us ke sáthí bhúkhe the[b]?

4 Wuh kyúnkar Khudá ke ghar men gayá, aur nazar kí roṭíán kháín[c], jo us ko aur us ke sáthíon ko kháná rawá na thá, magar faqat káhinon ko rawá thá[d]?

5 Aur kyá tum ne tauret men nahín paṛhá, ki káhin sabt ke din haikal men sabt ki hurmat nahín karte, taubhí be-gunáh hain[e]?

6 Aur main tumhen kahtá hún, ki Yahán ek shakhs hai, jo haikal se bhí buzurg hai[f].

7 Par agar tum us kí ma'ní jánte, ki Main qurbání ko nahín, balki rahm ko cháhtá hún[g], to tum be-gunáhon ko gunahgár na thahráte.

8 Kyúnki Ibn i Ádam sabt ká bhí Khudáwand hai.

9 Phir wahán se rawána hoke, un ke 'ibádatkhána men gayá[h]:

10 ¶ Aur dekho, wahán ek shakhs thá, jis ká háth súkh gayá thá. Tab unhon ne, is iráda se ki us par nálish karen, us se púchhá, ki Kyá sabt ke din changá karná rawá hai[i]?

11 Us ne unhen kahá, ki Tum men se aisá kaun hai, ki jis ke pás ek bheṛ ho, agar wuh sabt ke din gaṛhe men gire, wuh use pakaṛke na nikále[k]?

12 Pas ádmí bheṛ se kitná bihtar hai? Is liye sabt ke din nekí karní rawá hai.

[a] Ist. 23. 25. Marq. 2. 23. Lúq. 6. 1.
[b] 1 Sam. 21. 6.
[c] Khur. 25. 30. Ahb. 21. 5.
[d] Khur. 29. 32, 33. Ahb. 8. 31. aur 24. 9.
[e] Gin. 28. 9. Yúh. 7. 22.
[f] 2 Taw. 6. 18. Mal. 3. 1.
[g] Hos. 6. 6. Mík. 6. 6, 7, 8. Mat. 9. 13.
[h] Marq. 3. 1. Lúq. 6. 6.
[i] Lúq. 13. 14. aur 14. 3. Yúh. 9. 16.
[k] Dekho Khur. 23. 4, 5. Ist. 22. 4.

13 Tab us ne us shakhs ko kahá, ki Apná háth lambá kar. Aur us ne use lambá kiyá, aur wuh dúsre kí mánind changá ho gayá.

14 ¶ Tab Farísíon ne báhar jáke saláh kí, ki use már dálen[l].

15 Yisú' yih jánke wahán se chalá[m], aur bahut sí jamá'aten us ke píchhe ho lín, aur us ne un sab ko changá kiyá[n];

16 Aur unhen tákíd kí, ki mujhe záhir na karná[o]:

17 Táki wuh, jo Yas'aiyáh nabí ne kahá thá, púrá ho, ki

18 Dekho merá khádim, jise main ne chuná[p], aur merá piyárá, jis se merá dil khush hai[q]. main apní rúh us par dhálúngá, aur wuh gair qaumon se shar'a bayán karegá.

19 Wuh jhagṛá aur shor na karegá, aur bázáron men koí us kí áwáz na sunegá.

20 Wuh masle húe sarkande ko na toṛegá, aur dhúnwán uṭhte húe san ko na bujháwegá, jab tak insáf ko gálib na karáwe.

21 Aur us ke nám par gair qaumen ásrá rakhengí.

22 ¶ Tab us pás ek andhe gúnge díwána ko láe, aur us ne use changá kiyá[r]; chunánchi wuh andhá gúngá dekhne bolne lagá.

23 Aur sárí bhíṛ dang ho gayí, aur kahne lagí, Kyá yih Dáúd ká beṭá nahín?

24 Par Farísíon ne sunke kahá, ki Yih deon ko nahín nikáltá, magar deon ke sardár Ba'al-zabúl kí madad se[s].

25 Yisú' ne un ke khiyálon ko daryáft karke[t] unhen kahá, Jo jo bádsháhat ápas men barkhiláf ho, wírán ho játí; aur jis jis shahr yá ghar men mukhálafat ho, ábád na rahegá:

26 Aur agar Shaitán Shaitán ko dúr kare, to wuh apná hí mukháli̇f húá; phir us kí bádsháhat kyúnkar qáim rahegí?

27 Aur agar main Ba'al-zabúl kí madad se deon ko nikáltá hún, to tumháre beṭe kis kí madad se nikálte hain? is liye we hí tumhárí 'adálat karenge.

28 Par agar main Khudá kí rúh se deon ko nikáltá hún, to albatta Khudá kí bádsháhat tum pás á pahunchí[u].

29 Nahín to, kyúnkar ko saktá

San 'ÍSAWÍ 31.

[l] Mat. 27. 1. Marq. 3. 6. Lúq. 6. 11. Yúh. 5. 18. aur 10. 39. aur 11. 53.
[m] Dekho Mat. 10. 23. Marq. 3. 7.
[n] Mat. 19. 2.
[o] Mat. 9. 30.
[p] Yas. 42. 1.
[q] Mat. 3. 17. aur 17. 5.
[r] Dekho Mat. 9. 32. Marq. 3. 11. Lúq. 11. 14.
[s] Mat. 9. 34. Marq. 3. 22. Lúq. 11. 15.
[t] Mat. 9. 4. Yúh. 2. 25. Mukáshafa 2. 23.
[u] Dán. 2. 44. aur 7. 14. Lúq. 1. 33. aur 11. 20. aur 17. 20, 21.

San ISAWÍ 31.

hai, ki koí kisí zoráwar ke ghar meṉ jákar us ke asbáb lúṭ le[x]; magar yih, ki pahle us zoráwar ko bándhe, tab us ká ghar lúṭe.

30 Jo mere sáth nahíṉ, merá mukhálif hai, aur jo mere sáth jam'a nahíṉ kartá, bithrátá hai.

31 ¶ Is liye maiṉ tum se kahtá húṉ, ki logoṉ ká har tarah ká gunáh aur kufr mu'áf ho sakegá[y]; magar wuh kufr jo Rúh ke haqq meṉ ho, logoṉ ko mu'áf na hogá[z].

32 Jo koí Ibn i Ádam ke haqq meṉ burá kahe[a], use mu'áf ho sakegá[b]; par jo Rúh i Quds ke haqq meṉ burá kahe, use hargiz mu'áf na hogá, na is jahán meṉ, na us jahán meṉ.

33 Yá to darakht ko achchhá ‖ kaho, aur us ke phal ko achchhá, yá darakht ko burá kaho, aur us ká phal burá; kyúṉki darakht phal hí se pahcháná játá hai[c].

34 Ai sámpoṉ ke bachcho[d], tum bure hoke kyúṉkar achchhí bát kah sakte ho? kyúṉki jo dil meṉ bhará hai, so hí muṉh par átá hai[e].

35 Achchhá ádmí dil ke achchhe khazána se achchhí chízeṉ nikáltá hai, aur burá ádmí bure khazána se burí chízeṉ báhar látá.

36 Par maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Har ek behúda bát jo ki log kaheṉ, 'adálat ke din us ká hisáb deṉge.

37 Kyúṉki tú apní bátoṉ hí se rástkár giná jáegá, aur apní bátoṉ hí se gunahgár ṭhahregá.

38 ¶ Tab ba'ze faqíhoṉ aur Farísíoṉ ne jawáb meṉ kahá, ki Ai Ustad, ham tujh se ek nishán dekhá cháhte haiṉ[f].

39 Us ne unheṉ jawáb diyá, ki Is zamána ke bad aur harámkár log nishán ḍhúṉḍhte haiṉ[g]; par Yúnas nabí ke nishán ke siwá koí nishán unheṉ dikháyá na jáegá.

40 Kyúṉki jaisá Yúnas tín rát din machhlí ke peṭ meṉ rahá[h], waisá hí Ibn i Ádam tín rát din zamín ke andar rahegá.

41 Nínawah ke log is zamána ke logoṉ ke sáth 'adálat ke din uṭheṉge[i], aur unheṉ gunahgár ṭhahráeṉge[k]; kyúṉki unhoṉ ne Yúnas kí manádí par tauba kí[l], aur dekho, yahán ek hai jo Yúnas se buzurg hai.

42 Dakkhin kí Begam is zamána ke logoṉ ke sáth 'adálat ke din uṭhegí, aur unheṉ gunahgár ṭhahráegí[m]; kyúṉki wuh zamín ke kanáre se Sulaimán kí hikmat sunne ko áí; aur dekho, yaháṉ ek Sulaimán se buzurg hai.

43 Jab nápák rúh ádmí se báhar nikaltí[n], to súkhí jagahoṉ meṉ árám ḍhúṉḍhtí phirtí[o], aur jab nahíṉ pátí, to kahtí, ki

44 Maiṉ apne ghar meṉ jis se niklí húṉ, phir jáúṉgí; aur áke use khálí aur jhaṛá aur lais pátí hai.

45 Tab wuh jáke aur sát rúheṉ, jo us se badtar haiṉ, apne sáth látí; aur we dákhil hoke waháṉ bastí haiṉ; so us ádmí ká pichhlá hál agle se burá hotá hai[p]. Is zamána ke logoṉ ká hál bhí aisá hí hogá.

46 ¶ Jab wuh jamá'atoṉ se yih kah rahá thá, dekho, us kí má aur bháí[q] báhar khaṛe us se bát kiyá cháhte the[r].

47 Tab kisí ne us se kahá, ki Dekh, terí má aur tere bháí báhar khaṛe tujh se bát kiyá cháhte haiṉ.

48 Par us ne jawáb meṉ khabardenewále se kahá, Kaun hai merí má? aur kaun mere bháí?

49 Aur apná háth apne shágirdoṉ kí taraf baṛháke kahá, ki Dekh merí má aur mere bháí!

50 Kyúṉki jo koí mere Báp kí, jo ásmán par hai, marzí par chaltá hai, merá bháí, aur bahin, aur má, wuhí hai[s].

XIII BÁB.

3 Bonewále aur bíj kí tamsíl: 18 us kí tafsír jo Masíh ne kí. 24 Karwe dánoṉ kí tamsíl, 31 khardal ke bíj kí, 33 khamír kí, 44 ganj nihání kí, 45 beshqímat motí kí, 47 jál kí jo daryá meṉ ḍálá gayá; 53 aur is ká bayán ki kyúṉkar Masíh ke ham-watanioṉ ne use haqír jáná.

USÍ roz, Yisú' ghar se nikalke daryá ke kináre já baiṭhá[a].

2 Aur aisí baṛí bhíṛ us pás jam'a húí[b], ki wuh ek náw par chaṛh baiṭhá[c], aur sárí bhíṛ kináre par khaṛí rahí.

3 Aur wuh unheṉ bahut sí báteṉ tamsíloṉ meṉ kahne lagá, ki Dekho, ek kisán bíj bone gayá[d];

4 Aur bote waqt kuchh ráh ke kináre girá, aur chiṛiyoṉ ne ákar use chug liyá:

x Yas. 49. 24. Lúq. 11. 21, 22, 23.
y Marq. 3. 28. Lúq. 12. 10. 'Ibrán. 6. 4, wag. aur 10. 26, 29. 1 Yúh. 5. 16.
z A'am. 7. 51.
a Mat. 11. 19. aur 13. 55. Yúh. 7. 12, 52.
b 1 Tim. 1. 13
‖ Yúnání meṉ, karo.
c Mat. 7. 17. Lúq. 6. 43, 44.
d Mat. 3. 7. aur 23. 33.
e Lúq. 6. 45.
f Mat. 16. 1. Marq. 8. 11. Lúq. 11. 16, 29. Yúh. 2. 18. 1 Qur. 1. 22.
g Yas. 57. 3. Mat. 16. 4. Marq. 8. 38. Yúh. 4. 48.
h Yún. 1. 17.
i Lúq. 11. 32.
k Dekho Yar. 3. 11. Hiz. 16. 51, 52. Rúm. 2. 27.
l Yún. 3. 5.
m 1 Sal. 10. 1. 2 Taw. 9. 1. Lúq. 11. 31.
n Lúq. 11. 24.
o Aiy. 1. 7. 1 Pat. 5. 8.
p 'Ibrán. 6. 4. aur 10. 26. 2 Pat. 2. 20, 21, 22.
q Mat. 13. 55. Marq. 6. 3. Yúh. 2. 12. aur 7. 3, 5. A'am. 1. 14. 1 Qur. 9. 5. Gal. 1. 19.
r Marq. 3. 31. Lúq. 8. 19, 20, 21.
s Dekho Yúh. 15. 14. Gal. 5. 6. aur 6. 15. Qul. 3. 11. 'Ibrán. 2. 11.
a Marq. 4. 1.
b Lúq. 8. 4.
c Lúq. 5. 3.
d Lúq. 8. 5.

San 'ISAWÍ 31.

5 Aur kuchh patthrílí zamín par girá, jaháṉ bahut miṭṭí na milí: aur is sabab ki bahut miṭṭí na páí, jald ugá:

6 Par jab dhúp húí, jal gayá, aur is liye ki jaṛ na pakṛí thí, súkh gayá.

7 Aur kuchh kánṭoṉ meṉ girá; kánṭoṉ ne baṛhke use dabá liyá.

8 Aur kuchh achchhí zamín meṉ girá, aur phal láyá, kuchh sau guná[e], kuchh sáṭh guná, kuchh tís guná.

9 Jis ke kán sunne ke liye hoṉ, to sune[f].

10 Tab shágirdoṉ ne pás áke us se kahá, Tú un se tamsíloṉ meṉ kyúṉ kalám kartá hai?

11 Us ne jawáb meṉ unheṉ kahá, ki Tumheṉ 'ináyat húí, ki ásmán kí bádsháhat ke bhed jáno[g], par unheṉ 'ináyat nahíṉ húí.

12 Kyúṉki jis pás kuchh hai, use diyá jáegá, aur us kí bahut baṛhtí hogí; par jis pás kuchh nahíṉ, us se, jo kuchh ki us pás hai, so bhí le liyá jáegá[h].

13 Is liye maiṉ un se tamsíloṉ meṉ bát kartá húṉ: ki we dekhte húe nahíṉ dekhte, aur sunte húe nahíṉ sunte, aur nahíṉ samajhte haiṉ.

14 Aur un ke haqq meṉ Yas'aiyáh kí nubúwat púrí húí: ki, Tum kánoṉ se to sunoge, magar samjhoge nahíṉ, aur ánkhoṉ se dekhoge, par daryáft na karoge[i]:

15 Kyúṉki is qaum ká dil moṭá húá, aur we apne kánoṉ se únchá sunte haiṉ[k], aur unhoṉ ne apní ánkheṉ múnd líṉ, tá aisá na ho, ki we ánkhoṉ se dekheṉ, aur kánoṉ se suneṉ, aur dil se samjheṉ, aur rujú' láweṉ, aur maiṉ unheṉ changá karúṉ.

16 Par mubárak tumhárí ánkheṉ, kyúṉki we dekhtíṉ, aur mubárak tumháre kán, ki we sunte haiṉ[l].

17 Kyúṉki maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Bahut se nabí aur rástbázoṉ ne árzú kí, ki jo tum dekhte ho dekheṉ, par na dekhá, aur jo tum sunte ho suneṉ, par na suná[m].

18 ¶ Ab tum kisán kí tamsíl suno[n].

19 Jab koí us bádsháhat kí bát suntá[o], aur nahíṉ samajhtá, to wuh sharír átá, aur jo kuchh us ke dil meṉ boyá gayá le játá hai; yih wuh hai, jo ráh ke kináre boyá gayá.

20 Jo patthrílí zamín meṉ boyá gayá, wuh hai, jo kalám suntá, aur jald khushí se mán letá hai[p];

21 Lekin is sabab ki jaṛ nahíṉ pakṛí, chand-roza hai; ki jab wuh kalám ke sabab musíbat meṉ paṛtá, yá satáyá játá hai, to jald ṭhokar khátá hai[q].

22 Jo kánṭoṉ meṉ[r] boyá gayá, wuh hai, jo kalám ko suntá, par is dunyá kí fikr, aur daulat ká faṛeb, kalám ko dabá dete, aur wuh be-phal hotá hai[s].

23 Par jo achchhí zamín meṉ boyá gayá, wuh hai, jo kalám ko suntá, aur samajhtá, aur phal látá, aur taiyár bhí hotá, ba'ze meṉ sau guná, ba'ze meṉ sáṭh guná, ba'ze meṉ tís guná.

24 ¶ Phir us ne ek aur tamsíl láke unheṉ kahá, ki Ásmán kí bádsháhat us ádmí kí mánind hai, jis ne achchhá bíj apne khet meṉ boyá.

25 Par jab log so gaye, us ká dushman áyá, aur us ke khetoṉ meṉ kaṛwá dána bo gayá.

26 Jis waqt ankúrá niklá, aur báleṉ lagíṉ, tab kaṛwá dána bhí záhir húá.

27 Tab us gharwále ke naukaroṉ ne áke kahá, Ai Sáhib, kyá tú ne khet meṉ achchhe bíj na boe the? phir kaṛwe dána kaháṉ se áe?

28 Us ne unheṉ kahá, Kisú dushman ne yih kiyá. Tab naukaroṉ ne kahá, Agar marzí ho, to ham jáke unheṉ jam'a kareṉ.

29 Us ne kahá, Nahíṉ: aisá na ho, ki jab tum kaṛwe dánoṉ ko jam'a karo, to un ke sáth gehúṉ bhí ukhár lo.

30 Káṭne ke din tak donoṉ ko ikaṭṭhe baṛhne do; ki maiṉ káṭne ke waqt káṭnewáloṉ ko kahúṉgá, ki pahle kaṛwe dána jam'a karo, aur jaláne ke wáste un ke gaṭṭhe bándho; par gehúṉ mere khatte meṉ jam'a karo[t].

31 ¶ Wuh un ke wáste ek aur tamsíl láyá, ki Ásmán kí bádsháhat khardal ke dána kí mánind hai, jise ek shakhs ne leke apne khet meṉ boyá[u].

32 Wuh sab bíjoṉ meṉ chhoṭá; par jab ugá, to sab tarkárioṉ se

[e] Paid. 26. 12.
[f] Mat. 11. 15. Marq 4. 9.
[g] Mat. 11. 25. aur 16. 17. Marq. 4 11. 1 Qur. 2 10. 1 Yúh. 2. 27.
[h] Mat. 25. 29 Marq 4. 25. Lúq. 8. 18. aur 19. 26.
[i] Yas. 6. 9. Hiz. 12. 2. Marq 4. 12. Lúq 8. 10 Yúh. 12. 40. A'am. 28. 26, 27. Rúm. 11. 8. 2 Qur. 3. 14, 15.
[k] 'Ibrán. 5. 11.
[l] Mat. 16. 17 Lúq. 10. 23, 24. Yúh. 20. 29.
[m] 'Ibrán. 11. 13.
[n] Pat. 1. 10. 11.
[n] Marq. 4 14. Lúq. 8. 11
[o] Mat. 4. 23.
[p] Yas. 58. 2. Hiz. 33. 31, 32. Yúh. 5. 35.
[q] Mat. 11. 6. 2 Tim. 1. 15.
[r] Yar. 4. 3.
[s] Mat. 19. 23. Marq. 10. 23. Lúq. 18. 24. 1 Tim. 6. 9. 2 Tim. 4. 10.
[t] Mat. 3. 12.
[u] Yas. 2. 2, 3. Mík. 4. 1. Marq. 4. 30, wag. Lúq. 13. 18, 19.

San 'ISAWÍ 31.

baṛá hotá, aur aisá peṛ hotá, ki chiṛiyáeṉ áke us kí ḍálíoṉ par baserá kartíṉ.

33 ¶ Us ne un se ek aur tamsíl kahí, ki Ásmán kí bádsháhat ḵhamír kí mánind hai, jise ek 'aurat ne lekar áṭe ke tín ‖paimánoṉ meṉ miláyá, yaháṉ tak ki wuh sab ḵhamíra ho gayá[x].

34 Yih sab báteṉ Yisú' ne un jamá'atoṉ ko tamsíloṉ meṉ kahíṉ: aur be tamsíl un se na boltá thá[y]:

35 Táki jo nabí ne kahá thá púrá ho, ki, Maiṉ tamsíleṉ lákar kalám karúṉgá[z]; maiṉ un bátoṉ ko, jo dunyá ke shurú' se poshída haiṉ, záhir karúṉgá[a].

36 Tab Yisú' un jamá'atoṉ ko ruḵhsat karke ghar ko gayá; aur us ke shágirdoṉ ne us pás áke kahá, Khet ke kaṛwe dána kí tamsíl hameṉ batá.

37 Us ne unheṉ jawáb meṉ kahá, Achchhe bíj ká bonewálá Ibn i Ádam hai;

38 Khet, dunyá húá[b]; achchhe bíj, is bádsháhat ke laṛke haiṉ; aur kaṛwe dána, sharír ke farzand[c];

39 Wuh dushman jis ne unheṉ boyá, Shaitán hai; káṭne ká waqt is dunyá ká áḵhir; aur káṭnewále firishtagán haiṉ[d].

40 Pas jis tarah kaṛwe dána jam'a kiye játe, aur ág meṉ juláe játe haiṉ, is jahán ke áḵhir meṉ aisá hí hogá.

41 Ibn i Ádam apne firishtoṉ ko bhejegá, aur we sab ṭhokar khilánewálí chízoṉ[e], aur badkároṉ ko, us kí bádsháhat meṉ se chunkar,

42 Unheṉ ‖jalte tanúr meṉ ḍál deṉge[f], aur waháṉ roná aur dánt písná hogá[g].

43 Tab rástbáz apne Báp kí bádsháhat meṉ áftáb kí mánind núrání hoṉge[h]. Jise káṉ sunne ke liye hoṉ, to sune[i].

44 ¶ Phir, ásmán kí bádsháhat us ḵhazána kí mánind hai, jo khet meṉ gaṛá hai, jise ek shaḵhs páke chhipá detá hai, aur ḵhushí ke máre jáke apná sab kuchh bechtá[k], aur us khet ko mol letá hai[l].

45 ¶ Phir, ásmán kí bádsháhat us saudágar kí mánind hai, jo qímatí motíoṉ kí talásh meṉ hai.

46 Jab us ne ek beshqímat motí

‖ Yúnání meṉ, *sutun*, jo *sáṛhe gyárah ser* kí gunjáish rakhtá thá.
x Lúq. 13. 20, wag.
y Marq. 4. 33, 34.
z Zab. 78. 2.
a Rúm. 16. 25, 26. 1 Qur. 2. 7. Afs. 3. 9. Qul 1. 26.
b Mat. 24. 14. aur 28. 19. Marq. 16. 15. 20. Lúq. 24. 47. Rúm. 10. 18. Qul. 1. 6.
c Pald. 3. 15. Yúh. 8. 44. A'am. 13 10. 1 Yúh 3. 8.
d Yúel 3. 13. Muk. 14. 15.
e Mat. 18. 7. 2 Pat. 2. 1, 2.
‖ Yá, *jaltí bhaṭṭhí meṉ.*
f Mat. 3. 12. Muk. 19. 20. aur 20. 10.
g Mat. 8. 12. 50 áyat.
h Dán. 12. 3. 1 Qur. 15. 42, 43, 58.
i 9 áyat.
k Filip. 3. 7. 8.
l Yas. 55. 1. Muk. 3. 18.

páyá[m], to jáke jo kuchh us ká thá sab bech ḍálá, aur use mol liyá.

47 ¶ Phir, ásmán kí bádsháhat us jál kí mánind hai, jo daryá meṉ ḍálá gayá, aur har tarah kí machhlí sameṭ láyá[n].

48 Jab wuh bhar gayá, use kináre khaiṉch láe, aur baiṭhke achchhí machhlíáṉ bartanoṉ meṉ jam'a kíṉ, par burí phenk díṉ.

49 Is jahán ke áḵhir meṉ aisá hí hogá; firishtagán áweṉge, aur rástbázoṉ meṉ se sharíroṉ ko alag kareṉge[o],

50 Aur unheṉ jalte tanúr meṉ ḍál deṉge; waháṉ roná aur dánt písná hogá[p].

51 Yisú' ne unheṉ kahá, Tum yih sab samjhe? Unhoṉ ne kahá, Háṉ, Ḵhudáwand.

52 Tab us ne unheṉ kahá, Har ek faqíh, jo ásmán kí bádsháhat kí ta'lím pá chuká, us gharwále kí mánind hai, jo apne ḵhazána se nayí aur purání chízeṉ nikáltá hai[q].

53 ¶ Aur aisá húá, ki jab Yisú' yih tamsíleṉ kah chuká, to waháṉ se rawána húá.

54 Aur apne watan meṉ áke[r], us ne un ke 'ibádatḵhána meṉ unheṉ aisí ta'lím dí, ki we hairán húe, aur kahne lage, ki Aisí hikmat, aur mu'ajiza, us ne kaháṉ se páe?

55 Kyá yih baṛhaí ká beṭá nahíṉ[s]? aur us kí má Mariyam nahíṉ kahlátí? aur us ke bháí[t] Ya'qúb, aur Yoses[u], aur Shama'ún, aur Yahúdáh?

56 Aur us kí sab bahineṉ hamáre sáth nahíṉ haiṉ? Pas us ne yih sab kuchh kaháṉ se páyá?

57 Unhoṉ ne us se ṭhokar khái[x]; par Yisú' ne unheṉ kahá, ki Nabí apne watan aur ghar ke siwá, aur kahíṉ be-'izzat nahíṉ hai[y].

58 Aur us ne un kí be-i'atiqádí ke sabab waháṉ bahut mu'ajiza nahíṉ dikháe[z].

XIV BÁB.

1 *Masíh kí bábat Herodís kí ráe jo thí.* 2 *Yúhanná baptisma-denewále ká hál, ki kyúṉkar us ká sir káṭ ḍálá gayá.* 13 *Yisú' ek wírán jagah játá:* 15 *aur waháṉ pánch roṭí aur do machhlí leke pánch hazár ádmíoṉ ko kháná khilátá:* 22 *daryá ke úpar paidal chalke wuh apne shágirdoṉ pás játá:* 34 *pár utarke Gannesarat mulk meṉ pahunchtá, aur waháṉ bímároṉ ko jo us kí poshák ká faqat dáman chhúte the changá kartá.*

San 'ISAWÍ 31.

m Ams. 2. 4. aur 3. 14, 15. aur 8. 10, 19.
n Mat. 22. 10.
o Mat. 25. 32.
p 42 áyat.
q Gas. 7. 13.
r Mat. 2. 23. Marq. 6. 1. Lúq. 4. 16, 23.
s Yas. 49. 7. Marq. 6. 3. Lúq. 3. 23. Yúh. 6. 42.
t Mat. 12. 46.
u Marq. 15. 40.
x Mat. 11. 6. Marq. 6. 3, 4.
y Lúq. 4. 24. Yúh. 4. 44.
z Marq. 6. 5, 6.

San 'ÍSAWÍ 32 ke shurú' men.

US waqt, mulk kí chauthái ke hákim Herodís ne Yisú' kí shuhrat suní[a],

2 Aur apne naukaron se kahá, ki Yih Yúhanná baptisma-denewálá hai, jo murdon men se jí uṭhá; is liye is se mu'ajiza záhir hote hain.

San 'Ísawí 30.

3 ¶ Ki Herodís ne Yúhanná ko Herodiyás ke sabab, jo us ke bháí Failbús kí jorú thí, giriftár kiyá[b], aur bándhke qaidkhána men ḍál diyá thá.

4 Is liye ki Yúhanná ne us se kahá thá, ki Tujhe us ko rakhná rawá nahín[c].

5 Aur Herodís ne cháhá, ki use már ḍále, par 'awámm se ḍará; kyúnki we use nabí jánte the[d].

6 Par jab Herodís kí sálgirih lagí, Herodiyás kí beṭí un ke darmiyán náchí, aur Herodís ko khush kiyá.

7 Chunánchi us ne qasam kháke wa'da kiyá, ki jo kuchh tú mángegí, main tujhe dúngá.

8 Tab wuh, jaisá us kí má ne use sikhá rakhá thá, bolí, ki Yúhanná baptisma-denewále ká sir thálí men yahín mujhe mangwá de.

9 Bádsháh dilgír húá: par us qasam ke, aur un ke sabab jo us ke sáth kháne baiṭhe the, us ne hukm kiyá, ki use lá dewen.

10 Aur us ne logon ko bhejkar qaidkhána men us ká sir kaṭwáyá;

11 Aur us ká sir thálí men láke us laṛkí ko diyá: wuh apní má ke pás le áí.

12 Tab us ke shágirdon ne áke lásh uṭhái, aur use gáṛá, aur jáke Yisú' ko khabar dí.

San 'Ísawí 32.

13 ¶ Jab Yisú' ne suná, to wahán se kishtí par baiṭhke alag ek wírána men gayá[e]: log yih sunke, shahron se nikle, aur khushkí kí ráh se us ke píchhe ho liye.

14 Aur Yisú' ne nikalkar ek baṛí bhíṛ dekhí; un par use rahm áyá, aur jo un men bímár the, unhen changá kiyá[f].

15 ¶ Aur jab shám húí, us ke shágirdon ne us pás áke kahá, ki Jagah wírána hai, aur shám ho gayí, logon ko rukhsat kar, ki we bastíon men jáke apne wáste kháne ko mol len[g].

16 Yisú' ne un se kahá, Un ká jáná kuchh zarúr nahín; tum unhen kháne ko do.

17 Unhon ne us se kahá, ki Yahán hamáre pás pánch roṭí aur do machhlíon ke siwá kuchh nahín hai.

18 Wuh bolá, ki Unhen yahán mere pás láo.

19 Phir us ne hukm kiyá, ki log ghás par baiṭhen; tab un pánch roṭí aur do machhlíon ko liyá, aur ásmán kí taraf dekhkar barakat dí[h], aur roṭí toṛke shágirdon ko, aur shágirdon ne logon ko dín.

20 Aur we sab kháke ásúda húe; aur unhon ne ṭukron kí, jo bach rahe the, bárah ṭokríán bharí uṭháín.

21 Aur we, jinhon ne kháyá thá, siwá 'aurat aur laṛkon ke, qaríb pánch hazár ke mard the.

22 ¶ Aur us dam Yisú' ne apne shágirdon ko tákíd se farmáyá, ki kishtí par chaṛhke mere áge pár jáo, jab tak main logon ko rukhsat karún.

23 Phir áp logon ko rukhsat karke, du'á ke liye pahár par akelá chaṛh gayá[i]: aur jab shám húí, wahín akelá rahá[k].

24 Par wuh kishtí, us waqt, daryá ke bích pahunchkar, lahron se ḍagmagátí thí: kyúnki hawá mukhálif thí.

25 Aur rát ke pichhle pahar, Yisú' daryá par chaltá húá un pás áyá.

26 Jab shágirdon ne use daryá par chalte dekhá[l], we ghabráke kahne lage, Yih bhút hai; aur ḍarke chilláe.

27 Wunhín Yisú' ne unhen kahá, ki Khátir jam'a rakho; main hí hún; mat ḍaro.

28 Patrus ne us se jawáb men kahá, Ai Khudáwand, agar tú hí hai, to mujhe farmá, ki main pání par chalke tere pás áún.

29 Us ne kahá, Á. Tab Patrus kishtí par se utarke pání par chalne lagá, ki Yisú' ke pás jáe.

30 Par jab dekhá ki hawá tez hai, to ḍará; aur jab ḍúbne lagá, chilláke kahá, Ai Khudáwand, mujhe bachá.

31 Wunhín Yisú' ne háth baṛháke use pakaṛ liyá, aur us ne kahá, Ai kam-i'atiqád, tú kyún shakk láyá?

San 'ÍSAWÍ 32.

[a] Marq. 6. 14. Lúq. 9. 7.
[b] Marq. 6. 17. Lúq. 3. 19, 20.
[c] Ahb. 18. 16. aur 20. 21.
[d] Mat. 21. 26. Lúq. 20. 6.
[e] Mat. 10. 23. aur 12. 15. Marq. 6. 32 Lúq. 9. 10. Yúh. 6. 1, 2.
[f] Mat. 9. 36. Marq. 6. 34.
[g] Marq. 6. 35. Lúq. 9. 12. Yúh. 6. 5.
[h] Mat. 15. 36.
[i] Marq. 6. 46.
[k] Yúh. 6. 16.
[l] Aiy. 9. 8.

San 'ÍSAWÍ 32.

32 Aur jab we kishtí par áe, hawá tham gayí.

33 Aur unhoṉ ne, jo kishtí par the, áke use sijda karke kahá, Tú sach much Ḳhudá ká Beṭá hai[m].

34 ¶ Phir pár utarke Gannesarat ke mulk meṉ pahunche[n].

35 Aur waháṉ ke logoṉ ne use pahchánke us tamám girdnawáh meṉ shuhrat dí, aur sab bímároṉ ko us pás láe;

36 Aur us kí minnat kí, ki faqat us kí poshák ká dáman chhúeṉ: aur jitnoṉ ne chhúá, bilkull change ho gaye[o].

m Zab. 2. 7. Mat. 16. 16. aur 26. 63. Marq. 1. 1. Lúq. 4. 41. Yúh. 1. 49. aur 6. 69 aur 11. 27. A'am. 8. 37. Rúm. 1. 4.
n Marq. 6. 53.
o Mat. 9. 20. Marq. 3. 10. Lúq. 6 19. A'am. 19. 12

XV BÁB.

3 Masíh faqíhoṉ aur Farísioṉ ko malámat kartá, ki unhoṉ ne apní riwáyateṉ járí karke Ḳhudá ke hukmoṉ se 'udúl kiyá thá: 11 wuh batlá detá ki kyúṉkar us chíz se jo muṉh meṉ játí insán ná-pák nahíṉ kiyá játá. 21 Wuh Kan'ání 'aurat kí beṭí ko, 30 aur bahutere aur logoṉ ko changá kartá: 32 aur sát roṭí aur thoṛí sí chhoṭí machhlí leke wuh 'auratoṉ aur laṛke-báloṉ ke siwá chár hazár mardoṉ ko kháná khilátá.

TAB Yarúsalam ke faqíhoṉ aur Farísioṉ ne Yisú' pás áke, kahá[a],

2 Tere shágird kyúṉ buzurgoṉ kí riwáyatoṉ ko[b] ṭál dete haiṉ[c]? ki roṭí kháne ke waqt apne háth nahíṉ dhote.

3 Us ne unheṉ jawáb meṉ kahá, ki Tum kis wáste apní riwáyatoṉ ke sabab Ḳhudá ká hukm ṭál dete ho?

4 Kyúṉki Ḳhudá ne farmáyá hai, ki Apne má báp kí 'izzat kar[d]; aur jo má yá báp par la'nat kare, ján se mára jáe[e].

5 Par tum kahte ho, ki Jo koí apní má yá báp ko kaho, ki Jo kuchh mujhe tujh ko dená wájib thá, so Ḳhudá kí nazr húá[f];

6 Aur apní má yá báp kí 'izzat na kare, to kuchh muzáyaqa nahíṉ. Pas tum ne apní riwáyat se Ḳhudá ke hukm ko bátil kiyá.

7 Ai riyákáro, Yas'aiyáh ne kyá ḳhúb tumháre haqq meṉ nubúwat kí[g], ki

8 Yih log apní zubán se merí nazdíkí ḍhúṉḍhte, aur muṉh se merí 'izzat karte haiṉ, par un ke dil mujh se dúr haiṉ[h].

9 Lekin we 'abas merí parastish karte haiṉ; kyúṉki ta'lím karne meṉ insán hí ke hukm sunáte haiṉ[i].

10 ¶ Phir us ne jamá'at ko bulákar, un se kahá, Suno aur samjho[k]:

11 Jo chíz muṉh meṉ játí hai, ádmí ko nápák nahíṉ kartí[l], balki wuh jo muṉh se nikaltí hai, wuhí ádmí ko nápák kartí hai.

12 Tab us ke shágirdoṉ ne us pás áke us se kahá, Kyá tú jántá hai, ki Farísí yih bát sunkar náráz húe?

13 Us ne un se jawáb meṉ kahá, Jo paudhá mere Báp ne, ki ásmán par hai, nahíṉ lagáyá, jaṛ se ukháṛá jáegá[m].

14 Unheṉ jáne do: we andhe andhoṉ ke ráh-dikhánewále haiṉ[n]. Phir agar andhá andhe ko ráh dikháwe, to donoṉ gaṛhe meṉ gireṉge.

15 Patrus ne unheṉ jawáb meṉ kahá, Wuh tamsíl hameṉ samjhá[o].

16 Yisú' ne kahá, Kyá tum bhí ab tak be-samajh ho[p]?

17 Ab tak tum nahíṉ samajhte, ki jo kuchh muṉh meṉ játá, peṭ meṉ paṛtá hai, aur gaṛhe meṉ phenká játá[q]?

18 Par wuh báteṉ jo muṉh se nikaltíṉ, dil se átí haiṉ; we ádmí ko nápák kartí haiṉ[r].

19 Kyúṉki bure ḳhiyál, ḳhún, ziná, harámkárí, chorí, jhúṭhí gawáhí, kufr, dil hí se nikalte haiṉ[s].

20 Yihí báteṉ ádmí kí nápák karnewálí haiṉ: par bin dhoe háth kháná kháná ádmí ko nápák nahíṉ kartá.

21 ¶ Tab Yisú' waháṉ se rawána hoke, Súr aur Saidá kí saṛhaddoṉ meṉ gayá[t].

22 Aur, dekho, ek Kan'ání 'aurat waháṉ kí sarhadd se nikalke pukártí húí chalí ái, ki Ai Ḳhudáwand, Dáúd ke beṭe, mujh par rahm kar, ki merí beṭí saḳht díwána hai.

23 Us ne kuchh jawáb na diyá. Tab us ke shágirdoṉ ne pás ákar us kí minnat kí, ki Use ruḳhsat kar, kyúṉki wuh hamáre píchhe chillátí hai.

24 Us ne jawáb meṉ kahá, Maiṉ Isráel ke ghar kí khoí húí bheṛoṉ ke siwá, aur kisí pás nahíṉ bhejá gayá[u].

25 Par wuh ái, aur use sijda karke kahá, Ai Ḳhudáwand, merí madad kar.

26 Us ne jawáb diyá, Munásib

a Marq 7 1.
b Qul. 2. 8.
c Marq 7. 5.
d Khur. 20 12. Áhb. 19. 3 Ist. 5. 16 Ams. 23. 22. Afs. 6. 2.
e Khur. 21. 17. Áhb. 20. 9. Ist. 27. 16. Ams. 20 20. aur 30. 17.
f Marq. 7. 11, 12.
g Marq 7. 6.
h Yas. 29. 13. Hiz. 33. 31.
i Yas. 29. 13. Qul. 2. 18, —22. Tít. 1. 14.
k Marq. 7. 14.
l A'am. 10. 15. Rúm. 14. 14, 17, 20. 1 Tim. 4. 4. Tít. 1. 15.
m Yúh. 15. 2. 1 Qur. 3. 12, wag.
n Yas. 9. 16. Mal. 2. 8. Mat. 23. 16. Lúq. 6. 39.
o Marq. 7 17.
p Mat. 16 9. Marq. 7. 18.
q 1 Qur 6 13.
r Ya'q. 3. 6.
s Paid. 6. 5. aur 8. 21. Ams. 6. 14. Yar. 17. 9 Marq. 7. 21.
t Marq 7. 21.
u Mat. 10. 5, 6. A'am. 3. 25. 26. aur 13. 46. Rúm. 15. 8.

San 'ÍSAWI 32.

nahíṉ, ki laṛkoṉ kí roṭí lekar kuttoṉ ko phenk deweṉ[x].

27 Us ne kahá, Sach, ai Ḳhudáwand, magar kutte bhí, jo ṭukre un ke ḳhudáwand kí mez se girte, kháte haiṉ.

28 Tab Yisú' ne jawáb meṉ use kahá, Ai 'aurat, terá i'atiqád baṛá hai: jo cháhtí hai, tere liye ho. Aur usí dam us kí beṭí changí ho gayí.

29 Phir Yisú' waháṉ se rawána hoke[y], Jalíl ke daryá ke nazdík áyá[z]; aur ek pahár par chaṛhkar waháṉ baiṭhá.

30 Aur bahut jamá'ateṉ, langṛoṉ, andhoṉ, gúngoṉ, aur ṭunḍoṉ, aur un ke siwá bahuteroṉ ko sáth lekar, us pás áíṉ[a], aur unheṉ Yisú' ke páṉwoṉ par ḍálá, aur us ne unheṉ changá kiyá:

31 Aisá, ki jab un jamá'atoṉ ne dekhá, ki gúnge bolte, ṭunḍe tandurust hote, langṛe chalte, aur andhe dekhte haiṉ, to ta'ajjub kiyá, aur Isráel ke Ḳhudáwand kí sitáish kí.

32 ¶ Tab Yisú' ne apne shágirdoṉ ko buláke kahá, ki Mujhe is jamá'at par rahm átá hai, ki tín din mere sáth rahí, aur un ke pás kuchh kháne ko nahíṉ; aur maiṉ nahíṉ cháhtá, ki unheṉ fáqa se ruḳhsat karúṉ, aisá na ho, ki ráh meṉ kahíṉ ná-táqat ho jáeṉ[b].

33 Us ke shágirdoṉ ne us se kahá, ki Is wírána meṉ ham itní roṭíáṉ kaháṉ se páweṉ, ki aisí jamá'at ko ásúda kareṉ[c]?

34 Tab Yisú' ne unheṉ kahá, ki Tumháre pás kitní roṭíáṉ haiṉ? We bole, Sát, aur kaí ek chhoṭí machhlí.

35 Tab us ne jamá'atoṉ ko hukm kiyá, ki zamín par baiṭh jáweṉ.

36 Phir un sát roṭíoṉ aur machhlíoṉ ko lekar[d] shukr kiyá[e], aur toṛkar apne shágirdoṉ ko diyá, aur shágirdoṉ ne logoṉ ko.

37 Aur sab kháke ásúda húe: aur ṭukroṉ se jo bach rahe the, unhoṉ ne sát ṭokríáṉ bharkar uṭháíṉ.

38 Aur khánewále, siwá 'auratoṉ aur laṛkoṉ ke, chár hazár mard the.

39 Aur jamá'atoṉ ko ruḳhsat karke, kishtí par chaṛhá[f], aur Magdalá kí sarhadd meṉ áyá.

[x] Mat. 7. 6. Filip. 3. 2.
[y] Marq. 7. 31.
[z] Mat. 4. 18.
[a] Yas. 35. 5, 6. Mat. 11. 5. Lúq. 7. 22.
[b] Marq. 8. 1.
[c] 2 Sal. 4. 13.
[d] Mat. 14. 19.
[e] 1 Sam. 9. 13. Lúq. 22. 19.
[f] Marq. 8. 10.

XVI BAB.

1 *Farísí ek nishán mángte.* 6 *Yisú' apne shágirdoṉ ko Farísíoṉ aur Sadúqíoṉ ke ḳhamír se ḳhabardár karátá.* 13 *Masíh kí bábat logoṉ kí ráe jo thí,* 16 *aur Masíh ká iqrár jo Patrus ne kiyá.* 21 *Yisú' apne máre jáne kí ḳhabar áge se detá,* 23 *aur Patrus ko is liye malámat kartá ki us ne use targíb dí thí ki aise anjám ko ḳhiyál na kare:* 24 *aur un ko jo us ká pichhá karne cháhte the chitá detá ki salíb uṭháke us kí pairauí kareṉ.*

FARI'SI'OṈ aur Sadúqíoṉ ne áke, ázmáish ke liye us se cháhá, ki Ek ásmání nishán hameṉ dikhá[a].

2 Us ne jawáb meṉ un se kahá, ki Jab shám hotí, tum kahte ho, ki Kal pharchhá hogá, kyúṉki ásmán lál hai.

3 Aur subh ko kahte, ki Áj ándhí chalegí, kyúṉki ásmán lál aur dhundhlá hai. Ai riyákáro, tum ásmán kí súrat ko imtiyáz kar sakte ho, par waqtoṉ kí nisháníáṉ nahíṉ daryáft kar sakte?

4 Is zamána ke bad aur harámkár log nishán ḍhúṉḍhte haiṉ[b]; par Yúnas nabí ke nishán ke siwá, koí nishán unheṉ dikháyá na jáegá. Aur wuh unheṉ chhoṛke chalá gayá.

5 Aur us ke shágird pár pahunche, aur roṭí sáth lene bhúl gaye the[c].

6 ¶ Yisú' ne unheṉ kahá, Farísíoṉ aur Sadúqíoṉ ke ḳhamír se ḳhabardár aur chaukas raho[d].

7 Aur we sochkar ápas meṉ kahne lage, Us ká yih sabab hai, ki ham roṭí na láe.

8 Lekin Yisú' ne yih daryáft karke kahá, ki Ai kam-i'atiqádo, tum apne dil meṉ kyúṉ sochte ho, ki yih roṭí na láne ko sabab se hai?

9 Ab tak nahíṉ samajhte ho? un pánch hazár kí pánch roṭíáṉ nahíṉ yád rakhte[e], aur ki kitní ṭokríáṉ bharí uṭháíṉ?

10 Aur na un chár hazár kí sát roṭíáṉ[f], aur ki tum ne kitní ṭokríáṉ bharkar uṭháíṉ?

11 Yih tum kyúṉ nahíṉ samajhte ho, ki main ne tum se roṭí kí bábat nahíṉ kahá, ki tum Farísíoṉ aur Sadúqíoṉ ke ḳhamír se chaukas raho?

12 Tab unhoṉ ne ma'lúm kiyá, ki us ne roṭí ke ḳhamír se nahíṉ, balki Farísíoṉ aur Sadúqíoṉ kí ta'lím se chaukas rahne ko kahá thá.

San 'ÍSAWI 32.

[a] Mat. 12. 38. Marq. 8. 11. Lúq. 11. 16. aur 12. 54, —56. 1 Qur. 1. 22.
[b] Mat. 12. 39.
[c] Marq. 8. 14.
[d] Lúq. 12. 1.
[e] Mat. 14. 17. Yuh. 6. 9.
[f] Mat. 15. 34.

San 'ÍSAWÍ 32.

13 ¶ Aur Yisú' ne Qaisaríya Filippí kí sarhadd meṉ ákar, apne shágirdoṉ se púchhá, ki Log kyá kahte haiṉ, ki maiṉ jo Ibn i Ádam húṉ, kaun húṉ[g]?

14 Unhoṉ ne kahá, ki Ba'ze kahte haiṉ, ki Tú Yúhanná baptisma denewálá hai; ba'ze, Iliyás[h]; aur ba'ze, Yaramiyáh, yá nabíoṉ meṉ se koí.

15 Us ne unheṉ kahá, Par tum kyá kahte ho, ki maiṉ kaun húṉ?

16 Shama'ún Patrus ne jawáb meṉ kahá, Tú Masíh zinda Khudá ká Beṭá hai[i].

17 Yisú' ne jawáb meṉ use kahá, Ai Shama'ún Bar-Yúnas, mubárak tú; kyúṉki jism aur khún ne nahíṉ[k], balki mere Báp ne, jo ásmán par hai, tujh par yih záhir kiyá[l].

18 Maiṉ yih bhí tujh se kahtá húṉ, ki Tú Patrus hai[m], aur maiṉ is patthar par apní kalísiyá banáúṉgá[n]: aur dozakh ke darwáza us par fath na páeṉge[o].

19 Aur maiṉ ásmán kí bádsháhat kí kunjíáṉ tujhe dúṉgá: jo kuchh tú zamín par ‖ band karegá, ásmán par band kiyá jáegá; aur jo kuchh tú zamín par kholegá, ásmán par kholá jáegá[p].

20 Tab us ne apne shágirdoṉ ko hukm kiyá, ki kisú se na kahná, ki maiṉ Yisú' Masíh húṉ[q].

21 ¶ Us waqt se Yisú' apne shágirdoṉ ko khabar dene lagá, ki zarúr hai, ki maiṉ Yarúsalam ko jáúṉ, aur buzurgoṉ, aur sardár káhinoṉ, aur faqíhoṉ se, bahut dukh uṭháúṉ, aur márá jáúṉ, aur tísre din jí uṭhúṉ[r].

22 Tab Patrus use kináre le gayá, aur jhunjhlákar kahne lagá, ki Ai Khudáwand, terí salámatí ho: yih tujh par kabhí na hogá.

23 Par us ne phirke Patrus se kahá, Ai Shaitán[s], mere sámhne se dúr ho; tú mere liye ṭhokar khilánewálá patthar hai[t]; kyúṉki tú Khudá kí bátoṉ ká nahíṉ, balki insán kí bátoṉ ká khiyál rakhtá hai.

24 ¶ Tab Yisú' ne apne shágirdoṉ se kahá, Agar koí cháhe, ki mere píchhe áwe, to apná inkár kare, aur apní salíb uṭháke merí pairauí kare[u].

25 Kyúṉki jo koí apní ján bacháyá cháhe, use khoegá; par jo koí mere liye ján khoegá, use páegá[x].

26 Kyúṉki ádmí ko kyá fáida hai, agar tamám jahán ko hásil kare, aur apní ján khowe? phir ádmí apní ján ke badle kyá de saktá hai[y]?

27 Kyúṉki Ibn i Ádam apne Báp ke jalál meṉ[z] apne firishtoṉ ke sáth áwegá[a]; tab har ek ko us ke a'amál ke muwáfiq badlá degá[b].

28 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Un meṉ se jo yahán khaṛe haiṉ, ba'ze haiṉ, ki jab tak Ibn i Ádam ko apní bádsháhat meṉ áte dekh na leṉ, maut ká maza na chakheṉge[c].

XVII BÁB.

1 Masíh kí súrat ke badal jáne ká ahwál. 14 Yisú' ek sirí ko changá kartá hai, 22 wuh ápne mare jáne kí khabar áge se detá, 24 aur ním-misqál ká khiráj adá kartá.

AUR chha din ba'd, Yisú' Patrus, aur Ya'qúb, aur us ke bháí Yúhanná ko, alag ek únche paháṛ par le gayá[a],

2 Aur un ke sámhne us kí súrat badal gayí: aur us ká chihra áftáb sá chamaká, aur us kí poshák núr kí mánind sufed ho gayí.

3 Aur dekho, Músá aur Iliyás us se báteṉ karte unheṉ dikhái diye.

4 Tab Patrus ne Yisú' se kahá, Ai Khudáwand, hamáre liye yaháṉ rahná achchhá hai: agar marzí ho, to ham yaháṉ tín ḍere banáweṉ, ek tere, aur ek Músá, aur ek Iliyás ke liye.

5 Wuh yih kahtá hí thá, ki dekho, ek núrání badlí ne un par sáya kiyá[b]; aur dekho, us bádal se ek áwáz áí, ki Yih merá piyárá Beṭá hai[c], jis se maiṉ khush húṉ[d]; tum us kí suno[e].

6 Shágird yih sunke[f] muṉh ke bal gire, aur niháyat ḍar gaye.

7 Tab Yisú' ne áke unheṉ chhúá[g], aur kahá, ki Uṭho, aur mat ḍaro.

8 Aur unhoṉ ne apní ánkh uṭháke, Yisú' ke siwá, aur kisí ko na dekhá.

9 Jab we paháṛ se utarte the, Yisú' ne unheṉ tákíd se farmáyá, ki Jab tak Ibn i Ádam murdoṉ meṉ se jí na uṭhe, is royá ká zikr kisú se na karo[h].

10 Aur us ke shágirdoṉ ne us se

---

[g] Marq. 8. 27. Lúq. 9. 18.
[h] Mat. 14. 2. Lúq. 9. 7, 8, 9.
[i] Mat. 14. 33. Marq. 8. 29. Lúq. 9. 20. Yúh. 6. 69. aur 11. 27. A'am. 8. 37. aur 9. 20. 'Ibrán. 1. 2, 5. 1 Yúh. 4. 15. aur 5. 5.
[k] Afs. 2. 8.
[l] 1 Qur. 2. 10. Gal. 1. 16.
[m] Yúh. 1. 42.
[n] Afs. 2. 20. Muk. 21. 14.
[o] Aiy. 38. 17. Zab. 9. 13. aur 107. 18. Yas. 38. 10.
‖ Yúnání meṉ, bándhegá, ásmán par bándhá jáegá.
[p] Mat. 18. 18. Yúh. 20. 23.
[q] Mat. 17. 9. Marq. 8. 30. Lúq. 9. 21.
[r] Mat. 20. 17. Marq. 8. 31. aur 9. 31. aur 10. 33. Lúq. 9. 22. aur 18. 31. aur 24. 6, 7.
[s] Dekho 2 Sam. 19. 22.
[t] Rúm. 8. 7.
[u] Mat. 10. 38. Marq. 8. 34. Lúq. 9. 23. aur 14. 27. A'am. 14. 22. 1 Tas. 3. 3. 2 Tim. 3. 12.
[x] Lúq. 17. 33. Yúh. 12. 25.
[y] Zab. 49. 7, 8.
[z] Mat. 26. 64. Marq. 8. 38. Lúq. 9. 26.
[a] Dán. 7. 10. Zak. 14. 5. Mat. 25. 31. Yahúd. 14.
[b] Aiy. 34. 11. Zab. 62. 12. Ams. 24. 12. Yar. 17. 10. aur 32. 19. Rúm. 2. 6. 1 Qur. 3. 8. 2 Qur. 5. 10. 1 Pat. 1. 17. Muk. 2. 23. aur 22. 12.
[c] Marq. 9. 1. Lúq. 9. 27.
[a] Marq. 9. 2. Lúq. 9. 28.
[b] 2 Pat. 1. 17.
[c] Mat. 3. 17. Marq. 1. 11. Lúq. 3. 22.
[d] Yas. 42. 1.
[e] Ist. 18. 15, 19. A'am. 3. 22, 23.
[f] 2 Pat. 1. 18.
[g] Dán. 8. 18. aur 9. 21. aur 10. 10, 18.
[h] Mat. 16. 20. Marq. 8. 30. aur 9. 9.

San ʻÍSAWÍ 32.

púchhá, Phir faqíh kyúṉ kahte haiṉ, ki pahle Iliyás ká áná zarúr hai[l]?

11 Yisú' ne unheṉ jawáb diyá, ki Iliyás albatta pahle áwegá, aur sab chízoṉ ká bandobast karegá[k].

12 Par maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Iliyás to á chuká, lekin unhoṉ ne us ko nahíṉ pahchántá[l], balki jo cháhá us ke sáth kiyá[m]. Isí tarah Ibn i Ádam bhí un se dukh uṭháwegá[n].

13 Tab shágirdoṉ ne samjhá, ki us ne un se Yúhanná baptismadenewále kí bábat kahá[o].

14 ¶ Jab we jamá'at ke pás pahunche, ek shakhs us pás áyá, aur ghuṭne ṭekke us se kahá[p],

15 Ai Khudáwand, mere beṭe par rahm kar; kyúṉki wuh siṛí hai, aur bahut dukh uṭhátá hai; ki aksar ág meṉ girtá, aur aksar pání meṉ.

16 Aur maiṉ us ko tere shágirdoṉ ke pás láyá thá, par we use changá na kar sake.

17 Yisú' ne jawáb meṉ kahá, Ai be-i'tiqád aur ṭeṛhí qaum, maiṉ kab tak tumháre sáth rahúṉgá? kab tak tumhári bardásht karúṉgá? use yaháṉ mere pás lá.

18 Tab Yisú' ne deo ko dhamkáyá; wuh us se nikal gayá; aur wuh chhokrá usí ghaṛí changá ho gayá.

19 Tab shágirdoṉ ne alag Yisú' pás áke kahá, Ham kyúṉ us ko nikál na sake?

20 Yisú' ne unheṉ kahá, Apní be-ímání ke sabab; kyúṉki maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Agar tumheṉ rái ke dáne ke barábar ímán hotá, to agar tum is paháṛ se kahte, ki Yaháṉ se waháṉ chalá já, to wuh chalá játá: aur koí bát tumhári námumkin na hotí[q].

21 Magar is tarah ke deo, bagair namáz o roza ke, nahíṉ nikále játe.

22 ¶ Jab we Jalíl meṉ phirá karte the, Yisú' ne unheṉ kahá, ki Ibn i Ádam logoṉ ke háth meṉ hawála kiyá jáegá[r],

23 Aur we use qatl kareṉge; phir wuh tísre din jí uṭhegá. Tab we niháyat gamgín húe.

24 ¶ Jab we Kafarnáhum meṉ áe, ním-misqál ke lenewáloṉ ne pás áke Patrus se kahá[s], ki Kyá tumhárá ustád ‖ ním-misqál nahíṉ detá? Us ne kahá, Háṉ, detá.

25 Jab wuh ghar meṉ áyá, tab Yisú' ne us ke bolne ke peshtar us se kahá, ki Ai Shama'ún, tú kyá samajhtá hai? dunyá ke bádsháh khiráj yá jizya kis se lete haiṉ? apne laṛkoṉ se, yá gairoṉ se?

26 Patrus ne us se kahá, Gairoṉ se. Yisú' ne us se kahá, Pas to laṛke us se ázád haiṉ.

27 Lekin táki ham unheṉ ṭhokar na khiláweṉ, tú jáke daryá meṉ bansí ḍál, aur jo machhlí ki pahle nikle, use leke, us ká muṉh khol, to ‖ ek sikka páwegá: use leke, mere aur apne wáste unheṉ de.

XVIII BÁB.

1 *Masíh apne shágirdoṉ ko chitá detá ki we farotan howeṉ, aur bad-khwáh na howeṉ:* 7 *ki we kisí ko ṭhokar na khiláweṉ, aur chhoṭoṉ ko haqír na jáneṉ:* 15 *wuh un ko sikhlátá ki bháioṉ ke sáth kyá sulúk karná munásib hai, jis waqt we ham ko be-zár kareṉ:* 21 *aur kitní bár un ko mu'áf kareṉ:* 23 *is kí tafsíl meṉ kisí bádsháh kí ek tamsíl pesh látá, jis ne apne mulázimoṉ se hisáb liyá,* 32 *aur use jis ne apne ham-khidmat par rahm na kiyá, sazá dí.*

US waqt shágirdoṉ ne Yisú' pás áke us se púchhá, ki Ásmán kí bádsháhat meṉ sab se baṛá kaun hai[a]?

2 Yisú' ne ek chhoṭá laṛká buláke, un ke bích meṉ khaṛá kiyá,

3 Aur kahá, Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, Agar tum log tauba na karo, aur chhoṭe laṛkoṉ kí mánind na bano, to ásmán kí bádsháhat meṉ hargiz dákhil na hoge[b].

4 Pas, jo koí áp ko is bachcha kí mánind chhoṭá jáne, wuhí ásmán kí bádsháhat meṉ sab se baṛá hai[c].

5 Aur jo koí mere nám par, aise bachcha kí khátirdárí kare, merí khátirdárí kartá hai[d].

6 Par jo koí in chhoṭoṉ meṉ se, jo mujh par ímán láte haiṉ, ek ko ṭhokar khiláwe, to us ke liye yih bihtar hai, ki chakkí ká páṭ us ke gale meṉ bándhá jáwe, aur wuh bích samundar meṉ ḍubáyá jáe[e].

7 ¶ Ṭhokar khilánewálí chízoṉ ke sabab dunyá par afsos hai: ki ṭhokar khilánewálí chízoṉ ká áná zarúr[f]; par afsos us shakhs par, jis ke sabab ṭhokar lage[g]!

8 Agar terá hath, yá terá páṉw

[l] Mal. 4. 5. Mat. 11. 14. Marq. 9. 11.
[k] Mal. 4. 6. Lúq. 1. 16, 17. A'am. 3. 21.
[l] Mat. 11. 14. Marq. 9. 12, 13.
[m] Mat. 14. 3, 10.
[n] Mat. 16. 21.
[o] Mat. 11. 14.
[p] Marq. 9. 14. Lúq. 9. 37.
[q] Mat. 21. 21. Marq. 11. 23. Lúq. 17. 6. 1 Qur. 12. 9. aur 13. 2.
[r] Mat. 16. 21. aur 20. 17. Marq. 9. 31. aur 9. 30, 31. aur 10. 33. Lúq. 9. 22, 44. aur 18. 31. aur 24. 6, 7.
[s] Marq. 9. 33.

‖ Yúnání meṉ, *didrákhma*, jis kí qímat das áná thí: Dekho Khur. 30. 13. aur 38. 26.

‖ Yúnání meṉ, *stater*; us ká wazn ek tolá ke barábar thá, aur us kí qímat ek rúpiya chár áná thí.

[a] Marq. 9. 33. Lúq. 9. 46. aur 22. 24.
[b] Zab. 131. 2. Mat. 19. 14. Marq. 10. 14. Lúq. 18. 16. 1 Qur. 14. 20. 1 Pat. 2. 2.
[c] Mat. 20. 27. aur 23. 11.
[d] Mat. 10. 42. Lúq. 9. 48.
[e] Marq. 9. 42. Lúq. 17. 1, 2.
[f] Lúq. 17. 1. 1 Qur. 11. 19.
[g] Mat. 26. 24.

San 'ÍSAWÍ 32.

tujhe ṭhokar khiláwe, use káṭ ḍál, aur apne pás se phenk de[h]: ki langṛá yá ṭunḍá hokar zindagí meṉ dákhil honá tere liye us se bihtar hai, ki do háth yá do páṉw hote hamesha kí ág meṉ ḍálá jáwe.

9 Aur agar terí ánkh tujhe ṭhokar khiláwe, use nikál ḍál, aur phenk de: kyúṉki káná hokar zindagí meṉ dákhil honá tere liye us se bihtar hai, ki terí do ánkh hoṉ, aur tú jahannam kí ág meṉ ḍálá jáwe.

10 Khabardár, in chhoṭoṉ meṉ se kisí ko náchíz na jáno; kyúṉki maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Ásmán par un ke firishtagán[i] mere ásmání Báp ka muṉh hamesha dekhte haiṉ[k].

11 Kyúṉki Ibn i Ádam áyá hai, ki khoe húoṉ ko ḍhúnḍhke bacháwe[l].

12 Tum kyá samajhte ho? Agar kisí shakhs ke pás sau bheṛ hoṉ, aur un meṉ se ek kho jáe, kyá wuh ninnánave ko na chhoṛegá, aur paháṛoṉ par jáke, us khoí húí ko na ḍhúnḍhegá[m]?

13 Aur agar aisá ho, ki use páwe, maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki wuh us ke sabab un ninnánave se jo kho na gayí thíṉ, ziyáda khush hogá.

14 Isí tarah tumháre Báp kí, jo ásmán par hai, marzí nahíṉ, ki in chhoṭoṉ meṉ se koí halák howe.

15 ¶ Phir agar terá bháí terá gunáh kare, já, aur use akele meṉ samjhá[n]; agar wuh terí sune, tú ne apne bháí ko páyá[o].

16 Agar wuh na sune, to ek yá do shakhs apne sáth le, táki har ek bát do yá tín gawáhoṉ ke muṉh se sábit ho[p].

17 Agar wuh un kí na máne, to kalísiye se kah; agar wuh kalísiye ko bhí na máne, to us ko gair qaumwálo kí mánind be-dín, aur mahsúl-lenewále ke barábar ján[q].

18 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, Jo kuchh tum zamín par bándhoge, ásmán par bándhá jáegá[r]: aur jo kuchh tum zamín par khologe, ásmán par kholá jáegá.

19 Phir maiṉ tum se kahtá húṉ, Agar tum meṉ se do shakhs zamín par kisí bát ke liye mel karke du'á mángeṉ[s], wuh mere Báp kí taraf se, jo ásmán par hai, un ke liye hogí[t].

20 Kyúṉki jaháṉ do yá tín mere nám par ikaṭṭhe hoṉ, waháṉ maiṉ un ke bích húṉ.

21 ¶ Tab Patrus ne us pás áke kahá, Ai Khudáwand, agar merá bháí merá gunáh kare, to maiṉ use kitní martaba mu'áf karúṉ? sát martaba tak[u]?

22 Yisú' ne use kahá, Maiṉ tujhe Sát martaba tak nahíṉ kahtá, balki Sattar ke sát martaba tak[x].

23 ¶ Is liye ki ásmán kí bádsháhat ek bádsháh kí mánind hai, jis ne apne logoṉ se hisáb lene cháhá.

24 Jab hisáb lene lagá, ek ko us pás láe, jis se us ko das hazár ‖ toṛe páne the.

25 Par is wáste ki us pás kuchh adá karne ko na thá, us ke khudáwand ne hukm kiyá, ki wuh aur us kí jorú, aur us ke bál bachcha, aur jo kuchh us ká ho bechá jáwe, aur qarz bhar liyá jáwe[y].

26 Tab us naukar ne girke use sijda karke kahá, Ai khudáwand, sabr kar, ki maiṉ terá sárá qarz adá karúṉgá.

27 Us naukar ke sáhib ko rahm áyá, aur use chhoṛkar qarz use bakhsh diyá.

28 Us naukar ne nikalke apne sáthí naukaroṉ meṉ se ek ko páyá, jis par us ke sau ‖ dínár áte the; us ne us ko pakaṛkar, us ká galá ghonṭá aur kahá, Jo merá átá hai, mujhe de.

29 Tab us ká sáthí naukar us ke páṉwoṉ par girá, aur us kí minnat karke kahá, Sabr kar, ki maiṉ sab adá karúṉgá.

30 Par us ne na máná, balki jáke use qaidkhána meṉ ḍálá, ki jab tak qarz adá na kare, qaid rahe.

31 Us ke sáthí naukar yih májará dekhke niháyat gamgín húe, aur jákar apne kháwind se tamám ahwál bayán kiyá.

32 Tab us ke kháwind ne use bulákar us se kahá, ki Ai sharír chákar, maiṉ ne wuh sab qarz tujhe bakhsh diyá, kyúṉki tú ne merí minnat kí:

33 To kyá lázim na thá, ki jaisá maiṉ ne tujh par rahm kiyá, tú bhí apne ham-khidmat par rahm kartá?

[h] Mat. 5. 29, 30. Marq. 9. 43, 45.
[i] Zab. 34. 7. Zak. 13. 7. 'Ibrán. 1. 14.
[k] Ást. 1. 14. Lúq. 1. 19.
[l] Lúq. 9. 56. aur 19. 10. Yúh. 3. 17. aur 12. 47.
[m] Lúq. 15. 4.
[n] Ahb. 19. 17. Lúq. 17. 3.
[o] Ya'q. 5. 20. 1 Pat. 3. 1.
[p] Ist. 17. 6 aur 19. 15. Yúh. 8. 17. 2 Qur. 13. 1. 'Ibrán. 10. 28.
[q] Rúm. 16. 17. 1 Qur. 5. 9. 2 Tas. 3. 6, 14. 2 Yúh. 10.
[r] Mat. 16. 19. Yúh. 20. 23. 1 Qur. 5. 4.
[s] Mat. 5. 24.
[t] 1 Yúh. 3. 22. aur 5. 14.
[u] Lúq. 17. 4.
[x] Mat. 6. 14. Marq. 11. 25. Qul. 3. 13.
‖ Yúnání meṉ, *talantun*. Ek *talantun* ká wazn pandrah sau tola ke barábar thá, aur us kí qímat aṭhárah sau pachhattar rúpiya thí.
[y] 2 Sal. 4. 1. Nahum. 5. 5.
‖ Ek *dínár* ká wazn tin másha thá, aur us kí qímat páuch áná thí. Dekho Mat. 20. 2.

San 'ÍSAWÍ 32.

34 So us ke khāwind ne gussa hoke us ko dároga ke hawála kiyá, ki jab tak tamám qarz adá na kare, qaid rahe.

35 Isí tarah merá ásmání Báp bhí tum se karegá, agar har ek tum men se apne bháíon ke qusúr dil se mu'áf na karegá[z].

XIX BÁB.

2 *Masíh bímáron ko changá kartá; 3 taláq dene kí bábat Farísíon ko jawáb detá: 10 un ko wuh hál batlá detá jis men byáh karná zarúr hai: 13 wuh chhoṭe laṛkon ko qabúl kartá; 16 ek jawán kí hidáyat kartá ki kyúnkar hamesha kí zindagí páwe, 20 aur kyúnkar kamál tak pahunche; 23 apne shágirdon se bayán kartá ki ásmán kí bádsháhat men shámil honá daulatmand ke liye kaisá mushkil hai, 27 aur un se ek baṛe ajr ká wa'da kartá ki un ko milegá jo kisí chíz ko tark kar dete táki us kí pairawí karen.*

San 'Ísawí 33.

AUR yún húá, ki Yisú', jab us kalám ko tamám kar chuká, Jalíl se rawána húá, aur Yardan ke pár Yahúdiya kí sarhadd men áyá[a];

2 Aur baṛí bhíṛ us ke píchhe ho lí; aur us ne unhen wahán changá kiyá[b].

3 ¶ Aur Farísí us kí ázmáish ke liye us pás áe, aur us se kahá, Kyá rawá hai, ki mard har ek sabab se apní jorú ko chhoṛ dewe?

4 Us ne jawáb men un se kahá, Kyá tum ne nahín paṛhá, ki Kháliq ne shurú' men unhen ek hí mard aur ek hí 'aurat banáí[c],

5 Aur farmáyá, ki Is liye mard apne má báp ko chhoṛegá, aur apní jorú se milá rahegá[d]: aur we donon ek tan honge[e]?

6 Is liye ab we do nahín, balki ek tan hain. Pas, jise Khudá ne joṛá, use insán na toṛe.

7 Unhon ne us se kahá, Phir Músá ne kyún hukm diyá, ki taláq-náma use deke use chhoṛ de[f]?

8 Us ne un se kahá, Músá ne tumhárí sakhtdilí ke sabab tum ko apní jorúon ko chhoṛ dene kí ijázat dí, par shurú' se aisá na thá.

9 Aur main tum se kahtá hún, ki Jo koí apní jorú ko, siwá ziná ke, aur sabab se chhoṛ de, aur dúsrí se byáh kare, ziná kartá hai[g]: aur jo koí us chhoṛí húí 'aurat ko byáhe, ziná kartá hai.

10 ¶ Us ke shágirdon ne us se kahá, Agar mard ká hál jorú ke sáth yih hai, to jorú karná achchhá nahín[h].

[z] Ams. 21. 13. Mat. 6. 12. Marq. 11 26. Ya'q. 2. 13.
[a] Marq. 10. 1. Yúh. 10. 40.
[b] Mat. 12. 15.
[c] Pald. 1. 27. aur 5. 2 Mal. 2. 15.
[d] Pald. 2. 24. Marq. 10. 5,—9. Afs. 5. 31.
[e] 1 Qur. 6. 16. aur 7. 2.
[f] Ist. 24. 1. Mat. 5. 31.
[g] Mat. 5. 32. Marq 10. 11. Lúq. 16. 18. 1 Qur 7. 10, 11.
[h] Ams. 21. 19.

11 Us ne un se kahá, ki Sab is bát ko qabúl nahín karte hain, magar we jinhen diyá gayá[i].

12 Kyúnki ba'ze khoja hain, jo má ke peṭ hí se aise paidá húe; aur ba'ze khoja hain, jinhen logon ne khoja banáyá; aur ba'ze khoja hain, jinhon ne ásmán kí bádsháhat ke liye áp ko khoja banáyá[k]. Jo us ko qabúl kar saktá hai, so kare.

13 ¶ Tab log chhoṭe laṛkon ko us pás láe, ki wuh un par háth rakhe[l], aur du'á kare: par shágirdon ne unhen ḍánṭá.

14 Yisú' ne un se kahá, ki Laṛkon ko chhoṛ do, aur unhen mere pás áne se man'a na karo; kyúnki ásmán kí bádsháhat aison hí kí hai[m].

15 Aur us ne apne háth un par rakhe, aur wahán se rawána húá.

16 ¶ Aur, dekho, ek ne áke us se kahá[n], Ai nek Ustád, main kaun sá nek kám karún, ki hamesha kí zindagí páún[o]?

17 Us ne use kahá, Tú kyún mujhe nek kahtá hai? nek to koí nahín, magar ek, ya'ne, Khudá; par agar tú zindagí men dákhil húá cháhe, to hukmon par 'amal kar.

18 Us ne use kahá, Kaunse hukm? Yisú' ne use kahá, Yih, ki Tú khún na kar[p], Ziná na kar, Chorí na kar, Jhúṭhí gawáhí na de,

19 Apne má báp kí 'izzat kar[q]: aur Apne paṛosí ko aisá piyár kar, jaisá áp ko[r].

20 Us jawán ne us se kahá, Yih sab main laṛakpan hí se mántá áyá: ab mujhe kyá báqí hai?

21 Yisú' ne kahá, Agar tú kámil húá cháhe, to jáke sab kuchh jo terá hai bech ḍál, aur muhtájon ko de, ki tujhe ásmán par khazána milegá[s]: tab mere píchhe ho le.

22 Wuh jawán yih sunkar gamgín chalá gayá: kyúnki baṛá máldár thá.

23 ¶ Tab Yisú' ne apne shágirdon se kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki Daulatmand ká ásmán kí bádsháhat men dákhil honá mushkil hai[t].

24 Balki main tum se kahtá hún, ki Únṭ ká súí ke náke se guzar jáná, us se ásán hai, ki ek daun-

San 'ÍSAWÍ 33.

[i] 1 Qur. 7. 2, 7, 9, 17.
[k] 1 Qur. 7 32, 34. aur 9. 5, 15.
[l] Marq. 10. 13. Lúq. 18. 15.
[m] Mat. 18. 3.
[n] Marq. 10. 17. Lúq. 18. 18.
[o] Lúq. 10. 25.
[p] Khur. 20. 13. Ist. 5. 17.
[q] Mat. 15. 4
[r] Ahb. 19. 18. Mat. 22. 39. Rúm. 13 9. Gal. 5. 14. Ya'q. 2. 8.
[s] Mat. 6. 20. Lúq. 12. 33. aur 16. 9. A'am. 2 45. aur 4. 34, 35. 1 Tim. 6 18, 19.
[t] Mat. 13. 22. Marq. 10. 24. 1 Qur. 1. 26. 1 Tim. 6. 9, 10.

San 'ÍSAWÍ 33.

latmand Khudá kí bádsháhat meṇ dákhil ho.

25 Jab us ke shágirdoṇ ne yih suná, to niháyat hairán hoke bole, Phir kaun naját pá saktá hai?

26 Yisú' ne un par nazar karke kahá, Yih insán se nahíṇ ho saktá, par Khudá se sab kuchh ho saktá hai[u].

27 ¶ Tab Patrus ne jawáb meṇ use kahá[x], Dekh, ham ne sab kuchh chhoṛá, aur tere píchhe ho liye[y]; pas ham ko kyá milegá?

28 Yisú' ne kahá, Maiṇ tum se sach kahtá húṇ, ki Tum jo mere píchhe ho liye, jab nayí khilqat meṇ Ibn i Ádam apne jalál ke takht par baiṭhegá, tum bhí bárah takhtoṇ par baiṭhoge[z], aur Isráel kí bárah gurohoṇ kí 'adálat karoge.

29 Aur jis ne ghar, yá bháí, yá bahin, yá má báp, yá jorú, yá bál bachchoṇ, yá zamín ko, mere nám par chhoṛá, sau guná páwegá, aur hamesha kí zindagí ká wáris hogá[a].

30 Par bahut se jo pahle haiṇ, pichhle ho jáenge[b]; aur jo pichhle haiṇ, pahle honge.

[u] Paid. 18. 14. Aiy. 42. 2. Yer. 32. 17. Zak. 8. 6. Lúq. 1. 37. aur 18. 27.
[x] Marq 10. 28. Lúq. 18. 28.
[y] Ist. 33. 9. Mat. 4. 20. Lúq. 5. 11.
[z] Mat. 20. 21. Lúq. 22. 28, 29, 30. 1 Qur. 6. 2, 3. Mk. 2. 26.
[a] Marq. 10. 29, 30. Lúq 18. 29, 30.
[b] Mat. 20. 16. aur 21. 31, 32. Marq 10. 31. Lúq. 13. 30.

XX BÁB.

1 *Masíh tákistán ke mazdúroṇ kí tamsíl láke yih bát jatá detá, ki Khudá kisí insán ká qarz-dár nahíṇ hai: 17 wuh apní maut kí khabar áge se detá. 20 Zabadí ke beṭoṇ kí má ko jawáb dete hi apne shágirdoṇ ko sikhlátá ki farotaní karní tumheṇ farz hai: 30 aur do andhoṇ kí áṇkheṇ khol detá.*

KYUṆKI ásmán kí bádsháhat us sáhib i khána kí mánind hai, jo taṛke báhar niklá, táki apne angúristán meṇ mazdúr lagáwe.

2 Aur us ne mazdúroṇ ká ek ek ‖ dínár rozína muqarrar karke, unheṇ apne angúristán meṇ bhejá.

3 Aur us ne phir, din chaṛhe, báhar jáke, auroṇ ko bázár meṇ be-kár khaṛe dekhá,

4 Aur un se kahá, Tum bhí angúristán meṇ jáo, aur jo kuchh wájibí hai, tumheṇ dúngá. So we gaye.

5 Phir us ne, do pahar, aur tísre pahar ko, báhar jáke, waisá hí kiyá.

6 Ek ghanṭá din rahte, phir báhar jáke, auroṇ ko be-kár khaṛe páyá, aur un se kahá, Tum kyúṇ yaháṇ tamám din be-kár khaṛe rahte ho?

‖ Ek dínár ká wazn tín másha thá, aur us kí qímat qaríb chár áná thí. Dekho Mat. 18. 28.

7 Unhoṇ ne us se kahá, Is liye ki kisí ne ham ko mazdúrí par nahíṇ rakhá. Us ne unheṇ kahá, Tum bhí angúristán meṇ jáo, aur jo kuchh wájibí hai páoge.

8 Jab shám húí, angúristán ke málik ne apne kárinda se kahá, Mazdúroṇ ko bulá, aur pichhloṇ se leke pahloṇ tak un kí mazdúrí de.

9 Jab we, jinhoṇ ne ghanṭe bhar kám kiyá thá, áe, to ek ek dínár páyá.

10 Jab agle áe, unheṇ yih gumán thá, ki ham ziyáda páwenge; par unhoṇ ne bhí ek ek dínár páyá.

11 Jab unhoṇ ne yih páyá, to ghar ke málik par kuṛkuṛáe,

12 Aur kahá, Pichhloṇ ne ek hí ghanṭe ká kám kiyá, aur tú ne unheṇ hamare barábar kar diyá, jinhoṇ ne tamám din kí mihnat aur dhúp sahí.

13 Us ne un meṇ se ek ko jawáb meṇ kahá, Ai miyáṇ, maiṇ terí be-insáfí nahíṇ kartá; kyá tú ne ek dínár par mujh se iqrár nahíṇ kiyá?

14 Tú apná le, aur chalá já: par maiṇ jitná tujhe detá húṇ, pichhle ko bhí dúngá.

15 Kyá rawá nahíṇ, ki apne mál se jo cháhúṇ so karúṇ[a]? Kyá tú is liye burí nazar se dekhtá hai[b], ki maiṇ nek húṇ?

16 Isí tarah pichhle pahle honge, aur pahle pichhle[c]: kyúṇki bahut se buláe gaye, par barguzída thoṛe haiṇ[d].

17 ¶ Aur jab Yisú' Yarúsalam ko játá thá, ráh meṇ bárah shágirdoṇ ko alag lejáke un se kahá[e],

18 Dekho, ham Yarúsalam ko játe haiṇ; aur Ibn i Ádam sardár káhinoṇ aur faqíhoṇ ke hawála kiyá jáegá, aur we us par qatl ká hukm denge[f],

19 Aur use gair qaumoṇ ke hawála karenge[g], ki ṭhaṭṭhoṇ meṇ uṛáweṇ, aur koṛe máreṇ, aur salíb par khíncheṇ: par wuh tísre din phir jí uṭhegá.

20 ¶ Tab Zabadí ke beṭoṇ[h] kí má apne beṭoṇ ko leke us pás áí[i], aur use sijda karke cháhá, ki us se kuchh 'arz kare.

21 Us ne us se kahá, Tú kyá cháhtí hai? Wuh bolí, Farmá, ki mere donoṇ beṭe, terí bádsháhat

San 'ÍSAWÍ 33.

[a] Róm. 9. 21.
[b] Ist. 15. 9. Ams. 23. 6. Mat. 6. 23.
[c] Mat. 19. 30.
[d] Mat. 22. 14.
[e] Marq. 10. 32. Lúq. 18. 31. Yúh. 12. 12.
[f] Mat. 16. 21.
[g] Mat. 27. 2. Marq. 15. 1, 16, wag. Lúq. 23. 1. Yúh. 18. 28, wag. A'am. 3. 13.
[h] Mat. 4. 21.
[i] Marq. 10. 35.

San 'ÍSAWÍ 33.

men, ek terí dahiní, aur dúsrá terí báíṇ taraf baiṭheṇ[k].

22 Yisú' ne jawáb meṇ kahá, Tum nahíṇ jánte, ki kyá mángte ho. Kyá wuh piyála[l], jo main píne par húṇ, pí sakte ho? aur wuh baptisma[m], jo maiṇ pátá húṇ, tum pá sakte? We bole, Ham sakte haiṇ.

23 Us ne un se kahá, Tum albatta merá piyála píoge, aur wuh baptisma, jo maiṇ pátá húṇ, páoge[n]; lekin merí dahiní aur merí báíṇ taraf baiṭhná, mere ikhtiyár meṇ nahíṇ ki kisí ko dúṇ, magar un ko, jin ke liye mere Báp ne muqarrar kiyá[o].

24 Aur jab un dasoṇ ne yih suná, un do bháíoṇ par gussa húe[p].

25 Tab Yisú' ne unheṇ bulákc kahá, ki Tum jánte ho, ki gair qaumoṇ ke hákim un par hukúmat jatáte, aur ikhtiyárwále un par apná ikhtiyár dikháte haiṇ;

26 Par tum logoṇ meṇ aisá na hogá[q]: balki jo tum meṇ baṛá húá cháhe, tumhárá khádim ho[r];

27 Aur jo tum meṇ sardár baná cháhe[s], tumhárá banda ho:

28 Chunánchi Ibn i Ádam[t] bhí is liye nahíṇ áyá, ki khidmat le[u], balki khidmat kare[x], aur apní ján bahuteroṇ ke liye[y] fidiya meṇ de[z].

29 Jab we Iríhá se rawána hone lage[a], baṛí bhíṛ us ke píchhe ho lí.

30 ¶ Aur, dekho, do andhe[b], jo ráh ke kináre baiṭhe the, jab suná, ki Yisú' chalá játá hai, pukárne lage, ki Ai Khudáwand, Ibn i Dáúd, ham par rahm kar.

31 Par jamá'at ne unheṇ ḍánṭá, ki chup raheṇ: lekin we aur bhí chilláe, ki Ai Khudáwand, Ibn i Dáúd, ham par rahm kar.

32 Tab Yisú' khaṛá rahá, aur unheṇ buláke kahá, Tum kyá cháhte ho, ki maiṇ tumháre liye karúṇ?

33 Unhoṇ ne use kahá, ki Ai Khudáwand, hamárí ánkheṇ khul jáeṇ.

34 Yisú' ko rahm áyá, aur un kí ánkhoṇ ko chhúá: aur usí dam un kí ánkheṇ bíná húíṇ, aur we us ke píchhe ho liye.

k Mat. 19. 28.
l Mat. 26. 39, 42. Marq. 14. 36. Lúq. 22. 42. Yúh. 18. 11.
m Lúq. 12. 50.
n A'am. 12. 2. Rúm 8. 17. 2 Qur. 1. 7. Muk. 1. 9.
o Mat. 26. 31.
p Marq. 10. 41. Lúq. 22. 24, 25
q 1 Pat. 5. 3.
r Mat. 23. 11. Marq. 9. 35 aur 10. 43.
s Mat. 18. 4.
t Yúh. 13. 4.
u Filip. 2. 7.
x Lúq. 22. 27. Yúh. 13. 14.
y Mat. 26. 28. Rúm. 5. 15, 19. 'Ibrán. 9. 28.
z Yas. 53. 10, 11. Dán. 9. 24, 26.
a 1 Tim. 2. 6. Tit. 2. 14. 1 Pat. 1. 19.
a Marq. 10. 46. Lúq. 18. 35.
b Mat. 9. 27.

XXI BÁB.

1 *Masíh gadhe par sawár ho Yarúsalam meṇ dákhil hotá,* 12 *kharíd farokht karnewáloṇ ko haikal meṇ se nikál detá,* 17 *anjír ke darakht par la'nat kartá,* 23 *káhinoṇ aur qaum ke buzurgoṇ ko chup karátá,* 28 *aur do beṭoṇ kí tamsíl láke,* 33 *aur bágbánoṇ kí jinhoṇ ne un sab ko jo un ke pás bheje gaye the qatl kiya, unheṇ malámat kartá.*

AUR jab we Yarúsalam ke nazdík pahunchke Baitfagá meṇ[a] Zaitún ke paháṛ pás áe[b], tab Yisú' ne do shágirdoṇ ko yih kahke bhejá, ki,

2 Sámhne kí bastí meṇ jáo, aur waháṇ ek gadhí bandhí, aur us ke sáth ek bachcha páoge: kholke mere pás láo.

3 Aur agar koí tum ko kuchh kahe, to kahiyo, ki Khudáwand ko yih darkár haiṇ; ki wuh usí dam unheṇ bhej degá.

4 Yih sab kuchh húá, táki jo nabí ne kahá thá, púrá ho, ki:

5 Saihún kí beṭí se kaho, Dekh, terá Bádsháh farotaní se, gadhí par balki gadhí ke bachcha par sawár hoke, tujh pás átá hai[c].

6 So shágirdoṇ ne jáke, jaisá Yisú' ne unheṇ farmáyá thá, bajá láe[d],

7 Aur us gadhí ko bachcha samet le áe, aur apne kapṛe un par ḍále[e], aur use un par biṭhláyá.

8 Aur ek baṛí jamá'at ne apne kapṛe ráste meṇ bichháe; aur kitnoṇ ne darakhtoṇ kí ḍálíáṇ káṭke ráh meṇ chhitráíṇ[f].

9 Aur bhíṛ jo us ke áge píchhe chalí játí, pukárke kahtí thí, Ibn i Dáúd ko Hosh'anná[g]: Mubárak wuh jo Khudáwand ke nám par átá hai[h]: Use ásmán par Hosh'anná.

10 Aur jab wuh Yarúsalam meṇ dákhil húá[i], sáre shahr meṇ gul machá, aur kahne lage, ki Yih kaun hai?

11 Tab bhíṛ ne kahá, ki Yih Jalíl ke Násarat ká Yisú' nabí hai[k].

12 ¶ Aur Yisú' Khudá kí haikal meṇ gayá, aur un sab ko jo haikal meṇ kharíd farokht kar rahe the, nikál diyá[l], aur sarráfoṇ ke takhta[m], aur kabútar-faroshoṇ kí chaukíáṇ ulaṭ díṇ,

13 Aur un se kahá, Yih likhá hai, ki Merá ghar 'ibádat ká ghar kahláegá[n]; par tum ne use choroṇ ká khoh banáyá[o].

San 'ÍSAWÍ 33.

a Marq. 11. 1. Lúq. 19. 29.
b Zak. 14. 4.
c Yas. 62. 11 Zak. 9. 9. Yúh. 12. 15.
d Marq. 11. 4.
e 2 Sal. 9. 13
f Dekho Ahb. 23. 40. Yúh. 12. 13.
g Ya'ne, naját bakhshiye.
h Zab. 118. 25. Zab. 118. 26. Mat. 23. 39.
i Marq. 11. 15. Lúq. 19. 45. Yúh. 2. 13, 15.
k Mat. 2. 23. Lúq. 7. 16. Yúh. 6. 14. aur 7. 40. aur 9. 17.
l Marq. 11. 11. Lúq. 19. 45. Yúh. 2. 15.
m Ist. 14. 26.
n Yas. 56. 7.
o Yar. 7. 11. Marq. 11. 17. Lúq. 19. 46.

San 'ÍSAWÍ 33.

14 Aur andhe aur langṛe haikal meṇ us pás áe; us ne unheṇ changá kiyá.

15 Jab sardár káhinoṇ, aur faqíhoṇ ne un karámatoṇ ko, jo us ne dikháíṇ, aur laṛkoṇ ko haikal meṇ pukárte, aur Ibn i Dáúd ko Hosh'anná kahte dekhá, to gussa húe,

16 Aur us se kahá, Tú suntá hai, ki ye kyá kahte haiṇ? Yisú' ne unheṇ kahá, Háṇ; kyá tum ne kabhí nahíṇ paṛhá, ki Bachchoṇ aur shír-ḳhwároṇ ke muṇh se tú ne kámil ta'ríf karwáí[p]?

17 ¶ Phir wuh unheṇ chhoṛke shahr ke báhar Bait'aniyá meṇ gayá[q]; aur waháṇ rát bitáí.

18 Aur jab subh ko shahr meṇ jáne lagá, use bhúkh lagí[r].

19 Tab anjír ká ek daraḳht ráh ke kináre dekhkar, us pás gayá, aur jab pattoṇ ke siwá us meṇ kuchh na páyá[s], to kahá, Ab se tujh meṇ kabhú phal na lage. Wuṇhíṇ anjír ká daraḳht súkh gayá.

20 Aur shágirdoṇ ne yih dekhkar ta'ajjub kiyá, aur kahá, ki Yih anjír ká daraḳht kyá hí jald súkh gayá[t]!

21 Yisú' ne jawáb meṇ unheṇ kahá, Maiṇ tum se sach kahtá húṇ, ki Agar tum yaqín karo[u], aur shakk na láo[x], to na sirf yihí kar sakoge, jo anjír ke daraḳht par húá, balki agar is pahár se kahoge, Tú ṭalkar daryá meṇ já gir, to waisá hí hogá[y].

22 Aur jo kuchh du'á meṇ ímán se mángoge, so páoge[z].

23 ¶ Jab wuh haikal meṇ ta'lím detá thá, sardár káhinoṇ aur qaum ke buzurgoṇ ne us pás áke kahá[a], Tú kis iḳhtiyár se yih kartá hai? aur kis ne tujhe yih iḳhtiyár diyá[b]?

24 Tab Yisú' ne jawáb meṇ unheṇ kahá, Maiṇ bhí tum se ek bát púchhúṇ; agar batáo, to maiṇ bhí tumheṇ batáúṇ, ki yih kis iḳhtiyár se kartá húṇ.

25 Yúhanná ká baptisma kaháṇ se thá? ásmán se, yá insán se? We apne dil meṇ sochne lage, ki agar ham kaheṇ, Ásmán se, to wuh ham se kahegá, Phir tum ne use kyúṇ na máná?

26 Aur agar ham kaheṇ, ki Insán se, to 'awámm se ḍarte haiṇ; kyúṇki sab Yúhanná ko nabí jánte haiṇ[c].

27 Tab unhoṇ ne jawáb meṇ Yisú' se kahá, Ham nahíṇ jánte. Us ne un se kahá, Maiṇ bhí tumheṇ nahíṇ batátá, ki kis iḳhtiyár se yih kartá húṇ.

28 ¶ Kyúṇ, tum kyá samajhte ho? Ek ádmí ke do beṭe the; us ne baṛe pás jáke kahá, Ai beṭe, já, áj mere angúristán meṇ kám kar.

29 Us ne jawáb meṇ kahá, Maiṇ nahíṇ jáúṇgá; magar píchhe pachhtáke gayá.

30 Phir chhoṭe pás jákar wuhí kahá. Us ne jawáb meṇ kahá, Achchhá, ai Ḳhudáwand; par na gayá.

31 Un donoṇ meṇ se kaun apne báp kí marzí par chalá? We bole, Baṛá. Yisú' ne un se kahá, Maiṇ tum se sach kahtá húṇ, ki Mahsúl-lenewále aur kasbíáṇ tum se pahle Ḳhudá kí bádsháhat meṇ dáḳhil hote haiṇ[d].

32 Kyúṇki Yúhanná rástí kí ráh se tum pás áyá[e], aur tum ne us kí na mání, par mahsúl-lenewáloṇ aur kasbíoṇ ne us kí mání[f]; tum yih dekhkar píchhe bhí na pachhtáe ki us kí máno.

33 ¶ Ek aur tamsíl suno: Ek ghar ká málik thá, jis ne angúristán lagáyá[g], aur us kí chároṇ taraf rúndhá; aur us ke bích meṇ khodke kolhú gáṛá, aur burj banáyá, aur bágbánoṇ ko sompke áp dúr mulk meṇ safar karne ko gayá[h]:

34 Aur jab mewa ká mausim qaríb áyá, us ne apne naukaroṇ ko bágbánoṇ pás bhejá, ki us ká phal láweṇ[i].

35 Par un bágbánoṇ ne us ke naukaroṇ ko pakaṛke ek ko píṭá, aur ek ko már ḍálá, aur ek ko patthráo kiyá[k].

36 Phir us ne aur naukaroṇ ko, jo pahloṇ se baṛhkar the, bhejá; unhoṇ ne un ke sáth bhí waisá hí kiyá.

37 Áḳhir, us ne apne beṭe ko un pás yih kahkar bhejá, ki We mere beṭe se dabeṇge.

38 Lekin jab bágbánoṇ ne us ke beṭe ko dekhá, ápas meṇ kahne lage, Wáris yihí hai[l]; áo, ise már ḍáleṇ[m], ki mirás hamárí ho jáe.

39 Aur use pakaṛke, aur angúristán ke báhar le jákar, qatl kiyá[n].

---

[p] Zab. 8. 2.
[q] Marq. 11. 11. Yúh. 11. 18.
[r] Marq. 11. 12.
[s] Marq. 11. 13.
[t] Marq. 11. 20.
[u] Mat. 17. 20. Lúq. 17. 6.
[x] Ya'q. 1. 6.
[y] 1 Qur. 13. 2.
[z] Mat. 7. 7. Marq. 11. 24. Lúq. 11. 9. Ya'q. 5. 16. 1 Yúh. 3. 22 aur 5. 14.
[a] Marq. 11. 27. Lúq. 20. 1.
[b] Ḳhur. 2. 14. A'am. 4. 7. aur 7. 27.
[c] Mat. 14. 5. Marq. 6. 20. Lúq. 20. 6.
[d] Lúq. 7. 29, 50.
[e] Mat. 3. 1, wag.
[f] Lúq. 3. 12, 13.
[g] Zab. 80. 9. Gaz. 8. 11. Yas. 5. 1. Yar. 2. 21. Marq. 12. 1. Lúq. 20. 9.
[h] Mat. 25. 14, 15.
[i] Gaz. 8. 11, 12.
[k] 2 Taw. 24. 21. aur 36. 16. Nahám. 9. 26. Mat. 5. 12. aur 23. 34, 37. A'am. 7. 52. 1 Tas. 2 15. 'Ibrán. 11. 36, 37.
[l] Zab. 2. 8. 'Ibrán. 1. 2.
[m] Zab. 2. 2. Mat. 26. 3. aur 27. 1. Yúh. 11. 53. A'am. 4. 27.
[n] Mat. 26. 50, wag. Marq. 14. 46, wag. Lúq. 22. 54, wag. Yúh. 18. 12, wag. A'am. 2. 23.

San 'ÍSAWÍ 33.

40 Jab angúristán ká málik áwegá, to in bágbánon ke sáth kyá karegá?

41 We bole[o], In badon ko burí tarah már dálegá[p], aur angúristán ko aur bágbánon ko sompegá[q], jo use mausim par mewa pahuncháwen.

42 Yisú' ne unhen kahá, Kyá tum ne nawishton men kabhí nahín paṛhá, ki Jis patthar ko rájgíron ne nápasand kiyá, wuhí kone ká sirá húá[r]; yih Khudáwand kí taraf se hai, aur hamárí nazaron men 'ajíb?

43 Is liye main tum se kahtá hún, ki Khudá kí bádsháhat tum se le lí jáegí[s], aur ek qaum ko, jo us ke mewa láwe, dí jáegí.

44 Jo is patthar par giregá, chúr ho jáegá[t]; par jis par wuh gire, use pís dálegá[u].

45 Jab sardár káhinon aur Farísíon ne us kí yih tamsíl suní, to samajh gaye, ki hamáre hí haqq men kahtá hai.

46 Aur unhon ne cháhá, ki use pakaṛ len, par 'awámm se ḍare, kyúnki we use nabí jánte the[x].

XXII BÁB.

1 *Bádsháh-záda ke byáh kí tamsíl.* 9 *Gair qaumon kí buláhat.* 12 *Sazá jo us ko dí gayí jo shádí ká libás pahine na thá.* 15 *Qaisar ko jizya dená munásib hai ki nahín.* 23 *Qiyámat kí bábat Masíh Sadúqíon kí dalílen radd kar detá:* 34 *ek shar'a-dán ke suwál ká ki pahlá aur bará hukm kaun hai jawáb detá:* 41 *aur Masíh ke muqaddama ke haqq men Farísíon ká munh band kar detá.*

YISU' phir unhen tamsílon men kahne lagá[a], ki

2 Ásmán kí bádsháhat us bádsháh kí mánind hai, jis ne apne beṭe ká byáh kiyá;

3 Aur us ne apne naukaron ko bhejá, ki mihmánon ko byáh men buláwen; par unhon ne na cháhá, ki áwen.

4 Phir us ne aur naukaron ko yih kahke bhejá, ki Mihmánon se kaho, ki Dekho, main ne khána taiyár kiyá: mere bail, aur moṭe moṭe jánwar zabh húe[b], aur sab kuchh taiyár hai: byáh men áo.

5 Par we kuchh khiyál men na lákar chale gaye, ek apne khet, aur dúsrá apní saudágarí ko;

6 Aur báqíon ne, us ke naukaron ko pakaṛke, be-'izzat kiyá, aur már dálá.

7 Tab bádsháh sunkar gussa húá; aur apní fauj bhejke, un khúníon ko már dálá[c], aur un ká shahr phúnk diyá.

8 Phir us ne apne chákaron se kahá, Byáh kí taiyárí to húí, par we, jin ko buláyá, náláiq the[d].

9 Pas tum saṛakon par jáo, aur jitne tumhen milen byáh men buláo.

10 So un naukaron ne, ráston par jáke, bhale bure jo unhen mile, sab ko jam'a kiyá[e], aur byáh ká ghar mihmánon se bhar gayá.

11 ¶ Jab bádsháh mihmánon ko dekhne andar áyá, us ne wahán ek ádmí dekhá, jo shádí ká libás pahine na thá[f]:

12 Aur us se kahá, Ai miyán, tú shádí ke kapṛe pahine bagair yahán kyún áyá? Us kí zubán band ho gayí.

13 Tab bádsháh ne naukaron ko kahá, Us ke háth pair bándhke use le jáo, aur báhar andhere men ḍál do[g]; wahán roná, aur dánt písná hogá.

14 Kyúnki we jo buláe gaye bahut hain, par barguzída thoṛe[h].

15 ¶ Tab Farísíon ne jáke saláh kí, ki use kyúnkar us kí báton men phansáwen[i].

16 So unhon ne apne shágirdon ko Herodíon ke sáth us pás bhejá, ki us se kahen, Ai Ustád, ham jánte hain, ki tú sachchá hai, aur sacháí se Khudá kí ráh batátá, aur kisí kí kuchh parwá nahín rakhtá; kyúnki tú ádmíon ke záhir hál par nazar nahín kartá hai.

17 Pas, ham se kah, Tú kyá khiyál kartá hai? Qaisar ko jizya dená rawá hai, yá nahín?

18 Par Yisú' ne un kí sharárat samajhke, kahá, Ai riyákáro, mujhe kyún ázmáte ho?

19 Jizya ká sikka mujhe dikhláo. We ek dínár us pás láe.

20 Tab us ne un se kahá, Yih súrat aur sikka kis ká hai?

21 Unhon ne kahá, Qaisar ká. Phir us ne kahá, Pas, jo chízen Qaisar kí hain, Qaisar ko[k]; aur jo Khudá kí hain, Khudá ko do.

22 Unhon ne yih sunkar ta'ajjub kiyá, aur use chhoṛkar chale gaye.

23 ¶ Usí din Sadúqí[l], jo qiyámat ke munkir hain[m], us pás áe, aur us se suwál kiyá, ki

[o] Dekho Lúq. 20. 16. [p] Lúq. 21. 24. 'Ibrán. 2. 3. [q] A'am. 13. 46. aur 15. 7. aur 18. 6. aur 28. 28. Rúm. 9, aur 10, aur 11 Abwáb. [r] Zab. 118. 22. Yas. 28. 16. Marq. 12. 10. Lúq. 20. 17. A'am. 4. 11. Afs. 2. 20 1 Pat. 2. 6, 7. [s] Mat. 8. 12. [t] Yas. 8. 14, 15. Zak. 12. 3. Lúq. 20. 18 Rúm. 9. 33 1 Pat. 2. 8. [u] Yas. 60. 12. Dán. 2. 44. [x] 11 áyat. Lúq. 7. 16. Yúh. 7. 40. [a] Lúq. 14. 16. Mak. 19. 7, 9. [b] Amís ? 2.

San 'ÍSAWÍ 33.

[c] Dán. 9. 26. Lúq. 19. 27. [d] Mat. 10. 11, 13. A'am. 13. 46. [e] Mat. 13. 38, 47. [f] 2 Qur. 5. 3. Afs. 4. 24. Qul. 3. 10, 12. Muk. 3. 4. aur 16. 15. aur 19. 8. [g] Mat. 8. 12 [h] Mat. 20. 16. [i] Marq. 12 13. Lúq. 20. 20. [k] Mat. 17. 25 Rúm. 13. 7. [l] Marq. 12. 18. Lúq. 20. 27. [m] A'am. 23. 8.

San 'ÍSAWÍ 33.

24 Ai Ustád, Músá ne kahá hai, Jab koí be-aulád mar jáe, to us ká bháí us kí jorú ko byáh le, táki apne bháí ke liye nasl jári karo[n].

25 So hamáre darmiyán sát bháí the; pahlá byáh karke mar gayá, aur is sabab, ki us kí aulád na thí, apní jorú apne bháí ke wáste chhor gayá.

26 Yúnhín dúsrá, aur tísrá bhí, sátwen tak.

27 Sab ke ba'd, wuh 'aurat bhí mar gayí.

28 Pas wuh, qiyámat men, un sáton men se kis kí jorú hogí? kyúnki sabhon ne us se byáh kiyá thá.

29 Yisú' ne jawáb men un se kahá, Tum nawishton[o] aur Khudá kí qudrat ko na jánkar galatí karte ho.

30 Kyúnki qiyámat men log na byáh karte, na byáhe játe hain, balki ásmán par Khudá ke firishton kí mánind hain[p].

31 Aur murdon ke jí uthne kí bábat Khudá ne, jo tumhen farmáyá, wuh tum ne nahín parhá, ki,

32 Main Abirahám ká Khudá, aur Iz,hák ká Khudá, aur Ya'qúb ká Khudá hún[q]? Khudá murdon ká nahín, balki zindon ká Khudá hai.

33 Jamá'aten yih sunkar us kí ta'lím se dang húín[r].

34 ¶ Jab Farísíon ne suná, ki us ne Sadúqíon ká munh band kiyá hai, we jam'a húe[s].

35 Aur un men se sharí'at ke ek sikhlánewale[t] ne us se, ázmáne ke liye, yih púchhá, ki

36 Ai Ustád, shar'a men bará hukm kaun hai?

37 Yisú' ne us se kahá, Khudáwand ko jo terá Khudá hai, apne sáre dil, aur apní sárí ján, aur apní sárí samajh se piyár kar[u].

38 Pahlá aur bará hukm yihí hai.

39 Aur dúsrá us kí mánind hai, ki Tú apne parosí ko aisá piyár kar, jaisá áp ko[x].

40 Yih hí do ahkám sáre shar'a aur sab ambiyá kí bunyád hain[y].

41 ¶ Jab Farísí jam'a the, Yisú' ne un se púchhá[z], ki

42 Masíh ke haqq men tumhárá kyá gumán hai? Wuh kis ká betá hai? We bole, Dáúd ká.

43 Us ne un se kahá, Phir Dáúd, rúh ke batáne se, kyúnkar use Khudáwand kahtá hai, ki

44 Khudáwand ne mere Khudáwand ko kahá, ki Jab tak main tere dushmanon ko tere pánwon kí chaukí na karún, tú mere dahine baith[a]?

45 Pas, jab Dáúd us ko Khudáwand kahtá hai, to wuh us ká betá kyúnkar thahrá?

46 Par koí us ke jawáb men ek bát na bol saká[b], aur us din se kisí ká hiwáo na pará, ki us se phir kuchh sawál kare[c].

XXIII BÁB.

1 *Masíh logon ko chitá detá ki faqíhon aur Farísíon kí achchhí ta'lím par chalen, par na ki un kí burí chál par.* 5 *Cháhiye ki Masíhí shágird un ki hausilamandí se khabardár rahen.* 13 *Un kí riyákári aur nábínáí ke sabab un par áh afsos kahtá;* 34 *aur Yarúsalam kí gárat kí khabar áge se detá.*

TAB Yisú' logon aur apne shágirdon se kahne lagá, ki

2 Faqíh aur Farísí Músá kí gaddí par baithe hain[a]:

3 Is liye jo kuchh we tumhen mánne ko kahen, máno, aur 'amal men láo, lekin un ke se kám na karo: kyúnki we kahte hain[b], par karte nahín.

4 Ki we bhárí bojhen, jin ká utháná mushkil hai, bándhte, aur logon ke kándhon par rakhte hain[c]; par áp unhen apní ek unglí se sarkáne par rází nahín hain.

5 We apne sab kám logon ko dikháne ke wáste[d] karte hain; apne ta'wíz chauṛe[e], aur apne jubbon ke dáman lambe banáte hain,

6 Aur mihmáníon men sadr jagah, aur 'ibádatkhánon men auwal kursí[f],

7 Aur bázáron men salám, aur yih, ki log unhen Rabbí, Rabbí, kahen, cháhte hain.

8 Par tum Rabbí na kahláo[g]: kyúnki tumhárá Hádí ek hai, ya'ne, Masíh, aur tum sab bháí ho.

9 Aur zamín par kisú ko apná báp mat kaho: kyúnki tumhárá ek hí Báp hai, jo ásmán par hai[h].

10 Aur na tum hádí kahláo: kyúnki tumhárá Hádí ek hai, ya'ne, Masíh.

11 Balki, jo tum men bará hai, tumhárá khádim hogá[i];

12 Aur jo áp ko bará jánegá,

San 'ÍSAWÍ 33.

Margin references (left): [n] Ist. 25. 5. [o] Yúh. 20. 9. [p] 1 Yúh. 3. 2. [q] Khur. 3. 6, 16. Marq. 12. 26. Lúq. 20. 37. A'am. 7. 32. 'Ibrán. 11. 16. [r] Mat. 7. 28. [s] Marq. 12. 28. [t] Lúq. 10. 25. [u] Ist. 6. 5. aur 10. 12. aur 30. 6. Lúq. 10. 27. [x] Ahb. 19. 18. Mat. 19. 19. Marq. 12. 31. Lúq. 10. 27. Rúm. 13. 9. Gal. 5. 14. Ya'q. 2. 8. [y] Mat. 7. 12. 1 Tim. 1. 5. [z] Marq. 12. 35. Lúq. 20. 41.

Margin references (right): [a] Zab. 110. 1. A'am. 2. 34. 1 Qur. 15. 25. 'Ibrán. 1. 13. aur 10. 12, 13. [b] Lúq. 14. 6. [c] Marq. 12. 34. Lúq. 20. 40. [a] Naham. 8. 4, 8. Mal. 2. 7. Marq. 12. 38. Lúq. 20. 46. [b] Rúm. 2. 19, wag. [c] Lúq. 11. 46. A'am. 15. 10. Gal. 6. 13. [d] Mat. 6. 1, 2, 5, 16. [e] Gin. 15. 38. Ist. 6. 8. aur 22. 12. Ams 3. 3. [f] Marq. 12. 38, 39. Lúq. 11. 43. aur 20. 46. 3 Yúh. 9. [g] Ya'q. 3. 1. Dekho 2 Qur. 1. 24. 1 Pat. 5. 3. [h] Mal. 1. 6. [i] Mat. 20. 26, 27.

San 'ISAWÍ 33.

chhotá kiyá jáegá, aur jo áp ko chhotá samjhegá, so bará kiyá jáegá[k].

13 ¶ Ai riyákár faqího aur Farísío, tum par afsos! is liye ki ásmán kí bádsháhat ko logon ke áge band karte ho: na tum áp us men játe, aur na jánewálon ko jáne dete[l].

14 Ai riyákár faqího aur Farísío, tum par afsos! ki bewáon ke ghar nigal játe, aur makr se lambí chaurí namáz parhte ho[m]: is sabab tum ziyádatar sazá páoge.

15 Ai riyákár faqího aur Farísío, tum par afsos! ki tum tarí aur khushkí ká daura is liye karte ho, ki ek ko apne dín men láo, aur jab wuh á chuká, to apne se dúná use jahannam ká farzand banáte ho.

16 Ai andho ráh-dikhánewálo[n], tum par afsos, ki kahte ho, Agar koí haikal kí qasam kháwe, to kuchh muzáyaqa nahín[o]; par agar haikal ke sone kí qasam kháwe, to us ko púrá karná zarúr hai!

17 Ai nádáno aur ai andho, kaun bará hai, soná, yá haikal, jo sone ko pák kartí[p]?

18 Phir tum kahte ho, Agar koí qurbángáh kí qasam kháwe, to kuchh muzáyaqa nahín; par agar nazr kí, jo us par charhtí, qasam kháwe, to us ko púrá karná farz hai.

19 Ai nádáno aur ai andho, bará kaun hai, nazr, yá qurbángáh, jo nazr ko pák kartí[q]?

20 Pas jo qurbángáh kí qasam khátá hai, us kí aur un sab chízon kí, jo us par charhín, qasam khátá.

21 Aur jo haikal kí qasam khátá hai, us kí aur jo us men rahnewálá hai[r], us kí bhí qasam khátá hai.

22 Aur jo ásmán kí qasam khátá hai, Khudá ke takht[s] aur us par jo baithnewálá hai, us kí bhí qasam khátá hai.

23 Ai riyákár faqího aur Farísío, tum par afsos! kyúnki podína, aur anísún, aur zíra kí, dahyakí dete ho[t], par sharí'at kí bhárí báton, ya'ne, insáf, aur rahm, aur ímán ko chhor diyá[u]; lázim thá, ki tum unhen ikhtiyár karte, aur inhen bhí na chhorte.

24 Ai andhe ráh-dikhánewálo, ki machchhar chhántte, aur únt ko nigal játe ho.

25 Ai riyákár faqího aur Farísío, tum par afsos! ki tum piyála aur rikábí ko úpar se sáf karte[x], par we andar lút aur burái se bhare hain.

26 Ai andhe Farísí, tú pahle piyála aur rikábí andar se sáf kar, ki we báhar se bhí sáf hon.

27 Ai riyákár faqího aur Farísío, tum par afsos! ki tum sufedí phirí húí qabron[y] kí mánind ho, jo báhar se bahut achchhí ma'lúm hotí hain, par bhítar murdon kí haddíon aur har tarah kí nápákí se bharí hain.

28 Isí tarah tum bhí záhir men logon ko rástbáz dikhái dete, par bátin men riyákár, aur sharárat se bhare ho.

29 Ai riyákár faqího aur Farísío, tum par afsos! kyúnki nabíon kí qabren banáte[z], aur rástbázon kí goren sanwárte ho,

30 Aur kahte, Agar ham apne bápdádon ke dinon men hote, to nabíon ke khún men un ke sharík na hote.

31 Isí tarah tum apne par gawáhí dete ho, ki tum nabíon ke qátilon ke farzand ho[a].

32 Pas apne bápdádon ká paimána bharo[b].

33 Ai sámpo aur ai sámp ke bachcho[c], tum jahannam ke 'azáb se kyúnkar bhágoge?

34 ¶ Is liye, dekho, main nabíon, aur dánáon, aur faqíhon ko tumháre pás bhejtá hún[d]; tum un men se ba'zon ko már dáloge[e], aur salíb par khínchoge, aur ba'zon ko apne 'ibádatkhánon men kore mároge[f], aur shahr ba shahr satáoge:

35 Táki sab rástbázon ká khún[g] jo zamín par baháyá gayá tum par áwe, Hábil rástbáz ke khún se[h] Barakhiyáh ke bete Zakariyáh ke khún tak[i], jise tum ne haikal aur qurbángáh ke darmiyán qatl kiyá.

36 Main tum se sach kahtá hún, ki Yih sab kuchh is zamána ke logon par áwegá.

37 Ai Yarúsalam, ai Yarúsalam, jo nabíon ko már dáltí[k], aur unhen, jo tujh pás bheje gaye, pathráo kartí hai[l], main ne kitní bár chábá, ki tere larkon ko, jis

k Aiy. 22. 29. Ams. 15. 33. aur 29. 23. Lúq. 14. 11. aur 18. 14. Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5.
l Lúq. 11. 52.
m Marq. 12. 40. Lúq. 20. 47. 2 Tim. 3. 6. Tít. 1. 11.
n Mat. 15. 14. 24 áyat.
o Mat. 5. 33, 34
p Khur. 30. 29.
q Khur. 29. 37.
r 1 Sal. 8. 13. 2 Taw. 6. 2. Zab. 26. 8. aur 132. 14.
s Zab. 11. 4 Mat. 5 34. A'mál. 7. 49.
t Lúq. 11. 42.
u 1 Sam. 15. 22. Hós. 6. 6. Mík. 6 8. Mat. 9. 13. aur 12. 7.
x Marq. 7. 4. Lúq. 11. 39.
y Lúq. 11 44. A'mál. 23. 3.
z Lúq. 11. 47
a A'mál. 7. 51, 52. 1 Tas. 2. 15
b Paid. 15. 16. 1 Tas. 2. 16.
c Mat. 3 7 aur 12 34.
d Mat. 21. 34, 35. Lúq. 11. 49.
e A'mál. 5. 40. aur 7. 58, 59. aur 22. 19.
f Mat. 10. 17. 2 Qur. 11. 24, 25.
g Muk. 18. 24.
h Paid. 4 8. 1 Yúh. 3. 12.
i 2 Taw. 24. 20, 21.
k Lúq. 13, 34.
l 2 Taw. 24. 21.

tarah murgí apne bachchon ko[m] paron tale[n] ikaṭṭhe kartí hai, jam'a karún, par tum ne na cháhá!

38 Dekho, tumhárá ghar tumháre liye wírán chhoṛá játá hai.

39 Kyúnki main tum se kahtá hún, ki Ab se tum mujhe phir na dekhoge, jab tak ki kahoge, Mubárak hai wuh, jo Khudáwand ke nám par átá hai[o].

XXIV BÁB.

1 *Masíh nabúwat se haikal kí gárat kí khabar detá; 3 phir záhir kartá ki us ke wáqi' hone se peshtar kitní aur kaisí áfaten paṛengí; 29 nishánián jo hongí jin se ma'lúm ho ki Masíh áne par hai ki 'adálat kare. 36 Ba liház is ke ki wuh din aur wuh ghaṛí ma'lúm nahín, 24 cháhiye ki ham achchhe naukaron ke mánind intizár men rahen, har dam yih ummaid rakhke ki hamárá kháwind abhí án pahunchegá.*

AUR Yisú' haikal se nikalke chalá gayá, aur us ke shágird us pás áe, ki use haikal kí 'imáraten dikháwen[a].

2 Yisú' ne un se kahá, Tum yih sab chízen dekhte ho? main tum se sach kahtá hún, ki Yahán ek patthar patthar par na chhúṭegá, jo giráyá na jáegá[b].

3 ¶ Aur jab wuh Zaitún ke pahár par baiṭhá thá, us ke shágirdon ne khalwat men[c] us pás áke kahá, Ham se kah, ki yih kab hogá[d]? aur tere áne ká aur zamána ke ákhir hone ká nishán kyá hai?

4 Tab Yisú' ne jawáb men un se kahá, Khabardár, koí tumhen gumráh na kare[e].

5 Kyúnki bahutere mere nám par áwenge[f], aur kahenge, ki Main Masíh hún; aur bahuton ko gumráh karenge[g].

6 Aur tum laṛáíon aur laṛáíon kí afwáh kí khabar sunoge; khabardár, mat ghabráiyo: kyúnki un sab báton ká honá zarúr hai, par ab tak ákhir nahín hai.

7 Ki qaum qaum par, aur bádsháhat bádsháhat par chaṛh áwegí[h], aur kál aur marí paṛegí, aur jagah jagah bhúnchál áwenge.

8 Yih sab kuchh musíbaton ká shurú' hai.

9 Tab we tumhen azíyat men ḍál denge, aur tumhen már ḍálenge[i]; aur mere nám ke sabab sab qaum tum se kína rakhengí.

10 Us waqt bahutere ṭhokar kháenge[k], aur ek dúsre ko pakaṛwáegá, aur ek dúsre se kína rakhegá.

11 Aur bahut jhúṭhe nabí uṭhenge[l], jo bahuton ko gumráh karenge[m].

12 Aur be-díní ke baṛh jáne se bahuton kí muhabbat ghaṭ jáegí.

13 Par jo ákhir tak sahegá, wuhí naját páwegá[n].

14 Aur bádsháhat kí khushkhabarí[o] kí manádí tamám dunyá men hogí[p], táki sab qaumon par gawáhí ho; tab ákhir hogá.

15 Pas, jab tum us wírán karnewálí makrúh chíz ko[q], jis kí khabar Dániel nabí ne dí[r], pák jagah men khaṛe dekhoge, (jo paṛhe, so samajh le[s]:)

16 Tab jo Yahúdiya men ho, paháṛon par bhág jáe:

17 Aur jo koṭhe par ho, na utre ki apne ghar se kuchh nikále:

18 Aur jo khet men ho, píchhe na phire, ki apne kapṛe le.

19 Par un par afsos, jo un dinon peṭwálíán, aur dúdh-piláneválíán hon[t]!

20 So tum du'á mángo, ki tumhárá bhágná jáṛe men, yá sabt ke din na ho:

21 Kyúnki us waqt aisí baṛí musíbat hogí[u], ki dunyá ke shurú' se ab tak na kabhí húí, na hogí.

22 Aur agar we din ghaṭáe na játe, to ek tan naját na pátá, par barguzídon kí khátir[x] we din ghaṭáe jáenge.

23 Tab agar koí tum se kahe, ki Dekho, Masíh wahán, yá yahán hai; to na mánná[y].

24 Kyúnki jhúṭhe Masíh aur jhúṭhe nabí uṭhenge, aur aise baṛe nishán, aur karámaten dikháwenge[z], ki agar ho saktá[a], to we barguzídon ko bhí gumráh karte.

25 Dekho, main tumhen áge hí kah chuká.

26 Pas, agar we tumhen kahen, ki Dekho, wuh jangal men hai, to báhar na jáiyo; yá ki, dekho, wuh koṭhrí men hai, to na mániyo.

27 Kyúnki jaisí bijlí púrab se kaundhke pachchhim tak chamaktí, waisá hí Ibn i Ádam ká áná bhí hogá[b].

28 Kyúnki jahán murdár ho, wahán giddh bhí jam'a honge[c].

29 ¶ Un dinon kí musíbat ke

San 'ÍSAWÍ 33.

m Ist. 32. 11, 12. n Zab. 17. 8. aur 91. 4. o Zab. 118. 26. Mat. 21. 9. a Marq. 13. 1. Lúq. 21. 5. b 1 Sal. 9. 7. Yar. 26. 18. Mík. 3. 12. Lúq. 19. 44. c Marq. 13. 3. d 1 Tas. 5. 1. e Afs. 5. 6. Qul. 2. 8, 18. 2 Tas. 2. 3. 1 Yúh. 4. 1. f Yar. 14. 14. aur 23. 21, 25. 31 áyat. Yúh. 5. 43. g 11 áyat. h 2 Taw. 15. 6. Yas. 19. 2. Hij. 2. 22. Zak. 14. 13. i Mat. 10. 17. Marq. 13. 9. Lúq. 21. 12. Yúh. 15. 20. aur 16. 2. A'mál 4. 2, 3. aur 7. 59. aur 12. 1, wag. 1 Pat. 4. 19. Mak. 2. 10, 13. k Mat. 11. 6. aur 13. 57. 2 Tim. 1. 15. aur 4. 10, 16.

San 'ÍSAWÍ 33.

l Mat. 7. 15. A'mál 20. 29. 2 Pat. 2. 1. m 1 Tim. 4. 1. 5, 24 áyaten. n Mat. 10. 22. Marq. 13. 13. 'Ibrán. 3. 6, 14. Muk. 2. 10. o Mat. 4. 23. aur 9. 35. p Rúm. 10. 18. Qul. 1. 6, 23. q Marq. 13. 14. Lúq. 21. 20. r Dán. 9. 27. aur 12. 11. s Dán. 9. 23, 25. t Lúq. 23. 29. u Dán. 9. 26. aur 12. 1. Yúel 2. 2. x Yas. 65. 8, 9. Zak. 14. 2, 3. y Marq. 13. 21. Lúq. 17. 23. aur 21. 8. z Ist. 13. 1. 5, 11 áyaten. 2 Tas. 2. 9, 10, 11. Muk. 13. 13. a Yúh. 6. 37. aur 10. 28, 29. Rúm. 8. 28, 29, 30. 2 Tim. 2. 19. b Lúq. 17. 24. c Ayy. 39. 30. Lúq. 17. 37.

ba'd[d], turt, súraj andherá ho jáegá, aur chánd apní roshní na degá, aur sitára ásmán se gir jáenge, aur ásmán kí qúwaten hil jáengí[e]:

30 Tab Ibn i Ádam ká nishán ásmán par záhir hogá[f]; aur us waqt zamín ke sáre gharáne chhátí píṭenge[g], aur Ibn i Ádam ko baṛí qudrat aur jalál ke sáth ásmán kí badlíon par áte dekhenge[h].

31 Aur wuh narsinge ke baṛe shor ke sáth apne firishton ko bhejegá[i], aur we us ke barguzídon ko, cháron taraf se, ásmán kí is hadd se, us hadd tak, jam'a karenge.

32 Ab anjír ke daraḳht se ek tamsíl síkho[k], ki Jab us kí ḍálí narm hotí, aur patte nikle, tum jánte ho, ki garmí nazdík hai:

33 Isí tarah jab yih sab dekho, to jáno, ki wuh nazdík, balki darwáza hí par hai[l].

34 Main tum se sach kahtá hún, ki Jab tak yih sab kuchh ho na le, is zamána ke log guzar na jáenge[m].

35 Ásmán aur zamín ṭal jáenge, par merí báten hargiz na ṭalengí[n].

36 ¶ Lekin us din aur us gharí ko, mere Báp ke siwá[o], ásmán ke firishton tak koí nahín jántá[p].

37 Jaisá Núh ke dinon men húá, waisá hí Ibn i Ádam ká áná bhí hogá.

38 Kyúnki jis tarah un dinon men túfán ke áge, kháte, píte, byáh karte, byáhe játe the, us din tak ki Núh kishtí par chaṛhá[q],

39 Aur na jánte the, jab tak ki túfán áyá, aur un sab ko le gayá; isí tarah Ibn i Ádam ká áná bhí hogá.

40 Do ádmí khet men honge; ek pakṛá, dúsrá chhoṛá jáegá[r].

41 Do 'auraten chakkí pístíán hongí; ek pakṛí, dúsrí chhoṛí jáegí.

42 ¶ Is liye jágte raho[s]: kyúnki tumhen ma'lúm nahín, ki kis gharí tumhárá Ḳhudáwand áwegá.

43 Par yih tum jánte ho, ki agar ghar ke málik ko ma'lúm hotá, ki chor kis gharí áwegá, to wuh jágtá rahtá[t], aur apne ghar men sendh márne na detá.

44 Is liye tum bhí taiyár raho[u]: kyúnki jis gharí tumhen gumán na ho, Ibn i Ádam áwegá.

45 Pas kaun hai wuh diyánatdár aur hoshyár ḳhádim, jise us ke ḳháwind ne apne naukar chákaron par muqarrar kiyá[x], ki waqt par unhen kháná de?

46 Mubárak hai wuh ḳhádim, jise us ká ḳháwind ákar aisá hí karte páwe[y].

47 Main tum se sach kahtá hún, ki Wuh use apne sab mál par muḳhtár karegá[z].

48 Par agar wuh bad ḳhádim apne dil men kahe, ki Merá ḳháwind áne men der kartá hai;

49 Aur apne ham-ḳhidmaton ko márne, aur matwálon ke sáth kháne píne lage;

50 Us naukar ká ḳháwind usí din áwegá, ki wuh ráh na take, aur usí gharí, ki wuh na jáne,

51 Aur use do ṭukṛe karke, us ká hissa riyákáron ke sáth muqarrar karegá: wahán roná aur dánt písná hogá[a].

XXV BÁB.

1 Das kunwárion kí tamsíl, 14 aur toṛon kí tamsíl. 31 Áḳhirí 'adálat ke ahwál ká bayán.

US waqt ásmán kí bádsháhat das kunwárion kí mánind hogí, jo apne mash'ala lekar dulhá[a] ke istiqbál ke wáste niklín.

2 Un men pánch hoshyár, aur pánch nádán thín[b].

3 Jo nádán thín, unhon ne apne mash'ala liye, magar tel sáth na liyá:

4 Par hoshyáron ne apne mash'alon ke sáth bartanon men tel liyá.

5 Jab dulhá ne der kí, sab únghne lagín, aur so gayín[c].

6 Ádhí rát ko dhúm machí[d], ki Dekho, dulhá átá hai; us ke istiqbál ke wáste niklo.

7 Tab un sab kunwárion ne uṭhkar apní mash'alen durust kín[e].

8 Aur nádánon ne hoshyáron se kahá, Apne tel men se hamen bhí do, ki hamárí mash'alen bujhí játí hain.

9 Par hoshyáron ne jawáb men kahá, Aisá na ho, ki hamáre aur tumháre wáste kifáyat na kare: bihtar hai, ki bechnewálon ke pás jáo, aur apne wáste mol lo.

10 Jab we ḳharídne gayín, dulhá

[d] Dán. 7. 11, 12. [e] Yas. 13. 10. Hiz. 32. 7. Yúel 2. 10, 31. aur 3. 15. 'Amús 5. 20. aur 8. 9. Marq. 13. 24. Lúq. 21. 25. A'am. 2. 20. Muk. 6. 12. [f] Dán. 7. 13. [g] Zak. 12. 12. [h] Mat. 16. 27. Marq. 13. 26. Muk. 1. 7. [i] Mat. 13. 41. 1 Qur. 15. 52. 1 Tas. 4. 16. [k] Lúq. 21. 29. [l] Ya'q. 5. 9. [m] Mat. 16. 28. aur 23. 36. Marq. 13. 30. Lúq. 21. 32. [n] Zab. 102. 26. Yas. 51. 6. Yar. 31. 36. Mat. 5. 18. [o] Marq. 13. 31. Lúq. 21. 33. 'Ibrán. 1. 11. [p] Zak. 14. 7. [p] Marq. 13. 32. A'am. 1. 7. 1 Tas. 5. 2. 2 Pat. 3. 10. [q] Paid. 6. 3, 4, 5. aur 7. 5. Lúq. 17. 26. 1 Pat. 3. 20. [r] Lúq. 17. 34, wag. [s] Mat. 25. 13. Marq. 13. 33, wag. Lúq. 21. 36. [t] Lúq. 12. 39. 1 Tas. 5. 2. 2 Pat. 3. 10. Muk. 3. 3. aur 16. 15. [u] Mat. 25. 13. 1 Tas. 5. 6.

[x] Lúq. 12. 42. A'am. 20. 28. 1 Qur. 4. 2. 'Ibrán. 3. 5. [y] Muk. 16. 15. [z] Mat. 25. 21, 23. Lúq. 22. 29. [a] Mat. 8. 12 aur 25. 30. [a] Afs. 5. 29. 30. Muk. 19. 7. aur 21. 2, 9. [b] Mat. 13. 47. aur 22. 10. [c] 1 Tas. 5. 6. [d] Mat. 24. 31. 1 Tas. 4. 16. [e] Lúq. 12. 35.

San 'ÍSAWÍ 33.

á pahunchá, aur we jo taiyár thín, us ke sáth shádí ke ghar men gayín: aur darwáza band húá [f].

11 Píchhe we dúsrí kunwáríán bhí áín, aur kahne lagín, Ai khudáwand, ai khudáwand [g], hamáre liye darwáza khol.

12 Tab us ne jawáb men kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki tumhen nahín pahchántá [h].

13 Is liye jágte raho, kyúnki tum nahín jánte, ki kaun se din, yá kaun sí gharí, Ibn i Ádam áwegá [i].

14 ¶ Ki wuh us ádmí kí mánind hai [k], jis ne dúr mulk men safar karte waqt [l] apne naukaron ko bulákar unhen apná mál supurd kiyá:

15 Ek ko pánch tore, dúsre ko do, tísre ko ek; har ek ko, us kí liyáqat ke muwáfiq [m] diyá; aur turt safar kiyá.

16 Tab jis ne pánch tore páe the, jákar aur len den karke, pánch tore aur paidá kiye.

17 Yúnhín us ne bhí, jise do mile the, do aur kamáe.

18 Par jis ne ek páyá, gayá, aur zamín khodkar apne khudáwand ke rúpiya gár diye.

19 Muddat ba'd, un naukaron ká kháwind áyá, aur un se hisáb lene lagá.

20 So jis ne pánch tore páe the, pánch tore aur bhí lekar áyá, aur kahá, Ai khudáwand, tú ne mujhe pánch tore sompe: dekh, main ne un ke siwá pánch tore aur bhí kamáe.

21 Us ke kháwind ne us se kahá, Ai achchhe diyánatdár naukar, shábásh! tú thore men diyánatdár niklá, main tujhe bahut chízon par ikhtiyár dúngá [n]: tú apne kháwind kí khushí [o] men ‖ shámil ho.

22 Aur jis ne do tore páe the, wuh bhí ákar kahne lagá, Ai khudáwand, tú ne mujhe do tore sompe: dekh, un ke siwá main ne do aur bhí paidá kiye.

23 Us ke kháwind ne us se kahá, Ai achchhe diyánatdár naukar, shábásh [p]! tú thore men diyánatdár niklá, main tujhe bahut chízon par mukhtár karúngá: apne kháwind kí khushí men shámil ho.

24 Tab wuh bhí, jis ne ek torá páyá thá, áke, kahne lagá, Ai khudáwand, main tujhe ek sakht mizáj ádmí jántá thá, ki jahán nahín boyá, wahán tú káttá, aur jahán nahín chhitráyá, wahán jam'a kartá hai;

25 So main ne darke terá torá zamín men chhipáyá; dekh, terá jo hai maujúd hai.

26 Us ke málik ne jawáb men kahá, Ai bad aur sust naukar, tú ne jáná, ki main wahán kátta hún, jahán nahín boyá, aur wahán jam'a kartá, jahán nahín chhíntá:

27 Pas tujhe munásib thá, ki mere rúpiya sarráfon ko detá, ki main áke apná mál súd samet pátá.

28 So is se yih torá chhínkar, jis pás das tore hain use do.

29 Kyúnki jis pás kuchh hai, use diyá jáegá, aur us kí barhtí hogí; aur jis pás kuchh nahín, us se, wuh bhí jo rakhtá ho, le liyá jáegá [q].

30 Aur is nikamme naukar ko báhar andhere men dál do; wahán roná aur dant písná hogá [r].

31 ¶ Jab Ibn i Ádam apne jalál se áwegá, aur sab pák firishta us ke sáth, tab wuh apne jalál ke takht par baithegá [s]:

32 Aur sab qaum us ke áge házir kí jáengí [t]: aur jis tarah garariyá bheron ko bakríon se judá kartá hai, wuh ek ko dúsre se judá karegá [u].

33 Aur bheron ko dahine, aur bakríon ko báen khará karegá.

34 Bádsháh unhen jo us ke dahine hain, kahegá, Ai mere Báp ke mubárak logo, us bádsháhat ko [x], jo dunyá kí paidáish se tumháre liye taiyár kí gayí [y], mírás men lo:

35 Kyúnki main bhúkhá thá, tum ne mujhe kháná khiláyá [z]: main piyásá thá, tum ne mujhe pání piláyá; main pardesí thá, tum ne merí khátirdárí kí [a]:

36 Nangá thá, tum ne mujhe kaprá pahináyá [b]; bímár thá, tum ne merí khabar lí: qaid men thá, tum mere pás áe [c].

37 Us waqt rástbáz use jawáb men kahenge, Ai Khudáwand, kab ham ne tujhe bhúkhá dekhá, aur kháná khiláyá? yá piyásá, aur pání piláyá?

38 Kab ham ne tujhe pardesí dekhá, aur khátirdárí kí? yá nangá, aur kaprá pahináyá?

[f] Lúq. 13. 25.
[g] Mat. 7. 21, 22, 23.
[h] Zab. 5. 5. Hab. 1. 13. Yúh. 9. 31.
[i] Mat. 24. 42, 44. Marq. 13. 33, 35. Lúq. 21. 36. 1 Qur. 16. 13. 1 Tas. 5. 6. 1 Pat. 5. 8. Muk. 16. 15.
[k] Lúq. 19. 12.
[l] Mat. 21. 33.
[m] Rúm. 12. 6. 1 Qur. 12. 7, 11, 29. Afs. 4. 11.
[n] Mat. 24. 47 34, 46 áyaten. Lúq. 12. 44. aur 22. 29, 30.
[o] 2 Tim. 2. 12. 'Ibrán. 12. 2. 1 Pat. 1. 8.
‖ Yúnání men, dákhil ho.
[p] 21 áyat.
[q] Mat. 13. 12. Marq. 4. 25. Lúq. 8. 18. aur 19. 26. Yuh. 15. 2.
[r] Mat. 8. 12. aur 24. 51.
[s] Zak. 14. 5. Mat. 16. 27. aur 19. 28. Marq. 8. 38. A'am. 1. 11. 1 Tas. 4. 16. 2 Tas. 1. 7. Yahúd. 14. Muk. 1. 7.
[t] Rúm. 14. 10. 2 Qur. 5. 10. Muk. 20. 12.
[u] Hiz. 20. 38. aur 34. 17, 20. Mat. 13. 49.
[x] Rúm. 8. 17. 1 Pat. 1. 4, 9. aur 3. 9. Muk. 21. 7.
[y] Mat. 20. 23. Marq. 10. 40. 1 Qur. 2. 9. 'Ibrán. 11. 16.
[z] Yas. 58. 7. Hiz. 18. 7. Ya'q. 1. 27.
[a] 'Ibrán. 13. 2. 3 Yúh. 5.
[b] Ya'q. 2. 15, 16.
[c] 2 Tim. 1. 16.

San 'ÍSAWÍ 33.

39 Ham kab tujhe bímár yá qaid meṉ dekhkar tujh pás áe?

40 Tab Bádsháh un se jawáb meṉ kahegá, Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Jab tum ne mere un sab se chhoṭe bháíoṉ meṉ se ek ke sáth kiyá, to mere sáth kiyá[d].

41 Tab wuh báíṉ tarafwáloṉ se kahegá, Ai mal'úno, mere sámhne se[e] us hamesha kí ág[f] meṉ jáo, jo Shaitán aur us ke firishtoṉ ke liye taiyár kí gayí hai[g]:

42 Kyúṉki maiṉ bhúkhá thá, par tum ne mujhe kháne ko na diyá; piyásá thá, tum ne mujhe pání na piláyá:

43 Pardesí thá, tum ne merí ḳhátirdárí na kí: nangá thá, tum ne mujhe kapṛá na pahináyá: bímár aur qaid meṉ thá, tum ne merí khabar na lí.

44 Tab we bhí jawáb meṉ kahenge, Ai Khudáwand, kab ham ne tujhe bhúkhá, yá piyásá, yá pardesí, yá nangá, yá bímár, yá qaidí dekhá, aur terí ḳhidmat na kí?

45 Tab wuh unheṉ jawáb meṉ kahegá, Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Jab tum ne mere in sab se chhoṭe bháíoṉ meṉ se ek ke sáth na kiyá, to mere sáth bhí na kiyá[h].

46 Aur we hamesha ke 'azáb meṉ jáenge: par rástbáz hamesha kí zindagí meṉ[i].

d Amś. 11. 31. aur 19. 17. Mat. 10. 42. Marq. 9. 41. 'Ibrán. 6. 10.
e Zab. 6. 8. Mat. 7. 23. Lúq. 13. 27.
f Mat. 13. 40, 42.
g 2 Pat. 2. 4. Yahúd. 6.
h Amś. 14. 31. aur 17. 5. Zak. 2. 8. A'am. 9. 5.
i Dán. 12. 2. Yúh. 5. 29. Rúm. 2. 7. wag.

XXVI BÁB.

1 *Yahúdioṉ ke buzurgáṉ Masíh par ek karte. 6 Ek 'aurat us ke sir ke úpar 'itr ḍháltí. 14 Yahúdáh apne ustád ko bech ḍáltá. 17 Masíh fasah ká kháná khátá hai: 26 'ashá e Masíhí ká dastúr járí kartá: 36 báġ meṉ du'á máṉgtá hai: 47 Yahúdáh us ko chúmke pakaṛwá detá, 57 aur phir we use Qayáfá pás lejáte, 69 aur waháṉ Patrus us ká inkár kartá.*

Aur yúṉ húá, ki jab Yisú' yih sab báteṉ kar chuká, to us ne apne shágirdoṉ se kahá,

2 Tum jánte ho, ki do roz ba'd 'íd i fasah hogí[a], jab Ibn i Ádam hawála kiyá jáegá, ki salíb par khíṉchá jáwe.

3 Tab sardár káhin, aur faqíh, aur qaum ke buzurg, Qayáfá náme sardár káhin ke ghar meṉ ikaṭṭhe húe[b],

4 Aur saláh kí, ki Yisú' ko fareb se pakaṛke már ḍáleṉ.

5 Tab unhoṉ ne kahá, 'Íd ko nahíṉ, na ho ki logoṉ meṉ fasád mache.

a Marq. 14. 1. Lúq. 22. 1. Yúh 13. 1.
b Zab. 2. 2. Yúh. 11. 47. A'am. 4. 25, wag.

6 ¶ Jis waqt Yisú' Bait'aniyá[c] meṉ Shama'ún koṛhí ke ghar meṉ thá[d],

7 Ek 'aurat sang i marmar ke 'itrdán meṉ qímatí 'itr us pás láí, aur jab wuh kháne baiṭhá, us ke sir par ḍhálá.

8 Us ke shágird yih dekhkar, ḳhafá hoke kahne lage, Káhe ko yih be-fáida ḳharch húá[e]?

9 Kyúṉki yih 'itr baṛe dám par biktá, aur wuh muhtájoṉ ko diyá játá.

10 Yisú' ne yih jánkar unheṉ kahá, Kyúṉ is 'aurat ko taklíf dete ho? us ne to mere sáth nekí kí.

11 Kyúṉki muhtáj hamesha tumháre sáth haiṉ[f]; par maiṉ hamesha tumháre sáth na rahúṉgá[g].

12 Ki us ne jo mere badan par 'itr ḍhálá, to yih mere kafan ke liye kiyá hai.

13 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Tamám dunyá meṉ, jaháṉ kahíṉ is Injíl kí manádí hogí, yih bhí jo us ne kiyá, is kí yádgárí ke liye kahá jáegá.

14 ¶ Tab un bárah meṉ se, ek ne[h], jis ká nám Yahúdáh Iskariyútí[i] thá, sardár káhinoṉ ke pás jákar kahá,

15 Jo maiṉ use tumheṉ pakaṛwá dúṉ, to mujhe kyá doge? Tab unhoṉ ne us se tís rúpiye ká iqrár kiyá[k].

16 Aur wuh us waqt se us ke pakaṛwáne ke liye qábú ḍhúṉḍhtá thá.

17 ¶ So, 'íd i fasah ke pahle din, shágirdoṉ ne Yisú' pás ákar, us se kahá, Tú kaháṉ cháhtá hai, ki ham tere liye fasah taiyár kareṉ[l], ki tú use kháe?

18 Us ne kahá, Shahr meṉ fulána shaḳhs pás jákar, us se kaho, ki Ustád farmátá hai, Merá waqt nazdík pahunchá; maiṉ apne shágirdoṉ samet tere yaháṉ 'íd i fasah karúṉgá.

19 So jaisá Yisú' ne shágirdoṉ ko hukm kiyá thá, we ba já láe, aur fasah taiyár kiyá.

20 Jab shám húí, wuh un bárahoṉ ke sáth kháne baiṭhá[m].

21 Jab we khá rahe the, us ne kahá, Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Tum meṉ se ek mujhe pakaṛwá degá.

22 Tab we niháyat dilgír húe, aur har ek un meṉ se púchhne

San 'ÍSAWÍ 33.

c Mat. 21. 17.
d Marq. 14. 3. Yúh. 11. 1, 2. aur 12. 3.
e Yúh. 12. 4.
f Ist. 15. 11. Yúh. 12. 8.
g Ikkhe Mat. 18. 20. aur 28. 20. Yúh 13. 33 aur 14. 19. aur 16 5, 28. aur 17. 11
h Marq 14 10 Lúq. 22. 3. Yúh. 13 2, 30.
i Mat. 10. 4.
k Zak. 11. 12. Mat. 27. 3
l Ḳhur. 12. 6, 18. Marq. 14. 12. Lúq. 22. 7.
m Marq. 14. 17,—21. Lúq 22 14. Yúh. 13. 21

San 'ÍSAWÍ 33.

lagá, Ai Khudáwand, kyá main húṇ?

23 Us ne jawáb men kahá, Jo mere sáth tabáq men háth ḍáltá hai, wuhí mujhe pakaṛwá degá [n].

24 Ibn i Ádam, jis tarah us ke haqq men likhá hai [o], rawána hotá; lekin, us shakhs par afsos, jis ke háthon se Ibn i Ádam giriftár karwáyá játá hai [p]; agar wuh shakhs paidá na hotá, us ke liye bihtar thá.

25 Tab Yahúdáh ne, jo us ká pakaṛwánewálá thá, jawáb men kahá, Ai Ustád, kyá main húṇ? Us ne kahá, Tú ne áp hí kahá.

26 ¶ Un ke kháte waqt [q], Yisú' ne roṭí lí [r], aur ‖ barakat mángke toṛí, phir shágirdon ko dekar kahá, Lo, kháo; yih merá badan hai [s].

27 Phir piyála lekar, shukr kiyá, aur unhen dekar kahá, Tum sab is men se pío [t];

28 Kyúnki yih merá lahú hai [u]; ya'ne, naye qaul ká lahú [x], jo bahuton ke gunáhon kí mu'áfí ke liye baháyá játá [y].

29 Main tum se kahtá húṇ, ki Angúr ká shíra phir na píúngá [z] us din tak ki tumháre sáth apne Báp kí bádsháhat men nayá na píún [a].

30 Phir we ‖ gít gáke Zaitún ke paháṛ ko gaye [b].

31 Tab Yisú' ne un se kahá, Tum sab [c] isí rát mere sabab ṭhokar kháoge [d]; kyúnki likhá hai, ki Main gaṛariye ko márúngá, aur galla kí bheṛen titar bitar hojáengí [e].

32 Lekin main apne jí uṭhne ke ba'd tum se áge Jalíl ko jáúngá [f].

33 Patrus ne jawáb men us se kahá, Agarchi sab terí bábat ṭhokar kháen, par main kabhí ṭhokar na kháúngá.

34 Yisú' ne us se kahá, Main tujh se sach kahtá húṇ, ki Tú isí rát, murg ke báng dene ke pahle, tín bár merá inkár karegá [g].

35 Patrus ne us se kahá, Agar tere sáth mujhe marná bhí zarúr ho, tau bhí terá inkár na karúngá. Aur sab shágirdon ne bhí yih kahá.

36 ¶ Phir Yisú' un ke sáth Gatsamaní náme ek maqám men áyá [h], aur shágirdon se kahá, Yahán baiṭho, jab tak main wahán jákar du'á mángún.

37 Tab us ne Patrus aur Zabadí ke do beṭe [i] sáth liye, aur gamgín aur niháyat dilgír hone lagá.

38 Tab us ne un se kahá, ki Merá dil niháyat gamgín hai [k], balki merí maut kí sí hálat hai: tum yahán ṭhahro, aur mere sáth jágte raho.

39 Aur kuchh áge baṛhke munh ke bal girá, aur du'á mángí [l], ki Ai mere Báp, agar ho sake [m], to yih piyála [n] mujh se guzar jáe: taubhí merí khwáhish nahín, balki terí khwáhish ke mutábiq ho [o].

40 Tab shágirdon ke pás áyá, aur unhen sote pákar Patrus se kahá, Kyá tum mere sáth ek ghanṭá nahín jág sake?

41 Jágo, aur du'á mángo, táki imtihán men na paṛo [p]: rúh to musta'idd, par jism sust hai.

42 Phir us ne do bára du'á mángí, ki Ai mere Báp, agar mere píne ke bagair yih piyála mujh se nahín guzar saktá, to terí marzí ho.

43 Us ne áke phir unhen sote páyá: kyúnki un kí ánkhen nínd se bharí thín.

44 Aur unhen chhoṛkar phir gayá, aur wuhí bát kahkar tísrí bár du'á mángí.

45 Tab apne shágirdon ke pás ákar un se kahá, Ab sote raho, aur árám karo: dekho wuh ghaṛí á pahunchí, ki Ibn i Ádam gunahgáron ke háth hawála kiyá játá hai.

46 Uṭho, chalen: dekho, jo mujhe pakaṛwátá hai, nazdík hai.

47 ¶ Wuh yih kah hí rahá thá, ki dekho, Yahúdáh, jo un bárahon men se ek thá, áyá [q], aur us ke sáth ek baṛí bhíṛ talwáren aur láṭhíán liye, sardár káhinon aur qaum ke buzurgon kí taraf se á pahunchí.

48 Us ke pakaṛwánewále ne unhen yih kahke patá diyá thá, ki Jise main chúmún, wuhí hai; use pakaṛ lená.

49 Us ne wunhín Yisú' pás ákar kahá, Ai Ustád, salám: aur chúm liyá [r].

50 Yisú' ne use kahá, Ai miyán [s], tú káhe ko áyá? Tab unhon ne pás ákar Yisú' par háth ḍále, aur use pakaṛ liyá.

51 Aur, dekho, Yisú' ke sáthíon men se ek ne [t] háth baṛhákar apní talwár khínchí, aur sardár káhin

n Zab. 41. 9. Lúq. 22. 21. Yúh. 13. 18.
o Zab. 22. Yas 53. Dán 9. 26 Marq. 9. 12. Lúq. 24. 25, 26, 46. A'am. 17. 2, 3. aur 26. 22, 23 1 Qur. 15. 3.
p Yúh. 17. 12.
q Marq. 14. 22. Lúq. 22. 19.
r 1 Qur. 11. 23, 24, 26.
‖ Kaí ek nuskhon men shukr karke mundaraj hai · Dekho Marq. 6. 41.
s 1 Qur. 10. 16.
t Marq. 14. 23
u Dekho Khur. 24. 8.
x Ahb. 17. 11.
y Yar. 31. 31. Mat. 20. 28. Rúm. 5. 15. 'Ibrán. 9. 22.
z Marq. 14. 25 Lúq. 22. 18.
a A'am 10. 41
‖ Yá, zabúr.
b Marq. 14. 26.
c Marq. 14. 27. Yúh. 16. 32.
d Mat. 11. 6
e Zak. 13. 7.
f Mat. 28. 7, 10, 16. Marq. 14. 28. aur 16. 7.
g Marq. 14. 30. Lúq. 22. 34. Yúh. 13. 38.
h Marq. 14. 32-36. Lúq. 22. 39 Yúh. 18. 1.
i Mat. 4. 21.
k Yúh. 12. 27.
l Marq. 14. 36. Lúq. 22. 42. 'Ibrán. 5. 7.
m Yúh. 12. 27.
n Mat. 20. 22.
o Yúh. 5. 30. aur 6. 38. Filip. 2. 8.
p Marq. 13. 33. aur 14. 38. Lúq. 22. 40, 46 Afs. 6. 18.
q Marq. 14. 43. Lúq. 22. 47. Yúh. 18. 3 A'am. 1. 16.
r 2 Sam. 20. 9.
s Zab. 41. 9. aur 55. 13.
t Yúh. 18. 10.

San 'ÍSAWÍ 33.

ke naukar par chalákar us ká kán uṛá diyá.

52 Tab Yisú' ne us se kahá, Apní talwár miyán meṉ kar, kyúṉki jo talwár khíṉchte haiṉ, talwár hí se máre jáeṉge[u].

53 Kyá tú nahíṉ jántá, ki maiṉ abhí apne Báp se máng saktá húṉ, aur wuh firishtoṉ ke bárah tuman se ziyáda mere liye házir kar degá[x]?

54 Par nawishtoṉ kí bát, ki yúṉhíṉ honá zarúr hai[y], tab kyúṉkar púrí hogí?

55 Us waqt Yisú' logoṉ se kahne lagá, ki Tum, jaise chor ke liye, talwáreṉ aur láṭhíáṉ lekar, mere pakaṛne ko nikle ho? maiṉ har roz haikal meṉ tumháre sáth baiṭhke ta'lím detá thá, par tum ne mujhe na pakṛá.

56 Lekin yih sab is liye húá, táki nabíoṉ ke nawishta púre hoṉ[z]. Tab sab shágird use chhoṛke bhág gaye[a].

57 ¶ So jinhoṉ ne Yisú' ko pakṛá, we use Qayáfá nám sardár káhin pás le gaye[b], jaháṉ faqíh aur buzurg jam'a the.

58 Patrus dúr dúr us ke píchhe sardár káhin ke ghar tak chalá gayá, aur andar jáke naukaroṉ ke sáth baiṭhá, ki dekhe, ki áḳhir kyá hotá hai.

59 Tab sardár káhin aur buzurg aur sárí majlis Yisú' par jhúṭhí gawáhí ḍhúṉḍhne lage, táki use már ḍáleṉ;

60 Par na páí; aur agarchi bahut jhúṭhe gawáh áe[c], par koí bát na ṭhahrí. Áḳhir, do[d] jhúṭhe gawáhoṉ ne ákar,

61 Kahá, ki Is ne kahá hai, ki Maiṉ Ḳhudá kí haikal ko ḍhá saktá, aur phir tín din meṉ use baná saktá húṉ[e].

62 Tab sardár káhin ne uṭhkar us se kahá, Tú kuchh jawáb nahíṉ detá[f]? ye tujh par kyá gawáhí dete haiṉ?

63 Par Yisú' chup rahá[g]. Tab sardár káhin ne us se kahá, Maiṉ tujhe zinda Ḳhudá kí qasam detá húṉ[h], ki agar tú Masíh, Ḳhudá ká Beṭá, hai, to ham se kah.

64 Yisú' ne us se kahá, Háṉ, wuhí jo tú kahtá hai: balki, maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Is ke ba'd, tum Ibn i Ádam ko[i] Qádir i

[u] Paid. 9. 6. Muk. 13. 10.
[x] 2 Sal. 6. 17. Dán. 7. 10.
[y] Yas. 53. 7, wag. 24 áyat. Lúq 24. 26, 44, 46.
[z] Nau. 4. 20. 54 áyat.
[a] Dekho Yúh. 18. 15.
[b] Marq 14. 53. Lúq 22. 54 Yúh. 18. 12, 13, 24.
[c] Zab. 27. 12. aur 35. 11. Marq 14. 55. Yúṉ A'am. 6. 13.
[d] Ist. 19. 15.
[e] Mat. 27 40. Yúh. 2. 19.
[f] Marq. 14. 60
[g] Yas 53. 7. Mat 27. 12, 14.
[h] Ahb. 6. 1. 1 Sam. 14. 24, 26
[i] Dán. 7 13 Mat. 16. 27. aur 24. 30. aur 26 31. Lúq. 21. 27. Yúh. 1. 51. Rúm. 14. 10. 1 Tas. 4. 16. Muk. 1. 7.

mutlaq kí dahiní taraf baiṭhe[k], aur ásmán ke bádaloṉ par áte dekhoge.

65 Tab sardár káhin ne apne kapṛe pháṛkar[l] kahá, ki Yih kufr kah chuká hai; ab hameṉ aur gawáh kyá zarúr? tum ne áp us ká kufr suná.

66 Ab tumhárí kyá saláh? Unhoṉ ne jawáb meṉ kahá, Wuh qatl ke láiq hai[m].

67 Tab unhoṉ ne us ke muṉh par thúká[n], aur use ghúṉsá márá, aur dúsroṉ ne use tamáncha márke[o] kahá, ki

68 Ai Masíh, hameṉ nubúwat se batá, ki kis ne tujhe márá[p]?

69 ¶ Jab Patrus báhar dálán meṉ baiṭhá thá[q], ek lauṉḍí ne us pás áke kahá Tú bhí Yisú' Jalílí ke sáth thá.

70 Par us ne sab ke sámhne inkár karke kahá, Maiṉ nahíṉ jántá, ki tú kyá kahtí hai.

71 Phir jab wuh darwáza kí taraf báhar chalá, ek dúsrí ne use dekhkar, un se jo waháṉ the kahá, ki Yih bhí Yisú' Násarí ke sáth thá.

72 Tab us ne qasam kháke phir inkár kiyá, ki Maiṉ us shaḳhs ko nahíṉ jántá.

73 Thoṛí der ba'd, unhoṉ ne jo waháṉ khaṛe the Patrus pás áke kahá, Beshakk tú bhí un meṉ se hai, ki terí bolí tujhe záhir kartí hai[r].

74 Tab us ne la'nat bhejkar aur qasam khákar kahá, Maiṉ is shaḳhs ko nahíṉ jántá[s]. Wuṉhíṉ murg ne báng dí.

75 Tab Patrus ko Yisú' kí bát yád áí, jo us ne us se kahí thí, ki Murg ke báng dene se pahle, tú tín bár merá inkár karegá[t]. Wuh báhar jáke zár zár royá.

XXVII BÁB.

1 Masíh ko bándhke Pilátus ke hawála karte. 3 Yahúdáh áp ko pháṉsí detá 19 Pilátus apní joṛú kí bátoṉ ke sabab chet karke, 24 apne háth dhotá hai: 26 phir Barabbas ko chhuṛátá. 29 Masíh káṉṭoṉ ká táj pátá, 34 phir salíb par khíṉchá játá, 40 malámat uṭhátá, 50 phir ján detá, aur dafan kiyá játá: 66 us kí qabr par muhr kí játí, aur pahre biṭháe játe.

JAB subh húí, sab sardár káhinoṉ, aur qaum ke buzurgoṉ ne Yisú' kí bábat saláh kí[a], ki use kyúṉkar qatl kareṉ:

2 Phir use bándhkar báhar le

San 'ÍSAWÍ 33.

[k] Zab. 110. 1. A'am. 7. 55.
[l] 2 Sal. 18. 37. aur 19. 1.
[m] Ahb 24. 16. Yúh. 19. 7.
[n] Yas. 50. 6. aur 53. 3. Mat. 27. 30.
[o] Lúq. 22. 63. Yúh. 19. 3.
[p] Marq. 14. 65. Lúq. 22. 64.
[q] Marq. 14 66. Lúq. 22. 55. Yúh. 18. 16, 17, 25.
[r] Lúq. 22. 59.
[s] Marq. 14. 71.
[t] 34 áyat. Marq. 14. 30. Lúq. 22. 61, 62. Yúh. 13. 38.
[a] Zab. 2. 2. Marq. 15. 1. Lúq. 22. 66. aur 23. 1. Yúh. 18. 28.

San 'ÍSAWÍ 33.

gaye, aur Puntius Pilátus hákim ke hawála kiyá[b].

3 ¶ Tab Yahúdáh, jis ne use pakaṛwá diyá thá, dekhkar, ki us ke qatl ká hukm húá, pachhtáyá, aur wuh tís rúpiya sardár káhinoṉ aur buzurgoṉ pás pher láyá[c],

4 Aur kahá, Maiṉ ne gunáh kiyá, ki be-gunáh ko pakaṛwáyá. We bole, Hameṉ kyá? tú ján.

5 Tad wuh rúpiya haikal meṉ phenkkar chalá gayá, aur jáke áp ko phánsí dí[d].

6 Par sardár káhinoṉ ne rúpiya lekar kahá, Inheṉ ḳhazána meṉ ḍálná rawá nahíṉ, ki yih ḳhún ká dám hai.

7 Tab unhoṉ ne saláh karke un rúpiyoṉ se kumhár ká khet pardesíoṉ ke gáṛne ke liye ḳharídá.

8 Is sabab áj tak wuh khet, Ḳhún ká khet, kahlátá hai[e].

9 Tab wuh jo Yaramiyáh nabí kí ma'rifat kahá gayá thá, púrá húá, ki Unhoṉ ne wuh tís rúpiya liye, us kí ṭhahráí húí qímat, jis kí qímat Baní Isráel meṉ se ba'zoṉ ne ṭhahráí[f];

10 Aur unhoṉ ne wuh rúpiya kumhár ke khet ke wáste diye, jaisá Ḳhudáwand ne mujhe farmáyá.

11 Phir Yisú' hákim ke rúbarú khaṛá thá: aur hákim ne us se púchhá, kyá Tú Yahúdíoṉ ká Bádsháh hai[g]? Yisú' ne us se kahá, Háṉ, tú ṭhík kahtá hai[h].

12 Aur us waqt sardár káhin aur buzurg us par faryád kar rahe the, par wuh kuchh jawáb na detá thá[i].

13 Tab Pilátus ne us se kahá, Kyá tú nahíṉ suntá, ki ye tujh par kitní gawáhíáṉ dete haiṉ[k]?

14 Par us ne us kí ek bát ká bhí jawáb na diyá; chunánchi hákim ne bahut ta'ajjub kiyá.

15 Hákim ká dastúr tha, ki har 'Íd ko logoṉ kí ḳhátir ek bandhúá, jise we cháhte, chhoṛ detá thá[l].

16 Us waqt un ká Barabbás náme ek mashhúr bandhúá thá.

17 So jab we ikaṭṭhe húe, Pilátus ne un se kahá, Tum kise cháhte ho, ki maiṉ tumháre liye chhoṛ dúṉ? Barabbás, yá Yisú' ko, jo Masíh kahlátá hai?

18 Kyúṉki wuh samajh gayá, ki unhoṉ ne use ḍáh se hawála kiyá.

19 ¶ Aur jab wuh masnad par baiṭhá, us kí jorú ne kahlá bhejá, ki Tú is rástbáz se kuchh kám na rakh, kyúṉki maiṉ ne áj ḳhwáb meṉ us ke sabab bahut tasdí'a páí.

20 Lekin sardár káhinoṉ, aur buzurgoṉ ne logoṉ ko ubhárá, ki Barabbás ko máng leṉ[m], aur Yisú' ko qatl kareṉ.

21 Hákim ne phir un se kahá, Tum in donoṉ meṉ se kise cháhte ho, ki maiṉ tumháre liye chhoṛ dúṉ? We bole, Barabbás ko.

22 Pilátus ne un se kahá, Phir Yisú' ko, jo Masíh kahlátá hai, maiṉ kyá karúṉ? Un sabhoṉ ne us se kahá, Use salíb de.

23 Hákim ne kahá, Kyúṉ? us ne kyá badí kí? Par we aur bhí chilláe, ki Use salíb de.

24 ¶ Jab Pilátus ne dekhá, ki kuchh ban nahíṉ paṛtá, balki aur bhí hullaṛ hotá hai, to pání leke[n] bhíṛ ke áge apne háth dhoe, aur kahá, Maiṉ is rástbáz ke ḳhún se pák húṉ; tum jáno.

25 Tab logoṉ ne jawáb meṉ kahá, Us ká ḳhún ham par[o], aur hamárí aulád par ho.

26 ¶ Tab us ne Barabbás ko un ke liye chhoṛ diyá, aur Yisú' ko koṛe márkar hawála kiyá, ki salíb par khíṉchá jáwe[p].

27 Tab hákim ke sipáhíoṉ ne Yisú' ko díwánḳhána meṉ le jákar[q] apní tamám guroh us ke gird jam'a kí.

28 Aur us ke kapṛe utárkar use qirmizí pairáhan pahináyá[r].

29 ¶ Aur káṉṭoṉ ká táj banákar us ke sir par rakhá, aur ek sarkanḍá us ke háth meṉ diyá[s], aur us ke áge ghuṭne ṭekkar, us par ṭhaṭṭhá márke kahá, Ai Yahúdíoṉ ke bádsháh, Salám!

30 Aur us par thúká, aur wuh sarkanḍá lekar us ke sir par márá[t].

31 Aur jab we ṭhaṭṭhá kar chuke, to us pairáhan ko utárkar phir usí ke kapṛe use pahináe, aur salíb par khíṉchne ko le chale[u].

32 Jab báhar játe the[x], unhoṉ ne ek Qúríní ádmí Shama'ún náme ko begár pakṛá, ki us kí salíb le chale[y].

33 Aur ek maqám Gálgatá náme, ya'ne, khoprí kí jagah par, pahunchke[z],

b Mat. 20. 19. A'am. 3. 13.
c Mat. 26. 14, 15.
d 2 Sam. 17. 23. A'am. 1. 18.
e A'am. 1. 19.
f Zak. 11. 12, 13
g Marq. 15. 2. Lúq. 23. 3. Yúh. 18. 33.
h Yúh. 18. 37. 1 Tim. 6. 13.
i Mat. 26. 63. Yúh. 19. 9.
k Mat. 26. 62. Yúh. 19. 10.
l Marq. 15. 6. Lúq. 23. 17. Yúh. 18. 39.
m Marq. 15. 11. Lúq. 23. 18. Yúh. 18. 40. A'am. 3. 14.
n Ist. 21. 6.
o Ist. 19. 10. Yas. 2. 19. 2 Sam. 1. 16. 1 Sal. 2. 32. A'am. 5. 28.
p Yas. 53. 5. Marq. 15. 15. Lúq. 23. 16, 24, 25. Yúh. 19. 1, 16.
q Marq. 15. 16. Yúh. 19. 2.
r Lúq. 23. 11.
s Zab. 69. 19. Yas. 53. 3.
t Yas. 50. 6. Mat. 26. 67.
u Yas. 53. 7.
x Gin. 15. 35. 1 Sal. 21. 13. A'am. 7. 58. 'Ibrán. 13. 12.
y Marq. 15. 21. Lúq. 23. 26.
z Marq. 15. 22. Lúq. 23. 33. Yúh. 19. 17.

San 'ÍSAWÍ 33.

34 ¶ Pitt milá húá sirká use píne ko diyá[a]: us ne chakhke, na cháhá ki píe.
35 Aur use salíb par khínchkar, us ke kapron par chiṭṭhí ḍálke unhen bánṭ liyá[b], táki jo nabí ne kahá thá, púrá ho, ki Unhon ne mere kapre ápas men bánṭ liye, aur mere kurte par chiṭṭhí ḍálí[c].
36 Phir wahán baiṭhke us kí nigáhbání karne lage[d];
37 Aur us ke qatl ká sabab likhkar us ke sir se únchá ṭáng diyá, ki YIH YISU' YAHUDI'ON KÁ BÁDSHÁH HAI[e].
38 Aur us ke sáth do chor bhí salíb par khínche gaye, ek dahine, dúsrá báen[f].
39 ¶ Aur jo idhar udhar se játe, sir hilákar us par kufr bakte the[g],
40 Aur kahte the, Wáh! Tú jo haikal ká ḍhánewálá, aur tín din men banánewálá hai[h], áp ko bachá. Agar tú Khudá ká Beṭá hai[i], salíb par se utar á.
41 Yúnhín sardár káhinon ne bhí faqíhon aur buzurgon ke sáth ṭhaṭṭhá márke kahá,
42 Is ne auron ko bacháyá, áp ko nahín bachá saktá; agar Isráel ká bádsháh hai, to ab salíb par se utar áwe, to ham us par ímán láwenge.
43 Us ne Khudá par bharosá rakhá[k]; agar wuh us ká piyárá hai, to wuh ab us ko chhuráwe; kyúnki wuh kahtá thá, ki Main Khudá ká Beṭá hún.
44 Isí tarah we chor bhí, jo us ke sáth salíb par khínche gaye the, use burá kahte the[l].
45 Do pahar se leke tísre pahar tak, sárí zamín par andherá chhá gayá[m].
46 Tísre pahar ke qaríb, Yisú' ne baṛe shor se chillákar kahá[n], Elí, Elí, lamá sabaqtaní? ya'ne, Ai mere Khudá, ai mere Khudá, tú ne kyún mujhe akelá chhoṛá[o]?
47 Un men se ba'zon ne jo wahán khaṛe the sunkar kahá, ki wuh Iliyás ko pukártá hai.
48 Wunhín un men se ek ne dauṛkar bádal liyá, aur sirke men bhigoyá[p], aur narkaṭ par rakhkar, use chusáyá.
49 Auron ne kahá, Rah já, ham dekhen, Iliyás use chhuṛáne átá hai, ki nahín.
50 ¶ Aur Yisú' ne phir baṛe shor se chillákar[q] ján dí.
51 Aur dekho, haikal ká parda úpar se níche tak phaṭ gayá[r]; aur zamín kámpí, aur patthar taṛak gaye;
52 Aur qabren khul gayín; aur bahut láshen pák logon kí, jo árám men the, uṭhín,
53 Aur us ke uṭhne ke ba'd, qabron se nikalkar, aur muqaddas shahr men jákar, bahuton ko nazar áín.
54 Jab Súbadár ne aur jo us ke sáth Yisú' kí nigáhbání karte the, bhúnchál aur sárá májará dekhá, to niháyat ḍar gaye, aur kahne lage, Yih beshakk Khudá ká Beṭá thá[s].
55 Aur wahán bahut sí 'auraten, jo Jalíl se Yisú' ke píchhe píchhe us kí khidmat kartí áí thín[t], dúr se tak rahín:
56 Un men Mariyam Magdalíní, aur Ya'qúb aur Yúses kí má Mariyam, aur Zabadí ke beṭon kí má thín[u].
57 Jab shám húí, Yúsuf náme Aramatíyá ká ek daulatmand[x], jo Yisú' ká shágird bhí thá, áyá;
58 Us ne Pilátus pás jáke Yisú' kí lásh mángí. Tab Pilátus ne hukm diyá, ki lásh use den.
59 Yúsuf ne, lásh lekar, sútí sáf chádar men lapeṭí,
60 Aur apní nayí qabr men, jo chaṭán men khudí thí, rakhí[y]: aur ek bhárí patthar qabr ke munh par ḍhalkáke chalá gayá.
61 Aur Mariyam Magdalíní aur dúsrí Mariyam wahán qabr ke sámhne baiṭhí thín.
62 ¶ Dúsre roz, jo taiyárí ke din ke ba'd hai, sardár káhinon, aur Farísíon ne milkar Pilátus ke pás jam'a hoke kahá, ki,
63 Ai khudáwand, hamen yád hai, ki Wuh dagábáz apne jíte jí kahtá thá, ki Main tín din ba'd jí uṭhúngá[z].
64 Is liye hukm kar, ki tín din tak qabr kí nigáhbání karen, na ho, ki us ke shágird rát ko ákar use churá le jáen, aur logon se kahen, ki Wuh murdon men se jí uṭhá; to yih pichhlá fareb pahle se badtar hogá.
65 Pilátus ne un se kahá, Tumháre pás pahrewále hain; jáke maqdúr bhar us kí nigáhbání karo.

---

a Zab. 69. 21. Dekho 48 áyat.
b Marq. 15. 24. Lúq. 23. 34. Yúh. 19. 24.
c Zab. 22. 18.
d 54 áyat.
e Marq. 15. 26. Lúq. 23. 38. Yúh. 19. 19.
f Yas. 53. 12. Marq. 15. 27. Lúq. 23. 32, 33. Yúh. 19. 18.
g Zab. 22. 7. aur 109. 25. Marq. 15. 29. Lúq. 23. 35.
h Mat. 26. 61. Yúh. 2. 19.
i Mat. 26. 63.
k Zab. 22. 8.
l Marq. 15. 32. Lúq. 23. 39.
m 'Ámús 8. 9. Marq. 15. 33. Lúq. 23. 44.
n 'Ibrán. 5. 7.
o Zab. 22. 1.
p Zab. 69. 21. Marq. 15. 36. Lúq. 23. 36. Yúh. 19. 29.
q Marq. 15. 37. Lúq. 23. 46.
r Khur. 26. 31. 2 Taw. 3. 14. Marq. 15. 38. Lúq. 23. 45.
s 36 áyat. Marq. 15. 39. Lúq. 23. 47.
t Lúq. 8. 2, 3.
u Marq. 15. 40.
x Marq. 15. 42. Lúq. 23. 50. Yúh. 19. 38.
y Yas. 53. 9.
z Mat. 16. 21. aur 17. 23. aur 20. 19. aur 26. 61. Marq. 8. 31. aur 10. 34. Lúq. 9. 22. aur 18. 33. aur 24. 6, 7. Yúh. 2. 19.

San 'ÍSAWÍ 33.

[a] Dán. 6. 17.

66 Unhon ne jákar us patthar par muhr kar dí[a], aur pahre biṭhákar, qabr kí nigáhbání kí.

XXVIII BÁB.

1 *Ek firishta 'auraton par záhir kartá ki Masíh murdon men se jí uṭhá hai.* 9 *Masíh khud un kí ko dikhái detá.* 11 *Sardár káhin sipáhion ko rúpiya dete is shart par ki we yih mashhúr karen ki kisí ne Yisú' kí lásh churáí thí.* 16 *Masíh ap ko shágirdon par záhir kartá,* 19 *aur unhen hukm detá, ki jáke sab qaumon ko sikhláwen, aur baptisma dewen.*

SABT ke ba'd, jab hafta ke pahle din pau phaṭne lagí[a], Mariyam Magdaliní aur dúsrí Mariyam[b] qabr ko dekhne áín.

2 Aur, dekho, ek bará bhúnchál áyá thá: kyúnki Khudáwand ká firishta[c] ásmán se utarke áyá, aur us patthar ko qabr se ḍhalkáke, us par baiṭh gayá.

3 Us ká chihra bijlí ká sá[d], aur us kí poshák sufed barf kí sí thí;

4 Aur us ke ḍar se nigahbán kámp uṭhe, aur murda se hogaye.

5 Par firishta ne ‖mukhátib hokar un 'auraton se kahá, Tum mat ḍaro: main jántá hún, ki tum Yisú' ko, jo salíb par khínchá gayá, ḍhúndhtí ho.

6 Wuh yahán nahín hai; kyúnki jaisá us ne kahá thá[e], wuh uṭhá hai. Áo, yih jagah, jahán Khudáwand pará thá, dekho.

7 Aur jald jáke, us ke shágirdon se kaho, ki wuh murdon men se jí uṭhá hai; aur, dekho, wuh tumháre áge Jalíl ko játá hai[f]; wahán tum use dekhoge: dekho, main ne tumhen jatá diyá.

8 We jald qabr par se bare khauf aur barí khushí ke sáth rawána hokar, us ke shágirdon ko khabar dene dauṛín.

9 ¶ Jab we us ke shágirdon ko khabar dene játí thín, dekho, Yisú' unhen milá[g], aur kahá, Salám. Unhon ne pás ákar us ke qadam pakre, aur use sijda kiyá.

10 Tab Yisú' ne unhen kahá, Mat ḍaro; par jáke mere bháíon[h] se kaho, ki Jalíl ko jáwen; wahán mujhe dekhenge.

11 ¶ Jab we chalí játí thín, dekho, pahrewálon men se kitnon ne shahr men ákar, jo kuchh húá thá, sardár káhinon se bayán kiyá.

12 Tab unhon ne buzurgon ke sáth ikaṭṭhe hokar saláh kí, aur un pahrewálon ko bahut rúpiya diye,

13 Aur kahá, Tum kaho, ki Rát ko jab ham sote the, us ke shágird áke use churá le gaye.

14 Aur agar yih hákim ke kán tak pahunche, ham use samjhákar tumhen khatra se bachá lenge.

15 Chunánchi unhon ne rúpiya lekar sikhláne ke muwáfiq kiyá: aur yih bát áj tak Yahúdíon men mashhúr hai.

16 ¶ Phir we gyárah shágird, Jalíl ke us pahár ko, jahán Yisú' ne unhen farmáyá thá[i], gaye.

17 Aur use dekhkar, unhon ne us ko sijda kiyá; par ba'ze dubdhe men rahe.

18 Aur Yisú' ne pás ákar un se kahá, ki Ásmán aur zamín ká sárá ikhtiyár mujhe diyá gayá[k];

19 ¶ Is liye tum jákar[l] sab qaumon ko Báp aur Beṭe aur Rúh i Quds ke nám se baptisma deke ‖shágird karo[m]:

20 Aur unhen sikhláo, ki un sab báton par 'amal karen, jin ká main ne tum ko hukm diyá hai[n]; aur dekho, main zamána ke tamám hone tak har roz tumháre sáth hún. Ámín.

[a] Marq. 16. 1. Lúq. 24. 1. Yúh. 20. 1.
[b] Mat. 27. 56.
[c] Dekho Marq. 16. 5. Lúq. 24. 4. Yúh. 20. 12.
[d] Dán. 10. 6.
‖ Yúnání men, *jawáb deke*
[e] Mat. 12. 40. aur 16. 21. aur 17. 23. aur 20. 19.
[f] Mat. 26. 32. Marq. 16. 7.

San 'ÍSAWÍ 33.

[g] Dekho Marq. 16. 9. Yúh. 20. 14.
[h] Dekho Yúh. 20. 17. Rúm. 8. 29. 'Ibrán. 2. 11.
[i] Mat. 26. 32. 7 ayat.
[k] Dán. 7. 13, 14. Mat. 11. 27, aur 16. 28. Lúq. 1. 32. aur 10. 22 Yúh. 3. 35. aur 5. 22. aur 13. 3. aur 17. 2. A'am. 2. 36. Rúm. 14. 9. 1 Qur. 15. 27. Afs. 1. 10, 21. Filip. 2. 9, 10. 'Ibrán. 1. 2. aur 2. 8. 1 Pat. 3. 22. Muk. 17. 14.
[l] Marq. 16. 15.
‖ Ya, *sikhláo.*
[m] Yas. 52. 10. Lúq. 24. 47. A'am. 2. 38, 39. Rúm. 10. 18. Qul. 1. 23.
[n] A'am. 2. 42.

MARQUS KI' INJI'L.

I BAB.

1 Yúhanná baptisma-denewále ká 'uhda. 9 Yisú' baptisma pátá, 12 aur ázmáyá játá: 14 wuh wa'z kartá: 16 wuh Patrus aur Andryás, aur Ya'qúb aur Yúhanná ko bulátá ki us ke shágird hon: 23 kisí díwána ko changá kartá, 29 aur Patrus kí sás ko, 32 aur bahutere aur marízon ko shifá detá, 41 aur ek korhí ko sáf kartá.

KHUDA ke Beṭe[a] Yisú' Masíh kí Injíl ká shurú';

2 Jaisá nabíon kí kitábon men likhá hai, ki Dekh, main apne rasúl ko tere áge bhejtá hún[b]; wuh terí ráh ko tere sámhne taiyár karegá.

3 Bayábán men ek pukárnewále kí áwáz hai, ki Khudáwand kí ráh ko banáo, aur us ke ráston ko sídhá karo[c].

4 Waisá Yúhanná bayábán men baptisma detá thá[d], aur gunáhon kí mu'áfí ke liye tauba ko baptisma kí manádí kartá thá.

5 Aur sári sarzamín i Yahúdiya ke aur Yarúsalam ke rahnewále us pás nikal áe[e], aur sabhon ne apne gunáhon ká iqrár karke Yardan ke daryá men us se baptisma páyá.

6 Aur Yúhanná únt ke bálon kí poshák pahine[f], aur chamṛe ká kamarband apní kamar men bándhe thá, aur ṭiḍḍí[g] aur janglí shahd khátá thá;

7 Aur manádí kartá thá, ki Mere píchhe ek mujh se zoráwar átá hai, aur main is láiq nahín, ki jhukke us kí jútíon ká tasma kholún[h].

8 Main ne to tumhen paní se baptisma diyá[i], par wuh tumhen Rúh i Quds se[k] baptisma degá.

9 Aur unhín dinon men aisá húá, ki Yisú' ne Násarat i Jalíl se ákar, Yardan men Yúhanná ke háth se baptisma páyá[l].

10 Aur jyúnhín wuh pání se báhar áyá, us ne ásmán ko khulá, aur Rúh ko kabútar kí mánind apne úpar utarte dekhá[m];

11 Aur ásmán se ek áwáz áí, ki Tú merá 'azíz Beṭá hai[n], jis se main rází hún.

12 Aur Rúh use filfaur bayábán men le gayí[o].

13 Aur wuh wahán bayábán men chálís din tak rahke Shaitán se ázmáyá gayá; aur jangal ke jánwaron ke sáth rahtá thá; aur firishtagán us kí khidmat karte the[p].

14 Phir Yúhanná kí giriftárí ke ba'd Yisú' ne Jalíl men áke[q], Khudá kí bádsháhat kí khushkhabarí kí manádí kí[r],

15 Aur kahá, ki Waqt púrá húá[s], aur Khudá kí bádsháhat nazdík áí[t]; tauba karo, aur Injíl par ímán láo.

16 Aur Jalíl ke daryá ke kináre phirte húe, us ne Shama'ún, aur us ke bháí Andryás ko, daryá men jál ḍálte dekhá[u]: ki we machhwe the.

17 Yisú' ne unhen kahá, Tum mere píchhe chale áo, aur main tumhen ádmíon ke machhwe banáúngá.

18 Aur we wunhín apne jálon ko chhoṛkar us ke píchhe ho liye[x].

19 Aur wahán se thoṛí dúr baṛhke us ne Zabadí ke beṭe Ya'qúb, aur us ke bháí Yúhanná ko bhí, kishtí par apne jálon kí marammat karte dekhá[y].

20 Aur filfaur unhen buláyá, aur we apne báp Zabadí ko kishtí men mazdúron ke sáth chhoṛke us ke píchhe ho liye.

21 Tab we Kafarnáhum men dákhil húe[z], aur wuh filfaur 'ibádatkhána men jáke ta'lím dene lagá.

22 Aur we us kí ta'lím se hairán húe[a], ki wuh un ko, ikhtiyárwále kí tarah, na faqíhon kí mánind, ta'lím detá thá.

23 Wahán un ke 'ibádatkhána men ek shakhs thá, jis men ek nápák rúh thí[b]; wuh yún kahke chilláyá, ki,

24 Ai Yisú' Násarí, ‖chhoṛ de; hamen tujh se kyá kám[c]? tú hamon halák karne áyá hai? main tujhe jántá hún, ki tú kaun hai, Khudá ká Quddús.

San 'ÍSAWÍ 26 ke ákhir men.

[a] Mat. 14. 33. Lúq. 1. 35. Yúh. 1. 34.
[b] Mal. 3. 1. Mat. 11. 10. Lúq. 7. 27.
[c] Yas. 40. 3. Mat. 3. 3. Lúq. 3. 4. Yúh. 1. 15, 23.
[d] Mat. 3. 1. Lúq. 3. 3. Yúh. 3. 23.
[e] Mat. 3. 5.
[f] Mat. 3. 4.
[g] Ahb. 11. 22
[h] Mat. 3. 11. Yúh. 1. 27 A'am. 13. 25
[i] A'am. 1. 5. aur 11. 16. aur 19. 4.
[k] Yas. 44. 3. Yúel 2. 28. A'am. 2. 4. aur 10. 45. aur 11. 15, 16
1 Qur. 12. 13.
San 'Ísawí 27.
[l] Mat. 3. 13. Lúq. 3. 21.
[m] Mat. 3. 16. Yúh. 1. 32.
[n] Zab. 2. 7. Mat. 3. 17. Marq. 9. 7.

San 'ÍSAWÍ 27.

[o] Mat. 4. 1. Lúq. 4. 1.
[p] Mat. 4. 11.
San 'Ísawí 30 ke ákhir men.
[q] Mat. 4. 12.
[r] Mat. 4. 13.
[s] Dán. 9. 25. Gal. 4. 4. Afs. 1. 10.
[t] Mat. 3. 2. aur 4. 17.
[u] Mat. 4. 18. Lúq. 5. 4.
[x] Mat. 19. 27. Lúq. 5. 11.
[y] Mat. 4. 21.
San 'Ísawí 31.
[z] Mat. 4. 13. Lúq. 4. 31.
[a] Mat. 7. 28.
[b] Lúq. 4. 33.
‖ Yá, Ahe, hái.
[c] Mat. 8. 29.

San 'ÍSAWÍ 31.

[d] 34 áyat. [e] Marq. 9. 20.

25 Yisú' ne use ḍánṭá aur kahá, ki Chup[d], aur us par se játí rah.

26 Tab nápák rúh use maroṛke[e] aur baṛí áwáz se chilláke us par se utar gayí.

27 Aur we sab hairán hoke ápas men yih kahte húe bahs karte the, ki Yih kyá hai? yih kaisí nayí ta'lím hai? ki wuh nápák rúhon ko bhí iqtidár se hukm kartá hai, aur we us ko mántí hain.

28 Wunhín us kí shuhrat Jalíl kí cháron taraf phail gayí.

29 Aur we filfaur 'ibádatkhána se nikalke Ya'qúb aur Yúhanná ke sáth Shama'ún aur Andryás ke ghar men gaye[f].

[f] Mat. 8. 14. Lúq. 4. 38.

30 Aur Shama'ún kí sás tap se paṛí thí; tab unhon ne filfaur use khabar dí.

31 Us ne áke, aur us ká háth pakaṛke use uṭháyá; aur filfaur us kí tap játí rahí, aur us ne un kí khidmat kí.

32 Shám ko, jab súraj ḍúb gayá, sáre bímáron aur díwánon ko us pás láe[g].

[g] Mat. 8. 16. Lúq. 4. 40.

33 Aur sárá shahr darwáza par jam'a húá thá.

34 Us ne bahuton ko, jo tarah tarah kí bímáríon men giriftár the, changá kiyá, aur bahut se deon ko nikálá; aur deon ko bolne na diyá[h], kyúnki unhon ne use pahcháná thá.

[h] Marq. 3. 12. Lúq. 4. 41. Dekho A'am. 16. 17, 18.

35 Aur baṛe taṛke, kuchh rát rahte, wuh uṭhke niklá, aur ek wírán jagah men jáke[i], wahán du'á mángí.

[i] Lúq. 4. 42.

36 Aur Shama'ún aur us ke sáthí us ke píchhe chale.

37 Jab unhon ne use páyá, to kahá, ki Tujhe sab ḍhúnḍhte hain.

38 Us ne unhen kahá, Ao, áspás ke shahron men jáwen, táki main wahán bhí manádí karún[k]; kyúnki main isí liye niklá hún[l].

[k] Lúq. 4. 43. [l] Yas. 61. 1. Yuh 16. 28, aur 17. 4.

39 Aur wuh sárí Jalíl ke 'ibádatkhánon men manádí kartá, aur deon ko dúr kartá thá[m].

[m] Mat. 4. 23. Lúq 4 44.

40 Tab ek koṛhí ne áke us kí minnat kí[n], aur ghuṭne ṭekkar us se bolá, ki Agar tú cháhe, to mujhe pák kar saktá hai.

[n] Mat. 8. 2. Lúq. 5. 12.

41 Yisú' ne us par rahm karke háth baṛháyá, aur use chhúke kahá, ki Main cháhtá hún; tú pák ho.

42 Yih bát kahte hí us ká koṛh játá rahá, aur wuh pák húá.

43 Aur us ne tákíd se use yih hukm karke jald rukhsat kiyá, ki,

44 Dekh, kisí se kuchh mat kah, balki já, aur apne taín káhin ko dikhá, aur apne pák hone kí bábat un chízon ko, jin ká hukm Músá ne diyá, guzrán[o], táki we un par gawáhí hon.

[o] Ahb. 14. 3, 4, 10. Lúq. 5. 14.

45 Par us ne báhar jáke bahut báten kahín[p], aur kháss karke is bát ko aisá mashhúr kiyá, ki Yisú' záhirá shahr men dákhil na ho saká, par báhar wírán jagahon men rahá: aur log cháron taraf se us pás áyá kiye[q].

[p] Lúq. 5. 15. [q] Marq. 2. 13.

II BAB.

1 Masíh ek maflúj ko changá kartá, 14 Matí ko mahsúl kí chaukí par se pás bulátá, 15 mahsúl-lenewálon aur gunahgáron ke sáth kháná khátá, 18 apne shágirdon ke bachdo men, jo roza nahín rakhte the, 23 aur sabt ke din bálen toṛte the, 'uzr kartá.

AUR kaí din ba'd, wuh Kafarnáhum men phir áyá, aur ‖ záhir ho gayá, ki wuh ghar men hai[a].

‖ Yúnání men, *sunne men áyá.* [a] Mat. 9. 1. Lúq. 5. 18.

2 Tab filfaur wahán itne ádmí jam'a húe, ki darwáza kí dahlíz tak bhí un kí samáí na húí, aur us ne unhen kalám kah sunáyá.

3 Aur ek maflúj ko chár ádmíon se uṭhwáke us pás le áe.

4 Jab we bhíṛ ke sabab us ke nazdík na á sake, to unhon ne us chhat ko, jahán wuh thá, khol diyá, aur kholke us khaṭole ko, jis par maflúj leṭá thá, laṭká diyá.

5 Yisú' ne un ká i'atiqád dekhkar, us maflúj ko kahá, Ai Beṭe, tere gunáh mu'áf húe.

6 Par ba'ze faqíh, jo wahán baiṭhe the, apne dilon men khiyál karne lage, ki,

7 Yih kyún aisá kufr baktá hai? Khudá ke siwá, kaun gunáh mu'áf kar saktá hai[b]?

[b] Aiy. 14. 4. Yas. 43. 25.

8 Aur filfaur Yisú' ne apní rúh se ma'lúm karke, ki we apne dilon men aise khiyál karte hain, unhen kahá, ki Tum kyún apne dilon men aise khiyál karte ho[c]?

[c] Mat. 9. 4.

9 Us maflúj ko kyá kahná ásántar hai, yih, ki Tere gunáh mu'áf húe, yá yih, ki Uṭh aur apná khaṭolá le chal[d]?

[d] Mat. 9. 5.

10 Lekin táki tum jáno, ki Ibn i Adam zamín par gunáhon ke mu'áf karne ká ikhtiyár rakhtá hai, us ne us maflúj ko kahá,

San 'ÍSAWÍ 31.

11 Main tujhe kahtá hún, Uţh, aur apná khaţolá uţháke apne ghar ko já.

12 Aur wuh filfaur uţhá, aur apná khaţolá uţhákar un sab ke sámhne nikal gayá; aur sab dang ho gaye, aur Khudá kí ta'ríf karke bole, ki Ham ne is tarah ká kabhí na dekhá thá.

13 Aur wuh phir daryá kí taraf gayá[e], aur sárí bhíŗ us pás áí, aur us ne unhen nasíhat kí.

[e] Mat. 9. 9.

14 Aur játe húe Halfá ke beţe Lewí ko mahsúl kí chaukí par baiţhe dekhá, aur us se kahá, Mere píchhe ho le[f]. Wuh uţhke us ke píchhe ho liyá.

[f] Mat. 9. 9. Lúq. 5. 27.

15 Aur jab Yisú' us ke ghar men kháne baiţhá thá, yún húá, ki bahut se mahsúl-lenewále aur gunahgár us ke aur us ke shágirdon ke sáth baiţhe[g]; kyúnki we bahut the, aur us ke píchhe chale áe the.

[g] Mat. 9. 10.

16 Aur jab faqíhon aur Farísíon ne use mahsúl-lenewálon aur gunahgáron ke sáth kháte dekhá, tab us ke shágirdon se kahá, Yih kyá hai, ki wuh mahsúl-lenewálon aur gunahgáron ke sáth khátá pítá hai?

17 Yisú' ne sunkar unhen kahá, Un ke liye jo tandurust hain, hakím kuchh zarúr nahín, balki un ke liye jo bímár hain[h]: main rástbázon ko nahín, balki gunahgáron ko buláne áyá hún, ki we tauba karen.

[h] Mat. 9. 12, 13. aur 18. 11 Lúq. 5. 31, 32. aur 19. 10 1 Tím. 1. 15

18 Aur Yúhanná aur Farísíon ke shágird roza rakhá karte the: unhon ne áke us se kahá, ki Yúhanná aur Farísíon ke shágird kyún roza rakhte hain, aur tere shágird roza nahín rakhte[i]?

[i] Mat. 9. 14. Lúq. 5. 33.

19 Yisú' ne unhen kahá, ki Kyá barátí, jab tak ki dulhá un ke sáth hai, roza rakh sakte hain? we, jab tak ki dulhá ke sáth hain, roza rakh nahín sakte.

20 Lekin we din áwenge, jab dulhá un se judá kiyá jáegá, tab unhín dinon men we roza rakhenge.

21 Kore thán ke ţukŗe se purání poshák men koí paiwand nahín kartá; nahín to, wuh nayá ţukŗá jo us men lagáyá gayá hai puráne ko khínchtá hai, aur wuh ziyáda phaţ játí hai.

22 Aur nayí mai ko purání mashkon men koí nahín bhartá hai; nahín to mashken nayí mai se phaţ játí hain, aur mai bah játí hai, aur mashken barbád hotí hain; balki nayí mai ko nayí mashkon men rakhá cháhiye.

23 Aur yún húá, ki wuh sabt ke din kheton se játá thá[k], aur us ke shágird ráh men chalte húe bálen toŗne lage[l].

[k] Mat. 12. 1. Lúq. 6. 1.

[l] Ist. 23. 25.

24 Aur Farísíon ne us se kahá, Dekh, kis liye tere shágird sabt ke dín wuh kám karte, jo rawá nahín hai?

25 Us ne unhen kahá, Kyá tum ne kabhí nahín paŗhá, ki Dáúd ne, jab wuh aur us ke sáthí muhtáj aur bhúkhe the, kyá kiyá[m]?

[m] 1 Sam. 21. 6.

26 Wuh kyúnkar sardár káhin Abiyátar ke waqt men Khudá ke ghar men gayá, aur nazar kí roţíán, jin ká kháná káhinon ke siwá kisí ko rawá na thá[n], kháín, aur apne sáthíon ko bhí dín?

[n] Khur. 29. 32, 33. Ahb. 24. 9.

27 Us ne unhen kahá, Sabt ká din insán ke wáste húá, na insán sabt ke din ke wáste.

28 Pas Ibn i Ádam sabt ke din ká bhí Khudáwand hai[o].

[o] Mat. 12. 8

III BÁB.

1 Masíh ek ádmí ká háth jo súkh gayá thá changá kartá, 10 aur bahutse aur bímáron ko shifá detá: 11 wuh na-pák rúhon ko dánţtá hai: 13 apne bárah rasúlon ko chuntá: 22 un ká kufr fásh kartá jo Ba'al-zabúl ká nám leke dewon ko nikálte the: 31 aur sáf bayán kartá, ki merá bháí, aur bahin, aur má kaun hain.

WUH 'ibádatkhána men phir dákhil húá; wahán ek shakhs thá, jis ká ek háth súkh gayá thá[a].

[a] Mat. 12. 9. Lúq. 6. 6.

2 Aur we us kí ghát men lage, ki agar wuh use sabt ke din changá kare, to us par nálish karen.

3 Us ne us shakhs ko, jis ká háth súkh gayá thá, kahá, ki Bích men khaŗá ho.

4 Aur us ne unhen kahá, kí Sabt ke din nekí karní rawá hai, yá badí karní? ján bacháná yá ján se márná? We chup ho rahe.

5 Tab us ne, un kí sakhtdilí ke sabab gamgín hoke, gusse se un sab kí taraf dekhá, aur us shakhs ko kahá, ki Apná háth baŗhá. Us ne baŗháyá, aur us ká háth, jaisá dúsrá thá, waisá changá ho gayá.

6 Tab Farísíon ne filfaur báhar jáke Herodíon ke sáth[b] us kí zidd

[b] Mat. 22. 16.

San 'ÍSAWÍ 31.

San 'ÍSAWÍ 31.

meṉ mashwarat kí, ki use kyúṉkar qatl kareṉ[c].

7 Aur Yisú' apne shágirdoṉ ke sáth daryá kí taraf phirá, aur ek baṛí bhíṛ Jalíl, aur Yahúdiya[d],

8 Aur Yarúsalam, aur Adúm, aur Yardan ke pár se, us ke píchhe ho lí; Súr aur Saidá ke áspás se bhí ek baṛí bhíṛ us ke kámoṉ kí ḳhabar sunke us pás áí.

9 Us ne apne shágirdoṉ ko kahá, ki bhíṛ ke sabab ek chhoṭí sí kishtí taiyár kar rakheṉ, ki we use dabá na ḍáleṉ.

10 Kyúṉki us ne bahutoṉ ko changá kiyá thá, yaháṉ tak, ki we, jo bímáríoṉ meṉ giriftár the, us par gire paṛte the, ki use chhú leṉ.

11 Aur nápák rúheṉ, jab use dekhtíṉ, us ke áge gir paṛtí thíṉ[e], aur pukárke kahtíṉ, ki Tú Ḳhudá ká Beṭá hai[f].

12 Tab us ne unheṉ bahut dhamkáyá, ki use mashhúr na kareṉ[g].

13 Phir ek paháṛ par gayá, aur jin ko áp cháhtá thá, unheṉ buláyá[h]; aur we us pás áe.

14 Aur us ne bárah ko muqarrar kiyá, ki we us ke sáth raheṉ, aur ki wuh un ko manádí karne ko bheje;

15 Aur ki we sab bímáríoṉ ko changá karne, aur deoṉ ko nikálne kí qudrat rakheṉ:

16 Ya'ne, Shama'ún ko, jis ká nám Patrus rakhá[i];

17 Aur Zabadí ke beṭe Ya'qúb ko, aur Ya'qúb ke bháí Yúhanná ko, jinheṉ Boanarjes nám rakhá, ya'ne, Baní Ra'ad:

18 Aur Andryás, aur Failbús, aur Barthúlamá, aur Matí ko, aur Thúmá, aur Halfá ke beṭe Ya'qúb ko, aur Thaddí, aur Shama'ún Kan'ání ko,

19 Aur Yahúdáh Iskariyútí ko, jo us ká pakaṛwánewálá bhí thá: aur we ghar meṉ áe.

20 Aur itne log phir jam'a húe, ki we roṭí bhí na khá sake[k].

21 Jab us ke nátídároṉ ne yih suná, to we use pakaṛne ko chale; kyúṉki unhoṉ ne kahá, Wuh bekhud hai[l].

22 ¶ Tab faqíhoṉ ne, jo Yarúsalam se áe the, kahá, ki Ba'al-zabúl us ke sáth hai, aur wuh deoṉ ke sardár kí madad se deoṉ ko nikáltá hai[m].

23 Tab us ne unheṉ bulákar tamsíloṉ meṉ kahá, Kyúṉkar ho saktá hai, ki Shaitán Shaitán ko nikále[n]?

24 Aur agar kisí bádsháhat meṉ phúṭ paṛe, to wuh bádsháhat qáim rah nahíṉ saktí.

25 Aur agar kisí gharáne meṉ phúṭ paṛe, to wuh gharáná qáim rah nahíṉ saktá.

26 Aur agar Shaitán apná hí muḳhálif hoke áp se phúṭ kare, to wuh qáim rah nahíṉ saktá, balki us ká áḳhir ho jáwegá.

27 Kisí zoráwar ke ghar meṉ ghuske us ke asbáb ko koí lúṭ nahíṉ saktá, jab tak ki wuh pahle us zoráwar ko na bándhe, tab us ke ghar ko lúṭegá[o].

28 Main tum se sach kahtá húṉ, ki Baní Ádam ke sab gunáh aur kufr jo we bakte haiṉ, mu'áf kiye jáeṉge[p]:

29 Lekin wuh jo Rúh i Quds ke haqq meṉ kufr bake, us kí mu'áfí hargiz nahíṉ hotí, balki wuh hamesha ke 'azáb ká sazáwár ho chuká:

30 Kyúṉki unhoṉ ne kahá thá, ki Us ke sáth ek nápák rúh hai.

31 ¶ Us waqt us ke bháí aur us kí má áí[q], aur báhar khaṛe rahke, use bulwá bhejá.

32 Aur jamá'at us ke áspás baiṭhí thí, aur unhoṉ ne us se kahá, ki Dekh, terí má aur tere bháí báhar tujhe talab karte haiṉ.

33 Us ne unheṉ jawáb diyá, Kaun hai merí má, yá mere bháí?

34 Aur un par jo us ke áspás baiṭhe the, nigáh karke kahá, Dekho merí má aur mere bháí!

35 Is liye ki jo koí Ḳhudá kí marzí par chaltá hai, merá bháí, aur merí bahin, aur má, wuhí hai.

IV BÁB.

1 Bíj-bonewále kí tamsíl, 14 aur us kí tafsír jo Masíh ne kí. 21 Dánish kí roshní jo ham pás hai cháhiye ki auroṉ par chamkáweṉ ki we bhí fáida hásil kareṉ. 26 Us bíj kí tamsíl jo poshída meṉ jamtá hai, 30 aur ḳhurdal ke bíj kí tamsíl. 35 Masíh ándhí ko jo samundar par paṛí thí thamá detá hai.

WUH phir daryá ko kináre par ta'lím karne lagá[a]: aur ek baṛí bhíṛ us pás jam'a húí, aisí ki wuh daryá meṉ ek kishtí par chaṛh baiṭhá; aur sárí bhíṛ ḳhushkí meṉ daryá ke kináre par rahí.

c Mat. 12. 14. d Lúq. 6. 17. e Marq. 1. 23, 24. Lúq. 4. 41. f Mat. 14. 33. Marq. 1. 1. g Mat. 12. 16. Marq. 1. 25, 34. h Mat. 10. 1. Lúq. 6. 12. aur 9. 1. i Yúh. 1. 42. k Marq. 6. 31. l Yúh. 7. 5. aur 10. 20. m Mat. 9. 34. aur 10. 25. Lúq. 11. 15. Yúh. 7. 20. aur 8. 48, 52. aur 10. 20.

n Mat. 12. 25. o Yas. 49. 24. Mat. 12. 29. p Mat. 12. 31. Lúq. 12. 10. 1 Yúh. 5. 16. q Mat. 12. 46. Lúq. 8. 19. a Mat. 13. 1. Lúq. 8. 4.

San 'ÍSAWÍ 31.

2 Tab us ne unhen̲ tamsílon̲ men̲ bahut kuchh sikhláyá, aur apní ta'lím men̲[b] un se kahá,

3 Suno; Dekhiye, ek kisán bone ko gayá:

4 Aur bote waqt yún̲ húá, ki kuchh ráh ke kináre girá, aur hawá ke parinda áke use chug gaye.

5 Aur kuchh sangín zamín par girá, jahán̲ use bahut miṭṭí na milí; aur wuh jald ugá, kyún̲ki us ne daldár zamín na páí:

6 Aur jab súraj niklá, wuh jal gayá, aur jaṛ na rakhne ke sabab súkh gayá.

7 Aur kuchh kánṭon̲ men̲ girá, aur kánṭon̲ ne baṛhke use dabá diyá, aur wuh phal na láyá.

8 Aur kuchh achchhí zamín men̲ girá; wuh ugá, aur baṛhke phalá[c], ba'ze tís guná, ba'ze sáṭh, aur ba'ze sau guná.

9 Phir us ne unhen̲ kahá, ki Jis ko sunne ke kán hon̲, sune.

10 Aur jab wuh akelá húá, unhon̲ ne, jo us ke sáth the, un bárah se milke us se us tamsíl ko ma'ne púchhe[d].

11 Us ne unhen̲ kahá, ki Ḳhudá kí bádsháhat ke bhed ko jánná tumhen̲ diyá gayá hai, par un ke liye jo báhar hain̲[e], sab báten̲ tamsílon̲ men̲ hotí hain̲:

12 Táki we dekhne men̲ dekhen̲, magar bújhen̲ nahín̲; aur kán se sunen̲, par samjhen̲ nahín̲[f]; na howe ki we kabhí phiren̲, aur un ke gunáh baḳhshe jáen̲.

13 Phir us ne unhen̲ kahá, Kyá tum yih tamsíl nahín̲ samajhte? to sab tamsílon̲ ko kyún̲kar samjhoge?

14 ¶ Kisán kalám botá hai[g].

15 Aur wuh jo us ráh ke kináre paṛá, jahán̲ kalám boyá játá hai, we hain̲, ki jab unhon̲ ne suná, to Shaitán filfaur áke us kalám ko, jo un ke dilon̲ men̲ boyá gayá thá, le játá hai.

16 Aur usí tarah jo sangín zamín men̲ boyá gayá, we hain̲, jo kalám ko sunke filfaur ḳhushí se qabúl kar lete hain̲;

17 Aur áp men̲ jaṛ nahín̲ rakhte, balki thoṛí muddat ke hain̲: áḳhir, jab us kalám ke wáste taklíf páte, yá satáe játe, to jald ṭhokar kháte hain̲.

18 Aur jo kánṭon̲ ke darmiyán boyá gayá, we hain̲, jo kalám sunte hain̲,

19 Aur dunyá kí fikren̲, aur daulat kí dagábází[h], wa aur chízon̲ ká lálach, dáḳhil hoke kalám ko dabá dete hain̲, aur wuh be-phal hotá hai.

20 Aur jo achchhí zamín men̲ boyá gayá, we hain̲, jo kalám ko sunte hain̲, aur qabúl karke phal láte hain̲, ba'ze tís guná, ba'ze sáṭh, aur ba'ze sau guná.

21 ¶ Aur us ne unhen̲ kahá, Kyá chirág is liye hai, ki paimána yá palang ke tale rakhen̲[i], aur chirágdán par na rakhen̲?

22 Koí chíz poshída nahín̲, jo záhir na ho, aur na chhipí hai, magar is liye ki zuhúr men̲ áwe[k].

23 Jis ko sunne ke kán hon̲, sune[l].

24 Phir us ne unhen̲ kahá, ki Ġaur karo ki tum kyá sunte ho; jis paimána se tum nápte ho, usí se tumháre liye nápá jáegá[m]; aur tumhen̲ jo sunte ho, ziyáda diyá jáegá.

25 Is liye ki jis ke pás kuchh hai, use diyá jáegá: aur jis ke pás kuchh nahín̲, us se wuh bhí jo us ke pás hai, le liyá jáegá[n].

26 ¶ Aur us ne kahá, Ḳhudá kí bádsháhat aisí hai, jaisá ek shaḳhs jo zamín men̲ bíj bowe[o];

27 Aur rát o din wuh sowe, uṭhe, aur wuh bíj is tarah uge aur baṛhe, ki wuh na jáne.

28 Is liye ki zamín áp se áp phal látí hai, pahle sabzí, phir bál, ba'd us ke bál men̲ taiyár dána.

29 Aur jab dána pak chuká, to wuh filfaur han̲súá bhijwátá hai[p], kyún̲ki káṭne ká waqt pahunchá hai.

30 ¶ Phir us ne kahá, ki Ham Ḳhudá kí bádsháhat ko kis se nisbat karen̲, aur us ke liye kaun sí misál láwen̲[q]?

31 Wuh ḳhardal ke dána kí mánind hai, ki jab zamín men̲ boyá játá hai, zamín ke sab bíjon̲ se chhoṭá hai:

32 Par jab boyá gayá, to ugtá hai, aur sab tarkáríon̲ se baṛh játá, aur baṛí ḍálíán̲ nikáltá, yahán̲ tak ki hawá ke parinda us ke sáya men̲ baserá kar sakte hain̲.

33 Aur wuh un se aisí bahuterí

[b] Marq. 12. 38.
[c] Yúh. 15. 5. Qul. 1. 6.
[d] Mat. 13. 10. Lúq. 8. 9, wag.
[e] 1 Qur. 5. 12. Qul. 4. 5. 1 Tas. 4. 12. 1 Tim. 3. 7.
[f] Yas. 6. 9. Mat. 13. 14. Lúq. 8. 10. Yúh. 12. 40. A'am. 28. 26. Rum. 11. 8.
[g] Mat. 13. 19.
[h] 1 Tim. 6. 9, 17.
[i] Mat. 5. 15. Lúq. 8. 16. aur 11. 33.
[k] Mat. 10. 26. Lúq. 12. 2.
[l] Mat. 11. 15. 9 áyat.
[m] Mat. 7. 2. Lúq. 6. 38.
[n] Mat. 13. 12. aur 25. 29. Lúq. 8. 18. aur 19. 26.
[o] Mat. 13. 24.
[p] Muk. 14. 15.
[q] Mat. 13. 31. Lúq. 13. 18. A'am. 2. 41. aur 4. 4. aur 5. 14. aur 19. 20.

San 'ÍSAWÍ 31.

tamsílon men un kí samajh ke muwáfiq kalám kahtá thá[r].

34 Aur be tamsíl un se báten na kartá; lekin ḳhalwat men apne shágirdon ko sab báton ke ma'ne batlátá thá.

35 Usí din, jab shám húí, us ne unhen kahá, ki Ao, ham pár jáen[s].

36 Aur we us jamá'at ko rukhsat karke use, jis tarah se ki kishtí par thá, le chale. Aur us ke sáth aur bhí chhoṭí kishtíán thín.

37 Tab baṛí ándhí chalí, aur lahren kishtí par yahán tak lagín, ki wuh pání se bhar chalí thí.

38 Aur wuh patwár kí taraf sir tale takiya rakhke so rahá thá; tab unhon ne use jagáke kahá, Ai Ustád, tujhe fikr nahín, ki ham sab halák hote hain?

39 Tab us ne uṭhke hawá ko ḍánṭá, aur daryá ko kahá, Ṭhahar já; thamá rah. To hawá ṭhahar gayí, aur baṛá níwá ho gayá.

40 Phir unhen kahá, Tum kyún aise ḳhaufnák húe, aur káhe ko i'atiqád nahín rakhte?

41 We niháyat ḍare, aur ápas men kahne lage, Yih kis tarah ká hai, ki hawá aur daryá bhí us ke farmánbardár hain?

r Mat. 13. 34. Yúh. 16. 12.

s Mat. 8. 18, 23. Lúq. 8. 22.

V BAB.

1 *Masíh ek be-chára ko, jis men shayátín ká ek tuman ghusá thá, chhuṛáke,* 13 *we súaron men paiṭh játe hain.* 25 *Ek 'aurat ko jis ke lahú ká jiryán thá shifá detá,* 35 *aur Jáirus kí beṭí ko phir jilátá.*

AUR we daryá ke pár Gadarínion ke mulk men pahunche[a].

2 Aur jyún wuh kishtí se utrá, wunhín ek ádmí, jis men ek nápák rúh thí, qabristán se nikalte húe use milá:

3 Wuh qabron ke darmiyán rahá kartá thá, aur koí use zanjíron se bhí jakaṛ na saktá thá:

4 Ki wuh bár bár beṛíon aur zanjíron se jakṛá gayá thá, aur us ne zanjíron ko toṛá aur beṛíon ke ṭukre ṭukre kiye, aur koí use tábi' men lá na saká.

5 Wuh hamesha rát din paháṛon aur qabron ke bích chilláyá kartá, aur apne taín pattharon se káṭṭá thá.

6 Par jyún us ne Yisú' ko dúr se dekhá, dauṛá, aur use sijda kiyá,

a Mat. 8. 28. Lúq. 8. 26.

7 Aur baṛí áwáz se chilláke kahá, Ai Ḳhudá Ta'álá ke Beṭe Yisú', mujhe tujh se kyá kám? tujhe Ḳhudá kí qasam detá hún, mujhe na satá.

8 Kyúnki us ne use kahá thá, ki Ai nápák rúh, us shaḳhs par se dúr ho.

9 Phir us ne us se púchhá, Terá kyá nám hai? Tab us ne jawáb diyá, ki Merá nám Tuman hai, is liye ki ham bahut hain.

10 Phir us ne us kí bahut minnat kí, ki hamen is sarzamín se mat nikál.

11 Aur wahán paháṛon ke nazdík súaron ká ek baṛá gol chartá thá.

12 So sab deon ne us kí minnat karke kahá, ki Ham ko un súaron ke darmiyán bhej, táki ham un men paiṭhen.

13 Yisú' ne filfaur unhen ijázat dí, aur we nápák rúhen nikalke súaron men paiṭh gayín, aur wuh gol karáṛe par se daryá men kúdá; aur we qaríb do hazár ke the, jo daryá men ḍúbke mar gaye.

14 Aur we jo súaron ko charáte the bháge, aur shahr aur dihát men ḳhabar pahuncháí. Tad we us májare ke dekhne ko nikle.

15 Aur Yisú' pás áe, aur us díwána ko, jis men deon ká tuman thá, baiṭhe, aur kapṛe pahine, aur hoshyár dekhá: aur ḍar gaye.

16 Aur jinhon ne yih dekhá thá, díwána ká sárá ahwál, aur súaron ká tamám májará, un se bayán kiyá.

17 Tab we us kí minnat karne lage, ki un kí sarhadd se nikal jáe[b].

18 Jyún wuh kishtí par áyá, us ne, jo díwána thá, us se minnat kí, ki us ke sáth rahe[c].

19 Lekin Yisú' ne use ijázat na dí, balki use kahá, ki Apne ghar já, apne logon pás, aur unhen ḳhabar de, ki Ḳhudáwand ne tujh par rahm karke tujh se kyá kám kiyá.

20 Tab wuh gayá, aur Dikápulis ke mulk men, un kámon kí, jo Yisú' ne us ke liye kiye the, manádí karne lagá; aur sabhon ne ta'ajjub kiyá.

21 Aur jab Yisú' kishtí par phir pár áyá[d], baṛí bhíṛ us pás jam'a húí; aur wuh daryá ke nazdík thá.

San 'ÍSAWÍ 31.

b Mat. 8. 34. A'am. 16. 39.

c Lúq. 8. 38.

d Mat. 9. 1. Lúq. 8. 40.

San 'ÍSAWÍ 31.

22 Aur dekho, ki 'ibádatḳhána ke sardáron men se ek shaḳhs, jis ká nám Jáirus thá, áyá [e], aur use dekhkar us ke qadamon par girá;
23 Aur yih kahke ki Merí chhoṭí beṭí marne par hai, us kí bahut minnat kí, ki wuh áwe, aur apne háth us par rakhe, ki wuh changí ho: to wuh jíegí.
24 Tab wuh us ke sáth gayá; aur baṛí bhíṛ us ke píchhe chalí, aur use dabá liyá.
25 Aur ek 'aurat jis ká bárah baras se lahú járí thá [f],
26 Jis ne bahut se hakímon kí dawáen kháí thín, aur apná sab mál ḳharch karke kuchh fáida na páyá thá, balki us kí bímárí aur bhí baṛh gayí thí,
27 Yisú' kí ḳhabar sunke, us bhíṛ men us ke píchhe se áí, aur us ke kapṛe ko chhú liyá.
28 Kyúnki us ne kahá, ki Agar main sirf us ke kapṛon ko chhú lún, to changí ho jáúngí.
29 Aur filfaur us ke lahú ká sotá band húá; aur us ne apne badan ke ahwál se jáná, ki main us áfat se changí húí.
30 Tab Yisú' ne filfaur apne men jáná, ki mujh men se qúwat niklí [g]; us bhíṛ kí taraf mutawajjih hokar kahá, ki Mere kapṛe ko kis ne chhúá?
31 Us ke shágirdon ne us se kahá, Tú dekhtá hai, ki log tujh par gire paṛte hain, phir tú kahtá hai, Mujhe kis ne chhúá?
32 Tab us ne cháron taraf nigáh kí, táki use, jis ne yih kám kiyá thá, dekhe.
33 Aur wuh 'aurat sab kuchh jánkar jo us par wáqi' húá thá, dartí aur kámptí áí, aur us ke áge gir paṛí, aur sab sach sach us se kahá.
34 Tab us ne use kahá, Ai Beṭí, tere ímán ne tujhe bacháyá [h]; salámat já, aur apní áfat se bachí rah.
35 Jab wuh yihí kahtá thá, 'ibádatḳhána ke sardár ke yahán se logon ne áke kahá, ki Terí beṭí mar gayí [i], ab kyún Ustád ko ziyáda taklíf detá hai?
36 Yisú' ne us bát ko, jo we kah rahe the, sunte hí, 'ibádatḳhána ke sardár ko kahá, Mat ḍar, faqat i'atiqád rakh.
37 Aur us ne, siwá Patrus, aur Ya'qúb, aur Ya'qúb ke bháí Yúhanná ke, kisí ko apne sáth jáne na diyá.
38 Aur 'ibádatḳhána ke sardár ke ghar men áke shor o gul, aur logon ko bahut rote píṭte dekhá.
39 Aur bhítar jáke, unhen kahá, Tum káhe ko gul karte, aur rote ho? laṛkí mar nahín gayí, balki sotí hai [k].
40 We us par hanse; lekin wuh sab ko báhar karke [l], laṛkí ke má báp ko, aur apne sáthíon ko leke, jahán wuh laṛkí paṛí thí, andar áyá.
41 Aur us laṛkí ká háth pakaṛkar use kahá, Talítá qúmí, jis ká tarjuma yih hai, ki Ai laṛkí, main tujhe kahtá hún, Uṭh.
42 Wunhín wuh laṛkí uṭhke chalne lagí; kyúnki wuh bárah baras kí thí. Tab we ‖bahut hairán húe.
43 Phir us ne unhen bahut tákíd se hukm kiyá, ki Yih koí na jáne [m], aur farmáyá, ki use kuchh kháne ko den.

e Mat. 9. 18. Lúq. 8. 41.
f Ahb. 15. 25. Mat. 9. 20.
g Lúq. 6. 19 aur 8. 46.
h Mat. 9. 22. Marq. 10 52. A'am. 14. 9.
i Lúq. 8. 49
k Yúh. 11. 11.
l A'am. 9. 40.
‖ Yúnání men, baṛí hairání se hairán húe.
m Mat. 8. 4. aur 9. 30. aur 12. 16. aur 17. 9. Marq. 3. 12. Lúq. 5. 14.

VI BÁB.

1 Masíh ke ham-watani use haqír jánte. 7 Wuh apne bárah rasúlon ko sab ná-pák rúhon par iqtidár bakhshtá. 14 Masíh kí bábat logon kí mutafarriq ráe. 27 Yúhanná baptisma-denewále ká sir kátá játá, 29 aur us kí lash dafan kí játí. 30 Rasúl manádí kar karke phir áte. 34 Pánch roṭíon aur do machhlíon ká mu'ajiza. 48 Masíh daryá par paidal chaltá: 53 aur un sab ko jo use chhúte the changá kartá.

PHIR wahán se rawána húá, aur apne watan men áyá [a]; aur us ke shágird us ke píchhe ho liye.
2 Jab sabt ká din húá, wuh 'ibádatḳhána men wa'z karne lagá: aur bahuton ne sunke hairán hokar kahá, ki Yih báten us ne kahán se páín [b]? aur yih kyá hikmat hai, jo use milí hai, ki aisí karámát us ke háth se záhir hotí hain?
3 Kyá yih Mariyam ká Beṭá baṛhaí nahín? aur Ya'qúb, aur Yúses, aur Yahúdáh, o Shama'ún ká bháí nahín [c]? aur kyá us kí bahinen hamáre pás yahán nahín hain? Aur unhon ne us se ṭhokar kháí [d].
4 Tab Yisú' ne unhen kahá, Nabí be-'izzat nahín hai, magar apne watan men [e], aur apne kumbe, aur apne ghar men.
5 Aur wuh koí mu'ajiza wahán

a Mat. 13. 54 Lúq. 4. 16.
b Yúh. 6. 42
c Dekho Mat. 12. 46. Gal. 1. 19.
d Mat. 11. 6.
e Mat. 13. 57. Yúh. 4. 44.

na dikhlá saká[f], siwá is ke, ki thoṛe se bímároṉ par háth rakhke unheṉ changá kiyá.

6 Aur us ne un kí be-ímání se ta'ajjub kiyá[g]. Aur áspás ke gáṉwoṉ meṉ wa'z kartá phirá[h].

7 ¶ Aur un bárah ko buláyá, aur un ko do do karke bhejná shurú' kiyá, aur unheṉ nápák rúhoṉ par ikhtiyár diyá[i];

8 Aur hukm kiyá, ki safar ke liye, siwá láṭhí ke, kuchh na lo, na jholí, na roṭí, na apne kamarband meṉ paisá:

9 Magar jútíáṉ pahino[k]; par do kurte mat pahino.

10 Aur unheṉ kahá, Jaháṉ tum kisí ghar meṉ dákhil ho, to jab tak tum us jagah se jáo, wahíṉ raho[l].

11 Aur jitne tumhoṉ qabúl na kareṉ, aur tumhárí na suneṉ[m], to jab tum waháṉ se niklo, apne páṉwoṉ kí gard jháṛ dená[n], táki un par gawáhí ho. Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki 'Adálat ke din, Sadúm ‖ aur 'Amúrah ke liye, us shahr kí banisbat, bardásht karní sahaj hogí.

12 Aur unhoṉ ne jáke manádí kí, ki Tauba karo.

13 Aur bahut se deoṉ ko dúr kiyá, aur bahutoṉ ko, jo bímár the, un par tel ḍhálke[o] changá kiyá.

14 Aur jab Herodís bádsháh ne suná[p], (kyúṉki us ká nám mashhúr húá thá;) tab us ne kahá, ki Yúhanná baptisma-denewálá murdoṉ meṉ se jí uṭhá, is liye mu'ajiza us se záhir hote haiṉ.

15 Auroṉ ne kahá, ki Wuh Iliyás hai[q]. Phir auroṉ ne kahá, Yih ek nabí hai, yá nabíoṉ meṉ se kisí kí mánind hai.

16 Par Herodís ne sunkar kahá, ki Yih to Yúhanná hai, jis ká sir maiṉ ne kaṭwáyá hai[r]; wuh murdoṉ meṉ se jí uṭhá hai.

17 Kyúṉki Herodís ne áp Herodiyás ke wáste, jo us ke bháí Failbús kí jorú thí, log bhejkar Yúhanná ko pakaṛwáke, qaidkhána meṉ band kiyá, kyúṉki us ne us se byáh kiyá thá.

18 Aur Yúhanná ne Herodís ko kahá thá, ki Apne bháí kí jorú rakhná tujh par rawá nahíṉ[s].

19 Is liye Herodiyás us ká kína rakhtí, aur cháhtí thí, ki use ján se máre; par us ká háth na paṛtá thá:

20 Is wáste ki Herodís, Yúhanná ko mard i rástbáz aur muqaddas jánkar, us se ḍartá[t], aur us kí pásdárí kartá, aur us kí sunkar bahut sí bátoṉ par 'amal kartá, aur us kí báteṉ khushí se suntá thá.

21 Ákhir, qábú ká din áyá[u], ki Herodís ne apní sálgirih meṉ[x] apne buzurgoṉ, aur risáladároṉ, aur Jalíl ke amíroṉ kí ziyáfat kí;

22 Tab Herodiyás kí beṭí áí, aur náchke Herodís, aur us ke mihmánoṉ ko khush kiyá; tab bádsháh ne us laṛkí ko kahá, Jo tú cháhe, so máng, ki maiṉ tujhe dúṉgá.

23 Aur us se qasam kháí, ki Merí ádhí bádsháhat tak, jo kuchh tú mujh se mánge, maiṉ tujhe dúṉgá[y].

24 Aur wuh chalí gayí, aur apní má se púchhá, ki Maiṉ kyá mángúṉ? Wuh bolí, ki Yúhanná baptisma-denewále ká sir.

25 Tab wuh filfaur bádsháh ke pás chálákí se áí, aur us se 'arz karke kahá, Maiṉ cháhtí húṉ, ki tú Yúhanná baptisma-denewále ká sir ek ‖ básan meṉ abhí mujhe de.

26 Bádsháh bahut gamgín húá[z], par apní qasam, aur sáth baiṭhnewáloṉ ke sabab na cháhá, ki us se inkár kare.

27 Tab bádsháh ne filfaur jallád ko hukm karke bhejá, ki us ká sir láwe. Us ne jáke us ká sir qaidkhána meṉ káṭá,

28 Aur ek ‖ básan meṉ rakhke láyá, aur us laṛkí ko diyá, aur us laṛkí ne apní má ko diyá.

29 Tab us ke shágird sunkar áe, aur us kí lásh ko uṭháke qabr meṉ rakhá.

30 Aur rasúl Yisú' ke pás jam'a húe, aur jo kuchh unhoṉ ne kiyá, aur jo kuchh sikhláyá thá, sab us se bayán kiyá[a].

31 Tab us ne unheṉ kahá, Alag wírána meṉ chalo[b], aur zarra sustáo. is liye ki waháṉ bahut log áte játe the, aur unheṉ khánâ kháne kí bhí fursat na thí[c].

32 Tab we alag kishtí par chaṛhke ek wírána meṉ gaye[d].

33 Par logoṉ ne unheṉ játe dekhá, aur bahutoṉ ne use pahcháná,

San 'ÍSAWÍ 31.
f Dekho Paid. 19. 22. aur 32. 25. Mat. 13. 58. Marq. 9. 23.
g Yas. 59. 16.
h Mat. 9. 35. Lúq. 13. 22.
i Mat. 10. 1. Marq. 3. 13, 14. Lúq. 9. 1.
k A'am. 12. 8.
l Mat. 10. 11. Lúq. 9. 4. aur 10. 7, 8.
m Mat. 10. 14. Lúq. 10. 10.
n A'am. 13. 51. aur 18. 6.
‖ Yá, yá.
o Ya'q. 5. 14.
p Mat. 14. 1. Lúq. 9. 7.
q Mat 16. 14. Marq. 8. 28.
r Mat. 14. 3 Lúq. 3 19
San 'Ísawí 30.
s Ahb. 18. 16. aur 20. 21.

San 'ÍSAWÍ 30.
t Mat. 14. 5. aur 21. 26.
San 'Ísawí 32.
u Mat. 14. 6.
x Paid. 40. 20.
y Ast. 5. 3, 6. aur 7. 2.
‖ Yá, tháli meṉ.
z Mat. 14. 9.
‖ Yá, tháli meṉ.
a Lúq. 9. 10.
b Mat. 14. 13.
c Marq. 3. 20.
d Mat. 14. 13.

San 'ÍSAWÍ 32.

aur sáre shahron se khushkí khushkí udhar daure, aur un se áge já pahunche, aur ikaṭṭhe hoke us pás áe.

34 Aur Yisú' ne nikalke barí bhír ko dekhá; use un par rahm áyá[e], kyúnki we un bheron kí mánind the, ki jin ká garariyá nahín; aur wuh unhen bahut sí báten sikhláne lagá[f].

35 Jab din bahut dhalá, us ke shágirdon ne us pás áke kahá, Yih jagah wírán hai, aur bahut der húí[g]:

36 Unhen rukhsat kar, táki we cháron taraf ke gánwon, aur bastíon men jáke roṭí mol len, ki kháne ko un pás kuchh nahín.

37 Us ne unhen jawáb men kahá, Tum unhen kháne ko do. Tab we bole, Kyá ham jáke do sau ‖ dínár kí roṭíán mol len, aur unhen khiláwen[h]?

38 Us ne unhen kahá, Tumháre pás kitní roṭíán hain? jáke dekho. Unhon ne daryáft karke kahá, Pánch roṭíán, aur do machhlíán[i].

39 Tab us ne unhen hukm kiyá, ki un sab ko harí ghás par pánt pánt karke biṭhláo.

40 We sau sau, aur pachás pachás, pánt men baiṭhe.

41 Tab us ne wuh pánch roṭíán, aur do machhlíán leke, ásmán kí taraf dekhke barakat cháhí[k], aur roṭíán torín, aur apne shágirdon ko dín, ki un ke áge rakhen; aur us ne we do machhlíán un sab men bánṭín.

42 We sab kháke ser húe.

43 Aur unhon ne ṭukron se bárah ṭokríán bharín, aur kuchh machhlíon se bhí uṭháín.

44 Aur we, jinhon ne roṭíán kháín, pánch hazár mard ke qaríb the.

45 Aur filfaur us ne apne shágirdon ko tákíd se hukm kiyá, ki jab tak main logon ko rukhsat karún, tum kishtí par charho[l] aur us pár Baitsaidá ko áge jáo.

46 Aur áp unhen rukhsat karke ek pahár par du'á mángne ko gayá.

47 Aur jab shám húí, kishtí bích daryá men thí[m], aur wuh akelá khushkí par thá.

48 Us ne dekhá, ki we khewne se bahut tang hain, kyúnki hawá un ke mukhálif thí; tab pichhle pahar rát ko, Yisú' daryá par chaltá húá un ke pás áyá, aur cháhá ki un se áge barhe[n].

49 Jab unhon ne use daryá par chalte dekhá, khiyál kiyá, ki ‖kuchh dhokhá hai, aur chilláuṭhe:

50 Kyúnki sab ne use dekhá, aur ghabráe. Par wuh filfaur un se kalám karke unhen kahne lagá, Khátir jam'a rakho; main hún; mat daro.

51 Phir wuh kishtí par un pás charhá, aur hawá tham gayí; tab unhon ne apne dilon men niháyat hairán hoke ta'ajjub kiyá.

52 Is liye ki unhon ne roṭíon ke mu'ajiza ko na samjhá thá[o]; kyúnki un ke dil sakht the[p].

53 Aur we pár guzarke Gannesarat ke mulk men áe[q], aur gháṭ par lagáyá.

54 Jab we kishtí par se utre, filfaur log use pahchánke, us mulk kí har taraf se daure,

55 Aur bímáron ko chárpáíon par rakhke, jahán unhon ne suná thá ki wuh hai, le jáne lage.

56 Aur wuh jahán kahín bastí, yá shahr, yá gánw men gayá, unhon ne bímáron ko bázáron men rakhá, aur us kí minnat kí, ki sirf us kí poshák ke dáman ko chhú len[r]; aur jitnon ne use chhúá, achchhe hogaye.

VII BÁB.

1 *Farísí Masíhí shágirdon ko qusúrwár ṭhahráte ki we bin dhoe háthon se kháná kháte the.* 8 *We áp insání riwáyaton ke sabab Khudá ke ahkám ko ṭál dete the.* 14 *Kháná kháne se insán ná-pák nahín hotá.* 24 *Súrufiníkí 'aurat kí beṭí men se ná-pák rúh nikálke usc sihhat bakhshtá,* 31 *aur ek bahire ko jis kí zubán men luknat thí changá kartá.*

TAB Farísí aur ba'ze faqíh Yarúsalam se áke us pás jam'a húe[a].

2 Jab unhon ne us ke ba'ze shágirdon ko nápák, ya'ne, bin dhoe háthon se roṭí kháte dekhá, to 'aib lagáyá.

3 Is liye ki Farísí aur sab Yahúdí, buzurgon kí riwáyat par 'amal karke, jab tak ki apne háth kuhní tak na dho len, na kháte.

4 Aur bázár se áke jab tak gusl na kar len, nahín kháte. Aur bahut sí báten hain, jin ko we mánte hain, jaise piyálon aur ‖loṭon aur támbe ke bartanon aur chárpáíon ká dhoná.

5 Tab Farísíon aur faqíhon ne

---

[e] Mat. 9. 36. aur 14. 14.
[f] Lúq. 9. 11.
[g] Mat. 14. 15. Lúq. 9. 12.
‖ Rúmí dínár kí qímat pánch áná thí. Dekho Mat. 18. 28.
[h] Gin. 11. 13, 22. 2 Sal. 4. 43.
[i] Mat. 14. 17. Lúq. 9. 13. Yúh. 6. 9. Dekho Mat. 15. 34. Marq. 8. 5
[k] 1 Sam. 9. 13. Mat. 26. 26.
[l] Mat. 14. 22. Yúh. 6. 17
[m] Mat. 14. 23. Yúh. 6. 16. 17.
[n] Dekho Lúq. 24. 28.
‖ Yá, bhút hai.
[o] Marq. 8. 17, 18.
[p] Marq. 3. 5. aur 16. 14.
[q] Mat. 14. 34.
[r] Mat. 9. 20. Marq. 5. 27, 28. A'amál 19. 12.
[a] Mat. 15. 1.
‖ Latíní men, *Saksṭá-rion*; us men ser ke tín páo samáte the.

San 'ÍSAWÍ 32.

us se púchhá, ki Tere shágird buzurgon ke hukmon par kyún nahín chalte, par roṭí bin dhoe háth se kháte hain[b]?

6 Us ne unhen jawáb men kahá, ki Yas'aiyáh ne tum riyákáron ke haqq men kyá ḳhúb nubúwat kí hai, ki Ye log honṭhon se merí buzurgí karte hain, par un ke dil mujh se dúr hain[c].

7 Aur we befáida merí parastish karte hain, kyúnki jo ta'lím we sikhláte hain, insán ke ahkám hain.

8 Is liye tum Ḳhudá ke hukm ko tark karke insán kí riwáyat, jaise piyálon aur loṭon ká dhoná, mánte ho; aur aise bahutere kám hain, jo tum karte ho.

9 Aur us ne unhen kahá, Tum Ḳhudá ke hukm ko baḳhúbí bátil karte ho, táki apne dastúron ko sábit rakho.

10 Kyúnki Músá ne kahá, ki Apne má, báp kí ta'zím kar[d], aur Jo koí má báp ko kose, wuh ján se márá jáe[e].

11 Par tum kahte ho, Agar koí apne báp yá má ko kahe, ki jo fáida mujhe tujh ko pahuncháná thá, so qurbán[f], ya'ne, hadya húá;

12 So tum use us ke báp yá us kí má kí kuchh madad karne nahín dete;

13 Yún tum Ḳhudá ke kalám ko apní riwáyat se, jo tum ne jári kí hai, bátil karte ho; aur aisá bahut kuchh karte ho.

14 ¶ Phir us ne sab logon ko pás buláke kahá, ki Tum sab ke sab merí suno, aur samjho[g]:

15 Aisí koí chíz ádmí ke báhar nahín hai, jo us men dáḳhil hoke use nápák kar sake; par wuh chízen jo us men se nikaltí hain we hí ádmí ko nápák kartí hain.

16 Agar kisí ke kán sunne ke hon, to sune[h].

17 Jab wuh bhíṛ ke pás se ghar men gayá, us ke shágirdon ne us se us tamsíl ke ma'ne púchhe[i].

18 Tab us ne unhen kahá, Kyá tum bhí aise nádán ho? Kyá tum nahín jánte ho, ki jo chíz báhar se ádmí ke bhítar játí hai, use nápák nahín kar saktí;

19 Is liye ki wuh us ke dil men nahín, balki peṭ men játí hai, aur wahán se ḳhurák kí sárí nápákí páeḳhána men girtí hai, aur yún hí sab kháná pák ho játá?

20 Phir us ne kahá, Jo ádmí men se nikaltá hai, wuhí ádmí ko nápák kartá hai.

21 Kyúnki andar, ya'ne, ádmí ke dil hí se, bure andesha, zinákáríán, harámkáríán, qatl[k],

22 Choríán, lálach, badí, makr, mastí, bad-nazarí, kufr, sheḳhí, nádání, nikaltí hain:

23 Yih sab burí chízen andar se nikaltí hain, aur ádmí ko nápák kartí hain.

24 ¶ Phir wahán se uṭhke Súr aur Saidá kí sarhaddon men gayá[l], aur ek ghar men dáḳhil hoke cháhá, ki koí na jáne; lekin poshída na rah saká.

25 Kyúnki ek 'aurat, jis kí beṭí men nápák rúh thí, us kí ḳhabar sunke áí, aur us ke pánwon par girí:

26 Yih 'aurat Yúnání aur qaum kí Súrufíníkí thí; us ne minnat kí, ki wuh us deo ko us kí beṭí par se utáre.

27 Par Yisú' ne use kahá, ki Pahle farzandon ko ser hone de: kyúnki farzandon kí roṭí leke kutton ke áge ḍálná láiq nahín.

28 Us ne jawáb men kahá, Hán, ai Ḳhudáwand, lekin kutte mez ke tale farzandon kí roṭí ke ṭukṛon men se kháte hain.

29 Tab us ne use kahá, Is bát ke sabab se chalí já; wuh deo terí beṭí par se utar gayá.

30 Jab wuh ghar men pahunchí, to kyá dekhá, ki deo dúr ho gayá, aur beṭí bichhaune par paṛí hai.

31 ¶ Aur wuh Súr aur Saidá kí sarhaddon se nikalkar Jalíl ke daryá ke pás[m] Dikápulis kí sarhaddon men áyá.

32 Aur unhon ne, ek bahire ‖ ko jis kí zubán men luknat thí us pás láke[n], us kí minnat kí, ki apná háth us par rakhe.

33 Wuh us ko bhíṛ men se kináre le gayá, aur apní unglíán us ke kánon men ḍálín, aur apná thúk leke[o] us kí zubán par lagáyá;

34 Aur ásmán kí taraf nazar karke[p] ek áh kí[q], aur use kahá, Effatá, ya'ne, Khul jáo.

35 Wunhín us ke kán khul gaye, aur us kí zubán kí girih bhí khul gayí, aur wuh ḳhúb bolne lagá[r].

36 Aur us ne unhen hukm

Marginal references: [b] Mat. 15. 2. — [c] Yas. 29. 13. Mat. 15. 8. — [d] Khur. 20. 12. Ist. 5. 16. Mat. 15. 4. — [e] Khur. 21. 17. Ahb. 20. 9. Ams. 20. 20. — [f] Mat. 15. 5. aur 23. 18. — [g] Mat. 15. 10. — [h] Mat. 11. 15. — [i] Mat. 15. 15. — [k] Paid. 6. 5. aur 8. 21. Mat. 15. 19. — [l] Mat. 15. 21. — [m] Mat. 15. 29. — ‖ Yá, gúnge ko. — [n] Mat. 9. 32. Lúq. 11. 14. — [o] Marq. 8. 23. Yúh. 9. 6. — [p] Marq. 6. 41. Yúh. 11. 41. aur 17. 1. — [q] Yúh. 11. 33, 38. — [r] Yas. 35. 5, 6. Mat. 11. 5.

San 'ÍSAWÍ 32.

diyá, ki kisí se na kaheṉ[a]; lekin jitná us ne man'a kiyá thá, we utná ziyáda mashhúr karte the;

37 Aur unhoṉ ne niháyat hairán hoke kahá, Us ne sab kuchh achchhá kiyá: ki bahiroṉ ko sunne kí, aur gúngoṉ ko bolne kí táqat dí.

VIII BÁB.

1 *Masíh logoṉ ko mu'ajizána taur par kháná khilátá:* 10 *wuh Farísioṉ ko ek nishán dikháne se inkár kartá:* 14 *apne shágirdoṉ ko chitá detá ki we Farísioṉ ke ḳhamír se aur Herodís ke ḳhamír se ḳhabardár raheṉ:* 22 *wuh ek andhe kí ánkheṉ khol detá:* 27 *aur áp ko wuh Masíh záhir kartá jo márá jáegá aur phir jí uṭhegá:* 34 *aur unheṉ nasíhat kartá ki jab Injíl ke sabab satáe jáweṉ we sabr o bardásht kareṉ.*

UN dinoṉ meṉ jab baṛí bhíṛ jam'a thí, aur un pás kuchh kháne ko na thá, Yisú' ne apne shágirdoṉ ko buláke unheṉ kahá[a],

2 Mujhe is bhíṛ par rahm átá hai, ki ab tín din guzre ki ye log mere sáth haiṉ, aur un ke pás kuchh kháne ko nahíṉ:

3 Agar maiṉ unheṉ bhúkhe ghar jáne ko ruḳhsat karúṉ, to we ráh meṉ mánda paṛeṉge: kyúṉki ba'ze un meṉ haiṉ, jo dúr se áe haiṉ.

4 Us ke shágirdoṉ ne use jawáb diyá, ki Is wírána meṉ kaháṉ se koí ádmí roṭí páwe, ki inheṉ ser kare?

5 Tab us ne un se púchhá, ki Tumháre pás kitní roṭíáṉ haiṉ? We bole, Sát[b].

6 Phir us ne bhíṛ ko hukm kiyá, ki zamín par baiṭh jáeṉ, aur us ne wuhí sát roṭíáṉ líṉ, aur shukr karke toṛíṉ, aur apne shágirdoṉ ko díṉ, ki un ke áge rakheṉ; aur unhoṉ ne logoṉ ke áge rakh díṉ.

7 Aur un ke pás kaí ek chhoṭí machhlíáṉ thíṉ, so us ne barakat máṉgke[c] hukm kiyá, ki unheṉ bhí un ke áge dhareṉ.

8 Chunánchi unhoṉ ne kháyá aur ser húe: aur un ṭukṛoṉ kí, jo bach rahe the, sát ṭokríáṉ uṭháíṉ.

9 Aur kkánewále chár hazár ke qaríb the. Phir us ne unheṉ ruḳhsat kiyá.

10 ¶ Aur wuh apne shágirdoṉ ke sáth fauran kishtí par chaṛhke[d] Dalmanúta ke mulk meṉ áyá.

11 Tab Farísí nikle, aur us se hujjat karke us ke imtihán ke liye ásmán se koí nishán cháhá[e].

12 Us ne apne dil se áh khíṉchke kahá, Is zamána ke log kyúṉ nishán cháhte haiṉ? maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Is zamána ke logoṉ ko koí nishán diyá na jáegá.

13 Aur wuh un se judá hoke phir kishtí par chaṛhke pár gayá.

14 ¶ Aur we roṭí lene ko bhúl gaye the[f], aur kishtí par, siwá ek roṭí ke, un pás kuchh na thá.

15 Aur us ne unheṉ yúṉ farmáyá, Ḳhabardár, Farísioṉ ke ḳhamír, aur Herodís ke ḳhamír se parhez karo[g].

16 Tab we ápas meṉ guftogú karke kahne lage, Yih is liye hai, ki hamáre sáth roṭí nahíṉ[h].

17 Yisú' ne yih daryáft karke unheṉ farmáyá, Tum kyúṉ ḳhiyál karte ho, ki yih is liye hai, ki hamáre sáth roṭí nahíṉ? kyá tum ab tak nahíṉ jánte, aur nahíṉ samajhte? kyá tumhárá dil ab tak saḳht hai[i]?

18 Ánkheṉ hote húe, tum nahíṉ dekhte? aur kán hote húe, nahíṉ sunte? aur kyá tumheṉ yád nahíṉ?

19 Jis waqt maiṉ ne pánch roṭíáṉ pánch hazár ke liye toṛíṉ, tum ne ṭukṛoṉ se kitní ṭokríáṉ bharí uṭháíṉ? Unhoṉ ne us se kahá, Bárah[k].

20 Aur jis waqt sát chár hazár ke liye toṛíṉ, tum ne ṭukṛoṉ se kitní ṭokríáṉ bharí uṭháíṉ? Unhoṉ ne kahá, Sát[l].

21 Tab us ne unheṉ kahá, Phir tum kyúṉ nahíṉ samajhte[m]?

22 ¶ Phir wuh Baitsaidá meṉ áyá, aur we ek andhe ko us pás láe, aur us kí minnat kí, ki wuh use chhúe.

23 Wuh us andhe ká háth pakaṛke use bastí se báhar le gayá, aur us kí ánkhoṉ meṉ thúkke[n], apne háth us par rakhe, aur us se púchhá, Kyá tú kuchh dekhtá hai?

24 Us ne nazar úpar uṭháke kahá, Maiṉ daraḳhtoṉ se ádmíoṉ ko chalte dekhtá húṉ.

25 Tab us ne phir us kí ánkhoṉ par háth rakhe, aur phir úpar dekhne ko farmáyá; aur wuh changá húá, aur sab ko achchhí tarah dekhá.

26 Aur us ne use yih kahke ghar bhejá, ki Bastí meṉ na já, aur bastí meṉ kisí se mat kah[o].

27 ¶ Tab Yisú' aur us ke shágird Qaisaríya Filippí kí bastíoṉ meṉ

San 'ÍSAWÍ 32.

[a] Marq. 5. 43.
[a] Mat. 15. 32.
[b] Mat. 15. 34. Dekho Marq. 6. 38.
[c] Mat. 14. 19 Marq. 6. 41.
[d] Mat. 15. 39.
[e] Mat. 12. 38. aur 16. 1. Yúh. 6. 30.
[f] Mat. 16. 5.
[g] Mat. 16. 6. Lúq. 12. 1.
[h] Mat. 16. 7.
[i] Marq. 6. 52.
[k] Mat. 14. 20. Marq. 6. 43. Lúq. 9. 17. Yúh. 6. 13
[l] Mat. 15. 37. 8 áyat.
[m] Marq. 6. 52. 17 áyat.
[n] Marq. 7. 33.
[o] Mat. 8. 4. Marq. 5. 43.

San ÍSAWÍ 32.

gaye, aur ráh men us ne apne shágirdon se púchhá, ki Log kyá kahte hain, ki main kaun hún[p]!

28 Unhon ne jawáb diyá, ki Yúhanná baptisma-denewálá[q], aur ba'ze Iliyás, aur ba'ze nabíon men se ek.

29 Phir us ne unhen kahá, Tum kyá kahte ho, ki main kaun hún? Patrus ne jawáb men us se kahá, Tú to Masíh hai[r].

30 Tab us ne unhen tákíd kí, ki merí bábat kisí se yih mat kaho[s].

31 Phir wuh unhen sikhláne lagá, ki zarúr hai, ki Ibn i Ádam bahut sá dukh uth// áwe, aur wuh buzurgon aur sardár káhinon aur faqíhon se radd kiyá jáe, aur márá jáe, aur tín roz ke píchhe jí uthe[t].

32 Aur us ne yih bát sáf kahí. Tab Patrus use alag le jáke us par jhunjhláne lagá.

33 Par us ne phirke, aur apne shágirdon par nigáh karke, Patrus par jhunjhláyá, aur kahá, Ai Shaitán, mere sámhne se dúr ho: kyúnki tú Khudá kí chízon kí nahín, balki insán kí chízon kí fikr kartá hai.

34 ¶ Tab us ne un logon ko apne shágirdon ke sáth buláke un se kahá, Jo koí mere píchhe áyá cháhe, cháhiye ki wuh apne se inkár kare, aur salíb ko uthake merí pairauí kare[u].

35 Is liye ki jo koí cháhtá ki apní ján bacháwe, use ganwáegá[x]; par jo koí mere aur Injíl ke liye apní ján ko ganwáegá, wuhí use bacháwegá.

36 Kyúnki agar koí ádmí sárí dunyá ko hásil kare, aur apní ján ká nuqsán uthawe, to use kyá fáida hogá?

37 Aur ádmí apní ján ke badle men kyá degá?

38 Kyúnki jo koí is zinákár aur khatákár zamána men mujh se aur merí báton se sharmáegá[y], Ibn i Ádam bhí, jab apne Báp kí hashmat se pák firishton ke sáth áwegá, us se sharmáegá[z].

p Mat. 16. 13. Lúq. 9. 18.
q Mat. 14. 2.
r Mat. 16. 16. Yúh. 6. 69. aur 11. 27.
s Mat. 16. 20.
t Mat. 16. 21. aur 17. 22. Lúq. 9. 22.
u Mat. 10. 38 aur 16. 24. Lúq. 9. 23. aur 14. 27.
x Yúh. 12. 25.
y Dekho Rúm. 1. 16. 2 Tim. 1. 8. aur 2. 12.
z Mat. 10. 33. Lúq. 9. 26. aur 12. 9.

IX BAB.

2 Masíh kí súrat badal jáke jalálí dikhái detí. 11 Iliyáh kí ámad kí bábat wuh apne shágirdon se wázih bayán kartá: 14 ek gúngí bahirí rúh ko nikál detá: 30 apne máre jáne aur jí uthne kí khabar áge se detá. 33 apne shágirdon ko nasíhat kartá ki we 'ájizí karen: 38 aur hukm detá ki we un logon ko jo un ke mukhálif na hon kám men na roken, na ahl i ímán men se kisí ko thokar khiláwen.

Us ne unhen kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki Un men se jo yahán házir hain, ba'ze hain[a], ki jab tak Khudá kí bádsháhat qudrat se átí na dekhen[b], maut ká maza na chakhenge.

2 ¶ Aur chha din ba'd, Yisú' ne Patrus, aur Ya'qúb, aur Yúhanná ko sáth liyá, aur unhen ek únche pahár par alag le gayá[c]: aur un ke áge us kí súrat badal gayí.

3 Aur us kí poshák chamaktí, aur bahut sufed, barf kí tarah[d] ho gayí, ki waisí dunyá men koí dhobí sufed na kar sake.

4 Tab Iliyás Músá ke sáth unhen dikhláí diyá; aur we Yisú' se guftogú karte the.

5 Patrus ne ‖mukhátib hokar Yisú' se kahá, ki Ai Ustád, hamáre liye bihtar hai, ki yahán rahen, aur tín dere banáwen, ek tere, aur ek Músá ke, aur ek Iliyás ke liye.

6 Kyúnki wuh na jántá thá, ki kyá kahtá; is liye ki we bahut dar gaye the.

7 Tab ek bádal ne un par sáya kiyá, aur us bádal men se ek áwáz áí, aur yih kahtí thí, ki Yih merá piyárá Betá hai: us kí suno.

8 Aur ekáek unhon ne nazar karke Yisú' ke siwá kisí ko apne sáth na dekhá.

9 Jab we pahár se utarte the, us ne unhen hukm kiyá, ki jo kuchh tum ne dekhá hai, jab tak ki Ibn i Ádam murdon men se jí na uthe, kisí se na kahná[e].

10 Aur we us kalám ko ápas hí men rakhke charchá karte the, ki murdon men se jí uthne ke kyá ma'ne hain.

11 ¶ Phir unhon ne us se kahá, aur púchhá, ki Faqíh kyún kahte hain, ki pahle Iliyás ká áná zarúr hai[f]?

12 Us ne jawáb men unhen kahá, ki Iliyás to pahle átá hai, aur sab kuchh bahál kartá hai; aur Ibn i Ádam ke haqq men bhí kyúnkar likhá hai, ki wuh bahut sá ranj uthawegá[g], aur haqír kiyá jáegá[h].

13 Lekin main tum se kahtá hún, ki Iliyás, jaisá us ke haqq men likhá gayá thá, á chuká hai[i], aur

a Mat. 16. 28. Lúq. 9. 27.
b Mat. 24. 30. aur 25. 31. Lúq. 22. 18.
c Mat. 17. 1. Lúq. 9. 28.
d Dán. 7. 9. Mat. 28. 3.
‖ Yúnání men, jawáb deke.
e Mat. 17. 9.
f Mal. 4. 5. Mat. 17. 10.
g Zab. 22. 6. Yas. 53. 2, wag. Dán. 9. 26.
h Lúq. 23. 11. Filip. 2. 7.
i Mat. 11. 14. aur 17. 12. Lúq. 1. 17.

San 'ÍSAWÍ 32.

unhon ne jo kuchh ki cháhá, us ke sáth kiyá.

14 ¶ Aur jab wuh apne shágirdon ke pás áyá, un kí cháron taraf baṛí bhíṛ, aur faqíhon ko, un se bahs karte dekhá[k].

15 Aur filfaur sárí bhíṛ use dekhkar niháyat hairán húí, aur us pás dauṛke use salám kiyá.

16 Tab us ne faqíhon se púchhá, Tum un se kyá bahs karte ho?

17 Ek us bhíṛ men se bol uṭhá, Ai Ustád, main apne beṭe ko, jis men gúngí rúh hai, tere pás láyá hún[l].

18 Wuh jahán kahín us par qábú pátí, paṭak detí hai, aur wuh kaf bhar látá hai, aur dánt pístá hai, aur wuh súkh játá hai: main ne tere shágirdon se kahá thá. ki we use báhar kar den, par we na kar sake.

19 Us ne us ke jawáb men kahá, Ai be-ímán qaum, main kab tak tumháre sáth rahún? main kab tak tumhárí bardásht karún? use mere pás láo.

20 We use us pás láe, aur jab us ne use dekhá, filfaur rúh ne use ainṭháyá[m], aur wuh zamín par girá, aur kaf bhar láke loṭne lagá.

21 Tab us ne us ke báp se púchhá, Kitní muddat se yih is ko húá? Wuh bolá, Bachpan se.

22 Aur bahut bár use ág men aur pání men ḍáltí thí táki use ján se máre; par agar tú kuchh kar saktá hai, to ham par rahm karke hamárí madad kar.

23 Yisú' ne use kahá, Agar tú ímán lá sako, to ímándár ke liye sab kuchh ho saktá hai[n].

24 Tab filfaur us laṛke ká báp chilláyá, aur roke kahá, Ai Khudáwand, main ímán látá hún; tú merí be-ímání ká chára kar.

25 Jab Yisú' ne dekhá, ki log dauṛke jam'a hote hain, to us nápák rúh ko malámat karke kahá, Ai gúngí bahirí rúh, main tujhe hukm kartá hún, is se báhar nikal, aur is men phir kabhí mat dákhil ho.

26 Wuh chillákar, aur use bahut ainṭhákar, us se nikal gayí; aur wuh murda sá ho gayá, aisá ki bahuton ne kahá, ki Wuh mar gayá.

27 Tab Yisú' ne us ká háth pakaṛke use uṭháyá, aur wuh uṭhkar khaṛá húá.

28 Aur jab wuh ghar men áyá, us ke shágirdon ne khalwat men us se púchhá, ki Ham use kyún dúr na kar sake[o]?

29 Us ne unhen kahá, ki Yih jins, siwá du'á aur roza ke, kisí aur tarah se dúr ho nahín saktí.

30 ¶ Phir we wahán se rawána húe, aur Jalíl men hoke guzar gaye, aur us ne cháhá, ki koí na jáne.

31 Is liye ki us ne apne shágirdon ko sikhláyá, aur unhen kahá, ki Ibn i Ádam logon ke háth men giriftár karwáyá játá hai, aur we use qatl karenge[p]; aur wuh márá jáke tísre din phir jí uṭhegá.

32 Lekin unhon ne yih bát na samjhí, aur us se púchhne men ḍare.

33 ¶ Phir wuh Kafarnáhum men áyá, aur ghar men pahunchke un se púchhá, ki Tum ráste men báham kyá bahs karte the[q]?

34 Par we chup rahe, is liye ki we ráh men ek dúsre se bahs karte the, ki ham men se baṛá kaun hai?

35 Phir us ne baiṭhke un bárah ko buláyá, aur unhen kahá, Agar koí cháhe, ki pahle darja ká ho, wuh sab men pichhlá. aur sab ká khádim hogá[r].

36 Aur ek chhoṭe laṛke ko leke un ke bích men khaṛá kiyá, aur jab use godí men liyá [illegible][s], un se kahá,

37 Jo koí mere nám ke liye aise laṛkon men se ek ko qabúl kare, mujhe qabúl kartá hai: aur jo koí mujhe qabúl kartá hai, na mujhe, balki use. jis ne mujhe bhejá hai, qabúl kartá hai[t].

38 ¶ Tab Yúhanná kahne lagá, Ai Ustád, ham ne ek ko tere nám se deon ko nikálte dekhá, aur wuh hamárá pairau nahín: aur ham ne use man'a kiyá, kyúnki wuh hamárí pairauí nahín kartá[u].

39 Tab Yisú' ne kahá, Use man'a na karo, kyúnki aisá koí nahín, jo merá nám leke koí karámát kare, aur mujhe filfaur burá kah sake[x].

40 Wuh jo hamárá mukhálif nahín, hamárí taraf hai[y].

41 Is liye ki jo koí mere nám par ek piyála pání tumhen, is

San 'ÍSAWÍ 32.

k Mat. 17. 14. Lúq. 9. 37.
l Mat. 17. 14. Lúq. 9. 38.
m Marq. 1 26. Lúq. 9. 42.
n Mat. 17. 20. Marq. 11. 23. Lúq. 17. 6. Yúh. 11. 40
o Mat. 17. 19.
p Mat. 17. 22. Lúq. 9. 44
q Mat. 18. 1. Lúq. 9. 46. aur 22 24.
r Mat. 20. 26, 27. Marq. 10. 43.
s Mat. 18. 2 Marq. 10. 16.
t Mat. 10. 40. Lúq 9. 48.
u Gin 11. 28. Lúq. 9. 49.
x 1 Qur. 12. 3.
y Dekho Mat. 12. 30.

San 'ÍSAWÍ 32.

wáste ki tum Masíh ke ho, píne ko de, main tum se sach kahtá húṉ, ki wuh apná ajr kabhí na khoegá[a].

42 Aur jo koí in chhoṭoṉ meṉ se, jo mujh par ímán láte hain, ek ko ṭhokar khiláwe, us ke liye yih bihtar thá, ki chakkí ká páṭ us ke gale meṉ bándhá jáwe, aur wuh daryá meṉ ḍubáyá jáwe[a].

43 Aur agar terá háth tujhe ṭhokar khiláwe, to use káṭ ḍál; ki zindagí meṉ ṭunḍá dákhil honá tere liye us se bihtar hai, ki do háth rakhke jahannam ke bích, us ág meṉ jo kabhí nahíṉ bujhtí hai, ḍálá jáe[b]:

44 Jaháṉ un ká kíṛá nahíṉ martá, aur ág nahíṉ bujhtí[c].

45 Aur agar terá páṉw tujhe ṭhokar khiláwe, use káṭ ḍál; kyúṉki zindagí meṉ langṛá dákhil honá tere liye us se bihtar hai, ki do páṉw rakhke jahannam ke bích, us ág meṉ jo kabhí nahíṉ bujhtí, ḍálá jáwe:

46 Jaháṉ un ká kíṛá nahíṉ martá, aur ág nahíṉ bujhtí.

47 Aur agar terí ánkh tujhe ṭhokar khiláwe, use nikál ḍál: ki Khudá kí bádsháhat meṉ káṉá dákhil honá tere liye us se bihtar hai, ki do ánkheṉ rakhke jahannam kí ág meṉ ḍálá jáwe:

48 Jaháṉ un ká kíṛá nahíṉ martá, aur ág nahíṉ bujhtí.

49 Kyúṉki har ek shakhs ág se namkín kiyá jáegá, aur har ek qurbání namak se namkín kí jáegí[d].

50 Namak achchhí chíz hai: lekin agar namak be-maza ho jáwe, to kis se use mazadár karoge[e]? Pas áp meṉ namak rakho[f], aur ápas meṉ miláp karo[g].

[a] Mat. 10. 42.
[a] Mat. 18. 6. Lúq. 17. 1.
[b] Ist. 13. 6. Mat. 5. 29. aur 18. 8. 45, 47 áyateṉ.
[c] Yas. 66. 24.
[d] Ahb. 2. 13. Hiz. 43. 24.
[e] Mat. 5. 13 Lúq. 14. 34.
[f] Ajs. 4. 29. Qul. 4. 6.
[g] Rúm. 12. 18. aur 14. 19. 2 Qur. 13. 11. 'Ibrán. 12. 14.

X BAB.

2 Masíh Farísíoṉ se taláq dene kí bábat bahs kartá: 13 wuh un laṛkoṉ ko jinheṉ us pás láe the barakat detá: 17 ek daulatmand kí ek mushkil ko hall kartá ki kyúṉkar hamesha kí zindagí mil saktí: 23 apne shágirdoṉ par wuh khatra jatá detá jo daulat rakhne se hotá hai: 28 un logoṉ se jo Injíl ke sabab koí chíz tark kar dete wa'da kartá ki unheṉ ajr milegá: 32 apne máre jáne aur jí uṭhne kí peshíngoí kartá: 35 do hausilamand ummedwároṉ ko chitá detá, ki us ke sáth aziyat uṭháne par apná dil dhuṛáná bihtar jáneṉ: 46 aur Bartimai kí ánkheṉ khol detá.

San 'Ísawí 33.

PHIR wuh waháṉ se uṭhkar Yardan ke pár Yahúdiya kí sarhaddoṉ meṉ áyá[a], aur log us pás phir jam'a húe, aur wuh apne dastúr ke muwáfiq phir unheṉ ta'lím karne lagá.

2 ¶ Aur Farísíoṉ ne us pás áke imtihán kí ráh se us se púchhá, Kyá rawá hai, ki mard jorú ko taláq de[b]?

3 Us ne unheṉ jawáb meṉ kahá, ki Músá ne tumheṉ kyá hukm diyá?

4 We bole, Músá ne to ijázat dí hai, ki taláq-náma likhke taláq deṉ[c].

5 Tab Yisú' ne jawáb diyá, aur unheṉ kahá, Us ne tumhárí sakhtdilí ke sabab se tumháre liye yih hukm likhá.

6 Lekin khilqat kí ibtidá se to Khudá ne unheṉ ek nar aur ek máda banáyá[d].

7 Is sabab se mard apne má báp ko chhoṛegá, aur apní jorú se milá rahegá[e];

8 Aur we donoṉ ek tan honge; so we ab do tan nahíṉ, balki ek tan hain.

9 Pas jise Khudá ne joṛá hai, ádmí judá na kare.

10 Aur ghar meṉ hoke, us ke shágirdoṉ ne us se is bát kí bábat púchhá.

11 Us ne unheṉ kahá, Jo koí jorú ko chhoṛe, aur dúsrí se byáh kare, to us kí nisbat ziná kartá hai[f].

12 Aur agar jorú apne shauhar ko chhoṛ de, aur dúsre se byáh kare, to wuh bhí ziná kartí hai.

13 ¶ Phir we laṛkoṉ ko us pás láe, táki wuh unheṉ chhúe[g]; par shágirdoṉ ne un lánewáloṉ ko ḍánṭá.

14 Yisú' yih dekhke ná-khush húá, aur unheṉ kahá, Laṛkoṉ ko mere pás áne do, aur unheṉ man'a na karo; kyúṉki Khudá kí bádsháhat aisoṉ kí hai[h].

15 Main tum se sach kahtá húṉ, Jo koí Khudá kí bádsháhat ko chhoṭe laṛke kí tarah qabúl na kare, wuh us meṉ dákhil na hogá[i].

16 Phir us ne unheṉ apní god meṉ liyá, aur un par háth rakhke unheṉ barakat dí.

17 ¶ Aur jab wuh ráh meṉ chalá játá thá, ek shakhs us pás dauṛtá áyá, aur us ke áge ghuṭne ṭekke us se púchhá, Ai nek Ustád, main kyá karúṉ, táki hamesha kí zindagí ká wáris húṉ[k]?

[a] Mat. 19. 1. Yúh. 10. 40. aur 11. 7.
[b] Mat. 19. 3.
[c] Ist. 24. 1. Mat. 5. 31. aur 19. 7.
[d] Paid. 1. 27. aur 5. 2.
[e] Paid. 2. 24. 1 Qur. 6. 16. Afs. 5. 31.
[f] Mat. 5. 32. aur 19. 9. Lúq. 16. 18. Rúm. 7. 3. 1 Qur. 7. 10. 11.
[g] Mat. 19. 13. Lúq. 18. 15.
[h] 1 Qur. 14. 20. 1 Pat. 2. 2.
[i] Mat. 18. 3.
[k] Mat. 19. 16. Lúq. 18. 18.

18 Yisú' ne us se kahá, Tú mujhe nek kyúṉ kahtá hai? ki nek koí nahíṉ, magar ek, ya'ne, Khudá.

19 Tú hukmoṉ ko jántá hai, Ziná na kar, Khún na kar, Chorí na kar, Jhúṭhí gawáhí na de, Fareb na de, Apne má báp kí 'izzat kar[l].

20 Us ne jawáb meṉ kahá, Ai Ustád, maiṉ ne jawání se in sab ko máná hai.

21 Tab Yisú' ne us par piyár kí nigáh karke us se kahá, Ek chíz tujh meṉ báqí hai; já, aur jo kuchh terá ho, bech ḍál, aur garíboṉ ko de, to tú ásmán par khazána páwegá[m]; aur idhar á, aur salíb uṭháke mere píchhe ho le.

22 Wuh us bát se udás húá, aur gam khátá húá chalá gayá, kyúṉki baṛá máldár thá.

23 ¶ Tab Yisú' ne, cháron taraf nazar karke, apne shágirdoṉ se kahá, Khudá kí bádsháhat meṉ daulatmand ká dákhil honá kyá hí mushkil hai[n]!

24 Shágird us kí bátoṉ se hairán húe. Tab Yisú' ne phir jawáb meṉ unheṉ kahá, Laṛko, jo log daulat par bharosá rakhte haiṉ[o], un ke liye Khudá kí bádsháhat meṉ dákhil honá kyá hí mushkil hai!

25 Ki súí ke náke se úṉṭ ká jáná, Khudá kí bádsháhat meṉ daulatmand ke dákhil hone se, ásán hai.

26 We bahut hí hairán hoke ápas meṉ kahne lage, Phir kaun naját pá saktá hai?

27 Yisú' ne un kí taraf nigáh karke kahá, ki Insán ke nazdík ná-mumkin hai, par Khudá ke nazdík nahíṉ; kyúṉki Khudá ke nazdík sab kuchh ho saktá hai[p].

28 ¶ Tab Patrus us se kahne lagá, Dekh, ham ne sab kuchh chhoṛá, aur tere píchhe ho liye[q].

29 Yisú' ne jawáb meṉ kahá, Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, Aisá koí nahíṉ, jis ne ghar, yá bháíoṉ, yá bahinoṉ, yá má báp, yá jorú, yá laṛke báloṉ, yá khetoṉ ko mere aur Injíl ke liye chhoṛ diyá hai,

30 Jo bilfi'l is zamána meṉ sau guná na páwe[r], ghar, aur bháí, aur bahin, aur má, aur laṛke, aur khet, tasdí'oṉ ke sáth; aur ánewále zamána meṉ hamesha kí zindagí páwegá.

31 Lekin bahutere, jo agle haiṉ, pichhle, aur jo pichhle, agle hoṉge[s].

32 ¶ Aur jab we ráh meṉ hoke Yarúsalam ko játe the[t], Yisú' un se áge baṛhá; tab we hairán húe, aur ḍarte ḍarte us ke píchhe chale. Aur phir bárahoṉ ko leke, jo kuchh us par honewálá thá un se kahne lagá[u]: ki,

33 Dekho, ham Yarúsalam ko játe haiṉ, aur Ibn i Ádam sardár káhinoṉ, aur faqíhoṉ ke hawála kiyá jáegá, aur we us ke qatl ká hukm deṉge, aur use gair qaumoṉ ke hawála kareṉge:

34 Aur we us se haṉsí karke koṛe máreṉge, aur us par thúkke qatl kareṉge, aur wuh tísre din jí uṭhegá.

35 ¶ Tab Zabadí ke beṭoṉ Ya'qúb aur Yúhanná ne us pás áke kahá, Ai Ustád, ham cháhte haiṉ, ki jo kuchh ham mángeṉ, tú hamáre liye kare[x].

36 Us ne un se kahá, Tum kyá cháhte ho, ki maiṉ tumháre liye karúṉ?

37 Unhoṉ ne us se kahá, Ham ko bakhsh, ki tere jalál meṉ, ham, ek tere dahine háth, aur dúsrá tere báeṉ háth, baiṭheṉ.

38 Tab Yisú' ne unheṉ kahá, Tum nahíṉ jánte, ki kyá mángte ho: kyá wuh piyála jo maiṉ píne par húṉ, tum pí sakte ho? aur wuh baptisma, jo maiṉ páne par húṉ, tum pá sakte ho?

39 Unhoṉ ne us se kahá, ki Ham sakte haiṉ. Yisú' ne unheṉ kahá, Tum to wuh piyála, jo maiṉ pítá húṉ, píoge, aur wuh baptisma, jo maiṉ páne par húṉ, páoge:

40 Lekin mere dahine aur báeṉ háth baiṭhná, mere dene meṉ nahíṉ, magar un ko, jin ke liye yih taiyár kiyá gayá hai.

41 Jab un dasoṉ ne suná, to we Ya'qúb aur Yúhanná par khafá hone lage[y].

42 Tab Yisú' ne unheṉ apne pás bulákar kahá, Tum jánte ho, ki we jo gair qaumoṉ ke sardár ‖kahláte haiṉ, un par khávindí karte haiṉ[z], aur un ke buzurg un par hukúmat karte haiṉ.

43 Par tum meṉ aisá na hogá: balki jo tum meṉ baṛá húá cháhe, tumhárá khádim hogá[a]:

44 Aur tum meṉ se jo koí sardár

[l] Khur. 20. 12,—17. Róm. 13. 9.
[m] Mat. 6. 19, 20. aur 19. 21. Lúq. 12. 33. aur 16. 9.
[n] Mat. 19. 23. Lúq. 18. 24.
[o] Aiy. 31. 24. Zab. 52. 7. aur 62. 10. 1 Tim. 6. 17.
[p] Yar. 32. 17. Mat. 19. 26. Lúq. 1. 37.
[q] Mat. 19. 27. Lúq. 18. 28.
[r] 2 Taw. 25. 9. Lúq. 18. 30.
[s] Mat. 19. 30. aur 20. 16. Lúq. 13. 30.
[t] Mat. 20. 17. Lúq. 18. 31.
[u] Marq. 8. 31. aur 9. 31. Lúq. 9. 22. aur 18. 31.
[x] Mat. 20. 20.
[y] Mat. 20. 24.
‖ Yá, ma'lúm hote.
[z] Lúq. 22. 25.
[a] Mat. 20. 26, 28. Marq. 9. 35. Lúq. 9. 48.

San 'ÍSAWÍ 33.

húá cháhe, wuh sab ká banda hogá.

45 Kyúnki Ibn i Ádam bhí nahín áyá, ki us kí khidmat kí jáwe, balki áp khidmat kare[b], aur apní ján bahuton ke liye kafára men dewe[c].

46 ¶ Phir we Iríhá men áe, aur jab wuh aur us ke shágird aur ek barí bhír Iríhá se nikaltí thí[d], Timai ká betá Bartimai, jo andhá thá, ráh ke kináre baithá húá bhíkh mángtá thá:

47 Aur yih sunkar, ki wuh Yisú' Násarí hai, chilláne aur kahne lagá, Ai Dáúd ke bete Yisú', mujh par rahm kar.

48 Aur harchand bahuton ne use dánta, ki chup rahe, par wuh aur bhí ziyáda chilláyá, ki Ai Dáúd ke bete, mujh par rahm kar.

49 Tab Yisú' ne khare hoke hukm kiyá, ki use buláo. Unhon ne us andhe ko yih kahke buláyá, ki Khátir jam'a rakh, uth; wuh tujhe bulátá hai.

50 Wuh apná kaprá phenkke uthá, aur Yisú' pás áyá.

51 Yisú' ne us se púchhá, Tú kyá cháhtá hai, ki Main tere liye karún. Us andhe ne us se kahá, Ai ‖Rabbí, yih, ki main apní ánkhen páún.

52 Yisú' ne us se kahá, Já, tere ímán ne tujhe bacháyá[e]. Wuhín us ne ánkhen páín, aur ráh men Yisú' ke píchhe chalá.

[b] Yúh. 13. 14. Filip. 2. 7.
[c] Mat. 20. 28. 1 Tim. 2. 6. Tit. 2. 14.
[d] Mat. 20. 29. Lúq. 18. 35.
‖ Yúnání men, *Rabbuni.*
[e] Mat. 9. 22. Marq. 5. 34.

XI BAB.

1 *Masíh sawár hoke shahána taur par Yarúsalam men dákhil hotá: 12 ek bargdár darakht par jis men phal na thá la'nat kartá: 15 haikal men se sab len den karnewálon ko nikál detá: 20 apne shágirdon ko nasíhat kartá, ki i'tiqád i kámil rakhen, aur apne dushmanon ko mu'áf karen: 27 apne ikhtiyár ke subút men Yúhanná baptisma-denewále kí gawáhí pesh latá jo sarhan mard i Khudá thá.*

JAB we Yarúsalam ke nazdík Zaitún ke pahár ke pás Baitfagá aur Bait'aniyá men áe, us ne apne shágirdon men se do ko bhejá, aur un se kahá[a], ki

2 Us bástí men, jo tumháre sámhne hai, jáo, aur jab tum us men dákhil hoge, ek gadhí ke bandhe húe bachhere ko páoge, jis par koí sawár nahín húá; use kholke le áo.

3 Aur agar koí shakhs tumhen kahe, ki Tum yih kyún karte ho? tum kahiyo, Khudáwand ko us ká darkár hai, to wuh filfaur use yahán bhej degá.

4 We gaye, aur us bachhere ko darwáza ke nazdík báhar bándhá húá, jahán do-ráhá thá, páyá, aur use kholá.

5 Ba'zon ne un men se jo wahán khare the, unhen kahá, Yih kyá karte ho, ki bachhere ko kholte ho?

6 Unhon ne, jaisá Yisú' ne farmáyá thá, kahá; tab unhon ne un ko jáne diyá.

7 We us bachhere ko Yisú' pás láe, aur apne kapre us par dál diye, aur wuh us par sawár húá.

8 Aur bahuton ne apní poshák ko ráh men bichháyá[b], aur auron ne darakhton kí dálíán kátke ráh men bithráín.

9 Aur we jo áge píchhe játe the, pukárke kahte the, ki ‖Hosh'anná! Mubárak wuh, jo Khudáwand ke nám par átá hai[c]:

10 Hamáre báp Dáúd kí bádsháhat, jo Khudáwand ke nám se átí hai, Mubárak! 'Álam i bálá men Hosh'anná[d]!

11 Yisú' Yarúsalam men dákhil húá, aur haikal men áyá[e]: aur jab cháron taraf sab chízon par mulahaza kiyá, wuh un báraho ke sáth Bait'aniyá ko gayá, kyúnki shám ká waqt thá.

12 ¶ Subh ko, jab we Bait'aniyá se báhar áe, us ko bhúkh lagí[f]:

13 Aur dúr se anjír ká ek darakht patton se ladá húá dekhke, wuh gayá, ki sháyad us men kuchh páwe; jab wuh us pás áyá, to patton ke siwa kuchh na payá[g]; kyúnki anjír ká mausim na thá.

14 Tab Yisú' ne kahá, Koí tujh se phal kabhí na kháwe; aur us ke shágirdon ne yih suná.

15 ¶ We Yarúsalam men áe, aur Yisú' haikal men dákhil hoke, unhen, jo haikal men bechte aur mol lete the, báhar nikálne lagá[h], aur sarráfon ke takhta, aur kabútar-bechnewálon kí chaukíán ulat dín;

16 Aur kisí ko haikal men hoke bartan le jáne na diyá.

17 Aur unhen yih kahke samjháyá, Kyá yih nahín likhá hai, ki Merá ghar sab qaumon ke liye 'ibádatkhána kahláegá[i]? lekin

[a] Mat. 21. 1. Lúq. 19. 29. Yúh. 12. 14.

San 'ÍSAWÍ 33.

[b] Mat. 21. 8.
‖ Ya'ne, *naját bakhshiye.*
[c] Zab. 118. 26.
[d] Zab. 148. 1.
[e] Mat. 21. 12.
[f] Mat. 21. 18.
[g] Mat. 21. 19.
[h] Mat. 21. 12. Lúq. 19. 45. Yúh. 2. 14.
[i] Yas. 56. 7.

San 'ÍSAWÍ 33.

tum ne use choroṇ ká gár banáyá hai[k].

18 Faqíhoṇ aur sardár káhinoṇ ne yih suná, aur fikr meṇ the, ki use kisí tarah ján se máreṇ[l]; kyúṇki us se ḍarte the, is liye ki sab log us kí ta'lím se dang hogaye the[m].

19 Aur jab shám húí, wuh shahr se báhar gayá.

20 ¶ Aur subh ko, jab we udhar se guzre, to dekhá, ki wuh anjír ká daraḳht jaṛ se súkh gayá[n].

21 Tab Patrus ne yád karke us se kahá, Ai Rabbí, dekh, anjír ká yih daraḳht, jis par tú ne la'nat kí thí, súkh gayá hai.

22 Yisú' ne jawáb meṇ unheṇ kahá, Ḳhudá par i'atiqád rakho; ki

23 Maiṇ tum se sach kahtá húṇ, Jo koí is paháṛ ko kahe, Uṭh, aur daryá meṇ gir paṛ, aur apne dil meṇ shakk na láwe, balki yaqín láwe, ki yih báteṇ, jo wuh kahtá hai, hojáeṇgí, to jo kuchh wuh kahegá, so hogá[o].

24 Is liye maiṇ tum se kahtá húṇ, ki Du'á meṇ jo kuchh tum mángte ho, yaqín láo, ki milegá, to tum páoge[p].

25 Aur jab ki tum du'á ke liye khaṛe hote ho, agar koí tumhárá mukhálif ho, to use mu'áf karo[q], táki tumhárá Báp bhí, jo ásmán par hai, tumháre qusúroṇ ko mu'áf kare.

26 Aur agar tum mu'áf na karoge, to tumhárá Báp, jo ásmán par hai, tumháre qusúr bhí mu'áf na karegá[r].

27 ¶ We phir Yarúsalam meṇ áe. Jab wuh haikal meṇ phirtá thá, sardár káhin aur faqíh aur buzurg us ke pás áe[s],

28 Aur us se kahá, ki Tú kis iḳhtiyár se yih kám kartá hai? aur kis ne tujhe iḳhtiyár diyá, ki yih kám kare?

29 Tab Yisú' ne jawáb meṇ unheṇ kahá, ki Maiṇ bhí tum se ‖ ek suwál kartá húṇ, tum jawáb do, to maiṇ tumheṇ batáúṇgá, ki maiṇ kis iḳhtiyár se yih kám kartá húṇ.

30 Yúhanná ká baptisma ásmán se thá, yá insán se? mujhe jawáb do.

31 Tab we ápas meṇ sochke kahne lage, ki Agar ham kaheṇ, Ásmán se, to wuh kahegá, Phir tum kyúṇ us par ímán nahíṇ láe.

32 Aur agar ham kaheṇ, Insán se, to logoṇ se ḍarte, is liye ki sab Yúhanná ko nabí barhaqq jánte the[t].

33 Tab unhoṇ ne Yisú' se jawáb meṇ kahá, Ham nahíṇ jánte. Yisú' ne jawáb meṇ unheṇ kahá, Maiṇ bhí tum se nahíṇ kahtá, ki maiṇ kis iḳhtiyár se yih kám kartá húṇ.

[k] Yar. 7. 11.
[l] Mat. 21. 45, 46. Lúq. 19. 47.
[m] Mat. 7. 28. Marq. 1. 22. Lúq. 4. 32.
[n] Mat. 21. 19.
[o] Mat. 17. 20. aur 21. 21. Lúq. 17. 6.
[p] Mat. 7. 7. Lúq. 11. 9. Yúh. 14. 13. aur 15. 7. aur 16. 24. Ya'q. 1. 5, 6.
[q] Mat. 6. 14. Qul. 3. 13.
[r] Mat. 18. 35.
[s] Mat. 21. 23. Lúq. 20. 1.
‖ Yá ek bát púchhtá húṇ.
[t] Mat. 3. 5. aur 14. 5. Marq. 6. 20.

XII BÁB.

1 Masíh ek tákistán kí tamsíl láke, jo ná-shukr bágbánoṇ ko kiráya par dí gayí thí, Yahúdíoṇ ká hál áge se záhir kartá, ki we mardúd honge, aur ki gair qaumeṇ buláí jáeṇgí: 13 Masíh áp ko ek phande se jise Qaisar ko jizya dene kí bábat Farísíoṇ aur Herodíoṇ ne us ke liye ḍálá thá chhuṛátá hai: 18 Sadúqíoṇ ko qáil kartá ki qiyámat ká inkár jo unhoṇ ne kiyá so haqq se ḳhiláf thá: 28 ek faqíh ke suwál ká ki pahlá aur baṛá hukm kaun hai jawáb detá 35 faqíhoṇ ke ḳhiyál Masíh kí bábat radd kar detá: 38 aur logoṇ ko tákíd kartá ki un kí hausilamandí aur riyákárí se ḳhabardár raheṇ: 41 aur ek garíb bewá kí ta'ríf kartá ki do chhadám deke saḳháwat meṇ sab se sabqat legayí thí.

PHIR wuh unheṇ tamsíloṇ meṇ kahne lagá, ki Ek shaḳhs ne angúr ká bág lagáyá, aur us kí chároṇ taraf gherá, aur khodke kolhú gáṛá, aur ek burj banáyá, aur use bágbánoṇ ko supurd karke pardes gayá[a].

2 Phir mausim meṇ us ne ek naukar ko bágbánoṇ pás bhejá, táki wuh bágbánoṇ se ‖ angúr ká phal le.

3 Unhoṇ ne use pakaṛke márá, aur khálí háth bhejá.

4 Us ne dobára ek aur naukar ko un pás bhejá; unhoṇ ne use patthráo karke us ká sir phoṛá, aur be-hurmat karke pher bhejá.

5 Phir us ne ek aur ko bhejá; unhoṇ ne use qatl kiyá; phir aur bahuteroṇ ko; un meṇ se ba'zoṇ ko márá, aur ba'zoṇ ko már ḍálá.

6 Ab us ká ek hí beṭá thá jo us ká piyárá thá, áḳhir ko us ne use bhí un pás yih kahke bhejá, ki We mere beṭe se dabeṇge.

7 Lekin un bágbánoṇ ne ápas meṇ kahá, Yih wáris hai; áo, ham use már ḍáleṇ, to mírás hamárí hogí.

8 Aur unhoṇ ne use pakṛá, aur qatl karke angúr ke bág ke báhar phenk diyá.

9 Pas bág ká málik kyá karegá? wuh áwegá, aur un bágbánoṇ ko

[a] Mat. 21. 33. Lúq. 20. 9.
‖ Yá angúristán ká.

San 'ÍSAWÍ 33.

halák karke, angúr ká bág auron ko degá.

10 Kyá tum ne yih nawishta nahín paṛhá, ki Wuh patthar jise mi'amáron ne ná-pasand kiyá, wuhí kone ká sirá húá [b]:

11 Yih Ḳhudáwand kí taraf se húá, aur hamárí nazaron men 'ajíb hai?

12 Tab unhon ne cháhá, ki use pakaṛ len, par logon se ḍarte the; kyúnki we samajh gaye the, ki us ne yih tamsíl un par kahí [c]; aur we use chhoṛke chale gaye.

13 ¶ Phir unhon ne ba'ze Farísíon aur Herodíon ko us pás bhejá, ki use us kí báton se phande men ḍálen [d].

14 Aur jab we áe, to us se kahá, Ai Ustád, ham jánte hain, ki tú sachchá hai, aur tujh ko kisí kí parwá nahín, kyúnki tú logon ki tarafdárí nahín kartá, balki Ḳhudá kí ráh rástí se batátá hai; Qaisar ko jizya dená rawá hai, yá nahín?

15 Ham dewen yá na dewen? Us ne un ká makr samajhke unhen kahá, Tum mujhe kyún ázmáte ho? ‖ ek dínár mujh pás láo, ki main dekhún.

16 We láe; tab us ne un se púchhá, ki Yih kis kí súrat, aur kis ká sikka hai? Unhon ne kahá, Qaisar ká.

17 Yisú' ne jawáb men unhen kahá, Jo chízen Qaisar kí hain, Qaisar ko, aur jo chízen Ḳhudá kí hain, Ḳhudá ko do. Tab we us se hairán húe.

18 ¶ Phir Sadúqí [e], jo qiyámat ká inkár karte hain [f], us pás áe, aur unhon ne us se suwál kiyá, ki

19 Ai Ustád, hamáre liye Músá ne likhá hai, ki Agar kisí ká bhái mar jáe, aur us kí jorú rahe, aur farzand na ho, to us ká bhái us kí jorú ko lewe, táki apne bhái ke liye aulád paidá kare [g].

20 Ab sát bhái the; pahle ne jorú kí, aur be-aulád mar gayá.

21 Tab dúsre ne use liyá, aur mar gayá, us ká bhí koí farzand na rahá; aur usí tarah se tísre ne.

22 Yúnhín sáton ne use liyá, aur be-aulád mar gaye: sab ke píchhe wuh 'aurat bhí mar gayí.

23 Qiyámat men jab we uṭhenge, wuh un men se kis kí jorú hogí? kyúnki wuh sáton kí jorú húí thí.

24 Yisú' ne jawáb men unhen kahá, ki Kyá tum is sabab se bhúl men nahín paṛe ho, ki tum na nawishton ko, na Ḳhudá kí qudrat ko jánte ho?

25 Kyúnki jab murda uṭhenge, to we na byáh karenge, na byáhe jáenge, balki jaise firishta jo ásmán par hain, waise honge [h].

26 Aur murdon ke jí uṭhne kí bábat kyá tum ne Músá kí kitáb men nahín paṛhá, ki Ḳhudá ne jháṛí men se us se kyúnkar kahá, ki Main Abirahám ká Ḳhudá, aur Iz,hák ká Ḳhudá, aur Ya'qúb ká Ḳhudá hún [i]?

27 Wuh murdon ká Ḳhudá nahín, balki zindon ká Ḳhudá hai; pas tum baṛí galatí karte ho.

28 ¶ Tab faqíhon men se ek jis ne un ká suwál o jawáb sunke samjhá, ki us ne unhen ḳhúb jawáb diyá, pás áyá, aur us se púchhá, ki Sab hukmon men auwal kaun hai [k]?

29 Yisú' ne us se jawáb men kahá, ki Sab hukmon men auwal yih hai, ki Ai Isráel sun; Wuh Ḳhudáwand, jo hamárá Ḳhudá hai, ek hí Ḳhudáwand hai [l]:

30 Aur tú Ḳhudáwand ko, jo terá Ḳhudá hai, apne sáre dil se, aur apní sárí ján se, aur apní sárí 'aql se, aur apne sáre zor se piyár kar; auwal hukm yihí hai.

31 Aur dúsrá jo us kí mánind hai, yih hai, ki Tú apne paṛosí ko apne barábar piyár kar [m]. In se baṛá aur koí hukm nahín hai.

32 Tab us faqíh ne us se kahá, Kyá ḳhúb! Ai Ustád, tú ne sach kahá, kyúnki Ḳhudá ek hai; us ke siwá aur koí nahín [n]:

33 Aur us ko sáre dil se, aur sárí 'aql se, aur sárí ján se, aur sáre zor se piyár karná, aur apne paṛosí ko apne barábar muhabbat rakhná, sab soḳhtaní qurbáníon aur zabíhon se bihtar hai [o].

34 Jab Yisú' ne dekhá, ki us ne dánáí se jawáb diyá, to us se kahá, Tú Ḳhudá kí bádsháhat se dúr nahín. Aur ba'd us ke kisí ne jur,at na kí, ki us se suwál kare [p].

35 ¶ Phir Yisú' haikal men wa'z karte húe kahne lagá, ki Faqíh kyúnkar kahte hain, ki Masíh Dáúd ká beṭá hai [q]?

36 Kyúnki Dáúd áp hí Rúh i

San 'ÍSAWÍ 33.

[b] Zab. 118. 22.
[c] Mat. 21. 45, 46. Marq. 11. 18. Yúh. 7. 25, 30, 44.
[d] Mat. 22. 15. Lúq. 20. 20.
‖ Is kí qímat páunch áná thí: Dekho Mat. 18. 28
[e] Mat. 22. 23. Lúq. 20. 27.
[f] A'am. 23. 8.
[g] Ist. 25. 5.
[h] 1 Qur. 15. 42, 49, 52.
[i] Ḳhur. 3. 6.
[k] Mat. 22. 35.
[l] Ist. 6. 4. Luq. 10. 27.
[m] Ahb. 19. 18. Mat. 22. 39. Rúm. 13. 9. Gal. 5. 14. Ya'q. 2. 8.
[n] Ist. 4. 39. Yas. 45. 6, 14. aur 46. 9.
[o] 1 Sam. 15. 22. Hús. 6. 6. Mík. 6. 6, 7, 8.
[p] Mat. 22. 46.
[q] Mat. 22. 41. Lúq. 20. 41.

San 'ÍSAWÍ 33.

Quds ke batáne se[r] kahtá hai, ki Ḵhudáwand ne mere Ḵhudáwand ko kahá, Tú mere dahine háth baiṭh, jab tak maiṉ tere dushmanoṉ ko tere páṉwoṉ rakhne kí chaukí karúṉ[s].

37 Dáúd to use Ḵhudáwand kahtá hai; phir wuh us ká beṭá kyúṉkar hai? Aur 'awámm ḵhushí se us kí sunte the.

38 ¶ Us ne apní ta'lím meṉ[t] unheṉ kahá, Faqíhoṉ se hoshyár raho[u], jo lambe jáme pahinke sair karná, aur bázároṉ meṉ salámoṉ ko[x],

39 Aur 'ibádatḵhánoṉ meṉ sadr kursíoṉ ko, aur ziyáfatoṉ meṉ únchí jagahoṉ ke cháhte haiṉ:

40 We bewoṉ ke gharoṉ ko nigalte haiṉ, aur makr se namáz ko túl dete haiṉ; unheṉ ziyáda sazá hogí[y].

41 ¶ Phir Yisú' bait ul mál ke sámhne baiṭhkar dekh rahá thá[z], ki log bait ul mál[a] meṉ paise kis tarah ḍálte haiṉ, aur bahut daulatmandoṉ ne bahut kuchh ḍálá.

42 Aur ek garíb bewa ne áke do chhadám, ya'ne, ek adhelá us meṉ ḍálá.

43 Tab us ne apne shágirdoṉ ko buláke unheṉ kahá, Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki is kangál bewa ne un sab se, jinhoṉ ne bait ul mál meṉ ḍálá, ziyáda ḍálá hai[b].

44 Kyúṉki sabhoṉ ne apne bahut mál meṉ se kuchh ḍálá, par us ne apní garíbí se, jo kuchh ki us ká thá, apní sárí púnjí ḍálí[c].

XIII BÁB.

1 *Masíh áge se khabar detá ki haikal barbád kí jáegí: 9 phir, ki Injíl ke sabab shágird bahut satáe jáeṉge: 10 phir, ki Injíl kí sab qaumoṉ ke darmiyán manádí kí jáegí: 14 phir, ki Yahudioṉ par saḵht áfateṉ áweṉgí: 24 phir záhir kartá ki wuh áp kyúṉkar 'adálat karne áwegá: 32 aur ba liház is ke ki us ke áne ke waqt kisí par raushan nahíṉ hai, sab ká farz un par jatátá ki jágte raheṉ aur du'á máṉgte raheṉ ta ki jab ek ek ke marte dam Masíh us ke pás áwe koí gair-musta'idd na páyá jáwe.*

JAB wuh haikal se báhar játá thá, us ke shágirdoṉ meṉ se ek ne us se kahá, Ai Ustád, dekh, yih kis tarah ke patthar, aur kaisí 'imárateṉ haiṉ[a]!

2 Yisú' ne jawáb meṉ us se kahá, ki Tú in baṛí 'imáratoṉ par nigáh kartá hai? yaháṉ patthar par patthar na chhúṭegá, jo giráyá na jáegá[b].

3 Jab wuh Zaitún ke paháṛ par haikal ke sámhne baiṭhá thá, Patrus, aur Ya'qúb, aur Yúhanná, aur Andryás ne nirále meṉ us se púchhá,

4 Ham se kah, ki yih kab hogá, aur us waqt ká, jab yih sab kuchh púrá howegá, kyá nishán hai[c]?

5 Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ kahná shurú' kiyá, Hoshyár raho, ki tumheṉ koí fareb na de[d]:

6 Ki bahutere merá nám leke áweṉge, aur kaheṉge, ki Maiṉ wuhí húṉ, aur bahutoṉ ko gumráh kareṉge.

7 Aur jab tum laṛáíáṉ aur laṛáíoṉ kí afwáheṉ suno, mat ghabráiyo, kyúṉki un chízoṉ ká wáqi' honá zarúr hai, lekin áḵhir abhí nahíṉ.

8 Kyúṉki qaum qaum par, aur bádsháhat bádsháhat par chaṛhegí, aur kitní jagahoṉ meṉ zalzala áweṉge, aur kál paṛeṉge, aur fasád hoṉge; yih ‖ musíbatoṉ ká shurú' hai[e].

9 ¶ Par tum áp hoshyár raho; kyúṉki we tumheṉ majlisoṉ ke hawála kareṉge, aur 'ibádatḵhánoṉ meṉ tum már kháoge, aur hákimoṉ aur bádsháhoṉ ke áge mere wáste házir kiye jáoge[f], táki un par gawáhí ho.

10 Lekin zarúr hai, ki pahle sab qaumoṉ ke áge Injíl kí manádí ho[g].

11 Par jab tumheṉ le jáke hawála kareṉ, áge se fikr na karo, ki ham kyá kaheṉge, aur na socho[h]: balki jo kuchh us ghaṛí tumheṉ batáyá jáwe, wuhí kahiyo; kyúṉki kahnewále tum nahíṉ ho, balki Rúh i Quds hai[i].

12 Bháí bháí ko, aur báp beṭe ko qatl ke wáste pakaṛwáegá[k]; aur laṛke má báp ká sámhná karke unheṉ marwá ḍáleṉge.

13 Aur mere nám ke sabab se, sab tumháre dushman hoṉge[l]; par jo koí áḵhir tak sabr karegá, wuhí naját páwegá[m].

14 ¶ Jis waqt tum us ḵharáb karnewálí makrúh chíz ko[n], jis ká bayán Dániel nabí ne kiyá[o], us jagah meṉ, jaháṉ us ká khaṛá honá rawá nahíṉ, dekho, (jo paṛhtá hai, samajh le,) tab we jo Yahúdiya meṉ hoṉ, paháṛoṉ par bhágeṉ[p]:

15 Aur wuh jo koṭhe par ho,

r 2 Sam. 23. 2. s Zab. 110. 1. t Marq 4. 2. u Mat. 23. 1, wag. Lúq. 20. 46. x Lúq. 11. 43. y Mat. 23. 14. z Lúq. 21. 1. a 2 Sal. 12. 9. b 2 Qur. 8. 12. c 1 Yúh. 3. 17.

a Mat. 24. 1. Lúq. 21. 5. b Lúq. 19. 44.

c Mat. 24. 3. Lúq. 21. 7. d Yar. 29. 8. Afs. 5. 6. 1 Tas. 2. 3. ‖ Is Yunání lafz kí aslí ma'ní dard i zih hai. e Mat. 24. 8. f Mat. 10. 17, 18. aur 24. 9. Mak. 2. 10. g Mat. 24. 14. h Mat. 10. 19. Lúq. 12. 11. aur 21. 14. i A'am. 2. 4. aur 4. 8, 31. k Mík. 7. 6. Mat. 10. 21. aur 24. 10. Lúq. 21. 16. l Mat. 24. 9. Luq. 21. 17. m Dán. 12. 12. Mat. 10. 22. aur 24. 13. Mak. 3. 13. n Mat. 24. 15. o Dán. 9. 27. p Luq. 21. 21.

ghar men na utre, aur apne ghar se koí chíz nikálne ke liye na jáe:

16 Aur jo khet men hai, apní poshák uṭháne ke liye píchhe na phire.

17 Aur un par jo un dinon men hámila hon, aur un par jo dúdh pilátíán hon, afsos hai[q]!

18 Aur du'á mángo, ki tumhárá bhágná jáṛe men na ho.

19 Kyúnki un dinon men aisí taklíf hogí, ki ibtidá e khilqat se, jise Khudá ne khalq kiyá, ab tak, na húí, aur na hogí[r].

20 Aur agar Khudáwand un dinon ko na ghaṭátá, to ek ádmí na bachtá; par un barguzídon ke wáste, jin ko us ne chuná hai, un dinon ko ghaṭáyá.

21 Us waqt agar koí tumhen kahe, Dekho, Masíh yahán, yá dekho, wahán hai, yaqín na láiyo[s]:

22 Kyúnki jhúṭhe Masíh, aur jhúṭhe nabí záhir honge, aur nishánen aur karámát dikhláenge, ki agar ho saktá, to barguzídon ko bhí gumráh karte.

23 Par tum khabardár raho; dekho, main ne tumhen sab kuchh pahle hí kah diyá hai[t].

24 ¶ Aur un dinon men, us taklíf ke ba'd, súraj andherá hogá, aur chánd apní roshní na degá[u];

25 Aur ásmán se sitára girenge, aur ásmán kí qúwaten hil jáengí.

26 Aur us waqt Ibn i Ádam ko bádalon par baṛí qudrat aur jalál ke sáth áte dekhenge[x].

27 Aur us waqt wuh apne firishton ko bhejegá, aur apne barguzídon ko, zamín kí hadd se ásmán kí hadd tak, cháron taraf se, ikaṭṭhe karegá.

28 Ab anjír ke darakht se tamsíl síkho[y]; Jab us kí narm ḍálí hotí aur patte nikalte hain, tum jánte ho, ki garmí nazdík hai:

29 Usí tarah bhí, jab tum dekho, ki yih ahwál hone lage, to jáno, ki wuh nazdík, balki darwáza par hai.

30 Main tum se sach kahtá hún, ki Is zamána ke log guzar na jáenge, jab tak yih sab kuchh wáqi' na howe.

31 Ásmán aur zamín ṭal jáenge, par merí báten na ṭalengí[z].

32 ¶ Magar us din, aur us gharí kí bábat, siwá Báp ke, na to firishta jo ásmán par hain, aur na Beṭá, koí nahín jántá hai.

33 Tum hoshyárí karo, jágte raho, aur du'á mángo[a]: kyúnki tum nahín jánte, ki waqt kab hai.

34 Yih aisá hai, jaisá ek shakhs jo apná ghar chhoṛke pardes gayá, aur apne naukaron ko ikhtiyár dekar, har ek ko us ká kám diyá[b], aur darbán ko hukm kiyá, ki jágtá rahe.

35 Is liye tum jágte raho[c], kyúnki tum nahín jánte, ki ghar ká málik kab áwegá, shám ko, yá ádhí rát ko, yá murg ke báng dete waqt, yá subh ko;

36 Tá aisá na ho, ki achának áke wuh tum ko sote páwe.

37 Aur jo kuchh main tum se kahtá hún, sab se kahtá hún, Jágte raho.

XIV BÁB.

1 Masíh par ek bandish bándhí játí. 3 Ek 'aurat us ke sir par beshqímat 'itr ḍháltí. 10 Yahúdah rúpiya leke apne ustád ko bech ḍáltá. 12 Masíh peshtar khabar deta ki mere shágirdon men se ek mujhe pakarwáegá: 22 fasah kháne ke ba'd Masíh asl á e ákhirí ká dastúr muqarrar kartá · 26 áge se záhir kartá ki sab shágird mujhe chhoṛke bhág jáenge, aur ki Patrus merá inkár karegá. 43 Yahúdáh use chúmke pakaṛwátá. 46 Wuh bagícha men giriftár hotá; 53 us par Yahúdíon kí sadr majlis jhúṭhí nálish kartí aur kámil be-díní ke sath us par fatwá detí: 65 us se barí bad-sulúkí karte; 66 aur Patrus tín bár us ká inkár karta.

DO din ke ba'd fasah aur fatírí roṭí kí 'íd thí[a], aur sardár káhin aur faqíh tadbír kar rahe the, ki use kyúnkar makr se pakaṛke ján se máren.

2 Par unhon ne kahá, ki 'Íd ke din nahín, aisá na ho, ki 'awámm men fasád howe

3 ¶ Aur jab wuh Bait'aniyá men Shama'ún koṛhí ke ghar kháne baiṭhá[b], ek 'aurat jaṭámásí ká beshqímat khális 'itr marmar ke 'itrdán men lái, aur ḍibiyá ko toṛke, 'itr ko us ke sir par ḍhálá.

4 Tab ba'ze apne dil men ázurda hoke kahne lage, 'Itr kí yih kharábí kis liye húí?

5 Kyúnki yih 'itr tín sau dínár ko bik saktá, aur garíbon ko diyá játá. Aur we use malámat karne lage.

6 Tab Yisú' ne kahá, Use chhoṛ do; kyún use satáte ho? us ne mere sáth achchhá sulúk kiyá hai.

7 Is wáste ki garíb gurbá hame-

Margin references: San 'ÍSAWÍ 33. — [q] Lúq. 21. 23. aur 23. 29. — [r] Dán. 9. 26. aur 12. 1. Yúel 2. 2. Mat. 24. 21. — [s] Mat. 24. 23. Lúq. 17. 23. aur 21. 8. — [t] 2 Pat. 3. 17. — [u] Dán. 7. 10. Saf. 1. 15. Mat. 24. 29, wag. Lúq. 21. 25. — [x] Dán. 7. 13, 14. Mat. 16. 27. aur 24. 30. Marq. 14. 62. A'am. 1. 11. 1 Tas. 1. 16. 2 Tas. 1. 7, 10. Muk. 1. 7. — [y] Mat. 24. 32. Lúq. 21. 29, wag. — [z] Yas. 40. 8.

[a] Mat. 24. 42. aur 25. 13. Lúq. 12. 40. aur 21. 34. Rúm. 13. 11. 1 Tas. 5. 6. — [b] Mat. 24. 45. aur 25. 14. — [c] Mat. 24. 42, 44. — [a] Mat. 26. 2. Lúq. 22. 1. Yúh. 11. 55. aur 13. 1. — [b] Mat. 26. 6. Yúh. 12. 1, 3. Dekho Lúq. 7. 37.

San ʿÍSAWÍ 33.

sha tumháre sáth hain[c], aur jab tum cháho, un se nekí kar sakte ho: par main hamesha tumháre sáth na húngá.

8 Jo kuchh wuh kar sakí, so kar chukí; us ne sabqat karke mere badan ko kafan ke liye mu'attar kiyá.

9 Main tum se sach kahtá hún, ki Tamám dunyá men, jahán kahín yih Injíl manádí kí jáegí, yih bhí jo is ne kiyá hai, is kí yádgárí ke liye bayán kiyá jáegá.

10 ¶ Tab Yahúdáh Iskariyútí, jo un bárah men se thá, sardár káhinon pás gayá, táki use un ke háth pakarwá dewe[d].

11 We yih sunke khush húe, aur us ko rúpiya dene ká iqrár kiyá; tab wuh fikr men lagá, ki kis tarah qábú páke use pakarwá de.

12 ¶ Aur 'íd i fatír ke pahle din, jab we fasah ke liye qurbání karte the[e], us ke shágirdon ne use kahá, Tú kahán cháhtá hai, ki ham jáen aur taiyárí karen, ki tú fasah ká khána kháwe?

13 Us ne apne shágirdon men se do ko bhejá, aur unhen kahá, Shahr men jáo: wahán ek shakhs pání ká ghará utháe húe tumhen milegá; us ke píchhe chale jáo.

14 Jab wuh kisí ghar men dákhil howe, tum us ghar ke málik se kaho, Ustád kahtá hai, ki Wuh jagah, jahán main apne shágirdon ke sáth fasah kháún, kahán hai?

15 Wuh ek bará bálákhána farsh bichhá aur árásta tumhen dikháwegá; wahán hamáre liye taiyárí karo.

16 Tab us ke shágird chale gaye, aur shahr men áke, jaisá us ne unhen kahá thá, waisá hí páyá, aur fasah taiyár kiyá.

17 Jab shám húí, wuh un bárahon ke sáth áyá[f].

18 Jab we baithke kháne lage, Yisú' ne kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki Ek tum men se, jo mere sáth khátá hai, mujhe pakarwáegá.

19 Tab we gamgín hone lage, aur un men se ek us se kahne lagá, Kyá main hún? aur dúsrá bolá, Kyá main hún?

20 Us ne jawáb men kahá, Bárahon men se ek, jo mere sáth básan men háth dáltá hai, wuhí hai.

21 Ibn i Ádam to, jaisá us ke haqq men likhá hai, játá hai; lekin afsos us shakhs par, jis ke háth se Ibn i Ádam pakarwáyá játá hai[g]! us ke liye bihtar thá, ki wuh paidá na hotá.

22 ¶ Jab we kháte the, Yisú' ne rotí utháí, aur ‖shukr karke torí, aur unhen dekar kahá, Lo, kháo; yih merá badan hai[h].

23 Phir us ne piyála lekar, shukr kiyá, aur unhen diyá; aur un sabhon ne us se piyá.

24 Aur us ne kahá, ki Yih merá naye 'ahd ká lahú hai, jo bahuton ke liye baháyá játá hai.

25 Main tum se sach kahtá hún, ki Main angúr ká ras, jis din tak Khudá kí bádsháhat men use nayá na píún, phir na píúngá.

26 ¶ Tab we ek ‖zabúr gáke Zaitún ke pahár par gaye[i].

27 Aur Yisú' ne un se kahá, Tum sab áj kí rát mere haqq men thokar kháoge[k], is liye ki yih likhá hai, Main garariye ko márúngá, aur bheren paráganda ho jáengí[l].

28 Par main apne uthne ke ba'd tum se áge Jalíl ko jáúngá[m].

29 Tab Patrus ne us se kahá, Agarchi sab thokar kháwen, tau bhí main na kháúngá[n].

30 Yisú' ne us se kahá, Main tujh se sach kahtá hún, ki Áj hí kí rát, murg ke do bár báng dene ke áge, tú tín bár merá inkár karegá.

31 Tab us ne bár bár kahá, Agar tere sáth merá marná zarúr ho, tau bhí hargiz terá inkár na karúngá. Aur un sabhon ne bhí waisá hí kahá.

32 Phir we ek jagah men, jis ká nám Gatsemane thá, áe[o], aur us ne apne shágirdon ko kahá, Jab tak main du'á mángún, tum yahán baitho.

33 Aur Patrus, aur Ya'qúb, aur Yúhanná ko, apne sáth liyá, aur wuh ghabráne aur bahut dilgír hone lagá;

34 Aur un se kahá, Merí ján ká gam maut ká sá hai[p]; tum yahán thahro, aur jágte raho.

35 Aur wuh thorá áge jákar zamín par girá, aur du'á mángí, ki agar ho sake, to yih gharí mujh se tal jáe.

36 Aur kahá, Ai Abbá[q], ai Báp,

---

c Ist. 15. 11.
d Mat. 26. 14. Lúq. 22. 3, 4.
e Mat. 26. 17. Lúq. 22. 7.
f Mat. 26. 20, wag.
g Mat. 26. 24. Lúq. 22. 22.
‖ Yá, barakat mángke.
h Mat. 26. 26. Lúq. 22. 19. 1 Qur. 11. 23.
‖ Yá, gít.
i Mat. 26. 30.
k Mat. 26. 31.
l Zak. 13. 7.
m Marq. 16. 7.
n Mat. 26. 33, 34. Lúq. 22. 33, 34. Yúh. 13. 37, 38.
o Mat. 26. 36. Lúq. 22. 39. Yúh. 18. 1.
p Yúh. 12. 27.
q Rúm. 8. 15. Gal. 4. 6.

San 'ÍSAWÍ 33.

sab kuchh tujh se ho saktá hai[r]; is piyála ko mujh se ṭál de; lekin na wuh jo main̲ cháhtá hún̲, balki jo tú cháhtá hai[s].

37 Phir wuh áyá, aur unhen̲ sote páyá, aur Patrus ko kahá, Ai Shama'ún, tú sotá hai? kyá tú ek ghaṛí jág na saká?

38 Jágte raho, aur du'á mángo, tá aisá na ho, ki tum imtihán men̲ paṛo: rúh to musta'idd, par jism kamzor hai[t].

39 Wuh phir gayá, aur wuhí bát du'á men̲ mángí.

40 Aur phir áke unhen̲ sote páyá, kyún̲ki un kí ánkhen̲ nínd se bharí thín̲, aur we nahín̲ jánte the, ki use kyá jawáb dewen̲.

41 Phir tísrí bár áke unhen̲ kahá, ki Ab sote raho, aur árám karo; bas, waqt á pahunchá[u]; dekho. Ibn i Ádam gunáhgáron̲ ke háthon̲ men̲ hawála kiyá játá hai.

42 Uṭho, ham chalen̲; dekho, wuh jo mujhe pakaṛwátá hai, nazdík hai[x].

43 ¶ Wuh yih kahtá hí thá, ki filfaur un bárah men̲ se ek Yahúdáh náme, aur us ke sáth sardár káhinon̲ aur faqíhon̲ aur buzurgon̲ kí taraf se ek baṛí bhíṛ, talwáren̲ aur láṭhíán̲ leke, á pahunchí[y].

44 Aur pakaṛwánewále ne unhen̲ yih patá diyá thá, ki Jis ká main̲ bosa lún̲, wuhí hai; use tum pakaṛke hifázat se le jáo.

45 Wuh áke filfaur us pás gayá, aur kahá, Ai Rabbí, ai Rabbí, aur use chúmá.

46 ¶ Aur unhon̲ ne us par háth ḍálke use pakaṛ liyá.

47 Ek ne un men̲ se jo wahán̲ házir the, talwár khín̲chkar sardár káhin ke naukar ko lagáí, aur us ká kán uṛá diyá.

48 Tab Yisú' unhen̲ kahne lagá, Kyá tum talwáren̲ aur láṭhíán̲ leke mujhe chor kí mánind pakaṛne ko áe ho[z]?

49 Main̲ to har roz tumháre pás haikal men̲ wa'z kartá thá, aur tum ne mujhe nahín̲ pakṛá; lekin nawishton̲ ká púrá honá zarúr hai[a].

50 Tab we sab use chhoṛke bhág gaye[b].

51 Magar ek jawán, jo sútí chádar apne badan par oṛhe thá, us ke píchhe ho liyá, aur jawánon̲ ne use pakṛá:

52 Par wuh sútí chádar un ke háthon̲ men̲ chhoṛkar nangá bhágá.

53 ¶ Tab we Yisú' ko sardár káhin kane[c], jis pás sab sardár káhin aur buzurg aur faqíh jam'a húe the, le gaye.

54 Aur Patrus dúr se us ke píchhe sardár káhin ke dálán tak ho liyá, aur naukaron̲ ke sáth baiṭhkar ág tápne lagá.

55 Tab sardár káhinon̲ aur sárí majlis ne Yisú' par gawáhí ḍhúnḍhí, ki use ján se máren̲[d]; par na páí.

56 Agarchi bahuton̲ ne us par jhúṭhí gawáhí dí, par un kí gawáhíán̲ muwáfiq na thín̲.

57 Tab ba'zon̲ ne uṭhke us par yih jhúṭhí gawáhí dí, ki

58 Ham ne use kahte suná hai, ki Main̲ is haikal ko, jo háth se baní hai, ḍhá dún̲gá[e], aur tín din men̲ ek dúsrí ko, jo háth se na bane, banáún̲gá.

59 Tis par bhí un kí gawáhí muwáfiq na thí.

60 Tab sardár káhin ne bích men̲ khaṛe ho, Yisú' se púchhá, Kyá tú kuchh jawáb nahín̲ detá? ye tujh par kyá gawáhí dete hain̲[f]?

61 Par wuh chup rahá[g], aur kuchh jawáb na diyá. Phir sardár káhin ne us se púchhá, aur kahá, Kyá tú Masíh, us Mubárak ká Beṭá, hai[h]?

62 Yisú' ne us se kahá, Main̲ wuhí hún̲; aur tum Ibn i Ádam ko Alqádir ke dahine háth baiṭhe, aur ásmán ke bádalon̲ par áte dekhoge[i].

63 Tab sardár káhin ne apne kapṛe pháṛke kahá, Ab hamen̲ aur gawáh kyá darkár hain̲?

64 Tum ne yih kufr suná; tum ko kyá ma'lúm hotá hai? Un sabhon̲ ne fatwá diyá, ki wuh qatl ke láiq hai.

65 Tab kitne us par thúkne, aur us ká munh ḍhámpne, aur use ghún̲se márne, aur kahne lage, Nubúwat se khabar de: aur naukaron̲ ne háth se use thapeṛe máre.

66 ¶ Jab Patrus níche dálán men̲ thá[k], sardár káhin kí laun̲ḍíon̲ men̲ se ek wahán̲ áí;

67 Aur Patrus ko ág tápte dekh-

[r] 'Ibrán. 5. 7. [s] Yúh. 5. 30. aur 6. 38. [t] Rúm. 7. 23. Gal. 5. 17. [u] Yúh. 13. 1. [x] Mat. 26. 46. Yúh. 18. 1, 2. [y] Mat. 26. 47. Lúq. 22. 47. Yúh. 18. 3. [z] Mat. 26. 55. Lúq. 22. 52. [a] Zab. 22. 6. Yas. 53. 7, wag. Lúq. 22. 37. aur 24. 44. [b] Zab. 88. 8. 27 áyat.

[c] Mat. 26. 57. Lúq. 22. 54. Yúh. 18. 13. [d] Mat. 26. 59. [e] Marq. 15. 29. Yúh. 2. 19. [f] Mat. 26. 62. [g] Yas. 53. 7. [h] Mat. 26. 63. [i] Mat. 24. 30. aur 26. 64. Lúq. 22. 69. [k] Mat. 26. 58, 69. Lúq. 22. 55. Yúh. 18. 16.

kar, us kí taraf nazar karke, kahne lagí, Tú bhí Yisú' Násarí ke sáth thá.

68 Us ne yih kahke inkár kiyá, ki Maiṉ nahíṉ jántá, aur nahíṉ samajhtá, ki tú kyá kahtí hai. Aur báhar sahn meṉ gayá; aur murg ne báng dí.

69 Phir ek lauṇḍí use dekhkar, un se jo waháṉ khaṛe the kahne lagí, Yih unhíṉ meṉ se ek hai[l].

70 Us ne phir inkár kiyá. Aur thoṛí der píchhe, phir unhoṉ ne jo waháṉ khaṛe the, Patrus ko kahá, Sach tú unhíṉ meṉ se hai[m], kyúṉki tú Jalílí, aur terí bolí waisí hí hai[n].

71 Par wuh la'nat karne, aur qasam kháne lagá, ki maiṉ us shaḳhs ko, jis ká tum zikr karte ho, nahíṉ jántá.

72 Dúsrí bár murg ne báng dí. Tab Patrus ko wuhí bát, jo Yisú' ne us se kahí thí, yád áí, ki Peshtar us se, ki murg do bár báng de, tú tín bár merá inkár karegá. Tab wuh phúṭke rone lagá[o].

[l] Mat. 26. 71. Lúq. 22. 58. Yúh. 18. 25.
[m] Mat 26. 73. Lúq. 22. 59. Yúh 18. 26.
[n] A'am. 2. 7.
[o] Mat. 26. 75.

XV BÁB.

1 *Yisú' ko bándhke use Pilatus ke huzúr lejáte, aur waháṉ us par nálish karte.* 15 *'Awámm ke kahne se ek ḳhuní Barabbás chhuṛáya játá, aur Yisú' hawála kiyá játá ki salíb par khíṉchá jáwe.* 17 *Kánṭoṉ ká ek táj us ke sir par rakhá játá;* 19 *phir us par thúkte, aur us se haṉsí karte:* 21 *salíb ke uṭháe lejáte hí wuh gash khátá:* 27 *do choroṉ ke bích laṭkáyá játá:* 29 *Yahúdí sardároṉ kí malámatoṉ ko uṭhátá:* 39 *magar Rúmí súbadár us ke Ibn Ullah hone ká iqrar kartá.* 43 *aur Yúsuf baṛí 'izzat ke sáth us ká dafan kartá.*

JOṈ subh húí, sardár káhin ne buzurgoṉ aur faqíhoṉ aur sárí majlis ke sáth mashwarat karke, Yisú' ko bándhá, aur use lejákar Pilátus ke hawála kiyá[a].

2 Pilátus ne us se púchhá, Kyá tú Yahúdíoṉ ká bádsháh hai? Us ne jawáb meṉ us se kahá, Tú sach kahtá hai[b].

3 Aur sardár káhinoṉ ne us par bahut sí faryádeṉ kíṉ: par us ne kuchh jawáb na diyá.

4 Tab Pilátus ne us se phir púchhá, Kyúṉ tú kuchh jawáb nahíṉ detá? dekh, we terí muḳhálafat meṉ kyá kyá gawáhíáṉ dete haiṉ[c].

5 Taubhí Yisú' ne kuchh jawáb na diyá[d], yaháṉ tak ki Pilátus ne ta'ajjub kiyá.

6 Aur wuh us 'íd meṉ ek qaidí ko, jise we cháhte the, un kí ḳhátir chhoṛ detá thá[e].

7 Aur ek shaḳhs Barabbás nám, un fasádíoṉ ke sáth, ki jinhoṉ ne fasád meṉ ḳhún kiyá thá, qaid thá.

8 Tab bhíṛ chilláke us se 'arz karne lagí, ki jaisá terá dastúr hai, waisá hí hamáre wáste kar.

9 Pilátus ne unheṉ jawáb diyá, Kyá tum cháhte ho, ki maiṉ tumháre liye Yahúdíoṉ ke Bádsháh ko chhoṛ dúṉ?

10 Kyúṉki wuh jántá thá, ki sardár káhinoṉ ne hasad se us ko hawála kiyá thá.

11 Par sardár káhinoṉ ne bhíṛ ko ubhárá, ki wuh un ke liye Barabbás ko chhoṛ de[f].

12 Tab Pilátus ne phir un se kahá, Ab tum kyá cháhte ho? maiṉ us ko, jise tum Yahúdíoṉ ká Bádsháh kahte ho, kyá karúṉ?

13 We phir chilláe, ki Use salíb de.

14 Pilátus ne phir un se kahá, Kyúṉ, is ne kyá buráí kí hai? Tab we aur bhí ziyáda chilláe, ki Use salíb de.

15 ¶ Tab Pilátus ne, bhíṛ kí razámandí cháhkar, un ke liye Barabbás ko chhoṛ diyá, aur Yisú' ko koṛe márke hawála kiyá, ki salíb par khíṉchá jáe[g].

16 Aur sipáhí us ko us dálán meṉ, jaháṉ hákim ká mahkama thá, le gaye, aur sáre risála ko ikaṭṭhá kiyá[h].

17 Unhoṉ ne use argawání kapṛe pahináe, aur kánṭoṉ ká táj sajke us ke sir par rakhá.

18 Aur use salám karne lage, ki Ai Yahúdíoṉ ke Bádsháh, Salám!

19 Aur we us ke sir par narkaṭ se márte the, aur us par thúkte, aur ghuṭne ṭekke use sijda karte the.

20 Aur jab us se haṉsí kar chuke, to us ke badan se argawání kapṛe utáre, aur us ká kapṛá use pahináke, salíb dene ko le chale.

21 Aur ek shaḳhs Qúríní Shama'ún nám, jo Sikandar aur Rúfus ká báp thá, díhát se áte húe, udhar se guzrá; unhoṉ ne use begár pakṛá, ki us kí salíb uṭhá le chale[i].

22 Aur we use maqám i Galgatá meṉ, jis ká tarjuma Khopṛí kí jagah hai, láe[k].

[a] Zab. 2. 2. Mat. 27. 1. Lúq 22 66 aur 23. 1. Yúh. 18 28. A'am 3. 13. aur 4 26.
[b] Mat. 27. 11.
[c] Mat 27. 13.
[d] Yas. 53. 7. Yúh. 19. 9.
[e] Mat. 27. 15. Lúq. 23. 17. Yúh. 18. 39.
[f] Mat. 27. 20. A'am. 3. 14.
[g] Mat. 27 26. Yúh. 19. 1, 16.
[h] Mat. 27. 27.
[i] Mat. 27. 32. Lúq. 23. 26.
[k] Mat. 27. 33. Lúq. 23. 33. Yúh. 19. 17.

San 'ÍSAWÍ 33.

23 Aur mai men murr miláke use píne ko diyá, par us ne na piyá [l].

24 Aur unhon ne use salíb par khínchke us ke kapre bánte, aur un par qur'a dálá, ki har ek shakhs kyá kyá le [m].

25 Aur tísrá ghantá thá [n], jab unhon ne us ko salíb dí.

26 Aur us par nálish ká yih mazmún likhá thá, ki YIH YAHUDI'ON KA' BA'DSHA'H HAI [o].

27 Aur unhon ne us ke sáth do choron ko, ek ko dahine háth, aur dúsre ko báen, salíb par khínchá [p].

28 Tab wuh nawishta, ki Wuh badkáron men giná gayá, púrá húá [q].

29 Aur we jo udhar se játe the, sir hiláte the [r], aur yih kahke use malámat karte the, ki Wáh, tú jo haikal ko dhátá, aur tín din men banátá thá [s],

30 Apne taín bachá, aur salíb par se utar á.

31 Isí tarah sardár káhinon ne bhí ápas men faqíhon ke sáth thatthe karte húe kahá, Us ne auron ko bacháyá; apne taín bachánc nahín saktá.

32 Baní Isráel ká Bádsháh, Masíh, ab salíb par se utar áwe, ki ham dekhen, aur ímán láwen. Aur we jo us ke sáth salíb par khínche gaye, use malámat karte the [t].

33 Aur jab chhathá ghantá púrá húá, us sárí sarzamín par andherá chhá gayá, aur nawen ghante tak rahá [u].

34 Aur nawen ghante, Yisú' barí áwáz se chilláke bolá, Elí, Elí, lamá sabaqtaní, jis ká tarjuma yih hai; Ai mere Khudá, mere Khudá, tú ne mujhe kyún chhorá [x]?

35 Ba'ze un men, jo wahán khare the, yih sunke bole, Dekho, wuh Iliyás ko bulátá hai.

36 Aur ek ne daurke isfanj ko sirke se tar karke, aur ek narkat par rakhke [y], use chusáyá [z], aur kahá, Bhalá, ham dekhen to, ki Iliyás use utárne áwe.

37 Tab Yisú' ne barí áwáz se chillákar ján dí [a].

38 Aur haikal ká parda úpar se níche tak phat gayá [b].

39 ¶ Aur us súbadár ne, jo us ke sámhne khará thá, use yún chilláte aur ján dete dekhke, kahá, ki Yih shakhs sach much Khudá ká Betá thá [c].

40 Wahán kaí 'auraten dúr se [d] dekh rahí thín [e]; un men Mariyam Magdalíní, aur Mariyam chhote Ya'qúb aur Yúses kí má, aur Salome thín.

41 Unhon ne jab wuh Jalíl men thá, us kí pairauí aur khidmat bhí kí thí [f]; phir aur bhí bahut sí 'auraten thín, jo us ke sáth Yarúsalam men áí thín.

42 ¶ Aur shám ko [g], ki taiyárí ká waqt thá, jo sabt se pahle hotá,

43 Yúsuf Arimatíyá, jo námwar mushír aur wuh khud Khudá kí bádsháhat ká muntazir thá [h], áyá, aur dilerí se Pilátus pás jáke, Yisú' kí lásh mángí.

44 Aur Pilátus ne ta'ajjub kiyá, ki wuh aisá jald mar gayá, aur súbadár ko buláke us se púchhá, kyá der húí, ki wuh mar gayá?

45 Aur jab súbadár se aisá ma'lúm kiyá thá, to lásh Yúsuf ko dilá dí.

46 Aur us ne mihín kaprá mol liyá thá aur use utárke us kapre se kafnayá, aur ek qabr men, jo chatán ke bích khodí gayí thí, use rakhá [i], aur us qabr ke darwáza par ek patthar dhalká diyá.

47 Mariyam Magdalíní, aur Yúses kí má Mariyam, us jagah ko, jahán wuh rakhá gayá, dekh rahí thín.

[l] Mat. 27. 34.
[m] Zab. 22. 18. Lúq. 23. 34. Yúh. 19. 23.
[n] Dekho Mat. 27. 45. Lúq. 23. 44. Yúh. 19. 14.
[o] Mat. 27. 37. Yúh. 19. 19.
[p] Mat. 27. 38.
[q] Yas. 53. 12. Lúq. 22. 37.
[r] Zab. 22. 7.
[s] Marq. 14. 58. Yúh. 2. 19.
[t] Mat. 27. 44. Lúq. 23. 39.
[u] Mat. 27. 45. Lúq. 23. 44.
[x] Zab. 22. 1. Mat. 27. 46.
[y] Mat. 27. 48. Yúh. 19. 29
[z] Zab. 69. 21.
[a] Mat. 27. 50. Lúq. 23. 46. Yúh. 19. 30.
[b] Mat. 27. 51. Lúq. 23. 45.
[c] Mat. 27. 54. Lúq. 23. 47.
[d] Zab. 38. 11.
[e] Mat. 27. 55. Lúq. 23. 49.
[f] Lúq. 8. 2, 3.
[g] Mat. 27. 57. Lúq. 23. 50. Yúh. 19. 38.
[h] Lúq. 2. 25, 38.
[i] Mat. 27. 59, 60. Lúq. 23. 53. Yúh. 19. 40.

XVI BA'B.

1 Ek firishta tín 'auraton par yih záhir kartá, ki Masíh ji uthá hai. 9 Masíh khud Mariyam Magdalíní ko dikhái detá: 12 phir do ko do aur ádmíon par záhir kartá jis waqt we díhát kí taraf játe the: 14 tab rasúlon par záhir hotá, 15 aur inhen hukm detá ki har kahín jáke Injíl kí manádí karen: 19 ba'd us ke wuh ásmán par charh játá.

JAB sabt ká din guzar gayá [a] Mariyam Magdalíní aur Ya'qúb kí má Mariyam, aur Salome ne khushbú chízen mol lín [b], táki wahán jáke us par malen.

2 Aur hafta ke pahle din bahut sawere [c] súraj nikalte húe qabr par áín.

3 Aur ápas men kahne lagín, ki Hamáre liye is patthar ko qabr ke darwáza par se kaun dhalkáegá.

4 Jab unhon ne nigáh kí, to us patthar ko dhalkáyá húá dekhá, aur wuh bahut bhárí thá.

[a] Mat. 28. 1. Lúq. 24. 1. Yúh. 20. 1.
[b] Lúq. 23. 56.
[c] Lúq. 24. 1. Yúh. 20. 1.

San 'I'SAWI' 33.

5 Qabr meṉ jákar, unhoṉ ne ek jawán ko sufed poshák pahine dahiní taraf baiṭhe húe dekhá, aur hairán húíṉ[d].

6 Us ne unheṉ kahá, Mat ghabráo: Tum Yisú' Násarí ko, jo salíb par khínchá gayá, ḍhúnḍhtíáṉ ho; wuh jí uṭhá hai; wuh yaháṉ nahíṉ; dekho yih jagah, jis meṉ unhoṉ ne use rakhá thá[e].

7 Ab tum jáo, aur us ke shágirdoṉ ko aur Patrus ko kaho, ki wuh tum se áge Jalíl ko játá hai, aur jaisá us ne tumheṉ kahá thá[f], tum use waháṉ dekhoge.

8 We jald nikalke qabr se bhágíṉ, aur kámptí aur ghabrátí húí, máre ḍar ke, kisí se kuchh na bolíṉ[g].

9 ¶ Hafta ke pahle roz, wuh, sawere uṭhkar, pahle Mariyam Magdaliní ko, jis meṉ se us ne sát deo nikále the[h], dikhái diyá[i].

10 Us ne jáke, us ke sáthíoṉ ko, jo us ke liye gamgín aur rote the, khabar dí[k].

11 We yih sunke, ki wuh jítá hai, aur use dikhái diyá, yaqín na láe[l].

12 ¶ Us ke ba'd, wuh dúsrí súrat meṉ, un meṉ se do ko, jis waqt ki we paidal chalte the, aur dihát ki taraf játe the, dikhái diyá[m].

13 Unhoṉ ne jáke báqí logoṉ ko ḳhabar dí, magar unhoṉ ne un kí bátoṉ ko bhí yaqín na kiyá.

14 ¶ A'ḳhir, wuh un gyárahoṉ ko[n], jab we kháne baiṭhe the, dikhái diyá, aur un kí be-ímání aur saḳhtdilí par malámat kí, kyúṉki we un kí bátoṉ par, jinhoṉ ne us ke jí uṭhne ke ba'd use dekhá thá, yaqín na láe the.

15 Aur us ne unheṉ kahá, ki Tum tamám dunyá meṉ jáke[o] har ek maḳhlúq ke sámhne Injíl kí manádí karo[p].

16 Jo ki ímán látá, aur baptisma pátá hai, naját páegá[q]: aur jo ímán nahíṉ látá, us par sazá ká hukm kiyá jáegá[r].

17 Aur we jo ímán láeṉge, un ke sáth yih 'alámateṉ hoṉgí; ki we mere nám se deoṉ ko nikáleṉge[s]; aur nayí zubáneṉ boleṉge[t];

18 Sámpoṉ ko uṭhá leṉge[u]; aur agar koí halák karnewálí chíz píeṉge, unheṉ kuchh nuqsán na hogá; we bímároṉ par háth rakheṉge, to change ho jáeṉge[x].

19 ¶ Ḳhudáwand unheṉ yih farmáke[y] ásmán par játá rahá[z], aur Ḳhudá ke dahine háth baiṭhá[a].

20 Phir unhoṉ ne har jagah jákar manádí kí, aur Ḳhudáwand un kí madad kartá thá, aur kalám ko, un mu'ajizoṉ ke wasíle se jo us ke sáth sáth hote the, sábit kartá rahá[b]. A'mín.

[d] Lúq. 24. 3. Yúh. 20. 11, 12.
[e] Mat. 28. 5, 6, 7.
[f] Mat. 26. 32. Marq. 14. 28.
[g] Dekho Mat. 28. 8. Lúq. 24. 9.
[h] Lúq. 8. 2.
[i] Yúh. 20. 14.
[k] Lúq. 24. 10. Yúh. 20. 18.
[l] Lúq. 24. 11.
[m] Lúq. 24. 13.
[n] Lúq. 24. 36. Yúh. 20. 19. 1 Qur. 15. 5.
[o] Mat. 28. 19. Yúh. 15. 16
[p] Qul. 1. 23.
[q] Yúh. 3. 18, 36. A'am. 2. 38. aur 16. 30, 31, 32. Rúm. 10. 9. 1 Pai. 3. 21.
[r] Yúh. 12. 48.
[s] Lúq. 10. 17. A'am. 5. 16. aur 8. 7. aur 16. 18. aur 19. 12.
[t] A'am. 2. 4. aur 10. 46. aur 19. 6. 1 Qur. 12. 10, 28.
[u] Lúq. 10. 19. A'am. 28. 5.
[x] A'am. 5. 15, 16. aur 9. 17. aur 28. 8. Ya'q. 5. 14, 15.
[y] A'am. 1. 2, 3.
[z] Lúq. 24. 51.
[a] Zab. 110. 1. A'am. 7. 55.
[b] A'am. 5. 12. aur 14. 3. 1 Qur. 2. 4, 5. 'Ibrán. 2. 4.

LU'QA' KI' INJI'L.

I BA'B.

1 Díbácha tamám Injíl ká, jise Lúqá ne tasníf kiyá. 5 Yúhanná ká hál, ki apní má ke peṭ meṉ kyúṉ pará, 26 aur Masíh ká wuní hál. 39 Nubúwat kí báteṉ jo Ilísabát aur Mariyam ne Masíh ke haqq meṉ kahíṉ. 57 Yúhanná ká tawallud, aur us ká ḳhatna jo húá. 67 Zakariyáh kí peshíngoí Masíh kí bábat, 76 aur Yúhanná kí bábat.

CHUNKI bahutoṉ ne kamar bándhí, ki un kámoṉ ká jo filwáqi' hamáre darmiyán anjám húe, bayán kareṉ,

2 Jis tarah se unhoṉ ne, jo shurú' se[a] ḳhud dekhnewále, aur kalám kí ḳhidmat karnewále the, ham se riwáyat kí[b];

3 Maiṉ ne bhí munásib jáná[c], ki sab ko sire se sahíh tarah daryáft karke, tere liye, ai buzurg Theofilus[d], ba tartíb[e] likhúṉ,

4 Táki tú un bátoṉ kí haqíqat ko, jin kí tú ne ta'lím páí, jáne[f].

5 ¶ YAHUDIYA ke bádsháh Herodís ke dinoṉ meṉ[g], Abiyáh ke párídároṉ[h] meṉ se Zakariyáh náme ek káhin thá: us kí jorú Hárún kí beṭíoṉ meṉ se thí, aur us ká nám Ilísabát thá.

6 We donoṉ Ḳhudá ke huzúr rástbáz, aur Ḳhudáwand ke sáre hukmoṉ aur qánúnoṉ par be-'aib chalnewále the[i].

[a] Marq. 1. 1 Yúh. 15. 27.
[b] 'Ibrán. 2. 3. 1 Pat. 5. 1. 2 Pat. 1. 16. 1 Yúh. 1. 1.
[c] A'am. 15. 19, 25, 28. 1 Qur. 7. 40.
[d] A'am. 1. 1
[e] A'am. 11. 4.
[f] Yúh. 20. 31.
San 'I'sawí se peshtar chhaṭhe baras tak.
[g] Mat. 2. 1.
[h] 1 Táw. 24. 10, 19. Nahem. 12. 4, 17.
[i] Paid. 7. 1 aur 17. 1. 1 Sal. 9. 4. 2 Sal. 20. 3. Aiy. 1. 1. A'am. 23. 1. aur 24. 16. Filip. 3. 6.

San 'Ísawí se peshtar chhaṭhe baras meṇ.

7 Aur un ke laṛká na thá, kyúṇki Ilísabát bánjh thí, aur donoṇ búṛhe the.

8 Aur aisá húá, ki jab wuh Ḳhudá ke huzúr, apne firqa kí bárí par[k], káhin ká károbár kartá thá,

9 Káhiní ke dastúr par us kí chiṭṭhí niklí, ki Ḳhudáwand kí haikal meṇ jáke ḳhushbúí jaláwe[l].

10 Aur logoṇ kí sárí jamá'at, ḳhushbúí jaláte waqt, báhar du'á máng rahí thí[m].

11 Tab us ko Ḳhudáwand ká firishta, ḳhushbúí jaláne ke mazbah[n] kí dahní taraf khaṛá húá, dikhái diyá.

12 Zakariyáh dekhkar ghabráyá, aur bahut ḍará[o].

13 Par firishta ne us se kahá, ki Ai Zakariyáh, mat ḍar, ki terí du'á suní gayí, aur terí jorú Ilísabát tere liye ek beṭá janegí; tú us ká nám Yúhanná rakhná[p].

14 Aur tujhe ḳhushí o ḳhurramí hogí; aur bahutere us kí paidáish se ḳhush honge[q].

15 Kyúṇki wuh Ḳhudáwand ke huzúr buzurg hogá, aur na mai, aur na koí nasha píegá[r]; aur apní má ke peṭ hí[s] se Rúh i Quds se bhar jáegá.

16 Aur baní Isráel meṇ se bahutoṇ ko un ke Ḳhudáwand Ḳhudá kí taraf pheregá[t].

17 Aur wuh us ke áge Iliyás kí tabí'at aur qúwat ke sáth[u] chalegá, ki báp ke diloṇ ko laṛkoṇ kí taraf, aur ná-farmánbardároṇ ko rástbázoṇ kí danáí kí taraf pherke, Ḳhudáwand ke liye ek musta'idd qaum taiyár kare.

18 Tab Zakariyáh ne firishta ko kahá, Main is ko kyúṇkar sach jánúṇ? kyúṇki maiṇ búṛhá húṇ, aur merí jorú kí baṛí 'umr húí[x].

19 Firishta ne jawáb meṇ us se kahá, Main Jabriel húṇ[y], jo Ḳhudá ke huzúr házir rahtá húṇ; aur bhejá gayá, ki tujhe kahúṇ, aur yih ḳhushḳhabarí tujhe dúṇ.

20 Aur dekh, tú gúngá ho jáegá, aur jis din tak ki yih na ho, bol na sakegá[z], is liye ki tú ne merí bátoṇ ko, jo apne waqt par púrí hoṇgí, yaqín na kiyá.

21 Aur log Zakariyáh kí ráh dekhte the, aur haikal meṇ us ke der karne se ta'ajjub karte the.

22 Jab wuh báhar áke un se bol na saká, unhoṇ ne daryáft kiyá, ki us ne haikal meṇ koí royá dekhí thí: aur wuh un se ishára kartá thá, aur gúngá rah gayá.

23 Aur aisá húá, ki jab us kí ḳhidmat ke din púre húe[a], wuh apne ghar gayá.

24 Aur un dinoṇ ke ba'd, us kí jorú Ilísabát hámila húí, aur us ne pánch mahíne tak apne taíṇ yih kahke chhipáyá, ki,

25 Jin dinoṇ meṇ Ḳhudáwand ne mujh par nazar kí, mere sáth aisá kiyá, táki logoṇ meṇ se merí sharmindagí dúr kare[b].

26 Aur chhaṭhe mahíne Jabriel firishta Ḳhudá kí taraf se Jalíl ke ek shahr meṇ, jis ká nám Násarat thá, bhejá gayá,

27 Ek kuṇwárí ke pás, jis kí Yúsuf náme ek mard se, jo Dáúd ke gharáne se thá, mangní húí thí; aur us kuṇwárí ká nám Mariyam thá[c].

28 Us firishta ne us pás áke kahá, ki Ai pasandída, salám[d]! Ḳhudáwand tere sáth[e]: tú 'auratoṇ meṇ mubárak hai.

29 Par wuh use dekhkar, us kí bát se ghabráí[f], aur sochne lagí, ki yih kaisá salám hai.

30 Tab firishta ne us se kahá, ki Ai Mariyam, mat ḍar; ki tú ne Ḳhudá ká fazl páyá.

31 Aur dekh, tú hámila hogí, aur beṭá janegí[g], aur us ká nám YISU' rakhná[h].

32 Wuh buzurg hogá, aur Ḳhudá Ta'álá ká Beṭá kahláegá[i]: aur Ḳhudáwand Ḳhudá us ke báp Dáúd ká taḳht use degá[k];

33 Aur wuh sadá Ya'qúb ke gharáne kí bádsháhat karegá; aur us kí bádsháhat áḳhir na hogí[l].

34 Tab Mariyam ne firishta se kahá, Yih kyúṇkar hogá, jis hál meṇ maiṇ mard ko nahíṇ jántí?

35 Firishta ne jawáb meṇ us se kahá, ki Rúh i Quds tujh par utregí[m], aur Ḳhudá Ta'álá kí qudrat ká sáya tujh par hogá: is sabab se wuh pák laṛká Ḳhudá ká Beṭá kahláegá[n].

36 Aur dekh, terí rishtadár Ilísabát ko bhí buṛhápe meṇ beṭá honewálá hai; aur yih us ká, jo bánjh kahlátí thí, chhaṭhá mahíná hai.

37 Kyúṇki Ḳhudá ke áge koí bát anhoní nahíṇ[o].

San 'Ísawí se peshtar chhaṭhe baras meṇ.

[k] 1 Taw. 24. 19. 2 Taw. 8. 14. aur 31. 2.
[l] Ḳhur. 30. 7, 8. 1 Sam. 2. 28. 1 Taw. 23. 13. 2 Taw. 29. 11.
[m] Abb. 16. 17. Muk. 8. 3, 4.
[n] Ḳhur. 30. 1.
[o] Qás. 6. 22. aur 13. 22. Dán. 10. 8. 29 áyat. Lúq. 2. 9. A'am. 10. 4. Muk. 1. 17.
[p] 60, 63 áyateṇ.
[q] 58 áyat.
[r] Gin. 6. 3. Qás. 13. 4. Lúq. 7. 33.
[s] Yar. 1. 5. Gal. 1. 15.
[t] Mal. 4. 5, 6.
[u] Mal. 4. 5. Mat. 11. 14. Marq. 9. 12.
[x] Paid. 17. 17.
[y] Dán. 8. 16. aur 9. 21, 22, 28. Mat. 18. 10. 'Ibrán. 1. 14.
[z] Ḥiz. 3. 26. aur 24. 27.
[a] Dekho 2 Sal. 11. 5. 1 Taw. 9. 25.
[b] Paid. 30. 23. Yas. 4. 1. aur 54. 1, 4.
[c] Mat. 1. 18. Lúq. 2. 4, 5.
[d] Dán. 9. 23. aur 10 19. Dekho 30 áyat.
[e] Qás. 6. 12.
[f] 12 áyat.
[g] Yas. 7. 14. Mat. 1. 21.
[h] Lúq. 2. 21.
[i] Marq. 5. 7.
[k] 2 Sam. 7. 11, 12. Zab. 132. 11. Yas. 9. 6, 7 aur 16. 5. Yar. 23. 5. Muk. 3. 7.
[l] Dán. 2. 44. aur 7. 14, 27. 'Abad. 21. Mík. 4. 7. Yúh. 12. 34. 'Ibrán. 1. 8.
[m] Mat. 1. 20.
[n] Mat. 14. 33. aur 26. 63, 64. Marq. 1. 1. Yúh. 1. 34. aur 20. 31. A'am. 8. 37. Rúm. 1. 4.
[o] Paid. 18. 14. Yar. 32. 17. Zak. 8. 6. Mat. 19. 26. Marq. 10. 27. Lúq. 18. 27. Rúm. 4. 21.

San 'Ísawí se peshtar chhaṭhe baras meṉ.

38 Aur Mariyam ne kahá, Dekh Ḳhudáwand kí bándí; mujh par tere kahne ke muwáfiq howe. Tab firishta us ke pás se chalá gayá.

39 Aur unhíṉ dinoṉ meṉ, Mariyam uṭhkar jaldí se paháṛoṉ par Yahúdiya ke ek shahr ko gayí [p];

40 Aur Zakariyáh ke ghar pahunchke Ilísabát ko salám kiyá.

41 Aur aisá húá, ki jonhíṉ Ilísabát ne Mariyam ká salám suná, laṛká us ke peṭ meṉ uchhal paṛá; aur Ilísabát Rúh i Quds se bhar gayí:

42 Aur zor se pukárke kahá, ki Tú 'auratoṉ meṉ mubárak hai [q], aur tere peṭ ká phal mubárak hai.

43 Mere liye yih kyúṉkar húá, ki mere Ḳhudáwand kí má mujh pás áí? ki,

44 Dekh, tere salám kí áwáz jonhíṉ mere kán tak pahunchí, laṛká mere peṭ meṉ ḳhushí se uchhal paṛá.

45 Aur mubárak hai wuh jo ímán láí, ki yih báteṉ, jo Ḳhudáwand kí taraf se kahí gayíṉ, púrí hoṉgí.

46 Mariyam ne kahá, ki Merí ján Ḳhudáwand kí baṛáí kartí hai [r],

47 Aur merí rúh mere naját denewále Ḳhudá se ḳhush húí.

48 Ki us ne apní bándí kí garíbí par nazar kí [s]: is liye, dekh, ab se har zamana ke log mujh ko mubárak kaheṉge [t].

49 Kyúṉki us ne, jo qudratwálá hai, mujh par baṛá ihsán kiyá hai [u]; aur us ká nám pák hai [x].

50 Aur us ká rahm un par, jo us se ḍarte haiṉ, pusht dar pusht hai [y].

51 Us ne apne bázú ká zor dikhláyá [z]; aur un ko, jo apne dil ke ḳhiyál meṉ apne taiṉ baṛá samajhte haiṉ, pareshán kiyá [a].

52 Qudratwáloṉ ko taḳht se girá diyá [b], aur garíboṉ ko buland kiyá.

53 Us ne bhúkhoṉ ko achchhí chízoṉ se ásúda kiyá [c]; aur daulatmandoṉ ko ḳhálí háth bhejá.

54 Us ne apne banda Isráel ko sambhál liyá, un rahmatoṉ ko yád karke [d],

55 Jo Abirahám aur us kí aulád par sadá ko thíṉ [e], jaisá us ne hamáre bápdádoṉ se farmáyá thá.

56 Aur Mariyam, tín mahíne ke qaríb us ke sáth rahke, apne ghar ko phirí.

57 Ab Ilísabát ke janne ká waqt pahunchá; aur beṭá janí.

58 Aur us ke paṛosíoṉ aur rishtadároṉ ne suná, ki Ḳhudáwand ne us par baṛí rahmat kí; aur unhoṉ ne us ke sáth ḳhushí kí [f].

59 Aur yúṉ húá, ki we áṭhweṉ din [g] laṛke ká ḳhatna karne áe; aur us ká nám Zakariyáh, jo us ke báp ká thá, rakhne lage.

60 Par us kí má ne jawáb meṉ kahá, ki Nahíṉ; balki us ka nám Yúhanná rakhá jáwe [h].

61 Unhoṉ ne us se kahá, ki Tere gharáne meṉ kisú ká yih nám nahíṉ.

62 Tab unhoṉ ne us ke báp kí taraf ishára kiyá, ki wuh us ká kyá nám rakhá cháhtá hai.

63 Us ne taḳhtí mangáke likhá, ki Yúhanná us ká nám hai [i]. Aur sabhoṉ ne ta'ajjub kiyá.

64 Aur usí dam us ká muṉh aur zubán khul gayí [k], aur wuh bolne lagá, aur Ḳhudá kí ta'ríf kí.

65 Tab sáre áspás ke rahnewále ḍar gaye: aur Yahúdiya ke tamám kohistán meṉ [l] in sab bátoṉ ká charchá phailá.

66 Aur sabhoṉ ne, jo sunte the, apne dil meṉ sochkar [m] kahá, ki, Yih kaisá laṛká hogá! Aur Ḳhudáwand ká háth us par thá [n].

67 Aur us ká báp Zakariyáh Rúh i Quds se bhar gayá [o], aur nubúwat kí ráh se kahne lagá, ki,

68 Hamd Ḳhudáwand kí [p], jo Isráel ká Ḳhudá hai; kyúṉki us ne apne logoṉ par nazar kí, aur unheṉ chhuṭkárá diyá [q],

69 Aur hamáre liye naját ká síng apne banda Dáúd ke ghar meṉ se nikála [r];

70 Jaisá us ne apne pák nabíoṉ kí ma'rifat [s], jo dunyá ke shurú' se hote áe, kahá:

71 Ham ko hamáre dushmanoṉ se, aur un ke háth se jo ham se kína rakhte haiṉ, naját baḳhshí;

72 Táki wuh rahm, jis ká hamáre bápdádoṉ ke sáth qarár kiyá, kare, aur apne pák 'ahd ko yád rakhe [t];

73 Us hí qasam ko, jo us ne hamáre báp Abirahám se kí [u], ki

74 Wuh hameṉ yih degá, ki apne

---

[p] Yash. 21. 9, 10, 11.
[q] Qáz. 5. 24. 28 áyat.
[r] 1 Sam. 2. 1. Zab. 34. 2, 3, aur 35. 9. Hab. 3. 18.
[s] 1 Sam. 1. 11. Zab. 138. 6.
[t] Mal. 3. 12. Luq. 11. 27.
[u] Zab. 71. 19. aur 126. 2, 3
[x] Zab. 111. 9.
[y] Pald. 17. 7. Khur. 20. 6. Zab. 103. 17, 18.
[z] Zab. 98. 1. aur 118. 15 Yas. 40. 10. aur 51. 9. aur 52. 10.
[a] Zab. 33 10. 1 Pat. 5. 5.
[b] 1 Sam. 2. 6, wag. Aly. 5. 1. Zab. 113. 6.
[c] 1 Sam. 2. 5 Zab. 34 10.
[d] Zab. 98. 3. Yar. 31. 3, 20.
[e] Pald. 17. 19. Zab. 132. 11. Rúm. 11. 28. Gal. 3. 16.

San 'Ísawí se peshtar chhaṭhe baras meṉ.

[f] 14 áyat.
[g] Pald. 17. 12. Ahb. 12. 3.
[h] 13 áyat.
[i] 13 áyat.
[k] 20 áyat.
[l] 39 áyat.
[m] Luq. 2. 19. 51.
[n] Pald. 39. 2. Zab. 80. 17. aur 89. 21 A'am. 11. 21.
[o] Yoel 2. 28.
[p] 1 Sal. 1 48. Zab. 41. 13. aur 72. 18 aur 106. 48.
[q] Khur. 3. 16. aur 4. 31. Zab. 111. 9. Luq. 7. 16.
[r] Zab. 132. 17.
[s] Yar. 23. 5, 6 aur 30. 10 Dán. 9. 24. A'am. 3. 21. Rúm. 1. 2.
[t] Ahb. 26. 42. Zab. 98. 3. aur 105. 8, 9. aur 106. 45 Hiz. 16. 60. 54 áyat.
[u] Pa'd. 12. 3. aur 17. 4. aur 22. 16, 17. 'Ibrán. 6. 13, 17.

San 'Ísawí se peshtar chhaṭhe baras meṉ.

dushmanoṉ ke háth se chhuṭkárá páke,

75 'Umr bhar us ke áge, pákízagí aur sachái se[x], be ḳhauf us kí bandagí kareṉ[y].

76 Aur ai laṛke, tú Ḳhudá Ta'álá ká nabí kahláegá: kyúṉki tú Ḳhudáwand ke áge us kí ráhoṉ ko durust kartá jáegá[z]; ki

77 Us ke logoṉ ko naját kí ráh batáwe, jis meṉ un ke gunáhoṉ kí mu'áfí howe[a],

78 Jo hamáre Ḳhudá kí ḳháss rahmat se hai; jis ke sabab subh kí roshní úpar se ham tak pahunchí,

79 Táki un ko jo andhere aur maut ke sáya meṉ baiṭhe haiṉ, roshní baḳhshe[b], aur hameṉ salámatí kí ráh par le chale.

80 Aur wuh laṛká baṛhtá, aur rúh meṉ qúwat pátá gayá[c], aur apne taiṉ Isráel par záhir karne ke din tak bayábán meṉ rahá[d].

x Yar. 32. 39, 40. Afs. 4. 24. 2 Tas. 2. 13. 2 Tim. 1. 9. Tít. 2. 12. 1 Pat. 1. 15. 2 Pat. 1. 4.
y Rúm. 6. 18, 22. 'Ibrán. 9. 14.
z Yas. 40. 3. Mal. 3. 1. aur 4. 5. Mat. 11. 10. 17 áyat.
a Marq. 1. 4. Lúq. 3. 3.
b Yas. 9. 2. aur 42. 7. aur 49. 9. Mat. 4. 16. A'am 26. 18.
c Lúq. 2. 40.
d Mat. 3. 1. aur 11. 7.

II BÁB.

1 *Augústus hukm detá ki tamám mamlukat ke logoṉ ke nám likhe jáweṉ.* 6 *Masíh ká tawallud.* 8 *Ek firishta is wáqi'a kí ḳhabar gaṛariyoṉ ko detá;* 13 *tis par bahut firishtagán Ḳhudá kí saná gáte.* 21 *Masíh ḳhatna pátá.* 22 *Mariyam áp ko pák karne ke liye sharí'at par 'amal kartí.* 28 *Shama'ún aur Anná Masíh kí bábat nubúwat karte:* 40 *wuh hikmat meṉ taraqqí kartá,* 46 *haikal hí meṉ mu'allimoṉ se sawál kartá,* 51 *aur apne má báp ká farmánbardár rahá.*

San 'Ísawí se peshtar pánchweṉ baras meṉ.

AUR un dinoṉ meṉ yúṉ húá, ki Qaisar Augústus ká hukm niklá, ki har bastí ke logoṉ ke nám likhe jáeṉ.

2 (Aur yih pahlí ismnawísí thí[a], jo Suriya ke hákim Qurenius ke waqt meṉ húí.)

3 Tab har ek apne apne shahr ko nám likháne chalá.

4 Aur Yúsuf bhí Jalíl ke shahr Násarat se, Yahúdiya meṉ Dáúd ke shahr ko, jo Baitlaham kahlátá hai[b], gayá; is liye ki wuh Dáúd ke gharáne aur auláḍ se thá[c]; ki

5 Apní mangetar[d] Mariyam ke sáth, jo hámila thí, nám likháwe.

6 Aur aisá húá, ki jab we waháṉ the, us ke janne ke din púre húe.

7 Aur apná palauṭhá beṭá jani[e], aur us ko kapṛe meṉ lapeṭke charní meṉ rakhá; kyúṉki un ko sará meṉ jagah na milí.

8 Us mulk meṉ gaṛariye the, jo maidán meṉ rahte, aur rát ko bárí apne jhunḍ kí chaukí karte the.

a A'am. 5. 37.
b 1 Sam. 16. 1, 4. Yúh. 7. 42.
c Mat. 1. 16. Lúq. 1. 27.
d Mat. 1. 18. Lúq. 1. 27.
e Mat. 1. 25.

San 'Ísawí se peshtar pánchweṉ baras meṉ.

9 Aur, dekho, ki Ḳhudáwand ká firishta un par záhir húá, aur Ḳhudáwand ká núr un ke chaugird chamká: aur we niháyat ḍar gaye[f].

10 Tab firishta ne unheṉ kahá, Mat ḍaro: kyúṉki, dekho, maiṉ tumheṉ baṛí ḳhushḳhabarí sunátá húṉ, jo sab logoṉ ke wáste hai[g], ki

11 Dáúd ke shahr meṉ áj tumháre liye ek naját-denewálá[h] paidá húá[i]; wuh Masíh Ḳhudáwand hai[k].

12 Aur tumháre liye yihí patá hai; ki tum us laṛke ko kapṛe meṉ lapeṭá aur charní meṉ rakhá húá páoge.

13 Aur ekbárgí, us firishta ke sáth ásmání lashkar kí ek jamá'at Ḳhudá kí ta'ríf kartí[l], aur yih kahtí záhir húí, ki

14 Ḳhudá ko ásmán par ta'ríf[m], aur zamín par salámatí[n], aur ádmíoṉ se razámandí howe[o].

15 Aur aisá húá, ki jab firishtagan un ke pás se ásmán par gaye, gaṛariyoṉ ne ápas meṉ kahá, ki Áo, ham Baitlaham ko jáeṉ, aur is bát ko jo húí hai, jis kí Ḳhudáwand ne hameṉ ḳhabar dí hai, dekheṉ.

16 Tab unhoṉ ne jaldí jáko, Mariyam, aur Yúsuf ko, aur us laṛke ko charní meṉ rakhá húá páyá.

17 Aur dekhke, us bát ko, jo is laṛke ke haqq meṉ un se kahí gayí thí, phailáyá.

18 Aur sab sunnewáloṉ ne in báton se, jo gaṛariyoṉ ne unheṉ kahíṉ, ta'ajjub kiyá.

19 Par Mariyam ne in sab bátoṉ ko, apne dil meṉ gaur karke[p], yád rakhá.

20 Aur gaṛariye in sab bátoṉ ko sunke, aur jaisí un se kahí gayí thíṉ, dekhke, Ḳhudá kí ta'ríf aur baṛáí karte húe phire.

21 Aur jab áṭh din púre húe, ki laṛke ká ḳhatna ho[q], us ká nám YISU[r] rakhá gayá, jo us ke peṭ meṉ paṛne ke áge, firishta ne rakhá thá.

22 Aur jab Músá kí sharí'at ke muwáfiq us ke pák hone ke din púre húe[s], we us laṛke ko Yarúsalam meṉ láe, táki Ḳhudáwand ke áge házir kareṉ;

23 (Jaisá ki Ḳhudáwand kí shar-

San 'Ísawí se peshtar pánchweṉ baras meṉ.

f Lúq. 1. 12.
g Paid. 12. 3. Mat. 28. 19. Marq. 1. 15. 31, 32 áyateṉ. Lúq. 24. 47. Qul. 1. 23.
h Mat. 1. 21.
i Yas. 9. 6.
k Mat. 1. 16. aur 16. 16. Lúq. 1. 43. A'am. 2. 36. aur 10. 36. Filip. 2. 11.
l Paid. 28. 12. aur 32. 1, 2. Zab. 103. 20, 21. aur 148. 2. Dan. 7. 10. 'Ibrán. 1. 14. Muk. 5. 11.
m Lúq. 19. 38. Afs. 1. 6. aur 3. 10, 21. Muk. 5. 13.
n Yas. 57. 19. Lúq. 1. 79. Rúm. 5. 1. Afs. 2. 17. Qul. 1. 20.
o Yúh. 3. 16. Afs. 2. 4, 7. 2 Tas. 2. 16. 1 Yúh. 4. 9, 10.
p Paid. 37. 11. Lúq. 1. 66. 51 áyat.

San 'Ísawí se peshtar chauthe baras meṉ.

q Paid. 17. 12. Abb. 12. 3. Lúq. 1. 59.
r Mat. 1. 21, 25. Lúq. 1. 31.
s Abb. 12. 2, 3, 4, 6.

San 'Ísawí se peshtar chauthe baras men.

t Khur. 13. 2. aur 22. 29. aur 34. 19. Gin. 3. 13. aur 8. 17. aur 18. 15.
u Ahb. 12. 2, 6, 8.
x Yas. 40. 1. Marq. 15. 43. 38 áyat.
y Zab. 89. 48. 'Ibrán. 11. 5.
z Mat. 4. 1.
a Paid. 46. 30. Filip. 1. 23.
b Yas. 52. 10. Lúq. 3. 6.
c Yas. 9. 2. aur 42. 6. aur 49. 6. aur 60. 1, 2, 3. Mat. 4. 16. A'am 13. 47 aur 28. 28.
d Yas. 8. 14. Hús. 14. 9. Mat. 21. 44 Rúm. 9. 32, 33. 1 Qur. 1. 23, 24. 2 Qur. 2. 16. 1 Pat. 2. 7, 8.
e A'am. 28. 22
f Zab. 42. 10. Yuh. 19. 25.
g A'am. 26. 7. 1 Tim. 5. 5.
h Marq. 15. 43. 38 áyat. Lúq. 24. 21.

'at men likhá hai, ki har ek palauṭhá laṛká Khudáwand ko nazr kiyá jáegá[t];)

24 Aur Khudáwand kí sharí'at ke hukm ke muwáfiq[u], Qumríon ká ek joṛá, yá kabútar ke do bachcha qurbán karen.

25 Aur, dekho, ki Yarúsalam men Shama'ún nám ek shakhs thá, jo rástbáz, aur díndár, aur Isráel kí tasallí kí ráh dekhtá thá[x], aur Rúh i Quds us par thí.

26 Us ko Rúh i Quds ne khabar dí thí, ki jab tak Khudáwand ke Masíh ko na dekh le, wuh na maregá[y].

27 Wuh Rúh ke batáne se[z] haikal men áyá: aur jis waqt má báp us laṛke Yisú' ko andar láte the, táki us ke liye shar'a ke dastúr par 'amal karen,

28 Us ne use apne háthon par uṭhá liyá, aur Khudá kí ta'ríf karke kahá; ki

29 Ai Khudáwand, ab tú apne banda ko apne kalám ke muwáfiq salámatí se rukhsat detá hai[a]:

30 Kyúnki merí ánkhon ne terí naját dekhí[b].

31 Jo tú ne sab logon ke áge taiyár kí hai;

32 Qaumon ko roshan karne ke liye ek núr[c], aur apne log Isráel ko liye jalál.

33 Tab Yúsuf aur Yisú' kí má ne un báton se, jo us ke haqq men kahí gayín, ta'ajjub kiyá.

34 Aur Shama'ún ne unhen du'á dí, aur us kí má Mariyam ko kahá, Dekh, yih Isráel men bahuton ke girne aur uṭhne ke liye[d], aur khiláf kahne ke nishán[e] ke wáste, rakhá húá hai;

35 (Aur talwár terí ján ke bhítar guzar jáegí[f],) táki bahuton ke dilon ke khiyál khul jáen.

36 Aur Ásir ke gharáne se Anná nám Fánúel kí beṭí ek nabiya thí, jo bahut búṛhí thí. aur us ne apne kunwárípan se sát baras ek khasam ke sáth nibáh kiyá thá;

37 Aur wuh bewá qaríb chaurásí baras kí thí, ki haikal se judá na hoke roza rakhtí, aur du'á mángne men rát din[g] bandagí kartí rahí.

38 Us ne usí ghaṛí ákar, Khudáwand ká shukr kiyá, aur un sab ko, jo Yarúsalam men chhuṭkáre kí ráh dekhte the[h], us kí bábat kahá.

39 Aur jab we Khudáwand kí sharí'at ke muwáfiq sab kuchh kar chuke, to Jalíl men apne shahr Násarat ko phir gaye.

40 Aur laṛká baṛhtá[i], aur hikmat se bharke rúh men qúwat pátá rahá: aur Khudáwand ká fazl us par thá.

41 Us ke má báp har baras 'íd i fasah men[k] Yarúsalam ko játe the.

42 Aur jab wuh bárah baras ká húá, we 'íd ke dastúr par Yarúsalam ko gaye.

43 Aur un dinon ko púrá karke, jad phirne lage, wuh laṛká Yisú' Yarúsalam men rah gayá; par Yúsuf aur us kí má ne na jáná.

44 Balki yih samajhke, ki wuh qáfila men hai, ek manzil gaye; aur use rishtadáron aur jánpahchánon men ḍhúnḍhá.

45 Aur na pákar, us kí talásh men Yarúsalam ko phire.

46 Aur aisá húá, ki unhon ne tín roz píchhe use haikal men ustádon ke bích baiṭhe húe, un kí sunte, aur un se púchhte páyá.

47 Aur sab jo us kí sunte the, us kí samajh aur us ke jawábon se dang the[l].

48 Tab we use dekhkar hairán húe: aur us kí má ne us se kahá, Ai Beṭe, kis liye tú ne ham se aisá kiyá? dekh, terá báp aur main kuṛhte húe tujhe ḍhúnḍhte the.

49 Us ne unhen kahá, Kyún tum mujhe ḍhúnḍhte the? kyá tum ne na jáná, ki mujhe ‖apne báp ke yahán[m] rahná zarúr hai?

50 Par we is bát ko, jo us ne unhen kahí, na samjhe[n].

51 Aur wuh un ke sáth rawána hokar, Násarat men áyá, aur un ke tábi' rahá. Aur us kí má ne yih sab báten apne dil men rakhín[o].

52 Aur Yisú', hikmat, aur ‖ qadd, aur Khudá ke aur insán ke piyár men, baṛhá[p].

San 'Ísawí se peshtar chauthe baras men.

i Lúq. 1. 80. 52 áyat.
k Khur. 23. 15, 17. aur 34. 23. Ist. 16. 1, 16.
San 'Ísawí 8.
l Mat. 7. 28. Marq. 1. 22. Lúq. 4. 22, 32. Yúh. 7. 15, 46.
‖ *Yá, apne báp ká kám karná zarúr hai?*
m Yúh. 2. 16.
n Lúq. 9. 45. aur 18. 34.
o Dán. 7. 28. 19 áyat.
‖ Yá, 'umr.
p 1 Sam. 2. 26. 40 áyat.

III BÁB.

1 *Yúhanná wa'z kartá, aur baptisma detá.* 15 *Masíh kí bábat gawáhí detá.* 20 *Herodis Yúhanná ko qaid kartá.* 21 *Masíh baptisma pátá, aur us hí waqt ásmán kí taraf se ek áwáz hotí jo us kí bábat gawáhí detí.* 23 *Masíh kí 'umr, aur us ká nasab-náma Yúsuf se leke Ádam tak.*

AB Tiberius Qaisar kí bádsháhat ke pandrahwen baras, jab Puntius Pilátus Yahúdiya ká

San 'Ísawí 26.

San 'ÍSAWÍ 26.

hákim, aur Herodís Jalíl kí chauthái ká, aur us ká bhái Failbús Itúríya kí chauthái aur Trákhonítis ke mulk ká, aur Lisániyas Abilene kí chauthái ká hákim thá,

2 Jis waqt Annás aur Qayáfá sardár káhin the[a], Khudá ká kalám bayábán men Zakariyáh ke bete Yúhanná ko pahunchá.

3 Aur wuh Yardan ke sáre áspás ke mulk men áke[b], gunáhon kí mu'áfí ke liye[c] tauba ke baptisma kí manádí kartá rahá;

4 Chunánchi Yas'aiyáh nabí kí kitáb men likhá hai, ki Bayábán men ek pukárnewále kí áwáz hai, ki Tum Khudáwand kí ráh ko durust karo, aur us ke ráston ko sídhá karo[d].

5 Har ek garhá bhará jáegá, aur sab pahár aur tíle níche kiye jáenge; aur torhí jághen sídhí, aur bihar ráhen barábar banengí:

6 Aur har ek shakhs Khudá kí naját dekhegá[e].

7 Tab us ne un logon ko, jo us se baptisma páne ko nikle the, kahá, Ai sámpon kí nasl[f], tumhen kis ne batáyá ki ánewále gazab se bhágo?

8 Pas tauba ke láiq mewa láo, aur apne dilon men khiyál na karo, ki Abiraham hamárá báp hai; kyúnki main tumhen kahtá hún, ki Khudá Abiraham ke liye in pattharon se larke paidá kar saktá hai.

9 Aur darakhton kí jar par kulhárí rakhí hai: so jo darakht achchhe phal nahín látá, kátá aur ág men dálá játá hai[g].

10 Tab logon ne us se púchhá, ki Phir ham kyá karen[h]?

11 Us ne un se jawáb men kahá, ki Jis ke do kurte hon, us ko, jis ke pás nahín hai, bánt de[i]; aur jis ke pás kháne ko ho, wuh bhí aisá hí kare.

12 Tab mahsúl lenewále bhí baptisma páne ko áe[k], aur us se kahá, ki Ai ustád, ham kyá karen?

13 Us ne un se kahá, ki Tumháre liye jo muqarrar hai, us se ziyáda na lo[l].

14 Sipáhíon ne bhí us se púchhá, ki Ham kyá karen? Us ne unhen kahá, ki Na kisí par zulm karo, na tuhmat lagáo[m]; aur apne rozína par rází raho.

[a] Yúh. 11. 49, 51. aur 18. 13. A'am. 4. 6.
[b] Mat. 3. 1. Marq. 1. 4.
[c] Lúq. 1. 77.
[d] Yas. 40. 3. Mat. 3. 3. Marq. 1. 3. Yúh. 1. 23.
[e] Zab. 98. 2. Yas. 52. 10. Lúq. 2. 10.
[f] Mat. 3. 7.
[g] Mat. 7. 19.
[h] A'am. 2. 37.
[i] Lúq. 11. 41. 2 Qur. 8. 14. Ya'q. 2. 15, 16. 1 Yúh. 3. 17. aur 4. 20.
[k] Mat. 21. 32. Lúq. 7. 29.
[l] Lúq. 19. 8.
[m] Khur. 23. 1. Ahb. 19. 11.

San 'ÍSAWÍ 26.

15 Aur jab log ‖sochte, aur sab apne dil men Yúhanná kí bábat khiyál karte the, ki kyá wuh Masíh hai;

‖ Yá, muntazir the.

16 Yúhanná ne un sab ke jawáb men kahá, ki Main to tumhen pání se baptisma detá hún[n]; par mujh se ek qawítar átá hai, jis kí jútí ke band kholne ke main láiq nahín hún: wuh tumhen Rúh i Quds aur ág se baptisma degá.

17 Us ke háth men súp hai, aur wuh apne khalíhán ko khúb sáf karegá, aur gehún ko apní kothí men jam'a karegá[o]; par bhúsí ko us ág men, jo nahín bujhtí, jaláwegá.

18 Aur wuh logon ko nasíhat kí bahut aur báten kartá, aur khushkhabarí detá rahá.

San 'Ísawí 30.

19 Par Herodís chauthái ke hákim ne, apne bhái Failbús kí jorú Herodiyás ke sabab[p], aur un sab badíon ke liye, jo us ne kín, Yúhanná se malámat uthake,

20 Sab par yih ziyáda kiyá, ki us ko qaid rakhá.

San 'Ísawí 27.

21 Aur aisá húá, ki jab sab log baptisma pá chuke the, aur Yisú' bhí baptisma pákar du'á máng rahá thá, ásmán khul gayá[q],

22 Aur Rúh i Quds jism kí súrat men, kabútar kí tarah, us par utrí, aur ásmán se yih áwáz áí, ki Tú merá piyárá Betá hai; tujh se main rází hún.

23 Aur Yisú' baras tís ek[r] ká hone lagá, aur (jaisá ki samjhá játá thá) wuh Yúsuf ká betá thá[s]; Yúsuf Helí ká,

24 Helí Matthát ká, Matthát Lewí ká, Lewí Malkhí ká, Malkhí Yanná ká, Yanná Yúsuf ká,

25 Yúsuf Mattáthiyás ká, Mattáthiyás 'Amús ká, 'Amús Náúm ká, Náúm Aslí ká, Aslí Naggai ká,

26 Naggai Ma'ath ká, Ma'ath Mattáthiyás ká, Mattáthiyás Sima'í ká, Sima'í Yúsuf ká, Yúsuf Yahúdáh ká,

27 Yahúdáh Yúhanná ká, Yúhanná Resá ká, Resá Zarúbábul ká, Zarúbábul Salatiel ká, Salatiel Nerí ká,

28 Nerí Malkhí ká, Malkhí Addí ká, Addí Kosám ká, Kosám Almodám ká, Almodám Er ká,

29 Er Yúses ká, Yúses Ili'azar ká, Ili'azar Yorím ká, Yorím Matthát ká, Matthát Lewí ká,

[n] Mat. 3. 11.
[o] Mík. 4. 12. Mat. 13. 30.
[p] Mat. 14. 3. Marq. 6. 17.
[q] Mat. 3. 13. Yúh. 1. 32.
[r] Dekho Gin. 4. 3, 35, 39, 43, 47.
[s] Mat. 13. 55. Yúh. 6. 42.

San 'ÍSAWÍ 27.

30 Lewí Shama'ún ká, Shama'ún Yahúdáh ká, Yahúdáh Yúsuf ká, Yúsuf Yúnán ká, Yúnán Iliyáqím ká,
31 Iliyáqím Maliyá ká, Maliyá Mainán ká, Mainán Mattáthá ká, Mattáthá Nátan[t] ká, Nátan Dáúd ká[u],
32 Dáúd Yassí ká[x], Yassí 'Obed ká, 'Obed Bo'az ká, Bo'az Salmon ká, Salmon Nahsún ká,
33 Nahsún 'Aminadáb ká, 'Aminadáb Arám ká, Arám ‖Hasrom ká, Hasrom Pháras ká, Pháras Yahúdáh ká,
34 Yahúdáh Ya'qúb ká, Ya'qúb Izhák ká, Izhák Abirahám ká, Abirahám Tárah ká[y], Tárah Nahúr ká,
35 Nahúr Sárukh ká, Sárukh Ra'ú ká, Ra'ú Fálik ká, Fálik 'I'br ká, 'I'br Silah ká,
36 Silah Qínán ká[z], Qínán Arfaksad ká, Arfaksad Sim ká[a], Sim Núh ká, Núh Lamak ká,
37 Lamak Matúsilá ká, Matúsilá Hanúk ká, Hanúk Yárid ká, Yárid Malaliel ká, Malaliel Qínán ká,
38 Qínán Anús ká, Anús Set ká, Set Ádam ká, Ádam Khudá ká thá[b].

t Zak. 12. 12.
u 2 Sam. 5. 14. 1 Taw. 3. 5.
x Rút 4. 18, wag. 1 Taw. 2. 10, wag.
‖ Hasrún, Rút 4. 18.
y Paid. 11. 24, 26.
z Dekho Paid. 11. 12.
a Paid 5. 6, wag. aur 11. 10, wag.
b Paid. 5. 1, 2.

IV BÁB.

1 Masíh ke ázmáe jáne, aur roza rakhne kí bábat. 13 Wuh Shaitán par gálib átá: 14 wá'iz ká kám shurú' kartá. 16 Násarat ke log uskí 'umda báteṉ sunke ta'ajjub karte. 33 Wuh ek ádmí ko, jis men Shaitán kí ek nápák rúh thí sihhat bakhshtá: 38 Patrus kí sás ko bhí, 40 aur chand aur marízoṉ ko changá kartá. 41 Shayátín Masíh ká iqrár karte, aur us bá'is malámat uṭhate. 43 Masíh wahán ke shahron men manádí kartá.

AUR Yisú' Rúh i Quds se bhará húá[a], Yardan se phirá, aur Rúh kí rahnumáí se[b] bayábán meṉ gayá,
2 Aur chálís din tak Shaitán se ázmáyá gayá. Aur un dinoṉ meṉ kuchh na kháyá[c]: jab wuh din púre húe, ákhir ko bhúkhá húá.
3 Tab Shaitán ne us se kahá, ki Agar tú Khudá ká Beṭá hai, to is patthar ko kah, ki Roṭí ho jáe.
4 Yisú' ne jawáb meṉ use kahá, Likhá hai, ki Insán sirf roṭí se nahíṉ, balki Khudá kí har ek bát se jítá hai[d].
5 Aur Shaitán ne use ek únche pahár par le jáke dunyá kí sárí bádsháhateṉ ek dam meṉ dikháíṉ.
6 Aur Shaitán ne us se kahá, ki Maiṉ yih sárá ikhtiyár, aur un kí shán o shaukat, tujhe dúngá: kyúṉki yih mujh ko sompá gayá hai[e]; aur jis ko cháhtá húṉ, detá húṉ.
7 Pas agar tú mujhe sijda kare, sab terá hogá.
8 Yisú' ne use jawáb meṉ kahá, ki Ai Shaitán, mere sámhne se já: kyúṉki likhá hai, ki Tú Khudáwand ko, jo terá Khudá hai, sijda kar[f], aur sirf us hí kí bandagí kar.
9 Wuh use Yarúsalam meṉ láyá, aur haikal kí munder par khaṛá karke, us se kahá[g], Agar tú Khudá ká Beṭá hai, to apne taiṉ yaháṉ se girá de:
10 Kyúṉki likhá hai, ki Wuh tere liye apne firishtoṉ ko farmáwegá, ki terí khabardárí kareṉ[h]:
11 Aur tujhe háthoṉ par uṭhá leṉ, tá na ho ki tere páṉwoṉ ko patthar se ṭhes lage.
12 Yisú' ne jawáb meṉ use farmáyá, ki kahá gayá hai, Tú Khudáwand ko, jo terá Khudá hai, mat ázmá[i].
13 Aur Shaitán jab tamám ázmáish kar chuká, muddat tak[k] us se dúr rahá.
14 ¶ Aur Yisú' Rúh kí qúwat se[l] Jalíl[m] ko phirá[n]: aur sáre áspás ke mulk meṉ us kí shuhrat húí.
15 Aur wuh un ke 'ibádatkhánoṉ meṉ ta'lím detá rahá, aur sab us kí ta'ríf karte the.
16 ¶ Phir wuh Násarat ko, jaháṉ parwarish páí thí, áyá[o], aur apne dastúr par[p] sabt ke din 'ibádatkhána meṉ gayá, aur paṛhne ko khaṛá húá.
17 Aur Yas'aiyáh nabí kí kitáb us ko dí gayí. Aur kitáb kholkar, wuh maqám páyá, jaháṉ yih likhá thá, ki,
18 Khudá kí Rúh mujh meṉ hai[q]; us ne is liye mujhe Masíh kiyá, ki garíboṉ ko khushkhabarí dúṉ; mujh ko bhejá, ki ṭúṭe diloṉ ko durust karúṉ, qaidíoṉ ko chhúṭne, aur andhoṉ ko dekhne kí khabar sunáúṉ, aur jo beríoṉ se gháyal haiṉ unheṉ chhuṛáúṉ,
19 Aur Khudáwand ke sál i maqbúl kí manádí karúṉ.
20 Aur kitáb band karke, aur khidmat-karnewále ko deke, wuh

a Mat. 4. 1. Marq. 1. 12.
b Luq. 2. 27. 14 áyat.
c Khur. 34. 28. 1 Sal. 19. 8.
d Ist. 8. 3.

San 'ÍSAWÍ 27.
e Yúh. 12. 31. aur 14. 30. Muk. 13. 2, 7.
f Ist. 6. 13. aur 10. 20.
g Mat. 4. 5.
h Zab. 91. 11.
i Ist. 6. 16.
k Yúh. 14. 30. 'Ibrán. 4. 15.
San 'Ísawí 30.
l 1 áyat.
m A'am. 10. 37.
n Mat. 4. 12. Yúh. 4. 43.
San 'Ísawí 31.
o Mat. 2. 23. aur 13. 54. Marq. 6. 1.
p A'am. 13. 14. aur 17. 2.
q Yas. 61. 1.

San 'ÍSAWÍ 31.

baithgayá. Aur sabhon kí ánkhen, jo 'ibádatkhána men the, us par lagí thín.

21 Tab wuh unhen kahne lagá, ki Aj yih nawishta, jo tum ne suná, púrá húá.

22 Aur sab ne us par gawáhí dí, aur un 'umda báton se, jo us ke munh se nikaltí thín, ta'ajjub karke[r] kahá, Kyá yih Yúsuf ká betá nahín[s]?

23 Us ne unhen kahá, ki Tum be-shakk yih masal mujh par kahoge, ki Ai hakím, apne taín changá kar: jo jo ham ne suná, ki tujh se Kafarnáhum[t] men húá, yahán apne mulk men[u] bhí kar.

24 Par us ne kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki Koí nabí apne mulk men maqbúl nahín hotá[x].

25 Lekin main tum se sach kahtá hún, ki Iliyás ke dinon men, jab sárhe tín baras ásmán band rahá, yahán tak ki sárí zamín men bará kál pará, bahut sí bewáen Isráel men thín[y];

26 Par Iliyás un men se kisí ke pás na bhejá gayá, magar Saidá ke Saraptá men ek bewá ke pás.

27 Aur Ilíshá nabí ke waqt Isráel men bahutse korhí the; par un men se koí Na'amán Suriyání ke siwá changá na húá[z].

28 Tab we jo 'ibádatkhána men the, un báton ko sunte hí, gussa se bhar gaye,

29 Aur uthe, aur use shahr ke báhar nikálke, us pahár kí chotí par, jis par un ká shahr baná thá, le chale, ki use dhakel den.

30 Lekin wuh un ke bích se nikalke rawána húá[a],

31 Aur Kafarnáhum men, jo Jalíl ká ek shahr hai, áyá[b], aur sabt ke din unhen ta'lím diyá kiyá.

32 Aur we us kí ta'lím se dang húe: kyúnki us ká kalám qudrat ke sáth thá[c].

33 ¶ Aur 'ibádatkhána men ek shakhs thá, jis men Shaitán kí nápák rúh thí[d]; wuh barí áwáz se yih kahkar chilláyá, ki

34 Ai Yisú' Násarí, ‖chhor de; hamen tujh se kyá kám? tú hamen halák karne áyá hai? main jántá hún, ki tú kaun hai[e]; Khudá ká Quddús[f].

35 Yisú' ne use dhamkáke kahá,

[r] Zab. 45. 2. Mat. 13. 54. Marq. 6. 2. Lúq. 2. 47.
[s] Yúh. 6. 42.
[t] Mat. 4. 13. aur 11. 23.
[u] Mat. 13. 54. Marq. 6. 1.
[x] Mat. 13. 57. Marq. 6. 4. Yúh. 4. 44.
[y] 1 Sal. 17. 9. aur 18. 1. Ya'q. 5. 17.
[z] 2 Sal. 5. 14.
[a] Yúh. 8. 59. aur 10. 39.
[b] Mat. 4. 13. Marq. 1. 21.
[c] Mat. 7. 28, 29. Tít. 2. 15.
[d] Marq. 1. 23
‖ Yá, háe, háe.
[e] 41 áyat.
[f] Zab. 16. 10. Dán. 9. 24. Lúq. 1. 35.

Chup rah, aur us men se nikal já. Aur wuh shaitán use bích men patakke, be nuqsán pahuncháe ke, us se nikal gayá.

36 Aur sab niháyat hairán húe, aur ápas men kahne lage, ki Yih kaisá kalám hai! ki wuh ikhtiyár aur qudrat se nápák rúhon par hukm kartá hai, aur we nikal játí hain.

37 Aur áspás ke mulk kí har jagah us kí shuhrat phailí.

38 ¶ Phir wuh 'ibádatkhána se uthkar Shama'ún ke ghar gayá[g]. Shama'ún kí sás ko barí tap charhí thí; aur unhon ne us ke liye us se 'arz kí.

39 Tab us ne us ke pás khará hoke, tap ko dhamkáyá, to utar gayí: aur us ne jhat uthke un kí khidmat kí.

40 ¶ Aur jab súraj dúbtá thá, we sab, jin ke yahán maríz the, jo tarah tarah kí bímáríon men giriftár the, un ko us pás láe[h]; us ne un men se har ek par háth rakhkar unhen changá kiyá.

41 Aur bahuton men se shayátín chillákar yih kahke nikal gaye[i], ki Tú Masíh Khudá ká Betá hai. Par us ne dhamkákar un ko ‖bolne na diyá[k]: ki unhon ne use pahchháná, ki wuh Masíh hai.

42 Aur jab din húá, wuh nikalkar ek wírána men gayá[l]: aur log use dhúndhte húe us pás áe, aur use roká, ki un ke pás se na jáe.

43 Par us ne unhen kahá, Mujhe zarúr hai, ki aur shahron men bhí Khudá kí bádsháhat kí khushkhabarí dún; kyúnki main is hí liye bhejá gayá hún.

44 Aur wuh Jalíl ke 'ibádatkhánon men manádí kartá rahá[m].

V BAB.

1 Masíh Patrus kí kishtí par baithke logon ko sikhlátá: 4 shágird mu'ajizána taur par bahutsí machhlí pakarte; us hálat men Masíh apní marzí un par záhir kartá ki tabhí se tum ádmíon ke shikár-karnewále hojáoge: 12 Masíh ek korhí ko pák sáf kartá: 18 ek maflúj ko changá kartá: mahsúl-lenewále Matí ko bulátá 22 unhen maríz aur áp ko rúhání hakím jánke gunahgáron ke sáth kháná khátá: 34 rozon ke jitne fáqa aur azíyaten Masíh ke ásmán par charhjáne ke ba'd hongí, un kí khabar wuh áge se detá: 36 aur sust-dil aur kamzor shágirdon ká zikr karke, unhen puráne mashkon aur puráne kapron se tashbíh detá.

AISA húá, ki jab Khudá ke kalám sunne ko log us par

San 'ÍSAWÍ 31.

[g] Mat. 8. 14. Marq. 1. 29.
[h] Mat. 8. 16. Marq. 1. 32.
[i] Marq. 1. 34. aur 3. 11.
‖ Yá, kahne na diyá ki ham use pahchánte ki wuh Masíh hai.
[k] Marq. 1. 25. 34. 34, 35 áyaten.
[l] Marq. 1. 35.
[m] Marq. 1. 39.

San 'Ísawí 31.

gire parte the, wuh Gannesarat kí jhíl ke kináre khaṛá thá[a],

2 Aur us ne jhíl ke kináre do kishtí lagí dekhí: par machhwe un par se utarke, apne jál dho rahe the.

3 Us ne un kishtíoṉ meṉ se ek par, jo Shama'ún kí thí, chaṛhke, us se darkhwást kí, ki kanáre se thoṛá haṭá le chale. Aur wuh baiṭhke logoṉ ko kishtí par se ta'lím dene lagá.

4 Aur jab kalám kar chuká, to Shama'ún se kahá, ki Gahre meṉ le chal, aur tum shikár ke liye apne jál ḍálo[b].

5 Shama'ún ne jawáb meṉ us se kahá, ki Ai Sáhib, ham ne sárí rát mihnat kí, par kuchh na pakṛá: magar tere kahne se jál ḍáltá húṉ.

6 Aur jab unhoṉ ne yih kiyá, to machhlíoṉ ká baṛá gol gher áyá: aisá ki un ká jál phaṭne lagá.

7 Tab unhoṉ ne apne sáthíoṉ ko, jo dúsrí kishtí par the, ishára kiyá, ki áke madad kareṉ. We áe, aur donoṉ kishtíáṉ aisí bhar diyáṉ, ki ḍúbne lagíṉ.

8 Shama'ún Patrus ne yih dekhkar, Yisú' ke páṉwoṉ par girke kahá, ki Ai Khudáwand, mere pás se já; ki maiṉ ||gunahgár húṉ[c].

9 Kyúṉki un machhlíoṉ ke háth lagne se Shama'ún, aur us ke sab sáthí, hairán the:

10 Aur us ke sharík Zabadí ke beṭe Ya'qúb aur Yúhanná bhí hairán the. Tab Yisú' ne Shama'ún ko kahá, Mat ḍar; is dam se tú ádmíoṉ ká shikár karegá[d].

11 We kishtíoṉ ko kanáre par khíṉch láe, aur sab kuchh chhoṛke, us ke píchhe chale[e].

12 ¶ Aur aisá húá, ki wuh ek shahr meṉ thá, aur dekho, ki ek mard ne, jo koṛh se bhará thá, Yisú' ko dekhá[f], aur muṉh ke bal girke us kí minnat karke kahá, ki Ai Khudáwand, agar tú cháhe, mujhe changá kar saktá hai.

13 Us ne háth baṛháyá, aur yih kahkar use chhúá, Maiṉ cháhtá húṉ: tú changá ho. Aur woṉhíṉ us ká koṛh játá rahá.

14 Aur us ne use tákíd kí, ki Kisú se mat kah[g]: balki jákar apne taíṉ káhin ko dikhlá, aur jaisá Músá ne hukm kiyá hai, apne change hone kí qurbání kar[h], táki un par gawáhí ho.

15 Lekin us ká ziyáda charchá phailá: aur bahut se log jam'a húe[i], ki us kí suneṉ, aur us ke háth se apní bímáríoṉ se change hoṉ.

16 ¶ Aur wuh bayábán meṉ alag jáke, du'á mángtá thá[k].

17 Ek din aisá húá, ki jab wuh ta'lím de rahá thá, kaí Farísí aur sharí'at ke sikhlánewále Jalíl kí har ek bastí aur Yahúdiya aur Yarúsalam se áke baiṭhe the: aur Khudáwand kí qúwat changá karne ko maujúd thí.

18 ¶ Aur dekho, ki kaí mard ek shakhs ko, jise jhole ne márá thá, chárpáí par láe[l]: aur cháhte the, ki use andar láke, us ko áge rakheṉ,

19 Par bhíṛ ke sabab se andar le jáne kí ráh na páí; tab koṭhe par chaṛh gaye, aur khaprail káṭke use chárpáí samet bích meṉ Yisú' ke áge laṭká diyá.

20 Us ne un ká ímán dekhkar, use kahá, ki Ai mard, tere gunáh mu'áf húe.

21 Tab faqíh aur Farísí sochne lage, ki yih kaun hai, jo kufr boltá hai[m]? Khudá ke siwá, kaun gunáhoṉ ko mu'áf kar saktá hai[n]?

22 Tab Yisú' ne un ke khiyál daryáft karke, jawáb meṉ un se kahá, ki Tum apne diloṉ meṉ kyá sochte ho?

23 Kaun ziyáda ásán hai, yih kahná, ki Tere gunáh mu'áf húe; yá yih kahná, ki Uṭh, aur chal?

24 Lekin táki tum jáno, ki Ibn i Ádam ko zamín par gunáh mu'áf karne ká ikhtiyár hai, (us ne us jhole ke máre húe ko kahá,) maiṉ tujhe kahtá húṉ, Uṭh, aur apní chárpáí lekar apne ghar já.

25 Aur wuh jhaṭ un ke áge uṭhá, aur jis par paṛá thá, use lekar, Khudá kí ta'ríf kartá húá, apne ghar chalá gayá.

26 Tab un sab ke hosh játe rahe, aur Khudá kí ta'ríf karne lage, aur bahut ḍarke bole, Áj ham ne baṛá achambhá dekhá.

27 ¶ Aur us ke ba'd wuh báhar gayá, aur Lewí nám ek mahsúl-lenewále ko chaukí par baiṭhe dekhá[o]: aur use kahá, Mere píchhe á.

[a] Mat. 4. 18. Marq. 1. 16.
[b] Yúh. 21. 6.
|| Yúnání meṉ, gunáh karnewála ádmí.
[c] 2 Sam. 6. 9. 1 Sal. 17. 18.
[d] Mat. 4. 19. Marq. 1. 17.
[e] Mat. 4. 20 aur 19. 27. Marq. 1. 18. Lúq. 18. 28.
[f] Mat. 8. 2. Marq. 1. 40.
[g] Mat. 8. 4.
[h] Ahb. 14. 4. 10. 21, 22.
[i] Mat. 4. 25. Marq. 3. 7. Yúh. 6. 2.
[k] Mat. 14. 23. Marq. 6. 46.
[l] Mat. 9. 2. Marq. 2. 3.
[m] Mat. 9. 3. Marq. 2. 6, 7.
[n] Zab. 32. 5. Yes. 43. 25
[o] Mat. 9. 9. Marq. 2. 13, 14.

San 'ÍSAWÍ 31.

p Mat. 9. 10. Marq. 2. 15.
q Lúq. 15. 1.
r Mat. 9. 13. 1 Tim. 1. 15.
s Mat. 9. 14. Marq. 2. 18.
t Mat. 9. 16, 17. Marq. 2. 21, 22.

28 Wuh sab kuchh chhoṛkar uṭhá, aur us ke píchhe chalá.

29 Aur Lewí ne apne ghar meṉ us kí baṛí ziyáfat kí[p]: aur waháṉ mahsúl-lenewáloṉ aur auroṉ kí, jo us ke sáth kháne baiṭhe the, baṛí bhíṛ thí[q].

30 Tab waháṉ ke faqíhoṉ aur Farísioṉ ne us ke shágirdoṉ se takrár karke kahá, ki Tum kyúṉ mahsúl-lenewáloṉ, aur gunahgároṉ ke sáth kháte píte ho?

31 Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ kahá, Bhale-changoṉ ko hakím darkár nahíṉ; balki bímároṉ ko.

32 Maiṉ rástbázoṉ ko tauba ke liye bulánc nahíṉ áyá, balki gunahgároṉ ko[r].

33 ¶ Aur unhoṉ ne us se kahá, ki Yúhanná ke shágird kyúṉ aksar roza rakhte[s] aur du'á mángte haiṉ, aur isí tarah Farísioṉ ke bhí; par tere kháte píte haiṉ?

34 Us ne un se kahá, Kyá tum barátioṉ ko, jab tak dulhá un ke sáth hai, roza rakhwá sakte ho?

35 Par we din áwenge, ki dulhá un se judá kiyá jáegá; un dinoṉ meṉ we albatta roza rakhenge.

36 ¶ Aur us ne un se ek masal bhí kahí; ki Koí puráne kapṛe par naye kapṛe ká paiwand nahíṉ lagátá; nahíṉ to, nayá us ko pháṛtá hai, aur naye kapṛe ká paiwand puráne se mel bhí nahíṉ khátá[t].

37 Aur nayí mai purání mashkoṉ meṉ koí nahíṉ bhartá; nahíṉ to, nayí mai mashkoṉ ko pháṛke bah jáegí, aur mashkeṉ bhí barbád hoṉgí.

38 Balki nayí mai nayí mashkoṉ meṉ rakhní cháhiye; ki donoṉ bachí raheṉgí.

39 Aur purání píke, koí usí dam nayí nahíṉ cháhtá: kyúṉki kahtá hai, ki Purání bihtar hai.

VI BÁB.

1 *Farísí sabt ke mánne kí bábat be-tamízí aur nádání karte the, is bá'is Masíh pák nawishtoṉ aur 'aql se dalíleṉ lá láke, aur ek mu'jiza dikháke unheṉ malámat kartá hai:* 13 *wuh bárah rasúloṉ ko chun letá: kaí bímároṉ ko changá kartá:* 20 *apne shágirdoṉ se logoṉ ke áge wa'z karke barakatoṉ aur la'natoṉ kí khabar detá:* 27 *phir batátá, ki dushmanoṉ ko bhí piyár karná hai:* 46 *phir ki kalám sunne ke siwá cháhiye ki us par 'amal bhí kareṉ, táki ázmáish ke din meṉ us haweli se mushábih na hoṉ, jis kí bunyád na thí, par faqat zamín hí ke úpar banái gayí thí.*

AUR dúsre baṛe sabt ko yúṉ húá, ki jad wuh khetoṉ ke bích se játá thá, us ke shágird báleṉ toṛkar, aur háthoṉ se malkar, kháne lage[a].

2 Tab ba'ze Farísioṉ ne unheṉ kahá, Tum kyúṉ wuh karte ho, jo sabt ko[b] karná rawá nahíṉ?

3 Yisú' ne unheṉ jawáb meṉ kahá, Kyá tum ne yih nahíṉ paṛhá, jo Dáúd ne kiyá, jab wuh aur us ke sáthí bhúkhe the[c];

4 Wuh kyúṉkar Ḳhudá ke ghar meṉ gayá, aur nazar kí roṭiáṉ, jo káhinoṉ ke siwá dúsre ko kháná rawá na thá[d], lekar kháíṉ, aur apne sáthíoṉ ko bhí díṉ?

5 Phir us ne unheṉ kahá, ki Ibn i Ádam sabt ká bhí Ḳhudáwand hai.

6 Aur dúsre sabt ko bhí yúṉ húá, ki wuh 'ibádatḳhána meṉ jáke ta'lím dene lagá: aur waháṉ ek ádmí thá, jis ká dahiná háth súkh gayá thá[e].

7 Tab faqíh o Farísí us kí ták meṉ lage, ki sháyad wuh sabt ke din changá kare, to us par faryád kareṉ.

8 Par us ne un ke ḳhiyáloṉ ko jánkar, us ádmí se, jis ká háth súkhá thá, kahá, ki Uṭh, aur bích meṉ khaṛá ho. Wuh uṭh khaṛá húá.

9 Tab Yisú' ne unheṉ kahá, Maiṉ tum se ek bát púchhtá húṉ; ki Sabt ke din kyá karná rawá hai? bhalá karná, ki burá? ján bachání, ki ján márná?

10 Aur un sab kí taraf dekhke us ádmí se kahá, Apná háth phailá. Us ne aisá kiyá: aur us ká háth dúsre kí mánind changá ho gayá.

11 Tab we sab díwánoṉ kí mánind hoke, ápas meṉ kahne lage, ki Ham Yisú' ke sáth kyá kareṉ?

12 Aur un dinoṉ meṉ aisá húá, ki wuh paháṛ par du'á mángne ko gayá[f], aur Ḳhudá se du'á mángne meṉ rát bitáí.

13 ¶ Aur jab din húá, us ne apne shágirdoṉ ko buláke[g], un meṉ se bárah ko chuná, aur un ká nám rasúl rakhá;

14 Ya'ne, Shama'ún, (jis ká nám Patrus bhí rakhá[h],) aur us ke bhái Andryás, Ya'qúb aur Yúhanná, Failbús aur Barthúlamá,

15 Matí o Thúmá, Halfá ke beṭe

San 'ÍSAWÍ 31.

a Mat. 12. 1. Marq. 2. 23.
b Ḳhur. 20. 10.
c 1 Sam. 21. 6.
d Ahb. 24. 9.
e Mat. 12. 9. Marq. 3. 1. Dekho Lúq. 13, 14. aur 14. 3. Yúh. 9. 16.
f Mat. 14. 23.
g Mat. 10. 1.
h Yúh. 1. 42.

Ya'qúb, aur Shama'ún jo Zelotes kahlátá thá,

16 Ya'qúb ke bháí Yahúdáh[i], aur Yahúdáh Iskaryútí ko, jo us ká pakaṛwánewálá húá.

17 ¶ Aur un ke sáth utarke maidán meṉ khaṛá húá; wahán us ke shágirdoṉ kí jamá'at thí, aur logoṉ kí baṛí bhíṛ[k], jo sáre Yahúdiya aur Yarúsalam, aur Súr o Saidá ke samundar ke kináre se us pás áí thí, ki us kí suneṉ, aur apní bímárioṉ se change hoṉ;

18 Aur we bhí, jo nápák rúhoṉ se dukh páte the, áe, aur change húe.

19 Aur sab log cháhte the, ki use chhúweṉ[l]: kyúṉki qúwat us se nikaltí[m], aur sab ko changá kartí thí.

20 ¶ Phir us ne apne shágirdoṉ par nazar karke kahá, ki Mubárak ho tum, jo garíb ho[n]: kyúṉki Ḵhudá kí bádsháhat tumhárí hai.

21 Mubárak ho tum, jo ab bhúkhe ho[o]: kyúṉki ásúda hoge. Mubárak ho tum, jo ab rote ho[p]: kyúṉki hansoge.

22 Mubárak ho tum, jab Ibn i Ádam ke liye, log tum se kína rakheṉ[q], aur tumheṉ nikál deṉ[r], aur ruswá kareṉ, aur tumhárá nám badí meṉ nikáleṉ.

23 Us din ḵhush raho, aur ḵhushí se uchhalo[s]: is liye ki dekho, ásmán par tumhárá baṛá badlá hai: kyúṉki uṉ ke bápdádoṉ ne nabíoṉ ke sáth aisá hí kiyá[t].

24 Magar afsos tum par[u], jo daulatmand ho[x]! kyúṉki tum apní tasallí pá chuke[y].

25 Afsos tum par, jo ásúda ho! kyúṉki bhúkhe hoge[z]. Afsos tum par, jo ab haṉste ho! kyúṉki gam karoge, aur rooge[a].

26 Afsos tum par, jab log tumheṉ bhalá kaheṉ[b]! kyúṉki un ke bápdáde jhúṭhe nabíoṉ se aisá hí sulúk karte the.

27 ¶ Par tumheṉ jo sunte ho, maiṉ kahtá húṉ, ki Apne dushmanoṉ ko piyár karo[c]; jo tum se kína rakheṉ, un ká bhalá karo;

28 Jo tumheṉ la'nat kareṉ, un ke liye barakat cháho: jo tumheṉ satáweṉ, un ke liye du'á mángo[d].

29 Jo tere ek gál par máre, us ko dúsrá bhí pher de[e]; aur jo koí terí qabá lewe, kurtá lene se bhí man'a na kar[f].

30 Jo koí tujh se kuchh mánge, use de[g]; aur us se, jo terá mál le, phir mat máng.

31 Aur jaisá tum cháhte ho, ki log tum se kareṉ, tum bhí un se waisá hí karo[h].

32 Aur agar tum unheṉ, jo tumheṉ piyár karte hain, piyár karo, to tumhárá kyá ihsán hai[i]? kyúṉki gunahgár bhí apne piyár-karnewáloṉ ko piyár karte haiṉ.

33 Aur agar tum un ká, jo tumhárá bhalá kareṉ, bhalá karo, to tumhárá kyá ihsán hai? ki gunahgár bhí yih karte haiṉ.

34 Aur agar tum unheṉ, jin se phir páne kí ummed hai, qarz do[k], to tumhárá kyá ihsán hai? kyúṉki gunahgár bhí gunahgároṉ ko qarz dete haiṉ, táki us ká badlá páweṉ.

35 Pas apne dushmanoṉ ko piyár karo[l], aur bhalá karo, aur phir páne kí ummed na rakhke qarz do[m], to tumhárá badlá baṛá hogá, aur tum Ḵhudá Ta'álá ke farzand hoge[n]: kyúṉki wuh náshukroṉ aur sharíroṉ par bhí mihrbán hai.

36 Pas, jaisá tumhárá Báp rahím hai, tum rahím ho[o].

37 'Aib na lagáo, to tum par bhí 'aib lagáyá na jáegá[p]: aur mujrim na ṭhahráo, to tum mujrim na ṭhahráe jáoge: mu'áf karo, to tum bhí mu'áf kiye jáoge:

38 Do, to tumheṉ bhí diyá jáegá[q]; achchhá napáá dáb dáb, aur hilá hiláke, muṉh-á-muṉh girtá húá bharke, tumhárí god meṉ[r] denge. Kyúṉki jis paimána se tum nápte ho, usí se tumháre liye bhí nápá jáegá[s].

39 Phir us ne un se ek tamsíl kahí, ki Kyá andhá andhe ko ráh dikhá saktá hai[t]? kyá we donoṉ gaṛhe meṉ na gireṉge?

40 Shágird apne ustád se baṛá nahíṉ[u]: balki jab taiyár húá, apne ustád sá hogá.

41 Aur us tinke ko, jo tere bháí kí ánkh meṉ hai, kyúṉ dekhtá hai[x], par us kándí par, jo terí ánkh meṉ hai, nahíṉ ḵhiyál kartá?

42 Yá tú kyúṉkar apne bháí ko kah saktá, ki Ai bháí, rah, yih

San 'ÍSAWÍ 31.

[i] Yahúd. 1.
[k] Mat. 4. 25. Marq. 3. 7.
[l] Mat. 14. 36.
[m] Marq. 5. 30. Lúq. 8. 46.
[n] Mat. 5. 3. aur 11. 5. Ya'q 2. 5.
[o] Yas. 55. 1. aur 65. 13. Mat. 5. 6.
[p] Yas. 61. 3. Mat. 5. 4.
[q] Mat. 5. 11. 1 Pat. 2. 19. aur 3. 14. aur 4. 14.
[r] Yúh. 16. 2.
[s] Mat. 5. 12. A'am. 5. 41. Qul. 1. 24. Ya'q. 1. 2.
[t] A'am. 7. 51.
[u] Amús 6. 1. Ya'q 5. 1.
[x] Lúq. 12. 21.
[y] Mat. 6. 2, 5, 16. Lúq. 16. 25.
[z] Yas. 65. 13.
[a] Ams. 14. 13.
[b] Yúh. 15. 19. 1 Yúh. 4. 5.
[c] Khur. 23. 4. Ams. 25. 21. Mat. 5. 44. 35 áyat. Rúm. 12. 20.
[d] Lúq. 23. 34. A'am. 7. 60.
[e] Mat. 5. 39.
[f] 1 Qur. 6. 7.
[g] Ist. 15. 7, 8, 10. Ams. 21. 26. Mat. 5. 42.
[h] Mat. 7. 12.
[i] Mat. 5. 46.
[k] Mat. 5. 42.
[l] 27 áyat.
[m] Zab. 37. 26. 30 áyat.
[n] Mat. 5. 45.
[o] Mat. 5. 48.
[p] Mat. 7. 1.
[q] Ams. 19. 17.
[r] Zab. 79. 12.
[s] Mat. 7. 2. Marq. 4. 24. Ya'q. 2. 13.
[t] Mat. 15. 14.
[u] Mat. 10. 24. Yúh. 13. 16 aur 15. 20.
[x] Mat. 7. 3.

San 'ÍSAWÍ 31.

tinká, jo terí ánkh men hai, nikál dún, par us kándí ko, jo terí ánkh men hai, nahín dekhtá? Ai riyákár, pahle us kándí ko apní ánkh men se nikál[y], tab tú us tinke ko, jo tere bháí kí ánkh men hai, achchhí tarah dekhke nikál sakegá.

43 Kyúnki achchhe darakht men burá phal nahín lagtá[z]; aur na bure darakht men achchhá phal lagtá.

44 Pas har ek darakht apne phal se pahcháná játá hai[a]. Is liye ki log kánton se anjír nahín torte, aur na bhatkataiyá se angúr.

45 Achchhá ádmí apne dil ke achchhe khazána se achchhí chízen nikáltá hai[b]; aur burá ádmí apne dil ke bure khazána se burí chízen báhar látá: kyúnki jo dil men bhará hai, so hí munh par átá hai[c].

46 ¶ Aur tum kyún mujhe Khudáwand, Khudáwand, kahte ho, aur jo main kahtá hún, nahín karte[d]?

47 Jo koí mere pás átá hai, aur merí báten sunkar, un par 'amal kartá hai, main tumhen batátá hún, ki wuh kis kí mánind hai[e]:

48 Wuh us shakhs kí mánind hai, jis ne ghar banáte húe, gahrá khodke, patthar par new dálí: jab bárh áí, to dhár us ghar par zor se girí, par use hilá na sakí: kyúnki us kí new chatán par thí.

49 Aur wuh, jo sunkar 'amal men nahín látá, us shakhs kí mánind hai, jis ne zamín par be new ghar banáyá; aur dhár us par zor se girí, aur wuh jhat gir pará; aur wuh ghar bará kharába húá.

[y] Dekho Amś. 18. 17.
[z] Mat. 7. 16, 17.
[a] Mat. 12. 33.
[b] Mat. 12. 35.
[c] Mat. 12. 34.
[d] Mal. 1. 6. Mat. 7. 21. aur 25. 11. Lúq. 13. 25.
[e] Mat. 7. 24.

VII BAB.

1 Masíh ek Rúmí súbadár men aisá ímán pátá ki waisá kisí Isráelí men nahín páyá thá: 10 wuh us ke gulám ko changá kartá bewujúde ki gair házir thá. 11 Náin shahr men ek bewá ke iklaute bete ko jilátá: 19 Yúhanná kí taraf se do shágird jo áe unhen apne mu'ajizon ke ahwál izhár karne hí se jawáb detá: 24 Yúhanná kí bábat apní ráe logon par záhir kartá: 30 wuh Yahúdíon ko is liye malámat kartá ki we na to Yúhanná kí riyázat se na to Masíh kí khush-khurí se fárefta hue: 36 aur bábat ek 'aurat kí jo gunahgár thí, wuh yih áshkárá kartá, ki Masíh gunahgáron ká khairkhwáh hai, is liház se ki us kí mihrbání ke bá'is we tauba karen aur ímán láwen aur gunáhon kí bakhshish páwen, aur na is wáste ki we gunáh kiyá karen.

AUR jab wuh logon ko apní sárí báten suná chuká, to Kafarnáhum men áyá[a].

2 Aur ek súbadár ká gulám, jo us ká bahut piyárá thá, bímárí se marne par thá.

3 Us ne Yisú' kí khabar sunke, Yahúdíon ke kaí ek buzurgon ko us pás bhejkar, us kí minnat kí, ki ákar us ke gulám ko changá kare.

4 Aur unhon ne Yisú' ke pás áke, us kí barí minnat karke kahá, ki Wuh is láiq hai, ki tú us par yih ihsán kare:

5 Kyúnki wuh hamárí qaum ko piyár kartá hai, aur hamáre liye ek 'ibádatkhána banáyá hai.

6 Tab Yisú' un ke sáth chalá. Aur jab wuh us ke ghar se dúr na thá, súbadár ne doston se us pás kahlá bhejá, ki Ai Khudáwand, taklíf na kar: kyúnki main is láiq nahín, ki tú merí chhat tale áwe:

7 Isí sabab main ne apne taín bhí is láiq na jáná, ki tere pás áún; sirf kah de, to merá chhokrá changá hogá.

8 Kyúnki main bhí dúsre ke ikhtiyár men hún, aur sipáhí mere hukm men hain: jab ek ko kahtá hún, Já, wuh játá hai; aur dúsre ko, Á, wuh átá hai; aur apne gulám ko, ki Yih kar, wuh kartá hai.

9 Yisú' ne yih sunkar, ta'ajjub kiyá, aur phirke, un logon se, jo us ke píchhe áte the, kahá, Main tum se kahtá hún, ki Aisá bará ímán Isráel men bhí na páyá.

10 Aur we, jo bheje gaye the, jab ghar men phir áe, to us bímár gulám ko changá páyá.

11 ¶ Aur dúsre din aisá húá, ki wuh Náin nám shahr ko rawána húá: aur us ke bahut se shágird aur barí bhír us ke sáth thí.

12 Jab wuh us shahr ke phátak ke nazdík pahunchá, to dekho, ek murda ko báhar le játe the, jo apní má ká, ki bewa thí, iklautá betá thá: aur shahr ke bahut se log us ke sáth the.

13 Aur us ko dekhke, Khudáwand ko us par rahm áyá, aur use kahá, Mat ro.

14 Aur pás áke, tábút ko chhúá, aur uthánewále thahar gaye. Tab us ne kahá, Ai jawán, main tujh se kahtá hún, Uth[b].

San 'ÍSAWÍ 31.

[a] Mat. 8. 5.
[b] Lúq. 8. 54. Yúh. 11. 43. A'am. 9. 40. Rúm. 4. 17.

San 'ÍSAWÍ 31.

15 Aur wuh murda uṭh baiṭhá, aur bolne lagá. Aur us ne use us kí má ko sompá.

16 Aur sab ḍar gaye[c], aur Khudá kí ta'ríf karke bole, ki Baṛá nabí[d] ham meṉ uṭhá; aur Khudá ne apne logoṉ par nazar kí[e].

17 Aur us kí yih bát sáre Yahúdiya, aur tamám áspás ke mulk meṉ phailí.

18 Aur Yúhanná ke shágirdoṉ ne use in sab bátoṉ kí khabar dí[f].

19 ¶ Aur Yúhanná ne apne shágirdoṉ meṉ se do ko bulákar, Yisú' ke pás kahlá bhejá, ki Kyá jo ánewálá thá, tú hí hai? yá ham dúsre kí ráh takeṉ?

20 Un mardoṉ ne us pás jáke kahá, ki Yúhanná baptisma-denewále ne ham se tere pás kahlá bhejá, ki Wuh, jo ánewálá thá, tú hí hai? yá ham dúsre kí ráh takeṉ?

21 Us ne usí ghaṛí bahutoṉ ko bímárioṉ, aur baláoṉ, aur bad rúhoṉ se, changá kiyá; aur bahut se andhoṉ ko ánkh dí.

22 Aur Yisú' ne jawáb meṉ un se kahá, ki Jáke, jo tum ne dekhá aur suná Yúhanná se kaho[g], ki Andhe dekhte haiṉ[h], langṛe chalte haiṉ, koṛhí change hote haiṉ, bahire sunte haiṉ, murda jiláe játe haiṉ, garíboṉ ko khushkhabarí sunáí játí hai[i].

23 Aur mubárak wuh hai, jo mujh se ṭhokar na kháe.

24 ¶ Jab we, jinheṉ Yúhanná ne bhejá thá, gaye, tab Yisú' Yúhanná kí bábat logoṉ se kahne lagá, ki Tum jangal meṉ kyá dekhne gaye? kyá Ek sarkanḍá, jo hawá se hiltá hai[k]?

25 Phir tum kyá dekhne gaye? kyá Ek mard, jo muláim kapṛe pahine hai? Dekho, we, jo 'umda poshák pahinte, aur 'aish meṉ guzrán karte, bádsháhoṉ ke mahalloṉ meṉ haiṉ.

26 Phir tum kyá dekhne gaye? kyá Ek nabí? Háṉ, main tum se kahtá húṉ, balki nabí se baṛá.

27 Yih wuhí hai, jis kí bábat likhá hai, ki Dekh, maiṉ apne rasúl ko tere áge bhejtá húṉ, jo terí ráh ko tere áge durust karegá[l].

28 Kyúṉki maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Un meṉ se jo 'auratoṉ se paidá húe, Yúhanná baptisma-denewále se koí nabí baṛá nahíṉ: lekin jo Khudá kí bádsháhat meṉ chhoṭá hai, us se baṛá hai.

29 Aur sab logoṉ ne sunke, aur mahsúl-lenewáloṉ ne Khudá ko sach mánke, Yúhanná se baptisma liyá[m].

30 Par Farísíoṉ, aur sharí'at-sikhlánewáloṉ ne, apní nisbat Khudá ke iráda ko[n] ‖ náchiz jáṉke, us se baptisma na liyá.

31 ¶ Aur Khudáwand ne kahá, Pas is zamána ke logoṉ ko kis se nisbat dúṉ, aur kis kí mánind kahúṉ[o]?

32 We un laṛkoṉ kí mánind haiṉ, jo bázár meṉ baiṭhke, ek dúsre ko pukárkar kahte, ki Ham ne tumháre liye báṉslí bajáí, aur tum na náche; aur ham ne tumháre liye mátam kiyá, par tum na roe.

33 Kyúṉki Yúhanná baptisma-denewálá áyá, jo na roṭí khátá, aur na mai pítá thá[p]: aur tum kahte ho, Us par ek shaitán hai.

34 Ibn i Ádam áyá, jo khátá pítá hai; aur tum kahte ho, ki Dekho, ek baṛá kháú aur maikhor, aur mahsúl-lenewáloṉ aur gunahgároṉ ká dost.

35 Par hikmat apne sab laṛkoṉ se tasdíq pátí[q].

36 ¶ Phir ek Farísí ne us se 'arz kí, ki Mere sáth khá[r]. Aur wuh Farísí ke ghar jáke, kháne baiṭhá.

37 Aur dekho, us shahr meṉ ek 'aurat ne, jo gunahgár thí, jab jáná ki wuh Farísí ke ghar kháne baiṭhá hai, sang i marmar ke 'itrdán meṉ 'itr láí,

38 Aur wuh píchhe páṉwoṉ ke pás khaṛí thí, aur ro roke, áṉsú se us ke páṉw dhone lagí, aur apne sir ke báloṉ se ponchhke, us ke páṉwoṉ ko chúmá, aur 'itr malá.

39 Aur us Farísí ne, jis ne us kí da'wat kí thí, yih dekhkar, dil meṉ kahá, ki Agar yih nabí hotá[s], to jántá, ki yih 'aurat, jo use chhútí hai, kaun aur kaisí hai: kyúṉki gunahgár hai.

40 Yisú' ne use jawáb meṉ kahá, ki Ai Shama'ún, maiṉ tujh se kuchh kahá cháhtá húṉ. Us ne kahá, Ai Ustád, kah.

41 Ek shakhs ke do qarzdár the: ek pán sau ‖ dínár ká, dúsrá pachás ká.

[c] Lúq. 1. 65.
[d] Lúq. 24. 19. Yúh. 4. 19. aur 6. 14. aur 9. 17.
[e] Lúq. 1. 68.
[f] Mat. 11. 2.
[g] Mat. 11. 4.
[h] Yas. 35. 5.
[i] Lúq. 4. 18.
[k] Mat. 11. 7.
[l] Mal. 3. 1.
[m] Mat. 3. 5. Lúq. 3. 12.
[n] A'am. 20. 27.
‖ Yá, radd karke.
[o] Mat. 11. 16.
[p] Mat. 3. 4. Marq. 1. 6. Lúq. 1. 15.
[q] Mat. 11. 19.
[r] Mat. 26. 6. Marq. 14. 3. Yúh. 11. 2.
[s] Lúq. 15. 2.
‖ Dekho Mat. 18. 28.

San 'ÍSAWÍ 31.

42 Par jab un ko adá karne ká maqdúr na thá, donon ko bakhsh diyá. So kah, un men se kaun us ko ziyáda piyár karegá?

43 Shama'ún ne jawáb men kahá, Merí dánist men wuh, jise us ne ziyáda bakhshá. Tab us ne use kahá, Tú ne ṭhík kahá.

44 Aur us 'aurat kí taraf mutawajjih hoke, Shama'ún se kahá, Tú is 'aurat ko dekhtá hai? main tere ghar áyá, tú ne mujhe pánw dhone ko pání na diyá: par is ne mere pánw ánsúon se dhoe, aur apne sir ke bálon se ponchhe:

45 Tú ne mujh ko na chúmá: par is ne, jab se main áyá, mere pánw chúmná na chhoṛá:

46 Tú ne mere sir par tel na malá[t]: par is ne mere pánwon par 'itr malá.

[t] Zab. 23. 5.

47 Is liye main kahtá hún, ki Us ke gunáh jo bahut hain, mu'áf húe[u]; kyúnki us ne bahut piyár kiyá; par jis ke thoṛe mu'áf húe, wuh thoṛá piyár kartá.

[u] 1 Tim. 1. 14.

48 Aur us 'aurat se kahá, Tere gunáh mu'áf húe[x].

[x] Mat. 9. 2. Marq. 2. 5.

49 Tad we, jo us ke sáth kháne baiṭhe the, dil men kahne lage, ki Yih kaun hai, jo gunáh bhí mu'áf kartá hai[y]?

[y] Mat. 9. 3. Marq. 2. 7.

50 Par us ne 'aurat ko kahá, Tere ímán ne tujhe bacháyá[z]; salámat chalí já.

[z] Mat. 9. 22. Marq. 5. 34. aur 10. 52. Lúq. 8. 48. aur 18. 42.

VIII BÁB.

3 *Chand 'auraten apná mál kharch karke Masíh kí khidmat kartín.* 4 *Masíh rasúlon ko apne sáth leke já bajá wa'z kartá, aur ba'd us ke bíj bonewále kí tamsíl,* 16 *aur chirág kí tamsíl ká bayán kartá:* 21 *wuh izhár kartá ki kaun log hain merí má aur mere bhái:* 22 *wuh hawá ko ḍánṭtá;* 26 *wuh ek ádmí se shayáṭín ká ek tuman nikál detá, aur unhen súaron men paiṭhne detá:* 37 *Gadarení use námanzúr karte:* 43 *ek 'aurat ko changá kartá jis ká lahú járí thá:* 49 *aur Jáirus kí beṭí ko jo mar gayí thí phir jilátá.*

AUR us ke ba'd yún húá, ki wuh shahr shahr aur gánw gánw jáke manádí kartá, aur Khudá kí bádsháhat kí khushkhabarí detá thá: aur we báraḥ us ke sáth the,

2 Aur kitní 'auraten, jo bad rúhon aur bímárion se changí húí thín. Mariyam, jo Magdalíní kahlátí thí[a], jis se sát deo nikal gaye the[b],

[a] Mat. 27. 55, 56. [b] Marq. 16. 9.

3 Aur Yúhanná, Herodís ke díwán Khúzá kí jorú, aur Súsanna, aur bahuterí aur, jo apne mál se us kí khidmat kartí thín.

4 ¶ Aur jab baṛí bhír húí, aur har shahr ke log us ke pás áte the, us ne tamsíl men kahá[c]: ki

[c] Mat. 13. 2. Marq. 4. 1.

5 Ek kisán bíj bone gayá; aur bote waqt kuchh ráh ke kináre girá; aur wuh raundá gayá, aur chiṛiyon ne use chug liyá.

6 Aur kuchh chaṭán par girá; aur ugke súkh gayá, kyúnki use tarí na pahunchí.

7 Aur kuchh kánṭon men girá; kánṭon ne sáth baṛhke use dabá liyá.

8 Aur kuchh achchhí zamín men girá, aur ugke sau guná phalá. Yih kahke, us ne pukárá, ki Jise sunne ke kán hon, sune.

9 Us ke shágirdon ne us se púchhá[d], ki Yih tamsíl kyá hai?

[d] Mat. 13. 10. Marq. 4. 10.

10 Us ne kahá, ki Khudá kí bádsháhat ká bhed jánná tumhen diyá gayá hai: par auron ko tamsíl men; ki we dekhte húe na dekhen, aur sunte húe na samjhen[e].

[e] Yas. 6. 9. Marq. 4. 12.

11 Tamsíl yih hai[f]: bíj Khudá ká kalám hai.

[f] Mat. 13. 18. Marq. 4. 14.

12 Jo ráh ke kináre hain, we hain, ki sunte hain: tab Shaitán áke, is kalám ko un ke dil se nikál le játá hai, táki aisá na ho, ki ímán láke naját páwen.

13 Aur chaṭán par ke we hain, ki jab kalám ko sunte hain, to khushí se qabúl kar lete hain, lekin jaṛ nahín rakhte; kuchh din ímán láke, ázmáish ke waqt phir játe.

14 Aur jo kánṭon men gire, we hain, ki sunte, aur chal nikalte, aur fikr, aur daulat, aur zindagání kí 'aish, unhen dabá detí hain, aur phal ke pakne kí naubat nahín pahunchtí.

15 Par jo achchhí zamín par gire, we hain, jo achchhe aur nek dil se kalám ko sunke, yád rakhte, aur sabr karke phalte.

16 ¶ Koí, chirág jaláke, bartan se nahín chhipátá, na palang tale rakhtá, balki chirágdán par rakhtá hai[g], táki andar ánewále unjálá dekhen.

[g] Mat. 5. 15. Marq. 4. 21. Lúq. 11. 33.

17 Kyúnki kuchh poshída nahín, jo záhir na hogá[h]; aur na koí chhipá, jo ma'lúm na hogá, aur khul na jáegá.

[h] Mat. 10. 26. Lúq. 12. 2.

18 Pas dekho, ki tum kis taraḥ

San 'ÍSAWÍ 31.

sunte ho: kyúṇki jo rakhtá hai, use diyá jáegá; aur jo nahíṇ rakhtá, us se, jo apní dánist meṇ rakhtá hai, liyá jáegá[i].

19 ¶ Tab us kí má aur us ke bháí us pás áe[k], aur bhíṛ ke sabab us se muláqát na kar sake.

20 Aur use ḳhabar húí, ki terí má, aur tere bháí, báhar khaṛe tujhe dekhá cháhte haiṇ.

21 Us ne jawáb meṇ unheṇ kahá, ki Merí má, aur mere bháí, we haiṇ ki Ḳhudá ká kalám sunte, aur us par 'amal karte haiṇ.

22 ¶ Aur ek din aisá húá, ki wuh aur us ke shágird náw par chaṛhe, aur us ne un se kahá, ki Ao, jhíl ke pár chaleṇ. Tab we le chale[l].

23 Par jab náw chalí játí thí, wuh so gayá; aur jhíl par baṛí ándhí áí, aur náw pání se bharne lagí, aur we ḳhatra meṇ paṛe.

24 Tab we us pás áe, aur use jagáke kahá, ki Sáhib, ai sáhib, ham halák hote. Tab us ne uṭhke, hawá aur pání kí lahroṇ ko dhamkáyá, to tham gayíṇ, aur níwá húá.

25 Aur un se kahá, Tumhárá ímán kaháṇ hai? We ḍar gaye, aur ta'ajjub karke ápas meṇ kahne lage, ki Yih kaun hai? ki hawá aur pání par hukm kartá hai, aur we us kí mánte haiṇ.

26 ¶ Aur we Gadaríníoṇ ke mulk meṇ[m], jo us pár Jalíl ke sámhne hai, pahunche.

27 Aur jab wuh kinárc par utrá, to us shahr ká ek mard jis par muddat se deo the, aur na kapṛe pahintá, aur na ghar meṇ, balki qabristán meṇ rahtá thá, use milá.

28 Jab us ne Yisú' ko dekhá, chilláke us ke páṇwoṇ par girá, aur baṛí áwáz se kahá, ki Ai Yisú', Ḳhudá Ta'álá ke Beṭe, mujh ko tujh se kyá kám? terí minnat kartá húṇ, ki mujhe dukh na de.

29 (Is liye ki us ne us nápák rúh ko hukm kiyá thá, ki is ádmí se nikal já. Kyúṇki aksar use pakaṛtí thí, aur harchand use zanjíroṇ aur beṛioṇ se jakaṛke ḳhabardárí karte the, par wuh zanjíroṇ ko toṛtá thá, aur deo use jangal meṇ dauṛátá thá.)

30 Tab Yisú' ne us se púchhá, ki Terá kyá nám hai? Wuh bolá, Tuman: kyúṇki bahut deo us par the.

31 Unhoṇ ne us kí minnat kí, ki hameṇ gahre meṇ[n] jáne ká hukm na kar.

32 Waháṇ súaroṇ ká baṛá gol pahár par chartá thá: unhoṇ ne us kí minnat kí, ki hameṇ un meṇ jáne de. Us ne jáne diyá.

33 Aur deo us ádmí se nikalke, súaroṇ par chaṛhe: aur gol kaṛáṛe par se jhíl meṇ kúdkar ḍúb gayá.

34 Charánewále, us hál ko dekhke, bhága, aur jáke shahr aur gáṇw meṇ ḳhabar dí.

35 Tab we us hál ke dekhne ko nikle; aur Yisú' ke pás áe, aur us ádmí ko, jis se deo nikal gaye the, kapṛe pahine, aur hoshyár Yisú' ke páṇwoṇ ke pás baiṭhá páyá, aur ḍar gaye.

36 Tab dekhnewáloṇ ne un ko ḳhabar dí, ki wuh díwána kis tarah changá húá.

37 ¶ Aur Gadaríníoṇ ke áspás ke mulk ke sab logoṇ ne us se darḳhwást kí[o], ki hamáre pás se chalá já[p]; kyúṇki un meṇ baṛá ḍar paiṭh gayá thá; aur wuh náw par chaṛhke phirá.

38 Aur us mard ne, jis par se shayátín utar gaye the, us kí minnat kí, ki mujhe apne sáth rahne de[q]: par Yisú' ne use ruḳhsat karke kahá, ki,

39 Apne ghar ko phir, aur jo kuchh Ḳhudá ne tere sáth kiyá hai bayán kar. Wuh gayá, aur jo kuchh Yisú' ne us ke sáth kiyá thá tamám shahr meṇ sunáyá.

40 Aur aisá húá, ki jab Yisú' phirá, logoṇ ne us ká istiqbál kiyá, kyúṇki us kí ráh takte the.

41 ¶ Aur dekho, ki Jáirus nám ek shaḳhs, jo 'ibádatḳhána ká sardár thá, áyá, aur Yisú' ke qadamoṇ par girke, us kí minnat kí, ki mere ghar chal[r]:

42 Kyúṇki us kí iklautí beṭí, jo baras bárah ek kí thí, marne par thí. Aur jab wuh jáne lagá, log us par gire paṛte the.

43 ¶ Aur ek 'aurat ne, jis ko bárah baras se lahú járí thá[s], aur apná sárá mál hakímoṇ par ḳharch kiyá, par kisú se changí na ho sakí,

44 Us ke píchhe áke, us kí poshák ká dáman chhúá; aur usí dam us ká lahú bahná band ho gayá.

45 Tab Yisú' ne kahá, Kis ne

[i] Mat. 13. 12. aur 25. 29. Lúq. 19. 26.
[k] Mat. 12. 46. Marq. 3. 31.
[l] Mat. 8. 23. Marq. 4. 36.
[m] Mat. 8. 28. Marq. 5. 1.
[n] Muk. 20. 3.
[o] Mat. 8. 34.
[p] A'am. 16. 39.
[q] Marq. 5. 18.
[r] Mat. 9. 18. Marq. 5. 22.
[s] Mat. 9. 20.

San 'ÍSAWÍ 31.

mujhe chhúá? Jab sab inkár karne lage, Patrus aur us ke sáthíoṇ ne kahá, ki Ai sáhib, log tujh par gire paṛte haiṇ, aur dabác lete, aur tú kahtá hai, ki Kis ne mujhe chhúá?

46 Par Yisú' ne kahá, ki Kisú ne mujhe chhúá; kyúṇki maiṇ jántá húṇ, ki qúwat mujh meṇ se niklí[t].

[t] Marq. 5. 30. Lúq. 6. 19.

47 Jab us 'aurat ne dekhá, ki chhiptí nahíṇ, kámptí húí áí, aur us ke páṇwoṇ par girke, sab logoṇ ke sámhne use bayán kiyá, ki kis liye chhúá, aur kis tarah se usí dam changí ho gayí.

48 Tab us ne use kahá, ki Ai beṭí, ḳhátir jam'a rakh, ki tere ímán ne tujhe bacháyá; salámat chalí já.

49 ¶ Aur wuh yih kah rahá thá, ki 'ibádatḳhána ke sardár ke ghar se ek ne ákar use kahá, ki Terí beṭí mar gayí[u]; Ustád ko taklíf na de.

[u] Marq. 5. 35.

50 Yisú' ne sunke, jawáb meṇ use kahá, ki Mat ḍar: sirf ímán lá, wuh bach jáegí.

51 Aur jab wuh us ke ghar áyá, to Patrus, aur Ya'qúb, aur Yúhanná, aur us laṛkí ke má báp ke siwá kisí ko andar jáne na diyá.

52 Aur sab us ke liye rote píṭte the; par us ne kahá, Mat roo: wuh mar nahíṇ gayí, balki sotí hai[x].

[x] Yúh. 11. 11, 13.

53 We us par haṇse, kyúṇki jánte the, ki mar gayí hai

54 Magar us ne sab ko nikálke, us ká háth pakṛá, aur pukárke kahá, ki Ai laṛkí, uṭh[y].

[y] Lúq. 7. 14. Yúh. 11. 43.

55 Aur us kí rúh phir áí, aur wuh usí dam uṭhí: aur Yisú' ne hukm kiyá, ki Use kháne ko do.

56 Tab us ke má báp hairán húe: par us ne unheṇ farmáyá, ki yih jo húá, kisí se na kaho[z].

[z] Mat. 8. 4. aur 9. 30. Marq. 5. 43.

IX BAB.

1 *Masíh apne rasúloṇ ko rawána kartá ki mu'ajiza dikhláweṇ, aur wa'z kareṇ.* 7 *Herodís ne cháhá ki Masíh ko dekhe.* 17 *Masíh pánch hazár ko khána khilátá:* 18 *tahqíq kartá, ki dunyá ke log merí bábat kyá ráe rakhte: wuh apne máre jáne kí ḳhabar áge se detá:* 23 *sab ko nasíhat kartá ki us hí ke sabr ke namúna par nihár rakheṇ:* 28 *us kí súrat aur hí hojátí:* 37 *wuh ek siṛí ko changá kartá:* 43 *phir apne máre jáne kí hál ki hogá apne shágirdoṇ par jatá detá:* 46 *phir ta'lím detá, ki we farotaní kareṇ:* 51 *aur hukm detá ki we sab ko muláyamat dikhláweṇ, aur intiqám lene kí ḳhwáhish na rakheṇ.* 57 *Ba'ze ádmí chand sharṭoṇ par us kí pairawí karne par rází the.*

US ne apne bárah shágirdoṇ ko ikaṭṭhá karke, unheṇ sab shaitánoṇ par aur bímárioṇ ko daf'a karne ke liye qudrat o iḳhtiyár baḳhshá[a].

[a] Mat. 10. 1. Marq. 3. 13. aur 6. 7.

2 Aur unheṇ bhejá, ki Ḳhudá kí bádsháhat kí manádí kareṇ, aur bímároṇ ko changá kareṇ[b].

[b] Mat. 10. 7, 8. Marq. 6. 12. Lúq. 10. 1, 9.

3 Aur un se kahá, ki Ráh ke liye kuchh na lo[c], na chhaṛíáṇ, na jholí, na roṭí, na rúpiya; na ádmí píchhe do kurte.

[c] Mat. 10. 9. Marq. 6. 8. Lúq. 10. 4. aur 22. 35.

4 Aur jab kisí ghar meṇ dáḳhil ho, wahíṇ raho[d], aur wahíṇ se rawána ho.

[d] Mat. 10. 11. Marq. 6. 10.

5 Aur jab log tumheṇ qabúl na kareṇ[e], to us shahr se báhar jáke apne páṇwoṇ kí ḳhák un par gawáhí ke liye jháṛo[f].

[e] Mat. 10. 14. [f] A'am. 13. 51.

6 We rawána hoke, har bastí meṇ guzarte, aur har jagah ḳhushḳhabarí sunáte[g], aur changá karte the.

[g] Marq. 6. 12.

San 'Isawí 32.

7 ¶ Aur chauthái ke hákim Herodís ne, jo kuchh Yisú' ne kiyá thá, suná[h]: aur ghabráyá, is liye ki ba'ze kahte the, ki Yúhanná murdoṇ meṇ se uṭhá hai;

[h] Mat. 14. 1. Marq. 6. 14.

8 Aur ba'ze, ki Iliyás záhir húá hai; aur dúsre, ki ek agle nabíoṇ meṇ se uṭhá hai.

9 Par Herodís ne kahá, ki Maiṇ ne Yúhanná ká sir káṭá: magar yih, jis kí bábat aisí báteṇ suntá húṇ, kaun hai? Aur cháhá ki use dekhe[i].

[i] Lúq. 23. 8.

10 ¶ Aur rasúloṇ ne phirke, jo kuchh kiyá thá us se bayán kiyá[k]. Aur wuh un ko leke alag Baitsaidá náme shahr ke ek wírána meṇ gayá[l].

[k] Marq. 6. 30. [l] Mat. 14. 13.

11 Aur log jánke us ke píchhe chale: wuh un se Ḳhudá kí bádsháhat kí báteṇ karne lagá, aur jo change hone ke muhtáj the, unheṇ changá kiyá.

12 Aur jab din áḳhir hone lagá, un bárahoṇ ne áke use kahá, ki Logoṇ ko ruḳhsat de[m], ki áspás kí bastíoṇ aur gáṇwoṇ meṇ jáke ṭikeṇ, aur kháne kí tadbír kareṇ: kyúṇki ham yaháṇ wírána meṇ haiṇ.

[m] Mat. 14. 15. Marq. 6. 35. Yúh. 6. 1, 5.

13 Us ne un se kahá, ki Tum hí un ko khána do. Unhoṇ ne kahá, ki Hamáre pás, siwá pánch roṭí aur do machhlí ke, kuchh nahíṇ hai; magar háṇ, ham jáke in sab logoṇ ke liye khána mol leṇ.

14 Kyúṇki we pánch hazár mard

San ÍSAWÍ 32.

ke qaríb the. Tab us ne apne shágirdon se kahá, ki Un ko pachás pachás kí pánt karke biṭháo.

15 Unhon ne usí tarah kiyá, aur sab ko biṭháyá.

16 Tab us ne un pánch roṭíon aur do machhlíon ko leke aur ásmán kí taraf dekhke, un ko barakat dí, aur toṛke apne shágirdon ko diyá, ki logon ke áge rakhen.

17 Aur unhon ne kháyá, aur sab ásúda húe: aur un ṭukṛon kí, jo un se bach rahe, bárah ṭokríán uṭháín.

18 ¶ Aur yún húá, ki jab wuh niråle men du'á mángtá thá, shágird us ke sáth the: us ne un se púchhá, ki Log mujh ko kyá kahte hain, ki main kaun hún[n]?

19 Unhon ne jawáb men kahá, ki Yúhanná baptisma-denewálá[o]; aur ba'ze, Iliyás; aur dúsre, ki ek agle nabíon se phir uṭhá hai.

20 Tab us ne un se kahá, Tum kyá kahte ho, ki main kaun hún? Patrus ne jawáb men kahá, ki Khudá ká Masíh[p].

21 Us ne un se tákíd kí, aur farmáyá, ki wuh kisú se na kahiyo[q];

22 Aur kahá, ki Zarúr hai, ki Ibn i Ádam bahut dukh sahe[r], aur buzurgon aur sardár káhinon aur faqíhon se radd kiyá jáe, aur márá jáe, aur tísre din jí uṭhe.

23 ¶ Aur us ne sab se kahá, ki Agar koí cháhe ki mere píchhe áwe, to apná inkár kare, aur apní salíb har roz uṭháke merí pairauí kare[s].

24 Is liye jo koí cháhe, ki apní ján bacháwe, use khoegá: par jo koí mere liye apní ján khoegá, wuhí use bacháwegá.

25 Kyúnki ádmí ko kyá fáida, agar tamám dunyá hásil kare, par apní ján kho de[t], yá wuh barbád howe?

26 Kyúnki jo mujh se aur merí báton se sharmáegá, Ibn i Ádam bhí, jab apne aur apne Báp aur pák firishton ke jalál ke sáth áwegá, us se sharmáegá[u].

27 Aur main tum se sach kahtá hún, ki Ba'ze un men se yahán khaṛe hain, jo na marenge, jab tak Khudá kí bádsháhat na dekhen[x].

28 ¶ Aur in báton ke roz áṭh ek ba'd, aisá húá, ki wuh, Patrus aur Yúhanná aur Ya'qúb ko leke, ek paháṛ par du'á mángne gayá[y].

29 Aur du'á mángte hí aisá húá, ki us ke chihra kí súrat badal gayí, aur us kí poshák sufed barráq ho gayí.

30 Aur dekho, do mard, jo Músá aur Iliyás the, us se guftogú karte the;

31 Yih jalál men dikháí diye, aur us ke marne ká jo Yarúsalam men púrá hone par thá zikr karte the.

32 Aur Patrus aur us ke sáthí nínd se bhare the[z]: jab jáge, to us ke jalál ko, aur un do mardon ko jo us ke sáth khaṛe the, dekhá.

33 Aur aisá húá, ki jad we us se judá hone lage, Patrus ne Yisú' se kahá, ki Ai sáhib, hamárá yahán rahná achchhá hai: tín ḍerá banáwen; ek tere, aur ek Músá, aur ek Iliyás ke liye: aur nahín jántá thá, ki kyá kahtá hai.

34 Wuh yih kahtá hí thá, ki bádal áyá, aur un par sáya kiyá: aur bádal men jáne se we ḍar gaye.

35 Aur bádal se ek áwáz niklí, ki Yih merá piyárá Beṭá hai[a]: us kí suno[b].

36 Aur áwáz áte hí, Yisú' ko akelá páyá. Aur we chup rahe, aur unhon ne, jo kuchh dekhá thá, un dinon men kisú se na kahá[c].

37 ¶ Aur aisá húá, ki jab we dúsre din paháṛ se utre, ek baṛí bhíṛ use á milí[d].

38 Aur dekho, ki ek mard ne bhíṛ men se chilláke kahá, ki Ai ustád, main terí minnat kartá hún, ki mere beṭe par nazar kar: ki wuh merá iklautá hai.

39 Aur dekh, ek rúh use pakaṛtí hai, aur wuh ekáek chilátá hai; aur us ko aisá ainṭhátí, ki wuh kaf bhar látá hai, aur us ko kuchalke us par se mushkil se utartí hai.

40 Aur main ne tere shágirdon kí minnat kí, ki use nikálen; lekin we na sake.

41 Tab Yisú' ne jawáb men kahá, ki Ai be-ímán o ṭeṛhí qaum, main kab tak tumháre sáth rahúngá, aur tumhárí bardásht karúngá? Apne beṭe ko yahán lá.

42 Jab wuh átá thá, Shaitán ne use paṭakke ainṭháyá. Par Yisú' ne us nápák rúh ko dhamkáyá,

[n] Mat. 16. 13. Marq. 8. 27.
[o] Mat. 14. 2. 7, 8 áyaten.
[p] Mat. 16. 16. Yúh 6. 69.
[q] Mat. 16. 20.
[r] Mat. 16. 21. aur 17. 22.
[s] Mat. 10. 38 aur 16. 24 Marq. 8. 34. Lúq. 14. 27.
[t] Mat. 16. 26. Marq. 8. 36.
[u] Mat. 10. 33. Marq. 8. 38. 2 Tim. 2 12.
[x] Mat. 16. 28. Marq. 9. 1.
[y] Mat. 17. 1. Marq. 9. 2.
[z] Dán. 8. 18. aur 10. 9.
[a] Mat. 3. 17.
[b] A'am. 3. 22.
[c] Mat. 17. 9.
[d] Mat. 17. 14. Marq. 9. 14, 17.

San 'ÍSAWÍ 32.

aur laṛke ko changá kiyá, aur use us ke má báp ko sompá.

43 ¶ Aur sab Ḳhudá kí buzurgí dekhke hairán húe. Jab sab, un chízoṉ ke sabab jo Yisú' ne kiyá, ta'ajjub karte the, us ne apne shágirdoṉ se kahá, ki,

44 Tum in bátoṉ ko apne kánoṉ meṉ rakho; kyúṉki Ibn i Ádam logoṉ ke háth meṉ hawála kiyá jáegá[e].

45 Par we is bát ko na samjhe[f], balki wuh un se chhipí thí, ki we na samjheṉ: aur is bát ke púchhne meṉ us se ḍarte the.

46 ¶ Phir un ko yih ḳhiyál áyá, ki ham meṉ sab se baṛá kaun hai[g]?

47 Yisú' ne un ke diloṉ ká ḳhiyál jánke, ek laṛke ko liyá, aur apne pás khaṛá kiyá,

48 Aur un se kahá, ki Jo is laṛke ko mere nám par qabúl kare, mujhe qabúl kartá hai; aur jo mujhe qabúl kare, us ko, jis ne mujhe bhejá, qabúl kartá hai[h]; kyúṉki jo tum meṉ sab se chhoṭá hai, wuhí baṛá hai[i].

49 ¶ Yúhanná ne jawáb meṉ kahá, Ai sáhib, ham ne ek shaḳhs ko tere nám se shayátín nikálte dekhá; aur us ko man'a kiyá[k], kyúṉki wuh hamáre sáth terí pairauí nahíṉ kartá.

50 Yisú' ne us se kahá, ki Man'a na karo, kyúṉki jo hamáre ḳhiláf nahíṉ, hamárí taraf hai[l].

51 ¶ Aur aisá húá, ki jab us ke uṭh jáne ke din[m] nazdík áe, us ne mazbút iráda kiyá, ki Yarúsalam ko jáe.

52 Aur us ne apne áge rasúl bheje: we jáke Sámaríoṉ kí ek bastí meṉ dáḳhil húe, ki us ke liye taiyárí kareṉ.

53 Lekin unhoṉ ne us ko qabúl na kiyá, kyúṉki wuh Yarúsalam jáne ko thá[n].

54 Us ke shágird Ya'qúb aur Yúhanná ne yih dekhke kahá, ki Ai Ḳhudáwand, kyá tú cháhtá hai, ki jaisá Iliyás ne kiyá[o], ham hukm kareṉ, ki ásmán se ág barse, aur unheṉ jaláwe?

55 Tab us ne phirke unheṉ dhamkáyá aur kahá, Tum nahíṉ jánte, ki tum meṉ kaisí rúh hai.

56 Kyúṉki Ibn i Ádam logoṉ kí ján barbád karne nahíṉ, balki bacháne áyá[p]. Tab we dúsrí bastí ko chale.

e Mat. 17.22. f Marq. 9.32. Lúq. 2.50. aur 18.34. g Mat. 18.1. Marq. 9.34. h Mat. 10.40. aur 18.5. Marq. 9.37. Yúh. 12.44. aur 13.20. i Mat. 23.11, 12. k Marq. 9.38. Dekho Gin. 11.28. l Dekho Mat. 12.30. Lúq. 11.23. m Marq. 16.19. A'am. 1.2. n Yúh. 4.4, 9. o 2 Sal. 1.10, 12. p Yúh. 3.17. aur 12.47.

57 ¶ Aur aisá húá, ki jad we ráh meṉ chale játe the, kisú ne use kahá, Ai Ḳhudáwand, jaháṉ tú játá hai, maiṉ tere píchhe chalúṉgá[q].

58 Yisú' ne use kahá, ki Lomṛíoṉ ke liye mándeṉ haiṉ, aur chiṛiyoṉ ke liye basere; par Ibn i Ádam ko itní jagah nahíṉ, ki apná sir rakhe.

59 Phir us ne dúsre se kahá, Mere píchhe chal. Us ne kahá, Ai Ḳhudáwand, mujhe ruḳhsat de, ki pahle jáke apne báp ko gáṛúṉ[r].

60 Yisú' ne use kahá, Jáne de, ki murda apne murdoṉ ko gáṛeṉ: par tú jáke Ḳhudá kí bádsháhat kí ḳhabar de.

61 Dúsre ne bhí kahá, ki Ai Ḳhudáwand, maiṉ tere píchhe chalúṉgá; lekin pahle mujhe jáne de, ki apne ghar ke logoṉ se ruḳhsat ho áúṉ[s].

62 Yisú' ne use kahá, ki Jo apná háth hal par rakhke píchhe dekhtá hai, wuh Ḳhudá kí bádsháhat ke láiq nahíṉ.

X BÁB.

1 *Masíh ek laḳht sattar shágirdoṉ ko rawána kartá ki we mu'ajiza dikhláweṉ, aur wa'z kareṉ: 17 wuh un ko chitá detá ki farotaní kareṉ, aur apne iqtidár par nahíṉ, par apní barguzídagí par ḳhushí kareṉ: 21 wuh apne báp ká shukr kartá us ke fazl o karam ke sabab: 23 wuh apní kalísiye par us kí ḳhush-hálí ke bá'is faḳhr kartá: 25 ek sharí'at-sikhlánewále ko sikhlátá, ki kyúṉkar hamesha kí zindagí páwe, aur ki har ek ádmí ko jo us kí rahmat ká muhtáj ho apná paṛosí jáne: 41 wuh Marthá ko tambíh detá, aur us kí bahin Mariyam kí ta'ríf kartá.*

US ke ba'd Ḳhudáwand ne sattar aur muqarrar kiye, aur apne sámhne har shahr aur har jagah meṉ, jaháṉ áp jáyá cháhtá thá, unheṉ do do karke bhejá[a].

2 Aur un se kahá, ki Fasl to bahut hai[b], par mazdúr thoṛe: is liye khet ke málik kí minnat karo[c], ki mazdúr apne khet meṉ bheje.

3 Tum jáo: dekho, maiṉ tumheṉ bheṛoṉ kí mánind bheṛiyoṉ meṉ bhejtá húṉ[d].

4 Na baṭúá le jáo, na jholí, na jútí[e]: aur ráh meṉ kisí ko salám na kíjiyo[f].

5 Aur jis ghar meṉ dáḳhil ho, pahle kaho, ki Is ghar ko salám[g].

6 Agar salámatí ká beṭá waháṉ hogá, tumhárá salám us par ṭhahregá: nahíṉ to tumhárí taraf phir áwegá.

San 'ÍSAWÍ 32.

q Mat. 8.19. r Mat. 8.21. s Dekho 1 Sal. 19.20. a Mat. 10.1. Marq. 6.7. b Mat. 9.37, 38. Yúh. 4.35. c 2 Tas. 3.1. d Mat. 10.16. e Mat. 10.9, 10. Marq. 6.8. Lúq. 9.3. f 2 Sal. 4.29. g Mat. 10.12.

San 'ÍSAWÍ 32.

[h] Mat. 10. 11. [i] 1 Qur. 10.27. [k] Mat. 10. 10; 1 Qur. 9. 4, waġ. 1 Tim. 5. 18. [l] Lúq. 9. 2. [m] Mat. 3. 2. aur 4. 17. aur 10. 7. 11 áyat. [n] Mat. 10. 14. Lúq. 9. 5. A'am. 13 51. aur 18. 6. [o] Mat. 10. 15. Marq. 6. 11. [p] Mat. 11. 21. [q] His. 3. 6. [r] Mat. 11. 23. [s] Dekho Pald. 11. 4. Isa. 1. 28. Yas. 14. 1? Yar. 51. 53 [t] Dekho Hiz. 26 20. aur 32. 18 [u] Mat. 10. 40. Marq. 9 37. Yúh. 13. 20. [x] 1 Tas. 4. 8. [y] Yúh. 5. 23. [z] 1 áyat. [a] Yúh. 12. 31. aur 16. 11. Muk. 9. 1. aur 12. 8 9. [b] Marq. 16 18. A'am. 28. 5. [c] Khur. 32. 32. Zab. 69. 28. Yas. 4. 3. Dán. 12. 1. Filip. 4. 3. 'Ibrán 12 23. Muk. 13. 8. aur 20. 12. aur 21. 27.

7 Aur usí ghar men̤ raho[h], aur jo kuchh un ke pás ho, kháo pío[i]: kyún̤ki mazdúrí mazdúr ká haqq hai[k]. Ghar ghar na phiro.

8 Aur jis shahr men̤ dáḳhil ho, aur we tumhen̤ qabúl karen̤, jo kuchh tumháre sámhne rakhá jáe, kháo:

9 Wahán̤ ke bímáron̤ ko changá karo[l], aur un se kaho, ki Ḳhudá kí bádsháhat tumháre nazdík áí[m].

10 Aur jis shahr men̤ ki dáḳhil ho, aur we tumhen̤ qabúl na karen̤, wahán̤ kí saṛakon̤ par jáke kaho, ki

11 Is gard tak, jo tumháre shahr se ham par paṛí, jháṛ dete hain̤[n]: magar yih jáno, ki Ḳhudá kí bádsháhat tumháre nazdík áí hai.

12 Main̤ tum se kahtá hún̤, ki Us din, Sadúm ká hál, us shahr kí banisbat, ziyáda qábil bardásht ko hogá[o].

13 Háe Korázín[p], tujh par afsos! háe Baitsaidá, tujh par afsos! kyún̤ki yih karámaten̤, jo tumháre darmiyán dikhái gayín̤, agar Súr o Saidá men̤ dikhái játín̤, to unhon̤ ne ṭáṭ oṛhke aur ḳhák men̤ baiṭhke kab ká tauba kiyá hotá[q].

14 Magar Súr o Saidá ke liye, tumhárí nisbat, 'adálat ke din, bardásht karná ásán hogá.

15 Aur ai Kafarnáhum[r], tú jo ásmán tak pahuncháyá gayá hai[s], dozaḳh men̤ giráyá jáegá[t].

16 Jo tumhárí suntá, merí suntá hai[u]; aur jo tumhen̤ náchíz jántá hai, mujhe náchíz jántá hai[x]; aur jo mujhe náchíz jántá hai, use jis ne mujh ko bhejá hai, náchíz jántá hai[y].

17 ¶ We sattar[z], ḳhushí se phir áke, kahne lage, ai Ḳhudáwand, tere nám se shayátín bhí hamárá hukm mánte hain̤.

18 Tab us ne un se kahá, Main̤ ne Shaitán ko bijlí kí mánind ásmán se girte dekhá[a].

19 Dekho, main̤ tum ko sámp aur bichchhú ke raundne par[b], aur dushman kí sárí qudrat par iḳhtiyár detá hún̤; aur koí kisú tarah tumhen̤ nuqsán na pahunchsomething

20 Magar isí par ḳhush na ho, ki rúhen̤ tumháre hukm men̤ hain̤; balki is liye ḳhushí karo, ki tumháre nám ásmán par likhe hain̤[c].

21 ¶ Us waqt Yisú' ne jí men̤ ḳhush hoke kahá[d], Ai Báp, ásmán aur zamín ke Ḳhudáwand, main̤ ‖ terí ta'ríf kartá hún̤, ki tú ne in chízon̤ ko dánáon̤ aur 'aqlmandon̤ se chhipáyá, par bachchon̤ par záhir kiyá: hán̤, ai Báp, ki yún̤ hí tujhe pasand áyá.

22 Aur † mere Báp ne sab kuchh mujhe sompá hai[e]: aur koí nahín̤ jántá, ki Beṭá kaun hai, magar Báp[f]; aur Báp kaun hai, magar Beṭá, aur wuh jis par Beṭá záhir kiyá cháhe.

23 ¶ Aur shágirdon̤ kí taraf mutawajjih hoke, un se nirále men̤ kahá, Mubárak we ánkhen̤, jo yih chízen̤ dekhtín̤, ki tum dekhte ho[g].

24 Kyún̤ki main̤ tum se kahtá hún̤, ki Bahut se nabíon̤ aur bádsháhon̤ ne cháhá, ki jo tum dekhte ho, dekhen̤[h], par na dekhá; aur jo kuchh sunte ho, sunen̤, par na suná.

25 ¶ Aur dekho, ek sharí'atsikhlánewálá uṭhá, aur yih kahke us kí ázmáish kí, ki Ai ustád, main̤ kyá karún̤, ki hamesha kí zindagí ká wáris hoún̤[i]?

26 Us ne use kahá, ki Sharí'at men̤ kyá likhá hai? tú kis tarah paṛhtá hai?

27 Us ne jawáb men̤ kahá, Tú Ḳhudáwand ko, jo terá Ḳhudá hai, apne sáre dil, aur apní sárí ján, aur apne sáre zor, aur apní sárí samajh se piyár kar[k]; aur jaisá áp ko, waisá hí apne paṛosí ko[l].

28 Us ne use kahá, Tú ne ṭhík jawáb diyá: yihí kar, to jíegá[m].

29 Par us ne yih cháhke, ki apne tain̤ rástbáz ṭhahráwe[n], Yisú' se kahá, ki Merá paṛosí kaun hai?

30 Yisú' ne jawáb men̤ kahá, ki Ek shaḳhs Yarúsalam se Iríhá ko játá thá, aur ḍákúon̤ men̤ já paṛá; we use nangá aur gháyal karke adh-múá chhoṛ gaye.

31 Ittifáqan ek káhin us ráh se já niklá: aur us ko dekhke kináre se chalá gayá[o].

32 Isí tarah ek Lewí bhí us jagah áke, use dekhkar kináre se chalá gayá.

33 Par ek musáfir Sámarí[p] wahán̤ áyá: aur us ko dekhke rahm kiyá,

34 Aur us ke pás áke, us ke

San 'ÍSAWÍ 32.

[d] Mat. 11. 25. ‖ Yá, terá shukr. † Kaí ek puráne nusḳhon̤ men̤ ye alfáz páe játe, ya'ne, *apne shágirdon̤ kí taraf mutawajjih hoke us ne kahá Mere Báp*, waġ. [e] Mat. 28. 18. Yúh. 3. 35. aur 5. 27. aur 17. 2. [f] Yúh. 1. 18. aur 6. 44, 46. [g] Mat. 13. 16 [h] 1 Pat. 1. 10. [i] Mat. 19. 16. aur 22. 35. [k] Ist. 6. 5. [l] Ahb. 19. 18. [m] Ahb. 18. 5. Naham. 9. 29. Hiz. 20. 11. 13, 21. Rúm. 10. 5. [n] Lúq. 16. 15. [o] Zab. 38. 11. [p] Yúh. 4. 9.

San 'ÍSAWÍ 29.

zaḳhmoṉ ko tel aur mai ḍálke bándhá, aur apne jánwar par ḍálke sará meṉ le gayá, aur us kí ḳhabardárí kí.

35 Aur dúsre din jab jáne lagá, ‖do dínár nikálkar bhaṭhiyáre ko diyá, aur kahá, ki Is kí ḳhabardárí kar: aur jo kuchh is se ziyáda ḳharch hogá, maiṉ phir áke tujhe dúṉgá.

‖ Dekho Mat. 20. 2.

36 Ab in tínoṉ meṉ se, us ká jo ḍákúoṉ meṉ já paṛá thá, tú kis ko paṛosí jántá hai?

37 Us ne kahá, Us ko, jis ne us par rahm kiyá. Tab Yisú' ne use kahá, Já, tú bhí aisá hí kar.

38 ¶ Aur aisá húá, ki jab játe the, wuh ek bastí meṉ pahunchá: aur Marthá[q] náme ek 'aurat ne use apne ghar meṉ utárá.

[q] Yúh. 11. 1. aur 12. 2, 3.

39 Aur Mariyam náme us kí ek bahin thí, jo Yisú' ke páṉwoṉ pás baiṭhke[r], us ká kalám suntí thí[s].

[r] Lúq. 8. 35. A'am. 22. 3.
[s] 1 Qur. 7. 32, wag.

40 Par Marthá ne bahut ḳhidmat se ghabráí húí us ke pás áke kahá, ki Ai Ḳhudáwand, tú ḳhabar nahíṉ letá, ki merí bahin ne mujhe akelá ḳhidmat meṉ chhoṛá hai? ab use kah, ki merí madad kare.

41 Tab Yisú' ne jawáb meṉ use kahá, Marthá, ai Marthá, tú bahut chízoṉ ke wáste fikr o ghabráhaṭ meṉ hai:

42 Par ek chíz zarúr hai[t]: so Mariyam ne achchhá hissa chuná hai, jo us se pher liyá na jáegá.

[t] Zab. 27. 4.

XI BÁB.

1 *Masíh du'á mángne ká taur batlá detá, aur yih záhir karta ki us kám meṉ musta'idd rahná zarúr hai:* 11 *aur yaqín dilátá ki aise mángnewáloṉ ko Ḳhudá achchhí chízeṉ degá* 14 *Wuh ek gúngá deo nikálte waqt Farísioṉ ko is liye malámat kartá ki we kufr bakte the:* 28 *us waqt izhár kartá ki we jo nekbakht haiṉ so kaun haiṉ:* 29 *wuh logoṉ se wa'z kartá,* 37 *aur Farísioṉ aur faqíhoṉ aur sharí'at-dánoṉ ko malámat kartá is liye ki un kí pákízagí faqat záhirí thí.*

San 'Ísawí 33.

AUR aisá húá, ki wuh ek jagah du'á mángtá thá; jab máng chuká, ek ne us ke shágirdoṉ meṉ se us ko kahá, Ai Ḳhudáwand, ham ko du'á mángne sikhá, jaisá ki Yúhanná ne apne shágirdoṉ ko sikháyá.

2 Us ne un se kahá, Jab tum du'á mángo, to kaho, Ai hamáre Báp[a], jo ásmán par hai, Tere nám kí taqdís ho. Terí bádsháhat áwe. Terí murád jaisí ásmán par, zamín par bhí bar áwe.

[a] Mat. 6. 9.

San 'ÍSAWÍ 33.

3 Hamárí roz kí roṭí har roz hameṉ de.

4 Aur hamáre gunáhoṉ ko baḳhsh; kyúṉki ham bhí har ek ko, jo hamárá qarzdár hai, baḳhshte haiṉ. Aur hameṉ ázmáish meṉ na ḍál; balki ham ko buráí se chhuṛá.

5 Us ne un se kahá, Tum meṉ se kaun hai, jis ká ek dost ho, aur ádhí rát ko us ke pás áke kahe, ki Ai dost, mujhe tín roṭí udhár de;

6 Kyúṉki merá dost safar se mere pás áyá hai, aur mere pás kuchh nahíṉ, ki us ke áge rakhúṉ;

7 Aur wuh andar se jawáb meṉ kahe, ki Mujhe taklíf na de: ki ab darwáza band hai, aur mere laṛke mere sáth bichhaune par haiṉ; maiṉ uṭhkar tujhe de nahíṉ saktá.

8 Maiṉ tum se kahtá húṉ, Agarchi wuh is sabab, ki wuh us ká dost hai, uṭhkar use na degá, magar us kí be-hayáí ke sabab[b] uṭhegá, aur jitní darkár hai, use degá.

[b] Lúq. 18. 1, wag.

9 So maiṉ bhí tumheṉ kahtá húṉ, Mángo, to tumheṉ diyá jáegá[c]; ḍhúṉḍho, to páoge; khaṭkhaṭáo, to tumháre liye kholá jáegá.

[c] Mat. 7. 7. aur 21. 22. Marq. 11. 24. Yúh 15. 7. Ya'q. 1. 6. 1 Yúh. 3. 22.

10 Kyúṉki har ek, jo mángtá hai, letá hai; aur jo ḍhúṉḍhtá hai, pátá hai; aur jo khaṭkhaṭátá hai, us ke liye kholá jáegá.

11 Tum meṉ se kaun aisá báp hai, ki jab us ká beṭá roṭí mánge, use patthar de[d]? yá machhlí mánge, machhlí ke badle use sámp de?

[d] Mat. 7. 9.

12 Yá agar anḍá mánge, us ko bichchhú de?

13 Pas jab tum bure hokar, apne laṛkoṉ ko achchhí chízeṉ dene jánte ho, to wuh Báp, jo ásmán par hai, kitná ziyáda, un ko jo us se mángte haiṉ, Rúh i Quds degá?

14 ¶ Aur wuh ek deo ko, jo gúngá thá, nikáltá thá[e]. Aur aisá húá, ki jab deo nikal gayá, wuh gúngá bolá; aur logoṉ ne ta'ajjub kiyá.

[e] Mat. 9. 32. aur 12. 22.

15 Par ba'zoṉ ne un meṉ se kahá, ki Wuh deoṉ ke sardár Ba'al-zabúl kí madad se deoṉ ko nikáltá hai[f].

[f] Mat. 9. 34. aur 12. 24.

San 'ÍSAWÍ 33.

16 Auron ne ázmáish ke liye us se ek ásmání nishán mángá[g].

17 Par us ne un ke khiyálon ko jánke[h] un se kahá, ki Jo jo bádsháhat ápas men barkhiláf hotí, wírán ho játí hai[i]; aur aisá har ek ghar bhí ujar játá hai.

18 Pas agar Shaitán apne se khiláf ho jáe, to us kí bádsháhat kyúnkar qáim rahegí? kyúnki tum kahte ho, Main deon ko Ba'al-zabúl kí madad se nikáltá hún.

19 Bhalá, agar main deon ko Ba'al-zabúl kí madad se nikáltá hún, to tumháre bete kis kí madad se nikálte hain? is liye we hí tumhárá insáf karenge.

20 Par agar main Khudá kí unglí se[k] deon ko nikáltá hún, to be-shakk Khudá kí bádsháhat tumháre pás á pahunchí.

21 Jab zoráwar ádmí hathyár bándhke apne ghar kí chaukí de[l], us ká mál bachá rahtá hai:

22 Par agar koí us se zoráwar áke use jíte[m], to sab hathyár, jis par us ká bharosá hai, chhín letá hai, aur us ke mál ko bánt detá hai.

23 Jo mere sáth nahín, merá mukhálif hai: aur jo mere sáth jam'a nahín kartá, so bithrátá hai[n].

24 Jab nápák rúh ádmí se báhar nikaltí, to súkhí jagahon men árám dhúndhtí phirtí[o]; aur jab nahín pátí, kahtí hai, ki Main apne ghar ko jis se niklí hún, phir jáúngí;

25 Aur áke use jhárá aur lais pátí hai.

26 Tab jáke aur sát rúhen, jo us se badtar hain, apne sáth látí hai, aur we áke us men bastí hain: aur us ádmí ká pichhlá hál pahle se burá hotá hai[p].

27 ¶ Aur aisá húá, ki jab wuh yih kahtá thá, ek 'aurat ne bhír men se pukárke use kahá, Mubárak hai wuh pet, jis men tú rahá[q], aur wuh chhátíán jo tú ne pín.

28 Us ne kahá, Hán, mubárak we hain, jo Khudá ká kalám sunte, aur mánte hain[r].

29 ¶ Aur jab barí bhír hone lagí, us ne kahná shurú' kiyá, ki Is zamána ke log bure hain: we nishán dhúndhte hain[s]; par koí nishán un ko diyá na jáegá, magar Yúnas nabí ká nishán.

30 Kyúnki jaisá Yúnas Nínawah ke logon ke liye nishán húá[t], usí tarah Ibn i Adam bhí is zamána ke logon ke liye hogá.

31 'Adálat ke din dakkhin kí malika is zamána ke logon ke sáth uthegí[u], aur unhen gunahgár thahráwegí: kyúnki wuh zamín ke kanáre se Sulaimán kí hikmat sunne áí; aur dekho, yahán ek hai jo Sulaimán se bará hai.

32 Nínawah ke log 'adálat ke din is zamána ke logon ke sáth uthenge, aur unhen gunahgár thahráwenge: kyúnki unhon ne Yúnas kí manádí se tauba kí[x]; aur dekho, yahán Yúnas se bará hai.

33 Koí chirág jaláke chhipe makán men[y], yá paimána tale nahín rakhtá, balki chirágdán par, táki andar jánewále roshní dekhen.

34 Badan ká chirág ánkh hai[z]: is liye jab terí ánkh achchhí hai, to terá sárá badan roshan hai; aur jab burí hai, to terá badan bhí andherá hai.

35 Pas khabardár, aisá na ho, ki wuh núr, jo tujh men hai, táríkí ho jáe.

36 So agar terá tamám badan roshan ho, aur koí 'azú andherá na rahe, to tamám roshan hogá, aisá ki jaise chirág apní chamak se tujhe roshan kare.

37 ¶ Aur jab wuh bát kartá thá, ek Farísí ne us se darkhwást kí, ki mere sáth kháná kháiye; tad wuh andar jáke kháne baithá.

38 Aur Farísí ne yih dekhke, ki us ne kháne ke áge nahín naháyá, ta'ajjub kiyá[a].

39 Par Khudáwand ne us ko kahá, ki Ai Farísío, tum piyála aur rikábí ko úpar se sáf karte ho[b]; par tumhárá andar lút aur buráí se bhará hai[c].

40 Ai nádáno, kyá jis ne báhar ko banáyá, andar ko bhí na banáyá?

41 Pas jo chízen maujúd hain, un men se khairát karo[d]; aur dekho, sab kuchh tumháre liye pák hogá.

42 Par ai Farísío, tum par afsos! ki tum podína, aur sudáb, aur har ek tarkárí kí dahyakí dete ho[e], aur insáf aur Khudá kí muhabbat ko tarah dete: cháhiye thá, ki in ko karte, aur un ko bhí na chhorte.

43 Ai Farísío, tum par afsos! ki

San 'ÍSAWÍ 33.

[g] Mat. 12. 38. aur 16. 1.
[h] Yúh. 2. 25.
[i] Mat. 12. 25. Marq. 3. 24.
[k] Khur. 8. 19.
[l] Mat. 12. 29. Marq. 3. 27.
[m] Yas. 53. 12. Qul. 2. 15.
[n] Mat. 12. 30.
[o] Mat. 12. 43.
[p] Yúh. 5. 14. 'Ibrán. 6. 4. aur 10. 26. 2 Pat. 2. 20
[q] Lúq. 1. 28, 48.
[r] Mat. 7. 21. Lúq. 8. 21. Ya'q. 1. 25.
[s] Mat. 12. 38, 39.
[t] Yún. 1. 17. aur 2. 10.
[u] 1 Sal. 10. 1.
[x] Yún. 3. 5.
[y] Mat. 5. 15. Marq. 4. 21. Lúq. 8. 16.
[z] Mat. 6. 22.
[a] Marq. 7. 3.
[b] Mat. 23. 25.
[c] Tít. 1. 15.
[d] Yas. 58. 7. Dán. 4. 27. Lúq. 12. 33.
[e] Mat. 23. 23.

San 'ÍSAWÍ 33.

tum 'ibádatkhánon men sadr jagah[f], aur bázáron men salám ko cháhte ho.

44 Ai riyákár Faqího, aur Farísío, tum par afsos[g]! ki tum chhipí goron kí mánind ho[h], ki ádmí jo un par chalte hain nahín jánte.

45 ¶ Tab sharí'at ke sikhlánewálon men se ek ne us ke jawáb men kahá, ki Ai Ustád, in báton ke kahne se tú hamen bhí malámat kartá hai.

46 Us ne kahá, Ai sharí'at ke sikhlánewálo, tum par afsos! ki tum aise bojh, jin ká uṭháná mushkil hai, ádmíon par ládte ho[i], aur áp ek unglí se un bojhon ko nahín chhúte.

47 Tum par afsos! ki tum nabíon kí qabron ko banáte ho[k], aur tumháre bápdádon ne un ko qatl kiyá.

48 Pas tum apne bápdádon ke kám par gawáhí dete, aur us se rází rahte; kyúnki unhon ne un ko qatl kiyá, aur tum un kí qabren banáte ho.

49 Is liye Khudá kí hikmat ne bhí kahá hai, ki Main nabíon aur rasúlon ko un ke pás bhejúngá[l]; we un men se ba'zon ko qatl karenge, aur satáwenge:

50 Táki sab nabíon ká khún, jo dunyá ke shurú' se baháyá gayá, is zamána ke logon se liyá jáe:

51 Hábil ke khún se[m] Zakariyáh ke khún tak[n], jo qurbángáh aur haikal ke bích men márá gayá: hán, main tum se kahtá hún, ki Is hí zamána ke logon se liyá jáegá.

52 Ai sharí'at ke sikhlánewálo, tum par afsos! ki tum ne ma'rifat kí kunjí le lí[o]: tum áp dákhil na húe, aur dákhil honewálon ko bhí rok rakhá.

53 Jab wuh yih báten un se kah rahá thá, faqíh aur Farísí use be-tarah chimaṭne aur chheṛne lage, ki wuh bahut báten kare:

54 Aur ghát lagáke, talásh men the, ki us ke munh se koí bát pakaṛ páwen[p], táki us par nálish karen.

[f] Mat. 23. 6. Marq. 12. 38, 39.
[g] Mat. 23. 27.
[h] Zab. 5. 9.
[i] Mat. 23. 4.
[k] Mat. 23. 29.
[l] Mat. 23. 34.
[m] Paid. 4. 8.
[n] 2 Taw. 24. 20, 21.
[o] Mat. 23. 13.
[p] Marq. 12. 13.

XII BAB.

1 Masíh apne shágirdon ko sikhlátá ki riyákárí se chaukas rahen, aur Injíl kí manádí karne men buz-dilí na dikhláwen: 13 wuh logon ko chitá detá ki láluch na karen; aur is par daulatmand kí tamsíl látá jis ne aur bhí baṛí koṭhián banwáín. 22 Cháhiye ki dunyáwí chízon kí fikr na karen, 31 par Khudá kí bádsháhat ko ḍhúnḍhen, 33 aur khairát karen, 36 aur jis waqt hamárá Khudáwand áke khaṭkhaṭáwen to darwáza kholne ke liye taiyár rahen. 41 Masíhí khádimon ko farz hai ki jo un ko supurd húe un kí khabar nit len, 49 yih yaqín karke ki ham satáe jáenge. 54 Cháhiye ki sab log ab ká waqt ek dánw samjhen jis men miláp kar saken, 58 kyúnki baghair mel kiye húe maut ke panja men giriftár honá ek haulnák wáqi'a hai.

ITNE men, hazáron ádmí jam'a húe: is tarah, ki ek dúsre par girá paṛtá thá; us ne apne shágirdon se kahná shurú' kiyá[a], ki Sab se pahle Farísíon ke khamír se, jo riyá hai, chaukas raho[b].

2 Kyúnki koí chíz ḍhapí nahín, jo khul na jáe[c]; aur na chhipí, jo jání na jáe.

3 Is liye ki jo kuchh tum andhere men kahte, unjále men sunáyá jáegá; aur jo kuchh tum ne koṭhríon men kánon kán kahá, koṭhon par manádí kiyá jáegá.

4 Magar main tum se, jo mere dost ho[d], kahtá hún, ki Un se, jo badan ko qatl karte hain, aur ba'd us ke kuchh aur kar nahín sakte, mat ḍaro[e].

5 Lekin main tumhen batátá hún, ki kis se ḍaro: Us se ḍaro, jis ko qatl karne ke ba'd ikhtiyár hai, ki jahannam men ḍále; hán, main tumhen kahtá hún, ki Us se ḍaro.

6 Kyá do paise par pánch gauriyá nahín biktín? par kisí ko un men se Khudá bhúlá nahín.

7 Balki tumháre sir ke sab bál bhí gine hain. Pas mat ḍaro: tum bahut gauriyon se bihtar ho.

8 Aur main tumhen kahtá hún, ki Jo koí ádmíon ke áge merá iqrár kare, Ibn i Ádam bhí Khudá ke firishton ke áge us ká iqrár karegá[f]:

9 Par jo ádmíon ke áge merá inkár kare, Khudá ke firishton ke áge us ká inkár hogá.

10 Aur jo koí Ibn i Ádam ke haqq men burí bát kahe, us ko mu'áf hogá: par jo Rúh i Quds ke haqq men kufr kahe, us ko mu'áf na hogá[g].

11 Aur jab we tum ko 'ibádatkhánon men, aur hákimon aur ikhtiyárwálon ke pás le jáen, to fikr na karo, ki kaisá yá kyá jawáb doge, yá kyá kahoge[h]?

12 Kyúnki Rúh i Quds usí ghaṛí

San 'ÍSAWÍ 33.

[a] Mat. 16. 6. Marq. 8. 15.
[b] Mat. 16. 12.
[c] Mat. 10. 26. Marq. 4. 22. Lúq. 8. 17.
[d] Yúh. 15. 14, 15.
[e] Yas. 51. 7, 8, 12, 13. Yar. 1. 8. Mat. 10. 28.
[f] Mat. 10. 32. Marq. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Yúh. 2. 23.
[g] Mat. 12. 31, 32. Marq. 3. 28. 1 Yúh. 5. 16.
[h] Mat. 10. 19. Marq. 13. 11. Lúq. 21. 14.

San 'Ísawí 33.

tumhen sikháwegí, ki kyá kahná cháhiye.

13 ¶ Aur bhír men se ek ne use kahá, ki Ai Ustád, mere bháí se kah, ki Mujhe mírás bánt de.

14 Par us ne use kahá, ki Ai ádmí, Kis ne mujhe tum par qází yá bántnewálá muqarrar kiyá[i]?

15 Aur us ne un se kahá, ki Khabardár raho, aur lálach se kanára karo: kyúnki kisú kí zindagí us ke mál kí ziyádatí se nahín[k].

16 Aur us ne un se ek tamsíl kahí, ki Ek daulatmand kí khetí bahut lagí:

17 Wuh apne dil men sochke kahne lagá, ki main kyá karún, ki mere yahán jagah nahín, jahán apná hásil jam'a karún?

18 Tab us ne kahá, Main yih karúngá, ki apní kothíán dháúngá, aur barí banáúngá; aur wahán apná tamám hásil aur mál jam'a karúngá;

19 Aur apní ján se kahúngá, ki Ai ján, tere pás bahut sá mál barson ke liye jam'a hai; chain kar, khá, pí, khush rah[l].

20 Magar Khudá ne use kahá, Ai nádán, isí rát terí ján tujh se mángenge[m]: pas jo tú ne taiyár kiyá, kis ká hogá[n]?

21 Aisá hí wuh hai, jo apne liye khazána jam'a kartá hai, aur Khudá ke pás daulat nahín jam'a kartá[o].

22 ¶ Phir us ne apne shágirdon se kahá, Is liye main tum se kahtá hún, ki Apní ján ke wáste fikr na karo[p], ki ham kyá kháenge; aur na badan ke liye, ki kyá pahinenge.

23 Ki ján khurák se besh hai, aur badan poshák se.

24 Kauwon ko dekho, ki na bote, na kátte hain: aur na un ke khattá, na kothí hai, taubhí Khudá unhen khilátá hai[q]; tum to chiriyon se kahín bihtar ho?

25 Tum men se kaun hai, ki fikr karke apne qadd ko ek háth barhá sake?

26 Pas jab itní chhotí bát nahín kar sakte, to kis liye báqí chízon kí fikr karte ho?

27 Sosanon ko dekho, ki kis tarah barhtí hain: we na mihnat kartí, na kátti hain: par main tumhen kahtá hún, ki Sulaimán ne apní sárí shán o shaukat men un men se ek kí mánind na pahiná.

28 Jab Khudá ghás ko, jo áj maidán men hai, aur kal tanúr men jhonkí játí, aisá pahinátá, to ai kam-i'atiqádo, kitná ziyáda wuh tumhen pahináwegá?

29 Aur tum fikr na karo, ki ham kyá kháenge, yá kyá píenge, aur na ghabráo.

30 Kyúnki in sab chízon kí dunyá ke log fikr karte hain: par tumhárá Báp jántá hai, ki tum un ke muhtáj ho.

31 ¶ Balki Khudá kí bádsháhat dhúndho[r]; ki tumhen ye sab chízen bhí milengí.

32 Ai chhote jhund, mat dar; kyúnki tumháre Báp ko pasand áyá, ki bádsháhat tumhen de[s].

33 Jo kuchh tumhárá hai, becho, aur khairát karo[t]; apne liye thailíán jo purání nahín hotín, aur khazána jo nahín ghattá, ásmán par, jahán chor nazdík nahín átá, aur kírá nahín khátá, jam'a karo[u].

34 Kyúnki jahán tumhárá khazána hai, wahín tumhárá dil bhí rahegá.

35 Cháhiye ki tumhárí kamar bandhí rahe[x], aur tumhárá diyá jaltá rahe[y],

36 Aur tum un ádmíon kí mánind ho, jo apne kháwind kí ráh dekhte hon, ki kab wuh shádí men se áwe; táki jab áwe, aur khatkhatáwe, jhat us ke wáste darwáza khol den.

37 Mubárak hain we naukar, jin ko kháwind áke jágtá páwe[z]: main tumhen sach kahtá hún, ki Wuh áp kamar bándhke unhen kháne ko bithávegá, aur pás áke un kí khidmat karegá.

38 Aur agar wuh dúsre pahar, yá tísre pahar áwe, aur aisá páwe, to mubárak hain we naukar.

39 Yih tum ko ma'lúm hai, ki agar ghar ká málik jántá, ki chor kis gharí áwegá, to jágtá rahtá[a], aur apne ghar men sendh márne na detá.

40 Pas tum bhí taiyár raho[b]: ki jis gharí tum khiyál nahín karte, Ibn i Ádam áwegá.

41 ¶ Tab Patrus ne use kahá, ki Ai Khudáwand, tú yih tamsíl ham hí se kahtá hai, yá sab se?

42 Khudáwand ne kahá, Kaun hai wuh diyánatdár aur dáná

---

i Yúh. 18. 36.
k 1 Tim. 6. 7, wag.
l Wá'iz. 11. 9. 1 Qur. 15. 32. Ya'q. 5. 5.
m Aiy. 20. 22, au 27. 8. Zab. 52. 7. Ya'q. 4. 14.
n Zab. 39. 6. Yar. 17. 11.
o Mat. 6. 20. 33 áyat. 1 Tim. 6. 18, 19. Ya'q. 2. 5.
p Mat. 6. 25.
q Aiy. 38. 41. Zab. 147. 9.
r Mat. 6. 33.
s Mat. 11. 25, 26.
t Mat. 19. 21. A'am. 2. 45. aur 4. 34.
u Mat. 6. 20. Lúq. 16. 9. 1 Tim. 6. 19.
x Afs. 6. 14. 1 Pat. 1. 13.
y Mat. 25. 1 wag.
z Mat. 24. 46.
a Mat. 24. 43. 1 Tas. 5. 2. 2 Pat. 3. 10. Muk. 3. 3. aur 16. 15.
b Mat. 24. 44. aur 25. 13. Marq. 13. 33. Lúq. 21. 34, 36. 1 Tas. 5. 6. 2 Pat. 3. 12.

khánsámán[c], jis ko kháwind apne naukaron par muqarrar kare, ki un ke hissa kí roṭí waqt par diyá kare?

43 Mubárak hai wuh naukar, jise us ká kháwind áke aisá hí karte páwe.

44 Main tum se sach kahtá hún, ki Wuh use apne sáre mál par mukhtár karegá[d].

45 Par agar wuh naukar apne dil men kahe, ki Merá kháwind áne men der kartá hai[e], aur gulám laundíon ko márná, aur kháná píná, aur mast honá shurú' kare;

46 To us naukar ká kháwind aise din, ki wuh ráh na take, aur aisí gharí, ki wuh na jáne, áwegá, aur us ko do ṭukre karke, us ká hissa be-ímánon ke sáth muqarrar karegá.

47 Par wuh naukar, jis ne apne kháwind kí marzí jání, par apne taín taiyár na rakhá, aur us kí marzí ke muwáfiq na kiyá, bahut már kháegá[f].

48 Par jis ne na jáná, aur már kháne ká kám kiyá, thoṛí már kháegá[g]. So jise bahut diyá gayá, us se bahut hisáb lenge: aur jise bahut ziyáda sompá gayá, us se ziyáda mángenge.

49 ¶ Main zamín par ág lagáne áyá hún[h]; aur main kyá hí cháhtá hún, ki lag chukí hotí!

50 Par mujhe ek baptisma páná hai[i]; aur main kaisá tang hún, jab tak ki púrá na ho!

51 Kyá tum gumán karte ho, ki main zamín par mel karwáne áyá hún[k]? Nahín, main tumhen kahtá hún, balki judáí[l].

52 Kyúnki ab se ek ghar ke pánch ádmí, tín do ke barkhiláf honge, aur do tín ke[m].

53 Aur báp beṭe se, aur beṭá báp se, aur má beṭí se, aur beṭí má se, aur sás bahú se, aur bahú sás se barkhiláf hogí.

54 ¶ Us ne logon se yih bhí kahá, ki Jab tum badlí pachchhim se uṭhtí dekhte ho, to jhaṭ kahte, ki Menh átá hai; aur aisá hí hotá[n].

55 Aur jab dakhiná chaltí hai, to kahte ho, ki Garmí hogí; aur aisá hí hotá.

56 Ai riyákáro, tum zamín aur ásmán kí súrat pahchán sakte ho; is zamána ko kyún nahín ázmáte?

57 Aur tum áp hí kyún imtiyáz nahín karte, ki sach kyá hai?

58 ¶ Aur jab tú apne mudda'í ke sáth hákim kane játá hai[o], ráh men koshish kar, ki us se mu'ámala ho jáe[p]; aisá na ho, ki wuh tujh ko hákim pás khínch le jáe, aur hákim tujh ko piyáda ko sompe, aur piyáda tujh ko qaid men ḍále.

59 Main tujh se kahtá hún, ki Jab tak kauṛí kauṛí adá na kare, wahán se na chhúṭegá.

XIII BAB.

1 Chand Jalílíon ne siyásat uṭhái thí, is par Masíh logon ko nasíhat kartá ki we tauba karen. 6 Ho nahín saktá ki be-bar anjír ká darakht qáim rahe. 11 Wuh ek kubṛí 'aurat ko changá kartá: 18 phir khardal ke dána aur khamír kí misál deke wuh apne kalám ká asar jo shágirdon ke dilon par hotá thá záhir kar detá: 24 phir unhen nasíhat kartá ki tang darwáza se dákhil hon. 31 aur Herodís aur Yarúsalam ko malámat kartá.

US waqt ba'ze házir the, jo use un Jalílíon kí khabar dete the, jin ká khún Pilátus ne un kí qurbáníon ke sáth miláyá thá.

2 Yisú' ne unhen jawáb men kahá, Kyá tum samajhte ho, ki ye Jalílí sab Jalílíon se ziyáda gunahgár the, ki aisá dukh páyá?

3 Main tum se kahtá hún, Nahín: par agar tum tauba na karo, sab isí tarah halák hoge.

4 Yá we aṭhárah, jin par Siloám men burj girá, aur dab mare, kyá samajhte ho, ki we Yarúsalam ke sab rahnewálon se ziyáda gunahgár the?

5 Main tum se kahtá hún, Nahín: par agar tauba na karo, tum sab isí tarah halák hoge.

6 ¶ Aur us ne yih tamsíl kahí; ki Kisí ke angúr ke bág men ek anjír ká darakht lagá thá[q]: us ne áke us ká mewa ḍhúnḍhá, par na páyá.

7 Tab us ne bágbán se kahá, Dekh, tín baras se main áke, is anjír ká phal ḍhúnḍhtá hún, par nahín pátá: use káṭ ḍál; káhe ko zamín roke hai?

8 Us ne jawáb men use kahá, Ai Khudáwand, is sál aur use rahne de, ki us ke gird thálá khodún, aur khád ḍálún:

9 Sháyad ki phale: nahín to, ba'd us ke, káṭ ḍáliyo.

10 Aur sabt ke din wuh ek 'ibádatkhána men ta'lím detá thá.

San 'ÍSAWÍ 33.

c Mat. 24. 45. aur 25. 21. 1 Qur. 4. 2.
d Mat. 24. 47.
e Mat. 24. 48.
f Gin. 15. 30. Ist. 25. 2. Yúh. 9. 41. aur 15. 22. A'.am. 17. 30. Ya'q. 4. 17.
g Ahb. 5 17. 1 Tim. 1. 13.
h 51 áyat.
i Mat. 20. 22. Marq. 10. 38.
k Mat. 10. 34. 49 áyat.
l Mík. 7. 6. Yúh. 7. 43. aur 9. 16. aur 10. 19
m Mat. 10. 35.
n Mat. 16. 2.
o Ams. 25. 8. Mat. 5. 25.
p Dekho Zab. 32. 6. Yas. 55. 6.
q Yas. 5. 2. Mat. 21. 19.

San 'ÍSAWÍ 33.

11 ¶ Aur, dekho, ek 'aurat thí, jo aṭhárah baras se kisí rúh se kamzor aur kubṛí ho gayí thí, aur apne taíṉ bilkull sídhí na kar saktí thí.

12 Yisú' ne use dekhke, buláyá, aur kahá, Ai 'aurat, tú apní kamzorí se chhúṭí.

13 Aur us ne apne háth us par rakhe[b]: wuṉhíṉ sídhí ho gayí. aur Khudá kí ta'ríf karne lagí.

14 Tab 'ibádatkhána ká sardár, is liye ki Yisú' ne sabt ke din changá kiyá, khafá hoke logoṉ ko kahne lagá, Chha din haiṉ jin meṉ kám karná rawá hai[c]: pas un meṉ áke change ho, na ki sabt ke din[d].

15 Tab Khudáwand ne use jawáb meṉ kahá, ki Ai riyákár, kyá har ek tum meṉ se sabt ke din apne bail aur gadhe ko thán se nahíṉ kholtá[e], aur pání piláne nahíṉ le játá?

16 Pas kyá rawá na thá, ki yih jo Abirahám kí beṭí hai[f], jis ko Shaitán ne, dekho, aṭhárah baras se bándh rakhá thá, sabt ke din us band se chhuṛáí jáe?

17 Aur jad wuh yih báteṉ kah chuká, us ke sab mukhálif sharminda húe: aur sárí bhíṛ un jalíl kámoṉ se, jo us se húe, khush húí.

18 ¶ Phir us ne kahá, Khudá kí bádsháhat kis kí mánind hai? maiṉ use kis se nisbat dúṉ[g]?

19 Khardal ke dána kí mánind hai, jis ko ek ádmí ne leke, apne bág meṉ boyá; wuh ugá, aur baṛá peṛ húá; aur chiṛiyoṉ ne us kí ḍálíoṉ par baserá kiyá.

20 Aur phir us ne kahá, Maiṉ Khudá kí bádsháhat ko kis se nisbat dúṉ?

21 Wuh khamír kí mánind hai, jise ek 'aurat ne leke, tín paimána áṭe meṉ miláyá, yaháṉ tak ki wuh sab khamírí ho gayá.

22 Aur wuh Yarúsalam ko játe húe, shahr shahr, gáṉw gáṉw, phirke ta'lím detá thá[h].

23 Tab ek ne use kahá, Ai Khudáwand, kyá thoṛe haiṉ, jo naját páte? Us ne un se kahá, ki

24 ¶ Ján se koshish karo, ki tum tang darwáza se dákhil ho[i]: kyúṉki maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Bahutere cháheṉge ki us se dákhil hoṉ, par na sakeṉge[k].

b Marq. 16. 18. A'am. 9. 17.
c Khur. 20. 9.
d Mat. 12. 10. Marq. 3. 2. Lúq. 6. 7. aur 14. 3.
e Lúq. 14. 5.
f Lúq. 19. 9.
g Mat. 13. 31. Marq. 4. 30.
h Mat. 9. 35. Marq. 6. 6.
i Mat. 7. 13.
k Dekho Yúh. 7. 34. aur 8. 21. aur 13. 33. Rúm. 9. 31.

25 Jab ghar ke málik ne uṭhke[l] darwáza band kiyá ho[m], aur tum báhar khaṛe hoke, darwáza khaṭkhaṭáná aur kahná shurú' karo, ki Ai Khudáwand, ai Khudáwand[n], hamáre liye khol; wuh andar se jawáb meṉ tum se kahegá, ki Maiṉ tum ko nahíṉ pahchántá[o], ki kaháṉ ke ho:

26 Tab tum kahne lagoge, ki Ham ne tere huzúr kháyá piyá hai, aur tú ne hamáre bázároṉ meṉ ta'lím dí hai.

27 Par wuh jawáb degá, Maiṉ tum se kahtá húṉ, ki tum ko nahíṉ pahchántá, ki kaháṉ ke ho[p]: ai badkáro, tum sab mujh se dúr ho[q].

28 Waháṉ roná aur dánt písná hogá[r], jab Abirahám, aur Izhák, aur Ya'qúb, aur sab nabíoṉ ko Khudá kí bádsháhat meṉ shámil[s], aur áp ko báhar nikálá dekhoge.

29 Aur log púrab, pachchhim, uttar, dakkhin se áweṉge, aur Khudá kí bádsháhat meṉ baiṭheṉge.

30 Aur dekho, jo pichhle haiṉ, so pahle hoṉge, aur jo pahle haiṉ, so pichhle hoṉge[t].

31 ¶ Usí din ba'ze Farísíoṉ ne áke use kahá, ki Nikal já, aur yaháṉ se rawána ho: kyúṉki Herodís tujhe qatl kiyá cháhtá hai.

32 Us ne un se kahá, ki Jáke us lomṛí se kaho, ki Dekh, maiṉ shaitánoṉ ko nikáltá húṉ, aur áj o kal changá kar rahá húṉ, aur parsoṉ apná kám púrá karúṉgá[u].

33 Pas mujhe zarúr hai, ki áj o kal aur parsoṉ sair karúṉ: kyúṉki nahíṉ ho saktá, ki nabí Yarúsalam ke báhar halák ho.

34 Ai Yarúsalam, ai Yarúsalam, jo nabíoṉ ko qatl kartí hai, aur un ko, jo tere pás bheje gaye, patthráo kartí hai[x]; kaí bár maiṉ ne cháhá, ki tere laṛkoṉ ko jam'a karúṉ, jis tarah murgí apne bachchoṉ ko apne paroṉ tale jam'a kartí hai, par tum ne na cháhá!

35 Dekho, tumhárá ghar tumháre liye ujáṛ chhoṛá játá hai[y]: aur maiṉ tumheṉ sach kahtá húṉ, ki Mujh ko na dekhoge us waqt tak, ki tum kahoge, Mubárak hai wuh, jo Khudáwand ke nám par átá hai[z].

San 'ÍSAWÍ 33.

l Zab. 32. 6. Yas. 55. 6.
m Mat. 25. 10.
n Lúq. 6. 46.
o Mat. 7. 23. aur 25. 12.
p Mat. 7. 23. aur 25. 41. 25 áyat.
q Zab. 6. 8. Mat. 25. 41.
r Mat. 8. 12. aur 13. 42. aur 24. 51.
s Mat. 8. 11.
t Mat. 19. 30. aur 20. 16. Marq. 10. 31.
u 'Ibrán. 2. 10.
x Mat. 23. 37.
y Ahb. 26. 31, 32. Zab. 69. 25. Yas. 1. 7. Dán. 9. 27. Mík. 3. 12.
z Zab. 118. 26. Mat. 21. 9. Marq. 11. 10. Lúq. 19. 38. Yúh. 12. 13.

San 'ÍSAWÍ 33.

XIV BÁB.

2 Masíh sabt ke din ek ádmí ko jise jalandhar thá changá kartá. 7 Logoṉ ko sikhlátá ki farotaní kareṉ: 12 aur muhtájoṉ kí ziyáfat kareṉ: 15 baṛe kháne kí tamsíl láke Masíh yih bát jatá detá ki dunyádár log jo Khudá ke kalám ko haqír jánte ásmán meṉ hargiz dákhil na hoṅge. 25 We jo cháhte ki Masíh kí pairauí kareṉ, pahle hí se salíb uṭháne ká khiyál kareṉ, aur musta'idd raheṉ ki píchhe na haṭeṉ 34 aur ákhir ko bilkull nikamme hojáeṉ, us nimak kí mánind jo bigaṛ gayá, aur maza-dár na rahá.

AISA húá, ki wuh sabt ke din buzurg Farísíoṉ meṉ se ek ke ghar kháne gayá, aur we us kí ták meṉ the.

2 Aur, dekho, ki ek shakhs us ke sámhne thá, jise jalandhar thá.

3 Yisú' ne jawáb meṉ sharí'at ke sikhlánewáloṉ aur Farísíoṉ se kahá, ki Sabt ke din changá karná rawá hai, yá nahíṉ [a]?

4 We chup rahe. Tab us ne use pakaṛke changá kiyá, aur chhoṛ diyá:

5 Aur jawáb meṉ un se kahá, ki Tum meṉ se kaun hai, ki agar us ká gadhá, yá bail sabt ke din kúe meṉ gire, wuh turt us ko na nikále [b]?

6 We us kí in bátoṉ ká jawáb na de sake.

7 ¶ Aur mihmánoṉ ko jab dekhá, ki we kyúṉkar sadr jagahoṉ pasand karte haiṉ, un se ek tamsíl kahí, ki

8 Jab koí tujhe shádí meṉ buláwe, sab se únche mat baiṭh; ki sháyad tujh se bhí kisí baṛe ko buláyá ho;

9 Aur jis ne terí aur us kí mihmání kí hai, áke, tujh se kahe, ki Yih us ko de; aur sharminda hoke tujh ko sab se níche baiṭhná paṛe.

10 Balki jab terí mihmání ho, sab se níchí jagah baiṭh; táki jad wuh, jis ne tujh ko buláyá hai, áwe, tujh ko kahe, ki Ai dost, á, únchí jagah baiṭh [c]; tab un ke sámhne, jo tere sáth kháne baiṭhe haiṉ, terí 'izzat hogí.

11 Kyúṉki jo koí áp ko baṛá jántá hai, chhoṭá kiyá jáegá; aur jo apne taíṉ chhoṭá jántá hai, baṛá kiyá jáegá [d].

12 ¶ Aur us ne apne mihmándár se kahá, ki Jab tú din yá shám ká kháná taiyár kare, to apne dostoṉ, yá bháíoṉ, yá rishtadároṉ, yá daulatmand paṛosíoṉ ko mat bulá; tá na ho ki we bhí tujhe buláweṉ, aur terá badlá ho jáe.

13 Balki jab tú ziyáfat kiyá cháhe, to garíboṉ [e], lunjoṉ, langṛoṉ, andhoṉ ko bulá:

14 Tab tú mubárak hogá; kyúṉki un ke pás kuchh nahíṉ, ki terá badlá deṉ: par tujhe rástbázoṉ kí qiyámat meṉ badlá diyá jáegá.

15 ¶ Ek ne un meṉ se, jo kháne baiṭhe the, yih sunke us se kahá, Mubárak wuh, jo Khudá kí bádsháhat meṉ roṭí kháegá [f].

16 Is ne use kahá, ki Ek shakhs ne baṛá khána karke bahutoṉ ko buláyá [g].

17 Aur kháne ke waqt apne naukar ko bhejá, ki mihmánoṉ ko kahe, ki Áo: ab sab kuchh taiyár hai [h].

18 Is par sabhoṉ ne milkar 'uzr karná shurú' kiyá. Pahle ne use kahá, ki Maiṉ ne ek khet kharídá hai; zarúr hai, ki jáke use dekhúṉ: maiṉ terí minnat kartá húṉ, ki merí taraf se 'uzr kar.

19 Dúsre ne kahá, Maiṉ ne pánch joṛí bail kharíde haiṉ; játá húṉ, ki un ko ázmáúṉ; maiṉ terí minnat kartá húṉ, ki mere liye 'uzr kar.

20 Tísre ne kahá, Maiṉ ne byáh kiyá hai, is sabab se nahíṉ á saktá.

21 Pas us naukar ne áke apne khudáwand ko in bátoṉ kí khabar dí. Tab ghar ke málik ne gussa hoke, apne naukar se kahá, Jald shahr ke bázároṉ aur galíoṉ meṉ já, aur garíboṉ, aur lunjoṉ, aur langṛoṉ, aur andhoṉ ko yaháṉ lá.

22 Naukar ne kahá, ki Ai khudáwand, jaisá tú ne farmáyá, húá; ta ubhí jagah hai.

23 Khudáwand ne naukar se kahá, Ráhoṉ aur khet ke ḍánḍoṉ kí taraf já, aur jis tarah bane, logoṉ ko lá, ki merá ghar bhar jáe.

24 Kyúṉki maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Koí shakhs un meṉ se, jo buláe gaye, merá kháná na chakhegá [i].

25 ¶ Aur bahut log us ke sáth chale: us ne phirke un se kahá, ki

26 Agar koí mere pás áwe [k], aur apne má báp, aur jorú laṛke, aur bháí bahin, balki apní ján [l] kí dushmaní [m] na kare, merá shágird ho nahíṉ saktá.

a Mat. 12. 10.
b Khur. 23. 5. Ist. 22. 4. Luq. 13. 15.
c Ams. 25. 6, 7.
d Ayy. 22. 29. Zab. 18. 27. Ams. 29. 23. Mat. 23. 12 Luq. 18. 14. Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5.
e Naham. 8. 10, 12.
f Muk. 19. 9.
g Mat. 22. 2.
h Ams. 9. 2, 5.
i Mat. 21. 43. aur 22. 8. A'am. 13. 46.
k Ist. 13. 6. aur 33. 9. Mat. 10. 37.
l Muk. 12. 11.
m Róm. 9. 13.

San 'ÍSAWÍ 33.

27 Aur jo apní salíb uṭháke mere píchhe nahíṉ átá, merá shágird nahíṉ ho saktá[n].
28 Kyúṉki tum meṉ kaun hai, ki jad ek burj banáyá cháhe, pahle baiṭhke ḳharch ká hisáb na kare, ki maiṉ use taiyár kar sakúṉgá[o]?
29 Aisá na ho, ki jad new ḍálí, aur taiyár na kar saká, to jo log dekheṉ, us par haṉsne lageṉ,
30 Aur kaheṉ, ki Is shaḳhs ne banáná shurú' kiyá, par taiyár na kar saká.
31 Yá kaun bádsháh dúsre se laṛáí karne jáe, jo baiṭhke pahle saláh na kare, ki maiṉ das hazár ádmí ke sáth, us se ki bís hazár ádmí leke átá hai, muqábala kar sakúṉgá?
32 Nahíṉ to, jad wuh hanoz dúr hai, paigám bhejke sulh ke liye minnat karegá.
33 So isí tarah jo koí tum meṉ se apne sáre mál se kanára na kare, merá shágird nahíṉ ho saktá.
34 ¶ Namak achchhá hai: lekin agar namak bigaṛ jáe, to kis chíz se maza-dár hogá[p]?
35 Na zamín ke, na khád ke kám ká hai; balki use báhar phenk dete haiṉ. Jis ko kán sunne ke hoṉ, sune.

XV BAB.

1 *Khoí húí bheṛ kí tamsíl: 9 khoe húe dirham kí: 11 musrif beṭe kí.*

TAB sab mahsúl lenewále aur gunahgár us ke nazdík áte the, ki us kí suneṉ[a].
2 Aur Farísí aur faqíh kuṛkuṛáke kahte the, ki Yih shaḳhs gunahgáron ko qabúl kartá hai, aur un ke sáth khátá hai[b].
3 ¶ Tab us ne un se yih tamsíl kahí, ki
4 Tum meṉ se kaun hai, jis ke pás sau bheṛ hoṉ, agar un meṉ se ek kho jáe, un ninánawe ko jangal meṉ na chhoṛe, aur us khoí húí ko, jab tak na páwe, ḍhúṉḍhá na kare[c]?
5 Aur páke ḳhushí se apne kándhe par uṭhá na le?
6 Aur ghar meṉ jáke, dostoṉ aur paṛosíoṉ ko buláke na kahe, ki Mere sáth ḳhushí karo; kyúṉki maiṉ ne apní khoí húí bheṛ páí[d]?
7 Maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Is hí taur ásmán meṉ ek gunahgár ke wáste, jo tauba kartá hai, ninánawe rástbázoṉ se jo tauba kí hájat nahíṉ rakhte[e], ziyáda ḳhushí hogí.
8 ¶ Yá kaun 'aurat hai, jis pás das ‖dirham hoṉ, agar ek kho jáe, chirág bálke ghar ko na jháṛe, aur jab tak na páwe, koshish se ḍhúṉḍhá na kare?
9 Aur jab páwe, dostoṉ aur paṛosíoṉ ko buláke na kahe, ki Mere sáth ḳhushí karo; ki maiṉ ne apná khoyá húá dirham páyá?
10 Maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, ki Ḳhudá ke firishtoṉ ke áge ek gunahgár ke liye, jo tauba kartá hai, aisí hí ḳhushí hogí.
11 ¶ Phir us ne kahá, Ek shaḳhs ke do beṭe the.
12 Un meṉ se chhoṭe ne báp se kahá, ki Ai báp, mál ká hissa jo mujhe pahunchtá hai, mujhe de. Us ne mál[f] unheṉ báṉṭ diyá.
13 Aur thoṛe din ba'd chhoṭe beṭe ne, sab kuchh jam'a karke, ek dúr ke mulk ká safar kiyá, aur waháṉ apná mál badchálí meṉ uṛáyá.
14 Aur jab sab ḳharch kar chuká, us mulk meṉ baṛá kál paṛá; aur wuh muhtáj hone lagá.
15 Tab us mulk ke ek rahnewále ke yaháṉ já lagá; us ne use apne khetoṉ meṉ súar charáne bhejá.
16 Aur use árzú thí, ki un chhilkoṉ se, jo súar kháte haiṉ, apná peṭ bhare: par koí na detá thá.
17 Tad hosh meṉ áke kahá, Mere báp ke kitne mazdúroṉ ko bahut roṭí hai, aur maiṉ bhúkhoṉ martá húṉ!
18 Maiṉ uṭhke apne báp pás jáúṉgá, aur use kahúṉgá, ki Ai báp, maiṉ ne ásmán ká aur tere huzúr gunáh kiyá hai,
19 Aur ab is láiq nahíṉ ki phir terá beṭá kahláúṉ: mujhe apne mazdúroṉ meṉ se ek kí máuind baná.
20 Tab uṭhke apne báp pás chalá. Aur wuh abhí dúr thá[g], ki us ko dekhke us ke báp ko baṛá rahm áyá, aur dauṛke us ke gale lagá liyá, aur chúmá.
21 Beṭe ne us ko kahá, ki Ai báp, maiṉ ne ásmán ká aur tere huzúr gunáh kiyá[h], aur ab is

[n] Mat. 16. 24. Marq. 8. 34. Lúq. 9. 23. 2 Tim. 3. 12.
[o] Ams. 24. 27.
[p] Mat. 5. 13. Marq. 9. 50.
[a] Mat. 9. 10.
[b] A'am. 11. 3. Gal. 2. 12.
[c] Mat. 18. 12.
[d] 1 Pat. 2. 10, 25.
[e] Lúq. 5. 32.
‖ Ek dirham Rúmí dínár ke barábar thá; us ká wazn tín másha, aur us kí qímat pánch áná thí.
Mat. 18. 28.
[f] Marq. 12. 44.
[g] A'am. 2. 39. Afs. 2. 13, 17.
[h] Zab. 51. 4.

San 'ÍSAWÍ 33.

qábil nahíṉ, ki phir terá beṭá kahláúṉ.

22 Báp ne apne naukaroṉ ko kahá, ki Achchhí se achchhí poshák nikál láo, aur use pahináo; aur us ke háth meṉ angúṭhí aur páṉwoṉ meṉ jútí:

23 Aur pale húe bachhṛe ko láke zabh karo, ki kháeṉ, aur khushí manáeṉ:

24 Kyúṉki yih merá beṭá múá thá[1], ab jiyá hai; kho gayá thá, ab milá hai. Tab we khushí karne lage.

25 Aur us ká baṛá beṭá khet meṉ thá: jab ghar ke nazdík áyá, gáne aur náchne kí áwáz suní.

26 Tab ek naukar ko buláke, púchhá, ki Yih kyá hai?

27 Us ne use kahá, ki Terá bháí áyá hai; aur tere báp ne palá bachhṛá zabh kiyá hai, is liye ki use bhalá changá páyá.

28 Us ne khafá hoke na cháhá, ki andar jáe: tab us ke báp ne báhar áke use manáyá.

29 Us ne báp se jawáb meṉ kahá, Dekh, itne baras se maiṉ terí khidmat kartá húṉ, aur kabhí tere hukm ke barkhiláf na chalá: par tú ne kabhú ek bakrí ká bachcha mujhe na diyá, ki apne dostoṉ ke sáth khushí manáúṉ:

30 Aur jab terá yih beṭá áyá, jis ne terá mál kasbíoṉ meṉ uṛáyá, tú ne us ke liye moṭá bachhṛá zabh kiyá.

31 Us ne us ko kahá, Ai beṭe, tú sadá mere pás hai, aur jo kuchh merá hai, so terá hai.

32 Par khushí manáná aur khush honá lázim thá: kyúṉki terá yih bháí múá thá, so jiyá hai; aur kho gayá thá, ab milá hai[k].

[1] 32 áyat. Afs. 2. 1. aur 5. 14. Muk. 3. 1.

[k] 24 áyat.

XVI BÁB.

1 *Be-ímán mukhtár kí tamsíl.* 14 *Masíh Farísioṉ ko un ke lálach aur riyákárí ke sabab malámat kartá.* 19 *Ek mál-dár kháú aur La'azar bhikhárí ká ahwál.*

AUR us ne apne shágirdoṉ se bhí kahá, ki Kisú daulatmand ká ek mukhtár thá; jis ká logoṉ ne us se gila kiyá, ki yih terá mál uṛátá hai.

2 Tab us ne us ko buláke púchhá, ki Yih kyá hai, jo tere haqq meṉ suntá húṉ? Apní mukhtárí ká hisáb de; ki ab se tú mukhtár nahíṉ rah saktá.

3 Us mukhtár ne apne jí meṉ kahá, ki Kyá karúṉ? kyúṉki merá málik mukhtárí mujh se letá hai: maiṉ khod nahíṉ saktá, aur bhík mángne se mujhe sharm átí hai.

4 Ab ján gayá, ki kyá karúṉ, táki jad mukhtárí se chhuṭ jáúṉ, mujhe log apne gharoṉ meṉ rakheṉ.

5 Tab apne khudáwand ke har ek qarzdár ko buláke, pahle se púchhá, ki Tú kitná mere málik ká dharátá hai?

6 Us ne kahá, Sau ‖paimána tel. Tab us ko kahá, ki Apní dastáwez le, aur baiṭhke jald pachás likh de.

7 Phir dúsre se kahá, Tú kitná dharátá hai? Us ne kahá, Sau †paimána gehúṉ. Use kahá, ki Apní dastáwez le, aur assí likh de.

8 Tab málik ne be-ímán mukhtár kí ta'ríf kí, is liye ki us ne hoshyárí kí: ‖isí tarah dunyá ke log apne waqt meṉ núr ke farzandoṉ[a] se hoshyár haiṉ.

9 So maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Jhúṭhí daulat se apne liye dost paidá karo[b]; ki jad tum játe raho, hamesha ke makánoṉ meṉ jagah deṉ.

10 Jo thoṛe meṉ ímándár hai, so bahut meṉ bhí ímándár hai[c]: aur jo thoṛe meṉ be-ímán hai, so bahut meṉ bhí be-ímán hai.

11 Jab tum jhúṭhí daulat meṉ ímándár na rahe, to sachchí tumheṉ kaun supurd karegá?

12 Aur jab tum begána mál meṉ ímándár na rahe, to kaun kuchh degá ki tumheṉ púnjí ho.

13 ¶ Koí naukar do khávindoṉ kí khidmat nahíṉ kar saktá[d]: is liye ki yá ek kí dushmaní karegá, aur dúsre kí dostí; yá ek ko mánegá, aur dúsre ko náchíz jánegá. Tum Khudá aur daulat donoṉ kí khidmat nahíṉ kar sakte.

14 Aur Farísí, jo daulat ko piyár karte the[e], in sab bátoṉ ko sunke, ṭhaṭṭhe meṉ uṛáne lage.

15 Tab us ne un ko kahá, ki Tum we ho, jo ádmíoṉ ke áge áp ko rástbáz[f] záhir karte haiṉ; lekin Khudá tumháre dil kí jántá hai[g]: kyúṉki jis kí ádmí ke nazdík baṛáí hotí, us se Khudá nafrat rakhtá hai[h].

San 'ÍSAWÍ 33.

‖ Yúnání meṉ, *batus*, jis meṉ untális ser samáte the: Dekho Hiz. 45. 10, 11, 14.

† Yúnání meṉ, *kurus*, jis meṉ gyárah man aur das ser ke qaríb samáte the.

‖ Yá, *kyúṉki*.

[a] Yúh. 12. 36. Afs. 5. 8. 1 Tas. 5. 5.

[b] Dán. 4. 27. Mat. 6. 19. aur 19. 21. Luq. 11. 41. 1 Tim. 6. 17, 18, 19.

[c] Mat. 25. 21. Lúq. 19. 17.

[d] Mat. 6. 24.

[e] Mat. 23. 14.

[f] Lúq. 10. 29.

[g] Zab. 7. 9.

[h] 1 Sam. 16. 7.

San 'ISAWÍ 33.

16 Sharí'at aur ambiyá Yúhanná tak the; tab se Khudá kí bádsháhat kí khushkhabarí dí játí hai, aur har ek zor márke us men dákhil hotá hai[l].

17 Par ásmán aur zamín ká tal jáná sharí'at ke ek nuqta ke miț jáne se bahut ásán hai[k].

18 Jo shakhs apní jorú ko chhor de, aur dúsrí se byáh kare, ziná kartá hai[l]: aur jo koí us 'aurat ko, ki chhor dí gayí, byáhe, ziná kartá hai.

19 ¶ Ek daulatmand thá, jo lál aur mihín kapre pahintá, aur roz roz shán o shaukat se 'aish kartá thá.

20 Aur La'azar náme ek garíb ádmí, jo násúr se bhará thá, jise us kí dewrhí par dál játe the;

21 Aur wuh árzú rakhtá thá, ki un țukron se, jo daulatmand kí mez se girte the, apná peț bhare: balki kutte áke us ke gháo cháțte the.

22 Aur aisá húá, ki wuh garíb mar gayá, aur firishton ne use Abirahám kí god men rakhá: aur daulatmand bhí múá, aur gárá gayá;

23 Us ne dozakh men apní ankh uțháke 'azáb men hoke Abirahám ko dúr se dekhá, aur us kí god men La'azar ko.

24 Aur us ne pukárke kahá, ki Ai báp Abirahám, mujh par rahm kar, aur La'azar ko bhej, ki apní unglí ká sirá pání se bhigoke, merí zubán țhandí kare[m]; kyúnki main is lau men taraptá hún[n].

25 Tab Abirahám ne kahá, ki Ai bețe, yád kar, ki tú apní zindagí men achchhí chízen le chuká[o], aur La'azar burí chízen: so ab wuh tasallí pátá hai, aur tú taraptá hai.

26 Aur in sab ke siwá, hamáre tumháre darmiyán ek bará garhá hai: aisá ki we jo yahán se tumháre pás jáyá cháhen, na sake; aur na we log jo wahán hain, is pár hamáre pás á sakte.

27 Tab us ne kahá, Pas ai báp, terí minnat kartá hún, ki tú is ko mere báp ke ghar bhej:

28 Kyúnki mere pánch bháí hain; táki un par gawáhí den, aisá na ho, ki we bhí is dukh kí jagah men áwen.

29 Abirahám ne use kahá, ki Un ke pás Músá aur ambiyá hain; cháhiye ki we un kí sunen[p].

30 Us ne kahá, Nahín, ai báp Abirahám, par agar koí murdon men se un ke pás jáe, we tauba karenge.

31 Us ne use kahá, ki Jab we Músá, aur nabíon kí na sunte, to agar murdon men se koí uțhe, to us kí na mánenge[q].

XVII BA'B.

1 Masíh un ko sikhlátá, ki kisí ko țhokar na khiláwen. 3 Cháhiye ki ek dúsre ko bakhshá kare. 6 Ímán láne hí se iqtidár jo hásil hotá. 7 Us ke bayán men ki kyúnkar ham log Khudá ke mamnún to hote, par wuh hamárá mamnún nahín hosaktá. 11 Masíh das korhíon ko changá kartá. 22 Khudá kí bádsháhat, aur Masíh ke ane kí bábat.

PHIR us ne shágirdon se kahá, Yih nahín ho saktá, ki țhokar khilánewálí chízen na áwen[a]: par afsos us par, jis ke sabab áwen!

2 Agar chakkí ká páț us ke gale men bándhke daryá men phenkte, yih us ke liye us se bihtar hotá, ki wuh ek ko in chhoțon men se țhokar khiláwe.

3 ¶ Khabardár raho: agar terá bháí terá gunáh kare[b], use dánț[c]; agar tauba kare, use mu'áf kar.

4 Aur agar ek din men sát bár terá gunáh kare, aur ek din men sát bár áke kahe, ki Tauba kartá hún; use mu'áf kar.

5 Tab rasúlon ne Khudáwand se kahá, Hamárá ímán ziyáda kar.

6 Khudáwand ne kahá, ki Agar tum men khardal ke dána ke barábar ímán ho, to jab tum is gúlar ko kaho, ki Jar se ukharke daryá men lag já, to tumhárí mánegá[d].

7 Aur tum men se kaun hai, jis ká ek naukar hal jote, yá charwáhí kare, jab khet se áwe, use kahe, ki Jald á, aur kháne baiț h?

8 Aur use na kahe, ki Merá shám ká kháná taiyár kar, aur jab tak kháún píún, kamar bándhke merí khidmat kar[e]; ba'd us ke tú áp khá pí?

9 Kyá wuh us naukar ká ihsán mántá hai, ki jo kám us ne farmáe the, kiye? main jántá hún, nahín.

10 Isí tarah tum bhí, jab sab kuchh, jo tumháre liye farmáyá gayá, kar chuko, to kaho, ki Ham ná-láiq banda hain[f]; kyúnki jo ham par karná wájib thá, wuhí kiyá.

San 'ISAWÍ 33.

[i] Mat. 4. 17. aur 11. 12, 13. Lúq. 7. 29.
[k] Zab. 102. 26, 27. Yas. 40. 8. aur 51. 6. Mat. 5. 18. 1 Pat. 1. 25.
[l] Mat. 5. 32. aur 19. 9. Marq. 10. 11. 1 Qur. 7. 10, 11.
[m] Zak. 14. 12.
[n] Yas. 66. 24. Marq. 9. 44, wag.
[o] Aiy. 21. 13. Lúq. 6. 24.
[p] Yas. 8. 20. aur 34. 16. Yúh. 5. 39, 45. A'am. 15. 21. aur 17. 11.
[q] Yúh. 12. 10, 11.
[a] Mat. 18. 6, 7. Marq. 9. 42. 1 Qur. 11. 19.
[b] Mat. 18. 15, 21.
[c] Ahb. 19. 17. Ams. 17. 10. Ya'q. 5. 19.
[d] Mat. 17. 20. aur 21. 21. Marq. 9. 23. aur 11. 23.
[e] Mat. 12. 37.
[f] Aiy. 22. 3. aur 35, 7. Zab 16. 2. Mat. 25. 30. Rúm. 3. 12. aur 11. 35. 1 Qur. 9. 16, 17. Filim. 11.

San 'ÍSAWÍ 33.

11 ¶ Aur aisá húá, ki jab Yarúsalam ko játá thá, Sámariya aur Jalíl ke bích se guzrá[g].

12 Aur ek bastí men játe húe das korhí use mile, jo dúr khare the[h];

13 Unhon ne chilláke kahá, ki Ai Yisú', ai sáhib, ham par rahm kar.

14 Us ne dekhke, unhen kahá, ki Jáke apne taín káhinon ko dikháo[i]. Aur aisá húá, ki we játe húe change ho gaye.

15 Aur ek ne un men se jab dekhá, ki changá húá, barí áwáz se Khudá kí ta'ríf kartá húá phirá,

16 Aur munh ke bhal Yisú' ke pánwon pás girke, us ká shukr kiyá: aur wuh Sámarí thá.

17 Tab Yisú' ne jawáb men kahá, ki Kyá dason sáf na húe? phir we nau kahán hain?

18 Kyá siwá is pardesí ke koí na milá, ki phirke Khudá kí ta'ríf kare.

19 Aur use kahá, Uthke rawána ho: tere ímán ne tujhe bacháyá[k].

20 ¶ Aur jab Farísíon ne us se púchhá, ki Khudá kí bádsháhat kab áwegí? us ne jawáb men un se kahá, ki Khudá kí bádsháhat namúd ke sáth nahín átí:

21 Aur we na kahenge, ki dekho yahán! yá dekho wahán hai[l]! kyúnki dekho, Khudá kí bádsháhat tum men hai[m].

22 Aur shágirdon se kahá, We din áwenge, jab árzú karoge, ki Ibn i Ádam ke dinon men se ek ko dekho[n]. aur na dekhoge.

23 Aur we tum se kahenge ki Dekho yahán, yá dekho wahán hai: tum mat nikliyo, aur píchhe na jáiyo[o].

24 Kyúnki jaisá bijlí, jo ásmán kí ek taraf se kaundhke dúsrí taraf chamaktí hai[p], waisá hí Ibn i Ádam bhí apne din men hogá.

25 Lekin pahle zarúr hai, ki wuh bahut dukh utháwe[q], aur is zamána ke logon se radd kiyá jáwe.

26 Aur jaisá ki Núh ke dinon men húá, isí tarah Ibn i Ádam ke dinon men bhí hogá[r].

27 Ki log kháte, píte, byáh karte, byáhe játe the, us din tak, ki Núh náw par charhá, aur túfán ne áke sab ko barbád kiyá;

28 Aur jaisá ki Lút ke dinon men húá[s], ki log kháte, píte, aur kharíd farokht karte, aur ‖bote o banáte the;

29 Par jis din ki Lút Sadúm se niklá, ág aur gandhak ne ásmán se baraske sab ko barbád kiyá[t];

30 So isí tarah hogá, jis din ki Ibn i Ádam záhir hogá[u].

31 Us din, wuh jo kothe par ho, aur us ká asbáb ghar men, us ke lene ke wáste níche na áwe[x]; aur jo khet men ho, waisá hí píchhe na phire.

32 Lút kí jorú ko yád karo[y].

33 Jo shakhs cháhe, ki apní ján bacháwe, use khoegá; aur jo shakhs apní ján khowe, use bacháwegá[z].

34 Aur main tum se kahtá hún, ki Us rát, do ádmí, jo ek palang par honge, ek pakrá, dúsrá chhorá jáegá[a].

35 Aur do 'auraten, jo ek sáth chakkí pístí hongí, ek pakrí, dúsrí chhorí jáegí.

36 Aur do ádmí, jo khet men honge, ek pakrá, dúsrá chhorá jáegá.

37 Unhon ne jawáb men use kahá, ki Ai Khudáwand, kahán? Us ne un se kahá, Jahán ki murda hai, ‖ giddh wahín jam'a honge[b].

XVIII BÁB.

1 Mutaqází bewa kí bábat. 9 Ek Farísí aur ek mahsúl-lenewále kí bábat. 15 Atfál ko Masíh pás láte. 18 Bábat ek amír kí jo Masíh kí pairauí karne cháhtá thá, par apní daulat ke sabab atká rahá. 28 Un logon ká ajr jo sab kuchh chhorke Masíh kí pairauí karte. 31 Wuh apne máre jáne kí khabar áge se detá, 35 aur ek andhe ko ankh detá.

PHIR us ne, is liye ki un ko hamesha du'á men lage rahná[a], aur sustí na karní zarúr hai, ek tamsíl kahí, ki,

2 Kisú shahr men ek qází thá, jo na Khudá se dartá, aur na ádmí kí kuchh parwá rakhtá:

3 Aur usí shahr men ek bewa thí, jo us ke pás átí aur use yih kahtí thí, ki Mere dushman ke háth se merá ‖ insáf kar.

4 Us ne kuchh din na cháhá: lekin píchhe apne jí men kahá, ki Harchand main na Khudá se dartá, aur na ádmí kí kuchh parwá rakhtá;

5 Lekin is liye ki yih bewa

---

g Lúq. 9. 51, 52. Yúh. 4. 4.
h Ahb. 13. 46.
i Ahb. 13. 2. aur 14. 2. Mat. 8. 4. Lúq. 5. 14.
k Mat. 9. 22. Marq. 5. 34. aur 10. 52. Lúq. 7. 50. aur 8. 48. aur 18. 42.
l 23 áyat.
m Rúm. 14. 17.
n Dekho Mat. 9. 15. Yúh. 17. 12.
o Mat. 24. 23. Marq. 13. 21. Lúq. 21. 8.
p Mat. 24. 27.
q Marq. 8. 31. aur 9. 31. aur 10. 33. Lúq. 9. 22.
r Paid. 7. Mat. 24. 37.
s Paid 19.
‖ Yá, lagáte.
t Paid. 19. 16, 24.
u 2 Tas. 1. 7.
x Mat. 24. 17. Marq. 13. 15.
y Paid. 19. 26.
z Mat. 10. 39. aur 16. 25. Marq. 8. 35. Lúq. 9. 24. Yúh. 12. 25.
a Mat. 24. 40, 41. 1 Tas. 4. 17.
‖ Yá, 'uqáb.
b Aly. 39. 30. Mat. 24. 28.
a Lúq. 11. 5. aur 21. 36. Rúm. 12. 12. Afs. 6. 18. Qul. 4. 2. 1 Tas. 5. 17.
‖ Yá, badlá le.

San 'ÍSAWÍ 33.

mujhe bahut satátí hai[b], us ká insáf karúngá; aisá na ho, ki wuh bahut áne se ákhir ko merá dimág khálí kare.

6 Khudáwand ne farmáyá, ki Suno, jo kuchh is be-insáf qází ne kahá.

7 Pas kyá Khudá apne barguzída logon ká, jo rát din us se faryád karte, insáf na karegá[c]? kyá un ke wáste der karegá?

8 Main tum se kahtá hún, ki Wuh jald un ká insáf karegá[d]; magar kyá Ibn i Ádam áke zamín par ímán páwegá?

9 ¶ Phir us ne un se, jo apne úpar bharosá rakhte the, ki rástbáz hain[e], lekin auron ko náchíz jánte the, yih tamsíl kahí, ki

10 Do shakhs haikal men du'á mángne gaye; ek Farísí, dúsrá mahsúl-lenewálá.

11 Farísí alag khará hoke[f] yún du'á mángtá thá, ki Ai Khudá, main terá shukr kartá, ki auron kí mánind lutera, zálim, zinákár, yá jaisá yih mahsúl-lenewálá hai, nahín hún[g].

12 Main hafta men do bár roza rakhtá, aur main apne sáre mál kí dahyakí detá hún.

13 Par us mahsúl-lenewále ne dúr se khará hoke itná bhí na cháhá, ki ásmán kí taraf ánkh uth※we, balki chhátí píttá aur kahtá thá, ki Ai Khudá, mujh gunahgár par rahm kar.

14 Main tum se kahtá hún, Yih shakhs dúsre se rástbáz thaharke apne ghar gayá: kyúnki jo áp ko bará jántá hai, chhotá kiyá jáegá; aur jo apne tain chhotá jántá hai, bará kiyá jáegá[h].

15 Phir we chhote larkon ko us ke pás láe, ki un ko chhúe[i]: par shágirdon ne dekhke un ko dánta.

16 Magar Yisú' ne bachchon ko buláke shágirdon se kahá, ki Larkon ko mere pás áne do, aur unhen man'a na karo: kyúnki Khudá kí bádsháhat aison hí kí hai[k].

17 Main tum se sach kahtá hún, ki Jo koí Khudá kí bádsháhat ko chhote larke kí mánind qabúl nahín kartá, us men kabhú dákhil na hogá[l].

18 Aur ek sardár ne us se púchhá, Ai nek ustád, main kyá karún, ki hamesha kí zindagí ká wáris hoún[m]?

19 Yisú' ne us ko kahá, Tú kyún mujh ko nek kahtá hai? koí nek nahín, magar ek, ya'ne, Khudá.

20 Tú hukmon ko jántá hai, ki Ziná na kar, Qatl na kar, Chorí na kar, Jhúthí gawáhí na de[n], Apne má báp kí 'izzat kar[o].

21 Us ne kahá, Yih sab larakpan se main mántá áyá.

22 Yisú' ne yih sunkar, use kahá, Taubhí tujh ko ek chíz báqí hai: sab kuchh jo terá hai bech, aur garíbon ko bánt de[p], to ásmán men tere liye khazána hogá: aur ákar merí pairauí kar.

23 Wuh yih sunke bahut gamgín húá, kyúnki bará daulatmand thá.

24 Yisú' ne us ko bahut gamgín dekhkar kahá, ki Un ko, jo mál rakhte hain, Khudá kí bádsháhat men dákhil honá kaisá mushkil hai[q]!

25 Kyúnki únt ká súí ke náke men se guzar jáná us se ásán hai, ki koí daulatmand Khudá kí bádsháhat men dákhil ho.

26 Aur jinhon ne suná, kahá, Pas kaun naját pá saktá hai?

27 Us ne kahá, Jo ádmí ke nazdík ná-mumkin hai, Khudá ke nazdík mumkin hai[r].

28 Tab Patrus ne kahá, Dekh, ham ne sab kuchh chhorá, aur terí pairauí kí[s].

29 Us ne un se kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki Koí nahín, jis ne ghar, yá má báp, yá bháíon, yá jorú, yá larkon ko Khudá kí bádsháhat ke wáste chhor diyá hai[t],

30 Ki is jahán men us se kahín ziyáda na páwe[u], aur us jahán men hamesha kí zindagí.

31 ¶ Aur us ne bárahon ko sáth leke, un se kahá, ki Dekho, ham Yarúsalam ko játe hain[x], aur sab, jo nabion kí ma'rifat Ibn i Ádam ke haqq men likhá hai, púrá hogá[y].

32 Kyúnki wuh gair qaumon ke hawála kiyá jáegá[z], aur we us ko thatthe men uráwenge, aur be-'izzat karenge, aur us ke munh par thúkenge:

33 Aur us ko kore márke qatl karenge; aur wuh tísre din jí uthegá.

b Lúq. 11. 8.
c Muk. 6. 10.
d 'Ibrán. 10. 37. 2 Pat. 3. 8, 9.
e Lúq. 10. 29. aur 16. 15.
f Zab. 135. 2.
g Yas. 1. 15. aur 58. 2. Muk. 3. 17.
h Aiy. 22. 29. Mat. 23. 12. Lúq. 14. 11. Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5, 6.
i Mat. 19. 13 Marq 10. 13.
k 1 Qur. 14. 20. 1 Pat. 2. 2.
l Marq. 10. 15.

San 'ÍSAWÍ 33.

m Mat. 19. 16. Marq. 10. 17.
n Khur. 20. 12, 16. Ist. 5. 16,—20. Rúm. 13. 9.
o Afs. 6. 2. Qul. 3. 20.
p Mat. 6. 19, 20. aur 19. 21. 1 Tim. 6. 19.
q Ams. 11. 28. Mat. 19. 23. Marq. 10. 23.
r Yar. 32. 17. Zak. 8. 6 Mat. 19. 26. Lúq. 1. 37
s Mat. 19. 27
t Ist. 33. 9.
u Aiy. 42. 10.
x Mat. 16. 21. aur 17. 22. aur 20. 18. Marq 10. 32.
y Zab. 22. Yas. 53.
z Mat. 27. 2. Lúq. 23. 1. Yúh. 18. 28. A'am. 3. 13.

San 'ÍSAWÍ 33.

34 Lekin unhon ne un men se koí bát na samjhí[a]: aur yih kalám un par chhipá rahá, aur in báton ká matlab zarra un kí samajh men na áyá.

35 ¶ Phir aisá húá, ki jab wuh Iríhá ke nazdík áyá, ek andhá ráh par baiṭhá bhíkh mángtá thá[b]:

36 Us ne jánewálon ká shor sunke púchhá, ki kyá hai?

37 Tab unhon ne use kahá, ki Yisú' Násarí játá hai.

38 Us ne pukárke kahá, Ai Yisú', Ibn i Dáúd, mujh par rahm kar.

39 Unhon ne, jo áge játe the, us ko ḍánṭá, ki chup rah: par wuh aur bhí chilláyá, ki Ai Ibn i Dáúd, mujh par rahm kar.

40 Tab Yisú' ne ṭhaharke farmáyá, ki us ko mere pás láo. Jab nazdík áyá, us ne us se púchhá,

41 Tú kyá cháhtá hai, ki main tere wáste karún? Us ne kahá, Ai Khudáwand, yih, ki mujhe ánkhen milen.

42 Yisú' ne us se kahá, ki Phir bíná ho: tere ímán ne tujhe changá kiyá[c].

43 Wuh usí dam dekhne lagá, aur Khudá kí ta'ríf kartá húá[d], us ke píchhe chalá. Aur sab logon ne dekhke Khudá kí ta'ríf kí.

[a] Marq. 9. 32. Lúq. 2. 50. aur 9. 45. Yúh. 10. 6. aur 12. 16.
[b] Mat. 20. 29. Marq. 10. 46.
[c] Lúq. 17. 19.
[d] Lúq. 5. 26. A'mál. 4. 21 aur 11. 18.

XIX BA'B.

1 Zakkí khiráj-gír ká ahwál. 11 Das minon kí bábat. 28 Masíh sawár hoke shán-o-shaukat se Yarúsalam men dákhil hotá: 41 us par rotá; 45 kharíd farokht karnewálon ko haikal men se nikál detá: 47 aur us men roz roz ta'lím diyá kartá: Sardár us ko halák karte agar 'awámm se na ḍarte.

AUR wuh Iríhá men hoke játá thá.

2 Aur dekho, Zakkí náme ek mard ne, jo mahsúl-lenewálon ká sardár aur daulatmand thá,

3 Cháhá, ki Yisú' ko dekhe, ki kaun hai; lekin bhíṛ ke sabab dekh na saká, kyúnki náṭá thá.

4 Tab áge dauṛke ek gúlar ke peṛ par chaṛh gayá, ki use dekhe: kyúnki wuh usí ráh se jáne ko thá.

5 Jab Yisú' us jagah pahunchá, úpar nigáh kí, aur use dekhke us se kahá, Ai Zakkí, jald utar á; kyúnki áj mujhe tere ghar rahná zarúr hai.

6 Tab wuh jald utarke khushí se us ko le gayá.

7 Jab sabhon ne yih dekhá, kuṛkuṛáke kahá, ki Wuh ek gunahgár ke yahán já utrá hai[a].

8 Zakkí ne khaṛá hoke Khudáwand se kahá, Dekh, ai Khudáwand, main apná ádhá mál garíbon ko detá hún, aur agar kisí ká mál dagábází se[b] liyá hai, us ká chauguná detá hún[c].

9 Tab Yisú' ne us ke haqq men kahá, ki A'j is ghar men naját áí, is liye ki yih bhí[d] Abirahám ká beṭá hai[e].

10 Kyúnki Ibn i A'dam áyá hai, ki khoe húe ko ḍhúnḍhe aur bacháwe[f].

11 ¶ Aur jab we yih sun rahe the, us ne, is liye ki Yarúsalam ke nazdík thá, aur we khiyál karte the, ki Khudá kí bádsháhat abhí[g] záhir húá cháhtí hai, ek tamsíl bhí kahí;

12 Aur yún kahá, ki Ek amír dúr ke mulk ko chalá, táki apne liye bádsháhí leke phir áwe[h].

13 Us ne apne naukaron men se das ko buláke, das ‖ miná un ko dín, aur un se kahá, ki Mere phir áne tak byohár karo.

14 Lekin us ke shahr ke ádmí us se dushmaní rakhte the[i]; aur us ke píchhe payám bhejke kahá, ki Ham nahín cháhte, ki yih ham par bádsháhat kare.

15 Aur yún húá, ki jad wuh bádsháhí leke phir áyá, in naukaron ko, jinhen rúpiya sompe the, bulá bhejá, ki jáne, ki har ek ne kaisá byohár kiyá.

16 Tab pahle ne áke kahá, Ai khudáwand, terí miná ne das paidá kí.

17 Us ne use kahá, Shábásh, ai achchhe naukar: is liye ki bahut thoṛe men[k] tú ímándár niklá, ab tú das shahr par ikhtiyár rakh.

18 Aur dúsre ne áke kahá, Ai khudáwand, terí miná ne pánch miná paidá kí.

19 Us ne use bhí kahá, Tú pánch shahr ká sardár ho.

20 Tísre ne áke kahá, Ai khudáwand, dekh apní miná, jis ko main ne rúmál men bándh rakhá hai:

21 Kyúnki main tujh se ḍartá thá, ki tú sakht ádmí hai; ki tú letá hai jo nahín rakhá, aur káṭtá hai, jo nahín boyá[l].

22 Us ne use kahá, Ai namak-

[a] Mat. 9. 11. Lúq. 5. 30.
[b] Lúq. 3. 14.
[c] Khur. 22. 1. 1 Sam. 12. 3. 2 Sam. 12. 6.
[d] Rúm. 4. 11, 12, 16. Gal. 3. 7.
[e] Lúq. 13. 16.
[f] Mat. 18. 11. Dekho Mat. 10. 6. aur 15. 24.
[g] A'am. 1. 6.
[h] Mat. 25. 14. Marq 13. 34.
‖ Ek miná ká wazn pachís tola thá, aur us kí qímat ek tís rúpiya chár áná thí
[i] Yúh. 1. 11.
[k] Mat. 25. 21. Lúq. 16. 10.
[l] Mat. 25. 24.

San 'ÍSAWÍ 33.

harám, main tujh ko tere hí munh se qáil kartá hún[m]. Jab tú ne jáná, ki main sakht ádmí hún, aur jo nahín rakhá, letá, aur jo nahín boyá, káṭtá hún[n]:

[m] 2 Sam. 1. 16. Aiy. 15. 6. Mat. 12. 37.
[n] Mat. 25. 26.

23 To mere rúpiyon ko sarráf kí koṭhí men kyún na rakhá, ki main áke use súd samet letá?

24 Tab us ne un se, jo házir the, kahá, ki Wuh miná us se lo, aur das miná-wále ko do.

25 (Tab unhon ne use kahá, Ai Khudáwand, us ke pás das miná to hain.)

26 Is liye main tum se kahtá hún, ki Jis ke pás hai, us ko diyá jáegá; aur jis ke nahín, us se wuh bhí, jo us ke pás hai, le liyá jáegá[o].

[o] Mat. 13. 12. aur 25. 29. Marq. 4. 25. Lúq. 8. 18.

27 Par mere un dushmanon ko, jinhon ne na cháhá ki main un par bádsháhí karún, yahán láo, aur mere sámhne qatl karo.

28 ¶ Aur jab yih báten kah chuká, logon ke áge baṛhke[p] Yarúsalam kí taraf chalá.

[p] Marq. 10. 32.

29 Aur aisá húá, ki jab Baitfagá aur Bait'aniyá ke nazdík us paháṛ ke pás, jo Zaitúní kahlátá hai, áyá, apne shágirdon men se do ko yih kahke bhejá, ki[q],

[q] Mat. 21. 1. Marq. 11. 1.

30 Sámhne kí bastí men jáo; aur us men dákhil hote húe ek gadhí ká bachcha bandhá páoge, jis par kabhí koí sawár nahín húá: use kholke láo.

31 Aur agar koí tum se púchhe, ki Kyún kholte ho? use yún kaho, ki Yih Khudáwand ko darkár hai.

32 Bheje húon ne jáke, jaisá us ne un se kahá, waisá hí páyá.

33 Aur jab gadhe ká bachcha kholne lage, us ke málikon ne un se kahá, ki Is bachcha ko kyún kholte ho?

34 Unhon ne kahá, ki Khudáwand ko darkár hai.

35 Aur we us ko Yisú' ke pás láe: aur apne kapre us bachcha par bichháke, Yisú' ko sawár kiyá[r].

[r] 2 Sal. 9. 13.

36 Jab játá thá, unhon ne apne kapṛe ráh men bichháe[s].

[s] Mat. 21. 7. Marq. 11. 7. Yúh. 12. 14.
[s] Mat. 21. 8.

37 Aur jab wuh Zaitún ke paháṛ kí utár par pahunchá, us ke shágirdon kí sárí jamá'at sab karámaton ke sabab, jo dekhí thín, khush hoke, buland áwáz se Khudá kí ta'ríf karne lagí; ki

38 Mubárak hai wuh bádsháh, jo Khudáwand ke nám par átá hai[t]: ásmán par sulh[u], aur 'álam i bálá men jalál.

[t] Zab. 118. 26. Lúq. 13. 35.
[u] Lúq. 2. 14. Afs. 2. 14.

39 Aur us bhíṛ men se ba'ze Farísíon ne use kahá, ki Ai ustád, apne shágirdon ko ḍánṭ.

40 Us ne jawáb men un se kahá Main tum se kahtá hún, ki Agar ye chup rahen, to patthar chilláenge[x].

[x] Hab. 2. 11.

41 ¶ Aur jab nazdík áke shahr ko dekhá, us par royá[y],

[y] Yúh. 11. 35.

42 Aur kahá, Kásh ki tú apne usí din un báton ko, jo terí salámatí kí hain, jántá! par ab we terí ánkhon se chhipí hain.

43 Kyúnki we din tujh par áwenge, ki tere dushman tere gird morcha bándhke, aur cháron or gherke, tujhe sab taraf se tang karenge[z],

[z] Yas. 29. 3, 4. Yar. 6. 3, 6. Lúq. 21. 20.

44 Aur tujh ko, aur tere laṛkon ko, jo tujh men hain, khák men miláwenge[a]; aur we tujh men patthar par patthar na chhoṛenge[b]; is liye ki tú ne us waqt ko, ki tujh par nigáh thí[c], na pahcháná.

[a] 1 Sal. 9. 7, 8. Mík. 3. 12.
[b] Mat. 24. 2. Marq. 13. 2. Lúq. 21. 6.
[c] Dán. 9. 24. Lúq. 1. 68, 78. 1 Pat. 2. 12.

45 ¶ Tab haikal men jáke, unhen, jo us men bechte aur kharídte the, nikálne lagá[d];

[d] Mat. 21. 12. Marq. 11. 11, 15. Yúh. 2. 14, 15.

46 Aur un se kahá, Likhá hai, ki Merá ghar 'ibádat ká ghar hai[e]; par tum ne us ko choron ká khoh banáyá[f].

[e] Yas. 56. 7.
[f] Yar. 7. 11.

47 Aur har roz haikal men ta'lím detá thá. Aur sardár káhin, aur faqíh, aur qaum ke sardár cháhte the, ki us ko qatl karen[g],

[g] Marq. 11. 18. Yúh. 7. 19. aur 8. 37.

48 Par yih karne kí koí tadbír na páte the; kyúnki sab log us kí sunne ke liye us se ‖ lage rahe.

‖ Yúnání men, *laṭak rahe.* A'am. 16. 14.

XX BAB.

1 *Masíh Yúhanná ke baptisma kí bábat ek suwál kartá aur us hí se apná iqtidar jatá detá.* 9 *Tákistán kí tamsíl.* 19 *Qaisar ko jizya dene kí bábat.* 27 *Wuh Sadúqíon ko jo qiyámat ke munkir the qáil kartá.* 14 *Is ke bayán men ki kyúnkar Masíh Dáúd ká beṭá hai.* 45 *Wuh apne shágirdon ko faqíhon se khabardár kartá.*

AUR unhín dinon men ek din, jab wuh haikal men logon ko ta'lím aur khushkhabarí detá thá, aisá húá, ki sardár káhin aur faqíh, buzurgon ke sáth, us ke pás áe[a],

[a] Mat. 21. 23.

2 Aur kahne lage, ki Ham se kah, tú kis ikhtiyár se yih kartá hai[b]? aur kaun hai, jis ne tujh ko yih ikhtiyár diyá?

[b] A'am. 4. 7. aur 7. 27.

San 'ÍSAWÍ 33.

3 Us ne unheṉ jawáb meṉ kahá, ki Maiṉ bhí tum se ek bát púchhtá húṉ; mujh se kaho:

4 Yúhanná ká baptisma ásmán se thá, yá ádmíoṉ se?

5 Unhoṉ ne ápas meṉ saláh kí, ki Agar ham kaheṉ, Ásmán se; to wuh kahegá, Phir tum ne use kyúṉ na máná?

6 Aur agar ham kaheṉ, ki Ádmíoṉ se; to sab log ham par pathráo kareṉge: kyúṉki unheṉ yaqín hai, ki Yúhanná nabí thá[c].

7 Tab unhoṉ ne jawáb diyá, ki ham nahíṉ jánte, ki kaháṉ se thá.

8 Yisú' ne un ko kahá, Maiṉ bhí tum se nahíṉ kahtá, ki yih kis ikhtiyár se kartá húṉ.

9 ¶ Phir wuh logoṉ se yih tamsíl kahne lagá; ki Kisí shakhs ne ek angúr ká bág lagáko, use bágbánoṉ ke supurd kiyá, aur muddat tak pardes meṉ já rahá[d].

10 Aur mausim par ek naukar ko bágbánoṉ ke pás bhejá, táki us angúr ke bág ká phal us ko deṉ; lekin bágbánoṉ ne us ko piṭke khálí háth pherá.

11 Phir us ne dúsre naukar ko bhejá; unhoṉ ne us ko bhí piṭke, aur be-'izzat karke, khálí háth pherá.

12 Phir us ne tísre ko bhejá; unhoṉ ne ghávayal karke us ko bhí nikál diyá.

13 Tab us bág ke málik ne kahá, ki Kyá karúṉ? maiṉ apne piyáre beṭe ko bhejúṉgá: sháyad use dekhkar, dab jáeṉ.

14 Jab bágbánoṉ ne use dekhá, ápas meṉ saláh kí aur kahá, ki Yih wáris hai: áo, us ko márḍáleṉ, ki mírás hamárí hojáe.

15 Tab us ko bág ke báhar nikálke márḍálá. Ab bág ká málik un ke sáth kyá karegá?

16 Wuh áwegá, aur un bágbánoṉ ko qatl karegá, aur bág auroṉ ko sompegá. Unhoṉ ne yih sunke kahá, Aisá na howe.

17 Tab us ne un kí taraf dekhke kahá, Phir wuh kyá hai, jo likhá hai, ki Wuh patthar jise rájgíroṉ ne radd kiyá, wuhí kone ká sirá húá[e]?

18 Har ek jo us patthar par gire, chúr hogá; aur jis par wuh gire, use pís ḍálegá[f].

19 ¶ Tab sardár káhinoṉ aur faqíhoṉ ne cháhá, ki usí waqt us par háth ḍáleṉ; kyúṉki jáná, ki yih tamsíl unhíṉ ke haqq meṉ kahí; par logoṉ se ḍare.

20 Aur us kí ták meṉ the, aur unhoṉ ne kaí jásúsoṉ ko bhejá, ki rástbázoṉ ká bhes ikhtiyár karke us kí koí bát pakaṛ páweṉ[g], táki us ko hákim ke qabza o ikhtiyár meṉ hawála kareṉ.

21 Tab unhoṉ ne us se púchhá, ki Ai Ustád, ham jánte haiṉ, ki tú durust kahtá aur sikhátá hai, aur záhir par nazar nahíṉ kartá, balki sacháí se Khudá kí ráh batátá hai[h]:

22 Hameṉ Qaisar ko jizya dená rawá hai, ki nahíṉ?

23 Par us ne un kí dagábází daryáft karke un se kahá, ki Mujh ko kyúṉ ázmáte ho?

24 Ek ‖dínár mujhe dikháo. Us par kis kí súrat aur sikka hai? Unhoṉ ne us ke jawáb meṉ kahá, Qaisar ká.

25 Tab us ne un se kahá, Pas jo Qaisar ká hai, Qaisar ko do, aur jo Khudá ká hai, Khudá ko.

26 Aur we logoṉ ke áge us kí bát pakaṛ na sake: aur us ke jawáb se ta'ajjub karke chup ho rahe.

27 ¶ Tab Sadúqíoṉ meṉ se, jo qiyámat ká inkár karte[i], ba'zoṉ ne pás áke us se yih kahke púchhá[k], ki

28 Ai Ustád, Músá ne hamáre liye likhá hai, ki Agar kisú ká bháí jorú chhoṛke mar jáe, aur wuh be-aulád mar jáe, to us ká bháí us kí jorú ko lewe, aur apne bháí ke liye nasl qáim kare[l].

29 Ab sát bháí the: pahlá, jorú karke, be-aulád mar gayá.

30 Tab dúsre ne us 'aurat ko liyá, aur wuh bhí be-aulád múá.

31 Tísre ne us ko liyá; isí tarah un sátoṉ ne; aur sab be-aulád múe.

32 Aur sab ke ba'd wuh 'aurat bhí múí.

33 Pas qiyámat meṉ un meṉ se, wuh kis kí jorú hogí? kyúṉki wuh sátoṉ kí jorú thí.

34 Yisú' ne jawáb meṉ un se kahá, ki Is jahán ke log byáh karte, aur byáhe játe haiṉ;

35 Lekin jo log us jahán ke aur qiyámat ke sharík hone ke láiq ṭhaharte, na byáh karte haiṉ, aur na byáhe játe;

[c] Mat. 14. 5. aur 21. 26. Lúq. 7. 29.
[d] Mat. 21. 33. Marq. 12. 1.
[e] Zab. 118. 22. Mat. 21. 42.
[f] Dán. 2. 34, 35. Mat. 21. 44.
[g] Mat. 22. 15.
[h] Mat. 22 16. Marq. 12. 14.
‖ Dekho Mat. 18. 28.
[i] A'am. 23. 6, 8.
[k] Mat. 22. 23. Marq. 12. 18.
[l] Ist. 25. 5.

San 'ÍSAWÍ 33.

36 Phir nahín marne ke: kyúnki we firishton kí mánind hain[m]; aur qiyámat ke beṭe hoke[n], Khudá ke beṭe hain.

37 Aur murdon ke jí uṭhne par Músá ne bhí jháṛí ke maqám par ishára kiyá; chunánchi Khudáwand ko Abirahám ká Khudá, aur Izhák ká Khudá, aur Ya'qúb ká Khudá kahtá hai[o].

38 Khudá murdon ká Khudá nahín, balki zindon ká hai: ki sab ‖ us ke nazdík zinda hain[p].

39 ¶ Tab ba'ze faqíhon ne jawáb men use kahá, ki Ai Ustád, tú ne khúb farmáyá.

40 Ba'd us ke, kisú ká hiwáo na paṛá, ki us se kuchh púchhe.

41 Aur us ne un se kahá, Kis tarah kahte hain, ki Masíh Dáúd ká Beṭá hai[q]?

42 Aur Dáúd Zabúr kí kitáb men áp kahtá hai, ki Khudáwand ne mere Khudáwand se kahá, ki Mere dahine háth par baiṭh[r],

43 Jab tak main tere dushmanon ko tere pánwon kí chaukí karún.

44 Pas Dáúd to use Khudáwand kahtá hai, phir wuh us ká beṭá kis tarah húá?

45 ¶ Jab sab log sun rahe the, us ne apne shágirdon se kahá[s], ki

46 Faqíhon se khabardár raho, jo lambí poshák pahine phirná cháhte[t], aur bázáron men salám ko, aur 'ibádatkhánon men sadr kursíon ko[u], aur mihmánion men úpar kí jagahon ke mushtáq hain;

47 We bewon ke gharon ko khá játe[v], aur dikháne ke liye lambí chauṛí namáz karte hain; pas unhin ko ziyáda sazá milegí.

[m] 1 Qur. 15. 42, 49, 52. 1 Yúh. 3. 2.
[n] Rúm. 8. 23.
[o] Khur. 3. 6.
‖ Yá, us se.
[p] Rúm. 6. 10, 11.
[q] Mat. 22. 42. Marq. 12. 35.
[r] Zab. 110. 1. A'am. 2. 34.
[s] Mat. 23. 1. Marq. 12. 38.
[t] Mat. 23. 5.
[u] Lúq. 11. 43.
[v] Mat. 23. 14.

XXI BÁB.

1 Masíh ek garíb bewa kí ta'ríf kartá. 5 Wuh haikal aur shahr i Yarúsalam kí gárat kí khabar áge se detá: 25 báśat un nishánon kí jo pichhle din se áge záhir hongí. 34 Un ko nasíhat kartá ki we jágte rahen.

US ne ánkh uṭháke daulatmandon ko apní nazr haikal ke khazána men ḍálte dekhá[a].

2 Aur ek kangál bewa ko bhí do chhadám ḍálte dekhá.

3 Tab us ne kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki is kangál bewa ne sab se ziyáda ḍálá[b]:

4 Kyúnki un sabhon ne apne ziyáda mál se Khudá kí nazron men ḍálá: par us ne apní garíbí kí sárí púnjí ḍálí.

[a] Marq. 12. 41.
[b] 2 Qur. 8. 12.

5 ¶ Aur jab ba'ze haikal ke haqq men kahte the, ki wuh nafís pattharon aur nazron se árásta hai[c], us ne kahá,

6 We din áwenge, ki un men se jo tum dekhte ho, patthar par patthar na chhúṭegá, ki giráyá ná jáe[d].

7 Tab unhon ne us se púchhá, ki Ai Ustád, yih kab hogá? aur us ke hone ká kyá nishán hai?

8 Us ne kahá, Dekho, koí tum ko gumráh na kare[e]: kyúnki bahutere mere nám par áwenge, aur kahenge, ki Main hún: aur ‖ waqt nazdík hai: par un ke píchhe na jáiyo.

9 Aur jab laṛáíon aur fasádon kí khabar suno, to na ghabráiyo: kyúnki pahle un ká wáqi' honá zarúr hai; par ab tak ákhir nahín.

10 Phir us ne un se kahá, ki Qaum qaum par, aur bádsháhí bádsháhí par chaṛh áwegí[f].

11 Aur bahut jagahon men baṛe baṛe bhúnchál áwenge, aur marí aur kál paṛegá: aur bhayának chízen aur baṛe baṛe nishán ásmán se záhir honge.

12 Lekin sab se pahle mere nám ke sabab[g] tum par háth ḍálenge, aur satáwenge[h], aur 'ibádatkhánon aur qaidkhánon[i] men hawála karenge, aur bádsháhon aur hákimon ke pás khínchenge[k].

13 Aur yih tumháre liye gawáhí ṭhahregí[l].

14 Pas apne dil men ṭhahrá rakho, ki ham pahle se fikr na karen, ki kyá jawáb denge[m].

15 Is liye ki main tumhen aisí zubán aur hikmat dúngá, ki tumháre sab mudda'í khiláf kahne aur sámhná karne ká maqdúr na rakhenge[n].

16 Má báp, aur bháí, aur rishtadár, aur dost bhí tum ko giriftár karáwenge[o]; aur tum men se ba'zon ko qatl karenge[p].

17 Aur mere nám ke sabab sab log tum se kína rakhenge[q].

18 Lekin tumháre sir ká ek bál bíká na hogá[r].

19 Tum sabr se apní ján bacháe rakho.

20 Aur jab tum Yarúsalam ko faujon se ghirá dekho, to ján lo, ki us ká ujáṛ honá nazdík hai[s].

21 Tab we, jo Yahúdiya men

San 'ÍSAWÍ 33.

[c] Mat. 24. 1. Marq. 13. 1.
[d] Lúq. 19. 44.
[e] Mat. 24. 4. Marq. 13. 5. Afs. 5. 6. 2 Tas. 2. 3.
‖ Yá, *Wuh waqt*, wag. Mat. 3. 2, aur 4, 17.
[f] Mat. 24. 7.
[g] 1 Pat. 2. 13.
[h] Marq. 13. 9. Muk. 2 10.
[i] A'am. 4. 3. aur 5. 18. aur 12. 4. aur 16. 24.
[k] A'am. 25. 23.
[l] Filip. 1. 28. 2 Tas. 1. 5
[m] Mat. 10. 19. Marq. 13. 11. Lúq. 12. 11.
[n] A'am 6. 10.
[o] Mik. 7. 6. Marq. 13. 12.
[p] A'am 7. 59. aur 12. 2.
[q] Mat. 10. 22.
[r] Mat. 10. 30.
[s] Mat. 24. 15. Marq. 13. 14.

San ΊSAWÍ 33.

hon, paháron par bhág jáen, aur we, jo shahr men hon, báhar nikal jáen; aur we, jo us ke báhar hon, bhítar na áwen.

22 Kyúnki we din intiqám ke hain, ki sab, jo likhá hai, púrá hogá[t].

23 Par un dinon men peṭwálíon, aur dúdh-pilánewálíon par afsos[u]! kyúnki mulk men baṛí tangí aur qaum par gazab hogá.

24 Aur we talwár kí dhár se gir jáenge, aur log unhen bandhwáke sab qaumon men le jáenge: aur jab tak qaumon ká waqt púrá na ho[x], Yarúsalam qaumon se raundí jáegí.

25 ¶ Aur súraj o chánd aur táron men nishánián hongí[y]; aur zamín par qaumon kí musíbat ghabráhaṭ ke sáth hogí; aur samundar aur us kí lahron ká shor hogá;

26 Aur logon kí, ḍar ke máre, aur un chízon kí jo zamín par átí hain ráh dekhne se, ján men ján na rahegí; is liye ki ásmán kí qúwaten hil jáengí[z].

27 Aur tab log Ibn i Ádam ko badlí men[a] baṛí qudrat aur jalál ke sáth áte dekhenge.

28 Aur jab yih chízen hone lagen, sídhe hoke sir úpar uṭháo; is liye ki tumhárá chhuṭkárá nazdík hai[b].

29 Aur us ne un se ek tamsíl kahí; ki Anjír ke darakht[c] aur sab darakhton ko dekho;

30 Jab un men konpalen nikaltí hain, tum áp hí jánte ho, ki ab garmí nazdík áí.

31 So isí tarah tum bhí, jab in chízon ko hote dekho, to jáno ki Khudá kí bádsháhat nazdík áí.

32 Main tum se sach kahtá hún, ki Jab tak yih sab ho na lewe, yih pusht kabhí na guzregí.

33 Ásmán o zamín ṭal jáenge: par merí báten kabhí na ṭalengí[d].

34 ¶ Khabardár, aisá na ho ki tumhárá dil bahut kháne, aur matwálá hone, aur zindagí kí fikron se bhárí ho[e], aur wuh din tum par achának á paṛe.

35 Is liye ki wuh, jál kí tarah[f], zamín ke sab rahnewálon ko gher legá.

36 Pas jágte raho[g], aur har waqt du'á mángo[h], táki tum in sab chízon se, jo honewálí hain, bach jáne ke aur Ibn i Ádam ke sámhne khaṛe hone ke láiq ṭhahro[i].

37 Aur wuh, din ko, haikal men ta'lím detá[k], aur rát ko, báhar jáke, Zaitúní náme paháṛ par rahtá thá[l].

38 Aur subh ko sab log us kí báten sunne ko haikal men áte the.

XXII BÁB.

1 Yahúdí Masíh par ekâ karte. 3 Shaitán Yahúdáh ko ubhártá ki Masíh ko pakaṛwá dewe. 7 Rasúl fasah ká kháná taiyár karte. 19 Masíh 'ashá e ákhirí ká dastúr muqarrar kartá, 21 poshídagí men pakaṛwánewále ke fi'al kí khabar áge se detá, 24 báqí rasúlon ko nasíhat kartá ki apní baráí na cháhen, 31 Patrus ko yaqín dilátá ki terá ímán játá na rahegá, 34 bawujúde ki tú tín bár merá inkár karegá. 39 Wuh paháṛ par jáke du'á mángtá, aur lahú sá pasína us se girtá: 47 wuh ek bosa se pakaṛwáyá játá: 50 wuh Malkhus ke kán ko changá kartá. 54 Patrus tín bár us ká inkár kartá. 63 Masíh bahut be-'izzat kiyá játá, 66 magar sáf iqrár kartá ki main Khudá ká Beṭá hún.

AB 'íd i fatír, jis ko 'íd i fasah kahte hain, nazdík áí[a].

2 Aur sardár káhin aur faqíh tadbír men the, ki us ko kis tarah már ḍálen[b]; kyúnki logon se ḍarte the.

3 ¶ Tab Shaitán Yahúdáh men, jo Iskariyútí kahlátá, aur bárahon kí gintí men thá, samáyá[c].

4 Us ne jáke sardár káhinon aur sipáhíon ke sardár se saláh kí, ki us ko kis tarah un ke hawála kare.

5 We khush húe, aur use rúpiya dene ká iqrár kiyá[d].

6 Us ne qabúl kiyá, aur qábú ḍhúnḍhtá thá, ki bagair hangáma ke use un ke hawála kare.

7 ¶ Tab fatír ká din, jis men fasah zabh karná farz thá, áyá[e].

8 Yisú' ne Patrus aur Yúhanná ko bhejá, ki Tum jáo, hamáre liye fasah taiyár karo, táki kháen.

9 Unhon ne use kahá, Tú kahán cháhtá hai, ki ham taiyár karen?

10 Us ne un se kahá, Dekho, jab shahr men dákhil hoge, ek ádmí pání ká ghaṛá liye tumhen milegá; jis ghar men wuh jáe us ke píchhe chale jáo.

11 Aur ghar ke málik se kaho, ki Ustád kahtá hai, ki Wuh mihmán-kháná kahán hai, jis men main apne shágirdon ke sáth fasah kháún?

12 Wuh tumhen ek baṛá bálá-

Margin references:
[t] Dán. 9. 26, 27. Zak. 11. 1.
[u] Mat. 24. 19.
[x] Dán. 9 27. aur 12. 7. Rúm. 11. 25.
[y] Mat. 24 29. Marq. 13. 24. 2 Pat. 3. 10, 12.
[z] Mat. 24. 29.
[a] Mat. 24. 30. Muk. 1. 7. aur 14. 14.
[b] Rúm. 8. 19, 23.
[c] Mat. 24 32. Marq 13. 28.
[d] Mat. 24. 35.
[e] Rúm. 13. 13. 1 Tas. 5. 6. 1 Pat. 4. 7.
[f] 1 Tas. 5. 2. 2 Pat. 3. 10. Muk. 3. 3. aur 16. 15.
[g] Mat. 24. 42. aur 25. 13. Marq. 13. 33.
[h] Lúq. 18. 1.
[i] Zab. 1. 5. Afs. 6. 13.
[k] Yúh. 8. 1, 2.
[l] Lúq. 22. 39.
[a] Mat. 26. 2. Marq. 14. 1.
[b] Zab. 2. 2. Yúh. 11. 47. A'am. 4. 27.
[c] Mat. 26. 14 Marq. 14. 10. Yúh. 13. 2, 27.
[d] Zak. 11. 12.
[e] Mat. 26. 17 Marq 14. 12.

San 'ÍSAWÍ 33.

ḳhána farsh bichhá dikháwegá: wahíṉ taiyár karo.

13 Unhoṉ ne jáke, jaisá us ne un se kahá thá, páyá, aur fasah taiyár kiyá.

14 Aur jab waqt áyá, wuh apne bárah rasúloṉ ke sáth kháne baiṭhá[f].

15 Aur un se kahá, Mujhe baṛí ḳhwáhish thí, ki dukh sahne ke áge, yih fasah tumháre sáth kháúṉ:

16 Kyúṉki maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Use phir kabhú na kháúṉgá, jab tak Ḳhudá kí bádsháhat meṉ púrá na ho[g].

17 Aur piyála ko leke shukr kiyá, aur kahá, ki Is ko leke ápas meṉ báṉṭ lo:

18 Kyúṉki maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Angúr ká ras phir na píúṉgá, jab tak Ḳhudá kí bádsháhat na áwe[h].

19 ¶ Phir roṭí lí, aur shukr karke toṛí, aur yih kahke un ko dí, ki Yih merá badan hai[i], jo tumháre wáste diyá játá hai: yih merí yádgárí ke wáste kiyá karo[k].

20 Aur isí tarah kháne ke ba'd us piyála ko lekar kahá, ki Yih piyála, mere lahú se, jo tumháre wáste baháyá játá hai, ek nayá 'ahd hai[l].

21 ¶ Par dekho, us ká háth, jo mujhe giriftár karwátá hai, mere sáth mez par hai[m].

22 So Ibn i Ádam to, jaisá us ke wáste muqarrar hai[n], játá hai[o]: magar us shaḳhs par afsos, jo use giriftár karwátá hai!

23 Tab we ápas meṉ púchhne lage, ki wuh kaun hai, jo yih karegá[p]?

24 ¶ Aur un meṉ takrár thí, ki ham meṉ se kaun sab se baṛá ṭhahre[q]?

25 Us ne un se kahá, ki Qaumoṉ ke bádsháh un par hukúmat karte haiṉ[r]; aur jo log un par iḳhtiyár rakhte haiṉ, ḳhudáwand i ni'amat kahláte.

26 Par tum aise na ho[s]; balki jo tum meṉ baṛá hai, chhoṭe kí[t], aur ḳháwind ḳhidmat-karnewále kí mánind ho.

27 Kyúṉki kaun baṛá hai? jo kháne baiṭhá, yá wuh jo ḳhidmat kartá hai? kyá wuh nahíṉ, jo kháne baiṭhá hai[u]? lekin maiṉ tumháre darmiyán ḳhidmat-karnewále kí mánind húṉ[x].

28 Tum we hí ho, jo merí ázmáishoṉ meṉ[y] sadá mere sáth rahe.

29 Aur jaisá mere Báp ne mere liye ek bádsháhat muqarrar kí, maiṉ bhí tumháre liye muqarrar kartá húṉ[z];

30 Táki merí bádsháhat meṉ merí mez par kháo, pío[a], aur taḳhtoṉ par baiṭhkar[b] Isráel ke bárah gharánoṉ kí 'adálat karo.

31 ¶ Phir Ḳhudáwand ne kahá, Shama'ún, ai Shama'ún, dekh, Shaitán[c] ne cháhá, ki tumheṉ gehúṉ kí tarah phaṭke[d];

32 Lekin maiṉ ne tere liye du'á mángí[e], ki terá ímán játá na rahe: aur jab tú phire, to apne bháíoṉ ko mazbút kar[f].

33 Tab us ne use kahá, ki Ai Ḳhudáwand, maiṉ tere sáth qaid hone, balki marne ko taiyár húṉ.

34 Tad us ne kahá, Ai Patrus, maiṉ tujh se kahtá húṉ, ki Áj murg báng na degá, jab tak tú tín martaba merá inkár na kare[g], ki maiṉ use nahíṉ jántá.

35 Aur us ne un se kahá, ki Jab maiṉ ne tumheṉ be baṭúe, aur be jholí, aur be jútoṉ ke bhejá[h], kyá kisú chíz kí hájat húí? Unhoṉ ne kahá, Kisú kí nahíṉ.

36 Us ne unheṉ kahá, Par ab jis ke pás baṭúá ho, lewe, aur isí tarah jholí bhí: aur jis pás nahíṉ, apne kapṛe bechke talwár ḳharíde.

37 Kyúṉki maiṉ tum se kahtá húṉ, ki yih nawishta, ki Wuh badoṉ meṉ giná gayá[i], zarúr hai, ki mere haqq meṉ púrá ho: is liye ki yih báteṉ, jo merí bábat haiṉ, anjám tak pahunchtíṉ.

38 Unhoṉ ne kahá, ki Dekh, Ai Ḳhudáwand, yaháṉ do talwár haiṉ. Us ne un se kahá, Bahut hai.

39 ¶ Aur wuh nikalke, apne dastúr par[k], Zaitún ke paháṛ kí taraf chalá[l]: aur us ke shágird us ke píchhe ho liye.

40 Aur us jagah pahunchke, us ne un se kahá, Du'á mángo, táki ázmáish meṉ na paṛo[m].

41 Aur us ne un se tír ke ek ṭappe par baṛhke[n], ghuṭne ṭekkar du'á mángí, aur kahá, ki

42 Ai Báp, agar tú cháhe, to yih piyála mujh se dúr kare; lekin merí marzí nahíṉ, balki terí marzí ke muwáfiq ho[o].

---

[f] Mat. 26. 20. Marq. 14. 17.
[g] Lúq. 14. 15. A'am. 10. 41. Muk. 19. 9.
[h] Mat. 26. 29. Marq. 14. 25.
[i] Mat. 26. 26. Marq. 14. 22.
[k] 1 Qur. 11. 24.
[l] 1 Qur. 10. 16.
[m] Zab. 41. 9. Mat. 26. 21, 23. Marq. 14. 18. Yúh. 13. 21, 26.
[n] A'am. 2. 23. aur 4. 28.
[o] Mat. 26. 24.
[p] Mat. 26. 22. Yúh. 13. 22, 25.
[q] Marq. 9. 34. Lúq. 9. 46.
[r] Mat. 20. 25. Marq. 10. 42.
[s] Mat. 20. 26. 1 Pat. 5. 3.
[t] Lúq. 9. 48.
[u] Lúq. 12. 37.
[x] Mat. 20. 28. Yúh. 13. 13, 14. Filip. 2. 7.
[y] 'Ibrán. 4. 15.
[z] Mat. 24. 47. Lúq. 12. 32. 2 Qur. 1. 7. 2 Tim. 2. 12.
[a] Mat. 8. 11. Lúq. 14. 15. Muk. 19. 9.
[b] Zab. 49. 14. Mat. 19. 28. 1 Qur. 6. 2. Muk. 3. 21.
[c] 1 Pat. 5. 8.
[d] 'Amús 9. 9.
[e] Yúh. 17. 9, 11, 15.
[f] Zab. 51. 13. Yúh. 21. 15, 16, 17.
[g] Mat. 26. 34. Marq. 14. 30. Yúh. 13. 38.
[h] Mat. 10. 9. Lúq. 9. 3. aur 10. 4.
[i] Yas. 53. 12. Marq. 15. 28.
[k] Lúq. 21. 37.
[l] Mat. 26. 36. Marq. 14. 32. Yúh. 18. 1.
[m] Mat. 6. 13. aur 26. 41. Marq. 14. 38.
[n] Mat. 26. 39. Marq. 14. 35.
[o] Yúh. 5. 30. aur 6. 38.

San 'ÍSAWÍ 33.

43 Aur ásmán se ek firishta[p] us ko dikhái diyá, jo use qúwat detá thá.

44 Aur wuh jánkání men phanske, bahut girgiráke du'á mángtá thá[q]; aur us ká pasína lahú kí búnd ke mánind hokar zamín par girtá thá.

45 Aur du'á se uthkar apne shágirdon ke pás áyá, aur unhen gam se sote páyá;

46 Aur un se kahá, ki Tum kyún sote ho? uthkar du'á mángo, táki ázmáish men na paro[r].

47 ¶ Wuh yih kah rahá thá, ki dekho, ek bhír dikhái dí[s], aur ek un bárahon men se, jo Yahúdáh kahlátá thá, un ke áge áge hokar Yisú' pás áyá, ki us ko chúme.

48 Tab Yisú' ne use kahá, ki Ai Yahúdáh, kyá tú Ibn i Ádam ko bosa se pakarwátá hai?

49 Jab unhon ne, jo us ke ird gird the, wuh hál jo honewálá thá dekhá, to use kahá, Ai Khudáwand, kyá ham talwár chaláwen?

50 ¶ Un men se ek ne sardár káhin ke naukar ko lagái, aur us ká dahiná kán urá diyá[t].

51 Tab Yisú' ne jawáb men kahá, Itne hí par rahne do. Aur us ke kán ko chhúkar us ko changá kiyá.

52 Phir Yisú' ne sardár káhinon aur haikal ke sardáron, aur buzurgon se, jo us par charh áe the, kahá, ki Tum jaise chor pakarne ko talwáren aur láthián lekar nikle ho[u]?

53 Main har roz haikal men tumháre sáth thá, aur tum ne mujh par háth na dálá; lekin yih tumhárí gharí[x], aur zulmat ká ikhtiyár hai.

54 ¶ Tab we use pakarke le chale, aur sardár káhin ke ghar men le gaye[y]. Aur Patrus dúr dúr us ke píchhe chalá játá thá[z].

55 Aur jab unhon ne dálán ke bích men ág jalái, aur milkar baithe the, Patrus un ke bích men baithá[a].

56 Ek laundí ne use ág ke pás baithá dekhkar, us par khúb nigáh karke kahá, Yih bhí us ke sáth thá.

57 Par us ne us ká inkár karke kahá, Ai 'aurat, main use nahín jántá.

58 Thorí der ba'd ek aur kisí ne use dekhkar kahá, ki Tú bhí un men se hai. Patrus ne kahá, ki Ai ádmí, main nahín hún[b].

59 Ghante ek ba'd aur kisú ne tákíd se kahá, ki Yih ádmí be-shakk us ke sáth thá: kyúnki Jalílí hai[c].

60 Patrus ne kahá, Ai shakhs, main nahín samajhtá, ki tú kyá kahtá hai. Yih kah hí rahá thá, ki jhat murg ne báng dí.

61 Tab Khudáwand ne phirke, Patrus par nigáh kí. Aur Patrus ko Khudáwand kí bát jo use kahí[d], ki Murg kí báng dene ke áge tú merá tín bár inkár karegá[e], yád áí.

62 Aur Patrus báhar jáke zár zár royá.

63 ¶ Aur we mard, jin kí hawálát men Yisú' thá, us ko kore márke thattho men uráne lage[f].

64 Aur us kí ánkh múndke us ke munh par tamáncha máre, aur us se yih kahke púchhá, ki Nubúwat se kah, ki kis ne tujh ko márá?

65 Aur us ke haqq men aur bhí bahut kufr baká.

66 ¶ Aur jab din húá[g], logon ke buzurg, aur sardár káhin, aur faqíh jam'a húe[h], aur use apní 'adálatgáh men láe, aur kahá,

67 Agar tú Masíh hai, to ham se kah[i]. Us ne un se kahá, Agar main tum se kahún, to tum yaqín na karoge:

68 Aur agar púchhún bhí, to mujhe jawáb na doge, aur na chhoroge.

69 Ab se Ibn i Ádam Khudá kí qudrat ke dahine háth baithá rahegá[k].

70 Tab sabhon ne kahá, Pas kyá tú Khudá ká Betá hai? Us ne un se kahá, Jo tum kahte ho wuh hí main hún[l].

71 Tab unhon ne kahá, Ab hamen aur gawáhí kyá darkár? kyúnki ham ne us hí ke munh se suná[m].

XXIII BÁB.

1 *Yisú' par Pilátus ke sámhne nálish karte, aur wuh use Herodís pás bhejtá.* 8 *Herodís us se hansí thatthá kartá.* 12 *Us hí din Herodís aur Pilátus dost hogaye.* 13 *Log Barabbás ko chháhte, aur Pilátus use chhurátá, par Yisú' ko huwála kartá ki salíb par khínchá jáwe.* 27 *Un 'auraton par jo us par rotí thín wuh yih hál záhir kartá ki Yarúsalam gárat hojáegá:* 34 *wuh apne dushmanon ke liye du'á mángtá.* 39 *Do badkár us ke sáth maslúb hote* 46 *Wuh apní ján detá.* 50 *Us ká dafan hotá.*

---

p Mat. 4. 11.
q Yúh. 12. 27. 'Ibrán. 5. 7.
r 40 áyat.
s Mat. 26. 47. Marq. 14. 43. Yúh. 18. 3.
t Mat. 26. 51. Marq. 14. 47. Yúh. 18. 10.
u Mat. 26. 55. Marq. 14. 48.
x Yúh. 12. 27.
y Mat. 26 57.
z Mat. 26. 58 Yúh. 18. 15.
a Mat. 26. 69. Marq. 14. 66. Yúh. 18. 17, 18.
b Mat. 26. 71. Marq. 14. 69. Yúh. 18. 25.
c Mat. 26 73. Marq. 14. 70. Yúh. 18. 26.
d Mat. 26. 75. Marq. 14. 72.
e Mat. 26. 3, 75. Yúh. 13. 38.
f Mat. 26. 67, 68. Marq. 14. 65.
g Mat. 27. 1.
h A'am. 4. 26. Dekho A'am. 22. 5.
i Mat. 26. 63. Marq. 14. 61.
k Mat. 26. 64. Marq. 14. 62. 'Ibrán. 1. 3. aur 8. 1.
l Mat. 26. 64. Marq. 14. 62.
m Mat. 26. 65. Marq. 14. 63.

San 'ISAWÍ 33.

AUR sárí jamá'at uṭhke use Pilátus pás le gayí[a].

2 Aur us par nálish karní shurú' kí, ki Ise ham ne qaum ko bahkáte[b], aur Qaisar ko mahsúl dene se man'a karte[c], aur apne taín Masíh bádsháh kahte páyá[d].

3 Tab Pilátus ne us se púchhá, Kyá tú Yahúdíon ká bádsháh hai? Us ne us ke jawáb men kahá, Wuhí hai jo tú kahtá[e].

4 Tab Pilátus ne sardár káhinon aur logon se kahá, ki Main is shakhs ká kuchh qusúr nahín pátá[f].

5 Par unhon ne aur bhí tundí se kahá, ki Yih Jalíl se lekar, sáre Yahúdiya men yahán tak ta'lím de de logon ko ubhártá hai.

6 Pilátus ne Jalíl ká nám sunkar púchhá, ki kyá yih ádmí Jalílí hai?

7 Jad jáná ki Herodís ke 'amal ká hai[g], use Herodís pás, jo un dinon Yarúsalam men thá, bhejá.

8 ¶ Aur Herodís Yisú' ko dekhke bahut khush húá: kyúnki muddat se cháhtá thá, ki use dekhe[h], is liye ki us kí bábat bahut kuchh suná thá[i], aur us kí koí karámát dekhne kí ummed thí.

9 Aur us ne us se bahuterí báten púchhín, par us ne use kuchh jawáb na diyá.

10 Aur sardár káhinon aur faqíhon ne uṭhke us par shiddat se nálish kí.

11 Tab Herodís ne apní fauj samet use náchíz ṭhahráyá[k], aur use chamchamátí poshák pahináke us ká tamaskhur kiyá, aur phir Pilátus kane bhejá.

12 ¶ Aur usí din Pilátus aur Herodís ápas men dost ho gaye[l], kyúnki áge un men dushmaní thí.

13 ¶ Aur Pilátus ne sardár káhinon, aur sardáron, aur logon ko pás buláke un se kahá[m], ki

14 Tum is shakhs ko mere pás yih kahte láe, ki Yih logon ko bahkátá hai[n]: dekho, main ne tumháre áge tahqíq kí, par un qusúron men se, jin ko tum us par ṭhahráte ho, main ne is shakhs men kuchh na páyá[o]:

15 Aur na Herodís ne: kyúnki main ne tumhen us ke pás bhejá; aur dekho, us ká koí aisá kám na ṭhahrá, jo qatl ke láiq ho.

16 Is liye us ko tambíh karke chhoṛ dúngá[p].

17 (Use har 'íd men zarúr thá, ki kisú ko un ke wáste chhoṛ de[q]).

18 Tab sab milke chilláe, ki Use le já, aur Barabbás ko hamáre liye chhoṛ[r].

19 (Wuh kisú fasád, jo shahr men húá thá, o khún ke sabab, qaid thá.)

20 Pilátus ne yih cháhke, ki Yisú' ko chhoṛ de, phir unhen samjháyá.

21 Par unhon ne chilláke kahá, ki Us ko salíb de, salíb de.

22 Tísrí bár us ne un se kahá, Kyún? us ne kyá badí kí hai? main ne us men qatl ke láiq koí qusúr na páyá: is liye main use tambíh karke chhoṛ dúngá.

23 Par unhon ne shor macháke, use tang kiyá, aur cháhá, ki use salíb dí jáe. Aur un kí, aur sardár káhinon kí áwázen gálib húín.

24 Tab Pilátus ne hukm kiyá, ki un kí khwáhish ke muwáfiq ho[s].

25 Aur un ke wáste us shakhs ko, jo fasád aur khún ke sabab qaid thá, jise unhon ne cháhá thá, chhoṛ diyá; aur Yisú' ko un kí marzí par somp diyá.

26 Aur jab us ko le játe the, Shama'ún nám Qurení ko, jo shahr ke báhar se átá thá, pakaṛke, salíb us par rakh dí[t], ki Yisú' ke píchhe píchhe chale.

27 ¶ Aur logon kí baṛí bhíṛ, aur 'auraten, jo us ke wáste chhátí píṭtí aur ro rahí thín, us ke píchhe píchhe chalín.

28 Yisú' ne phirke, un se kahá, ki Ai Yarúsalam kí beṭío, mujh par na roo, balki áp par, aur apne laṛkon par roo.

29 Kyúnki, dekho, we din áte hain, jin men kahenge, Mubárak hain bánjhen, aur wuh peṭ, jo na jane, aur we chhátíán, jinhon ne dúdh na piláyá[u].

30 Tab pahāṛon se kahná shurú' karenge, ki Ham par gir paṛo; aur pahāṛíon se, ki Hamen chhipáo[x].

31 Kyúnki jab hare darakht ke sáth aisá karte hain, to súkhe ke sáth kyá na kiyá jáegá[y].

32 Aur we do aur ádmíon ko, jo badkár the, le chale, ki us ke sáth máre jáen[z].

---

[a] Mat. 27. 2. Marq. 15. 1. Yúh. 18. 28.
[b] A'am. 17. 7.
[c] Dekho Mat. 17. 27. aur 22. 21. Marq. 12. 17.
[d] Yúh. 19. 12.
[e] Mat. 27. 11. 1 Tim. 6. 13.
[f] 1 Pat. 2. 22.
[g] Lúq. 3. 1.
[h] Lúq. 9. 9.
[i] Mat. 14. 1. Marq. 6. 14.
[k] Yas. 53. 3.
[l] A'am. 4. 27.
[m] Mat. 27. 23. Marq. 15. 14. Yúh. 18. 38. aur 19. 4.
[n] 1, 2 áyaten.
[o] 4 áyat.
[p] Mat. 27. 26.
[q] Yúh. 19. 1. Mat. 27. 15.
[r] Marq. 15. 6. Yúh. 18. 39. A'am. 3. 14.
[s] Khur. 23. 2. Mat. 27. 26. Marq. 15. 15. Yúh. 19. 16.
[t] Mat. 27. 32. Marq. 15. 21. Dekho Yúh. 19. 17.
[u] Mat. 24. 19. Lúq. 21. 23.
[x] Yas. 2. 19. Hús. 10. 8. Mук. 6. 16. aur 9. 6.
[y] Amsál 11. 31. Yar. 25. 29. Hiz. 20. 47. aur 21. 3, 4. 1 Pat. 4. 17.
[z] Yas. 53. 12. Mat. 27. 38.

San 'ÍSAWÍ 33.

33 Aur jab we us jagah par jise Khoprí nám rakhte, pahunche, to waháṉ use salíb dí[a], aur badkároṉ ko bhí, ek dahine aur dúsrá báeṉ.

34 ¶ Aur Yisú' ne kahá, ki Ai Báp, un ko mu'áf kar[b]; kyúṉki we nahíṉ jánte, ki kyá karte haiṉ[c]. Aur unhoṉ ne chiṭṭhí ḍálke us kí posháḳ bánṭ lí[d].

35 Aur log khaṛe dekh rahe the[e]. Aur sardár un ke sáth ṭhaṭṭhá karke[f] kahte the, ki Auroṉ ko bacháyá; agar yih Masíh Ḳhudá ká barguzída hai, to áp ko bacháwe.

36 Aur sipáhíoṉ ne bhí us par haṉsí kí, aur pás jákar aur use sirka dekar kahá,

37 Agar tú Yahúdíoṉ ká bádsháh hai, to apne taíṉ bachá.

38 Aur us ke úpar Yúnání, Rúmí, aur 'Ibrání meṉ yih nawishta likhá thá, ki YIH YAHU'DI'OṈ KA' BA'DSHA'H HAI[g].

39 ¶ Aur ek un badkároṉ meṉ se, jo salíb par laṭkáe gaye the, use ta'na márke kahtá thá, ki Agar tú Masíh hai, áp ko aur ham ko bachá[h].

40 Dúsre ne use malámat karke jawáb diyá, Kyá tú bhí Ḳhudá se nahíṉ ḍartá, jis hál ki is hí sazá meṉ giriftár hai?

41 Aur ham to wájibí, kyúṉki apne kámoṉ ká phal páte haiṉ: par us ne to koí bejá kám na kiyá.

42 Aur us ne Yisú' se kahá, Ai Ḳhudáwand, jab tú apní bádsháhat meṉ áwe, mujhe yád kíjiyo.

43 Yisú' ne use kahá, Maiṉ tujh se sach kahtá húṉ, ki Áj tú mere sáth bihisht meṉ hogá.

44 Aur chhaṭweṉ ghanṭe ke qaríb thá, ki sárí zamín par andherá chhá gayá, aur nawweṉ ghanṭe tak rahá[i]:

45 Aur súraj tárík ho gayá, aur haikal ká parda bích se phaṭ gayá[k].

46 ¶ Aur Yisú' ne baṛí áwáz se pukárke kahá, ki Ai Báp, maiṉ apní rúh tere háthoṉ meṉ somptá húṉ[l]: yih kahke ján dí[m].

47 Aur súbadár ne yih hál dekhke, Ḳhudá kí ta'ríf kí, aur kahá, Be-shakk, yih ádmí rástbáz thá[n].

48 Aur sab log, jo yih tamáshá dekhne áe the, jad yih wáqi'át dekhíṉ, chhátí píṭte phire.

49 Aur us ke sab jánpahchán, aur we 'aurateṉ, jo Jalíl se us ke sáth áí thíṉ, dúr khaṛí hoke yih hál dekh rahí thíṉ[o].

50 ¶ Aur dekho, ek shaḳhs Yúsuf náme mushír, jo nek aur rástbáz thá[p];

51 Aur wuh un kí saláh aur kám meṉ sharík na húá: yih Yahúdíoṉ ke shahr Aramatíyá ká thá, aur wuh ḳhud Ḳhudá kí bádsháhat ká intizár kartá thá[q]:

52 Us ne Pilátus ke pás jáke Yisú' kí lásh mángí.

53 Aur us ko utárke kattán meṉ lapeṭá[r], aur ek qabr meṉ, jo patthar meṉ khudí thí, jaháṉ koí kabhú rakhá na gayá thá, rakhá.

54 Aur wuh taiyárí ká din thá[s], aur sabt shurú' hone lagá.

55 Aur we 'aurateṉ bhí, jo us ke sáth Jalíl se áí thíṉ[t], píchhe píchhe chalíṉ, aur qabr ko aur us kí lásh ko, ki kis tarah rakhí gayí, dekhtí thíṉ[u].

56 Aur phirke ḳhushbúíáṉ, aur murr taiyár kiyá[x]; lekin hukm ke muwáfiq[y] sabt ke din árám kiyá.

XXIV BA'B.

1 Un 'auratoṉ ko jo qabr par gayí thíṉ do firishta ḳhabar dete ki Masíh jí uthá hai. 9 Is ká ahwál shágirdoṉ se kahne játíṉ. 13 Masíh ḳhud apne taíṉ do shágirdoṉ par jo Ammáús ko játe the záhir kar detá: 36 ba'd us ke rasúloṉ par wuh záhir hotá, aur un kí be-i'tiqádí ke sabab un ko malámat kartá: 47 un ko ek ḳháss hukm detá: 49 un se Rúh ul Quds ká wa'da kartá: 51 aur ba'd us ke ásmán par chaṛh játá.

AUR we itwár ke din baṛe taṛke[a], un ḳhushbúíoṉ ko, jo taiyár kí thíṉ[b], leke qabr par áíṉ, aur un ke sáth kai aur bhí thíṉ.

2 Aur unhoṉ ne patthar ko qabr par se ḍhalkáyá húá páyá[c].

3 Aur andar jáke Ḳhudáwand Yisú' kí lásh na páí[d].

4 Aur aisá húá, ki jad we us bát se hairán thíṉ, dekho, do shaḳhs chamchamátí posháḳ pahine un ke pás khaṛe the[e]:

5 Jab we ḍartí, aur apne sir zamín par jhukátí thíṉ, unhoṉ ne un se kahá, Tum kyúṉ ‖ zinda ko murdoṉ meṉ ḍhúṉḍhtíáṉ ho?

6 Wuh yaháṉ nahíṉ hai, balki uṭhá hai; yád karo, ki hanoz jab

a Mat. 27. 38. Marq. 15. 22. Yúh. 19. 17, 18.
b Mat. 5. 44. A'am. 7. 60. 1 Qur. 4. 12
c A'am. 3. 17.
d Mat. 27. 35. Marq. 15. 24. Yúh. 19. 23.
e Zab. 22. 17.
Zak. 12. 10.
f Mat. 27. 39. Marq. 15. 29.
g Mat. 27. 37. Marq. 15. 26. Yúh. 19. 19.
h Mat. 27. 44. Marq. 15. 32.
i Mat. 27. 45. Marq. 15. 33.
k Mat. 27. 51. Marq. 15. 38.
l Zab. 31. 5. 1 Pat. 2. 23.
m Mat. 27. 50. Marq. 15. 37. Yúh. 19. 30.
n Mat. 27. 54. Marq 15. 39
o Zab. 38. 11. Mat. 27. 55. Marq 15. 40. Dekho Yúh. 19. 25.
p Mat. 27. 57. Marq 15. 42. Yúh. 19. 38.
q Marq. 15. 43. Lúq. 2. 25, 38.
r Mat. 27. 59. Marq 15. 46.
s Mat. 27. 62.
t Lúq. 8. 2.
u Marq 15. 47.
x Marq. 16. 1
y Ḳhur. 20. 10.
a Mat. 28. 1. Marq. 16. 1. Yúh. 20. 1.
b Lúq. 23. 56.
c Mat. 28. 2. Marq. 16. 4.
d Marq. 16. 5. 23 áyat.
e Yúh. 20. 12. A'am. 1. 10.
‖ Yá, use jo zinda hai.

San 'ÍSAWÍ 33.

Jalíl meṉ thá, tum se kyá kahá thá [f], ki

7 Zarúr hai, ki Ibn i Ádam gunahgároṉ ke háth meṉ hawála kiyá jáe, aur salíb diyá jáe, aur tísre din uṭhe.

8 Tab us kí báteṉ unheṉ yád áíṉ [g].

9 Aur qabr par se phirke un gyárahoṉ aur sab báqí logoṉ ko in sab bátoṉ kí khabar dí [h].

10 Aur Mariyam Magdalíní, aur Yúhanná [i] aur Mariyam Ya'qúb kí má, aur dúsrí 'aurateṉ, jo sáth thíṉ, inhoṉ ne rasúloṉ se yih báteṉ kahíṉ.

11 Par in kí báteṉ unheṉ kahání sí samajh paṛíṉ, aur un ká i'atibár na kiyá [k].

12 Tab Patrus uṭhke qabr kí taraf dauṛá; aur jhukkar dekhá, ki sirf kafan paṛá hai [l], aur is májare se apne jí meṉ ta'ajjub kartá húá chalá gayá.

13 ¶ Aur dekho, usí din un meṉ se do ádmí us bastí kí taraf [m], jis ká nám Ammáús, aur Yarúsalam se ‖ paune chár kos ke fásila par hai, játe the:

14 Aur un sab májaroṉ kí bábat ápas meṉ bát-chít karte the.

15 Aur aisá húá, ki jab we bát-chít aur púchh-páchh kar rahe the, Yisú' áp nazdík áke un ke sáth chalá [n];

16 Lekin un kí ánkheṉ band ho gayí thíṉ, ki us ko na pahchánáṉ [o].

17 Us ne un se kahá, Yih kyá báteṉ haiṉ, jo tum ráh meṉ ápas meṉ karte játe ho, aur udás hote?

18 Tab ek ne jis ká nám Kliupas [p] thá, jawáb meṉ use kahá; ki Kyá akelá tú hí Yarúsalam meṉ pardesí hai, ki jo kuchh in dinoṉ us meṉ húá hai, nahíṉ jántá?

19 Us ne un se kahá, Kyá? Unhoṉ ne use kahá, Yisú' Násarí ke májare, jo nabí thá [q], aur Khudá aur sárí qaum ke sámhne kám aur kalám meṉ qudratwálá [r]:

20 Aur kyúṉkar sardár káhin, aur hamáre sardároṉ ne us ko qatl ke liye hawála kiyá, aur salíb dí [s].

21 Par ham ummed rakhte the, ki yihí Isráel ko makhlasí dene ko thá [t]: aur in sab ke siwá, áj tísrá roz hai, ki yih wáqi' húe.

22 Aur ham meṉ se kaí 'auratoṉ ne bhí ham ko ghabrá rakhá hai, ki taṛke us kí qabr par gayíṉ [u]:

23 Aur us kí lásh ko na pákar, áíṉ aur bolíṉ, ki Ham ne firishtoṉ kí royat dekhí, jinhoṉ ne kahá, ki Wuh zinda hai.

24 Aur ba'zoṉ ne hamáre sáthíoṉ meṉ se [x] qabr par jáke, jaisá ki un 'auratoṉ ne kahá, páyá, par us ko na dekhá.

25 Tab us ne un se kahá, ki Ai ná-dáno, aur nabíoṉ kí sárí bátoṉ ke mánne meṉ sust-mizájo;

26 Kyá zarúr na thá, ki Masíh yih dukh uṭháwe [y], aur apne jalál meṉ dákhil ho?

27 Aur Músá [z] se shurú' karke sab nabíoṉ [a] kí wuh báteṉ, jo sab kitáboṉ meṉ us ke haqq meṉ haiṉ, un ke liye tafsír kíṉ [b].

28 Aur we us bastí ke, jahán játe the, nazdík pahunche: aur aisá ma'lúm paṛá, ki wuh áge baṛhá cháhtá hai [c].

29 Tab unhoṉ ne use yih kahke roká [d], ki Hamáre sáth rah: kyúṉki shám húá cháhtí hai, aur din ḍhalá. Tab wuh bhítar jáke un ke sáth rahá.

30 Aur aisá húá, ki jab wuh un ke sáth kháne baiṭhá thá, roṭí lekar use mutabarrak kiyá, aur toṛke un ko dí [e].

31 Tab un kí ánkheṉ khul gayíṉ, aur us ko pahchaná, aur wuh un ke pás se gáib ho gayá.

32 Tab unhoṉ ne ápas meṉ kahá, Jab ráh meṉ ham se báteṉ kartá, aur hamáre liye kitáboṉ ká bhed kholtá thá, to kyá ham logoṉ ke dil ‖ meṉ josh na húá?

33 Aur usí ghaṛí uṭhkar, we Yarúsalam ko phire; aur gyárahoṉ aur un ke sáthíoṉ ko ikaṭṭhe páyá,

34 Jo kahte the, ki Khudáwand sach much uṭhá, aur Shama'ún ko dikhái diyá hai [f].

35 Tab unhoṉ ne ráh ká hál bayán kiyá, aur yih ki kyúṉkar unhoṉ ne roṭí toṛne meṉ use pahchána.

36 ¶ Aur we yih báteṉ kar rahe the, ki Yisú' áp un ke bích meṉ khaṛá húá, aur un se kahá, Tumheṉ salám [g].

37 Par unhoṉ ne ghabráke, aur ḍarke khiyál kiyá, ki kisí rúh ko dekhte haiṉ [h].

38 Magar us ne un se kahá, ki Tum kyúṉ ghabráhaṭ meṉ ho? aur káhe ko tumháre diloṉ meṉ andesha paidá hote?

San 'ÍSAWÍ 33.

f Mat. 16. 21. aur 17. 23. Marq. 8. 31. aur 9. 31. Lúq. 9. 22.
g Yúh. 2. 22.
h Mat. 28. 8. Marq. 16. 10
i Lúq. 8. 3.
k Marq. 16. 11. 25 áyat.
l Yúh. 20. 3, 6.
m Marq. 16. 12
‖ Yúnání meṉ, *sáṭh stadius*, aur ek *stadius* chár sau háth ke barábar thá. Dekho Yúh. 6. 19. aur 11. 18.
n Mat. 18. 20. 36 áyat.
o Yúh. 20. 14. aur 21. 4.
p Yúh. 19. 25.
q Mat. 21. 11 Lúq. 7. 16. Yúh. 4. 19. aur 6. 14. A'am. 2. 22.
r A'am. 7. 22.
s Lúq. 23. 1. A'am. 13. 27, 28.
t Lúq. 1. 68. aur 2. 38 A'am. 1. 6.
u Mat. 28. 8. Marq. 16. 10. 9, 10 áyateṉ. Yúh. 20. 18.
x 12 áyat.
y 46 áyat. A'am. 17. 3. 1 Pat. 1. 11.
z Paid. 3. 15. aur 22. 18. aur 26. 4. aur 49. 10. Gin. 21. 9. Ist. 18. 15.
a Zab. 16. 9, 10. aur 22 aur 132. 11. Yas. 7. 14. aur 9. 6. aur 40. 10, 11. aur 50. 6 aur 53. Yar. 23. 5 aur 33. 14, 15. Hiz. 34. 23, aur 37 25. Dán. 9. 24. Mík. 7 20. Mal. 3. 1. aur 4. 2. Dekho Yúh. 1. 45.
b 45 áyat.
c Dekho Pai. 32. 26. aur 42 7.
d Marq. 6. 48 Paid. 19. 3. A'am. 16. 15
e Mat. 14. 19
‖ Yúnání meṉ *ham meṉ jalte na the*
f 1 Qur. 15. 5.
g Marq. 16. 14. Yúh. 20. 19. 1 Qur. 15. 5.
h Marq. 6. 49.

San 'ÍSAWÍ 33.

39 Mere háth pánwon ko dekho, ki main hí hún, aur mujhe chhúo[l], aur dekho, kyúnki rúh ko jism aur haddí nahín, jaisá mujh men dekhte ho.
40 Aur yih kahke unhen apne háth aur pánw dikháe.
41 Aur jab we máre khushí ko[k] i'atibár na karte, aur muta'ajjib the, us ne un se kahá, ki Kyá yahán tumháre pás kuchh kháne ko hai[l]?
42 Tab unhon ne bhúní húí machhlí ká ek ṭukṛá aur shahd ká ek chhattá us ko diyá.
43 Us ne leke un ke sámhne kháyá[m].
44 Aur un se kahá, ki Yih we hí báten hain, jinhen main ne jab ki tumháre sáth thá, tum se kahá[n], ki Zarúr hai, ki sab kuchh jo Músá kí tauret, aur nabíon ke nawishton aur zabúron men merí bábat likhá hai, púrá ho.
45 Tab un ke zihnon ko kholá[o], ki kitábon ko samjhen;
46 Aur un se kahá, ki Yún likhá hai, aur yún hí zarúr thá, ki Masíh dukh uṭháwe, aur tísre din murdon men se jí uṭhe[p].
47 Aur Yarúsalam se leke sárí qaumon men[q] tauba aur gunáhon kí mu'áfí[r] kí manádí us ke nám se kí jáe.
48 Aur tum in báton ke gawáh ho[s].
49 ¶ Aur, dekho, main apne Báp ke mau'úd ko tum par bhejtá hún[t]: lekin tum, jab tak 'álam i bálá se qúwat na páo, Yarúsalam shahr men ṭhahro.
50 ¶ Tab wuh unhen wahán se báhar Bait'aniyá tak le gayá[u]; aur apne háth uṭháke unhen barakat dí.
51 Aur aisá húá, ki jab wuh unhen barakat de rahá thá, un se judá húá, aur ásmán par uṭháyá gayá[x].
52 Aur unhon ne us ko sijda kiyá[y], aur baṛí khushí se Yarúsalam ko phire:
53 Aur hamesha haikal men[z] Khudá kí ta'ríf aur shukr karte rahe. Ámín.

k Paid. 45. 26. l Yúh. 21. 5. m A'am. 10. 41. n Mat. 16. 21. aur 17. 22. aur 20. 18. Marq. 8. 31. Lúq. 9. 22. aur 18. 31. 6 áyat. o A'am. 16. 14. p 26 áyat. Zab. 22. Yas. 50, 6. aur 53. 2, wag. A'am. 17. 3. q Paid. 12. 3. Zab. 22. 27. Yas. 49. 6, 22. Yar. 31. 34. Hús. 2. 23. Mík. 4. 2. Mal. 1. 11. r Dán. 9. 24. A'am. 13. 38, 46. 1 Yúh. 2. 12. s Yúh. 15 27. A'am. 1. 8, 22. aur 2. 32. aur 3. 15. t Yas. 44. 3. Yúel 2. 28. Yúh. 14. 16, 26. aur 15. 26. aur 16. 7. A'am. 1. 4. aur 2. 1, wag. u A'am. 1. 12. x 2 Sal. 2. 11. Marq. 16. 19. Yúh. 20. 17. A'am. 1. 9. Afs. 4. 8. y Mat. 28. 9, 17. z A'am. 2. 46. aur 5. 42.

YUHANNÁ KÍ INJÍL.

I BÁB.

1 *Yisú' Masíh kí ulúhíyat, aur insáníyat, aur 'uhda kí bábat. 15 Yúhanná kí gawáhí. 39 Andryás, Patras, wa gairon ká buláyá jáná.*

IBTIDÁ men Kalám[a] thá, aur Kalám Khudá ke sáth[b] thá, aur Kalám Khudá[c] thá.
2 Yihí ibtidá men Khudá ke sáth thá[d].
3 Sab chízen us se maujúd húín[e]; aur koí chíz maujúd na thí jo bagair us ke húí.
4 Zindagí us men thí[f]; aur wuh zindagí insán ká núr thí[g].
5 Aur núr táríkí men chamaktá hai[h]: aur táríkí ne use daryáft na kiyá.
6 ¶ Ek shakhs Khudá kí taraf se bhejá gayá thá, jis ká nám Yúhanná thá[i].
7 Yih gawáhí ke liye áyá, ki Núr par gawáhí de[k], táki sab us ke bá'is se ímán láwen.
8 Wuh Núr na thá, par Núr par gawáhí dene ko áyá thá.
9 Haqíqí Núr wuh thá, jo dunyá men áke har ek ádmí ko roshan kartá hai[l].
10 Wuh jahán men thá, aur jahán us hí se maujúd húá[m], aur jahán ne use na jáná.
11 Wuh apnon pás áyá, aur apnon ne use qabúl na kiyá[n].
12 Lekin jitnon ne use qabúl kiyá, us ne unhen iqtidár bakhshá, ki Khudá ke farzand hon[o], ya'ne, unhen jo us ke nám par ímán láte hain.
13 We na lahú se, na jism kí khwáhish se, na mard kí khwáhish se, magar Khudá se paidá húe hain[p].
14 Aur Kalám[q] mujassam húá[r],

a Ams. 8. 22, 23, wag. Qul. 1. 17. 1 Yúh. 1. 1. Muk. 1. 2. aur 19. 13. b Ams. 8. 30. Yúh. 17. 5. 1 Yúh. 1. 2. c Filip. 2. 6. 1 Yúh. 5. 7. d Paid. 1. 1. e Zab. 33. 6. 10 áyat. Afs. 3. 9. Qul. 1. 16. 'Ibrán. 1. 2. Muk. 4. 11. f Yúh. 5. 26. 1 Yúh. 5. 11. g Yúh. 8. 12. aur 9. 5. aur 12. 35, 46. h Yúh. 3. 19. San 'Ísawí 26. i Mal. 3. 1. Mat. 3. 1. Lúq. 3. 2. 33 áyat.

San 'ÍSAWÍ 26. k A'am. 19. 4. l 4 áyat. Yas. 49. 6. 1 Yúh. 2. 8. m 3 áyat. 'Ibrán. 1. 2. aur 11. 3. n Lúq. 19. 14. A'am. 3. 26. aur 13. 46. o Yas. 56. 5. Rúm. 8. 15. Gal. 3. 26. 2 Pat. 1. 4. 1 Yúh. 3. 1. p Yúh. 3. 5. Ya'q. 1. 18. 1 Pat. 1. 23. q Mat. 1. 16, 20. Lúq. 1. 31, 35. aur 2. 7. 1 Tim. 3. 16. r Rúm. 1. 3. Gal. 4. 4.

San 'Ísawí 26.

aur wuh fazl aur rástí se bharpúr hoke[s] hamáre darmiyán rahá[t], aur ham ne us ká aisá jalál dekhá, jaisá Báp ke eklaute ká jalál[u].

15 ¶ Yúhanná ne us kí bábat gawáhí dí[w], aur pukárke kahá, Yih wuhí hai jis ká zikr main kartá thá, ki wuh jo mere píchhe ánewálá hai mujh se muqaddam hai[x]; kyúnki wuh mujh se pahle thá[y].

16 Aur us kí bharpúrí se ham sab ne páyá, balki fazl par fazl[z].

17 Kyúnki sharí'at Músá kí ma'rifat se dí gayí[a], magar fazl[b] aur sachái[c] Yisú' Masíh se pahunchí.

18 Khudá ko kisí ne kabhí na dekhá[d]; eklautá Betá[e], jo Báp kí god men hai, usí ne batlá diyá.

19 ¶ Aur Yúhanná kí gawáhí yih thí[f], jab ki Yahúdíon ne Yarúsalam se káhinon, aur Láwíon ko bhejá, ki us se púchhen, ki Tú kaun hai?

20 Aur us ne iqrár kiyá, aur inkár na kiyá; balki iqrár kiyá, ki Main Masíh nahín hún[g].

21 Tab unhon ne us se púchhá, To aur kaun? Kyá tú Iliyás hai[h]? Us ne kahá, Main nahín hún. Pas, áyá tú wuh nabí hai[i]? Us ne jawáb diyá, Nahín.

22 Tab unhon ne us se kahá, ki Tú kaun hai? táki ham unhen jinhon ne ham ko bhejá, koí jawáb den. Tú apne haqq men kyá kahtá hai?

23 Us ne kahá ki Main, jaisá Yas'aiyáh nabí ne kahá[k], bayábán men ek pukárnewále kí áwáz hún, ki Tum Khudáwand kí ráh ko durust karo[l].

24 Aur ye jo bheje gaye the, Farísíon men se the.

25 Aur unhon ne us se suwál kiyá, aur kahá, ki Agar tú na Masíh hai, na Iliyás, aur na wuh nabí, pas kyún baptisma detá hai?

26 Yúhanná ne jawáb men unhen kahá, ki Main páni se baptisma detá hún[m]: par tumháre darmiyán ek khará hai, jise tum nahín jánte[n];

27 Yih wuhí hai, jo mere píchhe ánewálá thá, aur mujh se muqaddam thá[o], jis kí jútí ká tasma main kholne ke láiq nahín hún.

28 Yih báten Bait-'abara men Yardan ke pár[p], jahán Yúhanná baptisma detá thá, wáqi' húín.

San 'Ísawí 30.

29 ¶ Dúsre din Yúhanná ne Yisú' ko apne pás áte dekhá, aur kahá, Dekho, Khudá ká Barra[q], jo jahán ká gunáh uthá le játá hai[r].

30 Yih wuhí hai, jis ke haqq men main ne kahá, ki Ek mard mere píchhe átá hai, jo mujh se muqaddam thá, kyúnki wuh mujh se pahle thá[s].

31 Aur main to use na jántá thá: par is liye main pání se baptisma detá áyá, táki wuh Isráel par záhir ho[t].

32 Aur Yúhanná ne yih kahke gawáhí dí, ki Main ne Rúh ko kabútar kí tarah ásmán se utarte dekhá, aur wuh us par thahrí[u].

33 Aur main use na jántá thá: par jis ne mujhe bhejá, ki pání se baptisma dún, us ne mujhe kahá, ki Jis par tú Rúh ko utarte aur thaharte dekhe, wuhí hai, jo Rúh i Quds se baptisma detá hai[x].

34 So main ne dekhá, aur gawáhí dí, ki yihí Khudá ká Betá hai.

35 ¶ Phir dúsre din Yúhanná aur do us ke shágirdon men se khare the;

36 Tab Yúhanná ne Yisú' ko chalte dekhkar kahá, Dekho, Khudá ká Barra[y]!

37 Aur un do shágirdon ne us ká kalám suná, aur Yisú' ke píchhe ho liye.

38 Tab Yisú' ne munh pherke aur unhen píchhe áte dekhkar un ko kahá, Tum kyá dhúndhte ho? Unhon ne us se kahá, Ai Rabbí, (jis ká tarjuma yih hai, ai Ustád), tú kahán rahtá hai?

39 Us ne unhen kahá, Chalo, dekho. Pas we áe, aur jahán wuh rahtá thá dekhá, aur us roz us ke sáth rahe; aur ‖ yih daswín sá'at ke qaríb thá.

40 Ek un donon men se jinhon ne Yúhanná kí suní, aur us ke píchhe ho liye, Shama'ún Patrus ká bhái Andryás[z] thá.

41 Us ne pahle apne bhái Shama'ún ko páyá; aur us se kahá, ki Ham ne Masíh ko, jis ká tarjuma ‖ Kristus hai, páyá.

42 Tab wuh use Yisú' pás láyá, aur Yisú' ne us par nigáh karke kahá, ki Tú Yúnas ká betá Sham-

[s] Qul. 1. 19. aur 2. 3, 9. [t] 'Ibrán. 2. 11, 14, 16, 17. [u] Yas. 40. 5. Mat. 17. 2. Yúh. 2. 11. aur 11. 40. 2 Pat. 1. 17. [w] 32 áyat. Yúh. 3. 32. aur 5. 33. [x] Mat. 3. 11. Marq. 1. 7. Lúq. 3. 16. 27, 30 áyaten. Yúh. 3. 31. [y] Yúh. 8. 58. Qul. 1. 17. [z] Yúh. 3. 34. Afs. 1. 6, 7, 8. Qul. 1. 19. aur 2. 9, 10. [a] Khur. 20. 1, wag. Ist. 4. 44. aur 5. 1. aur 33. 4. [b] Rúm. 3. 24. aur 5. 21. aur 6. 14. [c] Yúh. 8. 32. aur 14. 6. [d] Khur. 33. 20. Lúq. 4. 12. Mat. 11. 27. Lúq. 10. 22. Yúh. 6. 46. 1 Tim. 1. 17. aur 6. 16. 1 Yúh. 4. 12, 20. [e] 14 áyat. Yúh. 3. 16, 18. 1 Yúh. 4. 9.

San 'Ísawí 30.

[f] Yúh. 5. 33. [g] Lúq. 3. 15. Yúh. 3. 28. A'am. 13. 25. [h] Mal. 4. 5. Mat. 17. 10. [i] Ist. 18. 15, 18. [k] Yas. 40. 3. [l] Mat. 3. 3. Marq. 1. 3. Lúq. 3. 4. Yúh. 3. 28. [m] Mat. 3. 11. [n] Mal. 3. 1. [o] 15, 30 áyaten. A'am. 19. 4.

[p] Qáz. 7. 24. Yúh. 10. 40. [q] Khur. 12. 3. Yas. 53. 7. 36 áyat. A'am. 8. 32. 1 Pat. 1. 19. Muk. 5. 6, wag. [r] Yas. 53. 11. 1 Qur. 15. 3. Gal. 1. 4. 'Ibrán. 1. 3. aur 2. 17. aur 9. 28. 1 Pat. 2. 24. aur 3. 18. 1 Yúh. 2. 2. aur 3. 5. aur 4. 10. Muk. 1. 5. [s] 15. 27 áyaten. [t] Mal. 3. 1. Mat. 3. 6. Lúq. 1. 17, 76, 77. aur 3. 3, 4. [u] Mat. 3. 16. Marq. 1. 10. Lúq. 3. 22. Yúh. 5. 32. [x] Mat. 3. 11. A'am. 1. 5. aur 2. 4. aur 10. 44. aur 19. 6. [y] 29 áyat. ‖ Ya'ne, din ke do ghanṭe báqí rahte. [z] Mat. 4. 18. ‖ Ya'ne, Yúnání men.

San 'ÍSAWÍ 30.

a'ún hai: tú Kefás kahláwegá, jis ká tarjuma ‖Patthar hai[a].

43 ¶ Dúsre din Yisú' ne cháhá, ki Jalíl men jáwe; par Failbús ko páke kahá, Mere píchhe chal.

44 Aur Failbús Baitsaidá ká[b], jo Andryás aur Patrus ká shahr hai, báshinda thá.

45 Failbús ne Nathaniel[c] ko páyá, aur kahá, ki Jis ká zikr Músá ne tauret men[d] aur nabíon[e] ne kiyá hai, ham ne use páyá, wuh Yúsuf ká beṭá Yisú' Násarí[f] hai.

46 Nathaniel ne us se kahá, Kyá Násarat se koí achchhí chíz nikal saktí hai[g]? Failbús ne kahá, Á, dekh.

47 Yisú' ne Nathaniel ko apní taraf áte dekhkar us ke haqq men kahá, Dekho ek sachchá Isráelí[h], jis men makr nahín hai!

48 Nathaniel ne us se kahá, Tú mujhe kahán se jántá hai? Yisú' ne jawáb diyá, aur use kahá, Us se pahle ki Failbús ne tujhe buláyá, jab tú anjír ke daraḳht tale thá, main ne tujhe dekhá.

49 Nathaniel ne jawáb men us se kahá, Ai Rabbí, tú Ḳhudá ká Beṭá[i], tú Isráel ká bádsháh hai[k].

50 Yisú' ne jawáb diyá, Kyá tú is liye ímán látá hai, ki main ne tujh se kahá, ki Main ne tujh ko anjír ke daraḳht tale dekhá? tú in se baṛe májare dekhegá.

51 Phir us ne kahá, Main tum se sach sach kahtá hún, ki Ab se tum ásmán ko khulá, aur Ḳhudá ke firishton ko úpar játe aur Ibn i Ádam par utarte dekhoge[l].

II BÁB.

1 *Masíh pání ko mai banátá, 12 Kafarnáhum ko rawána hotá, aur phir Yarúsalam ko játá, 14 jahán ki haikal se sab ḳharíd faroḳht karnewálon ko nikál detá. 19 Wuh apne máre jáne aur jí uṭhne kí khabar áge se detá. 23 Us ke mu'ajiza dekhke bahut ímán lae, par us ne apne taín un par na chhoṛá.*

AUR tísre din Káná[a] e Jalíl men kisí ká byáh húá; aur Yisú' kí má wahán thí:

2 Aur Yisú' aur us ke shágirdon kí bhí us byáh men da'wat thí.

3 Aur jab mai ghaṭ gayí Yisú' kí má ne us se kahá, ki Un ke pás mai na rahí.

4 Yisú' ne us se kahá, ki Ai mastúra[b], mujhe tujh se kyá kám[c]? merá waqt hanoz nahín áyá[d].

5 Us kí má ne ḳhádimon ko kahá, Jo kuchh wuh tumhen kahe, karo.

6 Aur wahán patthar ke chha maṭke tahárat ke liye Yahúdíon ke dastúr ke muwáfiq[e] dhare the, aur har ek men do yá tín man kí samáí thí.

7 Yisú' ne unhen kahá, Maṭkon men pání bharo. So unhon ne un ko lab á lab bhará.

8 Phir us ne unhen kahá, ki Ab nikálo, aur majlis ke sardár pás le jáo. Aur we le gaye.

9 Jab mír i majlis ne wuh pání, jo mai ban gayá thá[f], chakhá, aur nahín jáná, ki yih kahán se thá, magar chákar, ki jinhon ne wuh pání nikálá thá, jánte the, to mír i majlís ne dulhá ko buláyá, aur kahá, ki

10 Har shaḳhs pahle achchhí mai ḳharch kartá hai, aur náqis, us waqt ki jab píke chhak gaye: par tú ne achchhí mai ab tak rakh chhoṛí hai.

11 Yih pahlá mu'ajiza Yisú' ne Káná e Jalíl men dikháyá, aur apná jalál záhir kiyá[g], aur us ke shágird us par ímán láe.

12 ¶ Ba'd us ke, wuh, aur us kí má, aur us ke bháí[h], aur shágird Kafarnáhum men gaye; par unhon ne wahán bahut dinon tak maqám na kiyá.

13 ¶ Tab Yahúdíon kí 'íd i fasah nazdík thí[i], aur Yisú' Yarúsalam ko gayá.

14 Aur haikal men, bail aur bheṛ aur kabútar faroshon ko, aur sarráfon ko baiṭhe húe páyá[k]:

15 Tab us ne rassí ká koṛá banáke, un sab ko, bheṛon aur bailon samet, haikal se nikál diyá, aur sarráfon ke ṭake bikhrá diye, aur taḳhta ulaṭ diye;

16 Aur kabútar-faroshon ko kahá, In chízon ko yahán se le já: mere Báp ke ghar[l] ko byopár ká ghar mat banáo.

17 Aur us ke shágirdon ko yád áyá, ki yún likhá hai, ki Tere ghar kí gairat mujhe khá gayí[m].

18 ¶ Tab Yahúdíon ne jawáb men use kahá, Kyá nishán tú hamen dikhátá hai[n], jo yih kám kartá hai?

19 Yisú' ne jawáb dekar unhen kahá, ki Is haikal ko ḍhá do, aur main use tín din men khaṛá karúngá[o].

‖ Yá, *Patrus.* a Mat. 16. 18. b Yúh. 12. 21. c Yúh. 21. 2. d Paid. 3. 15. aur 49. 10. Ist. 18. 18. Dekho Lúq. 24. 27. e Yas. 4. 2. aur 7. 14. aur 9. 6. aur 53. 2. Mík. 5. 2. Zak. 6. 12 aur 9. 9. Dekho aur áyát Lúq. 24. 27, ke maqám par. f Mat. 2. 23. Lúq. 2. 4. g Yúh. 7. 41, 42, 52. h Zab. 32. 2. aur 73. 1. Yúh. 8. 39. Rúm. 2. 28, 29. aur 9. 6. i Mat. 14. 33. k Mat. 21. 5 aur 27. 11. 42. Yúh. 18. 37. aur 19. 3. l Paid. 28. 12. Mat. 4. 11. Lúq. 2. 9, 13. aur 22. 43. aur 24. 4. A'm. 1. 10.

a Dekho Yash. 19. 28. b Yúh. 19. 26. c Yúh 2 Sam. 16. 10. aur 19. 22. d Yúh. 7. 6. e Marq. 7. 3. f Yúh. 4. 46. g Yúh. 1. 14. h Mat. 12. 46. i Khur. 12. 14. Ist. 16. 1, 16. 23 áyat. Yúh. 5. 1. aur 6. 4. aur 11. 55. k Mat. 21. 12. Marq. 11. 15. Lúq. 19. 45. l Lúq. 2. 49. m Zab. 69. 9. n Mat. 12. 38. Yúh. 6. 30. o Mat. 26. 61. aur 27. 40. Marq. 14. 58. aur 15. 29.

San 'ÍSAWÍ 30.

20 Yahúdíoṉ ne kahá, Chhiyálís baras se yih haikal ban rahí hai, aur tú use tín din meṉ khaṛá karegá?

21 Par us ne apne badan kí haikal[p] kí bábat kahá thá.

22 Is liye, jab wuh murdoṉ meṉ se jí uṭhá, to us ke shágirdoṉ ko yád áyá, ki us ne yih kahá thá[q]: aur we kitáb aur Yisú' ke kalám par ímán láe.

p Qul. 2. 9. 'Ibrán. 8. 2. Yúṉ 1 Qur. 3. 16. aur 6. 19. 2 Qur. 6. 16.
q Lúq. 24. 8.

23 ¶ Aur jab ki wuh Yarúsalam ke bích 'íd i fasah meṉ thá, to bahutere, un mu'ajizoṉ ko jo us ne dikháe dekhke, us ke nám par ímán láe.

24 Lekin Yisú' ne apne taíṉ un par na chhoṛá, is liye ki wuh sab ko jántá thá.

25 Aur muhtáj na thá, ki koí insán ke haqq meṉ gawáhí de: kyúṉki wuh áp, jo kuchh ki insán meṉ thá, jántá thá[r].

r 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. Mat. 9. 4. Marq. 2. 8. Yúh 6. 64. aur 16. 30. A'am 1. 24. Mak. 2. 23.

III BA'B.

1 *Masíh Niqudemus ko sikhlátá ki naye sir se paidá honá zarúr hai.* 14 *Masíh kí maut par ímán láne kí bábat.* 16 *Ḳhudá kí baṛí muhabbat jo us ne dunyá se rakhí hai.* 18 *Ímán na láne ke sabab Baní A'dam gunahgár ṭhahráe játe.* 23 *Yúhanná ká baptisma jo wuh detá thá, aur us kí gawáhí aur ta'lím jo us ne Masíh kí bábat dí.*

FARI'SI'OṈ meṉ se ek shaḳhs Niqudemus nám Yahúdíoṉ ká ek sardár thá:

2 Us ne rát ko Yisú' pás ákar[a] kahá, ki Ai Rabbí, ham jánte haiṉ ki tú Ḳhudá kí taraf se ustád hoke áyá: kyúṉki koí ye mu'ajiza jo tú dikhátá hai[b], jab tak ki Ḳhudá us ke sáth na ho[c], nahíṉ dikhá saktá.

a Yúh. 7. 50. aur 19. 39.
b Yúh. 9. 16, 33. A'am. 2. 22.
c A'am. 10 38.

3 Yisú' ne jawáb dekar us se kahá, Maiṉ tujh se sach sach kahtá húṉ, Agar koí ‖ sar i nau paidá na ho[d], to wuh Ḳhudá kí bádsháhat ko dekh nahíṉ saktá.

‖ Yá, úpar kí taraf se.
d Yúh. 1. 13. Gal. 6. 15. Tít. 3. 5. Ya'q. 1. 18. 1 Pat. 1 23. 1 Yúh. 3. 9

4 Niqudemus ne us se kahá. A'dmí jab búṛhá ho gayá, to kyúṉkar paidá ho saktá hai? kyá us meṉ yih táqat hai, ki do-bára apní má ke peṭ meṉ dar áe, aur paidá howe?

5 Yisú' ne jawáb diyá, ki Maiṉ tujhe sach sach kahtá húṉ, Agar ádmí pání aur Rúh se paidá na howe[e], to wuh Ḳhudá kí bádsháhat meṉ dáḳhil ho nahíṉ saktá.

e Marq. 16 16. A'am. 2. 38.

6 Jo jism se paidá húá hai, jism hai, aur jo Rúh se paidá húá hai, Rúh hai.

7 Ta'ajjub na kar, ki Maiṉ ne tujhe kahá, ki Tumheṉ sar i nau paidá honá zarúr hai.

8 Hawá jidhar cháhtí hai, chaltí hai, aur tú us kí áwáz suntá hai, par nahíṉ jántá, ki wuh kaháṉ se átí, aur kaháṉ ko játí hai: har ek jo Rúh se paidá húá aisá hí hai[f].

f Wá'iz. 11. 5. 1 Qur. 2. 11.

9 Niqudemus ne jawáb meṉ us se kahá, Yih báteṉ kyúṉkar ho saktí haiṉ[g]?

g Yúh. 6. 52, 60.

10 Yisú' ne jawáb diyá, aur us se kahá, Kyá tú Baní Isráel ká ustád hai, aur yih báteṉ nahíṉ jántá?

11 Maiṉ tujhe sach sach kahtá húṉ, ki Jo ham jánte haiṉ, kahte haiṉ, aur jise ham ne dekhá hai, us par gawáhí dete haiṉ[h]: aur tum hamárí gawáhí qabúl nahíṉ karte[i].

h Mat. 11. 27. Yúh. 1. 18. aur 7. 16 aur 8. 28. aur 12 49. aur 14. 24.
i 32 áyat.

12 Jab maiṉ ne tumheṉ zamín kí báteṉ kahíṉ, aur tum yaqín nahíṉ karte, phir agar maiṉ tumheṉ ásmán kí báteṉ kahúṉ, to tum kyúṉkar yaqín karoge?

13 Koí ásmán par nahíṉ gayá, siwá us shaḳhs ke jo ásmán par se utrá[k], ya'ne, Ibn i A'dam, jo ásmán par hai.

k Amś 30. 4. Yúh 6. 33, 38, 51, 62. aur 16. 28. A'am. 2 34. 1 Qur. 15. 47. Afs. 4. 9, 10.

14 ¶ Aur jis tarah Músá ne sámp ko bayábán meṉ bulandí par rakhá[l], usí tarah se zarúr hai, ki Ibn i A'dam bhí uṭháyá jáe[m];

l Gin. 21. 9.
m Yúh. 8. 28. aur 12. 32.

15 Táki jo koí us par ímán láwe, halák na howe, balki hamesha kí zindagí páwe[n].

n 36 áyat. Yúh. 6. 47.

16 ¶ Kyúṉki Ḳhudá ne jahán ko aisá piyár kiyá hai, ki us ne apná iklautá Beṭá baḳhshá, táki jo koí us par ímán láwe, halák na howe, balki hamesha kí zindagí páwe[o].

o Róm. 5. 8 1 Yúh. 4. 9

17 Kyúṉki Ḳhudá ne apne Beṭe ko jahán meṉ is liye nahíṉ bhejá, ki jahán par sazá ká hukm kare, balki is liye, ki jahán us ke sabab naját páwe[p].

p Lúq. 9. 56. Yúh. 5. 45. aur 8. 15. aur 12. 47. 1 Yúh. 4. 14

18 ¶ Jo us par ímán látá, us ke liye sazá ká hukm nahíṉ[q]: lekin jo us par ímán nahíṉ látá, us ke wáste sazá ká hukm ho chuká; kyúṉki wuh Ḳhudá ke iklaute Beṭe ke nám par ímán na láyá.

q Yúh. 5. 24. aur 6. 40, 47. aur 20. 31.

19 Aur sazá ke hukm ká sabab yih hai, ki núr jahán meṉ áyá, aur insán ne táríkí ko núr se ziyáda piyár kiyá[r]; kyúṉki un ke kám bure the.

r Yúh. 1. 4, 9, 10, 11, aur 8. 12.

San 'ÍSAWÍ 30.

20 Kyúnki jo koí burái kartá hai, wuh núr se dushmaní rakhtá hai[s], aur núr ke pás nahín átá, tá aisá na ho, ki us ke kám záhir howen.

21 Par wuh jo haqq kartá hai, núr ke pás átá hai, táki us ke kám záhir howen, ki we Khudá kí marzí se hain.

22 ¶ Ba'd un báton ke, Yisú' aur us ke shágird Yahúdiya kí sarzamín men áe; aur wuh wahán chande un ke sáth rahá, aur baptisma detá thá[t].

23 ¶ Aur Yúhanná bhí Sálim[u] ke qaríb 'Ainon men baptisma detá thá, kyúnki wahán pání bahut thá, aur log áe aur baptisma páyá[x].

24 Ki Yúhanná hanoz qaidkhána men dálá na gayá thá[y].

25 ¶ Tab Yúhanná ke shágirdon aur Yahúdíon ke darmiyán, tahárat kí bábat, bahs húí.

26 Aur we Yúhanná pás áe, aur us se kahá, ki Ai Rabbí, wuh jo Yardan ke pár tere sáth thá, jis par tú ne gawáhí dí[z], dekh, ki wuh baptisma detá hai, aur sab us ke pás áte hain.

27 Yúhanná ne jawáb diyá, aur kahá, ki Koí insán kisí chíz ko magar jis hál ki wuh use ásmán se dí jáwe, ‖ pá nahín saktá[a].

28 Tum khud mere gawáh ho, ki main ne kahá, ki Main Masíh nahín[b], magar us se áge bhejá húá hún[c].

29 Jis kí dulhin hai, wuh dulhá hai[d], par dulhá ká dost jo khará hai, aur us kí suntá hai, dulhá kí áwáz se bahut khush hotá hai[e]: pas merí yih khushí púrí húí.

30 Zarúr hai, ki wuh barhe, par main ghatún.

31 Wuh jo úpar se átá hai[f], sab ke úpar hai[g]: wuh jo zamín se hai, zamíní hai[h], aur zamín kí kahtá hai: wuh jo ásmán se átá hai, sab ke úpar hai[i].

32 Aur jo kuchh us ne dekhá aur suná hai, us kí gawáhí detá hai, aur koí shakhs us kí gawáhí qabúl nahín kartá[k].

33 Jis ne us kí gawáhí qabúl kí hai, muhr kí hai, ki Khudá sachchá hai[l].

34 Kyúnki jise Khudá ne bhejá hai, wuh Khudá kí báten kahtá hai[m], kyúnki Khudá paimáish karke[n] Rúh nahín detá.

35 Báp Beṭe ko piyár kartá hai, aur sab chízen us ke háth men dí hain[o].

36 Jo ki Beṭe par ímán látá hai, hamesha kí zindagí us kí hai[p]: aur jo Beṭe par ímán nahín látá, hayát ko na dekhegá, balki Khudá ká qahr us par rahtá hai.

IV BÁB.

1 Masíh ek Sámarí 'aurat se guftogú kartá, aur áp ko us par záhir kartá ki main Masíh hún. 27 Us ke shágird is wáqi'a par ta'ajjub karte. 31 Khudá ke jalál záhir karne ká wuh apná dilí ishtiyáq un par záhir kartá. 39 Bahutse Sámarí us par ímán láte. 43 Wuh Jalíl ko rawána hotá, aur ek sardár ke beṭe ko jo Kafarnáhum men bímár pará thá changá kartá.

AUR jab Khudáwand ne jáná, ki Farísíon ne suná, ki Yisú' Yúhanná se ziyáda shágird kartá hai, aur baptisma detá hai[a],

2 Hálánki Yisú' áp nahín, balki us ke shágird baptisma dete the,

3 Tab wuh Yahúdiya ko chhorke Jalíl ko phir gayá.

4 Aur zarúr thá ki wuh Sámariya se hoke jáwe.

5 Tab wuh Sámariya ke ek shahr men, jo Súkár kahlátá hai, us milkíyat ke nazdík, jo Ya'qúb ne apne beṭe Yúsuf ko dí thí[b], áyá.

6 Aur Ya'qúb ká kúá wahín thá. Chunánchi Yisú' safar se mánda hoke us kúe par yún hí baiṭhá. Yih chhaṭhí gharí ke qaríb thá.

7 Tab Sámariya kí ek 'aurat pání bharne áí. Yisú' ne us se kahá, Mujhe píne ko de.

8 Kyúnki us ke shágird shahr men gaye the, ki kuchh kháne ko mol len.

9 Sámariya kí us 'aurat ne use kahá, ki Kyúnkar tú, jo Yahúdí hai, mujh se, jo Sámariya kí 'aurat hún, pání píne ko mángtá hai? kyúnki Yahúdí Sámaríon se suhbat nahín rakhte the[c].

10 Yisú' ne jawáb men us se kahá, Agar tú Khudá kí bakhshish ko, aur us ko jo tujh se kahtá hai, Mujhe ‖ pání de, pahchántí, ki wuh kaun hai, to tú us se mángtí, aur wuh tujhe jítá pání[d] detá.

11 'Aurat ne us se kahá, Ai Khudáwand, tujh pás pání khínchne ko kuchh nahín, aur kúá gahrá hai: phir tú ne wuh jítá pání kahán se páyá?

s Aiy. 24. 13, 17. Afs. 5. 13.
t Yúh. 4. 2.
u 1 Sam. 9. 4.
x Mat. 3. 5, 6.
y Mat. 14. 3.
z Yúh. 1. 7, 15, 27, 34.
‖ Yá, le nahín saktá.
a 1 Qur. 4. 7. 'Ibrán. 5. 4. Ya'q. 1. 17.
b Yúh. 1. 20, 27.
c Mal. 3. 1. Marq. 1. 2. Lúq. 1. 17.
d Mat. 22. 2. 2 Qur. 11. 2. Afs. 5. 25, 27. Muk. 21. 9.
e Ghaz. 5. 1.
f 13 áyat. Yúh. 8. 23.
g Mat. 28. 18. Yúh. 1. 15, 27. Rúm. 9. 5.
h 1 Qur. 15. 47.
i Yúh. 6. 33. 1 Qur. 15. 47. Afs. 1. 21. Filip. 2. 9.
k 11 áyat. Yúh. 3. 26. aur 15. 15.
l Rúm. 3. 4. 1 Yúh. 5. 10.
m Yúh. 7. 16.
n Yúh. 1. 16.

o Mat. 11. 27. aur 28. 18. Lúq. 10. 22. Yúh. 5. 20, 22. aur 13. 3. aur 17. 2. 'Ibrán. 2. 8.
p Hab. 2. 4. Yúh. 1. 12. aur 6. 47. 15, 16 áyaten. Rúm. 1. 17. 1 Yúh. 5. 10.
a Yúh. 3. 22, 26.
b Paid. 33. 19. aur 48. 22. Yash. 24. 32.
c 2 Sal. 17. 24. Lúq. 9. 52, 53. A'am. 10. 28.
‖ Yúnání men, píne ko de.
d Yas. 12. 3. aur 44. 3. Yar. 2. 13. Zak. 13. 1. aur 14. 8.

San 'ÍSAWÍ 30.

12 Kyá tú hamáre báp Ya'qúb se jis ne ham ko yih kúá diyá, aur khud us ne, aur us ke larkon ne aur us ke chárpáyon ne us se piyá, bará hai?

13 Yisú' ne jawáb diyá, aur us se kahá, Jo koí yih pání píe, phir piyásá hogá:

14 Par jo koí wuh pání, jo main use dúngá, píe, wuh kabhí piyásá na hogá [e]: balki jo pání main use detá hún, us men pání ká sotá ho jáegá [f], jo hamesha kí zindagí tak jári rahegá.

15 'Aurat ne us se kahá, Ai Khudáwand, yih pání mujh ko de [g], ki main piyásí na hún, aur na bharne ko yahán áún.

16 Yisú' ne us se kahá, Jáke apne shauhar ko bulá, aur yahán á.

17 'Aurat ne jawáb diyá, aur kahá, ki Main be-shauhar hún. Yisú' ne us se kahá, ki Tú ne durust kahá, ki Main be-shauhar hún:

18 Kyúnki tú pánch khasam kar chukí hai, aur wuh jo ab tú rakhtí hai, terá khasam nahín; tú ne yih sach kahá.

19 'Aurat ne us se kahá, Ai Khudáwand, mujhe ma'lúm hotá hai, ki áp nabí hain [h].

20 Hamáre bápdádon ne is paháṛ [i] par parastish kí; aur tum kahte ho, ki wuh jagah jahán parastish karní cháhiye, Yarúsalam men hai [k].

21 Yisú' ne us se kahá, ki Ai 'aurat, merí bát ko yaqín rakh, ki wuh waqt átá hai, ki tum na to is paháṛ par aur na Yarúsalam men Báp kí parastish karoge [l].

22 Tum us kí, jise nahín jánte ho [m], parastish karte ho: ham us kí, jise jánte hain, parastish karte hain: kyúnki naját Yahúdíon men se hai [n].

23 Par waqt átá hai, balki abhí hai, ki sachche parastár rúh [o] aur rástí [p] se Báp kí parastish karenge, kyúnki Báp aise parastáron ko cháhtá hai.

24 Khudá rúh hai [q], aur us ke parastáron ko farz hai, ki rúh aur rástí se us kí parastish karen.

25 'Aurat ne us se kahá, Main jántí hún, ki Masíh (jis ká tarjuma Kristus hai,) átá hai; jab wuh áwegá, to hamen sab báton kí khabar degá [r].

26 Yisú' ne us se kahá, Main, jo tujh se boltá hún, wuhí hún [s].

27 ¶ Itne men us ke shágird áe, aur ta'ajjub kiyá, ki wuh 'aurat se báten kartá thá; par kisí ne na kahá, ki Tú kyá cháhtá hai, yá Us se kis liye báten kartá hai?

28 Tab 'aurat ne apná ghaṛá chhoṛá, aur shahr men jáke logon se kahá,

29 Áo, ek mard ko dekho, jis ne sab kám jo main ne kiye mujhe kahe [t]: kyá yih Masíh nahín?

30 We shahr se nikle, aur us pás áe.

31 ¶ Is 'arsa men, us ke shágirdon ne us se darkhwást karke kahá, ki Ai Rabbí, kuchh kháiye.

32 Lekin us ne kahá, Mere pás kháne ke liye khurák hai jise tum nahín jánte.

33 Is liye shágirdon ne ápas men kahá, ki Kyá koí us ke liye khánà láyá hai?

34 Yisú' ne unhen kahá, Merá khánà yih hai, ki apne bhejnewále kí marzí bajá láún, aur us ká kám púrá karún [u].

35 Kyá tum nahín kahte, ki Chár mahíne ke ba'd fasl átí? dekho, main tum se kahtá hún, Apní ánkhen uṭháo, aur kheton ko dekho, ki we káṭne ke liye pak chuke hain [x].

36 Aur káṭnewálá mazdúrí pátá hai, aur hamesha kí zindagí ke liye mewa jam'a kartá hai [y], táki wuh jo botá hai, aur wuh jo káṭtá hai, donon báham khush howen.

37 Aur us par yih masal ṭhík átí hai, ki Ek botá hai, aur dúsrá káṭtá hai.

38 Main ne tumhen bhejá hai, táki use jis men tum ne mihnat nahín kí, káṭo: gair logon ne mihnat kí, aur tum un kí mihnat men dákhil húe.

39 ¶ Aur us shahr ke bahut se Sámarí us 'aurat ke kahne se, jis ne gawáhí dí, ki Us ne sab kuchh jo main ne kiyá hai, mujhe kahá [z], us par ímán láe.

40 Aur un Sámaríon ne us pás áke us kí minnat kí, ki hamáre sáth rah: chunánchi wuh do roz wahán rahá.

41 Aur un ke siwá aur bahutere usí ke kalám ke sabab ímán láe;

42 Aur us 'aurat ko kahá, Ab ham faqat tere kahne se ímán

e Yúh. 6. 35, 58.
f Yúh. 7. 38.
g Dekho Yúh. 6. 34. aur 17. 2, 3. Rúm. 6. 23. 1 Yúh. 5. 20.
h Lúq. 7. 16. aur 24. 19. Yúh 6. 14. aur 7. 40.
i Qaz. 9. 7.
k Ist. 12 5, 11. 1 Sal 9 3. 2 Taw. 7. 12.
l Mal. 1. 11. 1 Tim. 2. 8.
m 2 Sal. 17. 29.
n Yas. 2. 3. Lúq. 24. 47. Rúm. 9. 4, 5.
o Filip. 3. 3.
p Yúh. 1. 17.
q 2 Qur. 3. 17.
r 29, 39 áyaten.

San 'ÍSAWÍ 30.

s Mat. 26. 63, 64. Marq. 14. 61, 62. Yúh. 9. 37.
t 25 áyat.
u Ayy. 23. 12. Yúh. 6. 38. aur 17. 4. aur 19. 30.
x Mat. 9. 37. Lúq. 10. 2.
y Dán. 12. 3.
z 29 áyat.

San 'ÍSAWÍ 30.

nahíṉ láte; kyúṉki ham ne ḳhud suná, aur jánte haiṉ, ki yih filhaqíqat jahán ká naját denewálá Masíh hai[a].

43 ¶ Aur wuh do roz ba'd waháṉ se rawána hokar Jalíl ko gayá.

44 Kyúṉki Yisú' ne ḳhud gawáhí dí, ki nabí apne watan meṉ 'izzat nahíṉ pátá[b].

45 Aur jab wuh Jalíl meṉ áyá, to Jalílíoṉ ne us kí ḳhátirdárí kí, ki sab kámoṉ ko, jo us ne Yarúsálam ke bích 'íd meṉ kiye the, dekhá thá[c]; kyúṉki we bhí 'íd meṉ gaye the[d].

46 Aur Yisú' phir Káná e Jalíl meṉ, jaháṉ us ne pání ko mai banáyá thá[e], áyá. Aur bádsháh ká ek mulázim thá jis ká beṭá Kafarnáhum meṉ bímár thá.

47 Jab suná, ki Yisú' Yahúdiya se Jalíl meṉ áyá, us pás gayá, aur us kí minnat kí, ki áwe, aur us ke beṭe ko changá kare: kyúṉki wuh marne par thá.

48 Tab Yisú' ne use kahá, Agar tum nisháníáṉ aur karámateṉ na dekhoge, to ímán na láoge[f].

49 Bádsháh ke mulázim ne us se kahá, Ai Ḳhudáwand, peshtar us se ki merá beṭá mar jáwe, utar á.

50 Yisú' ne use kahá, Já, terá beṭá jítá hai. Aur us mard ne us bát ká, jo Yisú' ne use kahí, i'atiqád kiyá, aur chalá gayá.

51 Aur wuh ráh hí meṉ thá, ki us ke naukar use mile, aur ḳhabar pahunchái ki Terá beṭá jítá hai.

52 Tab us ne un se púchhá, ki Use kis waqt se árám hone lagá? Unhoṉ ne kahá, ki Kal sátwíṉ gharí us kí tap játí rahí.

53 Tab báp ne jáná, ki wuhí gharí thí, jab Yisú' ne us se kahá thá, ki Terá beṭá jítá hai. Aur wuh ḳhud, aur us ká sárá ghar ímán láyá.

54 Yih dúsrá mu'ajiza hai, jo Yisú' ne Yahúdiya se Jalíl meṉ áke dikhláyá.

[a] Yúh. 17. 8. 1 Yúh. 4. 14.
[b] Mat. 13. 57. Marq. 6. 4. Lúq. 4. 24.
[c] Yúh. 2. 23. aur 3. 2
[d] Ist. 16. 16.
[e] Yúh. 2. 1, 11.
[f] 1 Qur. 1. 22.

V BÁB.

1 *Yisú' sabt ke din ek ádmí ko jo aṭhtís baras se bímár thá changá kartá. 10 Yahúdí is kám ke sabab bedíaída hujjat karte, aur Masíh ko dukh dete. 17 Wuh apne bacháo men un ko jawáb detá, aur unheṉ malámat kartá, aur apne Báp kí gawáhí, 32 aur Yúhanná kí, 36 aur apní karámát kí, 39 aur pák nawishtoṉ kí láke un par jatá detá ki maiṉ kaun húṉ.*

San 'ÍSAWÍ 31.

BA'D us ke Yahúdíoṉ kí ek 'íd thí, aur Yisú' Yarúsalam ko gayá[a].

2 Aur Yarúsalam meṉ ‖ bherdarwáza[b] ke pás ek hauz hai, jo 'Ibrání meṉ Bait-Hasdá kahlátá hai; us ke pánch usáre haiṉ.

3 Un meṉ ná-tawánoṉ, aur andhoṉ, aur langṛoṉ, aur pazhmurdoṉ kí ek baṛí bhíṛ paṛí thí, jo pání ke hilne kí muntazir thí.

4 Kyúṉki ek firishta ba'ze waqt us hauz meṉ utarke pání ko hilátá thá, aur pání ke hilne ba'd jo koí ki pahle us meṉ utartá, kaisí hí bímárí meṉ giriftár húá ho, us se changá ho játá thá.

5 Aur waháṉ ek shaḳhs thá, jo aṭhtís baras se bímár thá.

6 Yisú' ne jab use paṛe húe dekhá, aur jáná, ki wuh baṛí muddat se us hálat meṉ hai, to us se kahá, ki Kyá tú cháhtá hai ki changá hojáe?

7 Bímár ne use jawáb diyá, ki Ai Ḳhudáwand, mujh pás ádmí nahíṉ, ki jab yih pání hile, to mujhe hauz meṉ ḍál de: aur jab tak maiṉ áp se áúṉ, dúsrá mujh se pahle utar paṛtá hai.

8 Yisú' ne use kahá, Uṭh, aur apná khaṭolá uṭhákar chalá já[c].

9 Woṉhíṉ wuh shaḳhs changá ho gayá, aur apná khaṭolá uṭhá liyá, aur chalá gayá: aur wuh sabt ká din thá[d].

10 ¶ Is liye Yahúdíoṉ ne use, jo changá húá thá, kahá, ki Yih sabt ká roz hai; tujhe rawá nahíṉ, ki khaṭole ko uṭhá le jáwe[e].

11 Us ne unheṉ jawáb diyá, ki jis ne mujhe changá kiyá, usí ne mujhe farmáyá, ki apná khaṭolá uṭháke chalá já.

12 Tab unhoṉ ne us se púchhá, ki wuh kaun shaḳhs hai jis ne tujhe kahá, Apná khaṭolá uṭháke chalá já?

13 Us ne, jo changá húá thá, na jáná, ki wuh kaun hai, is liye ki Yisú' ‖ waháṉ se ṭal gayá thá, kyúṉki us jagah meṉ bhíṛ thí.

14 Ba'd us ke, Yisú', ne use haikal meṉ páyá, aur us se kahá, ki Dekh, tú changá ho gayá, phir gunáh na karná, na howe ki tú us se badtar balá meṉ paṛe[f].

15 Wuh shaḳhs rawána húá, aur Yahúdíoṉ ko ittilá' dí, ki jis ne mujhe changá kiyá, Yisú' hai.

[a] Ahb. 23. 2 Ist. 16. 1. Yúh. 2. 13.
‖ Yúnání meṉ, bheṛwále ke pás.
[b] Naham. 3. 1. aur 12. 39.
[c] Mat. 9. 6. Marq. 2. 11. Lúq. 5. 24.
[d] Yúh. 9. 14.
[e] Khur. 20. 10. Naham. 13. 19. Yar. 17. 21, wag. Mat. 12. 2. Marq. 2. 24. aur 3. 4. Lúq. 6. 2. aur 13. 14.
‖ Yá, us bhíṛ se jo us jagah meṉ thí ṭal gayá thá.
[f] Mat. 12. 45. Yúh. 8. 11.

San 'ÍSAWI 31.

16 Is liye Yahúdíoṉ ne Yisú' ko satáyá, aur us ke qatl kí ghát meṉ lage: kyúṉki us ne yih kám sabt ke roz kiyá thá.

17 ¶ Lekin Yisú' ne unheṉ jawáb diyá, ki Merá Báp ab tak kám kiyá kartá hai, aur maiṉ bhí kám kiyá kartá húṉ[g].

18 Tab Yahúdíoṉ ne aur bhí ziyáda us ko qatl karne cháhá[h]; kyúṉki us ne na faqat sabt hí ko na máná, balki Ḳhudá ko apná Báp kahke apne taíṉ Ḳhudá ke barábar kiyá[i].

19 Tab Yisú' ne jawáb diyá, aur kahá, Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, ki Beṭá áp se kuchh nahíṉ kar saktá, magar wuh, jise Báp ko karte dekhe[k]; kyúṉki jo kuchh ki wuh kartá hai, Beṭá bhí usí tarah se kartá hai.

20 Is liye ki Báp Beṭe ko piyár kartá hai[l], aur jo kám ki ḳhud kartá hai, use dikhátá hai: aur wuh un se baṛe kám use dikháegá, ki tum ta'ajjub karoge.

21 Is liye ki jis tarah Báp murdoṉ ko uṭhátá hai, aur jilátá hai, Beṭá bhí jinheṉ cháhtá hai jilátá hai[m].

22 Kyúṉki Báp kisí shaḳhs kí 'adálat nahíṉ kartá, balki us ne sárí 'adálat Beṭe ko somp dí hai[n]:

23 Táki sab Beṭe kí 'izzat kareṉ, jis tarah se ki Báp kí 'izzat karte haiṉ. Jo Beṭe kí 'izzat nahíṉ kartá, Báp kí, jis ne use bhejá hai, 'izzat nahíṉ kartá[o].

24 Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, Wuh jo merá kalám suntá hai, aur us par, jis ne mujhe bhejá hai, ímán látá hai, hamesha kí zindagí us kí hai[p], aur us par sazá ká hukm nahíṉ, balki maut se guzarke wuh zindagí meṉ pahuṉchá hai[q].

25 Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, ki Wuh waqt átá hai, aur ab hai, ki murda Ḳhudá ke Beṭe kí áwáz suneṉge, aur we jo suneṉ jíeṉge[r].

26 Kyúṉki jis tarah Báp áp meṉ zindagí rakhtá hai, usí tarah us ne Beṭe ko bhí diyá hai, ki apne meṉ zindagí rakhe;

27 Balki use iḳhtiyár diyá hai, ki 'adálat kare[s], is liye ki wuh Ibn i Ádam hai[t].

28 Is se ta'ajjub na karo, kyúṉki wuh waqt átá hai, jis meṉ we sab, jo qabroṉ meṉ haiṉ, us kí áwáz suneṉge,

29 Aur nikleṉge[u]; jinhoṉ ne nekí kí hai, zindagí kí qiyámat ke wáste, aur jinhoṉ ne badí kí hai, sazá kí qiyámat ke liye[x].

30 Maiṉ áp se kuchh kar nahíṉ saktá[y]: jaisá maiṉ suntá húṉ, hukm kartá húṉ: aur merí 'adálat durust hai; kyúṉki apní marzí ko nahíṉ, par Báp kí marzí ko, jis ne mujhe bhejá, cháhtá húṉ[z].

31 Agar maiṉ apne liye gawáhí dúṉ, to merí gawáhí haqq nahíṉ[a].

32 ¶ Dúsrá hai, jo mere liye gawáhí detá hai, aur maiṉ jántá húṉ, ki wuh gawáhí, jo mere liye detá hai, haqq hai[b].

33 Tum ne Yúhanná ke pás payám bhejá, aur us ne haqq par gawáhí dí[c].

34 Lekin maiṉ insán kí gawáhí nahíṉ cháhtá, par maiṉ yih báteṉ kahtá húṉ, táki tum naját páo.

35 Wuh jaltá aur chamaktá chirág thá[d], aur tum cháhte the, ki thoṛí der tak us ke núr se ḳhush raho[e].

36 ¶ Lekin mujh pás Yúhanná kí gawáhí se ek baṛí gawáhí hai[f]: is liye ki ye kám jo Báp ne mujhe sompe haiṉ, táki púre karúṉ, ya'ne, ye kám jo maiṉ kartá húṉ, mere liye gawáhí dete haiṉ[g], ki Báp ne mujhe bhejá hai.

37 Aur Báp, jis ne mujhe bhejá hai, us ne áp mere liye gawáhí dí hai[h]. Tum ne kabhí us kí áwáz nahíṉ suní, aur na us kí súrat dekhí[i].

38 Aur tum us ká kalám apne diloṉ meṉ nahíṉ rakhte; kyúṉki tum us par, jise us ne bhejá, ímán nahíṉ láte.

39 ¶ Nawishtoṉ meṉ ḍhúṉḍho[k]: kyúṉki tum gumán karte ho, ki un meṉ tumháre liye hamesha kí zindagí hai; aur yih we hí haiṉ, jo mere liye gawáhí dete haiṉ[l].

40 Aur tum nahíṉ cháhte, ki mujh pás áo[m], táki zindagí páo.

41 Maiṉ us buzurgí ko, jo insán kí taraf se hotí, manzúr nahíṉ kartá[n].

42 Maiṉ tumheṉ jántá húṉ, ki tum meṉ Ḳhudá kí muhabbat nahíṉ.

43 Maiṉ apne Báp ke nám se áyá húṉ, aur tum mujhe qabúl nahíṉ karte; agar koí dúsrá apne

---

[g] Yúh. 9. 4. aur 14. 10.
[h] Yúh. 7. 19.
[i] Yúh. 10. 30, 33. Filip. 2. 6.
[k] 30 áyat. Yúh. 8. 28, aur 9. 4. aur 12. 49. aur 14. 10.
[l] Mat. 3. 17. Yúh. 3. 35. 2 Pat. 1. 17.
[m] Lúq. 7. 14. aur 8. 54. Yúh. 11. 25, 43.
[n] Mat. 11. 27 aur 28. 18. 27 áyat. Yúh. 3. 35. aur 17. 2. A'am. 17. 31. 1 Pat. 4. 5.
[o] 1 Yúh. 2. 23.
[p] Yúh. 3. 16, 18. aur 6. 40, 47. aur 8. 51. aur 20. 31.
[q] 1 Yúh. 3. 14.
[r] 8 áyat. Afs. 2. 1, 5. aur 5. 14. Qul. 2. 13.
[s] 22 áyat. A'am. 10. 42. aur 17. 31.
[t] Dán. 7. 13, 14.
[u] Yas. 26. 19. 1 Qur. 15. 52. 1 Tas. 4. 16.
[x] Dán. 12. 2. Mat. 25. 32, 33, 46.
[y] 19 áyat.
[z] Mat. 26. 39. Yúh. 4. 34. aur 6. 38.
[a] Dekho Yúh. 8. 14. Muk. 3. 14
[b] Mat. 3. 17. aur 17. 5. Yúh. 8. 18. 1 Yúh. 5. 6, 7, 9.
[c] Yúh. 1. 15, 19, 27, 32.
[d] 2 Pat. 1. 19.
[e] Dekho Mat. 13. 20 aur 21. 26. Marq. 6. 20.
[f] 1 Yúh. 5. 9.
[g] Yúh. 3. 2. aur 10. 25. aur 15. 24.
[h] Mat. 3. 17. aur 17. 5. Yúh. 6. 27. aur 8. 18.
[i] Ist. 4. 12. Yúh. 1. 18. 1 Tim. 1. 17. 1 Yúh. 4. 12.
[k] Yas. 8. 20. aur 34. 16. Lúq. 16. 29. 46 áyat. A'am. 17. 11.
[l] Ist. 18. 15, 18. Lúq. 24. 27. Yúh. 1. 45
[m] Yúh. 1. 11. aur 3. 19.
[n] 34 áyat. 1 Tas. 2. 6.

San 'ÍSAWÍ 31.

nám se áwe, to tum use qabúl karoge.

44 Tum jo ápas men ek dúsre kí 'izzat cháhte ho[o], aur wuh 'izzat, jo sirf Khudá se hai[p], nahín dhúndhte, kyúnkar ímán lá sakte ho?

45 Gumán mat karo, ki main Báp ke pás tumhárí faryád karúngá: ek to hai tumhárí faryád karnewálá, ya'ne, Músá[q], jis par tumhárá bharosá hai.

46 Kyúnki agar tum Músá par ímán láte, to mujh par bhí ímán láte, is liye ki us ne mere haqq men likhá hai[r].

47 Lekin jis hál ki tum us ke nawishton ko yaqín na karoge, to merí báton ko kyúnkar yaqín karoge?

o Yúh. 12. 43.
p Rúm. 2. 29.
q Rúm. 2. 12.
r Paid. 3. 15. aur 12. 3. aur 18. 18. aur 22. 18. aur 49. 10. Ist. 18. 15, 18. Yúh. 1. 45. A'am. 26. 22.

VI BÁB.

1 Masíh pánch roṭí aur do machhlí leke pánch hazár ádmí ko kháná khilátá aur unhen ásúda kartá. 15 Is par log cháhte ki use bádsháh muqarrar karen. 16 Par wuh un se judá hotá, aur samundar par paidal chalke apne shágirdon ke pás játá: 26 wuh logon ko jo bhír karke us ke píchhe áte the, aur kalám ke un sab sunnewálon ko jo faqat dunyáwí the, malámat kartá: 32 aur un par záhir kartá ki main áp ímándáron ke liye zindagí kí roṭí hún. 66 Kaí ek shágird us ko tark kar dete. 68 Patrus us ká iqrár kartá. 70 Yahúdáh ka zikr ki wuh ek shaitán hai.

San 'Ísawí 32.

YISÚ' un báton ke ba'd Jalíl ke daryá ke pár, jo daryá e Tibariyás hai, gayá[a].

2 Aur ek barí bhír us ke píchhe ho lí, kyúnki unhon ne us ke mu'ajiza, jo us ne bímáron par dikháe, dekhe the.

3 Phir Yisú' pahár par gayá, aur wahán apne shágirdon ke sáth baiṭhá.

4 Aur Yahúdíon kí 'íd i fasah nazdík thí[b].

5 ¶ Phir jab Yisú' ne ánkhen uṭháín, aur dekhá, ki barí bhír mere pás átí hai[c], to Failbús se kahá, ki Ham kahán se in ke liye roṭíán kharíden?

6 Par us ne yih imtihán kí ráh se kahá thá, kyúnki wuh áp jántá thá jo kiyá cháhtá thá.

7 Failbús ne use jawáb diyá, ki do sau dínár kí roṭíán un ke liye bas na hongí, ki un men se har ek thorá sá páwe[d].

8 Ek ne us ke shágirdon men se, jo Shama'ún Patrus ká bhái Andryás thá, us se kahá,

9 Yahán ek chhokre ke pás jau kí pánch roṭíán, aur do chhoṭí machhlíán hain, par yih itne logon men kyá hain[e]?

10 Tab Yisú' ne kahá, ki Logon ko biṭháo. Aur us jagah bahut ghás thí. So gintí men takhmínan pánch hazár mard baiṭhe.

11 Aur Yisú' ne roṭíán uṭhá lín, aur shukr karke, shágirdon ko dín, aur shágirdon ne unhen jo baiṭhe the bánṭín; aur is tarah machhlíon men se, jis qadr ki we cháhte the.

12 Aur jab we ser ho chuke, to us ne apne shágirdon se kahá, ki Un ṭukron ko jo bach rahe hain jam'a karo, táki kuchh kharáb na howe.

13 Chunánchi unhon ne jam'a kiye, aur jau kí pánch roṭíon ke ṭukron se, jo un khánewálon se bach rahe the, bárah ṭokríán bharín.

14 Tab un logon ne yih mu'ajiza, jo Yisú' ne dikháyá, dekhkar kahá, Filhaqíqat wuh nabí jo jahán men ánewálá thá yihí hai[f].

15 ¶ Pas Yisú' ne ma'lúm karke, ki we cháhte hain ki áwen, aur use zabardastí pakarke bádsháh karen, áp akelá pahár ko phir gayá.

16 Aur jab shám húí, to us ke shágird daryá pás gaye[g];

17 Aur kishtí par charhke daryá pár Kafarnáhum ko chale. Us waqt andherá ho chalá thá, aur Yisú' un pás na áyá thá.

18 Aur ándhí ke sabab daryá lahráne lagá.

19 Aur jab we qaríb pachís yá tís ‖ tír partáb ke nikal gaye the, unhon ne Yisú' ko daryá par chalte, aur kishtí ke qaríb áte dekhá, aur dar gaye.

20 Tab us ne unhen kahá, ki Main hún, daro mat.

21 Phir unhon ne khushí se use kishtí par le liyá, aur kishtí filfaur us jagah par, jahán we játe the, já pahunchí.

22 ¶ Dúsre din, jab bhír ne, jo daryá ke us pár kharí thí, yih dekhá, ki wahán siwá us ek ke, jis par us ke shágird charh baiṭhe the, koí dúsrí kishtí na thí, aur yih ki Yisú' apne shágirdon ke sáth us kishtí par na gayá thá, balki sirf us ke shágird gaye the;

23 (Par aur kishtíán Tibariyás

a Mat. 14. 15. Marq. 6. 35. Lúq. 9. 10, 12.
b Ahb. 23. 5, 7. Ist. 16. 1. Yúh. 2. 13. aur 5. 1.
c Mat. 14. 14. Marq. 6. 35. Lúq. 9. 12.
d Dekho Gin. 11. 21, 22.

San 'ÍSAWÍ 32.

e 1 Sal. 4. 43.
f Paid. 49. 10. Ist. 18. 15, 18. Mat 11. 3. Yúh 1. 21. aur 4. 19, 25. aur 7. 40.
g Mat. 14. 23. Marq. 6. 47.
‖ Yúnání men, stádius; aur ek stádius char sau háth ke barábar thá. Dekho Lúq. 24. 13. Yúh. 11. 18.

San 'ÍSAWÍ 32.

se us jagah ke nazdík, jaháṉ unhoṉ ne Khudáwand ke shukr ke ba'd roṭí kháí thí, áíṉ :)

24 Pas jab us bhíṛ ne yih dekhá hai, ki waháṉ na Yisú', aur na us ke shágird haiṉ, to we kishtíoṉ par chaṛhe, aur Yisú' kí talásh meṉ Kafarnáhum ko áe.

25 Aur unhoṉ ne use daryá pár páke us se kahá, ki Ai Rabbí, tú yaháṉ kab áyá?

26 Yisú' ne unheṉ jawáb diyá, ki Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, ki Tum mujhe ḍhúṉḍhte ho, is liye ki tum ne mu'ajiza dekhe, so nahíṉ, balki is liye ki tum roṭíáṉ kháke ser húe.

27 Fání khurák ke liye nahíṉ, balki us kháne ke liye mihnat karo, jo hamesha kí zindagí tak ṭhahartá hai[h], ki Ibn i Ádam wuh tumheṉ degá; kyúṉki Báp ne jo Khudá hai, us par muhr kar dí hai[i].

28 Tab unhoṉ ne us se kahá, ki Ham kyá kareṉ, táki Khudá ke kám bajá láweṉ?

29 Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ kahá, Khudá ká kám yih hai, ki tum us par jise us ne bhejá ímán láo[k].

30 Tab unhoṉ ne us se kahá, Pas tú kaun sá nishán dikhátá hai[l], táki ham dekhke tujh par ímán láweṉ? tú kyá kartá hai?

31 Hamáre bápdádoṉ ne bayábán meṉ mann kháyá[m]; chunánchi likhá hai, ki Us ne unheṉ ásmán se roṭí kháne ko dí[n].

32 Tab Yisú' ne unheṉ kahá, Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, ki Músá ne tumheṉ ásmání roṭí nahíṉ dí, balki merá Báp tumheṉ sachchí ásmání roṭí detá hai.

33 Is liye ki Khudá kí roṭí wuh hai, jo ásmán se utartí, aur jahán ko zindagí bakhshtí hai.

34 Tab unhoṉ ne us se kahá, Ai Khudáwand, ham ko hamesha yih roṭí diyá kar[o].

35 Yisú' ne unheṉ kahá, Maiṉ zindagí kí roṭí húṉ[p]: jo mujh pás átá hai, hargiz bhúkhá na hogá: aur jo mujh par ímán látá hai, kabhí piyásá na hogá[q].

36 Lekin maiṉ ne tumheṉ kahá hai, ki Tum ne to mujhe dekhá, par ímán nahíṉ láe[r].

37 Har ek, jise Báp ne mujhe diyá hai, mujh pás áwegá[s], aur use jo mujh pás átá hai, maiṉ hargiz nikál na dúṉgá[t].

38 Kyúṉki maiṉ ásmán par se is liye nahíṉ utrá, ki apní marzí par[u], balki us kí marzí par chalúṉ, jis ne mujhe bhejá hai[x].

39 Aur Báp jis ne mujhe bhejá hai, yih cháhtá hai, ki maiṉ un meṉ se jo us ne mujhe diye haiṉ, kisí ko na khoúṉ[y], balki use ákhirí din phir uṭháúṉ.

40 Aur jis ne mujhe bhejá hai, us kí marzí yih hai, ki har ek jo Beṭe ko dekhe, aur us par ímán láwe, hamesha kí zindagí páwe[z]; aur maiṉ use ákhirí din meṉ uṭháúṉgá.

41 Tab Yahúdí us par kuṛkuṛáe, is liye ki us ne kahá, Wuh roṭí jo ásmán se utrí, maiṉ húṉ.

42 Aur unhoṉ ne kahá, Kyá yih Yisú' Yúsuf ká beṭá nahíṉ[a], jis ke má báp ko ham jánte haiṉ? phir wuh kyúṉkar kahtá hai, ki Maiṉ ásmán se utrá húṉ.

43 Tab Yisú' ne jawáb meṉ un ko kahá, ki Ápas meṉ mat kuṛkuṛáo.

44 Koí shakhs mujh pás á nahíṉ saktá, magar jis hál ki Báp, jis ne mujhe bhejá hai, use khínch láwe[b]; aur maiṉ use ákhirí din meṉ uṭháúṉgá.

45 Nabíoṉ ne yih likhá hai, ki We sab Khudá se ta'lím páweṉge[c]. Is liye har ek shakhs jis ne Báp se suná, aur síkhá hai, mujh pás átá hai[d].

46 Yih nahíṉ hai ki kisí shakhs ne Báp ko dekhá hai[e], magar wuh jo Khudá kí taraf se hai, usí ne Báp ko dekhá hai[f].

47 Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, Jo mujh par ímán látá hai hamesha kí zindagí usí kí hai[g].

48 Zindagí kí roṭí maiṉ hí húṉ[h].

49 Tumháre bápdádoṉ ne bayábán meṉ mann kháyá[i], aur mar gaye.

50 Roṭí jo ásmán se utartí hai wuh hai, ki koí ádmí use kháke na mare[k].

51 Maiṉ húṉ wuh jítí roṭí, jo ásmán se utrí[l]: agar koí shakhs is roṭí ko kháe, to abad tak jítá rahegá; aur roṭí jo maiṉ dúṉgá, merá gosht hai, jo maiṉ jahán kí zindagí ke liye dúṉgá[m].

52 Tab Yahúdí ápas meṉ bahs karne lage[n], ki Yih mard apná

[h] 54 áyat. Yúh. 4. 14.
[i] Mat. 3. 17. aur 17. 5. Marq. 1. 11. aur 9. 7. Lúq. 3. 22. aur 9. 35. Yúh. 1. 33. aur 5. 37. aur 8. 18. A'am. 2. 22. 2 Pat. 1. 17.
[k] 1 Yúh. 3. 23.
[l] Mat. 12. 38. aur 16. 1. Marq. 8. 11. 1 Qur. 1. 22.
[m] Khur. 16. 15. Gin. 11. 7. Nahem. 9. 15.
[n] 1 Qur. 10. 3. Zab. 78. 24, 25.
[o] Dekho Yuh. 4. 15.
[p] 48, 58 áyateṉ.
[q] Yúh. 4. 14. aur 7. 37.
[r] 26, 64 áyateṉ.
[s] 45 áyat.

San 'ÍSAWÍ 32.

[t] Mat. 24. 24. Yúh. 10. 28, 29. 2 Tim. 2. 19. 1 Yúh. 2. 19.
[u] Mat. 26. 39. Yúh. 5. 30.
[x] Yúh. 4. 34.
[y] Yúh. 10. 28. aur 17. 12. aur 18. 9.
[z] 27, 47, 54 áyateṉ. Yúh. 3. 15, 16. aur 4. 14.
[a] Mat. 13. 55. Marq. 6. 3. Lúq. 4. 22.
[b] Gaz. 1. 4. 65 áyat.
[c] Yas. 54. 13. Yar. 31. 34. Mík. 4. 2. 'Ibrán. 8. 10. aur 10. 16.
[d] 37 áyat.
[e] Yúh. 1. 18. aur 5. 37.
[f] Mat. 11. 27. Lúq. 10. 22. Yúh. 1. 18. aur 7. 29. aur 8. 19.
[g] Yúh. 3. 16, 18, 36.
[h] 33, 35 áyateṉ.
[i] 31 áyat.
[k] 51, 58 áyateṉ.
[l] Yúh. 3. 13.
[m] 'Ibrán. 10. 5, 10.
[n] Yúh. 7. 43. aur 9. 16. aur 10. 19.

San 'ISAWÍ 32.

gosht kyúnkar hameṉ de saktá hai, ki kháeṉ [o]?

53 Tab Yisú' ne unheṉ kahá, Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, Agar tum Ibn i Ádam ká gosht na kháo, aur us ká lahú na pío, to tum meṉ zindagí nahíṉ [p].

54 Jo koí merá gosht khátá hai, aur merá lahú pítá hai, hamesha kí zindagí usí kí hai [q], aur maiṉ use ákhirí din uṭháúṉgá.

55 Kyúṉki merá gosht filhaqíqat kháne, aur merá lahú filhaqíqat píne kí chíz hai.

56 Wuh jo merá gosht khátá, aur merá lahú pítá hai, mujh meṉ rahtá hai, aur maiṉ us meṉ [r].

57 Jis tarah se ki zinda Báp ne mujhe bhejá, aur maiṉ Báp se zinda húṉ, isí tarah wuh bhí jo mujhe khátá hai, mujh se zinda hogá.

58 Wuh roṭí jo ásmán se utrí, yih hai, na jaisá ki tumháre bápdáde mann kháke mar gaye; wuh jo yih roṭí khátá hai, abad tak jítá rahegá [s].

59 Us ne Kafarnáhum meṉ ta'lím dete húe 'ibádatkhána meṉ yih báteṉ kahíṉ.

60 Tab us ke shágirdoṉ meṉ se bahutoṉ ne sunke kahá, ki Yih sakht kalám hai; use kaun sun saktá hai [t]?

61 Yisú' ne az khud jánkar ki us ke shágird ápas meṉ is bát par kuṛkuṛáte haiṉ, unheṉ kahá, Kyá yih tum ko ṭhokar ká bá'is hai?

62 Pas agar tum Ibn i Ádam ko úpar játe, jaháṉ wuh áge thá, dekhoge [u], to kyá hogá?

63 Rúh hai wuh, jo jilátí hai [x]: jism se kuchh fáida nahíṉ: yih báteṉ jo maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, rúh haiṉ, aur zindagí haiṉ.

64 Par tum meṉ ba'ze haiṉ, jo ímán nahíṉ láte [y]. Kyúṉki Yisú' ibtidá se jántá thá, ki we jo ímán na láwenge, kaun haiṉ, aur kaun use pakaṛwáegá [z].

65 Phir us ne kahá, Is liye maiṉ ne tumheṉ kahá, ki koí shakhs, siwá us ke, jise mere Báp kí taraf se 'ináyat húá, mujh pás nahíṉ á saktá [a].

66 ¶ Us waqt se us ke shágirdoṉ meṉ se bahutere ulṭe phir gaye [b], aur ba'd us ke, us ke sáth na chale.

67 Tab Yisú' ne bárahoṉ ko kahá, Kyá tum bhí cháhte ho, ki chale jáo?

68 Shama'ún Patrus ne use jawáb diyá, ki Ai Khudáwand, ham kis ke pás jáeṉ? hamesha kí zindagí kí báteṉ [c] to tere pás haiṉ.

69 Aur ham to ímán láe haiṉ, aur ján gaye haiṉ, ki tú zinda Khudá ká Beṭá Masíh hai [d].

70 Yisú' ne unheṉ jawáb diyá, Kyá maiṉ ne tum bárahoṉ ko nahíṉ chuná [e], aur ek tum meṉ se shaitán hai [f]?

71 Us ne Shama'ún ke beṭe Yahúdáh Iskariyútí kí bábat kahá: kyúṉki wuhí us ko pakaṛwáne cháhtá, aur un bárahoṉ meṉ se thá.

[o] Yúh. 3. 9.
[p] Mat. 26. 26, 28.
[q] 27, 40, 63 áyateṉ. Yúh. 4. 14.
[r] 1 Yúh. 3. 24. aur 4. 15, 16.
[s] 49, 50, 51 áyateṉ.
[t] Mat. 11. 6. 66 áyat.
[u] Marq. 16. 19. Yúh. 3. 13. A'am. 1. 9. Afs. 4. 8
[x] 2 Qur. 3. 6.
[y] 36 áyat.
[z] Yúh. 2. 24, 25. aur 13. 11.
[a] 44, 45 áyateṉ.
[b] 66 áyat.
[c] A'am. 5. 20.
[d] Mat. 16. 16. Marq. 8. 29. Lúq. 9. 20. Yúh. 1. 49. aur 11. 27.
[e] Lúq. 6. 13.
[f] Yúh. 13. 27.

VII BÁB.

1 *Yisú' apne qarábatioṉ ko malámat kartá ki we dhíṭh aur hausilamand the:* 10 *wuh Jalíl se rawána hoke 'íd i khiyám ko karne jatá:* 14 *wuh haikal hí meṉ wa'z kartá.* 40 *Us kí bábat logoṉ kí mutafarriq ráe jo húí.* 45 *Farísí bahut náráz haiṉ ki un ke piyádoṉ ne use giriftár na kiyá thá, aur Niqudemus par 'aib lagáte, ki tú us kí tarafdárí kartá hai.*

BA'D us ko Yisú' Jalíl meṉ sair kar rahá, ki Yahúdiya meṉ sair karná na cháhá, is liye ki Yahúdí us ko qatl kí fikr meṉ the [a].

2 Aur Yahúdíoṉ kí 'íd i khíma [b] nazdík áí.

3 Tab us ke bháíoṉ [c] ne us se kahá, Yaháṉ se rawána ho, aur Yahúdiya meṉ já, ki un kámoṉ ko, jo tú kartá hai, tere shágird bhí dekheṉ.

4 Kyúṉki aisá koí nahíṉ jo kuchh kám chhipke kare, aur cháhe, ki áp mashhúr ho. Agar tú yih kám kartá hai, to apne taíṉ jahán ko dikhá.

5 Kyúṉki us ke bháí bhí us par ímán na láe [d].

6 Tab Yisú' ne unheṉ farmáyá, ki Merá waqt hanoz nahíṉ áyá [e]: par tumhárá waqt har dam baná hai.

7 Dunyá tum se 'adáwat nahíṉ rakh saktí [f]; par mujh se 'adáwat rakhtí, kyúṉki maiṉ us par gawáhí detá húṉ, ki us ke kám bure haiṉ [g].

8 Tum is 'íd meṉ jáo: maiṉ abhí is 'íd meṉ nahíṉ játá, ki merá waqt hanoz púrá nahíṉ húá [h].

9 So wuh yih báteṉ unheṉ kahke Jalíl meṉ rahá.

10 ¶ Lekin jab us ke bháí ra-

[a] Yúh. 5. 16, 18.
[b] Abb. 23. 34.
[c] Mat. 12. 46. Marq. 3. 31. A'am. 1. 14.
[d] Marq. 3. 21.
[e] Yúh. 2. 4. aur 8. 20. 8, 30 áyateṉ.
[f] Yúh. 15. 19.
[g] Yúh. 3. 19.
[h] Yúh. 8. 20. 6 áyat.

San 'ÍSAWÍ 32.

wána húe the, wuh bhí us 'íd meṉ gayá, záhirá nahíṉ, balki chhipke.

11 Tab Yahúdí 'íd meṉ use ḍhúṉḍhne lage[i] aur kahá, ki Wuh kaháṉ hai?

12 Aur logoṉ meṉ us kí bábat baṛí takrár thí[k]: ba'ze kahte the, ki Wuh nek ádmí hai[l]: aur kitne kahte the, ki Nahíṉ, balki wuh logoṉ ko gumráh kartá.

13 Lekin Yahúdíoṉ ke ḍar se[m] koí shakhs záhirá us kí bábat na kahtá thá.

14 ¶ Aur jab 'íd ádhí guzar gayí, Yisú' ne haikal meṉ jáke ta'lím dí.

15 Tab Yahúdí ta'ajjub se bole, ki Is mard ko bagair paṛhe kyúṉkar kitáboṉ ká 'ilm hai[n]?

16 Yisú' ne unheṉ jawáb meṉ kahá, ki Merí ta'lím merí nahíṉ, balki us kí hai, jis ne mujhe bhejá[o].

17 Wuh shakhs jo us kí marzí par chalá cháhe[p], jánegá, ki yih ta'lím Khudá kí hai, yá ki maiṉ áp se detá húṉ.

18 Wuh jo apní taraf se kuchh kahtá hai, apní buzurgí cháhtá hai[q]: lekin wuh jo us kí buzurgí cháhtá hai, jis ne use bhejá, so wuhí sachchá hai, aur us meṉ ná-rástí nahíṉ.

19 Kyá Músá ne tumheṉ sharí'at na dí[r], lekin koí tum meṉ se sharí'at par 'amal nahíṉ kartá? Tum kyúṉ mere qatl ki fikr meṉ ho[s]?

20 Logoṉ ne jawáb diyá, aur kahá, Tujh par ek deo hai[t]; kaun tujhe qatl kiyá cháhtá hai?

21 Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ kahá, Maiṉ ne ek kám kiyá, aur tum sab us ke bá'is ta'ajjub karte ho.

22 Músá ne tumheṉ khatna ká hukm diyá[u], hálánki wuh Músá se nahíṉ, balki bápdádoṉ se hai[x]; so tum sabt ke din ádmí ká khatna karte ho.

23 Pas agar sabt ke roz ádmí ká khatna kiyá játá hai, ‖ táki Músá ke shar'a se 'udúl na ho, to kyá tum is liye mujh par gussa ho, ki maiṉ ne sabt ke din ek mard ko bilkull changá kiyá[y]?

24 Záhir ke muwáfiq 'adálat na karo, balki wájibí 'adálat karo[z].

25 Tab ba'ze Yarúsalamíoṉ ne kahá, Kyá yih wuh nahíṉ, ki jise qatl kiyá cháhte haiṉ?

26 Lekin dekho, wuh to bedhaṛak boltá hai, aur we use kuchh nahíṉ kahte; pas kyá sardároṉ ne bhí yaqín kiyá, ki filhaqíqat yihí Masíh hai[a]?

27 Lekin hameṉ ma'lúm hai, ki yih kaháṉ ká hai[b]; par Masíh jab áwegá, to koí na jánegá, ki wuh kaháṉ ká hai.

28 Tab Yisú' haikal meṉ ta'lím dete húe yúṉ pukárá, ki Tum mujhe pahchánte, aur jánte ho, ki main kaháṉ ká húṉ[c]: aur maiṉ áp se nahíṉ áyá húṉ[d]: magar merá bhejnewálá sachchá hai[e], jis se tum wáqif nahíṉ ho[f].

29 Maiṉ use jántá húṉ; is liye ki maiṉ us kí taraf se húṉ[g], aur us ne mujhe bhejá hai.

30 Tab unhoṉ ne cháhá, ki use pakaṛ leṉ[h]: par is liye ki us ká waqt hanoz na pahunchá thá, kisí ne us par háth na ḍálá[i].

31 Aur un logoṉ meṉ se bahutere us par ímán láe[k], aur bole ki Jab Masíh áwegá, to kyá in se, jo is ne dikháe haiṉ, ziyáda mu'ajiza dikháwegá?

32 ¶ Farísíoṉ ne jamá'at kí takrár, jo us kí bábat ho rahí thí, suní; tab Farísíoṉ aur sardár káhinoṉ ne piyáda bheje, ki use pakaṛ leṉ.

33 Us waqt Yisú' ne unheṉ kahá, Ab thoṛí der tak maiṉ tumháre sáth húṉ, tab us pás, jis ne mujhe bhejá, játá húṉ[l].

34 Tum mujhe ḍhúṉḍhoge, aur na páoge[m], aur jaháṉ maiṉ húṉ, tum á na sakoge.

35 Us waqt Yahúdíoṉ ne ápas meṉ kahá, ki Wuh kaháṉ jáegá, jo use ham na páwenge? kyá wuh un logoṉ ke pás, jo Yúnáníoṉ meṉ paráganda húe[n], jáegá, aur Yúnáníoṉ ko ta'lím degá?

36 Yih kyá bát hai, jo us ne kahí, ki Tum mujhe ḍhúṉḍhoge, aur na páoge: aur jaháṉ maiṉ húṉ, tum na á sakoge?

37 Phir 'íd ke pichhle din, jo baṛá din hai[o], Yisú' khaṛá húá, aur pukárke kahá, Agar koí piyásá ho, mujh pás áwe, aur pie[p].

38 Jo mujh par ímán látá hai[q], us ke badan se, jaisá kitáb kahtí hai, jíte pání kí nadiáṉ járí hoṉgí[r].

[i] Yúh. 11. 56.
[k] Yúh. 9. 16. aur 10. 19
[l] Mat. 21. 46 Lúq. 7. 16. Yúh. 6. 14. 40 áyat.
[m] Yúh. 9. 22. aur 12. 42. aur 19. 38.
[n] Mat. 13. 54. Marq. 6. 2. Lúq. 4. 22 A'am. 2. 7.
[o] Yúh. 3. 11. aur 8. 28. aur 12. 49 aur 14. 10, 24.
[p] Yúh. 8. 43.
[q] Yúh. 5. 41. aur 8. 50.
[r] Khur. 24. 3. Isa. 33. 4. Yúh. 1. 17. A'am. 7. 38.
[s] Mat. 12. 14. Marq. 3. 6 Yúh. 5. 16, 18. aur 10. 31, 39. aur 11. 53.
[t] Yúh. 8. 48, 52. aur 10. 20.
[u] Ahb. 12. 3.
[x] Paid. 17. 10.
‖ Yá, aur Músá ke shar'a se 'udúl nahíṉ hotá.
[y] Yúh. 5. 8, 9, 16.
[z] Ist. 1. 16, 17. Ams. 24. 23. Yúh. 8. 15 Ya'q. 2. 1.
[a] 48 áyat.
[b] Mat. 13. 55. Marq. 6. 3. Lúq. 4. 22.
[c] Dekho Yúh. 8. 14.
[d] Yúh. 5. 43. aur 8. 42.
[e] Yúh. 5. 32. aur 8. 26. Rúm. 3. 4.
[f] Yúh. 1. 18. aur 8. 55.
[g] Mat. 11. 27. Yúh. 10. 15.
[h] Marq. 11. 18. Lúq. 19. 47. aur 20. 19. 19 áyat. Yúh. 8. 37.
[i] 44 áyat. Yúh. 8. 20.
[k] Mat. 12. 23. Yúh. 3. 2. aur 8. 30.
[l] Yúh. 13. 33. aur 16. 16.
[m] Hús. 5. 6. Yúh. 8. 21. aur 13. 33.
[n] Yas. 11. 12. Ya'q. 1. 1. 1 Pat. 1. 1.
[o] Ahb. 23. 36.
[p] Yas. 55. 1. Yúh. 6. 35. Muk. 22. 17.
[q] Ist. 18. 15
[r] Ams. 18. 4. Yas. 12. 3. aur 44. 3. Yúh. 4. 14.

San 'ÍSAWÍ 32.

39 Us ne yih Rúh kí bábat kahí, jise we, jo us par ímán láe, páne par the[s]; kyúnki Rúh i Quds ab tak na utrí thí, is liye ki Yisú' hanoz apne jalál ko na pahunchá thá[t].

40 ¶ Tab un logon men se bahuteron ne yih sunkar kahá, Filhaqíqat, yihí wuh Nabí hai[u].

41 Auron ne kahá, Yih Masíh hai[x]. Par ba'zon ne kahá, Kyá Masíh Jalíl se átá hai[y]?

42 Kyá kitábon men yih bát nahín, ki Masíh Dáúd kí nasl se, aur Baitlaham kí bastí se[z], jahán Dáúd thá[a], átá hai?

43 So logon men us kí bábat ikhtiláf húá[b].

44 Aur ba'zon ne cháhá thá, ki use pakar len, par kisí ne us par háth na dále[c].

45 ¶ Tab piyáda sardár káhinon aur Farísíon ke pás áe, aur unhon ne un se kahá, Tum use kyún na láe?

46 Piyádon ne jawáb diyá, ki Hargiz kisí shakhs ne is ádmí kí mánind kalám nahín kahá[d].

47 Tab Farísíon ne unhen jawáb diyá, Kyá tum bhí gumráh kiye gaye ho?

48 Kyá koí sardáron yá Farísíon men se us par ímán láyá[e]?

49 Par yih log, jo sharí'at se wáqif nahín, la'natí hain.

50 Niqudemus ne, jo rát ko Yisú' pás áyá thá[f], aur un men se ek thá, unhen kahá,

51 Kyá hamárí sharí'at kisí ko, peshtar us se ki us kí sune, aur jáne ki wuh kyá kartá hai, gunahgár thahrátí hai[g]?

52 Unhon ne us ke jawáb men kahá, Kyá tú bhí Jalílí hai? Dhúndh, aur dekh: ki Jalíl se koí nabí záhir nahín húá[h].

53 Phir har ek apne ghar ko gayá.

VIII BÁB.

1 Masíh ek 'aurat ko jo ziná men pakrí gayí chhurátá. 12 Wuh manádí kartá hai ki main dunya ká núr hún, aur apní ta'lím ko sachchá aur bar-haqq thahrátá: 33 wuh chand Yahúdíon ko jo Abirahám par fakhr karte the jawáb detá, 59 phir us ne apne tain poshída kiyá ki un ke gazab se salámat rahe.

PAR Yisú' koh i Zaitún ko gayá.

2 Aur subh sawere haikal men phir dákhil húá, aur sab log us ke pás áe; aur us ne baithkar unhen ta'lím dí.

3 Tab faqíh aur Farísí ek 'aurat ko, jo ziná men pakrí gayí thí, us pás láe, aur use bích men khará karke us se kahá, ki

4 Ai Ustád, yih 'aurat ziná men 'ain fi'al ke waqt pakrí gayí.

5 Músá ne to Tauret men ham ko hukm diyá hai, ki aisíon ko sangsár karen[a]; par tú kyá kahtá hai?

6 Unhon ne ázmáish ke liye yih kahá, táki us par nálish kí wajh páwen. Par Yisú' jhukke unglí se zamín par likhne lagá.

7 Aur jab we us se suwál karte gaye, to us ne sídhe hokar unhen kahá, Jo ki tum men be-gunáh hai, pahle wuhí use patthar máre[b].

8 Aur phir jhukke zamín par likhá.

9 Aur we yih sunkar dil hí dil men áp ko gunahgár samajhke[c] baron se leke chhoton tak ek ek karke chale gaye: aur Yisú' akelá rah gayá, aur 'aurat bích men kharí rahí.

10 Tab Yisú' ne sídhe hokar 'aurat ke siwá kisí ko na dekhá, aur us se kahá, Ai 'aurat, we tere nálish-karnewále kahán hain? kyá kisí ne tujh par hukm na kiyá?

11 Wuh bolí, Ai Khudáwand, kisí ne nahín. Yisú' ne us se kahá, Main bhí tujh par hukm nahín kartá[d]; já, aur phir gunáh na kar[e].

12 ¶ Tab Yisú' ne phir unhen kahá, Jahán ká núr main hún[f]; jo merí pairauí kartá hai, andhere men na chalegá, balki zindagí ká núr páwegá.

13 Tab Farísíon ne us se kahá, Tú apne haqq men gawáhí detá hai[g]; terí gawáhí sach nahín.

14 Yisú' ne jawáb diyá, aur unhen kahá, Agarchi main apní bábat gawáhí detá hún, taubhí merí gawáhí sach hai: kyúnki main jántá hún, ki main kahán se áyá hún, aur main kahán ko játá hún; par tum nahín jánte, ki main kahán se áyá hún[h], aur kahán ko játá hún.

15 Tum jism ke mutábiq hukm karte ho[i]; main kisí par hukm nahín kartá[k].

16 Aur agar main hukm karún, to merá hukm haqq hai, kyúnki

San 'ÍSAWÍ 32.

---

[s] Yas. 44. 3. Yóel 2. 28. Yúh. 16. 7. A'am. 2. 17, 33, 38.
[t] Yúh. 12. 16. aur 16. 7.
[u] Ist. 18. 15, 18. Yúh. 1. 21. aur 6. 14.
[x] Yúh. 4. 42. aur 6. 69.
[y] Yúh 1. 46. 52 áyat.
[z] Zab. 132. 11. Yar. 23. 5. Mík. 5. 2. Mat. 2. 5 Lúq. 2. 4.
[a] 1 Sam. 16. 1, 4.
[b] 12 áyat. Yúh. 9. 16. aur 10 19.
[c] 30 áyat.
[d] Mat. 7. 29.
[e] Yúh. 12. 42. A'am. 6. 7 1 Qur. 1. 20, 26 aur 2. 8.
[f] Yúh. 3. 2.
[g] Ist. 1. 17. aur 17. 9. waġ. aur 19. 15
[h] Yas. 9. 1, 2. Mat. 4. 15. Yúh. 1. 46. 41 áyat.

[a] Ahb. 20. 10. Ist. 22. 22.
[b] Ist. 17. 7. Rúm. 2. 1.
[c] Rúm. 2. 22.
[d] Lúq. 9 56. aur 12. 14. Yúh. 3. 17.
[e] Yúh. 5. 14.
[f] Yúh 1. 4, 5, 9. aur 3. 19. aur 9. 5. aur 12. 35, 36, 46.
[g] Yúh. 5. 31.
[h] Dekho Yúh. 7. 28. aur 9. 29.
[i] Yúh. 7. 24.
[k] Yúh. 3. 17. aur 12. 47. aur 18. 36.

main akelá nahín [l], par main aur Báp jis ne mujhe bhejá.

17 Tumhárí sharí'at men yih bhí likhá hai, ki do ádmíon kí gawáhí sach hai [m].

18 Ek to main hún, jo apní bábat gawáhí detá hún, aur ek Báp jis ne mujhe bhejá hai, mere liye gawáhí detá hai [n].

19 Tab unhon ne us se kahá, Terá Báp kahán hai? Yisú' ne jawáb diyá, Tum na mujhe jánte, aur na mere Báp ko [o]; agar tum mujhe jánte, to mere Báp ko bhí jánte [p].

20 Yisú' ne yih báten haikal ke andar bait ul mál men [q] ta'lím dete húe kahín, aur kisí ne us par háth na ḍále [r], ki us ká waqt hanoz na áyá thá [s].

21 Tab Yisú' ne phir unhen kahá, Main játá hún, aur tum mujhe ḍhúnḍhoge [t], aur apne gunáh men maroge [u]; jahán main játá hún, tum á nahín sakte ho.

22 Tab Yahúdíon ne kahá, Kyá wuh apne taín már ḍálegá? jo kahtá hai, Jahán main játá hún, tum á nahín sakte ho.

23 Us ne unhen kahá, Tum níche se ho; main úpar se hún [x]; tum is jahán ke ho; main is jahán ká nahín hún [y].

24 Is liye main ne tumhen kahá, ki tum apne gunáhon men maroge [z]: kyúnki agar tum ímán nahín láte, ki main hí hún, to tum apne gunáhon men maroge [a].

25 Tab unhon ne us se kahá, Tú kaun hai? Yisú' ne unhen kahá, Wuhí jo main ne tumhen pahle hí se kahá.

26 Mujh pás bahut báten hain, ki tumháre haqq men kahún, aur hukm karún: par jis ne mujhe bhejá hai, sachchá hai [b]: aur main bhí, wuh báten, jo main ne us se suní hain, jahán ko kahtá hún [c].

27 We na samjhe, ki wuh un se Báp kí bábat kahtá thá.

28 Phir Yisú' ne unhen kahá, Jab tum Ibn i Ádam ko charháoge [d], tab tum jánoge, ki main hún, aur main áp se kuchh nahín kartá [e]; magar jo mere Báp ne mujhe sikhláyá, main wuh báten kahtá hún [g].

29 Aur jis ne mujhe bhejá hai, mere sáth hai [h]; Báp ne mujhe akelá nahín chhoṛá [i], kyúnki main hamesha aise kám kartá hún, jo use khush áte hain [k].

30 Jab wuh ye báten kahtá thá, to bahutere us par ímán láe [l].

31 Tab Yisú' ne un Yahúdíon ko, jo us par ímán láe the, kahá, Agar tum merí bát par sábit rahoge, to tum tahqíq mere shágird hoge;

32 Aur sachái ko jánoge, aur sachái tum ko ázád karegí [m].

33 ¶ Unhon ne use jawáb diyá, Ham Abirahám kí nasl hain, aur kisí ke gulám kabhú na the [n]: tú kyúnkar kahtá hai, ki Tum ázád kiye jáoge?

34 Yisú' ne unhen jawáb diyá, Main tum se sach sach kahtá hún, ki Jo koí gunáh kartá hai, gunáh ká gulám hai [o].

35 Aur gulám abad tak ghar men nahín rahtá [p]; Beṭá abad tak rahtá hai.

36 Pas agar Beṭá tum ko ázád karegá, to tum tahqíq ázád hoge [q].

37 Main jántá hún, ki tum Abirahám kí nasl ho; lekin tum mere qatl kí fikr men ho [r], kyúnki tum men mere kalám kí jagah nahín.

38 Main ne jo kuchh apne Báp ke pás dekhá hai, wuhí kahtá hún [s]: aur tum, wuh jo tum ne apne báp ke pás dekhá hai, karte ho.

39 Unhon ne jawáb men us se kahá, Hamárá Báp Abirahám hai [t]. Yisú' ne unhen kahá, Agar tum Abirahám ke farzand hote, to tum Abirahám ke kám karte [u].

40 Par tum mujhe qatl kiyá cháhte ho [x], jo aisá shakhs hai, ki haqq bát, jo main ne Khudá se suní, tumhen kahí [y]; yih Abirahám ne nahín kiyá.

41 Tum apne báp ke kám karte ho. Tab unhon ne us se kahá, Ham harám se paidá nahín húe; hamárá báp ek hai, ya'ne, Khudá [z].

42 Yisú' ne unhen kahá, Agar Khudá tumhárá báp hotá, to tum mujhe 'azíz jánte [a]; kyúnki main Khudá se nikłá, aur áyá hún [b]; kyúnki main áp se nahín áyá, par us ne mujhe bhejá [c].

43 Tum merí 'ibárat kyún nahín samajhte [d]? is liye ki merá kalám sun nahín sakte.

44 Tum apne báp Shaitán se ho [e], aur cháhte ho, ki apne báp kí

[l] 29 áyat. Yúh. 16. 32.
[m] Ist. 17. 6. aur 19. 15. Mat. 18. 16. 2 Qur. 13. 1. 'Ibrán. 10. 28.
[n] Yúh. 5. 37.
[o] 55 áyat. Yúh. 16. 3.
[p] Yúh. 14. 7.
[q] Marq. 12. 41.
[r] Yúh. 7. 30.
[s] Yúh. 7. 8.
[t] Yúh. 7. 34. aur 13. 33.
[u] 24 áyat.
[x] Yúh. 3. 31.
[y] Yúh. 15. 19. aur 17. 16. 1 Yúh. 4. 5
[z] 21 áyat.
[a] Marq. 16. 16.
[b] Yúh. 7. 28.
[c] Yúh. 3. 32. aur 15. 15.
[d] Yúh. 3. 14. aur 12. 32.
[e] Rúm. 1. 4.
[f] Yúh. 5. 19, 30.
[g] Yúh. 3. 11.
[h] Yúh. 14. 10, 11.
[i] 16 áyat.
[k] Yúh. 4. 34. aur 5. 30. aur 6. 38.
[l] Yúh. 7. 31 aur 10. 42. aur 11. 45.
[m] Rúm. 6. 14, 18, 22. aur 8. 2. Ya'q. 1. 25. aur 2. 12.
[n] Ahb. 25. 42. Mat. 3. 9. 39 áyat.
[o] Rúm. 6. 16, 20. 2 Pat. 2. 19.
[p] Gal. 4. 30.
[q] Rúm. 8. 2. Gal. 5. 1.
[r] Yúh. 7. 19. 40 áyat.
[s] Yúh. 3. 32. aur 5. 19, 30. aur 14. 10, 24.
[t] Mat. 3. 9. 33 áyat.
[u] Rúm. 2. 28. aur 9. 7. Gal. 3. 7, 29.
[x] 37 áyat.
[y] 26 áyat.
[z] Yas. 63. 16 aur 64. 8. Mal. 1. 6.
[a] 1 Yúh. 5. 1.
[b] Yúh. 16. 27. aur 17. 8, 25.
[c] Yúh. 5. 43. aur 7. 28, 29.
[d] Yúh. 7. 17.
[e] Mat. 13. 38. 1 Yúh. 3. 8.

San 'Ísawí 32.

ᶠ Yahúd. 6.

ḳhwáhish ke muwáfiq karo. Wuh to shurú' se qátil thá, aur sachái par sábit na rahá[f]; kyúnki us men sachái nahín. Jab wuh jhúṭh kahtá hai, to apne hí se kahtá hai; kyúnki wuh jhúṭhá hai, aur jhúṭh ká bání hai.

45 Par tum is sabab se, ki main sach kahtá hún, mujh par ímán nahín láte.

46 Kaun tum men se mujh par gunáh sábit kartá hai? Agar main sach kahtá hún, tum mujh par ímán kyún nahín láte?

47 Jo Ḳhudá ká hai, Ḳhudá kí báten suntá hai: tum is liye nahín sunte ho, ki tum Ḳhudá ke nahín ho[g].

48 Tab Yahúdíon ne jawáb men us se kahá, Kyá ham achchhá nahín kahte, ki tú Sámarí hai, aur tere sáth ek deo hai[h]?

49 Yisú' ne jawáb diyá, Mere sáth deo nahín, par main apne Báp kí 'izzat kartá hún, aur tum merí be-'izzatí karte ho.

50 Aur main apní buzurgí nahín ḍhúnḍhtá[i]: ek hai, jo ḍhúnḍhtá hai, aur hukm kartá hai.

51 Main tum se sach sach kahtá hún, Agar koí shaḳhs mere kalám par 'amal kare, to wuh abad tak maut ko hargiz na dekhegá[k].

52 Tab Yahúdíon ne us se kahá, Ab ham ne jáná, ki tere sáth ek deo hai. Abirahám aur ambiyá mar gaye[l], aur tú kahtá hai, Agar koí shaḳhs mere kalám par 'amal kare, to abad tak maut ká maza na chakhegá.

53 Kyá tú hamáre báp Abirahám se buzurgtar hai, aur wuh mar gayá? ambiyá bhí mar gaye; tú apne taín kyá ṭhahrátá hai?

54 Yisú' ne jawáb diyá, Agar main apní buzurgí kartá hún, to merí buzurgí kuchh nahín[m]: par merá Báp hai jise tum kahte ho, ki hamárá Ḳhudá hai, wuh merí buzurgí kartá hai[n].

55 Tum ne use nahín jáná; lekin main use jántá hún[o]; aur agar main kahún, ki main use nahín jántá, to main tumhárí tarah jhúṭhá húngá: par main use jántá hún, aur us ke kalám par 'amal kartá hún.

56 Tumhárá báp Abirahám bahut mushtáq thá, ki mere din dekhe[p]: chunánchi us ne dekhá, aur ḳhush húá[q].

57 Tab Yahúdíon ne us se kahá, Terí 'umr to pachás baras kí nahín, aur kyá tú ne Abirahám ko dekhá hai?

58 Yisú' ne unhen kahá, Main tum se sach sach kahtá hún, Peshtar us se ki Abirahám ho, main hún[r].

59 Tab unhon ne patthar uṭháe, ki use máren[s]; par Yisú' ne apne taín poshída kiyá, aur un ke bích se guzarkar[t] haikal se niklá, aur yún chalá gayá.

IX BÁB.

1 Ek ádmí jo janam ká andhá thá apní ánkh pátá. 8 Wuh Farísíon ke áge házir kiyá jatá. 13 We us mu'ajiza ke sabab náráz hote, aur us be-chára ko ḳhárij kar dete. 35 par Yisú' us par mihrbání kartá, aur wuh us ká iqrár kartá. 39 We kaun hain jinhen Masíh roshan kartá.

PHIR us ne játe húe ek shaḳhs ko, jo janam ká andhá thá, dekhá.

2 Aur us ke shágirdon ne us se púchhá, ki Ai Rabbí, gunáh kis ne kiyá[a], is shaḳhs ne, yá us ke má báp ne, ki yih andhá paidá húá?

3 Yisú' ne jawáb diyá, Na to is shaḳhs ne gunáh kiyá, na us ke má báp ne; lekin yún húá, táki Ḳhudá ke kám us men záhir howen[b].

4 Zarúr hai, ki jis ne mujhe bhejá, main us ke kámon ko, jab tak ki din hai, karún[c]; rát átí hai, aur koí us waqt kám nahín kar saktá.

5 Jab tak main jahán men hún, jahán ká núr hún[d].

6 Yih kahke, us ne zamín par thúká[e], aur thúk se miṭṭí gúndhí, aur wuh miṭṭí us andhe kí ánkhon par lep kí,

7 Aur us se kahá, Já, aur Siloám ke hauz[f] men, (jis ká tarjuma Bhejá húá hai), nahá. Tab wuh jáke naháyá[g], aur bíná hoke áyá.

8 ¶ Tab hamsáyon ne, aur jinhon ne áge use andhá dekhá thá, kahá, Kyá yih wuh nahín, jo baiṭhá húá bhíkh mángtá thá?

9 Ba'zon ne kahá, Yih wuhí hai: auron ne kahá, Yih us kí mánind hai: us ne kahá, Main wuhí hún.

10 Phir unhon ne us se kahá, Terí ánkhen kyúnkar khul gayín?

ᵍ Yúh. 10. 26, 27.
ᵢ Yúh. 4. 6.
ʰ Yúh. 7. 20. aur 10. 20. 52 áyat.
ⁱ Yúh. 5. 41. aur 7. 18.
ᵏ Yúh. 5. 24. aur 11. 26.
ˡ Zak. 1. 5. 'Ibrán. 11. 13.
ᵐ Yúh. 5. 31.
ⁿ Yúh. 5. 41. aur 16. 14. aur 17. 1. A'mál. 3. 13.
ᵒ Yúh. 7. 28, 29.
ᵖ Lúq. 10. 24.

San 'Ísawí 32.

ᑫ 'Ibrán. 11. 13.
ʳ Ḳhur. 3. 14. Yas. 43. 13. Yúh. 17. 5, 24. Qul. 1. 17. Muk. 1. 8.
ˢ Yúh. 10. 31, 39. aur 11. 8.
ᵗ Lúq. 4. 30.
ᵃ 34 áyat.
ᵇ Yúh. 11. 4.
ᶜ Yúh. 4. 34. aur 5. 19, 36. aur 11. 9. aur 12. 35. aur 17. 4.
ᵈ Yúh. 1. 5, 9. aur 3. 19. aur 8. 12. aur 12. 35, 46.
ᵉ Marq. 7. 33. aur 8. 23.
ᶠ Nahem. 3. 15.
ᵍ Dekho 2 Sal. 5. 14.

San 'ÍSAWÍ 32.

11 Ús ne jawáb diyá, aur kahá, ki Ek mard ne, jis ká nám Yisú' hai, miṭṭí gúndhí, aur merí ánkhoṉ par lagáí, aur mujhe kahá, ki Siloám ke hauz meṉ já, aur naháh [h]. So maiṉ jáke naháyá, aur bíná húá.

12 Tab unhoṉ ne us se kahá, ki Wuh kahán hai? Us ne kahá, Maiṉ nahíṉ jántá.

13 ¶ We use, jo pahle andhá thá, Farísíoṉ pás le gaye.

14 Aur jab ki Yisú' ne miṭṭí gúndhke us kí ánkheṉ kholí thíṉ, sabt ká din thá.

15 Phir Farísíoṉ ne bhí us se púchhá, ki Tú ne apní ánkheṉ kyúṉkar páíṉ? Us ne unheṉ kahá, ki Us ne merí ánkhoṉ par gílí miṭṭí lagáí, aur maiṉ naháyá, aur bíná húá.

16 Tab Farísíoṉ meṉ se ba'zoṉ ne kahá, Yih mard Khudá kí taraf se nahíṉ, kyúṉki sabt ke din ko nahíṉ mántá. Auroṉ ne kahá, Kyúṉkar ho saktá hai, ki gunahgár insán aise mu'ajiza dikháe [i]? So un meṉ ikhtiláf thá [k].

17 Unhoṉ ne us andhe shakhs ko phir kahá, Tú us ke haqq meṉ, jis ne terí ánkheṉ kholíṉ, kyá kahtá hai? Wuh bolá, ki Wuh ek nabí hai [l].

18 Par Yahúdíoṉ ne yih bát yaqín na kí, ki wuh andhá thá, aur bíná húá, jab tak ki unhoṉ ne us shakhs ke má báp ko, jo bíná húá thá, buláyá,

19 Aur un se púchhá, ki Kyá yih tumhárá beṭá hai, jise tum kahte ho, andhá paidá húá? phir wuh ab kyúṉkar dekhtá hai?

20 Us ke má báp ne jawáb meṉ unheṉ kahá, Ham jánte haiṉ, ki yih hamárá beṭá hai, aur yih, ki wuh andhá paidá húá:

21 Lekin yih ham nahíṉ jánte, ki wuh ab kyúṉkar dekhtá hai; yá kis ne us kí ánkheṉ kholí hoṉ, ham nahíṉ jánte; wuh jawán hai, us se púchho, to wuh apní áp kahegá.

22 Us ke má báp Yahúdíoṉ se darte the [m], aur is liye unhoṉ ne yih kahá; kyúṉki Yahúdíoṉ ne eká kiyá thá, ki agar koí iqrár kare, ki wuh Masíh hai, to 'ibádatkhána se khárij ho jáwe [n].

23 Is wáste us ke má báp ne kahá, ki Wuh jawán hai; us se púchho.

24 Tab unhoṉ ne us shakhs ko, jo andhá thá, phir bulákar kahá, ki Khudá kí buzurgí kar [o]; ham jánte haiṉ, ki yih mard gunahgár hai [p].

25 Us ne jawáb diyá, aur kahá, ki Maiṉ nahíṉ jántá, ki wuh gunahgár hai, ki nahíṉ: maiṉ ek bát jántá húṉ, ki maiṉ andhá thá, ab bíná húṉ.

26 Tab unhoṉ ne us se phir púchhá, ki Us ne tujh se kyá kiyá? kyúṉkar us ne terí ánkheṉ kholíṉ?

27 Us ne jawáb diyá, Maiṉ ne to tumheṉ abhí kahá, aur tum ne na suná: kyá tum phir suná cháhte ho? kyá tum bhí us ke shágird hoge?

28 Tab unhoṉ ne us se malámat kí, aur kahá, Tú us ká shágird hai; ham Músá ke shágird haiṉ.

29 Ham jánte haiṉ, ki Khudá ne Músá ke sáth kalám kiyá, par ham nahíṉ jánte, ki yih kahán ká hai [q].

30 Us shakhs ne jawáb meṉ unheṉ kahá, Is meṉ ta'ajjub hai, ki tum nahíṉ jánte, ki yih kahán ká hai [r], aur us ne merí ánkheṉ kholí haiṉ.

31 Ham jánte haiṉ, ki Khudá gunahgároṉ kí nahíṉ suntá: par agar koí Khudá-parast ho, aur us kí marzí par chale, to us kí wuh suntá hai [s].

32 Dunyá ke shurú' se sunne meṉ nahíṉ áyá, ki kisí ne janam ke andhe kí ánkheṉ kholí hoṉ.

33 Agar yih mard Khudá kí taraf se na hotá, to kuchh na kar saktá [t].

34 Unhoṉ ne jawáb meṉ us se kahá, Tú to bilkull gunáhoṉ meṉ paidá húá [u], aur kyá ham ko sikhlátá hai? Tab unhoṉ ne use ‖ báhar nikál diyá.

35 Yisú' ne suná, ki unhoṉ ne use báhar nikál diyá, tab us ne use pákar kahá, Kyá tú Khudá ke Beṭe par ímán látá hai [x]?

36 Us ne jawáb meṉ kahá, Ai Khudáwand, wuh kaun hai, ki maiṉ us par ímán láúṉ?

37 Yisú' ne us se kahá, Tú ne to use dekhá hai, aur jo tujh se boltá hai, wuhí hai [y].

38 Us ne kahá, Ai Khudáwand,

[h] 6, 7 áyateṉ.
[i] 33 áyat. Yúh. 3. 2.
[k] Yúh. 7. 12, 43. aur 10. 19.
[l] Yúh. 4. 19. aur 6. 14.
[m] Yúh. 7. 13. aur 12. 42 aur 19. 38 A'am. 5. 13.
[n] 34 áyat. Yúh. 16. 2.
[o] Yash. 7. 19. 1 Sam. 6. 5.
[p] 16 áyat.
[q] Yúh 8 14.
[r] Yúh 3. 10.
[s] Aiy 27. 9. aur 35 12. Zab. 18. 41. aur 34. 15. aur 66. 18 Ams. 1. 28. aur 15 29. aur 28. 9. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. aur 14. 12. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13.
[t] 16 áyat.
[u] 2 áyat.
‖ Yá, khárij kar diyá: 22 áyat.
[x] Mat 14. 33. aur 16. 16. Marq. 1. 1. Yúh. 10. 36. 1 Yúh. 5. 13.
[y] Yúh. 4. 26.

San 'ÍSAWÍ 32.

main ímán látá hún. Aur us ne use sijda kiyá.

39 ¶ Tab Yisú' ne kahá, ki Main 'adálat ke liye is dunyá men áyá hún[a], táki we jo nahín dekhte hain, dekhen, aur jo dekhte hain, andhe ho jáwen[a].

40 Aur Farísíon ne, jo us ke sáth the, yih báten sunke us se kahá, Kyá ham bhí andhe hain[b]?

41 Yisú' ne unhen kahá, Agar tum andhe hote, to gunahgár na hote: par ab tum to kahte ho, ki Ham dekhte hain; is liye tumhárá gunáh rahtá hai[c].

[a] Yúh. 5. 22, 27. Dekho Yúh. 3. 17. aur 12. 47. [a] Mat. 13. 13.
[b] Rúm. 2. 19.
[c] Yúh. 15. 22, 24.

X BÁB.

1 *Masíh darwáza hai, aur nek chaupán hai.* 19 *Us kí bábat mutafarriq ráe jo húín.* 24 *Wuh apne kámon se yih sábit kartá ki main Masíh Khudá ká betá hún:* 39 *Wuh Yahúdíon ke háthon se nikal játá.* 40 *aur Yardan ke pár játá, jahán bahut log us par ímán láte.*

MAIN tum se sach sach kahtá hún. Jo ki darwáza se bher-khána men dákhil nahín hotá, balki aur taraf se úpar chaṛhtá hai, wuh chor aur baṭmár hai.

2 Lekin wuh jo darwáza se dákhil hotá hai, bheṛon ká gaṛariyá hai.

3 Us ke liye darbán kholtá hai; aur bheṛen us kí áwáz suntí hain; aur wuh apní bheṛon ko nám leke bulátá hai, aur unhen báhar le játá hai.

4 Aur jab wuh apní bheṛon ko báhar nikáltá hai, to un ke áge áge chaltá hai, aur bheṛen us ke píchhe ho letí hain; kyúnki we us kí áwáz pahchántí hain.

5 Aur we begána ke píchhe nahín játín, balki us se bhágtí hain; is liye ki beganon kí áwáz nahín pahchántín.

6 Yisú' ne yih tamsíl unhen kahí; lekin we na samjhe, ki yih kyá báten thín, jo wuh un se kahtá thá.

7 Tab Yisú' ne unhen phir kahá, Main tum se sach sach kahtá hún, ki Bheṛon ká darwáza main hún.

8 Sab jitne mujh se áge áe, chor aur baṭmár hain: par bheṛon ne un kí na suní.

9 Darwáza main hún: agar koí shakhs mujh se dákhil ho, to naját páwegá[a], aur andar báhar áe jáegá, aur charágáh páegá.

10 Chor nahín átá, magar churáne, aur qatl karne, aur halák karne ko: main áyá hún, táki we zindagí páwen, aur ziyáda hásil karen.

[a] Yúh. 14. 6 A'm. 2. 18.

11 Achchhá gaṛariyá main hún[b]: achchhá gaṛariyá bheṛon ke liye apní ján detá hai.

12 Par mazdúr, aur wuh jo gaṛariyá nahín, aur bheṛon ká málik nahín, bheṛiyá áte dekhkar bheṛon ko chhoṛ detá hai, aur bhág játá hai[c], aur bheṛiyá unhen pakaṛtá hai, aur bheṛon ko paráganda kartá hai.

13 Mazdúr bhágtá hai, kyúnki wuh mazdúr hai, aur bheṛon ke liye fikr nahín kartá.

14 Achchhá gaṛariyá main hún, aur apníon ko pahchántá hún[d], aur merí mujhe jántí hain.

15 Jis tarah se Báp mujhe jántá hai, us tarah main Báp ko jántá hún[e]: aur main bheṛon ke liye apní ján detá hún[f].

16 Aur merí aur bhí bheṛen hain, jo is bheṛ-khána kí nahín[g]; zarúr hai, ki main unhen bhí láún, aur we merí áwáz sunengí, aur ek hí galla, aur ek hí gaṛariyá hogá[h].

17 Báp mujhe is liye piyár kartá hai, ki main apní ján detá hún, táki main use phir lún[i].

18 Koí shakhs use mujh se nahín letá, par main use áp se detá hún; merá ikhtiyár hai, ki use dún, aur merá ikhtiyár hai, ki use phir lún[k]. Yih hukm main ne apne Báp se páyá[l].

19 ¶ Tab Yahúdíon ke bích, in báton ke sabab, phir ikhtiláf húá[m].

20 Aur bahuton ne un men se kahá, ki Us ke sáth ek deo hai[n], aur wuh siṛí hai; tum us kí kyún sunte ho?

21 Auron ne kahá, Yih báten díwána kí nahín. Kyá deo[o] andhe kí ánkhen khol saktá hai[p]?

22 ¶ Yarúsalam men tajdíd kí 'íd húí, aur jáṛe ká mausim thá.

23 Aur Yisú' haikal ke andar Sulaimání usáre men[q] phirtá thá.

24 Tab Yahúdíon ne use á ghera aur us se kahá, ki Tú kab tak hamáre dil ko adhar men rakhegá? Agar tú Masíh hai, to ham ko sáf kah de.

25 Yisú' ne unhen jawáb diyá, ki Main ne to tumhen kahá, aur tum ne yaqín na kiyá: jo kám

San 'ÍSAWÍ 32.

[b] Yas. 40. 11. Hiz 34. 12. 23. aur 37. 24. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 2. 25. aur 5. 4.
[c] Zak. 11. 16, 17.
[d] 2 Tim. 2. 19.
[e] Mat. 11. 27.
[f] Yúh. 15. 13.
[g] Yas. 56. 8.
[h] Hiz. 37. 22. Afs 2. 14. 1 Pat. 2. 25.
[i] Yas. 53. 7, 8, 12 'Ibrán. 2. 9.
[k] Yúh. 2. 19.
[l] Yúh. 6. 38. aur 15. 10. A'am. 2. 24, 32.
[m] Yúh. 7. 43. aur 9. 16.
[n] Yúh. 7. 20. aur 8. 48, 52.
[o] Khur. 4. 11. Zab. 94. 9. aur 146. 8.
[p] Yúh. 9. 6, 7, 32, 33.

San 'Ísawí 33.

[q] A'am. 3. 11. aur 5. 12.

San 'ÍSAWÍ 33.

main apne Báp ke nám se kartá hún [r], yih mere gawáh hain.

26 Lekin tum ímán nahín láte, kyúnki jaisá main ne tumhen kahá, tum merí bheron men se nahín [s].

27 Merí bheren merí áwáz suntí hain [t], aur main unhen jántá hún, aur we mere píchhe chaltí hain.

28 Aur main unhen hamesha kí zindagí bakhshtá hún, aur we kabhí halák na hongí [u]: aur koí unhen mere háth se chhín na legá.

29 Merá Báp, jis ne unhen mujhe diyá hai [x], sab se bará hai [y]; aur koí unhen mere Báp ke háth se chhín nahín le saktá.

30 Main aur Báp ek hain [z].

31 Tab Yahúdíon ne phir patthar uthác [a], ki us par patthráo karen.

32 Yisú' ne unhen jawáb diyá, ki Main ne apne Báp ke bahutse achchhe kám tumhen dikháe hain; un men se kis kám ke liye tum mujhe patthráo karte ho?

33 Yahúdíon ne use jawáb diyá, aur kahá, ki Ham tujhe achchhe kám ke liye nahín, balki is liye tujhe patthráo karte hain, ki tú kufr kahtá hai, aur insán hoke apne taín Khudá banátá hai [b].

34 Yisú' ne unhen jawáb diyá, Kyá tumhárí sharí'at men yih nahín likhá hai, ki Main ne kahá, Tum Khudá ho [c]?

35 Jab ki us ne unhen, jin ke pás Khudá ká kalám áyá, Khudá kahá [d], aur mumkin nahín ki kitáb bátil ho;

36 Tum use, jise Khudá ne makhsús kiyá [e], aur jahán men bhejá [f], kahte ho, ki Tú kufr baktá hai, ki main ne kahá [g], Main Khudá ká Betá hún [h].

37 Agar main apne Báp ke kám nahín kartá [i], to mujh par ímán mat láo.

38 Lekin agar main kartá hún, to agarchi mujh par ímán na láo, taubhí kámon par ímán láo [k], táki tum jáno, aur yaqín karo, ki Báp mujh men hai, aur main us men hún [l].

39 Tab unhon ne phir cháhá, ki use pakar len; par wuh un ke háthon se nikal gayá [m],

40 Aur Yardan ke pár, us jagah, jahán Yúhanná pahle baptisma diyá kartá thá [n], phir gayá; aur wahán rahá.

41 Aur bahuton ne us pás jáke kahá, ki Yúhanná ne to koí mu'ajiza nahín dikháyá, par sab báten jo Yúhanná ne is ke haqq men kahín, sachchí thín [o].

42 Aur wahán bahutse us par ímán láe [p].

r Yúh. 3. 2. aur 5. 36. 38 áyat.
s Yúh. 8. 47. 1 Yúh. 4. 6.
t 4, 14 áyaten.
u Yúh. 6. 37. aur 17. 11, 12. aur 18. 9.
x Yúh. 17. 2, 6, wag.
y Yúh. 14. 28.
z Yúh. 17. 11, 22.
a Yúh. 8. 59.
b Yúh. 5. 18.
c Zab. 82. 6.
d Rúm. 13. 1.
e Yúh. 6. 27.
f Yúh. 3. 17. aur 5. 36, 37. aur 8. 42
g Yúh. 5. 17, 18
30 áyat.
h Lúq. 1. 35. Yúh. 9. 35, 37
i Yúh. 15. 24.
k Yúh. 5. 36 aur 14. 10, 11.
l Yúh. 14. 10, 11. aur 17. 21.
m Yúh. 7. 30, 44. aur 8. 59.
n Yúh. 1. 28.
o Yúh. 3. 30.
p Yúh. 8. 30. aur 11. 45.

XI BÁB.

1 *Masíh La'azar ko, jo qabr men chár din rahá thá, phir jilátá.* 45 *Bahutere Yahúdí us par ímán láte.* 47 *Sardár káhin aur Farísí Sadr majlis jam'a karte ki Masíh kí ján márne kí bábat mashwarat lewen.* 49 *Qayáfá ilhám se ek mazmún farmátá.* 54 *Masíh áp ko un se chhipátá.* 55 *'Íd i fasah men we use dhúndhte, aur us kí ghát men lage rahte.*

AUR La'azar náme ek shakhs, Bait'aniyá ká rahnewálá, jo Mariyam aur us kí bahin Marthá ke gánw ká thá [a], bímár thá.

2 (Wuhí Mariyam, jis ne Khudáwand ko 'itr malá, aur apne bálon se us ke pánwon ko ponchhá thá [b], usí ká bhái La'azar bímár thá.)

3 So us kí bahinon ne us ko yih kahlá bhejá, ki Ai Khudáwand, dekh, jise tú piyár kartá hai, bímár hai.

4 Yisú' ne sunke kahá, ki Yih maut kí bímárí nahín, lekin Khudá kí buzurgí ke liye hai [c], táki us ke sabab se Khudá ke Bete kí buzurgí kí jáwe.

5 Aur Yisú' Marthá ko, aur us kí bahin, aur La'azar ko, piyár kartá thá.

6 So jab us ne suná, ki wuh bímár hai, do aur roz us jagah, jahán wuh thá [d], rahá.

7 Phir ba'd us ke shágirdon se kahá, Ao, ham phir Yahúdiya men jáen.

8 Shágirdon ne us se kahá, Ai Rabbí, abhí Yahúdíon ne cháhá thá, ki tujhe patthráo karen [e]; aur tú wahán phir játá hai?

9 Yisú' ne jawáb diyá, ki Kyá din ke bárah ghante nahín? Agar koí, din ke waqt, chale, to wuh thokar nahín khátá; kyúnki wuh is jahán kí roshní dekhtá hai [f].

10 Par agar koí rát ke waqt chale, to wuh thokar khátá hai [g], kyúnki us men roshní nahín.

11 Us ne yih báten kahín; aur ba'd us ke un se kahá, ki Hamárá dost La'azar so gayá hai [h]; par main játá hún, ki use jagáún.

San 'ÍSAWÍ 33.

a Lúq. 10. 38, 39.
b Mat. 26. 7. Marq. 14. 3. Yúh. 12. 3.
c Yúh. 9. 3. 40 áyat.
d Yúh. 10. 40.
e Yúh. 10. 31.
f Yúh. 9. 4.
g Yúh. 12. 35.
h Yúh. 1st. 31. 16. Dán. 12. 2. Mat. 9. 24. A'am. 7. 60. 1 Qur. 15. 18, 51.

San 'ÍSAWÍ 33.

12 Tab us ke shágirdoṉ ne kahá, Ai Ḳhudáwand, agar wuh sotá hai, to changá ho jáegá.

13 Yisú' ne to us kí maut kí bábat kahá, par unhoṉ ne ḳhiyál kiyá, ki us ne nínd ke árám kí farmáí.

14 Tab Yisú' ne unheṉ sáf kahá, ki La'azar mar gayá.

15 Aur maiṉ tumháre liye is par ḳhush húṉ, ki maiṉ waháṉ na thá, táki tum ímán láo; par áo, aur us pás jáeṉ.

16 Tab Thúmá ne, jise Didumus kahte haiṉ, apne ham-shágirdoṉ se kahá, Áo, ham bhí chaleṉ, táki us ke sáth mareṉ.

17 Pas Yisú' ne áke, daryáft kiyá ki chár din húe, ki use qabr meṉ rakhá.

18 Aur Bait'aniyá Yarúsalam se nazdík, taḳhmínan ‖ek pakká kos ke qaríb, thá.

19 Aur bahut se Yahúdí Marthá aur Mariyam ke pás áe the, ki un ke bháí kí bábat un se mátam-pursí kareṉ,

20 So Marthá ne joṉ suná ki Yisú' átá hai, us ká istiqbál kiyá; par Mariyam ghar meṉ baiṭhí rahí.

21 Tab Marthá ne Yisú' ko kahá, Ai Ḳhudáwand, agar tú yaháṉ hotá, to merá bháí na martá.

22 Lekin maiṉ jántí húṉ, ki ab bhí, jo kuchh tú Ḳhudá se mánge, Ḳhudá tujhe degá[i].

23 Yisú' ne us se kahá, Terá bháí phir uṭhegá.

24 Marthá ne kahá, Maiṉ jántí húṉ, ki qiyámat meṉ pichhle din phir uṭhegá[k].

25 Yisú' ne us se kahá, Qiyámat[l] aur zindagí[m] maiṉ hí húṉ; jo mujh par ímán láwe, agarchi wuh mar jáe, jíegá[n]:

26 Aur jo koí jítá hai, aur mujh par ímán látá hai, kabhí na maregá. Kyá tú yih yaqín rakhtí hai?

27 Us ne us se kahá, Háṉ, ai Ḳhudáwand, mujhe yaqín hai, ki Ḳhudá ká Beṭá Masíh, jo dunyá meṉ ánewálá thá, tú hí hai[o].

28 Wuh yih kahke chalí gayí, aur chupke apní bahin Mariyam ko buláke kahá, ki Ustád áyá hai, aur tujhe bulátá hai.

29 Wuh yih bát sunte hí jald uṭhí, aur us pás áí.

30 Aur Yisú' hanoz bastí meṉ na pahunchá thá, balki usí jagah thá, jaháṉ Marthá use milí thí.

31 Tab Yahúdí jo us ke sáth ghar meṉ the, aur use tasallí dete the[p], yih dekhke ki Mariyam jald uṭhí, aur báhar gayí, yúṉ kahte húe us ke píchhe ho liye, ki Wuh qabr par rone játí hai.

32 Aur jab Mariyam waháṉ jaháṉ Yisú' thá áí, aur use dekhá, to us ke qadamoṉ par girke kahá, Ai Ḳhudáwand, agar tú yaháṉ hotá, to merá bháí mar na játá[q].

33 Jab Yisú' ne us ko dekhá, ki rotí hai, aur Yahúdíoṉ ko bhí, jo us ke sáth áe the, ki rote haiṉ, to dil se áh márí, aur ‖mátam kiyá,

34 Aur kahá, Tum ne use kaháṉ rakhá? Unhoṉ ne kahá, Ai Ḳhudáwand, á, aur dekh.

35 Yisú' royá[r].

36 Tab Yahúdí bole, ki Dekho, use kitná piyár kartá thá!

37 Ba'zoṉ ne un meṉ se kahá, Kyá yih mard, jis ne andhe kí áṉkheṉ kholíṉ[s], na kar saká, ki yih shaḳhs bhí na martá.

38 Tab Yisú' apne dil se phir áh kartá húá qabr par áyá. Wuh ek gár thá, aur us par ek paṭiyá dharí thí.

39 Yisú' ne kahá, ki Patthar uṭháo? Us murda kí bahin Marthá ne us se kahá, Ai Ḳhudáwand, us se to ab badbú átí hai, kyúṉki use chár din húe.

40 Yisú' ne us se kahá, Kyá maiṉ ne tujhe nahíṉ kahá, ki Agar tú ímán láwe, to Ḳhudá ká jalál dekhegí[t]?

41 Tab unhoṉ ne paṭiye ko waháṉ se, jahaṉ wuh murda gaṛá thá, uṭháyá. Yisú' ne apní áṉkheṉ uṭháíṉ, aur kahá, Ai Báp, maiṉ terá shukr kartá húṉ, ki tú ne merí suní hai:

42 Aur maiṉ ne jáná ki tú merí nit suntá hai: par in logoṉ ke bá'is, jo áspás khaṛe haiṉ, maiṉ ne yih kahá[u], táki wo ímán láweṉ, ki tú ne mujhe bhejá hai.

43 Aur yih kahke buland áwáz se chilláyá, ki Ai La'azar, báhar nikal á.

44 Tab wuh jo mar gayá thá, kafan se háth o páṉw bandhe húe nikal áyá: aur us ká chihra girdágird rúmál se lapeṭá húá

‖ Yúnání meṉ, *pandrah stádius;* aur ek stadius yá stadium chár sau há'th, yá ek sau pacháis qadam ke barábar thá. Dekho Lúq 24. 13. Yúh. 6. 19.

[i] Yúh. 9. 31.

[k] Lúq. 14. 14. Yúh. 5. 29.

[l] Yúh. 6. 21. aur 6. 39, 40, 44

[m] Yúh. 1. 4. aur 6. 35. aur 14 6. Qol. 3 4. 1 Yúh. 1. 1, 2. aur 5. 11.

[n] Yúh 3. 36. 1 Yúh. 5. 10, wag.

[o] Mat. 16. 16. Yúh. 4. 42. aur 6. 14, 69.

[p] 19 áyat.

[q] 21 áyat.

‖ Yúnání meṉ, *áp ko muztarib kiyá.*

[r] Lúq 19. 41.

[s] Yúh. 9. 6.

[t] 4, 23 áyateṉ.

[u] Yúh. 12. 30.

San 'ÍSAWÍ 33.

thá[x]. Yisú' ne unheṉ kahá, Use khol do, aur jáne do.

45 Tab Yahúdíoṉ meṉ se bahutere jo Mariyam kane áe the, aur Yisú' ká yih kám dekhá thá, us par ímán láe[y].

46 Par un meṉ se ba'zoṉ ne Farísíoṉ ke pás jáke wuh kám, jo Yisú' ne kiyá thá, bayán kiyá.

47 ¶ Tab sardár káhinoṉ aur Farísíoṉ ne Sadr majlis jam'a kí[z], aur kahá, ki Ham kyá karte haiṉ[a]? ki yih mard bahut mu'ajiza dikhátá hai.

48 Agar ham use yúṉhí chhoṛeṉ, to sab us par ímán láwenge; aur Rúmí áke hamáre mulk aur qaumíyat ko bhí le lenge.

49 Aur un meṉ se ek ne, Qayáfá nám, jo us sál sardár káhin thá[b], un se kahá, Tum kuchh nahíṉ jánte,

50 Aur na andesha karte ho, ki hamáre liye yih bihtar hai, ki ek ádmí qaum ke badle mare, na ki sárí qaum halák howe[c].

51 Us ne yih apní taraf se na kahá; lekin us sabab se ki us baras sardár káhin thá, pesh-khabarí kí, ki Yisú' us qaum ke wáste maregá;

52 Aur na sirf us qaum ke wáste[d], balki is wáste bhí, ki wuh Khudá ke farzandoṉ ko, jo paráganda húe, báham jam'a kare[e].

53 So we usí roz se ápas meṉ mashwarat karne lage, ki us ko ján se máreṉ.

54 Is waqt se Yisú' ne Yahúdíoṉ meṉ záhirá phirná chhoṛá[f], balki waháṉ se bayábán kí nawáhí ke Ifráím[g] nám ek shahr meṉ gayá, aur apne shágirdoṉ ke sáth waháṉ guzrán karne lagá.

55 ¶ Aur Yahúdíoṉ kí 'íd i fasah nazdík thí[h], aur bahutere 'íd ke pahle us nawáhí se Yarúsalam ko gaye, táki apne taíṉ pák kareṉ.

56 Tab unhoṉ ne Yisú' kí talásh kí[i], aur haikal meṉ khaṛe hoke ápas meṉ kahá, ki Tum kyá gumán karte ho, ki wuh 'íd meṉ na áwegá?

57 Aur sardár káhinoṉ aur Farísíoṉ ne bhí hukm diyá thá, ki agar koí jántá ho, ki wuh kaháṉ hai, to dikhláwe, táki use pakaṛ leṉ.

[x] Yúh. 20. 7.
[y] Yúh. 2. 23. aur 10. 42. aur 12. 11, 18.
[z] Zab. 2. 2. Mat. 26. 3. Marq. 14. 1. Lúq. 22. 2
[a] Yúh. 12. 19. A'am. 4. 16.
[b] Lúq. 3. 2. Yúh. 18. 14. A'am. 4. 6.
[c] Yúh. 18. 14.
[d] Yas. 49. 6. 1 Yúh. 2. 2.
[e] Yúh. 10. 16 A'm. 2. 14, 15, 16, 17
[f] Yúh. 4. 1, 3. aur 7. 1.
[g] Dekho 2 Taw. 13. 19.
[h] Yúh. 2. 13. aur 5. 1. aur 6. 4.
[i] Yúh. 7. 11.

XII BAB.

1 Mariyam Yisú' ke páṉwoṉ par 'itr maltí aur Masíh us kám ko sawáb thahrátá. 9 Bahutse log La'azar ko dekhne áte. 10 Sardár káhin us kí ján bhí márne ká mansúba bándhte. 12 Masíh sawár hoke Yarúsalam men dákhil hotá. 20 Chand Yúnání Masíh se muláqát karne cháhte. 23 Wuh apne máre jáne kí khabar áge se detá. 37 Aksar Yahúdí andhoṉ ke mánind rahte: 42 taubhí ba'ze sardár Masíh par ímán láte, par us ká iqrár nahíṉ karte: 44 isliye Yisú' un par yih jatá detá ki iqrár bhí karná zarúr hai.

PHIR Yisú', fasah se chhah roz áge, Bait'aniyá meṉ, jaháṉ La'azar thá[a], jise us ne murdoṉ meṉ se uṭháyá thá, áyá.

2 Waháṉ unhoṉ ne us ko liye ziyáfat kí[b], aur Marthá khidmat kartí thí, par La'azar ek un meṉ se thá, jo us ke sáth kháne baiṭhe the.

3 Tab Mariyam[c] ne ádh ser khális aur qímatí jaṭámásí ká 'itr lekar Yisú' ke páṉwoṉ par malá, aur apne báloṉ se us ke páṉw ponchhe; aur ghar 'itr kí bú se bhar gayá thá.

4 Tab Yahúdáh Iskariyútí ne, jo Shama'ún ká beṭá, aur us ke shágirdoṉ meṉ se ek thá, jo use pakaṛwáyá cháhtá thá, kahá, ki

5 Yih 'itr tín sau dínár ko kyúṉ na bechá gayá, aur muhtájoṉ ko na diyá gayá?

6 Us ne yih na is liye kahá, ki muhtájoṉ kí kuchh fikr kartá thá, par is liye ki wuh chor thá, aur thailá sáth rakhtá thá[d], aur jo kuchh us meṉ paṛtá thá, uṭhá letá thá.

7 Tab Yisú' ne kahá, ki Use chhoṛ de, ki us ne yih mere roz i kafan ke liye rakhá thá.

8 Kyúṉki muhtáj hamesha tumháre sáth honge, par maiṉ hamesha tumháre sáth nahíṉ[e].

9 Aur Yahúdíoṉ ke bahut log ján gaye, ki wuh waháṉ hai, aur we áe, na sirf Yisú' ke sabab, balki is liye bhí, ki La'azar ko, jise us ne jiláyá thá[f], dekheṉ.

10 ¶ Tab sardár káhinoṉ ne mashwarat kí, ki La'azar ko bhí ján se máreṉ[g];

11 Kyúṉki us ke sabab se bahut Yahúdí phir gaye, aur Yisú' par ímán láe the[h].

12 ¶ Dúsre roz, bahut log, jo 'íd meṉ áe the, yih sunke, ki Yisú' Yarúsalam meṉ átá hai[i],

13 Khajúr ke darakhtoṉ kí ḍá-

[a] Yúh. 11. 1, 43.
[b] Mat. 26. 6. Marq 14. 3.
[c] Lúq. 10 38, 39. Yúh. 11. 2.
[d] Yúh. 13. 29.
[e] Mat. 26. 11. Marq. 14. 7.
[f] Yúh. 11. 43, 44.
[g] Lúq. 16. 31.
[h] Yúh. 11. 45. 12 áyat.
[i] Mat. 21. 8. Marq. 11. 8. Lúq. 19. 35, 36, waġ.

San 'ÍSAWÍ 33.

líáṉ liyáṉ, aur us ke istiqbál ko nikle, aur pukáre, Hosh'anná: Mubárak wuh jo Khudáwand ke nám se átá hai[k], Isráel ká Bádsháh.

14 Aur Yisú', ek gadhí ká bachcha pákar, us par sawár húá[l]; jaisá ki likhá hai,

15 Ai Saihún kí beṭí, mat ḍar; dekh, terá Bádsháh gadhí ke bachcha par sawár hoke átá hai[m].

16 Us ke shágird pahle yih báteṉ na samjhe[n], lekin jab Yisú' apne jalál ko pahunchá[o], tab unhoṉ ne yád kiyá[p], ki yih báteṉ us ke haqq meṉ likhí thíṉ, aur yih, ki unhoṉ ne usí se yih sulúk kiyá.

17 Tab un logoṉ ne, jo us ke sáth the, jis waqt us ne La'azar ko qabr se báhar buláyá, aur murdoṉ meṉ se uṭháyá thá, gawáhí dí.

18 Is bá'is wuh bhíṛ us ke istiqbál ko niklí, kyúnki unhoṉ ne suná, ki us ne yih mu'ajiza dikhláyá[q].

19 Tab Farísíoṉ ne ápas meṉ kahá, Tum dekhte ho, ki tum se kuchh ban nahíṉ paṛtá[r]? Dekho, ki ek 'álam us ká pairau ho chalá.

20 ¶ Aur un ke darmiyán, jo 'íd meṉ parastish karne áe the[s], ba'ze Yúnání the[t].

21 We Failbús ke pás, jo Baitsaidá[u] e Jalíl ká thá, áe, aur us se 'arz kí, aur kahá, ki Ai sáhib, ham cháhte haiṉ, ki Yisú' ko dekheṉ.

22 Failbús ne áke Andryás se kahá: aur phir Andryás aur Failbús ne Yisú' ko khabar dí.

23 ¶ Yisú' ne unheṉ yih jawáb diyá, aur kahá, ki Waqt áyá, ki Ibn i Ádam jalál páwe[x].

24 Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, ki Gehúṉ ká dána, agar zamín meṉ girke mar na jáwe, to akelá rahtá hai; par agar wuh mare, to bahut sá phal látá hai[y].

25 Jo apní ján ko 'azíz rakhtá hai, use khoegá; aur wuh, jo is jahán meṉ apní ján se 'adáwat rakhtá hai, use hamesha kí zindagí ke liye mahfúz rakhegá[z].

26 Agar koí merí khidmat kare, to cháhiye ki wuh merí pairauí kare; aur jis jagah maiṉ húṉ, merá khádim bhí wahíṉ hogá[a]: agar koí merí khidmat kare, to Báp us kí 'izzat karegá.

27 Ab merí ján ghabrátí hai[b]; aur maiṉ kyá kahúṉ? ki Ai Báp, mujhe is ghaṛí se bachá? lekin maiṉ to isí ghaṛí ke liye áyá húṉ[c].

28 Ai Báp, apne nám ko jalál bakhsh. Wuṉhíṉ ásmán se áwáz áí[d], ki Maiṉ ne jalál bakhshá hai, aur phir jalál bakhshúṉgá.

29 Tab logoṉ ne, jo házir the, yih sunke kahá, ki Bádal garjá: auroṉ ne kahá, ki Firishta us se bolá.

30 Yisú' ne jawáb diyá, aur kahá, ki Yih áwáz mere wáste nahíṉ, balki tumháre liye áí[e].

31 Ab is dunyá par hukm hotá hai: ab is dunyá ká sardár nikál diyá jáegá[f].

32 Aur maiṉ jo húṉ, agar zamín se úpar uṭháyá jáúṉ[g], to sab ko apne pás khíṉchúṉgá[h].

33 Us ne yih kahke patá diyá, ki Wuh kis maut se marne par hai[i].

34 Logoṉ ne jawáb meṉ kahá, Ham ne sharí'at se suná hai, ki Masíh abad tak rahegá[k]: phir tú kyúnkar kahtá hai, ki Zarúr hai, ki Ibn i Ádam uṭháyá jáe? yih Ibn i Ádam kaun hai?

35 Yisú' ne unheṉ kahá, ki Núr aur thoṛí der tak tumháre darmiyán hai[l]. Jab tak ki núr tumháre pás hai, chalo, na ho ki táríkí tumheṉ já pakṛe[m]; aur wuh jo andhere meṉ chaltá hai, nahíṉ jántá, ki kidhar játá hai[n].

36 Jab tak núr tumháre pás hai, núr par ímán láo, táki tum núr ke farzand ho[o]. Yisú' ne yih báteṉ kahíṉ, aur jáke apne taíṉ un se chhipáyá[p].

37 ¶ Aur agarchi us ne un ke rú ba rú itne mu'ajiza dikháe, par we ímán na láe:

38 Táki Yas'aiyáh nabí ká kalám, jo us ne kahá, púrá howe, ki Ai Khudáwand, hamáre paigám ko kis ne yaqín kiyá hai? aur Khudáwand ká hath kis par záhir húá hai[q]?

39 Is liye we ímán na lá sake, ki Yas'aiyáh ne phir kahá,

40 Us ne un kí ánkheṉ andhí kiyáṉ, aur un ke dil sakht kiye haiṉ, tá na ho ki we ánkhoṉ se dekheṉ, aur dil se samjheṉ, aur rujú' láweṉ, aur maiṉ unheṉ changá karúṉ[r].

41 Yas'aiyáh ne yih farmáyá thá, jab us ke jalál ko dekhá[s], aur us kí bábat báteṉ kíṉ.

San 'ÍSAWÍ 33.

k Zab. 118. 25, 26.
l Mat. 21. 7.
m Zak. 9. 9.
n Lúq 18. 34.
o Yúh. 7. 39.
p Yúh. 14. 26.
q 11 áyat.
r Yúh. 11. 47, 48.
s 1 Sal. 8. 41, 42. A'am. 8. 27.
t A'am. 17. 4.
u Yúh. 1. 44.
x Yúh. 13. 32. aur 17. 1.
y 1 Qur. 15. 36.
z Mat. 10. 39. aur 16. 25. Marq. 8. 35. Lúq 9. 24. aur 17. 33.
a Yúh. 14. 3. aur 17. 24. 1 Tas. 4. 17.
b Mat. 26. 38, 39. Lúq. 12. 50. Yúh. 13. 21.
c Lúq. 22. 53. Yúh. 18. 37.
d Mat. 3. 17.
e Yúh. 11. 42.
f Mat. 12. 29. Lúq. 10. 18. Yúh. 14. 30. aur 16 11. A'am 26.18. 2 Qur. 4. 4. Afs. 2. 2. aur 6. 12.
g Yúh. 3. 14. aur 8 28.
h Rúm. 5 18. 'Ibrán 2. 9.
i Yúh. 18. 32.
k Zab. 89. 36, 37. aur 110. 4. Yas. 9 7. aur 53. 8. Hiz. 37. 25. Dán. 2. 44. aur 7 14 27. Mík. 4. 7.
l Yúh. 1. 9. aur 8. 12. aur 9. 5.
m 46 áyat. Yar. 13. 16. Afs. 5. 8.
n Yúh. 11. 10 1 Yúh. 2. 11.
o Lúq. 16. 8. Afs. 5. 8. 1 Tas 5. 5. 1 Yúh. 2. 9, 10, 11.
p Yúh. 8. 59. aur 11. 54.
q Yas. 53. 1. Rúm. 10. 16.
r Yas. 6. 9. 10. Mat. 13. 14.
s Yas. 6. 1.

San 'ÍSAWÍ 33.

42 ¶ Báwujúd us ke, sardároṉ meṉ se bhí bahut us par ímán láe, magar Farísíoṉ ke bá'is unhoṉ ne iqrár na kiyá[t], na ho ki 'ibádatkhána se ḳhárij kiye jáeṉ.

43 Kyúṉki we insán kí ta'ríf ko Ḳhudá kí ta'ríf se ziyáda 'azíz jánte the[u].

44 ¶ Yisú' ne pukárke kahá, Wuh jo mujh par ímán látá hai, mujh par nahíṉ, balki us par, jis ne mujhe bhejá, ímán látá hai[x].

45 Aur wuh, jo mujhe dekhtá hai, mere bhejnewále ko dekhtá hai[y].

46 Maiṉ jahán meṉ núr hoke áyá húṉ, táki jo koí mujh par ímán láwe, andhere meṉ na rahe[z].

47 Aur agar koí shaḳhs merí báteṉ sune, aur ímán na láwe, to maiṉ us par hukm nahíṉ kartá[a]; kyúṉki maiṉ is liye nahíṉ áyá, ki jahán par hukm karúṉ, balki is liye ki jahán ko bacháúṉ[b].

48 Wuh jo mujhe haqír jántá, aur merí báton ko qabúl nahíṉ kartá, us ke liye ek hukm karnewálá hai[c]: kalám, jo maiṉ ne kahá hai, wuhí us ko pichhle din gunahgár ṭhahráegá[d].

49 Kyúṉki maiṉ ne to áp se nahíṉ kahá[e], balki Báp ne jis ne mujhe bhejá mujhe farmán diyá, ki maiṉ kyá bolúṉ, aur maiṉ kyá kahúṉ[f].

50 Aur maiṉ jántá húṉ, ki us ká farmán hamesha kí zindagí hai: pas jo kuchh ki maiṉ kahtá húṉ, jis tarah Báp ne mujhe kahá, usí tarah kahtá húṉ.

[t] Yúh. 7. 13. aur 9. 22.
[u] Yúh. 5. 44.
[x] Marq. 9. 37. 1 Pat. 1. 21.
[y] Yúh. 14. 9.
[z] Yúh. 3. 19. aur 8. 12. aur 9. 5, 39. 35, 36 áyateṉ.
[a] Yúh. 5. 45. aur 8. 15, 26.
[b] Yúh. 3. 17.
[c] Lúq. 10. 16.
[d] Ist. 18, 19. Marq. 16. 16.
[e] Yúh. 8. 38. aur 14. 10.
[f] Ist. 18. 16.

XIII BÁB.

1 *Yisú' apne shágirdoṉ ke páṉw dhotá hai; aur unheṉ nasíhat detá ki farotaní aur milansári kareṉ.* 18 *Wuh ishára deke Yúhanná par záhir kartá ki Yahúdáh wuhí hai jo mujhe pakarwá degá.* 31 *Un ko hukm detá ki we ek dúsre se muhabbat rakheṉ, aur Patrus ko chitá detá ki tú merá inkár karegá.*

ÍD i fasah se pahle[a], jab ki Yisú' ne jáná, ki merá waqt á pahuṉchá hai[b], ki is jahán se Báp pás jáúṉ, so jaisá wuh áge apnoṉ ko jo dunyá meṉ the piyár kartá thá, waisá hí áḳhir tak piyár kartá rahá.

2 Aur jab shám ká kháná khá-chuke, Shaitán ne Shama'ún ke beṭe Yahúdáh Iskariyútí ke dil meṉ ḍálá[c], ki use pakaṛwáe;

3 Yisú', yih jánkar, ki Báp ne sab chízeṉ mere háthoṉ meṉ díṉ[d], aur maiṉ Ḳhudá ke pás se áyá, aur Ḳhudá ke pás játá húṉ[e];

4 Kháne se uṭhá, aur apne kapṛe utár rakhe, aur rúmál lekar apní kamar meṉ bándhá[f].

5 Ba'd us ke ek básan meṉ pání ḍhálá, aur shágirdoṉ ke páṉw dhone, aur us rúmál se, jo kamar meṉ bandhá thá, poṉchhne lagá.

6 Phir wuh Shama'ún Patrus tak áyá: tab us ne us se kahá, Ai Ḳhudáwand, tú mere páṉw dhotá hai[g]?

7 Yisú' ne jawáb meṉ us se kahá, Jo ki maiṉ kartá húṉ, ab tú nahíṉ jántá, par ba'd us ke jánegá[h].

8 Patrus ne us se kahá, ki Áp mere páṉw kabhí na dhoweṉ. Yisú' ne use jawáb diyá, Agar maiṉ tujhe na dhoúṉ, to mere sáth terá hissa na hogá[i].

9 Shama'ún Patrus ne us se kahá, ki Ai Ḳhudáwand, sirf mere páṉw nahíṉ, balki mere háth aur sir bhí.

10 Yisú' ne us se kahá, Wuh jo dhoyá gayá hai, siwá páṉw dhone ke muhtáj nahíṉ, balki sarásar pák hai; aur tum pák ho[k], lekin sab nahíṉ.

11 Kyúṉki wuh to apne pakaṛwánewále ko jántá thá[l], is liye us ne kahá, Tum sab pák nahíṉ ho.

12 Jab wuh un ke páṉw dho-chuká thá, aur apne kapṛe liye the, phir baiṭhkar unheṉ kahá, Kyá tum jánte ho, ki maiṉ ne tum se kyá kiyá?

13 Tum mujhe Ustád, aur Ḳhudáwand kahá karte ho[m]: tum ḳhúb kahte ho, kyúṉki maiṉ húṉ.

14 Pas jab ki mujh Ḳhudáwand aur Ustád ne tumháre páṉw dhoe[n], to tumheṉ bhí lázim hai, ki ek dúsre ke páṉw dhoo[o].

15 Is liye maiṉ ne tumheṉ ek namúna diyá hai[p], táki jaisá maiṉ ne tum se kiyá, tum bhí karo.

16 Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, ki Naukar apne áqá se baṛá nahíṉ[q], aur na wuh jo bhejá gayá hai, apne bhejnewále se.

17 Agar tum yih báteṉ samajhte, aur un par 'amal karte ho[r], to mubárak ho.

18 ¶ Maiṉ tum sab kí bábat nahíṉ kahtá; maiṉ jántá húṉ,

[a] Mat. 26. 2.
[b] Yúh. 12. 23. aur 17. 1, 11.
[c] Lúq. 22. 3. 27 áyat.

San 'ÍSAWÍ 33.

[d] Mat. 11. 27. aur 28. 18. Yúh. 3. 35. aur 17. 2. A'am. 2. 36. 1 Qur. 15. 27. 'Ibrán. 2. 8.
[e] Yúh. 8. 42. aur 16. 28.
[f] Lúq. 22. 27. Filip. 2. 7, 8.
[g] Dekho Mat. 3. 14.
[h] 12 áyat.
[i] Yuh. 3. 5. 1 Qur. 6. 11 Afs. 5. 26. Tít. 3. 5. 'Ibrán. 10. 22.
[k] Yúh. 15. 3.
[l] Yúh. 6. 64.
[m] Mat. 23. 8, 10 Lúq. 6. 46 1 Qur. 8. 6 aur 12. 3. Filip. 2. 11.
[n] Lúq. 22. 27.
[o] Rúm. 12. 10. Gal. 6. 1, 2. 1 Pat. 5. 5.
[p] Mat. 11. 29. Filip. 2. 5. 1 Pat. 2. 21. 1 Yúh. 2. 6.
[q] Mat. 10. 24. Lúq. 6. 40 Yúh. 15. 20.
[r] Ya'q. 1. 25.

San 'ÍSAWÍ 33.

jinhen main ne chuná hai: lekin yih hotá táki nawishta púrá howe, Us ne, jo mere sáth roṭí khátá hai, mujh par lát uṭháí hai[s].

19 Ab main tum se is ke wáqi' hone se pahle kahtá hún, ki jab wuh wuqú' men áwe, to tum ímán láo, ki main hí hún[t].

20 Main tum se sach sach kahtá hún, Wuh, jo us ko jise main bhejtá hún qabúl kartá hai, mujhe qabúl kartá hai; aur wuh jo mujhe qabúl kartá hai, use, jis ne mujhe bhejá, qabúl kartá hai[u].

21 Yisú' yún kahke[x] dil men ghabráyá[y], aur gawáhí deke bolá, Main tum se sach sach kahtá hún, ki Ek tum men se[z] mujhe pakaṛwáegá.

22 Tab shágird shubha men hoke, ki us ne kis kí bábat kahá, ek dúsre ko dekhne lagá.

23 Aur us ke shágirdon men se ek, jise Yisú' piyár kartá thá[a], Yisú' kí chhátí kí taraf jhuká húá baiṭhá thá.

24 Tab Shama'ún Patrus ne use ishára kiyá, ki daryáft kare, ki wuh, jis kí bábat us ne kahá, kaun hai.

25 Tab us ne Yisú' ke síua par takiya karke kahá, Ai Khudáwand, wuh kaun hai?

26 Yisú' ne jawáb diyá, Jise main niwála ko tar karke detá hún, wuhí hai. Phir us ne niwála tar karke, Shama'ún ke beṭe Yahúdáh Iskariyútí ko diyá.

27 Aur ba'd us niwála ke, Shaitán us men samáyá[b]. Tab Yisú' ne use kahá, Jo kuchh ki tú kartá hai, jald kar.

28 Par un men se, jo khánc baiṭhe the, kisí ne na jáná, ki yih us ne use kis liye kahá.

29 Kyúnki ba'zon ne gumán kiyá ki is liye ki Yahúdáh ke pás thailí thí[c], ki Yisú' use yih kahtá thá, ki Jo ham ko 'íd ke liye darkár hai, mol le; yá yih, ki muhtájon ko kuchh de.

30 Pas wuh niwála lekar filfau niklá; aur rát thí.

31 ¶ Jab wuh chalá gayá, Yisú' ne kahá, ki Ab Ibn i Adam ne jalál páyá[d], aur Khudá ne us ke bá'is jalál páyá[e].

32 Agar Khudá ne us se jalál páyá ho, to Khudá use bhí apne se jalál degá[f], aur use filfaur jalál degá[g].

33 Ai bachcho, Main thoṛí der tak tumháre sáth hún. Tum mujhe ḍhúnḍhoge, aur jaisá ki main ne Yahúdíon se kahá, ki Jahán main játá hún, tum nahín á sakte[h], waisá ab main tumhen bhí kahtá hún.

34 Main tumhen ek nayá hukm detá hún, ki Tum ek dúsre se muhabbat rakho[i]; jaisá main ne tum se muhabbat rakhí, aise hí tum bhí ek dúsre se muhabbat rakho.

35 Is se sab jánenge, ki tum mere shágird ho, agar tum ápas men muhabbat rakho[k].

36 ¶ Shama'ún Patrus ne us se kahá, Ai Khudáwand, tú kahán játá hai? Yisú' ne jawáb diyá, Jahán main játá hún, tú ab mere píchhe á nahín saktá, par áge ko mere píchhe áwegá[l].

37 Patrus ne use kahá, Ai Khudáwand, main tere píchhe kyún ab nahín á saktá? main tere liye apní ján dúngá[m].

38 Yisú' ne use jawáb diyá, Kyá tú mere liye apní ján degá? Main tum se sach sach kahtá hún, ki Murg báng na degá, jab tak ki tú tín martaba merá inkár na kare.

XIV BAB.

1 *Masíh apne shágirdon par yih jatáke ki ásmán par tumháre liye jáyhen hain, unhen tasallí detá: 6 wuh izhár kartá ki main ráh, aur sachái, aur zindagí hún, aur ki Báp aur main ek hí hain: 13 wuh unhen yaqín dilátá, ki jo kuchh us ke nám se mángen, to un ko milegá: 15 wuh un se yih cháhtá ki we muhabbat rakhke us kí farmán-bardárí bhí karen: 16 wuh un se wa'da kartá ki tasallí-denewálí Rúh ul Quds ko tumháre pás bhejúngá: 27 aur un ke liye apná salám chhoṛke játá.*

TUMHARA dil na ghabráwe[a]: tum Khudá par ímán láte ho, mujh par bhí ímán láo.

2 Mere Báp ke ghar men bahut makán hain; nahín to, main tumhen kahtá. Main játá hún[b], táki tumháre liye jagah taiyár karún.

3 Aur jis hál ki main játá, aur tumháre liye jagah taiyár kartá, to phir áúngá[c], aur tumhen apne sáth lúngá, táki jahán main hún, tum bhí hoo[d].

4 Aur jahán main játá hún, tum jánte ho, aur ráh bhí jánte ho.

5 Thúmá ne use kahá, Ai Khudáwand, ham nahín jánte, ki tú kahán játá hai, aur ham kyúnkar us ráh ko ján saken?

6 Yisú' ne use kahá, Ráh[a], aur

---

[s] Zab. 41. 9. Mat. 26. 23. 21 áyat.
[t] Yúh. 14. 29. aur 16. 4.
[u] Mat. 10. 40. aur 25. 40. Lúq. 10. 16.
[x] Mat. 26. 21 Marq. 14. 18. Lúq. 22 21.
[y] Yúh. 12. 27.
[z] A'am. 1. 17. 1 Yúh. 2. 19.
[a] Yúh. 19. 26. aur 20. 2. aur 21 7, 20, 24.
[b] Lúq. 22. 3. Yúh. 6. 70.
[c] Yúh. 12. 6.
[d] Yúh. 13. 31.
[e] Yúh. 14. 13. 1 Pat. 4. 11.
[f] Yúh. 17. 1, 4, 5, 6.
[g] Yúh. 12. 23.
[h] Yúh. 7. 34. aur 8. 21.
[i] Ahb. 19. 18. Yúh. 15. 12, 17. Afs. 5. 2. 1 Tas. 4. 9. Ya'q. 2. 8. 1 Pat. 1. 22. 1 Yúh. 2. 7, 8. aur 3. 11, 23. aur 4. 21.
[k] 1 Yúh. 2. 5. aur 4. 20.
[l] Yúh. 21. 18. 2 Pat. 1. 14.
[m] Mat. 26. 33, 34, 35. Marq. 14. 29, 30, 31. Lúq. 22. 33, 34.
[a] 27 áyat. Yúh. 16. 22, 23.
[b] Yúh. 13. 33, 36.
[c] 18, 28 áyaten. A'am. 1. 11.
[d] Yúh. 12. 26. aur 17. 24. 1 Tas. 4. 17.
[a] 'Ibrán. 9. 8.

San 'ÍSAWÍ 33.

haqq[f], aur zindagí[g] maiṉ húṉ; koí bagair mere wasíla Báp ke pás á nahíṉ saktá hai[h].

7 Agar tum mujhe jánte, to mere Báp ko bhí jánte[i]; aur ab tum use jánte ho, aur use dekhá hai.

8 Failbús ne use kahá, Ai Khudáwand, Báp ko hameṉ dikhlá, ki hameṉ káfí hai.

9 Yisú' ne use kahá, Ai Failbús, maiṉ itní muddat se tumháre sáth húṉ, aur tú ne mujhe na jáná? jis ne mujhe dekhá hai, us ne Báp ko dekhá hai[k]; aur tú kyúṉkar kahtá hai, ki Báp ko hameṉ dikhlá?

10 Kyá tú yaqín nahíṉ kartá, ki maiṉ Báp meṉ húṉ, aur Báp mujh meṉ hai[l]? yih báteṉ jo maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, maiṉ áp se nahíṉ kahtá; lekin Báp, jo mujh meṉ rahtá hai, wuh yih kám kartá hai[m].

11 Merí bát yaqín karo, ki maiṉ Báp meṉ húṉ, aur Báp mujh meṉ hai; aur nahíṉ to, in kámoṉ ke sabab mujh par ímán láo[n].

12 Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, ki Jo mujh par ímán látá hai, ye kám, jo maiṉ kartá húṉ, wuh bhí karegá[o], aur in se bhí baṛe kám karegá; kyúṉki maiṉ apne Báp pás játá húṉ.

13 Aur jo kuchh tum mere nám se mángoge, maiṉ wuhí karúṉgá[p], táki Báp Beṭe meṉ jalál páwe.

14 Agar tum mere nám se kuchh mángoge, to maiṉ wuhí karúṉgá.

15 ¶ Agar tum mujhe piyár karte ho, to mere hukmoṉ par 'amal karo[q].

16 Aur maiṉ apne Báp se darkhwást karúṉgá, aur wuh tumheṉ dúsrá Tasallí-denewálá bakhshegá[r], ki hamesha tumháre sáth rahe;

17 Ya'ne, Rúh i Haqq[s], jise dunyá hásil nahíṉ kar saktí, kyúṉki use na dekhtí hai, aur na use jántí hai[t]; lekin tum use jánte ho, kyúṉki wuh tumháre sáth rahtí hai, aur tum meṉ howegí[u].

18 Maiṉ tumheṉ yatím na chhoṛúṉgá[x]: maiṉ tumháre pás áúṉgá[y].

19 Ab thoṛí der hai, ki dunyá mujhe phir na dekhegí; par tum mujhe dekhte ho[z], aur is liye ki maiṉ jítá húṉ, tum bhí jíoge[a].

20 Us roz tum jánoge, ki maiṉ Báp meṉ[b], aur tum mujh meṉ, aur maiṉ tum meṉ húṉ.

21 Jis pás mere hukm haiṉ, aur wuh un par 'amal kartá hai, wuhí mujh se muhabbat rakhtá hai[c]; aur wuh jo mujh se muhabbat rakhtá hai, mere Báp ká piyárá hogá, aur maiṉ use piyár karúṉgá, aur apne taíṉ us par záhir karúṉgá.

22 Yahúdáh[d] ne, na wuh jo Iskariyútí thá, use kahá, Ai Khudáwand, yih kyúṉkar hai, ki tú áp ko ham par záhir kiyá cháhtá, aur dunyá par nahíṉ?

23 Yisú' ne jawáb meṉ use kahá, Agar koí mujhe piyár kartá hai, wuh mere kalám par 'amal karegá[e], aur merá Báp use piyár karegá, aur ham us pás áwenge, aur us ke sáth rahenge[f].

24 Jo mujhe piyár nahíṉ kartá, mere kalám par 'amal nahíṉ kartá, aur yih kalám jo tum sunte ho, merá nahíṉ, balki Báp ká hai, jis ne mujhe bhejá hai[g].

25 Maiṉ ne yih báteṉ, tumháre sáth hote húe, tum se kahíṉ.

26 Lekin wuh Tasallí-denewálá, jo Rúh i Quds hai, jise Báp mere nám se bhejegá[h], wuhí tumheṉ sab chízeṉ sikhláwegá, aur sab báteṉ, jo kuchh ki maiṉ ne tumheṉ kahí haiṉ, tumheṉ yád diláwegá[i].

27 Salám tum logoṉ ke liye chhoṛke játá húṉ[k]; apní salámatí maiṉ tumheṉ detá húṉ; na jis tarah se ki dunyá detí hai, maiṉ tumheṉ detá húṉ. Tumhárá dil na ghabráe[l], aur na ḍare.

28 Tum sun chuke ho, ki maiṉ ne tum ko kahá, ki Maiṉ játá húṉ, aur tum pás phir átá húṉ[m]. Agar tum mujhe piyár karte, to tum mere is kahne se, ki Maiṉ Báp pás játá húṉ[n], khush hote; kyúṉki merá Báp mujh se baṛá hai[o].

29 Aur ab maiṉ ne tumheṉ, us ke wáqi' hone se peshtar kahá, táki jab ho jáwe, to tum ímán láo[p].

30 Ba'd is ke maiṉ tum se bahut kalám na karúṉgá; is liye ki is jahán ká sardár átá hai[q], aur mujh meṉ us kí koí chíz nahíṉ.

31 Lekin is liház se ki dunyá jáne, ki maiṉ Báp se muhabbat rakhtá húṉ, jis tarah Báp ne

---

f Yúh. 1. 17. aur 8. 32. g Yúh. 1. 4. aur 11. 25. h Yúh. 10. 9. i Yúh. 8. 19. k Yúh. 12. 45. Qul. 1. 15. 'Ibrán. 1. 3. l Yúh. 10. 38. aur 17. 21, 23. 20 áyat. m Yúh. 5. 19 aur 7 16. aur 8. 28. aur 12. 49. n Yúh. 5 36. aur 10. 38 o Mat. 21. 21. Marq. 16 17. Lúq 10 17. p Mat 7. 7. aur 21 22 Marq 11 24 Lúq. 11. 9. Yúh. 15. 7, 16 aur 16. 23, 24. Ya'q. 1. 5 1 Yúh. 3. 22. aur 5. 14. q 21, 23 áyateṉ. Yúh. 15 10, 14. 1 Yúh. 5. 3. r Yúh. 15. 26. aur 16. 7. Rúm. 8 15, 26. s Yúh. 15. 26. aur 16. 13. 1 Yúh. 4 6. t 1 Qur. 2. 14. u 1 Yúh. 2. 27. x Mat. 28. 20. y 3, 28 áyateṉ. z Yúh. 16. 16. a 1 Qur. 15. 20.

b Yúh. 10. 38. aur 17. 21, 23, 26. 10 áyat. c 15, 23 áyateṉ 1 Yúh. 2. 5. aur 5. 3. d Lúq. 6. 16. e 15 áyat. f 1 Yúh. 2. 24. Mak. 3. 20. g Yúh. 5 19, 38. aur 7. 16. aur 8. 28. aur 12. 49. 10 áyat. h Lúq. 24. 49. 16 áyat. Yúh. 15. 26 aur 16. 7. i Yúh 2 22. aur 12. 16. aur 16 13. 1 Yúh. 2. 20, 27. k Filip. 4. 7. Qul. 3. 15. l 1 áyat. m 3, 18 áyateṉ. n 12 áyat. Yúh. 16. 16. aur 20. 17. o Dekho Yúh 5. 18. aur 10. 30. Filip. 2. 6. p Yúh. 13. 19 aur 16. 4. q Yúh. 12. 31. aur 16. 11.

San 'ÍSAWÍ 33.

mujhe farmá diyá, main waisá hí kartá húnʳ. Utho, yahán se chalen.

XV BAB.

1 Masíh ták kí tamsíl láke wuh khátir-jam'aí aur muhabbat jo us ke aur us ke shágirdon ke darmiyán hain bayán kartá. 18 Us tasallí kí bábat jo miltí jis waqt dunyá kí 'adáwat aur us ke zulm ke sabab ghabráte hon. 26 Rúh ul Quds ká kháss kám jo húá, aur rasúlon ko bhí kám jo milá.

MAIN sachche angúr ká darakht hún, aur merá Báp bágbán hai.

2 Jo dálí mujh men mewa nahín látí, wuh use tor dáltá haiᵃ: aur har ek jo mewa látí, wuh use sáf kartá hai, táki wuh ziyáda mewa láwe.

3 Ab tum us kalám ke sabab, jo main ne tumhen kahá, pák húeᵇ.

4 Mujh men qáim hoᶜ, aur main tum men. Jis tarah ki dálí áp se mewa nahín lá saktí, magar jab ki wuh darakht men qáim ho, usí tarah tum bhí nahín, magar jab ki mujh men qáim ho.

5 Angúr ká darakht main hún, tum dálíán ho: Wuh, jo mujh men qáim hotá hai, aur main us men, wuhí bahut mewa látá haiᵈ; kyúnki mujh se judá tum kuchh nahín kar sakte.

6 Agar koí mujh men qáim na ho, to wuh dálí kí tarah phenk diyá játá, aur súkh játá hai, aur log unhen batorte hain, aur ág men jhonkte hain, aur we jalái játí hainᵉ.

7 Agar tum mujh men qáim, aur merí báten tum men qáim howen, to jo cháhoge, mángoge, aur tumháre liye wuhí hogáᶠ.

8 Mere Báp ká jalál isí se hai, ki tum bahut mewa láoᵍ, so tum mere shágird hogeʰ.

9 Jaisá Báp ne mujhe piyár kiyá, waisá hí main ne tumhen piyár kiyá; tum merí muhabbat men sábit raho.

10 Agar tum mere hukmon par 'amal karo, to tum merí muhabbat men qáim hogeⁱ, jaisá ki main ne apne Báp ke hukmon par 'amal kiyá, aur us kí muhabbat men qáim hún.

11 Main ne yih báten tumhen kahín, táki merí khushí tum men baní rahe, aur tumhárí khushí kámil hoᵏ.

12 Merá hukm yih hai, ki Jaise main ne tumhen piyár kiyá hai, tum bhí ek dúsre ko piyár karoˡ.

13 Koí shakhs us se ziyáda muhabbat nahín kartá, ki apní ján apne doston ke liye deᵐ.

14 Jo kuchh ki main ne tumhen farmáyá, agar tum karo, to mere dost hoⁿ.

15 Ba'd is ke main tumhen khádim na kahúngá, kyúnki khádim nahín jántá, ki us ká khudáwand kyá kartá hai: balki main ne tumhen dost kahá hai, ki sab báten, jo main ne apne Báp se suní hain, main ne tumhen batláínᵒ.

16 Tum ne mujhe nahín chuná hai, balki main ne tumhen chuná haiᵖ, aur tumhen muqarrar kiyá hai, ki tum jáo aur mewa láoᑫ, aur tumhárá mewa báqí rahe: táki tum merá nám leke, jo kuchh Báp se mángo, wuh tumhen deweʳ.

17 Main tumhen yih báten farmátá hún, ki Tum ek dúsre ko piyár karoˢ.

18 Agar dunyá tum se dushmaní kartí hai, to tum jánte ho, ki us ne tum se áge mujh se dushmaní kíᵗ.

19 Agar tum dunyá ke hote, to dunyá apnon ko piyár kartíᵘ: lekin is liye, ki tum dunyá ke nahín, balki main ne tumhen dunyá se chunke judá kiyá hai, is wáste dunyá tum se dushmaní kartí haiˣ.

20 Us bát ko jo main ne tum se kahí, yád karo, ki Naukar apne kháwind se bará nahínʸ. Jab unhon ne mujhe satáyá, to we tumhen bhí satáwenge; agar unhon ne mere kalám ko máná hai, to we tumhárá bhí mánengeᶻ.

21 Lekin yih sab kuchh mere nám ke sabab tum se karengeᵃ, kyúnki we use, jis ne mujhe bhejá hai, nahín jánte.

22 Agar main na áyá hotá, aur unhen na kahtá, to un ká gunáh na hotáᵇ: lekin ab un pás un ke gunáh ká 'uzr nahínᶜ.

23 Wuh jo mujh se 'adáwat kartá hai, mere Báp se bhí 'adáwat kartá haiᵈ.

24 Agar main ne un ke bích men ye kám, jo kisí dúsre ne nahín kiyeᵉ, na kiye hote, to un

San 'ÍSAWÍ 33.

ʳ Yúh. 10. 18. Filip. 2. 8. 'Ibran. 5. 8.
ᵃ Mat. 15. 13.
ᵇ Yúh. 13. 10. aur 17. 17. Afs. 5. 26. 1 Pat. 1. 22.
ᶜ Qul. 1. 23. 1 Yúh. 2. 6
ᵈ Hos. 14. 8. Filip. 1. 11. aur 4. 13.
ᵉ Mat. 3. 10 aur 7. 19.
ᶠ Yúh. 14. 13, 14. aur 16. 23. 13 áyat.
ᵍ Mat. 5. 16. Filip. 1. 11.
ʰ Yúh. 8. 31. aur 13. 35.
ⁱ Yúh. 14. 15, 21, 23.
ᵏ Yúh. 16. 24. aur 17. 13. 1 Yúh. 1. 4.
ˡ Yúh. 13. 34. 1 Tas. 4. 9. 1 Pat. 4. 8. 1 Yúh. 3. 11. aur 4. 21.
ᵐ Yúh. 10. 11, 15. Rúm. 5. 7, 8. Afs. 5. 2. 1 Yúh. 3. 16.
ⁿ Dekho Mat. 12. 50. Yúh. 14. 15, 23.
ᵒ Dekho Pald. 18. 17. Yúh. 17. 26. A'am. 20. 27.
ᵖ Yúh. 6. 70. aur 13. 18. 1 Yúh. 4. 10, 19.
ᑫ Mat. 28. 19. Marq. 16. 15. Qul. 1. 6.
ʳ Yúh. 14. 13. 7 áyat.
ˢ 12 áyat.
ᵗ 1 Yúh. 3. 1, 13.
ᵘ 1 Yúh. 4. 5.
ˣ Yúh. 17. 14.
ʸ Mat. 10. 24. Lúq. 6. 40. Yúh. 13. 16.
ᶻ Hiz. 3. 7.
ᵃ Mat. 10. 22. aur 24. 9. Yúh. 16. 3.
ᵇ Yúh. 9. 41.
ᶜ Rúm. 1. 20. Ya'q. 4. 17.
ᵈ 1 Yúh. 2. 23.
ᵉ Yúh. 3. 2. aur 7. 31. aur 9. 32.

San 'ÍSAWÍ 33.

ká gunáh na hotá; par ab to unhoṇ ne dekhá, aur mujh se aur mere Báp se dushmaní kí.

25 Lekin yih húá, táki wuh kalám jo un kí sharí'at meṇ likhá hai, ki Unhoṇ ne mujh se be-sabab dushmaní kí[f], púrá ho.

26 Par jab ki wuh Tasallí-dene-wálá, jise maiṇ tumháre liye Báp kí taraf se bhejúṇgá, ya'ne, Rúh i Haqq, jo Báp se nikaltí hai[g], áwe, to wuh mere liye gawáhí degá[h].

27 Aur tum bhí gawáhí doge[i], kyúṇki tum shurú' se mere sáth ho[k].

XVI BÁB.

1 Masíh apne shágirdoṇ se wa'da karke ki azíyat uṭháne ke waqt Rúh ul Quds tumheṇ dí jáegí, aur ki maiṇ khud jí uṭhúṇgá, aur ásmán par chaṛh jáúṇgá, un ko tasallí detá: 23 wuh un ko yaqín dilátá ki un kí du'áeṇ jo us ke nám se mángí jáweṇ Báp ko manzúr hoṇgí. 33 Masíh meṇ to itmínán páwenge, par dunyá meṇ azíyateṇ uṭháne hogá.

MAIṆ ne ye báteṇ tumheṇ kahíṇ, táki tum ṭhokar na kháo[a].

2 We tum ko 'ibádatkhánoṇ se nikál deṇge[b]: balki wuh gharí átí hai, ki jo koí tumheṇ qatl kare, gumán karegá, ki maiṇ Khudá kí bandagí bajá látá húṇ[c].

3 Aur tum se aisá sulúk is liye kareṇge, ki unhoṇ ne na Báp ko jáná, aur na mujhe[d].

4 Aur maiṇ ne yih báteṇ tum se kahíṇ, táki jab wuh waqt áwe, to tum yád karo, ki maiṇ ne tum se kahíṇ[e]; aur maiṇ ne shurú' meṇ ye báteṇ tumheṇ na kahíṇ, kyúṇki maiṇ tumháre sáth thá[f].

5 Lekin ab maiṇ us pás, jis ne mujhe bhejá, játá húṇ[g], aur tum meṇ se koí mujh se nahíṇ púchhtá, ki Tú kahán játá hai.

6 Balki is liye ki maiṇ ne ye báteṇ tum se kahíṇ, tumhárá dil gam se bhar gayá[h].

7 Lekin maiṇ tumheṇ sach kahtá húṇ, ki Tumháre liye merá jáná hí fáida hai; kyúṇki agar maiṇ na jáúṇ, to Tasallí-denewálá tum pás na áwegá[i]; par agar maiṇ jáúṇ, to maiṇ use tum pás bhej dúṇgá[k].

8 Aur wuh ánkar dunyá ko gunáh se, aur rástí se, aur 'adálat se taqsírwár ṭhahráegá:

9 Gunáh se, is liye, ki we mujh par ímán nahíṇ láe[l];

10 Rástí se[m], is liye, ki maiṇ apne Báp pás játá húṇ, aur tum mujhe phir na dekhoge[n];

11 'Adálat se[o], is liye, ki is jahán ke sardár par hukm kiyá gayá hai[p].

12 Merí aur bahutsí báteṇ haiṇ, ki maiṇ tumheṇ kahúṇ, par ab tum un kí bardásht nahíṇ kar sakte[q].

13 Lekin jab wuh, ya'ne, Rúh i Haqq[r] áwe, to wuh tumheṇ sárí sacháí kí ráh batáwegí[s]; is liye ki wuh apní na kahegí, lekin jo kuchh wuh sunegí, so kahegí, aur tumheṇ áyanda kí khabareṇ degí.

14 Wuh merí buzurgí karegí, is liye ki wuh merí chízoṇ se páwegí, aur tumheṇ dikháwegí.

15 Sab chízeṇ, jo Báp kí haiṇ, merí haiṇ[t]: is liye maiṇ ne kahá, ki wuh merí chízoṇ se legí, aur tumheṇ dikháwegí.

16 Thoṛí der, aur mujhe na dekhoge[u]; aur phir thoṛí der, aur mujhe dekhoge: kyúṇki maiṇ Báp ke pás játá húṇ[x].

17 Tab us ke ba'ze shágirdoṇ ne ápas meṇ kahá, Yih kyá hai, jo wuh hameṇ kahtá hai, ki Thoṛí der, aur tum mujhe na dekhoge; aur phir thoṛí der, aur tum mujhe dekhoge; aur yih, Is liye ki maiṇ Báp pás játá húṇ?

18 Phir unhoṇ ne kahá, Yih kyá hai, jo wuh kahtá hai: ki Thoṛí der? ham nahíṇ jánte, ki wuh kyá kahtá hai.

19 So Yisú' ne jáná, ki we cháhte haiṇ, ki mujh se suwál kareṇ, tab unheṇ kahá, Tum ápas meṇ us kí bábat púchhte ho, jo maiṇ ne kahá, ki Thoṛí der, aur tum mujhe na dekhoge, aur phir thoṛí der, aur tum mujhe dekhoge?

20 Maiṇ tum se sach sach kahtá húṇ, ki Tum rooge, aur nála karoge, par dunyá khush hogí; aur tum gamgín hoge, lekin tumhárá gam khushí ho jáegá.

21 Jab 'aurat janne lagtí hai, to gamgín hotí hai, is liye ki us kí gharí á pahunchí[y]: lekin jab laṛká janí, to is khushí se, ki dunyá meṇ ek ádmí paidá húá, us dard ko phir yád nahíṇ kartí.

22 Pas tum ab gamgín ho[a], par maiṇ tumheṇ phir dekhúṇgá, aur tumhárá dil khush hogá[b], aur

f Zab. 35. 19. aur 69. 4.
g Lúq. 24. 49. Yúh. 14. 17, 26. aur 16. 7, 13. A'am. 2. 33.
h 1 Yúh. 5. 6.
i Lúq. 24. 48. A'am. 1. 8, 21, 22. aur 2. 32. aur 3. 15. aur 4. 20, 33. aur 5. 32. aur 10. 39. aur 13. 31. 1 Pat. 5. 1. 2 Pat. 1. 16.
k Lúq. 1. 2. 1 Yúh. 1. 1, 2.
a Mat. 11. 6. aur 24. 10. aur 26. 31.
b Yúh. 9. 22, 34. aur 12. 42.
c A'am. 8. 1. aur 9. 1. aur 26. 9, 10, 11
d Yúh. 15. 21. Rúm. 10. 2. 1 Qur. 2. 8. 1 Tím. 1. 13.
e Yúh. 13. 19. aur 14. 29.
f Dekho Mat. 9. 15.
g Yúh. 7. 33. aur 13. 3. aur 14. 28. 10, 16 áyat-eṇ.
h Yúh. 14. 1. 27 áyat.
i Yúh. 7. 39. aur 14. 16, 26. aur 15. 26
k A'am. 2. 33. Afs. 4. 8.
l A'am. 2. 22, —37.
m A'am. 2. 32.
n Yúh. 3. 14. aur 5. 32.
o A'am. 26. 18.
p Lúq. 10. 18. Yúh. 12. 31. Afs. 2. 2. Qul. 2. 15. 'Ibrán. 2. 14.
q Marq. 4. 33. 1 Qur. 3. 2. 'Ibrán. 5. 12.
r Yúh. 14. 17. aur 15. 26.
s Yúh. 14. 26. 1 Yúh. 2. 20, 27.
t Mat. 11. 27. Yúh. 3. 35. aur 13. 3. aur 17. 10.
u Yúh. 7. 33. aur 13. 33. aur 14. 19. 19 áyat.
x Yúh. 13. 3. 28 áyat.
y Yas. 26. 17.
a 6 áyat
b Lúq. 24. 41, 52. Yúh. 14. 1, 27. aur 20. 20. A'am. 2. 46. aur 13. 52. 1 Pat. 1. 8.

San 'ÍSAWÍ 33.

tumhárí ḳhushí koí tum se chhín na legá.

23 Aur tum us din mujh se kuchh suwál na karoge. Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, Jo kuchh tum merá nám leke, Báp se máṉgoge, wuh tum ko degá[b].

24 Ab tak tum ne mere nám se kuchh nahíṉ máṉgá; máṉgo, ki tum páogo, táki tumhárí ḳhushí kámil ho[c].

25 Maiṉ ne ye báteṉ tamsíloṉ meṉ tumheṉ kahíṉ; par wuh waqt átá hai, ki maiṉ tumheṉ tamsíloṉ meṉ phir na kahúṉgá, balki Báp kí sáf ḳhabar tumheṉ dúṉgá.

26 Us din tum mere nám se máṉgoge[d], aur maiṉ tumheṉ nahíṉ kahtá, ki maiṉ Báp se tumháre liye darḳhwást karúṉgá;

27 Is liye ki Báp to áp hí tumheṉ piyár kartá hai[e], kyúṉki tum ne mujhe piyár kiyá, aur ímán láe ho, ki maiṉ Ḳhudá se niklá húṉ[f].

28 Maiṉ Báp se niklá aur dunyá meṉ áyá húṉ; phir dunyá se ruḳhsat hotá, aur Báp pás játá húṉ[g].

29 Us ke shágirdoṉ ne use kahá, Dekh, ab tú sáf kahtá hai, aur tamsíl meṉ nahíṉ kahtá.

30 Ab ham jánte haiṉ, ki tú sab kuchh jántá hai[h], aur muhtáj nahíṉ, ki koí tujh se suwál kare; is se ham ímán láe, ki tú Ḳhudá se niklá hai[i].

31 Yisú' ne unheṉ jawáb diyá, Kyá ab tum ímán láe ho?

32 Dekho, ghaṛí átí hai, balki á chukí, ki tum meṉ se har ek paráganda hoke[k] apní ráh legá[l], aur tum mujhe akelá chhoṛ doge: taubhí maiṉ akelá nahíṉ, kyúṉki Báp mere sáth hai[m].

33 Maiṉ ne tumheṉ ye báteṉ kahíṉ, táki tum mujh meṉ itmínán páo[n]. Tum dunyá meṉ musíbat uṭháoge[o]; lekin ḳhátirjam'a rakho[p], ki maiṉ ne dunyá ko jítá hai[q].

XVII BÁB.

1 *Masíh apne Báp se minnat kartá, ki wuh apne Beṭe ko buzurgí dewe,* 6 *aur us ke rasúloṉ kí hifázat kare,* 11 *ki we yak-dil,* 17 *aur sachái-pazír raheṉ:* 20 *aur ki wuh un ko bhí, aur sab ahl i ímán ko ásmán par us kí sharákat meṉ buzurgí dewe.*

YISU' ne ye báteṉ farmáíṉ, aur apní áṉkheṉ ásmán kí taraf uṭháíṉ, aur kahá, Ai Báp, waqt pahunchá hai[a]; apne Beṭe ko jalál baḳhsh, táki terá Beṭá bhí tujhe jalál baḳhshe:

2 Chunánchi tú ne use sab jismoṉ par iḳhtiyár diyá hai[b], táki wuh un sab ko, jinheṉ tú ne use baḳhshá[c], hamesha kí zindagí dewe.

3 Aur hamesha kí zindagí yih hai, ki we tujh ko akelá sachchá Ḳhudá[d], aur Yisú' Masíh ko jise tú ne bhejá hai[e], jáneṉ[f].

4 Maiṉ ne zamín par terá jalál záhir kiyá hai[g]: maiṉ us kám ko, jo tú ne mujhe karne ko diyá hai[h], tamám kar chuká[i].

5 Aur ai Báp, ab tú mujhe apne sáth us jalál se, jo maiṉ dunyá kí paidáish se peshtar tere sáth rakhtá thá[k], buzurgí de.

6 Maiṉ ne tere nám ko un ádmíoṉ par, jinheṉ tú ne dunyá meṉ se mujhe diyá[l], záhir kiyá hai[m]: we tere the, aur tú ne unheṉ mujhe diyá hai, aur unhoṉ ne tere kalám par 'amal kiyá hai.

7 Ab unhoṉ ne jáná hai, ki sab chízeṉ jo tú ne mujhe diyáṉ, terí taraf se haiṉ.

8 Is liye ki maiṉ ne we hukm, jo tú ne mujhe diye[n], unheṉ diye haiṉ; aur unhoṉ ne unheṉ qabúl kiyá, aur yaqín jáná, ki maiṉ tujh se niklá húṉ[o], aur we ímán láe haiṉ, ki tú ne mujhe bhejá hai.

9 Maiṉ un ke liye 'arz kartá húṉ; maiṉ dunyá ke liye nahíṉ[p], magar un ke liye, jinheṉ tú ne mujhe diyá hai, 'arz kartá húṉ, ki we tere haiṉ.

10 Aur sab mere tere haiṉ, aur tere mere haiṉ[q]; aur maiṉ un se buzurgí pátá húṉ.

11 Maiṉ dunyá meṉ áge na rahúṉgá[r], par ye dunyá meṉ haiṉ, aur maiṉ tujh pás átá húṉ. Ai quddús Báp, apne hí nám se, unheṉ, jinheṉ tú ne mujhe baḳhshá, hifázat se rakh[s], táki we hamárí taraḥ ek hojáweṉ[t].

12 Jab tak ki maiṉ un ke sáth dunyá meṉ thá, tab tak maiṉ ne tere nám se un kí hifázat kí[x], balki jinheṉ mujhe diyá hai, maiṉ ne un kí nigahbání kí: aur koí un meṉ se, siwá halákat ke farzand[y] ke, halák nahíṉ húá[z], táki nawishta púrá ho[a].

13 Aur ab maiṉ tujh pás átá

Marginal references (left): b Mat. 7. 7. Yúh. 14. 13. aur 15. 16. — c Yúh. 15. 11. — d 23 áyat. — e Yúh. 14. 21, 23. — f Yúh. 3. 13. Yúh. 17. 8. 30 áyat. — g Yúh. 13. 3. — h Yúh. 21. 17. — i 27 áyat. Yúh. 17. 8. — k Mat. 26. 31. Marq 14. 27. — l Yúh. 20. 10. — m Yúh. 8. 29 aur 14. 10, 11. — n Yas. 9. 6. Yúh. 14. 27. Rúm. 5. 1. A'm. 2. 14. Qul 1. 20. — o Yúh. 15. 19, 20, 21. 2 Tim. 3. 12. — p Yúh. 14. 1. — q Rúm. 8. 37. 1 Yúh. 4. 4. aur 5. 4.

Marginal references (right): a Yúh. 12. 23. aur 13. 32. — b Dán. 7. 14. Mat. 11. 27. aur 28. 18. Yúh. 3. 35. aur 5. 27. 1 Qur. 15. 25, 27. Filip. 2. 10. 'Ibrán. 2. 8. — c Yúh. 6. 37. 6, 9, 24 áyateṉ. — d 1 Qur. 8. 4. 1 Tas. 1. 9. — e Yúh. 3. 34. aur 5. 36, 37. aur 6. 29, 57. aur 7. 29. aur 10. 36. aur 11. 42. — f Yas. 53. 11. Yar. 9. 24. — g Yúh. 13. 31. aur 14. 13. — h Yúh. 14. 31. aur 15. 10. — i Yúh. 4. 34. aur 5. 36. aur 9. 3. aur 19. 30. — k Yúh. 1. 1, 2. aur 10. 30. aur 14. 9. Filip. 2. 6. Qul 1. 15, 17. 'Ibrán. 1. 3, 10. — l 2, 9, 11 áyateṉ. Yúh. 6. 37, 39. aur 10. 29. aur 15. 19. — m Zab 22. 22. 26 áyat. — n Yúh. 8. 28. aur 12. 49. aur 14. 10. — o Yúh. 16. 27, 30. 25 áyat. — p 1 Yúh. 5. 19. — q Yúh. 16. 15. — r Yúh. 13. 1. aur 16. 28. — s 1 Pat. 1. 5. Yahúd. 1. — t Yúh. 10. 30. — u 21 áyat, wag. — x Yúh. 6. 39. aur 10. 28. 'Ibrán. 2. 13. — y Yúh. 6. 70. aur 13. 18. — z Yúh. 18. 9. 1 Yúh. 2. 19. — a Zab. 109. 8. A'am. 1. 20.

San 'ÍSAWÍ 33.

húṉ, aur maiṉ yih báteṉ dunyá meṉ kahtá húṉ, táki merí ḳhushí un meṉ kámil ho rahe.

14 Maiṉ ne terá kalám unheṉ diyá[b], aur dunyá ne un se dushmaní kí[c], is liye ki jaisá maiṉ dunyá ká nahíṉ húṉ[d], we bhí dunyá ke nahíṉ haiṉ.

15 Maiṉ yih 'arz nahíṉ kartá, ki tú unheṉ dunyá meṉ se uṭhá le; par yih, ki tú unheṉ buráí se bacháe[e].

16 Jaisá ki maiṉ dunyá ká nahíṉ húṉ, we bhí dunyá ke nahíṉ haiṉ[f].

17 Unheṉ apní sacháí se ‖pák kar[g]: terá kalám sacháí hai[h].

18 Jis tarah tú ne mujhe dunyá meṉ bhejá, maiṉ ne bhí unheṉ dunyá meṉ bhejá hai[i].

19 Aur un ke wáste maiṉ †apní taqdís kartá húṉ, táki we bhí sacháí se muqaddas hoṉ[k].

20 Maiṉ sirf unhíṉ ke liye nahíṉ, balki un ke liye bhí, jo un ke kalám se mujh par ímán láwenge, 'arz kartá húṉ;

21 Táki we sab ek howeṉ[l], jaisá ki tú, Ai Báp, mujh meṉ, aur maiṉ tujh meṉ[m], ki we bhí ham meṉ ek hoṉ; táki dunyá ímán láwe, ki tú ne mujhe bhejá hai.

22 Aur wuh jalál jo tú ne mujhe diyá hai, maiṉ ne unheṉ diyá hai; táki we ek hoṉ, jis tarah se ki ham ek haiṉ[n].

23 Maiṉ un meṉ, aur tú mujh meṉ, táki we ek hoke kámil howeṉ[o], aur ki dunyá jáne, ki tú ne mujhe bhejá hai, aur jis tarah ki tú ne mujhe piyár kiyá, tú ne unheṉ bhí piyár kiyá hai.

24 Ai Báp, maiṉ cháhtá húṉ, ki we bhí jinheṉ tú ne mujhe bakhshá hai, jahán maiṉ húṉ, mere sáth howeṉ[p]: táki we mere jalál ko, jo tú ne mujhe bakhshá hai, dekheṉ: kyúṉki tú ne mujhe dunyá kí paidáish se áge piyár kiyá hai[q].

25 Ai 'ádil Báp, dunyá ne tujhe nahíṉ jáná[r], magar maiṉ ne tujhe jáná hai[s], aur inhoṉ ne jáná hai, ki tú ne mujhe bhejá[t].

26 Aur maiṉ ne terá nám un par záhir kiyá[u], aur záhir karúṉgá: táki wuh piyár, jis se tú ne mujhe piyár kiyá hai[x], un meṉ ho, aur maiṉ un meṉ húṉ.

[b] 8 áyat. [c] Yúh. 15. 18, 19. 1 Yúh. 3. 13. [d] Yúh. 8. 23. 16 áyat. [e] Mat. 6. 13. Gal. 1. 4. 2 Tas. 3. 3. 1 Yúh. 5. 18. [f] 14 áyat. ‖ Yá, *makhsús kar.* [g] Yúh. 15. 3. A'am. 15. 9. Afs. 5. 26. 1 Pat. 1. 22. [h] 2 Sam. 7. 28. Zab. 119. 142, 151. Yúh. 8. 40. [i] Yúh. 20. 21. † Yá, *apne taíṉ makhsús kartá.* [k] 1 Qur. 1. 2, 30. 1 Tas. 4. 7. 'Ibrán. 10. 10. [l] Yúh. 10. 16. 11, 22, 23 áyateṉ. Rum. 12. 5. Gal. 3. 28. [m] Yúh. 10. 38. aur 14. 11. [n] Yúh. 14. 20. 1 Yúh. 1. 3. aur 3. 24. [o] Qul. 3. 14. [p] Yúh. 12. 26. aur 14. 3. 1 Tas. 4. 17. [q] 5 áyat. [r] Yúh. 15. 21. aur 16. 3. [s] Yúh. 7. 29. aur 8. 55. aur 10. 15. [t] Yúh. 16. 27. 8 áyat. [u] Yúh. 15. 15. 6 áyat. [x] Yúh. 15. 9.

XVIII BÁB.

1 Yahúdáh Yisú' ko pakaṛwá detá. 6 Piyáda zamín par gir paṛte. 10 Patrus Malkhus ke kán ko uṛá detá. 12 Yisú' giriftár hotá, aur we use Annás aur Qayáfá ke yahán lejáte. 15 Patrus us ká inkár kartá. 19 Qayáfá ke rú ba rú Yisú' ká hál tahqíq karte. 28 Use Pilátus ke huzúr lejáke us par nálish karte. 36 Masíh kí bádsháhat kí bábat. 40 Yahúdí 'arz karte ki Barabbás un ke liye chhuṛáyá jáwe.

YISU' yih báteṉ kahke apne shágirdoṉ ke sáth[a] Kidrún ke nále[b] ke pár gayá, jahán ek bágcha thá; us meṉ wuh aur us ke shágird dákhil húe.

2 Aur Yahúdáh bhí, jis ne use pakaṛwá diyá, wuh jagah jántá thá, ki Yisú' aksar apne shágirdoṉ ke sáth wahán jáyá kartá thá[c].

3 Tab Yahúdáh sipáhíoṉ ká ek gol, aur sardár káhinoṉ aur Farísíoṉ se piyáda leke, mash'aloṉ aur chirágoṉ aur hathyároṉ ke sáth, wahán áyá[d].

4 Aur Yisú' ne sab kuchh, jo us par honewálá thá, jánke, áge baṛhá, aur un se kahá, ki Tum kise ḍhúṉḍhte ho?

5 Unhoṉ ne use jawáb diyá, Yisú' Násarí ko. Yisú' ne unheṉ kahá, ki Maiṉ húṉ. Us waqt Yahúdáh bhí, jis ne use pakaṛwáyá, un ke sáth khaṛá thá.

6 Aur joṉhíṉ us ne unheṉ kahá, ki Maiṉ húṉ, we píchhe haṭe, aur zamín par gir paṛe.

7 Tab us ne un se phir púchhá, ki Tum kise ḍhúṉḍhte ho? We bole, Yisú' Násarí ko.

8 Yisú' ne jawáb diyá, Maiṉ ne tumheṉ kahá, ki Maiṉ húṉ; pas agar tum mujhe ḍhúṉḍhte ho, to inheṉ jáne do.

9 Yih is liye húá, táki wuh kalám, jo us ne kahá, purá ho, ki Jinheṉ tú ne mujhe diyá, maiṉ ne un meṉ se ek ko bhí gum na kiyá[e].

10 Tab Shama'ún Patrus ne talwár, jo us pás thí, khíṉchí, aur sardár káhin ke naukar par chaláí, aur us ká dahiná kán uṛá diyá[f]. Us naukar ká nám Malkhus thá.

11 Tab Yisú' ne Patrus se kahá, Apní talwár miyán meṉ kar; kyá wuh piyála jo mere Báp ne mujh ko diyá, maiṉ na píúṉ[g]?

12 Tab sipáhí, aur súbadár, aur Yahúdíoṉ ke piyádoṉ ne, milke Yisú' ko pakṛá, aur bándhá,

13 Aur pahle use Annás[h] pás le-

[a] Mat. 26. 36. Marq. 14. 32. Lúq. 22. 39. [b] 2 Sam. 15. 23. [c] Lúq. 21. 37 aur 22. 39. [d] Mat. 26. 47. Marq. 14 43 Lúq. 22. 47 A'am. 1. 16. [e] Yúh. 17. 12. [f] Mat. 26. 51. Marq. 14. 47. Lúq. 22. 49, 50. [g] Mat. 20. 22. aur 26. 39, 42 [h] Lúq. 3. 2. 24 áyat.

San 'ÍSAWÍ 33.

gaye[l], kyúnki wuh Qayáfá nám us baras ke sardár káhin ká sasurá thá ||.

14 Yih wuhí Qayáfá thá, jis ne Yahúdíon ko saláh dí, ki ummat ke badle ek ká marná bihtar hai[k].

15 ¶ Par Shama'ún Patrus aur dúsrá shágird Yisú' ke píchhe ho liye[l], kyúnki us shágird aur sardár káhin men kuchh ján-pahchán thí, aur wuh Yisú' ke sáth sardár káhin ke dálán men gayá.

16 Lekin Patrus darwáza par báhar khará rahá[m]. Tab wuh dúsrá shágird, jo sardár káhin se kuchh ján-pahchán rakhtá thá, báhar nikalá, aur darbán se kahke Patrus ko andar le áyá.

17 Tab us chhokrí ne jo darbán thí Patrus se kahá, Kyá tú bhí is shakhs ke shágirdon men se nahín? Wuh bolá, ki Main nahín hún.

18 Par naukar aur piyáda koelon kí ág sulgákar jáṛe ke sabab se khaṛe húe tápte the, aur Patrus un ke sáth khaṛá táp rahá thá.

19 ¶ Tab sardár káhin ne Yisú' se us ko shágirdon aur us kí ta'lím kí bábat suwál kiyá.

20 Yisú' ne use jawáb diyá, ki Main ne áshkárá 'álam se báten kín; main ne hamesha 'ibádat-khánon, aur haikal men[n], jahán Yahúdí jam'a hote hain, ta'lím dí, aur poshida kuchh nahín kahá.

21 Tú mujh se kyún púchhtá hai? un se púchh, jinhon ne mujh se suná, ki main ne unhen kyá kahá; dekh, ki we jánte hain, jo main ne kahá.

22 Jab us ne yih báten kahín, tab piyádon men se ek ne, jo pás khaṛá thá, Yisú' ko || tamáncha márke[o] kahá, Kyún tú sardár káhin ko aisá jawáb detá hai?

23 Yisú' ne use jawáb diyá, Agar main ne burá kahá, to buráí kí gawáhí de; par agar achchhá kahá, to tú mujhe kyún mártá hai.

24 Aur Annás ne use bandhá húá Qayáfá sardár káhin ke pás bhejá thá[p].

25 Aur Shama'ún Patrus khaṛá húá táp rahá. So unhon ne use kahá, Kyá tú us ke shágirdon men se nahín hai? Us ne inkár kiyá, aur kahá, ki Main nahín hún[q].

26 Phir sardár káhin ke naukaron men se ek ne, jo us shakhs ká, ki jis ká kán Patrus ne káṭ dálá thá, rishtadár thá, kahá, Kyá main ne tujhe us ke sáth bágcha men nahín dekhá?

27 Tab Patrus ne phir inkár kiyá, aur wunhín murg ne báng dí[r].

28 ¶ Tab Yisú' ko Qayáfá pás se || díwán-khána men láe[s], aur yih subh ká waqt thá, aur we khud díwán-khána men na gaye, táki nápák na howen[t], balki fasah kháwen.

29 Tab Pilátus un pás nikal áyá, aur kahá, Tum is mard par kyá faryád karte ho?

30 Unhon ne jawáb men kahá, ki Agar yih bad-kirdár na hotá, to ham use tere hawála na karte.

31 Pilátus ne unhen kahá, Tum use le jáo, aur apní sharí'at ke mutábiq us kí 'adálat karo. Yahúdíon ne use kahá, Ham ko rawá nahín, ki kisí ko ján se máren.

32 Yih is liye húá, táki Yisú' kí bát, jo us ne apní maut kí taraḥ se ishára karke kahí thí[u], púrí howe.

33 Tab Pilátus phir díwánkhána men dákhil húá, aur Yisú' ko buláke kahá, Kyá tú Yahúdíon ká Bádsháh hai[x]?

34 Yisú' ne use jawáb diyá, Tú yih bát áp se kahtá hai, yá ki auron ne mere haqq men tujh se kahá hai?

35 Pilátus ne jawáb diyá, Kyá main Yahúdí hún? Terí hí qaum ne, aur sardár káhinon ne tujh ko mere hawála kiyá; tú ne kyá kiyá hai?

36 Yisú' ne jawáb diyá[y], ki Merí bádshahat is jahán kí nahín[z]: agar merí bádshahat is jahán kí hotí, to mere naukar laṛáí karte, táki main Yahúdíon ke hawála na kiyá játá; par merí bádshahat yahán kí nahín hai.

37 Tab Pilátus ne use kahá, So kyá tú bádsháh hai? Yisú' ne jawáb diyá, ki Jaisá áp farmáte, main bádsháh hún. Main is liye paidá húá, aur is wáste dunyá men áyá, ki haqq par gawáhí dún. So jo koí, ki haqq se hai, merí áwáz suntá hai[a].

38 Pilátus ne use kahá, ki Haqq kyá hai? Yih kahke phir Yahú-

San 'ÍSAWÍ 33.

[l] Dekho Mat. 26. 57.
|| *Aur Annás ne Masíh ko bandhá húá Qayáfá sardár káhin ke pás bhejá.* 24 áyat.
[k] Yúh. 11. 50.
[l] Mat. 26. 58. Marq. 14. 54. Lúq. 22. 54.
[m] Mat. 26. 69. Marq. 14. 66. Lúq. 22. 54
[n] Mat. 26. 55. Lúq. 4. 15. Yúh. 7. 14, 26, 28. aur 8. 2.
|| *Yá, chhaṛí márke.*
[o] Yar. 20. 2. A'am. 23. 2.
[p] Mat. 26. 57
[q] Mat. 26. 69, 71. Marq. 14. 69. Lúq. 22. 58.
[r] Mat. 26. 74. Marq. 14. 72. Lúq. 22. 60. Yúh. 13. 38.
|| Yánání men, *Praitorium*, ya'ne, Praitor, yá Rúmí Hákim ká mahall.
[s] Mat. 27. 2. Marq. 15. 1. Lúq. 23. 1. A'am. 3. 13.
[t] A'am. 10. 28. aur 11. 3.
[u] Mat. 20. 19. Yúh. 12. 32, 33.
[x] Mat. 27. 11.
[y] 1 Tim. 6. 13.
[z] Dán. 2. 44. aur 7. 14. Lúq. 12. 14. Yúh. 6. 15. aur 8. 15.
[a] Yúh. 8. 47. 1 Yúh. 3. 19. aur 4. 6.

San 'ÍSAWÍ 33.

díon pás báhar gayá, aur unhen kahá, Main us ká kuchh qusúr nahín pátá [b].

39 So tumhárá dastúr hai, ki main fasah men tumháre liye ek ko chhoṛ dún [c]; kyá tum cháhte ho, ki main tumháre liye Yahúdíon ke Bádsháh ko chhoṛ dún?

40 Tab un sabhon ne phir chilláko kahá, ki Is ko nahín, balki Barabbás ko [d]. Par Barabbás baṭmár thá [e].

[b] Mat. 27. 24. Lúq. 23. 4. Yúh. 19. 4, 6.
[c] Mat. 27. 15. Marq. 15. 6. Lúq. 23. 17.
[d] A'am. 3. 14.
[e] Lúq. 23. 19.

XIX BÁB.

1 *Masíh ko koṛe márte, phir us par kánṭon ká táj rakhte, phir use tamáncha márte.* 4 *Pilátus use chhuṛáne cháhtá, par Yahúdíon ki zidd se dabke use un ke háth men chhoṛ detá ki salíb par khínchá jáe.* 23 *Sipáhí us ke kapṛon par chiṭṭhí ḍálte.* 26 *Wuh apní má ko Yúhanná ke supurd kartá.* 28 *Wuh apní ján detá.* 31 *Us ki pasli chhedí játí.* 38 *Yúsuf aur Niqudemus us ká dafan karte.*

TAB Pilátus ne Yisú' ko pakaṛke koṛe máre [a].

2 Aur sipáhíon ne kánṭon ká táj sajke us ke sir par rakhá, aur use argawání poshák pahináke kahá,

3 Ai Yahúdíon ke Bádsháh, Salám! aur unhon ne use tamáncha máre.

4 Tab Pilátus ne phir báhar jáke unhen kahá, ki Dekho, main use tum pás báhar le áyá hún, táki tum jáno, ki main us ká kuchh qusúr nahín pátá [b].

5 Tab Yisú' kánṭon ká táj rakhe, aur argawání poshák pahine húe báhar áyá. Aur Pilátus ne un se kahá, Dekho is shakhs ko!

6 So jab sardár káhin, aur piyádon ne use dekhá, to chilláke kahá, ki Salíb de, salíb de [c]. Pilátus ne unhen kahá, Tumhín use lo, aur salíb do, kyúnki main us men kuchh qusúr nahín pátá.

7 Yahúdíon ne use jawáb diyá, ki Ham sharí'atwále hain, aur hamárí sharí'at ke mutabiq wuh qatl ke láiq hai [d], is liye ki us ne apne taín Khudá ká Beṭá ṭhahráyá [e].

8 ¶ Jab Pilátus ne yih bát suní, to ziyáda ḍará;

9 Aur díwánkhána men phir andar áke Yisú' se kahá, Tú kahán ká hai? Par Yisú' ne use kuchh jawáb na diyá [f].

10 Tab Pilátus ne use kahá, ki Tú mujh se nahín boltá? kyá tú nahín jántá, ki mujhe ikhtiyár hai, cháhún, to tujhe salíb dún? aur cháhún, to tujhe chhoṛ dún?

11 Yisú' ne jawáb diyá, ki Agar yih tujhe úpar se diyá na játá, to mujh par terá kuchh ikhtiyár na hotá [g]: so jis ne mujhe tere hawála kiyá, us ká gunáh baṛá hai.

12 Us waqt Pilátus ne iráda kiyá, ki use chhoṛ de; par Yahúdíon ne chilláke kahá, ki Agar tú is mard ko chhoṛ detá hai, to tú Qaisar ká khairkhwáh nahín [h]; jo koí apne taín bádsháh ṭhahrátá hai, wuh Qaisar ká mukhálif hoke boltá hai [i].

13 ¶ Pilátus yih bát sunkar Yisú' ko báhar láyá, aur us maqám men jo Chabútara, aur 'Ibrání men Gabbathá kahlátá hai, masnad par baiṭhá.

14 Aur fasah kí taiyárí ká din thá [k], aur chhaṭhe ghanṭe ke qaríb thá. Phir us ne Yahúdíon ko kahá, ki Dekho apná Bádsháh!

15 Tab we chilláe, ki Le já, le já, use salíb de. Pilátus ne unhen kahá, Kyá main tumháre Bádsháh ko salíb dún? Sardár káhinon ne jawáb diyá, ki Qaisar ke siwá, hamárá koí bádsháh nahín hai [l].

16 Tab us ne use un ke hawála kiyá, ki use salíb dí jáwe [m]. Aur we Yisú' ko pakaṛke le gaye.

17 So wuh apní salíb uṭháe húe [n], us jagah ko, jo khopri ká maqám kahlátá hai, jis ká tarjuma 'Ibrání men Gálgatá hai, nikal gayá [o]:

18 Wahán unhon ne use aur us ke sáth do aur ko salíb par khínchá, tarfain men ek ek, aur Yisú' ko bích men.

19 ¶ Aur Pilátus ne ek kitába likhá, aur salíb par lagá diyá. Wuh likhá yih thá, ki YISU' NÁSARI' YAHUDI'ON KÁ BÁDSHÁH [p].

20 Us kitába ko bahut se Yahúdíon ne paṛhá, is liye, ki wuh maqám, jahán Yisú' salíb par khínchá gayá thá, shahr ke nazdík thá, aur wuh 'Ibrání, aur Yúnání, aur Latíní men likhá thá.

21 Tab Yahúdíon ke sardár káhinon ne Pilátus ko kahá, ki Yahúdíon ká Bádsháh mat likh: balki yih likh, ki Us ne kahá, ki Main Yahúdíon ká Bádsháh hún.

22 Pilátus ne jawáb diyá, ki Main ne jo likhá, so likhá.

San 'ÍSAWÍ 33.

[a] Mat. 20. 19. aur 27. 26. Marq 15. 15. Lúq. 18. 33.
[b] Yúh. 18. 38. 6 áyat.
[c] A'am. 3. 13.
[d] Ahb. 24. 16.
[e] Mat 26. 65. Yúh. 5. 18 aur 10. 33
[f] Yas. 53. 7 Mat 27. 12, 14.
[g] Lúq. 22. 53. Yúh. 7. 30.
[h] Lúq. 23. 2.
[i] A'am. 17. 7.
[k] Mat. 27 62.
[l] Paid. 49. 10.
[m] Mat. 27. 26, 31. Marq. 15. 15. Lúq 23. 24.
[n] Mat. 27, 31, 33. Marq. 15. 21, 22 Lúq. 23. 26, 33
[o] Gin. 15 34. 'Ibrán. 13. 12
[p] Mat. 27. 37. Marq. 15 26. Lúq. 23. 38.

San 'ÍSAWÍ 33.

23 ¶ Phir sipáhíon ne, jab Yisú' ko salíb par khínch chuke, to us ke kapṛon ko liyá [q], aur chár hissa kiye, har sipáhí ke liye ek hissa; aur us ke kurte ko bhí liyá: aur kurtá bin siyá sarásar biná húá thá.

24 Is liye unhon ne ápas men kahá, ki Ham use na pháṛen, balki us par chiṭṭhí ḍálen, ki yih kis ká hogá: yih is liye húá, ki nawishta jo kahtá hai, ki Unhon ne merí poshák bánṭ lí, aur mere kurte ke liye chiṭṭhíán ḍálín [r], púrá howe. So sipáhíon ne aise hí kiyá.

25 ¶ Tab Yisú' kí salíb pás, us kí má, aur us kí má kí bahin Mariyam [s] ‖Kliupas [t] kí jorú, aur Mariyam Magdalíní khaṛí thín.

26 Yisú' ne apní má ko, aur us shágird ko, jise wuh piyár kartá thá [u], pás khaṛe húe dekhkar, apní má ko kahá, ki Ai 'aurat [x], dekh, yih terá beṭá!

27 Phir us ne us shágird ko kahá, Dekh, yih terí má! Aur usí ghaṛí se us shágird ne use apnon men [y] shámil kiyá.

28 ¶ Ba'd us ke Yisú' ne jánke, ki ab sab báten púrí ho chukín, yih kahá, táki nawishta púrá howe, ki Main pyásá hún [z].

29 Wahán ek bartan sirke se bhará húá dhará thá: unhon ne isfanj ko sirke men tar karke [a] aur zúfá men lapeṭke, nal par rakhá, aur us ke munh men diyá.

30 Phir Yisú' ne jab sirká chakhá, to kahá, Púrá húá [b], aur sir jhukáke ján dí.

31 Phir Yahúdíon ne is liház se ki láshen sabt ke din salíbon par na rah jáwen [c], kyúnki wuh din taiyárí ká thá [d], balki baṛá hí sabt thá, Pilátus se 'arz kí, ki un kí ṭángen toṛí aur láshen utárí jáen.

32 Tab sipáhíon ne áke pahle aur dúsre kí ṭángen, jo us ke sáth salíb par khínche gaye the, toṛín.

33 Lekin jab unhon ne Yisú' kí taraf áke dekhá, ki wuh mar chuká hai, to us kí ṭángen na toṛín:

34 Par sipáhíon men se ek ne bhále se us kí paslí chhedí, aur tilfaur us se lahú aur pání niklá [e].

35 Aur jis ne yih dekhá, gawáhí dí, aur us kí gawáhí sachchí hai, aur wuh jántá hai, ki sach kahtá hai, táki tum ímán láo.

[q] Mat. 27. 35. Marq. 15. 24. Lúq. 23. 34.
[r] Zab. 22 18.
[s] Mat. 27. 55. Marq 15. 40. Luq. 23. 49.
‖ Yá, *Klopas.*
[t] Lúq 21, 18.
[u] Yúh. 13. 23. aur 20. 2. aur 21. 7, 20, 24.
[x] Yúh. 2. 4.
[y] Yúh. 1. 11. aur 16. 32.
[z] Zab. 69. 21.
[a] Mat. 27. 48.
[b] Yúh. 17. 4.
[c] Ist. 21. 23
[d] Marq. 15. 42. 42 áyat.
[e] 1 Yúh. 5. 6, 8.

36 Kyúnki yih báten húín, ki nawishta púrá howe, ki Us kí koí haḍḍí toṛí na jáegí [f].

37 Aur phir dúsrá nawishta is mazmún ká hai, ki We us par, jise unhon ne chhedá, nazar karenge [g].

38 ¶ Aur ba'd us ke, Yúsuf Aramatíyá ne, jo Yisú' ká shágird thá [h], lekin Yahúdíon ke ḍar se [i] poshída men, Pilátus se ijázat cháhí, ki Yisú' kí lásh ko le jáwe: aur Pilátus ne ijázat dí. So wuh áke Yisú' kí lásh le gayá.

39 Aur Niqudemus bhí, jo pahle Yisú' pás rát ko gayá thá [k], áyá, aur pachás ser kí aṭkal murr aur 'úd miláke láyá.

40 Phir unhon ne Yisú' kí lásh leke, súti kapṛe men khushbúíon ke sáth, jis tarah se ki dafan karne men Yahúdíon ká dastúr hai, kafnáyá [l].

41 Aur wahán, jis jagah ki use salíb dí gayí thí, ek bág thá, aur us bág men ek nayí qabr thí, jis men kabhú koí na dhará gayá thá.

42 So unhon ne Yisú' ko Yahúdíon kí taiyárí ke din ke bá'is [m] wahín rakhá [n], kyúnki yih qabr nazdík thí.

XX BÁB.

1 *Mariyam qabr par átí:* 3 *Patrus aur Yúhanná bhí áte, ki unhon ne us ke jí uṭhne kí khabar nahín pái thí.* 11 *Yisú' Mariyam Magdalíní par záhir hotá,* 19 *ba'd us ke apne shágirdon par.* 24 *Thúmá kí be-'atiqádí, phir wuh iqrár jo us ne kiyá.* 30 *Pák nawishta jo maujúd hain naját ke liye káfí hain.*

HAFTA ke pahle din Mariyam Magdalíní taṛke, aisá ki hanoz andherá thá, qabr par áí [a], aur patthar ko qabr se ṭálá húá dekhá.

2 Tab wuh, Sham'ún Patrus aur us dúsre shágird pás, jise Yisú' piyár kartá thá [b], dauṛí áí, aur unhen kahá, ki Khudáwand ko qabr se nikál le gaye, aur ham nahín jánte, ki unhon ne use kahán rakhá.

3 Phir Patrus aur wuh dúsrá shágird nikle, aur qabr kí taraf gaye [c].

4 Chunánchi we donon ikaṭṭhe dauṛe, par dúsrá shágird Patrus se baṛh gayá, aur qabr par pahle pahunchá.

5 Us ne jhukke súti kapṛe [d] paṛe dekhe, par wuh andar na gayá.

[f] Khur. 12. 46. Gin. 9. 12. Zab. 34. 20.
[g] Zab. 22. 16, 17 Zak. 12. 10. Muk. 1. 7.
[h] Mat. 27. 57. Marq. 15. 42. Lúq. 23. 50.
[i] Yúh. 9. 22. aur 12. 42.
[k] Yúh. 3 1, 2. aur 7. 50.
[l] A'ám. 5. 6.
[m] 31 áyat.
[n] Yas 53. 9.
[a] Mat 28. 1. Marq. 16. 1 Lúq. 24. 1.
[b] Yúh 13. 23. aur 19. 26. aur 21. 7, 20, 24.
[c] Lúq. 24. 12.
[d] Yúh. 19. 40.

San 'ÍSAWÍ 33.

6 Tab Shama'ún Patrus us ke píchhe pahunchá, aur qabr ke andar gayá, aur sútí kapre pare húe dekhe,

7 Aur wuh rúmál, jis se us ká sir bandhá thá [e], un sútí kapron ke sáth nahín, par judá lapetá húá ek jagah pará, dekhá.

8 Tab dúsrá shágird bhí, jo qabr par pahle áyá thá, andar gayá, aur dekhke yaqín kiyá.

9 Kyúnki we hanoz nawishta ko na jánte the, ki murdon men se us ká jí uthná zarúr hai [f].

10 Tab we shágird apne logon pás phir gaye.

11 ¶ Lekin Mariyam báhar qabr par rotí kharí rahí, aur rote húe, jab ki qabr men jhukke nazar kí [g],

12 To do firishta sufed poshák men, ek ko sirháne, aur dúsre ko páetáne, jahán Yisú' kí lásh rakhí thí, baithe dekhe;

13 Jinhon ne use kahá, Ai 'aurat, tú kyún rotí hai? Us ne kahá, Is liye, ki we mere Khudáwand ko le gaye, aur main nahín jántí, ki unhon ne use kahán rakhá.

14 Jab wuh yún kah chukí, to píchhe phirí, aur Yisú' ko khare dekhá [h], aur na pahchána, ki wuh Yisú' hai [i].

15 Yisú' ne use kahá, ki Ai 'aurat, tú kyún rotí hai? kis ko dhúndhtí hai? Us ne use bágbán jánke kahá, ki Ai sáhib, agar us ko yahán se utháyá ho, to mujh se kah, ki use kahán rakhá hai, ki main use le jáúngí.

16 Yisú' ne use kahá, Ai Mariyam. Wuh mutawajjih húí, aur use kahá, Rabbuní: ya'ne, Ai Ustád.

17 Yisú' ne kahá, Mujh ko mat chhú; kyúnki main hanoz úpar apne Báp ke pás nahín gayá: par mere bháíon [k] pás já, aur unhen kah, ki Main úpar apne Báp, aur tumháre Báp pás [l], aur apne Khudá [m], aur tumháre Khudá pás jätá hún.

18 Mariyam Magdaliní áí, aur shágirdon se kahá, ki Main ne Khudáwand ko dekhá [n], aur us ne mujh se yih báten kahín.

19 ¶ Phir usí din, jo hafta ká pahlá thá, shám ke waqt, jab us jagah ke darwáza, jahán sab shágird jam'a húe the, Yahúdíon ke dar se band the, Yisú' áyá, aur bích men khará húá, aur unhen kahá, Tum par salám [o].

20 Aur yún kahke apne háthon aur paslí ko unhen dikháyá. Tab shágird Khudáwand ko dekhke khush húe [p].

21 Aur Yisú' ne phir unhen kahá, Tum par salám; jis tarah Báp ne mujhe bhejá hai, main bhí usí tarah tumhen bhejtá hún [q].

22 Us ne yih kahke un par phúnká, aur kahá, ki Tum Rúh i Quds leo:

23 Jin ke gunáhon ko tum bakhsho, un ke gunáh bakhshe játe hain; jinhen tum na bakhshoge, na bakhshe jáenge [r].

24 ¶ Aur Thúmá un bárahon men se ek, jis ká laqab Didumus [s] thá, Yisú' ke áte waqt un ke sáth na thá.

25 Tab aur shágirdon ne use kahá, ki Ham ne Khudáwand ko dekhá hai. Par us ne unhen kahá, Jab tak ki main us ke háthon men mekhon ke nishán na dekhún, aur mekhon ke nishánon men apní unglí na dálún, aur apne háth ko us kí paslí par na rakhún, kabhú yaqín na karúngá.

26 ¶ Áth roz ke ba'd, jab us ke shágird phir andar the, aur Thúmá un ke sáth thá, to darwáza band hote húe Yisú' áyá, aur bích men khará hoke bolá, Tum par salám.

27 Phir us ne Thúmá ko kahá, ki Apní unglí pás lá, aur mere háthon ko dekh, aur apná háth pás lá, aur use merí paslí par rakh [t], aur be-ímán mat ho, balki ímán lá.

28 Thúmá ne jawáb men use kahá, Ai mere Khudáwand, aur ai mere Khudá.

29 Yisú' ne use kahá. Thúmá, is liye ki tú ne mujhe dekhá hai, tú ímán láyá: mubárak we hain, jinhon ne nahín dekhá, taubhí ímán láe [u].

30 ¶ Aur bahutse aur mu'ajiza, jo is kitáb men likhe nahín gaye, Yisú' ne apne shágirdon ke sámhne dikháe [x]:

31 Lekin ye likhe gaye, táki tum ímán láo [y], ki Yisú' Masíh Khudá ká Betá hai, aur táki tum ímán láke us ke nám se zindagí páo [z].

[e] Yúh. 11. 44.
[f] Zab. 16. 10. A'am. 2. 25,—31. aur 13. 34, 35.
[g] Marq. 16. 5.
[h] Mat. 28. 9. Marq. 16. 9.
[i] Lúq. 24. 16, 31. Yúh. 21. 4.
[k] Zab. 22. 22. Mat. 28. 10. Rúm. 8. 29. 'Ibrán. 2. 11.
[l] Yúh. 16. 28.
[m] A'm. 1. 17.
[n] Mat. 28. 10. Lúq. 24. 10.
[o] Marq. 16. 14. Lúq. 24. 36. 1 Qur. 15. 5.
[p] Yúh. 16. 22.
[q] Mat. 28. 18. Yúh. 17. 18, 19. 2 Tim. 2. 2. 'Ibrán. 3. 1.
[r] Mat. 16. 19. aur 18. 18.
[s] Yúh. 11. 16.
[t] 1 Yúh. 1. 1.
[u] 2 Qur. 5. 7. 1 Pat. 1. 8.
[x] Yúh. 21. 25.
[y] Lúq. 1. 4.
[z] Yúh. 3. 15, 16. aur 5. 24. 1 Pat. 1. 8, 9.

San 'ÍSAWÍ 33.

XXI BÁB.

1 Masíh áp ko apne shágirdoṉ par phir záhir kartá, aur un se un machhlíoṉ kí kasrat ke sabab jo us ke kahne se unhoṉ ne pakṛí thíṉ pahcháná játá hai. 12 Wuh un ke sáth kháná khátá. 15 Wuh Patrus ko tákíd se hukm detá ki mere barra aur bheṛeṉ chará: 18 use us ke máre jáne kí khabar áge se detá: 22 aur use us kí be-já ráz-joí ke sabab jo us ne Yúhanná ke hál i áyanda kí bábat kí thí tambíh detá. 25 Is Injíl ká khátima.

AUR ba'd us ke, Yisú' ne phir apne taíṉ daryá e Tibariyás ke kináre par shágirdoṉ ko dikháyá, aur is tarah záhir húá, ki

2 Shama'ún Patrus aur Thúmá jo Didumus kahlátá hai, aur Nathanael[a] jo Káná e Jalíl ká hai, aur Zabadí ke beṭe[b], aur us ke shágirdoṉ meṉ se aur do ikaṭṭhe the.

3 Shama'ún Patrus ne unheṉ kahá, ki Maiṉ machhlí ke shikár ko játá húṉ. Unhoṉ ne us se kahá, Ham bhí tere sáth chalenge; aur nikalke fílfaur kishtí par chaṛhe; par us rát ko kuchh na pakṛá.

4 Aur jab subh húí, to Yisú' kináre par khaṛá thá; lekin shágirdoṉ ne na jáná, ki wuh Yisú' hai[c].

5 Tab Yisú' ne unheṉ kahá, Ai laṛko, kyá tumháre pás kuchh kháne ko hai[d]? Unhoṉ ne jawáb diyá, ki Nahíṉ.

6 Us ne un se kahá, Kishtí kí dahní taraf jál ḍálo, to tum páoge. Pas unhoṉ ne ḍálá, tab machhlíoṉ kí bahutáyat se use khíṉch na sake[e].

7 Is liye us shágird ne, jise Yisú' piyár kartá thá[f], Patrus se kahá, ki Yih Khudáwand hai. So Shama'ún Patrus ne sunke, ki wuh Khudáwand hai, kurtá kamar se bándhá, kyúṉki wuh nangá thá, aur apne taíṉ daryá meṉ ḍál diyá.

8 Aur báqí shágird machhlíoṉ ká jál khíṉchte húe kishtí par áe, kyúṉki we kináre se dúr na the, magar do sau háth ke aṭkal.

9 Joṉ kináre par áe, wahán unhoṉ ne koeloṉ kí ág, aur us par machhlí rakhí húí, aur roṭí dekhí.

10 Yisú' ne unheṉ kahá, Un machhlíoṉ meṉ se, jo tum ne pakṛíṉ, láo.

11 Shama'ún Patrus ne jáke jál ko ek sau tirpan baṛí machhlíoṉ se bhare húe khíṉchá: aur agarchi machhlíáṉ us bahutáyat se thíṉ, par jál na phaṭá.

12 Yisú' ne unheṉ kahá, Áo, kháná kháo[g]. Aur shágirdoṉ meṉ se kisí ko jur,at na húí, ki us se púchhe, ki Tú kaun hai, kyúṉki we jánte the, ki wuh Khudáwand hai.

13 Tab Yisú' ne áke roṭí lí, aur unheṉ dí, aur usí tarah se machhlí dí.

14 Yih tísrá martaba thá[h], ki Yisú' ne, murdoṉ meṉ se jí uṭhne ke ba'd, apne taíṉ shágirdoṉ ko dikhláyá.

15 ¶ Aur jab we kháná khá chuke, to Yisú' ne Shama'ún Patrus ko kahá, Ai Shama'ún Yúnas ke beṭe, kyá tú mujhe in se ziyáda piyár kartá hai? Us ne use kahá, Háṉ, Ai Khudáwand; tú khud jántá hai, ki maiṉ tujhe piyár kartá húṉ. Us ne use kahá, ki Mere barra chará.

16 Us ne do bára use phir kahá, ki Ai Shama'ún Yúnas ke beṭe, áyá, tú mujhe piyár kartá hai? Wuh bolá, ki Háṉ, Ai Khudáwand, tú to jántá hai, ki maiṉ tujh ko piyár kartá húṉ. Us ne use kahá, ki Merí bheṛeṉ chará[i].

17 Us ne use tísre martaba kahá, ki Ai Shama'ún Yúnas ke beṭe, áyá, tú mujhe piyár kartá hai? Tab Patrus is liye, ki us ne tísrí bár us se kahá, ki Áyá, tú mujhe piyár kartá hai, dilgír húá, aur use kahá, Ai Khudáwand, tú to sab kuchh jántá hai[k]; balki tujhe ma'lúm hai, ki maiṉ tujhe piyár kartá húṉ. Yisú' ne use kahá, Tú merí bheṛeṉ chará.

18 Maiṉ tujh se sach sach kahtá húṉ, ki Jab tak ki tú jawán thá, tú áp apní kamar bándhtá thá, aur jaháṉ kahíṉ cháhtá thá, játá thá: par jab tú búṛhá hogá, to apne háthoṉ ko phailáegá, aur dúsrá terí kamar bándhegá, aur waháṉ jaháṉ tú na cháhe, tujhe le jáegá[l].

19 Us ne in bátoṉ se patá diyá, ki wuh kaun sí maut se Khudá ká jalál záhir karegá[m]; aur yih kahke use phir kahá, ki Mere píchhe ho le.

20 Tab Patrus ne phirke us shágird ko, jise Yisú' piyár kartá thá, aur jis ne rát ko us ke sína par jhukke púchhá, ki Ai Khudá-

[a] Yúh. 1. 45. [b] Matí 4. 21. [c] Yúh. 20. 14. [d] Lúq. 24. 41. [e] Lúq. 5. 4, 6, 7. [f] Yúh. 13. 23. aur 20. 2. [g] A'am. 10. 41. [h] Dekho Yúh. 20. 19, 26. [i] A'amál 20. 28. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 2. 25. aur 5. 2, 4. [k] Yúh. 2. 24, 25. aur 16. 30. [l] Yúh. 13. 36. A'am. 12. 3, 4. [m] 2 Pat. 1. 14.

San 'ISAWÍ 33.

wand, wuh jo tujhe pakarwátá hai, kaun hai[n], píchhe áte dekhá.

21 Patrus ne use dekhke Yisú' ko kahá, Ai Khudáwand, is shakhs ká kyá hogá?

22 Yisú' ne use kahá, Agar main cháhún, ki jab tak main áún[o], wuh yahín thahre, to tujh ko kyá? tú mere píchhe ho le.

23 Tab bháíon men yih bát mashhúr húí, ki wuh shágird na maregá; lekin Yisú' ne use nahín kahá, ki Wuh na maregá, magar yih kahá, ki Agar main cháhún, ki mere áne tak thahre, to tujh ko kyá?

24 Yih wuh shágird hai, jis ne in kámon kí gawáhí dí, aur in báton ko likhá, aur ham ko yaqín hai, ki us kí gawáhí sach hai[p].

25 Par aur bhí bahut se kám hain, jo Yisú' ne kiye[q], aur agar we judá judá likhe játe, to main gumán kartá hún, ki kitáben jo likhí játín, dunyá men na samá saktín[r]. Ámín.

[n] Yúh. 13. 23, 25. aur 20. 2.
[o] Mat. 16. 27, 28. aur 25. 31. 1 Qur. 4. 5. aur 11. 26. Muk. 2. 25. aur 3. 11. aur 22. 7, 20.
[p] Yúh. 19. 35. 3 Yúh. 12.
[q] Yúh. 20. 30.
[r] Ámús 7. 10.

RASU'LON KE A'AMA'L.

I BÁB.

San 'Ísawí 33.

1 *Masíh apne shágirdon ko Koh i Zaitún par is maqsad se jam'a kartá, ki we wahán taiyár hoke use ásmán par charh játe dekhen: wuh us waqt un se Rúh ul Quds chand roz ba'd bhejne ká wa'da kartá, aur unhen hukm detá ki we Yarusalam men rahke us ke áne ká intizár kiyá karen. aur jab wuh Rúh áwe tab us hí ki madad se we us kí bábat zamín kí haddon tak bhí gawáhí de sakenge. 9 Us ke ásmán par charh jáne ke ba'd do firishta un ko hukm dete ki we chale jáwen, aur us ke dobára áne par apna dil lagáwen. 12 Hukm ke ba mújib we laute hain, aur du'á mángne hí men mashgul rahte: píchhe Matthiyás ko chunte ki Yahúdáh kí jagah par rasúl hojáwe.*

AI Theofilus[a], wuh pahlí kaifíyat main ne tasníf kí, un sab báton kí, jo ki Yisú' shurú' se kartá, aur sikhátá rahá,

2 Us din tak, ki wuh apne rasúlon ko, jinhen us ne chuná thá, Rúh i Quds se hukm dekar[b], úpar uthává gayá[c]:

3 Un par us ne apne marne ke píchhe, áp ko bahut sí qawí dalílon se zinda sábit kiyá[d], ki wuh chális din tak unhen nazar átá, aur Khudá kí bádsháhat kí báten kahtá rahá:

4 Aur ‖unhen ikatthá karke, hukm diyá, ki Yarúsalam se báhar na jáo, balki Báp ke us wa'da ki[e], jis ká zikr tum mujh se sun chuke ho[f], ráh dekho.

5 Kyúnki Yúhanná ne to pání se baptisma diyá[g]; par tum thore dinon ke ba'd Rúh i Quds se baptisma páoge[h].

6 Tab unhon ne, jo ikatthe the, us se púchhá, ki Ai Khudáwand, kyá tú isí waqt[i] Isráel kí bádsháhat ko phir bahál kiyá cháhtá hai[k].

7 Us ne unhen kahá, Tumhárá kám nahín, ki un waqton aur mausimon ko, jinhen Báp ne apne hí ikhtiyár men rakhá hai, jáno[l].

8 Lekin ‖jab Rúh i Quds tum par áwegí[m], tum qúwat páoge[n], aur Yarúsalam aur sáre Yahúdiya o Sámariya men, balki zamín kí hadd tak, mere gawáh hoge[o].

9 Aur wuh yih kahke, un ke dekhte húe[p], úpar uthává gayá[q]; aur badlí ne use un kí nazaron se chhipá liyá.

10 Aur us ke játe húe, jab we ásmán kí taraf tak rahe the, dekho, do mard sufed poshák pahine[r] un ke pás khare the;

11 Aur kahne lage, Ai Jalílí mardo[s], tum kyún khare ásmán kí taraf dekhte ho? yihí Yisú', jo tumháre pás se ásmán par utháyá gayá hai, usí tarah, jis tarah tum ne use ásmán ko játe dekhá, phir áwegá[t].

12 Tab we us pahár se, jo Zaitún ká kahlátá, jo Yarúsalam se nazdík, balki faqat ek sabt kí manzil dúr hai, Yarúsalam ko phire[u].

13 Aur jab dákhil húe, to ek bálákhána par gaye[x]; wahán Patrus aur Ya'qúb, aur Yúhanná aur Andryás, Failbús aur Thúmá, Barthúlamá aur Matí, Halfá ká betá Ya'qúb[y] aur Shama'ún Ze-

[a] Lúq. 1. 3.
[b] Mat. 28. 19. Marq 16. 15. Yúh. 20. 21. A'am. 10. 41, 42.
[c] Marq. 16. 19. Lúq. 9. 51. aur 24. 51. 8 áyat. 1 Tim 3. 16.
[d] Marq. 16. 14. Lúq. 24. 36. Yúh 20. 19, 26. aur 21. 1, 14. 1 Qur. 15. 5.
‖ Yá, unhín men, un ke sáth ekjá hoke
[e] Lúq. 24. 43, 49.
[f] Lúq. 21. 49. Yúh. 14. 16, 26, 27. aur 15. 26. aur 16. 7. A'am. 2. 33.
[g] Mat. 3. 11. A'am. 11. 16. aur 19. 4.
[h] Yúel 3. 18. A'am. 2. 4. aur 11. 15.
[i] Mat. 24. 3.
[k] Yas. 1. 26. Dán. 7. 27. Ámús 9. 11.
[l] Mat. 24. 36. Marq 13. 32. 1 Tas. 5. 1.
‖ Yá, tum Rúh ul Quds kí qúwat, ki wuh tum par áwegí, páoge.
[m] Lúq. 24. 49.
[n] A'am. 2. 1, 4.
[o] Lúq. 24. 48. Yúh. 15. 27. 22 áyat. A'am. 2. 32.
[p] Lúq. 24. 51. Yúh. 6. 62.
[q] 2 áyat.
[r] Mat. 28. 3. Marq. 16. 5. Lúq. 24. 4. Yúh. 20. 12. A'am. 10. 3, 30.
[s] A'am. 2. 7. aur 13. 31.
[t] Dán. 7. 13. Mat. 24. 30. Marq. 13. 26. Lúq. 21. 27. Yúh. 14. 3. 1 Tas. 1. 10. aur 4. 16. 2 Tas. 1. 10. Muk. 1. 7.
[u] Lúq. 24. 52.
[x] A'am. 9. 37, 39. aur 20. 8.
[y] Mat. 10. 2, 3, 4.

San 'ÍSAWÍ 33.

lotes[a], aur Ya'qúb ká bháí Yahúdáh[a], rahte the.

14 Ye sab, 'auraton[b] aur Yisú' kí má Mariyam aur us ke bháíon[c] ke sáth, ek-dil hoke du'á aur minnat kar rahe the[d].

15 ¶ Unhín dinon, Patrus shágirdon ke darmiyán, (un sab ke nám milke[e] ek sau bís ke qaríb the,) khará hoke bolá,

16 Ai bháío, zarúr thá, ki wuh likhá jo Rúh i Quds ne, Dáúd kí zubání, Yahúdáh ke haqq men[f], jo Yisú' ke pakarnewálon ká rahnumá thá[g], áge se kahá, púrá howe.

17 Kyúnki wuh ham men giná gayá[h], aur us ne is khidmat[i] men hissa páyá thá.

18 So us ne badí kí mazdúrí[k] se ek khet mol liyá[l], aur aundhe munh girá, aur us ká pet phat gayá, aur us kí tamám antrián nikal parín.

19 Aur yih Yarúsalam ke sab rahnewálon ko ma'lúm húá; yahán tak, ki us khet ká nám un kí zubán men Haqal-dámá húá, ya'ne khún kí zamín.

20 Kyúnki, Zabúr kí kitáb men likhá hai, ki Us ká makán ujar jáe, aur us men koí basnewálá na rahe[m], aur us kí ||ta'ínátí dúsrá le[n].

21 Pas cháhiye, ki in mardon men se, jo har waqt hamáre sáth rahe, jab Khudáwand Yisú' ham men áyá jáyá kartá thá,

22 Yúhanná ke baptisma se leke[o], us din tak, ki wuh hamáre pás se úpar utháya gayá[p], in men se ek hamáre sáth us ke jí uthne ká gawáh howe[q].

23 Tab unhon ne do ko khará kiyá, ek Yúsuf jo Barsabás[r] kahlátá, jis ká laqab Jústus thá, aur dúsrá Matthiyás.

24 Aur yih kahke du'á mángí, ki Ai Khudáwand, sab ke dilon ke jánnewále[s], dikhá, ki in donon men se tú ne kis ko chuná hai, ki

25 Wuh is khidmat o risálat men hissa le[t], jis se Yahúdáh khárij hoke, apní kháss jagah ko gayá.

26 Aur unhon ne un par chitthíán dálín; aur chitthí Matthiyás ke nám par nikli; tab wuh gyárah rasúlon men shumár kiyá gayá.

[a] Lúq. 6. 15. [a] Yahúd. 1. [b] Lúq. 23. 49, 55. aur 24. 10. [c] Mat. 13. 55. [d] A'am. 2. 1, 46. [e] Muk. 3. 4. [f] Zab. 41. 9. Yúh. 13. 18. [g] Lúq. 22. 47. Yúh. 18. 3. [h] Mat. 10. 4. Lúq. 6. 16. [i] 25 áyat. A'am. 12. 25. aur 20. 24. aur 21. 19. [k] Mat. 26. 15. 2 Pat. 2. 15. [l] Mat. 27. 5, 7, 8. [m] Zab. 69. 25. || Yá, nigahbání ká 'uhda. [n] Zab. 109. 8. [o] Marq. 1. 1. [p] 9 áyat. [q] Yúh. 15. 27. 8 áyat. A'am. 4. 33. [r] A'am. 15. 22. [s] 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. aur 29. 17. Yar. 11. 20. aur 17. 10. A'am. 15. 8. Muk. 2. 23. [t] 17 áyat.

II BÁB.

1 Rasúl Rúh ul Quds se ma'múr hoke, aur mukhtalif zubánen bolke, ba'zon ko bá'is ta'ajjub ke hote, báwujude ki aur log un se hansí karte the. 14 Patrus un hansnewálon ko tambíh deke yih dalálat kartá ki rasúl Rúh i Pák ki ta'sír se bolte hain, ki Yisú' jí uthá, aur ásmán par charh gayá hai, aur ki us ne Rúh ki yih ni'amat un par názil ki thí, aur ki wuh Masíh thá, hán, ek mard i Khudá thá jo mu'ajizon aur karámaton aur nishánion se sábit húá thá, aur ki wuh ba gair Khudá ke thahráe húe iráda aur pesh-dání ke salíb par na khínchá gayá. 37 Patrus bahut logon ko jin ke dilon ki tabdíl húí baptisma detá. 41 Ye muríd díndárí karke aur muhabbat rakhke ek sáth rahte, aur rasúl un ke darmiyán bahutsí karámát karte, aur Khudá har roz apní kalisiye men naye log shámil kartá hai.

AUR jab Pantekust ká din[a] áyá thá, we sab ek dil hoke ikatthe húe[b].

2 Aur ekbárgí ásmán se ek áwáz áí, jaisí barí ándhí chale, aur us se sárá ghar, jahán we baithe the, bhar gayá[c].

3 Aur unhen judí judí ág kí sí zubánen dikhái dín, aur un men se har ek par baithín.

4 Tab we sab Rúh i Quds se bhar gaye[d], aur gair zubánen, jaise Rúh ne unhen bolne kí qudrat bakhshí, bolne lage[e].

5 Aur Khudá-tars Yahúdí har ek qaum men se, jo ásmán ke tale hai, Yarúsalam men á rahe the.

6 So jab yih áwáz áí, to bhír lag gayí, aur sab dang húe, kyúnki har ek ne unhen apní bolí bolte suná.

7 Aur sab hairán hoke, aur ta'ajjub karke, ápas men kahne lage, Dekho, kyá yih sab jo bolte hain, Jalílí nahín[f]?

8 Pas kyúnkar har ek ham men se apne apne watan kí bolí suntá hai?

9 Ham Párthí, aur Medí, o Ilámí, aur rahnewále Masuputámiya, Yahúdiya aur Kappadukiya, Puntus o Asia ke,

10 Frugiya o Pamfúliya, ||Misr, aur Libya ke us hissa ke, jo Qurene ke iláqa men hai, aur Rúmí musáfir, Yahúdí aur Yahúdí muríd,

11 Kretí, aur 'Arab hoke ham apní apní zubánon men unhen Khudá kí barí báten bolte sunte hain.

12 Aur sab hairán húe, aur ghabráke ek dúsre se kahne lagá, ki Yih kyá húá cháhtá hai?

13 Auron ne thatthe se kahá, ki Ye nayí mai ke nasha men hain.

San 'ÍSAWÍ 33.

[a] Ahb. 23. 15. Ist. 16. 9. A'am. 20. 16. [b] A'am. 1. 14. [c] A'am. 4. 31. [d] A'am. 1. 5. [e] Marq. 16. 17. A'am. 10. 46. aur 19. 6. 1 Qur. 12. 10, 28, 30 aur 13. 1. aur 14. 2, wag. [f] A'am. 1. 11. || Yúnání men, Aigúptus.

San 'ISAWÍ 33.

14 ¶ Tab Patrus ne un gyárahoṉ ke sáth khaṛe hoke, apní áwáz buland kí, aur un se kahá, Ai Yahúdí mardo o Yarúsalam ke sab rahnewálo, yih jáno, aur kán lagáke merí báteṉ suno:
15 Ki ye, jaisá tum samajhte ho, nasha meṉ nahíṉ, kyúṉki abhí pahar din áyá hai[g].
16 Balki yih wuh hai, jo Yúel nabí kí ma'rifat farmáyá gayá: ki
17 Ḳhudá kahtá hai, ki Áḳhirí dinoṉ meṉ aisá hogá[h], ki main apní Rúh meṉ se sab ádmíoṉ[i] par ḍhálúṉgá: aur tumháre beṭe, aur tumhárí beṭíáṉ[k], nubúwat kareṉgí, aur tumháre jawán royá dekheṉge, aur tumháre buḍḍhe ḳhwáb:
18 Aur maiṉ un dinoṉ meṉ apne bandoṉ aur bándíoṉ par apní Rúh meṉ se ḍhálúṉgá: aur we nubúwat kareṉge[l].
19 Aur maiṉ úpar ásmán meṉ achambhe, aur níche zamín par nisháníáṉ, lahú, aur ág, o dhúṉweṉ ke bádal ki dikháúṉgá[m]:
20 Súraj andherá, aur chánd lahú ho jáegá[n], peshtar us ke, ki Ḳhudáwand ká buzurg aur nádir din áwe;
21 Aur yúṉ hogá, ki har ek jo Ḳhudáwand ká nám legá, naját páwegá[o].
22 Ai Isráelí mardo, ye báteṉ suno, ki Yisú' Násarí ek mard thá, jis ká Ḳhudá kí taraf se honá tum par sábit húá, un karámatoṉ aur achambhoṉ aur nisháníoṉ se, jo Ḳhudá ne us kí ma'rifat tumháre bích meṉ dikháíṉ[p], jaisá tum áp jánte ho:
23 Usí ko, jab Ḳhudá ke ṭhahráe húe iráda aur pesh-dání se sompá gayá[q], tum ne pakṛá[r], aur be-díноṉ ke háth se mekheṉ gaṛwáke, qatl kiyá:
24 Usí ko Ḳhudá ne, maut ke band kholke, uṭháyá[s]: kyúṉki mumkin na thá, ki wuh us ke qabza meṉ rahe.
25 Is liye ki Dáúd us ke haqq meṉ kahtá hai, ki Maiṉ ne Ḳhudáwand par, jo sadá mere sámhne hai, nazar kí, ki wuh merí dahní taraf hai, táki maiṉ na haṭúṉ[t]:
26 Isí sabab merá dil ḳhush hai, aur merí zubán nihál hai; balki merá badan bhí ummed meṉ chain karegá: ki
27 Tú merí ján ko 'álam i gáib meṉ na chhoṛegá, na apne quddús ko saṛne degá.
28 Tú ne mujhe zindagí kí ráheṉ batáíṉ; tú ne mujhe apne dídár ke bá'is ḳhushí se bhar diyá.
29 Ai bháío, mujhe qaum ke raís Dáúd ke haqq meṉ be dhaṛak kahne do, ki wuh múá, aur gáṛá bhí gayá, aur áj tak us kí qabr hamáre darmiyán maujúd hai[u].
30 So is sabab se, ki nabí thá, aur jántá thá, ki Ḳhudá ne us se qasam kháí hai, ki maiṉ terí nasl se Masíh ko jism ke rú se záhir karúṉgá, ki tere taḳht par baiṭhe[x];
31 Us ne yih pahle se júnkar, Masíh ke jí uṭhne ká zikr kiyá, ki us kí ján 'álam i gáib meṉ chhoṛí na gayí, na us ká badan saṛne páyá[y].
32 Usí Yisú' ko Ḳhudá ne uṭháyá[z]; us ke ham sab gawáh haiṉ[a].
33 Pas Ḳhudá ke dahine háth buland hoke[b], aur Báp se Rúh i Quds ká wa'da páke[c], us ne yih, jo tum ab dekhte aur sunte ho, ḍhálá[d].
34 Kyúṉki Dáúd ásmán par na gayá, lekin wuh kahtá hai, ki Ḳhudáwand ne mere Ḳhudáwand se kahá, ki Mere dahine baiṭh[e],
35 Jab tak ki maiṉ tere dushmanoṉ ko tere páṉwoṉ kí chaukí karúṉ.
36 Pas Isráel ká sárá gharáná yaqín jáne, ki Ḳhudá ne usí Yisú' ko, jise tum ne salíb dí, Ḳhudáwand aur Masíh bhí kiyá[f].
37 ¶ Jab unhoṉ ne yih suná, to un ke dil chhid gaye, aur Patrus aur báqí rasúloṉ se kahá, ki Ai bháío, ham kyá kareṉ[g]?
38 Tab Patrus ne un se kahá, Tauba karo, aur tum meṉ se har ek, gunáhoṉ kí mu'áfí ke liye, Yisú' Masíh ke nám par baptisma le[h], to Rúh i Quds ká in'ám páoge.
39 Is liye ki yih wa'da tum se aur tumháre laṛkoṉ[i] se hai, aur un sab se, jo dúr haiṉ[k], jitnoṉ ko hamárá Ḳhudáwand Ḳhudá buláwe.
40 Aur wuh bahut aur bátoṉ kí gawáhíáṉ láyá, aur nasíhat kí, ki Apne ko is ṭeṛhí qaum se bacháo.
41 ¶ So jinhoṉ ne us kí bát

---

[g] 1 Tas. 5. 7.
[h] Yas. 44. 3. Hiz. 11. 19. aur 36. 27. Yúel 2. 28, 29. Zak. 12. 10. Yúh. 7. 38.
[i] A'am. 10. 45.
[k] A'am. 21. 9.
[l] A'am. 21. 4, 9, 10. 1 Qur. 12. 10, 28. aur 14. 1, wag.
[m] Yúel 2. 30, 31.
[n] Mat. 24. 29. Marq. 13. 24. Lúq. 21. 25.
[o] Rúm. 10. 13.
[p] Yúh. 3. 2. aur 14. 10, 11. A'am. 10. 38. 'Ibrán. 2. 4.
[q] Mat. 26. 24. Lúq. 22. 22. aur 24. 44. A'am. 3. 18. aur 4. 28.
[r] A'am. 5. 30.
[s] 32 áyat. A'am. 3. 15 aur 4. 10. aur 10. 40. aur 13. 30, 34. aur 17. 31. Rúm. 4. 24. aur 8. 11. 1 Qur. 6. 14. aur 15. 15. 2 Qur. 4. 14. Gal. 1. 1. Afs. 1. 20. Qul. 2. 12. 1 Tas. 1. 10. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 1. 21.
[t] Zab. 16. 8.
[u] 1 Sal. 2. 10. A'am. 13. 36.
[x] 2 Sam. 7. 12, 13. Zab. 132. 11. Lúq. 1. 32, 69. Rúm. 1. 3. 2 Tim. 2. 8.
[y] Zab. 16. 10. A'am. 13. 35.
[z] 24 áyat.
[a] A'am. 1. 8.
[b] A'am. 5. 31. Filip. 2. 9. 'Ibrán. 10. 12.
[c] Yúh. 14. 26. aur 15. 26. aur 16. 7, 13. A'am. 1. 4.
[d] A'am. 10. 45. Afs. 4. 8.
[e] Zab. 110. 1. Mat. 22. 44. 1 Qur. 15. 25. Afs. 1. 20. 'Ibrán. 1. 13.
[f] A'am. 5. 31.
[g] Zak. 12. 10. Lúq. 3. 10. A'am. 9. 6. aur 16. 30.
[h] Lúq. 24. 47. A'am. 3. 19.
[i] Yúel 2. 28. A'am. 3. 25.
[k] A'am. 10. 45. aur 11. 15, 18. aur 14. 27. aur 15. 3, 8, 14. Afs. 2. 13, 17.

San 'ÍSAWÍ 33.

khushí se qabúl kí, baptisma páyá, aur usí roz tín hazár ádmí ke qaríb shámil húe.

42 Aur rasúlon se ta'lím páne, aur suhbat rakhne, aur roṭí toṛne, aur du'á mángne men lage rahe[l].

43 Aur har nafs ko khauf áyá: aur bahut se achambhe aur nisháníán rasúlon se záhir húín[m].

44 Aur sab, jo ímán láe the, ikaṭṭhe rahe, aur sárí chízon men sharík the[n];

45 Aur apní milkíyat aur asbáb bechke, har ek kí zarúrat ke muwáfiq, sab ko bánṭ dete the[o].

46 Aur har roz ek-dil hoke[p], haikal men[q] rahe, aur ||ghar ghar roṭíán toṛke[r], khushí aur sídhe dil se khání kháte the,

47 Aur Khudá kí ta'ríf karte the, aur sab logon ke nazdík 'azíz the[s]. Aur Khudáwand har roz un ko, jinhon ne naját pái, kalísiye men milátá thá[t].

III BÁB.

1 Patrus logon men jo ek langrá dekhne áe jis ne us ke hukm se sihhat pái thí manádí kartá: 12 us waqt iqrár kartá ki yih sihhat merí yá Yúhanná kí qudrat yá pákí se nahín húí, par Khudá se aur us ke beṭe Yisú' se, aur us ímán ke wasíla se jise ham us ke nám par láe the: 13 aur unhen malámat kartá is liye ki Yisú' ko salíb dí thí. 17 Yih kám unhon ne nádání se kiyá, magar us hí tarah Khudá ká ṭhahráyá húá iráda aur pák nawishta púre húe the, 19 is bá'is wuh unhen nasíhat kartá ki we tauba karke aur usí Yisú' par ímán láke gunáhon kí mu'áfí aur naját ko ḍhúnḍhen.

PAS Patrus aur Yúhanná ek sáth du'á ke waqt ||tísre pahar[a] haikal ko[b] chale.

2 Aur log janam ká ek langṛá[c] le játe the, jise láke har roz haikal ke us darwáza par, jo Khúbsúrat kahlátá hai, biṭháte the, ki haikal ke jánewálon se bhíkh mánge[d];

3 Jab us ne Patrus aur Yúhanná ko haikal men játe dekhá, un se bhíkh mángí.

4 Patrus ne Yúhanná ke sáth us par nazar karke kahá, ki Hamárí taraf dekh.

5 Wuh is ummed par, ki un se kuchh páwe, un ko tak rahá.

6 Tab Patrus ne kahá, Soná rúpá mere pás nahín; par jo mere pás hai, tujhe detá hún: ki Yisú' Masíh Násarí ke nám se[e] uṭh, aur chal.

7 Aur us ká dahiná háth pakaṛke uṭháyá; usí dam us ke pánwon ke takhna mazbút húe.

8 Aur wuh kúdke khaṛá húá, aur chalne lagá, aur kúdtá phándtá[f], Khudá kí ta'ríf kartá, un ke sáth haikal men gayá.

9 Aur sab logon ne[g] use chalte phirte aur Khudá kí ta'ríf karte dekhá:

10 Aur us ko pahcháná, ki yih wuhí hai, jo haikal ke Khúbsúrat darwáza par bhíkh mángne baiṭhá thá[h]; aur us se, jo us ke sáth húá thá, dang aur hairán húe.

11 Aur jis waqt wuh langṛá, jo changá húá thá, Patrus aur Yúhanná ko lipṭá jatá thá, sab log niháyat hairán hoke, us barámada kí taraf jo Sulaimán ká kahlátá hai[i], un ke pás dauṛe áe.

12 ¶ Patrus ne yih dekhkar logon se kahá, ki Ai Isráelí mardo, is par tum kyún ta'ajjub karte? aur kyún hamen aisá dekh rahe ho, ki goyá ham ne apní qudrat yá díndárí se us shakhs ko chalne kí táqat dí?

13 Abiraham aur Izhák aur Ya'qúb ke Khudá ne[k], hamáre búpdádon ke Khudá ne, apne Beṭe Yisú' ko jalál diyá[l], jise tum ne hawála kiyá[m], aur Pilátus ke huzúr, jab us ne chhoṛ dená insáf jáná, inkár kiyá[n].

14 Hán, tum ne us Quddús[o] aur Rástkár[p] ká inkár kiyá, aur mángá, ki ek khúní tumháre liye chhoṛá jáe:

15 Par zindagí ke Málik ko qatl kiyá, jise Khudá ne murdon men se uṭháyá[q]; aur ham us ke gawáh hain[r].

16 Usí ke nám ne, us ímán ke wasíla, jo us ke nám par hai[s], is shakhs ko, jise tum dekhte aur jánte ho, mazbút kiyá: hán, usí ímán ne, jo us kí taraf se hai, yih kámil tandurustí tum sab ke sámhne use dí.

17 Ab, ai bháío, main jántá hún, ki tum ne yih nádání se kiyá, jaise tumháre sardáron ne bhí[t].

18 Par jin báton kí Khudá ne apne sab nabíon kí zubání[u] áge se khabar dí thí, ki Masíh dukh uṭháwegá[v], so púrí kín.

19 ¶ Pas tauba karo[y], aur mutawajjih ho, ki tumháre gunáh miṭáe jáen, jab ki Khudáwand ke huzúr se tázagí-bakhsh aiyám áwen:

20 Aur Yisú' Masíh ko phir bhe-

l A'am. 1. 14. 46 áyat. Rúm. 12. 12. Afs. 6. 18. Qul. 4. 2. 'Ibrán. 10. 25.
m Marq. 16. 17. A'am. 4. 33. aur 5. 12.
n A'am. 4. 32, 34.
o Yas. 58. 7.
p A'am. 1. 14.
q Lúq. 24. 53. A'am. 5. 42.
|| Yá, apne ghar men.
r A'am. 20. 7.
s Lúq. 2. 52. A'am. 4. 33. Rúm. 14. 18.
t A'am. 5. 14. aur 11. 24.
|| Yúnání men, nawin sá'at ko.
a Zab. 55. 17.
b A'am 2. 46.
c A'am. 14. 8.
d Yúh. 9. 8.
e A'am. 4. 10.

f Yas. 35. 6.
g A'am. 4. 16, 21.
h Walsá hál bayán húá Yúh. 9. 8.
i Yúh. 10. 23. A'am. 5. 12.
k A'am. 5. 30.
l Yúh. 7. 39. aur 12. 16. au. 17. 1.
m Mat. 27. 2.
n Mat. 27. 20. Marq. 15. 11. Lúq. 23. 18, 20, 21. Yúh. 18. 40. aur 19. 15. A'am. 13. 28.
o Zab. 16. 10. Marq. 1. 24 Lúq. 1. 35. A'am. 2. 27. aur 4. 27.
p A'am. 7. 52. aur 22. 14.
q 'Ibrán. 2. 10. aur 5. 9. 1 Yúh. 5. 11
r A'am 2. 24.
r A'am. 2. 32.
s Mat. 9. 22. A'am. 4. 10. aur 14. 9.
t Lúq. 23. 34. Yúh. 16. 3. A'am. 13. 27. 1 Qur. 2. 8. 1 Tim. 1. 13.
u Zab. 22. Yas. 50. 6. aur 53. 5, wag. Dán. 9. 26. 1 Pat. 1. 10, 11.
x Lúq. 24. 44. A'am. 26. 22.
y A'am. 2. 38.

San 'ÍSAWÍ 83.

je, jis kí manádí tum logon ke darmiyán áge se húí.

21 Zarúr hai, ki ásmán use liye rahe[z], us waqt tak, ki sab chízen, jin ká zikr Khudá ne apne sab pák nabíon kí zubání shurú' se kiyá[a], apní hálat par áwen[b].

22 Kyúnki Músá ne bápdádon se kahá, ki Khudáwand, jo tumhárá Khudá hai, tumháre bháíon men se tumháre liye ek nabí merí mánind uthávegá; jo kuchh wuh tumhen kahe, us kí sab suno[c].

23 Aur aisá hogá, ki har nafs jo us nabí kí na sune, wuh qaum men se nest kiyá jáegá.

24 Balki sab nabíon ne, Samúel se leke pichhlon tak, jitnon ne kalám kiyá, in dinon kí khabar dí hai.

25 Tum nabíon kí auläd, aur us 'ahd kí ho[d], jo Khudá ne bápdádon se bándhá hai, jab Abirahám se kahá, ki Terí auläd se dunyá ke sáre gharáne barakat páwenge[e].

26 Tumháre pás Khudá ne apne Beṭe Yisú' ko uṭháke pahle[f] bhejá[g], ki tum men se har ek ko us kí badíon se pherke[h] barakat de.

z A'am. 1. 11.
a Lúq. 1. 70.
b Mat. 17. 11.
c Ist. 18. 15, 18, 19. A'am. 7. 37.
d A'am. 2. 39. Rúm. 9. 4, 8. aur 15. 8. Gal. 3. 26.
e Paid. 12. 3. aur 18. 18. aur 22. 18. aur 26. 4. aur 28. 14. Gal. 3. 8.
f Mat. 10. 5. aur 15. 24. Lúq. 24. 47. A'am. 13. 32, 33, 46.
g 22 áyat.
h Mat. 1. 21.

IV BAB.

1 *Yahúdíon ke sardár Patrus ke wa'z se bezár hoke, 4 (báwujúde ki us kalám ke hazár sunnewálon ke dil tabdíl húe the) Patrus aur Yúhanná ko qaid karáte. 5 Us langre ká hál tahqíq karte waqt Patrus barí dilerí se izhár kartá ki Yisú' hí ke nám se is ne sihhat pái, aur ki faqat us hí Yisú' se hamesha kí naját hásil ho saktí. 13 We use aur Yúhanná ko dhamkáke hukm dete ki phir us nám se ta'lím na dewen; 23 is par kalísiyá du'á mangne kí panáh letí. 31 Us waqt Khudá us mahfil-gáh ke hiláne se jahán we jam'a hue unhen yaqín diláta ki tumhári du'áen suní gayí hain, aur Rúh ul Quds ko 'ináyat karke un ko taqwiyat detá, jis ke ba'is birádarána muhabbat un men bahut hogayí.*

JAB we logon se yih kah rahe the, káhin, aur haikal ká sardár, aur Sadúqí un par chaṛh áe,

2 Kyúnki náráz húe, ki we logon ko sikháte the, aur Yisú' ke sabab murdon ke jí uṭhne kí khabar dete the[a].

3 Aur unhon ne un par háth dále, aur dúsre din tak qaid rakhá: kyúnki shám ho gayí thí.

4 Par bahutere un men se, jinhon ne kalám suná, ímán láe; we gintí men pánch hazár ke qaríb the.

a Mat. 22. 23. A'am. 23. 8.

5 ¶ Aur dúsre din yún húá, ki un ke sardár, aur buzurg, aur faqíh,

6 Aur sardár káhin Annás, o Qayáfá[b], aur Yúhanná, aur Iskandar, aur jitne sardár káhin ke gharáne ke the, Yarúsalam men jam'a húe.

7 Aur un ko bích men khaṛá karke púchhá, ki Tum ne kis qudrat aur kis nám se yih kiyá[c]?

8 Tab Patrus ne Rúh i Quds se ma'múr hoke[d] un se kahá, Ai qaum ke sardáro, aur ai Isráel ke buzurgo,

9 Agar áj ham se is ihsán kí bábat, jo is za'íf ádmí par húá, púchhá játá hai, ki wuh kyúnkar changá húá;

10 To tum sab, aur Isráel kí sárí qaum ko ma'lúm ho, ki Yisú' Masíh Násarí ke nám se[e], jis ko tum ne salíb dí, aur jise Khudá ne murdon men se phir uṭháyá[f], usí se yih mard tumháre sámhne bhalá changá khaṛá hai.

11 Yih wuhí patthar hai, jise tum mi'amáron ne náchíz jáná, jo kone ká sirá húá[g].

12 Aur kisí dúsre se naját nahín[h]: kyúnki ásmán ke tale ádmíon ko koí dúsrá nám nahín bakhshá gayá, jis se ham naját pá saken.

13 ¶ Jab unhon ne Patrus aur Yúhanná kí dilerí dekhí, aur daryáft kiyá, ki we be-'ilm aur 'awámm men se hain[i], to ta'ajjub kiyá: phir ma'lúm kiyá, ki we Yisú' ke sáth the.

14 Aur us shakhs ko, jo changá húá thá, un ke sáth khaṛe dekhke[k] kuchh khiláf na kah sake.

15 Par unhen hukm karke, ki majlis se báhar jáo, ápas men yih kahke saláh karne lage, ki

16 Ham in ádmíon se kyá karen[l]? kyúnki ek saríh mu'ajiza unhon ne dikhláyá, jo Yarúsalam ke sab rahnewálon par záhir hai[m]: aur ham is ká inkár nahín kar sakte.

17 Lekin táki yih logon men ziyáda mashhúr na ho, ham unhen khúb dhamkáwen, ki phir is nám se kisú ádmí ko na bolen.

18 Tab unhen buláke tákíd kí, ki Yisú' ke nám par hargiz na bolen, aur ta'lím na den[n].

19 Patrus aur Yúhanná ne jawáb men unhen kahá, Tum hí insáf karo, ki Khudá ke nazdík yih

San 'ÍSAWÍ 83.

b Lúq. 3. 2. Yúh. 11. 49. aur 18. 13.
c Khur. 2. 14. Mat. 21. 23. A'am. 7. 27.
d Lúq. 12. 11, 12.
e A'am. 3. 6, 16.
f A'am. 2. 24.
g Zab. 118. 22. Yas. 28. 16. Mat. 21. 42.
h Mat. 1. 21. A'am. 10. 43. 1 Tim. 2. 5, 6.
i Mat. 11. 25. 1 Qur. 1. 27.
k A'am. 3. 11.
l Yúh. 11. 47.
m A'am. 3. 9, 10.
n Unhen ne un ko phir buláyá. A'am. 5. 40.

durust hai, ki ham Khudá kí bát se tumhárí bát ziyáda sunen[o]:

20 Kyúnki mumkin nahín[p], ki jo ham ne dekhá, aur suná hai[q], so na kahen.

21 Tab unhon ne un ko aur dhamkáke chhor diyá, kyúnki logon ke sabab[r] un kí sazá dene kí koí ráh na páí, is liye ki sab log, us májare ke bá'is[s], Khudá kí ta'ríf karte the;

22 Ki wuh shakhs, jis ke changá karne se yih mu'ajiza záhir húá, chális baras ke úpar thá.

23 ¶ Tab we chhútke apne logon ke pás gaye[t], aur jo kuchh sardár káhinon aur buzurgon ne un se kahá thá, bayán kiyá.

24 Jab unhon ne yih suná, to ek-dil hoke Khudá kí taraf áwáz buland kí, aur kahá, ki Ai Khudáwand Ta'álá, tú wuh Khudá hai, jis ne ásmán, aur zamín, aur samundar, aur sab kuchh, jo un men hai, paidá kiyá[u]:

25 Tú ne apne banda Dáúd kí zubání kahá, ki Gair qaumon ne kyún dhúm machái, aur logon ne bátil khiyál kiye[x]?

26 Khudáwand aur us ke Masíh ke barkhiláf hoke, zamín ke bádsháh uthe, aur sardár báham jam'a húe.

27 Sach ki is shahr men tere Quddús Bete[y] Yisú' ke, jise tú ne Masíh kiyá[z], barkhiláf hoke, Herodís aur Puntius Pilátus gair qaumon aur Isráelíon ke sáth jam'a húe[a],

28 Táki jis ká honá tere háth aur iráda ne áge se thahrá rakhá 'amal men láwen[b].

29 Ab ai Khudáwand, un kí dhamkíon ko dekh: aur apne bandon ko yih bakhsh. ki we kamál dilerí se[c] terá kalám sunáwen,

30 Jab ki tú apná háth changá karne ko phailá de; aur tere quddús Bete[d] Yisú' ke nám se[e] nisháníán aur achambhe záhir hon[f].

31 ¶ Aur jab we du'á máng chuke, wuh makán, jahán we jam'a the, hil gayá[g]: aur sab Rúh i Quds se bhar gaye, aur Khudá ká kalám dilerí se[h] sunáne lage.

32 Aur ímándáron kí jamá'at ek-dil aur ek-ján húí[i]: aur kisí ne apne mál ko apná na kahá; balki sárí chízon men sharík the[k].

33 Aur rasúlon ne barí qúwat se[l] Khudáwand Yisú' ke jí uthne par gawáhí dí[m]: aur un sab par bará fazl thá[n]:

34 Kyúnki koí un men muhtáj na thá: isliye ki jo log zamín o makán ke málik the, un ko bechke un kí qímat láte[o],

35 Aur rasúlon ke pánwon par rakhte the[p]: aur har ek ko, us kí zarúrat ke muwáfiq, bánt diyá játá thá[q].

36 Aur Yúsef, jis ká rasúlon ne Barnabás, (ya'ne, Nasíhat ká betá) nám rakhá, jo qaum ká Láwí aur paidáish se Kuprusí thá,

37 Ek khet rakhtá thá, use bechke, aur us kí qímat láke, rasúlon ke pánwon par rakhí[r].

V BÁB.

1 *Hanániáh aur Safírá riyákárí karke aur jhúth bolke Patrus kí malámat sunte hí ekáek girke mar játe; 12 báqí rasúl bahutse mu'ajiza dikhlá dete, 14 jin ke sabab kai ek log ímán láte hain; 17 ba'd us ke ye rasúl do-bára qaid hojáte, 19 par fauran ek firishta se chhuráe játe, jo unhen hukm detá ki áshkárá men sab ke sámhne phir manádí karne jáwen: 21 hukm ba mújib we haikal men wa'z karte. 29 phir Sadr majlis ke huzúr khare kiye játe, 33 jahán aglab thá ki we máre jáwen, par Gamaliel ek nádir mushír kí saláh se un kí ján-bakhshi hotí, 40 taubhí már kháte: tab is rihái ke sabab we Khudá kí sitaish karte, aur har roz manádí karne men mashgúl rahte.*

AUR Hanániáh náme ek mard aur us kí jorú Safírá ne apní milkíyat bechí,

2 Aur qímat men se kuchh rakh chhorá; so us kí jorú bhí jántí thí; aur kuchh láke rasúlon ke pánwon par rakhá[a].

3 Tab Patrus ne kahá, Ai Hanániáh, kyún Shaitán tere dil men samáyá[b], ki tú Rúh i Quds ‖ se jhúth bole[c], aur zamín kí qímat men se kuchh rakh chhore?

4 Kyá jab tak tere pás thí, terí na thí? aur jab bechí gayí, tere ikhtiyár men na rahí? tú ne kyún is bát ko apne dil men jagah dí? tú ádmíon se nahín, balki Khudá se jhúth bolá.

5 Yih báten sunte hí Hanániáh gir pará, aur us ká dam nikal gayá: aur sab ko jinhon ne yih suná bará khauf áyá[d].

6 Aur jawánon ne uthke use kafnáyá[e], aur báhar le jáke gárá.

7 Jab ghante tín ek guzre, us kí

San 'ÍSAWÍ 33.

[o] A'am. 5. 29. [p] A'am. 1. 8. aur 2. 32. [q] A'am. 22. 15. 1 Yúh. 1. 1, 3. [r] Mat. 21. 26. Lúq. 20. 6, 19. aur 22. 2. A'am. 5. 26. [s] A'am. 3. 7, 8. [t] A'am. 12. 12. [u] 2 Sal. 19. 15. [x] Zab. 2. 1. [y] Lúq. 1. 35. [z] Lúq. 4. 18. Yúh. 10. 36. [a] Mat. 26. 3. Lúq. 22. 2. aur 23. 1, 8. [b] A'am. 2. 23. aur 3. 18. [c] 13, 31 áyaten. A'am. 9. 27. aur 13. 46. aur 14. 3. aur 19. 8. aur 26. 26. aur 28. 31. Afs. 6. 19. [d] 27 áyat. [e] A'am. 3. 6, 16. [f] A'am. 2. 43. aur 5. 12. [g] A'am. 2. 2, 4. aur 16. 26. [h] 29 áyat. [i] A'am. 5. 12. Rúm. 15. 5, 6. 2 Qor. 13. 11. Filip. 1. 27. aur 2. 2. 1 Pat. 3. 8.

San 'ÍSAWÍ 33.

[k] A'am. 2. 44. [l] A'am. 1. 8. [m] A'am. 1. 22. [n] A'am. 2. 47. [o] A'am. 2. 45. [p] 37 áyat. A'am. 5. 2. [q] A'am. 2. 45. aur 6. 1. [r] 34, 36 áyaten. A'am. 5. 1, 2. [a] A'am. 4. 37. [b] Lúq. 22. 3. ‖ Yá, ko bát bandke fareb de. 9 áyat. [c] Gin. 30. 2. Ism. 33. 21. Wá'iz. 5. 4. [d] 10, 11 áyaten. [e] Yúh. 19. 40.

San 'ÍSAWÍ 33.

jorú is májare se be-ḳhabar hoke bhítar áí.

8 Patrus ne us se kahá, Mujh se kah, Kyá zamín itne hí par bechí? Us ne kahá, Háṉ, itne par.

9 Phir Patrus ne use kahá, Tum ne kyúṉ eká kiyá, ki Ḳhudáwand kí Rúh ko ázmáo[f]? dekh, tere ádmí ke gáṛnewáloṉ ke páṉw ástán par haiṉ, aur tujhe bhí báhar le jáeṉge.

10 Tab wuṉhíṉ us ke páṉwoṉ pás girke us ká dam nikal gayá[g], aur jawánoṉ ne bhítar áke use murda páyá, aur báhar le jáke us ke ádmí pás gáṛá.

11 Aur tamám kalísiyá, aur sab jinhoṉ ne yih suná, bahut ḍar gaye[h].

12 ¶ Aur rasúloṉ ke háthoṉ se bahutsí nishánián aur mu'ajiza logoṉ ke darmiyán záhir húe[i]: (aur we sab ek-dil hoke Sulaimán ke barámada meṉ báham the[k].

13 Par auroṉ meṉ se kisí ká hiwáo na paṛá[l], ki un meṉ já mile: magar log un kí ta'ríf karte the[m].

14 Aur mard aur 'auratcṉ guroh ke guroh Ḳhudáwand par ímán láke, un meṉ shámil hote játe the.)

15 Yaháṉ tak, ki log bímároṉ ko ‖saṛakoṉ par láke, chárpáíoṉ aur khaṭoloṉ par rakhte the, táki jab Patrus áwe, us ká sáya hí un meṉ se kisú par paṛ jáwe[n].

16 Aur chároṉ taraf ke shahroṉ ke log Yarúsalam meṉ jam'a húe, jo bímároṉ ko, aur un ko jo nápák rúhoṉ ke satáe the, láe; so sab change húe[o].

17 ¶ Tab sardár káhin aur us ke sab sáthí, (jo Sadúqí ke firqa ke the,) ḍáh se bharke uṭhe[p],

18 Aur rasúloṉ par háth ḍále[q], aur qaidḳhána i 'ámm meṉ band kiyá.

19 Par Ḳhudáwand ke firishta ne rát ko qaidḳhána ke darwáza khole[r], aur unheṉ báhar le áke kahá,

20 Jáo, aur haikal meṉ khaṛe hoke, is zindagí kí sab báteṉ[s] logoṉ se kaho.

21 We yih sunke, taṛke haikal meṉ gaye, aur sikháne lage. Jab sardár káhin aur us ke sáthí áe[t], to Sadr Majlis ko aur baní Isráel ke buzurgoṉ ko ikaṭṭhe kiyá, aur qaidḳhána meṉ kahlá bhejá, ki unheṉ láweṉ.

22 Magar piyádoṉ ne pahuṉchke, unheṉ qaidḳhána meṉ na páyá, aur phir áke ḳhabar dí, aur kahá, ki

23 Ham ne to qaidḳhána ko baṛí ḳhabardárí se band, aur chaukídároṉ ko báhar darwázoṉ par khaṛá páyá: par jab kholá, to kisú ko andar na páyá.

24 Joṉhíṉ sardár káhin, aur haikal ke sardár[u], aur sardár káhinoṉ ne yih bát suní, un kí bábat ghabrá gaye, ki kyá hogá.

25 Tab kisí ne áke unheṉ ḳhabar dí, ki dekho, we mard jinheṉ tum ne qaidḳhána meṉ ḍálá thá, haikal meṉ khaṛe logoṉ ko sikhláte haiṉ.

26 Tab haikal ká sardár, piyádoṉ ke sáth jáke, unheṉ láyá, lekin zabardastí se nahíṉ: kyúṉki logoṉ se ḍarte the[x], ki aisá na ho, ki ham par patthráo kareṉ.

27 Aur unheṉ láke majlis ke bích meṉ khaṛá kiyá: tab sardár káhin ne un se yih kahke púchhá,

28 Kyá ham ne tum se baṛí tákíd na kí, ki is nám par ta'lím na dená[y]; par, dekho, tum ne Yarúsalam ko apní ta'lím se bhar diyá, aur is shaḳhs ká ḳhún[z] ham par láyá cháhte ho[a],

29 ¶ Tab Patrus aur rasúloṉ ne jawáb meṉ kahá, Ham ko Ḳhudá ká hukm ádmíoṉ ke hukm se ziyáda mánná farz hai[b].

30 Hamáre bápdádoṉ ke Ḳhudá[c] ne Yisú' ko uṭháyá, jise tum ne káṭh par laṭkáke[d] mar ḍálá.

31 Usí ko Ḳhudá ne Málik[e] aur Naját denewálá[f] ṭhahráke apne dahine háth par buland kiyá[g], táki Isráel ko tauba aur gunáhoṉ kí mu'áfí baḳhshe[h].

32 Aur ham in bátoṉ par us ke gawáh haiṉ[i]; aur Rúh i Quds bhí, jise Ḳhudá ne unhoṉ, jo us kí tábi'dárí karte haiṉ, baḳhshá hai[k].

33 ¶ We yih sunke kaṭ gaye[l], aur saláh kí, ki unheṉ qatl kareṉ.

34 Tab Gamaliel[m] náme ek Farísí ne, jo sharí'at ká mu'allim, aur sab logoṉ meṉ 'izzatdár thá, majlis meṉ uṭhke hukm kiyá, ki rasúloṉ ko zarra báhar le jáo;

35 Aur unheṉ kahá, ki Ai Isráelí mardo, ḳhabardár ho, ki tum in ádmíoṉ ke sáth kyá kiyá cháhte ho;

f Mat. 4. 7. 3 áyat.
g 5 áyat.
h 5 áyat. A'am. 2. 43. aur 19. 17.
i A'am. 2. 43. aur 14. 3. aur 19. 11. Rúm. 15. 19. 2 Qur. 12. 12. 'Ibrán. 2. 4.
k A'am. 3. 11. aur 4. 32.
l Yúh. 9. 22. aur 12. 42. aur 19. 38.
m A'am. 2. 47. aur 4. 21.
‖ Yá, har ek kúcha par.
n Mat. 9. 21. aur 14. 36. A'am. 19. 12.
o Marq. 16. 17, 18. Yúh. 14. 12.
p A'am. 4. 1, 2, 6.
q Lúq. 21. 12.
r A'am. 12. 7. aur 16. 26.
s Yúh. 6. 68. aur 17. 3. 1 Yúh. 5. 11.
t A'am. 4. 5, 6.

San 'ÍSAWÍ 33.

u Lúq. 22. 4. A'am. 4. 1.
x Mat. 21. 26.
y A'am. 4. 18.
z Mat. 23. 35. aur 27. 25.
a A'am. 2. 23, 36. aur 3. 15. aur 7. 52.
b A'am. 4. 19.
c A'am. 3. 13, 15. aur 22. 14.
d A'am. 10. 39. aur 13. 29. Gal. 3. 13. 1 Pat. 2. 24.
e A'am. 3. 15.
f Mat. 1. 21.
g A'am. 2. 33, 36. Filip. 2. 9. 'Ibrán. 2. 10. aur 12. 2.
h Lúq. 24. 47. A'am. 3. 26. aur 13. 38. Afs. 1. 7. Qul. 1. 14.
i Yúh. 15. 26, 27.
k A'am. 2. 4. aur 10. 44.
l A'am. 2. 37. aur 7. 54.
m A'am. 22. 3.

San 'ISAWÍ 33.

36 Kyúnki in dinon ke áge Theudás ne uṭhke kahá, ki Main kuchh húṇ: aur taḳhmínan chár sau mard us se mil gaye; wuh márá gayá, aur sab jitne us ke ‖ tábi' the, pareshán o tabáh húe.
37 Ba'd us ke Yahúdáh Jalílí ismnawísí ke dinon men uṭhá, aur bahutse logon ko apne píchhe khínchá: wuh bhí halák húá, aur sab, jitne us ke tábi' the, chhitar bithar ho gaye.
38 Aur ab main tumhen kahtá húṇ, ki In ádmíon se kinára karo, aur un ko jáne do: kyúnki agar yih tadbír yá kám insán se hai, to záí' hogí[n]:
39 Par agar Khudá se hai, to tum use záí' nahín kar sakte[o]; aisá na ho, ki tum Khudá se laṛnewále ṭhahro[p].
40 Unhon ne us kí mání: aur rasúlon ko pás buláke[q] koṛe máre[r], aur hukm kiyá, ki Yisú' ke nám par bát na kariyo; tab unhen chhoṛ diyá.
41 ¶ Pas we majlis ke huzúr se chale gaye, aur khush húe[s], ki ham is láiq to ṭhahre, ki us ke nám ke liye be-hurmat howen.
42 Aur we har roz haikal men[t], aur ghar ghar sikhláne, aur Yisú' Masíh kí khushkhabarí dene se báz na rahe[u].

San 'Isawí se tísre baras peshtar.
‖ Yá, mu'ataqid húe.
[n] Ams. 21. 30. Yas. 8. 10. Mat. 15. 13.
[o] Lúq. 21. 15. 1 Qur. 1. 25.
[p] A'am. 7. 51. aur 9. 5. aur 23. 9.
[q] A'am. 4. 18.
[r] Mat. 10. 17. aur 23. 34. Marq. 13. 9.
[s] Mat. 5. 12. Rúm. 5. 3. 2 Qur. 12. 10. Filip. 1. 29. 'Ibrán. 10. 34. Ya'q. 1. 2. 1 Pat. 4. 13, 16.
[t] A'am. 2. 46.
[u] A'am. 4. 20, 29.

VI BAB.

1 *Rasúl aisí khwáhish rakhke ki miskín shágirdon kí khabar-gírí nit hotí rahe, aur ki we áp apná sárá waqt kalám ke sunáne men kaṭen, 3 sát chune hue ádmí is kháss khidmat par muqarrar karte. 5 In men se ek ádmí Stafanus náme thá, jo ímán aur Rúh ul Quds se bhará thá. 12 Yih shakhs chand logon se bahs karke unhen lájawáb kar detá, aur we use giriftár karwáte, 15 aur us par jhúṭhí nálish karte, ki yih ádmí sharí'at aur haikal kí nisbat nit kufr baktá.*

UN dinon men jab shágird bahut húe[a], Yúnání[b] 'Ibráníon se kuṛkuṛáne lage, kyúnki un kí bewáon ke roz kí khabargírí men[c] gaflat hotí thí.
2 Tab un bárahon ne shágirdon ke gol ko báham buláke kahá, Munásib nahín, ki ham Khudá ke kalám ko chhoṛke, mezon kí khidmat karen[d].
3 Pas, ai bháío, apne men se sát mu'atabar shakhs ko, jo Rúh i Quds aur dánáí se bhare hon, chuno[e], ki ham un ko is kám par muqarrar karen.
4 Aur ham áp du'á aur kalám kí khidmat men mashgúl rahenge[f].
5 ¶ Yih bát sárí jamá'at ko pasand áí: aur unhon ne Stafanus náme ek mard ko, jo ímán aur Rúh i Quds se bhará thá[g], aur Failbús[h], aur Prukhurus, aur Niqánur, aur Tímon, aur Pármanás, aur Niqulás[i] Antákí ko ek Yahúdí muríd chuná:
6 Inhen rasúlon ke áge khaṛá kiyá, aur unhon ne du'á mángke[k] apne háth un par rakhe[l].
7 Aur Khudá ká kalám phail gayá[m]; aur Yarúsalam men shágirdon ká shumár bahut hí baṛh gayá: aur káhinon[n] kí baṛí guroh ímán ke tábi' húí.
8 Aur Stafanus ímán aur qúwat se ma'múr hoke, baṛe baṛe mu'ajiza aur nisháníán logon ke bích záhir kartá rahá.
9 ¶ Tab us 'ibádatkhána se, jo Libartínon ká kahlátá hai, aur Qureníon, aur Iskandaríon, aur un men se jo Qiliqiya aur Asia se áe, ba'ze uṭhke Stafanus se bahs karne lage.
10 Par we us dánáí aur rúh ká, jis se wuh kalám kartá thá, sámhná na kar sake[o].
11 Tab unhon ne ba'ze mardon ko gánṭhá, ki kahen, ki Ham ne us ko Músá aur Khudá kí nisbat kufr bakte suná[p].
12 Tab unhon ne logon, aur buzurgon, aur faqíhon ko ubhárá, aur us par chaṛh áe, aur pakaṛke Sadr Majlis men le gaye,
13 Aur jhúṭhe gawáhon ko khaṛá kiyá; unhon ne kahá, ki Yih shakhs is pák makán aur sharí'at kí nisbat kufr bakne se báz nahín átá:
14 Kyúnki ham ne use yih kahte suná, ki Wuhí Yisú' Násarí is makán ko ḍháegá[q], aur un rasmon ko, jo Músá kí ma'rifat hamen pahunchín[r], badal ḍálegá.
15 Tab sabhon ne, jo majlis men baiṭhe the, us par gaur se nazar kí; unhen us ká chihra firishta ká sá nazar áyá.

[a] A'am. 2. 41. aur 4. 4. aur 5. 14. aur 7 áyat.
[b] A'am. 9. 29. aur 11. 20.
[c] A'am. 4. 35.
[d] Khur. 18. 17.
[e] Ist. 1. 13. A'am. 1. 21. aur 16. 2. 1 Tim. 3. 7.

San 'ISAWÍ 33.
[f] A'am. 2. 42.
[g] A'am. 11. 24.
[h] A'am. 8. 5, 26. aur 21. 8.
[i] Mук. 2. 6, 15.
[k] A'am. 1. 24.
[l] A'am. 8. 17. aur 9. 17. aur 13. 3. 1 Tim. 4. 14. aur 5. 22. 2 Tim. 1. 6.
[m] A'am. 12. 24. aur 19. 20. Qul. 1. 6.
[n] Yúh. 12. 42.
[o] Lúq. 21. 15. A'am. 5. 39. Dekho Khur. 4. 12. Yas. 54. 17.
[p] 1 Sal. 21. 10, 13. Mat. 26. 59, 60.
[q] Dán. 9. 26.
[r] A'am. 25. 8.

VII BAB.

1 *Stafanus ijázat páke apne bacháo men 'uzr kartá, 2 aur bayán kartá ki Abirahám Khudá ká sachchá parastár thá, aur ki Khudá ne bápdádon ko chuná, 20 peshtar us se ki Músá paidá húá, aur khaima aur haikal bíná kí gayí: 37 ki Músá khud ne Masíh kí bábat gawáhí dí; 44 aur ki khaima 'alámání*

San 'ÍSAWÍ 33.

namúna par baná thá, is maqsad se ki faqat chand roz tak qáim rahe: 51 yih bayán karke wuh unhen malámat kartá, ki we báqí húe the, aur ki unhon ne us rástbáz Masíh ko jis ke dunyá men áne ki khabar sab nabíon ne áge se dí thí qatl kiyá thá. 54 Is par sunnewále jí men kaṭ jáke use sangsár karte, aur wuh apní ján ko Masíh ke supurd karke apne dushmanon ke liye du'á mángtá.

TAB sardár káhin ne kahá, Kyá ye báten yúnhín hain? 2 Wuh bolá, Ai bháio, aur ai ábá, suno[a]; ki Khudá e zu-l-jalál hamáre báp Abirahám par, jis waqt wuh Masuputámiya men thá, peshtar us ke, ki wuh Harrán men já basá, záhir húá, 3 Aur use kahá, ki Apne mulk aur apne khándán men se nikal já[b], aur us mulk men ki tujhe dikháúngá, chalá já. 4 Tab ‖Khaldíon ke mulk se báhar jáke, Harrán men já rahá: aur wahán se, us ke báp ke marne ke ba'd, Khudá ne us ko is mulk men, jis men tum ab rahte ho, pahuncháyá[c]. 5 Aur us ko kuchh mírás, balki qadam rakhne kí jagah us men na dí: par wa'da kiyá, ki Main yih zamín tujhe, aur tere ba'd terí nasl ko dúngá[d], ki terí milkíyat ho jáe, agarchi us ká koí laṛká na thá. 6 Aur Khudá ne yún farmáyá, ki Terí nasl begána mulk men já rahegí[e]; aur we un ko gulámí men rakhenge, aur chár sau baras tak[f] bad-sulúkí karenge. 7 Phir Khudá ne kahá, ki Main us qaum ko, jis kí gulámí men we rahenge, sazá dúngá: aur ba'd us ke we báhar áwenge, aur isí jagah[g] merí bandagí karenge. 8 Aur us ne us se khatna ka 'ahd kiyá[h]; so us se Izhák paidá húá, aur áṭhwen din us ká khatna kiyá[i]; aur Izhák se Ya'qúb[k], aur Ya'qúb se bárah gharánon ke sardár[l] paidá húe. 9 Aur sardáron ne dáh se Yúsuf ko bechá, ki Misr men le jáen[m]: par Khudá us ke sáth thá[n]. 10 Aur use us kí sab musíbaton se nikálá, aur use Misr ke bádsháh Fira'ún ke huzúr maqbúliyat aur hikmat bakhshí: aur us ne use Misr aur apne sáre ghar ká mukhtár kiyá[o]. 11 Ab Misr ke sáre mulk, aur Kan'án men kál paṛá[p], aur baṛí musíbat áí: aur hamáre bápdádon ko kháná muyassar nahín átá thá. 12 Jab Ya'qúb ne suná, ki Misr men anáj hai[q], to hamáre bápdádon ko pahlí bár bhejá. 13 Aur dúsrí bár Yúsuf apne bháíon par záhir ho gayá; aur Yúsuf ká gharáná Fira'ún ko ma'lúm húá[r]. 14 Tab Yúsuf ne apne báp Ya'qúb[s] aur us ke sáre kumbe ko, jo pachhattar shakhs the[t], bulá bhejá. 15 Aur Ya'qúb Misr men gayá[u]; wahán wuh aur hamáre bápdáde mar gaye[x]; 16 Aur we un ko Sikm men le gaye[y], aur us maqbara men, jis ko Abirahám ne Baní ‖Hamúr Sikm ke báp se rúpiya deke mol liyá thá, gáṛá[z]. 17 Pas jab us wa'da ká waqt, jis kí Khudá ne Abirahám se qasam kháí thí, nazdík áyá[a], log Misr men baṛhne aur bahut hone lage[b], 18 Us waqt tak, ki dúsrá bádsháh uṭhá, jo Yúsuf ko na jántá thá. 19 Us ne hamárí qaum se fitrat karke, hamáre bápdádon se badsulúkí kí, yahán tak, ki us ne un ke laṛkon ko phankwá diyá[c], táki we jíte na rahen. 20 Us waqt Músá paidá húá[d], jo ‖niháyat khúbsúrat thá[e]; us ne tín mahíne tak apne báp ke ghar men parwarish páí: 21 Jab wuh phenká gayá, Fira'ún kí beṭí ne use uṭhá liyá, aur us ko apná beṭá karke pálá[f]. 22 Aur Músá ne Misríon kí tamám hikmat men tarbiyat páí, aur kalám o kám men qádir thá[g]. 23 Aur jab wuh púre chálís baras ká húá, us ke jí men áyá, ki jáke apne bháí Isráelíon kí khabar le[h]. 24 Tab ek ko zulm uṭháte dekhkar, us kí himáyat kí, aur Misrí ko ján se márke, us ká, jis par zulm húá thá, badlá liyá: 25 Kyúnki us ne khiyál kiyá, ki mere bháí samjhenge, ki Khudá mere háthon se unhen chhuṭkárá degá: par we na samjhe. 26 Phir dúsre din, jab we laṛte the, unhen dikhái diyá, aur un ko yún kahke milá dene cháhá, ki

[a] A'am. 22. 1.
[b] Paid. 12. 1.
‖ Yá, Kasdíon ke.
[c] Paid. 11. 31. aur 12. 4, 5.
[d] Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 3, 18. aur 17. 8. aur 26. 3.
[e] Paid. 15. 13, 16.
[f] Khur. 12. 40. Gal. 3. 17.
[g] Khur. 3. 12
[h] Paid. 17. 9, 10, 11.
[i] Paid. 21. 2, 3, 4.
[k] Paid. 25. 26
[l] Paid. 29. 31, wag. aur 30. 5, wag. aur 35. 18, 23.
[m] Paid. 37. 4, 11, 28. Zab. 105. 17.
[n] Paid. 39. 2, 21, 23.
[o] Paid. 41. 37 aur 42. 6.
[p] Paid. 41. 54.
[q] Paid. 42. 1.
[r] Paid. 45. 4, 16.
[s] Paid. 45. 9, 27.
[t] Paid. 46. 27. Ist. 10. 22.
[u] Paid. 46. 5.
[x] Paid. 49. 33. Khur. 1. 6.
[y] Khur. 13. 19. Yash. 24. 32.
‖ Yúnání men, Hammur.
[z] Paid. 23. 16. aur 33. 19.
[a] Paid. 15. 13. b áyat.
[b] Khur. 1. 7, 8, 9. Zab. 105. 24, 25.
[c] Khur. 1. 22.
[d] Khur. 2. 2
‖ Yúnání men, Khúbsúrat Khudá ko, ya'ne, ke sámhne. Dekho Yún. 3. 3.
[e] 'Ibrán. 11. 23.
[f] Khur. 2. 3, —10.
[g] Lúq. 24. 19.
[h] Khur. 2. 11, 12.

San 'ÍSAWÍ 33.

Ai mardo, tum to bháí ho; kyúṉ ek dúsre par zulm karte ho[i]?

27 Lekin us ne, jo apne paṛosí par zulm kartá thá, use yih kahke haṭáyá, ki Kis ne tujhe ham par hákim aur qází ṭhahráyá hai[k]?

28 Kyá jis tarah kal us Misrí ko qatl kiyá, tú mujhe qatl kiyá cháhtá hai?

29 Músá is bát par bhágá, aur ‖Midyán ke mulk meṉ já rahá; wahán us ke do beṭe paidá húe[l].

30 Aur jab chálís baras púre húe, tab Ḳhudáwand ká firishta, Síná ke pahár ke jangal meṉ, ág kí lau meṉ, jháṛí ke bích, dikhái diyá[m].

31 Músá ne yih royat dekhke, ta'ajjub kiyá: aur jab daryáft karne ko nazdík chalá, Ḳhudáwand kí áwáz use pahunchí,

32 Ki maiṉ tere bápdádoṉ ká Ḳhudá, Abirahám ká Ḳhudá, aur Izhák ká Ḳhudá, aur Ya'qúb ká Ḳhudá húṉ[n]. Tab Músá kámp gayá, aur use daryáft karne kí jur,at na húí.

33 Tab Ḳhudáwand ne use kahá, ki Jútí apne pánwoṉ se utár[o]: kyúṉki yih jagah, jahán tú khaṛá hai, pák zamín hai.

34 Maiṉ nigáh karke, apne logoṉ kí, jo Misr meṉ haiṉ, musíbat dekh rahá húṉ, aur maiṉ ne un kí áh mární suní, aur unheṉ chhuṛáne utrá húṉ[p]. Aur ab á, maiṉ tujhe Misr meṉ bhejúṉgá.

35 Usí Músá ko, jis se unhoṉ ne inkár karke kahá, ki Kis ne tujhe hákim aur qází banáyá? usí ko Ḳhudá ne, us firishta kí ma'rifat[q], jo use jháṛí meṉ nazar áyá, bhejá, ki hákim aur chhuṭkárá-denewálá ho.

36 Wuhí unheṉ nikál láyá[r], aur Misr ke mulk[s], aur Lál Samundar[t], aur chálís baras jangal meṉ[u], mu'ajiza aur nishániáṉ dikhátá rahá.

37 ¶ Yih wuhí Músá hai, jis ne Baní Isráel se kahá, ki Ḳhudáwand, jo tumhárá Ḳhudá hai, tumháre bháíoṉ meṉ se, tumháre liye, mujh sá ek nabí záhir karegá[x]; us kí suno[y].

38 Yih wuhí hai, jo jangal meṉ majlis ke darmiyán[z] us firishta ke[a], jo us se Síná ke pahár par bolá, aur hamáre bápdádoṉ ke sáth thá: usí ko zindagí ká kalám[b] milá, ki ham ko pahunchá de[c]:

[i] Ḳhur. 2. 13.
[k] Dekho Lúq. 12. 14. A'am. 4. 7.
‖ Yúnání meṉ, *Madiám.*
[l] Ḳhur. 2. 15, 22. aur 4. 20. aur 18. 3, 4.
[m] Ḳhur. 3. 2.
[n] Mat. 22. 32. 'Ibrán. 11. 16.
[o] Ḳhur. 3. 5. Yash. 5. 15.
[p] Ḳhur. 3. 7.
[q] Ḳhur. 14. 19. Gin. 20. 16.
[r] Ḳhur. 12. 41. aur 33. 1.
[s] Ḳhur. 7, aur 8, aur 9, aur 10, aur 11, aur 14 Abwáb. Zab. 105. 27.
[t] Ḳhur. 14. 21, 27, 28, 29.
[u] Ḳhur. 16. 1, 35.
[x] Ist. 18. 15, 18. A'am. 3. 22.
[y] Mat. 17. 5.
[z] Ḳhur. 19. 3, 17.
[a] Yas. 63. 9. Gal. 3. 19. 'Ibrán. 2. 2.
[b] Rúm. 3. 2.
[c] Ḳhur. 21. 1. Ist. 5. 27, 31. aur 33. 4. Yúh. 1. 17.

39 Par hamáre bápdádoṉ ne us ká tábi'dár honá na cháhá, balki us ko radd kiyá, aur un ke dil Misr kí taraf phire,

40 Aur Hárún se kahá, ki Hamáre liye aise ma'búd baná, jo hamáre áge áge chaleṉ: kyúṉki is Músá ko, jo hameṉ Misr ke mulk se nikál láyá, ham nahíṉ jánte ki kyá húá[d].

41 Aur un dinoṉ unhoṉ ne ek bachhṛá banáyá[e], aur us but ko qurbání chaṛháí, balki apne háthoṉ ke kám par ḳhushí manáí.

42 Tab Ḳhudá ne phirke unheṉ chhoṛ diyá[f], ki ásmán kí fauj ko pújeṉ[g]; jaisá ki nabíoṉ kí kitáb meṉ likhá hai, ki Ai Isráel ke gharáne, kyá tum ne mujh ko jangal meṉ chálís baras qurbániáṉ aur nazreṉ chaṛháíṉ[h]?

43 Tum ne ‖Malik ke maskan aur apne ma'búd Ramfán ke táre ko, ya'ne, un súratoṉ ko, jinheṉ tum ne sijda karne ko banáyá, uṭhá liyá; pas maiṉ tumheṉ nikálke Bábul ke pare basáúṉgá.

44 Gawáhí ká ḳhaima, jaisá Músá se báteṉ-karnewále ne farmáyá thá, ki Us namúna ke muwáfiq, jo tú ne dekhá thá, baná[i], jangal meṉ hamáre bápdádoṉ ke darmiyán thá.

45 Use hamáre bápdáde agloṉ se páke, ‖Yasú' ke sáth, un qaumoṉ ke mulk meṉ[k], jin ko Ḳhudá ne hamáre bápdádoṉ ke sámhne se nikál diyá[l], láe, aur Dáúd ke dinoṉ tak rahá;

46 Jis par Ḳhudá ke huzúr se fazl húá[m], aur us ne árzú kí, ki Ya'qúb ke Ḳhudá ke wáste maskan páwe[n].

47 Par Sulaimán ne[o] us ke liye makán banáyá.

48 Lekin Ḳhudá Ta'álá un haikaloṉ meṉ, jo háth se bane haiṉ, nahíṉ rahtá[p]; chunánchi nabí kahtá hai, ki

49 Ḳhudáwand farmátá hai, Ásmán merá taḳht, aur zamín mere páṉw kí chaukí hai: tum mere liye kaunsá ghar banáoge? yá kaunsí jagah mere árám kí hai[q]?

50 Kyá mere háth ne ye sab chízeṉ nahíṉ banáíṉ?

51 ¶ Ai sarkasho[r], aur dil aur kán ke ná-maḳhtúno[s], tum har waqt Rúh i Quds ká sámhná

San 'ÍSAWÍ 33.

[d] Ḳhur. 32. 1.
[e] Ist. 9. 16. Zab. 106. 19.
[f] Zab. 81. 12. Hiz. 20. 25, 39. Rúm. 1. 24. 2 Tas. 2. 11.
[g] Ist. 4. 19. aur 17. 3. 2 Sal. 17. 16. aur 21. 3. Yar. 19. 13.
[h] 'Amús 5. 25, 26.
‖ Yúnání meṉ, *Mulukh.*
[i] Ḳhur. 25. 40. aur 26. 30. 'Ibrán. 8. 5.
‖ Yá, *Yashú'.*
[k] Yash. 3. 14.
[l] Nahim. 9. 24. Zab. 44. 2. aur 78. 55. A'am. 13. 19.
[m] 1 Sam. 16. 1. 2 Sam. 7. 1. Zab. 89. 19. A'am. 13. 22.
[n] 1 Sal. 8. 17. 1 Taw. 22. 7. Zab. 132. 4, 5.
[o] 1 Sal. 6. 1. aur 8. 20. 1 Taw. 17. 12. 2 Taw. 3. 1.
[p] 1 Sal. 8. 27. 2 Taw. 2. 6. aur 6. 18. A'am. 17. 24.
[q] Yas. 66. 1, 2. Mat. 5. 34, 35. aur 23. 22.
[r] Ḳhur. 32. 9. aur 33. 3. Yas. 48. 4.
[s] Ahb. 26. 41. Ist. 10. 16. Yar. 4. 4. aur 6. 10. aur 9. 26. Hiz. 44. 9.

San 'Ísawí 33.

karte ho: jaise tumháre bápdáde the, waise hí tum bhí ho.

52 Nabíon men se kis ko tumháre bápdádon ne na satáyá[t]? hán, unhon ne Us Rástbáz[u] ke áne ke khabar-denewálon ko qatl kiyá; jis ke ab tum pakaṛnewále aur khúní húe:

53 Tum ne firishton kí saffon ke rúbarú sharí'at páí[x], par 'amal men na láe.

54 ¶ We ye báten sunte hí, apne jí men kaṭ gaye[y], aur us par dánt písne lage.

55 Par wuh Rúh i Quds se ma'múr hoke[z], ásmán kí taraf dekh rahá thá, aur Khudá ká jalál, aur Yisú' ko Khudá ke dahine háth khaṛá húá dekhá,

56 Aur kahá, Dekho, main ásmán ko khulá[a], aur Ibn i Ádam ko Khudá ke dahine háth khaṛe dekhtá hún[b].

57 Tab unhon ne baṛe zor se chilláke, apne kán band kiye, aur ek dil hoke us par lapke,

58 Aur shahr ke báhar nikálke[c], us par patthráo kiyá[d]: aur gawáhon ne apne kapṛe Súlus náme ek jawán ke pánwon pás rakh diye[e].

59 Aur jab we Stafanus par patthráo karte the, us ne du'á mángke kahá, Ai Khudáwand Yisú'[f], merí rúh ko qabúl kar[g].

60 Phir wuh ghuṭne ṭekkar[h], zor se pukárá, ki Ai Khudáwand, yih gunáh un ke hisáb men mat rakh[i]. Aur yih kahke so gayá.

VIII BÁB.

1 Shágird Yarúsalam men satáe jáke titter bittar hoíe; 5 un men se Failbús Sámariya ko jáke wahan manádí kartá, aur mu'ajiza dikhátá, aur bahut logon ko aur khass karke Shama'ún jádúgar ko jis ne logon ko dang kar rakhá thá baptisma detá: 14 Patrus aur Yúhanná wahan játe ki un murídon ki jamá'at ko taqwiyat dewen, aur us men ziyáda log shámil karen; we un ke bích du'á mángte aur un par háth rakhte hain tá ki log Rúh ul Quds páwen; Shama'ún yih dekhke itna ikhtiyár mol lene kí guzárish kartá: 20 is par Patrus us ko sakht malámat kartá ki us ne aisí riyákárí aur lálach kí thí, aur use chitátá ki tauba kare: ba'd us ke Yúhanná ke sáth manádí karke, we Yarúsalam ko phir játe. 26 Ek firishta Failbús ko rawána kartá ki ek Habshí khoja ko sikháwe aur baptisma dewe.

San 'Ísawí 34.

AUR Súlus us ke qatl par muttafiq húá[a]. Aur us waqt kalísiye par, jo Yarúsalam men thí, baṛá zulm húá, aur rasúlon ko chhoṛkar, báqí sab Yahúdiya aur Samariya kí har jagah men tittar bittar ho gaye[b].

2 Aur díndár mardon ne Stafanus ká dafan kiyá, aur us par baṛá mátam kiyá[c].

3 Aur Súlus kalísiye ko tabáh kartá thá, ki ghar ghar ghuske mardon aur 'auraton ko ghasíṭkar, qaid men ḍáltá thá[d].

4 Pas we, jo chhitar bithar húe the, har jagah jáke kalám kí khushkhabarí dete the[e].

5 Aur Failbús[f] Sámariya ke ek shahr men jáke un ke áge Masíh kí manádí kartá thá.

6 Aur logon ne un mu'ajizon ko, jo Failbús kartá thá, sunke aur dekhke, ek-dil hokar us kí báton par jí lagáyá.

7 Kyúnki nápák rúhen bahuton se, jin par chaṛhí thín, baṛí áwáz se chilláke utar gayín: aur bahut maflúj, aur langṛe, change kiye gaye[g].

8 Aur us shahr men baṛí khushí húí.

9 Us ke pahle us shahr men Shama'ún náme ek shakhs jádúgarí kartá[h], aur Sámariya ke logon ko dang rakhtá, aur yih kahtá thá, ki Main kuchh hún[i]:

10 Aur chhoṭe se baṛe tak sab us kí taraf rujú' láke kahte the, ki Yih Khudá kí baṛí qudrat hai.

11 So is sabab us kí taraf rujú' láe, ki us ne ek muddat se apní jádúgarí ke wasíla se unhen dang kar rahá thá.

12 Par jab unhon ne Failbús kí báton ká, jo Khudá kí bádshahat[k], aur Yisú' Masíh ke nám kí khushkhabarí detá thá, yaqín kiyá, to kyá 'aurat, kyá mard, baptisma liyá.

13 Tab Shama'ún khud ímán láyá: aur baptisma páke Failbús ke sáth rahá, aur mu'ajiza aur baṛí baṛí nishániyán jo záhir hotí thín dekhke, dang húá.

14 Jab rasúlon ne jo Yarúsalam men the suná, ki Sámaríon ne Khudá ká kalám qabúl kiyá hai, tab unhon ne Patrus aur Yúhanná ko un ke pás bhejá:

15 Unhon ne jáke un ke liye du'á mángí, ki Rúh i Quds páwen[l]:

16 (Kyúnki ab tak wuh un men se kisú par názil na húí thí[m]: un-

[t] 2 Taw. 36. 16. Mat. 21. 35. aur 23. 34, 37. 1 Tas. 2. 15. [u] A'am. 3. 14. [x] Khur. 20. 1. Gal. 3. 19. 'Ibrán. 2. 2. [y] A'am. 5. 33. [z] A'am. 6. 5. [a] Mk. 1. 1. Mat. 3. 16. A'am. 10. 11. [b] Dán. 7. 13. [c] 1 Sal. 21. 13. Lúq. 4. 29. 'Ibrán. 13. 12. [d] Ahb. 24. 16. [e] Ist. 17. 6, 10. aur 17. 7. A'am. 8. 1. aur 22. 20. [f] A'am. 9. 14. [g] Zab. 31. 5. Lúq. 23. 46. [h] A'am. 9. 40. aur 20. 36. aur 21. 5. [i] Mat. 5. 44. Lúq. 3. 28. aur 23. 34.

[a] A'am. 7. 58. aur 22. 20. [b] A'am. 11. 19. [c] Paid. 23. 2. aur 50. 10. 2 Sam. 3. 31. [d] A'am. 7. 58. aur 9. 1, 13, 21. aur 22. 4. aur 26. 10, 11. 1 Qur. 15. 9. Gal. 1. 13. Filip. 3. 6. 1 Tim. 1. 13. [e] Mat. 10. 23. A'am. 11. 19. [f] A'am. 6. 5. [g] Marq. 16. 17. [h] A'am. 13. 6. [i] A'am. 5. 36. [k] A'am. 1. 3. [l] A'am. 2. 38. [m] A'am. 19. 2.

San 'ÍSAWÍ 34.

hon ne sirf Ḳhudáwand Yisú' ke nám par[n] baptisma páyá thá[o].)

17 Tab unhon ne un par háth rakhe[p], aur unhon ne Rúh i Quds páí.

18 Jab Shama'ún ne dekhá, ki rasúlon ke háth rakhne se Rúh i Quds miltí hai, to un ke pás naqdí láke,

19 Kahá, ki Yih iḳhtiyár mujhe bhí do, ki jis par main háth rakhún, wuh Rúh i Quds páwe.

20 Patrus ne use kahá, Tere rúpiya tere sáth barbád hon, is liye ki tú ne ḳhiyál kiyá, ki Ḳhudá kí baḳhshish[q] rúpiyon se hásil hotí hai[r].

21 Terá is bát men na hissa hai, na baḳhra: kyúnki terá dil Ḳhudá ke áge sídhá nahín.

22 Pas apní is sharárat se tauba kar, aur Ḳhudá se minnat kar, ki sháyad tere dil ká yih ḳhiyál mu'áf ho[s].

23 Is liye ki main dekhtá hún, ki Tú pit kí karwáhat[t], aur badí ke band men giriftár hai.

24 Shama'ún ne jawáb men kahá, Tum mere liye Ḳhudáwand se du'á mángo[u], ki jo báten tum ne kahín, un men se koí mujh par na áwe.

25 Phir we gawáhí deke, aur Ḳhudáwand ká kalám sunáke, Yarúsalam ko phire, aur Sámaríon kí bahut sí bastíon men ḳhushḳhabarí dete gaye.

26 Tab Ḳhudáwand ke firishta ne Failbús se kalám kiyá, aur kahá, ki Uṭh, aur dakkhin taraf us ráh par já, jo Yarúsalam se 'Azah ko, jo bayábán hai, játí.

27 Wuh uṭhke rawána húá: aur dekho, ek Habshí[x] ḳhoja, Habshíon kí malika Qandáqe ká wazír, jo us ke sáre ḳhazána ká muḳhtár thá, aur Yarúsalam men bandagí karne ko áyá thá[y],

28 Phirá játá thá, aur apní rath par baiṭhá Yas'aiyáh nabí kí kitáb ko paṛh rahá thá.

29 Rúh ne Failbús se kahá; Nazdík já, aur us rath ke sáth ho le.

30 Tab Failbús ne us taraf dauṛke, use Yas'aiyáh nabí kí kitáb paṛhte suná, aur kahá, Kyá jo kuchh tú paṛhtá hai, samajhtá hai?

31 Us ne kahá, Yih kis tarah ho

[n] A'am.10.48. aur 19. 5. [o] Mat. 28. 19. A'am. 2. 38. [p] A'am. 6. 6. aur 19. 6. 'Ibrán. 6. 2. [q] A'am. 2. 38. aur 10. 45. aur 11. 17. [r] Mat. 10. 8. Dekho 2 Sal.5.16. [s] Dán. 4. 27. 2 Tim. 2. 25. [t] 'Ibrán. 12. 15. [u] Paid. 20. 7, 17. Khur. 8. 8. Gin. 21. 7. 1 Sal. 13. 6. Aiy. 42. 8. Ya'q. 5. 16. [x] Saf. 3. 10. [y] Yúh. 12. 20.

sake, jab tak koí merí hidáyat na kare? Tab us ne Failbús se darḳhwást kí, ki Mere sáth sawár ho baiṭhiye.

32 Us kitáb kí 'ibárat, jo wuh paṛhtá thá, yih thí, ki Wuh jaise bheṛ jise zabh karne ko le játe hain, aur jaise barra, jo apne bálkatarnewále ke sámhne be-zubán hai, usí tarah wuh apná munh nahín kholtá[z]:

33 Us kí 'ájizí men unhon ne us se insáf uṭhá liyá: aur kaun us kí pusht ká bayán karegá? kyúnki zamín par se us kí ján uṭhái játí hai.

34 Ḳhoja ne Failbús ke jawáb men kahá, ki Main terí minnat kartá hún, ki nabí kis ke haqq men yih kahtá hai? kyá apne, yá kisí dúsre ke haqq men?

35 Tab Failbús ne apní zubán kholke, usí nawishta se shurú' kiyá[a], aur Yisú' kí ḳhushḳhabarí use dí.

36 Aur játe játe, ráh ke darmiyán ek pání par pahunche: tab ḳhoja ne kahá, ki Dekh pání, ab mujhe baptisma páne se kaun chíz roktí hai[b]?

37 Failbús ne kahá, Agar tú apne tamám dil se ímán látá hai, to rawá hai[c]. Us ne jawáb men kahá, Main ímán látá hún, ki Yisú' Masíh Ḳhudá ká Beṭá hai[d].

38 Tab us ne hukm kiyá, ki rath khaṛí karen: aur Failbús aur ḳhoja donon pání men utre: aur us ne us ko baptisma diyá.

39 Jab we pání se nikle, Ḳhudáwand kí Rúh Failbús ko le gayí[e], aur ḳhoja ne us ko phir na dekhá; aur ḳhushí se apní ráh lí.

40 Aur Failbús Azotus men milá: aur guzarte húe, sab shahron men, jab tak Qaisaríyá men na áyá, ḳhushḳhabarí detá rahá.

IX BAB.

1 *Súlus Dimishq ko játe hí,* 4 *zamín par girá diyá játá;* 19 *phir buláyá játá ki rasúl howe,* 18 *aur Ḥananiáh se baptisma pátá.* 20 *Wuh dilerí se Masíh kí manádí kartá.* 23 *Yahúdí us ko qatl kí saláh karte: ba'd us ke Yúnání bhí use már ḍálne kí tadbír karte, par wuh donon ke háth se bach nikaltá.* 31 *Kalísiyá árám pátí, aur us 'arsa men Patrus Ainees maflúj ko changá kartá,* 30 *aur Tábithá ko do-bára jilátá.*

AUR hanoz Súlus Ḳhudáwand ke shágirdon ke dhamkáne aur qatl karne men dam mártá[a] húá, sardár káhin ke yahán gayá,

[z] Yas. 53. 7, 8. [a] Lúq. 24. 27. A'am.18.28. [b] A'am.10.47. [c] Mat. 28. 19. Marq.16.16. [d] Mat. 16 16. Yúh. 6. 69. aur 9. 35, 38. aur 11. 27. A'am 9. 20. 1 Yúh. 4. 15. aur 5. 5, 13. [e] 1 Sal. 18. 12. 2 Sal. 2. 16 Hiz. 3. 12, 14.

San 'Ísawí 35.

[a] A'am. 8. 3. Gal. 1. 13. 1 Tim. 1.13.

San 'ÍSAWÍ 35.

2 Aur us se Dimishq ke 'ibádatkhánon ke liye is mazmún ke khatt mánge, ki agar main kisí ko is taríq par páún, kyá 'aurat kyá mard, use bándhke Yarúsalam men láún.

3 Aur játe játe, aisá húá, ki jab Dimishq ke nazdík pahunchá, to ekbárgí ásmán se ek núr us ke chaugird chamká[b]:

4 Tab wuh zamín par gir paṛá, aur us ne ek áwáz suní, jo use kahtí thí, Ai Súlus, Ai Súlus, tú mujhe kyún satátá hai[c]?

5 Us ne púchhá, ki Ai Khudáwand, tú kaun hai? Khudáwand ne kahá, Main Yisú' hún, jise tú satátá hai: paine kí kíl par lát márná tere liye mushkil hai[d].

6 Us ne kámpke aur hairán hokar kahá, Ai Khudáwand, tú kyá cháhtá hai, ki main karún[e]? Khudáwand ne use kahá, Uṭh, aur shahr men já, aur jo tujhe karná zarúr hai, tujh se kahá jáegá.

7 Aur we mard jo us ke hamráh the hairán khaṛe rah gaye, ki áwáz to sunte, par kisú ko na dekhte the[f].

8 Aur Súlus zamín par se uṭhá; aur ánkh kholke kisú ko na dekhá: tab we us ká háth pakaṛke Dimishq men le gaye.

9 Aur wuh tín din tak dekh na saká, aur na khátá, na pítá thá.

10 ¶ Aur Dimishq men Hanániáh[g] náme ek shágird thá, aur Khudáwand ne royá men us se kahá, Ai Hanániáh. Wuh bolá, Ai Khudáwand, házir hún.

11 Tab Khudáwand ne use kahá, Uṭh, aur us saṛak par, jo Sídhí kahlátí hai, já, aur Yahúdáh ke ghar men Súlus náme Tarsúsí[h] ko ḍhúndh: ki dekh, wuh du'á mángtá hai,

12 Aur us ne royá men Hanániáh náme ek mard ko dekhá, jis ne andar áke us par háth rakhá, táki wuh phir dekhne lage.

13 Par Hanániáh ne jawáb diyá, ki Ai Khudáwand, main ne bahuton se is shakhs ke haqq men suná, ki us ne Yarúsalam men tere muqaddason ke sáth kaisí badí kí hai[i]:

14 Aur yahán bhí, us ne sardár káhinon kí taraf se ikhtiyár páyá, ki sab ko, jo terá nám lete hain[k], bándhe.

15 Par Khudáwand ne use kahá, Tú já: kyúnki wuh qaumon[l], aur bádsháhon[m], aur baní Isráel ke áge, merá nám záhir karne ká ek kháss wasíla hai[n]:

16 Ki main use dikháúngá, ki use mere nám ke liye kaisá dukh uṭháná zarúr hai[o].

17 Tab Hanániáh gayá, aur us ghar men dákhil húá[p]; aur apne háth us par rakhkar[q] kahá, Ai bháí Súlus, Khudáwand, ya'ne, Yisú' ne, jo tujh par is ráh men jis se tú áyá záhir húá, mujhe bhejá hai, ki tú phir bínáí páe, aur Rúh i Quds se bhar jáe[r].

18 Aur wunhín misl chhilke ke kuchh us kí ánkhon se gir paṛá: aur wuh usí dam dekhne lagá, aur uṭhke baptisma páyá.

19 Phir kuchh kháke, táqat hásil kí. Aur Súlus kaí din Dimishq men shágirdon ke sáth rahá[s].

20 Aur fauran 'ibádatkhánon men Masíh kí manádí karne lagá, ki wuh Khudá ká Beṭá hai[t].

21 Aur sab sunnewále dang ho gaye, aur bole, Kyá yih wuh nahín hai, jo Yarúsalam men is nám lenewálon ko tabáh kartá thá, aur yahán bhí isí iráda par áyá, ki un ko bándhke sardár káhinon ke pás le jáe[u]?

22 Lekin Súlus ne aur bhí mazbút hoke, aur dalílon se sábit karke ki Masíh yih hí hai[x], Yahúdíon ko, jo Dimishq men rahte the, ghabrá diyá.

23 ¶ Aur jab bahut din guzre, Yahúdíon ne us ke qatl kí saláh kí[y]:

24 Aur un kí ghát Súlus ko ma'lúm ho gayí[z]. Aur we rát din phátakon par lage rahe, ki use már ḍálen.

25 Tab shágirdon ne, rát ko, use lekar aur ek ṭokrí men biṭhákar, díwár par se tale laṭká diyá[a].

26 Aur Súlus ne Yarúsalam men[b] pahunchke koshish kí, ki shágirdon men mil jáe: par sab us se ḍarte the, kyúnki yaqín na kiyá, ki wuh shágird hai.

27 Magar Barnabás[c] use apne sáth rasúlon ke pás le gayá, aur un se bayán kiyá, ki us ne kis tarah ráh men Khudáwand ko dekhá, aur ki us ne us se báten

[b] A'am. 22. 6. aur 26. 12. 1 Qur. 15. 8.
[c] Mat. 25. 40, wag.
[d] A'am. 5. 39.
[e] Lúq. 3. 10. A'am. 2. 37. aur 16. 30.
[f] Dán. 10. 7. Dekho A'am. 22. 9. aur 26. 13.
[g] A'am. 22. 12.
[h] A'am. 21. 39. aur 22. 3.
[i] 1 áyat.
[k] 21 áyat. A'am. 7. 59. aur 22. 16. 1 Qur. 1. 2. 2 Tim. 2. 22.
[l] Rúm. 1. 5. aur 11. 13. Gal. 2. 7, 8.
[m] A'am. 25. 22, 23. aur 26. 1, wag.
[n] A'am. 13. 2. aur 22. 21. aur 26. 17. Rúm. 1. 1. 1 Qur. 15. 10. Gal. 1. 15. Afs. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
[o] A'am. 20. 23 aur 21. 11. 2 Qur. 11. 23.
[p] A'am. 22. 12, 13.
[q] A'am. 8. 17.
[r] A'am. 2. 4. aur 4. 31. aur 8. 17. aur 13. 52.
[s] A'am. 26 20.
[t] A'am. 8. 37.
[u] A'am. 8 3 1 áyat. Gal. 1. 13, 23.
[x] A'am. 18. 28.
San 'ísawí 37.
[y] A'am. 23. 12. aur 25. 3. 2 Qur. 11. 26.
[z] 2 Qur. 11. 32.
[a] Yús Yash. 2. 15. 1 Sam. 19. 12.
[b] A'am. 22. 17. Gal. 1. 17, 18.
[c] A'am. 4. 36. aur 13. 2.

San 'Ísawí 37.

[d] 20, 22 áyaton. [e] Gal. 1. 18. [f] A'am. 6. 1. aur 11. 20. [g] 23 áyat. 2 Qur. 11. 26.

kíṉ, aur kyúṉkar wuh Dimishq meṉ be-dhaṛak Yisú' ke nám par kalám kartá thá[d].

28 So wuh Yarúsalam meṉ un ke sáth áyá jáyá kartá thá[e];

29 Aur Yisú' ke nám par dilerí se kalám kartá thá; aur Yúnáníoṉ[f] ke sáth bhí bahs kartá thá: aur we us ke már ḍálne kí tadbír meṉ the[g].

30 Tab bháí yih ma'lúm karke, use Qaisaríyá meṉ le gaye, aur Tarsus kí taraf us ko rawána kiyá.

31 Tab sáre Yahúdiya, aur Jalíl, aur Sámariya kí kalísiyáoṉ ne árám páyá[h], aur baṛhtí gayíṉ, aur Khudáwand ke khauf meṉ chaltí húí, Rúh i Quds kí tasallí se bhar gayíṉ.

[h] Dekho A'am. 8. 1.

San 'Ísawí 38.

[i] A'am. 8. 14.

32 ¶ Aur aisá thá, ki Patrus har kahíṉ[i] phirtá húá, un muqaddasoṉ ke pás bhí, jo Luddá meṉ rahte the, pahunchá.

33 Aur wahán Aineás námo ek shakhs ko páyá, jo jhole ká márá áṭh baras se chárpáí par paṛá thá.

34 Patrus ne use kahá, Ai Aineás, Yisú' Masíh tujhe changá kartá hai[k]; uṭh, aur apná bichhauná sajá. Wuh usí dam uṭhá.

[k] A'am. 3. 6, 16. aur 4. 10.

35 Tab Luddá aur Sarún[l] ke sab rahnewále use dekhkar Khudáwand kí taraf phire[m].

[l] 1 Taw. 5. 16. [m] A'am 11. 21.

36 ¶ Aur Yáfá meṉ ek shágird Tábithá nám thí, jis ká tarjuma Harní hai; wuh nek kámoṉ se aur khairátoṉ se jo wuh kartí thí málámál thí[n].

[n] 1 Tim. 2. 10. Tit. 3. 8.

37 Aur aisá húá, ki un dinoṉ wuh bímár hoke mar gayí, aur unhoṉ ne use nahlákar koṭhe par rakhá[o].

[o] A'am. 1. 13.

38 Aur is liye ki Luddá Yáfá ke nazdík thá, jab shágirdoṉ ne suná, ki Patrus wahíṉ hai, us pás do mard bhejke darkhwást kí, ki hamáre pás ‖áne meṉ der na kar.

‖ Yá, áne tahlíf mat ján.

39 Tab Patrus uṭhke un ke sáth chalá. Jab pahunchá, use koṭhe par le gaye: aur sab bewáeṉ rotí húí us ke pás áíṉ, aur kurte, aur kapṛe, jo Harní ne jíte jí banáe the, dikhátí thíṉ.

40 Patrus ne sab ko báhar karke[p], aur ghuṭne ṭekke[q], du'á mángí; phir lásh kí taraf mutawajjih hoke kahá, Ai Tábithá, uṭh[r]. Tab us ne ánkheṉ khol

[p] Mat. 9. 25. [q] A'am. 7. 60. [r] Marq. 5. 41, 42. Yúh. 11. 43.

San 'Ísawí 38.

díṉ: aur Patrus ko dekhke uṭh baiṭhí.

41 Tab us ne háth baṛháke use uṭháyá, aur muqaddasoṉ aur bewoṉ ko buláke, use zinda un ke supurd kiyá.

42 Yih sáre Yáfá meṉ mashhúr ho gayá: aur bahutere Khudáwand par ímán láe[s].

[s] Yúh. 11. 45. aur 12. 11.

43 Aur yúṉ húá, ki wuh kaí din tak Yáfá meṉ Shama'ún nám dabbág ke yahán rahá[t].

[t] A'am. 10. 6.

X BAB.

1 Qurnelius, ek díndár ádmí, 5 firishta se hukm páke log bhejtá ki Patrus ko buláwe: 11 rasúl royá meṉ, 15, 20 ágáhí pátá, ki gair qaumoṉ ko haqír na jáne. 34 Jis waqt wuh Qurnelius aur us ke rafíqoṉ ko wa'z kartá thá, 44 Rúh ul Quds un par názil húí; 48 ákhir ko we baptisma páte.

San 'Ísawí 41.

QAISARI'YA meṉ Qurnelius náme ek mard thá, jo us palṭan ká, ki Itálíání kahlátí thí, súbadár thá.

2 Wuh apne sáre gharáne samet díndár[a] aur Khudá-tars thá[b], aur logoṉ ko bahut khairát detá, aur nit Khudá se du'á mángtá thá.

[a] 22 áyat. A'am. 8. 2. aur 22. 12. [b] 35 áyat.

3 Us ne ek roz tísre pahar ke qaríb royá meṉ sáf dekhá, ki Khudá ke firishta ne us ke pás áke[c] use kahá, Ai Qurnelius.

[c] 30 áyat. A'am. 11. 13.

4 Us ne us ko gaur se dekhá, aur ḍarke kahá, ki Ai Khudáwand, kyá hai? Us ne use kahá, Terí du'áeṉ, aur khairát yádgárí ke liye Khudá ke huzúr pahunchíṉ.

5 Ab Yáfá meṉ ádmí bhej, ki Shama'ún ko, jo Patrus kahlátá hai, bulá láweṉ:

6 Wuh Shama'ún náme ek dabbág ke yahán[d], jis ká ghar samundar ke kináre hai. mihmán hai; jo kuchh karná tujh par wájib hai, wuh tujh ko batáegá[e].

[d] A'am. 9. 43. [e] A'am. 11. 14.

7 Aur jab firishta. jis ne Qurnelius se báteṉ kíṉ, chalá gayá, us ne apne naukaroṉ meṉ se do ko, aur un meṉ se, jo us ke yahán har waqt házir rahte the, ek díndár sipáhí ko buláke,

8 Aur sab báteṉ un se bayán karke, unheṉ Yáfá meṉ bhejá.

9 ¶ Dúsre din, jab we ráh meṉ chale játe the, aur shahr ke nazdík pahunche, Patrus do pahar ke qaríb koṭhe par du'á mángne gayá[f];

[f] A'am. 11. 5, wag.

10 Aur use bhúkh lagí, aur cháhá, ki kuchh kháe: par jab we tai-

San 'ÍSAWÍ 41.

yár karte the, wuh be-khudí meŋ paṛá,

11 Aur dekhá, ki Ásmán khul gayá [g], aur ek chíz baṛí chádar kí mánind, jis ke cháron kone bandhe the, zamín kí taraf laṭaktí us ke pás áí:

12 Us meŋ zamín ke sab qism ke chárpáya aur janglí jánwar, aur kíṛe makoṛe, aur hawá ke parinda the.

13 Aur use ek áwáz áí, ki Ai Patrus, uṭh; zabh kar, aur khá já.

14 Patrus ne kahá, Ai Khudáwand, hargiz nahíŋ; kyúŋki maiŋ ne kabhí koí ‖harám yá nápák chíz nahíŋ khái [h].

15 Dúsrí bár phir use áwáz áí, ki jis ko Khudá ne pák kiyá hai, tú harám mat kah [i].

16 Yih tín bár húá; phir wuh chíz ásmán par khínchí gayí.

17 Jab Patrus apne dil meŋ hairán thá, ki yih royá, jo maiŋ ne dekhí, kyá hai, to dekho, we mard, jinheŋ Qurnelius ne bhejá thá, Shama'ún ká ghar daryáft kiyá thá, aur darwáza par áke khaṛe húe,

18 Aur pukárke púchhte the, ki Shama'ún, jo Patrus kahlátá, yahíŋ mihmán hai?

19 ¶ Jab Patrus us royá ke khiyál meŋ thá, Rúh ne use kahá, Dekh, tín mard tujhe ḍhúnḍhte haiŋ [k].

20 Pas uṭhke níche já, aur bekhaṭke un ke sáth rawána ho: kyúŋki maiŋ ne un ko bhejá hai [l].

21 Tab Patrus ne utarke, un mardoŋ se, jin ko Qurnelius ne us pás bhejá thá, kahá, Dekho, jis ko tum ḍhúnḍhte ho, maiŋ hí húŋ: tum kis liye áe ho?

22 Unhoŋ ne kahá, Qurnelius súbadár ne, jo rástbáz aur Khudátars [m] aur Yahúdíoŋ kí sárí qaum meŋ neknám hai [n], pák firishta se hukm payá, ki tujhe apne ghar buláwe, aur tujh se báteŋ sune.

23 Tab us ne unheŋ bhítar buláke un kí mihmání kí. Aur dúsre din Patrus un ke sáth chalá, aur kai bháí Yáfá se us ke sáth ho liye [o].

24 Aur dúsre roz we Qaisaríyá meŋ dákhil húe. Aur Qurnelius apne rishtadároŋ, aur dilí dostoŋ ko ikaṭṭhe karke, un kí ráh dekhtá thá.

[g] A'am. 7. 56. Muk. 19. 11.
‖ Yúnání meŋ, 'ámm chíz.
[h] Ahb. 11. 4. aur 20. 25. Ist. 14. 3, 7. Hiz. 4. 14.
[i] Mat. 15. 11. 28 áyat. Rúm. 14. 14, 17, 20. 1 Qur. 10. 25. 1 Tím. 4. 4. Tít. 1. 15.
[k] A'am. 11. 12.
[l] A'am. 15. 7.
[m] 1, 2 áyatoŋ, wag.
[n] A'am. 22. 12.
[o] 45 áyat. A'am. 11. 12

25 Aur aisá húá, ki jab Patrus dákhil hone lagá, Qurnelius us se já milá, aur us ke qadamoŋ par girke, sijda kiyá.

26 Lekin Patrus ne use uṭháke kahá, Khaṛá ho; maiŋ bhí to insán húŋ [p].

27 Aur us se báteŋ kartá andar gayá, aur bahutoŋ ko ikaṭṭhe páyá.

28 Tab us ne un se kahá, Tum jánte ho, ki kyúŋkar kisí Yahúdí ko begána se suhbat rakhní, yá us ke yaháŋ jáná rawá nahíŋ [q]; magar Khudá ne mujh par záhir kiyá, ki maiŋ kisí ádmí ko kamína yá nápák na kahúŋ [r].

29 Is liye maiŋ tumháre buláne par be-'uzr chalá áyá: ab maiŋ púchhtá húŋ, ki mujhe kis bát ke liye buláyá.

30 Tab Qurnelius ne kahá, Chár roz húe, ki maiŋ ne is ghaṛí tak roza rakhá: aur tísre pahar ko apne ghar meŋ du'á mángtá thá, aur kyá dekhtá húŋ, ki ek mard [s] sufed barráq poshák pahine [t] sámhne khaṛá hai.

31 Us ne kahá, Ai Qurnelius, terí du'á suní gayí [u], aur terí khairát Khudá ke huzúr yád húí [x].

32 Ab kisí ko Yáfá meŋ bhej, aur Shama'ún ko, jo Patrus kahlátá hai, yaháŋ bulá; wuh Shama'ún dabbág ke yaháŋ, jis ká ghar samundar ke kináre hai, mihmán hai: wuh áke tujh se kalám karegá.

33 Usí dam maiŋ ne tere pás bhejá; tú ne khúb kiyá, jo áyá. Ab ham sab Khudá ke áge házir haiŋ, táki, jo kuchh Khudá ne tujhe farmáyá hai, suneŋ.

34 ¶ Tab Patrus ne zubán kholke kahá, Ab mujhe yaqín húá, ki Khudá záhir par nazar nahíŋ kartá [y]:

35 Balki har qaum meŋ, jo us se ḍartá aur rástbází kartá, us ko pasand átá hai [z].

36 Yih wuhí kalám hai, jo us ne baní Isráel ke pás bhejá, jab Yisú' Masíh kí ma'rifat (jo sabhoŋ ká Khudáwand hai [a]) sulh kí khush-khabarí [b] detá thá.

37 Tum is kalám ko jánte ho, jo ba'd us ke ki Yúhanná ne baptisma kí manádí kí thí, tamám Yahúdiya meŋ, Jalíl se shurú' karke [c], ishtihár kiyá gayá;

San 'ÍSAWÍ 41.

[p] A'am. 14. 14, 15. Muk. 19. 10. aur 22. 9.
[q] Yúh. 4. 9. aur 18. 28. A'am. 11. 3. Gal. 2. 12, 14.
[r] A'am. 15. 8, 9. Afs. 3. 6.
[s] A'am. 1. 10.
[t] Mat. 28. 3. Marq. 16. 5. Lúq. 24. 4.
[u] Dán. 10. 12. 4 áyat, wag.
[x] 'Ibrán. 6. 10.
[y] Ist. 10. 17. 2 Taw. 19. 7. Aiy. 34. 19. Rúm. 2. 11. Gal. 2. 6. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17.
[z] A'am. 15. 9. Rúm. 2. 13, 27. aur 3. 22, 29. aur 10. 12, 13. 1 Qur. 12. 13. Gal. 3. 28. Afs. 2. 13, 18 aur 3. 6.
[a] Mat. 28. 18. Rúm. 10. 12. 1 Qur. 15. 27. Afs. 1. 20, 22. 1 Pat. 3. 22. Muk. 17. 14. aur 19. 16.
[b] Yas. 57. 19. Afs. 2. 14, 16, 17. Qul. 1. 20.
[c] Lúq. 4. 14.

San 'ÍSAWÍ 41.

38 Ki kis tarah Ḳhudá ne Yisú' Násarí ko Rúh i Quds aur qudrat se Masíh kiyá[d]: wuh nekí kartá, aur un sab ko, jo Shaitán ke háth se zulm uṭháte the, changá kartá phirá; kyúṇki Ḳhudá us ke sáth thá[e].

39 Aur ham un sab kámoṇ ke, jo us ne Yahúdiya ke mulk o Yarúsalam meṇ kiye, gawáh haiṇ[f]; us ko unhoṇ ne káṭh par laṭkáke már ḍálá[g]:

40 Us ko Ḳhudá ne tísre din uṭháyá[h], aur záhir kar dikháyá:

41 Sárí qaum par nahíṇ, balki un gawáhoṇ par, ki áge se Ḳhudá ke chune húe the[i], ya'ne, ham par, jinhoṇ ne, us ke murdoṇ meṇ se jí uṭhne ke ba'd, us ke sáth kháyá aur piyá[k],

42 Aur us ne hameṇ hukm diyá, ki logoṇ meṇ manádí karo, aur gawáhí do[l], ki yih wuhí hai, jo Ḳhudá kí taraf se muqarrar húá[m], ki zindoṇ aur murdoṇ ká insáf-karnewálá ho[n].

43 Sab nabí us par gawáhí dete haiṇ[o], ki jo koí us par ímán láwe, us ke nám se apne gunáhoṇ kí mu'áfí páwe[p].

44 ¶ Patrus ye báteṇ kah rahá thá, ki Rúh i Quds un sab par jo wuh kalám sunte the názil húí[q].

45 Aur maḳhtún ímándár, jo Patrus ke sáth áe the, hairán húe[r], ki gair qaumoṇ par bhí Rúh i Quds kí baḳhshish járí húí[s].

46 Kyúṇki unheṇ tarah tarah kí bolí bolte, aur Ḳhudá kí baṛái karte suná. Tab Patrus ne phir kahá,

47 Kyá koí páni rok saktá hai, ki ye, jinhoṇ ne hamárí tarah[t] Rúh i Quds pái, baptisma na páweṇ?

48 Tab us ne hukm diyá, ki we Ḳhudáwand ke nám[u] par baptisma páweṇ[x]. Tab unhoṇ ne us se darḳhwást kí, ki kuchh din waháṇ rahe.

d Lúq. 4. 18. A'am. 2. 22. aur 4, 27. 'Ibrán. 1. 9.
e Yúh. 3. 2.
f A'am. 2. 32.
g A'am. 5. 30.
h A'am. 2. 24.
i Yúh. 14. 17, 22. A'am. 13. 31.
k Lúq. 24. 30, 43. Yúh. 21. 13.
l Mat. 28. 19, 20. A'am. 1. 8.
m Yúh. 5. 22, 27. A'am. 17. 31.
n Rúm. 14. 9, 10. 2 Qur. 5. 10. 2 Tím. 4. 1. 1 Pat. 4. 5.
o Yas. 53. 11. Yar. 31. 34. Dán. 9. 24. Mík. 7. 18. Zak. 13. 1. Mal. 4. 2. A'am. 26. 22.
p A'am. 15. 9. aur 26. 18. Rúm. 10. 11. Gal. 3. 22.
q A'am. 4. 31. aur 8. 15, 16, 17. aur 11. 15.
r 23 áyat.
s A'am. 11. 18. Gal. 3. 14.
t A'am. 11. 17. aur 15. 8, 9. Rúm. 10. 12.
u A'am. 2. 38. aur 8. 16.
x 1 Qur. 1. 17.

XI BAB.

1 *Patrus par 'aib lagáte is liye ki wuh ná-maḳhtúnoṇ ke pás gayá thá; 5 wuh apne bacháo meṇ 'uzr kartá, 18 jise sunke rází hote. 19 Barnabás Fínike aur Kuprus aur Antákiyá ko bhejá játá, tá ki waháṇ ke logoṇ ko jinhoṇ ne Injíl ko sunke qabúl kiyá thá taqwiyat deweṇ. 26 Pahle Antákiyá meṇ shágird Kristián kahláe. 27 We log kál ke waqt un bháíoṇ kí jo Yahúdiya meṇ the madad ke liye kuchh bhejte.*

AUR rasúloṇ aur bháíoṇ ne jo Yahúdiya meṇ the, suná, ki gair qaumoṇ ne bhí Ḳhudá ká kalám qabúl kiyá.

2 Aur jab Patrus Yarúsalam meṇ áyá, to maḳhtún[a] us se yih kahke bahs karne lage, ki

3 Tú ná-maḳhtúnoṇ ke pás gayá[b], aur un ke sáth kháyá[c].

4 Tab Patrus ne shurú' se silsila ke sáth[d] un se bayán kiyá, ki

5 Jab maiṇ Yáfá ke shahr meṇ du'á máng rahá thá[e], be-ḳhudí meṇ áke ek royá dekhí, ki ek chíz jaise baṛí chádar, jis ke chároṇ kone ásmán se laṭakte the, utarke mujh tak áí.

6 Jab maiṇ ne ḳhúb dekhke gaur kiyá, tab zamín ke chárpáya, aur janglí jánwar, aur kíṛe makoṛe, aur hawá ke parinda us meṇ dekhe.

7 Aur maiṇ ne ek áwáz suní, ki mujhe kahtí hai, Ai Patrus, uṭh; zabh kar, aur khá.

8 Tab maiṇ bolá, Ai Ḳhudáwand, hargiz nahíṇ; kyúṇki kabhí koí harám yá nápák chíz mere muṇh meṇ na gayí.

9 Tab jawáb meṇ dúsrí bár ásmán se mujhe áwáz áí, ki Jise Ḳhudá ne pák kiyá, tú harám mat kah.

10 Yih tín bár húá: phir sab kuchh ásmán kí taraf khíṇchá gayá.

11 Aur dekho, usí dam tín ádmí, jo Qaisaríyá se mere pás bheje gaye, us ghar ke pás, jis meṇ maiṇ thá, khaṛe the.

12 Aur Rúh ne mujh se kahá, ki Tú be-khaṭke un ke sáth já[f]. Balki ye chha bháí mere sáth chale[g], aur ham us shaḳhs ke ghar meṇ dáḳhil húe:

13 Aur us ne ham se bayán kiyá, ki kis tarah ek firishta ko apne ghar meṇ khaṛá dekhá, jis ne use kahá, ki Yáfá meṇ ádmí bhej, aur Shama'ún ko jo Patrus kahlátá hai bulwá[h];

14 Wuh tujhe we báteṇ kahegá, jin se tú aur terá sárá ghar, naját páwegá.

15 Jab maiṇ un se kalám karne lagá, Rúh i Quds un par názil húí, jaise pahle ham par[i].

16 Tab mujhe Ḳhudáwand kí bát yád áí, jo us ne kahí, Yúhanná ne to páni se baptisma

San 'ÍSAWÍ 41.

a A'am. 10. 45. Gal. 2. 12.
b A'am. 10. 28.
c Gal. 2. 12.
d Lúq. 1. 3.
e A'am. 10. 9, wag.
f Yúh. 16. 13. A'am. 10. 19. aur 15. 7.
g A'am. 10. 23.
h A'am. 10. 30.
i A'am. 2. 4.

San 'ÍSAWÍ 41.

diyá[k], par tum Rúh i Quds se baptisma páoge[l].

17 Pas jab ki Khudá ne un ko waisí ni'amat dí, jaisí ham ko jo Khudáwand Yisú' Masíh par ímán láe[m], to maiṉ kaun thá, ki Khudá ko rok saktá[n]?

18 We yih sunkar chup rahe, aur Khudá kí ta'ríf karke kahá, Be-shakk Khudá ne gair qaumoṉ ko bhí zindagí ke liye tauba bakhshí hai[o].

19 ¶ Pas we, jo us musíbat se jo Stafanus ke sabab paṛí thí, chhitar bithar ho gaye the[p], phirte phirte Fíníke o Kuprus o Antákiyá meṉ pahunche, magar, Yahúdíoṉ ke siwá, kisí ko kalám na sunáte the.

20 Aur un meṉ se kai ek Kuprusí aur Qurení the, jinhoṉ ne Antákiyá meṉ áke Yúnáníoṉ se[q] báteṉ kíṉ, aur Khudáwand Yisú' kí khushkhabarí sunáí.

21 Aur Khudáwand ká háth un ke sáth thá[r]; aur bahutse log ímán láke Khudáwand kí taraf phire[s].

San 'Ísawí 42.

22 ¶ Tab un bátoṉ kí khabar Yarúsalam kí kalísiye ke kán meṉ pahunchí; aur unhoṉ ne Barnabás[t] ko bhejá, ki Antákiyá tak jáe.

23 Wuh pahunchke, aur Khudá ká fazl dekhke, khush húá, aur un sab ko nasíhat kí, ki Dil kí mazbútí ke sáth Khudáwand se lage raho[u].

24 Kyúṉki wuh nek mard thá, aur Rúh i Quds aur ímán se bhará[x]: aur ek baṛí jamá'at Khudáwand kí taraf rujú' láí[y].

San 'Ísawí 43.

25 Tab Barnabás Súlus kí talásh meṉ Tarsus[z] ko chalá:

26 Aur use páke Antákiyá meṉ láyá. Aur aisá húá, ki we sál bhar kalísiye ke darmiyán ikaṭṭhe húá karte, aur bahut logoṉ ko sikháyá karte the. Aur pahle Antákiyá meṉ shágird Kristián kahláe.

27 ¶ Unhíṉ dinoṉ kai ek nabí[a] Yarúsalam se Antákiyá meṉ áe.

28 Aur un meṉ se, ek ne, jis ká nám Agabus[b] thá, uṭhke, rúh kí hidáyat se záhir kiyá, ki tamám mulk meṉ baṛá kál paṛegá, jo Qlaudius Qaisar ke waqt meṉ wáqi' húá.

29 Tab shágirdoṉ meṉ se har ek ne ṭháná, ki apne maqdúr ke muwáfiq un bháíoṉ kí khidmat meṉ, jo Yahúdiya meṉ rahte the, kuchh bheje[c].

30 So unhoṉ ne yih kiyá, aur Barnabás aur Súlus ke háth[d] buzurgoṉ ke pás bhejá.

k Mat. 3. 11. Yúh. 1. 26, 33. A'am. 1. 5. aur 19. 4. l Yas. 44. 3. Yoel 2. 28. aur 3. 18. m A'am. 15. 8, 9. n A'am. 10. 47. o Róm. 10. 12, 13. aur 15. 9, 16. p A'am. 8. 1. q A'am. 6. 1. aur 9. 29. r Lúq. 1. 66. A'am. 2. 47. s A'am. 9. 35. t A'am. 9. 27. u A'am. 13. 43. aur 14. 22. x A'am. 6. 5. y 21 áyat. A'am. 5. 14. z A'am. 9. 30. a A'am. 2. 17. aur 13. 1. aur 15. 32. aur 21. 9. 1 Qur. 12. 28. Afs. 4. 11. b A'am. 21. 10. c Róm. 15. 26. 1 Qur. 16. 1. 2 Qur. 9. 1. d A'am. 12. 25.

San 'Ísawí 44.

XII BÁB.

1 *Herodís bádsháh 'Ísáíoṉ ko dukh deke, Ya'qúb ko már ḍáltá, aur Patrus ko qaid kartá: magar kalísiye kí du'áoṉ ke sabab ek firishta use chhuṛátá.* 20 *Bádsháh ghamanḍ karke logoṉ kí khushámad jinhoṉ ne us ko Khudá ke barábar ṭhahráyá thá, manzúr kartá, aur is bá'is ek firishta us ko mártá, aur wuh haulnák waz'a se martá.* 24 *Us ke marne ke ba'd Khudá ká kalám ba khúbí rawáj pátá.*

AUR un dinoṉ Herodís bádsháh ne kalísiye meṉ se ba'zoṉ par háth ḍále, ki unheṉ satáwe.

2 Aur Yúhanná ke bháí Ya'qúb ko talwár se már ḍálá[a].

3 Aur jab dekhá, ki Yahúdíoṉ ko yih pasand áyá, to aur bhí ziyádatí kí, ki Patrus ko bhí pakaṛ liyá. (Yih be-khamírí roṭí ke dinoṉ meṉ[b] húá.)

4 Aur us ko pakaṛke qaid-khána meṉ ḍálá, aur chár chár sipáhíoṉ ke pahre meṉ sompá, ki us kí nigahbání kareṉ[c], aur cháhá, ki Fasah ke ba'd use logoṉ ke sámhne le jáe.

5 Pas qaid-khána meṉ Patrus kí nigahbání hotí thí: par kalísiyá us ke liye ‖nit Khudá se du'á mángá kartí thí.

6 Aur jab Herodís ne use házir karne cháhá, us hí rát, Patrus, do zanjíroṉ se bandhá, do sipáhíoṉ ke bích meṉ sotá thá, aur chaukíwále darwáza par qaidkhána kí chaukí kar rahe the.

7 Aur dekho, Khudáwand ká ek firishta áyá[d], aur us makán meṉ núr chamká, aur us ne Patrus kí paslí par márke jagáyá, aur kahá, ki Jald uṭh. Tab zanjíreṉ us ke háthoṉ se gir gayíṉ.

8 Aur us firishta ne use kahá, ki Kamar bándh, aur apní jútí pahin. Us ne yúṉ kiyá. Phir us ne use kahá, Apná kurtá pahin, aur mere pichhe ho le.

9 Wuh nikalke us ke píchhe ho liyá; par na jáná, ki yih, jo firishta se húá, sach hai[e]; balki samjhá, ki royá dekhtá húṉ[f].

10 Tab we pahle aur dúsre pahre meṉ se nikalke, lohe ke pháṭak tak, jo shahr kí taraf hai, pahun-

a Mat. 4. 21. aur 20. 23. b Khur. 12. 14, 15. aur 23. 15. c Yúh. 21. 18 ‖ Yá, Khudá se girgiráke du'á mángá kartí thí. 2 Qur. 1. 11. Afs. 6. 18. 1 Tas. 5. 17. d A'am. 5. 19. e Zab. 126. 1. f A'am. 10. 3, 17. aur 11. 5.

San 'Ísawí 44.

che; wuh áp se áp un ke liye khul gayá [g]; so we nikalke, ek galí se guzar gaye, aur usí dam firishta us ke pás se chalá gayá.

11 Tab Patrus ne hosh meṉ áke kahá, Ab maiṉ ne yaqín jáná, ki Ḳhudáwand ne apná firishta bhejá [h], aur mujhe Herodís ke háth, aur Yahúdíoṉ kí sárí qaum kí ták se, bachá liyá [i].

12 Phir sochtá húá Yúhanná [k], jo Marqus kahlátá hai, us kí má Mariyam ke ghar áyá [l]; wahán bahut log jam'a húe, aur du'á máng rahe the [m].

13 Jab Patrus pháṭak kí khiṛkí khaṭkhaṭátá thá, Rude náme ek chhokrí áí, ki chupke sune.

14 Aur Patrus kí áwáz pahchánke, máre ḳhushí ke pháṭak na kholá, aur dauṛke andar ḳhabar dí, ki Patrus pháṭak par khaṛá hai.

15 Tab unhoṉ ne use kahá, Tú díwána hai. Wuh apní bát par qáim rahí, ki yúṉ hí hai. Unhoṉ ne kahá, Us ká firishta hogá [n].

16 Magar Patrus khaṭkhaṭátá rahá: tab unhoṉ ne darwáza kholke us ko dekhá, aur dang ho gaye.

17 Us ne unheṉ háth se ishára kiyá [o], ki chup raheṉ, aur un se bayán kiyá, ki Ḳhudáwand ne kis tarah us ko qaidḳhána se nikálá. Phir kahá, ki Ya'qúb aur bháíoṉ ko is bát kí ḳhabar do. Aur wuh áp báhar jáke, dúsrí jagah chalá gayá.

18 Jab subh húí, sipáhí bahut ghabráe, ki Patrus kyá húá.

19 Jab Herodís ne us kí talásh karke na páyá, to chaukídároṉ kí tahqíqát kí, aur hukm kiyá, ki le jáke unheṉ sazá do. Aur áp Yahúdiya se rawána hoke Qaisaríyá meṉ já rahá.

20 ¶ Aur Herodís Súr o Saidá ke logoṉ se niháyat ná-ḳhush thá: tab we ek-dil hoke, us ke pás áe, aur Blastus ko, jo bádsháh kí ḳhwábgáh ká názir thá, miláke, sulh cháhí; kyúṉki un ke mulk ko bádsháh ke mulk se asbáb i mu'ásh muyassar áte the [p].

21 Tab Herodís, ek din ṭhahráke, bádsháhí poshák pahinke, taḳht par baiṭhá, aur un se kalám karne lagá.

22 Tab log chilláne lage, ki Yih Ḳhudá kí áwáz hai, insán kí nahíṉ.

23 Usí dam Ḳhudá ke firishta ne use márá [q], kyúṉki us ne Ḳhudá kí buzurgí na kí [r]; aur kíṛe paṛke mar gayá.

24 ¶ Par Ḳhudá ká kalám baṛhá, aur phailá [s].

25 Aur Barnabás and Súlus apní ḳhidmat púrí karke, aur Yúhanná ko [t], jo Marqus kahlátá hai, sáth leke [u], Yarúsalam se phire.

XIII BÁB.

1 Púlus aur Barnabás ko chun lete haiṉ, ki we gair qaumoṉ ko muríd karne jáweṉ. 7 Sarjius Púlus aur Ilimás jádúgar ká ahwál. 14 Púlus Antákiyá meṉ wa'z karke bayán kartá hi Yisú' wuh Masíh hai. 42 Gair-qaumwále ímán láte, 45 par Yahúdí ḳhiláf kahte, aur kufr bakte: 46 is par we gair-qaumwáloṉ kí taraf mutawajjih hote. 48 Jitne hayát i abadí ke liye taiyár kiye gaye the ímán láte.

San 'Ísawí 45.

AUR Antákiyá [a] kí kalísiye meṉ kaí nabí aur mu'allim the: ya'ne, Barnabás [b], aur Shama'ún, jo Nígar kahlátá hai, aur Lúqius Qurení [c], aur Manáen, jo chauthái ke hákim Herodís ke sáth palá thá, aur Súlus.

2 Jab we Ḳhudáwand kí bandagí karte, aur roza rakhte the, Rúh i Quds ne kahá, Mere liye Barnabás aur Súlus ko alag karo [d], us kám ke liye, jis ke wáste maiṉ ne unheṉ buláyá [e].

3 Tab unhoṉ ne roza rakhke, aur du'á mángke, un par háth rakhe [f], aur unheṉ ruḳhsat kiyá.

4 ¶ Pas we Rúh i Quds ke bheje húe Silúkíyá ko gaye; aur wahán se jaház par Kuprus [g] ko chale.

5 Aur unhoṉ ne, jab ki Salamís meṉ the, Yahúdíoṉ ke 'ibádatḳhánoṉ [h] meṉ Ḳhudá ká kalám sunáyá; aur Yúhanná [i] un ká ḳhádim thá.

6 Aur us tamám ṭápú meṉ Páfus tak phirke, unhoṉ ne ek Yahúdí jádúgar [k] aur jhúṭhe nabí ko, jis ká nám Bar-Yisú' thá, páyá:

7 Wuh Sarjius Púlus Súba ke sáth thá, jo sáhib i tamíz thá; us ne Barnabás aur Súlus ko buláke cháhá, ki Ḳhudá ká kalám sune:

8 Par Ilimás jádúgar ne, (kí yihí us ke nám ká tarjuma hai,) un kí barḳhiláfí kí [l], aur cháhá, ki Súba ko ímán se pher de.

9 Tab Súlus, ya'ne, Púlus ne

---

g A'am. 16. 26.
h Zab. 34. 7. Dán. 3. 28. aur 6. 22. 'Ibrán. 1. 14.
i Aiy. 5. 19. Zab. 33. 18, 19. aur 34. 22. aur 41. 2 aur 97. 10. 2 Qur. 1. 10. 2 Pat. 2. 9.
k A'am. 15. 37.
l A'am. 4. 23.
m 5 áyat.
n Paid. 48. 16. Mat. 18. 10.
o A'am. 13. 16. aur 19. 33. aur 21. 40
p 1 Sal. 5. 9, 11. [illegible] 27. 17.
q 1 Sam. 25. 38. 2 Sam. 24. 17.
r Zab. 115. 1.
s Yas. 55. 11. A'am. 6. 7. aur 19. 20. Qul. 1. 6.
t A'am. 11. 29, 30. A'am. 12. 5, 13. aur 15. 37.
u 12 áyat.
a A'am. 11. 27. aur 14. 26. aur 15. 35.
b A'am. 11. 22,—26.
c Rúm. 16. 21.
d Gin. 8. 14. A'am. 9. 15. aur 22. 21. Rúm. 1. 1. Gal. 1. 15. aur 2. 9.
e Mat. 9. 38. A'am. 14. 26. Rúm. 10. 15. Afs. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. 'Ibrán. 5. 4.
f A'am. 6. 6.
g A'am. 4. 36.
h 46 áyat.
i A'am. 12. 25. aur 15. 37.
k A'am. 8. 9.
l Ḳhur. 7. 11. 2 Tim. 3. 8.

Rúh i Quds se bhar jáke [m], use ghurakke

10 Kahá, Ai Shaitán ke farzand [n], tú jo tamám makkárí aur 'aiyárí se bhará, aur sab tarah kí rástí ká dushman hai, kyá Ḳhudáwand kí sídhí ráhoṇ ko ṭeṛhí karná na chhoṛegá?

11 Ab, dekh, Ḳhudáwand ká háth tujh par hai [o], aur tú andhá ho jáegá, aur muddat tak súraj ko na dekhegá. Wuṇhíṇ dhundhlápan aur andherá us par chhá gayá; aur ḍhúnḍhtá phirá, ki koí us ká háth pakaṛke le chale.

12 Tab Súba, yih májará dekhke, Ḳhudáwand kí ta'lím se dang hokar, ímán láyá.

13 Ab Púlus aur us ke sáthí, Páfus se jaház kholke, Pamfúliya ke Pargá meṇ áe: aur Yúhanná un se judá hokar Yarúsalam ko phirá [p].

14 ¶ Aur we Pargá se guzarke, Pisidiya ke Antákiyá meṇ pahunche, aur sabt ke din 'ibádatḳhána meṇ já baiṭhe [q].

15 Aur tauret aur nabíoṇ kí kitáb ke paṛhne [r] ke ba'd, 'ibádatḳhána ke sardároṇ ne unheṇ kahlá bhejá, ki Ai bháío, agar kuchh nasíhat kí bát [s] logoṇ ke liye rakhte ho, to bayán karo.

16 Tab Púlus khaṛá húá, aur háth se ishára karke [t] kahá, Ai Isráelío, aur ai Ḳhudá-tarso [u], suno.

17 Is qaum i Isráel ke Ḳhudá ne hamáre bápdádoṇ ko chuná [x], aur is qaum ko, jab Misr ke mulk meṇ pardesí thí, baṛháyá [y], aur zabardast háth se unheṇ wahán se nikál láyá [z].

18 Aur baras chálís ek [a] us ne bayábán meṇ ‖ un kí bardásht kí.

19 Aur Kan'án kí zamín meṇ sát qaumoṇ [b] ko halák kiyá, aur un ká mulk qur'a se unheṇ bánṭ diyá [c].

20 Aur ba'd us ke, sáṛhe chár sau baras ke qaríb, Samúel nabí tak [d], un meṇ qází muqarrar kiye [e].

21 Us waqt se unhoṇ ne bádsháh cháhá [f]: tab Ḳhudá ne, ek mard, Biayámín ke gharáne se, Qís ke beṭe Sáúl ko, chálís baras tak, un par muqarrar kiyá.

22 Phir use utárke [g], Dáúd ko khaṛá kiyá, ki un ká bádsháh ho [h]; aur us kí gawáhí meṇ kahá, ki Maiṇ ne ek mard Yassí ke beṭe Dáúd ko [i] apne dil ke muwáfiq páyá [k]; wuhí merí sab ḳhwáhisheṇ púrí karegá.

23 Usí kí nasl se [l] Ḳhudá ne, apne wa'da ke muwáfiq [m], Isráel ke liye naját-denewále Yisú' ko uṭháyá [n]:

24 Jis ke áne se áge, Yúhanná ne Isráel kí tamám qaum ke darmiyán tauba ke baptisma kí manádí kí [o].

25 Aur jab Yúhanná apná daura púrá karne par thá, us ne kahá, Tum mujhe kaun samajhte ho? Maiṇ wuh nahíṇ húṇ; balki, dekho, wuh mere ba'd átá hai, jis kí jútí ká tasma maiṇ kholne ke láiq nahíṇ húṇ [p].

26 Ai bháío, Abirahám ke ḳhándán ke farzando, aur tum meṇ se jitne Ḳhudá se ḍarte ho, tumháre liye is naját ká kalám bhejá gayá [q].

27 Kyúṇki Yarúsalam ke báshindoṇ aur un ke sardároṇ ne, use, aur nabíoṇ kí báteṇ jo har sabt ko paṛhí játí haiṇ [r], na jánke [s], us par fatwá dene se un ko púrá kiyá [t].

28 Agarchi us ke qatl kí koí wajh na páí [u], taubhí Pilátus se darḳhwást kí, ki use már ḍále [x].

29 Aur jab sab kuchh, jo us ke haqq meṇ likhá thá, púrá kar chuke [y], to use káṭh par se utárke, qabr meṇ rakhá [z].

30 Lekin Ḳhudá ne use murdoṇ meṇ se uṭháyá [a]:

31 Aur wuh bahut din un ko, jo us ke sáth Jalíl se [b] Yarúsalam meṇ áe the, dikhái diyá [c]; we logoṇ ke áge us ke gawáh haiṇ [d].

32 Aur ham tum ko ḳhushḳhabarí dete haiṇ, ki us wa'da ko, jo hamáre bápdádoṇ se kiyá gayá thá [e],

33 Ḳhudá ne hamáre liye, jo un kí auláḍ haiṇ, púrá kiyá, ki Yisú' ko phir jiláyá; chunánchi dúsre zabúr meṇ likhá hai, ki Tú merá Beṭá hai, áj tú mujh se paidá húá [f].

34 Aur is kí bábat, ki us ne use murdoṇ meṇ se uṭháyá, táki ba'd us ke na saṛe, yúṇ kahá, ki Maiṇ Dáúd kí sachchí ‖ ni'amateṇ tumheṇ dúṇgá [g].

35 Is liye wuh dúsrí jagah bhí kahtá hai, ki Tú apne Quddús ko saṛne kí hálat dekhne na degá [h].

36 Kyúṇki Dáúd to apne waqt

Left margin: San 'ÍSAWÍ 45. — m A'am. 4. 8. — n Mat. 13. 38. Yúh. 8. 44. 1 Yúh. 3. 8. — o Ḳhur. 9. 3. 1 Sam. 5. 6. — p A'am. 15. 38. — q A'am. 16. 13. aur 17. 2. aur 18. 4. — r Lúq. 4. 16. 27 áyat. — s 'Ibrán. 13. 22. — t A'am. 12. 17. — u 26, 42, 43 áyateṇ. A'am. 10. 35. — x Ist. 7. 6, 7. — y Ḳhur. 1. 1. Zab. 105. 23, 24. A'am. 7. 17. — z Ḳhur. 6. 6. aur 13. 14, 16. — a Ḳhur. 16. 35. Gin. 14. 33, 34. Zab. 95. 9, 10. A'am. 7. 36. ‖ Ya, Un ko uṭháyá kiyá, yá, un kí parwarish kí; Dekho Ist. 1. 31. — b Ist. 7. 1. — c Yash. 14. 1, 2. Zab. 78. 55. — d 1 Sam. 3. 20. — e Qáz. 2. 16. — f 1 Sam. 8. 5. aur 10. 1. — g 1 Sam. 15. 23, 26, 28. aur 16. 1. Hós. 13. 11. — h 1 Sam. 16. 13. 2 Sam. 2. 4. aur 5. 3.

Right margin: San 'ÍSAWÍ 45. — i Zab. 89. 20. — k 1 Sam. 13. 14. A'am. 7. 46. — l Yas. 11. 1. Lúq. 1. 32, 69. A'am. 2. 30. Rúm. 1. 3. — m 2 Sam. 7. 12. Zab. 132. 11. — n Mat. 1. 21. Rúm. 11. 26. — o Mat. 3. 1. Lúq. 3. 3. — p Mat. 3. 11. Marq. 1. 7. Lúq. 3. 16. Yúh. 1. 20, 27. — q Mat. 10. 6. Lúq. 24. 47. A'am. 3. 26. 46 áyat. — r 14, 15 áyateṇ. A'am. 15. 21. — s Lúq. 23. 34. A'am. 3. 17. 1 Qur. 2. 8. — t Lúq. 24. 20, 44. A'am 26 22. aur 28. 23. — u Mat 27. 22. Marq. 15. 13, 14. Lúq. 23. 21, 22. Yúh. 19. 6, 15. — x A'am. 3. 13, 14. — y Lúq. 18. 31. aur 24. 44. Yúh. 19. 28, 30, 36, 37. — z Mat. 27. 59. Marq. 15. 46. Lúq. 23. 53. Yúh. 19. 38. — a Mat. 28. 6. A'am. 2. 24. aur 3. 13, 15, 26. aur 5. 30. — b A'am. 1. 11. — c Mat. 28. 16. A'am. 1. 3. 1 Qur. 15. 5, 6, 7. — d A'am. 1. 8. aur 2. 32. aur 3. 15. aur 5. 32. — e Paid. 3. 15. aur 12. 3. aur 22. 18. A'am. 26. 6. Rúm. 4. 13. Gal. 3. 16. — f Zab. 2. 7. 'Ibrán. 1. 5. aur 5. 5. ‖ Yúnání meṇ, pák chízeṇ, jo tarah se Sattar Mutarjimoṇ ne us iqtibás ká, Yas'iyáh ke us maqám meṇ, aur kaí ek aur waise maqámoṇ meṇ, tarjuma kiyá hai. — g Yas. 55. 3. — h Zab. 16. 10. A'am. 2. 31.

San 'ÍSAWÍ 45.

men Ḳhudá kí marzí ba-já láke so gayá, aur apne bápdádon se já milá, aur saṛne kí hálat dekhí[i];

37 Par yih, jise Ḳhudá ne uṭháyá, saṛne kí hálat nahín dekhí.

38 Pas, ai bháío, yih tumhen ma'lúm ho jáwe, ki usí ke wasíla, tum ko gunáhon kí mu'áfí kí ḳhabar dí játí hai[k]:

39 Balki us bí se, har ek jo ímán látá, un sab báton se, jin se tum Músá kí sharí'at kí rú se be-gunáh nahín ṭhahar sakte the, be-gunáh ṭhahartá[l].

40 Pas ḳhabardár raho, aisá na ho, ki jo nabíon kí kitáb men likhá hai, tum par áwe[m]; ki

41 Ai tahqír karnewálo, dekho, aur ta'ajjub karo, aur nest ho jáo; kyúnki main tumháre zamána men ek kám kartá hún, aisá kám, ki koí tum se kaisá hí bayán karegá, tum kabhí yaqín na karogo.

42 Jab Yahúdí 'ibádatḳhána ke báhar gaye, gair qaumon ne un se darḳhwást kí, ki ye báten sabt ke darmiyán un se kahí jáen.

43 Jab majlis uṭh gayí, bahut Yahúdí aur muríd Ḳhudá-parast Púlus aur Barnabás ke píchhe chale: unhon ne un se báten karke targíb dí[n], ki Ḳhudá kí ni'amat[o] par qáim rahen.

44 ¶ Dúsre sabt ko qaríb sáre shahr ke log ikaṭṭhe húe, ki Ḳhudá ká kalám sunen.

45 Magar itní bhíṛ dekhke, Yahúdí ḍáh se bhar gaye, aur ḳhiláf kahte[p], aur kufr bakte húe, Púlus kí báton se muḳhálafat kí.

46 Tab Púlus aur Barnabás be-dhaṛak bole, ki Zarúr thá, ki Ḳhudá ká kalám pahle tumhen sunáyá jáe[q], lekin jis hál ki tum ne us ko radd kiyá, aur áp ko hamesha kí zindagí ke láiq na samjhá[r], to dekho, ham gair qaumon kí taraf mutawajjih hote hain[s].

47 Kyúnki Ḳhudáwand ne yún-hín hamen hukm diyá, ki Main ne tujh ko gair qaumon ká núr muqarrar kiyá[t], táki dunyá ke áḳhir tak naját ká bá'is ho.

48 Tab gair qaumen in báton ko sunke ḳhush húín, aur Ḳhudá ke kalám kí ta'ríf karne lagín: aur jitne hamesha kí zindagí ke liye || taiyár kiye gaye the[u], ímán láe.

49 Aur Ḳhudá ká kalám us tamám mulk men phailá.

50 Par Yahúdíon ne Ḳhudá-parast aur 'izzatwálí 'auraton aur shahr ke raíson ko ubhárá, aur Púlus aur Barnabás par fasád uṭháyá[x], aur unhen apní sarhaddon se nikál diyá.

51 Tab we apne pánwon kí ḳhák un par jháṛke[y], Iqúnium men áe.

52 Aur shágird ḳhushí[z] aur Rúh i Quds se bhar gaye.

XIV BÁB.

1 Púlus aur Barnabás satáe jáke Iqúnium se nikal bhágte. 8 Lustrá men Púlus ek langre ko changá kartá, jis bá'is wahán ke log unhen dewte jánte. 19 Púlus sangsár kiyá játá 21 Kai ek kalísiyon kí ḳhabar lene játe, aur bahutse shágirdon ke ímán aur sabr kí taraqqí ke bá'is hote. 20 Antákiyá ko phir jáke us sáre kám ká ahwál jo Ḳhudá ne un ke wasíla se kiyá thá, bayán karte.

AUR Iqúnium men yún húá, ki we ek sáth Yahúdíon ke 'ibádatḳhána men gaye, aur is taur par kalám kiyá, ki Yahúdíon aur Yúnáníon kí ek baṛí jamá'at ímán láí.

2 Par un Yahúdíon ne, jo ímán na láe the, gair qaumon ko ubhárá, aur un ke dil bháíon kí taraf bad kar diye.

3 Is liye we bahut din wahán rahe, aur Ḳhudáwand kí bábat be-dhaṛak kalám karte the; wuh apne fazl kí bát par gawáhí detá[a], aur un ke háthon se nishánián aur achambhe dikhátá rahá.

4 Aur shahr ke logon men phúṭ paṛí: ba'ze Yahúdíon kí, aur ba'ze rasúlon[b] kí taraf ho gaye.

5 Par jab gair-qaumwálon aur Yahúdíon ne apne sardáron samet fasád uṭháyá, ki unhen be-'izzat aur un par patthráo karen[c],

6 We yih ma'lúm karke, Luqáuniya ke shahr Lustrá aur Darbe aur un ke áspás ke mulk men bháge[d];

7 Aur wahán Injíl sunáte rahe.

8 ¶ Aur Lustrá men ek shaḳhs, jis ke pánwon men táqat na thí, baiṭhá thá: wuh janam ká lunjá thá, aur kabhí na chalá[e];

9 Us ne Púlus ko báten karte suná: jis ne us kí taraf gaur se dekhke, aur daryáft karke ki us men ímán hai[f] ki changá howe,

10 Baṛí áwáz se kahá, ki Apne pánwon par sídhá khaṛá ho; wuh uchhalke chalne lagá[g].

Marginal references:

i 1 Sal. 2. 10. A'am. 2. 29.
k Yar. 31. 34. Dán. 9. 24. Lúq. 24. 47. 1 Yúh. 2. 12.
l Yas. 53. 11. Rúm. 3. 28. aur 8. 3. 'Ibrán. 7. 19.
m Yas. 29. 14. Hab. 1. 5.
n A'am. 11. 23. aur 14. 22.
o Ṭiṭ. 2. 11. 'Ibrán. 12. 15. 1 Pat. 5. 12.
p A'am. 18. 6. 1 Pat. 4. 4. Yahúd. 10.
q Mat. 10. 6. A'am. 3. 26. 26 áyat. Rúm. 1. 16.
r Kḥur. 32. 10 Ist. 32. 21 Yas. 55. 5. Mat. 21. 43. Rúm. 10. 19.
s A'am. 18. 6. aur 28. 28.
t Yas. 42. 6. aur 49. 6. Lúq. 2. 32.
|| Yá, muqarrar kiye gaye.
u A'am. 2. 47.
x 2 Tim. 3. 11.
y Mat. 10. 14. Marq. 6. 11. Lúq. 9. 5. A'am. 18. 6.
z Mat. 5. 12. Yúh. 16. 22. A'am. 2. 46.
a Marq. 16. 20. 'Ibrán. 2. 4.
San 'Ísawí 46.
b A'am. 13. 3.
c 2 Tim. 3. 11.
d Mat. 10. 23.
e A'am. 3. 2.
f Mat. 9. 10. aur 9. 28, 29.
g Yas. 35. 6.

San 'ÍSAWÍ 46.

[h] A'am. 8. 10. aur 28. 6.
[i] Dán. 2. 46.
[k] Mat. 26. 65.
[l] A'am. 10 26.
[m] Ya'q. 5. 17. Muk. 19. 10.
[n] 1 Sam. 12. 21. 1 Sal. 16. 13. Yar. 14. 22. 'Amús 2. 4. 1 Qur. 8. 4.
[o] 1 Tas. 1 9.
[p] Paid. 1. 1. Zab. 33. 6. aur 146. 6. Muk. 14. 7.
[q] Zab. 81. 12. A'am. 17. 30. 1 Pat. 4. 3.
[r] Abb. 26 4. Lat. 11. 14. aur 28 12. Alv 5. 10. Zab. 65 10. aur 68. 9. aur 147. 8. Yar. 14. 22. Mat. 5. 45.
[s] A'am. 17 27. Rum. 1. 20.
[t] A'am. 13. 45.
[u] 2 Qur. 11. 25. 2 Tim. 3. 11.
[x] Mat. 28. 19.
[y] A'am. 11. 23. aur 13. 43.
[z] Mat. 10. 38. aur 16. 24. Lúq. 22. 28, 29. Rúm. 8. 17. 2 Tim. 3. 11, 12. aur 3. 12.

11 Logoṉ ne yih, jo Púlus ne kiyá thá, dekhke, áwáz buland karke Luqáuniya kí bolí meṉ kahá, Dewte ádmí ke bhes meṉ ham par utre haiṉ[h].

12 Aur unhoṉ ne Barnabás ko Zeus kahá, aur Púlus ko Harmes, is liye ki wuh kalám meṉ sabqat kartá thá.

13 Aur Zeus, jo ki un ke shahr ke sámhne thá, us ke pujárí ne, bail aur phúloṉ ke hár pháṭakoṉ par láke, logoṉ ke sáth cháhá ki qurbán kareṉ[i].

14 Jab Barnabás aur Púlus rasúloṉ ne yih suná, to apne kapṛe pháṛe[k], aur logoṉ ke bích meṉ kúde aur chilláke bole, ki

15 Ai mardo, tum yih kyá karte ho[l]? Ham bhí insán haiṉ, aur tumhárí tarah hawáss rakhte[m], aur tumheṉ Injíl sunáte haiṉ, táki in bátiloṉ se[n] kinára karke, zinda Khudá[o] kí taraf phiro, jis ne ásmán, aur zamín, aur samundar, aur jo kuchh un meṉ hai, paidá kiyá[p]:

16 Us ne agle zamána meṉ sab qaumoṉ ko chhoṛ diyá, ki apní apní ráh par chaleṉ[q].

17 Tis par bhí us ne ihsán karne, aur ásmán se hamáre liye pání barsáne, aur mewoṉ kí fasleṉ paidá karne, aur hamáre diloṉ ko khurák aur khushí se bhar dene se[r] áp ko be-gawáh na chhoṛá[s].

18 Aur ye báteṉ kahke, logoṉ ko baṛí mushkil se ba'z rakhá, ki un ko qurbání na chaṛháweṉ.

19 ¶ Aur Yahúdíoṉ ne Antákiyá o Iqúnium se áke[t], aur logoṉ ko máil karke, Púlus ko sangsár kiyá[u], aur yih samajhke ki wuh mar gayá, use shahr ke báhar ghasíṭ le gaye.

20 Par jab shágird us kí gird o pesh ikaṭṭhe húe, wuh uṭhke shahr meṉ áyá: aur dúsre din Barnabás ke sáth Darbe ko chalá gayá.

21 Aur us shahr meṉ Injíl sunáke, aur bahut se shágird karke[x], Lustrá aur Iqúnium aur Antákiyá ko phire,

22 Aur shágirdoṉ ke diloṉ ko taqwiyat dete, aur nasíhat karte the, ki ímán par qáim raho[y], aur kahá, Zarúr hai, ki ham bahut musíbateṉ sahke Khudá kí bádsháhat meṉ dákhil hoṉ[z].

23 Aur unhoṉ ne har ek kalísiye meṉ un ke liye buzurgoṉ ko muqarrar karke[a], aur roza ke sáth du'á mángke, unheṉ Khudáwand ko, jis par ímán láe the, sompá.

24 Aur Pisidiya se guzarke, Pamfúliya meṉ pahunche.

25 Aur Pargá meṉ kalám sunáke, Attaliya ko gaye:

26 Aur waháṉ se jaház par Antákiyá meṉ áe, jaháṉ se us kám ke liye, jo unhoṉ ne ab púrá kiyá[b], Khudá ke fazl par sompe gaye the[c].

27 Aur unhoṉ ne pahunchke kalísiye ko ikaṭṭhe kiyá, aur sab kuchh jo Khudá ne un ke sáth kiyá[d], aur yih ki us ne gair qaumoṉ ke liye ímán ká darwáza kholá[e], bayán kiyá.

28 Aur we shágirdoṉ ke sáth waháṉ bahut din rahe.

San 'ÍSAWÍ 46.

[a] Tit. 1. 5.
[b] A'am. 13. 1, 3.
[c] A'am. 15. 40.
[d] A'am. 15. 4, 12 aur 21. 19.
[e] 1 Qur. 16. 9. 2 Qur. 2. 12. Qul. 4. 3. Muk. 3. 8.

XV BÁB.

1 *Khatna kí bábat bahut takrár aur bahs hotí.* 6 *Rasúl ikaṭṭhe hoke is muqaddama ko sochte,* 22 *aur us ká faisala jo kiyá khaṭṭoṉ meṉ mundaraj karke kalísiyoṉ ke nám par bhejte.* 36 *Púlus aur Barnabás saláh lete ki ham apne naye murídoṉ ko phir dekhne jáweṉ, par Marqus kí bábat ná-ittifáqí uṭhí, aur we ek dúsre se alag hogaye.*

AUR ba'ze Yahúdiya se áke[a] bháíoṉ ko ta'lím dene lage, ki agar Músá kí sunnat ke muwáfiq[b] tumhárá khatna na ho[c], tum naját nahíṉ pá sakte.

2 Pas jab Púlus aur Barnabás se un ke sáth bahut takrár o bahs húí thí, to unhoṉ ne yih ṭhahráyá, ki Púlus aur Barnabás[d], aur un meṉ se chand aur log, is kí tahqíq ke liye rasúloṉ aur buzurgoṉ ke pás Yarúsalam meṉ jáeṉ.

3 Tab unhoṉ ne kalísiye kí madad se ráh lí[e], aur gair qaumoṉ ke rujú' láne ká bayán karte húe[f] Fínike aur Sámariya se guzre: aur sab bháíoṉ ko bahut khush kiyá.

4 Aur jab Yarúsalam meṉ pahunche, kalísiye aur rasúloṉ aur buzurgoṉ ne un kí khátirdárí kí, aur unhoṉ ne, jo kuchh Khudá ne un ke sáth kiyá thá, bayán kiyá[g].

5 Tab Farísíoṉ ke firqa meṉ se ba'zoṉ ne, jo ímán láe the, uṭhke kahá, ki Un ká khatna karná, aur Músá kí sharí'at par chalne ká hukm dená zarúr hai[h].

San 'Ísawí 51.

[a] Gal 2. 12.
[b] Paid. 17. 10. Ahb. 12. 3.
[c] Yúh. 7. 22. 5 áyat. Gal. 5. 2. Filip. 3. 2. Qul. 2. 8, 11. 16.

San 'Ísawí 52.

[d] Gal. 2. 1.
[e] Rúm. 15. 24. 1 Qur. 16. 6, 11.
[f] A'am. 14. 27
[g] 12 áyat. A'am. 14. 27. aur 21. 19.

San 'Ísawí 52.

[h] 1 áyat.

San 'ÍSAWÍ 52.

6 ¶ Tab rasúl aur buzurg jam'a húe, ki is bát ko socheṉ.

7 Aur jab baṛí bahs húí, Patrus ne khaṛá hoke un se kahá, Ai bháío, tum jánte ho, ki agle dinoṉ meṉ Ḳhudá ne ham meṉ se mujhe chuná, ki gair qaumeṉ merí zubán se Injíl kí bát suneṉ, aur ímán láweṉ[i].

8 Aur Ḳhudá ne, jo dil kí jántá hai[k], un par gawáhí dí, ki un ko bhí hamárí tarah Rúh i Quds dí[l];

9 Aur ímán se un ká dil pák karke[m], ham meṉ aur un meṉ kuchh farq na rakhá[n].

10 Pas ab tum kyúṉ Ḳhudá ko ázmáte ho, ki shágirdoṉ kí gardan par júá rakhe[o], jis ko na hamáre bápdáde, na ham uṭhá sakte the?

11 Aur ham ko yaqín hai, ki ham Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke fazl se un kí tarah naját páwenge[p].

12 ¶ Tab sárí jamá'at chup rahí, aur Barnabás aur Púlus se yih bayán sunne lage, ki Ḳhudá ne kaisí nisháníáṉ, aur karámateṉ un ke wasíla gair qaumoṉ meṉ záhir kíṉ[q].

13 ¶ Jab we ḳhámosh húe, Ya'qúb[r] kahne lagá, Ai bháío, merí suno;

14 Shama'ún ne bayán kiyá hai[s], ki kis tarah Ḳhudá ne pahle gair qaumoṉ par nigáh kí, ki un meṉ se ek guroh apne nám ke liye chune;

15 Aur is se nabíoṉ kí báteṉ miltí haiṉ: chunánchi likhá hai, ki

16 Ba'd is ke maiṉ phir áúṉgá, aur Dáúd ke gire húe ḍere ko uṭháúṉgá: aur us ke ṭúṭe phúṭe kí marammat karke, use phir khaṛá karúṉgá[t]:

17 Ki qaum ká baqíya, aur sab gair qaumeṉ, jo mere nám kí kahlátí haiṉ, Ḳhudáwand ko ḍhúṉḍheṉ. Ḳhudáwand, jo yih sab kuchh kartá, aisá farmátá hai.

18 Ḳhudá ko shurú' se apne sab kám ma'lúm haiṉ.

19 So merí saláh yih hai[u], ki un par, jo gair qaumoṉ meṉ se Ḳhudá kí taraf phire haiṉ[x], bojh na ḍáleṉ:

20 Par un ko likh bhejeṉ, ki butoṉ kí gandagí[y], aur harámkárí[z], aur galághonṭe, aur lahú se[a] kináre raheṉ.

21 Kyúṉki agle zamána se har

[i] A'am. 10. 20. aur 11. 12.
[k] 1 Taw. 28. 9. A'am. 1. 24.
[l] A'am. 10. 44.
[m] A'am. 10. 15, 28, 43. 1 Qur. 1. 2. 1 Pat. 1. 22.
[n] Rúm. 10. 11.
[o] Mat. 23. 4. Gal. 5. 1.
[p] Rúm. 3. 24. Afs. 2. 8. Tít. 2. 11. aur 3. 4, 5.
[q] A'am 14. 27.
[r] A'am. 12. 17.
[s] 7 áyat.
[t] Amús 9. 11, 12.
[u] Dekho 28 áyat.
[x] 1 Tas. 1. 9.
[y] Paid. 35. 2. Ḳhur. 20. 3, 23. Haz. 20. 30. 1 Qur. 8. 1. aur 10. 20, 28. Muk. 2. 14, 20.
[z] 1 Qur. 6. 9, 18. Gal. 5. 19. Afs. 5. 3. Qul. 3. 5. 1 Tas. 4. 3. 1 Pat. 4. 3.
[a] Paid. 9. 4. Ahb. 3. 17. Ist. 12. 16, 23.

shahr meṉ Músá kí sharí'at ke manádí-karnewále hote áe haiṉ, aur har sabt ke din wuh 'ibádatḳhánoṉ meṉ paṛhí játí[b].

22 Tab rasúloṉ aur buzurgoṉ ne, sárí kalísiye samet, bihtar jáná, ki apne meṉ se kaí shaḳhs chunke, Púlus aur Barnabás ke sáth Antákiya meṉ bhejeṉ; ya'ne, Yahúdáh ko, jo Barsabás[c] kahlátá, aur Silás ko, jo bháíoṉ meṉ muqaddam the:

23 Aur un ke háth yih likh bhejá; ki Un bháíoṉ ko, jo gair qaumoṉ meṉ se haiṉ, aur Antákiyá, aur Suriya, aur Qiliqiya meṉ rahte, rasúloṉ aur buzurgoṉ aur bháíoṉ ká salám:

24 Azbaski ham ne suná, ki ham meṉ se ba'zoṉ ne, jin ko ham ne hukm nahíṉ kiyá, jáke tumheṉ apní bátoṉ se ghabrá diyá[d], aur tumháre diloṉ ko yih kahke pareshán kiyá, ki Ḳhatna karo, aur sharí'at par chalo:

25 So ham ne ek dil hoke bihtar jáná, ki kaí shaḳhs chunke apne 'azízoṉ Barnabás aur Púlus ke sáth tumháre pás bhejeṉ;

26 We aise ádmí haiṉ, jinhoṉ ne apní ján hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke nám par ḳhatra meṉ ḍálí[e].

27 Pas ham ne Yahúdáh aur Silás ko bhejá, aur we ye báteṉ zubání bhí bayán kareṉge.

28 Kyúṉki Rúh i Quds ne aur ham ne bihtar jáná, ki in zarúrí bátoṉ ke siwá, tum par aur kuchh bojh na ḍáleṉ;

29 Ki tum butoṉ ke chaṛháwoṉ[f], aur lahú[g], aur galághonṭe, aur harámkárí se parhez karo; agar tum in chízoṉ se áp ko bacháe rakhoge, to ḳhúb karoge. Salámat raho.

30 Tab we ruḳhsat hoke, Antákiyá meṉ áe; aur jamá'at ko ikaṭṭhá karke ḳhatt de diyá.

31 We use paṛhke is ‖ tasallí kí bát se ḳhush húe.

32 Aur Yahúdáh aur Silás ne, ki we bhí nabí the, bháíoṉ ko bahut sí bátoṉ se nasíhat karke taqwiyat dí[h].

33 Aur we kuchh din rahke, sahíh salámat bháíoṉ se ruḳhsat hoke[i], rasúloṉ ke pás gaye.

34 Magar Silás ne waháṉ rahná bihtar jáná.

San 'ÍSAWÍ 52.

[b] A'am. 13. 15, 27.
[c] A'am. 1. 23.
[d] 1 áyat. Gal. 2. 4. aur 5. 12. Tít. 1. 10, 11.
[e] A'am. 13. 50. aur 14. 19. 1 Qur. 15. 30. 2 Qur. 11. 23, 26.
[f] 20 áyat. A'am. 21. 25. Muk. 2. 14, 20.
[g] Ahb. 17. 14.
‖ Yá, *nasíhat*.
[h] A'am. 14. 22. aur 18. 23.
[i] 1 Qur. 16. 11. 'Ibrán. 11. 31.

San 'ÍSAWÍ 52.

35 Aur Púlus aur Barnabás Antákiyá men rahke[k], bahut aur logon ke sáth Khudáwand ká kalám sikhláte, aur Injíl sunáte the.

[k] A'am. 13. 1.

San 'Ísawí 53.

36 ¶ Aur kaí roz ba'd, Púlus ne Barnabás se kahá, Ao, har ek shahr men, jahán ham ne Khudá ká kalám sunáyá[l], phir jáke apne bháíon ko dekhen, ki kaise hain.

[l] A'am. 13. 4, 13, 14, 51. aur 14. 1, 6, 24, 25.

37 Aur Barnabás kí saláh thí, ki Yúhanná ko, jo Marqus kahlátá hai[m], apne sáth le jáe.

[m] A'am. 12. 12, 25. aur 13. 5. Qul. 4. 10. 2 Tim. 4. 11. Filím. 24.

38 Magar Púlus ne munásib na jáná, ki us shakhs ko, jo Pamfúliya men un se judá húá[n], aur us kám ke liye un ke sang na gayá, sáth le jáe.

[n] A'am. 13. 13.

39 Tab un men aisí takrár húí, ki ek dúsre se judá ho gayá, aur Barnabás Marqus ko leke jaház par Kuprus ko rawána húá;

40 Aur Púlus ne Silás ko pasand kiyá, aur bháíon se Khudá ke fazl ke supurd hoke[o], rawána húá.

[o] A'am. 14. 26.

41 Aur Suriya aur Qiliqiya men guzarke kalísiyáon ko taqwiyat detá phirá[p].

[p] A'am. 16. 5.

XVI BÁB.

1 Púlus Timtáus ká khatna kartá. 7 Rúh ki hidáyat se Asia ko chhortá aur Maqadúniya ko játá: 14 waháṉ Ludiá ko muríd kartá, 16 aur gaib-dání kí ek rúh ko nikalwá detá. 19 Us kám ke sabab Púlus aur Silás bet kí már kháte, aur qaid kiye játe. 26 Qaid-kháne ke darwáze khole játe. 31 Qaid-kháne ká dároga muríd hojátá, 37 aur we rihái páte.

WUH Darbe aur Lustrá[a] men pahunchá: aur dekho, waháṉ Timtáus[b] náme ek shágird thá, jis kí má Yahúdin thí, jo ímán láí[c], par us ká báp Yúnání thá:

[a] A'am. 14. 6.

[b] A'am. 19. 22. Rúm 16. 21. 1 Qur. 4. 17. Filip. 2. 19. 1 Tas. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.

[c] 2 Tim. 1. 5.

2 Aur wuh Lustrá aur Iqúnium men bháíon ke nazdík neknám thá[d].

[d] A'am. 6. 3.

3 Púlus ne cháhá, ki use apne sáth le chale; tab us ko le jáke un Yahúdíon ke sabab, jo un nawáhon men the, us ká khatna kiyá[e], kyúnki we sab jánte the, ki is ká báp Yúnání thá.

[e] 1 Qur. 9. 20. Gal. 2 3. Dekho Gal. 5. 2.

4 Aur jab we shahron men guzarte the, to un hukmon ko, jo rasúlon aur buzurgon ne Yarúsalam men thahráyá thá[f], unhen pahunchtá, ki un kí muháfazat karen.

[f] A'am. 15. 28, 29.

5 So kalísiyáen ímán men mazbút húín[g], aur gintí men roz ba roz baṛhtí gayín.

[g] A'am. 15. 41.

6 Jab we Frugiya aur Galatiya ke mulk se guzre, to Rúh i Quds ne unhen man'a kiyá, ki Asia men kalám na sunáwen.

San 'ÍSAWÍ 53.

7 Tab we Musiya men áke, Bituniya men jáne kí tadbír men lage: par Rúh ne unhen jáne na diyá.

8 So we Musiya se guzarkar, Troás[h] men utar áe.

[h] 2 Qur. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.

9 Púlus ne rát ko royá dekhí; ki ek Maqadúní ádmí[i] khaṛá húá, aur us kí minnat karke kahtá hai, ki Pár utar, aur Maqadúniya men áke hamárí madad kar.

[i] A'am. 10. 30.

10 Jon us ne royá dekhí, usí dam ham ne Maqadúniya men jáne ká iráda kiyá[k], yih yaqín karke, ki Khudáwand ne hamen buláyá, ki unhen Injíl sunáwen.

[k] 2 Qur. 2. 13.

11 Pas Troás se kishtí kholke, ham sídhe Samútrákiya men, aur dúsre din Niyápulis men áe;

12 Aur waháṉ se, Filippí[l] men, jo Maqadúniya kí us qismat ká muqaddam shahr, aur Rúmíon kí bastí hai: ham kuchh din usí shahr men rahe.

[l] Filip. 1. 1

13 Aur sabt ke din shahr ke báhar nadí kináre gaye, jahán du'á mángne ká dastúr thá; aur baiṭhke un 'auraton se, jo ikaṭṭhí thín, báten karne lage.

14 ¶ Aur Thuátírá shahr kí ek Khudá-parast 'aurat Ludiá nám, qirmiz bechnewálí, suntí thí: us ká dil Khudáwand ne kholá[m], ki Púlus kí báton par jí lagáyá.

[m] Lúq. 24. 45.

15 Aur jab us ne apne gharáne samet baptisma páyá, to minnat karke kahá, Agar tumhen yaqín hai, ki main Khudáwand par ímán láí, to chalke mere ghar men raho. Aur hamen zabardastí le gayí[n].

[n] Paid. 19. 3. aur 33. 1. Qáz. 19 21. Lúq. 24 29. 'Ibrán. 13. 2.

16 ¶ Aur aisá húá, ki jab ham du'á mángne játe the, ek chhokrí, jis men ‖ gaib-dání kí rúh samáí thí[o], hamen milí, jo gaib-goí se apne málikon ke liye bahut kuchh paidá kartí thí[p]:

‖ Yúnání men, *Puthon ki rúh.*

[o] 1 Sam. 28. 7.

[p] A'am. 19. 24.

17 Us ne Púlus ke, aur hamáre píchhe áke chilláke kahá, ki Ye ádmí Khudá Ta'álá ke banda hain, jo ham ko naját kí ráh batáte hain.

18 Yih us ne bahut dinon tak kiyá. Akhir Púlus diqq húá[q], aur phirke us rúh se kahá, ki Main tujhe Yisú' Masíh ke nám par hukm kartá hún, ki is se nikal já. Wuh usí dam nikal gayí[r].

[q] Dekho Marq. 1. 25, 34.

[r] Marq. 16. 17.

San 'ÍSAWÍ 53.

19 ¶ Jab us ke málikoṉ ne dekhá, ki un kí kamáí kí ummed játí rahí[a], to Púlus *o* Silás ko pakaṛke[t] ‖ bázár meṉ sardároṉ ke pás khíṉch le chale[u].

20 Aur unheṉ faujdárí ke hákimoṉ ke áge le jáke kahá, ki Ye ádmí, jo Yahúdí haiṉ, hamáre shahr ko bahut satáte haiṉ[x],

21 Aur ham ko aisí rasmeṉ batáte, jin ká mánná aur un par 'amal karná hameṉ, ki Rúmí haiṉ, rawá nahíṉ.

22 Tab bhíṛ milke un kí mukhálafat meṉ uṭhí: aur faujdárí ke hákimoṉ ne un ke kapṛe pháṛke, un ko bet márne ká hukm diyá[y].

23 Aur unheṉ bahut márke, qaid-khána meṉ ḍálá, aur qaid-khána ke dároga se takíd kí, ki baṛí hoshyárí se un kí nigahbání kar.

24 Us ne aisá hukm páke unheṉ andar ke qaid-khána meṉ ḍálá, aur un ke páṉw káṭh meṉ ṭhok diye.

25 ¶ Ádhí rát ko Púlus aur Silás du'á mángte, aur Khudá kí sitáish meṉ gít gáte the; aur bandhúe unheṉ sunte.

26 Tab ekbárgí baṛá bhúṉchál áyá, aisá ki qaidkhána kí new bhí hil gayí[z]: aur jhaṭ sab darwáza khul gaye, aur sab kí beṛíáṉ gir gayíṉ[a].

27 Aur qaid-khána ká dároga jág uṭhá, aur jab qaid-khána ke darwáza khule dekhe, to yih samajhke ki bandhúe bhág gaye, talwár khíṉchke cháhá ki apne taíṉ már ḍále.

28 Tab Púlus ne baṛí áwáz se pukárke kahá, Apne taíṉ nuqsán mat pahunchá: kyúṉki ham sab yaháṉ maujúd haiṉ.

29 Tab wuh chirág mangwáke bhítar dauṛá, aur kámptá húá Púlus aur Silás ke páṉwoṉ par girá,

30 Aur unheṉ báhar láke kahá, Ai sáhibo, maiṉ kyá karúṉ[b], ki naját páúṉ?

31 Unhoṉ ne kahá, ki Khudáwand Yisú' Masíh par ímán lá, ki tú aur terá gharáná naját páwegá[c].

32 Tab unhoṉ ne us ko, aur sab ko, jo us ke ghar meṉ the, Khudáwand ká kalám sunáyá.

33 Aur us ne rát kí us hí ghaṛí unheṉ leke, un ke zakhm dhoe: aur wuhíṉ us ne, aur sab ne, jo us ke the, baptisma páyá.

34 Aur unheṉ apne ghar láke un ke sámhne dastarkhwán bichháyá[d], aur apne tamám ghar samet Khudá par ímán láke khushí kí.

35 Jab din húá, faujdárí ke hákimoṉ ne piyádoṉ se kahlá bhejá, ki Un ádmíoṉ ko chhoṛ de.

36 Tab qaidkhána ke dároga ne Púlus ko is bát kí khabar dí, ki faujdárí ke hákimoṉ ne kahlá bhejá, ki tumheṉ chhoṛ deṉ: pas ab nikalke salámat chale jáo.

37 Par Púlus ne un se kahá, ki Unhoṉ ne hameṉ, jo Rúmí haiṉ[e], be gunáh sábit kiye, logoṉ ke sámhne bet márke qaid meṉ ḍálá: aur ab ham ko chupke nikálte haiṉ? aisá na hogá; balki we áp áke hameṉ nikál le chaleṉ.

38 Tab piyádoṉ ne ye báteṉ faujdárí ke hákimoṉ ko sunáíṉ: jab unhoṉ ne suná, ki Rúmí haiṉ, to ḍar gaye.

39 Aur áke unheṉ manáyá, aur báhar láke, minnat kí, ki shahr se chale jáeṉ[f].

40 Tab we qaid-khána se nikalke Ludiá ke yaháṉ gaye[g]: aur bháíoṉ ko dekhke unheṉ dilásá diyá, aur rawána húe.

XVII BÁB.

1 *Púlus Tassaluníqe meṉ wa'z kartá,* 4 *jaháṉ ba'ze ímán láte, aur ba'ze mukhálif hoke use tasdí' dete.* 10 *Bháí use widá' karte, ki wuh Bariá ko jáwe, aur waháṉ wuh manádí kartá.* 13 *Tassaluníqíoṉ ke háth se ziyáda izá páke,* 15 *wuh Atení meṉ já pahunchtá, aur waháṉ ke logoṉ se bahs kartá, aur us Khudá ká bhed záhir kartá jise we 'ná-ma'lúm' samajhte the;* 34 *is bayán ke sabab bahutse log Masíh kí taraf rujú' hogaye.*

TAB we Amfipulis o Apulloniá se guzarke, Tassaluníqe meṉ, jaháṉ Yahúdíoṉ ká ek 'ibádatkhána thá, áe:

2 Aur Púlus apne dastúr par un ke pás andar gayá[a], aur tín sabtoṉ meṉ nawishtoṉ kí bátoṉ ká charchá un ke sáth kiyá;

3 Kí un ká bhed kholtá, aur dalíl láke kahtá thá, ki Zarúr thá, ki Masíh dukh uṭháwe, aur murdoṉ meṉ se jí uṭhe; aur ki yih Yisú', jis kí maiṉ tumheṉ manádí kartá húṉ, wuhí Masíh hai[b].

4 Tab un meṉ se ba'zoṉ ne máң liyá[c], aur Púlus aur Silás[d] ke sharík húe; aur Khudá-parast Yúnáníoṉ kí baṛí jamá'at, aur baharí ashráf 'aurateṉ bhí.

[a] A'am. 19. 25, 26. [t] 2 Qur. 6. 5. ‖ Yá, *kachahrí meṉ.* [u] Mat. 10. 18. [x] 1 Sal. 18. 17. A'am. 17. 6. [y] 2 Qur. 6. 5. aur 11. 23, 25. 1 Tas. 2. 2. [z] A'am. 4. 31. [a] A'am. 5. 19. aur 12. 7, 10. [b] Lúq. 3. 10. A'am. 2. 37. aur 9. 6. [c] Yúh. 3. 16, 36. aur 6. 47. 1 Yúh. 5. 10.

[d] Lúq. 5. 29. aur 19. 6. [e] A'am. 22. 25. [f] Mat. 8. 34. [g] 14 áyat.

[a] Lúq. 4. 16. A'am. 9. 20. aur 13. 5, 14. aur 14. 1. aur 18. 18. aur 19. 8. [b] Lúq. 24. 26, 46. A'am. 18. 28. Gal. 3. 1. [c] A'am. 28. 24. [d] A'am. 15. 22, 27, 32, 40.

San 'ÍSAWÍ 53.

5 ¶ Par Yahúdíon ne jo ímán na láe, ḍáh se bharke, bázár ke kaí ek sharíron ko apne sáth liyá, aur bhíṛ lagáke, shahr men hangáma kiyá, aur Yásún[e] ká ghar gherke unhen ḍhúnḍhá, ki logon ke sámhne khínch láwen.

6 Aur jab unhen na páyá, to Yásún aur kaí bháíon ko shahr ke sardáron pás yún chilláte húe khínch láe, ki Ye shakhs, jinhon ne jahán ko ulaṭ diyá[f], yahán bhí áe hain;

7 Un kí mihmání Yásún ne kí: aur wo sab, Qaisar ke hukmon kí barkhiláfí karke, kahte hain, ki bádsháh to dúsrá hai, ya'ne, Yisú'[g].

8 So unhon ne logon, aur shahr ke sardáron ko, yih sunáke ghabrá diyá.

9 Tab unhon ne Yásún aur báqíon se zámin leke unhen chhoṛ diyá.

10 ¶ Lekin bháíon ne usí dam ráton rát Púlus aur Silás ko Baríá shahr men bhej diyá[h]; we wahán pahunchke, Yahúdíon ke 'ibádatkhána men gaye.

11 Yahán ke log Tassaluníqíon se nek-zát the; ki unhon ne baṛe shauq se kalám ko qabúl kiyá, aur roz roz nawishton men ḍhúnḍhte rahe[i], ki ye báten yúnhín hain, yá nahín.

12 Is wáste bahutere un men se ímán láe, aur bahut sí Yúnání sharíf 'auraten, aur mard bhí.

13 Jab Tassaluníqe ke Yahúdíon ne jáná, ki Púlus Khudá ká kalám Bariá men bhí sunátá hai, to wahán bhí áe, aur logon ko ubhárá.

14 Tab bháíon ne usí dam Púlus ko rukhsat kiyá, ki samundar kí taraf jáe[k]; lekin Silás, aur Timtáus wahín rahe.

15 Aur wo, jo Púlus ko ráh dikháte the, use Atení tak láe: aur Silás aur Timtáus ke liye hukm leke, ki jis jaldí se ho sake, us ke pás áwen[l], rawána húe.

San 'Ísawí 54.

16 ¶ Aur jis waqt Púlus Atení men un kí ráh taktá thá, jab us ne dekhá, ki shahr buton se bhará hai, to us ká jí jal gayá[m].

17 Is liye wuh 'ibádatkhána men Yahúdíon aur Khudá-paraston se, aur bázár men un se, jo roz use milte the, guftogú kartá thá.

18 Tab kaí Afqúrí aur Stoíqí 'álim us se bahasne lage, aur ba'zon ne kahá, ki Yih ‖bakwásí kyá kahá cháhtá hai? auron ne kahá, Yih gair dewton kí khabar denewálá ma'lúm paṛtá hai; is liye ki wuh unhen Yisú' aur qiyámat kí khushkhabarí detá thá.

19 Tab we use pakaṛke ‖Aríupagus par le gaye, aur kahá, Kyá hamen ma'lúm ho saktá hai, ki yih nayí ta'lím, jo tú detá hai, kyá hai?

20 Kyúnki tú hamáre kánon men anokhí báten pahunchátá hai: so ham jáná cháhte hain, ki in se kyá garaz hai.

21 (Is wáste ki sáre Ateníwále aur musáfir, jo wahán já rahe the, apní fursat ká waqt, siwá nayí bát kahne aur sunne ke, nahín sarf karte the.)

22 ¶ Tab Púlus ‖Aríupagus ke bích men khaṛá hoke bolá, Ai Ateníwálo, main dekhtá hún, ki tum har súrat se dewton ke baṛe pújnewále ho.

23 Kyúnki main ne sair karte, aur tumháre ma'búdon par nazar karte húe, ek bedí páí, jis par yih likhá thá, ki NÁ-MA'LÚM KHUDÁ KE LIYE. Pas jis ko tum be ma'lúm kiye pújte ho, main tum ko usí kí khabar detá hún.

24 Khudá, jis ne dunyá aur sab kuchh jo us men hain paidá kiyá[n], is liye ki wuh ásmán aur zamín ká málik hai[o], háth kí banáí húí haikalon men nahín rahtá[p];

25 Na ádmíon ke háth se khidmat letá, goyá ki kisú chíz ká muhtáj hai[q], kyúnki wuh to áp sab ko zindagí aur sáns[r] aur sab kuchh bakhshtá hai;

26 Aur ek hí lahú se ádmíon kí sab qaum tamám zamín kí sath par basne ke liye paidá kí, aur muqarrar waqton, aur un kí sukúnat kí haddon ko ṭhahráyá[s];

27 Táki Khudáwand ko ḍhúnḍhen[t], sháyad ki ṭaṭolkar use páwen, agarchi wuh ham men kisí se dúr nahín[u]:

28 Kyúnki usí se ham jíte, aur chalte phirte, aur maujúd hain[x]; jaisá tumháre shá'iron men se bhí kitnon ne kahá hai[y], ki Ham to us hí kí nasl hain.

29 Pas Khudá kí nasl hoke ham-

San 'ÍSAWÍ 54.

Margin references: e Rúm. 16. 21. — f A'am. 16. 20. — g Lúq. 23. 2. Yúh. 19. 12. 1 Pat. 2. 13. — h A'am. 9. 25. 14 áyat. — i Yas. 34. 16. Lúq. 16. 29. Yúh. 5. 39. — k Mat. 10. 23. — l A'am. 18. 5. — m 2 Pat. 2. 8. — ‖ Yúnání men, dána-chug-lenewálá. — ‖ Yá, Ares ki pahári par. Yih Atení men Sadr 'Adálat thí. — ‖ Yá, 'Adálatgáh ke bích men. — n A'am. 14. 15. — o Mat. 11. 25. — p A'am. 7. 48. — q Zab. 50. 8. — r Paid. 2. 7. Gin. 16. 22. Aiy. 12. 10. aur 27. 3. aur 33. 4. Yas. 42. 5. aur 57. 16. Zak. 12. 1. — s Ist. 32. 8. — t Rúm. 1. 20. — u A'am. 14. 17. — x Qul. 1. 17. 'Ibrán. 1. 3. — y Tít. 1. 12.

San 'ÍSAWÍ 54.

eṉ munásib nahíṉ, ki yih ḳhiyál kareṉ, ki Ḳhudá sone, rúpe, yá patthar kí mánind hai[a], jo ádmí kí hunar o tadbír se bane.

30 Ġaraz ki Ḳhudá jahálat ke waqtoṉ se tarah deke[a], ab sab ádmíoṉ ko har jagah hukm detá hai, ki tauba kareṉ[b]:

31 Kyúṉki us ne ek din ṭhahráyá hai, jis meṉ wuh rástí se dunyá kí 'adálat karegá, us shaḳhs kí ma'rifat, jise us ne muqarrar kiyá[c]; aur use murdoṉ meṉ se uṭháke[d] yih bát sab par sábit kí.

32 ¶ Aur jab unhoṉ ne murdoṉ ke jí uṭhne kí bát suní, to ba'ze ṭhaṭṭhá márne lage, aur ba'zoṉ ne kahá, Yih bát ham tujh se phir suneṉge.

33 Tab Púlus un ke darmiyán se chalá gayá.

34 Par kitne ádmí us se milke, ímán láe: un meṉ Diunúsius Aríupagus ká ek saláhkár, aur Damaris náme ek 'aurat, aur kaí aur un ke sáth the.

[a] Yas. 40. 18.
[a] A'am. 14. 16. Rúm. 3. 25.
[b] Lúq. 24. 47. Tít. 2. 11, 12. 1 Pat. 1. 14. aur 4. 3.
[c] A'am. 10. 42. Rúm. 2. 16. aur 14. 10.
[d] A'am. 2. 24.

XVIII BAB.

2 Púlus Qurintus meṉ ḳhaima-dozí karke guzrán kartá, aur waháṉ ke ġair-qaumwáloṉ ke darmiyán Injíl kí manádí kartá. 9 Ḳhudáwand royá meṉ záhir hoke use dilása detá. 12 Log us par Gállio Súba ke áge náliṣh karte, par hákim use chhuṛátá. 18 Ba'd us ke wuh shahr ba shahr sair karke shágirdoṉ ko taqwiyat detá. 24 Apullus, Aqulá aur Prisqillá se kámil tarbiyat páke, 26 Masíh kí ḳhushḳhabarí baṛe zor shor se sunátá.

BA'D us ke, Púlus Atení se rawána hoke Qurintus meṉ áyá.

2 Aur waháṉ Aqulá[a] náme ek Yahúdí ko páyá, jis kí paidáish Puntus kí thí, aur unhíṉ dinoṉ apní jorú Prisqillá ke sáth Itália se áyá thá: (kyúṉki Qlaudius ne hukm diyá thá, ki sab Yahúdí Rúm se nikal jáweṉ:) so wuh un ke pás gayá.

3 Aur is liye ki wuh un ká ham-pesha thá, un ke sáth rahá, aur kám karne lagá[b]: kyúṉki un ká pesha ḳhaima-dozí thá.

4 Aur wuh har sabt ko 'ibádatḳhána meṉ bahs kartá[c], aur Yahúdíoṉ aur Yúnáníoṉ ko qáil kartá thá.

5 Aur jab Silás aur Timtáus Maqadúniya se áe[d], Púlus jí meṉ majbúr húá, aur Yahúdíoṉ ke áge gawáhí dí, ki Yisú' wuhí Masíh hai[e].

[a] Rúm. 16. 3. 1 Qur. 16. 19. 2 Tim. 4. 19.
[b] A'am. 20. 34. 1 Qur. 4. 12. 1 Tas. 2. 9. 2 Tas. 3. 8.
[c] A'am. 17. 2.
[d] A'am. 17. 14, 15.
[e] Aiy. 32. 18. A'am. 17. 3. 28 áyat.

6 Jab we muqábala karne, aur kufr bakne lage[f], us ne apne kapṛe jháṛke[g] un se kahá, Tumhárá ḳhún tumhárí gardan par[h]; maiṉ pák húṉ[i]: ab se ġair qaumoṉ kí taraf jáúṉgá[k].

7 ¶ Waháṉ se wuh chalá, aur Jústus náme Ḳhudá-parast ke ghar, jo 'ibádatḳhána se milá thá, gayá.

8 Aur 'ibádatḳhána ká sardár Krispus[l], apne tamám ghar samet, Ḳhudáwand par ímán láyá: aur bahut se Qurintí sunke ímán láe, aur baptisma páyá.

9 Tab Ḳhudawand ne rát ko royá meṉ Púlus se kahá, Mat ḍar[m], par kahtá já, aur chup na ho;

10 Is liye ki maiṉ tere sáth húṉ[n], aur koí tujh se badsulúkí karne na páwegá, kyúṉki is shahr meṉ mere bahut log haiṉ.

11 So wuh ḍeṛh baras waháṉ ṭhaharke, un ke darmiyán Ḳhudá ká kalám sikhátá rahá.

12 ¶ Aur jab Gállio Aḳhaia ká Súba thá, Yahúdí eká karke Púlus par chaṛh áe, aur use 'adálat meṉ le gaye,

13 Aur kahá, Yih shaḳhs logoṉ ko bahkátá, ki sharí'at ke barḳhiláf Ḳhudá kí parastish kareṉ.

14 Aur jab Púlus ne cháhá, ki muṉh khole, Gállio ne Yahúdíoṉ se kahá, Ai Yahúdío, agar kuchh zulm yá sharárat hotí[o], to wájib thá, ki maiṉ sabr karke tumhárí suntá:

15 Par agar yih suwál tumhárí ta'lím, aur námoṉ, aur sharí'at ke haqq meṉ hai, to tum hí jáno; kyúṉki maiṉ nahíṉ cháhtá, ki aisí bátoṉ ká munsif húṉ.

16 Aur us ne unheṉ 'adálat-gáh se nikál diyá.

17 Tab sab Yúnáníoṉ ne 'ibádatḳhána ke sardár Sostanes[p] ko pakaṛke, 'adálat-gáh ke sámhne márá. Par Gállio ne us kí kuchh parwá na kí.

18 ¶ Aur jab Púlus aur bhí bahut din waháṉ rahá ṭhá, tab bháíoṉ se ruḳhsat hoke, aur Qanḳhriá[q] meṉ sir muṉḍáke[r], kyúṉki us ne mannat mání thí, jaház par Suriya ko rawána húá, aur Prisqillá aur Aqulá us ke sáth the.

19 Aur Afasus meṉ pahuṉchke

San 'ÍSAWÍ 54.

[f] A'am. 13. 45. 1 Pat. 4. 4.
[g] Nahem. 5. 13. Mat. 10. 14. A'am. 13. 51.
[h] Ahb. 20. 9, 11, 12. 2 Sam. 1. 16. Hiz. 18. 13. aur 33. 4.
[i] Hiz. 3. 18, 19. aur 33. 9. A'am. 20. 26.
[k] A'am. 13. 46. aur 28. 28.
[l] 1 Qur. 1. 14.
[m] A'am. 23. 11.
[n] Yar. 1. 18, 19. Mat. 28. 20.

San 'Ísawí 55 ke áḳhir meṉ.

[o] A'am. 23. 29. aur 25. 11, 19.
[p] 1 Qur. 1. 1.
[q] Rúm. 16. 1.
[r] Gin. 6. 18. A'am. 21. 24.

San 'ÍSAWÍ 55.

us ne unheṉ wahíṉ chhoṛá: aur áp 'ibádatḳhána meṉ jáke, Yahúdíoṉ se báteṉ kíṉ.

20 Tab unhoṉ ne us se darḳhwást kí, ki aur kuchh din un ke sáth rahe, par us ne na máná;

21 Balki un se yih kahke ruḳhsat húá, ki har hál meṉ mujhe zarúr hai, ki Yarúsalam meṉ 'íd i áyanda ko karúṉ[s]: par agar Ḳhudá cháhe[t], to tumháre pás phir áúṉgá. Aur Afasus se jaház kholá.

22 Aur Qaisaríyá meṉ utarke úpar chaṛh gayá, aur jab kalísiyo se salám kahá thá, Antákiyá ko chalá gayá.

23 Aur kuchh din rahke, waháṉ se rawána húá, aur Galatiya[u] aur Frugiya ke mulkoṉ meṉ barábar guzartá, aur sab shágirdoṉ ko taqwiyat detá gayá[x].

24 ¶ Aur Apullús[y] náme ek Yahúdí, jis kí paidáish Iskandariá kí thí, jo zubán-áwar shaḳhs aur pák nawishtoṉ meṉ baṛá qábil thá, Afasus meṉ pahunchá.

25 Is shaḳhs ne Ḳhudáwand kí ráh kí tarbiyat pái thí; aur dil meṉ sargarm hoke[z] kalám kartá, aur sihhat se Ḳhudáwand kí báteṉ sikhátá thá, par sirf Yúhanná ká baptisma jántá thá[a].

26 Wuh 'ibádatḳhána meṉ bedhaṛak bolne lagá: aur Aqulá aur Prisqillá ne, us kí sunke, use apne sáth liyá, aur us ko Ḳhudá kí ráh ziyáda durustí se batái.

27 Jab us ne Aḳhaia utar jáne ká iráda kiyá, to bháíoṉ ne shágirdoṉ ko likhke darḳhwást kí, ki us ko qabúl kareṉ: us ne waháṉ pahunchke, un kí, jo fazl ke sabab ímán láe the, baṛí madad kí[b]:

28 Kyúṉki us ne pák nawishtoṉ se sábit karke ki yih Yisú' wuh Masíh hai[c], Yahúdíoṉ ko sab ke áge baṛe zor shor se qáil kiyá.

s A'am. 19. 21. aur 20. 16.
t 1 Qur. 4. 19. 'Ibrán. 6. 3. Ya'q. 4. 15.

San 'Ísawí 56.

u Gal. 1. 2. aur 4. 14.
x A'am. 14. 22. aur 15. 32, 41.
y 1 Qur. 1. 12. aur 3. 5, 6. aur 4. 6. Tít. 3. 13.
z Rúm. 12. 11.
a A'am. 19. 3.
b 1 Qur. 3. 6.
c A'am. 9. 22. aur 17. 3. 5 áyat.

XIX BÁB.

6 Púlus kí ke háthoṉ se Rúh ul Quds 'ináyat hotí. 9 Yahúdí us kí ta'lím ko burá kahte, par us ko mu'ajizoṉ se nayá subút pahunchtá. 13 Jháṛne phúnknewále Yahúdí 16 us se jis meṉ ek deo samáyá thá már kháte. 19 Jádú kí kitábeṉ jaláí játíṉ. 24 Demetrius lálach ke sabab Púlus ká muḳhálif hoke ek fasád barpá kartá, 35 jise shahr ká muharrir hoshyárí se miṭátá hai.

AUR aisá húá, ki jab Apullús[a] Qurintus meṉ thá, Púlus úpar ke mulkoṉ se guzarke Afasus meṉ áyá, aur kaí shágirdoṉ ko páke,

a 1 Qur. 1. 12. aur 3. 5, 6.

San 'ÍSAWÍ 56.

2 Un se kahá, Kyá tum ne, jab se ímán láe, Rúh i Quds pái? Unhoṉ ne use kahá, Ham ne to suná bhí nahíṉ, ki Rúh i Quds hai[b].

3 Us ne un se kahá, Pas tum ne kis ká baptisma páyá? We bole, ki Yúhanná ká baptisma[c].

4 Púlus ne kahá, Yúhanná ne tauba ká baptisma diyá, logoṉ se yih kahte húe, ki us par jo mere píchhe átá hai, ya'ne, Yisú' par, ímán láo[d].

5 Unhoṉ ne, yih sunkar, Ḳhudáwand Yisú' ke nám par baptisma páyá[e].

6 Aur jab Púlus ne un par háth rakhe the, Rúh i Quds un par áí[f], aur tarah tarah kí zubáneṉ bolne, aur nubúwat karne lage[g].

7 We sab ádmí bárah ek the.

8 Aur wuh 'ibádatḳhána meṉ jáke be-dhaṛak boltá[h], aur tín mahínoṉ tak bahs kartá, aur Ḳhudá kí bádsháhat kí báteṉ[i] unheṉ samjhátá rahá:

9 Lekin jab ba'zoṉ ke dil saḳht ho gaye, aur be-ímán húe[k], balki logoṉ ke sámhne is ráh ko[l] burá kahne lage, us ne un se kináre hoke, shágirdoṉ ko alag kiyá, aur har roz kisí Turannus náme ke madrasa meṉ bahs kartá thá.

10 Yih do baras tak hotá rahá[m]; aisá ki Asia ke sab rahnewáloṉ ne, kyá Yahúdí kyá Yúnání, Ḳhudáwand Yisú' ká kalám suná.

11 Aur Ḳhudá Púlus ke háthoṉ se baṛe baṛe mu'ajiza dikhátá thá[n];

12 Yaháṉ tak ki rúmál aur paṭke, us ke badan ko chhuwáke, bímároṉ par dálte the[o], aur un kí bímáríáṉ játí rahtíṉ, aur burí rúheṉ un se nikal játí thíṉ.

13 ¶ Tab ba'ze áwára jháṛne phúnknewále Yahúdíoṉ[p] ne iḳhtiyár kiyá, ki un par, jin meṉ burí rúheṉ samái thíṉ, Ḳhudáwand Yisú' ká nám phúnkke kaheṉ[q], ki Ham tum ko, us Yisú' kí qasam dete haiṉ, jis kí Púlus manádí kartá hai.

14 Aur un meṉ Sqevá Yahúdí sardár káhin ke sát beṭe the, jo yih karte the.

15 Tab burí rúh ne jawáb meṉ kahá, ki Yisú' ko maiṉ jántá, aur

b Dekho 1 Sam. 3. 7. A'am. 8. 16.
c A'am. 18. 25.
d Mat. 3. 11. Yúh. 1. 15, 27, 30. A'am. 1. 5. aur 11. 16. aur 13. 24, 25.
e A'am. 8. 16.
f A'am. 6. 6. aur 8. 17.
g A'am. 2. 4. aur 10. 46.
h A'am. 17. 2. aur 18. 4.
i A'am. 1. 3. aur 28. 23.

San 'Ísawí 57.

k 2 Tim. 1. 15. 2 Pat. 2. 2. Yahúd. 10.
l Dekho A'am. 9. 2. aur 22. 4. aur 24. 14. 23 áyat.
m Dekho A'am. 20. 31.
n Marq. 16. 20. A'am. 14. 3.
o Dekho 2 Sal. 4. 29. A'am. 5. 15.

San 'Ísawí 58.

p Mat. 12. 27.
q Dekho Marq. 9. 38. Lúq. 9. 49.

San 'ÍSAWÍ 58.

Púlus se bhí wáqif húṉ; par tum kaun ho?

16 Aur wuh shakhs, jis par burí rúh thí, un par lapká, aur gálib áke un par aisí ziyádatí kí, ki we nange aur gháyal us ghar se bháge.

17 Aur yih bát sab Yahúdíoṉ aur Yúnáníoṉ ko, jo Afasus meṉ rahte the, ma'lúm húí; tab sabhoṉ meṉ ḍar samáyá[r], aur Khudáwand Yisú' ke nám kí buzurgí húí.

18 Aur bahuteroṉ ne un meṉ se, jo ímán láe the, áke, apne kámoṉ ko qabúl diyá[s], aur záhir kiyá;

19 Aur bahutoṉ ne, jo jádúgarí karte the, apní kitábeṉ ikaṭṭhí karke, sab logoṉ ke áge jalá díṉ; aur jab un kí qímat ká hisáb kiyá, to pachás hazár rúpiya ṭhahrí.

20 Isí tarah Khudáwand ká kalám niháyat baṛh gayá aur gálib húá[t].

21 ¶ Jab yih ho chuká[u], Púlus ne apne dil meṉ ṭháná[x], ki Maqadúniya aur Akhaia se hoke Yarúsalam meṉ jáúṉ, aur kahá, ki waháṉ jáne ke ba'd, Rúm ko bhí mujhe dekhná zarúr hai[y];

22 So un meṉ se, jo us kí khidmat karte the[z], do shakhs Timtáus aur Arástus[a] ko Maqadúniya meṉ bhejke, áp kuchh din Asia meṉ rahá.

23 Aur us waqt is ráh kí bábat[b] waháṉ baṛá fasád uṭhá[c].

24 Kyúṉki Demetrius náme ek sunár jo Artamis ke rúpahle mandir banátá thá, aur us peshawáloṉ ko bahut kamwá detá thá[d];

25 Us ne un ko, aur gairoṉ ko jo waisá kám karte the, jam'a karke, kahá, ki Ai mardo, tum jánte ho, ki hamárí farágat isí kám kí badaulat hai.

26 Aur tum dekhte aur sunte ho, ki sirf Afasus meṉ nahíṉ, balki tamám Asia ke qaríb meṉ is Púlus ne bahut se logoṉ ko targíb dekar gumráh kar diyá hai, ki kahtá hai, yih jo háth ke banáe haiṉ, Khudá nahíṉ haiṉ[e].

27 So sirf yihí khatra nahíṉ, ki hamárá pesha be-qadr ho jáe, balki baṛí deví Artamis ká mandir bhí náchíz ho jáe, aur us kí buzurgí, jise tamám Asia aur sárí dunyá pújtí hai, játí rahe.

28 Jab unhoṉ ne yih suná, to gussa se bhar gaye, aur chilláke kahá, ki Afsíoṉ kí Artamis baṛí hai.

29 Aur tamám shahr meṉ balwá húá: aur sab milke Gaius[f] aur Aristarkhus[g] ko, jo Maqadúniya ke rahnewále aur Púlus ke hamsafar the, pakaṛke tamáshagáh ko dauṛe.

30 Aur jab Púlus ne cháhá, ki logoṉ meṉ jáe, to shágirdoṉ ne use jáne na diyá.

31 Aur Asia ke buzurgoṉ meṉ se ba'zoṉ ne, jo us ke dost the, us ke pas ádmí bhejke minnat kí, ki tamáshagáh meṉ mat já.

32 Aur ba'ze kuchh chilláe, aur ba'ze kuchh: kyúṉki jamá'at ghabráí thí, aur aksaroṉ ne na jáná, ki ham kis liye ikaṭṭhe húe haiṉ.

33 Tab unhoṉ ne Sikandar ko, jise Yahúdí dhakiyáte the, bhíṛ meṉ se áge kar diyá. Aur Sikandar[h] ne háth se ishára karke[i] cháhá, ki logoṉ ke sámhne 'uzr kare.

34 Par jab unhoṉ ne jáná, ki wuh Yahúdí hai, to sab ham-áwáz hoke do ghanṭe ke qaríb chilláte rahe, ki Afsíoṉ kí Artamis baṛí hai.

35 Aur jab shahr ke muharrir ne logoṉ ko ṭhanḍhá kiyá, to kahá, Ai Afsío, kaun ádmí hai, jo nahíṉ jántá, ki Afsíoṉ ká shahr baṛí deví Artamis ká, aur us múrat ká jo Zeus kí taraf se girí, ‖pujárí hai?

36 Pas jab koí in bátoṉ ke khiláf nahíṉ kah saktá, to wájib hai ki tum thame raho, aur be soche kuchh na karo.

37 Kyúṉki ye mard jin ko tum yaháṉ láe, na mandir ke chor, na tumhárí deví kí nindá karnewále haiṉ.

38 Pas agar Demetrius aur us ke ham-pesha kisú par da'wá rakhte hoṉ, to 'adálat khulí hai, aur Súba baiṭhe haiṉ: ek ek par nálish kareṉ.

39 Par jis súrat meṉ kuchh aur cháhte ho, to shar'aí majlis meṉ faisal hogá.

40 Kyúṉki hameṉ khatra hai, ki áj ke fasád ke wáste ham par nálish ho, is liye ki koí sabab nahíṉ, ki jis se ham is hangáma ká jawáb de sakeṉ.

41 Aur yih kahke majlis ko barkhást kiyá.

San 'ÍSAWÍ 59.

[r] Lúq. 1. 65. aur 7. 16. A'am. 2. 43. aur 5. 5, 11.
[s] Mat. 3. 6
[t] A'am. 6. 7. aur 12. 24.
San 'Ísawí 59.
[u] Rúm. 15. 25. Gal. 2. 1.
[x] A'am. 20. 22.
[y] A'am. 18. 21. aur 23. 11. Rúm. 15. 24, –28.
[z] A'am. 13. 5
[a] Rúm. 16. 23 2 Tim. 4. 20.
[b] Dekho A'am. 9. 2.
[c] 2 Qur. 1. 8.
[d] A'am. 16. 16, 19.
[e] Zab. 115. 4. Yas. 44. 10, –20. Yar. 10. 3.
[f] Rúm. 16. 23. 1 Qur. 1. 14.
[g] A'am. 20. 4. aur 27. 2. Qul. 4. 10. Filím. 24.
[h] 1 Tim. 1. 20. 2 Tim. 4. 14.
[i] A'am. 12. 17.
‖ Yúnání meṉ, *mandir ká árásta karnewálá.*

San 'Ísawí 59.

XX BAB.

1 Púlus Maqadúniya ko játá. 7 Wuh 'ashá e Rabbání unheṉ khilátá, aur wa'z kartá. 9 Yútakhus úpar se girke marjátá, 10 par phir jiláyá játá. 17 Púlus Miletus meṉ Afsí kalísiye ke buzurgoṉ ko apne pás bulátá, aur unheṉ un wáqi'át kí khabar detá jo us par guzarne cháhtí thíṉ: 28 phir Khudá ká jhund un ke supurd kartá, 29 unheṉ chitáke ki jhúṭhe mu'allim uṭhenge; 32 phir unheṉ Khudá ko sompṭá hai, 36 aur phir un ke liye du'á máṉgke rawána hotá.

JAB hullaṛ mauqúf húá, Púlus ne shágirdoṉ ko buláke unheṉ salám kiyá; tab waháṉ se rawána húá, ki Maqadúniya ko jáe[a].

2 Aur un atráf se guzarke, aur unheṉ bahut nasíhat karke, Yúnán meṉ áyá.

3 Aur tín mahínoṉ tak waháṉ rahne ke ba'd, jis waqt jaház par Suriya meṉ jáne ko thá, Yahúdí us kí ghát meṉ lage[b]: tab us kí yih saláh húí, ki Maqadúniya kí ráh se phire.

4 Aur Sopatrus Baríáí, aur Aristarkhus[c], aur Sikúndus, jo Tassaluníqe ke the, aur Gaius[d] Darbe ká, aur Timtáus[e], aur Tukhikus[f], aur Trufimus[g], jo Asia ke the, Asia tak us ke sáth gaye.

5 We áge jáke, hamáre liye Troás meṉ ṭhahre.

6 Aur fatír ke dinoṉ[h] ke ba'd ham Filippí se jaház par rawána hoke, páṉchweṉ din Troás[i] meṉ un ke pás pahunche; aur sát din waháṉ ṭhahre.

7 Aur hafta ke pahle din[k], jab shágird roṭí toṛne ko[l] ikaṭṭhe áe, Púlus ne, ki dúsre din jáne ko thá, un ke sáth kalám kiyá, aur apná kalám ádhí rát tak baṛháyá.

8 Aur us koṭhe par[m], jaháṉ we ikaṭṭhe the, bahut chirág jal rahe.

9 Aur Yútakhus nám ek jawán khiṛkí par baiṭhá thá; us ko baṛí nínd áí; aur jab Púlus der tak báteṉ kartá rahá, wuh máre nínd ke jhukke tísre darja se níche gir paṛá, aur murda uṭháyá gayá.

10 Tab Púlus utarke use lipaṭ gayá[n], aur gale lagáke kahá, Mat ghabráo: kyúṉki us kí ján us meṉ hai[o].

11 Aur úpar jáke roṭí toṛí aur kháí, aur kháke itní der tak un se báteṉ kartá rahá, ki bhor ho gayí; isí tarah wuh chalá gayá.

12 Aur we us laṛke ko jítá láe, aur niháyat khátirjam'a húe.

13 ¶ Aur ham kishtí par áge Assus ko gaye, is iráda par, ki waháṉ Púlus ko apne sáth chaṛhá leṉ, kyúṉki wuh waháṉ paidal jáne ká iráda karke yúṉ farmá gayá thá.

14 Jab wuh Assus meṉ hameṉ milá, ham use chaṛháke Mitulene meṉ áe.

15 Aur waháṉ se kishtí kholke, dúsre din Khíus ke sámhne áe; aur tísre din Sámus meṉ pahunche; aur Trogulliun meṉ maqám karke, ek din ke ba'd Miletus meṉ áe.

16 Kyúṉki Púlus ne ṭháná thá, ki Afasus se guzar jáe, aisá na ho, ki us ko Asia meṉ rahne se der lage: is liye ki wuh jaldí kartá thá[p], táki agar ho sake, to Pantekust ke din[q] ko Yarúsalam meṉ káṭe[r].

17 ¶ Aur us ne Miletus se Afasus meṉ kahlá bhejke kalísiye ke buzurgoṉ ko buláyá.

18 Aur jab we us ke pás áe, to unheṉ kahá, Tum jánte ho, ki pahle din se jis meṉ maiṉ Asia meṉ áyá[s], kis tarah har waqt tumháre sáth rahá;

19 Ki kamál farotaní aur áṉsúoṉ ke sáth, aur un ázmáishoṉ ko sahke, jin meṉ Yahúdíoṉ ke ghát lagáne se[t] maiṉ phaṉsá thá, Khudáwand kí khidmat kartá rahá.

20 Ki kyúṉkar maiṉ ne koí bát, jo tumháre fáida kí thí, rakh na chhoṛí[u]; balki tumheṉ khabar dí, aur tum ko jamá'at meṉ aur ghar ghar sikháí.

21 Aur Yahúdíoṉ aur Yúnáníoṉ ke sámhne gawáhí dí[x], ki Khudá ke áge tauba karo, aur hamáre Khudáwand Yisú' Masíh par ímán láo[y].

22 Aur ab, dekho, maiṉ rúh ká bandhá Yarúsalam ko játá húṉ[z], aur nahíṉ jántá, ki waháṉ mujh par kyá guzregá:

23 Magar itná, ki Rúh i Quds har shahr meṉ yih kahke gawáhí detí hai, ki qaid o musíbat mere liye taiyár haiṉ[a].

24 Lekin maiṉ use kuchh nahíṉ samajhtá[b], na apní ján ko 'azíz rakhtá, ki apná daura[c] aur wuh khidmat bhí[d], jo maiṉ ne Khudáwand Yisú' se páí[e], ki Khudá ke fazl kí Injíl par gawáhí dúṉ, khushí se púrá karúṉ.

San 'Ísawí 60.

a 1 Qur. 16. 5. 1 Tim. 1. 3.
b A'am. 9. 23. aur 23. 12. aur 25. 3. 2 Qur. 11. 26.
c A'am. 19. 29. aur 27. 2. Qul. 4. 10.
d A'am. 19. 29.
e A'am. 16. 1.
f Afs. 6. 21. Qul. 4. 7. 2 Tim. 4. 12. Tit. 3. 12.
g A'am. 21. 29. 2 Tim. 4. 20.
h Khur. 12. 14, 15. aur 23. 15.
i A'am. 16. 8. 2 Qur. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.
k 1 Qur. 16. 2. Mrk. 1. 10.
l A'am. 2. 42, 46. 1 Qur. 10. 16. aur 11. 20, wag.
m A'am. 1. 13.
n 1 Sal. 17. 21. 2 Sal. 4. 34.
o Mat. 9. 24.
p A'am. 18. 21. aur 19. 21. aur 21. 4, 12.
q A'am. 2. 1. 1 Qur. 16. 8.
r A'am. 24. 17.
s A'am. 18. 19. aur 19. 1, 10.
t 3 áyat.
u 27 áyat.
x A'am. 18. 5.
y Marq. 1. 15. Lúq. 24. 47. A'am. 2. 38.
z A'am. 19. 21.
a A'am. 21. 4, 11. 1 Tas. 3. 3.
b A'am. 21. 13. Rúm. 8. 35. 2 Qur. 4. 16.
c 2 Tim. 4. 7.
d A'am. 1. 17. 2 Qur. 4. 1.
e Gal. 1. 1. Tit. 1. 3.

San 'ÍSAWÍ 60.

25 Aur ab, dekho, main jántá hún, ki tum sab, jin ke darmiyán main Khudá kí bádshahat kí manádí kartá phirá, merá munh phir na dekhoge[f].

26 Pas main áj ke din tumhen gawáh rakhtá hún, ki main sab ke khún se pák hún[g].

27 Kyúnki main Khudá kí sárí marzí[h] tumhen sunáne se báz na rahá[i].

28 ¶ Pas apní aur us sáre galla kí khabardárí karo[k], jis par Rúh i Quds ne tumhen nigahbán thahráyá[l], ki Khudá kí kalísiyo ko, jise us ne apne hí lahú se[m] mol liyá[n], charáo.

29 Kyúnki main yih jántá hún, ki mere jáne ke ba'd pháṛnewále bheṛiye tumháre darmiyán áwenge[o], jinhen galla par kuchh tars na áwegá.

30 Aur khud tum men se ádmí uṭhenge, jo ulṭí báten kahenge[p], ki shágirdon ko apní taraf khínch len.

31 Is liye jágte raho, aur yád rakho, ki main tín baras[q] rát din ro roke har ek ko chitáne se báz na áyá.

32 Ai bháío, ab main tumhen Khudá aur us ke fazl ke kalám ko[r] somptá hún, jo qádir hai, ki tumhen kámil kare[s], aur sáre muqaddason men mírás de[t].

33 Main ne kisí ke rúpe, yá sone, yá kapṛe ká lálach nahín kiyá[u].

34 Tum áp jánte ho, ki inhín háthon ne merí aur mere sáthíon kí zarúraten raf'a kín[x].

35 Main ne sab báten batáín, ki yúnhí mihnat karke kamzoron kí madad karná[y], aur Khudáwand Yisú' kí báten yád rakhná zarúr hai, ki us ne kahá, Dená lene se mubárak hai.

36 ¶ Aur us ne yih kahke ghuṭne ṭeke[z], aur un sab ke sáth du'á mángí.

37 Aur we sab bahut roe, aur Púlus ke gale se lagke[a] use chúmne lage.

38 Aur khásh kar is bát par gamgín húe, jo us ne kahí thí, ki Tum merá munh phir na dekhoge[b]. Aur unhon ne use jaház tak pahuncháyá.

f 38 áyat. Rúm. 15. 23.
g A'am. 18. 6. 2 Qur. 7. 2.
h Lúq. 7. 30. Yúh. 15. 15. Afs. 1. 11.
i 20 áyat.
k 1 Tim. 4. 16. 1 Pat. 5. 2
l 1 Qur. 12. 28.
m Dekho 'Ibrán. 9. 14.
n Afs. 1. 7, 14. Qul. 1. 14. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 19. Muk. 5. 9.
o Mat. 7. 15. 2 Pat. 2. 1.
p 1 Tim. 1. 20. 1 Yúh. 2. 19.
q A'am. 19. 10.
r 'Ibrán. 13. 9.
s A'am. 9. 31.
t A'am. 26. 18. Afs. 1. 18. Qul. 1. 12. aur 3. 24 'Ibrán. 9. 15. 1 Pat. 1. 4.
u 1 Sam. 12. 3. 1 Qur. 9. 12. 2 Qur. 7. 2. aur 11. 9. aur 12. 17.
x A'am. 18. 3. 1 Qur. 4. 12. 1 Tas. 2. 9. 2 Tas. 3. 8.
y Rúm. 15. 1. 1 Qur. 9. 12. 2 Qur. 11. 9, 12. aur 12. 13. Afs. 4. 28. 1 Tas. 4. 11. aur 5. 14. 2 Tas. 3. 8.
z A'am. 7. 60. aur 21. 5.
a Paid. 45. 14. aur 46. 29.
b 25 áyat.

XXI BAB.

1 Súrí Púlus se 'arz karte, ki Yarúsalam ko na jáiye, par wuh nahín mántá. 9 Failbús kí beṭíán nabiya ká kám kartín. 17 Púlus Yarúsalam men já pahunchtá: 27 jahán wuh giriftár hotá, aur ján ke khatra men paṛtá, 31 par fauj ke sardár se chhuṛáyá játá, balki ijázat pátá ki logon se kalám kare.

AUR aisá húá, ki jab ham un se judá hoke rawána húe the, to sídhí ráh Kos men áe, aur dúsre din Rudus, aur wahán se Patará men.

2 Aur ek jaház Fíníke ko játe húe páke, us par chaṛhe aur rawána húe.

3 Aur jab Kuprus nazar áyá, use báen háth chhoṛkar Suriya ko chale, aur Súr men lagáyá: kyúnki wahán jaház ká bojh utárná thá.

4 Aur shágirdon ko páke ham sát roz wahán rahe: unhon ne Rúh kí ma'rifat Púlus se kahá, ki Yarúsalam ko na jáná[a].

5 Par ham un dinon ko púrá karke nikle, aur chale gaye; aur sabhon ne jorúon aur laṛkon samet shahr ke báhar tak ham ko pahuncháyá, aur ham ne samundar ke kináre par ghuṭne ṭekke[b] du'á mángí.

6 Aur ham ek dúsre se widá' hoke jaház par chaṛhe; aur we apne apne ghar ko phire[c].

7 Aur ham Súr se jaház ká safar tamám karke Ptulamais men pahunche, aur bháíon ko salám karke ek din un ke sáth rahe.

8 Dúsre din Púlus aur ham, jo us ke sáthí the, rawána hoke Qaisaríyá men áe: aur Failbús khushkhabarí-denewále[d] ke yahán, jo un sáton men se thá[e], utarke, us ke sáth rahe.

9 Aur us kí chár kunwárí beṭíán thín, jo nubúwat kartí thín[f].

10 Aur jab ham wahán chand roz rahe, Agabus[g] náme ek nabí Yahúdiya se áyá.

11 Us ne hamáre pás áke Púlus ká kamarband uṭhá liyá, aur apne háth pánw bándhke kahá, Rúh ul Quds yún kahtí hai, Us mard ko, jis ká yih kamarband hai, Yahúdí Yarúsalam men yúnhín bándhenge[h], aur gair qaumon ke háthon men hawála karenge.

12 Jab yih suná, to ham ne aur wahán ke logon ne us kí minnat kí, ki Yarúsalam ko na jáwe.

San 'ÍSAWÍ 60.

a A'am. 20. 23. 12 áyat.
b A'am. 20. 36.
c Yúh. 1. 11.
d Afs. 4. 11. 2 Tim. 4. 5.
e A'am. 6. 5. aur 8. 26, 40
f Yoel 2. 28. A'am. 2. 17.
g A'am. 11. 28.
h A'am. 20. 23. 33 áyat.

San 'ÍSAWÍ 60.

13 Par Púlus ne jawáb diyá, ki Tum kyá karte ho, ki rote aur merá dil toṛte ho? kyúṉki maiṉ na sirf bándhe jáne, balki Yarúsalam meṉ Khudáwand Yisú' ke nám par marne ko bhí taiyár húṉ[i].

14 So jab us ne na máná, to ham yih kahke chup rahe, ki Khudá kí marzí ho[k].

15 Aur un dinoṉ ke ba'd ham apní taiyárí karke Yarúsalam ko gaye.

16 Aur Qaisaríyá se kaí ek shágird hamáre sáth chale, aur hameṉ Mnáson Kuprusí ek qadím shágird ke pás le gaye, ki ham us ke yaháṉ mihmán hone ko the.

17 Aur jab ham Yarúsalam meṉ pahunche, bháíoṉ ne khushí se hameṉ qabúl kiyá[l].

18 Aur dúsre din Púlus hamáre sáth Ya'qúb[m] ke pás gayá; aur sab buzurg waháṉ ikaṭṭhe the.

19 Aur us ne unheṉ salám karke, jo kuchh Khudá ne us kí khidmat ke wasíla[n] gair qaumoṉ meṉ kiyá thá, mufassal bayán kiyá[o].

20 Aur unhoṉ ne yih sunke Khudáwand kí sitáish kí, aur us ko kahá, Ai bháí, tú dekhtá hai, ki kitne hazár Yahúdí hain, jo ímán láe: aur sab sharí'at ke gairatmand haiṉ[p]:

21 Aur unhoṉ ne tere haqq meṉ khabar páí, ki tú gair qaumoṉ meṉ sab Yahúdíoṉ ko sikhátá hai, ki Músá se phir jáeṉ, ki kahtá hai, Apne laṛkoṉ ká khatna mat karo, na sharí'at ke dastúroṉ par chalo.

22 Ab kyá kareṉ? log be-shakk jam'a honge, kyúṉki suneṉge ki tú áyá hai.

23 So yih kar, jo ham tujh se kahte haiṉ: Hamáre pás chár mard haiṉ, jinheṉ nazr adá karná hai;

24 Unheṉ leke áp ko un ke sáth pák kar, aur un ke liye kuchh kharch kar, ki we apná sir muṉḍáweṉ[q]: to sab jáneṉge, ki jo khabar terí bábat páí hai, kuchh nahíṉ; balki tú áp bhí sharí'at ko hifz karke durust chaltá hai.

25 Par jo gair-qaumoṉ meṉ se ímán láe, un kí bábat ham ne ṭhahráke likhá hai[r], ki we aisí aisí báteṉ na máneṉ: magar butoṉ ke chaṛháwe, aur lahú, aur galá ghonṭe, aur harámkárí se, áp ko mahfúz rakheṉ.

26 Tab Púlus un mardoṉ ko leke, aur dúsre din un ke sáth pák hoke, haikal meṉ dákhil húá[s], aur khabar dí, ki pák hone ke din, jab tak ki in meṉ se har ek kí nazr na chaṛháí jáe, púre kareṉge[t].

27 Par jab sát din púre hone par the, Asia ke Yahúdíoṉ ne[u] use haikal meṉ dekhke sab logoṉ ko ubhárá, aur yúṉ chilláke us par háth ḍále[x],

28 Ki, Ai Isráelí mardo, madad karo; Yih wuhí ádmí hai, jo sab ko har jagah qaum ke, aur sharí'at ke, aur is makán ke khiláf sikhátá hai[y]: aur 'aláwa is ke, Yúnáníoṉ ko bhí haikal meṉ láyá, aur is pák makán ko nápák kiyá hai.

29 (Kyúṉki unhoṉ ne áge Trufimus[z] Afsí ko us ke sáth shahr meṉ dekhá thá, aur khiyál kiyá, ki Púlus us ko haikal meṉ láyá thá.)

30 Aur tamám shahr meṉ hangáma húá, aur log dauṛke jam'a húe[a]; aur Púlus ko pakaṛke haikal ke báhar ghasíṭá: aur fílfaur darwáza band kiye gaye.

31 Aur jab we us ke qatl ke dar-pai the, fauj ke ‖sardár ko khabar pahunchí, ki tamám Yarúsalam meṉ fasád hai.

32 Wuh usí dam sipáhíoṉ aur ‖súbadároṉ ko leke, un par dauṛá[b]: aur we sardár aur sipáhíoṉ ko dekhke, Púlus ke márne se báz áe.

33 Tab sardár ne nazdík áke use giriftár kiyá, aur do zanjíroṉ se bándhne ka hukm diyá[c]; aur púchhá, ki Yih kaun hai, aur us ne kyá kiyá?

34 Aur bhíṛ meṉ se ba'ze kuchh chilláe, aur ba'ze kuchh: so jab shor o gul ke sabab kuchh haqíqat daryáft na kar saká, to hukm diyá, ki Use qil'a meṉ le jáo.

35 Aur jab síṛhí tak pahunchá, to logoṉ ke hujúm ke sabab sipáhíoṉ ko use uṭháná paṛá.

36 Kyúṉki dangal chillátá húá us ke píchhe paṛá, ki Use uṭhá ḍál[d].

37 Aur jab Púlus ko qil'a ke andar le jáne lage, us ne sardár se kahá, Kyá mujhe ijázat hai, ki

---

i A'am. 20. 24.
k Mat. 6. 10. aur 26. 42. Lúq. 11. 2. aur 22. 42.
l A'am. 15. 4.
m A'am. 15. 13. Gal. 1. 19. aur 2. 9.
n A'am. 1. 17 aur 20. 24.
o A'am. 15. 4, 12. Rúm. 15. 18, 19.
p A'am. 22. 3. Rúm. 10. 2. Gal. 1. 14.
q Gin. 6. 2, 13, 18. A'am. 18. 18.
r A'am. 15. 20, 29.
s A'am. 24. 18.
t Gin. 6. 13.
u A'am. 24. 18.
x A'am. 26. 21.
y A'am. 24. 5, 6
z A'am. 20. 4.
a A'am. 26. 21.
‖ Yúnání meṉ, hazár.
‖ Ya'ne, unheṉ jo sau sau ke sardár the.
b A'am. 23. 27. aur 24. 7.
c A'am. 20. 23. 11 áyat.
d Lúq. 23. 18. Yúh. 19. 15. A'am. 22. 22.

San 'ÍSAWÍ 60.

Is Misrí ne fasád barpá kí San 'Ísawí 55 meṉ. [e] Dekho A'am. 5. 36 [f] A'am. 9. 11. aur 22. 3. [g] A'am. 12. 17.

tujh se kuchh kahúṉ? Us ne kahá, Kyá Yúnání jántá hai?

38 Pas tú wuh Misrí nahíṉ, jo in dinoṉ se áge fasád uṭháke un chár hazár ḍákúoṉ ko jangal meṉ le gayá[e]?

39 Púlus ne kahá, Maiṉ Yahúdí ádmí húṉ, Qiliqiya ke mashhúr shahr Tarsus ká báshinda[f]; maiṉ terí minnat kartá húṉ, ki mujhe logoṉ se bolne kí ijázat de.

40 Jab us ne use ijázat dí, Púlus ne síṛhí par khaṛe hoke logoṉ ko háth se ishára kiyá[g]. Jab sab chupcháp húe, wuh 'Ibrání zubán meṉ bolne lagá, aur kahá,

XXII BÁB.

1 Púlus apne ahwál ká mufassal bayán kartá ki kyúṉkar Masíh kí taraf rujú' húá thá, 17 aur ba'd us ke Masíhí risálat ká kám us ko milá thá. 22 Jab ǵair-qaumoṉ ke zikr par áyá, fauran log us par ǵussa hoke chilláne lage. 24 Us waqt sardár use koṛe márne par thá, 25 par Púlus ne batáyá ki maiṉ Rúmí húṉ, aur yúṉ hí bach gayá.

[a] A'am. 7. 2. [b] A'am. 21. 39. 2 Qur. 11. 22. Filip. 3. 5. [c] A'am 5. 34. [d] Ist. 33. 3. 2 Sal. 4. 38. Lúq. 10. 39. [e] A'am. 26. 5. [f] A'am. 21. 20. Gal. 1. 14. [g] Rúm. 10. 2. [h] A'am. 8. 3. aur 26. 9, 10, 11. Filip. 3. 6. 1 Tim. 1. 13. [i] Lúq. 22. 66. A'am. 4. 5. [k] A'am. 9. 2. aur 26. 10, 12. [l] A'am. 9. 3. aur 26. 12, 13.

AI bháío, aur ai ábá[a], merá 'uzr jo ab tum se kartá húṉ suno.

2 Jab unhoṉ ne suná, ki 'Ibrání zubán meṉ un se boltá hai, to aur bhí chup húe. So us ne kahá,

3 Maiṉ Yahúdí húṉ, Qiliqiya ke shahr Tarsus meṉ paidá húá[b], lekin is shahr meṉ parwarish páí, aur Gamaliel[c] ke qadamoṉ par[d] bápdádoṉ kí sharí'at kí báríkíoṉ meṉ tarbiyat húá[e], aur Ḳhudá ke liye aisá ǵairatmand thá[f], jaise tum sab[g] áj ke din ho.

4 Maiṉ ne mardoṉ aur 'auratoṉ ko bándhke, aur qaidḳhána meṉ ḍálke is taríqa ko maut tak satáyá[h].

5 Chunánchi sardár káhin aur sab buzurg[i] bhí mere gawáh haiṉ: ki un se maiṉ bháíoṉ ke liye ḳhaṭṭ leke Dimishq ko rawána húá, ki jitne waháṉ hoṉ, unheṉ bhí bándhke Yarúsalam meṉ khíṉch láúṉ, táki sazá páweṉ[k].

6 Par jab maiṉ chalá játá, aur Dimishq ke nazdík pahunchá thá, to aisá húá, ki do pahar ke qaríb ekáek baṛá núr ásmán se mere girdágird chamká[l].

7 Aur maiṉ zamín par gir paṛá, aur áwáz suní, jo mujhe kahtí thí, ki Ai Súlus, Súlus, tú mujhe kyúṉ satátá hai?

8 Maiṉ ne jawáb diyá, ki Ai Ḳhudáwand, tú kaun hai? Us ne mujh se kahá, Maiṉ Yisú' Násarí húṉ, jise tú satátá hai.

9 Aur mere sáthíoṉ ne núr to dekhá, aur ḍar gaye; lekin us kí áwáz, jo mujhe bulátá thá, na suní[m].

10 Tab maiṉ ne kahá, Ai Ḳhudáwand, maiṉ kyá karúṉ? Ḳhudáwand ne mujh se kahá, Uṭh, aur Dimishq meṉ já; waháṉ sab kuchh jo tere karne ke liye muqarrar húá hai, tujhe kahá jáegá.

11 Aur jab maiṉ us núr ke jalál ke sabab na dekh saká, mere sáthí merá háth pakaṛke mujhe Dimishq meṉ le gaye.

12 Aur Hanániáh[n] nam ek mard, jo sharí'at ke muwáfiq díndár, aur waháṉ ke sab rahnewále Yahúdíoṉ[o] ke nazdík neknám thá[p],

13 Mere pás áyá, aur khaṛe hoke mujhe kahá, Ai bháí Súlus, phir bíná ho. Aur usí ghaṛí maiṉ ne us par nigáh kí.

14 Aur us ne kahá, Hamáre bápdádoṉ ke Ḳhudá[q] ne tujh ko áge se barguzída kiyá[r], ki tú us kí marzí jáne, aur us 'Ádil[s] ko dekhe[t], aur us ke muṉh kí áwáz sune[u];

15 Kyúṉki tú us ke liye sab ádmíoṉ ke áge un bátoṉ ká, jo tú ne dekhíṉ, aur suníṉ[x], gawáh hogá[y].

16 Aur ab kyúṉ der kartá hai? uṭhke baptisma le, aur Ḳhudáwand ká nám leke[z] apne gunáhoṉ ko dho ḍál[a].

17 Aur jab maiṉ Yarúsalam meṉ phir áyá, aur haikal meṉ du'á mángtá thá, aisá húá, ki maiṉ be-ḳhud ho gayá[b];

18 Aur us ko dekhá[c], jo mujhe kahtá thá, Jaldí kar, aur shitáb Yarúsalam se nikal já; kyúṉki terí gawáhí mere haqq meṉ qabúl na kareṉge[d].

19 Aur maiṉ ne kahá, Ai Ḳhudáwand, we áp jánte haiṉ, ki maiṉ unheṉ, jo tujh par ímán láe, qaid kartá[e], aur 'ibádatḳhánoṉ meṉ koṛe mártá thá[f]:

20 Aur jab tere shahíd Stafanus ká ḳhún baháyá gayá, maiṉ bhí waháṉ khaṛá[g], aur us ke qatl par rází thá[h], aur us ke qátiloṉ ke kapṛoṉ kí ḳhabardárí kartá thá.

21 Aur us ne mujh se kahá, Já, ki maiṉ tujhe ǵair-qaumoṉ ke pás dúr bhejúṉgá[i].

San 'ÍSAWÍ 60.

[m] Dán. 10. 7. A'am. 9. 7. [n] A'am. 9. 17. [o] 1 Tim. 3. 7. [p] A'am 10. 22. [q] A'am. 3. 13. aur 5. 30. [r] A'am. 9. 15. aur 26. 16. [s] A'am. 3. 14. aur 7. 52. [t] 1 Qur. 9. 1. aur 15. 8. [u] 1 Qur. 11. 23. Gal. 1. 12. [x] A'am. 4. 20. aur 26. 16. [y] A'am. 23. 11. [z] A'am. 9. 14. Rúm. 10. 13. [a] A'am. 2. 38. 'Ibrán. 10. 22. [b] A'am. 9. 26. 2 Qur. 12. 2. [c] 14 áyat. [d] Mat. 10. 14. [e] A'am. 8. 3. 4 áyat. [f] Mat. 10. 17. [g] A'am. 7. 58. [h] Lúq. 11. 48. A'am. 8. 1. Rúm. 1. 32. [i] A'am. 9. 15. aur 13. 2, 46, 47. aur 18. 6. aur 26. 17. Rúm. 1. 5. aur 11. 13. aur 15. 16. Gal. 1. 15, 16. aur 2. 7, 8. Afs. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.

San 'ÍSAWÍ 60.

22 We isí bát tak us kí sun rahe; tab apní áwáz buland karke chilláe, ki Aise ko zamín par se uṭhá ḍál[k], ki us ká jítá rahná munásib nahíṇ[l].

23 Aur jab we chilláte, aur apne kapṛe phenkte, aur ḳhák uṛáte the,

24 Sardár ne hukm diyá, ki Use qil'a meṇ le jáweṇ, aur farmáyá, ki Use koṛe márke ázmáweṇ; táki use ma'lúm ho, ki we kis sabab us kí zidd meṇ yúṇ chilláe.

25 Jab we use tasmoṇ se jakaṛte the, Púlus ne us súbadár se, jo pás khaṛá thá, kahá, Kyá tumheṇ jáiz hai, ki ek ádmí ko, jo Rúmí aur be-qusúr hai, koṛe máro[m]?

26 Súbadár yih sunke gayá, aur sardár ko ḳhabar dí, aur kahá, Ḳhabardár, tú kyá kiyá cháhtá hai? kyúṇki yih ádmí Rúmí hai.

27 Aur sardár ne pás áke us ko kahá, Mujhe batá, kyá tú Rúmí hai? Us ne kahá, Háṇ.

28 Sardár ne jawáb diyá, ki Maiṇ ne bahut naqd deke yih rutba hásil kiyá. Púlus ne kahá, Maiṇ to aisá hí paidá húá.

29 Filfaur we, jo us ko ázmáyá cháhte the, us se báz áe; aur sardár bhí, yih jánkar ki wuh Rúmí hai, aur maiṇ ne use bándhá, ḍar gayá.

30 Subh ko, is iráda se, ki haqíqat ko jáne, ki Yahúdí us par kyá da'wá rakhte haiṇ, us kí zanjíreṇ kholíṇ, aur hukm diyá, ki sardár káhin aur un kí sárí Sadr majlis jam'a howeṇ; phir Púlus ko níche le jáke, un ke bích meṇ khaṛá kiyá.

XXIII BÁB.

1 Jis waqt Púlus apne bacháo meṇ 'uzr kartá thá, 2 Hanániáh ne hukm diyá ki use máreṇ. 7 Un meṇ jo us par nálish karte the takrár hogayí. 11 Ḳhudá use tasallí detá. 14 Púlus ke pakaṛne ke liye Yahúdí ghát meṇ rahte; 20 is kí ḳhabar sardár ko dí jáití. 23 Wuh use Feliks hákim ke pás bhej deta.

TAB Púlus ne Sadr majlis kí taraf nazar karke kahá, Ai bháío, maiṇ áj tak kamál nekníyatí se[a] Ḳhudá ke huzúr chalá.

2 Tab sardár káhin Hananiáh ne un ko. jo us ke pás khaṛe the, hukm diyá, ki Us ke muṇh par thapeṛá máreṇ[b],

3 Tab Púlus ne us se kahá, Ḳhudá tujhe máregá, Ai sufedí pherí húí díwár: kyá tú baiṭhá hai, ki sharí'at ke muwáfiq merá insáf kare, aur sharí'at ke barḳhiláf mujhe márne ká hukm detá hai[c]?

4 Unhoṇ ne, jo pás khaṛe the kahá, Kyá tú Ḳhudá ke sardár káhin ko burá kahtá hai?

5 Púlus ne kahá, Ai bháío, maiṇ ne na jáná, ki sardár káhin hai[d]; kyúṇki likhá hai, ki Apní qaum ke sardár ko burá mat kah[e].

6 Aur Púlus yih jánke, ki ba'ze Sadúqí aur ba'ze Farísí haiṇ, majlis meṇ pukárá, ki Ai bháío, maiṇ Farísí[f], aur Farísí ká beṭá húṇ; aur ummed aur murdoṇ kí qiyámat ke sabab mujh par ilzám hotá hai[g].

7 Jab us ne yih kahá, Farísíoṇ aur Sadúqíoṇ meṇ takrár húí: aur majlis meṇ phúṭ paṛí.

8 Kyúṇki Sadúqí to kahte haiṇ, ki qiyámat nahíṇ[h], aur na firishta, na rúh hai: par Farísí donoṇ ká iqrár karte haiṇ.

9 Aur baṛá shor húá: aur Farísíoṇ ke firqa ke faqíh uṭhe, aur yúṇ kahke jhagaṛne lage, ki Ham is ádmí meṇ kuchh buráí nahíṇ páte haiṇ[i]; par agar kisí rúh yá firishta ne is se kalám kiyá ho[k], to ham Ḳhudá se na laṛeṇ[l].

10 Aur jab baṛí takrár húí, to sardár ne, is ḳhauf se ki mabádá Púlus un se pháṛá jáwe, fauj ko hukm diyá, ki Utarke use un ke bích se zabardastí nikále, aur qil'a meṇ le áwe.

11 Aur usí rát Ḳhudáwand ne us ke pás áke kahá, Ai Púlus, ḳhátirjam'a rakh[m]: ki jaisá tú ne merí bábat Yarúsalam meṇ gawáhí dí, waisá hí tujhe Rúm meṇ bhí gawáhí dená zarúr hai.

12 Aur jab din húá, ba'ze Yahúdíoṇ ne eká karke la'nat kí qasam kháí, aur kahá, ki Jab tak ham Púlus ko qatl na kareṇ, na kuchh kháeṇge na píeṇge[n].

13 Aur we, jinhoṇ ne ápas meṇ yih qasam kháí, chálís se ziyáda the.

14 So unhoṇ ne sardár káhinoṇ aur buzurgoṇ ke pás jáke kahá, Ham ne la'nat kí qasam kháí, ki jab tak Púlus ko qatl na kareṇ, kuchh na chakheṇge.

15 Pas ab tum Sadr majlis se milke, fauj ke sardár ko ḳhabar

San 'ÍSAWÍ 60.

k A'am. 21. 36.
l A'am. 25. 24.
m A'am. 16. 37.
a A'am. 24. 16. 1 Qur. 4. 4. 2 Qur. 1. 12. aur 4. 2. 2 Tim. 1. 3. 'Ibrán. 13. 18.
b 1 Sal. 22. 24. Yar. 20. 2. Yúh. 18. 22.
c Ahb. 19. 35. Ist. 25. 1, 2. Yúh. 7. 51.
d A'am. 24. 17.
e Ḳhur. 22. 28. Wá'iz 10. 20. 2 Pat. 2. 10. Yahúd. 8.
f A'am. 26. 5. Filip. 3. 5.
g A'am. 24. 15, 21. aur 26. 6. aur 28. 20.
h Mat. 22. 23. Marq 12. 18. Lúq. 20. 27.
i A'am. 25. 25. aur 26. 31.
k A'am. 22. 7. 17, 18.
l A'am. 5. 39.
m A'am. 18. 9. aur 27. 23, 24.
n 21, 30 áyateṇ. A'am. 25. 3.

San 'ÍSAWÍ 60.

do, ki kal use tumháre pás láwe, goyá tum us kí haqíqat ziyáda daryáft kiyá cháhte ho: par ham taiyár hain, ki us ke pahunchne se pahle use halák karen.

16 Aur Púlus ká bhánjá un kí ghát kí sunke chalá, aur qil'a men jáke Púlus ko khabar dí.

17 Tab Púlus ne súbadáron men se ek ko buláke kahá, Is jawán ko sardár ke pás le já; ki wuh us se kuchh kahá cháhtá hai.

18 Pas wuh use sardár pás le gayá, aur kahá, Púlus qaidí ne mujhe buláke darkhwást kí, ki is jawán ko tere pás láún, ki tujh se kuchh kahá cháhtá hai.

19 Tab sardár ne us ká háth pakarke, aur use alag le jáke, púchhá, ki Wuh kyá hai, jo mujh se kahá cháhtá hai?

20 Us ne kahá, Yahúdíon ne eká kiyá hai [o], ki tujh se darkhwást karen, ki kal Púlus ko Sadr majlis men láwe, goyá ki we us ke hál kí aur bhí tahqíqát kiyá cháhte hain.

21 Pas tú un kí na mániyo, kyúnki un men chálís shakhs se ziyáda us kí ghát men lage hain, jinhon ne la'nat kí qasam khái hai, ki jab tak use halák na karen, na kháenge na píenge; aur ab taiyár, aur tere wa'da ke muntazir hain.

22 Tab sardár ne jawán ko rukhsat kiyá, aur hukm diyá, ki Kisí se mat kah, ki tú ne mujh par yih záhir kiyá.

23 Aur do súbadáron ko pás buláke kahá, Do sau sipáhí, aur sattar sawár, aur do sau bhále-bardár, rát kí tísrí gharí, taiyár rakho, ki Qaisaríyá ko jáwen;

24 Aur jánwar bhí házir karo, ki Púlus ko sawár karke Felikas hákim ke pás sahíh o salámat pahuncháwen.

25 Aur is mazmún ká khatt likhá:

26 Qlaudius Lusiás ká Felikas hákim bahádur ko salám.

27 Is mard ko Yahúdíon ne pakarke cháhá, ki halák karen; par main yih ma'lúm karke ki Rúmí hai, fauj samet charh gayá, aur use chhurá láyá [p].

28 Aur jab cháhá, ki daryáft karún, ki unhon ne kis sabab se us par nálish kí, to use un kí Sadr majlis men le gayá [q];

29 Aur daryáft kiyá, ki we apní sharí'at ke maslon kí bábat us par nálish karte hain [r], par us ká koí qusúr nahín, jo qatl yá qaid ke láiq ho [s].

30 Aur jab mujhe ittilá' húí, ki Yahúdí is mard kí ghát men lage hain [t], main ne use jald tere pás bhej diyá, aur us ke mudda'íon ko bhí hukm diyá, ki tere pás us par da'wá karen [u]. Ziyáda salám.

31 Pas sipáhíon ne, hukm ke muwáfiq, Púlus ko leke ráton rát Antipatris men pahuncháyá.

32 Aur dúsre din sawáron ko us ke sáth rawána karke áp qil'a ko phire:

33 Unhon ne Qaisaríyá men pahunchke hákim ko khatt diyá, aur Púlus ko bhí us ke áge házir kiyá.

34 Hákim ne khatt parhke púchhá, ki Wuh kis súba ká hai? Aur ma'lúm karke ki Qiliqiya ká hai [x],

35 Kahá, Jab tere mudda'í házir honge, main terí sunúngá [y]. Aur hukm diyá, ki Use Herodís kí búrgáh men qaid rakhen [z].

XXIV BÁB.

1 *Tartullus wakíl ke wasíla se we Púlus par nálish karte,* 10 *aur wuh apne bacháo men apní guzrán aur ta'lím ká sab ahwál bayán kartá.* 24 *Hákim aur us ki qabíla ke sámhne wuh Masíh ki khushkhabarí sunátá.* 26 *Hákim rishwat páne kí ummed rakhtá, par kuchh na miltá.* 27 *Ákhir ko 'uhda se barkhást hoke Púlus ko qaid men chhor játá.*

PÁNCH din ba'd [a] Hanániáh sardár káhin, buzurgon aur Tartullus nám ek wakíl ke sáth wahán áyá, aur hákim ke áge Púlus par nálish kí [b].

2 Jab wuh buláyá gayá, Tartullus faryád karne lagá, aur kahá, Liházá ki tere wasíla hamen bará chain, aur terí dúr-andeshí se is qaum ko achchhe bandobast hain,

3 Ai Felikas bahádur, ham is ká har waqt aur har jagah kamál shukrguzárí se iqrár karte hain.

4 Par is liye ki tujhe ziyáda taklíf na dún, main terí minnat kartá hún, ki tú apní mihrbání se hamárí do ek báten sun.

5 Ki ham ne is mard ko mufsid, aur tamám dunyá ke sab Yahú-

San 'ÍSAWÍ 60.

o 12 áyat.
p A'am.21.33. aur 34. 7.
q A'am.22.30.
r A'am.18.15. aur 25. 19.
s A'am.26.31.
t 20 áyat.
u A'am. 24. 8. aur 25. 6.
x A'am.21.39.
y A'am. 24. 1, 10. aur 25. 16
z Mat. 27. 27.
a A'am.21.27.
b A'am. 23. 2, 30, 35. aur 25. 2.

San 'ÍSAWÍ 60.

díon men fitna-angez[c], aur Násaríon kí bid'at ká ek sardár páyá;
6 Us ne haikal ko nápák karne ká bhí qasd kiyá[d], aur ham ne use pakṛá, aur cháhá, ki apní sharí'at ke muwáfiq us kí 'adálat karen[e].
7 Par Lusias sardár fauj samet áke use hamáre háthon se chhín le gayá[f],
8 Aur us ke mudda'íon ko hukm diyá, ki tere pás jáen[g]: so tú áp tahqíq karke in sab báton ko, jin kí ham us par nálish karte hain, khud usí se daryáft kar saktá hai.
9 Aur Yahúdíon ne bhí us ke sáth da'wá kiyá, aur kahá, ki ye báten yúnhín hain.
10 Tab Púlus ne, jab hákim se bolne ká ishára páyá, jawáb diyá, Azbaski main jántá hún, ki tú bahut barson se is qaum ká hákim hai, main baṛí khátirjam'aí se apná 'uzr bayán kartá hún:
11 Kyúnki tú daryáft kar saktá hai, ki bárah din se ziyáda nahín húe, ki main Yarúsalam men 'ibádat karne gayá[h].
12 Aur unhon ne haikal men mujhe kisí ke sáth bahs karte, yá logon men fasád uṭháte na páyá, na 'ibádatkhánon men, na shahr men[i];
13 Aur na in báton ko, jin kí we mujh par ab tuhmat lagáte hain, sábit kar sakte hain.
14 Lekin tere sámhne yih iqrár kartá hún, ki jis ráh ko we bid'at kahte hain[k], usí men apne bápdádon ke Khudá[l] kí bandagí kartá, aur sab kuchh jo sharí'at aur nabíon men likhá hai[m], yaqín jántá:
15 Aur Khudá se yih ummed rakhtá hún[n], jis ke we bhí muntazir hain, ki murdon kí qiyámat hogí, kyá raston, kyá ná-raston kí[o].
16 Aur main isí sabab koshish kartá hún, ki hamesha Khudá aur ádmíon ke áge merá dil mujhe malámat na kare[p].
17 Ab kaí baras ba'd main apní qaum ko khairát pahuncháne, aur nazr chaṛháne áyá hún[q].
18 Is par Asia ke ba'ze Yahúdíon ne mujhe haikal men tahárat kiye húe páyá[r], par na to dangal ke sáth hote, na fasád uṭháte dekhá.
19 So unhen tere sámhne házir honá, aur agar un ká mujh par kuchh da'wá ho, nálish karná wájib thá[s].
20 Yá yihí khud kahen, ki jab main Sadr majlis ke sámhne khaṛá thá, mujh men kuchh badí páí;
21 Magar isí ek bát kí bábat, jo main un men khaṛá hoke pukárá, ki Murdon kí qiyámat ke sabab áj mujh par ilzám hotá hai[t].
22 Felikas ne, jo is taríqa kí báten khúb jántá thá, yih sunke unhen tákhír men ḍálá, aur kahá, Jab Lusiás fauj ká sardár áwe[u], main tumhárá muqaddama faisal karúngá.
23 Aur súbadár ko hukm diyá, ki Púlus kí khabardárí kar, aur árám men rakh, aur us ke logon men se kisí ko us kí khidmat karne, yá us pás áne se man'a mat kar[x].
24 Aur chand roz ba'd Felikas ne apní jorú Drúsilla ke sáth, jo Yahúdin thí, áke, Púlus ko bulá bhejá, aur us se Masíh ke dín kí suní.
25 Par jab wuh rástbází, aur parhezgárí, aur áyanda 'adálat kí bábat báten kar rahá thá, to Felikas ne khauf kháke jawáb diyá, Is waqt já; fursat páke, tujhe phir buláúngá.
26 Par us ko yih ummed bhí thí, ki Púlus se kuchh naqd páwe[y], táki us ko chhoṛ de: is liye use aksar bulátá, aur us ke sáth guftogú kartá thá.
27 Aur jab do baras guzre, Purkius Festus, Felikas ká qáimmaqám ho áyá: aur Felikas yih cháhke, ki Yahúdíon ko apná mamnún kare, Púlus ko qaid hí chhoṛ gayá[z].

XXV BÁB.

1 *Yahúdí Púlus par Festus ke áge nálish karte.* 8 *Wuh apná 'uzr kartá,* 11 *aur Qaisar kí duhái detá.* 14 *Ba'd us ke Festus Púlus ká hál Agrippa Bádsháh par záhir kartá,* 23 *aur wuh do-bára házir kiyá játá.* 25 *Festus sáf iqrár kartá ki is ádmí ne kuchh qatl ke láiq nahín kiyá.*

PAS Festus súba men dákhil hoke, tín roz ba'd Qaisaríyá se Yarúsalam ko gayá.
2 Tab sardár káhin, aur Yahúdíon ke raíson ne us ke áge Púlus par nálish kí[a];
3 Aur us se muqaddama men yih mihrbání cháhí, kí use Yarú-

Felikas Yahúdiya ká Súba muqarrar húá. San 'Ísawí 53 men.

San 'Ísawí 62.

[c] Lúq. 23. 2. A'am. 6. 13. aur 16. 20. aur 17. 6. aur 21. 28. 1 Pat. 2. 12, 15.
[d] A'am. 21. 28.
[e] Yúh. 18. 31.
[f] A'am. 21. 33.
[g] A'am. 23. 30.
[h] A'am. 21. 26. 17 áyat.
[i] A'am. 25. 8. aur 28 17
[k] Dekho Amús 8. 14. A'am. 9. 2.
[l] 1 Tím. 1. 3.
[m] A'am 26. 22. aur 28. 23.
[n] A'am. 23. 6. aur 26. 6, 7. aur 28. 20.
[o] Dán 12. 2. Yúh. 5 28, 29
[p] A'am. 23. 1.
[q] A'am. 11 29, 30. aur 20. 16 Rúm. 15. 25. 2 Qur. 8. 4. Gal. 2. 10.
[r] A'am. 21. 26, 27. aur 26. 21.
[s] A'am. 23. 30. aur 25. 16.
[t] A'am. 23. 6. aur 28. 20.
[u] 7 áyat.
[x] A'am. 27 3. aur 28. 16.
[y] Khur. 23 8
[z] Khur. 23. 2. A'am. 12. 3. aur 25. 9, 14.
[a] A'am. 24. 1. 15 áyat.

San 'ÍSAWÍ 62.

salam meṉ bulá bheje; aur ghát meṉ the, ki us ko ráh meṉ már ḍáleṉ[b].

4 Par Festus ne jawáb diyá, ki Púlus to Qaisaríyá meṉ band rahe, aur maiṉ áp jald waháṉ jáúṉgá;

5 Aur kahá, Pas tum meṉ se jinheṉ maqdúr ho, sáth chaleṉ; aur agar is shaḳhs meṉ kuchh badí hai[c], us par nálish kareṉ.

6 So un ke darmiyán ‖ din das ek rahke, Qaisaríyá ko gayá; aur dúsre din 'adálat ke taḳht par baiṭhke, hukm diyá, ki Púlus ko láweṉ.

7 Jab wuh házir húá, we Yahúdí, jo Yarúsalam se áe the, us ke gird khaṛe hoke, Púlus par bahuterí aur bhárí nálisheṉ karne lage, jo sábit na kar sake[d].

8 Us ne apná 'uzr karke kahá, ki Maiṉ ne na Yahúdíoṉ kí sharí'at ká, aur na haikal ká, aur na Qaisar ká gunáh kiyá hai[e].

9 Par Festus ne yih cháhke, ki Yahúdíoṉ ko apná mamnún kare[f], Púlus ko jawáb deke kahá, Kyá tú cháhtá hai, ki Yarúsalam ko jáe, aur waháṉ mere áge in bátoṉ kí bábat terá insáf ho[g]?

10 Púlus ne kahá, Maiṉ Qaisar ke taḳht i 'adálat ke áge khaṛá húṉ; cháhiye ki yahíṉ merá insáf ho: Yahúdíoṉ ká maiṉ ne kuchh qusúr nahíṉ kiyá, chunánchi tú bhí ḳhúb jántá hai.

11 Par agar qusúrwár húṉ, yá maiṉ ne kuchh qatl ke láiq kiyá, to máre jáne se inkár nahíṉ kartá[h]; par jo un bátoṉ kí, jin kí we mujh par nálish karte haiṉ, kuchh asl nahíṉ, to koí mujh ko un ke hawála nahíṉ kar saktá. Maiṉ Qaisar kí duhái detá húṉ[i].

12 Tab Festus ne saláhkároṉ se maslahat karke jawáb diyá, ki Tú ne Qaisar kí duhái dí? Qaisar hí ke pás jáegá.

13 Aur kuchh din bíte Agrippa bádsháh aur Barníqí Qaisaríyá meṉ áe, ki Festus ko salám kareṉ.

14 Aur jab kuchh din waháṉ rahe, Festus ne Púlus ká hál bádsháh ke pesh kiyá, aur kahá, Ek shaḳhs hai, jise Felikas qaid meṉ chhoṛ gayá[k]:

15 Us par, jab maiṉ Yarúsalam meṉ thá, sardár káhinoṉ, aur Yahúdíoṉ ke buzurgoṉ ne nálish kí, aur us kí sazá cháhí[l].

16 Unheṉ maiṉ ne jawáb diyá, ki Rúmíoṉ ká dastúr nahíṉ, ki kisí ádmí ko halákat ke liye hawála kareṉ, jab tak ki mudda'í 'alaihi apne mudda'íoṉ ke rú-ba-rú na ho[m], aur da'wá ká jawáb na dene páwe.

17 So jab we yaháṉ báham húe, maiṉ ne kuchh der na kí, balki dúsre din[n] taḳht par baiṭhkar hukm diyá, ki Us mard ko láo.

18 Par jab us ke mudda'í khaṛe húe, unhoṉ ne us ke haqq meṉ aisá koí sabab pesh na kiyá, jis ká mujhe ḳhiyál thá:

19 Balki apne dín aur kisí Yisú' kí babat, jo mar gayá, jise Púlus kahtá thá, ki zinda hai, us se bahs karte the[o].

20 Jab maiṉ is tarah kí takrár se shakk meṉ paṛá thá, us se púchhá, kyá tú Yarúsalam meṉ jáne ko rází hai, ki waháṉ in bátoṉ ká faisala ho?

21 Par jab Púlus ne duhái dí, ki merá insáf Janáb i 'A'lí hí kí tahqíq par mauqúf rahe, maiṉ ne hukm diyá, ki jab tak use Qaisar ke pás na bhej dúṉ, us kí nigahbání kareṉ.

22 Tab Agrippa ne Festus se kahá, maiṉ bhí cháhtá húṉ, ki is ádmí kí sunúṉ[p]. Wuh bolá, kal tú us kí sunegá.

23 Pas dúsre din, jab Agrippa aur Barníqí baṛí shán o shaukat se, ‖sardároṉ aur shahr ke raísoṉ ke sáth, †díwánḳhána meṉ dáḳhil húe, Festus ke hukm se Púlus ko láe.

24 Tab Festus ne kahá, Ai Agrippa bádsháh, aur sab mardo jo hamáre sáth házir ho, tum is ko dekhte ho, jis kí bábat Yahúdíoṉ kí sárí guroh Yarúsalam meṉ aur yaháṉ mere píchhe paṛí[q], aur chillátí hai, ki Us ká áge ko jítá rahná wájib nahíṉ[r].

25 Par jab mujh se daryáft húá ki us ne kuchh qatl ke láiq nahíṉ kiyá[s], aur us ne áp Janáb i 'A'lí kí duhái dí, to maiṉ ne ṭhháná, ki use bhej dúṉ[t].

26 Aur mujhe us ke haqq meṉ kisi bát ká yaqín nahíṉ, ki apne ḳhudáwand ko likhúṉ. Is wáste maiṉ ne use tumháre áge, aur ḳhášs kar tere huzúr, ai Agrippa

---

[b] A'am. 23. 12, 15.
[c] A'am. 18. 14. 18 áyat.
‖ Ba'ze nusḳhoṉ meṉ aisá hai. *áṭh yá das din se ziyáda na rahke*, wag.
[d] Marq. 15. 3 Lúq. 23. 2, 10. A'am. 24. 5, 13.
[e] A'am. 6. 13. aur 24. 12. aur 28. 17.
[f] A'am. 24. 27.
[g] 20 áyat.
[h] 25 áyat. A'am 18. 14. aur 23. 29. aur 26 31.
[i] A'am. 26 32. aur 28. 19.
[k] A'am 24. 27.
[l] 2, 3 áyateṉ.
[m] 4, 5 áyateṉ.
[n] 6 áyat.
[o] A'am. 18. 15. aur 23. 29.
[p] Dekho A'am. 9. 15.
‖ Yúnání meṉ, *hazárioṉ*.
† Yúnání meṉ, *akroaterium*, ya'ne, *wuh makán jahán báteṉ suní játí thíṉ*.
[q] 2, 3, 7 áyateṉ.
[r] A'am. 22. 22.
[s] A'am. 23. 9, 29. aur 26. 31.
[t] 11, 12 áyateṉ.

San 'ÍSAWÍ 62.

bádsháh, házir kiyá hai, táki tahqíqát ke ba'd kuchh likh sakúṇ:

27 Kyúṇki qaidí ko bhejná, aur nálisheṇ bhí, jo us par haiṇ, na batáná, mujhe ná-munásib ma'lúm hotá hai.

XXVI BÁB.

2 Púlus Agrippa ke huzúr apní sárí guzrán ká ahwál laṛakpan hí se leke bayán kartá, 12 aur kháss karke ki kyúṇkar us ká dil mu'ajizána war'a se tabdíl hogayá, aur wuh Masíh ká rasúl muqarrar húá. 24 Festus use díwána jántá, par wuh apná 'uzr karke baṛí farotaní se use jawáb detá. 28 Agrippa mán letá ki Nazdík hai ki maiṇ 'Ísáí hojáúṇ. 31 Sárí mahfil use be-gunáh ṭhahrátí.

AGRIPPA ne Púlus se kahá, Tujhe apná 'uzr karne kí ijázat hai. Tab Púlus háth phailáke apná 'uzr yúṇ bayán karne lagá:

2 Ki, Ai bádsháh Agrippa, un sab bátoṇ kí bábat, jin ká Yahúdí mujh par da'wá karte haiṇ, áj tere sámhne 'uzr karná apní sa'ádat jántá húṇ;

3 Kháss is liye, ki tú Yahúdíoṇ kí sab rasmoṇ aur masloṇ se wáqif hai: is sabab maiṇ terí minnat kartá húṇ, ki tahammul se merí sun.

4 Pas merí chál ko jawání se, ki kis tarah shurú' se apní qaum ke darmiyán Yarúsalam meṇ nibáhtá rahá, yih sab Yahúdí jánte haiṇ:

5 So we mujhe shurú' se jánke, agar cháheṇ to gawáhí deṇ, ki maiṇ Farísí hoke ham logoṇ ke mazhab ke sab se parhezgár firqa ke muwáfiq zindagí káṭtá thá[a].

6 Aur ab us wa'da kí ummed ke sabab, jo Khudá ne hamáre bápdádoṇ se kiyá thá[b], 'adálat meṇ házir kiyá gayá húṇ[c]:

7 Us hí ke páne kí ummed[d] par hamáre bárah firqa[e] dil o ján se rát din[f] bandagí kiyá karte haiṇ. Isí ummed ke sabab, Ai bádsháh Agrippa, Yahúdí mujh par faryád karte haiṇ.

8 Yih bát kyúṇ be-i'atibár samajhte ho, ki Khudá murdoṇ ko jilátá hai?

9 Háṇ, maiṇ ne bhí samjhá, ki Yisú' Násarí ke nám kí bahut barkhiláfí karná mujh par wájib hai[g].

10 So bhí maiṇ ne Yarúsalam meṇ kiyá[h]: aur sardár káhinoṇ se[i] ikhtiyár páke bahut se muqaddasoṇ ko qaid-khána meṇ band kiyá; aur jab qatl kiye játe the, maiṇ hámí bhartá thá.

11 Aur har 'ibádatkhána meṇ aksar unheṇ sazá diláke[k] zabardastí un se kufr kahwátá; aur un par niháyat junún karke gair shahroṇ tak satátá thá.

12 Is hál meṇ, jab sardár káhinoṇ se ikhtiyár aur parwánagí páke, Dimishq ko bhí játá thá[l];

13 Do pahar ko, ai bádsháh, maiṇ ne ráh meṇ dekhá, ki ásmán se ek núr, súraj se barráq, mere aur mere sáthíoṇ ke gird chamaktá hai.

14 Jab ham sab zamín par gir paṛe, maiṇ ne ek áwáz suní, jo mujh se boltí, aur 'Ibrání zubán meṇ kahtí thí, ki Ai Súlus, Súlus, tú mujhe kyúṇ satátá hai? paine kí kíl par lát márná tere liye mushkil hai.

15 Maiṇ ne kahá, Ai Khudáwand, tú kaun hai? Wuh bolá, Maiṇ Yisú' húṇ, jise tú satátá hai.

16 Lekin uṭh, aur apne páṇwoṇ par khaṛá ho: kyúṇki maiṇ is liye tujh par záhir húá, ki tujhe un chízoṇ ká khádim aur gawáh ṭhahráúṇ[m], jinheṇ tú ne dekhá, aur jo maiṇ tujh par záhir karúṇgá;

17 Aur maiṇ tujhe bacháúṇgá is qaum aur gair-qaumoṇ se, jin ke pás ab tujhe bhejtá húṇ[n],

18 Ki tú un kí ánkheṇ khol de[o], táki andhere se ujále[p], aur Shaitán ke ikhtiyár se Khudá kí taraf phireṇ, aur gunáhoṇ kí mu'áfí[q], aur muqaddasoṇ meṇ[r] mírás páweṇ[s], us ímán ke wasíla, jo mujh par hai.

19 Is liye, ai bádsháh Agrippa, maiṇ us ásmání royá ká ná-farmán na húá:

20 Balki pahle unheṇ, jo Dimishq, aur Yarúsalam, aur sáre mulk Yahúdiya meṇ haiṇ, aur gair-qaumoṇ ko bhí, chitáyá[t], ki tauba kareṇ, aur Khudá kí taraf phireṇ, aur tauba ke muwáfiq 'amal kareṇ[u].

21 Inhíṇ bátoṇ ke sabab Yahúdíoṇ ne mujhe haikal meṇ pakaṛke mere qatl ká qasd kiyá[x].

22 Par Khudá se madad páke áj tak khaṛá húṇ, aur chhoṭe baṛe par gawáhí detá, aur kuchh nahíṇ kahtá húṇ, magar we báteṇ jin

San 'ÍSAWÍ 62.

a A'am. 22. 3. aur 23. 6. aur 24. 15, 21 Filip. 3. 5.
b Pahl. 3. 15. aur 22. 18. aur 26. 4. aur 49. 10. Ist. 18. 15. 2 Sam. 7. 12. Zab. 132. 11. Yas. 4. 2. aur 7. 14. aur 9. 6. aur 40. 10. Yar. 23. 5. aur 33. 14, 15, 16. Hiz. 34. 23. aur 37. 24. Dán. 9. 24. Mík. 7. 20. A'am. 13. 32. Rúm. 15. 8. Tit. 2. 13.
c A'am. 23. 6.
d Filip. 3. 11.
e Ya'q. 1. 1.
f Lúq. 2. 37. 1 Tas. 3. 10. 1 Tim. 5. 5.
g Yúh. 16. 2. 1 Tim. 1. 13.
h A'am. 8. 3. Gal. 1. 13.
i A'am. 9. 14, 21. aur 22. 5.
k A'am. 22. 19.
l A'am. 9. 3. aur 22. 6.
m A'am. 22. 15.
n A'am. 22. 21
o Yas. 35. 5. aur 42. 7 Lúq. 1. 79 Yúh. 8. 12. 2 Qur. 4. 4 Afs. 1. 18 1 Tas. 5. 5.
p 2 Qur. 6. 14. Afs. 4. 18 aur 5. 8. Qul. 1. 13. 1 Pat. 2. 9, 25.
q Lúq. 1. 77.
r A'am. 20. 32.
s Afs. 1. 11. Qul. 1. 12.
t A'am. 9. 20, 22, 29. aur 11. 26. aur 13, aur 14, aur 16, aur 17, aur 18, aur 19, aur 20, aur 21 Abwáb.
u Mat. 3. 8.
x A'am. 21. 30, 31.

San 'ÍSAWÍ 62.

ke wáqi' hone kí ḳhabar nabíoṉ[y] aur Músá ne bhí dí hai[z].

23 Ki Masíh dukh uṭháwegá[a], aur murdoṉ meṉ se pahlá jí uṭhegá[b], aur is qaum aur gair-qaumoṉ ko núr dikhláwegá[c].

24 Jab wuh apná 'uzr yúṉ kartá thá, Festus ne baṛí áwáz se kahá, Ai Púlus, tú díwána hai; bahut 'ilm ne tujhe díwána kiyá[d].

25 Wuh bolá, Ai Festus bahádur, maiṉ díwána nahíṉ; balki sachái aur hoshyárí kí báteṉ kahtá húṉ;

26 Ki bádsháh, jis ke sámhne ab maiṉ be-dhaṛak boltá húṉ, yih jántá hai: aur mujhe yaqín hai, ki in bátoṉ meṉ se koí us par chhipí nahíṉ; kyúṉki yih májará to kone meṉ nahíṉ húá.

27 Ai bádsháh Agrippa, kyá tú nabíoṉ par yaqín látá? maiṉ jántá húṉ ki yaqín látá hai.

28 Tab Agrippa ne Púlus se kahá, Nazdík hai ki tere samjháne se main Masíhí hojáúṉ.

29 Púlus bolá, Ḳhudá kare, ki sirf tú hí nahíṉ, balki sab jo áj merí sunte haiṉ, faqat nazdík nahíṉ, balki bilkull aise howeṉ, jaisá maiṉ húṉ[e], ba gair in zanjíroṉ ke.

30 Jab us ne yih kahá thá, bádsháh, aur hákim, aur Barníqí, aur un ke ham-nishín uṭhe:

31 Aur alag jáke ek dúsre se báteṉ karne aur kahne lage, ki Yih ádmí aisá kuchh nahíṉ kartá, jo qatl yá qaid ke láiq ho[f].

32 Aur Agrippa ne Festus se kahá, Agar Qaisar kí duhái na detá[g], to yih ádmí chhúṭ saktá.

XXVII BÁB.

1 *Púlus jaház par charhke ki Rúm ko jáe,* 10 *áge se ḳhabar detá, ki is safar ke sáth nuqsán hogá,* 11 *par us kí bát yaqíní na jántí.* 14 *We ándhí ke bá'is bahut ḍagmagáte,* 41 *aur áḳhir ko jaház shikast kḥátá,* 22, 34, 44 *taubhí sab ḳhushkí par salámat pahunchte.*

AUR jab muqarrar húá, ki ham jaház par Itália ko jáeṉ[a], unhoṉ ne Púlus, aur kitne aur qaidíoṉ ko Július nám Augustúsí palṭan ke ek súbadár ke hawála kiyá.

2 Aur ham Adramuttení jaház par, jo Asia ke kináre kináre jáne par thá, chaṛhke rawána hue; aur Aristarḳhus[b] Maqadúní Tassaluníqe ká hamáre sáth thá.

3 Dúsre din ham Saidá meṉ pahunche. Aur Július ne Púlus se ḳhush-sulúkí karke ijázat dí, ki apne dostoṉ ke pás jáke chain kare[c].

4 Waháṉ se rawána hoke Kuprus ke níche níche guzre, is liye ki hawá muḳhálif thí.

5 Aur jab ham Qiliqiya aur Pamfúliya ke samundar se guzre the, to Murá nám Luqia ke shahr meṉ áe.

6 Waháṉ súbadár ne Iskandariá ká ek jaház Itália ko játe húe páke hameṉ us par biṭháyá.

7 Aur jab ham bahut din áhista áhista chale, aur mushkil se Knidus ke sámhne áe, to is liye ki hawá hameṉ áge baṛhne na detí thí, Krete ke níche níche Salmone ke sámhne se guzre.

8 Aur us ko ba mushkil chhoṛke kisí maqám meṉ, jo Husn-Bandar kahlátá hai, áe: Lasaiá shahr us ke nazdík thá.

9 Itne meṉ jab bahut waqt guzrá, aur ab jaház ke chalne meṉ ḳhatra paṛá, is liye ki roza ká din bhí guzar gayá thá,[d] Púlus ne unheṉ yúṉ kahke chitáyá,

10 Ai mardo, maiṉ dekhtá húṉ, ki is safar ke sáth taklíf aur bahut nuqsán hogá, na sirf bojh aur jaház ká, balki hamárí jánoṉ ká bhí.

11 Par súbadár ne mánjhí aur jaház ke málik kí bátoṉ ko Púlus kí bátoṉ se ziyáda máná.

12 Aur is liye ki wuh bandar jáṛá káṭne ke liye achchhá na thá, aksaroṉ ne saláh kí, ki waháṉ se rawána hoṉ, ki agar ho sake, to Fíníke meṉ pahunchke jáṛá káṭeṉ; ki wuh Krete ká ek bandar thá, jo dakkhin pachchhim aur uttar pachchhim ke ruḳh thá.

13 Jab kuchh kuchh dakhaniyá chalne lagí, unhoṉ ne yih samajhke ki apne matlab ko pahunche, langar uṭháyá, aur Krete ká kinára pakaṛke, rawána húe.

14 Lekin thoṛí der ba'd ek baṛí túfání hawá ká, jo Yúrukludon kahlátí hai, us ko tamáncha lagá.

15 Aur jab jaház iḳhtiyár meṉ ná rahá, aur hawá ká sámhná na kar saká, to ham ne use chhoṛ diyá, ki chalá jáe.

16 Aur ek ṭápú ke tale, jis ká nám Klaude hai, bah gaye, aur baṛí mushkil se ḍongí ko qábú meṉ láe.

---

y Lúq. 24. 27, 44. A'am. 24. 14. aur 28. 23. Rúm. 3. 21.
z Yúh. 5. 46.
a Lúq. 24. 26, 46.
b 1 Qur. 15. 20. Qul. 1. 18. Muk. 1. 5.
c Lúq. 2. 32.
d 2 Sal. 9. 11. Yúh. 10. 20. 1 Qur. 1. 23. aur 2. 13, 14. aur 4. 10.
e 1 Qur. 7. 7.
f A'am. 23. 9, 29. aur 25. 25.
g A'am. 25. 11.
a A'am. 25. 12, 25.
b A'am. 19. 29.
c A'am. 24. 23. aur 28. 16.
d Yih roza sátweṉ mahíne ke dasweṉ din mánte the, Ahb. 23. 27, 29.

San 'ÍSAWÍ 62.

17 Use unhoṉ ne pás láke tadbíreṉ kíṉ, aur jaház ko níche se bándhá; aur chor-bálú meṉ dhas jáne ke ḍar se, ham ne jaház ká pál wál girá diyá, aur yúṉhí chale gaye.

18 Par jab ándhí ne hameṉ niháyat satáyá, to dúsre din unhoṉ ne jaház ká bojh phenk diyá.

19 Aur tísre din ham ne apne háthoṉ se jaház ká asbáb bhí phenká[e].

20 Aur jab bahut dinoṉ tak na súraj aur na táre nazar áe, aur baṛí ándhí chaltí rahí, áḳhir ko bachne kí ummed hameṉ bilkull na rahí.

21 Aur bahut fáqoṉ ke ba'd Púlus ne un ke bích meṉ khaṛe hoke kahá, Ai mardo, lázim to thá, ki tum merí bát mánke Krete se rawána na hote, aur yih taklíf aur nuqsán na uṭháte.

22 Par ab tumhárí minnat kartá húṉ, ki ḳhátirjam'a rakho; ki tum meṉ se kisí kí ján ká nuqsán na hogá, faqat jaház ká;

23 Kyúṉki Ḳhudá, jis ká maiṉ húṉ, aur jis kí bandagí kartá húṉ[f], us ká firishta[g] isí rát ko mere pás áyá, aur kahá,

24 Ai Púlus, mat ḍar; kyúṉki zarúr hai, ki tú Qaisar ke áge házir ho; aur, dekh, Ḳhudá ne sab ko, jo tere sáth jaház meṉ haiṉ, tujhe baḳhsh diyá.

25 Is liye, ai mardo, ḳhátirjam'a ho, kyúṉki maiṉ Ḳhudá par i'atiqád rakhtá húṉ, ki jaisá mujh se kahá gayá, waisá hí hogá[h].

26 Lekin zarúr hai, ki ham kisí ṭápú meṉ já paṛeṉge[i].

27 Jab chaudahwíṉ rát áí, ki ham daryá e Adriá meṉ ṭakrá rahe the, ádhí rát ko malláhoṉ ne aṭkal se ma'lúm kiyá, ki kisí mulk ke nazdík pahunche;

28 Aur pání kí tháh leke, bís pursá payá: aur thoṛá áge baṛhke aur phir tháh leke, pandrah pursá páyá.

29 Aur is ḍar se, ki mabádá chaṭánoṉ par já paṛeṉ, jaház ke píchhe se chár langar ḍále, aur subh kí ráh dekhte rahe.

30 Aur jab malláhoṉ ne cháhá, ki jaház par se bhág jáeṉ, aur is bahána se, ki galahí se langar ḍáleṉ, ḍonge ko samundar meṉ utárne lage,

31 Púlus ne súbadár aur sipáhíoṉ se kahá, Agar ye jaház par na raheṉ, to tum nahíṉ bach sakte.

32 Tab sipáhíoṉ ne ḍonge kí rassí káṭke use girá diyá.

33 Aur din hone na páyá ki Púlus ne sab kí minnat kí, ki Kuchh kháo, aur kahá, Áj chaudah din húe, ki tum ráh dekhte ho, aur fáqa kiyá, aur kuchh na kháyá.

34 Is liye tumhárí minnat kartá húṉ, ki kuchh kháiyo, ki is meṉ tumhárí salámatí hai; kyúṉki tum meṉ se kisí ke sir ká ek bál ‖ na bíkegá[k].

35 Aur yih kahke, us ne roṭí lí, aur un sab ke sámhne Ḳhudá ká shukr kiyá[l], aur toṛke kháne lagá.

36 Tab we sab ḳhátirjam'a húe, aur áp bhí kháne lage.

37 Aur sab miláke jaház meṉ do sau chhihattar the.

38 Aur unhoṉ ne kháke aur ser hoke anáj ko samundar meṉ phenk diyá, aur jaház halká kiyá.

39 Aur jab din húá, unhoṉ ne us zamín ko na pahcháná: par ek kol dekhá, jis ke kináre par unhoṉ ne cháhá, ki agar ho sake, to jaház ko chaṛhá le jáeṉ.

40 So langar káṭke samundar meṉ chhoṛ diye, aur patwároṉ kí rassíáṉ bhí kholíṉ, aur pál hawá ke rukh par chaṛh※ke kináre kí taraf chale.

41 Aur ek jagah, jis kí donoṉ taraf pání thá, pahunchke, jaház ko zamín par dauṛá diyá[m]; aur galahí to dhakká kháke phaṉs gayí, par píchhá lahroṉ ke zor se ṭúṭ gayá.

42 Aur sipáhíoṉ kí yih saláh thí, ki qaidíoṉ ko már ḍáleṉ, na ho ki koí pairke bhág jáe.

43 Lekin súbadár ne yih cháhke, ki Púlus ko bacháwe, un ko is iráda se báz rakhá, aur hukm diyá, ki Jo log pair sakte haiṉ, pahle kúdke kináre par jáeṉ:

44 Aur báqí, ba'ze taḳhtoṉ par, aur ba'ze jaház ke ṭukṛoṉ par. Aur yúṉhíṉ húá, ki sab ke sab salámat ḳhushkí par pahunche[n].

XXVIII BÁB.

1 *Samundar se un ke bach nikalne ke ba'd wahshí log Púlus kí baṛí ḳhátirdárí karte.* 5 *Us nág se jo us ke háth par lagá thá kuchh*

San 'ÍSAWÍ 62.

[e] Yún. 1. 5.
[f] Dán. 6. 16. Rúm. 1. 9. 2 Tim. 1. 3.
[g] A'am. 23. 11.
[h] Lúq. 1. 45. Rúm. 4. 20, 21. 2 Tim. 1. 12.
[i] A'am. 28. 1.
‖ Yúnání meṉ, *jhar na jáegá.*
[k] 1 Sal. 1. 52. Mat. 10. 30. Lúq. 12. 7. and 21. 18.
[l] 1 Sam. 9. 13. Mat. 15. 36. Marq. 8. 6. Yúh. 6. 11. 1 Tim. 4. 3, 4.
[m] 2 Qur. 11. 25.
[n] 22 áyat.

San 'ÍSAWÍ 62.

zarar na húá. 8 Us ṭápú ke bahut marízon ko wuh changá kartá. 11 We Rúm kí taraf phir rawána hote. 17 Wuh Yahúdíon par apne áne ká sabab záhir kartá. 24 Us ke wa'z sunne ke ba'd ba'zon ne us kí báten qabúl kín, par ba'ze ímán na láe. 30 Wuh Rúm men do baras Injíl kí manádí kartá rahá.

AUR jab bach nikle the, tab ján gaye, ki us ṭápú ká nám Malite hai[a].

2 Aur us ke janglí báshindon ne[b] ham par niháyat mihrbání kí: kyúnki menh kí jhaṛí aur jáṛe ke sabab unhon ne ág sulgái, aur ham sabhon ko pás buláyá.

3 Aur jab Púlus ne lakṛí ká gaṭṭhá jam'a karke ág men ḍálá, ek nág garmí páke niklá, aur us ke háth par lipaṭ gayá.

4 Jyúnhín un janglíon ne wuh kíṛá us ke háth par lipṭá dekhá, ek ne dúsre se kahá, Yaqínan yih ádmí khúní hai, ki agarchi samundar se bach gayá, par Iláhí intiqám use jíne nahín detá hai.

5 Pas us ne kíṛe ko ág men jhaṭak diyá, aur kuchh zarar na páyá[c].

6 Par we muntazir the, ki wuh súj jáegá, yá ekáek marke gir paṛegá: lekin jab der tak intizár kiyá, aur dekhá, ki us ko kuchh zarar na pahunchá, to aur khiyál karke kahá, ki Yih ek dewtá hai[d].

7 Aur us jagah ke áspás ‖ Publius náme us ṭápú ke raís kí milkíyat thí; us ne hamen ghar le jáke tín din tak baṛí dostí se mihmání kí.

8 Aur yún húá, ki Publius ká báp tap aur jiryán i lahú se bímár paṛá thá: Púlus ne us ke pás jake du'á mángí[e], aur us par háth rakhke use changá kiyá[f].

9 Pas jab yih mashhúr húá, tab aur log, jo ṭápú men bímár the, áe, aur change húe:

10 Aur unhon ne hamárí baṛí 'izzat kí[g]; aur chalte waqt, jo kuchh hamen darkár thá, lád diyá.

11 Aur tín mahíne ba'd Iskandarí jaház par, jo jáṛe bhar us ṭápú men rahá, aur jis ká nishán ‖ Dius-kúrí thá, rawána húe.

12 Aur Siráqus men lagáke tín din rahe.

13 Aur wahán se Regiun men ghúm áe: aur jab ek roz ba'd dakhaniyá chalí, dúsre din Putíulí men áe:

14 Wahán ham bháíon ko páke, un kí minnat se sát din un ke pás rahe: aur yúnhín Rúm ko chale.

15 Wahán se bháí hamárí khabar sunke Appius ke Furun aur Tín-sará tak hamáre istiqbál ko áe: aur Púlus ne unhen dekhkar Khudá ká shukr kiyá, aur khátir-jam'a húá.

16 Jab ham Rúm men pahunche, súbadár ne qaidíon ko risála i kháss ke sardár ke hawála kiyá: par Púlus ko ijázat húí, ki akelá ek sipáhí ke sáth, jo us ká nigahbán thá, rahe[h].

17 Aur yún húá, ki tín roz ba'd Púlus ne Yahúdíon ke raíson ko báham buláyá: aur jab ikaṭṭhe húe, un se kahá, Ai bháío, harchand main ne qaum kí aur bápdádon kí taríqon ke khiláf kuchh na kiyá[i], taubhí qaidí hoke Yarúsalam se Rúmíon ke háthon men hawála kiyá gayá[k].

18 Unhon ne merá hál daryáft karke cháhá, ki mujhe chhoṛ den, kyúnki mere qatl ká koí sabab na thá[l].

19 Par jab Yahúdíon ne mukhálafat kí, main ne láchárí se Qaisar kí duhái dí[m], aur is wáste nahín, ki apní qaum par faryád karne ká merá koí sabab húá.

20 So isí liye main ne tumhen buláyá, ki tumhen dekhún, aur guftogú karún; kyúnki Isráel hí kí ummed ke sabab[n] main is zanjír se[o] bandhá hún.

21 Unhon ne us se kahá, Ham ne na Yahúdiya se tere haqq men khatt páe, na bháíon men se kisí ne áke terí kuchh khabar sunáí, yá badí bayán kí.

22 Par ham cháhte hain ki tujh se sunen, ki tú kyá samajhtá hai: kyúnki is firqa kí bábat ham ko ma'lúm hai, ki sab kahín use burá kahte hain[p].

23 Aur jab unhon ne us ke liye ek din ṭhahráyá, bahutere us ke ḍere par áe; us ne un ko Khudá kí bádsháhat par gawáhí de deke[q], aur Músá kí sharí'at aur nabíon kí kitáb se[r] Masíh ke haqq men dalílen lá láke, subh se shám tak ta'lím diyá kiyá.

24 Aur ba'zon ne us kí báton ko mán liyá, aur ba'ze be-ímán rahe[s].

San 'ÍSAWÍ 63.

[a] A'am. 27. 26.
[b] Rúm. 1. 14. 1 Qur. 14. 11. Qul. 3. 11.
[c] Marq. 16. 18. Lúq. 10. 19.
[d] A'am. 14. 11.
‖ Yá, *Puplius.*
[e] Ya'q. 5. 14. 15.
[f] Marq. 6. 5. aur 7. 32. aur 16. 18. Lúq. 4. 40. A'am. 19. 11. 12. 1 Qur. 12. 9. 28.
[g] Mat. 15. 6. 1 Tim. 5. 17.
San 'Ísawí 63.
‖ Yá, *Do deo bachcha.*
[h] A'am. 24. 23. aur 27. 3.
[i] A'am. 24. 12, 13. aur 25. 8.
[k] A'am. 21. 33.
[l] A'am. 23. 24. aur 24. 10. aur 25. 8. aur 26. 31.
[m] A'am. 25. 11.
[n] A'am. 26. 6, 7.
[o] A'am. 26. 29. Afs. 3. 1. aur 4. 1. aur 6. 20. 2 Tim. 1. 16. aur 2. 9. Filim. 10. 13.
[p] Lúq. 2. 34. A'am. 24. 5, 14. 1 Pat. 2. 12. aur 4. 14.
[q] Lúq. 24. 27. A'am. 17. 3 aur 19. 8.
[r] Dekho fawáid A'am. 26. 6, 22 ke maqám par.
[s] A'am. 14. 4. aur 17. 4. aur 19. 9.

San 'ISAWÍ 68.

25 Jab ápas men muttafiq na húe, we Púlus ke yih kahte hí chale gaye, ki Rúh i Quds ne Yas'aiyáh nabí kí ma'rifat hamáre bápdádon se khúb kahá,
26 Ki is qaum ke pás já, aur kah, ki Tum kánon se sunoge, par na samjhoge: aur ánkhon se dekhoge, par daryáft na karoge [t]:
27 Kyúnki is qaum ká dil moṭá húá, aur we apne kánon se únchá sunte hain, aur unhon ne apní ánkhen múnd lín: aisá na ho, ki ánkhon se dekhen, aur kánon se sunen, aur dil se samjhen, aur rujú' láwen, aur main unhen changá karún.

[t] Yas. 6. 9. Yar. 5. 21. Hiz. 12. 2. Mat. 13. 14, 15. Marq. 4. 12 Lúq. 8. 10. Yúh. 12. 40. Rúm. 11. 8.

San 'ISAWÍ 69.

28 Pas tum ko ma'lúm howe, ki Khudá kí naját gair qaumon ke pás bhejí gayí [u], aur we use sun lengí.
29 Jab us ne yih kahá, Yahúdí ápas men bahut bahs karte chale gaye.
30 Aur Púlus púre do baras apne kiráe ke ghar men rahá, aur sab ko jo us pás áte the qabúl kiyá,
31 Aur kamál be-parwáí se biná rok ṭok Khudá kí bádsháhat kí manádí kartá, aur Khudáwand Yisú' Masíh kí báten sikhátá rahá [x].

[u] Mat. 21. 41, 43. A'am. 13. 46, 47. aur 18. 6. aur 22. 21. aur 26. 17, 18. Rúm. 11.11. San 'Ísawí 65.

[x] A'am. 4. 31. Afs. 6. 19.

PU'LUS RASU'L KA' KHATT RU'MI'ON KO.

San 'Ísawí 60.

I BA'B.

1 Púlus apní buláhaṭ ká ahwál Rúmíon par jatá detá, 9 aur un ke pás jáne kí apní khwáhish záhir kartá. 16 Injíl kí bábat ki kyá shai hai, aur us rástbází ke haqq men jis ká zikr us men hotá, ki kaisí hai. 18 Khudá har tarah ke gunáhon ke sabab khafá hotá. 21 Gair-qaumwálon kí khatáon ká mufassal bayán.

PU'LUS, Yisú' Masíh ká banda, aur chuná húá rasúl [a], jo Khudá kí Injíl ke liye alag kiyá gayá [b],
2 Jis ká wa'da us ne áge se [c] apne nabíon ke wasíla pák nawishton men [d],
3 Apne Beṭe hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke haqq men kiyá hai, jo jism kí nisbat [e] Dáúd kí nasl se húá [f],
4 Magar Rúh i Quds kí nisbat [g], jí uṭhne kí mazbút dalíl se, Khudá ká Beṭá sábit húá [h];
5 Jis kí ma'rifat se ham ne fazl aur risálat páí [i], ki sab qaumen us ke nám par [k] ímán láke tábi' hon [l];
6 Jin men se tum bhí Yisú' Masíh ke chune húe ho:
7 Un sab ko, jo Rúm men Khudá ke piyáre aur chune húe muqaddas hain [m], likhtá hai; Hamáre Báp Khudá aur Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf se tum par fazl aur salámatí ho [n].

8 Pahle main Yisú' Masíh kí ma'rifat tum sab ke liye apne Khudá ká shukr kartá hún [o], ki tumhárá ímán tamám dunyá men mashhúr hai [p].
9 Aur Khudá, jis kí 'ibádat main apní rúh se us ke Beṭe kí Injíl men kartá hún [q], merá gawáh hai [r], ki kis tarah main bilá nága tumhárá zikr kartá [s];
10 Aur hamesha apní du'áon men darkhwást kartá hún, ki agar Khudá kí marzí [t] se merá safar ba-khair ho, to ab itní muddat ba'd tumháre pás áún [u].
11 Kyúnki main tumhárí muláqát ká nipaṭ mushtáq hún, tá ki koí rúhání ni'amat tumhen pahunchá dún [x], ki tum mazbút ho jáo;
12 Ya'ne, ki main tum se, ápas ke ímán ke sabab, jo tum men aur mujh men hai [y], tasallí páún.
13 Bháío, main nahín cháhtá, ki tum is se náwáqif raho, ki main ne bárhá tumháre pás áne ká iráda kiyá [z], táki jaisá aur qaumon ke darmiyán phal páyá, waisá hí kuchh tumháre darmiyán bhí páún [a]; par áj tak ruká rahá [b].
14 Ki main Yúnáníon aur Bar-

[a] A'am. 22. 21. 1 Qur. 1. 1. Gal. 1. 1. 1 Tim. 1. 11. aur 2. 7. 2 Tim. 1. 11. [b] A'am. 9. 15. aur 13. 2. Gal. 1. 15. [c] Dekho fawáid A'am 26. 6 ke maqám par Tít. 1. 2. [d] Rúm. 3. 21. aur 16. 26. Gal. 3. 8. [e] Yúh. 1. 14. Gal. 4. 4. [f] Mat. 1. 6, 16. Lúq. 1. 32. A'am. 2. 30. 2 Tim. 2. 8. [g] 'Ibrán. 9. 14. [h] A'am. 13. 33. [i] Rúm. 12. 3 aur 15. 15. 1 Qur. 15. 10 Gal. 1. 15. aur 2. 9. Afs. 3. 8. [k] A'am. 9. 15. [l] A'am. 6. 7. Rúm. 16 26. [m] Rúm. 9. 24. 1 Qur. 1. 2. 1 Tas. 4. 7. [n] 1 Qur. 1. 3. 2 Qur. 1. 2. Gal. 1. 3.

[o] 1 Qur. 1. 4. Filip. 1. 3. Qul. 1. 3, 4 1 Tas. 1. 2. Filim. 4. [p] Rúm. 16. 19. 1 Tas. 1 8. [q] A'am. 27. 23 2 Tim. 1. 3 [r] Rúm. 9. 1. 2 Qur. 1. 23. Filip. 1. 8. 1 Tas. 2. 5. [s] 1 Tas. 3. 10. [t] Ya'q. 4. 15. [u] Rúm. 15. 23, 32. 1 Tas. 3. 10. [x] Rúm. 15 29. [y] Tít. 1. 4. 2 Pat. 1. 1. [z] Rúm. 15. 23. [a] Filip. 4. 17. [b] Dekho A'am. 16. 7. 1 Tas. 2. 18.

San 'ÍSAWÍ 60.

baríon[c], dánáon aur ná-dánon ká, qarzdár hún.

15 So main tum ko bhí jo Rúm men ho, maqdúr bhar Injíl kí khabar dene par taiyár hún.

16 Kyúnki main Masíh kí Injíl se sharmátá nahín[d]: is liye ki wuh har ek kí naját ke wáste, jo ímán látá[e], pahle Yahúdí, phir Yúnání ke liye[f], Khudá kí qudrat hai.

17 Is wáste ki Khudá kí rástí[g], jo sarásar ímán se hai, us men záhir hai: jaisá ki likhá hai, ki Jo ímán se rástbáz hai, so hí jítá rahegá[h].

18 Kyúnki Khudá ká gazab ádmí kí tamám be-díní aur ná-rástí par ásmán se záhir hai[i], is liye ki we sacháí ko ná-rástí se rok dete hain;

19 Ki Khudá kí bábat jo kuchh ma'lúm ho saktá un par záhir hai[k]: kyúnki Khudá ne us ko un par záhir kiyá[l].

20 Is liye ki us kí sifaten jo dekhne men nahín átín, ya'ne, us kí azalí qudrat, aur khudáí, dunyá kí paidáish se, us ke kámon par gaur karne men, aisí sáf ma'lúm hotín, ki un ko kuchh 'uzr nahín[m]:

21 Kyúnki unhon ne agarchi Khudá ko pahcháná, taubhí khudáí ke láiq us kí buzurgí aur shukrguzárí na kí: balki bátil khiyálon men par gaye, aur un ke ná-fahm dil tárík ho gaye[n].

22 We áp ko dáná thahráke ná-dán ho gaye[o];

23 Aur gairfání Khudá ke jalál ko fání ádmí, aur chiriyon, aur chaupáyon, aur kíre-makoron kí múrat se badal dálá[r].

24 Is wáste Khudá ne bhí un ke dilon kí khwáhish par unhen ná-pákí men chhor diyá[q], ki apne badan[r] ápas men be-hurmat karen[s]:

25 Unhon ne Khudá kí sacháí[t] ko jhúth se badal dálá[u], aur banánewále ‖ ko (jo hamesha sitáish ke láiq hai, Ámín!) chhorke, banáí húí chíz kí parastish aur bandagí kí.

26 Is sabab se Khudá ne un ko gandí shahwaton men chhor diyá[x]; ki un kí 'auraton ne bhí apní tab'aí 'ádat ko us se jo tabí'at se khiláf hai badal dálá:

27 Yúnhín mard bhí 'auraton se apne tab'aí kám chhorke, apní shahwat se ápas men jale; mard ne mard ke sáth rú-siyáhí ke kám kiye, aur apní gumráhí ke láiq phal apne men páe.

28 Aur jaisá unhon ne pasand na kiyá, ki Khudá ko pahchánke yád rakhen, Khudá ne bhí un ko 'aql kí be-tamízí men chhor diyá, ki ná-láiq kám karen[y]:

29 We tarah tarah kí ná-rástí, harámkárí, lálach, bad-zátí se bhar gaye; aur dáh, khún, jhagrá, dagábází, bad-khoí se pur húe; káná-phúsí karnewále,

30 Tuhmat lagánewále, Khudá ke dushman, jabr karnewále, ghamandí, láfzan, badíon ke bání, má báp ke ná-farmánbardár,

31 Be-'aql, bad-'ahd, be-dard, kínawar, be-rahm húe:

32 Aur agarchi we Khudá ká hukm jánte[z], ki aise kám karnewále qatl ke láiq hain[a], na faqat áp hí karte, balki karnewálon se bhí khush hain[b].

II BAB.

1 *Jo gunáh kiyá karte, harchand ki we auron ke gunáh dekhke un par hukm karen, apná 'uzr na kar sakenge, 6 aur na Khudá ke háth se, jis waqt wuh sazá dene uthe, bech niklenge, 9 khwáh we Yahúdí hon, khwáh gair-qaumwále. 14 Gair-qaumwále hargiz bach nahín sakenge, 17 aur na Yahúdí bachenge, 25 bawujúde ki khatna karen, jis hál ki sharí'at ke baqí ahkám par 'amal nahín karte hon.*

PAS, ai ádmí, koí kyún na ho, jo tú 'aib lagátá, tujh ko kuchh 'uzr nahín[a]; kyúnki jis bát men tú dúsre par 'aib lagátá, áp ko gunahgár thahrátá hai[b]; ki tú jo 'aib lagátá, khud wuhí kám kartá hai.

2 Lekin ham jánte hain, ki aise kám-karnewálon par Khudá kí taraf se sazá ká hukm durust hai.

3 Ai insán, tú jo aise kám-karnewálon par 'aib lagátá, aur khud wuhí kartá, kyá yih khiyál kartá hai, ki Khudá kí 'adálat se bach niklegá?

4 Yá tú us kí kamál mihrbání[c], aur bardásht[d], aur muhlat[e] ko haqír jántá; aur nahín samajhtá, ki Khudá kí mihrbání is hí liye hai, ki tú tauba kare[f]?

5 Balki tú apne sakht aur be tauba kiye dil se us din kí khátir,

c 1 Qur. 9. 16. d Zab. 40. 9, 10. Marq. 8. 38. 2 Tim. 1. 8. e 1 Qur. 1. 18. aur 15. 2. f Lúq 2. 30, 31, 32 aur 24. 47. A'am. 3. 26. aur 13. 26, 46. Rúm. 2. 9. g Rúm. 3. 21. h Hab. 2. 4. Yúh. 3. 36. Gal. 3. 11. Filip. 3. 9. 'Ibrán. 10. 38. i A'am. 17. 30. Afs. 5. 6. Qul. 3. 6. k A'am. 14. 17. l Yúh. 1. 9 m Zab. 19. 1, wag. A'am. 14. 17. aur 17. 27. n 2 Sal. 17. 15. Yar. 2. 5. Afs. 4. 17, 18. o Yar. 10. 14. p Ist. 4. 16, wag. Zab. 106. 20. Yas. 40. 18, 25. Yar. 2. 11 Hiz. 8. 10. A'am. 17. 29. q Zab. 81. 12. A'am. 7. 42. Afs. 4. 18, 19. 2 Tas. 2. 11, 12. r 1 Qur. 6. 18. 1 Tas. 4. 4. 1 Pat. 4. 3. s Ahb. 18. 22. t 1 Tas. 1. 9 1 Yúh. 5. 20. u Yas. 44. 20. Yar. 10. 14. aur 13. 25. Amús 2. 4. ‖ Yúnání men, kí nisbat se banáí húí chíz kí ziyáda parastish, wag. x Ahb. 18. 22, 23. Afs. 5. 12. Yahúd. 10.

y Afs. 5. 4. z Rúm. 2. 2. a Rúm. 6. 21. b Zab. 50. 18. Hús. 7. 3.

a Rúm. 1. 20. b 2 Sam. 12. 5, 6, 7. Mat. 7. 1, 2 Yúh. 8. 9. c Rúm. 9. 23. Afs. 1. 7. aur 2. 4, 7. d Rúm. 3. 25. e Khur. 34. 6. f Yas. 30. 18. 2 Pat. 3. 9, 15.

jis men qahr aur Khudá kí 'adálat i haqq záhir hogí, apne liye gazab jam'a kartá hai[g];

6 Wuh har ek ko us ke kámon ke muwáfiq badlá degá[h];

7 Un ko, jo nek kám par qáim rahke buzurgí aur 'izzat aur baqá ke tálib hain, hamesha kí zindagí degá:

8 Magar un par jo fasádí hain, aur sacháí ko nahín mánte, balki ná-rástí ke tábi' hain[i], qahr aur gazab hogá;

9 Har ek ádmí kí ján, jo buráí kartá hai, ranj aur 'azáb men paregí, pahle Yahúdí kí[k], phir Yúnání kí:

10 Aur har ek ko jo bhaláí kartá hai, buzurgí aur 'izzat aur salámatí milegí[l], pahle Yahúdí ko, phir Yúnání ko:

11 Kyúnki Khudá ke huzúr kisí kí tarafdárí nahín hotí[m],

12 Is liye ki jin ko sharí'at nahín milí, aur unhon ne gunáh kiye, we bagair sharí'at ke halák honge; aur jinhon ne sharí'at páke gunáh kiye, un kí sazá sharí'at ke muwáfiq hogí;

13 (Kyúnki Khudá ke nazdík sharí'at ke sunnewále rástbáz na thahrenge, balki sharí'at par 'amal karnewále[n].

14 Is liye jab gair-qaumen, jinhen sharí'at na milí, agar tabí'at se sharí'at ke kám kartí hain, so we sharí'at na páke apne liye áp hí apní sharí'at hain;

15 We sharí'at ká khulása apne dilon men likhá húá dikháte hain; un kí tamíz bhí gawáhí detí, aur un ke khiyál ápas men ilzám dete, yá 'uzr karte hain;)

16 Us din men jab Khudá merí Injíl[o] ke mutábiq Yisú' Masíh kí ma'rifat[p] ádmíon kí poshída báton ká insáf karegá[q].

17 Dekh, tú Yahúdí kahlátá[r], aur sharí'at par takiya kartá[s], aur Khudá par fakhr kartá hai[t],

18 Aur us kí marzí jántá[u], aur sharí'at kí ta'lím páke mukhtalif chízon men imtiyáz kar jántá[x];

19 Aur áp par i'atiqád rakhtá hai, ki main andhon ká ráh-dikhánewálá, aur un kí jo andhere men hain roshní hún[y],

20 Aur ná-dánon ká sikhlánewálá, aur larkon ká ustád, aur ki wuh khulása 'ilm o sachái ká, jo sharí'at men hai, mere pás maujúd hai.

21 Pas, kyá tú, jo auron ko sikhlátá hai, áp ko nahín sikhlátá[z]? tú jo wa'z kartá hai, ki Chorí na karná, áp hí chorí kartá?

22 Tú jo kahtá, ki Ziná na karná, kyá áp hí ziná kartá? tú jo buton se nafrat rakhtá, kyá áp hí haikal ko lúttá hai[a]?

23 Tú jo sharí'at par fakhr kartá hai[b], sharí'at ke 'udúl karne se Khudá ke nám kí be-'izzatí kartá?

24 Chunánchi likhá hai, ki tumháre sabab gair-qaumon men Khudá ke nám kí takfír kí játí hai[c].

25 Khatna fáidamand to hai, agar tú sharí'at par 'amal kare[d]; lekin jo tú sharí'at ke barkhiláf chalnewálá húá, to terá khatna ná-makhtúní thahrá.

26 Pas agar ná-makhtún sharí'at ke hukmon par 'amal karen, to kyá un kí ná-makhtúní khatna na giní jáegí[e]?

27 Aur agar zátí ná-makhtún sharí'at ko púrá karen, to kyá tujhe, jo báwujúd kitáb aur khatna ke sharí'at se barkhiláf chaltá hai, gunahgár na thahráenge[f]?

28 Kyúnki wuh Yahúdí nahín, jo záhirí men hai[g]; aur wuh khatna nahín, jo záhirí jism men hai:

29 Balki Yahúdí wuhí, jo bátin se ho[h]; aur khatna wuhí, jo dil[i] aur rúh se[k] ho, na ki lafzí; jis kí ta'ríf ádmíon se nahín, balki Khudá kí taraf se ho[l].

III BAB.

1 *Yahúdíon kí fazílat.* 3 *jise we kho na gaye hain:* 9 *lauhkí sharí'at ke rú se we bhí gunahgár thaharte.* 20 *yún ma'lúm hojátá, ki sharí'at ke rú se koi khilqat sádiq nahín thahar saktí:* 28 *par sab ke sab ba gair tarafdárí ke ek hí waz'a, ya'ne, ímán se rástbáz thahar sakte:* 31 *lekin ímán se sharí'at bátil nahín kí játí.*

PAS Yahúdí ko kyá fazílat? yá khatna ká kyá fáida hai?

2 Albatta har tarah bahut hai: khass kar yih, ki we Khudá ke kalám ke amánatdár húe[a].

3 Phir agar ba'ze ímán na láe[b], to kyá un kí be-ímání Khudá ká i'atibár bátil kar saktí hai[c]?

4 Aisá na howe[d]; balki Khudá sachchá hai[e], agarchi har ek ádmí jhúthá ho[f]; chunánchi likhá hai,

San 'ÍSAWÍ 60.

g Ist. 32. 34. Ya'q. 5. 3. h Aiy. 34. 11. Zab. 62. 12. Amś. 24. 12. Yar. 17. 10. aur 32. 19. Mat. 16. 27. Rúm. 14. 12. 1 Qur. 3. 8. 2 Qur. 5. 10. Muk. 2. 23. aur 20. 12. aur 22. 12. i Aiy. 24. 13. Rúm. 1. 18. 2 Tas. 1. 8. k Amús 3. 2. Lúq. 12. 47, 48. 1 Pat. 4. 17. l 1 Pat. 1. 7. m Ist. 10. 17. 2 Taw. 19. 7. Aiy. 34. 19. A'am. 10 34. Gal. 2. 6. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17. n Mat. 7. 21. Ya'q. 1. 22, 23, 25. 1 Yúh. 3. 7. o Rúm. 16. 25. 1 Tim. 1. 11. 2 Tim. 2. 8. p Yúh. 5. 22. A'am. 10. 42. aur 17. 31. 2 Tim. 4. 1, 8. 1 Pat. 4. 5. q Wa'iz 12. 14. Mat. 25. 31. Yúh. 12. 48. Rúm. 3. 6. 1 Qur. 4. 5. Muk. 20. 12. r Mat. 3. 9. Yúh. 8. 33. Rúm. 2. 6, 7. 2 Qur. 11. 22. s Mik. 3. 11. Rúm. 9. 4. t Yas. 45. 25. aur 48. 2. Yúh. 8. 41. u Ist. 4. 8. Zab. 147. 19, 20. x Filip. 1. 10. y Mat. 15. 14. aur 23. 16, 17, 19, 24. Yúh. 9. 34, 40, 41.

San 'ÍSAWÍ 60.

z Zab. 50. 16, wag. Mat. 23. 3, wag. a Mal. 3. 8. b 17 áyat. c 2 Sam. 12. 14. Yas. 52. 5. Hiz. 36. 20, 23. d Gal. 5. 3. e A'am. 10. 34, 35. f Mat. 12. 41, 42. g Mat. 3. 9. Yúh. 8. 39. Rúm. 9. 6, 7. Gal. 6. 15. Muk. 2. 9. h 1 Pat. 3. 4. i Filip. 3. 3. Qul. 2. 11. k Rúm. 7. 6. 2 Qur. 3. 6. l 1 Qur. 4. 5. 2 Qur. 10. 18. 1 Tas. 2. 4.

a Ist. 4. 7, 8. Zab. 147. 19, 20. Rúm. 2. 18. aur 9. 4. b Rúm. 10. 16. 'Ibrán. 4. 2. c Gin. 23. 19. Rúm. 9. 6. aur 11. 29. 2 Tim. 2. 13. d Aiy. 40. 8. e Yúh. 3. 33. f Zab. 62. 9. aur 116. 11

San 'ÍSAWÍ 60.

ki Tú apní báton men rást ṭhahre[g], aur 'adálat men jít jáe.

5 Par agar hamári ná-rástí Khudá kí rástí ko záhir kartí hai, to ham kyá kahen? kyá Khudá ná-rást hai, jo qahr názil kartá? (main to ádmí kí tarah boltá hún[h])

6 Aisá na howe: warna Khudá kyúnkar dunyá kí 'adálat karegá[i]?

7 Phir agar mere jhúṭh ke sabab Khudá kí sachái us ke jalál ke liye ziyáda záhir húí, to mujh par kyún gunahgár kí tarah hukm hotá hai?

8 Aur ham kyún burái na karen, tá ki bhalái nikle[k]? (chunánchi yih tuhmat ham par kí játí, aur ba'ze bolte ki ham yún kahte,) aison par sazá ká hukm haqq hai.

9 Pas kyá ham un se bihtar hain? Hargiz nahín: kyúnki ham áge sábit kar chuke, ki kyá Yahúdí aur kyá Yúnání, sab ke sab gunáh ke tale dabe hain[l];

10 Jaisá likhá hai, ki Koí rástbáz nahín, ek bhí nahín[m]:

11 Koí samajhnewálá nahín, koí Khudá ká tálib nahín.

12 Sab gumráh hain, sab ke sab nikamme hain; koí nekokár nahín, ek bhí nahín.

13 Un ká galá khulí húí gor hai[n]; unhon ne apní zubán se fareb diyá hai; un ke honṭhon men sámpon ká zahr hai[o]:

14 Un ke munh men la'nat aur karwáhaṭ bharí hain[p]:

15 Un ke qadam khún karne men tez hain[q]:

16 Un kí rahon men tabáhí aur pareshání hai:

17 Aur unhon ne salámatí kí ráh nahín pahcháni:

18 Un kí ánkhon ke sámhne Khudá ká khauf nahín[r].

19 Ab ham jánte hain, ki jo kuchh sharí'at farmátí, sharí'atwálon hí se kahtí hai[s]: táki sab ká munh band ho jáe[t], aur sárí dunyá Khudá ke sámhne gunahgár ṭhahre[u].

20 Pas koí ádmí sharí'at par 'amal karne se us ke sámhne rástbáz na ṭhahregá[x]; kyúnki sharí'at ke wasíla se gunáh kí pahchán hí hai[y].

21 Par ab Khudá kí rástbází sharí'at se báhar záhir húí[z], jis par sharí'at[a] aur nabí[b] gawáhí dete hain;

22 Ya'ne, Khudá kí wuh rástbází, jo Yisú' Masíh par ímán láne se miltí hai[c], aur un sab ke liye aur un sab men hai, jo ímán láte hain: kyúnki kuchh farq nahín[d]:

23 Is liye ki sabhon ne gunáh kiyá[e], aur Khudá ke jalál se mahrúm hain;

24 So we us ke fazl se[f] us makhlasí ke sabab, jo Masíh Yisú' se hai[g], muft rástbáz gine játe hain:

25 Jise Khudá ne áge se ek kafára ṭhahráyá[h], jo us ke lahú[i] par ímán láne se kám áwe, táki wuh apní rástí agle waqt kí bábat[k] záhir kare, jis men us ne sabr karke gunáhon se tarah dí[l],

26 Aur is waqt kí bábat bhí apní rástí záhir kare; táki wuh áp hí rást rahe, aur use jo Yisú' par ímán láwe, rástbáz ṭhahráwe.

27 Phir ab ghamand kahán rahá[m]? Us kí jagah hí na rahí. Kis sharí'at se? Kyá a'amál kí sharí'at se? Nahín; balki ímán kí sharí'at se.

28 Pas ham yih natíja nikálte hain, ki ádmí ímán hí se be a'amál sharí'at ke rástbáz ṭhahartá hai[n].

29 Kyá wuh sirf Yahúdíon ká Khudá hai? aur gair qaumon ká nahín? Albatta, wuh gair qaumon ká bhí hai:

30 Kyúnki ek hí Khudá hai[o], jo makhtúnon ko ímán se, aur námakhtúnon ko bhí ímán hí ke wasíla rástbáz ṭhahráwegá.

31 Pas kyá ham sharí'at ko ímán se bátil karte hain? Aisá na howe: balki ham to sharí'at ko qáim karte.

IV BAB.

1 *Abiraham ká ímán us ke liye rástbází giná gayá, 10 peshtar us se ki us ká khatna húá. 13 Wa'da jo us se aur us kí nasl se kiyá gayá so ímán hí ke shart par húá. 16 Abiraham un sab ká báp hai jitne ímán láte. 24 Us hí tarah ham logon ká ímán hamárí rástbází giná jáegá.*

PHIR ham kyá kahen, ki hamáre báp Abirahám[a] ne jism kí bábat kuchh páyá?

2 Kyúnki agar Abirahám a'amál kí ráh se rástbáz giná gayá[b], to us ke fakhr kí jagah hai; lekin Khudá ke áge nahín.

3 Is liye ki nawishta kyá kahtá hai? Yihí, ki Abirahám Khudá par ímán láyá, aur yih us ke liye rástbází giná gayá[c].

4 Ab kám-karnewále ko mazdúrí

---

g Zab. 51. 4. h Rúm. 6. 19. Gal. 3. 15. i Paid. 18. 25. Aiy. 8. 3. aur 34. 17. k Rúm. 5. 20. aur 6. 1, 15. l Rúm. 1. 28, wag. aur 2. 1, wag. 23 áyat. Gal. 3. 22. m Zab. 14. 1, 2, 3. aur 53. 1. n Zab. 5. 9. Yar. 5. 16. o Zab. 140. 3. p Zab. 10. 7. q Ahb. 1. 16. Yas. 59. 7, 8. r Zab. 36. 1. s Yúh. 10. 34. aur 15. 25. t Aiy. 5. 16. Zab. 107. 42. Hiz. 16. 63. Rúm. 1. 20. aur 2. 1. u Rúm. 2. 2. 9, 23 áyaten. x Zab. 143. 2. A'am. 13. 39. Gal. 2. 16. aur 3. 11. Afs. 2. 8, 9. Tít. 3. 5. y Rúm. 7. 7. z A'am. 15. 11. Rúm. 1. 17. Filip. 3. 9. 'Ibrán. 11. 4, wag. a Yúh. 5. 46. b A'am. 26. 22. Rúm. 1. 2. 1 Pat. 1. 10.

c Rúm. 4. tamám báb. d Rúm. 10. 12. Gal. 3. 28. Qul. 3. 11. e 9 áyat. Rúm. 11. 32. Gal. 3. 22. f Rúm. 4. 16. Afs. 2. 8. Tít. 3. 5, 7. g Mat. 20. 28. Afs. 1. 7. Qul. 1. 14. 1 Tim. 2. 6. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 18, 19. h Ahb. 16. 15. 1 Yúh. 2. 2. aur 4. 10. i Qul. 1. 20. k A'am. 17. 30. 'Ibrán. 9. 15. l A'am. 13. 38, 39. 1 Tim. 1. 15. m Rúm. 2. 17, 23. aur 4. 2. 1 Qur. 1. 29, 31. Afs. 2. 9. n A'am. 13. 38, 39. 20, 21, 22 áyaten. Rúm. 8. 3. Gal. 2. 16. o Rúm. 10. 12, 13. Gal. 3. 8, 20, 28.

a Yas. 51. 2. Mat. 3. 9. Yúh. 8. 33, 39. 2 Qur. 11. 22. b Rúm. 3. 20, 27, 28. c Paid. 15. 6. Gal. 3. 6. Ya'q. 2. 23.

dená bakhshish nahín, balki us ká haqq hai[d].

5 Par us ke liye jo kám nahín kartá, balki us par jo gunahgár ko[e] rástbáz ṭhahrátá, ímán látá hai, usí ká ímán rástbází giná játá.

6 Chunánchi Ðáúd bhí us ádmí kí nekbakhtí ká zikr kartá hai, jis ko Khudá bagair a'amál ke rástbáz ṭhahrátá,

7 Ki Mubárak we jin ke gunáh bakhshe gaye, aur jin kí khatáeṉ ḍhámpí gayíṉ[f].

8 Mubárak wuh shakhs jis ke gunáhoṉ ká hisáb Khudáwand na legá.

9 Pas kyá yih nekbakhtí makhtúnoṉ hí ke liye hai, yá ná-makhtúnoṉ ke liye bhí? Ham to kah chuke, ki Abirahám ke liye us ká ímán rástbází giná gayá.

10 Pas wuh kab giná gayá? makhtúní, yá ná-makhtúní kí hálat meṉ? Makhtúní meṉ nahíṉ, balki ná-makhtúní meṉ.

11 Aur us ne khatna ká nishán páyá[g], ki us ímán kí rástbází kí muhr ho, jo use ná-makhtúní meṉ milí thí: táki wuh un sab ká jo ná-makhtúní meṉ ímán láte haiṉ, báp ho[h], ki un ke liye bhí rástbází giní jáe:

12 Aur makhtúnoṉ ká báp ho, na un ká jo sirf makhtún haiṉ, balki jo hamáre báp Abirahám ke ímán kí bhí, jo use ná-makhtúní meṉ thá, pairauí karte haiṉ.

13 Kyúṉki wuh wa'da, jo Abirahám aur us kí nasl ke sáth thá, ki Tú dunyá ká wáris hogá[i], so sharí'at ke wasíla se nahíṉ, balki ímán kí rástbází ke wasíla se thá.

14 Kyúṉki agar sharí'atwále hí wáris haiṉ, to ímán be-fáida, aur wa'da lá-hásil[k];

15 Ki sharí'at qahr ká sabab hai[l], is liye ki jaháṉ sharí'at nahíṉ, waháṉ ná-farmání bhí nahíṉ.

16 So is liye ímán se húá, ki wuh fazl ṭhahre[m], táki wuh 'ahd tamám nasl ke liye qáim rahe[n]: na sirf us nasl ke liye, jo sharí'atwálí hai, balki us ke liye bhí jo Abirahám ká sá ímán rakhtí; wuh ham sabhoṉ ká báp hai[o],

17 (Chunánchi likhá hai, ki maiṉ ne tujhe bahut qaumoṉ ká báp muqarrar kiyá[p],) us Khudá ke sámhne, jis par wuh ímán láyá, aur jo murdoṉ ká jilánewálá[q], aur un

[d] Rúm. 11. 6. [e] Yash. 24. 2. [f] Zab. 32. 1, 2. [g] Pald. 17. 10. [h] Lúq. 19. 9. 12, 16 áyateṉ. Gal. 3. 7. [i] Pald. 17. 4, wag. Gal. 3. 29. [k] Gal. 3. 18. [l] Rúm. 3. 20. aur 5. 13, 20 aur 7. 8, 10, 11. 1 Qur. 15. 56. 2 Qur. 3. 7, 9. Gal. 3. 10, 1[illegible]. 1 Yúh. 3. 4. [m] Rúm. 3. 24. [n] Gal. 3. 22. [o] Yas. 51. 2. Rúm. 9. 8. [p] Pald. 17. 5. [q] Rúm. 8. 11. Afs. 2. 1, 5.

chízoṉ ká jo maujúd nahíṉ yúṉ zikr kartá goyá ki maujúd haiṉ[r].

18 Wuh ná-ummedí kí jagah meṉ ummed ke sáth ímán láyá, táki wuh, us kalám ke muwáfiq, ki Terí nasl aisí hogí[s], bahut qaumoṉ ká báp ho.

19 Wuh sust-i'atiqád na thá, aur na us ne apne murda se badan ká, jo sau baras ke qaríb ká thá, aur na Sarah ke rihm ká, jo khushk ho gayá thá, kuchh khiyál kiyá[t]:

20 Aur wuh be-ímání se Khudá ke wa'da meṉ shakk na láyá, balki i'atiqád meṉ mazbút hokar us ne Khudá kí baṛáí kí;

21 Aur use kamál yaqín húá, ki jo kuchh us ne wa'da kiyá, so use púrá karne par qádir hai[u].

22 Isí wáste yih us ke liye rástbází giná gayá.

23 Aur sirf us ke liye nahíṉ likhá[x], ki yih us ke wáste giná gayá;

24 Balki hamáre liye bhí, jin ke wáste giná jáegá, agar ham us par ímán láweṉ, jis ne hamáre Khudáwand Yisú' ko murdoṉ meṉ se jiláyá[y];

25 Wuh hamárí khatáoṉ ke wáste hawála kar diyá gayá[z], aur phirke jiláyá gayá, tá ki ham rástbáz ṭhahreṉ[a].

V BÁB.

1 *Ímán ke sabab rástbáz ṭhaharke ham meṉ aur Khudá meṉ mel hotá,* 2 *aur ham khushí bhí karte yih ummed rakhke,* 8 *ki jis hál ham ne jab dushman ṭhahre us ke lahú se miláp páyá,* 10 *so ab ki mel pá chuke kitní ziyáda naját hásil kareṉge.* 12 *Jis tarah se gunah aur maut Ádam ke wasíla se áí,* 17 *so ba taríq i aulá rástbází aur zindagí Yisú' Masíh ke wasíla se áwengí.* 20 *Jaháṉ gunáh ziyada húá, fazl us se bhí ziyáda ho gayá.*

PAS jab ki ham ímán ke sabab rástbáz ṭhahre[a], to ham meṉ aur Khudá meṉ hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke wasíla mel húá[b].

2 Aur us hí ke wasíla se[c] ham us fazl meṉ jis par qáim haiṉ[d] ímán ke sabab dakhl páte, aur Khudá ke jalál kí ummed par fakhr karte haiṉ[e].

3 Aur sirf yihí nahíṉ: balki musíbatoṉ meṉ bhí fakhr karte[f], yih jánkar ki musíbat se sabr paidá hotá[g];

4 Aur sabr se tajriba-kárí[h]: aur tajriba-kárí se ummed:

5 Aur ummed sharminda nahíṉ kartí[i]; kyúṉki Rúh i Quds ke

[r] Rúm. 9. 26. 1 Qur. 1. 28. 1 Pat. 2. 10. [s] Pald. 15. 5. [t] Pald. 17. 17. aur 18. 11. 'Ibrán. 11. 11, 12. [u] Zab. 115. 3. Lúq. 1. 37, 45. 'Ibrán. 11. 19. [x] Rúm. 15. 4. 1 Qur. 10. 6, 11. [y] A'am. 2. 24. aur 13. 30. [z] Yas. 53. 5, 6. Rúm. 3. 25 aur 8. 6. aur 9. 32 2 Qur. 5. 21. Gal. 1. 4. 'Ibrán. 9. 28. 1 Pat. 2. 24. aur 3. 18. [a] 1 Qur. 15. 17. 1 Pat. 1. 21. [a] Yas. 32. 17. Yúh. 16. 33. Rúm. 3. 28, 30 [b] Afs. 2. 14. Qul. 1. 20. [c] Yúh. 10. 9. aur 14. 6. Afs. 2. 18. aur 3. 12. 'Ibrán. 10. 19. [d] 1 Qur. 15. 1. [e] 'Ibrán. 3. 6. [f] Mat. 5. 11, 12 A'am. 5. 41. 2 Qur. 12. 10. Filip. 2. 17. Ya'q 1. 2, 12. 1 Pat. 4. 14. [g] Ya'q. 1. 3. [h] Ya'q. 1. 12. [i] Filip. 1. 20.

San 'ÍSAWÍ 60.

wasíla se jo hameṉ milí, Ḳhudá kí muhabbat hamáre dil meṉ járí húí[k].

6 Kyúṉki jab ham kamzor the, Masíh 'ain waqt par bedínoṉ ke liye múá[l].

7 Ab mushkil se kisí rástkár ke liye koí apní ján degá: par sháyad kisí meṉ yih jur,at ho, ki kisí nekokár ke liye apní ján de.

8 Lekin Ḳhudá ne apní muhabbat ham par yúṉ záhir kí, ki jab ham gunáh karte játe the, Masíh hamáre wáste múá[m].

9 So ab, ki us ke lahú ke sabab[n] ham rástbáz ṭhahre, to kitná ziyáda us ke wasíla qahr se[o] bach raheṉge.

10 Kyúṉki jab Ḳhudá ne[p] ham se, jis waqt ki ham dushman the, apne Beṭe kí maut ke sabab mel kiyá[q], pas ham ab mel pákar us kí zindagí ke sabab[r] kitná hí ziyáda bach jáeṉge?

11 Aur sirf yihí nahíṉ, balki apne Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke wasíla, jis ke sabab ab ham ne miláp páyá, Ḳhudá par faḳhr[s] bhí karte haiṉ.

12 Pas jis tarah ek shaḳhs ke wasíla gunáh dunyá meṉ áyá[t], aur gunáh ke sabab maut áí[u], isí tarah maut sab meṉ phailí, ‖ is liye ki sab ne gunáh kiyá:

13 (Kyúṉki sharí'at ke záhir hone tak gunáh dunyá meṉ thá: par jaháṉ sharí'at nahíṉ, gunáh giná nahíṉ játá[x].

14 Tau bhí maut ne Ádam se Músá tak un par bhí jinhoṉ ne Ádam ká sá gunáh na kiyá, jo ánewále ká nishán thá[y], bádsháhat kí.

15 Par yih nahíṉ, ki jis qadr ḳhatá, isí qadr baḳhshish. Kyúṉki jab ek hí kí ḳhatá ke sabab bahut se mar gaye, to ek hí ádmí, ya'ne, Yisú' Masíh ke wasíla se, Ḳhudá ká fazl, aur fazl se baḳhshish, bahuteroṉ ke liye[z] kitná ziyáda húí.

16 Aur na ki jaisá ek ke gunáh karne ká anjám húá, so waisá baḳhshish: kyúṉki ek hí ḳhatá ke sabab sazá ká hukm húá, par rástbáz hone ke liye bahut ḳhatáoṉ kí baḳhshish hai.

17 Kyúṉki agar ek kí ḳhatá ke sabab maut ne ek hí ke wasíla se bádsháhat kí; to we jo niháyat fazl, aur rástbází ká in'ám páte haiṉ, ek, ya'ne, Yisú' Masíh ke wasíla, zindagí meṉ kitná ziyáda bádsháhat kareṉge.)

18 Pas jaisá ‖ ek kí ḳhatá ke sabab sab ádmíoṉ par sazá ká hukm húá, waisá hí ‖ ek kí rástbází ke sabab sab ádmí[a] rástbáz ṭhaharke zindagí páweṉ.

19 Kyúṉki jaise ek shaḳhs kí ná-farmánbardárí se bahut log gunahgár ṭhahre, waise hí ek kí farmánbardárí ke sabab bahut log rástbáz ṭhahreṉge.

20 Aur sharí'at darmiyán áí, ki ḳhatá ziyáda ho[b]. Par jaháṉ gunáh ziyáda húá, fazl us se bhí niháyat ziyáda[c] húá hai:

21 Ki jaise gunáh ne maut se bádsháhat kí, waise hí fazl hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke wasíla hamesha kí zindagí ke liye rástbází se bádsháhat kare.

VI BÁB.

1 *Wájib nahíṉ ki ham gunáh karte raheṉ,* 2 *kyúṉki ham to gunáh kí nisbat múe haiṉ,* 3 *chunánchi hamáre baptisma lene se yih záhir hotá hai.* 12 *Cháhiye ki áge ko gunáh ham par gálib na howe,* 18 *is liye ki ham ne apne 'aiṉ rástbází kí ḳhidmat ke wáste hawála kiyá hai,* 23 *aur is sabab se bhí ki gunáh kí mazdúrí maut hai.*

PAS ham kyá kaheṉ? Kyá gunáh karte raheṉ[a], tá ki fazl ziyáda ho?

2 Aisá na howe. Ham to jo gunáh kí nisbat múe haiṉ[b], phir kyúṉkar us meṉ zindagí guzráneṉ?

3 Kyá tum nahíṉ jánte, ki ham meṉ se jitnoṉ ne Masíh Yisú' ká baptisma páyá[c], us kí maut ká baptisma páyá[d]?

4 Pas maut ke baptisma ke sabab us ke sáth gáṛe gaye[e]: tá ki jaise Masíh murdoṉ meṉ se[f] Báp ke jalál ke wasíla se[g] uṭháyá gayá, waise hí ham bhí nayí zindagí meṉ qadam máreṉ[h].

5 Kyúṉki jab ham us kí maut se mushábahat paidá karke us ke sáth hoe gaye, to albatta jí uṭhne meṉ bhí us kí mánind hoṉge[i]:

6 Ki ham jánte haiṉ, ki hamárí purání insániyat us ke sáth salíb par khíṉchí gayí[k], tá ki gunáh ká badan nest ho jáe[l], ki ham áge ko gunáh ke gulám na raheṉ.

7 Kyúṉki jo mará, so gunáh se chhúṭá hai[m].

8 Pas agar ham Masíh ke sáth

Margin references (left): k 2 Qur. 1. 22. Gal. 4. 6. Afs. 1. 13, 14. — l Gal. 4. 4. Rúm. 4. 25. 8 áyat. — m Yúh. 15. 13. 1 Pat. 3. 18. 1 Yúh. 3. 16. aur 4. 9, 10. — n Rúm. 3. 25. Afs. 2. 13. 'Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7. — o Rúm. 1. 18. 1 Tas. 1. 10. — p Rúm. 8. 32. — q 2 Qur. 5. 18, 19. Afs. 2. 16. Qul. 1. 20, 21. — r Yúh. 5. 26. aur 14. 19. 2 Qur. 4. 10, 11. — s Rúm. 2. 17. aur 3. 29, 30. Gal. 4. 9. — t Paid. 3. 6. 1 Qur. 15. 21. — u Paid. 2. 17. Rúm. 6. 23. 1 Qur. 15. 21. — ‖ Yá, *ki us meṉ sab ne gunáh kiyá.* — x Rúm. 4. 15. 1 Yúh. 3. 4. — y 1 Qur. 15. 21, 22, 45. — z Yas. 53. 11. Mat. 20. 28. aur 26. 28.

Margin references (right): ‖ Yá, *ek ḳhatá ke sabab.* — ‖ Yá, *ek rástbází.* — a Yúh. 12. 32. 'Ibrán. 2. 9. — b Yúh. 15. 22. Rúm. 3. 20. aur 4. 15. aur 7. 8. Gal. 3. 19, 23. — c Lúq. 7. 47. 1 Tim. 1. 14. — a Rúm. 3. 8. 15 áyat. — b 11 áyat. Rúm. 7. 4. Gal. 2. 19. aur 6. 14. Qul. 3. 3. 1 Pat. 2. 24. — c Gal. 3. 27. — d 1 Qur. 15. 29. — e Qul. 2. 12. — f Rúm. 8. 11. 1 Qur. 6. 14. 2 Qur. 13. 4. — g Yúh. 2. 11. aur 11. 40. — h Gal. 6. 15. Afs. 4. 22, 23, 24. Qul. 3. 10. — i Filip. 3. 10, 11. — k Gal. 2. 20. aur 5. 24. aur 6. 14. Afs. 4. 22. Qul. 3. 5, 9. — l Qul. 2. 11. — m 1 Pat. 4. 1.

San 'ÍSAWÍ 60.

mare, to hamen yaqín hai, ki us ke sáth jíenge bhí[n]:

9 Yih jánke, ki Masíh murdon men se jí uṭhá, phir nahín marne ká[o]; aur maut phir us par ikhtiyár nahín rakhtí.

10 Kyúnki wuh jo múá, so gunáh kí nisbat ek bár múá[p]: phir jo jítá, so Khudá kí nisbat jítá[q].

11 Isí tarah tum bhí áp ko gunáh kí nisbat murda[r], par Khudá kí nisbat hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke wasíla zinda samjho[s].

12 Pas gunáh tumháre fání badan par saltanat na kare[t], ki tum us kí shahwaton men us ke farmánbardár ho raho.

13 Aur na apne 'azú[u] gunáh ke hawála karo, ki ná-rástí ke hathyár banen, balki apne taín is tarah Khudá ko sompo, jaise marke jí uṭhe ho[x], aur apne 'azú Khudá ke supurd karo, táki rástí ke hathyár banen.

14 Is liye ki gunáh tum par gálib na hogá; kyúnki tum sharí'at ke ikhtiyár men nahín, balki fazl ke ikhtiyár men ho[y].

15 Pas kyá gunáh kiyá karen, is liye ki ham sharí'at ke ikhtiyár men nahín[z] balki fazl ke ikhtiyár men hain? Aisá na howe.

16 Kyá tum nahín jánte, ki jis kí tábi'dárí men tum áp ko gulám kí mánind sompte ho, usí ke gulám ho, jis kí tábi'dárí karte[a]; khwáh gunáh kí, jis ká anjám maut hai, khwáh farmánbardárí kí, jis ká phal rástbází hai?

17 Par shukr Khudá ká, ki tum jo áge gunáh ke gulám the, dil se us ta'lím ke, jis ke sánche men tum dhále gaye the[b], farmánbardár húe.

18 Aur gunáh se chhúṭkar rástbází ke gulám bane[c].

19 Main tumháre jism kí kamzorí ke sabab ádmí ki tarah bayán kartá hún: so jaise tum ne apne 'azú nápákí aur sharárat kí gulámí men sompe the, táki sharárat karen, waise hí ab apne 'azú rástbází kí gulámí men pák hone ke wáste sompo.

20 Kyúnki jab tum gunáh ke gulám the[d], rástbází se ázád the.

21 Pas tum ne un kámon se, jin se ab sharminda ho, kyá phal páyá[e]? kyúnki un ká anjám maut hai[f].

22 Par ab tum gunáh se chhúṭkar[g] Khudá ke banda hoke pákízagí ká phal láte ho, aur ákhir hamesha kí zindagí hai.

23 Kyúnki gunáh kí mazdúrí maut hai[h]; par Khudá kí bakhshish hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke wasíla hamesha kí zindagí hai[i].

VII BÁB.

1 Sharí'at ká hukm insán par hai faqat jab tak ki wuh jítá hai. 4 Par ham to sharí'at kí nisbat se murdon kí mánind hain. 7 Lekin sharí'at gunáh nahín hai, 12 par bar-'aks us ke wuh pák, aur haqq, aur khúb hai; 16 chunánchi main is ká iqrár kartá jis waqt main is sabab bahut gam khátá, ki us kí sab báton par 'amal na kar saká.

AI bháío, kyá tum nahín jánte, (main to un se kahtá hún, jo sharí'at se wáqif hain,) ki koí ádmí jab tak jítá hai, us par sharí'at ká hukm hai?

2 Kyúnki byáhí 'aurat sharí'at ke muwáfiq apne khasam kí zindagí tak us kí band men hai[a]; par agar khasam mare, to wuh apne khasam kí band se chhúṭ játí hai.

3 Pas khasam ke jíte jí agar wuh dúsre kí hojáwe, to záníya ṭhahregí[b]; par agar khasam mar gayá, to wuh us band se chhúṭ gayí, ki agar dúsre mard kí hojáwe, záníya na hogí.

4 So, ai mere bháío, tum bhí Masíh ke badan ke sabab sharí'at kí nisbat mar gaye ho[c], ki tum dúsre ke hojáo, jo murdon men se uṭháyá gayá, tá ki ham Khudá ke liye phal[d] láwen.

5 Kyúnki jab ham jismání the, gunáh kí khwáhishen, jo sharí'at ke sabab thín, hamáre band band men[e] maut ke phal láne ko asar kartí thín[f].

6 Par ab jo ham mar gaye, to sharí'at se, jis kí qaid men the, chhúṭ gaye, aisá ki rúh ke naye taur se, na ki harf ke puráne taur se, bandagí karen[g].

7 Phir ham kyá kahen? Kyá sharí'at gunáh hai? Aisá na howe. Balki bagair sharí'at ke main gunáh ko nahín pahchántá[h]; kyúnki main lálach ko na jántá, agar sharí'at na kahtí, ki Tú lálach na kar[i].

8 Par gunáh ne sharí'at ke

Marginal references: [m] 2 Tim. 2. 11. [o] Mak. 1. 18. [p] 'Ibrán. 9. 27, 28. [q] Lúq. 20. 38. [r] 2 áyat. [s] Gal. 2. 19. [t] Zab. 19. 13 aur 119. 133. [u] Rúm. 7. 5. Qul. 3. 5. Ya'q. 4. 1. [x] Rúm. 12. 1. 1 Pat. 2. 24. aur 4. 2. [y] Rúm. 7. 4, 6 aur 8. 2. Gal. 5. 18. [z] 1 Qur. 9. 21. [a] Mat. 6. 24. Yúh. 8. 34. 2 Pat. 2. 19. [b] 2 Tim. 1. 13. [c] Yúh. 8. 32. 1 Qur. 7. 22. Gal. 5. 1. 1 Pat. 2. 16. [d] Yúh. 8. 34. [e] Rúm. 7. 5. [f] Rúm. 1. 32. Yúh. 8. 32. [h] Paid. 2. 17. Rúm. 5. 12. Ya'q. 1. 15. [i] Rúm. 2. 7. aur 5. 17, 21. 1 Pat. 1. 4. [a] 1 Qur. 7. 39. [b] Mat. 5. 32. [c] Rúm. 8. 2. Gal. 2. 19. aur 5. 18. Afs. 2. 15. Qul. 2. 14. [d] Gal. 5. 22. [e] Rúm. 6. 13. [f] Rúm. 6. 21. Gal. 5. 19. Ya'q. 1. 15. [g] Rúm. 6. 9. 4 áyat. Rúm. 2. 29. 2 Qur. 3. 6. [h] Rúm. 3. 20. [i] Khur. 20. 17. Ist. 5. 21. A'am. 20. 33. Rúm. 13. 9.

San 'ÍSAWÍ 60.

sabab qábú pákar mujh men har tarah ká lálach paidá kiyá[k]. Kyúnki sharí'at ke bagair gunáh murda hai[l].

9 Ki main áge be-shar'a hoke jítá thá: par jab hukm áyá, gunáh jí uṭhá, aur main mar gayá.

10 Yún mujhe ma'lúm hogayá, ki wuh hukm, jo zindagí ke liye thá[m], maut ká sabab hai.

11 Kyúnki gunáh ne hukm ke wasíla qábú pákar mujhe bahkáyá, aur usí ke wasíla már ḍálá.

12 Pas sharí'at to pák hai, aur hukm pák, aur haqq, aur ḳhúb hai[n].

13 Pas jo chíz ḳhúb hai, kyá wuhí mere liye maut ṭhahrí? Aisá na howe. Balki gunáh ne, táki us ká gunáh honá záhir ho, achchhí chíz ke wasíla maut ko mujh men paidá kiyá, ki gunáh hukm ke wasíla niháyat hí burá ma'lúm ho.

14 Kyúnki ham jánte hain, ki sharí'at rúhání hai: par main jismání aur gunáh ke háth bik gayá hún[o].

15 Ki jo kartá hún, so main jántá nahín: kyúnki jo main cháhtá, so nahín kartá[p]; balki jis se mujhe nafrat hai, wuhí kartá hún.

16 Pas jab main wuhí kartá hún, jo nahín cháhtá, to main qabúl kartá hún, ki sharí'at ḳhúb hai.

17 So ab main us ká karnewálá nahín, balki gunáh jo mujh men bastá hai.

18 Kyúnki main jántá hún, ki mujh men (ya'ne, mere jism men,) koí achchhí chíz nahín bastí[q]; ki ḳhwáhish to mujh men maujúd hai, par jo kuchh achchhá hai karne nahín pátá.

19 Ki jo nekí main cháhtá hún, nahín kartá, balki wuh badí jise main nahín cháhtá, so hí kartá hún.

20 Pas jab ki main jise nahín cháhtá, wuhí kartá hún, to phir main us ká karnewálá nahín, balki gunáh jo mujh men bastá hai.

21 Garaz, main yih sharí'at pátá hún, ki jab main nekí kiyá cháhtá hún, to badí mere pás maujúd hotí.

22 Kyúnki main bátiní insániyat[r] se Ḳhudá kí sharí'at men magan hún[s]:

23 Magar dúsrí sharí'at[t] apne 'azúon men[u] dekhtá hún, jo merí 'aql kí sharí'at se laṛtí, aur mujhe us gunáh kí sharí'at ká, jo mere 'azúon men hai, giriftár kartí.

24 Áh! main to saḳht musíbat men hún! ‖is maut ke badan se mujhe kaun chhuṛáwegá?

25 Ḳhudá ká shukr kartá hún, hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke wasíla se[x]. Garaz, main to apní 'aql se Ḳhudá kí sharí'at ‖ká banda hún, par jism se gunáh kí sharí'at ká.

k Rúm. 4. 15. aur 5. 20. l 1 Qur. 15. 56. m Ahb. 18. 5. Hiz. 20. 11, 13, 21. 2 Qur. 3. 7. n Zab. 19. 8. aur 119. 137, 138. 1 Tim. 1. 8. o 1 Sal. 21. 20, 25. 2 Sal. 17. 17. p Gal. 5. 17. q Paid. 6. 5 aur 8. 21. r 2 Qur. 4. 16. Afs. 3. 16. Qul. 3. 9, 10. s Zab. 1. 2. t Gal. 5. 17. u Rúm. 6. 13, 19. ‖ Yá, *maut ke is badan se.* x 1 Qur. 15. 57. ‖ Yúnání men, *kí bandagí kartá hún.*

VIII BÁB.

1 *Un par jo Masíh men hain, aur Rúh ke taur par chalte, sazá ka hukm nahín hai.* 5, 13 *Jismání mizáj se nuqsán jo hotá,* 6, 14 *aur rúhání mizáj se fáida jo hotá:* 17 *ḳháss zikr us fáida ká hai jo Ḳhudá ke farzand hojáne se hásil hotá.* 19 *Aise farzandon kí rihái ká sárí ḳhilqat intizár kartí.* 29 *aur us kí bábat ki wuh waqú' men áwe, Ḳhudá ká iráda qadím se hai.* 38 *Ḳhudá kí muhabbat se hamen kaun chíz judá kar sake?*

PAS ab un par jo Masíh Yisú' men hain, aur jism ke taur par nahín, balki Rúh ke taur par chalte[a], sazá ká hukm nahín.

2 Kyúnki us Rúh i zindagí[b] kí sharí'at ne, jo Masíh Yisú' men hai, mujhe gunáh aur maut kí sharí'at[c] se chhuṛá diyá[d].

3 Is liye jo sharí'at se jism kí kamzorí ke sabab na ho saká[e], so Ḳhudá se húá, ki us ne apne Beṭe ko gunahgár jism kí súrat men gunáh ke sabab bhejkar[f], gunáh par jism men sazá ká hukm kiyá:

4 Tá ki sharí'at kí rástí ham men jo jism ke taur par nahín, balki Rúh ke taur par chalte hain[g], púrí ho.

5 Kyúnki we jo jism ke taur par hain, un ká mizáj jismání hai[h]; par we jo Rúh ke taur par hain, un ká mizáj rúhání hai[i].

6 Ki jismání mizáj maut hai[k], par rúhání mizáj zindagání aur salámatí.

7 Is liye ki jismání mizáj Ḳhudá ká dushman hai[l]: kyúnki Ḳhudá kí sharí'at ke tábi' nahín, aur na ho saktá[m].

8 Aur jo jismání hain Ḳhudá ko pasand nahín á sakte.

9 Par tum jismání nahín, balki rúhání ho, ba-sharte ki Ḳhudá kí

San 'ÍSAWÍ 60.

a 4 áyat. Gal. 5. 16, 25. b 1 Qur. 15. 45. 2 Qur. 3. 6. c Rúm. 7. 24, 25. d Yúh. 8. 36. Rúm. 6. 18, 22. Gal. 2. 19. aur 5. 1. e A'am. 13. 39. Rúm. 3. 20. 'Ibrán. 7. 18, 19. aur 10. 1, 2, 10, 14. f 2 Qur. 5. 21. Gal. 3. 13. g 1 áyat. h Yúh. 3. 6. 1 Qur. 2. 14. i Gal. 5. 22, 25. k Rúm. 6. 21. 13 áyat. Gal. 6. 8. l Ya'q. 4. 4. m 1 Qur. 2. 14.

San 'ÍSAWÍ 60.

Rúh tum men bastí hai [n]. Par jis men Masíh kí Rúh [o] nahín, wuh us ká nahín.

10 Aur agar Masíh tum men hai, to badan gunáh ke sabab murda hai, par Rúh rástbází ke sabab zinda.

11 Phir agar us kí Rúh, jis ne Yisú' ko murdon men se jiláyá [p], tum men base, to Masíh ká jilánewálá tumháre murda badan ko bhí apní us Rúh ke wasíla, jo tum men bastí hai, jiláwegá [q].

12 Pas ai bháío, ham kuchh jism ke qarzdár nahín, ki jism ke taur par zindagí káten [r].

13 Kyúnki agar tum jism ke taur par zindagí karo, to maroge [s]: par agar Rúh se badan kí burí 'ádaton ko máro [t], to jíoge.

14 Is liye ki jitne Khudá kí Rúh kí hidáyat se chalte [u], we hí Khudá ke farzand hain.

15 Ki tum ne gulámí kí rúh nahín pái [x], ki phir daro [y]; balki lepálak hone kí Rúh pái [z], jis se ham Abbá [a], ya'ne, Ai Báp, pukár pukár kahte hain.

16 Wuhí Rúh hamárí rúh ke sáth gawáhí detí [b], ki ham Khudá ke farzand hain:

17 Aur jab farzand húe, to wáris bhí, ya'ne, Khudá ke wáris [c], aur mírás men Masíh ke sharík; basharte ki ham us ke sáth dukh uṭháwen, táki us ke sáth jalál bhí páwen [d].

18 Kyúnki merí samajh men zamána i hál ke dukh dard is láiq nahín, ki us jalál ke, jo ham par záhir honewálá hai, muqábil hon [e].

19 Ki khilqat kamál árzú se [f] Khudá ke farzandon ke záhir hone kí ráh takti hai [g].

20 Is liye ki khilqat batálat ke taht men ái, apní khushí se nahín [h], balki us ke sabab jo use taht men láyá hai, is ummed par,

21 Ki khilqat bhí kharábí kí gulámí se chhúṭke Khudá ke farzandon ke jalál kí ázádagí men dákhil howe.

22 Kyúnki ham jánte hain, ki † sárí khilqat milke ab tak ‖ chíkhen mártí [i], aur use píren lagí hain.

23 Aur faqat wuh nahín, balki ham bhí jinhen Rúh ke pahle phal mile [k], apne men karáhte hain [l], aur lepálak hone kí [m], ya'ne, apne jismon kí rihái kí [n] ráh takte hain.

24 Ki ham ummed se bach gaye hain; par ummed kí húí chíz jab dekhí jáwe, ummed na rahí [o]: kyúnki jo chíz koí dekhtá hai us ká ummedwár kis tarah ho rahá hai?

25 Par jise ham nahín dekhte, agar ham us ke ummedwár hain, to sabr se us kí ráh takte hain.

26 Isí tarah Rúh bhí hamárí kamzoríon men hamárí madad kartí hai: kyúnki jaisá cháhiye ham nahín jánte ki kyá du'á mángen [p], par wuh Rúh aisí áhen bharke, ki jin ká bayán nahín ho saktá, hamárí sifárish kartí hai [q].

27 Aur wuh jo dilon ká jánchnewálá hai [r], jántá hai, ki Rúh ká kyá matlab hai, ki wuh Khudá kí marzí ke mutábiq [s] muqaddas logon ke liye shafá'at kartí hai.

28 Aur ham jánte hain, ki sárí chízen un kí bhaláí ke liye, jo Khudá se muhabbat rakhte hain, milke fáida bakhshtí hain; ye we hain jo Khudá ke iráda ke muwáfiq buláe gaye [t].

29 Ki jinhen us ne pahle se pahchána [u], unhen áge se ṭhahráyá [x], ki us ke Beṭe ke ham-shakl hon [y], táki wuh bahut se bháion men palauṭhá ṭhahre [z].

30 Aur jinhen us ne áge se muqarrar kiyá, us ne un ko buláyá bhí [a]; aur jinhen buláyá, un ko rástbáz bhí ṭhahráyá [b]; aur jin ko rástbáz ṭhahráyá, un ko jalál bhi bakhshá [c].

31 Pas ham in báton kí bábat kyá kahen? Agar Khudá hamárí taraf hai, to kaun hamárá mukhálif hogá [d]?

32 Jis ne apne Beṭe hí ko dareg na kiyá [e], balki use ham sab ke badle hawála kar diyá [f], to wuh us ke sáth sab chízen bhí hamen kyúnkar na bakhshegá?

33 Khudá ke chune húon par da'wá kaun karegá? Khudá hí hai, jo un ko rástbáz ṭhahrátá [g].

34 Kaun sazá ká hukm degá [h]? Masíh jo mar gayá, balki jí bhí uṭhá, aur Khudá kí dahní hí taraf baiṭhá hai [i], wuh to hamárí sifárish kartá hai [k].

35 Kaun ham ko Masíh kí muhabbat se judá karegá? musíbat,

n 1 Qur. 3. 16. aur 6. 19. o Yúh. 3. 34. Gal. 4. 6. Filip. 1. 19. 1 Pat. 1. 11. p A'am. 2. 24. q Rúm. 6. 4, 5 1 Qur. 6. 14. 2 Qur. 4. 14. Afs. 2. 5. r Rúm. 6. 7, 14. s 6 áyat. Gal. 6. 8. t Afs 4. 22. Qul. 3. 5. u Gal. 5. 18. x 1 Qur. 2. 12. 'Ibrán. 2. 15. y 2 Tim. 1. 7 1 Yúh. 4. 18. z Yas. 56. 5. Gal. 4. 5, 6. a Marq. 14. 36. b 2 Qur. 1. 22. aur 5. 5. Afs. 1. 13 aur 4. 30. c A'am. 26. 18. Gal. 4. 7 d A'am. 14. 22. Filip. 1. 29. 2 Tim. 2. 11 12. e 2 Qur. 4. 17. 1 Pat. 1. 6, 7. aur 4. 13. f 2 Pat. 3. 13. g 1 Yúh. 3. 2. h Paid. 3. 19. 22 áyat. † Yá, har ek makhlúq; Marq. 16. 15. Qul. 1. 23. ‖ Yúnání men, karáhtí. i Yar. 12. 11. k 2 Qur. 5. 5. Afs. 1. 14.

l 2 Qur. 5. 2, 4. m Lúq. 20. 36. n Lúq. 21. 28. Afs. 4. 30. o 2 Qur. 5. 7. 'Ibrán. 11. 1. p Mat. 20. 22. Ya'q. 4. 3. q Zak. 12. 10. Afs. 6. 18. r 1 Taw. 28. 9. Zab. 7. 9. Ams. 17. 3 Yar. 11. 20. aur 17. 10. aur 20. 12. A'am. 1. 24. 1 Tas. 2. 4. Mук. 2. 23. s 1 Yúh. 5. 14. t Rúm. 9. 11, 23, 24. 2 Tim. 1. 9. u Dekho Khur. 33. 12, 17. Zab. 1. 6. Yar. 1. 5. Mat. 7. 23. Rúm. 11. 2 2 Tim. 2. 19 1 Pat. 1. 2. x Afs. 1. 5, 11. y Yúh. 17. 22. 2 Qur. 3. 18. Filip. 3. 21 1 Yúh. 3. 2. z Qul. 1. 15, 18. 'Ibrán. 1. 6 Mук. 1. 5. a Rúm. 1. 6 aur 9. 24. Afs. 4. 4. 'Ibrán. 9. 15. 1 Pat. 2. 9. b 1 Qur. 6. 11 c Yúh. 17. 22. Afs. 2. 6. d Gin. 14. 9. Zab. 118. 6. e Rúm. 5. 6, 10. f Rúm. 4. 25. g Yas. 50. 8, 9. Mук. 12. 10, 11 h Aiy. 34. 29. i Marq. 16. 19. Qul. 3. 1. 'Ibrán. 1. 3. aur 8. 1. aur 12. 2. 1 Pat. 3. 22. k 'Ibrán. 7. 25. aur 9. 24. 1 Yúh. 2. 1.

San 'ÍSAWÍ 60.

yá tangí, yá zulm, yá kál, yá nangái, yá khatra, yá talwár?

36 Chunánchi likhá hai, ki Ham terí khátir din bhar halák kiye játe hain; aur zabh kí bheron ke barábar gine játe hain [l].

37 Balki ham in sab chízon men, us ke wasíla, jis ne ham se muhabbat kí, har gálib par gálib hain [m].

38 Kyúnki mujh ko yaqín hai, ki na maut, na zindagí, na firishtagán, na hukúmaten, na qudraten [n], aur na hál, na istiqbál kí chízen,

39 Na bulandí, na pastí, aur na koí dúsrá makhlúq, ham ko Khudá kí us muhabbat se, jo hamáre Khudáwand Masíh Yisú' men hai, judá kar sakegá.

[l] Zab. 44. 22. 1 Qur. 15. 30, 31. 2 Qur. 4. 11.
[m] 1 Qur. 15. 57. 2 Qur. 2. 14. 1 Yúh. 4. 4. aur 5. 4. 5.
Muk. 12. 11.
[n] Afs. 1. 21. aur 6. 12. Qul. 1. 16. aur 2 15. 1 Pat. 3. 22

IX BAB.

1 Yahúdíon kí bábat Púlus kí gamginí. 7 Sab Laní Abirahám wa'da ke farzand nahín hain. 19 Khudá jis par cháhtá hai us par rahm kartá hai. 21 Kumhár kí miṭṭí us ke ikhtiyár men hai ki us se jo cháhe so kare. 25 Is kí khabar, ki gair-qaumen buláí jáengí, aur Yahúdí mardúd honge, áge se dí gayí. 32 Us sabab ká bayán jis se is qadr thore Yahúdíon ne us rastbází ko jo ímán ke wasíla se miltí qabúl kiyá hai.

MAIN Masíh ke sámhne sach boltá hún [a], jhúṭh nahín kahtá, aur merá dil bhí Rúh i Quds kí ma'rifat merá gawáh hai,

2 Ki mujhe baṛá gam aur mere dil ká har dam ranj hai [b].

3 Ki main yahán tak cháhtá thá, ki agar ho sake, to apne bháíon ke badle, jo jism ke rú se mere qarábatí hain, Masíh se mahrúm houn [c]:

4 ¶ We Isráelí hain [d], aur farzandí [e], aur jalál [f], aur 'ahdnáma [g], aur sharí'at [h], aur 'ibádat [i], aur wa'da [k] un hí ke hain;

5 Aur bápdáde un hí men ko hain [l], aur jism kí nisbat Masíh bhí unhín men se húá [m], jo sab ká Khudá hamesha mubárak hai [n]. Ámín.

6 Lekin aisá nahín, ki Khudá ká kalám bátil ho gayá [o]. Is liye ki sab jo Isráel men se hain, Isráelí nahín [p]:

7 Aur na is sabab se ki we Abirahám kí nasl hain, sab farzand hain [q]: kyúnki farmáyá hai, ki Izhák hí se terí nasl kahláegí [r].

8 Ya'ne, Na we jo jism ke beṭe hain, Khudá ke farzand hain: balki we hí farzand, jo wa'da ke hain [s], nasl gine játe hain.

9 Kyúnki wa'da kí bát yihí hai, ki Main isí waqt áúngá, aur Sarah ko ek beṭá hogá [t].

10 Aur sirf itná hí nahín, balki Ribqah bhí, jab ek se, ya'ne, hamáre báp Izhák se hámila húí [u];

11 (Aur jab hanoz laṛke paidá na húe, aur na nek aur bad ke fá'il the; táki chunne men Khudá ká iráda, jo kámon par nahín, balki bulánewále par mauqúf hai [x], qáim rahe;)

12 Tab hí us se kahá gayá, ki Baṛá chhoṭe kí khidmat karegá [y].

13 Jaisá likhá hai, ki Main ne Ya'qúb se muhabbat kí, aur 'Esau se 'adáwat rakhí [z].

14 Pas ham kyá kahen? Kyá Khudá ke yahán be-insáfí hai [a]? Aisá na howe.

15 Ki wuh Músá se kahtá hai, Main jis par rahm kiyá cháhtá hún, us par rahm karúngá, aur jis par mihr cháhtá hún, us par mihr karúngá [b].

16 Pas yih na cháhnewále, na dauṛnewále par, balki Khudá e rahím par mauqúf hai.

17 Aur kitáb [c] Fira'ún se kahtí hai, ki Main ne isí liye tujhe barpá kiyá hai, ki tujh par apní qudrat záhir karún, aur merá nám tamám rú e zamín par mashhúr howe [d].

18 Pas wuh, jis par cháhtá hai, rahm kartá hai; aur jise cháhtá hai, sakht kartá hai.

19 Pas tú yih mujh se kahegá, Phir wuh kyún ilzám detá hai? Kis ne us ke iráda ká muqábala kiyá [e]?

20 Ai ádmí, tú kaun hai, jo Khudá se takrár kartá hai? Kyá kárígarí kárígar ko kah saktí hai, ki Tú ne mujhe kyún aisá banáyá [f]?

21 Kyá kumhár ká miṭṭí par ikhtiyár nahín [g], ki wuh ek hí londe men se ek bartan 'izzat ká, aur dúsrá be-'izzatí ká banáwe [h]?

22 Agar Khudá is iráda se, ki apne gussa ko záhir kare, aur qudrat ko dikháwe, qahr ke bartanon kí [i], jo tabáh karne ‖ ke láiq the [k], niháyat bardásht kí:

23 Aur apne be-niháyat jalál ko rahm ke bartanon par [l], jo us ne hashmat ke liye áge taiyár

[a] Rúm. 1. 9. 2 Qur. 1. 23. aur 11. 31. aur 12 19. Gal. 1. 20. Filip. 1. 8. 1 Tim. 2. 7.
[b] Rúm. 10. 1.
[c] Khur. 32 32.
[d] Ist. 7. 6.
[e] Khur. 4. 22. Ist. 14 1. Yar. 31. 9.
[f] 1 Sam. 4 21. 1 Sal. 8 11 Zab 63 2 aur 78. 61.
[g] A'am. 3 25. 'Ibrán. 8. 8, 9, 10.
[h] Zab. 147. 19.
[i] 'Ibrán. 9. 1.
[k] A'am. 13. 32.
Rúm. 3. 2
Ats. 2. 12
[l] Ist. 10. 15.
Rúm. 11. 28.
[m] Lúq. 3. 23. Rúm. 1. 3.
[n] Yar. 23. 6. Yúh. 1. 1. A'am. 20. 28 'Ibrán. 1. 8. 1 Yúh. 5. 20.
[o] Gin. 23. 18, Rúm. 3. 3.
[p] Yúh. 8. 39 Rúm. 2. 28, 29. aur 4 12, 16. Gal. 6. 16.
[q] Gal. 4. 23.
[r] Paid. 21. 12. 'Ibrán. 11. 18.
[s] Gal. 4. 28.
[t] Paid. 18. 10, 14.
[u] Paid. 25. 21.
[x] Rúm. 4. 17. aur 8. 28.
[y] Paid. 25. 23.
[z] Dekho Ist. 21. 15. Ams. 13. 24. Mal. 1. 2, 3. Mat. 10. 37. Lúq. 14. 26. Yúh. 12. 25.
[a] Ist. 32. 4. 2 Taw. 19. 7. Aly. 8. 3. aur 34. 10. Zab. 92. 15.
[b] Khur. 33. 19.
[c] Dekho Gal. 3. 8, 22.
[d] Khur. 9. 16.
[e] 2 Taw. 20. 6. Aly. 9. 12. aur 23. 13. Dán. 4. 35.
[f] Yas. 29. 16. aur 45. 9. aur 64. 8.
[g] Ams. 16. 4. Yar. 18. 6.
[h] 2 Tim. 2. 20.
[i] 1 Tas. 5. 9.
‖ Yá, *ke liye taiyár kiye gaye the.*
[k] 1 Pat. 2. 8. Yahúd. 4.
[l] Rúm. 2. 4. Afs. 1. 7. Qul. 1. 27.

San 'ÍSAWÍ 60.

kiye the[m], záhir kiyá, to kyá húá?

24 Ya'ne, ham par, jinhen na faqat Yahúdion men se, balki gair qaumon men se bhí, buláyá[n]?

25 Chunánchi Húsí'a kí kitáb men yún kahtá hai, ki Main gair qaum ko apní qaum kahúngá[o]; aur use jo piyárí na thí, piyárí kahúngá.

26 Aur aisá hogá, ki jis jagah yih un se kahá gayá, ki Tum merí qaum nahín ho, usí jagah we zinda Khudá ke farzand kahláwenge[p].

27 Aur Yas'aiyáh Isráel kí bábat pukártá hai, ki Agarchi baní Isráel shumár men daryá kí ret ke barábar hain[q], lekin un men se thoṛe bach jáenge[r]:

28 Kyúnki wuh hisáb ko púrá karegá, aur rástí se use jald raf'a karegá: ki Khudáwand zamín men mukhtasar hisáb karegá[s].

29 Chunánchi Yas'aiyáh ne áge kahá, Agar Rabb ul Afwáj hamáre liye nasl báqí na chhoṛtá[t], to ham Sadúm kí mánind aur 'Amúrah ke barábar hote[u].

30 Pas ab ham kyá kahen? Ki gair qaumon ne, jo rástbází kí talásh na kartí thín, rástbází hásil kí[x], ya'ne, wuh rástbází jo ímán se hai[y]:

31 Par Isráel, jo rástbází kí sharí'at kí talásh kartá thá[z], rástbází kí sharí'at tak nahín pahunchá hai[a].

32 Kis liye? Is liye, ki unhon ne ímán se nahín, balki goyá sharí'at ke kámon hí se us kí talásh kí. Kyúnki unhon ne us ṭhokar-khiláne wále patthar se ṭhokar kháí[b];

33 Chunánchi likhá hai, ki Dekho, main Saihún men ek ṭhes-khilánewálá patthar, aur ṭhokar-khilánewálí chaṭán rakhtá hún[c]: aur jo koi us par ímán látá hai, so sharminda na hogá[d].

[m] Rúm. 8. 28, 29, 30. [n] Rúm. 3. 29. [o] Húś. 2. 23. 1 Pat. 2. 10. [p] Húś. 1. 10. [q] Yas. 10. 22, 23. [r] Rúm. 11. 5. [s] Yas. 28. 22. [t] Yas. 1. 9. Nau. 3 21. [u] Yas. 13. 19. Yar. 50. 40. [x] Rúm. 4. 11. aur 10 20. [y] Rúm. 1. 17. [z] Rúm. 10. 2. aur 11. 7. [a] Gal. 5. 4. [b] Lúq. 2. 34. 1 Qur. 1. 23. [c] Zab. 118. 22. Yas. 8. 14. aur 28. 16. Mat. 21. 42. 1 Pat. 2. 6, 7, 8. [d] Rúm. 10. 1.

X BAB.

5 *Wuh rástbází jo sharí'at kí hai, aur yih jo ímán se hai, in men jo farq hai pák kitábon se sáf záhir hotá;* 11 *aur yih bhí, ki sab khwáh Yahúdí khwáh gair-qaumwále jo ímán láwen sharminda na honge:* 18 *un se khabar bhí milti ki áge ko gair-qaumen kalám ko qabúl karengí aur mu'ataqid hongí.* 19 *Isráel us se ná-wáqif na thá, ki aisí wáqi'át hongí.*

AI bháio, mere dil kí khwáhish, aur Khudá se merí du'á Isráel kí bábat yih hai, ki we naját páwen.

2 Kyúnki main un ká gawáh hún, ki we Khudá kí bábat gairatmand to hain[a], par dánái ke sáth nahín.

3 Is liye ki we Khudá kí rástbází[b] ko na jánke, aur koshish karke ki apní rástbází[c] qáim karen, Khudá kí rástbází ke tábi' na húe.

4 Ki sharí'at kí gáyat yih hai[d], ki Masíh har ek ímándár kí rástbází ho.

5 Ki wuh rástbází jo sharí'at kí hai, Músá us ká zikr yún kartá hai, ki Jo insán we kám kiyá kare, wuh un ke sabab jítá-rahegá[e].

6 Par wuh rástbází jo ímán se hai, yún kahtí hai, ki Tú apne dil men mat kah, ki ásmán par kaun chaṛhegá[f]? ya'ne, Masíh ko utár láne ko:

7 Yá, Gahráo men kaun utregá? ya'ne, Masíh ko murdon men se uṭhá láne ko:

8 Phir wuh kyá kahtí hai? Yih, ki kalám tere nazdík, tere munh, aur tere dil men, hai[g]: yih wuhí kalám ímání hai, jis kí ham manádí karte hain:

9 Ki agar tú apní zubán se Khudáwand Yisú' ká iqrár kare, aur apne dil se ímán láwe, ki Khudá ne use phirke jiláyá, to tú naját páwegá[h].

10 Kyúnki rástbází ke liye dil se ímán láná hai, aur naját kí khátir munh se iqrár karná hai.

11 Chunánchi kitáb yih kahtí hai, ki Jo koí us par ímán látá hai. sharminda na hogá[i].

12 Kyúnki Yahúdíon aur Yúnáníon men kuchh tafáwut na rahá[k]: is liye ki wuhí jo sab ká Khudáwand hai[l], un sab ke wáste, jo us ká nám lete hain, daulat rakhnewálá hai[m].

13 Kyúnki har ek, jo Khudáwand ká nám legá[n], naját páwegá[o].

14 Par jis par we ímán nahín láe, us ká nám kyúnkar lewen? aur jis ká zikr unhon ne nahín suná, us par kyúnkar ímán láwen? aur manádí karnewále[p] ke bagair kyúnkar sunen?

15 Aur agar bheje na jáwen, to kyúnkar manádí karen? chunánchi yih likhá hai, ki Kyá hí khushnumá hain un ke qadam jo salámatí kí bashárat dete, aur achchhí

San 'ÍSAWÍ 60.

[a] A'am. 21. 20. aur 22. 3. Gal. 1. 14. aur 4. 17. [c] Dekho Rúm. 9. 31. [b] Rúm. 1. 17. aur 9. 30. [c] Filip. 3. 9. [d] Mat. 5. 17. Gal. 3. 24. [e] Ahb. 18. 5. Naham. 9. 29. Hiz. 20. 11, 13, 21. Gal. 3. 12. [f] Ist. 30. 12, 13. [g] Ist. 30. 14. [h] Mat. 10. 32. Lúq. 12. 8. A'am. 8. 37. [i] Yas. 28. 16. aur 49. 23. Yar. 17. 7. Rúm. 9. 33. [k] A'am. 15. 9. Rúm. 3. 22. Gal. 3. 28. [l] A'am. 10. 36. Rúm. 3. 29. 1 Tim. 2. 5. [m] Afs. 1. 7. aur 2. 4, 7. [n] A'am. 9. 14. [o] Yóel 2. 32. A'am. 2. 21. [p] Tit. 1. 3.

San 'ÍSAWÍ 60.

chízon kí khushkhabarí sunáte hain[q]!

16 Lekin sab ne yih khushkhabarí mán na lí[r]. Ki Yas'aiyáh kahtá hai, Ai Khudáwand, kaun hamárí manádí par ímán láyá[s]?

17 Pas ímán sun lene se, aur sun lená Khudá kí bát kahne se, átá hai.

18 Par main kahtá hún, kyá unhon ne nahín suná? Albatta, un kí áwáz tamám rú e zamín par[t], aur un kí báten dunyá kí haddon tak pahunchín[u].

19 Phir main kahtá hún, Kyá Isráel ágáh na húá? Músá ne to pahle kahá, ki Main un se jo qaum nahín hain, tum ko gairat diláúngá[x], aur qaum i nádán[y] se tum ko gussa par láúngá.

20 Par Yas'aiyáh bará be-parwá hai, aur kahtá hai, Jinhon ne mujhe nahín dhúndhá, mujh ko pá gaye; aur jinhon ne mujhe nahín púchhá, un par main záhir húá[z].

21 Lekin wuh Isráel ke haqq men yún kahtá hai, ki Main apne háth din bhar ek qaum ke liye, jo ná-farmánbardár aur hujjatí hai, barháe húe hún[a].

q Yas. 52. 7. Nahúm 1. 15.
r Rúm. 3. 3. 'Ibrán. 4. 2.
s Yas. 53. 1. Yúh. 12. 38.
t Zab. 19. 4. Mat 24. 14. aur 28. 19. Marq 16 15. Qul. 1. 6, 23.
u Dekho 1 Sal. 18. 10. Mat. 4. 8.
x Ist. 32. 21. Rúm. 11. 11.
y Tít. 3. 3.
z Yas. 65. 1. Rúm. 9. 30.
a Yas. 65. 2.

XI BAB.

1 Khudá ne Isráel kí sárí qaum ko khárij nahín kar diyá. 7 Un men se ba'ze chune húe the, aur báqí sakht-dil kiye gaye. 16 Un ke rujú' hone kí ummed to hai. 18 Wájib nahín hai ki gair qaumen un par fakhr karen; kyúnki wa'da to húá, ki we naját páwenge. 33 Khudá kí 'adálaten daryáft se pare hain.

PAS main kahtá hún, Kyá Khudá ne apní qaum ko khárij kar diyá[a]? Aisá na howe. Kyúnki main bhí Isráelí[b], Abirahám kí nasl, aur Binyamín ke firqa se hún.

2 Khudá ne apní us qaum ko, jise us ne pahle se jáná[c], khárij nahín kiyá. Kyá tum nahín jánte ho, ki Iliyás ke haqq men kitáb kyá kahtí hai? ki wuh kyúnkar Khudá se Isráel par faryád karke kahtá hai,

3 Ki Ai Khudáwand, unhon ne tere nabíon ko qatl kiyá, aur terí qurbángáhon ko dhá diyá; ab main akelá báqí hún, aur we merí ján kí bhí fikr men hain[d].

4 Par kalám Iláhí jawáb men us ko kyá kahtá hai? yih, ki Main ne apne liye sát hazár ádmí bachá rakhe hain, jinhon ne Ba'al ke áge ghutná nahín ṭeká[e].

a 1 Sam. 12. 22. Yar. 31. 37.
b 2 Qur. 11. 22. Filip. 3. 5.
c Rúm. 8. 29.
d 1 Sal. 19. 10, 14.
e 1 Sal. 19. 18.

5 Pas isí tarah is waqt bhí kitne hí fazl se barguzída hoke báqí rahe hain[f].

6 Phir agar fazl se hai, to a'amál se nahín; nahín to fazl fazl na rahegá[g]. Aur agar a'amál se hai, to fazl phir kuchh nahín: nahín to 'amal 'amal na rahegá.

7 Pas kyá húá? Yih, ki Isráel jis chíz kí talásh kartá hai, wuh us ko na milí[h]; par chune húon ko milí, aur báqí ‖ andhe kiye gaye.

8 Chunánchi likhá hai, ki Khudá ne áj tak unhen únghnewálí rúh[i], aur aisí ánkhen ki na dekhen, aur aise kán ki na sunen[k], diye hain.

9 Aur Dáúd kahtá hai, ki Un ká dastarkhwán jál, aur phandá, aur ṭhokar kháne ká bá'is[l], aur un kí sazá ká sabab, howe:

10 Un kí ánkhen tárík ho jáwen, ki we na dekhen, aur tú un kí píṭh ko hamesha jhuká rakh[m].

11 Pas main kahtá hún, ki Kyá unhon ne aisí ṭhokar kháí ki gir paren? Aisá na ho: magar un ke girne ke bá'is naját gair-qaumon ko milí, táki unhen un se gairat áwe[n].

12 Par agar un ká girná dunyá ke liye daulat húá, aur un kí ghaṭṭí gair-qaumon ke liye daulat, to un kí kámil barhtí kitní hí ziyáda daulat na hogí?

13 Main gair-qaumon ká rasúl hokar[o] tum gair-qaumwálon se boltá hún, aur apní khidmat kí baráí kartá hún;

14 Tá ki main kisí tarah se apní qaumwálon ko gairat diláún, aur un men se ba'zon ko bacháún[p].

15 Ki agar un ká khárij ho jáná jahán ke maqbúl hone ká bá'is hai, to un ká á milná kaisá kuchh hogá? hán, jaisá murdon ká jí uṭhná?

16 Kyúnki agar pahlá phal pák[q], to tamám phal waisá hí hogá: aur agar jar pák ho, to dálíán bhí waisí hí hongí.

17 So agar dálíon men se kaí ek torí gayín[r], aur tú jo janglí zaitún thá, un ká paiwand húá[s], aur zaitún kí jar aur raugan men sharík húá;

18 To tú un dálíon par fakhr mat kar[t]. Aur agarchi fakhr kare, taubhí tú jar ko sambháltá nahín, balki jar tujh ko.

19 Phir tú kahegá, ki Dálíán

f Rúm. 9. 27.
g Rúm. 4. 4, 5. Gal. 5. 4. Dekho Ist. 9. 4, 5.
h Rúm. 9. 31. aur 10. 3. 2 Qur. 3. 14.
‖ Yá, sakht dil kiye gaye.
i Yas. 29. 10.
k Ist. 29. 4. Yas. 6. 9. Yar. 5. 21. Hiz. 12. 2. Mat 13. 14. Yúh. 12. 40. A'am. 28. 26, 27.
l Zab. 69. 22.
m Zab. 69. 23.
n A'am 13. 46. aur 18. 6. aur 22. 18, 21. aur 28. 24, 28. Rúm. 10. 19.
o A'am. 9. 15. aur 13. 2. aur 22. 21. Rum. 15. 16. Gal. 1. 16. aur 2. 2, 7, 8, 9. Afs. 3. 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
p 1 Qur. 7. 16. aur 9. 22. 1 Tim. 4. 16 Ya'q. 5. 20.
q Ahb. 23. 10. Gin. 15. 18, 19, 20, 21.
r Yar. 11. 16.
s A'am. 2. 39. Afs. 2. 12, 13.
t 1 Qur. 10. 12.

San 'ÍSAWÍ 60.

is wáste torí gayín, tá ki main paiwand hoún.

20 Achchhá; we be-ímání ke sabab torí gayín, aur tú ímán ke sabab qáim hai. Pas gurúr mat kar[u], balki dar[x]:

21 Kyúnki jis hál Khudá ne aslí shákhon ko na chhorá, to sháyad tujh ko bhí na chhore.

22 Pas Khudá kí narmí aur sakhtí ko dekh: sakhtí un par, jo gir gaye hain, aur narmí tujh par. agar tú narmí par qáim rahe[y]; nahín to tú bhí kátá jáegá[z].

23 Aur we bhí, agar be-ímán na rahen, to paiwand kiye jáenge[a]: ki Khudá qádir hai, ki unhen dobára paiwand kare.

24 Is liye ki tú jab us zaitún ke darakht se jis kí asl janglí hai, kátá gayá, aur barkhiláf asl ke achchhe zaitún ká paiwand húá, to we jo aslí dálián hain, kis qadr ziyáda apne hí zaitún men paiwand na kí jáengí?

25 Ai bháío, tá na howe, ki tum apne taín 'aqlmand samjho[b], main cháhtá hún, ki tum is bhed se ná-wáqif na raho, ki ‖ Isráel par ek tarah ká † andhlápan á pará hai[c], aur jab tak gair-qaumon kí bhartí na howe[d], yihí rahegá.

26 Aur is tarah tamám Isráel bach jáegá; chunánchi likhá hai, ki Chhuránewálá Saihún se niklegá, aur bedíní ko Ya'qúb se daf'a karegá[e]:

27 Aur merá yih 'ahd un ke sáth hogá, jab main un ke gunáhon ko mitá dúngá[f].

28 We to Injíl kí bábat tumháre sabab se dushman hain: lekin barguzídagí kí bábat bápdádon ke sabab piyáre hain[g].

29 Is wáste ki Khudá kí ni'amaten aur buláhat badalne kí nahín[h].

30 Kyúnki jis tarah tum áge[i] Khudá ‖ par ímán na láe the, par ab un kí be-ímání ke sabab tum par rahm húá;

31 Waisá hí † we bhí ab ímán na láe hain, táki us rahm ke sabab se, jo tum par húá, un par bhí rahm howe.

32 Is liye ki Khudá ne sab ko be-ímání kí qaid men chhorá[k], tá ki sab par rahm farmáwe.

33 Wáh! Khudá kí daulat o hikmat aur dánish kí kaisí gahráí hai! us kí 'adálaten daryáft se kyá hí pare[l], aur us kí ráhen patá milne se kyá hí dúr hain[m]!

34 Ki kis ne Khudáwand kí 'aql ko jáná hai[n]? yá kaun us ká saláhkár rahá[o]?

35 Yá kis ne pahle use kuchh diyá hai, ki use phir diyá jáegá[p]?

36 Kyúnki usí se, aur usí ke sabab, aur usí ke liye, sárí chízen húí hain[q]: abad tak usí kí buzurgí ho. Ámín[r].

u Rúm. 12. 16.
x Ams. 28. 14. Yas. 66. 2. Filip. 2. 12.
y 1 Qur. 15. 2. 'Ibrán. 3. 6, 14.
z Yúh. 15. 2.
a 2 Qur. 3. 16.
b Rúm. 12. 16
‖ Yá, andhlápan Isráel ki ba'z auláḍ par á pará.
† Yá, sakhtí, yá, sakht dilí.
c 7 áyat.
2 Qur. 3. 14.
d Lúq. 21. 24. Muk. 7. 9.
e Yas. 59. 20. Dekho Zab. 14. 7.
f Yas. 27. 9. aur 31. 31, waġ. 'Ibrán. 8. 8. aur 10. 16.
g Ist. 7. 8. aur 9. 5. aur 10. 15.
h Gin. 23. 19.
i Afs. 2. 2. Qul. 3. 7
‖ Yá, farmánbardár na the.
† Yá, inhon ne farmánbardárí na kí hai.
k Rúm. 3. 9. Gal. 3. 22.
l Zab. 36. 6.
m Aiy. 11. 7. Zab. 92. 5.
n Aiy. 15. 8. Yas. 40. 13. Yar. 23. 18. 1 Qur. 2. 16.
o Aiy. 36. 22.
p Aiy. 35. 7. aur 41. 11
q 1 Qur. 8. 6. Qul. 1. 16.
r Gal. 1. 5. 1 Tim. 1. 17. 2 Tim. 4. 18. 'Ibrán. 13. 21. 1 Pat. 5. 11. 2 Pat. 3. 18. Yahúd. 25. Muk. 1. 6.

XII BÁB.

1 *Khudá kí rahmaton ke sabab se cháhiye ki ham us kí marzí par 'amal karen.* 3 *Koí apne martaba se ziyáda 'álí-mizáj na bane,* 6 *par ek ek us kám men mashgúl rahe jo us ko diyá gayá.* 9 *Muhabbat rakhne, aur waise aur bahut kám karne ká farz ham par hai.* 19 *Apná intiqám lená khusúsan man'a hai.*

PAS, ai bháío, main Khudá kí rahmaton ká wásta deke tum se iltimás kartá hún[a], ki tum apne badan[b] Khudá kí nazr karo, tá ki ek zinda qurbání[c] muqaddas o pasandída ho, ki yih tumhárí 'aqlí 'ibádat hai[d].

2 Aur is jahán ke ham-shakl mat ho[e]: balki apne dil ke naye hone se apní shakl badal dálo[f], táki tum Khudá ke us iráda ko, jo khúb, aur pasandída, aur kámil hai, ba-khúbí jáno[g].

3 Main us fazl se, jo mujhe 'ináyat húá hai[h], tum men se har ek ko kahtá hún, ki apne martaba se ziyáda 'álí-mizáj na bano[i]; balki i'atidál se báhar na jáke aisá mizáj rakho, jaisá Khudá ne har ek shakhs ko andáz se ímán diyá[k].

4 Kyúnki jaisá hamáre ek badan men bahut se 'azú hain[l], aur har ek 'azú ká ek hí kám nahín;

5 Aise hí ham, jo bahut se hain, milke Masíh ká ek badan húe hain, aur ápas men ek dúsre ke 'azú[m].

6 Pas ham ne us fazl ke muwáfiq[n], jo hamen 'ináyat húá, alag alag ni'amaten páín[o]; so agar wuh nubúwat hai[p], to ham ímán ke andáz ke muwáfiq nubúwat karen;

7 Aur agar khidmat hai, to khidmat men rahen; agar koí ustád[q] howe, to ta'lím par;

8 Aur nasíhat karnewálá[r] nasíhat men mashgúl rahe: wuh jo khairát bántá hai[s], ‖ sáfdilí se bánte; aur sardár[t] koshish se

San 'ÍSAWÍ 60.

a 2 Qur. 10. 1.
b Zab. 50. 14. Rúm 6. 13, 16, 19. 1 Qur. 6. 13, 20
c 'Ibrán. 10. 20.
d 1 Pat. 2. 5.
e 1 Pat. 1. 14 1 Yúh. 2 15.
f Afs. 1. 18. aur 4. 23 Qul. 1. 21, 22 aur 3. 10.
g Afs. 5. 10, 17. 1 Tas. 4. 3
h Rúm. 1. 5. aur 15. 15. 1 Qur. 3. 10. aur 15. 10. Gal. 2. 9 Afs. 3. 2, 7, 8.
i Ams. 25. 27 Wá'iz. 7. 16. Rúm. 11. 20.
k 1 Qur. 12. 7, 11. Afs. 4. 7.
l 1 Qur. 12. 12. Afs. 4 16.
m 1 Qur. 10. 17. aur 12. 20, 27. Afs. 1. 23. aur 4. 25.
n 3 áyat.
o 1 Qur. 12. 4. 1 Pat. 4. 10, 11.
p A'm. 11. 27. 1 Qur. 12. 10, 28. aur 13. 2. aur 14. 1, 6, 29, 31
q A'am. 13. 1. Gal. 6. 6. Afs 4. 11. 1 Tim. 5. 17.
r A'am. 15. 32. 1 Qur. 14. 3.
s Mat. 6. 1, 2, 3.
‖ Yá, sakháwat se.
2 Qur. 8. 2.
t A'am. 20. 28. 1 Tim. 5. 17. 'Ibrán. 13. 7, 24. 1 Pat. 5. 2.

San 'ÍSAWÍ 60.

sardárí kare; wuh jo rahm kartá hai khushí se rahm kare[u].

9 Muhabbat be-riyá howe[x]. Badí se nafrat karo; nekí se mile raho[y].

10 Birádarána muhabbat se ek dúsre ko piyár karo[z]; 'izzat kí ráh se ek dúsre ko bihtar samjho[a].

11 Kám-káj men sustí na karo; rúh se sargarm ho: Khudáwand kí bandagí men raho;

12 Ummed men khush[b], taklíf men bardásht karnewále[c], du'á mángne par musta'idd raho[d];

13 Muqaddason kí ihtiyáj men sharík ho[e]; musáfir-parwarí men mashgúl raho[f].

14 Un ke liye jo tumhen satáte hain, barakat cháho[h]; khair manáo, aur la'nat na karo.

15 Khushwaqton ke sáth khushwaqt raho; aur ronewálon ke sáth roo[h].

16 Ápas men ek sá mizáj rakho[i]. Baṛe baṛe khiyál mat bándho[k], balki ‖garíbon ke sáth garíbí karo. Apne taín 'aqlmand na samjho[l].

17 Badí ke 'iwaz men kisí se badí na karo[m]. Dúr-andesh hoke aisí kamáí karo, jo sab logon ke nazdík bhalí ho[n].

18 Agar ho sake, to maqdúr bhar har insán ke sáth mile raho[o].

19 Ai 'azízo, apná intiqám mat lo[p], balki gussa kí ráh chhoṛ do: kyúnki yih likhá hai, ki Khudáwand kahtá hai, Intiqám lená merá kám hai[q]; main hí badlá lúngá.

20 Pas agar terá dushman bhúkhá ho, us ko khilá; agar piyásá ho, use pání de: kyúnki yih karke us ke sir par ág ke angáron ká ḍher lagáwegá[r].

21 Badí ká maglúb na ho, balki badí par nekí se gálib ho.

XIII BÁB.

1 *Hákimon ká mánná aur un kí ta'zím aur tábi'darí karní ham par farz hai.* 8 *Jo auron se muhabbat rakhte so sharí'at ko púra karte.* 11 *Bahut khání píná aur mast hojáná, balki táríkí ke sab kám, is Injíl zamána men bilkull be-mauqa' hain.*

HAR ek shakhs hákimon ke tábi' rahe[a]. Kyúnki aisí koí hukúmat nahín, jo Khudá kí taraf se na ho[b]: aur jitní hukúmaten hain, so Khudá kí taraf se muqarrar hain.

2 Pas jo koí hukúmat[c] ká sámhná kartá hai, so Khudá kí muqarrarí bát ká mukhálif hai; aur we jo mukhálif hain, so áp hí sazá páwenge.

3 Ki hákim nekokáron ko nahín, balki badkáron ko khauf ká bá'is hai. Pas agar tú cháhe, ki hukúmat se ni-ḍar rahe, to nekí kar, ki wuh terí ta'ríf karegá[d].

4 Kyúnki wuh Khudá ká khádim terí bihtarí ke liye hai. Par agar tú burá kare, to ḍar; ki wuh talwár 'abas nahín pakaṛtá: ki wuh Khudá ká khádim hai, ki 'adálat karke badkár ko sazá de.

5 Pas tábi' rahná[e] na sirf gazab ke sabab, balki use haqq jánne ke bá'is bhí[f], zarúr hai.

6 Kyúnki is liye tum khiráj bhí dete ho, ki we Khudá ke khádim hain, jo us kám men mashgúl rahte.

7 Pas sab ká haqq adá karo: jis ko khiráj cháhiye, khiráj; aur jis ko mahsúl cháhiye, mahsúl do; aur jis se ḍará cháhiye, ḍaro; aur jis kí 'izzat kiyá cháhiye, 'izzat karo[g].

8 Siwá ápas kí muhabbat ke kisí ke qarzdár na raho: kyúnki jo auron se muhabbat rakhtá hai, us ne sharí'at ko púrá kiyá hai[h].

9 Is wáste ki ye hukm jo hain, ki Tú ziná na kar, Qatl na kar, Chorí na kar, Jhúṭhí gawáhí na de, Lálach na kar[i], aur jo hukm un ke siwá hon, un ká khulása is ek bát men hai, ki Tú apne paṛosí ko aisá piyár kar, jaisá áp ko kartá hai[k].

10 Ki muhabbat wuh hai, jo apne paṛosí se badí nahín kartí: is wáste muhabbat rakhná sharí'at ká púrá karná hai[l].

11 Aur waqt ko jánke yún hí karo, is liye ki ghaṛí ab á pahunchí, ki ham nínd se jágen[m]: kyúnki jis waqt ham ímán láe, us waqt kí nisbat se ab hamárí naját ziyáda nazdík hai.

12 Rát babut guzar gayí, aur subh nazdík húí: pas ham andhere ke kámon ko tark karen[n], aur roshní ke hathyár bándhen[o].

13 Aur jaisá din ko dastúr hai, durust chalan se chalen[p]: na ki

---

u 2 Qur. 9. 7. x 1 Tim. 1. 5. 1 Pat. 1. 22. y Zab. 34. 14. aur 36. 4. aur 97. 10. Ámús 5. 15. z 'Ibrán. 13. 1. 1 Pat. 1. 22. aur 2. 17. aur 3. 8. 2 Pat. 1. 7. a Filip. 2. 3. 1 Pat. 5. 5. b Lúq. 10. 20. Rúm. 5. 2. aur 15. 13. Filip. 3. 1. aur 4. 4. 1 Tas. 5. 16. 'Ibrán. 3. 6. 1 Pat. 4. 13. c Lúq. 21. 19. 1 Tim. 6. 11. 'Ibrán. 10. 36. aur 12. 1. Ya'q. 1. 4. aur 5. 7. 1 Pat. 2. 19, 20. d Lúq. 18. 1. A'am. 2. 42. aur 12. 5. Afs. 6. 18. Qul. 4. 2. 1 Tas. 5. 17. e 1 Qur. 16. 1. 2 Qur. 9. 1, 12. 'Ibrán 6. 10. aur 13. 16. 1 Yúh. 3. 17. f 1 Tim. 3. 2. Tít. 1. 8. 'Ibrán. 13. 2. 1 Pat. 4. 9. g Mat. 5. 44. Lúq. 6. 28. aur 23. 34. A'am. 7. 60. 1 Qur. 4. 12. 1 Pat. 2. 23. aur 3. 9. h 1 Qur. 12. 26. i Rúm. 15. 5. 1 Qur. 1. 10. Filip. 2. 2. aur 3. 16. 1 Pat. 3. 8. k Zab. 131. 1, 2. Yir. 45. 5. ‖ Yá, *past hálat kí chízon par qaná'at karo.* l Ams. 3. 7. aur 26. 12. Yas. 5. 21. Rúm. 11. 25. m Ams. 20. 22. Mat. 5. 39. 1 Tas. 5. 15. 1 Pat. 3. 9. n Rúm. 14. 16. 2 Qur. 8. 21. o Marq. 9. 50. Rúm. 14. 19. 'Ibrán. 12. 14. p Abb. 19. 18. Ams. 24. 29. 17 áyat. Ist. 32. 35. 'Ibrán. 10. 30. q Khur. 23. 4, 5. Ams. 25. 21, 22. Mat. 5. 44. a Tít. 3. 1. 1 Pat. 2. 13.

b Ams. 8. 15, 16. Dán. 2. 21. aur 4. 32. Yúh. 19. 11. c Tít. 3. 1. d 1 Pat. 2. 14. aur 3. 13. e Wá'iz. 8. 2. f 1 Pat. 2. 19. g Mat. 22. 21. Marq. 12. 17. Lúq. 20. 25. h 10 áyat. Gal. 5. 14. Qul. 3. 14. 1 Tim. 1. 5. Ya'q. 2. 8. i Khur. 20. 13, wag. Ist. 5. 17, wag. Mat. 19. 18. k Abb. 19. 18. Mat. 22. 39. Marq. 12. 31. Gal. 5. 14. Ya'q. 2. 8. l Mat. 22. 40. 8 áyat. m 1 Qur. 15. 34. Afs. 5. 14. 1 Tas. 5. 5, 6. n Afs. 5. 11. Qul. 3. 8. o Afs. 6. 13. 1 Tas. 5. 8. p Filip. 4. 8. 1 Tas. 4. 12. 1 Pat. 2. 12.

San 'ISAWÍ 60.

aubáshí aur mastí se[q], na ki harámkáríon aur bad-parhezíon se[r], na ki jhagre aur dáh se[s];
14 Balki Khudáwand Yisú' Masíh ká jáma pahino[t], aur jism kí khwáhishon ke liye tadbír na karo[u].

XIV BÁB.

1 *Bábat un kámon kí, jo na bure na bhale hain, agar koi bhái unhen kare yá na kare, ham us par 'aib na lagáwen aur na haqír jánen: 13 par faqat khabardár rahen ki aise kámon se kisí ko thokar na khiláwen: 15 kyúnki aisá karná rasúl kai ek dalíl láke ná-jáiz thahrátá hai.*

SUST-i'atiqád ko áp men shámil kar lo[a], par shubhon kí takrár ke liye nahín.
2 Ek ko i'atiqád hai, ki har ek chíz ká kháná rawá hai[b]; par jo sust-i'atiqád hai, so sirf ság-pát khátá hai.
3 Pas wuh jo khátá hai, use jo nahín khátá, haqír na jáne: aur wuh jo nahín khátá, us par jo khátá hai, 'aib na lagáwe[c]; kyúnki Khudá ne us ko qabúl kiyá hai.
4 Pas tú kaun hai, jo dúsre ke naukar par hukm kartá hai[d]? wuh to apne Khudáwand ke áge khará yá pará hai. Balki wuh khará ho jáegá; is wáste ki Khudá us ke khará karne par qádir hai.
5 Koí ek din ko dúsre din se bihtar jántá hai[e]; aur koí sab dinon ko barábar jántá hai. Har ek apne apne dil men púrá i'atiqád rakhe.
6 Aur wuh jo din ko mántá hai[f], so Khudáwand ke liye mántá hai; aur jo din ko nahín mántá, so Khudáwand ke liye nahín mántá hai. Jo khátá hai, so Khudáwand ke wáste khátá hai, kyúnki wuh Khudá ká shukr kartá hai[g]: aur jo nahín khátá, so Khudáwand ke wáste nahín khátá, aur Khudá ká shukr kartá hai.
7 Ki koí ham men se apne wáste nahín jítá[h], aur koí apne wáste nahín martá.
8 Ki agar ham jíte hain, to Khudáwand ke wáste jíte hain; aur agar marte hain, to Khudáwand ke wáste marte hain: is liye ham jíte marte Khudáwand hí ke hain.
9 Ki Masíh isí liye múá, aur uthá, aur jiyá[i], ki murdon aur zindon ká bhí Khudáwand ho[k].
10 Tú kis liye apne bhái par 'aib lagátá hai? aur tú kis liye apne bhái ko haqír jántá hai? kyúnki ham sab Masíh ke takht i 'adálat ke áge házir kiye jáenge[l].
11 Chunánchi yih likhá hai, ki Khudáwand kahtá hai, ki apní hayát kí qasam, har ek ghutná mere áge jhukegá, aur har ek zubán Khudá ke sámhne iqrár karegí[m].
12 Pas har ek ham men se Khudá ko apná apná hisáb degá[n].
13 Pas cháhiye ki ham áge ko ek dúsre par 'aib na lagáwen: balki yih tajwíz karen, ki wuh chíz jo thokar yá girne ká bá'is howe, apne bhái ke sámhne na rakhen[o].
14 Mujhe Khudáwand Yisú' se ma'lúm húá, aur main ne yaqín jáná, ki koí chíz áp nápák nahín[p]: lekin jo us ko nápák jántá, us ke liye nápák hai[q].
15 Par agar terá bhái tere kháne se diqq hotá hai, to tú muhabbat ke taur par nahín chaltá. Tú apne kháne se us ko, jis ke wáste Masíh múá, halák mat kar[r].
16 Pas tumhárí ‖ khúbí kí badnámí na howe[s]:
17 Kyúnki Khudá kí bádsháhat kháná píná nahín[t], balki rástí aur salámatí, aur Rúh i Quds se khushwaqtí hai.
18 Pas jo koí in hí báton men Masíh kí bandagí kartá hai, Khudá ká maqbúl, aur ádmíon ká pasandída hai[u].
19 Pas aisí báton kí pairauí karen, jin se sulh ho[x], aur jin se ek dúsre ko taraqqí de[y].
20 Kháne ke liye Khudá ke kám ko mat bigáro[z]. Sárí chízen to pák hain[a]; par wuh chíz, us insán ke liye jo kháke thokar khátá hai, burí hai[b].
21 Bhalá yih hai, ki tú gosht[c] na kháwe, mai na píwe, aur aisá kám na kare, jis se terá bhái dhakká yá thokar kháe, yá sust ho jáe.
22 Tú i'atiqád rakhtá hai? tú apne liye use Khudá ke huzúr mazbút rakh. Mubárak wuh jo apne taín us kám ke sabab, jise wuh munásib jánke kartá hai, malámat na kare[d].
23 Par jo ‖ kisí chíz men shubha rakhtá hai, agar kháwe, to gunahgár thahrá, is wáste ki wuh i'atiqád se nahín khátá; aur jo kuchh i'atiqád se nahín, so gunáh hai[e].

q Ams. 23. 20. Lúq. 21. 34. 1 Pat. 4. 3.
r 1 Qur. 6. 9. Afs. 5. 5.
s Ya'q. 3. 14.
t Gal. 3. 27. Afs. 4. 24.
u Qul. 3. 10. Gal. 5. 16. 1 Pat. 2. 11.
a Rúm. 15. 1, 7. 1 Qur. 8. 9, 11. aur 9. 22.
b 14 áyat. 1 Qur. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tít. 1. 15.
c Qul. 2. 16.
d Ya'q. 4. 12.
e Gal. 4. 10. Qul. 2. 16.
f Gal. 4. 10.
g 1 Qur. 10. 31. 1 Tim. 4. 3.
h 1 Qur. 6. 19, 20. Gal. 2. 20. 1 Tas. 5. 10. 1 Pat. 4. 2.
i 2 Qur. 5. 15.
k A'am. 10. 36.
l Mat. 25. 31, 32. A'am. 10. 42. aur 17. 31. 2 Qur. 5. 10. Yahúd. 14. 15.
m Yas. 45. 23. Filip. 2. 10.
n Mat. 12. 36. Gal. 6. 5. 1 Pat. 4. 5.
o 1 Qur. 8. 9, 13. aur 10. 32.
p A'am. 10. 15. 20 áyat. 1 Qur. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tít. 1. 15.
q 1 Qur. 8. 7, 10
r 1 Qur. 8. 11
‖ Yá, nekí.
s Rúm. 12. 17.
t 1 Qur. 8. 8.
u 2 Qur. 8. 21.
x Zab. 34. 14. Rúm. 12. 18.
y Rúm. 15. 2. 1 Qur. 14. 12. 1 Tas. 5. 11.
z 15 áyat.
a Mat. 15. 11. A'am. 10. 15. 14 áyat. Tít. 1. 15.
b 1 Qur. 8. 9, 10, 11, 12.
c 1 Qur. 8. 13.
d 1 Yúh. 3. 21.
‖ Yá, chízon men imtiyáz karke farq thahrátá.
e Tít. 1. 15.

San 'ÍSAWÍ 60.

XV BÁB.

1 Zoráwaron par farz hai ki kamzoron kí sustíon kí bardásht karen. 2 Apní hí marzí par chalná, so nahín, 3 kyúnki Masíh khud ne aisá nahín kiyá, 7 par cháhiye ki ham ek dúsre ko qabúl karen, jis tarah Masíh ne ham sab ko qabúl kiyá, 8 khwáh unhen jo Yahúdí hain, 9 khwáh unhen jo gair-qaumwále hain. 15 Púlus apne is khatt kí bábat 'uzr kartá, 28 aur un kí muláqát karne ká wa'da un se kar'tá, 30 phir un se 'arz kartá ki we us ke liye du'á mángen.

PAS ham ko jo zoráwar hain[a], cháhiye ki kamzoron kí sustíon[b] kí bardásht karen, aur khud-pasandí na karen.

2 Har koí ham men se apne paŗosí ko us kí bhaláí ke wáste khush kare[c], tá ki us kí taraqqí ho[d].

3 Kyúnki Masíh bhí apní khushí na cháhtá thá[e], balki jaisá likhá hai, ki Tere malámat-karnewálon kí malámaten mujh par á paŗín[f].

4 Ki jo kuchh áge likhá gayá, so hamárí ta'lím ke liye likhá gayá[g], tá ki ham sabr se, aur kitábon kí tasallí se, ummed rakhen.

5 Aur Khudá, jo sabr aur tasallí ká bání hai, tum ko yih bakhshe, ki tum Masíh Yisú' kí tarah ápas men ek-dil raho[h];

6 Tá ki tum ek dil, aur ek zubán hoke[i] Khudá kí, jo hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká báp hai, baŗáí karo.

7 Is wáste tum men se har ek dúsre ko apne men shámil kare[k], jaise Masíh ne bhí ham ko Khudá ke jalál men[l] shámil kar liyá hai.

8 Main kahtá hún, ki Yisú' Masíh Khudá kí sacháí ke liye makhtúnon ká khádim húá[m], táki un wa'don ko, jo bápdádon se kiye gaye, púrá kare[n]:

9 Aur ki gair-qaumen bhí rahm ke sabab Khudá kí sitáish karen[o]; chunánchi likhá hai, ki Is wáste main qaumon ke bích terá iqrár karúngá, aur terá nám gáúngá[p].

10 Aur wuh phir kahtá hai, ki Ai gair-qaumo, us kí qaum ke sáth khushí karo[q].

11 Aur phir yih, ki Ai sárí qaumo, Khudáwand kí hamd karo; aur ai logo, tum sab us kí sitáish karo[r].

12 Aur phir Yas'aiyáh yih kahtá hai, ki Yassí kí jaŗ rah jáegí, aur ek shakhs gair-qaumon par hukúmat karne ko uthegá; usí par gair-qaumen bharosá rakhengí[s].

13 Ab Khudá jo ummed ká bání hai, tumhen ímán láne ke bá'is sárí khushí aur salámatí se bhar de, tá ki Rúh i Quds kí qudrat se tumhárí ummed ziyádatar hotí jáwe[t].

14 Aur ai mere bháío, main bhí to khud tumháre haqq men yih yaqín rakhtá hún, ki tum khúbíon se ma'múr[u], aur tamám dánáí se bhare ho[w], aur ápas men nasíhat kar sakte ho.

15 Par ai bháío, main ne kuchh jur,at karke yád-dihí ke taur par thoŗá sá tumhen likh bhejá, kyúnki Khudá ne mujh ko is liye fazl bakhshá hai[x],

16 Ki main gair-qaumon ke wáste Yisú' Masíh ká khádim hoke[y], Khudá kí Injíl kí khidmat-guzárí karún, táki gair-qaumon ká hadya ke liye[z] guzránná maqbúl howe, ki Rúh i Quds se pák kiyá gayá hai.

17 Pas main un báton men jo Khudá se 'iláqa rakhtí hain[a], Yisú' Masíh kí bábat fakhr kar saktá hún.

18 Ki main yih jur,at nahín rakhtá, ki un kámon men se kisí ko, jo Masíh ne mere wasíla[b], khwáh qaul, khwáh fi'al se,

19 Khwáh karámaton aur mu'ajizon kí qúwat[c], khwáh Khudá kí Rúh kí qudrat se, gair qaumon ke farmán-bardár hone ko[d] na kiyá ho, bayán karún: yahán tak ki main ne Yarúsalam se le chaugird Illuriqun tak Masíh kí Injíl kí púrí manádí kí.

20 Balki main us hurmat ká mushtáq thá, ki jahán jahán Masíh ká nám nahín liyá gayá, wahán Injíl sunáún, tá na howe ki main dúsre kí neo par raddá rakhún[e]:

21 Tá ki jaisá likhá hai, ki We jin ko us kí khabar nahín pahunchí, dekhenge, aur jinhon ne nahín suná, samjhenge[f], waisá hí howe.

22 Isí sabab main bárhá tumháre pás áne se ruká rahá hún[g].

23 Par ab is liye ki in mulkon men jagah báqí na rahí, aur tumhárí muláqát ká bhí bahut barson se mushtáq hún[h];

24 So jab Isfaniya ko rawána húngá, tum pás á jáúngá, kyúnki ummed rakhtá hún, ki main udhar játe húe tumhen dekh lúngá, aur ‖ tumhárí muláqát se kuchh khátirjam'a hoke tum se udhar kí taraf rawána kiyá jáúngá[i].

25 Par bilfi'al main Yarúsalam

---

a Gal. 6. 1.
b Rúm. 14. 1.
c 1 Qur. 9. 19, 22. aur 10. 24, 33. aur 13. 5. Filip. 2. 4, 5.
d Rúm 14. 19.
e Mat. 26. 39. Yúh. 5. 30. aur 6. 38.
f Zab. 69. 9.
g Rúm 4. 23, 24. 1 Qur. 9. 9, 10. aur 10. 11. 2 Tim. 3. 16, 17.
h Rúm. 12. 16. 1 Qur. 1. 10. Filip. 3. 16.
i A'am. 4. 24, 32.
k Rúm. 14. 1, 3.
l Rúm. 5. 2.
m Mat. 15. 24. Yúh. 1. 11. A'am. 3. 25, 26. aur 13. 46.
n Rúm. 3. 3. 2 Qur. 1. 20.
o Yúh. 10. 16. Rúm. 9. 23.
p Zab. 18. 49.
q Ist. 32. 43.
r Zab. 117. 1.
s Yas. 11. 1, 10. Mukásh. 5. 5. aur 22. 16.
t Rúm. 12. 12. aur 14. 17.
u 2 Pat. 1. 12. 1 Yúh. 2. 21.
w 1 Qur. 8. 1, 7, 10.
x Rúm. 1. 5. aur 12. 3. Gal. 1. 15. Afs. 3. 7, 8.
y Rúm. 11. 13. Gal. 2. 7, 8, 9. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
z Yas. 66. 20. Filip. 2. 17.
a 'Ibrán. 5. 1.
b A'am. 21. 19. Gal. 2. 8.
c A'am. 19. 11. 2 Qur. 12. 12.
d Rúm. 1. 5. aur 16. 26.
e 2 Qur. 10. 13, 15, 16.
f Yas. 52. 15.
g Rúm. 1. 13. 1 Tas. 2. 17, 18.
h A'am. 19. 21. Rúm. 1. 11. 33 áyat.
‖ Yúnání men, tum se.
i A'am. 15. 3.

ko muqaddason kí ķhidmat karne ke liye játá hún[k].

26 Kyúnki Maqadúniya aur Akhaia ke logon kí marzí yún hai, ki Yarúsalam ke muflis muqaddason ke liye ek ķháss chandá karen[l].

27 Yih to in kí marzí húí; aur ye un ke qarzdár bhí hain. Kyúnki jab gair qaumen rúhání báton men un ke sharík húí hain[m], to lázim hai ki ye jismání báton men un kí ķhidmat karen[n].

28 Pas main us kám ko tamám karke, aur ye mewa[o] un ke háth sompke, tum pás se hokar Isfaniya ko jáúngá.

29 Aur main jántá hún, ki merá áná tumháre pás Masíh kí Injíl kí kamál barakat se hogá[p].

30 Aur ai bháío, main apne Ķhudáwand Yisú' Masíh ká, aur Rúh kí muhabbat ká[q] wásta deke, tum se iltimás kartá hún, ki tum mere liye Ķhudá se du'áen mángne men dil se mere sáth koshish karo[r].

31 Tá ki main Yahúdiya ke be-ímánon se bachá rahún[s]; aur merí wuh ķhidmat jo Yarúsalam ke liye hai[t], so muqaddas logon ko pasand pare.

32 To Ķhudá cháhe[u], main tumháre pás ķhushí se áún[x], aur tumháre sáth táza-dam hojáún[y].

33 Ab salámatí ká Ķhudá[z] tum sab ke sáth ho. Ámín.

XVI BÁB.

3 Púlus bháíon se 'arz karta, ki us ká salám kaí ek logon ko pahunche, 17 aur unhen saláh detá, ki un logon se jo phút parne aur thokar kháne ke bá'is hain ķhabardár rahen; 21 tab chand logon ko salám kahne ke ba'd wuh Ķhudá kí sitáish aur shukr-guzárí ká mazmún dáķhil karke ķhatt tamám kar detá.

MAIN tum se Fíbe kí sifárish kartá hún; wuh hamárí bahin hai, aur shahr i Qankhriá[a] men kalísiye kí ķhádima hai:

2 Tum us ko Ķhudáwand ke wáste yún qabúl karo, jaisá muqaddason ke láiq hai[b]; aur jis jis kám men wuh tumhárí muhtáj ho, tum us kí madad karo; kyúnki wuh bahuton kí, balki merí bhí madadgár thí.

3 Prisqillá aur Aqulá ko[c] merá salám kaho, ki we Yisú' Masíh kí ķhidmat men mere sáthí hain:

4 Aur unhon ne merí ján ke badle apná sir dhar diyá: aur na sirf main, balki gair-qaumon kí sárí kalísiyáen un ke ihsánmand hain.

5 Aur us kalísiye ko, jo un ke ghar men hai[d], salám kaho. Mere piyáre Apainatus ko, jo Masíh ke liye Akhaia ká pahlá phal hai[e], salám kaho.

6 Aur Mariyam ko, jis ne hamáre wáste bahut mihnat kí, salám kaho.

7 Aur Andruníkus aur Yúniá ko salám kaho; we mere rishtadár hain, aur qaid-ķhána men mere sharík the, aur rasúlon men námdár hain, aur mujh se pahle Masíhí[f] húe.

8 Aur Ampliás ko jo Ķhudáwand men hoke merá piyárá hai, salám kaho.

9 Aur Urbánus ko jo Masíh ke kámon men merá ham-ķhidmat hai, aur mere 'azíz Staķhús ko salám kaho.

10 Aur Apalles ko jo Masíh men maqbúl hai, salám kaho. Aur Aristubúlus ke logon ko salám kaho.

11 Aur mere rishtadár Herodion ko salám kaho. Aur Narkissus ke logon ko jo Ķhudáwand men hain salám kaho.

12 Trufíná aur Trufosá ko, jo Ķhudáwand ke wáste mihnatí hain, salám kaho. Aur 'azíza Parsis ko, jis ne Ķhudáwand ke liye bahut mihnat kí hai, salám kaho.

13 Aur Rúfus ko, jo Ķhudáwand ká barguzída hai[g], aur us kí má ko, jo merí bhí má hai, salám kaho.

14 Aur Asunkritus, aur Flagun, aur Harmás, aur Patrubás aur Harmes, aur un bháíon ko, jo un ke sáth hain, salám kaho.

15 Aur Filulugus, aur Yúliá, aur Nerius, aur us kí bahin ko, aur Ulumpás, aur sáre muqaddason ko jo un ke sáth hain. salám kaho.

16 Aur tum ápas men pák bosa leke[h] ek dúsre ko salám karo. Masíh kí kalísiyáen tumhen salám kahtí hain.

17 Ai bháío, main tum se yih iltimás kartá hún, ki tum un logon ko, jo us ta'lím ke barķhiláf, jo tum ne páí, phút parne aur thokar kháne ke bá'is hain[i], pahchán rakho, aur un se kináre raho[k].

k A'am. 19. 21. aur 20. 22. aur 24. 17.
l 1 Qur. 16. 1, 2. 2 Qur. 8. 1. aur 9. 2, 12.
m Rúm. 11. 17.
n 1 Qur. 9. 11. Gal. 6. 6.
o Filip. 4. 17.
p Rúm. 1. 11.
q Filip. 2. 1.
r 2 Qur. 1. 11 Qul. 4. 12.
s 2 Tas. 3. 2.
t 2 Qur. 8. 4.
u A'am. 18. 21. 1 Qur. 4. 19. Ya'q. 4. 15.
x Rúm. 1. 10.
y 1 Qur. 16. 18. 2 Qur. 7. 13. 2 Tim. 1. 16. Filem. 7, 20.
z Rúm. 16. 20. 1 Qur. 14. 33. 2 Qur. 13 11. Filip. 4. 9. 1 Tas. 5. 23. 2 Tas. 3. 16. 'Ibrán. 13. 20.
a A'am. 18. 18.
b Filip. 2. 29. 3 Yúh. 5, 6.
c A'am. 18. 2, 18, 26. 2 Tim. 4. 19.
d 1 Qur. 16. 19. Qul. 4. 15. Filem. 2.
e 1 Qur. 16. 15.
f Gal. 1. 22.
g 2 Yúh. 1.
h 1 Qur. 16. 20. 2 Qur. 13. 12. 1 Tas. 5. 26. 1 Pat. 5. 14.
i A'am. 15. 1, 5, 24. 1 Tim. 6. 3.
k 1 Qur. 5. 9, 11. 2 Tas. 3. 6, 14. 2 Tim. 3. 5. Tit. 3. 10. 2 Yúh. 10.

San 'ÍSAWÍ 60.

18 Kyúṉki jo aise haiṉ, so hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí nahíṉ, balki apne peṭ kí bandagí karte haiṉ[l]; aur chikní báton aur du'á e ḳhair se sáda-diloṉ ko fareb dete haiṉ[m].

19 Kyúṉki tumhárí farmánbardárí sab meṉ mashhúr húí hai[n]. Is wáste maiṉ tum se ḳhush húṉ; lekin maiṉ yih cháhtá húṉ, ki tum nekí meṉ wáqifkár hojáo, aur badí se náwáqif raho[o];

20 Aur salámatí ká Ḳhudá[p] Shaitán ko tumháre páṉwoṉ tale jald kuchláwegá[q]. Hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká fazl tumháre sáth howe. Ámín[r].

21 Merá ham-ḳhidmat Timtáus[s], aur mere rishtadár Lúqius[t], aur Yásún[u], aur Sosipatrus[x] tumheṉ salám kahte haiṉ.

22 Maiṉ Tartius, jo is ḳhatt ká likhnewálá húṉ, tum ko Ḳhudáwand meṉ hoke salám kahtá húṉ.

23 Aur Gaius[y], jo merá aur sárí kalísiye ká mihmándár hai, tumheṉ salám kahtá hai. Aur Arástus[z], shahr ká ḳhazánchí, aur bháí Quártus tum ko salám kahte haiṉ.

24 Hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká fazl tum sab ke sáth howe. Ámín[a].

25 Ab usí ko, jis kí qudrat hai ki tumheṉ merí Injíl[b], aur Yisú' Masíh kí manádí par, ya'ne, us bhed par[c] qáim rakhe[d], jo qadím zamánoṉ se poshída rahá[e];

26 Magar nabíoṉ kí kitáboṉ ke wasíla Ḳhudá e abadí ke hukm ke mutábiq ab záhir húá[f], aur sab ġair-qaumoṉ meṉ ímán kí farmánbardárí ke liye[g] mashhúr kiyá gayá;

27 Usí wáhid dáná Ḳhudá ko, Yisú' Masíh ke wasíla se, hamesha hamd pahunchá kare. Ámín[h].

¶ Yih ḳhatt Rúmíoṉ ke nám par Qurintus meṉ likhá thá, aur Fíbe ke háth bhejá gayá, jo Qanḳhriáí kalísiye kí ḳhádima thí.

l Filip. 3. 19. 1 Tim. 6. 5. m Qul. 2. 4. 2 Tim. 3. 6. Tít. 1. 10. 2 Pat. 2. 3. n Rúm. 1. 8. o Mat. 10. 16. 1 Qur. 14. 20. p Rúm. 15. 33. q Pai'd. 3. 15. r 24 áyat. 1 Qur. 16. 23. 2 Qur. 13. 14. Filip. 4. 23. 1 Tas. 5. 28. 2 Tas. 3. 18. Muk. 22. 21. s A'am. 16. 1. Filip. 2. 19. Qul. 1. 1. 1 Tas. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. 'Ibrán. 13. 23. t A'am. 13. 1. u A'am. 17. 5. x A'am. 20. 4. y 1 Qur. 1. 14.

z A'am. 19. 22. 2 Tim. 4. 20. a 20 áyat. 1 Tas. 5. 28. b Rúm. 2. 16. c Afs. 1. 9. aur 3. 3, 4, 5. Qul. 1. 27. d Afs. 3. 20. 1 Tas. 3. 13. 2 Tas. 2. 17. aur 3. 3. Yahúd. 24. e 1 Qur. 2. 7. Afs. 3. 5, 9. Qul. 1. 26. f Afs. 1. 9. 2 Tim. 1. 10. Tít. 1. 2, 3. 1 Pat. 1. 20. g A'am. 6. 7. Rúm. 1. 5. aur 15. 19. h 1 Tim. 1. 17. aur 6. 16. Yahúd. 25.

PU'LUS RASU'L KA' PAHLA' ḲHATT QURINTI'OṈ KO.

San 'Ísawí 59.

I BAB.

1 *Unheṉ salám kahne aur Ḳhudá ká shukr adá karne ke ba'd,* 10 *un ko nasíhat kartá, ki ápas meṉ ittifáq rakheṉ;* 12 *phir un ke jhagroṉ ke sabab unheṉ malámat kartá.* 18 *Ḳhudá hakímoṉ ki hikmat ko* 21 *manádí ki be-wuqúfí se nest kartá, aur* 26 *hakím, aur maqdúrwále, aur ashráf ko nahíṉ, par* 27, 28 *be-wuqúf, aur kamzor, aur dunyá ke kamínoṉ ko bulatá hai.*

PU'LUS, jo Ḳhudá kí marzí se[a] Yisú' Masíh ká chuná húá rasúl hai[b], aur bháí Sostanes[c] kí taraf se,

2 Ḳhudá kí kalísiye ko jo Qurintus meṉ hai, ya'ne, un ko[d] jo Masíh Yisú' meṉ hoke pák húe[e], aur buláe hue muqaddas haiṉ[f], un sab samet jo har makán meṉ Yisú' Masíh ká nám[g], jo hamárá aur un ká[h] Ḳhudáwand hai[i], liyá karte haiṉ:

3 Hamáre Báp Ḳhudá kí, aur Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí taraf se, fazl aur salámatí tumháre liye howe[k].

4 Maiṉ Ḳhudá ke us fazl kí bábat jo Masíh Yisú' se tum ko 'ináyat húá, tumháre liye hamesha apne Ḳhudá ká shukr kartá húṉ[l];

5 Ki us ke sabab tum har bát meṉ, ḳhwáh sab tarah ke bayán meṉ, ḳhwáh sáre 'ilm meṉ[m], ganí ho;

6 Chunánchi wuh gawáhí, jo Masíh ke haqq meṉ hai[n], tum meṉ sábit húí:

7 Yaháṉ tak, ki tum kisí ni'amat meṉ kam nahíṉ; balki hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke záhir hone kí ráh takte ho[o]:

8 Wuhí tumheṉ áḳhir tak qáim bhí rakhegá[p], táki tum hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke din be-'aib ṭhahro[q].

9 Ḳhudá, jis ne tumheṉ apne

a 2 Qur. 1. 1. Afs. 1. 1. Qul. 1. 1. b Rúm. 1. 1. c A'am. 18. 17. d Yahúd. 1. e Yúh. 17. 19. A'am. 15. 9. f Rúm. 1. 7. 2 Tim. 1. 9. g A'am. 9. 14, 21. aur 22. 16. 2 Tim. 2. 22. h Rúm. 3. 22. aur 10. 12. i 1 Qur. 8. 6.

k Rúm. 1. 7. 2 Qur. 1. 2. Afs. 1. 2. 1 Pat. 1. 2. l Rúm. 1. 8. m 1 Qur. 12. 8. 2 Qur. 8. 7. n 1 Qur. 2. 1. 2 Tim. 1. 8. Muk. 1. 2. o Filip. 3. 20. Tít. 2. 13. 2 Pat. 3. 12. p 1 Tas. 3. 13. q Qul. 1. 22. 1 Tas. 5. 23.

San 'ÍSAWÍ 59.

Beṭe hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí rifáqat men[r] buláyá, wafádár hai[s].

10 Ai bháío, main tum se Yisú' Masíh ke nám ke wáste, jo hamárá Ḳhudáwand hai, iltimás kartá hún, ki tum sab ek hí bát bolo, ‖ aur iḳhtiláf tum men na ho[t]; balki tum sab ek dil aur ek samajh hoke mile raho.

11 Ai bháío, mujhe Ḳhloe ke logon se tumhárí bábat yún ma'lúm húá, ki tum men jhagṛe hain.

12 Merá matlab yih hai, ki tum men se har ek kahtá hai, ki main Púlus ká[u], main Apullús ká[x], main Kefás ká[y], main Masíh ká hún.

13 To kyá Masíh baṭ gayá[z]? yá Púlus tumháre wáste salíb par khínchá gayá? yá tum ne Púlus ke nám se baptisma páyá?

14 Main Ḳhudá ká shukr kartá hún, ki main ne tum men se kisí ko, Krispus[a] aur Gaius[b] ke siwá, baptisma nahín diyá;

15 Na howe ki koí kahe, ki us ne apne nám se baptisma diyá.

16 Aur main ne Stafanás[c] ke ḳhándán ko bhí baptisma diyá: aur siwá un ke main nahín jántá ki main ne kisí aur ko baptisma diyá.

17 Kyúnki Masíh ne mujhe baptisma dene ko nahín, balki Injíl sunáne ko bhejá: par kalám kí hikmat se nahín[d], na ho ki Masíh kí salíb bátil ṭhahre.

18 Ki salíb ká kalám halák honewálon ke nazdík[e] be-wuqúfí hai[f]; par ham naját-pánewálon ke liye[g] Ḳhudá kí qudrat hai[h].

19 Kyúnki likhá hai, ki main hakímon kí hikmat ko nest, aur samajhnewálon kí samajh ko hech karúngá[i].

20 Kahán hakím? kahán faqíh[k]? kahán is jahán ká bahs-karnewálá? kyá Ḳhudá ne is dunyá kí hikmat ko be-wuqúfí nahín ṭhahráyá[l]?

21 Is liye ki jab hikmat i iláhí se yún húá ki dunyá ne hikmat se Ḳhudá ko na pahcháná, to Ḳhudá kí yih marzí húí, ki manádí kí bewuqúfí se ímánwálon ko bacháwe[m].

22 Chunánchi Yahúdí koí nishán cháhte[n], aur Yúnání hikmat kí talásh men hain:

23 Par ham Masíh kí, jo maslúb húá, manádí karte hain; wuh Yahúdíon ke liye ṭhokar-khilánewálá patthar[o], aur Yúnáníon ke liye be-wuqúfí[p] hai;

24 Lekin un ke liye jo buláe gaye hain, kyá Yahúdí, kyá Yúnání, Masíh Ḳhudá kí qudrat[q] aur Ḳhudá kí hikmat hai[r].

25 Kyúnki Ḳhudá kí bewuqúfí ádmíon kí hikmat par gálib hai; aur Ḳhudá kí kamzorí ádmíon se zoráwar hai.

26 Ai bháío, tum apní buláhaṭ par nigáh karo, ki us men dunyá ke bahut se hakím, aur bahut maqdúrwále, aur bahut ashráf shámil nahín hain[s].

27 Magar Ḳhudá ne dunyá ke be-wuqúfon ko chun liyá[t], tá ki hakímon ko sharminda kare; aur Ḳhudá ne dunyá ke kamzoron ko chun liyá, tá ki zoráwaron ko sharminda kare;

28 Aur dunyá ke kamínon, o haqíron ko, aur un ko jo shumár men nahín áte[u], Ḳhudá ne chun liyá, tá ki unhen jo shumár men hain, náchíz kar ḍále[x]:

29 Ki koí bashar us ke áge ghamanḍ na kar sake[y].

30 Lekin tum Yisú' Masíh men hoke us ke ho, ki wuh hamáre liye Ḳhudá kí hikmat[z], aur rástbází[a], aur pákízagí[b], aur ḳhalásí[c] hai:

31 Tá ki jaisá likhá hai, ki Jo faḳhr kare, so Ḳhudáwand par kare[d].

II BAB.

Wuh záhir kartá, ki merí manádí, 1 báwujúde ki kalám kí fasáhat, yá 4 dunyáwí hikmat ke sáth na ho, taubhí 4, 5 Rúh ke burhán o qudrat se hai: 6 aur dunyáwí hikmat, 9 aur Baní Ádam kí wuqifkárí se yahán tak pare hai, 14 ki wuh ádmí jo nafsání hai use mutlaq nahín samajh saktá.

AUR ai bháío, jab main Ḳhudá kí gawáhí[a] kí ḳhabar detá húá tumháre pás áyá, tab kalám kí fasáhat aur hikmat ke sáth[b] nahín áyá.

2 Kyúnki main ne yih ṭhháná, ki Yisú' Masíh aur us ke maslúb hone ke siwá[c], aur kuchh tumháre darmiyán na jánún.

3 Aur main kamzor aur ḍartá aur niháyat kámptá húá[d] tumháre darmiyán rahá[e].

4 Aur merá kalám aur merí manádí insání hikmat kí lubháne-

Margin references (left): r Yúh. 15. 4. aur 17. 21. 1 Yúh. 1. 3. aur 4. 13. s Yas. 49. 7. 1 Qur. 10. 13. 1 Tas. 5. 24. 2 Tas. 3. 3. 'Ibrán. 10. 24. ‖ Yunání men, *skhisma*, ya'ne, *chír*: Mat. 9. 16. 1 Qur. 11. 18. t Rúm. 12. 16. aur 15. 5 2 Qur. 13. 11. Filip. 2. 2. aur 3. 16 1 Pat. 3. 8. u 1 Qur. 3. 4. x A'am. 18. 24. aur 19. 1. 1 Qur. 16. 12 y Yúh. 1. 42. z 2 Qur. 11. 4. Afs. 4. 5. a A'am 18 8 b Rúm. 16. 23. c 1 Qur. 16. 15, 17. d 1 Qur. 2. 1 4, 13. 2 Pat. 1. 16. e 2 Qur. 2. 15. f A'am. 17. 18. 1 Qur. 2. 14 g 1 Qur. 15. 2. h Rúm. 1. 16 24 áyat. i Aly. 5. 12, 13. Yas 29. 14 Yar. 8. 9. k Yas. 33. 18. l Aly. 12. 7, 20, 24. Yas. 44 25 Rúm. 1. 22. m Dekho Mat. 11. 25. Lúq. 10. 21. Rúm. 1. 20, 21, 28. n Mat. 12. 38. aur 16. 1. Marq. 8. 11. Lúq. 11. 16. Yúh. 4. 48.

Margin references (right): o Yas. 8. 14. Mat. 11. 6. aur 13. 57. Lúq. 2. 34 Yúh. 6. 60, 66. Rúm. 9. 32. Gal. 5. 11. 1 Pat. 2. 8. p 18 áyat. q 1 Qur. 2. 14. Rúm. 1. 4, 16. r 18 áyat. Qul. 2. 3. s Yúh. 7. 48. t Mat. 11. 25. Ya'q. 2. 5. Dekho Zab. 8. 2. u Rúm. 4. 17. x 1 Qur. 2. 6. y Rúm. 3. 27. Afs. 2. 9. z 24 áyat. a Yar. 23. 5, 6. Rúm. 4 25. 2 Qur. 5. 21. Filip. 3. 9. b Yúh. 17. 19 c Afs. 1. 7. d Yar. 9. 23, 24. 2 Qur. 10. 17. a 1 Qur. 1. 6. b 1 Qur. 1. 17. 4, 13 áyaten. 2 Qur. 10. 10. aur 11. 6. c Gal. 6. 14. Filip. 3. 8. d 2 Qur. 4. 7. aur 10. 1, 10. aur 11. 30. aur 12. 5, 9. Gal. 4. 13. e A'am. 18. 1, 6, 12.

wálí báton se nahín[f], balki Rúh ke burhán o qudrat se thí[g]:

5 Tá ki tumhárá ímán insán kí hikmat par nahín, balki Khudá kí qudrat par[h] mauqúf ho.

6 Tis par bhí kámilon ke darmiyán[i] ham hikmat kí bát bolte hain: magar is jahán kí, aur is jahán ke nest hojánewále[k] sardáron kí hikmat nahín[l]:

7 Balki ham Khudá kí wuh poshída hikmat bayán karte hain, jo áge se chhipí thí, jise Khudá ne zamánon se pahle[m] hamáre jalál ke wáste muqarrar kiyá:

8 Jise is jahán ke sardáron men se kisí ne na jáná[n]: kyúnki agar jánte, to jalál ke Khudáwand ko maslúb na karte[o].

9 Balki jaisá likhá hai, ki Khudá ne apne piyár-karnewálon ke liye we chízen taiyár kín, jo na ánkhon ne dekhín, na kánon ne sunín, aur na ádmí ke dil men áín[p].

10 Lekin Khudá ne un ko apní Rúh ke wasíla se ham par záhir kiyá[q], ki Rúh sárí chízon ko, balki Khudá kí gahrí báton ko bhí, daryáft kar letí hai.

11 Ki ádmíon men se kaun ádmí ká hál jántá hai, magar ádmí kí rúh, jo us men hai[r]? isí tarah Khudá kí Rúh ke siwá Khudá ká ahwál koí nahín jántá[s].

12 Ab ham ne dunyá kí rúh nahín, balki wuh Rúh, jo Khudá kí taraf se hai[t], páí, táki ham un chízon ko, jo Khudá ne hamen bakhshí hain, jánen.

13 Aur yihí chízen ham insán kí hikmat kí sikháí húí báton se nahín[u], balki Rúh i Quds kí sikháí húí báton se, garaz, rúhání chízon ko rúhání báton se miláke, bayán bhí karte hain.

14 Magar nafsání ádmí Khudá kí Rúh kí báton ko nahín qabúl kartá[x]: ki wuh us ke áge be-wuqúfíán[y] hain: aur na wuh unhen ján saktá hai, kyúnki we rúhání taur par bújhí játí hain[z].

15 Lekin wuh jo rúhání hai, so sab báton ko daryáft kartá[a]; par áp kisí se daryáft nahín kiyá játá hai.

16 Is liye ki Khudáwand kí 'aql ko kis ne samjhá, ki us ko samjháwe[b]? Magar Masíh kí samajh ham men hai[c].

III BAB.

2 Larkon ke wáste dúdh achchhá hai. 3 Jhagrá aur phút jo kare, so zarúr jismání hogá. 7 Lagánewálá aur sínchnewálá kuchh chíz nahín. 9 Masíhí khidmat-guzár Khudá ke ham-khidmat hain, 11 Masíh akelí neo hai. 16 Insán Khudá kí haikal hain, 17 aur munásib hai ki wuh pák rakhí jáwe. 19 Is jahán kí hikmat Khudá ke áge be-wuqúfí hai.

AUR ai bháío, main tum se yún na bol saká, jaise rúháníon[a] se, balki jaise jismáníon[b] se, jaise un se, jo Masíh men larke[c] hain.

2 Main ne tumhen gosht na khiláyá, par dúdh piláyá[d]: kyúnki tum ko táqat na thí, balki ab bhí táqat nahín[e].

3 Kyúnki tum abhí jismání ho; isí liye ki jab dáh, aur jhagrá, aur phút, tum men hai, to kyá tum jismání nahín ho[f], aur ádmí kí chál par nahín chalte?

4 Is liye ki jab ek kahtá hai, ki main Púlus ká hún, aur dúsrá, ki main Apallús ká hún[g], to kyá tum jismání nahín?

5 Púlus kaun, aur Apallús kaun hai? khidmat-karnewále[h], jin ke wasíla se tum ímán láe; so bhí itná, jitná Khudáwand ne har ek ko bakhshá[i]?

6 Main ne darakht lagáyá[k], aur Apallús ne sínchá[l], par Khudá ne barháyá[m].

7 Pas lagánewálá kuchh chíz nahín, aur na sínchnewálá[n]; magar Khudá jo barhánewálá hai.

8 Lagánewálá, aur sínchnewálá, donon ek hain: aur har ek apní mihnat ke muwáfiq apná ajr páwegá[o].

9 Kyúnki ham Khudá kí khidmat men ham-khidmat hain[p]: tum Khudá kí khetí, aur Khudá kí 'imárat ho[q].

10 Main ne Khudá ke fazl ke muwáfiq, jo mujhe 'ináyat húá[r], 'aqlmand mi'amár kí mánind neo dálí[s], aur dúsrá us par raddá dhartá hai. So har ek gaur kare, ki wuh kis taur se dhartá hai[t].

11 Kyúnki siwá us neo ke, jo parí hai, koí dúsrí neo dál nahín saktá[v]; wuh Yisú' Masíh hai[x].

12 So agar koí us neo par sone, rúpe, beshqímat patthar, lakrí, ghás phús ká raddá rakhe;

13 To har ek ká kám záhir hogá[y], ki wuh din us ko záhir kar degá[z]: kyúnki aise kám ág se

San 'ÍSAWÍ 59.

[f] 1 áyat. 1 Qur. 1. 17. 2 Pat. 1. 16. [g] Rúm. 15. 19. 1 Tas. 1. 5. [h] 2 Qur. 4. 7. aur 6. 7. [i] 1 Qur. 14. 20. Afs. 4. 13. Filip. 3. 15. 'Ibrán. 5. 14. [k] 1 Qur. 1. 28. [l] 1 Qur. 1. 20. aur 3. 19. 1, 13 áyaten. 2 Qur. 1. 12. Ya'q. 3. 15. [m] Rúm. 16. 25, 26. Afs. 3. 5, 9. Qul. 1. 26. 2 Tim. 1. 9. [n] Mat. 11. 25. Yúh. 7. 48. A'am. 13. 27. 2 Qur. 3. 14. [o] Lúq. 23. 34. A'am. 3. 17. Dekho Yúh. 16. 3. [p] Yas. 64. 4. [q] Mat. 13. 11. aur 16. 17. Yúh. 14. 26. aur 16. 13. 1 Yúh. 2. 27. [r] Ams. 20. 27. aur 27. 19. Yar. 17. 9. [s] Rúm. 11. 33, 34. [t] Rúm. 8. 15. [u] 2 Pat. 1. 16. Dekho 1 Qur. 1. 17. 4 áyat. [x] Mat. 16. 23. [y] 1 Qur. 1. 18, 23. [z] Rúm. 8. 5, 6, 7. Yahúd. 19. [a] Ams. 28. 5. 1 Tas. 5. 21. 1 Yúh. 4. 1. [b] Aiy. 15. 8. Yas. 40. 13. Yar. 23. 18. Rúm. 11. 34. [c] Yúh. 15. 15.

San 'ÍSAWÍ 59.

[a] 1 Qur. 2. 15. [b] 1 Qur. 2. 14. [c] 'Ibrán. 5. 13. [d] 'Ibrán. 5. 12, 13. 1 Pat. 2. 2. [e] Yúh. 16. 12. [f] 1 Qur. 1. 11. aur 11. 18. Gal. 5. 20, 21. Ya'q. 3. 16. [g] 1 Qur. 1. 12. [h] 1 Qur. 4. 1. 2 Qur. 3. 3. [i] Rúm. 12. 3, 6. 1 Pat. 4. 11. [k] A'am. 18. 4, 8, 11. 1 Qur. 4. 15. aur 9. 1. aur 15. 1. 2 Qur. 10. 14, 15. [l] A'am. 18. 24, 27. aur 19. 1. [m] 1 Qur. 1. 30. aur 15. 10. 2 Qur. 3. 5. [n] 2 Qur. 12. 11. Gal. 6. 3. [o] Zab. 62. 12. Rúm. 2. 6. 1 Qur. 4. 5. Gal. 6. 4, 5. Múk. 2. 23. aur 22. 12. [p] A'am. 15. 4. 2 Qur. 6. 1. [q] Afs. 2. 20. Qul. 2. 7. 'Ibrán. 3. 3, 4. 1 Pat. 2. 5. [r] Rúm. 1. 5. aur 12. 3. [s] Rúm. 15. 20. 6 áyat. 1 Qur. 4. 15. Múk. 21. 14. [t] 1 Pat. 4. 11. [v] Yas. 28. 16. Mat. 16. 18. 2 Qur. 11. 4. Gal. 1. 7. [x] Afs. 2. 20. [y] 1 Qur. 4. 5. [z] 1 Pat. 1. 7. aur 4. 12.

San 'ÍSAWÍ 59.

záhir hote hain[a], aur jis ká kám jaisá hai ág parakhegí.

14 Jis ká kám, jo us ne us par banáyá, qáim rahegá, wuh ajr páwegá[b].

15 Aur jis ká kám jal jáwegá, wuh nuqsán uṭháwegá: lekin wuh áp bach jáwegá; par aisá, jaisá ág se[c].

16 Kyá tum nahín jánte, ki tum Khudá kí haikal ho, aur ki Khudá kí Rúh tum men bastí hai[d]?

17 Aur agar koí Khudá kí haikal ko kharáb kare, to Khudá us ko kharáb karegá, kyúnki Khudá kí haikal pák hai, aur wuhí tum ho.

18 Koí áp ko fareb na dewe. Jo koí tumháre darmiyán áp ko is jahán men hakím samjhe, to be-wuqúf bane, táki hakím ho jáwe[e].

19 Kyúnki is jahán kí hikmat Khudá ke áge be-wuqúfí hai[f]. Ki likhá hai, ki Wuh hakímon ko un hí kí chaturáíon men phansátá hai[g].

20 Aur yih, ki Khudáwand hakímon ke qiyáson ko jántá hai, ki bátil hain[h].

21 Pas ádmíon par koí ghamand na kare[i]. Ki sárí chízen tumhárí hain[k];

22 Kyá Púlus, kyá Apallús, kyá Kefás, kyá dunyá, kyá zindagí, kyá maut, aur kyá hál kí chízen, aur kyá istiqbál kí: sab tumhárí hain;

23 Aur tum Masíh ke ho; aur Masíh Khudá ká hai[l].

IV BÁB.

1 Masíh ke khidmat-guzáron kí kyá qadr karní munásib hai. 7 Ham logon ke pás kuchh nahín hai jo ham ne nahín páyá. 9 Rasúl to dunyá, aur firishton, aur ádmíon ke liye ek tamáshá ṭhahre; 13 hán, dunyá men kúṛe kí aur sab chízon kí jhágan kí mánind: 15 taubhí Masíh men hoke hamáre báp húe, 16 jin kí pairauí karní hamen farz hai.

ÁDMÍ ham ko aisá jáne, jaise Masíh ke khidmat-guzár[a], aur Khudá ke bhedon ke mukhtárkár[b].

2 Phir mukhtár men is bát kí talásh hotí hai, ki wuh diyánatdár howe.

3 Lekin mujh ko kuchh us kí parwá nahín, ki tum yá aur koí ádmí mujh ko parakhe, balki main áp bhí apne taín nahín parakhtá.

4 Kyúnki merá dil mujhe ma-lámat nahín kartá; par main kuchh is se rástbáz nahín ṭhahar játá[c]: merá parakhnewálá Khudáwand hai.

5 Is wáste jab tak Khudáwand na áwe, tum waqt se pahle 'adálat karke faisala na karo[d]; wuh táríkí kí poshída báten roshan kar degá, aur dilon ke mansúba záhir karegá[e]: tab Khudá kí taraf se har ek kí ta'ríf hogí[f].

6 Aur, ai bháío, main ne in báton men tumhárí khátir apná aur Apallús ká zikr misál ke taur par kiyá[g]; táki tum ham se síkho, ki us se jo likhá hai, kisí kí bábat ziyáda na samjho[h]; aisá na ho, ki tum ek ke liye dúsre kí zidd men phúlo[i].

7 Kaun mujh men aur dúsre men farq kartá hai? aur tere pás kyá hai, jo tú ne dúsre se nahín páyá[k]? aur jab tú ne dúsre se páyá, to kyún ghamand kartá hai, ki goyá nahín páyá?

8 Tum ab to ásúda húe, aur ab daulatmand hogaye[l], aur hamáre bagair saltanat kí; aur kásh ki tum saltanat karte, to ham bhí tumháre sáth saltanat karte.

9 Kyúnki merí dánist men Khudá ne ham sab rasúlon ko pichhle karke, qatl honewálon kí tarah[m] záhir kiyá; ki ham dunyá, aur firishton, aur ádmíon ke liye, ek tamáshá[n] ṭhahre hain.

10 Ham[o] Masíh ke sabab be-wuqúf hain[p], par tum Masíh men hoke 'aqlmand ho; ham kamzor[q], tum zoráwar; tum 'izzatwále, ham be-'izzat hain.

11 Ham is ghaṛí tak bhúkhe, piyáse[r], nange[s] hain; már kháte[t], aur áwára phirte hain;

12 Aur apne háthon se mihnaten karte[u]: we burá kahte, ham bhalá manáte hain[x]; we satáte, ham sahte hain:

13 We gálíán dete, ham girgiṛáte hain: ham dunyá men kúṛe kí aur sab chízon kí jhaṛan kí mánind[y] áj tak hain.

14 Main tumhen sharminda karne ke liye yih báten nahín likhtá, balki apne piyáre farzandon kí tarah[z] tum ko nasíhat kartá hún.

15 Kyúnki agarchi tum ne Masíh men hoke hazáron ustád rakhe, par tumháre báp bahutse na húe:

San 'ÍSAWÍ 59.

[a] Lúq. 2. 35. [b] 1 Qur. 4. 5. [c] Yahúd. 23. [d] 1 Qur. 6. 19. 2 Qur. 6. 16. Afs. 2. 21, 22. 'Ibrán. 3 6. 1 Pat. 2. 5. [e] Ams. 3. 7. Yas. 5. 21. [f] 1 Qur. 1. 20. aur 2. 6. [g] Aiy. 5. 13. [h] Zab. 94. 11. [i] 1 Qur. 1. 12. aur 4. 6. 4, 5, 6 áyaten. [k] 2 Qur. 4. 5, 15. [l] Rúm. 14. 8. 1 Qur. 11. 3. 2 Qur. 10. 7. Gal. 3. 29.

[a] Mat. 24 45. 1 Qur. 3. 5. aur 9. 17. 2 Qur. 6. 4. Qul. 1. 25. [b] Lúq 12. 42. Tit. 1. 7. 1 Pat. 4. 10.

[a] Aiy. 9. 2. Zab. 130. 3. aur 143. 2. Ams. 21. 2. Rúm. 3. 20. aur 4. 2. [d] Mat. 7. 1. Rúm. 2. 1, 16. aur 14. 4, 10, 13. Mul 29. 12. [e] 1 Qur. 3. 13. [f] Rúm. 2. 29. 2 Qur. 5. 10. [g] 1 Qur. 1. 12. aur 3. 4. [h] Rúm. 12. 3. [i] 1 Qur. 3. 21. aur 5. 2, 6. [k] Yúh. 3. 27. Ya'q 1. 17. 1 Pat. 4. 10. [l] Mak. 3. 17.

[m] Zab. 44. 22. Rúm. 8 36. 1 Qur. 15. 30, 31. 2 Qur. 4. 11 aur 6. 9. [n] 'Ibrán 10 33. [o] 1 Qur. 2. 3. [p] A'am. 17. 18 aur 26. 24. 1 Qur. 1. 18, wag. aur 2. 14. aur 3. 18. Dekho 2 Sal. 9. 11. [q] 2 Qur. 13. 9. [r] 2 Qur. 4. 8. aur 11. 23, —27. Filip 4. 12. [s] Aiy. 22. 6. Rúm. 8. 35. [t] A'am. 23 2. [u] A'am. 18. 3. aur 20. 34 1 Tas. 2. 9. 2 Tas. 3. 8. 1 Tim. 4. 10. [x] Mat. 5. 44. Lúq. 6. 28. aur 23. 34. A'am. 7. 60. Rúm. 12. 14, 20. 1 Pat. 2. 23. aur 3. 9. [y] Nau. 3. 45. [z] 1 Tas. 2. 11.

San 'ÍSAWÍ 59.

is liye ki main hí Injíl ke wasíla se Masíh Yisú' men tumhárá báp húá[a].

16 Pas main tum se minnat kartá hún, ki tum mere pairau ho[b].

17 Is wáste main ne Timtáus[c] ko, jo merá farzand i 'azíz[d] aur Khudáwand men diyánatdár hai, tum pás bhejá, ki wuh merí ráhen[e], jo Masíh men hain, jis tarah main har kahín[f] har ek majlis men[g] batlátá hún, tum ko yád diláwe.

18 Ba'ze yih samajhke phúlte hain[h], ki main tumháre pás nahín áne ká.

19 Par agar Khudáwand cháhe[i], to main tumháre pás jald áúngá[k], aur na shekhí-karnewálon kí báton ko, balki un kí qudrat ko daryáft karúngá.

20 Kyúnki Khudá kí bádsháhat bát se nahín, balki qudrat se hai[l].

21 Tum kyá cháhte ho, ki main tumháre pás láthí leke áún[m], yá muhabbat se, aur rúh kí muláyamat se?

V BÁB.

1 *Wuh harámkár jo un ke darmiyán thá, 6 ba'is ruswáí ká húá, aur na ki fakhr ká. 7 Cháhiye ki puráná khamír nikálá jáwe. 10 Aison se jo be-hayá hoke gunáh karte suhbat rakhní man'a hai.*

AKSARON se sunte hain, ki tumháre bích harámkárí hotí hai, aur aisí harámkárí, jis ká gair-qaumwálon men bhí zikr nahín[a], ki ádmí apne báp kí jorú[b] ko rakhe[c].

2 Aur tum phúlte ho[d], aur jaisá ki cháhiye gam nahín karte[e], tá ki jis ne yih kám kiyá, wuh tum men se nikálá jáwe.

3 Ki main ne, jism se gair-házir, par rúh se házir hoke[f], isí tarah ki goyá házir hún, us par, jis ne aisá kiyá, yih hukm diyá hai.

4 Ki tum aur rúh jo merí hai, hamáre Khudáwand Yisú' Masíh kí qudrat ke sáth[g] milkar, aise shakhs ko hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká nám leke, Shaitán[h] ke hawála karo[i],

5 Ki jism ‖ ke dukh uthávve, tá ki us kí rúh Khudáwand Yisú' ke din bachái jáwe.

6 Tumhárá ghamand karná khúb nahín[k]. Kyá tum nahín jánte, ki thorá sá khamír sárí loí ko khamír kar dáltá hai[l]?

7 Pas, tum puráne khamír ko nikál phenko, táki tum táza loí bano; to tum be-khamír hoge. Is liye ki hamárá bhí fasah[m], ya'ne, Masíh[n] hamáre liye qurbán húá:

8 Ab áo, ham 'íd karen[o], puráne khamír se nahín[p], aur na badí o sharárat ke khamír se[q]; balki dil kí safáí, aur sacháí kí be-khamír rotí se.

9 Main ne khatt men tum ko yih likhá, ki tum harámkáron men mat mile raho[r]:

10 Lekin na yih, ki bilkull dunyá[s] ke harámkáron, yá lálchíon, yá zálimon, yá butparaston se na milo[t]; nahín to tumhen dunyá se nikalná zarúr hotá[u].

11 Par main ne ab tumhen yih likhá hai, ki agar koí bháí kahláke harámkár, yá lálchí, yá butparast, yá gálí-denewálá, yá sharábí, yá zálim ho, to us se suhbat na rakhná[x], balki aise ke sáth kháne tak na kháná[y].

12 Kyúnki mujhe kyá kám hai, jo báharwálon[z] par hukm karún? kyá tum un par jo tum men shámil hain[a], hukm nahín karte?

13 Un par jo báhar hain, Khudá hukm kartá hai. Garaz, tum us bure ádmí ko apne darmiyán se nikál do[b].

VI BÁB.

1 *Qurintion ke liye munásib nahín ki we apne bháíon par nálish karne se unhen ízá deven, 6 aur khára karke jab 'adálat karnewále khud be-dín howen. 9 Jo ná-rást hain so Khudá kí bádsháhat men mírás na páwenge. 15 Hamáre jism Masíh ke 'azá hain, 12 aur Rúh ul Quds kí haikal; 16, 17 is sabab se un ko nápak karná niháyat be-já hai.*

KYÁ tum men se kisí ká hiwáo partá hai, ki dúsre se mu'ámala rakhke faisala ke liye be-dínon pás jáwe, na ki muqaddason pás?

2 Kyá tum nahín jánte, ki muqaddas log dunyá kí 'adálat karenge[a]? Pas agar dunyá kí 'adálat tum se kí jáwe, to kyá chhote qaziyon ke faisal karne ke láiq nahín ho?

3 Kyá tum nahín jánte, ki ham firishton kí 'adálat karenge[b]? to kyá is zindagí ke mu'ámala faisal na karen?

4 Pas, agar tum men is zindagí ke qaziya hon[c], to kalísiye ke un shakhson ko jo haqír hain panch muqarrar karo.

San 'ÍSAWÍ 59.

a A'am. 18. 11. Rúm. 15. 20. 1 Qur. 3. 6. Gal. 4. 19. Filim. 10. Ya'q. 1. 18.
b 1 Qur. 11. 1. Filip. 3. 17. 1 Tas. 1. 6. 2 Tas. 3. 9.
c A'am. 19. 22.
d 1 Qur. 16. 10. Filip. 2. 19. 1 Tas. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
e 1 Qur. 11. 2.
f 1 Qur. 7. 17.
g 1 Qur. 14. 33.
h 1 Qur. 5. 2.
i A'am. 18. 21. Rúm. 15. 32. 'Ibrán. 6. 3 Ya'q. 4. 15.
k A'am. 19. 21. 1 Qur. 16. 5. 2 Qur. 1. 15, 23.
l 1 Qur. 2. 4. 1 Tas. 1. 5.
m 2 Qur. 10. 2. aur 13. 10.

a Afs. 5. 3.
b 2 Qur. 7. 12.
c Ahb. 18. 8. Ist. 22. 30. aur 27. 20.
d 1 Qur. 4. 18.
e 2 Qur. 7. 7, 10.
f Qul. 2. 5.
g Mat. 16. 19. aur 18. 18. Yúh. 20. 23. 2 Qur. 2. 10. aur 13. 3, 10.
h A'am. 26. 18.
i Aly. 2. 6. Zab. 109. 6. 1 Tim. 1. 20.
‖ Yúnání men, halák kiyá jáwe.
k 2 áyat. 1 Qur. 3. 21 aur 4. 19. Ya'q. 4. 16.
l 1 Qur. 15. 33. Gal. 5. 9. 2 Tim. 2. 17.

m Yúh. 19. 14.
n Yas. 53. 7. Yúh. 1. 29. 1 Qur. 15. 3. 1 Pat. 1. 19
o Muk. 5. 6, 12.
p Khur. 12. 15. aur 13. 6.
q Ist. 16. 3. Mat. 16. 6, 12. Marq. 8. 15. Lúq. 12. 1.
r Dekho 2, 7 áyaten. 2 Qur. 6. 14. Afs. 5. 11. 2 Tas. 3. 14.
s 1 Qur. 1. 20.
t 1 Qur. 10. 27.
u Yúh. 17. 15. 1 Yúh. 5. 19.
x Mat. 18. 17. Rúm. 16. 17. 2 Tas. 3. 6, 14. 2 Yúh. 10.
y Gal. 2. 12.
z Marq. 4. 11. Qul. 4. 5. 1 Tas. 4. 12. 1 Tim. 3. 7.
a 1 Qur. 6. 1, 2, 3, 4.
b Ist. 13. 5. aur 17. 7. aur 21. 21. aur 22. 21, 22, 24.

a Zab. 49. 14. Dán. 7. 22. Mat. 19. 28. Lúq. 22. 30. Muk. 2. 26. aur 3. 21. aur 20. 4.
b 2 Pat. 2. 4. Yahúd. 6.
c 1 Qur. 5. 12.

San 'ÍSAWÍ 59.

5 Main yih is liye kahtá hún, ki tum sharminda ho. Kyá aisá hai ki tum men ek 'aqlmand bhí nahín, jo apne bháíon ká muqaddama faisal kar sake?

6 Ki bháí bháí se qaziya kartá hai, aur so bhí be-dínon ke áge.

7 Yih tumhárá bará qusúr hai, ki tum ápas kí dád faryád kiyá karte ho. Zulm uthháná kyún nahín bihtar jánte[d]? apná nuqsán kyún nahín qabúl karte?

8 Balki tum hí to zulm aur zabardastí karte ho, so bhí bháíon par[e].

9 Kyá tum nahín jánte, ki ná-rást Khudá kí bádsháhat ke wáris na howenge? Fareb na kháo: kyúnki harámkár, aur butparast, aur ziná-karnewále, aur 'aiyásh, aur laundebáz[f],

10 Aur chor, aur lálchí, aur sharábí, aur gálí-baknewále, aur zálim, Khudá kí bádsháhat ke wáris na honge.

11 Aur ba'ze tumháre darmiyán aise the[g], par Khudáwand Yisú' ke nám se, aur hamáre Khudá kí Rúh se gusl diláe gaye, aur pák húe, aur rástbáz bhí thahre[h].

12 Sárí chízen mere liye rawá hain, par sab fáidamand nahín[i]: sárí chízen mere liye rawá hain, par main kisí chíz ke ikhtiyár men na húngá.

13 Kháne pet ke liye hain, aur pet khánon ke liye[k]: par Khudá is ko aur un ko nest karegá. Magar badan harámkárí ke liye nahín, balki Khudáwand ke liye hai[l]; aur Khudáwand badan ke liye[m].

14 Aur Khudá ne Khudáwand ko jiláyá hai, aur tum ko bhí apní qudrat se[n] jiláwegá[o].

15 Kyá tum nahín jánte, ki tumháre badan Masíh ke 'azú hain[p]; pas kyá main Masíh ke 'azú lekar kasbí ke 'azú banáún? Aisá na howe.

16 Kyá tum ko khabar nahín, ki jo koí kasbí se suhbat kartá hai, so us se ek tan húá? kyúnki wuh kahtá hai, ki aise donon ek tan honge[q].

17 Par wuh jo Khudáwand se milá húá hai, so us ke sáth ek rúh húá hai[r].

18 Harámkárí se bhágo[s]. Jo jo gunáh ádmí kartá hai, wuh badan ke báhar hai[t]; par ziná-karnewálá apne badan ká gunahgár hai.

19 Kyá tum nahín jánte, ki tumhárá badan Rúh i Quds kí haikal hai[u], jo tum men bastí, jis ko tum ne Khudá se páyá, aur tum apne nahín ho[x]?

20 Kyúnki tum dámon se kharíde gaye[y]; pas tum apne tan se aur apní rúh se, jo Khudá ke hain, Khudá kí buzurgí karo.

d Ams. 20. 22. Mat. 5. 39, 40. Lúq. 6. 29. Rúm. 12. 17, 19. 1 Tas. 5. 15.
e 1 Tas. 4. 6.
f 1 Qur. 15. 50. Gal. 5. 21. Afs. 5. 5. 1 Tim. 1. 9. 'Ibrán. 12. 14. aur 13. 4. Muk. 22. 15.
g 1 Qur. 12. 2. Afs. 2. 2. aur 4. 22. aur 5. 8. Qul. 3. 7. Tít. 3. 3.
h 1 Qur. 1. 30. 'Ibrán. 10. 22.
i 1 Qur. 10. 23.
k Mat. 15. 17 Rúm. 14 17. Qul. 2. 21, 23.
l 15, 19, 20 áyaten. 1 Tas. 4. 3, 7
m Afs. 5. 23.
n Afs. 1. 19, 20.
o Rúm. 6. 5, 8. aur 8 11. 2 Qur. 4. 14.
p Rúm. 12. 5. 1 Qur. 12 27 Afs. 4. 12, 15, 16. aur 5. 30.
q Pald 2. 24. Mat 19. 5. Afs. 5. 31.
r Yúh. 17. 21, 22, 23. Afs. 4. 4. aur 5. 30.
s Rúm. 6. 12, 13
t 'Ibrán. 13. 4.
t Rúm. 1. 24. 1 Tas. 4. 4.
u 1 Qur. 3. 16. 2 Qur. 6. 16.
x Rúm. 14. 7, 8.
y A'am. 20. 28. 1 Qur. 7 23. Gal. 3. 13. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 18, 19. 2 Pat. 2. 1. Muk. 5. 9.

VII BÁB.

2 Rasúl byáh ke dastúr ká zikr kartá, 4 aur bayán kartá ki is rasm ke ijrá se Baní Ádam zinákárí se bache rahte; 10 is liye be-já ma'lúm hotá hai ki yih rishta chhote sabab se torá jáwe. 18, 20 Har ek ádmí us hálat se jis men buláyá gayá thá cháhiye ki rází rahe. 25 Mujarradí ko ikhtiyár karná kis hálat men munásib hogá. 35 Phir ki kis hálat men byáh karen, aur kis hálat men byáh karne se báz rahen.

JIN báton kí bábat tum ne mujhe likhá, so mard ke liye yih achchhá hai, ki 'aurat ko na chhúe[a].

2 Lekin harámkárí se bach rahne ko, har mard apní jorú, aur har 'aurat apná khasam rakhe.

3 Khasam jorú ká haqq jaisá cháhiye adá kare[b], aur waise hí jorú khasam ká.

4 Jorú apne badan kí mukhtár nahín, balki khasam mukhtár hai; is tarah khasam bhí apne badan ká mukhtár nahín, balki jorú.

5 Tum ek dúsre se judá na raho, magar thorí muddat ápas kí razámandí se, táki roza aur du'á karne ke wáste farágat páo[c], aur phir ápas men ek-já hoo, táki Shaitán tum ko tumhárí be-zabtí ke sabab imtihán men na dále[d].

6 Par yih main saláh kí ráh se, na hukm kí ráh kahtá hún[e].

7 Ki main cháhtá, ki jaisá main hún[f], aise hí sab howen[g]. Par har ek ne apná apná in'ám Khudá se páyá, ek ne yún, aur dúsre ne wún[h].

8 So main bin-byáhe mardon aur bewon se yih kahtá hún, ki, Un ke liye achchhá hai, ki we aise rahen, jaisá main hún[i].

9 Lekin agar we zabt na kar saken, to byáh karen[k]; ki byáh karná jal jáne se bihtar hai.

10 Par un ko jin ká byáh húá hai, main nahín, balki Khudá-

a 8, 26 áyaten.
b Khur. 21. 10. 1 Pat 3. 7.
c Yúel 2. 16. Zak. 7. 3. Dekho Khur. 19. 15. 1 Sam. 21. 4, 5.
d 1 Tas. 3. 5.
e 12, 25 áyaten. 2 Qur. 8. 8. aur 11. 17.
f 1 Qur. 9. 5.
g A'am. 26. 29.
h Mat. 19. 12. 1 Qur. 12. 11.
i 1, 26 áyaten.
k 1 Tim. 5. 14.

San 'ÍSAWÍ 59.

wand hukm kartá hai[l], ki Jorú apne ḳhasam ko na chhoṛe[m]:

11 Aur agar chhoṛe, to wuh be-nikáh rahe, yá apne ḳhasam se phir mel kare: aur ḳhasam apní jorú ko chhoṛ na de.

12 Par báqíon ko Ḳhudáwand nahíṉ[n], maiṉ kahtá húṉ: ki Agar kisí bháí kí jorú be-ímán ho, aur wuh us ke sáth rahne ko rází ho, to wuh us ko na chhoṛe.

13 Yá kisí 'aurat ká ḳhasam be-ímán howe, aur wuh us ke sáth rahne ko rází ho, to wuh us ko na chhoṛe.

14 Kyúṉki be-ímán ḳhasam apní jorú ke sabab se pák húá, aur be-ímán jorú ḳhasam ke bá'is pák húí hai; nahíṉ to tumháre farzand nápák hote[o], par ab pák haiṉ.

15 Par agar be-ímán áp ko judá kare, to kare. Koí bháí bahin aisí báton kí qaid meṉ nahíṉ; par Ḳhudá ne ham ko miláp ke liye[p] buláyá hai.

16 Ai 'aurat, kyá jániye tú apne ḳhasam ko bacháwe[q]; aur ai mard, kyá jániye, tú apní jorú ko bacháwe?

17 Magar jaisá Ḳhudá ne har ek ko hissa milá, aur jis tarah Ḳhudá ne har ek ko buláyá, wuh waisá hí chale. Aur maiṉ sárí kalísiyáoṉ meṉ aisá hí muqarrar kartá húṉ[r].

18 Agar koí maḳhtún hokar buláyá gayá, to ná-maḳhtún na ho. Aur agar koí ná-maḳhtúní meṉ buláyá gayá, to maḳhtún na howe[s].

19 Ḳhatna kuchh nahíṉ, aur ná-maḳhtúní bhí kuchh nahíṉ[t], magar Ḳhudá ke hukmoṉ par chalná hí jo hai[u].

20 Har ek jis hálat meṉ buláyá gayá, wuh usí meṉ rahe.

21 Kyá tú ġulámí kí hálat meṉ buláyá gayá, to andesha na kar: par agar tú ázád hojáne saktá hai, to use iḳhtiyár kar.

22 Kyúṉki jis ġulám ko Ḳhudáwand ne buláyá, wuh Ḳhudáwand ká ázád kiyá húá hai[x]; aur isí tarah jis ázád ko buláyá, wuh Masíh ká ġulám hai[y].

23 Tum dámoṉ se ḳharíde gaye ho[z]; ádmí ke ġulám na bano.

24 Ġaraz, ai bháío, har ek, jis hálat meṉ buláyá gayá, usí hálat meṉ Ḳhudá ke huzúr rahe[a].

25 Par kuṉwáríoṉ ke haqq meṉ Ḳhudáwand ká koí hukm mujh pás nahíṉ[b], lekin jaisá diyánatdár[c] hone ke liye mujh par Ḳhudáwand kí taraf se rahm húá[d], waisá hí saláh detá húṉ.

26 So merá yih gumán hai, ki is waqt kí taklífoṉ par nazar karke, yih bihtar hai; ya'ne, ádmí ke liye bihtar hai, ki jaisá hai, waisá hí rahe[e].

27 Agar tú jorú ke band meṉ hai, to us se chhuṭkárá mat cháh. Aur agar tú jorú se chhúṭá hai, to phir jorú mat ḍhúṉḍh.

28 Lekin agar tú byáh kare, to gunáh nahíṉ kartá; aur agar kuṉwárí byáhí jáwe, to wuh gunáh nahíṉ kartí. Par aise log jism kí taklíf páweṉge: lekin maiṉ ‖ tum par shafaqat karke ziyáda na kahúṉgá.

29 Par ai bháío, maiṉ tum se yih kahtá húṉ, ki waqt tang hai[f]: is wáste cháhiye ki jorúwále aise howeṉ, jaise un kí jorúáṉ nahíṉ;

30 Aur ronewále aise, jaise we nahíṉ rote; aur ḳhushí-karnewále aise, jaise we ḳhushí nahíṉ karte; aur ḳharídnewále aise, jaise we milkíyat nahíṉ rakhte;

31 Aur is dunyá ke károbárí aise, jaise dunyá se kám nahíṉ rakhte[g]: kyúṉki dunyá ká tamáshá guzartá chalá játá hai[h].

32 So maiṉ yih cháhtá húṉ, ki tum be-andesha raho. Wuh jo bin-byáhá, so Ḳhudáwand ke liye andeshamand rahtá hai, ki wuh kyúṉkar Ḳhudáwand ko rází kare[i]:

33 Par wuh jo byáhá hai, so dunyá ke wáste andeshamand hai, ki kyúṉkar wuh apní jorú ko rází kare.

34 Byáhí aur bin-byáhí meṉ bhí yih farq hai. Ki bin-byáhí Ḳhudáwand ke liye andeshamand rahtí hai[k], ki wuh badan aur rúh meṉ muqaddas bane; par byáhí húí dunyá ke liye andeshamand rahtí hai, ki kyúṉkar apne ḳhasam ko rází kare.

35 Par yih tumháre fáida ke wáste kahtá húṉ, na ki tumheṉ phande meṉ ḍálúṉ; balki is liye, ki tum árásta ho, aur Ḳhudáwand kí bandagí meṉ ḳhátir-jam'aí se mashġúl raho.

36 Aur agar koí apní kuṉwárí

San 'ÍSAWÍ 59.

l Dekho 12, 25, 40 áyateṉ.
m Mal. 2. 14, 16. Mat. 5. 32. aur 19. 6, 9. Marq. 10. 11, 12. Lúq. 16. 18.
n 6 áyat.
o Mal. 2. 15.
p Rúm. 12. 18. aur 14. 19. 1 Qur. 14. 33. 'Ibrán. 12. 14
q 1 Pat. 3. 1.
r 1 Qur. 4. 17. 2 Qur. 11. 28.
s A'am. 15. 1, 5, 19, 24, 28. Gal. 5. 2.
t Gal. 5. 6. aur 6. 15
u Yúh. 15. 14. 1 Yúh. 2. 3. aur 3. 24.
x Yúh. 8. 36. Rúm. 6. 18, 22. Filim. 16.
y 1 Qur. 9. 21 Gal. 5. 13. Afs. 6. 6. 1 Pat. 2. 16.
z 1 Qur. 6. 20. 1 Pat. 1. 18, 19. Dekho Ahb. 25. 42.
a 20 áyat.
b 6, 10, 40 áyateṉ. 2 Qur. 8. 8, 10.
c 1 Qur. 4. 2. 1 Tim. 1. 12.
d 1 Tim. 1. 16.
e 1, 8 áyateṉ.
‖ Yá, *tumheṉ bacháyá cháhtá húṉ.*
f Rúm. 13. 11. 1 Pat. 4. 7. 2 Pat. 3. 8, 9.
g Rúm. 9. 18.
h Zab. 39. 6. Ya'q. 1. 10. aur 4. 14. 1 Pat. 1. 24. aur 4. 7. 1 Yúh. 2. 17.
i 1 Tim. 5. 5.
k Lúq. 10. 40, waġ.

San 'ÍSAWÍ 59.

laṛkí ke haqq men jawání se ḍhal jáná ná-munásib jáne, aur yihí zarúr samjhe, to jo cháhe, so kar le, ki wuh gunáh nahín kartá: we byáh karen.

37 Par jo koí zarúr na samjhe, balki apne dil men mazbút rahtá, aur apne iráda ko anjám dene par qádir hai, aur dil men yih ṭháne, ki main apní laṛkí ko bin-byáhí rahne dúngá, to wuh achchhá kartá hai.

38 Ǧaraz, wuh jo byáh detá hai, achchhá kartá hai[l], aur jo byáh nahín detá, so bihtar kartá hai.

39 'Aurat sharí'at kí páband hai, jab tak us ká ḳhasam jítá rahe[m]; par agar us ká ḳhasam mar jáe, tab wuh ázád hai, ki jis se cháhe, byáh kar le; magar sirf Ḳhudáwand men[n].

40 Par agar bin-byáhí rahe, to wuh merí dánist men[o] ziyáda sa'ádatmand hai: aur main jántá húṇ, ki Ḳhudá kí Rúh mujh men hai[p].

l 'Ibrán. 13. 4.
m Rúm. 7. 2.
n 2 Qur. 6. 14.
o 25 áyat.
p 1 Tas. 4. 8.

VIII BAB.

1 Buton par charháí húí chízon se parhez karná farz hai. 8, 9 Ham jo 'Ísáí hain unh ikhtiyár jo ham ne páyá yún kám men na láwen, ki us se bháí ṭhokar kháwen: 11 balki munásib hai ki apní hoshyárí ko muhabbat ke lagám se rokte húe chaláwen.

AB, bábat un chízon kí jo buton par qurbání kí játí hain[a], so ham yih jánte hain, ki ham sab 'irfán rakhte hain[b]. 'Irfán phulátá[c], par muhabbat baṛhátí hai.

2 Chunánchi agar koí gumán kare, ki kuchh jántá hai, to jaisá jáná cháhiye, wuh ab tak kuchh nahín jántá[d].

3 Lekin jo koí Ḳhudá se muhabbat rakhtá hai, wuh us se pahchháná játá hai[e].

4 So un chízon ke kháne kí bábat, jo buton par qurbání kí játí hain, ham jánte hain. ki but mutlaq kuchh chíz dunyá men nahín[f], aur koí Ḳhudá nahín magar ek[g].

5 Kyúnki harchand aflák o zamín men bahut hain jo ḳhudá kahláte hain[h], (chunánchi bahutere ḳhudá, aur bahutere ḳhudáwand hain,)

6 Lekin hamárá ek Ḳhudá hai[i], Jo Báp hai. jis se sárí chízen húín[k], aur ham usí ke liye hain; aur ek Ḳhudáwand hai, jo Yisú' Masíh hai[l], jis ke sabab se sárí chízen húín[m], aur ham usí ke wasíla se hain.

7 Lekin sab ko yih 'irfán nahín; balki kitne hí but ko kuchh chíz jánkar[n] buton par kí qurbání áj tak kháte hain; aur un ke dil za'íf hokar álúda ho játe hain[o].

8 Kháná hamen Ḳhudá se nahín milátá[p]; kyúnki agar kháwen, to hamárí kuchh baṛhtí nahín, aur jo na kháwen, to ghaṭtí nahín.

9 Lekin ḳhabardár raho, ki tumhárá yih ikhtiyár[q] kamzoron ke ṭhokar khiláne ká bá'is na howe[r].

10 Kyúnki agar koí tujhe jo 'irfán rakhtá hai, butḳhána men kháte dekhe, to kyá wuh jis ká dil za'íf hai, buton kí qurbání kháne par diler na hogá[s]?

11 Aur terá wuh kamzor bháí, jis ke liye Masíh múá, tere 'irfán se halák na hogá[t]?

12 Pas tum bháíon ke yún gunahgár hoke, aur un ke za'íf dil ko gháyal karke, Masíh ke gunahgár[u] ṭhaharte ho.

13 So agar koí ḳhurák mere bháí ko ṭhokar khiláwe, to main abad tak kabhí gosht na kháún, tá na howe, ki apne bháí kí ṭhokar ká sabab hoún[x].

a A'am. 15. 20, 29. 1 Qur. 10. 19
b Rúm. 14. 14, 22.
c Rúm. 14. 3, 10.
d 1 Qur. 13. 8, 9, 12. Gal. 6. 3. 1 Tim. 6. 4
e Ḳhur. 33. 12, 17. Nahúm 1. 7. Mat. 7. 23. Gal. 4. 9 2 Tim. 2. 19.
f Yas 41. 24. 1 Qur. 10. 19.
g Isl. 4. 39. aur 6. 4. Yas 44. 8 Marq. 12. 29. 6 áyat. Afs 4. 6. 1 Tim. 2. 5
h Yúh. 10. 34.
i Mal. 2. 10. Afs. 4. 6.
k A'am. 17. 28. Rúm. 11. 36.
l Yúh. 13 13 A'am. 2. 36. 1 Qur. 12. 3. Afs. 4. 5. Filip. 2. 11.

San 'ÍSAWÍ 59.

m Yúh. 1. 3. Qul. 1. 16. 'Ibrán. 1. 2.
n 1 Qur. 10. 28, 29.
o Rúm. 14. 14, 23.
p Rúm. 14. 17.
q Gal. 5. 13.
r Rúm. 14. 13, 20.
s 1 Qur. 10. 28, 32.
t Rúm. 14. 15, 20.
u Mat. 25. 40, 45.
x Rúm 14. 21. 2 Qur 11. 29.

IX BAB.

1 Wuh apná ikhtiyár un par jata detá 7 aur yih munásib ṭhahrátá hai, ki Masíhí ḳhádim Injíl ke sunáne hí se parwarish páwen: 15 taubhí us ne apní ḳhushí se us ikhtiyár par 'amal na kiyá thá, 18 ki un se kuchh liyá nahín thá, 22 aur na un muqaddamon men ki unhen ikhtiyár thá ki mánen yá na mánen kisí ko dukh diyá thá. 24 Hamárí zindagí ek daur ki mánind hai.

KYÁ main rasúl nahín húṇ[a]? kyá main ázád nahín? kyá main ne Yisú' Masíh ko, jo hamárá Ḳhudáwand hai, nahín dekhá[b]? kyá tum Ḳhudáwand men mere banáe húe nahín ho[c]?

2 Agar main dúsron ke liye rasúl nahín, taubhí tumháre liye to albatta húṇ: kyúnki tum Ḳhudáwand men hoke merí risálat par muhr ho[d].

3 Jo mujhe parakhte hain, un ke liye merá yih jawáb hai,

4 Kyá hamen kháne píne ká ikhtiyár nahín[e]?

5 Aur kyá ham ko yih iqtidár nahín, ki kisí díní bahin ko byáh kar liye phiren, jaise aur rasúl, aur Ḳhudáwand ke bháí[f], aur Kefás[g], karte hain?

a A'am. 9. 15. aur 13. 2. aur 26. 17. 2 Qur. 12. 12. Gal. 2. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim 1. 11.
b A'am. 9. 3, 17. aur 18. 9. aur 22. 14, 18. aur 23. 11
c 1 Qur. 15. 8. 1 Qur. 3 6. aur 4. 15.
d 2 Qur. 3. 2 aur 12. 12.
e 14 áyat. 1 Tas. 2. 6. 2 Tas. 3. 9.
f Mat. 13. 55. Marq. 6. 3. Lúq. 6. 19. Gal. 1. 19.
g Mat. 8. 14.

San 'ÍSAWÍ 59.

6 Yá sirf mujhe aur Barnabás ko iķhtiyár nahíṉ, ki mihnat na kareṉ[h]?

7 Kaun apná ķharch karke si-pahgarí kartá hai[i]? kaun angúr ká bág lagátá hai, ki us ká phal nahíṉ khátá[k]? yá kaun galla charátá hai[l], jo us galla ká kuchh dúdh nahíṉ pítá?

8 Kyá maiṉ aisí báteṉ boltá húṉ, faqat is liye ki yih insání rawáj hai? kyá sharí'at bhí yih nahíṉ kahtí?

9 Músá kí sharí'at meṉ to yúṉ likhá hai, ki Dáote húe bail ká muṉh mat bándhiyo[m]. Kyá Ķhudá ko bailoṉ hí kí parwá hai?

10 Yá wuh ķháss hamáre wáste yúṉ kahtá? Háṉ, yih hamáre wáste be-shakk likhá hai: táki jotnewálá ummed se jote[n], aur dáonewálá jo ummed se dáotá hai, wuh us ummed ká phal páwe.

11 So agar ham ne tumháre liye rúhání chízeṉ boí haiṉ, to kyá yih baṛí bát hai, ki ham tumhárí jismání chízeṉ káṭeṉ[o]?

12 Agar auroṉ ká tum par yih iķhtiyár hai, to hamárá kyá zi-yáda na hogá? Lekin ham ne apná iķhtiyár záhir nahíṉ kiyá[p], balki sárí báteṉ sahte haiṉ; na howe ki ham Masíh kí Injíl ke muzáhim howeṉ[q].

13 Kyá tum nahíṉ jánte, ki jo haikal ká károbár karte, so hai-kal meṉ se kháte haiṉ[r]? aur jo qurbángáh meṉ házir húá karte, so qurbángáh se hissa lete haiṉ?

14 Yúṉ hí Ķhudáwand ne bhí farmáyá hai[s], ki jo Injíl ke suná-newále haiṉ, Injíl se asbáb i zin-dagí páweṉge[t].

15 Par maiṉ un meṉ se kuchh 'amal meṉ na láyá[u]: aur maiṉ ne is garaz se nahíṉ likhá, ki mere wáste yúṉ kiyá jáwe: kyúṉki us se mujhe marná bihtar hai, ki koí mere faķhr ko kho dewe[x].

16 Is liye ki agar maiṉ Injíl kí ķhabar dúṉ, to kuchh merá faķhr nahíṉ; kyúṉki mujhe zarúrat paṛí hai[y], aur mujh par wáwailá hai, agar maiṉ Injíl kí ķhabar na dúṉ!

17 Ki agar maiṉ yih ķhushí se karúṉ, to phal páúṉgá[z]: par agar ná-ķhushí se, taubhí ‖ muķhtárí mujhe sompí gayí hai[a].

18 Pas to mujhe kyá phal miltá hai? Yih, ki jab maiṉ Injíl kí manádí karúṉ, Masíh kí ķhush-ķhabarí ko be-muzd ṭhahráúṉ[b], táki maiṉ apne is iķhtiyár ko, jo Injíl kí bábat hai, be-já taur par[c] isti'amál na karúṉ.

19 Kyúṉki maiṉ ne, báwujúde ki sab se ázád húṉ[d], áp ko sab ká gulám ṭhahráyá[e], táki maiṉ bahutoṉ ko naf'a meṉ páúṉ[f].

20 Maiṉ Yahúdíoṉ ke darmiyán Yahúdí sá thá, táki maiṉ Yahúdíoṉ ko naf'a meṉ páúṉ[g]; sharí'atwáloṉ meṉ maiṉ sharí'atwálá baná, táki sharí'atwáloṉ ko naf'a meṉ páúṉ;

21 Aur be-sharí'at logoṉ[h] meṉ be-sharí'at sá[i], (har chand maiṉ Ķhudá ke nazdík be-sharí'at na-híṉ húá, balki Masíh kí sharí'at ká tábi' thá[k],) táki maiṉ be-sharí'at logoṉ ko naf'a meṉ páúṉ.

22 Kamzoroṉ meṉ maiṉ kamzor sá thá[l], táki kamzoroṉ ko naf'a meṉ páúṉ; maiṉ sab ádmíoṉ ke wáste sab kuchh baná[m], táki har ek tarah se kitnoṉ ko bacháúṉ[n].

23 Aur maiṉ yih Injíl ke wáste kartá húṉ, táki maiṉ tumháre sáth us meṉ sharík hoúṉ.

24 Kyá tum nahíṉ jánte ho, ki maidán meṉ jab dauṛte haiṉ, to sab dauṛte haiṉ, par bází ek hí ‖ pátá hai? Pas tum aisá dauṛo, ki tum hí jíto[o].

25 Aur har ek kushtígír sab bátoṉ ká parhez rakhtá hai[p]. So we us táj ke liye jo fání hai, aur ham wuh táj páne ke, jo gair-fání hai[q], yih karte haiṉ.

26 So maiṉ dauṛtá húṉ, par be ṭhikáne nahíṉ[r]; maiṉ ghúse laṛtá húṉ, par us kí mánind na-híṉ, jo hawá ko mártá hai:

27 Balki maiṉ apne badan ko píse ḍáltá húṉ[s]; aur use bándhke ghasíṭe liye phirtá húṉ[t], na howe, ki maiṉ auroṉ ko manádí karke áp ná-maqbúl[u] ṭhahrúṉ.

X BÁB.

1 Yahúdíoṉ ko aisí ni'amateṉ húíṉ, jo Masíhíoṉ ke baptisma aur 'ashá i Rabbání se mushá-bahat rakhtí thíṉ; 7 aur sazáeṉ jo unheṉ miliṉ so namúna ke taur par dí gayíṉ, tá ki ham 'ibrat páweṉ. 14 Butparastí se bhágná hameṉ farz hai. 21 Munásib nahíṉ ki Ķhudáwand kí mez ko Shayátín kí bandíoṉ: 24 aur un bátoṉ kí bábat jo az ķhud na bhalí na burí haiṉ, cháhiye ki ham apne bháíoṉ kí ķhátir hí kareṉ.

PAR, ai bháío, maiṉ nahíṉ cháhtá, ki tum is se náwáqif raho, ki hamáre bápdáde sab

---

[h] 2 Tas. 3. 8, 9.
[i] 2 Qur. 10. 4. 1 Tim. 1. 18. aur 6. 12. 2 Tim. 2. 3. aur 4. 7.
[k] Ist. 20. 6. Ams. 27. 18. 1 Qur. 3. 6, 7, 8.
[l] Yúh. 21. 15. 1 Pat. 5. 2.
[m] Ist. 25. 4. 1 Tim. 5. 18.
[n] 2 Tim. 2. 6.
[o] Rúm. 15. 27. Gal. 6. 6.
[p] A'am. 20. 33. 15, 18 áyateṉ. 2 Qur. 11. 7, 9. aur 12. 13. 1 Tas. 2. 6.
[q] 2 Qur. 11. 12.
[r] Ahb. 6. 16, 20. aur 7. 3, wag. Gin. 5. 9. 10. aur 18. 8.—20.
[s] Ist. 10. 9. aur 18. 1. Mat. 10. 10.
[t] Lúq. 10. 7. Gal. 6. 6. 1 Tim. 5. 17.
[u] 12 áyat. A'am. 18. 3. aur 20. 34. 1 Qur. 4. 12. 1 Tas. 2. 9. 2 Tas. 3. 8.
[x] 2 Qur. 11. 10.
[y] Rúm. 1. 14.
[z] 1 Qur. 3. 8, 14.
‖ Yá, ķhán-samání mujhe amánat dí gayí.
[a] 1 Qur. 4. 1. Gal. 2. 7. Filip. 1. 17. Qul. 1. 25.
[b] 1 Qur. 10. 33. 2 Qur. 4. 5. aur 11. 7.
[c] 1 Qur. 7. 31.
[d] 1 áyat.
[e] Gal. 5. 13.
[f] Mat. 18. 15. 1 Pat. 3. 1.
[g] A'am. 16. 3. aur 18. 18. aur 21. 23, wag.
[h] Rúm. 2. 12, 14.
[i] Gal. 3. 2.
[k] 1 Qur. 7. 22.
[l] Rúm. 15. 1. 2 Qur. 11. 29.
[m] 1 Qur. 10. 33.
[n] Rum. 11. 14. 1 Qur. 7. 16.
‖ Yá, jíttá hai.
[o] Gal. 2. 2. aur 5. 7. Filip. 2. 16. aur 3. 14. 2 Tim. 4. 7. 'Ibrán. 12. 1.
[p] Afs. 6. 12. 1 Tim. 6. 12. 2 Tim. 2. 5. aur 4. 7.
[q] 2 Tim. 4. 8. Ya'q. 1. 12. 1 Pat. 1. 4. aur 5. 4.
[r] Muk. 2. 10. aur 3. 11.
[s] 2 Tim. 2. 5. Rúm. 8. 13. Qul. 3. 5.
[t] Rúm. 6. 18, 19.
[u] Yar. 6. 30. 2 Qur. 13. 5, 6.

bádal[a] ke níche the, aur we sab samundar[b] men se hokar nikal gaye;

2 Aur sabhon ne us bádal aur samundar men Músá ká baptisma páyá;

3 Aur sabhon ne ek hí rúhání khurák kháí[c];

4 Aur sabhon ne ek hí rúhání pání piyá[d]: kyúnki unhon ne us rúhání Chatán men se, jo un ke sáth chalí, pání piyá: aur wuh Chatán Masíh thí.

5 Par un men bahuton se Khudá rází na thá, aur we bayábán men máre pare[e].

6 Ye sáre májare hamáre wáste namúna húe, táki ham burí chízon kí khwáhish na karen, jaise unhon ne kí[f].

7 Aur tum butparast na bano, jis tarah un men kaí ek the[g], jaisá likhá hai, ki Yih qaum kháne píne baithí, phir náchne uthí[h].

8 Aur ham harámkárí na karen, chunánchi un men se kaí ek ne kí[i], aur ek hí din men teís hazár máre pare[k].

9 Aur ham Masíh ká imtihán na karen, chunánchi un men se ba'zon ne kiyá[l], aur sámpon se halák húe[m].

10 Aur tum mat kurkuráo, chunánchi un men se kaí ek kurkuráe[n], aur halák karnewále[o] se halák húe[p].

11 Ye sab wáqi'át jo un ko húín, namúna húín: aur hamárí nasíhat ke wáste[q], jo ákhirí zamána men hain[r], likhí gayín.

12 Pas jo koí áp ko qáim samajhtá hai, so khabardár raho, aisá na ho ki gir pare[s].

13 Tum kisí imtihán men, siwá us ke jo aur insán se kiyá játá hai, nahín pare, aur Khudá wafádár hai[t], ki wuh tum ko tumhárí táqat se ziyáda imtihán men parne na degá[u]; balki wuh imtihán ke sáth nikal jáne kí ráh bhí thahrá degá, táki tum bardásht kar sako[x].

14 Pas, ai mere piyáro, tum butparastí se bhágo[y].

15 Main tum se yún boltá hún, jaise 'aqlmandon[z] se; so jo main kahtá hún jáncho.

16 Yih barakat ká piyála jis par ham barakat mángte hain, kyá Masíh ke lahú kí sharákat nahín[a]? Yih rotí jo ham torte hain, kyá Masíh ke badan kí sharákat nahín hai[b]?

17 Kyúnki harchand ham bahut se hain, par milke ek rotí, aur ek tan hain[c]: is liye ki ham sab ek hí rotí men sharík hain.

18 Un par, jo jism ke rú[d] se Isráelí[e] hain, nazar karo; kyá we, jo qurbání-khánewále hain, qurbángáh ke sharík nahín[f]?

19 Pas main kyá kahtá hún? ki but kuchh chíz hai[g], yá buton kí qurbání kuchh chíz hai?

20 Balki yih kahtá, ki gair-qaumen jo qurbání kartí hain, Shayátín ke liye[h] kartí hain, na Khudá ke liye: aur main nahín cháhtá, ki tum Shayátín ke sharík ho.

21 Tum Khudáwand ká piyála[i], aur Shayátín ká piyála[k], pí nahín sakte; tum Khudáwand ke dastarkhwán, aur Shayátín ke dastarkhwán, donon par sharík nahín hosakte.

22 Kyá ham Khudáwand ko gairat diláte hain[l]? kyá ham us se zoráwar hain[m]?

23 Sab kuchh mere liye halál hai, par sab kuchh fáidamand nahín[n]: sab kuchh mujhe halál hai, par sab kuchh taraqqí nahín bakhshtá.

24 Koí apní bihtarí na dhúndhe, balki har ek dúsre kí bihtarí cháhe[o].

25 Jo kuchh qassáíon kí dúkánon men biktá hai, so kháo[p], aur díní imtiyáz karke kuchh na púchho:

26 Kyúnki zamín aur us kí ma'múrí Khudáwand kí hai[q]:

27 Phir agar be-ímánon men se koí tumhárí da'wat kare, aur tum qabúl karo, to jo kuchh tumháre sámhne rakha jáwe, kháo[r], aur díní imtiyáz karke kuchh na púchho.

28 Par agar koí tumhen kahe, ki yih buton kí qurbání hai, to us kí khátir jis ne jatáyá[s], aur imtiyáz i dín ke sabab mat kháo: ki zamín aur us kí ma'múrí Khudáwand kí hai[t]:

29 Imtiyáz karná hai usí dúsre ke liye aur na apne liye: ki káhe ko dúsre kí samajh merí ázádagí ko khalal kare[u]?

30 Aur agar main shukr karke khátá hún, to jis chíz par shukr kartá hún[x], us ke sabab kis liye badnám hún?

San 'ÍSAWÍ 59.

a Khur. 13. 21. aur 40. 34. Gin. 9. 18. aur 14. 14. Ist. 1. 33. Naham. 9. 12, 19. Zab. 78. 14. aur 105. 39.
b Khur. 14. 22. Gin. 33. 8. Yash. 4. 23. Zab. 78. 13.
c Khur. 16. 15, 35. Naham. 9. 15, 20. Zab. 78. 24.
d Khur. 17. 6. Gin. 20. 11. Zab. 78. 15.
e Gin. 14. 29, 32, 35. aur 26. 64, 65. Zab. 106. 26. 'Ibrán. 3. 17. Yahúd. 5.
f Gin. 11. 4, 33, 34. Zab. 106. 14.
g 14 áyat.
h Khur. 32. 6.
i 1 Qur. 6. 18. Muk. 2. 14.
k Gin. 25. 1, 9. Zab. 106. 29.
l Khur. 17. 2, 7. Gin. 21. 5. Ist. 6. 16 Zab. 78. 18, 56. aur 95. 9. aur 106. 14
m Gin. 21. 6.
n Khur. 16. 2. aur 17. 2. Gin. 14. 2, 29. aur 16. 41
o Khur. 12. 23. 2 Sam. 24. 16.
p 1 Taw. 21. 15
q Gin. 14. 37. aur 16. 49.
r Rúm. 15. 4. 1 Qur. 9. 10. 1 Qur. 7. 29. Filip. 4. 5 'Ibrán. 10. 25, 37. 1 Yúh. 2. 18.
s Rúm. 11. 20.
t 1 Qur. 1. 9.
u Zab. 125. 3. 2 Pat. 2. 9
x Yar. 29. 11
y 7 áyat. 2 Qur. 6. 17. 1 Yúh. 5. 21.
z 1 Qur. 8. 1.
a Mat. 26. 26, 27, 28.

San 'ÍSAWÍ 59.

b A'am. 2. 42, 46. 1 Qur. 11. 23, 24.
c Rúm. 12. 5. 1 Qur 12. 27.
d Rúm. 4. 1 aur 9. 3, 5. 2 Qur. 11. 18.
e Rúm. 4. 12. Gal. 6. 16.
f Ahb. 3. 3. aur 7. 15.
g 1 Qur. 8. 4.
h Ahb. 17. 7. Ist. 32. 17. Zab. 106. 37. Muk. 9. 20.
i 2 Qur. 6. 15, 16.
k Ist. 32. 38.
l Ist. 32. 21.
m Hiz. 22. 14.
n 1 Qur. 6. 12.
o Rúm. 15. 1, 2. 33 áyat. 1 Qur. 13. 5. Filip. 2. 4, 21.
p 1 Tim. 4. 4.
q Khur. 19. 5. Ist. 10. 14. Zab. 24. 1. aur 50. 12. 28 áyat.
r Lúq. 10. 7.
s 1 Qur. 8. 10, 12.
t Ist. 10. 14. Zab. 24. 1. 26 áyat.
u Rúm. 14. 16.
x Rúm. 14. 6. 1 Tim. 4. 3, 4.

San 'ÍSAWÍ 59.

31 Pas, tum kháte, yá píte, yá jo kuchh karte ho, sab Khudá ke jalál ke liye karo[y].

32 Tum na Yahúdíon, na Yúnáníon, na Khudá kí kalísiye[z] ko ṭhokar ke bá'is[a] ho:

33 Chunánchi main sab báton men sab ko rází rakhtá hún[b], aur apná nahín, balki bahuton ká fáida ḍhúnḍhtá hún[c], táki we naját páwen.

XI BÁB.

1 Rasúl unhen malámat kartá isliye ki muqaddason kí mahfil men, 4 mard apne sir ḍhámpe húe du'á mángte the, aur 6 'auraten unhen nangḍ chhorke du'á kartí thín, 17 aur is liye bhí ki un ke jam'a hojáne men un kí bhaláí na thí balki buráí hotí thí; 21 chunánchi 'ashá e Rabbání ke kháne ke waqt we ek ek apná apná khána kháte the. 23 Ákhir men, us pák rasm kí muqarrarí ká ahwál mufassal bayán kartá.

TUM mere pairau ho[a], jaise main bhí Masíh ká hún.

2 Aur ai bháío, main tumhárí ta'ríf kartá hún, ki tum har bát men mujhe yád rakhte ho[b], aur un ‖ qánúnon ko hifz karte ho, jis tarah se main ne tumhen sompe hain[c].

3 Par main cháhtá hún, ki tum jáno, ki har ek mard ká sir Masíh hai[d], aur 'aurat ká sir mard[e], aur Masíh ká sir Khudá[f].

4 Jo mard du'á yá nubúwat[g] karte waqt apne sir ko ḍhámptá hai, wuh apne sir ko be-hurmat kartá.

5 Aur har 'aurat jo bagair sir ḍhámpe du'á yá nubúwat[h] kartí, so apne sir ko be-hurmat kartí hai, kyúnki yih us ke sir múndne[i] ke barabar hai.

6 Kyúnki agar 'aurat orhní na orhe, to us kí choṭí bhí kaṭ jáwe; par agar 'aurat choṭí káṭne, yá sir múndne se be-hurmat hotí hai[k], to orhní orhe.

7 Mard ko na cháhiye ki apne sir ko ḍhámpe, ki wuh Khudá kí súrat[l], aur us ká jalál hai, par 'aurat mard ká jalál hai.

8 Is liye ki mard 'aurat se nahín, balki 'aurat mard se hai[m].

9 Aur mard 'aurat ke liye nahín, balki 'aurat mard ke liye paidá húí[n].

10 Pas cháhiye ki 'aurat firishton ke sabab[o] apne sir ‖ ko ḍhámp rakhe[p].

11 Magar Khudáwand men na mard 'aurat ke bagair hai, na 'aurat mard ke bagair[q].

12 Kyúnki jaisá 'aurat mard se hai, waisá hí mard bhí 'aurat ke wasíla se hai, par sab Khudá se hain[r].

13 Tum áp hí tajwíz karo; kyá munásib hai, ki 'aurat bagair sir ḍhámpe Khudá se du'á mánge?

14 Kyá tabí'at se tum ko nahín ma'lúm hotá, ki agar mard choṭí rakhe, to us kí be-hurmatí hai?

15 Par agar 'aurat ke lambe bál hon, to us kí zínat hai: kyúnki bál use ‖ parda ke wáste diye gaye.

16 Lekin agar koí takrárí ho[s], to ma'lúm rahe, ki na hamárá, na Khudá kí kalísiyáon ká yih dastúr hai[t].

17 Aur jo main ab tumhen kahtá hún, is men tumhárí ta'ríf nahín kartá, ki tum jab jam'a hote ho, to us men tumhárí kuchh bhaláí nahín, balki buráí hai.

18 Main suntá hún, ki jis waqt tum kalísiye men jam'a hote ho, tumháre bích ‖ ikhtiláf hote hain[u]; aur main us ko thorá sá sach jántá hún.

19 Kyunki zarúr hai, ki tumháre bích bid'aten bhí ho jáwen[x], táki we, jo tum men maqbúl hain, záhir ho jáwen[y].

20 Phir jo tum ek hí maqám men jam'a hote ho, yih 'Ashá e Rabbání kháne ke liye nahín hai.

21 Kyúnki kháne ke waqt har ek pahle apná hí khána khá letá hai: aur koí bhúkhá rah játá, aur koí mast hotá hai[z].

22 Kyá tum kháne píne ke liye ghar nahín rakhte ho? yá Khudá kí kalísiye ko náchíz jánte ho[a], aur ‖ muhtájon ko sharminda karte ho[b]? Ab main tum se kyá kahún? kyá tumhárí ta'ríf karún? Main is men tumhárí ta'ríf nahín karne ká.

23 Kyúnki main ne yih bát Khudáwand se páí[c], aur tumhen bhí sompí, ki Khudáwand Yisú' ne, jis rát ki pakarwáyá gayá, roṭí lí[d]:

24 Aur shukr karke torí, aur kahá, ki Lo, kháo, yih merá badan hai, jo tumháre liye torá játá hai: tum merí yádgárí ke liye yih kiyá karo.

25 Aur isí tarah us ne kháne ke ba'd piyála bhí liyá, aur kahá, ki

---

y Qul. 3. 17. 1 Pat. 4. 11.
z A'am. 20. 28. 1 Qur. 11. 22. 1 Tim. 3. 5.
a Rúm. 14. 13. 1 Qur. 8. 13. 2 Qur. 6. 3.
b Rum. 15. 2. 1 Qur. 9. 19, 22.
c 24 áyat.

a 1 Qur. 4. 16. Afs. 5. 1. Filip. 3. 17. 1 Tas. 1. 6. 2 Tas. 3. 9.
b 1 Qur. 4. 17.
‖ Yá, riwáyaton ko, 2 Tas. 2. 15. aur 3. 6.
c 1 Qur. 7. 17. 2 Tas. 2. 15. aur 3. 6.
d Afs. 5. 23.
e Paid. 3. 16. 1 Tim. 2. 11, 12. 1 Pat. 3. 1, 5, 6.
f Yúh. 14. 28. 1 Qur. 3. 23. aur 15. 27, 28. Filip. 2. 7, 8, 9.
g 1 Qur. 12. 10, 28. aur 14. 1, wag.
h A'am. 21. 9.
i Ist. 21. 12.
k Gin. 5. 18. Ist. 22. 5.
l Paid. 1. 26, 27. aur 5. 1. aur 9. 6.
m Paid. 2. 21, 22.
n Paid. 2. 18, 21, 23.
o Wa'iz. 5. 6.
‖ Yúnání men, par ikhtiyár rakhe, ya'ne, ḍhámpne ke liye.
p Paid. 24. 65.

q Gal. 3. 28.
r Rúm. 11. 36.
‖ Yá, satr ke wáste.
s 1 Tim. 6. 4.
t 1 Qur. 7. 17. aur 14. 33.
‖ Yúnání men, skhisma, ya'ne, chír.
u 1 Qur. 1. 10, 11, 12. aur 3. 3.
x Mat. 18. 7. Lúq. 17. 1. A'am. 20. 30. 1 Tim. 4. 1. 2 Pat. 2. 1, 2.
y Lúq. 2. 35. 1 Yúh. 2. 19. Dekho Ist. 13. 3.
z 2 Pat. 2. 13. Yahúd. 12.
a 1 Qur. 10. 32.
‖ Yá, unhen jo nahín rakhte, ya'ne, ghar.
b Ya'q. 2. 6.
c 1 Qur. 15. 3. Gal. 1. 1, 11, 12.
d Mat. 26. 26. Marq. 14. 22. Lúq. 22. 19.

San 'ÍSAWÍ 59.

Yih piyála wuh nayá 'ahd hai, jo mere lahú se hai; jab jab tum pío merí yádgárí ke liye yún karo.

26 Kyúnki jab jab tum yih roṭí kháte, aur yih piyála píte ho, to tum Khudáwand kí maut ko, jab tak ki wuh áwe[e], jatáte rahte ho.

27 Is wáste jo koí ná-munásib taur se[f] yih roṭí kháwe, yá Khudáwand ká piyála píwe, to wuh Khudáwand ke badan aur lahú ká gunahgár hogá.

28 Pas ádmí pahle áp ko jánche[g], aur yúnhí is roṭí men se kháwe, aur is piyála se píwe.

29 Kyúnki jo ná-munásib taur se khátá aur pítá hai, so Khudáwand ke badan ká liház na karke apní sazá khátá aur pítá hai.

30 Isí sabab se tum men bahutere kamzor aur bímár hain, aur kitne so gaye.

31 Agar ham apne taín jánchte, to sazá na páte[h].

32 Aur Khudáwand hamen sazá deke tarbiyat kartá hai[i], tá na howe ki ham dunyá ke sáth sazá ke hukm men sharík howen.

33 Pas ai mere bháío, jab tum kháne ke liye jam'a ho, to ek dúsre kí ráh dekho.

34 Aur agar koí bhúkhá ho[k], to apne ghar men[l] kháwe, na ho ki tum sazá páne ko jam'a ho. Ab jo kuchh báqí hai, so main áke[m] durust karúngá[n].

XII BÁB.

1 *Rúhání ni'amaton* 4 *mutafarriq hain,* 7 *par har ek fáida i 'ámm ke liye hai.* 8 *Aur us liház se we mutafarriq waz'a par 'ináyat hotí hain:* 12 *ki jis tarah insán ke badan kí aisí banáwat huí ki us ke sab 'azá ke báham juṭne se* 16 *tamám kí saj-dhaj,* 22 *aur zarúrí kám,* 26 *aur har waqt kí madad hásil hotí hai;* 27 *us hí tarah cháhiye ki ham ek dúsre se iltifát rakhke, ápas men juṭ jáwen, táki Masíh ke nám par ek hí rúhání badan hojáen.*

AI bháío, main nahín cháhtá ki tum rúhání ni'amaton[a] kí bábat be-khabar raho.

2 Tum jánte ho, ki tum gair-qaumwále the[b], aur gúnge buton[c] ke píchhe, jis tarah chaláe gaye, chalte the.

3 Pas main tumhen jatátá hún, ki koí nahín, jo Khudá kí Rúh se boltá, Yisú' ko mal'ún kahtá hai[d]: aur koí bagair Rúh i Quds ke Yisú' ko Khudáwand kah nahín saktá hai[e].

4 Pas, ni'amaten tarah tarah kí hain[f], par Rúh ek hí hai[g].

5 Aur khidmaten bhí tarah tarah kí hain[h], par Khudáwand ek hí hai.

6 Aur tásíren tarah tarah kí hain, par Khudá ek hí hai, jo sabhon men sab kuchh kartá hai[i].

7 Lekin Rúh ká zuhúr, jo har ek men kiyá játá, fáida i 'ámm ke liye hai[k].

8 Ek ko Rúh se hikmat kí bát[l] miltí hai; aur dúsre ko usí Rúh se 'ilm kí bát[m];

9 Aur ba'ze ko usí Rúh se ímán[n]; aur ba'ze ko usí Rúh se changá karne kí ni'amaten[o];

10 Aur kisí ko karámaton kí qudraten[p]; aur kisí ko nubúwat[q]; aur ba'ze ko rúhon kí pahchán[r]; aur ba'ze ko tarah tarah kí zubánen[s]: aur ba'ze ko zubánon ká tarjuma karná:

11 Lekin wuhí ek Rúh yih sab kuchh kartí hai; aur jaisá cháhtí[t], har ek ko bánṭtí hai[u].

12 Kyúnki jis tarah badan ek hai, aur us ke 'azú bahut, aur ek badan ke 'azú milkar, agarchi bahut, ek badan hote hain[x], Masíh bhí aisá hí hai[y].

13 Ki ham sab ne, kyá Yahúdí, kyá Yúnání, kyá gulám, kyá ázád[z], ek hí Rúh se ek badan banne ke liye baptisma páyá[a], aur ham sab ko ek hí Rúh se píne ko diyá gayá[b].

14 Kyúnki badan men ek 'azú nahín, balki bahut se hain.

15 Aur agar pánw kahe, is liye ki main háth nahín, main badan ká nahín; to kyá wuh is sabab se badan ká nahín hai?

16 Aur agar kán kahe, is liye ki main ánkh nahín, main badan ká nahín; to kyá wuh is sabab se badan ká nahín?

17 Agar sárá badan ánkh hotá, to sunná kahán hotá? aur agar sab sunná hotá, to súnghná kahán?

18 Par ab Khudá ne har ek 'azú ko badan men[c] apní marzí ke muwáfiq[d] rakhá.

19 Par agar we sab ek hí 'azú hote, to badan kahán hotá?

20 Par ab bahut se 'azú hain, lekin badan ek hai.

21 Ánkh háth se nahín kah saktí, ki main terí muhtáj nahín;

[e] Yúh. 14. 3. aur 21. 22. A'am. 1. 11. 1 Qur. 4. 5. aur 16. 22. 1 Tas. 4. 16. 2 Tas. 1. 10. Yahúd. 14. Muk. 1. 7.
[f] Gin. 9. 10, 13. Yúh. 6. 51, 63, 64. aur 13. 27. 1 Qur. 10. 21.
[g] 2 Qur. 13. 5. Gal. 6. 4.
[h] Zab. 32. 5. 1 Yúh. 1. 9.
[i] Zab. 94. 12, 13. 'Ibrán. 12. 5,—11.
[k] 21 áyat.
[l] 22 áyat.
[m] 1 Qur. 4. 19.
[n] 1 Qur. 7. 17. Tít. 1. 5.
[a] 1 Qur. 14. 1, 37.
[b] 1 Qur. 6. 11. Afs. 2. 11, 12. 1 Tas. 1. 9. Tít. 3. 3. 1 Pat. 4. 3.
[c] Zab. 115. 5.
[d] Marq. 9. 39. 1 Yúh. 4. 2, 3.
[e] Mat. 16. 17. Yúh. 15. 26. 2 Qur. 3. 5.

San 'ÍSAWÍ 59.

[f] Rúm. 12. 4, wag. 'Ibrán. 2. 4. 1 Pat. 4. 10.
[g] Afs. 4. 4.
[h] Rúm. 12. 6, 7, 8. Afs. 4. 11.
[i] Afs. 1. 23.
[k] Rúm. 12. 6, 7, 8. 1 Qur. 14. 26 Afs. 4. 7. 1 Pat. 4. 10, 11.
[l] 1 Qur. 2. 6, 7.
[m] 1 Qur. 1. 5. aur 13. 2. 2 Qur. 8. 7.
[n] Mat. 17. 19, 20. 1 Qur. 13. 2. 2 Qur. 4. 13.
[o] Marq. 16 18. Ya'q. 5. 14.
[p] 28, 29 áyaten. Marq. 16. 17. Gal. 3. 5.
[q] Rúm. 12. 6. 1 Qur. 13. 2 aur 14. 1, wag.
[r] 1 Qur. 14. 29. 1 Yúh. 4. 1.
[s] A'am. 2. 4 aur 10. 46.
[t] 1 Qur. 13. 1.
[t] Yúh. 3. 8. 'Ibrán. 2. 4.
[u] Rúm. 12. 6. 1 Qur. 7. 7. 2 Qur. 10. 13. Afs. 4. 7.
[x] Rúm. 12. 4, 5. Afs. 4. 4, 16.
[y] 27 áyat. Gal. 3. 16.
[z] Gal. 3. 28. Afs. 2. 13, 14, 16. Qul. 3. 11.
[a] Rúm. 6. 5.
[b] Yúh. 6. 63. aur 7. 37, 38, 39.
[c] 28 áyat.
[d] Rúm. 12. 3. 1 Qur. 3. 5. 11 áyat.

San 'ÍSAWÍ 59.

aur sir bhí pánwoṉ se nahíṉ kah saktá, ki maiṉ tumhárá muhtáj nahíṉ.

22 Balki badan meṉ we 'azú, jo kamzor ma'lúm hote haiṉ, bahut zarúr haiṉ:

23 Aur badan ke un 'azúoṉ ko, jinheṉ ham zalíl jánte haiṉ, unhíṉ ko ziyáda 'izzat dete haiṉ; aur hamáre be-ḍaul 'azú bahut ḳhush-ḍaul ho játe haiṉ.

24 Kyúṉki hamáre ḳhush-ḍaul 'azú us ke muhtáj nahíṉ: par Ḳhudá ne zalíl 'azúoṉ ko ziyáda hurmat deke badan ko murakkab kiyá:

25 Táki ‖judáí badan meṉ na howe, balki sáre 'azú ápas meṉ ek dúsre ke ham-dard rahoṉ.

26 Aur agar ek 'azú kuchh dukh pátá hai, to sáre 'azú us ke sáth dukh páte haiṉ; aur agar ek 'azú 'izzat páwe, to sáre 'azú us ke sáth ḳhush hote haiṉ.

27 Tum milke Masíh ke badan ho[e], aur judá judá 'azú ho[f].

28 Aur kalísiye meṉ Ḳhudá ne kitnoṉ ko muqarrar kiyá[g], pahle rasúloṉ ko[h], dúsre nabíoṉ ko[i], tísre ustádoṉ ko, ba'd us ke karámateṉ[k], tab changá karne kí qudrateṉ[l], madadgáríáṉ[m], peshwáíáṉ[n], tarah tarah kí zubáneṉ.

29 Kyá sab rasúl haiṉ? kyá sab nabí haiṉ? kyá sab ustád haiṉ? kyá sab karámateṉ dikháte haiṉ?

30 Kyá sab ko changá karne kí qudrat hai? kyá tarah tarah kí zubáneṉ sab bolte haiṉ? kyá sab tarjuma karte haiṉ?

31 Tum achchhí se achchhí ni'amatoṉ ke mushtáq raho[o], par maiṉ ek aur ráh, jo un se kahíṉ bihtar hai, tumheṉ batlátá húṉ.

‖ Yúnání meṉ, *skhisma*, ya'ne, *chír*.
[e] Rúm. 12. 5. Afs. 1. 23. aur 4. 12. aur 5. 23, 30. Qul. 1. 24.
[f] Afs. 5. 30.
[g] Afs. 4. 11.
[h] Afs. 2. 20 aur 3. 5.
[i] A'mál 13. 1. Rúm. 12. 6.
[k] 10 áyat.
[l] 9 áyat.
[m] Gin. 11. 17.
[n] Rúm. 12. 8. 1 Tim. 5. 17. 'Ibrán. 13. 17, 24.
[o] 1 Qur. 14. 1, 39.

XIII BÁB.

1 *Sárí ni'amateṉ* 2, 3 *kaisí hí nádir kyúṉ na hoṉ, baġair muhabbat ke kuchh chíz nahíṉ haiṉ.* 4 *Muhabbat kí ta'ríf.* 13 *yaháṉ tak ki kahá játá ki wuh ummed aur ímán ke ba nisbat sabqat le játí hai.*

AGAR maiṉ ádmí yá firishtoṉ kí zubáneṉ bolúṉ, aur muhabbat na rakhúṉ, to maiṉ ṭhanṭhanátá pítal, yá jhanjhanátí jháṉjh húṉ.

2 Aur agar maiṉ nubúwat karúṉ, aur agar maiṉ gaib kí sab báteṉ aur sáre 'ilm jánúṉ[a], aur merá ímán kámil ho, yaháṉ tak ki maiṉ paháṛoṉ ko chaláúṉ[b], par muhabbat na rakhúṉ, to maiṉ kuchh nahíṉ húṉ.

3 Aur agar maiṉ apná sárá mál ḳhairát meṉ de ḍálúṉ[c], yá agar maiṉ apná badan dúṉ, ki jaláyá jáe, par muhabbat na rakhúṉ, to mujhe kuchh fáida nahíṉ.

4 Muhabbat sábir hai, aur muláim hai[d]; muhabbat ḍáh nahíṉ kartí; muhabbat ‖sheḳhí nahíṉ kartí, aur phúltí nahíṉ,

5 †Be-mauqa' kám nahíṉ kartí, ḳhud-garaz nahíṉ[e], gussawar nahíṉ, bad-gumán nahíṉ;

6 Ná-rástí se ḳhush nahíṉ[f], balki rástí se ḳhush hai[g];

7 Sab bátoṉ ko pí játí hai, sab kuchh báwar kartí hai, sab chíz kí ummed rakhtí hai, sab kí bardásht kartí hai[h].

8 Muhabbat kabhí játí nahíṉ rahtí: agar nubúwateṉ haiṉ, to mauqúf hoṉgí; agar zubáneṉ haiṉ, to band ho jáeṉgí; agar 'ilm hai, to lá-hásil ho jáegá.

9 Kyúṉki hamárá 'ilm náqis hai[i], aur hamárí nubúwat ná-tamám.

10 Par jab kamál áwegá, to náqis nest ho jáegá.

11 Jab maiṉ laṛká thá, tab †merí bolí laṛke kí sí, aur mizáj laṛke ká sá, aur samajh laṛke kí sí thí: par jab jawán húá, tab maiṉ ne laṛkáí se háth uṭháyá.

12 Ki ab ham áína se ‖dhundhlá sá dekhte haiṉ[k]; par us waqt rúbarú dekheṉge[l]; is waqt merá 'ilm náqis hai, par us waqt maiṉ is tarah jánúṉgá, jis tarah wuh mujhe jántá hai.

13 Ab to ímán, ummed, muhabbat, ye tínoṉ maujúd haiṉ; par un meṉ jo baṛhkar hai, so muhabbat hai.

[a] 1 Qur. 12. 8, 9, 10, 28. aur 14. 1, wag. Dekho Mat. 7. 22.
[b] Mat. 17. 20. Marq. 11. 23. Lúq. 17. 6.
[c] Mat. 6. 1, 2.
[d] Ams. 10. 12. 1 Pat. 4. 8.
‖ Yá, *utáolí nahíṉ kartí.*
† Yá, *Násebá nahíṉ kartí.*
[e] 1 Qur. 10. 24. Filip. 2. 4.
[f] Zab. 10. 3. Rúm. 1. 32.
[g] 2 Yúh. 4.
[h] Rúm. 15. 1. Gal. 6. 2. 2 Tim. 2. 24.
[i] 1 Qur. 8. 2.
† Yúnání meṉ, *laṛke ke mánind bát kartá thá, aur laṛke ke mánind samajhtá thá, aur laṛke ke mánind hujjat kartá thá.*
‖ Yúnání meṉ, *pahelí meṉ.*
[k] 2 Qur. 3. 18. aur 5. 7. Filip. 3. 12.
[l] Mat. 18. 10. 1 Yúh. 3. 2.

XIV BÁB.

1 *Is ke bayán meṉ, ki nubúwat karní* 2, 3, 4 *begána zubánoṉ ke bolne se bihtar hai,* 6 *aur is ke subut meṉ musiqí ke sáz o bájá kí ek misál látá* 12 *Donoṉ par liház karná hai, ki kaháṉ tak ímán kí taraqqí ek ek se hosaktí,* 22 *kyúṉki yihí haqíqí maqsad donoṉ se hai.* 26 *Donoṉ ko kyúṉkar wájibí se,* 27 *aur kis tarah bejá taur par isti'amál kareṉ.* 34 *Hukm kotá ki 'auarateṉ kalísiye ke darmiyán na boleṉ.*

MUHABBAT ká píchhá karo, aur rúhání ni'amatoṉ kí árzú rakho[a], ḳhusúsan us kí, ki tum nubúwat karo[b].

2 Kyúṉki jo ‖begána zubán[c] boltá hai, wuh ádmíoṉ se nahíṉ,

[a] 1 Qur. 12. 31.
[b] Gin. 11. 25, 29.
‖ Yúnání meṉ, *koí zubán boltá.*
[c] A'mál 2. 4. aur 10. 46.

San 'ÍSAWÍ 59.

balki Khudá se boltá hai, ki koí nahín ‖samajhtá, agarchi wuh rúh se bhed kí báten boltá hai.

3 Par jo nubúwat kartá hai, so ádmíon se, un kí taraqqí, aur nasíhat, aur tasallí ke liye, boltá hai.

4 Jo begána zubán men boltá hai, so apní taraqqí kartá hai; par jo nubúwat kartá hai, kalísiye kí taraqqí kartá hai.

5 Main cháhtá hún, ki tum sab tarah tarah kí zubánen bolo, par khúss kar cháhtá hún, ki nubúwat karo: ki nubúwat-karnewálá us se jo tarah tarah kí zubánen boltá hai, bará hai, agar wuh tarjuma is liye na kare, ki kalísiyá taraqqí páwe.

6 Ab, ai bháío, agar main tarah tarah kí zubánen boltá húá tumháre pás áún, aur ilhám[d], yá 'ilm, yá nubúwat, yá ta'lím kí báten tum se na kahún, to tum ko mujh se kyá fáida hogá?

7 Chunánchi be-ján chízen jin se áwázen nikaltí hain, jaise turhí, yá barbat, agar un ke bolon men tafáwut na ho, to jo phúnká yá bajáyá játá hai, kyúnkar bújhá jáegá?

8 Aur agar narsinge ke bol dubdhe ke sáth hon, to kaun áp ko laráí ke liye taiyár paregá?

9 Waise hí tum bhí agar zubán se wázih bát na bolo, to jo kahá játá hai, kyúnkar samjhá jáegá? tum hawá se bak bak karnewále thahroge.

10 Kitní kitní zubánen tarah tarah kí dunyá men aglab na hongí, aur un men se koí be-ma'ní nahín.

11 Par agar wuh zubán mujhe na átí ho, to main bolnewále ke áge ajnabí thahrúngá, aur bolnewálá mere áge.

12 Pas jab ki tum ‖rúhání ni'amaton kí árzú rakhte ho, to aisí barhtí cháho, táki kalísiye kí taraqqí kar sako.

13 Chunánchi wuh jo begána zubán men boltá hai, du'á mánge, ki tarjuma bhí kar sake.

14 Kyúnki agar main kisí begána zubán men du'á mángún, to merí rúh du'á mángtí hai, par merí 'aql be-kár hai.

15 Pas main kyá karún? main rúh se du'á mángúngá, aur 'aql se bhí du'á mángúngá: aur main rúh se gáúngá[e], aur 'aql se bhí gáúngá[f].

16 Nahín to agar tú rúh se barakat kí bát bole, to wuh jo anparhe kí jagah men baithá hai, terí shukrguzárí[g] men Ámín kyúnkar kahegá? is wáste ki jo kuchh tú kahtá hai, wuh use nahín jántá.

17 Tú to achchhí tarah shukr kartá hai, par dúsrá taraqqí nahín pátá.

18 Main apne Khudá ká shukr kartá hún, ki tum sabhon se ziyáda zubánen boltá hún:

19 Lekin main kalísiye men pánch báten apní 'aql se bolná, us níyat se ki auron ko sikháún, un das hazár báton se, jo kisí begána zubán men bolún, ziyáda pasand kartá hún.

20 Ai bháío, tum 'aql men larke na bane raho[h]; tum badí men larke raho[i], par 'aql men †jawán ho.

21 Sharí'at men[k] likhá hai, ki Khudáwand kahtá hai, main begána zubán, aur begána honthon se is qaum ke sáth bolúngá[l], tau bhi we merí na sunenge.

22 Pas tarah tarah kí zubánen ímándáron ke liye nahín, balki be-ímánon ke wáste nishán hain: par nubúwat be-ímánon ke liye nahín, balki ímándáron ke liye hai.

23 Pas agar sárí kalísiyá ek maqám men jam'a ho, aur sab ke sab tarah tarah kí zubánen bolen, aur anparhe yá be-ímán log andar áwen, to kyá we na kahenge, ki ye díwána hain[m]?

24 Par agar sab nubúwat karen, aur koí be-ímán, yá anparhon men se koí andar á jáwe, to har ek kí bát se qáil hogá, har ek se parakhá jáegá:

25 Aur yún us ke dil ke bhed sab záhir honge; tab wuh munh ke bhal girke Khudá ko sijda karegá, aur kahegá, ki Khudá beshakk tumháre bích hai[n].

26 Pas, ai bháío, kyá hai? ki jab tum ikatthe hote ho, to tum men har ek ke sáth zabúr, yá koí ta'lím[o], yá begána zubán, yá ilhám, yá tarjuma hai. Cháhiye ki sab kuchh díndárí men taraqqí ke liye howe[p].

27 Agar koí kisí zubán men

‖ Yúnání men, *suntá*; A'am. 22. 9. ba muqábala A'am. 9. 7 ke.

[d] 26 áyat.

‖ Yunání men, *rúhon k' bábat árzúmand ho.*

San 'ÍSAWÍ 59.

[e] Afs. 5. 19. Qul. 3. 16.
[f] Zab. 47. 7.
[g] 1 Qur. 11. 24.
[h] Zab. 131. 2. Mat. 11. 25. aur 18. 3. aur 19. 14. Rúm. 16. 19. 1 Qur. 3. 1. Afs. 4. 14. 'Ibrán 5. 12, 13.
[i] Mat. 18. 3. 1 Pat. 2. 2.
† Yúnání men, *kámil*, ya'ne, *jis kí 'umr púrí ho* 1 Qur. 2. 6.
[k] Yúh. 10. 34.
[l] Yas. 28. 11, 12.
[m] A'am. 2. 13.
[n] Yas. 45. 14. Zak. 8. 23.
[o] 6 áyat. 1 Qur. 12. 8, 9, 10.
[p] 1 Qur. 12. 7. 2 Qur. 12. 19. Afs. 4. 12.

San 'ÍSAWÍ 59.

bole, to do do, aur niháyat tín tín, ek ek karke bolen; aur ek shakhs tarjuma kare.

28 Par agar koí tarjuma karnewálá na ho, to wuh kalísiye men chupká rahe, aur apne aur Khudá se bole.

29 Nabíon men se do yá tín bolen, aur báqí tajwíz karen[q].

30 Par agar koí bát dúsre par jo baiṭhá hai khul jáwe, to pahlá chupká rahe[r].

31 Kyúnki tum sab ke sab ek ek karke nubúwat kar sakte ho, táki sab síkhen, aur sab tasallí páwen.

32 Aur nabíon kí rúhen[s] nabíon ke tábi' hain.

33 Kyúnki Khudá be-intizámí ká báni nahín, par salámatí ká hai, jaisí muqaddas logon kí sárí kalísiyáon men hai[t].

34 Tumhárí 'auraten kalísiye men chupkí rahen[u], ki unhen bolne ká hukm nahín hai, balki cháhiye ki farmánbardár rahen[x], jis tarah sharí'at men bhí likhá hai[y].

35 Aur agar we kuchh síkhá cháhen, to ghar men apne khasam se púchhen; kyúnki sharm kí bát hai, ki 'auraton kalísiye men bolen.

36 Kyá? Khudá ká kalám tumhín se niklá? yá sirf tumhín tak puhunchá hai?

37 Agar koí apne taín nabí yá rúhání jáne, to cháhiye ki wuh iqrár kare, ki yih báten, jo main tumhen likhtá hún, Khudáwand ke ahkám hain[z].

38 Aur agar koí na jáne, to na jáne.

39 Garaz, ai bhaío, nubúwat karne kí árzú rakho[a], lekin tarah tarah kí zubánen bolne se man'a na karo.

40 Sárí báten durustí aur tartíb ke sáth howen[b].

q 1 Qur. 12. 10.
r 1 Tas. 5. 19, 20.
s 1 Yúh. 4. 1.
t 1 Qur. 11. 16.
u 1 Tim. 2. 11, 12.
x 1 Qur. 11. 3. Afs. 5. 22. Qul. 3. 18. Tit. 2. 5. 1 Pat. 3. 1.
y Paid. 3. 16.
z 2 Qur. 10. 7. 1 Yúh. 4. 6.
a 1 Qur. 12. 31. 1 Tas. 5. 20.
b 33 áyat.

XV BÁB.

3 Masíh ke jí uṭhne kí dalíl se, 12 rasúl un sab par jo insání jism kí qiyámat se inkár karte the sábit kartá, ki hamárá jí uṭhná ek zarúrí bát hai. 21 Qiyámat ke anjám aur phal kí bábat; 35 us ke hone ká taur; 51 aur kyúnkar we jo roz i ákhir men zinda rahen ek pal men badal jáenge.

AB, ai bháío, main tumhen usí Injíl kí bát jatátá hún, jis kí khushkhabarí main ne tumhen dí[a], aur tum ne pái, aur us par qáim ho[b];

2 Usí ke sabab tum bach bhí játe ho[c], agar wuh khushkhabarí, jo main ne tumhen dí, yád rakho; nahín to tumhárá ímán láná befáida hai[d].

3 Kyúnki main ne auwal báton men wuhí tum ko sompí[e], jo main ne bhí pái[f], ki jaisá nabíon kí kitábon men likhá hai, Masíh hamáre gunáhon ke wáste múá[g];

4 Aur gáṛá gayá, aur tísre din kitábon ke muwáfiq jí uṭhá[h]:

5 Aur Kefás ko[i], aur us ke ba'd bárahon ko, dikhái diyá[k]:

6 Ba'd us ke pánch sau bháíon se ziyáda the, jinhen wuh ek-bára dikhái diyá; aksar un men se ab tak maujúd hain, par kaí ek so gaye.

7 Phir Ya'qúb ko dikhái diyá; phir sáre rasúlon ko[l].

8 Aur sab ke píchhe mujh ko[m], jo adh-úre dinon ká paidá hún, dikhái diyá.

9 Ki main rasúlon men sab se chhoṭá hún[n], aur is láiq nahín, ki rasúl kahláún, is wáste ki main ne Khudá kí kalísiye ko satáyá[o].

10 Par main jo kuchh hún, Khudá ke fazl se hún[p]; aur us ká fazl, jo mujh par húá, so be-fáida na húá; par main ne un sab se ziyáda mihnat kí[q]; na main ne, balki Khudá ke fazl ne, jo mere sáth thá[r].

11 Pas kyá main, kyá we, aisí manádí karte hain, aur tum waisá hí ímán láe ho.

12 Ab agar manádí kí játí hai, ki Masíh murdon men se jí uṭhá, to tum men se kaí ek kyún kahte hain, ki murdon kí qiyámat na hogí?

13 Jab murdon kí qiyámat nahín, to Masíh bhí nahín jí uṭhá[s].

14 Aur agar Masíh nahín uṭhá, to hamárí manádí 'abas hai, aur tumhárá ímán bhí 'abas.

15 Aur ham Khudá ke jhúṭhe gawáh bhí ṭhahre; kyúnki ham ne Khudá kí bábat gawáhí dí, ki us ne Masíh ko phir jiláyá hai[t]: jis ko us ne nahín uṭháyá, agar murdagán nahín uṭhte.

16 Kyúnki agar murdagán nahín uṭhte, to Masíh bhí nahín uṭhá:

17 Aur agar Masíh nahín uṭhá, to tumhárá ímán be-fáida hai; tum ab tak apne gunáhon men giriftár ho[u].

a Gal. 1. 11.
b Rúm. 5. 2.

San 'ÍSAWÍ 59.

c Rúm. 1. 16. 1 Qur. 1. 21.
d Gal. 3. 4.
e 1 Qur. 11. 2, 23.
f Gal. 1. 12.
g Zab. 22. 15, wag. Yas. 53. 5, 6, wag. Dán. 9. 26. Zak. 13. 7. Lúq. 24. 26, 46.
h A'am. 3. 18. aur 26. 23. 1 Pat. 1. 11. aur 2. 24. Zab. 2. 7. aur 16. 10. Yas. 53. 10. Hús. 6. 2. Lúq. 24. 26, 46.
i A'am. 2. 25, —31. aur 13. 33, 34, 35. aur 26. 22, 23. 1 Pat. 1. 11.
k Lúq. 24. 34.
l Mat. 28. 17. Marq. 16. 14. Lúq. 24. 36. Yúh. 20. 19, 26.
m A'am. 10. 41.
n Lúq. 24. 50. A'am. 1. 3, 4.
m A'am. 9. 4, 17. aur 22. 14, 18.
l Qur. 9. 1.
n Afs. 3. 8.
o A'am. 8. 3. aur 9. 1. Gal. 1. 13. Filip. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.
p Afs. 3. 7, 8.
q 2 Qur. 11. 23. aur 12. 11.
r Mat. 10. 20. Rúm. 15. 18, 19. 2 Qur. 3. 5. Gal. 2. 8. Afs. 3. 7. Filip. 2. 13.
s 1 Tas. 4. 14.
t A'am. 2. 24, 32. aur 4. 10, 33. aur 13. 30.
u Rúm. 4. 25.

San 'ÍSAWÍ 59.

18 Phir we bhí jo Masíh meṇ hoke so gaye haiṇ, so nest húe.
19 Agar ham sirf isí zindagí meṇ Masíh se ummed rakhte haiṇ, to ham sáre ádmíoṇ se kambaḳht haiṇ[x].
20 Par ab Masíh to murdoṇ meṇ se jí uṭhá hai[y], aur un meṇ jo so gaye haiṇ pahlá phal[z] húá.
21 Ki jab ádmí ke sabab se maut hai[a], to ádmí hí ke sabab se murdoṇ kí qiyámat bhí hai[b].
22 Ki jaisá Ádam ke sabab se sab marte haiṇ, waisá hí Masíh ke sabab se sab jiláe jáeṇge.
23 Lekin har ek apní apní naubat meṇ: pahlá phal Masíh; phir we jo Masíh ke haiṇ, us ke áno par[c].
24 Ba'd us ke áḳhirat hai, tab wuh bádsháhat Ḳhudá ke, jo Báp hai, supurd karegá[d], aur sárí hukúmat aur sáre iḳhtiyár o qudrat ko nest kar degá.
25 Kyúṇki jab tak ki wuh sáre dushmanoṇ ko apne páṇwoṇ tale na láwe, zarúr hai, ki saltanat kare[e].
26 Maut bhí, jo áḳhirí dushman hai, nest hogí[f].
27 Ki us ne sab kuchh us ke páṇwoṇ tale kar diyá hai[g]. Magar jab ki wuh kahtá hai, ki sab kuchh us ke tábi' meṇ kar diyá, to záhir hai, ki wuhí alag rahá, jis ne sab kuchh us ke tábi' meṇ kar diyá.
28 Aur jab sab kuchh us ke tábi' meṇ áwegá[h], tab Beṭá áp hí us ká tábi'dár hojáwegá, jis ne sab chízeṇ us ke tábi' meṇ kar diṇ, táki Ḳhudá sab meṇ sab kuchh howe[i].
29 Nahíṇ to we jo ki murdoṇ ke úpar baptisma páte haiṇ, so kyá kareṇge? agar murdagán mutlaq na uṭheṇ, to kyúṇ murdoṇ ke úpar baptisma páte haiṇ?
30 Aur phir ham kyúṇ har ghaṛí ḳhatra meṇ paṛe haiṇ[k]?
31 Mujhe ‖tumháre is faḳhr kí[l], jo hamáre Ḳhudáwand Masíh Yisú' se hai, qasam, ki maiṇ har roz martá húṇ[m].
32 Agar maiṇ ádmí kí tarah Afasus meṇ darindoṇ ke sáth laṛá[n], to mujhe kyá fáida, agar murdagán na uṭheṇ? pas áo, kháweṇ, píweṇ[o], ki kal ke din mareṇge.
33 Fareb na kháo: burí suhbateṇ achchhí 'ádatoṇ ko bigáṛtí haiṇ[p].

x 2 Tim. 2. 12.
y 1 Pat. 1. 3.
z A'am. 26. 23. 23 áyat. Qul. 1. 18. Muk. 1. 5.
a Rúm. 5. 12, 17.
b Yúh. 11. 25. Rúm. 6. 23.
c 20 áyat. 1 Tas. 4. 15, 16, 17.
d Dán. 7. 14, 27.
e Zab. 110. 1. A'am. 2. 34, 35. Afs. 1. 22. 'Ibrán. 1. 13. aur 10. 13.
f 2 Tim. 1. 10. Muk. 20. 14.
g Zab. 8. 6. Mat. 28. 18. 'Ibrán. 2. 8, 1 Pat. 3. 22.
h Filip. 3. 21.
i 1 Qur. 3. 23. aur 11. 3.
k 2 Qur. 11. 26. Gal. 5. 11.
‖ Ba'ze nusḳhoṇ meṇ, hamáre, páyá játá.
l 1 Tas. 2. 19.
m Rúm. 8. 36. 1 Qur. 4. 9. 2 Qur. 4. 10, 11. aur 11. 23.
n 2 Qur. 1. 8.
o Wá'iz. 2. 24. Yas. 22. 13. aur 56. 12. Lúq. 12. 19.
p 1 Qur. 5. 6.

34 Tum rástí karne ke liye jágo[q], aur gunáh na karo; ki kitnoṇ meṇ Ḳhudá kí pahchán nahíṇ hai[r]: maiṇ tumheṇ sharm diláne ko[s] yih kahtá húṇ.
35 Sháyad koí kahe, ki Murdagán kis tarah uṭhte haiṇ[t]? aur kis jism meṇ áte haiṇ?
36 Ai nádán, jo chíz tú botá hai, agar wuh na mare, to kabhí jiláí na jáegí[u]:
37 Aur yih jo tú botá hai, wuh jism nahíṇ hai, jo howegá, balki nirá ek dána hai, ḳhwáh gehúṇ, ḳhwáh kuchh aur ká:
38 Par Ḳhudá us ko jaisá us ne cháhá ek jism detá hai, aur har ek bíj ko us ká ḳháss jism.
39 Sáre jism ek tarah ke jism nahíṇ: balki ádmíoṇ ká jism aur hai, chárpáya ká aur hai, machhlíoṇ ká aur hai, parindoṇ ká aur.
40 Aur ásmání jism bhí haiṇ, aur ḳhákí bhí haiṇ: par ásmáníoṇ ká jalál aur hai, ḳhákíoṇ ká aur.
41 Áftáb ká jalál aur hai, aur máhtáb ká jalál aur, aur sitároṇ ká jalál aur hai: ki sitára sitára se jalál kí ba nisbat farq rakhtá hai.
42 Murdoṇ kí qiyámat bhí aisí hí hai. Wuh faná meṇ boyá játá, aur baqá meṇ uṭhtá hai[x]:
43 Be-hurmatí meṇ boyá játá hai, aur jalál meṇ uṭhtá hai[y]; kamzorí meṇ boyá játá hai, qudrat meṇ uṭhtá hai:
44 Haiwání jism boyá játá hai, aur rúhání jism uṭhtá hai. Ek haiwání jism hai, aur ek rúhání jism.
45 Chunánchi likhá hai, ki pahlá ádmí, ya'ne, Ádam, jítí ján húá[z]; aur pichhlá Ádam[a] jilánewálí rúh húá[b].
46 Lekin rúhání pahle na thá, balki jismání; ba'd us ke rúhání.
47 Pahlá ádmí zamín se[c] ḳhákí[d] hai: dúsrá ádmí Ḳhudáwand ásmán se[e] hai.
48 Jaisá ḳhákí, waise we bhí jo ḳhákí haiṇ: aur jaisá ásmání, waise we bhí jo ásmání haiṇ[f].
49 Aur jis tarah ham ne ḳhákí kí súrat páí hai[g], ham ásmání kí súrat bhí páweṇge[h].
50 Ai bháío, maiṇ ab yih kahtá húṇ, ki jism aur ḳhún Ḳhudá kí bádsháhat ke wáris nahíṇ ho sakte[i], aur na fání baqá ká wáris ho saktá hai.
51 Dekho, maiṇ tumheṇ ek bhed

San 'ÍSAWÍ 59.

q Rúm. 13. 11. Afs. 5. 14.
r 1 Tas. 4. 5.
s 1 Qur. 6. 5.
t Hiz. 37. 3.
u Yúh. 12. 24.
x Dán. 12. 3. Mat. 13. 43.
y Filip. 3. 21.
z Paid. 2. 7.
a Rúm. 5. 14.
b Yúh. 5. 21. aur 6. 33, 39, 40, 54, 57. Filip. 3. 21. Qul. 3. 4.
c Yúh. 3. 31.
d Paid. 2. 7. aur 3. 19.
e Yúh. 3. 13, 31.
f Filip. 3. 20, 21.
g Paid. 5. 3.
h Rúm. 8. 29. 2 Qur. 3. 18. aur 4. 11. Filip. 3. 21. 1 Yúh. 3. 2.
i Mat. 16. 17. Yúh. 3. 3, 5.

San 'ÍSAWÍ 59.

kí bát kahtá hún; ki ham sab soenge nahín[k], par ham sab badal jáenge[l],

52 Ek dam men, ek pal men, pichhlá narsingá phúnkte waqt: ki narsingá to phúnká jáegá[m], aur murdagán uṭhke gairfání honge, aur ham badal jáenge.

53 Kyúnki zarúr hai, ki yih fání baqá ko pahine, aur yih marnewálá hamesha kí zindagí ko pahine[n].

54 Aur jab yih fání gair-fání ko, aur yih marnewálá hamesha kí zindagí ko pahin chukegá, tab wuh bát, jo likhí hai, púrí hogí, ki Fath ne maut ko nigal liyá[o].

55 Ai maut, terá ḍank kahán[p]? ‖ Ai qabr, terí fath kahán?

56 Maut ká ḍank gunáh hai: aur gunáh ká zor sharí'at hai[q].

57 Par shukr Khudá ká[r], jis ne hamen hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke wasíla fath bakhshí[s].

58 Pas, ai mere 'azíz bháío, tum sábit-qadam aur páedár raho[t], aur Khudáwand ke kám men hamesha taraqqí karte raho, yih jánkar ki tumhárí mihnat Khudáwand men be-fáida nahín hai[u].

k 1 Tas. 4. 15, 16, 17.
l Filip. 3. 21.
m Zak. 9. 14. Mat. 24. 31. Yúh. 5. 25. 1 Tas. 4. 16.
n 2 Qur. 5. 4.
o Yas. 25. 8. 'Ibrán. 2. 14, 15. Múk. 20. 14.
p Hús. 13. 14.
‖ Yá, Ai dozakh.
q Rúm. 4. 15. aur 5. 13. aur 7. 5, 13.
r Rúm. 7. 25.
s 1 Yúh. 5. 4, 5.
t 2 Pat. 3. 14.
u 1 Qur. 3. 8.

XVI BAB.

1 Wuh unhen targíb detá ki Yarúsalam men jo bhái muhtáj hain un kí madad karen. 10 Timtáus kí ta'ríf kartá, 13 phir unhen chand dostána nasíhaten detá; 16 ba'd us ke kai logon ko salám kahke khatt ko tamám kartá.

AB us chande kí bábat jo muqaddas logon ke wáste hai[a], jaisá main ne Galatiya kí kalísiyáon ko hukm kiyá, waisá tum bhí karo.

2 Ki har hafta ke pahle din[b] tum men se har koí apní ámdaní ke muwáfiq, jahán tak fáida uṭháyá, kuchh jam'a karke apne pás rakhe, táki jab main áún, to chandá karná na paṛe.

3 Aur main áke unhen, jin ko tum apne dastkhatton se mu'atabar ṭhahráoge[c], ‖ tumháre faiz ká phal Yarúsalam men lejáne ko bhejúngá.

4 Aur agar merá hí jáná bhí munásib hogá, to we mere sáth jáenge[d].

5 Aur jab main Maqadúniya men hoke niklúngá, ki albatta Maqadúniya men sair karke jáúngá[e], tab tumháre pás áúngá.

6 Sháyad main tumháre pás ṭhahrún, balki jáṛá bhí káṭún, táki tum mujhe áge jahán merá jáná ho rawána kar do[f].

7 Kyúnki main nahín cháhtá, ki ab ráh hí men tumhárí muláqát karún, par ummedwár hún, ki agar Khudáwand ijázat de[g], to kuchh din tumháre pás rahún.

8 Aur main Pantekust ke din tak Afasus men rahúngá.

9 Ki ek baṛá darwáza, ‖ jis se ek baṛe kám men dakhl pátá, mere liye khulá hai[h], aur mukhálif bahut se hain[i].

10 Aur agar Timtáus áwe[k], to ‖ us kí khabar lo, tá ki wuh tumháre pás bekhauf rahe, ki wuh merí taraḥ Khudáwand ká kám kartá hai[l].

11 Pas koí us ko haqír na jáne[m]; balki tum us ko salámat[n] idhar ko rawána kíjiyo, ki mere pás pahunche: kyúnki main ráh dekhtá hún, ki wuh bháíon samet áwe.

12 Rahá Apallús[o] bhái, so main ne us se bahut iltimás kiyá, ki wuh tumháre pás bháíon ke sáth jáe; par us ká iráda ab ke mutlaq na thá, ki jáwe; par jab fursat páwegá, to jáwegá.

13 Jágte raho[p], ímán men qáim ho[q], mardánagí karo, zoráwar ho[r].

14 Tumhárí sab báten muhabbat ke sáth hon[s].

15 Ab, ai bháío, main tum se 'arz kartá hún, (ki tum Stafanás[t] ke khándán ko jánte ho, ki wuh Akhaia ká pahlá phal hai[u], aur we muqaddas logon kí khidmat[x] karne ko musta'idd rahe hain,)

16 So tum aise logon ke aur har ek ke, jo kám aur mihnat[y] men hamáre sharík hon, farmánbardár raho[z].

17 Aur main Stafanás, aur Fúrtúnátus, aur Akháikus ke áne se khush hún; kyúnki unhon ne tum se jo kam húá, so bhar diyá[a].

18 Ki unhon ne merí aur tumhárí rúh ko táza kiyá[b]: is liye tum aison ko máno[c].

19 Aur Asia kí kalísiyáen tumhen salám kahtí hain; aur Aqulá aur Prisqillá kalísiye samet, jo un ke ghar men hai[d], tumhen Khudáwand ke wáste bahut bahut salám kahte hain.

20 Sáre bháí tumhen salám kahte hain; tum pák bosa leke[e] ápas men salám karo.

a A'am. 11. 29. aur 24. 17. Rúm. 15. 26. 2 Qur. 8. 4. aur 9. 1, 12. Gal. 2. 10.
b A'am. 20. 7. Muk. 1. 10.
c 2 Qur. 8. 19.
‖ Yá, bakhshish, 2 Qur. 8. 4, 6, 19.
d 2 Qur. 8. 4, 19.
e A'am. 19. 21. 2 Qur. 1. 16.
f A'am. 15. 3. aur 17. 15. aur 21. 5. Rúm. 15. 24. 2 Qur. 1. 16.
g A'am. 18. 21. 1 Qur. 4. 19. Ya'q. 4. 15.
‖ Yá, jo kámbakhsh hai.
h A'am. 14. 27. 2 Qur. 2. 12. Qul. 4. 3. Muk. 3. 8.
i A'am. 19. 9.
k A'am. 19. 22. 1 Qur. 4. 17.
‖ Yá, khabardár ho: Yúnání men, dekho, yá, nigáh karo
l Rúm. 16. 21. Filip. 2. 20, 22. 1 Tas. 3. 2.
m 1 Tim. 4. 12.
n A'am. 15. 33.
o 1 Qur. 1. 12. aur 3. 5.
p Mat. 24. 42. aur 25. 13. 1 Tas. 5. 6. 1 Pat. 5. 8.
q 1 Qur. 15. 1. Filip. 1. 27. aur 4. 1. 1 Tas. 3. 8. 2 Tas. 2. 15.
r Afs. 6. 10. Qul. 1. 11.
s 1 Qur. 14. 1. 1 Pat. 4. 8.
t 1 Qur. 1. 16.
u Rúm. 16. 5.
x 2 Qur. 8. 4. aur 9. 1. 'Ibrán. 6. 10.
y 'Ibrán. 6. 10.
z 'Ibrán. 13. 17.
a 2 Qur. 11. 9. Filip. 2. 30. Filim. 13.
b Qul. 4. 8.
c Filip. 2. 29. 1 Tas. 5. 12.
d Rúm. 16. 5, 15. Filim. 2.
e Rúm. 16. 16.

San 'ÍSAWÍ 59.

21 Salám mujh Púlus ká apne háth se[f].

22 Agar koí Ḳhudáwand Yisú' Masíh se muhabbat nahíṉ rakhtá[g], wuh ‖ haram kiyá jáwe[h]: Máránátá[i].

23 Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká fazl tum par howe[k].

24 Merí muhabbat tum sab ke sáth Masíh Yisú' meṉ ho. Ámín.

¶ Yih pahlá ḳhatt Qurintíoṉ ko likhá húá Filippí se Stafanás aur Fúrtúnátus aur Akháikus aur Timtáus ke háth bhejá gayá.

[f] Qul. 4. 18. 2 Tas. 3. 17.
[g] Afs. 6. 24.
‖ Yá, mal'ún howe.
[h] Gal. 1. 8, 9.
[i] Yahúd. 14, 15.
[k] Rúm. 16. 20.

PU'LUS RASU'L KA' DU'SRA' ḲHATT QURINTI'OṈ KO.

San 'Ísawí 60.

I BA'B.

1 *Rasúl un sab tasallioṉ aur riháíoṉ ká jo Ḳhudá ne us ki sárí musíbatoṉ ke bích use dí thíṉ bayán karke,* 8 *aur ḳhusúsan us rihái ká zikr karke jo Asia meṉ us ko mili thí, Qurintíoṉ ki ḳhátir-jam'aí kartá, ki we azíyatoṉ se na ḍareṉ.* 12 *Phir wuh apne dil aur un ke diloṉ kí gawáhí is par pesh láke ki us ne Ḳhudá kí sacháí ke sáth Injíl kí manádí kí thí,* 15 *apná 'uzr kartá ki un kí muláqát karne ko na áyá thá, so tabí'at ke halkápan se na húá, par is bá'is thá ki un par rahm karne cháhtá thá.*

PU'LUS kí, jo Ḳhudá kí marzí se Yisú' Masíh ká rasúl hai[a], aur bháí Timtáus kí jánib se, Ḳhudá kí kalísiye ko jo Qurintus meṉ hai, un sab muqaddas logoṉ samet[b], jo tamám Akhaia meṉ haiṉ:

2 Fazl aur salámatí hamáre Báp Ḳhudá aur Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí taraf se tumháre liye howeṉ[c].

3 Mubárak hai wuh Ḳhudá, jo hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká Báp[d], aur rahmatoṉ ká báni, aur sári tasallí ká Ḳhudá hai;

4 Wuhí hamárí har ek musíbat meṉ ham ko tasallí detá hai, táki ham us hí tasallí ke sabab, jo hameṉ Ḳhudá se miltí hai, un ko bhí jo kisí tarah kí musíbat meṉ haiṉ, tasallí de sakeṉ.

5 Kyúṉki jis tarah Masíhí dukh ham par baṛhte játe haiṉ[e], usí tarah hamárí tasallí bhí Masíh ke sabab se baṛhtí hai.

6 Aur ham agar musíbat uṭháte haiṉ, to tumhárí tasallí aur naját ke wáste hai[f], jo tumháre un dukhoṉ kí, jinheṉ ham bhí sahte haiṉ, bardásht karne se asar kartí hai; aur agar ham tasallí páte haiṉ, to tumhárí tasallí aur naját ke wáste hai.

7 Aur hamárí ummed tumhárí bábat mazbút hai; ki ham jánte haiṉ, ki jis tarah tum dukhoṉ meṉ sharík ho, us hí tarah tasallí meṉ bhí hoge[g].

8 Kyúṉki, ai bháío, ham nahíṉ cháhte, ki tum hamárí us musíbat se, jo Asia meṉ ham par paṛí[h], náwáqif raho, ki ham táqat se báhar bahut hí dab gaye, yaháṉ tak ki ham ne zindagí se bhí háth dhoyá:

9 Balki apne úpar qatl ká hukm yaqín kar chuke the, táki ham na apná balki Ḳhudá ká, jo murdoṉ ko jilátá hai, bharosá rakheṉ[i]:

10 Us ne ham ko aisí baṛí halákat se chhuṛáyá[k], aur chhuṛátá bhí hai, aur ham ko us se yih ummed hai, ki wuh áge ko bhí chhuṛáwegá;

11 Aur tum bhí milke du'á se hamáre madadgár ho[l], táki us ni'amat ke sabab jo bahut se logoṉ kí du'á se ham ko milí, bahut se log shukr bhí hamárí taraf se kareṉ[m].

12 Kyúṉki hamárá faḳhr yih hai, ki hamárá dil gawáhí detá hai, ki ham ne Ḳhudá kí safáí aur sacháí[n] ke sáth, jismání hikmat[o] se nahíṉ, balki Ḳhudá ke fazl se, dunyá meṉ guzrán kí, ḳháss kar tumhare darmiyán.

13 Kyúṉki ham aur báteṉ tumheṉ nahíṉ likhte, magar wuhí jinheṉ tum paṛhte aur mánte ho; aur mujhe ummed hai, ki tum áḳhir tak mánte rahoge;

[a] 1 Qur. 1. 1. Afs 1. 1. Qul. 1. 1. 1 Tim. 1. 1 2 Tim. 1. 1
[b] Filip. 1 1. Qul. 1. 2.
[c] Rúm. 1. 7. 1 Qur. 1. 3. Gal. 1. 3. Filip. 1. 2. Qul. 1. 2. 1 Tas. 1. 1. 2 Tas. 1. 2. Filim. 3.
[d] Afs. 1. 3. 1 Pat. 1. 3.
[e] A'am. 9. 4. 2 Qur 4. 10. Qul. 1. 24.
[f] 2 Qur. 4. 15.
[g] Rúm. 8. 17. 2 Tim 2 12.
[h] A'am. 19 23. 1 Qur 15. 32. aur 16. 9.
[i] Yar. 17. 5, 7.
[k] 2 Pat. 2. 9.
[l] Rúm. 15. 30. Filip. 1. 19. Filim 22.
[m] 2 Qur. 4. 15.
[n] 2 Qur. 2. 17. aur 4. 2.
[o] 1 Qur. 2. 4, 13.

San 'ÍSAWÍ 60.

14 Chunánchi tum ne ham ko bhí ek taur par mán liyá hai, ki ham tumháre fakhr hain[p], jaise Khudáwand Yisú' ke din tum bhí hamáre[q].

15 Aur main ne isí bharose par pahle tumháre pás áne ká iráda kiyá[r], táki tum dúsrí ni'amat páo[s].

16 Aur phir tum pás hokar Maqadúniya ko jáún, aur Maqadúniya se phir tumháre pás áún[t], aur ki tum mujhe áge Yahúdiya ko pahunchá do.

17 Pas main ne jo yih iráda kiyá, to kyá halkápan se kiyá? yá jo iráda main kartá hún, so kyá jismání taur[u] par kartá hún, ki hán hán, aur nahín nahín bhí merí bát men ho?

18 Par Khudá e barhaqq jántá hai, ki hamárí jo ‖bát tum se thí, so hán aur nahín na thahrí.

19 Ki Khudá ká Betá[x] Yisú' Masíh jis kí manádí ham ne, ya'ne, main ne aur Silwánus aur Timtáus ne, tumháre bích kí, so hán aur nahín na thahrá, balki hán us se thahrá[y].

20 Kyúnki Khudá ke jitne wa'da hain, sab us se hán[z], aur us se Amín hain, táki hamáre wasíla se Khudá ká jalál záhir ho.

21 Aur jo ham ko tumháre sáth Masíh men qáim kartá hai, aur jis ne ham ko mamsúh kiyá[a], so Khudá hai;

22 Aur us ne ham par muhr bhí kí[b], aur Rúh ká bai'ána[c] hamáre dilon men diyá.

23 Garaz, main Khudá ko apne dil par gawáh látá hún[d], ki main ne tum par rahm kiyá, ki ab tak Qurintus men nahín áyá[e].

24 Lekin ham tumháre ímán par khudáwandí nahín karte[f], balki tumhárí khushí ke madadgár hain; kyúnki tum ímán se qáim rahte ho[g].

II BAB.

1 *Rasúl jis ne un kí muláqát na kí thí, so us ká sabab batáke, 6 unhen tákíd kartá, ki we us khárij kiye húe ádmí ko phir mu'áf karen aur tasallí dewen, 10 jis tarah us hí ne us kí sachchí tauba dekhke use mu'áf kiyá thá: 12 phir wuh sabab un par záhir kartá jis se wuh Troas ko chhorke Maqaduniya ko rawána húá thá, 14 aur kyúnkar har ek jagah men fazl ilâhí se us kí manádí ke nek anjám húe the.*

MAIN ne apne dil men yih tháná, ki main tumháre pás phirke gamgín na áún[a].

2 Kyúnki agar main tumhen gamgín karún, to kaun siwá us ke, jise main ne gamgín kiyá, mujhe khush kar saktá hai?

3 Aur main ne tum ko yih likhá hai, tá na howe ki main ákar un se, jin se cháhtá ki main khush hoún, gamgín hoún[b]; ki tum sabhon kí taraf se mujhe yaqín hai[c], ki jo merí khushí hai, so wuhí khushí tum sabhon kí hai.

4 Kyúnki main ne barí musíbat aur dilgírí se bahut se ánsú bahá bahákar tumhen likhá; aur is wáste nahín, ki tum gamgín ho, par is wáste ki tum merí us barí muhabbat ko, jo tum se hai, jáno[d].

5 Aur agar kisí ne gamgín kiyá[e], to us ne mujhí ko nahín gamgín kiyá[f], balki ek taur par tum sab ko bhí; main us par ziyáda bojh dálne nahín cháhtá hún.

6 Pas, yih ilzám jo bahuteron se utháyá[g], us ke wáste bas hai.

7 So bihtar hai ki tum barkhiláf us ke us ko mu'áf karo[h], aur tasallí do, tá kahín aisá na ho, ki bahut gam use khá jáe.

8 Is liye main tum se 'arz kartá hún, ki tum us ke sáth apní muhabbat sábit karo.

9 Ki main ne is wáste bhí likhá thá, ki tumhen jánchún, ki tum sárí báton men farmánbardár ho[i], yá nahín.

10 Jise tum kuchh mu'áf karte ho, use main bhí mu'áf kartá hún: aur main ne jise kuchh mu'áf kiyá, tumhárí khátir se Masíh ‖ke qáim-muqám hokar mu'áf kiyá;

11 Tá na howe ki Shaitán ham par ziyádatí kare, kyúnki ham us kí tadbíron se ná-wáqif nahín hain.

12 Aur jab main Masíh kí Injíl sunáne ko Troás men áyá[k], aur Khudáwand se mujh par ek darwáza khul gayá[l],

13 Tab mere dil ko árám na rahá, ki main ne apne bhái Títus ko na páyá[m]; aur un se rukhsat hokar wahán se Maqadúniya men áyá.

14 Ab shukr Khudá ká, jo Masíh men ham ko hamesha ‖fath bakhshtá hai, aur apne 'ilm kí khushbú[n] ham se har ek jagah záhir karwátá hai.

15 Kyúnki ham Khudá ke áge

---

p 2 Qur. 5. 12. q Filip. 2. 16. aur 4. 1. 1 Tas. 2. 19, 20. r 1 Qur. 4. 19. s Rúm. 1. 11. t 1 Qur. 16. 5, 6. u 2 Qur. 10. 2. ‖ Yá, manádí. x Marq. 1. 1. Lúq. 1. 35. A'am. 9. 20. y 'Ibrán. 13. 8. z Rúm. 15. 8, 9. a 1 Yúh. 2. 20, 27. b Afs. 1. 13. aur 4. 30. 2 Tim. 2. 19. Muk. 2. 17. c 2 Qur. 5. 5. Afs. 1. 14. d Rúm. 1. 9. 2 Qur. 11. 31. Gal. 1. 20. Filip. 1. 8. e 1 Qur. 4. 21. 2 Qur. 2. 3. aur 12. 20. aur 13. 2, 10. f 1 Qur. 3. 5. 1 Pat. 5. 3. g Rúm. 11. 20. 1 Qur. 15. 1.

a 2 Qur. 1. 23. aur 12. 20; 21. aur 13. 10. b 2 Qur. 12. 21. c 2 Qur. 7. 16. aur 8. 22. Gal. 5. 10. d 2 Qur. 7. 8, 9, 12. e 1 Qur. 5. 1. f Gal. 4. 12. g 1 Qur. 5. 4, 5. 1 Tim. 5. 20. h Gal. 6. 1. i 2 Qur. 7. 15. aur 10. 6. ‖ Yá, ke huzúr men hokar. k A'am. 16. 8. aur 20. 6. l 1 Qur. 16. 9. m 2 Qur. 7. 5, 6. ‖ Yúnání men, fathyáb kí tarah gasht karwátá. n Gal. 1. 3.

un ke liye jo bacháe játe hain[o], aur un ke liye jo halák hote hain[p], Masíh kí khushbúí hain:

16 Ba'zon ko marne ke liye maut kí bú, aur ba'zon ko jíne ke liye zindagí kí bú hain[q]. Aur kaun in báton ke láiq hai[r]?

17 Ki ham bahuton kí mánind Khudá ke kalám ‖ men milauní nahín karte[s], balki sacháí se[t], aur Khudá kí taraf se, ham Khudá ke huzúr Masíh † men hoke bolte hain.

III BAB.

1 *Is liház se ki un ke jhúthe mu'allim us par yih 'aib na lagáwen, ki us ne Qurintíon kí babat be-já fakhr kiyá thá, wuh yih dalálat kartá ki un ká ímán aur nekián us kí khidmat ke haqq men us ká ek ma'qúl sifárish-náma hain.* 6 *Ba'd is ke sharí'at ke khádimon ká Injíl ke khádimon se muqábala kartá,* 12 *aur yih natíja nikáltá ki merí yih Injílí khidmat is qadr afzal hai jis qadr zindagí aur rihái-bakhsh Injíl ilzám-diláne-wálí sharí'at se ziyáda jalálí hai.*

KYA ham phir apní neknámí jatáná shurú' karte hain[a]? yá ham auron kí tarah muhtáj hain, ki neknámí ke khatt tumháre pás láwen[b], yá tum se neknámí ke khatt lejáwen?

2 Hamárá khatt jo hamáre dilon par likhá hai, tum ho[c], aur use sáre ádmí jánte, aur parhte hain:

3 Ki tum záhir Masíh ke khatt ho, jis ke taiyár karne men ham khidmat-karnewále húe[d], aur wuh siyáhí se nahín, balki zinda Khudá kí Rúh se, aur patthar kí takhtíon par nahín[e], balki dil kí takhtíon par jo gosht kí hain[f], likhá gayá hai.

4 Aur ham aisá bharosá Masíh kí ma'rifat Khudá par rakhte hain:

5 Isliye nahín ki ham láiq hain, ki áp se kuchh khiyál bhí kar saken[g]; balki hamárí liyáqat Khudá se hai[h];

6 Jis ne ham ko yih liyáqat bhí dí hai, ki ham naye 'ahd[i] ke khádim[k] howen; harf ke nahín[l], balki Rúh ke; kyúnki harf már dáltá[m], par Rúh jilátí hai[n].

7 Aur agar maut kí wuh khidmat[o], jo harfí aur pattharon par khodí gayí thí[p], aise jalál ke sáth húí, ki baní Isráel Músá ke chihra par, ba-sabab us jalál ke jo us ke chihra par thá, aur nest honewálá thá, nazar na kar sake[q]:

8 To Rúh kí khidmat[r] kitne ziyáda jalál ke sáth na hogí?

9 Ki jab ilzám-dilánewálí khidmat jalál hai, to rástbází kí khidmat[s] ká jalál kitná ziyáda na hogá?

10 Balki wuh jo jalálí záhir húá, is bare jalálwále kí nisbat se, jalál hí na rakhtá thá.

11 Kyúnki agar nest honewálí chíz jalál ke sáth thí, to wuh, jo qáim rahnewálí hai, kitne hí ziyáda jalál ke sáth na ho.

12 Pas ham aisí ummed rakhke barí be-parwái se[t] bolte hain:

13 Aur ham Músá kí tarah 'amal nahín karte, jis ne apne chihra par parda dálá[u], táki baní Isráel us uth-jánewálí kí gáyat tak[x] bakhúbí na dekhen:

14 Lekin un ke fahm tárík ho gaye[y]: kyúnki áj tak puráne 'ahd-náma ke parhne men wuhí parda rahtá hai, aur uth nahín játá; ki wuh parda Masíh se játá rahtá hai.

15 Pas áj tak jab Músá kí parhí játí hai, to wuh parda un ke dil par pará rahtá hai.

16 Lekin jab Khudáwand kí taraf phiregá[z], tab wuh parda[a] har taraf se uth jáegá.

17 Aur Khudáwand wuhí Rúh hai[b], aur jahán kahín Khudáwand kí Rúh hai, wahín ázádagí hai.

18 Par ham sab ‖ be-parda Khudáwand ke jalál[c] ko áína men[d] dekh dekhke, jalál se jalál tak, Khudáwand kí Rúh ke wasíla, us hí súrat par bante játe hain[e].

IV BAB.

1 *Wuh izhár kartá ki kyúnkar us ne Injíl ke sunáne men kamál be-riyáí aur wafadárí ke sáth jánfishání kí thí.* 7 *aur kyúnkar we sáre dukh aur aziyaten jo kar ros uthátá thá, ek wasíla thahrín, jis se Khudá kí qudrat ká ziyáda raunaq húá,* 12 *aur kalísiye ká fáida,* 16 *aur rasúl ko hamesha ká jalál hásil húá.*

PAS jab ham ne yih khidmat páí[a], aur ham par aisá rahm húá[b], to ham udás nahín hote;

2 Balki ham ne sharm ke posbída kámon se kanára kiyá, aur dagábází kí chál nahín chalte, aur na Khudá kí bát men milauní karte hain[c], balki kalám i haqq ke záhir karne se[d] har ek ádmí ke dil men Khudá ke huzúr apne liye jagah karte hain[e].

3 Aur hamárí Injíl agar poshída

San 'ÍSAWÍ 60.

[o] 1 Qur. 1. 18. [p] 2 Qur. 4. 3. [q] Lúq. 2. 34. Yúh. 9. 39. 1 Pat. 2. 7, 8. [r] 1 Qur. 15. 10. 2 Qur. 3. 5, 6. ‖ Yá, *ki bábat dagábází nahín karte.* [s] 2 Qur. 4. 2. aur 11. 13. 2 Pat. 2. 3. [t] 2 Qur. 1. 12. aur 4. 2. † Yá, *ke haqq men bolte.*

[a] 2 Qur. 5. 12. aur 10. 8, 12. aur 12. 11. [b] A'am. 18. 27. [c] 1 Qur. 9. 2. [d] 1 Qur. 3. 5. [e] Khur. 24. 12. aur 31. 1. [f] Zab. 40. 8. Yar. 31. 33. Hiz. 11. 19. aur 36. 26. 'Ibrán. 8. 10. [g] Yúh. 15. 5. 2 Qur. 2. 16. [h] 1 Qur. 15. 10. Filip. 2. 13. [i] Yar. 31. 31. Mat. 26. 28. 'Ibrán. 8. 6, 8. [k] 1 Qur. 3. 5 aur 15. 10. 2 Qur. 5. 18. Afs. 3. 7. Qul. 1. 25, 29. 1 Tim. 1. 11, 12. 2 Tim. 1. 11. [l] Rúm. 2. 27, 29. aur 7. 6. [m] Rúm. 3. 20. aur 4. 15. aur 7. 9, 10, 11. Gal. 3. 10. [n] Yúh. 6. 63. Rúm. 8. 2. [o] Rúm. 7. 10. [p] Khur. 34. 1, 28. Ist. 10. 1, wag. [q] Khur. 34. 29, 30, 35.

San 'ÍSAWÍ 60.

[r] Gal. 3. 5. [s] Rúm. 1. 17. aur 3. 21. [t] 2 Qur. 7. 4. Afs. 6. 19. [u] Khur. 34. 33, 35. [x] Rúm. 10. 4. Gal. 3. 23. [y] Yas. 6. 10. Mat. 13. 11, 14. Yúh. 12. 40. A'am. 28. 26. Rúm. 11. 7, 8, 25. 2 Qur. 4. 4. [z] Khur. 34. 34. Rúm. 11. 23, 26. [a] Yas. 25. 7. [b] 1 Qur. 15. 45. 6 áyat. ‖ Yúnání men, *chihra par se parda uthe húe.* [c] 2 Qur. 4. 4, 6. 1 Tim. 1. 11. [d] 1 Qur. 13. 12. [e] Rúm. 8. 29. 1 Qur. 15. 49. Qul. 3. 10.

[a] 2 Qur. 3. 6. [b] 1 Qur. 7. 25. 1 Tim. 1. 13. [c] 2 Qur. 2. 17. 1 Tas. 2. 3, 5. [d] 2 Qur. 6. 4, 7. aur 7. 14. [e] 2 Qur. 5. 11.

howe, to un hí par poshída hai, jo halák hote haiṉ[f]:

4 Ki is jahán ke ḳhudá[g] ne un kí 'aqloṉ ko jo be-ímán haiṉ tárík kar diyá hai[h], tá na howe ki Masíh, jo Ḳhudá kí súrat hai[i], us kí jalálwálí Injíl[k] kí roshní un par chamke.

5 Ki ham apní nahíṉ, balki Masíh Yisú' Ḳhudáwand kí manádí karte haiṉ[l]; aur apne taíṉ Yisú' ke liye tumháre ḳhádim[m] záhir karte.

6 Kyúṉki Ḳhudá jis ke hukm ke mutábiq tárikí se roshní chamkí[n], us ne hamáre diloṉ ko roshan kiyá[o], táki Ḳhudá ke jalál kí pahchán ká núr Yisú' Masíh ke chihra se ham meṉ jalwagar ho[p].

7 Par ham yih ḳhazána miṭṭí ke básanoṉ meṉ[q] rakhte haiṉ, táki záhir howe, ki qudrat kí buzurgí hamárí taraf se nahíṉ, balki Ḳhudá kí taraf se hai[r].

8 Aur ham to har taraf se musíbat meṉ haiṉ[s], lekin shikanja meṉ nahíṉ; hairán haiṉ, par ‖ ná-ummed nahíṉ;

9 Satáe játe haiṉ, par akele chhoṛe nahíṉ gaye; giráe játe haiṉ, par halák nahíṉ húe[t];

10 Ki ham Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí maut ko apne badan meṉ hamesha liye phirte haiṉ[u], táki Yisú' kí zindagí bhí hamáre jism meṉ záhir howe[x].

11 Ki ham jo zinda haiṉ, Yisú' kí ḳhátir hamesha maut ke hawála kiye játe haiṉ[y], táki Yisú' kí zindagí bhí hamáre fání jism meṉ záhir howe.

12 Pas maut ká ham meṉ, aur zindagí ká tum meṉ, asar hotá hai[z].

13 Par is sabab se ki ímán kí wuhí rúh ham meṉ hai[a], jaisá likhá hai, ki Maiṉ ímán láyá, aur is liye bolá[b], ham bhí ímán láe, aur isí wáste bolte haiṉ;

14 Ki ham jánte haiṉ, ki wuhí jis ne Ḳhudáwand Yisú' ko jiláyá, so ham ko bhí Yisú' ke sabab se jiláwegá[c], aur tumháre sáth apne huzúr meṉ házir karegá.

15 Kyúṉki sárí chízeṉ tumháre wáste haiṉ[d], táki wuh fazl jo niháyat húá, Ḳhudá ke jalál ke liye bahutoṉ ke wasíla se shukrguzárí baṛháwe[e].

16 Is liye ham udás nahíṉ hote haiṉ; balki harchand ki hamárí záhirí insániyat nest hotí hai, lekin bátiní roz ba roz nayí hotí játí hai[f].

17 Ki hamárí pal bhar kí halkí musíbat kyá hí be-niháyat aur abadí bhárí jalál hamáre liye paidá kartí rahtí hai[g];

18 Ki ham na un chízoṉ par jo dekhne meṉ átí haiṉ, balki un chízoṉ par jo dekhne meṉ nahíṉ átíṉ, nazar karte haiṉ[h]; kyúṉki jo chízeṉ dekhne meṉ átí haiṉ, chand roz kí haiṉ, aur we jo dekhne meṉ nahíṉ átíṉ, hamesha kí haiṉ.

V BÁB.

1 *Rasúl yih ummed rakhke ki us ke liye gairfání jalál hogá,* 9 *balki us jalál ká aur 'ámm 'adálat ká muntazir hoke, wuh koshish kartá, ki har waqt us ká dil use ilzám na de,* 12 *is garaz se nahíṉ ki us bá'is apne par faḳhr kare,* 14 *par is samajh par ki jis hál maiṉ ne Masíh se zindagí páí, mujhe munásib hai ki nayí ḳhilqat kí tarah Masíh hí kí ḳhidmat meṉ apní zindagí ko kaṭeṉ,* 18 *aur ki Masíh kí taraf se elchigarí karke bahuteroṉ ko Masíh ke wasíla Ḳhudá se milá lúṉ.*

KYUṈKI ham jánte haiṉ, ki jab hamárá yih ḳhaima sá ḳhákí ghar[a] ujaṛ jáwe, to ham ek 'imárat Ḳhudá se páweṉge; wuh ek ghar hai, jo háthoṉ se nahíṉ baná, balki abadí aur ásmán par hai.

2 Ki ham is meṉ áheṉ khíṉchte[b], aur baṛí árzú rakhte haiṉ, ki apne ásmání ghar se mulabbas howeṉ:

3 Ba-sharte ki ham mulabbas hoke nange na páe jáeṉge[c].

4 Kyúṉki ham to jab tak is ḳhaima meṉ haiṉ, bojh se dabkar áheṉ khíṉchte haiṉ: lekin nahíṉ cháhte, ki ise utáreṉ, balki yih ki is ke úpar use pahin leṉ, táki zindagí maut ko nigal jáwe[d].

5 Aur jis ne ham ko usí ke liye taiyár kiyá, so Ḳhudá hai[e], aur us hí ne hameṉ Rúh ká bai'ána bhí diyá[f].

6 Is liye hamárí hamesha ḳhátirjam'aí hai; ki jánte haiṉ, ki jab tak ham badan ke ghar meṉ haiṉ, ham Ḳhudáwand se dúr haiṉ.

7 (Ki ham ímán se, aur na ki dekh dekhke chalte haiṉ[g]:)

8 So hamárí ḳhátir-jam'aí hai; aur ham beshtar cháhte haiṉ, ki badan se widá' howeṉ, aur Ḳhudáwand ke huzúr meṉ já raheṉ[h].

[f] 1 Qur. 1. 18. 2 Qur. 2. 15. 2 Tas. 2. 10. [g] Yúh. 12. 31. aur 14. 30. aur 16. 11. Afs. 6. 12. [h] Yas. 6. 10. Yúh. 12. 40. 2 Qur. 3. 14. [i] Yúh. 1. 18. aur 12. 45. aur 14. 9. Filip. 2. 6. Qul. 1. 15. 'Ibrán. 1. 3. [k] 2 Qur. 3. 8, 9, 11, 18. 6 áyat. [l] 1 Qur. 1. 13, 23. aur 10. 33. [m] 1 Qur. 9. 19. 2 Qur. 1. 24. [n] Paid. 1. 3. [o] 2 Pat. 1. 19. [p] 4 áyat. 1 Pat. 2. 9. [q] 2 Qur. 5. 1. [r] 1 Qur. 2. 5. 2 Qur. 12. 9. [s] 2 Qur. 7. 5. ‖ Yá, láchár nahíṉ. [t] Zab. 37. 24. [u] 1 Qur. 15. 31. 2 Qur. 1. 5, 9. Gal. 6. 17. Filip. 3. 10. [x] Rúm. 8. 17. 2 Tim. 2. 11, 12. 1 Pat. 4. 13. [y] Zab. 44. 22. Rúm. 8. 36. 1 Qur. 15. 31, 49. [z] 2 Qur. 13. 9. [a] Rúm. 1. 12. 2 Pat. 1. 1. [b] Zab. 116. 10. [c] Rúm. 8. 11. 1 Qur. 6. 14. [d] 1 Qur. 3. 21. 2 Qur. 1. 6. Qul. 1. 24. 2 Tim. 2. 10. [e] 2 Qur. 1. 11. aur 8. 19. aur 9. 11, 12.

[f] Rúm. 7. 22. Afs. 3. 16. Qul. 3. 10. 1 Pat. 3. 4. [g] Mat. 5. 12. Rúm. 8. 18. 1 Pat. 1. 6. aur 5. 10. [h] Rúm. 8. 24. 2 Qur. 5. 7. 'Ibrán. 11. 1. [a] Ayy. 4. 19. 2 Qur. 4. 7. 2 Pat. 1. 13, 14. [b] Rúm. 8. 23. [c] Muk. 3. 18. aur 16. 15. [d] 1 Qur. 15. 53, 54. [e] Yas. 29. 23. Afs. 2. 10. [f] Rúm. 8. 23. 2 Qur. 1. 22. Afs. 1. 14. aur 4. 30. [g] Rúm. 8. 24, 25. 1 Qur. 13. 12. 2 Qur. 4. 18. 'Ibrán. 11. 1. [h] Filip. 1. 23.

9 Is liház se ham koshish karte haiṉ, ki kyá házir howeṉ, yá gair-házir howeṉ, us ko pasand áweṉ. 10 Kyúṉki ham sab ko zarúr hai, ki Masíh kí masnad i 'adálat ke áge házir howeṉ[l], táki har ek jo kuchh us ne badan meṉ hoke kiyá, kyá bhalá, kyá burá, muwáfiq us ke, páwe[k].

11 Is wáste ham Ḳhudáwand ke ḳhauf' ko samajhkar ádmíoṉ kí minnat karte haiṉ; aur Ḳhudá par hamárá hál záhir hai[m]; aur ummed hai, ki tumháre diloṉ par bhí záhir ho.

12 Ki ham phir apní neknámí tum par nahíṉ jatáte haiṉ[n], par tumheṉ hamáre sabab faḳhr karne kí jagah dete haiṉ[o], táki tum un ko, jo ‖ záhir par faḳhr karte haiṉ aur bátin par nahíṉ, jawáb de sako.

13 Kyúṉki agar ham be-ḳhud haiṉ[p], to yih Ḳhudá ke wáste hai; aur agar hoshyár haiṉ, to yih tumháre wáste hai.

14 Ki Masíh kí muhabbat ham ko khíṉchtí hai; kyúṉki ham yih samjhe, ki jab ek sab ke wáste múá[q], to sab murda ṭhahre: 15 Aur wuh sab ke wáste múá, ki jo jíte haiṉ, so áge ko apne liye na jíweṉ[r], balki us ke liye jo un ke wáste múá, aur phir jí uṭhá.

16 Pas ab se ham kisí ko jism kí ráh se nahíṉ pahchánte haiṉ[s]: aur agarchi ham ne Masíh ko bhí jism kí ráh se pahcháná hai, par ab use phir ham nahíṉ pahchánte[t].

17 Is liye agar koí Masíh meṉ hai[u], to wuh nayá maḳhlúq hai[x]: puráni chízeṉ guzar gayíṉ[y]; dekho, sárí chízeṉ nayí húíṉ.

18 Aur yih sárí chízeṉ Ḳhudá kí taraf se haiṉ, jis ne Yisú' Masíh ke sabab ham ko áp se miláyá[z], aur miláp kí ḳhidmat hameṉ dí; 19 Ya'ne, Ḳhudá ne Masíh meṉ hoke dunyá ko apne sáth yúṉ milá liyá[a], ki us ne un kí taqsíroṉ ko un par hisáb na kiyá: aur mel ká kalám ‖ hameṉ sompá.

20 Is liye ham Masíh ke elchí haiṉ[b], goyá ki Ḳhudá hamáre wasíla minnat kartá hai[c]: so ham Masíh ke badle iltimás karte haiṉ, ki tum Ḳhudá se mel karo.

21 Kyúṉki us ne us ko jo gunáh se wáqif na thá, hamáre badle gunáh ṭhahráyá[d], táki ham us ke sabab iláhí rástbází ṭhahreṉ[e].

San 'Ísawí 60.

[l] Mat. 25. 31, 32. Rúm. 14. 10. [k] Rúm. 2. 6. Gal. 6. 7. Afs. 6. 8. Qul. 3. 24, 25. Muk. 22. 12. [l] Aiy. 31. 23. 'Ibrán. 10. 31. Yahúd. 23. [m] 2 Qur. 4. 2. [n] 2 Qur. 3. 1. [o] 2 Qur. 1. 14. ‖ Yúnání meṉ, chihra par. [p] 2 Qur. 11. 1, 16, 17. aur 12. 6, 11. [q] Rúm. 5. 15. [r] Rúm. 3. 11, 12. aur 14. 7, 8. 1 Qur. 6. 19. Gal. 2. 20. 1 Tas. 5. 10. 1 Pat. 4. 2. [s] Mat. 12. 50. Yúh. 15. 14. Gal. 5. 6. Filip. 3. 7, 8. Qul. 3. 11. [t] Yúh. 6. 63. [u] Rúm. 8. 9. aur 16. 7. Gal. 6. 15. [x] Gal. 5. 6. aur 6. 15. [y] Yas. 43. 18, 19. aur 65. 17. Aim. 2. 15. Muk. 21. 5. [z] Rúm. 5. 10. Afs. 2. 16. Qul. 1. 20. 1 Yúh. 2. 2. aur 4. 10. [a] Rúm. 3. 24, 25. ‖ Yúnání meṉ, hamáre andar rakhá. [b] Aiy. 33. 23. Mal. 2. 7. 2 Qur. 3. 6. Afs. 6. 20. [c] 2 Qur. 5. 1.

VI BÁB.

1 Rasúl yih bayán kartá ki main ne apne taiṉ Masíh ká diyánatdár ḳhádim záhir kiyá hai, apní nasíhatoṉ se, 3 aur kámil díndárí se, 4 aur phir sab tarah kí azíyatoṉ aur ruswáíoṉ kí sabr ke sáth bardásht karne se. 10 In ahwál ká be-parwái se zikr kartá, is liye ki us ká dil un kí taraf khulá thá, 13 aur is ká ummedwár thá, ki we bhí us se waisí muhabbat rakheṉge; 14 áḳhir meṉ unheṉ nasíhat kartá, ki liházá we ḳhud zinda Ḳhudá kí haikal haiṉ, we but-parastoṉ kí suhbat aur un kí sárí najásatoṉ se parhez kareṉ.

PAS ham báham ham-ḳhidmat hoke[a] tum se minnat bhí karte haiṉ[b], ki Ḳhudá ká fazl 'abas mat páte jáo[c]. 2 (Kyúṉki wuh kahtá hai, ki maiṉ ne qabúliyat ke waqt meṉ terí suní[d], aur naját ke din terí madad kí: dekho, ab, qabúliyat ká waqt hai; dekho, ab naját ká din hai.)

3 Ham kisí ke ṭhokar kháne ke bá'is nahíṉ hote, táki yih ḳhidmat badnám na ho[e]: 4 Par áp ko har ek bát meṉ Ḳhudá ke ḳhádim[f] kí tarah záhir karte haiṉ, baṛí bardásht se, musíbatoṉ se, ihtiyájoṉ se, tangíoṉ se, 5 Koṛe kháne se, qaid se, hangámoṉ se, mihnatoṉ se, bedáríoṉ se, fáqoṉ se[g]; 6 Pákízagí se, ma'rifat se, sabr se, mihrbání se, Pák Rúh se, be-riyá muhabbat se, 7 Kalám i haqq se[h], Ḳhudá kí qudrat se[i], rástbází ke hathyároṉ se[k], jo dahine báeṉ haiṉ, 8 'Izzat aur be-'izzatí se, badnámí aur neknámí se: daġábáz kí mánind haiṉ, par sachche haiṉ; 9 Gumnám kí mánind haiṉ, par mashhúr haiṉ[l]; murda kí mánind haiṉ, par dekho, ham jíte haiṉ[m]; tambíh pánewáloṉ kí mánind haiṉ, par halák nahíṉ[n]; 10 Ġamgín kí mánind haiṉ, par hamesha ḳhush haiṉ; kangál kí mánind haiṉ, par bahutoṉ ko daulatmand karte haiṉ; ná-dár kí mánind haiṉ, par sab kuchh rakhte haiṉ.

11 Ai Qurintío, hamárí zubán tumhárí taraf khulí, hamárá dil kusháda hogayá[o]. 12 Tum hamáre sabab se tang

San 'Ísawí 60.

[d] Yas. 53. 6, 9, 12. Gal. 3. 13. 1 Pat. 2. 22, 24. 1 Yúh. 3. 5. [e] Rúm. 1. 17. aur 5. 19. aur 10. 3. [a] 1 Qur. 3. 9. [b] 2 Qur. 5. 20. [c] 'Ibrán. 12. 15. [d] Yas. 49. 8. [e] Rúm. 14. 13. 1 Qur. 9. 12 aur 10. 32. [f] 1 Qur. 4. 1 [g] 2 Qur. 11. 23, wag. [h] 2 Qur. 4. 2. aur 7. 14. [i] 1 Qur. 2. 4. [k] 2 Qur. 10. 4. Afs. 6. 11, 13. 2 Tim. 4. 7. [l] 2 Qur. 4. 2. aur 5. 11. aur 11. 6. [m] 1 Qur. 4. 9. 2 Qur. 1. 9. aur 4. 10, 11. [n] Zab. 118. 18. [o] 2 Qur. 7. 3.

San 'ÍSAWÍ 60.

nahín, par apne hí dilon se tang ho[p].

13 Pas is ke badle men, (main tum se yún kahtá hún, jaisá farzandon se[q],) tum bhí kusháda-dil hoo.

14 Aur tum be-ímánon ke sáth ná-láiq júe men mat juṭe jáo[r]: ki rástí aur ná-rástí men kaun sá sájhá hai[s]? aur roshní ko táríkí se kaun sá mel hai?

15 Aur Masíh ko Bali'ál ke sáth kaun sí muwáfaqat hai? ímándár ká be-ímán ke sáth kyá hissa hai?

16 Aur Khudá kí haikal ko buton se kaun sí muwáfaqat hai? ki tum to zinda Khudá kí haikal ho[t]; chunánchi Khudá ne kahá hai, ki Main un men rahúngá, aur un men chalúngá; aur main un ká Khudá húngá, aur we mere log honge[u].

17 Is wáste Khudáwand yih kahtá hai, ki Tum un ke darmiyán se nikal áo, aur judá ho raho, aur nápák ko mat chhúo[x], aur main tum ko qabúl karúngá;

18 Aur main tumhárá Báp húngá, aur tum mere beṭe beṭíán hoge[y]; yih Khudáwand Qádir i mutlaq farmátá hai.

VII BAB.

1 *Wuh unhen phir nasihat kartá ki we pákízagí ko kámil karen,* 2 *aur use wuh pyár karen, jo us ne unhen kiyá thá.* 3 *Ta ki we na samjhen ki wuh us kí bábat shubha rakhtá, wuh bayán kartá ki kyúnkar apní musíbat ke waqt us ne Títus ke áne se, aur un ká ahwál kahne se, ki kyúnkar unhon ne us ká aglá khatt parhke Khudá ke liye tauba kí thí,* 13 *aur Títus ko 'azíz jánke unhon ne us kí farmánbardárí bhí kí, mutábiq us chál kí jis par rasúl ne sábiq men fakhr kiyá thá, tasallí hásil kí thí.*

PAS, ai 'azízo, cháhiye ki ham aise wa'da páke áp ko har tarah kí jismání aur rúhání najásat se pák karen[a], aur Khudá ke ḍar se pákízagí ko kámil karen.

2 Ham ko qabúl kar lo; ham ne kisí se be-insáfí nahín kí, kisí ko kharáb nahín kiyá, kisí par kuchh ziyádatí nahín kí[b].

3 Main ilzám dene ke wáste yih nahín kahtá; kyúnki áge hí kah chuká hún, ki tum hamáre dilon men ho, yahán tak ki ham tum ek sáth maren aur jíen[c].

4 Merí báten tumhárí bábat bahut be-dhaṛak hain[d], mujhe tumháre sabab baṛá fakhr hai[e]; main to tasallí se bhará húá hún, apní sab musíbat men niháyat khush hún[f].

5 Jab ham Maqadúniya men áe, hamáre jism ko kuchh árám na thá[g], balki ham har tarah kí musíbat men giriftár the[h]; báhar laṛáíán, bhítar dahshaten[i].

6 Lekin Khudá ne, jo 'ájizon ko dilásá detá hai[k], Títus ke á pahunchne se hamen tasallí bakhshí[l].

7 Aur na sirf usí ke á jáne se, balki us tasallí se bhí, jo us ne tumháre bích rahke páí, ki us ne tumhárá shauq, tumhárá afsos, tumhárí gairatmandí, jo merí bábat thí, hamáre áge bayán kí, yahán tak ki main ziyáda khush húá.

8 Jo main ne us khatt se tumhen gamgín kiyá, us se main nahín pachhtátá, agarchi main pachhtátá thá[m]; is liye ki dekhtá hún, ki jo gamgíní us khatt se húí, thoṛí hí muddat tak thí.

9 Ab main khush húá hún, na is wáste ki tum gamgín húe, par is wáste ki tumháre gam ká anjám tauba húá: kyúnki tum ‖Khudá ke liye gamgín húe, táki ham se kisí bát men nuqsán na páo.

10 Kyúnki wuh gam, jo Khudá ke liye hai, aisí tauba paidá kartá hai, jis se naját hotí hai[n], aur us se kuchh pachhtáwá nahín hotá: par dunyá ká gam maut paidá kartá hai[o].

11 Dekho ki tumháre gam ne jo Khudá ke liye thá, tum men kyá hí chálákí, kyá hí 'uzr-khwáhí, kyá hí khafagí, kyá hí dahshat, kyá hí shauq, kyá hí gairat, kyá hí badlá lená paidá kiyá: tum ne har tarah se sábit kiyá, ki tum is muqaddama men pák ho.

12 Garaz, agarchi main ne tumhen likhá, par main ne na us ke liye jis ne andher kiyá, aur na us ke wáste jis par andher húá, balki is liye, ki hamárí fikr, jo tumháre liye Khudá ke huzúr hai, tum par záhir howe[p].

13 Isí liye ham ne tumhárí tasallí se tasallí pái: aur Títus kí khushí se bahut ziyáda khush húe, ki us kí rúh tum sabhon ke sabab táza húí[q].

14 Aur agar main ne us ke sámhne tumhárí bábat kuchh

p 2 Qur. 12. 15. q 1 Qur. 4. 14. r Ist. 7. 2, 3. 1 Qur. 5. 9. aur 7. 39. s 1 Sam. 5. 2, 3. 1 Sal. 18. 21. 1 Qur. 10. 21. Afs. 5. 7, 11. t 1 Qur. 3. 16. aur 6. 19. Afs. 2. 21, 22. 'Ibrán. 3. 6. u Khur. 29. 45. Ahb. 26. 12. Yar. 31. 33. aur 32. 38. Hiz. 11. 20. aur 36. 28. aur 37. 26, waq. Zak. 8. 8. aur 13. 9. x Yas. 52. 11. 2 Qur. 7. 1. Mak. 18. 4. y Yar. 31. 1, 9. Mak. 21. 7. a 2 Qur. 6. 17, 18. 1 Yúh. 3. 3. b A'am. 20. 33. 2 Qur. 12. 17. c 2 Qur. 6. 11, 12. d 2 Qur. 3. 12. e 1 Qur. 1. 4. 2 Qur. 1. 14. f 2 Qur. 1. 4. Filip. 2. 17. Qul. 1. 24. g 2 Qur. 2. 13. h 2 Qur. 4. 8. i Ist. 32. 25. k 2 Qur. 1. 4. l Dekho 2 Qur. 2. 13. m 2 Qur. 2. 4. ‖ Yá, Khudá ke áge; Pat. 4. 6. n 2 Sam. 12. 13. Mat. 26. 75. o Ams. 17. 22. p 2 Qur. 2. 4. q Rúm. 15. 32.

San 'ÍSAWÍ 60.

fakhr kiyá, to sharminda nahín; par jaise sárí báten jo ham ne tum se kahín, sach sach hain, waise hí hamárá fakhr jo Títus ke sámhne thá, sach thahrá.

15 Aur us kí ‖ dilí muhabbat tum par ziyádatar hai, ki us ko tum sab kí farmánbardárí yád hai[r], ki tum ne darte aur thartharáte húe use qabúl kiyá.

16 Pas, main khush hún, ki har ek bát men tum se merí khátirjam'aí hai[s].

‖ Yúnání men, *antrián*.

[r] 2 Qur. 2. 9. Filip. 2. 12.

[s] 2 Tas. 3. 4. Filim. 8, 21.

VIII BAB.

1 *Wuh un ko targíb detá, ki we Maqadúnion ke namúna par, sakhawat karke ek achchhá chandá Yarúsalam-wále muflis bháíon ke liye karen; 7 wuh unhen yád dilátá ki we sábiq men is tarah kí nekí men sabqat le gaye the; 9 phir Masíh ká namúna pesh látá, 14 aur us rúhání fáida ká zikr kartá, jo us tarah kí sakháwat se un ke liye paidá hogá: 16 ba'd us ke Títus aur us ke rafíqon kí diyánatdárí aur chálákí kí ta'ríf kartá, jo ki us kí 'arz o nasíhat o sifárish ke mutábiq is hí kám ko anjám dene ke liye un pás gaye the.*

AUR ai bháío, ham Khudá ke us fazl ko, jo Maqadúniya kí kalísiyáon par kiyá gayá hai, tumhen jatáte hain;

2 Ki musíbat kí barí ázmáish men un kí khushí kí ziyádatí aur un kí niháyat garíbí[t] ne un kí sakháwat kí daulat ko bahut barháyá.

3 Kyúnki main yih gawáhí detá hún, ki we maqdúr bhar, balki maqdúr se ziyáda áp se musta'idd the;

4 Aur barí minnat ke sáth ham se darkhwást kí, ki ham us bakhshish ko lewen, aur muqaddason ke liye use pahuncháne men sharík howen[b].

5 Aur hamárí ummed hí ke muwáfiq nahín, balki apne taín pahle Khudáwand ko, aur phir Khudá kí marzí se ham ko sompá.

6 Is wáste ham ne Títus se yih darkhwást kí[c], ki jaisá us ne shurú' kiyá thá, waisá hí tumháre darmiyán bhí us in'ám ko púrá kare.

7 Pas, jis tarah tum ne har ek bát men, ímán, aur kalám, aur 'ilm, aur sárí koshish, aur us muhabbat men jo ham se rakhte ho, sabqat le gayá hai[d], waise hí is ni'amat kí bábat bhí tum sabqat le jáo[e].

8 Main kuchh hukm ke taur par nahín[f], balki auron kí sargarmí

[t] Marq. 12. 44.

[b] A'am. 11. 29. aur 24. 17. Rúm. 15 25, 26. 1 Qur. 16. 1, 3, 4. 2 Qur. 9. 1

[c] 12 áyat. 2 Qur. 12. 18

[d] 1 Qur. 1 5. aur 12. 13.

[e] 2 Qur. 9. 8.

[f] 1 Qur. 7. 6.

ke sabab, aur tumhárí muhabbat kí haqíqat ázmáne ke liye yih kahtá hún.

9 Kyúnki tum hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke fazl ko jánte ho, ki wuh daulatmand thá, aur tumháre wáste muflis hogayá[g], táki tum us kí muflisí se daulatmand ho jáo.

10 Aur main is bát men saláh detá hún[h]; kyúnki yihí tumháre wáste munásib hai[i], ki tum ne na faqat yih kám karná shurú' kiyá, balki ek baras áge se[k] us ke karne ká iráda kiyá.

11 Pas ab tum use tamám bhí karo; ki jaise tum iráda karne par musta'idd the, waise hí maqdúr ke muwáfiq us ke tamám karne par bhí ho.

12 Kyúnki agar níyat pahle ho, to ádmí, muwáfiq us ke jo us pás hai, maqbúl hogá[l], na us ke muwáfiq jo us pás nahín.

13 Garaz, yih nahín, ki auron ko árám, aur tumhen taklíf ho:

14 Balki barábarí ke taur par ho, táki is waqt tumhárí ziyádatí un kí kamí ko púrá kare, aur un kí ziyádatí tumhárí kamí ko: táki barábarí ho jáwe:

15 Chunánchi likhá hai, ki Jis ne bahut jam'a kiyá, us ká kuchh barhá nahín; aur jis ne thorá jam'a kiyá, us ká kuchh ghatá nahín[m].

16 Ab Khudá ká shukr, jis ne ‖ tumhárí barí khairkhwáhí Títus ke dil men dálí.

17 Ki us ne to darkhwást qabúl kí[n]; balki áp hí taiyár hoke apní khushí se tumháre pás nikal gayá.

18 Aur ham ne us ke sáth us bháí ko bhejá[o], jis kí ta'ríf Injíl ke sabab sárí kalísiyáon ke darmiyán hai.

19 Aur sirf yihí nahín, balki wuh kalísiyáon ká chuná húá[p] bhí hai, ki hamárá ham-safar hoke yih ni'amat sáth le jáe, jis ke ham khádim hain, tá ki Khudáwand hí kí sitáish kí jáe[q], aur tumhárí himmat záhir howe.

20 Ham is se khabardár rahte hain, ki is khairát i firáwán ke sabab, jis ke ham khádim hain, koí hamen badnám na kare:

21 Is liye jo báten ki sirf Khudáwand hí ke nahín, balki ádmíon ke áge bhí bhalí hain[r], ham

San 'ÍSAWÍ 60.

[g] Mat. 8. 20. Lúq. 9. 58. Filip. 2. 6, 7.

[h] 1 Qur. 7 25.

[i] Ams. 19. 17. Mat. 10. 42 1 Tim. 6. 18, 19. 'Ibrán. 13 16.

[k] 2 Qur 9. 2.

[l] Marq 12. 43, 44. Lúq. 21. 3.

[m] Khur. 16. 18

‖ Yá, *tumháre liye jidd o jahd Títus ke dil men dálí*.

[n] 6 áyat.

[o] 2 Qur. 12. 18.

[p] 1 Qur. 16. 3, 4.

[q] 2 Qur. 4. 15.

[r] Rúm. 12. 17. Filip. 4. 8. 1 Pat. 2. 12.

San 'ÍSAWÍ 60.

un ke liye dúr-andeshí karte hain.

22 Aur ham ne un ke sáth apne us bháí ko bhejá, jisc ham ne bahut sí báton men bárhá ázmákar chálák páyá: par ab us baṛe bharose ke sabab se jo us ká tum par hai, bahut ziyáda chálák hai.

23 Báqí, Títus jo hai, wuh merá sharík, aur tumháre wáste merá ham-khidmat hai: aur hamáre bháí jo hain, so kalísiyáon ke rasúl[s], aur Masíh ká jalál hain.

24 Pas, tum apní muhabbat aur hamáre us fakhr ko[t], jo tumhárí bábat hai, un par aur kalísiyáon ke sámhne sábit karo.

IX BAB.

1 *Ab wuh sabab bayán kartá jis se, báwujúde ki un kí himmat se khúb wáqif thá, us ne Títus aur us ke bháíon ko áge bhejá thá. 6 Phir unhen uksáke ki we khúb bihri karen, us kám ko bíj ke bone se tashbíh detá, 10 jis se us ke liye bahut paidáwár hogá, 13 balki us ke sabab bhí Khudá ke liye bahutsí shukrguzárion kí qurbání guzrání jáegí.*

PAR us khidmat kí bábat jo muqaddas logon ke wáste hai[a], merá likhná tum ko záid hai:

2 Kyúnki main tumhárí himmat ko jántá hún[b], aur is sabab se Maqadúníon ke áge tumhárí baṛáí kartá húṇ[c], ki Akhaia ká mulk parsál se taiyár thá[d]; aur tumhárí sargarmí ne bahuton ko ubhárá.

3 Lekin main ne bháíon ko bhejá[e], ki hamárí wuh baṛáí jo is bát men tumhárí bábat thí be-asl na ṭhahre, táki, jaisá main ne kahá hai, tum taiyár ho raho:

4 Kahín aisá na howe, ki agar Maqadúniya ke log mere sáth áwen, aur tumhen taiyár na páwen, ham (to ham nahín kahte, ki tum) is baṛáí par i'atimád karne se sharminda howen.

5 Is wáste main bháíon se yih darkhwást karná zarúr samjhá, ki we áge tumháre pás jáwen, aur tumhárí us ‖ sakháwat ko, jis ká peshtar bárhá zikr húá, áge taiyár kar rakhen, táki wuh sakháwat kí tarah na ki bakhílí kí tarah maujúd rahe.

6 Par bát yih hai, ki jo thoṛá botá hai, thoṛá káṭegá[f]: aur jo bahut botá hai, bahut káṭegá.

7 Har ek jis tarah apne dil men ṭhahrátá hai, dewe; na ki gam se, yá láchárí se[g]: kyúnki Khudá usí ko jo khushí se detá hai piyár kartá hai[h].

8 Aur Khudá tum par har tarah kí ni'amat baṛhá saktá hai[i], táki tum hamesha sab tarah kí kifáyat rakhke har súrat kí nekokárí men baṛhte jáo:

9 (Chunánchi likhá hai, ki Us ne bikhráyá hai; us ne kangálon ko diyá hai; us kí rástbází hamesha kí hai[k].

10 Ab jo bone ke liye bíj, aur kháne ko roṭí bakhshtá hai[l], so tum ko bone ke liye bíj bakhshe, aur ziyáda kare, aur tumhárí rástbází ke phal baṛhá de[m];)

11 Tá ki tum har bát men ganí hoke sab tarah kí sakháwat karo, ki yih hamáre wasíla se Khudá kí shukrguzárí ká bá'is hotá hai[n].

12 Kyúnki is chande kí khidmat na sirf muqaddason kí ihtiyájon ko dúr kartí[o], balki Khudá tak pahunchtí, ki bahuton ke wasíla us kí shukrguzárián hotín.

13 Ki we us khidmat ká hál tajwíz karke, is liye Khudá kí sitáish karte hain[p], ki tum Masíh kí Injíl ke tábi' hone ká iqrár karte ho, aur sakháwat[q] se un ke aur sab ke sharík ho;

14 Aur we tumháre wáste du'á mángte hain, aur Khudá ke us kamál fazl ke liye[r], jo tum par hai, tumhen bahut cháhte hain.

15 Khudá ká us kí bakhshish par jo bayán se báhar hai shukr ho[s].

X BAB.

1 *Jhúṭhe rasúlon kí mukhálafat men jo us par yih kahke tuhmat lagáte the ki us kí jismání súrat aur ru'ab kuchh nahín, wuh un par apná rúhání iqtidár jis se sab mukhálif ikhtiyárwálon se laṛne ke liye musallah húá thá, jatá detá, 7 aur un ko yaqín dilátá ki jis waqt main házir húṇ kalám ke haqq men aisá zabardast hungá jaisá ab gair-házir hoke khatton se ma'lúm hotá, 12 balki un par 'aib lagátá is liye ki unhon ne andáza se báhar jáke apní baṛáí kí thí, aur gair logon kí mihnaton par fakhr kiyá thá.*

MAIN Púlus to ‖ tumháre rúbarú tum men haqír[a], aur píṭh píchhe tum par diler húṇ, Masíh kí farotaní aur bardásht ká wásta deke tum se 'arz kartá húṇ[b]:

2 Aur yih darkhwást kartá húṇ, ki main házir hoke wuh dilerí na karúṇ, jo un par, jin ke nazdík hamárí chál jismání hai, kiyá cháhtá húṇ[c].

3 Kyúnki ham agarchi jism men

---

[s] Filip. 2. 25.
[t] 2 Qur. 7. 14. aur 9. 3.
[a] A'am. 11. 29. Rúm 15. 26. 1 Qur. 16. 1. 2 Qur. 8. 4. Gal. 2. 10.
[b] 2 Qur. 8. 19.
[c] 2 Qur. 8. 24.
[d] 2 Qur. 8. 10.
[e] 2 Qur. 8. 6, 17, 18, 22.
‖ Yúnání men, barakat, Paid. 33. 11. 1 Sam. 25. 27. 2 Sal. 5. 15.
[f] Ams. 11. 24. aur 19. 17. aur 22. 9 Gal. 6. 7, 8.
[g] Ist. 15. 7.
[h] Khur. 25. 2. aur 35. 5.
[i] Ams. 11. 25. Rúm. 12. 8. 2 Qur. 8. 12.
[l] Ams. 11. 24, 25. aur 28. 27. Filip. 4. 19.
[k] Zab. 112. 9.
[l] Yas. 55. 10.
[m] Hús. 10. 12. Mat. 6. 1.
[n] 2 Qur. 1. 11. aur 4. 15.
[o] 2 Qur 8. 14.
[p] Mat. 5. 16.
[q] 'Ibrán. 13. 16.
[r] 2 Qur. 8. 1.
[s] Ya'q. 1. 17.
‖ Yá, ba nisbat sáʼat kí.
[a] 10 áyat. 2 Qur. 12. 5, 7, 9.
[b] Rúm. 12. 1.
[c] 1 Qur. 4. 21. 2 Qur. 13. 2, 10.

San 'ÍSAWÍ 60.

chalte hain, par jism ke taur par nahín larte;

4 (Is liye ki hamárí laráí[d] ke hathyár[e] jismání nahín, par Khudá ke sabab qil'aon ke dhá dene[f] par qádir[g] hain;)

5 Ki ham ‖tasauwuron ko, aur har ek bulandí ko, jo Khudá kí pahchán ke barkhiláf áp ko ubhártí hai, girá dete hain[h], aur har ek khiyál ko qaid karke Masíh ká farmánbardár karte hain;

6 Aur ham musta'idd hain, ki jab tumhárí farmánbardárí púrí ho[i], to ham har tarah kí náfarmánbardárí ká badlá lewen[k].

7 Kyá tum záhir par nazar karte ho[l]? agar kisí ko is ká yaqín hai, ki wuh áp Masíh ká hai[m], to wuh yih bhí áp se gaur kare, ki jaisá wuh Masíh ká hai, waise ham bhí Masíh ke hain[n].

8 Ki agar main is ikhtiyár[o] par, jo Khudáwand ne banáne na tumháre dhá dene ko hamen diyá hai, kuchh ziyáda fakhr karún, to sharminda na hoúngá[p]:

9 Main yih kahtá hún, na howe ki main aisá záhir hoún, ki khatton ko likhke tumhen dará̀tá hún.

10 Kyúnki koí kahtá hai, ki us ke khatt albatta bhárí aur ‖zoráwar hain, par wuh áp jism se kamzor[q], aur kalám se náchíz hai[r].

11 So kahnewálá samajh rakhe, ki jaise píth píchhe khatton men hamárá kalám hai, waise hí jab ham házir honge, hamárá kám bhí hogá.

12 Kyúnki hamárí yih jur,at nahín, ki ham apne taín un men shumár karen, yá un se muqábala karen, jo ki apní ta'ríf karte hain[s]: lekin we áp se apní paimáish karke, aur áp se apná muqábala karke, nádán thaharte hain.

13 Par ham paimána se báhar jáke fakhr na karenge[t], balki jis qánún kí paimáish Khudá ne hamen bánt dí, jo tum tak pahunchtí hai, ham usí ke muwáfiq fakhr karenge.

14 Kyúnki ham hadd se báhar áp ko nahín barháte, goyá tum tak na pahunche hon, 'is liye ki ham ne Masíh kí Injíl tum tak bhí[u] pahuncháí hai:

15 Aur ham paimána ke báhar jákar auron kí mihnaton par[x] fakhr nahín karte: lekin ummedwár hain, ki tum apne ímán men taraqqí karke ham ko hamáre qánún ke muwáfiq bahut ziyáda barhá do.

16 Ki ham tumhárí sarhadd ke us pár jáke Injíl pahuncháwen, aur dúsre ke qánún par jahán sab taiyár hain fakhr na karen.

17 Par jo fakhr kartá hai, so Khudáwand par fakhr kare[y].

18 Kyúnki jo apní ta'ríf kartá hai[z], wuh nahín, balki jis kí ta'ríf Khudáwand kartá hai[a], wuh maqbúl hai.

XI BÁB.

1 Rasúl ko Qurintíon kí bábat gairat áí thí, ki unhon ne jhúthe rasúlon kí Púlus kí nisbat se ziyáda qadr jání thí, aur is liye majbúr hoke apní ta'ríf kartá hai, 5 balki áp ko sab se bare rasúlon ke barábar thahrátá, 7 phir un ko yád dilátá ki main ne unhen Injíl muft sunáí, aur tum par kuchh bojh na dálá, 13 phir wuh sábit kartá ki main un dagábáz kárindon se kisí sharí'atwálí sifat men haqír nahín hún, 23 aur Masíh kí khidmat-guzárí men, aur us khidmat ke 'iláqa men sab tarah kí aziyaton ke uthháne men un se kahín ziyáda afzal hún.

KÁSH ki tum zarra merí bewuqúfí[a] kí bardásht karo: aur tum to merí bardásht karte ho.

2 Mujhe tumhárí bábat Khudá kí sí gairat átí hai[b], kyúnki main ne tumhen sanwárá[c], táki main tum ko pák-dáman kunwárí[d] kí mánind ek hí shauhar, ya'ne, Masíh ke pás házir karún[e].

3 Par main dartá hún, kahín aisá na howe, ki jaise sámp ne apní dagábází se Hawah ko thagá[f], waise hí tumháre dil bhí, us safáí se jo Masíh men hai phirke, kharáb ho jáwen[g].

4 Ki agar koí ákar dúsre Yisú' kí manádí kartá, jis kí ham ne manádí nahín kí, yá agar koí aur Rúh jise tum ne na páyá, pátá, yá dúsrí Injíl[h] miltí, jo tumhen na milí thí, to tumhárá bardásht karná khúb thá.

5 Kyúnki main apne taín sab se bare rasúlon se kuchh kam nahín samajhtá hún[i].

6 Aur agar kalám men 'awámm sá hún[k], par 'ilm men nahín[l]; lekin ham to sab báton men har tarah se tum par záhir húe hain[m].

7 Kyá yih merá gunáh húá, ki main ne apne taín farotan kiyá[n],

[d] 1 Tim. 1. 18. 2 Tim. 2. 3. [e] Afs. 6. 13. 1 Tas. 5. 8. [f] Yar. 1. 10. [g] A'am. 7. 22. 1 Qur. 2. 5. 2 Qur. 6. 7. aur 13. 3, 4. ‖ Yá, mubáhason ko. [h] 1 Qur. 1. 19. aur 3. 19. [i] 2 Qur. 2. 9. aur 7. 15. [k] 2 Qur. 13. 2, 10. [l] Yúh. 7. 24. 2 Qur. 5. 12. aur 11. 18. [m] 1 Qur. 14. 37. 1 Yúh. 4. 6. [n] 1 Qur. 3. 23. aur 9. 1. 2 Qur. 11. 23. [o] 2 Qur. 13. 10. [p] 2 Qur. 7. 14 aur 12. 6. ‖ Yá, tásírwále. [q] 1 Qur. 2. 3, 4. 1 áyat. 2 Qur. 12. 5, 7, 9. Gal. 4. 13. [r] 1 Qur. 1. 17. aur 2. 1. 4. 2 Qur. 11. 6. [s] 2 Qur. 3. 1. aur 5. 12. [t] 15 áyat. [u] 1 Qur. 3. 5, 10. aur 4. 15. aur 9. 1.

[x] Rúm. 15. 20. [y] Yas. 65. 16. Yar. 9. 24. 1 Qur. 1. 31. [z] Ams. 27. 2. [a] Rúm. 2. 29. 1 Qur. 4. 5. [a] 16 áyat. 2 Qur. 5. 13. [b] Gal. 4. 17, 18. [c] Hús. 2. 19, 20. 1 Qur. 4. 15. [d] Ahb. 21. 15. [e] Qul. 1. 28. [f] Paid. 3. 4. Yúh. 8. 44. [g] Afs. 6. 24. Qul. 2. 4, 8, 18. 1 Tim. 1. 3. aur 4. 1. 'Ibrán. 13. 9. 2 Pat. 3. 17. [h] Gal. 1. 7, 8. [i] 1 Qur. 15. 10. 2 Qur. 12. 11. Gal. 2. 6. [k] 1 Qur. 1. 17. aur 2. 1, 13. 2 Qur. 10. 10. [l] Afs. 3. 4. [m] 2 Qur. 4. 2. aur 5. 11. aur 12. 12. [n] A'am. 18. 3. 1 Qur. 9. 6, 12. 2 Qur. 10. 1.

táki tum buland ho, kyúnki main ne tumhen Khudá kí Injíl kí khushkhabarí muft sunáí?

8 Main ne to dúsrí kalísiyáon ko lúṭá, ki tumhárí khidmat ke liye un se darmáhá liyá.

9 Aur jab main tumháre darmiyán thá, aur muhtáj húá, tad bhí kisí par bojh na diyá[o], kyúnki merí ihtiyáj ko un bháíon ne jo Maqadúniya se áe the dúr kiyá[p]: aur har ek bát men main tum par bojh dene se báz rahá, aur báz rahúngá[q].

10 Masíh kí sachái se[r], jo mujh men hai, main kahtá hún, ki yih fakhr Akhaia kí sarhaddon men mujh se judá na hogá[s].

11 Kis wáste? kyá is wáste ki main tum se muhabbat nahín rakhtá[t]? Khudá jántá hai.

12 Par main jo kartá hún, so hí kartá rahúngá, ki main un ko, jo qábú ḍhúnḍhte hain, qábú páne na dún[u], tá ki jis bát men we fakhr karte hain, aise jaise ham hain páe jáwen.

13 Kyúnki aise log jhúṭhe rasúl[x], dagábáz kárinda hain[y], jo apní súraton ko Masíh ke rasúlon se badal ḍálte hain.

14 Aur yih ta'ajjub nahín, kyúnki Shaitán bhí apní súrat ko núrí firishta[z] se badal ḍáltá hai.

15 Is wáste agar us ke khádim bhí apní súraton ko rástbází ke khádimon[a] se badal ḍálen, to kuchh yih baṛí bát nahín; par un ká anjám un ke kámon ke muwáfiq hogá[b].

16 Phir main kahtá hún, ki koí mujhe bewuqúf[c] na samjhe; aur nahín to, bewuqúf bhí samajhke mujhe qabúl kare, ki main bhí thoṛá fakhr karún.

17 Jo kuchh ki main kahtá hún, so Khudáwand kí ráh se nahín[d], balki bewuqúfí kí ráh se, aur us istiqlál se jo fakhr ke sáth hotá[e], kahtá hún.

18 Azbaski bahut se log jismání tarah par fakhr karte hain, to main bhí fakhr karúngá[f].

19 Kyúnki tum bewuqúfon kí bardásht khushí se karte ho, is liye ki áp 'aqlmand ho[g].

20 Ki jab koí tumhen gulám banátá hai[h], yá jab koí tumhen nigaltá hai, yá jab koí tum se kuchh letá hai: yá jab koí áp ko buland kartá hai, yá jab koí tumháre munh par tamáncha mártá hai, tab tum bardásht karte ho.

21 Main be-hurmatí kí bábat boltá hún, ki goyá ham kamzor hote[i]. Par jis bát men koí diler hai, to main bhí (bewuqúfí se yih kahtá hún,) diler hún[k].

22 Kyá we 'Ibrání hain? main bhí hún. Kyá we Isráelí hain? main bhí hún. Kyá Abirahám kí nasl se hain? main bhí hún[l].

23 Kyá Masíh ke khádim hain? main (nádání se kahtá hún,) ziyádatar hún; mihnaton men ziyáda[m], koṛe kháne men hadd se ziyáda, qaidon men beshtar[n], mauton men aksar[o].

24 Main ne Yahúdíon se pánch bár ek kam chálís[p] koṛe kháe.

25 Tín bár chhaṛíon se már kháí[q], ek daf'a pathráo kiyá gayá[r], tín martaba jaház ke ṭúṭ jáne kí balá men paṛá, ek rát din samundar men káṭá[s];

26 Main safaron men bahut, daryáon ke khatron men, choron ke khatron men, apní qaum se khatron men[t], gair-qaumon se khatron men[u], shahr ke bích khatron men, jangal ke bích khatron men, samundar ke bích khatron men, jhúṭhe bháíon ke bích khatron men rahá hún;

27 Mihnat aur mashaqqat men, bárhá bedáríon men[x], bhúkh aur piyás men, fáqon men aksar, sardí aur nange rahne kí hálat men bhí rahá hún[y].

28 In báharwálí chízon ke siwá sárí kalísiyáon kí fikr mujh ko har roz á dabátí hai[z].

29 Kaun kamzor hai, ki main kamzor nahín hún[a]? kaun ṭhokar khátá, ki main nahín jaltá?

30 Agar fakhr kiyá cháhiye, to main apní kamzoríon par fakhr karúngá[b].

31 Hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká Khudá aur Báp jo hamesha mubárak hai[c], jántá hai[d], ki main jhúṭh nahín kahtá.

32 Dimishq men názim ne, jo bádsháh Aratás kí taraf se thá, is iráda se ki mujhe pakaṛ le[e], Dimishqíon ke shahr par chaukí biṭhláí:

33 Tab main khiṛkí kí ráh se ek ṭokre men díwár par se laṭká diyá

San 'ÍSAWÍ 60.

o A'am 20.33. 2 Qur. 12.13. 1 Tas. 2. 9. 2 Tas. 3.8,9. — p Filip. 4. 10, 15, 16. — q 2 Qur. 12. 14, 16. — r Rúm. 9. 1. — s 1 Qur. 9. 15. — t 2 Qur. 6. 11. aur 7. 3. aur 12. 15. — u 1 Qur. 9. 12. — x A'am. 15.24. Rúm. 16 18. Gal. 1. 7. aur 6. 12. Filip. 1. 15. 2 Pat. 2. 1. 1 Yúh. 4. 1. Mak. 2. 2. — y 2 Qur. 2 17. Filip. 3. 2. Tit. 1.10,11. — z Gal. 1. 8. — a 2 Qur. 3. 9. — b Filip. 3. 19. — c 1 Ayat. 2 Qur. 12. 6, 11. — d 1 Qur. 7. 6, 12. — e 2 Qur 9. 4. — f Filip. 3. 3, 4. — g 1 Qur. 4. 10. — h Gal. 2. 4. aur 4. 9.

i 2 Qur. 10.10. — k Filip. 3. 4. — l A'am. 22. 3. Rúm. 11. 1. Filip. 3. 5. — m 1 Qur. 15. 10. — n A'am. 9. 16. aur 20. 23. aur 21. 11. 2 Qur. 6. 4, 5. — o 1 Qur. 15. 30, 31, 32. 2 Qur. 1. 9, 10. aur 4. 11. aur 6. 9. — p Ist. 25. 3. — q A'am. 16. 22. — r A'am. 14. 19. — s A'am. 27. 41. — t A'am 9. 23. aur 13. 50. aur 14. 5. aur 17. 5. aur 20 3. aur 21. 31. aur 23. 10, 11. aur 25. 3. — u A'am. 14. 5. aur 19. 23. — x A'am. 20. 31. 2 Qur. 6 5. — y 1 Qur. 4. 11. — z Dekho A'am. 20. 18, wag. Rúm. 1. 14. — a 1 Qur. 8. 13. aur 9. 22. — b 2 Qur. 12. 5, 9, 10. — c Rúm. 9. 5. — d Rúm. 1. 9. aur 9. 1. 2 Qur. 1. 23. Gal. 1. 20. 1 Tas. 2. 5. — e A'am. 9. 24, 25.

San 'ÍSAWÍ 60.

gayá, aur us ke háthon se bach niklá.

XII BÁB.

1 Tá ki us kí risálat kí qadr un par jatái jáwe, us ke ikhtiyár men thá ki Khudáwand ke mukáshafát ká bayán kare, ki kyúnkar us ko mile the, aur un par fakhr kare, 9 par bar-'aks us ke apní kamzorion par fakhr karná bihtar jántá; 11 aur wuh un par 'aib lagátá ki unhon ne us se itná bátil fakhr karáyá thá. 14 Un ke pás phir jáne ká wa'da kartá, aur jab jáe to báp kí sí tabí'at rakhke jáwe, 20 agarchi wuh dartá thá ki bahut taqsírwálon ko aur barí be-bandobastí ko wahán páwe jo us ke gam ke bá'is honge.

BE-SHUBHA apná fakhr karná mujhe munásib nahín, par main Khudáwand ke musháhadát aur mukáshafát ká bayán kiyá cháhtá hún.

2 Masíh ke[a] ek shakhs ko main jántá hún, ki chaudah baras guzre honge, ki (wuh yá to badan ke sáth, ki yih mujhe ma'lúm nahín, yá bagair badan ke, ki yih bhí mujhe ma'lúm nahín, Khudá ko ma'lúm hai;) tísre ásmán tak ekáek pahuncháyá gayá[b].

3 Aur main aise shakhs ko jántá hún, ki wuhí (yá badan ke sáth, yá badan ke bagair, ki mujhe ma'lúm nahín, Khudá ko ma'lúm hai;)

4 Firdaus tak[c] ekáek pahuncháyá gayá, aur us ne wuh báten sunín, jo kahne kí nahín, aur jin ká kahná bashar ká maqdúr nahín.

5 Aise hí ádmí par main fakhr karúngá, par main áp par, siwá apní kamzorion ke, fakhr na karúngá[d].

6 Ki agar main fakhr kiyá cháhún, to main bewuqúf na banún[e], kyúnki sach bolúngá; par main áp ko báz rakhtá hún, tá na howe, ki koí mujhe us se, jaisá mujhe dekhtá hai, yá jaisá mere haqq men suntá hai, ziyáda jáne.

7 Aur tá ki main musháhadát kí ziyádatí se phúl na jáún, mere jism men kántá[f], jo Shaitán ká páyik hai[g], ki mujhe ghúse máre, rakhá gayá, tá ki main phúl na jáún.

8 Us ke liye main ne Khudáwand se tín bár iltimás kiyá[h], ki yih mujh men se dúr ho jáwe.

9 Par us ne yih mujh se kahá, ki merá fazl tujhe kifáyat hai: kyúnki merá zor kamzorí men púrá hotá hai. Pas main apní kamzorion par bahut hí khushí se fakhr karúngá[i], tá ki Masíh ká zor mujh par sáya dále[k].

10 So main Masíh ke wáste kamzorion men, malámaton men, ihtiyájon men, satáe jáne men, tangíon men khush hún[l]; ki jab main kamzor hún, tabhí zoráwar hún[m].

11 Main fakhr karne se bewuqúf baná[n]; tum hí ne mujhe ná-chár kiyá: kyúnki láiq thá, ki tum merí ta'ríf karte, is liye ki main sab se bare rasúlon se kuchh kamtar nahín[o], agarchi main kuchh nahín hún[p].

12 Rasúl hone ke nishán, kamál sabr, aur mu'ajizon, aur achambhon, aur qudraton se, albatta tumháre bích záhir húe[q].

13 Tum kaun sí bát men aur kalísiyáon se kam the[r], siwá us ke ki main ne tum par bojh na diyá[s]? merí yih ná-insáfí[t] mu'áf kíjiye.

14 Dekho, main phir tísrí bár tumháre pás áne par taiyár hún[u]; lekin phir bhí tum par bojh na dálúngá; kyúnki main tumhárá kuchh jo ho so use nahín, balki tumhín ko dhúndhtá hún[x]; ki larkon ko mábáp ke liye nahín, balki mábáp[y] ko larkon ke liye jam'a karná cháhiye.

15 Aur main tumhárí jánon ke wáste[z] bahut khushí se kharch karúngá, aur kharch kiyá jáúngá[a], agarchi main jitná tumhen ziyáda piyár kartá hún, itná hí kamtar piyárá hún[b].

16 Par agar mán lewen, ki main ne tum par bojh nahín dálá[c], lekin sháyad main ne hoshyárí se tumhen fareb karke phansáyá.

17 Khair, jinhen main ne tumháre pás bhejá, un men se kisí ke wasíla main ne naf'a ke wáste kuchh tum par ziyádatí kí[d]?

18 Main ne Títus[e] se iltimás kiyá, aur us ke sáth ek bháí[f] ko bhejá. To kyá Títus ne tum par naf'a ke liye ziyádatí kí? kyá ham ek hí rúh se ek hí naqsh i qadam par na chalte the?

19 Phir kyá tum gumán karte ho, ki ham tum se 'uzr karte hain[g]? so nahín: ai piyáro, ham Khudá ke áge Masíh men hoke[h] yih sárí báten tumhárí taraqqí ke liye kahte hain[i].

20 Main dartá hún, kahín aisá

---

[a] Róm. 16. 7. 2 Qur. 5. 17. Gal. 1. 22.
[b] A'am. 22. 17. San 'Ísawí 46 Lustrá men, A'am. 14. 6.
[c] Lúq. 23. 43.
[d] 2 Qur. 11. 30.
[e] 2 Qur. 10. 8. aur 11 16.
[f] Dekho Hiz. 28. 24. Gal. 4. 13, 14.
[g] Aiy. 2 7 Lúq. 13. 16.
[h] Dekho Ist. 3. 24.—27. Mat. 26. 44.
[i] 2 Qur. 11. 30.
[k] 1 Pat. 4. 14.
[l] Róm. 5. 3. 2 Qur. 7. 4.
[m] 2 Qur 13. 4.
[n] 2 Qur. 11. 1, 16, 17.
[o] 2 Qur. 11. 5. Gal. 2. 6, 7 8.
[p] 1 Qur. 3. 7. aur 15. 8, 9. Afs. 3. 8.
[q] Róm. 15. 18, 19. 1 Qur. 9. 2. 2 Qur. 4. 2. aur 6. 4. aur 11. 5
[r] 1 Qur. 1 7.
[s] 1 Qur. 9. 12. 2 Qur. 11. 9.
[t] 2 Qur. 11. 7.
[u] 2 Qur. 13 1
[x] A'am. 20 33 1 Qur. 10. 33
[y] 1 Qur. 4. 14, 15.
[z] Yúh. 10. 11 2 Qur. 1 6. Qul. 1. 24. 2 Tim 2 10.
[a] Filip 2. 17. 1 Tas. 2 8
[b] 2 Qur. 6. 12, 13.
[c] 2 Qur. 11. 9.
[d] 2 Qur. 7. 2.
[e] 2 Qur. 8. 6 16, 22.
[f] 2 Qur. 8. 18.
[g] 2 Qur. 5. 12.
[h] Róm. 9. 1. 2 Qur. 11. 31.
[i] 1 Qur. 10. 33.

San 'ÍSAWÍ 60.

na ho; ki maiṉ ákar jaisá tumheṉ cháhtá húṉ, waisá na páúṉ, aur mujhe bhí jaisá tum nahíṉ cháhte ho, waisá páo[k]; na ho, ki qaziya, aur ḍáh, aur gazab, aur jhagṛe, aur gíbateṉ, aur kánáphúsíáṉ, aur shekhíáṉ, aur hangáma howeṉ:

21 Aur na ho ki jab áúṉ, tab merá Ḳhudá mujhe tumháre sabab se past kare[l], ki maiṉ un meṉ se bahutoṉ ke sabab jinhoṉ ne áge gunáh kiyá[m], aur apní nápákí, aur harámkárí[n], aur shahwat-parastí se jo un se húí tauba na kí, afsos karúṉ.

XIII BÁB.

1 Wuh gardan-kash gunahgároṉ ko yih kahke dhamkátá ki jab maiṉ áúṉ tab un par sakhtí karúṉgá, aur apní rasúlí ká iqtidár un par jatá dúṉgá. 5 Ba'd us ke wuh unheṉ nasíhat kartá ki apne ímán ko ázmáweṉ, 7 aur ki we us ke áne se peshtar isláh-pazír howeṉ; 11 tis ke píchhe ek 'ámm nasíhat karke aur ek du'á mángke apne ḳhatt ko tamám kartá.

YIH tísrá martaba hai, ki maiṉ tumháre pás átá húṉ[a]. Do yá tín gawáhoṉ ke muṉh se har ek bát sábit ho jáegí[b].

2 Maiṉ ne peshtar kahá hai, aur maiṉ áp ko do-bára házir jánke áge kí ḳhabar deke kahtá húṉ[c]; aur ab, ki gair-házir húṉ, un ko jinhoṉ ne peshtar gunáh kiye[d], aur báqí sabhoṉ ko bhí, yih likhtá húṉ, ki agar maiṉ phir áúṉ, to na chhoṛúṉgá[e]:

3 Is wáste ki tum is bát kí dalíl cháhte ho, ki Masíh hí mujh meṉ boltá hai[f], jo tumháre wáste kamzor nahíṉ, balki tum meṉ zoráwar hai[g].

4 Ki agarchi wuh kamzorí se salíb par márá gayá[h], lekin Ḳhudá kí qudrat se wuh jítá hai[i]. Aur ham bhí us meṉ shámil hoke kamzor haiṉ[k], par us ke sáth Ḳhudá kí qudrat se, jo tumháre haqq meṉ hai, jíeṉge.

5 Tum áp ko jáncho[l], ki tum ímán ke sáth ho, ki nahíṉ; apne taíṉ parakho. Kyá tum áp ko nahíṉ jánte, ki Yisú' Masíh tum meṉ hai[m], aur nahíṉ to tum ná-maqbúl ho[n]?

6 Par maiṉ ummed rakhtá húṉ, ki tum ma'lúm karoge, ki ham ná-maqbúl nahíṉ.

7 Aur maiṉ Ḳhudá se yih du'á mángtá húṉ, ki tum kuchh badí na karo: so na is wáste ki ham maqbúl záhir howeṉ, par is wáste ki tum bhalá karo, agarchi ham ná-maqbúl gine jáweṉ[o].

8 Kyúṉki ham sachái ke bar-ḳhiláf kuchh nahíṉ, par sachái ke wáste sab kuchh kar sakte haiṉ.

9 Kyúṉki jab ham kamzor aur tum zoráwar ho, to ham ḳhush haiṉ[p], aur yih bhí cháhte, ki tum kámil ho[q].

10 Is liye maiṉ gair-házir hoke ye báteṉ likhtá húṉ[r], táki maiṉ házir hoke us iḳhtiyár ke muwáfiq[s], jo Ḳhudáwand ne mujhe banáne ke wáste, na ḍhá dene ke wáste diyá hai, tum par sakhtí na karúṉ[t].

11 Garaz, ai bháío, ḳhush raho. Kámil ho, ḳhátirjam'a rakho, ek dil hoo, mile raho[u], ki Ḳhudá, jo muhabbat aur salámatí ká bání hai[x], tumháre sáth hogá.

12 Tum ápas meṉ pák bosa leke salám karo[y].

13 Sáre muqaddas log tumheṉ salám kahte haiṉ.

14 Ab Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká fazl[z], aur Ḳhudá kí muhabbat, aur Rúh i Quds kí suhbat[a] tum sabhoṉ ke sáth howe. Ámín.

¶ Yih dúsrá ḳhatt Qurintíoṉ ke nám par Maqadúniya ke Filippí shahr meṉ likhá húá, Títus aur Lúqá ke háth bhejá gayá.

---

[k] 1 Qur. 4. 21. 2 Qur. 10. 2. aur 13. 2, 10.
[l] 2 Qur. 2. 1, 4.
[m] 2 Qur. 13. 2.
[n] 1 Qur. 5. 1.
[a] 2 Qur. 12. 14.
[b] Gin. 35. 30. Ist. 17. 6. aur 19. 15. Mat. 18. 16. Yúh. 8. 17. 'Ibrán. 10. 28.
[c] 2 Qur. 10. 2
[d] 2 Qur. 12. 21.
[e] 2 Qur. 1. 23.
[f] Mat. 10. 20. 1 Qur. 5. 4. 2 Qur. 2. 10.
[g] 1 Qur. 9. 2.
[h] Filip. 2. 7, 8. 1 Pat. 3. 18.
[i] Rúm. 6. 4.
[k] Dekho 2 Qur. 10. 3, 4.
[l] 1 Qur. 11. 28.
[m] Rúm. 8. 10. Gal. 4. 19.
[n] 1 Qur. 9. 27.
[o] 2 Qur. 6. 9.
[p] 1 Qur. 4. 10. 2 Qur. 11. 30. aur 12. 5, 9, 10.
[q] 1 Tas. 3. 10.
[r] 1 Qur. 4. 21. 2 Qur. 2. 3. aur 10. 2. aur 12. 20, 21.
[s] 2 Qur. 10. 8.
[t] Tít. 1. 13.
[u] Rúm. 12. 16, 18. aur 15. 5. 1 Qur. 1. 10. Filip. 2. 2. aur 3. 16. 1 Pat. 3. 8.
[x] Rúm. 15. 33.
[y] Rúm. 16. 16. 1 Qur. 16. 20. 1 Tas. 5. 26 1 Pat. 5. 14.
[z] Rúm. 16. 24.
[a] Filip. 2. 1.

PU'LUS RASU'L KA' KHATT GALATI'ON KO.

San 'ÍSAWÍ 58.

I BAB.

6 Wuh ta'ajjub kartá ki unhon ne itní jaldí se use aur Injíl ko tark kiyá thá; 8 phir un par la'nat kahtá jo dúsrí tarah ki Injíl ki manádí karte. 11 Injíl jis men us kí tarbiyat húí thí, so insán se nahín balki Khudá se páí thí: 14 phir apná us hál ko jo us ke buláe jáne se peshtar thá záhir kartá, 17 aur us ke sáth wuh kám bhí izhár kartá jo buláe jáne hí ke ba'd fauran kiyá thá.

PU'LUS, jo na ádmíon se, na ádmí ke wasíla se[a], balki Yisú' Masíh[b] aur Khudá Báp se, jis ne us ko murdon men se jiláyá[c], rasúl hai,

2 Aur sáre bháíon se jo mere sáth hain[d], Galatiya kí kalísiyáon ko[e],

3 Fazl aur salámatí, Khudá Báp aur hamáre Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf se, tumháre liye howe[f];

4 Jis ne hamáre gunáhon ke badle men apne taín diyá[g], táki wuh ham ko hamáre Báp Khudá kí marzí ke mutábiq is kharáb dunyá se[h] khalásí bakhshe:

5 Jalál i abadí us ká hai. Ámín.

6 Main ta'ajjub kartá hún, ki tum itní jaldí us se, jis ne tumhen Masíh ke fazl men buláyá[i], phirke dúsrí Injíl kí taraf máil húe:

7 So wuh dúsrí to nahín[k]: magar ba'ze hain jo tum ko ghabráte hain[l], aur Masíh kí Injíl ulaṭ dene cháhte hain.

8 Lekin agar ham yá ásmán se koí firishta, siwá us Injíl ke jo ham ne tumhen sunáí, dúsrí Injíl tumhen sunáwe, so || mal'ún howe[m].

9 Jaisá ham ne áge kahá, waisá hí ab main phir kahtá hún, ki Agar koí tumhen kisí dúsrí Injíl ko, siwá us ke jise tum ne páyá, sunáwe, wuh mal'ún howe[n].

10 Kyá ab main ádmíon ko mántá hún[o], yá Khudá ko[p]? kyá main ádmíon ko khush kiyá cháhtá hún? agar main ab tak ádmíon ko khush kartá, to Masíh ká banda na hotá[q].

[a] 11, 12 áyaten.
[b] A'am. 9. 6. aur 22. 10, 15, 21. aur 26. 16. Tít. 1. 3.
[c] A'am. 2. 24.
[d] Filip. 2. 22. aur 4. 21.
[e] 1 Qur. 16. 1.
[f] Rúm. 1. 7. 1 Qur. 1. 3 2 Qur. 1. 2. Afs. 1. 2. Filip. 1. 2. Qul. 1. 2. 1 Tas. 1. 1. 2 Tas. 1. 2. 2 Yúh. 3.
[g] Mat. 20. 28. Rúm. 4. 25. Gal 2. 20. Tít. 2 14.
[h] Dekho Yas. 65. 17. Yúh. 15. 19. aur 17. 14. 'Ibrán. 2. 5. aur 6 5. 1 Yúh 5. 19.
[i] Gal 5 8.
[k] 2 Qur. 11. 4.
[l] A'am. 15. 1, 24. 2 Qur. 2. 17. aur 11. 13 Gal. 5. 10, 12.
|| Yá *haram kiyá jáwe*.
[m] 1 Qur. 16. 22.
[n] Isti. 4. 2. aur 12. 32. Ams. 30. 6. Muk 22. 18.
[o] 1 Sam. 24. 7. Mat. 28. 14. 1 Yúh. 3. 19.
[p] 1 Tas. 2. 4.
[q] 1 Tas. 2. 4. Ya'q. 4. 4.

11 Par ai bháío, main tumhen jatátá hún, ki wuh Injíl jis kí main ne khabar dí[r], insán kí taraf se nahín hai.

12 Is liye ki main ne us ko kisí ádmí se na páyá[s], na kisí ne mujhe sikháyá, par wuh Yisú' Masíh ke ilhám se mujhe milí[t].

13 Tum ne merí chál, jab main Yahúdíon kí taríq par chaltá thá, suní hai, ki kyúnkar main Khudá kí kalísiye ko niháyat satátá[u], aur wírán kartá thá[x]:

14 Aur main dín i Yahúdí men apní qaum ke aksar ham-'umron se baṛhkar apne bápdádon kí riwáyaton[y] par ziyáda sargarm thá[z].

15 Lekin jab Khudá kí marzí húí, jis ne mujhe merí má ke peṭ hí men se alag kiyá, aur apne fazl se buláyá[a];

16 Ki apne Beṭe ko mujh par záhir kare[b], táki main us kí Injíl gair-qaumon ke bích sunáún[c], tab fauran main ne gosht aur lahú se[d] saláh na lí:

17 Na Yarúsalam ko un pás jo mujh se pahle rasúl the gayá; par main 'Arab ko gayá, phir wahán se Dimishq ko phirá.

18 Tab us ke tín baras ba'd Patrus se muláqát karne ko Yarúsalam men gayá[e], aur us ke sáth pandrah din rahá.

19 Par rasúlon[f] men se kisí dúsre ko na dekhá, magar Khudáwand ke bháí Ya'qúb ko[g].

20 Jo báten main tum ko likhtá hún, Khudá ke áge kahtá hún ki jhúṭh nahín[h].

21 Ba'd us ke main Suriya men aur Qilíqiya ke mulkon men gayá[i];

22 Aur Yahúdiya kí Masíhí[k] kalísiyáen[l] merí súrat se wáqif na thín:

23 Unhon ne sirf suná thá, ki wuh jo ham ko pahle satátá thá, so us ímán kí, jise wuh áge barbád kartá thá, ab manádí kartá hai.

San 'ÍSAWÍ 58.

[r] 1 Qur. 15. 1.
[s] 1 Qur. 15. 1, 3. 1 áyat.
[t] Afs. 3. 3.
[u] A'am. 8. 1. aur 22. 4. aur 26. 11 1 Tim. 1. 13.
[x] A'am. 8. 3.
[y] Yar. 9. 14 Mat. 15. 2. Marq. 7. 5.
[z] A'am. 22. 3. aur 26. 9. Filip. 3. 6

San 'Ísawí 35.

[a] Yas. 49. 1, 5. Yar. 1 5. A'am. 9. 15. aur 13. 2 aur 22. 14, 15. Rúm. 1 1.
[b] 2 Qur. 4. 6.
[c] A'am 9 15. aur 22 21. aur 26 17, 18. Rúm 11. 13. Afs. 3 8.
[d] Mat 16 17 1 Qur. 15. 50. Afs. 6. 12.

San 'Ísawí 38.

[e] A'am. 9. 26.
[f] 1 Qur. 9. 5.
[g] Mat. 13. 55. Marq. 6. 3.
[h] Rúm. 9. 1.
[i] A'am. 9. 30.
[k] Rúm. 16. 7.
[l] 1 Tas. 2. 14.

San 'ÍSAWÍ 58.

24 Aur we merí bábat Khudá kí sitáish karte the.

II BAB.

1 Wuh us waqt ká hál jis waqt Yarúsalam ko phir gayá, aur us ke wahán jáne ke maqsad ká bayán kartá: 3 us waqt Títus ká khatna na kiyá gayá: 11 wahán us ne Patrus ká sámhná kiyá, 14 aur us par yih jatáyá ki Yahúdí log jo mu'ataqid húe is garaz se Masíh par ímán láe tá ki ímán hí se aur na ki shar'aí 'amalon se rástbáz thahren: 20 aur ki we jo is tarah se sádiq thahar chuke so gunahgár ke taur par guzrán nahín karte.

San 'Íswí 52.

PHIR chaudah baras ba'd main Barnabás ke sáth[a] Títus ko bhí liye húe Yarúsalam ko phir gayá.

2 Aur merá jáná ilhám se húá, aur wuh Injíl jis kí manádí main gair-qaumon men kartá hún, un se bayán kí[b]; magar buzurgon se alag, tá na ho ki merí aglí aur hál kí daur dhúp be-fáida howe[c].

3 Par Títus ko, jo mere sáth thá, aur Yúnání hai, khatna karwáne kí taklíf na kí gayí:

4 Aur yih jhúthe bháíon ke sabab se[d] jo chhipke ghus áe, táki us ázádagí ko[e], jo hamen Yisú' Masíh men milí hai, jásúsí karke daryáft karen, táki we hamen gulámí men láwen[f]:

5 Jin ke ham dabel na húe. ki gharí bhar bhí un ke tábi' rahte; táki Injíl kí sachái[g] tumháre darmiyán qáim rahe.

6 Par we jo záhir men buzurg the[h], (so jaise the, waise the; mujhe kuchh kám nahín; Khudá kisí ke záhir par nazar nahín kartá[i]:) khair, un kí taraf se, jo buzurg the, mujhe is kí bábat mutlaq kuchh hásil na húá[k]:

7 Lekin barkhiláf us ke, jab unhon ne dekhá, ki ná-makhtúnon[l] ke main Injíl ká amánatdár húá[m], jaisá makhtúnon ke liye Patrus thá;

8 (Kyúnki jis ne makhtúnon kí risálat ke liye Patrus men asar kiyá, us ne[n] gair-qaumon ke liye mujh men bhí asar kiyá[o]:)

9 Aur jab Ya'qúb aur Kefás aur Yúhanná ne, ki goyá kalísiye ke sutún the[p], is fazl ko jo mujh par húá thá[q] daryáft kiyá, to mujh aur Barnabás ko sharákat kí ráh se dahiná háth diyá, ki ham gair-qaumon ke, aur we makhtúnon ke pás jáwen.

10 Magar itná kahá, ki garíbon ko yád rakho; so main bhí us kám men chálák thá[r].

11 Par jab Patrus Antákiyá men áyá[s], to main ne rúbarú us se muqábala kiyá; is liye ki wuh malámat ke láiq thá.

12 Kyúnki wuh peshtar us se, ki kaí shakhs Ya'qúb kí taraf se áe, gair-qaumwálon ke sáth kháyá kartá thá[t]? par jab we áe, to makhtúnon se darke píchhe hatá, aur alag ho gayá.

13 Aur báqí Yahúdíon ne bhí usí kí tarah do-rangí kí, yahán tak ki Barnabás bhí dabkar un kí riyá men sharík húá.

14 Jab main ne dekhá, ki we Injíl kí sachái[u] par sídhí chál nahín chalte, main ne sabhon ke sámhne[x] Patrus ko kahá, ki Jab tú Yahúdí hokar gair-qaumon kí tarah, na ki Yahúdíon kí tarah, zindagí guzrántá hai[y], pas tú kis wáste gair-qaumon ko yih taklíf detá hai, ki Yahúdíon ke taur par chalen?

15 Ham jo qaum ke Yahúdí hain[z], aur gair-qaumon men se gunahgár nahín[a],

16 Yih jánkar ki ádmí na sharí'at ke kámon se[b], balki Yisú' Masíh par ímán láne se rástbáz giná játá hai[c], ham bhí Masíh Yisú' par ímán láe, tá ki ham Masíh par ímán láne se, na ki sharí'at ke kámon se, rástbáz gine jáwen; kyúnki koí bashar sharí'at ke kámon se rástbáz giná na jáegá[d].

17 Par ham jo Masíh ke sabab se rástbáz gine jáne kí talásh men hain, agar gunahgár thahren[e], to kyá Masíh gunáh ká bá'is hai? hargiz nahín.

18 Kyúnki jin chízon ko main ne dhá diyá, agar unhen phirke banáún, to main apne taín khatákár thahrátá hún.

19 Is wáste ki main sharí'at hí ke bá'is[f] sharí'at kí nisbat múá[g], táki main Khudá kí nisbat zinda ho jáún[h].

20[k] Main Masíh ke sáth salíb par khínchá gayá[i]: lekin zinda hún; par taubhí main nahín, balki Masíh mujh men zinda hai: aur main jo ab jism men zinda hún, so Khudá ke Bete par ímán láne se zinda hún[k], jis ne mujh se muhabbat kí, aur áp ko mere badle diyá[l].

San 'ÍSAWÍ 58.

[a] A'am. 15. 2.
[b] A'am. 15. 12.
[c] Filip. 2. 16. 1 Tas. 3. 5.
[d] A'am. 15. 1, 24. 2 Qur. 11. 26.
[e] Gal. 3. 25. aur 5. 1, 13.
[f] 2 Qur. 11. 20. Gal. 4. 3, 9.
[g] 14 áyat. Gal. 3. 1. aur 4. 16.
[h] Gal. 6. 3.
[i] A'am. 10. 34. Rúm. 2. 11.
[k] 2 Qur. 12. 11.
[l] A'am. 13. 46. Rúm. 1. 5. aur 11. 13. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
[m] 1 Tas. 2. 4.
[n] A'am. 9. 15. aur 13. 2. aur 22. 21. aur 26. 17, 18.
[o] 1 Qur. 15. 10. Gal. 1. 16. Qul. 1. 29.
[p] Gal. 3. 5. Mat. 16. 18. Afs. 2. 20. Mak. 21. 14.
[q] Rúm. 1. 5. aur 12. 3. 6. aur 15. 15. 1 Qur. 15. 10. Afs. 3. 8.
[r] A'am. 11. 30. aur 24. 17. Rúm. 15. 25. 1 Qur. 16. 1. 2 Qur. 8. aur 9. Abwáb.
[s] A'am. 15. 35.
[t] A'am. 10. 28. aur 11. 3.
[u] 5 áyat.
[x] 1 Tim. 5. 20.
[y] A'am. 10. 28. aur 11. 3.
[z] A'am. 15. 10, 11.
[a] Mat. 9. 11. Afs. 2. 3, 12.
[b] A'am. 13. 38, 39.
[c] Rúm. 1. 17. aur 3. 22, 28. aur 8. 3. Gal. 3. 24. 'Ibrán. 7. 18, 19.
[d] Zab. 143. 2. Rúm. 3. 20. Gal. 3. 11.
[e] 1 Yúh. 3. 8, 9.
[f] Rúm. 8. 2.
[g] Rúm. 6. 14. aur 7. 4, 6.
[h] Rúm. 6. 11. 2 Qur. 5. 15. 1 Tas. 5. 10. 'Ibrán. 9. 14. 1 Pat. 4. 2.
[i] Rúm. 6. 6. Gal. 5. 24. aur 6. 14.
[k] 2 Qur. 5. 15. 1 Tas. 5. 10. 1 Pat. 4. 2.
[l] Gal. 1. 4. Afs. 5. 2. Tít. 2. 14.

San 'ÍSAWÍ 58.

21 Maiṉ Ḳhudá ke fazl ko be-já nahíṉ ṭhahrátá; kyúṉki rástbází agar sharí'at se miltí hai, to Masíh be-fáida múá[m].

III BÁB.

1 Wuh un se púchhtá ki kyúṉ tum ímán ko tark karke phir sharí'at par takiya karne lage? 6 We jo ímán láte rástbáz ṭhaharte, 9 aur Abirahám kí barakat meṉ sharík hote. 10 Yih bát kaí dalíl láke sábit kartá.

AI nádán Galatío, kis kí jádú-bharí ánkhoṉ ne tum ko márá[a], ki tum sacháí[b] ke farmán-bardár na húe, báwujúde ki Yisú' Masíh tumhárí ánkhoṉ ke sámhne yúṉ záhir kiyá gayá, ki goyá tumháre darmiyán salíb par khíṉ-chá gayá?

2 Maiṉ sirf yih tum se daryáft kiyá cháhtá húṉ, ki tum ne sharí'at par 'amal karne se[c], yá ímán ke sabab se Rúh páí[d]?

3 Kyá tum aise nádán ho? kyá Rúh se shurú' karke[e] ab jism se[f] kámil húá cháhte ho?

4 Kyá tum ne itní chízoṉ kí be-fáida bardásht kí[g]? par sháyad be-fáida nahíṉ?

5 Pas wuh jo tumheṉ Rúh baḳhshtá hai[h], aur tum meṉ mu'ajiza záhir kartá hai, so sharí'at par 'amal karne se, yá ki samá'at ímání se aisá kartá hai?

6 Chunánchi Abirahám Ḳhudá par ímán láyá, aur yih us ke liye rástbází giná gayá[i].

7 Pas jáno, ki jo ímánwále haiṉ, we hí Abirahám ke farzand haiṉ[k].

8 Aur kitáb[l] ne yih peshbíní karke, ki Ḳhudá gair-qaumoṉ ko ímán kí ráh se rástbáz ṭhahráwegá, Abirahám ko áge hí yih ḳhush-ḳhabarí dí, ki sárí gair-qaum-eṉ tere bá'is barakat páweṉgí[m].

9 Pas jo ímánwále haiṉ, so ímánwále Abirahám ke sáth bar-akat páte haiṉ.

10 Kyúṉki we sab jo sharí'at ke 'amal par bharosá rakhte haiṉ, la'natí haiṉ; ki likhá hai, Jo koí un sab bátoṉ ke karne par, ki sharí'at kí kitáb meṉ likhí haiṉ, qáim nahíṉ rahtá, la'natí hai[n].

11 Par yih bát, ki koí Ḳhudá ke nazdík sharí'at se rástbáz nahíṉ ṭhahartá[o], so záhir hai, kyúṉki Jo ímán se rástbáz húá, so hí jíegá[p].

12 Par sharí'at ko ímán se kuchh nisbat nahíṉ[q]; balki wuh ádmí jis ne us par 'amal kiyá, so us hí se jíegá[r].

13 Masíh ne hameṉ mol lekar sharí'at kí la'nat se chhuṛáyá, ki wuh hamáre badle meṉ la'nat húá[s]; kyúṉki likhá hai, Jo koí lakṛí par laṭkáyá gayá, so la'natí hai[t]:

14 Tá ki Abirahám kí barakat gair-qaumoṉ tak Yisú' Masíh se pahunche[u]; ki ham ímán se us Rúh ko, jis ká wa'da hai[x], páweṉ.

15 Ai bháío, maiṉ insán kí tarah boltá húṉ: 'Ahd ko, agarchi ádmí ká howe, jab muqarrar ho gayá, to koí bátil nahíṉ kartá[y], aur na us par kuchh baṛhátá hai.

16 Pas Abirahám aur us kí nasl se wa'da kiye gaye[z]. So wuh use nahíṉ kahtá, ki Terí nasloṉ ko, jaisá bahutoṉ ke wáste, balki jaisá ek ke wáste kahtá hai, kí Terí nasl ko, so wuh Masíh hai[a].

17 Aur maiṉ yih kahtá húṉ, ki is 'ahd ko, jo Masíh ke haqq meṉ Ḳhudá ne áge muqarrar kiyá thá, sharí'at jo chár sau tís baras ke ba'd[b] áí, radd nahíṉ kar saktí, ki wuh wa'da bátil ho jáwe[c].

18 Kyúṉki agar mírás sharí'at ke wasíla se hai[d], to phir wa'da se nahíṉ[e], par Ḳhudá ne use Abirahám ko wa'da hí se baḳhshá.

19 Pas sharí'at kis wáste hai? Wuh gunáhoṉ ke liye afzúd húí[f], jab tak ki wuh nasl[g], jis ke liye wa'da kiyá gayá thá, na áwe; aur wuh firishtoṉ ke wasíla se[h] ek darmiyání[i] ke háth supurd húí.

20 Ab darmiyání ek ká nahíṉ hotá, par Ḳhudá ek hí hai[k].

21 Pas sharí'at kyá Ḳhudá ke wa'doṉ se barḳhiláf hai? hargiz nahíṉ: kyúṉki agar koí aisí sharí'at dí gayí hotí, jo zindagí baḳhsh saktí[l], to albatta rástbází sharí'at se hotí.

22 Par kitáb[m] ne sab ko gunáh ke taht shumár kiyá[n], táki wuh wa'da jo Yisú' Masíh par ímán láne ke wasíla se hai, ímándároṉ ko diyá jáwe[o].

23 Lekin ímán ke áne se peshtar ham sharí'at kí band meṉ qaid the, aur us ímán tak, jo záhir honewálá thá, ghere meṉ rahe.

24 Pas sharí'at Masíh tak pa-hunchánc ko hamárá ustád ṭhahrí[p],

San 'ÍSAWÍ 58.

m Gal. 3. 21. 'Ibrán. 7. 11. Dekho Rúm. 11. 6. Gal. 5. 4.
a Gal. 5. 7.
b Gal. 2. 14. aur 5. 7.
c A'am. 2. 38. aur 8. 15. aur 10. 47. aur 15. 8. 14 áyat. Afs. 1. 13. 'Ibrán. 6. 4.
d Rúm. 10. 16, 17.
e Gal. 4. 9.
f 'Ibrán. 7. 16. aur 9. 10.
g 'Ibrán. 10. 35, 36. 2 Yúh. 8.
h 2 Qur. 3. 8.
i Paid. 15. 6. Rúm. 4. 3, 9, 21, 22. Ya'q. 2. 23.
k Yúh. 8. 39. Rúm. 4. 11, 12, 16.
l Dekho Rúm. 9. 17. 22 áyat.
m Paid. 12. 3. aur 18. 18. aur 22. 18 A'am. 3. 25.
n Ist. 27. 26. Yar. 11. 3.
o Gal. 2. 16.
p Hab. 2. 4. Rúm. 1. 17. 'Ibrán. 10. 38.
q Rúm. 4. 4, 5. aur 10. 5, 6. aur 11. 6.
r Ahb. 18. 5. Nahem. 9. 29. Hiz. 20. 11 Rúm. 10. 5.
s Rúm. 8. 3. 2 Qur. 5. 21.
t Gal. 4. 5. Ist. 21. 23.
u Rúm. 4. 9, 16.
x Yas. 32. 15. aur 44. 3. Yar. 31. 33. aur 32. 40. Hiz. 11. 19. aur 36. 27. Yúel 2. 28, 29. Zak. 12. 10 Yúh. 7. 39. A'am. 2. 33.
y 'Ibrán. 9. 17.
z Paid. 12 3, 7. aur 17. 7. 8 áyat.
a 1 Qur. 12. 12.
b Ḳhur. 12. 40, 41.
c Rúm. 4. 13, 14. 21 áyat.
d Rúm. 8. 17.
e Rúm. 4. 14.
f Yúh. 15. 22. Rúm. 4. 15. aur 5. 20. aur 7. 8, 13. 1 Tim. 1. 9.
g 16 áyat.
h A'am. 7. 53. 'Ibrán. 2. 2.
i Ḳhur. 20. 19, 21, 22. Ist. 5. 5, 22, 23, 27, 31. Yúh. 1. 17. A'am. 7. 38. 1 Tim. 2. 5.
k Rúm. 3. 29, 30.
l Gal. 2. 21.
m 8 áyat.
n Rúm. 3. 9, 19, 23. aur 11. 32.
o Rúm. 4. 11, 12, 16.
p Mat. 5. 17. Rúm. 10. 4. Qul. 2. 17. 'Ibrán. 9. 9, 10.

táki ham ímán se rástbáz gine jáwen[q].

25 Par jab ímán á chuká, to ham phir ustád kí band men nahín hain.

26 Kyúnki tum sab ke sab us ímán ke sabab jo Masíh Yisú' par hai, Khudá ke farzand ho[r].

27 Ki tum sab jitnon ne Masíh men baptisma páyá[s], Masíh ko pahin liyá[t].

28 Na Yahúdí na Yúnání hai, na banda na ázád, na mard na 'aurat[u]: kyúnki tum sab Masíh Yisú' men ek ho[x].

29 Aur agar tum Masíh ke ho, to Abirahám kí nasl[y], aur wa'da ke mutábiq wáris ho[z].

IV BÁB.

1 Masíh ke áne ke waqt tak ham sharí'at ke ikhtiyár men the, jis tarah se wáris atáliq ke ikhtiyár men hai, jab tak wuh baliġ na ho. 5 Masíh ne hamen jo sharí'at ke tábi' the chhuṛáyá hai: 7 is liye us ke ġulám áge ho na rahe sakenge. 14 Jo muhabbat unhon ne us se, aur us ne un se rakhí thí yád dilátá; 22 aur phir yih záhir kartá ki ham Abirahám ke farzand hain jo ázád 'aurat se paidá húe.

PAR main kahtá hún, ki wáris, jab tak laṛká hai, us men aur ġulám men farq nahín, agarchi wuh sab ká málik hai;

2 Lekin us waqt tak jo Báp ne muqarrar kiyá, atáliqon aur mukhtáron ke ikhtiyár men hai.

3 So ham bhí jab laṛke the, tab tak un tarbiyat-karnewálí rasmon kí, jo dunyáwí hain, band men the[a]:

4 Par jab waqt púrá húá[b], tab Khudá ne apne Beṭe ko bhejá, jo 'aurat se[c] paidá hoke[d] sharí'at ke tábi' húá[e],

5 Táki wuh un ko jo sharí'at ke tábi' hain mol le[f], aur ham lepálak hone ká darja páwen[g].

6 Aur is liye ki tum beṭe ho, Khudá ne apne Beṭe kí Rúh[h] tumháre dilon men bhejí, jo Abbá, ya'ne, Ai Báp, pukártí hai.

7 Pas ab tú ġulám nahín, balki beṭá hai; aur jab ki beṭá hai, to Masíh ke sabab Khudá ká wáris hai[i].

8 Lekin tum áge jab Khudá ko nahín pahchánte the[k], un kí, jo haqíqat men Khudá nahín, bandagí karte the[l].

9 Par ab jo tum ne Khudá ko pahcháná, balki Khudá ne tum ko pahcháná[m], to tum kyún dobára[n] un za'íf aur adne ‖ qawáid i rusúm[o] kí taraf máil hote, jin kí ġulámí tum phir kiyá cháhte ho?

10 Tum dinon, aur mahínon, aur faslon, aur barason ko mánte ho[p].

11 Main tumháre haqq men ḍartá hún, tá na ho ki jo mihnat main ne tum par kí hai, be-fáida howe[q].

12 Ai bháío, main tumhárí minnat kartá hún, ki tum merí mánind ho jáo; kyúnki main bhí tumhárí mánind hún: tum ne merá kuchh ḍhálá bigáṛá nahín[r].

13 Tum jánte ho, ki kyún main ne pahle[s] tum ko jism kí kamzorí men[t] Injíl sunáí.

14 Aur tum ne mere us imtihán ko, jo mere jism men thá, haqír na jáná, aur na radd kiyá, balki mujhe Khudá ke firishta kí mánind[u], hán, Masíh Yisú' kí mánind[x] qabúl kiyá.

15 Tab tumhen kyá hí khushí thí? main to tumhárá gawáh hún, ki agar ho saktá, to tum apní ánkhon tak nikálke mujhe dete.

16 Pas kyá is sabab se ki main tum se sach boltá hún[y], tumhárá dushman ho gayá?

17 We tumháre dilsoz hain, par bhaláí ke liye nahín[z]: balki we tumhen alag kiyá cháhte hain, táki tum un ke dilsoz bane raho.

18 Par bhaláí ke liye hamesha dilsoz rahná achchhá hai, aur na faqat jab main tumháre pás házir hún.

19 Ai mere bachcho, mujhe tumháre sabab, jab tak Masíh tum men súrat na pakṛe, phir janne ká dard hai[a];

20 Main cháhtá hún, ki ab tum pás áún, aur apní áwáz badlún, kyúnki mujhe tumháre haqq men shubha hai.

21 Mujh se kaho to, tum jo sharí'at ke tábi' húá cháhte ho, kyá tum nahín sunte, ki sharí'at kyá kahtí hai?

22 Ki yih likhá hai, Abirahám ke do beṭe the, ek laundí se[b], dúsrí ázád se[c].

23 Par wuh jo laundí se thá, jism ke taur par paidá húá[d]; aur jo ázád se thá, so wa'da ke taur par[e].

24 Yih báten tamsílen hain: is liye ki yih 'auraten do 'ahd hain;

San 'ÍSAWÍ 58.

q A'am. 13. 39. Gal. 2. 16. — r Yúh. 1. 12. Rúm. 8. 14, 15, 16. Gal. 4. 5. 1 Yúh. 3. 1, 2. — s Rúm. 6. 3. — t Rúm. 13. 14. — u Rúm. 10. 12. 1 Qur. 12. 13. Gal. 5. 6. Qul. 3. 11. — x Yúh. 10. 16. aur 17. 20, 21. Afs. 2. 14, 15, 16. aur 4. 4, 15. — y Paid. 21. 10, 12. Rúm. 9. 7. 'Ibrán. 11. 18. — z Rúm. 8. 17. Gal. 4. 7, 28. Afs. 3. 6.

a 9 áyat Gal. 2. 4. aur 5. 1. Qul. 2. 8, 20. 'Ibrán. 9. 10. — b Paid. 49. 10. Dán. 9. 24. Marq. 1. 15. Afs. 1. 10 — c Paid. 3. 15. Yas. 7. 14. Mík. 5. 3. Mat. 1. 23. Lúq. 1. 31. aur 2. 7. — d Yúh. 1. 14. Rúm. 1. 3. Filip. 2. 7. 'Ibrán. 2. 14. — e Mat. 5. 17. Lúq. 2. 27. — f Mat. 20. 28. Gal. 3. 13. Afs. 1. 7. Tít. 2. 14 'Ibrán. 9. 12 1 Pat. 1. 18, 19. — g Yúh. 1. 12. Gal. 3. 26. Afs. 1. 5. — h Rum. 8. 5. aur 8. 15. — i Rúm. 8. 16, 17. Gal. 3. 29. — k Afs. 2. 12. 1 Tas. 4. 5. — l Rúm. 1. 25. 1 Qur. 12. 2. Afs. 2. 11, 12. 1 Tas. 1. 9. — m 1 Qur. 8. 3. aur 13. 12. 2 Tim. 2. 19.

San 'ÍSAWÍ 58.

n Gal. 3. 3. Qul. 2. 20. ‖ Yá, *istiqsát.* — o Rúm. 8. 3. 'Ibrán. 7. 18. — p Rúm. 14. 5. Qul. 2. 16. — q Gal. 2. 2. aur 5. 2, 4. 1 Tas. 3. 5. — r 2 Qur. 2. 5. — s Gal. 1. 6. — t 1 Qur. 2. 3. 2 Qur. 11. 30. aur 12. 7, 9. — u 2 Sam. 19. 27. Dekho Zak. 12. 8. Mal. 2. 7. — x Mat. 10. 40. Lúq. 10. 16. Yúh. 13. 20. 1 Tas. 2. 13. — y Gal. 2. 5, 14. — z Rúm. 10. 2. 2 Qur. 11. 2. — a 1 Qur. 4. 15. Filim. 10. Ya'q. 1. 18. — b Paid. 16. 15. — c Paid. 21. 2. — d Rúm. 9. 7, 8. — e Paid. 18. 10, 14. aur 21. 1, 2. 'Ibrán. 11. 11.

San 'ÍSAWÍ 58.

ek to Síná[f] pahár kí, jo nire gulám jantí hai, yih Hájirah hai.

25 Hájirah 'Arab ká koh i Síná hai, aur yahán ke Yarúsalam ká jawáb hai, aur yihí apne laṛkon ke sáth gulámí men hai.

26 Par úpar ká Yarúsalam ázád hai[g], so hí ham sab kí má hai.

27 Kyúnki likhá hai, ki Ai bánjh, jo jannewálí nahín, jí ján se khush ho; aur tú jo janne ká dard nahín jántí, ab phúl aur qahqaha már; kyúnki be-khasam kí aulád khasamwálí kí aulád se ziyáda hain[h].

28 Pas ai bháío, ham Izhák kí tarah wa'da ke farzand hain[i].

29 Par jaisá us waqt wuh, jis kí paidáish jismání thí, use, jis kí paidáish rúhání thí, satátá thá[k], waisá ab bhí hotá hai[l].

30 Par kitáb[m] kyá kahtí hai? ki Laundí ko aur us ke beṭe ko nikál[n]: kyúnki laundí ká beṭá ázád ke beṭe ke sáth hargiz wáris na hogá[o].

31 Ġaraz, ai bháío, ham laundí ke beṭe nahín, balki ázád ke hain[p].

f Isá. 33. 2.
g Yas. 2. 2. 'Ibrán. 12. 22. Muk. 3. 12. aur 21. 2, 10.
h Yas. 54. 1.
i A'am. 3. 25. Rúm. 9. 8. Gal. 3. 29.
k Pald. 21. 9.
l Gal. 5. 11. aur 6. 12.
m Gal. 3. 8, 22.
n Pald. 21. 10, 12.
o Yúh. 8. 35.
p Yúh. 8. 36. Gal. 5. 1, 13.

V BAB.

1 *Wuh unhen targíb detá ki apní ázádagí par sábit-qadam rahen, 3 aur phir khatna ke dastúr par 'amal na karen; 13 par beshtar muhabbat kí pairauí karen, ki wuh sárí sharí'at ká khulása hai 19 Wuh jism ke kámon kí, 22 aur Rúh ke samaron kí tafsíl kartá, 25 aur unhen nasíhat kartá ki rúhání chál chalen.*

PAS us ázádagí par, jis se Masíh ne hamen ázád kiyá hai[a], qáim raho, aur gulámí ke júe[b] tale do bára na juṭo.

2 Dekho, main Púlus tum se kahtá hún, agar tum khatna karwáo[c], to Masíh se tumhen kuchh fáida na hogá.

3 Main har ek ádmí par, jis ká khatna húá hai, phir gawáhí detá hún, ki use tamám sharí'at par 'amal karná wájib húá[d].

4 Tum jo sharí'at kí rú se rástbáz baná cháhte ho, to Masíh se judá húe[e]; tum fazl kí nazar se gire[f].

5 Ki ham to Rúh ke sabab, ímán kí ráh se, rástbází kí ummed ke bar áne ke muntazir hain[g].

6 Is liye ki Masíh Yisú' men makhtúní aur ná-makhtúní se kuchh garaz nahín[h]; magar ímán se jo muhabbat kí ráh se asar kartá hai[i].

a Yúh. 8. 32. Rúm. 6. 18. 1 Pat. 2. 16.
b A'am. 15. 10. Gal. 2. 4. aur 4. 9.
c A'am. 15. 1. Dekho A'am. 16. 3.
d Gal. 3. 10.
e Rúm. 9. 31, 32. Gal. 2. 21.
f 'Ibrán. 12. 15.
g Rúm. 8. 24, 25. 2 Tim. 4. 8.
h 1 Qur. 7. 19. Gal. 3. 28. aur 6. 15. Qul. 3. 11.
i 1 Tas. 1. 3. Ya'q. 2. 18, 20, 22.

7 Tum to achchhí tarah dauṛte the[k]; kis ne tumhen ‖roká, ki tum sachái ke farmánbardár na ho[l]?

8 Yih i'atiqád tumháre buláne-wále[m] se nahín hai.

9 Thoṛá sá khamír sárí loí ko khamír baná detá hai[n].

10 Mujhe tumhárí bábat Khudáwand se yaqín hai[o], ki tum aur tarah ke khiyál na karoge; lekin wuh jo tumhen ghabrátá hai[p], koí kyún na ho, sazá uṭháwegá[q].

11 Aur ai bháío, main agar ab khatna kí manádí kartá[r], to káhe ko ab tak satáyá játá[s]? ki salíb kí ṭhokar játí rahí hotí[t].

12 Kásh ki we, jo tum ko ghabráte hain[u], khud kaṭ jáen[x]!

13 Ai bháío, tum to ázádagí ke liye buláe gaye ho, magar us ázádagí ko jism ke liye fursat mat samjho[y], balki muhabbat se ek dúsre kí khidmat karo[z].

14 Is liye ki sárí sharí'at isí ek bát men khatm hai[a], ki Tú apne paṛosí ko aisá piyár kar, jaisá áp ko[b].

15 Par agar tum ek dúsre ko káṭ kháo, to khabardár, na howe ki ek dúsre ko nigal jáo.

16 Par main kahtá hún, ki tum Rúh se chalan chalo, to tum jism kí khwáhish ko púrá na karoge[c].

17 Kyúnki jism kí khwáhish Rúh kí mukhálif hai, aur Rúh kí khwáhish jism kí mukhálif[d]: aur ye ápas men barkhiláf hain, yahán tak ki jo kuchh tum cháhte, so nahín kar sakte ho[e].

18 Par agar tum Rúh kí hidáyat se chalte ho, to sharí'at kí band men nahín[f].

19 Aur jism ke kám to záhir hain, yihí, Ziná, harámkárí, nápákí, shahwat[g].

20 Butparastí, jádúgarí, dushmaníán, qaziya, hiská, gazab, jhagṛe, judáíán, bid'aten,

21 Ḍáh, qatl, mastíán, aubáshíán, aur jo kám ki un kí mánind hain; aur un kí bábat men tumhen áge hí kahtá hún, jaisá main ne us waqt kahá, ki aise kám karnewále Khudá kí bádsháhat ke wáris na honge[h].

22 Par Rúh ká phal[i] jo hai, so muhabbat, khushí, salámatí, sabr, khairkhwáhí[k], nekí[l], ímándárí[m],

23 Farotaní, parhezgárí; aise

San 'ÍSAWÍ 58.

k 1 Qur. 9. 24.
‖ Yá, haṭáyá.
l Gal. 3. 1.
m Gal. 1. 6.
n 1 Qur. 5. 6. aur 15. 33.
o 2 Qur. 2. 3. aur 8. 22.
p Gal. 1. 7.
q 2 Qur. 10. 6.
r Gal. 6. 12.
s 1 Qur. 15. 30. Gal. 4. 29. aur 6. 17.
t 1 Qur. 1. 23.
u A'am. 15. 1, 2, 24.
x Yash. 7. 25. 1 Qur. 5. 13. Gal. 1. 8, 9.
y 1 Qur. 8. 9. 1 Pat. 2. 16. 2 Pat. 2. 19. Yahúd. 4.
z 1 Qur. 9. 19. Gal. 6. 2.
a Mat. 7. 12. aur 22. 40. Ya'q. 2. 8.
b Ahb. 19. 18. Mat. 22. 39. Rúm. 13. 8, 9.
c Rúm. 6. 12. aur 8. 1, 4, 12. aur 13. 14. 25 áyat. 1 Pat. 2. 11.
d Rúm. 7. 23. aur 8. 6, 7.
e Rúm. 7. 15, 19.
f Rúm. 6. 14. aur 8. 2.
g 1 Qur. 3. 3. Afs. 5. 3. Qul. 3. 5. Ya'q. 3. 14, 15.
h 1 Qur. 6. 9. Afs. 5. 5. Qul. 3. 6. Muk. 22. 15.
i Yúh. 15. 2. Afs. 5. 9.
k Qul. 3. 12. Ya'q. 3. 17.
l Rúm. 15. 14.
m 1 Qur. 13. 7.

aise kámoṉ ke muḳhálif koí sharí'at nahíṉ[n].

24 Aur unhoṉ ne jo Masíh ke haiṉ, jism ko us kí burí ḳhaslatoṉ aur ḳhwáhishoṉ samet salíb par khíṉchá hai[o].

25 Agar hamárí zindagí rúhání hai, to cháhiye ki hamárá chalan bhí rúhání ho[p].

26 Ham jhúṭhá faḳhr na kareṉ[q], ek dúsre ko na chiṛáwe, ek dúsre par ḍáh na kare.

VI BÁB.

1 *Un par yih farz jatátá ki jab koí bhái ṭhokar kháe, to mihrbání karke use uṭháweṉ,* 2 *aur phir ki we ek dúsre ká bojh uṭhá leweṉ:* 6 *phir ki we apne ustádoṉ se saḳháwat kareṉ,* 9 *aur neki karne se thak na jáeṉ.* 12 *Un logoṉ ká haqíqí mazmún jo ḳhatna kí ta'lím dete the fásh kartá.* 14 *Wuh kisí chíz par siwá Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí salíb par faḳhr nahíṉ kartá.*

AI bháío, agar koí shaḳhs kisí ḳhatá meṉ ekáek giriftár ho jáwe[a], to tum jo rúhání ho[b], aise shaḳhs ko rúh i farotaní se[c] sambhálke bahál karo; aur apne úpar liház rakh, ki tú bhí imtihán meṉ na paṛe[d].

2 Tum ek dúsre ká bojh uṭhá lo[e], aur isí tarah se Masíh kí sharí'at ko púrá karo[f].

3 Agar koí náchíz hote húe[g] áp ko kuchh chíz samjhe[h], to wuh apne taíṉ dhokhá detá hai.

4 Lekin har ek apne hí 'amal ko jánche[i], tab faḳhr ká sabab apne hí meṉ páwegá, dúsre meṉ nahíṉ[k].

5 Ki har ek apná hí bojh uṭháwegá[l].

6 Jo koí kalám síkhe, sikhlánewále ko sárí ni'amatoṉ meṉ sharík kare[m].

7 Tum dagá na kháo[n]; Ḳhudá ṭhaṭṭhoṉ meṉ nahíṉ uṛáyá játá[o]; ki ádmí jo kuchh botá hai, so hí káṭegá[p].

8 Is liye ki jo koí apne jism ke liye botá hai, so jism se ḳharábí lauwegá; aur jo Rúh ke liye botá hai, Rúh se hamesha kí zindagí páwegá[q].

9 Hameṉ cháhiye ki achchhe kám karne se thak na jáeṉ[r], kyúṉki agar ham sust na howeṉ[s], to bar waqt káṭeṉge.

10 Pas jaháṉ tak ham qábú páweṉ[t], sab se nekí kareṉ[u]; ḳháss kar un se, jo ahl i ímán[x] haiṉ.

11 Tum dekhte ho, ki maiṉ ne tumheṉ kaisá baṛá ḳhatt apne háth se likhá hai.

12 Jitne log jism ke haqq meṉ neknámí cháhte haiṉ, we zabardastí tumhárá ḳhatna karwáte haiṉ[y], sirf itne wáste ki we Masíh kí salíb[z] kí bábat satáe na jáeṉ[a].

13 Kyúṉki we bhí jo ḳhatna karwáte sharí'at ko hifz nahíṉ karte, par cháhte haiṉ, ki tum ḳhatna karwáo, táki we tumháre jism kí bábat faḳhr kareṉ.

14 Par Ḳhudá na kare ki maiṉ faḳhr karúṉ, siwá apne Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí salíb par[b], jis se dunyá mere áge maslúb húí, aur maiṉ dunyá ke áge[c].

15 Kyúṉki Masíh Yisú' meṉ na maḳhtúní kuchh hai, na ná-maḳhtúní[d], balki nayí paidáish[e] shart hai.

16 Aur jitne is qánún[f] par chalte haiṉ, salámatí[g] o rahm un par aur Ḳhudá ke Isráel[h] par howe.

17 Áge ko koí mujhe taklíf na de: kyúṉki maiṉ apne badan par Ḳhudáwand Yisú' ke se dág liye phirtá húṉ[i].

18 Ai bháío, hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká fazl tumhárí rúhoṉ ke sáth rahe[k]. Ámín.

¶ Yih ḳhatt Galatíoṉ ko rasúl ne Rúm se likh bhejá.

San 'ÍSAWÍ 58.

[n] 1 Tim. 1. 9.
[o] Rúm. 6. 6. aur 13. 14. Gal. 2. 20. 1 Pat. 2. 11.
[p] Rúm. 8. 4, 5. 16 áyat.
[q] Filip. 2. 3.

[a] Rúm. 14. 1. aur 15. 1. 'Ibrán. 12. 13. Ya'q. 5. 19.
[b] 1 Qur. 2. 15. aur 3. 1.
[c] 1 Qur. 4. 21. 2 Tas. 3. 15. 2 Tim. 2. 25.
[d] 1 Qur. 7. 5. aur 10. 12.
[e] Rúm. 15. 1. Gal. 5. 13. 1 Tas. 5. 14.
[f] Yúh. 13. 14, 15, 34. aur 15. 12. Ya'q. 2. 8. 1 Yúh. 4. 21.
[g] 2 Qur. 3. 5. aur 12. 11.
[h] Rúm. 12. 3. 1 Qur. 8. 2. Gal. 2. 6.
[i] 1 Qur. 11. 28. 2 Qur. 13. 5.
[k] Dekho Lúq. 18. 11.
[l] Rúm. 2. 6. 1 Qur. 3. 8.
[m] Rúm. 15. 27. 1 Qur. 9. 11, 14.
[n] 1 Qur. 6. 9. aur 15. 33.
[o] Aiy. 13. 9.
[p] Lúq. 16. 25. Rúm. 2. 6. 2 Qur. 9. 6.

San 'ÍSAWÍ 58.

[q] Aiy. 4. 8. Ams. 11. 18. aur 22. 8. Hús. 8. 7. aur 10. 12. Rúm. 8. 13. Ya'q. 3. 18.
[r] 1 Qur. 15. 58. 2 Tas. 3. 13.
[s] Mat. 24. 13. 'Ibrán. 3. 6, 14. aur 10. 36. aur 12. 3, 5. Muk. 2. 10.
[t] Yúh. 9. 4. aur 12. 35.
[u] 1 Tas. 5. 15. 1 Tim. 6. 18. Tit. 3. 8.
[x] Afs. 2. 19. 'Ibrán. 3. 6.
[y] Gal. 2. 3, 14.
[z] Filip. 3. 18.
[a] Gal. 5. 11.
[b] Filip. 3. 3, 7, 8.
[c] Rúm. 6. 6. Gal. 2. 20.
[d] 1 Qur. 7. 19. Gal. 5. 6. Qul. 3. 11.
[e] 2 Qur. 5. 17.
[f] Filip. 3. 16.
[g] Zab. 125. 5.
[h] Rúm. 2. 29. aur 4. 12. aur 9. 6, 7, 8. Gal. 3. 7, 9, 29. Filip. 3. 3.
[i] 2 Qur. 1. 5. aur 4. 10. aur 11. 23. Gal. 5. 11. Qul. 1. 24.
[k] 2 Tim. 4. 22. Filim. 25.

PU'LUS RASU'L KA' KHATT AFSI'ON KO.

San 'ÍSAWÍ 64.

I BAB.

1 Salám kahne ke, 3 aur Afsíon ke sabab se shukr adá karne ke ba'd, 4 wuh muqaddason ke barguzída, 6 aur ba fazl iláhí le-pálak hone ká charchá kartá, 11 kháss karke is liház se ki wuh fazl 'ain chashma hai jahán se insán kí naját nikal átí hai. 13 Aur ba sabab is ke ki is ráz kí bulandí tak insán kí 'aql mushkil se pahunchtí, 16 wuh du'á mángtá, 18 ki we Masíh men hoke is kí kámil samajh tak pahunchen, 20 aur sab tarah se tasarruf men láwen.

PU'LUS, jo Khudá kí marzí se[a] Yisú' Masíh ká rasúl hai, un muqaddas logon[b] ko jo Afasus men hain, aur Masíh Yisú' men ímándár[c] hain:

2 Hamáre Báp Khudá, aur Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf se, fazl aur salámatí tum par howe[d].

3 Mubárak hai Khudá aur hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká Báp[e], jis ne ham ko Masíh ke sabab se ásmání ‖jághon men har tarah kí rúhání barakat bakhshí:

4 Chunánchi us ne ham ko biná e 'álam ke peshtar[f] us men chun liyá[g], táki ham us ke huzúr muhabbat men pák aur be-'aib howen[h]:

5 Ki us ne pahle se hamárí bábat yún muqarrar kiyá[i], ki ham us ke nek iráda ke muwáfiq[k] Yisú' Masíh ke wasíla us ke le-pálak howen[l],

6 Tá ki us ke fazl ke jalál kí ta'ríf howe, jis fazl se us ne hamen us piyáre men[m] qabúliyat bakhshí[n].

7 Ham us men hoke us ke khún kí ba-daulat chhutkárá, ya'ne, gunáhon kí mu'áfí[o], us ke niháyat fazl[p] se páte hain;

8 Jis se us ne ham ko hikmat † kámil o imtiyáz i firáwán 'ináyat kiyá;

9 Ki us ne apní marzí ke bhed[q] ko, jo apne nek iráda ke muwáfiq áge hí se áp men thahráyá thá[r], ham par záhir kiyá:

10 Ki wuh waqton ke púre hone ke intizám[s] par sab chízon ke sire, khwáh we jo ásmánon par, khwáh we jo zamín par hain, Masíh men[t] miláwe[u]:

11 Jis se ham ne bhí us ke iráda ke muwáfiq[x], jo apní marzí o maslahat se sab kuchh kartá hai[y], áge se muqarrar hoke, mírás páí[z];

12 Tá ki ham, jinhon ne pahle Masíh par bharosá kiyá[a], us ke jalál kí sitáish[b] ke bá'is howen.

13 Aur tum ne bhí kalám i haqq[c], jo tumhárí naját kí khushkhabarí hai, sunkar, us par bharosá kiyá, aur us ke sabab se tum ko bhí jo ímán láe, Rúh i Quds kí, jis ká wa'da húá, muhr milí[d];

14 Wuh hamáre mírás páne ká bai'ána hai[e], jab tak ki kharíde húon[f] kí khalásí[g] na ho, táki us ke jalál kí sitáish howe[h].

15 Is liye main yih sunke ki tum Khudáwand Yisú' par ímán láe, aur sáre muqaddas logon se muhabbat rakhte ho[i],

16 Tumhárí bábat shukr karná, aur apní du'áon men tumhen yád karná, nahín chhortá[k];

17 Táki hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká Khudá[l], jo jalál ká Báp hai, tumhen hikmat aur kashf kí rúh bakhshe, táki tum us ko ‖pahcháno[m]:

18 Aur † tumháre dil kí ánkhen roshan ho jáwen[n], ki tum samjho, ki us ke buláne men kyá hí ummed[o] hai, aur us kí jalálwálí mírás[p], jo muqaddason ke liye hai, kyá hí daulat hai;

19 Aur ham men jo ímán láe hain, kyá hí us kí kamál ‖barí qudrat hai; us kí us † barí qudrat[q] kí tásír ke muwáfiq,

20 Jo us ne Masíh men záhir kí, jab use murdon men se jiláyá[r], aur apne dahine ásmání makánon par bitháyá[s],

21 Aur sárí hukúmat, aur ikhtiyár, aur qudrat, aur khávindí

---

a 2 Qur. 1. 1.
b Rúm. 1. 7. 2 Qur. 1. 1.
c 1 Qur. 4. 17. Afs. 6. 21. Qul. 1. 2.
d Gal. 1. 3. Tít. 1. 4.
e 2 Qur. 1. 3. 1 Pat. 1. 3.
‖ Yá, chízon.
f 1 Pat. 1. 2, 20.
g Rúm. 8. 28. 2 Tas. 2. 13. 2 Tím. 1. 9. Ya'q. 2. 5. 1 Pat. 1. 2. aur 2. 9.
h Lúq. 1. 75. Afs. 5. 27. Qul. 1. 22. 1 Tas. 4. 7. Tít. 2. 12.
i Rúm. 8. 29, 30. 11 áyat.
k Mat. 11. 26. Lúq. 12. 32. 1 Qur. 1. 21. 9 áyat.
l Yúh. 1. 12. Rúm. 8. 15. 2 Qur. 6. 18. Gal. 4. 5. 1 Yúh. 3. 1.
m Mat. 3. 17. aur 17. 5. Yúh. 3. 35 aur 10. 17.
n Rúm. 3. 24. aur 5. 15.
o A'am. 20. 28. Rúm. 3. 24. Qul. 1. 14. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 18, 19.
p Mak. 1. 9. Rúm. 2. 4. aur 3. 24. aur 9. 23. Afs. 2. 7. aur 3. 8, 16. Filip. 4. 19.
q Rúm. 16. 25. Afs. 3. 4, 9. Qul. 1. 26.
r Afs. 3. 11. 2 Tím. 1. 9.

San 'ÍSAWÍ 64.

s Gal. 4. 4. 'Ibrán. 1. 2. aur 9. 10. 1 Pat. 1. 20.
t Filip. 2. 9, 10. Qul. 1. 20.
u 1 Qur. 3. 22, 23. aur 11. 3. Afs. 2. 15. aur 3. 15.
x 5 áyat.
y Yas. 46. 10, 11.
z A'am. 20. 32. aur 26. 18. Rúm. 8. 17. Qul. 1. 12. aur 3. 24. Tít. 3. 7. Ya'q. 2. 5. 1 Pat. 1. 4.
a Ya'q. 1. 18.
b 6, 14 áyaten.
c 2 Tas. 2. 13.
d Yúh. 1. 17. 2 Qur. 6. 7.
d 2 Qur. 1. 22. Afs. 4. 30.
e 2 Qur. 1. 22. aur 5. 5.
f A'am. 20. 28.
g Lúq. 21. 28. Rúm. 8. 23. Afs. 4. 30.
h 6, 12 áyaten. 1 Pat. 2. 9.
i Qul. 1. 4. Filem. 5.
k Rúm. 1. 9. Filip. 1. 3, 4. Qul. 1. 3. 1 Tas. 1. 2. 2 Tas. 1. 3.
l Yúh. 20. 17.
‖ Yá, ímán lo. Qul. 2. 2.
m Qul. 1. 9.
† Yá, tumhárí 'aql kí.
n A'am. 26. 18.
o Afs. 2. 12. aur 4. 4.
p 11 áyat.
‖ Yá, ímání men, qudrat kí barái.
† Yá, ímání men, qudrat ke zor kí.
q Afs. 3. 7. Qul. 1. 29 aur 2. 12.
r A'am. 2. 24, 33.
s Zab. 110. 1. A'am. 7. 55, 56. Qul. 3. 1. 'Ibrán. 1. 3. aur 10. 12.

San 'ÍSAWÍ 64.

par[t], aur har ek nám par, jo na sirf is jahán meṉ, balki ánewále jahán meṉ bhí liyá játá hai, buland kiyá[u]:

22 Aur sab kuchh us ke páṉwoṉ tale kar diyá[x], aur us ko kalísiye ke liye sab ká sir banáyá[y];

23 Wuh us ká badan[z], aur us kí ma'múrí hai[a], jo sab kuchh sab meṉ bhartá hai[b].

II BÁB.

1 Rasúl hamárá aslí hál, 3 jaise ki ham paidáish se the, 5 ab ke hál se, jaise ki ham fazl se hogaye, muqábala kartá hai: 10 aur yih natíja nikáltá ki hamárí nayi paidáish is liye húí tá ki ham nek a'amál kareṉ; aur 13 ba lihz us ke ki ham Masíh se nazdík kiye gaye hameṉ munásib hai, 11 ki gair-qaumwáloṉ 12 aur begánoṉ kí mánind agle taur par nahíṉ, 19 par muqaddasoṉ ke ham-shahríoṉ aur Khudá ke gharáne kí mánind guzrán kareṉ.

AUR us ne tumheṉ bhí, jo khatáoṉ aur gunáhoṉ ke sabab murda the[a], zinda kiyá[b];

2 Jin meṉ tum áge is jahán kí ravish par[c], hawá kí hukúmat ke sardár[d], ya'ne, us rúh kí tarah jo ab ná-farmánbardár logoṉ[e] meṉ tásír kartí hai, chalte the:

3 Jin ke darmiyán ham sab ke sab[f] apní jismání shahwatoṉ[g] ke sáth zindagání guzránte, aur tan man kí khwáhisheṉ púrí karte the, aur dúsroṉ kí mánind tabí'at se[h] gazab ke farzand the.

4 Par Khudá ne, jo rahm meṉ gani hai[i], apní baṛí muhabbat se, jis se us ne ham ko piyár kiyá,

5 Ham ko, jo gunáhoṉ ke sabab murda the[k], Masíh ke sáth jiláyá[l], (tum fazl hí se bach gaye;)

6 Aur us ne ham ko us ke sáth uṭháyá, aur Masíh Yisú' ke sabab ásmání makánoṉ[m] par us ke sáth biṭháyá:

7 Táki wuh apní us mihrbání[n] se jo Masíh Yisú' ke sabab ham par hai, ánewále zamána meṉ apne fazl kí be-niháyat daulat ko dikháwe.

8 Kyúṉki tum fazl ke sabab[o] ímán láke[p] bach gaye ho: aur yih tum se nahíṉ: Khudá kí bakhshish hai[q]:

9 Aur yih a'amál ke sabab se nahíṉ, na ho ki koí baṛáí kare[r].

10 Kyúṉki ham us kí kárigarí haiṉ[s], aur Masíh Yisú' meṉ hoke achchhe kámoṉ ke wáste paidá húe, †jin ke liye Khudá ne hameṉ áge taiyár kiyá thá[t], táki ham ‖unheṉ kiyá kareṉ.

11 Is wáste yád karo, ki tum áge jism kí nisbat gair-qaumwále the[u], aise ki we jo áp ko Makhtún kahte haiṉ, jin ká khatna jismí aur háth se húá[x], tum ko Námakhtún kahte the;

12 Aur yih, ki us waqt Masíh se judá[y], aur Isráel ‖kí sarkár se alag[z], aur wa'da ke 'ahdoṉ[a] se báhar, aur ná-ummed[b], aur dunyá meṉ be-Khudá the[c]:

13 Par ab Masíh Yisú' meṉ hoke tum jo áge dúr the[d], Masíh ke lahú ke sabab se nazdík ho gaye[e].

14 Kyúṉki wuhí hamárí sulh hai[f], jis ne do ko ek kiyá[g], aur us díwár ko, jo darmiyán thí, ḍhá diyá;

15 Aur apná jism[h] deke dushmaní ko, ya'ne, sharí'at ke hukmoṉ aur rasmoṉ ko, kho diyá[i], táki wuh sulh karwáke do se áp meṉ ek nayá insán[k] banáwe;

16 Aur áp meṉ dushmaní ‖miṭáke[l] salíb ke sabab se donoṉ ko ek tan banákar Khudá se miláwe[m]:

17 Aur us ne áke, tumheṉ jo dúr the, aur unheṉ jo nazdík the[n], sulh kí khushkhabarí dí[o].

18 Kyúṉki us hí ke wasíla[p] ham donoṉ ek hí Rúh[q] se Báp ke pás dakhl páte haiṉ.

19 So ab tum begána aur musáfir nahíṉ, balki muqaddasoṉ ke ham-shahrí[r], aur Khudá ke gharáne ke ho[s];

20 Aur rasúloṉ aur nabíoṉ[t] kí neo[u] par, jahán Yisú' Masíh áp kone ká sirá[x] hai, radde kí tarah uṭháe gaye ho[y];

21 Jis se sárí 'imárat ikaṭṭhe juṛkar[z] muqaddas haikal Khudáwand ke liye[a] uṭhtí játí hai:

22 Aur tum bhí us meṉ hoke auroṉ ke sáth banáe játe ho, tá ki Rúh ke wasíla se Khudá ke liye makán bano[b].

III BÁB.

5 Wuh bhed ki bát, 6 ki gair qaumeṉ bhí naját páweṉgí, 3 Púlus par ilhám se záhir ki gayí: 8 aur us hí ko fazl bhí diyá gayá 9 tá ki wuh us kí manádí kare. 13 Wuh cháhtá hai ki we us kí musíbat ke sabab sust na howeṉ, 14 aur du'á mángtá hai 19 ki us baṛí muhabbat ká sárá hál jo Masíh ne un se rakhí thí daryáft kar sakeṉ.

t Rúm. 8. 38. Qul. 1. 16. aur 2. 15. u Filip. 2. 9, 10. Qul. 2. 10. 'Ibrán. 1. 4. x Zab. 8. 6. Mat. 28. 18. 1 Qur. 15. 27. 'Ibrán. 2. 8. y Afs. 4. 15, 16. Qul 1. 18. 'Ibrán. 2. 7. z Rúm. 12. 5. 1 Qur. 12. 12, 27. Afs. 4. 12. aur 5. 23, 30. Qul. 1. 18, 24. a Qul. 2. 9. b 1 Qur. 12. 6. Afs 4. 10. Qul. 3. 11.

a 5 áyat. Afs. 4. 18. b Yúh. 5. 24. Qul. 2. 13. c 1 Qur. 6. 11. Afs. 4. 22. Qul. 1. 21. aur 3. 7. 1 Yúh. 5. 19. d Afs. 6. 12. e Afs. 5. 6. Qul. 3. 6. f Tít. 3 3. 1 Pat. 4. 3. g Gal. 5. 16.

h Zab. 51. 5. Rúm. 5. 12, 14. i Rúm. 10. 12. Afs. 1. 7. 7 áyat. k Rúm. 5. 6, 8, 10. 1 áyat. l Rúm. 6. 4, 5. Qul. 2. 12, 13. aur 3. 1, 3. m Afs. 1. 20. n Tít. 3. 4. o Rúm. 3. 24. 5 áyat. 2 Tím. 1. 9. p Rúm. 4. 16. q Mat. 16. 17. Yúh. 6. 44, 65. Rúm 10. 14, 15 17. Afs. 1 19. Filip. 1. 29. r Rúm. 3. 20, 27, 28. aur 4 2. aur 9. 11. aur 11. 6. 1 Qur 1. 29, 30, 31. 2 Tím. 1. 9. Tít. 3. 5. s Ist. 32. 6. Zab. 100. 3. Yas. 19. 25. aur 29. 23. aur 44. 21. Yúh. 3. 3, 5. 1 Qur. 3. 9. 2 Qur. 5. 5, 17. Afs. 4. 24. Tít. 2. 24.

San 'ÍSAWÍ 64.

† Yá, jin ko Khudá ne áge muqarrar kiyá thá. t Afs. 1. 4. ‖ Yúnání meṉ, un par chaleṉ. u 1 Qur. 12. 2. Afs. 5. 8. Qul. 1. 21. aur 2. 13. x Rúm. 2. 28, 29. Qul. 2. 11. y Afs. 4. 18. Qul. 1. 21 ‖ Yá, kí mamlukat meṉ pardesí the. z Dekho Hiz. 13. 9. Yúh. 10. 16. a Rúm. 9. 4, 8. b 1 Tas. 4. 13. c Gal. 4. 8. 1 Tas. 4. 5. d A'am. 2. 39. 17 áyat. e Gal. 3. 28. f Mík. 5. 5. Yúh. 16. 33. A'am. 10. 36. Rúm. 5. 1. Qul. 1. 20. g Yúh. 10. 16. Gal. 3. 28. h Qul. 1. 21. i Qul. 2. 14, 20. k 2 Qur. 5. 17. Gal. 6. 15 Afs. 4. 24. ‖ Yúnání meṉ, qatl karke. l Rúm. 6. 6. aur 8. 3. Qul. 2. 14. m Qul. 1. 20, 21, 22. n Zab. 148. 14. o Yas. 57. 19. Zak. 9. 10. A'am. 2. 39. aur 10. 36. Rúm. 5. 1. 13, 14 áyateṉ. p Yúh. 10. 9. aur 14. 6. Rúm. 5. 2. Afs. 3. 12. 'Ibrán. 4. 16. aur 10. 19, 20. 1 Pat. 3. 18. q 1 Qur. 12. 13. Afs. 4. 4. r Filip. 3. 20. 'Ibrán. 12. 22, 23. s Gal. 6. 10. Afs. 3. 15. t 1 Qur. 12. 28. Afs. 4. 11. u Mat. 16. 18. Gal. 2. 9. Muk. 21. 14 x Zab. 118. 22. Yas. 28. 16. Mat. 21. 42. y 1 Qur. 3. 9, 10. Afs. 4. 12. 1 Pat. 2. 4, 5. z Afs. 4. 15, 16. a 1 Qur. 3. 17. aur 6. 19. 2 Qur. 6. 16. b 1 Pat. 2. 5.

San 'ÍSAWÍ 64.

IS wáste maiṉ Púlus tum ġair-qaumoṉ ke liye[a] Yisú' Masíh ká qaidí[b] húṉ;

2 Ki tum ne suná hogá, ki mujhe tumháre liye[c] Ḳhudá ke fazl kí muḳhtárí milí[d];

3 Ki us ne ilhám se[e] us bhed[f] ko mujh par kholá[g], (chunánchi maiṉ us ko ‖ thoṛe meṉ áge likh chuká[h],

4 Jise tum paṛhke ján sakte ho, ki maiṉ Masíh ká bhed[i] kis qadr samajhtá húṉ.)

5 Jo agle zamánoṉ meṉ baní Ádam ko is tarah na ma'lúm húá[k], jis tarah us ke muqaddas rasúloṉ aur nabíoṉ par Rúh se ab záhir ho gayá[l];

6 Ki ġair-qaumeṉ Injíl ke wasíla se mírás meṉ sharík[m], aur badan meṉ shámil[n], aur us ke wa'da meṉ, jo Masíh ke sabab se hai, sájhí hoṉ[o]:

7 Aur Ḳhudá ke fazl ke in'ám se[p], jo us kí qudrat kí tásír se mujhe milá hai[q], maiṉ is Injíl ká ḳhádim húṉ[r].

8 Mujhe jo sáre haqírtarín muqaddasoṉ se haqír húṉ[s], yih fazl 'ináyat húá, ki maiṉ ġair-qaumoṉ ke darmiyán[t] Masíh kí be-qiyás daulat[u] kí ḳhushḳhabarí dúṉ;

9 Aur sab par yih bát roshan karúṉ, ki us bhed[x] meṉ shirkat kyúṉkar hotí hai, jo azal se[y] Ḳhudá meṉ, jis ne sab kuchh Yisú' Masíh se paidá kiyá[z], poshída thá:

10 Ki ab kalísiye ke wasíla se Ḳhudá kí gúnágún hikmat[a], sardároṉ aur iḳhtiyárwáloṉ[b] par, jo ásmání makánoṉ meṉ haiṉ, záhir howe[c],

11 Us iráda ke mutábiq jis ko us ne hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke haqq meṉ azal se kiyá[d]:

12 Aur ham us meṉ hoke beparwá húe, aur us par ímán láne se bharose ke sáth[e] daḳhl bhí rakhte haiṉ[f].

13 Pas maiṉ cháhtá húṉ, ki tum merí musíbatoṉ ke sabab[g], jo tumhárí ḳhátir haiṉ[h], sust mat hoo, kyúṉki ye tumháre liye 'izzat haiṉ[i].

14 Is wáste maiṉ hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke Báp ke áge, apne ghuṭne ṭektá húṉ,

15 (Ki us se tamám ḳhándán ásmán aur zamín par kahlátá hai[k],)

16 Ki wuh apne fazl kí daulat ke muwáfiq[l] tumheṉ yih de, ki tum us kí Rúh se bátiní insáníyat[m] meṉ bahut hí zóráwar ho jáo[n];

17 Aur Masíh tumháre diloṉ meṉ ímán ke wasíla se base[o]; aur ki tum muhabbat meṉ jaṛ paidá karke, aur neo ḍálke[p],

18 Sáre muqaddas logoṉ samet samajhne kí qudrat paidá karo[q], ki us kí chauṛán, aur lambán, aur gahráo, aur unchán kitní hai[r];

19 Aur Masíh kí muhabbat ko, jo daryáft se báhar hai, daryáft kar sako, táki tum Ḳhudá kí sárí bharpúrí ‖ se bhar jáo[s].

20 Ab us ko jo aisá qádir hai[t], ki jo kuchh ham mángte, yá ḳhiyál karte haiṉ, us se niháyat ziyáda[u], us qudrat ke muwáfiq jo ham meṉ tásír kartí[x], kar saktá hai,

21 Us ko kalísiye ke darmiyán Masíh Yisú' meṉ pusht dar pusht abad tak jalál howe[y]. Ámín.

IV BÁB.

1 *Wuh unheṉ nasíhat kartá ki we yak-dil howeṉ,* 7, 11 *aur un par yih záhir kartá ki Ḳhudá is ġaraz se tarah tarah kí ni'amateṉ 'ináyat kartá,* 13 *táki us kí kalísiye kí taraqqí ho,* 16 *aur Masíh hí meṉ shámil hoke wuh baṛhtí páwe.* 17 *Wuh un se 'arz kartá ki ġair-qaumwáloṉ kí shahwat-parastí se báz áweṉ,* 24 *aur ki nayí insáníyat ko pahineṉ,* 25 *aur sárí jhúṭhí* 29 *o gandí báteṉ chhoṛ deweṉ.*

PAS maiṉ jo Ḳhudáwand ‖ ke liye qaidí húṉ[a], tum se iltimás kartá húṉ, ki jis buláhaṭ se tum buláe gaye, us ke munásib chalo[b],

2 Kamál ḳháksárí aur farotaní se sabr karke, muhabbat se ek dúsre kí bardásht karo[c];

3 Aur koshish karo, ki Rúh kí yagánagí sulh ke band[d] se bandhí rahe.

4 Ek badan[e], aur ek Rúh[f] hai, chunánchi tumheṉ bhí jo buláe gaye ho, apne buláe jáne se ek hí ummed hai[g];

5 Ek Ḳhudáwand[h], ek ímán[i], ek baptisma[k],

6 Ek Ḳhudá jo sab ká Báp[l], ki sab ke úpar, aur sab ke darmiyán, aur tum sab meṉ hai[m].

7 Par ham meṉ se har ek ko Masíh ke in'ám ke andáza ke muwáfiq fazl 'ináyat húá hai[n].

8 Is wáste wuh kahtá hai, ki us

---

[a] Gal. 5. 11. Qul. 1. 24. 2 Tim. 2. 10.
[b] A'am. 21. 33. aur 28. 17, 20. Afs. 4. 1. aur 6. 20. Filip. 1. 7, 13, 14, 16. Qul. 4. 3, 18. 2 Tim. 1. 8. aur 2. 9. Filím. 1, 9.
[c] A'am. 9. 15. aur 13. 2. Rúm. 12. 3. Gal. 1. 16. 8 áyat.
[d] Rúm. 1. 5. aur 11. 13. 1 Qur. 4. 1. Afs. 4. 7. Qul. 1. 25.
[e] Gal 1. 12.
[f] Rúm. 16. 25. Qul. 1. 26, 27.
[g] A'am. 22. 17, 21. aur 26. 17, 18.
‖ Yá, *thoṛá áge.*
[h] Afs. 1. 9, 10.
[i] 1 Qur. 4. 1. Afs. 6. 19.
[k] A'am. 10. 28. Rúm. 16. 25. 9 áyat.
[l] Afs. 2. 20.
[m] Gal. 3. 28, 29. Afs. 2. 14.
[n] Afs 2. 15, 16.
[o] Gal. 3. 14.
[p] Rúm. 1. 5
[q] Rúm. 15. 18. Afs. 1. 19. Qul. 1. 29.
[r] Rúm. 15. 16. Qul 1. 23, 25.
[s] 1 Qur. 15. 9. 1 Tim. 1. 13, 15.
[t] Gal. 1. 16. aur 2. 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1 11.
[u] Afs. 1. 7. Qul. 1. 27.
[x] Afs. 1. 9. 3 áyat.
[y] Rúm. 16. 25. 5 áyat. 1 Qur. 2. 7. Qul. 1. 26.
[z] Zab. 33. 6. Yúh. 1. 3. Qul. 1. 16. 'Ibrán. 1. 2.
[a] 1 Qur. 2. 7. 1 Tim. 3. 16.
[b] Rúm. 8. 38. Afs. 1. 21. Qul. 1. 16. 1 Pat. 3 22.
[c] 1 Pat. 1. 12.
[d] Afs. 1. 9.
[e] 'Ibrán. 4. 16.
[f] Afs. 2. 18.
[g] A'am. 14. 22. Filip. 1. 14. 1 Tas. 3 3.
[h] 1 áyat.
[i] 2 Qur. 1. 6.
[k] Afs. 1. 10. Filip. 2. 9, 10, 11.
[l] Rúm. 9. 23. Afs. 1. 7. Filip. 4. 19. Qul. 1. 27.
[m] Rúm. 7. 22. 2 Qur. 4. 16.
[n] Afs. 6. 10. Qul. 1. 11.
[o] Yúh. 14. 23. Afs. 2. 22.
[p] Qul. 1. 23. aur 2. 7.
[q] Afs. 1. 18.
[r] Rúm. 10. 3, 11, 12.
‖ Yá, *tak.*
[s] Yúh. 1. 16. Afs. 1. 23. Qul. 2. 9, 10.
[t] Rúm. 16. 25. Yahúd. 24.
[u] 1 Qur. 2. 9.
[x] 7 áyat. Qul. 1. 29.
[y] Rúm. 11. 36. aur 16. 27. 'Ibrán 13. 21.
‖ Yá, *meṉ: ya'ne, shámil hoke.*
[a] Afs 3. 1. Filím. 1, 9.
[b] Filip. 1. 27. Qul. 1. 10. 1 Tas. 2. 12.
[c] A'am. 20 19. Gal. 5. 22, 23. Qul. 3. 12, 13.
[d] Qul. 3. 14.
[e] Rúm. 12. 5. 1 Qur 12. 12, 13. Afs. 2. 16.
[f] 1 Qur. 12. 4. 11.
[g] Afs. 1. 18.
[h] 1 Qur. 1. 13 aur 8 6 aur 12. 5. 2 Qur. 11. 4.
[i] 13 áyat. Yahúd. 3.
[k] Gal. 3. 27, 28.
[l] Mal. 2 10. 1 Qur. 8. 6. aur 12. 6.
[m] Rúm. 11. 36.
[n] Rúm. 12. 3, 6. 1 Qur. 12. 11.

San 'ÍSAWÍ 64.

ne únche par chaṛhke ‖ qaid ko qaid kiyá[o], aur ádmíon ko in'ám diye[p].

9 (Aur us ká úpar chaṛhná, siwá us ke aur kyá hai, ki wuh pahle zamín ke níche utrá[q]?

10 Wuh jo utrá, so wuhí hai, jo sáre ásmánon par chaṛhá[r], táki sab ko ‖ bharpúr kare[s].)

11 Aur us ne ba'zon ko rasúl; aur ba'zon ko nabí[t]; aur ba'zon ko Injíl ke manádí-karnewále[u]; aur ba'zon ko charwáhe[x]; aur ba'zon ko ustád[y] muqarrar kar diyá;

12 Táki muqaddas log ḳhidmat ke kám men árásta hote jáwen[z], aur Masíh ká badan[a] bantá jáe[b]:

13 Jab tak ham sab ke sab ímán aur Ḳhudá ke Beṭe kí pahchán[c] kí yagánagí tak, aur kámil insán[d], ya'ne, Masíh ke púre qadd ke andáza talak, pahunchen:

14 Táki ham áge ko laṛke[e] na rahen, ki ta'lím kí muḳhtalif hawáon[f] se, aur ádmíon kí pechbází, aur gumráh-karnewále mansúbon ke bándhne men un kí dagábází se[g], uchhalte bahte phiren[h];

15 Balki muhabbat ‖ ke sáth sach bolke[i], us men, jo sir hai, ya'ne, Masíh men[k] hoke, har tarah se baṛhte jáwen[l];

16 Us se sárá badan, har ek 'azú ke band ke juṭne se ḳhúb paiwasta aur mazbút hokar[m], muwáfiq us tásír ke jo, ba qadr har juz ke, hotí hai, kull ko baṛhátá hai, aur muhabbat men apní taraqqí kartá játá hai.

17 Is liye main yih kahtá hún, aur Ḳhudáwand ke áge hukm kartá hún, ki tum áge ko aisí chál na chalo, jaise aur gair-qaumen[n] apní bátil 'aql[o] ke muwáfiq chaltí hain;

18 Ki un kí 'aql tárík ho gayí hai[p], aur we us jahálat ke sabab jo un men hai, aur apne dilon kí saḳhtí[q] ke bá'is, Ḳhudá kí zindagí se judá hain[r]:

19 Unhon ne sun hoke[s] áp ko shahwat-parastí ke supurd kiyá, táki har tarah ke gande kám hirs se karen[t].

20 Par tum ne Masíh se aisí ta'lím nahín páí;

21 Agar tum ne to us kí suní ho[u], aur us se ta'lím páí ho, us sachái ke mutábiq jo Yisú' men hai:

22 Ki tum agle chalan[x] kí bábat us púrání insáníyat[y] ko, jo farebdenewálí shahwaton ke sabab se ḳharáb húí hai, utáro[z];

23 Aur apne dil aur tabí'at kí nisbat naye bano[a];

24 Aur nayí insáníyat ko[b], jo Ḳhudá ke muwáfiq rástbází aur haqíqí pákízagí men paidá húí[c], pahino.

25 So jhúṭh chhoṛke har ek shaḳhs apne paṛosí se sach bole[d], ki ham to ápas men ek dúsre ke 'azú hain[e].

26 Gussa karke gunahgár mat ho[f], aisá na ho ki súraj dúbe aur tum ḳhafá ke ḳhafá raho:

27 Aur Shaitán ko jagah na do[g].

28 Jis ne chorí kí ho, phir chorí na kare, balki achchhá pesha iḳhtiyár karke háthon se mihnat kare[h], táki muhtáj ko kuchh de sake[i].

29 Koí gandí bát tumháre munh se na nikle[k], balki wuh jo achchhí hai, aur taraqqí ke liye kám áwe[l], táki sunnewálon ko fáida baḳhshe[m].

30 Aur Ḳhudá kí Rúh i muqaddas ko, jis se tum par ḳhalásí ke din[n] tak muhr húí[o], ranjída na karo[p].

31 Sárí kaṛwáhaṭ, aur gazab, aur gussa, aur gul[q], aur badgoí[r], tamám badḳhwáhí samet[s], tum se dúr ho jáwen:

32 Aur tum ek dúsre par mihrbán aur dardmand ho[t], aur ek dúsre ko baḳhshá karo, chunánchi Ḳhudá ne bhí Masíh ke liye tumhen baḳhshá hai[u].

V BAB.

1 *Shurú' men unhen nasíhat kartá ki báham muhabbat rakhen,* 3 *aur zinákárí,* 4 *aur sári nápákí ko tark karen,* 7 *aur sharíron ke sáth suhbat bhí na rakhen,* 15 *phir ki dekh bhálke chalen,* 18 *aur Rúh ul Quds se ma'múr hojáwen:* 22 *ba'd us ke un men ke ḳhás rishton par lihúz rakhke 'auraton ko hukm detá, ki apne shauharon kí farmánbardár rahen,* 25 *aur shauharon ko, ki apní joruon ko piyár karen,* 32 *jis tarah se ki Masíh kalísiye ko piyár kartá hai.*

PAS tum 'azíz farzandon kí tarah Ḳhudá ke pairau ho[a];

2 Aur muhabbat se chalo[b], jaise Masíh ne bhí ham se muhabbat kí, aur ḳhushbú ke liye[c] hamáre 'iwaz men apne taín Ḳhudá ke áge nazr aur qurbán kiyá[d].

3 Aur harámkárí, aur har tarah kí nápákí[e], aur lálach ká tum men

---

‖ Yá, *bahut qaidíon ko.* [o] Qáz. 5. 12. Qul. 2. 15. [p] Zab 68. 18. [q] Yúh. 3. 13. aur 6. 33, 62. [r] A'am. 1. 9, 11. 1 Tim. 3. 16. 'Ibrán. 4. 14. aur 7. 26. aur 9. 1. aur 9. 24. ‖ Yá, *púrá kar de* [s] A'am. 2. 33. [t] 1 Qur. 12. 28. Afs. 2. 20. [u] A'am. 21. 8. 2 Tim. 4. 5. [x] A'am. 20. 28. [y] Rúm. 12. 7. [z] 1 Qur. 14. 7. [a] Afs. 1. 23. Qul. 1. 24. [b] 1 Qur. 14. 26. [c] Qul. 2. 2. [d] 1 Qur. 14. 20. Qul. 1. 28. [e] Yas. 28. 9. 1 Qur. 14. 20. [f] Mat. 11. 7. [g] Rúm. 16. 18. 2 Qur. 2. 17. [h] 'Ibrán. 13. 9. ‖ Yá, *kí bábat sachche hoke.* [i] Zak. 8. 16. 2 Qur. 4. 2. 15 áyat. 1 Yúh. 3. 18. [k] Qul. 1. 18 [l] Afs. 1. 22. aur 2. 21. [m] Qul. 2. 19. [n] Afs. 2. 1, 2, 3. 22 áyat. Qul. 3. 7. 1 Pat. 4. 3. [o] Rúm. 1. 21. [p] A'am. 26. 18. [q] Rúm. 1. 21. [r] Afs. 2. 12. Gal. 4. 8. 1 Tas. 4. 5. [s] 1 Tim. 4. 2. [t] Rúm. 1. 24, 26. 1 Pat. 4. 3. [u] Afs. 1. 13.

[x] Afs. 2. 2, 3. 17 áyat. Qul. 3. 7. 1 Pat. 4. 3. [y] Rúm. 6. 6. [z] Qul. 2. 11. aur 3. 8, 9. 'Ibrán. 12. 1. 1 Pat. 2. 1. [a] Rúm. 12. 2. Qul. 3. 10. [b] Rúm. 6. 4. 2 Qur. 5. 17. Gal. 6. 15. Afs. 6. 11. Qul. 3. 10. [c] Afs. 2. 10. [d] Zak. 8. 16. 15 áyat. Qul. 3. 9. [e] Rúm. 12. 5. [f] Zab. 4. 4. aur 37. 8. [g] 2 Qur. 2. 10, 11. Ya'q. 4. 7. 1 Pat. 5. 9. [h] A'am. 20. 35. 1 Tas. 4. 11. 2 Tas. 3. 8, 11, 12. [i] Lúq. 3. 11. [k] Mat. 12. 36. Afs. 5. 4. Qul. 3. 8. [l] Qul. 4. 6. 1 Tas. 5. 11. [m] Qul. 3. 16. [n] Lúq. 21. 28. Rúm. 8. 23. Afs. 1. 14. [o] Afs. 1. 13. [p] Yas. 7. 13. aur 63. 10. His. 16. 43. 1 Tas. 5. 19. [q] Qul. 3. 8, 19. [r] Tít. 3. 2. Ya'q. 4. 11. 1 Pat. 2. 1. [s] Tít. 3. 3. [t] 2 Qur. 2. 10. Qul. 3. 12, 13. [u] Mat. 6. 14. Marq. 11. 25. [a] Mat. 5. 45, 48. Lúq. 6. 36. Afs. 4. 32. [b] Yúh. 13. 34. aur 15. 12. 1 Tas. 4. 9. 1 Yúh. 3. 11, 23. aur 4. 21. [c] Paid. 8. 21. Ahb. 1. 9. 2 Qur. 2. 15. [d] Gal. 1. 4. aur 2. 20. 'Ibrán. 7. 27. aur 9. 14, 26. aur 10. 10, 12. 1 Yúh. 3. 16. [e] Rúm. 6. 13. 1 Qur. 6. 18. 2 Qur. 12. 21. Afs. 4. 19, 20. Qul. 3. 5. 1 Tas. 4. 3, wag.

zikr tak na ho[f], jaisá muqaddas logoṇ ko munásib hai;

4 Aur be-sharmí, aur behúda bát, yá ṭhaṭṭhebází[g] jo ná-munásib hai[h], na howe, balki beshtar shukrguzárí.

5 Kyúṇki tum to is se wáqif ho, ki kisí harámkár, aur nápák, aur lálchí ko[i], jo but-parast hai[k], Masíh aur Khudá kí bádsháhat meṇ mírás nahíṇ hai[l].

6 Koí tum ko behúda bátoṇ se bhuláwá na de[m]; kyúṇki aisí bátoṇ ke sabab Khudá ká gazab[n] ‖ ná-farmání ke farzandoṇ par[o] paṛtá hai.

7 Pas tum un ke sharík na ho.

8 Kyúṇki tum áge tárikí the[p], par ab Khudá meṇ hoke núr ho[q]: tum núr ke farzandoṇ[r] kí tarah chalo:

9 (Is liye ki Rúh ká phal jo hai, kamál khúbí, aur rástbází, aur sachái hai[s];)

10 Aur daryáft karte jáo, ki Khudáwand ko kyá khush átá hai[t].

11 Aur táríkí ke lá-hásil kámoṇ[u] meṇ sharík mat ho[x], balki beshtar un ko malámat karo[y].

12 Kyúṇki un ke poshída kámoṇ ká zikr bhí karná sharm hai[z].

13 Aur sárí chízeṇ jo ‖ malámat ke láiq haiṇ, roshní se záhir hotí haiṇ[a]; kyúṇki har ek chíz jo roshan kartí, roshní hai.

14 Is liye wuh kahtá hai, Are á, tú jo sotá hai, jág[b], aur murdoṇ meṇ se uṭh[c]; ki Masíh tujhe roshan karegá.

15 Pas khabardár, tum dekh bhálke chalo[d], nádánoṇ kí tarah nahíṇ, balki dánáoṇ kí mánind,

16 Aur waqt ko ganímat jáno[e], kyúṇki din bure haiṇ[f].

17 Is wáste, tum be-tamíz na raho[g], balki samjho[h], ki Khudáwand kí marzí kyá hai[i].

18 Aur sharáb píke matwále na ho[k], ki us meṇ kharábí hai; balki Rúh se bhar jáo;

19 Aur ápas meṇ zabúr, aur gít, aur rúhání gazaleṇ gáyá karo, aur apne dil meṇ Khudáwand ke liye gáte bajáte raho[l];

20 Aur hamesha sab bátoṇ meṇ hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke nám se[m] Khudá Báp ke shukrguzár raho[n];

21 Aur Khudá ke khauf se ek dúsre kí farmánbardárí karo[o].

22 Ai 'aurato, apne shauharoṇ kí aisí farmánbardár raho[p], jaise Khudáwand kí[q].

23 Kyúṇki shauhar jorú ká sir hai[r], jaise ki Masíh kalísiye ká sir[s], aur wuh badan[t] ká bacháne-wálá hai.

24 Pas jaise kalísiyá Masíh kí farmánbardár hai, waise hí jorúáṇ bhí har bát meṇ[u] apne shauharoṇ kí howeṇ.

25 Ai mardo, apní jorúoṇ ko piyár karo[x], jaisá Masíh ne bhí kalísiye ko piyár kiyá, aur apne taíṇ us ke badle diyá[y];

26 Tá ki us ko pání ke gusl[z] se kalám ke sáth[a] pák karke muqaddas kare,

27 Aur use ‖ apne liye taiyár kare, ya'ne, ek aisí jalálwálí kalísiyá[b], jis meṇ dág, yá chín, yá koí aisí chíz na ho[c], balki wuh muqaddas aur be-'aib ho[d].

28 Yúṇ hí mardoṇ par lázim hai, ki apní jorúoṇ ko piyár kareṇ, jaise apne badan ko. Jo apní jorú ko piyár kartá hai, so áp ko piyár kartá hai.

29 Kyúṇki kisí ne apne jism se kabhí dushmaní na kí; balki wuh use páltá aur postá hai, jaisá Khudáwand bhí kalísiye ko:

30 Kyúṇki ham us ke badan ke 'azú, aur us ke gosht aur haḍḍíoṇ meṇ se haiṇ[e].

31 Usí sabab se ádmí apne má báp ko chhoṛegá, aur apní jorú se milá rahegá[f], aur we donoṇ ek tan hoṇge[g].

32 Yih ek baṛá bhed hai, par maiṇ Masíh aur kalísiye kí bábat boltá húṇ.

33 Ba har hál har ek tum meṇ se apní apní jorú ko aisá piyár kare, jaisá áp ko[h]; aur 'aurat apne shauhar ka adab kare[i].

VI BÁB.

1 *Us farz kí bábat jo farzandoṇ par un ke má báp ke haqq meṇ, aur naukar chákaroṇ par un ke áqáoṇ ke haqq meṇ hotá hai.* 10 *Muqaddasoṇ kí zindagí ek tarah kí sipahgarí hai,* 12 *ki unheṇ na faqat khún aur jism se, balki rúhání dushmanoṇ se laṛná paṛtá hai.* 13 *'Isáí ke sáre hathyár jo pahintá,* 18 *aur kyúṇkar ek ek kám meṇ láná cháhiye.* 20 *Tukhikus kí ta'ríf kí játí.*

AI farzando, tum Khudáwand ke liye apne má báp ke tábi' raho[a]: kyúṇki yih wájib hai.

2 Tú apne má báp kí 'izzat kar[b]; (ki yih pahlá hukm hai, jis ke sáth wa'da hai;)

San 'ISAWÍ 64.

f 1 Qur. 5. 1. g Mat. 12. 35. Afs. 4. 29. h Rúm. 1. 28. i 1 Qur. 6. 9. Gal. 5. 19, 21. k Qul. 3. 5. 1 Tím. 6. 17. l Gal. 5. 21. Mak. 22. 15. m Yar. 29. 8. Mat. 24. 4. Qul. 2. 4, 8, 18. 2 Tas. 2. 3. n Rúm. 1. 18. ‖ *Yá, be-ímání ke.* o Afs. 2. 2. p Yas. 9. 2. Mat. 4. 16. A'am. 26. 18. Rúm. 1. 21. Afs. 2. 11, 12, aur 4. 18. Tít. 3. 3. 1 Pat. 2. 9. q Yúh. 8. 12. aur 12. 46. 2 Qur. 3. 18. aur 4. 6. 1 Tas. 5. 5. 1 Yúh. 2. 9. r Lúq. 16. 8. Yúh. 12. 36. s Gal. 5. 22. t Rúm. 12. 2. Filip. 1. 10. 1 Tas. 5. 21. 1 Tím. 2. 3. u Rúm. 6. 21. aur 13. 12. Gal. 6. 8. x 1 Qur. 5. 9, 11. aur 10. 20. 2 Qur. 6. 14. 2 Tas. 3. 6, 14. y Ahb. 19. 17. 1 Tím. 5. 20. z Rúm. 1. 24, 26. a 3 áyat. ‖ *Yá, fásh hojátí haiṇ.* b Yúh. 3. 20, 21. 'Ibrán. 4. 13. b Yas. 60. 1. Rúm. 13. 11, 12. 1 Qur. 15. 34. 1 Tas. 5. 6. c Yúh. 5. 25. Rúm. 6. 4, 5. Afs. 2. 5. Qul. 3. 1. d Qul. 4. 5. e Gal. 6. 10. Qul. 4. 5. f Wá'iz. 11. 2. aur 12. 1. Yúh. 12. 35. Afs. 6. 13. g Qul. 4. 5. h Rúm. 12. 2. i 1 Tas. 4. 3. aur 5. 18. k A'am. 20. 1. aur 23. 20, 30. Yas. 5. 11, 22. Lúq. 21. 34. l A'am. 16. 25. 1 Qur. 14. 26. Qul. 3. 16. Ya'q. 5. 13. m 'Ibrán. 12. 15. 1 Pat. 2. 5. aur 4. 11. n Zab. 34. 1. Yas. 63. 7. Qul. 3. 17. 1 Tas. 5. 18. 2 Tas. 1. 3. o Filip. 2. 3. 1 Pat. 5. 5.

p Paid. 3. 16. 1 Qur. 14. 34. Qul. 3. 18. Tít. 2. 5. 1 Pat. 3. 1. q Afs. 6. 5. r 1 Qur. 11. 3. s Afs. 1. 22. aur 4. 15. Qul. 1. 18. t Afs. 1. 23. u Qul. 3. 20, 22. Tít. 2. 9. x Qul. 3. 19. 1 Pat. 3. 7. y A'am. 20. 28. Gal. 1. 4. aur 2. 20. 2 áyat. z Yúh. 3. 5. Tít. 3. 5. 'Ibrán. 10. 22. 1 Yúh. 5. 6. a Yúh. 15. 3. aur 17. 17. ‖ *Yá, apne pás hazir kar rakhe.* b 2 Qur. 11. 2. Qul. 1. 22. c Gaz. 4. 7. d Afs. 1. 4. e Paid. 2. 23. Rúm. 12. 5. 1 Qur. 6. 15. aur 12. 27. f Paid. 2. 24. Mat. 19. 5. Marq. 10. 7, 8. g 1 Qur. 6. 16. h 25 áyat. Qul. 3. 19. i 1 Pat. 3. 6. a Ams. 23. 22. Qul. 3. 20. b Khur. 20. 12. Ist. 5. 16. aur 27. 16. Yar. 35. 18. Hiz. 22. 7. Mal. 1. 6. Mat. 15. 4. Marq. 7. 10.

3 To terá bhalá hogá, aur zamín par terí 'umr daráz hogí.

4 Aur, ai bachchawálo, tum apne farzandoṉ ko gussa mat diláo[c], par Ḳhudáwand kí tarbiyat aur nasíhat karke un kí parwarish karo[d].

5 Ai naukaro, tum un ke, jo jism kí nisbat tumháre ḳháwind haiṉ[e], apne diloṉ kí safáí se[f], ḍarte aur thartharáte húe[g], aise farmánbardár ho, jaise Masíh ke;

6 Aur ádmí ke ḳhushámad-karnewáloṉ kí tarah dikháne ko nahíṉ, balki Masíh ke bandoṉ kí mánind, dil se Ḳhudá kí marzí par chalo[h];

7 Aur ḳhushí se naukarí karo, ádmíoṉ kí júnkar nahíṉ, balki Ḳhudáwand kí:

8 Ki tum jánte ho, ki jo koí kuchh achchhá kám karegá, kyá gulám kyá ázád[i], Ḳhudáwand se waisá hí páwegá[k].

9 Aur, ai ḳháwindo, tum bhí un se aisá hí karo[l], aur dhamkí dene meṉ i'atidál se báhar na jáo[m]; kyúṉki tum jánte ho, ki ‖ tumhárá bhí Ḳháwind ásmán par hai[n], aur wuh kisí ke záhir par nazar nahíṉ kartá[o].

10 Báqí, ai mere bháío, Ḳhudáwand aur us kí qudrat kí qúwat se zoráwar bano[p].

11 Ḳhudá ke sáre hathyár bándho[q], táki tum Shaitán ke mansúboṉ ke muqábil qáim rah sako.

12 Kyúṉki hameṉ ḳhún aur jism[r] se kushtí karní nahíṉ, balki sardároṉ se, aur iḳhtiyárdároṉ se[s], aur is dunyá kí táríkí ke qudratwáloṉ se[t], aur sharír rúhoṉ se, jo buland makánoṉ meṉ haiṉ.

13 Is wáste tum Ḳhudá ke sáre hathyár uṭhá lo[u], táki tum bure din meṉ[x] muqábala kar sako, aur ‖ sab kám karke qáim rah sako.

14 Is liye tum apní kamar sacháí se kaske[y], aur rástbází ká baktar pahinke[z];

15 Aur páṉwoṉ meṉ sulh-baḳhshnewálí Injíl kí chálákí bándhke[a];

16 Aur un sab ke úpar ímán kí sipar lagáke[b], jis se tum us sharír ke sáre jalte tíroṉ ko bujhá sako, qáim raho.

17 Aur naját ká ḳhod[c], aur Rúh kí talwár, jo Ḳhudá ká kalám hai, le lo[d]:

18 Aur kamál árzú o minnat ke sáth har waqt Rúh meṉ du'á mángo[e], aur us ke liye sab muqaddasoṉ ke wáste niháyat musta'idd hoke aur minnat karke[f] jágte raho[g];

19 Aur mere wáste bhí[h], táki mujhe kalám karne kí táqat 'ináyat ho, ki merá muṉh be-parwáí se[i] khul jáwe, táki maiṉ is Injíl ke bhed ko,

20 Jis ke liye ‖ qaidí[k] elchí[l] húṉ, záhir karúṉ: ki maiṉ us ko bedhaṛak aisá kahúṉ[m], jaisá mujhe kahná farz hai.

21 Par is liház se ki tum bhí mere ahwál ko jáno[n], ki maiṉ kyá kartá húṉ, Tuḳhikus[o], jo piyárá bháí aur Ḳhudáwand ká mu'atabar ḳhádim hai, tum ko sab báteṉ batáegá:

22 Jise maiṉ ne tumháre pás is wáste bhejá, ki tum hamáre ahwál ko jáno, aur wuh tumháre diloṉ ko tasallí de[p].

23 Bháíoṉ kí salámatí ho[q], aur Báp Ḳhudá kí aur Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí taraf se ímán ke sáth muhabbat mile.

24 Fazl un sab par howe jo hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh se ‖ filhaqíqat[r] muhabbat rakhte haiṉ. Amín.

¶ Yih ḳhatt Afsíoṉ ko rasúl ne Rúm se Tuḳhikus ke háth likh bhejá.

San 'ÍSAWÍ 64.

[c] Qul. 3. 21.
[d] Paid. 18. 19. Ist. 4. 9. aur 6. 7, 20. aur 11. 19. Zab. 78. 4. Ams. 19. 15. aur 22. 6. aur 29. 17.
[e] Qul. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Tít. 2. 9. 1 Paṭ. 2. 18.
[f] 1 Taw. 29. 17. Qul. 3. 22.
[g] 2 Qur. 7. 15. Filip. 2. 12.
[h] Qul. 3. 22, 23.
[i] Gal. 3. 28. Qul. 3. 11.
[k] Rúm. 2. 6. 2 Qur. 5. 10. Qul. 3. 24.
[l] Qul. 4. 1.
[m] Ahb. 25. 43.
‖ Ba'ze nusḳhoṉ meṉ aisá hai, *tumhárá aur un ká*, wag.
[n] Yúh. 13. 13. 1 Qur. 7. 22.
[o] Rúm. 2. 11. Qul. 3. 25.
[p] Afs. 1. 19. aur 3. 16. Qul. 1. 11.
[q] Rúm. 13. 12. 2 Qur. 6. 7. 13 áyat. 1 Tas. 5. 8.
[r] Mat. 16. 17. 1 Qur. 15. 50.
[s] Rúm. 8. 38. Afs. 1. 21. Qul. 2. 15.
[t] Lúq. 22. 53. Yuh. 12. 31. aur 14. 30. Afs. 2. 2. Qul. 1. 13.
[u] 2 Qur. 10. 4. 11 áyat.
[x] Afs. 5. 16.
‖ Yá, *sab ko jítke.*

[y] Yas. 11. 5. Lúq. 12. 35. 1 Paṭ. 1. 13.
[z] Yas. 59. 17. 2 Qur. 6. 7. 1 Tas. 5. 8.
[a] Yas. 52. 7. Rúm. 10. 15.
[b] 1 Yúh. 5. 4.
[c] Yas. 59. 17. 1 Tas. 5. 8.
[d] 'Ibrán. 4. 12. Muk. 1. 16. aur 2. 16. aur 19. 15.
[e] Lúq. 18. 1. Rúm. 12. 12. Qul. 4. 2. 1 Tas. 5. 17.
[f] Afs. 1. 16. Filip. 1. 4. 1 Tim. 2. 1.
[g] Mat. 26. 41. Marq. 13. 33.
[h] A'am. 4. 29. Qul. 4. 3. 2 Tas. 3. 1.
[i] 2 Qur. 3. 12.
‖ Yá, *zanjír se jakṛá húá.*
[k] A'am. 26. 29. aur 28. 20. Afs. 3. 1. Filip. 1. 7, 13, 14. 2 Tim. 1. 16. aur 2. 9. Filim. 10.
[l] 2 Qur. 5. 20.
[m] A'am. 28. 31. Filip. 1. 20. 1 Tas. 2. 2.
[n] Qul. 4. 7.
[o] A'am. 20. 4. 2 Tim. 4. 12. Tít. 3. 12.
[p] Qul. 4. 8.
[q] 1 Paṭ. 5. 14.
‖ Yá, *aisí muhabbat rakhte jo kabhí játí nahíṉ rahtí.*
[r] Tít. 2. 7.

PU'LUS RASU'L KA' KHATT FILIPPI'ON KO.

San 'ÍSAWÍ 64.

I BA'B.

3 Wuh apní muhabbat un par jatáke yih bhí záhir kartá, ki un ke ímán ke nek phalon ke bá'is, aur kháss karke is sabab ki us kí musíbaton men we us ke sharík húe the, wuh nit Khudá ká shukr kartá, 9 aur un ke liye du'á mángá kartá, ki we díndárí men taraqqí karen: 12 wuh un se bayán kartá ki us azíyat se jo us ne Rúm men uṭhái thí Injíl kí taraqqí kí bábat kitná fáida húá thá, 21 aur apná ishtiyáq ki Masíh kí baṛáí us se hojáwe khwáh maut se khwáh zindagí se záhir kartá: 27 phir unhen nasíhat kartá ki yagánagí kí pairauí karen, 28 aur ízá aur zulm uṭháne ke waqt apne taín diler dikhláwen.

YISU'' Masíh ke banda Púlus aur Timtáus Filippí shahr ke un sab muqaddason ko, jo Masíh Yisú' men hain[a], nigahbánon aur khádimon samet:

2 Fazl aur salámatí hamáre Báp Khudá aur Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf se tumháre liye howen[b].

3 Main, jab jab ‖ tumhen yád kartá, apne Khudá ká shukr bajá látá hún[c],

4 Aur apní har ek du'á men khushí se hamesha tum sab ke liye du'á mángtá hún,

5 Ki tum auwal roz se áj tak Injíl men sharík rahe[d];

6 Mujhe yih yaqín hai, ki wuh jis ne tum men nek kám[e] shurú' kiyá hai, so Yisú' Masíh ke din tak[f] kartá chalá jáegá:

7 Chunánchi munásib hai, ki main tum sab ke haqq men aisá hí samjhún; kyúnki tum † mere dil men ho[g], aur merí zanjíron[h], aur 'uzr, aur Injíl ke sábit karne men[i], tum sab † merí ni'amat men sharík ho[k].

8 Ki Khudá merá gawáh hai[l], ki main Yisú' Masíh ki sí ‖ ulfat rakhke tum sab ká mushtáq hún[m].

9 Aur main yih du'á kartá hún, ki tumhárí muhabbat, dánáí aur kamál shu'úr ke sáth, ziyáda baṛhtí chalí jáwe[n]:

10 Táki tum un chízon men, jin men farq hai, imtiyáz kar jáno[o]; aur Masíh ke din[p] tak khális raho, aur ṭhokar na kháo[q];

11 Aur rástbází ke phalon se, jo Yisú' Masíh ke sabab se hain[r], lade raho, táki Khudá ká jalál aur us kí sitáish howe[s].

12 Aur, ai bháío, main cháhtá hún, ki tum jáno, ki jo mujh par guzrá hai, so Injíl kí ziyáda taraqqí ke liye záhir húá;

13 Yahán tak ki Qaisar ke sáre mahall[t] aur báqí sab makánon men mashhúr húá, ki main Masíh ke wáste bandhá hún;

14 Aur aksaron ne un men se jo Khudáwand men bháí hain, merí zanjíron se diler hoke, bekhauf kalám bolne kí ziyáda jurat paidá kí.

15 Ba'ze to ḍáh aur jhagṛe se[u], aur ba'ze nek níyat se Masíh kí manádí karte hain:

16 Jhagṛálú to sáf dil se Masíh kí Injíl nahín sunáte, balki is khiyál se, ki merí zanjíron par aur ranj baṛháwen:

17 Par muhabbatwále yih jánkar Injíl sunáte hain, ki main Injíl sábit karne ke wáste[x] muqarrar húá hún.

18 Pas kyá hai? har tarah se Masíh kí khabar dí játí hai, khwáh makkárí se, khwáh sacháí se, aur main us men khush hún, balki khush rahúngá bhí.

19 Kyúnki main jántá, ki tumhárí du'á[y] aur Yisú' Masíh kí Rúh[z] kí madad se is ká anjám merí naját hogí;

20 Chunánchi merí tawaqqu' aur ummed[a] yih hai, ki main kisí bát men sharminda na húngá[b], balki kamál be-parwáí se[c] hamesha kí tarah ab bhí Masíh mere badan se, khwáh mere jíte, khwáh mere múe par, buzurgí páwegá.

21 Kyúnki zindagí mere liye Masíh hai, aur maut naf'a hai.

22 Par agar main jism men zinda rahún, to yih merí mihnat ká phal hogá; par main nahín jántá, ki kise ikhtiyár karún.

[a] 1 Qur. 1. 2
[b] Rúm. 1. 7. 2 Qur. 1. 2. 1 Pat. 1. 2.
‖ Yá, *tumhárá zikr kartá.*
[c] Rúm 1. 8, 9. 1 Qur. 1. 4. Afs. 1 15, 16. Qul. 1. 3. 1 Tas. 1. 2. 2 Tas. 1. 3.
[d] Rúm. 12. 13. aur 15. 26. 2 Qur. 8. 1 Filip. 4. 14, 15.
[e] Yúh 6. 29. 1 Tas. 1. 3.
[f] 10 áyat.
† Yá, *mujhe apne dil men rakhte ho.*
[g] 2 Qur. 3. 2. aur 7. 3.
[h] Afs. 3. 1. aur 6. 20. Qul. 4. 3, 18. 2 Tim. 1 8.
[i] 17 áyat.
† Yá, *is ni'amat men mere sharík ho.*
[k] Filip. 4. 14.
[l] Rúm. 1. 9. aur 9. 1. Gal. 1. 20. 1 Tas. 2. 5.
‖ Yúnání men, *antríáṉ.*
[m] Filip. 2. 26. aur 4. 1.
[n] 1 Tas. 3. 12 Filim. 6.
[o] Rúm. 2. 18. aur 12. 2. Afs. 5. 10.
[p] 1 Qur. 1. 8.
[q] A'am. 24. 16. 1 Tas. 3. 13. aur 5. 23.

San 'ÍSAWÍ 64.

[r] Yúh. 15. 4, 5. Afs. 2. 10. Qul. 1. 6.
[s] Yúh. 15. 8. Afs. 1. 12, 14.
[t] Filip. 4. 22.
[u] Filip. 2. 3.
[x] 7 áyat.
[y] 2 Qur. 1. 11.
[z] Rúm. 8. 9.
[a] Rúm. 8. 19.
[b] Rúm. 5. 5.
[c] Afs. 6. 19, 20.

San 'ÍSAWÍ 64.

23 Ki maiṉ do bátoṉ kí band meṉ jakṛá húṉ[d]; mujhe árzú hai, ki chhuṭkárá páúṉ[e], aur Masíh ke sáth rahúṉ; ki yih bahut bihtar hai:

24 Par jism meṉ rahná tumhárí ḳhátir us se bahut zarúr hai.

25 Aur maiṉ yih yaqín jántá húṉ[f], ki maiṉ rahúṉgá, aur tum sab ke sáth ṭhahrúṉgá, táki tum ímán meṉ baṛhte jáo, aur ḳhush raho;

26 Ki tumhárá faḳhr[g], jo Masíh Yisú' kí bábat mere sabab se hai, so mere tumháre pás phir áne se ziyáda howe.

27 Sirf Masíh kí Injíl ke muwáfiq guzrán karo[h]: táki maiṉ ḳhwáh áúṉ, aur tumheṉ dekhúṉ, ḳhwáh na áúṉ, tumhárá yih ahwál sunúṉ, ki tum ek rúh meṉ[i] qáim ho rahe[k], aur Injíl ke ímán ke liye ek ján hoke koshish karte ho[l];

28 Aur yih ki muḳhálifoṉ se kisí bát meṉ haul nahíṉ kháte; kyúṉki yih un ke liye halákat ká[m], par tumháre wáste Ḳhudá kí taraf se naját ká, nishán hai[n].

29 Kyúṉki Masíh kí bábat tumheṉ yih baḳhshá gayá[o], ki tum na faqat us par ímán láo[p], balki yih ki us kí ḳhátir dukh bhí páo:

30 Ki tum us taur par ján-fishání karte ho[q], jis taur par tum ne mujhe karte dekhá[r], aur ab sunte ho, ki maiṉ kartá húṉ.

II BÁB.

1 *Un ko nasíhat kartá ki we yak-dil raheṉ, aur Masíh kí 'ájizí aur sarfarází ke namúna par we bhí farotaní kareṉ: 12 phir ki dekh bhálke naját kí ráh par chaleṉ, aur ki we is sharír dunyá meṉ anwár kí mánind hoṉ, 16 aur us kí (jo un ká rasúl hai) khátir-jam'ai ke bá'is hoṉ, jo ab taiyár hai ki Khudá kí qurbángáh par chaṛháyá jáwe. 19 Us ko ummed thí ki Timtáus ko un ke pás bhej sakegá, aur us ki, 25 aur Ipáfruditus kí jise wuh hál meṉ un pás bhejtá thá bahut ta'ríf kartá.*

SO agar Masíh meṉ kuchh dilásá, aur muhabbat kí kuchh tasallí, aur agar Rúh kí kuchh rifáqat[a], aur agar kuchh rahm aur dardmandí hai[b],

2 To merí ḳhushí kó púrá karo[c], ki ek sá mizáj rakho, ek sí muhabbat rakho, ek-ján hoo, ek-dil hoo[d].

3 Jhagṛe aur jhúṭhe faḳhr se kuchh na karo[e], par ḳháksárí se ek dúsre ko apne se bihtar jáno[f].

4 Tum meṉ se har ek apne ahwál par nahíṉ, balki har ek dúsroṉ ke ahwál par bhí liház kare[g].

5 Pas tumhárá mizáj wuhí howe, jo Masíh Yisú' ká thá[h]:

6 Ki us ne Ḳhudá kí súrat meṉ hoke[i] Ḳhudá ke barábar honá ganímat na jáná[k]:

7 Lekin us ne áp ko ‖ních kiyá[l], aur ḳhádim kí súrat pakṛí[m], aur insán kí shakl baná[n]:

8 Aur ádmí kí súrat meṉ záhir hoke áp ko past kiyá, aur marne tak, balki salíbí maut tak, farmánbardár rahá[o].

9 Is wáste Ḳhudá ne use bahut sarfaráz kiyá[p], aur us ko aisá nám, jo sab námoṉ se buzurg hai, baḳhshá[q]:

10 Táki Yisú' ke nám par har ek, kyá ásmání, kyá zamíní, kyá we jo zamín ke tale haiṉ, ghuṭná ṭeke[r];

11 Aur har ek zubán iqrár kare, ki Yisú' Masíh Ḳhudáwand hai[s], táki Ḳhudá Báp ká jalál howe.

12 So, ai mere bháío, jis tarah tum hamesha farmánbardárí karte áe ho[t], usí tarah tum na sirf merí házirí meṉ, balki ab merí gair-házirí meṉ, bahut ziyáda ḍarte aur tharthartháte[u] apní naját ke kám kiye jáo.

13 Kyúṉki Ḳhudá hí hai, jo tum meṉ asar kartá[x], ki tum us kí marzí ke mutábiq cháho, aur kám bhí karo.

14 Sab kám be kuṛkuṛáe[y] aur bin takrár karo[z]:

15 Táki tum be-ilzám aur bebad hoke ṭeṛhí tirchhí qaum[a] ke darmiyán[b] Ḳhudá ke be-'aib farzand[c] bane raho; (jin ke bích tum núr ke mánind jo dunyá meṉ hai chamakte ho[d];

16 Ki zindagí ká kalám liye húe rahte;) táki Masíh ke din merí baṛáí ho[e], ki merí dauṛ aur mihnat be-fáida na húí[f].

17 Par agar merá lahú tumháre ímán kí qurbání[g] aur hadya par ḍhálá jáwe[h], taubhí maiṉ ḳhush húṉ, aur tum sab ke sáth ḳhushí kartá húṉ[i].

18 Tum bhí waise hí ḳhush ho, aur mere sáth ḳhushí karo.

19 Aur mujhe Ḳhudáwand Yisú' se yih ummed hai, ki Timtáus[k] ko tumháre pás jald bhejúṉ, táki tumhárá ahwál daryáft karke merí bhí ḳhátir-jam'aí ho.

[d] 2 Qur. 5. 8. [e] 2 Tim. 4. 6. [f] Filip. 2. 24. [g] 2 Qur. 1. 14. aur 5. 12. [h] Afs. 4. 1. Qul. 1. 10. 1 Tas. 2. 12. aur 4. 1. [i] 1 Qur. 1. 10. [k] Filip. 4. 1. [l] Yahúd. 3. [m] 2 Tas. 1. 5. [n] Rúm. 8. 17. 2 Tim. 2. 11. [o] A'am. 5. 41. Rúm. 5. 3. [p] Afs. 2. 8. [q] Qul. 2. 1. [r] A'am. 16. 19, wag. 1 Tas. 2. 2.

[a] 2 Qur. 13. 14. [b] Qul. 3. 12. [c] Yúh. 3. 29. [d] Rúm. 12. 16. aur 15. 5. 1 Qur. 1. 10. 2 Qur. 13. 11. Filip. 1. 27. aur 3. 16. aur 4. 2. 1 Pat. 3. 8. [e] Gal. 5. 26. Filip. 1. 15, 16. Ya'q. 3. 14. [f] Rúm. 12. 10. Afs. 5. 21. 1 Pat. 5. 5.

[g] 1 Qur. 10. 24, 33. aur 13. 5. [h] Mat. 11. 29. Yúh. 13. 15. 1 Pat. 2. 21. 1 Yúh. 2. 6. [i] Yúh. 1. 1, 2. aur 17. 5. 2 Qur. 4. 4. Qul. 1. 15. 'Ibrán. 1. 3. [k] Yúh. 5. 18. aur 10. 33. ‖ Yúnání meṉ, *ḳhálí kiyá.* [l] Zab. 22. 6. Yas. 53. 3. Dán. 9. 26. Marq. 9. 12. Rúm. 15. 3. [m] Yas. 42. 1. aur 49. 3, 6. aur 52. 13. aur 53. 11. Hiz. 34. 23, 24. Zak. 3. 8. Mat. 20. 28. Lúq. 22. 27. [n] Yúh. 1. 14. Rúm. 1. 3. aur 8. 3. Gal. 4. 4. 'Ibrán. 2. 14, 17. [o] Mat. 26. 39, 42. Yúh. 10. 18. 'Ibrán. 5. 8. aur 12. 2. [p] Yúh. 17. 1, 2, 5. A'am. 2. 33. 'Ibrán. 2. 9. [q] Afs. 1. 20, 21. 'Ibrán. 1. 4. [r] Yas. 45. 23. Mat. 28. 18. Rúm. 14. 11. Muk. 5. 13. [s] Yúh. 13. 13. A'am. 2. 36. Rúm. 14. 9. 1 Qur. 8. 6. aur 12. 3. [t] Filip. 1. 5. [u] Afs. 6. 5. [x] 2 Qur. 3. 5. 'Ibrán. 13. 21 [y] 1 Qur. 10. 10. 1 Pat. 4. 9. [z] Rúm. 14. 1. [a] Ist. 32. 5. [b] 1 Pat. 2. 12. [c] Mat. 5. 45. Afs. 5. 1. [d] Mat. 5. 14, 16. Afs. 5. 8. [e] 2 Qur. 1. 14. 1 Tas. 2. 19. [f] Gal. 2. 2. 1 Tas. 3. 5. [g] 2 Tim. 4. 6. [h] Rúm. 15. 16. [i] 2 Qur. 7. 4. Qul. 1. 24. [k] Rúm. 16. 21. 1 Tas. 3. 2.

20 Kyúṉki koí aisá ‖ek-dil rafíq[l] mere sáth nahíṉ, jo be-garazí se tumháre liye fikrmand howe.

21 Ki sab apní chízoṉ kí talásh meṉ haiṉ[m], na un kí jo Yisú' Masíh kí haiṉ.

22 Lekin tum us kí ázmáí húí ḳhúbí se wáqif ho, ki jaise beṭá báp ke sáth[n], waise us ne mere sáth Injíl kí ḳhidmat kí.

23 Pas maiṉ ummedwár húṉ, ki apne ahwál ká anjám dekhke fil-faur use bhej dúṉ.

24 Aur mujhe Ḳhudáwand se yaqín hai, ki maiṉ áp bhí jald áúṉ[o].

25 Ab maiṉ ne Ipáfruditus[p] ko jo merá bháí, aur ham-ḳhidmat, aur ham-sipáhí[q], aur tumhárá ‖pá-yik[r], aur merá ihtiyáj raf'a karne ke liye ḳhádim hai[s], tum pás bhejná zarúr jáná.

26 Ki wuh tum sab ká nipaṭ mushtáq hai[t], aur is wáste ki tum ne us kí bímárí ká hál suná thá, udás rahtá thá.

27 Wuh to bímárí se marne par thá, par Ḳhudá ne us par rahm kiyá; aur faqat us par nahíṉ, balki mujh par bhí, tá na howe, ki maiṉ gam par gam kháúṉ.

28 So maiṉ ne use bahut jald bhejá, táki tum us kí do bára muláqát se ḳhush ho, aur merá bhí gam ghaṭe.

29 Pas tum us ko Ḳhudáwand ke sabab kamál ḳhushí se qabúl karo, aur aisoṉ kí 'izzat karo[u].

30 Is liye ki wuh Masíh ke kám ke wáste marne par thá, balki us ne apní zindagí ko náchíz jáná, táki us kamí ko, jo tum ne merí ḳhidmat ke haqq meṉ kí thí[x], púrá kare.

III BÁB.

1 *Wuh unheṉ ḳhatna kí jhúṭhí ta'lím karnewáloṉ se ḳhabardár karátá,* 4 *aur yih dalálat kartá, ki agar we rástbází ke liye sharí'at par takiya kar sakeṉ to maiṉ un kí nisbat se bahut ziyáda karúṉ;* 7 *taubhí wuh aisí rástbází ko gandagí aur nuqsán jántá thá ki Masíh aur us kí rástbází ko naf'a meṉ páwe;* 12 *is kí bábat wuh mán letá ki ab tak pá na chuká.* 15 *Wuh unheṉ nasíhat kartá ki we bhí waisí samajh rakheṉ,* 17 *balki is bát meṉ us kí pairawí kareṉ,* 18 *aur nafsání 'Isáíoṉ kí tariqoṉ se judá raheṉ.*

BAQÍ', ai mere bháío, Ḳhudáwand meṉ ḳhush raho[a]. Wuh hí bát tumheṉ phir phir likhná mere liye taklíf nahíṉ, aur tumháre liye salámatí ká bá'is hai.

2 Kuttoṉ se ḳhabardár raho[b], badkároṉ se parhez karo[c], káṭkúṭ-karnewáloṉ se chaukas raho[d].

3 Kyúṉki haqíqí ḳhatna[e] ham haiṉ, jo rúh se Ḳhudá kí 'ibádat karte haiṉ[f], aur Masíh Yisú' par faḳhr karte haiṉ[g], aur jism ká bharosá nahíṉ rakhte.

4 Lekin maiṉ jism ká bharosá rakh saktá húṉ[h]: agar aur koí jism par bharosá kar sake, to maiṉ ziyáda:

5 Ki merá ḳhatna áṭhweṉ din húá[i], aur maiṉ Isráel kí auláa[k], Binyamín ke firqa se[l], 'Ibráníoṉ ká 'Ibrání[m], sharí'at kí nisbat Farísí húṉ[n];

6 Gairat meṉ[o] to kalísiye ká satánewálá[p], aur sharí'at kí rástbází meṉ[q] be-'aib thá[r].

7 Lekin jitní chízeṉ mere naf'a kí thíṉ, maiṉ ne unhíṉ ko Masíh kí ḳhátir nuqsán samjhá[s].

8 Balki maiṉ apne Ḳhudáwand Masíh Yisú' kí pahchán kí ḳhúbí ke sabab[t] sab kuchh nuqsán samajhtá húṉ, jis kí ḳhátir har chíz ká nuqsán uṭháyá, aur unheṉ gandagí jántá húṉ, táki maiṉ Masíh ko naf'a meṉ páúṉ,

9 Aur us meṉ páyá jáúṉ, apní is rástbází ke sáth nahíṉ jo sharí'at se hai[u], balki us rástbází ke sáth jo Masíh par ímán láne se[x], ya'ne, us rástbází ke sáth jo Ḳhudá kí taraf se ímán kí ráh meṉ miltí hai:

10 Aur ki maiṉ us ko aur us ke jí uṭhne kí qudrat ko, aur us ke sáth dukhoṉ meṉ sharík hone ko daryáft karúṉ, aur us kí maut se muwáfaqat paidá karúṉ[y];

11 Táki maiṉ kisí tarah se murdoṉ ke jí uṭhne ke darja tak pahunchúṉ[z].

12 Kyúṉki maiṉ ab tak pá na chuká[a], aur hanoz maiṉ kámil nahíṉ húá[b]: balki píchhá kiye játá húṉ, táki jis garaz ke liye Yisú' Masíh ne mujhe pakṛá, maiṉ use já pakṛúṉ.

13 Ai bháío, merá yih gumán nahíṉ, ki maiṉ pakaṛ chuká húṉ: par itná hai ki maiṉ un chízoṉ ko jo píchhe chhúṭíṉ bhúlke[c] un ke liye jo áge haiṉ baṛhá húá[d],

14 Sídhá nishán kí taraf chalá játá húṉ[e], táki maiṉ us sila ko, jis ke liye Ḳhudá ne mujh ko Masíh Yisú' kí ma'rifat se úpar buláyá[f], páúṉ.

San 'ÍSAWÍ 64.

‖ Yúnání meṉ, *ham-dil, yá, ham-nafs mere sáth,* wag.
l Zab. 55. 13.
m 1 Qur. 10. 24, 33. aur 13. 5. 2 Tim. 4. 10, 16.
n 1 Qur. 4. 17. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
o Filip. 1. 25. Filím. 22.
p Filip. 4. 18.
q Filím. 2.
‖ Yá, *firishta.*
r 2 Qur. 8. 23.
s 2 Qur. 11. 9. Filip. 4. 18.
t Filip. 1. 8.
u 1 Qur. 16. 18. 1 Tas. 5. 12. 1 Tim. 5. 17.
x 1 Qur. 16. 17. Filip. 4. 10.
a 2 Qur. 13. 11. Filip. 4. 4. 1 Tas. 5. 16.
b Yas. 56. 10. Gal. 5. 15.

San 'ÍSAWÍ 64.

c 2 Qur. 11. 13.
d Rúm. 2. 28. Gal. 5. 2.
e Ist. 10. 16. aur 30. 6. Yar. 4. 4. Rúm. 2. 29. aur 4. 11, 12. Qul. 2. 11.
f Yúh. 4. 23, 24. Rúm. 7. 6.
g Gal. 6. 14.
h 2 Qur. 11. 18, 21.
i Paid. 17. 12.
k 2 Qur. 11. 22.
l Rúm. 11. 1.
m 2 Qur. 11. 22.
n A'am. 23. 6. aur 26. 4, 5.
o A'am. 22. 3. Gal. 1. 13, 14.
p A'am. 8. 3. aur 9. 1.
q Rúm. 10. 5
r Lúq. 1. 6.
s Mat. 13. 44.
t Yas. 53. 11. Yar. 9. 23, 24. Yúh. 17. 3. 1 Qur. 2. 2. Qul. 2. 2.
u Rúm. 10. 3, 5.
x Rúm. 1. 17. aur 3. 21, 22. aur 9. 30. aur 10. 3, 6. Gal. 2. 16.
y Rúm. 6. 3, 4, 5. aur 8. 17. 2 Qur. 4. 10, 11. 2 Tim. 2. 11, 12. 1 Pat. 4. 13.
z A'am. 26. 7.
a 1 Tim. 6. 12.
b 'Ibrán. 12. 23.
c Zab. 45. 10. Lúq. 9. 62. 2 Qur. 5. 16.
d 1 Qur. 9. 24, 26. 'Ibrán. 6. 1.
e 2 Tim. 4. 7, 8. 'Ibrán. 12. 1.
f 'Ibrán. 3. 1.

San 'ÍSAWÍ 64.

15 Pas ham men se jitne kámil[g] hain, yihí khiyál rakhen[h]: aur agar kisí bát men tumhárá aur tarah ká khiyál ho, to Khudá use bhí tum par khol degá.

16 Ba har hál jahán tak ham pahunche hain, usí ke qánún[i] par qadam máren[k], usí ko khiyál karen[l].

17 Ai bháío, tum sab ke sab merí pairauí karo[m], aur tum un logon par, jo is namúna[n] ke muwáfiq, jo ham men dekhte ho, chalte hain, gaur karo.

18 (Kyúnki bahutere chalnewále hain jin ká zikr main ne tum se bárhá kiyá, aur ab ro roke kahtá hún, ki we Masíh kí salíb ke dushman hain[o]:

19 Un ká anjám halákat hai[p], un ká Khudá pet[q], un ká nang un kí baráí hai[r], we dunyá kí chízon par khiyál rakhte hain[s].)

20 Kyúnki ‖ ham ásmán ke báshindon ke ham-watan hain[t], jahán se[u] naját-bakhshnewále Khudáwand Yisú' Masíh kí ráh takte hain[x]:

21 Ki wuh apní qudrat kí tásír ke mutábiq[y], jis se wuh sab ko apne tábi' kar saktá hai[z], hamáre khákí badan ko badalke apne jalálí jism ke mánind banáegá[a].

g 1 Qur. 2. 6. aur 14. 20.
h Gal. 5. 10.
i Gal. 6. 16.
k Rúm. 12. 16. aur 15. 5.
l Filip. 2. 2.
m 1 Qur. 4. 16. aur 11. 1. Filip. 4. 9. 1 Tas. 1. 6.
n 1 Pat. 5. 3.
o Gal. 1. 7. aur 2. 21. aur 6. 12. Filip. 1. 15, 16.
p 2 Qur. 11. 15. 2 Pat. 2. 1.
q Rúm. 16. 18. 1 Tim. 6. 5. Tít. 1. 11.
r Hús. 4. 7. 2 Qur. 11. 12. Gal. 6. 13.
s Rúm. 8. 5.
‖ Yá, *hamdrá wuhí intizám hai jo ásmán par járí hai.*
t Afs. 2. 6, 19. Qul. 3. 1, 3.
u A'am 1. 11.
x 1 Qur. 1. 7. 1 Tas. 1. 10. Tít. 2. 13.
y Afs. 1. 19.
z 1 Qur. 15. 26, 27.
a 1 Qur. 15. 43, 48, 49. Qul. 3. 4. 1 Yúh. 3. 2.

IV BAB.

1 *Kháss hukm chand logon ko deke 4 wuh age barhke tamám jamá'at ko nasíhat kartá, 10 un par yih záhir karke ki un kí sakháwat ke bá'is jo unhon ne us kí taraf, jab wuh qaid-kháne men thá, kí thí, wuh kaisá khush húá, aur kháss karke is wáste nahín ki us ne yún hí árám páyá, par is wáste ki yún sábit húá ki Khudá ke fazl ne un ke dilon par asar kiyá thá. 19 Ákhir men, du'á mánghe aur chand logon ko salám kahke khatt ko tamám kartá.*

IS wáste, ai mere bare piyáre aur 'azíz bháío[a], jo merí khushí aur táj ho[b], ai piyáro, tum Khudáwand men isí tarah mazbút raho[c].

2 Main Yúodias se iltimás kartá hún, aur Suntukhe se bhí, ki we † Khudáwand kí ráh men ‖ ek-dil howen[d].

3 Aur ai sachche ham-khidmat, terí bhí minnat kartá hún, ki tú un 'auraton kí, jinhon ne mere sáth Injíl kí khidmat men koshish kí[e], Klemans aur mere báqí ham-khidmaton samet, jin ke nám zindagí ke daftar[f] men hain, madad karo.

a Filip. 1. 8.
b 2 Qur. 1. 14. Filip. 2. 16. 1 Tas. 2. 19, 20.
c Filip. 1. 27.
† Yúnání men, *Khudáwand men.*
‖ Yá, *muttafiq howen.*
d Filip. 2. 2 aur 3. 16.
e Rúm. 16. 3. Filip. 1. 27.
f Khur. 32. 32. Zab. 69. 28. Dán. 12. 1. Lúq. 10. 20. Muk. 3. 5. aur 13. 8. aur 20. 12. aur 21. 27.

4 Khudáwand men hamesha khush raho[g]: phir kahtá hún, Khush raho.

5 Tumhárí miyánarauí sab ádmíon par záhir ho. Khudáwand nazdík hai[h].

6 Kisí bát ká andesha na karo; balki har ek bát men tumhárí 'arz, du'á aur minnat se, shukrguzárí ke sáth, Khudá se kí jáe[i],

7 Aur Khudá kí itmínán[k] jo sárí samajh se báhar hai, tumháre dilon, aur ‖ khiyálon kí Masíh Yisú' men nigahbání karegí.

8 Báqí, ai bháío, jitní chízen sach hain, aur jitní chízen munásib hain, aur jitní chízen sídhí hain, aur jitní chízen pák hain, aur jitní chízen pasandída hain, aur jitní chízen neknám hain[l], agar kuchh nekí aur kuchh ta'ríf hai, to un báton par gaur karo.

9 Aur jo kuchh tum ne mujh se síkhá, aur qabúl kiyá, aur suná, aur dekhá, un par 'amal karo[m]; tab Khudá, jo sulh ká bání hai[n], tumháre sáth rahegá.

10 Aur main Khudáwand men bahut khush hún, is wáste ki mere liye tumháre fikr[o] ke darakht men ab itní muddat ba'd phir phúl lage, jis ke liye tum áge andeshamand the, par mausim na thá.

11 Lekin main muhtájí se nahín kahtá; kyúnki main ne yih síkhá, ki jis hálat men hún, usí par rází rahún[p].

12 Main ghatná jántá hún, aur barhná bhí jántá hún[q]; har maqám men, aur sab báton men, ser hone, bhúkhe rahne, barhne aur ghatne kí main ne ta'lím páí.

13 Masíh se, jo mujhe táqat bakhshtá hai[r], main sab kuchh kar saktá hún.

14 Taubhí tum ne bhalá kiyá, jo dukh men merí madad kí[s].

15 Ai Filippío, tum yih bhí jáno, ki Injíl kí manádí ke shurú' men, jab main Maqadúniya se nikal áyá, tab kisí kalísiye ne, siwá tumhárí ke, dene lene men merí madad na kí[t].

16 Tassaluníqe men bhí tum ne ek do bár kuchh bhejá ki merí ihtiyáj raf'a ho.

17 Main to in'ám nahín cháhtá, balki phal[u] cháhtá hún, jo tumháre hisáb men ziyáda fáida bakhshe.

San 'ÍSAWÍ 64.

g Rúm. 12. 12. Filip. 3. 1. 1 Tas. 5. 16. 1 Pat. 4. 13.
h 'Ibrán. 10. 25. Ya'q. 5. 8, 9. 1 Pat. 4. 7. 2 Pat. 3. 8, 9. Dekho 2 Tas. 2. 2.
i Zab. 55. 22. Ams. 16. 3. Mat. 6. 25. Lúq. 12. 22. 1 Pat. 5. 7.
k Yúh. 14. 27. Rúm. 5. 1. Qúl. 3. 15.
‖ Yá, *'aqlon kí.*
l 1 Tas. 5. 22.
m Filip. 3. 17.
n Rúm. 15. 33. aur 16. 20. 1 Qur. 14. 33. 2 Qur. 13. 11. 1 Tas. 5. 23. 'Ibrán. 13. 20.
o 2 Qur. 11. 9.
p 1 Tim. 6. 6, 8.
q 1 Qur. 4. 11. 2 Qur. 6. 10. aur 11. 27.
r Yúh. 15. 5. 2 Qur. 12. 9.
s Filip. 1. 7.
t 2 Qur. 11. 8, 9.
u Rúm. 15. 28. Tít. 3. 14.

San 'ÍSAWÍ 64.

18 ‖ Mere pás sab kuchh, balki bahutáyat ke sáth hai; main bhará hún, main ne tumhárí bhejí húí chízen Ipáfruditus[x] ke háth se páín, ek khushbú[y] aur qurbání i maqbúl[z], jo Khudá kí pasand hai.

19 Merá Khudá apne jalál kí daulat ke muwáfiq[a] tumhárí har ek ihtiyáj Masíh Yisú' se raf'a karegá[b].

20 Hamáre Báp Khudá ká hamesha jalál howe[c]. Ámín.

21 Har ek muqaddas ko, jo Masíh Yisú' men hai, salám karo. Sáre bháí, jo mere sáth hain[d], tumhen salám kahte hain.

22 Sáre muqaddas log, khusúsan we jo Qaisar ke ghar ke hain[e], tum sab ko salám kahte hain.

23 Hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká fazl tum sab par howe[f]. Ámín.

¶ Yih khatt Filippíon ko rasúl ne Ipáfruditus ke háth Rúm se likh bhejá.

‖ Yá, *Main ne páyá sab kuchh.* [x] Filip. 2. 25. [y] 'Ibrán. 13. 16. [z] 2 Qur. 9. 12. [a] Afs. 1. 7. aur 3. 16. [b] Zab. 23. 1. 2 Qur. 9. 8. [c] Rúm. 16. 27. Gal. 1. 5. [d] Gal. 1. 2. [e] Filip. 1. 13. [f] Rúm 16. 24.

PU'LUS RASU'L KA' KHATT QULUSSI'ON KO.

San 'Ísawí 64.

I BA'B.

1 Salám kahne ke ba'd, wuh un ke ímán ke sabab Khudá ká shukr kartá, 7 us ta'lím ko jo unhon ne Ipafrás se pái thí bar-haqq thahrátá, 9 phir un ke liye du'á mángtá tá ki we díndárí men ziyáda barhtí páwen, 14 us ká hál jo sachchá Masíh hai bayán kartá, 21 un ko targíb detá ki Yisú' Masíh ko qabúl karen, ie ke sáth yih izhár karke ki us hí ki manádí karne men main nit mashgúl rahtá.

PU'LUS, jo Khudá kí marzí se Yisú' Masíh ká rasúl hai[a], aur Timtáus bháí kí taraf se,

2 ‖ Un Qulussíon ke liye, jo Masíh men hoke muqaddas aur ímándár bháí[b] hain, hamáre Báp Khudá, aur Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf se fazl aur salámatí tumháre liye howen[c].

3 Jab se ham ne suná, ki tum Masíh Yisú' par ímán láe[d], aur sab muqaddas logon ko piyár karte ho[e],

4 Ham tumháre haqq men hamesha du'á karke Khudá aur apne Khudáwand Yisú' Masíh ke Báp ká shukr karte hain[f],

5 Us ummed ke liye jo tumháre wáste ásmán par maujúd hai[g], jis ká zikr tum ne Injíl ke kalám i haqq men suná;

6 Jo tum pás pahunchí, jaise sáre jahán men[h], aur phal detí hai[i]; chunánchi tumháre darmiyán bhí, jis din se tum ne us kí suní, aur Khudá ke fazl[k] ko use sachchí tarah se pahcháná hai:

7 Chunánchi tum ne hamáre 'azíz ham-khidmat Ipafrás[l] se, jo tumháre wáste Masíh ká diyánatdár khádim hai[m], aisá hí síkhá;

8 Usí ne tumhárí Rúhí muhabbat[n] ko ham par záhir kiyá.

9 So ham bhí jis din se yih suná, tumháre wáste du'á mángne se, aur yih 'arz karne se báz nahín rahte hain[o], ki tum tamám hikmat aur rúhání samajh[p] se us kí marzí kí pahchán[q] men kamál tak pahuncho[r];

10 Táki tum Khudáwand kí kámil razámandí par[s] láiq chál chalo[t], aur har ek nek kám men phal láte raho[u], aur Khudá kí pahchán men taraqqí karo;

11 Aur us kí jalálí qudrat se sab tarah kí mazbútí paidá karo[x], táki tum khushí ke sáth[y] har súrat se sabr o bardásht kar sako[z]:

12 Aur Báp ká shukr karte raho[a], jis ne ham ko is láiq kiyá ki núr men muqaddas logon ke sáth mírás men hissa páwen[b]:

13 Usí ne ham ko táríkí ke qabza se chhuráyá[c], aur ‖ apne piyáre Bete kí bádsháhat men shámil karáyá[d];

14 Us men ham us ke lahú ke sabab se naját, ya'ne, gunáhon kí mu'áfí, páte hain[e]:

15 Wuh andekhe Khudá kí sú-

[a] Afs. 1. 1. ‖ Yúnání men, *un ke liye jo Qulussí men hain.* [b] 1 Qur. 4. 17. Afs. 6. 21. [c] Gal. 1. 3. [d] Afs. 1. 15. 9 áyat. Filim. 5. [e] 'Ibrán. 6. 10. [f] 1 Qur. 1. 4. Afs. 1. 16. Filip. 1. 3. aur 4. 6. [g] 2 Tim. 4. 8. 1 Pat. 1. 4. [h] Mat. 24. 14. Marq. 16. 15. Rúm. 10. 18. 23 áyat. [i] Marq. 4. 8. Yúh. 15. 16. Filip. 1. 11. [k] 2 Qur. 6. 1. Afs. 3. 2. Tít. 2. 11. 1 Pat. 5. 12.

[l] Qul. 4. 12. Filim. 23. [m] 2 Qur. 11. 23. 1 Tim. 4. 6. [n] Rúm. 15. 30. [o] Afs. 1. 15, 16. 3, 4 áyaten. [p] Afs. 1. 8. [q] Rúm. 12. 2. Afs. 5. 10, 17. [r] 1 Qur. 1. 5. [s] 1 Tas. 4. 1. [t] Afs. 4. 1. Filip. 1. 27. 1 Tas. 2. 12. [u] Yúh. 15. 16. 2 Qur. 9. 8. Filip. 1. 11. Tít. 3. 1. 'Ibrán. 13. 21. [x] Afs. 3. 16. aur 6. 10. [y] A'mál. 5. 41. Rúm. 5. 3. [z] Afs. 4. 2. [a] Afs. 5. 20. Qul. 3. 15. [b] A'mál. 26. 18. Afs. 1. 11. [c] Afs. 6. 12. 'Ibrán. 2. 14. 1 Pat. 2. 9. ‖ Yúnání men, *apne piyár ke Bete kí.* [d] 1 Tas. 2. 12. 2 Pat. 1. 11. [e] Afs. 1. 7.

rat hai[f], aur wuh sárí ḳhilqat ká palauṭhá hai[g]:

16 Kyúnki us se sárí chízen jo ásmán aur zamín par hain, dekhí aur an-dekhí[h], kyá taḳht, kyá ḳháwindíáṇ, kyá riyásaten, kyá mukhtáríán[i] paidá kí gayín; sárí chízen us se, aur us ke liye paidá húín[k]:

17 Aur wuh sab se áge hai, aur us se sárí chízen bahál rahtí hain[l].

18 Aur wuh badan, ya'ne, kalísiye ká sir hai[m]; wuhí shurú' men murdon men se palauṭhá hai[n], táki ‖sab báton men us ká auwal darja ho.

19 Kyúnki Báp ko yih pasand áyá, ki sárá kamál us men base[o];

20 Aur ki, us ke ḳhún ke sabab jo salíb par bahá, sulh karke[p] sárí chízon ko, kyá we jo zamín par hain, kyá we jo ásmán par hain[q], usí ke wasíla[r] apne se milá le.

21 Aur tum ko bhí jo áge begána[s], aur bure kámon ke sabab[t] dil se dushman the, ab us ke jismání badan se maut ke wasíla[u] milá liyá,

22 Táki wuh tum ko muqaddas aur be-'aib o be-ilzám[x] apne huzúr házir kare:

23 Ba-sharte ki tumhárí bunyád ímán par qáim howe[y], aur tum us se mazbút raho, aur us Injíl kí ummed se jise tum ne suná, ṭal na jáo[z], jis kí manádí[a] har ek maḳhlúq ke liye jo ásmán ke níche hai kí gayí[b], aur us hí ká main Púlus ḳhádim hún[c].

24 Main apní un musíbaton se[d] jo tumháre wáste[e] khínchtá hún ab ḳhush hún, aur Masíh kí musíbaton kí kamtíán[f] us ke badan ke, ya'ne, kalísiye ke liye[g], apne jism se bhare detá hún:

25 Jis kalísiye ká main ḳhádim húá, chunánchi yih muḳhtárí[h] Ḳhudá kí taraf se mujhe tumháre liye milí, táki main Ḳhudá ke kalám ko púrá bayán karún;

26 Ya'ne, us bhed ko jo agle zamána se pusht ba pusht poshída rahá[i], par ab us ke muqaddas logon par záhir húá[k]:

27 Jin par Ḳhudá ne záhir karná cháhá[l], ki gair-qaumon ke liye us bhed kí hashmat kí firáwání[m] kyá hai: jo yih hai, ki Masíh tum men jalál kí ummed hai[n]:

28 Jis kí ḳhabar deke ham har ek ádmí ko nasíhat karte, aur har shaḳhs ko kamál dánáí se sikháte hain[o], táki ham har ek ádmí ko Masíh Yisú' men kámil karke házir karen[p]:

29 Aur isí liye main us kí us tásír ke muwáfiq, jo qudrat se mujh men asar kartí hai[q], jánfisháni[r] se mihnat kartá hún[s].

II BAB.

1 *Wuh unhen nasíhat kartá ki we Masíh kí pairauí men lage rahen, 8 aur failsúfí aur behúda riwáyaton se, 18 aur firishton kí parastish se, 20 aur shar'ai rusúm se jinhon ne Masíh se ikhtitám páyá chaukas rahen.*

MAIN cháhtá hún ki tum jáno, ki tumháre aur un ke wáste jo Láudiqiá men hain, aur un sab ke liye jinhon ne merí jismí súrat nahín dekhí, kyá hí jánfisháni kartá hún[a];

2 Ki un ke dilon ko tasallí ho[b], aur we muhabbat se ápas men gaṭhe rahen[c], táki we púrí samajh kí tamám daulat ko pahunchen, aur Ḳhudá, ya'ne, Báp, aur Masíh ke bhed ko ‖jánen[d];

3 Jis men hikmat aur ma'rifat ke sáre ḳhazána chhipe hain[e].

4 Main yih kahtá hún, tá na howe ki koí ádmí chikní chupṛí báton se tumhen bhuláwe[f].

5 Kyúnki agarchi main jism se dúr, par rúh se tumháre pás[g] hún, aur tumhárí tartíbí hálat[h], aur tumháre ímán kí mazbútí ko[i], jo Masíh par láye ho, dekhke, ḳhush hún.

6 Pas jaisá tum ne Masíh Yisú' Ḳhudáwand ko qabúl kiyá, waisá hí us men chalo[k]:

7 Aur us men jaṛ bándho, aur us par banáe jáo[l], aur jaisí tum ne ta'lím páí, ímán men mazbút raho, aur us men shukrguzárí ke sáth taraqqí karo.

8 Ḳhabardár, aisá na ho, ki koí failsúfí aur behúda fareb se[m] jo Masíh ke muwáfiq nahín, balki ádmíon ke dastúr[n] aur dunyáwí 'ilm ke usúl[o] ke muwáfiq hain, tumhen lúṭ na le.

9 Kyúnki Ulúhíyat ká sárá kamál us men mujassam ho rahá[p].

10 Aur tum us men, jo sárí sardárí aur muḳhtárí[q] ká sir[r] hai, kámil bane ho[s]:

San 'ÍSAWÍ 64.

f 2 Qur. 4. 4. 'Ibrán. 1. 3. g Muk. 3. 14. h Yúh. 1. 3. 1 Qur. 8. 6. Afs. 3. 9. 'Ibrán. 1. 2. i Rúm. 8. 38. Afs. 1. 21. Qul. 2. 10, 15. 1 Pat. 3. 22. k Rúm. 11. 36. 'Ibrán. 2. 10. l Yúh. 1. 1, 3. aur 17 5. 1 Qur. 8. 6. m 1 Qur. 11. 3. Afs. 1. 10, 22. aur 4. 15. aur 5, 23. n A'am. 26. 23. 1 Qur. 15. 20, 23. Muk. 1 5. ‖ Yá, sab ke darmiyán. o Yúh. 1 16. aur 3. 34. Qul. 2. 9. aur 3. 11 p Afs. 2. 14, 15, 16. q Afs. 1. 10. r 2 Qur. 5. 18. s Afs. 2. 1, 2, 12, 19. aur 4. 18. t Tít. 1. 15, 16 u Afs. 2. 15, 16. x Lúq. 1. 75. Afs. 1. 4. aur 5. 27. 1 Tas. 4. 7. Tít. 2. 14. Yahúd. 24 y Afs. 3. 17. Qul. 2. 7. z Yúh 15. 6. a Rúm. 10. 18. b 6 áyat. c A'am. 1. 17. 2 Qur. 3. 6. aur 4. 1. aur 5. 18 Afs. 3. 7. 25 áyat. 1 Tím. 2. 7. d Rúm. 5. 3. 2 Qur. 7. 4. e Afs. 3. 1, 13 f 2 Qur. 1. 5, 6. Filip. 3. 10. 2 Tím. 1. 8. aur 2. 10. g Afs 1. 23. h 1 Qur. 9. 17. Gal. 2 7. Afs. 3. 2. 23 áyat. i Rúm. 16. 25. 1 Qur. 2. 7 Afs. 3. 9. k Mat. 13. 11 2 Tím 1. 10. l 2 Qur. 2. 14. m Rúm. 9. 23. Afs. 1 7. aur 3. 8.

San 'ÍSAWÍ 64.

n 1 Tím. 1. 1. o A'am. 20. 20, 27, 31. p 2 Qur. 11. 2. Afs. 5. 27. 22 áyat. q Afs. 1. 19. aur 3. 7, 20. r Qul. 2. 1. s 1 Qur. 15. 10. a Filip. 1. 30. Qul. 1. 29. 1 Tas. 2. 2. b 2 Qur. 1. 6. c Qul. 3. 14. ‖ Yá, mán lewen. d Afs. 1. 17. Filip 3 8. Qul. 1. 9. e 1 Qur. 1. 24. aur 2. 6, 7. Afs. 1. 8. Qul. 1. 9. f Rúm. 16. 18. 2 Qur. 11. 13. Afs. 4. 14. aur 5. 6. 8, 18 áyaton. g 1 Qur. 5. 3. 1 Tas. 2. 17. h 1 Qur. 14. 40. i 1 Pat. 5. 9. k 1 Tas. 4. 1. Yahúd. 3. l Afs. 2. 21, 22. aur 3. 17. Qul. 1. 23. m Yar. 29. 8. Rúm. 16. 17. Afs. 5. 6. 18 áyat. 'Ibrán. 13. 9. n Mat. 15. 2. Gal. 1. 14. 22 áyat. o Gal. 4. 3, 9. 20 áyat. p Yúh. 1. 14. Qul. 1. 19. q Qul. 1. 16. r Afs. 1. 20, 21. 1 Pat. 3. 22. s Yúh. 1. 16.

11 Aur us men tumhárá aisá khatna húá, jo háth se nahín [t], ya'ne, Masíhí khatna, jo jismání gunáhon ká badan utár phenkná hai [u]:

12 Aur us ke sáth baptisma men gáṛe gaye [x], aur usí men Khudá kí qudrat hí par [y], jis ne us ko murdon men se jiláyá [z], ímán láke us ke sáth jí bhí uṭhe ho [a].

13 Aur us ne tumhen, jo gunáhon aur apne jism kí ná-makhtúní se murda the, us ke sáth zinda kiyá [b], ki us ne tumháre sab gunáh bakhsh diye;

14 Aur hukmon ká dastkhatt, jo hamárá mukhálif thá, hamárí bábat miṭá ḍálá, aur us ko bích men se uṭháke salíb par kílen jaṛín [c];

15 Aur sardáron o ikhtiyárwálon [d] ká iqtidár chhín liyá [e], aur unhen barmalá ruswá karke ‖ us se un par shádiyána bajáo.

16 Pas kháne píne [f], yá 'íd, yá naye chánd, yá sabt ke din [g] kí bábat koí tum par ilzám na lagáwe [h];

17 Ki ye ánewálí chízon ke sáya hain [i]; par badan Masíh ká hai.

18 Koí ‖ záid-ul-farz khâksárí, aur firishton kí parastish karke, tum ko tumháre ajr se mahrúm na kare [k], ki aisá shakhs, apní jismání 'aql se 'abas phúlke, un chízon men, jinhen us ne nahín dekhín [l], be-já dakhl kartá hai,

19 Aur us sir ko nahín pakṛe rahtá [m], jis se sárá badan, bandon aur paṭṭhon se paiwasta hoke, aur úpas men juṭke, Khudá kí baṛhtí se baṛhtá hai.

20 Pas agar tum Masíh ke sáth dunyáwí 'ilm ke usúl [n] kí nisbat mar gaye ho [o], to tum kyún un kí mánind jo dunyá men zinda hain dastúr-parast ho [p],

21 (Mat chhúná; mat chakhná; mat háth lagáná [q]:

22 Ye sárí chízen kám men láne se nest ho játí hain;) ádmíon ke hukmon aur ta'límon ke muwáfiq [r]?

23 Ye chízen to, ‖ záid-ul-farz 'ibádat [s], aur khâksárí, aur badaní riyázat, aur tan kí 'izzat na karní ki us kí khwáhishen púrí howen, hikmat kí súrat rakhtí hain [t].

San 'ÍSAWÍ 64.

[t] Ist. 10. 16. aur 30. 6. Yar. 4. 4. Rúm. 2. 29. Filip. 3. 3.
[u] Rúm. 6. 6. Afs. 4. 22. Qul. 3. 8, 9.
[x] Rúm. 6. 4.
[y] Afs. 1. 19. aur 3. 7.
[z] A'am. 2. 24.
[a] Qul. 3. 1.
[b] Afs. 2. 1, 5, 6, 11.
[c] Afs. 2. 15, 16.
[d] Paid. 3. 15. Zab. 68. 18. Yas. 53. 12. Mat. 12. 29 Lúq. 10. 18. aur 11. 22. Yúh. 12. 31. aur 16. 11. Afs. 4. 8. 'Ibrán. 2. 14.
[e] Afs. 6. 12.
‖ Yá, *áp se.*
[f] Rúm. 14. 2, 17. 1 Qur. 8. 8.
[g] Rúm. 14. 5. Gal. 4. 10.
[h] Rúm. 14. 3, 10, 13.
[i] 'Ibrán. 8. 5. aur 9. 9. aur 10. 1.
‖ Yá, *ijádí.*
[k] 4 áyat.
[l] Hiz. 13. 3 1 Tim. 1. 7.
[m] Afs. 4. 15, 16.
[n] 8 áyat.
[o] Rúm. 6. 3, 5. aur 7. 4, 6. Gal. 2. 19. Afs. 2. 15.
[p] Gal. 4. 3, 9
[q] 1 Tim. 4. 3.
[r] Yas. 29. 13. Mat. 15. 9. Tít. 1. 14.
‖ Yá, *ijádí.*
[s] 18 áyat.
[t] 1 Tim. 4. 8.

III BÁB.

1 Wuh us rukh ká bayán kartá jis kí taraf phirke hamen Masíh ko ḍhúnḍhná farz hai. 5 Phir nasíhat kartá ki ham apní nafs-kushí karen, 10 phir ki purání insániyat ko utáren, aur Masíh ko pahin lewen: 12 ákhir ko unhen targíb detá ki muhabbat rakhen, aur farotaní karen, aur chand aur faráiz ko mán lewen.

PAS agar tum Masíh ke sáth jí uṭhe ho [a], to un chízon kí talásh men raho, jo úpar hain, jahán Masíh Khudá ke dahine baiṭhá hai [b].

2 Úpar kí chízon se dil lagáo, na un chízon se jo zamín par hain.

3 Kyúnki tum mar gaye ho [c], aur tumhárí zindagí Masíh ke sáth Khudá men chhipí húí hai [d].

4 Jab Masíh, jo hamárí zindagí hai [e], záhir hogá [f], us ke sáth tum bhí jalál men [g] záhir ho jáoge.

5 Is wáste tum apne 'azúon [h] ko jo zamín par hain, ya'ne, harámkárí, aur nápákí, aur shahwat [i], aur burí khwáhish [k], aur lálach ko, jo butparastí hai [l], kushta karo [m]:

6 Ki un hí ke sabab se Khudá ká gazab [n] ná-farmánbardár farzandon par [o] paṛtá hai:

7 Aur áge jab tum un ke bích jíte the, tum bhí un kí ráh par chalte the [p].

8 Par ab tum in sab ko bhí, ya'ne, gussa, aur gazab, aur badkhwáhí, aur badgoí, aur badzubání [q] ko apne munh se nikál phenko [r].

9 Ek dúsre se jhúṭh na bolo [s], kyúnki tum ne purání insániyat ko us ke fi'alon samet utár phenká [t];

10 Aur nayí insániyat ko. jo ma'rifat men apne paidá karnewále [u] kí súrat ke muwáfiq [x] nayí ban rahí hai [y], pahiná hai:

11 Wahán na Yúnání hai, na Yahúdí, na khatna, na ná-makhtúní, na Barbarí, na Sqútí, na gulám, na ázád [z], par Masíh sab kuchh, aur sab men hai [a].

12 Pas Khudá ke chune húon kí mánind [b], jo muqaddas aur piyáre hain, dardmandí, aur mihrbání, aur farotaní, aur halímí, aur bardásht [c] ká libás pahino [d];

13 Aur agar koí kisí par da'wá rakhtá ho, to ek dúsre kí bardásht kare, aur ek dúsre ko bakhshe [e]; jaisá Masíh ne tum-

San 'ÍSAWÍ 64.

[a] Rúm. 6. 5. Afs. 2. 6. Qul. 2. 12.
[b] Rúm. 8. 34. Afs. 1. 20.
[c] Rúm. 6. 2. Gal. 2. 20. Qul. 2. 20.
[d] 2 Qur. 5. 7. Qul. 1. 5.
[e] Yúh. 11. 25. aur 14. 6
[f] 1 Yúh. 3. 2.
[g] 1 Qur. 15. 43. Filip. 3. 21.
[h] Rúm. 6. 13.
[i] Afs. 5. 3.
[k] 1 Tas. 4. 5.
[l] Afs. 5. 5.
[m] Rúm. 8. 13. Gal. 5. 24.
[n] Rúm. 1. 18. Afs. 5. 6. Muk. 22. 15.
[o] Afs. 2. 2.
[p] Rúm. 6. 19, 20. aur 7. 5 1 Qur. 6. 11. Afs. 2. 2. Tít. 3. 3.
[q] Afs. 4. 29. aur 5. 4.
[r] Afs. 4. 22. 'Ibrán. 12. 1. Ya'q. 1. 21. 1 Pat. 2. 1.
[s] Ahb. 19. 11. Afs. 4. 25.
[t] Afs. 4. 22, 21.
[u] Afs. 2. 10
[x] Afs. 4. 23, 24.
[y] Rúm. 12. 2.
[z] Rúm. 10. 12. 1 Qur. 12. 13. Gal. 3. 28. aur 5. 6. Afs. 6. 8.
[a] Afs. 1. 23.
[b] 1 Tas. 1. 4. 1 Pat. 1. 2. 2 Pat. 1. 10.
[c] Gal. 5. 22. Afs. 4. 2, 32. Filip. 2. 1.
[d] Afs. 4. 24.
[e] Marq. 11. 25. Afs. 4. 2, 32.

heṉ bakhshá, waisá hí tum bhí karo.

14 Aur un sab ke úpar[f] muhabbat ko pahin lo[g], ki wuh kamál ká kamarband hai[h].

15 Aur Khudá kí itmínán[i] jis kí taraf tum ek tan hokar[k] buláe gaye ho[l], tumháre diloṉ par hukúmat kare, aur tum shukrguzár raho[m].

16 Masíh ká kalám tum meṉ bahutáyat se rahe; aur tum ek dúsre ko kamál dánáí se ta'lím aur nasíhat karo, aur zabúr aur gít aur rúhání gazaleṉ[n], shukrguzárí ke sáth, Khudáwand ke liye diloṉ se gáo[o].

17 Aur jo kuchh karte ho[p], kalám aur kám, sab kuchh Khudáwand Yisú' ke nám se karo, aur us ke wasíla se Khudá Báp ká shukr bajá láo[q].

18 Ai 'aurato, jaisá Khudáwand meṉ munásib hai[r], apne apne khasam kí farmánbardárí karo[s].

19 Ai mardo, apní jorúoṉ ko piyár karo[t], aur un se karwe na ho[u].

20 Ai larko, tum apne má báp[x] kí har ek bát meṉ[y] farmánbardár ho, ki Khudáwand ko yihí pasand hai.

21 Ai bachchawálo, apne larkoṉ ko mat chhero[z], na howe ki we be-dil hojáweṉ.

22 Ai naukaro[a], tum un ke, jo dunyá meṉ[b] tumháre khawind haiṉ, sab bátoṉ meṉ[c] farmánbardár raho; par khushámadí logoṉ kí mánind dikháne ko nahíṉ, balki sáf dil se Khudá-tarsoṉ kí tarah:

23 Aur jo kuchh karo, so jí se aisá karo[d] jaisá Khudáwand ke liye karte haiṉ, na ki ádmíoṉ ke liye;

24 Ki tum jánte ho, ki tum Khudáwand se badle meṉ mírás páoge[e]; kyúṉki tum Khudáwand Masíh kí naukarí bajá láte ho[f].

25 Par wuh jo burá kartá hai, wuh apne kiye ke muwáfiq buráí kamáwegá; aur kisí kí tarafdárí nahíṉ hai[g].

IV BÁB.

1 *Wuh urheṉ nasíhat kartá ki we du'á mángne meṉ mashgúl raheṉ, 5 aur báhar ke logoṉ ke sáth jinhoṉ ne Masíhí sachchá 'ilm ab tak nahíṉ hásil kiyá hoshyárí se chaleṉ. 10 Un ko salám kahtá, aur cháhtá ki un ki sab khair o 'áfiyat ho.*

AI kh※windo, naukaroṉ ke sáth 'adl aur insáf karo, yih jánkar ki tumhárá bhí ek Khawind ásmán par hai[a].

2 Du'á mángne meṉ mashgúl[b], aur us meṉ shukrguzárí ke sáth[c] hoshyár raho;

3 Aur sáth us ke hamáre liye bhí du'á karo[d], ki Khudá hamáre wáste bolne ká darwáza khole[e], ki maiṉ Masíh ke bhed ko[f], jis ke sabab qaid húá húṉ[g], bayán karúṉ:

4 Táki maiṉ use aisá záhir karúṉ, jaisá mujhe lázim hai.

5 Tum waqt ko ganímat jánke[h] báhar ke logoṉ ke sáth hoshyárí se chalo[i].

6 Cháhiye ki tumhárá kalám hamesha fazl ke sáth[k] aur namkín ho[l], táki tum jáno ki har ek ko kyúṉkar jawáb diyá cháhiye[m].

7 Tukhikus jo piyárá bhái, aur diyánatdár khádim, aur Khudáwand kí khidmat meṉ sharík hai, mere sáre ahwál kí tumheṉ khabar degá[n]:

8 Us ko maiṉ ne is liye tumháre pás bhejá hai, ki wuh tumhárá hál daryáft kare, aur tumháre diloṉ ko tasallí de[o];

9 Aur us ke sáth Unesimus[p] ko, jo diyánatdár aur piyárá bhái, aur tum meṉ se hai, bhej diyá. We tumheṉ yaháṉ kí sárí khabareṉ pahuncháeṉge.

10 Aristarkhus[q] jo mere sáth qaid hai, aur Marqus[r] jo Barnabás ká bhánjá hai, (jis kí bábat tum ne hukm páe, agar wuh tumháre pás áwe, to us kí khátir karo;)

11 Aur Yisú' jo Jústus kahlátá hai, ye sab, jo makhtúnoṉ meṉ se haiṉ, tum ko salám kahte haiṉ. Sirf ye hí, jo Khudá kí bádsháhat ke wáste mere ham-khidmat the, mere liye tasallí the.

12 Ipafrás[s], jo tum meṉ se Masíh ká banda hai, tum ko salám kahtá hai, aur wuh tumháre wáste du'á mángne meṉ hamesha koshish kartá hai[t], táki tum Khudá kí marzí kí har ek bát meṉ kámil aur púre bane raho[u].

13 Maiṉ us ká gawáh húṉ, ki wuh tumháre aur un ke wáste jo Láudiqíá meṉ haiṉ, aur jo Hiarápulis meṉ haiṉ, bahut sargarm hai.

14 Lúqá[x] piyárá tabíb, aur Demás[y], tumheṉ salám kahte haiṉ.

San 'ÍSAWÍ 64.

f 1 Pat. 4. 8. g Yúh. 13. 34. Róm. 13. 8. 1 Qur. 13. Afs. 5. 2. Qul. 2. 2. 1 Tas. 4. 9. 1 Tim. 1. 5. 1 Yúh. 3. 23. aur 4. 21. h Afs. 4. 3. i Rúm. 14. 17. Filip. 4. 7. k Afs. 2. 16, 17. aur 4. 4. l 1 Qur. 7. 15. m Qul. 2. 7. 17 áyat. n 1 Qur. 14. 26. Afs. 5. 19. o Qul. 4. 6. p 1 Qur. 10. 31. q Rúm. 1. 8. Afs. 5. 20. Qul. 1. 12. aur 2. 7. 1 Tas. 5. 18. 'Ibráu. 13. 15. r Afs. 5. 3. s Afs. 5. 22. Tít. 2. 5. 1 Pat. 3. 1. t Afs. 5. 25, 28, 33. 1 Pat. 3. 7. u Afs. 4. 31. x Afs. 6. 1. y Afs. 5. 24. z Tít. 2. 9. Afs. 6. 4. a Afs. 6. 5, wag. 1 Tim. 6. 1. Tít. 2. 9. 1 Pat. 2. 18. b Filím. 16. c 20 áyat. d Afs. 6. 6, 7. e Afs. 6. 8. f 1 Qur. 7. 22. g Rúm. 2. 11. Afs. 6. 9. 1 Pat. 1. 17. Dekho Ist. 10. 17.

San 'ÍSAWÍ 64.

a Afs. 6. 9. b Lúq. 18. 1. Rúm. 12. 12. Afs. 6. 18. 1 Tas. 5. 17, 18. c Qul. 2. 7. aur 3. 15. d Afs. 6. 19. 2 Tas. 3. 1. e 1 Qur. 16. 9. 2 Qur. 2. 12. f Mat. 13. 11. 1 Qur. 4. 1. Afs. 6. 19. Qul. 1. 26. aur 2. 2. g Afs. 6. 20. Filip. 1. 7. h Afs. 5. 15. 1 Tas. 4. 12. i Afs. 5. 16. k Wá'iz. 10. 12. Qul. 3. 16. l Marq. 9. 50. m 1 Pat. 3. 15. n Afs. 6. 21. o Afs. 6. 22. p Filím. 10. q A'am. 19. 29. aur 20. 4. aur 27. 2. Filím. 24. r A'am. 15. 37. 2 Tim. 4. 11. s Qul. 1. 7. Filím. 23. t Rúm. 15. 30. u Mat. 5. 48. 1 Qur. 2. 6. aur 14. 20. Filip. 3. 15. 'Ibrán. 5. 14. x 2 Tim. 4. 11. y 2 Tim. 4. 10. Filím. 24.

San 'ISAWI 64.

15 Tum un bháíon ko jo Láudiqíá men hain, aur Numfás ko, aur us kalísiye ko, jo us ke ghar men hai[a], salám kaho.
16 Aur jab yih khatt tum men paṛhá jáe, to aisá karo, ki Láudiqíá kí kalísiye men bhí paṛhá jáe[a]; aur Láudiqíon ká khatt tum bhí paṛho.
17 Aur Arkhippus[b] se kaho, ki Tú us khidmat men, jo tú ne Khudáwand men páí hai, hoshyár rah, ki use anjám de[c].
18 Mere háth se jo Púlus hún, salám[d]. Merí zanjíron ko yád rakho[e]. Fazl tum par howe[f]. Ámín.
¶ Yih khatt Qulussíon ko rasúl ne Rúm se Tukhikus aur Unesimus ke háth likh bhejá.

a Rúm. 16. 5. 1 Qur. 16. 19. a 1 Tas. 5. 27. b Filím. 2. c 1 Tim. 4. 6. d 1 Qur. 16. 21. 2 Tas. 3. 17. e 'Ibrán. 13. 3. f 'Ibrán. 13. 25.

PU'LUS RASU'L KA' PAHLA' KHATT TASSALUNI'QI'ON KO.

San 'Isawí 54.

I BA'B.

1 Púlus un se bayán kartá, ki kyúnkar du'á mángte aur shukrguzárí karte waqt wuh hamesha un ko yád rakhtá thá: 5 aur kahán tak us ko yaqín á gayá ki un ká ímán sachchá, aur ki we dil o ján se Khudá kí taraf rujú' hue the.

PU'LUS, aur Silwánus[a], aur Timtáus kí taraf se, Tassaluníqí kalísiye ko, jo Báp Khudá, aur Khudáwand Yisú' Masíh men hai, fazl aur salámatí hamáre Báp Khudá aur Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf se tumháre liye howe[b].
2 Ham tum sab ke wáste Khudá ká shukr hamesha bajá láte hain, aur apní du'áon men tumhen yád karte[c];
3 Aur apne Báp Khudá ke huzúr tumháre ímán ke 'amal[d], aur muhabbat kí mihnat[e], aur ummed kí páedárí ko, jo hamáre Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf hai, bilá nága[f] yád karte hain;
4 Ki, ai bháío, Khudá ke piyáro, ham jánte hain, ki tum chune húe ho[g].
5 Kyúnki hamárí Injíl na faqat lafz se, balki qudrat[h], aur Rúh i Quds[i], aur púre i'atiqád ke sáth[k], tumháre pás pahunchí; chunánchi tum jánte ho, ki ham tumháre wáste tum men kaise the[l].
6 Aur tum hamáre aur Khudáwand ke pairau húe[m], ki tum ne kalám ko baṛí musíbat ke sáth Rúh i Quds kí khushí se[n] qabúl kiyá:
7 Yahán tak ki tum Maqadúniya aur Akhaia ke sáre ímándáron ke liye namúna bane.
8 Kyúnki tum se Khudáwand ke kalám kí shuhrat[o] faqat Maqadúniya aur Akhaia men na húí, balki har ek jagah tumhárá ímán, jo Khudá par hai, mashhúr húá[p], yahán tak ki hamáre kahne kí kuchh hájat nahín.
9 Is wáste ki we áp hamárá zikr karte hain, ki ham ne tum men kaisá dakhl páyá[q], aur tum kyúnkar buton se Khudá kí taraf phire[r], táki Khudá kí, jo zinda aur sachchá hai, bandagí karo;
10 Aur us ke Beṭe kí, jise us ne murdon men se jiláyá[s], ráh tako[t], ki ásmán par se áwegá[u]: ya'ne, Yisú' kí, jo ham ko ánewále gazab[x] se chhuṛátá hai.

II BA'B.

4 Is ke bayán men ki kyúnkar Injíl kí manádí Tassaluníqíon ke darmiyán pahle kí gayí, aur kis tarah se unhon ne use qabúl kiyá thá. 18 Ek sabab batátá, jis se wuh utne din tak un kí muláqát karne na gayá thá, aur jo ishtiyáq un ko dekhne ká ab use húá us ká bá'is záhir kartá.

AI bháío, tum to áp jánte ho, ki hamárá dakhl tum men be-fáida na thá[a]:
2 Agarchi ham ne áge shahr Filippí men baṛá dukh aur ruswáí uṭháí[b], chunánchi tum is se wáqif ho, taubhí apne Khudá ke sabab be-parwáí ke sáth[c] Khudá kí Injíl kamál koshish se[d] tumhen sunáte the[e].

a 2 Qur. 1. 19. 2 Tas. 1. 1. 1 Pat. 5. 12. b Afs. 1. 2. c Rúm. 1. 8. Afs. 1. 16. Filím. 4. d Yúh. 6. 29. Gal. 5. 6. 1 Tas. 3. 6. 2 Tas. 1. 3, 11. Ya'q. 2. 17. e Rúm. 16. 6. 'Ibrán. 6. 10. f 1 Tas. 2. 13. g Qul. 3. 12. 2 Tas. 2. 13. h Marq. 16. 20. 1 Qur. 2. 4. aur 4. 20. i 2 Qur. 6. 6. k Qul. 2. 2. 'Ibrán. 2. 3. l 1 Tas. 2. 1, 5, 10, 11. 2 Tas. 3. 7. m 1 Qur. 4. 16. aur 11. 1. Filip. 3. 17. 1 Tas. 2. 14. 2 Tas. 3. 9. n A'am. 5. 41. 'Ibrán. 10. 34. o Rúm. 10. 18. p Rúm. 1. 8. 2 Tas. 1. 4. q 1 Tas. 2. 1. r 1 Qur. 12. 2. Gal. 4. 8. s A'am. 2. 24. t Rúm. 2. 7. Filip. 3. 20. Tit. 2. 13. 2 Pat. 3. 12. u Mak. 1. 7. A'am. 1. 11. 1 Tas. 4. 16. 2 Tas. 1. 7. x Mat. 3. 7. Rúm. 5. 9. 1 Tas. 5. 9. a 1 Tas. 1. 5, 9. b A'am. 16. 22. c 1 Tas. 1. 5. d Filip. 1. 30. Qul. 2. 1. e A'am. 17. 2.

San 'ÍSAWÍ 54.

3 Ki hamárá wa'z gumráhí aur ná-pákí aur dagábází se na thá[f]:

4 Balki, jaisá Ḳhudá ne ham ko maqbúl jánke[g] Injíl ká amánatdár kiyá[h], waisá hí ham bolte haiṇ; ádmíoṇ ko nahíṇ, balki Ḳhudá ko[i], jo hamáre dil ázmátá hai[k], razámand karte haiṇ.

5 Ki ham hargiz ḳhushámad kí bát nahíṇ bolte the, jaisá tum jánte ho, na lálach ká parwá rakhte the[l]; Ḳhudá gawáh hai[m]:

6 Aur na ádmíoṇ se, na tum se, na dúsroṇ se 'izzat cháhte the[n]; agarchi is sabab se, ki ham Masíh ke rasúl haiṇ[o], ‖tum par bojh[p] ḍál sakte the[q].

7 Balki ham tumháre darmiyán aise muláim rahe[r], jaise dáí jo apne bachchoṇ ko páltí hai:

8 Waise hí ham tumháre dilsoz hoke, na faqat Ḳhudá kí Injíl, balki apní ján tak[s] bhí tumheṇ dene ko rází the[t], is wáste ki tum hamáre piyáre the.

9 Kyúṇki, ai bháío, tum hamárí mihnat aur mashaqqat ko yád rakhte ho, ki ham ne is liye ki tum meṇ se kisí par bár na ho[u], rát din dastkárí karke[x] tumheṇ Ḳhudá kí Injíl kí manádí kí.

10 Tum gawáh ho[y], aur Ḳhudá bhí hai, ki tum meṇ jo ímán láe, ham kyá hí pákí aur rástí aur be-'aibí se guzrán karte the[z]:

11 Chunánchi tum jánte ho, ki ham tum meṇ har ek kí yúṇ minnat karte, aur dilásá dete. aur nasíhat karte the, jaise báp apne bachchoṇ ko,

12 Táki tum Ḳhudá ke láiq chalo[a], jis ne tumheṇ apní bádsháhí aur jalál meṇ buláyá[b].

13 Is wáste ham bilá nága[c] Ḳhudá ke shukrguzár haiṇ, ki jab wuh kalám jo Ḳhudá ká hai, jise ham sunáte haiṇ, tum ko milá, tum ne use ádmíoṇ ká kalám nahíṇ, balki Ḳhudá ká kalám jánkar[d], ki wuh haqíqat meṇ aisá hí hai. qabúl kiyá, aur wuh tum ímándároṇ meṇ asar kartá hai.

14 Is liye ki tum, ai bháío, Ḳhudá kí kalísiyáoṇ ke, jo Yahúdiya meṇ Masíh Yisú' kí haiṇ[e], pairau húe: kyúṇki tum ne bhí apne ham-qaumoṇ se we hí dukh páe[f], jo unhoṇ ne Yahúdíoṇ se[g]:

15 Jinhoṇ ne Ḳhudáwand Yisú'[h], aur apne nabíoṇ ko már ḍálá[i], aur hameṇ ‖satáyá; aur we Ḳhudá ko ḳhush nahíṇ áte, aur sáre ádmíoṇ ke muḳhálif haiṇ[k]:

16 Aur is liye, ki un ko gunáh hamesha kamál ko pahuṇchte raheṇ[l], we ham ko man'a karte haiṇ, ki ham gair-qaumoṇ ko wuh kalám ná sunáweṇ[m], jis se un kí naját ho; kyúṇki un par gazab intihá ko pahunchá[n].

17 Par ham ne, ai bháío, tum se thoṛí muddat tak dil se nahíṇ záhir meṇ[o] judá hoke, kamál árzú se niháyat koshish kí, ki tumhárá muṇh dekheṇ[p].

18 Is wáste ham ne, ya'ne, maiṇ ne jo Púlus húṇ, ek yá do bár cháhá, ki tumháre pás áúṇ; par Shaitán ne hameṇ roká[q].

19 Ki hamárí ummed aur ḳhushí[r] aur faḳhr ká táj[s] kyá hai? Kyá tum hí hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke sámhne us ke áte waqt[t] na hoge?

20 Ki yaqínan tum hamáre jalál aur ḳhushí ho.

III BÁB.

1 *Muqaddas Púlus apní baṛí muhabbat jo Tassaluníqíoṇ se rakhtá thá yúṇ sábit kartá, ki un pás Timtáus ko bhejtá ki unheṇ taqwiyat aur tasallí dewe: phir un kí ḳhairiyat kí ḳhabar páke us bá'is ḳhushí manátá:* 10 *phir ki un ke liye du'á mángtá, aur apne liye yih cháhtá ki un pas salámat pahunch sake.*

IS wáste jab ham ziyáda bardásht kar na sake[a], to ham rází húe ki Atení meṇ akele rah jáweṇ[b];

2 Chunánchi ham ne Timtáus ko, jo hamárá bháí, aur Ḳhudá ká ḳhádim, aur Masíh kí Injíl meṇ hamárá ham-ḳhidmat hai[c], bhejá, ki wuh tum ko tumháre ímán meṇ mazbút kare, aur tasallí de:

3 Táki tum in musíbatoṇ se lagzish na kháo[d]; kyúṇki tum áp jánte ho, ki ham un hí ke liye muqarrar húe haiṇ[e].

4 Aur jab ham tumháre pás the, tumheṇ áge se kahá, ki ham musíbat meṇ paṛenge[f]: chunánchi wuhí húá, aur tum jánte ho.

5 Is wáste, jab maiṇ aur ziyáda bardásht na kar saká[g], tab tumhárá ímán daryáft karne ko bhejá, na howe, ki imtihán-karnewále ne tumhárá imtihán kiyá ho[h], aur hamárí mihnat be-fáida ho gayí ho[i].

San 'ÍSAWÍ 54.

6 Par ab Timtáus, jab tumhárí taraf se hamáre pás áyá[k], aur tumháre ímán aur muhabbat kí khushkhabarí láyá, aur kahá, ki tum hamárá zikr i khair hamesha karte ho, aur tum hamáre dekhne ke mushtáq ho, jaise ki ham bhí tumháre hain[l]:

7 Is liye, ai bháío, ham ne apní sárí musíbat aur ihtiyáj men tumháre ímán ke sabab tum se tasallí páí[m];

8 Kyúnki ab ham to jíte hain, agar tum Khudáwand men qáim raho[n].

9 Ki ham kyúnkar tumháre liye, is khushí ke sabab jo hamen tumhárí bábat apne Khudá ke huzúr hásil húí, Khudá kí shukrguzárí kar saken[o]?

10 Ham rát din[p] bahut hí du'á mángte rahte hain[q], ki tumhárá munh dekhen[r], aur tumháre ímán kí kamtíán púrí karen[s].

11 Aur Khudá hamárá Báp áp, aur hamárá Khudáwand Yisú' Masíh aisá kare, ki khairiyat ke sáth hamárá guzar tumhárí taraf howe[t].

12 Aur Khudáwand aisá karo, ki jis tarah se ham ko tum se muhabbat hai, tumhárí muhabbat bhí, kyá ápas men, aur kyá har ek ke sáth[u], barhe, aur ziyáda howe[x].

13 Táki jab hamárá Khudáwand Yisú' Masíh apne sab muqaddason ke sáth[y] áwe, tab wuh tumháre dil hamáre Báp Khudá ke sámhne pákízagí men be-'aib mazbút kar de[z].

IV BÁB.

1 *Wuh un ko targíb detá, ki we áge barhke sab tarah kí díndárí men taraqqí karen, 6 phir ki rásti karen, aur pák waz'a se guzrán karen, 9 phir ki we ápas men muhabbat rakhen, 11 aur garíb ke sáth apná kár o bár karen: 13 aur ákhir men, ki jo mátam murdon par karen, so i'tidál ke sáth karen. 15 Is ákhirí masihat men, qiyámat ká, aur Masíh ke do-bára áne ká ki 'adálat kare, mukhtasar bayán mundaraj hai.*

GARAZ, ai bháío, ham tum se Khudáwand Yisú' ke wáste 'arz aur minnat karte hain, ki jaisá tum ne ham se síkhá[a], ki kis tarah chalná[b], aur Khudá ko khush karná[c] zarúr hai, un men taraqqí karo.

2 Ki tum jánte ho, ki ham ne tum ko Khudáwand Yisú' kí taraf se kyá hukm diye.

3 Kyúnki Khudá kí marzí yih hai[d], ki tum pák hoke[e] harámkárí se apne taín báz rakho[f]:

4 Táki har ek tum men se apne badan ko pákízagí aur 'izzat ke sáth rakhná jáne[g];

5 Na shahwat kí badmastí men[h], gair-qaumon kí mánind[i] jo Khudá ko pahchánte nahín[k];

6 Aur koí kisí bát men apne bháí se ‖be-já aur us par ziyádatí na kare[l]: kyúnki Khudáwand un sab kámon ká badlá lenewálá hai[m]; chunánchi ham ne áge bhí tum se kahá, aur gawáhí dí.

7 Ki Khudá ne ham ko ná-pákí ke liye nahín, balki pákízagí ke wáste buláyá[n].

8 Is wáste, jo hiqárat kartá hai, so ádmí kí nahín, balki Khudá kí hiqárat kartá hai[o], jis ne hamen apní pák Rúh bhí dí[p].

9 Ab bháíon kí muhabbat kí bábat hájat nahín, ki tumhen kuchh likhún[q]; kyúnki tum ne ápas men muhabbat karne kí[r] Khudá se ta'lím páí[s].

10 Chunánchi tum un sab bháíon se, jo tamám Maqadúniya men hain, aisá hí karte ho[t]; lekin, ai bháío, ham tumhárí minnat karte hain, ki tum ziyáda taraqqí karo[u];

11 Aur jis tarah ham ne tumhen hukm kiyá, tum garíbí ke sáth rahne, aur áp apne károbár karne[x], aur apne háthon se kám karne kí 'izzat ke cháhnewále ho[y];

12 Táki tum un ke áge, jo bábar hain, durustí se chalo[z], aur ‖kisí chíz kí ihtiyáj na rakho.

13 Ai bháío, main nahín cháhta hún, ki tum un ke ahwál se jo so gaye hain, ná-wáqif raho, táki tum auron kí mánind[a] jo ná-ummed hain[b] gam na karo.

14 Kyúnki ham ne jo yaqín kiyá, ki Yisú' múá, aur uthá[c], to yih bhí yaqín kiyá cháhiye, ki Khudá unhen, jo Yisú' men so gaye hain, us ke sáth le áegá[d].

15 Ki ham tumhen Khudáwand ke hukm se yih kahte hain[e], ki we jo ham men se Khudáwand ke áne tak zinda aur báqí rahenge, un se jo so gaye hain áge na barh jáenge[f].

16 Kyúnki Khudáwand áp dhúm se muqarrab firishta kí áwáz ke sáth[g] Khudá ká narsingá phúnkte húe[h] ásmán par se utregá, aur jo

San 'ÍSAWÍ 54.

k A'am. 18. 1, 5.
l Filip. 1. 8.
m 2 Qur. 1. 4. aur 7. 6, 7, 13.
n Filip. 4. 1.
o 1 Tas. 1. 2.
p A'am. 26. 7. 2 Tim. 1. 3.
q Rúm. 1. 10, 11. aur 15. 32.
r 1 Tas. 2. 17.
s 2 Qur. 13. 9, 11. Qul. 4. 12.
t Marq. 1. 3.
u 1 Tas. 4. 9. aur 5. 15. 2 Pat. 1. 7.
x 1 Tas. 4. 10.
y Zak. 14. 5. Yahúd 14.
z 1 Qur. 1. 8. Filip. 1. 10. 1 Tas. 5. 23. 2 Tas. 2. 17. 1 Yúh. 3. 20, 21.
a Filip. 1. 27. Qul 2. 6.
b 1 Tas. 2. 12.
c Qul. 1. 10.

San 'ÍSAWÍ 54.

d Rúm. 12. 2. Afs. 5. 17.
e Afs. 5. 27.
f 1 Qur 6. 15, 18. Afs. 5. 3. Qul. 3. 5.
g Rúm. 6. 19. 1 Qur. 6. 15, 18.
h Rúm. 1. 24, 26. Qul. 3. 5.
i Afs. 4. 17, 18.
k 1 Qur. 15. 34. Gal. 4. 8. Afs. 4. 18. aur 4. 18. 2 Tas. 1. 8.
‖ Yá, *zabardastí aur dagábází na kare.*
l Ahb. 19. 11, 13.
1 Qur. 6. 8.
m 2 Tas. 1. 8.
n Ahb. 11. 44. aur 19. 2. 1 Qur. 1. 2. Ibráu. 12. 14. 1 Pat. 1. 14, 15.
o Lúq. 10. 16.
p 1 Qur. 2. 10. aur 7. 40.
q Yúh. 3. 34.
r 1 Tas. 5. 1.
s Mat. 22. 39. Yúh. 13. 34. aur 15. 12. Afs. 5. 2. 1 Pat. 4. 8. 1 Yúh. 3. 11, 23. aur 4. 21.
t Yar. 31. 34. Yúh. 6. 45. aur 14. 26. Ibráu 8. 11. 1 Yúh. 2. 20, 27.
u 1 Tas. 1. 7.
x 1 Tas. 3. 12.
y 2 Tas. 3. 11. 1 Pat. 4. 15. A'am. 20. 35. Afs. 4. 28. 2 Tas. 3. 7, 8, 12.
z Rúm. 13. 13. 2 Qur. 8. 21. Qul. 4. 5. 1 Pat. 2. 12.
‖ Yá, *kisí ádmí.*
a Dekho Ahb. 19. 2. Isl. 14. 1, 2. 2 Sam. 12. 20.
b Afs. 2. 12.
c 1 Qur. 15. 13.
d 1 Qur. 15. 18, 23. 1 Tas. 3. 13.
e 1 Sal. 13. 17, 18. aur 20. 35.
f 1 Qur. 15. 51.
g Mat. 24. 30, 31. A'am. 1. 11. 2 Tas. 1. 7.
h 1 Qur. 15. 52.

San 'ÍSAWÍ 54.

Masíh meṉ hoke múe haiṉ, we pahle uṭhenge[i]:

17 Ba'd us ke ham meṉ se jo jíte chhúṭenge[k] un samet badlíoṉ par[l] nágáh uṭh jáenge, táki hawá meṉ Ḳhudáwand se muláqát kareṉ; so ham Ḳhudáwand ke sáth hamesha rahenge[m].

18 Pas tum in bátoṉ se ápas meṉ ek dúsre ko tasallí do[n].

V BÁB.

1 *'Adálat karne ke liye Masíh ke do-bára áne ká bayán jo shurú' kiyá thá kartá játá,* 16 *phir chand ahkám detá,* 23 *aur yúṉ hí yih ḳhatt tamám kartá.*

PAR, ai bháío, tumheṉ us kí hájat nahíṉ[a], ki waqtoṉ aur mausimoṉ kí bábat[b] kuchh tumheṉ likhúṉ.

2 Is wáste ki tum áp ḳhúb jánte ho, ki Ḳhudáwand ká din is tarah áwegá, jis tarah rát ko chor átá hai[c].

3 Jis waqt log kahte honge, ki Salámatí aur be-ḳhatrí hai, tab, jis tarah hámila ko dard lagte haiṉ[d], un par nágahání halákat áwegí[e], aur we na bachenge.

4 Par tum, ai bháío, táríkí meṉ nahíṉ ho[f], ki wuh din chor kí tarah tum par á paṛe.

5 Tum sab núr ke farzand[g], aur din kí aulád ho; ham rát ke nahíṉ, aur na táríkí ke haiṉ.

6 Is wáste cháhiye, ki auroṉ kí tarah na soeṉ[h], balki bedár aur hoshyár raheṉ[i].

7 Kyúṉki jo sote haiṉ, so rát hí ko sote haiṉ[k]; aur jo matwále hote, rát hí[l] ko matwále hote haiṉ.

8 Par ham jo din ke haiṉ, ímán o muhabbat ká baktar, aur naját kí ummed ká ḳhod pahinkar[m], jágte raheṉ.

9 Kyúṉki Ḳhudá ne ham ko ġazab ke liye nahíṉ[n], balki is liye muqarrar kiyá, ki ham apne Ḳhudáwand Yisú' Masíh se naját hásil kareṉ[o];

10 Ki wuh hamáre wáste múá, táki ham, kyá jágte, kyá sote, us ke sáth jíeṉ[p].

11 Is liye tum ek ek ko ‖ tasallí do[q], aur ek dúsre kí taraqqí cháho; chunánchi tum karte bhí ho.

12 Aur, ai bháío, ham tum se 'arz karte haiṉ, ki tum un ko jo tum meṉ mihnat karte, aur Ḳhudáwand ke kám meṉ tumháre sardár haiṉ, aur tum ko nasíhat karte haiṉ, máno[r];

13 Aur un ke kám ke sabab muhabbat se un kí baṛí 'izzat karo. Aur tum ápas meṉ mile raho[s].

14 Aur, ai bháío, ham tumhárí minnat karte haiṉ, ki tum ‖ kajrauoṉ ko nasíhat karo[t], za'íf-diloṉ ko dilásá do[u], kamzoroṉ ko sambhálo[x], sab kí bardásht karo[y].

15 Dekho, koí kisí se badí ke 'iwaz badí na kare[z]; balki tum har waqt ek dúsre se, aur sab se, ḳhush-sulúkí karo[a].

16 Hamesha ḳhush raho[b].

17 Nit du'á mángo[c].

18 Har ek bát meṉ shukrguzárí karo[d]; kyúṉki Masíh Yisú' meṉ tumhárí bábat Ḳhudá kí yihí marzí hai.

19 Rúh ko mat bujháo[e].

20 Nubúwatoṉ kí hiqárat na karo[f].

21 Sárí bátoṉ ká imtihán karo[g]; bihtar ko iḳhtiyár karo[h].

22 Har ek badí kí súrat hí se dúr raho[i].

23 Aur wuh jo salámatí ká Ḳhudá hai[k], áp hí tum ko bilkull pák kare[l], aur tumhárá sab kuchh, ya'ne, tumhárí rúh, aur ján, o badan, hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke áne tak be-'aib[m] salámat rahe.

24 Jis ne tumheṉ buláyá, wuh sachchá hai[n]; wuh aisá hí karegá.

25 Bháío, hamáre wáste du'á mángo[o].

26 Sáre bháíoṉ ko pák bosa leke salám karo[p].

27 Maiṉ tumheṉ Ḳhudáwand kí qasam detá húṉ, ki yih ḳhatt sáre muqaddas bháíoṉ meṉ paṛhwáo[q].

28 Hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká fazl tum par howe[r]. Ámín.

¶ Yih pahlá ḳhatt Tassaluníqíoṉ ko Púlus ne Atení se likh bhejá.

---

i 1 Qur. 15. 23, 52.
k 1 Qur. 15. 51.
l A'am. 1. 9. Muk. 11. 12.
m Yúh. 12. 26. aur 14. 3. aur 17. 24.
n 1 Tas. 5. 11.
a 1 Tas. 4. 9.
b Mat. 24. 3, 36. A'am. 1. 7.
c Mat. 24. 43, 44. aur 25. 13. Lúq. 12. 39, 40. 2 Pat. 3. 10. Muk. 3. 3. aur 16. 15.
d Yar. 13. 21. Hos. 13. 13.
e Yas. 13. 6, —9. Lúq. 17. 27, 28, 29. aur 21. 34, 35. 2 Tas. 1. 9.
f Rúm. 13. 12, 13. 1 Yúh. 2. 8.
g Afs. 5. 8
h Mat. 25. 5.
i Mat. 24. 42. aur 25. 13. Rúm 13. 11, 12, 13. 1 Pat. 5 8.
k Lúq. 21. 34, 36. Rúm. 13. 13. 1 Qur. 15. 34. Afs. 5. 14.
l A'am. 2. 15.
m Yas. 59. 17 Afs. 6. 14, 16. 17.
n Rúm. 9 22. 1 Tas. 1. 10. 1 Pat. 2. 8. Yahúd. 4.
o 2 Tas. 2. 13, 14.
p Rúm. 14. 8, 9. 2 Qur. 5. 15.
‖ Yá, nasíhat karo
q 1 Tas. 4. 18.
r 1 Qur. 16. 18. Filip. 2. 29. 1 Tim. 5. 17. 'Ibrán. 13. 7, 17.
s Marq. 9. 50.
‖ Yá, gardan-kashoṉ ko.
t 2 Tas. 3. 11, 12.
u 'Ibrán. 12. 12.
x Rúm. 14. 1. aur 15. 1. Gal. 6. 1, 2.
y Gal. 5. 22. Afs. 4. 2. Qul. 3. 12. 2 Tim. 4. 2.
z Ahb. 19. 18. Ams. 20. 22. aur 24. 29. Mat. 5. 39, 44. Rúm. 12 17. 1 Qur. 6. 7. 1 Pat. 3. 9.
a Gal. 6. 10. 1 Tas. 3. 12.
b 2 Qur. 6. 10. Filip. 4. 4.
c Lúq. 18. 1. aur 21. 36. Rúm. 12. 12. Afs. 6. 18. Qul. 4. 2. 1 Pat. 4. 7.
d Afs. 5. 20. Qul. 3. 17.
e Afs. 4. 30. 1 Tim. 4. 14. 2 Tim. 1. 6. Dekho 1 Qur. 14. 30.
f 1 Qur. 14. 1, 39.
g 1 Qur. 2. 11, 15. 1 Yúh. 4. 1.
h Filip. 4. 8.
i 1 Tas. 4. 12.
k Filip. 4. 9.
l 1 Tas. 3. 13.
m 1 Qur. 1. 8.
n 1 Qur. 1. 9. aur 10. 13. 2 Tas. 3. 3.
o Qul. 4. 3. 2 Tas. 3. 1.
p Rúm. 16. 16.
q Qul. 4. 16. 2 Tas. 3. 14.
r Rúm. 16. 20, 24. 2 Tas. 3. 18.

PU'LUS RASU'L KA' DU'SRA' ḲHATT

TASSALUNI'QI'OṈ KO.

San 'ÍSAWÍ 54.

I BA'B.

1 Púlus un par yih jatádetá, ki us ne un ke ímán o piyár o sabr kí bábat nek gumán kiyá thá: 11 ba'd us ke is maqsad se ki zulm uṭháte waqt un ko tasallí ho, wuh kai ek sabab bayán kartá ḳháss karke yih ki Ḳhudá 'adl o insáf kartá, jis se wájib ma'lúm hotá ki aisí hálat meṉ ná-ummed na howeṉ.

PU'LUS aur Silwánus[a] aur Timtáus kí taraf se Tassaluníqioṉ kí kalísiye ko, jo hamáre Báp Ḳhudá aur Ḳhudáwand Yisú' Masíh meṉ hai[b]:

2 Hamáre Báp Ḳhudá aur Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí taraf se, Fazl aur salámatí tumháre liye howe[c].

3 Bháío, lázim hai, ki ham tumháre liye hamesha Ḳhudá ká shukr kareṉ; chunánchi munásib hai, is liye ki tumhárá ímán ziyáda hotá játá hai, aur tum sab meṉ se har ek kí muhabbat dúsroṉ se baṛhtí játí hai[d];

4 Yaháṉ tak ki ham áp Ḳhudá kí kalísiyáoṉ meṉ tumháre sabab faḳhr karte haiṉ[e], ki un sab dukh aur musíbatoṉ meṉ jo tum sahte ho[f], tumhárá sabr aur ímán záhir hotá hai[g]:

5 Ḳhudá ke sachche insáf ká yih ek namúna hai[h], ki tum Ḳhudá kí bádsháhí ke láiq gine jáo, jis ke liye tum dukh páte ho[i]:

6 Kyúṉki Ḳhudá ke nazdík insáf yih hai, ki jo tumheṉ azíyat dete haiṉ, unheṉ azíyat de[k],

7 Aur tumheṉ jo azíyat páte ho, hamáre sáth árám de[l], us waqt ki Ḳhudáwand Yisú' ásmán se ‖ apne zabardast firishtoṉ ke sáth[m],

8 Bhaṛaktí ág meṉ[n] záhir hogá, aur un se, jo Ḳhudá ko nahíṉ pahchánte[o], aur hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí Injíl ko nahíṉ mánte[p], badlá legá.

9 We Ḳhudáwand ke chihra se, aur us kí qudrat ke jalál se[q], abadí halákat kí sazá páweṉge[r];

10 Us din jab wuh áwegá, ki apne muqaddasoṉ se jalál páwe[s], aur apne sab ímándároṉ meṉ (kyúṉki tum hamárí gawáhí par ímán láe) ta'ajjub ká bá'is ho[t].

11 So ham tumháre liye sadá du'á mángte haiṉ, ki hamárá Ḳhudá tumheṉ is buláhaṭ ke láiq jáne[u], aur nekí kí sab ḳhushí, aur ímán ke kám[x] ko qudrat se púrá kare:

12 Táki hamáre Ḳhudá aur Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke fazl ke muwáfiq, hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká nám tum meṉ aur tum us meṉ jalíl ho[y].

II BA'B.

1 Wuh un se 'arz kartá, ki us sachái meṉ jo unhoṉ ne pái thí páedár raheṉ, 3 phir un ko ḳhabar detá ki logoṉ kí bargashtagí hogí, 9 aur Ḳhudáwand ke din se áge Masíh ká muḳhálif záhir hogá. 15 Is par wuh apní aglí nasíhat unheṉ do-bára kartá, aur un ke liye du'á mángtá.

BHA'I'O, ham apne Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke áne[a], aur apne us pás jam'a hone kí bábat[b] tum se 'arz karte haiṉ,

2 Ki tum is ḳhiyál se ki Masíh ká din á pahunchá hai, jald apne dil kí dhaṛas mat khoo, aur na ghabráo[c], na kisí ruh, na kisí kalám, na kisí ḳhatt se; yih sochkar, ki wuh hamárí taraf se hai.

3 Koí tumheṉ kisí tarah se fareb na de[d]; kyúṉki wuh din nahíṉ áwegá, magar jab tak ki pahile bargashtagí na ho[e], aur wuh gunáh ká shaḳhs[f], ya'ne, halákat ká farzand[g], záhir na howe;

4 Jo har ek ká, ki Ḳhudá yá ma'búd kahlátá hai[h], muḳhálif hai; aur un se áp ko baṛá samajhtá hai[i], yaháṉ tak ki wuh Ḳhudá kí haikal meṉ Ḳhudá ban baiṭhegá, aur apne taíṉ dikháwegá, ki maiṉ Ḳhudá húṉ.

5 Kyá tumheṉ yád nahíṉ, ki maiṉ tumháre sáth hote húe tumheṉ yih báteṉ kahtá thá?

6 Aur tum us ko jánte ho, ‖ jo ab roktá hai, táki wuh apne waqt par záhir ho.

---

[a] 2 Qur. 1. 19.
[b] 1 Tas. 1. 1.
[c] 1 Qur. 1. 3.
[d] 1 Tas. 1 2, 3. aur 3. 6, 9. 2 Tas. 2. 13.
[e] 2 Qur. 7. 14. aur 9. 2. 1 Tas. 2. 19, 20.
[f] 1 Tas. 2. 14.
[g] 1 Tas. 1. 3.
[h] Filip. 1. 28.
[i] 1 Tas. 2. 14.
[k] Muk. 6. 10.
[l] Muk. 14. 13.
‖ Yúnání meṉ, *apní qudrat ke firishtoṉ ke sáth.*
[m] 1 Tas. 4. 16. Yahúda 14.
[n] 'Ibrán. 10. 27. aur 12. 29. 2 Pat. 3. 7.
[o] Muk. 21. 8.
[p] Zab. 79. 6. 1 Tas. 4. 5.
[q] Rúm. 2. 8.
[r] Isa. 33. 2. Yas. 2. 19. 2 Tas. 2. 8.
[s] Filip. 3. 19. 2 Pat. 3. 7.
[t] Zab. 89. 7.

[t] Zab. 68. 35.
[u] 5 áyat.
[x] 1 Tas. 1. 3.
[y] 1 Pat. 1. 7. aur 4. 14.

[a] 1 Tas. 4. 16
[b] Mat. 24. 31. Marq. 13. 27. 1 Tas. 4. 17.
[c] Mat. 24. 4. A'm. 5. 6. 1 Yúh. 4. 1.
[d] Mat. 24. 4. A'm. 5. 6.
[e] 1 Tim. 4. 1.
[f] Dán. 7. 25. 1 Yúh. 2. 18. Muk. 13. 11. waġ.
[g] Yúh. 17. 12.
[h] 1 Qur. 8. 5.
[i] Yas. 14. 13. Hiz. 28. 2, 6, 9. Dán. 7. 25. aur 11. 36. Muk. 13. 6.
‖ Yá, *ki káun mání hai.*

San 'ÍSAWÍ 54.

7 Ki badkárí ká bhed ab bhí to tásír kartá játá hai[k]: sirf itná zarúr hai, ki wuh jo ab tak roknewálá hai, bích se dúr kiyá jáe.

8 Tab wuh Badkár záhir hogá, jise Ķhudáwand apne muṉh ke dam[l] se halák[m], aur apne áne kí tajallí se[n] nest kar degá.

9 Us ká áná Shaitán ke kiye ke muwáfiq kamál qudrat[o], aur jhúṭhe nishán, aur achambhoṉ[p],

10 Aur halák honewáloṉ[q] ke darmiyán sharárat kí kamál dagábází ke sáth hogá; is wáste, ki unhoṉ ne rástí kí muhabbat ko, jis se we naját páte, iķhtiyár na kiyá.

11 Aur is liye Ķhudá un pás tásír karnewálí dagá bhejegá[r], yaháṉ tak ki we jhúṭh ko sach jáneṉge[s]:

12 Táki we sab jo sacháí par ímán na láe, balki ná-rástí se rází the[t], sazá páweṉ.

13 Par, ai bháío, Ķhudáwand ke piyáro, lázim hai, ki ham tumháre wáste hamesha Ķhudá kí shukrguzárí kareṉ[u], ki Ķhudá ne tumheṉ auwal se[x] chun liyá[y], ki tum Rúh se pákízagí hásil karke[z], aur sacháí par ímán láke, naját páo:

14 Jis ke liye tumheṉ hamárí Injíl ke wasíla buláyá, ki tum hamáre Ķhudáwand Yisú' Masíh ká jalál hásil karo[a].

15 Pas is wáste, ai bháío, mazbút raho[b], aur un bátoṉ ko, jo tumháre supurd húíṉ[c], jinheṉ tum ne kalám, yá hamáre ķhatt se síkhá thá, thámbe raho.

16 Ab hamárá Ķhudáwand Yisú' Masíh áp, aur hamárá Báp Ķhudá[d], jis ne hameṉ piyár kiyá[e], aur hameṉ fazl se hamesha kí tasallí aur achchhí ummed[f] dí,

17 Tumháre diloṉ ko tasallí dewe, aur tum ko har ek achchhe qaul aur fi'al meṉ mazbút kare[g].

k 1 Yúh. 2. 18. aur 4. 3.
l Aiy. 4. 9. Yas. 11. 4. Hús. 6. 5. Muk. 2. 16. aur 19. 15, 20, 21.
m Dán. 7. 10, 11.
n 2 Tas. 1. 8, 9. 'Ibrán. 10. 27.
o Yúh. 8. 41. Afs. 2. 2. Muk. 18. 23.
p Dekho Ist. 13. 1. Mat. 24. 24. Muk. 13. 13. aur 19. 20.
q 2 Qur. 2. 15. aur 4. 3.
r Róm. 1. 24, wag. Dekho 1 Sal. 22. 22. Hiz. 14. 9.
s Mat. 24. 5, 11. 1 Tim. 4. 1.
t Róm. 1. 32.
u 2 Tas. 1. 3.
x Afs. 1. 4.
y 1 Tas. 1. 4.
z Lúq. 1. 75. 1 Pat. 1. 2.
a Yúh. 17. 22. 1 Tas. 2. 12. 1 Pat. 5. 10.
b 1 Qur. 16. 13. Filip. 4. 1.
c 1 Qur. 11. 2. 2 Tas. 3. 6.
d 2 Tas. 1. 1, 2.
e 1 Yúh. 4. 10. Muk. 1. 5.
f 1 Pat. 1. 3.
g 1 Qur. 1. 8. 1 Tas. 3. 13. 1 Pat. 5. 10

III BAB.

1 *Wuh un se 'arz kartá ki we us ke liye du'á mángeṉ, 3 phir bayán kartá ki un par kaisá i'atiqád rakhtá thá, 5 phir un ke liye Ķhudá se minnat kartá, 6 unheṉ kaí ek hukm detá, ķháss karke yih ki we kahálat na kareṉ, aur bure logoṉ kí suhbat se alag raheṉ, 16 aur áķhir ko du'á mángke aur unheṉ salám kahke ķhatt ko tamám kartá.*

BAQI', ai bháío, hamáre haqq meṉ yih du'á karo, ki Ķhudáwand ká kalám jald ‖ phail jáwe[a], aur aisá jalál páwe, jaisá tum meṉ hai:

2 Aur yih, ki ham ná-ma'qúl aur bure ádmíoṉ se chhuṭkárá páweṉ[b]: kyúṉki sab meṉ ímán nahíṉ[c].

3 Par Ķhudáwand amánatdár hai[d]; wuh tum ko mazbút karegá, aur badí se bacháegá[e].

4 Aur tumhárí bábat Ķhudáwand par hamárá yaqín hai[f], ki tum un hukmoṉ par, jo ham tumheṉ dete haiṉ, 'amal karte ho, aur karoge bhí.

5 Ķhudáwand tumháre diloṉ ko, Ķhudá kí muhabbat, aur Masíh ke sabr kí taraf, hidáyat kare[g].

6 Aur, ai bháío, ham apne Ķhudáwand Yisú' Masíh ke nám se tumheṉ hukm karte haiṉ, ki tum har ek bháí se[h], jo kajrauí ke sáth[i], aur us sompí húí bát ke[k], jo ham se milí, barķhiláf chaltá hai, kanára karo[l].

7 Kyúṉki tum áp jánte ho, ki hamárí pairauí kyúṉkar kiyá cháhiye[m]; ham to tumháre darmiyán kajrauí ke sáth chalte na the[n];

8 Aur kisí kí roṭí muft na kháte the, balki mihnat aur mashaqqat ke sáth rát din kám karte the[o], táki tum meṉ se kisí par bojh na howeṉ:

9 Na is wáste, ki ham ko iķhtiyár na thá[p], par is liye ki ham áp ko tumháre liye namúna ṭhahráweṉ, táki tum hamárí pairauí karo[q].

10 Aur jab ham tumháre sáth the, tab ham ne tumheṉ yih hukm kiyá, ki jo koí kám na kare, wuh kháne ko na páwe[r].

11 Ham sunte haiṉ, ki tum meṉ se kaí ek kajrauí ke sáth chalte[s], aur kuchh kám nahíṉ karte, balki auroṉ ke kám meṉ daķhl karte haiṉ[t].

12 Ham apne Ķhudáwand Yisú' Masíh se aisoṉ ko hukm dete haiṉ, aur un kí minnat karte haiṉ[u], ki we chupcháp kám karke apní hí roṭí kháeṉ[x].

13 Aur, ai bháío, tum nek kám karne meṉ ‖ hár na jáo[y].

14 Par agar koí hamárí is bát ko, ‖ jo ķhatt meṉ hai, na máne, to use ján rakho, aur us se mile na raho[z], táki wuh sharminda howe.

15 Lekin use dushman na samjho[a], balki bháí jánke nasíhat karo[b].

16 Ab salámatí ká Ķhudáwand[c] áp hí tum ko hamesha har tarah

‖ Yá, rawáj páwe. Yúnání men, dauṛe. Dekho Zab. 147. 15.
a Afs. 6. 19. Qul. 4. 3. 1 Tas. 5. 25.

San 'ÍSAWÍ 54.

b Róm. 15. 31.
c A'am. 28. 24. Róm. 10. 16.
d 1 Qur. 1. 9. 1 Tas. 5. 24.
e Yúh. 17. 15. 2 Pat. 2. 9.
f 2 Qur. 7. 16. Gal. 5. 10.
g 1 Taw. 29. 18.
h 1 Qur. 5. 11, 13.
i 1 Tas. 4. 11. aur 5. 14. 11, 12, 14 áyaten.
k 2 Tas. 2. 15.
l Róm. 16. 17. 18 áyat. 1 Tim. 6. 5. 2 Yúh. 10.
m 1 Qur. 4. 16. aur 11. 1. 1 Tas. 1. 6, 7.
n 1 Tas. 2. 10.
o A'am. 18. 3. aur 20. 34. 2 Qur. 11. 9. 1 Tas. 2. 9.
p 1 Qur. 9. 6. 1 Tas. 2. 6.
q 7 áyat.
r Paid. 3. 19. 1 Tas. 4. 11.
s 6 áyat.
t 1 Tas. 4. 11. 1 Tim. 5. 13. 1 Pat. 4. 15.
u 1 Tas. 4. 11.
x Afs. 4. 28.
‖ Yá, susti na karo.
y Gal. 6. 9.
‖ Yá, na máne, to khatt meṉ us ká hál batá do, aur us se mile, wag.
z Mat. 18. 17. 1 Qur. 5. 9, 11.
6 áyat.
a Ahb. 19. 17. 1 Tas. 5. 14.
b Tit. 3. 10.
c Róm. 15. 33. aur 16. 20. 1 Qur. 14. 33. 2 Qur. 13. 11. 1 Tas. 5. 23.

San 'ÍSAWÍ 54.

se salámatí bakhshe. Khudáwand tum sab ke sáth rahe.

17 Mere dastkhatt se mujh Púlus ká salám[d]; wuh har ek khatt men nishán hai; usí tarah main likhtá hún.

18 Hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká fazl tum sab par ho[e]. Ámín.

¶ Yih dúsrá khatt Tassaluníqíon ko Púlus ne Atení se likh bhejá.

d 1 Qur. 16. 21. Qul. 4. 18.
e Róm. 16. 24.

PU'LUS RASU'L KA' PAHLA' KHATT
TIMTA'US KO.

San 'Ísawí 65.

I BA'B.

1 Timtáus ko wuh tákíd yád diláté jise Maqadúniya játe waqt rasúl ne use kiyá thá. 5 Sharí'at ká khulása kyá hai, aur kis maqsad se wuh dí gayí. 11 Muqaddas Púlus ke risálat páne ká ahwál, 20 aur Humunaius aur Sikandar ká zikr.

PU'LUS kí taraf se, jo hamáre bachánewále Khudá[a], aur hamárí ummedgáh[b] Khudáwand Yisú' Masíh ke hukm se[c], Yisú' Masíh ká rasúl hai;

2 Timtáus[d] ko, jo ímán men farzand haqíqí hai[e], Fazl, rahm, aur salámatí, hamáre Báp Khudá aur hamáre Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf se, tujh par howe[f].

3 Main ne Maqadúniya játe waqt[g] tujh se iltimás kiyá thá, ki Afasus men rahiyo, táki tú ba'zon ko tákíd karo, ki aur tarah kí ta'lím na dewen[h],

4. Aur kaháníon aur be-hadd nasabnámon par liház na karen[i]; yih sab kuchh takrár ká bá'is hotá hai[k], na ki tarbiyat iláhí ká, jo ímán se hai.

5 Aur hukm ká khulása wuh muhabbat hai[l], jo pákdilí[m] aur nekníyatí, aur be-makr ímán se hotá hai:

6 Jis se ba'ze phirke behúda bakwás kí taraf[n] mutawajjih húe:

7 Ki sharí'at ke ustád baná cháhte hain; aur nahín samajhte, ki kyá kahte, aur kin báton par hajjat karte hain[o].

8 Par ham jánte hain, ki sharí'at achchhí hai[p], basharte ki koí use sharí'at ke taur par kám men láwe;

9 Aur yih jáne, ki sharí'at rástbáz ke wáste nahín, balki be-shar'a, o ná-farmánbardár, o be-dín, o gunahgár, o nápák, o shuhdá, aur má báp ke már-dálnewále, aur khúní[q];

10 Aur harámkár, aur laundebáz, aur barda-farosh, aur jhúthbolnewále, aur jhúthí qasam khánewálon ke wáste, aur un ke siwá jo kuchh sahíh ta'lím[r] ke barkhiláf howe, us ke wáste hai;

11 Us mubárak Khudá[s] kí jalálwálí Injíl ke muwáfiq, jo mujhe sompí gayí[t].

12 Aur main apne Khudáwand Masíh Yisú' ká, jis ne mujhe iqtidár diyá[u], shukrguzár hún, ki us ne mujhe amánatdár samajhkar[x] is khidmat par muqarrar kiyá[y].

13 Main to áge kufr baknewálá, aur satánewálá, aur jabr karnewálá thá[z]; lekin mujh par rahm húá, is wáste ki main ne, jab ímán na láyá thá, ná-dání men kiyá jo kiyá[a].

14 Aur hamáre Khudáwand ká fazl[b], ímán[c] aur piyár samet[d], jo Masíh Yisú' men hai, bahut ziyáda húá.

15 Yih diyánat kí bát[e], aur bilkull pasand ke láiq hai, ki Masíh Yisú' gunahgáron ke bacháne ko dunyá men áyá[f]; aur main un sab men bará gunahgár hún.

16 Lekin mujh par is liye rahm húá[g], ki Yisú' Masíh mujh bare gunahgár par kamál sabr záhir kare, táki main un ke wáste, jo us par hamesha kí zindagí ke liye ímán láwenge, namúna banún[h].

17 Ab azalí bádsháh[i], gairfání[k], ná-dídaní[l], wáhid hakím Khudá[m]

a 1 Tim. 2. 3. aur 4. 10. Tit. 1. 3. aur 2. 10. aur 3. 4. Yahúd. 25.
b Qul. 1. 27.
c A'am. 9. 15. Gal. 1. 1, 11.
d A'am. 16. 1. 1 Qur. 4. 17. Filip. 2. 19.
e Tas. 3. 2. Tit. 1. 4.
f Gal. 1. 3. 2 Tim. 1. 2. 1 Pat. 1. 2.
g A'am. 20. 1, 3. Filip. 2. 24.
h Gal. 1. 6, 7. 1 Tim. 6. 3, 10.
i 1 Tim. 4. 7. aur 6. 4, 20. 2 Tim. 2. 14, 16, 23. Tit. 1. 14. aur 3. 9.
k 1 Tim. 6. 4.
l Róm. 13. 8, 10. Gal. 5. 14.
m 2 Tim. 2. 22.
n 1 Tim. 6. 4, 20.
o 1 Tim. 6 4.
p Róm. 7. 12.
q Gal. 3. 19. aur 5. 23.
r 1 Tim. 6. 3. 2 Tim. 4. 3. Tit. 1. 9. aur 2. 1.
s 1 Tim. 6. 15.
t 1 Qur. 9. 17. Gal. 2. 7. Qul. 1. 25. 1 Tas. 2. 4. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. Tit. 1. 3.
u 2 Qur. 12. 9.
x 1 Qur. 7. 25.
y 2 Qur. 3. 5, 6. aur 4. 1. Qul. 1. 25.
z A'am. 8. 3. aur 9. 1. 1 Qur. 15. 9. Filip. 3. 6
a Lúq. 23. 34. Yúh. 9. 39, 41. A'am. 3. 17. aur 26. 9.
b Róm. 5. 20. 1 Qur 15. 10
c 2 Tim. 1. 13.
d Lúq. 7. 47.
e 1 Tim. 3. 1. aur 4. 9. 2 Tim. 2. 11 Tit. 3. 8.
f Mat. 9. 13. Marq 2. 17. Lúq. 5. 32. aur 19. 10. Róm. 5. 8. 1 Yúh. 3. 5.
g 2 Qur. 4. 1.
h A'am. 13. 39.
i Zab. 10. 16. aur 145. 13. Dán. 7. 14. 1 Tim. 6. 15, 16.
k Róm. 1. 23.
l Yúh. 1. 18. 'Ibrán. 11. 27. 1 Yúh. 4. 12.
m Róm. 16. 27. Yahúd 25.

San 'ÍSAWÍ 65.

kí 'izzat aur jalál hamesha hamesha ko howe[n]. Ámín.

18 Ai farzand Timtáus, main tujhe un nubúwaton ke muwáfiq, jo áge terí bábat kí gayín[o], yih hukm detá hún[p], táki tú un nubúwaton ke wasíla se achchhí laṛáí laṛe[q];

19 Aur ímán aur nekníyatí par qáim rahe[r]; jis se ba'zon ne kanára karke ímán kí náw toṛí[s]:

20 Unhín men se Humanaius[t] aur Sikandar[u] hain, jinhen main ne Shaitán ke hawála kiyá[x], táki we tambíh páke kufr na baken[y].

II BÁB.

1 *Is ke bayán men ki sab ádmíon ke liye du'á mángná, aur un ke sabab se shukr adá karná, to kyúnkar munásib hai.* 9 *'Auraten kaisí posháḳ se apne taín sanwáren.* 12 *Jamá'at ke darmiyán un ká sikhláná man'a hai.* 15 *We ǵazab iláhí se janne ke sabab bach jáengí, basharte ki ímán men páedár rahen.*

AB main iltimás kartá hún, ki sab se pahle munájáten, aur du'áen aur sifárishen, aur shukrguzáríán, sáre ádmíon ke liye kí jáwen;

2 Bádsháhon[a] aur martabawálon ke liye[b]; táki ham kamál díndárí aur munásib taur se, chain aur árám ke sáth, zindagání guzránen.

3 Kyúnki hamáre naját-denewále Ḳhudá ke áge[c] yihí ḳhúb aur pasandída hai[d].

4 Wuh cháhtá hai, ki sáre ádmí naját páwen[e], aur sachái kí pahchán tak pa[illegible]en[f].

5 Ki Ḳhuḍá [illegible] hai[g], aur Ḳhudá aur ádmíon ke bích ek ádmí darmiyání[h] hai, wuh Masíh Yisú' hai:

6 Jis ne apne taín sab ke kafára men diyá[i], ki bar-waqt[k] us kí gawáhí dí jawe[l].

7 Us ke liye main munádí karnewálá aur rasúl muqarrar húá[m], (main Masíh men sach boltá hún, aur jhúṭh nahín kahtá[n]:) aur ǵair-qaumon ko ímán aur sachái ká sikhlánewálá hún[o].

8 Pas merí marzí yih hai, ki mard har makán men[p] be-ǵussa aur be-hujjat pák háthon ko uṭháke[q] du'á mángen.

9 Aur yún hí 'auraten bhí munásib posháḳ se sharm aur tamíz ke sáth áp ko sanwáren[r], na ki bál-gúndhne, aur sone, aur motíon, aur qímatí libás se;

10 Balki (jaisá 'auraton ko, jo Ḳhudá-parastí ká iqrár kartí hain, munásib hai), áp ko nek kámon se sanwáren[s].

11 Cháhiye ki 'aurat chupcháp kamál farmánbardárí se síkhe.

12 Aur main parwánagí nahín detá, ki 'aurat sikhláwe[t], aur áp shauhar par hákim ban baiṭhe[u], balki ḳhámoshí ke sáth rahe.

13 Kyúnki pahle Ádam banáyá gayá, ba'd us ke Hawah[x].

14 Aur Ádam ne fareb nahín kháyá, par 'aurat fareb kháke gunáh men phansí[y].

15 Lekin yih janne ke sabab bach jáegí, agar we ímán, aur muhabbat, aur pákízagí men, hoshyárí ke sáth páedár rahen.

III BÁB.

1 *Mardon kí kyá liyáqat cháhiye, táki nigahbán yá ḳhádim-ud-dín ká 'uhda páwen, aur un kí jorúon kí kaisí sifat zarúr.* 14 *Púlus ne Timtáus ko is muqaddama kí bábat kis ǵaraz se ḳhatt likhá thá.* 15 *Kalísiye kí bábat, aur us tasallí-baḳhsh sachái kí, jis ká charchá us men hotá, aur jis par us ke log 'amal karte*

YIH bát sach hai[a], ki Jo koí kalísiye kí nigahbání[b] kí árzú rakhtá, achchhe kám[c] ko cháhtá hai.

2 Pas cháhiye, ki nigahbán be-'aib[d], ek jorú ká shauhar[e], parhezgár, sáhib i tamíz, sháyasta, musáfir-dost, ta'lím dene men qábil ho[f];

3 Na ki sharábí[g], yá márpíṭ karnewálá[h], yá ná-rawá naf'a hásil karnewálá[i]; balki miyána-rau ho[k], takrárí aur lálchí na ho;

4 Aur apne ghar ká ba-ḳhúbí bandobast kare, aur kamál durustí ke sáth laṛkon ko hukm men rakhe[l];

5 Ki agar koí apne hí ghar ká bandobast na kar jáne, wuh Ḳhudá kí kalísiye kí ḳhabardárí kyúnkar karegá?

6 Aur nayá muríd na ho; kahín wuh ǵurúr karke Shaitán kí tarah 'azáb men paṛe[m].

7 Aur cháhiye ki wuh báharwálon ke nazdík bhí neknám ho[n]; tá na ho ki wuh malámat uṭháwe, aur Shaitán ke phande men[o] phans jáwe.

8 Isí tarah ḳhádim-ud-dín[p] bhí durustí ke sáth rahen, na ki do-zubán, yá sharábí[q], yá ná-rawá naf'a uṭhánewále;

9 Aur ímán ke bhed ko sáf dil se yád kar rakhen[r].

n 1 Taw. 29. 11. o 1 Tim. 4. 14. p 1 Tim. 6. 13, 14, 20. 2 Tim. 2. 2. q 1 Tim. 6. 12. 2 Tim. 2. 3. aur 4. 7. r 1 Tim. 3. 9. s 1 Tim. 6. 9. t 2 Tim. 2. 17. u 2 Tim. 4. 14. x 1 Qur. 5. 5. y A'am. 13. 45.

a Az. 6. 10. Yar. 29. 7. b Rúm. 13. 1. c 1 Tim. 1. 1. 2 Tim. 1. 9. d Rúm. 12. 2. 1 Tim. 5. 4. e Hiz. 18. 23. Yúh. 3. 16, 17. Tít. 2. 11. 2 Pat. 3. 9. f Yúh. 17. 3. 2 Tim. 2. 25. g Rúm. 3. 29, 30. aur 10. 12. Gal. 3. 20. h 'Ibrán. 8. 6. aur 9. 15. i Mat. 20. 28. Marq. 10. 45. Afs. 1. 7. Tít. 2. 14. k Rúm. 5. 6. Gal. 4. 4. Afs. 1. 9. aur 3. 5. Tít. 1. 3. l 1 Qur. 1. 6. 2 Tas. 1. 10. 2 Tim. 1. 8. m Afs. 3. 7, 8. 2 Tim. 1. 11. n Rúm. 9. 1. o Rúm. 11. 13. aur 15. 16. Gal. 1. 16. p Mal. 1. 11. Yúh. 4. 21. q Zab. 134. 2. Yas. 1. 15. r 1 Pat. 3. 3.

s 1 Pat. 3. 4. t 1 Qur. 14. 34. u Afs. 5. 24. x Paid. 1. 27. aur 2. 18, 22. 1 Qur. 11. 8, 9. y Paid. 3. 6. 2 Qur. 11. 3.

a 1 Tim. 1. 15. b A'am. 20. 28. Filip. 1. 1. c Afs. 4. 12. d Tít. 1. 6, wag. e 1 Tim. 5. 9. f 2 Tim. 2. 24. g 8 áyat. Tít. 1. 7. h 2 Tim. 2. 24. i 1 Pat. 5. 2. k 2 Tim. 2. 24. l Tít. 1. 6. m Yas. 14. 12. n A'am. 22. 12. 1 Qur. 5. 12. 1 Tas. 4. 12. o 1 Tim. 6. 9. 2 Tim. 2. 26. p A'am. 6. 3. q Ahb. 10. 9. Hiz. 44. 21. 3 áyat. r 1 Tim. 1. 19.

San 'ÍSAWÍ 65.

10 Aur ye pahle ázmáe jáwen; us ke ba'd agar be-'aib ṭhahren, to khidmat karen.

11 Isí tarah un kí jorúán bhí durustí ke sáth rahen, na ki tuhmatíán, balki parhezgár, aur sárí báton men diyánatdár howen[s].

12 Khádim-ud-dín ek ek jorú karen, aur apne bachchon aur apne gharon ká ba-khúbí bandobast karte hon.

13 Kyúnki jinhon ne achchhí tarah wuh khidmat kí, so apne liye achchhá darja[t], aur us ímán men, jo Masíh Yisú' par hai, bahut sí himmat paidá karte hain.

14 Main is ummed par ki jald tujh pás áún, yih báten tujhe likhtá hún.

15 Agar derí ho jáe, to tú un báton se ján rakhe, ki Khudá ke ghar men[u], jo zinda Khudá kí kalísiyá, aur rástí ká sutún aur ṭek hai, kyúnkar guzrán kiyá cháhiye.

16 Aur bil-ittifáq díndárí ká baṛá bhed hai: Khudá jism men záhir kiyá gayá[x], Rúh se rást ṭhahráyá gayá[y], firishton ko nazar áyá[z], gair-qaumon men us kí manádí húí[a], dunyá men us par ímán láe[b], jalál men uṭháyá gayá[c].

s Tít. 2. 3. t Dekho Mat. 25. 21. u Afs. 2. 21, 22. 2 Tim. 2. 20. x Yúh. 1. 14. 1 Yúh. 1. 2. y Mat. 3. 16. Yúh. 1. 32, 33. aur 15. 26. aur 16. 8, 9. Rúm. 1. 4. 1 Pat. 3. 18. 1 Yúh. 5. 6, wag. z Mat. 28. 2. Marq. 16. 5. Lúq. 2. 13. aur 24. 4. Yúh. 20. 12. Afs. 3. 10. 1 Pat. 1. 12. a A'mál 10. 34. aur 13. 46, 48. Rúm. 10. 18. Gal. 2. 8. Afs. 3. 5, 6, 8. Qul. 1. 27, 28. 1 Tim. 2. 7. b Qul. 1. 6, 23. c Lúq. 24. 51. A'mál. 1. 9. 1 Pat. 3. 22.

IV BAB.

1 *Wuh peshíngoí kartá ki ákhirí zamána men kitne ímán se bargashta honge.* 6 *Phir is liház se ki Tímtáus apne farz par 'amal karne men qásir na ho, wuh kaí ek báten jo us se ta'alluq rakhtín farmátá.*

RUH sáf farmátí hai, ki ákhirí zamána men[a] kitne ímán se bargashta honge[b], ki we gumráh karnewálí rúhon[c] aur dewon kí ta'límon[d] se já lipṭenge:

2 Jo makr se jhúṭh bolenge[e]: jin ká dil sun ho gayá hai[f];

3 Aur we byáh karne se man'a karenge[g]; aur hukm karenge, ki we kháná na kháo[h], jinhen Khudá ne paidá kiyá, ki ímándár aur sachái ke jánnewále shukrguzárí ke sáth[i] unhen kháwen[k].

4 Kyúnki Khudá kí paidá kí húí har ek chíz achchhí hai, aur inkár ke láiq nahín; agar shukr karke kháwen[l]:

5 Is wáste ki wuh Khudá ke kalám aur du'á se pák hotí hai.

6 So agar tú bháíon ko yih báten yád diláwe, to tú ímán aur us achchhí ta'lím kí báton se, jis ko tú ne sire se ba-khúbí daryáft kiyá, tarbiyat páke[m], Yisú' Masíh ká achchhá khádim baná rahegá.

7 Par behúda aur buṛhíon kí kaháníon se munh moṛ[n], aur díndárí men riyázat kar[o].

8 Ki badaní riyázat ká fáida ‖kam hai[p]; par díndárí sab báton ke wáste fáidamand hai[q], ki ab kí aur áyanda kí zindagí ká wa'da usí ke liye hai[r].

9 Yih bát sach, aur kamál qabúliyat ke láiq hai[s].

10 Hamárá mihnat karná aur la'n ta'n sahná[t] is liye hai, ki ham ne zinda Khudá par[u], jo sab ádmíon ká, kháss kar ímándáron ká, bachánewálá hai[x], bharosá kiyá hai.

11 Un báton ko farmá aur sikhá[y].

12 Kisí ko apní jawání kí hiqárat na karne de[z]: balki bol-chál, aur muhabbat, aur rúh, aur ímán, aur pákízagí se ímándáron ke liye namúna ban[a].

13 Jab tak main áún, tú paṛhtá, nasíhat kartá, ta'lím detá rah.

14 Tú us ni'amat se, jo tujh men hai[b], aur tujhe nubúwat kí ráh se[c] qissíson ke háth rakhne ke sáth milí[d], gáfil na ho.

15 Un báton ko dhyán men rakh; un hí ká ho rah; táki terí taraqqí ‖sabhon par záhir howe.

16 Apní aur apní ta'lím kí chaukasí kar[e]; un par qáim rah; kyúnki, yih karke, tú ápko[f], aur un ko jo terí sunte[illegible] bacháegá[g].

a 1 Pat. 1. 20. b Yúh. 16. 13. 2 Tas. 2. 3. 2 Tim. 3. 1, wag. 2 Pat. 3. 3. 1 Yúh. 2 18. Yahúd. 4, 18. c 2 Tim. 3. 13. 2 Pat. 2. 1. Muk. 16. 11. d Dán. 11. 35, 37, 38. Muk. 9. 20. e Mat. 7. 15. Rúm. 16. 18. 2 Pat. 2. 3. f Afs. 4. 19. g 1 Qur. 7. 28, 36, 38. Qul. 2. 20, 21. 'Ibrán. 13. 4. h Rúm. 14. 3, 17. 1 Qur. 8. 8. i Rúm. 14. 6. 1 Qur. 10. 30. k Paid. 1. 29. aur 9. 3. l Rúm. 14. 14, 20. 1 Qur. 10. 25. Tít. 1. 15.

m 2 Tim. 3. 14, 15. n 1 Tím. 1. 4. aur 6. 20. 2 Tim. 2. 16, 23. aur 4. 4. Tít. 1. 14. o 'Ibrán. 5. 14. ‖ Yá, *thorí muddat tak hai.* p 1 Qur. 8. 8. Qul. 2. 23. q 1 Tim. 6. 6. r Zab. 37. 4. aur 84. 11. aur 112. 2, 3. aur 145. 19. Mat. 6. 33. aur 19. 29. Marq. 10 30. Rúm. 8. 28. s 1 Tim. 1. 15. t 1 Qur. 4. 11, 12. u 1 Tim. 6. 17. x Zab. 36. 6. aur 107. 2, 6, wag. y 1 Tim. 6. 2. z 1 Qur. 16 11. Tít. 2. 15. a Tít. 2. 7. 1 Pat. 5. 3. b 2 Tim. 1. 6. c 1 Tim. 1. 18. d A'mál. 6. 6. aur 8. 17. aur 13. 3. aur 19. 6. 1 Tim. 5. 22. 2 Tim. 1. 6. ‖ Yá, *sab báton men.* e A'mál. 20. 28. f Hiz. 33. 9. g Rúm. 11 14. 1 Qur. 9. 22. Ya'q. 5. 20.

V BAB.

1 *Qawáid logon ko tambíh dene kí bábat.* 3 *Beráon kí bábat.* 17 *Qissíson kí bábat.* 23 *Tímtáus kí tandurustí ke haqq men ek hukm.* 24 *Ba'ze ádmíon ke gunáh pahle hí 'adálat men pahunch játe, aur ba'zon ke gunáh píchhe áte.*

TU kisí buzurg ko malámat na kar[a], balki us kí us tarah minnat kar, jis tarah báp kí kartá hai; aur jawánon kí yún, jaise bháíon kí;

2 Aur buṛhíon kí yún jaise má kí; aur jawán 'auraton kí yún, jaise bahinon kí, kamál pákízagí se.

3 Rándon kí, jo haqíqat men ránd hain[b], hurmat kar.

4 Agar kisí ránd ke beṭe yá pote hon, to we yih síkhen, ki pahle apne ghar men díndárí záhir karen, aur bápdádon ká haqq adá karen[c]; kyúnki yih bhalá aur Khudá ke áge pasandída hai[d].

a Ahb. 19. 32. b 5, 16 áyaton. c Dekho Paid. 45. 10, 11. Mat. 15. 4. Afs. 6. 1, 2. d 1 Tim. 2. 3.

San 'ÍSAWÍ 65.

5 Aur sachchí ránd aur be-kas wuh hai, jo Khudá par bharosá rakhtí[e], aur rát din[f] munáját aur du'áon men lagí rahtí hai[g].

6 Par jo 'aish o 'ishrat kartí[h], so jíte jí murda hai.

7 Aur tú ye báten farmá[i], táki we be-'aib ṭhahren.

8 Agar koí apnon kí, aur khäss kar apne ghar kí, khabargírí na kare[k], to ímán se munkir[l], aur be-ímán se badtar hai[m].

9 Wuh ránd shumár men áwe, jo sáṭh baras se kam kí na ho, aur || us ne ek hí shauhar ká munh dekhá ho[n],

10 Aur nekokárí ke sabab námwar ho, aur us ne laṛkon kí tarbiyat kí ho, musáfiron ko apne yahán utárá ho[o], aur muqaddason ke pánw dhoe hon[p], aur un kí jo musíbat men giriftár hain, madad kí ho, aur har ek nek kám kí dhun rakhtí ho.

11 Par jawán rándon ko kanáre kar de; kyúnki jab we Masíh ke barkhiláf nazákaten jatátíán hain, to byáh kiyá cháhtí hain;

12 Aur agle ímán ko chhoṛke sazá ke láiq hotí hain.

13 Aur siwá us ke we álasí hoke ghar ghar daunte phirná síkhtí hain; aur faqat álasí nahín, balki bakwásí, aur har kám men dakhl karnewálí hotí hain, aur be-já báten baktí hain[q].

14 Is wáste merí marzí yih hai, ki jawán ránden byáh karen[r], bachcha janen, aur ghar ká kár o bár karen, aur mukhálif ko la'n-ta'n karne kí jagah na dewen[s].

15 Kyúnki kaí ek abhí Shaitán ke píchhe ho lí hain.

16 Agar kisí ímándár mard yá 'aurat kí ránden hon, to wahí un kí madad kare, aur kalísiye par bár na ho, táki wuh un kí, jo sach sach ránden hain[t], madad kare.

17 Un qissíson ko, jo achchhí tarah peshwáí karte hain, kháss kar un ko, jo kalám aur ta'lím men mihnat karte hain[u], dúní jazá ke láiq jáno[x].

18 Kyúnki kitáb yih kahtí hai, Khalíhán ke bail ká munh mat bándh[y]. Aur yih, ki Kám karnewálá apní mazdúrí ká haqqdár hai[z].

19 Jo da'wí qissís par ho, bagair do tín gawáhon ke[a] mat sun.

20 Unhen jo gunáh karte hon sab ke sámhne malámat kar[b], táki auron ko khauf ho[c].

21 Main Khudá, aur Khudáwand Yisú' Masíh, aur chune húe firishton ke áge, yih hukm kartá hún[d], ki tú in báton ko bagair pachh ke 'amal men lá, aur kisí kí tarafdárí na kar.

22 Háth kisí par jald na rakh[e], aur na dúsron ke gunáhon men sharík ho[f]: apne tain pák rakh.

23 Aur ab tú sirf pání na piyá kar, balki apne házima aur aksar kamzoríon ke wáste thoṛí mai pí[g].

24 Ba'ze ádmíon ke gunáh áge záhir hain[h], aur 'adálat men pahle hí pahunch játe hain, aur ba'zon ke gunáh píchhe.

25 Isí tarah nek kám bhí áge záhir hain; aur we jo aur waz'a ke hain, chhip nahín sakte.

VI BAB.

1 Naukar chákar ke farz kí bábat. 3 Un mu'allimon se suhbat na rakhne hogá jo Injíl se khiláf ta'lím dete. 6 Díndárí baṛá naf'a hai, 10 aur zar kí dostí sárí buráíon kí jaṛ hai. 11 Timtáus ko kin chízon se bhágne ká. aur kin kí pairauí karne ká farz hai, 17 aur kyúnkar daulatmandon ko chitáwe. 20 Timtáus ke kám kí bábat, ki sachái kí amánat ko hifázat se rakhe, aur bátil takráron se munh pher le

JITNE chákar júe ke níche hain, apne kháwindon ko kamál 'izzat ke láiq jánen[a], táki Khudá ke nám aur ta'lím ko koí burá na kahe[b].

2 Aur we jin ke kháwind ímándár hain, unhen, is wáste ki bháí hain[c], náchíz na jánen; balki ziyáda is liye khidmat karen, ki we ímándár aur 'azíz aur ni'amat men sharík hain. Ye báten sikhlá, aur nasíhat kar[d].

3 Aur agar koí dúsrí ta'lím detá hai[e], aur hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke sahíh kalám[f], aur us ta'lím ko, jo díndárí ke munásib hai[g], qabúl nahín kartá;

4 Wuh ghamand kartá hai, aur kuchh nahín jántá[h], balki use bahs aur lafzí takrár karne ká marz hai[i], jin se ḍáh, aur qaziya, aur bad-goíán, aur bad-gumáníán,

5 Aur un logon kí radd badal[k], jin kí 'aqlen kharáb ho gayí hain[l], aur jo sachái se khálí hain, aur gumán karte hain, ki naf'a jo hai, wuhí díndárí hai[m]: tú waison se pare rah[n].

San 'ÍSAWÍ 65.

[e] 1 Qur. 7. 32. [f] A'am. 26. 7. [g] Lúq. 2. 37. aur 18. 1. [h] Ya'q. 5. 5. [i] 1 Tim. 1. 3. aur 4. 11. aur 6. 17. [k] Yas. 58. 7. Gal. 6. 10. [l] 2 Tim. 3. 5. Tít. 1. 16. [m] Mat. 18. 17. || Yúnání men, ek kí ádmí kí jorú húí. [n] Lúq. 2. 36. 1 Tim. 3. 2 [o] A'am. 16. 15. 'Ibrán. 13. 2. 1 Pat. 4. 9. [p] Paid. 18. 4. aur 19. 2. Lúq. 7. 38, 44. Yúh. 13. 5, 14. [q] 2 Tas. 3. 11. [r] 1 Qur. 7. 9. [s] 1 Tim. 6. 1. Tít. 2. 8. [t] 3, 5 áyaten. [u] Rúm. 12. 8. 1 Qur. 9. 10, 14. Gal. 6. 6. Filip. 2. 29. 1 Tas. 5. 12, 13. 'Ibrán. 13. 7, 17. [x] A'am. 28. 10. [y] Ist. 25. 4. 1 Qur. 9. 9. [z] Ahb. 19. 13. Ist. 24. 14, 15. Mat. 10. 10. Lúq. 10. 7. [a] Ist. 19. 15.

[b] Gal. 2. 11, 14. Tít. 1. 13. [c] Ist. 13. 11. [d] 1 Tim. 6. 13. 2 Tim. 2. 14. aur 4. 1. [e] A'am. 6. 6. aur 13. 3. 1 Tim. 4. 14. 2 Tim. 1. 6. [f] 2 Yúh. 11. [g] Zab. 104. 15. [h] Gal. 5. 19.

[a] Afs. 6. 5. Qul. 3. 22. Tít. 2. 9. 1 Pat. 2. 18. [b] Yas. 52. 5. Rúm. 2. 24. Tít. 2. 5, 8. [c] Qul. 4. 1. [d] 1 Tim. 4. 11. [e] 1 Tim. 1. 3. [f] 1 Tim. 1. 10. 2 Tim. 1. 13. aur 4. 3. Tít. 1. 9. [g] Tít. 1. 1. [h] 1 Qur. 8. 2. 1 Tim. 1. 7. [i] 1 Tim. 1. 4. 2 Tim. 2. 23. Tít. 3. 9. [k] 1 Qur. 11. 16. 1 Tim. 1. 6. [l] 2 Tim. 3. 8. [m] Tít. 1. 11. 2 Pat. 2. 3. [n] Rúm. 16. 17. 2 Tim. 3. 5.

San 'ÍSAWÍ 65.

6 Díndárí to qaná'at ke sáth bará naf'a hai[o].

7 Kyúnki ham dunyá men kuchh na láe, aur záhir hai, ki kuchh le já nahín sakte[p].

8 Pas agar ham ne khání kaprá páyá, to hamáre liye bas hai[q].

9 Ki we jo daulatmand húá cháhte hain[r], so imtihán aur phande men[s], aur bahut sí behúda aur burí khwáhishon men parte hain, jo ádmíon ko tabáhí aur halákat ke daryá men dubá detí hain[t].

10 Kyúnki zar kí dostí sárí buráíon kí jar hai[u]; jis ke ba'ze árzúmand hoke ímán kí ráh se bhatak gaye, aur áp ko tarah tarah ke ganıon se chhedá.

11 Par tú, ai mard i Khudá[x], in chízon se bhág[y], aur rástbází, díndárí, ímán, muhabbat, sabr, aur farotání ká píchhá kar.

12 Koshish karke ímán kí achchhí laráí lar[z], hamesha kí zindagí ko pakar rakh[a], jis ke liye tú buláyá gayá, aur tú ne bahut gawáhon ke áge achchhá iqrár kiyá hai[b].

13 Main Khudá ke sámhne jo sab ko jilátá hai[c], aur Masíh Yisú' ke huzúr jis ne Puntus Pilátus ke áge achchhá iqrár kiyá[d], tujhe tákíd kartá hún[e]:

14 Ki tú us hukm ko be-dág o be-ilzám hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke záhir hone tak[f] hifz kar rakh;

15 Jise wuh bar-waqt záhir karegá, jo mubárak aur akelá qudratwálá[g], bádsháhon ká bádsháh, aur Khudáwandon ká Khudáwand hai[h]:

16 Baqá faqat usí ko hai[i]; wuh us núr men rahtá hai, jis tak koí nahín pahunch saktá, aur use kisí insán ne na dekhá aur na dekh saktá hai[k]; usí kí 'izzat aur qudrat abadí rahe[l]. Ámín.

17 Is jahán ke daulatmandon ko hukm kar, ki magrúr na howen, aur ‖ be-bunyád daulat par[m] bharosá na karen[n], balki zinda Khudá par[o], jis ne hamen sab kuchh bahutáyat se diyá, tá ki khushí se guzrán karen[p];

18 Aur yih ki we nekokárí aur bhale kám se daulatmand[q], aur sakháwat par taiyár[r], aur bántne par musta'idd howen[s];

19 Aur áyanda ko apne liye ek bhalí bunyád paidá kar rakhen[t], táki hamesha kí zindagí páwen[u].

20 Ai Timtáus, amánat ko hifázat se rakh[x], aur be-díní kí behúda báton se, aur un takráron se, jinhen jhúth-múth 'ilm samajhte hain, munh pher le[y]:

21 Jis ká ba'ze iqrár karke ímán kí ráh se bhatak gaye hain[z]. Fazl tujh par howe. Ámín.

¶ Yih pahlá khatt Timtáus ko Púlus ne Láudiqíá se, jo Frugiya Pákátiána ká dár ul hukúmat hai, likh bhejá.

[o] Zab. 37. 16. Ams. 15. 16. aur 16. 8. 'Ibrán. 13. 5. [p] Aly. 1. 21. Zab. 49. 17. Ams. 27. 24. Wá'iz. 5. 15. [q] Paid. 28. 20. 'Ibrán. 13. 5. [r] Ams. 15. 27. aur 20. 21. aur 28. 20. Mat. 13. 22. Ya'q. 5. 1. [s] 1 Tim. 3. 7. [t] 1 Tim. 1. 19. [u] Khur. 23. 8. Ist. 16. 19. [x] Ist. 33. 1. 2 Tim. 3. 17. [y] 2 Tim. 2. 22. [z] 1 Qur. 9. 26, 26. 1 Tim. 1. 18. 2 Tim. 4. 7. [a] Filip. 3. 12, 14. 19 áyat. [b] 'Ibrán. 13. 23. [c] Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 6. Yúh. 5. 21. [d] Mat. 27. 11. Yúh. 18. 37. Muk. 1. 5 aur 3. 14. [e] 1 Tim. 5. 21 [f] Filip. 1. 6, 10. 1 Tas. 3. 13. aur 5. 23.

[g] 1 Tim. 1. 11, 17. [h] Muk. 17. 14. aur 19. 16. [i] 1 Tim. 1. 17. [k] Khur. 33. 20. Yúh. 6. 46. [l] Afs. 3. 21. Filip. 4. 20. Yahúd. 25. Muk. 1. 6. aur 4. 11. aur 7. 12. ‖ Yúnání men, *daulat kí be-bunyádí par.* [m] Ams. 23. 5. [n] Aly. 31. 24. Zab. 52. 7. aur 62. 10. Marq. 10. 24. Lúq. 12. 21. [o] 1 Tas. 1. 9. 1 Tim. 3. 15. aur 4. 10. [p] A'am. 14. 17. aur 17. 25. [q] Lúq. 12. 21. 1 Tim. 5. 10. Tit. 3. 8. Ya'q. 2. 5. [r] Rúm. 12. 13. [s] Gal. 6. 6. 'Ibrán. 13. 16. [t] Mat. 6. 20. aur 19. 21. Lúq. 12. 33. aur 16. 9. [u] 12 áyat. [x] 2 Tim. 1. 14 Tit. 1. 9 Muk. 3. 3. [y] 1 Tim. 1. 4, 6. aur 4. 7. 2 Tim. 2. 14, 16, 23. Tit. 1. 14. aur 3. 9. [z] 1 Tim. 1. 6, 19. 2 Tim. 2. 18.

PU'LUS RASU'L KÁ DU'SRÁ KHATT TIMTA'US KO.

San 'Ísawí 66.

I BÁB.

1 *Báhat us muhabbat kí jise Pulus Timtáus se rakhta thá, aur us haqiqí ímán kí jo Timtáus kí men aur us kí má aur nání men thá.* 6 *Rasul us ko nasíhat kartá ki Khudá kí us ni'amat ko, jo us men thí, phirke sulgáwe,* 8 *phir ki mustaqill ho, aur dukh uthane men sábir,* 13 *aur sachái ke us naqsha ko jo rasul se páyá thá hifz kar rakhe.* 15 *Fújallus aur Harmujanes aur waise logon par nám lagáyá játá, aur Unesifarus kí barí ta'ríf kí jati.*

PU'LUS, jo us zindagí ke wa'da[a] ke muwáfiq jo Masíh Yisú' men hai, Khudá kí marzí se Yisú' Masíh ká rasúl hai[b],

2 Piyáre bete Timtáus ko, Fazl, rahm, aur salámatí, Báp Khudá aur hamáre Khudáwand Masíh Yisú' kí taraf se howe[c].

3 Khudá ká main shukr kartá hún[d], jis kí bandagí bápdádon ke taur par pák dil se kartá hún[e],

[a] Afs. 3. 6. Tit. 1. 2. 'Ibrán. 9. 15. [b] 2 Qur. 1. 1. [c] 1 Tim. 1. 2. [d] Rúm. 1. 8. Afs. 1. 13. [e] A'am. 23. 1. aur 24. 14. aur 27. 23. Rúm. 1. 9. Gal. 1. 14.

San 'ÍSAWÍ 66.

ki apní du'áon men rát din bilá nága terá zikr kartá [f];

4 Aur tere áṅsúon ko yád karke tere dekhne kí árzú rakhtá húṅ [g], táki khushí se bhar jáúṅ;

5 Aur mujhe wuh terá be-riyá ímán yád hai [h], jo pahle terí nání Loís, aur terí má [i] Yúníke ká thá, aur mujhe yaqín hai, ki terá bhí hai.

6 Is sabab se maiṅ tujhe yád dilátá húṅ, ki tú Khudá kí us ni'amat ko, jo mere háth rakhne se tujhe milí, phirke sulgá [k].

7 Kyúṅki Khudá ne hameṅ dahshat kí Rúh ko nahíṅ [l], balki qudrat [m], aur muhabbat, aur hoshyárí kí, diyá hai.

8 Is wáste tú hamáre Khudáwand kí gawáhí se [n], aur mujh se jo us ká qaidí húṅ [o], sharminda na ho [p], balki Khudá kí qudrat se Injíl ke dukhoṅ meṅ sharík ho [q];

9 Ki us ne hameṅ bacháyá [r], aur pák buláhaṭ se buláyá [s]; na hamáre kámoṅ ke sabab se [t], balki apne iráda hí [u], aur us ni'amat se jo Masíh Yisú' ke wáste azal meṅ [x] hameṅ dí gayí;

10 Aur ab hamáre bachánewále Yisú' Masíh ke zuhúr se záhir húí [y], ki jis ne maut ko nest kiyá [z], aur zindagí aur baqá ko Injíl se roshan kar diyá;

11 Maiṅ us ke liye manádí karnewálá, aur rasúl, aur gair-qaumoṅ ká mu'allim, muqarrar húá húṅ [a].

12 Aur isí liye maiṅ yih dukh pátá húṅ [b]; lekin maiṅ sharmátá nahíṅ, is wáste ki use jis par ‖ ímán láyá húṅ, jántá húṅ [c]; aur mujhe yaqín hai, ki wuh merí amánat kí [d] us din tak [e] hifázat kar saktá hai.

13 Tú un sahíh bátoṅ [f] ká naqsha [g] jo tú ne mujh se suníṅ [h], us ímán aur muhabbat ke sáth jo Masíh Yisú' meṅ hai [i], hifz kar rakh [k].

14 Tú us achchhí amánat kí, jo tujh ko milí [l], Rúh i Quds ke wasíla se, jo ham meṅ bastí hai [m], nigahbání kar.

15 Tú yih jántá hai, ki Asia ke sab log [n], jin meṅ se Fújallus aur Harmujanes haiṅ, mujh se phir gaye [o].

16 Khudáwand Unesifarus ke ghar [p] par rahm kare [q]; kyúṅki us ne bahut bár mujhe tázadam kiyá [r], aur merí zanjír se [s] sharminda na húá [t].

17 Balki us ne Rúm meṅ hote mujhe koshish se ḍhúṅḍhá, aur páyá.

18 Khudáwand use yih bakhshe, ki us din [u] Khudáwand ká rahm us par ho [x]; aur jo khidmateṅ [y] us ne phir Afasus meṅ kíṅ, tú unheṅ khúb jántá hai.

II BÁB.

1 Rasúl use phir targíb detá ki wuh mazbút howe, aur sábit-qadam rahe, aur Khudáwand ke diyánatdár naukar kí tarah kalám ká durusti se tafsíl kare, aur burí aur behúda báton se parhez kare. 17 Humanaius aur Filetus kí bábat. 19 Khudáwand kí bunyád mazbút aur páedár hai. 22 Us ko ta'lím dí játí hi kin kin chízoṅ se parhez kare, aur kin kí pairauí kare, aur kaisí chál chalne ká Khudáwand ke banda ko farz hai.

PAS, ai mere farzand [a], tú us fazl se, jo Masíh Yisú' meṅ hai, mazbút ho [b].

2 Aur merí un báton ko, jo tú ne bahut se gawáhon ke ‖ sámhne suní haiṅ [c], aise amánatdároṅ ke supurd kar [d], jo auroṅ ko sikhá sakeṅ [e].

3 Pas tú Yisú' Masíh ke achchhe sipáhí kí mánind [f] dukh sah [g].

4 Jo koí sipáhgarí kartá, apne taíṅ dunyá ke mu'ámaloṅ meṅ nahíṅ uljhátá [h], táki wuh us ko khush kare, jis ne sipáhgarí ke liye use chun liyá.

5 Aur agar koí kushtí kare, to táj nahíṅ pátá, magar jab qáida ke muwáfiq kushtí kare [i].

6 Kisán ko cháhiye ki pahle mihnat kare, tab phaloṅ meṅ hissa páwe [k].

7 Jo báteṅ maiṅ kahtá húṅ, tú un ko soch rakh, aur Khudáwand tujhe sab bátoṅ kí samajh dewe.

8 Yád rakh, ki Yisú' Masíh, jo Dáúd kí nasl se hai [l], murdoṅ meṅ se jí uṭhá [m], merí Injíl ke muwáfiq [n]:

9 Jis ke liye maiṅ badoṅ kí mánind yaháṅ tak dukh pátá húṅ [o], ki band meṅ húṅ [p]; par Khudá ká kalám band nahíṅ hotá [q].

10 So maiṅ chune húoṅ ke liye sab hí kuchh sahtá húṅ [r], táki we us naját ko, jo Yisú' Masíh se hai [s], hamesha ke jalál samet hásil kareṅ.

11 Yih bát sach hai [t], ki agar ham us ke sáth mareṅ, to ham us ke sáth jíeṅge bhí [u];

12 Agar ham us ke sáth dukh

Margin references (left): f 1 Tas. 1. 2. aur 3. 10. — g 2 Tim. 4. 9, 21. — h 1 Tim. 1. 5. aur 4. 6. — i A'am. 16. 1. — k 1 Tas. 5. 19. 1 Tim. 4. 14. — l Rúm. 8. 15. — m Lúq. 24. 49. A'am. 1. 8. — n 1 Tim. 2. 6. Muk. 1. 2. — o Afs. 3. 1. Filip. 1. 7. — p Rúm. 1. 16. — q Qul. 1. 24. 2 Tim. 4. 5. — r 1 Tim. 1. 1. Tít. 3. 4. — s 1 Tas. 4. 7. 'Ibrán. 3. 1. — t Rúm. 3. 20. aur 9. 11. Tít. 3. 5. — u Rúm. 8. 28. — x Rúm. 16. 25. Afs. 1. 4. aur 3. 11. Tít. 1. 2. 1 Pat. 1. 20. — y Rúm. 16. 26. Afs. 1. 9. Qul. 1. 26. Tít. 1. 3. 1 Pat. 1. 20. — z 1 Qur. 15. 54, 55. 'Ibrán. 2. 14. — a A'am. 9. 15. Afs. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 4. 17. — b Afs. 3. 1. 2 Tim. 2. 9. — ‖ Yá, i'atiqád rakhá. — c 1 Pat. 4. 19. — d 1 Tim. 6. 20. — e 18 áyat. 2 Tim. 4. 8. — f 1 Tim. 1. 10. aur 6. 3. — g Rúm. 2. 20. aur 6. 17. — h 2 Tim. 2. 2. — i 1 Tim. 1. 14. — k 2 Tim. 3. 14. Tít. 1. 9. 'Ibrán. 10. 23. Muk. 2. 25. — l 1 Tim. 6. 20. — m Rúm. 8. 11. — n A'am. 19. 10. — o 2 Tim. 4. 10. 16. — p 2 Tim. 4. 19. — q Mat. 5. 7.

Margin references (right): r Filim. 7. — s A'am. 28. 20. Afs. 6. 20. — t 8 áyat. — u 2 Tas. 1. 10. 12 áyat. — x Mat. 25. 34, —40. — y 'Ibrán. 6. 10. — a 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2. — b Afs. 6. 10. — ‖ Yá, wasíla. — c 1 Tim. 1. 13. aur 3. 10, 14. — d 1 Tim. 1. 18. — e 1 Tim. 3. 2. Tít. 1. 9. — f 1 Tim. 1. 18. — g 2 Tim. 1. 8. aur 4. 5. — h 1 Qur. 9. 25. — i 1 Qur. 9. 25, 26. — k 1 Qur. 9. 10. — l A'am. 2. 30. aur 13. 23. Rúm. 1. 3, 4. — m 1 Qur. 15. 1, 4, 20. — n Rúm. 2. 16. — o A'am. 9. 16. 2 Tim. 1. 12. — p Afs. 3. 1. Filip. 1. 7. Qul. 4. 3, 18. — q A'am. 28. 31. Afs. 6. 19, 20. Filip. 1. 13, 14. — r Afs. 3. 13. Qul. 1. 24. — s 2 Qur. 1. 6. — t 1 Tim. 1. 15. — u Rúm. 6. 5, 8. 2 Qur. 4. 10.

uṭháwen, to us ke sáth bádsháhí bhí karenge[x]: agar ham us ká inkár karen, to wuh bhí hamárá inkár karegá[y]:

13 Agarchi ham be-ímán ho jáwen, par wuh amánatdár rahtá hai[z]; wuh áp apná inkár kar nahín saktá[a].

14 Tú yih báten yád dilá, aur Khudáwand ke sámhne yih gawáhí de[b], ki we lafzon kí takrár na karen, ki us se kuchh hásil nahín, magar yih ki sunnewále ḍagmagáye jáwen[c].

15 Koshish karke tú apne taín maqbúl, aur aisá kárígar jo sharminda na ho, aur sachche kalám ká durustí se tafsíl karnewálá Khudá ko kar dikhlá.

16 Par burí aur behúda báton se parhez kar[d], kyúnki we ákhir ko bedíní ko darjon men taraqqí karengí.

17 Aur un ká kalám khura kí bímárí kí tarah khátá chalá jáegá, aur un men se Humanaius[e] aur Filetus hain;

18 Wo yih kahke, ki qiyámat ho chukí[f], sachái se phir gaye[g], aur ba'zon ká ímán digá dete hain.

19 Taubhí Khudá kí bunyád mazbút rahtí hai[h], aur us par yih muhr hai, ki Khudáwand unhen, jo us ke hain, pahchántá hai[i]. Aur yih, ki Har ek jo Masíh ká nám letá hai, badí se báz rahe.

20 Par baṛe ghar men[k] faqat sone rúpe hí ke bartan nahín; balki káṭh aur miṭṭí ke bhí hote hain; aur ba'ze 'izzat, aur ba'ze zillat ke hain[l].

21 Is liye agar koí apne taín un se pák sáf kare, to wuh 'izzat ká bartan[m], aur pák, aur málik ke kám ká, aur har ek achchhe kám ke liye taiyár hogá[n].

22 Jawání kí shahwaton se dúr bhág, aur un sab ke sáth, jo pák dil se[o] Khudáwand ká nám lete hain[p], rástbází, aur ímán, aur muhabbat, aur sulh kí pairauí kar[q].

23 Par bewuqúfí aur nádání kí hujjaton se kinára kar[r]; ki tú jántá hai, ki we jhagṛe paidá kartí hain.

24 Aur munásib nahín, ki Khudáwand ká banda jhagṛá kare[s], balki sab se narmí karnewálá, aur sikhláne par musta'idd[t], aur dukhon ká sahnewálá howe.

25 Aur unhen, jo muqábala karte hain, farotaní se samjháwe[u], ki sháyad Khudá unhen tauba bakhshe[x], táki we sachái ko pahchánen[y];

26 Aur we, jinhen Shaitán ne jítá shikár kiyá hai táki us kí marzí par chalen, ‖hoshyár hokar us ke phande se[z] chhúṭen.

III BAB.

1 *Wuh use ánewále zamána kí khabar detá,* 6 *aur us waqt ke logon ká bayán kartá jo sachái se 'adáwat rakhenge,* 10 *wuh apní chál us par jatátá táki wuh use apne liye namúna samjhe,* 16 *phir pák nawishton kí ta'ríf kartá.*

TU' yih ján rakh, ki ákhirí zamána men bure din áwenge[a].

2 Ádmí khud-garaz[b], zar-dost[c], ṭar-hánknewále[d], ghamanḍí[e], kufr-karnewále[f], má báp ke ná-farmánbardár[g], ná-shukr, ná-pák,

3 Be-dard[h], kínawar[i], tuhmatí, ná-parhezgár[k], be-rahm, nekon ke dushman,

4 Dagábáz, be-liház, phúlnewále[l], Khudá se ziyáda 'ishrat ke cháhnewále[m];

5 Aur díndárí kí súrat men hoke us kí qudrat ká inkár karenge[n]: tú aison se dúr rah[o].

6 Kyúnki un men se we hain, jo gharon men ghusá karte hain[p], aur un chhichhoṛí randíon ko, jo gunáhon tale dabí hain, aur tarah tarah kí shahwaton ke bas men phans gayí hain,

7 Aur hamesha ta'lím pátí hain, aur sachái kí pahchán tak hargiz pahunch nahín saktín[q], giriftár karte hain.

8 Aur jis tarah Yannes aur Yambres ne Músá ká sámhná kiyá[r], usí tarah ye bhí sachái ke mukhálif, kharáb-'aql[s], aur ímán kí bábat ná-maqbúl hain[t].

9 Par we áge na baṛhenge, is wáste ki un kí nádání sab par záhir ho jáegí, jis tarah un kí húí[u].

10 Par merí ta'lím, chál chalan[x], iráda, ímán, sabr, muhabbat, bardásht,

11 Zulm aur dukhon ko, jo Antákiyá[y] aur Iqúnium[z], aur Lustrá[a] men mujh par paṛe, tú ne sire se bakhúbí daryáft kiyá; aur main ne kaise kaise zulm sahe; par Khudáwand ne mujhe un sab se bachá liyá[b].

12 Balki sab ke sab jo Yisú'

San 'ISAWI 66.
x Rúm. 8. 17. 1 Pat. 4. 13.
y Mat. 10. 33. Marq. 8. 38. Lúq. 12. 9.
z Rúm. 3. 3. aur 9. 6.
a Gin. 23. 19.
b 1 Tim. 5. 21. aur 6. 13. 2 Tim. 4. 1.
c 1 Tim. 1. 4. aur 6. 4. Tít. 3. 9, 11.
d 1 Tim. 4. 7. aur 6. 20. Tít. 1. 14.
e 1 Tim. 1. 20.
f 1 Qur. 15. 12.
g 1 Tim. 6. 21.
h Mat. 24. 24. Rúm. 8. 35. 1 Yúh. 2. 19.
i Nahúm 1. 7. Yúh. 10. 14, 27. Dekho Gin. 16. 5.
k 1 Tim. 3. 15.
l Rúm. 9. 21
m Dekho Yas. 52. 11
n 1 Tim. 3. 17. Tít. 3. 1.
o 1 Tim. 1. 5. aur 4. 12.
p A'mál 9. 14. 1 Qur. 1. 2
q 1 Tim. 6. 11
r 1 Tim. 1. 4. aur 4. 7. aur 6. 4 16 áyat. Tít. 3. 9.
s Tít 3. 2.
t 1 Tim. 3. 2, 3. Tít. 1. 9.
u Gal. 6. 1. 1 Tim. 6. 11. 1 Pat. 3. 15.
x A'mál. 8. 22.
y 1 Tim. 2. 4. 2 Tim. 3. 7. Tít. 1. 1.
‖ Yúnání men, jágkar.
z 1 Tim. 3. 7.
a 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 4. 3. 2 Pat. 3. 3. 1 Yúh. 2. 18. Yahúd. 18.
b Filip. 2. 21.
c 2 Pat. 2. 3.
d Yahúd. 16.
e 1 Tim. 6. 4.
f 1 Tim. 1. 20. 2 Pat. 2. 12. Yahúd. 10.
g Rúm. 1. 30.
h Rúm. 1. 31.
i Rúm. 1. 31.
k 2 Pat. 3. 3.
l 2 Pat. 2. 10
m Filip. 3. 19 2 Pat. 2. 13, waghaira. Yahúd 4, 19.
n 1 Tim. 5. 8. Tít. 1. 16
o 2 Tas. 3. 6. 1 Tim. 6. 5.
p Mat. 23. 14. Tít. 1. 11.
q 1 Tim. 2. 4.
r Khur. 7. 11
s 1 Tim. 6. 5.
t Rúm. 1. 28. 2 Qur. 13. 5. Tít. 1. 16.
u Khur. 7. 12. aur 8. 18, aur 9. 11.
x Filip. 2. 22. 1 Tim. 4. 6.
y A'mál 13. 45, 50.
z A'mál. 14. 2, 5.
a A'mál. 14. 19, waghaira.
b Zab. 34. 19. 2 Qur. 1. 10. 2 Tim. 4. 17.

San 'ÍSAWÍ 66.

Masíh meṉ díndárí ke sáth guzrán kiyá cháhte haiṉ, satáe jáeṉge[c].

13 Par bure aur dhokhebáz ádmí fareb deke, aur fareb kháke[d], badí meṉ áge baṛhte jáeṉge.

14 Par tú un báton par, jo tú ne síkhíṉ aur yaqín jáníṉ, qáim rah; ki tú yih jántá hai, ki kis se síkhá[e];

15 Aur ki tú laṛkái se muqaddas kitáboṉ se[f] wáqif hai; we tujhe Masíh Yisú' par ímán láne se naját kí dánái bakhsh saktí haiṉ.

16 Sárí kitáb ilhám se hai[g], aur ta'lím ko, aur ilzám ke, aur sudhárne ke, aur rástbází meṉ tarbiyat karne ke wáste fáidamand hai[h]:

17 Táki mard i Ḳhudá[i] kámil, aur har ek nek kám meṉ taiyár ho[k].

IV BÁB.

1 *Wuh use nasíhat kartá, ki kamál ḳhabardárí se jánfishání bhí karke apne hí kám meṉ mashġúl rahe,* 6 *phir use ḳhabar detá ki apní wafát ká waqt nazdík áyá hai,* 9 *us se 'arz kartá ki us ke pás jaldí se áwe aur Marqus ko aur chand mazkúr chízoṉ ko apne sáth láwe:* 14 *phir use Sikandar ṭhaṭhere se ḳhabardár karátá,* 16 *tab us ke pahle jawáb dete waqt jo us par guzrá us se bayán kartá,* 19 *aur do ek aur bát karke ba'd us ke ḳhatt ko tamám kartá.*

PAS main Ḳhudá aur Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke áge[a], jo apne záhir hone aur apní bádsháhí meṉ zindoṉ aur murdoṉ kí 'adálat karegá[b], takíd kartá húṉ;

2 Ki tú kalám kí manádí kar; waqt aur be-waqt usí kám meṉ mashgúl rah; kamál bardásht aur ta'lím se ilzám de; aur malámat[c] aur nasíhat kiyá kar[d].

3 Kyúṉki aisá waqt áwegá[e], jab we sahíh ta'lím[f] kí bardásht na kareṉge; par kán khujláte húe apní burí ḳhwáhishoṉ ke muwáfiq ustád par ustád buláeṉge[g].

4 Aur kánoṉ ko sachái kí taraf se pherke kaháníoṉ par lagáweṉge[h].

5 So tú sárí báton meṉ bedár ho; dukh sah[i]; Injíl-sunánewále ká kám kar; apní ḳhidmat ko púrá kar[k].

6 Kyúṉki ab merá lahú ḍhálá játá hai[l], aur mere kúch ká waqt á pahunchá hai[m].

7 Main achchhí laṛái laṛ chuká, main dauṛ kar chuká[n], main ne ímán ko rakh liyá:

8 Áḳhir, rástbází ká táj[o] mere liye dhará hai; so Ḳhudáwand, jo rást hákim hai, us din[p] mujhe degá; aur faqat mujhe nahíṉ, balki un sab ko bhí jo us ke záhir hone ko cháhte haiṉ.

9 Tú koshish kar, táki mere pás jald áwe:

10 Kyúṉki Demás[q] ne is jahán ko pasand karke[r] mujhe chhoṛ diyá, aur Tassaluníqe ko chalá gayá; Kreskes Galatiya meṉ, aur Títus Dalmátiya meṉ gayá.

11 Lúqá[s] akelá[t] mere sáth hai. Tú Marqus[u] ko apne sáth le á, kyúṉki wuh is ḳhidmat meṉ mere kám ká hai.

12 Main ne Tuḳhikus[x] ko Afasus meṉ bhejá.

13 Tú wuh lubáda jise main ne Troás meṉ Qarpus ke yaháṉ chhoṛá, aur kitábeṉ, ḳháss kar chamṛe ke waraq, lete áiyo.

14 Sikandar[y] ṭhaṭhere ne mujh se bahut badí kí; Ḳhudáwand us ke kámoṉ ke muwáfiq use badlá de[z]:

15 Us se tú bhí ḳhabardár rah, kyúṉki us ne hamárí báton kí bahut muḳhálafat kí.

16 Merá pahilá jawáb dete waqt koí merá sáthí na thá; sabhoṉ ne mujhe chhoṛ diyá[a]; is ká hisáb unheṉ dená na paṛe[b].

17 Par Ḳhudáwand mere sáth rahá, aur us ne mujhe táqat baḳhshí[c], ki merí ma'rifat se púrí manádí kí jáwe, aur sab gair-qaum suneṉ[d]; aur main babar ke muṉh se chhuṛáyá gayá[e].

18 Aur Ḳhudáwand mujhe har ek zabún se bacháwegá[f], aur apní ásmání bádsháhí tak mahfúz rakhegá; us ká jalál hamesha howe[g]. Ámín.

19 Priská aur Aqulá ko[h], aur Unesifarus ke ghar[i] ko salám kah.

20 Arástus[k] Qurintus meṉ rahá; Trufimus[l] ko main ne Miletus meṉ bímár chhoṛá.

21 Jaldí kar, ki tú jáṛe se peshtar pahunche[m]. Yubúlus aur Púdes, aur Línus, aur Qlaudiá, aur sáre bháí, tujhe salám kahte haiṉ.

22 Ḳhudáwand Yisú' Masíh terí rúh ke sáth rahe[n]. Fazl tum par howe. Ámín.

¶ Yih dúsrá ḳhatt Timtáus ko, jo Afsíoṉ kí kalísiye ká pahlá nigahbán muqarrar húá, Púlus ne Rúm se us waqt likh bhejá, jis waqt wuh Qaisar Nero ke sámhne do-bára házir kiyá gayá.

c Zab. 34. 19. Mat. 16. 24. Yúh. 17. 14. A'am. 14. 22. 1 Qur. 15. 19. 1 Tas. 3. 3. d 2 Tas. 2. 11. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 2. 16. e 2 Tim. 1. 13. aur 2. 2. f Yúh. 5. 39. g 2 Pat. 1. 20, 21. h Rúm. 15. 4. i 1 Tim. 6. 11. k 2 Tim. 2. 21.

a 1 Tim. 5. 21. aur 6. 13. 2 Tim. 2. 14. b A'am. 10. 42. c 1 Tim. 5. 20. Tít. 1. 13. aur 2. 15. d 1 Tim. 4. 13. e 2 Tim. 3. 1. f 1 Tim. 1. 10. g 2 Tim. 3. 6 h 1 Tim. 1. 4. aur 4. 7. Tít. 1. 14. i 2 Tim. 1. 8. aur 2. 3. k A'am. 21. 8. Rúm. 15. 19. Afs. 4. 11. Qul. 1. 25. aur 4. 17. l Filip. 2. 17. m Filip. 1. 23. Dekho 2 Pat. 1. 14. n 1 Qur. 9. 24, 25. Filip. 3. 14. 1 Tim. 6. 12. 'Ibrán. 12. 1. o 1 Qur. 9. 25. Ya'q. 1. 12. 1 Pat. 5. 4. Muk. 2. 10. p 2 Tim. 1. 12.

q Qul. 4. 14. Filím. 24. r 1 Yúh. 2. 15. s Qul. 4. 14. Filím. 24. t Dekho 2 Tim. 1. 15. u A'am. 12. 25. aur 15. 37. Qul. 4. 10. x A'am. 20. 4. Afs. 6. 21. Qul. 4. 7. Tít. 3. 12. y A'am. 19. 33. 1 Tim. 1. 20. z 2 Sam. 3. 39. Zab. 28. 4. Muk. 18. 6. a 2 Tim. 1. 15. b A'am. 7. 60. c Mat. 10. 19. A'am. 23. 11. aur 27. 23. d A'am. 9. 15. aur 26. 17, 18. Afs. 3. 8. e Zab. 22. 21. 2 Pat. 2. 9. f Zab. 121. 7. g Rúm. 11. 36. Gal. 1. 5. 'Ibrán. 13. 21. h A'am. 18. 2. Rúm. 16. 3. i 2 Tim. 1. 16. k A'am. 19. 22. Rúm. 16. 23. l A'am. 20. 4. aur 21. 29. m 9 áyat. n Gal. 6. 18. Filím. 25.

PU'LUS RASU'L KA' KHATT TI'TUS KO.

I BA'B.

1 *Titus ki bábat ki Krete meṉ kis wáste chhoṛá gayá thá. 6 Un ádmíoṉ ki kaisí sifateṉ cháhiye, jo Masíh ke khidmat-guzár muqarrar howeṉ. 11 Dagábáz mu'allimoṉ ká muṉh cháhiye ki band kiyá jáwe: 12 un ki bad-khaslatí aur bad-chálí ká ahwál.*

PU'LUS kí taraf se, jo Ḳhudá ká bandạ aur Yisú' Masíh ká rasúl hai, Ḳhudá ke chune húoṉ ke ímán, aur us sachái kí pahchán[a] ke wáste, jo díndárí kí bábat[b] hai;

2 Us hamesha kí zindagí kí ummed[c] ko sáth, jis ká wa'da Ḳhudá ne, jo jhúṭh nahíṉ boltá[d], zamána ke áge kiyá[e];

3 Aur waqt par apne kalám ko us manádí se záhir kiyá[f], jo hamáre bachánewále Ḳhudá[g] ke hukm se mujhe sompí gayí[h];

4 Títus[i] ko jo 'ámm ímán[k] ke rú se ḳháss farzand hai[l], Fazl, rahm aur salámatí, Báp Ḳhudá aur hamáre bachánewále Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí taraf se tere liye howe[m].

5 Maiṉ ne tujhe is wáste Krete meṉ chhoṛá, táki tú báqí chízeṉ durust kare[n], aur qissísoṉ ko shahr ba shahr muqarrar kare[o], jaisá maiṉ ne tujhe hukm kiyá hai:

6 Par aisoṉ ko jo be-ilzám[p] aur ek ek jorú rakhte hoṉ[q], aur un ke laṛke ímándár, aur bad-chálí kí malámat se pák hoṉ, aur kajrau na howeṉ[r].

7 Kyúṉki cháhiye, ki nigahbán jo Ḳhudá kí taraf se muḳhtár hai[s], be-ilzám ho, na ki ḳhudpasand, yá gussawar, yá sharábí[t], yá márpíṭ karnewálá, aur ná-rawá naf'a lenewálá[u];

8 Balki musáfir-dost[x], nekoṉ ká cháhnewálá, hoshyár, munsif, pák, parhezgár;

9 Aur ta'lím ke muwáfiq ímán ke kalám[y] ko thámbhe rahe[z], táki wuh sahíh ta'lím[a] se nasíhat karne, aur barḳhiláf kahnewáloṉ ko ilzám dene par qudrat rakhe.

10 Kyúṉki bahut se kajrau aur behúda-go[b] aur dagábáz[c] haiṉ, ḳháss kar maḳhtúnoṉ meṉ se[d];

11 Jin ká muṉh band kiyá cháhiye, ki we ná-rawá naf'a ke wáste[e] ná-munásib báteṉ sikhláke, sáre gharánoṉ ko ulaṭ pulaṭ kar dálte haiṉ[f].

12 Un meṉ se ek ne, jo un ká nabí thá[g], kahá, ki Kretí hamesha jhúṭhe, aur bure darinda, aur áskatí peṭú haiṉ.

13 Yih gawáhí sach hai, is wáste tú unheṉ saḳhtí se malámat kar[h], táki we ímán meṉ sahíh hoṉ[i].

14 Aur Yahúdíoṉ kí kaháníoṉ[k], aur aise ádmíoṉ ke hukmoṉ[l] par, jo sachái se phir gaye haiṉ, mutawajjih na howeṉ.

15 Pák logoṉ ke liye sab kuchh pák hai[m]: par nápákoṉ aur be-ímánoṉ ke liye kuchh pák nahíṉ[n]; balki un kí 'aql aur dil nápák haiṉ.

16 Ḳhudá ke pahchánne ká iqrár to karte haiṉ, par kámoṉ kí ráh se us ká inkár karte haiṉ[o]; we nafrat ke láiq, aur ná-farmánbardár haiṉ, aur har ek nek kám kí nisbat ‖ná-maqbúl[p].

II BA'B.

1 *Rasúl Títus ko sikhlátá ki kaisí ta'lím dewe, aur kaisí chál chale. 9 Naukar chákaroṉ ke aur 'ámm 'Isáíoṉ ke farz kí bábat.*

PAR tú we báteṉ kah, jo sahíh ta'lím ke munásib haiṉ[a]:

2 Ki búṛhe bedár, árásta, hoshyár hoṉ, aur ímán, aur piyár, aur sabr meṉ sahíh[b].

3 Aur usí taraḥ buṛhíáṉ bhí aisí chál chaleṉ, jaise muqaddasoṉ ke láiq hai[c], aur tuhmat-karnewálíáṉ, aur mai ke bas meṉ na howeṉ, balki achchhí bátoṉ kí sikhlánewálí hoṉ;

4 Aur jawán 'auratoṉ ko hoshyár kareṉ, ki we apne ḳhasamoṉ, aur bachchoṉ ko piyár kareṉ[d],

5 Aur hoshyár, aur pák-dáman, aur ghar meṉ rahnewálíáṉ, aur ḳhush-mizáj, aur apne ḳhasamoṉ ke kahe meṉ howeṉ[e], táki Ḳhudá ke kalám kí badnámí na howe[f].

6 Yúṉ hí jawánoṉ ko bhí nasíhat kar, ki we ‖hoshyár raheṉ.

San 'ÍSAWI 65.

[a] 2 Tim. 2. 25. [b] 1 Tim. 3. 16. aur 6. 3.
[c] 2 Tim. 1. 1. Tít. 3. 7. [d] Gin. 23. 19. 2 Tim. 2. 13. [e] Rúm. 16. 25. 2 Tim. 1. 9. 1 Pat. 1. 20. [f] 2 Tim. 1. 10.
[g] 1 Tim. 1. 1 aur 2. 3 aur 4. 10. [h] 1 Tas. 2. 4. 1 Tim. 1. 11. [i] 2 Qur. 2. 13. aur 7. 13. aur 8. 6, 16, 23. aur 12. 18. Gal. 2. 3. [k] Rúm. 1. 12. 2 Qur. 4. 13. 2 Pat. 1. 1. [l] 1 Tim. 1. 2. [m] Afs. 1. 2. Qul. 1. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2. [n] 1 Qur. 11. 34. [o] A'mál 14. 23. 2 Tim. 2. 2. [p] 1 Tim. 3. 2, wag. [q] 1 Tim. 3. 12.
[r] 1 Tim. 3. 4, 12.
[s] Mat. 24. 45. 1 Qur. 4. 1, 2. [t] Ahb. 10. 9. Afs. 5. 18. 1 Tim. 3. 3, 8. [u] 1 Tim. 3. 3, 8. 1 Pat. 5. 2. [x] 1 Tim. 3. 2.
[y] 1 Tim. 1. 15. aur 4. 9. aur 6. 3. 2 Tim. 2. 2. [z] 2 Tas. 2. 15. 2 Tim. 1. 13. [a] 1 Tim. 1. 10. aur 6. 3. 2 Tim. 4. 3. Tít. 2. 1. [b] 1 Tim. 1. 6. [c] Rúm. 16. 18. [d] A'mál 15. 1.

[e] 1 Tim. 6. 5. [f] Mat. 23. 14. 2 Tim. 3. 6. [g] A'mál 17. 28.
[h] 2 Qur. 13. 10. 2 Tim. 4. 2. [i] Tít. 2. 2.
[k] 1 Tim. 1. 4. aur 4. 7. 2 Tim. 4. 4. [l] Yas. 29. 13. Mat. 15. 9. Qul. 2. 22.
[m] Lúq. 11. 39, 40, 41. Rúm. 14. 14, 20. 1 Qur. 6. 12. aur 10. 23, 25. 1 Tim. 4. 3, 4. [n] Rúm. 14. 23.
[o] 2 Tim. 3. 5. Yahúd. 4.
‖ Yá, be-imtiyáz.
[p] Rúm. 1. 28. 2 Tim. 3. 8.
[a] 1 Tim. 1. 10. aur 6. 3. 2 Tim. 1. 13. Tít. 1. 9.
[b] Tít. 1. 13.
[c] 1 Tim. 2. 9, 10. aur 3. 11. 1 Pat. 3. 3, 4.
[d] 1 Tim. 5. 14.
[e] 1 Qur. 14. 34. Afs. 5. 22. Qul. 3. 18. 1 Tim. 2. 11. 1 Pat. 3. 1, 5. [f] Rúm. 2. 24. 1 Tim. 6. 1.
‖ Yá, sanjídagí paidá kareṉ.

San 'Í S A W Í 65.

7 Aur sárí bátoṉ meṉ apne taíṉ nek kámoṉ ká namúna kar dikhlá[g]; aur terí ta'lím ḳhális, aur durust, o be-makr[h],

8 Aur terá kalám sahíh[i], aur be-'aib ho, aur ilzám ke láiq na ho, táki muḳhálif[k] tum par 'aib lagáne kí koí wajh na pákar sharminda ho jáwe[l].

9 Naukaroṉ ko sikhá, ki apne ḳháwindoṉ kí tábi'dárí kareṉ[m], aur sab bátoṉ meṉ[n] unheṉ ḳhush rakheṉ, aur jawáb na diyá kareṉ;

10 Aur ḳhiyánat na kareṉ, balki kamál amánatdárí záhir kareṉ; táki we hamáre bachánewále Ḳhudá kí ta'lím ko sárí bátoṉ meṉ raunaq deweṉ[o].

11 Kyúṉki Ḳhudá ká fazl[p], ‖jis se naját hai, sáre ádmíoṉ par záhir húá[q],

12 Jo hameṉ sikhlátá hai, ki be-díní aur dunyá kí burí ḳhwáhishoṉ[r] se inkár karke[s], is jahán meṉ hoshyárí, aur rástí, aur díndárí se zindagí guzráneṉ;

13 Aur usí mubárak ummed[t], aur buzurg Ḳhudá, aur apne bachánewále Yisú' Masíh ke zuhúr i jalíl[u] kí ráh takeṉ[x];

‡14 Jis ne áp ko hamáre badle diyá[y], táki wuh hameṉ sab tarah kí badkáríoṉ se chhuṛáwe, aur ek ḳháss ummat ko[z], jo nekokárí meṉ sargarm howeṉ[a], apne liye pák kare[b].

15 Yih báteṉ kah, aur nasíhat kar[c], aur tamám iḳhtiyár se malámat kar. Koí tujhe haqír na jáne[d].

[g] 1 Tim. 4. 12. 1 Pat. 5. 3.
[h] Afs. 6. 24.
[i] 1 Tim. 6. 3.
[k] Naham. 5. 9. 1 Tim. 5. 14. 1 Pat. 2. 12, 15. aur 3. 16.
[l] 2 Tas. 3. 14.
[m] Afs. 6. 5. Qul. 3. 22 1 Tim. 6. 1, 2 1 Pat. 2. 18.
[n] Afs. 5. 24
[o] Mat. 5. 16. Filip. 2. 15.
‖ Yá, *jo sáre ádmíoṉ ke liye najátbakhsh hai.*
[p] Rúm. 5. 15. Tít. 3. 4, 5. 1 Pat. 5. 12.
[q] Lúq. 3. 6. Yúh. 1. 9. 1 Tim. 2. 4.
[r] 1 Pat. 4. 2. 1 Yúh. 2. 16.
[s] Lúq. 1. 75. Rúm. 6 19. Afs. 1 4. Qul. 1. 22. 1 Tas. 4. 7.
[t] A'am. 24. 15. Qul. 1. 5, 23. Tít. 1. 2. aur 3. 7
[u] Qul. 3. 4. 2 Tim. 1. 1, 8. 'Ibrán. 9 28. 1 Pat 1. 7. 1 Yúh 3. 2.
[x] 1 Qur. 1. 7. Filip. 3. 20. 2 Pat. 3. 12.
[y] Gal. 1. 4. aur 2 20. Afs. 5 2 1 Tim. 2 6.
[z] Ḳhur. 15. 16. aur 19 5. Ist. 7. 6. aur 14 2. aur 26. 18. 1 Pat. 2. 9.
[a] Afs. 2. 10. Tít. 1. 8.
[b] 'Ibrán. 9. 14.
[c] 2 Tim. 1. 2.
[d] 1 Tim. 4. 12.

III BÁB.

1 *Púlus Títus ko sikhlátá jatá ki ta'lím dete waqt kaisí báteṉ logoṉ ko sunáwe, aur kaisí bátoṉ ko sunáne se báz rahe. 10 Us par apní marzí záhir kartá hai wuh bid'atíoṉ ko nikál dewe: 12 ba'd is ke ek maqám batátá aur ek waqt bhí jis par us kí ḳhwáhish thí ki wuh us pás áwe, aur yúṉ hí ḳhatt ko tamám kartá.*

UNHEṈ yád dilá, ki sardároṉ aur iḳhtiyár-wáloṉ ke farmánbardár howeṉ[a], aur hákimoṉ kí máneṉ, aur har ek nek kám par musta'idd raheṉ[b],

2 Aur kisí ke haqq meṉ burá na kaheṉ[c], bakheṛiye na howeṉ[d], par narm-dil howeṉ[e], aur sab ádmíoṉ ke sáth farotaní kareṉ[f].

3 Kyúṉki ham bhí áge[g], ná-dán, ná-farmánbardár, fareb-kkhánewále, aur rang ba rang kí shahwatoṉ aur 'ishratoṉ ke bas meṉ the, aur badḳhwáhí aur ḍáh ke sáth guzrán karte, aur nafrat ke láiq, aur ápas meṉ kína rakhte the.

[a] Rúm. 13. 1. 1 Pat. 2. 13.
[b] Qul. 1. 10. 2 Tim. 2. 21. 'Ibrán. 13. 21.
[c] Afs. 4. 31.
[d] 2 Tim. 2. 24, 25.
[e] Filip. 4. 5.
[f] Afs. 4 2. Qul. 3. 12.
[g] 1 Qur. 6. 11. Afs. 2. 1. Qul. 1. 21. aur 3. 7. 1 Pat. 4. 3.

4 Par jab hamáre bachánewále Ḳhudá[h] kí mihrbání aur piyár záhir húá[i],

5 Us ne ham ko, rástbází ke kámoṉ se nahíṉ jo ham ne kiye[k], balki apní rahmat ke sabab, naye janam ke gusl[l], aur us Rúh i Quds ke sar i nau banáne ke sabab, bacháyá;

6 Jise us ne hamáre bachánewále Yisú' Masíh kí ma'rifat ham par bahutáyat se ḍálá[m];

7 Táki ham us ke fazl se rástbáz ṭhaharkar[n], aur wáris banke[o], hamesha kí zindagí ke ummedwár howeṉ[p].

8 Yih bát sach hai[q], aur maiṉ cháhtá húṉ, ki tú in bátoṉ ko tákíd se kahá kar, táki we jo Ḳhudá par ímán láe haiṉ, andesha karke nekokárí meṉ mashgúl raheṉ[r]. Ye chízeṉ bhalí, aur ádmíoṉ ke wáste fáidamand haiṉ.

9 Par bewuqúfoṉ kí sí hujjat, aur nasabnámoṉ, aur qaziyoṉ, aur takráron se, jo sharí'at kí bábat hoṉ, parhez kar[s] ki we lá-hásil aur behúda haiṉ[t].

10 Us shaḳhs ko, jo bid'atí hai, ek do nasíhat karke[u] nikál de[x];

11 Tú jántá hai, ki waisá ádmí phir gayá hai, aur gunáh kartá, aur áp hí apne taíṉ mulzam ṭhahrátá hai[y].

12 Jab maiṉ Artamás yá Tuḳhikus[z] ko tere pás bhejúṉ, tab jaldí kar, ki tú mere pás Nikupulis meṉ áwe; kyúṉki maiṉ ne ṭhání hai, ki járá wahíṉ káṭúṉ.

13 Faqíh Zenás aur Apallús[a] ko ḳhabardárí se pahunchá de, ki we kisí chíz ke muhtáj na howeṉ.

14 Aur hamáre log bhí zarúriyát ke liye achchhe pesha iḳhtiyár kareṉ[b], táki we be-phal na howeṉ[c].

15 Sab jo mere sáth haiṉ, tujhe salám[d] kahte haiṉ. Un ko, jo ímán ke sabab ham se muhabbat rakhte haiṉ, salám kah. Sab par fazl howe. Ámín.

¶ Yih ḳhatt Títus ko, jo Kretíoṉ kí kalísiye ká pahlá nigahbán muqarrar húá, Púlus ne Maqadúniya ke Nikupulis se likh bhejá.

San 'Í S A W Í 65.

[h] 1 Tim. 2. 3.
[i] Tít. 2. 11.
[k] Rúm. 3. 20. aur 9. 11. aur 11. 6. Gal. 2. 16. Afs. 2. 4, 8, 9. 2 Tim. 1. 9.
[l] Yúh. 3. 3, 5. Afs. 5. 26. 1 Pat. 3. 21.
[m] Hiz. 36. 25. Yúel 2. 28. Yúh. 1. 16. A'am. 2. 33. aur 10. 45. Rúm. 5. 5.
[n] Rúm. 3. 24. Gal. 2. 16. Tít. 2. 11.
[o] Rúm. 8. 23, 24.
[p] Tít. 1. 2.
[q] 1 Tim. 1. 15. Tít. 1. 9.
[r] Tít. 2. 14. 1, 14 áyateṉ.
[s] 1 Tim. 1. 4. 2 Tim. 2. 23. Tít. 1. 14.
[t] 2 Tim. 2. 14.
[u] 2 Qur. 13. 2.
[x] Mat. 18. 17. Rúm 16. 17. 2 Tas. 3. 6, 14. 2 Tim. 3. 5. 2 Yúh. 10.
[y] A'am. 13. 46.
[z] A'am. 20. 4. 2 Tim. 4. 12.
[a] A'am. 18. 24.
[b] Afs. 4. 28.
[c] Rúm. 15. 28. Filip. 1. 11. aur 4. 17. Qul. 1. 10. 2 Pat. 1. 8.

PU'LUS RASU'L KA' KHATT FILI'MU'N KO.

San 'ÍSAWÍ 64.

4 Rasúl Filímún ke ímán aur muhabbat kí khabar páke khushí kartá; 9 us se 'arz kartá ki apne gulám Unesimus ke qusúr ko mu'áf kare, aur use muhabbat ke sáth phir qabúl kare.

PU'LUS kí, jo Masíh Yisú' ká qaidí[a], aur bhái Timtáus kí taraf se, ‖Filímún ko, jo bará piyárá aur hamárá ham-khidmat hai[b],

2 Aur piyárí Afíyá, aur Arkhippus[c] hamáre ham-jang ko[d], aur us kalísiye ko, jo tere ghar men hai[e]:

3 Fazl, aur salámatí, hamáre Báp Khudá aur Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf se, tum par howe[f].

4 Main terí muhabbat ko, jo sáre muqaddason se hai,

5 Aur ímán ko, jo Khudáwand Yisú' par hai[g], daryáft karke, hamesha apní du'áon men tujhe yád kartá, aur apne Khudá ká shukr kartá hún[h];

6 Ki tere ímán kí rafáqat un sárí nekíon ke mán lene se, jo Masíh Yisú' ke wáste tum men hain, básar ho[i].

7 Kyúnki ham terí muhabbat se bahut khush aur khátirjam'a hain, ki tujh se, ai bhái, muqaddas logon ká jí árám pátá hai[k].

8 So agarchi main Masíh ke sabab bahut be-dharak hún, ki tujhe jo munásib howe hukm karún[l],

9 Lekin mujhe yih pasand áyá, ki muhabbat kí ráh se iltimás karún; kyúnki main Púlus búrhá, aur ab Yisú' Masíh ká qaidí hún[m].

10 So main apne farzand kí bábat jo qaidkhána men mere liye paidá húá[n], ya'ne, Unesimus[o] kí bábat, 'arz kartá hún:

11 Jo áge tere liye kuchh fáidamand na thá, par ab tere aur mere liye bahut fáidamand húá:

12 So main ne use bhejá hai: ab tú us ko, ya'ne, mere kaleje ke tukre ko, qabúl kar.

13 Main ne cháhá thá, ki use apne hí pás rakhún, táki wuh tere 'iwaz Injíl kí zanjíron men merí khidmat kare[p]:

14 Par terí marzí bagair main ne na cháhá, ki kuchh karún; táki terá nek kám láchárí se nahín, balki khushí se howe[q].

15 Kyúnki sháyad wuh tujh se is liye thorí der judá rahá[r], táki tú hamesha ke wáste use phir páwe;

16 Na gulám kí tarah, balki gulám se bihtar, ya'ne, bhái kí tarah[s], jo 'azíz hai, kháss kar mujh ko, aur kitná hí ziyáda, jism kí ráh aur Khudáwand ke sabab[t], tujh ko 'azíz na hogá?

17 So agar tú mujhe sharík[u] jántá hai, to us ko us tarah qabúl kar, jis tarah mujh ko.

18 Agar us ne terá kuchh nuqsán kiyá hai, yá kuchh terá dharátá hai, to use mere nám likh rakh;

19 Main Púlus apne háth se likhtá hún ki Main áp adá karúngá: aur main tujh se nahín kahtá, ki merá qarz jo tujh par hai, tú hí hai.

20 Ai bhái, mujhe tujh se Khudáwand men naf'a ho; Khudáwand men mere kaleje ko thandá kar[x].

21 Main ne terí farmánbardárí ká yaqín karke[y] tujhe likhá; aur main jántá hún, ki tú us se bhí jo main kahtá hún ziyáda karegá.

22 Is se siwá ek kothrí mere liye taiyár kar; ki mujhe yih ummed hai[z], ki main tumhárí du'áon ke wasíla se tumhon diyá jáún[a].

23 Apafrás[b], jo Masíh Yisú' ke wáste mere sáth qaid men hai;

24 Aur Marqus[c], aur Aristarkhus[d], aur Demás[e], aur Lúqá[f], jo mere ham-khidmat hain, tujhe salám kahte hain.

25 Hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká fazl tumhárí rúh ke sáth howe[g]. Ámín.

¶ Yih khatt Filímún ko Púlus ne Rúm se Unesimus chákar ke háth likh bhejá.

a Afs. 3. 1. aur 4. 1. 2 Tim. 1. 8. 9 áyat. ‖ Yúnání men, Filemún. b Filip. 2. 25. c Qul. 4. 17. d Filip. 2. 25. e Rúm. 16. 5. 1 Qur. 16. 19. f Afs. 1. 2 g Afs. 1. 15. Qul. 1. 4. h Afs. 1. 16. 1 Tas. 1. 2. 2 Tas. 1. 3. i Filip. 1. 9, 11. k 2 Qur. 7. 13. 2 Tim. 1. 16. 20 áyat. l 1 Tas. 2. 6. m 1 áyat. n 1 Qur. 4. 15. Gal. 4. 19. o Qul. 4. 9.

San 'ÍSAWÍ 64.

p 1 Qur. 16. 17. Filip. 2. 30. q 2 Qur. 9. 7. r Yúh. Paid. 45. 5, 8. s Mat. 23. 8. 1 Tim. 6. 2. t Qul. 3. 22. u 2 Qur. 8. 23. x 7 áyat. y 2 Qur. 7. 16. z Filip. 1. 25. aur 2. 24. a 2 Qur. 1. 11. b Qul. 1. 7. aur 4. 12. c A'am. 12. 12, 25. d A'am. 19. 29. aur 27. 2. Qul. 4. 10. e Qul. 4. 14. f 2 Tim. 4. 11. g 2 Tim. 4. 22.

'IBRÁNÍOṈ KO ḲHATT.

San 'ÍSAWÍ 64.

I BÁB.

1 Masíh is ákhirí zamána meṉ Báp kí taraf se ham pás áke, 4 firishtoṉ se zát o máhiyat o 'uhda kí ba nisbat buzurgtar ṭhahartá.

KHUDÁ, jis ne agle zamána meṉ nabíoṉ ke wasíla bápdádoṉ se bár bár aur tarah ba tarah kalám kiyá[a],

2 Is áḳhirí zamána meṉ[b] ham se Beṭe kí ma'rifat bolá[c], jis ko us ne sárí chízoṉ ká wáris ṭhahráyá[d], aur jis ke wasíla us ne 'álam banáe[e];

3 Wuh us ke jalál kí raunaq, aur us kí máhiyat ká naqsh[f] hoke sab kuchh apní hí qudrat ke kalám se sambháltá hai[g]; wuh áp se hamáre gunáhoṉ ko pák karke[h] buland ásmán par janáb i 'álí ke dahine já baiṭhá[i].

4 Wuh firishtoṉ se is qadr buzurgtar ṭhahrá, jis qadr us ne mírás meṉ un kí nisbat bihtar ḳhitáb páyá[k].

5 Kyúṉki us ne firishtoṉ meṉ se kis ko kabhí kahá, ki Tú merá Beṭá hai, maiṉ áj hí terá báp húá[l]? Aur phir yih, ki Maiṉ us ká Báp húṉgá, aur wuh merá Beṭá hogá[m]?

6 Aur †phir, jab palauṭhe[n] ko dunyá meṉ láyá, to kahá, ki Ḳhudá ke sab firishta us ko sijda kareṉ[o].

7 Aur firishtoṉ ‖kí bábat yúṉ farmátá hai, ki Wuh apne firishtoṉ ko rúheṉ, aur apne ḳhádimoṉ ko ág ká shu'ala banátá hai[p].

8 Magar Beṭe kí bábat kahtá hai, ki Ai Ḳhudá, terá taḳht abad tak hai: rástí ká 'asá terí bádsháhat ká 'asá hai[q].

9 Tú ne rástí se ulfat, aur badí se 'adáwat rakhí; is sabab se, ai Ḳhudá, tere Ḳhudá ne ḳhushí ke tel se tere sharíkoṉ kí ba nisbat tujhe ziyáda Masíh kiyá[r].

10 Aur yih, ki Ai Ḳhudáwand, tú ne ibtidá meṉ zamín kí neo ḍálí, aur ásmán tere háth ke banáe húe haiṉ[s].

11 We nest ho jáeṉge[t], par tú báqí hai; we sab posháḳ kí mániud puráne hoṉge;

12 Aur chádar kí tarah tú unheṉ lapeṭegá, aur we badal jáeṉge; par tú wuhí hai, aur tere baras játe na raheṉge.

13 Phir us ne firishtoṉ meṉ se kis ko kabhí kahá, ki Tú mere dahine baiṭh, jab tak ki maiṉ tere dushmanoṉ ko tere páṉwoṉ kí chaukí karúṉ[u]?

14 Kyá we sab ḳhidmat-guzár rúheṉ nahíṉ[x], jo naját ke wárisoṉ[y] kí ḳhidmat ke liye bhejí gayíṉ?

II BÁB.

1 Yisú' Masíh ká farmánbardár rahná ham par farz hai, 5 is liye ki us ne mihr se hamárí hí zát ko iḳhtiyár kar liyá hai, 14 chunánchi hamárí naját ke wáste yih zarúr thá.

IS liye cháhiye ki un bátoṉ par jo ham ne suníṉ aur bhí dil lagáke gaur kareṉ, tá aisá na ho ki ham unheṉ ‖kho deweṉ.

2 Kyúṉki jab wuh kalám jo firishtoṉ kí ma'rifat kahá gayá[a], mazbút rahá, aur har ek 'udúl aur ná-farmání ne wájibí badlá páyá[b];

3 To ham kyúṉkar bacheṉge, agar itní baṛí naját se gáfil raheṉ[c]; jis ká bayán pahle Ḳhudáwand se húá[d], aur sunnewáloṉ se ham par sábit húá[e];

4 Ḳhudá áp un ke sáth nishánoṉ, aur karámatoṉ[f], aur tarah tarah ke mu'ajizoṉ, aur Rúh i Quds kí ni'amatoṉ se[g], apní marzí ke muwáfiq[h], gawáhí detá rahá[i]?

5 Us ne us 'áqibat ko[k], jis ká zikr ham karte haiṉ, firishtoṉ ke iḳhtiyár meṉ nahíṉ chhoṛá.

6 Par kisí ne gawáhí deke kahíṉ farmáyá, ki Insán kyá hai, ki tú us kí yád rakhe[l]? yá insán ká beṭá, ki tú us par nigáh kare?

7 Tú ne us ká martaba firishtoṉ se ‖kuchh kam rakhá; tú ne jalál o 'izzat ká táj us par rakhá, aur apne háth ke kámoṉ par use iḳhtiyár baḳhshá:

8 Tú sab kuchh us ke qadamoṉ tale láyá[m]. Jis hálat meṉ sab kuchh us ke qadamoṉ tale láyá, tú ne koí chíz na chhoṛí, jo us ke qadamoṉ tale na láyá. Par ab

[a] Gin. 12. 6, 8. [b] Ist. 4. 30. Gal. 4. 4. Afs. 1. 10. [c] Yúh. 1. 17. aur 15. 15. 'Ibrán. 2. 3. [d] Zab. 2. 8. Mat. 21. 38. aur 28. 18. Yúh. 3. 35. Rúm. 8. 17. [e] Yúh. 1. 3. 1 Qur. 8. 6. Qul. 1. 16. [f] Yúh. 1. 14. aur 14. 9. 2 Qur. 4. 4. Qul. 1. 15. [g] Yúh. 1. 4. Qul. 1. 17. Muk. 4. 11. [h] 'Ibrán. 7. 27. aur 9. 12, 14, 26. [i] Zab. 110. 1. Afs. 1. 20. 'Ibrán. 8. 1. aur 10. 12. aur 12. 2. 1 Pat. 3. 22. [k] Afs. 1. 21. Filip. 2. 9, 10. [l] Zab. 2. 7. A'am. 13. 33. 'Ibrán. 5. 5. [m] 2 Sam. 7. 14. 1 Taw. 22. 10. aur 28. 6. Zab. 89. 26, 27.
† Yá, *aur jab palauṭhe ko phir,* wag.
[n] Rúm. 8. 29. Qul. 1. 18. Muk. 1. 5. [o] Ist. 32. 43, LXX. Zab. 97. 7. 1 Pat. 3. 22.
‖ Yá, *ko.*
[p] Zab. 104. 4. [q] Zab. 45. 6, 7. [r] Yas. 61. 1. A'am. 4. 27. aur 10. 38. [s] Zab. 102. 25, wag. [t] Yas. 34. 4. aur 51. 6. Mat. 24. 35. 2 Pat. 3. 7, 10. Muk. 21. 1.

[u] Zab. 110. 1. Mat. 22. 44. Marq. 12. 36. Lúq. 20. 42. 3 áyat. 'Ibrán. 10. 12. [x] Paid. 19. 16. aur 32. 1, 2, 24. Zab. 34. 7. aur 91. 11. aur 103. 20, 21. Dán. 3. 28. aur 7. 10. aur 10. 11. Mat. 18. 10. Lúq. 1. 19. aur 2. 9, 13. A'am. 12. 7, wag. aur 27. 23. [y] Rúm. 8. 17. Tít. 3. 7. Ya'q. 2. 5. 1 Pat. 3. 7.
‖ Yúnání meṉ, *apne pás se bah jáne na deweṉ.*
[a] Ist. 33. 2. Zab. 68. 17. A'am. 7. 53. Gal. 3. 19. [b] Gin. 15. 30, 31. Ist. 4. 3. aur 17. 2, 5, 12. aur 27. 26. [c] 'Ibrán. 10. 28, 29. aur 12. 25. [d] Mat. 4. 17. Marq. 1. 14. 'Ibrán. 1. 2. [e] Lúq. 1. 2. [f] A'am. 2. 22, 43. [g] 1 Qur. 12. 4, 7, 11. [h] Afs. 1. 5, 9. [i] Marq. 16. 20. A'am. 14. 3. aur 19. 11. Rúm. 15. 18, 19. 1 Qur. 2. 4. [k] 'Ibrán. 6. 5. 2 Pat. 3. 13. [l] Aiy. 7. 17. Zab. 8. 4, wag. aur 144. 3.
‖ Yá, *thoṛí muddat tak.*
[m] Mat. 28. 18. 1 Qur. 15. 27. Afs. 1. 22. 'Ibrán. 1. 13.

San 'ÍSAWÍ 64.

tak ham nahíṇ dekhte, ki sab kuchh us ke qadamoṇ tale áyá[n].

9 Magar yih dekhte haiṇ, ki Yisú' ne, jis ká darja firishtoṇ se kuchh kam thá[o], tá ki Khudá ke fazl se sab ádmíoṇ ke liye[p] maut ká maza chakhe, maut kí azíyat ke sabab jalál o 'izzat ká táj páyá[q].

10 Kyúṇki us ko, jis ke liye sab kuchh hai, aur jis ke wasíla sárí chízeṇ maujúd haiṇ[r], yih munásib thá[s], ki jab bahutse farzandoṇ ko jalál meṇ láwe, un kí naját ke peshwá ko[t] azíyatoṇ se kámil kare[u].

11 Kyúṇki jo pák kartá, aur we jo pák kiye játe[x], sab ek hí ke haiṇ[y]; is liye wuh unheṇ bháí kahne se nahíṇ sharmátá[z].

12 Ki wuh kahtá hai, ki Maiṇ terá nám apne bháíoṇ ko sunáúṇgá; kalísiye ke darmiyán terí sitáish karúṇgá[a].

13 Aur phir yih, ki Maiṇ us par bharosá rakhúṇgá[b]. Aur yih bhí, ki Dekh maiṇ un laṛkoṇ samet[c] jinheṇ Khudá ne mujhe diyá[d].

14 Pas jis hálat meṇ laṛke gosht aur khún meṇ sharík haiṇ, waisá hí wuh bhí un meṇ sharík húá[e]; táki maut ke wasíla us ko, jis ke pás maut ká zor thá, ya'ne, Shaitán ko barbád kare[f];

15 Aur unheṇ jo 'umr bhar maut ke ḍar se[g] gulámí meṇ giriftár the, chhuṛáwe.

16 Ki ‖wuh albatta firishtoṇ ká nahíṇ sáth detá, balki Abirahám kí nasl ká sáth detá hai.

17 Is sabab se zarúr thá, ki wuh har ek bát meṇ apne bháíoṇ kí mánind bane[h], táki wuh Khudá kí bátoṇ meṇ logoṇ ke gunáhoṇ ká kafára karne ke wáste ek rahím aur amánatdár sardár káhin ṭhahre[i].

18 Ki jab us ne áp hí imtihán meṇ paṛke dukh páyá, to wuh un kí, jo imtihán meṇ paṛte haiṇ, madad kar saktá hai[k].

III BÁB.

1 *Masíh Músá se ziyáda 'izzat ke láiq hai; 7 is liház se, agar ham par ímán na láweṇ, to sakhtdil Isráelíoṇ kí nisbat se ziyáda sazá ke láiq hoṇge.*

PAS, ai pák bháío, jo ásmání da'wat[a] meṇ sharík húe, us Rasúl aur Sardár Káhin[b] Masíh Yisú' par, jis ká ham iqrár karte haiṇ, gaur karo,

2 Wuh us ke áge, jis ne use ‖muqarrar kiyá, amánatdár thá, jis tarah Músá[c] apne sáre ghar meṇ.

3 Balki, wuh Músá se is qadr ziyáda 'izzat ke láiq samjhá gayá, jaisá ghar se ghar ká málik[d] ziyáda 'izzatdár hotá hai.

4 Ki har ek ghar ká koí banánewálá hai; par jis ne sab kuchh banáyá, so Khudá hai[e].

5 Aur Músá apne sáre ghar meṇ khádim kí tarah[f] amánatdár rahá[g], ki un bátoṇ par, jo záhir hone ko thíṇ, gawáhí de[h];

6 Par Masíh apne ghar ká yúṇ mukhtár rahá, jaise Beṭá[i]; aur us ká ghar ham haiṇ[k], is shart par ki apní himmat aur ummed ká fakhr ákhir tak qáim rakheṇ[l].

7 Is wáste (jaisá Rúh i Quds ne kahá[m], Agar áj tum us kí áwáz suno[n],

8 Apne diloṇ ko sakht na karo, jis tarah bayábán meṇ, ázmáish ke din, gusse ke waqt, húá:

9 Jis waqt tumháre bápdádoṇ ne mujhe ázmáyá, aur unhoṇ ne mujhe parakhá, aur chálís baras se mere kám dekhte the.

10 Is liye maiṇ ne us nasl se náráz hoke kahá, ki In logoṇ ke dil har waqt gumráh hote haiṇ; unhoṇ ne merí ráhoṇ ko nahíṇ pahchháná.

11 Chunánchi maiṇ ne apne gussa meṇ qasam kháí, ki ‖Ye mere árám meṇ dákhil na hoṇge.)

12 Dekho, ai bháío, ki tum meṇ se kisí meṇ be-ímání ká burá dil na ho, jo zinda Khudá se phir jáwe.

13 Balki tum har roz, jab tak Áj ke din ká zikr hotá hai, ápas meṇ ek dúsre ko nasíhat karo, táki tum meṇ se koí gunáh ke fareb se sakht na ho jáwe.

14 Kyúṇki ham Masíh meṇ sharík haiṇ, basharte ki apne shurú' ke i'atiqád ko ákhir tak qáim rakheṇ[o];

15 Jis waqt yih kahá játá, ki Áj agar tum us kí áwáz suno[p], apne diloṇ ko sakht na karo, jaisá bezár karte waqt.

16 Ki ba'zoṇ ne sunke gussa diláyá; lekin un sabhoṇ ne nahíṇ, jo Músá ke wasíla Misr se nikle[q].

17 Aur wuh kin logoṇ se chálís

Marginal references (left):
a 1 Qur. 15. 25. — o Filip. 2. 7, 8, 9. — p Yúh. 3. 16. aur 12. 32. Rúm. 5. 18. aur 8. 32. 2 Qur. 5. 15. 1 Tim. 2. 6. 1 Yúh. 2. 2. Mak. 5. 9. — q A'am. 2. 33. — r Rúm. 11. 36. — s Lúq. 24. 46. — t A'am. 3. 15. aur 5. 31. 'Ibrán. 12. 2. — u Lúq. 13. 32. 'Ibrán. 5. 9. — x 'Ibrán. 10. 10, 14. — y A'am. 17. 26. — z Mat. 28. 10. Yúh. 20. 17. Rúm. 8. 29. — a Zab. 22. 22, 25. — b Zab. 18. 2. Yas. 12. 2. — c Yas. 8. 18. — d Yúh. 10. 29. aur 17. 6, 9, 11, 12. — e Yúh. 1. 14. Rúm. 8. 3. Filip. 2. 7. — f 1 Qur. 15. 54, 55. Qul. 2. 15. 2 Tim. 1. 10. — g Lúq. 1. 74. Rúm. 8. 15. 2 Tim. 1. 7. — ‖ 16, *us ne albatta firishtoṇ ko nahíṇ pakaṛ liyá, balki Abirahám kí nasl ko pakaṛ liyá, ya'ne, un ke chhuṛáne ke liye.* — h Filip. 2. 7. — i 'Ibrán. 4. 15 aur 5. 1, 2. — k 'Ibrán. 4. 15, 16. aur 5. 2. aur 7. 25. — a Rúm. 1. 7. 1 Qur. 1. 9. Afs. 4. 1. Filip. 3. 14. 2 Tas. 1. 11. 2 Tim. 1. 9. 2 Pat. 1. 10. — b Rúm. 15. 8. 'Ibrán. 2. 17. aur 4. 14. aur 5. 5. aur 6. 20. aur 8. 1. aur 9. 11. aur 10. 21.

Marginal references (right):
‖ Yúnání meṇ, *banáyá.* — c Gin. 12. 7. 5 áyat. — d Zak. 6. 12. Mat. 16. 18. — e Afs. 2. 10. aur 3. 9. 'Ibrán. 1. 2. — f Khur. 14. 31 Gin. 12. 7. Ist. 3. 24. Yash. 1. 2. aur 8. 31. — g 2 áyat. — h Ist. 18. 15, 18, 19. — i 'Ibrán. 1. 2. — k 1 Qur. 3. 16. aur 6. 19. 2 Qur. 6. 16. Afs. 2. 21, 22 1 Tim. 3. 15. 1 Pat. 2. 5. — l Mat. 10. 22. aur 24. 13. Rúm. 5. 2. Qul. 1. 23. 14 áyat. 'Ibrán. 6. 11. aur 10. 35. — m 2 Sam. 23. 2. A'am. 1. 16. — n Zab. 95. 7. 15 áyat. — ‖ Yúnání meṇ, *Agar ye mere árám meṇ dákhil howeṇ.* — o 6 áyat. — p 7 áyat. — q Gin. 14. 2, 4, 11, 24, 30. Ist. 1. 34, 35, 36.

San 'ÍSAWÍ 64.

baras tak náráz rahá? kyá un se nahíṉ, jinhoṉ ne gunáh kiyá, aur un kí lásheṉ bayábán meṉ paṛí rahíṉ [r]?

18 Aur kin kí bábat us ne qasam kháí, ki We mere árám meṉ dáḳhil na hoṉge, magar un kí jo ímán na láe [s]?

19 Aur yúṉ hí ham dekhte haiṉ, ki we be-ímání ke sabab dáḳhil na ho sake [t].

IV BAB.

1 *Wuh árám jo 'Isáíoṉ ká holá so ímán hí se hásil hotá.* 12 *Ḳhudá ká kalám tásír karnewálá hai* 14 *Hamárá sardár káhin Yisú' Ḳhudá ká beṭá hai jo hamárí sárí sustíoṉ meṉ bagair gunáh ke shámil-hál hai,* 16 *us hí ke wasíla ham fazl ke taḳht ke pás be-parwá jáweṉ.*

PAS, jab ki us ke árám meṉ dáḳhil hone ká wa'da báqí hai, to cháhiye ki ham ḍareṉ, tá na howe ki ham meṉ se koí píchhe rah jáe [a].

2 Kyúṉki hameṉ bhí ḳhushḳhabarí dí gayí, jaisí un ko: par jo kalám unhoṉ ne suná, us ne unheṉ fáida na baḳhshá, ki sunnewáloṉ meṉ ímán ke sáth milá na thá.

3 Kyúṉki ham jo ímán láe árám meṉ dáḳhil hote haiṉ [b], jaisá us ne kahá, ki Maiṉ ne apne gusse meṉ qasam kháí, ki yih log mere árám meṉ dáḳhil na hoṉge [c]: agarchi dunyá kí bunyád se sab kám bane.

4 Ki us ne sátweṉ din kí bábat kahíṉ yúṉ farmáyá, Aur Ḳhudá ne apne sáre kámoṉ se sátweṉ din árám kiyá [d].

5 Aur phir is maqám meṉ farmáyá, ki We mere árám meṉ dáḳhil na hoṉge.

6 Pas us meṉ dáḳhil honá kitne logoṉ ke wáste báqí hai, aur we jin ke liye pahle ḳhushḳhabarí dí gayí thí, be-ímání ke sabab se dáḳhil na húe [e]:

7 Phir us ke kitní muddat ba'd wuh Dáúd kí ma'rifat ek din ká zikr kartá hai, jise Áj ká din kahtá; jaisá likhá hai, ki Áj agar tum us kí áwáz suno, to apne diloṉ ko saḳht na karo [f].

8 So agar Yashú' ne unheṉ árám meṉ dáḳhil kiyá hotá, to wuh us waqt ke ba'd ek dúsre din ká zikr na kartá.

9 Hásil-i kalám, Ḳhudá ke logoṉ ke wáste ‖ sabt ká árám báqí hai.

[r] Gin. 14. 22, 29, wag. aur 26. 65. Zab. 106. 26. 1 Qur. 10. 5. Yahúd. 5.
[s] Gin. 14. 30. Ist. 1. 34, 35.
[t] 'Ibrán. 4. 6.
[a] 'Ibrán. 12. 15.
[b] 'Ibrán. 3. 14.
[c] Zab. 95. 11. 'Ibrán. 3. 11.
[d] Paid. 2. 2. Ḳhur. 20. 11. aur 31. 17.
[e] 'Ibrán. 3. 19.
[f] Zab. 95. 7. 'Ibrán. 3. 7.
‖ Yá, *ek sabt báqí hai, jise we karenge.*

San 'ÍSAWÍ 64.

10 Kyúṉki jo apne árám meṉ dáḳhil húá, us ne apne kámoṉ se árám páyá, jaisá Ḳhudá ne apne kámoṉ se.

11 Pas áo, ham koshish kareṉ, ki us árám meṉ dáḳhil howeṉ, tá aisá na ho ki ‖ be-ímání ke sabab koí un kí mánind gir paṛe [g].

12 Kyúṉki Ḳhudá ká kalám zinda, aur tásír-karnewálá [h], aur har ek do-dhárí talwár [i] se teztar hai [k], aur ján, aur rúh, aur band band, aur gúde gúde ko judá karke guzar játá, aur dil ke ḳhiyáloṉ aur irádoṉ ko jánchtá hai [l].

13 Aur koí maḳhlúq us se chhipá nahíṉ [m]: balki jis se ham ko kám hai, sab kuchh us kí nazaroṉ meṉ khulá húá, aur be-parda hai [n].

14 Pas, jis hálat meṉ hamárá ek aisá buzurg sardár káhin [o], jo aflák se guzar gayá [p]. Ḳhudá ká Beṭá Yisú' hai, to cháhiye, ki ham apne iqrár par sábit-qadam raheṉ [q].

15 Kyúṉki hamárá sardár káhin aisá nahíṉ, jo hamárí sustíoṉ meṉ hamdard na ho sake [r]; balki gunáh ke siwá [s] sárí bátoṉ meṉ hamárí mánind ázmáyá gayá [t].

16 Is liye áo, ham fazl ke taḳht ke pás be-parwá jáweṉ [u], táki ham par rahm howe, aur fazl, jo waqt par madadgár ho, hásil kareṉ.

V BAB.

1 *Hamáre naját-denewále káhin ká kaisá iqtidár aur kaun sá rutba hai.* 11 *Un ko tamíh detá jo is bhed ke samajhne meṉ gaflat karte the.*

KYUṈKI har ek sardár káhin jo ádmíoṉ se chuná játá, ádmíoṉ hí ke liye, un kámoṉ ke wáste jo Ḳhudá se 'iláqa rakhte [a], muqarrar hotá hai [b], ki nazr aur gunáh kí qurbáníáṉ guzráne [c]:

2 Aur wuh nádánoṉ aur gumráhoṉ ‖ ko muláyamat dikhláne ke qábil ho [d]; is wáste, ki wuh áp bhí kamzorioṉ meṉ giriftár hai [e].

3 So is sabab se zarúr hai, ki jis tarah wuh logoṉ ke liye, usí tarah apne liye bhí gunáh kí qurbáníáṉ chaṛháwe [f].

4 Aur koí ádmí yih 'izzat áp se nahíṉ pátá [g], magar wuh jo Hárún kí mánind [h] Ḳhudá se talab kiyá játá hai.

5 Isí tarah Masíh ne bhí apne liye sardár káhin hone kí 'izzat áp se nahíṉ iḳhtiyár kí [i]; balki usí

‖ Yá, *náfarmání.*
[g] 'Ibrán. 3. 12, 18, 19.
[h] Yas. 49. 2. Yar. 23. 29. 2 Qur. 10. 4, 5. 1 Pat. 1. 23.
[i] Afs. 6. 17. Muk. 1. 16. aur 2. 16.
[k] Ams. 5. 4.
[l] 1 Qur. 14. 24, 25.
[m] Zab. 33. 13, 14. aur 90. 8. aur 139. 11, 12.
[n] Aiy. 26. 6. aur 34. 21. Ams. 15. 11.
[o] 'Ibrán. 3. 1.
[p] 'Ibrán. 7. 26. aur 9. 12, 24.
[q] 'Ibrán. 10. 23.
[r] Yas. 53. 3. 'Ibrán. 2. 18.
[s] 2 Qur. 5. 21. 'Ibrán. 7. 26. 1 Pat. 2. 22. 1 Yúh. 3. 5.
[t] Lúq. 22. 28.
[u] Afs. 2. 18. aur 3. 12 'Ibrán. 10. 19, 21, 22.
[a] 'Ibrán. 2. 17.
[b] 'Ibrán. 8. 3.
[c] 'Ibrán. 8. 3, 4. aur 9. 9. aur 10. 11. aur 11. 4.
‖ Yá, *ki dardmandí karne ke qábil ho.*
[d] 'Ibrán. 2. 18. aur 4. 15.
[e] 'Ibrán. 7. 28.
[f] Ahb. 4. 3. aur 9. 7. aur 16. 6, 15, 16, 17. 'Ibrán. 7. 27. aur 9. 7.
[g] 2 Taw. 26. 18. Yúh. 3. 27.
[h] Ḳhur. 28. 1. Gin. 16. 5, 40. 1 Taw. 23. 13.
[i] Yúh. 8. 54.

San 'ÍSAWÍ 64.

ne bakhshí, jis ne use kahá, ki Tú merá Beṭá hai, áj main terá Báp húá[k].

6 Chunánchi wuh dúsre maqám men kahtá hai, ki Tú Malik i Sidq kí tarah hamesha ko káhin hai[l].

7 Jin dinon wuh jism men rahá, bahut ro ro, aur ánsú bahá bahá́ke[m], us se, jo us ko maut se bachá saktá thá[n], du'áen aur minnaten kín[o], aur ‖ us khauf ke sabab[p] bach gayá;

8 Agarchi wuh Beṭá thá[q], par un dukhon se, jo us ne uṭháe, farmánbardárí síkhí[r];

9 Aur wuh kámil hokar[s] apne sab farmánbardáron ko liye hamesha kí naját ká bá'is húá;

10 Aur Khudá kí taraf se Malik i Sidq kí mánind[t] sardár káhin kahláyá.

11 Us kí bábat hamárí báten bahut sí hain, jin ká bayán karná mushkil hai[u], is liye ki tumháre kán bhárí hain[x].

12 Kyúnki waqt ke liház se lázim thá, ki tum ustád hote; magar ab tak tum is ke muhtáj ho, ki koí tumhen phir sikháwe, ki Khudá ke kalám kí pahilí usúl-wálí báten[y] kaun hain; aur tumhen dúdh cháhiye[z], na sakht chízen.

13 Kyúnki jo dúdh pítá hai, wuh rástbází ke kalám men ‖ be-imtiyáz hai, is liye ki wuh bachcha hai[a].

14 Par sakht chízen kámilon[b] ke wáste hain, ya'ne, un ke wáste jin ke hawáss rabt se tez ho gaye hon, ki nek o bad men imtiyáz karen[c].

VI BÁB.

1 *Ráqim un ko nasíhat kartá ki ímán kí bábat barguzhta na howen,* 11 *balki qáim-mizáj howen,* 12 *aur jánfishání karen, aur sabr ke sáth Khudá ká intizár karte rahen,* 13 *aisá yaqín rakhke, ki Khudá apne wa'da ko zarúr púrá karegá.*

IS wáste Masíh kí ta'lím kí pahilí usúl-wálí báten chhoṛkar[a] kámil hone kí taraf baṛhte chale jáwen; aur murda kámon[b] se tauba karne, aur Khudá par ímán láne,

2 Aur baptismon kí ta'lím[c], aur háth rakhne[d], aur murdon ke jí uṭhne[e], aur hamesha kí 'adálat[f] kí neo do-bára na ḍálen.

3 Aur Khudá cháhe[g], to ham yih karenge.

4 Kyúnki we jo ek bár roshan húe[h], aur ásmání bakhshish[i] ká maza chakhá, aur Rúh i Quds men sharík húe[k],

5 Aur Khudá ke 'umda kalám o áyanda jahán[l] kí qudraton ká maza uṛáyá,

6 Agar gir jáwen, to unhen phir sar i nau khaṛá karná, táki we tauba karen, ná-mumkin hai[m]; kyúnki unhon ne Khudá ke Beṭe ko apne liye do-bára salíb par khínchkar zalíl kiyá[n].

7 Kyúnki jo zamín us menh ko, ki bár bár us par barse, pí játí hai, aur aisí sabzí, jo kishtkár karnewálon ko mufíd ho, látí hai, so Khudá se barakat pátí hai[o]:

8 Par wuh jo kánṭe aur úntkaṭáre paidá kartí, ná-maqbúl[p], aur nazdík hai ki la'natí ho; jis ká anjám jalná hogá.

9 Lekin, ai piyáro, agarchi ham yún bolte hain, par tumháre haqq men in se bihtar aur naját-wálí báton ká yaqín rakhte hain.

10 Kyúnki Khudá be-insáf nahín hai[q], ki wuh tumháre kám aur us muhabbat kí mihnat ko[r], jo tum us ke nám par muqaddas logon kí khidmat karte húe[s] dikhláte ho, bhúl jáwe[t].

11 Par ham cháhte hain, ki tum men se har ek kámil ummed ke wáste ákhir tak wuhí koshish záhir kiyá kare[u]:

12 Tá ki tum sust na ho jáo, balki un ke pairau ho, jo ímán aur sabr kí ráh se wa'don ke wáris húe[x].

13 Ki Khudá Abirahám se wa'da karte húe, jab kisí ko apne se baṛá na páyá, ki us kí qasam kháwe, to apní hí qasam khákar[y] kahá,

14 Yaqínan main tujhe barakaton par barakaten dúngá, aur terí aulád ko niháyat baṛháúngá.

15 Aur wuh yún hí sabr karke us wa'da tak pahunchá.

16 Filhaqíqat log baṛe kí qasam kháte hain: aur sábit karne ke liye un men har ek qaziya kí hadd qasam hai[z].

17 Pas Khudá is iráda se, ki wa'da ke wárison[a] par mazbút dalíl se apní marzí kí be-tabdílí záhir kare[b], qasam ko darmiyán láyá:

18 Tá ki un chízon se, jo be-tabdíl hain, jin men Khudá ká

San 'ÍSAWÍ 64.

k Zab. 2. 7. 'Ibrán. 1. 5.
l Zab. 110. 4. 'Ibrán. 7. 17, 21.
m Zab. 22. 1. Mat. 27. 46, 50. Marq. 15. 34, 37.
n Mat. 26. 53. Marq. 14. 36.
o Mat. 26. 39, 42, 44. Marq. 14. 36, 39. Yúh. 17. 1.
‖ Yá, *apní dındárí ke sabab.*
p Mat. 26. 37. Marq. 14. 33. Lúq. 22. 43. Yúh. 12. 27.
q 'Ibrán. 3. 6.
r Filip. 2. 8.
s 'Ibrán. 2. 10. aur 11. 40.
t 6 áyat. 'Ibrán. 6. 20.
u Yúh. 16. 12. 2 Pat. 3. 16.
x Mat. 13. 15.
y 'Ibrán. 6. 1.
z 1 Qur. 3. 1, 2, 3.
‖ Yá, *ná-tajribakár hai.*
a 1 Qur. 13. 11. aur 14. 20. Afs. 4. 14. 1 Pat. 2. 2.
b 1 Qur. 2. 6. Afs. 4. 13. Filip. 3. 15.
c Yas. 7. 15. 1 Qur. 2. 14, 15.
a Filip. 3. 12, 13, 14. 'Ibrán. 5. 2.
b 'Ibrán. 9. 14.
c A'am. 19. 4, 5.
d A'am. 8. 14, 15, 16, 17. aur 19. 6.
e A'am. 17. 31, 32.
f A'am. 24. 25. Rúm. 2. 16.
g A'am. 18. 21. 1 Qur. 4. 19.
h 'Ibrán. 10. 32.
i Yúh. 4. 10. aur 6. 32. Afs. 2. 8.
k Gal. 3. 2, 5. 'Ibrán. 2. 4.
l 'Ibrán. 2. 5.
m Mat. 12. 31, 32. 'Ibrán. 10. 26. 2 Pat. 2. 20, 21. 1 Yúh. 5. 16.
n 'Ibrán. 10. 29.
o Zab. 65. 10.
p Yas. 5. 6.
q Rúm. 3. 4. 2 Tas. 1. 6, 7.
r 1 Tas. 1. 3.
s Rúm. 15. 25. 2 Qur. 8. 4. aur 9. 1, 12. 2 Tim. 1. 18.
t Ams. 14. 31. Mat. 10. 42. aur 25. 40. Yúh 13. 20.
u 'Ibrán. 3. 6, 14.
x 'Ibrán. 10. 36.
y Paid. 22. 16, 17. Zab. 105. 9. Lúq. 1. 73.
z Khur. 22. 11
a 'Ibrán. 11. 9.
b Rúm. 11. 29.

San 'ÍSAWÍ 64.

jhúṭhá honá mumkin nahíṉ, ham jo panáh ke liye dauṛe haiṉ, ki usí ummed ko jo sámhne rakhí gayí[c] qabza meṉ láweṉ, púrí tasallí páweṉ:

19 Wuh ummed hamárí ján ká langar hai, jo sábit aur qáim aur parda ke andar[d] dákhil hotá hai;

20 Jaháṉ peshrau Yisú' jo Malik i Sidq kí tarah hamesha ke liye sardár káhin hai[e], hamáre wáste dákhil húá[f].

c 'Ibrán. 12. 1.
d Ahb. 16. 15. 'Ibrán. 9. 7.
e 'Ibrán. 3. 1. aur 5. 6, 10. aur 7. 17.
f 'Ibrán. 4. 14. aur 8. 1. aur 9. 24.

VII BÁB.

1 *Yisú' Masíh kí bábat, ki wuh Malik i Sidq kí tarah ek káhin hai, 11 aur is lihāz se wuh un káhinoṉ se, jo Hárún ke taur par muqarrar húe, kahíṉ ziyáda afzal hai.*

YIH Malik i Sidq Sálim ká bádsháh[a] Khudá Ta'álá ká káhin thá, jis ne Abirahám se, jab wuh bádsháhoṉ ko márke phirá átá thá, muláqát kí, aur us ke liye barakat cháhí;

2 Jis ko Abirahám ne sab chízoṉ kí dahyakí dí; wuh pahile apne nám ke ma'noṉ ke muwáfiq Rástí ká Bádsháh hai; aur phir Sháh i Sálim, ya'ne, Salámatí ká Bádsháh;

3 Yih be-báp, be-má, be-nasab-náma, jis ke na dinoṉ ká shurú', na zindagí ká ákhir; magar Khudá ke Beṭe kí mánind hamesha káhin rahtá hai.

4 Ab gaur karo, yih kaisá buzurg thá, ki jis ko hamáre dádá Abirahám ne lúṭ ke mál se dahyakí dí[b].

5 Ab Láwí kí aulád ko, jo kahánat ká kám pátí hai, hukm hai, ki logoṉ, ya'ne, apne bháíoṉ se, agarchi we Abirahám kí pusht se paidá húe, sharí'at ke mutábiq dahyakí lewe[c]:

6 Par us ne, báwujúde ki us ká nasab un se judá hai, Abirahám se dahyakí lí, aur us ke liye jis se wa'da kiye gaye[d] barakat cháhí[e].

7 Aur lá-kalám chhoṭá baṛe se barakat pátá hai.

8 Aur yaháṉ marnewále ádmí dahyakí lete haiṉ; par waháṉ wuhí letá hai, jis ke haqq meṉ gawáhí dí játí, ki jítá hai[f].

9 Balki ham yih bhí kah sakte, ki Láwí ne bhí, jo dahyakí letá hai, Abirahám ke wasíla se dí.

10 Kyúṉki jis waqt Malik i Sidq Abirahám se á milá, wuh apne Báp kí pusht meṉ thá.

a Paid. 14. 18, wag.
b Paid. 14 20.
c Gin. 18. 21, 26.
d Rúm. 4. 13 Gal. 3. 16.
e Paid. 14. 19
f 'Ibrán. 5. 6. aur 6. 20.

11 Pas agar Láwí-wálí kahánat se kámilíyat hotí[g] (ki log sharí'at se us ke páband the,) to kyá ihtiyáj thí, ki dúsrá káhin Malik i Sidq ke taur par záhir ho, aur Hárún ke taur par na kahláwe?

12 Agar kahánat badal jáe, to sharí'at ká bhí badal ḍálná zarúr hai.

13 Kyúṉki jis kí bábat yih báteṉ kahí játíṉ, wuh dúsre firqa meṉ se hai, jis meṉ se kisí ne qurbángáh kí khidmat nahíṉ kí.

14 Ki záhir hai, ki hamárá Khudáwand Yahúdáh se niklá[h], aur us firqa kí kahánat kí bábat Músá ne kuchh na kahá.

15 Yih aur bhí sáf záhir hai, ki dúsrá káhin Malik i Sidq kí mánind záhir hotá hai,

16 Jo jismání sharí'at ke hukm ke muwáfiq nahíṉ, balki hamesha kí zindagí kí qudrat ke mutábiq baná hai.

17 Ki wuh gawáhí detá hai, ki Tú Malik i Sidq ke taur par hamesha ke liye káhin hai[i].

18 Pas aglá hukm, is liye ki kamzor aur be-fáida thá[k], uṭh gayá.

19 Kyúṉki sharí'at ne kuchh kámil na kiyá[l], magar ek bihtar ummed[m] darmiyán dákhil húí, jis ke wasíla ham Khudá ke huzúr pahunchte haiṉ[n].

20 Phir jaisá ki wuh bagair qasam kháne ke muqarrar na húá,

21 (Kyúṉki we káhin to bagair qasam kháe muqarrar hote haiṉ: par yih qasam kháne ke sáth usí se káhin baná, jis ne us se kahá, ki Khudáwand ne qasam khái, aur na badlegá; ki Tú Malik i Sidq kí tarah hamesha ko káhin hai[o]:)

22 Waisá hí Yisú' ek bihtar 'ahd ká zámin húá[p].

23 Us ke siwá we jo káhin hote chale áe, bahut se the, is wáste ki we maut ke sabab rah na sake:

24 Par yih is liye, ki hamesha tak rahnewálá hai. aisí kahánat ká málik húá, jo dúsre ṭak nahíṉ pahunchtí.

25 Is liye wuh unheṉ jo us ke wasíla Khudá ke huzúr játe haiṉ, ákhir tak bachá saktá hai; kyúṉki wuh un kí sifárish ke liye[q] hamesha jítá hai.

26 Aur aisá sardár káhin ha-

San 'ÍSAWÍ 64.

g Gal. 2. 21. 18, 19 áyateṉ 'Ibrán. 8. 7.
h Yas. 11. 1. Mat. 1. 3. Lúq. 3. 33. Rúm. 1. 3. Muk. 5. 5.
i Zab 110. 4. 'Ibrán. 5. 6, 10. aur 6. 20.
k Rúm. 8 3. Gal. 4. 9.
l A'am. 13. 39. Rúm. 3. 20, 21, 28. aur 8. 3. Gal. 2. 16. 'Ibrán. 9. 9.
m 'Ibrán. 6. 18. aur 8. 6.
n Rúm. 5. 2. Afs. 2. 18. aur 3. 12. 'Ibrán. 4. 16. aur 10. 19.
o Zab. 110. 4.
p 'Ibrán. 8. 6. aur 9. 15. aur 12. 24.
q Rúm. 8. 34. 1 Tim. 2. 5. 'Ibrán. 9. 24. 1 Yúh. 2. 1.

San 'ÍSAWÍ 64.

máre láiq thá, jo pák aur be-bad, aur be-'aib, gunahgáron se judá[r], aur ásmánon se buland hai[s];

27 Jo sardár káhinon kí mánind muhtáj nahín, ki har roz pahile apne[t], aur phir logon ke gunáhon ke wáste[u], qurbáníán charháwe; kyúnki us ne ek hí bár[x] aisá kiyá, jab ki apne taín guzráná.

28 Ki sharí'at kamzor ádmíon ko sardár káhin thahrátí hai[y]; par qasam ká kalám jo sharí'at ke ba'd húá, Bete ko jo ‖ hamesha tak kámil hai[z], sardár káhin thahrátá hai.

r 'Ibrán. 4. 15. s Afs. 1. 20. aur 4. 10. 'Ibrán. 8. 1. t Ahb. 9. 7. aur 16. 6, 11. 'Ibrán. 5. 3. aur 9. 7. u Ahb. 16. 15. x Rúm. 6. 10. 'Ibrán. 9. 12, 28. aur 10. 12. y 'Ibrán. 5. 1, 2. ‖ Yá, *hamesha ke liye kámil kiyá gayá.* z 'Ibrán. 2. 10. aur 5. 9.

VIII BAB.

1 *Masíh kí abadí kahánat ke bá'is Hárúní kahánat mauqúf hojátí.* 7 *Us hí tarah Injíl ke abadí 'ahd ke sabab, wuh 'ahd, jo bápdádon ke sáth bándhá gayá ki kuchh din tak rahe, mansúkh hojátá.*

PAS un báton se, jo kahí gayín, asl matlab yih hai, ki Hamárá ek aisá sardár káhin hai, jo ásmán par Janáb i 'A'lí ke takht ke dahine baithá hai[a];

2 Jo muqaddas makánon[b] ká khádim hai, aur us haqíqí khaima[c] ká, jise Khudáwand ne khará kiyá hai, na ki insán ne.

3 Ki har ek sardár káhin is wáste muqarrar hotá hai, ki nazren aur qurbáníán guzráne[d]; so zarúr thá, ki us pás bhí guzránne ko kuchh ho[e].

4 Agar wuh zamín par hotá, to káhin na hotá; is wáste ki káhin to hain, jo sharí'at ke muwáfiq qurbáníán guzránte hain:

5 Jo ásmání chízon ke namúna aur sáya[f] par khidmat karte hain; chunánchi Músá ne, jab wuh khaima banáne par thá, ilhám se hukm páyá, ki Dekh, wuh farmátá hai, ki tú us naqsha ke mutábiq jo tujhe us pahár par dikháyá gayá, sab chízen baná[g].

6 Ab jaisá wuh us bihtar ahd ká darmiyání hai, jo bihtar wa'don se bándhá gayá, waisá hí us ne ab bihtar khidmat páí[h].

7 Kyúnki agar wuh pahilá 'ahd be-'aib hotá[i], to dúsre kí jagah kí talásh na hotí.

8 So wuh us ká 'aib batákar unhen kahtá hai, ki Dekh, Khudáwand farmátá hai, we din áte hain, ki main Isráel ke gharáne aur Yahúdáh ke khándán ke liye ek nayá 'ahd bándhúngá[k]:

a Afs. 1. 20. Qul. 3. 1. 'Ibrán. 1. 3. aur 10. 12. aur 12. 2. b 'Ibrán. 9. 8, 12, 24. c 'Ibrán. 9. 11. d 'Ibrán. 5. 1. e Afs. 5. 2. 'Ibrán. 9. 14. f Qul. 2. 17. 'Ibrán. 9. 23. aur 10. 1. g Khur. 25. 40. aur 26. 30. aur 27. 8. Gin. 8. 4. A'am. 7. 44. h 2 Qur. 3. 6, 8, 9. 'Ibrán. 7. 22. i 'Ibrán. 7. 11, 18. k Yar. 31. 31, 32, 33, 34.

9 Yih us 'ahd kí mánind na hogá jo main ne un ke bápdádon se us din, jab main ne un ká háth pakrá ki unhen Misr se nikál láún, bándhá thá; is wáste ki we mere 'ahd par qáim nahín rahe, aur main ne un ká andesha na kiyá, Khudáwand farmátá hai.

10 Kyúnki yih wuh 'ahd hai, jo main Isráel ke gharáne ke sáth un dinon ke ba'd bándhúngá[l], Khudáwand farmátá hai; main apne qánúnon ko un kí 'aqlon men ‖ dálúngá, aur un ke dilon par likhúngá, aur main un ká Khudá húngá, aur we mere log honge[m]:

11 Aur koí apne hamsáya, aur koí apne bháí ko sikhláke na kahegá, ki Tú Khudá ko pahchán: kyúnki un men ke, chhote se bare tak, sab mujhe pahchánenge[n].

12 Aur main un kí buráíon par rahm karúngá, aur un ke gunáhon ko aur bedíní ko kabhí yád na karúngá[o].

13 Aur jab us ne Nayá kahá[p], to pahle ko puráná thahráyá. Par wuh jo puráná aur diní hai, so mitne ke nazdík hai.

l 'Ibrán. 10. 16. ‖ Yúnání *men, dúngá.* m Zak. 8. 8. n Yas. 54. 13. Yúh. 6. 45. 1 Yúh. 2. 27. o Rúm. 11. 27. 'Ibrán. 10. 17. p 2 Qur. 5. 17.

IX BAB.

1 *Tafsíl hotí sharí'at kí rasmon aur zabíhon kí,* 11 *ki we 'azamat men aur kámilíyat men Masíh ke lahú aur us kí qurbání ke mutlaq barábar nahín hain.*

SO pahle khaima men 'ibádat ke qánún the, aur ek dunyáwí maqdis[a] thá.

2 Ki pahlá khaima jo banáyá gayá[b], us men[c] sham'adán[d], aur mez[e], aur nazr kí rotíán thín; aur use Pák kahte hain.

3 Aur dúsre parda[f] ke andar wuh khaima thá, jo Páktarín kahlátá;

4 Us men sone ká dhúpdán thá, aur 'ahd ká sandúq[g], jo cháron taraf sone se marhá húá thá; us men ek sone ká bartan mann se bhará[h], aur Hárún ká 'asá[i], jis men shákhen phútí thín, aur 'ahd-náma kí takhtíán[k].

5 Aur us ke úpar jalálí Karúbí the[l], jo kafáragáh par sáya karte; in báton ká mufassal bayán karná ab kuchh zarúr nahín.

6 Pas jab yih sab chízen yún taiyár ho chukín, tab pahle khaima men káhin har waqt[m] dákhil hoke khidmat bajá láte the.

a Khur. 25. 8. b Khur. 26. 1. c Khur. 26. 35. aur 40. 4. d Khur. 25. 31. e Khur. 25. 23, 30. Ahb. 24. 5, 6. f Khur. 26. 31, 33. aur 40. 3, 21. 'Ibrán. 6. 19. g Khur. 25. 10. aur 26. 33. aur 40. 3, 21. h Khur. 16. 33, 34. i Gin. 17. 10. k Khur. 25. 16, 21. aur 34. 29. aur 40. 20. Ist. 10. 2, 5. 1 Sal. 8. 9, 21. 2 Taw. 5. 10. l Khur. 25. 18, 22. Ahb. 16. 2. 1 Sal. 8. 6, 7. m Gin. 28. 3. Dán. 8. 11.

San 'ÍSAWÍ 64.

7 Par dúsre men sirf sardár káhin sál bhar men ek bár[n] játá; magar bagair lahú ke nahín, jo apní aur qaum kí khatáon ke liye guzrántá thá[o]:
8 Is se Rúh i Quds yih záhir kartá thá[p], ki jab tak pahlá khaima khaṛá rahá, páktarín makán kí ráh na khulí thí[q]:
9 Wuh khaima is waqt tak ek misál hai, jis men nazren aur qurbánían guzránte, jo 'ibádat-karnewále ko dil kí nisbat kámil kar nahín saktín[r];
10 Ki we sirf kháne píne[s], aur tarah tarah ke guslon[t] ke sáth, jo jismání rasm hain[u], ‖durustí ke waqt tak muqarrar thín.
11 Par jab Masíh ánewálí ni'amaton[x] ká sardár káhin[y] ho áyá, to buzurgtar aur kámiltar khaima kí ráh se[z], jo háthon ká baná nahín, ya'ne, is khilqat ká nahín;
12 Na bakron na bachhṛon ká lahú[a] leke, balki apná hí lahú[b] leke páktarín makán men ek bár[c] dákhil húá, ki us ne hamáre liye hamesha kí khalásí hásil kí[d].
13 Kyúnki agar bailon aur bakron ká lahú[e], aur kalor kí rákh[f], jo nápákon par chhiṛke jáne se badan kí safáí kí bábat un ko pák kar saktí hai:
14 To kitná ziyáda Masíh ká lahú[g], jis ne be-'aib hoke abadí Rúh ke wasíla[h] áp ko Khudá ke sámhne qurbání guzráná[i], tumháre dilon aur 'aqlon ko murda kámon[k] se pák keregá[l], táki tum zinda Khudá kí 'ibádat karo[m]?
15 Aur isí sabab se[n] wuh naye 'ahd ká darmiyání hai[o], táki jab wuh pahle 'ahd ke gunáhon ke chhuṛáne ke liye maut páwe[p], to we jo buláe gaye hain[q], abadí mírás ká wa'da hásil karen.
16 Kyúnki jahán ‖'ahd hai, wahán us zabíha kí maut, jis par wuh muqarrar hotá, zarúr hai.
17 Ki 'ahd murdon par bándhá játá hai[r], aur pukhta nahín, jab tak wuh zabíha zinda hai.
18 Is sabab se pahlá 'ahd bhí bagair lahú ke nahín bándhá gayá[s].
19 Ki jab Músá ne tamám logon ko sharí'at ká har ek hukm kah sunáyá, tab bachhṛon aur bakron ká lahú[t], pání aur †lál ún zúfá ke sáth[u] lekar, us kitáb aur sáre logon par chhiṛakke, kahá,
20 Ki Yih us 'ahd ká lahú hai[x], jo Khudá ne tumháre liye ṭhaharáyá.
21 Aur us ne isí tarah khaima par, aur khidmat kí tamám chízon par lahú chhiṛká[y].
22 Aur qaríb sárí chízen sharí'at ke mutábiq lahú se pák kí játí hain, aur bagair lahú baháe mu'áfí nahín hotí[z].
23 Pas zarúr thá, ki ásmání chízon ke namúna[a] yún pák kiye jáwen; magar khud ásmání chízen in se bihtar qurbánion se pák kí jáwen.
24 Kyúnki Masíh us pák makán men, jo háthon se banáyá gayá, aur haqíqí[b] makán ká namúna hai, dákhil nahín húá[c]; balki ásmán hí men, táki ab se Khudá ke huzúr hamáre liye házir rahe[d]:
25 Par aisá nahín, ki wuh áp ko bár bár guzráne, jaise sardár káhin páktarín makán men har sál dúsre ká lahú leke játá hai[e];
26 Kyúnki agar aisá hotá, to zarúr thá, ki wuh dunyá ke shurú' se bár bár mará kartá; par ab ákhirí zamána men[f] ek bár[g] záhir húá, táki apne taín qurbání karne se gunáh ko nest kare.
27 Aur jaisá ádmíon ke liye ek bár marná[h], aur ba'd us ke 'adálat muqarrar húí[i],
28 Aisá hí Masíh ek bár[k] sabhon[l] ke gunáhon ká bojh uṭháne ke liye áp ko guzránke[m], dúsrí bár bagair gunáh ke záhir hogá, táki un ko, jo us kí ráh dekhte hain[n], naját dewe.

X BÁB.

1 *Shar'at qurbánián kahán tak náqis thín.* 10 *Masíh ká jism, jo ek hí bár guzráná gayá, hamesha ke wáste gunáh ko uṭhá legayá.* 19 *Ráqim nasíhat kartá ki we sabr aur shukrguzárí karke apní ummed ke iqrár ko thámbe rahen.*

SHARÍ'AT, jo ánewálí ni'amaton[a] kí parchháín[b] hai, aur un chízon kí haqíqí súrat nahín, un qurbánion se jo we har sál hamesha guzránte[c], un ko jo wahán áte hain kabhí kámil[d] nahín kar saktí.
2 Nahín to, we qurbání guzránne se báz áte; kyúnki 'ibádat-karnewále ek bár pák hoke áge ko apne taín gunahgár na jánte.

---

[a] Khur. 30. 10. Ahb. 16. 2, 11, 12, 15, 34. 35 áyat.
[o] 'Ibrán. 5. 3. aur 7. 27.
[p] 'Ibrán. 10. 19, 20.
[q] Yúh. 14. 6.
[r] Gal. 3. 21. 'Ibrán. 7. 18, 19. aur 10. 1, 11
[s] Ahb. 11. 2. Qul. 2. 16.
[t] Gin. 19. 7, wag.
[u] Afs. 2. 15. Qul. 2. 20. 'Ibrán 7. 16.
‖ Yá, *bahálí, yá, isláh ke waqt tak.*
[x] 'Ibrán. 10. 1.
[y] 'Ibrán. 3. 1.
[z] 'Ibrán 8. 2.
[a] 'Ibrán. 10. 4.
[b] A'am. 20 28. Afs 1. 7. Qul. 1. 14. 1 Pat. 1. 19. Muk. 1. 5. aur 5. 9.
[c] Zak. 3. 9. 26, 28 áyaten. 'Ibrán. 10. 10.
[d] Dán. 9. 24.
[e] Ahb. 16. 14, 16.
[f] Gin. 19. 2, 17, wag.
[g] 1 Pat. 1 19. 1 Yúh. 1. 7. Muk. 1. 5.
[h] Rúm. 1. 4. 1 Pat. 3. 18.
[i] Afs 5 2 Tít 2. 14. 'Ibrán. 7. 27.
[k] 'Ibrán. 6. 1.
[l] 'Ibrán. 1. 3. aur 10. 22.
[m] Lúq. 1. 75. Rúm. 6. 13, 22. 1 Pat. 4. 2.
[n] 1 Tim. 2. 5.
[o] 'Ibrán. 7 22. aur 8. 6. aur 12. 24.
[p] Rúm. 3. 25. aur 5. 6. 1 Pat. 3. 18.
[q] 'Ibrán. 3. 1.
‖ Yá, *wasiyat hai, wahán us ki maut, jis kí taraf se wasiyat hai, zarúr hai. Kyúnki wasiyat maut se ustuwár hotá hai, kí us men kuchh qúwat nahín, jab tak ki wuh, jis kí taraf se wasiyat hai, jítá hai.*
[r] Gal. 3. 15.
[s] Khur. 24. 6, wag.
[t] Khur. 24. 5, 6, 8. Ahb. 16. 14, 15, 18.
† Yá, *arghawání.*
[u] Ahb. 14. 4, 6, 7, 49, 51, 52.
[x] Khur. 24. 8. Mat. 26. 28.
[y] Khur. 29. 12, 36. Ahb. 8. 15, 19. aur 16. 14, 15, 16, 18, 19.
[z] Ahb. 17. 11.
[a] 'Ibrán. 8. 5.
[b] 'Ibrán. 8. 2.
[c] 'Ibrán. 6. 20.
[d] Rúm. 8. 34. 'Ibrán. 7. 25. 1 Yúh. 2. 1.
[e] 7 áyat.
[f] 1 Qur. 10. 11. Gal. 4. 4. Afs. 1. 10.
[g] 12 áyat. 'Ibrán. 7. 27. aur 10. 10. 1 Pat. 3. 18.
[h] Paid. 3. 19. Wá'iz. 3. 20.
[i] 2 Qur. 5 10. Muk. 20. 12, 13.
[k] Rúm. 6. 10. 1 Pat. 3. 18.
[l] Mat. 26. 28. Rúm. 5. 15.
[m] 1 Pat. 2. 24. 1 Yúh. 3. 5.
[n] Tít. 2. 13. 2 Pat. 3. 12.
[a] 'Ibrán. 9. 11.
[b] Qul. 2. 17. 'Ibrán. 8. 5. aur 9. 23.
[c] 'Ibrán. 9. 9.
[d] 14 áyat.

San 'ÍSAWÍ 64.

3 Par qurbáníán baras baras gunáhon ko yád dilátí hain[e].

4 Kyúnki ho nahín saktá, ki bailon aur bakron ká lahú gunáhon ko miṭáwe[f].

5 Is liye wuh dunyá men áte húe kahtá hai, ki Qurbání aur nazr ko tú ne na cháhá[g], par mere liye ek badan taiyár kiyá:

6 Sokhtaní qurbání aur un qurbáníon se jo gunáh ke liye hain tú rází na húá.

7 Tab main ne kahá, ki Dekh, main átá hún, (merí bábat kitáb ke daftar men likhá hai,) táki, ai Khudá, terí marzí bajá láún.

8 Pahle jab kahá, ki Qurbání, aur nazr, aur sokhtaní qurbání, aur gunáh kí qurbání, kí khwáhish tú ne na rakhí, na un se khush húá, aur yihí qurbáníán sharí'at ke muwáfiq guzrání játí hain;

9 Tab us ne kahá, ki Dekh, ai Khudá, main átá hún, ki terí marzí bajá láún. To wuh pahle ko miṭátá, táki dúsre ko sábit kare.

10 Usí marzí se ham Yisú' Masíh ke badan ke ek bár guzránne ke sabab[h] pák húe hain[i].

11 Aur har ek káhin roz roz[k] khidmat karte húe, aur har dam ek hí tarah kí qurbáníán, jo hargiz gunáh miṭáne ke qábil nahín hain[l], guzrántá húá khaṛá rahtá:

12 Lekin yih, jab is ne gunáhon kí ek hí qurbání hamesha ke liye guzrání thí, Khudá ke dahine já baiṭhá[m];

13 Tab se intizár kartá hai, ki us ke dushman us ke páñwon kí chaukí hon[n].

14 Kyúnki us ne ek hí nazr guzránne se muqaddason ko hamesha ke liye kámil kiyá[o].

15 Aur Rúh i Quds bhí hamáre liye gawáhí detí: kyúnki jab us ne kahá thá,

16 Ki Yih wuh 'ahd hai, jo main in dinon ke ba'd un se bándhúngá, Khudáwand farmátá hai, ki main apní sharí'at ko un ke dil men ḍálúngá, aur un kí samajh men likhúngá[p];

17 †Aur un ke gunáhon aur un kí ná-rástíon ko kabhí yád na karúngá.

18 Ab jahán un kí mu'áfí hai, wahán gunáh ke liye phir nazr guzránná nahín.

[e] Abb. 16. 21. 'Ibrán. 9. 7.
[f] Mík. 6. 6, 7. 'Ibrán. 9. 13. 11 áyat.
[g] Zab. 40. 6, wag. aur 50. 8, wag. Yas. 1. 11. Yar. 6. 20. 'Amús 5. 21, 22.
[h] 'Ibrán. 9. 12.
[i] Yúh. 17. 19. 'Ibrán. 13. 12.
[k] Gin. 28. 3. 'Ibrán. 7. 27
[l] 4 áyat.
[m] Qul. 3. 1. 'Ibrán. 1. 3.
[n] Zab. 110. 1. A'am. 2. 35. 1 Qur. 15. 25. 'Ibrán. 1. 13.
[o] 1 áyat.
[p] Yar. 31. 33, 34. 'Ibrán. 8. 10, 12.
† Ba'ze nuskhon men aisá hai, *Tab us ne kahá, Aur un ke,* wag.

19 Pas, ai bháío, jab ki ham ne dilerí hásil kí[q], ki páktarín makán men[r] Yisú' ke lahú se dakhl páwen,

20 Us nayí aur jítí ráh se[s], jo us ne apne jism ke parda ko pháṛke[t] hamáre liye taiyár kí;

21 Aur jab ki hamárá sardár káhin hai[u], jo Khudá ke ghar[x] ká mukhtár hai;

22 To áo, sachche dil se, aur kámil ímán ke sáth[y], aur dil kí burí níyat[z] par chhiṛkáo karke nazdík jáwen[a], aur apne badan ko sáf pání se dhoke[b],

23 Apní ummed ke iqrár ko mazbútí se thámbhe rahen[c]; (kyúnki wuh jis ne wa'da kiyá sachchá hai[d];)

24 Aur ham ek dúsre par liház karen, táki ham ek dúsre ko muhabbat aur nekokárí kí taraf uskáwen:

25 Aur ápas men ikaṭṭhe hone se báz na áwen[e], jaisá ba'zon ká dastúr hai; balki ek dúsre ko nasíhat karen; aur yih itná ziyáda[f], jitná tum dekhte ko, ki wuh din nazdík hotá játá hai[g].

26 Kyúnki agar ba'd us ke, ki ham ne sachái kí pahchán hásil kí hai[h], ján bújhke gunáh karen[i], to phir gunáhon ke liye koí qurbání báqí nahín,

27 Magar 'adálat ká ek haulnák intizár, aur átashí gazab[k], jo mukhálifon ko khá legá, báqí hai.

28 Jo koí Músá kí sharí'at ko náchíz jántá[l], to rahmat se khárij hoke do tín kí gawáhí se[m] márá játá thá:

29 Pas khiyál karo, ki wuh shakhs kitní ziyáda sazá ke láiq ṭhahregá[n], jis ne Khudá ke Beṭe ko páimál kiyá, aur 'ahd ke lahú ko, jis se wuh pák húá, nápák jáná[o], aur fazl kí Rúh ko zalíl kiyá[p]?

30 Kyúnki ham use jánte hain, jis ne yih kahá, ki Intiqám lená merá kám hai[q], main hí badlá lúngá, Khudáwand farmátá hai. Aur phir, Khudáwand apne logon ká insáf karegá[r].

31 Zinda Khudá ke háthon men paṛná haulnák hai[s].

32 Par tum agle dinon ko yád karo[t], jin men tum ne roshan hoke[u] dukhon kí baṛí laṛáí kí bardásht kí[x].

[q] Rúm. 5. 2. Afs. 2. 18. aur 3. 12.
[r] 'Ibrán. 9. 8, 12.
[s] Yúh. 10. 9. aur 14. 6. 'Ibrán. 9. 8.
[t] 'Ibrán. 9. 3.
[u] 'Ibrán. 4. 14.
[x] 1 Tim. 3. 15.
[y] Afs. 3. 12. Ya'q. 1. 6. 1 Yúh. 3. 21.
[z] 'Ibrán. 9. 14.
[a] 'Ibrán. 4. 16.
[b] Hiz. 36. 25. 2 Qur. 7. 1.
[c] 'Ibrán. 4. 14
[d] 1 Qur. 1. 9. aur 10. 13. 1 Tas. 5. 24. 2 Tas. 2. 3. 'Ibrán. 11. 11.
[e] A'am. 2. 42. Yahud. 19.
[f] Rúm. 13. 11.
[g] Filip. 4. 5. 2 Pat. 3. 9, 11, 14.
[h] 2 Pat. 2. 20, 21
[i] Gin. 15. 30. 'Ibrán. 6. 4.
[k] Hiz. 36. 5. Saf. 1. 18. aur 3. 8. 2 Tas. 1. 8. 'Ibrán. 12. 29.
[l] 'Ibrán. 2. 2.
[m] Ist. 17. 2, 6. aur 19. 15 Mat. 18. 16. Yuh. 8. 17. 2 Qur. 13. 1.
[n] 'Ibrán. 2. 3. aur 12. 25.
[o] 1 Qur. 11. 29. 'Ibrán. 13. 20.
[p] Mat. 12. 31, 32. Afs. 4. 30.
[q] Ist. 32. 35. Rúm. 12. 19.
[r] Ist. 32. 36 Zab. 50. 4. aur 135. 14.
[s] Lúq. 12. 5.
[t] Gal. 3. 4. 2 Yúh. 8.
[u] 'Ibrán. 6. 4.
[x] Filip. 1. 29, 30. Qul. 2. 1.

San 'ÍSAWÍ 64.

33 Kuchh to is wáste, ki tum la'n ta'n aur musíbaton se angushtnumá húe[y]; aur kuchh is liye, ki tum un ke, jin se yih badsulúkí hotí thí, sharík the[z].

34 Ki jis waqt main zanjíron men thá[a], tum mere hamdard húe, aur apne mál ká luṭ jáná khushí se qabúl kiyá[b]; yih jánke, ki tumháre liye ek bihtar mál ásmán par hai, jo qáim rahegá[c].

35 Pas tum apní himmat ko mat chhoṛo, kyúnki us ká baṛá ajr hai[d].

36 Tumhen zarúr hai, ki sabr karo[e], táki tum Khudá kí marzí par 'amal karke wa'da ke phal hásil karo[f].

37 Ki ab thoṛí sí muddat hai[g], ki ánewálá áwegá, aur der na karegá[h].

38 Aur rástbáz ímán se jíegá[i]: lekin agar wuh haṭe, to merá jí us se rází na hogá.

39 Par ham un men se nahín, jo halákat tak haṭ játe[k]; balki un men se hain, jo ján bacháne tak ímán láte hain[l].

XI BAB.

1 I'mán ká bayán, ki kyá hai. 6 Ba gair ímán ke ham Khudá ko rází kar nahín sakte. 7 Nek anjám jo us ke húe, jaise ki qadím bápdádon ke ahwál men záhir hain.

AB ímán ummed kí húí chízon kí máhiyat, aur andekhí chízon[a] ká subút hai.

2 Us hí se buzurgon ke liye gawáhí dí gayí[b].

3 I'mán hí ke sabab se ham ján gaye, ki 'álam Khudá ke kalám se ban gaye[c]: aisá, ki we chízen jo dekhne men átín, un chízon se nahín banín, jo dekhí játín.

4 I'mán se Hábil ne Qáin se bihtar qurbání Khudá ko guzrání[d]; usí ke sabab us ke rástbáz hone par gawáhí dí gayí, ki Khudá us kí nazron par gawáhí detá hai; aur usí ke sabab us ke marne par bhí ab tak us ká zikr kiyá játá hai[e].

5 I'mán ke sabab se Hanúk uṭháyá gayá, táki maut ko na dekhe[f]: aur na milá, is liye ki Khudá ne us ko uṭháyá: kyúnki us ke uṭh jáne se peshtar us par yih gawáhí guzrí, ki us ne Khudá ko rází kiyá.

6 Aur bagair ímán ke us ko rází karná mumkin nahín; kyúnki us par jo Khudá kí taraf átá yih zarúr hai, ki yaqín kare, ki wuh maujúd hai, aur yih ki wuh apne ḍhúnḍhnewálon ko badlá detá hai.

7 I'mán se Núh ne, un chízon kí jo us waqt nazar men na áí thín[g] ilhám se ágáhí páke, khauf se kishtí apne gharáne ke bacháo ke liye banáí[h], jis se us ne dunyá ko gunahgár ṭhahráyá, aur us rástbází ká, jo ímán se miltí hai[i], wáris húá.

8 I'mán se Abirahám, jab buláyá gayá, farmánbardárí karke us jagah chalá gayá[k], jise wuh mírás men lene par thá: aur báwujúde ki na jáná ki kidhar játá hai, niklá.

9 I'mán se us ne wa'da kí zamín men yún maqám kiyá, jaise wuh zamín us kí na thí, ki wuh Iz,hák aur Ya'qúb samet, jo us ke sáth us hí wa'da ke wáris the[l], khaimon men rahá[m]:

10 Ki wuh aise shahr[n] men jáne ká ummedwár thá, jis kí bunyád hai, jis ká banánewálá aur basánewálá Khudá hai[o].

11 I'mán se Sarah ne hámila hone kí táqat páí[p], aur 'umr guzre par jani[q], is liye ki us ne wa'da karnewále ko sachchá jáná thá[r].

12 So ek se, wuh bhí jo murda sá thá[s], ásmán ke sitáron kí aur daryá ke kanáre kí be-shumár ret kí mánind paidá húe[t].

13 Ye sab ‖ímán men mar gaye, aur wa'don ko na pahunche[u]; par dúr se unhen dekhá[x], aur mu'ataqid húe, aur salám ko jhuke, aur iqrár kiyá, ki ham zamín par ajnabí aur musáfir hain[y].

14 Ki we jo aisí báten kahnewále hain, záhir karte, ki ham ek watan ḍhúnḍhte hain[z].

15 Aur agar us mulk ko, jis se we nikal áe the, phir yád láte, to wahán unhen phir jáne kí fursat thí.

16 Par ab we ek bihtar mulk ke, jo ásmání hai, mushtáq hain; so Khudá un se sharmátá nahín, ki un ká Khudá kahláe[a]; kyúnki us ne un ke liye ek shahr taiyár kiyá[b].

17 Abirahám jab ázmáyá gayá, us ne ímán se Iz,hák ko qurbání ke liye guzráná[c]; aur jis ne wa'don ko páyá thá, us ne eklaute ko guzráná[d],

y 1 Qur. 4. 9. z Filip. 1. 7. aur 4. 14. 1 Tas. 2. 14. a Filip. 1. 7. 2 Tim. 1. 16. b Mat. 5. 12. A'am. 5. 41. Ya'q. 1. 2. c Mat. 6. 20. aur 19. 21. Lúq. 12. 33. 1 Tim. 6. 19. d Mat. 5. 12. aur 10. 32. e Lúq. 21. 19. Gal. 6. 9. 'Ibrán. 12. 1. f Qul. 3. 24. 'Ibrán. 9. 15. 1 Pat. 1. 9. g Lúq. 18. 8. 2 Pat. 3. 9. h Hab. 2. 3, 4. i Rúm. 1. 17. Gal. 3. 11. k 2 Pat. 2. 20, 21. l A'am. 16. 30, 31. 1 Tas. 5. 9. 2 Tas. 2. 14.

a Rúm. 8. 24, 25. 2 Qur. 4. 18. aur 5. 7. b 39 áyat. c Paid. 1. 1. Zab. 33. 6. Yúh. 1. 3. 'Ibrán. 1. 2. 2 Pat. 3. 5. d Paid. 4. 4. 1 Yúh. 3. 12. e Paid. 4. 10. Mat. 23. 35. 'Ibrán. 12. 24. f Paid. 5. 22, 24.

g Paid. 6. 13, 22. h 1 Pat. 3. 20. i Rúm. 3. 22. aur 4. 13. Filip. 3. 9. k Paid. 12. 1, 4. A'am. 7. 2, 3, 4. l 'Ibrán. 6. 17. m Paid. 12. 8. aur 13. 3, 18. aur 18. 1, 9. n 'Ibrán. 12. 22. aur 13. 14. o 'Ibrán. 3. 4. Mak. 21. 2, 10. p Paid. 17. 19. aur 18. 11, 14. aur 21. 2. q Dekho Lúq. 1. 36. r Rúm. 4. 21. 'Ibrán. 10. 23. s Rúm. 4. 19. t Paid. 22. 17. Rúm. 4. 18. ‖ Yúnání men, ímán ke mutábiq. u 39 áyat. x 27 áyat. Yúh. 8. 56. y Paid. 23. 4. aur 47. 9. 1 Taw. 29. 15. Zab. 39. 12. aur 119. 19. 1 Pat. 1. 17. aur 2. 11. z 'Ibrán. 13. 14. a Khur. 3. 6, 15. Mat. 22. 32. A'am. 7. 32. b Filip. 3. 20. 'Ibrán. 13. 14. c Paid. 22. 1, 9. d Ya'q. 2. 21.

San 'ÍSAWÍ 64.

18 Jis se yih kahá gayá thá, ki Iz,hák hí se terí nasl kahláegí[e]: 19 Kyúṉki wuh samjhá, ki Ḳhudá murdoṉ ke jiláne par qádir hai[f]; jaháṉ se us ne us ko tamsíl ke taur par páyá.

20 Ímán se Iz,hák ne ánewálí chízoṉ kí bábat Ya'qúb aur 'Esau ko du'á dí[g].

21 Ímán se Ya'qúb ne, marte waqt, Yúsuf ke donoṉ beṭoṉ ko du'á dí[h]; aur apne 'asá ‖ká sirá thámkar sijda kiyá[i].

22 Ímán se Yúsuf ne, jab marne par thá, baní Isráel ke nikal jáne ká zikr kiyá, aur apní haḍḍíoṉ kí bábat hukm kiyá[k].

23 Ímán se Músá, paidá hote hí, tín mahíne tak apne má báp se chhipáyá gayá[l], kyúṉki unhoṉ ne dekhá, ki laṛká ḳhúbsúrat hai; aur we bádsháh ke hukm[m] se na ḍare.

24 Ímán se Músá ne, siyáná hoke, Fira'ún kí beṭí ká beṭá kahláne se inkár kiyá[n]; 25 Ki us ne Ḳhudá ke logoṉ ke sáth dukh uṭháná us se ziyáda pasand kiyá, ki gunáh ke sukh ko, jo chandroza hai, hásil kare[o]; 26 Ki us ne ‖Masíhí la'n ta'n[p] ko Misr ke ḳhazánoṉ se baṛí daulat jáná: kyúṉki us kí nigáh badlá páne par thí[q].

27 Ímán se us ne bádsháh ke gussa se ḳhauf na kháke Misr ko tark kiyá[r], ki wuh andekhe ko goyá dekhke[s] mazbút baná rahá.

28 Ímán se us ne fasah karne aur lahú chhiṛakne par 'amal kiyá[t], aisá na ho, ki palauṭhoṉ ká halák karnewálá unheṉ chhúwe.

29 Ímán se we Lál samundar se yúṉ guzre, jaise ḳhushkí par se[u], aur Misrwáloṉ ne, jab us ráh se jáne ká qasd kiyá, ḍúb gaye.

30 Ímán se Yaríhú kí shahr-panáh, jab use sát din tak gher rakhá thá, gir paṛí[x].

31 Ímán se Ráhab, jo fáhisha thí, be-ímánoṉ ke sáth halák na húí[y], ki us ne jásúsoṉ ko salámat apne ghar meṉ áne diyá[z].

32 Ab maiṉ aur kyá kahúṉ? fursat nahíṉ, ki Jida'ún[a], aur Baraq[b], aur Samsún[c], aur Iftáh[d], aur Dáúd[e], aur Samúel[f], aur nabíoṉ ká ahwál bayán karúṉ:

33 Ki unhoṉ ne ímán se bádsháhatoṉ ko maglúb kiyá, aur rástí ke kám kiye, aur wa'doṉ ko hásil kiyá[g], sher i babar ke muṉh band kiye[h], 34 Ág kí tezí ko bujháyá[i], talwároṉ kí dhároṉ se bach nikle[k], kamzorí meṉ zoráwar húe[l], laṛáí meṉ bahádur bane, aur gairoṉ kí faujoṉ ko haṭá diyá[m].

35 'Auratoṉ ne apne murdoṉ ko jí uṭhe húe páyá[n]: aur ba'ze piṭe gaye[o], aur chhuṭkárá qabúl na kiyá; táki bihtar qiyámat tak pahuncheṉ:

36 Ba'ze us imtihán meṉ paṛe ki ṭhaṭṭhoṉ meṉ uṛáe gaye; koṛe kháe, aur zanjír aur qaid meṉ phaṉse[p].

37 Patthráo kiye gaye[q], áre se chíre gaye, shikanja meṉ khíṉche gaye, talwár se máre gaye: bheṛoṉ aur bakríoṉ kí khál oṛhe húe[r], tangí meṉ, musíbat meṉ, dukh meṉ máre phire[s]; 38 (Dunyá un ke láiq na thí:) we bayábánoṉ, aur paháṛoṉ, aur gároṉ, aur zamín ke gaṛhoṉ meṉ[t] ḳharáb phirá kiye.

39 Aur ye sab, jin ke ímán par gawáhí dí gayí, wa'da tak na pahunche[u]: 40 Ki Ḳhudá ne peshbíní karke hamáre liye ek bihtar bát ṭhahráí thí[x], táki we hamáre ba-gair kámil na kiye jáweṉ[y].

XII BÁB.

1 *Ráqim nasíhat kartá ki we har waqt ímán líke qáim raheṉ, aur sabr aur díndárí nit kareṉ.* 22 *Naye 'ahd kí ta'ríf, ki puráne se kahíṉ ziyáda bihtar hai*

PAS jab ki gawáhoṉ ke itne baṛe abr ne hameṉ á gherá hai, to ham har ek bojh aur uljhánewále gunáh ko utárke[a], bardásht ke sáth[b], us dauṛ meṉ, jo hamáre sámhne á paṛí hai, dauṛeṉ[c]; 2 Aur Yisú' ko jo ímán ká shurú' aur kámil karnewálá hai, takte raheṉ, jis ne us ḳhushí ke liye, jo us ke sámhne thí, sharmindagí ko náchíz jánke salíb ko sahá[d], aur Ḳhudá ke taḳht ke dahine já baiṭhá[e].

3 Tum us par gaur karo, jis ne gunahgároṉ kí itní baṛí muḳhálafat kí bardásht kí[f]; tá na ho ki tum pareshán i ḳhátir hoke sust ho jáo[g].

4 Tum ne gunáh ke muqábala

---

e Paid. 21. 12. Rúm. 9. 7.
f Rúm. 4. 17, 19, 21.
g Paid. 27. 27, 39.
h Paid. 48. 5, 16, 20.
‖ Yúnání meṉ, *ke sire par sijda kiyá.*
i Paid. 47. 31.
k Paid. 50. 24, 25. Ḳhur. 13. 19.
l Ḳhur. 2. 2. A'am. 7. 20.
m Ḳhur. 1. 16, 22.
n Ḳhur. 2. 10, 11.
o Zab. 84. 10.
‖ Yá, *Masíh ke sabab la'n ta'n,* wag.
p 'Ibrán. 13. 13.
q 'Ibrán. 10. 35.
r Ḳhur. 10. 28, 29. aur 12. 37. aur 13. 17, 18.
s 13 áyat.
t Ḳhur. 12. 21, wag.
u Ḳhur. 14. 22, 29.
x Yash. 6. 20
y Yash. 6. 23. Ya'q. 2. 25.
z Yash. 2. 1.
a Qáz. 6. 11.
b Qáz. 4. 6.
c Qáz. 13. 24.
d Qáz. 11. 1. aur 12. 7.
e 1 Sam. 16. 1, 13. aur 17. 45.
f 1 Sam. 1. 20. aur 12. 20.
g 2 Sam. 7. 11, wag.
h Qáz. 14. 5, 6. 1 Sam. 17. 34, 35. Dán. 6. 22.
i Dán. 3. 25.
k 1 Sam. 20. 1. 1 Sal. 19. 3. 2 Sal. 6. 16.
l 2 Sal. 20. 7, wag. Aiy. 42. 10. Zab. 6. 8.
m Qáz. 15. 8, 15. 1 Sam. 14. 13, wag. aur 17. 51, 52. 2 Sam. 8. 1, wag.
n 1 Sal. 17. 22. 2 Sal. 4. 35.
o A'am. 22. 25.
p Paid. 39. 20. Yar. 20. 2. aur 37. 15.
q 1 Sal. 21. 13. 2 Taw. 24. 21.
r A'am. 7. 58 aur 14. 19.
r Zak. 13. 4.
s 2 Sal. 1. 8. Mat. 3. 4.
t 1 Sal. 18. 4. aur 19. 9.
u 2, 13 áyateṉ
x 'Ibrán. 7. 22. aur 8. 6.
y 'Ibrán. 5. 9. aur 12. 23. Muk. 6. 11.
a Qul. 3. 8. 1 Pat. 2. 1.
b Rúm. 12. 12. 'Ibrán. 10 36
c 1 Qur. 9. 24. Filip 3. 13, 14.
d Lúq. 24. 26. Filip. 2. 8, wag. 1 Pat. 1. 11.
e Zab. 110. 1. 'Ibrán. 1. 3, 13. aur 8. 1. 1 Pat. 3. 22.
f Mat. 10. 24, 25. Yúh. 15. 20.
g Gal. 6. 9.

San 'ÍSAWÍ 64.

meṉ koshish karke hanoz ḳhún tak sámhná nahíṉ kiyá[h].

5 Aur tum us nasíhat ko, jo tumheṉ farzandoṉ kí mánind kí játí hai, bhúl gaye, ki Ai mere beṭe, Ḳhudáwand kí tambíh ko náchíz mat ján; aur jab wuh tujhe malámat kare, shikasta-dil mat ho[i]:

6 Ki Ḳhudáwand, jise piyár kartá hai, use tambíh kartá hai[k], aur har ek beṭe ko, jise wuh qabúl kartá hai, píṭṭá hai.

7 Agar tum tambíh meṉ sabr karte ho, Ḳhudá tum se farzandoṉ kí mánind sulúk kartá hai; ki kaun sá beṭá hai, jise báp tambíh nahíṉ kartá[l]?

8 Par agar wuh tambíh, jis meṉ sáre sharík haiṉ[m], tum ko na kí jáe, to tum harámzáda ho, farzand nahíṉ.

9 Aur jab we, jo hamáre jismání báp the, tambíh karte the, aur ham ne un kí ta'zím kí; to kyá ham us se ziyáda rúhoṉ ke Báp[n] ke hukm meṉ na raheṉ, aur jíeṉ?

10 Ki we to thoṛe dinoṉ ke wáste apní samajh ke muwáfiq tambíh karte the; par wuh hamárí bihtarí ke liye, táki ham us kí pákízagí meṉ sharík howeṉ[o].

11 Aur koí tambíh bilfi'al ḳhushí ká bá'is nahíṉ nazar átí, balki afsos ká: magar áḳhir ko unheṉ jo us se tarbiyat páte haiṉ, rástbází ká phal[p] chain ke sáth baḳhshtí hai.

12 Is wáste ḍhíle háth aur sust ghuṭnoṉ ko sídhá karo[q];

13 Aur apne pánwoṉ ke liye ‖ sídhe raste banáo[r], táki jo laṉgṛátá hai, bhaṭak na jáwe, balki changá howe[s].

14 Sab se mile raho[t], pákízagí kí pairawí karo, jis ke bagair Ḳhudáwand ko koí na dekhegá[u].

15 Aur ba gaur dekhte raho[x], ki koí Ḳhudá ke fazl se mahrúm na ho[y]; aur na howe, ki koí kaṛwí jaṛ sabz hoke tasdí'a dewe[z], aur us se bahutere nápák ho jáweṉ.

16 Na howe, ki koí 'Esau kí mánind zání[a]. yá bedín ho, jis ne ek ḳhurák ke wáste apne palauṭhe hone ká haqq bechá[b].

17 Kyúṉki tum jánte ho, ki wuh, us ke ba'd, jab us ne cháhá ki barakat ká wáris ho, radd kiyá gayá[c]: aur us ne jagah na páí, ki dil ko badal de[d], agarchi us ne use áṉsú bahá baháke ḍhúṉḍhá.

18 Ki tum us pahár tak nahíṉ áe, jise chhú sake, na us kí dhadhaktí ág, aur kálí badlí, aur táríkí, aur túfán[e],

19 Aur narsinge ke shor, aur kalám kí áwáz ke pás, jise sunnewáloṉ ne sunkar darḳhwást kí, ki yih kalám phir ham se na kahá jáwe[f]:

20 (Kyúṉki we us hukm kí, jo unheṉ diyá gayá thá, bardásht na kar sake, ki Agar koí jánwar us pahár ko chhúwe, to patthráo kiyá jáwe, yá bhále se chhedá jáe[g]:

21 Aur wuh jo nazar áyá, aisá ḍarauná thá, ki Músá bolá, Maiṉ hairán aur larzán húṉ[h]:)

22 Balki tum Saihún ke pahár[i], aur zinda Ḳhudá ke shahr meṉ, jo ásmání Yarúsalam hai[k], aur lákhoṉ firishtoṉ ke pás[l],

23 Aur palauṭhoṉ[m] kí 'ídí jamá'at aur kalísiye meṉ, jin ke nám ásmán par likhe haiṉ[n], aur Ḳhudá ke pás, jo sab ká Hákim hai[o], aur kámil kiye húe[p] rástbázoṉ kí rúhoṉ ke pás,

24 Aur Yisú' ke, jo naye 'ahd ká darmiyání hai[q], aur us chhiṛke húe lahú ke[r], jo Hábil ke lahú se bihtar báteṉ boltá hai[s], pás áe ho.

25 Dekho, tum bolnewále se gáfil na raho. Kyúṉki agar we bhág na nikle, jo us se jo zamín par farmátá thá gáfil rahe, to ham bhí agar us se, jo hameṉ ásmán par se farmátá hai, muṉh moṛeṉ, kyúṉkar bhág nikleṉge[t]?

26 Us kí áwáz ne zamín ko us waqt hilá diyá[u]: par ab us ne yih kahke wa'da kiyá, ki Phir ek bár maiṉ faqat zamín ko nahíṉ, balki ásmán ko bhí hilá dúṉgá[x].

27 Aur yih bát ki Phir ek bár, is bát ko záhir kartí hai, ki we chízeṉ jo hiláí játí haiṉ, baní húí chízoṉ kí mánind ṭal játíṉ, táki we chízeṉ jo ṭalne kí nahíṉ, qáim raheṉ[y].

28 Pas, ham aisí bádsháhí ko, jo ṭalne kí nahíṉ, páke fazl hásil kareṉ, jis se Ḳhudá kí bandagí pasandída taur par adab aur díndárí ke sáth kareṉ:

29 Kyúṉki hamárá Ḳhudá bhasam karnewálí ág hai[z].

[h] 1 Qur. 10. 13. 'Ibrán. 10. 32, 33, 34.
[i] Aiy. 5. 17. Ams. 3. 11.
[k] Zab. 94. 12. aur 119. 75. Ams. 3. 12. Ya'q. 1. 12. Muk. 3. 19.
[l] Ist. 8. 5. 2 Sam. 7. 14. Ams. 13. 24. aur 19. 18. aur 23. 13.
[m] Zab. 73. 15. 1 Pat. 5. 9.
[n] Gin. 16. 22. aur 27. 16. Aiy. 12. 10. Wá'iz. 12. 7. Yas. 42. 5. aur 57. 16. Zak. 12. 1.
[o] Ahb. 11. 44. aur 19. 2. 1 Pat. 1. 15, 16.
[p] Ya'q. 3. 18.
[q] Aiy. 4. 3, 4. Yas. 35. 3.
‖ Yá, hamwár.
[r] Ams. 4. 26, 27.
[s] Gal. 6. 1.
[t] Zab. 34. 14. Rúm. 12. 18. aur 14. 19. 2 Tim. 2. 22.
[u] Mat. 5. 8. 2 Qur. 7. 1. Afs. 5. 5.
[x] 2 Qur. 6. 1.
[y] Gal. 5. 4.
[z] Ist. 29. 18. 'Ibrán. 3. 12.
[a] Afs. 5. 3. Qul. 3. 5. 1 Tas. 4. 3.
[b] Paid. 25. 33.
[c] Paid. 27. 34, 36, 38.
[d] 'Ibrán. 6. 6.
[e] Ḳhur. 19. 12, 18, 19. aur 20. 18. Ist. 4. 11. aur 5. 22. Rúm. 6. 14. aur 8. 15. 2 Tim. 1. 7.
[f] Ḳhur. 20. 19. Ist. 5. 5, 25. aur 18. 16.
[g] Ḳhur. 19. 13.
[h] Ḳhur. 19. 16.
[i] Gal. 4. 26. Muk. 3. 12. aur 21. 2, 10.
[k] Filip. 3. 20.
[l] Ist. 33. 2. Zab. 68. 17. Yahúd. 14.
[m] Ḳhur. 4. 22. Ya'q. 1. 18. Muk. 14. 4.
[n] Lúq. 10. 20. Filip. 4. 3. Muk. 13. 8.
[o] Paid. 18. 25. Zab. 94. 2.
[p] Filip. 3. 12. 'Ibrán. 11. 40.
[q] 'Ibrán. 8. 6. aur 9. 15.
[r] Ḳhur. 24. 8. 'Ibrán. 10. 22. 1 Pat. 1. 2.
[s] Paid. 4. 10. 'Ibrán. 11. 4.
[t] 'Ibrán. 2. 2, 3. aur 3. 17. aur 10. 28, 29.
[u] Ḳhur. 19. 18.
[x] Haj. 2. 6.
[y] Zab. 102. 26. Mat. 24. 35. 2 Pat. 3. 10. Muk. 21. 1.
[z] Ḳhur. 24. 17. Ist. 4. 24. aur 9. 3. Zab. 50. 3. aur 97. 3. Yas. 66. 15. 2 Tas. 1. 7. 'Ibrán. 10. 27.

San 'ÍSAWÍ 64.

XIII BÁB.

1 *Mutafarriq nasíhaten bábat muhabbat kí, 4 phir pákízagí kí, 5 phir ki lálach ko apne se judá karen, phir ki Khudá ke wá'izon ko yád rakhen, 9 phir ki rang á rang begána ta'límon se chaukas rahen, 10 phir ki Masíh ká iqrár karen, 16 phir ki khairát karen, 17 phir ki hákimon kí itá'at karen, 18 phir ki rasúl ke liye du'á mángen. 20 Khatt ká khátima.*

BIRÁDARÁNA muhabbat baní rahe[a].

2 Musáfir-parwarí ko mat bhúlo[b]; kyúnki usí se kitnon ne bin jáne firishton kí mihmání kí hai[c].

3 Qaidíon ko yún yád karo, goyá tum un ke sáth qaid men sharík ho; aur aisá hí un ko jo ranj men hain yád karo[d], ki tumhárá bhí unhín ká sá jism hai.

4 Byáh karná sab men bhalá hai, aur bistar nápák nahín; par Khudá harámkáron aur záníon kí 'adálat karegá[e].

5 Tumhárá chalan lálach ká na howe; aur jo maujúd hai, usí par qaná'at karo[f]; kyúnki us ne áp kahá hai, ki main tujhe hargiz na chhorúngá. aur tujhe mutlaq tark na karúngá[g].

6 Is wáste ham khátirjam'aí se kah sakte hain, ki Khudáwand merá madadgár hai, aur main na darúngá; insán merá kyá karegá[h]?

7 Tum apne ‖peshwáon ko, jinhon ne tum se Khudá kí bát kahí, yád karo[i]; aur un kí chál ke anjám ko gaur karke un ke ímán ki pairauí karo[k].

8 Yisú' Masíh kal, aur áj, aur abad tak, eksán hai[l].

9 Tum rang á rang begána ta'límon se idhar udhar daurte na phiro[m]. Ki yih bhalá hai, ki dil fazl se mazbút ho; na ki khurákon se[n], jin se unhon ne, jo un ke liye daurte phirte the, naf'a na páyá.

10 Hamárí to ek qurbángáh hai, jis se khaima kí khidmat karnewálon ká ikhtiyár nahín, ki kháen[o].

11 Ki jin jánwaron ká lahú sardár káhin muqaddas makán men gunáh ke kafára ke wáste le játá hai, un ke badan khaimagáh ke báhar jaláe játe hain[p]:

12 Is wáste Yisú' bhí, táki logon ko apne lahú se pákízagí bakhshe, phátak ke báhar márá gayá[q].

13 Pas áo, ham us kí zillat ke sharík hoke[r] khaimagáh se báhar us pás nikal chalen.

14 Kyúnki hamárá rahnewálá shahr yahán nahín; ham to us shahr ko jo ánewálá hai, dhúndhte hain[s].

15 Is wáste us ke wasíla se[t] sitáish kí qurbání[u], ya'ne, un honthon ká phal[x] jo us ke nám ká iqrár karte hain, Khudá ke liye har waqt láwen.

16 Par bhaláí aur sakháwat karní na bhúlo[y]; is liye ki Khudá aisí qurbáníon se khush hotá hai[z].

17 Tum apne ‖peshwáon ke farmánbardár aur tábi' raho[a]: ki we, un kí mánind jinhen hisáb dená paregá, tumhárí jánon ke wáste jágte rahte hain[b], táki we khushí se yih karen, na ki gam se: kyúnki wuh tumháre liye nuqsán hai.

18 Hamáre wáste du'á mángo[c]; kyúnki ham yaqín jánte hain, ki ham nekníyat hain[d], ki sárí báton men nekí ke sáth guzrán kiyá cháhte hain.

19 Aur main tum se kháss is liye minnat kartá hún, ki tum yih karo, tá ki main jald tum pás phir pahunchún[e].

20 Salámatí ká Khudá[f], jo abadí 'ahd ke lahú[g] ke sabab se bheron ke buzurg gararíye[h], ya'ne, hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ko, murdon men se phir láyá[i],

21 Tum ko har ek nek kám men kámil kare[k], táki us kí marzí par chalo, aur jo kuchh us ke huzúr men maqbúl hai, Yisú' Masíh ke wasíla tum men kare[l]; us ká jalál hamesha hamesha howe[m]. Ámín.

22 Ab, ai bháío, main tum se iltimás kartá hún, ki tum nasíhat ke kalám ko mán lo: ki main ne mukhtasar men tumhen likhá hai[n].

23 Jáno ki bháí Timtáus[o] chhút gayá[p]: agar wuh jald áwe, to us ke sáth áke main tum ko dekhúngá.

24 Tum apne sab peshwáon[q] aur sáre muqaddason ko salám kaho. Jo Italia ke hain, tumhen salám kahte hain.

25 Fazl tum sab par ho[r]. Ámín.

¶ Yih khatt 'Ibráníon ko Timtáus ke háth se likhá húá Italia se bhejá gayá.

San 'ÍSAWÍ 64.

[a] Rúm. 12. 10. 1 Tas. 4. 9. 1 Pat. 1. 22. aur 2. 17. aur 3. 8. aur 4. 8. 2 Pat. 1. 7. 1 Yúh. 3. 11, wag. aur 4. 7, 20, 21.
[b] Mat. 25. 35. Rúm. 12. 13. 1 Tim. 3. 2. 1 Pat. 4. 9.
[c] Paid. 18. 3. aur 19. 2.
[d] Mat. 25. 36. Rúm. 12. 15. 1 Qur. 12. 26. Qul. 4. 18. 1 Pat. 3. 8.
[e] 1 Qur. 6. 9. Gal. 5. 19, 21. Afs. 5. 5. Qul. 3. 5, 6. Muk. 22. 15.
[f] Mat. 6. 25, 34. Filip. 4. 11, 12. 1 Tim. 6. 6, 8.
[g] Paid. 28. 15. Ist. 31. 6, 8. Yash. 1. 5. 1 Taw. 28. 20. Zab. 37. 25.
[h] Zab. 27. 1. aur 56. 4, 11, 12 aur 118. 6.
‖ Yá, *hádíon ko.*
[i] 17 áyat.
[k] 'Ibrán. 6. 12.
[l] Yúh. 8. 58. 'Ibrán. 1. 12. Muk. 1. 4.
[m] Afs. 4. 14. aur 5. 6. Qul. 2. 4, 8. 1 Yúh. 4. 1.
[n] Rúm. 14. 17. Qul. 2. 16. 1 Tim. 4. 3.
[o] 1 Qur. 9. 13. aur 10. 18.
[p] Khur. 29. 14. Ahb. 4. 11, 12, 21. aur 6. 30. aur 9. 11. aur 16. 27. Gin. 19. 3.
[q] Yúh. 19. 17, 18. A'am. 7. 58.
[r] 'Ibrán. 11. 26. 1 Pat. 4. 14.
[s] Mík. 2. 10. Filip. 3. 20. 'Ibrán. 11. 10, 16. aur 12. 22.
[t] Afs. 5. 20. 1 Pat. 2. 5.
[u] Ahb. 7. 12. Zab. 50. 14, 23. aur 69. 30, 31. aur 107. 22. aur 116. 17.
[x] Hús. 14. 2.
[y] Rúm. 12. 13.
[z] 2 Qur. 9. 12. Filip. 4. 18. 'Ibrán. 6. 10.
‖ Yá, *hádíon ke.*
[a] Filip. 2. 29. 1 Tas. 5. 12. 1 Tim. 5. 17. 7 áyat.
[b] Hiz. 3. 17. aur 33. 2, 7. A'am. 20. 26, 28.
[c] Rúm. 15. 30. Afs. 6. 19. Qul. 4. 3. 1 Tas. 5. 25. 2 Tas. 3. 1.
[d] A'am. 23. 1. aur 24. 16. 2 Qur. 1. 12.
[e] Filim. 22.
[f] Rúm. 15. 33. 1 Tas. 5. 23.
[g] Zak. 9. 11. 'Ibrán. 10. 29.
[h] Yas. 40. 11. Hiz. 34. 23. aur 37. 24. Yúh. 10. 11, 14. 1 Pat. 2. 25. aur 5. 4.
[i] A'am. 2. 24, 32. Rúm. 4. 24. aur 8. 11. 1 Qur. 6. 14. aur 15. 15. 2 Qur. 4. 14. Gal. 1. 1. Qul. 2. 12. 1 Tas. 1. 10. 1 Pat. 1. 21.
[k] 2 Tas. 2. 17. 1 Pat. 5. 10.
[l] Filip. 2. 13.
[m] Gal. 1. 5. 2 Tim. 4. 18. Muk. 1. 6.
[n] 1 Pat. 5. 12.
[o] 1 Tas. 3. 2.
[p] 1 Tim. 6. 12.
[q] 7, 17 áyaton.
[r] Tit. 3. 15.

YA'QU'B KA' KHATT I 'A'MM.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

I BA'B.

1 Dukh uṭháte waqt cháhiye ki ham khushí kareṇ, aur Khudá se hikmat máṅgeṇ tá ki sabr kar sakeṇ; 13 munásib nahíṅ hai ki ham ázmáish ke waqt yih samjheṇ ki Khudá hameṅ imtihán meṅ phaṅsátá hai, aur is bá'is gunáh karte, 19 bar-'aks us ke cháhiye ki ham kalám ko suneṅ aur us ko gaur kareṅ aur us par 'amal kareṅ. 26 Agar aisá na kareṅ, to mumkin hojátá ki ham záhirí díndár ṭhahrenge, par haqíqí díndár hargiz na hojáenge.

YA'QU'B[a] ká, jo Khudá aur Khudáwand Yisú' Masíh ká banda hai[b], un bárah firqoṇ[c] ko jo tittar bittar haiṅ[d], salám.

2 Ai mere bháío, jab tum tarah tarah kí ázmáishoṅ[e] meṅ paṛo, to use kamál khushí samjho[f];

3 Yih jánkar, ki tumháre ímán kí ázmáish sabr paidá kartí hai[g].

4 Par sabr ko kám púrá karne do, táki tum kámil aur púre ho, aur kisí bát meṅ náqis na raho.

5 Agar koí tum meṅ se hikmat meṅ náqis howe[h], to Khudá se máṅge[i], jo sab ko sakháwat ke sáth detá, aur ulahná nahíṅ detá hai, ki us ko 'ináyat hogí[k].

6 Par ímán se máṅge, aur kuchh shakk na kare[l]. Kyúṅki shakk-karnewálá samundar kí lahr kí mánind hai, jise hawá ṭakrátí aur uṛátí hai.

7 Aisá shakhs hargiz gumán na kare, ki Khudáwand se kuchh páwegá.

8 Do-dila ádmí[m] apní sárí chál meṅ ḍagmagátá hai.

9 Bhái jo garíb hai, apní bulandí par fakhr kare:

10 Aur jo daulatmand hai, apní pastí par; is liye, ki wuh ghás ke phúl kí tarah játá rahegá[n].

11 Kyúṅki jab súraj nikaltá aur lúh chaltí, tab ghás ko sukhá detí, aur us ká phúl jhaṛ játá, aur us ke chihra kí khúbsúratí játí rahtí; yúṅ hí daulatmand bhí apní sárí ráhoṅ meṅ murjhá jáegá.

12 Mubárak wuh ádmí, jo ázmáish kí bardásht kartá hai[o]; is wáste ki jab us kí ázmáish ho chukí, to zindagí ká táj[p], jis ká Khudá ne apne muhabbat-rakhnewáloṅ se wa'da kiyá[q], páwegá.

13 Jab koí imtihán meṅ phaṅse, to wuh na kahe, ki Maiṅ Khudá kí taraf se imtihán meṅ phaṅsá; kyúṅki Khudá badíoṅ se na áp ázmáyá játá, aur na kisí ko ázmátá hai:

14 Magar har shakhs apní khwáhishoṅ se lubhákar, aur jál meṅ phaṅskar, imtihán meṅ paṛtá hai.

15 So khwáhish jab hámila húí, tab gunáh paidá kartí[r]: aur gunáh jab tamámí tak pahunchá, maut ko jantá hai[s].

16 Mere piyáre bháío, fareb na kháo.

17 Har ek achchhí bakhshish aur kámil in'ám úpar hí se hai[t], aur núroṅ ke báni kí taraf se utartá hai, jis meṅ badalne aur phir jáne ká sáya bhí nahíṅ[u].

18 Us ne apne iráda se hameṅ sachái ke kalám se paidá kiyá[x], táki ham us ke makhlúqoṅ meṅ pahile phaloṅ[y] kí mánind howeṅ[z].

19 Is liye, ai piyáre bháío, har ek ádmí sunne meṅ tez[a], aur bol uṭhne meṅ dhímá[b], aur gussa karne meṅ dhímá howe[c]:

20 Kyúṅki insán ká gussa Khudá kí rástbází ke kám nahíṅ kartá.

21 Is liye sárí gandagí aur badí ke fuzlát phenkkar[d], us kalám ko, jo paiwand hotá, aur tumhárí ján bachá saktá hai[e], farotaní se qabúl kar lo.

22 Lekin tum kalám par 'amal karnewále ho[f], na áp ko fareb dekar sirf sunnewále raho.

23 Kyúṅki jo shakhs sirf kalám ko suná kartá, aur us par 'amal nahíṅ kartá[g], wuh us ádmí kí mánind hai, jo apná muṇh áíne meṅ dekhtá:

24 Is liye ki us ne áp ko dekhá, aur chalá gayá, aur fauran bhúl gayá, ki maiṅ kaisá thá.

25 Par jo ázádagí kí kámil sharí'at[h] par ṭakṭakí bándhke us ke gaur meṅ rahtá hai[i], wuh sunkar bhúlnewálá nahíṅ, balki 'amal

a A'am. 13. 17. aur 15. 13. Gal. 1. 19. aur 2. 9. Yahúd. 1.
b Tit. 1. 1.
c A'am. 26. 7.
d Ist. 32 26. Yúh. 7. 35. A'am. 2. 5. aur 8. 1. 1 Pat. 1. 1.
e 1 Pat. 1. 6.
f Mat. 5. 12. A'am. 5. 41. 'Ibrán. 10. 34. 1 Pat. 4. 13, 16.
g Rúm. 5. 3.
h 1 Sal. 3. 9, 11, 12. Ams. 2 3.
i Mat. 7. 7. aur 21. 22. Marq. 11. 24. Lúq. 11. 9. Yúh 14. 13. aur 15. 7. aur 16. 23.
k Yar. 29 12. 1 Yúh. 5. 14, 15.
l Marq. 11. 24. 1 Tim. 2. 8.
m Ya'q. 4. 8
n Aly. 14. 2. Zab. 37. 2. aur 90. 5, 6. aur 102. 11. aur 103. 15. Yas. 40. 6. 1 Qur. 7. 31. Ya'q. 4. 14. 1 Pat. 1. 24. 1 Yúh 2. 17.
o Aly. 5. 17. Ams. 3. 11, 12 Ya'q. 12. 5. Muk. 3. 19.
p 1 Qur. 9. 25. 2 Tim. 4. 8. Ya'q. 2. 5. 1 Pat. 5. 4. Muk. 2. 10.
q Mat. 10. 22. aur 19. 28, 29. Ya'q. 2. 5.
r Aly. 15. 35. Zab. 7. 14.
s Rúm. 6. 21, 23.
t Yúh. 3. 27. 1 Qur. 4. 7.
u Gin 23. 19. 1 Sam. 15. 29. Mal. 3. 6. Rúm. 11. 29.
x Yúh. 1. 13. aur 3. 3. 1 Qur. 4. 15. 1 Pat. 1. 23.
y Yar. 2. 3. Muk. 14. 4.
z Afs. 1. 12.
a Wá'iz. 5. 1.
b Ams. 10. 19. aur 17. 27. Wá'iz. 5. 2.
c Ams. 14. 17. aur 16. 32. Wá'iz. 7. 9.
d Qul. 3. 8. 1 Pat. 2. 1.
e A'am. 13. 26. Rúm. 1. 16. 1 Qur. 15. 2. Afs. 1. 13. Tit. 2. 11. 'Ibrán. 2. 3. 1 Pat. 1. 9.
f Mat. 7. 21. Lúq. 6. 46. aur 11. 28. Rúm. 2. 13. 1 Yúh. 3. 7.
g Lúq. 6. 47, wag. Dekho Ya'q. 2. 14, wag.
h Ya'q. 2. 12.
i 2 Qur. 3. 18.

karnewálá hoke, apne 'amal meṇ mubárak hogá[k].

26 Agar koí tumháre bích áp ko díndár záhir kare, aur apní zubán ko lagám na de[l], balki apne dil ko fareb dewe, to us kí díndárí bátil hai.

27 Wuh díndárí jo Khudá aur Báp ke áge pák aur be-'aib hai, so yihí hai, ki Yatímoṇ aur bewoṇ kí musíbat ke waqt un kí khabargírí karní[m], aur áp ko dunyá se be-dág bachá rakhná[n].

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

k Yúh. 13. 17. l Zab. 34. 13. aur 39. 1. 1 Pat. 3. 10. m Yas. 1. 16, 17. aur 58. 6, 7. Mat. 25. 36. n Rúm. 12. 2. Ya'q. 4. 4. 1 Yúh. 5. 18.

II BÁB.

1 Masíhíoṇ ko yih munásib nahíṇ, ki we daulatmand bháioṇ kí rúdárí kareṇ, aur miskín bháioṇ ko haqír jáneṇ: 13 bar-'aks us ke yih farz hai ki muhabbat rakhá kareṇ aur rahm dikhláyá kareṇ: 14 cháhiye ki ham ímán par fakhr na kareṇ jab us ke sáth a'amál na howeṇ, 17 kyúṇki aisá ímán murda hai, 19 Shayátín ká ímán, 21 aur Abirahámí nahíṇ, 25 aur na aisá jaisá Ráhab látí thí.

MERE bháío, hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká, jo zu-l-jalál hai[a], ímán záhir-parastí ke sáth[b] na rakho.

2 Is liye ki agar koí sone kí angúṭhí aur barráq poshák pahinkar ‖ tumhárí jamá'at meṇ áwe, aur ek garíb maile kuchele kapṛe pahine áwe;

3 Aur tum us suthrí-poshák-wále kí taraf mutawajjih hokar us se kaho, Áp yaháṇ bakhúbí baiṭhiye; aur garíb se kaho, Waháṇ khaṛá rah, yá, Yaháṇ mere páṇwoṇ kí chaukí tale baiṭh:

4 To kyá tum ne ápas kí taraf-dárí na kí, aur bad-gumán hákim na bane?

5 Mere piyáre bháío, suno, Kyá Khudá ne is jahán ke garíboṇ ko nahíṇ chuná[c], táki we ímán ke daulatmand[d], aur usí bádsháhat ke, jis ká us ne apne piyár-karnewáloṇ se wa'da kiyá[e], wáris howeṇ?

6 Lekin tum ne garíboṇ ko be-hurmat kiyá[f]. Kyá daulatmand tum par jabr nahíṇ karte, aur 'adálatoṇ meṇ tumheṇ nahíṇ khíṇchwáte[g]?

7 Kyá we us buzurg nám ká, jo tumhárá rakhá gayá, ṭhaṭṭhá nahíṇ karte?

8 Par jo tum us bádsháhí sharí'at ko púrá karo, jaisá likhá hai, ki Tú apne paṛosí ko aisá piyár kar, jaisá áp ko[h], tum achchhá karte ho;

9 Lekin agar tum záhir-parastí

a 1 Qur. 2. 8. b Ahb. 10. 16. Ist. 1. 17. aur 16. 19. Amb. 24. 23. aur 28. 21. Mat. 22. 16. 9 áyat. Yahúd. 16. ‖ Yá, tumháre 'ibádat-khána meṇ. c Yúh. 7. 48. 1 Qur. 1. 26, 28. d Lúq. 12. 21. 1 Tim. 6. 18 Muk. 2. 9. e Khur. 20. 6. 1 Sam. 2. 30. Amb. 8. 17. Mat. 5. 3. Lúq. 6. 20. aur 12. 32. 1 Qur. 2. 9. 2 Tim. 4. 8. Ya'q. 1. 12. f 1 Qur. 11. 22. g A'am. 13. 50. aur 17. 6. aur 18. 12. Ya'q. 5. 6. h Ahb. 19. 18. Mat. 22. 39. Rúm. 13. 8, 9. Gal. 5. 14. aur 6. 2.

karo[i], to gunáh karte ho, aur sharí'at ke ṭálnewále ṭhahráe játe ho.

10 Is liye ki jo sárí sharí'at ko mántá, aur ek bát ṭáltá hai, to wuh sárí bátoṇ ká gunahgár húá[k].

11 Kyúṇki jis ne kahá, ki Tú ziná na kar, us ne yih bhí kahá, ki Tú khún mat kar[l]. Pas agar tú ziná na kare, aur khún kare, to tú sharí'at ká ṭálnewálá hogá.

12 Tum un kí tarah kaho, aur karo, jin ká insáf ázádagí kí sharí'at[m] ke muwáfiq hogá.

13 Is liye ki jis ne rahm nahíṇ kiyá, us ká insáf be-rahmí se hogá[n]; aur rahm 'adálat par ‖ gálib hotá hai[o].

14 Mere bháío, agar koí kahe, ki maiṇ ímándár húṇ, aur 'amal na kartá ho, to kyá fáida[p]? kyá aisá ímán use bachá saktá hai?

15 Agar koí bháí yá bahin nangá howe, aur rozína kí roṭí muyassar na ho[q],

16 Aur tum meṇ se koí unheṇ kahe, ki Salámat jáo, garm aur ser ho[r]; aur tum unheṇ we chízeṇ na do, jo badan ko zarúr haiṇ, to kyá fáida?

17 Isí tarah ímán bhí, agar 'amal ke sáth na ho, to akelá hoke murda hai.

18 Sháyad koí kahe, ki I'mán tujh meṇ hai, aur mere pás 'amal; bhalá, tú apná ímán be 'amal ke mujh par záhir kar, aur maiṇ apne ímán ko apne a'amál se tujh par záhir karúṇgá[s].

19 Tú ímán látá hai, ki Khudá ek hai; achchhá kartá hai: Shayátín bhí yihí mánte, aur thartharáte haiṇ[t].

20 Par, ai wáhí ádmí, kab tujh ko ma'lúm hogá, ki ímán be a'amál murda hai?

21 Kyá hamárá báp Abirahám a'amál se rástbáz nahíṇ ṭhahráyá gayá, jis waqt us ne apne beṭe Izhák ko qurbángáh par chaṛháyá[u]?

22 Tú dekhtá hai, ki ímán ne us ke a'amál ke sáth kám kiyá[x], aur a'amál se ímán kámil húá?

23 Aur wuh navishta púrá húá, jo kahtá hai, Abirahám Khudá par ímán láyá, aur yih us ke liye rástbází giná gayá[y]: aur wuh Khalíl-Ulláh kahláyá[z].

24 Tum dekhte ho, ki ádmí a'amál se rástbáz ṭhahráyá játá hai, sirf ímán se nahíṇ.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

i 1 áyat. k Ist. 27. 26. Mat. 5. 19. Gal. 3. 10. l Khur. 20. 13, 14. m Ya'q. 1. 25. n Aiy. 22. 6, wag. Ams. 21. 13. Mat. 6. 15. aur 18. 35. aur 25. 41, 42 ‖ Yá, fakhr kartá hai. o 1 Yúh. 4. 17, 18. p Mat. 7. 26. Ya'q. 1. 23. q Dekho Aiy. 31. 19, 20. Lúq. 3. 11. r 1 Yúh. 3. 18. s Ya'q. 3. 13. t Mat. 8. 29. Marq. 1. 24. aur 5. 7. Lúq. 4. 34. A'am. 16. 17. aur 19. 15. u Paid. 22. 9, 12. x 'Ibrán. 11. 17. y Paid. 15. 6. Rúm. 4. 3. Gal. 3. 6. z 2 Taw. 20. 7. Yas. 41. 8.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

25 Isí tarah Ráhab bhí, jo fáhisha thí, jab us ne jásúson kí mihmání kí[a], aur unhen dúsrí ráh se báhar kar diyá, kyá a'amál se rástbáz na thahrí?

26 Pas jaisá badan be rúh murda hai, waisá hí ímán bhí be a'amál murda hai.

III BÁB.

1 Be ta,ammul ke yá ghamand ke sáth kisi ko malámat karní durust nahín: 5 khiláf us ke cháhiye ki ham apní zubán ko rok rakhen, ki wuh báwujúde ki chhotá 'azú hai, lekin bahutsí nekí aur bahutsí badí kar saktí. 13 We jo haqíqí dánái rakhte, so halím aur milansár hain, aur dáh aur jhagre se báz rahte.

AI mere bháío, tum men bahut se ustád na banen[a]; kyúnki jánte ho, ki ham us se ziyáda sazá páwenge[b].

2 Is wáste ki ham sab ke sab bár bár taqsír karte hain[c]. Agar koí báton men taqsír na kare[d], to wuhí kámil shakhs hai[e], aur wuh apne sáre badan ko tábi' kar saktá hai.

3 Dekho, ki ham ghoron ke munh men lagám dete hain[f], táki we hamáre tábi' rahen, aur un ke sáre badan ko pherte hain.

4 Dekho, jaház bhí, báwujúde ki kaise bare bare hain, aur tez hawá se uráe játe, chhotí chhotí patwár se, jahán kahín mánjhí cháhtá hai, phiráe játe hain;

5 Waise hí zubán chhotá sá 'azú hai[g], par bará hí bol boltí hai[h]. Dekho, thorí sí ág kaise bare jangal ko jalá detí hai!

6 So zubán ek ág hai[i], aur sharárat ká ek 'álam; zubán hamáre angon men aisí hai, ki sáre badan par dág lagátí hai[k], aur paidáish ke dáira ko jalátí hai, aur khud us ne jahannam se jalan ko páyá hai.

7 Kyúnki har qism ke jánwar, kyá urte, kyá rengte, kyá samundar ke rahnewále, insán ke bas men áte hain, aur áe:

8 Par zubán ko koí ádmí bas men lá nahín saktá; ki wuh to ek balá hai, jo thamtí nahín; zahr i qátil se bharí hai[l].

9 Ham usí se Khudá ko, jo Báp hai, mubárak kahte hain; aur usí se ádmíon ko, jo Khudá kí súrat par paidá húe[m], bad du'á karte hain.

10 Ek hí munh se mubárakbádí aur bad du'á nikaltí hai. Ai mere bháío, yih munásib nahín, ki aisá ho.

11 Kyá koí chashma ek hí sote se míthá aur khárá pání detá hai?

12 Ai mere bháío, kyá mumkin hai, ki anjír men zaitún, aur angúr men anjír lagen? so koí chashma khárá aur míthá pání nahín detá.

13 Tum men kaun 'aqlmand aur dáná hai[n]? wuh nek chál se dánái ke hilm ke sáth[o] apne a'amál záhir kare[p].

14 Par jo tum apne dil men karwí dáh, aur jhagre rakhte ho[q], to fakhr na karo[r], aur sachái ke khiláf jhúth na bolo.

15 Yih wuh hikmat nahín jo úpar se utartí hai[s], balki yih dunyáwí, nafsání, shaitání hai.

16 Is liye ki jahán dáh aur jhagrá hai[t], wahán hangáma, aur har tarah ká burá kám hotá hai.

17 Par wuh hikmat jo úpar se hai[u], so pahile pák hai, phir milansár, miyána-rú, narm, rahm se aur achchhe phalon se ladí húí, na tarafdár hai, na makkár[x].

18 Aur we jo sulh karte hain, rástbází ke phal sulh ke sáth bote hain[y].

IV BÁB.

1 Hamen khabardár rahná cháhiye ki na lálach, 4 na bad-parhezí, 5 na magrúri, 11 na bad-goi, na 'aib-joí ham par gálib áwe: 13 phir ham gumán na karen, ki hamáre sab dunyáwí ma'ámalon ke zarúratan anjám o khair honge, par nit yád rakhen ki is zindagí ká kuchh thikáná nahín, aur is liye munásib hai ki áp ko Khudá ke supurd karen, ki wuh apní marzí ke mutábiq hamáre sáre kár o bár ko thík anjám de.

LARÁÍ'AN aur jhagre tum men kahán se áe? kyá wahán se nahín, ya'ne, tumhárí shahwaton se, jo tumháre angon men lartí hain[a]?

2 Tum khwáhish karte ho, aur nahín páte; tum ‖qatl karte ho, aur rashk karte ho, aur kuchh hásil nahín kar sakte; tum jhagarte ho, par kuchh háth nahín lagtá, is liye ki tum nahín mángte.

3 Tum mángte ho, aur nahín páte[b]; kyúnki tum bad-waz'aí se mángte ho, táki apní shahwaton men kharch karo[c].

4 Ai ziná-karnewálo aur ziná-karnewálío[d], kyá tum ne nahín jáná, ki dunyá kí dostí Khudá kí dushmaní hai[e]? pas jo koí dunyá kí dostí ká iráda kartá, wuh áp ko Khudá ká dushman thahrátá hai[f].

---

a Yash. 2. 1. 'Ibrán. 11. 31.

a Mat. 23. 8, 14. Rúm. 2. 20, 21. 1 Pat. 5. 3.
b Lúq. 6. 37.
c 1 Sal. 8. 46. 2 Taw. 6. 36. Ams. 20. 9. Wá'iz. 7. 20. 1 Yúh. 1. 8.
d Zab. 34. 13. Ya'q. 1. 26. 1 Pat. 3. 10.
e Mat. 12. 37.
f Zab. 32. 9.
g Ams. 12. 18. aur 15. 2.
h Zab. 12. 3. aur 73. 8, 9.
i Ams. 16. 27.
k Mat. 15. 11, 18, 19, 20. Marq. 7. 15, 20, 23.
l Zab. 140. 3.
m Paid. 1. 26. aur 5. 1. aur 9. 6.

n Gal. 6. 4.
o Ya'q. 1. 21.
p Ya'q. 2. 18.
q Rúm. 13. 13.
r Rúm. 2. 17, 23.
s Filip. 3. 19. Ya'q. 1. 17. Yahúd. 19.
t 1 Qur. 3. 3. Gal. 5. 20.
u 1 Qur. 2. 6, 7.
x Rúm. 12. 9. 1 Pat. 1. 22. aur 2. 1. 1 Yúh. 3. 18.
y Ams. 11. 18. Hús. 10. 12. Mat. 5. 9. Filip. 1. 11. 'Ibrán 12. 11.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

a Rúm. 7. 23. Gal. 5. 17. 1 Pat. 2. 11.
‖ Yá, dáh karte.
b Aiy. 27. 9. aur 35. 12. Zab. 18. 41. Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13.
c Zab. 66. 18. 1 Yúh. 3. 22. aur 5. 14.
d Zab. 73. 27.
e 1 Yúh. 2. 15.
f Yúh. 15. 19. aur 17. 14. Gal. 1. 10.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

5 Kyá tum gumán karte ho, ki kitáb 'abas kahtí hai, Wuh rúh jo ham meŋ bastí hai, ḍáh par ubhártí hai[s]?

6 Par wuh to ziyádatar fazl baķhshtá hai. Chunánchi wuh kahtá hai, ki Ķhudá maġrúroŋ ká sámhná kartá, par farotanoŋ ko fazl baķhshtá hai[h].

7 Is liye Ķhudá ke tábi' ho jáo. Shaitán ká sámhná karo[i], wuh tum se bhág niklegá.

8 Tum Ķhudá ke nazdík jáo, wuh tumháre nazdík áwegá[k]. Ai gunahgáro, tum apne háth dhoo[l]; ai do-dilo[m], apne dil ko pák karo[n].

9 Afsos aur gam karo, aur roo[o]: tumhárá haŋsná kuṛhne se badal jáe, aur ķhushí udásí se,

10 Tum Ķhudáwand ke huzúr farotaní karo, wuh tum ko baṛhá-wegá[p].

11 Ai bháío, tum ápas meŋ ek dúsre kí badgoí na karo[q]. Jo apne bhái kí badgoí kartá, aur us par hukm kartá hai[r], so sharí'at kí badgoí kartá, aur sharí'at par hukm kartá hai; lekin agar tú sharí'at par hukm kartá hai, to tú sharí'at par 'amal-karnewálá na-híŋ, balki us ká hákim hai.

12 Sharí'at ká denewálá ek hai, jo bacháne aur halák karne par qádir hai[s]; tú kaun hai, jo dúsre par hukm kartá hai[t]?

13 Are áo, tum log jo kahte ho, ki Áj yá kal fulána shahr jáenge, aur waháŋ ek baras ṭhahrenge, aur saudágarí karenge, aur naf'a páwenge[u]:

14 Aur nahíŋ jánte, ki kal kyá hogá. Ki tumhárí zindagí kyá chíz hai? Kyúŋki wuh to ek buķhár hai[x], jo thoṛí der tak nazar átá, phir gáib ho játá hai.

15 Is ke barķhiláf tum ko kahá cháhiye, ki Jo Ķhudáwand kí marzí howe[y], aur ham jíte raheŋ, yih yá wuh kám kareŋge.

16 Par ab tum apní láfzaníoŋ par faķhr karte ho: aisá faķhr sarásar bejá hai[z].

17 Pas jo koí bhalá kar jántá hai, aur nahíŋ kartá, us par gunáh hotá hai[a].

V BÁB.

1 *Basíl sharír daulatmandoŋ ko chitátá ki Ķhudá se isliye ḍareŋ, ki wuh zarúr intiqám legá. 7 Musíbat ke waqt cháhiye ki ham nabíoŋ ke aur ķháss karke Aiyúb ke sabr karne ko namúna samjheŋ: 12 phir ki qasam kháne se báz raheŋ; phir ki tang-hálí meŋ du'á mángeŋ, aur ķhush-hálí meŋ shukr ke gít gáweŋ; 16 phir ki ápas meŋ apní taqsíroŋ ká iqrár kareŋ, aur ek dúsre ke liye du'á mángeŋ, 19 aur jo bhái gumráh ho, use sumhái kí ráh par phir láweŋ.*

AB, ai daulatmando[a], un áfatoŋ ke sabab se, jo tum par ánewálí haiŋ, chillá chillá roo.

2 Kyúŋki tumhárá mál saṛ gayá, aur tumháre kapṛe kíṛe khá gaye[b].

3 Tumháre sone rúpe ko morcha lagá; aur un ká zang tum par gawáhí degá, aur tumhárá gosht kháwegá. Yúŋhí tum ne apne áķhirí dinoŋ ke liye ķhazána jam'a kiyá[c].

4 Dekho, un mazdúroŋ kí mazdúrí, jinhoŋ ne tumháre khet káṭe, jise tum ne zulm karke na diyá[d], duhái detí hai; aur un káṭnewáloŋ ká shor ‖lashkaroŋ ke Ķhudáwand ke kán tak pahunch gayá[e].

5 Tum ne zamín par 'aish o 'ishrat kí[f], aur sáre maza uṛáte áe; tum ne apne diloŋ ko moṭá kiyá, jaise zabh ke din kí ķhátir.

6 Tum ne rástbáz par fatwá diyá[g], aur use qatl kiyá; wuh tum se muqábala nahíŋ kartá.

7 Ai bháío, Ķhudáwand ke áne tak ‖sabr karo. Dekho, kisán zamín ke qímatí phal kí ummedwárí karke us ke liye sabr kartá hai, jab tak pahile aur pichhle meŋh ko páwe[h].

8 So tum bhí sabr karo, aur apne dil mazbút rakho; kyúŋki Ķhudáwand ká áná nazdík hai[i].

9 Ai bháío, ek dúsre par na kuṛkuṛáo[k], táki tum sazá na páo: dekho, insáf karnewálá darwáza par khaṛá hai[l].

10 Ai mere bháío, jo nabí Ķhudáwand ká nám leke farmáte the, un ke dukh uṭháne aur sabr karne ko namúna samjho[m].

11 Dekho, ham un ko jo sabr karte haiŋ nekbaķht samajhte haiŋ[n]. Tum ne Aiyúb ke sabr ko suná hai[o], aur Ķhudáwand ke matlab ko jánte ho[p], ki wuh baṛá dardmand aur mihrbán hai[q].

12 Sab se pahile, ai mere bháío, qasam mat kháo[r], na ásmán kí, na zamín kí, na koí aur qasam; balki tumhárá háŋ háŋ, aur tumhárá

Marginal references (left column):
s Dekho Paid. 6. 5. aur 8. 21. Gin. 11. 29. Ams. 21. 10.
h Aiy. 22. 29. Zab. 138. 6. Ams. 3. 34. aur 29. 23. Mat. 23. 12. Lúq. 1. 52. aur 14. 11. aur 18. 14. 1 Pat. 5. 5.
i Afs. 4. 27. aur 6. 11. 1 Pat. 5. 9.
k 2 Taw. 15. 2.
l Yas. 1. 16.
m Ya'q. 1. 8.
n 1 Pat. 1. 22. 1 Yúh. 3. 3.
o Mat. 5. 4.
p Aiy. 22. 29. Mat. 23. 12. Lúq. 14. 11. aur 18. 14. 1 Pat. 5. 6.
q Afs. 4. 31. 1 Pat. 2. 1.
r Mat. 7. 1. Lúq. 6. 37. Rúm. 2. 1. 1 Qur. 4. 5.
s Mat. 10. 28.
t Rúm. 14. 4, 13.
u Ams. 27. 1. Lúq. 12. 18, waġ.
x Aiy. 7. 7. Zab. 102. 3. Ya'q. 1. 10. 1 Pat. 1. 24. 1 Yúh. 2. 17.
y A'm. 18. 21. 1 Qur. 4. 19. aur 16. 7. 'Ibrán. 6. 3.
z 1 Qur. 5. 6.
a Lúq. 12. 47. Yúh. 9. 41. aur 15. 22. Rúm. 1. 20, 21, 32. aur 2. 17, 18, 23.

Marginal references (right column):
a Ams. 11. 28. Lúq. 6. 24. 1 Tim. 6. 9.
b Aiy. 13. 28. Mat. 6. 20. Ya'q. 2. 2.
c Rúm. 2. 5.
d Ahb. 19. 13. Aiy. 24. 10, 11. Yar. 22. 13. Mal. 3. 5.
‖ Yá, Rabb ul afwáj.
e Ist. 24. 15.
f Aiy. 21. 13. 'Amús 6. 1, 4. Lúq. 16. 19, 25. 1 Tim. 5. 6.
g Ya'q. 2. 6.
‖ Yá, sabr karke raho
h Ist. 11. 14. Yar. 5. 24. Hús. 6. 3. Yúel 2. 23. Zak. 10. 1.
i Fílip. 4. 5. 'Ibrán. 10. 25, 37. 1 Pat. 4. 7.
k Ya'q. 4. 11.
l Mat. 24. 33. 1 Qur. 4. 5.
m Mat. 5. 12. 'Ibrán. 11. 35, waġ.
n Zab. 94. 12. Mat. 5. 10, 11. aur 10. 22.
o Aiy. 1. 21, 22. aur 2. 10.
p Aiy. 42. 10, waġ.
q Gin. 14. 18. Zab. 103. 8.
r Mat. 5. 34, waġ.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

nahíṉ nahíṉ ho, ki tum sazá ke láiq na ṭhahro.

13 Agar koí tum meṉ gamgín ho, wuh du'á mánge. Agar koí ḳhush-hál ho, to zabúr gáwe[s].

14 Agar koí tum meṉ bímár paṛe, to kalísiye ke qissísoṉ ko buláwe; aur we us par Ḳhudáwand ke nám se tel ḍhálke[t] us ke liye du'á mángeṉ:

15 Aur du'á, jo ímán ke sáth ho, us bímár ko bacháwegí, aur Ḳhudáwand us ko uṭhá khaṛá karegá; aur agar gunáh kiye hoṉ, to un kí mu'áfí hogí[u].

16 Tum ápas meṉ apní taqsíroṉ ká iqrár karo, aur ek dúsre ke liye du'á mángo, tá ki tum shifá páo. Rástbáz kí du'á, jise wuh giṛgiṛáke kare, baṛá kám kartí[x].

17 Iliyás hamárá hamjins insán thá[y]; us ne du'á par du'á kí, ki páni na barse[z], so tín baras aur chha mahínoṉ tak zamín par páni na paṛá[a].

18 Aur us ne phir du'á kí[b], to ásmán ne páni barsáyá, aur zamín apne phal ugá láí.

19 Ai bháío, jo tum meṉ se koí sachái kí ráh se gumráh howe, aur koí us ko phiráwe[c];

20 Wuh yih ma'lúm kare, ki jo koí ek gunahgár ko us kí gumráhí kí ráh se phirátá hai, to ek ján ko maut se bacháwegá[d], aur bahut gunáhoṉ ko chhipáwegá[e].

s Afs. 5. 19. Qul. 3. 16.
t Marq. 6. 13. aur 16. 18.
u Yas. 33. 24. Mat. 9. 2

x Paid. 20. 17. Gin. 11. 2. Ist. 9. 18, 19, 20. Yash. 10. 12. 1 Sam. 12. 18. 1 Sal. 13. 6. 2 Sal. 4. 33. aur 19. 15, 20. aur 20. 2, 4, wag. Zab. 10. 17. aur 34. 15. aur 145. 18. Ams. 15. 29. aur 28. 9. Yúh. 9. 31. 1 Yúh. 3. 22.
y A'am. 14. 15.
z 1 Sal. 17. 1.
a Lúq. 4. 25.
b 1 Sal. 18. 42, 45.
c Mat. 18. 15.
d Rúm 11. 14. 1 Qur. 9. 22. 1 Tim. 4. 16.
e Ams. 10. 12. 1 Pat. 4. 8.

PATRUS KÁ PAHLÁ ḲHATT I 'ÁMM.

San 'Ísawí 60 ke qaríb.

I BÁB.

1 *Wuh Ḳhudá ká shukr kartá us kí gúnágun rúhání ni'amatoṉ ke sabab:* 10 *aur dalálat kartá, ki wuh naját jo Masíh kí taraf se miltí so koí nayí bát nahíṉ, par wuhí hai, jis kí ḳhabar nabioṉ ne qadím se dí thí:* 13 *is liház se wuh un ko nasíhat kartá, ki jis hál we Ḳhudá ke kalám se do-bára paidá hue, so mutábiq us paidáish ke we dindárí kí chal chaleṉ.*

PATRUS kí taraf se, jo Yisú' Masíh ká rasúl hai, un musáfiroṉ ko jo Puntus, Galatiya, Kappadukiya, Asia aur Bitúniya ke mulk meṉ tittar bittar húe[a],

2 Jo Ḳhudá Báp ke 'ilm i qadím ke muwáfiq[b] chune húe haiṉ[c], táki Rúh kí pák tásír[d] se farmánbardár hoṉ, aur Yisú' Masíh ká ḳhún un par chhiṛká jáwe[e]; Fazl aur salámatí tumháre liye ziyáda hotí jáe[f].

3 Hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká Ḳhudá aur Báp mubárak ho[g], jis ne ham ko apní baṛí rahmat se[h] Yisú' Masíh ke murdoṉ meṉ se jí uṭhne[i] ke bá'is, zinda ummed ke liye sar i nau paidá kiyá[k],

4 Táki ham wuh mírás páweṉ, jo be-zawál hai, aur álúda aur pazhmurda nahíṉ[l], jo hamáre liye ásmán par rakhí gayí[m]:

5 Aur ham ímán ke wasíla Ḳhudá kí qudrat se us naját tak, jo áḳhirí waqt meṉ záhir hone ko taiyár hai, mahfúz rahte haiṉ[n];

6 Jis meṉ tum bahut ḳhush ho[o], agarchi bilfi'al, chand roz[p], bazarúrat, tarah tarah kí ázmáishoṉ[q] se gam meṉ paṛe ho:

7 Táki tumháre ímán kí ázmáish[r], jo fání sone se, harchand ki wuh ág meṉ táyá bhí jáe[s], kitná hí beshqímat hai, Yisú' Masíh ke záhir hone ke din ta'ríf aur 'izzat aur jalál ke láiq pái jáwe[t]:

8 Use to bin dekhe[u] tum piyár karte ho; aur báwujúde ki tum ab us ko nahíṉ dekhte[x], magar us par ímán láke aisí ḳhushí o ḳhurramí karte ho, jo bayán se báhar, aur jalál se bharí hai:

9 Aur apne ímán kí garaz, ya'ne, jánoṉ kí naját[y], hásil karte ho.

10 Isí naját kí bábat un nabioṉ ne talásh aur tahqíq kí, jinhoṉ ne us ni'amat kí peshíngoí kí[z], jo tum par záhir hone ko thí:

11 We us kí tahqíq meṉ the, ki Masíh kí Rúh[a], jo un meṉ thí, jab Masíh ke dukhoṉ kí, aur us ke ba'd us ke jalál kí, áge gawáhí detí thí[b], kis waqt aur kis

a Yúh. 7. 35. A'am. 8. 5, 9, 10. Ya'q. 1. 1.
b Rúm. 8. 29. aur 11. 2.
c A'f. 1. 4. 1 Pat. 2. 9.
d 2 Tas. 2. 13.
e 'Ibrán. 10. 22. aur 12. 24.
f Rúm. 1. 7. 2 Pat. 1. 2. Yahúd. 2.
g 2 Qur. 1. 3. Afs. 1. 3.
h Tít. 3. 5.
i 1 Qur. 15. 20. 1 Tas. 4. 14. 1 Pat. 3. 21.
k Yáh. 3. 3, 5. Ya'q. 1. 18.
l 1 Pat. 5. 4.
m Qul. 1. 5. 2 Tim. 4. 8.

n Yúh. 10. 28, 29. aur 17. 11, 12, 15. Yahúd. 1.
o Mat. 5. 12. Rúm 12. 12. 2 Qur. 6. 10. 1 Pat. 4. 13.
p 2 Qur. 4. 17. 1 Pat. 5. 10.
q Ya'q. 1. 2.
r Ya'q. 1. 3, 12. 1 Pat. 4. 12.
s Aiy. 23. 10. Zab. 66. 10. Ams. 17. 3. Yas. 48. 10. Zak. 13. 9. 1 Qur. 3. 13.
t Rúm. 2. 7, 10. 1 Qur. 4. 5. 2 Tas. 1. 7, —12.
u 1 Yúh. 4. 20.
x Yúh. 20. 29. 2 Qur. 5. 7. 'Ibrán. 11. 1, 27.
y Rúm. 6. 22.
z Paid. 49. 10. Dán. 2. 44. Haj. 2. 7. Zak. 6. 12. Mat. 13. 17. Lúq. 10. 24. 2 Pat. 1. 19, 20, 21.
a 1 Pat. 3. 19. 2 Pat. 1. 21.
b Zab. 22. 6. Yas. 53. 3, wag. Dán. 9. 26. Lúq. 24. 25, 26, 44, 46. Yúh. 12. 41. A'am. 26. 22, 23.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

[c] Dán. 9. 24. aur 12. 9, 13.
[d] 'Ibrán. 11. 13, 39, 40.
[e] A'am. 2. 4.
[f] Ḳhur. 25. 20. Dán. 8. 13. aur 12. 5, 6. Afs. 3. 10.
[g] Lúq. 12. 35. Afs. 6. 14.
[h] Lúq. 21 34. Rúm. 13. 13. 1 Tas. 5. 6, 8. 1 Pat. 4. 7. aur 5. 8.
[i] Lúq. 17. 30. 1 Qur. 1. 7. 2 Tas. 1. 7.
[k] A'am. 17. 30. 1 Tas. 4. 5.
[l] Rúm. 12. 2. 1 Pat. 4. 2.
[m] Lúq. 1. 74, 75. 2 Qur. 7. 1. 1 Tas. 4. 3, 4, 7. 'Ibrán. 12. 14. 2 Pat. 3. 11.
[n] Ahb. 11. 44. aur 19. 2. aur 20. 7.
[o] Ist. 10. 17. A'am. 10. 34. Rúm. 2. 11.
[p] 2 Qur. 5. 6. 'Ibrán. 11. 13. 1 Pat. 2. 11.
[q] 2 Qur. 7. 1. Filip. 2. 12. 'Ibrán. 12. 28.
[r] Hiz. 20. 18. 1 Pat. 4. 3.
[s] 1 Qur. 6. 20. aur 7. 23.
[t] A'am. 20. 28. Afs. 1. 7. 'Ibrán. 9. 12, 14. Muk. 5. 9.
[u] Ḳhur. 12. 5. Yas. 53. 7. Yúh. 1. 29, 36. 1 Qur. 5. 7.
[x] Rúm. 3. 25. aur 16. 25, 26. Afs. 3. 9, 11. Qul. 1. 26. 2 Tim. 1. 9, 10. Tít. 1. 2, 3. Muk. 13. 8.
[y] Gal. 4. 4. Afs. 1. 10. 'Ibrán. 1. 2. aur 9. 26.
[z] A'am. 2. 24.
[a] Mat. 28. 18. A'am. 2. 33. aur 3. 13. Afs. 1. 20. Filip. 2. 9. 'Ibrán. 2. 9. 1 Pat. 3. 22.
[b] A'am. 15. 9.
[c] Rúm. 12. 9, 10. 1 Tas. 4. 9. 1 Tim. 1. 5. 'Ibrán. 13. 1. 1 Pat. 2. 17. aur 3. 8. aur 4. 8. 2 Pat. 1. 7. 1 Yúh. 3. 18. aur 4. 7, 21.
[d] Yúh. 1. 13. aur 3. 5.
[e] Ya'q. 1. 18. 1 Yúh. 3. 9.

tarah ke zamána ká bayán kartí thí.

12 So un par yih záhir húá[c], ki we na apní balki hamárí ḳhidmat ke liye we báteṉ kahte the[d], jin kí ḳhabar tum ko un kí ma'rifat milí, jinhoṉ ne Rúh i Quds kí qudrat se, jo ásmán se názil húí[e], tumheṉ Injíl kí ḳhushḳhabarí dí; aur in bátoṉ ko daryáft karne ke firishtagán mushtáq haiṉ[f].

13 Is wáste tum apne fahm kí kamar bándhke[g] hoshyárí se[h] us fazl kí kámil ummed rakho, jo Yisú' Masíh ke záhir hote waqt[i] tum par názil hogá.

14 Tum farmánbardár farzandoṉ kí mánind un burí ḳhwáhishoṉ ko, jin ke tum nádání ke dinoṉ meṉ[k] giriftár the, ham-shakl na bano[l]:

15 Balki jis tarah tumhárá bulánewálá pák hai, apní sab chál meṉ tum pák bano[m];

16 Kyúṉki likhá hai, ki Tum pák bano, ki maiṉ pák húṉ[n].

17 Aur agar tum Báp ká nám lo, jo har ek ke kám ke muwáfiq be-tarafdár insáf kartá hai[o], to apní musáfarat ke waqt[p] ko ḍar ke sáth káṭo[q]:

18 Kyúṉki tum yih jánte ho, ki tum ne jo apne bápdádoṉ ke behúda dastúroṉ se[r] ḳhalásí páí, so yih kuchh fání chízoṉ, ya'ne, sone rúpe ke sabab se nahíṉ[s],

19 Balki Masíh ke beshqímat lahú[t] ke sabab, jo be-dág aur be-'aib barra[u] kí mánind hai;

20 Jo dunyá kí paidáish se peshtar muqarrar húá thá[x]: lekin is áḳhirí zamána[y] meṉ tumháre liye záhir húá.

21 Us ke sabab se tum Ḳhudá par ímán láe, jis ne us ko murdoṉ meṉ se jiláyá[z], aur jalál baḳhshá[a], táki tumhárá ímán aur bharosá Ḳhudá par howe.

22 So jaisá ki tum ne haqq kí tábi'darí karke Rúh ke wasíla apne dil ko pák kiyá[b], yaháṉ tak ki tum meṉ bháíoṉ kí be-riyá muhabbat paidá húí[c], pas pák dil se ek dúsre ko bahut piyár karo:

23 Kyúṉki tum na tuḳhm i fání se, balki us se jo gair-fání hai[d], ya'ne, Ḳhudá ke kalám se[e], jo hamesha zinda aur báqí hai, sar i nau paidá húe.

24 Kyúṉki har ek bashar ghás kí mánind hai[f], aur ádmí kí sárí shán ghás ke phúl kí mánind. Ghás súkh játí hai, aur phúl jhaṛ játá hai;

25 Lekin Ḳhudáwand ká kalám hamesha rahtá[g]. Yih wuhí kalám hai[h], jis kí ḳhushḳhabarí tumheṉ dí gayí hai.

II BÁB.

1 Un ko targib detá, ki sárí badḳhwáhí ko apne se judá kareṉ; 4 un par yih jatáke ki Masíh wuh bunyád hai jis ke úpar we biná kiye gaye haiṉ. 11 Un se minnat kartá, ki we jismání ḳhwáhishoṉ se parhez kareṉ, 13 phir ki hákimoṉ ke tábi' raheṉ. 18 phir chákaroṉ ko ta'lím detá, ki we apne áqáoṉ kí kyúṉkar farmánbardárí kareṉ, 20 aur ḳhusúsan jis hál ki nekí karke dukh páweṉ ki we Masíh ke namúna par sabr o bardásht kareṉ.

IS wáste tum har ek badí, aur har ek dagá, aur makroṉ, aur ḍáh, aur sárí badgoíoṉ ko chhoṛke[a],

2 Un bachchoṉ kí mánind jo isí dam paidá húe[b] kalám ke ḳhális dúdh[c] ke mushtáq ho, táki tum us se baṛhte jáo:

3 Kyúṉki tum ne maza hásil kiyá[d], ki Ḳhudáwand mihrbán hai.

4 Tum us pás áe; wuh ek zinda patthar hai, jise ádmíoṉ ne to ná-pasand kiyá[e], par Ḳhudá ne use chun liyá, aur qímatí jáná;

5 So tum bhí zinda pattharoṉ kí mánind[f] rúhání ghar[g] bante játe ho, aur káhinoṉ kí muqaddas jamá'at húe játe ho[h], táki rúhání qurbániáṉ[i], jo Yisú' Masíh ke wasíla Ḳhudá ko pasand haiṉ[k], guzráno.

6 Is wáste kitáb meṉ bhí mazkúr hai, ki Dekh, maiṉ ek patthar Saihún meṉ rakh detá húṉ, jo kone ká sirá, aur chuná húá, aur qímatí hai; aur jo us par ímán láwe, hargiz sharminda na hogá[l].

7 So wuh tumháre wáste, jo ímán láe ho, qímatí hai: par jo ímán na láe, un ke liye wuhí patthar, jise banánewáloṉ ne radd kiyá, kone ká sirá húá[m],

8 Aur ṭhokar khilánewálá patthar, aur ṭhes dilánewálí chaṭán húá[n]: so yih we haiṉ, jo sarkash hoke kalám se ṭhokar kháte haiṉ[o], jis ke liye we muqarrar bhí húe[p].

9 Lekin tum chuná húá ḳhándán[q], bádsháhí kahánat[r], muqaddas qaum[s], aur ḳháss log[t] ho, táki tum us kí ḳhúbiáṉ záhir karo, jis ne tumheṉ táríkí se apní 'ajíb roshní meṉ buláyá[u].

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

[f] Zab. 103. 15. Yas. 40. 6. aur 51. 12. Ya'q. 1. 10.
[g] Zab. 102. 12, 26. Yas. 40. 8. Lúq. 16. 17.
[h] Yúh. 1. 1, 14. 1 Yúh. 1. 1, 3.

[a] Afs. 4. 22, 25, 31. Qul. 3. 8. 'Ibrán. 12. 1. Ya'q. 1. 21. aur 5. 9. 1 Pat. 4. 2.
[b] Mat. 18. 3. Marq. 10. 15. Rúm. 6. 4. 1 Qur. 14. 20. 1 Pat. 1. 23.
[c] 1 Qur. 3. 2. 'Ibrán. 5. 12, 13.
[d] Zab. 34. 8. 'Ibrán. 6. 5.
[e] Zab. 118. 22. Mat. 21. 42. A'am. 4. 11.
[f] Afs. 2. 21, 22.
[g] 'Ibrán. 3. 6.
[h] Yas. 61. 6. aur 66. 21. 9 áyat.
[i] Hús. 14. 2. Mal. 1. 11. Rúm. 12. 1. 'Ibrán. 13. 15, 16.
[k] Filip. 4. 18. 1 Pat. 4. 11.
[l] Yas. 28. 16. Rúm. 9. 33.
[m] Zab. 118. 22. Mat. 21. 42. A'am. 4. 11.
[n] Yas. 8. 14. Lúq. 2. 34. Rúm. 9. 33.
[o] 1 Qur. 1. 23.
[p] Ḳhur. 9. 16. Rúm. 9. 22. 1 Tas. 5. 9. Yahúd. 4.
[q] Ist. 10. 15. 1 Pat. 1. 2.
[r] Ḳhur. 19. 5, 6. Muk. 1. 6. aur 5. 10.
[s] Yúh. 17. 19. 1 Qur. 3. 17. 2 Tim. 1. 9.
[t] Ist. 4. 20. aur 7. 6. aur 14. 2. aur 26. 18, 19. A'am. 20. 28. Afs. 1. 14. Tít. 2. 14.
[u] A'am. 26. 18. Afs. 5. 8. Qul. 1. 13. 1 Tas. 5. 4, 5.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

[x] Hús. 1. 9, 10. aur 2. 23. Rúm. 9. 25. [y] 1 Taw. 29. 15. Zab. 39. 12. aur 119. 19. 'Ibrán. 11. 13. 1 Pat. 1. 17. [z] Rúm. 13. 14. Gal. 5. 16. [a] Ya'q. 4. 1. [b] Rúm. 12. 17. 2 Qur. 8. 21. Filip. 2. 15. Tít. 2. 8. 1 Pat. 3. 16. [c] Mat. 5. 16. [d] Lúq. 19. 44.

10 Tum áge qaum na the, par ab Khudá kí qaum ho[x]; áge tum par rahmat na thí, par ab tum par rahmat húí.

11 Ai piyáro, main tum se yún jaise pardesíon aur musáfiron[y] se minnat kartá hún, ki tum jismání khwáhishon se[z], jo ján ke muqábil laṛáí kartí hain[a], parhez karo;

12 Aur apná chalan gair-qaumon ke bích nekí ke sáth rakho[b]: táki we jo tumhen badkár jánke tumhárí badgoí karte hain, tumháre nek kámon par nazar karke[c], us din, jab un par nigáh ho[d], Khudá ká jalál záhir karen.

[e] Mat. 22. 21. Rúm. 13. 1. Tít. 3. 1.

13 Pas har ek hukúmat ke, jo insán kí taraf se hai, Khudáwand ke liye tábi' raho[e]; bádsháh ke, is liye ki wuh sab se buzurg hai;

[f] Rúm. 13. 4. [g] Rúm. 13. 3.

14 Aur hákimon ke, is liye ki we us ke bheje húe hain, táki badkáron ko sazá den[f], aur nekokáron kí ta'ríf karen[g].

15 Kyúnki Khudá kí marzí yún hai, ki tum achchhe 'amal karke ahmaqon kí nádání ká munh band kar rakho[h]:

[h] Tít. 2. 8. 12 áyat. [i] Gal. 5. 1, 13.

16 Aur apne taín ázád jáno[i]; par apní ázádí ko badí ká parda na karo, balki áp ko Khudá ke banda jáno[k].

[k] 1 Qur. 7. 22. [l] Rúm. 12. 10. Filip. 2. 3. [m] 'Ibrán. 13. 1. 1 Pat. 1. 22. [n] Ams. 24. 21. Mat. 22. 21. Rúm. 13. 7. [o] Afs. 6. 5. Qul. 3. 22. 1 Tím. 6. 1. Tít. 2. 9.

17 Sab kí hurmat karo[l]. Bháíon se ulfat rakho[m]. Khudá se ḍaro. Bádsháh kí 'izzat karo[n].

18 Ai chákaro, kamál adab se apne khẃindon ke tábi' raho[o]: na sirf nekon aur halímon ke, balki kaj-mizájon ke bhí.

19 Kyúnki agar koí Khudá par nazar karke be-insáfí se dukh uṭhákar sabr kare, to yih fazílat hai[p].

[p] Mat. 5. 10. Rúm. 13. 5. 1 Pat. 3. 14.

20 Ki agar tum ne gunáh karke tamáncha kháe, aur sabr kiyá, to kaun sá fakhr hai? par agar nekí karke dukh páte, aur sabr karte ho, us men Khudá ke nazdík tumhárí fazílat hai[q].

[q] 1 Pat. 3. 14. aur 4. 14, 15.

21 Kyúnki tum isí ke liye buláe gaye ho[r]: ki Masíh bhí hamáre wáste dukh páke[s] ek namúna hamáre liye chhoṛ gayá hai, táki tum us ke naqsh i qadam par chale jáo[t].

[r] Mat. 16. 24. A'mál. 14. 22. 1 Tas. 3. 3. 2 Tím. 3. 12. [s] 1 Pat. 3. 18.

22 Us ne gunáh na kiyá, aur us kí zubán men chhal bal na páyá gayá[u].

[t] Yúh. 13. 15. Filip. 2. 5. 1 Yúh. 2. 6. [u] Yas. 53. 9. Lúq. 23. 41. Yúh. 8. 46. 2 Qur. 5. 21. 'Ibrán. 4. 15.

23 Wuh gálíán kháke gálí na detá thá[x]; aur dukh páke dhamkátá na thá; balki apne taín us ke, jo rástí ke sáth insáf kartá hai, supurd kartá thá[y]:

[x] Yas. 53. 7. Mat. 27. 39. Yúh. 8. 48, 49. 'Ibrán. 12. 3. [y] Lúq. 23. 46. [z] Yas. 53. 4, 5, 6, 11. Mat. 8. 17. 'Ibrán. 9. 28. [a] Rúm. 6. 2, 11. aur 7. 6. [b] Yas. 53. 5. [c] Yas. 53. 6. Hiz. 34. 6. [d] Hiz. 34. 23. aur 37. 24. Yúh. 10. 11, 14, 16. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 5. 4.

24 Wuh áp hamáre gunáhon ko apne badan par uṭháke salíb par chaṛh gayá[z], táki ham gunáhon ke haqq men marke rástbází men jíen[a]: un koṛon ke sabab se jo us par paṛe tum change húe[b].

25 Kyúnki tum bhaṭakí húí bheṛon kí mánind the[c], par ab apní jánon ke Gaṛariye[d] aur Nigahbán pás phir áe ho.

III BÁB.

1 *Jorú khasam ko wuh farz batátá jo un par ápas kí bábat hotá:* 8 *phir sab ko nasíhat kartá ki we ek-dil howen, aur ápas men muhabbat rakhen,* 14 *aur Masíh ke nám ke sabab zulm kí bardásht karen.* 19 *Phir wuh ni'amaten jo Masíh kí taraf puráne 'álam ko milí thín záhir kartá.*

[a] 1 Qur. 14. 34. Afs. 5. 22. Qul. 3. 18. Tít. 2. 5.

ISÍ tarah, ai 'aurato, tum apne shauharon ke tábi' raho[a], ki agar kaí ek un men se kalám ko na mánte hon, to we bagair kalám ke[b] apní 'auraton ke chalan se naf'a men milen[c];

[b] 1 Qur. 7. 16. [c] Mat. 18. 15. 1 Qur. 9. 19, —22. [d] 1 Pat. 2. 12.

2 Jis waqt tumháre pák chalan ko, jo khauf ke sáth hai, dekhen[d];

3 Aur tumhárá singar záhirí na ho, jaise sir gúndhná, aur gahná aur tarah tarah ke kapṛe pahinná[e];

[e] 1 Tím. 2. 9. Tít. 2. 3, waq.

4 Balki cháhiye, ki wuh dil kí poshída insáníyat ho[f], jo gair-fání hai, ya'ne, halím aur garíb mizáj, aur yihí Khudá ke áge beshqímat hai.

[f] Zab. 45. 13. Rúm. 2. 29. aur 7. 22. 2 Qur. 4. 16.

5 Isí tarah muqaddas 'auraten bhí jo agle zamána men Khudá par bharosá rakhtí thín, áp ko sanwártí, aur apne apne shauharon ke tábi' rahtí thín:

6 Chunánchi Sarah Abirahám kí farmánbardárí kartí, aur use khudáwand kahtí thí[g]: so tum bhí us kí beṭíán ho, agar nekíán karo, aur kisí khauf se hairán na ho.

[g] Paid. 18. 12. [h] 1 Qur. 7. 3. Afs. 5. 25. Qul. 3. 19. [i] 1 Qur. 12. 23. 1 Tas. 4. 4. [k] Dekho Aiy. 42. 8. Mat. 5. 23, 24. aur 18. 19.

7 Waisá hí, ai shauharo, tum bhí dánáí se un ke sáth raho[h], aur 'aurat ko názuk paidáish samajhkar 'izzat do[i], aur jáno, ki zindagí kí mírás kí ni'amat men tum donon sharík ho, táki tumhárí du'áen ruk na jáen[k].

[l] Rúm. 12. 16. aur 15. 5. Filip. 3. 16. [m] Rúm. 12. 10. 'Ibrán. 13. 1. 1 Pat. 2. 17. [n] Afs. 4. 32. Qul. 3. 12. [o] Ams. 17. 13. aur 20. 22. Mat. 5. 39. Rúm. 12. 14, 17. 1 Qur. 4. 12. 1 Tas. 5. 15.

8 Garaz, sab ke sab ek-dil ho[l]; hamdard ho; birádarána muhabbat rakho[m]; rahm-dil[n] aur khushkho hoo:

9 Badí ke 'iwaz badí na karo[o];

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

gálí ke 'iwaz gálí na do; balki us ke ḳhiláf barakat cháho; ki tum jánte ho, ki tum barakat ke wáris hone ko[p] buláe gaye ho.

10 Jo koí cháhe, ki zindagí se ḳhush ho, aur achchhe dinon ko dekhe[q], so apní zubán ko badí se, aur apne honṭhon ko dagá kí bát bolne se báz rakhe[r];

11 Badí se kinára kare, aur nekí par 'amal kare[s]; sulh ko ḍhúnḍhe, aur us ká píchhá kare[t].

12 Kyúnki Ḳhudáwand kí nigáh rástbázon par, aur us ke kán un kí minnat par hain[u]; par Ḳhudáwand ká chihra badkáron ká muḳhálif hai.

13 Aur agar tum nekí kí pairauí kiyá karo, kaun hai jo tum se badí karo[x]?

14 Par agar tum rástbází ke sabab dukh bhí páo, to nekbaḳht ho[y], aur un ke ḍaráne se mat ḍaro, aur na ghabrá jáo[z];

15 Balki Ḳhudáwand Ḳhudá ko apne dilon men muqaddas jáno: aur hamesha musta'idd raho, ki har ek ko, jo tum se us ummed kí bábat jo tumhen hai púchhe, farotaní aur adab se jawáb do[a]:

16 Aur dil nek rakho[b]; táki we jo tumhen badkár jánke tum ko burá kahte, aur tumhárí Masíhí achchhí chál par la'n ta'n karte hain, sharminda hon[c].

17 Kyúnki agar Ḳhudá kí marzí yún hai, ki tum bhalá karke dukh páo, to yih us se bihtar hai, ki burá karke dukh páo.

18 Kyúnki Masíh ne bhí ek bár gunáhon ke wáste dukh uṭháyá[d], ya'ne, rástbáz ne ná-ráston ke liye; táki wuh ham ko Ḳhudá ke pás pahuncháe, ki wuh jism kí rú se[e] to márá gayá[f], lekin Rúh se zinda kiyá gayá[g]:

19 Aur us se un rúhon ke pás jo qaid thín[h] jáke manádí kí[i]:

20 Jo áge ná-farmánbardár thín, jis waqt ki Ḳhudá ká sabr Núh ke dinon[k], jab kishtí taiyár hotí thí[l], intizár kartá rahá, jis men thoṛí jánen, ya'ne, áṭh ádmí[m], pání se sahíh salámat bach gaye.

21 Us kí mánind baptisma[n] (jo badan ká mail chhuṛáná nahín[o], balki nekníyati se Ḳhudá ko jawáb dená hai[p]) Yisú' Masíh ke jí uṭhne ke wasíla[q] ab ham ko bhí bachátá hai:

22 Wuh ásmán par jáke Ḳhudá ke dahine hai[r], aur firishtagán, aur iḳhtiyár, aur qudratwále, us ke tábi' hain[s].

IV BÁB.

1 *Wuh Masíh ká namúna un par jatáke unhen nasíhat kartá, ki we gunáh se báz áwen, ḳháss karke is liház se ki sab chízon ká áḳhir nazdík hai:* 12 *phir jab unhen Masíh ke sabab dukh uṭháná paṛe to rúh záhir kartá ki jis se we tasallí páwen.*

PAS jis hál men ki Masíh ne hamáre wáste jism men dukh uṭháyá[a], to tum bhí usí iráda ke hathyár bándho; kyúnki jis ne jism men dukh uṭháyá, so gunáh se báz rahá[b]:

2 Yahán tak[c], ki ádmíon kí burí ḳhwáhishon ke mutábiq nahín[d], balki Ḳhudá kí marzí ke muwáfiq[e] jism men apní báqí 'umr káṭṭá hai.

3 Is wáste ki hamárí jitní 'umr gair-qaumon kí marzí ke muwáfiq[f] kám karne men guzrí, wuhí bas hai[g], ki tab hí ham hawá o hawas, shahwaton, mai kí mastíon, aubáshíon, sharáb-ḳhwáríon, makrúh butparastíon men waqt káṭte the:

4 Aur we ta'ajjub karte hain, ki tum us shuhdápan kí fazúlí men un ke sáth nahín játe, aur badgoí karte hain[h].

5 We us ko, jo zindon aur murdon ká insáf karne par taiyár hai[i], hisáb denge.

6 Ki murdon ko bhí Injíl is liye sunáí gayí[k], ki we ádmíon ke áge jism kí ráh se gunahgár ṭhahren, lekin Ḳhudá ke áge rúh se jíwen.

7 Par sab chízon ká áḳhir nazdík hai[l]; is liye hoshyár, aur du'á karte húe jágte raho[m].

8 Sab se pahle ek dúsre se shiddat se piyár karo[n]; kyúnki muhabbat bahut gunáhon ko ḍhámp detí hai[o].

9 Ápas men be kuṛkuṛáe[p] musáfir-dost raho[q].

10 Har ek, jis qadr us ko ni'amat milí[r], so use un kí mánind, jo Ḳhudá ke tarah tarah ke fazl[s] ke achchhe ḳhánsámán hain[t], ek dúsre kí ḳhidmat men ḳharch kare.

11 Agar koí bole, to wuh Ḳhudá ke kalám ke mutábiq bole[u]; agar koí ḳhidmat kare, to itní kare, jitná use Ḳhudá ne maqdúr diyá hai[x]; táki sab bát men Yisú'

p Mat. 25. 43.
q Zab. 34. 12, wag.
r Ya'q. 1. 26. 1 Pat. 2. 1, 22. Mak. 14. 5.
s Zab. 37. 27. Yas. 1. 16, 17.
3 Yúh. 11.
t Rúm. 12. 18. aur 14. 19. 'Ibrán. 12. 14.
u Yúh. 9. 31. Ya'q. 5. 16.
x Ams. 16. 7. Rúm. 8. 28.
y Mat. 5. 10, 11, 12. Ya'q. 1. 12. 1 Pat. 2. 19. aur 4. 14.
z Yas. 8. 12, 13. Yar. 1. 8. Yúh. 14. 1, 27.
a Zab. 119. 46. A'am. 4. 8. Qul. 4. 6. 2 Tim. 2. 25.
b 'Ibrán. 13. 18.
c Tít. 2. 8. 1 Pat. 2. 12.
d Rúm. 5. 6. 'Ibrán. 9. 26, 28. 1 Pat. 2. 21. aur 4. 1.
e Qul. 1. 21, 22.
f 2 Qur. 13. 4.
g Rúm. 1. 4. aur 8. 11.
h Yas. 42. 7. aur 49. 9. aur 61. 1.
i 1 Pat. 1. 12. aur 4. 6.
k Pid. 6. 3, 5, 13.
l 'Ibrán. 11. 7.
m Pid. 7. 7. aur 8. 18. 2 Pat. 2. 5.
n Afs. 5. 26.
o Tít. 3. 5.
p Rúm. 10. 10.
q 1 Pat. 1. 3.

r Zab. 110. 1. Rúm. 8. 34. Afs. 1. 20. Qul. 3. 1. 'Ibrán. 1. 3.
s Rúm. 8. 38. 1 Qur. 15. 24. Afs. 1. 21.

a 1 Pat. 3. 18.
b Rúm. 6. 2, 7. Gal. 5. 24. Qul. 3. 3, 5.
c Rúm. 14. 7. 1 Pat. 2. 1.
d Gal. 2. 20. 1 Pat. 1. 14.
e Yúh. 1. 13. Rúm. 6. 11. 2 Qur. 5. 15. Ya'q. 1. 18.
f Afs. 2. 2. aur 4. 17. 1 Tas. 4. 5. Tít. 3. 3.
g 1 Pat. 1. 14.
h A'am. 13. 45. aur 18. 6. 1 Pat. 3. 16.
i A'am. 10. 42. aur 17. 31. Rúm. 14. 10, 12. 1 Qur. 15. 51, 52. 2 Tim. 4. 1.
k 1 Pat. 3. 19.
l Mat. 24. 13, 14. Rúm. 13. 12. Filip. 4. 5. 'Ibrán. 10. 25. Ya'q. 5. 8. 2 Pat. 3. 9, 11. 1 Yúh. 2. 18.
m Mat. 26. 41. Lúq. 21. 34. Qul. 4. 2.
n 1 Pat. 1. 22. aur 3. 8.
o Qul. 3. 14. 'Ibrán. 13. 1.
p Ams. 10. 12. 1 Qur. 13. 7. Ya'q. 5. 20.
q 2 Qur. 9. 7. Filip. 2. 14. Filim. 14.
r Rúm. 12. 13. 'Ibrán. 13. 2.
s Rúm. 12. 6. 1 Qur. 4. 7.
t 1 Qur. 12. 4. Afs. 4. 11.
u Mat. 24. 45. aur 25. 14, 21. Lúq. 12. 42. 1 Qur. 4. 1, 2. Tít. 1. 7.
x Yar. 23. 22. Rúm. 12. 6, 7, 8. 1 Qur. 3. 10.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

y Afs. 5. 20. 1 Pat. 2. 5.
z 1 Tim. 6. 16. 1 Pat. 5. 11. Muk. 1. 6.
a 1 Qur. 3. 13. 1 Pat. 1. 7.
b A'am. 5. 41. Ya'q. 1. 2.
c Rúm. 8. 17. 2 Qur. 1. 7. aur 4. 10. Filip. 3. 10. Qul 1. 24. 2 Tim. 2. 12. 1 Pat. 5. 1, 10. Muk. 1. 9.
d 1 Pat. 1. 5, 6.
e Mat. 5. 11. 2 Qur. 12. 10. Ya'q. 1. 12. 1 Pat. 2. 19, 20. aur 3. 14.
f 1 Pat. 2. 12. aur 3. 16.
g 1 Tas. 4. 11. 1 Tim. 5. 13.
h 1 Pat. 2. 20.
i A'am. 5. 41.
k Yas. 10. 12. Yar. 25. 29. aur 49. 12 Hiz. 9. 6. Mal. 3. 5.
l Lúq 23. 31.
m Lúq. 10. 12, 14.
n Ams. 11. 31. Lúq 23 31.
o Zab. 31. 5. Lúq. 23. 46. 2 Tim. 1. 12.
a Filim. 9.
b Lúq. 24. 48. A'am. 1. 8, 22. aur 5. 32. aur 10. 39.
c Rúm. 8. 17, 18. Muk. 1. 9.

Masíh ke wasíla Khudá ká jalál záhir ho[y]: jalál o qudrat hamesha usí ke liye hai[z]. Ámín.

12 Piyáro, tum us tánewálí ág se, jo ázmáne ke liye tum par áí[a], ta'ajjub na karo, ki goyá tumhárá 'ajab hál húá hai:

13 Balki is sabab se khushí karo[b], ki tum Masíh ke dukhon men sharík ho[c]; táki us ke jalál ke záhir hote waqt tum be-nihá-yat khush o khurram ho[d].

14 Agar Masíh ke nám ke sabab tum par la'n ta'n ho, to tum mubárak ho[e]; kyúnki jalál kí aur Khudá kí rúh tum par sáya kartí hai: we to us par kufr bakte[f], par tum se us ká jalál záhir hotá hai.

15 Khabardár, aisá na ho, ki tum men se koí khúní, yá chor, yá badkár, yá auron ke kám men dakhl karnewálá[g] hoke dukh páwe[h].

16 Par agar koí Kristián hone ke sabab se dukh páwe, to na sharmáwe, balki is sabab se Khudá ká jalál záhir kare[i].

17 Kyúnki ab waqt pahunchá hai ki Khudá ke ghar par 'adálat shurú' ho[k]: pas agar ham se shurú' hai[l], to un ká, jo Khudá kí Injíl ke tábi' nahín, kyá anjám hogá[m]?

18 Aur agar rástbáz dushwárí se bach jáwen, to be-dínon aur gunahgáron ká thikáná kahán[n]?

19 Pas jo Khudá kí marzí ke muwáfiq dukh páte hain, so us ko Kháliq i amín jánkar nekokárí karte húe apní jánon ko us ke supurd karen[o].

V BÁB.

1 Qissíson ko nasíhat kartá ki Khudá ke galla kí pásbání karen, 5 phir jawánon ko ki farmánbardárí karen, 8 aur sab ko ki hoshyár aur jágte rahen, aur ímán men mazbút howen: 9 aur ki sab Shaitán ká sámhná karen jo garajnewálá babar hai.

QISSÍSON se jo tumháre bích hain, main jo un ke sáth qissís[a] aur Masíh kí azíyaton ká gawáh[b], aur us jalál men jo záhir hogá sharík hún[c], iltimás kartá hún;

2 Ki tum Khudá ke us galla kí, jo tumháre bích hai, pásbání karo[d]; láchárí se nahín, balki khushí se[e]; aur ná-rawá naf'a ke liye nahín[f], balki dil-khwáhí se nigahbání karo;

3 Aur Khudáwand kí mírás[g] kí kháwindí na karo[h], balki galla ke liye namúna bano[i].

4 Aur jab sardár Gallariyá[k] záhir hogá, tab tum jalál ká aisá hár páoge[l], jo murjhátá nahín[m].

5 Isí tarah tum, ai jawáno, qissíson ke tábi' raho. Balki sab ke sab ek dúsre ke tábi' raho[n], aur farotaní ká libás pahino; kyúnki Khudá magrúron ká sámhná kartá[o], aur farotanon ko fazl bakhshtá hai[p].

6 So tum Khudá ke zoráwar háth ke tale dabe raho[q], táki wuh tumhen waqt par sarfaráz kare:

7 Aur apní sárí fikr us par dál do[r]; kyúnki us ko tumhárí fikr hai.

8 Hoshyár aur jágte raho[s]: kyúnki tumhárá mukhálif Shaitán garajnewále babar kí mánind dhúndhtá phirtá hai[t], ki kis ko phár kháwe:

9 Tum ímán men mazbút hoke us ká muqábala karo[u], aur ján rakho, ki aise hí dukh tumháre bháí jo dunyá men hain uthàte hain[x].

10 Ab Khudá jo kamál fazl kartá, jis ne ham ko apne jalál i abadí ke liye Masíh Yisú' se buláyá hai[y], áp hí tum ko thorá sá dukh[z] sahne ke ba'd taiyár[a], mazbút[b], ustuwár, páedár kare.

11 Jalál aur qudrat ábad tak usí ká hai[c]. Ámín.

12 Main tumhen Silwánus[d] kí ma'rifat, jo merí dánist men diyánatdár bháí hai, mukhtasar men likhke[e] nasíhat kartá, aur gawáhí detá hún, ki yihí Khudá ká sachchá fazl hai jis par tum qáim ho[f].

13 Bábul kí kalísiyá jo tumháre sáth barguzída húí, aur merá betá Marqus[g], tumhen salám kahte hain.

14 Tum ápas men muhabbat ká bosa leke ek dúsre ko salám karo[h]. Tum sab kí, jo Masíh Yisú' men ho, salámatí howe[i]. Ámín.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

d Yúh. 21. 15, 16, 17. A'am. 20. 28.
e 1 Qur. 9. 17.
f 1 Tim. 3. 3, 8. Tít. 1. 7.
g Zab. 33. 12. aur 74. 2.
h Hiz. 34. 4. Mat. 20. 25, 26. 1 Qur. 3. 9. 2 Qur. 1. 24.
i Filip. 3. 17. 2 Tas. 3. 9. 1 Tim. 4. 12. Tít. 2. 7.
k 'Ibrán. 13. 20.
l 1 Qur. 9. 25. 2 Tim. 4. 8. Ya'q. 1. 12.
m 1 Pat. 1. 4.
n Rúm. 12. 10. Afs. 5. 21. Filip. 2. 3.
o Ya'q. 4. 6.
p Yas. 57. 15. aur 66. 2.
q Ya'q. 4. 10.
r Zab. 37. 5. aur 55. 22. Mat. 6. 25. Lúq. 12. 11, 22. Filip. 4. 6. 'Ibrán. 13. 5.
s Lúq. 21. 34, 36. 1 Tas. 5. 6. 1 Pat. 4. 7.
t Ayy. 1. 7. aur 2. 2. Lúq. 22. 31 Muk. 12 12.
u Afs. 6. 11, 13. Ya'q. 4. 7
x A'am. 14. 22 1 Tas. 3. 3. 2 Tim. 3. 12. 1 Pat. 2. 21.
y 1 Qur. 1. 9. 1 Tim. 6. 12.
z 2 Qur. 4. 17. 1 Pat. 1. 6.
a 'Ibrán. 13. 21. Yahúd. 24.
b 2 Tas. 2. 17. aur 3. 3.
c 1 Pat. 4. 11. Muk. 1. 6
d 2 Qur. 1. 19.
e 'Ibrán. 13. 22.
f A'am. 20. 24. 1 Qur. 15 1. 2 Pat. 1. 12.
g A'am. 12. 12, 25.
h Rúm. 16. 16. 1 Qur. 16. 20. 2 Qur. 13. 12. 1 Tas 5. 26.
i Afs. 6. 23.

PATRUS
KÁ DÚSRÁ KHATT I 'ÁMM.

San 'ÍSAWÍ 66.

I BÁB.

1 Un ko yaqín diláke ki Khudá niháyat fazl karegá, 5 wuh unhen nasíhat kartá, ki ímán se aur nek a'amál se, we apni barguzídagí ko sábit karen: 12 is ká unhen yád diláne men is liye jatan kartá, ki wuh jántá thá, ki apne marne ká waqt nazdík áyá thá: 16 phir unhen tákíd kartá ki yih bát Masíh ke haqq men har waqt mánte rahen, ki wuh bar-haqq Khudá ká betá hai, ki us ke rasúlon ne apni hí ánkhon se us ká jalál dekhá thá, aur ki us par Báp ne aur nabíon ne gawáhi dí hai.

SHAMA'ÚN Patrus kí taraf se, jo Yisú' Masíh ká banda aur rasúl hai, un ko jinhon ne hamáre Khudá aur Bachánewále Yisú' Masíh kí rástbází se ‖ aisá ímán páyá, jo hamáre ímán ká ham-qímat hai[a]:

2 Khudá aur hamáre Khudáwand Yisú' Masíh kí pahchán se, fazl aur salámatí tumháre liye ziyáda hotí jáwe[b].

3 Chunánchi us kí khudáí kí qudrat ne hamon sab chízen, jo zindagí aur díndári se ta'alluq rakhtí hain, us kí pahchán se[c] 'ináyat kín, jis ne ham ko jalál aur nekí se buláyá[d]:

4 Un ko wasíla niháyat bare aur qímatí wa'da ham se kiye gaye[e]; táki tum us gandagí se, jo dunyá men burí khwáhish ke sabab hai[f], chhútkar un ke wasíla ‖ tabí'at iláhí men sharík ho jáo[g].

5 Aur is wáste tum us men kamál koshish karke[h] apne ímán par nekí, aur nekí par 'irfán[i];

6 Aur 'irfán par parhezgárí, aur parhezgárí par sabr, aur sabr par díndárí;

7 Aur díndárí par birádarána ulfat, aur birádarána ulfat par muhabbat barháo[k].

8 Ki ye chízen agar tum men hon, aur barhtí bhí jáwen, to tum ko hamáre Khudáwand Yisú' Masíh kí pahchán men gáfil aur be-phal[l] na hone dengí.

9 Par jis ke pás ye chízen nahín hain, wuh andhá[m], aur ánkhen múndtá hai, aur apne agle gunáhon ke dhoe jáne[n] ko bhúl baithá.

10 Is liye, bháío, ziyádatar koshish karo, ki tumhárí buláhat aur barguzídagí sábit ho[o]: kyúnki agar tum aisá karo, to kabhí na giroge[p]:

11 Balki tum hamáre Khudáwand aur Bachánewále Yisú' Masíh kí abadí bádsháhat men barí 'izzat ke sáth dákhil hoge.

12 Is liye main yih báten tumhen yád diláne se kabhí gáfil na húngá[q], agarchi tum wáqif ho[r], aur is sacháí par jo ab záhir húí qáim ho.

13 Balki main ise wájib jántá hún, ki jab tak is khaima men hún[s], tumhen yád dilá diláke ubhárún[t];

14 Kyúnki main jántá hún, ki jaisá hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ne mujh par záhir kiyá[u], wuh waqt, jis men merá khaima giráyá jáe, nazdík pahunchá hai[x].

15 So main koshish men hún, ki tum mere kúch karne ke ba'd in báton ko hamesha yád rakho.

16 Kyúnki ham ne, na failsúfí kí kaháníon ká píchhá karke[y], balki áp us kí buzurgí ke dekhnewále hoke[z], apne Khudáwand Yisú' Masíh kí qudrat aur áne kí khabar tumhen dí.

17 Ki us ne Khudá Báp se 'izzat o hurmat páí, jis waqt niháyat bare jalál se us ko aisí áwáz áí, ki Yih merá piyárá Betá hai, jis se main rází hún[a];

18 Aur ham ne, jab us ke sáth muqaddas pahár par[b] the, yih áwáz ásmán se átí suní.

19 Aur hamárá bhí nabíon ká kalám hai, jo ziyáda qáim hai; aur tum achchhá karte ho, jo yih samajhkar is par nazar karte ho; ki wuh ek chirág[c] hai, jo andherí jagah men, jab tak pau na phate, aur subh ká tárá tumháre dilon men záhir na howe[d], roshní bakhshtá hai;

20 Yih sab se pahle jánke, ki

‖ Yá, *hamárá sá ham-qímat ímán páyá hai.*
[a] Rúm. 1. 12. 2 Qur. 4. 13. Afs. 4. 5. Tít. 1. 4.
[b] Dán. 4. 1. aur 6. 25. 1 Pat. 1. 2. Yahúd. 2
[c] Yúh. 17. 3.
[d] 1 Tas. 2. 12 aur 4. 7. 2 Tas. 2. 14. 2 Tim. 1. 9. 1 Pat. 2. 9. aur 3. 9.
[e] 2 Qur. 7. 1.
[f] 2 Pat. 2. 18, 20.
‖ Yúnání men, *sifát iláhí men.*
[g] 2 Qur. 3. 18. Afs. 4. 24. 'Ibrán. 12. 10. 1 Yúh. 3. 2.
[h] 2 Pat. 3. 18.
[i] 1 Pat. 3. 7.
[k] Gal. 6. 10. 1 Tas. 3. 12. aur 5. 15. 1 Yúh. 4. 21.
[l] Yúh. 15. 2. Tít. 3. 14.
[m] 1 Yúh. 2. 9, 11.
[n] Afs. 5. 26. 'Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7.

San 'ÍSAWÍ 66.
[o] 1 Yúh. 3. 19.
[p] 2 Pat. 3. 17.
[q] Rúm. 15. 14, 15. Filip. 3. 1. 2 Pat. 3. 1. 1 Yúh. 2. 21. Yahúd. 5.
[r] 1 Pat. 5. 12. 2 Pat. 3. 17.
[s] 2 Qur. 5. 1, 4.
[t] 2 Pat. 3. 1.
[u] Yúh. 21. 18, 19.
[x] Dekho Ist. 4. 21, 22. aur 31. 14. 2 Tim. 4. 6.
[y] 1 Qur. 1. 17. aur 2. 1, 4. 2 Qur. 2. 17. aur 4. 2.
[z] Mat. 17. 1, 2. Marq. 9. 2. Yúh. 1. 14. 1 Yúh. 1. 1. aur 4. 14.
[a] Mat. 3. 17. aur 17. 5. Marq. 1. 11. aur 9. 7. Lúq. 3. 22. aur 9. 35.
[b] Dekho Khur. 3. 5. Yash. 5. 15. Mat. 17. 6.
[c] Zab. 119. 105. Yúh. 5. 35.
[d] Dekho 2 Qur. 4. 4, 6. Muk. 2. 28. aur 22. 16.

kitáb kí koí peshíngoí áp se nahíṇ khultí[e].

21 Kyúṇki nubúwat kí bát ádmí kí ḳhwáhish se kabhí nahíṇ húí[f]: balki Ḳhudá ke muqaddas log Rúh i Quds ke bulwáe bolte the[g].

II BÁB.

1 Unheṇ áge se ḳhabar detá, ki jhúṭhe mu'allim honge, aur un kí aur un ke pairauoṇ kí be-díní, aur wuh sazá jo donoṇ ko milegí pesh-tar záhir kartá: 7 un kí sazá se díndár log bache raheṇge, jis tarah Lút Sadúm se nikal bachá: 10 phir un be-dín bhaṭkánewáloṇ kí chál chalan ká mufassal bayán kartá tá ki we sáhaj se pahcháne jáweṇ, aur sab log un se ḳhabardár raheṇ.

JAISE jhúṭhe nabí us qaum meṇ the[a], waise jhúṭhe mu-'allim tum meṇ bhí honge[b], jo halák karnewálí bid'ateṇ parda meṇ nikálenge, aur us Ḳhudáwand ká, jis ne unheṇ mol liyá[c], inkár karenge[d]: aur áp ko jaid halák karenge[e].

2 Aur bahutere ‖un ke fasád kí pairauí karenge: un ke sabab se ráh i rást kí badnámí hogí.

3 We apne lálach se[f] báteṇ banákar tum ko saudágarí kí tarah apne naf'a ká sabab ṭhahráwenge[g]: sazá ká hukm, jo muddat se un par húá, áne meṇ der nahíṇ kartá[h], aur un kí halákat úṇghtí nahíṇ.

4 Kyúṇki jis hál Ḳhudá ne gunahgár[i] firishtoṇ ko[k] na chhoṛá, balki táríkí kí zanjíroṇ se bándhkar jahannam meṇ ḍálke[l] hawála kiyá, táki 'adálat ke dín tak un kí nigahbání ho;

5 Aur aglí dunyá ko bhí na chhoṛá, balki túfán ke pání ko be-dínoṇ ke 'álam par bhejkar[m] áṭhweṇ shaḳhs Núh ko[n], jo rástbází ká manádí karnewálá thá[o], bachá liyá;

6 Aur Sadúm aur 'Amúrah ke shahroṇ ko ḳhák siyáh karke[p], nest o nábúd hone ká hukm farmáke, unheṇ áyanda ko be-dínoṇ ke liye namúna baná rakhá[q];

7 Aur rástbáz Lút ko jo sharíroṇ kí nápák cháloṇ se ranjída thá, rihái baḳhshí[r]:

8 (Ki wuh rástbáz un meṇ rahkar un ke be-shar'a 'amaloṇ ko dekh sunke har roz apne sachche dil ko shikanja meṇ khíṇchtá thá[s];)

9 Pas Ḳhudáwand díndároṇ ko imtihán se chhuṛáná[t], aur be-dínoṇ ko 'adálat ke din tak sazá ke liye rakhná jántá hai:

10 Ḳhusúsan un ko, jo nápák shahwatoṇ se jism kí pairauí karte, aur hukúmat ko náchíz jánte haiṇ[u]. We ḍhíṭh, o ḳhud-pasand haiṇ, aur 'izzatwáloṇ ko be-dhaṛak badnám karte haiṇ[x].

11 Agarchi firishta, jo zor aur qudrat meṇ un se baṛhkar haiṇ, Ḳhudáwand ke áge ‖un par nálish karke ta'na nahíṇ dete[y].

12 Lekin ye, un jánwaroṇ kí mánind jo zátí be-'aql haiṇ, aur shikár aur halák hone ke liye paidá húe[z], un chízoṇ kí, jin se we ná-wáqif haiṇ, badnámí karte haiṇ, aur apní ḳharábí meṇ halák honge;

13 Wo apní badí ká badlá páwenge[a], ki we din ko 'aiyáshí karní ḳhushí jánte haiṇ[b]. We dág haiṇ[c], aur 'aib haiṇ, aur tumháre sáth kháke[d] apní dagábázíoṇ se 'aish o 'ishrat karte haiṇ;

14 Un kí ánkheṇ ‖ziná se bharí haiṇ, aur gunáh se ruk nahíṇ saktíṇ; we be-qiyámoṇ par jál ḍálte haiṇ: un ká dil lálachoṇ meṇ mashsháq hai[e]; we la'nat kí aulád haiṇ:

15 We sídhí ráh chhoṛkar bhaṭake haiṇ, aur Busur ke beṭe Bala'ám kí ráh par[f] ho liye haiṇ, jis ne nárástí kí mazdúrí ko 'azíz jáná;

16 Us ne apní ḳhatákárí par ilzám páyá: ki be-zubán gadhe ne ádmí kí tarah bolkar us nabí kí díwánagí ko rok rakhá.

17 We súkhe kúe haiṇ; we badliáṇ haiṇ, jinheṇ ándhí dauṛátí hai[g]; abadí táríkí kí siyáhí un ke liye dharí hai.

18 We ghamauḍ kí behúda bakwás karke[h], unheṇ jo gumráhoṇ meṇ se ‖sáf bach nikle the[i], jismání shahwatoṇ aur nápákíoṇ meṇ phaṇsáte haiṇ.

19 We un se ázádagí ká[k] wa'da karte, par áp ḳharábí ke gulám[l] bante haiṇ; kyúṇki jis ká koí maglúb húá, so usí ká gulám hai.

20 So agar we Ḳhudáwand aur Bachánewále Yisú' Masíh kí pahchán ke sabab[m] dunyá kí álúdagíoṇ se bachkar[n] un meṇ phirke phaṇseṇ, aur maglúb hoṇ, to un ká pichhlá hál pahle se badtar ho chuká[o].

San 'ÍSAWÍ 66.

[a] Rúm. 12. 6. [f] 2 Tim. 3. 16. 1 Pat. 1. 11. [g] 2 Sam. 23. 2. Lúq. 1. 70. A'am. 1. 16. aur 3. 18.

[a] Ist. 13. 1. [b] Mat. 24. 11. A'am. 20. 30. 1 Qur. 11. 19. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1,—5. 1 Yúh. 4. 1 Yahúd. 18. [c] 1 Qur. 6. 20. Gal. 3. 13. Afs. 1. 7. 'Ibrán. 10. 29. 1 Pat. 1. 18. Muk. 5. 9. [d] Yahúd. 4. [e] Filip. 3. 19. ‖ Yá, un kí shahwat-parastí kí, jo ba'ze nuskhoṇ meṇ pái játí. [f] Rúm. 16. 18. 2 Qur. 12. 17, 18. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 11. [g] 2 Qur. 2. 17. 2 Pat. 1. 16. [h] Ist. 32. 35. Yahúd. 4, 15. [i] Ay. 4. 18. Yahúd. 6. [k] Yúh. 8. 44. 1 Yúh. 3. 8. [l] Lúq. 8. 31. Muk. 20. 2, 3. [m] 2 Pat. 3. 6. [n] Paid. 7. 1, 7, 23. 'Ibrán. 11. 7. 1 Pat. 3. 20. [o] 1 Pat. 3. 19. [p] Paid. 19. 24. Ist. 29. 23. Yahúd. 7. [q] Gin. 26. 10. [r] Paid. 19. 16. [s] Zab. 119. 139, 158. Hiz. 9. 4. [t] Zab. 34. 17, 19. 1 Qur. 10. 13.

[u] Yahúd. 4, 7, 8, 10, 16. [x] Yahúd. 8. ‖ Ba'ze nuskhoṇ meṇ, apne par. [y] Yahúd. 9. [z] Yar. 12. 3. Yahúd. 10. [a] Filip. 3. 19. [b] Dekho Rúm. 13. 13. [c] Yahúd. 12. [d] 1 Qur. 11. 20, 21. ‖ Yúnání meṇ, zániya se. [e] Yahúd. 11. [f] Gin. 22. 5, 7, 21, 23, 28. Yahúd. 11. [g] Yahúd. 12, 13. [h] Yahúd. 16. ‖ Yá, thoṛe 'arse ke liye, chand nuskhoṇ ke mutábiq. [i] A'am. 2. 40. 2 Pat. 1. 4. 20 áyat. [k] Gal. 5. 13. 1 Pat. 2. 16. [l] Yúh. 8. 34. Rúm. 6. 16. [m] 2 Pat. 1. 4. 18 áyat. [n] 2 Pat. 1. 2. [o] Mat. 12. 45. Lúq. 11. 26. 'Ibrán. 6. 4, wag. aur 10. 26, 27.

San 'ÍSAWÍ 66.

21 Kyúnki rástí kí ráh na jánná, un ke liye is se bihtar thá, ki jánkar us muqaddas hukm se, jo unhen sompá gayá, phir jáwen[p].
22 Par yih sachchí masal un par ṭhík átí hai, ki Kuttá apní qai kí taraf[q], aur dhoí húí súarní daldal men loṭne ko phirí hai.

III BÁB.

1 *Hiqárat karnewálon ke jawáb men jo 'áqibat ko nahín mánte the, wuh díndáron ko yaqín dilátá ki Masíh 'adálat karne ko zarúr áwegá:* 8 *phir unhen chitátá ki we khud tauba karne men deri na lagáwen, ki Khudá is hí garaz se un kí bardásht kartá.* 10 *Dunyá kí gárat ki kyúnkar hogí wuh bayán kartá:* 11 *aur unhen nasíhat kartá ki us haulnák wáqi'a ke muntazir hoke we pák chál chalen:* 15 *aur phir ki we yád rakhen ki Khudáwand ká der karná un kí naját ke liye hai, jaisá ki Púlus ne apne khatton men bayán kiya hai.*

'AZÍZO, main tumhen ab yih dúsrá khatt likhtá hún; aur donon se tumháre pák dil ko yád diláne ke taur par ubhártá hún[a]:
2 Táki tum un báton ko, jo muqaddas nabíon ne peshtar kahá, aur us hukm ko jo ham ne, ki Khudáwand ke aur Bachánewále ke rasúl hain, kiyá[b], yád rakho.
3 Aur yih pahle ján rakho, ki ákhirí dinon men hansí ṭhaṭṭhe karnewále áwenge[c], jo apní burí khwáhishon ke muwáfiq chalenge[d],
4 Aur kahenge, ki Us ke áne ká wa'da kahán[e]? kyúnki jab se bápdáde so gaye, sab kuchh, jaisá khilqat ke shurú' men thá, ab tak waisá hí hai.
5 Ki we ise ján bújhke bhúl gaye, ki Khudá ke kalám se ásmán muddat se hain[f], aur zamín pání ke báhar aur pání ke andar bhí qáim rahí[g]:
6 Un ke sabab se aglí dunyá pání men ḍúbkar halák húí[h]:
7 Par ásmán o zamín jo ab hain, usí kalám se mahfúz hain, aur us din tak, ki be-dínon kí 'adálat aur halákat ho[i], jaláne ke liye báqí rahenge[k].
8 Par, ai 'azízo, yih bát tum par chhipí na rahe, ki Khudáwand ke nazdík ek din hazár baras, aur hazár baras ek din ke barábar hain[l].

p Lúq. 12. 47, 48. Yúh. 9. 41. aur 15. 22.
q Ams. 26. 11.
a 2 Pat. 1. 13.
b Yahúd. 17.
c 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. Yahúd. 18.
d 2 Pat. 2. 10.
e Yas. 5. 19. Yar. 17. 15 Hiz. 12. 22, 27 Mat. 24. 48. Lúq. 12. 45.
f Paid. 1. 6, 9. Zab. 33. 6. 'Ibrán. 11. 3.
g Zab. 24. 2. aur 136. 6. Qul. 1. 17.
h Paid. 7. 11. 21, 22, 23 2 Pat. 2. 5.
i Mat. 25. 41 2 Tas. 1. 8.
k 10 áyat.
l Zab. 90. 4.

9 Khudáwand apne wa'don kí bábat sustí nahín kartá[m], jaisá ba'ze sustí samajhte hain; par is liye hamárí bábat sabr kartá[n], ki kisí kí halákat nahín cháhtá[o], balki cháhtá hai, ki sab tauba karen[p].
10 Lekin Khudáwand ká din, jis tarah rát ko chor átá hai, áwegá[q]; aur usí men ásmán sannáṭe ke sáth játe rahenge[r], aur 'anásir jalkar gudáz ho jáenge, aur zamín un kárígarion samet, jo us men hain, || gal jáegí.
11 Pas jab ki yih sab chízen gudáz honewálí hain, to tum ko pák chalan aur díndárí men kaisá banná lázim hai[s],
12 Aur ki tum Khudá ke us din ke áne ke muntazir || aur mushtáq ho[t], jis men ásmán jalkar[u] gudáz ho jáenge, aur 'anásir jalkar pighal jáenge[x]?
13 Par ham naye ásmán aur nayí zamín kí, jin men rástbází bastí hai, us ke wa'da ke muwáfiq intizárí karte hain[y].
14 Is wáste, ai 'azízo, un chízon ke muntazir rahke koshish karo, ki tum be-dág, aur be-'aib, salámatí se || us ke huzúr házir ho[z].
15 Aur hamáre Khudáwand ká der karná apní naját jáno[a]; chunánchi hamáre piyáre bhái Púlus ne bhí us dánáí ke muwáfiq, jo use 'ináyat húí, tumhen likhá hai;
16 Aur sáre khatton men in báton ká zikr kíyá hai[b]; un men kitní báten hain, jin ká samajhná mushkil hai, aur we jo jáhil aur be-qiyám hain, un ke ma'non ko bhí dúsrí kitábon ke mazmúnon kí tarah apní halákat ke liye pherte hain.
17 Is wáste, piyáro, jab ki tum áge se ágáh ho gaye[c], apní khabardárí karo. tá na howe, ki sharíron kí bhúl kí taraf khínche jáke apní ustuwárí se játe raho[d].
18 Balki hamáre Khudáwand aur Bachánewále Yisú' Masíh ke fazl aur pahchán men baṛhte jáo[e]. Usí ká jalál ab hai aur abad tak hogá[f]. Ámín.

San 'ÍSAWÍ 66.

m Hab. 2. 3. 'Ibrán. 10. 37.
n 1 Pat. 3. 20. 15 áyat.
o Hiz. 18. 23, 32. aur 33. 11.
p Rúm. 2. 4. 1 Tim. 2. 4.
q Mat. 24. 43. Lúq. 12. 39. 1 Tas. 5. 2. Muk. 3. 3. aur 16. 15.
r Zab. 102. 26 Yas. 51. 6. Mat. 24. 35 Marq. 13. 31. Rúm. 8. 12. 'Ibrán. 1. 11. Muk. 20. 11. aur 21. 1.
|| Yá, *jalke ud jáegí.*
s 1 Pat. 1. 15.
|| Yá, *raho ta ki wuh jald áwe.*
t 1 Qur. 1. 7. Tit. 2. 13.
u Zab. 50. 3. Yas. 34. 4.
x Mík. 1. 4. 10 áyat.
y Yas. 65. 17. aur 66. 22. Muk. 21. 1, 27.
|| Yúnání men, *us se pás jáo.*
z 1 Qur. 1. 8 aur 15. 58. Filip. 1. 10. 1 Tas. 3. 13 aur 5. 23.
a Rúm. 2. 4 1 Pat. 3. 20. 9 áyat.
b Rúm. 8. 19. 1 Qur. 15. 24. 1 Tas. 4. 15.
c Marq. 13. 23. 2 Pat. 1. 12.
d Afs. 4. 14. 2 Pat. 1. 10, 11. aur 2. 18
e Afs. 4. 15. 1 Pat. 2. 2.
f 2 Tim. 4. 18 Muk. 1. 6.

YU'HANNA KA' PAHLA KHATT I 'AMM.

San 'ÍSAWÍ 90 ke kisí waqt píchhe.

I BAB.

1 Wuh Masíh kí haqíqat ká bayán kartá, ki us men hoke ham hayát i abadí rakhte us rifáqat ke wasíla jo ham ne Khudá se pái: 5 phir záhir kartá hai hamen sárí pákí karní zarur hai, tá ki hamárá ímán aur rifáqat jo Khudá se rakhte donon haqíqí sábit hon, aur hamárá nij yaqín i kámil ho ki hamáre gunáh Masíh kí maut ke sabab bakhshe gaye hain.

ZINDAGI' ke Kalám kí bábat, jo shurú' se thá[a], jise ham ne suná, aur apní ánkhon se dekhá, aur ták rakhá[b], aur hamáre háthon ne chhúá[c], ham khabar dete hain;

2 (Kyúnki zindagí[d] záhir húí[e], aur ham ne use dekhá, aur ham gawáhí dete hain[f], aur us hamesha kí zindagí kí khabar tum ko dete hain[g], jo Báp ke pás thí[h], aur ham par záhir húí;)

3 Jo kuchh ham ne dekhá aur suná[i], us kí khabar tumhen dete hain; táki tum bhí hamáre sáth mel rakho; aur hamárá mel Báp ke sáth, aur us ke Beṭe Yisú' Masíh ke sáth hai[k].

4 Aur ham yih báten tumhen is wáste likhte hain, ki tumhárí khushí púrí ho[l].

5 Aur wuh khabar jo ham ne us se suní[m], aur phir tumhen dete hain, so yihí hai, ki Khudá núr hai, aur us men táríkí zarra bhí nahín[n].

6 Agar ham kahen, ki ham us se mel rakhte hain, aur táríkí men chalte hain, to jhúṭhe hain[o], aur sach par 'amal nahín karte:

7 Par agar ham núr men chalen, jis tarah wuh núr men hai, to ham ápas men mel rakhte hain, aur us ke Beṭe Yisú' Masíh ká lahú ham ko sáre gunáh se pák kartá hai[p].

8 Agar kahen, ki ham be-gunáh hain[q], to ham apne taín fareb dete hain, aur sachái ham men nahín[r].

9 Agar ham apne gunáhon ká iqrár karen[s], to wuh hamáre gunáhon ke mu'áf karne, aur hamen sárí nárástí se pák karne men[t] wafádár aur 'ádil hai.

10 Agar ham kahen, ki ham ne gunáh nahín kiyá, to ham use jhuṭálte hain, aur us ká kalám ham men nahín hai.

II BAB.

1 Un gunáhon kí bábat jo kamzorí ke sabab hosakte thá ki karen, unhen tasallí detá. 3 Jis ne Khudá kí haqíqí pahchán hásil kí, wuh Khudá ke ahkám par 'amal karegá, 9 bháíon ko piyár karegá, 15 aur dunyá ko 'azíz na jánegá. 18 Cháhiye ki ham gumráh karnewálon se khabardár rahen: 20 un ke phandon se dúndár to bache rahenge, ba sharte ki we ímán láne men aur nek chál chalne men mashgúl rahen.

MERE bachcho, main ye báten tumhen likhtá hún, táki tum gunáh na karo. Aur agar koí gunáh kare, to Yisú' Masíh jo sádiq hai, Báp ke pás hamárá wakíl hai[a]:

2 Aur wuh hamáre gunáhon ká kafára hai[b]; faqat hamáre gunáhon ká nahín, balki tamám dunyá ke gunáhon ká bhí[c].

3 Agar ham us ke hukmon par 'amal karen, to ham is se jánte hain, ki ham ne us ko jáná.

4 Wuh jo kahtá hai, ki Main use jántá hún, aur us ke hukmon par 'amal nahín kartá[d], so jhúṭhá hai, aur sachái us men nahín[e].

5 Par wuh jo us ke kalám par 'amal kare[f], yaqínan us men Khudá kí muhabbat kámil hai[g]: ham is hí se jánte hain, ki ham us men hain[h].

6 Wuh jo kahtá hai, ki main us men bastá hún[i], cháhiye ki jaisá wuh chaltá hai, waisá áp chale[k].

7 Bháío, main tumháre liye koí nayá hukm nahín likhtá[l], magar puráná hukm, jo tum ko shurú' se milá[m]. Puráná hukm wuh kalám hai, jo tum ne shurú' se suná.

8 Phir ek nayá hukm tumhen likhtá hún[n], jo us men aur tum men sach hai: kyúnki tárikí guzar

---

a Yúh. 1. 1. 1 Yúh. 2. 13.
b Yúh. 1. 14. 2 Pat. 1. 16. 1 Yúh. 4. 14.
c Lúq. 24. 39. Yúh. 20. 27.
d Yúh. 1. 4. aur 11. 25. aur 14. 6.
e Rúm. 16. 26. 1 Tim. 3. 16.
f 1 Yúh. 3. 5. Yúh. 21. 24. A'am. 2. 32.
g 1 Yúh. 5. 20.
h Yúh. 1. 1, 2.
i A'am. 4. 20.
k Yúh. 17. 21. 1 Qur. 1. 9. 1 Yúh. 2. 24.
l Yúh. 15. 11. aur 16. 24. 2 Yúh. 12.
m 1 Yúh. 3. 11.
n Yúh. 1. 9. aur 8. 12. aur 9. 5. aur 12. 35, 36.
o 2 Qur. 6. 14. 1 Yúh. 2. 4.
p 1 Qur. 6. 11. A'f. 1. 7. 'Ibrán. 9. 14. 1 Pat. 1. 19. 1 Yúh. 2. 2.
q 1 Sal. 8. 46. 2 Taw. 6. 36. Aiy. 9. 2. aur 15. 14. aur 25. 4. Amṣ. 20. 9. Wá'iz. 7. 20. Ya'q. 3. 2.
r 1 Yúh. 2. 4.
s Zab. 32. 5. Amṣ. 28. 13.
t Zab. 51. 2. 7 áyat.

a Rúm. 8. 34. 1 Tim. 2. 5. 'Ibrán. 7. 25. aur 9. 24.
b Rúm. 3. 25. 2 Qur. 5. 18. 1 Yúh. 1. 7. aur 4. 10.
c Yúh. 1. 29. aur 4. 42. aur 11. 51, 52. 1 Yúh. 4. 14.
d 1 Yúh. 1. 6. aur 4. 20.
e 1 Yúh. 1. 8.
f Yúh. 14. 21, 23.
g 1 Yúh. 4. 12.
h 1 Yúh. 4. 13.
i Yúh. 15. 4, 5.
k Mat. 11. 29. Yúh. 13. 15. 1 Pat. 2. 21.
l 2 Yúh. 5.
m 1 Yúh. 3. 11. 2 Yúh. 5.
n Yúh. 13. 34. aur 15. 12.

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

gayí[o], aur haqíqí núr ab chamaktá hai[p].

9 Wuh jo kahtá hai, ki main roshní men hún[q], aur apne bháí se dushmaní rakhtá hai, ab tak táríkí men hai.

10 Wuh jo apne bháí se muhabbat rakhtá hai, ujále men rahtá hai[r], aur us men ṭhokar ká bá'is nahín hai[s].

11 Par jo apne bháí se dushmaní rakhtá, táríkí men hai, aur táríkí men chaltá hai[t], aur nahín jántá ki kidhar chalá játá hai; kyúnki táríkí ne us kí ánkhen andhí kar dí hain.

12 Ai bachcho, main tumhen likhtá hún; kyúnki tumháre gunáh us ke nám se mu'áf húe[u].

13 Ai ábá, main tumhen likhtá hún; kyúnki use, jo shurú' se thá[x], tum ne jáná. Ai jawáno, main tumhen likhtá hún; kyúnki tum us sharír par gálib húe ho. Ai laṛko, main tumhen likhtá hún; kyúnki tum ne Báp ko jáná hai.

14 Ai ábá, main ne tumhen likhá hai; kyúnki jo shurú' se thá, tum ne use jáná. Ai jawáno, main ne tumhen likhá hai; kyúnki tum mazbút ho[y], aur Khudá ká kalám tum men bastá hai, aur tum us sharír par gálib húe ho.

15 Dunyá aur dunyá kí chízon kí muhabbat na rakho[z]. Jo koí dunyá kí muhabbat rakhtá hai, us men Báp kí muhabbat nahín[a].

16 Kyúnki har ek chíz, jo dunyá men hai, ya'ne, jism kí khwáhish, aur ánkh kí khwáhish[b], aur zindagí ká gurúr, Báp se nahín, par dunyá se hai.

17 Aur dunyá aur us kí khwáhish guzar játí hai[c]; lekin jo Khudá kí marzí par chaltá, wuh abad tak rahtá hai.

18 Ai bachcho[d], yih ákhirí zamána hai[e]: aur jaisá tum ne suná hai, ki Masíh ká mukhálif[f] átá hai, so ab hí bahut se Masíh ke mukhálif húe hain[g]; is se ham jánte hain, ki yih ákhirí zamána hai[h].

19 We ham men se nikle[i], magar ham men se na the: kyúnki agar we ham men se hote, to hamáre sáth rahte[k]; par we nikle, táki záhir howen, ki we sab ham men se na the[l].

20 Aur tum ne Us Muqaddas se[m] masah páyá[n], aur sab kuchh jánte ho[o].

21 Main ne tum ko na is wáste likhá, ki tum sach ko nahín jánte; par is liye ki tum use jánte ho, aur yih, ki koí jhúṭh sach men se nahín hai.

22 Kaun jhúṭhá hai, magar wuh jo inkár kartá hai, ki Yisú' wuh Masíh nahín[p]? jo Báp aur Beṭe ká inkár kartá hai, wuhí Masíh ká mukhálif hai.

23 Jo koí Beṭe ká inkár kartá hai, so Báp ko nahín mántá[q]: par wuh jo Beṭe ká iqrár kartá hai, Báp ko bhí mántá hai[r].

24 Isí wáste jo tum ne shurú' se suná hai[s], wuhí tum men base. Agar wuh jo tum ne shurú' se suná hai, tum men rahe, to tum bhí Beṭe aur Báp men rahoge[t].

25 Aur yihí wa'da hai, jo us ne ham se kiyá, ya'ne, hamesha kí zindagí ká[u].

26 Main ne ye báten tum ko un kí bábat jo tumhen fareb dete hain[x] likhín.

27 Jo masah tum ne us se páyá[y] tum men rahtá hai, aur tum is ke muhtáj nahín ki koí tumhen sikháwe[z]; balki jaisá wuh masah tumhen sab báten sikhátá hai[a], aur sach hai, jhúṭh nahín, aur jaisá us ne tumhen sikháyá, waise tum us men raho.

28 Ab, ai bachcho, tum us men raho, táki jab wuh záhir howe[b], to ham be-parwá hon, aur us ke áte waqt us ke áge sharminda na howen[c].

29 Agar jánte ho ki wuh rástbáz hai[d], to ‖jánte ho ki har ek shakhs, jo rástbází kartá hai, us se paidá húá hai[e].

III BÁB.

1 *Wuh Khudá kí nádir muhabbat ká jo ham se rakhtá, ki us ne hamen apne farzandon ká darja diyá, bayán kartá hai:* 3 *is lihár se munásib hai ki ham us ke sab hukmon par 'amal karen,* 11 *aur ki bháí kí tarah ek dúsre ko piyár karen.*

DEKHO, kaisí muhabbat Báp ne ham se kí, ki ham Khudá ke farzand kahláwen[a]! is wáste dunyá ham ko nahín jántí, ki us ne us ko nahín jáná[b].

2 Piyáro, ab ham Khudá ke farzand hain[c]; aur yih to ab tak záhir nahín hotá, ki ham kyá kuchh honge[d]: par ham jánte hain, ki jab wuh záhir hogá, ham

---

[o] Róm. 13. 12. Afs. 5. 8. 1 Tas. 5. 5. 8.
[p] Yúh. 1. 9. aur 8. 12. aur 12. 35.
[q] 1 Qur. 13. 2. 2 Pat. 1. 9. 1 Yúh. 3. 14, 15.
[r] 1 Yúh. 3. 14.
[s] 2 Pat. 1. 10.
[t] Yúh. 12. 35.
[u] Lúq. 24. 47. A'am. 4. 12. aur 10. 43. aur 13. 38. 1 Yúh. 1. 7.
[x] 1 Yúh. 1. 1.
[y] Afs. 6. 10.
[z] Róm. 12. 2.
[a] Mat. 6. 24. Gal. 1. 10. Ya'q. 4. 4.
[b] Wa'is 5. 11.
[c] 1 Qur. 7. 31. Ya'q. 1. 10. aur 4. 14. 1 Pat. 1. 24.
[d] Yúh. 21. 5.
[e] 'Ibrán. 1. 2.
[f] 2 Tas. 2. 3, wag. 2 Pat. 3. 3. 1 Yúh. 4. 3.
[g] Mat. 24. 5, 24. 2 Yúh. 7.
[h] 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1
[i] Isti. 13. 13. Zab. 41. 9. A'am. 20. 30.
[k] Mat. 24. 24. Yúh. 6. 37. aur 10. 28, 29. 2 Tim. 2. 19.
[l] 1 Qur. 11. 19.
[m] Marq. 1. 24. A'am. 3. 14.
[n] 2 Qur. 1. 21. 'Ibrán. 1. 9. 27 áyat.
[o] Yúh. 10. 4, 5. aur 14. 26 aur 16. 13. 27 áyat.
[p] 1 Yúh. 4. 3. 2 Yúh. 7.
[q] Yúh. 15. 23. 2 Yúh. 9.
[r] Yúh. 14. 7, 9, 10. 1 Yúh. 4. 15.
[s] 2 Yúh. 6.
[t] Yúh. 14. 23. 1 Yúh. 1. 3.
[u] Yúh. 17. 3. 1 Yúh. 1. 2. aur 5. 11.
[x] 1 Yúh. 3. 7 2 Yúh. 7.
[y] 20 áyat.
[z] Yar. 31. 33, 34. 'Ibrán. 8. 10, 11.
[a] Yúh. 14. 26 aur 16. 13. 20 áyat.
[b] 1 Yúh. 3. 2.
[c] 1 Yúh. 4. 17.
[d] A'am. 22. 14.
‖ Yá, jáno bhi.
[e] 1 Yúh. 3. 7, 10.
[a] Yúh. 1. 12.
[b] Yúh. 15. 18, 19. aur 16. 3. aur 17. 25.
[c] Yas. 56. 5. Róm. 8. 15. Gal. 3. 26. aur 4. 6. 1 Yúh. 5. 1.
[d] Róm. 8. 18. 2 Qur. 4. 17.

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

to us kí mánind honge[e]; kyúnki ham use jaisá wuh hai waisá dekhenge[f].

3 Aur jo koí us se yih ummed rakhtá hai, wuh apne taín, jaisá wuh pák hai, waisá hí pák kartá hai[g].

4 Jo koí gunáh kartá hai, so khiláf i shar'a kartá hai; kyúnki gunáh khiláf i shar'a hai[h].

5 Aur tum yih jánte ho, ki wuh záhir húá[i], táki hamáre gunáhon ko uthá le jáwe[k]; aur us men gunáh nahín[l].

6 Jo koí us men bastá hai, gunáh nahín kartá; jo koí gunáh kartá hai, us ne use na dekhá, aur na jáná[m].

7 Ai bachcho, tumhen koí fareb dene na páwe[n]; jo koí rástbází kartá hai, so rástbáz hai, jaisá wuh rástbáz hai[o].

8 Jo koí gunáh kartá hai, so Shaitán ká hai[p]; ki Shaitán shurú' se gunahgár hai. Khudá ká Betá is liye záhir húá, ki Shaitán ke kámon ko nest kare[q].

9 Jo koí Khudá se paidá húá hai, gunáh nahín kartá[r]; kyúnki us ká tukhm[s] us men rahtá hai; aur wuh gunáh kar nahín saktá, kyúnki Khudá se paidá húá hai.

10 Isí se Khudá ke farzand aur Shaitán ke farzand záhir hain: jo koí rástbází kiyá nahín kartá[t], aur wuh jo apne bháí se muhabbat nahín rakhtá[u], Khudá ká nahín.

11 Kyúnki wuh khabar jo ham ne shurú' se suní[x], yihí hai, ki ham ápas men muhabbat rakhen[y].

12 Qáin ke mánind nahín, jo us sharír ká thá, aur apne bháí ko qatl kiyá[z]. Aur us ne kyún use qatl kiyá? Is wáste ki us ke kám bure the, aur us ke bháí ke kám rást.

13 Mere bháío, agar dunyá tum se dushmaní kare[a], ta'ajjub na karo.

14 Ham to jánte hain, ki ham maut se guzarke zindagí men áe, kyúnki ham bháíon se muhabbat rakhte hain[b]. Jo apne bháí se muhabbat nahín rakhtá, so maut men rahtá hai[c].

15 Jo koí apne bháí se dushmaní rakhtá hai khúní hai[d]: aur tum jánte ho, ki kisí khúní men hayát i abadí nahín bastí[e].

16 Ham ne is se muhabbat ko jáná, ki us ne hamáre wáste apní ján somp dí[f]; aur lázim hai, ki ham bhí bháíon ke wáste apní ján dewen.

17 Par jis kisí pás dunyá ká mál ho, aur wuh apne bháí ko muhtáj dekhe, aur apne taín rahm se báz rakhe[g], to Khudá kí muhabbat us men kyúnkar bastí hai[h]?

18 Mere bachcho, cháhiye ki ham kalám aur zubán se nahín, balki kám aur sachái se muhabbat rakhen[i].

19 Aur is se ham jánte hain, ki ham sachái ke hain[k], aur us ke áge apní khátir-jam'aí karenge.

20 Kyúnki agar hamárá dil hamen ilzám de[l], Khudá to hamáre dil se bará hai, aur sab kuchh jantá hai.

21 Piyáro, agar hamárá dil hamen ilzám na de[m], to ham Khudá ke huzúr be-parwá hain[n].

22 Aur jo kuchh ham mángte, us se páte hain[o]; kyúnki ham us ke hukmon par 'amal karte, aur jo kuchh use khush átá bajá láte hain[p].

23 Aur us ká hukm yih hai, ki Ham us ke Bete Yisú' Masíh ke nám par ímán láwen[q], aur jaisá us ne ham ko hukm diyá[r], ham ápas men muhabbat rakhen[s].

24 Aur jo us ke hukmon par 'amal kartá hai[t], yih us men, aur wuh is men rahtá hai[u]. Aur us se, ya'ne, Rúh se, jo us ne hamen dí hai, ham jánte hain, ki wuh ham men rahtá hai[x].

IV BAB.

1 *Un ko chitátá ki we har ek mu'allim ko jo kahe ki mujhe Rúh ul Quds milí hai, jald na mánen, par us ímán ke qánúnon ke mutábiq jo sab men hai, use ázmáwen: 7 phir kai sabab pesh karke un ko targhíb detá ki birádarána muhabbat ko rakhá karen.*

Ai piyáro, tum har ek rúh ko yaqín na karo[a], balki rúhon ko ázmáo[b], ki we Khudá kí taraf se hain, ki nahín: kyúnki bahut se jhúthe paigambar dunyá men áe hain[c].

2 Tum is se Khudá kí Rúh ko jánte ho: ki Jo rúh iqrár kartí hai, ki Yisú' Masíh jism men záhir húá, wuh Khudá kí taraf se hai[d]:

3 Aur jo rúh iqrár nahín kartí, ki Yisú' Masíh jism men áyá, Khudá kí taraf se nahín[e]: yihí Masíh kí mukhálif hai, jis kí khabar

---

Marginal references (left): [e] Rúm. 8. 29. 1 Qur. 15. 49. Filip. 3. 21. Qul. 3. 4. 2 Pat. 1. 4. [f] Aiy. 19. 26. Zab. 16. 11. Mat. 5. 8. 1 Qur. 13. 12. 2 Qur. 5. 7. [g] 1 Yúh. 4. 17. [h] Rúm. 4. 15. 1 Yúh. 5. 17. [i] 1 Yúh. 1. 2. [k] Yas. 53. 5, 6, 11. 1 Tim. 1. 15. 'Ibrán. 1. 3. aur 9. 26. 1 Pat. 2. 24. [l] 2 Qur. 5. 21. 'Ibrán. 4. 15. aur 9. 28. 1 Pat. 2. 22. [m] 1 Yúh. 2. 4. aur 4. 8. 3 Yúh. 11. [n] 1 Yúh. 2. 26. [o] Hiz. 18. 5,—9. Rúm. 2. 13. 1 Yúh. 2. 29. [p] Mat. 13. 38. Yúh. 8. 44. [q] Paid. 3. 15. Lúq. 10. 18. Yúh. 16. 11. 'Ibrán. 2. 14. [r] 1 Yúh. 5. 18. [s] 1 Pat. 1. 23. [t] 1 Yúh. 2. 29. [u] 1 Yúh. 4. 8. [x] 1 Yúh. 1. 5. aur 2. 7. [y] Yúh. 13. 34. aur 15. 12. 23 áyat. 1 Yúh. 4. 7, 21. 2 Yúh. 5. [z] Paid. 4. 4, 8. 'Ibrán. 11. 4. Yahúd. 11. [a] Yúh. 15. 18, 19. aur 17. 14. 2 Tim. 3. 12. [b] 1 Yúh. 2. 10. [c] 1 Yúh. 2. 9, 11. [d] Mat. 5. 21, 22. 1 Yúh. 4. 20. [e] Gal. 5. 21. Muk. 21. 8.

Marginal references (right): [f] Yúh. 3. 16. aur 15. 13. Rúm. 5. 8. Afs. 5. 2, 25. 1 Yúh. 4. 9, 11. [g] Ist. 15. 7. Lúq. 3. 11. [h] 1 Yúh. 4. 20. [i] Hiz. 33. 31. Rúm. 12. 9. Afs. 4. 15. Ya'q. 2. 15, 16. 1 Pat. 1. 22. [k] Yúh. 18. 37. 1 Yúh. 1. 8. [l] 1 Qur. 4. 4. [m] Aiy. 22. 26. [n] 'Ibrán. 10. 22. 1 Yúh. 2. 28. aur 4. 17. [o] Zab. 34. 15. aur 145. 18, 19. Ams. 15. 29. Yar. 29. 12. Mat. 7. 8. aur 21. 22. Marq. 11. 24. Yúh. 14. 13. aur 15. 7. aur 16. 24. [p] Ya'q. 5. 16. 1 Yúh. 5. 14. [q] Yúh. 6. 29. aur 9. 31. [r] Yúh. 6. 29. aur 17. 3. [s] 1 Yúh. 2. 8, 10. [s] Mat. 22. 39. Yúh. 13. 34. aur 15. 12. Afs. 5. 2. 1 Tas. 4. 9. 1 Pat. 4. 8. 11 áyat. 1 Yúh. 4. 21. [t] Yúh. 14. 23. aur 15. 10. 1 Yúh 4. 12. [u] Yúh. 17. 21, waghaira. [x] Rúm. 8. 9. 1 Yúh. 4. 13. [a] Yar. 29. 8. Mat. 24. 4. [b] 1 Qur. 14. 29. 1 Tas. 5. 21. Muk. 2. 2. [c] Mat. 24. 5, 24. A'am. 20. 30. 1 Tim. 4. 1. 2 Pat. 2. 1. 1 Yúh. 2. 18. 2 Yúh. 7. [d] 1 Qur. 12. 3. 1 Yúh. 5. 1. [e] 1 Yúh. 2. 22. 2 Yúh. 7.

tum ne suní, ki átí hai, aur wuh ab dunyá men á chukí[f].

4 Ai bachcho, tum to Khudá ke ho, aur un par gálib húe ho[g]; kyúnki jo tum men hai, so us se jo dunyá men hai[h] bará hai.

5 We dunyá ke hain[i]: is wáste dunyá kí bolte hain, aur dunyá un kí suntí hai[k].

6 Ham Khudá ke hain: jo Khudá ko pahchántá hai, hamárí suntá hai[l]: jo Khudá ká nahín, hamárí nahín suntá hai. Isí se ham sachái kí rúh, aur gumráhí kí rúh kí pahchán lete hain[m].

7 Piyáro, áo, ham ek dúsre se muhabbat rakhen[n]: kyúnki muhabbat Khudá se hai; aur jo muhabbat rakhtá hai, wuh Khudá se paidá húá hai, aur Khudá ko pahchántá hai.

8 Jis men muhabbat nahín, so Khudá ko nahín jántá[o]; kyúnki Khudá muhabbat hai[p].

9 Khudá kí muhabbat jo ham se hai, is se záhir húí, ki Khudá ne apne iklaute Bete ko dunyá men bhejá[q], táki ham us ke sabab se zindagí páwen[r].

10 Muhabbat is men nahín, ki ham ne Khudá se muhabbat rakhí, balki is men hai, ki us ne ham se muhabbat rakhí[s], aur apne Bete ko bhejá, ki hamáre gunáhon ká kafára howe[t].

11 Piyáro, jab ki Khudá ne ham se aisí muhabbat rakhí, to lázim hai, ki ham bhí ek ek se muhabbat rakhen[u].

12 Kisí ne Khudá ko kabhí nahín dekhá[x]. Agar ham ek dúsre se muhabbat rakhen, to Khudá ham men rahtá hai, aur us kí muhabbat ham men kámil[y] húí.

13 Ham isí se jánte hain, ki ham us men rahte hain, aur wuh ham men[z], ki us ne apní Rúh men se hamen diyá.

14 Aur ham ne dekhá hai[a], aur gawáhí dete hain, ki Báp ne Bete ko, jo dunyá ká Bachánewálá hai, bhejá[b].

15 Jo koí iqrár kare, ki Yisú' Khudá ká Betá hai[c], Khudá us men aur wuh Khudá men rahtá hai.

16 Aur ham ne Khudá kí muhabbat ko jo ham se hai jáná, aur us par i'atiqád kiyá. Khudá muhabbat hai[d]; aur wuh jo muhabbat men rahtá hai, Khudá men rahtá hai, aur Khudá us men[e],

17 Is se muhabbat ham men kámil hotí hai, ki ham 'adálat ke din be-parwá rahen[f]; kyúnki jaisá wuh hai, waise hí ham is dunyá men hain[g].

18 Muhabbat men dahshat nahín, balki kámil muhabbat dahshat ko nikál detí hai: kyúnki dahshat men 'azáb hai. Wuh jo dartá hai, muhabbat men kámil nahín húá[h].

19 Ham us se muhabbat rakhte hain, kyúnki pahile us ne ham se muhabbat rakhí.

20 Agar koí kahe, ki Main Khudá se muhabbat rakhtá hún, aur apne bháí se dushmaní rakhe, jhúthá hai[i]; kyúnki agar wuh apne bháí se, jis ko us ne dekhá, muhabbat nahín rakhtá hai, to Khudá se, jis ko us ne nahín dekhá[k], kyúnkar muhabbat rakh saktá hai?

21 Aur ham ne us se yih hukm páyá hai, ki Jo koí Khudá se muhabbat rakhtá hai, so apne bháí se bhí muhabbat rakhe[l].

V BÁB.

1 *Jo Khudá se muhabbat rakhtá, us ke farzandon se bhí muhabbat rakhtá, aur us ke hukmon par 'amal kartá:* 3 *aison ke nazdík us ke hukm bhárí nahín hain.* 9 *Yisú' Khudá ká betá hai, jo hamen bacháne saktá,* 14 *aur hamárí du'áon ko, jo ham apne aur gairon ke liye mángen, sunne saktá hai.*

JO koí ímán látá hai[a], ki Yisú' wuhí Masíh hai[b], so Khudá se paidá húá hai[c]: aur jo koí Báp se muhabbat rakhtá hai, wuh us se bhí jo us se paidá húá hai muhabbat rakhtá hai[d].

2 Jab ham Khudá se muhabbat rakhte hain, aur us ke hukmon par 'amal karte hain, to is se jánte hain, ki ham Khudá ke farzandon se bhí muhabbat rakhte hain,

3 Kyúnki Khudá kí muhabbat yih hai, ki ham us ke hukmon par 'amal karen[e]: aur us ke hukm bhárí nahín[f].

4 Jo ki Khudá se paidá húá hai dunyá par gálib hotá hai[g]: aur wuh galba, jis se ham dunyá par gálib áte hain, hamárá ímán hai.

5 Kaun hai jo dunyá par gálib hai, magar wuhí jo ímán látá hai, ki Yisú' Khudá ká Betá hai[h]?

6 Yih wuhí hai, jo páni aur lahú ke sáth[i] áyá, ya'ne, Yisú' Masíh, jo na faqat páni se, balki páni aur

---

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

[f] 2 Tas. 2. 7. 1 Yúh. 2. 18, 22.
[g] 1 Yúh. 5. 4.
[h] Yúh. 12. 31. aur 14. 30. aur 16. 11. 1 Qur. 2. 12. Afs. 2. 2. aur 6. 12.
[i] Yúh. 3. 31.
[k] Yúh. 15. 19. aur 17. 14.
[l] Yúh. 8. 47. aur 10. 27. 1 Qur. 14. 37. 2 Qur. 10. 7.
[m] Yas. 8. 20. Yúh. 14. 17.
[n] 1 Yúh. 3. 10, 11, 23.
[o] 1 Yúh. 2. 4. aur 3. 6.
[p] 16 áyat.
[q] Yúh. 3. 16. Rúm. 5. 8. aur 8. 32. 1 Yúh. 3. 16.
[r] 1 Yúh. 5. 11.
[s] Yúh. 15. 16 Rúm. 5. 8, 10. Tít. 3. 4.
[t] 1 Yúh. 2. 2.
[u] Mat. 18. 33. Yúh. 15. 12, 13 1 Yúh. 3. 16.
[x] Yúh. 1. 18. 1 Tim. 6. 16. 20 áyat.
[y] 1 Yúh. 2. 5. 18 áyat.
[z] Yúh. 14. 20. 1 Yúh. 3. 24.
[a] Yúh. 1. 14. 1 Yúh. 1 1, 2.
[b] Yúh. 3. 17.
[c] Rúm. 10. 9 1 Yúh. 5. 1, 5.
[d] 8 áyat.

[e] 1 Yúh. 3. 24. 12 áyat.
[f] Ya'q. 2. 13. 1 Yúh. 2. 28. aur 3. 19, 21.
[g] 1 Yúh. 3. 3.
[h] 12 áyat.
[i] 1 Yúh. 2. 4 aur 3. 17.
[k] 12 áyat.
[l] Mat. 22. 37, 39. Yúh. 13. 34. aur 15. 12. 1 Yúh. 3. 23

[a] Yúh. 1. 12.
[b] 1 Yúh. 2. 22, 23. aur 4. 2. 15
[c] Yúh. 1. 13.
[d] Yúh. 15. 23.
[e] Yúh. 14. 15, 21, 23. aur 15. 10. 2 Yúh. 6.
[f] Mík. 6. 8. Mat. 11. 30.
[g] Yúh. 16. 33. 1 Yúh. 3. 9. aur 4. 4.
[h] 1 Qur. 15. 57. 1 Yúh. 4. 15.
[i] Yúh. 19. 34.

San 'Ísawí 90 ke píchhe.

lahú ke sáth áyá. Aur Rúh wuh hai, jo gawáhí detí hai[k]; kyúnki Rúh bar-haqq hai.

7 Ki tín hain, jo ásmán par gawáhí dete hain, Báp, aur Kalám[l], aur Rúh i Quds: aur ye tínon ek hain[m].

8 Aur tín hain, jo zamín par gawáhí dete hain, Rúh, aur pání, aur lahú: aur ye tínon ek par muttafiq hain.

9 Agar ham ádmíon kí gawáhí qabúl karen[n], to Khudá kí gawáhí us se baṛí hai; kyúnki Khudá kí gawáhí yihí hai, jo us ne apne Beṭe ke haqq men dí[o].

10 Jo ki Khudá ke Beṭe par ímán látá hai, gawáhí áp men rakhtá hai[p]: jo Khudá par ímán nahín látá, us ne us ko jhúṭhá kiyá[q]: kyúnki us ne us gawáhí ko, jo Khudá ne apne Beṭe ke haqq men dí hai, yaqín nahín kiyá.

11 Aur wuh gawáhí yih hai, ki Khudá ne hamen hamesha kí zindagí bakhshí[r], aur yih zindagí us ke Beṭe men hai[s].

12 Jis ke sáth Beṭá hai, us ke sáth zindagí hai: jis ke sáth Khudá ká Beṭá nahín, us ke sáth zindagí nahín[t].

13 Main ne tum ko, jo Khudá ke Beṭe ke nám par ímán láe ho, yih báten likhín[u], táki jáno, ki hamesha kí zindagí tumháre liye hai[x], aur Khudá ke Beṭe ke nám par ímán láo.

14 Aur hamárí dilerí jo ‖us ke áge hai so yihí hai, ki agar ham us kí marzí ke muwáfiq kuchh mángen, wuh hamárí suntá hai[y]:

15 Aur agar ham jánte hain, ki jo kuchh ham us se mángte hain, wuh hamárí suntá hai, to ham jánte ki jo kuchh ham ne us se mángá thá, so ham páte hain.

16 Agar koí apne bháí ko dekhe, ki ek gunáh kartá hai, jo maut tak nahín pahunchátá, to wuh mánge, aur use zindagí bakhshí jáegí[z]; yih un ke haqq men hai, jo aisá gunáh nahín karte, jo maut tak pahunchátá ho. Aisá gunáh hai, jo maut tak pahunchátá hai[a]; main nahín kahtá, ki wuh us ke liye suwál kare[b].

17 Har ek ná-rástí gunáh hai[c]: par aisá gunáh hai, jo maut tak nahín pahunchátá.

18 Ham jánte hain, ki jo koí Khudá se paidá húá hai, gunáh nahín kartá[d]; balki wuh jo Khudá se paidá húá hai, apní hifázat kartá hai[e], aur wuh sharír us ko nahín chhútá.

19 Ham jánte hain, ki ham Khudá se hain, aur ki sárí dunyá buráí men paṛí rahtí hai[f].

20 Ham jánte hain, ki Khudá ká Beṭá áyá, aur hamen yih samajh bakhshí[g], ki us ko jo haqq hai jánen[h], aur ham us men jo haqq hai rahte hain, ya'ne, Yisú' Masíh men, jo us ká Beṭá hai. Khudá e barhaqq[i], aur hamesha kí zindagí yih hai[k].

21 Mere bachcho, tum buton se áp ko bacháe rakho[l]. Ámín.

k Yúh. 14. 17. aur 15. 26. aur 16. 13. 1 Tim. 3. 16.
l Yúh. 1. 1. Muk. 19. 13.
m Yúh. 10. 30.
n Yúh. 5. 17, 18.
o Mat. 3. 16, 17. aur 17. 5.
p Rúm. 8. 16. Gal. 4. 6.
q Yúh. 3. 33. aur 5. 38.
r 1 Yúh. 2. 25.
s Yúh. 1. 4. 1 Yúh. 4. 9.
t Yúh. 3. 36. aur 5. 24
u Yúh. 20. 31.
x 1 Yúh 1. 1, 2.
‖ Yá, us ki bábat.
y 1 Yúh. 3. 22.
z Aiy. 42. 8. Ya'q. 5. 14, 15.
a Mat. 12. 31, 32. Marq. 3. 29. Lúq. 12. 10. 'Ibrán. 6. 4, 6. aur 10. 26.
b Yar. 7. 16. aur 14. 11. Yúh. 17. 9.
c 1 Yúh. 3. 4.
d 1 Pat. 1. 23. 1 Yúh. 3. 9.
e Ya'q. 1. 27.
f Gal. 1. 4.
g Lúq. 24. 45.
h Yúh. 17. 3.
i Yas. 9. 6. aur 44. 6. aur 54. 5. Yúh. 20. 28. A'mál 20. 28. Rúm. 9. 5. 1 Tim. 3. 16. Tít. 2. 13. 'Ibrán. 1. 8.
k 11, 12, 13 áyaten.
l 1 Qur. 10. 14.

YU'HANNÁ KÁ DU'SRÁ KHATT.

San 'Isawí 96 ke píchhe.

1 *Wuh ek díndár bíbí aur us ke farzandon ko nasíhat kartá ki Masíhí ímán aur muhabbat men taraqqí karen, 8 kahín aisá na ho ki we apní aglí díndárí ká phal kho deweṅ: 10 phir unhen chitátá ki un dagu-denewálon se jo Yisú' Masíh kí sachchí ta'lím nahín dete kisí tarah ka ittifáq na rakhen.*

QISSI'S kí taraf se barguzída ‖Kúriá ko aur us ke farzandon ko, jinhen main (aur faqat main hí nahín, balki sab jinhon ne sacháí ko[a] jáná hai,) sacháí se piyár kartá hún[b]:

2 Us sacháí ke sabab se, jo ham men rahtí hai, aur hamáre sáth hamesha rahegí.

3 Fazl, aur rahm, aur salámatí Báp Khudá, aur Báp ke Beṭe Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf

‖ Yá, bíbí.
a Yúh. 8. 32. Gal. 2. 5, 14. aur 3. 1. aur 5. 7. Qul. 1. 5. 2 Tas. 2. 13. 1 Tim. 2. 4. 'Ibrán. 10. 26.
b 1 Yúh. 3. 18. 3 áyat. 3 Yúh. 1.

se [c], tumháre sáth sachái aur muhabbat se [d] † rahen.

4 Main bahut khush húá, ki main ne tere farzandon men se kaí ek ko us hukm ke mutábiq, jo ham ko Báp se milá, sachái se chalte [e] páyá.

5 Aur ab, ‖ ai bíbí, main tujh ko koí nayá hukm nahín [f], balki wuhí jo ham shurú' se rakhte hain, likhkar tujh se 'arz kartá hún, ki ham ek ek ko piyár karen [g].

6 Aur muhabbat yihí hai, ki ham us ke hukmon par chalen [h]. Yih wuhí hukm hai, jaisá tum ne shurú' se suná hai [i], ki tum us par chalo.

7 Kyúnki bahut se dagábáz dunyá men záhir húe [k], jo iqrár nahín karte, ki Yisú' Masíh jism men áyá [l]. Dagábáz aur Masíh ká mukhálif yihí hai [m].

8 Áp khabardár raho [n], táki ‖ jo kám ham ne kiye hain kho na den [o], balki púrá badlá páwen.

9 Jo koí 'udúl kartá hai, aur Masíh kí ta'lím men nahín rahtá, Khudá us ká nahín [p]. Jo Masíh kí ta'lím men rahtá hai, Báp aur Betá us ke hain.

10 Agar koí tumháre pás áwe, aur yih ta'lím na láwe, to use ghar men áne na do, aur use salám na karo [q]:

11 Kyúnki jo koí use salám kartá hai, us ke bure kámon men sharík hotá hai.

12 Mujhe bahut sí báten tumhen likhní hai; par main ne na cháhá, ki kágaz aur siyáhí se likhún [r]; lekin ummedwár hún, ki tum pás áún, aur rúbarú kahún, táki ‖ hamárí khushí kámil ho [s].

13 Terí barguzída bahin ke [t] larke tujhe salám kahte hain. Ámín.

San 'Ísawí 90 ke píchhe.

[a] 1 Tim. 1. 2. [d] 1 Áyat. † Yúnání men, *rahenge.* [e] 3 Yúh. 3. ‖ Yá, *ai Kúriá.* [f] 1 Yúh. 2. 7, 8. aur 3. 11. [g] Yúh. 13. 34. aur 15. 12. Afs. 5. 2. 1 Pat. 4. 8. 1 Yúh. 3. 23. [h] Yúh. 14. 15, 21. aur 15. 10. 1 Yúh. 2. 5. aur 5. 3. [i] 1 Yúh. 2. 24. [k] 1 Yúh. 4. 1. [l] 1 Yúh. 4. 2, 3. [m] 1 Yúh. 2. 22. aur 4. 3. [n] Marq. 13. 9. ‖ Yá, *jo chízen ham ne hásil kí hain:* Ba'ze nuskhon men aisá hai, *jo chízen tum ne hásil kín kho na do, balki tum púrá badlá páo.* [o] Gal. 3. 4. 'Ibrán. 10. 32, 35. [p] 1 Yúh. 2. 23. [q] Rúm. 16. 17. 1 Qur. 5. 11. aur 16. 22. Gal. 1. 8, 9. 2 Tim. 3. 5. Títus 3. 10. [r] 3 Yúh. 13. ‖ Yá, *tumhárí.* [s] Yúh. 17. 13. 1 Yúh. 1. 4. [t] 1 Pat. 5. 13.

YU'HANNA' KA' TI'SRA' KHATT.

San 'Ísawí 90 ke píchhe.

Wuh Gaius kí, us kí díndárí. 5. 7 aur sachche wá'izon kí parwarish ke sabab, ta'ríf kartá: 9 phir bar-'aks us ke Diutrafes par shikáyat kartá, ki us ne hausilamandí kí ... aur bad-sulúkí kí thí; 11 aise bure kí koí pairauí na kare: 12 ákhir men Demetrius kí neknámí kí bábat gawáhí detá.

QISSI'S kí taraf se piyáre Gaius ko, jis ko main ‖ sachái men piyár kartá hún [a].

2 Ai piyáre, main yih du'á mángtá hún, ki jis tarah terí ján khairiyat ke sáth hai, tú sab báton men khairiyat ke sáth aur tandurust rahe.

3 Kyúnki jab bháíon ne ákar terí sachái par gawáhí dí, jaisá tú sachái men chaltá hai [b], to main niháyat khush húá.

4 Mere liye is se barí koí khushí nahín, ki main sunún, ki mere farzand [c] sachái men chalte hain.

5 Ai piyáre, jo kuchh tú bháíon aur musáfiron se kartá hai, so ímándárí ke láiq hai;

6 Jinhon ne kalísiye ke áge terí muhabbat par gawáhí dí: tú achchhá karegá, agar unhen us tarah par, jo ‖ Khudá ke bandon ko láiq hai, áge bheje:

7 Kyúnki we us ke nám ke wáste nikle, aur gair-qaumon se kuchh nahín liyá [d].

8 Is liye lázim hai, ki ham aison ko qabúl karen, táki ham sachái men un ke ham-khidmat howen.

9 Main ne kalísiye ko likhá hai; magar Diutrafes jo un men auwal darja cháhtá hai, hamen qabúl nahín kartá.

10 So jab main áúngá, to main us ke kámon ko, jo wuh kartá hai, yád karúngá, ki hamáre haqq men burí báten baktá hai: aur is par bhí kifáyat na karke, bháíon ko áp qabúl nahín kartá, aur auron ko, jo qabúl kiyá cháhte hain, roktá hai, aur kalísiye se nikál detá.

11 Ai piyáre, badí ke pairau mat ho, balki nekí ke [e]. Wuh jo nekí

‖ Yá, *sachái se.* [a] 2 Yúh. 1. [b] 2 Yúh. 4. [c] 1 Qur. 4. 15. Fílím. 10. ‖ Yúnání men, *Khudá ke láiq hai.* [d] 1 Qur. 9. 12, 15. [e] Zab. 37. 27. Yas. 1. 16, 17. 1 Pat. 3. 11.

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

kartá hai, Khudá ká hai[f]; magar us ne, jo badí kartá hai, Khudá ko nahíṉ dekhá.

12 Demetrius ke haqq meṉ sab ne, aur sacháí ne bhí gawáhí dí hai[g]: ham bhí gawáhí dete haiṉ, aur tum jánte ho, ki hamárí gawáhí sach hai[h].

13 Mujhe to bahut kuchh likhná thá; par maiṉ ne na cháhá, ki siyáhí aur qalam se tere liye likhúṉ[i]:

14 Magar ummedwár húṉ, ki jald tujhe dekhúṉ, tab ham rúbarú kah sun leṉge. Terí salámatí howe. Dost tujhe salám kahte haiṉ. Tú doston ko nám ba nám salám kah.

f 1 Yúh. 2. 29. aur 3. 6, 9. g 1 Tim. 3. 7. h Yúh. 21. 24. i 2 Yúh. 12.

YAHU'DAH KA KHATT I 'AMM.

San 'Ísawí 66 ke qaríb.

Unheṉ nasíhat kartá hai apne ímán ke iqrár karne meṉ qáim raheṉ. 4 Jhúṭhe mu'allim un ke darmiyán is garaz se á ghuse the, tá ki unheṉ gumráh kar deweṉ: un kí burí ta'lím aur bad-chálí ke sabab un ke liye haulnák áfateṉ taiyár ki gayíṉ: 20 bar-'aks us ke we jo dínlár haiṉ, Khudá se du'á máṉgke, aur Rúh ul Quds kí madad páke, qáim rah sakeṉge, aur fazl meṉ taraqqí kareṉge, aur áp ko un dagá-denewáloṉ ke phandoṉ se salámat rakheṉge, aur gairoṉ ko chhuṛáweṉge.

YAHU'DAH kí taraf se, jo Yisú' Masíh ká banda aur Ya'qúb ká bhái[a] hai, un ko jo Báp Khudá meṉ muqaddas húe, aur Yisú' Masíh meṉ mahfúz[b] aur buláe gaye haiṉ[c];

2 Rahm, aur salámatí[d], aur muhabbat tumháre wáste baṛhtí rahe.

3 Piyáro, jis waqt maiṉ us naját kí bábat, jo sab ke liye hai[e], tum ko likhne meṉ niháyat koshish kartá thá, to maiṉ ne zarúr jáná, ki tumheṉ nasíhat karke likhúṉ, ki tum us ímán ke wáste, jo ek bár muqaddasoṉ ko sompá gayá, ján-fisháni karo[f].

4 Kyúṉki ba'ze shakhs á ghuse[g], jo áge is sazá ke hukm ke wáste ṭhahráe gaye the[h]; we be-dín haiṉ, aur hamáre Khudá ke fazl ko[i] shahwat-parastí se badal karte haiṉ[k], aur Khudá ká jo akelá málik hai, aur hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká inkár karte haiṉ[l].

5 Maiṉ cháhtá húṉ, ki tumheṉ wuh bát, jise tum ek bár ján chuke ho, yád diláúṉ, ki Khudáwand ne[m] qaum ko zamín i Misr se bacháyá, phir unheṉ jo ímán na láe halák kiyá[n].

6 Aur un firishtoṉ ko, jinhoṉ ne apne auwal darja ko nigáh na rakhá, balki apne kháss maqám ko chhoṛ diyá[o], us ne sazá kí abadí zanjír meṉ táríkí ke andar[p] roz i 'azím kí 'adálat tak[q] rakhá.

7 Isí tarah Sadúm aur 'Amúrah aur un ke ird gird ke shahr, jinhoṉ ne un kí mánind ziná kiyá, aur †jism i harám ká píchhá kiyá, hamesha kí ág ke 'azáb meṉ giriftár hoke namúna bane rahte haiṉ[r].

8 Isí tarah ye khwáb-dekhnewále bhí jism ko nápák karte[s], aur hukúmat ko náchíz jánte, aur martaba-wáloṉ par ta'na karte haiṉ[t].

9 Jab Míkáel ne[u], jo buzurg firishta hai, Shaitán se takrár karke Músá kí lásh kí bábat bahs kí, tab us ne jur,at na kí, ki la'n ta'n karke use ilzám de[x], balki kahá, ki Khudáwand tujhe malámat karo[y].

10 Lekin we, jin chízoṉ ko nahíṉ jánte, un par ta'na karte haiṉ; aur jin ko be-'aql jánwaroṉ kí tarah ba zát jánte haiṉ, un meṉ áp ko kharáb karte haiṉ[z].

11 Afsos un par! kyúṉki we Qáin kí ráh par[a] chale, aur Bala'ám kí gumráhí meṉ[b] mazdúrí ke liye bah gaye, aur Qurah kí sí mukhálafat meṉ[c] halák húe.

12 We tumhárí muhabbat kí ziyáfatoṉ meṉ ‖ḍúbí húi chaṭán

a Lúq. 6. 16. A'am. 1. 13. b Yúh. 17. 11, 12, 15. 1 Pat. 1. 5. c Rúm. 1. 7 d 1 Pat. 1. 2. 2 Pat. 1. 2. e Tít. 1. 4. f Filip. 1. 27. 1 Tim. 1. 18. aur 6. 12. 2 Tim. . 17. aur 4. 7. g Gal. 2. 4. 2 Pat. 2. 1. h Rúm. 9. 21, 22. 1 Pat. 2. 8. i Tít. 2. 11. 'Ibrán. 12. 15 k 2 Pat. 2. 10. l Tít. 1. 16. 2 Pat. 2. 1, 1 Yúh. 2. 22. m 1 Qur. 10. 9. n Gin. 14. 39, 37. aur 26. 64. Zab. 106. 26. 'Ibrán. 3. 17, 19. o Yúh. 8. 44. p 2 Pat. 2. 4. q Muk 20. 10. † Yúnání meṉ, gair jism. r Paid. 19. 24. Ist. 29. 23. 2 Pat. 2. 6. s 2 Pat. 2. 10. t Khur. 22. 28. u Dán. 10. 13. aur 12. 1. Muk. 12. 7. x 2 Pat. 2. 11. y Zak. 3. 2. z 2 Pat. 2. 12. a Paid. 4. 5. 1 Yúh. 3. 12. b Gin. 22. 7, 21. 2 Pat. 2. 15. c Gin. 16. 1, wag. ‖ Yá, dág haiṉ.

San 'ÍSAWÍ 66 ke qaríb.

haiṇ[d]; we tumháre sáth kháte waqt be-dharak apná peṭ bhar lete haiṇ[e]: we ḳhushk bádal haiṇ[f], jinheṇ hawáeṇ har taraf uṛá le játíṇ[g]: we murjháe húe daraḳht haiṇ, jin ká phal nahíṇ, do bár mare, aur ukháṛe gaye haiṇ[h]:

13 We samundar kí tund lahreṇ haiṇ[i], jo apní be-sharmí ká phen phenkte haiṇ[k]: bhaṭaknewále sitára haiṇ, jin ke liye tárikí kí siyáhí hamesha ko dharí hai[l].

14 Hanúk ne, jo Ádam kí sátwíṇ pusht thá[m], un kí bábat peshíngoí kí, ki, Dekh, Ḳhudáwand apne lákhoṇ muqaddasoṇ ke sáth átá hai[n],

15 Táki sabhoṇ par hukm kare, aur un sab ko, jo un meṇ be-dín haiṇ, un kí be-díní ke sab kámoṇ par jo unhoṇ ne be-díní se kiye, aur sárí saḳht bátoṇ par jo be-dín gunahgároṇ ne us kí muḳhálafat meṇ kahí haiṇ[o], ilzám de.

16 Ye gila aur shakwa karnewále haiṇ, jo apní burí ḳhwáhishoṇ ke muwáfiq chalte, aur zubán se baṛá bol bolte[p], aur naf'a ke liye logoṇ kí ḳhushámad karte haiṇ[q].

17 Lekin, piyáro, tum in bátoṇ ko yád rakho, jo hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke rasúloṇ ne áge kahíṇ[r];

18 Ki unhoṇ ne tumheṇ ḳhabar dí, ki áḳhirí zamána meṇ ṭhaṭṭhekarnewále honge[s], jo apní be-díní kí burí ḳhwáhishoṇ par chalenge.

19 Ye wuhí haiṇ, jo apne taíṇ alag karte haiṇ[t]; ye nafsání log haiṇ[u], aur Rúh un meṇ nahíṇ.

20 Par, ai piyáro, tum ‖ apne páktarín ímán ká ghar banákar[x], Rúh i Pák se du'á mángte húe[y],

21 Apne taíṇ Ḳhudá kí muhabbat meṇ mahfúz rakho, aur hamesha kí zindagí ke liye Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí rahmat ke muntazir raho[z].

22 Aur imtiyáz karke ba'zoṇ par rahm karo:

23 Aur ba'zoṇ ko ḍar ke sáth ág meṇ se nikálke[a] bacháo[b]: aur poshák se bhí jo jism se dágí húí 'adáwat rakho[c]:

24 Ab us ke liye, jo tum ko girne se bachá saktá[d], aur apne jalál ke huzúr kámil ḳhushí se tumheṇ be-'aib khaṛá kar saktá hai[e],

25 Jo Ḳhudá e wáhid, hakím, aur hamárá Bachánewálá hai[f], jalál, aur buzurgí, aur qudrat, aur iḳhtiyár, ab se abad tak howe. Ámín.

[d] 2 Pat. 2. 13. [e] 1 Qur. 11. 21. [f] Ams. 25. 14, 2 Pat. 2. 17. [g] Afs. 4. 14. [h] Mat. 15. 13. [i] Yas. 57. 20. [k] Filip. 3. 19. [l] 2 Pat. 2. 17. [m] Paid. 5. 18. [n] Ist. 33. 2. Dán. 7. 10 Zak. 14. 5. Mat. 25. 31. 2 Tas. 1. 7. Muk. 1. 7. [o] 1 Sam. 2. 3. Zab. 31. 18. aur 94. 4. Mal. 3. 13. [p] 2 Pat. 2. 18 [q] Ams. 28. 21. Ya'q. 2. 1, 9. [r] 2 Pat. 3. 2.

San 'ÍSAWÍ 66 ke qaríb.

[s] 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. aur 4. 3 2 Pat. 2. 1. aur 3. 3. [t] Ams. 18. 1. Hiz. 14. 7. Hús. 4. 14. aur 9. 10. 'Ibrán. 10. 25. [u] 1 Qur. 2. 14. Ya'q. 3. 15. ‖ Yúnání meṇ, *ap ko apne páktarín ímán par ta'mír karke.* [x] Qul. 2. 7. 1 Tim. 1. 4. [y] Rúm. 8. 26. Afs. 6. 18. [z] Tit. 2. 13. 2 Pat. 3. 12. [a] Ámús 4. 11. Zak. 3. 2. 1 Qur. 3. 15 [b] Rúm. 11. 14 1 Tim. 4. 16 [c] Zak. 3. 4, 5. Muk. 3. 4. [d] Rúm. 16. 25. Afs. 3. 20. [e] Qul. 1. 22. [f] Rúm. 16. 27. 1 Tim. 1. 17. aur 2. 3.

YU'HANNÁ FAQI'H KE MUKÁSHAFAT KI' KITÁB.

San 'Ísawí 96.

I BÁB.

4 Yúhanná apne mukáshafa kí ahwál Asia kí sát kalísiyáoṇ ko. jinheṇ un sát sunahle chirágdánoṇ se mushábih ṭhahrátá, likhtá hai. 7 Masíh ká á jáná. 14 Us kí qudrat i jalál aur hashmat ká hál.

YISU' Masíh ká mukáshafa, jo Ḳhudá ne use baḳhshá[a], táki apne bandoṇ ko we bátoṇ, jin ká jald honá zarúr hai[b], dikháwe: aur us ne apne firishta ko bhejkar us kí ma'rifat apne bande Yúhanná par záhir kiyá[c]:

2 Jis ne Ḳhudá ke kalám aur Yisú' Masíh kí gawáhí par[d], jo kuchh us ne dekhá[e], gawáhí dí.

3 Mubárak wuh jo is nubúwat ká kalám paṛhtá hai, aur we jo sunte haiṇ[f], aur un bátoṇ par jo is meṇ likhí haiṇ 'amal karte haiṇ; kyúṇki waqt nazdík hai[g].

4 YÚHANNÁ un sát kalísiyáoṇ ko jo Asia meṇ haiṇ: Fazl, aur salámatí, tumheṇ ho, us kí taraf se jo hai[h], aur thá, aur ánewálá hai[i]: aur un sát Rúhoṇ kí taraf se[k], jo us ke taḳht ke huzúr haiṇ;

[a] Yúh. 3. 32. aur 8. 26. aur 12. 49. [b] 3 áyat. Muk. 4. 1. [c] Muk. 22. 16. [d] 1 Qur. 1. 6. 9 áyat. Muk. 6. 9. aur 12. 17. [e] 1 Yúh. 1. 1. [f] Lúq. 11. 28. Muk. 22. 7. [g] Rúm. 13. 11. Ya'q. 5. 8. 1 Pat. 4. 7. Muk. 22. 10. [h] Ḳhur. 3. 14. 8 áyat. [i] Yúh. 1. 1. [k] Zak. 3. 9. aur 4. 10. Muk. 3. 1. aur 4. 5. aur 5. 6.

5 Aur Yisú' Masíh kí taraf se, jo sachchá gawáh[l], aur un meŋ jo marke jí uṭhe pahlauṭhá[m], aur dunyá ke bádsháhoŋ ká sultán[n] hai. Usí ko jis ne ham ko piyár kiyá[o], aur apne lahú se hamáre gunáh dho ḍále[p],

6 Aur ham ko bádsháh aur káhin apne Khudá Báp ke[q] banáyá, jalál aur qudrat abad tak isí ko hai[r]. Ámín.

7 Dekho, wuh bádaloŋ par átá hai[s]; aur har ek ánkh us ko dekhegí, aur we bhí jinhoŋ ne use chhedá[t]: aur zamín ke sáre firqa us ke liye chhátí píṭeŋge. Aisá howe, Ámín.

8 Khudáwand yúŋ farmátá hai, ki maiŋ Alfá aur Omagá, auwal aur ákhir[u], jo hai, aur thá, aur ánewálá hai[x], Qádir i mutlaq húŋ.

9 Maiŋ Yúhanná, jo tumhárá bháí, aur Yisú' Masíh ke dukh, aur us kí bádsháhat, aur sabr meŋ bhí[y], tumhárá sharík húŋ[z], Khudá ke kalám aur Yisú' Masíh kí gawáhí ke wáste[a] us ṭápú meŋ thá, jo Patmus kahlátá.

10 Maiŋ Khudáwand ke din[b] Rúh meŋ á gayá[c], aur maiŋ ne turhí kí sí ek baṛí áwáz[d] apne píchhe suní,

11 Jo kahtí thí, ki Maiŋ Alfá aur Omagá[e], auwal o ákhir húŋ[f]; aur, Jo kuchh tú dekhtá hai, kitáb meŋ likh, aur sát kalísiyáoŋ ke pás jo Asia meŋ, ya'ne, Afasus, aur Smurná, aur Pargamus, aur Thúátírá, aur Sardís, aur Filádalfiá, aur Láudiqíá meŋ haiŋ, bhej.

12 Aur maiŋ phirá, tá ki dekhúŋ ki yih kis kí áwáz hai, jo mujhe kahtí hai. Aur phirkar sone ke sát chirág-dán dekhe[g];

13 Aur un sát chirágdánoŋ ke bích[h] ek shakhs Ibn i Ádam sá[i] dekhá, jo ‖ jáma pahine húe[k], aur sone ká sínaband sína par bándhe húe thá[l].

14 Us ká sir o bál sufed ún kí mánind, balki barf kí mánind sufed[m]; aur us kí ánkheŋ jaise ág ká shu'ala[n];

15 Aur us ke páŋw khális pítal ke so[o], jo tanúr meŋ dahkáyá húá ho; aur us kí áwáz baṛe ‖ pání kí sí thí[p].

16 Aur us ke dahne háth meŋ sát sitára the[q]; aur us ke muŋh se do-dhárí tez talwár nikaltí thí[r]; aur us ká chihra áftáb ká sá thá, jo baṛí tezí se chamke[s].

17 Jab maiŋ ne use dekhá, tab us ke páŋwoŋ par murda sá gir paṛá[t]. Tab us ne apná dahiná háth mujh par rakhá[u], aur bolá, ki Mat ḍar; maiŋ auwal o ákhir húŋ[x]:

18 Aur wuhí húŋ, jo múá thá, aur zinda húŋ[y]; aur, dekh, maiŋ abad tak zinda húŋ[z], Ámín; aur 'álam i gáib aur maut kí kunjíáŋ mujh pás haiŋ[a].

19 Jo tú ne dekhá[b], aur jo ahwál haiŋ[c], aur jo ba'd in ke honewále haiŋ[d], sab likh rakh;

20 Un sát sitároŋ ká[e] jinheŋ tú ne mere dahine háth meŋ dekhá, aur sone ke un sát chirágdánoŋ ká[f] bhed jo hai. Sát sitára sát kalísiyáoŋ ke firishta[g] haiŋ: aur sát chirágdán jo tú ne dekhe, sát kalísiyáeŋ haiŋ[h].

II BAB.

Is meŋ we báteŋ mundaraj haiŋ, jinheŋ kalísiyáoŋ ke firishtoŋ, ya'ne, khádimoŋ ke nám par likhne ká hukm húá thá, mislan, 1 Afasus ki kalísiye ke, 8 phir Smurná ki, 12 phir Pargamus ki, 18 phir Thuátírá kí: phir ki un meŋ jo kuchh ta'ríf ke láiq thá, aur un meŋ kaun 'aib the, yih bhí bayán hai.

AFASUS kí kalísiye ke firishta ko yúŋ likh; ki Wuh jo apne dahine háth meŋ sát sitára rakhtá[a], aur sone ke sát chirágdánoŋ ke darmiyán phirtá[b], ye báteŋ kahtá hai;

2 Ki Maiŋ tere kám[c], aur terí mashaqqat, aur terá sabr, aur yih, ki tú badoŋ kí bardásht kar nahíŋ saktá, jántá húŋ; aur tú ne un ke taíŋ, jo áp ko rasúl kahte aur nahíŋ haiŋ[d], ázmáyá[e], aur unheŋ jhúṭhá páyá:

3 Aur tú ne bardásht kí, aur sabr rakhtá hai, aur mere nám ke wáste mihnat kí, aur thak nahíŋ gayá[f]:

4 Magar tujh se mujhe kuchh gila hai, ki tú ne apní aglí muhabbat chhoṛ dí.

5 So yád kar, ki tú kaháŋ se girá hai, aur tauba kar, aur apne agle kám kar: nahíŋ to maiŋ tujh pás jald ánewálá húŋ[g]; aur agar tú tauba na kare, to maiŋ tere chirág-dán ko us kí jagah se dúr kar dúŋgá.

6 Par tujh meŋ yih ek bát hai, ki tú Niqulátíoŋ ke[h] kámoŋ se

---

San 'ÍSAWÍ 96.

[l] Yúh. 8. 14. 1 Tim. 6. 13. Muk. 3. 14.
[m] 1 Qur. 15. 20. Qul. 1. 18.
[n] Áfs. 1. 20. Muk. 17. 14. aur 19. 16.
[o] Yúh. 13. 34. aur 15. 9. Gal. 2. 20.
[p] 'Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7.
[q] 1 Pat. 2. 5, 9. Muk. 5. 10. aur 20. 6.
[r] 1 Tim. 6. 16. 'Ibrán. 13. 21. 1 Pat. 4. 11. aur 5. 11.
[s] Dán. 7. 13. Mat. 24. 30. aur 26. 64. A'am. 1. 11.
[t] Zak. 12. 10. Yúh. 19. 37.
[u] Yas. 41. 4. aur 44. 6. aur 48. 12. 11, 17 áyateŋ. Muk. 2. 8. aur 21. 6. aur 22. 13.
[x] 4 áyat. Muk. 4. 8. aur 11. 17. aur 16. 5.
[y] Rúm. 8. 17. 2 Tim. 2. 12.
[z] Filip. 1. 7. aur 4. 14. 2 Tim. 1. 8.
[a] 2 áyat. Muk. 6. 9.
[b] Yúh. 20. 26. A'am. 20. 7. 1 Qur. 16. 2.
[c] A'am. 10. 10. 2 Qur. 12. 2. Muk. 4. 2. aur 17. 3. aur 21. 10.
[d] Muk. 4. 1. aur 10. 9.
[e] 8 áyat.
[f] 17 áyat.
[g] Khur. 25. 37. Zak. 4. 2. 20 áyat.
[h] Muk. 2. 1.
[i] Hiz. 1. 26. Dán. 7. 13 aur 10. 16. Muk. 14. 14.
‖ Yúnání meŋ, *ek pairahan páŋwoŋ tak lambá pahine húe.*
[k] Dán. 10. 5.
[l] Muk. 15. 6.
[m] Dán. 7. 9.
[n] Dán. 10. 6. Muk. 2. 18. aur 19. 12.
[o] Hiz. 1. 7. Dán. 10. 6. Muk. 2. 18.
‖ Yúnání meŋ, *bahut pániyoŋ kí sí.*
[p] Hiz. 43. 2. Dán. 10. 6. Muk. 14. 2. aur 19. 6.
[q] 20 áyat. Muk. 2. 1. aur 3. 1.
[r] Yas. 49. 2. Afs. 6. 17. 'Ibrán. 4. 12. Muk. 2. 12, 16. aur 19. 15, 21.
[s] A'am. 26. 13. Muk. 10. 1.
[t] Hiz. 1. 28.
[u] Dán. 8. 18. aur 10. 10.
[x] Yas. 41. 4. aur 44. 6. aur 48. 12. Muk. 2. 8. aur 22. 13. 11 áyat.
[y] Rúm. 6. 9.
[z] Muk. 4. 9. aur 5. 14.
[a] Zab. 68. 20. Muk. 20. 1.
[b] 12 áyat, wag.
[c] Muk. 2. 1, wag.
[d] Muk. 4. 1, wag.
[e] 16 áyat.
[f] 12 áyat.
[g] Mal. 2. 7. Muk. 2. 1, wag.
[h] Zak. 4. 2. Mat. 5. 15. Filip. 2. 15.
[a] Muk. 1. 16, 20.
[b] Muk. 1. 13.
[c] Zab. 1. 6. 9, 13, 19 áyateŋ. Muk. 3. 1, 8, 15.
[d] 2 Qur. 11. 13. 2 Pat. 2. 1.
[e] 1 Yúh. 4. 1.
[f] Gal. 6. 9. 'Ibrán. 12. 3, 5.
[g] Mat. 21. 41, 43.
[h] 15 áyat.

San 'ÍSAWÍ 96.

'adáwat rakhtá hai, jin se maiṉ bhí 'adáwat rakhtá húṉ.

7 Jis ká kán hai, sune[i], ki Rúh kalísiyáoṉ ko kyá kahtí hai: Maiṉ us ko jo gálib hotá hai, zindagí ke daraḳht se[k], jo Ḳhudá ke firdaus ke bích o bích hai, phal kháne[l] dúṉgá.

8 Aur Smurná kí kalísiye ke firishta ko yúṉ likh; ki Wuh jo auwal o áḳhir hai, aur múá thá, aur jiyá hai[m], yih báteṉ kahtá hai; ki

9 Maiṉ tere kám[n], aur musíbat, aur muhtájí ko jántá húṉ, (par tú daulatmand[o] hai) aur un ke la'n ta'n ko bhí, jo áp ko Yahúdí kahte, par nahíṉ haiṉ[p], balki Shaitán kí jamá'at[q] haiṉ.

10 Jo azíyateṉ tujh par honewálí haiṉ[r], un meṉ kisí se ḳhauf na rakh: dekho, Shaitán tum meṉ se kaí ek ko qaid meṉ ḍálegá, ki tum ázmáe jáo; aur tum das din tak musíbat uṭháoge: par marne tak ímándár rahiyo[s], to maiṉ zindagí ká táj[t] tujhe dúṉgá.

11 Jis ká kán hai, sune[u], ki Rúh kalísiyáoṉ ko kyá kahtí hai: Jo gálib hotá hai, dúsrí maut se[x] nuqsán na uṭháwegá.

12 Aur Pargamus kí kalísiye ke firishta ko yúṉ likh; Wuh jo tez do-dhárí talwár rakhtá hai[y], kahtá hai;

13 Ki Maiṉ tere kámoṉ ko[z], aur tere rahne kí jagah, jaháṉ Shaitán ká taḳht hai[a], jántá húṉ: aur tú mere nám ko thámbe rahtá hai, aur jin dinoṉ ki Antipás merá ímándár gawáh tumháre bích, waháṉ jaháṉ Shaitán rahtá hai, márá gayá, un dinoṉ meṉ bhí mere ímán ká tú ne inkár na kiyá.

14 Lekin mujhe tujh se kuchh gila hai, ki tere yaháṉ we haiṉ, jo Bala'ám kí ta'lím ko iḳhtiyár karte haiṉ, jis ne Balaq ko sikháyá, ki baní Isráel ke áge ṭhokar khilánewálá patthar rakhe[b], táki we butoṉ kí qurbániáṉ kháweṉ[c], aur harámkárí kareṉ[d].

15 Aur tere yaháṉ aise bhí haiṉ, jo Niqulátíoṉ kí ta'lím ko[e] iḳhtiyár karte haiṉ, jis se maiṉ 'adáwat rakhtá húṉ.

16 Tauba kar; nahíṉ to, maiṉ tujh pás jald ánewálá húṉ, aur maiṉ un ke sáth apne muṉh kí talwár se laṛúṉgá[f].

17 Jis ká kán hai, sune[g], ki Rúh kalísiyáoṉ ko kyá kahtí hai: Jo gálib hotá hai, maiṉ use poshída mann kháne dúṉgá, aur maiṉ use ek sufed patthar dúṉgá, aur us patthar par ek nayá nám[h] likhá hai, jise us ke pánewále ke siwá koí nahíṉ jántá.

18 Aur Thuátírá kí kalísiye ke firishta ko yúṉ likh; ki Ḳhudá ká Beṭá, jis kí ánkheṉ ág ke shu'ala kí mánind haiṉ, aur us ke páṉw ḳhális pítal ke se[i], yúṉ kahtá hai;

19 Ki maiṉ tere kám[k], aur muhabbat, aur ḳhidmat, aur ímán, aur sabr ko jántá húṉ; aur yih ki tere pichhle kám agle kámoṉ se ziyáda haiṉ.

20 Par mujhe tujh se kuchh gila hai, ki tú us ranḍí I'zabil ko[l], jo apne taíṉ nabiya kahtí hai, mere bandoṉ ko sikhláne, aur gumráh karne detá hai, tá ki we harámkárí kareṉ, aur butoṉ par kí qurbániáṉ kháweṉ[m].

21 Aur maiṉ ne us ko fursat dí, ki apní harámkárí se tauba kare[n]; par us ne tauba na kí.

22 Dekh, ki maiṉ us ko ek bistar par ḍálúṉgá, aur un ko jo us ke sáth ziná karte haiṉ baṛí musíbat meṉ, agar we apne kámoṉ se tauba na kareṉ.

23 Aur us ke farzandoṉ ko ján se márúṉgá; aur sárí kalísiyáoṉ ko ma'lúm hogá, ki maiṉ wuhí húṉ, jo diloṉ aur gurdoṉ ká jánchnewálá húṉ[o]: aur maiṉ tum meṉ se har ek ko us ke kámoṉ ke muwáfiq badlá dúṉgá[p].

24 Par tumheṉ aur Thuátírá ke báqí logoṉ ko, jitne us ta'lím ko qabúl nahíṉ karte, aur jinhoṉ ne Shaitán kí gahrí bátoṉ ko, jaisá we kahte haiṉ, nahíṉ jáná, yih kahtá húṉ, ki maiṉ aur kuchh bojh tum par na ḍálúṉgá[q].

25 Magar jo tum pás hai, use thámbe raho[r], jab tak ki maiṉ áúṉ.

26 Aur wuh jo gálib hotá, aur mere ‖kámoṉ par áḳhir tak 'amal kartá hai[s], maiṉ use qaumoṉ par iḳhtiyár dúṉgá[t]:

27 Aur wuh lohe ke 'asá se un par hukúmat karegá[u], ki we kumhár ke bartanoṉ kí mánind chaknáchúr ho jáeṉge; jaise maiṉ ne bhí apne Báp se páyá hai.

---

i Mat. 11. 15. aur 13. 9, 43. 11, 17, 29 áyateṉ. Muk. 3. 6, 13, 22. aur 13. 9.
k Paid. 2. 9.
l Muk. 22. 2, 14.
m Muk. 1. 8, 17, 18.
n 2 áyat.
o Lúq. 12. 21. 1 Tim. 6. 18. Ya'q. 2. 5.
p Rúm. 2. 17, 28, 29. aur 9. 6.
q Muk. 3. 9.
r Mat. 10. 22.
s Mat. 24. 13
t Ya'q. 1. 12. Muk. 3. 11.
u 7 áyat. Muk. 13. 9.
x Muk. 20. 14. aur 21. 8
y Muk. 1. 16.
z 2 áyat.
a 9 áyat.
b Gin. 24. 14. aur 25. 1. aur 31. 16. 2 Pat. 2. 15. Yahúd. 11.
c A'am. 15. 29. 1 Qur. 8. 9, 10. aur 10. 19. 20.
d 20 áyat. 1 Qur. 6. 13, waġ.
e 6 áyat.
f Yas. 11. 4. 2 Tas. 2. 8. Muk. 1. 16. aur 19. 15, 21.
g 7, 11 áyateṉ.
h Muk. 3. 12. aur 19. 12.
i Muk. 1. 14, 15.
k 2 áyat.
l 1 Sal. 16. 31. aur 21. 25. 2 Sal. 9. 7.
m Ḳhur. 34. 15. A'am. 15. 20, 29. 1 Qur. 10. 10, 20. 14 áyat.
n Rúm. 2. 4. Muk. 9. 20.
o 1 Sam. 16. 7 1 Taw. 28. 9. aur 29. 17. 2 Taw. 6. 30. Zab. 7. 9. Yar. 11. 20. aur 17. 10. aur 20. 12. Yúh. 2. 24, 25 A'am. 1. 24. Rúm. 8. 27.
p Zab. 62. 12. Mat. 16. 27. Rúm. 2. 6. aur 14. 12. 2 Qur. 5. 10. Gal. 6. 5. Muk. 20. 12.
q A'am 15. 28.
r Muk. 3. 11.
‖ Yá, kámoṉ ko áḳhir tak yád rakhtá hai.
s Yúh. 6. 29.
t 1 Yúh. 3. 23. Mat. 19. 28. Lúq. 22. 29, 30. 1 Qur. 6. 3.
u Muk. 3. 21, aur 20. 4. Zab. 2. 8, 9. aur 49. 14. Dán. 7. 22. Muk. 12. 5. aur 19. 15.

San 'ÍSAWÍ 96.

x 2 Pat. 1. 19. Muk. 22. 16. y 7 áyat.

28 Aur main use subh ká sitára dúngá[x].

29 Jis ká kán hai sune, ki Rúh kalísiyáon ko kyá kahtí hai[y].

III BÁB.

2 Sardís kí kalísiye ká firishta malámat uthátá, 3 phir us ko nasíhat kí játí ki wuh tauba kare, aur wuh dhamkáyá játá ki agar na kare ziyáda sazá milegí. 8 Filádalfiá kí kalísiye kí ta'ríf kí játí, 10 ki us ne mihnat aur bardásht kí thí. 15 Láudiqiá ke firishta ko malámat kí játí, ki wuh na thandá thá na garm, 19 aur wuh chitáyá játá ki wuh sargarm howe. 20 Masíh darwáza par khará hoke khatkhatátá.

AUR Sardís kí kalísiye ke firishta ko yún likh, ki wuh jis pás Khudá kí sát Rúhen aur sát sitára hain[a], yih kahtá hai, ki Main tere kám[b] jántá hún, aur us bát ko bhí, ki tú zinda kahlátá, par murda hai[c].

2 Jágtá rah, aur báqí chízon ko jo marne par hain mazbút kar; kyúnki main ne tere kámon ko Khudá ke áge púrá nahín páyá.

3 Is wáste yád kar, ki tú ne kis tarah páyá aur suná[d], aur thám rakh, aur tauba kar[e]. Pas agar tú jágtá na rahe, to main tujh pás chor kí tarah áúngá, aur tujh ko hargiz ma'lúm na hogá, ki kis gharí tujh pás áúngá[f].

4 Sardís men bhí tere kaí ek nám[g] hain, jinhon ne apní poshák álúda nahín kí[h]; we sufed poshák pahinke[i] mere sáth sair karenge, ki we is láiq hain.

5 Jo gálib hotá, use sufed poshák pahináí jáegí[k], aur main us ká nám zindagí ke daftar se[l] na kátúngá[m], balki apne Báp aur us ke firishton ke áge us ke nám ká iqrár karúngá[n].

6 Jis ká kán hai sune, ki Rúh kalísiyáon se kyá kahtí hai[o].

7 Aur Filádalfiá kí kalísiye ke firishta ko yún likh; ki Wuh jo muqaddas hai, wuh[p] jo bar-haqq hai[q], aur Dáúd kí kunjí[r] rakhtá, wuh jo kholtá hai, aur koí band nahín kartá[s], wuh jo band kartá hai, aur koí nahín kholtá[t], yih kahtá hai:

8 Ki Main tere kámon ko jántá hún[u]; dekh, main ne tere áge ek khulá darwáza[x] rakhá hai, jise koí band nahín kar saktá; kyúnki tujh men thorá sá zor hai, aur tú ne mere ‖kalám par 'amal kiyá hai, aur mere nám ká inkár nahín kiyá.

a Muk. 1. 4, 16 aur 4. 5. aur 5. 6. b Mat. 2. 2. c Afs. 2. 1, 5. 1 Tim. 5. 6. d 1 Tim. 6. 20. 2 Tim. 1. 13. 11 áyat. e 19 áyat. f Mat. 24. 42, 43. aur 25. 13. Marq. 13. 33. Lúq. 12. 39, 40. 1 Tas. 5. 2, 6. 2 Pat. 3. 10. Muk. 16. 15. g A'am. 1. 15. h Yahúd. 23. i Muk. 4. 4. aur 6. 11. aur 7. 9, 13. k Muk. 19. 8. l Filip. 4. 3. Muk. 13. 8. aur 17. 8. aur 20. 12. aur 21. 27. m Khur. 32. 32. Zab. 69. 28. n Mat. 10. 32. Lúq. 12. 8. o Muk. 2. 7. p A'am. 3. 14. q 1 Yúh. 5. 20. 14 áyat. Muk. 1. 5. aur 6. 10. aur 19. 11. r Yas. 22. 22. Lúq. 1. 32. Muk. 1. 18. s Mat. 16. 19. t Ayy. 12. 14. u 1 áyat. x 1 Qur. 16. 9. 2 Qur. 2. 12. ‖ Yá, kalám ko hifz kiyá hai.

9 Dekh, jo ki apne taín Yahúdí kahte, aur nahín hain, balki jhúth bolte, ‖main unhen Shaitán kí jamá'at[y] banátá hún: dekh, main un ke sáth aisá karúngá, ki we áke tere pánwon par sijda karen[z], aur jánen, ki main ne tujh se muhabbat rakhí.

10 Is liye ki tú ne mere sabr kí bát kí hifázat kí, main bhí us imtihán kí gharí se jo tamám 'álam men[a] zamín ke rahnewálon[b] kí ázmáish ke liye átí hai, terí hifázat karúngá[c].

11 Dekh, main jald átá hún[d]: jo terá hai, use thámbh rakh[e], ki koí terá táj[f] na le.

12 Main use jo gálib hotá hai, apne Khudá kí haikal ká sutún[g] banáúngá, aur wuh phir kabhí báhar na niklegá: aur main apne Khudá ká nám[h], aur apne Khudá ke shahr ká, ya'ne, nayí Yarúsalam ká nám[i], jo mere Khudá ke huzúr se ásmán par se utartí hai, aur apná nayá nám[k], us par likhúngá.

13 Jis ká kán hai, sune, ki Rúh kalísiyáon se kyá kahtí hai[l].

14 Aur Láudiqiá kí kalísiye ke firishta ko yún likh; kí Wuh jo Ámín[m], sachchá, aur bar-haqq gawáh[n] hai, aur Khudá kí khilqat ká mabdá hai[o], yún kahtá hai; ki

15 Main tere kámon ko jántá hún[p], ki tú na thandá, na garm hai: kásh ki tú thandá yá garm hotá.

16 So is wáste ki tú shír-garm hai, na thandá na garm, main tujhe radd karke munh se nikál phenkne par hún.

17 Kyúnki tú kahtá hai, Main daulatmand hún[q], aur máldár húá hún, aur kisí chíz ká muhtáj nahín; aur nahín jántá, ki tú 'ájiz, aur láchár, aur garíb, aur andhá aur nangá hai:

18 Main tujhe yih saláh detá hún, ki tú soná jo ág men táyá gayá, mujh se mol le[r], táki daulatmand howe; aur sufed poshák, táki tú pahine ho, aur tere nangepan kí sharm záhir na howe[s]; aur apní ánkhon men anjan lagá, táki tú dekhne lage.

19 Main jitnon ko piyár kartá, unhen malámat aur tambíh kartá hún[t]: is wáste sargarm ho, aur tauba kar.

San 'ÍSAWÍ 96.

‖ Yá, aur Shaitán kí jamá'at hain, un kí bábat main aisá kartá hún. y Muk. 2. 9. z Yas. 49. 23. aur 60. 14. a Mat. 24. 14. Rúm. 1. 8. b Yas. 24. 17. c 2 Pat. 2. 9. d Filip. 4. 5. Muk. 1. 3. aur 22. 7, 12, 20. e 3 áyat. f Muk. 2. 25. g Muk. 2. 10. h 1 Sal. 7. 21. Gal. 2. 9. h Muk. 2. 17. aur 14. 1. aur 22. 4. i Gal. 4. 26. 'Ibrán. 12. 22. Muk. 21. 2, 10. k Muk. 22. 4. l Muk. 2. 7. m Yas. 65. 16. n Muk. 1. 5. aur 19. 11. aur 22. 6. 7 áyat. o Qul. 1. 15. p 1 áyat. q Hús. 12. 8. 1 Qur. 4. 8. r Yas. 55. 1. Mat. 13. 44. aur 25. 9. s 2 Qur. 5. 3. Muk. 7. 13. aur 16. 15. aur 19. 8. t Ayy. 5. 17. Ams. 3. 11, 12. 'Ibrán. 12. 5, 6. Ya'q. 1. 12.

20 Dekh, main darwáza par khará hún, aur khatkhatátá hún[u]: agar koí merí áwáz sune, aur darwáza khole[x], main us pás andar áúngá, aur us ke sáth kháúngá, aur wuh mere sáth kháegá[y].

21 Jo gálib hotá hai, main use apne takht par apne sáth baithne dúngá[z]; chunánchi main bhí gálib húá, aur apne Báp ke sáth us ke takht par baithá.

22 Jis ká kán hai, sune, ki Rúh kalísiyáon se kyá kahtí hai[a].

IV BAB.

2 Yúhanná Khudá ká takht ásmán par dekhtá. 4 Chaubís buzurgon kí bábat. 6 Chár jándáron kí bábat jo áge píchhe ánkhon se bhare the. 10 We buzurgán apne táj dál dete, aur us kí parastish karte jo takht par baithá thá.

BA'D us ke jo main ne nigáh kí, to kyá dekhtá hún, ki ásmán par ek darwáza khulá hai, aur pahlí áwáz jo main ne suní narsinge kí sí thí[a], jo mujh se bolí aur kahá, ki Idhar úpar á[b], aur main tujhe dikhláúngá, ki is ke ba'd kyá húá cháhtá hai[c].

2 Wahín main rúh men á gayá[d]; phir kyá dekhtá hún, ki ásmán par ek takht dhará hai, aur us takht par koí baithá hai[e].

3 Aur jo us par baithá thá, wuh dekhne men sang i yashm aur 'aqíq sá thá: aur ek dhanuk, jo dekhne men zumurrud sá thá, us takht ke gird thá[f].

4 Aur us takht ke áspás chaubís takht the: un takhton par main ne chaubís buzurg[g] sufed poshák pahine húe[h] baithe dekhe; aur un ke siron par sone ke táj the[i].

5 Aur bijlí, aur garj, aur áwázen[k], us takht se nikaltí thín: aur ág ke sát chirág[l] us takht ke áge roshan the; ye Khudá kí sát Rúhen hain[m].

6 Aur us takht ke áge shísha ká ek samundar[n] billaur kí mánind thá, aur takht ke bích o bích, aur takht ke gird chár jándár[o] the, jo áge píchhe ánkhon se bhare the[p].

7 Pahlá jándár babar kí mánind thá, aur dúsrá bachhre kí mánind, aur tísre ká chihra insán ká sá thá, aur chauthá urte 'uqáb ká sá[q].

8 Aur un cháron jándáron ke chha chha par the[r]; aur un kí cháron taraf aur andar ánkhen hí ánkhen thín[s]: aur we is zikr se rát din báz na rahte the, ki Quddús, Quddús, Quddús[t], Khudáwand Khudá, Qádir i mutlaq[u], jo thá, aur jo hai, aur jo ánewálá hai[x].

9 Aur jab we jándár us kí, jo takht par baithá hai, aur abad tak zinda hai[y], buzurgí aur 'izzat aur shukrguzárí karte hain,

10 Tab we chaubís buzurg us ke sámhne, jo takht par baithá hai, gir parte hain[z], aur us ko jo abad tak zinda hai, sijda karte hain[a], aur apne táj yih kahte húe us takht ke áge dál dete hain[b],

11 Ki Ai Khudáwand, tú hí jalál, o 'izzat, aur qudrat ke láiq hai[c]: kyúnki tú hí ne sárí chízen paidá kín, aur we terí hí marzí se hain, aur paidá húí hain[d].

V BAB.

1 Bábat us kitáb kí jis par sát muhren thín: 9 jise kholne ke koí láiq na thá, Barra ke siwá jo zabh kiyá gayá thá. 12 Is sabab buzurgán us kí sitáish karte, 9 aur iqrár karte ki us hí ne apne hí lahú se hamen mol liyá hai.

AUR main ne us ke dahine háth men, jo takht par baithá thá, ek kitáb dekhí, jis men andar bábar sab likhá húá[a], aur sát muhron se band thí[b].

2 Aur main ne ek zoráwar firishta ko dekhá, ki buland áwáz se yih manádí kartá thá, Kaun is láiq hai, ki is kitáb ko khole, aur us kí muhren tore?

3 Par kisí ko maqdúr na húá, na ásmán par[c], na zamín par, na zamín ke níche, ki us kitáb ko khole, yá use dekhe.

4 Tab main bahut royá, ki koí is láiq na thahrá, ki kitáb ko khole, aur parhe, yá use dekhe.

5 Tab un buzurgon men se ek ne mujhe kahá, ki Mat ro; dekh wuh Babar jo firqa i Yahúdáh se hai[d], aur Dáúd kí ‖Asl hai[e], gálib húá hai, ki us kitáb ko khole, aur us kí sáton muhron ko[f] tore.

6 Tab main ne nigáh kí, aur kyá dekhtá hún, ki us takht aur cháron jándáron ke darmiyán, aur un buzurgon ke bích ek Barra yún khará hai, ki goyá zabh kiyá gayá hai[g], jis ke sát síng, aur sát ánkhen thín[h], jo

San 'ÍSAWÍ 96.

[u] Gaz. 5. 2. [x] Lúq. 12. 37. [y] Yúh. 14. 23. [z] Mat. 19. 28. Lúq. 22. 30. 1 Qur. 6. 2. 2 Tim. 2. 12. Muk. 2. 26, 27. [a] Muk. 2. 7.

[a] Muk. 1. 10. [b] Muk. 11. 12. [c] Muk. 1. 19. aur 22. 6. [d] Muk. 1. 10. aur 17. 3. aur 21. 10. [e] Yas. 6. 1. Yar. 17. 12. His. 1. 26. aur 10. 1. Dán. 7. 9. [f] His. 1. 28. [g] Muk. 11. 16. [h] Muk. 3. 4, 5. aur 6. 11. aur 7. 9, 13, 14. aur 19. 14. [i] 10 áyat. [k] Muk. 8. 5. aur 16. 18. [l] Khur. 37. 23. 2 Taw. 4. 20. His. 1. 13. Zak. 4. 2. [m] Muk. 1. 4. aur 3. 1. aur 5. 6. [n] Khur. 38. 8. Muk. 15. 2. [o] His. 1. 5. [p] 8 áyat. [q] Gin. 2. 2, wag. His. 1. 10. aur 10. 14. Yas. 6. 2.

[s] 6 áyat. [t] Yas. 6. 3. [u] Muk. 1. 8. [x] Muk. 1. 4. [y] Muk. 1. 18. aur 5. 14. aur 15. 7. [z] Muk. 5. 8, 14. [a] 9 áyat. [b] 4 áyat. [c] Muk. 5. 12. [d] Paid. 1. 1. A'am. 17. 24. Afs. 3. 9. Qul. 1. 16. Muk. 10. 6.

[a] His. 2. 9, 10. [b] Yas. 29. 11. Dán. 12. 4. [c] 13 áyat. [d] Paid. 49. 9, 10. 'Ibrán. 7. 14. ‖ Yá, Jar. [e] Yas. 11. 1, 10. Rúm. 15. 12. Muk. 22. 16. [f] 1 áyat. Muk. 6. 1. [g] Yas. 53. 7. Yúh. 1. 29, 36. 1 Pat. 1. 19. Muk. 13. 8. 9, 12 áyaten. [h] Zak. 3. 9. aur 4. 10.

San 'ÍSAWÍ 96.

Ḳhudá kí sátoṉ Rúheṉ haiṉ[i], aur tamám rú e zamín par bhejí gayí haiṉ.

7 Chunánchi wuh áyá, aur us ke dahine háth se, jo taḳht par baiṭhá hai[k], us kitáb ko liyá.

8 Aur jab us ne kitáb lí, tab we chároṉ jándár aur chaubís buzurg us Barra ke áge gir paṛe[l], aur har ek ke háth meṉ barbat[m] aur ḳhushbúí se bhare húe sone ke piyála the; ye muqaddasoṉ kí du'áeṉ haiṉ[n].

9 Aur we ek nayá rág gáe[o], ki Tú hí is láiq hai, ki us kitáb ko lewe, aur us kí muhreṉ toṛe[p]; kyúṉki tú zabh húá[q], aur apne lahú se ham ko har ek firqa, aur ahl i zubán, aur mulk, aur qaum meṉ se[r], Ḳhudá ke wáste mol liyá[s];

10 Aur ham ko hamáre Ḳhudá ke wáste bádsháh aur káhin banáyá[t], aur ham zamín par bádsháhat kareṉge.

11 Phir maiṉ ne nigáh kí, aur taḳht, aur un jándároṉ, aur buzurgoṉ ke gird-á-gird[u] bahut se firishtoṉ kí áwáz suní, jin ká shumár hazár-há-hazár, aur lákh-há-lákh thá[x];

12 Aur baṛí áwáz se kahte the, ki Barra jo zabh húá is láiq hai, ki qudrat, aur daulat, aur 'aql o táqat, aur 'izzat o jalál, aur barakat páwe[y].

13 Aur maiṉ ne har ek maḳhlúq ko, jo ásmán par, aur zamín par, aur zamín ke níche hai, aur un ko jo samundar meṉ haiṉ, aur sárí chízoṉ ko jo un meṉ haiṉ, yih kahte suná[z], ki Us ke liye jo taḳht par baiṭhá hai, aur Barra ke liye[a], barakat, aur 'izzat, aur jalál, aur qúwat abad tak hai[b].

14 Tab chároṉ jándár Ámín bole[c]. Aur chaubís buzurgoṉ ne girke use, jo abad tak zinda hai[d], sijda kiyá.

VI BÁB.

1 *Muhroṉ ke bá qá'ida tore jáne ká hál, aur chand wáqi'át ká bayán jo ba'd us ke guzrín, jis ke sáth dunyá ke áḳhir tak sab ahwál kí muḳhtasar ḳhabar jo áge se dí gayí maujúd hai.*

AUR jab Barra ne un muhroṉ meṉ se ek ko toṛá[a], tab maiṉ ne dekhá, aur un chároṉ jándároṉ meṉ se ek kí áwáz[b] bádal ke garajne kí mánind suní, jo bolá, Á aur dekh.

2 Aur maiṉ ne nazar kí, to kyá dekhtá húṉ, ki ek nuqra ghoṛá[c], aur us par ek sawár kamán liye hai[d]; aur ek táj use diyá gayá[e]: aur wuh fath kartá, aur fathmand hone ko niklá.

3 Aur jab us ne dúsrí muhr toṛí, tab maiṉ ne dúsre jándár ko[f] yih kahte suná, ki Á aur dekh.

4 Tab ek dúsrá surang ghoṛá niklá[g]: aur us ke sawár ko yih diyá gayá, ki sulh ko zamín se chhín le, aur yih ki log ek dúsre ko qatl kareṉ; aur ek baṛí talwár us ko dí gayí.

5 Aur jab us ne tísrí muhr toṛí, tab maiṉ ne tísre jándár ko[h] yih kahte suná, ki Á aur dekh. Phir maiṉ ne nazar kí, to kyá dekhtá húṉ, ki ek mushkí ghoṛá[i], aur us par ek sawár tarázú háth meṉ liye hai.

6 Aur maiṉ ne un chároṉ jándároṉ ke bích meṉ se ek áwáz yih kahte húe suní, ki gehúṉ dínár ká ser bhar, aur jau dínár ke tín ser; par tel aur mai ko zarar mat pahunchá[k].

7 Aur jab us ne chauthí muhr toṛí, to maiṉ ne chauthe jándár ko[l] yih kahte suná, ki Á aur dekh.

8 Phir maiṉ ne nazar kí, to kyá dekhtá húṉ, ki ek ghoṛá phíke rang ká[m], aur ek us par sawár hai, jis ká nám Maut hai, aur 'Álam i gháib us ke píchhe rawán hai. Aur ‖unheṉ chauthái zamín par yih iḳhtiyár diyá gayá, ki we talwár, aur bhúkh, aur maut[n], aur zamín ke darindoṉ se[o] halák kareṉ.

9 Jab us ne pánchwíṉ muhr toṛí, to maiṉ ne qurbángáh ke níche[p] un kí rúhoṉ ko dekhá[q], jo Ḳhudá ke kalám[r] aur us gawáhí ke liye, jo unhoṉ ne dí thí[s], máre gaye:

10 Aur unhoṉ ne buland áwáz se chilláke kahá, ki Ai Ḳhudáwand, pák aur barhaqq[t], tú kab tak[u] 'adálat na karegá, aur zamín ke rahnewáloṉ se hamáre ḳhún ká badlá na legá[x]?

11 Tab un meṉ se har ek ko sufed pairáhan diyá gayá[y], aur unheṉ kahá gayá, ki aur thoṛá sabr kareṉ, jab tak ki un ke hamḳhidmat, aur un ke bháí jo cháhiye ki un kí taṛah máre jáweṉ, tamám hoṉ[z].

San 'ÍSAWÍ 96.

[i] Muk. 4. 5. [k] Muk. 4. 2. [l] Muk. 4. 8, 10. [m] Muk. 14. 2. aur 15. 2. [n] Zab. 141. 2. Muk. 8. 3, 4. [o] Zab. 40. 3. Muk. 14. 3. [p] Muk. 4. 11. [q] 6 áyat. [r] Dán. 4. 1. aur 6. 25. Muk. 7. 9. aur 11. 9. aur 14. 6. [s] A'am. 20 28. Rúm. 3. 24. 1 Qur. 6. 20. aur 7. 23. Afs. 1. 7. Qul. 1. 14. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 18, 19. 2 Pat. 2. 1. 1 Yúh. 1. 7. Muk. 14. 4. [t] Khur. 19 6. 1 Pat. 2. 5, 9. Muk 1 6. aur 20. 6. aur 22. 5. [u] Muk 4. 4, 6. [x] Zab. 68. 17. Dán. 7. 10. 'Ibrán. 12. 22. [y] Muk. 4. 11. [z] Filip. 2. 10. 3 áyat. [a] Muk. 6. 16. aur 7. 10. [b] 1 Taw. 29. 11. Rúm. 9. 5. aur 16. 27. 1 Tim. 6. 16. 1 Pat. 4. 11. aur 5. 11. Muk. 1. 6. [c] Muk. 19. 4. [d] Muk. 4. 9, 10.

[a] Muk. 5. 5, 6, 7. [b] Muk. 4. 7. [c] Zak. 6. 3. Muk. 19. 11. [d] Zab. 45. 4, 5. [e] Zak. 6. 11. Muk. 14. 14. [f] Muk. 4. 7. [g] Zak. 6. 2. [h] Muk. 4. 7. [i] Zak. 6. 2. [k] Muk. 9. 4. [l] Muk. 4. 7. [m] Zak. 6. 3. ‖ Yá, use. [n] Hiz. 14. 21. [o] Ahb. 26. 22. [p] Muk. 8. 3. aur 9. 13. aur 14, 18. [q] Muk. 20. 4. [r] Muk. 1. 9. [s] 2 Tim. 1. 8. Muk. 12. 17. aur 19. 10. [t] Muk. 3. 7. [u] Dekho Zak. 1. 12. [x] Muk. 11. 18. aur 19. 2. [y] Muk. 3. 4, 5. aur 7. 9, 14. [z] 'Ibrán. 11. 40. Muk. 14. 13.

San 'ÍSAWÍ 96.

12 Aur main ne dekhá, ki jab us ne chhaṭhí muhr toṛí, to baṛá bhaunchál áyá[a], aur súraj bálon ke kammal kí mánind kálá, aur chánd lahú sá ho gayá[b];

13 Aur ásmán ke sitáre isí tarah zamín par gir paṛe[c], jis tarah anjír ke daraḳht se us ke kachche phal gir játe hain, jab use baṛí ándhí hilátí.

14 Aur ásmán túmár kí tarah, jo lapeṭá ho, játá rahá[d], aur har ek paháṛ, aur ṭápú, apní apní jagah se ṭal gayá[e].

15 Aur dunyá ke bádsháhon, aur amíron, aur máldáron, aur sipah-sáláron, aur zorwálon, aur har ek banda aur ázád ne apne taín gáron aur paháṛon ke pattharon kí oṭ men chhipáyá[f];

16 Aur paháṛon aur pattharon se yih kahá, ki Ham par giro[g], aur ham ko us ke chihra se, jo taḳht par baiṭhá hai, aur Barra ke ġazab se chhipáo:

17 Kyúnki us ke qahr ká roz i 'azím[h] á pahunchá; ab kaun ṭhahar saktá hai[i]?

VII BÁB.

8 Ek firishta Ḳhudá ke bandon ke máthe par muhr kar letá. 4 Un ká shumár jin par muhr kí gayí: Baní Isráel men se chand log: 9 par ġair-qaumon men be-shumár log, jo taḳht ke sámhne sufed pairáhan pahine húe aur ḳhurmon kí ḍálián liye húe khare rahte. 14 Un ke jáma Barra ke lahú se dhoe gaye the.

BA'D is ke main ne zamín ke cháron konon par chár firishta khaṛe dekhe, ki zamín par cháron hawáon ko[a] thámte the, tá na howe ki hawá zamín, yá daryá, yá daraḳht par chale[b].

2 Phir main ne ek aur firishta ko púrab se uṭhte dekhá; us ke pás zinda Ḳhudá kí muhr thí: aur us ne un cháron firishton se, jinhen yih diyá gayá thá ki zamín aur daryá ko zarar pahunchá-en, buland áwáz se pukárkar

3 Kahá, Jab tak ham apne Ḳhudá ke bandon ke máthe par[c] muhr na kar len[d], tum zamín, aur daryá, aur daraḳhton ko, zarar na pahunchání[e].

4 Aur main ne un ká shumár, jin par muhren kí gayí thín, suná[f], ki Baní Isráel ke sab firqon men se ek sau chauálís hazár par[g] muhren kí gayín:

5 Yahúdáh ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Rúbín ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Jadd ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín.

6 Yasar ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Naftálí ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Munassí ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín.

7 ‖Sama'ún ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Láwí ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Ishakár ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín.

8 Zabulún ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Yúsuf ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Binyamín ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín.

9 Ba'd us ke main ne nazar kí, to kyá dekhtá húṇ, ki har ek qaum, aur firqa, aur log, aur ahl i zubán men se[h] ek aisí baṛí jamá'at[i], jise koí shumár nahín kar saktá, sufed jáma pahine[k], aur ḳhurma kí ḍálián háthon men liyo, us taḳht aur Barra ke áge khaṛí hai;

10 Aur buland áwáz se chilláke yún kahtí hai, ki Naját hamáre Ḳhudá se[l], jo taḳht par baiṭhá, aur Barra se hai[m].

11 Aur sáre firishta taḳht, aur un buzurgon, aur un cháron jándáron ke, gird khaṛe the[n]; phir taḳht ke áge aundhe gir paṛe, aur Ḳhudá ko sijda kiyá,

12 Aur bole, Ámín: Barakat, aur jalál, aur dánish, aur shukrguzárí, aur 'izzat, aur qudrat, aur táqat, abad tak hamáre Ḳhudá ko liye[o]. Ámín.

13 Un buzurgon men se ek mujh se púchhne lagá, ki We jo sufed jáma pahine hain[p], kaun hain, aur kahán se áe?

14 Main ne kahá, ki Ai sáhib, tú jántá hai. Tab us ne mujhe kahá, Ye we hí hain jo baṛí musíbat men se áe[q], aur unhon ne apne jámon ko Barra ke lahú se dhoyá, aur unhen sufed kiyá[r].

15 Isí wáste we Ḳhudá ke taḳht ke áge hain, aur us kí haikal men rát din us kí bandagí karte: aur wuh jo taḳht par baiṭhá hai, un ke darmiyán sukúnat karegá[s].

16 We phir bhúkhe na honge,

[a] Muk. 16. 18. [b] Yúel 2. 10, 31. aur 3. 15. Mat. 24. 29. A'am. 2. 20. [c] Muk. 8. 10. aur 9. 1. [d] Zab. 102. 26. Yas. 34. 4. 'Ibrán. 1. 12, 13. [e] Yar. 3. 23. aur 4. 24. Muk. 16. 20. [f] Yas. 2. 19. [g] Hús. 10. 8. Lúq. 23. 30. Muk. 9. 6. [h] Yas. 13. 6, wag. Saf. 1. 14, wag. Muk. 16. 14. [i] Zab. 76. 7.

[a] Dán. 7. 2. [b] Muk. 9. 4. [c] Muk. 22. 4. [d] Hiz. 9. 4. Muk. 14. 1. [e] Muk. 6. 6. aur 9. 4. [f] Muk. 9. 16. [g] Muk. 14. 1.

‖ Yá, Shama'ún.

[h] Muk. 5. 9. [i] Rúm. 11. 25. [k] Muk. 3. 5, 18. aur 4. 4. aur 6. 11. 14 áyat. [l] Zab. 3. 8. Yas. 43. 11. Yar. 3. 23. Hús. 13. 4. Muk. 19. 1. [m] Muk. 5. 13. [n] Muk. 4. 6. [o] Muk. 5. 13, 14. [p] 9 áyat. [q] Muk. 6. 9. aur 17. 6. [r] Yas. 1. 18. 'Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7. Muk. 1. 5. Dekho Zak. 3. 3, 4, 5. [s] Yas. 4. 5, 6. Muk. 21. 3.

San 'ÍSAWÍ 96.

aur na piyáse[t]; aur we dhúp aur garmí na uṭháwenge[u].
17 Kyúnki Barrá jo takht ke bích o bích hai, un kí gallabání karegá, aur unhen pánínon ke zinda soton tak pahunchäegá[x]: aur Khudá un kí ánkhon se har ek ánsú ponchhegá[y].

VIII BAB.

1 *Sátwín muhr ke torte waqt,* 2 *sát firishton ko sát narsinge diye játe.* 6 *Un men se chár apne narsinge phúnkte, aur ba'd us ke barí áfaten partí hain.* 3 *Ek aur firishta khushbúí ko muqaddason kí du'áon ke sáth sonahlí qurbángáh par charhátá.*

AUR jab us ne sátwín muhr torí[a], tab ásmán par qaríb ádhí sá'at kí khámoshí thí.
2 Aur main ne un sáton firishton ko, jo Khudá ke áge khare the[b], dekhá, ki unhen sát narsinge diye gaye[c].
3 Phir ek aur firishta áyá, aur sone ká dhúpdán liye húe qurbángáh ke pás já khará húá, aur bahut sí khushbúíán use dí gayín, táki use sáre muqaddason kí du'áon ke sáth[d] sonahrí qurbángáh par, jo takht ke áge hai[e], guzráne.
4 Aur un khushbúíon ká dhúnwán muqaddason kí du'áon men milke, firishta ke háth se Khudá ke pás úpar gayá[f].
5 Phir us firishta ne dhúpdán ko liyá, aur us men qurbángáh kí ág bharí, aur zamín par phenkí: tab áwázen húín, aur garj, aur bijlí[g], aur bhaunchál[h].
6 Aur un sát firishton ne, jin ke pás sát narsinge the, áp ko phúnkne par taiyár kiyá.
7 Aur pahile firishta ne narsingá phúnká, tab ole, aur ág khún ámez maujúd húí[i], aur zamín par phenkí gayí[k]: aur tiháí darakht jal gaye[l], aur tamám harí ghás jal gayí.
8 Phir dúsre firishta ne narsingá phúnká, tab jaise ek bará pahár ág se jaltá húá[m] samundar men phenká gayá, aur samundar ká tísrá hissa[n] lahú ho gayá[o];
9 Aur jándáron kí tiháí, jitne samundar men zinda the, mar gaye[p]; aur kishtíon ká tísrá hissa tabáh ho gayá.
10 Phir tísre firishta ne narsingá phúnká, tab bará sitára chirág sá jaltá húá ásmán se ṭúṭá[q], aur nadíon, aur pání ke soton kí tiháí par já girá[r];
11 Us sitára ká nám Nágdauná hai[s], aur tiháí pání nágdauná ho gayá[t]; aur bahut se ádmí us pání ke sabab se mar gaye, ki wuh karwá ho gayá thá.
12 Phir chauthe firishta ne narsingá phúnká, to tiháí súraj, aur tiháí chánd, aur tiháí sitáre máre gaye, yahán tak ki un kí tiháí tárík ho gayí, aur din kí tiháí, aur waise hí rát kí tiháí bhí roshan na thí[u].
13 Phir jo main ne nazar kí, to ek firishta ko ásmán ke bích o bích urte húe barí áwáz se yih kahte suná[x], ki Zamín ke rahnewálon par, un tín firishton ke narsinge kí báqí áwázon ke sabab jo phúnkne par hain, afsos, afsos, afsos[y]!

IX BAB.

1 *Pánchwen firishta ke phúnkte waqt ek sitára ásmán se girtá, aur us hí ko a-tháh kúe kí kunjí dí játí.* 2 *Us kúe ko wuh khol detá, aur bichchhúkí sí ṭiḍḍíán us se nikaltín.* 12 *Ek afsos guzar gayá.* 93 *Chhaṭhá narsingá phúnká játá.* 14 *Chár firishta jo qaid the chhuṭ játe.*

JAB pánchwen firishta ne phúnká, tab main ne ásmán se ek sitára zamín par girte[a] dekhá, aur us kúe kí kunjí, jis kí tháh nahín[b], use dí gayí.
2 Aur us ne us kúe ko, jis kí tháh nahín, kholá; to us kúe se bare tanúr ká sá dhúnwán uṭhá; aur us kúe ke dhúnwen se súraj aur hawá tárík ho gayí[c].
3 Aur us dhúnwen se zamín par ṭiḍḍíán niklín[d], aur unhen waisí hí qúwat dí gayí, jaisí zamín ke bichchhúon kí hai[e].
4 Aur unhen yih kahá gayá, ki zamín kí ghás, yá koí sabzí, yá kisí darakht ko[f] zarar na pahuncháen[g], magar sirf un ádmíon ko jin ke máthe par Khudá kí muhr nahín[h].
5 Aur unhen yih diyá gayá, ki wo un ko ján se na máren, balki pánch mahíne tak azíyat den[i], aur un kí azíyat bichchhú ke dank kí sí thí, jab wuh ádmíon ko mártá hai.
6 Aur un dinon ádmí maut dhúndhenge, aur use na páwenge[k]; aur marne ke mushtáq honge, aur maut un se bhágegí.
7 Aur un ṭiḍḍíon kí súraten un

San 'ÍSAWÍ 96.

[t] Yas. 49. 10. [u] Zab. 121. 6. Muk. 21. 4. [x] Zab. 23. 1. aur 36. 8. Yúh. 10. 11, 14. [y] Yas. 25. 8. Muk. 21. 4.
[a] Muk. 6. 1. [b] Mat. 18. 10. Lúq. 1. 19. [c] 2 Taw. 29. 25,—28. [d] Muk. 5. 8. [e] Khur. 30. 1. Muk. 6. 9. [f] Zab. 141. 2. Lúq. 1. 10. [g] Muk. 16. 18. [h] 2 Sam. 22. 8. 1 Sal. 19. 11. A'am. 4. 31 [i] Hiz. 38. 22. [k] Muk. 16. 2 [l] Yas. 2. 13. Muk. 9. 4. [m] Yar. 51. 25. 'Amús 7. 4. [n] Muk. 16. 3. [o] Hiz. 14. 19. [p] Muk. 16. 3. [q] Yas. 14. 12. Muk. 9. 1.
[r] Muk. 16. 4. [s] Rút 1. 20. [t] Khur. 15. 23. Yar. 9. 15. aur 23. 15. [u] Yas. 13. 10. 'Amús 8. 9. [x] Muk. 14. 6. aur 19. 17. [y] Muk. 9. 12. aur 11. 14.
[a] Lúq. 10. 18. Muk. 8. 10. [b] Lúq. 8. 31. 2, 11 áyaten. Muk. 17. 8. aur 20. 1. [c] Yúel 2. 2, 10. [d] Khur. 10. 4. Qás. 7. 12. [e] 10 áyat. [f] Muk. 8. 7. [g] Muk. 6. 6. aur 7. 3. [h] Dekho Khur. 12. 23. Hiz. 9. 4. Muk. 7. 3. [i] 10 áyat. Muk. 11. 7. [k] Ayy. 3. 21. Yas. 2. 19. Yar. 8. 3. Muk. 6. 16.

San 'ÍSAWÍ 96.

ghoṛoṉ kí sí thí, jo laṛáí ke liye taiyár hoṉ[l], aur un ke siroṉ par goyá sone ke táj[m], aur un ke chihra ádmí ke se the[n].

8 Aur un ke bál 'auratoṉ ke se, aur un ke dánt babar ke se the[o].

9 Aur un ká baktar lohe ke baktar kí mánind: aur un ke paroṉ kí áwáz rathoṉ aur bahut ghoṛoṉ kí sí, jo laṛáí meṉ dauṛeṉ[p].

10 Aur un kí dumeṉ bichchhú kí sí thíṉ, aur ḍank un kí dumoṉ meṉ the; aur unheṉ iḳhtiyár milá, ki pánch mahíne tak ádmíoṉ ko zarar pahuncháeṉ[q].

11 Aur un ká ek bádsháh thá[r], jo us a-tháh kúe ká firishta thá[s]; us ká nám 'Ibrání meṉ Abaddon, aur Yúnání meṉ ‖ Apullúon hai.

12 Ek afsos guzar gayá; par, dekho, do afsos un ke ba'd áne-wále haiṉ[t].

13 Phir chhaṭhe firishta ne phúnká, aur maiṉ ne sonahlí qurbángáh ke chároṉ síngoṉ meṉ se, jo Ḳhudá ke huzúr hai, ek áwáz suní,

14 Jo us chhaṭhe firishta se, jis ke pás narsingá thá, kahtí thí, ki Un chároṉ firishtoṉ ko, jo Furát kí baṛí nadí par band haiṉ[u], khol de.

15 Phir we chároṉ firishta chhúṭe, jo ek sá'at, aur ek din, aur ek mahíne, aur ek baras tak taiyár the, ki ádmíoṉ meṉ se tiháí ko már ḍáleṉ.

16 Aur faujoṉ ke sawár[x] shumár meṉ[y] bís karoṛ the: aur maiṉ ne un ká shumár waisá suná[z].

17 Aur we ghoṛe aur un ke sawár dekhne meṉ mujhe yúṉ nazar áe, ki un ká baktar ág aur sumbul aur gandhak ká sá hai: aur un ke ghoṛoṉ ke sir babar ke sir kí mánind[a]; aur un ke muṉh se ág aur dhúṉwáṉ aur gandhak nikaltí thí.

18 Aur us ág, aur dhúṉweṉ, aur gandhak se, jo un ke muṉh se nikaltí thí, ya'ne, in tínoṉ áfatoṉ se tiháí ádmí máre gaye.

19 Ki un kí qudrateṉ un ke muṉh meṉ, aur un kí dum meṉ thíṉ; kyúṉki un kí dumeṉ[b] sámpoṉ kí sí, jin meṉ sir the, aur we un se zarar pahuncháte the.

20 Aur báqí ádmíoṉ ne, jo un áfatoṉ se máre na gaye the, apne háthoṉ ke kámoṉ se tauba na kí[c], ki ‖ dewoṉ[d], aur sone aur rúpe aur pítal aur patthar aur lakṛí kí múratoṉ kí[e], jo na dekh aur na sun aur na chal saktíṉ, pújá na kareṉ:

21 Aur unhoṉ ne ḳhún, aur jádúgaríoṉ[f], aur ziná, aur choríoṉ se, jo we karte the, tauba na kí.

[l] Yúel 2. 4. [m] Nahum. 3. 17. [n] Dán. 7. 8. [o] Yúel 1. 6. [p] Yúel 2. 5, 6, 7. [q] 5 áyat. [r] Afs. 2. 2. [s] 1 áyat. ‖ Ya'ne, *Halák karne-wálá.* [t] Muk. 8. 13. [u] Muk. 16. 12. [x] His. 38. 4. [y] Zab. 68. 17. Dán. 7. 10. [z] Muk. 7. 4. [a] 1 Taw. 12. 8. Yas. 5. 28, 29. [b] Yas. 9. 15. [c] Ist. 31. 29. ‖ Yá, *Shayáṭín.* [d] Ahb. 17. 7. Ist. 32. 17. Zab. 106. 37. 1 Qur. 10. 20. [e] Zab. 115. 4. aur 135. 15. Dán. 5. 23. [f] Muk. 22. 15.

X BAB.

1 Ek zoráwar firishta ek khulí húí kitáb háth meṉ liye dikhái detá. 6 Us kí jo abad tak zinda hai qasam letá ki aur muddat na hogí. 9 Yúhanná ko hukm átá ki us kitáb ko leke kháwe.

PHIR maiṉ ne ek aur zoráwar firishta ásmán se utarte dekhá, jo badlí ko oṛhe, aur us ke sir par dhanuk thá[a]; us ká chihra áftáb sá[b], aur us ke páṉw ág ke sutúnoṉ kí mánind the[c]:

2 Aur us ke háth meṉ ek chhoṭí sí kitáb khulí húí thí: aur us ne apná dahiná páṉw samundar par, aur báyáṉ ḳhushkí par dhará[d],

3 Aur baṛí áwáz se, jaise babar garajtá hai, pukárá: aur jab us ne pukárá, tab bádal ke garajne kí sát áwázeṉ[e] áíṉ.

4 Aur jab we sát bádal garaj chuke, maiṉ likhne par thá: tab maiṉ ne ásmán se ek áwáz suní, jo mujhe farmátí thí, ki Un ke sát bádaloṉ ne jo kuchh kahá us par muhr kar rakh, aur likh mat[f].

5 Tab us firishta ne, jise maiṉ ne samundar aur ḳhushkí par khaṛá dekhá, apná háth ásmán kí taraf uṭháyá[g],

6 Aur us kí jo abad tak zinda hai, jis ne ásmán ko aur jo kuchh us meṉ hai, aur zamín ko aur jo kuchh us meṉ hai, aur samundar ko aur jo kuchh us meṉ hai, paidá kiyá[h], qasam kháí, ki phir ‖ waqt na hogá[i].

7 Balki sátweṉ firishta kí áwáz ke dinoṉ meṉ, jab wuh phúnkne lagegá[k], Ḳhudá ká poshída matlab, jaisá us ne apne ḳhidmat-guzár nabíoṉ ko ḳhush-ḳhabarí dí, púrá hogá.

8 Aur us áwáz ne jo maiṉ ne ásmán se suní[l] phir mujh se bát kí, aur kahá, Já, wuh chhoṭí khulí húí kitáb, jo us firishta ke, jo daryá aur ḳhushkí par khaṛá hai, háth meṉ hai, le.

9 Tab maiṉ ne us firishta ke pás jákar kahá, ki Wuh chhoṭí kitáb mujh ko de. Us ne mujhe kahá, Le, aur use khá já; wuh

[a] Hiz. 1. 28. [b] Mat. 17. 2. Muk. 1. 16. [c] Muk. 1. 15. [d] Mat. 28. 18. [e] Muk. 8. 5. [f] Dán. 8. 26. aur 12. 4, 9. [g] Khur. 6. 8. Dán. 12. 7. [h] Nahum. 9. 6. Muk. 4. 11. aur 14. 7. ‖ Yá, *aur muddat na hogí.* [i] Dán. 12. 7. Muk. 16. 17. [k] Muk. 11. 15. [l] 4 áyat.

San 'ÍSAWÍ 96.

m Yar. 15. 16. Hiz. 2. 8. aur 3. 1, 2, 3. n Hiz. 3. 3. o Hiz. 2. 10.

terá peṭ kaṛwá kar degí, par tere muṇh meṇ shahd sí míṭhí lagegí[m].

10 Tab maiṇ ne wuh chhoṭí kitáb us firishta ke háth se lí, aur use khá gayá; wuh mere muṇh meṇ shahd kí tarah míṭhí thí[n]; aur jab maiṇ use khá gayá, merá peṭ kaṛwá ho gayá[o].

11 Aur us ne mujhe kahá, Zarúr hai, ki tú bahut se logoṇ, aur qaumoṇ, aur ahl i zubán, aur bádsháhoṇ kí bábat phir nubúwat kare.

XI BÁB.

3 Do gawáh nubúwat karte. 6 Un ko iqtidár miltá ki ásmán ko band kareṇ tá ki pání na pare. 7 Wuh jánwar un se laṛegá aur unheṇ márḍálegá. 8 Un kí lásheṇ paṛí rahtíṇ: 11 aur sáṛhe tín din ba'd phir jí uṭhte. 14 Dúsrá afsos guzar gayá. 15 Sátwáṇ narsingá phúnká játá.

a Hiz. 40. 3, wag. Zak. 2. 1. Muk. 21. 15. b Gin. 23. 18. c Hiz. 40. 17, 20. d Zab. 79. 1. Lúq 21. 24. e Muk. 13. 5. f Dán. 8. 10. g Muk. 20. 4. h Muk. 12. 6. i Muk. 19. 10. k Zab 52. 8. Yar. 11. 16. Zak. 4. 3, 11, 14. l 2 Sal. 1. 10, 12. Yar. 1. 10. aur 5. 14. Hiz. 43. 3. Hús 6. 5. m Gin. 16. 29. n 1 Sal. 17. 1. Ya'q. 5. 16, 17. o Khur. 7. 19. p Lúq. 13. 32. q Muk. 13. 1, 11. aur 17. 8. r Muk. 9. 2. s Dán. 7. 21. Zak. 14. 2. t Muk. 14. 8. aur 17. 1, 5. aur 18. 10.

AUR ek sarkanḍá jaríb kí mánind[a] mujhe diyá gayá, aur wuh firishta khaṛá hoke kahtá thá, ki Uṭh[b], aur Khudá kí haikal, aur qurbángáh, aur un ko jo us meṇ 'ibádat karte haiṇ, máp.

2 Magar us dálán ko, jo haikal ke báhar hai[c], chhoṛ de, aur use mat náp; kyúṇki wuh gair-qaumoṇ ko diyá gayá hai[d]: aur we muqaddas shahr ko bayálís mahíne tak[e] páṇwoṇ se latáṛenge[f].

3 Aur maiṇ apne do gawáhoṇ ko[g] iqtidár bakhshúṇgá, aur we ṭáṭ pahinkar ek hazár do sau sáṭh din tak[h] nubúwat karenge[i].

4 Yih we do darakht zaitún ke, aur do chirágdán haiṇ, jo zamín ke Khudá ke huzúr khaṛe haiṇ[k].

5 Aur agar koí cháhe, ki unheṇ zarar pahuncháe, to un ke muṇh se ág nikaltí, aur un ke dushmanoṇ ko khá játí hai[l]: so agar koí cháhe ki unheṇ zarar pahuncháe, to zarúr hai ki wuh isí tarah márá jáwe[m].

6 Un ko ikhtiyár hai, ki ásmán ko band kareṇ, ki un kí nubúwat ke dinoṇ meṇ pání na barse[n]: aur pánioṇ par bhí ikhtiyár rakhte, ki unheṇ lahú baná ḍáleṇ[o], aur jab jab cháheṇ, zamín par har tarah kí áfat láweṇ.

7 Aur we jab apní gawáhí de chukenge[p], to wuh jándár[q] jo a-tháh kúe se[r] nikaltá hai, un se laṛegá, aur un par gálib hogá[s], aur unheṇ már ḍálegá.

8 Aur un kí lásheṇ us baṛe shahr[t] ke bázár meṇ, jo tashbíh ke taur par Sadúm aur Misr kahlátá hai, jahán hamárá Khudáwand bhí salíb par khíṇchá gayá[u], paṛí raheṇgí.

San 'ÍSAWÍ 96.

u 'Ibrán. 13. 12. Muk. 18. 24. x Muk. 17. 15. y Zab. 79. 2, 3. z Muk. 12. 12. aur 13. 8. a Ast. 9. 19, 22. b Muk. 16. 10. c 9 áyat. d Hiz. 37. 5, 9, 10, 14. e Yas. 60. 8. A'am. 1. 9. f Yas. 14. 13. Muk. 12. 5. g 2 Sal. 2. 1, 5, 7. h Muk. 6. 12. i Muk. 16. 19. k Yash. 7. 19. Muk. 14. 7. aur 15. 4. l Muk. 8. 13. aur 9. 12. aur 15. 1. m Muk. 10. 7. n Yas. 27. 13. Muk. 16. 17. aur 19. 6. o Muk. 12. 10. p Dán. 2. 44. aur 7. 14, 18, 27. q Muk. 4. 4. aur 5. 8. aur 19. 4. r Muk. 1. 4, 8. aur 4. 8. aur 16. 5. s Muk. 19. 6. t 2, 9 áyateṇ. u Dán. 7. 9, 10. Muk. 6. 10. x Muk. 19. 5. y Muk. 13. 10. aur 16. 6.

9 Aur logoṇ, aur firqoṇ, aur ahl i zubán, aur qaumoṇ ke log[x] un kí láshoṇ ko sáṛhe tín din tak dekhá karenge, aur un kí láshoṇ ko qabr meṇ rakhne na denge[y].

10 Aur zamín ke rahnewále un par khushí o khurramí karenge[z], aur ek dúsre ko saugáteṇ bhejenge[a]; kyúṇki un do nabíoṇ ne zamín ke rahnewáloṇ ko satáyá thá[b].

11 Aur sáṛhe tín din ke ba'd[c] zindagí kí Rúh Khudá kí taraf se un meṇ dar áí, aur we apne páṇwoṇ par khaṛe ho gaye[d]; tab jinhoṇ ne unheṇ dekhá, shiddat se ḍare.

12 Aur unhoṇ ne ásmán se ek baṛí áwáz suní, jis ne unheṇ kahá, ki Idhar úpar áo. Aur we bádal meṇ áke[e] ásmán par chale gaye[f]; aur un ke dushmanoṇ ne un ko dekhá[g].

13 Phir usí ghaṛí ek baṛá bhaunchál áyá[h], aur us shahr ká daswáṇ hissa gir gayá[i]: us bhaunchál meṇ sát hazár ádmí ján se máre gaye, aur báqí jo the kámp gaye, aur unhoṇ ne ásmán ke Khudá kí ta'ríf kí[k].

14 Dúsrá afsos guzar gayá[l]; dekho, tísrá afsos jald átá hai.

15 Aur sátweṇ firishta ne phúnká[m], aur ásmán par baṛí áwázeṇ yih kahtí húí áíṇ[n], ki Dunyá kí bádsháhateṇ hamáre Khudáwand aur us ke Masíh kí ho gayíṇ[o], aur wuh abad tak bádsháhat karegá[p].

16 Aur chaubís buzurg jo apne apne takht par Khudá ke huzúr baiṭhe the[q], muṇh ke bal gire, aur Khudá ko sijda kiyá,

17 Aur bole, ki Ai Khudáwand Khudá, Qádir i mutlaq, jo hai, aur thá, aur ánewálá hai[r], ham terá shukr karte haiṇ; kyúṇki tú ne apní baṛí qudrat lí, aur bádsháhat kí[s].

18 Aur qaumeṇ gussa húíṇ[t], aur terá qahr áyá, aur waqt pahunchá, ki murdoṇ kí 'adálat kí jáe[u], aur tú apne khidmat-guzár nabíoṇ, aur muqaddas logoṇ ko, aur un ko jo tere nám se ḍarte haiṇ, kyá chhoṭe kyá baṛe[x], ajr bakhshe, aur un ko jo zamín ko kharáb karte haiṇ, kharáb kare[y].

San 'ÍSAWÍ 96.

19 Aur Ḳhudá kí haikal ásmán meṉ khul gayí[z], aur us kí haikal meṉ us ke 'ahd ká sandúq dekhne meṉ áyá, aur bijlíáṉ, aur áwázeṉ, aur garajná, aur bhauṉchál áe[a], aur baṛe ole paṛe[b].

z Muk. 15. 5, 8.
a Muk. 8. 5. aur 16. 18.
b Muk. 16. 21.

XII BAB.

1 *Ek 'aurat súraj ko oṛhe húe janne ke dard se chillátí.* 4 *Wuh baṛá lál azhdahá us ke sámhne khaṛá hotá ki us ke bachcha ko khá jáwe:* 6 *janne ke ba'd wuh bayábán meṉ bhág játí.* 7 *Míkael aur us ke firishtagán azhdahe se laṛte aur gálib hote.* 13 *Azhdahá jo zamín par giráyá játá us 'aurat ko tasdí'a detá.*

AUR ek baṛá nishán ásmán par nazar áyá; ek 'aurat súraj ko oṛhe húe, aur chánd us ke páṉwoṉ tale, aur us ke sir par bárah sitároṉ ká táj thá:

2 Wuh 'aurat hámila thí, aur dard se chillátí[a], aur janne ko ainṭhtí thí.

3 Phir ek aur nishán ásmán par dikhái diyá; aur, dekho, ek baṛá surḳh azhdahá[b], jis ke sát sir aur das síng[c], aur sát táj us ke siroṉ par the[d], záhir húá.

4 Us kí dum ne[e] ásmán ke tiháí sitára[f] khíṉche, aur unheṉ zamín par ḍálá[g]: phir azhdahá us 'aurat ko áge, jo janne par thí[h], já khaṛá húá, ki jab wuh jane, to us ke bachcha ko nigal jáwe[i].

5 Aur wuh farzand i narína janí, jo muqarrar húá, ki lohe ká 'asá leke sab qaumoṉ par hukúmat karo[k]: aur us ke laṛke ko Ḳhudá ke aur us ke taḳht ke áge uṭhá le gaye.

6 Aur wuh 'aurat[l] bayábán meṉ, jaháṉ Ḳhudá ne us ke liye jagah taiyár kí thí, bhág gayí, táki waháṉ bárah sau sáṭh din tak[m] us kí parwarish kareṉ.

7 Phir ásmán par laṛáí húí: Míkáel[n] aur us ke firishtagán azhdahe se[o] laṛe; aur azhdahá aur us ke firishtagán un se laṛe;

8 Lekin un par gálib na ho sake, aur na ásmán par un kí phir jagah milí.

9 So baṛá azhdahá nikálá gayá[p], wuhí puráná sámp[q], jis ká nám Iblís aur Shaitán hai, jo sáre jahán ko dagá detá hai[r]: wuh zamín par giráyá gayá[s], aur us ke firishtagán bhí us ke sáth giráe gaye.

10 Phir main ne ek baṛí áwáz ásmán se [illegible] ahte suní, ki Ab naját, aur qudrat, aur hamáre Ḳhudá kí saltanat áí, aur us ke Masíh ká iḳhtiyár bhí[t]; kyúṉki hamáre bháioṉ par tuhmat lagánewálá, jo rát din hamáre Ḳhudá ke áge un par tuhmat lagátá thá[u], giráyá gayá.

11 Aur unhoṉ ne barra ke lahú se, aur apní gawáhí kí bát se, us ko jít liyá[x], aur unhoṉ ne apní jánoṉ ko marne tak 'azíz na jáná[y].

12 Is wáste, tum, ai ásmáno, aur un par ke rahnewálo, ḳhushí karo[z]. Afsos un par, jo ḳhushkí aur tarí ke rahnewále haiṉ[a]! is liye ki Iblís baṛe gussa se tum par utrá, ki wuh jántá hai, ki us ke waqt meṉ thoṛá hí báqí hai[b].

13 Aur jab us azhdahe ne dekhá, ki wuh zamín par giráyá gayá, to us ne us 'aurat ko, jo farzand i narína janí thí[c], satáyá.

14 Aur us 'aurat ko baṛe 'uqáb ke do par diye gaye[d], táki wuh us sámp ke sámhne se bayábán ko[e] apne maqám tak uṛ jáe[f], jaháṉ ek zamán, aur do zamán, aur ním zamán tak[g] us kí parwarish muqarrar kí gayí.

15 Phir us sámp ne apne muṉh se pání nadí kí máning us 'aurat ke píchhe baháyá[h], táki us ko daryá se baháwe.

16 Par zamín ne us 'aurat kí madad kí, ki apná muṉh kholá, aur us nadí ko, jo azhdahe ne apne muṉh se baháí thí, pí liyá.

17 Aur azhdahá 'aurat par gussa húá, aur us kí báqí aulád se, jo Ḳhudá ke hukm mánte[i], aur Yisú' Masíh kí gawáhí rakhte haiṉ[k], laṛne gayá[l].

XIII BAB.

1 *Ek jánwar jis ke sát sir aur das síng haiṉ samundar se nikaltá jise azhdahá apná iḳhtiyár detá.* 11 *Ek aur jánwar zamín se nikaltá:* 14 *aur wuh agle jánwar kí ek múrat banwátá,* 15 *aur us kí parastish ádmioṉ se karwátá,* 16 *aur us ká nishán un par lagwá detá.*

AUR main samundar kí retí par khaṛá thá, aur dekhá, ki ek jánwar samundar se niklá[a], jis ke sát sir, aur das síng the, aur us ke síngoṉ par das táj, aur us ke siroṉ par kufr ke nám[b].

2 Aur wuh jánwar jo main ne dekhá, tendúá kí shakl thá[c], aur us ke páṉw bhálú ke se[d], aur kalla us ká babar ká sá[e]; us azhdahe

a Yas. 66. 7. Gal. 4. 19.
b Muk. 17. 3.
c Muk. 17. 9, 10.
d Muk. 13. 1.
e Muk. 9. 10, 19.
f Muk. 17. 18.
g Dán. 8. 10.
h 2 áyat.
i Khur. 1. 16.
k Zab. 2. 9. Muk. 2. 27. aur 19. 15.
l 4 áyat.
m Muk. 11. 3.
n Dán. 10. 13, 21. aur 12. 1.
o 3 áyat. Muk. 20. 2.
p Lúq. 10. 18. Yúh. 12. 31.
q Pald. 3. 1, 4. Muk. 20. 2.
r Muk. 20. 3.
s Muk. 9. 1.

t Muk. 11. 15. aur 19. 1.
u Aiy. 1. 9. aur 2. 5. Zak. 3. 1.
x Rúm. 8. 33, 34, 37. aur 16. 20.
y Lúq. 14. 26.
z Zab. 96. 11. Yas. 49. 13. Muk. 18. 20.
a Muk. 8. 13. aur 11 10.
b Muk. 10. 6.
c 5 áyat.
d Khur. 19. 4.
e Muk. 17. 3.
f 6 áyat.
g Dán. 7. 25. aur 12. 7.
h Yas. 59. 19.
i Muk. 14. 12.
k 1 Qur. 2. 1. 1 Yúh. 5. 10. Muk. 1. 2, 9. aur 6. 9. aur 20. 4.
l Pald. 3. 15. Muk. 17. 7. aur 13. 7.
a Dán. 7. 2, 7.
b Muk. 12. 3. aur 17. 3, 9, 12.
c Dán. 7. 6.
d Dán. 7. 5.
e Dán. 7. 4.

ne apní qudrat[f], aur apná takht[g], aur bará ikhtiyár[h] use diyá.

3 Aur main ne dekhá, ki goyá us ke ek sir par ek zakhm i kárí lagá hai[i], par us ká kárí zakhm changá ho gayá thá, aur sárí zamín us jánwar ke píchhe ta'ajjub kartí thí[k].

4 Aur unhon ne us azhdahe kí, jis ne us jánwar ke taín ikhtiyár diyá, parastish kí, aur us jánwar kí parastish kí, aur we bole, Kaun us jánwar kí mánind hai[l]? kaun us se lar saktá hai?

5 Aur ek munh bará bol bolnewálá aur kufr kahnewálá use milá[m], aur bayálís mahíne tak[n] laráí karne ko use ikhtiyár diyá gayá.

6 Aur wuh Khudá kí bábat kufr bakne par apná munh kholkar, us ke nám, aur us ke khaima[o], aur un ke baqq men jo ásmán par rahte hain, kufr bakne lagá.

7 Use yih diyá gayá, ki muqaddas logon se muqábala kare, aur un par gálib howe[p], aur sab firqon aur ahl i zubán, aur qaumon par use ikhtiyár milá[q].

8 Aur zamín ke we sab rahnewále jin ke nám us Barra ke daftar i hayát men[r], jo dunyá ||ke shurú' se[s] qatl húá, likhe nahín gaye, us kí pújá karenge.

9 Agar kisí ká kán ho to sune[t].

10 Jo qaid karne ke liye kisí ko le játá hai, so qaid men paregá[u]; aur jo talwár se qatl kartá hai, so talwár hí se qatl hogá[x]. Muqaddas logon ká sabr, aur ímán yihí hai[y].

11 Phir main ne dekhá, ki ek aur jánwar zamín se uthá[z]; barra kí mánind us ke do síng the, par azhdahe kí tarah boltá thá.

12 Yih pahle jánwar ká sárá ikhtiyár rakhke us ke áge 'amal kartá hai; aur zamín aur us ke rahnewálon se pahle jánwar ko jis ká zakhm i kárí[a] changá húá, pujwátá hai.

13 Aur wuh bare achambhe záhir kartá hai[b], yahán tak ki logon kí nazar men ásmán se zamín par ág barsátá[c],

14 Aur un achambhon se, jin ke dikháne kí qudrat us jánwar ke sámhne use dí gayí[d], zamín ke rahnewálon ko dagá detá hai[e]; ki zamín ke rahnewálon se kahtá

San 'ÍSAWÍ 96.
f Muk. 12. 9. g Muk. 16. 10. h Muk. 12. 4. i 12, 14 áyaten. k Muk. 17. 8. l Muk. 18. 18. m Dán. 7. 8, 11, 25. aur 11. 36. n Muk. 11. 2. aur 12. 6. o Yuh. 1. 14. Qul. 2. 9. p Dán. 7. 21. Muk. 11. 7. aur 12. 17. q Muk. 11. 18. aur 17. 15. r Khur. 32. 32. Dán. 12. 1. Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 20. 12, 15. aur 21. 27. || Yúnání men, *kí biná se.* s Muk. 17. 8. t Muk. 2. 7. u Yas. 33. 1. x Paid. 9. 6. Mat. 26. 52. y Muk. 14. 12. z Muk. 11. 7. a 3 áyat. b Ist. 18. 1, 2, 3. Mat. 24. 24. 2 Tas. 2. 9. Muk. 16. 14. c 1 Sal. 18. 38. 2 Sal. 1. 10, 12. d 2 Tas. 2. 9, 10. e Muk. 12. 9. aur 19. 20.

hai, ki tum us jánwar kí, jis men talwár ká gháo thá, aur wuh jiyá[f], múrat banáo.

15 Aur use yih diyá gayá, ki us jánwar kí múrat ko ||ján bakhshe, ki us jánwar kí wuh múrat báten bhí kare, aur un sab ko, jo us jánwar kí múrat ko na pújen, qatl karwáe[g].

16 Aur sab chhote bare, daulatmand aur garíb, ázád aur gulám, sabhon ke dahine háth, yá máthe par ek nishán karwá de[h]:

17 Aur yih ki koí kharíd farokht na kar sake, magar wuhí jis men wuh nishán, yá us jánwar ká nám[i], yá us ke nám ká shumár ho[k].

18 Dánish yahán hai[l]. Wuh jo samajh rakhtá hai, us jánwar ká 'adad[m] gin jáe; kyúnki wuh insán ká 'adad hai[n]; aur us ká 'adad Chha sau chhiyásath hai.

XIV BAB.

1 Barra apní guroh ke sáth Saihún par khará hotá. 6 Ek firishta Injíl kí manádí kartá. 8 Bábul ke gir-parne kí khabar. 15 Zamín kí zirá'at pakkí hotí, aur hansúá lagáyá játá. 20 Angúr torá játá, aur Khudá ke qahr ká kolhú perá játá.

PHIR jo main ne nigáh kí, to kyá dekhá, ki ek Barra Saihún pahár par khará thá[a], aur us ke sáth ek lákh chauálís hazár[b], jin ke máthon par us ke Báp ká nám likhá thá[c].

2 Phir main ne ásmán se ek áwáz suní, jo babut pánion ke shor[d], aur bare garajne kí áwáz kí mánind thí: aur main ne barbatnawázon kí áwáz, jo apní barbat bajáte the[e], suní:

3 Aur we takht ke sámhne, aur un cháron jándáron aur buzurgon ke áge nayá rág gá rahe the[f]; aur koí, un ek lákh chauálís hazár ke siwá[g], jo zamín se kharíde gaye the, us rág ko síkh na saká.

4 Ye we log hain, jo 'auraton ke sáth gandagí men na pare; ki kunwáre hain[h]. Ye we hain jo Barra ke píchhe játe hain jahán kahín wuh játá hai[i]. Ye Khudá aur Barra ke liye pahle phal hoke[k] ádmíon men se mol liye gaye hain[l].

5 Aur un ke munh men makr páyá na gayá[m], ki we Khudá ke takht ke áge be-'aib hain[n].

6 Aur main ne ek aur firishta Injíl i abadí liye húe dekhá, ki

San 'ÍSAWÍ 96.
f 2 Sal. 20. 7. || Gr. *sign.* g Muk. 16. 2. aur 19. 20. aur 20. 4. h Muk. 14. 9. aur 19. 20. aur 20. 4. i Muk. 14. 11. k Muk. 15. 2. l Muk. 17. 9. m Muk. 15. 2. n Muk. 21. 17. a Muk. 5. 6. b Muk. 7. 4. c Muk. 7. 3. aur 13. 16. d Muk. 1. 15. aur 19. 6. e Muk. 5. 8. f Muk. 5. 9. aur 15. 3. g 1 áyat. h 2 Qur. 11. 2. i Muk. 3. 4. aur 7. 15, 17. aur 17. 14. k Ya'q. 1. 18. l Muk. 5. 6. m Zab. 32. 2. Saf. 3. 13. n Afs. 5. 27. Yahúd. 24.

San 'ÍSAWÍ 96.

ásmán ke bích o bích uṛ rahá thá[o], táki zamín ke rahnewáloṇ, aur sab qaum, aur firqa, aur ahl i zabán, aur logoṇ ko[p] khushkhabarí sunáwe[q].

7 Aur us ne baṛí áwáz se kahá, Khudá se ḍaro, aur us ká jalál záhir karo; kyúṇki us kí 'adálat kí ghaṛí áí[r]; aur usí kí parastish karo, jis ne ásmán, aur zamín, aur samundar, aur pání ke chashma paidá kiye[s].

8 Aur us ke píchhe ek dúsrá firishta ákar yúṇ bolá, ki Bábul, wuh baṛá shahr[t], gir paṛá, gir paṛá[u]; kyúṇki us ne apní harámkárí kí gazabí mai sárí qaumoṇ ko piláí.

9 Phir ek tísrá firishta un ke píchhe áyá, aur baṛí áwáz se bolá, ki Jo koí us jánwar, aur us kí múrat kí pújá kartá hai, aur us ká nishán apne máthe yá apne háth par hone detá hai[x],

10 Wuh Khudá ke qahr kí us mai ko[y], jo us ke qahr ke piyála meṇ[z] be miláe ḍhálí gayí[a], píegá; aur wuh muqaddas firishtoṇ, aur Barra ke áge, ág aur gandhak meṇ[b] taṛapegá[c]:

11 Aur un ke taṛapne ká dhúṇwáṇ abad tak uṭhtá rahtá hai[d], aur un ko jo us jánwar, aur us kí múrat kí pújá karte haiṇ, aur us ko jo us ke nám ká nishán liye hai, rát din kabhí árám nahíṇ.

12 Muqaddas logoṇ ká sabr yaháṇ hai[e]: we jo Khudá ke hukmoṇ aur Yisú' ke ímán ko liye rahte haiṇ, yaháṇ haiṇ[f].

13 Phir maiṇ ne ásmán se ek áwáz suní, jo mujh se kahtí thí, ki Likh: We murda jo Khudáwand meṇ marte haiṇ[g], ab se mubárak haiṇ[h]; Rúh kahtí hai, ki Háṇ, we apní mihnatoṇ se árám páte haiṇ[i], aur un ke a'amál un ke píchhe píchhe chale áte haiṇ.

14 Phir maiṇ ne nazar kí, aur kyá dekhá, ek sufed badlí, aur us badlí par koí Ibn i Ádam sá[k] baiṭhá thá, jis ke sir par sone ká táj[l], aur us ke háth meṇ ek tez haṇsúá thá.

15 Aur ek aur firishta haikal se niklá[m], aur use jo badlí par baiṭhá thá baṛí áwáz se pukárá, ki Apná haṇsúá lagá, aur káṭ[n]: kyúṇki tere káṭne ká waqt áyá; ki zamín kí zirá'at pakkí hai[o].

[o] Muk. 8. 13. [p] Muk. 13. 7. [q] Afs. 3. 9, 10, 11. Tít. 1. 2. [r] Muk. 11. 18. aur 15. 4. [s] Nahem. 9. 6. Zab. 33. 6. aur 124. 8. aur 146. 5, 6. A'am. 14. 15. aur 17. 24. [t] Yar. 51. 7. Muk. 11. 8. aur 16. 19. aur 17. 2, 5. aur 18. 3, 10, 18, 21. aur 19. 2. [u] Yas. 21. 9. Yar. 51. 8. Muk. 18. 2. [x] Muk. 13. 14, 15, 16. [y] Zab. 75. 8. Yas. 51. 17. Yar. 25. 15. [z] Muk. 18. 19. [a] Muk. 18. 6. [b] Muk. 19. 20. [c] Muk. 20. 10. [d] Yas. 34. 10. Muk. 19. 3. [e] Muk. 13. 10. [f] Muk. 12. 17. [g] 1 Qur. 15. 18. 1 Tas. 4. 16. [h] Wá'iz. 4. 1, 2. Muk. 20. 6. [i] 2 Tas. 1. 7. 'Ibrán. 4. 9, 10. Muk. 6. 11. [k] Hiz. 1. 26. Dán. 7. 13. Muk. 1. 13. [l] Muk. 6. 2. [m] Muk. 16. 17. [n] Yoel 3. 13. Mat. 13. 39. [o] Yar. 51. 33. Muk. 13. 12.

16 Aur us ne, jo badlí par baiṭhá thá, apná haṇsúá zamín par lagáyá, aur zamín dirau kí gayí.

17 Phir ek aur firishta us haikal se, jo ásmán meṇ hai, niklá; us pás bhí ek tez haṇsúá thá.

18 Phir ek aur firishta jis ká ikhtiyár ág par thá[p], qurbángáh se niklá; us ne us ko jis kane tez haṇsúá thá, baṛe shor se pukárke kahá, ki Apná tez haṇsúá lagá, aur zamín ke angúr ke guchchha káṭ[q]: kyúṇki us ke angúr pak chuke.

19 Phir us firishta ne apná haṇsúá zamín par dhará, aur zamín ke angúr ke darakht ko káṭá, aur Khudá ke gazab ke baṛe kolhú meṇ[r] ḍál diyá.

20 Aur wuh kolhú meṇ shahr ke báhar[s] peṛá gayá[t], aur us kolhú se lahú sau kos tak aisá bahá, ki ghoṛoṇ[u] kí bágoṇ tak pahunchá.

XV BÁB.

1 *Sát firishta pichhlí sát áfatoṇ liye záhir hote.* 3 *Un ká jo us jánwar par gálib áte ek rág jo hotá.* 7 *Sát piyála hote jo Khudá ke qahr se bhare haiṇ.*

PHIR maiṇ ne ek aur nishán ásmán meṇ dekhá[a], jo baṛá aur achambhe ká thá, ki sát firishta[b] pichhlí sát áfatoṇ ko liye haiṇ; kyúṇki Khudá ká gazab un meṇ bhará húá hai[c].

2 Aur maiṇ ne shísha ká ek samundar[d] ág se milá húá[e] dekhá, aur un ko bhí, jo us jánwar, aur us kí múrat, aur us ke nishán, aur us ke nám ke 'adad par[f] gálib áe the, us shísha ke samundar par Khudá kí barbat liye[g] khaṛe the.

3 Aur we Khudá ke banda Músá ká rág aur Barra ká rág[h] yih kahke gáte haiṇ, ki Ai Khudáwand Khudá, Qádir i mutlaq, tere kám baṛe aur achambhe ke haiṇ[i]: ai ‖muqaddasoṇ ke Bádsháh, terí ráheṇ rást aur durust haiṇ[k].

4 Ai Khudáwand, kaun tujh se na ḍaregá[l]? aur tere nám ká jalál záhir na karegá? kyúṇki tú hí sirf quddús hai: kí sárí qaumeṇ áweṇgí, aur tere áge sijda kareṇgí[m], ki terí 'adálateṇ záhir húí haiṇ.

5 Aur ba'd us ke jo maiṇ ne nazar kí, to kyá dekhá, ki gawáhí ke khaima kí haikal[n] ásmán par kholí gayí:

San 'ÍSAWÍ 96.

[p] Muk. 16. 8. [q] Yoel 3. 13. [r] Muk. 19. 15. [s] 'Ibrán. 13. 12. Muk. 11. 8. [t] Yas. 63. 3. Nau. 1. 15. [u] Muk. 19. 14. [a] Muk. 12. 1, 3. [b] Muk. 16. 1. aur 21. 9. [c] Muk. 14. 10. [d] Muk. 4. 6. aur 21. 18. [e] Mat. 3. 11. [f] Muk. 13. 15, 16, 17. [g] Muk. 5. 8. aur 14. 2. [h] Khur. 15. 1. Ist. 31. 30. Muk. 14. 3. [i] Ist. 32. 4. Zab. 111. 2. aur 139. 14. ‖ Yá, qaumoṇ, yá, zamánoṇ. [k] Zab. 145. 17. Hos. 14. 9. Muk. 16. 7. [l] Khur. 15. 14, 15, 16. Yar. 10. 7. [m] Yas. 66. 23. [n] Dekho Gin. 1. 50. Muk. 11. 19.

San 'ÍSAWÍ 96.

6 Aur we sáton firishta[o] un sáton áfaton ko liye sáf aur barráq poshák pahine húe, aur sone ke sínaband sínon par lagáe húe[p], haikal se nikal áe.

7 Aur un cháron jándáron men se[q] ek ne sone ke sát piyala us Khudá ke qahr se bhare húe, jo abad ul ábád zinda[r] hai, un sáton firishton ko diye.

8 Aur wuh haikal Khudá ke jalál aur us kí qudrat ke sabab[s] dhúnwen se bhar gayí[t]; aur jab tak un sáton firishton kí sát áfaten tamám na húín, koí us haikal men dákhil na ho saká.

XVI BAB.

2 We firishta apne piyálon ko qahr se bhare húe undelte. 6 Un áfaton kí khabar jo ba'd us ke áín. 15 Masíh chor kí mánind áwegá. Mubárak we jo jágte rahte.

PHIR main ne haikal se ek barí áwáz suní, jo un sáton firishton se[a] yún kahtí thí, ki Rawána ho, aur Khudá ke qahr ke[b] un piyálon ko zamín par undelo.

2 Chunánchi pahlá chalá gayá, aur apná piyála zamín par undelá[c]; tab un logon men jin par us jánwar ká nishán thá[d], aur un men jo us kí múrat kí pújá karte the[e], bare aur zabún phore paidá húe[f].

3 Phir dúsre firishta ne apná piyála samundar men[g] undelá; tab wuh murda ke lahú sá ho gayá[h]: aur har ek jándár jo samundar men thá múá[i].

4 Phir tísre firishta ne apná piyála nadíon aur páníon ke chashmon men[k] undelá; we lahú ho gaye[l].

5 Aur main ne páníon ke firishta ko yih kahte suná, ki Ai Khudáwand, jo hai, aur thá[m], tú hí 'ádil[n] aur Quddús hai, ki tú ne yún 'adálat kí.

6 Kyúnki unhon ne muqaddason aur nabíon ká[o] khún baháyá hai[p]; so tú ne píne ko unhen lahú diyá[q], ki we isí láiq hain.

7 Phir main ne dúsre firishta ko qurbángáh men se yih kahte suná, ki Hán, ai Khudáwand Khudá, Qádir i mutlaq[r], terí 'adálaten sachchí aur rást hain[s].

8 Phir chauthe firishta ne apná piyála súraj par[t] undelá; use qudrat dí gayí thí, ki ádmíon ko ág se jhulsáe[u].

9 Aur ádmí sakht garmí se jhulas gaye, aur Khudá ke nám par, jo in áfaton par ikhtiyár rakhtá hai, kufr bakte the[x]: aur unhon ne tauba na kí[y], ki us ká jalál záhir karen[z].

10 Phir pánchwen firishta ne us jánwar ke takht par[a] apná piyála undelá; us kí bádsháhí men tárikí chhá gayí[b]; aur we máre dard ke apní zubánen chabáte the[c];

11 Aur apne dardon aur phoron[d] ke bá'is ásmán ke Khudá par kufr bakte the[e], aur apne kámon se tauba na kí[f].

12 Phir chhathe firishta ne apná piyála us bare daryá men, jo Furát hai[g], undelá; us ká pání súkh gayá[h], táki púrab ke bádsháhon ke liye ráh taiyár howe[i].

13 Phir main ne us azhdahe[k] ke munh se, aur us jánwar ke munh se, aur us jhúthe nabí[l] ke munh se tín nápák rúhon ko[m] mendakon kí shakl nikalte dekhá.

14 Ki we achambhe dikhánewále[n] dewon kí[o] rúhen hain, jo zamín ke balki sárí dunyá ke bádsháhon pás játín, ki unhen Qádir i mutlaq Khudá ke roz i 'azím ke muqábala par[p] jam'a karen.

15 Dekh, main chor kí mánind átá hún[q]. Mubárak hai wuh jo jágtá, aur apní poshák kí khabardárí kartá hai; aisá na howe, ki wuh nangá phire[r], aur log us kí sharm ko dekhen.

16 Phir us ne un ko ek makán men, jis ká nám 'Ibrání men Armajiddon hai[s], jam'a kiyá.

17 Phir sátwen firishta ne apná piyála hawá men undelá; tab ásmán kí haikal ke takht se ek barí áwáz yih kahtí húí niklí, ki Ho chuká[t].

18 Tab áwázen aur garjen, aur chamaken húín[u]; aur bará bhaunchál áyá[x], aisá ki jab se ádmí zamín par hain, aisá bará aur sakht bhaunchál kabhí áyá na thá[y].

19 Aur wuh bará shahr[z] tín tukre ho gayá, aur qaumon ke shahr gir gaye; aur barí Bábul Khudá ke huzúr yád áí[a], táki use apne kamál qahr kí mai ká piyála dewe[b].

20 Tab har ek tápú bhágá, aur pahár kahín páe na gaye[c].

21 Aur ásmán se ádmíon par

San 'ÍSAWÍ 96.

o 1 áyat. p Khur. 28. 6, 8. Hiz. 44. 17, 18. Muk. 1. 13. q Muk. 4. 6. r 1 Tas. 1. 9. Muk. 4. 9. aur 10. 6. s 2 Tas. 1. 9. t Khur. 40. 34. 1 Sal. 8 10. 2 Taw. 5. 14. Yas. 6. 4.

a Muk. 15. 1. b Muk. 14. 10. aur 15. 7. c Muk. 8. 7. d Muk 13. 16, 17. e Muk. 13. 14. f Khur. 9. 9, 10, 11. g Muk. 8. 8. h Khur. 7. 17, 20. i Muk. 8. 9. k Muk. 8. 10. l Khur. 7. 20. m Muk. 1. 4, 8. aur 4. 8. aur 11. 17. n Muk. 15. 3. o Mat. 11. 18. aur 18. 20. p Mat. 23. 34, 35. Muk. 13. 15. q Yas. 49. 26. r Muk. 15. 3. s Muk. 13. 10. aur 14. 10. aur 19. 2. t Muk. 8. 12. u Muk. 9. 17, 18. aur 14. 18.

x 11, 21 áyaten. y Dán. 5. 22, 23. Muk. 9. 20. z Muk. 11. 13. aur 14. 7. a Muk. 13. 2. b Muk. 9. 2. c Muk. 11. 10. d 2 áyat. e 9, 21 áyaten. f 9 áyat. g Muk. 9. 14. h Dekho Yar. 50. 38. aur 51. 36. i Yas. 41. 2, 25. k Muk. 12. 3, 9. l Muk. 19. 20. aur 20. 10. m 1 Yúh. 4. 1, 2, 3. n 2 Tas. 2. 9. Muk. 13. 13, 14. aur 19. 20. o 1 Tim 4. 1. Ya'q. 3. 15. p Muk. 17. 14. aur 19. 19. aur 20. 8. q Mat. 24. 43. 1 Tas. 5. 2. 2 Pat 3. 10. Muk. 3. 3. r 2 Qur. 5. 3. Muk. 3. 4, 18. s Muk. 19. 19. t Muk. 21. 6. u Muk. 4. 5. aur 8. 5. aur 11. 19. x Muk. 11. 13. y Dán. 12. 1. z Muk. 14. 8. aur 17. 18. a Muk. 18. 5. b Yas. 51. 17, 22. Yar. 25. 15, 16. Muk. 14. 10. c Muk. 6. 14.

man man bhar ke ole gire[d], aur oloṇ kí áfat se[e] ádmíoṇ ne Khudá par kufr baká[f]; kyúṇki wuh niháyat hí sakht áfat thí.

XVII BÁB.

3, 4 Ek 'aurat argawání aur qirmizí jorá pahine, aur sonahlá piyála háth meṇ liye us jánwar par baiṭhí húí nazar áti; 5 yih Bábul i buzurg, sárí najásatoṇ kí má hai. 9 Sát siroṇ, 12 aur das síngoṇ kí ta'bír. 8 Us kasbí kí sazá jo hotí. 14 Barra kí fath jo hotí.

AUR ek un sát firishtoṇ meṇ se, jin ke pás sát piyála the, áyá[a], aur mujh se yúṇ kahá, ki Idhar á; maiṇ tujh ko us barí kasbí kí[b] sazá, jo bahut pánioṇ par baiṭhí hai[c], dikhláúṇgá[d]:

2 Jis ke sáth zamín ke bádsháhoṇ ne harámkárí kí[e], aur jis kí harámkárí kí mai se zamín ke báshindagán matwále húe[f].

3 Phir wuh mujhe ba waz'a rúhání bayábán meṇ[g] le gayá; waháṇ maiṇ ne ek 'aurat ko, qirmizí rang haiwán par[h], jo kufr ke námoṇ se bhará thá[i], aur jis ke sát sir[k] aur das síng[l] the, baiṭhe dekhá.

4 Yih 'aurat argawání aur qirmizí jorá pahine[m], aur sone, aur jawáhir, aur motíoṇ se árásta thí[n]; ek sone ká piyála[o], nafratoṇ se aur apní harámkárí kí gandagí se bhará húá[p], apne háth meṇ liye thí:

5 Aur us ke máthe par ek nám likhá thá, RÁZ[q]: BÁBUL I BUZURG[r]: CHHINÁLOṆ AUR ZAMÍN KÍ NAFRATOṆ KÍ MÁ[s].

6 Maiṇ ne dekhá, ki wuh 'aurat muqaddas logoṇ ke khún se[t], aur Yisú' ke shahídoṇ ke[u] lahú se matwálí ho rahí thí[x]; maiṇ us ko dekhkar sakht hairání se dang ho gayá.

7 Tab us firishta ne mujhe kahá, Tú kyúṇ dang hai? maiṇ us 'aurat aur us haiwán ká ráz, jis par wuh sawár hai, aur jis ke sát sir aur das síng haiṇ, tujh se kahúṇgá.

8 Wuh haiwán jo tú ne dekhá, so thá, aur ab nahíṇ hai; aur us a-tháh kúe se nikal áwegá[y], aur halákat meṇ jáegá[z]; aur zamín ke rahnewále, jin ke nám zindagí ke daftar meṇ dunyá kí ‖ paidáish ke shurú' se likhe na gaye[a], us haiwán ko dekhke, jo thá, aur nahíṇ hai, agarchi hai, ta'ajjub karenge[b].

9 Yihí 'aqlmand kí samajh hai[c]. We sát sir[d] sát pahár haiṇ, jin par wuh 'aurat baiṭhí hai,

10 Aur sát bádsháh haiṇ; pánch to gir gaye, ek hai, dúsrá ab tak nahíṇ áyá; aur jab áwegá, thorí muddat tak us ká rahná hogá.

11 Aur wuh haiwán jo thá, aur nahíṇ hai, áṭhwáṇ wuhí hai, aur un sátoṇ meṇ se hai, aur halákat meṇ játá hai[e].

12 Aur das síng jo tú ne dekhe[f], das bádsháh haiṇ, jinhoṇ ne ab tak bádsháhí nahíṇ páí, lekin us haiwán ke sáth ek sá'at tak bádsháhoṇ ká sá ikhtiyár páwenge.

13 Un sab kí ek hí ráe hai, aur apní qudrat aur ikhtiyár haiwán ko denge.

14 We Barra se laráí karenge[g], aur Barra un par gálib hogá; kyúṇki wuh khudáwandoṇ ká Khudáwand, aur bádsháhoṇ ká Bádsháh hai[h]; aur we jo us ke sáth haiṇ, so buláe húe, aur chune húe, aur diyánatdár haiṇ[i].

15 Phir us ne mujhe kahá, Wuh pání jo tú ne dekhe, jaháṇ wuh kasbí baiṭhí thí, so log[k], aur gurohen, aur qaumeṇ, aur ahl i zubán haiṇ[l].

16 Aur us haiwán ke das síng, jo tú ne dekhe, us kasbí se 'adáwat karenge[m], aur use be-kas aur nangí[n] karenge, aur us ká gosht kháenge, aur us ko ág se jaláenge[o].

17 Kyúṇki Khudá ne un ke diloṇ meṇ yih dálá, ki us kí murád bar láweṇ[p], aur ek hí ráe hoṇ, aur apní bádsháhí us haiwán ko deṇ, jab tak ki Khudá kí báteṇ púrí hoṇ[q].

18 Wuh 'aurat, jise tú ne dekhá, so wuh bará shahr hai[r], jo zamín ke bádsháhoṇ par bádsháhat kartá hai[s].

XVIII BÁB.

2 Bábul kí khabar ki gir-parí hai. 4 Khudá ke bandoṇ ko hukm hotá ki us meṇ se nikal jáweṇ. 9 Zamín ke bádsháh, 11 saudágaroṇ aur ahl i jaház sumet, us par nauha karte. 20 Muqaddas log khushí manáte ki Khudá ne use sazá dí hai.

BA'D un chízoṇ ke maiṇ ne ek firishta ko[a] ásmán par se utarte dekhá, jise bará ikhtiyár milá, aur zamín us ke jalál se roshan ho gayí[b].

2 Us ne barí áwáz se pukárke yih kahá, ki Barí Bábul gir parí[c],

---

Sun 'ÍSAWÍ 96.

[d] Muk. 11. 19. [e] Dekho Khur. 9. 23, 24, 25. [f] 9, 11 áyatoṇ. [a] Muk. 21. 9. [b] Nahúm 3. 4. Muk. 19. 2. [c] Yar. 51. 13. 15 áyat. [d] Muk. 16. 19. aur 18. 16, 17, 19. [e] Muk. 18. 3. [f] Yar. 51. 7. Muk. 14. 8. aur 18. 3. [g] Muk. 12. 6, 14. [h] Muk. 12. 3. [i] Muk. 13. 1. [k] 9 áyat. [l] 12 áyat. [m] Muk. 18. 12, 16. [n] Dán. 11. 38. [o] Yar. 51. 7. Muk. 18. 6. [p] Muk. 14. 8. [q] 2 Tas. 2. 7. [r] Muk. 11. 8. aur 14. 8. aur 16. 19. aur 18. 2, 10, 21. [s] Muk. 18. 9. aur 19. 2. [t] Muk. 13. 15. aur 16. 6. [u] Muk. 6. 9, 10. aur 12. 11. [x] Muk. 18. 24. [y] Muk. 11. 7. aur 13. 1. [z] Muk. 13. 10. 11 áyat. ‖ Yúnání meṇ, kí bináá se. [a] Muk. 13. 8. [b] Muk. 13. 3.

Sun 'ÍSAWÍ 96.

[c] Muk. 13. 18. [d] Muk. 13. 1. [e] 8 áyat. [f] Dán. 7. 20. Zak. 1. 18, 19, 21. Muk. 13. 1. [g] Muk. 16. 14. aur 19. 19. [h] Ist. 10. 17. 1 Tim. 6. 15. Muk. 19. 16. [i] Yar. 50. 44, 45. Muk. 14. 4. [k] Yas. 8. 7. 1 áyat. [l] Muk. 13. 7. [m] Yar. 50. 41, 42. Muk. 16. 12. [n] Hiz. 16. 37, —44. Muk. 18. 16. [o] Muk. 18. 8. [p] 2 Tas. 2. 11. [q] Muk. 10. 7. [r] Muk. 16. 19. [s] Muk. 12. 4. [a] Muk. 17. 1. [b] Hiz. 43. 2. [c] Yas. 13. 19. aur 21. 9. Yar. 51. 8. Muk. 14. 8.

gir paṛí, wuh dewoṇ ká ghar, aur har ek gandí rúh kí chaukí[d], aur har ek nápák aur makrúh parinda ká baserá ho gayí[e].

3 Kyúṇki sárí qaumoṇ ne us kí harámkárí ke gazab kí mai pí lí, aur zamín ke bádsháhoṇ ne us ke sáth harámkárí kí[f], aur zamín ke saudágar us ke 'aish kí ziyádatí se daulatmand húe[g].

4 Phir maiṇ ne ásmán se ek aur áwáz yih kahtí húí suní, ki Ai mere logo, us meṇ se nikal áo, táki tum us ke gunáhoṇ meṇ sharík na ho[h], aur us kí áfatoṇ meṇ se kuchh tum par na paṛe.

5 Kyúṇki us ke gunáh ásmán tak pahunche[i], aur Khudá ne us kí badkáríáṇ yád kíṇ[k].

6 Jaisá us ne tum se sulúk kiyá, waisá hí tum bhí us se sulúk karo[l]; aur use is ke kámoṇ ke muwáfiq do-chand do; us ke piyála meṇ, jise us ne bhará[m], dúná bhar do[n].

7 Jitná us ne áp ko shándár banáyá[o], aur 'aiyáshí kí, itná hí us ko 'azáb aur gam meṇ ḍálo: kyúṇki wuh apne dil meṇ kahtí hai, ki Maiṇ malika ban baiṭhí, aur maiṇ to ránḍ nahíṇ húṇ, aur kabhí gam na dekhúṇgí[p].

8 So ek hí din meṇ[q] yih áfateṇ us par ṭúṭeṇgí, ya'ne, maut, aur gam, aur kál; aur wuh ág se jaláí jáegí[r]; kyúṇki Khudáwand Khudá jo us kí 'adálat kartá hai zoráwar hai[s].

9 Aur zamín ke bádsháh, jinhoṇ ne us ke sáth harámkárí aur 'aiyáshí kí hai[t], us ke jalne ká dhúṇwáṇ dekhkar[u] us par roe píṭenge[x], aur

10 Us ke 'azáb ke ḍar se dúr khaṛe húe kahenge, Háe! háe! Bábul wuh baṛá shahr, wuh mazbút shahr[y]! ek hí sá'at meṇ terí 'adálat á pahunchí[z].

11 Aur zamín ke saudágar us par roenge, aur gam karenge[a], ki ab koí un kí jins mol nahíṇ letá:

12 Yih jinseṇ sone, rúpe, aur jawáhirát, aur motí, aur mihín kattán, aur argawání aur reshmí aur qirmizí kapṛe, aur har ek khushbúdár lakṛí, aur tarah tarah ke háthí-dánt ke bartan, aur har ek tarah ke beshqímat chobí, aur támbe, aur lohe, aur sang i marmar ke básan[b]:

13 Aur dárchíní, aur khushbúíáṇ, aur 'itr, aur lubán, aur mai, aur tel, aur sáf maida, aur gehúṇ, aur chárpáe, aur bheṛeṇ, aur ghoṛe, aur gáṛíáṇ, aur gulám, aur ádmíoṇ kí jáneṇ[c] haiṇ.

14 Ab tere dilchasp mewa tujh se alag ho gaye; aur sárí chikní aur khássí khássí chízeṇ tujhe chhoṛ gayíṇ; tú un ko phir kabhí na páegí.

15 Un chízoṇ ke saudágar jo us ke sabab máldár bane the[d], us ke 'azáb ke khauf se dúr khaṛe rahkar roenge, aur gam karenge,

16 Aur kahenge, Háe! háe! wuh baṛá shahr, jo mihín kapṛe aur argawání aur qirmizí poshák pahine, aur sone aur jawáhir aur motíoṇ se árásta thá[e]!

17 Kyúṇki itní baṛí daulat ek hí sá'at meṇ barbád ho gayí[f]. Aur har ek nákhudá, aur jaház ke sab log, aur ḍáṇḍí, aur jitne ki samundar se kám rakhte haiṇ, dúr khaṛe rahe[g],

18 Aur us ke jalne ká dhúṇwáṇ uṭhte dekhkar yúṇ pukár uṭhe[h], Kaun shahr is baṛe shahr kí mánind hai[i]!

19 Aur unhoṇ ne apne siroṇ par khák uṛáí[k], aur ro ro aur gam karke yúṇ pukár uṭhe, Háe! háe! aisá baṛá shahr, jis meṇ we sab jo daryá meṇ jaház chaláte, us ke baṛe kharch se daulatmand ho gaye! wuh ek hí sá'at meṇ ujaṛ gayá[l].

20 Ai ásmán[m], aur ai muqaddas rasúlo aur paigambaro, us par khushí karo; kyúṇki Khudá ne us se tumhárá badlá liyá[n].

21 Phir ek zoráwar firishta ne ek patthar jaise bhárí chakkí ká páṭ uṭháyá, aur yih kahte húe daryá meṇ phenká, Bábul, wuh baṛá shahr yúṇ zor se phenká jáegá[o], aur phir kabhí páyá na jáegá[p].

22 Aur barbat-nawázoṇ, aur gáne bajánewáloṇ, aur báṇslí bajánewáloṇ, aur narsingá phúṇknewáloṇ kí áwáz tujh meṇ phir na suní jáegí; aur kisí tarah ká peshawálá, koí pesha kyúṇ na ho, tujh meṇ phir páyá na jáegá; aur chakkí kí áwáz tujh meṇ phir na suní jáegí[q];

23 Aur phir tujh meṇ kabhí chirág roshan na hogá[r]; aur phir

San 'ÍSAWÍ 96.

d Yas. 13. 21. aur 21. 8. aur 34. 14. Yar. 50. 39. aur 51. 37.
e Yas. 14. 23. aur 34. 11. Marq 5. 2, 3.
f Muk. 14. 8. aur 17. 2.
g 11, 15 áyaten. Yas. 47. 15.
h Yas. 48. 20. aur 52. 11. Yar. 50. 8. aur 51. 6, 45. 2 Qur. 6. 17.
i Paid. 18. 20, 21. Yar. 51. 9. Yún. 1. 2.
k Muk. 16. 19.
l Zab. 137. 8. Yar. 50. 15, 29. aur 51. 24, 49. 2 Tim. 4. 14. Muk. 13. 10.
m Muk. 14. 10.
n Muk. 16. 19.
o Hiz. 28. 2, wag.
p Yas. 47. 7, 8. Saf. 2. 15.
q Yas. 47. 9. 10 áyat.
r Muk. 17. 16.
s Yar. 50. 34. Muk. 11. 17.
t Hiz. 26. 16, 17. Muk. 17. 2. 3 áyat.
u 18 áyat. Muk. 19. 3.
x Yar 50. 46.
y Yas. 21. 9. Muk. 14. 8.
z 17, 19 áyaten.
a Hiz. 27. 27.—36. 3 áyat.
b Muk. 17. 4.

San 'ÍSAWÍ 96.

c Hiz. 27. 13.
d 3, 11 áyaten.
e Muk. 17. 4.
f 10 áyat.
g Yas. 23. 14. Hiz. 27. 29.
h Hiz. 27. 30, 31. 9 áyat.
i Muk. 13. 4.
k Yash. 7. 6. 1 Sam. 4. 12. Aiy. 2. 12. Hiz. 27. 30.
l 8 áyat.
m Yas. 44. 23. aur 49. 13. Yar. 51. 48.
n Lúq. 11. 49, 50. Muk. 19. 2.
o Yar. 51. 64.
p Muk. 12. 8. aur 16. 20.
q Yas. 24. 8. Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10. Hiz. 26. 13.
r Yar. 25. 10.

tujh meṉ dulhá dulhin kí áwáz kán tak na pahunchegí[s]: kyúṉki tere saudágar zamín ke ashráf the[t], ki terí jádúgarí se zamín kí sab qaumeṉ dagá khá gayíṉ[u].

24 Aur nabíoṉ aur muqaddas logoṉ ká[x], aur jitne zamín par qatl húe[y], un ká lahú us meṉ páyá gayá.

XIX BAB.

1 Khudá kí sitáish ásmán par kí játí, is liye ki us ne us barí kasbí kí 'adálat kí thí, aur apne bandoṉ ke lahú ká badlá liyá thá. 7 Barra ká byáh hotá. 10 Wuh firishta rází nahíṉ hai ki Yúhanná use sijda kare. 17 Sab parinda buláe játe ki us baṛe muqátala ke waqt házir howeṉ, aur láshoṉ ká gosht kháweṉ.

UN chízoṉ ke ba'd maiṉ ne ásmán par bahut logoṉ kí barí áwáz yih kahtí húí suní, ki Hallilú-Yáh[a]; Naját, aur jalál, aur 'izzat, aur qudrat, Khudáwand hamáre Khudá ko hai[b]:

2 Kyúṉki us kí 'adálateṉ rást aur barhaqq haiṉ[c], is liye ki us ne us barí kasbí kí, jis ne apní zinákárí se zamín ko kharáb kiyá, 'adálat kí, aur apne bandoṉ ke lahú ká badlá us se liyá[d].

3 Phir dúsrí bár unhoṉ ne kahá, Hallilú-Yáh. Aur us ká dhúṉwáṉ hamesha ko uṭhtá rahtá hai[e].

4 Aur we chaubís buzurg, aur we chár jándár aundhe muṉh gire[f], aur Khudá ko, jo takht par baiṭhá hai, sijda karke kahá, Ámín[g]; Hallilú-Yáh.

5 Aur takht se yih áwáz niklí, ki Tum sab jo us ke banda ho, aur jo us se ḍarte ho, kyá chhoṭe kyá baṛe[h], hamáre Khudá kí ta'ríf karo[i].

6 Aur maiṉ ne ek baṛí jamá'at kí sí áwáz, aur bahut pánioṉ kí sí áwáz, aur baṛe garj kí sí áwáz[k], yih kahtí húí suní, ki Hallilú-Yáh; kyúṉki Khudáwand Khudá, Qádir i mutlaq, bádsháhat kartá hai[l].

7 Áo, ham khushí khurramí kareṉ, aur us ká jalál záhir kareṉ, is liye ki Barra ká byáh á pahunchá[m], aur us kí dulhin ne áp ko saṉwárá hai.

8 Aur use yih diyá gayá ki wuh sáf aur shaffáf mihín kattání kapṛá pahine[n], ki mihín kattání kapṛá muqaddas logoṉ kí rástbází hai[o].

9 Aur us ne mujh se kahá, ki Likh: Mubárak we haiṉ, jo Barra kí shádí kí mihmání meṉ buláe gaye[p]. Aur wuh mujh se kahtá hai, ki Yih Khudá kí báteṉ barhaqq haiṉ[q].

10 Aur maiṉ us ke páṉwoṉ par use sijda karne ke liye girá[r]. Aur us ne mujhe kahá, Khabardár, aisá na kar[s]; ki maiṉ terá aur tere bháíoṉ ká, jin pás Yisú' kí gawáhí hai[t], ham-khidmat húṉ: Khudá ko sijda kar; kyúṉki gawáhí jo Yisú' par hai nubúwat kí rúh hai.

11 Phir maiṉ ne ásmán ko khulá dekhá[u]; aur kyá dekhtá húṉ, ki ek nuqra,í ghoṛá[x], aur us ká sawár Amánatdár aur Sachchá[y] kahlátá hai, aur wuh rástí se 'adálat kartá, aur laṛtá hai[z].

12 Aur us kí ánkheṉ ág ke shu'ala kí mánind[a], aur us ke sir par bahutse táj[b], aur us ká ek nám likhá húá hai, jise us ke siwá kisí ne na jáná[c].

13 Aur khún meṉ ḍúbá húá libás wuh pahine thá[d], aur us ká nám Kalám i Khudá[e] hai.

14 Aur ásmání faujeṉ sáf aur sufed aur kattání libás pahine húe[f] nuqra,í ghoṛoṉ par[g] us ke píchhe ho líṉ.

15 Us ke muṉh se ek tez talwár nikaltí hai, ki wuh us se qaumoṉ ko máre[h]: aur wuh lohe ke 'asá se un par hukmrání karegá[i]: aur wuh Qádir i mutlaq Khudá ke qahr o gazab kí mai ke kolhú meṉ raundtá hai[k].

16 Aur us ke libás aur rán par yih nám likhá hai[l], BÁDSHÁHOṈ KÁ BÁDSHÁH, AUR KHUDÁWANDOṈ KÁ KHUDÁWAND[m].

17 Phir maiṉ ne ek firishta súraj meṉ khaṛá dekhá, aur us ne tamám parindoṉ ko, jo ásmán ke bích o bích uṛte haiṉ[n], yih kahke buland áwáz se pukárá, Áo, aur buzurg Khudá kí mihmání meṉ jam'a hoo[o];

18 Táki tum bádsháhoṉ ká gosht, aur sipahsáláron ká gosht, aur zoráwaroṉ ká gosht, aur ghoṛoṉ ká gosht, aur un ke sawároṉ ká gosht, aur ázádoṉ aur gulámoṉ, aur chhoṭoṉ baṛoṉ, sab ká gosht kháo[p].

19 Phir maiṉ ne dekhá, ki wuh haiwán, aur zamín ke bádsháh, aur un kí faujeṉ ikaṭṭhí húíṉ, táki us se jo ghoṛe par sawár thá, aur us ke lashkar se laṛeṉ[q].

Sun 'ISAWI 96.

[s] Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10. aur 33. 11. [t] Yas. 23. 8. [u] 2 Sal. 9. 22. Nahúm 3. 4. Muk. 17. 2, 5. [x] Muk. 17. 6. [y] Yar. 51. 49.

[a] Muk. 11. 15. [b] Muk. 4. 11. aur 7. 10, 12. aur 12. 10. [c] Muk. 15. 3. aur 16. 7. [d] Ist. 32. 43. Muk. 6. 10. aur 18. 20. [e] Yas. 34. 10. Muk. 14. 11. aur 18. 9, 18. [f] Muk. 4. 4, 6. 10. aur 5. 14. [g] 1 Taw. 16. 36. Nahem. 5. 13. aur 8. 6. Muk. 5. 14. [h] Muk. 11. 18. aur 20. 12. [i] Zab. 134. 1. aur 135. 1. [k] Hiz. 1. 24. aur 43. 2. Muk. 14. 2. [l] Muk. 11. 15, 17. aur 12. 10. aur 21. 22. [m] Mat. 22. 2. aur 25. 10. 2 Qur. 11. 2. Ifs. 5. 32. Muk. 21. 2, 9. [n] Zab. 45. 13, 14. Hiz. 16. 10. Muk. 3. 18. [o] Zab. 132. 9. [p] Mat. 22. 2. Lúq. 14. 15, 16.

[q] Muk. 21. 5. aur 22. 6. [r] Muk. 22. 8. [s] A'ám. 10. 26. aur 14. 14, 15. Muk. 22. 9. [t] 1 Yúh. 5. 10. Muk. 12. 17. [u] Muk. 4. 1. [x] Muk. 6. 2. [y] Muk. 3. 14. [z] Yas. 11. 4. [a] Muk. 1. 14. aur 2. 18. [b] Muk. 6. 2. [c] Muk. 2. 17. 16 áyat. [d] Yas. 63. 2, 3. [e] Yúh. 1. 1. 1 Yúh. 5. 7. [f] Mat. 28. 3. Muk. 4. 4. aur 7. 9. [g] Muk. 14. 20. [h] Yas. 11. 4. 2 Tas. 2. 8. Muk. 1. 16. 21 áyat. [i] Zab. 2. 9. Muk. 2. 27. aur 12. 5. [k] Yas. 63. 3. Muk. 14. 19, 20. [l] 12 áyat. [m] Dán. 2. 47. 1 Tim. 6. 15. Muk. 17. 14. [n] 21 áyat. [o] Hiz. 39. 17. [p] Hiz. 39. 18, 20. [q] Muk. 16. 16. aur 17. 13, 14.

San 'ÍSAWÍ 96.

20 Aur wuh haiwán pakṛá gayá, aur us ke sáth wuh jhúṭhá nabí[r], jis ne us ke huzúr we karámaten dikháín, jin se us ne un ko, jinhon ne us haiwán ká nishán apne par qabúl kiyá, aur un ko jo us kí múrat ko pújte the[s], gumráh kiyá. Ye donon us ág kí jhíl men, jo gandhak se jal rahí hai[t], jíte ḍále gaye[u].

21 Aur jo báqí the, so us ghoṛe ke sawár kí talwár se, jo us ke munh se niklí thí[x], qatl húe, aur sáre parinda[y] un ke gosht se ser ho gaye[z].

XX BÁB.

2 Shaitán hazár baras tak jakṛá húá rahtá. 6 Pahlí qiyámat kí khabar; we mubárak hain jo us men sharík hote. 7 Shaitán phir chhuṛáyá játá. 8 Júj aur Májúj kí bábat. 10 Iblís us ág aur gandhak kí jhíl men ḍálá játá. 12 Pichhlí aur 'ámm qiyámat kí khabar.

PHIR main ne ek firishta ko ásmán se utarte dekhá, jis ke háth men a-tháh kúe kí kunjí[a], aur ek baṛí zanjír thí.

2 Us ne us azhdahe ko, jo purána sámp hai, ya'ne, Iblís aur Shaitán ko, pakṛá[b], aur hazár baras tak jakaṛ rakhá,

3 Aur us ko us a-tháh kúe men ḍálá, aur band karke us par muhr kí[c], táki wuh áge logon ko dagá na de[d], jab tak ki hazár baras tamám na hon; ba'd us ke, cháhiye ki wuh thoṛe din ko liye chhúṭe.

4 Phir main ne takht[e] dekhe, aur un ko jo un par baiṭhe the, aur 'adálat unhen dí gayí[f], aur un kí rúhon ko bhí dekhá[g], jinhon ne Yisú' kí gawáhí aur Khudá ke kalám ke wáste apná sir diyá, aur jinhon ne na us haiwán[h], na us kí múrat ko pújá[i], aur na us ká nishán apne máthon aur apne háthon par qabúl kiyá thá; we zinda húe, aur Masíh ke sáth hazár baras tak bádsháhí karte rahe[k].

5 Aur báqí murda, jab tak hazár baras púre na húe, na jíe. Yih pahlí qiyámat hai.

6 Mubárak aur muqaddas wuh, jo pahlí qiyámat men sharík hai: aison par dúsrí maut ká kuchh ikhtiyár nahín[l], balki we Khudá aur Masíh ke káhin[m] honge, aur us ke sáth hazár baras tak bádsháhat karenge[n].

7 Aur jab hazár sál ho chukenge, Shaitán apní qaid se chhúṭegá[o],

8 Aur niklegá, táki un qaumon ko, jo zamín ke cháron konon men hain, ya'ne, Júj o Májúj ko[p], fareb de[q], aur unhen laṛáí ke liye jam'a kare[r]: we shumár men samundar kí ret kí mánind hain.

9 We zamín kí chauṛán par chaṛh gaye, aur unhon ne muqaddason kí chháoní, aur 'azíz shahr ko gher liyá[s]; tab ásmán par se Khudá ke pás se ág utrí, aur un ko khá gayí.

10 Aur Shaitán, jis ne unhen fareb diyá thá[t], ág aur gandhak kí jhíl men ḍálá gayá, jahán wuh haiwán aur jhúṭhá nabí hai[u], aur rát din hamesha ko 'azáb men rahenge[x].

11 Phir main ne ek sufed baṛá takht, aur us ko, jo us par baiṭhá thá, dekhá, jis ke huzúr se zamín aur ásmán bháge[y], aur unhen kahín jagah na milí[z].

12 Phir main ne dekhá, ki murda, kyá chhoṭe kyá baṛe[a], Khudá ke huzúr khaṛe hain; aur kitáben kholí gayín[b], aur ek dúsrí kitáb, jo zindagí kí hai[c], kholí gayí; aur murdon kí 'adálat, jis tarah se un kitábon men likhá thá, un ke a'amál ke mutábiq[d] kí gayí.

13 Aur daryá ne un murdon ko jo us men the uchhál phenká; aur maut o ‖qabr ne[e] un murdon ko jo un men the házir kiyá; aur un men har ek kí 'adálat us ke kámon ke muwáfiq kí gayí[f].

14 Phir maut aur ‖ barzakh ág kí jhíl men ḍálí gayí[g]. Yih dúsrí maut hai[h].

15 Aur jis ká zikr zindagí kí kitáb men na milá, wuh ág kí jhíl men ḍálá gayá[i].

XXI BÁB.

1 Naye ásmán aur nayí zamín kí khabar. 10 Ásmání Yarúsalam, aur us ke hál ká mufassal bayán. 23 Wuh súraj ke muhtáj nahín, kyúnki jalál iláhí use roshan kartá. 24 Zamín ke bádsháh apní daulat us men le áte.

PHIR main ne ek naye ásmán aur nayí zamín ko[a] dekhá; kyúnki wuh agle ásmán aur zamín játí rahí thí[b]; aur koí daryá na thá.

2 Aur mujh Yúhanná ne shahr i muqaddas nayí Yarúsalam ko[c] ásmán se dulhin kí mánind, jis ne

Margin references (left): r Muk. 16. 13, 14. — s Muk. 13. 12, 15. — t Muk. 14. 10. aur 21. 8. — u Dekho Dán. 7. 11. Muk. 20. 10. — x 15 áyat. — y 17, 18 áyaten. — z Muk. 17. 16. — a Muk. 1. 18. aur 9. 1. — b Dekho 2 Pat. 2. 4. Yahúd. 6. Muk. 12. 9. — c Dán. 6. 17. — d Muk 16. 14, 16. 8 áyat. — e Dán. 7. 9, 22, 27. Mat. 19. 28. Lúq. 22. 30. — f 1 Qur. 6. 2, 3. — g Muk. 6. 9. — h Muk 13. 12. — i Muk 13. 15, 16. — k Rúm. 8. 17. 2 Tim. 2. 12. Muk. 5. 10. — l Muk. 2. 11. aur 21. 8. — m Yas. 61. 6. 1 Pat. 2. 9. Muk. 1. 6. aur 5. 10. — n 4 áyat.

Margin references (right): San 'ÍSAWÍ 96. — o 2 áyat. — p Hiz. 38. 2. aur 39. 1. — q 3, 10 áyaten. — r Muk. 16. 14. — s Yas. 8. 8. Hiz. 38. 9, 16. — t 8 áyat. — u Muk. 19. 20. — x Muk. 14. 10, 11. — y 2 Pat. 3. 7, 10, 11. Muk. 21. 1. — z Dán. 2. 35. — a Muk. 19. 5. — b Dán. 7. 10. — c Zab. 69. 28. Dán. 12. 1. Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 13. 8. aur 21. 27. — d Yar. 17. 10. aur 32. 19. Mat. 16. 27. Rúm. 2. 6. Muk. 2. 23. aur 22. 12. 13 áyat. — ‖ Yá, 'álam i gáib. — e Muk. 6. 8. — f 12 áyat. — ‖ Yá, 'álam i gáib. — g 1 Qur. 15. 26, 54, 55. — h 6 áyat. Muk. 21. 8. — i Muk. 19. 20. — a Yas. 65. 17. aur 66. 22. 2 Pat. 3. 13. — b Mat. 20. 11. — c Yas. 52. 1. Gal. 4. 26. 'Ibrán. 11. 10. aur 12. 22. aur 13. 14. Muk. 3. 12. 10 áyat.

San 'ÍSAWÍ 96.

apne shauhar ke liye singár kiyá[d], árásta hoke Khudá ke pás se utarte dekhá.

3 Aur main ne ek barí áwáz yih kahtí húí ásmán se suní, ki Dekh, Khudá ká khaima ádmíon ke sáth hai, aur wuh un ke sáth sukúnat karegá[e], aur we us ke log honge, aur Khudá, un ká Khudá, áp un ke sáth rahegá.

4 Aur Khudá un kí ánkhon se ánsú ponchhegá[f]; aur phir maut na hogí[g], aur na gam, aur na nála, aur na phir dukh hogá[h]; kyúnki aglí chízen guzar gayín.

5 Aur us ne jo takht par baithá thá[i] kahá, Dekh, main sab kuchh nayá kartá húṉ[k]. Aur us ne mujh se kahá, Likh: kyúnki ye báten sach aur barhaqq hain[l].

6 Aur us ne mujhe kahá, ki Ho chuká[m]. Main Alfá aur Omagá, ibtidá aur intihá húṉ[n]. Main us ko jo piyásá hai, áb i hayát ke chashma se muft píne dúngá[o].

7 Jo gálib hotá hai, so ‖ sab ká wáris hogá; aur main us ká Khudá húngá, aur wuh merá betá hogá[p].

8 Par darnewále, aur be-ímán, aur nafratí, aur khúní, aur har-ámkár, aur jádúgar, aur butparast, aur sáre jhúthon[q] ká hissa usí jhíl men hai, jo ág aur gandhak se jaltí[r]; yih dúsrí maut hai.

9 Ab ek un sát firishton men se[s], jin ke pás sát piyála pichhlí sát áfaton se bhare the, mujh pás áyá, aur mujh se yúṉ kahke bolá, ki Idhar á, main tujhe dulhin, ya'ne, Barra kí jorú[t], dikháúṉ.

10 Aur mujhe ba waz'a rúhání[u] ek bare aur únche pahár par le gayá, aur us ne us buzurg shahr muqaddas Yarúsalam ko[x] ásmán par se Khudá ke pás se utarte dikháyá;

11 Us men Khudá ká jalál thá[y]: aur us kí roshní bare beshqímat jawáhir kí sí, us yashm kí mánind thí, jo billaur kí tarah shaffáf ho;

12 Aur us kí díwár barí aur buland thí, aur us ke bárah darwáza[z], aur un darwázon par bárah firishta the, aur un par baní Isráel ke bárah firqon ke nám likhe the:

13 Púrab ko tín darwáza; aur uttar ko tín darwáza; aur dakkhin ko tín darwáza; aur pachchhim ko tín darwáza the[a].

14 Aur us shahr kí díwár kí bárah newen thíṉ, aur un par Barra ke bárah rasúlon ke nám the[b].

15 Aur jo mujh se bol rahá thá, us ke háth men sone kí ek jaríb thí[c], táki us shahr, aur us ke darwázon, aur us kí díwár ko nápe.

16 Aur wuh shahr chaukoná thá, aur us ká lambán itná thá, jitní us kí chaurán: us ne us shahr ko us jaríb se nápkar sárhe sát sau kos páyá. Aur us ká lambán, aur chaurán, aur únchán eksán the.

17 Phir us ne díwár ko nápá, to us ádmí ke háth se jo firishta thá, ek sau chauálís háth páyá.

18 Aur wuh díwár yashm kí baní thí: aur wuh shahr khális sone ká, shaffáf shísha kí mánind, thá.

19 Aur us shahr kí díwár kí newen har tarah ke jawáhir se árásta thíṉ[d]. Pahlí neo, yashm thí: aur dúsrí, nílam kí; aur tísrí, shab-chirág kí; aur chauthí, zumurrud kí.

20 Aur pánchwíṉ, 'aqíq kí; aur chhathí, la'l kí; aur sátwíṉ, sunahre patthar kí; aur áthwíṉ, fíroza kí; aur nawíṉ, zabarjad kí; aur daswíṉ, yamaní kí; aur gyárahwíṉ, sang-sumbulí kí; aur bárahwíṉ, yáqút kí.

21 Aur us ke bárah darwáza bárah motí the, har darwáza ek ek motí ká: aur us shahr kí sarak[e] khális sone kí, shaffáf shísha kí mánind thí.

22 Par main ne us men koí haikal na dekhí[f]: is liye ki Khudáwand Khudá, Qádir i mutlaq, aur Barra us kí haikal hain.

23 Aur wuh shahr súraj aur chánd ká muhtáj nahín, ki we us ko roshan karen; kyúnki Khudá ke jalál ne use roshan kar rakhá hai[g], aur Barra us kí roshní hai.

24 Aur sab qaumen jinhon ne naját páí us kí roshní men phirengí: aur zamín ke bádsháh apná jalál aur 'izzat us men láte hain[h].

25 Aur us ke darwáza kabhí din ko band na honge[i]: ki rát wahán na hogí[k].

26 Aur we qaumon ke jalál o 'izzat ko us men láwenge[l].

27 Aur koí chíz jo nápák, yá

[d] Yas. 54. 5. aur 61. 10. 2 Qur. 11. 2.
[e] Ahb. 26. 11, 12. Hiz. 43. 7. 2 Qur. 6. 16. Muk. 7. 15.
[f] Yas. 25. 8. Muk. 7. 17.
[g] 1 Qur. 15. 26, 54. Muk. 20. 14.
[h] Yas. 35. 10. aur 61. 3. aur 65. 19.
[i] Muk. 4. 2, 9. aur 5. 1. aur 20. 11.
[k] Yas. 43. 19. 2 Qur. 5. 17.
[l] Muk. 19. 9.
[m] Muk. 16. 17.
[n] Muk. 1. 8. aur 22. 13.
[o] Yas. 12. 3. aur 55. 1. Yúh. 4. 10, 14. aur 7. 37. Muk. 22. 17.
‖ Yá, *in chízon ká.*
[p] Zak. 8. 8. 'Ibrán. 8. 10.
[q] 1 Qur. 6. 9, 10. Gal. 5. 19, 20, 21. Afs. 5. 5. 1 Tim. 1. 9. 'Ibrán. 12. 14. Muk. 22. 15.
[r] Muk. 20. 14. 15.
[s] Muk. 15. 1, 6, 7.
[t] Muk. 19. 7. 2 áyat.
[u] Muk. 1. 10. aur 17. 3.
[x] Hiz. 48 Báb. 2 áyat.
[y] 23 áyat. Muk. 22. 5.
[z] Hiz. 48. 31, —34
[a] Hiz. 48. 31, —34.
[b] Mat. 16. 18. Gal. 2. 9. Afs. 2. 20.
[c] Hiz. 40. 3. Zak. 2. 1. Muk. 11. 1.
[d] Yas. 54. 11.
[e] Muk. 22. 2
[f] Yúh. 4. 23.
[g] Yas. 24. 23. aur 60. 19, 20. 11 áyat. Muk. 22. 5.
[h] Yas. 60. 3, 5, 11. aur 66. 12.
[i] Yas. 60. 11.
[k] Yas. 60. 20. Zak. 14. 7. Muk. 22. 5.
[l] 24 áyat.

San 'Ísawí 96.

nafratí, aur jhúṭh hai, us meṉ kisí tarah dar na áwegí[m], magar sirf we hí jo Barra kí kitáb i hayát meṉ[n] likhe húe haiṉ.

XXII BÁB.

1 *Áb i hayát kí naddí kí ḳhabar.* 2 *Zindagí ke daraḳht kí.* 5 *Ḳhudá áp apne shahr ko roshan kartá.* 9 *Firishta Yúhanná ko man'a kartá, ki mujhe sijda na kar.* 18 *Ḳhudá kí kitáb kí báton meṉ koí kuchh na baṛháwe, aur na un meṉ se kuchh nikál ḍále.*

PHIR us ne áb i hayát kí ek sáf naddí[a] mujhe dikháí, jo billaur kí tarah shaffáf, aur Ḳhudá aur Barra ke taḳht se nikaltí thí.

2 Aur us kí saṛak ke bích, aur us naddí ke wárpár[b] zindagí ká daraḳht thá[c], jo bárah phal látá, har ek mahíne meṉ ek phal: aur us daraḳht ke patte qaumoṉ kí shifá ke wáste[d] the.

3 Phir koí la'nat na hogí[e]: aur Ḳhudá aur Barra ká taḳht us meṉ hogá[f]; aur us ke banda us kí bandagí kareṉge:

4 Aur we us ká muṉh dekheṉge[g]; aur us ká nám un ke máthoṉ par hogá[h].

5 Aur waháṉ rát na hogí: aur we chirág aur súraj kí roshní ke muhtáj nahíṉ[i]; kyúṉki Ḳhudáwand Ḳhudá un ko roshan kartá hai[k]; aur we hamesha ko bádsháhat kareṉge[l].

6 Phir us ne mujhe kahá, ki Ye báteṉ sach, aur barhaqq haiṉ[m]: aur muqaddas nabíoṉ ke Ḳhudáwand Ḳhudá ne apne firishta ko bhejá, ki un chízoṉ ko, jin ká jald honá zarúr hai, apne bandoṉ par záhir kare[n].

7 Dekh, maiṉ jald átá húṉ[o]: mubárak wuh, jo is kitáb kí nubúwat kí bátoṉ ko mántá hai[p].

8 Aur mujh Yúhanná ne un chízoṉ ko dekhá aur suná. Aur jab maiṉ ne suná aur dekhá, us firishta ke páṉwoṉ par, jis ne mujhe ye chízeṉ dikháíṉ, sijda karne ko girá[q].

9 Tab us ne mujh se kahá, Ḳhabardár, aisá na kar; kyúṉki maiṉ terá aur nabíoṉ ká jo tere bháí haiṉ, aur un ká jo is kitáb kí báteṉ mánte haiṉ, ham-ḳhidmat húṉ: Ḳhudá ko sijda kar[r].

10 Phir us ne mujh se kahá, ki Tú is kitáb kí nubúwat kí bátoṉ par muhr mat rakh[s]: kyúṉki waqt nazdík áyá hai[t].

11 Jo ná-rást hai, so ná-rást hí rahe: aur jo najis hai, so najis hí rahe: aur jo rástbáz hai, so rástbáz hí rahe: aur jo muqaddas hai, so muqaddas hí rahe[u].

12 Aur dekh, maiṉ jald átá húṉ[x]; aur merá ajr mere sáth hai[y], táki har ek ko us ke kám ke muwáfiq badlá dúṉ[z].

13 Maiṉ Alfá aur Omagá, ibtidá aur intihá, auwal o áḳhir húṉ[a].

14 Mubárak we haiṉ, jo us ke hukmoṉ par 'amal karte haiṉ[b], táki zindagí ke daraḳht par[c] un ká iḳhtiyár ho, aur we un darwázoṉ se shahr meṉ dáḳhil howeṉ[d].

15 Ki kutte[e], aur jádúgar, aur harámkár, aur ḳhúní, aur butparast, aur jo koí jhúṭh ko cháhtá aur boltá hai sab báhar haiṉ[f].

16 Mujh Yisú' ne apne firishta ko bhejá[g], ki kalísiyáoṉ meṉ in bátoṉ kí gawáhí tum ko de. Maiṉ Dáúd kí asl o nasl[h], aur subh ká núrání sitára húṉ[i].

17 Aur Rúh aur dulhin[k] kahtí haiṉ, Á. Aur jo suntá hai, kahe, Á. Aur jo piyásá hai[l], áwe. Aur jo koí cháhe, áb i hayát muft le.

18 Maiṉ har ek shaḳhs ke liye, jo is kitáb kí nubúwat kí báteṉ suntá hai, yih gawáhí detá húṉ, ki Agar koí in bátoṉ meṉ kuchh baṛháwe, to Ḳhudá un áfatoṉ ko jo is kitáb meṉ likhí haiṉ, us par baṛháwegá[m]:

19 Aur agar koí is nubúwat kí kitáb kí bátoṉ meṉ se kuchh nikál ḍále, to Ḳhudá us ká hissa ‖kitáb i hayát[n], aur shahr i muqaddas[o], aur in bátoṉ se jo is kitáb meṉ likhí haiṉ, nikál ḍálegá.

20 Jo in chízoṉ kí gawáhí detá hai, yih kahtá hai, ki Maiṉ yaqínan jald átá húṉ[p]. Ámín[q]. Háṉ, ai Ḳhudáwand Yisú', á[r].

21 Hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká fazl tum sab par howe[s]. Ámín.

NAYE 'AHD-NÁMA KÁ ḲHÁTIMA HÚÁ.

Marginal references (left): m Yas. 35. 8. aur 52. 1. aur 60. 21. Yúel 3. 17. Muk. 22. 14, 15. n Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 13. 8. aur 20. 12. a Hiz. 47. 1. Zak. 14. 8. b Hiz. 47. 12. Muk. 21. 21. c Paid. 2. 9. Muk. 2. 7. d Muk. 21. 24. e Zak. 14. 11. f Hiz. 48. 35. g Mat. 5. 8. 1 Qur. 13. 12. 1 Yúh. 3. 2. h Muk. 3. 12. aur 14. 1. i Muk. 21. 23, 25. k Zab. 36. 9. aur 84. 11. l Dán. 7. 27. Rúm. 5. 17. 2 Tim. 2. 12. Muk. 3. 21. m Muk. 19. 9. aur 21. 5. n Muk. 1. 1. o Muk. 3. 11. 10, 12, 20 áyatoṉ. p Muk. 1. 3. q Muk. 19. 10. r Muk. 19. 10.

Marginal references (right): s Dán. 8. 26. aur 12. 4, 9. Muk. 10. 4. t Muk. 1. 3. u Hiz. 3. 27. Dán. 12. 10. 2 Tim. 3. 13. x 7 áyat. y Yas. 40. 10. aur 62. 11. z Rúm. 2. 6. aur 14. 12. Muk. 20. 12. a Yas. 41. 4. aur 44. 6. aur 48. 12. Muk. 1. 8, 11. aur 21. 6. b Dán. 12. 12. 1 Yúh. 3. 24. c Muk. 2. 7. 2 áyat. d Muk. 21. 27. e Filip. 3. 2. f 1 Qur. 6. 9, 10. Gal. 5. 19, 20, 21. Qul. 3. 6. Muk. 9. 20, 21. aur 21. 8. g Muk. 1. 1. h Muk. 5. 5. i Gin. 24. 17. Zak. 6. 12. 2 Pat. 1. 19. Muk. 2. 28. k Muk. 21. 2, 9. l Yas. 55. 1. Yúh. 7. 37. Muk. 21. 6. m Ist. 4. 2. aur 12. 32. Ams. 30. 6. ‖ Yá, daraḳht i hayát. n Ḳhur. 32. 33. Zab. 69. 28. Muk. 3. 5. aur 13. 8. o Muk. 21. 2. p 12 áyat. q Yúh. 21. 25. r 2 Tim. 4. 8. s Rúm. 16. 20, 24. 2 Tas. 3. 18.

GALAT-NÁMA.

Maqám.	Galat.	Sahíh.
Paid. xxii. 16	qasam kháí	apní zát kí qasam kháí.
„ xxxi. 29	Khudá	Khudá.
„ xxxvi. Safha ko sar-nama meŋ ..	Húrí miṭáo.	
Khur. xv. 26	tujh ko díŋ, tujhe koí na dúŋgá	tujh par bhejúŋ, tujh par koí na bhejúŋgá.
„ xxv. 30	nazar	nazr.
Ahbár ii. 2	izkár	azkár.
„ xx. 6	káṭ	káṭ.
Gintí xx. 20	us ko barkhiláf baṛe zor se bahut log leke nikla ..	bahut log leke nikla, aur qawí háth se us ká sámhná kiyá.
1 Sam. ii. 29	29. 29 (ayateŋ)	28, 29.
2 Sam. i. 17	nauha	marsiya.
1 Sal. ix. 8	síṭhí	síṭí.
2 Taw. vi. 26	isliye tú	isliye ki tú.
„ xxix. 6	pher diyá	pher diye.
Aiyúb xi. 18	kho degá	khodegá.
„ xl. 10	shauqat	shaukat.
Zab. xix. 11	mera.....denewálá	mere.....denewále.
„ xx. 3	terí sárí hadyeŋ	tere sáre hadyoŋ.
„ xxi. 10	khodegá	kho degá.
„ lii. 7	bakhná	panáhgáh.
„ lxxiv. 15	khush	khushk.
„ cxix. 58	terí	tere.
Yas. x. 31	Madmanah	Madmenah.
„ lvii. 18	raheŋ	ráheŋ.
2 Tim. ii 5	qaide	qá'ide.